Quinta pars huius

operis in ſe continēs gloſam ordinari
am cū expoſitiōe lyre litterali ⁊ mora
li: necnon additionibus ac replicis.

Super libros
- Matthei
- Marci
- Luce
- Johānis

Bis duo:quinta nouę pars euangelia legis:
Quattuor et chriſti continet illa rotas.
Vndiqꝫ plena oculis aīalia quattuor iſta:
Circūſtant ſolium nocte dieqꝫ dei.
Hebreo Leui ꝓfert ſermone Matheꝰ
Humanā faciē publico ab officio.
Interpres petri Marcꝰ: leo fortꝭ :⁊ vrbis
Preſul alexandri:ſcribit in italia.
Tertiꝰ eſt medicꝰ Lucas:qui Syrus achęis
Sub ſpecie vituli:virgineo ore canit.
Vltimꝰ altiuolās aquila: cęlebſqꝫ Joannes:
Antiſtes:aſię ſcripſit ad eccleſias.
Quattuor irriguū faciūt hęc flumia mūdū:
Vbi ꝑflant vēti quattuor:omne ſolum.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

¶Incipit pꝛefatio fratris Nicolai de lyra oꝛdis minoꝛum in quattuoꝛ euangeliſtas.

Quattuoꝛ facies vni. Ezech. j. Scd̄m ꝙ ſcribit be
atus Grego. ſuper Ezech. pꝛima pte Homel. iij.
Quia p̄ faciē vnuſq̄ſq̄ cognoſcit̄: recte p̄ faciē
noticia deſignat̄. Lex aūt ſeu doctrīa euāgelica
licet ſit vna: qꝛ ab vnigenito filio dei data ⁊ ad
vnū finē oꝛdīata: vt videbit̄ inferiꝰ: tn̄ q̄druplici noticia excel
lit oēm aliā legē datā humanā ⁊ diuinā. ⁊ ideo bene de ipſa di
cit̄: Quattuoꝛ facies vni. Ad cuiꝰ euidentiā aduertēdū ꝙ cu
iuſlibet legis ꝯuenīēter date ſūt q̄ttuoꝛ ꝯditiōes. Legis ei ꝓ/
priū eſt vitia extirpare: moꝛes ſeu actꝰ hominū oꝛdīare: indu/
cere ad felicitatē ⁊ plane ac lucide tradere veritatē. In his aūt
q̄ttuoꝛ ꝯditiōibꝰ lex ſeu doctrīa euāgelica excellit oēm aliā le/
gē diuinā ⁊ humanā: vt patebit diſcurrēdo p̄ ſingula. Pꝛima
igit̄ cōditio legis eſt ꝙ debet vitia extirpare. ad h̄ ei leges ſūt
date vt q̄s priuata caſtigatio cohibere nō potuit: metu penaꝝ
q̄ legibꝰ infligunt̄ a maleficijs retraharent̄. Ppt̄ qđ dic̄ Apo
ſtolꝰ. j. Ad Timoth. j. ca. Lex iuſto nō eſt poſita: ſꝫ iniuſtis et
nō ſubditis īpijs et peccatoꝛibꝰ ſceleratis ⁊ cōtamīatis: patri/
cidis ⁊ matricidis: homicidis ⁊ foꝛnicarijs: maſculoꝝ cōcubi/
toꝛibꝰ: plagiarijs: mēdacibꝰ ⁊ piuris: ⁊ ſi q̄d aliud ſane doctri
ne aduerſat̄. In hac aūt extirpatiōe vitioꝝ lex humana inueni
tur defectiua: qꝛ nō pōt ꝓhibere oīa mala. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ lex cō
munitati ꝓponit̄ obſeruāda. in cōmunitate aūt pauci inueniū
tur virtuoſi ⁊ p̄fecti ⁊ plures imp̄fecti ⁊ defectuoſi. ⁊ ideo ſicut
pueris aliq̄ p̄mittunt̄ q̄ nō p̄mitterent̄ viris p̄fectis: ita in legi
bus q̄ cōmunitati ſeruāde īponūt̄ aliqua mala minoꝛa p̄mit/
tunt̄ vt maioꝛa euitent̄: ſicut lex ciuilis meretrices in ciuitati/
bus p̄mittit: ne reſpublica ꝓpter īperfectionē multitudinis q̄
caſtitatē obſeruare nō poteſt: diſſentionibꝰ q̄ ꝓpter libidinem
īſurgerēt ꝯturbet̄. vñ dicit Augꝰ. in libꝛo de oꝛdīe: Aufer me/
retrices a ciuitatibꝰ: ⁊ oīa ꝯturbabis libidinibꝰ. Verūtamen
iſta mala q̄ bono modo auferre non pōt relinq̄t diuio iudicio
puniēda. Unde dicit Augꝰ. j. de libero arbitrio: Lex iſta q̄ re/
gēdis ciuitatibꝰ fert̄. multa cōcedit atq̄ īpunita relinq̄t q̄ p̄ di
ninā ꝓuidētiaꝫ vindicāt̄. Siłr lex moſaica diuinitꝰ data aliq̄
mala p̄mittit: ſicut p̄miſit dare libellū repudij: vt h̄r Deut. xx/
iiij. ne viri vxoꝛes interficerēt: ⁊ tradere ad vſurā extraneis ne
fratres ꝓpꝛioſ grauarēt: vt habet̄ Deut. xxiij. Cuiꝰ rō fuit: qꝛ
lex illa fuit data ꝑp̄ło rudi dure ceruic̄ ⁊ īp̄fecto. iō ſūt eis per
miſſa aliqua mala minoꝛa vt euitent̄ maioꝛa. ꝓpter qđ ſalua/
toꝛ Matth. xix. dicit iudeis de p̄miſſiōe libelli repudij. Ad du
riciā coꝛdiſ vr̄i p̄miſit voƀ moyſes dimittere vxoꝛes vr̄as. Sic
igit̄ patet ꝙ tā lex humana q̄ʒ moſaica p̄mittit aliq̄ mala: ⁊ ſic
q̄tū ad hoc eſt imp̄fecta: ſꝫ lex euāgelica nullū malū p̄mittit tā
q̄ʒ p̄fectiſſima: ſꝫ oīa excludit ⁊ puniēda p̄dicit: ꝓpter qđ legiſ
latoꝛ euāgelicꝰ ieſus xp̄s dicit Matth. xij. Dico aūt vobis ꝙ
de oīm v̄bo ocioſo qđ locuti fuerīt hoīes ſup terrā reddēt ra/
tionē in die iudicij. ſi de omni v̄bo ocioſo: multomagis de no/
ciuo. ⁊ ſi de v̄bo: multomagis de facto. ⁊ ſic patet p̄mū vide/
licet ꝙ lex euāgelica p̄cellit oēm aliā legē in extirpatiōe malo/
rū. Secūdo ad legē p̄tinet moꝛes ſeu actꝰ humanos ad bonuꝫ
oꝛdinare. vñ dicit ph̄s. ij. Ethicoꝝ. Intētio cuiuſlibet legiſla/
toꝛis eſt ciues facere bonos. In hoc q̄ꝫ inuenit̄ lex humana de
fectiua: quia homo nō pōt de ſecretis coꝛdiū iudicare: ⁊ iō nō
pōt lex humana niſi de actibꝰ exterioꝛibꝰ oꝛdinare. vnde dicit̄
j. Reg. xvj. ca. Homo videt ea que patēt: deꝰ aūt intuet̄ coꝛ. ⁊
ideo ad legē diuinā ſolā pertinēt actꝰ interioꝛes oꝛdinare. Sꝫ
⁊ lex moſaica inuenit̄ in h̄ defectiua. ꝓpter qđ d̄r a doctoꝛibus
antiq̄s ꝙ lex vetꝰ ꝓhibebat manū nō animū: ⁊ habet̄ ī gloſa
ſup epiſtolam ad Philꝰ. iij. ca. Qđ duplicit̄ pōt intelligi. Uno
mō erronee: ⁊ ſic intelligebāt doctoꝛes iudeoꝝ dicētes volūta/
tem malā nō eſſe peccatū niſi aliquo modo exeat in actū: vt pa
te p̄ Joſephū. xiij. libꝛo antiq̄tatū. Et q̄n arguebat̄ ꝯtra eos:
qꝛ ſcriptum eſt Exo. xx. Non ꝯcupiſces vxoꝛem ꝓximi tui. Re
ſpōdebant ſic ꝙ hoc p̄cepto nō ꝓhibetur ꝯcupiſcētia interioꝛ:
ſed manifeſtatio exterioꝛ. quaſi diceret: Nō ꝯcupiſces. i. ſigna
concupiſcētie nō facies: vt amplexus ⁊ oſcula vł cōſimilia. Sꝫ
h̄ manifeſte patet falſū: qꝛ actus exterioꝛ nō habet maliciā vel
bonitatē moꝛalē niſi inq̄ʒtum ꝓcedit ab actu interioꝛi: qꝛ pec/
catū intantū eſt voluntariū ꝙ ſi non ſit volūtariū nō eſt pecca
tum. Alio modo intelligit̄ p̄dictū verbū. ſ. ꝙ lex vetꝰ ꝓhibe/
bat manū nō animū ſane ⁊ bñ videlicꝫ ꝙ lex vetus in paucis
ꝓhibebat animū ſeu cōcupiſcentiā interioꝛē: videlicet in vitio
mechie ⁊ auaricie tn̄: ⁊ adhuc licet ꝓhiberet in illis cōcupiſcē
tiam: nō tn̄ trāſgreſſoꝛibus infligebat aliquā penā. ⁊ ideo ī ta
libꝰ iue

libꝰ iudicit̄ īp̄fecta. Lex āt euāgelica tāq̄ʒ p̄fectiſſima generalit̄
pꝛohibet concupiſcentiā malā: ⁊ concupiſcentibus indicit pe
nam infligendā. ꝓpter quod ſaluatoꝛ Matth. v. dicit: Audi
ſtis quia dictum eſt antiquis: Non occides. qui autē occide/
rit reus erit iudicio. Ego autē dico vobis: quia omnis qui ira
ſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. ⁊ eodē modo dicit in alijs p̄
ceptis. Ex quo patet ꝙ lex euāgelica nō ſolū oꝛdīat actꝰ exte/
rioꝛes ſed generaliter acius interioꝛes: ⁊ ſic patet ſecunduꝫ.
Tertio dico ꝙ ad legem p̄tinet ad felicitatē homines induce/
re. Verūtamen lex humana non inducit niſi ad felicitatē poli
ticā que eſt tranquillꝰ et pacificus ſtatus ciuitatis in vita iſta
moꝛtali. Homo autē ſc̄m ītellectū qui eſt pars pꝛincipalioꝛ ho
minis: immoꝛtalis eſt: vt dicit̄. x. Ethicoꝝ: ⁊ ideo opoꝛtet ali/
am felicitatē extra vitā iſtā aſſignare. ad hāc aūt lex diuīa oꝛ/
dinat qđ non poteſt facere lex humana. per hoc ei neceſſitas
ſacre doctrine ab omnibus doctoꝛibus aſſignatur: quia ho/
mo ad quandā beatitudinē ſupernaturalē oꝛdinat̄ ad quam
p̄ legem ſibi diuinitus reuelatā dirigitur. Verūtamē ⁊ in hoc
lex moſaica inuenitur defectiua: quia beatitudo ſupernatura
lis non habetur niſi per gratiā: ſc̄m qđ d̄r Ro. vj. Gratia dei
vita eterna. hanc aūt gratiā lex moſaica nō dabat: ſed tn̄ ad
ip̄m diſponebat. ꝓpter hoc dicit̄ ad Heb. vij. Nihil enī ad p̄/
fectū adduxit lex: ſed hanc p̄fectionē a chꝛiſto dādā expecta/
bat: ſc̄m qđ ſcribit̄ Johis. j. Lex p̄ moyſen data eſt: grā ⁊ veri
tas p̄ ieſuꝫ xp̄m facta eſt. ꝓpter quod ſaluatoꝛ in p̄cipio euā
gelice legis dicit Matth. iiij. Pēitentiā agite appꝛopinqua/
bit eī regnū celoꝝ: ⁊ ſic patet tertiū. quarto ad legē p̄tinet ve
ritatē plane ac lucide tradere. cuius ratio eſt: quia lex ꝓponi
tur multitudini intelligēda ⁊ ſeruāda. in multitudine autem
plures ſunt deficiētes ingenio: ⁊ pauci ſubtiles ⁊ ingenioſi.
ꝓpter qđ lex q̄ multitudini ꝓponit̄ debet veritateꝫ lucide ac
plane tradere. In hoc aūt inuenit̄ lex hūana defectiua: qꝛ ibi
inueniuntur multe obſcuritates ⁊ ꝑplexitates: quod patet ꝓ
pter legū multitudinē ac varietatē ⁊ mutationē ⁊ aliquarum
obꝛogationem: vt patet intuenti iura ciuilia ac canonica. Si/
militer ⁊ in hoc deficit lex moſaica: qꝛ in velaminibus ⁊ figu/
ris tradit veritatē de agibilibꝰ ⁊ credendis. In cuius figura
moyſes velata facie loq̄bat̄ ad ꝑp̄ł'm: vt habet̄ Exo. xxxiiij.
ꝓpter quod dicit Apoſtolus. j. Coꝛ. x. Oīa in figura contin/
gebant illis: ſed lex euangelica in hoc inuenitur perfecta: qꝛ
veritas que in veteri teſtamento in figuris latebat occulta: p̄
euidentiā facti facta eſt manifeſta. In cuius ſignū in paſſione
dñi q̄n myſteria noue legis fuerūt īpleta velū templi ſciſſū eſt
ī duo media: Luce. xxiij. ꝓpter quod dicit ſaluatoꝛ Joh. xvj.
Venit hoꝛa cū iā nō in ꝓuerbijs loquar vobis: ſed palam de
patre annunciabo vobis. ⁊ ſequitur: Dicunt ei diſcipuli: Ec/
ce nunc palā loqueris ⁊ ꝓuerbiū nullū dicis: ⁊ ſic patet quar/
tum: videlicet ꝙ lex euangelica excedit omnē aliā legē in tra/
dendo plane ac lucide veritatē. De his quattuoꝛ predictis di
citur Pſ. xviij. Lex domini. i. lex euāgelica: que ē dñi noſtri
ieſu xp̄i. Immaculata: quia nullū vitiū p̄mittit: Conuertens
animas: quia actus interioꝛes anime p̄fecte oꝛdinat et diſpo
nit. Teſtimoniū domini fidele: qꝛ ad felicitatem ꝓmiſſam ef/
ficaciter inducit: Sapientiā preſtans paruulis: qꝛ veritatem
capabilem omnibus lucide tradit. Igitur ſicut patet ex p̄redi
ctis: lex euangelica omnē aliā legē excellit ī noticia quadru/
plici. ideo cōuenienter dicit̄ de ipſa verbū aſſumptū: Quat/
tuoꝛ facies vni: quia per faciē noticia deſignat̄. Ad cuius ver
bi vlterioꝛem īntellectū ſciendū ꝙ in verbo ꝓpoſito notant̄ q̄t/
tuoꝛ cauſe huius euangelice doctrine. videlicet cauſa effecti/
ua pꝛincipalis: ſubiectiua ſeu materialis: finalis ⁊ foꝛmalis.
Tres autē pꝛime cauſe coincidunt in idē numero: vt patebit.
ideo notant̄ in hoc nomine vni. Cauſa aūt foꝛmalis ſub facie
quadruplici. cum dicitur: Quattuoꝛ facies. Ad euidentiam
autē pꝛimi aduertendū ꝙ chꝛiſtus ſiue deus īcarnatꝰ qđ idē
eſt: qꝛ chꝛiſtus eſt nomē ſuppoſiti in duplici natura diuina vi
delicet ⁊ humana: ipſe eſt cā efficiēs huius euāgelice doctrīe.
Huius ratio eſt quia in omnibus artibus videmus ꝙ archi/
tectoꝛ p̄ miniſtros diſponit materiā: ſed p̄ ſeip̄m īntroducit foꝛ
mam: ſicut carpentatoꝛ per miniſtros facit lignoꝝ dolationē:
ſed per ſeip̄m ipſius domus vel nauis cōpaginationē: vt ha/
betur. j. Metaphy. Lex aūt vetus fuit diſpoſitio ad nouā. ꝓ/
pter quod d̄r ad Gal. iij. Lex pedagogus noſter fuit ī chꝛiſto.
⁊ ideo licet vtrūq̄ teſtamentū ſit a deo datū: tn̄ vetus teſtamē
tū fuit datū ab ipſo mediantibꝰ angel̄: vt habet̄ exp̄ſſe Act.
vij. vbi dicit̄ de moyſe: Hic eſt qui fuit in eccleſia in ſolitudīe
cum angelo qui loquebatur ei in monte ſyna ⁊ cū patribꝰ no
ſtris qui accepit verba vite dare nobis: quia tamen ille ange

 lus in p̄

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

lius in perſona dei loquebatur moyſi. ideo aliquando nominat
angelꝰ: aliqñ domꝰ: ſm qꝺ dicit beatꝰ Grego. j. moral. Ex quo
patꝫ ꝙ vetꝰ teſtamētū dedit dñs ꝑ miniſteriū angeloꝝ. vñ Act.
vij. poſt verba pmiſſa dr iudeis: Recepiſtis legē in diſpoſitiōe
angeloꝝ ⁊ nō cuſtodiſtis: ſed nouū teſtamentū dedit dñs ꝑ ſe/
ipm incarnatū. ꝓpter qꝺ Augꝰ. in libro de ſmōe dñi exponēs
illud Matth. v. Et aperiēs os ſuū ⁊c. dicit: Tūc aperuit os ſu
um q̄ in lege veteri apiebat ora ꝓphetaꝝ: ⁊ hoc ē qꝺ dicit Apo/
ſtolus ad Heb. j. Multipharie multiſq; modis olim deꝰ loqns
patribꝰ in ꝓphetis nouiſſime diebꝰ iſtis locutꝰ eſt nobis in fi/
lio ⁊c. Patet igit ꝙ xps eſt cā effectiua huiꝰ euāgelice doctri
ne: ſimiliter ipe eſt cā ſubiectiua ſeu materialis. Ad cuiꝰ euidē
tiā ſciendū ꝙ idē eſt ſubiectū totiꝰ ſcientie et partꝰ ſub alia tñ
rōne: qꝛ ſub rōne vniuerſali eſt ſubiectū totiꝰ ſcientie: ſub rōne
aūt determinata ⁊ pticulari ē ſubiectū in pte: ſicut patet ī phi/
loſophia naturali vbi corpꝰ mobile vniuerſaliter eſt ſubiectū.
corpꝰ aūt mobile animatū in libro de aīa eſt ſubiectū ⁊ in libri
ſequentibꝰ ad ipm: ita ſlr illud qꝺ eſt ſubiectū ī tota ſacra ſcri
ptura ſub ratione generali debet aſſignari ꝓ ſubiecto in par/
te ipſius ſub rōne determinata et ſpeciali. De ſubiecto autem
theologie duplex eſt opinio. Una ꝙ chriſtus eſt ſibi ſubiectuꝫ
ſub ratione generali: ⁊ ſm hoc dicendū eſſet ꝙ chriſtus vt ꝓ/
miſſus eſt ſubiectū in veteri teſtamento. Et hoc manifeſte patꝫ
ex ꝓceſſu legis ⁊ ꝓphetarū vt omnes doctores dixerūt ꝙ ve/
tus teſtamentū nō eſt niſi diſpoſitio ad xpm. Chriſtus aūt vt p
ſentialiter exhibitus eſt ſubiectū in nouo: vt patet ex ꝓceſſu e/
uangeliſtarū et apoſtoloꝝ. Alia eſt opinio de ſubiecto ſacre
ſcripture. ſ. ꝙ deꝰ ſub rōne deitatis in cōi eſt ſubiectū ſacre ſcri/
pture: ⁊ ꝑ cōſequēs ſub rōne ſpeciali eſt ſubiectū legis euāgeli
ce: videlicet deꝰ inq̄ntū incarnatꝰ qꝺ eſt idē ꝙ chriſtus: ⁊ ſic re
dit ad idē cū prima opinione. ſ. ꝙ chriſtus eſt nomē ſuppoſiti ī
natura duplici. ſ. humana ⁊ diuina: ⁊ ꝓpter hoc Matheꝰ q̄ ē
primꝰ in ordine euāgeliſtarū intitulat euāgeliū ſuū de chriſto
tanq̄ de ſubiecto dicēs: Liber generatiōis ieſu chriſti ⁊c. Si/
militer ⁊ alij euangeliſte nō faciūt aliud niſi facta et doctrinā
domini ieſu xpi tradere. ex quo patet ꝙ chriſtus eſt ſubiectuꝫ.
Tertio dico ꝙ xps eſt cā finalis huiꝰ doctrine. Ad cuiꝰ euidē
tiā cōſiderādū ꝙ cuiuſlibet ſciētie duplex eſt finis. vnꝰ intrin/
ſecus: ⁊ hic eſt cognitio ꝓprij ſubiecti. alius eſt finis extrinſe/
cus: ⁊ hic eſt felicitas ad quā oīs ꝑfectio humana aliqualiter
ordinat: ſic in ꝓpoſito euāgelice doctrine duplex eſt finis. vnꝰ
intrinſecus q̄ eſt cognitio ipſius xpi enigmatica q̄ eſt ꝑ fidē: ⁊
habet in via. Alius eſt finis extrinſecꝰ q̄ eſt cognitio eiꝰ clara
ꝑ apertā viſionē que habetur in patria: ⁊ hoc eſt qꝺ dr Iohā.
xx. Hec aūt ſcripta ſūt vt credatis qm̄ ieſus eſt chriſtus filiꝰ dei
hic eſt primus finis. ſequit: Et vt credentes vitā habeatꝭ ī no/
mine eius: hic eſt ſecundꝰ. Igitur patet ex pdictis ꝙ chriſtꝰ eſt
cauſa efficiens materialis ⁊ finalis huiꝰ doctrine euāgelice: ⁊
ideo iſte tres cauſe cōcurrūt in vnū numero. ⁊ ideo bene deſi/
gnātur ſimul in hoc nomine vni: ⁊ de hoc pōt accipi qꝺ ſcribi/
tur. j. Ioh. v. Hi tres vnū ſūt. ſ. efficiens: ſubiectū ⁊ finis. Se/
cundo in verbo ꝓpoſito tangit cauſa formalis ſub facie qua/
druplici. cū dicitur: Quattuor facies vni. Ad cuius euiden/
tiā conſiderandū ꝙ duplex eſt forma ſcientie. ſ. forma tractan/
di ⁊ forma tractatus. Forma tractandi eſt modus agēdi: ⁊ iſte
habet quattuor facies: qꝛ quilibet euangeliſta quadruplicem
noticiā tradit de chriſto. videlicet noticiā humanitatis: que fi
gurat in facie hoīs. noticiā diuinitatis q̄ figurat ī facie aq̄le
deſup ipſorum quattuor. noticiā etiā ſui ſacerdotij q̄ figurat ī
facie bouis qui erat animal īmolaticiū in lege. noticiā etiā ſui
regni que notat in leone qui eſt rex animaliū. Uel in facie ho/
minis noticiā ſue conuerſationis ⁊ natiuitatis. in facie bouis
noticiā paſſionis. in facie leonis noticiā reſurrectionis. in fa/
cie aquile noticiā ſue aſcenſionis. ⁊ ideo bñ dr ꝙ quattuor faci
es vni. De hoc aūt bene pōt exponi qꝺ dr Ezech. j. Cunq; aſpi
cerē animalia apparuit rota vna habēs q̄ttuor facies. iſta aīa/
lia ſunt q̄ttuor euāgelia ſeu q̄ttuor euāgeliſte q̄ aliqñ dicūt q̄t
tuor: aliqñ vnū. Licet enī Matth. principalit verſet circa hūa
nitatē: Iohānes circa diuītatē: Lucas circa ſacerdotiū: Mar
cus circa regnū. quilibet tñ ipſoꝝ iſta q̄ttuor cōſiderat. vñ dicit
Beatꝰ Grego. ſup Ezech. Homel. j. Si queras qd mattheus
circa incarnationem dñi ſenſerit: hoc nimirū qꝺ Marcꝰ Lu/
cas ⁊ Iohānes: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſequit: Quicq̄d in vno inue/
neris: hoc ſimul in quattuor recognoſces. Dicit ergo: Cunq;
aſpicerē aīalia. i. quattuor euāgelia: qꝛ doctrina euāgelica pre
alijs doctrinis eſt intēte ac diligent cōſideranda: qꝛ ibi ꝯſiſtit
vita ſm qꝺ ſcribit Ioh. vj. Uerba que ego loquor vobis ſpūs
ſunt et vita. ꝓpter qꝺ dr Ioh. v. Scrutamī ſcripturas in qui/
bus pu.

bus putatis vos vitā habere: qꝛ ille ſunt que teſtimoniū phi/
bēt de me. Apparuit vna rota. iſta rota que ē circularis figu/
re eſt doctrina euāgelica in qua ꝯiungit finis principio. ſ. na
tura humana q̄ ſcribit vltimo facta: Gen. j. ⁊ tñ ī xpo q̄ ē ſub/
iectū huiꝰ doctrine ē cōiūcta ipi deo. Itē circulꝰ eſt figura ꝑ/
fectiſſima. ꝓpter qꝺ ſignificat legē euangelicā: in qua impfe/
ctio cuiuſlibet alteriꝰ legis eſt ſuppleta. Sed dicit habere q̄t/
tuor facies ꝓpter quadruplicem noticiā chriſti quā deſcribit
q̄libet euāgeliſta: ⁊ ſic apparet forma tractādi. Forma aūt tra
ctatus eſt diuiſio ſciētie ꝑ libros ptiales. iſta notificat ꝑ q̄ttu/
or pdictas facies. Ad cuiꝰ euidētiā ꝯſiderādū ꝙ ptes alicuiꝰ
totius etherogenij debēt ad inuicem habere diſtinctionem
cōnexionē ⁊ ordinē: aliter nō eſſent ptes actu. Diſtinctio autē
euāgeliſtarū quattuor. cōnexio ⁊ ordo ꝯuenient deſignant in
q̄ttuor faciebus pdictis. Ad cuius intellectū attēdēda ē bre/
uiter viſio imaginaria Ezechielis ꝓphete. Uidebat enī quat
tuor facies in vno corpe: ita ꝙ corpꝰ erat quaſi rectū ſicut cor
pus hominis habens ſm longitudinē quattuor latera vel ſup
ficies. ⁊ ideo in ſummitate illiꝰ corporis erāt quattuor capita:
in quolibet latere erat vnū caput. ſ. caput hoīs in latere vel
ſupficie anteriori: caput aquile in oppoſita. ſ. in poſteriori ꝑ/
te: caput leonis in dextera pte: caput bouis in ſiniſtra. Vnde au
tē dr Ezechiel. j. Facies aquile deſup ipſoꝝ q̄ttuor: hoc eſt qꝛ
collū aquile eſt longiꝰ: ⁊ ideo caput aquile ſupemīebat alijs:
⁊ ꝑ ꝯſequēs habebat illud corpus aſpectū ad q̄ttuor ptes op
poſitas: qꝛ poſteriora capitū erāt ꝯiūcta iteriꝰ: ⁊ anteriora ſeu
facies capitū erāt ꝓminētia exteriꝰ. ſlr in illo corpore erant
q̄ttuor tybie: ⁊ nō habebāt flexionē magꝭ ad vnā partē q̄ ad
aliā: ſicut ſi genu hominis eſſet flexibile equalit ad omnē par
tem indifferenter. ⁊ ꝓpter hoc dicunt pedes eoꝝ pedeſ recti.
⁊ accipitur ibi pes pro tota longitudine a crure vſq; ad plan/
tam pedis. Ex predictis patet ꝙ illud animal poterat ire ad
quattuor partes oppoſitas ſine ſui cōuerſione: quia habebat
aſpectum ad quattuor partes oppoſitas ꝑ quattuor facies: ⁊
pedes ſimiliter flexibiles equaliter ad quattuor partes: ⁊ h̄ ē
quod dicitur in textu per quattuor partes illorum ibant: nec
reuertebant cū ambularēt: qꝛ per quattuor partes poterant
ambulare ſine illius corpis ꝯuerſione. Ex iſtis apparet diſtin
ctio euangelioꝝ cōnexio ⁊ ordo eoꝝ. Per hoc enī ꝙ erāt ca/
pita diſtincta apparet euangelioꝝ diſtinctio. In capite eī ho
minis vel facie deſignat euāgeliū Matthei qꝺ pncipalit ver
ſatur circa humanitatē. In facie aquile euangeliū Iohānis
quod deſcribit precipue ipſius diuinitatē in facie bouis euan
gelium Luce: quod deſcribit chriſti ſacerdotiū. in facie leōis
euangeliū Marci: quod deſcribit ipſius regnū: ſicut. ſ. dictū
eſt. vel aliter ī facie hominis generatio. in facie bouis paſſio.
in facie leonis reſurrectio. in facie aquile aſcenſio: quia licet
predicta ab omnibus euangeliſtis conſiderentur: quilibꝫ ta
men illorum circa vnum principaliter verſatur. vt. ſ. declara
tum eſt. Similiter in predictis faciebus denotatur connexio
euangelioꝝ. ⁊ ideo illa quattuor capita erant in vno corpo/
re coniuncta: ⁊ ꝑ conſequēs ꝓcedente vna facie alie ſequebā
tur: quia quod in vno euangelio narratur: per alia tria euan
gelia ꝓbatur: quia ibi idem factū vel cōſimile narrat: ſic Io/
hannes euangeliſta ſolus narrat illuminationē ceci nati. alij
autem narrant de multis alijs cecis illumīatis: quod ē eiuſ/
dem poteſtatis. Similiter in predictis faciebuſ apparet ordo
euangeliorum. ſic enī ſtabat illud corpus habēs quattuor fa/
cies in aſpectu ꝓphete: ꝙ facies hominis erat ſibi directe op
poſita. facies leonis ad dexterā partē illius aīalis. facies au/
tē bouis ad ſiniſtrā: caput aquile in parte poſteriori: qꝛ tamē
collū aquile eſt longius: iō ſupeminebat ceteris. ideo dr faci/
es aquile deſup ipſoꝝ quattuor. Iſto ergo modo ordinantur
euangelia: quia pmo pōit euāgeliū Matthei. ſicut facies ho
minis pmo opponebat aſpectui ꝓphete: ⁊ ſecūdo loco euan/
geliū Marci: qꝛ dextera ps prior eſt q̄ ſiniſtra. ⁊ tertio euāge
liū Luce: ⁊ quarto euangeliū Iohānis: qꝛ facies aq̄le erat in
poſteriori parte: ⁊ hoc eſt quod dr Ezech. j. Similitudo vul/
tus eoꝝ facies hominis ⁊ facies leonis a dextris ipſoꝝ quat/
tuor. ⁊ facies bouis a ſiniſtris ipoꝝ quattuor. ⁊ facies aquile
deſup ipſoꝝ quattuor. Scdm enī ordinē euāgelioꝝ ponit hic
ordo iſtarū facieꝝ. Igit qꝛ euangeliū Matthei qꝺ pmo loco
ponitur: in facie hoīs figurat. ideo de ipſo pōt dici: aū facieꝫ
hoīs ſilitudo alteriꝰ hoīs. hō eſt enī aīal rōnale māſuetū ⁊ ci/
uile: ⁊ ideo ſignificat Mattheū euāgeliſtā: q̄ vixit rōnabilit
manſuete ⁊ ciuiliter. nō ciuilitate politica: ſed illa ciuilitate q̄
efficimur ciues ſctoꝝ ⁊ domeſtici dei: ſup edificati ſup funda/
mentum apoſtolorum et ꝓphetarum: ſm qꝺ dicit Apſus ad
Ephes. ij.

Ephe. ij. Dicit igit ante faciē hoīs: qꝛ añ ꝯſiderationē euangeliſte Matthei ſicut obiectū ꝓpriū eſt poſita ſimilitudo alterius hominis. i. xpi: cuius ꝑcipue cōſiderat hūanitatē: ꝛ hñ dicitur chriſtus alter hō: qꝛ fuit alter ab omnib⁹ alijs hominib⁹: qꝛ omnes alij ꝓceſſerūt de radice peccati. iſte aūt ſol⁹ inocēs: ꝑ quē ad iuſticiā ſūt alij reducti: ſm qꝺ ſcribit ad Ro. v. Sic ꝑ vni⁹ hoīs inobediētiā pctōꝛes ꝯſtituti ſūt multi: ita ꝑ vni⁹ homīs obedientiā iuſti cōſtituent multi: hic in ꝑſenti inchoatiue ꝑ grām: ꝛ in futuro ꝑ gliam q̄ eſt grā ꝯſummata.

Finit Proemium:

Incipit epiſtola beati Hieronymi ad Damaſum papā in quattuoꝛ euangeliſtas.

Beatiſſimo pape Damaſo Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt poſt exēplaria ſcripturarū toto oꝛbe diſpſa: quaſi qdā arbiter ſedeā: ꝛ qꝛ īter ſe variant q̄ ſint illa q̄ cū greca ꝯſentiāt veritate: decernā. Pius laboꝛ ſed periculoſa ꝑſumptio iudicare de ceteris: ipſum ab omnib⁹ iudicandū: ſenis mutare linguam: ꝛ caneſcentē mundū ad initia retrahere paruuloꝛū. Quis eni doctus pariter et indoctus: cū in manus volumē aſſūpſerit: ꝛ a ſaliua quā ſemel imbibit viderit diſcrepare quod lectitat: nō ſtatim erumpat in vocē me falſarium: me clamans eſſe ſacrilegum q̄ audeā aliquid in veteribus libꝛis addere: mutare coꝛrigere: Aduerſus quā inuidiā duplex cauſa me conſolatur: qꝛ et tu qui ſūmus ſacerdos es: fieri iubes: et verum non eſſe quod variat. etiā maledicoꝛū teſtimonio compꝛobatur. Si eni latinis exemplaribus fides eſt adhibenda: reſpōdeant quibus tot ſunt exemplaria pene quot codices. Si autem veritas eſt querenda de plurib⁹ cur non ad grecā oꝛiginem reuertentes: ea que vl' a vitioſis interpꝛetibus male edita: vel a ꝑſūptorib⁹ iperitis emēdata peruerſius: vel a libꝛariis doꝛmitantibus aut addita ſunt aut mutata coꝛrigim⁹: Neqꝫ vero ego de veteri diſputo teſtamento: quod a ſeptuaginta ſenioꝛib⁹ in grecam linguam verſum: tertio gradu ad nos vſqꝫ peruenit. Non quero quid aquila quid ſymmachus ſapiāt: quare theodotion inter nouos ꝛ veteres medius incedat. Sit illa vera interpꝛetatio quaꝫ aplī ꝓbauerūt. De nouo nūc loquoꝛ teſtamēto quod grecū eſſe non dubiū eſt: excepto apoſtolo Mattheo: qui pm⁹ in iudea euāgeliuꝫ chꝛiſti hebꝛaicis litteris edidit. Hoc certe cuꝫ in noſtro ſermone diſcoꝛdat: ꝛ diuerſos riuuloꝛum tramites ducit: vno de fonte querend⁹ eſt. Pretermitto eos codices quos a Luciano ꝛ heſitio nūcupatoꝛes paucoꝛū hominū aſſerit ꝑuerſa cōtentio: quib⁹ vtiqꝫ nec in veteri inſtrumēto poſt ſeptuaginta interpꝛetes emēdare q̄d licuit: nec in nouo ꝓfuit emēdaſſe: cū multarū gentiū linguis ſcriptura ante tranſlata doceat falſa eſſe q̄ addita ſūt. Igitur hec pꝛeſens pꝛefatiūcula pollicetur quattuoꝛ tm̄ euāgelia: quoꝝ oꝛdo ē iſte: Mattheus: Marcus: Lucas: Johannes: codicum grecoꝛum emendata collatione ſed veterū: que ne multum a lectionis latine conſuetudine diſcreparent ita calamo īperauim⁹: vt his tm̄ q̄ ſenſū videbant mutare: coꝛrectis: reliqua manere pateremur vt fuerāt. Canones qꝫ q̄s Euſebius ceſarienſis epiſcopus alexādrinū ſecutus ammonium iu decē numeros oꝛdinauit: ſic in greco habent expꝛeſſimus. Q: ſi q̄s de curioſis voluerit noſſe que in euāgelijs vel eadē vl' vicina vel ſola ſint: eoꝝ diſtinctione cognoſcet. Magnus ſiquidē hic in noſtris codicib⁹ erroꝛ inoleuit: dū qꝺ in eadē re ali⁹ euāgeliſta plus dixit: i alio qꝛ min⁹ putauerit: addiderūt: vl' dū eūdeꝫ ſenſū ali⁹ alit expſſit: ille q̄ vnū e q̄ttuoꝛ primuꝫ legerat: ad ei⁹ exempluꝫ ceteros q̄ꝫ eſtimauerit emēdādos. Vn̄ accidit vt apud nos mixta ſint omnia: et in Marco plura Luce atqꝫ Matthei. Rurſum in Mattheo plura Johānis ꝛ Marci: ꝛ in ceteris reliquoꝛū q̄ in alijs ꝓpꝛia ſūt iueniantur. Cū itaqꝫ canones legeris q̄ ſubiecti ſunt cōfuſionis erroꝛe ſublato: ꝛ ſimilia omniū ſcies: ꝛ ſingulis ſua q̄qꝫ reſtitues. In canōe pꝛimo cōcoꝛdant q̄ttuoꝛ: Mattheus: Marc⁹: Lucas: Johānes. In ſecūdo tres. Matthe⁹: Marcus: Lucas. In tertio tres. Matthe⁹: Lucas: Johānes. In quarto tres. Matthe⁹: Marcus: Johānes. In q̄nto duo. Matthe⁹: Lucas: In ſexto duo. Matthe⁹: Marcus. In ſeptimo duo. Matthe⁹: Johannes. In octauo duo. Lucas: Marc⁹. In nono duo. Lucas: Johānes. In decimo ꝓpꝛia vnuſq̄ſqꝫ q̄ nō habent in alijs ediderūt. Singulis vero euāgelijs ab vno icipiēs vſqꝫ ad finem libꝛoꝝ diſpar numer⁹ accreſcit. Hic nigro coloꝛe ꝑſcriptus ſub ſe habet aliū ex minimo diſcoloꝛē numeꝝ: qui ad decē vſqꝫ ꝓcedēs indicat: pꝛioꝛ numerus in quo ſit canone requirend⁹. Cū ergo aperto codice (verbi gratia) illō ſiue illud capitulū ſcire volueris cuius canōis ſit: ſtatim ex ſubiecto numero doceberis: ꝛ recurrēs ad pꝛincipia in quib⁹ canonū ē diſticta cōgeries: eodēqꝫ ſtati canone ex titulo frōtis iuēto: illū quē q̄rebas numeꝝ eiuſdē euāgelij q̄ ꝛ ipē ex inſcriptione ſignat inuenies: atqꝫ e vicino ceteroꝝ tramitib⁹ inſpectis q̄s numeros e regiōe habeant adnotab: ꝛ cū ſcier' recurres ad volumia ſinguloꝝ ꝛ ſine moꝛa rept' numer' q̄s añ ſignaueras: repies ꝛ loco i q̄b⁹ vl' eadē vl' vicia dixerīt: Opto vt i xp̄o valeas ꝛ meminer' mei papa btiſſime.

Incipit ali⁹ ꝓlog⁹ ſcti Hiero. i q̄ttuoꝛ euāge.

Plures fuiſſe q̄ euāgelia ſcpſerīt: Lucas euāgeliſta teſtat dicēſ: Qm̄ q̄dē multi conati ſūt oꝛdiare narrationē reꝝ q̄ i nobis cōplete ſūt: ſic tradide

rũt nobis q̄ ab initio ipi viderũt ſermonẽ: ⁊ mi/
niſtrauerũt ei: ⁊ pſeuerãtia vſq; ad pñs tps mo
nimẽta declarãt: q̄ a diuerſis auctorib⁹ ędita di
uerſarũ hereſũ fuere pncipia: vt ẽ illd iuxta ęgy/
ptios: ⁊ Thomã ⁊ Matthiã ⁊ Bartholomeum:
duodecĩ q̄z aploꝝ et baſilidis atq; apollinis ac
reliquoꝝ q̄s enumerare lõgiſſimũ eſt: cũ hec tñ
in pñtiaꝝ neceſſe ſit dicere: extitiſſe quoſdã q̄
ſine ſpũ ⁊ grã dei conati ſũt magis ordiare nar/
rationẽ: q̄ hiſtorię texere veritatez. Quib⁹ iure
† Joh. 10. b põt illd ꝓpheticũ coaptari† Ue q̄ ꝓferũt de cor/
de ſuo: q̄ ambulãt poſt ſpũm ſuũ: q̄ dicũt: hęc di
cit dñs: ⁊ dñs nõ miſit eos. De q̄b⁹ ⁊ ſaluator in
† Ibi. 10. b euãgelio Johãnis loquif† Oẽs q̄ añ me venerũt
fures fuerũt ⁊ latrões. Qui venerũt: nõ q̄ miſſi
ſũt. Ipe ei ait: Ueniebãt: ⁊ ego nõ mittebã eos.
In veniẽtib⁹ pſũptio temeritatꝭ: in miſſis obſe/
† Mat. 7. b quiũ ſuitutꝭ ẽ.† Eccłia ãt q̄ dñi voce ſupra petrã
fũdata ẽ: quã itroduxit rex i cubiculũ ſuuz: ⁊ ad
quã p foramẽ dſcẽſiõis occłte miſit manũ ſuã ſi
milł damulę hiniłoq; ceruoꝝ q̄ttuor volumia pa
radiſi iſtar eructuãs q̄ttuor ⁊ angulos ⁊ anulos
habet: p q̄s q̄ſi arca teſtamẽti ⁊ cuſtoſ legꝭ dñi li
gnis mobilib⁹ vehif. Prim⁹ oim Matthe⁹ ẽ pu
blican⁹ cognomẽto leui: q̄ euãgeliũ i iudea he/
breo ſermõe ędidit ob eoꝝ vł maxie cãm q̄ in ie/
ſũ crediderãt ex iudeis: ⁊ nequaq; legis vmbra
ſecedẽte euãgelij vitatẽ ſeruabãt. Secũd⁹ Mar/
cus iterpres apoſtoli Petri ⁊ alexandrinę eccle
ſię prim⁹ epũs: q̄ dñm q̄dẽ ſaluatorem ipe nõ vi
dit: ſz ea q̄ audierat mgr̃m pdicãtẽ: iuxta fidem
magis geſtoꝝ narrauit q̄ ordinẽ. Terti⁹ Lucas
2. Cor. 8. c medicus natiõe ſyr⁹ antiocẽſis† cui⁹ laus i euan
gelio: q̄ ⁊ ipe diſcipul⁹ apłi Pauli i achaię bithi/
nięq; ptib⁹ volumẽ cõdidit: q̄dã alti⁹ repetẽs: ⁊
vt ipe i ꝓemio ↄfitef audita magꝭ q̄ viſa deſcri
† Joh. 21. f bẽs† Ultimuſ Johes apłs euãgeliſta quẽ ieſus
plimũ amauit: q̄ ſup pect⁹ dñi recumbẽs puriſſi
ma doctriaꝝ fluẽta potauit: ⁊ q̄ ſol⁹ de cruce me
† Joh. 19. c ruit audire† Ecce mater tua. Is cũ eſſet in aſia: ⁊
iã tũc hęreticoꝝ ſemia pullularẽt cherithi hebio
niſ: ⁊ cęteroꝝ q̄ negãt xp̃m i carne veiſſe: ⁊ q̄ſ ipe
i epła ſua antichriſtos vocat: ⁊ apłs Paul⁹ freq̄n
ter pcutit: coact⁹ ẽ ab oib⁹ pene tũc aſię epiſcopiſ:
⁊ multaꝝ eccłiaꝝ legatiõib⁹ de diuitate ſaluato/
ris alti⁹ ſcribere: ⁊ ad ipz (vt ita dicã) dei vbũ: nõ
tã audaci q̄ felici temeritate ꝓrũpere vt eccleſia/
ſtica narrat hyſtoria: cũ a fratrib⁹ cogeref vt ſcri/
beret: ita facturũ ſe rñdiſſe: ſi indicto ieiunio i cõ/
mue oẽs depcarẽf. Quo expleto reuelatiõe ſatu/
rat⁹ in illd ꝓemiũ cęlo veniẽs eructauit: In pnci/
pio erat verbũ ⁊ vbũ erat apd deũ: ⁊ de⁹ erat ver
bũ: h erat i pncipio apd deũ. Hec igif q̄ttuor euã
gelia multo añ pdicta. Ezechieł q̄z volumẽ ꝓbat
in q̄ prima viſio ita ↄtexif† Et i medio ſilitudo q̄t/ † Ezec. 1. b
tuor aíaliũ ⁊ vult⁹ eoꝝ: facies hois ⁊ facies leo/
nis: ⁊ facies vituli: ⁊ facies aq̄lę. Pria homis fa/
cies Mattheũ ſignificat: qui q̄ſi de hoie exorſus
ẽ ſcriberet† Liber generatiõis ieſu xp̃i filij dauid fi † Mat. 1. a
lij abraã. Secũda Marcũ: in q̄ vox leonis in here
mo rugiẽtꝭ audif: Uox clamãtis in deſerto: para
te viã dñi rectas facite ſemitas ei⁹. Tertia vituli:
q̄ euãgeliſtã Lucã a zacharia ſacerdote ſumpſiſſe
initiũ pfigurat. Quarta iohannẽ euãgeliſtã: q̄ aſ
ſũptis pennis aquilę ⁊ ad altiora feſtinãs: de v/
bo dei diſputat. Cetera quę ſequunf in eundẽ ſẽ/
ſum ꝓficiũt. Crura eoꝝ recta ⁊ pẽnati pedes: et q̄
cũq; ſpũs ibat: ibãt: ⁊ nõ reuertebanf: ⁊ dorſa eo
rũ plena ocuł: ⁊ ſcĩtille has lãpades in medio diſ
currẽteſ: ⁊ rota i rotã: ⁊ i ſingul⁹ q̄ttuor facies† Uñ † Apo. 4. b
⁊ apocalypſis iohãnis poſt expoſitiõez vigitiq̄t/
tuor ſenioꝝ q̄ tenẽtes citharas ⁊ phyalas adorã
tes agnũ dei: itroducit fulgura atq; tõitrua: ⁊ ſe/
ptẽ ſpũs diſcurrẽtes: ⁊ mare vitreũ: ⁊ q̄ttuor aía/
lia plẽa ocuł dicẽs. Aíal primũ ſilẽ leõi: ⁊ ſcdm ſi/
mile vitulo: ⁊ tertiũ ſilẽ hõi: ⁊ q̄rtũ ſilẽ aq̄lę volã/
ti. Et poſt paululũ. Plena inquit erãt oculis: ⁊ re
quiẽ nõ hẽbãt die ac nocte. dicẽtia: Sctũs ſctũs
ſctũs dñs de⁹ oipotẽs: q̄ erat ⁊ q̄ ẽ: ⁊ q̄ vẽtur⁹ ẽ.
Quib⁹ cũctꝭ pſpicue oñdif: q̄ttuor debẽ tm̃ euã/
gelica ſuſcipi: ⁊ oẽs apocriphoꝝ venias mortuis
magꝭ hereticis q̄ eccleſiaſticꝭ viuis canẽdas.

Glo. ordi.

Modus tractã/di taliſ eſt. Prim⁹ ge/nealogiaz xp̃i deſcribit: diſti guẽs eã p tres teſſeredecades poſt ait de nu/tritura ſalua/toris ⁊ de ad/uẽtu magoꝝ i. bethleẽ: ⁊ de occiſiõe puuloꝝ. deĩde de baptiſmo xp̃i ⁊ ieiunio. xl. dieꝝ: et de tẽtatiõe triplici. Poſtea de doctri na ei⁹. ſ. de ſermõe habito i mõte. deĩ de geſta ⁊ miracła xp̃i expõit. Tãdẽ d paſſiõe: reſurrectiõe ⁊ aſcẽſiõe agit. huic ãt libro Hiero. ꝓlogũ pmittit i quo

Incipit ꝓlog⁹ ſcti hieronymi in euãgeliũ ſm Mattheum.

Mattheus ex iudea ſi cut in ordie primus põitur: ita euãgeliũ i iudea prim⁹ ſcpſit: cui⁹ vocatio ad dñm

Nico. de lyra

Expoſitio Nicolai de lyra ſup pmũ ꝓlogũ Matthei.

a b c Matthe⁹. Hic ẽ pm⁹ ꝓlog⁹ beati Hiero. q̄ ppõif euã gelio Matthei. Qui q̄dẽ ꝓlog⁹ diuidif in q̄ttuor ptes. In pma pte dſcribif euãgeliſte ſtat⁹. ſcdo ſcri bẽdi mod⁹. ibi: Duoꝝ in generatiõe xp̃i. tertio hu/ius euãgelij materia pncipalis. ibi: Quarũ oim re rũ. Et quarto vtilitas hui⁹ opis. ibi: In quo euãgelio vtile eſt. In pma pte deſcribif euãgeliſta ex noie. cũ dr: Matthe⁹ q̄ inter/ptaf dat⁹: q̄ꝛ inter alios euãgeliſtas primo dat⁹ eſt a deo ad ſcri bendũ euãgeliũ ad inſtructionẽ oim fideliũ. Secũdo deſcribif ex natione ⁊ patria. cũ dr: b Ex iudea. q̄ꝛ natiõe fuit iude⁹: ⁊ de iudea nat⁹: que quidẽ iudea pmo dicta eſt terra chanaan: q̄ꝛ poſt diluuiũ inibi habitauerũt filij cham: q̄b⁹ expulſis p filios iſrael tpe Joſue nomi/nata eſt iudea a tribu iude: que erat principalis ⁊ regia. Tertio dſcribif xp̃tũ ad ordinẽ inter euãgeliſtas. cũ dicif: Sicut prim⁹ in ordine ponif. in ordine. ſ. euãgeliſtarũ: ita i iudea prim⁹ ſcripſit euãgeliũ. Quarto deſcribif xp̃tũ ad ſtatũ pcedẽtẽ ei⁹ ↄuerſionẽ ad chriſtũ. Quia aũt erat publican⁹. i. curã habẽs de publicis actib⁹. erãt ei tũc iudei tri/butarij romanoꝝ. ⁊ ideo illi q̄ colligebãt tributũ romanis mittẽdũ dicebanf publicani: hmõi cõiter ſũt cãpſores: ⁊ pecuniaꝝ numeratores. Et q̄ꝛ talia negocia vix aut nunq̄ ſi/ne pctõ

¶ quo oſtendit vbi euangeliū ſcripſerit: ⁊ de q̄ īmo ſtatu ad qḋ dignū ſit aſſūpt⁹: ⁊ de qb⁹ ⁊ q̄ oꝛdīe in h̄ euāgelio tractet.
a Duoꝝ in gene.i.ꝑtermittēs abraā ⁊ dauid in generatiōe chꝛiſti qbus fctā eſt vl' facte ſūt ꝓmiſſiōes.

¶ Incipit euā.

a ex publicanis actib⁹ fuit: duoꝝ i a
ſ .i.dauid ⁊ abꝛaam.
generatiōe xp̄i pꝛīcipia ꝓſumēs:
ſ abꝛae.ſ. ſ fuit.
vnius cuius pꝛima circūciſio in b
ſ .ſ.dauid. ſ dn̄i.ſ.
c ſ ſaule reꝓbato.
carne: alterius cuius ſm coꝛ elē/ c
ctio fuit. Ex vtriſq; enī patribus d
ſ ſupple natus eſt.
chꝛiſt⁹. Sicq; quaterdenario nu/ e
ſ generationis.ſ.
mero trifoꝛmiter poſito pꝛīcipiū f
ſ .i.ab abꝛaam. ſ vel via. ſ dauid.
a credendi fide in electionis tem/
pus poꝛrigēs: ⁊ ex electiōe vſq; ī g
trāſmigrationis diem dirigens:
atq; a tranſmigrationis die vſq; h
ſ terminans.
in chꝛiſtū definies: decurſam ad i
uētus domini oſtēdit generatio/
nem: et numero ſatiſfaciens et tē k
poꝛi: vt ⁊ ſe qḋ eſſet oſtenderet: ⁊ l m
ſ miſericoꝛditer actum.
dei in ſe opus monſtrās etiā in n
his quoꝛū genus poſuit: chꝛiſti
operātis a pꝛincipio teſtimoniū
nō negaret. Quarū rerum omni/ o
um temp⁹: oꝛdo: numer⁹: diſpo/ p q
ſitio vel ratio: quod fidei neceſſa r s
riū ē de⁹ chꝛiſt⁹ eſt: †qui factus ex t v
muliere: factus ſub lege: natuſ ex
virgine: paſſus in carne: om̄ia in x
cruce fixit: vt triumphās ea in ſe y
metipō reſurgēs in coꝛpoꝛe ⁊ pa z a
tris nomē in patribus filio: et fi/ b c
lij nomen patri reſtituēs in filijs d
ſine pꝛincipio ſine fine: oſtendēs e f

Nico.de lyra

ne peccato exerceri poſſunt vt dicit beatus Gregori. ideo in hoc patet gratia diuina q̄ ex talibus reuocauit mattheū ad ſtatū apoſtolicum. ⁊ hoc ē qḋ dicit: Cuius vocatio ⁊c̄. Sequitur:
a Duoꝝ in generatiōe. Hic tangit̄ modus ſcribēdi quē tenuit euāgeliſta matthe⁹ in deſcriptiōe genealogie xp̄i a qua incipit ſuū euāgeliū. Et p̄mo tāgitur modus ſcribendi q̄ſtum ad radicē genealogie chꝛiſti q̄ ponit duos patres: videlicet dauid ⁊ abꝛaam q̄ſi radicem genealogie huius: ſicut patet in pꝛincipio euangelij. cum dicit: Liber generatiōis ⁊c̄. Ratio aūt hui⁹ aſſignat̄: q: abꝛaā fuit pꝛim⁹ qui fidē vni⁹ dei publice ꝯfeſſus eſt: ⁊ in ſignū hui⁹ p̄mo circūciſionē accepit: q̄ fuit ſignū diſtinguēs fideles ab infidelib⁹. Dauid aūt fuit pꝛim⁹ rex elect⁹ a dn̄o ſm volūtatē dn̄i ad fidelē ppl'm regēdū: ſꝫ qḋ dr̄.j.Reg.xiij. Queſiuit dominus virū iuxta coꝛ ſuū ⁊c̄. Saul autē licet pꝛimo fuerit elect⁹ a dn̄o. hoc tn̄ nō fuit ſm coꝛ dn̄i: ſꝫ ſm exactionē ppli ꝓpt̄ qḋ dixit dn̄s ſamueli.j.Reg.viij. Audi vocem ppli petētis regē.ſ. ſup ſe. Sequit̄: Non enī abiecerūt te ſed me ne regnē ſup eos. ⁊ hoc eſt qḋ dicit Hiero. Duoꝝ in generatione xp̄i pꝛīcipia ꝓſumēs.i.aſſumēs duos homines: videlicet abꝛaā ⁊ dauid: quaſi pꝛincipia ⁊ radices genealogie xp̄i. ſequit̄: b Vni⁹ cui⁹ circūciſio ⁊c̄.i. ipſius abꝛae q̄ pꝛimo accepit circūciſionem: vt dictū eſt. c Alteri⁹ cuius ſm coꝛ electio ⁊c̄.i. ipſius dauid q̄ electus pꝛimo fuit rex a dn̄o: vt dictū ē.
d Ex vtriſq; enī ꝑrib⁹ xp̄s. in h̄ redditur cā ꝑdicti.q.d. ꝓpter hoc abꝛaā ⁊ dauid ponunt̄ ꝑncipaliter radix genealogie chꝛiſti: q: xp̄s naſci debebat ex patriarchis et regib⁹ tanq̄ ei⁹ ꝓmiſſus. e Sicq; q̄terdenario. Hic tangit modū ſcribēdi genealogiā xp̄i q̄ſtū ad deductionē ex ꝑdictis duob⁹ patrib⁹ ſeu ꝑncipijs: q: euāgeliſta ponit tres quaterdenas. Una fuit in tēpoꝛe in quo ppl's eſt gubernat⁹ ꝑ iudices. Secūda in tp̄e quo gubernat⁹ eſt ꝑ reges. Et tertia in tp̄e quo gubernatus eſt ꝑ ſacerdotes: ⁊ hoc eſt qḋ dicit: Sicq; q̄terdenario trifoꝛmiter poſito.i. in trib⁹ tp̄ib⁹ q̄b⁹ trifoꝛmiter gubernat⁹ eſt ppl's. Sequit̄: f Pꝛincipiū a credendi fide in electionis tēpus poꝛrigens: q: pꝛima quaterdena īcipit ab abꝛaā: q̄ pꝛim⁹ fidē vni⁹ dei publice cōfeſſus eſt: ⁊ terminat̄ in dauid q̄ pꝛim⁹ elect⁹ eſt in regē a dn̄o: vt dictū eſt. g Et ex electiōe vſq; in trāſmigratiōis diē dirigēs: q: ſecūda quaterdena incipit a dauid excluſiue: ⁊ terminat̄ in iechonia filio ioſie in trāſmigratione babylōis. Sequit̄: h A trāſmigrationis die ⁊c̄. q: tertia quaterdena incipit a trāſmigratiōe babylōis ⁊ termīat̄ in xp̄m. i Decurſam ⁊c̄. decurſam dicit: q: deſcribit genealogiā xp̄i deſcēdēdo: Lucas aūt ecōtrario aſcēdēdo. Sequitur: k Et numero ſatiſfaciens ⁊ tp̄i.q.d. in hoc ꝙ ſic deſcripſit genealogiā per tres quaterdenas ſatiſfecit numero: q: poſuit numeros conuenientes myſterio xp̄i: q: ꝑ quaterdenā que cōponit̄ ex quattuoꝛ ⁊ decē: ſignificatur lex chꝛiſti q̄ decurrit ꝑ q̄ttuoꝛ euāgelia: ⁊ lex moyſi q̄ decurrit ꝑ decē legis ꝑcepta. Per ternariū vero ſignificat̄ myſteriū trinitatis qḋ fuit traditū in vtraq; lege: ſꝫ in noua lege magis explicite: ⁊ ſic patet qualit̄ euāgeliſta ſatiſfecit numero. Satiſfecit etiā tp̄i: q: ꝑ tres quaterdenas deſcripſit tres generatiōes illi⁹ ppli in diuerſis tēpo ribus. ſe

ribus. Sequit̄: l Ut et ſe qḋ eſſet oſtēderet.q.d. in ſcribēdo euāgeliū xp̄i matthe⁹ oſtēdit ſtatū ſuū: q: ibidē deſcripſit vocationē ſuā ex publicis actib⁹ ad ſtatū apl'icū. m Et dei in ſe op⁹ mōſtrās. q: in hoc oſtendit oꝑationē dei vocāt' ip̄m ꝑ ſuā miſericoꝛdiā. n Etiā in his ⁊c̄. Hoc eſt dictū ꝙ ſil'r in abꝛaā et dauid q̄ electi ſunt a deo ab antiquo: vn⁹ ad fidē: alter ad regnū dei operationē oſtendit. Cōſtrue ergo ſic litterā: Etiā nō negaret. min⁹ dicit ⁊ plus ſignificat.i. ꝯcederet ſeu declararet. Teſtimoniū xp̄i operant'.ſ. per gratiā. A pꝛīcipio.i. ab antiq̄. In his quoꝝ gen⁹ poſuit chꝛiſti.i. deſcribēdo genealogiā xp̄i: ⁊ hoc fuit in dauid et abꝛaam quos poſuit radices genealogie chꝛiſti. o Quarū rerū omniū ⁊c̄. In hac parte Hiero. oñdit intentionē pꝛīcipalē euāgeliſte Matthei ſeu ſubiectū ſui euāgelij: q: genealogiā oꝛdiate ab abꝛaā vſq; ad xp̄m deſcripſit vt oſtēderet ꝙ ip̄e xp̄s eſt ver⁹ homo ⁊ verus deus: q̄ ſm humanitatē natus eſt de muliere: paſſus in cruce vbi omnia peccata noſtra deleuit: ⁊ reſurgēs a moꝛtuis nos per adoptionē in filioſ dei regenerauit. ⁊ hoc eſt quod dicit: Quarū rerū omniū ⁊c̄.i. genealogia.ſ. xp̄i deſcriptarū. p Temp⁹. q: ibi tria tp̄a deſcribunt̄: vt viſū eſt.
q Oꝛdo. q: oꝛdinate tp̄a ⁊ perſone ī diuerſis tp̄ib⁹ deſcribunt̄. r Numerus. quia ſub certo numero.i. in tribus quaterdenis cōpꝛehēdunt̄.
s Diſpoſitio vel ratio. q: rationabiliter diſponunt̄. t Quod fidei neceſſarium eſt. Hoc ē dictū. ad hoc oīa pꝛedicta ſic ſunt oꝛdinate deſcripta. vt oſtendatur ꝙ chꝛiſtus eſt verus deus quod credere neceſſariū eſt ad ſalutē ⁊ ꝙ eſt verus homo. vñ ſubdit̄:
v Qui factus ē ⁊c̄. quia onera leg' voluit obſeruare. hoc autem accipit̄ de epiſtola ad Gala. iiij. x Paſſus in carne omnia in cruce fixit: id ē omnia peccata noſtra in cruce deſtruxit. ⁊ accipit̄ hoc de epiſtola ad Coſ. ij. vbi dicitur ſic: Delens quod aduerſum nos erat chirographū decreti: id eſt obligationē ad penā inferni: ſed illum tulit de medio affigens illud cruci. ⁊ eſt locutio metaphoꝛica ad ſimilitudinem illius qui deſtruxit aliquam chartam vel obligationem: q: ꝑfoꝛat eam vel coꝛrumpit. ſic chꝛiſtus per paſſionem ſuam illud decretum quo eramus obligati gehenne deſtruxit. Sequitur: y Ut triūphans ea in ſemetipſo.i. deuincens in coꝛpoꝛe ꝓꝑio. z Reſurgens in coꝛpoꝛe ⁊c̄. Ad euidentiam huius littere conſiderandum ꝙ pater ⁊ filius coꝛrelatiue dicuntur. relatiua autē poſita ſe ponūt: et ꝑempta ſe perimunt. igitur q: iudei noluerūt recipere chꝛiſtū abꝛae ⁊ ceteris patrib⁹ ꝓmiſſū. ideo deſierūt eſſe filij abꝛae.i. imitatoꝛes ipſius ꝑ fidē: ⁊ ꝑ ꝯſequēs abꝛaā ⁊ ceteri patres deſierunt eſſe patres coꝝ: gentiles autē econuerſo ad pꝛedicationem apoſtoloꝛum receperūt fidē xp̄i. ⁊ ideo in loco iudeoꝝ a fide abꝛae recedentiū facti ſunt filij abꝛae: ⁊ ſic paternitas q̄ deſierat eſſe in abꝛaā ⁊ ceteris patribus reſtituta eſt ꝑ filiationem gētiū: qui facti ſunt imitatoꝛes coꝝ ꝑ fidē: ⁊ econtrario ſibi filiatio reſtituta eſt in ipſis credentibus: reſtituta ꝑdicta paternitate: q: hec eſt natura coꝛrelatiuoꝝ: vt dictū ē. ⁊ h̄ eſt qḋ dicit Hiero. Reſurgēs in coꝛpe.ſ. xp̄s: ⁊ ꝑcipiens ꝑdicare baptiſmū penitētie in oēs gētes fact⁹ ē reſtituēs. a Nomē patris in patrib⁹.ſ. antiq̄s. b Filio. hoc eſt ad honoꝛē filij: q: hoc cedit ad honoꝛē xp̄i'. c Et filij nomē re. in fi.i. ī gentib⁹ fidē recipientib⁹. d Patri. h̄ eſt ad honoꝛē patr' eterni. e Sine pꝛincipio ſine fi. q: xp̄s ſm diuinitatē manet in eternū. f Oſtēdēs vnū deū ſe eſſe cū pa. ꝑ opa.ſ. diuinitat' q̄ egit: q: ꝓꝑia oꝑatio vniuſcuiuſq; rei oñdit naturam eius.

† Gal.4.a

a · Quia vnus eſt. ſ. deus qui eſt pater ⁊ filius: quia non ſunt duo dij ſꝫ vnus deꝰ. b · In quo euāge. Hec ē quarta ps huius ꝓlogi in qua oſtēditur vtilitas huius euāgelij matth. ⁊ ꝑmo oſtenditur iſta vtilitas in generali reſpectu omniū fideliū. Secūdo oſtendit in ſpeciali q̄tū ad beatū Hierony. ibi: Nobis enī in hoc ⁊c. In prima enī pte oſtenditur vtilitas q̄tū ad quattuor: quia illi q̄ legunt hoc euāgeliū pfecte illi poſſunt ppēdere miſericordiam dei in vocatione Matthei ad ſtatū apoſtolicū: ⁊ diligentiā apoſtoli in ſcribendo euangelium ⁊ dilectionem dei ex qua voluit incarnari: ⁊ pfectionē humanā q̄ ē in coniunctione ad deū p fruitionē: quia voluit ſibi naturā humanā cōiungere p ipſius aſſumptionem. et hoc eſt quod dicit: In quo euangelio vtile eſt deſiderantibus deum: id eſt noticiam dei. c · Sic prima vl' media ⁊c. i. principiū medium ⁊ finem huiꝰ euangelij in quo conſiſtit perfectio. d · Et ⁊ intelligāt vocationē apoſtoli: in quo conſiſtit pfectio: quia de hoc fit ibi mentio. e · Et opus euāgelij quod ipſe deſcripſit fideliter. f · Et dilectionē dei in carne naſcentis: quia ex dilectione voluit incarnari. Sequitur: g · In quo reprehenſi ſunt. i. ad hoc vtile eſt euangelium hoc vt legentes ipm. h · Recognoſcāt in eo. i. in chriſto eſſe. ſupple id: In quo apprehenſi ſunt ⁊ apprehendere appetūt. i. ipſā diuinitatē cui natura noſtra ꝯiuncta eſt ī xpo ī vnitate ſuppoſiti per incarnationem ⁊ quam apprehendere querimus per fruitionem. ⁊ accipitur ibi iſte modꝰ loquēdi de epiſtola ad Phil. iij. vbi dicit ſic Apoſtolus: Sequor autem ſi quo modo apprehendā in quo ⁊ cōprehenſus ſum. i · Nobis enim. Hic tangitur motiuum Hieronymi ad transferendum ſeu exponendum Matthei euangelium: ſcilicet vt traderet certitudinem rei geſte in euangelio Matthei vbi oſtēditur vera diuinitas ⁊ vera humanitas ieſu chriſti. ⁊ hoc eſt quod dicit: Nobis enim ⁊c. i. rationis motiue: quia argumētum quedam ratio eſt. k · In hoc ſtudio. i. ad ſtudendum in hoc euangelio transferendo et exponendo. l · Et fidem. et ꝓ id eſt certitudinē. m · Facte rei tradere: id eſt geſtorū chriſti: ⁊ non tacere: ſed magꝭ ſupple declarare. n · Querentibus. i. ſcire volentibus. o · Diſpoſitionem dei operantis in carne: ſcilicet aſſumpta. p · Intelligendum eſſe diligenter. hoc eſt cum magna diligētia ⁊ ſtudio: quia talibus reuelatur euāgelij intelligentia: ſm quod dicitur infra. vij. Querite et inuenietis: pulſate ⁊ aperietur vobis.

¶ Eiuſdem Nicolai de lyra expoſitio ſuper eundem prologum.

q Mattheus cum primo predicaſſet euan. ⁊c. Prologus iſte diuiditur in duas partes: q2 primo ſcriptor huiꝰ euangelij manifeſtatur. ſecundo ſui euangelij auctoritas declarat. ibi: Cum autem plures. In prima parte oſtenditur quando ſcripſit: quia primus iter

a b ſe vnū cū patre eſſe: q2 vnꝰ eſt. In
c quo euāgelio vtile eſt deſideranti
¶ hiſtorialia. ¶ allegorica. ¶ moralia.
d bus deū: ſic prima vel media vl' ꝑ
e fecta cognoſcere: vt et vocationē
f g apl'i: ⁊ opꝰ euāgelij: ⁊ dilectionem
dei in carne naſcētis p vniuerſa le
h gentes intelligāt: atq3 id in eo in
quo rephenſi ſunt ⁊ apphēdere ap
i k petūt recognoſcāt. Nobis eī in hꝫ
l m ſtudio argumēti fuit: ⁊ fidē facte
p q rei tradere: ⁊ operātis dei intelli-
o gendā diligēter eſſe diſpoſitionē:
n querentibus nō tacere.

¶ Finit ꝓlogus in euāgeliū ſm Matth. Incipit aliꝰ in eundē.

q Mattheus cū ꝑmo ꝑdicaſſet euāgelium in iudea volēs tranſire ad gētes primus euange
liū ſcripſit hebraice: qđ ſribꝰ a qbꝰ
ibat ad memoriā reliqt. Sic enī r
neceſſe fuit ad cōfirmationē fidei
euangeliū ꝑdicare: ſic ⁊ contra he s
reticos ſcribi. Cū autē plures euā t
geliū ſcripſerint: q̄ttuor tn̄ habēt
auctoritatꝭ teſtimoniū: q2 p quattuor mundi ptes fidem nunciant trinitatis: et ſunt quaſi quattuor rote in quadriga domini que vehit eum per predicationem euangelij: et genus humanum quadrifida morte peremptum eorū erat predicatione viuificandum: vnde et aliorū euangelia deciderunt: nec recepta ſunt: quia nolebant ꝑ finitum numerū caſſari ꝓpter virtutē ſacramenti. Deſignantur etiā euangeliſte quattuor figuris: que nō ſunt deceptorie ſed iocūdi myſterij ſibi conſcie. Mattheus in homine intelligitur: q2 circa humanitatē chriſti principaliter immoratur. Marcꝰ in leone: quia agit de reſurrectiōe. Lucas in vitulo agēs de ſacerdotio. Johannes in aquila ſcribens ſacramenta diuinitatis. Chriſtus ꝟo quem deſcribunt homo fuit de virgine natus: vitulus in immolatione: leo in reſurrectiōne: aquila in aſcenſione. Vel ī homine humanitas: in vitulo ſacerdotiū: in leone regnū: in aquila exprimitur diuinitatꝭ ſacramētum.

¶ Finit prologus.

mus inter alios euangeliſtas. vbi ſcripſit: quia ī iudea. qualiter ſcripſit: q2 hebraice. quare ſcripſit: vt ꝟitas euāgelij certa maneret apud credentes: in iudea a quibꝰ recedebat volens ꝑdicare gentilibꝰ iudeis ꝓ maiori parte in infidelitate obſtinatis. hoc enim fuerat eis preceptū a dn̄o ſm quod dicitur Act. xiij. Vobis autem oportebat primum loqui verbum dei: ſꝫ quoniam repuliſtis illud ⁊ vos indignos iudicaſtꝭ eterne vite: ecce conuertimur ad gentes. ſic enī ꝑcepit nobis deus. hac igitur de cauſa Mattheus volēs tranſire ad conuerſionem gentiliū ſcripſit fidelibus in iudea remanentibus euangelium: vt illuc concurrerent ꝓ certa regula ad euitādum errores hereticorum inſurgentium. ⁊ hoc eſt qđ ſubditur: r · Sicut enim neceſſe fuit ad confirmationem fidei euan. predicatione. ſ. confirmata euidentibus ſignis: vt dicitur Marci vlti.

s · Sic ⁊ contra hereticos ſcribi. vt ceſſantibus miraculis poſſemus recurrere ad doctrinam euangelicā doctrinis et miraculis confirmatā: ſicut ad regulā certā hereſes inſurgentes confutantē. t · Cum autē plures euāgelium ſcripſerint ⁊c. Hic oſtenditur euangelium M. atthei autenticum. et primo oſtenditur quod dictum eſt. Secundo declaratur quoddā ibi poſitū. ibi: Deſignantur. In prima parte dicitur ſic ꝙ plures ſcripſerunt euangelium. Et aliqui ſcripſerunt ſub nomine apoſtolorum et diſcipulorum chriſti: immiſcentes eidem falſitates: vt facilius ſub nomine apoſtolorum fideles deciperentur. Et ad hoc euitandum quattuor euangelia quorum ſcriptores ſunt certi et noti: ſūt ab eccleſia recepta et approbata. Et hoc rationabiliter: quia numerus quaternarius euangeliorum fuit prefiguratus Ezechiel. i. vt predictū eſt. Sunt enī euangeliſte quaſi quattuor rote in quadriga domini: quibus portatur fides xp̄i per totum mundum. ſimiliter genꝰ humanū quadruplici morte fuit peremptum in tranſgreſſiōe ade. primo morte culpe. ſecundo morte nature: quia ꝑ hoc incurrimus neceſſitatem moriendi. tertio morte gehenne: quia ex hoc omnes deſcendebant ad limbum vſq3 ad liberationem per chriſtum factam. Quarto morte ciuilis pene. Eſt enim mors ciuilis pena ſeruitus vel exiliū per que ſcinditur aliquis a communitate. Per peccatum autem genus humanum erat eiectum a ciuitate celeſti et ſubditum ſeruituti diaboli. igit cōueniens fuit numerus quaternarius euangeliorum: quia per ipſorum ꝑdicationem genus humanum quadrifida morte peremptum ⁊ viuificandum deſignatur.

v · Deſignantur etiam euangeliſte q̄ttuor figuris. Hic declaratur quoddā dictum: videlicet qualiter euangelia predicta fuerunt prefigurata: Ezech. j. Et patet ex predictis qualiter in q̄ttuor faciebus ſignificantur quattuor euangeliſte: ⁊ ſic patet textus.

¶ Finit expoſitio iſtius prologi.

℞ a ¶ Incipit euangeliũ ſm Mattheũ. ¶ Ca. I
l Iber gene. ꝛc. Hiero. Hebꝛei volumib⁹ ſuis
a principijs nomẽ imponũt: vt liber geneſis
ex ſuo principio nominatur. vbi dicit: Liber
generationis ade: ⁊ he ſunt generationes celi
⁊ terre. Qui liber principiũ eſt ve-
teris teſtamenti: ſm q̇ᵭ in princi-
pio noui dicit: Liber generatiõis
ieſu xp̄i: q̄uis ĩ hoc ſit parua ps
libꝛi: ſed ſic nouũ teſtamentũ cõſo-
nat veteri. Et ſic vet⁹ carnali pro-
põit iſraelita nouũ ſpũali: ⁊ vtri-
uſq; vn⁹ ⁊ idẽ auctoꝛ oſtẽdit. Ple-
nioꝛ ſenſus eſſet: Hic ẽ liber gene-
ratiõis: ſ; h mos ẽ in mult̃: maxi-
me in ꝓphis: vt viſio Eſaie ſubau-
dis: hec eſt. Hiero. Rab. In pꝛĩ-
cipio ſat̃ declarat ſe agere de hu-
manitate xp̄i: cũ ĩcipiat a carnali
generatione. Hiero. Generatio-
nis ſingularit̃ dicit: q̄uis ſmulti ꝑ
oꝛdinẽ replicent̃: qꝛ vni⁹ tm̃ chꝛi-
ſti generatio q̄rit̃ ꝓpter quã cete-
re hic inducunt̃. Nõ diuinã ꝓpo-
nit narrare generationẽ: q̇ᵭ ĩpoſ-
Eſa.53.c ſibile eſt vt Eſaias ait: Generatio
nẽ ei⁹ q̇s enarrabit: ſed humanã: q̄uis ⁊ hec ex magna ꝑ-
te ſit ĩenarrabilis. Sed illa tota inenarrabilis ẽ: qꝛ ⁊ ſi di-
cit̃ fili⁹ a patre genit⁹: tñ qualit̃: nec aplus: nec ꝓpha no-
uit: nec angelus.
b Jeſu chꝛiſti: id eſt. ſaluatoꝛis non perditoꝛis: quod
fuit adam. Chꝛiſtus ipſe eſt qui ⁊ meſſias. Ideo h nomi-
ne retundit̃ iudeoꝝ infidelitas: q̇ meſſiã. i. regẽ ſuũ nõdũ
veniſſe ariolant̃. Hũc ꝺo eẽ xp̄m ꝯñter ſic ꝓbat euãgeli-
ſta: qm̄ hic eſt q̇ de patriarchaꝝ ⁊ regũ ſtirpe ꝓgenit⁹: de
virgine mirabilit̃ eſt edit⁹. ſicut eiſdẽ fuerat añ ꝓmiſſus.
Jeſu xp̄i. vt ꝑ regiã ⁊ ſacerdotalem ꝑſonã natura dei ⁊
hoĩs mõſtraret̃. Olim ieſus rectoꝛ typice nũc eſſẽtialit̃
ſm q̄ de⁹ potẽs ſaluare. Chꝛiſt⁹ nomẽ officij ẽ nõ nature:
qꝛ vnct⁹ eſt in ſacerdotẽ ad interpellãdũ ꝓ nobis: q̇ hñ ĩ
terrã ꝓ. inducit. c Jeſu filij dauid fi. a. Oꝛdo ꝑpoſter⁹
ne ꝓmiſſo abꝛaã generatiõis ꝯtextio interrũperet̃. Poſũ
duoꝝ ſpecialit̃ dr̃ fili⁹: qꝛ vn⁹ pꝛi m⁹ int̃ patriarchas: alt̃ in-
ter reges ad quos facta eſt de chꝛiſto ꝓmiſſio: vt iudeis
xp̄m ex lege ventuꝝ aperiret: in quo viderẽt vaticinia im-
pleri. Filij dauid filij abꝛaã. Hos duos de omnibus ele-
git quoꝛum filius dicit̃ xp̄s: vt iudeis quib⁹ ſcribit: ſcien-
tibus ex lege xp̄m venturũ: appereret hic eſſe q̇ diu erat ꝓ-
miſſus: in quo viderent̃ impleri omnia vaticinia. his enĩ
ſolis in veteri teſtamento legitur facta promiſſio. Abꝛae.
Act.3.c In ſemĩe tuo benedicentur omnes gẽtes. Cui ꝯſonat da-
Pſ.71. uid: Benedicentur in ipſo omnes tribus terre. Unde Za-
Luc.1.g charias: Hoc eſt: ſubaudis: Juſiurandum quod iurauit
Pſ.131. ad abꝛaam patrem noſtrum daturuz ſe nobis. Dauid au-
Ibidẽ.82. tem: Jurauit dominus dauid veritatez et fruſtrabitur eũ
de fructu ventris tui ponã ſuꝑ ſedẽ tuã. Item ſemel iura-
ui in ſancto meo. ſ. chꝛiſto ſemen eius in eternuz manebit:
et thꝛonus eius ſicut ſol in conſpectu meo ꝛc. Que nulla-
ten⁹ de ſalomone accipi poſſunt: ſed de chꝛiſto ex dauid
1.Reg.7 b oꝛto. Item in libꝛo verboꝛũ dierum. Cum doꝛmieris cum
Pa.23.a patribus tuis dabo ſemen tuuz poſt te: quod nullatenus
de ſalomone dicitur: qui viuo patre cepit regnare: ſed de
Hie.23.a chꝛiſto. Unde Hieremie: Suſcitabo dauid germẽ iuſtum
⁊ regnabit rex ⁊ ſa. e. Abꝛaam ⁊ dauid ſunt duo colum-
ne verſãtes in lege quaſi in veſtibulo ante hoſtium quod
eſt chꝛiſtus: quas ambit funiculus duodecim cubitoꝛuz:
id eſt fides apoſtoloꝛuz. Amplectitur hos in genealogia
patres de quoꝝ medio hoſtiũ xp̄s aperitur credentibus.
d Abꝛaã genuit iſaac: iſaac aũt genuit ia. Ab eo cõgrue
fit generationis exoꝛdium: cui promiſſus eſt pꝛimum: in
quo eſt benedictio omnium. Mattheus generationez
incipit ab exoꝛdio promiſſionis. Et etiam vſq; in finem li-
bꝛi hec agitur: vt qui ex hac generatione natus eſt: deus
⁊ homo intelligatur. Ab initio ab eo cui pꝛimum facta
eſt promiſſio fidei incipit vt in h pr̃e diſcãt cui ꝑmũ fctã ẽ
ꝓmiſſio: qui et quales eſſe debeant: qui volunt in eius
ſemine benedici.
Matthe⁹ generatiõez ꝺſcẽdẽdo ĩcipit vl̃ cõputat qꝛ hu-
ſꝗ manitatem

¶ Incipit euangelium ſm Mattheum: Capitulum I

a † Liber generatio- a†
b nis Jeſu chꝛiſti c
c filij Dauid: fi- d
d lij Abꝛaãz. † Abꝛaam genuit iſa- e
ac: iſaac autem genuit Jacob. f

¶ liber apotheca gratie ĩ q̄ oĩa aĩa q̇ᵭ neceſſe ha-
ber iueniat. a ¶ ſaluatoris nõ ꝑditoꝛis.
a ¶ cui promiſſum ẽ: In ſemine tuo benedicentur omnes gentes: ⁊ xp̄s eſt
ſemẽ illud in hoc gẽtes querũt benedici. ¶ fides.
¶ Spes.

a ¶ Incipit poſtilla Nicolai de lyra oꝛdĩs
minoꝛum ſuper Mattheum: Ca I
l Iber generationis ieſu xp̄i. Euãgeliũ ſm Mattheuz
diuidit̃ in duas ꝑtes: qꝛ p̄mo ſtabilit ſubiectũ ſuũ ſeu
declarat. ſ. xp̄m verũ eſſe hominẽ ⁊ verum
deum. Secundo determinat de redemptio-
ne noſtra facta per ipſum que incipit ĩ me-
dio quarti ca. ibi: Cuz audiſſet ieſus q̄ Jo-
hannes traditus eſſet. Iterum pꝛima diui-
ditur in quattuoꝛ ſm q̄ quadrupliciter de-
clarat chꝛiſtum verum deum ⁊ verum ho- † Luc.3.e
minem. pꝛimo enĩ declarat hoc teſtimonio Joh.1.a
euangelico ⁊ ꝓphetico. ſecundo ex illuſtra-
tione celeſti ⁊ veneratione regali. tertio ex
ꝑdicatiõe iohãnis ⁊ teſtificatiõe dei patr̃.
quarto ex demonis tẽtatiõe: ⁊ ſanctoꝝ an-
geloꝝ obſequio ⁊ veneratione. ſecũda in-
cipit ca. ſeq̄nti. tertia tertio: ⁊ quarta quar-
to. Pꝛima adhuc in duas: qꝛ p̄mo oſtẽdit †
veritatẽ humane nature: ei⁹ genealogiam Geñ.21.a
deſcribendo. ſecũdo veritatẽ diuine natu- 1.Pa.1.b
re ⁊ modũ ſue cõceptionis mirabilẽ oſtẽdẽ- Geñ.25.d
do. ibi: Chꝛiſti ãt generatio. Pꝛĩa adhuc
diuidit̃ ĩ tres: qꝛ in deſcribẽdo genealogi-
am xp̄i ꝑmittit quẽdã ꝓlogũ ſeu ꝑfationẽ.
ſecũdo põit eiuſdẽ genealogie deſcriptionẽ. ibi: Abꝛaã. tertio ge-
nealogie ꝺſcripte recapitulationẽ. ibi: Omnes ergo generatiões.
In pꝛima ergo parte intitulat libꝛũ ſuũ a chꝛiſti generatiõe. dicẽs:
Liber generationis. qꝛ ſcripſit hebꝛaice vt viſum eſt. mod⁹ ãt he-
bꝛeoꝝ ẽ dñoiare libꝛos ab eo d̃ q̇ tractat̃ ĩ pꝛĩcipio ſic d̃r liber Geñ.
qꝛ ĩ pꝛĩcipio tractat̃ de creatiõe mũdi. Siĺr Matthe⁹ q̇ ĩcipit euãge-
liũ a genealogia xp̄i. ideo ab ipſo denomĩat ſeu ĩtitulat ip̄m. Ra-
tio aũt quare ĩcipit a genealogia chꝛiſti hec fuit: qꝛ iudei negabãt
ieſum naçarenum eſſe verum chꝛiſtum: ⁊ deſcendiſſe a dauid: quia
galileus erat: ſm quod dicitur Johis. vij. Nunquid a galilea ve-
nit chꝛiſtus. quaſi diceret: non. ideo ſubditur: Nonne ſcriptura di-
cit: Quia ex ſemine dauid et de bethleem caſtello vbi erat dauid
venit chꝛiſtus: quaſi dicant ſic. ⁊ ideo ex hoc volebant falſe cõclu-
dere q̄ non eſſet vere chꝛiſtus. nec ex ſemine dauid. Hunc ergo er-
roꝛem volens Matthe⁹ excludere in principio euãgelij ſui oſtẽdit
ip̄m a dauid deſcendentẽ per ipſius genealogiam: oſtendit etiam
eum in bethleem natum: vt patet in principio ſequentis capituli.
Cum natus eſſet ieſus in bethleem iude: licet fuerit in galilea con-
ceptus et nutritus. In deſcribendo autem genealogiam ponit du-
as patres tanq̄ radices. videlicet dauid ⁊ abꝛaam: quia ad iſtos
eſt facta ſpecialiter promiſſio de chꝛiſto. Item quia dauid fuit prin-
cipalis inter reges: abꝛaam inter patriarchas: chꝛiſtus autem de-
bebat deſcendere ex patriarchis ⁊ regib⁹. Pꝛeponitur autem da-
uid ipſi abꝛaam: licet ſit poſterioꝛ ſm tempus: propter eminentiam
regie dignitatis: et iterum vt conuenientius generationis oꝛdo te-
xatur: quia ſic a radice vltimo nominata inchoat̃. Dicit ergo. Li-
ber generationis. ſupplendum eſt. Hic eſt liber ſm modum hebꝛe-
oꝛum: vbi communiter fit talis ſuppletio: vt patet Eſaie. j. ca. Ui-
ſio Eſaie filij amos. ſubintelligitur. hec eſt: ⁊ eodem modo in plu-
ribus alijs locis. b Generationis. ſ. tempoꝛalis: qꝛ generatio-
nem chꝛiſti eternam deſcribit iohannes in principio euangelij ſui.
c Jeſu chꝛiſti. ieſus nomen eſt ꝑſone: chꝛiſtus nomen nature. Si-
gnificat enim duplicem naturam in vno ſuppoſito: ſcilicet diuinaz
⁊ humanam. d Filij dauid ꝛc. Hoc eſt intelligendum ſm na-
turam humanam tñ. vnde dicit Aplus Roma. j. Qui factus eſt
ei ex ſemine dauid ſm carnem. e Abꝛaam ꝛc. Hic incipit chꝛi-
ſti genealogiam narrare. ⁊ diuiditur in tres partes ſ; tres quater-
denas quas ponit in iſta genealogia. Pꝛima incipit ab abꝛaam ⁊
terminatur in dauid incluſiue. Secũda a dauid excluſiue: ⁊ termi-
nat̃ in iechoniam filiuz ioſie incluſiue. Et tertia incipit a iechonia
filio predicti iechonie incluſiue: vt videbitur. ⁊ terminatur in chꝛi-
ſtum incluſiue. ſecunda pars incipit ibi: Dauid autem. tertia ibi:
Et poſt tranſmigrationem babylonis. In pꝛima ergo ꝓcedit ſic:
Abꝛaam genuit Jſaac. non facit mentionem de hiſmaele qui fuit
filius abꝛaam: quia per ipſum non deſcendit chꝛiſtus: ſed per iſa-
ac erat promiſſus eius aduentus: ſm quod ſcribitur Geñ. xxi.
In iſaac vocabitur tibi ſemen. et eadem ratione non fit mẽtio de
Eſau. cum ſubditur:
f Jſaac aũt genuit iacob. quia anteq̄ eſſẽt nati. iacob fuit a deo
dilectus: vt per ipſum deſcenderet chꝛiſtus: vt habetur Malachie
. j. Jacob dilexi: Eſau autem odio habui. Conſiderandum igitur
q̄ hic deſcribitur genealogia chꝛiſti deſcendendo: quia Matthe-
a 5 us voluit

¶ manitate chriſti oſtendit p̄ quā deꝰ ad hoīes de/
ſcendit. Lucas aſcēdendo referēs formaꝫ ſacra/
menti aperit. a baptiſmo enī incipiēs vſq; ad de
um aſcēdit: oſtendēs baptiçatos aſcēdere ad h̄
vt ſint filij dei. a · Genuit. Mattheꝰ pōit gēuit:
q̄ nature filios tm̄ nume/
rat. Lucas. Qui fuit. q̄
aliq̄s ſm legē vl' p adop/
tionē filios interpōit.
Mattheꝰ pōit genuit: et
nō generauit: forſitan vt
ille cognoſceretur in fine
oſtenſus. de quo dicitur:
Hebre.1.b Ego hodie genui te.
b · Judā ⁊ fra. Ideo ſolꝰ
iudas nomīatim exprimi
tur: vt cuꝫ cognoſceres q̄
ex eiꝰ ſtirpe fuerat ꝓmiſ/
ſus. Frēs iude. memorat
p̄termiſſis fratribus iſa/
ac ⁊ iacob: qꝛ illi a pplō
dei quaſi alieni ſūt repul/
ſi: hi velut heredes in li/
bro vite ſcp̄te ⁊ q̄ſi patri/
arche duodecim in q̄bꝰ ⁊
numerus aploꝝ ſignat̄.
Sꝫ noīatim nō exp̄munt̄
ne vltra numeꝝ ſacramē/
ti generatio extēdat̄. In
ſemie p̄dictoꝝ patrū xp̄s intrauit in egyptū q̄d
p̄ſagies inimicꝰ pplm̄ p̄mebat: ⁊ nō femias ſʒ ma
res īterimebat vt eū extingueret. De iuda chri
ſtus quē oēs gētes ſuſceperūt: q̄ veniēte iā hero
des alienigena principabat̄. c · Judas auteꝫ
⁊c. Judas genuit phares ⁊ çaram anteq̄ȝ intra/
ret egyptū: ī quā ambo poſtea cū patre trāſiert̄.
Gen.38.g. Zara cū de vtero p̄miſit manū: obſtetrix coc/
cinio ligauit dicēs: hic prior egredict̄ illo manū
retrahente alter exiuit: cui obſtetrix: Quare p
pter te diuiſa eſt maceria? vñ ⁊ phares. i. diuiſio
dictꝰ eſt: ſignificās illuꝫ qui ſegregauit oues ab
Mt.25.c hedis: et ſtatuet oues quidē a dextris: hedos āt
a ſiniſtris. d · Phares aūt genuit eſrom. In
egypto genuit phares eſrom: ⁊ eſrom aram: ⁊
arā aminadab: ⁊ aminadab naaſon: ⁊ tūc moy/
ſes eduxit eos de egypto. Naaſon fuit dux ſub
moyſe in tribu iuda p deſertū: in quo genuit ſal
mon. Iſte ſalmō fuit princeps in tribu iuda qui
cū ioſue in terrā ꝓmiſſionis intrauit. Iſte ſalmō
in terra ꝓ. gen̄. booç de raab. Chriſtus ē pha
res. i. diuiſio: qꝛ ſeparabit oues ab hedis. Ipē ē
eſrom. i. ſagitta vl' atriū: qꝛ penetrat corda audi/
torū. Habet etiā latitudinē charitatis qua ⁊ ini
micos dilexit. e · Aram aūt genuit. Arā xp̄s
electꝰ vl' excelſus interp̄tat̄. Electꝰ. de quo ꝓpha
Oſee.11.a Ecce puer meꝰ quē elegi. Et alibi: Excelſus ſup
Pſ.112.a oēs gētes dn̄s. Ipē eſt aminadab. i. volūtariꝰ: q̄
Ibi.53. dic: Volūtarie ſacrificabo tibi. Idē eſt ⁊ naaſō.
i. augurīū: q̄ vouit p̄terita p̄ſentia ⁊ futura. Vel
naaſon ſerpentinꝰ: qꝛ xp̄s more ſerpentis oēs ca
uit inſidias.
f · Salmon autem genuit booç. Chriſtus eſt
ſalmō: id eſt ſenſibilis: quia omnia ſentit ipſe ac/
cipit raab: id eſt eccleſiā de gentibus. Raab
fames vel beatitudo vel impetus: quia eccleſia
gentiū eſurit et ſitit iuſticiā: et dilatata per orbeꝫ
terrarū impetu doctrine philoſophos ⁊ reges cō
uertit. Raab oſtendit coccinū in feneſtra. i. in
ore per confeſſionem chriſti paſſionem declarat.
Raab meretrix: q̄ nuncios ioſue ſucepit: quā
ſalmon princeps tribꝰ iude ſibi copulauit: ſigni
ficat eccleſiam de gentibus que principi ex iuda
id eſt chriſto copulatur: et ſola cum ſuis ſalua/
tur. dum hiericho: id eſt preſens ſeculum ſeptem
muris vitiorum vallatum: ſeptem dierum tem/
pore tubis predicationum circumuallatur: do/
nec in nouiſſima tuba omnes muri corruāt ⁊ no
uiſſima mors deſtruatur.

¶ Booç aūt

ſ charitas.
a b †Jacob āt genuit iudā ⁊ fratres a
ſ cōfeſſio. ſ iudas confitēs. ⁊ de xp̄o d̄r: Cōfite
bor tibi pater celi et terre ſ diuiſio.
c eius. Judas aūt genuit phares b
ſ oriens. ſ amaritudo. ſ diuiſio.
d ⁊ çarā de thamar. † Phares aūt c
ſ ſagitta vel arcus.
genuit eſrom. Eſrom autem ge/
ſ chriſtus: electus vel excelſus.
e nuit aram. Aram autem genuit
ſ ſpontaneꝰ vel volūtariꝰ.
aminadab. Aminadab āt genu
ſ ille fuit p̄nceps tribꝰ iuda. ſ augurium vl' ſer
pētinꝰ.
it naaſon. Naaſon āt genuit ſal d
ſ ſenſibilis. ſ fortis.
f mon. Salmon aūt genuit booç

us voluit oſtendere aſſumptionem infirmitatis noſtre a deo: vt dicit Au/
guſti. de ꝯcordia euāgeliſtarū. econtrario autē Lucas deſcribit eā aſcēdē
do: qꝛ volebat oſtēdere reductionē humane nature in deū. ⁊ ideo incipit ge
nealogiā chriſti poſt baptiſmū: qꝛ poſt baptiſmū reducimur in deū. Sequi/
tur: a · Jacob aūt genuit iudā ⁊ fratres eiꝰ. licet aūt xp̄s de iuda deſcē/
derit: tn̄ fratres eiꝰ cū eo nominant̄: qꝛ fuerunt pa/
tres ppl'i iſraelitici: ⁊ ab eis duodeci tribꝰ iſrl' nomi
nantur. Sequit̄: b · Judas aūt genuit phares ⁊
çarā de thamar. Hiero. aūt reddēs rōnē quare iſta † Gen.29.g
thamar exprimit̄. ſic dicit: Notādū in genealogia Ibi.38.g.
ſaluatoris nullā ſanctaꝝ mulieꝝ aſſumi: ſꝫ eas tm̄
q̄s ſcriptura reprehēdit: vt q̄ ꝓpt' peccatores venerat:
de peccatricibꝰ naſcēs oim̄ pctā deleret. vñ ⁊ in cō/
ſequentibꝰ raab meretrix ⁊ ruth moabitis ponit̄ et
bethſabee vxor vrie. Hec Hierony. ſed iſtud nō vi/ † Ruth.4.d
detur ꝓbabiliter dictum: qꝛ ipſe ibidē dicit q̄ ꝓpt' 1.Pa.2.a
hoc reges tres de genealogia chriſti tollūt̄. ſ. ocho/
çias: ioas: amaſias: qꝛ iorā miſcuerāt ſe filie impijſ
ſime ieçabelis. ideo filij eiꝰ vſq; ad quartā genera/
tionem de genealogia chriſti tolluntur: ergo nō eſt
ꝓbabile q̄ ꝓpter peccatū in chriſti genealogia no/
mina mulierū exprimunt̄. Itē q̄d dicit ibi nullā ſā
ctā mulierē poſitā in genealogia chriſti. patet falſū
de maria matre chriſti q̄ ſanctiſſima eſt ⁊ fuit. Item
q̄d dicit raab ⁊ ruth ibi expreſſas ꝓpter peccatuꝫ:
nō videt̄ verū immo ꝓpter virtutis actū. De raab
eī ſcribit̄ q̄ ꝓpter virtutē ſuſcepit exploratores iſrl'
⁊ eos ſaluauit: vt patet Joſue. ij. propter quod po/
nitur in cathalogo illoꝝ qui ex fide fecerunt nota/
bilem actum: vt habetur ad Heb. xi. Qd autem dicitur meretrix nō obſtat:
quia hoc erat tm̄ ipſius cognomen. ⁊ ideo non oportuit q̄ eſſet talis ſm rē:
ſicut aliquando ecōtrario aliq̄s paup ruſticꝰ cognominat̄ nomie regis: vt
Petrus rex vel hmōi. hebrei etiā dicūt hoſpitatricē vbi nos habemꝰ mere/
tricem: vt dixi plenius. Joſue. ij. ca. ſimiliter quod dicitur de ruth moabiti/
de q̄ eam ſcriptura reprehendit: non videtur verum: immo magis eam cō/
mendat: tum quia ſocrui ſue fideliter adheſerat: tum quia eiecta gentilita/
te fidem vnius dei ſuſcepit: vt habet̄ Ruth. j. ca. tum qꝛ in viduitate caſte
vixit: vt dicitur Ruth. iij. ex verbis booç ad ipſam: Benedicta es filia a do
mino et priorē miſericordiā poſteriore ſupaſti: qꝛ nō es ſecuta iuuenes pau/
peres ſeu diuites: tum qꝛ fuit optime fame. vñ ibidē ſubdit̄: Scit oīs ppl's
habitat inter vrbis mee portas mulierē te eſſe virtutis. Salua igitur beati
Hiero. ⁊ meliori ſentētia: videtur q̄ meliꝰ poteſt dici q̄ mulieres iſte hic ſūt
expreſſe: quia fuerunt viris ſuis ex quibus conceperunt accidentaliter cō/
iuncte. iſte autem que fuerunt prime ⁊ principales: ſiue bone ſiue male non
exprimunt̄: ſed ſufficit expreſſio viri: qꝛ vir ⁊ vxor ꝓ vna pſona computan/
tur. Qꝫ autem predicte mulieres fuerunt accidentaliter coniuncte patet ex
textu biblie: quod omitto cauſa ꝓlixitatis vitande: nec debet aliq̄s moue/
ri ſi ego recedo in hoc a dictis Hieronymi: quia dicta ſanctorum non ſūt tā
te auctoritatis quin liceat ſentire contrarium in his que nō ſunt per ſacraꝫ
ſcripturam determinata. vnde dicit Augꝰ. in epiſtola ad vincētium de ſcri
pturis ſanctorum doctorum. Hoc genus ſcripturarum a canonicis ſcriptu
ris diſtinguendū eſt: non enī ex eis ſic teſtimonia ꝓferuntur vt contrariuꝫ
ſentire non liceat. Sequitur: c · Phares genuit eſrom. iſte phares cū iu
da patre ſuo ⁊ iacob auo ſuo deſcendit in egyptū ⁊ ibi gēuit eſrom: ⁊ eſrom
aram: ⁊ aram aminadab: ⁊ aminadab naaſon: iſte aūt naaſon cū patre ſuo
exijt de egypto: ⁊ ideo fuit princeps ī tribu iuda in deſerto poſt patrē ſuū:
q̄ enī iſte aminadab fuit princeps tribꝰ iude in exitu de egypto. habet̄ Can
tico. j. vbi d̄r. Anima mea cōturbauit me ꝓpter quadrigas aminadab. Ad
cuius euidantiam conſiderandum q̄ liber canticoꝝ ſm doctores hebreos
eſt de deo ⁊ eccleſia iſrael educta per ipſum de egypto. in exitu autem iſra/
el de egypto dominꝰ ſiccauit viā per mediū maris rubri: ⁊ aque ex vtraq;
pte erāt alte ad modū muri: ſicut habet̄ Exo. xiiij. ⁊ ideo filij iſrael timebāt
intrare. iſte aminadab princeps tribus iude cuꝫ tribu ſua primus intrauit
poſt moyſen. ⁊ ex hoc tribus iuda dignitatem regni meruit. ⁊ ideo dicitur:
Anima mea turbauit me ⁊c. qꝛ filij iſrael videntes aminadab precedentem
cum curribus ſuis admirati ſunt ꝓpter eiꝰ audaciam: ⁊ ſecuti ſunt eū. igit̄
poſt ipſum aminadab filius eius naaſon fuit princeps tribus iude ī deſer/
to: vt dicitur Nu. j. ca. d · Naaſon aūt genuit ſalmon. ſalmon aūt genuit
booç de raab. Hic eſt vnum dubium quō iſta raab que erat de genere cha/
naneorum fuit coniuncta ipſi ſalmon in matrimonium: qꝛ erat prohibitum
filijs iſrael ne vllo modo contraherent cum chananeis matrimonia: vt ha/
betur Deut. vij. Dicendum ad hoc q̄ iſtud fuit preceptum eis ne per cha/
naneas a cultu veri dei auerterentur: ⁊ ad idola conuerterentur: vt ibideꝫ
habetur. ⁊ ideo quando aliqua perſona inueniebatur fidelis: ⁊ ex fide ve/
ri dei aliquid magnum egiſſe: ſicut fecit iſta raab vt predictum eſt: tunc diſ/
penſabat̄ vt poſſet coniungi in matrimonium cū filijs iſrael: ⁊ ꝓpter h̄ iſta
raab ꝯiuncta eſt principi nobilioris tribus. ſ. iude: qꝛ ꝓ filijs iſrael fecerat
magnū actū virtutis in exploratoꝝ ſaluatione.

Booç aūt

Eſaie. 4.c a · Booz autē ge. ⁊c. Booz xp̄s. de quo dr̄: Dn̄s in fortitudine venit. Booz de ra/
ab. Nota nullā de ſanctis feminis in genealogia xp̄i aſſumi: ſed q̄s ſcriptura rep̄/
hendit. Debuit enī de peccatoribꝰ naſci q̄ ꝓ peccatoribꝰ venerat: vt diſceret ſui pec
Exod.12.a cata patrū ſibi nō obeſſe. vn̄ agnꝰ in paſca immolandꝰ iuſſus eſt aſſumi ex capris et
Hiſto. ouibus. i. ex iuſtis ⁊ pctōribꝰ generādus. Hiſto. Elimelech fuit de tribu booz: et
vxor eiꝰ noemi: q̄ cū vxore ſua iuit ad moabitas vbi filij
ſui duxerūt vxores: ſed mortuo patre ⁊ filijs ſine ſemine:
ruth cū noemi ſocru ſua venit in iudeā ⁊ gēuit ex ea booz
⁊ obeth. b · Ex ruth. Moabitide: vt oſtēdat impletum
Eſa.16.a vaticiniū Eſaie: Emitte agnum dn̄e dn̄atorē terre. Per
hāc ſemen abrae ad xp̄m deducit. Eccleſia de gentibꝰ p
ruth ſignificata: priuſq̄ȝ ad booz. i. ad xp̄m veniret ex pte
Myſtice diabolo erat. Myſtice ruth ſignificat eccleſiam q̄ eſt de
moab. i. de gentibus q̄ ex patre diabolo ⁊ petra deſerti ꝓ
pter idolatriaȝ: de qua deus ſuſcitauit filios abrae. Ob/
lita prioris gētis vēit ad booz q̄ fortis dr̄. i. ad xp̄m q̄ ſu/
ſcitat ſemē fratris ſui. i. moyſi q̄ obijt ſine liberꝭ: qr nemi/
nē ad pfectū duxit lex. Ruth vidēs vl' feſtinās: qr eccle
ſia puro corde deū videt q̄ feſtinat ad brauiū ſupne viſio
nis: ⁊ diffinit pſeuerare in fide ⁊ dilectiōe dei. c · Ieſſe
aūt. Pater dauid ſepiꝰ noiat Eſaias: ſȝ binomiꝰ fuit. hic
Eſa.11.a aūt ideo dr̄ ieſſe vt ſcires eū veniſſe. de quo Eſaias: Egre/
diet virga de radice ieſſe ⁊c. Hic eſt flos quē odorat Iſa/
Geñ.27.d ac dicens: Ecce odor filij mei ſi o. a. p. qr ſpūs eū abūdātiſ
ſime repleuit. d · Regē. Nō q' ſolꝰ in hac genealogia
rex: ſed qr primꝰ rex de iuda ⁊ regū principiū: ꝓpter queȝ
⁊ ceteri in ſolio regni ſeruant: ⁊ ꝑ iſtum ordo generatiōis
decurrit ad chriſtū qui habet regnū dauid. e · Dauid
Hiſto. aūt rex ⁊c. Hiſto. Dauid in ſolario ſedens vidit Bethſa/
2.Re.11.a bee ſe lauantem placuit ei. ⁊ vocauit: iacuitq̄ cū ea: q̄ grauida reuocauit vriā de ex
peditione: ⁊ ſic intraret in domū: vt ſic partꝰ aſcriberet ei: qui nolēs intrare iacuit
in veſtibulo dicēs: q' dn̄ arca eſſet in tabernaculis nō intraret in domū ſuā. Acce/
ptis igit litteris mortis ſue ad expeditionē reuerſus eſt. ⁊ ſicut dauid p̄ceperat oc/
ciſus eſt a ioab. Dauid in ſolario chriſtus eſt: q̄ in ſole poſuit tabernaculū ſuuȝ.
Bethſabee puteꝰ ſatietatꝭ ſeptimꝰ. ſ. lex ꝑ cuius cognitionē ſpūalis gr̄a mōſtratur.
Urias iudaicꝰ pplꝰs q̄ ꝑ legē d' luce dei gloriat: ſed huic xp̄s legē abſtulit quaȝ de ſe
loqui docuit. Ille v̄o dū mādata legis iplere nitit quaſi ep̄las fert vnde damnet.
Urias etiā iudaicus pplus q̄ noluit intrare in domū. i. in ſpūalē legis intellectuȝ.
dicēs qr arca dn̄i. i. eccleſia ē in tabernaculis. i. in figuris. Ideo non intrauit in do/
mum. i. non accipit aliū intellectū: ſed accipit litteras ſue mortis: id eſt intellectum
Myſtice litteralem qui ducit eū ad mortē. Myſtice dauid. i. xp̄s q̄ goliā. i. diabolū ſupa/
Ps.23. uit. Ipe eſt manu fortis vel viſu deſiderabilis. De eodē dicit: Dn̄s fortis ⁊ potēs
Ibid.44 ⁊c. ⁊ iterū: Specioſus forma pre filijs hominum. Bethſabee puteꝰ ſatietatis: id
eſt abundantia gratie ſpūalis que munere ſeptiformi eſt puteus ſatietatis in quo ē
fons aque ſalientis in vitā eternā. Tres p̄dicte ſine pudore nominis ponunt: qr
non ſolum culpari ſed etiā laudari meruerūt. Iuſtus aūt nomie dignus eſt. Sed in
hac quia loquendo nequit: ſaltē ſilentio nominis q̄d turpe eſt tegit. Nomē viri q̄ſi
iuſti ponitur: vt in hoc immanitas ſceleris verecundius memoret dum eius cauſa
eſt occiſus. Uxor tamen propter ſacramentum eccl'ie dicitur: que occiſo diabolo in
coniugium veri regis aſciſcitur.
Eſa.14.c f · Urie. Urias lux mea dei. ſ. id eſt diabolus: qui dixit: Similis ero altiſſimo: cui
eccl'iam coniugatā xp̄s de ſolario paterne maieſtatis adamauit: ⁊ pulchrā factā ſi/
bi matrimonio copulauit. Urias q̄ eſt figura diaboli. lux mea deꝰ interp̄tat: qui
adhuc trāſformat ſe in angelū lucis: ⁊ lucē dei ſe facit. g · Salomō aūt. Chriſtꝰ ē
ſalomō. i. pacificꝰ: qr ipe eſt pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄ȝ vnū. Ipe eſt roboā. i. impetꝰ ppl'i
3.Reg.11.f q̄ velocit ppl'os ↄuertit ad fidē. h · Roboā. De iſto dicit: Dabo roboā tribum
iudā vt remaneat lucerna dauid cūctis diebꝰ in iſrl'. Q̄d ad l'ram nō p̄t accipi: q̄a
nec iſrl' cūctis diebꝰ extitit: nec de dauid poſt xp̄m dux aliq̄s i iſrl' fuit. Sed xp̄s lu
cerna eſt eterna in celeſti iſrl'. Et ideo ſeruat ſemp. Sup ſoliū aūt dauid dicit ſede/
re chriſtꝰ: qr regnū dauid tpale figurauit eternū chriſti regnum. i · Abia. Pater
2.Reg.7.c dn̄s. i. chriſtus qui dicit: Ego ero illi in patrē: qui tanq̄ȝ dn̄s omnia quecūq̄ȝ voluit
fecit. Qui etiā eſt aſa. i. attollens: qr ipſe abſtulit pctā mundi. k · Ioſaphat. Iu/
dicans vel iudicium dei. ſ. xp̄s qui iudicat orbē terre in equitate. l · Ioram autē.
Joh.3.b. Chriſtus eſt iorā. i. excelſus qui ait: Nemo aſcendit in celum niſi qui de celo deſcen
dit. Nota q' iorā non genuit oziā: ſed potius genuit ochoziā. Ochozias genuit
2.Pa.21.a ioas: ⁊ ioas amaſiā: ⁊ amaſias oziā qui et azarias. Iorā duxit filiā ieſabel ⁊ for/
nicatꝰ eſt: ⁊ fratres ſuos occidit. Unde infirmatus eſt dolore vteri vt viſcera egere
2.Pa.24.c ret quem ſecutus ochozias ingreſſus eſt per vias domus achab. Ioas autē adora
uit ſculptilia ⁊ zachariā filiū ioiade q̄ eū nutrierat: ⁊ regē fecerat occidi p̄cepit: q̄a
eū de idolatria increpauit. Amaſias quoq̄ȝ coluit deos ſeyr. Ideo ⁊ hi tres de ge/
Exo.20.a neratione chriſti ſūt excluſi. ſm̄ illud. Uiſitabo peccata patrū vſq̄ȝ in tertiā ⁊ quar/
tā generationē. Sed hoc dictū eſt de illis qui peccata patrum ſequuntur. naȝ et bo
nus de malo genitus miſericordia eſt dignus: ⁊ malus de bono natꝰ punitur. Alij
qui ponuntur q̄ꝯuis mali fuerint: vel bonos generant: vel a bonis generantur: vt
4.Re.15.g ioram filius ioſaphat viri iuſti. Ozias pene in omnibus rectū fecit: niſi q' incenſū
adolere voluit. vnde et in fronte lepra percuſſus eſt. Hic trēs reges ſunt intermiſ
ſi. vel ideo: quia propoſitum fuit euangeliſte tres teſſeredecades ponere: vel quia
ioram miſcuerat ſe generi iezabel: ⁊ dictum eſt per prophetaȝ in throno regni quē/
q̄ȝ non eſſe

a ſ latitudo. ſ raab hebraice: rachab grece.
a b d raab. Booz aūt gēuit obeth ex a
a ſ feſtinās. b ſ chriſtꝰ: ſeruiēs vel ſeruitꝰ: qr nō venit miniſtrari ſed miniſtrare.
c ſ incendium vel icēſum. ſ xp̄s eſt ſacrificiū vel incenſum qui pro nobis hoſtia factus eſt.
b ruth. Obeth aūt gēuit ieſſe: ieſſe b c
a ſ manu fortis vel aſpectu deſiderabilis.
d e autē genuit dauid regeȝ. Dauid d
aūt rex genuit ſalomonē ex ea q̄
f g fuit vrie. Salomō āt genuit robo e
ſ latitudo ppl'i. ſ pater dn̄s.
h i am. Roboā aūt gēuit abiā. Abia
ſ attollens.
autem genuit aſa. Aſa autē ge/
k nuit ioſaphat. Ioſaphat autem
ſ excelſus.
l genuit ioram. Ioram aūt genuit f

a · Booz aūt genuit obeth ex ruth. Co/
dē mō iſta ruth ↄiūcta eſt booz q̄ erat no
bilior de ciuitate bethleē. licet enī eſſet ꝓ
hibitū in lege q̄d nō acciperēt in matri/
moniū mulieres moabitidas: ꝓpter q̄d
Eſdras fecit illas
eijci cū filijs ſuis
a filijs iſrl': vt ha/
betur. j. Eſdre. x.
Ruth tū moabitis
ꝓpter actū virtu/
tis ex diſpēſatione
ↄiuncta eſt ipi bo
oz: qr ſicut dictū ē
ꝑ fide vniꝰ dei ſu/
ſcipiēda reliq̄t ter/
rā ſuā: ⁊ venit i iu
deaȝ cū ſocru ſua.
Sed orit dubium
quomodo iſte bo
oz gēuit obeth ex
ruth: qr a p̄ncipio
ducatꝰ Ioſue: quā
do. ſ. ſalmon acce/
pit raab ⁊ inde ge
nuit booz vſq̄ȝ ad
tēpus in quo cepit
heli iudicare pplȝ:
ī quo tpe iſta ruth
venit cū noemi ī iudeā: fluxerūt. cccxxv.
anni ⁊ plus: vt poteſt patere cōputāti tē
pora iudicū intermedioꝝ. ⁊ ideo dicēdū
q' tres fuerūt booz ſibi ſuccedētes: auꝰ:
filius ⁊ nepos. primꝰ genitꝰ eſt a ſalmon
de ipſa raab: ⁊ tertiꝰ gēuit obeth ex ruth:
⁊ qr euāgeliſta volebat vſq̄ȝ ad d' vnaȝ
quaterdenā tm̄ ponere. ideo iſtos tres ſi
militer nominatos: ⁊ ſibijnuicē imedia/
te ſuccedētes voluit vno nomie cōphē/
dere: b · Obeth āt genuit ieſſe. Iſte āt
alio nomie vocatus eſt Iſai. vt habetur
. j. Regꝭ. ſed nomen ieſſe hic ponit: quia
de ipō hic agit. ꝑut xp̄s deſcēdit ab eo:
vt ſcriptū erat Eſa. xj. Egrediet virga de
radice ieſſe: ⁊ flos d' radice eiꝰ ⁊c. ⁊ ideo
ex noie ieſſe h poſito oſtendit iſta ꝓphe/
tia cōpleta fuiſſe. c · Ieſſe aūt genuit
dauid regē. Iſte aūt nominat ſolꝰ rex. li
cet ante eum ⁊ poſt fuerūt plures alij re/
ges: qr iſte fuit primꝰ electꝰ in regē ſȝ be
neplacitum diuinum: vt oſtenſū eſt. ſ. et
ꝓpter excellentiam ſanctitatis ſue.
d · Dauid autem genuit ſalomonem ex
ea que fuit vrie. tacetur nomen Bethſa/
bee et exprimitur vir eius q̄ fuit iuſtus ⁊
bonꝰ: vt patet. ij. Reg. xi. ⁊ vt oſtendat
q' Bethſabee de qua fit aliq̄liter mentio
accidentaliter cōiuncta eſt ipſi dauid. ſ.
ꝑ mortē vrie. e · Salomō autē genuit
roboam. ſub iſto roboam diuiſum eſt re/
gnū iudeorum in duo regna: vt patȝ. iij.
Reg. xij. quia decem tribus receſſerūt ab
eo: et adheſerunt hieroboam. ⁊ tunc di/
ctum eſt regnum iſrael. due autem tribus
que remanſerunt ipſi roboam dicte ſunt
regnum iuda. f · Ioram autem genu
it oziam. ſic ptȝ ex. iiij. Reg. Hic omittūt
tres reges ſibi ſuccedētes: qr iorā genuit
ochoziam. ochozias autem genuit ioas:
ioas aūt genuit amaſiā: amaſias aūt ge/
nuit oziā. Rō aūt huiꝰ eſt ſm̄ Hiero. q̄a
iorā accepit vxorē filiam ipſiſſime iezabe
lis: ideo filij eiꝰ vſq̄ȝ ad quartā generati
onem de genealogia dn̄i excludūt: ⁊ ma
xime qr euāgeliſta volebat vnā quater/
denā tm̄ pōere rōne iā p̄dicta. iō oporte/
bat tres reges excludē: ⁊ iſti tres rōe p̄di
cta ↄuēientiꝰ alijs remouent. Sequit:
Ezechia

q̄ꝫ non eſſe ſeſſurum de domo achab niſi in quarta generatione: ideo me-
moria eius a ſancta generatione tollit͛ vſq; ad tertiā generationē: purgata
x̄o labe gentilis familie: in quarta origo chriſti numerat͛. a • Ozias aūt.
Sub ozia ioathā achaz ⁊ ezechia ꝓphetauit Eſaias de chriſto. Propt͛ pec
cata principū claudebant͛ ora ꝓphetarū. b • Ezechias. Fort͛ dn̄s: ipe ē
J.18.a qui dic͛ apl'is: Nolite timere. Ezechie cū eſſet ſine
Eſa.38.a liberis dictū eſt: Diſpōe do. t. q2 mo. Ideo fleuit nō
B ꝓpter longiorem vitā: cū ſciret inde placuiſſe deo
ſalomonē ꝙ non petijſſet ampliores annos. Sꝫ q2
dubitabat ne ꝓmiſſio dei impleret͛ cuꝫ ſe ſciret eſſe
de dauid per quē oportebat venire xp̄m: ⁊ ipe erat
Ibi.b ſine liberis. vn̄ ⁊ dicebat: Nō video deū: nō aſpici-
am hominē? E cōtra credebat: q2 fidelis eſt q̄ ꝓmi-
ſerat. De' autē ſententiā quā dederat ad ꝓbatiōeꝫ
fidei īmutat: ⁊ ſpatiuꝫ generādi dat. c • Manaſ-
ſes. Obliuioſus. Ipſe eſt qui quaſi conuerſo pecca
Ezec.18.c tori dixit: Omnium iniquitatum eius nō recorda-
bor. d • Amon. i. fidelis vel nutriti' ſignificās
Ps.144. chriſtū. de quo dicit͛: Fidelis dn̄s in omnibus vijs
ſuis: qui conuocat filios vt gallina pullos ſuos.
e • Joſias. i. ſalus domini vel incenſū. Ille eſt q̄ di
Ibi.140 cit: Dirigatur oratio mea ſicut incenſum ⁊c. Jo-
ſias rex iuſtus: quod nō filij ei' quos genuit: nō in
tranſmigratione: quia nunq̄ꝫ tranſmigrauit: ſꝫ ſm̄
p̄deſtinationē dei ad tranſmigrandū. Jechoniam
⁊ fratres eius ſimul pōit: vt quoꝝ eſt cōmunis ini-
quitas ſimilis ſit ⁊ miſeria. Jechōias p̄paratio do-
mini: q2 tā patrē q̄ꝫ filiū dn̄s ad trāſmigrādū ꝑpa-
3.Reg.13. rauit. Legit͛ ī libro regū ꝙ ioſias gēuit ioachaz:
et.14. ⁊ ioakim q̄ ⁊ heliachim ⁊ ſedechiam. Joachaz ſuc-
ceſſit patri in regnū: quo capto a rege egypti ſubſti
tutus eſt loco ei' ioakim frater eius. Quo mortuo
regnauit ioachin (qui ⁊ iechonias dict' eſt) fili' ei'
ꝓ eo: quo capto a rege babylonie: loc' ei' ſedechias poſit' eſt. Iſiō. Ue-
ritas hiſtorie habet ꝙ duo fuerūt iechonie: vt vn'. ſ. pat͛ ſit in fine p̄cedētis
theſſeredecadis: alter in p̄ncipio ſequētis. ſed myſtice ſm̄ Aug'. vn' ⁊ ideꝫ
eſt in fine p̄cedētis ⁊ in p̄ncipio ſequētis. Sed quare p̄termiſſꝰ eſt ioakim
pater iechonie: forſitan vt typū chriſti faceret iechoniā bis numerauit: ⁊ io
achin ne numerus augeret͛ p̄termiſit. // Querit͛ quare iechonias d͛ filius
ioſie: cū ioſias ioackim: ⁊ ioachin genuit iechoniā: Si autē eundē iechoniā
bis numerus in fine. ſ. precedentis theſſeredecadis ⁊ in principio ſequent͛
ad hoc vt tres plene theſſeredecades inueniant͛: tā nō erūt. xlij. patres. Di
uerſis modis ſoluit͛ hoc. Hiero. dicit ꝙ vterq; pater ⁊ filius ioachin ⁊ iecho
nias vocabat͛: ⁊ ita vnū habem' in fine p̄cedētis theſſeredecadis ⁊ alteꝝ ī
principio ſequētis: vt cū dicit Joſias genuit iechoniā: ioakim intelligam'.
Cum vo dicit iechonias genuit ſalathiel: ioachin accipiam'. Aug'. Uo dic̄
ꝙ vn' bis numerat͛. ſ. iechonias q̄ ⁊ ioachin dict' ē: a quo facta eſt q̄dam
in exteras gētes deflexio q̄n in babyloniā trāſmigratū ē. Ubi ergo ordo a
rectitudine deflectit͛ ⁊ in diuerſū tēdit angulū facit: ⁊ id qđ in angulo ē bis
numerat͛. Trāſmigratio in babyloniā ſignificat trāſitum apl'oꝝ ad gētes:
In qua trāſmigratione xp̄s factus lapis angularis: vtrūq; ppl'm cōplecti
tur quod oſtendit ꝑ iechoniā bis poſitū. Omnes q̄ a dauid vſq; ad trāſ-
migrationē babylonis numerantur reges fuerunt. f • Jechonias. Pri-
or iechonias reſurrectio domini: ſequens iechonias preparatio domini di-
citur: vtrunq; congruit chriſto qui eſt reſurrectio et vita.
Joh.17.b g • Salathiel. Petitio mea deus: Chriſto conuenit qui dicit: Pater ſācte
ſerua eos quos dediſti mihi: vt ſint vnum ſicut ⁊ nos.
h • Salathiel autem genuit zorobabel. Hoc in multis ſcripturis legit͛: ſꝫ in
Paralipomenon filij iechonie aſſir: ſalathiel: melchiram ⁊ phadaia: ⁊ de
phadaia orti ſunt zorobabel ⁊ ſemei: Sed tradūt hebrei trinomiū fuiſſe aſ-
ſir: ſalathiel melchirā et phadaia. Uł ſalathiel ⁊ phadaia fratres: filios q̄s
genuerunt vterq; ſuū vocauit zorobabel. Cū de iſto dicat euangeliſta abi-
ud genitum. Paralip. dicit ꝙ zorobabel moſollā genuit ⁊ reliquos int͛ q̄s
abiud non numeratur: ſed multa vitia ſcriptorum in Paralipomenon de-
prauata ſunt. vnde multe ⁊ interminate genealogie inueniuntur quas iu-
bet apoſtolus vitari.
i • Zorobabel aūt ge. abiud. Magiſter babylonis. i. confuſionis. Illi con
uenit qui mundum ab errore idolatrie ad viam veritatis reuocauit. Fue
runt viri ſtudioſi ex iudeis dicti heriles ꝓpter propinquitatem gener͛ xp̄i.
erantq; nazarei qui ordinē genealogie chriſti partim memoriter: partim ex
libris dieꝝ: partim ab auis ⁊ ꝓauis retinētes ſm̄ ordinē ſcripſerūt.
Ps.88. k • Abiud: id eſt pater meus: Iſte chriſto conuenit. de quo dic itur: Ipſe
inuocauit me: pater meus tu ⁊c. De abiud vſq; ad ioſeph nulla hi-
ſtoria inuenitur in Paralipomenon: ſed annales fuerunt apud hebre-
os. de quibus herodes multos comburi fecit vt cōfunderetur ordo regie
ſtirpis: et forſitan ioſeph nomina patrū ibi legerat vel aliquo modo ibi re-
tinuerat ꝑ quē euāgeliſta ſeriem hāc generationis poſuit. Sed ſiue hoc ſiue
alio modo euangeliſte fuit hec certa generationis ſucceſſio.

ſ robuſt' dn̄s. de quo d͛: Fortitudo mea dn̄s.
a oziā. Ozias aūt genuit ioathā.
ſ ꝑfect'. i. xp̄s: de q̄ eccl'ia q̄tidie ī meli' ꝑficit.
ſ cōprehendēs. i. xp̄s: q2 nemo nouit patrē niſi filius.
Joathā āt genuit achaz. Achaz
b autē genuit ezechiam. Ezechias a
ſ obliuio.
c āt genuit manaſſen. Manaſſes b
d aūt genuit amō. Amon aūt ge-
e nuit ioſiam. Joſias autē genuit c
ſ iechonias p̄paratio dn̄i: qđ cōuenit xp̄o q̄ dicit: vado parare vobis locum.
iechoniam ⁊ fratres eius in trāſ
migratione babylonis. Et poſt d
f trāſmigrationem babylōis. † Je
g h chonias genuit ſalathiel. Sala- e
thiel autem genuit zorobabel.
i Zorobabel autē genuit abiud. f
k Abiud autem genuit eliachim.

a • Ezechias aūt gēuit manaſſen. iſte Ezechias
nō habebat heredē q̄n dictū eſt ei ꝑ Eſaiā ꝓphe
tā: Eſa. xxxviij. Diſpone domui tue: q2 morieris
tu ⁊ nō viues: ⁊ tūc fleuit ñ timore mort͛: ſed ꝓpt͛
defectū ſeminis: timēs ne xp̄s de eo nō naſceret͛
⁊ idō ipo orāte cū lachry-
mis additi ſūt vite ipſi'
anni. xv. ⁊ tūc genuit ma
naſſen: q̄ q̄deꝫ manaſſes
licꝫ primo fuerit peſſim'
q2 de eo ſcriptuꝫ eſt. iiij.
Reg. xxj. ꝙ ipe impleuit
hierl'm ſanguine ꝓphaꝝ
vſq; ad os. iter q̄s Eſai-
am auunculū ſuū ſecari
fecit: ꝓpter qđ in captiui
tatē ductus eſt: tamē fi-
naliter penituit: ⁊ ad re-
gnū ſuū reduct' fuit: vt
habet͛. ij. Paral. xxxiij.
ca. Sequit͛: b • Manaſ
ſes aūt genuit amō: amō
aūt genuit ioſiam. ioſias
iſte fuit optim' q̄ in iuuē
tute ſua cepit querere do †.Pa.44
minū: ⁊ d̄ſtruxit templa
idoloꝝ ꝑ totū regnū ſu-
um.
c • Joſias autem ge-
nuit iechoniaꝫ ⁊ fratres
eius in trāſmigratiōe ba
bylonis: nō q2 adhuc eſ
ſet trāſmigratio q̄n geni
ti ſunt: ſed quia imminebat. Nominantur au-
tem fratres iechonie cum eo: quia ſimiles ei fue-
fuerūt ī captiuatiōe. ioachaz aūt q̄ prim' regna-
uit p' ioſiā captiuat' eſt ꝑ regē egypti: vt hr̄. iiij.
Reg. xxiij. Rex aūt egypti ꝯſtituit regē loco ipſi
us fratrē ei' eliachī mutato nomīe ipſi': ⁊ voca-
uit eū ioachim vł iechoniā: ⁊ iſte ē q̄ dicit͛ h geni-
tus a ioſia: quē captiuauit rex babylōis: ducēs
ſecū in babylonē: ſꝫ ī itinere remiſit eū ſub iura-
mento ꝙ ei fideliter ſeruiret: ſed iſte ioakim q̄r-
to anno volens rebellare ab exercitu regis ba-
bylōis capt' eſt ⁊ occiſus: ⁊ cadauer ei' extra hie
ruſalē ꝓiectū: ſic fuerat ꝑ Hieremiā p̄dictū: Hie
re. xxij. Sepultura aſini ſepeliet͛: ⁊ regnauit ioa-
chin fili' ei' ꝓ eo q̄ ſił͛ dict' eſt iechonias: ſꝫ ali-
ter ſcribit͛ q̄ꝫ prim': q2 pat͛ ei' ioakim ꝑ. k. m. ali
us aūt ꝑ. c. ⁊. n. ⁊ iſte regnauit trib' mēſib': ⁊ po
ſtea adduct' eſt in babylonē captiu' cū matre et
nobilib' de terra iuda: ⁊ ꝯſtitutꝰ eſt ſedechias
auūcul' ei' fili' ioſie rex in hieruſalē a rege ba-
bylonis. ⁊. xj. anno regni ei': q2 rebellauerat ca-
ptus eſt a rege babylonis: ⁊ excecatus eſt in ba-
bylonem ligatus ductus ⁊ hieruſalem deſtru-
cta ⁊ templum combuſtum. vt habetur. iiij. Re-
gū. xxv. Et ſic patet ꝙ fratres iechonie filij ioſie
fuerunt captiuati ſicut ⁊ ipſe ꝓpter quod nomi-
nantur cum ipſo.
d • Et poſt tranſmigrationeꝫ babylonis iecho.
Iſte iechonias a quo incipit tertia quaterdena
nō fuit iechonias fili' ioſie: ſed nepos eius ꝑ. n.
ſcriptus: vt dictū eſt: aliter non eſſent quattuor-
decim in iſta quaterdena vltima. e • Salathi-
el autē genuit zorobabel. ⁊ iſte zorobabel eſt il-
le ſub quo tranſmigratio rediit d̄ captiuitate: vt
habetur. j. Eſdre. ij. f • Zorobabel aūt genuit
abiud: abiud autem genuit eliachim. Contrari-
um videtur. j. Paralipomenon. iij. vbi dicit͛ ꝙ
zorobabel genuit moſollā ananiā ⁊ ſalomit. Eſt
dicendū ꝙ aliquis iſtorum fuit binomius: ⁊ ſic
dictus ē abiud: quia plures binomij ī ſacra ſcri-
ptura īueniuntur. Ab iſto abiud vſq; ad ioſeph
nulla hiſtoria in biblia reperitur: ſed apud iude-
os fuerunt aliqui ſtudioſi qui genealogias a dd̄
deſcēdētes diligētiſſime ſcpſer͛ ꝓpt͛ xp̄m quē ex-
pectabant a dd̄ deſcēdere: ⁊ ibi Matthe' potuit

Joh.3.d · Eliachim. Dñs reſuſcitãs. Ille qui dicit: Oĩs ꝗ videt filiũ ⁊ cre/
dit in eũ ha. vi. eter. ⁊ ego reſu. eũ ⁊c. b · Açoꝛ. adiut⁹. Ille ē ꝗ dicit:
Ps.53. Ecce de⁹ adiuuit me do. ſ. ē a. m. c · Sadoch. Juſtus. ſ. xp̄s. de quo
Ibi.10. dicit: Juſtus dñs ⁊ iuſticias dilexit. d · Achim. i. frater meus iſte.
Quis ali⁹ ꝗ̃ ille ꝗ hō fieri voluit vt poſſit habere fratres. de quibus
Ps.21. diceret: Nũciabo nomē tuũ fratrib⁹ meis.
Ibidem. e · Eliud. i. de⁹ me⁹. Cõuenit xp̄o ꝗ dicit: De
us me⁹ vt ꝗd dereliquiſti me? f · Eleaçar. i.
de⁹ me⁹ adiutoꝛ. Ille eſt ꝗ ex pſona homis di/
Ps.70. xit: De⁹ me⁹ ſperabo in eũ. g · Mathan. do/
nans vel donat⁹. Ille eſt ꝗ dedit dona homi/
Joh.3.b nib⁹. ⁊ de quo dicit: Sic de⁹ dilexit mũdũ vt
filiũ ſuũ daret. Per hos patres xp̄s venit ĩ
mundũ: ⁊ omniũ hoꝝ ĩ ſe gerebat officiũ. Et
dignũ eſt vt p eandē lineã ſãctitat᷑ ad eũ aſcē/
damus per quã ad nos deſcēdere eſt dignat⁹.
h · Joſeph. Apponēs. i. xp̄s qui iudeis gētes
appoſuit: ꝗ ⁊ pat᷑ xp̄i dr̄: quē de ſua cõiuge na/
tũ adoptiue ſuſcepit: ſed ⁊ putatiue pat᷑ dicit᷑.
Joſeph. Mattheuſ dicit ioſeph filiũ iacob:
Luc.3.e ⁊ iacob filiũ mathan. Lucas: ioſeph filiũ he/
li: ⁊ heli filium mathat: ſed mathan ⁊ mathat
de eadē vxoꝛe hieſta nomie ſinguloſ genuerũt:
Mathan ꝗ p ſalomonē deſcēdit eã prius du/
xit: ⁊ relicto vno filio iacob obijt: poſtea ma/
that qui p nathan deſcēdit de dauid eãdē du
xit et genuit heli: ſic iacob ⁊ heli fratres ſunt
vterini. Jacob autē vxoꝛē heli fratris ſui ſine
liberis defuncti ad ſuſcitandũ ſemē ei⁹ accipi/
ens genuit ioſeph natura ſuũ: ſed ſm legē he/
li filiũ. Nō dicit᷑ fili⁹ ei⁹ nomie vocari cui ſu/
ſcitat᷑ nō ē vex: cũ booç eũ quē genuit ex ruth
nō elimelech cui ſuſcitat᷑: ſed obeth vocauit. i · Virũ marie. Quid
ad xp̄m generatio ex dauid deducta ad ioſeph cũ xp̄s nō ex ſemie io/
ſeph: ſed nō eſt ↄſuetudo ſcripturaꝝ vt oꝛdo mulieꝝ in generationib⁹
texat᷑: ⁊ ideo nō p mariã ſed p ioſeph inducit᷑: cũ de vna ioſeph ⁊ ma/
ria tribu fuerit. Vñ ⁊ eã ꝗ̃ſi ꝓpinquã cogebat᷑ accipe: ne trib⁹ in aliã
ſe ↄfũderet. vñ etiã ſimul tanꝗ̃ de vna ſtirpe ꝓfitent᷑ in bethleē redi/
re cũ ſingulis in ſuã ciuitatē. Exemplo marie liquet fidelibus cõiu
gatis ſeruato pari cõſenſu cõtinentiã poſſe pmanere cõiugiũq; voca/
ri: nō pmixto coꝛpoꝛeo ſexu: ſed cuſtodito mētis affectu. Vñ ⁊ ioſeph
vir marie dr̄: qꝛ cõiugiũ verũ eſt vbi cõſeruat᷑ amoꝛis affect⁹: ⁊ in ma/
ria fruct⁹ nuptiarũ inuenit᷑. k · Omnes itaq;. Decurſo oꝛdine ge
nerationis tandē in fine cõcludendo euãgeliſta recapitulat ſub myſti
co numero. Tres diſtinctiones in generatiõe xp̄i myſtice inſinuãt
fidē ſancte trinitatis quã cõcoꝛditer aſtruit doctrina legalis ⁊ euan/
gelice inſtitutionis. Tres enim trinitatis fidem: quattuoꝛ doctrinaꝫ
euangelicam decem legis ſignificat inſtitutionē. In tres teſſerede/
cades diuidit᷑ hec generatio. Pꝛima eſt ab abꝛaã vſq; ad dauid: ita
ꝗ dauid includat᷑. Secũda a dauid. i. iuxta dauid a ſalomõe incipit:
⁊ in pꝛioꝛē iechoniã finit᷑. Tertia a ſecũdo iechonia in xp̄o terminat᷑:
Ab abꝛaã vſq; ad dauid ⁊ a dauid vſq; ad xp̄m tria in hac diſtinctio
ne notant᷑ tp̄a ad xp̄m currere. Ante legē in quo abꝛaã: naturale ſer/
uans mãdatũ. Poſt legē quã iudei p̄uaricãtes captiuat᷑. Poſt gra/
tiã per quã omnes de captiuitate ſoluũt᷑. Et in his ſingulis bis ſeptē
ſunt: qꝛ gratia ſpũſſancti in homine geminat᷑: vt coꝛ ⁊ carnē in vnũ ſiũ
gens faciat vtrunq; exultare in deũ. Nꝛ autē ter. xiiij. verã ſignificat
religionē. Quattuoꝛ eni ⁊ decē nouũ ⁊ vet⁹ teſtamenta indicãt: quia
via ad chꝛiſtum per decē verba legis ⁊ quattuoꝛ euangelia predicat᷑:
ita tñ vt quicꝗd aſcribit᷑ trinitati ꝗ de⁹ eſt ↄſecrem⁹: qꝛ nulla p̄ceptio
impletur: niſi hic numer⁹ colendi deũ teneat᷑. Ut ⁊ hanc viam eſſe p/
ueniendi ad chꝛiſtũ (qui eſt noſtra terra ꝓmiſſiõis) ſcias: totũ nume/
rũ collige in ſummã: ⁊ ſunt. xlij. quo numero mãſionuꝫ veri hebꝛei de
egypto ad patriã veniũt. Et bene hoc numeri ſacramẽto vẽim⁹ ad pa
triã: quo chꝛiſtus a patriarcha cui ꝓmiſſus eſt puenit ad virginē q̃ſi
ad ioꝛdanē ſpũſſcti gratia abundantem. Et ideo euangeliſta numera
uit ab abꝛaã quadragintaduas generationeſ: velut celeſt᷑ patrie mã
ſiones in fine xp̄m supputãs: qui eſt conſummatio vie ⁊ manſio vite.
In abꝛaam primum fides ad iuſticiam reputat᷑: quod eſt initiũ vie vl᷑
vite ad requiē. Ideo. xlij. quia hoc numero pꝛeſẽs eccleſie temp⁹ oſtē/
dit᷑: ꝗ dñs bene opantib⁹ cooperat᷑. Septies eni ſeni. xlij. ſũt. Sex ad
opera: ſeptē ad requiē pertinēt. vnde bene pplus ille ſub ſpe ĩtrãdi ĩ
requiē p ſepties ſex mãſiones caſtrametat᷑: in quaꝝ vltima ieſu duce:
patefacto ioꝛdane requiem intrat: ſic noſter ieſus quadrageſima ſecũ
da generatione ab abꝛaã credẽte: lauacra baptiſmi ⁊ celi ianuas pate
fecit: Sub eiuſdem numeri ſacramento nos curſu virtutũ ad patriaꝫ
tendimus: dum quotidie pꝛelibando guſtu celeſtium fruimur: et pa/
tienter promiſſum expectamus.

a b Eliachim aũt genuit açoꝛ. Açoꝛ
c autem genuit ſadoch. Sadoch
d autem genuit achim. Achim au
e tem genuit eliud. Eliud autem
f genuit eleaçar. Eleaçar autē ge
g nuit mathan. Mathan autē ge a
ſ ſupplantatoꝛ vel luctatoꝛ.
nuit iacob. Jacob autez genuit b
a ſ ſtella maris. b ſ non de quibus: qꝛ ſine vi
rili coitu de ſola virgine natus.
b i Joſeph virũ Marię: de q̃ua na/
tus eſt Jeſus qui vocatur xp̄s.
k Omnes itaq; generatiõeſ ab a/
bꝛaam vſq; ad dauid generatio
neſ q̃ttuoꝛdecĩ. ⁊ a dauid vſq; ad
trãſmigrationē babylõis gene/
ratiões quattuoꝛdecim ⁊ a trãſ
migratiõe babylõis vſq; ad xp̄ꝫ

reſiduũ huius genealogie videre: vel ſi dicatur ꝗ he/
rodes illas ſcripturas cõbuſſit ne linea regia ab aliis
diſtingueretur: vt dicunt aliqui. tũc dicendũ ꝗ mat/
theus habuit p reuelationē: quod non habuit p ſcri/
pturã: quia apoſtoli ⁊ euangeliſte nō fuerunt min⁹ il/
luminati: immo mag᷑ ꝗ̃ anti/
qui ꝓphete. ſeꝗtur: a · Ma/
than autē genuit iacob. Cõtra
riuꝫ dicit᷑ Luc. iij. vbi dicit᷑ ꝗ
mathat genuit heli: ⁊ heli ge/
nuit ioſeph. Dicendum ꝗ ma/
that ⁊ mathan deſcēderũt a da/
uid: ſed mathat p nathã ꝗ fu/
it filius dauid adoptiu⁹. Ma/
than aũt p ſalomonē: ⁊ iſti duo
mathan ⁊ mathat habuerunt
vnam vxoꝛem ſucceſſiue: ꝗ di/
cta ē ieſta: ⁊ hieſta a mathã cõ/
cepit iacob: ⁊ a mathat hely:
ita ꝗ heli et iacob fuerũt frẽs
vterini: ſed de duobus fratri/
bus a dauid diuerſimode de/
ſcendentibus. Heli autē acce/
pta vxoꝛe moꝛtuus eſt ſine ſe/
mine. ⁊ ideo iacob frater ei⁹ ac
cepit vxoꝛē fratris ſui: vt ei ſu/
ſcitaret ſemen: ⁊ genuit ioſeph:
ita ꝗ ioſeph fuit filius natura
lis ipſi⁹ iacob: ⁊ ſic accepit euꝫ
hic mattheus. Fuit aũt filius
heli legalis: et ſic accepit eum
in genealogia Lucas vt patet
in figura ſequenti.

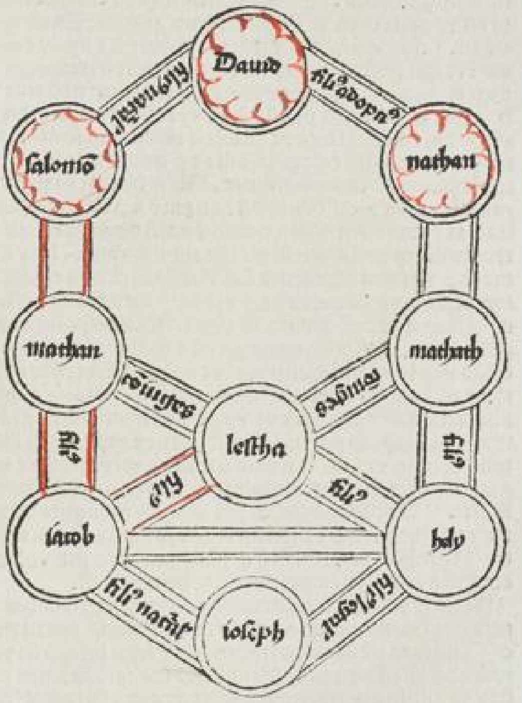

Ratio autem quare Mattheus deſcribit genealogiaꝫ
chꝛiſti per ſalomonē filium eius naturalem hec eſt: qꝛ
deſcribit aſſumptionem noſtre humanitat᷑ a deo. Lu/
cas autem per nathan filium adoptiuum: qꝛ deſcribit
reductionē noſtrã in deũ que fit p grãm adoptionis.
b · Jacob aũt genuit ioſeph virũ marie: de qua nat⁹
eſt ieſus qui vocatur chꝛiſtus. Cum ioſeph non fuerit
pater ieſu: vt habetur infra eodem ca. non videtur eſ/
ſe ſufficienter pꝛobatum per iſtam genealogiam ſic de/
ſcriptã ꝗ ieſus fili⁹ marie fuerit de ſtirpe dauid. Dicē/
dũ ꝗ imo: qꝛ ioſeph ⁊ maria fuerũt de eadē tribu: quia
mulier nō poterat nubere cũ viro alteri⁹ tribus quan
do ad ipſam pertinebat hereditas paterna: vt patet
Nu. xxxvi.

Matthe⁹ in hac vita que quattuor tēpoꝝ curſu labit̄ in qua regi nos oportet a xp̄o ſm̄ laborioſā diſciplinam qua filios flagellat: que in. x. ꝓpter decalogi mādata ſignat̄: ꝑ quadragenariū numeꝝ regē xp̄m veniſſe teſtat̄: addito binario ꝓpter duo teſtamēta qb⁹ regi nos oportet. Uel duo ꝑcepta charitatis in quib⁹ tota lex cōtiet̄. ⁊ cōpletur vet⁹ ſcriptura: Qua ꝓpt in generationib⁹ matthei q̄ deſcēdēdo enumerāt̄: noſtroꝝ ſignatur ſuſceptio peccatoꝝ. In generationib⁹ autē luce q̄ aſcēdēdo vſq; ad deū ꝑueniūt: cui mūdati recōciliant̄ ꝑ xp̄i ſacerdotiū: intelligit̄ noſtroꝝ ablutio peccatoꝝ. Ideo in ſeptuageſimoſeptimo numero tota ei⁹ enumeratio cōplet̄: in cuius myſterio ſaluator remittēdū eſſe peccanti dicit: Denari⁹ enī iuſticie eſt numer⁹. vndenari⁹ trāſgreſſio eſt denarij: q̄ ſepties ductus explicat. lxxvij. in quo numero tanq̄ vniuerſal̄ peccati fit plena remiſſio pctōꝝ ꝑ xp̄m aſcendentibus ad deū: Nec ē mirādum ꝙ lucas plures ſucceſſiones ponit a dauid vſq; ad chriſtum: Mattheus pauciores: cum ille ponat alias perſonas ille alias: ⁊ ex his forſan alij minus alij plus vixerunt. Nota non eſſe cōſuetudinem ſcripturarū vt in generationibus ſucceſſionis ordo mulieribus tribuatur: ideo generatio ioſeph ordinabiliter ponitur qui de eadē tribu: de qua et beata maria fuiſſe cognoſcitur.

† 27. q. 2. pri⁹ q̄̄. c. iucra. . c. genuit. De ver. ſignifi. c. 5.

† 2. q. i. c. ſi peccauerit

a Chriſti autē ge. Sine additamēto ieſu ponit: vt eū itelligas de quo ꝓpheta: Unxit te deus tu. Ieſus qd̄ ſubſtātialiter illi cōuenit angelo referunat: vt qui poſt dicturus eſt cōceptū de ſpiritu ſancto nomen ei ꝓpriū ex ſaluationis officio ſublimi⁹ declaret.

Ps. 44.

b Sic erat. Sicut dictū eſt: vt ex ioſeph origo marie q̄ eſt de dauid clareſceret: ⁊ chriſtus nō ex eius ſemīe vt deus ⁊ homo: ꝑ genealogiā homo: ꝑ hoc ꝙ de virgine de ſpiritu ſancto deus oſtenditur. Sic inq̄ erat vt preſcripta eſt: ⁊ mox dicet̄ ſicut poſtea ſignis ⁊ ꝓdigijs manifeſtat̄: vt totus liber deū ⁊ hominē natū demōſtret: qd̄ eſt credendū vt poſſit intelligi. Hic enim ſenſus deficit humanus vbi non eſt natura ſed virtus: qui non credit nō intelligit ꝙ virgo peperit: ꝙ verbum caro factum eſt.

c Cum eſſet deſponſata. Origeñ. Ideo deſpōſata vt ſignificaret eccleſiam que virgo eſt ⁊ ſponſa: ⁊ vt ꝑ ioſeph origo marie oſtenderetur: vel vt ioſeph eſſet teſtis caſtitatis defendens eam ab infamia ſuſpicationis: ⁊ ne vt adultera damnaretur: ⁊ vt virgo viri ſolatio ſuſtentaretur: ⁊ vt diabolo partus occultaretur: qui nequit ſatis dinoſcere an ex ſemine natus ſit: an de virgine: ⁊ ne virginibus eſſet excuſatio infamie ꝙ mater chriſti īfamata fuerit. ¶ Deſpōſatio fiebat per aliquot dies ante aſſiduam cohabitationē: ⁊ interim erat vxor ſub cuſtodia viri.

d Anteq̄ cōuenirēt. Nō ꝙ poſtea cōuenerint: vt ſi diceremus anteq̄ peniteret morte ꝑuentus eſt.

¶ Non ꝙ poſtea conuenerint: ſed oſtendit ꝓximum tēpus nuptiarum: in quo nuptiarum ſolennia celebrant̄.

e Inuenta eſt in vtero habens. Inuenit ioſeph in vtero habere: ſed non de ſpiritu ſancto ſciebat eſſe: cum poſtea vt dubius deliberaret dimittere eam. Apoſtol⁹ autem hoc addidit ne interim ſubreperet ſuſpicio lectori.

¶ Quomodo hoc factū ſit ⁊ quo ordine vel in qua ciuitate chriſti cōceptio ſit celebrata: hoc pretermiſſum a Luca exponitur.

f Iuſtus ꝑ fidē qua credebat xp̄m de virgine naſcituꝝ: et voluit ſe humiliare ante tantam gratiam. ¶ Q: iuſtus erat hoc ē teſtimonium caſtitatis marie: vt qui ſeruat innocentem iuſtus dicatur: ſed et pius dum nollet propalare: ex conſcientia caſtitatis iuſtus: ex timore pius. Sciebat illam eſſe inculpabilem: ſ; vnde vl̄ quid eſſet ignorabat: ⁊ ideo mediā elegit viam effugiendi: vt neq; innocentem proderet: neq; rei incognite conſentiendo ſe reum faceret coram deo. ¶ Uera virtus eſt. cum nec pietas ſine iuſticia: nec ſine pietate iuſticia: que ſeparate ab inuicem dilabuntur.

Et nollet

ſ per quā dignat⁹ eſt venire.

a gnātiōes q̄ttuordeci. Xp̄i āt gnā/ a

a ſ nō air ſic facta eſt: q: ſp apud patrē erat.
ſ vt ꝑ ioſeph de dauid mōſtraret̄.

b c tio ſic erat. † Cuȝ eſſet deſponſata b

d mater ieſu Maria ioſeph: anteq̄ c d

ſ a ioſeph.

e conuenirent inuenta eſt in vtero e

ſ ecce illud nouum: Mulier circūdabit virū: nō aliūde niſi ex ſe gignendo.
a ſ de q̄ eſt q̄ cōcipit̄ ⁊ generat̄. ſ de poteſtate nō ex ſubſtātia: ne ſp̄us dicat̄ incarnat⁹.

habēs de ſpiritu ſancto. † Ioſeph f g †

ſ ſponſus.

f autem vir eius: cum eſſet iuſtus: h

Nu. xxxvj. De filiabus ſalphaat. Beata aūt virgo maria fuit vnica Ioachin patri ſuo: ⁊ ideo ex lege cogebat̄ viro ſue tribus nubere: ꝓpter hoc etiā iuit cū Ioſeph in bethleē ciuitatē dauid vt ꝓfiteret̄ cū eo: vt habet̄ Luc. ij. Modū aūt ꝑ quē fuerūt de eadē tribu Damaſcenus deſcribit dicēs ꝙ melchi habuit fratrē nomine panthera: q̄ genuit barpanthera: ⁊ hic genuit ioachin: q̄ genuit beatā mariā: ⁊ ſic beata maria deſcendit a dauid ꝑ nathan ſm̄ Damaſcenuȝ libro. iiij. ca. vj.

a Chriſti aūt generatio ſic erat. Deſcripta genealogia xp̄i in qua mattheus oſtendit xp̄i verā humanitatē: hic oſtēdit diuinitatē ei⁹ ꝑ modū ꝯceptiōis ei⁹ mirabileȝ: ⁊ diuidit̄ in tres ptes: q: primo ponit̄ beate virginis mira īpregnatio. ſcd̄o ipſi⁹ ioſeph digna dubitatio. ibi: Ioſeph aūt cū eſſet iuſt⁹. tertio magna dubij certificatio. ibi: Hoc aūt eo cogitāte. Dicit ergo primo: Chriſti aūt generatio ⁊c̄. q. d. ne credat̄ ꝙ ieſus ſit genit⁹ ex cōmixtione maris ⁊ femine ſicut ꝑcedētes. et ideo deſcribit̄ mod⁹ mirabilis q̄ ſequit̄:

† Luce. i. et. 2. 4

b Cū eſſet deſpōſata mater ei⁹. i. xp̄i.

c Ioſeph. ſ. ſpōſo ſuo. d Anteq̄ ꝯuenirent carnaliter. ſ. nō q: poſt ꝯuenerint: vt. j. dicet̄. e Inuēta eſt in vtero habēs. inuēta inq̄ a ioſeph q̄ curā virgis habebat. f De ſp̄uſancto. iſtud refert̄ ad verbū ꝑcedēs. cum dicit̄: Habēs in vtero: q: hoc fuit virtute ſpiritusſancti. illud enī qd̄ in generatione alioꝝ hominū fit ꝑ virtutem ſeminis deciſi a patre ⁊ recepti a matre in matrice: fuit factū virtute ſp̄uſſancti in virgine: virtute cui⁹ ex puriſſimis ſanguinib⁹ beate virginis fuit corp⁹ chriſti formatū: ⁊ in eodē inſtāti aiatū: ⁊ a v̄bo aſſūptū: q: cū infinita ſit virt⁹ ſp̄uſſcti pōt oīa opari in inſtāti. Sed querit̄ quare iſta ꝯceptio xp̄i nō fuit fcā anteq̄ virgo deſpōſaret̄ ipi ioſeph. Dicendū ꝙ btūs Ambro. ſup Lucaȝ ad hoc aſſignat multas rōnes quaꝝ aliq̄s accipio. Primo ei iſtud fuit rōnabile ex pte pueri: q: ſi cōcept⁹ fuiſſet ante deſpōſationē potuiſſet rōnabilit̄ a iudeis ſicut illegitim⁹ repudiari ⁊ nō ſicut xp̄s recipi. ſcd̄o q: puer ꝓpter ꝑſecutionē herodis erat in egyptū portād⁹ ⁊ reportād⁹: iō ſpōſus marie erat ad h̄ ⁊ cōſimilia neceſſari⁹. Itē hoc fuit ex pte virgis neceſſariū: vt haberet miniſtrū nō ſuſpectū: ſed ſibi ꝯiūctū vt ſpōſū. Iteȝ hoc fuit rationabile ex parte nr̄a: q: ſicut ꝑ Thomā palpātē cicatrices chriſti certificati ſum⁹ magis de reſurrectiōe xp̄i q̄ ꝑ alios: ita ꝑ ioſeph magis certificati ſum⁹ de virgitate marie: q: dolore iniurie fuiſſet motus ad vindicandū opprobriū niſi in virgine cognouiſſet diuinū ſacramentū. Itē querit̄ h̄ cū maria eſſet iā deſpōſata ioſeph ⁊ in domo ei⁹: vt dicit Chryſ. quare nō acceſſit ad cognoſcēdū virginē. Dicēdū ꝙ mod⁹ erat iuſtoꝝ nō ꝑficere matrimoniū ꝑ carnalē copulā: niſi pri⁹ vacarēt orōni ꝑ aliq̄d tp̄s iplorādo diuinā miſericordiā: vt patet Tobie. viij. Et tūc credit̄ reuelatū eſſe ipi ioſeph ꝓpoſitū marie de obſeruāda virginitate: licet ei cogeret̄ ad matrimoniū cōtrahendū ſm̄ tpis illi⁹ modū: ꝓpter rōnes ꝑdictas: tū habebat virginitatē in deſiderio ⁊ ꝓpoſito: ſ; votū nō expſſit. Cōtraxit igit̄ matrimoniū cōmittēs ſe diuini volūtati: ⁊ tūc ex reuelatiōe diuina credit̄ ꝙ ioſeph cognouit ꝓpoſitū marie: ⁊ tūc ex cōi ꝯſēſu vouerūt virginitatē: q: vt credit̄ ioſeph adhuc virgo erat. Cui⁹ rō ē: q: cū xp̄s in paſſiōe ſua nulli matrē ſeruādā tradidit niſi virgini: nō eſt ꝓbabile ꝙ añ ꝯceptū dñ adhuc eſſet iuuēcula traderet̄ alicui niſi virgini cuſtodiēda.

g Ioſeph aūt. Hic pōit̄ ioſeph digna dubitatio. emiſſo aūt voto ꝑdicto angel⁹ gabriel venit ad virginē ignorante ioſeph: ⁊ impregnata eſt de ſpiritu ſctō: vt habet̄ Luc. j. ⁊ ſtatim de licentia ioſeph abijt ad cognatā ſuā ſcȝ ſanctā Eliçabet: vt ei ꝑgnanti ſuiret: ⁊ natū filij ſui ꝑcurſorē videret: ⁊ ibi māſit trib⁹ mēſibus vſq; ad pactā ꝑcurſoris natiuitatē. Ipa aūt redeūte vidit ioſeph vteꝝ ei⁹ grauidū: incurrit ex h̄ vehementē ſuſpitionē: nec fuit mirū ꝓpter marie lōgā abſētiā: ex altera pte tm̄ tenebat de marie ſctitate: vt dicit Chryſoſtom⁹ ꝙ ſibi videbatur impoſſibile eam cecidiſſe.

h Cum ergo eſſet iuſtus noluit eam traducere: id eſt propalare: quia non erat certus de crimine. ⁊ ideo:

i Uoluit occulte dimittere eam. ne forte ex oppoſita parte faueret ſibi in crimine: ⁊ bene dicitur ꝙ occulte: ne ſi in palā eā relinqueret neſciret reſpondere determinate cauſam dimittendi eam hoc querētibus: cum haberet argumenta ſibi īſolubilia ex vtraq; parte: vt viſum eſt. Sed queritur hic quare maria non dixit ei diuinum ſecretū. Eſt dicendum ꝙ talia non ſunt reuelanda: niſi q̄tum ſe extendit voluntas diuina. ⁊ ideo beata virgo tacuit: tenens firmiter ꝙ ſicut iſtud ſecretum fuerat reuelatum ſancte eliçabet: vt habetur Luce primo: ſic reuelaretur alijs competenti tempore ex beneplacito diuine voluntatis. Similiter queritur quare ioſeph non petiuit

ab ea

a Et nollet eā tra. Quā deſpōſauerat in cōiugiū ducere: ne videretur quod ignorabat celare: vel traducere ad penā in q̄ nouerat nō eſſe infamiā: q: ſciebat ſe eā virginē accepiſſe ⁊ intactā ſeruaſſe.
b Hec autē eo co. Hic docemur diu deliberādum eſſe in icertis ne peccet temeritate leuitatis. c Ecce angel⁹ do. Quia ſic pie cogitat cōſolari meret: ⁊ cōſiliū ſuū meliori conſilio mutatur. d Fili dauid. Recognoſce quod promiſſū eſt domui dauid: de qua tu es et maria: ⁊ vide impletum in ea.
e Noli timere. Quis tantū ſit cōtum credis: ⁊ ne timeas ꝓ reatu: ſꝫ amplectere charitatis intuitu. f Coniugem. Coniunx erat non concubitu ſed affectu: non coniunctione corporis: ſed copulatione animorū.
Nota coniugem dici a prima fide deſponſationis: Igitur diſpenſationis eſt ſi quis ꝑmittitur aliam ducere poſt ſacramētum ſpōſionis: ⁊ ſi nunq̄ debitū ſoluere poſſit.
Bene ioſeph vir ⁊ maria ꝯiunx dicit̄: cū in eo ſeruat̄ affectus amoris q̄d eſt verū cōiugium: ⁊ in ea ſine coitu eſt fruct⁹ nuptiarū.
g In ea natū. De ea naſci eſt i lucē ꝓduci. In ea xo naſci eſt concipi: vel ſm̄ p̄ſcientiā angeli quā habet ex deo: cui futurū quaſi p̄teritū natum dicitur. h De ſpiritusācto. Spiritusſanctus d̄r deus et donū dei ⁊ charitas: ⁊ ſola charitas cum incarnari fecit.
i Pariet. Ne videretur ioſeph nō eſſe neceſſarius ei. ſubdit: pariet. ⁊ ita eris neceſſarius procurationi. k Vocabis. Idē dicit iſte q̄d p̄dixerat marie: vt ꝓmiſſum ſaluatorem iam veniſſe tam viris q̄ feminis rep̄ſentet ex voce. Ipſe enim nomen interp̄tat̄.
l Hoc autē totū. Q ꝓpinquo eſt deſponſata ꝙ inuenta eſt in vtero habēs: ꝙ peꝑit virgo: ꝙ ieſus vocat⁹ eſt: ꝙ ſaluat. Hoc enī ait euāgeliſta quādo iā oīa impleta erant.
m Ut adimpleret̄. Prophetia ſignū eſt p̄ſcientie dei: quia quod dicit certū eſt a deo p̄ſciri: ⁊ ideo ab homine debet timeri. Nullū autē ſignū quod deſignat efficit: ſed tm̄ ſignat quod oſtendit. ſic prophetia non neceſſitatem eorum facit que predicit: ſed ſignū eſt preſcientie dei. Hiero. non eſt neceſſitas rerum ex eloquio ꝓphetarum: ſed ſola exhibitio veritatis. Prophetia nō facit neceſſitatem eorum que dicit: ſed ſignum eſt p̄ſcientie dei. Prophetia alia eſt ex predeſtinatione dei: quam neceſſe eſt omnibus modis euēire: vt ſine noſtro impleatur arbitrio: vt hec de qua hic agitur. Alia eſt ex preſciētia dei cui noſtrum admiſcetur arbitriū. Alia ē que comminatio dicitur: que fit ob ſignum animaduerſionis diuine vt fugiant a facie arcus electi: ⁊ iuſte pereant incauti: et nō ex preſcientia: quia longe aliter ſcitur q̄ futurum ꝯminetur. n Ecce virgo in vtero habebit et pariet filium. Admiratur propheta Eſaias: et quaſi omnes de ſomno ſuſcitans
Eſa. 7. c ait: Ecce virgo in vtero habebit: ſpiritusſancto preſens erat quod in tempore nondum erat. Ecce virgo ⁊c. Dicunt iudei ꝙ nō eſt hoc nomē integritatis ſed etatis puella. Sed quomodo tunc eſt ſignum: ſenſum Eſaie ſequitur: non verba: ꝓ cōcipiet ponit: In vtero habebit. ⁊ vocabunt pro vocabis vel vocabitur. o Emanuel. Proprium eſt chriſti vt ieſus: quia cum his q̄s ſaluat ſemper adiuuando perſeuerat. Tribus de cauſis de veteri teſtamento aſtruit ea que ponit in euangelio. Pro teſtificatione: vt habeat teſtimonium a lege ⁊ ꝓphetis. Pro confirmatione fidei: q: facilius credimus cū videmus impleta que ſunt predicta. Pro cōiunctione noui et veteris teſtamenti. p Exurgēs autem ioſeph
Moralit̄. a ſomno. Be. Mora. Quiſquis a deo monetur: ſoluat moras: ſurgat a ſomno: faciat quod iubetur. q Fecit ſicut precepit ei. Perfecta obedientia. Fecit non tm̄ quod precepit angelus: ſed etiam ſicut precepit. Exhibitione ſeruitutis et affectu amoris obediēs recte dicitur feciſſe ſicut precepit ei angelus. r Angel⁹ dñi. Nō relinquit̄ mētiēdi loc⁹: vbi officiū angelorū celebrat̄. s Et accepit cō. ſu. Ad vitādā virginis infamiā ad celandū ſaluatoris aduētū: ad neceſſarium pueri naſcentis obſequium.

a ſ ꝓ traducere greci habēt ꝓpalare. b ſ ne ſi palā eſſet vt adultera puniretur.
a et nollet eā trāducere voluit oc- a
a ſ ne ſi retineret neſciēs euentū rei. q. conſcius eſſet peccati. b ſ vt occulte dimitteret.
b culte dimittere eam. Hec autem b
ſ non deluſor.
c eo cogitāte: ecce āgelus dñi ap-
a ſ nō manifeſta viſione: q: dubitare aie p̄mebat̄: velut ſomno infidelitatis. b ſ ne vlteri⁹ premeret dubietas quē cōmēdabat equitas.
paruit in ſomnis ioſeph dicēs:
ſ familiarē ⁊ notū oñdit: cui⁹ nomē ⁊ genus
d e † Joſeph fili dauid noli timere c
dicit. a ſ ſm̄ p̄ceptū legis nominatam.
f accipere mariā cōniugem tuā.
a ſ et ne ſuſpiceris ꝙ de alio ſit: ꝙ eni ex ⁊c.
b ſ iam conceptum.
g h Quod enim in ea natum: eſt de d e
i ſpiritusancto eſt. Pariet aūt fili f
a ſ nō ipōes q̄d ab eīno ipoſitū ē. b ſ ſaluatorē
k um: ⁊ vocabis nomē eius ieſum. g
a ſ ſubdit cauſam nominis. b ſ q̄d ſolius dei ē.
c ſ quos predeſtinauit.
Ipſe eni ſaluū faciet populum h
a ſ que ex eis ſunt. b ſ hoc q̄d narrat teſtimonio ꝓphetico certius facit.
l ſuū a peccatis eorū. Hoc autem i
m totū factum eſt: vt adipleretur
ſ Eſaiam
quod dictū eſt a domino per ꝓ-
a ſ quaſi hec ſubſtantia ſue carnis nō aliūde tā q̄ per coitum viri.
n phetā dicētē† Ecce virgo i vtero
a ſ vl̄ vocabūt: p̄mo angeli pſallētes: inde apl̄i: p̄dicātes: vel alij credentes.
habebit ⁊ pariet filium: ⁊ voca- k
o bitur nomē ei⁹ emanuel: q̄d ē in
a ſ verbū caro factū eſt ⁊ ha. in no. ſ nobiſcū. i. in homine deus.
p terp̄tatū nobiſcū de⁹. Exurgēs l
ſ dubierat̄.
q aūt ioſeph a ſomno fec̄ ſicut p̄ce-
a ſ non malignus. ſ ꝓpter p̄dictas cauſas.
r s pit ei angel⁹ dñi. † Et accepit cō- m
a ſ ad op⁹ cōiugale. ſ ſ ꝓpter ſecreta que dixerat.
iugē ſuam: et nō cognoſcebat eā n

ab ea: Dicendū ꝙ ꝓ nihilo petiſſet: q: ipi marie ꝓ ſe dicēti nō crediſſet: ⁊ iterū ex diuina diſpēſatiōe h̄ factū ē: vt ꝑ reuelationē angeli ipe ioſeph ſic certificaret̄ ꝙ d̄ cetero nullo modo dubitare poſſet. a Hec autē eo cogi. Hic ponit̄ ipſius ioſeph dubitātis magna certificatio. ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q: p̄io ponitur eius certificatio q̄tū ad intellectū. ⁊ ſcd̄o oſtendit̄ hec certificatio per effectū. ibi: Surgens autē. Prima adhuc in duas: q: primo ad certificationē ipſi⁹ ponitur teſtimoniū angelicū. ſcd̄o ad fidei noſtre cōfirmationē ꝓducitur teſtimoniū ꝓpheticum. ibi: Hoc aūt totum factū eſt. Ad euidentiā prime partis aduertendū ꝙ magnū malū fuiſſet ſi ad modicam horam ipſe ioſeph beatā virginem que de ſpūſancto ꝯceperat dimiſiſſet: ideo cū adhuc d̄ hoc d̄liberaret certificatus eſt ꝑ angelū anteq̄ ab ea diſceſſiſſet: † 17. q. 2. inſtitutū. et c. p̄uſq̄. ⁊ hoc eſt q̄d d̄r: Hec aūt eo cogitante: ecce angel⁹ dñi apparuit i ſomnis ioſeph: q: aīa clauſis ſēſibus exterioribus ad recipiendū reuelationē magis eſt apta: q: tunc nō eſt per occupationem ſenſuum exteriorū ipedita. ſequitur: b Joſeph fili dauid ⁊c. q: de xp̄o volebat loq̄ q̄ erat ꝓmiſſus ipi dauid: ideo de ipo dauid memoriā facit. c Noli timere accipere mariā cōiugē tuā. non ad carnalē copulā: ſꝫ ad cohabitationē cū ea: ⁊ d̄uotā miniſtrationē. ſubditur ratio:
d Quod eni in ea natū eſt. nō dicit ex ea: q: natiuitas in vtero eſt quādo fetus animatur: ⁊ illa erat cōpleta: ſꝫ adhuc natiuitas ex vtero tp̄e debito expectabat̄.
e De ſpiritusācto. miraculoſe facta eſt ꝯceptio: nō interueniente adulterio. ſeq̄t̄: f Pariet āt filiū. ſ. q̄ñ erat natiuitas ex vtero. † Eſa. 7. c
g Et vocabis nomē eius ieſū. i. ſaluatorē. ideo ſubditur:
h Ipſe enim saluū faciet pp̄lm ſuū a pctīs eorū. In hoc aūt oſtēdit angelus eum verū hominem in partu virginis: verū deū in ſalute pp̄li a pctīs: q: null⁹ poteſt ſaluare a peccatis niſi deus. † De. ſbo. ſig. c. 5.
Hoc autē totū factū eſt vt adimpleret̄ ⁊c. Hic ad certificationē noſtre fidei adducit̄ ad hoc teſtimoniū ꝓpheticū. vñ iſta ſūt xba euāgeliſte ſcribētis: nō angeli loquētis. Volebat eni oſtendere i hoc cōpletā eſſe ꝓphetiā: Eſa. vij. Ecce virgo ⁊c. ſequit̄:
k Et vocabit̄ nomē eius emanuel. q̄d eſt interp̄tatum nobiſcum deus. Per hoc oſtendit̄ veritas deitat̄ ⁊ humanitatis in chriſto. prius eni erat nobiſcū deus ꝑ eſſentiam: potentiā: ⁊ p̄ſētiā. ſimilit̄ erat per grām nobiſcū q̄tū ad ſanctos patres: ergo li nobiſcū iportat hic ſpecialē vnionē que facta eſt ꝑ noſtre humanitatis aſſumptionem. l Exurgens aūt a ſomno. Hic pōit̄ ipſi⁹ ioſeph certificatio per effectum: q: exurgens a ſomno certificat⁹ d̄ virgitate marie ad mādatū āgeli. m Accepit cō. ſu. tāq̄ dñam ſuā ei obſeq̄oſe miſtrādo. n Et nō cogno. eā. q̄d exponūt aliq̄ de cognitiōe faciei. dicētes ꝙ ex preſētia xp̄i in vtero virgīs tāta erat claritas in ei⁹ facie ꝙ ioſeph nō poterat eā cognoſcere: ſic̄ d̄r de claritate faciei moyſi ex ꝯſortio ſermōis dñi: q: nō poterāt intēdere i eā filij iſrl̄: vt hr̄. ij. Cor. iij. Aliter expōit Hiero. de cognitione carnalis copule: q: cū ea fouerat virginitatem: vt dictum eſt. ſequitur:

a Donec pepit. Nō ꝙ poſt: qđ magis ꝯſtat: cū mult̄ modis cognouit deū ee͂ q̄ nat⁹ eſt. Nō ꝙ poſtea cognouerit: ſʒ pōit
Pſ.109. donec ꝓ et: vl̄ ꝓ eterno: vt: Donec po. inimi. t. ſca. pe. t. Di/
cit̄ ꝙ ioſeph mariā facie ad faciē videre nō poterat: quā ſpūſ/
ſctūs a ꝯceptiōe impleuerat pēit⁹. Et iō nō cognoſcebat facie
ad faciē quā deſpōſauerat: donec vte/
r⁹ euacueret̄. de q̄ h̄ n̄ agit̄. b Pꝛi
mogenitū. Pꝛiogenitū đr oē qđ apit
vuluā: ſiue alis ſequat̄ ſiue nō. Al' pꝛi
mogenitus int̄ oēs electos ꝑ gratiā:
Pꝛopꝛie aūt vnigēit⁹ dei patr̄ vl̄ ma
rie đr. Cum ergo

a ſ id eſt ſubſtantie ſue. b ſ ante quē null⁹: nec poſt quē ali⁹.

a b donec peperit filium ſuum pꝛio/ a genitum: et vocauit nomen ei⁹ ieſum.

a ſ die. viij. q̄ fiebat circūciſio: τ nomē īpōebat̄.

Nico. de lyra

a Donec pepit fi. τc. τ hoc loco dixit Eluidi⁹ heretic⁹ ꝙ maria licʒ a ioſeph nō ſit cognita ante partū xp̄i: tn̄ poſt ei⁹ partum ab eo cognita fuit τ alios filios peperit: qđ arguit ex eo qđ dicit̄ h: Non cognoſcebat eā donec pepit τc. ergo poſt partū cognouit. Itē ex hoc qđ ſubdit̄: Pꝛimogenitū. qꝛ pꝛimogenit⁹ nō đr niſi reſpectu alioꝝ filioꝝ ſecūdo genitoꝝ. Hoc etiā ꝯfirmat̄: qꝛ Joh. ij. legit̄ xp̄m fratres habuiſſe: ſʒ h̄ nō valet: qꝛ ſic dictū eſt maria τ ioſeph virginitatē vouerāt. Itē beata virgo fuiſſet ingratiſſima ſi tāto ac tali filio nō fuiſſet ꝯtēta. Itē Joſeph q̄ đr ſanctus: ſceleratiſſim⁹ ac ꝑſumptuoſiſſim⁹ fuiſſet ſi tēplū ſpūſſcti τ ſpeciale habitaculū dei violare ac polluere ꝑſūpſiſſet. Ad pmū ergo dicēdū ꝙ hec dictio dōec aliquādo ſignificat tp̄s determiātū: q̄ trāſacto fit aliq̄d. ſic dicit̄: Iſte nō comedit donec eſſet hoꝛa ſexta. h̄ ē itelligēdū ꝙ cōpleta ſexta comedit: τ ſic nō accipit̄ hic. Alio mō accipit̄ ꝓ ſemp: ſic̄ i pſ̄: habet̄ de chꝛiſto: Sede a dextris meis: donec po. inimi. t. ſca. pe. t. nō eſt ſic itelligēdū: ꝙ qn̄ inimici ei⁹ erūt poſiti ſub pedib⁹ ei⁹ tpe iudicij: ꝙ tūc dimittat ſedere ad dextrā patris: imo eternalit̄ ſedebit: τ hoc mō accipit̄ h Donec. cū đr: Nō cognoſcebat eā donec τc. Ad ſcđm dicēdū ꝙ xp̄s pmogēit⁹ fili⁹ virgis đr: nō qꝛ aliq̄ fuerūt poſt ipm: ſʒ qꝛ nullū pepit añ eū: τ h̄ mō accipiebat̄ in lege: vbi p̄cipiebat̄ ꝙ pmogēit⁹ deo offerret̄: τ ſi aliq̄ mulier pariebat vnicū tanq̄ pmogenitū offerebat illū. Ad tertiū dicendum ꝙ in euāgelio fratres chꝛiſti nomināt̄ cognati ei⁹ germani: qꝛ de eadē cognatiōe ſicut abꝛaā τ loth dicūt̄ fratres: Gen. xiij. vbi dicit̄: Ne ſit iurgiū inter me τ te: fratres eni ſum⁹: τ tn̄ loth erat nepos ei⁹: τ ſi ſic patet ꝓpoſitū.

Ca. I

Moꝛaliter.

† Liber generationis ieſu chꝛiſti τc. Sequitur: Omnes itaq̄ generationes ab abꝛaam vſq̄ ad dauid generationes quattuoꝛdecim τc. Chꝛiſti genealogia deſcribit̄ hic ꝑ tres q̄terdenas generationū: quarū aliq̄ fuerūt añ legē datā moyſi: τ aliq̄ tpe leḡ date. τ vltia. ſ. generatio xp̄i tpe gr̄e: qđ icepit ab ei⁹ ꝯceptiōe. Et ꝑ hoc ſignat̄ ꝙ aliq̄ tpib⁹ iſt̄ tribus ſaluati ſunt ꝑ fidē xp̄i. vñ dicit ſaluatoꝛ Joh. viij. Abꝛaā pat̄ vr̄ exultauit vt videret diē meum: vidit τ gauiſus eſt. Itē in quaterdena ſūt duo numeri: ſcʒ denarius et quaternarius. Per denariū xͦ ſignat̄ ipletio decalogi. Per quaternariū impletio euāgelij quadruplicit̄ deſcripti. Per ternariū xͦ ſctē trinitatis myſteriū. Per iſtos igit̄ numeros in genealogia ꝯtētos myſtice ſignat̄ ꝙ ꝑ obſeruationē decalogi in fide trinitatis xp̄s q̄ ſol eſt iuſticie ꝑ ſpūalē illuminationē oꝛit̄ in nobis. ij. Pet. j. Habem⁹ firmioꝛē ꝓpheticū ſermonē cui bn̄facit̄ attēdētes quaſi lucerne lucēti in caliginoſo loco donec dieſ illuceſcat: τ lucifer oꝛiat̄ in coꝛdib⁹ vr̄is. Itē tres q̄terdene faciūt q̄dragita duas generatiōes per q̄s ꝑuenim⁹ ad xp̄m q̄ ꝓmiſſus eſt nobis in pmiū: ſic̄ filij iſrl̄ ꝑ quadraginta duas māſiōes venerūt ad terrā ſibi ꝓmiſſaꝫ. Chꝛiſti aūt generatio ſic erat τc. Per hoc aūt ꝙ xp̄s ꝯcept⁹ τ foꝛmat⁹ fuit in vtero virginali per opatiōe ſpūſſcti ſignat̄ ꝙ ſpiritualiter ꝯcipit̄ et foꝛmat̄ in mēte pura ope ſpūſſācti: Gal. iiij. Filioli mei q̄s ego iteꝝ parturio donec foꝛmet̄ xp̄s in vob. g† Joſeph aūt vir ei⁹ τc. Per ioſeph cogitātē dimittere mariā: qui certificat⁹ de myſterio ꝑ angelū accepit eā vt dominā: ſignificat̄ hō dubitās in fide vel moꝛib⁹ q̄ ꝑ p̄dicatoꝛē vl̄ confeſſoꝛē bonū in fide ſolidat̄: τ ſubijcit ſe ei i ill̄ q̄ fidei ſūt oꝛthodoxe.

Additiōes Pauli ep̄i Burgeñ. ac replice mgr̄i Mathie doꝛink ſup Mattheū incipiūt.

In ca. pmo vbi đr in poſtil. Sed iſtō nō videt̄ ꝓbabilit̄ dictū.

Additio. j.

Sētētia Hiero. ſane itellecta n̄ videt̄ improbari rōnabilit̄ ꝑ obiectiōes poſtillatoris. Ad cuius intellectū attēdēdū ꝙ pctōꝛes pn̄t intelligi dupliciť. ſ. pctōꝛes finalit̄ ipenitētes. de q̄b⁹ in Pſ̄. Deficiāt peccatoꝛes a terra τc. vl̄ pctōꝛes q̄ ꝑ penitētiā in fine iuſtificant̄: ſicut ibi: Nō vēi vocare iuſtos ſʒ pctōꝛes. ſ. ad pēitētiā: Mat. ix. ca. τ de his loquit̄ Hiero. cū dic̄: Qui ꝓpter pctōꝛes venerat. ſ. ꝓpter pctōꝛes finalit̄ pēitētes: ꝓpter tales ei xp̄s tm̄ venit ſ̄m efficatiā: nō aūt ꝓpter pctōꝛes finalit̄ ipenitētes: ꝓpt̄ q̄s nō fecit efficacit̄ h̄ ſ̄m ſufficiētiā tm̄ vt ē manifeſtū. Iteꝫ attēdēdū ꝙ peccatriceſ i genealogia xp̄i nomiāte ſūt hmōi. ſ. finalit̄ penitētes. fuerūt eni in pctō ſatis famoſe: τ deinde ad iuſticiā ꝯuerſe: ſic ꝙ de eaꝝ iuſticia finali rōnabilit̄ ſit ꝑſumēdū: qđ ſic patet: Nā thamar cū eſſet chananea. ſimilit̄ τ raab idolatre fuerūt. vñ earū natiōes in ſcripturis ſacris ſepe de idolatria repꝛhēdunt̄: vt in q̄pluribus locis ſacre ſcripture repitur. Ruth moabites ex genere repꝛehendit̄ in ſcriptura: vt pʒ. Bethſabee fuit notoꝛie adultera. De iuſtificatione āt raab τ ruth ſat' pʒ in poſtilla. De iuſtificatiōe aūt thamar pʒ Gen. xxxviij. eo ꝙ p⁹ ei⁹ ꝯdēnationē ꝑ iudā fuit ab ea iuſtificata: ex q̄ ꝑſumi đʒ ei⁹ innocētia. Sil'r đ Bethſabee iuſticia ſatis habet̄. iij. Reg. j. ca. vbi ſup ſucceſſionē Salomōis i regno poſt dd' ipa dicebat regi: ꝙ niſi Salomō ſuccederet eſſent ille et ipſa pctōꝛes: h̄ ē dicē ꝙ niſi. Salomō ſuccederet iudicaret̄ Bethſabee adultera a pplo: vt ibidē expōit̄. vñ a ſenſu ꝯtrario: qꝛ Salomō ſucceſſit: ſequit̄ matrē purgatā ab illo pctō. vñ tales q̄ ꝑ peccatrices: τ ꝯn̄r iuſte fuerūt: ꝯuenient̄ ponunt̄ in genealogia ſaluatoꝛ': q̄ vt pctōꝛes iuſtificaret venerāt. vñ notant̄ Hiero. dicit: Nullā ſanctā mulierē poſitā i genealogia xp̄i. nō eni dixit nullā iuſtā mulierē: qꝛ p̄dicte quattuoꝛ iuſte fuerunt. licet ſctē nō debuiſſent dici ſaltē in vita ipaꝝ ꝓpter pctā p̄cedentia: τ ſic xba Hiero. ſūt ſane intelligenda: quā ſniam videt̄ tenere Ambꝛoſius ſup Lucā: vbi de iſta materia tractās dicit: Ne puderet eccliam ex pctōꝛib⁹ ꝯgregari. cū dn̄s de pctōꝛib⁹ naſceret̄. Ex q̄ patet rn̄ſio ad obiectiones poſtillatoꝛis. Nā qđ obijcit pmo de illis trib⁹ regib⁹ q̄ fuerūt ſublati a genealogia xp̄i ꝓpter pctm̄ ioꝛā: q̄ miſcuit ſe filie ipijſſime iezabel: illō nō facit ad ꝓpoſitū. Nā ioꝛā nō pēituit de illo pctō. vl̄ ſaltē nō legit̄ penituiſſe: nec habet̄ aliq̄ rō vnde talis penitētia ꝑſumat̄. vñ merito filij ioꝛā vſq̄ ad q̄rtā generationē de genealogia xp̄i tollūtur q̄ n̄ vēit ad ſaluādos efficacit̄ pctōꝛes ipenitētes: vt dictū eſt: ſecus aūt de mulieribus iuſtis ſupꝛadictis. Qđ aūt obijcit ſcđo de matre xp̄i que ponit̄ in eius genealogia τc. nō facit ad ꝓpoſitū. Hiero. enim loquit̄ de mulierib⁹ q̄s pōit euāgeliſta in hac genealogia volūtarie. ſ. ꝙ potuiſſet omittere eas τ nullā de eis facere mentiōnē: ſicut omiſit nominare ſarā τ rebeccaꝫ τ hmōi. ex q̄ omiſſione nullus defectus occurreret in hac genealogia: qꝛ ſufficeret expꝛeſſio viroꝝ tm̄: ſecus eſt de virgine gloꝛioſa: cuius expꝛeſſa nomiātio fuit neceſſaria. Nō eni xp̄s deſcēdit a dauid niſi per matrē gloꝛioſā: nō autē per ioſeph. Quod autem vlterius obijcit de raab et ruth nihil facit contra Hierony. immo pꝛo eo. ꝓbat eni ipſarū finalē iuſticiā: ex quo non concluditur quin pꝛius peccatrices fuiſſent: pꝛout manifeſte fuerūt: quod manifeſte facit ad ſentētiā Hiero. confirmandam: vt dictum eſt. Ratio autē aſſignata per poſtillatoꝛē circa nominationē harum mulierū non videt̄ valere. dicit eni ꝙ iſte mulieres hic expꝛeſſe fuerunt viris ex quibus ꝯceperunt occaſionaliter ſeu accidentaliter ꝯiuncte τc. que quidē ratio ex duobus videtur inſufficiens. Pꝛimo qꝛ hec eſt omnino iptinens ꝓpoſito. Nihil eni videt̄ facere ad rationē genealogie ꝙ occaſionaliter ſeu accidentaliter vel ex intentione: ſeu per ſe vir et vxoꝛ ꝯiūgāt̄. Scđo nā lya pꝛia vxoꝛ iacob ex q̄ xp̄s deſcēdit occaſiōalit̄ τ p̄ter itētū ſeu accidētalit̄ fuit ꝯiūcta ipſi iacob: ſic̄ thamar ipſi iude: ſic̄ pʒ Gen. xxxviij. τ tn̄ n̄ noiat̄ expꝛeſſe ſicut illa. Excuſatio aūt poſtillatoꝛis de hoc quod contradicit Hierony. non videtur ſufficiens. pꝛimo quia q̄uis liceat aliquo modo ſentire contraria eoꝛum que pꝛoferūtur a ſāctis doctoꝛibus pꝛout patet ex auctoꝛitate Auguſtini ꝑ ipm allegata: nō tn̄ expedit: p̄ſertiʒ vbi eoꝝ dicta poſſēt rōnabilit̄ ſaluari: vnde in talibus habet locum ſententia apoſtoli. j. Corinth. vj. Omnia mihi licent: ſed non omnia expediunt. ꝙ autem non expediat nec ſit omnino ſecurum Hierony. τ ſimilibus ſanctis doctoꝛibus eccleſie in expoſitionibus ſacre ſcripture contradicere ſatis patet in decretis in ca. decretales. diſtinctione. xx. vbi habetur ꝙ diuinarū ſcripturarum tractatoꝛes in ſacrarū ſcripturarū expoſitiōib⁹ romāis pōtificibus pꝛeponuntur. autem Hiero. ꝙ ſit de numero talium ſatis eſt diuulgatū in eccleſia dei: τ habet̄ in decret̄: di. xliij. Sctā romana. vbi

mana. vbi inter opuſcula ſctōꝝ patrū q̄ in eccl'ia catholica reci
piunt̃ fit expſſa mētio de opuſcul' btī Hiero. vñ ɔtradicere ta-
libꝰ licet nō ſit hereticū poſſet tñ dici impiū. Eſt eī ɔtra donū
pietatis ſm qd̄ donū ſcī ī ſūt honorādi: nec eſt ɔtradicēdū ſcri
pturis eoꝝ ſiue ſint intellecte ſiue nō: vbi nō īueniunt̃ ɔ fidem
aliq̇d aſſerere: vt ptꝫ ꝑ Aug'. in ſcd̄o de doctrina xp̄iana ꝓut
allegat̃: ꝛ ī ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxj. arti. j. ī rñſiōe ad tertiū argumētū.
In eodē ca. vbi dicit̃ in poſtil. q2 ioſeph ꝛ maria fuerunt ex eadē tribu.

Additio. ij. Circa genealogiā a mattheo traditā: nō ſolū īfideliū ſeu here-
ticoꝝ vehemēs murmuratio ſed et fideliū nō modica admira-
tio cōſurgit. Illi enī temerarie calūniātes: iſti vero timoroſe ad
mirātes frequēter querūt: cū intētio euāgeliſte in hmōi genea
logia circa hoc principalit̃ verſet̃: vt xp̄m ex dauid ꝛ abraā ſm
carnē deſcendētē oñdāt quō de hoc ꝑ deſcenſū ioſeph virū ma
rie ab ipſis dauid ꝛ abraā nos inſtruere intēdit. Alienū enī a
fide totalit̃ eſt xp̄m ex ſemine ioſeph deſcēdiſſe. Vñ ſtant ſil' ꝙ
btā virgo nō deſcēdiſſet a dauid: ꝛ ꝑ ɔñs nec xp̄s ꝛ tñ ioſeph d̄
ipō d̄ſcēderat: q̄ q̇dē q̄ſtio ī Glo. or. monet̃ vbi ſic: q̇d ad xp̄m
generatio ex dauid deducta ad ioſeph cū xp̄s nō ex ſemine io-
ſeph? Cui quidē q̄ſtioni glo. ſic rñdet. Nō ē ɔſuetudo ſcriptu-
rarū vt ordo mulieꝝ in generationibꝰ texat̃. Et iō nō ꝑ mariā
ſed per ioſeph inducitur: cum de vna ꝛ eadē ioſeph ꝛ maria tri
bu fuerūt. Vñ et eā quaſi ꝓpinquā cogebat̃ accipe in vxorē ne
tribꝰ in aliā ſe ɔfūderet. Vñ etiā ſil' tāq̄ȝ de vna ſtirpe ɔfiteba
tur in bethleē cū ſinguli in ſuas ꝓfitebāt̃ ciuitates: hec in glo
ſa Matth. j. Et idē in alia glo. Luc. ij. ſub alijs verbis: quā ſen
tentiā ſequit̃ poſtillator et ceteri expoſitores lr̄ales q̄s vidi in
hac materia. Sed his nō obſtātibꝰ q̄m nō ceſſat aīm ꝓpulſare.
qd̄ enī ꝑſupponit̃ in glo. ꝑ hac rñſiōe. ſ. nō eſſe aſſuetū in ſcri-
pturis ordinē mulierū texere: nō videt̃ ſtare ꝓpter tria. primū
q2 ɔriū huiꝰ inuenit̃. j. Paral. ij. vbi in genealogia filioꝝ iſrl'
ꝛ ſpecialit̃ ieſſe interponit mulieres. ſ. ſarua et abigail a quibꝰ
ɔñr ſuā texit genealogiā: vt ibidē patet ſcd̄o. nā dato ꝙ hoc ñ
eſſet aſſuetū in ſcripturis vt glo. dicit: hoc hēret locū vbi ꝑ pa-
rētes maſculos tm̄ generatio poſſet deduci vſq̄ ad illū q̄ gene
alogiꝫari ītēdit̃: qd̄ ē cōe ceteris hoībꝰ: ſꝫ vbi genealogiꝫat̃ ta
lis q̄ parētē maſculū ñ habuit: vt eſt ſolꝰ xp̄s: ɔſuetudo hmōi
nō debuit haberi locū cū ſubē cā māifeſta ɔriū faciēdi. neccitas
igit̃ vrgebat vt mulier in genealogia illiꝰ texeret̃ cuiꝰ genera-
tio ſm carnē nō poterat deduci niſi ꝑ mulierē. In ꝓpria eī ma
teria poſſet oñdi ꝙ euāgeliſta ꝑtermiſit cōem ordinē obſerua-
re ꝓpter ſingularitatē excellētie xp̄i. Nā cetere genealogie in
ſacra ſcp̄tura tradite ɔſueuerūt ītitulari ab illo a q̄ originē de-
ducūt: nō aūt ab illo ī quē terminū ſeu finē accipiūt. Vñ Gen.
xxxvj. He ſunt generationes Eſau: et Nume. iij. He ſunt ge-
nerationes aaron ꝛc. In quibus tituli generationes a primis
parentibus accipiūtur. nō aūt ab vltīo in quē terminat̃: quaꝫ
ɔſuetudinē ſi euāgeliſta obſuaſſet potiꝰ dixiſſet: Liber genera
tionis dauid vl' abrae q̄ȝ liber generatiōis ieſu xp̄i: ſꝫ talē ɔſue
tudinē obſeruare nō curauit ꝓpter excellentiā ſingularē ipſiꝰ
xp̄i: pari mō nō debuiſſet curare de obſeruatiōe ɔſuetudis ī ñ
texēdo ordinē mlieꝝ: ꝛ hoc ꝓpt̃ excellētiā dignitat' matr' xp̄i:
nec valet dicere ꝙ in genealogijs allegat' nō itēdebat̃ accede-
re ad aliquē vnū ꝑncipalē: ſꝫ ſolū multiplicationē a ꝑmo parē
te deſcēdētē oñdere. Nā Ruth vltīo vbi dauid ꝑncipalit̃ intē-
dit̃ genealogiꝫari: nō intitulat̃ genealogia a dd̄ quē intēdit:
ſꝫ a phares a q̄ ītēdit. dic̄ eī he ſūt generatiōes phares ꝛc. ter-
tio nā ſic̄ deduxit euāgeliſta genealogiā vſq̄ ad ioſeph virum
marie potuiſſet deducere vſq̄ ad ioachī patrē marie: vt dicēdo
barpāthera genuit ioachī patrē marie de q̄ natꝰ ē ieſus ꝛc. Nō
enī minꝰ ɔſuetū eſt in genealogijs introducere patrē tl'is femi-
ne q̄ȝ itroducē tal' femie virū. Vñ ꝛ ſi vtrūq̄ ſit inſuetū ꝑ ꝑmū
tñ fieret rectꝰ deſcēſus ad xp̄m: ꝑ ſcd̄m aūt minime. Qd̄ ēt ſe-
cūdo cōtinet̃ ī glo. ſ. ꝙ ioſeph ꝛ maria de eadē tribu fuerant. ꝛ
iō eā q̄ſi ꝓpiquā cogebat̃ accipe ne tribꝰ ī aliā ſe ɔfūderet ñ ſa
tiſfecit q̄ſtioni ꝓpter duo. Primo q2 h̄ aſſertio videt̃ eē de gene-
re apocryphoꝝ q̄ in ſacra ſcp̄tura nullū hn̄t fūdamētū. Unde
ꝛ talia eadē facilitate cōtēnūt̃ q̄ approbāt̃ iuxͣ doctrinā Hiero.
ſcd̄o. nā poſito ꝙ maria eſſet eiuſdē tribꝰ cū ioſeph: ex h̄ ñ ſeq̄re
tur ipaꝫ deſcēdiſſe a dd̄. Tribꝰ eī iuda diuidit̃ ī mltas familias
ꝑter familiā dd̄. Deſcēdētes eī de ꝫarā fr̄e phares ſūt de tribu
iuda: nō tñ deſcēdūt a dd̄. Silr̄ cū ieſſe habuit multos filios ꝛ
filias ꝑter dd̄ ɔtingere potuit ab illis mltos deſcēdere: q̄ q̇dē
nō ſolū eſſent de tribu iuda: ſꝫ ēt de familia ieſſe ꝛ bethelamita
rū: ꝛ tñ tales nō deſcēderēt ꝑ dauid. Cū igit̃ illa lex q̄ iubet ac
cipe ꝓpinquā nō cogit accipe ꝓpiquā eiuſdē familie: ſꝫ ſufficit
ꝙ ſit ꝓpiq̄tas ī eadē tribu ne hereditas vniꝰ tribꝰ in aliā trā-
ſeat: vt

ſeat: vt ptꝫ ad lr̄am Nu. vl. Iō ex hac ꝓpiq̄tate quā glo. vult
ītroducere nō habemꝰ neceſſariū ꝙ maria deſcēdat a dauid:
ſꝫ ſolū ꝙ ſit de tribu iuda: ex q̄ nō haberet̃ ītētū. Qd̄ āt tertio
cōtinet̃ ī glo. ſ. ꝙ ſil' in bethleē ambo cōiuges ꝓfitebant̃: ex q̄
vult ɔcludere ꝙ vterq̄ eſſet de familia dd̄: nō videt̃ valere ꝓ
pter duo: Primo. nā ſꝫ magiſtrū hiſtoriaꝝ dubiū ē ad lr̄aꝫ an
mulieres ꝓfiteri tenebāt̃ in illa deſcriptiōe de q̄ agit̃ Luc. ij.
an ſolū viri. Vñ nō hr̄ efficax argumētū de h̄ ꝙ btā vgo ꝓfi-
teret̃ in bethleē: ſꝫ ꝙ ioſeph portās ſecū ɔiugē vt obſequiū ꝑ-
tus ei appropiq̄nte neceſſitate ei īpēderet ꝓfitebat̃. Cōfirma-
tur aūt opinio illa q̄ tenet ꝙ ſolū viri ꝓfiteri tenebāt̃. ꝑ illud
Mat. xvij. vbi agit̃ de ſolutiōe tributi ꝑ xp̄m. Ibi enī appa-
ret manifeſte ꝙ tm̄ capita domoꝝ ſeu familiaꝝ cēſū ceſari tri-
buebāt: ꝛ nō alij de familia ſeu domo. Vñ ꝓ Petro tm̄ q̄ ca-
put alioꝝ erat ſolui mādauit tributū nō ꝓ alijs aplis: vt ha-
bet̃ ī glo. ibidē. Scd̄o. nā dato ꝙ beata virgo teneret̃ ꝓfiteri ī
bethleē: ex h̄ nō ſeq̄t̃ ipam deſcēdiſſe a dd̄. Nā potuit deſcēde
re d̄ ieſſe q̄ erat bethelamitanꝰ ꝑ alios filios ipſiꝰ ieſſe ꝑter dd̄
ꝛ ſic teneret̃ ibidē ꝓfiteri ſicut ꝛ ioſeph: non tñ ex hoc ꝙ a dd̄
deſcēderet. Queſtio igit̃ ꝑfata minꝰ ſufficiēt̃ ſoluta remanere
vr̄: ꝛ ſic admiratio ꝑdctā ī ſuo ſtat vigore: maioꝝ tñ ſꝑ reuerē
tia ſalua doctoꝝ ſeu expoſitoꝝ. Alteriꝰ videt̃ h̄ aliq̇d eē dicen
dū: ad cuiꝰ euidētiā ꝑſupponēda ſūt q̄dā vera generalia. dei-
de ſubiūgēde ſūt aliq̄ ɔcluſiōes ad ꝓpoſitū. Primo ꝑſuppōi
tur ꝙ filꝰ ꝓut in bonis paternis ſuccedit triplicit̃ poſſet dici.
Primo ſm verā generationē naťalē ſm quā filꝰ plerūq̄ ſuc-
cedit patri nō ſolū ī bonis naturalibꝰ corꝑis: vt bona cōple-
xiōe ſeu habitudīe corꝑali ꝓut legit̃ Reg'. vj. de gigātibꝰ q̄
potētes viros in ſclm genuerūt. i. magnos ī corꝑe ꝛ robuſtos:
ſꝫ etiā in bōis aīe vt in virtutibꝰ: q̄ſiq̄ ſm naturalē iclinatiōeꝫ
filij ſuccedūt ſuis genitoribꝰ ꝓut aptitudinē ad certas virtu
tes aliq̄ habēt a natura ſaltē ſm aptitudinē ꝛ inchoationē vt
in ꝑma ſcd̄e. q. lxiij. arti. j. in corpore. q. Vñ Caſſio. in q̄dā epi
ſtola: Laudabilis vena ſuā ſeruat originē: et fidelit̃ poſteris
tradit q̄ in ſe glorioſa trāſmiſſiōe ꝓmeruit. Ad qd̄ facit illud
Ioh. viij. Si filij abrae eſt' ꝛc. Scd̄o d̄r filꝰ alicuiꝰ ēt ille queꝫ
nō genuit naturalit̃: ſꝫ tm̄ ſm famā publicā ꝛ cōeꝫ ꝑpl'i eſtima
tionē illiꝰ d̄r filꝰ: qd̄ ɔtingit cū vxor alicuiꝰ filiū parit quē nō
ex marito habuit: reputat̃ tñ in ꝑpl'o ſine ɔdictiōe ſui mariti fi
liꝰ: q̄ q̇dē filꝰ licet in bōis ſupradict' nō habeat naturalit̃ ſuc
cedere tali ficto patri: ſuccedit tñ ciuilit̃: nō ſolū in bōis mīori
bus fortune vt in diuitijs: ſꝫ etiā in nobilitate ſeu claritudine
q̄ maiora ſūt ſeu magis deſiderabilia bona ſaltē ad magnani-
mos q̄ȝ diuitie. Hoīes eī hmōi ꝓpt̃ honores ꝛ gener' claritu-
dines obſeruādas iacturā in ceteris rebꝰ fortūe patiūt̃: vt in
ꝑma ſcd̄e. q. ij. arti. ij. arguēdo. Hec aūt ſucceſſio ꝑ iura cōmu-
nia ſeu cōem gētiū ɔſuetudinē ptꝫ q̄ dictāt vt ille q̄ ꝓ filio le-
gitimo alicuiꝰ ſm famā publicā habet̃: debet ſibi ſuccedere ī
generis nobilitate ꝛ hmōi. Tertio d̄r filꝰ alicuiꝰ etiaꝫ ille qui
neutro ꝑdictoꝝ modoꝝ deſcēdit ſꝫ ꝑ legalē adoptionē tm̄ eſt
ab aliquo in filiū aſſumptꝰ: q̄ q̇dē filꝰ tali patri habꝫ ſuccede
re ſaltē in mīoribꝰ rebꝰ fortune: vt in diuitijs ꝓut iura volunt
cōia. Que q̇dē tres ſucceſſiōes ſeu filiatiōes ſupradicte q̄nq̄
ɔcurrūt in eadē ꝑſona: q̄nq̄ in tribꝰ diſtict': vt ſat' ptꝫ. Scd̄o
ſupponit̃ ꝙ filiatio ſꝫ verā generationē naturalē ſpecialit̃ cū
a remot' parētibꝰ ꝑ lōgā parētele lineā ſucceſſiuā ī tēpoꝝ an-
tiqua diuturnitate deſcēdit a nemine ē īfallibilit̃ cognoſcibil' niſi
ꝑ diuinā reuelationē ſeu ſacrā ſcripturā diuinitꝰ traditā: h̄ ī
ductiue ꝓbat̃: Nā ꝙ aliq̄s ſit filꝰ alicuiꝰ ſm verā generatio
nē naturalē ꝑ expiētiā ſēſualē: q̄ ꝓprie ſingularia cognoſcūt̃
haberi nō p̄t niſi forte a parētibꝰ: vtputa a matre q̄ de h̄ poſſꝫ
certiorē noticiā hr̄e: cū ceteri homīes ꝛ etiā pať certā noticiā
expimētalē de h̄ cōiter nō hn̄t. Pať vero ꝛ ſi certā noticiā expi
mētalē de filio ſuo: cuiꝰ pr̄is ſit ſm verā generationē habeat:
nō tñ talē noticiā de viro ſuo nec de ſeipſa: ꝛ multo minꝰ d̄ an-
tiq̄s parētibꝰ viri ſui nec ſuis ꝑ lineā parētele aſcēdēdo ꝑ ex-
perientiā habere p̄t. Pari igit̃ rōne ɔſtat ꝙ apō neminē pōt
eſſe expimētalis cognitio de aliq̄ vtrū deſcēdat a certo remo-
to ꝓgenitore modo ꝑdicto. Fama āt publica ſeu cōis eſtima-
tio ꝑpl'i q̄ȝtūcūq̄ ſine ɔdictiōe in ꝑpl'o ſit extēſa infallibilē co
gnitionē nō cauſāt: ſilr̄ nec teſtes vel legitima documēta ſeu ī
ſtrumēta: cū oīa hmōi ſint fallibilia: vt freq̄nt̃ ptꝫ ꝛ etiā ī ſa-
cris hiſtorijs teſtiū fallacia nōnūq̄ȝ repit̃ ꝑ chrōicas etiā an-
tiquoꝝ q̄ in ſacris ſcripturis nō ſūt inſerte: noticia hmōi īfal-
libil' haberi nō p̄t: cū taliū certitudo certitudinē q̄ ꝑ famā pu
blicā hr̄ nō excedit: vt ē māifeſtū. Similit̃ nec ꝑ aliquā veraꝫ
ſciētiā naťalē ſeu liberalē artē h̄ ē cognoſcibile: vt ptꝫ ītuēti.
Reſtat ḡ ꝙ hoc tm̄ ſit cognoſcibile ꝑ diuinā reuelationeꝫ ſm

quā ꝓphete: vt ait Gre. q̄nq; de pterito: q̄nq; de futuro vaticinant. Et isto modo moyses de Noe ꝓphetare cēsetur. de q̄ dicit genuisse tres filios ⁊ hmōi. Tertio p̄supponit ꝙ vt aliq̄s sit fili9 alteri9 fm cōem estimationē ⁊ famā publicā tm̄. vl' fm adoptionē legalē hoc pōt alit cognosci q̄ p diuinā reuelationem ꝓbat. Nā p testes idoneos vl' legitia documēta vl' chronicas antiquoꝝ auctēticas. talis filiatio sufficient pt ꝓbari vt de se patet. Quarto p̄supponit ꝙ miracloꝝ dei q̄dā sūt ad fidei cōfirmationē: ⁊ talia debēt esse manifesta. Alia vero sūt miracula q̄ nō p sui manifestationē ꝭ p fidē habent: ⁊ ista debēt eē occulta: vt fides eoꝝ magis sit meritoria: vt est sacramētū altaris ⁊ virginis part9. Veritas isti9 p̄suppositi patꝫ in tertia pte. q. xxix. arti. j. in rn̄sione ad scðm ar. His p̄suppositis pma cōclusio sit ista: ꝙ xp̄s put ex pnosticis ꝓphetaꝝ hr̄ habuit esse fili9 dd ⁊ abraā fm verā generationē naturalē: ⁊ sic cōueniēs fuit hoc p sacramēta euāgelicaꝝ doctrinarū traditionē testificari. Prima pars ꝓbat. nā de pmissione facta abrae. Gen. xxij. legitur: Bndicent in semie tuo oēs gentes terre. qd exponit Apl's ad Gal. iij. In semie q̄ est xp̄s. In ps. āt de pmissiōe facta dd dr. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. q̄ vba māifeste denotāt verā filiationē naturalē. Ille eni q̄ fm famā publicā tm̄ hmōi fili9 reputat alicui9. nō vere dr̄ de semie ei9 nec de fructu vētris sui: vt ē māifestū. Et īde etiā ē ꝙ cū ex tali filiatiōe laudabili vena filij parētibus in xtutib9 succedūt vt i pmo p̄supposito dictū est. idcirco pncipales xtutes regie q̄ de ipo dauid legūt attribuebant ꝓphetie quasi p modū successiōis deberi xp̄o. De dd eni legit fuisse in omnib9 vijs suis prudentē seu sapientē. j. Reg. xviij. Silr ꝙ fuit faciens iudiciū et iusticiā omi populo. ij. Reg. viij. Que q̄dē virtutes quasi p modū germinarie successiōis pdicat a Hieremia xp̄o cōuēire. vn̄ Hiere. xxiij. Suscitabo dd germē iustū ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit: ⁊ faciet iudiciū ⁊ iusticiā in terra. Vn̄ licꝫ altiori ⁊ excellentiori mō xp̄s habuit xtutes q̄ dd ⁊ ceteri sctī. vt in tertia pte. q. vij. arti. ij. i respōsiōe ad. ij. arg. Nec ipe xp̄o p successiōne a dd debebat: presertī cū multi ꝓgenitores nō eiusdē laudabilitatis int dd ⁊ xp̄z interfuerūt. Denotat tm̄ per ꝓphetā in xbis pdictis ꝙ xp̄o etiā ptinebat successio in talib9 virtutib9 fm verā generationē naturalē humanā: inq̄tuꝫ erat ex vero ⁊ ꝓprio germine ipsi9 dauid put in pmo p̄supposito fuit tactū. Scða ps ꝯclusiōis ꝓbat. Nā illa q̄ in vaticinijs ꝓphetaꝝ inueniunt tradita de xp̄o in euāgelijs ꝓ maiori ⁊ pncipali pte ipleta eē explicāt. Mat. j. Ut adipleret qd scp̄tū est p ꝓpham ⁊c. Et sic de q̄plurimis q̄ in ꝓcessu euāgelioꝝ sīlib9 legunt. Cōclusio scða ꝙ xp̄m fm verā generationē naturalē a dd ⁊ abraā descēdisse sufficienter tradit q̄tū ad fideliū informationē spectat: p Mattheū i pricipio titulo sui euāgelij dicētē: Liber generatiōis iesu xp̄i filij dd filij abraā. Et si de genealogia xp̄i nihil ampli9 tradidisset ꝓbatur: Nā ex solis istis xbis māifeste asserit euāgelista xp̄m a dd ⁊ abraā descēdisse p verā generationē naturalē: ſꝫ talis assertio est sufficiēs testimoniū apd fideles ad h̄ ostēdēdū: ēt si nihil ampli9 de h̄ declarasset. Igit ꝯclusio xa: ꝯseq̄ntia de se ptꝫ: et assūptū ꝓ pma pte ꝓbat: Nā esto ꝙ fili9 dici posset ēt ille qui tm̄ fm famā publicā vl' legitimā adoptionē est fili9 vt in pmo p̄supposito nūq̄ tm̄ ab aliq̄ dr̄ generari q̄ fm famā vl' adoptionē sit ei9 fili9. licet eni pat dicat fm curā: etatē seu geniturā et hmōi: ⁊ p ꝯñs fili9 tāq̄ eius correlatiuus: generare tm̄ seu generatio ñ eodē mō equocat. Cū igit dic: Liber generatiōis iesu xp̄i. māifeste loq̄t de genealogia q̄ est p viā generatiōis. nō aūt de illa q̄ fm famā vl' adoptionē tm̄ dr̄. Talis eñi filiatio ñ p generationē ꝭ p aliū modū ꝓcedit. Scða xo ps assūpti ꝓbat: Nam apd fideles euāgelia xp̄i recipiētes fidelit filiatio p̄dicta p illa xba tituli cōprobat. Nā si h̄ nō esset veꝝ nec titulus ille xitatē ꝯtineret qd absit a fideliū cordib9 cogitare. cū fm Aug. Si vnū falsū in sacra scp̄tura esset reptū tota ei9 auctoritas ifirmaret. Apd ifideles āt q̄ euāgeliū negāt vl' de sui xitate dubitāt: nec tota genealogia seq̄ens sufficit ad h̄ eis ꝓbandū. Tales a fide aliēi xbis euāgelistaꝝ nō p̄stāt fidē ⁊ iō totā illā lineā negabūt: nisi forte hebrei q̄ auctoritate veteris testamēti aliquā ptem genealogie matthei hn̄t recipe. s. vsq; zorobabel vl' alid ⁊ hmōi nō vltra cū apd eos de ceteris historia auctētica nō habeat. Sic igit tota genealogia p extensionē in euāgelijs tradita nō sufficit ad cōuincēdos infideles de h̄ qd xp̄s a dd descēdit. ⁊ si p ioachī ⁊ mariā fieret descēsus. vn̄ Apostol9. j. ad Timoth. j. ꝓhibet genealogijs itēdere. vbi glo. dicit ꝙ ifideles habebāt genealogias q̄b9 narrat xp̄m descēdisse a dd. vn̄ sic apd tales nō sufficit illa narratio in euāgelijs ꝯtēta de genealogia xp̄i q̄tūcūq; extēsa tradat ad verā generationē naturalē ei9 ostēdēdā. sic apd fideles sola xba tituli sufficiunt ad hoc fūdandū. q̄ quidē rō icludit in xbis Aug. ꝯ faustū manicheū volētē ꝓbare xp̄m nō eē filiū dd cū nō esset ꝯcept9 ex Joseph: ad quē seriē generatiōis Matthe9 ꝓducit vbi Aug9. sic ait: Sic ergo nos credim9 etiā mariā fuisse in cognatione dauid: q2 scripturis credim9: q̄ vtrūq; dicit. s. xp̄m ex semie dauid esse fm carnē ⁊ eius matrē mariā virginē esse. Hec ille. Si tm̄ querat que sit vtilitas seu necessitas tradēdi tā extēsaꝫ genealogiā vbi solus primus titul9 sufficit. Ad hoc respōdet p sequentē tertiā conclusionē. Tertia ꝯclusio ꝙ cōueniēs fuit: vt xp̄s etiā fm publicā famā ⁊ cōem ppl'i estimationē a dauid descēderet. ⁊ h̄ ꝯsonat antiquoꝝ ꝓphetie traditionibus. Prima pars ꝓbatur. nā hoc fuit cōueniens dupliciter. pmo ad fideliū in cōi xp̄m illo tpe recipientiū instructionē. scðo ad cōfutationē infideliū xp̄m nō recipiētiū. pmū ptꝫ sic: nā put i i scða scðe. q. j. ar. vij. in rn̄siōe. iij. ar. habet. Cognicio fidei i hominib9 oportuit vt ab impfecto ad pfectū ꝓcederet. ⁊ ideo xp̄s fuit pri9 cognit9 sub rōne saluatoris in cōi etiam apd electos q̄ cognosceret esse de9 ⁊ homo. In pma eni vocatiōe apostoloꝝ Johis. j. Andreas dicebat: Inuenim9 messiā. i. xp̄z sed postea xp̄o interrogāte: Uos quē me eē dicitis? Petrus rn̄dit: Tu es fili9 dei: Mat. xvj. Ex q̄ videt ꝙ pri9 sequebantur ipm tāq̄ xp̄m anteq̄ cognosceret ei9 deitatē. Alteri9 etiā tanq̄ min9 plene iformatis de fide sue deitatis eiusdē dicebat aplis: Tanto tpe vobiscū sū ⁊ nō cognouistis me. Joh. xiiij. Silr ⁊ pari rōne pri9 xp̄s fuit cognit9 tanq̄ fili9 Joseph q̄ cognosceret eē sine patre in terris. Nō eī solū apud emulos qui ipm spernētes dicebāt: Nōne fili9 fabri ē: Mat. xiij. ꝭ ēt apd simplices discipl'os ⁊ cognatos cōiter fili9 Joseph reputabat anteq̄ mysteriū xginitatis esset diuulgatū. In taliū eni psona euāgelista dicebat: Nō cognouerūt parētes ei9. Luc. ij. vnde nō solū simplices seu idiote ꝓut apl'i fuerūt in pncipio: ꝭ etiā nathanael qui fm glo. peritissim9 scripturarū erat cū audiuit a Philippo: Joh. j. Quē scripsit moyses in lege ⁊ ꝓphetis inuenim9 iesū filiū ioseph a naçareth nō fuit admirat9 de hoc ꝙ xp̄s esset fili9 ioseph. ꝭ de h̄ ꝙ a naçareth esset: cū de bethleez spectabat messias. Et qd magis attētione dignū est ꝙ ipa eadē btā virgo hui9 mysterij diuini sup omnes cōscia istuꝫ modū loquēdi obseruabat. d. Ego ⁊ pater tu9 dolētes querebamus te. Luc. ij. Ex quo sequit ꝙ ad instructionē fideliū in cōmuni q̄ xp̄m venientē in mundo receperūt: cōueniēs mod9 fuit vt eis p̄sentaret pri9 sub ratione regis. s. messie filij dauid sine reuelatiōe mysterij deitatis ⁊ xginitatis matris: q̄ ꝙ eis a pncipio oīa ista arcana reuelarent. sic eni ꝓcesserunt ab ipfecto ad pfectū q̄ ē mod9 hoīb9 in cōi marie ꝯnatal. Scðm ꝓbat: nā si xp̄s fm verā generationē naturalē tm̄ a dauid descēdisset ⁊ nō fm famā publicā ⁊ cōmunē ppl'i estimationē. ꝭ nō sufficeret ad refutādos ifideles: pcipue hebreos q̄ ex illa stirpe tm̄ saluatorē expectabāt: vt auctoritates sacre scripture testātur. ⁊ xp̄s eos exhortādo dicebat: Scrutami scripturas. Joh. v. Vn̄ sic eū rationabilit ignorasset a dauid descēdisse: p̄sertiꝫ cū oīs fama ⁊ ppl'i estiatio h̄ nō testaret redderent excusabiles. Nō eni ipi tenebant cognoscere verā generationē naturalē xp̄i fm quā a dd descēdit. Tal' eni icognoscibil' est nisi p diuinā reuelationē: vt in scðo supposito fuit ostensum. Diuia tm̄ scp̄tura itēdit eos iexcusabiles reddere. vn̄ glo. sup illd Mat. ij. Ubi est q̄ nat9 est. Cōfusio iudeoꝝ ē vt xp̄i natiuitatē a gētilib9 discāt. ⁊ si nō credūt iexcusabiles sūt. hec in glo. Cōueniens igit mod9 fuit vt etiā xp̄s fm publicā famā a dd descēderet ⁊ sic ipm refutātes saltē sub rōne saluatoris spectati in communi recipe inexcusabiles essēt qd est intētū. Scða xo ps cōclusiōis ꝓbat: Nā ꝓphete p modū successiōis ipsi9 dd christo regiā dignitatē attribuebāt: Esa. ix. Sup soliuꝫ dauid ⁊ sup regnū eius sedebit. Que q̄dē verba ⁊ similia licet nō de sede seu regno tpali principaliter intelligunt ꝓut verba Esa. dōnotāt ibidē dicētis. Sedebit inetternū: nec eni ꝯcedēdū est ꝙ in regno tpali danitico iechōias a quo xp̄s descēdit habuit successorē ꝓphetante Hiere. xxij. de ipso iechōia. Nō erit de semine ei9 q̄ sedeat sup thronū dd: cū hoc tm̄ stat ꝙ ꝭꝫ itellectū minus pncipalē seu figuratiuū quē tot9 ppl's in cōi pncipalit intēdebat de regia dignitate: etiā tpali q̄ xp̄o debebat p successionē dd talia xba itelligunt: p qd significabat successio ipsi9 xp̄i homīs in regno vl'i supra oēm creaturā. iuxta illd: Data est mihi oīus potestas in ce. ⁊ in ter. Mat. xxviij. Ratio āt huius figuratiue locutiōis seu duplicis intellectus talis est: Nā sicut nostra cognitio de impfecto ad pfectū naturalit ꝓcedit vt actū est: sic eo modo naturale est nobis ex cognitione corporaliū in spiritualiū cognitionē deuenire. Inuisibilia eī dei a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta cōspiciuntur ad

tur ad Ro.j. Qḋ nō ſolū hꝫ locū in puris naturalibꝰ:ſꝫ etiaꝫ
in ſupnaturalibꝰ:vt in myſterijs eccl'ie:p̄cipue in ſacramēt' q̄/
bus ſacra inuiſibilia p ſigna viſibilia tradunť. ⁊ iō ex diuīa p̄/
ordinatione vt ppl's de ſenſibilibꝰ ad inſēſibilia ꝯnaturali mō
reducereť:xp̄m quē ꝯſtituit heredē vniuerſoꝝ ēt in regia digni
tate tpali legitimū ipiꝰ dauid ſucceſſorē fec̄:ſic̄ ius hereditariū
in ipſo regno eidē ptineret ex tali ſucceſſiōe:quā q̇dē ſucceſſio/
nē tpalē ꝯtēporanei xp̄i diligēter attēdebāt: vt teſtať ſacra hi
ſtoria. Nā apl'i q̄ fuerūt ſup ceteros de miniſterijs xp̄i eruditi
etiā poſt reſurrectionē:qn̄ iā ipiꝰ glia erat eis magis manife/
ſtata ab eo q̄rebāt. Si in h̄ tpe reſtituturꝰ es regnuꝫ iſrl':Act.
j. Qḋ intelligiť ad l'ram de regno tpali credētes talē reſtituti
onē ad xp̄m ptinuiſſe:nec xp̄s ꝓtūc iſtū intellectū figuratiuū
ſeu minꝰ p̄ncipalē ab eis excluſit expreſſe vt ibidē patet. For/
tiꝰ ergo ſciendū eſt de ceteris q̄ regnū dei ignorabant.cuꝫ igiť
ſucceſſio in regia dignitate tēporali ad illū etiā q̄ ſm famā pu/
blicā eſt filius ptineť: vt in p̄mo p̄ſuppoſito nō ad illū tm̄ qui
ſꝫ verā generationē naturalē tātūmodo deſcēdit ſeq̇ť q ꝓpbe
te teſtātes ip̄m forē legitimū ſucceſſorē in regno dauid tpali cō
ſequēter p̄mōſtrabāt ip̄m ſm famā publicā a dauid deſcenſuꝝ
qḋ eſt intētū. Quarta ꝯcluſio q p̄dictꝰ deſcēſus xp̄i a dō ſm
publicā famā ⁊ cōem ppl'i eſtimationē q̄tū ad ꝯtēporaneos p
tinebat ſufficienť tradiť p Mattheū euāgeliſtā.cū d̄r: Abraā
genuit iſaac ⁊c̄. Et ꝯuenientiꝰ p ioſeph q̄ ſi p ſolā virginē glo
rioſā huiuſmodi deſcēſus tradereť. Prima ps ꝯcluſiōis ꝓba
tur: Nam oēs cōtēporanei xp̄i:exceptis pauciſſimis q̄bꝰ my/
ſteriū virginitatis fuit releuatū credebāt xp̄m eē filiuꝫ ioſeph
⁊ fama publica h̄ teſtabať:vt patꝫ ex iā dict'. Qui q̇dē ioſeph
de directo genealogiçať a dō p mattheū:vt ptꝫ in l'ra. Igiť p̄/
ma ps cōcluſiōis vera. Scḋa v̄o ꝓbať:nā ſi talis deſcēſus ſm
publicā famā p virginē glorioſā declarareť ⁊ nō p ioſeph opor
tuiſſet q cōtēporanei xp̄i reputarēt xp̄ꝫ nō deſcēdere a ioſeph
⁊ ꝯñter credere virginē glorioſā non legitime xp̄m ꝯcepiſſe vl'
myſteriū virginitat' eſſet ſtatī eis reuelādū:q̄ꝝ p̄mū eēt falſiſ/
ſimū et derogatiuū honori ipiꝰ btē v̄ginis:q̄ vt ab īfamia ſu/
ſpitiōis eſſet īmunis diuīa p̄ordīatiōe fuit deſpōſata:vt ſcti do
ctores tradūt. Scḋm v̄o eēt etiā ꝯ dictamē eiuſdē diuie p̄ordia
tiōis q̄ v̄ginitatē matr' ex cert' rōnibꝰ:vt dictū ē voluit eē oc
cultā:⁊ ſic ſcḋa ps ꝯcluſiōis vera. Quita ꝯcluſio q cōueniēs
fuit vt xp̄i genealogia nō tm̄ ſꝫ p̄dictas filiatiōes:ſꝫ etiā ſꝫ fi/
liationē legalē.ſ.ſm adoptionē tradereť:vt Lucaſ tradit ī ter
tio ca. ꝓbať: Nā vt doctores dicūt ꝓut poſtillator Luc̄.iij.tra
ctat. licꝫ omnes ſapiētes hebreoꝝ ꝯcorditer tenerēt xp̄m deſcē
ſurū eſſe a dauid:aliq̄ tm̄ eoꝝ opīabāť ip̄m deſcēdere ab eo per
nathan eiꝰ filiū adoptiuū ꝓpť excellentiā ſcītat' ⁊ ꝓphie:alij
v̄o p ſalomonē ꝓpter dignitatē regiā ⁊ excellētiā ſapie. Scḋꝫ
veritatē āt vt omnino tollereť errādi occaſio p vtrūq̄ꝫ deſcen/
dit p ſalomonē.ſ.ſm lineā naturalis generatiōis.p nathā v̄o
ſm lineā adoptiōis legalis.nathan enī filiꝰ adoptiuꝰ fuit dō.
vn̄ ꝯuēienť lucas ſeq̇ť lineā adoptiuā p nathan ⁊ q̄ſdā alios:
vt nob̄ oñdat q ēt ſꝫ lineā adoptiōis xp̄s a dō deſcēdit:ideir
co notanť p̄termiſit hoc v̄bū genuit:⁊ loco eiꝰ vtiť h̄ v̄bo fuit.
Sexta ꝯcluſio q generatio xp̄i vera a dō p v̄ginē glorioſā de
ſcēdēs cū exp̄ſſiōe v̄gitatꝰ arcane q̄tū ad fideles fide diuulga
ta certificādos ptinet ſufficiēter tradiť p Mat.j. Nā ī p̄dicto
ca.poſtq̄ꝫ mattheꝰ ſe expediuit de genealogia xp̄i ſūmarie ī.j.
ti. ⁊ ꝯñter in ſingulari p extēſā ſucceſſionem quā ſuccenſioneꝫ
in tres q̄terdenas ex certis cauſis myſtice ītellect' diuiſit ꝓut
in Glo.or.ſufficienť tradiť: ſtatī ipāꝫ materiā generatiōis xp̄i
q̄ſi alio mō reſumēs ſubdit:xp̄i aūt generatio ſic erat: Cū eſſet
deſpōſata mater ieſu maria ioſeph añq̄ꝫ ꝯuenirēt īuēta ē ī vte/
ro habēs de ſpūſctō. vbi māifeſte tradit v̄itatē generatiōiſ xp̄i
quā a dō deſcēdiſſe in titulo p̄miſerat p mariā virginē nō ex vi
rili ſemie ſꝫ ſpūſſctī inſpiratiōe ꝓceſſiſſe.cū q̄ etiā oñdit eiꝰ vir
ginitatē occultā eſſe illis tēporibꝰ:niſi cui deꝰ ex cā voluit reue
lare ſic̄ ioſeph. Colligiť ḡ ex p̄miſſis q deſcenſus xp̄i a dō ⁊ a/
braā in euāgelio q̄druplicit' tradiť. Nā aut ſm verā generati/
onē naturalē:⁊ h̄ ſūmarie q̄tū ſufficit ad certificandos fideles
in cōi de impletiōe ꝓmiſſionū q̄ patribꝰ fuerūt facte:⁊ h̄ dupli
ciť:q̄ꝛ aut ſine myſterij v̄ginitatis reuelatiōe:⁊ ſic in titulo p̄/
mo matthei ꝓut in ſcḋa ꝯcluſiōe:aut cū declaratiōe virginita
tis ſicut ibi: Generatio aūt xp̄i ⁊c̄. Matth.j. ꝓut in ſexta ꝯclu/
ſione:aut ſꝫ publicā eſtimationē:⁊ h̄ extēſe p ſingula deſcēdē/
do et aſcēdendo qḋ ſufficit ⁊ requiriť ad certificādos xp̄i cō/
tēporaneos ⁊ de hoc q xp̄s fuerat legitimꝰ ſucceſſor ipiꝰ dō:h̄
dupliciter:q̄ꝛ aut ſm lineā naturalis generatiōis publice eſti/
matā p Salomonē quā mattheꝰ tradit ꝓut in quarta ꝯcluſio
ne:aut ſꝫ lineā adoptatā:⁊ ſic Luc̄.iij. ꝓut ī quinta ꝯcluſiōe.

Qui q̄

Qui quidē quadruplex deſcēſuſ in xp̄o ꝯcurrit ꝓut traditio
euāgelica narrat fidelit':⁊ hec ad murmuratiōis perfidorum
cōprimendas et admirationes tollendas fideliū in predictis
ſufficiāt ſꝫ l'ralē expoſitionē:omiſſis tm̄ q̄ꝫpluriniſ alijs ī hac
materia a doctoribꝰ tradit' q̄ ad myſticā ptinēt d̄clarationem.

¶ Sequunť notule breues venerabilis ac religioſi p̄ris fratris
Matthie doringk ꝓfeſſoris ſacre theologie eximij miniſtri ꝓ
uincie ſaxonie ordinis minorū:quibꝰ poſtilla fratris Nicolai
de lyra valide ab impugnationibꝰ domini Burgē.defenſať.
et primo circa euangelium matthei.

¶ Replica. Et quia de veteri teſtamēto nō plus rep/
peri tactū per Burgenſē: ideo accedēdū
eſt ad nouū ⁊c̄. In nouo teſtamēto primo occurrit euāgelium
Matthei:in cuius.j.ca.dicitur: Judas genuit phares ⁊ çarā
de thamar.quē paſſū exponēs btūs Hiero.dicit:notandū ge
nealogia ſaluatoris nullā ſanctarū aſſumi mulierū: ſꝫ eas tm̄
quas ſcriptura reprehēdit: vt ꝓpter peccatores venerat d̄ pec
catricibus naſcēs ⁊c̄. Poſtil.autē ab hoc dicto beati Hiero.
cū reuerētia declinat morꝰ ex certis rōnibus.q̄rū prima ē: q̄ꝛ
nō videť rōnabile mulieres ratiōe illa poni in genealogia ſal
uatoris qua rōne viri ex ea p̄termittunť:ſcꝫ ochoçias:ioas ⁊
amaſias ꝓpter peccatum pretermittūť: vt dic̄ ibidē btūs Hie
ro.igiť ꝓpter peccata nō ponūť ibi rationabiliť mulieres. Itē
virgo glorioſa poniť in ipſa genealogia q̄ tm̄ eſt et ſp fuit ſan/
ctiſſima. Itē q̄ꝛ dicit beatꝰ Hiero. ruth ⁊ raab in genealogia
poſitas tanq̄ꝫ p ſcripturā ſacrā reprehēſas:quod nō videť ve
rū:q̄ꝛ ſcriptura eas cōmēdat. Raab cōmēdať Joſue.ij.⁊ po/
niť ī cathalogo iuſtoꝝ ad Heb.xj. Q̄ aūt dicta fuit meretrix
nō fuit ratione vitij:ſed officij:q̄ꝛ vbi nos habemꝰ meretrix:
hebreꝰ habet hoſpita:vl' fuit eiꝰ cognomē. Silr ⁊ ruth cōmen
dať in ſcriptura. Ruth.j.⁊.iij. Nec alicubi legiť de illaꝝ dua
rū mlierū reprehēſiōe ꝓut beatꝰ Hiero.allegat. Exponit igiť
poſtillator illū paſſū ſic: q ille mulieres ideo hic nominanť:
q̄ꝛ viris ſuis fuerūt accidētaliť ꝯiūcte: Nā q̄ fuerūt primo et
principaliter coniuncte:ſiue bone ſiue male non hic nominan
tur:immo que inter illas quattuor fuit magis famoſa pecca/
trix:ſcilicet bethſabee directe non nominať:ſed diciť ea q̄ fu/
it vrie:que principaliter et directius nominari debuit ſi pecca
tū ratio nominationis fuit. In hac re burgeñ.aſſumit beatuꝫ
Hieronymū in ſui defenſionē quē tamē ex leuibꝰ cauſis con/
ſueuit improbare:vt patet in multis locis ſui correptorij. Et
puto defenſionē Burgeñ.bea.Hiero.non placere: quia maio
ra inconueniētia contingunt defenſori q̄ꝫ d̄fenſor vt patebit.
Dicit nanq̄ꝫ Burgen.primo q verba beati Hiero.ſunt ſane ī
telligenda de peccatoribus et peccatricibus finaliter pēiten/
tibus ⁊ ſic iuſtificatis:⁊ tales dicit fuiſſe illas quattuor muli
eres in genealogia xp̄i nominatas. Secūdo dicit Burgen.q
raab et ruth fuerunt famoſe peccatrices:q̄ꝛ nationes earuꝫ in
ſcripturis reprehenduntť. Tertio dicit q ⁊ ſi ille quattuor mu
lieres fuerūt iniuſte:nō tm̄ fuerūt dicende ſancte:ſaltē in vita
earū ꝓpter precedētia peccata. Ex his tribꝰ dictis putat Bur
gen.accipere velle ſufficiētē reſponſionē ad argumēta poſtil.
facta ꝯtra bea. Hiero. ſed certe ex īepte dictis apta reſponſio
fieri non poteſt. Nūc aūt primū dictū ꝓpoſito eſt ineptū. Nā
multe mulieres patrū nominatoꝝ in ſcriptura ſunt reprehen/
ſe tamē finaliter iuſte:ſicut ſara rachel lya ⁊ cetē.ideo ſm pri/
mū dictū Bur.q̄ꝫplures debebant nominari. Ceteꝝ ſi ſole q̄t
tuor finaliter iuſtificate debebant nominari:ſequitur q fina/
liť īpenitētes nominari nō debuiſſent:⁊ ſic achaç ⁊ multi no/
minati nominari nō debebāt p argumentū a cōtrario ſēſu qḋ
Bur.ſepe grādipendit:nec ſm dictū Bur.eſt aptū ꝓpoſito.
Nā ſi q̇s ex mala fama natiōis d̄beret dici famoſus petōr ma
xime Job qui natione fuit gētilis:⁊ tm̄ in ſcripturis diciť fuiſ
ſe ſimplex ⁊ rectus timēs deū:⁊ recedēs a malo ⁊c̄. que de eo
dicunť: Job.j. Poterant etiā ille due mulieres naturaliť fa/
cere que erant legis ſicut Job ⁊ nō idolatrare. Unde de gen/
tilitate ad iudaiſmū cōuerſas ſcriptura nō reprehēdit ſed ma
gis cōmēdat vt probat poſtillator. Nec tertiū dictū videť ꝓ/
poſito cōuenire. Nā beatꝰ Hiero.in hac vita iuſtificatas ⁊ cū
finali iuſticia defunctas vtiq̄ꝫ debuit dicere ſanctas:nec hoc
omittere ꝓpter peccata precedentia ſi qua fuerunt:q̄ꝛ Petꝝ:
paulū:mattheū:magdalenā ⁊ ceteros vere ſctōs dicere catho
licū eſt:quorū tm̄ pctā ſacra ſcriptura cōmemorat:ſed nō illa/
rū.ſ.raab et ruth. Cū igiť dicta Bur. ꝓut viſū ē ſiť ꝓpoſito ī
ptinentia.reſponſa ex eis accepta valere nō pñt.idcirco cū p̄/
mum arguitur de tribus regibus ꝓpter peccatū p̄termiſſis:
rñdet Bur.q illi fuerunt finaliter īpenitentes qḋ in mulieri/
bus non habet locū:ſed oſtenſum eſt ſupra primū dictū Bur/

gen. vnde ſumitur illa reſponſio non eſſe rationabile: nec per ꝯſequēs ſolutio. Ad ſcḋm argumentū de beata virgīe ſine peccato in genealogia poſita. rn̄det Bur. ꝙ ſecus eſt de beata virgine quam neceſſe habuit euangeliſta ponere: ⁊ de illis mulieribus quas euāgeliſta volūtarie nominauit ⁊ ſine defectu potuiſſet ꝑtermittere. Sed puto beatū Hiero. ſic nō voluiſſe dicere: q2 illa rn̄ſio plus inuoluit q̄ȝ ſoluit. nam dicēs euāgeliſtam ꝓ ſola volūtate illas mulieres nomīaſſe: neceſſe habet dicere ꝙ ſine rōne ꝙ ſi ſic fruſtra bea. Hiero. q̄reret rōnē cuiꝰ nō ē rō ſed volūtas. Nec eſt veriſile ꝙ ꝓ ſola volūtate q̄nimo ex rōnabili neceſſitate eas nominari expſſerat euāgeliſta: q̄ rōnabilitas īfra oſtēdet. Ad tertiū argumētū poſtil. Bur. rn̄det ꝙ facit ꝓ bea. Hiero. q2 ī ſcptura cōmēdant̄ h̄ eſt argumētū iuſtificationis eaꝝ finalꝭ: ſ3 p h̄ nō excludit̄ q̄n priꝰ fuerāt famoſe peccatrices vt dicit Bur. cuiꝰ oppoſitū tn̄ oſtenſū ē ī correctiōe ſcḋi dicti. ſ. nec aliq̄ ſcptura habet̄ ꝙ pſone aliaꝝ vnq̄ȝ fuerit̄ rep̄hēſibiles: ſ3 potiꝰ in ſcptura cōmēdant̄. vn̄ ꝑt ſumi argumētum qḋ eſt Bur. in vete. teſ. valde familiare: ſ3 ip̄e ꝯſueuit arguere ab auctoritate negatiue qḋ nō valet. h̄ arguitur āt ſicꝰ ꝯſtructiue et deſtructiue p h̄ qḋ nō legit̄ ꝙ ſint rep̄hēſe ſed cōmēdate. Arguo tn̄ ex dict̄ ꝯ Bur. alit̄: Oīs denōiatio d3 fieri a p̄ncipaliori ⁊ digniori: ſ3 fides ⁊ iuſticia ſūt digniora vitijs: igit̄ nomiatio d3 fieri potiꝰ a ꝟtutibꝰ q̄ȝ a vitijs: ſed ꝯſtat ex ſcptura raab ⁊ ruth fuiſſe virtuoſas: igit̄ earū nōiatio d3 potiꝰ ſumi a virtutibꝰ q̄ȝ a pctīs ſi q̄ ꝑceſſerūt. Nā ī cōmemoratiōe ſctōꝝ virtutū fit mētio ꝑ ſe. vitioꝝ āt ſi q̄ fuerāt p accidēs ⁊ recitatiue. igit̄ ille ſctē mulieres in xp̄i genealogia ſctā potiꝰ debebāt nominari ex ꝯuerſiōe q̄ȝ prauitate trāſgreſſiōis: nec illa tertia rō poſtil. facit ꝓ beato Hiero. ꝓut Bur. dixit: ſ3 ꝯ ſpecialit̄: q2 dicit q̄s ſcptura rep̄hendit qḋ nuſq̄ȝ reperit̄ ſ3 ꝯriū: q2 vtraneȝ ſcriptura cōmēdat notabilit̄ ſatis. Poſtq̄ȝ igit̄ viſū ē ꝙ Bur. volēs ꝓ btō Hiero. certare plus eū īuoluit. Cōſequēt̄ videndū ē quō ꝯ poſtil. irrōnabilit̄ mouet̄ duplicit̄. p̄mo dic̄ ꝙ nihil ptinet ad rōnē genealogie cōiūctio viri ⁊ mulieris p ſe vꝉ p accidēs ⁊ nihil refert. nā neceſſariū videt̄ vxores ſecundarias nō p̄ncipales in hmōi genealogia nomīari: q̄tenꝰ ex tali nomīatione oſtēdat̄ veꝝ fuiſſe matrimoniū ⁊ nihil illegitimitat̄ īterueniſſe. Q2 aūt verū matrimoniū ſit int̄ virū ⁊ vxorē p̄ncipalē nemo dubitat: nec ꝓlē ex eis ſuſceptā fore legitimā. ꝓlē aūt ex occaſionalit̄ ⁊ ſecūdario ꝯiūcta poſſet ꝓbabilit̄ dubitare fore legitimā: idcirco ī generatiōe ex p̄ncipali ⁊ p ſe ꝯiuncta in tota genealogia de muliere nulla fit mētio: q2 ibi ꝓlis legitimitas ē clara. in generatiōe aūt ex occaſionalit̄ ꝯiūct̄ nec̄e fuit ꝯ mulieribꝰ fieri mētionē: tū vt ex hoc īnuat̄ ꝯiūctionē fuiſſe legitimā: tū vt oſtēdat̄ ꝓlē ex ſic ꝯiūctoꝝ generatiōe nullā īcurrere notā. Neceſſariū igit̄ fuit ī xp̄i genealogia h̄ obſeruare ne herodes aut alij xp̄i pſecutores velamē excuſatiōis poſſent aſſumere q̄ſi natū illegitime pſequerent̄: hec ē eni rō ſctōꝝ doctoꝝ de matris xp̄i deſpōſatiōe. Nec valet ꝙ Bur. ſcḋo obijcit ꝯ poſtilla. rōnē de lya q̄ fuit iacob ꝑter ītētionē ꝯiūcta: ⁊ tn̄ nō nominat̄ in genealogia xp̄i qḋ tn̄ oporteret ſi rō poſtillatoris valeret. Rn̄deo ꝙ q̄ȝuis lya fuerit cōiūcta ꝑter eiꝰ ītentionē: non tn̄ ex hoc fuit vxor eiꝰ occaſionalꝭ nec ſecūdaria: ſ3 p̄ncipalꝭ ꝓpt ſequētē ratihabitionē. Rachel eni q̄ȝuis fuit plus dilecta: fuit tn̄ vxor ſecūdaria. ⁊ iō xp̄s ſi fuiſſet natꝰ p lineā rachel ſpecialiter nominari in genealogia debuiſſet ꝓpter rōnē p̄dictā. S3 q2 p lineā lye q̄ fuit p̄ma ⁊ p̄ncipalis vxor xp̄s natꝰ ē: idcirco eā nomīari nō oportebat. Cōfirmat̄ hec rn̄ſio: q2 ſm magiſtrū in q̄rto di. xxx. ⁊ doctores. Error in pſona cōiūcta dirimit etiā ꝯtractū matrimoniū niſi pꝰ cōiūctionē interuenerit ratihabitio. Cū igit̄ in ꝯiūctiōe iacob ⁊ lye interuēit error pſone: potuit legitime pꝰ ꝯiūctionē eā refutare: qḋ tn̄ nō fecit ſ3 potiꝰ ratū habēs factū ꝓ ꝯiūctiōe rachel vltro ſeruiuit. Et lya p̄ma ⁊ p̄ncipalis vxor fuit p ꝯn̄s nō nominanda. S3 finalit̄ in hac materia Bur. valde mouet̄ ꝯ poſtillatoris excuſationē: q̄ ſe excuſat de h̄ qḋ declinat hic dictū btī Hiero. aſſerēs ꝯ pietatē militare ſāctoꝝ opinionibꝰ ꝯtraire: īducēs ad h̄ canonē decretales di. xx. S3 reuera in q̄ Bur. excuſationē poſtillatoris reijcit: ip̄e magꝭ venit īculpādꝰ. pſepe q̄dē bea. Hiero. bea. Augꝰ. ceteriſq3 doctoribꝰ etiā ſine magna rōne obijcit ⁊ ipoꝝ dict̄ īfideliū iudeorū dicta antepōit. Et ſi aliq̄n ꝓ ipīs certare videat̄ in odium id facere videt̄: poſtillator̄ ſalua pace: q̄ nō niſi ſcriptura aut rōe cogētibꝰ īterdū a ſctōꝝ declīat ſētētijs. Nec id qḋ Bur. aſſumit facit ꝯtra pietatē: q2 hic honor hec reuerētia ſolꝭ debetur canonic̄ ſcripturis: vt q̄cq̄d in eis reptū fuerit ſine heſitatiōe veꝝ eſſe credat̄: vt dic̄ bea. Augꝰ. in de vnico baptiſmo. ſcpt̄ āt alijs q̄buſcūq3 rōnabilit̄ ꝯdicere. licet dicēte eodē Aug̃. in ep̄la ad Hiero. Alioꝝ ſcripta ita lego vt q̄ntalibet ſcītate q̄n-

taue doc.

taue doctrina polliāt nō iō veꝝ putē: q2 ipſi ita ſenſerunt ⁊c. Et in epiſtola ad fortunatū dicit: Tales eſſe velle lectores ſuorū ſcriptoꝝ qualis ip̄e eſt alioꝝ in q̄ ſua ſcripta ceter̄ corrigēda ſubijcit ſicut ip̄e alioꝝ ſcripta vbi id certa rō vꝉ auctoritas exegit refutauit. Nec putādū hāc Aug̃. hūilitatē btō Hierony. ⁊ ceter̄ ſctīs doctoribꝰ defuiſſe. Canō decretales ꝯtra poſtil. inducīꝰ ꝓ ipſo militat. dr̄ nāq3 in ipō quis maiori rōni innitit̄ eo maior̄ auctoritat̄ eiꝰ ꝟba eē videnẗ. igit̄ poſtillator ſi nulla temeritate ꝑmotꝰ īterdū ſctōꝝ ſnīas cū reuerētia q̄ ſāctis doctoribꝰ debet̄ declinet: meliori ratione aut auctoritate pſuaſus nequaq̄ȝ debet ob hoc a veritatis amore criminari: q̄ñ in his que fidei nō ſūt: nec ſacris lr̄is obuiāt: neq3 ſanctis neq3 ſcholaſtici doctores mutuum ꝯſenſū expetunt: ſ3 ſibi mutuo alijs ⁊ alijs rationibus perſuaſi ſine temeritate immo vtiliter contradicunt.

¶ In eodē ca. vbi dr̄: Ioſeph virū marie. vbi oēs doctores ꝯcordāt ꝙ ſufficient̄ deducit̄ genealogia p ioſeph virū marie: q2 erāt de vna tribu ⁊c. vbi Bur. facit multa argumēta: aliq̄ ſatis cōpetētia ꝙ nō ſufficit dclaratio gloſe ⁊ doctoꝝ. Ip̄e igitur lōgā digreſſionē facit in q̄ putat ſatiſfacere nō ſolū q̄rēti: ſ3 q̄ſtioni q̄ fieri cōſueuit in hac materia: cui placet videat: mihi aūt videt̄ ꝙ nō ampliꝰ q̄ȝ poſtillator factū ꝯcludat. Cū eīn xp̄m natū ex ſemie dd̄ ⁊ abraā ſm ꝓmiſſa vtriſq3 facta: nō niſi auctoritate ſcripture habeat̄: igit̄ ſolū creditū eſt apud recipientē ſacrū cano. ſic ⁊ apud chriſtianū habetur ſolū auctoritate Matthei ⁊ Luce: igit̄ ex ſola fide. fruſtra igitur Burgen. videtur tam prolixa digreſſione laboraſſe: p̄ſertim cū quattuor ſue ſuppoſitiōes et ſex ꝯcluſiōes citra vꝉ vltra ea q̄ fidei ſūt nihil cōcludūt. Nā in p̄ma ſuppoſitiōe ſua dicit de filiatiōe et ſucceſſiōe ſm formā vulgarē q̄ modicū facit ad ꝓpoſitū deducēdū. Nā a ȝorobabel nīſi apd̄ catholicos nec puto apd̄ iudeos habet̄ hiſtoria auctētica. vn̄ talis fama vulgaris auctoritatiue cōfirmare potuerit vſq3 ad xp̄m ⁊ parētes eiꝰ: ⁊ ſi habet̄ tn̄ quia in canone nō eſt: ea facultate cōtemnit̄ qua probatur ſm regulaȝ beati Hieronymi. In ſecundo preſuppoſito dicit Burgen. dubiū eſſe de quocunq3 naturaliter genito: an ſit legitime natus. In quo nihil dicit pertinēs ad queſtionis mote ſolutionē: quia per nullā naturalē cognitionē poſſumꝰ ad legitimā chriſti generationē peruenire: ⁊ propter idē nō valȝ ſuppoſitio ſua tertia: quia teſtimoniū vel ꝓbatio per īſtrumētū pertinet ad humanā et naturalē cognitioneȝ: et q2 de ſubſtantia inſtrumentorū ſunt teſtes ſicut ad naturalis generationis cognitionē nō poſſunt honeſti teſtes adduci: ita nec inſtrumenta formari: immo teſtes quicunq3 adducerentur eſſēt dubij ex ſecūdo ſuppoſito. Ex illis igit̄ tribꝰ ſuppoſitionibus nihil fidei affertur niſi negatiue: ꝙ videlicet chriſti generatio nō poteſt haberi per famā publicā: nec per teſtes ⁊ inſtrumenta: nec p naturalē cognitionē: ſufficiſſet igitur quarta ſuppoſitio ꝙ poteſt ſciri fidei auctoritate: ⁊ ad hoc tēdit prima concluſio Bur. que aſſumit ꝓmiſſiones factas patribꝰ ⁊ teſtimoniū euangelioꝝ: que omnia ſola fide recipimus. ſecūda ſua cōcluſio ſolum pertinet ad fideles: ⁊ non niſi propter fidē. ⁊ tertia concluſio reſoluitur ad ideȝ: quia vult ex publica fama dicere cōueniens xp̄m eſſe filiū dauid: ſed vnde fama niſi ex ꝓphetis: ſed quid ꝓphetia niſi credamus: totū igit̄ reſoluit̄ in fidē: p ꝯſequēs apud infidelē nihil facit. per ꝓbatiōes de ſācto Tho. per Burgen. ex ſua digreſſione ſūptas nō ꝓbat̄ iudeorū inexcuſabilitas: q2 nec per ſcripturā ꝓpter interruptionem a tēpore ȝorobabel: nec per famā ex ſcripturis ſufficienter factā ieſū filiū dauid fore ſcire poterant: ſ3 aliūde qḋ oſtēdere nō eſt p̄ſentis ſpeculatiōis. Nec quarta cōcluſio niſi per reſolutionē ad fidē ꝓcedit. Similiter ⁊ q̄nta: q2 vtriuſq3 linee tā naturalis q̄ȝ adoptiue teſtimonium nō habemꝰ niſi ex ſcriptura: teſtimoniū aūt ſcripture ad fidē reſoluit̄. Nūc aūt ſcriptura veteris teſtamēti in vtraq3 linea deficit: q2 a ȝorobabel vſq3 ad parētes xp̄i: vt p̄dictū eſt auctoritatem nō habemus. Credendū eſt igit̄ Mattheo ⁊ Luce in vtraq3 linea: ⁊ ecce fides. ⁊ ad hoc finaliter reſoluit Burgen. ſuā quintā cōcluſionē. Sed vnde Matthēꝰ ⁊ Lucas tante facte ſunt auctoritatis: niſi ex auctoritate vniuerſalis eccleſie teſte beato Aug̃. contra adamantiū dicentē: Non crederem euangelio niſi eccleſie auctoritas me cōmoueret: qui igitur credit eccleſie credit Mattheo ⁊ Luce: ⁊ ſic credit chriſtum filium dauid ſm promiſſa facta patribus. Et hec eſt ſumma per quam ſoluitur queſtio per Burgen. ſic diffinitiue pertractata: qui autem his non credit quoniam non ex ſcriptura que interrupta eſt circa genealogiam: nec ratione nec fama conuinci poterit ⁊c. remanebit dubius digreſſione Burgenſis non obſtante.

Cum ergo.

Cum ergo natus. Cuius Matthe⁹ natiuitatē Ca. II
pretermittat: tamē aduentū magoꝝ referens: breuiter
eam cōmemorat ſic dicēs: Cū ergo ⁊c. Quattuor h̄ po/
nuntur a pphetis roborata: natiuitas: nomē: locus ⁊ tp̄s.
De natiuitate dn̄i in bethleē Mattheus ⁊ Lucas cōſentiūt: ſ;
quō et qua occaſione ad eã venerint
ioſeph ⁊ maria lucas exponit: matthe
us preterit: ſicͭ ⁊ cetera vſq; ad circūci
ſionē: ſicut ecōtra de aduētu magoꝝ
lucas tacet: ⁊ matthe⁹ exponit.
b Bethleē iude. Ad differētiā illi⁹
que eſt in galilea ĩ tribu çabulō. Due
enī ſūt bethleem. Bethleē pri⁹ dicta
eſt ephrata. Bethleem dom⁹ panis: qꝛ
ibi naſcitur⁹ erat panis viu⁹ q̄ de celo
deſcendit: qui ponit̄ in p̄ſepio: vt irra
tionabiles paſtos faciat ſocios ange/
loꝝ. Significat autē ecclīam que eſt
domus in qua panis viuus comedit̄.
c In diebus herodis. Hoc nō ponit
tm̄ p tēpore: ſed vt videat̄ impletū.
Geñ 49.b Nō deficiet p̄nceps de iuda ⁊c. In
diebus herodis regis. Finito ſc; re/
gno iudeoꝝ: qñ iā herodes alienige/
na in gente iudeoꝝ regnum ſibi occu
Dañ.9.f pauerat: impleta ꝓphetia que dic: Cū
venerit ſanctusſāctoꝝ ceſſabit vnctio
veſtra. d Ecce magi. Magi nō ma
leficí: ſed philoſophi chaldeoꝝ: q̄ de
ſingulis philoſophant̄. Et fuerūt (vt
dicit̄) de genere balaam: ⁊ ſucceſſores
doctrinarū eius. In iſtis fides genti/
um vt p̄mitie deo ꝯſecrat̄. Hi p̄dicāt natiuitatē: locū neſciūt.
Iudei locū inſinuant: tp̄s aduent⁹ nō cognoſcūt. Venerūt
magi nō poſt annū: qꝛ tunc nō inueniretur in p̄ſepio: ſ; in egy/
pto: ſed. xiij. die. Fuerūt aūt de terra pſarū vbi et ſaba fluuius
a quo regio nominatur: iuxta quã ⁊ arabia eſt: vbi magi fuer̄t
reges: Qui et ſi tria munera obtuliſſe dicunt̄: nō ideo nō plu
res q̄ȝ tres fuiſſe ꝓbant̄: ſed vt p eos gētes que ex trib⁹ filijs
noe nati ſūt vēture ad fidē p̄figurēt̄: vel tot fuerūt p̄ncipes: q̄
multos duxerunt in ſuo comitatu. Ideo magi apud hiero/
ſolymã precipue natū regē querūt. quia p balaam de iſrael na
ſciturū audierunt. Noua enī ſtella nouū hominē indicabat.
Stella chriſtus quem ſequi debemus: qui niſi in cordib⁹ oria/
tur rex iudeorum in oriente non queritur. e Ubi eſt q̄ nat⁹
eſt ⁊c. Confuſio iudeoꝝ eſt vbi chriſti natiuitatem a gentibus
diſcunt: et ſi nō credunt: inexcuſabiles ſūt. f Uidim⁹ ei⁹ ſtel.
Hiero. Hec ſtella dn̄ice natiuitat̄ nūcia nūq̄ȝ pri⁹ apparuit: ſ;
eã tūc puer creauit: ⁊ mag̃ p̄uiã d̄putauit: q̄ mox pacto offi/
cio eē d̄ſijt. Xp̄m nōdū loq̄ntē muta ſtella p̄dicat: poſtea lo/
q̄ntē loq̄ntes ap̄li nūciauerūt. Iudeis tāq̄ȝ ratione vtētib⁹
ſubſtantia rationalis. i. angelus ortum chriſti nunciauit. Ma
gos xp̄o primitias gentiū nondum ratiōe vtentium irrationa/
lis. i. ſtella perduxit. Paſtoribus angeli: magis ſtella: vtriſ/
q; tamen loquitur lingua celorum: quia iam ceſſabat ligua p
phetarum. Utrum ſtella orta ſit in oriente: an ipſi ibi poſi/
ti natam ad occidentem viderint ambiguū eſt. Potuit enī na
ſci in oriente: ⁊ eos in hieruſalē perducere. Sed dum humanū
quaſi ex lege querunt auxilium: diuino deſeruntur. Per ſtel/
lam intellexerunt eum in iudea natum: ⁊ ideo hieruſalem ve/
niunt: vbi locum diſcentes tunc aggreſſi iter primum habent
Allego. ſtellam preuiam quam recognoſcunt. Allegori. Stella ē il/
luminatio fidei que ad chriſtum ducit. Dum diuertunt ad iu/
deos eam amittunt: quia dum a malis conſilium querunt ve/
ram illuminationem perdunt.
g Audiens autem herodes rex. Rex dicitur: vt ex collatio/
ne eius qui queritur hic intelligatur extraneus: quia iam de/
fecerat proprius. Audiens autem herodes aliū regē iudeo
rum q̄ȝ ſe queri: volebat enim cū eſſet alienigena legitimuſ rex
videri: ⁊ ideo codices quibus genealogia texitur cremauit.
h Turbatus. Uel quia exitium regni ſui timet: vel propter
iram romanoꝝ ſi hoc pateretur: qui decreuerant ne quis rex
vel dominus ſine eoꝝ conſilio diceretur. Nato rege celi rex
terre turbatus eſt: quia nimirum terrena altitudo confundit̄
cū celeſtis celſitudo predicat̄. Cū illo. ꝓpter fauorē: quia
ſepe ppl̄us plus eis iniuſte fauet quos crudeles ſuſtinet. Un/
Pro.29.b de ſalomon: Rex iniuſtus oēs miniſtros ĩpios h;. k Et cō
gregās oēs ⁊c. Nota diligētiā iq̄rētis: vt ſi inuenerit faciat q̄
q̄ȝ poſt ſe vel

a Cum ergo nat⁹ Ca. II a
ſ nomen. ſ locus.
b eſſet ieſus ĩ bethleē iude
ſ tempus.
c d in dieb⁹ herodis regis: ecce ma/ b
a ſ vbi erat caput regni. ſ ciuitas dei toto orbe refulget in qua min⁹ docti erudiunt̄ diuina lege.
gi ab oriēte venerūt hieroſolymã
a ſ ne hoc de herode querere videant̄.
e dicētes: Ubi ē q̄ nāt⁹ eſt rex iude
a ſ ſigna nō fidelib⁹ ſ; infidelib⁹ data ſunt.
ſ propriã: quia hanc creauit ad oſtenſionē ſui.
f orū: Uidim⁹ eni ſtellã ei⁹ in oriē c
a ſ qꝛ deū intelligunt ſtella famulante.
g te: ⁊ venim⁹ ãdorare eū. Audiēs d
h autē herodes rex turbat⁹ ē: ⁊ oīs e f
i k hieroſolyma cū illo. Et ꝯgregās
ſ pontifices. ſ moraliū latores p̄ceptoꝝ.
omnes principes ſacerdotū ⁊ ſcri

a Cum ergo nat⁹ eēt ieſus ⁊c. Hic ſecūdo oſtē/ Ca. II.
dit euāgeliſta ip̄m ieſū eſſe verū deū ⁊ verū hominem
ex illuſtratione celeſti ⁊ veneratione regali. ⁊ diuidit̄
in duas partes: qꝛ primo ponit̄ huius rei manifeſtatio. ſecun
do ipſius chriſti manifeſtati pſecutio. ibi: Qui cū receſſiſſet.
Prīa prima in tres: qꝛ primo pōit̄ xp̄i ĩ
q̄ſitio ſollicita. ſecūdo ei⁹ inuētio cer/
ta. ibi: Qui cū audiſſent regē. tertio
ei⁹ adoratio deuota. ibi: Et ꝓcidētes. A
Prima adhuc in duas: qꝛ primo pōi/
tur inq̄ſitio xp̄i ex deuotiōe: ⁊ iſta fa/
cta ē a magis. ſcd̄o ponit̄ inq̄ſitio xp̄i
ex malignatiōe: ⁊ hec fuit inq̄ſitio he/
rodis. ibi: Audiēs aūt rex. Circa ĩ/
quiſitionē magoꝝ querentiū xp̄m na/
tū. euangeliſta tria notat: videlicet na
tiuitatis locū. cū dicit: Cū natus eſſ;
ieſus in bethleē iude: vt oſtendat im/
pletā eſſe ꝓphetiã Michee. v. vt vi/
debitur. ĩ. eo. ca. Addit̄ aūt iude. ad
diſtinctionē alterius bethleē q̄ eſt in
tribu çabulon. ſecūdo notat tp̄s. cum
dicit: In diebus herodis. ꝓphetaue/
rat ei patriarcha iacob: Geñ. xlix. Nō
auferet̄ ſceptrum de iuda: ⁊ dux de fe
more eius donec veniat qui mittend⁹
eſt ⁊c. vbi tranſlatio chaldaica h; ſic:
Donec veniat meſſias. vbi manifeſte
oſtenditur illo tp̄e chriſtū eſſe naſcitu/
rū: quādo deficeret rex et dux de pp̄lo
iudeoꝝ: ⁊ hoc impletū eſt ĩ herode: qꝛ
vſq; ad trāſmigrationē babylonis ha
buerūt reges de tribu iuda et poſtea duces: vt patet de çoro/
babel: Eſdre. ij. ⁊ ſic vſq; ad herodē q̄ fuit idume⁹ natiōe: ⁊ p
cōſequēs alienigena: ſed regnū iudeoꝝ fuit ſibi datū a roma/
nis imꝑatorib⁹: ⁊ cū h̄ adiutoriū ad ip̄m acq̄rendū: et capto
antigono ibidē regnāte ⁊ poſtea interfecto: herodes occupa
uit regnū: vt narrat Joſephus libro antiquitatū: patet igit̄
q̄ p hoc qđ dicit̄: b In diebus herodis regis. oſtendit̄
tp̄s p̄finitū xp̄i naſcēt̄. Tertio ſcriptura circa natiuitatē xp̄i
notat euidēs celeſte ſignū. ꝓphetatū enī fuerat p balaã: Nu
me. xxiiij. Orietur ſtella ex iacob ⁊ conſurget virga ex iſrael ⁊c.
vbi oſtendit̄ q̄ ortus noue ſtelle apparentis erat ſignū chriſti
naſcentis. ⁊ ideo in hora natiuitat̄ xp̄i apparuit ſtella noua
in orientali terra vbi quōdã habitauit balaã: que quidē ter/
ra eſt in p̄te orientali reſpectu hier̄lm: vt habet̄ in eodē libro
Nu. xxiij. ⁊ ideo iſti magi dicti ſūt magi nō a magica arte: ſed
a magnitudine ſciētie: ⁊ iō dicti ſūt etiã reges: qꝛ illo tp̄e phi
ſapiētes regnabãt. Iſti ergo vidētes nouã ſtellã cognouer̄t
p diuinã inſpirationē q̄ illa erat q̄ p̄dicta fuerat p balaã: ⁊ iō
ſtatim mouerūt ſe de locis ſuis vt venirēt ad venerãdū pue/
rū natū: et ſequētes ſtellã venerūt in iudeã die tertiadecima:
qꝛ illa terra vbi habitabat balaã nō multū diſtabat a iudea:
ipſis aūt iudeã intrãtib⁹ ſtella diuina diſpoſitiōe diſparuit vt
neceſſe haberēt recurrere ad ciuitatē regiã: videlicet hieruſa/
lē: ⁊ ibidē inq̄rere d̄ xp̄o nato: ⁊ h̄ factū ē a deo duplici de cã.
Una ꝓpt̄ ip̄os magos: vt q̄ pri⁹ fuerãt cōmoniti celeſti ſigno
cōfirmarent̄ etiã dicto ꝓphetico ex doctoꝝ hebraicoꝝ rn̄ſo:
vt. ĩ. patebit. Alia cã fuit ꝓpter xp̄m: vt eius natiuitas in ci/
uitate regia nūciaret̄: ⁊ p ꝯñs iudei xp̄m nō recipiētes ĩexcu/
ſabiles haberent̄. Per hoc etiã figurabat̄ q̄ fides xp̄i erat a
gentib⁹ deuote recipiēda: ⁊ a iudeis ꝓ maiori p̄te in infideli
tate remanētib⁹ refutãda: qꝛ magi q̄ gētiles erãt ip̄m xp̄; de
uote q̄ſierūt: ⁊ inuētū adorauerūt. ſacerdotes aūt iudeoꝝ au
diētes xp̄m natū p celeſte ſignū in nullo moti ſūt ad ip̄m q̄rē/
dū ſeu venerandū. dicit igit̄: c Uidim⁹ ſtellã ei⁹ ⁊c. ⁊ pat;
ſenſus p p̄dicta. d Audiēs aūt he. Hic pōit̄ inq̄ſitio hero/
dis ex malignatiōe: ⁊ primo pōit̄ ei⁹ inq̄ſitio de xp̄o a iudeis.
ſcd̄o ab ip̄is mag̃. ibi: Tūc herodes. Dic ḡ: Audiēs ãt hero
des. ſ. xp̄m natū p euidēs celeſte ſignū. e Turbat⁹ ē. nec
mirū qꝛ erat alienigena vt dictū ē: ⁊ iō timebat p̄dere regnū:
⁊ nō ſolū ip̄e turbat⁹ ē: ſ; f Et oīs hiero. cū il. Hic accipit̄
p̄s ꝓ toto. vñ oīs hieroſolyma accipit̄ h̄ p illa p̄te q̄ fauebat
ſibi: ſicͭ cōiter d̄r qñ maiores ciuitatis aliq̄d faciūt qđ tota ci/
uitas facit: ſic in ꝓpoſito illi q̄ erãt ibidē maiores ⁊ in regali/
bus officijs aſſiſtētes: illi cū rege turbati ſūt. ſequit̄: g Et
ꝯgregās oēs p̄n. ⁊c. qꝛ enī volebat xp̄; p̄dere: iō voluit de lo
co natiuitatis xp̄i diligent̄ iquirere ab ill̃ q̄ ſcpturas ꝓphaꝝ

post ſe velle oſtēdit.ſi nañt excuſat⁹ ſit romãis. Eplorabat
etiã ſi rex eoꝝ triſtes vł letos faciat iudeos. a Vbi xp̄s.
A iudeis q̃rit locū:a magis tp̄s:vt de vtroqꝫ fiat cert⁹.
¶ In bethleē iude ⁊c. Locū natiuitatis exprimūt:quē teſti
monio ſcripture didicerūt:vt ipa eoꝝ ſciētia illis fieret ad
teſtimoniū dānatiōis:nobis ad ad
iutoriū fidei. ¶ Ex hoc patet q͛ nō
ex ignorātia:ſꝫ ex cordiſ duricia cre
dere noluerūt. b Et tu bethleēz.
Hoc ſi pōit vt ab eis dictū ē: q͛ ⁊ ſi
nō verba:v̄itatē ſenſus quodāmo
do ponūt. ¶ In hebreo ſic eſt:Et tu
bethleē ephrata parua es in milib⁹
iuda:ex te mihi egrediet̄ q̄ ſit dña/
tor in iſrael:⁊ egreſſus ei⁹ ab initio
a dieb⁹ eternitat'. Et eſt ſenſus: Et
ſi ſis paruus vicul⁹ cōparata ciui/
tatibus iude vbi tāta milia.tamen
nō es minima:q͛ ex te egrediet̄ ma
gnus xp̄s:q̄ nō tm̄ de dd: q͛ egreſ/
ſus ei⁹ ex mea cōſtat ſubſtātia: na/
tus a diebus eternitatis:q͛ in prin
cipio erat v̄bū. Antiquit⁹ ephra
ta:poſtea bethleē. Myſtice ē dicta
ephrata:furorē vidit: qd̄ p̄mōſtrat
inſaniā herodis qui ibi pueros oc/
cidit. Vł ephrata frugifera:q̄ colit
agꝝ vite. Merito in eo loco chriſt⁹
B nafcitur:qui toti⁹ eccſie typū gerit:
⁊ ex nomine innuit chriſtum pabu/
lum vite cūctis. ¶ Terra iude. In
hebreo ephrata : Bethleē eſt dom⁹
pãis.ephrata ſpeculū. Que ſūt do
mus iſte niſi fideliū mētes panē an
gelorū manducantes : ⁊ q̄tū ī hac
vita mortali conceditur gloriā do/
mini ſpeculantes? In quibus chri/
ſtus iam per fidē natus:de gētilita
te velut de longinquo veniētibus
per falſorum doctorū demōſtratio/
nem aliquādo queritur : ⁊ inuen/
tus adoratur. c Clam vocatis
magis. Remotis ſacerdotib⁹ ⁊ ſcri
bis:timebat eniꝫ ne iudei quaſi ex
dei oraculo ꝓmiſſū occultarēt :ſi ſe
velle eum perimere ſentirent. Jdō
etiã promiſit ſe adorare:ne quis ſē/
tiret dolū eiuſ:ſed ſine ſuſpitiōe ob
gratiã fauoris ei renūciarent.
d Adorem eū. Herodes deuotio
nē ꝓmittit:ſed gladium acuit:ma/
liciā cordis depingens colore hūi/
litatis. ¶ Finxit ſe vultu et verbis
adorare eū quem inuida mente co/
gitabat occidere:cuius perſonā repreſentant hypocrite. q̄
dū ficte deū querūt:nunq̄ꝫ merentur inuenire. e Et ecce
ſtella quā viderant in oriēte ⁊c. Ingreſſi iudeā deſeruntur
indicio ſtelle vt cogantur ex lege inquirere. Vel diuino de
ſerunt̄ auxilio qui querūt humanum. Nec debebat ſignū
infidelibus apparere domeſticis legis et ꝓphetaruꝫ: q͛ ſi
moyſen et ꝓphetas non audiunt:neqꝫ ſi quis ex mor.⁊c.
¶ Non tenuit ethereas vias. Sed multū domui vicina:ali
Moralit. ter non diſcernerēt domum. Morali. Stella eſt bona ex
hortatio ducens ad chriſtum. Vel potius fides que eſt mē
tis illuminatio per quam ingrediens chriſtum videt qui ē
ſtella matutina :⁊ eo viſo gaudet gaudio ⁊ adorare non de
ſinit. f Gauiſi ſunt gaudio magno valde. Gaudio gau
det:qui propter deum(qui verū gaudium eſt)gaudet. Ad
dit et magno.quo nihil maiuſ. Et valde gauiſi:quia de ma
gno poteſt alius plus ali⁹ minus gaudere.
g Et intrantes domum. Tres magi vno itinere deum ve
niunt adorare:qui in vno chriſto(qui eſt via)inſeparabit̄
trinitas ab eis erat adorāda. h Puerum cum maria.ſe
Eſa.9.b pe puer nominatur:vt eū agnoſcāt.de quo dictū eſt: Puer
natus eſt nobis. ¶ Cur non ⁊ ioſeph cuꝫ maria inuent⁹ eſt
a magis? Nec aliqua inde male ſuſpitionis occaſio daret̄
gentibus:que primitias ſuas ſtatim nato ſaluatore ad euꝫ
adorandum miſerunt.

a ſ palam quaſi ex bono affectu
bas populi:ſciſcitabātur ab eis
a ſ ſic vocat eū:q͛ nouerat iungi reges iudeoꝝ.
a vbi chriſtuſ naſceret̄. †At illi di/ a
xerūt ei: In bethleem iude. Sic
ſ micheam.
eni ſcriptum eſt per ꝓphetam :
a ſ ad tribum iuda pertinebat.
b Et tu bethleeꝫ terra iudã neq̄ꝫ
a ſ in hebreo in milib⁹. ſ arguunt̄ ſcribe obliui
onis q̄ nō ipis verbis ꝓphete vſi ſunt.
minima es in principibuſ iuda.
Ex te ei exiet dux qui regat po/
pulum meum iſrael. Tunc hero b
c des clam vocatis magis diligē
a ſ q͛ locū didicerat:qn̄ naſceret̄ explorat.
ter didicit ab eis tēmpus ſtelle
que apparuit eis : et mittēs eos c
a ſ cognito loco et tp̄e reſtat cognitio pſone.
in bethleem dixit: Itē ⁊ interro
gate diligent̄ de puero:⁊ cū iue/
neritis renūciate mihi: vt ⁊ ego
ſ hoc ſubiungēdo ad renūciādū inuitat.
ſ vt alacri⁹ p cū redeā:et ne iudei:q͛ rex eorū
futurus erat occultent.
d veniens adorem euꝫ. Qui cum d
a ſ eſtimantes ſupple vera que dixerat.
e audiſſent regē abierūt. Et ecce e
ſtella:quā viderāt ī oriēte: añte
a ſ donec. b ſ q̄ſi diceret:h ē quē natū reſtabat
debat eos:uſq̄ꝫ dū veniēs ſtaret
ſupra vbi erat puer. Videntes ãt
a ſ inuento quod deſiderauerant.
f ſtellã gāuiſi ſunt gaudio magno
a ſ diuerſorium illud quod lucas cōmemorat.
g valde. Et intrātes dōmū inue/
h runt pueꝝ cū maria matre eiuſ:

predictas de chriſto nouerāt et genealogias deſcēdētes a dauid
ſciebant. a At illi dixerūt ei: In bethleē iude. Sicut eni perī
ti in lege reſponderūt p ꝓphetiā que habet̄ Michee.v.q̄ nō po/
teſt exponi niſi de chriſto. vnde in eadeꝫ auctoritate vbi dicitur:
Ex te egrediet̄ q̄ ſit dña.⁊c.trãſlatio chaldaica hꝫ: Ex te egredie
tur meſſias. Ad euidētiā igit̄ hui⁹ ꝓphie
vidēdū eſt qualiter ſcribit̄ Michee.v.q͛
videtur in aliquib⁹ diſcordare ab eo qd̄
hic dicit̄:ſcribit̄ eī Michee.v. Et tu beth
leem ephrata paruul⁹ es in milib⁹ iuda.
ex te eniꝫ mihi egrediet̄:qui ſit dñator in
iſrael ⁊c. Mattheus aūt euāgeliſta aliter †Joh.7.f Mich.5.a
ſcripſit:q͛ debebat ſcribere reſponſioneꝫ
iudeoꝝ herodi factā.herodes aūt erat a/
lienigena ⁊ ignōrabat ſcripturas ꝓphe/
taꝝ.⁊ ideo ſcribe ſibi reſpōdentes aliqua
verba in auctoritate ſcripta mutauerunt
vt planius regi loquerentur:tamē eandē
ſententiā tenuerunt:qd̄ patet diſcurrentī
per ſingula. ſcribitur eī in michea ſic : Et
tu bethleē ephrata.ipſi autē reſpōderūt :
Et tu bethleē terra iuda.cuiuſ ratio fuit:
quia iſta ciuitas antiquitus vocata eſt e/
phrata ab vxore caleph:ſed poſtea eſt ibī
facta fames magna tp̄e elimelech ⁊ noe/
mi vxoris ſue.ꝓpter quā famē iuerūt ad
peregrinandū in terrā moab: vt habetur
Ruth.j.tranſeunte autē fame facta ē ma/
xima abūdātia in eadē ciuitate:ſicut fre/
quenter fit mutatio a cōtrario in cōtrari/
um:⁊ tunc vocata eſt ciuitas bethleeꝫ.i.
domus panis:propter abundantie euen
tum.herodes autem ignorabat iſtam hi/
ſtoriam.⁊ ideo non dixerunt: Et tu beth/
leē ephrata:quia neſciuiſſet quid eſſet di/
ctu.ſed dixerunt: Tu bethleem terra iu/
da.i.que ſita es in tribu iuda:ad differē/
tiam alterius que ſita ē in terra ʒabulon:
ſicut predictū eſt. Similiter quod ſequit̄
in auctoritate. ¶ Paruulus es in milib⁹
iuda.mutauerunt dicētes: Nequaq̄ꝫ mi/
nima es in principibus iuda.licet enī vi/
deat̄ eſſe cōtrarietas in verbis:tñ eſt ea/
dē ſententia.q͛ cum dicit̄: Paruulus eſt
⁊c.hoc ē dictū: Tu bethleē paruul⁹ es vi
cus in ſitu et ambitu muroꝝ:reſpectu mi
lium ad te pertinentiū:⁊ ratiōe chriſti ex
te naſcituri:et iſta paruitas ſonat ī digni
tatem.ſicut ſi diceret̄: Pariſius eſt parua
ciuitas in ſitu reſpectu mītitudinis ad eā
ptinētis. Scribe aūt iudeoꝝ rñdētes he/
rodi:hanc dignitatē planius expreſſerūt
dicētes: Nequaq̄ꝫ minima es ⁊c. Quod
autē ſequitur in auctoritate hic ⁊ ibi ſatis
concordat:vt patet intuenti. b Tunc herodes clam vocatis
magis ⁊c. Hic ponitur inquiſitio herodis facta ab ipſis magis.
cognito enim loco natiuitatis chriſti ex iudeoꝝ reſponſo voluit
ſcire tēpus natiuitatis ab ipſis magis per ſignū ſtelle orientis q̄
apparuerat eis:vt ſi ad ipm̄ non redirent ex tēporis ⁊ loci cogni
tione poſſet xp̄m interficere:ſicut poſtea attentauit pueros inter
ficiendo.⁊ hoc ē quod dr̄: Tūc herodes clam.dic̄ clã.i.occulte:
quia cum eſſet alienigena non confidebat de iudeis:⁊ ideo volu
it ſuum conſiliū eos latere.ſequitur: Et mittens eos ⁊c.ſpondet
falſum obſequium vt facili⁹ eos decipiat:⁊ ad redeundū ad ipm̄
inducat. d Qui cum audiſſent. Poſita ipſius chriſti inquiſi
tione ſollicita.hic conſequenter ponitur eius inuentio certa. Di
cit igitur: Qui cum audiſſent regem abierunt:recedentes ſcꝫ de
hieruſalē vt irent verſus bethleem edocti de hoc per propheciaꝫ.
e Et ecce ſtella quam viderant ⁊c.quia enim vt dictum eſt diſ/
paruerat vt chriſti natiuitas p ipſos in regia ciuitate publicaret̄
⁊ vt ꝓphetia de loco natiuitatis chriſti impleta mōſtraret̄:iō hoc
pacto iterum eis apparuit:⁊ repletos gaudio ad locū determiā/
tuꝫ vbi puer erat deduxit. Ex predictis patet q̄ illa ſtella nō erat
de ſtellis exiſtentib⁹ in vrbe:nec de ſtellis cometis:que aliquādo
apparent in ſuprema aeris parte:quia ille lucēt tm̄ de nocte: iſta
autē de die. Itē ex motu.q͛ ille reuoluunt̄ ſm motū mobilis pri/
mi in die naturali:iſta autē mouebat̄ ſm qd̄ expediebat maiorū
itinerationi. vnde in tredecim diebus nō eſt mota niſi a terra in
qua ha

¶ Adorauert

a Adorauerũt. Sic cõfitẽtes deũ quẽ factũ eſſe hominẽ itelligũt: ⁊ moriturũ qđ ꝑ myrrhã oſtendũt. b Et apertis theſauris. Fidẽ ſuã myſticꝭ ꝓteſtant munerib⁹: munera clauſa fides ẽ cordis: munera apta ꝯfeſſio eſt oris. In thure cõfũdit arri⁹ q̄ ſoli patri ſacrificãdũ eẽ ꝯtẽdit. In myrrha maniche⁹: q̄ xp̄m mortuũ nõ credit. In auro vterq̃: q: ⁊ maniche⁹ d̄ ſemine dauid regẽ natũ nõ credit: ⁊ arrius ſolã ei ſeruitutẽ aſcribit.

Moralit̄ Morali. Et apertis. Magnũ religionis ſacramentũ hic aperit̄: vt fide ꝑuia theſauros nr̄os in via nõ pãdam⁹: donec ꝑteritis hoſtibus ſoli deo ex occultis cordiũ offeramus. Ezechias q: theſauros alienigenis ꝓdidit: condẽnat̄ in poſteris. c Obtulerũt ei ⁊c̄. Querit̄ an ſinguli ſingula: an vnuſq̃ſq̃ tria: qđ magis fatẽdũ eſt: q: cõgruit myſterio: q: oĩs vere chriſtian⁹ xp̄m deũ regẽ ⁊ paſſũ cõfitet̄. Dicit̄ q̄ reges ꝑſaꝝ ſemꝑ cũ munerib⁹ ſolẽt adorare: quo more ⁊ iſti munera obtulerũt. Sed magꝭ diuina inſpiratiõe eſt factũ: vt in hoc ſit myſterium omniũ. vnde ⁊ figuraliter tria dicunt̄. Aurũ ad tributũ: thus ad ſacrificiũ: myrrha ad ſepulturã ꝑtinet mortuoꝝ. Vel ꝑ hec tria in eodez chriſto intimantur. Regia poteſtas: diuĩa maieſtas: humana mortalitas.

Moralit̄ Morali. Nos ergo thus offerimus: ſi cogitatiões carnis in corde ꝑ ſtudiũ orationis incendimus. Aurum dũ ſuperna ſapientia reſplẽdemus. Myrrhã: ſi carnis vitia per abſtinentiã mortificamus. Hec munera ex theſauro animi condita ꝓferunt̄. cũ corde credit̄ ad iuſticiã: ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutẽ.

Aurũ eſt ꝑfecta ſapiẽtia. Thus oratio munda. Myrrha operatio bona. Primũ ergo fides xp̄o offerenda. deĩde oratio. tertio loco oꝑatio. Infirma eſt oratio quã nõ munit elemoſyna.

Myſtice Myſti. Tres magi ſignificãt gẽtilẽ pp̄lm de tribus filijs noe ꝓcreatũ ad fidẽ xp̄i veiẽntẽ. Stella ꝓpheticũ ſermonẽ ortũ xp̄i veraciter ꝓfitẽtẽ. Herodes diabolũ q̄ cognita diuinitate xp̄i pſequitur eũ ĩ mẽbris ſuis: a quo magi ꝑgunt dum ab idolatria gentes recedunt: ⁊ ad domuz in q̄ chriſtus eſt. i. ad catholicã eccleſiã perueniũt: in quã intrantes per fidẽ inueniunt xp̄m cũ matre ſua. i. eccleſia. Joſeph ſemoto. i. iudeoꝝ pp̄lo ꝓpter perfidiã: ⁊ apertꝭ theſauris ſuis. i. litterarũ peritia obtulerunt ei munera. i. phyſicã: ethicã: logicã. Vel hiſtoriã: tropologiã ⁊ allegoriã. Vl̄ ſancte trinitatis fidẽ. d Et reſponſo accepto. Sicut moyſes tacens clamabat: ſic iſti pio affectu interrogabant quid diuĩa iuberet volũtas. Hec rñſio non fit per angelũ: ſed per ip̄m deũ: q: nullus alius viam reuerſiõis inſtituit niſi ille q̄

Joh.14.a dicit: Ego ſum via veritas et vi. Nõ loquit̄ puer ad eos: ne diuĩtas añ tp̄s reuelaret̄: ⁊ vera hũanitas habeat̄. Vñ ⁊ mox in egyptũ mittit̄: q: ⁊ fides nutriẽda erat ad ꝑmiũ: ⁊ vita doctrine ꝑparanda eſt ad eundũ. e Per aliã viã re. In h̄ forma dat̄ credentibus vt deuoti ad deũ veniãt: ⁊ quod iubeat intẽdãt: ſcʒ ne ad diabolũ redeãt: ſed per ſemitas virtutũ ad patriã veniãt: ⁊ qui ceciderunt cõtemnendo: reſurgãt obediẽdo. f Fuge in egyptũ. Mira humilitas chriſti fugit: qui refugiũ eſt alioꝛum et virtus: fugiendo ĩſtruit ſuos. vnde: Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliã.

J.10.c g Qui conſurgens. Joſeph figura predicatoꝝ q̄ xp̄m cũ matre: id eſt fidez xp̄i ⁊ eccleſie tulerunt ad gentes: relicto herode. i. iudeoꝝ ĩfidelitate. h Nocte. q: occulte ꝑ fugã ad illuſtrãdã egyptũ deſcẽdit relicta nocte iudeis. Nocte tulit in egyptũ: q: noctẽ ignorãtie his a quibus ipſe receſſit reliquit incredul̄. Qñ redit: noctis nõ fit mẽtio: q: in fine mũdi iudei fidẽ tanq̃ xp̄m ab egypto reuertentẽ ſuſcipiẽtes illũiabũt̄. Hic dat̄ exẽplũ fidelib⁹ vitãdi rabiẽ pſecutoꝝ vbi ẽ oportunũ. ſic ip̄e ait: Si vos pſe. fu. ĩ vna ci. fu. ĩ a. Significat ãt hec fuga dñi electoſ ĩprobitate malorũ a ſedib⁹ ſuis ſepi⁹ eſſe pellẽdos. Fugit vt hõ: quẽ paulo añ ſtella deũ mõſtrauit. i In egyptũ. Origenũ deũ mõſtra venerãtẽ: q: xp̄s a iudeis nõ receptus: ꝑ p̄dicationẽ tranſit ad gentes. Fugit in egyptũ ſicut natus eſt: vt corruptã repararet naturã. Sic fugit vt fugaces reuocaret. Qz fugit ſacramenti fuit non timoris: vt exemplum fugiendi daret ſuis. Nõ fugit mortẽ qui mori venerat. Nec inſidias expauit: qui venerat a/

Eſa.19.a perire verſutias diaboli. De hac fuga p̄dixit Eſaias: Ecce dñs aſcendet ſuꝑ nu. le. i. carnẽ ſine peccato: ingredieturq̃ egyptũ: et con. ſ. ei⁹. Septẽ

Oſee.11.a autem annis in egypto latuit. k Ex egypto vocaui filium meuz. In Oſee iuxta hebraicã veritatẽ hoc inuenit̄: vel in libro Numeroꝛũ vt q̄dã aſſerunt: quia totũ diſpoſitione dei factũ eſt.

a ſ ſignũ humilitatis ſine qua null⁹ vere adorat b ſ in carne verbum.

a b ⁊ ꝓcidẽntes adorauerũt eũ † Et a b
a ſ fidem ſuã myſticis ꝓfitent̄ munerib⁹.

c ãptis theſaurꝭ ſuis obtulerũt ei
a ſ regi. b ſ deo. c ſ mortali.

d munera ãuꝝ thũs ⁊ myrrhãz. Et c d †
a ſ q: intus querebãt q̄d vellet diuina volũtas de reuerſiõe ad herodẽ: dei meruerũt rñſionẽ.
b ſ q: cognita veritate nõ licet retroire.

rẽſpõſo accepto in ſomnis nẽ re
a ſ diabolum. b ſ fidẽ: ſpem: charitatẽ.

e dirẽt ad herõdẽ: ꝑ aliã viãm re/ e
a ſ paradiſũ vel celeſtẽ hierl̄m. b ſ impleto purgationis tp̄e pri⁹: et deo oblato in hierl̄m qđ h̄ ꝑtermittitur.

uerſi ſunt ĩ rẽgionẽ ſuã. Qui cũ f
recesſiſſẽt: ecce angelus domini
a ſ hic ioſeph nõ quaſi marit⁹ ſed nutrici⁹ et cuſtos aſſiſcitur.

apparuit in ſõnis iõſeph dicẽs:
ſ glorioſam.

Surge ⁊ accipe puerũ ⁊ matrez †
f eius ⁊ fuge in egyptũ: ⁊ eſto ibi
a ſ ecce q̄ fraudes nõ latent deũ.

vſq̃ dum dicam tibi. Futũrum
eſt enim vt herodes quẽrat pue
g rum ad perdendũ euz. Qui cõ/ g
ſurgẽs accepit puerum ⁊ matrẽ
a ſ q: fides xp̄i mãſit in gẽtib⁹ do. pl̄. g. i.

h i ei⁹ nocte: ⁊ ſeceſſit in egyptũz ⁊ h
a ſ vſq̃ in finem infidelitatis: q: iudea cõtra eccleſiam ſeuit.

erat ibi vſq̃ ad õbitum herodis
vt adimpleretur quod dictũ eſt i
a domino per prophetam dicen
a ſ cõſubſtãtialẽ: quia verbũ caro factuz eſt et habitauit in nobis.

k tẽ† Ex egypto vocaui filiũz meũ. k

qua habitabãt magi vſq̃ ad ciuitatẽ bethleẽ. Tertio hoc apparet ex ſitu: q: ſi fuiſſet ſita ĩ orbe ſeu ẽt in ſuꝑma aeris parte vbi generant̄ comete: nõ poſſet determinatũ locũ vbi erat puer oſtendere: ⁊ iđo patet q̄ erat in ꝓpinqua aeris parte. a Et ꝓcidentes. Hic deſcribit̄ ipſiuſ xp̄i iueñti adoratio deuota: ex quo patet q̄ cognouerũt ipſius diuinitatẽ ꝑ diuinaʒ reuelationẽ. cũ enĩ viderẽt puerũ pannis vilib⁹ ĩuolutũ ĩ gremio paupis matris poſitũ nullũ regie dignitatꝭ habentẽ ſignũ: nõ eſt veriſimile q̄ talẽ reuerẽtiã ei exhibuiſſẽt niſi in eo aliqđ ſupra hominẽ cognouiſſent. ⁊ hoc eſt quod dicit: Et ꝓcidẽtes adorauerũt eũ: adoratione. ſ. latrie. b Et apertis theſauris ſuis. nõ q̄ tunc aperuerunt: ſed q: prius aperuerant qñ ſcʒ de terra ſua receſſerũt: ⁊ inde munera apportauerũt. c Aurũ thus et myrrhã. iſta tria obtulit q̄libet ip̄oꝝ: tũ q: d̄ talib⁹ faciebãt exenia reges arabũ: tũ q: ꝑ aurum ſignabãt regiã dignitatẽ. ꝑ myrrhã homĩs mortalitatẽ: q: myrrha ſolẽt ĩungi corpora mortuoꝝ. ꝑ thuſ ipſi⁹ diuinitatẽ: q: thus ad honorẽ diuinũ cõcremat̄. Vel alit̄ ƒʒ alios obtulerũt auꝝ ad ſuſtentationẽ paupis matris ⁊ filij. thus ꝯtra fetorẽ loci. ⁊ myrrhã ad ſolidãdũ mẽbra pueri. d Et reſpõſo accepto. ſ. ab angelo ex diuĩa reuelatiõe. e Per aliaz viã reuer. ſũt ⁊c̄. pacto. ſ. obſequio: q: deſcẽderũt ad mare ⁊ inde ꝑ nauẽ trãſfretãtẽ in tharſis abierunt: ꝓpt̄ qđ herodes irat⁹ poſtea naues tharſẽſiũ incẽdit: ƒm qđ fuerat ꝓphetatũ per dauid: In ſpiritu vehementi conteret naues tharſis. f Qui cũ receſ. Hic ponit̄ ipſi⁹ xp̄i nati pſecutio. ⁊ primo deſcribit euãgeliſta quoddã antecedẽs ipſam pſecutionẽ. ſecũdo ponitur ipſa pſecutio. ibi: Tunc herodes vidẽs. tertio ponit q̄ddã ꝯſequẽs ad ip̄am. ibi: Defũcto herode. Circa p̄mã igit̄ partẽ ſciendũ q̄ deus ꝓuidẽs herodis pſecutionẽ futurã ꝑ angelũ admonuit ioſeph vt pueꝝ in egyptũ portaret. Ad cuius intellectũ notandũ q̄ herodes credidit primo magos fuiſſe deluſos ex apparitiõe ſtelle fãtaſtice: ⁊ iđ nõ curauit tũc de pueri inq̄ſitiõe: ſʒ poſtea oblato puero ĩ tẽplo ⁊ a ſymeone iuſto p̄dicato ⁊ mãifeſtato: ⁊ ſilr ab ãna ꝓphetiſſa corã toto pp̄lo: vt h̄r Luc. ij. ſʒ Matthe⁹ illud dimittit: tunc fama pueri nati creſcẽte voluit herodes ipſiuʒ perdere: ſed interim portatus eſt per Joſeph in egyptum. g Qui conſurgens accepit puerum et matrem eius. non dicit filium ſuum: q̄a erat tñ nutricius. h Nocte: ⁊ ſeceſſit in egyptũ ⁊ erat ibi vſq̃ ad obitum herodis. propter timoreʒ herodis: vt negocium fieret magis occulte: licet eñ de hoc non haberet diuinam reuelationem: non tamen propter hoc d̄bebat omittere quod poterat facere ƒm humanam viam. ſequitur: i Vt adĩpleret̄ a dño quod dictũ eſt per prophetam ſcilicet Oſee. xj. k Ex egypto vocaui filium meum. iſta autem auctoritas habet duplicem ſenſum litteralem: quia

† Pſ. 71. Eſa. 60. b
† Oſee. 11. a

 verificata eſt

G. Tũc hero.

a Tunc herodes vidēs. Veriſimile ē ꝙ cū herodi nihil renunciatum eſſet a magis: credidit illos fallaci ſtella deceptos eſſe: ⁊ ideo ad ſe nō eſſe reuerſos. Unde ⁊ tādiu q̄euit a pueri inquiſitiōe. Deinde vulgatis his q̄ in tēplo facta dictaue fuerant: ſe a magis ſenſit illuſū: ⁊ in mortē xpi ꝓperās pueros occidit. Veriſimile eſt poſt annū ⁊ quattuor dies a natiuitate xpi herodē ī pueros deſeuiſſe: qḋ forſitan ideo diſtulit: q: romā ꝓfectus eſt vł ibi accuſat⁹: vł vt romanos cōſuleret ſup his q̄ de xpo dicebant̄. Ideo forſitan tamdiu ab inquiſitione pueri ſe ꝯtinuit: vt ſollicitius eū depħēderet neq; elabi aliq̄ modo poſſet. b Occidit oēs pueros. Recito chriſtus apparuit mūdo incepit eū pſecutio: que figurauit pſecutionē ſctōꝝ: ⁊ dū īfās querit̄ infātes occidunt̄ in quib⁹ forma martyrij naſcit̄ vbi īfātia eccłie dedicat̄. Figurat mors paruuloꝝ paſſionē omniū martyrū q̄ paruł. i. humiles ⁊ innocētes occiſi ſūt q̄ nō in iudea tm̄: ſed vbiq; paſſi ſūt ab ipſis q̄s ſignificat herodes. Qz bimi: q: doctrina ⁊ opatiōe pfecti. Illis occiſis xps euaſit: q: corpora pñt perimi: diuinitas nō cōtingi. c Et in omnib⁹ fini. Nō eſt cōtēt⁹ vaſtatiōe bethleem: ſed adiacētia loca vaſtauit: nec vllā miſericordiā etatis habuit a filio vni⁹ noctis vſq; ad filiū duoꝝ annorū quin oēs occideret. d A bimatu. Ideo a bimatu: vt ſicut preoccupauerat herodes fines ciuitatis: ita ⁊ p̄occuparet aliū annū. Ideo etiā a bimatu: q: timebat ne puer cui famulabāt̄ ſidera paulo ſupra etatē vł infra ſpeciē ſibi cōformaret. e Tūc adimpletū. Adimpletū dr: q: antequā fieret legentib⁹ erat ſemiplenū: q: qḋ in lr̄a ſonabat aliq̄d futurū occulte ꝓmittebat. Iohānes chryſ. in ſeptima Homel. dicit ꝙ ſtella ꝑ annū apparuit: ſicut in deſtructiōe romanoꝝ ſigna apparuerunt in celo: q̄n vox angeloꝝ audita eſt: Tranſeam⁹ ab his ſedib⁹. f Vox in

Allego. rama. i. in excelſo longe lateq; diffuſa. Allego. Uł vox eccłie de nece mēbroꝝ gemētis vſq; ad ſoliū ſupni aſcēdit iudicis. Vox in rama. ꝓpter vxorē leuite fornicatione ꝑemptā: ſm numeꝝ tribuū in duodecim partes diuiſā: omnis iſrael tribū beniamin p̄ter trecētos viros deleuit:

D eoꝝ q̄ ſupfuerunt ploratus et vlulat⁹ auditus eſt vſq; rama qui eſt locus iuxta gabaa. xij. miliario a bethleē. Audita: exaggerat vt hyꝑbolice rachel iā mortua dolentis affectu filios iā flere dicat̄. Uñ ꝑ hoc de chaldeis hiſtoria texit̄ ꝙ ſimilis eſſet ab eis cladi priori populo iudeoꝝ futura vaſtatio. Sed veri⁹ reuelāte ꝑ euāgeliſta ſpū ꝓphetia d̄ nece pueroꝝ accipit̄. Dicit ergo ꝙ tūc cōpletū ſit qḋ dictū eſt: q: ⁊ ſi ad imminētē captiuitatē ſermo ꝓphetie reſpicit: tamē ī eo ſicut in vmbra futura veritas cedis infantiū ꝓnunciatur. g Rachel. Quia ſepulta ē iuxta bethleem: et ex terreno corporis hoſpitio matris nomen accepit. Uel quia multi de beniamin ⁊ ioſeph occiſi ſunt. De rachel natus eſt beniamin ad cuius ſortē nō pertinet bethleem: ſed ad tribum tm̄ iuda. Sed quia cōtigue tribus ſunt iuda et beniamin in finibus bethleem: multi quoq; de tribu beniamin occiſi ſunt. Nota ꝙ melius per rachel (q̄ſi per bethleem ploraſſe diceretur) figura ſacramenti inducit̄: q: per eā ī omnib⁹ ſcema eccleſie cōmendatur: que plorat nō tā morte trāſlatos q̄ ſupplicio ꝑemptos. Rachel. i. eccleſia ſuos teneros agnos plorat peremptos: neq; vult conſolari: in preſenti quia non ſunt: ſed omnem ſpem et conſolationem ad eternam tranſmittit vitam. Uel plorat: ⁊ non recipit conſolationem ſm duplicem quorundam intelligētiam: ſiue ꝙ in eternum mortuos eſtimaret: ſiue ꝙ hic nollet conſolari in p̄ſenti de his quos ſciret in eternū victuros: Hoc veri⁹ eccleſie cōuenit q̄ nō tm̄ peremptos dolet: ſed eos amplius quos pri⁹ editos vult retinere: vel nōdū genitos generare:

Allego. de quibus nulla conſolatio: quia eternaliter mortui ſunt. Allego. Bene autem rachel: que ouis vidēs deum dicit̄: eccleſiam figurat: cuius tota intentio vt deum contemplet̄ inuigilat: ⁊ ipſa eſt ouis centeſima quā paſtor humeris reportabat.

Rachel. i. eccleſia plorās ꝓ ſuis occiſis. Et iō nō modicū fuit ꝓphete tantū ſacramentū. licet obſcure diligentius preſignare. Plorat eccleſia ⁊ non vult conſolari hic: q: filij ſui non ſunt de hoc mundo. Uel plorat: quia dum parit triſticiā

Ioh. 16. d habet. vnde dicitur: Vos plorabitis ⁊c. ſed addit̄ cōſolatio: Triſticia veſtra vertetur in gaudiū. h Defuncto autē herode ⁊c. Quia ſopita iudeoꝝ perfidia: helia et enoch predicantibus iudea verbū dei recipiet. Defuncto rege ilico complices eius pereunt: ſic ceſſante perſecutione eccleſia ad celeſtia inuitatur.

i In terrā iſrael. Nō determinat in quā ptē: vt dubitāte ioſeph angel⁹ reuertatur: et frequēti eius allocutiōe ioſeph certior reddat̄. Quia nō diſtinxit ī quā partē: iō ioſeph intellexit iudeā q̄ dignior pars regni erat. k Defūcti. Tradūt quidā quia fecit herodes ſup funus ſuū nobiliores iudeoꝝ occidere: vt ſic cogeret

Allego. iudeos mortē ſuā flere. l Qui cōſurgēs. Allego. Ioſeph gerit figurā apoſtolorū quoꝝ officio chriſtus circūfert̄. Apoſtoli primū venerūt in terrā iſrael: q: primum predicauerunt iudeis. Sed pro herode: id eſt manente hereditaria infidelitate metuunt et recedunt admoniti gratiam gentibus predicare ei ad eas xpm̄ trāſferre. Nominata terra iſrael: viſum eſt ioſeph non alicubi talem puerum debe-

re habita.

---

a ſ inde accumulat̄ ira iā turbato ꝑ natiuitatē.

a Tūc herodes vidēs q̄m illuſus a

eſſet a magis iratus̄ eſt valde: et b

ſ lingua vſus eſt ꝑ gladio. ſ vt hic q̄ natus erat nō effugeret.

b mittens occidit omnes pueros

a ſ vt in tāta multitudine latere nō poſſet.

c qui erant in bethleem ⁊ in ōmi-

a ſ vt neq; loco neq; tpe celaretur.

d bus finibus eius a bimātu ⁊ in c

ſ ab ortu ſtelle.

fra: ſm tempus quod exquiſie-

e rat a magis. Tūc adimpletum: d

eſt: quod dictum eſt ꝑ hieremiā

a ſ in excelſo. ſ longe lateq; reſonās: planct⁹ vſq; ad deū ꝑuenit.

f ꝓphetā dicentē: †Vōx in rama e

audita eſt: ploratus ⁊ vlulatus

g multus: rachel plorās filios ſu- f

ſ eā. a ſ eo mō vt ī mūdū reuocaret̄. b ſ reuocādi.

os: ⁊ nōluit ꝯſolari q: non ſūnt. g

ſ de quo p̄dictū eſt.

h Defuncto aūt herode: ecce appa h

a ſ q: nōdū publice reuelabat̄ cui angel⁹ h̄ officium deferebat.

ruit angel⁹ dñi ī ſōmnis ioſeph ī

a ſ non filium tuum.

egypto dicēſ: Surge ⁊ accipe pū

a ſ non cōiugē.

i erū ⁊ mātrē ei⁹ ⁊ vade ī terrā iſrł.

a ſ q: ſcribi et phariſei mortē xpi meditabāt̄ cū herode. b ſ vitam.

k Defūncti ſūt ei q̄ q̄rebāt āiā pu

l eri. Qui cōſurgēs accepit puerum et matrē eius: ⁊ venit in ter

---

verificata eſt ad litterā de populo iſrł vocato a dño de egypto: pfecti⁹ tñ de dño noſtro ieſu chriſto qui fili⁹ eſt dei naturalis: alij autē ſunt tm̄ filij ꝑ adoptionē. ſicut et illa auctoritas que habet̄. j. Paral. xxij. Ego ero illi in patrem ⁊ ipſe erit mihi in filiū. ad lr̄am intelligit̄ de Salomone: tamē minus ꝓprie. de dño autē noſtro ieſu chriſto ꝓpriiſſime: vt dicit Apłs ad Heb. j. dicens: Cui enim dixit aliquando angelorum. Fili⁹ meus es tu ⁊c. ⁊ iterū: Ego ero illi in patrem ⁊c. ⁊ hoc modo allegat euangeliſta hic quod habetur Oſee. xj. vt viſum ē. a Tūc herodes. Hic ponitur ipſa pſecutio. Herodes ei vidēs ſe eſſe illuſū a magis per famā pueri creſcentem irat⁹ eſt valde: timēs p̄ncipatū ſuū perdere. ⁊ ideo tūc occaſione ipſius voluit omnes pueros de bethleem īterficere: ne puer ſibi incognit⁹ euaderet: ſed fuit impeditus ab executione hui⁹ facti: quia citat⁹ eſt ad curiā romanā ad petitionē ſuoꝝ filioꝝ ipm̄ accuſantiū: ⁊ ideo non fuit auſus tūc pueros interficere: ne cum alijs facinorib⁹ ſuis accuſaret̄ de tāta crudelitate. Eūdo autē romā ⁊ remanēdo in curia ⁊ redeundo in iudeā appoſuit annū et plus: et ideo fere poſt duos annos ad regnū ſuū reuerſus et ī regno cōfirmatus: q: ſententiam ꝓ ſe contra filios habebat: tūc adimpleuit de nece pueroꝝ qḋ pri⁹ cōceperat: ⁊ hoc eſt quod dicit: b Et mittens ⁊c. ſequit̄: c A bimatu ⁊ infra. qui duo anni fere trāſierāt ab ortu ſtelle ⁊ a magorū inquiſitiōe. d Tunc adim. eſt qḋ dictū eſt ꝑ Hiere. ꝓpham. xxxj. e Vox in rhama audita eſt ⁊c. Rhama aliq̄n eſt nomē ꝓpriū loci: ⁊ ſic nō accipit̄ hic. aliq̄n ē nomē cōmune ⁊ ſignificat excelſū: ⁊ ſic accipit̄ hic ſm ꝙ patet Hiere. xxxj. vbi dicitur: Vox in excelſis. ſequitur: f Rachel plorās filios ſuos. licet aūt iudas nō ſit natus de rachel ſed de lya: ſicut habet̄ Gen. xxix. tñ dicit̄ hic mater puerorum de bethleem que erat ſita in ſorte iude: quia ipſa rachel ſepulta eſt iuxta bethleē: vt hr̄ Gen. xxxv. ⁊ iō rōne ſepulture dicta ē mater ipſius bethleē ⁊ habitātiū ī ea: ⁊ iō dr̄ hic plorare metaphorice rōne predicta. g Et noluit ꝯſolari q: nō ſūt. ſubītelligitur viuētes. h Defūcto he. Hic pōit̄ illud qḋ ē ꝯñſ ad perſecutionē: q: mortuo herode qui puerum pſequebatur: angel⁹ monuit io.

† Hie. 31. c / Treñ. 1. a

ſ re habitare: niſi in hierſm vbi erat tẽplũ ⁊ celebratio pphetaꝝ. Tamẽ angelꝰ intelligi voluit galileã quã ⁊ iudei incolebant: qđ oſtendit ſic fuiſſe predeſtinatũ: q: naçareus vocabit̃.
a Timuit illo ire. Si timuit iudeã ꝑ archelao herede pater ne crudelitatis: Cur nõ et galileã vbi herodes aliꝰ fraẗ eiꝰ regnabat? Quia archelaꝰ pꝰ patrẽ monarchiã totiꝰ regni obtinuit: ſed inſoleſcẽs a tiberio ceſare deiectꝰ ẽ lugdunũ in exiliũ: et tũc diuiſũ eſt regnũ in quattuor tetrarchias: quaꝝ vnã.i. galileã herodes frater eius obtinuit.
¶ Querit̃ quare nõ timuit ioſeph ire ĩ galileã ſicut ĩ iudeã cũ ⁊ ibi regnaret archelaus? Sed melius potuit in naçareth que remota erat latere q̃ȝ ĩ hieruſalẽ vbi erat caput regni ⁊ aſſiduus archelaus. b Seceſſit in partes ga. Q: xp̄s illuc nõ traſfert̃ vbi regnabat archelaus: ſignificat q: illꝰ abſcondet̃ chriſtus in quibus regnabit antichriſtus. c Naçareth. Naçareth germẽ nouellũ vel flos cãpi interpretat̃: de cuius radice germinis ſanctuſſãctoꝝ ad ſignificandã eternitatẽ ſue ſubſtantiã aſcendiſſe legit̃. Sic ergo elegit tẽpꝰ quo naſceret̃ et locum: ita ⁊ ciuitatẽ in qua coaleſceret: cuius nomẽ iudicio ẽ q̄ ipſe ſanctitas in ſanctitate nutritꝰ ſanctuſſanctoꝝ recte dicit̃. vnde ⁊ diſcipuli eius priꝰ naçarei dicti ſũt: ſȝ poſtea a chriſto chriſtiani vocati ſunt. Naçareth galilee q̃ traſfert̃: partẽ eiuſdẽ gentis que fidem ſuſceptura erat ſignificat. Vñ flos interpretat̃: q: eccl̃ia quo ardentiꝰ a terrenis ad celeſtia trãſmigrat: eo magis virtutũ flore et germine abũdat. d Per pphetas. Prophetas pluraliter dicit: q: ñ habemꝰ ſcriptũ de ſcriptura exemplũ: oſtendit ſenſũ nõ verba ſe ſũpſiſſe. Vel eiſdẽ verbꝭ in Eſaia iuxta hebraicã veritatẽ. Exiet virga de radice ieſſe. ⁊ naçareus de radice eiꝰ aſcẽdet. Eſa.11.a
d I N diebꝰ aũt. Preterit multa: ⁊ trãſit ad predicationeȝ iohãnis. Ca. III. In diebus. Nõ ſolũ puericie annos: ſȝ omnes vſq̄ ad predicationẽ iohãnis cõprehẽdit.i. cũ fere eſſȝ triginta annoꝝ: Lucas ſignificantiꝰ tp̄a exprimit. Anno. xv. imperij tiberij ceſaris. e Predicans. Manifeſtauit ſe q̃ priꝰ ſiluerat baptiçãdo ⁊ predicãdo viã preparãs dño. f In deſerto iudee. Quia iudei a deo deſerti erãt q̃bꝰ neceſſaria eſt penitentia vt redeant. ſ Penitẽtiã

ram iſrael. Audiens autem q̄ ar- a

a ſ herodes philippus: archelaꝰ: et lyſamas fratres fuerunt.

a ſ de qua putabat ſe admonitum.

chelaus regnaret in iudea pro herode patre ſuo timuit illo ire. Et b

a ſ nõ mutat angelus preceptuȝ: ſed manifeſtius corrigit errorẽ pietatis.

b ammonitus in ſomnis ſeceſſit in ptes galilee: et veniens habita- c

a ſ que et ipſa terra eſt iſrael: q: et ipſam pplus iſrael incolebat.

ſ que eſt in galilea.

c uit in ciuitate q̃ vocat̃ naçareth: vt adimpleret̃ quod dictũ eſt per b pphetas: qm̃ naçareꝰ vocabit̃. e

a ſ naçareus.i. ſanctꝰ: qđ cõuenit xp̄o.

a ſ cũ adhuc habitaret in naçareth.

d I N diebus autem illis venit iohãnes Ca. III f+

a ſ ecce quid veniens fecit. b ſ ſic notans deſertũ penitẽtibꝰ cõuenire.

c f baptiſta † predicãns ĩ deſerto iu- g

Nico. de lyra

monuit ioſeph vt puer ĩ terrã iſrl̃ reportaret̃: ñ noĩauit ãt ãgelus aliquã ciuitatẽ dtermĩate vt ex rñſiõe ãgeli iſtruct̃ euȝ de loco. ioſeph ex frequẽti locutiõe cũ angelo magis ꝯſolaretur. ſequit̃: a Audiẽs ãt q̄ archelaꝰ ⁊c. Ad euidẽtiã huiꝰ notandũ: ſm q̄ fert Ioſephꝰ antiq̃tatũ. xix. Herodes moriẽs cõdidit teſtamẽtũ in quo ordinauit archelaũ filiũ regni ſui ſucceſſorẽ: ita tñ q̄ coronã ſibi nõ iponeret: niſi ꝑ romanuȝ iperatorẽ. Ad accipiẽdũ igit̃ diademã venit romã: ſȝ ⁊ fratres eius philippꝰ et herodes illuc venerũt petẽtes paterne hereditatis partẽ. Finaliter dcreuit ipator vt archelaꝰ haberet medietatẽ regni paterni: q̃ dicta eſt iudea. Aliã ãt medietatẽ diuiſit ĩ duas ptes ⁊ vnã dedit herodi: et factꝰ eſt tetrarcha galilee. aliaȝ dedit philippo: ⁊ factꝰ ẽ tetrarcha ituree ⁊ tracõitidis regiõis: vt tangit̃ Luce. iij. Igit̃ q: archelaus fuerat a patre ſubſtitutꝰ q̃ȝtũ in ſe fuit: iõ fauebat factꝰ a pr̃e: ꝓpt̃ qđ ioſeph. b Timuit illo ire ⁊ admo. in ſomnis. ꝑ angelũ. Seceſſit in ptes galilee: vbi dominabat̃ aliꝰ filꝰ: q̃ portiõe ſibi debita a pr̃e fuerat priuatꝰ q̃ȝtũ in ſe fuit: vt viſũ ẽ: ꝓpter qđ ioſeph cũ puero ibidẽ ſecuriꝰ mãſit. c Et veniẽs habitauit in ciui. q̃ vo. na. vt ibi xp̄s nutriret̃: q̃ in bethleẽ fuerat natꝰ: vt p̄dictũ eſt.
d Vt adimpleret̃ qđ p̄di. ẽ ꝑ pphe. Eſa. xj. Egrediet̃ virga de radice ieſſe ⁊ flos de radice eiꝰ aſcendet. Hebraica v̄itas ſic habet: Et naçarenꝰ de radice eiꝰ ꝯſurget. ⁊ iõ dicit: e Qm̃ naçareꝰ vocabit̃. q: in naçareth fuit ꝯceptꝰ ⁊ nutritus: licet in bethleẽ fuerit natꝰ: vt hr̃. ſ. ⁊ Luc. ij. expſſꝰ. Ca. II

Moraliter.

a† Cũ ergo natꝰ ẽẽt ieſus ⁊c. Seq̄t̃: Vidimus ei ſtel. ⁊c. Per ſtellã ſignatur virgo maria que interp̄tat̃ maris ſtella. Hec aũt ſtella apparet magis ꝯdeſcẽdẽdo ſibi deuotis ⁊ eos nauigãtes ꝑ huius mũdi mare turbulẽtũ dirigit ad portũ ſalutis q̃ xp̄s eſt. Et ipm̃ iuenientes venerant̃. offerẽtes ei munera. ſ. aurũ charitat̃. ⁊ thus deuote oratiõis: et myrrhã carnis mortificationis: q: cũ caro rõnabilit̃ caſtigat̃: ad celeſtia ſpũs eleuat̃. d† Et reſpõſo acce. ĩ ſom. ⁊c. Per h̄ admonemur q̄ cũ malis hominibꝰ nõ ꝯtrahamꝰ aliquã ſocietatẽ: Prouer. xiij. Qui cum ſapiẽtibꝰ gradit̃ ſapiẽs erit. Amicus ſtultoꝝ ſilis efficiet̃. Per herodẽ v̄o q̃ ſub ſpecie religiõis voluit occidere xp̄m ſignat̃ hypocrita: q̃ q̃ȝtum ẽ in ſe xp̄m occidit ſm illđ Heb. vj. Rurſuȝ crucifigẽtes ſibimetipis filiũ dei. Nã ſm Hiero. ſimulata ſctitas duplex eſt iniq̃tas. Per ſcribas aũt et ſacerdotes q̃ locuȝ natiuitat̃ xp̄i ex Michea ꝓpheta declarauerũt: ⁊ tñ ipm̃ natuȝ nõ adorauerũt: ſȝ magꝰ pſecuti ſunt. ſignant̃ doctores bone doctrine ſed male vite: q: quẽ predicãt ſana doctrina pſequũt̃ mala vita. † Surge ⁊ accipe pueꝝ. Per trãſitũ dñi ĩ egyptũ ꝓpter pſecutionẽ herodis ſignificatꝰ fuit trãſitꝰ apoſtoloꝝ ad p̄dicandũ gẽtibus ꝓpter pſecutionẽ ꝯtra eos motã a iudeis. ſicut dr̃ Act. xiij. Tũc conſtant̃ Paulus ⁊ barnabas dixerunt: Vobis oportebat primũ loqui verbũ dei: ſed qm̃ repellitis illud ⁊ ĩdignos vos iudicatis vite eterne ecce cõuertimur ad gentes. Sic eñi p̄cepit nobis dñs. Per reditũ aũt eius in iudeã defũcto herode ſignat̃ illuminatio iudeoꝝ in mũdi fine. † 77. di. O regulare. Luc. 1. e

¶ In ca. ij. vbi dicitur in poſtil. q: iſta ciuitas antiquitꝰ vocata eſt ephrata ab vxore caleph.

Additio. j. Immo ꝑ magna tp̄a añ Caleph. ſ. tpe iacob p̄triarche vocata ẽ ephrata bethleẽ. vñ Geñ. xlviij. Sepeliui eã iuxta viã ephrate: q̃ alio noĩe (appellabat̃ bethleem.

¶ In eodẽ ca. vbi dicit̃ in poſtilla: Et naçareꝰ de radice eius ꝯſurget ⁊c.

Additio. ij. Hebraica v̄itas in illo loco Eſa. nõ dicit: Naçareus de radice eiꝰ cõſurget: ſȝ dicit: Neut̃ de radice eiꝰ cõſurget. qđ ſi trãſferat̃ ĩ latinũ diceret̃: Naçarenꝰ ſeu naçareꝰ de radice eiꝰ ꝯſurget. cũ. c. l̃ra qđ nõ cõpetit xp̄o: ſȝ bñ naçareus qui ſignificat cõſecrationẽ ⁊ ſanctificationem. vnde hec auctoritas euãgeliſte. ſ. naçareus vocabitur nõ fũdat̃ in hac auctoritate Eſa. ꝑ poſtillatorẽ allegata q̄ etiã hr̃ ĩ gloſa. ſ. in Pſ. cxxxj. ꝓut in additiõe ſuper illũ pſ: latiꝰ habet̃.

Replica. In ca. ij. dicitur: Naçareus vocabitur. Burgẽ. dicit illud ſm hebraicã veritatẽ nõ fundari in dicto Eſa. ſed in dicto Pſ. Memento domine dauid. Ibi efflorebit ſanctificatio mea. Sed reſpõdeat hic beatus Hiero. a quo cõcordantia illa recepta eſt.

f I N diebus aũt illis. Hic tertio oſtendit euã Ca. III geliſta ip̃ȝ xp̄ȝ ẽẽ veꝝ deũ ⁊ veꝝ hominẽ ex teſtimonio iohĩs ⁊ ẽt dei pr̃is. ⁊ diuidit̃ ĩ duas ptes: q: p̄mo põit̃ teſtimõiũ iohis. ſcđo põit̃ teſtimõiũ dei pr̃is. ibi: Baptiçatꝰ ãt ieſus. Itẽ p̄ma in duas: q: p̄mo põit̃ idoneitas iohãnis ad teſtificandum. ſcđo ponit̃ ipſiꝰ teſtimoniũ. ibi: Ego quidem baptiço vos. Iterũ prima in tres: q: primo oſtẽdit̃ eiꝰ idoneitas ad teſtificandũ ex auctoritate ſacre ſcripture. ſecũdo ex ſanctitate vite. ibi: Ipſe autẽ iohannes ⁊c. tertio ex veritate doctrine. ibi: Videns aũt multos. Circa primũ premittit̃ tp̄s p̄dicationis iohãnis: locꝰ ⁊ modꝰ ⁊ tẽpus. cũ dicit: In diebꝰ aũt illis. i. in diebꝰ xp̄i: nec eſt h̄ referendũ ad dies xp̄i p̄dictos immediate. ſ. ad dies puericie: qñ fuit reportatꝰ de egypto: tũc eñ erat in q̃nto anno a ſua natiuitate: ſȝ referẽdũ eſt ad dies xp̄i qñ fuit etatis pfecte. Erat eñ ĩcipiẽs trigeſimũ annũ qñ venit ad baptiſmũ de quo hic agit̃: ⁊ iõ euãgeliſta Matthēꝰ tranſit totũ tp̄s intermediũ a quinto anno xp̄i vſq̄ ad baptiſmũ. tunc eñi incepit iohãnes p̄dicare: ⁊ ſic patet tp̄s: ⁊ locꝰ deſignat̃. cũ dicit̃: g In deſerto. ibi eñi iohãnes nutritꝰ fuit: vt dicit̃ Luc. j. ⁊ ideo p̄mo p̄dicauit ibi: ⁊ poſtea ad regionẽ circa iordanẽ deſcẽdit. modꝰ aũt p̄dicatiõis ſuadit̃. cũ dicit̃: a

Glo. ordi.

a · Penitentiã. Hoc preco nũciat qđ poſt p ſe ipſa veritas. Penitentia pcedit ſequitur ꝓmiſſio regni: qui vere penitet punit in ſe preteritos errores: deinde erigit animũ ad celeſte regnũ. Si gratis in baptiſmo fit remiſſio: cur predicaẗ penitentia? Sed triplex eſt modus penitentie. Primus errores & omnia mala ante baptiſmum abrenunciare & ꝯdemnare: quod neceſſe eſt ad chriſtum venturis. Secundus poſt baptiſmũ lapſos per penitentiã renouari. Tertius: quo ſãcti quotidie a talib⁹ purgãtur pctis ſine quib⁹ vita nõ agitur.

†De pe. di. i. agite. in tex. & i glo. & c. voluiſſent. §. denicꝫ.

Penitere eſt ante acta deflere & deflenda nõ cõmittere. Penitentib⁹ regnũ celorũ adeſſe dicit: nõ terrena vt in veteri lege: & hoc per obedientiam chriſti: Et hoc regnũ celoꝝ primus iohãnes predicauit.

Penitentiã agi. Prima virtus eſt p penitentiã perimere veterem hominẽ & vitia odire. quod qui nõ facit: non modo virtutes non cõprehendit: ſed nec etiã ſupplicia fugit. Penitentie virtus timore cõcipiẗ q̃ eſt initiũ ſapientie. Penitentia a puniẽdo qua quiſqꝫ punit qđ illicite cõmiſit. Penitentiã agere eſt dignos fruct⁹ penitẽtie facere. Regnũ celoꝝ. i. xp̃s p quem ſcti regnant in celeſtibus. Uł euãgeliũ q̃ inuitat ad regnũ.

† De cõſe. di. 4. nõ regenerabaẗ.

b · Appropinquabit enĩ re. c. Niſi appropinquaret nemo redire poſſet: qꝛ infirmi & ceci via que eſt chriſtus carebãt: quã parans iohãnes penitentiã anteponit. c · Vox clamãtis. Iohãnis vox chriſtus verbũ qui clamat in iohãne: nullũ verbum ſine voce auditur: nec vox ſine intelligentia verbi valet. Vox viã verbo preparat vt recipiaẗ. vnde: Paraui lucernã chriſto meo.

B Pš. 131.

d · In deſerto. Forma penitentibus: locus ꝯuerſationis: nõ frequentia hominũ: ſed deſertũ: veſtitus non mollis ad fluxum: ſed aſper: vict⁹ tenuis & inuſitatus. Typice deſertũ ſignificat ſanctoꝝ vitã a mũdi illecebris ſegregatã. e · Viã dñi. Via domini ad cor dirigiẗ cũ ſermo eius diligenter audiẗ.

†De pe. di. i. voluiſſet. §. denicꝫ.

f · Ipſe aũt &c. Qui penitentiam p̃dicat habitũ penitentie pretendit. In eo vilitas veſtis et cibi laudaẗ: quorũ vſus in diuite arguitur. Ipſe aũt iohannes in ſemet ipſo erudit penitentes et formam vite exhibet in deſerto habitans: de locuſtis viuens: pilis cameli veſtiẽs. Seruus dei non debet habere veſtimentũ ad decorem vel ad delectationem: ſed tñ ad tegendaꝫ nuditatem: Unde iohannes pilis veſtiebatur.

Moraliẗ Moraliter. In veſte iohannis monemur vt aſperis vtanur ad refrenationem carnis. In cibo vt nõ

Moraliẗ arte paratis: ſed naturalibus cibis vtamur. Moraliter. Habit⁹ et victus conuerſationem indicant. Aſperis veſtitur: quia vitia nõ palpauit ſed aſpera increpatione redarguit ſic: Genimina viperarum &c. Zona pellicea circa lumbos: quia carnem ſuam crucifixit cum vitijs et concu. Mel et locuſtas edit: quia predicatio eius turbis dulcis ſapuit dum chriſtus putatur. Sed cito decidit: quia non chriſtus ſed eius preco eſſe apparuit. In melle dulcedo. In locuſta alacer volatus ſed cito deciduus.

g · Tũc exibat ad eum hieroſolyma & omnis iudea. Quia niſi q̃s a malis exeat nõ abluitur. vnde apte ſequitur: Baptiçabantur ab eo in iordane confitẽ. peccata ſua. qui deſcenſio interpretaẗ: qꝛ de ſuperbia veteris hominis ad humilitatem confeſſionis & emẽdationis deſcendebant. Iam tunc enim baptiçandis exemplũ dabaẗ confitendi peccata et promittendi meliora.

h · In iordane confitentes peccata ſua. Quia in eo figura baptiſmi preceſſit: et ex nomine deſcenſũ de ſuperbia exigit: quod cõgruit baptiçatis. i · Cõfitẽtes. Cõfeſſio pctõꝝ ꝯſciẽtie eſt teſtimoniũ timẽtꝭ deũ. Qui eñ timet iudiciũ dei: pctã ñ erubeſcit ꝯfiteri. Perfect⁹ timor ſoluit oẽꝫ pudorẽ. Cõfeſſio pctĩ pudorẽ hꝫ: & ip̃a erubeſcẽtia ẽ grauis pena. Ideoqꝫ iubemur ꝯfiteri pctã vt erubeſcẽtiaꝫ patiamur ꝓ pena. Nã hoc ip̃m ps eſt diuini iudicij. k · Multos pha. &c. Hi ſũt ex hereticꝭ iudeoꝝ: qꝛ phariſei obſuationũ & traditionũ p̃ferũt iuſticiã. vñ & phariſei. i. diuiſi a pplo p puatã iuſticiã dicuntur. Saducei: id eſt iuſti. vendicãt enim ſibi qđ non ſunt. hi

negant re

Matthei Ca. III

a ſ puniat quiſqꝫ mala prioris vite: qꝛ appropinquabit ſalus quã pdidimus: et facultas redeundi vnde cecidimus. ſ opere.

a dee: & dicẽs: † Penitentiãꝫ agi/ a

a ſ hac ꝓmiſſiõe erigũẗ animi: regnũ dei intra vos eſt.

b te appropinquabit enĩ regnũ ce b

a ſ ſic p̃dicauit: ſic enĩ ꝓpha de eo p̃dixit.

loꝝ. Hic eſt enĩ de quo dictũ ẽ p c†

ſ p̃co verbi: verbũ p̃cedit.

c eſaĩã pphaꝫ dicẽtẽ: † Vox clamã d

a ſ qꝛ ſolatiũ redẽptiõis nũciat iudee iã deſerte b ſ praua abijcere opa: recta facite. ſ nõ p terrenis ſeruientes. c ſ fides eſt via qua verbum ad cor aſcendit.

d e tis in deſerto parate viãꝫ dñi: re

a ſ id ẽ mores in meli⁹ mutate: et ſic fient ſemite recte. ſ bene viuẽdo. b ſ ſtrictas ſꝫ mũdas.

f ctãs facite ſemitãs ei⁹. Ipſe aũt e†

a ſ nõ de lana: qꝛ hoc auſteritatꝭ indiciuꝫ eſt: illud luxurie mollicies.

iohãnes hẽbãt veſtimẽtũ de pil

a ſ zona eſt corpalis continentia.

camelorũ: et zonã pelliceã circa

a ſ lũbi: voluptas pcti: qꝛ peccatũ in voluptate fit. ſ vbi magis regnat luxuria. b ſ nõ ſtudio parata. ſicut cõuenit heremite.

lũmbos ſuos. Eſcã autem eius f†

a ſ munita animalia. b ſ de fructꝭ vł d herbis.

g erat locuſte & mel ſilueſtre. † Tũc g h†

a ſ ꝓpter nouitatẽ p̃dicatiõis: & aſpiratẽ veſtitus et cibi.

exibat ad eũ hieroſolyma & om/ i

nis iudea: & oĩs regio circa ior/

a ſ baptiſmo p̃currente nõ pctã dimittẽte.

h danẽ: † & baptiçabãtur ab eo in k

i iordane cõfitentes peccata ſua. l

k Videns autem multos phari/ m†

ſ nõ cõfitẽtes pctã ſua.

ſeorum et ſaduceorum venien/ n

tes ad baptiſmuꝫ ſuũ dixit eis:

Nico. de lyra

a · Penitẽtiã agite. iſta erat debita diſpoſitio ad ichoatione noue vite q p xp̃m erat dãda. & ideo đr: b · Appropinquabit eĩ regnũ celoꝝ. alij aũt ꝓphete ꝓmittebãt bõa tpalia obſeruãtib⁹ legẽ: iſte aũt celeſtia: quia erat p̃curſor xp̃i p quẽ facta eſt ditas & grã & apta eſt celeſtis porta: & ad hoc ꝯfirmãdũ induciẗ Eſaie teſtimoniũ: Eſa. xl. dicẽs illis: c · Hic eſt eñi. ſ. iohãnes de q̃ ſcriptũ eſt: d · Vox clamãtis in deſerto &c. qꝛ iohãnes fuit ille de quo predictũ fuerat ꝙ p vocẽ predicationis debebat clamare ĩ deſerto iudee: ꝓpter preparationẽ ppl̃i ĩ aduentu ipſius xp̃i. ad hoc enĩ ordĩata erat p̃dicatio iohãnis vt p ſuaꝫ p̃dicationẽ pplm cõgregaret: & populo cõgregato xp̃i aduẽtũ denũciaret. e · Ipe aũt iohãnes. Hic oſtendiẗ idoneitas iohãnis ad teſtificandũ de xp̃o ex ſctitate vite: ħ aũt oſtẽdiẗ ex vilitate veſtit⁹. Ipe aũt iohãnes &c. & ex auſteritate victus. cũ dicit: f · Eſca aũt ei⁹ locuſte. que ſunt parua animalia volitãtia p modũ ſalt⁹: & reperiunẗ ĩ deſerto iudee et frixa cũ oleo ſũt cibus paupeꝝ. ſequitur: g · Et mel ſilueſtre. hoc autẽ mel ibideꝫ reperit in truncis arboꝝ: vł ſm Rabanũ ſunt oĩa folia arboꝝ alba & tenera que manibus cõtrita habent ſaporẽ quaſi mellis: talibus veſcebaẗ iohãnes: ex quibus patet auſteritas ei⁹ ĩ victu et veſtitu: & q̃a ĩ moralib⁹ magiſ mouẽt facta q̃ꝫ verba: & vita ſancta q̃ꝫ loquela cõpoſita. & ideo ſtatĩ ſubdiẗ exhortatiõis ſue efficacia. cũ diciẗ: h · Tũc exibat ad eũ hieroſolyma. hic accipitur continẽs ꝓ ꝯtẽto. i. ppl̃s d hieruſalẽ. i · Et omnis iudea. i. multi: ſicut ſꝫ comunẽ modũ dicimus tota ciuitas currit illuc. i. multi: qꝛ nõ oẽs currũt: imo aliquãdo plures remanent: et eſt quedã figura que vocaẗ hyꝑbole. i. locutio multũ expreſſiua. k · Et baptiçabãtur ab eo in iordane &c. baptiſmuſ enim iohannis ad hoc erat ordĩatus quaſi quedã p̃paratio & q̃daꝫ prefiguratio baptiſmi ipſius chriſti de ꝓximo venturi. & iđ iohãnes nõ ſolum p̃dicabat ſꝫ etiã baptiçabat: qꝛ ſicut ſua predicatione nũciabat xp̃m de ꝓximo vẽturũ: ſic ſuo baptiſmo aſſuefaciebat homines ad libenti⁹ ſuſcipiendũ chriſti baptiſmuꝫ. vnde baptiſmus iohannis erat quedã ꝓteſtatio credendi in chriſtũ venturũ & faciẽdi opera penitentie: vt deuotius reciperent ip̃m. & hoc eſt quod dicitur Act. xix. Iohãnes baptiçauit baptiſmo penitentie populum: dicens in eum qui venturus eſſet poſt ipſum vt crederent. hoc eſt in ieſum. ideo ſequitur:

l · Confitentes peccata ſua. delenda: ſcilicet per chriſtuꝫ venturum: quia hoc nõ poterat facere iohannes: ſed denunciabat hoc p chriſtũ fiendũ: vt habeẗ eodẽ ca.

m · Videns autẽ multos phariſeoꝝ. Hic oſtẽdiẗ idoneitas iohannis ad ferendũ teſtimoniũ de chriſto ex veritate doctrine que ꝯſiſtit in hoc ꝙ aliq̃s nõ timet vitia magnorũ ꝯfident arguere qđ faciebat iohannes: qđ notaẗ cum dicitur: Videns autẽ multos phariſeoꝝ & ſaduceoꝝ. iſti enĩ famoſi erant in populo ſicut homines litterati & religioſi: vt patebit. j. n · Venientes ad bap. ſuũ. nõ credẽtes ſm veritatẽ: ſꝫ magis ad ſimulationẽ & inſidationeꝫ: ſm qđ habetur. j. xxj. vbi đr ꝙ querente dño ab ipſis: baptiſmus iohannis vñ erat de celo an ab hominib⁹: nõ fuerunt auſi reſpondere de celo: qꝛ ſtatĩ dixiſſet eis quare nõ credidiſtis ei: ex quo patet ꝙ ficte veniebãt. & hoc idẽ dicit Ioſephus in libro antiquitatum. xix. & ideo iohannes ꝯfidenter arguebat vitia eorum dicens:

† Eſa. 40. a Mar. 1. a Luc. 3. a Ioh. 1. c

† Mar. 1. a

† Luc. 3. a Ioh. 3. c Luc. 3. b

Progenies

Q negant reſurrectionē. dicētes aīam īterire cū coꝛpe: q̄ ⁊ libꝛos moy/
ſi recipiūt: ꝓphetas reſpuūt. Uos veniētes ad baptiſmū iohānes in/
crepat: q꞉ maxime indigebāt coꝛrectione et penitētia. a ·Progeni/
es viperarū ⁊c. i. venenati venenatoꝝ filij: q꞉ bonis inuidēt eoſq̄ pſe
quunꝫ: pꝛios ledūt vt patres eoꝝ. Uipera patrē ſuū occidit: ſic iu
dei ꝓphetas q̄ erant patres eoꝝ. b ·Faci/
te ergo fructum dignum penitentie: et ne veli.
⁊c. Be. Quaſi diceret: Quare priꝰ venena nō
deponitis: vt ſic ad baptiſmū veniatis. Faci/
te fructū. nō qualēcūq̄ ſed dignū. Nō ei par
debet eſſe fructꝰ boni opis eiꝰ qui nihil vl' mi/
nus peccauit: ⁊ eiꝰ q̄ grauiꝰ cecidit. Sed iudei
de abꝛaā gloꝛiātes nolūt ſe agnoſcere petōꝛes
vñ ſubdit: Et ne velitis ⁊c. Ad hūilitatē ꝓuo/
cat. In ſupbia eni nulla eſt pēitētia. Diſcre/
tio eſt in penitētia q̄ timoꝛē dei ⁊ metū penarū
ante oculos ponit recolēs antiq̄ turpitudis:
Sic doloꝛ coꝛdis in fletꝰ erūpit: q꞉ ſine doloꝛe
nulla ſūt vulnera ſi vitalia mēbꝛoꝝ nō fuerit
circūmoꝛtua: gratia eſt q̄ ſentit: ſentiēs querit
ſanitatē. c ·Dico eni vobis. A carne retra
hit vt cogitēt opa p̄deſtinationis dei. Pꝛima
ſunt rudimēta fidei credere deum poſſe quic/
quid voluerit: vt q̄ oīa de nihilo creauit poſ/
ſit de lapidibus vl' de puluere filios abꝛae foꝛ
mare. d ·De lapidibus iſtis. Demōſtrati/
ue ad illos lapides q̄s ioſue de ioꝛdane tranſ/
ferre fecit: ad quos quaſi digitū extēdēs ait:
Ioſue duodecim lapides de medio ioꝛda/
nis in terrā trāſpoꝛtari fecit: ⁊ alios ex terra ī
eodē alueo reſtitui p q̄s excecatio iudeoꝝ ⁊ gē
tiū ad lucē transfoꝛmatio preſignatur.
Uel gētiles lapides vocat. ⁊ eſt ſenſus: Ne
gloꝛiemini de ſemine carnis: q꞉ hi tm̄ ſunt filij
dei qui p gratiā ſunt illuminati ⁊ interiꝰ ſuſci/
tati. Suſcitare ſignanter dicit: q꞉ chꝛiſtus ſaraꝫ
id eccleſiā accepit ⁊ ſuſcitat p graꝫ filios abꝛae
dfūcto ſine liberis: ne tātus patriarcha pꝛiua
retur ꝓmiſſis. In cuius rei preſagium olī de/
us de ſara genuit filium.. e ·Iam eni ſecu.
ne autem viderentur īmunes ſi ſe talibus ſa/
cramentis ſepararent cōminatur. Securis.
chꝛiſtus qui ex manubꝛio cōſtat et ferro. i. hu
manitate qua tenetur et diuinitate qua inci/
dit. Poſita eſt. q꞉ et ſi p patientiā expectat vi
det tamē quid eſt facturus. Ad radicem. i. finē iudaici ꝓpli vt auferat
de terra viuentiū eos qui in xp̄o non credunt: Uel ſecuris ſententia
iudicij vel p̄dicatio euāgelij. f ·Ad radicē. Nota nō ad ramos: ſꝫ
ad radicē. Cū eni filij maloꝝ tollunꝫ: quid aliud q̄ꝫ rami infructuo/
ſe arboꝛis abſcindunꝫ: Cum tota ꝓgenies ſimul cum parēte tolliꝫ:
arboꝛ radicitus abſcidūtur: ne q̄d remāeat vnde iterū aliq̄d germīs
oꝛiatur. Radices ſunt cogitationes: q̄bus plantati vel ſurſuꝫ celo
ſuſtolluntur vel ad ima inferni mittuntur. Arboꝛ humanum genꝰ.
huius rami alij ſunt aridi. i. pagani īcēdio apti. Alij virides: ſed ſine
fructu vt hypocrite q̄ ſpēm ſāctitatꝫ p̄tēdūt: ſed inꝰ vacui. alij fructu
oſi: ſed venenoſi. i. heretici q̄ p̄dicādo fructū pariūt ſed moꝛtalē. Alij
Mat. 3. c .i. catholici q̄ bonū fructū ferūt. Oīs ergo arboꝛ q̄ nō facit fructū bo
num excideꝫ ⁊ in ignē mitteꝫ: vt gentiles: hypocrite. qui nullū: ⁊ here
tici qui malū. g ·Ego quidem baptiço vos in aqua in penitentiā.
Ne videaꝫ ſua auctoꝛitate minari: incipit apire quāte ſit dignitatꝫ cu
ius p̄ſentia cōminaꝫ: vel cuius beneficijs pſuadet. Ego q̄dē bapti
ço vos in aqua. i. tm̄ coꝛpa lauo: q꞉ peccata ſoluere nequeo: vt ſic na/
ſcēdo p̄dicando p̄curro: ſic baptiçando vt pēitētes q̄s ego hoc ſigna/
culo ab īpenitentibꝰ diſcerno: ad baptiſmū chꝛiſti dirigā.
h ·Poſt me venturꝰ. Et ſi moneo dignos fructꝰ penitentie facere: ſu
pbiā abijcere: nō tm̄ poſſū a petis ſoluere. i ·Foꝛtioꝛ me eſt. q꞉ ego
baptiço in penitētiā: ille ī remiſſionē. Ego ſpūm habeo: ille dat. Ego
regnū celoꝝ p̄dico: ille dat. k ·Cuiꝰ nō ſū dignꝰ c. p. Alij ſcribunt:
Cuiꝰ nō ſū dig. coꝛ. cal. ſol. Potuit aūt iohānes vtrūq̄ dicere: vl' ꝯte
xtim vel diuerſo tpe: vt aliꝰ euāgeliſta hoc: aliꝰ illud aſſumeret. Oēs
tamen verum narrauerunt. Intendit autem in hoc oſtendere excellē/
tiam chꝛiſti et ſuā humilitatē. Uel ſm̄ allegoꝛiā calciamentū eſt īcar
nationis myſteriū. Coꝛrigia: myſterij ligatura. Nō ergo valet iohan
nes coꝛrigiā ſoluere: q꞉ incarnatiōis myſteriū nō ſufficit inueſtigare.
Uel nō ſum dig. ſol. coꝛ. cal. eius. i. nomē ſponſi mihi nō vſurpo: nec
ſponſus credi vel dici: ſed amicus ſponſi volo. Mos enim erat vt ſi
quis eam que ſibi cōpeteret accipere in vxoꝛē nollet: ille ei calciamen/
tum ſolueret qui ad hanc ſponſus iure ꝓpinquitatꝫ accederet. Iohes
H ergo qui

ſ nemo: q꞉ nō penitētis ſed ſine pēitētia irā nō effugietis. ſ quaſi nullus niſi filiꝰ dei quē vobis annuncio.
Pꝛogēies vipaꝝ q̄s demōſtra/ a† b
ſ vindicta.
bit vobis fugere a ventura ira?
a ſ vt ſic effugiatis. b ſ carnis moꝛtificationeꝫ c ſ ſm̄ quātitatē culpe qđ fit ex diſcretiōe q̄ ne/ ceſſaria eſt pēitēti.
a Făcite ergo frŭctuꝫ dignŭm pe/ c†
a ſ cogitādo vel reputādo.
nitētie. Et ne velitis dicerĕ ītra d†
a ſ ⁊ ī ſemie abꝛae ne cōfidatꝫ q̄ſi ex h ſolo ſalꝰ ſit
vos patrem habemus ăbꝛaam. e
a ſ q꞉ nō filij carnis hi ſūt ī ſemie: ſꝫ qui filij dei. vnde ſubdit: Potens eſt ⁊c.
b Dicŏ enim vobis q̄m potens eſt f†
a ſ gentibus quoꝝ coꝛda erāt īſenſibilia.
c deus de lăpidibuſ iſtis ſuſcitare
a ſ ſi aūt vos chꝛiſti ergo ſemē abꝛae eſtꝫ.
d filios ăbꝛae. †Iam enim ſecuris g†
e ad radicem arboꝛum poſita eſt. h†
Omnis ergo arboꝛ q̄ non facit i
a ſ per ſecurim. b ſ gehenne.
fructum bonū excidĕtur ⁊ ī ignĕ
a ſ redit ad ſe modū ſui baptiſmi determinans.
f mittetur. †Egŏ quidem baptiço k†
a ſ tm̄ non ſpiritu. b ſ docendo penitere.
vos in aquă in penitētiăm: qui l
a ſ ad p̄dicādū et ad baptiçādū.
g h ăt poſt me vĕtŭrꝰ ē: foꝛtioꝛ me ē: m
i cuius nō ſū dignuſ calciamenta n

a ·Progenies viperaꝝ. q꞉ venenū erroꝛis ⁊ hypocri
ſis a ſuis ꝓgenitoꝛibꝰ traxerāt. b ·Quis demon/
ſtrabit vobis fugere a vētura ira. q. d. licet falſitas ve
ſtra lateat in ꝯſpectu populi: tm̄ nō poterit latere ī iudi
cio dei: q꞉ tūc erūt manifeſta abſcōdita coꝛdis veſtri.
c ·Facite ergo fructū dignū
penitētie. q꞉ aliꝫ nō poteſtꝫ il/
lud iudiciū euadere: ⁊ nō ſolū
dicit fructū penitentie: ſed di/
gnū penitētie: ſm̄ petī modū.
vnde dr̄ Apoca. xviij. Quātum
ſe gloꝛificauit ⁊ ī delitijs fuit:
tantum illi date toꝛmentum ⁊
luctum.
d ·Et ne velitis dicere intra
vos ⁊c. phariſei eni de h gloꝛi
abanꝫ: q꞉ de abꝛaaꝫ deſcende/
rant. ⁊ ideo ex ꝓmiſſione fctā
abꝛae ſine operibꝰ ſalutē con/
ſequi p̄ſumebāt: ⁊ hoc eſt mā
feſte falſū: q꞉ nō dicunꝫ filij a/
bꝛae ex carnali ꝓpagatiōe: ſed
magis ex fidei imitatiōe: vt di
citꝫ ad Ro. iiij. ⁊ q꞉ phariſei et
legiſperiti fidem abꝛae de xp̄o
reſpuerūt. iō nomē filiationis
abꝛae pdiderunt. ⁊ h eſt qđ di
cit Iohānes: Et ne velitis di/
cere intra vos. p falſam. ſ. eſti/ † I. 7. c.
mationē. e ·Patrē habemꝰ
abꝛaā. q꞉ nō eſt ſic ſm̄ verita/
tē. ecōtrario gentiles fidē chꝛi
ſti d̄uote ad predicationē apo
ſtoloꝛum receperunt. ideo filij
abꝛae facti ſūt. ⁊ hoc eſt quod
ſubdit iohannes. f ·Po/
tens eſt deus de lapidibuſ iſtꝫ. † Mat. 1. c
ſuſcitare filios abꝛae. dicitꝫ au Luc. 3. c
tē ꝙ iohānes demōſtrauit il/ Ioh. 1. d
los lapides quos filij iſrael de
fundo ioꝛdanis abſtulerāt: vt
habetꝫ Ioſue. iiij. in memoꝛiā
miraculi ꝙ dn̄s in trāſitu eoꝝ
aquas ioꝛdanis ſiccauit. ſed p
illos lapides iohānes gētiles
ſignificauit: eo ꝙ colebāt idola de lapidibus facta. vñ
dicitꝫ ī Pſ. Similes illis fiātꝫ q̄ faciūt ea. Filij ergo a/
bꝛae de lapidibꝰ ſuſcitati ſūt: q̄n iudeis p īfidelitatem
a filiatione abꝛae decidentibus: gentiles fideꝫ chꝛiſti
recipientes in locū eoꝝ ſubſtituti ſunt: ⁊ hoc erat pre/
dictū Oſee. j. Et erit vbi diceꝫ eis: Nō ppl's meꝰ vos.
ibi diceꝫ: Filij dei viuētꝫ. Et q꞉ doctoꝛ veritatis nō ſo/
lū debet vitia ꝯſidenꝫ arguere: ſed etiā penā p̄dicere.
ideo ſubdit iohānes: g ·Iā ei ſecuris. i. ſecuritas di/
uine iuſticie. h ·Ad radicē arboꝛū poſita eſt. arboꝛ
iſta homo eſt: qui eſt quaſi arboꝛ ꝯuerſa. radix huius
arboꝛis eſt voluntas mala: ex qua ſicut ex radice pro/
deunt omnia peccata: q꞉ non poteſt eſſe peccatū niſi ſit
voluntariū. i ·Omnis ergo arboꝛ que nō facit fru
ctū bonū excideꝫ. per ſententiā extremi iudicij.
k ·Et in ignē mitteꝫ. ſ. inferni. l ·Ego quidē bapti
ço vos. oſtenſa idoneitate iohānis ad teſtificādū. hic
cōſequēter poniꝫ ipſius teſtimoniū: ⁊ poniꝫ pꝛimo te/
ſtimoniū ipſius de chꝛiſto in eiꝰ abſētia: ⁊ ſecūdo ī eiꝰ
p̄ſentia. ibi: Tunc venit ieſus. In pꝛima parte fert teſti
moniū de chꝛiſto q̄tū ad excellentiā ſue diuinitatꝫ di/
cens: Ego quidem baptiço vos in aqua: id eſt lauo tā
tummodo coꝛpoꝛa. que quidem lauatio eſt ſignū peni/
tentie fiende. ideo dicit: In penitentiam.
m ·Qui autem poſt me venturus eſt. ſcilicꝫ chꝛiſtus.
n ·Foꝛtioꝛ me eſt. quia ipſe habet virtutem diuinita/
tis. o ·Cuius non ſum dignus calciamenta poꝛta/
re. non quia chꝛiſtus calciatus inceſſerit: cum diſcipu/
pulos ſuos ad predicandum ſine calciamentis ire iuſ/
ſit: vt habetur Luce. xxij. Quando miſi vos ſine pe/
ra et calciamentis ⁊c. ſed eſt modus cōmunis loquen/
di q̄n aliquis ſe comparat alicui improportionabiliter
excedēti: qđ eſt in ꝓpoſito: qđ declarat p factū dicēs.
Ipſe baptiça

Joh.1.d ergo qui nō ſpōſus. ait: Nō ſū dign⁹ cor. cal. ſol. ac ſi dicat: Ego redēptoris ve/
ſtigia nō valeo denudare: qꝛ nomē ſpōſi nō mihi vſurpo. Vel ſimpliciť ſe hūili
at: vel euāgelij ſacramēta nō eſt dign⁹ circūferre ꝑdicādo qꝺ nō ſibi deputatū
aplis eſt cōmiſſum. Nō ſū dign⁹ explicare naturā diuinitatis ad humanita/
tē. vel nō ſum dign⁹ euāgelij ꝑdicationē portare: vel nomē ſponſi vſurpare. Jo
hānes vt purus homo ſpūm dare nō poterat quo remitti
tur culpa. Chriſt⁹ xpo dat. qꝛ de⁹: ⁊ baptiçat in verbo de
Joh.15.b quo diciť: Et vos mūdi eſť ꝑpter verbū qꝺ locut⁹ ſū vo
Eph.5.e bis. ⁊ alibi: Mūdās eos lauacro aque in vbo vite ſctifi/
cate. a In ſpūſctō. Vel ſpū ſctificatiōis: ⁊ igne. i. ꝓba
tione tribulatiōis. Vel ſpū in ꝑſeti abluit: poſt ſi qua ma
cula ſubrepit: igne purgatorio ad pur exuret: qꝺ de leuio
Leui.6.b rib⁹ credēdū eſt pctis. Vñ in leuitico ſup altare ſēp ignis
miſſus de celo ardebat. i. ignis diuini amoriſ: q̄ oēs ī xpo
.i. q̄ ſup altare offeruntꝰ quaſi rebaptiçat ⁊ exurit carnis
eoꝝ vitia. b Cui⁹ vētilabrū. Ventilabrū in manu ē ex/
amē iudicij q̄ diſcernunť leues ⁊ vacui a fructu boni ope/
Joh.5.d ris. In manu: qꝛ pater nō iudicat quenq̄: ſꝫ omne iudiciū
D ꝺdit fi. c Permūdabit. i. quotidie a varijs tētationib⁹
† 88. di. c. mūdat. Vel ꝑmundabit dum ob manifeſta pctā ꝑuerſus
pſbyter. et de eccľia eijciť: vel p⁹ mortē dānať. d Paleas āt. Pa
95. di. c. ec/ lee de origine vnā ⁊ triticū oriunť. i. de ſemine. çiçania xo ꝺ
ce. i ſi. et. 1. diuerſa. Palee ergo ſunt q̄ fidei ſacramētis ībuunť: ſed
q. 1. c. dedit ſolidi nō ſūt. Ziçania xo q̄ ⁊ ope ⁊ ꝓfeſſiōe ſecernunť ab
Joh.3.c electis. De his diciť: Qui nō credit iā iudicat⁹ eſt. ⁊ iō nō
fit hic mētio de illis. e Inextiguibili. qꝛ nō extingue
tur neq₃ extinguet cruciatos: ſed eternaliter puniet. dici/
Ps.65. tur aūt ad differentiā illi⁹ de quo ꝺꝛ: Igne nos examina.
† De. cōſe. ⁊c. f Tunc venit. Qñ iohānes ꝑdicabat et baptiça
di. 4. c. per bat. ſ. qñ ieſus triginta erat annoꝝ: oſtendēs nullū debe/
aquā. De re ſacerdotē vel ꝑdicatorē fieri niſi virilis etatis. Sic Jo/
ſum. tri. dā ſeph tricenari⁹ regnū egypti ſuſcepit. dauid regnū ea eta/
nat⁹. i pri. te inchoauit: Ezechiel ꝓphetiā ꝓmeruit. Venit ieſus
et de cele. his de cauſis vt baptiſma iohānis cōprobaret: et vt (q̄a
miſ. i qua/ homo erat) omnē impleret iuſticiā ⁊ legis humilitatē: et
dam glo. vt aquas ſanctificans per colūbā in lauacro aduētū ſpi/
De bap. c. ritusſancti oſtenderet. Venit enī nō neceſſitate ablutiōiſ:
debitum. ſed vt nemo quātūlibet ſanctus baptiſmi grām ſupfluam
iudicaret. g A galilea in. Galilea trāſmigratio. iorda
nis deſcenſus. Qui ergo vult baptiçari trāſmigret a viti
is: ⁊ deſcēdēs humilietur. h Sine modo. Sine modo
me a te baptiçari: v[el] poſtea qꝺ a me q̄ris in ſpiritu bapti/
çeris. Sic enī decet [n]os dare exemplū implende oīs iuſti
cie: vt diſcant omnes neminē ſine vnda baptiſmi eſſe pfe/
ctū. i Sic enī de. i. per humilitatis exemplū reducere
ad vitā: et oſtendere ꝙ nullus perfecte ſit iuſtus ſine ba/
ptiſmate. Si enī de ſpiritusſancto natus nō dedignor: q̄n/
† De conſe. tomagis neceſſe eſt alijs q̄uis iuſtis etiā a minoribus ba
di. 4. per ptiçari. Hinc decet impleri primum omnē iuſticiā: ſcꝫ p
aquā. De quā omnis iuſticie ſūma ab omnib⁹ deinceps impleať vt
pe. di. 2. c. q̄ nullus ex operibus neq₃ ex arbitrio glorietur: ſed ſciēs ſe
rendum in reū iuſticie dei ſit ſubiectus. Ideo quiſq₃ eſt renatus ex
glo. De cō/ aqua et ſpiritu iuſtus diciť: qꝛ hoc implet per qꝺ oīs iu/
ſe. di. 5. c. ſi. ſticia impleť ex gratia: quā primo decuit īplere xpꝫ nō ex
19. di. c. ſe/ īdigētia ſed ex myſterio: vt renat⁹ fili⁹ dei oēs renatos fili
cūdū. et p. os dei fratres ſibi faceret. Sic. i. ſubdēdo ſuo et īferiori
c. dānam⁹. omnē iuſticiā. i. humilitatē que ē omnis iuſticia. Et pfe/
cta humilitas habet tres gradus. Primus eſt ſubdere ſe maiori ⁊ ſe nō ꝑferre
equali: hic vocatur ſufficiēs: qꝛ ſufficit aliquē ſic humiliari: ⁊ iſte gradus omni
iuſto eſt neceſſarius. Secund⁹ grad⁹ eſt ſubdere ſe equali: nec preferre ſe mino/
ri: hic dicitur abundans. Terti⁹ eſt ſubeſſe minori in quo eſt oīs iuſticia. Hunc
xps impleuit: qui vnā partē tm̄ habet: qꝛ in vnitate cōſiſtit ⁊ perficitur. Alij du
obus modis diſtinguunť: qꝛ minus perfecti non ſic in vnitate cumulantur.
k Tunc dimiſit. Cum tali ordine cognouiſſet implēdā iuſticiā. Dimiſit: quia
vera eſt humilitas quā non deſerit comes obedientia. Spiritus in momen/
to eum docuit quod prius neſciuit: et ideo quod prius timuit humiliter deuot⁹
impleuit. l Baptiçatus autē ⁊c. Chriſtus aquas baptiſmi ſanctificauit: qꝛ
cuius eſt creare eiuſdem eſt et ſanctificare. Sicut homo conſtat duob⁹. i. cor/
pore et anima: ita duobus renaſcitur: aqua que purgat ſordes et cōſepelit chri/
ſto: et igne ſpiritus quo cōflagrāti ad celū rapimur. Sic eccleſia poſt baptiſmū
culmen virtutum quibuſdam incrementis appetit: vt chriſtus baptiçatus de a
qua aſcendit. Qui poſt baptiſmū aſcendunt: quia ad virtutes proficiunt: et qui
prius carnales et filij ade: fiunt ſpirituales et filij dei. m Aperti ſunt ei ce.
Et hoc ad impletionē iuſticie. Nō enī tūc primū ſibi patuere celeſtia vel ſpirituſ
ſanctus eſt datus: ſed nobis per acceptum baptiſmum aditū celi patere ⁊ ſpiri/
tumſanctum dari monſtrauit. Qꝛ enim celi aperti: ꝙ ſpiritusſanct⁹ venit: ꝙ vox
patris inſonuit ⁊c. hec myſtica ſunt in nobis. Patet renatus aditus in celū
per chriſtum qui per adam clauſus fuit.

Sicut

a portare. Ipſe vos baptiçabit ī ſpi a
a qꝛ ſctificat a pctis: et accēdit amore dei.
b tribulatiōe vel purgatorio igne. c q̄ nō cre
dūt hoc vētilabro nō remouenť: qꝛ iā iudicati ſūt
id eſt diſcretio iudicij.
b ritu ſācto et igni. Cui⁹ vētilabꝝ ī b c
a poteſtate. b a paleis c ꝑnte ecclīam.
c manū ſua ⁊ ꝑmūdabit areā ſuā: d
a immobiles a ſpe eternoꝝ. b celeſte.
⁊ cōgregabit triticū ſuū in hor/ e f
leues.
d reum: paleas autem comburet g h
a vt qui diu latuerat manifeſtaretur.
e f igni inextiguibili. † Tūc venit ie i
a qꝛ in nazareth habitauerat. b qꝛ in eo fi
gura baptiſmi ꝑceſſit: et ex noīe deſcēſum de ſu/
perbia exigit. c maior ad minorem.
g ſus a galilea in iordanem ad io/
a dñs a ſeruo: nullus ergo dedigneť inferiorē.
hannem vt baptiçaretur ab eo.
a humilitatē regis imitatur miles.
† Johānnes autem prohibebat k
a qui eges. b q̄ nō eges. terren⁹ a celeſti.
c ab originali pctō mūdari: qꝛ tu es agn⁹ dei
q̄ tollis pctā mūdi.
eum dicens: Ego a te debeo bā/ l
a cuius generatio nō eſt vicioſa.
ptiçari: et tu venis ad me? Re/
a impleri illud ad qꝺ veni.
h ſpondens autē ieſus dixit ei: Si
a ſubdit quare vētat baptizari. qꝛ vita mea
moꝝ eſt diſciplina. ſic. i. dū ego ſupior ⁊ nō in/
digēs a te ſuſcipio.
i ne modo. Sic enī decet nos im/ m
a docere cōſummationē iuſticie. i. ad baptiſmū
inuitare: qꝛ baptiſmus eſt cōſūmatio oīs iuſticie
me ſuſcipiendo: et baptizando. b id ē oē
ꝑceptū iuſtificās. conſenſit.
k plere omnē iuſticiā. Tunc dimi/
l ſit eum. † Baptiçatus autē ieſus n †
a ſine mora. b quia baptizari ad patriā ꝑ
virtutes aſcendere debent.
c que eſt fundamentum aſcenſionis.
cōfeſtim aſcendit de aqua. Et
ieſus vidit et baptiſta vt iohānes ait.
m ecce apti ſūt ei celi. Et vidit ſpūꝫ o

a Ipſe baptiçabit vos in ſpūſctō. graꝫ ſā
cti ſpūs ꝯferēdo: qꝺ nō pōt facere niſi deuſ.
Addiť autē: b Et igni. qꝛ ſup baptiça/
tos ꝺ nouo ī ꝑmitiua eccľia freq̄nť appebat
.ſ. in ſigno viſibili: ſicut apparuit ſup apľos
in linguis igneis.
Oñdit ꝯñr Johā
nes in xpo iudicia
riā poteſtatē. cum
dicit: c Cui⁹ vē
tilabrū. Ad cuius
intellectū ſciendū
ꝙ vētilabrū eſt in/
ſtrumentū quo ſo/
lebāt purgari bla/
da in paleſtina: et
eſt factū ſicut pala
cum qua proijciť
granū paleis com
mixtū in altum: et
ventus paleas tol † Mar.1
lit et granū ī area Luc.3
cadit: iohannes ğ Joh.1
metaphorice lo/
quens: per venti/
labrū intelligit di/
uinū iudiciū: quo
xps d Permū
dabit areā ſuā. i.
eccleſiā in qua ſūt
cōmixti mali cum
bōis: ſꝫ in iudicio
ſepabunť. e Et
cōgregabit triticū
.ſ. iuſtos ⁊ electoſ.
f In horreū ſuū.
i. in eternā beatitu
dinē. g Pale
as autē. i. homies
vanos ⁊ falſos.
g Cōburet igni
īextinguibibili. i.
in pena īfernali ſē
ſibili. i Tūc ve
nit ieſus. hic ponī
tur teſtimoniū io/
hannis de xpo in
ipſius ꝑſentia: ve/
nit enī xps ad ba/
ptiſmū iohānis vt
ꝑdicationē ei⁹ ap/
probaret. ſecundo
vt tactu ſue carniſ
vim regeneratiuā
aq̄s ꝯferret. tertio
vt ipſe teſtimoni/
um iohānis ꝺ xpo
et etiā dei patris audiret. k Johānes āt
ꝓhi. eū. ex reuerētia cū ſciret eū eſſe deū ve/
rū et hominē lauacro nō indigētē: ſꝫ alios
a peccato lauātē. iō dicit: l Ego a te de/
beo baptiçari. i. ab originali pctō mundari:
nō qꝛ tūc iohānes haberet originale pctm̄:
qꝛ fuit in vtero mr̄is ſctificat⁹: ſed loq̄bať ī
pſona generis humani. Vel aliter: Ego a te.
qꝛ ſāctificati in vtero indigēt baptiſmo xpi
ad hoc vt ſint xpo incorpati: qꝛ in baptiſmo
xpi caracter imprimiť per quē xpo ꝯfigurā/
tur. Rñdēs aūt ⁊c. ſequiť: m Sic enim
de. nos im. oēꝫ iuſticiā. i. hūilitatē. vñ ibi ac
cipiť iuſticia nō ꝓut eſt virtus ſpecialiſ: ſꝫ ge
neraliter ꝓut includit omnē virtutē.
n Baptiçat⁹ aūt ieſus ⁊c. hic pōitur teſti
moniū dei patris de xpo: qꝛ baptiçato xpo
apti ſūt celi: nō ꝙ celū tūc fuerit diuiſū: ſꝫ qꝛ
videbatur apiri: ſicut in coruſcatiōe videť fie/
ri: ⁊ p h̄ ſignabať gl̄iā celeſtem credētibus
in xpm apiri. o Et vi. ſpi. dei. de. ad deno/
tādū

Hꝰ chriſtū ꝗ ꝑ adā clauſus fuit. a Sicut colūbā. Verū corpꝰ formatū ad horā habuit in ſpecie colūbe: qꝛ aliter ſpūs ab hoībꝰ videri nō poſſet ſic colūba: nō ꝗn vera columba cēt: ſed qꝛ ſpūs in corꝑali ſpecie: nō tñ ipe corpꝰ. Ita de hac figura ſentit̄ ſicut de alijs in q̄bꝰ deꝰ apparuit: q̄ expleto officio reſoluebantur. Bene ſpūs in colūba q̄ ſimplex ⁊ māſueta deſcēdit: vt ⁊ ſue nature ſimplicitatē: ⁊ eū in quē deſcēdebat mitē miſcōdie precōnē datorēq̄ indicaret. Similit̄ oēs baptiſmo renati. vij. virtutibꝰ in colūba ſignificat̄ debent repleri. Colūba a malicia fellis eſt aliena. in q̄ ꝓhibemur ab ira. Nullū ore vel vnguibus ledit: in q̄ notat̄ innocentia. Nec minimas auiculas inuadit: i q̄bꝰ alie aues ſe ⁊ pullos ſuos nutriunt: in q̄ ꝓhibemur a rapina. Puro veſcit̄ grano: in q̄ notat̄ abſtinentia. Alienos tanq̄ pullos ſuos fouet: ecce charitas. Gemitū dat pro cantu: ecce cōpunctio. Sup aquas ſedet vt accipitrē preuiſa in aquis vmbra declinet: ecce ſollicitudo. In colūba super dñm ſpūs apparuit: qꝛ venit nos ꝑ manſuetudinē colligere. Sup diſcipulos in igne: quos ad cōſumendā rubiginē peccati ꝯtra ſeipſos veniebat accēdere. Adā peccando celū amiſit: chriſtꝰ a ſpūſancto ꝑ columbā glorificatus apparuit: flāmā vibrantē que viā ꝓhibuit aqua baptiſmi extinxit: qꝛ aqua eſt ꝯtraria regni. Complacui .i. bñplacitū meū ꝯſtitui: vt tu in q̄ nihil bonū placeas: ⁊ ꝑ te alij nō i ſe: ſꝫ in te .i. tibi fide ⁊ charitate vniti placeant.

Ca. IIII

c Tunc ieſus du. eſt ⁊c̄. Poſt baptiſmū: qꝛ nulla eſt mora a tentatiōe: Ut mox doceat in deſertum pugnare: docet baptiȥatos de mūdo exire: in quiete deo vacare: ſic filij iſrl̄ poſt tranſitū mar̄ ꝑ deſertū aſcendūt: ⁊ māna comedūt donec veniāt ad terrā ꝓmiſſiōis. Tūc ieſus. Hic eſt ordo recte ꝯuerſatiōis vt poſt accepta ſpūſcti grām ꝯtra diabolū artꝰ accingamur ⁊ mente ſeculū deſerētes vite eterne gaudia q̄ſi māna eſuriamꝰ deſerti. Ibi fit tentatio: qꝛ nō ante hoſt̄ ſe erigit q̄ȝ hō de mūdo exit. Tenet eni ſub legibꝰ ſuis eū. In deſerto pugnat̄ aſperis: qꝛ adā in paradiſo delitijs affluens victꝰ eſt oblectamētis.

Hiſtoria. Hiſto. In illo deſerto qd̄ eſt inter hieruſalē ⁊ hiericho xp̄s diabolū vicit: vbi figuraliter dixerat adā incidiſſe in latrones: ⁊ eū viciſſe. Latrones autē ibi habitaſſe ꝓbat locꝰ q̄ d̄r domim .i. ſanguis: ꝓpter effuſionē ſanguinis q̄ ibi fiebat. Ea via ſamaritanꝰ deſcendit: qꝛ carne indutꝰ eaſdē tentatiōes ſuſtinuit. d Spiritu. ſcto: q̄ q̄s replet ad pugnā mittit fortes. Sine h̄ ſpū qui ad pugnā vadit cito cadit. e Ut tentaret̄. Non tentat̄ a diabolo: niſi q̄ ad deſertū exierit .i. bono ſtudere ceperit. f Et cū ieiunaſſet. Ieiunat vt tentet̄: tentatur qꝛ ieiunat: ⁊ exēplū ieiunādi nobis dat: ⁊ q̄ ieiunat diuine eſt potētie. Moyſes ⁊ Helias ieiunauerūt: nō ex virtute vt xp̄s: ſed moyſes ſuſtentat̄ eloquio dei: helias aūt fortitudine cibi. Nec dicunt̄ illi duo eſurijſſe: ſꝫ chriſtus vt hō eſurit. vt celet̄ deus: ſignificat aūt deſideriū nr̄e ſalutis. Ecce ꝯuenit legi: q̄ ꝑ moyſen accipit̄: ⁊ ꝓphis q̄ ꝑ heliā. Xl. diebꝰ. iiij. ꝑtes ſunt mundi de q̄bꝰ xp̄s ſuos ꝯgregat: ⁊ .x. p̄cepta leḡ q̄bꝰ ſuos ꝯtra mundi oblectamēta armat. Ieiunat .xl. diebꝰ añ mortē cibo indigens. q.d. in tp̄e agonis abſtinete a deſiderijs ſeculi: comedit poſt reſurrectionē .xl. diebꝰ cibo nō indigēs. q.d.

Mat. 28. b Ego ſum vobis ꝯſolatio ⁊ cibꝰ oībꝰ diebus. Un̄: Ecce ego vo. ſuꝫ o. d. ⁊c̄. Sic̄ eni dū viā dñi carpimꝰ: a vanitate ſeculi ieiunamꝰ: ⁊ futuri ꝓmiſſiōe reficimur. In pugna xp̄i prius agit̄ ꝯtra gulā ieiunādo: ꝑ quā victus eſt primꝰ hō. Gula libidines inflāmat: concupiſcentiā carnis nutrit que repugnat legi mentis. hec niſi prius refrenetur: fruſtra ꝯtra alia laborat̄. Xl. diebus: hic numerus totū tempꝰ deſignat q̄ chriſtus cū ſuis dimicat. In h̄ numero due leges ꝑ abſtinentiā cōpletur: qꝛ in .xl. decalo/

gus mā

a ſ ſpūs in colūba: filiꝰ in hoīe. pater in voce: ita trinitatis p̄ſentia baptiſmū cōſecrauit.

a dei deſcēdentē ſicut colūbā: ⁊ venientē ſup ſe.

a ſ ad quē illa vox fiebat. b ſ hec vox nō vt ei indicet qd̄ neſciat: ſed q̄ auditoribꝰ ꝓficiat.

Et ecce vox de celis a

a ſ demōſtratiue ad hoīes. b ſ cōſubſtantialis. ſ ſic qui baptizatur oſtenditur filius dei.

dicēs: Hic eſt filius meꝰ dilectus b

a ſ in adā diſplicuit. vñ: penitet me feciſſe hoīem.

b in quo mihi cōplacui. Ca. IIII c

c Tunc ieſus ductus eſt in d

ſ locum certaminis.

d deſertū a ſpiritu vt ten e taretur a diabolo: et cū f ieiunaſſet quadraginta diebus

ſ q̄ ieiunat diuīe ē potētie. a ſ ecce aſperitas.

tandū plenitudinē grē i ipo. a Et ecce vox de cel. vox .ſ. patris. b Hic ē fi. meꝰ. natural̄ .ſ. alij aūt ſūt adoptiui. c In q̄ mi. cō. i. in q̄ volūtas mea cōplebit̄ de ſalute gener̄ hūani: ⁊ ſic apparet efficacia huiꝰ teſtimonij. Patet etiā q̄ i baptiſmo xp̄i tota trinitas apparuit: large apparitionē accipiēdo. pr̄ .ſ. in voce: filiꝰ i carne: ſpūſſctūs i colūbe ſpecie: differēt tñ: qꝛ filiꝰ apparuit i carne ſibi vnita in vnitate ſuppoſiti: in apparitione aūt aliaꝝ ꝑſonarū erat vnio per modum ſigni.

Ca. III

Moraliter. f† In diebꝰ illis: venit Iohēs baptiſta ꝑdicans ⁊c̄. In Iohe deſcribit̄ euangelij ꝑdicator: ⁊ p̄mo q̄tū ad doctrinā cū dicit̄: a† Dicens: Penitētiā agite ⁊c̄. Debet eni ꝑdicare generaliter ea que recedere faciūt a peccat̄: ⁊ ea que faciūt accedere ad ꝯſecutionē regni celeſtis: ⁊ q̄m talis ꝑdicator parat viā dñi vt ꝑ grām veniat in mētibꝰ hūanis. ideo de ipo pōt dici qd̄ ſubdit̄: c† Hic eſt eni de q̄ dictū eſt ⁊c̄. Ipe aūt iohēs. Hic ꝯſr̄ deſcribit̄ predicator euāgelij q̄tū ad vitā: et primo q̄ntū ad veſtitū cū d̄r: e† Habebat veſtimentū de pilis cameloꝝ. ⁊ q̄ntū ad victum cū d̄r: f† Eſca aūt eiꝰ ⁊c̄. Auſteritas eni vite req̄rit̄ in euāgelij predicatore. Ideo dicit Apl̄s .j. Cor. ix. Caſtigo corpꝰ meū et in ſeruitutē redigo: ne forte cū alijs ꝑdicauerim ipe reprobꝰ efficiar. Et qꝛ ꝑdicatio talis ꝑdicatoris ē efficax. iō ſequit̄: h† Tūc exi. ad eū hiero. ⁊c̄. Nam doctrinā tal̄ ꝑdicatoris multi libent̄ audiūt: ⁊ pnīe fructū faciūt: ⁊ tales ſūt demulcēdi. Deriſores aūt ⁊ inſidiatores ſūt increpādi. Iō ſubdit̄: m† Uidens aūt mul. phari. ⁊c̄. De q̄bꝰ d̄r Luc. vij. Phariſei aūt ⁊ legiſpiti ſp̄euerūt in ſemetipis ꝯſiliū dei nō baptiȥati ab eo .ſ. a iohāne: ⁊ ideo ꝑ iſtos q̄ veniebāt ad ꝑdicationē iohīs: ficte ſignātur illi q̄ veniūt ad ꝑdicatorē euāgelij: vt ex ore eiꝰ capiant aliquid vñ poſſint eū calūniari. iō talibus d̄r: a† Progenies vipe. q̄s demō. vo. fu. a ven. ira. q.d. nullus: niſi recedatis a malicia vr̄a. Iō ſubdit̄: c† Facite ḡ fruc. dig. pnīe. nā in vita pñti pōt hō ſemꝑ penitere. d† Et ne ve. di. intra vos pa. ha. abraam. credētes vos ſaluari ſine opibꝰ pnīe: qꝛ h̄ eſt falſum. Sic aūt videt̄ de pl̄ibꝰ xp̄ianis: q̄ deuotionē hñt ſpecialē ad aliquē ſctm̄ vel ſcrām: ⁊ ꝑ coꝝ merita credūt ſaluari ſine opibꝰ bonis. f† Potēs eſt āt deꝰ de lapi. iſtis ſuſci. fi. abrae. i. de pctōribꝰ deuotos facere. g† Iā ei ſecur̄. ſcꝫ diuine ſnīe: h† Ad radicē arboris depoſita eſt ⁊c̄ .i. ad p̄ſcindendū pctōres obſtinatos de pñti vita: ⁊ cōburēdū eos in gehēna. k† Ego q̄dē bap. vos in aq̄ ⁊c̄. ꝑdicator eni euāgelij diſponit ꝓpl̄m aſpergens eū aqua ſalutar̄ ſapie: vt ꝑ xp̄m mundent̄ interiꝰ aqua grē. i† Tūc venit ieſus a ga. ⁊c̄. gallilea vero trāſmigratio interp̄tatur. ꝑ h̄ igit̄ q̄ ieſus de galilea venit ad iohēm: ſignatur q̄ eiꝰ mēbra ſi debeāt lauari ꝑ grām oportet ea trāſmigrare de vitijs ad v̄tutes. k† Iohēs aūt ꝓhibe. eū ⁊c̄. ꝑ h̄ deſignat̄ q̄ q̄libet inferior ſuꝑiorem corrigere volens ex charitate dꝫ h̄ facere cū humilitate et reuerētia. Suꝑior aūt dꝫ talē correctionē hūilit̄ ſuſcipe: qd̄ inſinuauit ieſus dicēſ. Matth. iij. Sic decet nos adimplere omnē iuſticiā. n† Baptiȥatꝰ āt ieſus ꝯfeſtī aſcēdit de aq̄ ⁊c̄. ꝑ h̄ oñditur q̄ oīs lotus a pctīs grā diuiā dꝫ conari cū auxilio dei aſcendere de virtute i virtutē: ⁊ ſic aperiunt̄ ſibi celi ꝑ ſpem certā: ⁊ efficitur dei filiꝰ adoptiuus: ⁊ ꝑ ꝯñs heres ad hereditandū vitam eternā.

In ca. iij. vbi d̄r in poſtil. Qñ fuit reportatꝰ de egypto: tūc ei erat

Additio. Aliter aūt h̄r (in. v. āno a ſua natiuitate ⁊c̄. in decret̄. xxiij. q. iij. §. qd̄ vero iniuriā. Ibi eni expſſe legit̄ q̄ xp̄s fugiēs in egyptū latuit ibi ꝑ ſeptennium.

Replica. Et q̄ poſtil. i. iij. ca. dic̄ xp̄m fuiſſe in q̄nto āno reductū de egypto ꝫpt̄ canonē. Nō d̄o. xxiij. q. iij. itelligit̄ ñ ꝑciſe. exiſtēs ei. vij. ānoꝝ ē etiā. v. ānoꝝ: ſꝫ nō ꝑciſe.

b Tunc ductꝰ eſt ie. in deſer. Hic q̄rto oñdit euāgeliſta C. IIII in xp̄o v̄itatē deitat̄ ⁊ hūanitat̄ ex demonis tentatiōe: ⁊ exſctōꝝ angeloꝝ admiſtratiōe: ⁊ p̄mo pōit̄ p̄mū. ſcdo ſcdm̄. ibi: Tūc reliq̄t ⁊c̄. Pria diuidit̄ in tres ſm̄ triplicē tentationē ⁊ triplicem xp̄i victoriā. ſcda ibi: Tūc aſſūpſit eū. tertia ibi: Iterꝝ aſſumpſit eū. Pria ḡ tentatio fuit de carnis ꝯcupiā. Accepit aūt tentator occaſionē p̄mo de h̄ tentādi ex eſurie ipiꝰ xp̄i. Poſt baptiſmū eni xp̄i imediate ductꝰ eſt a ſpū. ſ. ſctō: qꝛ hūanitas xp̄i erat organū diuinitat̄: ⁊ iō ad oīa agēda mouebat̄ inſtinctu ſpūſcti. h̄ igit̄ motu iuit in deſ̄tū locū .ſ. aptū orōni: vt ibi ſpm̄ in orōne offerret ꝓ nobis deo pr̄i. e Et cū ieiu. vt carnē innocentē ꝓ nob̄ macerarer: ⁊ exēplū fidelibꝰ daret: ⁊ ꝑ h̄ q̄ poſt baptiſmū talia egit: nobis oñdit q̄ q̄ inchoat nouā vitā dꝫ ſeipm̄ deo offerre ꝑ ieiuniū ⁊ orōnē. Sequitur:

c Quadraginta

† De conſe. di. 5. quadrageſima

Gus mandatoꝝ ⁊ .iiij. euãgelia reſonãt. Vñ inſtitutũ eſt nos hoc numero acrius dimicare ad diluenda peccata q̃ fiunt dũ motu carnis violat̄ charitas: ⁊ ſic q̃diu hic ſumꝰ ſemꝑ peccata ploremus: qꝛ h̄ numero preſens vita oñdit̄. a Poſtea eſuriit. Hoc eſt vere humanitatis: ⁊ ꝑ hoc ē occaſio tentãdi. Latet ptãs: patet infirmitas. b Et accedens. Quia eſuries ē ſignũ infirmitatis. Et ſic nobis in abſtinētia non deeſt tentatio. Per exteriorē infirmitatē chriſtuꝫ tentat in quo nullã legē peccati inueniebat. c Si fi. dei es. Aliud hoꝝ exploratꝰ eſt: aliud tentant̄: dũ deũ ꝯfiteri videt̄: ⁊ hoĩ illudere conat̄. Sic enĩ tentat vt exploret qđ veretur. Sic explorat vt tentãdo decipiat. Si filꝰ dei es. Nouerat filiũ dei veniſſe in mũdũ ſeu ꝑ ꝓphas: ſeu ꝑ angelos nũciãteſ ſeu ꝑ iohem demonſtrantē: ſed qꝛ humilia in eo videbat ꝙ de deitate ſuſpicatꝰ eſt ex ſupbia ei in dubium venit. Vñ ⁊ callide exq̄rit: Nec indignũ fuit xp̄m tentari q̄ venerat occidi: vt tentatiões ſuperãdo nobis ptãtem
† De offi. ordi. c. iter cetera
daret ſuperãdi tentatiões: ſicut ſua morte tulit noſtrã mortalitatē. Chriſtꝰ nõ niſi poſt baptiſmuꝫ ſe tentari ꝑmiſit: inſinuans ad ſe cũtes grauiores paſſuros tentationes. Suadet eſuriēti pane de lapidibꝰ facto releuare: nõ ꝙ eius curet ſalutem: ſed ex mutatione cognoſcat virtutē: ⁊ ſi purus homo eſſet: panis oblectamēto illuderet eſuriē patienti. Tribus modis fit tentatio. Suggeſtione: delectatione: cõſenſu. Chriſtus vero ſola ſuggeſtione tentatus fuit: qꝛ delectatio peccati mentē eius nõ momordit. d Scriptum eſt: Non vtit̄ poteſtate: ſed ſcripturarũ auctoritate: docēs nos magꝭ doctrina q̄ꝫ miraculis pugnare. e Non in ſolo pane. Quaſi diceret: Perſuaſio tua tẽtatio eſt: qꝛ agis de cibo corꝑis ⁊ nõ de cibo mētis. Inferior pars hoĩs pane ſuſtentatur. alia ꝟbo dei reficit̄: qꝛ vero agis de inferiori: patet ꝙ tentator ſis. f Sed in oĩ verbo. Omne verbũ charitas: in qua cõplent̄ oĩa que ꝓcedũt de ore dei: qꝛ cuiuſcũqꝫ miſterio dicãt̄: nõ eiꝰ ſunt ſed dei. Sed ſi aduerſum q̄d inferit̄ hoc nõ eſt dei. De vno verbo. i. ſapiētia dei procedit q̄cq̄d loquũt̄ ſancti q̄ ſũt os eius. g Tunc aſſumpſit. Prima ⁊ vltima tentatio in deſerto: media q̄ꝫ hiſtorialit̄: vltima fuit poſtq̄ꝫ regreſſus eſt hierſm. Quia Mattheus nõ ſm ordinē hiſtorie: ſed ſm tentati-
B
onē ade ꝓſequitur: Lucas vt res geſta eſt. Quia ex rñſione xp̄i victus ⁊ incertꝰ remanſit: poſt primã ad ſecũdã acceſſit tentationē. Qꝫ ꝑmiſit ſe aſſumi: nõ infirmitas fuit ſed patientia. In diabolo vero nõ virtus ſed ſuperbia. Nota hec oĩa corporeis ſenſibus eſſe cõpleta: nec mirũ ſi ſe ꝑmiſit circũferri: ſi ſic accipit̄ aſſumptio: qui ꝑmiſit ſe crucifigi. h Supra pinnaculum. In paleſtina deſuꝑ plana erant tecta: ⁊ ibi erat ſedes doctorũ vnde populo loquerent̄ vbi multos cepit vana gloria honore magiſterij inflatos. In eo igit̄ loco xp̄m tentat: in q̄ multos decepat. Dũ aũt nõ ꝯſentit docet eos q̄ in ſublimi ſũt vana glia nõ moueri. Diabolꝰ alta petit: ad alta ſꝑ ducit eleuãdo ꝑ iactantiã vt p̄cipitare poſſit. In h̄ ꝙ xp̄s ſe in altũ tolli ꝑmiſit: h̄ monēti cadere nõ obediuit: oñdit vt cuicũqꝫ bona ⁊ alta imperãti obediamꝰ: h̄ p̄cipitare volēti ꝯtraeamꝰ. i Si filꝰ. In oĩbꝰ tētatiõibꝰ h̄ agit: vt intelligat ſi filꝰ dei ſit. Sed xp̄s ſic rñſum tēpat vt ambiguũ relinquat. Quia ꝟba ad inuicē ꝯferunt̄: i ſpecie hoĩs diabolũ apparuiſſe veriſile ē. k Mitte. Hec vox ꝯuenit illi q̄ oẽs p̄cipitare ſatagit: in q̄ infirmꝰ oñdit̄ ꝙ nulli nocere poſſit niſi p̄us ille ſe deorſuꝫ miſerit. Suggerebat ei vt aliq̄ ſigno exploraret q̄ntũ apud deũ poſſet. Sed nemo dꝫ tẽtare deuꝫ qñ hꝫ ex hũana rõne q̄d
Jo.10.c
faciat. Vñ q̄uis oĩa poſſet: ait tñ ſuis: Si vos ꝑſecuti fuerint i vna ciuitate fugite in aliã. Et ipe idē fugit ⁊ abijt ⁊ latuit. Nũc aũt poterit alit̄ de tēplo deſcēdere q̄ꝫ ꝑ iactãtiã ſe p̄cipitare. Poſtq̄ꝫ deficit hũana rõ: cõmēdet ſe hõ deo nõ tentãdo: ſed deuote cõfitendo. l Quia angelꝭ ⁊c̄. Beda. Qđ hũ dr̄ de corꝑe: diabolꝰ male interp̄-
Ps.90.
tãtur de capite: ꝙ ſi h̄ dicit de xp̄o: cur nõ ⁊ h̄ qđ ibi ꝯtra ſe dr̄: Sup aſpidē ⁊ baſiliſcũ ambulabis: ⁊ ꝯculcabis leonē ⁊ draconē. Sed de auxilio angeloꝝ quaſi ad infirmũ loq̄tur. de ſua ꝯculcatiõe tacet.

Iterum

a ſ. hoc addit ne in nocte comediſſe putetur.
a ⁊ quadraginta nõctibꝰ: ⁊ poſtea b eſuriit: ⁊ accedēs tētator dixit ei: c
a ſ. hoc explorat quod timet: nec ideo ſe ab eiꝰ tentatione abſtinet. b ſ. qꝛ ſciuit ſcriptũ eſſe: dixit ⁊ facta ſũt. c ſ. tētatio de gula. ſ. a gula incepit: ſꝫ quo ordine deiecit adaꝫ ab iſto deuincit̄. ſ. lapis ſignificat duriciam diaboli.
c Si filius dei es dic ũt lapides iſti d e panes fiant. Qui rñdens dixit: f
a ſ. tēperat rñſum: ne cognoſcat eum eſſe deum. b ſ. i. ſacramētali ſpecie: ſed verbo vite.
d e Scriptũ ē: † Nõ in ſolo pãne vi- g h
a ſ. ſententijs vtitur: inſtruens nos vt vincamꝰ nõ potentia ſed hũilitate. b ſ. verbũ dei de ore ꝓcedit: qꝛ voluntas dei referatur ꝑ ſcripturas.
f uit homo: ſed in õmni vẽrbo qđ i
a ſ. ꝑ quos deus loquit̄. b ſ. hec tentatio hiſtorialiter vltima fuit. c ſ. ex ꝑmiſſione nõ imbecillitate vnde inimicus ſuperbit.
g procedit de õre dei. Tũnc ãſſum- k
a ſ. hierſm vbi tēplũ fuit: ⁊ cultꝰ dei fuit. ſ. ex v-
pſit eum diabolus in ſanctãm ci-
ſu dicit. ſ. ſummitatē tēpli.
h uitatem: ⁊ ſtatuit eum ſupra pin- l
a ſ. nõ locus deo dicatus cohibet eũ. b ſ. tentatio de vana gloria. ſicut adam cui dixit: Eritis ſicut dij.
i naculũ tẽmpli: ⁊ dixit ei: Si filiũs m
a ſ. ſcripturis vtitur: nõ vt virtutes inſtituat: ſed vt errores ingerat ſicut ⁊ ſui.
k dei es: mitte te deorſũ. Scriptũꝫ n
a ſ. qui vidit contra fortiorem ei prouidet victorie occaſionem.
l ē enim: † Quia angelis ſuis mãdauit de te: ⁊ in manibus tollẽt
a ſ. legē in lapideis tabulꝭ ſcriptaꝫ in q̄ oẽs offen-
te: ne forte offendas ad lãpidem
debant. a ſ. mentis greſſum.
pedẽm tuum. Ait illi ieſus rur- o
a ſ. in Deutero. a quo ideo teſtimonia profert: vt ſecunde legis ſacramenta confirmaret.
ſum: Scriptũm eſt: † Nõ tẽtabis p

a Quadraginta diebꝰ. nõ vltra trãſijt vt virtꝰ diuinitatis diabolo celaret̄: qꝛ moyſes ⁊ helias ieiunauerunt tot diebꝰ. b Poſtea eſuriit. ꝑ h̄ in ſe ⁊ veritatē hũane infirmitatꝭ oñdit ⁊ occaſionē tētatori dedit. idõ ſequit̄: c Et acce. tētator. Ad euidētiã huiꝰ tentatiõis aduertēdũ ꝙ diabolꝰ ſciebat p̄dictũ ꝑ ꝓphas ꝙ xp̄s futurꝰ erat verꝰ hõ ⁊ verꝰ deꝰ: vt hr̄ expſſe Eſa. ix. Paruulus natꝰ eſt nobis ⁊ filꝰ datꝰ eſt nobis. ecce ꝟa humanitas. Et vocabit̄ nomē eiꝰ admirabilis ꝯſiliariꝰ: deꝰ fortis: pr̄ futuri ſeculi: p̄nceps pacis. Ecce mãifeſta eiꝰ diuinitaſ: ⁊ pluribꝰ alijs locis idē exprimitur: q̄s omitto ꝓpter ꝓlixitatē. Silr̄ ſciebat tp̄s natiuitatꝭ xp̄i eſſe cõpletũ. tum ꝓpter hebdomadaſ Danielꝭ: in q̄bus erat determinate p̄fixꝰ terminus ſui
aduētus. tum ꝓpter trãſlatio- † Deu.8. Luc.4.a
nē regni iudeoꝝ ad herodē alienigenã: ꝓut fuerat p̄dictũ ꝑ iacob patriarchã. Geñ. xlix. vt ſ. expoſitũ eſt plenꝰ ca. ij. ſꝫ neſciebat certitudinalit̄ ꝙ Jeſus naçarenꝰ eſſet ipe xp̄s de q̄ talia fuerũt dicta. Verũtñ ꝓpter eminētiã ſctitatꝭ eiꝰ: ⁊ ꝓpter cõpletionēꝫ tp̄is reſpectu xp̄i aduētus hēbat q̄ndã ꝯiecturã ꝙ ipe eſſet vere chriſtꝰ: ⁊ idõ de hoc voluit expientiã accipe ꝑ tentationē: qꝛ tentare eſt accipe experientiã de aliq̄ ignorato. intendebat etiã vlteriꝰ ꝑ hanc tentationē inducere eũ ad pctm̄ ſi inueniret̄ purus hõ: ſed neutruꝫ obtinuit: vt patebit. dicit igit̄ tentãdo: d Si filꝰ dei es. ſ. naturalis: ⁊ ꝑ ꝯñs ei eq̃lis i poteſtate: e Dic vt lapides ⁊c̄.
Luc. iiij. dr̄: Dic lapidi huic ⁊c̄. † Ps.90.
⁊ idē eſt: qꝛ ſinglare includitur in plurali: ⁊ idõ ſi demonſtrauit plures lapides neceſſario demonſtrauit vnũ. Vel aliter dicendũ: ꝙ lucas accipit ſingulare ꝓ plurali: ſicut accipit̄ Exo. viij. Venit muſca grauiſſima i domos pharaonis. i. multitudo muſcaꝝ. f Qui rñdēs di-
xit. ſic rñdit ieſus ꝙ nec diuini- † Deu.6.c
tatē eiꝰ poterat ꝑpendere: nec ipm̄ ad gulã inducere. dicēs: g Scriptũ eſt. Deutero. viij. h Non in ſo. pa. ⁊c̄. ſ. corꝑali. i Sed in oĩ ꝟbo ⁊c̄. qđ verificat̄ nõ ſolũ de vita ſpũali: ſed etiã de corꝑali: ſicut ꝑꝫ de moyſe q̄ ieiunauit. xl. diebꝰ ⁊. xl. noctibus verbo dei ſpũalit̄ ⁊ corꝑalit̄ ſuſtētatus. k Tũc aſſũ. eũ diabolꝰ. hic ſcđo tētat eũ de ſupbia ⁊ ad eundē finem ſic̄ prius. Dicit ḡ Mattheꝰ: Tũc aſſũpſit eũ diabolus i ſctãm ciuitatē. i. hierſm q̄ dicebat̄ ſctã: qꝛ diuino cultui deputata ꝓpter tēplũ qđ erat ibi: nec erat licituꝫ in lege ſacrificare deo alibi. l Et ſtatu. eũ ſuꝑ pin. tēpli. iſtud pinnaculũ erat tēpli tectũ: qđ erat deſuꝑ planũ ſicut fiebant tũc domꝰ paleſtinorũ. Erat enĩ intētio demonis illuc eũ portãtis vt a ꝑpꝭo ciuitatꝭ ipe ieſus q̄ſi volare videret̄: ⁊ ſic in vanaꝫ gliam ferret̄: ſed diuĩa virtute fecit ꝙ nullus eũ vidit: qꝛ in ptãte eiꝰ erat videri ⁊ nõ videri. m Et dixit ei: Si fili. dei es mit. te deorſuꝫ. q. d. virtute ꝓpria potes ſine ꝑiculo: ⁊ etiã ꝓpter miniſteriũ angelorũ tibi ſeruientiũ. n Scriptũ ē enĩ de te. ſ. in pſal. qꝛ angelis ſuis ⁊c̄. o Ait illi ieſus. ſic rñdet ei ꝑ ſcripturã ꝙ totaliter euacuat eiꝰ tentationē. p Nõ tēta. do. deũ tuũ. Deut. vi. Tentare enĩ deũ ē q̄rere expimētũ de dei virtute abſqꝫ ineuitabili neceſſitate: et h̄ eſt pctm̄: qꝛ q̄ñcũqꝫ hõ aliq̄d p̄t facere ſm viã hũanã ad euadēdum ꝑiculũ: nõ dꝫ illud omittere: q̄rendo diuinũ expimētũ: ⁊

ꝓpter hoc

a Iterũ aſſumpſit ⁊c. Hec tētatio ordīe pceſſit: ſed narrat̄ ꝓpoſte reſpi ꝙ factũ eſt ade. b Montē excelſuȝ. Iſido. Mons iſte ſuperbiā ſignificat: ꝑ quā cecidit ⁊ alios ruere facit. Excelſuȝ valde: q2 eũ ad ſummũ ſupbie trahere voluit. Tentatur⁹ de auaricia ī montē duxit: q2 auaricia ⁊ ambitio ſꝑ alta petit. c Oſtēdit ⁊c.

Non ꝙ viſuȝ ei⁹ q̄ oīa videt ampliauerit: ſ3 vanitatē mūdane pompe quā amabat q̄ſi ſpecioſā oñdens facere amari volebat. Vel ſciēs diabolus ꝙ xp̄s regnum ſibi tolleret: oñdit ei oīa regna mūdi: nō perſas vel medos: ſed quō in hoībus regnaret mūdanis. Vel ꝑ gulā vl̄ ꝑ auariciam vl̄ ꝑ alia: vt ſuadens qō volebat eũ ſibi ſubjceret. Lucas dicit in momēto ſibi oīa oſtēſa: in q̄ nō tam celeritas cōſpectus q̄ caduce fragilitas ptātis exꝓmit̄.

Poſſi oñdit de⁹ in momēto totā terrā ꝓmiſſiōis virtute deitat̄: ita mō actũ eſt. Oſtēdit ei oīa regna. ſ. partes terre in qb⁹ vnũquodqȝ regnũ poſitũ erat. Sicut ſi aliq̄ dicant ſup montes: Ecce ibi roma: nō ipam oñdendo: ſed parteȝ terre in q̄ poſita eſt. d Oīa regna. Oīa ↄcupiſcibilia in mūdo in qb⁹ hoīes regnāt. Vel ſimplr̄ tot⁹ mūdus illo ſuggerēte ab eo in monte viſus ē. e Et glīam coꝝ. Ra. Nō ꝙ eā ↄcupiſcētie oculo intueret̄ ſicut nos: ſed ſi hec oſtēſio fuit in mēte ſic medici vidēt morbos ſine leſiōe. f Hec oīa tibi dabo. Hec de arrogātia dicit: nō ꝙ tot⁹ mūdus ſuus ſit. A ꝑncipio qō dei erat vt ſibi vſurparet diabol⁹ laborauit. vñ vt in eis coleret̄: idola inuenit.

In his trib⁹ notant̄ gula: auaricia: ſuperbia. Ra. Lucas auariciā mediā poſuit: vltimā ſupbiā ſm morē pñris tpiſ: q2 ſupbia poſt oēs virtutes ſeuit. In his tribus: gula: auaricia: ſupbia oīa vitia ſibi federata ſunt ꝑempta. Vict⁹ de gula non tentat de libidīe vl̄ ceteris q̄ de gula naſcunt̄. Sic etiā in alijs omīb⁹ q̄ in mūdo ſunt vt armis vtat̄ diabolus cōtra nos.

Gen.6.b
ex.10.d
Mar.1.b
Luc.4.b

Nā nihil ī mūdo eſt niſi ↄcupia carnis ⁊ ↄcupia oculoꝝ ⁊ ſupbia vite. In his trib⁹ oīa genera tentationũ cōꝑhēdunt̄. g Scriptũ eſt: Dauid goliā trib⁹ lapidib⁹ de torrēte ꝓſtrauit: ⁊ xp̄s diabolũ trib⁹ teſtimonijs de lege. h Dñm deũ tuũ. Hoc vel ad diabolũ d2: nō q2 ex deuotiōe ſit impletur⁹: ſed vt ecōtra ꝙ ipe moliebatur ſcriptũ oñdat̄: ꝙ nō ipe ſed de⁹ ſit adorādus: Vel nō diabolo ſed ſibi ſm hũanitatē ⁊ cuilibet hoī h̄ ꝓceptũ eſſe inſinuat. ſicut illud: Nō tētabis dñm deũ tuũ. Dñm deũ. ſ. filiũ ⁊ p̄rem ⁊ ſpiritũſctm̄: q̄ eſt vn⁹ deus: deus adorat̄: ⁊ ſpecialit̄ ei ꝓpter ſe ſeruit̄.

1.Re.17.e
Deu.6.c

Hic oñdit̄ ꝙ hō xp̄s vt de⁹ ⁊ dñs ſit adorādus ex debito.
i Seruies. Grece latreoſis. later ſeruit⁹ d2. Seruitus cōis deo et hoī: ⁊ cuicũqȝ grece dulia d2. Illa vo q̄ ſoli deo debetur: latria diſtincte. vñ idolatria: q̄ qō ſoli deo debet idolis dat. Nota diabolũ in his vinci in qb⁹ adā vicit. Quē de gula tētauit: dũ de ligno vetito guſtare rogauit. De vana glīa cũ dixit: Eritis ſicut dij. De auaricia cũ ait: Scientes bonũ ⁊ malũ. k Acceſſerũt. Nō quaſi tunc ꝑmũ adeuntes: ſed agonē dñi procul aſpiciētes: ne videatur coꝝ ꝓſidio eguiſſe vel viciſſe. Sed vt ille victus abijt parati ad obſequiũ venerũt. Sicut in hoc agone militia nr̄a ꝓſtruitur: ita in obſequio angeloꝝ glorioſa remuneratio docetur. l Cũ aũt audiſſet ⁊c. Hic matthe⁹ ſicut marc⁹ ⁊ lucas ꝓtermittit ꝑmuȝ aduentũ dñi in galileā: poſtq̄ʒ baptiçat⁹ eſt: vbi aquā mutauit in vinũ: ⁊ cũ mr̄e ⁊ diſcipulis capharnaũ manſit: a qua aſcēdit hieruſalem propter paſca: Inde venit in iudeam ⁊ baptiçabat eum Johannes in ennon iuxta ſalim baptiçaret. Poſtq̄ʒ vero tradit⁹ fuit iohannes: iterum abijt in galileam. Cum audiſſent phariſei ꝙ baptiçaret: ⁊ plures faceret diſcipulos q̄ʒ iohannes fecerat. de q̄ reditu incipiunt tres euangeliſte. Johannes vero probato alioꝝ euangelio de veritate dictorum vidit aliqua deeſſe: ⁊ maxime que primo anno predicationis ſue geſſerat ieſus: pro quibus a fratribus rogatus ſcripſit euangelium quod alij ꝓterierāt ante traditionem iohānis: colligens ſe3 geſta vnius anni in quo ⁊ paſſus eſt poſt carcerē iohānis. Vñ etiā dicit: Hoc fecit initiũ ſignoꝝ ieſus. Et iterũ. Nondũ iohānes miſſus erat ī carcerē. m Johānes traditus. Quod erat propter euangeliũ. Ieſus hoc idem ꝑfecti⁹ ꝓdicans ad tempus cedit ⁊ fugit: vt ſit exemplũ ſuis.

Gen.3.a
Joh.2.b
Joh.3.c
Ibidem.

a ſ ⁊ ſi victus tamen nō ceſſat.
a dñm deũ tuũ. Iteꝝ aſſumpſit eũ a
a ſ ſuꝑ montē ſupbie omnis auar⁹ exigitur. ſ alta petit.
b diabolus ī mōntē excelſũ valde:
a ſ q2 oīa momētanea ſunt: nō ꝙ diabol⁹ ſed virtus diuina hoc poſſit. b ſ quāta eſt ei glīa trahere ad vitia. ſ tentatio de ambitione.
c d e ⁊ oñdit ei oīa regna mūdi ⁊ glīāȝ b
a ſ nō ꝙ hoc poſſit. ſ regem te faciam.
f eoꝝum: ⁊ dixit ei: Hec ōmnia tibi c
a ſ tentatio de auaricia. b ſ quod eſſet cadere. ſ vt ſuperiorem.
dābo: ſi cadens adōraueris me.
a ſ a poteſtate quā habebas retro. ſ in ignē eternum. b ſ qui ſaluti aduerſarius.
Tunc dixit ei ieſus: Vāde ſathā- b
ſ in pentateucho.
g h na. Scriptum eſt enim † Dominũ e
a ſ o hō. ſ nō ego te: ſed tu debes mecū deũ adorare. ſ ex debito: cui ſoli hoc debet̄. b ſ etiā cum hominibus ſeruis.
deum tuum adōrabis: et illi ſoli
a ſ ſm grecā interp̄tationē. b ſ ad xp̄s: vt lucas ait ꝑ iudeos poſtea pugnatur⁹. ſ iam nō inueniens quid ageret. ſ victus.
i ſeruies. † Tunc reliquit eum dia- f
a ſ vt victori deitas cōprobetur.
k bolus: et ecce angeli acceſſerunt g
ſ non adiuuabant.
l ⁊ miniſtrabant ei. † Cum autē au- b†
m diſſet ieſus ꝙ iohānes traditus

ꝓpter h̄ ꝓbatio ferri candētis ⁊ monomachie tāq̄ʒ illicita ꝓhibent̄ in iure. Per h̄ q̄ rñdet ieſus diabolo tētanti ipm̄: q2 cũ poſſet de pinnaculo tēpli deſcēdere ꝑ viā hũanā. ſ. ꝑ grad⁹ ad h̄ factos in tēplo nō debebat ꝑ altũ locũ deſcēdere: q2 h̄ eſſet deũ tentare a Iteꝝ aſ. eũ diabol⁹ ⁊c. hic tertio retētat eũ de ↄcupia oculoꝝ ſeu auaricia: q2 poſuit eũ in montē excelſuȝ. q̄s aũt fuit ille mons nō noiat̄ nec multuȝ refert ad ꝓpoſitũ. b Et o. ei omia re. mūdi. nō eſt ſic intelligēdũ ꝙ ex illo loco poſſent oīa regna ⁊ oēs ciuitates determiate videri: ſ3 oſtēdēdo diuerſas ꝑtes orbiſ dixit ei: tale regnũ eſt in tali ſitu ⁊ tale ī tali: enarrādo in breuib⁹ magnitudinē ⁊ glīam illoꝝ regnoꝝ: ⁊ ideo oñſio fuit magis ad auditũ q̄ʒ ad viſum. q̄ facto dixit ei: c Hec oīa tibi dabo. ex h̄ loco ⁊ alijs ſilibus dixerũt manichei ꝙ diabol⁹ eſt dñs iſtoꝝ corꝑaliũ inferioꝝ ſic̄ factor ⁊ creator coꝝ: ſed h̄ ptȝ maniſeſte falſuȝ Geñ.j. vbi deſcribũtur facta a deo: ⁊ iō dicēdũ ꝙ diabolus mētiebat̄: q2 mēdax eſt ⁊ p̄r mēdacij: vt h̄r Joh.viij. Creature eñ corꝑales nō ſunt ī ptāte ipius niſi q̄ʒtũ ſibi ꝑmittit̄ a deo. Seq̄tur: d Vade ſathana. Hic īcrepauit eũ ⁊ nō. ſ̄. ad oñdendum ꝙ ꝓprias iniurias d3 hō portare: ſ3 dei iniuriā nullo mō d3 tolerare. h̄ aũt maxime fit qñ cult⁹ debitus deo impēdit̄ diabolo: qō diabol⁹ facere ſuggerebat: ⁊ iō hanc veritatē ꝑ ſcripturā ↄfirmat Deut̄.vj. e Dñm de. tu. ado. ⁊c. adoratione. ſ. latrie. q̄ ſoli deo debet̄. hoīes aũt venerari ꝑñt veneratione dulie. f Tūc reli. euȝ. Hic oñdit̄ diuinitas ex miſterio ſctoꝝ angeloꝝ. reliq̄rāt eñ angeli ipm ieſum ad tp̄s vt diuitas eius diabolũ mag⁹ letaret: ⁊ vt ↄueniēti⁹ locũ tentandi h̄ret: ⁊ vt victoria ipi⁹ xp̄i excellētior appareret ex h̄ ꝙ ſol⁹ ipm deuinceret: ⁊ iō victo tētatore ⁊ ꝑ ↄfuſione recedente:
g Acceſſerũt an. ⁊ mi. ei. ſicut vero dño ſerui ſui. ex qua apparet diuinitas xp̄i: q2 nulla natura eſt ſupra angelicā niſi diuia. Seq̄tur ſcd̄a ps tot⁹ euāgelij. h Cũ āt au. ieſus. Supl⁹ declarauit matthe⁹ ꝑſonā ipius mediatoris oñdendo ī ipo veritatē hũane nature ⁊ diuie. hic incipit agere de opib⁹ xp̄i. de xp̄o aũt int̄ alia tria fuerāt ꝑ ꝓphetas ꝓdicta. Primũ ꝙ eēt legiſlator noue leg⁹ Hiere.xxxj. Ecce dies veniũt dicit dñs: ⁊ feriā domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouũ ⁊c. Scd̄m eſt ꝙ eſſet xp̄s redēptor ꝑ meritũ ſue paſſiōis Eſa.liij. Ipe aũt vulnerat⁹ eſt ꝓpter iniquitates nr̄as ⁊c. Tertiũ eſt ꝙ eſſet mortis deſtructor per gloriā ſue reſurrectiōis Pſ.xv. Nō derelinques aiam meā in inferno: nec dabis ſctm̄ tuũ videre corruptioneȝ. qō nō pōt intelligi de dauid cũ ſepult⁹ fuerit ⁊ incineratus: ſed de xp̄o tm̄: vt oñdit beat⁹ Petr⁹ Act⁹.ij. Igitur reſiduũ hui⁹ euāgelij diuidit̄ in tres ꝑtes: q2 ꝑmo determinat euāgeliſta de xp̄i legiſlatione. ſcd̄o de ipi⁹ paſſiōe. ca.xxvj. Et factũ eſt cũ ↄſũmaſſet. tertio de ipi⁹ reſurrectione. ca. vlti. Veſpe aũt ſabbati. Circa ꝑmũ aduertenduȝ ꝙ lex nō īpōit̄ niſi mltitudini: ⁊ iō legiſlationē ꝓcedit populi adunatio. Et iō circa ꝑmuȝ duo facit: q2 ꝑmo oſtēdit ꝓpli adunationē ad xp̄m ꝑ ei⁹ ꝓdicationem: ⁊ ſcd̄o deſcribit xp̄i legiſlationē. ca. ſe. Videns ieſus turbas. Pria adhuc in duas ꝑtes: q2 ꝑmo in generali tāgit̄ xp̄i ꝓdicatio: ⁊ ſcd̄o ſubiūgit̄ ex hoc ſequēs ꝓpli ad xp̄m adunatio. ibi: Ambulans aũt ieſus. In ꝑma parte deſcribit̄ predicatio chriſti q̄ʒtũ ad tria. ſ. q̄ntũ ad temp⁹: locũ ⁊ moduȝ. Tempus aũt tāgit̄ cũ d2: Cũ audiſſet ieſus ꝙ iohēs tradit⁹ eſſet ⁊c. ex q̄ ptȝ ꝙ matthe⁹ hic omittit omīa opa xp̄i q̄ fecit ante incarcerationē iohīs: ſed illa deſcribit iohēs: vt ptȝ j. ca.ij.iij. ⁊ .iiij. licȝ ei añ īcarceratiōeȝ iohīs ꝓdicauerit: nō tñ ita publice. locũ āt hui⁹ ꝓdicatiōis tāgit cũ ſubdit:

† 26.q.5.c nec mirũ. ante ſi. in textu.
† 11.q.1.c exēplum.
† Mar.4b

a • In galileā. Due ſunt galilee. vna dr̄ iudeoꝝ: altera gentiū: ꝓpter inhabitationē gentiū. quā partē dedit Salomon regi Tyri q̄ gentes ibi poſuit. b • Naçareth. Un̄ chriſtus naçareus dr̄: vicus eſt ī galilea iuxta mōtē thaboꝛ. Capharnaū oppidū in galilea gentiū iuxta ſtagnū geneçareth ſitum in terra çabulon ⁊ neptalim: vbi ꝑma captiuitas hebꝛeoꝝ ab aſſyriis. Ubi ḡ ꝑma leg̃ obliuio: ibi ꝑma euāgelij ꝑdicatio: vt ⁊ de loco q̄ſi medio affluerei ad gentes ⁊ ad iudeos.

Allego. ¶ Allego. Qꝫ relicta naçareth trāſit capharnaū: ſignificat ꝙ de floꝛe figurarū leg̃ ad fructū ſpūalē q̄ in euāgelio eſt: tranſire nos docet. Hec vero ſpūalia ſunt ī villa pulcherrima. i. in eccl̃ia: q̄ maritima: q2 iuxta fluctus ſecl̄i poſita quotidie tundit̃: ⁊ hoīes illecebꝛis mūdi inuolutos retib⁹ euangelij capit. In finib⁹ aūt çabulon ⁊ neptalim ſita eſt: q2 ī medio gentiū ad dilatandū verbū dei fortit̃ ꝯſiſtit: vt credentib⁹ refugiū: periclitantib⁹ oſtendat fidei poꝛtum. c • In finibus ça. Zabulon habitaculū foꝛtitudis. Neptalim dilatatio. In his tribub⁹ fuere viculi

Ps. 67. de q̄b⁹ apl̄s: Un̄ ꝑncipes çabulon ⁊ ꝑn. nep. d • Terra çabulon ⁊c. Rab. Qꝺ ꝑmo poſitū eſt ꝑter

Esa. 9. a mittit euāgeliſta. ſ. Pꝛimo tꝑe al

†78. di. c. ß ſbyter le. eſt terra çabulon ⁊ terra neptalim: ſicut ⁊ qꝺ in medio eſt. ſ. Nouiſſimo aggrauata eſt via maris. Qꝺ iō facit: q2 intēdit oñdere initium ꝑdicatiōis chꝛiſti: ⁊ ideo qꝺ myſticū eſt tangit. e • Uia mar̃ ⁊c. Eccleſia q̄ iuxta mare ſecl̄i ipa eſt trans ioꝛdanē. i. ꝑ baptiſmū de pꝛiſtinis erroꝛib⁹ eruta eſt. Galilea. i. trāſmigratio eſt facta: ⁊ que ꝑus ſub gentili ritu ī vmbꝛa moꝛtis ⁊ carnis luxu eſt verſata: xp̄o predicāte ꝑ fidem xp̄i illumiata ē. Galilea gentiū q̄ eſt in tribu neptalim: vicina tyrijs. dr̄ ad differentiā galilee illius q̄ eſt in tribu çabulon q̄ eſt iuxta tyberiadē. In illa aūt que dr̄

3. Re. 9. c gentiū: ſalomon viginti ciuitates dedit hyram regi tyri ī ſoꝛte trib⁹ neptalim. In vtriſq3 īmoꝛat⁹ eſt xp̄s. Sed ꝑ figura coꝝ q̄ vocandi ſunt de gētib⁹ ea q̄ gentiū eſt hic memoꝛat̃. f • Populus. Aug⁹. Popul⁹ iſte q̄ pꝛioꝛ duct⁹ eſt in captiuitatē: ⁊ in tenebꝛis vitioꝝ erat: pꝛioꝛ lucē ꝑdicatiōis xp̄i vidit. Deinde in oēs gentes euāgeliū diſſeminatū eſt. Un̄ ſequit̃: Habitantib⁹ in regione ⁊c. g • Umbꝛe moꝛtis. Moꝛs eſt in inferno. vmbꝛa hui⁹ moꝛtis ſunt peccata q̄ nunq̄ ſine moꝛte. Qui ergo vult fugere moꝛtē vitet vmbꝛā. h • Exinde ⁊c. Poſtq̄ baptiçat⁹ eſt. Baptiſm⁹ idoneos facit ad ꝑdicādū. Exinde. i. tradito iohanne: q2 lege deſinēte ſequit̃ euangeliū: vt auroꝛam ſol. Humilis magiſter q̄ doctrinā diſcipuli nō impedit: ſ3 expectat donec ꝯſūmet curſum ſuū. In q̄ docet ne q̄s ab in-

1 Cor. 14. f ferioꝛe ꝑſona ſermonē ꝯtemnat. Un̄ Apl̄s: Si cui reuelatū fuerit: pꝛioꝛ taceat. i • Penitentiā agite. Eadē que preco pꝛedicat: vt oſtendat nō alius q̄ qui in voce clamauerat. Chꝛiſtus eñ verbū qꝺ clamat in iohanne oꝛgano: ⁊ in oībus q̄ ab initio aliq̄d diuinit⁹ dixerunt: ⁊ tamen iſte ſolus vox: q2 ꝑ eum pñs verbū oñditur qꝺ alij longe nunciauerūt. Inter eñ vocē ⁊ verbū nihil eſt mediū: ſed vt vox ſonuit mox verbū ꝑcipitur: ſicut iohānes clauſus deſtitit: xp̄s virtutib⁹ claruit. Un̄ iohēs eſt figura ꝓphetarū ⁊ legis: q̄ vere ſunt vox clamātis ſapīe dei: q̄ꝝ iohēs ē finis: q̄b⁹ ceſſantib⁹ ſolū v̄bū qꝺ in eis ſonuerat ꝑ ſe oſtēditur. Rab. Hec ꝑdicatio xp̄i in capharnaū coꝛuſcantibus miracul̃ incepta: dr̄ poſt annū a baptiſmo incepiſſe: vl̄ ſ̄m alios incepit kalēdis maij: vt ī eodē āno fuerit baptiçat⁹ ⁊ ieiunauerit: ⁊ aliq̄ntis dieb⁹ interpoſit̃: q̄b⁹ fecit q̄ iohēs ſcripſit: Baptiſta incarcerato ꝑdicare cepit.

¶ Qui vocatur

a ſ a iudea poſt paſca.

a eſſet ſeceſſit in galileā: ⁊ relicta ci- a†

a ſ flos interpꝛetatur.

b uitate naçareth vēit ⁊ habitauit b

ſ villa pulcherrima.

c in capharnaū maritima ī finib⁹ c

ſ zabulon q̄ ē ī galilea iudeoꝝ ſicut neptalī gētiū

çabulon ⁊ neptalim: vt adimple

ſ dicentem.

retur qꝺ dictū eſt ꝑ eſaiā ꝓphetā.

ſ circumciſio. ſ pꝛepucium.

d Terra çabulon ⁊ terra neptalim

a ſ q̄ ē iuxta mare: ⁊ ē trās ioꝛdanē galilee gētiū ſc3 ꝑpl̄s q̄ ambulabat: vel ꝑpl̄s vidit lucē ⁊c.

e via mar̃ trās ioꝛdānē galilee gē

a ſ ad myſticum maxime eſt reſpiciendum.

f tium: pōpulus qui ambulabat d

c ſ audiuit xp̄i pꝛedicationē ⁊ miracula.

in tenebꝛis vidit lūcem magnā:

ſ vel habitantibus.

g et ſedentibus in regione vmbꝛe e

a ſ agnitio veritatis vel pꝛedicatio chꝛiſti.

b ſ euacuata voce ipſum verbum venit.

h moꝛtis lūx oꝛta eſt eis. † Exindē f g†

cepit ieſus pꝛedicare et dicere:

ſ conſona pꝛedicatio diſcipuli ⁊ magiſtri.

ſ penitentia eſt coꝛrectio male mentis.

i Penitentiam agite: appꝛopin- h

a ſ. i. xp̄s q̄ dat: vl̄ eccl̃ia cui ꝓmiſſū ē ⁊ paratū.

quabit enim rēgnum celoꝛum.

a ſ aū hec ꝑdicta: ⁊ iō nō apponit tūc vl̄ deinde: vel foꝛſitā: poſt hec ꝑdicta. b ſ qꝺ idē dr̄ ſtagnū genezareth: mare tyberiadis: lacus ſalinarum.

Ambūlans aūt ieſus iuxta māre i†

a • Et re. ci. naçareth. Cauſa aūt q̄re reliq̄t ciuitatē naçareth Lucas exꝑmit. iiij. ca. q2. ſ. ingreſſus ē ſynagogā in die ſabbati ⁊ legit ibi illud Eſaie: Spūs dñi ſuꝑ ⁊c. Eſa. lxi. ⁊ dixit ibi aliq̄ ex q̄b⁹ iudei ſcandaliçati duxerūt eū ad ſupciliū mōtis ⁊ voluerūt eū ꝑcipitare. ipe autē virtute diuīa ꝑ mediū illoꝝ ibat nō viſus ab eis. b • Uenit ⁊ ha. in ci. capharnaū. ad ꝑdicandū: vt hic dr̄: c • Maritima. q2 ſupra litus maris galilee ſita eſt. Ex h̄ aūt oſtēdit Matthe⁹ euāgeliſta ꝓphetiā impletā Eſa. ix. Pꝛimo tꝑe alleuiata eſt terra çabulon ⁊ ter. neptalim ⁊c. Ad cui⁹ euidentiā ꝯſiderandū ꝙ illā ꝓphetiā exponunt aliq̄ de captiuitate decē tribuū. Fuerūt eñ ꝑmo captiuati tꝑe phacee filij romelie ꝑ teglathphalaſſar regem aſſyrioꝝ q̄ captiuauit duas trib⁹ vltra ioꝛdanē: ⁊ tranſiens ioꝛdanē de çabulon ⁊ neptalim et de galilea multos captiuauit: vt h̄r̄. iiij. Reg̃. xv. ⁊ de h̄ exponūt pꝛimā partē ꝓphetie. Pꝛimo tꝑe alleuiata ē terra çabulon ⁊c. q2 captiuat̃ malis hoīb⁹ alleuiata eſt terra a ponderib⁹ petoꝝ. Scd̄o fuerūt captiuati filij iſrl̃ q̄ remāſerant tꝑe Oſee ꝑ ſalmanaſar regē aſſyrioꝝ: vt h̄r̄. iiij. Reg̃. xvij. ⁊ de h̄ exponūt ſcd̄am ptē ꝓphetie. Et nouiſſime aggrauata ē tota terra. ſc3 ꝑ dñi flagellationem. dr̄ aūt illa terra via mar̃: q2 ibi eſt via publica ad poꝛtandū merces a ioꝛdane ad mare mediterraneum. Addit̃ aūt galilee gentiū: ad differentiā alterius galilee q̄ vocabat̃ galilea iudeoꝝ. ſcribit̃ eñ. iij. Reg̃. ix. ꝙ Salomon dedit hyrā in galilea. xx. oppida: et q2 erat gentil̃: iō dicta ē illa terra galilea gentiū. alio aūt noīe dicta eſt cabul. ꝑ illam q̄ galileā trāſibat via illa de q̄ eſt hic mētio. Sed iſta expoſitio nō videt̃ vera. ꝑmo q2 videt̃ implicare ꝯtraria ſaltem in modo loquēdi: q2 ꝑmā captiuitatē vocat alleuiationē terre: ⁊ ſcd̄am vocat aggrauationē: ⁊ tñ ſunt eiuſdē rōnis. ſcd̄o q2 ſi loqueret̃ de captiuitate ſcd̄a q̄ fuit totius terre nō loq̄ret̃ ſolū de galilea gētiū: ſed de ſamaria q̄ erat ciuitas regia ⁊ ꝑncipaliter fuit obſeſſa ⁊ capta ꝑ ſalmanaſar: vt pꝫ. iiij. Reg̃. xvij. tertio q2 illud qꝺ ſequitur Eſa. ix. Paruulus nat⁹ eſt nobis ⁊c. exponit̃ de xp̄o tā a iudeis q̄ a xp̄ianis. ḡ ⁊ illud qꝺ īmediate ꝑponit̃: Pꝛimo tꝑe alleuiata eſt t̃ra ⁊c. de xp̄o intelligit̃: et ſic expont Matthe⁹ euāgeliſta. q2 chꝛiſt⁹ in terra çabulon ⁊ neptalim ꝑmo pꝛedicauit publice: vt dictum eſt: q2 ciuitas capharnaum ibi eſt ſita: et alia loca vbi pꝛimo pꝛedicauit: ⁊ ſic illa terra pꝛimo illuminata eſt doctrina xp̄i: ⁊ ideo ꝑ Eſa. dicta eſt pꝛimo alleuiata: ſed poſtea ad vomitum ſunt reuerſi homines illius terre: pꝛopter quod illis ciuitatibus expꝛobꝛat chꝛiſtus Matth. xj. vt patet intuenti. ꝓpter quod ꝑ Eſaiā dicit̃: Nouiſſimo aggrauata eſt: ⁊ hoc eſt quod dicit Mattheus breuiter accipiēs auctoꝛitatē Eſaie: Terra çabulon ⁊ terra neptalim ⁊c. d • Populus qui ambulabat in tenebꝛis. ignoꝛātie ſc3. e • Et ſedentibus in regione vmbꝛe moꝛtis. vmbꝛa moꝛtis dicitur peccatum moꝛtale: quod eſt quaſi figura ⁊ vmbꝛa gehenne. f • Lux oꝛta eſt eis. quia illuminatio doctrine chꝛiſti pꝛimo facta eſt in locis pꝛedictis. g • Exinde cepit ieſus. Poſito tempoꝛe ⁊ loco ꝑdicationis chꝛiſti: euāgeliſta deſcribit modum quē tenuit. tenuit autē talē modū qualē tenuit Johānes dicens: h • Penitentiā agite ⁊c. hoc autē fecit xp̄s ꝑmo vt pꝛedicationem iohis appꝛobaret. ſcd̄o vt nr̄am ſuperbiā cōfutaret: q2 aliq̄ñ dedignamur accipere dicta alioꝝ. i • Ambulans aūt. Deſcripta in generali ꝑdicatione xp̄i: hic ponit̃ ad ipm adunatio ꝓpl̄i: ⁊ ꝑmo aliquoꝝ ſpecialium ꝑſonaꝝ: vtpote apl̄oꝝ. ſcd̄o turbaꝝ cōmuniū. ibi: Et circuibat ieſus. Ad euidentiā ꝑmi ſciendū ꝙ iſti apl̄i leguntur ter vocati a xp̄o. Pꝛima vocatio fuit īmediate poſt baptiſmū xp̄i: vt h̄r̄ Joh. j. q̄ñ duo diſcipuli Johis audierūt ipm dicentē de xp̄o: Ecce agn⁹ dei: ⁊ ſecuti ſūt ieſum. ⁊ ibi dr̄: Andreas frater ſimonis petri erat vnus ex duob⁹ q̄ ſecuti fuerāt ieſum. ⁊ ibi ſubdit̃ quō vocauit fratrē ſuū ſimonē ad ieſum. Scd̄a vocatio fuit in captura piſciū: quā deſcribit Lucas. v. ca. dicēs: ꝙ xp̄s ꝓpter turbas irruētes aſcēdit in nauē Petri ad ꝑdicandū: ⁊ finita ꝑdicatiōe iuſſit laxari rete in capturā piſciū: ⁊ petr⁹ viſa multitudine piſciū captoꝝ ſciens ꝙ nō

poterat

a Qui vocat̃ petrus. Uel quando p̃mum andreas adduxit eum. hoc
Joh. i. f nomen inditum est ei dum d̃r: Tu vocaberis cephas: quod interp̃tatur
ꝗ. 16. c petr⁹. q̃d hic videtur de futuro ꝓmittere. Uel quãdo confessus est: Tu
Ibidem es christus filius dei viui. dictũ est eni: Tu es petrus: ⁊ sup hanc petraꝫ
edificabo ecclesiam meaꝫ. Beda. Petrus agnoscens. Andreas viri
lis: q̃ doctoribus cõuenit: q2 hi soli magisterio
sunt apti: q̃ sapie luce illustrant̃: ⁊ preceptis dei
obediunt: ⁊ alijs viriliter suggerũt. Bene pri
mum petrũ q̃ vocatur obediens: ⁊ andreã q̃ vo
catur fortis ponit: q2 sine obedientia nullus in
trat: sine fortitudine nullus pseuerat: ⁊ he ger
mane sunt virtutes. Quia vero prim⁹ homo in
obediens exiuit. secũdus obediens ingressus ẽ.
Rab. Mattheus dicit post habitationem ca
pharnaũ discipulos vocasse. Johẽs dicit q̃ post
aquã in vinum cõuersam venit iesus capharna
um ⁊ mater ei⁹ ⁊ fratres ⁊ discipuli. Sed incer
tũ est vtrũ illi iã adhesissent vt hic recapitulãdo
dicatur. q. p̃us factũ: an descendisse cũ eo dican
tur discipuli: non q̃ tunc discipuli: sed q2 futuri.
Anteq̃ aũt veniret iesus ĩ chana galilee andre
as petrũ adduxit: sed nõdũ discipuli. b Mit
tentes rete. Quia q̃s sepe terrenis lucris inhia
re cõsiderat: celestib⁹ desiderijs aduocat: et per
eos retibus euãgelij alios de ꝓfundo iniq̃tatis
eripit. vñ subdit: Uenite post me fa. v. fi. pi. ho.
Mattheus ⁊ Marc⁹ ⁊ Lucas dicũt petrũ ⁊ an
dream de piscatiõe vocatos in galilea. Johan
nes iuxta iordanẽ ad testimoniũ iohis baptiste
p̃mo andream secutũ esse cũ alio cui⁹ nomẽ tace
tur: deinde petrũ: tertio philippũ. Sed tũc iuxta
iordanẽ viso dño: nõ ei inseparabilit̃ adheserũt.
Sed cognito quis esset: cũ mirati ad ꝓpria sunt
reuersi. c Piscatores. Piscatur⁹ p piscato
Mystice ria vadit loca. Mystice. Dñs incarnat⁹ carnem
suscepit: diuinit⁹ vidit in mari mũdi sp̃uales pi
scatores: ⁊ alijs q̃d essent oñdit q̃s ab eterno p̃
uidit. d Cõtinuo. Perfecta obediẽtia ẽ sua
impfecta relinq̃re. Relict̃ retib⁹: q2 ⁊ si postea
resumũt: nõ cupiditate ⁊ ꝓprietatis amore. In
his datur forma volentib⁹ sequi. Mutat̃ in
tentio nõ piscatio. mutant̃ retia in doctrinã. cu
piditas in amorẽ animarũ. fit mare seculum: na
uis ecclia: pisces boni et mali hoĩes. e Uidit
alios duos. Ecce in his quattuor numer⁹ euan
gelistarũ p̃figuratur: q̃ aĩas a mũdo extrahũt
de quattuor partib⁹ mũdi. Bini ⁊ bini vocan
tur: q2 charitas non nisi inter duos est. Uocatio
Ro. 8. f d̃r vel ẽm electionẽ gratie. vñ dicit̃: Quos vo
ꝗ. 20. b cauit ⁊c. Uel ẽm illud: Multi sunt vocati. Querit̃ quõ Mattheus ⁊
Marcus dicãt binos vocasse iesum: p̃mo petrũ ⁊ andream: postea iaco
bum ⁊ iohẽm: cũ Lucas dicat in magna captura piscium petri ⁊ andree
socios iacobũ ⁊ iohannẽ fuisse vocatos: cũ retia trahere nõ possent. ⁊ ie
Luc. 5. b sum petro tandẽ dixisse: Noli timere: ex hoc enĩ iam hoĩes eris ca. simul
eos tamẽ subductis ad terrã nauibus secutos fuisse. Sed q̃ Lucas di
cit p̃us factũ est: nec tũc sunt a dño vocati: sed tm̃ predictum est petro q̃
homines caperet: nõ vt postea pisces nõ esset captur⁹. Uñ ⁊ dicit: Sub
ductis ad terrã nauibus: quasi redeundi cura. Postea vero (vt matthe
us ⁊ marcus dicunt) bini vocati sunt: ⁊ iussi sequi. Ideo aũt piscatores
illitteratos misit p̃dicare: vt fides in virtute dei nõ eloquentia hominũ
putetur. f Zebedei ⁊. Zebedeos fugitiuus. i. diabolus. Jacobus sup
plantator q̃ adiuuatur a iohanne. i. a gratia dei. g Et vocauit eos.
Uocauit ⁊ alios: sed sufficit noĩare istos. h Circũibat. Coadiutori
bus vocatis p̃dicatiõi insistit: docens impigrum esse debere doctorem.
i Docens in ⁊c. Docens de morib⁹ vite actiue subditos. Predicans
de futur̃ vite contemplatiue pfectis. Docens naturales iusticias: ca
stitatem scilicet ⁊ humilitatẽ ⁊ similia que homo naturaliter habet. Pre
dicans euangelium regni. ad euangelium pertinet mysteriũ iusticie: bo
num initium: beatitudinis promissio: peccatorum remissio: adoptio: re
surrectio: celestis hereditas: angelorum societas.
k In synagogis. Ne ociosus doctor in vacuum discurrat: sed vbi sunt
plures predicet. l Euangelium regni. Quia iusticia est molesta vi
uenti in carne. labor iusticie non suscipitur: nisi merces operis expecte
tur. Ideo christus euangeliçat beatitudinem: vt excitet ad boni operis
patientiam. m Et sanans. Curare languorem ⁊ infirmitatem nõ fu
it magnum: cum postea morituri. Sed ideo factuꝫ: vt sic erigerentur ad
regnum: moraliter instruens predicatores etiam terrena subsidia subdi
tis ministrare: ⁊ sic ad regnum trahere.

Et abijt

a ſ q2 vnitatẽ fraterne dilectiõis ꝓbauit sine qua null⁹ ĩ ordĩe p̃dicatoꝝ admittit̃. b ſ q̃ interp̃tat̃ obediẽs: q̃ vocat⁹ est q̃n andreas duxit eũ ad iesũ.

galilee vidit duos fratres simo- a
a ſ agnoscens. ſ virilem.
a nẽ qui vocat̃ petrus: ⁊ andream
a ſ intentos lucris vite p̃sentis. ſ mundũ.
b fratrẽ ei⁹ mittẽntes rete in mare.
a ſ electi ad spiritualẽ piscationẽ ẽm gratie electionem.
c † Erant eni piscatores: ⁊ ait illis:
a ſ nõ tã pedib⁹ q̃ imitatiõe ⁊ affectu. b ſ aliter frustra laborat doctor nisi de⁹ faciat vt pficiat.
† Uenite post me ⁊ faciã ꝫ vos fieri
a ſ vbi magis pensatur affectus q̃ census.
d piscatores hoim. At illi cõtinuo †
a ſ pedũ incessu: sed magis obedientia ⁊ affectu: amplius ad propria non reuersi.
relictis retib⁹ secuti sunt eum † Et b
e ꝓcedens inde vidit alios duos
f fratres iacobũ çebedei et iohan-
nẽ frẽm ei⁹ in naui cũ çebedeo pa
a ſ oñdit psonas nõ eẽ accipiẽdas. ſ reparantes ad lucrum. b ſ cõcupiscentiarum.
g tre eoꝝ reficiẽtes retia sua et vo-
ſ pfecta est cõuersio vbi cũ cupiditate rerum carnalis quoq̃ rumpitur dilectio.
cauit eos. Illi aũt statim relictis
h retib⁹ ⁊ p̃re secuti sũt eũ. † Et cir- c†
ſ ecclesiam.
i cũibat iesus totam galileam do- †
ſ iudeorum.
k cens in synagogis eorũ ⁊ predi- d†
a ſ nõ fabulas: sed q̃ ad regnũ eternũ valent. b ſ q̃ reges fiunt: q̃ dat̃ regnũ. c ſ benignus sit doctor dare quecunq̃ beneficia potest.
l m cans euangeliuꝫ regni: ⁊ sanans e†

poterat esse virtute hũana ꝓcidit ad genua iesu: s
ille due vocatiões nõ fuerũt ꝓprie ad apostolatuꝫ:
sed ad q̃ndã familiaritatẽ. Tertia aũt vocatio fuit
ista quã describit Matthe⁹ q̃n relict̃ omib⁹ secuti
sunt iesum ampli⁹ ad p̃dicta negocia nõ reuersuri:
sed intendẽtes doctrĩe xp̃i:
⁊ h̃ est q̃ dicit Mattheus:
Ambulans iesus iuxta ma
re galilee. mare istud ẽ q̃
dam lac⁹ hñs centũ stadia
longitudinis et q̃draginta
latitudinis: p quẽ trãsit ior
danis fluuius: vt dicit Hie
ro. Dicit̃ aũt mare ẽm mo
dũ loquẽdi hebraicũ ĩ quo
magna ɔgregatio aquaruꝫ
vocat̃ mare. ẽm illud Geñ. †
i. Cõgregatiõesq̃ aquaruꝫ Mar. i. b
appellauit maria. vocatur Luc. 5. b
etiã aliq̃n stagnum geneça- D
reth Luc. v. Dicit̃ etiã ma- † 23. q. 4. c.
re galilee: q2 est ĩ illa regio de nos põt
ne: ⁊ mare tyberiadis a ci ibi solo ver
uitate tyberiade sita supra bo vocasse
ipm. a Uidit duos frẽs. ⁊. q. 6. c. i.
⁊ ptꝫ lr̃a. b Et ꝓcedens et. q. fi. c. se
inde. Hic agit̃ de vocatiõe pe. ibi. elec
iacobi ⁊ iohis filiorũ çebe ti sunt.
dei. ⁊ ptꝫ lr̃a: Sed queritur † Mar. i. b
hic quõ isti fratres relicto
patre: ⁊ similiter alij duo re
lictis omibus ita secuti sũt
eum. Dicendũ q̃ in eo erat
virtus diuinitat̃: ⁊ ideo si
cut poterat exterius voca
re p vocem: ita poterat inte
rius attrahere ꝓ volunta
te sua p inspirationem. Si †
militer queritur quare sim Mar. 3. a
plices homines p̃mo voca Luc. 4. b
uit ad predicationẽ euãge Joh. 6. a
lij. Dicendũ q̃ sicut a prin
cipio aliquos simplices vo
cauit: vt patet in istis predi
ctis: ita similiter aliq̃s litte
ratos vocauit a principio:
vt nathanaelem et nicode
muꝫ: vt habet̃ Joh. i. ⁊ iij.
quia si solos simplices vo
casset credi posset q̃ fuissẽt ex simplicitate decepti.
Uerũtñ simplices magis ɔstituit ap̃los ⁊ predi
catores euangelij q̃ litteratos vt fides euangelij
magis attribueret̃ sapiẽtie diuine q̃ humane.
c Et circũibat iesus. Hic ponit̃ adunatio populi
ad christũ quantũ ad multitudinẽ populoꝝ ipsum
sequẽtiũ: q2 nõ solũ docebat verbo: sed doctrinam
suã ɔfirmabat facto: scꝫ p miracula q̃ solũ fieri po
terant virtute diuia. Sicut enĩ illa ad que attingit
intellectus human⁹ nõ ꝓbantur sufficienter: nisi p
reductionem ad principia intellectui p se nota: ita
similiter que excedũt facultatẽ intellectus nostri:
cuiusmodi sunt illa que ptinẽt ad doctrinaꝫ christi
nõ poterant turbis cõmunib⁹ melius declarari q̃
p opera virtutẽ totius nature excedẽtia. cũ enĩ de
us nõ posset esse testis falsitatis: si talia inducant̃
ad confirmationẽ alicuius doctrine: sequit̃ illã do
ctrinam veritatẽ infallibileꝫ continere. Hoc modo
confirmata est doctrina apostoloꝝ Marci. xvj. Il
li profecti predicauerũt vbiq̃ domino cooperante
⁊ sermonem confirmante sequẽtibus signis: ⁊ hoc
modo confirmauit christus doctrinam suam: vt di
citur hic: Et circũibat iesus totam galileam. Seq̃
tur: d Et predicãs euangeliũ regni: quia chri
stũs predicabat apertionem regni celestis: q̃ non
faciebat doctrina mosaica. e Et sanans omnẽ
languorem: id est infirmitatem incurabilem virtu
te nature: ex quo et consimilibus patet confirma
tio sue doctrine: vt dictum est.

¶ a Et abijt opinio. Opa ſalut' ſine fama boni odoris nō ſatis relucent auditorib⁹: nec fama ſine ope pficit: ſine qb⁹ forma veri ſacerdotis nō cōmēdat. Fama pꝓter primū eſt neceſſaria: ⁊ maxie predicatorib⁹. hec predicta bona opa ſequit. a Abijt opinio ei⁹. i. fama eius in totā ſyriā. Syria ē omnis regio ab euphrate vſq3 ad mare magnū: a capadocia vſq3 in egyptu3 in q̄ eſt ꝓuincia paleſtina ī qua iudei habitāt. Syria interpretat elata. Galilea volubilis vl' rotata. i. mundus q̄ ⁊ ſupbus ⁊ ad ima ſemper rotat: in quo fama xpi innotuit p predicationē apoſtolorū p quos ſaluati ſūt demoniaci. i. idolatre. lunatici. i. inſtabiles. paralytici. i. remiſſi et torpentes. paralyſis grece: latine diſſolutio. b In totā ſyriā. Uſq3 ad faſtigium vere laudis p incrementa boni operis. Decebat magiſtrū pontificum teſtimoniū laudis habere ab his q̄ foris ſunt. vñ talibus infirmitates morū liberi⁹ panduntur. c Demonia habebāt. Allego. Demoīaci: idolatre. Lunatici: īſtabiles. Paralytici: diſſoluti ⁊ fluentes. Lunaticos dicit illos q̄x morbus in aſcenſione creſcit lune: nō q2 h̄ īſania ſit p lunā: ſ3 diabolus q̄ inſaniā facit lunaria tpa ſeruat: vt infamet creaturam in creatoris blaſphemiā.

Allego. † 39. di. c. ſic enī circa mediū ibi: exponens dñi ſmonē

d Lunaticos ⁊ paralyticos. Inter hos fuerūt q̄dā de quib⁹ Marc⁹ ⁊ Lucas pleni⁹ agūt. e Curauit. Curat corpora: vt paratius audiāt inuiſibilia. Alit parum erat mox morituris curā impendere. f Secute ſunt ⁊c̄. Quadripartite turbe. ſ. alij ꝓpter celeſte myſterium vt diſcipuli. Alij ob curationem infirmitatum. Alij ſola fama ⁊ curioſitate experiri volētes ſiue rum eſſet qd̄ dicebat. Alij p inuidiā volētes eu3 accuſare ⁊ in aliquo capere. ¶ Ca. V

g Uidens autem ieſus. Huic rei ꝯſentit Lucas dicens: Factū eſt autē in illis diebus exijt ī montem orare: ⁊ erat pnoctans in orōne dei: ⁊ cum dies factus eſſet vocauit diſcipl'os ⁊ elegit. xij. ex ipſis quos ⁊ apl'os noīauit. Sed Lucas dicit poſt deſcenſum de monte in loco campeſtri eundē ſermonem turbis predicaſſe ſtando: quē Mattheus dicit habitū in monte diſcipulis ſedendo. Potuit autē eſſe vt ī monte. xij. eligeret. qd̄ mattheus tacet: lucas dicit: ⁊ electis ſermonē illum tūc haberet quē mattheus dicit lucas preterit. Et poſtq̄3 deſcendit: ⁊ alterum ſermonē ſilem turbis faceret quē mattheus tacet: lucas dicit: Ul' potuit dñs pmo eſſe cū ſolis diſcipulis in eminētia montis: qñ ex eis. xij. elegit. deinde cum eis deſcendiſſe in aliquā equalitatē: q̄ tñ eſſet in monte: ⁊ mltas turbas cape poſſet: ⁊ ibi ſtetiſſe donec turbe ꝯgregarentur: ⁊ poſt cū ſediſſet ꝓpius diſcipl'os veniſſe: ⁊ ita illis ⁊ ceteris vnū ſermonē habuiſſe: quē dicit mattheus ⁊ lucas diuerſo narrandi ordine: ſed eadem rerum veritate. Turba que ſequebat nō aſcendit. Uñ alius ſermo eis fit in campeſtri. Non enim omnes omnia poſſunt: quod verius putatur: q̄3uis idem vtriſq3 ſimul poſſit videri fact⁹. h Aſcendit. Docens ſuos aſcēdere nec in turba remanere: altiorem docturus iuſticiam q̄3 illam que eſt ſcribarum ⁊ phariſeoꝝ. Aſcēdit ipe mons in montē: vt altiora virtutū culmina doceret: ⁊ eccleſiā ſupra quā ſedet: predicans preceptum domini ſublimius erigendam oſtenderet q̄3 eadē doctrina vſq3 ad finem ſeculi plenius erudiret. Apoſtolos pēminentius abducit vt a monte prius ſuſcipiant montes pacem populo. i Sediſſet. Seſſio humanitatis per quam cognoſcitur. Unde: Et mund⁹ eum non cognouit ante incarnationem.

a ſ corpoꝝ vl' morbū inueteratū. b ſ aliā vt aiarū. ſ nō ei pauciores morbi aiaz vexāt q̄3 corp⁹.

oēm languorē ⁊ oēm infirmitātē

ſ ſic. a ſ fama quā iudei obfuſcāt. ſ fama ꝓpter eos q̄ foris ſūt q̄rēda eſt: nō tñ amanda.

a b in pplo. Et abijt ōpio ei⁹ ī totā ſyriā: ⁊ obtulerūt ei oēs male habē a b

ſ grauib⁹. ſ grauiorib⁹ ⁊ acutis.

tes varijs languorib⁹ ⁊ tormentis

c d cōphēſos: ⁊ q̄ demōia hēbāt ⁊ lu †

e naticos ⁊ palyticoſ: ⁊ curauit eoſ. †

a ſ q̄ trāſmigrāt ad virtutes.

f Et ſecuti ſt̄ eū turbe mlte dē gali c†

a ſ quedā regio ē. x. tribuū q̄. x. pcepta ſeruant. b ſ quos viſio pacis ⁊ cōfeſſio illuſtrat.

lea ⁊ decāpoli ⁊ de hieroſolymis †

a ſ qui baptiſmo trāſpoſito terrā ꝓmiſſionis intrant greſſu fidei chriſtum ſequētes.

⁊ de iudea ⁊ de trāns iordanē. †

g Uidēs āt ieſus tur ¶ V d†

a ſ q̄ſi multitudinē vitās vt ſolis diſcipulis loqueret. b ſ dignitas magiſterij notatur. ſ ſeſſio eſt incarnatio in qua docet.

b i bas āſcēdit ī mōtē. Et cū ſediſſet e f

¶ Acceſſerunt

a Et abijt opinio ei⁹. i. fama. b In totā ſyriā. q2 nō ſolū in iudea: ſed in ꝓuincijs vicinis abijt ipi⁹ fama ꝓpter ei⁹ crebra miracula. ꝓpter qd̄ rex abagarus qui regnabat iuxta euphraten ſcripſit ſaluatori vnā epiſtolā: vt habet in eccliaſtica hiſtoria. c Et ſecute ſunt eū turbe multe de galilea ⁊ decapoli. decapolis nomē eſt regiōis dicta a decas qd̄ eſt decem: ⁊ polis qd̄ ē ciuitas: q2 ibi erant decē ciuitates. Cetera patēt. ¶ Ca. IIII

¶ Moraliter. d† Tūc duct⁹ eſt ieſus in deſertū ⁊c̄. p h̄ inſinuat q2 aggrediēs deſertū pnie forti⁹ tentat ab hoſte Eccl. ij. Fili accedēs ad ſeruitutē dei ſta in iuſticia ⁊ timore: ⁊ ꝑpara aīam tuā ad tentationē. i. ad reſiſtēdū tentatiōi q̄ imminet tibi. Illos enī de⁹ forti⁹ tentari pmittit q̄s fortiores eſſe cognoſcit. j. Cor. x. Fidel' aūt deus eſt q̄ nō patit vos tentari ſupra id qd̄ poteſtis. Per h̄ aūt q2 ieſus voluit tentari triplici tentatiōe: oñdit q2 q̄uis tentatio vl' ē a carne vel a mūdo vel ab hoſte. Diabolus tñ vtit aliqñ carne ⁊ mūdo tentatiōes eoꝝ accēdendo. b† Cū aūt audiſſet ieſus q2 iohēs tradit⁹ eēt: ſeceſſit in galileā ⁊c̄. Per h̄ aūt q2 ceſſante ꝑdicatiōe iohis xp̄s iuit ad ꝑdicādū: ſignificauit q2 lege ceſſante ſecutū eſt euāgeliū. Per h̄ aūt q2 audita iohis incarceratiōe ſeceſſit: oſtēdit q2 licitū eſt ꝑdicatori a pſecutorib⁹ elongari. Uñ dicit apl's Mat. x. Cū aūt pſequentur vos in ciuitate iſta fugite in aliā. a† Et relicta ciuitate naçareth venit ha. in ci. capharnaū ⁊c̄. Erat enī maior ⁊ populoſior. Et p h̄ dedit ꝑdicatorib⁹ exēplū vt declinēt ad loca in q̄bus poſſint facere maiorē fructū. g† Exinde cepit ieſus ꝑdicare ⁊ dicere: Penitētia3 agite ⁊c̄. Per h̄ enī approbauit doctrinā iohis: qui ſic incepat ꝑdicare. Sed moderni doctores faciūt ꝯtrariū. nā vn⁹ reprobat q̄3tū pōt dictum alteri⁹: ⁊ non ſolū doctores h̄ faciūt: ſed etiā baccalarij dicta ſuoꝝ doctorū arrogant impugnāt q̄3tū pñt. i† Ambulans aute3 ieſus ⁊c̄. Sequit poſtea: † Illi aūt ſtatim relictis retib⁹ ⁊ pre ſecuti ſunt eū. Per hoc aūt dr̄ q2 pfecti ſectatores xp̄i relictis reb⁹ poſſeſſis ⁊ etiam parentib⁹ q̄3tū ad carnalē affectū aīo prompto ſequunt eū. c† Et circūibat ieſus totā galileā docēs ⁊c̄. p h̄ oñdit q2 ꝑdicator euangelij debet eſſe diligēs ⁊ feruid⁹ ad ſalutē aīaꝝ: ⁊ q2 ei⁹ doctrina ſit cōis et ſana. iō dr̄: † Docens in ſynagog' eoꝝ. ⁊ nō in latibulis: ſicut faciunt heretici ⁊ illi q̄x doctrina eſt ſuſpecta. d† Et ꝑdicans euāgeliū regni. nō curioſa ⁊ inutilia. e† Et ſanās oēm languore3. Debet enī ꝑdicator ſanare oēm infirmitatē ſpūalē ꝓ ſuo poſſe. † Et q̄ demonia habebant. p iſtos ſignantur ſortilegi ⁊ diuini ⁊ ſupſtitioſi. † Et lunaticos. i. inſtabiles in bono. † Et paralyticoſ. q̄ ſunt pigri quaſi impotētes bonū opari. † Et curauit eos. Iſti enī pñt curari p bonā doctrinā ꝑdicatoris ⁊ ꝯfeſſoris diſcreti. c† Et ſecute ſunt eū turbe multe de galilea. q̄ interꝑtat trāſmigratio. † Et decapoli. que dr̄ a decē ⁊ polis ciuitas. † Et de hieroſolymis. q̄ interꝑtat pacifica. † Et de iudea. q̄ interꝑtat ꝯfeſſio. † Et de trās iordanē. q̄ interꝑtat riuus iudicij. p h̄ enī ſignat q2 illi xp̄m ſequunt q̄ de vitijs ad virtutes trāſmigrāt: ⁊ q̄ decalogū obſeruāt: ⁊ q̄ pacifice cum alijs habitant: ⁊ q̄ pctā ꝯfitent humilit: ⁊ q̄ diuia iudicia formidāt. ¶ Ca. V

d Uidens aūt ieſus turbas. Deſcripta adunatiōe ppli p ꝑdicationē xp̄i. hic ponit ipi⁹ legiſlatio q̄ vt dictu3 eſt debet ferri pplo adunato: ⁊ pmo ponit hui⁹ legis datio ab ore xp̄i q̄ eſt legifer noſter: ⁊ ſcd̄o ponit predicte leg' ꝓmulgatio p miſſionē diſcipulorum ad ꝑdicādū ca. x. Conuocat' ⁊c̄. tertio ponit ſm legē datā ⁊ ꝓmulgatā iudicatio. ca. xxiiij. Et egreſſus ieſus ⁊c̄. vbi agit de aduētu xp̄i ad iudiciū. Iſta aūt tria predicta ptinēt ꝓprie ad legē. Pria in duas: q2 pmo ponit leg' explicatio. ſcd̄o deſcribit ipi⁹ explicate ꝯfirmatio per miracula. ca. viij. Cū autē deſcēdiſſet ieſus de mōte. Prima adhuc in duas: q2 pmo lex euāgelica explicat. ſcd̄o ad implendū ppl's incitat: circa finē. vij. ca. Ois ḡ. Prima adhuc ī duaſ: q2 pmo lex dat: ⁊ ſcd̄o oñdit qualit obſeruet. ibi: Petite ⁊ accipietis. poſt pncipium. vij. ca. Prima adhuc in duas. q2 pmo pmittit queda3 breuis pfatio. ⁊ ſcd̄o ſubdit leg' explicatio. ibi: Bti paupes. Circa pmū q̄ſi p modū ꝓlogi oñdit pmo ꝯgregatio ppli. cū dr̄: Uidēs aūt ieſus turbas. vt oſtēdat tpˢ ꝯgruū ad ferendū legē pplo ꝯgregato. ſcd̄o ſubdit loc⁹ apt⁹. cu3 dr̄: e Aſcendit in montē. q2 in tali loco multi pñt audire: ex h̄ etiā deſignat excellētia leg' euāgelice ꝓpter eminētiā montis in q̄ data eſt lex euāgelica. tertio tangit modus ꝯueniēs. cū dr̄: f Et cū ſediſſet. ſedendo enī ⁊ in q̄ete data eſt lex euāgelica. lex autē vet⁹ data ē in terrorib⁹ ad deſignādū differentiā leg' ⁊ euāgelij: q2 illa erat lex terroris. euāge-

a Acceſſerūt. Ut vicinius audiāt: q̄ adimplēdū aīo ꝓpe rant. b Et apiens. Apertio oris ꝓfunditatē ſignificat ſacri. Quaſi abyſſum: q̄ſi theſaurꝫ aperuit: q̄ſi fluuium paradiſi. In h̄ monte nouū teſtamētū in cordib⁹ filioꝝ ſcribit incipiens a beatitudīe: q̄ in monte ſynai vet⁹ teſtamentum in lapidib⁹ ſeruis dedit incipiens a terrore. c Beati paupeſ. Sentētiaꝝ numer⁹ diligent ē attēdend⁹. Incipit enī btītudo ab hūilitate. Btī pau. ſpū. ⁊ in. vij. eſt ſapiētia. i. ꝯtemplatio veritat̄ pacificans totū hoīez: ſuſcipiēs dei ſilitudinē. Btī pa. q. ſi. d. v. Octaua ad caput redit: q꞉ ꝯſūmationē oſ̄dit. In p̄ma igiꝛ ⁊. viij. regnū celorum noīaꝛ. Septē q̄ ſunt q̄ ꝑficiūt. viij. clarificat: ⁊ qd̄ ꝑfectum eſt demonſtrat. His. vij. gradib⁹ ꝯgruit ſeptiformis oꝑatio ſpūſſctī quā Eſaias deſcribit. Sed ille a ſummo: hic ab imo: q꞉ ibi doceꝛ fili⁹ dei deſcēſur⁹ ad ima. hic hō de imis ad ſilitudinē dei aſcēſur⁹. In his p̄mus eſt timor q̄ hic ꝯgruit hoīb⁹ hūilib⁹. de q̄b⁹ d̄r: Beati pau. i. nō inflati: non alta ſapiētes: ſed timentes. Scd̄a ē pietas q̄ ꝯuenit mitib⁹. Qui eī pie q̄rit honorat ſctā: nō rep̄hēdit: nō reſiſtit: qd̄ ē mitē fieri. Tertia ſciā q̄ ꝯuenit lugētib⁹ q̄ didicerūt q̄b⁹ malis nūc vincti ſunt: q̄. q. bona petierūt. Quarta fortitudo q̄ ꝯuenit eſuriētib⁹ ⁊ ſitientib⁹: q꞉ deſiderātes gaudiū laborāt de ver̄ bonis: a terrenis cupiētes auerti. Quinta ꝯſiliū qd̄ ꝯuenit miſericordib⁹: q꞉ vnū remediū ē de tant̄ malis erui: dimittere alijs ⁊ cōmodare ſic̄ nob̄ volum⁹ fieri. Sexta intellect⁹ q̄ ꝯuenit mūdis corde: q̄ purgato oculo pōt videre qd̄ ocul⁹ nō videt. Septima patientia q̄ ꝯuenit pacific̄ in q̄bus nullus mot⁹ eſt rebellis: ſed oīa obtēperāt ſpiritui. Unū p̄miū diuerſe noīaꝛ ꝓ competētia ſinguloꝝ. Paupib⁹ regnum celoꝝ qd̄ eſt ꝑfecte ſapie. q. d.
Pro. 9. c Initiū ſapie timor dn̄i. Mitib⁹ hereditas. q. teſtamētū patris cū pietate q̄rētib⁹. Lugentib⁹ ꝯſolatio. q. ſcientib⁹ q̄bus merſi ſunt. Eſurientib⁹ ⁊ ſitiētib⁹ ſaturitas. q. certantibus ⁊ laborātib⁹ refectio. Miſericordibus miſericordia quā alijs impēdūt. Mundis corde. q. purgato oculo viſio dei. Pacific̄ dei ſilitudo. q. formaꝛ̄ ad imaginē dei. He ſingule btītudines vt impleanꝛ poſtulāt ſuffragiū. vij. donoꝝ: q̄ dona vt habeanꝛ in orōne dn̄ica. vij. p̄cib⁹ oramuſ. Ecce q̄liter ſapia dei cūcta ꝓuidit. virt⁹ btītudinis ꝑcipiꝛ ex dono ſpūſſancti: donū prece orōnis quam xp̄s cōpoſuit impetraꝛ. Septē q̄ppe ſunt dona: ſed vn⁹ ſpūs. Septem petitiones: ſed vna oratio. Unā petī a dn̄o hanc requirā. Septē virtutū beatitudines vna charitas. Hiero. Beati pau. ſpū. Quia non neceſſitas ſed fides ⁊ deuotio paupertat̄ beatos facit: vt ꝯtēptis oīb⁹ deo viuāt. Hec habet duas partes: rerū abdicationē: ⁊ ſpūs ꝯtritionē: vt etiam bon⁹ ſe inutilē ⁊ ceter̄ reputet inferiorē. Beatitudo iam in ſpe ꝑueniēdi. Paupes ſpū. hi ſunt qui oīa hn̄t et nihil poſſident. Paup ſpū: eſt hūilis corde paupem hn̄s ſpiritū: nutrix cuius eſt humilitas. Sicut initium ſapie timor dn̄i: ſic pauptas eſt principium beatitudinis. d Beati mites. Mites ſunt qui malis moribus dominanꝛ. perfecta virtus eſt morū poſſeſſio. Mitis eſt quem mentis aſperitas ſeu amaritudo nō afficit: ſed ſimplicitas fidei ad omnem iniuriam ſuſtinendam inſtruit patienter. Mitis eſt quē non rancor vel ira afficit: ſed oīa equanimiter ſuſtinet. Huius virtut̄. q. magne magiſtrū ſe facit dn̄s: qd̄ non fa-
Mat. 11. d ceret niſi via ſūme ꝑfectionis iſta virt⁹ eſſet. vn̄ dn̄s: Diſcite a me: q꞉ mi. ſ. ⁊ hu. c. hec poſſidet terrā viuentiuꝫ ⁊ delectabiꝛ in multitudīe pacis. Manſuet⁹ ē irritat vel irritatur: nō nocet vel nocere cogitat. Qui cedūt improbis ⁊ vincūt in bono malū: hi poſſidebunt terrā viuentiū. Immites de terrenis rixanꝛ. Cōgrua aſcēſio. Prius eſt cōtempt⁹ ſeculi cui danꝛ eterna: inde mores tēperat māſuetudo ⁊ lenitas: ⁊ nō eſt mitis q̄ pri⁹ paup nō fuerat. Impoſſibile ē ei ſcd̄m g̣dū aſcēdere niſi p̄mū app̄hēder̄: q꞉ int̄ diuitias curas odia anim⁹ nō ē mit̄. Sꝫ hui⁹ incēdij materia vix ad purū delebiꝛ: ⁊ iō hec lenitas ſepe corrūpiꝛ vl̄ extrabiꝛ. vn̄ ſubdiꝛ: Btī q̄ lugēt: ꝓ ſuis vl̄ alioꝝ pctīs q̄ eſt ab irr

a ſ vocari. ſ per fidem interius.
a accesserūt ad eū discipuli eius.
a ſ hec circūlocutio longiorē ꝓmittit ſermonem. ſ ſignificat ſe multa ⁊ magna dicturū. ſ theſaurū ſapie aperit vt bona diuidat ſuis. ſ oris apertio myſterioꝝ q̄ in ꝓphet̄ ē reſeratio. b ſ nō tm̄ verbo: ſed intus in corde ſcribendo vt de⁹: nūc verus homo qui prius aperuit ora ꝓphetarum.
b Et aperiens os suū docebat eos a†
a ſ hūiles deū timētes: vn̄ hn̄ incipit: q꞉ initiū ſapietie timor dn̄i: vt ſupbia ē initiū pctī q̄ petiꝛ regnū terre: hic regnū celoꝝ. ſ volūtate.
c dicens† Beati paupes spū: quo- b† c
a ſ in ſpe: que beatos facit. b ſ paupib⁹ conueniēter in p̄ñti ꝓmittunꝛ diuitie celeſtes.
d niā ipoꝝ est regnuꝫ celoꝝ. Beati d†
a ſ ſine aſperitate mētis ⁊ ſine liuore. b ſ viuentium pro ſtabilitate ⁊ ſoliditate.
mites q̄niā ipi possidebūt terrā. e

ris. euāgeliū autē lex amoris. quarto oſ̄diꝛ hui⁹ legis excellentia. cū d̄r: a Et apiens os ſuuꝫ. q꞉ moſaica lex a deo data eſt mediātib⁹ angelis: vt. ſ. declaratū eſt. lex aūt euāgelica īmediate ꝑ ſeipm̄ incarnatū. ꝓpter qd̄ Aug⁹. exponēs hūc locum dicit: Tūc aperuit os ſuū: q̄ aūi in lege aperuit ora ꝓphaꝝ. b Beati paupes ſpū. hic poniꝛ ipi⁹ leḡ explicatio: ⁊ q꞉ intētio legiſlator̄ eſt facere ciues bonos ꝑ aſſuefactionē bonoꝝ operū: vt habeꝛ. ij. ethicoꝝ. iō p̄mo in hac lege dirigiꝛ ꝑfecte hūana oꝑatio. ſcd̄o rectificatur interior intētio. ca. ſeq̄nti. Et cū orat̄ nolite ⁊c. tertio ordinaꝛ hūana affectio. ca. vij. Nolite iudicare. Circa p̄mū cōſiderandū ꝙ lex eſt de opib⁹ virtutū. virtutes aūt q̄dā ſunt cōes ſeu hūane. q̄daꝫ aūt ſunt excellētes ſeu heroice: vt d̄r. vij. ethicoꝝ: ⁊ tales dicunꝛ q̄ſi diuie: vt ibidē d̄r: ⁊ induciꝛ exemplū de Hectore qui ꝓpter excellētiā virtut̄ dicebaꝛ quodāmodo fili⁹ dei ⁊ nō filius hoīs mortalis. lex aūt euāgelica eſt excellentiſſima: ⁊ iō deſcribit v̄tutes ſm̄ excellētiſſimuꝫ gradū: vt videbiꝛ. Cōſiderādū etiaꝫ ꝙ licet v̄tutes ſint cōnexe: tn̄ aliq̄ ſunt maḡ ꝓprie ꝯtemplatiuoꝝ: aliq̄ actiuoruꝫ ⁊ aliq̄ prelatoꝝ: ⁊ iō p̄mo deſcribit v̄tutes que ꝑficiūt in vita ꝯtēplatiua: ⁊ ſcd̄o q̄ ꝑficiunt in vita p̄latiua. ibi: Vos eſtis ſal terre. tertio in vita actiua ſeu ſubditoꝝ. ibi: Audiſtis: q꞉ dictuꝫ eſt antiquis. Prima in duas: q꞉ primo deſcribit virtutes que ꝑficiunt ad bn̄ agendū: ⁊ ſcd̄o illā q̄ ꝑficit ad bn̄ patiendū. ibi: Beati qui ꝑſecutionē. Prima in tres: q꞉ p̄mo deſcribit illas q̄ ꝑficiunt hoīem reſpectu ſui. ſcd̄o reſpectu ꝓximi. ibi: Beati q̄ eſuriūt. tertio reſpectu dei. ibi: Beati mūdo corde. Prima in duas: q꞉ p̄mo ordinat hoīem reſpectu extrinſecoꝝ bonoꝝ. ⁊ ſcd̄o reſpectu itrinſecoꝝ motuū. ibi: Beati mites. Ad euidētiā dicēdorū ſciendū ꝙ beatitudo d̄r dupliciter. vno mō ī re: ſicut hr̄ ī patria. alio mō in ſpe: ſicut hr̄ in via in viris excellētib⁹ in v̄tute: q̄ ꝓpter excellentiā virtut̄ videnꝛ vitā hūanā excellere: ⁊ ad vitā beatā quodāmodo appropinq̄re: ⁊ tales dicunꝛ beati quodāmodo: q꞉ qd̄ parū diſtat q̄ſi nihil reputaꝛ. ij. phiſicoꝝ. ⁊ h̄ mō ethicoꝝ. j. dicunꝛ pueri felices nō ꝙ exerceāt act⁹ virtutū in q̄bus ꝯſiſtit felicitas ſm̄ phm̄: ſed q꞉ hn̄t ad hoc bonā diſpoſitionē dicunꝛ tales de ꝓpinq̄ ad h̄ diſpoſiti. Igiꝛ q꞉ v̄tutes q̄s hic deſcribit legiſlator dominꝰ nr̄ ieſus xp̄s ſunt ſic eminētes: iō dicunꝛ beatitudīes. Prima igiꝛ beatitudo d̄r pauptas ſpūs: reſpectu enī extrinſecoꝝ bonoꝝ q̄ ſunt diuitie ⁊ honores bn̄ ſe hꝫ hō modo hūano et cōi q̄n nō q̄rit talia vltra gradū ſui meriti: ſed ſm̄ ꝯdecentiā ſtat⁹ ⁊ ꝑſone. ⁊ hoc facit virt⁹ politica q̄ talib⁹ vtiꝛ moderate: ſed pauptas q̄ ſpūs beatitudo d̄r facit hoc excellenti⁹: q꞉ facit hoīem talia totaliter ꝯtēnere ⁊ a ſe abijcere q̄ītū poſſibile eſt vt ꝯtēplationi diuine liberi⁹ poſſit inherere: q꞉ ſm̄ ꝙ d̄r libro de eccliaſticis dogmatib⁹: Bonū eſt facultates cū diſpenſatiōe paupib⁹ erogare: ſed meli⁹ ē intētiōe ſequēdi chriſtū totū ſimul donare ⁊ abſolutū a ſollicitudine cū chriſto egere. igiꝛ pauptas ſpūs facit ꝯtēnere p̄dicta nō tanq̄ mala ſimpliciꝛ: q꞉ his poteſt hō bene vti ꝑ virtutē politicā: vt viſum eſt: ſed tanq̄ minora bona maior̄ boni impeditiua: ſicut ꝯtemniꝛ matrimoniū tanq̄ min⁹ bonū propter virginitatē ſeruandā: igiꝛ Beati paupes ſpū: q꞉ pauptas abſolute ſumpta nō dicit niſi carentiā diuitiaꝝ ⁊ honoꝝ qd̄ non eſt virtuoſuꝫ: ſed pōt eſſe in malis hoīb⁹: vt ptꝫ ad ſenſuꝫ: ſꝫ paupertas ſpūs ſcꝫ volūtarie aſſumpta ad liberi⁹ ſequendū chriſtū: illa eſt v̄tus excellens ſeu ꝑfecta. Addiꝛ aūt premiuꝫ correſpondens cū ſubdiꝛ: c Q̄m ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. in regno enī intelligiꝛ oīmoda ſufficiētia ⁊ excellētia: q̄ bene repromittiꝛ in celis illis q̄ talia ꝯtēpſerūt in terris. d Beati mites. Hic ꝑficit hominē reſpectu intrinſecoꝝ motuū: ⁊ p̄mo reſpectu motuū iraſcibilis. ſcd̄o reſpectu motuū ꝯcupiſcibil̄. ibi: Beati q̄ lugēt. Circa primū ꝯſiderandū ꝙ circa paſſiōes iraſcibilis bn̄ ſe habet quis modo hūano ⁊ cōi q̄n eas refrenat: ſic ꝙ nō nimis impetuoſe excedit: tn̄ aliqualē ꝑturbationē eaꝝ ſentit. mititas aūt q̄ eſt beatitudo facit h̄ excellenti⁹: q꞉ reddit hoīem totaliter tranquillum a motib⁹ iraſcibilis ꝑ oīmodā ſubiectionē ad regulā rōnis vel diuine legis. ⁊ h̄ eſt qd̄ dicit: Btī mites. Addiꝛ āt p̄miū correſpondens. cū d̄r: e Q̄m ipi poſ. ter. ad h̄ enī hoīes feroces mouēt bella ⁊ lites ſeq̄ntes mot⁹ iraſcibil̄: vt q̄ſi ſecuri poſſideāt terraꝫ deuictis inimic̄: ⁊ iō illis q̄ ſunt totaliꝛ q̄etati a motib⁹ iraſcibil̄ mō p̄dicto bn̄ ꝓmittiꝛ poſſeſſio pacifica terre viuentiū.

† 23. q. 4. h̄ autē. §. ex his omib⁹. Luc. 6. c

ab irriguo iferiori: h̄ q̄ fit ab irriguo supiori ē ex desiderio celest᷑ patrie: ille lauat p̄ntes sordes: hic accēdit acri⁹ eternor amatores. q̄ aūt pctā deposuit: mores māsuetudīe correxit: fleuit etiā iā pōt esurire ⁊ sitire iusticiā qḋ p̄us nō poterat. hec ꝟtus sine spū fortitudis nō iplet᷑: qꝛ ꝑ eū esuriendo ad satietatē q̄nq̧ veniemus.

a · Beati q̄ lu. Restat post p̄dicta ruinar colluuionez luctu purgare. Luct⁹ ꝓ pctīs vel ꝓ desiderio celesti ꝯsolationē meret᷑: ⁊ nō ali⁹. Hi
†De pe. di. 1. c. flear scīe spū illustrant᷑: vt sciāt q̄b⁹ mal᷑ inuoluant᷑. b · Bti q̄ esu. Amotores veri boni q̄b⁹ nō sat᷑ est ꝙ iu
†De conse. di. 2. accesserūt. in. fi. sti sunt: sed sp̄ sitiūt opus iusticie.
c · Justicia est sua cuiq̧ tribuere. Sibi ⁊ ꝓximis ⁊ deo. hec iusticia h̄ plene iplebit᷑ donec de⁹ sit oīa i oībus. Nō hic possum⁹ esurire nō saturari. Justicie lumē est misc̄dia: mi
†2. q. 4. §. ex his oib⁹ sericordie ꝟtus iusticia. hec misericordia eget spū consilij: sine q̄ nemo circūspecte misere᷑. Initium est sui misereri. finis est ꝓ alio mori. Ordo eni est miserēdi vt vnusq̄sq̧ incipiat a se. finē xp̄s insinuat ꝓ pctōribus mortu⁹ ex misc̄dia. d · Beati
† 23. q. 1. c. noli. misericordes. Misericordia nascit᷑
†24. di. scimus. 23. q. 4. si ecclia. q. 5. ad fidē 24. q. 1. a recta. de p̄cedentib⁹: qꝛ si p̄cesserit ꝟa humilitas ⁊ anim⁹ māsuescat: et suos ⁊ alior casus fleat ⁊ iusticiaz esuriat: post nascit᷑ vera misc̄dia. Tūc eni miserias alienas facit et suas ⁊ ꝓ virib⁹ iuuabit: ⁊ si iuuādi facultas deest: cōpas
Luc. 6. c sio nō deerit. de hac ḋr: Estote misericordes sī. ⁊ p̄r ve. mi. est. i. ad h̄ misereamini ad qḋ et de⁹ vt bonitas redūdet in oībus. Misc̄dia sine iusticia remissio ⁊ tepiditas. Justicia sine misc̄dia seueritas ⁊ austeritas ḋr. e · Beati mū. c. Mūdicia cordis sexto loco ponit᷑: vt hō sexta die cōdit⁹ ꝑ hanc restituat᷑: ⁊ depulsis vitijs preceptū dn̄i illumiet oculos vt de⁹ possit videri. Premissis ḡ q̄nq̧ gradib⁹ purgādus est mētis oculus: ne in vno mandatorū offensus animus fiat oīm reus. Ideo hō se a mundo exuat: eterna diligat: amplectat᷑ deū quoadusq̧ possit videre cū quē tantuz videt q̄ntū seculo morit᷑. In futuro sicut est oculo mētis videbit᷑. Ideo spūs intelligētie huic gradui adaptat᷑: qꝛ itellectus mētis ocul⁹ est: ⁊ expletio mādator dei apit intellectū. e · Beati pacifici. Rab. Pacifici sunt q̄ oēs motus animi cōponūt ⁊ rōni subijciūt: qꝛ his nihil repugnat q̄ similes p̄ri suo sunt q̄ est sūma quies. De hac pace eiect⁹ est q̄ ꝑuersis dn̄at᷑. hac pace int⁹ firmata: q̄cūq̧ interi⁹ ꝯcitauerit q̄ eiect⁹ est foras auget gloriam: ⁊ cū deficit: innotescere facit q̄ta firmitas interi⁹ sit. vn̄ sequit᷑: Beati q̄ ꝑ. pa. ⁊c̄.
Luc. 2. b Hec par nō nisi bona volūtate nutrit᷑. vn̄: Et in t̄ra par hoīb⁹ bone volūtat᷑. Hanc mūd⁹ dare nō pōt: sed iesus q̄
Joh. 14. d ait: Pacē meā do vobis. Hec par supat oēm sensuz: sed fide capit᷑: vnde ⁊ ea illustramur: ⁊ ei reconciliari ab oī q̄ ab ea dissentit nos abducim⁹. Cū aūt de⁹ erat oīa in oībus: tunc btītudo adoptiōis dabit᷑. In p̄nti vero hō pacat⁹: ⁊ si bellū gerat cū vitijs in nullo pacē abrūpit quā de⁹ de
Ps. 118. dit. vn̄: Par multa diligentib⁹ legē tuā ⁊c̄. Qui autē ab ea diuidit᷑ ire est filius. Per hanc filij efficimur q̄ nihil amplius ꝓmittit᷑. In hac est sapīa donor maxima s̄m incrementū virtutū. sunt ⁊ incrementa premior: qꝛ ⁊ alia clari
Eph. 2. c tas solis ⁊c̄. Par est vnigenit⁹ dei fili⁹. De q̄ ḋr: Qui est par nr̄a. Qui pacē diligit fili⁹ est pacis. Beati pacifici. Par a nobis incipit: qꝛ dū ler carnis repugnat legi mēt᷑: nō modo alteri sed nec nob̄ possum⁹ esse pacifici. Sz postq̄ intus spūs imperat vt totus hō spiritui seruiat: tūc par ad alios deriuat᷑ vt pacē cū oīb⁹ habeam⁹. Uera quidez par est vbi nihil repugnat. Par dei oēm sensuz supat: q̄ ⁊ si capi nō pōt vt est: tn̄ ꝓ capacitate nr̄a capi pōt: non q̄nta est sed q̄tū ad recōciliationē adoptiōis sufficit. Infinitas eterne pac᷑: ⁊ si nō pōt intelligi: ⁊ quō filijs ire par ꝯueniat: ⁊ quō de⁹ par seuere iudicat: ⁊ q̄ta ⁊ qual᷑ sit par toti⁹ trinitatis: vbi vna virt⁹: vna opatio: tn̄ ꝙ est et ꝙ tanta et talis est quāta p̄dicat᷑ fide capim⁹. Ad gradū pacis qui purgat⁹ est intēdit ⁊ dirigit᷑. f · Beati q̄ ꝑse. In p̄dictis septē est ꝑfectio. In octaua ꝑfectiōis ostensio et probatio. Qui predicta habēt pati possunt ꝑsecutionē: ⁊ recte tenet

predicta

a ꝟ pro peccatis suis ⁊ alior: spreto mūdo: mūdo desiderio celor. b ꝟ spū paraclyto de eterna leticia. ꝟ propter consolationem beati.

a †Beati qui lugēt: quoniā ipi ꝯso a† b
a ꝟ esuries iusticie spiritu fortitudinis fulcitur.
b ꝟ ne in via lassescant.
b labunt᷑ †Beati q̄ esuriūt et sitiūt c†
a ꝟ adepto quod desiderant.
iusticiā: q̄niaz ipsi saturabuntur. d
a ꝟ qui alijs in quibus libet assistūt quibus hoc a deo rependit᷑ vt liberent᷑ a miseria. ꝟ misericordia est dare ⁊ dimittere.
b †Beati misericordes: quoniā ipi e† f
a ꝟ iudiciū sine misc̄dia fiet ei q̄ noluit misereri.
b ꝟ q̄s nō arguit cōscia pctōr: ⁊ tēplū ei ḋi scēm ē.
d misericordiā ꝯseq̄nt᷑. Beati mun g†
a ꝟ hic ꝑ spem: illic per rem.
do corde: q̄m ipi deum videbūt. h
e †Beati pacifici: quoniaz filij dei i† k
f vocabunt᷑ †Bti q̄ ꝑsecutionē pa l†

a · Beati qui lugēt. Hic ꝑficit hoīem respectu motuū cōcupiscibilis q̄ sunt circa oīa ꝯcupiscibilia: sicut sunt delectatiōes cibor ⁊ venereor in sensu gustus ⁊ tact⁹: ⁊ sil᷑r melodiarū: spectaculorū: odor in sensu audit⁹: visus ⁊ olfact⁹. in talib⁹ bene se h̄z hō modo cōi ⁊ hūano: moderate talibus vtendo ⁊ sup̄flua resecando: qḋ fit ꝑ tp̄antiaz q̄ est virt⁹ politica: sed excellenti⁹ se h̄z hō in talib⁹ ꝑ beatitudinē luct⁹ oīa talia a se penit⁹ abdicando: ⁊ luctū volūtarie in hac vita assumēdo: tā ꝓ trāsgressione culpe cōmisse q̄z ꝓ dilatiōe celest᷑ patrie: ita ꝙ totū statū p̄sentis vite reputat exiliū respectu celest᷑ patrie: s̄m ꝙ dicebat Paul⁹ ad Ro. vij. Infelix hō q̄s me liberabit de corpe mortis hui⁹: ⁊ ad Phil. j. Desideriū habēs dissolui ⁊ esse cū xp̄o. ⁊ q̄tum ad h̄ dicit: Beati q̄ lugēt. volūtariū luctū in hac vita ꝓ pctīs assumēdo. Addit᷑ aūt p̄mium correspōdēs cū ḋr: b · Q̄m ipi ꝯsolabunt᷑. ꝯsolari eni est sil᷑ solari. ꝯueniens aūt est vt illi q̄ in p̄nti vita ꝓ xp̄o volūtario luctu occupant᷑: cū deo ⁊ angel᷑ eternalit᷑ ꝯsolent᷑. c · Bti q̄ esuriūt ⁊ sitiūt. Hic ponit ꝟtutes q̄ ꝑficiūt hoīem respectu ꝓximi. hec aūt ꝑfectio ꝯsistit in duobus. p̄mo in his q̄ h̄nt rōnē debiti. scḋo i
his q̄ h̄nt rōnē doni. ibi: Beati misericor †De reg. c. nisi. §. verum.
des. Circa primū aduertendū ꝙ in his q̄ 1. Pe. 3. c
h̄nt rōnē debiti respectu ꝓximi bn̄ se habet hō q̄n reddit vnicuiq̧ qḋ sibi debet᷑: nō nimis notabilit᷑ ꝓcrastinādo ⁊ retardādo. hoc aūt facit ꝑ iusticiā q̄ est ꝟtus politica: h̄ excellenti⁹ ꝑ btītudinem q̄ ḋr esuries vel sitis iusticie: q̄n. s. cū q̄dā feruēti desiderio insolito talia exeq̄t᷑: sicut esuriēs ⁊ sitiens feruēter comedit ⁊ bibit. ⁊ h̄ est qḋ dicit: Bti q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā. Addit᷑ aūt premiū ꝯueniēs cū ḋr: d · Q̄m ipi saturabunt᷑. saturitas eni glīe q̄ ꝯsistit i desiderij hūani repletiōe: s̄m ꝙ ḋr in psal. Satiabor cū apparuerit glīa tua. ꝯuenient᷑ ꝓmittit᷑ esuriētib⁹ ⁊ sitiētib⁹ iusticiā p̄dicto mō. e · Beati misericordes. Hic ponit᷑ btītudo ꝑficiēs hoīez respectu ꝓximi in his q̄ h̄nt rōnē doni. in talib⁹ aūt bn̄ se h̄z hō mō cōi et hūano ꝑ liberalitatē q̄ est ꝟtus politica in mediocrib⁹ ⁊ paruis donis: ⁊ ꝑ magnificentiā in excellētib⁹ donis ⁊ magnis: h̄ excellenti⁹ h̄ fit ꝑ btītudinē q̄ vocat᷑ misc̄dia q̄n defectū alteri⁹ totalit᷑ accipit q̄si suū. vn̄ ḋr misericors q̄si h̄ns cor miserū. q̄n. s. accipit cordi defectū alteri⁹ q̄si suū. ⁊ h̄ est qḋ dicit: Beati misericordes. Addit᷑ aūt premiū ꝯueniēs cū ḋr: f · Q̄m ipi misc̄diaz cōsequent᷑. in celesti eni patria q̄lib⁊ misc̄diaz ꝯsequet᷑: qꝛ vltra cōdignū sibi retribuit᷑. s̄m ꝙ ḋr ad Ro. viij. Nō sunt ꝯdigne passiones hui⁹ tp̄is ad futurā gloriā q̄ reuelabit᷑ in nobis. g · Beati mūdo corde. Hic ordinat᷑ hō respectu dei. ⁊ p̄mo q̄tū ad intellectū speculādo. scḋo q̄tū ad affectū ipm amādo. ibi: Beati pacifici. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ in speculatiōe diuīa bn̄ h̄z se hō modo cōi ⁊ hūano ꝑ ꝟtutes intellectuales q̄ sunt scīe speculatiue: ⁊ potissime ꝑ metaphysicā q̄ docet ꝓprietates diuīas ex creaturis ꝯsiderare: vt p̄z. xij. metaphysice: vbi ōndit᷑ vnū esse deū eternū actū purū viuentē vita nobilissima sempiterna ⁊ optima: sz h̄ est solū ꝯsiderādo deū ex ꝓprietatib⁹ creaturar: sed excellēti⁹ h̄ habet ꝑ beatitudinē q̄ est mūdicia cordis ꝑ quaz mens hūana deo ꝯiungit᷑: ⁊ sic de occultis ⁊ diuinis supra modū hūanū illustrat᷑: sicut fuerūt ap̄li q̄ absq̧ hūano studio fuerūt de diuinis excellentissime illustrati. ⁊ h̄ est qḋ dicit: Beati mūdo corde. Addit᷑ autē premiū ꝯueniēs cū ḋr: h · Q̄m ipi deū videbūt. quia visio dei enigmatica ꝑ fidē in p̄nti ⁊ facie ad faciē in futuro bn̄ repromittitur h̄ntibus talē mundiciā. s̄m ꝙ ḋr. j. Cor. xiij. Videm⁹ nunc ꝑ speculū in enigmate: tunc autē facie ad faciē. i · Beati pacifici. Hic ponit᷑ beatitudo ordinās hoīem respectu dei q̄tuz ad effectū qḋ fit mō cōi ⁊ hūano ꝑ amorē naturalē q̄n diligit deū sic p̄ncipiū suū efficiēs ⁊ ꝯseruatiuū: lz p̄ter h̄ alia diligat: h̄ excellēti⁹ h̄ fit ꝑ btītudinē q̄ est par: q̄n. s. hō totalit᷑ ꝑ affectū mētis deo cōiungit᷑: sicut bonitati summe: ⁊ sic nihil aliud extra ipm q̄rit: sed in ipo quietat᷑ ⁊ pacificat᷑. ⁊ h̄ est qḋ dicit: Beati pacifici. Addit᷑ autē premiuz ꝯueniens cū ḋr: k · Q̄m filij dei vocabunt᷑. filiatio eni dei importat assimilationē ad deum. ꝓprium autem est ipsius dei ꝙ seipo fruitur ⁊ in seipo quietat᷑: ⁊ ideo qui predicto modo sunt pacifici recte filij dei vocabunt᷑. l · Beati qui ꝑsecutionē patiunt᷑. Hic ponitur beatitudo ꝑficiens hominē ad bene patiendum. sicut eni ad virtutē ꝑtinet bene agere: ita ⁊ bn̄ pati. In hoc autem bene se habet homo modo cōmuni et humano

q̄n pro

¶ predicta que accepit q̃ ꝓ eis parat᷒ eſt mori. Qui vſq; ad ſapiam ꝑ p̃dicta conſcen
Ro.8.g dunt ꝑfecti ⁊ roborati nõ cedunt ꝑſecutiõi:qꝛ nec mors nec vita põt ſeparare a xp̃o.
Quoꝝ mẽtes premiſſaꝝ beatitudinũ illuſtrãt exercitia:eaꝝ mundicia coꝛ ad deum
gubernat:vt reformet̃ imago ꝓ pctõ deleta. Octaua ſentẽtia q̃ ad caput redit:ꝑfe
ctumq; hoĩem declarat ⁊ ſignificat circũciſionẽ:octaua die:⁊ reſurrectionem dñi poſt
ſabbatũ qui eſt octauus:⁊ p̃mus dies:et octauas q̃s ĩ nouo
teſtamẽto celebram᷒ ⁊ numeꝝ penteceſtes. Nã in ſeptenario
numero ſepties multiplicato q̃ fiunt.xlix.quaſi octau᷒ addit̃
vnus:vt q̃nq̃ginta cõpleant̃:⁊ tanq̃ redeat̃ ad caput:q̃ die
miſſus eſt ſp̃uſſctũs quo in regnũ celoꝝ ducimur:⁊ heredita
tem accipim᷒:ꝯſolamur ⁊ paſcimur ⁊ miſcõiam ꝯſequimur ⁊
mũdamur ⁊ pacificamur:⁊ ita ꝑſecutiões exterius illatas et
moleſtias ꝓ veritate ⁊ iuſticia ſuſtinem᷒. Octaua vere cir
cũciſionis beatitudo martyrio terminat̃:que probatum red
dit:⁊ ſupplet̃ precedẽtib᷒ donis. Octaua ꝓmiſſio non eſt
alia q̃ꝫ prima v̓bis iterata. Myſticũ eſt in numero qd̓ iterat̃
in ꝓmiſſione infra.vij.pri᷒ ſonat:⁊ poſtea cõnumerat̃ extra:
vt glia reſurrectiõis bis octo gradib᷒ ꝯſcēdat. Octaua eſt di
es reſurrectiõis q̃ ⁊ p̃ma in qua ⁊ lux creata. Generalit̃ om
niũ d̓: regnũ celoꝝ:⁊ ſi ſpecialitas numeret̃ meritoꝝ:qꝛ licet
illius iure poſſit dici q̃ nouiſſim᷒ erit:tñ vniuerſoꝝ dignitas
oĩbus cõis erit dũ ꝑ charitatẽ qd̓ in alijs eſt etiã vltim᷒ poſſi
debit. Beatus d̓: qui nihil mali vult:et oĩa habet q̃ vult.
Et iõ oĩs ibi beat᷒:qꝛ nõ vult ampli᷒ cũ nihil iniuſte vult.
a • Beati eſt᷒ cũ maledixerint. Hucuſq; generalit̃ ſñias po
ſuit q̃ſi ad abſentes:cũ ⁊ ad p̃ñtes ptineret:nũc ad eos v̓ba
cõuertit (q̃ꝫuis ⁊ hoc alijs ꝯueniat) p̃dicẽs q̃nta ꝓ noĩe eius
eſſent paſſuri:qꝛ dignitatẽ gradus coꝝ eis intimare volebat
dicens:Vos eſtis ſal terre:vos eſtis lux mũdi:vt ex triſticia
humilitatẽ:ex letis accipent ꝯſolationẽ. Sicut moyſes de
cem p̃cepta ꝓponẽs poſtea ꝑ partes explicat:ſic xp̃s q̃ſi vir
tutũ genera octo btitudies ꝓponit:ex q̃b᷒ pendẽt oĩa que ĩ
monte dixit dñs. Sed qꝛ obſcure plura paucis v̓bis ꝯcluſe
rat exponit lati᷒. vnde de octaua beatitudine latius ꝓſequit̃
partes ꝑſecutionũ:ſpecialit̃ ap̃los ⁊ eoꝝ ſequaces ꝓ iuſticia
paſſuros exp̃mens. b • Maledixerint. Antiqua tranſlatio
habet:cũ oderint vos hoĩes:⁊ dixerint oĩe maluꝫ ⁊ expule
rint. Idẽ tñ ſenſus in nr̃a:cũ maledicta ex odio cordis fiant.
Qui gloriã celi optat:nõ timet opprobriũ in terra. Quan
tum q̃ſq; de laude hoĩm letat̃:tantuꝫ de opprobrio triſtatur.
Quẽ laus extollit:vituperatio dep̃mit. vbi q̃s querit lauda
ri tm̃ apud deũ:nõ timet ꝯfundi ĩ ꝯſpectu hoĩm. c • Men
tientes. hoc addit ne glorietur:de q̃ vere mala dicunt̃. Etiã ad
dit:Propter me:qꝛ aliq̃n falſa dicunt̃ qd̓ accidit temeritate
hoĩm:nõ tñ ꝓpter xp̃m hoc patiunt̃ quẽ nõ ſequuntur.
d • Qm̃ merces ⁊c̃. Tanto merces vberior:quãto gaudio ⁊
exultatiõe in tribulatiõe fides erit deuotior. Hec ſententia
videt̃ ad hoc reſpicere qd̓ dictum eſt ibi:docebat eos dicens:
Beati pauperes ſp̃ũ ⁊c̃. Necnõ ⁊ ad hoc. Vos eſtis ſal terre:⁊
Vos eſtis lux mundi. e • In celis. Nõ in volubilib᷒.cũ nõ in reb᷒ volubilib᷒ mer
ces eterna eſſe debeat:ſed in ſpecialibus firmamẽtis vbi habitat ſempiterna iuſticia.
Iã ergo ſentiũt hãc mercedẽ qui ſp̃ũalib᷒ bonis gaudẽt. Sed ꝑficiet̃ cũ mortale h̓ in
duet immortalitatẽ. f • Sic eñi ꝑſecuti. Temperat exẽplo rigorẽ paſſiõis. Tribus
modis fit ꝑſecutio.odio cordis:dictis:factis. g • Vos eſtis ſal. Hic iã oñdit̃ apli
cum officiũ.ſ.ꝙ ſunt ſal terre ⁊ lux mũdi. Hoc ſpecialit̃ ad ap̃los:q̃ p̃dict̃ virtutibus
Eſa.49.b pauptate.ſ.⁊ alijs debẽt ornari:vt ſint ſal optimũ cõdientes alios doctrina ⁊ vite ſue
exemplo. Sal:ſalus a corruptiõe.vñ ꝓpheta:Poſui te in lucẽ gen.vt ſis ſalus mea
vſq; ad extremũ terre. Vbi corruptio culpe deſiccat̃ ſale ſapie vermes nõ demoliun
tur. Vos eſtis ⁊c̃. Quia terra.i.humana natura ꝑ eos cõdit̃ verbi ſapia. Sal fa
cit ſterilẽ terrã. Vñ:Ira victoꝝ deſtructas vrbes ſale ſeminabat ne qd̓ in eis germẽ ori
retur. Ita apli deſtructo regno peccati:germẽ vitioꝝ cõpeſcebant. Sal cibos condit:
carnes ſiccat:p̃dicatio vero a vermib᷒ ⁊ a putredine vitioꝝ illeſam ſeruat ſuo creatori
humanã naturaꝫ vt nõ eſt cib᷒ ſapid᷒ niſi ſale ꝯdit᷒:ita ſermo nõ ẽ vtilis ſine documẽ
Leuit.2.d to aplice doctrine. Vñ in Leuitico:In oĩ ſacrificio ſal offer.i.in oĩ qd̓ dicis vel facis:
aplicã ſapiaꝫ habe. Ex aq̃ ⁊ igne ſal ꝯficit̃:ita iſti ex aq̃ ſp̃ũſſcti ⁊ igne tribulatiõis. Et
ꝑ aquã baptiſmi ⁊ ignẽ charitatis in ſaporẽ ſapiẽtie ſũt nati. h • Q᷒ ſi ſal ⁊c̃.i.ſi vos
ꝑ quos alij ꝯdiendi ſunt:aduerſis vel ꝓſper̃ ceſſeritis:ꝑ q̃s a vobis error auferet̃ cũ
vos de᷒ tollere alijs elegerit: Ad nihilũ valet:qꝛ(vt alius euãgeliſta ait)nec terre vti
lis eſt:quã ſuo iniectu germiare ꝓhibet:nec ſterq̃linio qd̓ nõ fecundare ſinit. Sic qui
retro vadit:nec ip̃e fructũ ferre:nec alios valet excolere:ſed ab eccl̃ia eijcitur:⁊ in hec
verba ridet̃. Hic homo cepit edificare ⁊ nõ potuit cõſummare. Si ſal euanuerit.i.ſi
timore vel cupidine doctor ſaporem ſapientie omiſerit:per quem fatuitas eius emen
dabitur: Hoc ſolis apoſtolis conuenit:quod ſequitur omnibus magiſtris. Ad nihilũ
valet vltra.⁊c̃. In fine de omnibus concludit ſic: Niſi abundauerit iuſticia veſtra ⁊c̃.
i • Et conculcetur ab hominibus. Sanctus ⁊ verus miniſter chriſti et ſi a malis ride
tur conculcari non poteſt:quia mente fixus in celo manet.
k • Vos eſtis lux mundi. Prius ſal q̃ꝫ lux:quia prius vita q̃ꝫ doctrina.vita ducit ad
ſcientiam veritatis. Qui deum timet ſcientia non caret.

a ſ non propter ſcelera:vbi nõ eſt fides: nec ẽ iu
ſticia:quia iuſtus ex fide viuit.
tiuntur ꝓpter iuſticiã: quoniam
a ipoꝝ eſt regnũ celoꝝ.† Beati eſtis
a ſ ex odio in faciem cõtumelias dixerint.
b cum maledixerint vobis homi
a ſ ꝑſeq̃ eſt vim inferre vel inſidijs appetere.
b ſ cũ abſentiũ famã leſerint.
nes ⁊ ꝑſecũti vos fuerint ⁊ dixẽ
a ſ oĩa genera verboꝝ malignantiũ. b ſ q̃ men
daciter blaſphemat̃ ⁊ ꝓpter deũ beatus eſt.ſed ſi
alterũ deeſt:nõ merces eſt beatitudinis.
rint õmne maluꝫ aduerſum vos
a ſ ⁊ qꝛ ꝓ iuſticia:ergo ſ mente.
c mentiẽtes ꝓptẽr me†. Gaudete ⁊
a ſ corꝑe. b ſ hoc eſt qd̓ ſupra regnum celorũ.
d exũltate:quoniaꝫ mẽrces veſtra
a ſ qꝛ tanto vberior merces erit. b ſ ſupioribus
partibus mundi. c ſ .i.maledictis ⁊ perſecutio
ne:nec tamen a veritate defecerunt.
e f cõpioſa eſt in cẽlis. Sic ẽnim ꝑſe
a ſ q̃ꝝ exẽpla nos iuuãt. ſ q̃ꝝ ꝓphetas ĩ me cõ
pletas cẽuidet̃:cur ẽ ñ poteſt̃ qd̓ illi ſine exẽplo.
cuti ſunt prõphetas qui fuerunt
a ſ dat cãm quare nõ debẽt deficere. b ſ ſm in
tellectum ⁊ ſacntiam.
g ante vos.† Vos eſtis ſãl terrę. a†
a ſ alioꝝ fortitudo. b ſ .i.ſi doctor errauerit.
ſ in tribulatione defecerit. c ſ .i.ꝑ quos infir
mus populus confirmabitur.
† Q᷒ ſi ſãl euanuerit in quõ ſalie b c
a ſ ſal infatuatũ.i.tribulationi cedentes.
tur: Ad nihilum valet vltra: niſi d
a ſ ab officio docendi:vel eccleſia. b ſ dum vita
eius contemnitur que ad nihilum valet.
i vt mittatur forãs et cõnculce
a ſ irrideatur ab hoibus carnalib᷒. b ſ percipi
entes in chriſto lucem veritatis.
k tur ab hõminibus.† Vos eſtis et

qñ pro tribulatione imminẽte nõ re
cedit a virtute:licet hoc ſuſtineat cũ
aliqua anguſtia ⁊ dolore:⁊ hoc fit ꝑ
fortitudineꝫ que eſt virtus politica:
ſed excellentius hoc fit ꝑ beatitudi
neꝫ que poteſt
dici quedã for
titudo diuina
quãdo talia ſu
ſtinet non ſolũ
patiẽter ſꝫ etiã †Luc.6.e
letanter: ſicut
martyres q̃n
to acerbiorib᷒
tormentis cru
ciabant̃: tan
to magis ĩ do
mino letaban
tur.⁊ hoc ẽ qd̓
dicit: Beati q̃
perſecutionem B
patiuntur.⁊ ſe † 1.q.1.re
quit̃: Gaudete neamus.
⁊ exultate ⁊c̃. 25.q.4.c.
a • Vos eſtis qꝛ chriſtus
ſal t̃re. Hic po
nuntur virtu
tes prelatorũ.
ad cuius eui
dentiam conſi
derandũ ꝙ p̃
lati ſũt ſucceſ
ſores apoſtolo
rum:⁊ ideo de † 93.di.ſa
bent eſſe perfe cerdotes.
cti in vita con 24.q.1.c.
templatiua et quoniam.
actiua: et ideo †
virtutes ꝯtem Mar.9.g
platiuorũ que Luc.14.g
ſũt p̃dicte ſup
ponuntur eſſe
in eis:⁊ ſimili
ter ille que ſe
quũtur de acti
uis:ſed hic ex
primuntur ali †24.q.1.c.
q̃ ſpecialia que quoniam.
debent eſſe in
eis pre ceteris:⁊ primo quantum ad
eorum vitam. ſecundo quantum ad
eorum doctrinam.ibi: Nolite puta
re. Circa primum aduertendũ ꝙ pre
lati pre ceteris debent eſſe excellen
tes quantum ad quattuor. Primuꝫ
eſt diſcretio in agendis:quia ſũt du
ctores ⁊ gubernatores aliorũ:⁊ hoc
deſignat̃ cum dicitur: Vos eſtis ſal
terre.ſicut enim ſale condiuntur om
nia cibaria: ita diſcretione prelato
rum debent dirigi ⁊ ordinari omnia
opera ſubditorũ. b • Q᷒ ſi ſal eua
nuerit.i.ſi diſcretio in prelatis defe
cerit. c • In quo ſalietur. quaſi di
cat:in nullo opera ſubditorum con
dientur ſeu dirigentur. ideo ſubdi
tur: d • Ad nihilum valet vltra
niſi vt mittatur foras ⁊ conculcetur
ab hominibus: quia talis debet re
pelli a prelatione ne officium prelato
rum in conſpectu hominum redda
tur vile. Secundum in quo debẽt
precellere prelati eſt clara noticia in
ſcripturis intelligendis. et hoc eſt
quod dicitur:
e • Vos eſtis lux mũdi.ſicut enĩ lux
eſt manifeſtatiua omniũ occultoruꝫ:
ſic prelati ꝑ intelligentiam ſacre ſcri

Lux mūdi. Alia cā eſt q̄re nō debēt deficere: q̄z illumīati a xp̄o verbo ⁊ exēplo q̄cūq̄ʒ illati mūdanis lucē fidei ⁊ ſcīe debēt miſtrare. Et ſicut (quia ſunt) ſal debēt corruptionē pellere: ſic et tenebras q̄z lux ſūt fugare. Lux tenebras ſoluit: ⁊ poſtea illuſtrat: ſic apl̄i depulſis vitijs deducūt ad lumē fidei ⁊ cognitionis. Lux mūdi. Hec eſt eadem gratia q̄ mūdi corde ſiūt: q̄rū corda mūdāt̄ fide et intellectu. Sic q̄ ſal vocant̄ pacifici cōgruit: q̄z ſine ſapia non tenet̄ ꝯdimētū pacis. Hec ſūma ⁊ p̄cipua ſpecialit̄ apl̄is deputant̄: vt eos cetera aſſecutos plene cognoſcat̄. Vn̄ ſequit̄: Non pōt ciuitas ⁊c̄. a Non pōt ci. Quia apl̄i fundamēta ſunt: apte ciuitas dicunt̄. Supra mōtē. locus montē iuſticie innuit q̄ excelſus eſt: q̄ ꝓpalamini ne vos abſcōdat̄. Nō eſt ei facultas ſubterfugiēdi vl̄ clam aliq̄d faciēdi. iō ſubditos miſericordit̄ intꝰ cōſilio regite: ⁊ extra contra aduerſarios ꝓ iuſticia pugnādo defendite: q̄ꝺ ptinet ad ſpm̄ ꝯſilij ⁊ fortitudinis. b Neq̄ʒ accen. lucernā. Domeſtic̄ exēplis docet: ne celēt lucem verbi ſibi ꝯmiſſaʒ. Nō accēdūt. i. nō iō data eſt doctrina p̄dicatiōis vt celēt eā ⁊ ſubijciāt ſeruituti corporis dū aliq̄ timēt. Sed corpꝰ ſuum miniſterio dei ſubijciant: vt ꝑ vocē ⁊ cetera corpis officia lux excellentior ceter̄ appareat. Vn̄ d̄r: Caſtigo corpus meū ⁊c̄. Vel xp̄s lucernā accēdit: dū teſtaʒ hūane nature flāma ſue diuīitat̄ īpleuit: quā nec credētibus abſcōdit: nec modio. i. mēſura leḡ: vl̄ terminis vniꝰ gēt̄ incluſit. Sʒ ſup cādelabrū. i. eccl̄iaʒ fidē ſue incarnatiōis affixit vbi oēs poſſint intueri q̄ in domo. i. eccl̄ia ſūt vl̄ in mundo. Vn̄ ſubdit: Sic luceat ⁊c̄. c Cādelabrū. Sic lucerna xp̄s cādelabrꝫ crux ē: ſup quā erat eleuādꝰ. Cādelabrū eccl̄ia q̄ v̄bū vite pn̄t̄ baiulat. d Sic luceat. Et hec oīa ita agite vt nō finē boni opis in laudibꝰ hoīm ꝯſtituat̄. e Vt vi. ope. ⁊c̄. Opa req̄ro vt videant̄: ⁊ ſic doctrina ꝯfirmet̄: ⁊ h̄ non ad gl̄iam v̄ram. f Nolite pu. Poſtq̄ʒ hortatꝰ eſt eos oīa pati ꝓ veritate: ⁊ nō celare: ⁊ gl̄iaʒ dei facere: incipit docere quid docturi ſint. Quaſi diceret: q̄d ē q̄ veras abſcōdit̄? ꝑ q̄ iubes oīa pati: an eſt aliq̄d ꝯ legē? Inq̄t: Nō veni ſoluere legē: ſʒ adimplere: vl̄ faciēdo q̄ꝺ dicit: vel ſupplendo q̄ꝺ deerat ⁊ impfectū erat. Nolite putare ⁊c̄. Hactenꝰ docuit vt ſale ꝯdiāt aīas ad incorruptiōis ſanitatē vt illuminēt ad veritat̄ ītelligētiā: vt acq̄ſitos ab hoſtibꝰ defendāt: defenſos ad amorē diuinitatis accēdāt: nūc vt celeſtis orator (q̄z poterāt eſtimare q̄ vetera precepta vellet abolere) ante interrogata preſcius occurrit dicēs: Nolite putare ⁊c̄. Soluit qui ſpūaliter facere vetat. Adimplet chriſtus dum p̄miſſis ad inchoationē vite agēde ſuꝑaddit plura ad ꝑfectionē moraliū p̄ceptoꝝ: ⁊ que figur̄ tegebant̄ ⁊ futura ſignificabāt: in ſe ꝑficit ⁊ in eccl̄ia: ſine q̄ figure eēnt vacue ⁊ ſine effectu. q. d. ideo non debetis percontari de veteribus preceptis ⁊ mirari de nouis: nec paſſionibus terreri. Chriſtꝰ legē impleuit: q̄z exteriores leḡ figuras ſoluēs: īpleuit v̄itateʒ interiorē. g Iota vnū. Hic oñdit

† 12. q. 2. c. quatuor.

† de. cōſe. di. 4. c. prope. in fine

† 15. di. c. ſi. ⁊. item epl̄a beati leonis.

a ſ ꝑ q̄s oēs illuminant̄ a tenebris ignorātie.
b ſ noīe mūdi vel vniuerſi q̄ ſunt de mūdo electi accipiunt̄. c ſ q̄ſi diceret: aſpicite q̄ poſiti eſtis.
d ſ ſoliditas apoſtolice doctrine.

a Lux mundi. † Non poteſt ciuitas a †
a ſ celari. ſ nō licet clā eſſe bonus. b ſ chriſtuʒ vel eccleſiam. ſ ipſe mons manifeſtat eam.
abſcondi ſupra montem poſita:
ſ alia ſimilitudo.
b neq̄ʒ accēdūt lucernā ⁊ ponūt eaʒ †
a ſ timoris vel cōmodo vite pn̄tis. b ſ. i. vite integritatem.
c ſub modio ſed ſuꝑ candelabruʒ:
a ſ eccleſia vel mundo.
vt luceat oībꝰ qui in domo ſunt. b
a ſ vt dico: nō ſub modio poſita: ſʒ ſuꝑ cādelabrꝫ.
b ſ vt doceat q̄ facit q̄ꝺ docet: alit̄ cōdēnat ſeipm̄.
d † Sic luceat lux v̄ra corāʒ hoībus
e vt videāt opera v̄ra bona ⁊ glo
a ſ in vobis. b ſ nō vos. c ſ cuiꝰ opꝰ eſt quod celi faciunt. d ſ qui vos faciet celeſtes.
rificent prēm veſtrū q̄ ī celis eſt.
f Nolite putare q̄m̄ veni ſoluere c †
a ſ xp̄s ē leḡ ⁊ ꝓphaꝝ virtꝰ ꝑ quē oīa implent̄.
legē aut ꝓphas † Nō veni ſoluere
a ſ implet qui figuras ceſſare docet poſtq̄ʒ res facta eſt. ſ implentur ne.
ſʒ adiplere. † Amē q̄ppe dico vob:
a ſ añq̄ʒ. ſ q̄z nō oīa iā ſʒ ſenſim ſiēt. ſ. i. donec elemēta mutet̄ de hac mutabili forma ī īmutabilitatē.
b ſ nō remāebit q̄n īpleant̄ in capite vel in corpe.
g donec tranſeat celū et terra † iota b

pture debēt ex officio notificare alijs oīa opa virtutū: in cuiꝰ ſignum portant mitrā in capite: in qua duo ſunt cornua: q̄z debent ſcire duo teſtamēta. Tertiū in quo debēt precellere eſt cōſtantia in oppreſſoribꝰ pauperum reprimēdis. Unde dicit ſaluator Ioh. x. Bonus paſtor aīam ſuaʒ dat pro ouibus ſuis. mercēnariꝰ autē ⁊ q̄ nō eſt paſtor videt lupū venienteʒ et dimittit oues et fugit. Q̄ꝺ exponens Grego. dicit: Lupus etenī ſuꝑ oues venit: cū q̄libet iniuſtus ⁊ raptor fideles quoſq̄ʒ atq̄ʒ humiles opprimit: ſed his q̄ paſtor videbat̄ eſſe ⁊ nō erat relinquit oues ⁊ fugit: q̄z dū ſibi ab eo periculuʒ metuit: reſiſtere iniuſticie nō preſumit. fugit autē nō mutando locū ſed ſubtrahēdo ſolatiū: ⁊ ideo paſtor bonꝰ ciuitati in monte poſite cōparat̄: q̄z ad ip̄m debēt habere oppreſſi refugiū quaſi ad quoddā fortaliciū. ⁊ hoc eſt q̄ꝺ dicit ſaluator: a Non pōt ciuitas abſcōdi ſupra mon. ⁊c̄. q̄z bonus prelatꝰ in ꝑſecutione nō debʒ ſe abſcōdere: ſed ad defenſionē gregis ſe manifeſte oſtendere. Quartū in q̄ debʒ prelatꝰ excellere eſt ſanctitat̄ euidētia in exēplis dandis: q̄z ſm̄ q̄ dicit̄ in paſtorali: Tantū debʒ excellere actionē ppl̄i actio p̄ſulis: q̄ntū diſtat a grege vita paſtoris: ⁊ ideo cōparat̄ hic lucerne ſuꝑ candelabrū illuminanti totā domū. ſed intētio recta ſubdit̄: b Luceat lux veſtra corā hoībꝰ vt videant opa v̄ra bona. ⁊ glorificēt prēm v̄rm̄: q̄z nō debent de hoc gloriā propriā querere: ſed gloriaʒ dei ⁊ edificationeʒ populi. c Nolite putare. Hic oñdit eminentiā prelatoꝝ quantū ad doctrinam. ⁊ p̄mo ponit modū docendi ip̄i xp̄o proprium. ſc̄do oñdit qualit̄ debet ei ꝯformari doctrina prelatoꝝ. ibi: Qui ergo ſoluerit. Circa p̄muʒ aduertendū q̄ chriſtus nō ſolūmodo erat doctor legis ⁊ euāgelij: ſed etiā inſtitutor. aliter tamē quia vetus teſtamentū dedit mediantibꝰ angelis. nouum aūt ꝑ ſeip̄m. vt. ſ. in ꝓlogo viſum eſt. ergo ꝑ ſuam doctrinā nō debuit legē deſtruere ſed magis eam ꝑficere ⁊ adimplere. ⁊ hoc eſt q̄ꝺ dicit: Nolite putare quoniā veni ſoluere legem ⁊c̄.

d Iota vnum aut apex vnus non preteribit a lege. i. modicum non tranſibit quod non impleatur: quia iota eſt minima littera hebraica. Queritur hic quomodo verum ſit q̄ chriſtus legē impleuerit ⁊ non ſoluerit. videtur enim q̄ ip̄e ſoluerit mandata moralia: quia preceptum de obſeruatiōe ſabbati morale erat ſaltem quantum ad vacationem a corporalibus operibus: ſed ip̄o ſabbato curauit Ioh. v. ⁊ ſanato precepit tollere lectum ſuum in ſabbato. ergo ⁊c̄. Item videtur q̄ iudicialia non impleuerit: quia mulierem deprehenſam in adulterio que in lege precipiebatur lapidari impunitam abire permiſit: vt habetur Iohis. viij. Item cerimonialia de abſtinentia ciboꝝ in lege prohibitoruʒ non ſeruauit: quia dicitur. ĩ. xv. Quod intrat in os nō coinquinat ⁊c̄. ipſe autem fecit que alijs faciēda dixit. ergo talibus viſus fuit. ergo ⁊c̄. Cōtra: per illud quod hic dicitur: Non veni ſoluere legeʒ: ſed adimplere. Dicendum q̄ chriſtus legem ⁊ prophetas adimpleuit. ⁊ p̄mo declaro de lege. ſecundo de prophetis. In lege autem quedaʒ erant ꝑ modum precepti: et quedam per modum promiſſi obſeruantibus legem: et vtraq̄ʒ adimpleuit. De preceptis patet ſic. Precepta enim erant in triplici differentia. quedam erant moralia ſcilicet precepta decalogi: et alia moralia in lege poſita que faciebant ad eorum declarationem: ⁊ iſta impleuit chriſtus ea obſeruando perfecte: ⁊ ad obſeruationem eorum alios inuitando. ĩ. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Secundo ea impleuit ſanum intellectum eorum declarando: et errorem phariſeorum circa hoc excludendo: vt patebit. ĩ. in preſenti capitulo. Tertio adimpleuit ea conſilia apponendo: que faciunt ad perfectiorem mandatorum obſeruantiam. perfectius enim obſeruat mandatuʒ hoc: Non occides. ille qui cauet ab ira inordinata q̄ʒ ille qui cauet tm̄ ab interfectione. Alia erant precepta legis iudicialia: et iſta impleuit rigorem eoꝝ per viaʒ miſericordie temperando in aliquibus per ſeipſum: ⁊ alijs dimiſit temperamentuʒ ſuis miniſtris ſcilicet eccleſie prelatis et principibus terrenis catholicis: vt de talibus ordinent ſm̄ q̄ viderint vtile communitati fidelium ſm̄ varietatem temporum et locorum et perſonarum: et iſtud non fuit deſtruere legem ſed magis adimplere: quia ſic ordinauit meliorem modum obſeruationis iuſticie: ſicut non deſtruitur puer quando fit vir: licet enim tranſeat puericia tamen remanet melior ſtatus eiuſdem perſone etate mutata. Lex autem vetus habuit quaſi ſtatum pueri reſpectu noue legis. propter hoc dicitur ad Gal. iij. Lex pedagogus noſter fuit in chriſto: id eſt regulatiua ſtatus puerilis. propter hoc erat lex timoris: ſicut pueri ſub diſciplina et timore cuſtodiuntur. lex autem euangelica eſt lex amoris: ⁊ ideo nō debet eſſe tantus rigor penarum: quia proprium hominum perfectorū eſt magis de

† Mat. 4. c. Luc. 8. c. et. 11. c.

† Luc. 16. b

¶ Hic oſtenditur ꝙ que minima putantur
in lege: ſacris ſpũalibꝫ plena ſũt: ⁊ oĩa re
capitulant̃ in euãgelio. Jota mioꝛ eſt ce/
teris lr̃is. Apex ẽ lr̃e aliq̃ ſumma particu
la: ſignificat mĩmũ p̃ceptũ: vl' minimã p̃/
cepti particulam.
Apte aũt ponit io
ta grecũ: non ioth
hebreum: qꝛ iotha
decez ſignificat. i.
decalogũ: cuius
apex ẽ euãgelij ꝑ/
fectio. Jota a/
pud grecos decia
lr̃a decem ſignifi/
cat: ꝑ quã decẽ p̃/
cepta agende vite
accipimꝰ: q̃rũ xp̃s
nullũ ſoluit: ſed p̃
cepit plenꝰ adim
pleri: nec apicẽ. i.
nec minima ſigni/
ficantiũ. a · Oia
fiãt. Spũalit̃ iple/
ant̃: vl' impfecta ꝑ
ficiantur: ⁊ ſignifi
cantia ĩpletiõe cõ/
ſumẽt̃. b · Qui
ẽ ſol. Minima ſũt
crux xp̄i et paſſio:
quã qui erubeſcit
minimꝰ ẽ: q̃ ↄfitet̃
magnꝰ. Ul' phari/
ſeos notat q̃ man/
data dei dimiſerũt
ꝓ ſuis traditiõibꝰ
q̃ nihil valẽt dũ vl'
minimu ʒ qđ in le/
ge eſt p̃tereunt.

Moralit̃ ¶ Moraliter aũt
ſoluit q̃ nõ implet: ꝟ tenet ſic̃ infirmis da/
ta ſunt. Ul' q̃ nõ intelligit ſpũalit̃. Sol/
uere ẽ nõ agere. qđ recte intelligit: vel nõ
intelligere qđ deprauat: aut minuere in/
tegritatẽ ſupadditionis xp̄i. c · Mini/
mus voca. in ⁊c̃. In regno celoꝝ minimꝰ
vocabit̃ q̃ erit eo indignꝰ: in q̃ nullꝰ mi/
nimꝰ: ſed oẽs magni. d · Qui aũt fece.
Ro. 2. c Qui nõ ſoluerit: ⁊ ſic docet: nõ minimꝰ:
nõ t̃n magnus. Sed ſi facit qđ docet: ſoli
eni factores leg' iuſti ſunt apud deum.
e · Dico ait vobis. Cũ aũt dico: magnã
vim ⁊ ꝓfundã intelligẽtiã cogitãdi incuſ
ſit: oñdit quõ ſupaddit: ⁊ nõ q̃ p̃us man/
dauerat abſoluit. Plꝰ etiã ẽ diligere ini/
micos q̃ nõ odiſſe: nõ cupe q̃ nõ adulte
rari: nõ iraſci q̃ nõ occidere. f · Niſi:
id eſt nõ ſolũ minima leg' p̃cepta imple/
ueritis ſed ⁊ ea que addo: qꝛ duz fiũt ad/
dita ad ꝑfectionẽ etiã hec plenꝰ agũtur
que p̃miſſa ſunt ad inchoationẽ: qꝛ q̃ nõ
videt mul. ad ↄcu. e. nec fornicat̃: nec oc/
cidit qui nõ iraſcitur. g · Juſticia vr̃a.
Juſticia phariſeoꝝ vocat oĩa illa ad cul/
tum dei actualiter p̃cepta: ſeu figurarum
myſtica t̃m ad litterã inſtituta. Juſti/
cia illoꝝ mãdata moyſi: ĩpletio illoꝝ iu/
ſticia xp̄i. Jlla a pc̃a liberãt: iſta ſaluãt.
Quidã ĩ hac expoſitiõe laborãt: volẽ/
tes notare ſupabũdãtiã eẽ in nouo q̃ nõ
obſuaret̃ ĩ veteri teſta. cum ⁊ ĩ illo mali
actꝰ ⁊ mala ↄcupia ꝓhiberent̃. Sʒ ñ ẜm
h̃ hic agit̃. Jmmo ĩ h̃ abũdãtia maioꝛ q̃
ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ oñdit̃: qꝛ illi ẜʒ opa
magis iuſti appellari q̃ ẜm volũtatẽ affe
ctabãt. h · Audiſt'. expõit que ẽ iuſticia
phariſeoꝝ: quã q̃ adiplet non ſtatim ma/
gnus ſed aliquẽ gradũ conſcendit.

¶ Ego aũt

vnum aut apex vnus non prete
ſ quin.
a ribit a lege: donec omnia fiant.
a ſ qꝛ oĩa fiẽt. ergo. ſ vel nõ agẽdo vel nõ crẽ
dendo vt phariſeis.
b †Qui ergo ſoluerit vnũ de man/ a
ſ mĩma ſũt q̃ inchoãt hoĩes.
datis iſt' minimis et docuerit ſic b
a ſ .i. ſicut ſoluit b ſ deſpectiſſimus eſt in eccle/
ſia ſanctoꝛum. c ſ ab illis qui ſunt in
regno celoꝛum.
c homines minimus vocabitur in c
d regno celoꝛum. Qui autez fece/ d
ſ ſic. a ſ licet ĩ p̄ñti
abiectus: ecõtra licet ille hic p̄latus t̃n vilis.
rit ⁊ docuerit: hic magnus voca/
a ſ quõ ẽ faciẽdũ ẽ.
e bitur in regno celoꝝ. †Dico autẽ
a ſ quod fit ſpiritu conſilij ⁊ gra
tia miſericoꝛdie dei.
g vobis quia niſi abundauerit iu/ e
a ſ que eſt in preceptis vite inchoatiuis et my/
ſticis iuxta litteram.
ſticiã veſtra plus q̃ ſcribarum et
phariſeoꝛum nõ intrabitis in re/
h gnum celoꝛũ. †Audiſtis quia di/ f
ctum eſt antiquis: Non occides.

magis deduci ad virtutẽ amoꝛe iuſticie q̃ timoꝛe pene. Tertia p̃cepta erãt cerimo
nialia: ⁊ iſta diuidebant̃ in tria. qꝛ q̃dã ꝑtinebãt ad ſacra: ſicut circũciſio q̃ntũ ad
oẽs hoĩes. vnctio q̃tũ ad reges ⁊ pontifices. chriſtꝰ aũt nõ aſſumpſit ſtatũ ſacer/
dotis legal' vel terreni reg': imo dixit corã pilato: Regnũ meũ nõ eſt de h̃ mundo
Joh. xviij. ⁊ iõ nõ habuit iſtã vnctionẽ corꝑalẽ regũ vel pontificũ: ſed vnctionem
ſpũalẽ a deo p̄re habuit ꝑ plenitudinẽ gratie. ẜm qđ ſcri/
bit̃ in Pſal. Unxit te deꝰ deꝰ tuus oleo leticie ⁊c̃. Circũ/
ciſionẽ autẽ ip̄e adimpleuit p̄mo in ſeip̄o incipiẽdo. ſcđo
meliꝰ ⁊ efficaciꝰ ⁊ generaliꝰ inſtituẽdo ſacr̃m loco ipiꝰ. ſ.
baptiſmũ in q̃ ↄfert̃ maioꝛ gr̃a: ⁊ ẽ remediũ tã vir' q̃ mu
lierib'. Quedã etiã cerimonialia ꝑtinebãt ad ſacrificia:
ſicut ĩmolatio agni paſcalis: iuge ſacrificiũ ⁊ ↄſilia. Jſta
aũt erãt figuratiua vnꝰ ꝑfecti ſacrificij. ſ. xp̄i ĩ cruce offe
rẽdi: ⁊ iõ iſta impleuit xp̄s vno mõ corꝑalit̃ patiẽdo. alio †Jaco. 2. b
modo efficaciꝰ ſacrificiũ. ſ. eukariſtiã inſtituẽdo. Quedã
aũt cerimonialia ꝑtinebãt ad ſacra: ⁊ de talibꝰ erãt prece
pta ꝓhibitiua vſum aliq̃ꝝ ciboꝝ ⁊ ↄſilia: ⁊ iſta adimple/
uit xp̄s: qꝛ dicit Petrꝰ Act'. xj. B. Jmmũdũ ⁊ cõe nũq̃
introiuit in os meũ: ⁊ multo fortꝰ xp̄s hoc ſeruauit: ⁊ ſic
iſta p̃cepta adimpleuit ea obſeruãdo ⁊ obſeruationẽ me/
lioꝛẽ declarãdo. ꝑ talẽ enĩ abſtinẽtiã a corꝑalibꝰ cibis ſi/
gnificabat̃ abſtinẽtia a ſpũalibꝰ imũdicijs. hanc aũt im/
mũdiciã inſtituit xp̄s in lege euãgelica q̃ eſt mũdiſſima.
⁊ ꝑ ↄñs debuit ceſſare figuralis abſtinẽtia. ꝓpter qđ dici
tur Act'. xj. Qđ deꝰ purificauit tu ne cõe dixer': qꝛ nullꝰ
cibus coinq̃nat hoĩes q̃ cũ gratiarũ actiõe ꝑcipit̃: dimiſit
t̃n deꝰ in oꝛdinatiõe eccl'ie de aliq̃bꝰ abſtinẽtijs faciendis † De cõſe.
ꝓ loco ⁊ tp̄e. Patet ẽ ex p̄dictis qualit̃ xp̄s legẽ adiple/ di. 4. c. non
uit q̃tũ ad oĩa genera preceptoꝝ. Scđo impleuit legem dubito. i fi.
q̃tũ ad ꝓmiſſa. ꝓmittẽs t̃n obſeruãtibꝰ melioꝛa. lex enĩ
moſaica ꝓmittebat ſolũ bona tp̄alia ⁊ trãſitoꝛia. ſ. abun/
dantiã ⁊ excellẽtiã tp̄alẽ: vt p3 Deut. xxvj. D. Cuſtodi/
as oĩa p̃cepta eiꝰ ⁊ faciet te excellentioꝛẽ cũctis gentibꝰ:
ſed xp̄s obſeruãtibus dei mãdata ꝓmiſit bona ſpũalia ⁊
eterna. ſ. gr̃am in p̄ñti que p̃cellit oĩbus bonis tp̄alibus:
⁊ etiã gloꝛiã in futuro. j. xix. Omis q̃ reliq̃rit ⁊c̃. cẽtuplũ †
accipiet. ſ. in p̄ñti: qꝛ bona ſpũalia que hic recipiunt̃ in/ Exo. 20. b
tantũ excellũt bona tp̄alia ac ſi centenariꝰ numerꝰ paruo Deu. 5. b
nũero cõparet̃: ⁊ vitã eternã poſſidebit. ſ. in futuro. Pa/
tet igit̃ ꝙ xp̄s adipleuit legẽ q̃tum ad p̃cepta ⁊ ꝓmiſſa.
Simil'r adipleuit ꝓphetias: qꝛ p̄ncipalr̃ locuti ſũt de xp̄o ⁊ de aduẽtu eiꝰ ⁊ de his q̃
ꝑtinẽt ad ip̄m: ⁊ iõ adipleuit ꝓphetias naſcẽdo ↄuerſando ĩ mũdo ⁊ moꝛiẽdo ⁊ re
ſurgẽdo ⁊ alia opa nr̃e ſalut' faciẽdo: ꝓpter qđ ĩminẽte ſua paſſiõe dixit Lu. xxiiij.
Opoꝛtet ĩpleri ea q̃ ſcripta ſũt in lege ⁊ ꝓphis ⁊ pſalmis de me. Patet ẽ ex p̄dict'
ꝙ xp̄s impleuit legẽ ⁊ ꝓphas. Ad p̄mũ dicẽdũ ꝙ xp̄s curãdo infirmũ ſabbato nõ
fecit ↄtra legẽ: qꝛ licitũ erat facere in die ſabbati ea q̃ ad gl'iaʒ dei ꝑtinebãt: ſicut
oꝛnare tẽplũ ⁊ ſacrificia offerre: ⁊ laudes diuĩas dicere ⁊ hmõi: ⁊ multo foꝛtius ſa
nare hoĩem miraculoſe ad oſtenſionẽ diuĩe virtutis erat licitũ: ⁊ eadẽ rõne ꝙ ſana
tus ſubito poꝛtaret lectũ ſuũ in die ſabbati faciebat ad magnificationez miraculi.
ꝑ hoc enĩ oñdebat̃ ꝙ diuĩa v̾tute erat ſic ſubito ꝑfecte ſanatus ꝙ erat ad priſtina
opa plenarie reſtitutꝰ. Ad alia duo p3 ex predict' in corꝑe q̃ſtionis. a · Qui ẽ
ſoluerit ⁊c̃. Hic ↄñr oñdit qual' debeat eſſe doctrina p̄latoꝝ ꝑ ↄfoꝛmitatẽ ad chri
ſtũ: ⁊ ponit quandã diuiſionẽ trimẽbrem doctoꝝ. Quidã enĩ ſunt q̃ male viuũt et
male docent: ſicut heretici: et de iſt' dr̃: Qui ſoluerit vnũ de mãdat' iſtis: male. ſ.
viuendo: b · Et docuerit ſic hoĩes. alios ſil'r ꝑ falſam doctrinã corrũpendo.
c · Minimus vocabit̃ in regno celoꝝ. i. in eccl'ia militante: qꝛ decidit a vera fide.
Alij ſũt q̃ bñ viuũt ⁊ bñ docẽt: ⁊ tales doctoꝛes debẽt eſſe p̄lati eccl'ie. ꝓpter qđ di
cit: d · Qui aũt fe. ⁊ do. ⁊c̃. Alij ſunt doctoꝛes q̃ bñ docent et male viuũt. de q̃/
bus dicitur. j. xxiij. Super cathedram moyſi ſederunt ſcribe ⁊ phariſei: quod di/
cunt facite: opera autẽ eoꝝ nolite facere. dicunt enim ⁊ nõ faciũt. ⁊ qꝛ hoc nõ ſuf
ficit ad ſalutẽ. ideo dicit prelatis eccleſie: e · Niſi abundauerit iuſticia veſtra
plus q̃ ſcribarũ et phariſeoꝝ nõ intrabit' in regnũ celoꝝ. q. d. ad ſalutem nõ ſuffi
cit bona doctrina niſi aſſit bona vita. f · Audiſtis quia dictum eſt ⁊c̃. Superi/
us deſcripſit virtutes contemplatiuoꝛum ⁊ prelatoꝛum in quibus cõſiſtit iuſticia
abundans. hic ↄñter deſcribit virtutes actiuoꝝ in quibus ↄſiſtit iuſticia ad ſalu/
tem ſufficiens. Ad cuius euidentiã conſiderandũ ꝙ ad ↄſecutionẽ ſalutis ſufficit
obſeruatio mandatoꝛum decalogi: vt dicit ſaluatoꝛ. j. xix. Si vis ad vitam ingre
di ſerua mandata: et ideo ſaluatoꝛ noua precepta moꝛalia non dedit: ſed precepta
decalogi replicauit: et ad obſeruationẽ eoꝝ hoĩes induxit: verũ intellectũ eoꝝ
declarando: ⁊ erroꝛes iudeoꝛum circa hoc excludendo: et ideo diuidit̃ in tres par
tes: quia p̄mo dat intellectũ aliquoꝝ preceptoꝝ moꝛalium. ſecundo aliquoꝝ iu/
dicialium. ibi: Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Oculum pro oculo. Tertio in/
tellectum cuiuſdam precepti in quo fundatur tota lex: videlicet de dilectione ꝓxi
mi. ibi: Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Diliges proximum tuum. Prima ad/
huc in duas: quia p̄ma dat intellectum quoꝛundam preceptoꝛum ſecunde tabu/
le: que oꝛdinant hoĩem ad proximum: et ſecundo dat intellectum cuiuſdam prece/
pti p̄me tabule oꝛdinantis hominem ad deum quo prohibetur ꝑiuriũ. ibi: Iterũ
audiſtis quia dictum eſt: Nõ periurabis. Prima adhuc in duas: quia p̄mo dat
intellectũ

F a Ego aũt. Perfectionẽ quã venit implere icipit explanare: ꝛ quõ iuſticia coꝝ debeat ſupabũdare. b Ois q̃ iraſcit. Quia neſciebãt homicidiũ eſſe niſi pemptionẽ: apit oẽm motũ animi ad nocẽdũ i homicidiũ cõputari. Mandatũ xpi nõ eſt ↄtrariũ legi. ſed lati⁹ legez in ſe ↄtinẽs. Qui nõ iraſcit: nõ occidit. Sz nõ ecõtra: licẽtia iraſcẽdi cauſa homicidij. Tolle irã ꝛ homicidium non fit. Supadditio chriſti nõ iraſci: nõ ↄcupiſcere a q̃bus difficile eſt abſtinere: ꝛ iõ magna ſunt in remuneratiõe. Ira eſt oĩs mal⁹ motus ad nocendũ. Subit⁹ autẽ motus cui non ↄſentitur ꝑpaſſio eſt. Accedente ↄſenſu paſſio eſt ꝛ mors in domo. Omis qui iraſcit. Gradus ſunt in iſtis peccat. Primo ẽ iraſci ꝛ hũc motũ aĩo retinere: plus eſt ſi vocem cõmotio ipſa extorſit qua feriat ille cui iraſcitur. plus etiã ſi certa vituperatio increpuit. Similit
† 55. di. c. ſi. gradus ſunt in pena: nã minus eſt iudiciũ q̃ñ adhuc cũ reo agitur: ꝛ eſt defenſioni loc⁹. plus ẽ conciliũ: q̃ñ iudices inter ſe conferũt quo ſupplicio dãnent quẽ cõſtat eſſe dãnandũ. pl⁹ eſt
† De here. c. cũ ex in/ etiã gehenna: vbi nulla ſentẽtie dilatio. Et ira
ñcto. in fi. qõ ꝓprijs ꝛ certis modis exp̃mi non potuit: q̃
D buſdã ſiſitudinib⁹ diſtinctũ eſt. Ois eni trib⁹ iudicio: ↄcilio: gehẽna: diuerſe mãſiões i eterna dãnatione ꝓ modo peccati ſignant exprimunt. Qui iraſcit. Addũt q̃dã ſine ca. ſic ꝛ ad dicere racha vl fatue: q2 naturale eſt iraſci: ira tñ ne ſine cã fiat. Cui ſenſui videt aptari.
Ps. 4. Iraſcimini ꝛ nolite peccare. Sz oĩs occaſio ire tollit: dũ inimicos diligere iubemur. Qui nõ iraſcit nõ ſoluit legẽ: ſz implet: vt int⁹ ſicut extra ſeruet innocẽtia. Ira ꝓprie eſt cõmotio paſſionis. Ira q̃ ex cauſa ꝛ nõ ex paſſiõe eſt: iu
† 86. di. c. diciũ eſt nõ cõmotio illicita. Ois occaſio ire
qñ. in glo. infirmis. ſ. aufert vel tollit. Si eni cum cauſa: nõ fratri iraſcit ſed vitio. Juſta ira mater ẽ diſcipline. Et ira q̃ eſt cũ cauſa: iudiciuz eſt nõ ira. Racha. Vel racha verbũ hebreũ: ꝛ interpretatur cenos. i. vacuus: qõ dicim⁹ ſine cerebro: qõ eſt magna ↄtumelia. Qui g̃ hec dicit fratri q̃ ſpũſctõ plenus eſt: luitur⁹ eſt ↄtumeliam ſpũſcti iudicio ſctõꝝ iudicũ. Nõ eĩ modicus furor eſt quẽ de⁹ ſale ſapie cõdiuit infatuatũ dicere ꝛ ſalienti deo derogare. c Si ergo. Explanat ampliorẽ iuſticiaz oñdendo q̄ ſi nõ licet fratri iraſci: multominꝰ in aĩo retinere qõ in odiũ queat cõuerti. Si quicq̃ mali ↄtra ꝓximũ in aĩo habem⁹: deo placite offerre nõ poſſumus. Si ergo ꝛc. Sm litterã hoc abſurdũ eſt. Eſt g̃ in interiori tẽplo altare. i. fides: cui quodlibet mun⁹. i. pſalm⁹: hymn⁹: oratio ꝛ hmõi niſi ſit innixũ nõ eſt deo placiturũ: ꝛ ibi. i. cũ in corde (qõ eſt templũ interi⁹) tale mun⁹ oblatur⁹ es: ſi in mentẽ venerit qõ frat tuus habz aliq̃d aduerſum te quẽ tu leſiſti. Si eni ipe te leſit: non ipe ſed tu habes aduerſus eũ: nec tunc oportet te veniam petere: ſed dare ſicut vis tibi dimitti. d Relinque. Nõ ait refer: q2 qõ recte offertur imutari non licet. Sed relinque donec placabilius offeras: nõ eni munus repellit: ſed charitatem ꝓximi querit: ſine qua nemo ad charitatem dei ꝑuenit. Unde: Prius charitatem ꝓximo exoluat: q̃ munus ſuum deo placere optat. e Uade. Non pedibus: ſed aĩo humili te ei proſternas in conſpectu illius cui oblaturus es. Uel petendo veniam ſi preſens eſt. f Offeres. Hoc ex ſpiritu pietatis q̃ mitis fit: ꝛ diuinum verbum pie intelligit: intelligendo obedit: ꝛ adimplendum cor erigit. g Eſto conſentiens. Sicut iam precepit fratri reconciliari: ꝛ poſt iubet inimicos diligi: ita hic dum currimus in
Ro. 12. d via huius ſeculi: ad pacez ꝛ concordiaz hortatur: ſicut dicitur: Si fieri poteſt quod ex vobis eſt: cum omnib⁹ hoĩbus pacem habentes. Et pro conſentiens ex greco habetur benignus vel beniuolus. Cito: ne differas in craſtinuz. Dum es in via: dum adhuc licet operari. Si fratrẽ leſiſti: reconciliare ei. ſi aduerſarius extiterit eſto beniuolus vt fiat amicus. Aduerſarius eſt aliquis homo: vel diuin⁹ ſermo. Eſto beniuolus ꝛ conſentiens verbo euangelij: quod mandat multa cõtraria carni: cum quo in via: id eſt chriſto recte gradimur dum ei obediendo ad vitam eternam pertingimus. Aliter. Aduerſarius eſt deus vel magis ſermo diuinus qui contradicit peccare volentib⁹. Qui ad hoc datus eſt vt nobiſcum ſit in via cui oportet nos conſentire: ne oderimus q̄ deus nobis non parcit donec ſanemur.
b In via cum eo. Sermo diuinus nobiſcum eſt in chriſti via. Aduerſarius nobiſcum in via ſeculi. Sermo diuinus nobis via eſt qua currim⁹

a ſ vt iudicio puniat legis: ſ accuſatione legis.
qui autẽ occiderit reus erit iudi/
a ſ plus impono non iraſci.
a b cio. Ego autẽ dico vobis: q2 oĩs a
a ſ nõ fratri iraſcit q̃ peccato iraſcit. b ſ. i. dignus accuſatione. c ſ qõ ſupra de homicidio.
q̃ iraſcit fratri ſuo: reus erit iudi/
a ſ qui de motu ꝓrũpit in vocẽ indignationis.
cio. † Qui autẽ dixerit fratri ſuo
a ſ interiectio indignationẽ exprimens. b ſ conſenſu iudicum de danda ſententia in eum.
racha: re⁹ erit concilio. † Qui au b
a ſ qui vſq3 ad cõuitia ꝓceſſerit. ſ eque in deum credendi quem deus ſalem vocat.
tem dixerit fatue: reus erit gehẽ/ c
a ſ q2 nõ licet iraſci: ergo multo minus odio habere. b ſ boni operis ſacrificium.
c ne ignis. Si ergo offers munus b
a ſ in fide vel ad chriſtum ad quẽ niſi per fidẽ attingat nemo digne offert.
tuum ad altare: et ibi recordatus
a ſ quem leſiſti.
fueris: quia frater tuus habet a/
ſ coram deo.
b liquid aduerſum te: relinque ibi
e munus tuum ante altare: † et va/ e
a ſ qõ nequit fieri niſi ſpũ hũilitatis fundatus ꝛ timens deũ. ſ quãtũ in te ẽ emẽdando q̄ peccaſti.
de prius reconciliari fratri tuo: ꝛ
a ſ intentionẽ reuocãs ad id qõ ceperas. ab ſ hoc ex ſpiritu lenitatis quo mitis fit.
f tunc veniens offeres munus tu/
a ſ hacten⁹ de ꝓximo h pacẽ iubet hre cũ aduerſario.
g um. Eſto conſentiens aduerſa/ f†
a ſ nemo enim nouit quando de hac vita exeat.
b rio tuo citõ dum es in via cũ eo: g

intellectũ cuiuſdã p̃cepti q̃ ꝓhibet nocumẽtũ i ꝑſona ꝓpria. Scdo precepti q̃ ꝓhibet nocumentũ in ꝑſona ↄiuncta. ibi: Audiſtis q2 dictũ eſt antiq̃s: nõ mechaberis. Jterũ p̃ma in duas: q2 p̃mo declarat preceptũ. ſcdo infert duplex correlariũ. ibi: Si offers ꝛc. Circa p̃mũ aduertendũ q̄ iudei credebant ꝑ precepta decalogi ſola oꝑa exteriora ꝓhiberi: non motũ animi. vnde ꝛ Joſeph⁹ xij. libro antiquitatum reprobat Polibiũ hiſtoriographũ perſarũ dicentẽ: q̄ antiochus epiphanes mortuus fuerat in montib⁹ miſere: ꝓpter hoc q̄ voluerat ſpoliare templũ diane in perſide dicens: q̄ voluntas mala nõ eſt peccatum niſi exeat in effectũ. Et eodem modo dicebãt iudei de hoc precepto: nõ occides: q2 ꝑ hoc ꝓhibetur occidendi factũ ꝛ nõ occidendi ꝓpoſitũ. ꝛ hoc eſt qõ dicit: Audiſtis q2 dictũ eſt antiquis ꝛc. hoc eſt: ſic interp̃tabant preceptũ hoc. ſed hũc errorez excludit ſaluator dicẽs: a Ego aũt dico vobis: quia omĩs q̃ iraſcit fratri ſuo. vbi ſaluator ponit triplicẽ gradũ ire. Prim⁹ eſt in corde: ꝛ notatur cum d̃r: Omĩs q̃ iraſcitur. Secũdus eſt in ore ꝑ verbum cõtumelioſum ↄfuſuz tamen. quod notat cum dicit: Qui autẽ dixerit racha. Tertius gradus eſt q̃ñ ꝓceditur ad cõtumeliã determinatam. qõ notatur cum d̃r: Qui aũt dixerit fatue. Primus grad⁹ eſt minoris culpe q̃3 ſecũdus: ꝛ ſecũdus q̃3 terti⁹. ꝛ ideo primo minor pena determinatur cum d̃r: b Reus erit concilio. quia min⁹ eſt q̄ iudices debeãt congregari ad determinationez pene alicui⁹ q̃3 q̄ iam ſit adiudicatus. qõ ponitur in ſecũdo cũ dicit. Reus erit iudicio. ꝛ hoc eſt min⁹ q̃3 q̄ aliq̃s ſit iam extreme pene determinat⁹. qõ ponit in tertio gradu cũ dicitur: c Reus erit gehenne ignis. Conſiderãduz tñ q̄ licet ira ſit petm̃: vt hic d̃r: nõ tñ omĩs ira. ira eni eſt appetitus vindicte. Uindicta aũt ſi ſit iuſta non eſt petm̃ eam appetere: ſed tm̃ ſi ſit iniuſta. ꝛ hoc ↄtingit quadrupliciter: vel q̃ñ appetit pena eius q̃ nõ meruit vel plus q̃3 meruit. vel ſi appetat ordine debito p̃termiſſo: vl q2 appetit ꝓpter indebitũ finẽ: vt q̃ñ appetit ſolũ ꝓpter vindictã nõ ꝓpter iuſticiaz. d Si ergo offers. Hic ex p̃dictis infert duplex correlarium. Primũ reſpicit placationẽ diuĩe offenſe. Et ſcdm euaſionẽ pene infligende. Secundũ ponit ibi: Eſto conſentiẽs ꝛc. Circa primum aduertendũ q̄ munus deo oblatuz nõ proficit ipi offerenti niſi ſit in charitate. charitatez autem non habet niſi proximo leſo ab eo velit ſatiſfacere. ꝛ ideo dicit: Si offers munus tuum ꝛc. Seq̃tur: e Uade prius reconciliari ꝛc. ꝛ poteſt hoc intelligi dupliciter. vno modo pedibus corporis. et hoc debet fieri ſi cõmode poſſit haberi ipſius fratr offenſi p̃ſentia. ſi aũt nõ poſſit ſufficit ire ad eũ pedib⁹ mentis: qõ fit quãdo habet ꝓpoſitum ſatiſfaciendi loco ꝛ tempore competenti. et hoc modo vtitur eccĩa romana que reũ ↄfitentẽ abſoluit: ꝛ ſibi ſatiſfactionẽ leſo fiendam imponit. f Eſto ↄſentiẽs. hoc eſt ſecundũ correlariũ: q2 ſi ille q̃ offendit frẽm vult penã gehẽne euadere: debet ei in hac vita mortali ſatiſfacere. ꝛ hoc eſt qõ dicit: Eſto ↄſentiens aduerſario tuo. i. fratri leſo q̃ habet aduerſum te. Eſto conſentiens ꝑ ipſius placationem. g Dum es in via cũ eo. i. in preſenti vita.
Ne forte

Pſ.118. currim⁹. vnde: Viam mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cum dilataſti coꝛ meū. a · Ne foꝛte tradat. ſic tēperauit vt pn̄ie locū nō auferret. putaret̄ eni ꝙ ſi obiſſet aduerſari⁹: ⁊ nō poſſet ei ī via eſſe beniuolus: neceſſario iudici traderet̄. Sed ⁊ locū pn̄ie reliquit: ⁊ impenitētē iudici tradit dicēs: Iudex tradat te miſtro. Tradat. i. cauſa ſit cur tradaris in man⁹ chꝛi

Joh.5.d ſti: cui pater om̄e iudiciū dedit. Chꝛiſtus miniſtro. i. angelo: q̄ colliget çiçania.

b · Nouiſſimū q̄drantē. i. minuta pctā: q2 nihil erit impunitū. vel ꝑ q̄drantē nouiſſimū ſignificant̄ terrena pctā: q2 p̄ma pars mūdi celū. ſcd̄a aer. tertia aq̄. quarta nouiſſima t̄ra. ḡ donec reddas nouiſſimū quadrantē. i. donec luas pctā que de terra ꝯtraxiſti. Prim⁹ quadrans eſt ignis q̄ charitas ſignificat̄. Scd̄s aer q̄ ſpirat̄: q̄ ſignificat̄ vita. Tertiuſ aqua: q̄ renaſcimur. Nouiſſim⁹ terra: ꝑ quā car-

Geñ.3.d nalis vita. Vñ: Terra es ⁊ ī terrā ibis. i.

ſm aliam litteram. exolues qđ eſſe voluiſti. Quadrās genus nūmi eſt q̄ hȝ duo minuta. Vñ aliuſ

Mar.12.d euāgeliſta dixit illā paupculaȝ miſiſſe in coꝛbonā quadrantē. ali⁹ duo minuta qđ idem eſt. c · Audiſtis. Adhuc qui dixit: Nō veni ſoluere legē ſed adimplere. addit: quantū debeat abundare iuſticia apl̄oꝝ plus q̄ꝫ phariſeoꝛuȝ. Minoꝛ iuſticia eſt nō mechari coꝛpe. maioꝛ iuſticia ē nō mechari ⁊ coꝛde. Nō ait: qui ꝯcupierit: ſed q̄ viderit ad cōcupiſcendū eam. i. hoc fine ⁊ anio attēderit vt eā ꝯcupiſcat qđ iam nō eſt titillari: ſed plene ꝯſentire libidini vt ſi facultas ſit peragatur. Hic noīe mechantiū oēm carnalē delectationem accipe: q̄ñ aīa relicta ſupioꝛi lege turpi voluntate inferioꝝ ꝓſtituta coꝛrūpitur. d · Viderit mlierē. Beda. Magna ſupadditio. Viſus ponit̄ ꝓ oī motu q̄ eſt ad delectationē: nō ſolum coꝛpalis ſed interioꝛ q̄ eſt in ꝯcupiſcētia in qua aperiunt̄ illi oculi q̄ ꝓ pena peccati p̄mis parentib⁹ male aperti legunt̄: tunc itur in affectū coꝛdis: nec deeſt voluntas ſ; occaſio peccati. Sicut ḡ bona voluntas cū deeſt copia agēdi remunerat̄: ſic deliberatio cū molimine vitioꝝ dānat̄: q2 nō ſm ꝙ quiſq̄ꝫ potuit ⁊ nō licuit: ſed ſm ꝙ voluit ⁊ ꝓpoſuit ex ꝯſcientia accuſat̄ vel defendit̄. e · Ad cōcupiſcendū. vt tranſeat in affectum coꝛdis: vt facere diſponat vbi nō deeſt voluntas ſed occaſio: qđ paſſio dicitur: que ē moꝛs in domo. Propaſſio eſt animi ſubitus affectus vel ire vel amoris. Paſſio quedam animi foꝛma vel deliberatio ex cōſenſu. vnde dicitur aliquis iracundus vel amatoꝛ. Propaſſio eſt ſubitus motus ſine deliberatione boni vel mali operis. Paſſio ē affectio deliberati animi ſit ſit locus ꝑficiendi. f · Oꝫ ſi oculus. Oculus poteſt accipi dilectus amicus cōſiliarius quaſi iter demonſtrās. dexter q̄ in diuinis. Qui vero in his que ad coꝛp⁹ ptinent conſulit: ſimilit̄ oculus. Scandaliçat. i. ſi in hereſim aliquā trahere vult. Similiter dextera manus d2 amicus q̄ eſt amic⁹ in diuinis. Siniſtra: qui in huius vite neceſſarijs. Sicut viſus oculo: ita manui cōuenit actio. Vel in oculo ⁊ in manu dextera poſſunt accipi fratres: vxoꝛ: filij: ꝓpinqui: ſi qui ſunt impedimento debemus a nobis ſeparare nedum ipſos lucrari volum⁹ noſipſi

Leui.27.a pereamus. Unde in Leuitico de magno ſacerdote d2: cuius anima cultui dei mancipata eſt: ne ſup patrem ⁊ matrem vel filias polluatur. i. nulli⁹ affectum ſciat niſi eius cui⁹ cultui dedicatur.

Vel oculus eſt mētis viſus. dexter dignioꝛ exterioꝛi qui purgandus eſt ne ſcandaliçet. Quia ſi ille ſemꝑ in ꝓpitiatoꝛiuȝ reſpicit: exterioꝛ frenat̄ lege eius hic ſcandaliçat ꝯcupiſcendo illicita: ſed eſt eruēdus ne per eum in vitiū labamur. Iſido. Si cōtemplatio vertit̄ in tediū vel in arrogantiā: dimitte eaȝ: ⁊ tranſi ad actiuam: q2 melius eſt ꝑ actiuam ſaluari q̄ꝫ ꝑ contemplatiuā perire. g · Erue eam. Ad litterā nullum membꝛum erui precipitur: ſed interioꝛ viſus qui dexter: ⁊ exterioꝛ qui ſiniſter dicit̄. ꝓ ſtudium pij laboꝛis ſi nocet eſt reuocandus vel remouendus: et etiā longe faciendus: vt ſcȝ nec in memoꝛia habeatur. Eruit̄ oculus cum frangitur malus vſus. proijcitur: cum ex toto ānihilat̄ nec intrare permittitur.

h · Dextera manus tua ⁊c̄. Proſpera operatio vel aliquis adiutoꝛ ſtrenuus intra vite negocia: qui ſi ſcandalū eſt in lege dei: melius eſt illo preciſo ſaluari q̄ꝫ cum illo damnari.

a ne foꝛte tradat te aduerſari⁹ iudi a
ci: et iudex tradat te miniſtro et b
in tenebꝛas exterioꝛes.
ī carcerē mittar̄. Amē dico tibi: c d
a i. nunq̄ꝫ ſic vt ibi dicit: donec ponā inimicos tuos ſcabellum pedum tuoꝛum.
b nō exies inde donec reddas no-
c uiſſimū q̄drantē. Audiſtis q2 di- e
a moyſe.
ctum eſt antiq̄s: Nō mechaberiſ. †
† Ego autē dico vobis quia om- f
a ⁊ aīa eius titillata fuerit qđ ꝓpaſſio d2: q̄ ⁊ ſi culpā hȝ ñ tñ crimē. b cōcupia ē mr̄ adulterij.
d e nis qui viderit mulierē ad cōn-
f cupiſcendū eā iam mechat⁹ eſt eā
ī coꝛde ſuo. † Oꝫ ſi oculus tuus g†
a ne noceat erroꝛe vel exemplo.
g dexter ſcandaliçat te: erue eum ⁊ h
a ne aſpicias quo male pereas.
pꝛoijce abs te. Expedit enim ti- i
a ille quem habes vt vnum membꝛum.
bi vt pereat vnum mēbꝛoꝝ tuoꝝ
tu ⁊ ipſe.
q̄ꝫ totū coꝛpus tuū mittat̄ ī gehē k
a operatio pꝛoſpera.
h nā ignis. Et ſi dextera man⁹ tua l

a · Ne foꝛte tradat te aduerſarius iudici ⁊ iudex tradet te miniſtro. i. diabolo q̄ eſt executoꝛ diuīe iuſticie. b · Et ī carcerē mittaris. i. in penā infernalē. c · Amen. i. fideliter. d · Dico tibi q2 nō exies inde donec reddas nouiſſimum quadrantē. i. nunq̄ꝫ exibis: q2 in inferno nunq̄ꝫ ē poſſibilis reditio. e · Audiſt̄ q2 dictū eſt ⁊c̄. Hic ꝯſiter ſaluatoꝛ dat intellectū pꝛecepti negatiui quo ꝓhibetur nocumētū alicui rōne ꝑſone ſibi cōiuncte. ſ. vxoꝛis. ⁊ pꝛimo ponit hui⁹ pꝛecepti intellectū. ſcd̄o infert quoddā coꝛrelariū. ibi: Si ergo oculus tuus. Circa p̄mū aduertendū ꝙ iudei ꝑ illud p̄ceptuȝ: Nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui: intelligebāt ſigna exterioꝛa tm̄ ꝓhibita: vt ſunt tactus impudici: ⁊ oſcula ⁊ hmōi: ⁊ ideo ſic exponebāt: Nō cōcupiſces vxorē ⁊c̄. i. ſigna concupiſcentis nō facies. Silr̄ ꝑ illud pꝛeceptum: Nō mechaber̄: intelligebāt actū mechie tm̄ eſſe ꝓhibituȝ: ⁊ ſic ꝯcupiſcētia latēs oīno in coꝛde nō expꝛeſſa ſigno vel facto nullum eſt pctm̄: ſed hoc eſt irrōnabile: q2 act⁹ exterioꝛes vel ſigna nō habēt rationem peccati niſi inq̄ntū ſunt voluntarij: vt pꝛedictum eſt. ⁊ ideo ſaluatoꝛ excludēs hunc erroꝛeȝ dicit:

f · Omis q̄ viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam: q2 videre abſolute nō eſt malū: ſed inq̄ntum ex eo ſequitur ꝯcupiſcentia interioꝛ: ⁊ iſta cōcupiſcentia ſic ꝓcedit: q2 pꝛimo ex aſpectu mulieris cauſat̄ cōcupiſcentia in appetitu ſenſitiuo q̄ dicit̄ ſenſualitas ⁊ p̄uenit actū rationiſ: ⁊ ſic nō eſt peccatuȝ nec veniale nec moꝛtale. cui⁹ ratio eſt: q2 talis motus ſenſualitatis nō eſt in ptāte homīs: ⁊ ꝑ ꝯſequēs nō eſt peccatū: ſed retentio hui⁹ ꝯcupiſcētie poſtq̄ꝫ percepta ē bene eſt peccatū. vñ dicit Aug⁹. Nō eſt in ptāte noſtra q̄bus viſis tangamur: ſed eſt ī ptāte nr̄a ea reſpuere vel acceptare: ⁊ ſic patet ꝙ pꝛedict⁹ motus ſenſualitatis nō eſt pctm̄: ſed materia exercende virtut̄ ſi ei reſiſtat̄ ꝑ rationē. Si autem teneat̄ ꝑ delectationē moꝛoſam abſq̄ꝫ ꝯſenſu tñ: tūc eſt peccatū ſed veniale. Si aūt ſequat̄ ꝯſenſus in anīo: tūc eſt pctm̄ moꝛtale etiaȝ anteq̄ꝫ expꝛimatur facto vel ſigno: ⁊ iō de tali ꝯcupiſcētia que ē ꝯſenſus dicit ſaluatoꝛ: Iā mechatus eſt eā in coꝛde ſuo. g · Oꝫ ſi oculus tuus. Hic ex pꝛedictis ꝯcludit coꝛrelariū. ſ. ꝙ illud qđ facit hoīem ruere in talē ꝯſenſum p̄dictū eſt ſollicite vitandū. ⁊ quia aſpect⁹ impudicus ē huiuſmodi. ideo dicit: Oꝫ ſi oculus tu⁹ dexter ſcandaliçat te. i. facit te ruere in pꝛedictum conſenſum.

h · Erue eum ⁊c̄. non ē ſic intelligendū ꝙ hō ad vitanduȝ ꝯcupiſcentiā debeat ſe aliquo membꝛo ſibi a deo dato priuare: q2 ꝑ hoc nō ſanat̄ ꝯcupiſcētia que interi⁹ viget. Silr̄ q2 ꝑ viā aliā pōt adhiberi aliqđ remediū efficacius. ſ. ꝑ voluntatē act⁹ mēbꝛoꝝ illicitos repꝛimentē: q2 mēbꝛa coꝛpoꝛis mouent̄ ad act⁹ ſuos ꝑ voluntatē: ⁊ erutio oculi h̄ accipitur metaphoꝛice. oculus enī erutus nō pōt exire in actuȝ videndi: ⁊ ꝑ ꝯñs ille bene ſibi oculū eruit q̄ ipm ab actu videndi impudico ꝑ voluntatē repꝛimit. Aliter exponit̄: Oculus dexter. i. viſitatio bōa de genere ſi ſit alicui occaſio ruine debet eā relinq̄re ⁊ a ſe reſcindere. Verbi grā: ſi aliquis vadit ad aliqđ collegiū mulierū cauſa p̄dicatiōis vel cōſilij dandi. hoc ē bonū de genere: tñ ſi ex hoc ꝑcipiat occaſionem ruine ſibi iminētis ꝑ oꝛtum alicui⁹ familiaritatis male vel tentatiōis ꝑiculoſe debet illud opus bonū de genere dimittere. rō aūt ſubdit̄: i · Expedit enī tibi vt vnū mēbꝛoꝝ tuoꝝ. pereat p̄dicto mō. ſ. actū illicitū q̄ꝫuis delectabilē deſerēdo. vel ſi accipit̄ ꝓ bono de genere meli⁹ eſt illud dimittere: k · Oꝫ totū coꝛp⁹. i. q̄ꝫ tota ꝯgeries boноꝛū opeꝝ ꝑ grauē lapſuȝ pereat occaſiōe illi⁹ particular̄ boni. l · Et ſi dextera ma. tua ſcan. te. ſic dictū eſt de oculo: ſic de manū duplr̄ p̄t intelligi. Vno mō ſic: q2 ſi ē occaſio ruine ꝑ tactū impudicū abſcindēda ē ꝓhibendo talē tactū ꝑ voluntat̄ imperiū. Alio mō ſic ꝙ ꝑ manū intelligatur bonum opus

† 32.q.5.c ſic eni. c. ſi paul⁹ et.c. qui viderit

E

† 24.q.5.c. illud et.28. q.1.c. vxoꝛ in ſi.

¶ 18.a

¶ Dextera

¶ Dextera man⁹ eſt actio:oculus ɔtēplatio in q̄ ſcādaliçamur:dū ex infirmitate ad purū ɔtēplari nō valem⁹. In hac ꝓ deſidia ⁊ torporis ocio: in alia ꝓ ſeculi frequētia ⁊ occupatiōis tedio illaqueamur. Et nota ſi q̄s nō pōt frui ɔtēplatiua nō torpeat ocio ab actiua:vel nedum occupat̄ actibus:areſcat ab interna dulcedine cū meli⁹ in ɔtēplatiua poſſit ꝓficere.

Si dextera tua.i.ſi dū exequeris opa miſcōie in actiua cadis in alia vitia:dimitte eā actiuā ⁊ trāſi ad aliud. a Abſcide eā ⁊ ꝓijce. Si q̄s h̄ ꝑdicat de mēbris:affectu pietat̄ nō debet audiri. Sz vt improbitas mox ⁊ prauitas actionū inde reſecetur:vt q̄cq̄d in oculo mētis de via iuſticie ⁊ morū ꝓbitate nos ſubuertit:⁊ q̄cq̄d ɔtra opationez virtutū extra pulſat:ꝓcul pellat̄. b In gehēnā. Nomē gehēne in veterib⁹ libris nō inuenit̄:ſ̄ primo a dn̄o ponit̄. Cui⁹ nois occaſio eſt. Idoluz baal fuit iuxta hierl̄m ad radicem montis moria vbi ſiloa fuit.hec vallis irrigua fuit ⁊ nemoroſa ⁊ plena delitijs:⁊ lucus i ea:idolis ɔſecratus.ppl̄s aūt iſrl̄ adeo inſaniuit:vt relicto tēplo ibi imolarent:⁊ filios ſuos incederēt demonijs. Et dicebatur loc⁹ iſte gehēnon.i.vallis ennon. Cominatur aūt de⁹ ſe impleturū locū illū cadauerib⁹:vt vocetur poliandruz.i.tumul⁹ mortuoꝝ. hui⁹ ergo loci nomine futura ſupplicia deſignant̄. c Det illi. Scripſit Moyſes in Deuteronomio:ꝙ ſi vxor nō placet viro ꝓpter aliquaz feditatem:dimittat eam.qd̄ chriſt⁹ exponit ob duriciā maritorū dici: nō vt cōcedatur diſſidium:ſed vt tollatur homicidium. Melius eſt eni diuidi q̄ꝫ ꝑ odium ſanguinem fundi. Chriſtus vero ſolā fornicationez excepit:ceteras moleſtias iubet ꝓ fide cōiugij ⁊ caſtitate ſuſtineri. Nō eſt dimittere cōtempta carnalitate cū vxore ſpūalit̄ viuere. Hic iubet vxorē ñ dimitti:qui alibi dicit: Qui nō oderit patrē et matrem ⁊ fi.⁊c̄.nō poteſt meus eſſe diſcipulus. Ideo dictū eſt:qꝛ in regno dei nulla eſt ɔditio vite ꝓſentis:q̄ꝫ qui nō oderit:⁊ vt finiat̄ optauerit:nōduz diligit regnū dei. Odit ergo nō homīes quos potius vult ſecū ꝑmanere:ſed corruptibilē cōiūctionem in vxore:legem miſeram naſcendi ⁊ moriendi in parentib⁹. Amat vero eternum eſſe ſibi ⁊ omibus illis. Sicut diligit inimicum non in hoc ꝙ inimicus ⁊ malus:ſed ꝙ homo vt ſecum ſit ſaluus. Ioh. Chryſo. Permiſit Moyſes dari libellum repudij ne propter odiū funderetur ſanguis. Permiſit fieri mala ne fierent peiora:⁊ hoc permittendo non dei iuſticiā demonſtrauit:ſed a peccato abſtulit culpam peccandi:vt.q.ſ̄m legē agentibus:peccatum nō videatur eſſe peccatum. Si ergo permiſſum eſt repudium:malum quidem:tamen licitum. Hac ratione apoſtoli preceperūt ſecūdas nuptias ꝓpter incōtinentiā hoīm. Permiſit nō p̄cepit: qd̄ ꝑmittim⁹ nolentes precipimus:quia malas hominū voluntates ad plenū prohibere nō poſſumus. d Cauſa fornicationis. Quia in hoc fides caſtitatis ⁊ cōnubij rumpitur:⁊ ille nō facit eam mechari:ſed ip̄a cauſa eſt reat⁹ ſui. Si autem pro fornicatione dimittit:a fornicatione debz eſſe immunis:nec aliam ducere licet dum illa viuit. Fornicationis cauſa. Femine que fornicata eſt:vel viri ne fornicetur. Scilicet ſi vxor cogat ad idolatriam:vel ad auariciam:vel ad alias illicitas concupiſcentias. Nō enim fornicatio eſt tm̄ ſtupri:ſed generaliter que a lege dei aberrare facit. e Reddes autē. Si iurare cōtigerit ꝑ creatorem iurabis:non per creaturaz. Hoc enī ꝑ quod iurat quilibet veneratur:hoc amat:hoc timet.ideo lex precipit vt non iuretur niſi per deum. Iudei enim per angelos ⁊ hieruſalem ⁊ elemēta iurātes:creaturas venerabāt̄ honore dī. Sicut ergo victimas deo imolabant:ne eas idolis imolarent:ſic paruulis conceſſum eſt iurare per deum non ꝙ recte hoc fiat:ſed quia melius eſt hoc deo exhiberi q̄ꝫ creatur̄. Chriſtus vero omnino iurare prohibet.i.ne quis.q.bonum appetat iuſiurandum ⁊ aſſiduitate iurandi labatur in periuriuz. Iurat enim Paulus dum deum teſtem facit non ꝙ bonum ſit iurare:ſed ꝙ neceſſarium dū niſi iuretur homines ſunt pigri credere quod eſt eis vtile. Qui non iurat peierare non poteſt:ſicut qui non loquitur nō poteſt mentiri.
f Ego autem dico vobis. Docet nil tam vile in creaturis quod q̄s peierare debeat:dum a ſummo vſq; ad imum iuramentum vetat.i.a celo vſq; ad capillum. In deum peierare cōuincitur cuius thronus eſt celum:⁊ cuius eſt quicq̄d eſt. In celo dicitur deus ſedere terramq; calcare:non ꝙ habeat membra ſic locata:ſed quia in corpore mūdi maxima ſpecies eſt celi: minima terre. Dicitur ſedere quaſi excellentiori preſentior pulchritudini. minimam iudicet ⁊ ordinet in infimis. Sedes enim dei iudiciū ſignificat.
Myſtice. Myſtice. Celū eſt aīa iuſti.terra peccatoris. Et quia ſpūalis omīa iudicat:⁊ a nemine iudicatur:ſedere dicitur. Peccator quia ꝑ iuſticiā in infimis ordinatur:⁊ ſub lege ponitur:ſcabellum pedum dicitur.
g Per celum quia. Illi:vel celum plus aliq̄d ſuſpicabantur: vel per illud iurantes

a ſcādaliçat te:abſcide eā ⁊ proijce abs te. Expedit eni tibi vt pereat
a ſ ille quem tu habes vt membrum. ſ actiua vel contēplatiua vita ſiue adiutor.
vnūm membroꝝ tuoꝝ:q̄ꝫ totum
a ſ tu cū illo. ſ ta cū illa vel illo. b ſ ita abundātior iuſticia:quia ibi licet dimittere:hic nō niſi cauſa fornicationis.
b cōrpus eat in gehēnā. Dictūz eſt a
aūt: Quicunq; dimiſerit vxorem †
a ſ ꝑmiſſo fuit ñ p̄ceptū. b ſ ñ ſoluo ſz ſuppleo.
c ſuā:dēt illi libellum repudij. Egō
autem dico vobis: quia omnis
ſ non concubinam.
qui dimiſerit vxōrez ſuā excepta
d cauſa fornicationis eaz mechari
a ſ qꝛ debz manere innupta vel viro recōciliari.
facit:⁊ qui dimiſſaz duxerit adul
a ſ item in hoc non ſoluo:ſed ſuppleo legem.
terat. Iterūm audiſtis quia di- b
ctum eſt antiquis† Non periurabis:reddes aūt domino iuramē- †
e
a ſ longe facio a ꝑiurio dū iurare prohibeo.
f ta tua.† Egō autem dico vobis: c†
a ſ ſermo fidelis ꝑ iuramēto dꝫ h̄ri. ſ iuſtum.
g non iūrare omnino: neq; ꝑ celū: d

num opus de genere:qd̄ eſt relinquēdū ſi ſit occaſio ruine:ſicut ſi aliq̄s alicui mulieri det elemoſynaz:⁊ ex h̄ ɔtrahat cū ea familiaritatē ꝑiculoſaz: debz ꝑmū dimittere q̄ꝫuis ſit bonuz de genere:ne ꝑdat mai⁹ bonū ɔtinētie. a Dictū eſt aūt:q̄cūq; dimiſerit vxorē ſuā.hic dat intellectū cuiſdā ꝑmiſſi in lege.ſ.de libelli repudij datione.de q̄ ſcribitur Deutero.xxiiij. Si acceperit hō vxorē ⁊ nō īuenerit grām añ oculos ei⁹ ꝓpter aliquā feditatē:ſcribat libellū repudij quē dabit in manu illius ⁊ dimittet de domo ſua.credebāt āt iudei ꝙ h̄ eſſet ſimplicit̄ licitū:ſed h̄ eſt falſuz:qꝛ cum ſ̄m totā vitā indiuiſibilitas ſit de rōne ɔiūctionis mr̄imōial̄: vt dicet̄.j.xix. iō h̄ ꝑmittebat̄:ñ qꝛ licitū ſ̄ ad euitādū mai⁹ malū: ſcꝫ vxoricidiū. min⁹ eī malū erat ꝙ vxores dimitterēt q̄ꝫ ꝙ eas īterficerēt:et iō nō erat licitū vxorē dimittere niſi ꝓpt̄ fornicationē.tūc eni licitū eſt eaz dimittere q̄ꝫtū ad cohabitationē ⁊ debiti redditioēz: manet tñ vinculū ꝑ totam vitā:⁊ iō dicit ꝙ ſi dimiſſa nubat alteri ɔmittit adulteriū:⁊ ſilr̄ q̄ eā duxerit. b Iteꝝ audiſt̄ qꝛ dictuz eſt antiq̄s:non ꝑiurabis. Hic dat ītellectū cuiuſdaz p̄cepti ꝑme tabule q̄ ꝓhibetur ꝑiuriū. Circa h̄ aūt errabāt iudei credētes ꝙ ſolū iuramētū medax eēt ꝓhibitū:⁊ ꝙ iuramētū illicitū eēt ſeruādū:ſicut Act̄.xxiij.dr̄: ꝙ q̄dā iudei iurauerūt int̄ ſe interficere Paulūz anteq̄ꝫ comederēt vl̄ biberēt:⁊ credebāt ſe teneri adipletionē iuramēti.vñ Iudic̄.ix. Iepte ex ꝓmiſſione dn̄o facta imolauit filiā ſuā.vbi dicūt cōiter doctores ꝙ nō placuit deo. Ex q̄ ꝑꝫ ꝙ iuramētū vel votū de illicito factū nō ē obligatoriū. Silr̄ iuramētū incautū qd̄ fit ſine neceſſitate tradebāt eē licitū imo etiā ꝑ ſe bonū:ꝓpter h̄ qd̄ ſcribit̄ Deut̄.vj. Dn̄m deū tuū timebis. Seq̄tur: Et ꝑ nomē illius iurabis:ſed h̄ ꝑꝫ eē falſum: qꝛ nomen tante ſanctitat̄ accipe ſine cā importat irreuerētiā diuini nois. Qd̄ aūt dr̄ Deut̄.vj. Per nomē illi⁹ iurabis:nō eſt dictū ꝓpter h̄ ꝙ ɔſuetudo iurādi ſit licita ſine neceſſitate:vt ip̄i dicebāt:ſ̄ ad excludendā iurationē ꝑ idola:vt ibidē dr̄ q̄ in nullo caſu ē licita.q.d.ſi occurrat neceſſitas iurādi:tunc iurabis ꝑ nomen dei ⁊ non ꝑ nomē idoli. ꝓpter quod dicit ſaluator: c Ego autē dico vobis non iurare omnino.i.ex quacūq; cauſa:quia hec eſt incauta iuratio.ꝑ hoc tamē non excluditur iuratio in neceſſitate:qꝛ negatio ibi preponitur ſigno vniuerſali affirmatiuo:quod equipollet ſuo ɔtradictorio:poſtpoſita autē eq̄pollet ſuo cōtrario.vnd̄ non omis:valet: q̄dam nō.omīs non:valet:nullus. Hic aūt non dr̄:oīno non iurare:quia eēt ſenſus:ꝙ in nullo caſu eēt iurandū:quod eſt falſuz: quia q̄libet tenet̄ ſupiori req̄rēti ꝑ iuramētū dicere veritatē:aliter periret veritas iuſticie in mult̄: ſed dr̄ hic: Non iurare oīno: ⁊ ideo nō eſt ſenſus ꝙ in nullo caſu eēt iurandū:ſed q̄ñcūq; deeſt neceſſitas:nō ergo excludit̄ om̄e iuramētū vt viſuz eſt:ſ̄ excludit̄ iuramētū incautū:⁊ qꝛ nō ſoluz incaute iurare ꝑ nomē dn̄i eſt illicitū:ſed etiā iurare ꝑ creaturas eodē modo eſt illicitum: inquantum in eis relucet virt⁹ diuīa.iō ſubdit: d Neq; ꝑ ce.qꝛ thro.dei ē.i.ꝓncipalit̄ ibi relucet glīa dei.

Margin: † 22.q.1.c. habem⁹ et c.ſi perm. et .q.4.nec eſſe. — Luc.14.f — † De iu.iurā.⁊ ſi chriſtus — † Deu.14.a .ſ.19.b Mar.10.a Luc.16.d — † Leui.19.b

Illud iurātes nō putabāt ſe iuramēto teneri: ideo ſniam ſic tēperat vt ⁊ celū creatura dei credaꝛ; nō plus aliqͥd: ⁊ qꝛ thronus ei⁹ eſt: piuriū timeaꝛ. Sic ⁊ de terra: qꝛ ſcabellū pedū ei⁹. Qui ergo ꝑ creaturā iurat: illi debet iuramentū qui eā creauit ⁊ regit: nec aliꝫ recte putaꝛ reddi. Non iuremus ꝑ creaturas vt veneremur eas vltra ꝙ̄ debem⁹. Nō iurem⁹ ꝑ eas vt viles exiſtemus: vt. ſ. cū ꝑ eas iurem⁹ nihil iurare putem⁹.

a Neqꝫ ꝑ terrā. Aliꝫ. Per ſalutē pharaonis: qui
Ro.13.a dei iudicio poſit⁹ eſt in infimis. Non eſt ptās niſi a deo: ⁊ in hoc deū iuras. b Neqꝫ ꝑ ca. tuū. Quod nō eſt tuū opus ſed dei: ⁊ ita in minimis deū iurando piuriū incurrere potes. Qui ꝑ caput iurat illi debet cui⁹ figura ⁊ ptās in eo manet. c Quia nō potes ⁊c. Hec ꝓdicta cum ſint ardua ⁊ difficilia nemo ſine ſpiritu fortitudinis ſeruat. Cōpellit ad ꝑfectionē dū tollit iurādi occaſionē. d Eſt eſt: nō nō. Ideo bis dicit: vt qḋ ore dicis opibus probes: qḋ verbis negas: factꝭ nō cōprobes vel cōfirmes. Non penit⁹ iurare ꝓhibuit: ſed occaſione piurꝗ. qḋ ꝑfecti⁹ ē docuit: oñdēs ꝙ vlteri⁹ ē a malo eſſe. Apl's iurat vt fidē ꝑſuadeat: eccl'ia etiā ꝓ fede re pacis ac fidei ſuos iurare cōcedit. Sed chriſtus qḋ ꝑfectius eſt docuit: qḋ infirmitatis indulſit: qḋ ſupſticioſum reſecauit. Ueritas euangeliꝫ iuramentū nō recipit: ſed alteri⁹ infirmitas id cogit dū veritati nō credit. e A malo eſt. Non qͥdē malum: qꝛ ⁊ ſi nō bonū: tñ neceſſariuꝫ: ſed a malo eſt: nō tuo ſed illi⁹ a quo cogeꝛ iurare. i. ab infirmitate illius qͥ malū eſt. f Audiſtis qꝛ dictū eſt ⁊c.
Exo.21.c Aug⁹. Lex modū vltionis inſtituit: oculū ꝓ oculo. Qꝛ ſi dici pōt iniuſtorū iuſticia eſt: nō qꝛ iniqua eſt vltio quā lex ſtatuit: ſed qꝛ vitioſa eſt libido vlciſcēdi: magiſqꝫ ad iudicē ptinet hoc inter homīes diſcernere ꝙ̄ bonum hominē ſibi expetere. hic enī redderet malū pro malo. Iudex non: ſed ꝓ dilectione iuſticie iuſtum ꝓ iniuſto: quod eſt bonum pro malo: quod etiā deus iudex facit. Qꝛ dicit oculū ꝓ oculo: nō alterū vult tollere: ſed vtrūqꝫ ꝯſeruare: dū minatur talioneꝫ. Quā etiam cum modo facit vt iniuriā vindicta nō tranſeat: ⁊ hec eſt pacꝭ inchoatio: ⁊ qͣſi iuſticie inceptio. Perfecta pax eſt nullam velle vindictam quam facit gratia euāgeliꝫ que iubet non tm̄ nihil mali reddi ſed nec reſiſti: vt ſuſtineatur: bonūqꝫ rependatur. g Non reſiſtere malo. Iuſticia legis rudes inſtruit in initio iuſticie: id eſt nō plus ꝙ̄ eſt illatuꝫ reddere. Iuſticia euangeliꝫ que ducit homines ad regnum eſt non reſiſtere malo. Non reſiſtere: vt ipe idem:
Mat.11.d Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ hūilis corde. Et Da
Ps.7. uid: Si reddidi retri. mi. ma. Et Hiere. Et maxillā dedi. p. Ecce idem dñs
Treñ.3.d legis ⁊ euangeliꝫ. Malū tpale dicit. qḋ trib⁹ modis fit. Cruciatu corporum. de quo dicit: Si qͥs te ꝑcuſſerit. Dāno rex. vñ ait: Et ei qui vult tecum ⁊c. Angariꝫ operum. vnde ait: Et quicūqꝫ angariauerit te ⁊c.

b Prebe illi ⁊ alteraꝫ. Non tm̄ nō repcutias: ſed ſi vult alteraꝫ ferire patienter feras. hoc de iniuria corporis. De neceſſariꝫ autem ſi ꝑdideꝛ vnū ſine tolli ⁊ reliquum. Quid ergo de ſupfluis? Et quicunqꝫ angariauerit te vade cum eo. hoc nō tam pedibus ꝙ̄ parato animo. Hiſtorialiter enī hec nec in ieſu nec in ſanctis inuenimus: ſed ſi quis cogit te ſeruire et ſolatium ſibi impendere: cōpaſſiōis affectu paratus eſto multo plus impendere. Ita docet verus medicus quos ad ſalutem egrotorum dirigit manſuete tolerare: quod illi intulerint ex infirmitate. Et tria ponit. Quia in hoc numero notatur perfectio: vt qui hoc impleuerit ꝑfectam iuſticiam ſe habere nouerit. Nec in his vindicta ꝓhibetur que fit ad correctioneꝫ: que ⁊ ipa ptinet ad miſericordiā: nec impedit ꝓpoſitum manſuetudinis. Sed hoc nō conceditur niſi ei cui poteſtas ordine data eſt. ⁊ ſine ira: vt pater in filium.

Myſtice Myſtice. Heretic⁹ diſputādo ſi dextrū dogma vulnerauerit: prebe illi ⁊ alteram dexteram. Iuſtus enim non habet ſiniſtram. i. oppone ei aliud de ſcripturis teſtimonium. Et tamdiu dexteras para donec laceſcat. Uel ſi qͥs contēnit in te nobilitatē dei ꝙ chriſtian⁹ es: que eſt dextera: tolerabilius ſit tibi contēni nobilitatē ſeculi qui eſt ſiniſtra. Alterā dicit: nō ſiniſtrā. ſed alteraꝫ dexterā: quia iuſtus totus dexter eſt. Sicut de aioth legitur: vtraqꝫ manu pro dextera vſus eſt: dum interior ⁊ exterior virtus deo offertur.

i Et ei qui vult. Conſilium eſt anteqꝫ contendas. Licet quidem infirmis
Luc.6.c ſua repetere: ſed non contendere. Lucas econuerſo. Qui aufert veſtem etiam tunicam noli prohibere. Quod non de his ſolis: ſed de omnib⁹ temporalibus faciendum eſt.

k Tunicam. Uel tunica eſt anima quam ſi quis perdere noluerit: dimittat palliū. i. corp⁹ ad martyriū. Spūaliꝛ doctor tunicā tollit: cū interiora vitia facit confiteri: vt eſt inuidia: ſupbia ⁊ huiuſmōi. Ille addit: ⁊ pal/
lium

a ſ ⁊ ita in eū deū iuras. b ſ ꝑ peccatorem.
a quia thron⁹ dei eſt: neqꝫ ꝑ terrā: a
qꝛ ſcabellū eſt pedū ei⁹: neqꝫ per b
a ſ qꝛ iuras ꝑ eam non propter eam: ſed qꝛ culture dei deputata eſt.
hieroſolymā: qꝛ ciuitas eſt regis
a ſ quia ad te nihil magis videaꝛ ptinere.
b magni. Neqꝫ ꝑ caput tuū iuraue c
a ſ quaſi diceret: quō noſtrū ē ꝗ ptāē faciendi vꝫ cōmutandi nō habemus.
c ris: quia nō potes vnū capillū al b
a ſ ꝗ iurare prohibuit loqui docet. ſ qñ neceſſitas non cogit.
bū facere aut nigrū. † Sit aūt ſer/ c
a ſ de re que eſt. b ſ de re que nō eſt.
d mo veſter: eſt eſt: nōn non. Quod f
ſ qꝛ aliquando neceſſe eſt iurare. ⁊ Paulus iurat licet a malo fiat.
e aūt his abūdanti⁹ eſt a malo eſt.
a ſ neqꝫ hic legē ſoluo. b ſ. ſ. reddet. c ſ in lege retributio.
f † Audiſtis qꝛ dictū ē: oculū ꝓ ocu/ g †
lo: dentē ꝓ dēte. † Ego autē dico h
a ſ gr̄a in euāgelio. ſ qḋ agitur ſpū manſuetudinis. b ſ malo nō peccato ſed tpali. de quo ſubdit: Si quis te ꝑcuſſe.
g vobis nō reſiſtere malo. † Sꝫ ſi qͥs i †
a ſ diſputando. b ſ cōſciam ꝗ ſm deum eſt culpando: qḋ in nobis pcipuum eſt. ſ tuam.
te ꝑcuſſerit in dexterā maxillam:
a ſ nō offerendo. ſed nō reſiſtendo. b ſ totū corpus ad affligendum.
h i prebe illi ⁊ alterā. † Et ei qui vult †
ſ altercationis.
tecum in iudicio contendere: et
ſ veſtē interiorē. a ſ ſpū fortitudis. ſ exteri⁹.
k tūicā tuā tollere: dimitte ei ⁊ pal

a Neqꝫ ꝑ terrā qꝛ ſcabellū pedum ei⁹. i. infima creatura ſicut ſcabellū eſt inferioris pars ſedis. b Neqꝫ ꝑ hieroſolymā: qꝛ ciuitaꝛ eſt magni regis. i. ipi⁹ dei ꝗ eſt rex regū: ad cui⁹ cultum erat deputata ciuitas hieroſolyma. c Neqꝫ ꝑ caput tuū. qꝛ. ſ. eſt op⁹ diuinū: nō tuuꝫ. qḋ ꝓbat dicens: d Quia nō potes vnū capillū albū facere aut nigrū. Uult dicere in oīb⁹ iſtis: ꝙ ſicut ꝑ deū nō ē iurādū incaute et ſine neceſſitate: ita nec ꝑ creaturas: qꝛ cūꝗ libet creatura ſit op⁹ diuinū: ꝗ iurat ꝑ creaturā iurat ꝑ deū. Sequitur:
e Sit autē ſmo vr̄: eſt
eſt: nō nō. ſimpliciꝛ affir/
mādo veritatē ⁊ negan/
do falſitatē: ⁊ pꝫ ꝙ loq
tur in cōi modo loquēdi † Iaco.5.c
inter homīes. ꝓ hͦ qḋ di/
cit: Sermo vr̄ ⁊c. Nec⁹
aūt eſt in caſu vbi reqͥriꝛ
veritas a ſupiori ꝑ iura/
mentū. qḋ aūt ſubdiꝛ:
f Quod autē his abun/
danti⁹ eſt: a malo eſt: qꝛ
ſemp eſt ibi maluꝫ culpe † Exo.21.c
vel ex parte iurantis qñ
iurat ſine neceſſitate: vt Deu.19.d
dictū eſt. Si āt iuret ſine ne † 22.q.1.
ceſſitate reqͥſit⁹: tūc ſemp cōſidera-ꝗ.
eſt ibi malū pene a parte huic etiam
reqͥrentis: qꝛ ex infirmi/ † Luc.6.d
tate hūana que ē quedā
pena generi humano in/
flicta ꝓcedit ꝙ homīes
nō credūt ſibi mutuo ſim/
plici vbo abſqꝫ iuramē/ † 14.q.1.c.1
to. Similiter ex parte re/
quirētis: aliquando eſt
ibi malū culpe: quando
ſcꝫ requirit iuramentuꝫ
ſine neceſſitate. g Au
diſtis. Hic conſequenter
ponit intellectū cuiuſdā
precepti iudicialis: errabant enim ibidem iudei credentes ꝙ vindicta eſſet ꝓpter ſe appetenda. hoc eſt falſum: quia velle penam alicuius abſolute: non poteſt habere rationē boni: ſed ſolum inquantū appetitur ꝓpter aliud. ſ. propter ordinem iuſticie ſeruandum: vel ꝓpter illius correptionem qui deliquit: vel ꝓpter terrorem aliorꝫ: vt videntes talem puniri a malis coerceantur: vel ꝓpter aliquod huiuſmodi. Ubi ergo nulluꝫ bonum tale ex pena alicuius eſtimatur euenire: ſed magis timetur de ſcandalo vel de maiori malo ſuſcitando: tunc tenetur homo deſiſtere a vindicta querenda: ⁊ hoc eſt neceſſitatis. ſi auteꝫ citra talem caſum deſiſtat a vindicta querēda: eſt ſuperogationis. ⁊ quantum ad vtrūqꝫ dicit:
h Ego autem dico vobis non reſiſtere malo. iſtud non reſiſtere in aliquo caſu eſt preceptum: ⁊ in aliquo conſilium vt viſum eſt: ⁊ aliquando non reſiſtere eſſet malum: quando ſcilicet ꝑ hoc daretur audacia malis hominibus ſimplices opprimendi: et poteſt eorum malicie ſine periculo occurri.
i Sed ſiquis te percuſſerit in dexterā maxillā ⁊c. loquitur in illo caſu in quo ex reſiſtentia ſurgeret maius malum: tunc debet habere animuꝫ preparatum ad ſuſtinendum maius malum ſibi illatum: ꝙ̄ ꝙ ex reſiſtentia ſua ſuſcitaret maius ſcandalum ⁊ maius malum. Exemplum habemus in hoc ꝙ eccleſia non repetit decimas in terris in quibus non conſueuerunt dari:
propter

lium:q̄ ⁊ exteriora vt furtum ⁊ fornicatiōem non erubeſcit confiteri.
a Mille paſſus.hoc eſt iter ſabbati q̄ deſignatur pfectio ſpūalis:q2 nō
licet in ſabbato ſeruile op⁹ facere. b Alia duo. Addit et alia duo q̄
dum corpe tm̄ in ſuitutem redigit̄ ſpū ⁊ aīa.i.rōne ⁊ volūtate redigi eſt
parat⁹. c Da ei. Que honeſte ⁊ iuſte pſit dari. Si deeſt facultas:da
ei affectuz verbo vel obſequio. Da ei.ita.ſ.vt
nec tibi noceat nec alijs:penſanda eſt enī iuſticia.
Ita enim om̄i petenti dabis:⁊ ſi nō id qḋ petit:
ſed meli⁹ cū iniuſte petentem correxeris. e Et
volenti mutuare. Duo genera pſtandi cōplecti/
tur. Uel enī beniuole damus:vel redditurо cō/
modamus. Et qn̄qꝫ qui donat nō vult cōmoda/
re.quaſi nihil mercedis in eo ſit cū rem acceptā
debitor pſoluit. Sed vere ille q̄ etiā hoc iubet re
tribuit. Dicit ergo:ne auertaris:id eſt ne alienet̄
2. Cor.9.b voluntatē tuā. Hilarem enī datorē di.de⁹. Sic ⁊
ſpiritual' doctor verbi diuini fenus auditoribus
debet accōmodare vt boni opis retributionē ab
† 23.q.4.c. cum in lege ex.c.ca vindicta 23.di. c.ſi.23.q.3. c.lex illis poſſit accipe:⁊ a deo mercedem ſperare.
e Audiſtis. Qui legē impleri venit:in fine ad
charitatem plenā pducit:q̄ eſt impletio legis.
f Odio habe.ini.tuū. Forſitan intelligenduz
eſt iuxta hoc qḋ.ſ. Oculū p oculo ⁊c̄. Uel ſub/
Exo.21.c trahendo officia hūanitatis. g Diligite ini/
micos. Cōtra ecclīam pugnatur trib⁹ modis:o/
dio:verbis:cruciatu corpis. Eccleſia ecōtra dili
git:benefacit:orat. Hoc eſt nouū mandatuz.hoc
de filijs ire facit filios dei.vnde ſeq̄tur: Ut ſitis
filij. Adoptio filiorum ſola charitate acq̄ritur.
h Benefacite. Miniſtrando cibum ment' vel
corporis. Quod facit etiaz qui dicit:cum huiuſ/
modi nec cibum ſumere. Omia enī ea ſpectāt vt
fratres fiant. Singulis ſingula opponunt̄ vt
omnes partes malicie bonitate vincantur.
Uidentur contra eſſe imprecationes pphetarum que nō dicunt̄ voto optantiū:ſed ſpiritu p/
uidentium. i Orate pro perſe.⁊c̄. Auguſti.
Non ait hoc pro fratribus in quibus ſunt aliqñ
peccata pſecutione inimicorum grauiora. Unde
1.Ioh.5.d cum Iohānes dixiſſet: Si quis ſcit fratem ſuum
peccare nō ad mortē:oret ⁊ dabit deus illi vitā.
ſubdit: Eſt autem peccatū ad mortez nō pro illo
dico vt roget quis vbi aperte oſtendit̄ quoſdaz
fratres eſſe pro quibus orare nō iubemur. Pec/
catum ad mortem eſt:cū poſt agnitionez dei per
gratiā chriſti oppugnat aliquis fraternitatem:⁊
aduerſus ipſam gratiā qua reconciliatus eſt deo
inuidie faſtib⁹ agitatur:quod fortaſſe eſt pecca/
tum in ſpiritūſanctū. Peccatum non ad mortez
eſt:ſi q̄s non amorem a fratre alienauerit:ſed of
ficia fraternitati debita per aliquam animi infir
Lu.23.e mitatem nō exhibuit. Unde chriſtus ait: Pater
ignoſce illis:non enim ſciunt quid faciunt. Nō/
dum enim gratie ſpirituſſancti participes ſocietatem inierant fraternita
tis. Hec differentia a iuda Petrum negantem diuidit:non quia non ſit
ignoſcendum peccanti:ſed quia tanta eſt labes illius peccati vt depcan/
di humilitatem ſubire non poſſit:etiam ſi peccatum ſuum mala cōſcien/
tia agnoſcere ⁊ enumerare cogatur:vt iudas cum dixit: Peccaui:facili
us deſperans cucurrit ad laqueum q̄ȝ humilitate veniam petijt:qḋ pro/
pter magnitudinem peccati iam ex damnatione peccati tales habere cre
dendum eſt:⁊ huic penitentie non ignoſcit deus:cū ⁊ ſi peccaſſe fatean/
tur:⁊ feciſſe mala vehementer eos peniteat:tamen huiuſmodi affectio/
nes mentis habent vt ſe nō humilient ad petendam veniaz. Mouere au
1.Ioh.3.c tem poteſt qḋ Iohannes in epiſtola de dilectione dei et proximi tm̄ mo/
nere videtur vt fratres diligamus:cum dominus dicat ⁊ pro inimic' o/
randum. Sed fratres intelliguntur non ſolum qui iam credunt:ſed qui
credituri ſunt pro quibus orandum eſt:vt fraterno feder' nobis ſocian/
tur. k Filij. Non degeneres.quaſi diceret: Accepta poteſtate operi
bus agite:vt ſitis filij renaſcendo per charitatem. l Patris. Iā di
1.Ioh.3.a citur pater. Uidete vt ſitis filij renati ex deo qui eſt charitas. m Qui
Sap.5.b ſolem ⁊c̄. Nunc viſibilem. Nam inquiunt in libro Salomonis: Sol iuſti
Amos 4.c cie non illuxit nobis. Et de pluuia doctrine propheta dicit: Super vnaz
ciuitatem ⁊ non ſuper alteram. Solem ſuum. Quaſi diceret: Quē fe/
cit:cuius proprie ſunt omnia que de nihilo creauit. Quid ergo nos faci
emus de his que munere eius accipimus.
n Publicani hoc faciunt. Exactores romanorum quos iudei ſic vo/
cant:quia de republica curā gerebant. Dicuntur ⁊ nomen traxiſſe a Pu
blio romano rege qui prius eos ordinauit.

Et ſi ſalu

a ſ nō ſolū tua ſine altercatiōe:ſȝ teipſm ei prebe.
lium. Et q̄uicunqꝫ te angariaue/ a†
a ſ vt ſis paratus nō tam pede q̄ȝ animo.
a b rit mille paſſus vāde cū illo ⁊ alia
a ſ q2 pax eſt oīa tolerare niſi deo bñficiū addit.
b ſ rē vel correptionē. ſ q2 iocū.ho.q̄ miſeret̄ et
cō.ſer.ſu.in iu.q2 in eter.non commouebitur.
c d duo. Q̄ui autē petit a te:dā ei:⁊ b† c
volēti mutuare a te:ne auertar'.
a ſ beneficiū qḋ inchoantis iuſticie eſt.
e †Audiſtis quia dictum eſt:† Dili d†
f ges proximum tuum:⁊ odio ha/
a ſ maliuolū qḋ eſt infirmis pmiſſum nō pceprū.
bebis inimicūm tuum. Ego autē
a ſ qḋ pfectū ē nō ipoſſibile. b ſ nō ſolū ñ odia/
tis. ſ hec ē latitudo cōſūmare charitat'. ſ nō ta
men vitia.
g dicō vobis: Diligitē īimicos ve/ e†
a ſ vitia odio:natura dilectioni eſt habenda.
h ſtros:benefacite his qui ōderūt f
i vos:⁊ orate pro pſequētib⁹ ⁊ ca/ g
a ſ nō enī natura ſum⁹ ſed grā. ſ re qḋ iā es in
ſpe. ſ vt dignitatem ſuā heredes intelligant.
k l lumniantib⁹ vos:vt ſitis filij pā/
a ſ q̄.ſilr facit. b ſ .i.in ſanctis elect'.c ſ hoc exē
plū pietat' ē.q̄uis ⁊ ſpūalit̄ poſſit accipi. d ſ iu
ſticie.vñ ḋr:vob orie̅t ſol iuſticie: vl' hūc viſibilē.
m tris veſtri q̄ui in cēlis eſt:q̄ui ſōlē h
a ſ beniuolos ⁊ malignos.
ſuum oriri facit ſuper bōnos et
a ſ imbrē doctrine:vel pluuiā vt ſra fructificet.
malos:et plūit ſuper iuſtos ⁊ in/
a ſ amare amantē nature ē.inimicū charitatis.
iuſtos† Si ēnim diligitis eosqui
a ſ ex dilectione:in celo nullam: ⁊ ſi hic.de his ei
pōt dici: Recepiſtis mercedē veſtrā. ſ nullam.
ſ merces filiorum ſola adoptio eſt.
vos diligunt:quā mērcedem ha
ſ qui publica vectigalia exigunt:vel publica ne
gocia ſeculi et lucra ſectantur.
n bebitis: Nonne ⁊ pūblicani hoc

propter ſcandalum euitandum.vnde preelegit le/
ſionem talis damni:ad euitandum periculum ma/
ioris mali:⁊ ſic hoc facit eccl'ia:multo forti⁹ debet
hoc facere vna ſingularis pſona. Et eodē modo in
telligendū eſt qḋ ſequit̄: Et ei q̄ vult tecum in iudi
cio ↄtendere. Silr̄ aliud ꝟ/
bum qḋ ſequit̄: a Et q̄/
cūqꝫ te angariauerit ⁊c̄. In
caſu aūt vbi nō occurrit ta/
le malū:ſic ſuſtinere non eſt
neceſſitatis:ſed aliqñ eſt ſu
pererogatiōis:⁊ in aliq̄ ca/
ſu eſſet malū:vt in pdict' eſt
determinatū. b Qui au
tem petit a te da illi.ſemp ei
petenti dandum eſt:q2 dari
debet res vel verbuz:ſm q̄
dicit Aug⁹.quia ſi iuſte pe/ † Leui.19.c Luc.6.c
tit nō debȝ ſibi denegari qḋ
petit.ſi autem irrōnabiliter
petit:dandū eſt verbū:do/
cendo cū de irrationabilita
te ſue petitiōis.doctrina enī
eſt quoddā donū bonū.vn/
de Aug⁹.exponens hoc ꝟ/
bum dicit: Tunc enī meli⁹
aliquid dabis cū iniuſte pe
tentē correxeris:⁊ eodē mo
do exponit̄ qḋ ſubditur:
c Et volenti mutuare a te
ne auertaris. mutuando ſi
rationabiliter petit:vel ra/
tionē reddendo ſi irrationa
biliter petit. d Audiſt'.
Hic dat intellectuz precepti
de dilectione proxi:ſup qḋ
fundatur lex inquantū ordi
nat ad proximū:q2 in prece/
pto charitatis tota lex pen/
det ⁊ pphete. In hoc autez
pcepto iudei errabāt. Ex h
enim qḋ pceptuz eſt Leuit̄. † Luc.6.c
xix. Diliges amicū tuum ſi/
cut teipm̄:arguebāt a cōtra
rio ſenſu:q̄ debebāt odire
inimicū:ſed h eſt falſum:q2
oīs hō ex charitate diligen/
dus eſt:inquantum ad ima
ginem dei creatus eſt:⁊ ca/
pax ipi⁹ per cognitionem ⁊
amorem. Amicitia enī cha/
ritatis fundat̄ ſup cōmuni/
cationem ſupne beatitudi/
nis:⁊ ideo omnis creatura intellectualis q̄ in actu
vel potentia eſt beata:eſt ex charitate diligenda.
Mali autē hoīes q̄ȝdiu ſunt in via:ſunt in poten/
tia veniendi ad beatitudinē:⁊ ideo licet eoꝝ mali/
cia ſit odienda:ipa tm̄ natura poſſibilis beatificari
eſt diligenda.⁊ hoc eſt qḋ dicit ſaluator:
e Diligite inimicos veſtros.bona.ſ.grē et glorie
eis optando.alia vero non ſunt eis optanda niſi in
quadā generalitate:inq̄ȝtū valēt ad eoꝝ ſalutē:qḋ
ſoli deo eſt notū:q2 oīb⁹ alijs pt hō bñ velle ⁊ male
velle:⁊ ideo circa h nō eſt determiate aliq̄d petēduz.
ſequit̄: f Benefacite. bñfacere eſt effect⁹ dile/
ctionis:⁊ ideo ſicut tenemur diligere inimicos q̄n/
tū ad bona grē ⁊ glie:ita tenemur in effectu ſalutē
eoꝝ modo debito ⁊ poſſibili pcurare. g Et o/
rate p pſequētib⁹.optādo.ſ.eis bona grē ⁊ glorie.
Alia aūt bona in ſpeciali optare vel facere nō ē ne/
ceſſitatis:ſed ſupererogationis. Ad pdicta aūt faci/
enda etiā inimicis hortat̄ nos exemplo dei.
h Qui ſolē ſuū oriri facit ⁊c̄.bñficia enī cōmunia
nō ſubtrahit malis hoīb⁹:q̄ tm̄ ei inquātū in eis eſt
inimicant̄. Arguit etiā hoc exemplo gentiliuȝ infi/
delium:qui ſuos amicos diligūt ⁊ eis benefaciūt.
Si ergo ſupra ipſos mercedē beatitudinis volum⁹
habere:debem⁹ plus pter deū facere dilectionez
etiā ad

ꝟ a Et ſi ſalutaueritꝭ. Si ꝓ his tm̃ oraueritis qui aliqua affi/
nitate vobis ſint cõiũcti: qd amplius habet beneficiũ veſtrũ
ꝗ̃ infideliũ? Oportet frẽs diligere ⁊ humiliter ſalutare: ſed
parũ ẽ. b Perfecti. in charitate dei et ꝓximi. Cumulꝰ ꝑ/
fectionis diligere etiã inimicos ⁊ orare pro illis ſicut et chri/
ſtus fecit. ꝟ Attẽdite

Nico. de lyra

etiã ad inimicos extẽdẽdo modo ꝑdi/
cto. ⁊ h̃ eſt qḋ ↄcludit ĩ fine. a Eſto/
te ergo vos ꝑfecti. legẽ ſcꝫ euãgelicaꝫ
q̃ ẽ lex amoris ↄſeruando vt ſitis ꝑfe/
cti. b Sicut pater veſter celeſtꝭ ⁊c̃.
q̃ beneficia largiť etiã malis hoĩbus:
ita ꝙ ꝓpter eoꝝ maliciã nõ deſerit be
neficentiam circa ipos: ita nec vos cir
ca inimicos: modo tñ ꝑdicto intelligẽ
do: q: aliq̃ñ ẽ neceſſitatis: ⁊ aliquãdo
ſuperogatiõis. Ca. VI

a ſ ſalutatio eſt quedã ſpecies orationis.
a faciũt? Et ſi ſalutãueritꝭ frẽs vr̃os
a ſ in hoc nõ plus facitis ꝗ̃ gentiles ex humano affectu hoc facientes.
tm̃ quid ãmpliꝰ facitis? Nonne ⁊
a ſ gẽtiles q̃les geniti ſũt: ethnos grece: latie gẽs b ſ vt filij patris eſſe mereamini.
ẽthnici h̃ faciũt? † Eſtote ẽrgo voſ a
a ſ ecce ad qḋ culmen ꝓuehit ſuos. ſ ſm modũ hominum vt queratis ꝓdeſſe inimicis. b ſ ſicut imitatione nõ equalitate. c ſ tota trinitas hic intelligiť ꝑ patrẽ. ſ adoptionis. ſ ꝑ gratiam.
b pẽrfecti ſicũt et pãter veſter cele/ b
ſ ſm ꝙ deus ꝑ naturam.
ſtis perfectus eſt.

Moraliter.

d† Uidens aũt ieſus tur/
bas. Licet p̃ſens capl'm ⁊ duo ſequen
tia ↄtineãt moralia ⁊ ſic poſſet ſuffice/
re litteralis expoſitio: tñ ꝓpter reueren
tiã euãgelij intẽdo breuiter aliqua addere et maxĩe de v̱bis
ſctoꝝ. Sequiť: a† Et aperiẽs os ſuũ docebat eos. Augꝰ.
Tũc aperuit os ſuũ q̃ ĩ lege veteri aperuit ora ꝓphaꝝ. Et ĩ h̃
apparet eminẽtia euãgelij qḋ ẽ traditũ ĩmediate a deo hoĩe.
vetus aũt teſtamentũ a deo: ꝑ homines tñ. Ideo dicit Apl's
Heb. j. Multiphariẽ multiſq; modis olim deꝰ loquẽs patri/
bus in ꝓphis: nouiſſime diebꝰ iſtis locutꝰ ẽ nobis in filio quẽ
ↄſtituit heredẽ vniuerſoꝝ ꝑ quẽ fecit ⁊ ſecl'a. b† Beati pau/
peres ſpũ ⁊c̃. Ambro. Inde incipit beatitudo dei iudicio vbi
erũna eſtimať humano. d† Beati mites ⁊c̃. Glo. q̃ñ ſeipos
ĩ p̃nti poſſidẽt: hereditatẽ pr̃is ĩ futuro poſſidebũt. a† Bea
ti q̃ lugẽt ⁊c̃. ſcꝫ ꝓ miſerijs p̃ntibꝰ mũdanoꝝ ⁊ ꝓ dilatiõe fu/
turoꝝ bonoꝝ. Iſti cũ filia caleph habẽt irriguũ inferiꝰ ⁊ irri
guũ ſupiꝰ. c Btĩ q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt iu. ⁊c̃. Chryſo. Eſurit aũt
iuſticiã q̃ ſm dei iuſticiã deſiderat ↄuerſari. Sitit ãt iuſticiã
q̃ ſcientiã eiꝰ acq̃rere cupit. e† Beati miſericordes ⁊c̃. Glo.
Iuſticia ⁊ miſcḋia ↄiuncte ſũt: vt altera alterã debeat tẽpera
re. nã iuſticia ſine miſcḋia crudelitas eſt. miſcḋia ſine iuſticia
diſſoluit. g† Btĩ mũdo corde ⁊c̃. Glo. Sexto loco poniť cor
dis mũdicia q: ſexto die ↄditus ẽ hõ ad imaginem dei: q̃ ca/
pax eſt ipiꝰ ꝑ cognitionẽ ⁊ amorẽ. i† Beati pacifici. ſcꝫ iter/
na pace ⁊ fraterna. k† Qm̃ filij dei vocabũť. in pace ſuper
na. l† Btĩ q̃ ꝑſecutionẽ patiũť ꝓpter iuſticiã. ſcꝫ legalem q̃
includit oẽm virtutẽ. a† Uos eſtis ſal terre ⁊c̃. Hec v̱ba di
cunť epis q̃ ſunt ſucceſſores aploꝝ. Sal eni ĩ ſcptura diſcreti
onẽ ſignificat q̃ debet in eis eſſe ꝑ excellentiã ꝓpter qḋ dicũť
ſal in abſtracto: ſicut excellẽter liberalis liberalitas nomina
tur. Ipſoꝝ aũt diſcretiõe debẽt opa ſubditoꝝ ſic cõdiri: vt co
ram deo ſapida reddãť. e† Uos eſtꝭ lux mũdi. debẽt eni ali
os illuminare de credẽdis. a† Nõ põt ciuitas abſcõdi ⁊c̃.
diciť etiã ciuitas ĩ mõte poſita. nam eſſe debet forte refugium
iniuſte oppreſſis. † Neq; accẽdũt lucernã ⁊c̃. debent etiam
eſſe lucerna ſup cãdelabrũ poſita: vt alijs luceãt ꝑ ſcẽte vite
exempla. c† Nolite putare q̃ñ veni ſoluere legẽ aut ꝓphe/
tas. Hic informãť doctores vt nõ ſoluãt legem diuinã ei do/
ctrinã philoſophicã ꝑponendo nec ſtudeãt ipam vel doceãt
ſpeculatiue tm̃ ſed etiaꝫ practice ipam opere adimplendo: nec
eã male interp̃tẽť: ſicut doctores iudeoꝝ q̃ ꝑcepto diuino ne/
gatiuo dicebãt tm̃ actũ exteriorẽ eſſe ꝓhibitũ: ↄtra q̃s dicit
ſaluator: Omnis q̃ iraſciť fratri ſuo reus erit iudicio. ⁊ ſic de
alijs. d† Si ḡ offers munꝰ tuuꝫ ad altare ⁊c̃. Chryſo. Plꝰ
eni deus fideliũ ↄcordiã ꝗ̃ munera ſibi oblata. f† Eſto cõ/
ſentiens aduerſario tuo ⁊c̃. Moraliter aduerſariꝰ peccatoris
põt dici ꝑceptũ diuinũ qḋ accuſat ipm. Eſt etiã cũ hoĩbus in
vita p̃nti. Prouer. vj. Cũ ambulaueris tecum gradianť ⁊c̃.
Munus aũt hoĩs diſcordãtꝭ a ꝑcepto diuino nõ ẽ acceptum
deo. Ipe etiã ꝑ ꝑceptum qḋ trãſgrediť coram ſũmo iudice ac
cuſať et etiã ↄdẽnať. † Nõ mechaberis ⁊c̃. om̃e pctm̃ mor/
tale mechia ſpũalis eſt q̃ peccator cũ diabolo relicto ſpõſo ꝓ
prio fornicať. g† Qꝫ ſi oculꝰ tuus dexter. iſte eſt ↄſiliarius.
manꝰ dextera ẽ ſpecialis amicꝰ: q̃ debent a ſe ꝑſcindi ſi ſint in
periculũ ſcãdali. † Quicũq; dimiſerit vxorẽ ⁊c̃. vxor nullo
modo dimittẽda ẽ deſurſum deſcẽdens ſapia: de q̃ dr̃ Sapie
viij. Hãc q̃ſiui mihi ſponſã aſſumere. Multi tñ dãt ſibi libel
lũ repudij/

lũ repudiũ ⁊ aſſumũt ſibi ſapiaꝫ mundanã q̃ terrena eſt: aĩalis
⁊ diabolica: vt dr̃ Iacobi. iij. † Reddes aũt dño iuramenta
tua ⁊c̃. In iuramẽto v̱o debite facto ↄcurrẽtibꝰ tribꝰ comitibꝰ
q̃ ſũt iuſticia: veritas ⁊ iudiciũ: fit deo reuerẽtia. Heb. vj. Ho/
mines ꝑ maiorẽ ſui iurãt. Et ideo aliqui dixerũt q̃ iuramẽtũ ꝑ
deũ eſſet frequentandũ qḋ eſt falſũ q:
ex tali frequẽtatiõe acq̃riť habitus q̃
de facili fit iuramẽtũ illicitũ. ideo ſub/
diť: c† Ego aũt dico vobis nõ iura
re omnino. i. ex oĩ cauſa vel modo: ſꝫ
ſolum ↄcurrẽtibus tribus ꝑmiſſis.
† Oculũ ꝓ oculo ⁊c̃. Scḋm dei iudi
ciũ ꝓ oculo corꝑis impudice reſpiciẽ/
te excecabiť oculꝰ mentis in tenebris
gehẽne. ꝓ dente v̱o detractoris mor/ † De ſum. tri. c. damnas.
dẽte reddeť deus ſerpẽtis antiq̃ cru/
ciãs eternaliť ĩ loco inferni. i† Sꝫ
ſi q̃s te ꝑcuſſerit in dexterã maxillam
⁊c̃. Hiero. Iuſti nihil habẽt ſiniſtrũ.
Eſt ḡ ſenſus moralis: Si hereticꝰ te ꝑ
vnã auctoritatẽ ſacre ſcripture impu
gnauerit obijce ei aliã vñ cõfuſus ſit.
† Et q̃ vult tecũ in iudicio ↄtender e
⁊ tunicã tuam tollere dimitte ei ⁊ pal
liũ. Ioſeph in manibꝰ egyptie dimiſit palliũ ne tunicaꝫ amitte/ Geñ. 39. c
ret caſtitatis q̃ cingulo ↄſtringiť auſteritatis. a† Et q̃cunq;
te angariauerit ⁊c̃. Moraliť in via dei ꝓficiſci ꝑmo ẽ angario/
ſum ſꝫ ꝑ aſſuefactionẽ et dei auxiliũ leue fit ⁊ gaudioſum ita ꝙ
tunc homo plꝰ facit ꝗ̃ ſit ab eo requiſitũ. Et q: nõ ſolum opor
tet bñ pati ſꝫ etiã bñ agere ſbdiť: b† Qui ãt petit a te da illi.
qḋ expõit Augꝰ. dicẽs: Donũ ſi petit id qḋ põt ⁊ debet da. vel
verbũ te excuſando: ſi aliter petit et tunc ei aliq̃d meliꝰ dabis
cũ petentẽ iniuſte correxeris. Uel aliter põt intelligi de ſciẽtia
q̃ ñ ẽ petẽti denegãda: q̃m auaꝝ dedignať poſſeſſorẽ ⁊ ĩ alios
trãſlata creſcit. d† Diliges ꝓximũ tuũ ⁊ odio habeb̃ inimi/
cũ tuũ. Scḋm Augꝰ. inimicꝰ iſte diabolus ĩtelligẽdus ẽ q̃ pre/
ciſus ẽ totaliter a dei ↄſortio ⁊ ſanctoꝝ. Homo viator ꝗ̃tũcũ/
q; malus põt ad deum reuerti. ideo diligendus ẽ ex charitate.
Propter qḋ ſubdiť: e† Diligite inimicos vr̃os ⁊c̃. Et quo/
niam valde diffile eſt in bonis opibus patenter factis vanam
gloriam totaliter euitare. ideo ſubdiť:

In ca. v. vbi dr̃ ĩ poſtil. Prima ḡ btĩtudo dr̃ pauptas ſpũs.

Additio. j.

Circa haꝝ btĩtudinũ declarationẽ q̃dã
a ſctis doctoribꝰ tradũť etiã ad ſenſum
lr̃alẽ ꝑtinẽtia q̃ videť ab inuicẽ diſcordare. Nã Augꝰ. ĩ libro
ḋ ſmõe dñi ĩ monte attribuit btĩtudines h̃ enumeratas donis
ſpũſſcti. Ambroſiꝰ aũt ſup Lucam attribuit btĩtudines tibi
enumeratas q̃ttuor v̱tutibꝰ cardinalibꝰ: ⁊ ſic btĩtudĩes hmõi
nõ diſtinguerẽť a v̱tutibꝰ ſeu a donis qḋ videť ĩcõueniẽs: cũ
q̃dã enumerãť inť btĩtudines q̃ nec ſũt v̱tutes nec dona ſicut
pauptas ⁊ luctꝰ. Sctꝰ Tho. v̱o ĩ ꝑma ſcḋe. arti. j. in cor. q. ſca
ctoꝝ ſnĩas ↄcordãs ↄcludit btĩtudĩes diſtigui a donis ⁊ vir/
tutibꝰ nõ ſic alij habitꝰ diſtincti ab eis: ſꝫ ſic actꝰ diſtinguũť ab
habitibꝰ. Et q: dona ſpũſſcti eminẽtiora ſũt v̱tutibꝰ cardina/
libꝰ: idcirco Ambro. exponẽs btĩtudines turbis ꝓpoſitas at/
tribuit eas v̱tutibꝰ cardinalibꝰ: Augꝰ. aũt exponens btĩtudĩ
nes diſcipulis ꝓpoſitas ĩ mõte tanq̃ ꝑfectioribꝰ attribuit eas
donis ſpũſſcti. Cõſequẽť circa ꝑmia q̃ attribuũť hmõi btĩtu/
dinibꝰ videť inť ſctos aliq̃ differẽtia. Ambro. ei ſup Lucã te
net hmõi ꝑmia ad futurã btĩtudinẽ ꝑtinere. Augꝰ. v̱o ĩ ſmõe
dñi aſſerit ea ad p̃ntẽ ꝑtinere vitã. Chry. v̱o ĩ ſuis homelijs
q̃dã dĩc ad futurã ꝑtinere vitã: q̃dã v̱o ad p̃ntẽ. Sctꝰ Tho.
v̱o. q. ea. arti. ij. in cor. q. ↄcordans ſctoꝝ ſnĩas dĩc ꝙ ſpes fu
ture btĩtudinis põt eẽ ĩ nob̃ ꝓpť duo. ꝑmo ꝓpť aliquã ꝑparati
onẽ ad futurã btĩtudinẽ ꝑ modũ meritꝭ. ſcḋo ꝑ quãdã ĩchoati
onẽ future btĩtudinis ĩpfectã vt ĩ viris ſctis etiã ĩ hac vita.
Exẽplificãdo dĩc ꝙ aliť hr̃ ſpes fructificatiõis arboris: cũ vi/
reſcit frõdibꝰ: ⁊ aliť cũ iã ꝑmordia fructuũ incipiũt apparere.
Sĩ ĩ ꝓpoſito ea q̃ ponũť tãq̃ ꝑmia p̃nt ĩtelligi vł ipa btĩtudo
ꝑfecta: ⁊ ſic ꝑtinet ad vitã futurã: vł aliq̃ ĩchoatio btĩtudinis
ſicẽ ĩ viris ſctis etiã ĩ hac vita: ⁊ ſic ꝑtinet ad p̃nteꝫ vitã. Nã
regnũ celoꝝ vt dĩc Augꝰ. põt ĩtelligi ꝑfecte ſapie initiũ ſm ꝙ
ĩcipit ĩ viris ſctis ſpũs regnare. Poſſeſſio etiaꝫ ẽre ſignificat
affectũ bonũ aĩe req̃eſcẽtis ꝑ ſpem ĩ ſtabilitate hereditatꝭ eẽne
ꝑ ẽrã ſignificate. Cõſolãť etiã ĩ hac vita ſcti: ſctm̃ ſpm̃ q̃ para
clytꝰ dr̃ ꝑticipãdo. Saturãť etiã ĩ vita illo cibo ḋ q̃ dñs dicit:
Cibꝰ meꝰ ẽ vt faciã volũtatẽ pr̃is mei. In hac etiã vita ↄſequũ Ioh. 4. d
tur hoĩes miſcḋiaꝫ dei ſiiꝫ ⁊ purgato ocl'o mẽtis ꝑ donũ ĩtelle/
d ctus deꝰ

ctus deꝰ q̄dāmō ꝑ fidē videri pōt. Siliꝛ ⁊ ĩ hac vita q̄ motꝰ ſu/
os pacificāt ad ſilitudinē dei accedētes filij dei vocāſ: tñ hec
oīa pfectꝰ erūt ĩ p̄ria. Hec ⁊ m̄lta alia ad hāc materiā ptinētia
reperies notabiliter tradita in ſācto Tho. parte ⁊. q. alle.

In eodem capi. vbi dicitur in poſtil. Beati mundo corde: quoniā ipſi deum videbunt.

Additio. ij.

Mūdicia cordis ſeu purificatio ſequiſ fidē verā ſic̄ effectꝰ ſeqͥſ ſuā cauſā. Pri
mū eni ꝑncipiū purificatiōis cordis ē fides iuꝫ illud apſi Pe/
tri: Fide purificās corda eoꝝ. Act⁹. xv. Nō ḡ recte dr̄ ꝙ ꝑmiū
ꝯueniēs mūdis corde ē viſio dei enigmatica ꝑ fidē ĩ p̄nti ꝓut
ait poſtillatoꝛ: ĩ q̄ etiā videſ variare modū ſue expoſitionis in
hac pte ſm quā ꝑmia h̄ ꝓmiſſa referāſ ad aliā vitā tm̄: meliꝰ
ḡ videreſ dixiſſe ⁊ magꝰ ꝓprie ꝙ mūdi corde ſūt illi q̄ꝝ corda ꝑ
verā fidē mūdāſ ſeu purificāſ. tales eni de occultis ⁊ diuinis
ſupra modū cōem hūanuꝫ illuſtrāſ: iuꝫ illud: Plurima ſupra
ſenſū hoīs oſtēſa ſūt tibi. Eccliaſtici. iij. q̄bꝰ ꝯuenienter addiſ
ꝑmiū. cū dr̄: Qm̄ ipſi deū videbūt. Habētibꝰ eni talē mūdiciā
ꝑ fidē ſm quā nūc ꝑ ſpeculū ĩ enigmate deū vidēt: recte ꝓmit/
tiſ viſio dei ſimpliciſ q̄ ē facie ad faciem ſm auctem apſi ꝑ ipm
alle. j. ad Cor⁹. xiij. Nā ſic mūdicia oculi corꝑalis diſponit ad
clare vidēdū: ſic ĩmūdicia ocli ĩtellectualis ꝑ fideꝫ ad claram
dei viſionem diſponit.

In eodem capi. vbi dicitur in poſtil. Beati qui perſecutio/nem patiuntur ⁊c̄.

Additio. iij.

Nulla videſ facta mentio in lr̄a circa
hāc btitudinē de h̄ ꝙ hmōi patiētes letanſ ſuſtineāt pſecutio/
nes. Nō eni dixit: Bti q̄ pſecutiōeꝫ patiūſ letāter ſeu gaudē/
ter: ſ ſolū btificauit pſecutionē patiētes ꝓpꝫ iuſticiā: vt ptꝫ in
lr̄a. Illō etiā qō ſeqͥſ: Gaudete ⁊ exultate ⁊c̄. referſ ad ſequen
tē btitudinē in q̄ dr̄: Bti eritis cum maledixerint voƀ ⁊c̄. Nec
etiā ibi dr̄ ꝙ talia tollerēt gaudēſ ſ exhortaſ eos ad h̄ vt gau/
deāt: vñ meliꝰ videſ h̄ dici ſm ſctm̄ Tho. q. vbi ſupra arti. iij. ĩ
rn̄ſione ad. v. arg. ꝙ octaua btitudo ē firmitas q̄dā oim btitu
dinū ꝑdictarū: ac ſi diceret: Bti q̄ ſic firmiſ ſe hn̄t ad ꝑdictos
actꝰ btitudinū: vt ab ipoꝝ iuſticia nō recedāt ꝓpꝫ pſecutiōes:
⁊ ideo ĩ repromittendo ꝑmiū huiꝰ btitudinis redit ad caput. ſ.
ꝙ ſic in ꝑma btitudine fuit repromiſſū regnū celoꝝ: ſic ⁊ ĩ hac
octaua idē repromittit: vt intelligaſ huic octaue btitudini oīa
ꝑmia attribui tanq̄ꝫ oim aliaꝝ firmitatē habenti. In eo. ca.
vbi dr̄ ĩ poſtil. Et ideo ꝑmo minoꝛ pena determinaſ: cuꝫ dicitur reus erit ꝯcilio.

Additio. iiij.

In biblijs nr̄is cōiter hr̄ ſic: Oīs q̄
iraſciſ fratri ſuo reꝰ erit iudicio. q̄ autē dixerit fratri ſuo racha
reꝰ erit ꝯcilio. ⁊ ſup talē lr̄am videſ fūdari glo. oꝛ. ⁊ ſnīe ſctoꝝ
doctoꝝ de hac materia loquētiū. Vñ mirādū ē: vñ poſtillatoꝛ
habuit vt iſte ordo tranſmutareſ. Imponit eni reū foꝛe ꝯcilio
ei q̄ iraſciſ: ⁊ reū foꝛe iudicio ei q̄ dixerit racha: qō videſ nullū
hr̄e fūdamētū ĩ lr̄a. Circa ĩtellectū tñ huiꝰ tripliciꝰ diſtinctiōis
quā ſaluatoꝛ nr̄ h̄ poſuit plures ſūt ⁊ diuerſe tā ſctoꝝ q̄ꝫ alioꝝ
exponētiuꝫ ſnīe ꝓut ĩ gloſa poſſent hr̄i: ſalua tñ ſemꝑ ſctoꝝ et
doctoꝝ reuerētia: iſte paſſus aliſ pōt exponi. Ad cuiꝰ euidētiā
ſciēdū ꝙ h̄ dictū racha ē hebraicū vt Hiero. diſ: ⁊ idem ſignifi
cat qō vacuū. Et pōt dupliciſ ĩtelligi. Uno mō idem diſ ꝙ hō
vacuꝰ q̄ ad cerebꝛū vel ĩtellectū: ⁊ ſic vt Chryſo. diſ q̄ꝫtum ad
ſenſū v̄bi idē ē dicē fatue. ⁊ racha alio mō pōt ĩtelligi de vacui
tate ſeu inopia tpaliū facultatū. Et iſto modo accipiſ Iudic. j.
vbi legiſ: Cōgregatiq̄ꝫ ſūt iepte viri inopes. vñ vbi tranſlatio
nr̄a habet inopes: hebraica v̄itas habet reqn̄. quod ē plurale
huiꝰ noīs ſingulariꝰ racha: ⁊ iſto mō ĩtelligēdo nō ē vocabulū
ꝯtumelioſū. poſſibile eni ē hoīeꝫ eē inopē ſine aliquo vitio ſeu
culpa ſui. Primo āt mō ĩtelligēdo idē ē qō ſtultꝰ ſeu fatuꝰ: qō
ē manifeſte ꝯtumelioſū ſeu ꝯuiciatiuū. Vñ recte q̄ racha dixe/
rit fratri ſuo reꝰ ē ꝯcilio: h̄ ē reqͥriſ ꝯgregatio iudicū ad exami
nādū ſeu inqͥrēdū ꝑ circūſtātias facte q̄ ꝑdictoꝝ modoꝝ ĩtelli/
gendū ſit v̄bū ꝑdictū. ſi ꝑmo vt puniaſ. ſi v̄o ſcdo vt libereſ:
Vñ ĩ hac triplici diſtinctiōe ſaluatoꝛ nr̄ noƀ oſtēdit ꝙ iuſticia
euāgelica abūdātioꝛ debet eē in his q̄ cōmittunſ ĩ ꝓximū pluſ
q̄ꝫ iuſticia phariſeoꝝ ĩ tribꝰ. ꝑmo ĩ h̄ ꝙ reatꝰ iniuriātꝰ facto ſic̄
homicide eq̄ꝑeſ reatui eiꝰ q̄ occidit tm̄ ex ꝓpoſito cordis. Vñ
ſic̄ ſm phariſeos q̄ occiderit reꝰ erit iudicio. ſic ſm euangeliuꝫ:
Oīs q̄ iraſciſ fratri ſuo reꝰ erit iudicio. ſcdꝫ qꝛ cū q̄s v̄ba ꝓfert
ꝓrio q̄ p̄nt ĩtelligi ad ꝯtumeliā dicta: lꝫ habeāt aliū ĩtellectū
q̄ p̄nt ĩtelligi ſine iniuria: nihilominꝰ inqͥrenda ſeu examināda
ſūt et

ſūt. ⁊ ideo: Qui dixerit racha reꝰ erit ꝯcilio. ſ. ad examinādū
quō debeāt ĩtelligi. tertiū q̄ dixerit v̄ba manifeſte ꝯtumelio/
ſa: vt Fatue reꝰ erit gehēne ignis: ĩ q̄ oſ̄diſ magna excellētia
euāgelice iuſticie reſpectu phariſaice. Illi eni ĩ talibꝰ v̄bis cō
dēnabāt ſaltē ad moꝛtē vl̄ grauē penā. Saluatoꝛ v̄o inq̄ꝫtuꝫ
charitati ꝯtrariāſ eos ꝯdēnat in gehēnā ignis q̄ ē maxima ⁊
noua ꝯdēnatio ⁊ ꝓprie euāgelica. ſicut ⁊ regnū celoꝝ eſt ma/
xima ⁊ noua repromiſſio euāgelica. Pena eni ignis eṫni ge/
hēne ſicut ⁊ ꝑmiū regni celoꝝ in antiq̄s documētis minime ĩ
ueniſ ita clare traditū.

Replica.

In ca. v. vbi agiſ de btitudinibꝰ ſpāliſ:
cū dr̄: Bti mūdo corde. poſtillatoꝛ diſ ꝙ mūdicie cordis ꝓ ꝑ/
mio repromittiſ viſio dei ꝑ fidē enigmaticā ĩ p̄nti ⁊ ꝑ aſpectū
facialē beatificā ĩ futuro. Bur. putat ꝯriū huiꝰ demōſtrare et
arguit ſic: Fides ē ꝑmū ꝑncipiū cordis mūdicie: igiſ nō ſeqͥſ
eā tāq̄ꝫ repromiſſa. añcedēs ptꝫ ꝑ illō petri Act⁹. xv. Fide pu
rificās corda eoꝝ. Sꝫ iſtud argumētū potiꝰ videſ tētatiuū q̄ꝫ
demōſtratio: qꝛ laboꝛat ĩ equocis. Nam purificatio allegata
fuit ſpūſſācti ĩfuſio ĩ ſigno viſibili: ⁊ fuit fidei ꝑcedentis teſti
moniū vt clare hr̄ ex lr̄a allegata. fides āt ꝑ illā purificatiōeꝫ
ꝯfirmatā ꝑceſſit illam purificationē nō vt purificatiōis ꝑnci/
piū: ſ ſolū vt tpe poꝛ. nō āt oē ꝑus tpe eſt ꝑncipiū ⁊ cā poſteri
oꝛis. illa autē fides ſic poꝛ tpe purificatiōe h̄ allegata habuit
ſuā mūdiciā cordis ꝑuiā tāq̄ꝫ btitudinē de q̄ h̄ ſmo: cui mū/
dicie illa viſio ꝑ fidē repromittiſ. Nā ſi ē fides formata neceſ/
ſario ꝑſuppōnit ſuā formā tāq̄ꝫ ꝑncipiū q̄ ē dicta mūdicia: qō
ſic ptꝫ. Nā ſm apſm xp̄s ꝑ fidē habitat ĩ cordibꝰ nr̄is: nō aūt
habitat ĩ cordibꝰ ſubditꝰ pctis: igiſ reqͥriſ cordis mūdicia nō
vt ſit illiꝰ purificatiōis ꝑncipiū: ſ vt ab hmōi purificatiōe ſu/
mat ꝑcedētꝰ purificatiōis teſtimoniū: ſecꝰ ē de fide infoꝛmi ꝑ
quā xp̄s nō inhabitat. ĩ puulis eni baptiçatꝰ mūdatio ab oꝛi
ginali ꝑcedit fidē formatā. Hec igiſ fides ꝑcedit purificatio/
nē ꝑ Bur. allegatā. h̄ reſolutio materie ptꝫ ſi auctas ꝑ Bur.
trūcatim allegata debite videaſ. Dicit eni petrꝰ ibi: Elegit de
us ꝑ os meū gētes audire euangeliū ⁊ credere. Ecce fides ex
auditu ⁊ mūdicia cordis inhabitatiōe ꝑ fidē ꝑreq̄ſitaꝫ quam
mūdiciā ipa fides ſeqͥſ tāq̄ꝫ repromiſſa vt viſio dei enigmati/
ca ꝓut dicit poſtillatoꝛ: ⁊ ſeqͥſ ĩ loco allegato. Et q̄ nouit coꝛ/
da deꝰ teſtimoniū ꝑhibuit dās eis ſpm̄ſctm̄ ſic̄ ⁊ noƀ: ⁊ nihil
diſcernit inṫ nos ⁊ illos fide purificās corda eoꝝ. Ex q̄bꝰ ptꝫ
fidē incipiētiū ꝑcedere fidē pfectoꝝ: ⁊ claritatē vel mūdiciaꝫ
cordis incipiētiū ꝑcedere illā purificatiōeꝫ pfectoꝝ. Sūt eni
gradus hmōi v̄tutibꝰ iuꝫ ſtatꝰ incipientiū ꝓficiētiū ⁊ pfecto/
rū. etiā ſūt gradꝰ illuminationū hierarchicaꝝ ⁊ tetrarchicaꝝ:
ideo ĩ p̄nti mūdo cordi ꝓmittiſ illuſtratio viſiōis enigmatice
q̄ ꝑ fidē ē: mūdioꝛi cordi clarioꝛ: mūdiſſimo clariſſima: ⁊ h̄ ſi ĩ
hac vita poni pōt clariſſima ⁊ ĩ futuro ſꝫ ḡdū ſiliꝛ ꝛpromittiſ
mūdis cordibꝰ viſio facialis. nec ĩ h̄ mō dicēdi poſtil. cecidit
a mō cōi ſue expoſitiōis: qꝛ q̄ꝫuis repromiſſa noue legꝰ referat
ad futuꝝ: tñ repromiſſoꝝ ꝑguſtationē nō excludit: ⁊ ita reſol/
uit hāc materiā ſic̄ Thomas cōcordādo dicta ſctoꝝ doctorū
ꝓut Burgē. cū allegat circa ꝑmū huiꝰ ca. In eo. ca. vbi dr̄:
Bti q̄ pſecutionē patiunſ ⁊c̄. poſtillatoꝛ addit ꝑ modū gloſe
letāter: qꝛ ſi cū triſticia ⁊ difficultate plꝰ videſ ad v̄tutē foꝛti/
tudinis q̄ꝫ ad btitudinē ptinē. Circa ꝙ rōnabiliſ additū ar/
guit Bur. argumētū ſuū ꝯſuetū: hereticis modernis familia
re dicēs: Letāter nō hr̄ in lr̄a. igiſ ⁊c̄. Et vt poſtillatoꝛ nō ha
beat viā euadēdi illud qō ſeqͥſ: Gaudete ⁊ exultate. Bur. ex/
ponit de hoꝛtatiōe xp̄i ſ de leticia paſſoꝝ: qō dicē modicū va
let: qꝛ illa exhortatio nō habet reſpectū ad actū ſ ad ꝑmium
ꝓmiſſū: vñ et ſi h̄ in lr̄a nō exꝑmiſ: tamē habeſ ex alio paſſu
ſcripture: qꝛ letāter pati ptineat ad hāc beatitudineꝫ: qꝛ diciſ
Act⁹. v. Ibāt apſi gaudētes etiā ſi debemꝰ diſtinguere beati/
tudines a donis ⁊ v̄tutibꝰ ſm actuū excellētiā ꝓut doctores
cōiter diſtinguūt: dicētes ꝙ v̄tutū actꝰ ſūt mō humano: bea
titudinū aūt mō ſupꝑhumano: opoꝛtet hmōi ſubintelligere ꝙ
h̄ beatitudo ſi habet modū ſupꝑhumanū ꝙ pati ſit gaudēter:
qꝛ cū agone pati ē modꝰ humanꝰ: ꝑ ꝯñs v̄tutꝰ actꝰ nō btitu/
dinis. In eo. ca. vbi dr̄: Qui iraſciſ fratri ſuo ⁊c̄. Poſtilla
toꝛ attēdēs variam ſctoꝝ ⁊ alioꝝ ĩ hac pte expoſitiōeꝫ poſuit
ſuā. ⁊ vt eēt ĩtelligibilioꝛ trāſpoſuit penas ex rōnabili oꝛdine
in q̄ puto eū nō eſſe reꝑhēſibilē. Bur. tñ ſeruato oꝛdine pena
rū ponit aliā expoſitionē ſatis cōpetentē vtrobiq̄ꝫ ē eadē ve/
ritas ſentētie cū diuerſa tamen applicatione.

Attendite

a ATtēdite ⁊c̃. Qui hucuſq̃ ꝑ[...] Ca. VI cepit de miſcdia: nūc īcipit d' cordis mūdicia q̄ de' videt̄. Si eni nō ſimplici ītētiōe h̄ ꝑ hoīm laude nō ꝓbāt̄ a deo opa miſcdie: laus hoīm n̄ debet appeti: ꝫ ſubſequi vt exēplo alios inuitet. Hacten' d' iuſticia euāgelij q̄ ē ſup iuſticiā ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. Nūc q̄ mundicia cordis eadē iuſticia debeat ipleri: qd' ī elemoſyna fuat̄ ⁊ oratione. Nō eni monet h̄ vel orare vel elemoſynā facere: ſed q̄ aio debem' facere. Agit̄ eni h̄ de mūdano corde. b Ut videamini. Non ꝓhibet videri vt de' laudet̄: ſꝫ videri vt ipſi laudent̄. c Apud pa. Cuius gliaꝫ filij q̄rere debēt ⁊ oīa bona ad h̄ vt placeāt ei referre. d Cū ꝫ fa. ⁊c̃. A toto ī ptes vt exponat q̄ bona nō ſint ꝓ hominū laude facienda. e Tuba ca. Forſitā ꝯuocandi grā h̄ fecerūt: vt oēs irēt q̄ſi ad ſpectaculū. f Añ te. Añ ſe tuba canit qui añ alios vult laudari: vt appareat maior illis. g Receperūt mer. ⁊c̃. A deo cordis īſpectore fallacie ſup-

Ps. 6. pliciū. De q̄b' d̄r: Recedite a me operarij doloſi: nomē eni meū habuiſtis: ſꝫ opera mea non feciſtis. h Neſciat ſini. Siniſtra: vitia: dextra: virtutes. Nō ꝫ agit xp̄us: neſciat elatio: vel vana glia: ſeu aliqd' vitiuꝫ: ſꝫ lux recte operationis fuget tenebras peccati. Siniſtra eſt delectatio laudis. Dextra intētio iplēdi p̄cepta dei. Cū ꝫ ꝯſciētie faciet̄ elemoſynā ꝓ p̄cepto dei iplendo miſcet ſe laudis appetitio: iaꝫ ſiniſtra ē ꝯſcia opis dextre. Cū xp̄o ſola cupiditate alicui' freni volūt aliq̄ miſicordes videri: ſola ſiniſtra opat̄ qd' ꝓhibet dñs dū nec ꝑmiſceri ꝑmittit. In bona āt ꝯſcia multi faciūt elemoſynā q̄ nō habēt aliq̄d qd' exterius dent. i In abſcō. In abſcōdito elemoſyna fit: q̄ null' miſcet̄ tenebris. Lux int' ē: tenebre ex. k Videt ī abſcō. Videre dei ē approbare. Illa autē tm̄ approbat q̄ ſūt abſcōdita: q̄ ex ſūt non placēt ei neq̃ approbat. l Et cū ora. Ad ſupiora ꝯiūgit̄ h̄ ſnia. Supra dixerat: Attēdite ne iuſticiā vr̄aꝫ faciat̄ corā hoīb'. h̄ ſbdit: Et cum orat̄. Nō ꝓhibet orare: ſꝫ ī orādo hypocrit̄ ſiles eē. m In angul' ⁊c̃. Quaſi abſcōſores p̄cū: ⁊ tñ ī plateis vt videāt̄: ⁊ ꝑ hoc amplior

Allego. glia. Alleg. In angulo orat q̄ ī abſcondito ſe orare ſimulat: ⁊ tñ ī platea cū famā captat. Anguli platearū ſūt: vbi via ꝑ trāſitum vie ꝯducit̄: ⁊ q̄driuiū reddit. Non eni nefas eſt videri: ſꝫ appetere videri. n Receperūt mercedē. In his nō ſolū vera merces praua intē-

tione

a ſ in his oīb' finē iuſticie ne ponatis in hominū laude.

a ATtēdite ne iu- Ca. VI

a ſ .i. opa iuſticie q̄ abūdant pl' q̄ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. b ſ appetendo laudē eoꝝ.

b ſticiam vr̄aꝫ faciat̄ corā hoīb' vt

a ſ hoc fine. b ſ hoc enim deputatur ꝓ mercede cuius amore fit.

videamini ab eis. Alioq̄n merce

ſ cui' amore nō feciſtis.

c dē nō habebit̄ apō patrē veſtrū

a ſ elemoſyna ē ꝑs iuſticie.

d q̄ ī celis ē. Cū ꝫ facis elemoſynā:

a ſ noli velle inoteſcere. b ſ ad gloriā tuam. c ſ hypocrita eſt q̄ ſimulat qd' non eſt et p̄ſentat tor alterius perſone.

e f noli tuba canere añ te: ſicut hypocrite faciūt in ſynagog̃ et ī vicis

ſ eo fine.

vt honorificēt̄ ab hoīb'. Amē di

a ſ merces ſua laus humana quā acceperūt. b ſ et non dei.

g co vob̄ receperūt mercedē ſuam.

a ſ quia ſunt aliqui q̄ fauorem querunt cū aliqua mercede eterna. b ſ non ſe miſceat laudis appetitus vel vitium aliquod.

h Te aūt faciēte elemoſynā: neſcit

a ſ dum p̄cepta dei implere contendis.

ſiniſtra tua q̄d faciat dext̄a tua:

a ſ .i. in bona cōſciētia: vbi hō nō videt. ſ nihil extra q̄rat: ſꝫ abſcōdat̄: ſic q̄ vita tua cum xp̄o ſit abſcōdita. a ſ q̄ eſt diſcretor intentionū.

i vt ſit elemoſyna tua ī abſcōdito:

k ⁊ pater tuus q̄ videt ī abſcōdito

l reddet tibi. Et cū oratis nō erit̄

ſicut hypocrite: q̄ amāt ī ſynago

a ſ vt melius videri poſſint.

m gis ⁊ ī angul' plateaꝝ ſtātes ora

a ſ non humiliari. ſ hoc fine: q̄ in hoc cōſtituūt finē orationis.

re: ūt videāt̄ ab hoīb'. Amē dico

a ſ laudē hoīm. ſ quā perierūt. b ſ non dei.

n vobis receperunt mercedē ſuaꝫ.

a ATtēdite ne iuſti. ⁊c̃. Poſtq̄ ſaluator regulauit hoīs opatio Ca. VI nē. h̄ regulat ipi' affectionē. et p̄mo reſpectu dei. ſcđo reſpectu ꝓximi. ibi: ca. ſe. Nolite. Prima ī duas. q̄ p̄mo regulat affectionē hoīs excludēdo ab opib' ei' intētionē vane glie. Scđo ſollicitudinē auaricie. ibi: Nolite theſaurizare. Prima ī duas: q̄ p̄mo dat intētionē ſuā ī generali. Scđo applicat magis ī ſpeciali. ibi: Cū facis elemoſynam. Circa primā ptē aduertēdū q̄ ſcḋm q̄ dicit phs. ij. ethicoꝝ. Bonū ꝯtingit vno mō: malū aūt omnifariaꝫ: q̄ ad h̄ q̄ act' human' ſit bon' req̄rit̄ bonitas generis ⁊ circūſtātiaꝝ: ſꝫ reddit̄ mal' ex q̄libet defectu iſtoꝝ. ⁊ iđo nō ſufficit q̄ actio ſit bona de genere: ſed req̄rit̄ q̄ fiat recta intētione. bonitas eni finis ē circūſtātia p̄ncipalis. ⁊ iđo op' q̄ntūcūq̃ bonū ī genere: ſi fiat intētione vane glie: reddit̄ malū: ꝓpt̄ qd' dicit ſaluator: Attēdite. i. diligēter ꝯſiderate. b Ne iuſticiā vr̄am. i. opa bona de genere q̄cūq̃ fuerint illa: q̄ oīa ꝯtinēt̄ ſb iuſticia generalit̄ dicta. c Faciatis corā hoīb' vt videamini ab eis gliaꝫ. ſ. ⁊ laudē humanā ex talib' q̄rēdo. Per h̄ aūt non ꝓhibet̄ q̄ opa bona fiāt corā hoīb' ad ꝓximoꝝ edificationē ⁊ dei gloriā: qd' ē bonū ⁊ meritoriū: vt. ſ. dictū ē. ſed q̄ h̄ loquit̄ imꝑfectis q̄ de facili ī vanā gloriā efferūt̄. ideo ꝯſuluit eoꝝ bona opa occultāda. ſ. aūt loquebat̄ p̄latis q̄ ſūt ī ſtatu ꝑfectionis: ꝓpter qd' nō ē eſtimādū q̄ de facili ferant̄ ī vanā gloriā. ideo dixit eoꝝ opa in publico fienda ad alioꝝ edificationē. Sic luceat lux vr̄a: vt. ſ. dictuꝫ ē. Aliq̄d eni bñ ē ꝯſulendū viris ꝑfectis: de q̄ꝝ ſecuritate ꝯfidit̄: qd' nō eſt ꝯſulēdū imꝑfectis ⁊ puulis: de q̄ꝝ debilitate timet̄. d Amen dico vobis. i. firmiter ⁊ fideliter aſſero. e Receperūt mercedē ſuā. ex q̄ eni intētio fert̄ ad hoīes tm̄: non ē aliq̄d a deo iuſte expectandū. f Cū ꝫ ⁊c̃. Hic applicat ī ſpeciali. et primo excludit intentionē vane glie ab opib' miſcđie. Scđo ab actib' latrie. ibi. Et cū oratis. Tertio ab opib' penitētie. ibi: Cū ieiunatis. Dicit ꝫ p̄mo: Cū ꝫ facis elemoſynā noli tuba canere añ te. h̄ ē ad laudē hoīm manifeſtare. Ad cui' itellectū ſciēdū q̄ apud iudeos vtebant̄ tubis: ſicut apud catholicos cāpanis. et ideo ſicut videm' q̄ ī aliq̄b' locis pulſat̄ cāpana ꝓ elemoſyna recipiēda: ita apud iudeos ad h̄ faciēdū vtebāt tuba: ſꝫ hypocrite nō faciebāt h̄ p̄ncipaliter ꝓpt̄ pauperū vocationē. ſꝫ magis ad ꝓpriā oſtentationē: vt patꝫ in lr̄a cū dicit: Ut honorificēt̄ ⁊c̃. Rationē aūt ꝓhibitionis ſubdit: Amē dico vobis receperunt mercedem ſuā. Modū aūt ꝯueniētē faciēdi elemoſynā ſubdit. cū dicit: g Te aūt faciēte ele. ⁊c̃. modus loquēdi ē q̄n aliq̄d fit ſecrete: ꝑ h̄ innuens q̄ talia ſūt faciēda ꝓpter deū tm̄. vñ ſubdit̄: h Et pater tu'. ſ. de' q̄ ē p̄r oīm ꝑ creationē: ⁊ iuſtoꝝ ꝑ grē adoptionem. i Qui videt ī abſcōdito. q̄ ipe ſol' videt intētiōeꝫ cordiū. Reddet tibi. k Et cū orat̄. Hic ꝯñr excludit indebituꝫ modū circa actū latrie. Inter act' latrie act' cōmunior eſt oratio. et ideo qd' de ipſa h̄ d̄r: de alijs actib' latrie intelligit̄. Ideo circa orationē p̄mo excludit indebitum orandi modū. Scđo cōcludit modū debitum. ibi: Sic autē orabitis. Prima in duas. q̄ primo ab actu orandi excludit vane glorie intentionē. ⁊ ſecūdo quorundā gentiliū errorem. ibi: Orantes aūt. Ad euidentiā prime partis conſiderandū q̄ duplex eſt oratio. Quedam publica que fit a miniſtris eccleſie. et iſta non debet fieri in occulto: ſꝫ magis in palam in loco cōmuni. ſ. eccleſia coram populo: quia pro tota cōmunitate offert̄. ⁊ ideo populus in hoc conformare ſe debet miniſtris eccleſie ipſū deum deprecando ſcḋm modum congruū ⁊ ſibi poſſibilē. Non poſſent autem in hoc ſe miniſtris eccleſie conformare niſi predicta oratio miniſtroꝝ eccleſie fieret in publico predicto modo. vnde de tali oratiōe nō loquit̄ hic ſaluator. Alia eſt oratio priuata: et talis magis debet fieri in ſecreto duplici de cauſa. Prima cauſa: quia oratio eſt eleuatio mentis in deuꝫ. mens autē humana citius ⁊ melius eleuat̄ ī deum quando in ſecreto loco homo cōſtituitur: ⁊ a tumultibus aliorum ſeparatur. Alia cauſa eſt ad euitationē vane glorie que de facili inſurgit quādo oratio in publico fit. ⁊ hoc eſt qd' dicit ſaluator: Cum orat̄ non eritis ſicut hypocrite qui amant in ſynagogis ⁊ in angulis plateaꝝ ſtātes orare. dicit: Stātes. vt magis appareant ex modo ſe habendi. In ſynagogis ⁊ in angulis platearū: ex ratione loci: quia ſynagoga eſt locus cōmunis vbi conueniebant iudei ad audiendum verbum dei: vel aliqua ratione huiuſmodi: et dicitur a ſyn quod eſt con et goge quod eſt populus: quia ibi cōueniebat populus. Et in angulis platearum. platee iſte dicebātur atria que erant prope templum vbi conueniebant homines ad orandum vel ad audiendum doctores: et ideo erit locus communis. Conſequenter oſtendit debitum modum orandi. cum dicit:

tione euacuat̃:ſed vitium ſimulatiõis ⁊ irriſionis ↄtra deū auget̃.
a Tu autem ⁊c̃. Hoc ſimpliciter intellectum docet vanam gloꝛiã mundi fugiendã: Sed magis videt̃ precipi vt incluſa pectoꝛis cogitatione: labijſq̧ compreſſis: oꝛet deum. Cubiculum autem ē cordis ſecretuʒ. Oſtium carnalis ſenſus per quē hec exterioꝛa improbe ſe ingerunt: ⁊ turbe fantaſmatum oꝛantib⁹ obſtrepunt.
† Per Jo. An. de.rel. et ve. Cle. vnica. Parum eſt ergo cubiculum intrare ſi impoꝛtunis cogitationibus oſtiū patʒ. Sed reſiſtenduʒ eſt carnali ſenſui: vt oꝛatio ſpiritualis ex itimis coꝛdis dirigat̃ ad deū.
Cubiculum eſt ſecreti⁹ mentis arcanum.
Apo.3.d Ad hoc pulſat ſapientia dicens: Sto ad oſtium ⁊ pulſo: fides aperit: ſpiritus intrat ⁊
† 11.q.3.audi exaudit. In fide interioꝛi ⁊ dilectione oꝛatur deus: non ſtrepitu verboꝝ: ſed deuotione virtutum. Intra: totū hoīem interioꝛeʒ colligendo in ſe. b Clauſo oſtio. Senſibus clauſis: ne turbe fantaſmatum exterioꝛum occurrant.
B Uel oſtium. vocat amoꝛeʒ vel timoꝛem huius ſeculi. Sicut enim omne bonū ex timoꝛe ⁊ amoꝛe eſt dei: ſic omne malum ex amoꝛe ⁊ timoꝛe ſeculi. His clauſis. i. ablatis: oꝛa. c Patrem. Quē intus ha-
Pſ.41. bes ꝑ fideʒ. vnde: Apud me oꝛatio. d. vi. m.
d Orantes autē nolite ⁊c̃. Sicut hypocritarū eſt oſtendi ⁊ placere hoībus: ita gentilium eſt multiloquiū a quib⁹ ⁊ cepit. Hi enī exercende lingue magis operã dant q̃ mentis mūdãde: vt hoc nugatoꝛij officij gen⁹ etiã ad eum prece flectendum transferant: putantes q̧ ſicut oꝛatoꝛ iudicem: ita ⁊ ipi deuʒ flectere queant. Gentib⁹ erat neceſſaria verboꝝum multiplicitas ꝓpter demones qui neſci-
† De pe. di. 3. § quotidianis. rent q̃d illi peteret niſi illoꝝ verbis inſtructi. Damnat autē multiloquiū de infidelitate: ſed nō multas lachꝛymas: nō multas obſecrationes in coꝛdis puritate: qđ ſancti fa-
Luc.6.d ciūt. Et ieſus legitur feciſſe qui pernoctauit in oꝛatione. Sed verbotenus ſine affectione vacuas aures dei implere malū eſt quaſi in hoc audiamur. e Putant enī. Putãtes q̧ pſuaſibilibus verbis deus mulceat̃. Uel ſi abſens eſt vocetur: et qđ neſcit verboꝝ ambagibus doceatur. f Nolite. Nō enī apđ deum agendum eſt verbis: ſed rebus: intentiõe coꝛdis: affectu ſimplici: que cum dicimus: non eū docemus: ſed nos tēpoꝛe oꝛandi recoꝛdamur. g Scit enī. Cur ergo ſcienti loq̃mur? Nō vt noſtre faciamus indiciū volūtatis: ſed vt excitem⁹ pie deuotiõis obſequiū.
Ideo nō eſt opus narrare ſʒ obſecrare: qđ eſt obſequium iuſticie. Uult enī deus rogari ⁊ venerari: vt bonitas eius deriuet̃ ad plurimos: ⁊ ſtatus iuſticie ſeruetur apud ſubiectos. h Pater noſter. Beda. Inter cetera ſalutaria monita ⁊ diuina q̃bus cõſuluit credētibus: foꝛmã oꝛandi ꝓpoſuit: diſciplinam tradidit. In hac oꝛatiõe non docet̃ que neſciat deus: ſed que vult p̄ſtare ſimpliciter venerantus. Unde ⁊ oꝛationē cõpoſuit breuibus verbis: vt ſit nobis fiducia cito annuēdi qđ breuiter vult rogari. Quib⁹ nec opus eſſet ad euʒ qui omnia nouit: ſʒ vt noſter affectus qui cū deo agit diſcerem res quas oꝛaret non verba que diceret. Unde non his ſolū verbis oꝛatur: ſed et alijs cõtentis ſub eodem ⁊ non alio ſenſu: quibus etiã coꝛ noſtrum accendit̃. Et hi ſūt veri adoꝛatoꝛes: qui filij per gratiam: adoꝛant patrē in ſpiritu ⁊ veritate. Nulla oꝛatio magis ſpūalis ē q̃ illa que ex oꝛe filij qui eſt veritas ꝓceſſit. Pater noſter. Cui nō timoꝛe ſed amoꝛe hereditatis ſeruim⁹. Dum pater dicit̃: de adoptione cogitem⁹: vt patri pium affectū rependam⁹. Dum dicit̃ noſter: fraternitatis admonemur: cū ſit cõmunis adoptio oībus. Nemo dicat meus: qđ ꝓpꝛie filio ↄuenit cui pater eſt per naturam. vñ alibi:
Joh.7.c Uado ad patrē meū: ſpūaliter per naturã: ⁊ veſtrū: ↄiunctū ꝑ grãʒ.
Pater noſter dicit̃: qđ cõmune oībus: nemo dicat meus: qđ ſoli chꝛiſto ↄuenit: qui fili⁹ eſt per naturã: alijs cõcedit̃ cõmunis gratia adoptionis. Monet̃ nobilis ⁊ diues non ſupbire ↄtra minoꝛes. Nō enī vere poſſunt dicere: pater noſter: niſi fratres ſint. Cauendū q̧ etiã ē cuiq̧ a ſoꝛdib⁹: ne tãto patre ſit indignus. Antiq̃s vt ſuis dicit̃ dñs: nūc ꝑ grãm pater: in quo fiducia. Quid negabit filijs q̃ iam dedit q̧ pater eſt? i In celis. Spiritualib⁹: vt ad ſpūalitatē in q̃ habitat feſtinare diſcamus: ⁊ celeſtia ab eo queram⁹. k Sanctificet̃ nomē tuū. Uidēda ē harū diſtinctio ſeptē petitionū. Nã cū vita noſtra tēpoꝛaliter agit̃ ſperaturq̧ eterna: pꝛioꝛa ſunt dignitate eterna: his tñ pꝛius acceptis. In his ſeptē petitionib⁹ omnia bona p̄ſentis vite vel future cõtinent̃: in quibus eſt oꝛdo mirabilis: vt in

a § nō extra q̃rẽdo deū. § quē dilig̃t fide teneat̃.
a †Tu aūt cū oꝛaueris: intrã i cubi- a
a § repulſus oīb⁹ q̃ improbe ſe ingerunt. b § ſic oꝛa vt fili⁹: ſꝫm q̧ renatus: ⁊ ad qđ renatus.
b culum tuum: ⁊ clauſo oſtio oꝛa b c
§ qui adoꝛatur in ſpū ⁊ veritate.
c patrem tuū in abſcondito: † ⁊ pa
a § i coꝛdis intimo. § fructū oꝛatiõis ⁊ mercedē
ter tuus qui videt in abſcondito
fidei. a § vult deus vt oꝛetur ideo vt deſiderãti det: ⁊ ne vileſcat qđ dederit.
d reddet tibi. Orantes autem nolite multuʒ loqui: ſicut ethnici fa- d†
e ciunt: Putãt enim q̧ in multilo- e
a § verbis coꝛ accēdit̃ ⁊ in p̄cibus ſerenatur.
f quio ſuo exaudiantur. Nolite er-
g go aſſimilari eis. Scit enim pa- f
ter veſter quid op⁹ vobis ſit an-
a § ergo docēdi eſt: q̃d petatis. et ſi alijs verbis: tñ ſic. § vt doceo: ⁊ quō doceo: ⁊ quid doceo.
teq̃ petatis eum. Sic ergo vos g†
a § de malis remouendis ⁊ bonis acquirendis.
b § breuis captio ꝓmittit̃: pr̃ nr̃ q̃ es in celis.
h i oꝛabitis: † Pater noſter qui es in h† i k
§ ſanctis. § in ſecretis
a § tales fac in q̃bus ſanctus appareas. § bonū eſt ſapientia: virtus vero pax. b § nomen quo filij dicimur. c § in nobis: vt q̃ in bapriſmo ſãctificati ſum⁹: in eo qđ cepimus pſeueremus.
k celis: ſanctificetur nomen tuum. l†

a Tu aūt cū oꝛaueris itra cu. tuū. i. locum ſecretum.
b Et clauſo oſtio. ne veniat multitudo impediens eleuationē mentis i deū: ⁊ mouēs ad elationem mentis.
c Oꝛa patrē ⁊c̃. et ptʒ lrã. d Orãtes aūt. Hic excludit̃ erroꝛ gentiliū circa oꝛationē. Credebãt enī q̃dã gētiles q̃ vocabantur ethnici q̧ ex multiplicatiõe verboꝝ cõpoſitorū in oꝛatiõe aliq̃d manifeſtaretur ipi deo qđ p̄us eēt ſibi ignotū: ⁊ ꝑ ↄſequēs mutaret̃ ad aliq̃d agendū cui⁹ pꝛi⁹ volebat cõtrariū. Utrūq̧ illoꝝ ē erroneū: qꝛ in deo nulla cadit mutatio vl̃ ignoꝛãtia. Hūc aūt erroꝛē excludit ſaluatoꝛ dicēs: Orãtes autē no. multū loqui ſicut ethnici. ex q̃ ptʒ q̧ nō ꝓhibet multiplicationē verboꝝ abſolute: ſʒ ad illaʒ ītētionē quã habebãt ethnici: q̃ ē dicta: ⁊ h̄ ē qđ ſbdit: e Putãt enī ⁊c̃. Poſſūt tñ multiplicari verba i oꝛatione duplici d̃ cauſa. Una ē vt ꝑ ſignificatiõeʒ verboꝝ deuotoꝝ anim⁹ meli⁹ eleuetur i deuʒ. Alia cauſa ē vt hō in deū eleuet̃ nō ſolū mēte: ſʒ etiaʒ coꝛpali voce: ſꝫm illđ pſalmiſte: Coꝛ meū ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū. non tñ pōt dari ibi regula certa. ſʒ debet hō talib⁹ verbis vti in oꝛatione q̃tū ꝑcipit hō q̧ faciãt ad deuotiõis excitatione. ſi aūt ecõtrario ꝑcipiat q̧ multiplicatio verboꝝ diſtrahat mētē ei⁹: debet ceſſare a verbis ⁊ oꝛare deū affectib⁹ mētꝭ. Hoc
† Luc.11.a
tñ intelligēdū ē in oꝛatiõe pꝛiuata: vt dictuʒ ē: qꝛ oꝛatio publica debet eē in verbis vt poſſet ꝑcipi ab alijs. Seq̃t̃: f Scit enī pr̃ ve. ⁊c̃. h̄ addit̃ ad excludenduʒ illoꝝ gentiliū falſū intellectū ſꝫm quē putabãt aliq̃d deo notificari de nouo: qꝛ oīa ſcit ab eterno. Sed q̃rit̃ quare oꝛat̃ de⁹ ex quo ꝑ oꝛationē nihil ſibi manifeſtat̃: nec animus ei⁹ in aliquo mutat̃. ⁊ ideo videtur q̧ fruſtra oꝛet̃. Dicēdū q̧ p̄deſtinatio diuina eſt p̄paratio grẽ i p̄ſenti ⁊ glie in futuro. ⁊ ideo cū ſit eterna ſicut ab eterno p̄deſtinauit aliquē ad beatitudinē: ita p̄oꝛdinauit modum per quē daret ſibi illã beatitudinē. ſ. ꝑ merita ſua et oꝛatiõeʒ ⁊ ideo nō fruſtra oꝛat deū: qꝛ oꝛatio eſt illud ꝑ qđ ex oꝛdinatiõe diuina debet ↄſequi grãʒ ⁊ gliãʒ: ⁊ eadē eſt ratio de omnib⁹ alijs bonis: qꝛ cadūt ſub oꝛdine diuine p̄deſtinationis. g Sic ḡ vos oꝛabit̃. Hic docet ſaluatoꝛ modum oꝛãdi cõuenientiſſimū. Ad cuius intellectū ſciendū q̧ oꝛatio ſꝫm Damaſcenū eſt petitio decentium a deo. In hac aūt oꝛatiõe exꝑimit̃ quicq̃d decet hominē petere a deo: ⁊ q̃cq̃d decet deū dare homini. Et ſilr̃ oꝛdinatiſſime h̄ deſcribit̃: qꝛ illđ qđ maxīe deſiderari debet ab hoīe ⁊ peti a deo p̄mo ponit̃: ⁊ qđ debet peti ſecundario in ſcđo loco: ⁊ ſic ↄſ̄ter vſq̧ in finem. Illud aūt qđ p̄mo cadit i appetitū hoīs ē beatitudo. ſcđo illud ꝑ qđ hō beatitudinē ↄſequit̃: ⁊ illud ſcđo petit̃: ibi: Fiat voluntas tua. Circa p̄mū ↄſiderandū q̧ beatitudo dupliciť đr. Uno mō obiectiue. ſ. ipā bonitas diuiã i ſeipā: ꝑ cui⁹ fruitionē efficimur beati. ⁊ ideo bonitatē ipam diuinaʒ ꝑ oīb⁹ amare debemus: ⁊ ꝑ ↄſequēs gloꝛiã ei⁹ ⁊ honoꝛē ꝑ oīb⁹ deſiderare. ⁊ h̄ eſt qđ petim⁹ in p̄ma petitione: cum đr: Pater nr̃ q̃ es i celis ſãctificet̃ nomē tuū. Dicit̃ enī:
h Pater. oīm generaliter rõne creationis. Additur:
i Noſter. qꝛ eſt pater ſpecialis iuſtoꝝ per grãʒ adoptionis. k Qui es in celis. qꝛ lʒ ſit in omnib⁹ ꝑ eſſentiã p̄ſentiam ⁊ potētiam: ē tñ ſpeciali modo in iuſtis ꝑ gratiam: tñ ſpecialiſſime excellentia eius relucet in beatis ꝑ gliam. l Sanctificet̃ nomē tuū. nō petim⁹ q̧ aliqua ſãctitas ei de nouo accreſcat: qꝛ hoc ē impoſſibile: ſed q̧ ſãctitas q̃ ei eternaliter ineſt reluceat amplius in creaturis. ⁊ p̄mo ⁊ p̄ncipaliter querat̃ in opib⁹ humanis: ſꝫm q̧ dicit Apl̃s. j. ad Coꝛ. x. Oīa i gliãʒ dei facite. Alia ē beatitudo

¶ Eſaia legiť: Sicut ſeptē dona ſancti ſpūs a ſūmis incipiūt: ⁊ vſq ad initiū ſapien
tie decurrūt: ita ordo precū a ſūmis vſq ad finē vt a malis mūdi liberemur: exten
diť. Si aūt i vtriſq a fine icipimꝰ: ad ꝑfectionē fit ordo aſcēſiōis. Si aūt a ſūmis
(qꝛ hoc de ſupernis accipimꝰ) fit ordo deſcēſionis. Sed qꝛ ꝑ hec nos ab imis ad
ſūma ꝯſurgimꝰ: ſeptē beatitudines q̄ ꝑ eadem dona querūť de imis gradatim ad
ſūma ꝑueniunt. In ꝑcibꝰ ergo ē vt ipetremꝰ dona. In do
nis: vt operemur mandata. De oꝑatione beatitudīes ſe
quunť. In eterna vita triū p̄imarū petitionū impetratio
nes fiunt: lꝫ hic incipiāt. nā ⁊ ſanctificatio nomīs ab ipo
humili aduentu agi cepit: ⁊ aduētus regni in fine mundi
manifeſtabiť: ⁊ ꝑfectio volūtatis ipa ꝑfectione nr̄e beati
tudinis ⁊ ſeculi terminatiōe cōplebiť. Et hec tria ꝯſūma
ta in eternū manebūt. Reliqua q̇ttuor ad iſtā vitā perti
nent. Panis eni ſpūalis ⁊ ſi eternus tn̄ ꝑtinet ad hoc tē
pus inquātū quotidie miniſtrať anime. Et forſan ido pa
nis diciť: qꝛ laborādo ⁊ diſſerēdo diſciť. Tunc erit vt po
tus: qn̄ ſine labore hauriet. Et nūc pctā nr̄a nobis dimit
tūť ⁊ dimittimꝰ. Et nūc tētatiōes vitā nr̄aꝫ infeſtāt. Et li
beratio a malo ad hāc vitā ꝑtinet quā iuſticia dei morta
lem meruimꝰ: vnde gr̄a eiꝰ liberabimur. Videť autem
iſte ſeptenariꝰ numerꝰ illi cōgruere: ex q̄ totus iſte ſmo manauit. Si eni timor dei
eſt quo beati ſūt paupes ſpiritu: qm̄ ip. eſt re. ce. petamus vt in nobis ſanctificetur
nomē dn̄i timore caſto ꝑmanēte in ſeculū ſeculi. Si pietas eſt qua beati ſūt mites:
qm̄ ip. p. ter. petamus vt veniat regnū: vel i nos: vt miteſcamus nec ei reſiſtamꝰ:
J. 25. c vel de celo in terras i claritate aduētꝰ vbi letabimur ſicut diciť: Venite be. pa. m.
Si ſciētia ē q̄ btī ſūt q̄ lugēt. q. ip. cō. petamꝰ vt fiat volūtas: vt ꝯſentiat caro ſpiri
Rom. 7. d tui: qꝛ nō ē luctꝰ niſi qꝛ iſta ꝯ ſe ꝯfligūt vt cogamur dicere: Infelix ergo hō q̄s me
lib. de. c. mor. huiꝰ? Si fortitudo ē q̄ beati ſūt q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iu. q. ip. ſa. Oremꝰ
vt deť nobis panis q̄tidianꝰ q̄ fulciti: ad illā ſatietatē ꝑueniamꝰ. Si ꝯſiliū ē q̄ be
ati ſūt miſericordes qm̄ ipi miſe. ꝯſe. dimittamꝰ ⁊ nobis dimitti oremꝰ. Si intelle
ctus ē q̄ beati ſūt mun. cor. qm̄ ipi deū vi. oremꝰ nō induci in tētationē per aſpera
vel blāda: ne nō ſit ſimplex cor. dū nō ſimpliciť bonū petat i oībꝰ q̄ agit. Si ſapia
ē q̄ beati ſūt pacifici. q. fi. dei vo. oremꝰ liberari a malo. liberatio eni facit liberoſ:
id ē filios: vt dicamꝰ ſpiritu adoptionis: abba pater. Amē: ſignificat in oībꝰ his
petitiōibꝰ indubitāter a dn̄o tribui qd̄ petiť: ſi vltime ꝯditionis pactū ſeruare nō
negligimꝰ: vnde ſubdit: Si dimiſeritis ⁊c. Sanctificeť. Hic ſpiritū ſapiētie ora
mus ne a ſāctificatione noīs in aliq̄ diſcrepemus: ſed pr̄is nomē in filijs moribꝰ ⁊
vita oſtēdať. Nomē patris i nob̄ ē: q̄ filij dicimur: qd̄ petimꝰ ſanctificari. Nō vt
ipe ſāctior ſit: ſꝫ vt i nobis opereť augmētū ſue ſāctificatiōis: nā ſāctificatio filio
rū nomini eiꝰ attribuiť. Ita dꝛ ſanctificari ſicut clarificari ⁊ magnificari in nobis.
Sanctificeť. i. ita ſicut ē ſanctū habeať hoībꝰ: ⁊ ita inoteſcat illis deus: vt nō pu
tent aliq̄d ſanctiꝰ. a Adueniat regnū tuū. Hic ſpūs itelligētie petiť: q̄ mūdať
cor vt deꝰ videať. Duricia ⁊ ꝑtās diaboli excludiť ⁊ i futuro ꝑfectiꝰ: cū euacua
uerit oēm p̄ncipatū ⁊ ꝑtātem: ⁊ tra. regnū deo patri. Congrue ſequiť: vt poſt ad
optionē filiorꝝ: regnū petamꝰ qd̄ filijs debetur. Regnū dei ſemper ē: ſꝫ veniat. i.
manifeſteť hoībꝰ q̄bus vt lux cecis nō videť: qd̄ nullꝰ ignorare poterit: cū filiꝰ iu
J. 25. c dicare venerit. In q̄ regnabūt ⁊ ſancti: vt diciť: Percipite reg. quod vo. pa. ⁊c.
Spū itelligētie regnū futurū ingredietibꝰ declarať: ⁊ mūdicia cordis attribui
tur: ꝑ quā deꝰ ibidē regnās ſicut ē videbiť vbi ſpūs ſapie cōplebiť. Septima ſan
ctificatio nois eiꝰ. In ꝑfectiōe ſenarij aduētꝰ regni poſciť vt curramꝰ oēs i virum
ꝑfectū: deinde i eo q̇eſcētibꝰ ſāctificeť ipe in nobis: dū nos i illo ſāctificamur. Eiꝰ
requiē iure poſcimꝰ i nob̄ ſāctificari: vt ꝑhēniter i eū ſāctificati req̇eſcamꝰ: in qua
ſāctificatiōe pax beatitudinis firmať ⁊ plena ſapia donať. b Fiat vo. tua. Hic
petiť ſpūs ꝯſilij: ꝑ quē volūtas dei inq̇riť vt a nob̄ impleať. Volūtas dei i terrꝭ
ſicut in celo ſpū cōſilij regiť. Nobis etiā opus ē ſpū ꝯſilij vt volūtas dei dirigať i
nob̄ vt miſericordes i re cē poſſimꝰ. Volūtas dei ſemꝑ fit: ſed oramꝰ vt libertas
nr̄i arbitrij ſocieť ꝑ grām ſue volūtati: q̄ eſt ſāctificatio nr̄a ⁊ vita eterna. Volū
tas dei ē p̄ceptorꝝ eius cuſtodia. c Sicut i ce. ⁊ in ter. Sicut i angelis ita i hoī
bus. Vel ſicut i iuſtis ita i peccatoribꝰ ꝯuerſis. Vel ſicut in xp̄o ita in eccl̄ia. Vel ſi
cut mente ſeruio legi dei: ita ⁊ in carne. Scdꝫ ſpiritū celū. ſm̄ carnē terra ſumꝰ.
Oramꝰ q̄ vt ſicut i celo. i. in ſpū ita i terra fiat volūtas: vt caro ⁊ ſpūs ſit hō ſpūa
Ps. 83. lis de q̄ dꝛ: Cor meū ⁊ caro mea. ex. in. d. vi. Nec tm̄ orať vt bona ē velimꝰ: ſꝫ fiat
volūtas i nob̄ vt viuamꝰ tibi: nō nob̄. Hec tria ꝑfectiꝰ habēť in futuro: ſꝫ h̄ iterim
ex ꝑte oramꝰ vt poſtea ꝑfectiꝰ habeanť. Quattuor ſequētia p̄ſentis vite ſūt p̄eſi
dia. d Panē nr̄m. Eſuries iuſticie vt ad ſaturitatē ꝑtingat: fulciť ſpū fortitu
dinis. Ideo oramꝰ panem nr̄m q̄tidianū da nob̄ ſine q̄ fame moriemur. Panis
corpꝰ xp̄i ē: vel v̄bū dei vel ipſe deꝰ q̄ q̄tidie egemꝰ: vel q̄ ē ſuper oēs ſubſtantias.
Hic ē panis viuꝰ q̄ de ce. deſcē. cuiꝰ nature ſublimitas ſuꝑ omnes ſubſtātias ē.
e Noſtrū. Quia xp̄s nr̄ ē factꝰ: ⁊ deꝰ pater cū xp̄o oīa nobis donauit. Ido ora
mus vt qd̄ nr̄m eſt ꝑ donū: quotidie deť ꝑ effectū. f Subſtātialē. Al' quotidi
anū. Quia q̄ edūt me adhuc eſu. Hic q̄tidianꝰ: in patria eternꝰ. Hic panis aſſidue
ꝑ fidē ⁊ charitatē iteriꝰ reficere debet: qꝛ ſine eo nemo viuere pōt. Vel panis dicū
tur ſpūalia p̄cepta: q̄ ſemꝑ ſūt exercēda vel ꝯſeruāda. h Et dimitte. Poſt cibū
petit veniā peccatorꝝ: vt q̄ a deo paſciť in deo viuat: ⁊ ad vitā eternam perueniat.
Dū dicimꝰ: dimit. no. de. no. ſpm̄ ſcie rogamꝰ q̄ delicta itelligimꝰ q̄ ſine ſpū ſcie
nō itelliguntť. Scia q̄ppe ad vſū tꝑaliū ꝑtinet q̄ virtus ē in vitādis malis ⁊ peten
dis bonis vt nr̄a ⁊ aliorꝝ ꝯtagia ploremꝰ: bona cupiamꝰ. Magni tres gradꝰ. naꝫ
q̄ liberať a malo iā heret ſūmo bono. Liberatꝰ petit liberatorem: ne iterꝝ ducať in
tētationē

a ſ donū ē itellectꝰ: virtus vero mūdicia cordis.
b ſ donum: cōſilium: virtus: miſericordia.

a b Adueniat regnū tuuꝫ. † Fiat vo/ a† b c†
c luntas tua ſicut in celo et i terra. d

ſ donū fortitudo: virtꝰ eſuries ⁊ ſitis iuſticie.

d e f Panem noſtrū ſuperſubſtātialeꝫ e†

a ſ q̄ ſolus potes. ſ dū dꝛ hodie. b ſ vt liberi redeamꝰ ad patriā. ſ donū ſcientia virtꝰ luctus. c ſ cōuerſus.

g dā nobis hodie. † Et dimitte nob̄ f†

beatitudo dicta formaliter: q̄ eſt actꝰ vlti
mate ⁊ ꝑfecte ꝯiūgens nos deo. ſ. viſio et
fruitio: ⁊ illud eſt qd̄ ſcdo loco petimus a
deo: vt ſcꝫ ſimꝰ ꝑticipes ſue bonitatꝭ: qd̄
fit in viſiōe beata. ⁊ h̄ petimꝰ cū dicimus.
a Adueniat reg.
tuuꝫ. ⁊ bn̄ dꝛ: Ad
ueniat: qꝛ non poſ
ſumꝰ ad eū venire
ꝑ grāꝫ ⁊ glīaꝫ: ni
ſi ipſe p̄mo veniat
ad nos. vn̄ Augꝰ.
ſuper Iohēꝫ: Ille
eni venit quē gr̄a
dei ꝑuenit. ⁊ Ioh.
vj. Nemo pōt ve
nire ad me niſi pr̄
q̄ miſit me traxerit
eū. b Regnuꝫ
tuū. beatitudo eni
eterna bn̄ dꝛ regnū: qꝛ ibi habeť plena et
ꝑfecta copia oīm bonorꝝ. c Fiat volū.
tua. Hic ꝯñter petiť illud ꝑ qd̄ poſſumus
beatitudinē cōſequi. ⁊ h̄ dꝛ dupliciť. vno
mō directe ⁊ ꝑ ſe. alio mō indirecte q̄ſi per
accidēs: cuiuſmodi ē remotio ipedimēti.
ſcdꝫ ponit ibi: Et dimitte nobis. Adhuc
p̄ma in duas. qꝛ ad aſſecutionē beatitudi
nis facit aliq̄d dupliciť. vno mō p̄ncipali
ter. alio mō q̄ſi inſtrumētaliť. ſcdm ponit
ibi. Panē nr̄m. Illd̄ autē ꝑ qd̄ p̄ncipaliť
ꝯſequimur beatitudinē ē impletio volun
tatis diuine ꝑ ſāctā oꝑationē: ⁊ qꝛ freq̄uē
ter volūtas eius ē nobis incognita: et qn̄
cognoſciť adhuc ſumꝰ impotētes ⁊ pigri
ad implēdū. ido tertio petimꝰ: Fiat volū
tas tua ⁊c. i. inſpires nobis virtutē ⁊ pro
poſitū adimplēdi tuū bn̄placitū. Addiť
aūt: d Sic i ce. ⁊ i ter. beati eni q̄ ſūt i
celo: qꝛ ſūt ꝯiūcti imediate regule diuine.
ideo nō poſſūt deficere nec deuiare a diui
na volūtate. ⁊ ideo nos q̄ ſumꝰ i via q̄ nō
ſumꝰ ſic ꝯiūcti: petimꝰ vt diuia gr̄a h̄ ſup
pleat i nob̄: tenēdo volūtatē nr̄aꝫ i cōfor
mitate ad ſuā in oꝑibꝰ nr̄is. ſic ꝯformanť
illi q̄ ſūt in celis. e Panē nr̄m. Hic pe
tiť illd̄ ꝑ qd̄ inſtrumētaliť ducimur ad be
atitudinē. ⁊ h̄ accipiť dupliciť. vno mō ꝑ
ut aliq̄d ē inſtrumentū ipiꝰ dei. ⁊ ſic ſacra
mēta eccl̄ie ſūt q̄dā inſtrumēta q̄bꝰ ſāctifi
camur ⁊ ad btitudinē ducimur: vn̄ dicūť
vaſa gr̄e. oīa autē ſacr̄a ordināť ad ſacra
mētū eucharīſtie: qd̄ petimꝰ q̄rto cū dici
mus: Panē nr̄m ſuꝑſubſtātialē. dꝛ autēꝫ
ſuꝑſubſtātialis: qꝛ trāſcēdit vitā corpalē
⁊ dat vitā eternaꝫ. Ioh. vj. Ego ſū panis
viuꝰ q̄ de celo deſcēdi: ſi q̄s mādūcauerit
ex h̄ pane viuet ⁊c. et petēdo h̄ ſacramētū
petimꝰ oīa alia: qꝛ ordināť ad ipm̄: vt ptꝫ
in. iiij. ſnīarꝝ et Luc. v. vocat eū panē q̄ti
dianū: qꝛ q̄tidie ipm̄ ſumimꝰ ꝑ miniſtros
eccl̄ie: q̄ h̄ ſacramētū accipiūt ꝓ ſe ⁊ ꝓ to
ta cōitate. Alio mō accipiť inſtrumētum
ad ꝯſecutioneꝫ beatitudinis ex ꝑte aīe. et
ſic cū corpꝰ ſit inſtrumētū aīe ſeu organū:
ꝑ ꝯſequēs vita corpalis inſtrumētaliť fa
cit ad ꝯſecutionē ſuꝑnaturalis btitudīs
inq̄tū aīa nō exercet oꝑa meritoria niſi i
corꝑe: qꝛ tp̄s meriti durat tm̄ ad tp̄s huiꝰ
vite. ad vitā aūt corpalē neceſſario req̇riť
ſufficiētia victꝰ: ⁊ h̄ petiť cū dꝛ: Panē no
ſtrū ⁊c. et i h̄ intelliguť peti oīa vite neceſ
ſaria. f Et di. nob̄. Hic ꝯñr petiť id per
qd̄ ꝯſeq̄mur btitudinē ſic ꝑ remouēs pro
hibēs. et diuidiť i duas. qꝛ p̄mo facit qd̄
dictū ē. ſcdo reddit rōnem cuiuſdā dicti.
ibi: Si eni dimiſeritis. Prima adhuc in
tres. qꝛ a btitudine ꝯſequēda p̄mo ꝓhi
bet nos

† De cōſe. di. 2. in cali ce.
† De pe. di. 1. §. eſt eni pnia

tentationē. Sʒ qꝛ in hac vita nec iuſtus ſine pctō viuit: ſic petit inde liberari: vt ſciat ꝗd ex charitate fratribꝰ debeat. Sʒ qꝛ nondū viſiōe dei fruimur: cibꝰ ī via ē neceſſariꝰ: vt quō ad patriā veniamꝰ. Vñ panē petimꝰ: ad quē nemo ꝑuenit ſine ſpū fortitudinis: vbi ē fortitudo: ibi eſuries iuſticie. Eternus enī cibꝰ plenitudo ē iuſticie. Quotidianꝰ: dū ꝗtidie illam eſuriētes implemus. a Sicut. Ecce ꝗ cautiōe ꝯſtringimur. In ꝗ etiā nos adinuicē ad malū inflectit: ⁊ peccātibus ī ſe veniā ꝓmittit: ⁊ nob ⁊ ꝑ nos alijs veniaʒ ꝓmittit.

Coloſ.3.c Culpe veniā nō debemꝰ negare. vñ: Cuʒ oratis remittite ſi ꝗd habetis aduerſus aliquē. aliter enī pr̄ veſter nō dimittet vob pctā vr̄a. Pecuniā alicui repetere ꝯcedit: ſed debita pctōꝝ petenti veniā nūꝗ̄ iuſte negamꝰ. b Et ne nos indu. Sʒ ſpiritu ſciētie illuſtra: vt ſciamus ꝗbꝰ malis inoluimur: et vt lachꝛyme poſſint rogamꝰ: Dimitte nob

†22.q.1 ita ergo. debita nr̄a. Et ne nos. Nō ꝙ ipſe inducat: ſ; qꝛ deſerit ⁊ ire ꝑmittit. Nō vo ꝑcat nō tentari: ſ; nec ad

†De pe.di.4.dic dñs modicū vinci. tētatio enī eſt neceſſaria ad coronā. Et ne nos deſerēs in tētatione ſinas vinci: ⁊ ſi ſinas tentari: ſine qua nullꝰ ꝓbatꝰ eſt. c Sed libera nos. Hec vna petitio tātū ꝯtinet ꝗ̄tū oēs ſuperiores. Ut ſpū timoris dei oīa noxia intus ⁊ exterius pellant: ⁊ ſub pauꝑtate beate viuamꝰ. Sed libera nos. In illā ꝗ nondū ē ne ſinas induci: ⁊ ab ea in ꝗ ſumꝰ ducti libera. Quo facto nihil ē metuēdū nihil reſtat orandū. d A malo. Omni viſibili ⁊ inuiſibili. Hec liberatio ꝗtidie neceſſaria ē: dum ſine malo aīe ⁊ corꝑis nō viuit. Sʒ ī fine cōplebit qñ imortales et impaſſibiles erimꝰ. De imis ad ſūma gradatim ſic aſcēdit. A malo ꝑ ſpiritū timoris liberamur. Inde liberati paupes ſpū ⁊ rebꝰ eē cupimꝰ: dū dicimꝰ: ne nos inducas in tētationem. Spiritū pietatꝫ rogamꝰ: vt hō iterioꝛ māſueſcat et mitis fiat: ne tētatione moueat. Precibꝰ laborandū ē vt dona ꝑcipiamꝰ ex grā. Donis agēdū: vt veniamus ad merita. Pro meritꝫ btitudo ſperanda. Alioꝗn nec ſine ꝑcibꝰ fidei ad donū: nec ſine meritis ad beatitudinē ꝑuenit. Nihil deeſt qd his ſepte petitiōibꝰ nō ꝯtineat: ſiue ad pñtē ſiue ad futurā ꝑtineat vitā.

C †De ſacra vn.c.vnico Satis cōpēdioſe tradidit xp̄s: nō mō diſciplinā mandatoꝝ: ſ; ⁊ precū ⁊ donoꝝ: vt paucis vbis memorie res multiplices et neceſſarias cōmēdaret: ⁊ ſic ſimplicitas fidei ſufficiētiā ſalutis ſue cito addiſceret: ⁊ prudentia ingenioſoꝝ amplꝰ ꝓfūditate myſterioꝝ ſtupeſceret. Hinc Eſaias:

Eſa.57.c Sermonē breuiatū faciet dñs ſup terraʒ. Qm̄ ita breuiauit vt memoriter capi poſſit. Ita rebꝰ impleuit vt nemo ſine grā ſpūſſācti ꝑcipere poſſit. e Si enī dimi. Formā īpoſuit ꝗliter velimꝰ iudicari. Vñ indulgentibꝰ coram deo fiducia rñdet īpetrādi. exigētes vo pena remoꝛdet vltiōis vl dānationis. Deꝰ mauult inuenire cui indulgeat ꝗ̄ quē puniat. Ideo in nr̄a ꝑtāte poſuit ꝗ ꝯſcia iudiciū dei quiſꝙ ꝓuocet erga ſe: ⁊ quō ſnīaʒ tanti diſcriminis poſſit tēperare. Oēs debemꝰ: ⁊ indulgētia patrꝫ oībꝰ eſt neceſſaria. Idō ex animo alijs dimittamꝰ: vt maioꝛa ſeu plura nobis relaxentur. Hoc ī fine ꝯcludit: vt certū ſit nobis ꝗd in oratiōibꝰ ꝓmiſerimꝰ neꝙ aliud exigit iudex quē rogamꝰ: niſi vt tales ſimus fratribꝰ ꝗlē eū nobis poſcimus. Et ꝗ h̄ nō facit dupliciter reus eſt. pꝛimo qꝛ peccauit ⁊ debet. deinde qꝛ āmonitus a iudice: fratri nō indulget.

Coloſ.3.c Unde: Cū oratis: remittite ſi ꝗd habetis aduerſus aliquē: aliter enī pater veſter nō dimittet vob. f Si aūt nō. Nulla excuſatio relinꝗt qꝛ vnuſꝗſꝙ ſꝫm hāc ſnīaʒ in futuro iudicabit. Ex h̄ ptʒ ꝙ vnuſꝗſꝙ in ſua infidelitate ꝯdēnatur. g Cū ieiunatis. Poſtꝗ̄ docuit quō orandum ſit: docet de ieiunio qd iterū ꝑtinet ad mūdiciā cordis: ne nō ſit ſimplex ad deū: dū ad exterioꝛa rapit. h Nolite fieri. Nō ꝓhibet virtutē: ſed fictā virtutis ſpeciē. Bonū eſt

Pſ.50. ieiunio ꝓ peccatis triſtes eē ad pniaʒ ⁊ humiliare aīam nr̄am. vñ: Coꝛ cōtritū ⁊ humiliatū deus nō deſpicies. Sed triſticiā ꝗ ꝓ laude eſt: ꝓhibet. Vñ non ait ſimpliciter: Nolite ieiunare: ſed addit: ſicut hypocrite triſtes. i Extermināt. Id eſt extra terminos humane cōditionis obducunt: Sicut de nitoꝛe veſtiū iactantia ē: ſic de nimio ſqualoꝛe et macie. Demoliri eſt ꝗſi diſſipare: ⁊ venuſtatē vultus ꝗſi ad nihilū redigere. k Facies ſuas. Luctuoſis ſoꝛdibꝰ in ꝗbus etiā iactantia ē: ⁊ magis ſub ſpecie religionis decipiūt. Nota non debere oues pelles ſuas deponere ſed veſtiri: ſi aliꝗñ lupi eis ſe ꝯtegūt. l Unge caput tuū. Spūali leticia mētē refice diebꝰ abſtinētie: vt dilectionis odoꝛ flagret in operibꝰ miſericoꝛdie. Conſcientiā laua lachꝛymis: vt ſit mūda corā deo. Non enī ſufficit opus miſericoꝛdie ſine mūda cōſcientia: nec hoc ſine illo. Paleſtinis mos erat in feſtis caput vngere. ergo caput vnge .i. feſtiuū et hilarē te exhibe: ⁊ mentem ſpūali oleo refice: ⁊ de ieiunio non queras laudem exterꝰ. Sed quia ſic a ſeculo auerteris coraʒ deo gaudeas: ⁊ ſic faciem .i. coꝛ mūdabis a ſoꝛ

S dibꝰ: ꝗbꝰ

a ſ quibus tenemur. ſ peccata.
b ſ eo pacto: aliter nullꝰ totꝰ orationis ē fructꝰ.

a debita nr̄a: † ſicͭ ⁊ nos dimittimꝰ a

a ſ veniā petentibus. b ſ donū pietas virtus māſuetudo.

debitoꝛibꝰ nr̄is. Et ne nos indu b+

a ſ in tētationē inducit ꝗ tētatione frangitur.
ſ donū timoꝛ: virtus paupertas.

b c cas ī tētationē † Sed libera nos a c d†

a ſ cōmēdat cōditionē. b ſ vos ꝗ eſtꝫ ꝗſi dij.

b c malo. Amē. † Si enī dimiſeritis e f+

a ſ qui in hoc ꝙ peccāt homines ſunt.
ſ ecce fiducia magna.

hoībꝰ pctā eoꝝ: dimittet ⁊ vobis

f pr̄ veſter celeſtis delicta vr̄a. Si

ſ iudiciū ſine miſcdia fiet eis ꝗ ñ faciūt miſcdiaʒ

āt nō dimiſeritꝫ hoībꝰ: nec pater veſter dimittet vob pctā veſtra.

a ſ .i. ipa vultus triſticia oſtētare ieiuniū.

g h Cū aūt ieiunatꝫ: nolite fieri ſicut g†

a ſ repſentatoꝛes alterꝰ ꝑſone. ſ ꝗ nō virtutibꝰ ſtudent ſed fauoꝛē vulgi excitant.
b ſ ꝓ demoliunt: hoc enī ꝓpꝛie de exulibus.

i hypocrite triſtes. Extermināt enī h i

a ſ finē intentionis vt ſupꝛa rephendit hic.
ſ vt diſſimiles alijs videant: ⁊ ipa vilitate vltra homines ꝑdicentur.

k facies ſuas: vt pareāt hominibꝰ ieiunantes. Amen dico vob qꝛ re

a ſ laudē quam voluerunt: non adoptionē filioꝝ.
b ſ ſic vni dicit quaſi omnibꝰ.

ceperūt mercedem ſuā. † Cū autē k+

a ſ caput vngit ꝗ ſpūali leticia īterꝰ pingueſcit.

l cū ieiunas vngē caput tuū et fa

bet nos pctm̄ cōmiſſū. ſcdo pctm̄ de ꝓxio cōmittēdū. ⁊ tertio illd qd ē ad vtrūꝙ īclinatiuū. ſcdʒ poīt ibi: Et ne nos inducas. tertiū ibi: Sed libera nos ⁊c. Illud ē qd pmo et pncipalit impedit nos a ꝯſecutiōe btitudinis ē pctm̄ iā cōmiſſum: qꝛ ad btitudinē īgredi ñ poſſumꝰ donec pctm̄ cōmiſſū ſit totalit dimiſſuʒ ⁊ ꝗ̄tū ad culpā ⁊ ꝗ̄tum ad penā. ⁊ idō hāc dimiſſionē petimꝰ ꝗnto loco: cū dicimus. Et dimitte ⁊c. Addit: a Sicut ⁊ nos di. qꝛ h̄ ē regula nob impoſita: ꝙ ſicͭ volumꝰ nob dimitti pctm̄ nr̄m: ita debemus ꝓximo dimittere pctm̄ ī nos commiſſum. Iſta tñ dimiſſio pōt itelligi dupliciter. Uno modo ꝗ̄tū ad offenſā: ⁊ h̄ ē neceſſitatꝫ: qꝛ tenemur oēs diligē ex charitate. Alio mō ꝗ̄tū ad iniuriaʒ. et h̄ nō ē neceſſitatꝫ: lʒ ſit ſupererogationis. ſicͭ enī pecuniā ablatā non tenet ꝗs auferēti dimittere: ſ; petere pōt: ſic iniuria ſibi illata pōt recōpēſationē per emēdā petere ſꝫm ordinē iuſticie. b Et ne nos. Scdo īpedit nos a beatitudine pctm̄ deformidatur de ꝓxio cōmittēdū. ⁊ h̄ ꝯtigit qñ ſumꝰ poſiti ī graui tētatiōe: cui ꝓbabiliter timemꝰ ſuccumbere. ⁊ idō ſexto petimꝰ h̄ a nob amoueri: cū dicimꝰ: Et ne nos inducas .i. induci ꝑmittas. c In tētationē. nō enī petimꝰ vt nō tentemur: qꝛ tētari nō ē malū: ſ; magꝫ ē ad vtutis exercitiū qñ virilit reſiſtit: ꝓpt quod dicͭ pſ. Proba me dñe ⁊ tēta me. ſ; petimꝰ ne ī tētationē inducamur. i. ne ab ipa deuincamur. d Sʒ libera. Tertio īpedit nos illd qd ē īclinatiuū ad duo ꝑdicta: ⁊ h̄ ē fomes peccati: ꝗ ē ꝗdā pena ex pctō pꝛimi parētis derelicta: ⁊ h̄ malū pene ⁊ alia mala pñtis vite inquātū poſſūt nos ad pctm̄ inducere. ſeptimo petimꝰ amoueri ⁊ ab eis liberari: cū dicimꝰ: Libera nos a malo. ſequitur in fine: e Amē. qd ē verbū optatiuū reſpectu ꝑcedētiū. f Si enī di. Hic reddit rō cuiuſdā dicti ī ꝑdicta oratiōe in ꝗnta petitiōe: vbi dicebat: Dimitte nobis debita nr̄a ſicͭ ⁊ nos dimittimꝰ. ⁊ patʒ ſnīa ex ꝑdictꝫ ibidē. g Cū aūt ieiu. Hic excludit intētionē vane glie ab opibꝰ pnie. d. Cū aūt ie. no. fi. ſicͭ hypocrite. dr̄ enī hypocrita ab hypos qd ē ſub et criſis qd ē aurū: qꝛ ſb auro vel ſb honeſtate exterioris ꝯuerſatiōis habet abſcōditū plūbum falſitatis. Seꝗt: h Triſtes. iſti enī oſtēdūt quādā faciei triſticiā vt ſimulēt pnie rigoꝛē. idō ſubditur: i Extermināt enī fa. ⁊c. extermiare enim ē extra terminos ponere. ⁊ idō illi facies extermināt qui quandā triſticiā extra modū ſolitū alioꝝ demonſtrāt: vt religioſi ꝑ ceterꝫ appareāt. Uel aliter: Sicut ſiūt qñꝙ vnguēta ad decorādum faciē: ꝗbus vtunt mulieres ad ſimulāduʒ pulchꝛitudinē: ita ſiūt ꝗdā vnguenta ad exterminādum ꝑdicto mō faciē: ⁊ foꝛte talibꝰ vtebant ad ſimulādū pniam. ſicut etiā trutāni talibꝰ vtunt ad extorquēdū pecuniā ꝑ queſtū. Subdit aūt debitū modū ieiunādi. cū dicit: k Cu aūt cū ie. ⁊c. i. ſigna leticie ꝓtende. talibus enī vnguētis ⁊ lotione corꝑis vtebant iudei in diebꝰ ſolēnibꝰ et feſtiuis.

†De pe.di.1.panem.

Ne vide.

aibus: quibus remotis: deum videre licebit. Unge caput tuum Ecce nondū omnia in noua teſtamēto ad litterā. Ridiculi enī eēnt in ieiunio oleo delibuti: ſed ſpū amoris eius cuius paſſionibꝰ debemus participare nos macerando: mens debet inungi et non oleo adulationis: aliter vana ſūt ieiunia. Chriſtus factꝰ ē vnguentū nobis: qḋ effuſum ꝑ paſſionē mortis: eccleſiam ſuam ſuo odore impleuit. Idō nō alterꝰ cauſa ieiunare debemꝰ: ſed eiꝰ ꝑfuſi ſpiritu ꝑ abſtinētiā macerātes carnem eius paſſioni participemꝰ. Illo ergo vngamur: vt opera miſericordie emulētur: ꝛ charitas interius diffundaṫ: qꝛ ſine illo calix noſtri ieiunij nō inebriaṫ affectu pietatis. Deo ieiunat qui ꝑ amore eius ſe macerat: et qḋ ſibi ſubtrahit alteri largitur. a Et pater tuus. Pater per fidē inteꝰ eſt: ꝛ remunerat in abſcondito facta. Ibi ergo ieiunandum quo ipe videat. Et neceſſe eſt vt ieiunās ſic ieiunet: vt ei placeat quem in pectore portat. b Nolite theſauriçare ꝛc. Ad mundiciā cordis terrena erogari ꝑcipit. Nolite theſauriçare. Qui ieiunat: vel ſeruādo qḋ nō edit: vel gliam querēdo: in terra theſauriçat. Qui ꝑpter deū in celo. i. in eternitate: et ſi ſpecialiter de elemoſyna moneaṫ: tamē de omni opere virtutū accipitur. Quia quicquid pro deo fit in eo eternaliter recipiemus. Erugo metalla cōſumit: tinea veſtes: qḋ ab his intactū eſt tollunt fures. His tribus modis omnia auaricia cōdēnatur: pretereunt enim omnia q̄ poſſidentur.

Moralit. Moraliter. Si q̄d ī carne gerimus theſauros ī terra cōdimꝰ: dū ꝑcioſos corporis ſenſus in terrenis deſiderijs occupamus: quos erugo. i. libido conſumit. Porro indumēta morum ira ꝛ ſuperbia ꝛ cetera vitia deſtruunt: quibus ſi q̄d reſtat demones furantur. Omne terrenū vel erugine conſumitur: vt aurū ꝛ argētum: vel putredine ꝛ vermibꝰ ſoluitur vt veſtis: vel qḋ ab his imune eſt a furibus tollitur: vt lapides precioſi. In his ergo omne genus auaricie reprehenditur.

Allego. Rab. Allego. Erugo ſignificat ſuꝑbiā que decorem ꝟtutū obfuſcat. Tinea que veſtes latēter rodit: inuidia eſt que ꝛ ſtudium lacerat bonū: ꝛ cōpactionē vnitaṫ diſſipat. Fures ſunt heretici et demones qui ſemper ad hoc ſūt intenti: vt ſpiritualibus ſpolient. c Theſauriçate autē. Quaſi diceret: Cum ieiunatis aut aliq̄d boni operis agitis: ibi recondite vbi corruptio nō poſſit accedere. d In celo: Id eſt omnem ſpem in celeſtibus ponite: fide gradientes: charitatem amplectentes. In celo. i. in ſpirituali firmamento: quod non

Mt.24.c tranſit: Celum ꝛ terra trāſibūt: verba autē mea nō tranſibūt. Si ergo cor eſt in celo: mundū eſt: quia mūda ſunt celeſtia. Si autē ī terra volutaṫ: quō mundū eſt? id eſt ſi q̄d agit vt terrena ꝯſequatur: quō mundū eſt? Si etenim illa in genere ſuo munda: tamen ſordeſcit res dignior dum inferiori miſceṫ: vt aurum argento: argentū plūbo. e Ubi eſt enim theſaurus. Si ī terra: cor eſt deorſū. ſi in celeſtibus cor eſt in chriſto fixum. f Lucerna. Proſequiṫ mūdiciam cordis. Sicut oculus mēbra ad operandū dirigit: ſic intentio et lux fidei omnes ꝟtutes. Lucerna eſt lumē in teſta: ſic charitas in fide. Cū fides ceſſabit: ſola charitas lux erit. De exteriori docet officium interioris homīs intentiōe mentis et luce fidei oēs virtutes illuſtranṫ: vt reddāt lucidū corpꝰ. Itē ad mundiciam cordis ꝑ ſe h̄ caplm eſt. vl gratia priorum operū q̄ palā apparent. g Si fuerit oculꝰ. Si pura intētione que potes bona agis: opera ſūt lucis: etiā ſi nō ita hoībus videaṫ. Si ꝑuerſa intētio eſt: prauū eſt q̄cq̄d agiṫ. ꝛ ſi videaṫ rectū: Oculꝰ vnus: et ſimplex eſt. ſ. charitas que modo lucet in fide ſicut in teſta. h Si aūt ocu. tuꝰ ne. Si intentio non eſt ex fide: totꝰ homo interior tenebroſus ē. Quia quod non eſt ex fide peccatum eſt. i Tenebroſum erit. Quandoquidem intentio ſequēs opus informat. Ergo ſi bona que agis quia mala intentione fiunt: tenebre ſunt: quid ea que per ſe mala ſunt: ꝛ mala intentione fiunt.

Si ergo

---

a ſ hoībus ieiunat q̄ fauorē eorum captat.
ſ viſibilibus.
ciē tuā laua: ne videarꝭ hoībꝰ ie- a
ſ celeſti. ſ q̄ ē inuiſibilis.
ſ per fidem in corde.
a iunāſ: ſꝫ pri tuo q̄ eſt in abſconſo: b c
a ſ in cōſcientia vbi ipe eſt.
pater tuus qui videt in abſcon-
a ſ pēdet de hoc qḋ dictū ē: ne videaris ho. ie.
b ſ diuitias reponēdo: ſpem vobis collocare ī terrenis.
b ſo reddet tibi. Nolite theſauriça- d †
ſ. i. in tranſitorijs.
re vobis theſauros in terra vbi e
ſ. i. ſuꝑbia. ſ inuidia. ſ diſſipat et cōſumit.
erugo et tinea demolitur: et vbi f g
ſ. i. heretici ꝛ demones qui ſemper ad hoc ſūt intenti vt ſpūalibus expolient.
c fures effodiunt ꝛ furantur. † The h
a ſ nō mihi cui nō ꝓdeſt ſꝫ vobis.
ſauriçate autē vobis theſauros
a ſ in ſpūalibus ꝛ eternis. b ſ qꝛ future diuitie ſanctorum in corruptibiles ſunt.
d i celo vbi nec erugo nec tinea de-
a ſ diſſipat ꝛ in nihilū redigit. b ſ qꝛ ibi aduerſus electos dei nulla diaboli fraus ꝑualebit.
molitur: et vbi fures non effodi-
a ſ vniuerſaliṫ de pecunia ꝛ oībus voluptatibus huius ſeculi: hmōi theſaurus ē gula: hmōi libido ꝛ ſimilia.
e unt nec furantur. Ubi ē theſau i
rus tuus: ibi eſt et cor tuum. † Lu
f cerna corporis tui eſt oculus tu- k †
a ſ intentio cuius merito opera lucis: an tenebrarum ſunt diſcernuntur.
b ſ vnꝰ ꝛ purus: de quo ī cāticis: Vulneraſti cor meū in vno oculorum tuorū. i. in charitate.
c ſ. i. congeries virtutū: vel actio tota.
g us. Si fuerit oculꝰ tuꝰ ſimplex: to- l m
h tum corpꝰ tuū lucidū erit. Si au- n o
ſ intentio ꝑuerſa.
tem oculus tuꝰ nequā fuerit: to- p
i tum corpus tuū tenebroſū erit.

---

a Ne vi. ho. ieiunās. i. ad gliā hoīm q̄rēdā. b Sed pri tuo celeſti. ſ. cuiꝰ gliā debes tm̄ q̄rere ī opibus tuis. c Qui ē ī abſcō. qꝛ deꝰ ī pn̄ti vita non pōt videri a nobꝫ lꝫ ſit pn̄s vbiq3. Cetera patēt. d Nolite theſau. Hic excludit ab affectiōe hoīs pctm̄ auaricie. et diuidiṫ ī duas ptes. qꝛ pmo oſtēdit ꝓpoſitum in actu exteriori. ſcḋo ī actu īteriori. ibi: Ideo dico vob ne ſolliciti ꝛc. Prima ī tres. ſm tres rōnes ꝑ q̄s excludit īmoderatā ꝯgregationē diuitiaꝝ. ſcḋa poniṫ ibi: Ubi ē theſaurꝰ tuꝰ ꝛc. tertia ibi: Nemo pōt duobꝰ dn̄is ſuire. Prima rō accipitur ex defectu theſauri tpalis. Theſaurꝰ enī nihil aliud ē q̄ꝫ congregatio diuitiaꝝ. ꝯgregāṫ aūt diuitie ꝓpṫ ſufficiētiā vite habēdā: ſꝫ theſauriçatio indebita recte inducit ꝯtrariū: qꝛ reddit hoīem inſufficientiſſimū: qꝛ talis theſauriçatio ē q̄ fit ex auaricia ꝛ ex amore diuitiarū ī ſe. ille aūt q̄ ſic cōgregat diuitias nō audet eis vti: ſꝫ iuxta eas ducit miſerā vitā ꝛ dimittit eas putrefieri. ꝛ ideo dicit Hiero. in epla ad Paulinū: Antiquū dictū eſt: † Lu.12.d Auaro deeſt tā qḋ habet q̄ꝫ qḋ nō habet. ꝛ talē modū theſauriçandi excludit ſaluator cū dicit: Nolite theſauriçare vo. the. ī tra: vbi erugo ꝛ tinea demoliṫ. e Erugo. i. eris rubigo. ꝛ ī h̄ tāgiṫ corruptio diuitiarū artificialiū: vt auri ꝛ argēti ꝛ ceteroꝝ metalloꝝ. f Et ti. Hic tangiṫ corruptio diuitiarū naturaliū: vt bladi vini ꝛ veſtimētorū ꝛ cōſimiliū. g Et vbi fures effo ꝛc. Hoc dicit ꝓpṫ lapides ꝑcioſos: q̄ lꝫ nō poſſunt rubiginari nec a vermibus corrodi: tn̄ poſſūt a latronibꝰ tolli. Ex ꝑdictis ptꝫ q̄ theſauriçatio q̄ fit ex cauſis honeſtis † Luc.11.e nō eſt interdicta a ſaluatore tanq̄ꝫ illicita: vt q̄n aliq̄s theſauriçat ad bona opa faciēda: vt eſt ꝯſtructio eccleſiaꝝ: releuatio pauperum: et hmōi: vel ꝓpter rempublicā ſeruādam: ꝛ ꝯſimilia. h Theſauriçate. Per h̄ cōcludit excellentiſſimū modū theſauriçandi: q̄n ſcꝫ bona tpalia ꝛ trāſitoria ꝯſumunṫ ī pios vſus: ꝛ ſic cōmutanṫ ī bona ſpūalia et eterna. ꝛ ꝑ ꝯſequens incorruptibilia: ꝛ hoc eſt theſauriçare ī celo. ꝛ patꝫ lr̄a. i Ubi enī ē the. tuꝰ. Hic poniṫ ſcḋa ratio ad excludendū theſauriçationē inordinatā tēporaliū: et accipiṫ iſta ratio ex quodā affectu malo ipius: q̄ eſt excecatio mentis. ad talem enī theſauriçationē ſequitur totalis cōuerſio mentis ad amorē diuitiarū. et hoc eſt qḋ dicit: Ubi ē theſaurꝰ tuꝰ ꝛc. ad hāc ꝯuerſionem ſequiṫ auerſio a deo: ꝛ qꝛ intellectꝰ illuminaṫ ꝑ ꝯiūctionē ad deum: ideo ex tali auerſione obtenebraṫ. Et qꝛ intellectꝰ dirigit oēs alias potētias in ſuis actibꝰ: cum ſit oculꝰ hoīs interioris: ad h̄ ſequiṫ obtenebratio ꝛ obſcuritas in oībꝰ operibus hūanis: ꝓpter qḋ ſubdiṫ: k Lucerna corporis tui. metaphorica ē locutio. ac ſi diceret: ſicut oculꝰ corporalis dirigit opa corpalia: qꝛ dirigit pedē ad ambulādū: manꝰ ad operandū: ꝛ ſic de alijs: ita oculꝰ mētis ꝑ intētionem rectā dirigit opa humana: inq̄ꝫtū in eis ē ratio boni moralis. ꝛ idō dicit: l Si oculꝰ tuꝰ fue. ſim. i. intentio mētis recta. m Totū corpꝰ tuū. i. ꝯgeries opationū: n Lucidū erit. i. ſancta ꝛ bona. dū tn̄ opus ſit licitū de genere. o Si aūt oculꝰ tuꝰ fuerit neq̄ꝫ. i. intētio ꝑuerſa ꝛ mala. p Totū corpus tuū tenebroſū erit. i. tota congeries operationū tuarū erit mala: etiam ſi actio ſit de genere bona: ſicut dare elemoſynā mulierculе: vt poſſit eā ad amorem illicitū attrahere: ē malū ſimpliciter: ꝓpṫ maliciam intentionis ꝑuerſe: ꝓpter quod ſubdit:

a Si ergo lumē. Intētio qua facim⁹ quodcūꝙ: que in nobis eſt nota: lumē dicit̄. Exitus vo rei incertus eſt: vt cum q̇d alicui do vel ago: neſcio vtrū cedat ei bono an malo. et ideo tenebras vocat. Dicit ergo: ſi intentio qua facis que tibi nota eſt: appetitu temporaliū ſordidat̄: quāto magis ipm factū cuius dubius ē exitus: q2 et ſi bene cedat alij qđ nō bona intētione facis: nihil tibi proderit. Quia quō feceris tibi imputat̄: nō quō illi euenerit. b Nemo poteſt. Quaſi nō poteritis ad oculū hominum bona agere: et ex his deo placere: nō ſimul in celo ⁊ in terra theſaurizare: nec ⁊ vitijs ⁊ virtutibus deſeruire. Quicq̇d fac̄ vel ex amore dei: vel ſeruitute diaboli. Cū regnum dei ⁊ diaboli diſſideāt īter ſe: in vtroꝙ nemo pōt ſimul militare. vnde qui baptiçantur diabolo abrenūciauit ⁊ operibus eius.

21. q. 1. c. clericus. De pe. di. 2 §. Roma.

c Aut enī vnum odio. Nihil ē mediū. Quicq̇d enī facis aut ex amore dei: vel ex ſeruitute diaboli.

Aug⁹. Diabol⁹ enī ſemꝑ eſt odio habēdus. de⁹ vo diligendus. Nec enī apte aliq̇s vnq̄ deum odio habuit: ſ3 oēs ſe eū amare fatēt̄: ⁊ diaboli nomen execrant̄: q̄uis vitioſi eū quaſi tyrānū ſuꝑ ſe dominantē ſuſtineāt: deū vo odio non habent ſed ꝯtēnunt: victi cōcupiſcētia ſua: ⁊ perſuaſione diabolica. d Aut vnū ſu. Aug. Nō q̇dem diligit: nemo enī diabolū diligit. Sed ſua cupiditate implicat⁹ patit̄ eū: vt ſi q̇s ancille aliene ꝯiunctus ꝓpter ſuā cupiditatē durā patitur ſeruitutē: et ſi non amet illum cuius ancillā diligit. Alterū ꝯtemnet: Nō q̇dem odio habebit: nullius enim conſciētia deum poteſt odiſſe. Idem in retractatione rei eiuſdem. Nō video fuiſſe dicendum. Multi enim ſūt de quibus ſcriptum eſt: Superbia eorum qui te oderunt ⁊c. e Et mā mone. Mammona ſyra lingua diuitie: quibus ſeruire deum negare ē. Nō dicit habere quod fieri licet vt bene diſpenſet: ſed ſeruire qđ eſt auari. Dicitur hoc nomē eſſe demonis qui preeſt diuitijs: non ꝙ in eius ditiōe ſint: ſed ꝙ his vtit̄ ad decipiendū: irretiendo laqueis diuitiaꝝ. f Ideo. Quia non poteſtis deo ſeruire ⁊ māmone. Ne ſitis ſolliciti quod eſt ſeruire diuitijs. Contemptū ſeculi: et fiduciam futuroꝝ toto ſermone p̄cepit: dum ⁊ mala ſuſtinere ⁊ non vlciſci ⁊ inimicos diligere iuſſit: ⁊ humanā gloriā fugere. Nunc vult confirmare per fidem in ſpe eternorū: quia plures ſunt quos amor preſentium ⁊ deſperatio futurorū torpentes facit. In ſudore vultus paratur panis: ſed labor ē exercēdus: ſollicitudo tollenda ē q̄ mentē ꝑturbat: dū timet ne aut poſſeſſa diſpareāt: aut elaborata nō cōtingant. g Anime vr̄e. Id ē animalitati cui h̄ neceſſaria ſūt. Totā ſpem deo cōmittite: q2 nihil niſi qđ decreuerit ille poteſt̄ acq̇rere vel retinere. Aīa h̄ ponit̄ ꝓ vita q̄ cibo ſuſtentat̄ vt ibi: Qui amat aīam ſuam ꝑdet eā. Animalitas cibo alit̄: ⁊ ponit̄ hic ꝓ vita: viuit cū pecorib⁹ quā q̇ ꝑdit ꝓpter xp̄m: inueniet eam ſpūalem ī vitam eternam. h Nōne aīa. Nō vita ꝓp̄t eſcā: nec corp⁹ ꝓp̄t veſtimētū: ſ3 ecōtra. Idō nō ſit ſollicit⁹ anim⁹ vt ꝑcipiat qđ ꝓp̄t ſe creatū ē. Quaſi q̇ dedit maiora. i. vitā ⁊ corp⁹: dabit ⁊ mīora. i. victum ⁊ veſtes. In his ꝓmiſſis dubitat̄ nemo dubitet. Sit hō qđ eē debet: mox addūt̄ ei oīa ꝓp̄t quē ſūt facta. i Reſpicite. Hoc ad eſcā. ſācti merito cōꝑant̄ auib⁹: q2 celum petūt: ⁊ q̇dā ita remoti ſūt a mūdo: vt iā ī terr̄ nil agāt: ſ3 ſola ꝯtēplatiōe iā ī celo degūt: de q̇b⁹ dr̄: Qui ſūt hi q̇ vt nubes volāt ⁊c. Hec exēpla nō ꝓhibēt ꝓuidētiā: nō laborē: ſ3 ſollicitudinē vt tota fiducia vr̄a ſit in deo: cū ⁊ aues ſine cura viuāt. k Et pr̄ ve. Exaggerat fiduciā filioꝝ ⁊ cōfirmat: q2 ſi bonitas pr̄is etiā ad illa ſe extēdit: q̄to mag̃ ad filios

Ps. 73.

Gen. 3. d

Job. 12. d

Esa. 60. b

a ſ mala que fiunt intentione peruerſa.

a Si ergo lumē quod in te eſt tēnebre ſunt: ipe tenebre quāte erūt? a b

a ſ. q. nō poſſum theſaurizare ⁊ deo ſeruire. b ſ. i. in celo ⁊ ī terra theſaurizare. ſ vitijs ⁊ virtutibus. ſ inter ſe diſſidentibus.

b † Nemo pōt duobus dominis ſeruire. c
ſ. i. diabolum.

c Aut enim vnum odio habebit ſ. i. deū. ſ. i. diabolū.

b et alterum diligit: aut vnum ſuſtinebit ⁊ alterum contemnet.

a ſ deum poſtponit ⁊ ſi diligit eius mādata.

a ſ exprimit q̇ ſūt duo dn̄i. b ſ bon⁹ diſpenſator nō ē ſeru⁹. c ſ. i. diuitijs: habere q̇dem l3 eas ſ3 nō ſeruire eis.

e † Nō pōteſtis deo ſeruire ⁊ mām mone. d†

a ſ ne cura eoꝝ retrahamini ab eternis: q2 nihil ſunt.

f Ideo dico vobis: ne ſolliciti ſitis anime veſtre quid manducetis: neꝙ corpori veſtro q̇d induamini. e f†

ſ quia hoc eſt diuitijs ſeruire.

g citi ſitis anime veſtre quid manducetis

ſ. i. vita.

h induamini. Nonne anima plus eſt q̄ eſca: ⁊ corpus plus q̄ veſtimentum? †

a ſ que ꝑpetuo nō erunt.

i mentum? Reſpicite volatilia celi: que nōn ſerunt nec metunt: neq̄ congregant in horrea: ēt pater veſter celeſtis paſcit illa. g†

a ſ dei ꝓuidētia aluntur abſꝙ cura.

a ſ nūc multo magis vos q̇ filij eſtis.

k q̄ congregant in horrea: ēt pa-

a ſ tunc multo magis vos q̇ rationales eſtis quibus ꝓmittitur eternitas.

ter veſter celeſtis paſcit illa. Non b

a ſ q2 rationales ⁊ in filios adoptati.

ne vōs magis pluris eſtis illis?

a Si g̃ lumē ⁊c. i. ſi actio bona de genere: q̄ ē q̄ſi quoddā lumē: efficit̄ mala ꝓp̄t defectū intētiōis bone. b Ipe tenebre quāte erūt. q. d. multo magis: q2 actio mala de genere: q̄ ē q̄ſi q̇dam tenebra: ſi tn̄ huic ſuꝑueniat intētio mala: ē multo deterior q̄ prima: vt ſi aliq̇s mechet̄ cū aliq̄ vt poſſit ei⁹ pecuniā furari: oīs talis tenebroſitas ꝓcedit ex īmoderata cōgregatiōe diuitiaꝝ: ꝓp̄t qđ eſt merito fugiēda. c Nemo pōt dn̄o. ⁊c. Hic ponitur tertia rō: q2 illud ē merito fugiēdum ab hoīe: ꝑ qđ īpedit̄ obſequiū deo debitū: ad qđ obligat̄ hō ex bn̄ficio creatiōis ⁊ ex alijs bn̄ficijs: ſ3 īpedit̄ ꝑ ꝯgregationē diuitiaꝝ inordinatā. g̃ ⁊c. Minor aūt hui⁹ rōnis declarat̄: cū dr̄ in lr̄a. Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire: qđ ē itelligendū q̄n ſūt ꝯtrarij ⁊ diſꝑati ⁊ non ſubalternatim poſiti: ſic ē ī ꝓpoſito: q2 auaricia q̄ ē ſeruit⁹ idoloꝝ non pōt ſtare cū obſeq̇o diuino. ⁊ ideo ꝯcludit: d Non poteſtis deo ſer. ⁊ mā. māmona enim lingua ſyra nomē ē diuitiarū: vel nomen demonis q̇ tētat de cupiditate diuitiaꝝ. auar⁹ aūt q̇ theſauriçat inordinate: ſeruit vtriſꝙ. et ideo nō pōt ſimul deo ſuire. Ille autē q̇ ī pijs opib⁹ diuitias expēdit nō ſuit diuitijs: ſ3 mag̃ diuitie ſuiūt ſibi: q2 eis vtit̄ ſic̄ inſtrumēt̄ ad opa vtutū: q2 ſm ꝙ dic̄ Ambroſi⁹ ſuꝑ Lucā. Sic̄ diuitie ſunt impedimēta reprobis: ita ꝓbis ſūt adiumēta vtutis. ⁊ idō talis poteſt ſimul ſeruire deo ⁊ vti ipis. e Idō dico vob ⁊c. q2 nō ſolū ꝯgregatio diuitiaꝝ q̄tū ad actū exteriorē deordinat hoīs affectū: ſ3 etiā ſollicitudo acq̇rēdi deordinat: q̄tum ad actū interiorē. idō ꝯſiter excludit ſollicitudinē ſuꝑfluā circa talia acquirēda. Et diuidit̄ ī duas ꝑtes. q2 primo facit qđ dictū ē ꝑ q̇dā exēpla. ⁊ ſcđo per rōnes. ibi: Nolite g̃. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ duo ſūt q̄ req̇runt̄ ad ſufficiētiā vite p̄ſentis ſc3 nutrimētū: ſine q̄ hō nō pōt viuere abſolute: ⁊ veſtimētū ſine q̄ nō pōt bn̄ viuere. ⁊ idō circa iſta ſolet hō mag̃ ſollicitari. Primo g̃ excludit ſollicitudinē circa vtrūꝙ ī generali. ſcđo circa quodlibet ꝑ ſe ſumptū ī ſpeciali. ibi: Reſpicite volatilia. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ natura nō potuit ꝓuidere homini de tegumento et defenſiōe: ſicut ꝓuidit alijs aīalib⁹: vtpote auib⁹ dedit plumas ad cooperimētū: vngues ⁊ roſtra ad defenſionem. ſilr̄ brutis aīalib⁹ pelles ⁊ pilos ꝓ indumēto: cornua ⁊ dētes ⁊ hm̄oi ꝓ armis: q2 ī talib⁹ nō ē niſi natura ſenſitiua q̄ ē ad vnū determiata: ⁊ ideo de talib⁹ potuit eis ꝓuidere ſufficiēter natura. hō aūt rationalis nature ē: q̄ nō ē determinata ad vnū: ſed habet viā ad diſperata ⁊ ꝯtraria. ⁊ idō nō potuit ſibi ſufficiēter ꝓuidere natura q̄ de ſe ē determinata ad vnū: ſ3 loco hui⁹ hō habet itellectū ꝑ quē pōt cogitare diuerſas artes ⁊ modos faciēdi ſibi veſtes ⁊ arma: ⁊ man⁹ ad operādū talia. ⁊ idō oportet hoīē d̄ talib⁹ ſollicitari: quia tn̄ hō rōnalis ē. idō iſta ſollicitudo debet eē moderata ſm regulā rōnis recte: ⁊ talē ſollicitudinē nō excludit hic ſaluator: cū ſit ꝑs prudētie: aliter ſeq̇ret̄ ꝙ hō tētaret eū: ſi expectaret ab eo ꝯſequi oīa neceſſaria: omittēdo qđ debet fieri circa h̄ via humana: ſ3 ſollicitudo q̄ h̄ ꝓhibet̄ ē deordinata ⁊ ſuꝑflua ꝑ quā poſtponunt̄ bona ſpūalia: vt mag̃ videbit̄ poſtea. Et h̄ ē qđ dicit hic ſaluator: f Ne ſolliciti ſitis. ſuꝑflue. ſ. ⁊ inordinate de cibo ⁊ veſtimēto: q2 hoc non ē neceſſariū: qđ ꝓbat exemplo: q2 corpus ⁊ animā que ſunt maiora beneficia deus dat nobis ſine ſollicitudine noſtra. ergo ⁊ illa q̄ ſunt minora: videlicet cibum ⁊ veſtimentū: dabit ſine ſollicitudine: vel cum ſollicitudine moderata. g Reſpicite volatilia. Hic ꝓbat de vtroꝙ in ſpeciali. et primo de cibo. ſecūdo de veſtimento. ibi: Quis autem veſtrū cogitans. Primū oſtendit per exemplū auiū: que non ſerunt neꝙ metunt. ⁊ tn̄ dn̄s ſufficiēter paſcit illas cū ſollicitudine ꝯuenienti ſue nature: multo forti⁹ hominē ſufficiēter paſcet cum ſollicitudine ꝯueniēti ſue nature: que ē ſm regulā rōnis recte: ꝓpter qđ ſubdit̄: h Nōne vos magis pluris eſtis illis. i. natura humana ē maioris pōderis corā deo: q2 aīalia facta ſunt ꝓpter hoīē. finis autem nobilior eſt his que ſunt ad finem.

† Math. † Lu. 12.

Quis aūt

filios adoptiõis. a **Quis aũt ⁊c.** Illi ꝗ curã regẽdi corpis relinqũt: q̃ illď ad hãc menſurã fecͤ ꝑuenire. b **Et ď ve.** Nõ ꝙ laborare ⁊ ꝓuidere h̃ n̄ deceat: ſ; oĩs ſollicitudo abijciẽda ẽ ⁊ ſpes ĩ deo habẽda ẽ. c **Cõſiderate.** Exhortationẽ de indumẽto ſatis congrue ꝯfirmat exemplo. d **Quoniaʒ nec ſalomon.** Que purpura regũ: que pictura textricũ põt floribus cõparari? Ipſe color dicit̃ operimentũ florum: ſicut dicimus: operuit iſtum rubor.

e **Si enim fenũ.** Si iſta que ad vſum ſunt tẽporis tm̃: et cito decidua: igne cremabunt̃: deus tã venuſte adornat. Cras pro futuro ponitur in ſcripturis: dicente iacob: Exaudiet me cras

Geñ.30. e iuſticia mea. f **In clibanuʒ.** Alij libri habẽt: in ignẽ vel in aceruũ: q̃ habet ſpeciẽ clibani. g **Quãto mag'** ſcilicet veſtiet. Et ideo oĩs fiducia ĩ eo habenda. Qui ſi nec de his fidentes ſumus quõ inuiſibilia ſperam'? Per modica fides eſt que nec de minimis certa eſt. Ideo ⁊ de eternis ingerit fiduciam: ⁊ condemnat infidelitatem.

h **Modice fidei.** Quicũq; in aliqua ꝓmiſſione dubitat modicus eſt fide. Et quãto plus dubitat tãto minus inuenit ea ꝓ q̃bus ſollicitus fuit.

i **Nolite.** Plenius inculcat ⁊ reuoluit: quod a principio ſmonis docuit: vt abſq; ſollicitudine viuam'. Nolite ergo ſolliciti. Hic vident̃ argui hi q̃ ſpreto victu vel veſtitu cõmuni: lautiora ſibi vel auſteriora p̃ his cuʒ quibus viuunt alimenta querunt vel indumenta. k **Solliciti eſſe.** Sollicitudo ſuffocat verbũ dei ne fructũ referat: ⁊ facit ſimilẽ gentili. i. infidelem.

l **Hec enim oĩa.** Quid ergo amplius habet a gentili: cuius infidelitas animũ ſollicitat: ⁊ curis vite huius fatigat. m **Gentes.** Quibus de futuris cura non eſt. Sed filiorũ eſt querere regnũ. n **Scit enim pater.** Prouiſa ſunt hec a deo: qui nouit nobis h̃ in via ſua eſſe neceſſaria. Pater veſter. Sic filios de bonitate ⁊ ꝓuidentia patris ſecuros reddit: abſq; cura ſeculi. o **Querite ꝗ pri.** Hic aperte oſtendit iſta non eſſe petẽda tanq̃ bona noſtra et ſi neceſſaria. Regnuʒ aũt dei petẽdũ eſt: ⁊ in eo finis noſter ẽ ponẽdus: ꝓpter quẽ oĩa faciamus. Vbi gr̃a: Mãducem' vt euãgeliçem': non euãgeliçem' vt mãducem'. Cuʒ dicit primũ: ſignificat h̃ poſteri'. nõ tpe ſed dignitate. Illud enĩ petẽdũ ẽ: h̃ ꝓpter illď neceſſariũ. ergo ꝓmũ q̃rite regnũ dei. i. ꝓponite oĩb' reb' ceteris. Ut autẽ hoc queratis non debet ſubeſſe ſollicitudo ne illa deſinit.

Luc.12. d Scit enĩ (vt dixit) pater veſter q: his indiget': ⁊ ideo nõ ſubdit: deinde iſta querite: ſed ait: hec apponat̃. i. cõſequent̃ ſine vllo impedimẽto: ſi illa queritis. Nec ait: illa dabunt̃: ſed apponent̃: q: aliud eſt qď principaliter dat̃: aliud qď ſupaddit̃: q: ĩ intẽtiõe eẽnitas: ĩ vſu debet eẽ tẽporalitas: ⁊ illď h̃ dat̃: h̃ ſupaddit̃. Regnũ dei q̃ram' ſectando iuſticiã ei'. Iuſticia võ regni ẽ oĩa q̃ xp̃s docuit obſuare. Regnũ q̃rere ẽ ipſã iuſticiã opib' implere: ideo tm̃ vt de' glorificet̃: et vt nos ei per oĩa placeam'. Regnũ dei ſũmũ bonũ ẽ: ⁊ ideo q̃rẽdũ. Querit̃ aũt fide ſpe et charitate. p **Et hec oĩa.** Quia oĩa ſũt filiorũ: ⁊ ideo hec oĩa adijcient̃: etiã non q̃rentibus: quibus ſi ſubtrahuntur: ad ꝓbationẽ eſt. ſi dãtur: ad gratiaꝝ actionẽ: quia omnia cooperant̃ in bonũ. q **Solliciti.** Timore: merore ⁊ anxietate curarũ que mẽtẽ ꝑturbãt. r **In craſtinũ:**

1.Teſ.2. b Id eſt ĩ futurũ: de preſentibus ꝯcedit. vnde Ap̃ls: Nocte ac die operabamur ne quem grauaremus. De futuris q̃ diuina ꝓcurat ordinatio: non ꝯuẽit ſollicitari: ſ; ꝓſentia grate ſuſcipiẽtes: curã futuroꝝ q̃ incerta ẽ ď relinquam' cui ď nob' cura eſt. Curã aũt ꝓſentiũ maliciam vocat: q: penalis eſt. pertinet

Geni ad

a ſ ſua ſollicitudine ⁊ ſagacitate.

a **Quis autem veſtrum cõgitans** a

poteſt adijcere ad ſtaturam ſuaʒ

a ſ ſupra de eſca: hic de veſtimẽto.

b **cubitum vnũ? Et de veſtimẽtis**

a ſ hoc de indumẽto.

c **quid ſolliciti eſtis? † Cõſiderate li** b+

a ſ nõ ſũt hec allegorica: ſ; vt ď minoribus ꝑſuadeant̃ maiora. ſ coloribus ſe ornando.

lia agri quomodo creſcunt. Non †

ſ vt indumenta ſibi cõficiant. ſ tamen.

laborant neq; nent. Dico autem c d

ſ qui pre alijs floruit.

d **vobis: q̃m nec ſalomon in omni** e

gloria ſua cooptus eſt ſicut vnuʒ

e **ex iſtis. Si enim fenũ agri quod** f+

f **hodie eſt ⁊ cras in clibanum mit** g

a ſ ꝓcurabit in neceſſarijs. ſ ornat. ſ . ſ. veſtet.

g **titur deus ſic veſtit: quãntomagis** h i

a ſ qui ad imaginẽ dei eſtis ad eterna vocati.

b ſ non ait: nolite querere.

h i **gis võs modice fidei? Nolite er** k+

a ſ id eſt taliũ cura nolite impediri quominus celeſtibus inſudetis.

k **go ſolliciti eſſe dicentes: quid mã** m

ducabimus: aut quid bibemus:

l **aut quo operiemur. Hec enĩ oĩa** l+

ſ dum patrem audis ne dubites de voluntate. ſ qui bonis filijs viſcera ſua non claudit.

m n **gẽtes inq̃runt. Scit enĩ pr̃ veſter** n

a ſ ⁊ dat niſi infidelitas veſtra auertat. b ſ ſũma hec veſtra ſit intentio.

o **q: his oĩb' indigetis. † Querite er** o+

a ſ ꝑcipue. ſ omnia ꝓpter illud facite. ſ non ꝙ poſt iſta: ſed q: ſũmum qď ꝓpter ſe ⁊ extra qď nihil perit̃. ſ qď ⁊ dat niſi infidelitas veſtra auertat. b ſ vt ꝑ eum nõ ꝑ vos iuſti ſitis ꝑ iuſticiaʒ venit̃ ad regnũ. ſ iuſticia regni ẽ quam ſupra docuit: niſi abundauerit iu. ⁊c.

go primũʒ regnũ dei ⁊ iuſticiãm †

a ſ vtenda in via ꝓpter illud non ꝓpter ſe. b ſ q: intentionem eternoꝝ hec comitantur.

p **eius: et hec omnia adijciẽnt̃ vo** p+

a ſ q: oĩa adijcient̃. b ſ non labor ⁊ ꝓuidẽtia dãnatur ſed ſollicitudo mentẽ ſuffocans.

q r **bis† Nolite ꝗ ſolliciti eſſe ĩ craſti** q+

a **Quis aũt veſtrũ.** Hic ꝓbat de veſtimento: et ponit duplex exemplũ. Primũ accipit̃ ex eo qď eſt intra hoĩem. ſ. magnitudo corpoꝝ quã deus dat homini ſine ſollicitudine ſua: qď ꝓʒ: q: q̃ntũcũq; aliquis ſollicitet̃ de augumẽtatione ſua: nõ poteſt addere ad ſtaturã ſuã cubitũ vnũ. cũ ergo veſtimentũ cõperat maius vel minus homini ſm quãtitatẽ corporalẽ: ⁊ quãtitas dat̃ ei ſine ſollicitudine ſua: ꝑ ꝯſequẽs ⁊ veſtimẽtũ cõueniẽs abſq; ſollicitudine ſupflua: ⁊ h̃ ẽ qď ꝯcludit ĩterrogatiue. Et ď veſtimentis ⁊c. Scďʒ exemplum accipit̃ ex eo qď eſt extra hoĩem. ſ. ex terrenaſcentib': qď ponit cũ dicit: b **Conſiderate li. agri quomodo creſcunt.** ſ. ſine ſollicitudine coꝝ ⁊ ſm q̃titatẽ ſuã a deo veſtiuntur. ꝓpter quod dicit:

Luc.12. d

c **Nõ laborãt.** ſ. ad ornandum ſe.

d **Neq; nent.** i. filant: ad faciẽdũ ſibi veſtimentuʒ. ⁊ tñ optime veſtiunt̃: qď ꝓbat. e **Qm̃ nec ſalomon in omni gloria ſua.** i. l; fuerit rex potẽtiſſim': vt ꝓʒ. iij. Reg'. tñ nõ fuit ita bene veſtitus: q: l; ars imitet̃ naturã: tñ opa artis nõ aſſequunt̃ ꝑfectionẽ operum nature. ⁊ ideo tinctores pannoꝝ non poſſunt facere colorẽ ita viridem ſicut natura ĩ terrenaſcẽtib'. Ex h̃ igit̃ cõcludit ꝙ de' ſufficiẽter veſtiet hoĩem abſq; ſollicitudine ſupflua. ꝓpter qď dicit: f **Si enĩ fenũ agri** qď hodie eſt. i. in ꝓſenti. g **Et cras ĩ clibanũ** mittit̃. i. in futuro ponet̃ in furno: q: in aliquib' terris loco lignoꝝ vtũtur ſtipulis ⁊ talibus ad calefaciẽdũ furnũ. Uel aliter: Cliban' accipit̃ hic ꝓ aceruo in quo congregat̃ fenuʒ deſiccatum: quia ad modũ furni ſeu mõticuli eleuatur: vnde ⁊ clibanus a cliuo dicitur. ⁊ tñ h **De' ſic veſtit.** fenum ipm ſine ſollicitudine ſua.

i **Quãto magis vos modice fidei.** ſ. ſine ſollicitudine ſupflua. Uocat autẽ eos q̃ nimis ſollicitant̃ de talib' modice fidei: q: ex defectu fidei procedit talis ſollicitudo ſupflua. nõ aũt ſollicitudo rõnabilis ⁊ moderata: ſed magis includit̃: q: ſicut natura auiũ ẽ ꝑdicto modo viuere ⁊ terrenaſcentiuʒ creſcere: ſic natura hoĩs eſt viuere ſm dictamen recte rõnis: ad qď ſequitur ipm debere ſollicitari ſollicitudĩe moderata ad querendũ ea que nõ dedit ſibi natura: vt veſtes et arma et ſimilia: vt p̃dictũ eſt. k **Nolite ergo ſolliciti eſſe.** Hic excludit ſollicitudinem ſupfluã ꝑ rationes duas. ſecunda ponitur. ibi: Nolite ꝗ. Prima accipit̃ ex parte diuine ꝓuidentie. Ad cui' euidentiam ꝯſiderandum ꝙ aliqui dixerũt ꝓuidentiã diuinam eſſe tm̃ circa ſuperiora: ⁊ non circa actus humanos: in q̃ꝝ perſona dicit̃ Iob. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̃a cõſiderat. ⁊ ex hoc dicebãt ꝙ homo circa neceſſaria vite debebat multũ ſollicitari. ⁊ hoc eſt qď dicit: l **Hec enĩ oĩa gentes inquirũt.** i. gẽtiles diuinã ꝓuidẽtiã circa actus humanos negãtes: circa talia ĩmoderate ſollicitant̃: ſed vos nolite ſic dicere. m **Quid mãducabimus ⁊c.** non q: non debeat hõ ſollicitari moderate: ſ; intẽdit excludere ſollicitudinẽ ĩmoderatã: q̃ ꝓcedit ex gentiliũ errore. ideo ſequit̃: n **Scit enĩ pater veſter.** i. diuina ꝓuidentia ſe extendit ad oĩa q̃ntũcũq; minima: ⁊ ꝑ cõſequẽs circa ea que ſũt homini neceſſaria. ⁊ ſic ſuiẽtib' ſibi talia ſufficiẽter miniſtrabit: ꝓpter qď ꝯcludit: o **Querite ergo primũ regnũ dei.** i. ſpũalia bona: ⁊ q: primum relatiue dicit̃ ad ſcďm: patʒ ꝙ non excludit ſollicitudinem omnino circa neceſſaria vite: ſed oſtendit ꝙ homo principaliter debet de ſpiritualibus ſollicitari: ⁊ ſecũdo de tꝑalib'. ꝓpter qď ſubditur: p **Et hec oĩa adijciet̃ vobis.** ſuppoſita tñ ſollicitudĩe debito modo habita: vt dictũ ẽ. q **Nolite ergo ⁊c.** Hic ponit̃ ſcďa ratio ad hoc: ⁊ accipit̃ ex tẽporis congruẽtia: ſicut enĩ cuilibet

†Per Io. An. de rel. Cle. vnica. Luc.12. d

†12. q. 1. habebat.

negocio

G enĩ ad hãc moꝛtalitatẽ quã peccãdo meruimꝰ: q̄ ĩ ſe ſatꝭ one/
roſa ẽ: nec debemꝰ ſupaddere malũ nr̄e ſollicitudinis. Nemo
debet ſcãdaliꝫari ſi quẽ iuſtoꝝ viderit neceſſaria ſibi ſuiſq; ꝓ
curare: nec iudicet eũ de craſtino cogitare: q2 ille q̄ h̄ p̄cepit
cui miniſtrabãt angeli: ꝓpt̄ h̄ exẽplũ dandũ loculos habuit:
vñ neceſſaria vſibꝰ p̄beret: q̄ꝝ cuſtos
1.Coꝛ.4.a erat iudas. Hinc ſeq̄r: Nolite iu. ⁊c̄.
a ·Dies. Non quẽ fecit dñs: ſ; cui ma
ledixit Job ⁊ Hieremias. ſ. quẽ diabo
lus inuenit. b ·Sufficit. Et q2 cura
p̄ſenti mens obruit̄: nõ debet gemina/
ri malicia diei. Ca. VII
c N Olite iudicare. De dubijs: q2
de manifeſtis iudicat̄: ⁊ nõ de
A illis de q̄bꝰ incertũ ẽ q̄ aĩo fiãt: d̄ q̄bꝰ
nemo ſine periculo iudicat. Judiciũ
temerariũ ẽ: q̄ñ q̄bꝰ cõmiſſũ nõ ẽ: iudi
cãt: ſiue ſit de manifeſtis ſiue de occul
tis. Cõmittit̄ aũt iudiciũ: vl̄ magiſtrꝭ
eccl̄ie vel p̄ncipibꝰ terre. Hi ḡ ſi de ma
nifeſtis iudicẽt: q̄ ſcꝫ ſũt ꝯuicta vel ꝯfeſſa: nõ temere iudicãt.
Si aũt de incertis: temere iudicãt: h̄ iudicia ꝓhibet. Noli/
te iudicare. Duo ſũt in q̄bꝰ temerariũ iudiciũ cauẽduꝫ ẽ. Sũt
enĩ q̄dã media ⁊ incerta q̄ aĩo fiãt: q̄ ⁊ bñ ⁊ male pñt fieri. Ne
ſcimus enĩ q̄lis futurꝰ ẽ q̄ nũc apparet malꝰ: de cuiꝰ coꝛrectio/
ne deſperare: eũq; abiectũ rep̄hẽdere temerariũ iudiciũ eſt.
d ·Jn q̄ enĩ. Quaſi diceret: Jn q̄ volũtate bñfeceris: in ea li
beraberis: ⁊ in q̄ male: ĩ eadẽ punieris. De his enĩ agit̄ in q̄/
bus vel temere iudicãtes offendimꝰ: vel recte agẽtes excuſa/
mur. ⁊ idõ addit: Jn q̄ mẽſura. Et iuſte q̄ꝝ volũtas nõ habu/
it finẽ peccãdi: q̄uis cũ fine peccauerint: nõ habẽt finẽ vltio
nis: ⁊ q̄bꝰ iudiciũ fuit ſine miſcd̄ia: ſine miſcd̄ia iudicabunt̄:
Jn q̄ enĩ. Nõ q̄ deꝰ temere iudicet nos: ⁊ iniq̄ mẽſura repẽ/
dat: Sed ẽ ac ſi dicat: ipa temeritas iudicãdi: ⁊ iniq̄ menſu/
J.26.e ra tibi nocet te punit: ⁊ ſepe nõ illũ de q̄ hec agis: tale ẽ. Qui
gladio ꝑcuſſerit: gladio. i. peccato huiꝰ rei peribit. G Jn q̄

a ·ſ. i. futurꝰ. ·ſ tũc enĩ de ipo ⁊ nõ añ curabitis.
a num. Craſtinus enim dies ſolli/ a
a ·ſ nõ eget alterius. b ·ſ dies malus non eſt ſed in eo fiunt mala. c ·ſ nõ peccatũ: ſed laboꝛ ⁊ angu
b citꝰ erit ſibipſi. Sufficit diei ma/ b
ſtia ſeculi.
licia ſua.
c N Olite iudica/ Ca. VII c
a ·ſ a deo. ·ſ vel non iudicabimini.
b re ⁊ ñ iudicabimini: nolite ꝯdẽna
re ⁊ nõ ꝯdẽnabimini. Jn quo enĩ b

Nico.de lyra

negocio req̄rit̄ tp̄s debituꝫ ad h̄ q̄ bñ fiat: q2 ꝯditio tp̄is eſt
q̄dam circũſtãtia actꝰ debiti: igit̄ cuilibet ſollicitudini ad hoc
q̄ ſit debito mõ oꝛdinata: req̄rit̄ tp̄s debitũ: vt ĩminẽte meſſe
eſt tp̄s debitũ ſollicitudis circa fruges colligẽdas: ⁊ iminen/
te vindemia ẽ tp̄s ſollicitudinis vindemiarũ. ⁊ idõ ſi aliq̄s p̄
occuparet tp̄s ſollicitudinis vindemie de ipſa ſollicitꝰ in tp̄e
meſſis eẽt inoꝛdinata ſollicitudo ex pte tp̄is: qd̄ faciũt illi q̄
ſũt imoderate ⁊ ſup̄flue ſolliciti: ⁊ h̄ ẽ qd̄ ꝓhibet dicẽs: Noli/
te ḡ ſolliciti eẽ in craſtinũ. i. in futurũ: ſollicitudinẽ. ſ. futuro
tẽpoꝛi debitã inoꝛdinate p̄occupãdo. Ex enĩ craſtinum aliq̄ñ
accipiat̄ ꝓ futuro: p3 Joſue. xxij. Cras dicẽt filij veſtri filijs
nr̄is ⁊c̄. i. in poſteꝝ tp̄s. Seq̄t̄: a ·Craſtinꝰ enĩ dies ⁊c̄. i. tẽ/
pus futuꝝ habebit ſollicitudinẽ ſibi ꝯgruã ⁊ debitã: ſic̄ pat3
q̄ ex variatiõe tp̄is occurrũt varia fiẽda de q̄bꝰ hoĩes debent
tunc ſollicitari. ideo ſubdit: b ·Sufficit diei malicia ſua. i.
cuilibet tẽpoꝛi ſollicitudo ſua: q̄ quidẽ ſollicitudo dicit̄ mali/
cia: q2 eſt quoddã malũ pene. in ſtatu enĩ innocẽtie non indi
guiſſet hõ tali ſollicitudie. Ca. VI

Moꝛaliter.

·Attẽdite ne iuſticiam veſtram facia
tis corã hoĩbꝰ ⁊c̄. Et illd̄ qd̄ ſeq̄t̄: f† ·Cũ ḡ facis elemoſynã
⁊c̄. Chryſo. Si bonoꝝ q̄ facis vis inſpectoꝛes hr̄e ecce habes
nõ ſolũ angelos ⁊ archangelos ſ; etiã deũ vniũſoꝝ. k† ·Cũ
oratꝭ nõ eritꝭ ſic hypo. ⁊c̄. Chryſo. Eſt ãt oratio q̄dã ſpũale
tributũ: qd̄ offert aĩa deo d̄ viſceribꝰ ſuis: quãto ḡ glorioſioꝛ
ẽ: tãto cautiꝰ ẽ ſuãda: ne ꝓpt̄ hoĩes facta vileſcat. o† ·Orã/
tes nolite multũ loq̄. Aliud ẽ ſmo multꝰ: aliud diuturnꝰ affe
ctus. Abſit ab oratiõe mlt̄a locutio: ſ; nõ deſit mlt̄a p̄catio. ſ3
feruẽs affectio pſeueret. g† ·Sic ḡ vos orabitꝭ ⁊c̄. Glo. Nõ
ſolũ his ṽbis orat̄: ſ; etiã alijs ſb eodẽ ſenſu ꝯceptꝭ. h† ·Pa
ter nr̄ ⁊c̄. Augꝰ. Admonẽt̄ h̄ diuites vl̄ genere nobiles vt cũ
facti fuerĩt xp̄iani nõ ſupbire aduerſus paupes et ignobiles
q̄m ſimul dicũt deo: pr̄ nr̄. qd̄ ñ poſſũt ſic pie dicere niſi ſe frẽs
eẽ cognoſcãt. i† ·Sactificet̄ nomẽ tuũ. Chryſ. Digna ẽ deũ
dep̄cãtis oratio. nil petere añ p̄ris gl̄iaꝫ ſ; oĩa eiꝰ laudi poſt/
ponere. a† ·Adueniat regnũ tuũ. Ad xp̄m q̄ ẽ dei regnũ nõ
veniemꝰ ad gl̄iaꝫ niſi priꝰ ad nos veniat ꝑ gr̄aꝫ. c† ·Fiat vo/
lũtas tua ⁊c̄. Augꝰ. i. obediat̄ p̄ceptꝭ tuis ab hoĩbꝰ terrenis.
ſic̄ ĩ celo ab angelis ſactꝭ. e† ·Panẽ nr̄m ſubſtãtialẽ da nob̄
hodie. i. euchariſtiã q̄ reficit aĩaꝫ naturã coꝛpis trãſcẽdẽtẽ et
q̄tidie ꝓ fidelibꝰ offert̄. f† ·Et dimitte nobis debita nr̄a ⁊c̄.
Gregꝰ. vt ꝑfecto bonũ qd̄ a deo cõpũcti petimꝰ: h̄ ipm̄ p̄mum
ꝓrio ꝯuerſi faciamꝰ. b† ·Et ne nos inducas ĩ te. ⁊c̄. Augꝰ.
Aliud ẽ tẽtari. aliud ĩ tẽtationẽ induci. Nã ſine tẽtatiõe nemo
ꝓbatꝰ ẽ. ⁊ ideo nõ petimꝰ nos nõ tẽtari: ſ; in tentationẽ ꝑ ꝯſen
ſũ nõ induci. d† ·Sꝫ libera nos a malo. Chryſ. hoc malũ vo
cat diabolũ ꝓpt̄ excellentiaꝫ ſue mali/
cie. f† ·Si enĩ dimiſeritis hoĩbus ⁊c̄.
Cypanꝰ. Excuſatio tibi nll̄a ẽ in die iu
dicij cũ ſm tuã ſñiaꝫ iudiceriꝭ: ⁊ qd̄ fe/
cerꝭ h̄ ipẽ patierꝭ. g† ·Cũ ãt ieiuna.
⁊c̄. Leo papa: Non ſũt caſta ieiunia q̄
nõ d̄ rõne ꝯtinẽtie veniũt ſ; de arte fal
lacie. k† ·Tu ãt cũ ieiunas vnge ⁊c̄.
Per caput xp̄s ĩtelligit̄. ꝑ faciẽ ꝓpria
ꝯſciẽtia: q̄ lauãda ẽ ꝯfeſſiõe. xp̄s ãt vn
gẽdꝰ deuotiõe. d† ·Nolite theſauriꝫa
re vob̄ ⁊c̄. Rab. Erugo ſignificat ſup/
biã q̄ decoꝛẽ virtutũ obfuſcat. tinea q̄
latẽter veſtes rodit inuidiã q̄ bonũ ſtu
diũ lacerat. fures ſũt heretici ⁊ demo/
nes q̄ ſemꝑ ſũt ĩtẽti nos bonis ſpũalibꝰ ſpoliare. h† ·Lucer/
ne coꝛpis tui ⁊c̄. Remig. Per lucernã eccl̄ie rectoꝛ ſignificat̄ q̄
bñ oculꝰ d̄r: q2 plebi ſubiecte q̄ ꝑ coꝛpꝰ ĩtelligit̄ ſalutaria vide
re debet. Si ḡ eccl̄ie rectoꝛ errauerit: quãto magis ſubiectꝰ ſi/
bi ꝓpꝛs deuiabit. d† ·Nõ poteſtꝭ deo ſer. ⁊c̄. Hiero. Nõ dixit
q̄ hꝫ diuitias: ſ; q̄ ſuit diuitijs. q̄ enĩ diuitiaꝝ ſeruꝰ ẽ cuſtodit
eas vt ſeruꝰ dñm: q̄ ãt eaꝝ ſuiutꝭ excuſſit iugũ diſtribuit eas
vt dñs. f† ·Ne ſolliciti ſitꝭ aĩe ⁊c̄. ñ dic̄ vt mãducetꝭ: ſ; q̄d mã
ducetꝭ. mãducare nãq; neceſſariũ ẽ ad ſuſtẽtatiõeꝫ nature. ſol
licitari ṽo circa ſũptuoſitatẽ cibi vl̄ delicatiõeꝫ gule. Et idẽ di
cẽdũ de veſte. † ·Nõne aĩa plꝰ ⁊c̄. Hiero. Qui maioꝛa p̄ſtitit
vtiq; ⁊ mioꝛa p̄ſtabit. g† ·Reſpicite vo. ce. i. vere ꝯtẽplatiuoſ.
† ·Qm̄ nõ ſerũt ⁊c̄. ſe negocijs ſecularibꝰ ĩplicãdo et dñs pro
eis ſollicitat̄ ad neceſſaria miſtrãdo. b† ·Conſiderate lilia. i.
vere caſtos. † ·Quõ creſcũt. ſ. ñ ſolũ laboꝛe ſuo ſ; etiã dei do/
no. Sap. viij. Et cognoui q2 nõ poſſũ eẽ ꝯtinẽs niſi deus det.
f† ·Si enĩ fenũ agri qd̄ ⁊c̄. ꝑ fenũ virẽs ad hoꝛã ⁊ pꝰ mittẽduꝫ
ĩ ignẽ ſignificãt vane glorioſi ad tp̄s floꝛẽtes: ⁊ pꝰ ignẽ gehen
ne et̄nalit̄ ſuſtinẽtes. Jgit̄ ſi eis deꝰ dat tãta bona ĩ terra ſuis
electꝭ dabit ĩ celo mlt̄a maioꝛa. k† ·Nolite ḡ ſolliciti eẽ. expo/
nat̄ vt. ſ. l† ·Hec enĩ oĩa ⁊c̄. ſollicitudĩe nimia: q2 ñ ꝯſiderãt
dei ꝓuidẽtiã extẽdi ad h̄ ĩferioꝛa. o† ·Querite ḡ p̄muꝫ ⁊c̄. i.
celeſtia bona. † ·Et iuſticiã eiꝰ. ꝑ quã ꝑuenit̄ ad illa. p† ·Et
h̄ oĩa ⁊c̄. Chryſ. ĩ homel. Nõ dic̄ dabũt̄ ſ; adijcient̄ vt diſcas:
q2 p̄ñtia nihil ſũt ad magnitudinẽ futuroꝝ. q† ·Nolite ſolli/
citi eſſe ĩ craſtinũ. i. tãq̄ certi de vita vr̄a: q2 ſicut dic̄ Seneca:
Oĩs dies ſicut vltima ẽ oꝛdinãda. Ca. VII
c N Olite iu. Hic xp̄s regulat affectũ hoĩs circa p̄mũ. et
p̄mo reſpectu mali. ſcd̄o reſpectu boni. ibi: Nolite ſan
ctũ dare ca. Prima ĩ duas: q2 p̄mo oñdit q̄ p̄rimꝰ ñ ẽ temera
rie iudicãdꝰ. ſcd̄o q̄ hõ nõ ẽ temerarie arguẽdꝰ. ibi: Quid vi/
des ſe. Circa p̄mũ adũtẽdũ q̄ iudiciũ vno mõ ẽ actꝰ iuſticie q̄
ꝑtinet ad iudicẽ ſecularẽ vel eccl̄iaſticũ: ⁊ d̄ h̄ nõ loq̄t̄ h̄. Alio
mõ accipit̄ iudiciũ ꝓut aliq̄s aliq̄bꝰ ſignis male iudicat d̄ ꝓri
mo: ⁊ q2 iſtud vt ĩ pluribꝰ ꝓcedit ex mala affectiõe: q2 q̄ male
afficit̄ ad aliquẽ: male ĩterp̄tat̄ facta eiꝰ: ⁊ h̄ ꝓhibet dicẽs: No
lite iudicare ⁊ nõ iudicabimini. i. vt nõ ĩcurratꝭ pctm̄ moꝛtale
ꝑ qd̄ ſitꝭ digni ĩ iudicio ꝯdẽnari. Ad ĩtellectũ huiꝰ ſciendũ q̄
aliq̄s põt iudicare male de ꝓrio multipliciṫ. Uno mõ ex eui/
dẽtia facti: cũ aliq̄s iudicat aliquẽ homicidã: q2 vidit eũ ĩter/
ficere hoĩeꝫ: ⁊ h̄ nullũ ẽ pctm̄. Alio mõ ex ſignis euidẽtibus:
vt ſi aliq̄s iudicet aliquẽ foꝛnicatoꝛẽ: q2 vidit eũ cũ aliq̄: nudũ
cũ nuda: ſolũ cũ ſola: ⁊ h̄ ſilr̄ nullũ eſt pctm̄. Tertio mõ ex ſig/
nis leuibꝰ: ⁊ in h̄ iudicio triplex ẽ gradus. Primus eſt quãdo
leuibus ſignis aliq̄s dubitare incipit de bonitate fratris. et h̄
peccatũ veniale eſt: q2 ꝓcedit ex humana infirmitate: ⁊ h̄ non
vocat̄ iudiciũ ꝓp̄ie: ſed ſuſpicio. Scd̄s gradus eſt q̄ñ ex tali/
bus ſignis firmiter tenet in animo q̄ frater ſit malꝰ: ⁊ h̄ ꝓp̄ie
d̄r iudiciũ: q2 iudiciũ impoꝛtat firmã ſñiaꝫ: ⁊ h̄ ẽ pctm̄ moꝛta/
le: ſi malũ quod iudicat de fratre ex leuibꝰ ſignis ſit de genere
peccati moꝛtalis. pctm̄ enĩ moꝛtale ẽ qd̄ cõtrariatur charitati.
Qr̄ aũt aliq̄s p̄dicto modo iudicet fratrẽ: eſt ꝯtra charitatem
fraternã. Tertiꝰ gradus ẽ: q̄ñ ex leuibꝰ ſignis non ſolũ p̄dicto
modo iudicat: ſ; etiaꝫ ꝓcedit ad punitionẽ fratris ſicut de fa/
cto: ⁊ h̄ ẽ grauiꝰ: q2 nõ ẽ ſolũ ꝯ charitatẽ: ſ; etiã ꝯ iuſticie eq̄ta/
tẽ: ⁊ de talibꝰ intelligit̄ ṽbũ p̄dictũ: Nolite iudicare ⁊c̄.
d ·Jn q̄ enĩ iudicio iudicaueritꝭ iudica. i. ſm menſurã temeri/
tatis ĩ iudicãdo malũ de fratre: ſm h̄ erit vindicta pene.

Quid aũt

a In q̄ menſura. Pōt in hac menſura in qua aliud menſuratū ē: vt triticum: aliud mēſurari: vt hordeū. ⁊ alia quātitas: vt ſi vnꝰ modiꝰ de vno: centum de alio. Ita facit deꝰ: ⁊ nō inique vt illi in eternū. Et ipſa infamia vel malū qđ intuleris: cauſa ē cur penā debitā incurras. Iuſte ꝗ eternalit̄ pctō ꝑfrui volūt eternā penā inueniūt: ⁊ quoꝝ volūtas nō habuit finē peccādi: nec habebit finē torquēdi. b Quid aūt vi. Ecce moderamen iudicij: vt puentꝰ maiorıbꝰ aliū nō iudicet ꝺ minoribus. Quid aūt. Multi enī pueti maioribꝰ leuiora in fratre magis volūt vituperare ⁊ dānare ꝗ̄ȝ emendare. Et ſi pleni odio vel inuidia vel malicia: dānent in eo qđ deliquit ira q̄ eſt vt feſtuca: odiū vt trabs. Iratꝰ alicui vult aliqñ eū corrigi q̄ odit: h̄ velle neq̄t. ⁊ ideo impoſſibile dicit̄: vt feſtucam fratri demat: q̄ trabem geſtat. Priꝰ ḡ trabs odij: inuidie: ſimulatiōis ⁊ totiꝰ malicie reijciēda ē: vt ſic miſericorditer reſpectu dei nō nr̄i: fratrem poſſimus increpare: vt ſine ꝓſit illi correctio ſiue nō. nos tn̄ de ſimplicitate nr̄i oculi ſimꝰ ſecuri. Quid aūt. Oculꝰ q̄ in paradiſo poſt culpā ē reſeratꝰ: apte videt nō vnde ꝓficiat: ſ; vñ in deteriꝰ cadat. Vidit enim iactantiā vane laudis: dū ſibi cecꝰ alijs vult mederi. Quid aūt. Apertꝰ oculꝰ male videt. ſ. iactantia; ſui dū alij vult mederi. Sed cecꝰ ſibi nō valet intueri dū i h̄ deteriꝰ cadit. Vix inueni aliq̄s ab h̄ vitio alienꝰ: q̄ vnuſq̄ſq; ſuis fauens: aliena facile reprehēdit: et aliena grauiꝰ tolerādo ꝗ̄ȝ ſua: ſumit auctoritatē arguendi: ſine exemplo ſue emēdationis. Saltem i eo ꝙ temere iudicant in oculo habēt trabem. c Aut quō dicis ⁊c. Id ē nō poteris minꝰ: vt irā in fratre emēdare: donec maius. i. odiū vel inuidiā pepuleris de corde tuo.

d Hypocrita eijce. Hi enī odio ⁊ liuore ſuſcipiunt oīa accuſare: ⁊ volūt videri ꝯſultores ſine exemplo emendatiōis ſue. Nō enī ē idoneꝰ doctor alij mederi: qui nōdū ſe ſanauerit. Augꝰ. Nota ſi vis aliquē reprehendere: primū vide vtrū ſilis ſis ei. Et ſi es: pariter ingemiſce: ⁊ nō eū tibi ~~pariter~~ obtēperare: ſ; pariter conari mone. Et ſi nō es ſilis: tn̄ q̄ olim fuiſti vel eſſe potuiſti: ꝯdeſcēde ⁊ non ex odio ſ; ex miſcōia argue. Raro ḡ ⁊ non ſine magna neceſſitate obiurgatiōes ſūt adhibende: ⁊ nō niſi reſpectu dei: remota priꝰ ab oculo trabe. e Nolite ſāctū. Purgato oculo poſſūt diſpēſatores eccl'ie alios caſtigare: ſed nō ſanctum canibꝰ dare. Quia ſicut periculoſū ē abſcondere: ita ꝓdigū ē canibus dare. Talibꝰ myſtica nō ſūt aperiēda: ſ; velo tegēda ſancta ſanctoꝝ. Apertiora vbo ⁊ q̄ſi viliora dici poſſūt. Nolite. Eadē res dicit̄ ſāctū ⁊ margarita. i. euāgeliū ⁊ ſacramēta eccl'iaſtica. Sanctū: q̄ natura inuiolabile: nec debet ab aliquo corrumpi. Margarita q̄ in abſcōdito latet: ⁊ ꝺ figuris. q. apertis conchis eruit̄: gemma eſt precioſa que non poteſt corrumpi. Canes vero ſūt qui oblatrant: ⁊ quod integrum eſt dilacerant. Porci qui vilipendunt et conculcant. Vl' canes ad vomitum reuerſi: porci nondū conuerſi: ſed in luto vitiorum verſati.

Nolite. Non ſunt diſpenſatores: ſed ꝓdigi extirpatores qui tollunt panē filiorum et mittunt canibus: ignorātes ꝙ res abſconſa auidius querit̄ clara: venerabilius conſpicit̄: diu queſita charius tenet̄: ſine faſtidio ſit pcepta cum mēſura. Ideo nec crudeles querentibꝰ oportet eſſe diſpēſatores: nec incautos deluſoribus vel faciles. f Et cōuerſi ⁊c. Ne forte conuerſi adhuc aliquid audire diſrumpant: non margaritas quas cōculcant: ſed vos indignatione. Non enim facile poteſt inueniri qđ talibus gratum ſit. g Petite. His gradibus via: veritas ⁊ vita: legitime certantibus pſtatur. Chriſtus eſt via qua ambulatur: veritas que inuenit̄: hoſtium ad quod pulſatur: vt ad ipſum per ipſum ingrediamur. Augꝰ. Idem eſt petēdū qđ ⁊ querendū: ⁊ ad quod vt ingrediamur eſt pulſandū: id eſt panis viuus ⁊ regnū celeſte ⁊ iuſticia eius. Docuit q̄d petamus: modo prebet ꝯfidentiam vt nihil heſitantes petamus.

Petimꝰ fide: per eam ad chriſtū euntes. Querimus ſpe: qua attingimus vſq; ad interiora. Pulſamus charitate: dum laboribus inſudamꝰ: vt qđ petimus ⁊ querimus conſequamur. Primū pete vt habeas: poſt quere vt inuenias: inuenta obſerua vt introeas. A principio ſermonis filios regni iuſticiam docuit: et animos a ſollicitudine remouit. Regnum autem primum querere eſt ante omnia et ſuper omnia deum diligere: ⁊ deinde opus dilectionis ꝑficere. Augꝰ. Petite. Quaſi cōſcius ſue infirmitatis dicat: qđ ſanctum iubes abſcondere: quaſve margaritas dare vetas: quas me habere non ſentio? Contra hec ſubijcit: petite. q. infirmus pedibus prius petat vt ſanetur: poſt: querat vt inueniat viam que ad ꝓpoſitum ducat. deinde cum illic venerit vt aperiatur pulſet. Sic prius eſt petitio ſanitatis vt vires dētur animo: quibus qđ precipit iplere poſſit. Viribus acceptis. Secunda eſt inquiſitio vie. Quid enim ſūt vires per deuia euntes? Cum autem via ad deſtinatum perduxerit. Tertia ē pulſatio vt quod clauſum eſt poſſit aperiri: ⁊ hoc bene congruit. Cū enī beata vita actiōe ⁊ cognitiōe cōpleatur: actio deſiderat facultatē virium:

cognitio

a ſ. i. ipm iudiciū eſt cauſa q̄re a deo iudicemini. ſ bono vl' malo. b ſ. i. penis iudicij tui mali puiudicio iudicaueritiſ iudicabimini. a ſ. i. iuxta mēſuram culpe erit mēſura pene ⁊ ſi eterne.

a ⁊ in q̄ mēſurā mēſi fueritiſ: re- a ſ leuiꝰ q̄d qđ ꝯturbat oculū mētiſ: ſ; nō obcecat.

b metiet̄ vob† Quid āt vides feſtū- a ſ grauiꝰ crimē. b ſ interiori intentiōe mētis.

a b

cā i oculo fratriſ tui: ⁊ trābē i oculo c d ſ conſideras.

c tuo nō vides? Aut quō dicis fra- e tri tuo: frater ſine: eijciā feſtucā ꝺ ſ trabes alia lr̄a.

oculo tuo: ⁊ ecce trabs eſt in oculo a ſ appetens videri qđ nō es. b ſ redi ad cautelā tui primū te curās: deinde fratrem.

d tuo? Hypocrita eijce pmū trabē f a ſ antea cecus: q̄ caligine peccati preſſus.

de oculo tuo: ⁊ tūc videbis eijcere a ſ monet diſpēſatores eccl'ie ne dēt ſācrū canibꝰ

e feſtucā ꝺ oculo fratriſ tui. Nolite ſā g a ſ verbū pdicatiōis qđ ñ debet corrūpi. b ſ nō facile inuenies ꝙ ei placeat q̄ margaritas calcat.

ctūm dare canibus nec mittatis a ſ q̄ nō poſſunt reſpicere ab immundicia.

margaritas vr̄as añ porcos: ne h a ſ cōtemptores veritatis vilipendū. ſ porci.

forte conculcēt eas pedibus ſuis a ſ ad volupetates et vitia. ſ canes impugnādo veritatē. b ſ fidei veſtre ſimplicitatē. ſ fidem veſtram: non arcana dei q̄ incorruptibilia ſunt.

f ⁊ canes conuerſi diſrūpant vos. i k a ſ fidē. ſ virtū. ſ ita mundatis oculis ad deū ⁊ primum petite. ſ vitam. ſ ſpē.

g † Petite ⁊ dabitur vobis: q̄rite ⁊ l m

a Quid autē vi. feſtu. Hic oſtēdit ꝙ ꝓximꝰ nō ē temere arguendus. h̄ aūt ꝯtingit qñ ille q̄ arguit eſt in ꝯſimilibꝰ culpis vel maioribꝰ: q̄ talis correctio nō ꝓcedit a charitate: ſ; ex pſumptione: quia ordo charitatis incipit a ſe ipſo. Aduertendum tn̄ ꝙ crimina arguentis: aut ſūt publica: aut occulta. ſi publica: peccat dupliciter arguēdo petō. ſ. pſūptiōis: ⁊ petō ſcandali. ſi aūt ſint occulta: tūc peccat primo mō tm̄. Si tn̄ iſte q̄ arguit pmo peniteat ⁊ poſtea fratrē humiliter arguat: nō peccat. dicit ḡ: Quid āt vides feſtucā. i. petm̄ minꝰ. b In oculo fra. tui. i. in ꝯuerſatiōe ⁊ ꝯſciētia eiꝰ. c Et tra. i. maiꝰ petm̄. d In oculo tuo. i. in teipſo nō ꝯſideras. Trabs enī eſt adulterium reſpectu fornicationis ſimplic̄: ⁊ ſic ꝺ alijs. e Aut quō dic̄ fratri ⁊c. hoc dicūt mali pdicatores ⁊ mali ſacerdotes q̄ ſunt irretiti maioribus peccatis: ꝗ̄ȝ illi q̄s volunt corrigere. f Eijce primū ⁊c. q̄ hic ē ordo charitatis ꝙ a ſeipſo incipiat. g Nolite ſanctū dare canibus. Hic regulat affectū hominis ad ꝓximū reſpectu boni cōferendi: q̄ malis hominibꝰ in petō obſtinatis ex affectiōe carnali ñ ſūt ſacramēta miniſtrāda: vel ſecrete fidei reuelāda infidelibꝰ obſtinatis: q̄ ex p̄dictis ſequit̄ ꝯtēptꝰ ſacramētoꝝ eccl'ie: ⁊ deriſio fidei catholice ⁊ occiſio miniſtroꝝ: ⁊ hoc ē qđ dicit: h Ne forte ꝯculcēt eas pedibus ſuis. videlȝ diuina ſacra: vl' fidei ſecreta: q̄ dicunt̄ h̄ margarite ꝓpt̄ eoꝝ pcioſitatē: ⁊ petōres dicūt̄ porci ꝓpt̄ eoꝝ imūdiciā. i Et canes. i. obſtinati infideles. k Diſrūpāt vos. h̄ ē interficiant. l Petite et dabit̄. Poſtꝗ̄ȝ ſaluator dedit legē euāgelicā: hic oñdit eam obſeruabilē. hec enī ē vnā de ꝯditiōibꝰ legis ſcȝ ꝙ ſit obſeruabilis. Ad obſeruationē ipiꝰ tria faciūt. iploratio diuini auxilij: conatꝰ liberi arbitrij: euitatio mali ꝯſortij. ⁊ ideo iſta tria ponit ꝑ ordinē. ſcd̄m ponit̄ ibi: Intrate ꝑ anguſtā portā. tertiū ibi: Attēdite a falſis ꝓphis. Prima adhuc in duas. q̄ pmo oñdit q̄d req̄rit̄ ad hoc ꝙ oratio ſit exaudibilis ex pte oratiōis. ⁊ ſcd̄o ex parte ipiꝰ orantis. ibi: Pia ḡ. Circa pmū ſciendū ꝙ oratio ē exaudibilis tribꝰ ꝯcurrētibꝰ. Primū ē ꝙ ſit pia. i. ꝺ ptinētibꝰ ad ſalutē. ſcd̄m eſt ꝙ ſit pſeuerās. i. nō interrupta ꝑ aliq̄d orationi contrariū: q̄ nō ceſſat orare qui nō ceſſat bñ facere. tertiū eſt ꝙ oret ꝓ ſe: q̄ lȝ aliquis pie ⁊ pſeueranter oret ꝓ alio: tn̄ effectus orationis poſſet impediri ꝓpter maliciā illiꝰ ꝓ quo orat̄: ſed tribꝰ p̄dictis ꝯcurrentibus ſemꝑ exaudit̄: ⁊ hoc ē qđ notat̄ in tribꝰ vbis hic poſitis. Petite. ſ. pie. m Querite. perſeueranter.

Pulſate

† Mat. 4. c

† Luc. 6. f

† Luc. 11. a

cognitio manifeſtationē rerū. Horū primū petiť. ſcđm queriť: illud vt detur: hoc vt inueniať. Sed in hoc ſecūdo prius eſt cognitio vie ꝙ poſſeſſionis. Et qui veram viā inuenerit perueniet ad poſſeſſionez que tñ pulſanti aperietur.
Aug⁹. Operoſe quidem quid iſta tria inter ſe differant exponenduz puta-ui. Sed longe melius ad inſtantiſſimam petitionem omnia referuntur. Hoc quippe oſtendit vbi eodem verbo omnia concluſit dicens: quāto magis pater veſter qui in celis eſt da-bit bona petentibus ſe: non enim dixit petentibus ⁊ querētibus ⁊ pulſantibus. a Omnis enim qui pe-tit. Ut prebeat conſtantiam perſeuerandi: diligētiaz querendi: fiduciam impetrandi addit: omnis ⁊c.
Supra docuit quid petamus regnuz .ſ. Hic dat cō-fidentiam vt nihil heſitantes petam⁹. Nō denegat ſe petentib⁹ ꝗ ſponte obtulit ſe non petentib⁹: ⁊ que-rentes inuenient eum qui non querētibus dedit vt i-
Apo.3.b uenirēt: ⁊ pulſantibus aperiet: qui clamat: Ecce ego ſto ad hoſtiū et pulſo. b Aut quis. Explanat qđ petendum ſit ⁊ ex humana circa filios beniuolentia diligentiam patris circa nos cōmendat. Petenti-bus chriſtū recta fide non datur lapis offenſiōis nec duricia cordis. Ita ſi petieritis patrē veſtrū chari-tatem ſine qua nil ſūt cetera: vt ſine pane inops ē mē-ſa: cui ꝯtraria eſt cordis duricia. c Si piſcē. Per piſcem fides que ſub fluentis ſpiritusſancti nutritur
Piſcē dicit inuiſibiliū fidem: vel ꝓpter aquaz ba-ptiſmi: vel qꝛ de inuiſibilibus locis capiť: vel qꝛ flu-
Luc.11.b ctibus huius mundi non frangiť. In euangelio Lu-ce ſequiť cōparatio oui ⁊ ſcorpionis. In ouo ſpes ac-cipitur: quia in eo nondū eſt fetus ꝑfectus: ſed fouē-do ſperať. In ſcorpione cui⁹ aculeus retro timendus eſt: accipiť contrariū ſpei .ſ. retro aſpicere cuz ſpes ſe debeat in anteriora extēdere. d Si ḡ vos. Quan-doquidē patres bona tribuūt filijs. ergo multo ma-gis pater noſter ꝗ bonus ē incōꝑabiliter bona dabit petentibus ſe filijs. e Noſtis bona. Scđm ſenſū eorum. bona qui ea pro bonis habent ꝗꝗ̄ et in rerū natura bona ſunt: ⁊ ad vitam iſtā ꝑtinētia: ꝗ malus
Ps.23. non de ſuo dat. Domini enī eſt terra ⁊c. Uel apoſtoli
1.di.i pn mali dicuntur: ꝗtum ad ſe reſpectu dei qui ſolus bo-
10.q.1.c. placuit. nus ex quo omnes boni. Cōſtat ꝙ a deo nō niſi bo-
Rom.8.c na ꝑcipimus qualiacūꝙ nobis videanť. Omnia enī electis in bonum cooperanť ⁊ omniū bonorum ſpiri-tualiū diſtributor eſt: vt opa charitatis impleantur. f Dabit bona. Id eſt ſpiritūſanctum. Uel bona .ſ. eterna que non dantur niſi filijs. g Petentib⁹ ſe. Omniū bonorū ſpūalium diſtributorem: vt opa cha-ritatis impleantur. Unde ſubdit: Omnia ergo ⁊c. h Omnia ergo. Quia amare amantē nature ē: nō amantem xpo cogi beneficijs ad amorem: perfectiōis chriſti eſt. Cū nos priores vt nobis fieri velim⁹ alijs facere iuberet: mox eundē ſenſum aſtruit dicēs: Oīa ergo que ⁊c. Id ē bona que vultis accipe ab alijs: eadem facite illis: vt charitas ꝓximi impleať que ſi-ne dilectione recte nō pōt ꝑfici. Et ideo addit: Hec ē lex ⁊ ꝓphete: qꝛ nec de⁹ ſine ꝓximo: nec ꝓximus di-ligiť ſine deo. Quia nō ex odio vel ex inuidia iudi-candus eſt ꝓximus: ergo qua charitate velletis mo-neri facite alijs. i Ut faciant vobis. Quia addit hoīes: dicit tñ de dilectione ꝓximi. Uñ nec ſubdit: tota lex. relinquit xpo de dilectione dei. Q: ſi dixiſſet: Oīa ꝗcunꝙ vultis fieri vobis facite alijs. vtrūꝙ cō-plexus eſſet: in ꝗbus tota lex: ꝓpter ſalutem hominū ſcriptū ē in ꝓphis ⁊ lege. k Intrate. Et ſi difficile ſit vt alij facias qđ tibi vis fieri: tñ ſic faciēdū ē vt in-tremus. l Per anguſtā. Anguſta ḋriť: nec ab oī-bus inueniť. Nec oēs ꝗ inueniūt p eaz ingrediūť: qꝛ capti ſecli retroeūt. Cuius charitas ſit lata: tñ p anguſta ⁊ ardua abducit hoīez a terra. Quid anguſti⁹ illo foramine qđ vn⁹ ex militib⁹ i latere xpi aperuit: p ꝗđ tñ anguſtas portas iam pene tot⁹ mundus intrauit. m Et ſpecioſa. Hāc ⁊ ſi nō querāt: oēs tñ inueniūt: qꝛ i ea nati. Uoluptas vt mere-trix importuna ſuis oblectamētis oēs inuitat. ⁊ ideo mlti intrāt p eā. Q: an-guſta. Satis anguſtū ē oīa ꝓtermittere: vnū ſolū diligere: vnū ꝗrere: ad vnū ꝗtidie pulſare: ꝓſpera nō ambire: aduerſa nō timere. n Et pauci ſunt. Si pauci inueniūt: pauciores p eā intrare ꝯtendūt. Nemo intrat ſine labore ⁊ ſi-ne animi puritate. o Attendite. Cū dixiſſet artā viā a paucis inueniri: ne forte ſui īplicarēť erroribus pſeudo ꝓphaꝝ adiecit: attēdite. Attēdite. Qđ ſupra latā portā dixit falſos ꝓphas aptius dicit. Attēdite. Licet h̄ đ oīb⁹: ꝗ aliud habitu ⁊ ſermone: aliud ope oſtendūt poſſit accipi: tñ ſpecialiter de

hereticis

a ſ charitate. ſ ad oſtium qđ ē xps: ⁊ inuēto: in
inuenietis: pulſate et aperieť vo- a
ſtare. ſ nō enī diffidēdū. a ſ pie ⁊ ꝑſeuerāť.
ſ qui nō accipit cōſtat eū nō bene petere.
a bis. Omnis enim qui petit acci-
ſ pie ⁊ ꝑſeuerāter.
pit: et qui querit inuenit: et pul-
ſ pie ⁊ ꝑſeuerāter. a ſ oſtdit ꝑ ſile qđ ſit petēdū
b ſanti aperietur. Aut quis eſt ex b+
vobis homo quem ſi filius ſuus
a ſ charitatē: vel xpm ꝗ eſt panis ꝗ de celo deſcē-dit. ſ cordis duriciam.
petierit panem: nūquid lapidez
a ſ inuiſibiliū fidē iter aquas ſcripture latitātē.
c porriget ei? Aut ſi piſcēz petierit
a ſ infidelitatem. ſ venenum perfidie.
nunquid ſerpentem porriget ei?
ſ amatores ſeculi.
d e Si ergo vos cum ſcitis mali no-
ſ vtilia. ſ non veſtra.
ſtis bona data dare filijs veſtris:
ſ cui⁹ ē omne qđ eſt.
quantomagis pater veſter ꝗ in c
ſ in ſanctis. a ſ eterna que dātur filijs tñ.
ſ ſpiritū ſanctū bonū.
f g celis eſt dabit bona petentibus d
ſ qꝛ regnū celoꝝ ꝗrēdū eſt ⁊ iuſticia ei⁹ ergo ⁊c.
a ſ voluntas hic de bonis tñ dicitur.
h ſe? Omnia ergo quecūꝙ vultis e+
ſ dictante charitate.
i vt faciāt vobis homines: ⁊ vos
a ſ id eſt diliges ꝓximum tuū ſicut teipſum.
b ſ ꝗtum ad ꝓximum diligendum. c ſ .i. in h̄ vno impletur. d ſ ſpūaliter intellecta.
facite illis. Hec eſt enim lex et ꝓ- f+
a ſ ad vitam. b ſ ⁊ ſi hec dura: labores ieiunia: tñ amantibus iugū ſuaue eſt. ſ charitatem.
k l phete. Intrate per anguſtā por- g
a ſ quā pauci inueniūt. b ſ ſeculi voluptas.
ſ vbi nulla corporis anguſtia.
m tam: quia lata porta et ſpacioſa b+
ſ errantium via.
via eſt ꝗ ducit ad perditionez: et
a ſ non querūt eam: qꝛ ſponte ſe offert.
multi ſunt qui intrant per eam.
ſ ſed. ſ in ingreſſu ſ in ꝓgreſſu.
Q: anguſta porta ⁊ arta via que i+
ſ quia.
n ducit ad vitā: ⁊ pauci ſūt ꝗ iueni-
a ſ ⁊ qꝛ pauci iueniūt: ergo. ſ .i. diligēť cauete.
b ſ qđ ergo ab illis vbi nec ſpes. ſ qui in humi-litate ambulant ⁊ falſa religione.
o unt eā. Attēdite a falſis ꝓphetis: k+ l

a Pulſate a ⁊ ape. vob. ex ꝗ ptꝫ ꝙ loquiť de oratiōe facta ꝓ ſe eū dicit: Et apieť vobis: et qꝛ iſtis trib⁹ ꝯcurrentibus ſemp exaudiť. ideo ſubdiť: Oīs enī ꝗ petit ⁊c. Sequiť: b Aut ꝗs ex vobis hō ⁊c. vbi declarať qđ dictuꝫ ē ꝑ exēplū: qꝛ ſi hoīes ꝗ tā ꝓni ſūt ad malū. ⁊ iđo dicūť mali: tamē filijs ſuis petētib⁹ ab eis bo-na dāt ill: multo forti⁹. c Pater veſter ꝗ i ce-lis ē. ꝗ ex natura ſua ē bonus: ꝑ eſſentiam. d Dabit bona pe. ſe. ſcꝫ gratiam ⁊ gloriam. e Oīa ḡ. Hic oſtēdiť ꝑ qđ oratio ē exaudibi-lis a pte orantis: qđ fit qñ iuſte viuit: faciēdo alteri qđ ſibi vult fieri: ⁊ h̄ ē qđ đr: Oīa ḡ ꝗcū-ꝙ vultis ⁊c. oīa enī ꝑ-cepta ordinātia hoīem ad ꝓximum nō ſūt niſi ꝗdā ꝯcluſiōes deriua-te ex iſto ꝑncipio: ſicut i ſpeculatiuis hoc ꝑnci-piū. De ꝗlibet affirma-tio vel negatio: ſe habet ad oīa que ſequunť ex ipſo. ⁊ ꝓpť hoc ſubdiť: f Hec ē enī lex ⁊ ꝓphe. Intrate per anguſtaz. Hic ponit ſcđꝫ qđ reꝗ-riť ad legis euangelice impletionē .ſ. liberi ar-bitrij conat⁹: qꝛ lex da-tur de actib⁹ virtutū: ⁊ maxīe lex euāgelica ꝗ ē ꝑfectiſſima: virt⁹ aūt ē circa bonū ⁊ difficile. ⁊ iđo ad ipletionē ei⁹ reꝗ-riť conat⁹ hoīs. et hoc deſignať. cū đr: g In-trate p an. portā: quia lex euāgelica ē porta i-trandi ad gliaꝫ. đr aūt anguſta ꝓpter artitudi-nē virtutis ꝗ ꝯſiſtit in medio: ⁊ ſm ꝙ dicitur ij. ethicoꝝ: difficile ē at-tingere medium ſed fa-cile ē deuiare a medio: ſicut ſagittātibus diffi-cile eſt ꝑcutere ſignum ſed facile eſt deuiare a ſigno. Et ſic ē de bono virtutis: qꝛ bonū con-tingit vno modo: ma-lum autē omnifariam. ad hoc enim ꝙ act⁹ ſit virtuoſus oportet ꝙ ſit bonus de genere et ex omnibus circūſtantijs qđ difficile ē ꝯcurrere: ſed actus efficitur ma-lus ex ſingulis defectibus: qđ facile eſt cōtin-gere: ⁊ hec deſignanť cum đr: h Lata por-ta ⁊c. quia multi inueniunť defectuoſi: ſm ꝙ deſcribiť Eccleſiaſtes. j. Stultoꝝ infinit⁹ eſt nu-mer⁹ ⁊ pauci valde iueniunť virtuoſi: ⁊ hoc ē qđ ſubdiť: i Q: anguſta ⁊c. et ptꝫ. k At-tēdite a falſis. Hic poniť tertiū qđ reꝗriť ad impletionē legis euangelice .ſ. vitatio falſe do-ctrine. dicēs: Attēdite .i. diligēter cauete. l A falſis ꝓphis .i. doctorib⁹ heretic. ꝓpha enī vno mō idem ē qđ ꝓlocutor: ⁊ qꝛ venenū nō ꝓpinať niſi melle tinctū. iđo ſubdiť ibi.

Tob.4.c
Luc.6.e
Luc.13.e

Qui ve.

¶ heretici: q̄ quadā pietat' veſte tecti' venenato aīo ⁊ intentiōe nocēdi lupi ſunt rapaces: vl' exteri⁹ ſi copia daꝛ ꝑſequēdo vl' interi⁹ corrumpendo.
a Ad vos in. In ꝯſpectu hoīm ſīles miſtris iuſticie dū ieiunāt: orāt: elemoſynas dāt: ſed nō ſunt eoꝝ fruct⁹: q2 ꝓ vitio eis reputaꝛ. b A fructib⁹ eoꝝ. Hiero. Non a veſte: ſed ab opib⁹: qđ de manifeſtis accipiꝛ. Qnō ab eis: q2 vt ſpina nō facit vuā: ſic bona arboꝛ bonū fructū. mala malum: ⁊ nō ecōuerſo. A fruc. e. Quia fideles opprimūt. deū ſi nō verbis factis blaſphemāt. Maxime aūt ꝑ impatientiaꝫ diſcernūꝛ ī tpe aduerſitat'. Ieiunia ei ⁊ orōnes ſunt ſimulat' ſicut ⁊ bonis: ſ; nō debēt oues pelles ſuas deponere: ⁊ ſi aliqñ eis lupi ſe cōtegāt.

Allego. c Nunqd. Allego. Spine ⁊ tribuli ſunt heretici: a qb⁹ nullus ſapiētū ſeritatē vl' veritatē poterit inuenire: ſed ꝯſcindūt ⁊ cruentant approximātes. Vel ſpine ⁊ tribuli cure ſunt ſeculi: punitioneſq; vitioꝝ. Vua ⁊ ficus: dulcedo noue conuerſatiōis quā xp̄s in nob̄ eſuriit: ⁊ feruoꝛ dilectionis q̄ letificat coꝛ hoīs. Nō ḡ de ſpinis ⁊ tribulis vua et ficus: q2 mens adhuc veteris hoīs ꝯſuetudine preſſa pōt ſimulare: nō ferre fructus noui hoīs. Or ſi aliqñ dicta vl' facta maloꝝ ꝓſunt bonis: nō h̄ faciūt mali: ſed fit de illis ꝯſilio dei: q2 nō eoꝝ fruct⁹ eſt: ſed vitis que ſup ſpinas aliqñ exuberat. Sed carpend⁹ eſt botr⁹: ſpina cauenda. Vitis xp̄us. Sui: palmites. qui ferunt vuas. i. opa ſpūs q̄ inebriāt mentē. d Sic: id eſt ſm̄ p̄dictā impoſſibilitatē: q2 de mala radice nō pōt fruct⁹ ſuauitat' erūpe. Expectādi ſūt boni fructus de bona arboꝛe. Arboꝛ bona vel mala: nō natura q̄ in oīb⁹ bona a deo ē creata: ſ; voluntas bona vl' mala. Fruct⁹: opa q̄ nec bona male volūtat' pñt eſſe: nec mala bone volūtat'.

Fruct⁹ bone arboꝛ': gaudiuꝫ: pax: patientia: longanimitas ⁊c̄. Quos fruct⁹ nō niſi bona voluntas parturit. Sic ecōtrario malos mala intētiō nutrit. e Nō po. ⁊c̄. Nō ait: non pōt mala arboꝛ bona fieri: vl' bona mala: q2 paul⁹ de pſecutoꝛe fact⁹ apl's: ⁊ aīa manēte integra natura. affectu voluntat' corrūpiꝛ: vel in meli⁹ mutaꝛ.

Volūtas vniuſcuiuſq; arboꝛ bona vel mala. Et ſicut arboꝛ radicaꝛ in terra: ſic volūtas ī aīa.

Fructus male arboꝛis ſunt opa carnis. ſ. foꝛnicatio: imūdicia: luxuria. f Oīs ar. Hac ſententia hypocritas ⁊ pſeudo ꝓphas dānat: et qđ ſ̄. docuit de cordis mūdicia hoc exēplo ꝯfirmat: q̄ nemo de mala intentiōe fructū bonuꝫ pcipit: nec de bona niſi bonuꝫ metit. g Igiꝛ ex fruc. Quaſi di. a falſis ꝓphis attēdite: ⁊ ex fructibus eos cognoſcite. Ex fructib⁹. Quia licet dicāt: dn̄e dn̄e: nō ꝯtinuo ſunt credēdi. hoc aūt dicunt vt a vobis recipianꝛ. Vere dicere dn̄s ieſus: eſt ī coꝛde credere: oꝛe cōfiteri: opibus atteſtari. nam vnū ſine altero negare eſt. h Nō oīs q̄ dicit. Sicut cauēdi ſunt q̄ hñt ſpeciē bone vite ꝓpter dogma nequicie: ſic ⁊ hi ecōtrario q̄ cū integre fidei ⁊ doctrine ſint: turpiter viuūt. Vtrūq; enim neceſſe eſt vt ⁊ opus ſmone ⁊ ſermo opib⁹ cōꝓbetur. Qui dicit: dn̄e dn̄e. Iter regni dei eſt obedientia nō noīs nūcupatio. Non eſt h̄ illud vere ⁊ ꝓpꝛie dicere vbi ꝓlatio diſcoꝛdat a volūtate.

1. Coꝛ. 12. a de quo Apl's ait: Nemo pōt dicere dn̄s ieſus niſi in. ſ. ſ. i Multi dicēt. Maxime aūt cauēdū eſt ab his qui ꝓpter nomen xp̄i etiā miracula hñt: que cū ꝓpter infideles dn̄s fecerit: monuit tamen ne a talib⁹ decipiamur: putātes ibi eſſe inuiſibilē ſapientiā vbi ē viſibile miraculū. Vñ adiungit: Multi dicēt ⁊c̄. E mundo ergo ⁊ ſimplici oculo opus eſt vt inueniaꝛ via ſapientie inter tot deceptiōes. Non ſolum q̄ verbotenus nominānt non recipiunꝛ: ſed etiā hi qui ſine operibus ꝓphetant ⁊ demonia eijciunt ⁊ virtutes faciunt. Sicut cauere monuit a falſis ꝓphetis: ita ab his qui demonia eijciunt ⁊ virtutes faciunt.

Prophetare: virtutes facere: demones eijcere: interdū nō eſt meritū illius qui operatur: ſed inuocatio nominis chriſti hoc agit ad damnationem inuocātis: ob vtilitatem eoꝝ qui vident vel audiunt. Et licet deſpiciantur qui faciunt: deus tamen cuius inuocatio facit: honoꝛatur.
k Nunq̄ noui vos. Non nouit lex tenebꝛas: id eſt non aſpicit: quia ſi aſpiceret tenebꝛe non eſſent. l Qui operamini iniquitatem. Non qui operati eſtis: ne tollat penitentiam: ſed qui in iudicio: licet non habeatis facultatem peccandi: tamen habetis affectum.

¶ Omnis ergo

ſ vt decipiant.
a qui veniūt ad vos in veſtimētis
a ſ ⁊ iō cauete ne vos dilaniēt blandicijs ⁊ ſimulationibus. a ſ quō illi dinoſcantur.
ouiū: intrinſecus aūt ſūt lupi rapaces † A fructib⁹ eoꝝ cognoſcetꝭ
b a ſ ⁊ ſi ſuper eas pendeant vites: non tamen de eis: quia non ſunt in vite.
c eos. Nunqd colligunt de ſpinis
ſ non.
d vuas: aut de tribulis ficus? Sic b†
ſ vt de ſpinis nō colligūꝛ vue. ſ volūtas bona.
omīs arboꝛ bona fructus bonoſ
ſ voluntas mala.
facit: mala autē arboꝛ fruct⁹ ma †
a ſ non enim aliter. b ſ dū bona eſt. ſ q2 a radice fructus arboꝛis pullulat.
e los facit. Non pōt āt arboꝛ bona
ſ dū mala eſt.
fruct⁹ malos facē: neq; arboꝛ ma
ſ ſed nō impune. ſ omīa.
f la fruct⁹ bonoſ facere † Oīs arboꝛ c
a ſ de numero fidelium ſeparabitur.
que nō facit fructū bonū excide
a ſ qui parat⁹ ē diabolo ⁊ angelis ei⁹. b ſ q2 mala arboꝛ nō poteſt facere fructū bonū.
g tur ⁊ in ignē mitteꝛ. Igitur ex d
fructibus eoꝝ cognoſcetis eos.
ſ confitentur ſe noſſe deum: factis aūt negant.
h † Nō oīs q̄ dicit mihi dn̄e dn̄e intra e†
bit in regnū celoꝝ: ſed q̄ facit vo f
a ſ qui modo ſcōs ꝑ fidē inhabitat ꝑducit eos ad viſionē pacis.
luntatē pr̄is mei q̄ in celis ē: ipſe
i intrabit ī regnū celoꝝ † Multi dicent mihi in illa die dn̄e dn̄e: g†
a ſ vt balaam ⁊ caiphas. b ſ quaſi organo noſtro tu ꝓphetaſti.
nonne in nōmine tuo ꝓpheta h
a ſ vt in actibus aploꝝ filij ſacerdotis exorciſte.
uim⁹: ⁊ ī noīe tuo demonia eieci i
a ſ ecce non magnum eſt virtutes operari.
mus: ⁊ in noīe tuo virtutes mul k
a ſ qui aliquando dicere diſſimulaui.
tas fecimus: et tunc confiteboꝛ l
a ſ vl' nō. b ſ ī nullo approbaui ſed reprobaui.
k illis quia nunq̄ noui vos † Diſce
l dite a me oēs q̄ opamī iniqtatē.

a Qui ve. ad vos ī ve. ouiū. q2 falſaꝫ doctrinam palliāt apparētia xtutū: ⁊ q2 nō pñt vitari niſi cognoſcanꝛ: ⁊ nō pñt cognoſci ex apparētia exterioꝛi. iō ſubdit vnde debeāt cognoſci. ſ. ab opib⁹. ꝓpter qđ dicit: A fructib⁹ eoꝝ ⁊c̄. Seqtur: b Oīs ar. bo. ⁊c̄. arboꝛ bona dꝛ h̄ hō hñs volūtatē bonā: ⁊ talis vt ſic ſp facit op⁹ bonū. Et ſilr arboꝛ mala eſt hō hñs malā voluntatē: ⁊ iſte ſp facit malū actū: ſic eñ ſedens inq̄ntū ſedēs nō pōt ambulare. vñ ī ſenſu cōpoſito falſa ē: quia ſeqreꝛ q̄ ſederet ⁊ ābularet ſil'. ī ſenſu tñ diuiſo eſt vera: q2 ille qui ſedet nunc pōt poſtea ambulare: ſic hñs bonā voluntatē dū retinet eā non p̄t male agere: q2 ad bonitatē voluntatis reqrunꝛ oēs circūſtātie bone. hō tñ hñs bonā volūtatē nunc: p̄t eā dimittere: ⁊ ſic male agere. ⁊ ꝓpter hoc ſubdiꝛ: c Oīs ar. q̄ nō fa. fruc. bo. excideꝛ. ſ. ī moꝛte qñ a vita p̄nti ſeparabiꝛ. d Et in ig. mitteꝛ. ſ. gehenne: ⁊ ſic apparebit fruct⁹ talis arboꝛis. ꝓpter qđ repetit: Igiꝛ a fructib⁹ eoꝝ ⁊c̄. e Non oīs q̄ dicit: Oſtenſo q̄d reqriꝛ ad leg' impletionē: oñdit ꝯſir q̄ alia non ſufficiūt ſine iſtis ad ſalutē: q2 inter alia illa q̄ videntur magis ſufficere ad h̄: eſt cōfeſſio fidei vel opatio miraculoꝝ vel ꝓphetia: vel iſta cōiuncta ſil': ⁊ tñ nō ſufficiunt. ꝯfeſſio eī fidei ſine operibus nō ſufficit: q2 talis fides moꝛtua eſt: vt dꝛ Iaco. ij. ⁊ h̄ eſt qđ dicit: Nō oīs q̄ dicit mihi dn̄e dn̄e ⁊c̄. confitendo fidē catholicam: niſi aſſint opa. ideo ſubditur: f Sed q̄ facit voluntatem ⁊c̄. ſilr ꝓphetia non ſufficit ad ſalutē: q2 aliqñ daꝛ malꝭ hoībus: ſicut ipī balaaꝫ: vt ptꝫ Num. xxiiij. ⁊ iō dicit: g Multi dicent mihi ī illa die. ſ. iudicij extremi. h Nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. Silr nec eiectio demonū: q2 aliqñ ꝑ malos homines talia fiūt ad inuocationē noīs xp̄i: ad declarationē virtut' xp̄i: licet ipī inuocantes ſint mali: ſicut hr̄ Act'. xix. q̄ quidā īfideles eijciebant demones dicēdo: Adiuro vos ꝑ chriſtū quē Paulus p̄dicat. Verūtamen q2 tales indigne aſſumūt nomē xp̄i: iō ſup ipos aliqñ daꝛ ptās demoni: ſicut in eodē ca. dꝛ. et h̄ eſt qđ dꝛ: i Et in no. tu. de. eiecim⁹. Silr nec miraculoꝝ opatio: q̄ ſilr aliqñ ꝑ malos fiūt ad inuocationē noīs xp̄i: nō ꝓpter merita inuocātiū: ſ; ad fidei xp̄i ꝯfirmationē. ⁊ h̄ eſt qđ dꝛ. k Et in no. tu. xtutes multas fecimus. Ratio aūt oīm p̄dictoꝝ eſt: q2 ſūt grē gratis date q̄ danꝛ p̄ncipaliꝛ ad vtilitatē cōmunē eccleſie: ⁊ iō ad vtilitatē ſinglar' ꝑſone. ⁊ iō aliqñ ꝑ malos hoīes a deo nobis dantur: ſicut bona elemoſyna aliquādo datur a bono domino mediante malo ſeruo. ꝓpter quod ſubditur: l Et tūc cōfiteboꝛ ⁊c̄. noticia. ſ. approbationis ſed reprobationis. ꝓpter qđ ſeqtur: Diſcedite ⁊c̄. ⁊ patet littera.

† De regu. iu. c. 2.
C
† De deci. c. q̄uis. ſ. 3. c
† Lu. 9. g
† 1. q. 1. ꝓphetauit.
D
† Pſ. 6. Luc. 13. f

B a Oīs ḡ q̄ au. ⁊c. Quaſi. oīa p̄dicta bene tenēda ſunt: q2 q̄ tenet aſſimilabiẗ xp̄o: q̄ non tenet: diabolo. Qui audit hec q̄ in monte habita ſunt. Qd̄ dicit vt oſ̄dat ſermonez in monte habitū oīb⁹ p̄cept. qb⁹ xp̄iana vita īformaẗ eſſe pfectuz.
b Aſſimilabitur. Quia ſicut xp̄s de p ſonis varijs vnā eccleſiā ↄſtruit: erudit: regit in vitā dedicatur⁹ eternam: ſic iſte varijs virtutib⁹ ppetuā māſionē ſibi edificat: ⁊ ī futura dedicatione cum xp̄o letabitur. c Viro. Illi q̄ dicit vt ſapiēs architectus fundamentū poſui in chriſto.
1. Cor. 3. c.
d Qui edificauit ⁊c. ille edificat ī chriſto q̄ qd̄ audit ab illo facit. e Supra petrā. A qua petr⁹ nomen accepit p firmitate fidei. i. ſup ſeip̄z edificauit eccl'iam.
f Et deſcendit ⁊c. Trib⁹ modis diabolus īpugnat: carnis ↄcupiſcentia: exteriorib⁹ mundi oblectamētis. vel per ſe cum vniuerſos vent⁹ impulſionū laxat.
g Pluuia. Concupiſcētia: a qua quiſq̧ tentatur: q̄ ſenſim rigorē fidei emollit: q̄ ſi non pficit: maiora flumina eueniūt.
h Qui audit verba mea ⁊c. Exterius. Et ideo nō h3 excuſationē: ſed eſt ruina eius magna: q2 monita ſalutis ↄtēpſit.
i Domi ſtulto ⁊c. De quo d2: Inimic⁹ homo h̄ fecit: cui⁹ opera omīa inſtabilia ſunt ⁊ ruine patent.
A
k Super arenam. Qualiacunq̧ ſint q̄ ſup concupiſcentiam vitiorum fundanẗ non ſtabunt. l Et cecidit ⁊c. Omis ↄſcientia que fixa in deū ſpe nō pmanet: in tēptationibus nō valet ſubſiſtere. Et tanto ampli⁹ agitur: quāto plus in his q̄ mūdi ſunt a ſuperiobus diſiūgiẗ: ⁊ vere omēs mali vel ficte boni ingruente q̄libet tēptatiōe peiores fiunt.
m Turbe. Vel aliqui in turba: quia infideles: vel potius omēs de excellentia ſapiētie.
n Cum aūt deſcendiſſet ¶ Ca. VIII
Poſt deſcenſionem dn̄i de monte q̄ntum interuallu3 fuerit anteq̄3 capharnaum intraret nō apparet. In ip̄o autem interuallo leproſus mundatus eſt. Qd̄ Mattheus ſuo loco dicit (Lucas vero alibi recordatus eſt) qui poſt verba illa dicit chriſtum intraſſe capharnaum: nō tamen oſtēdit poſt quantū temporis interuallum. Cū deſcendiſſet. Scd̄m Lucā: ⁊ in campeſtri loco ſmonem quem iam forſitan. S. habuerat eis feciſſet. Secute ſunt eum turbe multe. Alij propter charitatem. Alij propter doctrinaz. alij propter admirationem ⁊ curationem.

a ſ q2 nō hos: nouit igiẗ eos q̄ mādata ei⁹ cuſtodiūt. ⁊ hoc eſt ergo. b ſ intelligit. ſ nō ſonum.
a Ois ergo qui audit v̄ba mea hec a†
a ſ in futurū prouidenti.
b c ⁊ faciet ea: aſſimilabiẗ viro ſapi
a ſ aut argētū vl' lapides p̄cioſos. ſ vnā celeſtē
d enti qui edificauit domum ſuam
ſ chriſtum. a ſ aerie prātis ipugnatio.
e f g ſupra petram: ⁊ deſcēdit pluuia: b c
a ſ potentum pſecutio. b ſ mine: blandicie: vl' maligni ſpiritus.
⁊ venerūt flumina ⁊ flauerūt ven d e
a ſ hec omia. b ſ edificiū virtutū. c ſ vel ſuaz.
ti: et irruerūt in domum illam et f g
a ſ q2 ſtat fundata: nō ſibi ſed xp̄o tribuitur.
nōn cecidit. Fundata enim erat
a ſ que ergo cadit non edificatur in chriſto.
b ſuprā petram. † Et omis qui au b
dit verba mea hec ⁊ non facit ea:
a ſ gentili vel iudeo vel diabolo. b ſ qui non puidet.
i ſimiẗ erit viro ſtulto q̄ edificauit
k domū ſuā ſup arenam: et deſcen i†
a ſ in ſpe terrenoz: qui arene cōparanẗ ppterea: q2 labiles ⁊ a vēto ſūt cito mutabiles. ſ q̄ ē fluida
dit pluuia ⁊ venerūt flumina et
ſ maligni ſpiritus.
flauerūt vēti et irruerūt ī domū illā
a ſ perijt. b ſ ite maledicti in ignem eternum.
ſ quia eterna.
l ⁊ cecidit: fuitq̧ ruina ei⁹ magna. k
a ſ q2 nihil impfectionis habet hic ſermo.
Et factū eſt cū cōſūmaſſet ieſus l
m verba hec: admirabanẗ turbe ſu m
per doctrina ei⁹. † Erat eni docēs n†
a ſ vt dn̄s. moyſi addebat q̄ minus erāt: vel commutabat figuras in lucem. b ſ qui tm̄ ea que in lege data ſunt infirmis docuerunt.
ſicūt ptātē hn̄s ⁊ n̄ ſic ſcribe eoz ⁊
pharisei. ¶ Ca. VIII
n C Um autem deſcēdiſſet o

a Omnis ḡ. Poſtq̄3 ſaluator poſuit leg' ſue explicationē: ⁊ oſ̄dit ei⁹ obſeruatiōis poſſibilitatē. hic ↄñr inuitat ppl'm ad obſeruationē: q2 ei⁹ auditio inutilis eſt: niſi ſequaẗ opis ipletio. ⁊ h̄ eſt qd̄ dicit: Ois ḡ. q̄ ⁊c. i. bonoz operuz ↄſtructionē. b Supra petrā. i. xp̄m. talis eni facit opa bona de genere ⁊ recta intentiōe. q̄ duo reqruntẗ ad impletionē leg' euāgelice. c Et deſcē. pluuia. i. tēptatio carnal' laſciuie. d Et vene. flumia. cupiditat' ⁊ auaricie. e Et flauerūt vēti. vanitat' ⁊ ſupbie. f Et irru. in do. illā. p importunitatē tēptationū. g Et nō cecidit. a ſtabilitate. ſ. v̄tutiſ. cui⁹ rō ſubdiẗ cū d2: Fūdata eni erat ⁊c. ⁊ p oppoſitū: h Ois q̄ audit ⁊c. i. ſup mobile fundamētū: qd̄ facit ois q̄ intētionē ſuā ponit ſupra aliud q̄3 ſupra ip̄m deū: q2 ois creatura mutabiẗ eſt. i Et deſcēdit plu. ⁊c. pt3 ex p̄dict'. Seqtur: k Fuitq̧ ruina ei⁹ magna. q2 p̄mo fuit ī foueā culpe: et poſtea in foueā gehēne: q̄ ruina ē magna: q2 irrepabiẗ oīno. l Et factū ē. Hic poniẗ ↄcluſio oīm p̄cedētiu3: vbi oſ̄diẗ eminētia doctrine xp̄i p h̄ qd̄ d2: m Admirabanẗ turbe ⁊c. q2 vt pt3 ex p̄dict'. docebat eminētiſſimas v̄tutes: ⁊ impfectionem leg' ſupplebat: ⁊ nō ſolū terrena bona ſ celeſtia pmittebat. Doctrinā etiā ſuā mirabilr ↄfirmabat. pter qd̄ dicitur: n Erat eni docēs ⁊c. Sic aūt nō docebāt iudeoru3 periti. ſ. ſcribe ⁊ phariſei. ¶ Ca. VII

Moraliter.

c† Nolite iudicare ⁊c. † Luc. 6. g Hylari⁹ exponit h̄ de temerario iudicio ↄtra deū q̄ aliq̄ deū iudicāt iniuſtū qn̄ vidēt bonos deprimi ⁊ impios exaltari. Iudicia nāq̧ dei ſemp ſūt iuſta lic3 nob̄ occulta. a† Quid aūt vides feſtucā in oculo fratr' tui ⁊c. Chryſ. Talci pctm̄ modicū eſt ⁊ feſtuca q̄tū ad pctm̄ ſacerdot' qd̄ trabi cōparaẗ. f† Nolite ſcm̄ dare canibus. Chryſ. Quia baptiſm⁹ ⁊ alia ſacra nō ſunt danda niſi fidē hn̄tib⁹. myſteria veritatis q̄ ſunt margarite nō ſunt dande niſi deſiderātib⁹ veritatē ⁊ cū hūana rōne viuētib⁹. ſi eni porcis eas miſeris. i. cenoſe vite delectatiōe grauat': nō intelligēt p̄cioſitatē eaz: ſed eſtimabūt eas ſiles fabul' mūdialib⁹: ⁊ eas actib⁹ ſuis carnalib⁹ ↄculcabūt. k† Petite ⁊ dabiẗ vobis ⁊c. Remigi⁹. Petim⁹ orādo: q̄rim⁹ recte viuendo. pulſam⁹ pſeuerādo. b† Aut qs ex vo. hō quē ſi petierit fili⁹ ſu. pa. ⁊c. Remigi⁹. Per pane3 intelligiẗ ſpūalis doctrina. p piſcē baptiſmat' vnda. p lapide3 ignorātia. p ſerpentē diaboli aſtutia deſignatur. † Mar. 1. c. Luc. 2. g. c. 4. c
c† Oia ḡ q̄cūq̧ vultis vt faciāt vobis ho. ⁊c. Aug⁹. Volūtas nāq̧ nō eſt niſi in bonis. Nā in mal' cupiditas d2 ↄpzie: nō volūtas. f† Hec eſt eni lex ⁊ pphete. Ro. xiij. Qui pximū diligit legē impleuit. b† Lata eſt porta q̄ ducit ad pditionē ⁊c. i. diabol⁹ extenſiōe ſupbie dilatat⁹. i† Et anguſta porta ⁊ arta via ē que ducit ad vitā. hoc ē xp̄s hūilitate cōſtrictus. k† Attēdite a falſis pphis ⁊c. h̄ exponi pōt de demonib⁹ in angelos luc' ſe trāfferētib⁹ vt iuſtos decipiāt: iō d2. j. Ioh. iiij. Nolite credere oī ſpiritui: ſed pbate ſpūs vtrū ex deo ſint. b† Omis arbor bo. ⁊c. h̄ eſt hō radicat⁹ in charitate. † Mala aūt arbor ⁊c. h̄ eſt hō radicat⁹ in iniq̄tate. e† Nō oīs qui dicit mihi dn̄e dn̄e ⁊c. h̄ eni facto dicunẗ hypocrite ſanctitatē exteri⁹ ſimulātes. g† Multi dicēt mihi ī illa die ⁊c. Iſti ſunt bn̄ docētes ⁊ male viuētes. a† Ois ḡ q̄ au. v̄. mea hec ⁊ fa. ea aſſi. viro. ſapi. ⁊c. vir ſapiēs eſt hūilis. Prouer. xi. Vbi hūilitas ibi ⁊ ſapia. Vir aūt ſtult⁹ ē ſupbus: q2 ſtult⁹ d2 q̄ſi ſtatu alt⁹. oīs aūt ſupb⁹ altiorē ſe reputat q̄3 ſit ī veritate. Sapiēs igiẗ edificat ſupra petrā. i. xp̄m. oīa opa ſua bona faciens pter ip̄m. ſtult⁹ āt edificat ſup arenā q̄ eſt t̄ra mobiẗ. nā opa ſua facit pter gl'ia3 hūanā q̄ eſt iſtabiẗ. i† Et deſcēdit plu. ⁊c. p quā ſignificaẗ tēptatio carnal' laſciuie. p ventos v̄o tēptatio ſupbie. p flumīa v̄o impet⁹ tribulatiōis hūane. per hec aūt edificiū hūilis nō lediẗ: ſ edificiū ſupbi totaliẗ diſſipaẗ. n† Erat eni docens ſic ptātē hn̄s. i. ſuā doctrinā ↄfirmās p opa miraculoſa. Ceteri doctores q̄ nō pn̄t h̄ facere doctrinā ſuā ↄfirmare debēt p opa virtuoſa. ¶ Ca. VIII
o Cum aūt deſcēdiſſet. Lege data. Hic ↄñr poniẗ ei⁹ ↄfirmatio p miracula in h̄ ca. ⁊ ſeq̄nti. ⁊ ē ſiliſ pceſſus ī vtroq̧: ſ in h̄ ca. p̄ncipaliẗ ponuntur q̄dā miracula ad ↄfirmationē euāgelice leg'. In ſeq̄nti v̄o q̄dā miracula ad declarationē deitat' ip̄i⁹ legiſlatoris. ibi: Et aſcēdēs ieſus. In h̄ ergo ca. ſic pcedit: q2 p̄mo euāgeliſta deſcribit quedā miracula ad credētiū vocationē. ſcd̄o q̄dā miracula ad vocatoz cōfirmationem. ibi: Et aſcendēte eo. Prima in duas. q2 p̄mo poniẗ miraculoz opatio. ſcd̄o quorundam ad fidem chriſti cōuerſio. ibi: Videns ieſus turbas. Prima in tres: q2 primo deſcribiẗ curatio leproſi: et ſcd̄o paralytici. ibi: Cū aūt introiſſet capharnau3. tertio laborantis calore febrili. ibi: Et cū veniſſet ieſus. Prima in duas: q2 p̄mo curatio leproſi

B Myſtice

Phil.2.a Myſtice aūt. Cū deſcendiſſet.i.cū ſe exinaniret:formā
ſerui accipiens ſecute ſunt eum turbe multe:q2 qui prius
in iudea noti erat. Tunc in vniuerſa terra mirabilis fa-
ctus eſt. Q2 aūt poſt ꝑcepta manū extendens leproſuz ſa
nat:ſignificat eos q̄ de illis precept̄ implēdis dubitant:
ſuo auxilio ab huiuſmodi varieta
te mūdare. Non exprimit̄ certus
curatiōis locus vt oſtendatur nō
vnū populū alicui̕ ciuitatis:ſed
omnes ſanare. a Adorabat.
Priuſq̄ peteret:cultuz diuinita-
tis oñdit. b Si vis potes. De
voluntate nō (quaſi pietat̄ incre-
dulus) dubito:ſed q̄ſi mee collu-
uionis cōſcius nō preſumo.
c Extendens. Poſt ſermonez ꝛ
miracula facit:q̄bus ſermo apud
auditores cōfirmatur. d Te-
tigit. Non quin ſine tactu ſanare
poſſet. Sed vt indicet ſe nō ſubie-
ctum eſſe legi:ſed dn̄m legis:qui
nō timet contagiū. Tetigit.pro
pter humilitatem:vt nos doceret
nullū ſpernere ꝓ aliqua corporis
maculatione. Apparet ſupra le
gem (que leproſum excludit) eſſe
Mat.5.b gratiā:que ſanat eum. vt ait: Nō
veni ſol.le.ſed adim.ꝛc̄. e Vo
lo. Eo ſanauit genere quo fuerat
obſecratus. Deinde imperat. Mū
dare:ecce poteſtas. f Vide
ne.dixe. Taceri iuſſit:nec tñ tace-
ri potuit. Nō q̄ aliq̄d voluit ꝛ nō
potuit:ſed dat exemplū vt ſui in
magnis que faciūt latere velint:
ſed vt proſint alijs:prodant̄ inui-
Mar.1.d ti. Ne dixe. Nunc tñ Marcus
vbiq̄ hoc ꝑdicaſſe dicit:q̄ſi euan-
geliſta fact̕ ſit. g Vade. Mit
tit ad ſacerdotes ꝑpter humilita-
tem:vt ſacerdotib̕ deferat hono-
rem:q̄b̕ lex iubet mūdatos mu-
nera offerre:ꝛ vt vidētes credant
ei:vel ſi nō credūt:inexcuſabiles
ſint:ꝛ ne legē frangere videretur.
Oſtende te ſacerdoti:vt ſacerdos
nō legis ordine:ſed gr̄a dei ſupra
legē curatū eſſe intelligat. Offer:
q2 legē nō ſoluo:q2 nonduz cepit
verū ſacrificiū. In teſtimoniuz.i.
domino credant ſi impietat̄ lepra
diſcedat. In teſtimoniū ſpiritu
alis curatiōis:offerenduz eſt mu-
Typice nus ſpirituale: Typice. Lepro-
ſus genus humanū ſignificat plenū lepra:quod extenta
manu.i.verbo dei hūanā ɔtingente naturā a priſci erro
ris varietate mūdat̄:vt diu abomiabiles et ſequeſtrati:
1.Cor.3.d iam queāt tēplo reddi. Templū dei ſanctū eſt:quod eſt̄
Ps.109. vos. Et ſacerdoti offerri.de q̄ dr̄: Tu es ſa.in eter.ſm or-
Ro.12.a di.mel. Et offerūt ꝓ emūdatiōe corpa ſua:hoſtiā viuētē:
Luc.7.a ſctām:deo placentē. h Acceſſit ad eū cē. Lucas rē vt
geſta ē narrās:dicit eū miſiſſe ſeniores iudeoꝝ. Sz matthe
us cā breuitat̄ eū cui̕ fides laudat̄:cui̕ deſideriū ꝛ vo-
lūtas defert̄:maluit prudēt̄ dicē acceſſiſſe q̄ eos ꝑ q̄s mā
Mar.5.c dabat. Ut mlier q2 credidit maḡ dr̄ tetigiſſe xp̄m q̄ tur-
be que cōprimebāt. Ita cēturio q̄ magis credidit:eo ma-
gis acceſſit. Tria dicit:iacet:paralyticus:torquetur:vt ꝛ
aīe ſue anguſtias indicet:ꝛ dn̄m ad miſcd̄iam cōmoue-
ret. Et hec ei glia:q̄ ſic rogauit ꝓ ſeruo:in quo diſcamus
ſic miſereri ɔſeruis. i Ego veniaz. Magna hūilitas
q̄ ſeruuz dignat̄ viſitare:qd̄ fides centurionis meruit:q̄
ex gentib̕ credit.ꝛ humilitas:q̄ ſe indignū iudicat.cui̕
tectū intret.ꝛ prudētia:q̄ vltra carnē diuinitatē latentez
Joh.4.f videt. Ad filiū reguli venire noluit:ne diuitias honora-
re videret̄:ꝯ ſuilē ɔditiōem ne ſpernere videat̄:mox ire
ɔſenſit. Qui vbo curare potuit ꝑpt̄ hūilitatē viſitare
dignat̄. Et tñ ī medio itinere vbo ſanat:ne ſi ꝑpt̄ hūilita
tē:ſed ob impotētiā viriū corꝑaliter ire putaretur.

Non ſum

ieſus de monte ſecute ſunt eum a
a que ad altiora aſcendere nō valuerūt. alie a
predictis. b qui nec ipſe cū lepra tam alta audi
re poterat:ſed ſanatur vt poſſet implere.
turbe multe:† ꝛ ecce leproſus veni †
a cum humilitate poſtulat.
a **ens adorabat eū dicens: Domi-** b
a in voluntate poteſtatem tribuit.
b **ne ſi vis potes me mundare. Et** c†
a qui miſericordie ꝑendit affectū. b cōtra le
gem quā ſuperat gr̄a in quo humilitas.
c d **extendens ieſus manum tetigit**
a in hoc pietas. b in hoc ma
ieſtatis potentia.
e **euz dicens: Volo: Mundare. Et**
a quia dixit ꝛ facta ſunt. nihil eſt medium
inter preceptum ꝛ opus.
confeſtim mūdata eſt lepra eius.
a forma noſtri eſt ne nos iactemus de bonis o-
peribus. b non erat neceſſe vt ſermone iacta-
ret quod corpore preferebat.
f **Et ait illi ieſus: Vide nemini di-** d† e
a diſciplina nr̄i ē vt nos oñdam̕ ſacerdoti nr̄o.
g **xeris:ſed vade oſtēde te ſacerdo-** f
a n̄ debēt auferri ſigna ꝑuſq̄ veniāt ſignificata.
ti:et offer mun̕ tuū qd̄ precepit †
a .ſ.vt credāt virtutē dei magnā eſſe. b hoc
miraculū factū eſt ſanato leproſo continue.
moyſes i teſtimoniū illis. † Cūz āt g†
a fide ꝛ deſiderio.ſ.
h **introiſſet capharnaū:acceſſit ad** b
a alienigena. b ꝑ internūcios. c null̕ ali-
us pro ſeruo.
eū centurio rogans eū ꝛ dicens:
a ſeruus. b nō in vno tm̄ miſerabilis q̄ ia-
cet:ſed q̄ eſt paralyticus:et q̄ torquetur.hec eni
omnia cum dolore nominauit.
Domine puer meus iacet para- i
a repentina diaboli aggreſſione.
lyticus in domo:et male torque
a .ſ.future.vite̕ eni xp̄i pn̄s fuit q̄ ſuſcitauit eū
i **tur. Et ait illi ieſus: Ego veniaz**
et curabo eū. Et reſpōdens cen-

tio leproſi.ſcd̄o miraculi manifeſtatio.ibi: Et ait illi ieſus. Ad eui
dentiā dicēdoꝝ ɔſiderādū q̄ duplex ē doctrina. Quedā q̄ nō ex-
cedit facultatē intellect̕ hūani:ꝛ iſta dz ꝑ rōnes demonſtratiuas
ɔfirmari. Alia eſt doctrina excedēs facultatē hūanā:ꝛ iō non pōt
ɔfirmari ꝑ rōnē euidentē.ꝑpter qd̄ oportet q̄ ɔfirmet̄ ꝑ opa diui-
ne virtutis oſtenſiua:q2 cū de̕ non poſſit
eſſe teſtis falſitat̄:ſi talia inducunt̄ ad cō
firmationē alicui̕ doctrine:ſeq̄tur eā in-
fallibilē veritatē cōtinere. Talis autē eſt
doctrina euangelica:ꝛ iō eius ɔfirmatio
facta eſt ꝑ miracula. et hoc eſt qd̄ dr̄: Cū
aūt deſcēdiſſet ieſus de monte.in q̄ legez †Jo3.di.diſſ
euangelicā ꝓmulgauerat. a Secute Mar.1.d
ſunt eū turbe ꝛc̄.q2 aliq̄ ſequebant̄ euz ex Luc.5.c
deuotiōe ꝑpter ſanctitatem ſue doctrine.
aliqui aūt ex curioſitate:vt viderēt mira
cula ꝛ audirēt noua.aliq̄ vt ei inſidiaren-
tur:ſicut phariſei:ꝛ aliq̄ vt ab eo curaren
tur:ſicut infirmi.de q̄b̕ erat iſte de q̄ ſeq̄-
tur: b Dn̄e ſi vis.vbi ɔfitet̄ ei̕ potē
tia:in q̄ apparet hui̕ leproſi fides ꝛ deuo
tio:ex q̄ ſecuta eſt ei̕ curatio.vñ ſubdit̄:
c Et extēdens manū ꝛc̄.licet aūt poſſet
curare ſolo vbo:tñ appoſuit manū:q2 hu
manitas xp̄i erat q̄ſi organū ſeu inſtrumē
tum ipſi̕ diuinitat̄:ꝛ iō ſicut artifex me-
diante inſtrumēto operat̄:ſic virt̕ diuīa
in chriſto ꝑ applicationē hūanitatis aliq̄
faciebat:vt eā cōiunctā diuinitati decla-
raret. Sed q̄rit̄ hic:q̄re tetigit leproſum:
cū hoc eſſet in lege ꝓhibitū. Dicenduz q̄
nō erat prohibituz leproſum tangere ei q̄
ex tactu ſuo poterat curare:ſicut helias ꝛ
heliſeus nō fecerūt ɔtra legez tangendo †Re.14.a
mortuos ad reſuſcitādū:vt habet̄.iij.Re
g̃.xvij.ꝛ.iiij.Reg̃.iiij. d Et ait. Hic
ponit̄ miraculi manifeſtatio q̄ facta ē or- † Lu.7.a
dinate.ſcriptū eni erat i lege Leuit̄.xiiij. Joh.4.g
q̄ mundatus a lepra nō debebat reſtitui
ad cōem habitationē hominū:niſi prius
iudicaret̄ mundat̕ ꝑ ſacerdot̄ iudiciuz:
ꝛ facta oblatiōe dn̄o ꝓ eius mūdatione.
ꝛ iō ieſus ait illi: e Vide ne.dixeris.ſ.
anteq̄ ea q̄ ſcripta ſūt in lege cōpleueris.
ꝑcepta eni cerimonialia habuerūt curſuz
ſuū vſq̄ ad xp̄i paſſionē:vt.ſ.viſum eſt.
ꝛ iō vſq̄ tūc xp̄s ea obſeruauit:vt ptz in
ſua circūciſiōe:ꝛ ea obſuare alijs prece-
pit.vt ptz in h̄ leproſo cui dicit: f Va
de oſtende te ſacerdotib̕ ꝛc̄.ꝑ h̄ etiā figu
rabat̄ q̄ pctōr q̄ ꝑ leproſum figurat̄ licet
ſit mūdat̕ a lepra pctī ꝑ ɔtritionē:tñ ad-
huc tenet̄ ſe oſtendere ſacerdoti ꝑ ɔfeſſio
nē. Qualis aūt erat oblatio leproſi mun
dati in lege habet̄ Leuit̄.xiiij.ꝛ ibi dz exponi. g Cū aūt itro.
capharnaū. Hic ponit̄ ſecundum miraculū.ſ.curatio paralytici.ꝛ
diuidit̄ in duas partes:q2 ꝑmo deſcribit̄ hui̕ centurionis fides ꝛ
deuotio.ſcd̄o ex hoc infert̄ ɔcluſio.ibi: Audiens aūt ieſus. Circa
primū aduertendū q̄ iſte cēturio ad cui̕ ꝑces ſeru̕ ei̕ curat̕ eſt:
nō erat iude̕:ſed gētilis ibi poſit̕ a romanis ad cuſtodiā ꝑncipal̄
ciuitat̄ galilee.ſ.capharnaū:q2 tota illa t̃ra erat ſubdita romāis.
ꝑpter qd̄ iudei corā pilato dixerūt: Nō habem̕ regē niſi ceſarē:et
iō q2 ieſus erat iude̕:ipſe nō venit ad eū in pſona ꝑpria reputās ſe
indignū ad h̄ impetrandū:ſ; miſit ad ieſum ꝑncipes iudeoꝝ.vt dr̄
Luc̄.vij.vt ꝑ eos curationez ſerui ſui facili̕ impetraret:ꝛ q2 qd̄ ꝑ
amicos facim̕ quodāmō ꝑ noſipos facim̕.iō Matthe̕ dicit eum
veniſſe ad ieſum:nō q2 in pſona ꝑpria venerit:ſ; ꝑ intermedios:et
ſic ē intelligēdū qd̄ dr̄ hic: h Acceſſit ad eū cēturio.ſ.ꝑ amicoſ.
dicit̄ aūt cēturio:q2 hēbat cētū hoīes in armis ſub ſe:ad cuſtodiā
illi̕ terre:ne forte vellēt ɔtra romanos rebellare. Iſte ḡ centurio
audit̄ xp̄i miracul̄ firmit̄ credidit q̄ poterat ſanare ſuū ei̕ q̄ erat
valde char̕:vt dr̄ Lu.vij.iō de ei̕ ſanatiōe erat valde ſollicitus.
Ieſus aūt ſciēs ei̕ fidē ꝛ deuotiōez:rn̄dit ei ꝑ internūciū.ſ. Ego ve
niā. Cū aūt eēt in via miſit cēturio nūcios obuiā ei:vt dic̄ Lucas.
dicētes ex pte ei̕: i Dn̄e nō ſuz dign̕.erat eni hō gētil̄:ꝛ abo-
minabile erat iudeis comedere ꝛ bibere cū gētilib̕:ꝛ etiā domos
eoꝝ intrare:vt h̄r Act̄.xj.ꝛ forte iſte q̄ gētilis erat idola in domo
ſua habebat:ꝛ iō ex hūilitate xp̄m ab ingreſſu dom̕ ſue repellebat

 dicens:

a Non sum dignus. Propter conſciam vite gentilis magis timet grauari preſentia ꝙ͂ iuuari. Quia ⁊ ſi erat fide preditus: nondum tamen erat ſacramentis imbutus. Sed quod nec infirmitas noſtra preſumit gratia dare nouit. b Nam ⁊ ego ⁊c.

A Si ego homo ſub alio poſſum imperare minoribus: quanto magis tu qui ſuper omnia: habes famulantes angelos potes per eorum miniſteria: ſine corporis preſentia dicere infirmitati vt recedat ⁊ recedet: et ſanitati vt veniat: et veniet. Mira fides ē gentili.

†De conſe. di. 2. Iudic

Myſtice. Myſtice. Centurio ſignificat electos ex gentibus. q. centenario milite virtutum ſtipatos: qui nihil terrenum ſed ſola eterne ſalutis gaudia ſibi ſuiſqꝫ querunt.

B Centenarius enim qꝛ a leua tranſit ad dexteram in celeſtis vite ſignificationem poni conſueuit. Talis ſeruus meriti viri precibus neceſſe eſt vt ſupplicent: qui adhuc ſeruitutis ſpiritu tenentur: vt perfecta charitas foras mittat timorem. Domus autem in qua non audet eum inuitare: gentilitas eſt propter ſerorem idolatrie. Neqꝫ ei gentibus corporalis preſentia chriſti exhibita eſt: ſed verbum fidei miſit eis per apoſtolos: ⁊ ab infidelitate ſanauit. Milites ⁊ ſerui centurionis virtutes ſunt naturales: quarum copiam multi ad deum venientes ſecum deferunt: vt cornelius dicitur vir iuſtus ⁊ timens deum. c Ab oriente ⁊ oc. ve. et re. Vel oriens qui illuminati ſtatim tranſeunt. Occidens qui paſſiones vſqꝫ ad mortem tolerant.

†3. di. eccleſie.

Per iſtas duas partes omnes partes mundi ex quibus gentes vocande erant deſignantur. d Filij autem ⁊c. qꝛ in hoc mundo fruuntur beneficijs dei: ſecundum illud: Pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos. Nunc videntur in facie domini: ſed tunc minime. e In tenebras exteriores. Quia a domino foras expellentur. i. in eternam noctem: qꝛ hic ſponte ceciderunt in exteriores, i. in cecitatem mentis. Per fletum qui eſt oculorum ⁊ ſtridorem dentium notat veram reſurrectionem corporum. Dentes ſtrident qui hic de edacitate gaudebant. Oculi flent: qui per concupiſcentias vagabantur. Fletus de ardore. Stridor dentium de frigore ſolet excitari: qꝛ ibi tranſibunt ab aquis niuium ad calorem nimium. Vel ſtridor prodit indignantis affectum qui ſero penitet: quod deliquit pertinacius. f Fletus ⁊ ſtri. dentium. Per hoc oſtenditur magnitudo tormentorum. Per fletum tormentum anime. per ſtridorem dentium: corporis. g Et cum veniſſet. Quando hoc ſit factum non expreſſit Mattheus. Non enim neceſſe eſt vt poſt illud factum credatur: poſt quod narratur. Lucas ⁊ Marcus prius de hoc narrant quam de leproſo. Sed nil obſtat narrandi diuerſitas: vbi eadem dicunt: maxime cum quiſqꝫ euangeliſta eo ordine crediderit

Mat. 5. c.

Job. 24. c

a turio ait: † Domine non ſum di-
(ecce humilitas.)
gnus vt intres ſub tectum meum:
(magna fides: qui dei dicere credit eſſe facere.)
ſed tantum dic verbo et ſanabitur puer a
(a ecce prudentia. b ſ. habens alium dominum.)
b meus. Nam ⁊ ego homo ſub poteſtate b
conſtitutus: habens ſub me mili-
(a mira fides in gentili.)
tes: ⁊ dico huic vade et vadit: et c
alio veni ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo fac
(a ita angeli tibi ſeruiunt. b quod ſuam intelligit maieſtatem.)
hoc: ⁊ facit. Audiens autem ieſus d
(a non vt turbari animi: ſed docentis nos quid opus eſt moueri de huiuſmodi ⁊ mirari.)
miratus eſt: ⁊ ſequentibus ſe dixit: e f
† Amen dico vobis: non inueni tan- g h†
(a ⁊ ſi a prophetis edocti. puritas temporis: inuenit enim in antiquis. b vnde predico vobis quod multi ad exemplum iuſtius in quo fidem gentium prefigurarat.)
tam fidem in iſrael. Dico autem vo- i
(ex omni gente.)
c bis quod multi ab oriente ⁊ occiden-
(ad fidem. requieſcent feliciter epulaturi.)
te venient ⁊ recumbent cum abraam
⁊ iſaac ⁊ iacob in regno celorum:
(iudei: in quibus ante regnabat deus. a facie domini.)
d e † filij autem regni eijcientur in tene- k l
f bras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ m
ſtridor dentium. Et dixit ieſus cen- n o
(a cuique ſicut credit ita fit. pro menſura fidei: qꝛ credidit omnia poſſe: indicat per fidem meruiſſe.)
turioni: Vade: et ſicut credidiſti fi- p
(a probatur fides domini dum ſanitas ſerui ſequitur.)
at tibi. Et ſanatus eſt puer ex illa ho-
(a oſtendit non ſequi ordine predictum miraculum: qꝛ ante ſermonem montis fuit factum.)
g ra. Et cum veniſſet ieſus in domum q
petri: vidit ſocrum eius iacentem r

dicens: Domine ⁊c. Et ex altera parte firmiter credebat quod abſens ſolo verbo ſeruum ſuum curare poterat. propter quod dixit: a Tantum dic verbo ⁊c. quod probat per hoc quod ſubditur: b Nam ⁊ ego homo ſum ⁊c. i. licet habeam aliquos ſub me qui mihi debeant obedire: tamen ſum ſubditus maiori potentati: videlicet preſidi ⁊ imperatori: ⁊ tamen ſubditi obediunt mihi ad nutum. c Et dico huic vade ⁊ vadit ⁊c. ⁊ ex hoc intelligitur ſequens concluſio. ſ. hec. Ergo tu qui non es ſubiectus alicui potentati potes precipere infirmitati ⁊ eam eijcere: ⁊ ſic ſolo verbo ſeruum meum curare. d Audiens. Hic ex dictis infertur quedam concluſio: qꝛ ex fide huius gentilis ⁊ infidelitate iudeorum concludit ſaluator vocationem gentium ad fidem ⁊ reprobationem iudeorum. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Audiens autem ieſus. ſ. verba centurionis expreſſiua tante fidei. e Miratus eſt. Sed queritur quomodo in chriſto fuit admiratio: que conſurgit in homine ex alicuius incogniti ⁊ inſoliti inſpectione. chriſtus autem ab inſtanti conceptionis plenus fuit ſcientia: nec aliquid de nouo cognouit: ideo videtur quod in ipſo admiratio ſecundum rem non fuit: ſed tamen ſecundum apparentiam: qꝛ ad modum admirantis ſe habuit vt dicunt aliqui: nec fuit ibi falſitas: qꝛ hoc fuit ad deſignandum aliquod verum. ſ. fidem centurionis: ⁊ infidelitatem iudeorum. Sed melius dicitur quod fuit in ipſo vere admiratio: ad oſtendendum veritatem humane nature in eo. Ad cuius euidentiam ſciendum quod in chriſto ponitur duplex ſcientia. Vna diuina: que eſt eterna: ⁊ ſecundum hanc non poteſt eſſe admiratio: qꝛ nihil cognoſcitur ab eo de nouo. Alia humana vel creata: ⁊ hec eſt duplex. Vna viſionis rerum in verbo: quia anima chriſti ab inſtanti conceptionis cognouit in verbo omnia que cognoſcit verbum noticia viſionis: ⁊ hec ſunt omnia que habent eſſe ſecundum quamcunqꝫ differentiam temporis: cuiuſmodi ſunt preſentia preterita ⁊ futura: ⁊ ſecundum hanc ſciam in chriſto non fuit admiratio ſicut nec innouatio. Alia eſt ſcientia in chriſto que cognoſcit res in proprio genere: ⁊ hec eſt duplex. Vna habitualis: ⁊ in iſta non eſt aliqua nouitas: qꝛ ab inſtanti conceptionis fuit anima chriſti perfecte repleta habitibus omnium ſcientiarum. Alia experimentalis: ſicut aliquis habens habitum ſcientie per doctrinam: poſtea experitur per intuitionem in effectu. Et iſto modo in anima chriſti erat aliquid de nouo cognitum: ⁊ ſic ex inſpectione illius hoc modo incogniti prius poterat in ipſo admiratio de nouo cauſari: ⁊ ſic factum fuit in propoſito. Sequitur: f Et ſequentibus ſe. i. diſcipulis ſuis. Dixit: g Non inueni tantam fidem in iſrael. i. in populo iudaico: qꝛ licet aliqui de iudeis firmiter crederent. ſ. diſcipuli ſui: tamen principales illius populi non crediderunt: ⁊ multitudinem ab eius fide auerterunt: vt inferius patebit. Et ideo concludit ſaluator: h Amen. i. fideliter. i Dico autem vobis quod multi ab oriente ⁊ occidente venient ⁊c. qꝛ multitudo gentilium in diuerſis partibus orbis exiſtentium per predicationem apoſtolorum conuerſa eſt ad fidem: ⁊ ſic perceperunt gratiam ⁊ gloriam. k Filij autem regni. i. iudei ex quibus chriſtus natus eſt: ⁊ quibus principaliter miſſus eſt ad predicandum eis regni celeſtis euangelium. l Eijcientur in tenebras exteriores. qꝛ repulerunt fidem chriſti: ⁊ ſic remanent in peccatis ſuis obſtinati: et ſic eijciuntur ad penas inferni: que dicuntur tenebre exteriores: qꝛ tenebre prime ſunt tenebre culpe: alie autem ſunt gehenne. Sed queritur quomodo ſint ibi tenebre: cum ibi ſit ignis qui de natura ſua eſt lucidus. Dicendum quod ille ignis deſcribitur in medio terre: ⁊ ideo fumoſus eſt ⁊ obſcurus. Item non lucet ad oſtendendum damnatis aliquid ad eorum conſolationem: ſed ad eorum deſolationem. ideo dicuntur ibi eſſe tenebre exteriores. Sequitur: m Ibi erit fletus. In fletu duo ſunt: ſcilicet triſticia animi ex qua procedit fletus: ⁊ ſecundum hoc fletus eſt in damnatis generaliter tam in demonibus quam in hominibus. Aliud eſt ex parte corporis ſcilicet lachrymarum reſolutio: ⁊ turbatio cerebri ⁊ oculorum: ⁊ iſta non poſſunt eſſe in ſpiritibus ſeparatis: ſed poſt reſurrectionem quantum ad aliquid erunt in hominibus damnatis: quia ibi erit predicta cerebri ⁊ oculorum turbatio: ſed non erit ibi lachrymarum fluxus a capite vel reſolutio: quia ceſſante motu celi: ceſſabit omnis generatio et corruptio. Ex quo patet vlterius quod ibi erit: n Stridor dentium: quia non importat aliquam corruptionem: ſed tamen doloris oſtenſionem. Sequitur: o Et dixit ieſus centurioni: vade: ⁊ ſicut credidiſti. ſ. perfecte: ſic p Fiat tibi. in ſanatione ſerui ſui. vnde ſequitur: Et ſanatus eſt puer ex illa hora. q Et cum veniſſet. Hic ponitur tertium miraculum de ſanatione ſocrus petri: ⁊ primo ponitur hoc miraculum in ſpeciali: ⁊ ſecundo ex hoc concluduntur multa miracula in generali. ibi: Veſpere autem facto. In prima igitur parte dicit ſic: Et cum veniſſet ieſus in domum petri. Saluator enim noſter cum corpus paſſibile ad noſtram ſalutem accepiſſet: aliquando declinabat ad loca familiarium ſibi ⁊ deuotorum ad quietem habendam poſt labores: ⁊ iſto modo venit ad domum petri. r Vidit ſocrum eius iacentem ⁊ febri. ⁊ tetigit manum eius ⁊ dimi. eam febris ⁊ ſurre. ⁊ mini. eis. quod non potuit fieri niſi diuina virtute. natura enim non operatur in inſtanti: ⁊ ideo licet a febribus virtute nature poſſit homo curari: non tamen

† Luc. 7. b

† Mar. 1. c Luc. 4. f

❧ diderit ſe debere ire: q̄ deꝰ voluit narranda recoꝛdatiōi eiꝰ ſuggerere. a Febꝛicitantē. Febꝛis grece feruoꝛ latine dr̄: ꝗ ſi q̄ñ hec paſſio faciat tremere nature ē humane. b Et te. Lucas dicit ꝙ rogauerūt ꝓ ea. Chꝛiſtus modo rogatꝰ: mō vltro curat. Oſtē dens ſe ↄtra vitioꝝ q̄ȝ paſſiones: ⁊ p̄cibꝰ fideliū ſemꝑ annuere: et ea nō nunq̄ȝ q̄ ip̄e in ſe ñ intelligūt: vl intelligēda dare vl pie petentibꝰ etiā non intellecta dimittere: vt Delicta q̄s itelligit: ab oc.m. me do. c Et ſurrexit ⁊ mi. Natura le eſt febꝛicitātibꝰ incipiente ſanitate laſſeſcere: ⁊ moleſtiā egritudis ſentire. Sȝ ſanitas q̄ a dño daꝶ hec tota ſil' redit ⁊ etiam eo roboꝛe confirmat: vt adiutoꝛibꝰ ſuis ↄtinuo miniſtrare ſufficiat. Domꝰ petri circūciſio eſt eiꝰ apoſtolatui cō miſſa. Socrꝰ ſynagoga: q̄ quodāmō mater eſt eccl'ie petro cōmiſſe. Hec febꝛicitabat: q2 inuidie eſtibus laboꝛabat ꝑſequēs eccleſiā. Cuiꝰ manū tāgit dñs: q̄ñ carnalia eiꝰ opa in ſpiritualē vſum cōuertit: ⁊ ita erecta miniſtrat i ſpiritu. ¶ Moꝛaliter. Queq3 aīa q̄ ↄcupiſcētie carnis fuit. q. febꝛibꝰ eſtuat. Sȝ manu miſc̄die tacta: ꝑ ↄtinētiā laſciuiā refrenat: ⁊ ſic fuierat imūdicie: mō ſeruit iuſticie. d Veſpe a. fa. Occaſus ſol: moꝛs ē xp̄i: ꝑ quā plures ſanauit demōiacos q̄ȝ ante viuēs in carne egrotos. e Vidēs aūt ie. Manifeſtū ē aliū eē diē q̄ iuſſit ire trās fretū: nō eū q̄ ſequiꝶ illuȝ: in q̄ ſocrꝰ petri ſanata ē: q̄ die marcus lucaſq3 eū in deſertū exiſſe affirmāt. Juſſit ire trās fretū: ſignificās vt amaros ſeculi fluctꝰ trāſeamꝰ. f Et accedēs. Nȝ mattheꝰ dicit h̄ factū q̄ñ iuſſit ire trās fretū. Lucas vero ambulātibꝰ illis i via: nō ē ↄ̄rīū: q2 via ambulabāt vt venirēt ad fretū. g Magiſter. q̄ſi vnus ſit de plibꝰ. Et ip̄e litteratoꝛ erat: nō ſpūalis auditoꝛ. Magiſter. Nō dixit dñe: ſed mgr̄ vnū de pluribꝰ magiſtris eſtimans. b Vulpes fo. ba. q̄ſi q̄d me ꝓpter lucra ſeculi vis ſeq̄: cum ita ſim pauꝑ: vt nec hoſpitiolū q̄d meum ſit habeā: vel iſte miraculꝭ cōmotꝰ: ꝓpt̄ inanē iactātiā ſeq̄ voluit: quā ſignificāt auel celi finxit obſequiū diſcipuli: in q̄ vulpeſ. Reclīatio capitꝭ hūanitatē ſuā ſignificat: q̄ i illo ſimulatoꝛ et ſupbo locū nō hēbat. Vel vulpes hereticos ſignificant: q̄ nō v̄tute dei ↄfiſi dolis ſeducere nituꝶ. Aues malignos ſpūs elatos: q̄ in coꝛdibꝰ iudaici ꝑli nidos et foueas. i. domicilia hñt. In talibꝰ dīnitati xp̄i nō eſt locus. i Filiꝰ āt h. Cū hoīes vocēt eū filiū dei: ip̄e ſeip̄m vocat filiū hoīs hūilitatis cā.

❧ Alius

Pſ.14.d
Moꝛalit

a et febꝛicitātē: ⁊ tetigit manū eiꝰ:
b
c ⁊ dimiſit eā febꝛis: ⁊ ſurrexit ⁊ mi
d niſtrabat eis. Veſpere aūt facto a†
obtulerunt ei multos demonia
habētes: ⁊ eijciebat ſpūs verbo:
❧ per iram ⁊ odium.
⁊ oēs male hñtes curauit: vt adimpleret q̄d dictū eſt ꝑ eſaiā pro
phetā dicētē: † Ip̄e infirmitates b
a ❧ nō vt ſibi h̄ret: ſȝ vt a nobis auferret. b ❧ a nobis. ſ. abſtulit. ❧ .q. ſuſcipit vt medicus.
nr̄as accepit: ⁊ egrotationes no c
a ❧ ſuſtinuit in cruce. b ❧ poſt ſanationē iſtoꝝ.
e ſtras poꝛtauit. Vidēns autē ieſus turbas multas circū ſe: iuſſit d† e
f diſcipulos ire trans fretum. † Et f†
a ❧ lr̄e occidēris ſeruꝰ. b ❧ hoc deſiderans ꝙ ſimon magus voluit emere vt de miraculꝭ lucrareꝶ
accedens vnūs ſcriba āit illi:
g Magiſter: ſequar te quocunq3 ie g
a ❧ doloſitas latet in te pꝛofunda.
h ris. Et dicit ei ieſus: Vulpes h†
a ❧ elatio: nidum fecit coꝛ tuum.
foueas habent: et volūcres ce
i li nidos: filius autē hominis nō i
a ❧ in te locū mea hūilitas. b ❧ hūilitatē monſt.
hābet vbi capūt ſuum reclinet.

non tñ ita ſubito ⁊ ꝑfecte ꝙ poſſit ſtatim opa ↄſueta facere. ſicut dr̄ hic: Et ſurrexit ⁊ miniſtrabat eis. a Veſpe aūt fa. Hic ponunꝶ ad ↄfirmationē legꝭ euangelice multa miracula in generali: q2 audito h̄ miraculo: oēs q̄ in eadē villa detinebanꝶ varijs languoꝛibꝰ ſunt xp̄o oblati ⁊ ab eo curati: ⁊ ſic adimpleta eſt ꝓphetia Eſa. liij. vbi dr̄ ſic: Vere languoꝛes nr̄os ip̄e tulit: ⁊ doloꝛes nr̄os ip̄e poꝛtauit. Ad cuius intellectū ↄſiderandū ꝙ xp̄s q̄ venerat ad ſalutē humani generis intantū accepit infirmitates nr̄as inquantū valebant ad opus nr̄e ſalutis. Ad hoc aūt nō faciunt defectus ſcientie ⁊ gr̄e: ſed magis ↄtrarianꝶ: ⁊ iō chꝛiſtus nō accepit defectū ignoꝛātie ⁊ fomitis inclinātis ad peccatū: q2 ↄtrarianꝶ plenitudini ſcientie ⁊ gr̄e que fuerunt in aīa xp̄i ab inſtanti ↄceptionis. Alioꝝ aūt defectuum q̄ nō repugnāt ſcientie ⁊ gr̄e. aliqui ſunt q̄ ſequunꝶ totā naturam humanā: ⁊ ſunt materie exercende virtutis: ſicut paſſibilitas: moꝛtalitas: fames: ſitis: ⁊ ſilia: ⁊ talia aſſumpſit chꝛiſtus in ꝓpꝛia ꝑſona: q2 faciebant ad opus noſtre redemptiōis. Alij ſunt defectus q̄ non ſequunꝶ totā naturā humanā: ſed aliquā in particulari: ⁊ hos nō aſſumpſit chꝛiſtus in ꝓpꝛia ꝑſona: q2 huiuſmodi cōtingunt dupliciter. Uno modo ex debilitate virtutis foꝛmatiue ⁊ ex defectu materie: ſicut ſunt partꝰ monſtruoſi: ⁊ hi non habuerūt locū in xp̄o: q2 coꝛpus eiꝰ fuit foꝛmatū ex puriſſimis ſanguinibꝰ virginis marie: ⁊ ſic nō habuit locū defectus vel inoꝛdinatio materie. Fuit etiā foꝛmatum virtute ſpūſſancti infinita: ⁊ iō nō habuit ibi locū defectus virtutis foꝛmatiue. Alio modo ↄtingūt ex defectu regiminis: ſicut febꝛis: moꝛbus caducus ⁊ ↄſilia: vel a deo inferunꝶ ꝓpter pctm̄: ⁊ iſta in xp̄o nō poterāt h̄re locū: in q̄ nō potuit eſſe defectꝰ alicuiꝰ debiti regiminis vel pctm̄: aſſumpſit tñ iſta i ꝑſona aliena quodāmodo: inq̄ntū miſericoꝛditer talia curauit: ⁊ ſic euāgeliſta exponit dictū ꝓphetie Eſaie dicētis: b Ip̄e infirmitates nr̄as accepit. ſ. q̄ntū ad illos defectus q̄s aſſumpſit in ꝓpꝛia ꝑſona. c Et egrotatiōes ⁊c̄. ſ. q̄ntū ad illos defectus humane nature q̄s patienꝶ ſupportauit ⁊ potēter curauit: nō tñ in ꝓpꝛia ꝑſona aſſumpſit. d Vidiens aūt ieſus turbas. Hic ē doctrina: ⁊ miraculis p̄dictis ponitur aliquoꝝ cōuerſio ad xp̄m: ⁊ diuidiꝶ in duas parteſ: q2 p̄mo notaꝶ xp̄i receſſus ad deſertū locū: ⁊ ſcd̄o iſtoꝝ ↄuerſoꝝ acceſſus ad chꝛiſtū. ibi: Et accedēs vnus. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ q2 chꝛiſti actio nr̄a erat infoꝛmatio: ideo chꝛiſtus legiꝶ a turbis receſſiſſe ad deſertū locū. vt daret p̄dicatoꝛibꝰ verbi diuini exemplū. Una cā fuit ad h̄ndū quietē poſt laboꝛes ſuos ⁊ diſcipuloꝝ ſuoꝝ: vt habetur Mar. vj. Venite ſeoꝛſum in deſertū locū ⁊ requieſcite ibi puſillū. Erant enī q̄ veniebāt ⁊ redibāt multi: nec ſpaciū manducādi habebant. Alia cā fuit ꝓpter orōnē: oñdens ꝙ p̄dicatoꝛ verbi diuini aliq̄ñ debet vacare ſeoꝛſum cōtemplatiōi: vt ibi hauriat in deuotiōe q̄d poſtea effundat ꝑp̄lo in predicatiōe. vnde ⁊ moyſes aliq̄ñ aſcendebat in montē ad dñm: ⁊ aliq̄ñ deſcendebat ad populū: ⁊ hoc habeꝶ Luc. vj. In diebus illis exijt in montē ieſus ſolus oꝛare: ⁊ erat ibi ꝑnoctans in oratione dei. Tertia cauſa fuit ad fugiendum populi applauſum Joh. vj. Jeſus ergo cū cognouiſſet q2 venturi eſſent vt raperent eum ⁊ facerent eum regē: fugit iterum ſolus in montē. Iſta ergo triplici de cauſa vel ſaltem aliqua earum diciꝶ hic: Videns ieſus turbas mul. circum ſe. nimis. ſ. opprimentes ⁊ applaudentes.
e Juſſit diſcipulos ire trans fretum. i. vltra mare galilee in locum magis ſecretum. f Et accedens. Hic poniꝶ quoꝛundā diſcipuloꝝ acceſſus ad chꝛiſtū: quorum vnus accedebat ficte: et ideo repellitur. ſecūdus vere: ⁊ ideo recipiꝶ. ibi: Alius autem de diſcipulis. Circa pꝛimū conſiderandū ꝙ vnus de his qui audierant predicationem chꝛiſti et viderant miracula: q̄ erat ſcriba: id eſt litteratus conſiderauit ꝙ ſi eſſet familiaris xp̄i ꝙ poſſet magnam pecuniā colligere ab his q̄ a chꝛiſto curarentur per ipſius ſuggeſtionem et introductionem: ideo voluit ſe ei cōiungere. d. g Magiſter ſequar te ⁊c̄. Jeſus autē videns eius animū non reſpondit ad eius verba tm̄: ſed ad ipſius animū. d. h Vulpes foueas habent et volucres celi nidos. i. bꝛuta habent ſua latibula in quibus poſſunt latere: i Filius autē hoīs ⁊c̄. i. ego ſum ita pauper ꝙ non habeo domicilium vbi poſſim reclinare me. q. d. ſibi: Cur vis me ſequi ꝓpter lucrū tempoꝛale? et ſic conuenienter a chꝛiſto repellitur. Sed queriꝶ hic quare xp̄s in pauꝑtate voluit viuere? q2 ſicut diuitie ſunt impedimēta reꝓbis: ita ꝓbis ſunt adiuuamēta virtutꝭ. nihil aūt faciens ad virtutē debuit xp̄o deficere. ergo videꝶ ꝙ debuit diuitias tpales habere. Dicendū ꝙ xp̄s multis de cauſis in pauꝑtate vixit: due tñ pꝛe ceteris videntur valere. Pꝛima cauſa eſt: q2 xp̄s venit ad predicandū veritatē in mūdo: ſm̄ ꝙ ip̄emet dixit Joh. xviij. Ego in hoc natꝰ ſum ⁊ ad hoc veni in mundū vt teſtimoniuȝ ꝑhibeam veritati. predicatio aūt impediꝶ ꝑ adminiſtrationē bonoꝝ tempoꝛaliuȝ. ꝓpter q̄d xp̄s apl'is ad predicandū miſſis dixit. j. Matth. x. Nolite poſſidere aurum et argentū ⁊c̄. q. d. iſta impedirent vos a predicatiōe ⁊ ſpūalium adminiſtratione. Ipſi autē apl'i Actꝭ. vj. dixerūt: Non eſt equū nos relinquere verbum dei ⁊ miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres ex vobis viros boni teſtimonij ſeptē quos conſtituamus ſuꝑ hoc opus: nos autē oꝛationi ⁊ miniſterio verbi inſtantes erimus. Ex q̄bus patet ꝙ adminiſtratio tempoꝛaliū impedit predicatiōis officiū:

† Eſa. 53. a
C
† Lu. 4. g

a ·Alius aūt. Nota hūc vocatum eſſe a ieſu. b ·Dñe. Ille q̄ ingeſſit ſe: vocat cū mgr̄: vt elatꝰ phariſeus. Alter q̄ receptuſ eſt dñm vocat hūiliter ſicut publicanꝰ. c ·Dimitte mor. Addit Lucas: Tu aūt vade ⁊ annūcia regnū dei. In q̄ notat pretermittēda eſſe minora bona ꝑ maioribꝰ. d ·Suos. qui culpa exierūt: vt ipi cum culpa viuūt. Mortuos ſepelire ē peccatores in pctō fouere. Et aſcēdente. q̄ magna fecit i terra trāſit ad mare: vt ⁊ ibi faciat: ⁊ dñs terre ⁊ marꝭ appareat. e ·Ecce motꝰ. Nō ex ſe orta eſt tēpeſtas. Sꝫ eius impio: vt diſcipli magꝭ timeant ⁊ rogēt ⁊ rogātibus oñdat potētiā. f ·Dormiebat. Dormit in nobis dñſ. i. fideſ dñi cū negligētiꝰ agimuſ: ⁊ iō tēpeſtaſ. Si ꝟo fides reſurgit: impat ventꝭ et fluctibꝰ. g ·Suſcitauerūt. Primū eſt ieſus i tribulatiōibꝰ: orōnibꝰ: excitādus: vt poſt increpationē ſurgēs imperet vētꝭ ⁊ mari: et ſit trāq̄llitas magna. h ·Modice fidei. Si nouiſtis potentē in terra: cur nō creditis etiā in mari? Qui parū credit: arguitur. Qui nihil: cōtēnitur. i ·Imperauit. Cui imperat: iperantē ſentit. Nota ꝙ omīs creatura creatorē ſentit. Que apud nos inſenſibilia: illi ſunt ſenſibilia.

D

Allego. Allego. Myſti. Mare eſtus ſecli. Nauicula crux xp̄i: cuius bn̄ficio ad litꝰ patrie celeſtꝭ venimus. in q̄ vna xp̄s cū ſuis

Luc. 9. g paſſus ē. Vn̄ poſt ait: Qui vult poſt me ve. abne. ſemetip. ⁊ tol. cru. ſu. ⁊ ſeq̄. me. Dormit dū illi nauigāt: qꝛ illꝭ ſeclm calcātibꝰ ⁊ ad celū tēdētibꝰ: xp̄s ſubito dñice paſſiōis aduenit. quā Marcꝰ etiā ꝑ horā ſolꝭ ad occaſū euntꝭ ſignificat. dū dicit: Hec iminēte nocte geſta fuiſſe. Suſcitāt eū: dū viſa morte reſurrectionē q̄runt: ne eo diutiꝰ ſopito: mēs eoꝝ peat. Suſcitatꝰ

Luc. 24. d increpat de ꝑua fide dicēs: O ſtulti ⁊ tardi corde ad credēdum: nōne ſic oportuit pati xp̄m. Ventū. i. diaboli ſupbiā ſtrauit. Aquā ſedat. i. rabiē iudaici ꝑpl'i labefecit. Vel nauicula ē pñs eccl'ia. i q̄ xp̄s cū ſuis mare ſecli trāſit: vētos demonū aq̄s pſecutoꝝ cōpeſcit: vn̄ miremur ⁊ gr̄as agamꝰ. l ·In re. g. Geraſa vrbſ ē arabie iuxta mōtē galaad: nō lōge a ſtagno tyberiadis: i q̄ porci ꝑcipitati ſūt. Geraſa inter

pretatur

ſ quē ad diſcipulatū vocabat dignus in quo diuinitas quieſcat. ſ non de .xij.

a Alius autem de diſcipulis eius: a†
a ſ non reſpuit eſſe diſcipulus: ſed expleta pietate paterni funeris vult liberior ſequi.
b ait illi: Domine permitte me pri
mum ire ⁊ ſepelire patrē meum.
Jeſus autem ait illi: Sequere b c†
a ſ illi carne mortuos cōdant: tu aūt mortuoſ anima reſuſcita. b ſ culpa: vel non credentes.
c me: et dimitte mortuos ſepelire d
ſ natura. ſ carne.
d e mortuos ſuos. Et aſcendente eo e†
a ſ infirmi ⁊ ſpretores mundi.
in nauiculā: ſecuti ſūt eū diſcipu f g
a ſ vt magna virtus liberatoris videatur.
f li eius: et ecce motus magnꝰ fa h
a ſ tanto magis conturbat timor diſcipulos.
cus eſt in mari: ita vt nauicula
ſ vel mergeretur. a ſ hic hō oſtendit.
operiretur fluctibus. Ipſe vero i
a ſ dormiebat vt apl'os ſuſcitare faceret. ſ ſemp vult rogari. b ſ adeo territi vt non modeſte irruerent ⁊ ſuſcitarent.
g dormiebat. Et acceſſerūt ad eum
h diſcipuli eius: ⁊ ſuſcitauerūt eū
a ſ quaſi adhuc paruuli ⁊ infirmi.
dicenteſ: Dñe ſalua nos: perimꝰ.
Et dicit eis ieſus: † Quid timidi k
i eſtis modice fidei. Tūc ſurgens l m
ſ hic deus oſtenditur.
k imperauit ventis et mari. Et fa
a ſ magna poteſtas: qꝛ de magna tempeſtate fit magna tranquillitas.
cta eſt trāquillitas magna. Por n
a ſ nō diſcipuli: ſed naute ⁊ ceteri q̄ erāt in naui.
ro hōies mirati ſūt dicētes: Qua o
ſ dormit vt homo: imperat vt deus.
lis eſt hꝭ: qꝛ venti ⁊ mare obediūt p
l ei? † Et cū veniſſet ieſus trāſ fretū i q†
regionē geraçenoꝝ: occurrerūt ei r

⁊ ideo qꝛ xp̄s volebat p̄dicatoribus euāgelij debitā formā viuendi tradere. iō voluit in pauptate viuere. Scd̄a cā eſt: qꝛ ſicut xp̄s mortalitatē nr̄am aſſumpſit: vt ꝑ eā nobis imortalitatē cōferret: ⁊ ſic pauptatē noſtrā voluit aſſumere: vt ꝑ eā nob eternas diuitias tribueret: ⁊ hanc cām tangit apl's. ij. Cor. viij. d. Scitis gratiā dñi nr̄i ieſu xp̄i qm̄ egenꝰ ꝓ nobis factꝰ eſt: vt illius inopia diuites eſſemꝰ. Tertia aūt rō pōt addi: ne ꝯuerſio fideliū facta ꝑ chriſtum poſſet aſcribi diuitijs ſeu potētie ſeculari. Ad argumētū dicendū ꝙ aliq̄d bn̄ eſt actus ꝟtutꝭ ſm inferiorē ſtatū: qd̄ tn̄ ē impeditiuū actus ꝟtutis ad altiorē gradū: ſicut debitꝰ vſus mr̄imonij eſt ipeditiuus ꝟginitatꝭ: ⁊ eodē mō adminiſtratio tꝑaliū bn̄ eſt impeditiua ꝑfecte ſeq̄le xp̄i: inq̄ꝫtū impedit actū ꝯtēplatiōis. ꝓpter qd̄ dr̄ in libro de Eccl'iaſticis dogmatibꝰ: Bonū eſt facultates cum diſpenſatiōe erogare: ſꝫ melius eſt intentiōe ſequēdi xp̄m totū ſil' donare: ⁊ abſolutū a ſollicitudine cū xp̄o egere. a ·Aliꝰ aūt. Hic deſcribit ꝯuerſio alterius ad xp̄m q̄ veniebat vere: ſed impfecte: ⁊ iō a xp̄o recipit ⁊ ꝑficit: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit: Alius aūt de diſcipul' eius. ſ. xp̄i: nō ꝙ adhuc eſſet ꝑfecte diſcipulus: ſꝫ volebat fieri. b ·Ait illi: dñe ꝑ. me pri. ire ⁊ ſe. pa. meū ⁊c. iſte aūt nō petebat vt ſepeliret iam mortuū: qꝛ hoc nō fuiſſet ſibi denegatū: ſed a ſeq̄la xp̄i impediebat ex amore carnali ad parētes: cū q̄bus volebat vſq̄ ad eoꝝ mortē eſſe: ⁊ tunc xp̄o inſeꝑabiliter adherere: ſed qꝛ parētes nō erāt i tāta neceſſitate poſiti ꝙ nō poſſet ꝯuenient eis ꝑ alios miſtrari. ideo dixit: c ·Sequere me ⁊ di. mortuos. i. in infidelitate manētes. d ·Sepelire mortuos. ex hꝭ loco ptꝫ ꝙ aliq̄s ab ingreſſu religiōis nō dꝫ retardari ꝓpter parētes affectiōe carnali. vn̄ et. ſ. iiij. ca. iacobꝰ ⁊ iohēs legunt ſecuti fuiſſe xp̄m relictis retibus ⁊ pr̄e. ꝓpter qd̄ Hiero. in ep̄la ad Ruſticū monachū dicit: Licet pr̄ tuus in limine iaceat: licet mater tua vbera ⁊ pectꝰ oſtendat: ꝑ calcatū perge patrē: ꝑ calcatā perge matrē: ⁊ ad vexillū crucis xp̄i euola. Secus aūt eſſet ſi parētes eſſent i tali neceſſitate poſiti: ꝙ nō poſſet eis ꝯuenienter ſine pn̄tia filij ſubueniri: tunc nō eſſet ei licitū ingredi religionē dimiſſa neceſſitate parentū: qꝛ hoc eſſet de alieno deo facere ſacrificiū. Ad p̄dictorum maiorem intelligentiā ꝯſiderandū ꝙ alit pr̄ tenet ꝓuidere filijs: ⁊ aliter filꝰ parētibꝰ: qꝛ pr̄ cū ſit principiū filij ꝑ ſe obli- † mar. 4. d
gatur ad ꝓuidendū filijs de doctrina ⁊ nutrimēto: nō aūt Luc. 8. d
ecōuerſo. vn̄ dr̄. ij. Cor. xij. Nec enī debēt filij theſaurizare parētibus: ſꝫ parētes filijs: ⁊ iō parētibꝰ nō licet ingredi religionē: omiſſa cura filioꝝ oīno: ſꝫ debēt de eis curare vel de cura cōpetenti eis ꝓuidere. filius autē licet non ſimpliciter teneat hr̄e curā pr̄is tenet tn̄ ꝑ accidens. ſ. ſi pater ſit in caſu neceſſitatꝭ: in q̄ ꝑ aliū nō poſſit cōuenient ſibi ſubueniri: ⁊ iō tali caſu ceſſante pōt ⁊ debet etiā ꝯtra voluntatē parentū intrare religionē. e ·Et aſcēdēte. Hic ponunt quedā miracula ad diſcipuloꝝ ꝯfirmatiōē: ⁊ p̄mo in creatura corꝑali. ſcd̄o in ſpūali: vt oñdat chriſtꝰ dn̄s totius creature. ſcōm ponit ibi: Et cū veniſſet ieſus trans fretū. primū miraculū fuit in ſedatiōe ſubita tempe-
ſtatis ipſius marꝭ ꝑ impiū ipſius xp̄i. vn̄ dicit ſic: Et aſcē. Mar. 5. a
eo. i. xp̄o. f ·In nauiculā. vt iret in locū remotū ꝓpter Luc. 8. d
cās p̄dictas. g ·Secuti ſunt eū diſ. eius. trāſfretātes. ſ. cū eo. h ·Et ecce mo. ma. ⁊c. hꝭ eſt factū ꝟtute dīna vt māifeſtaret ꝟtꝰ xp̄i diſcipul' eius. i ·Ipſe ꝟo dormiebat duplici de cā. p̄ma vt ꝟitas humane nature in eo oñderet. ſcd̄a vt diſcipuli in ꝑiculo poſiti ad ipm̄ recurrerēt. iō ſequit: Et acceſſerūt ⁊ ſuſcitauerūt eū ⁊c. Seq̄tur: k ·Et dicit ei ie. q̄d ti. eſtꝭ. q. d. nō debetꝭ timere cū ſim pn̄s vobiſcū: quē vidiſtꝭ tot miracula facere. l ·Modice fidei. diſcipulos aūt ſuos dicit eſſe modice fidei: qꝛ ſi ꝑfectā fidē hr̄ent cognoſcerēt cū tantā virtutē hn̄tem in dormiēdo quantā in vigilādo: qꝛ ſomnꝰ ⁊ vigilia ſunt paſſiōes ſenſitiue partꝭ ſm quā nō cōpetebat xp̄o facere miracula: ſꝫ magꝭ ꝟtute diuia: que ꝑ ſomnū in nullo impediebat. m ·Tūc ſurgēs ⁊c. ex q̄ ptꝫ eius diuinitas: qꝛ miracula faciebat imperādo: ſicut dn̄s creature. vn̄ ſequit: n ·Porro ho. mi. ſunt. ex effectu ꝟtutem diuinitatꝭ eius cognoſcentes ac etiam ꝯfitentes. o ·Dicentes: qualis eſt hic. q. d. nō eſt homo purus: ſed verus deus. p ·Quia vēti ⁊ mare obe. ei. ſicut creatura creatori. q ·Et cum veniſſet. Hic ponit miraculum in creatura ſpūali in demonū eiectione: ⁊ diuidit in duas partes: qꝛ primo deſcribit miraculi oꝑatio. ⁊ ſcd̄o ipſiꝰ diuulgatio. ibi: Paſtores aūt fugerūt. Deſcribendo miraculū euāgeliſta p̄mo tangit locū. Et cū veniſſet ieſus trās fretū in regionē ⁊c. id eſt vltra mare galilee: qd̄ alibi dr̄ ſtagnū geneçareth: a q̄dā ciuitate ſic noīatū: q̄ vocat geneçar vꝭ geneçareth: ⁊ ē i alio litore ex oppoſito galilee. cū eēt igit ibi in regione geraçenoꝝ: r ·Occurrerunt ei duo homies hn̄tes demonia. Mar. v. dr̄ ꝙ erat vnus. ⁊ Lu. viij. Dicendū ꝙ nō eſt ꝯtradictio: qꝛ ſm veritatē erāt duo demoniaci: ſed vnꝰ erat famoſior ⁊ ſeuior altero: qꝛ in eo erat legio demonū: vt ibidem dr̄: ⁊ iō de illo faciūt mentionē Marcꝰ ⁊ Lucas: nec tn̄ negāt q̄n fuerit alius cū eo: qꝛ vnitas includit in binario. Mattheꝰ āt facit mētionē de vtroq̄. ſeq̄tur:

De monumētis

ꝓpetat᷑ colonū eijciēs: vel aduena ꝓpinq̄us. Hec eſt gētilitas q̄ diabolū a ſe eiecit: ⁊ q̄ pꝰ longe: mō facta ē ꝓpe: poſt reſurrectionem a
Mar. 5. a xp̄o viſitata ꝑ ꝑdicatores. a Duo. Mar
Luce. 8. e cus ⁊ Lucas dicūt vnū: q2 eoꝝ vnꝰ fuit clarior ⁊ famoſior: ꝓ quo dolebat maxime illa regio: ⁊ q̄ ſanato: fama exijt latior. Sic ꝑ vnū ita ꝑ duos accipe gentes q̄ de duobus filijs Noe exierūt. Monumēta aiarū ſunt corpa: ꝑ q̄ ſe ditatem corpoꝝ oſtē
Mar. 5. a debāt. Seui. Marcus dicit ꝙ nullꝰ iam demoniacū poterat
Luce. 8. e ligare. Lucas: ruptꝭ catenis in deſerto agi: q2 gentes nll'o vinculo legū poterāt cohiberi. vñ deteriꝰ ſeuiebāt in ſe vl' ī alijs. Nec patuit in eis via ꝓphetis ⁊ ſctis auctoribꝰ. vel ꝑ duos iudeos ⁊ gentes accipe q̄ nō habitabāt in domo. i. in ꝯſcīa ſua nō requieſcebant: ī monumētis manebāt. i. in opibus mortuiſ delectaban᷑: nec ſinūt ꝑ viā fidei quā impugnāt aliquē tranſire.
b Jeſu fili dei. Hylla. Magꝭ ſuſpicari q̄ȝ noſſe credendi ſunt. Ambro. Jeſu fili dei tantū eis innotuit q̄ntū voluit. tantū voluit q̄ntū oportuit. Non ſicut angelꝭ ꝑ hoc ꝙ eſt vita ⁊ lux: ſȝ eis terrēdis ꝑ q̄dā virtutis effecta potētiā eiꝰ timēt ad penā: ꝟ non
1. Cor. 2. b nouerūt diuini ꝯſilij diſpēſationē. Si enī cognouiſſent nunq̄ȝ dn̄m glīe crucifixiſſent. Credebāt demones aliq̄n illū dei filiū eē videntes ſigna. Iterū ꝓpter nimiā infirmitatē quā videbāt ī eo nō credebāt. c An te tem. Sciebāt enī ſibi futurā in dei iudicio dānationē. Uerba demonū diuerſe relata nihil habent ſcrupuli: cū ad vnā ſn̄iam redigi vel oīa poſſunt dicta intelligi. Nec qđ ꝟ pluraliter: apud alios ſingl'arit᷑: q2 ⁊ ibi d2 ꝙ le
Mar. 5. b gio noīatur: q2 multa ſunt demonia. Marcꝰ
Luc. 8. e dicit porcos ire circa montē. Lucas in mōte fuiſſe: q2 de tanto grege alij in monte. alij cir
Mar. 5. b ca montē erant. Fuerunt enim duo milia: vt Marcus ait. d Torquere nos. Preſentia xp̄i tortura ē eis. Uel torquen᷑ dū de corporibꝰ eijciun᷑ in q̄rū tortura delectaban᷑. Sicut p̄ntia dei refectio angeloꝝ. e Mitte nos. Nota multo minꝰ eos ſua p̄tāte nocere hoībus q̄ nec pecoribus p̄nt. Niſi quis more porci vixerit: diabolus in eū poteſtatē nō accipit niſi forte ad ꝓbandū. f Et ec
Mar. 5. b ce ⁊c̄. Dignior hō beſtijs: eū ꝓpter ſalutē duorū hoīm duo milia porcoꝝ pierūt. Liberato ꝑplo gentiū: increduli agūt malos ritꝰ in abditis: ceca ⁊ ꝓfunda curioſitate ſubmerſi. g Paſtores. q2 etiā q̄dā p̄ncipes ipſoꝝ ⁊ ſi fugiūt fidē xp̄i: tñ potētiā eiꝰ mirādo nūciare nō ceſſant. h Exijt ob. Ue. Prodeūtes ſignāt q̄ſdā ꝯſuetudīe ligatos mirari q̄dē ⁊ venerari legē xp̄i: ꝟ nolle pati vñ trāſire ro
Luce. 8. e gant. Et inuenerūt hoīē (vt lucas ait) ve
ſtitum

ſ legionem.
a duo hn̄tes demonia exeūtes de a
b monumētis ſeui nimis: ita vt nemo poſſet trāſire ꝑ viā illam. Et
a ſ nō eſt volūtatis cōfeſſio: ſed neceſſitatꝭ extorſio: q2 timent eiꝰ p̄ntiam. b ſ quaſi nobiſcū nihil tibi eſt cōmune: ne q̄s ergo dicat ꝙ in p̄ncipe demoniorum eijcis demonia.
c ecce clamauerūt dicentes: Quid
b nob ⁊ tibi ieſu fili dī? Ueniſti huc d
c d ante tp̄s torquere nos. Erat aūt
a ſ ſignificat irrationales ⁊ immundos homies.
nō lōge ab illis grex porcoꝝ mul
ſ in montem ſuperbie.
toꝝ paſcens. Demōes aūt roga
ſ de electis.
bāt eū dicētes: † Si eijcis nos hic †
a ſ in eos dn̄ari ſine: q̄ in immūdicia ꝑmāſerint.
mittē nos ī gregē porcoꝝ. Et ait e
a ſ ꝑmittit vt ſit occaſio ſalutis hominū ꝑ interfectionem porcorum.
illiſ: Jtē. At illi exeūtes abierūt ī f
f porcos. Et ecce magno impetu
ſ .i. valde.
abijt totꝰ grex ꝑ p̄ceps ī mare:
g ⁊ mortui ſunt in aq̄s. Paſtores g
aūt fugerūt: ⁊ veniētes ī ciuitatē
nunciauerūt hec oīa. Et de his q̄
demonia habuerāt. Et ecce tota h
h ciuitas exijt obuiā ieſu: ⁊ viſo eo i

a De monumētis exeūtes. In talibꝰ enī locꝭ habitāt demoniaci aliq̄n: vt ꝑ ꝟ demones ingerāt terrorē hoibꝰ de aiabꝰ defunctoꝝ. b Seui nimis ⁊c̄. nō q2 demōiaci poſſint niſi q̄tū ꝑmittit eis deꝰ. Seq̄tur: c Quid nob ⁊c̄. ꝟ dicūt magis ex cōiectura q̄ȝ ꝑ certitudinē: q2 ille demon q̄ tentauit eū in deſerto erat acutioris ingenij: ⁊ tñ nō potuit ſcire ꝑ certitudinē vtrū ieſus eſſet ille qui erat ꝓmiſſus ad ſalutē mundi ⁊ deiectionem diaboli: ⁊ multo minus iſti poterāt hoc ſcire ꝑ certitudinem. d Ueniſti huc ante tempꝰ torquere nos. Ad cuiꝰ euidentiā ꝯſiderandū ꝙ vſq3 ad iudiciū eſt tempus meriti ⁊ demeriti hominū: ⁊ ideo ſicut ad illud tēpus ſancti angeli habitāt inter nos ad nr̄am defenſionem: ita mali ad nr̄am tentationē ⁊ impugnationē: licet aūt ſecū portent ignē ſuū: tñ reputant ſe torqueri ⁊ affligi q̄n eijciuntur ab hoībus: ne eis noceāt ꝓpter odium qđ erga nos habent: ⁊ q2 ſi nō poſſunt hominibus nocere in ꝑſona: tñ appetunt eis nocere in ſubſtātia. ideo rogabant ieſum dicentes: Si eijcis nos hinc mitte nos in gregē porcoꝝ. e Et ait illis: Jte. concedēdo eis petitionē ipſoꝝ: vt p3 ꝑ ſequētē effectum. f At illi exeuntes abierūt in porcos. Sed queritur hic: quare ꝑmiſit eos intrare in porcos et precipitare eos? Dicendū ꝙ forte homines illius terre peccauerant: ⁊ ideo demeruerāt iſtud damnū ſibi fieri. Ual aliter dicendū ꝙ chriſtus aliqua fecit ad ſignificandum quoddā aliud: ſicut Matth. xxi. ⁊ Marci. xi. maledixit ficui nō habenti fructū ſed folia tm̄: ⁊ tamen nulla † Mar. 5. b
ratio fuit ex parte arboris: quia vt ibidē dicit᷑: nō erat Luc. 8. e
tempus ficoꝝ: ⁊ ideo ratio maledictiōis fuit ad ſignificandum maledictionē iudeorum quoꝝ fructum boni operis querebat chriſtus: ⁊ tamē non inuenit ī eis niſi folia tm̄: id eſt apparentiā bonorum operum. Sic chriſtus ꝑmiſit demones intrare in porcos: ad ſignificandum ꝙ demones habitant ī immūdis hominibꝰ: ſicut porcus eſt animal immundum. g Paſtores autem fugerunt. Hic ponitur miraculi diuulgatio: q2 paſtores fugientes venerunt in ciuitatem ⁊ nunciauerunt hec omnia. Sequitur: h Et ecce tota ciuitas exijt obuiam ieſu. ad faciendū ſibi reuerentiā. i Et viſo eo rogabant vt tranſiret a finibus eoꝝ. reputabant enī ſe indignos tanto doctore: ſicut ſuperiꝰ eſt dictū de centurione ꝙ reputabat ſe indignū tanto hoſpite. Item quia chriſtus dimittebat eis illos curatos a demōibus ad eoꝝ inſtructionē. vnde Marci. v. dicit᷑ ꝙ chriſtus noluit ꝙ ille qui habebat legionē ſequeretur ipſum: ſed magis predicaret miraculū factū. ⁊ idem intelligendū eſt de alio qui erat cū eo. Uel aliter poteſt intelligi ꝙ iſti geraſeni ex peccatꝭ ſuis timebant offendere chriſti preſentiā: ⁊ ꝑ ꝯſequens incurrere maiorē penā precedenti: ⁊ ideo rogabant eum diſcedere.

Ca. VIII

Moraliter.

Cum aūt deſcendiſſet ieſus de mōte ⁊c̄. Sequitur: † Et ecce leproſus veniens ⁊c̄. Per iſtū leproſum qui cōfitebatur ſe immundū: ⁊ chriſtū potentē ad ſe mundandū dicens: Dn̄e ſi vis potes me mundare: ſignificatur peccator vere penitens: ⁊ ad dei miſericordiā ꝯfidenter recurrens. ideo ſubdit᷑: c† Et extendens ieſus manum ⁊c̄. ꝑ quod ſignificat᷑ ꝙ tali manꝰ diuine miſericordie ꝓtendit᷑ eiꝰ crimīa relaxando. † Et ait illi ieſus: vide nemini dixeris: ſed vade oſ̄de te ſacerdoti. ꝑ hoc innuens ꝙ eccl'ie miniſtri nō debēt gl'iam hoīm q̄rere ſed dei. † Et offer munus ⁊c̄. nā a peccatꝭ mūdatꝰ debet eſſe deo valde gratꝰ. g† Cū autē introiſſet capharnaū acceſſit ad eū centurio ⁊c̄. Jſte gentilis erat: in chriſtū tñ credebat. alter eū ꝓ ſanatiōe ſui pueri nō rogaſſet: ideo ꝑ ip̄m ꝑmitie gentiū ſignifican᷑ credētes in xp̄m ⁊ laborātes ad ꝯuerſionē alioꝝ: de q̄bus fuit Lucas euāgeliſta: ⁊ Dionyſiꝰ ariopagita ⁊ alij plures. ꝑ ꝟ aūt ꝙ chriſtus ſubdidit: g† Nō inueni tantā fidē in iſrl': ſignificat᷑ deuotio gentiliū ad xp̄i fidē ⁊ obduratio iudeoꝝ. q† Et cū veniſſet ieſus in domū ſimonis petri ⁊c̄. ꝑ ſocrū petri q̄ mlier erat ſenſualitas ſignificat᷑: q̄ mulier ab Auguſtino vocat᷑. ip̄a vero iacet febricitans ꝯcupiſcētie calore. ꝑ chriſtū aūt q̄ eſt imago p̄ris rō ſc̄m quā hō factꝰ eſt ad imaginē dei ſignificat᷑. Igit᷑ moralit᷑ ſocrus petri ſanat᷑ cū ſenſualitas ꝑ rōnē ad debitū ordinē moralis virtutꝭ reuocat᷑. iō ſubditur: † Et miniſtrabat eis. q2 ſenſualitas reformata v̄tute morali miniſtrat ⁊ ſeruit rationi. a† Ueſpe aūt facto obtulerūt ei multos demonia hn̄tes ⁊c̄. ꝑ qđ ſignificatur ꝙ hora mūdi veſptina xp̄s venit demones eijcere et infirmitates hominū curare. d† Uidens aūt ieſus turbas circū ſe ⁊c̄. ꝑ ꝟ docuit predicatorem euāgelij applauſū ꝑpl'i declinare. f† Et accedēs vnꝰ ſcriba ⁊c̄. Jſte ſc̄m litteralē ſenſum ſeq̄ xp̄m volebat: q2 ꝑ hoc hr̄e miraculoꝝ gr̄am ſperabat: ⁊ cauti ad lucrū tp̄ale: ꝓpter qđ xp̄s repulit ip̄m. Ergo ꝑ eū ſignifican᷑ q̄rentes intrare religionē poſſeſſiōes hn̄tes nō ex deuotiōe qđ eſt bonū: ſed vt ex pauperibꝰ diuites fiāt: ⁊ ex ꝯtēptibilibꝰ honorati. iō talibꝰ d2: h† Uulpes foueas habēt ⁊c̄. i. doloſi demones ⁊ ſupbi hn̄t in vobis habitaculū: ꝟ nō chriſtꝰ. a† Aliꝰ aūt de diſcipulꝭ eiꝰ ait illi: dn̄e ꝑmitte me ⁊c̄. ⁊ ꝑ ꝟ ꝙ dixit ei: c† Sequere me

¶ ſtitum ⁊ ſana mēte ſedere ad pedes ieſu. a Rogabāt eū.
Luc.5.b Rogāt eū nō de ſupbia: ſʒ de hūilitate iudicātes ſe indignos
3.Re.17.b vt petr⁹ fecit: ⁊ vidua de helia. Timebāt ne deſtrueret eos
pñtia ſcitat' ei⁹: ⁊ ꝓpter petā ſua: ſicut deſtruxerat porcos.
b In ciuitatē ſuā. Ne putas hāc eſſe naçareth: qꝛ marc⁹ di
cit h̄ eſſe factū in capharnaū. Sʒ cum
naçareth ſit i galilea: in q̄cūqꝫ oppido
galilee ſit: dꝛ eſſe i ſua ciuitate. Sic re
A gnū in tot ciuitatib⁹ ꝯſtitutū dꝛ roma
na ciuitas: ita galilea dꝛ ciuitas xp̄i i
qua ē capharnaū q̄ſi metropolis.
c Offerebāt. Doctores ſunt q̄ ſuble
uant ⁊ offerūt xp̄o monēdo ⁊ interce
dendo. d Fidē illoꝝ. Quantū va
let apud deū fides ꝓpria apud quē ſic
valuit aliena vt intus ⁊ extra ſanaret
Luc.5.d hoiem. e Con.fi. Lucas dicit ho
mo.q.d. peccaſti. Ego deus q̄ dimitto.
Et vtrūqꝫ dixit ieſus qḋ vterqꝫ euāge
liſta teſtat'. Humilis dñs filiū vo
cat: quē ſacerdotes dedignarent' tan
gere. Vel mō dimiſſis peccat' ſuis fili
us. Pri⁹ ſanat' aīa nec grās agit: q̄
plus deſiderauit curaꝫ corꝑis. Ecce
modus curatiōis: p̄us dimittit pecca
ta tollēs cām morbi poſt curat corp⁹.
f Quid eſt facili⁹. Nota īfirmitates
aliq̄n ꝯtingere ꝓpter petā: ⁊ iō p̄us di
mittunt' vt ſal⁹ reſtituat'. Quiqꝫ mo
dis infirmitates ꝯtingūt: vł vt iuſtis
Job.2.b merita ꝑ patiētiā augeant': vt Job. vł
ad cuſtodiā v̄tutuꝫ: ne ſupbia tentet
2.Cor.12.b vt paulo. vł ad corrigēda petā: ſicut ma
Nu.12.c rie lepra: ⁊ huic paralytico. vł ad glo
Job.9.a riā dei: vt de ceco nato: ⁊ d' laçaro: vł
Ibidē.11.c ad initiū pene vt herodi: quatin⁹ h̄ vi
Di.re.17.c deat' q̄d in inferno ſequat'. vñ: Dupli
ci contritiōe ꝯteret eos dñs. Beda.
Quid ē facili⁹. Sʒ qm̄ h̄ ſpūale ñ cre
ditis ꝓbet' ſigno viſibili qḋ nō mino
ris ꝯſtet eē potētie: vt in filio hoīs la
tentē cognoſcat' potentiā maieſtat': q̄
pōt dimittere petā vt de⁹. g Tunc
ait para. ⁊c. Ecce ꝑ remiſſionē pene:
dimiſſionē culpe itellige. ¶ Surge

a rogabāt eum vt tranſiret a fini
bus eorum. ¶ Ca. IX

a ſ de terra geraſenorum.
Et aſcēdēs ieſus i naui a
culā: trāſfretāuit: ⁊ venit b
a ſ nō ait in naçareth: ſed galileā intellige.
b in ciuitatē ſuā. Et ecce offerebāt c†
a ſ aīam illecebris carnis reſolutā. b ſ in corpo
re vbi iacet anīa. ſ in voluntate ſeculi.
ei paralyticū iacentē in lecto. Vi d
a ſ non vecordiam egri.
d dens aūt ieſus fidem illoꝝ: dixit e
ſ in hoc innuit ſe deum.
e paralytico: Cōfide fili: Remittūt'
tibi petā tua. Et ecce q̄dā de ſcri f
a ſ qꝛ in ꝓphet' dicit dñs: Ego ſuꝫ q̄ deleo iniq
tates. ſ cū ſit hō qḋ dei eſt arrogat ſibi.
bis dixerūt intra ſe. Hic blāſphe g h
a ſ ſed deum ſe eſſe ⁊ occultoꝝ cognitione ⁊ ope
rum virtute indicat.
mat. Et cūm vidiſſet ieſus cogita
a ſ qua ꝑtāte cogitationes veſtras
video ⁊ peccata poſſum dimittere.
tiones eoꝝ dixit: Vt q̄d cōgitat' i
f mala i cordib⁹ vrīs? † Quid ē faci k
a ſ qḋ ſolus deus nouit.
li⁹ dicē dimittūt' tibi petā tua:
a ſ qḋ ipſi viderent.
an dicere ſurgē ⁊ āmbula. Vt autē l
a ſ qꝛ idē ē fili⁹ hoīs ⁊ de⁹. b ſ nō ad blaſphe
māteſ: ſʒ ad diſcipulos: ⁊ ſunt verba matthei vel
chriſti.
ſciat' qm̄ filius hoīs hꝫ ꝑtātē dī
ſ poſitus.
g mittēdi petā i tra. Tūc ait paraly m

¶ Nico.de lyra

quere me ⁊c. oñdit ꝙ carnal' affect⁹ a
ſequētib⁹ xp̄m eſt totaliter dimittēdus. c† Et aſcēdēte eo
in nauiculā ⁊c. Moraliter nauicula fluctib⁹ opta eſt eccleſia
militans in ꝑſecutiōib⁹ poſita. xp̄i vero dormitio eſt diuia ꝑ
miſſio: vñ q̄n videt hoīes tribulatiōes iniuſtas durare dicūt
deū dormire: qui excitat' q̄n bonoꝝ precib⁹ pulſat': ⁊ ſic ipō ꝑ
cipiēte fit trāquillitas magna ꝑ ceſſationē ꝑſecutiōis. vł dan
do patientiā tribulatis: ⁊ hec trāquillitas v̄tutis melior eſt
q̄ trāquillitas corꝑalis. q† Et cū veniſſet trans fretū ⁊c. ꝑ
duos nimis ſeuos pñt intelligi Paul⁹ ⁊ Conſtantin⁹ añ ſuā
cōuerſionē qui ꝑſecuti ſunt acriter eccleſiā: ſicut p̄ꝫ de paulo
Act. viij. ⁊ ix. ⁊ de Conſtātino dꝛ in legenda ſancti ſilueſtri.
Conſtantin⁹ impator cū multas ſtrages martyrū dediſſet ⁊c.
ſed ꝑ xp̄m ſanati fuerūt valde māſueti. † Si eijcis nos mit
te nos in porcos. ꝑ h̄ autē ꝙ pmiſit ſignificat' ꝙ hoīes vitam
porcinā ducētes in ꝑtāte demonū tradunt': ⁊ in infernū cum
eis finaliter demerguntur. ¶ Ca. IX.

a Et aſcendens ieſus. In ca. precedēti poſita ſunt q̄dam
miracula ad ꝯfirmationē euāgelice leg'. hic ꝯñr decla
ratur v̄tus ipſi⁹ legiſlatoris: ⁊ diuidit' in tres partes:
qꝛ p̄mo ponit' ad hoc miraculi ꝑpetratio. ſcḋo credentiū vo
catio. ibi: Et cū trāſiret inde. ⁊ tertio eoꝝ ꝯfirmatio. ibi: Hec
illo loquēte. Prima in duas: qꝛ primo in opatione miraculi
ad declarationē ſue deitatis fides credentiū approbat'. ⁊ ſcḋo
īfidelitas negātiū reprobat'. ibi: Et ecce q̄dā de ſcribis. Circa
p̄mū euāgeliſta notat locū vbi factū ē h̄ miraculū dī. Et aſcē
dens ieſus ī nauiculā: vt. ſ. ꝑ nauigiū de tra geraçenoꝝ redi
ret ī galileā vñ illuc iuerat: vt p̄ꝫ i ca. p̄ce. b Et ve. ī ciui.
ſuā. ſ. in capharnaū: qꝛ ibi factū eſt h̄ miraculū: vt Marc⁹ di
cit expreſſe. ij. ca. Dicit' aūt capharnaū ciuitas dñi: non qꝛ ibi
fuerit nat⁹ vł cōcept⁹: ſed qꝛ erat p̄ncipalis ciuitas galilee. ꝓ
pter quod

pter quod Centurio ibi manebat ad cuſtodiā toti⁹ terre: vt di
ctū eſt ca. p̄ce. Naçareth autē vbi xp̄s fuit nutrit⁹ ⁊ ꝯceptus:
erat quoddā oppidū vel vicus reſpectu illi⁹: ⁊ ideo dꝛ ciuitas
ipſi⁹ chriſti: ſicut Pariſi⁹ dꝛ ciuitas alicuius nati in aliq̄ oppi
do iuxta pariſi⁹. Vł ſm̄ alios dꝛ ciuitas dñi: qꝛ in p̄ncipio ſue
predicatiōis multa miracula ibi fecit.
c Et ecce offerebāt ei paralyticū. mo
dus aūt offerēdi hic tacet': ſed exp̄mit'
Marci. ij. qꝛ nō potētesītrare ad xp̄i
p̄ntiā ꝓpter turbā circūſtanteꝫ. de te
cto dom⁹ ſubmiſerūt eū in lecto añ ie ☨ Mar.2.a Luce.5.d Job.5.a
ſum: ⁊ h̄ fuit magnū ſignū fidei ipoꝝ.
ꝓpter qḋ ſeq̄tur: d Vidēs aūt ie
ſus fidē illoꝝ. ſ. paralytici ⁊ offerētiū.
qḋ p̄ꝫ ex h̄ qḋ ſeq̄tur: e Dixit para
lytico: Cōfide: remit. tibi petā tua: lꝫ
enim ſanitas corꝑalis vel aliq̄d hmōi
detur alicui ꝓpter alienā vitā. remiſ
ſio tñ petōꝝ nō datur alicui ſine ꝓpria
fide. ideo nō vident' bene dicere q̄ di
cunt ꝙ li illoꝝ refert' tm̄ ad offerētes.
ita ꝙ ꝓpter fidē offerentiū tm̄ ſit ſana
tus. Dixit autē ieſus: Remittunt' tibi
petā: ad modū boni medici q̄ p̄mo re
mouet cauſam morbi: ⁊ tūc poſtea in
tendit curationi. Infirmitas autē hec
fuerat inflicta paralytico ꝓpter pec
catū: ⁊ iō xp̄s p̄mo remouet cauſaꝫ di
cens: Remittunt' ⁊c. ⁊ ex h̄ inſinuat eū
a paralyſi curandū: ſicut ſtatim patu
it ꝑ effectū. Ad maiorē predictoꝝ in
telligentiā ſciendūꝫ ꝙ infirmitas cor
poralis infligit' alicui a deo mult' de
cauſis. Uno mō ꝓpter peccati puniti
onē: ſed nō ꝓpter purgatiōnē. Et tal'
infirmitas eſt quoddā p̄ambulū pene ☨ Mar.2.b
gehēne: ⁊ ſic inflicta eſt herodi Act'. Luce.5.e
xij. vbi dꝛ: ꝙ ꝑcuſſit euꝫ angelus dñi:
eo ꝙ nō dediſſet honorē deo: ⁊ cōſum
ptus a vermib⁹ expirauit. Eodē mo
do fuit de Pharaone: q̄ ꝑ flagella in
duratus eſt. Scḋo mō infligit' ad pec
cati cōmiſſi purgationē: ſic nabucho
donoſor amētia ſeptē annoꝝ: vt habe
tur Dan. iiij. Et ſilr marie magdalene
vexatio demonū. Tertio mō nō ꝓpter
petm̄ cōmiſſum: ſed ad gl'iam dei ma
nifeſtandū: ſicut de ceco nato dꝛ Joh.
ix. Neqꝫ hic peccauit neqꝫ parētes ei⁹. ſ. vt cecus naſceret': ſed
vt manifeſtent' opa dei in illo. Quarto ꝓpter humiliationeꝫ
alicui⁹ ne in ſupbiā eleuet': ſicut Paul⁹ apl's dicit de ſeipō. ij.
Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me dat⁹ eſt mi
hi ſtimulus carnis mee angelus ſathane qui me collaphiçet.
Quinto infligit' ꝓpter alicui⁹ ꝓbationē ⁊ patiētie declarati
onē: ſicut p̄ꝫ de Job. ij. vñ v̄ſus: Job ꝓbat: inclinat paulu:
ſeſe manifeſtat. In ceco: purgat mariā: punit herodē. ⁊ p̄ꝫ ſen
tentia ex dict'. f Et ecce q̄dā de ſcribis. Hic ponit' rep̄hen
ſio negantiū xp̄i diuinitatē: ⁊ primo ponit' eoꝝ negatio. cū dꝛ
Et ecce q̄dā de ſcribis. i. legiſperit'. g Dixerūt intra ſe. ſ. co
gitando: qꝛ verbū intrinſecū eſt ꝯcept⁹ mētis. h Hic blaſ
phemat. Blaſphemare eſt creature attribuere illud qḋ ē ꝓpri
um dei. dimittere aūt petm̄ ſoli deo ꝯuenit. ꝑ h̄ ergo ꝙ chriſto
blaſphemiā imponebant in h̄ ꝙ petā dimittebat: p̄ꝫ qꝛ nega
bant ipm̄ eſſe deū: dicētes eū eſſe purū hoīem: ſed xp̄s ꝯñr eos
ꝯuenient' redarguit oñdens ſe eſſe deū dupliciter. p̄mo qꝛ r̄ndit
eoꝝ cogitatiōib⁹: q̄s cognoſcere ꝑ certitudinē ſoli deo ꝓpꝛiuꝫ
eſt. ꝓpter qḋ dicit: Et cū vidiſſet ieſus cogitatiōes eorū dixit:
i Vt q̄d cogitat' mala ⁊c. imponēdo. ſ. falſo mihi blaſphemi
am. ſcḋo hoc idē oñdit ſanādo paralyticū ꝑ imperiū tanq̄ ꝓ
pria v̄tute: qḋ eſt eiuſdē ꝑtātis ſicut ⁊ petā dimittere: licꝫ eñ pa
ralyſis v̄tute nature aliq̄n poſſit curari: nō tñ ſubito nec ita ꝑ
fecte vt ſtatim hō poſſit lectū in q̄ iacet portare: ſicut dꝛ hic. ꝓ
pter qḋ dꝛ: k Quid ē facili⁹ ⁊c. q.d. eq̄lis ꝑtātis ē vtrūqꝫ.
ex q̄ ꝯcludit' v̄tute ſue diuinitat' ꝑfectā. di. l Vt aūt ſciat'. qꝛ fi
lius hoīs hꝫ ꝑtātē in tra dimittēdi petā: vt de⁹: non vt hō pu
rus. m Tūc ait para. ſurge ⁊c. Sicut eñ ꝑ lrām hñtē ſigillū
declarat' volūtas ipi⁹ ſcribent': ſic ꝑ ſignū qḋ ē v̄tut' diuine ma
nifeſtatiuū oñdit' veritas diuine v̄tutis. Alij aūt ſcī q̄ fecerunt
miracula

a Surge. Surgere eſt aīam a carnalib⁹ deſiderijs abſtrahere. Lectū tollere eſt carnē a terrenis deſiderijs ad voluntatē ſpūs attollere. Domū ire eſt ad paradiſuꝫ redire: vel ad internā ſui cuſtodiā ne iterū peccet. b Tolle. Ut qꝺ fuit teſtimoniū īfirmitatis: ſit ꝓbatio ſanitatis. c Et ſurrexit. Magna virtus vbi ſine mora imperiū ſalus comitat̄. Unde merito q̄ aderāt relictis blaſphemijs ſtupentes: ad laudē ꝯuertunt̄ tāte maieſtatis. d Uidit ho. Hic ꝓbabil⁹ videt̄ ꝙ ꝑtermiſſa memoret cū .xij. elegit añ ſermonē. e In teloneo. Telos grece: latine vectigal. Mattheus hebraice: latine donat⁹: q̄ tm̄ mun⁹ grē accepit: Leui: additus vl' aſſumpt⁹: qꝛ diuīa electio eū aſſumpſit: ꝛ numero aploꝝ addidit.
f Mattheū. Ceteri euāgeliſte ꝓpt̄ verecundiā nō appellāt eū vulgato noīe: ſ; leui. Binomius enī fuit. Ipſe aūt publicanum ſe noīat: ne q̄s a ſalute deſperet. Uocationē ſuā ꝑtermiſſaꝫ hic videtur
Luce. 6. c recordari: qꝛ Lucas dicit .xij. aplos in monte fuiſſe electos vbi ſermo ſupradictus fuit. g Surgēs. Be. Lucas plenius dicit: relict̄ oīb⁹ ſecut⁹ eſt eū tā corpore q̄ mēte. Nō leuitate duct⁹: ſ; veritate operū: ꝛ diuīa potētia int⁹ operāte tract⁹. Perfecta obediētia ꝛ ꝑfecta abrenunciatio: ꝛ lucra reliq̄t: nec periculuꝫ a ꝑncipib⁹ timuit: qꝛ rōnes veſtigaliū impfectas reliq̄t: cupid⁹ ſequēdi xpm.
Luce. 5. f h In domo. Nō dicit cui⁹: ſed Lucas exp̄mit: qꝛ fecit ei cōuiuiū magnū leui in domo ſua. Qꝺ ꝯgruit. Qui enī chriſtuꝫ int⁹ recipit: paſcit̄ mult̄ delectatiōibus. Itaq; dñs ingredit̄ ꝛ in ei⁹ recūbit affectu. Ecce magna hūilitas dñi eūdo ad pctōres. Etiā potentia doctrine in cōuerſione penitentiū oñdit̄. i Ecce mul. pub. Bonū ꝑſagiū iā ei⁹ exēplo multi cōuertunt̄. Iā poſt ſe multos trahit aplꝰ ꝛ doctor gentiū futur⁹. Hiero. Publi. ꝛ pec. ve. Tertulian⁹ dicit hos fuiſſe ethnicos. dicente ſcriptura: Non erit vectigal pendens ex iſrl̄. q. matthe⁹ non fuiſſet iudeus: ꝛ ille q̄ cū phariſeo tēpluꝫ aſcēdit:
Luc. 7. c qꝺ nō faceret gentil̄. Et Lucas ait: Oīs ppl's audiēs: ꝛ publicani iuſtificauerunt deū baptiſmo iobis baptizati. Dñs autē
Mat. 15. c q̄ venit ad oues dom⁹ iſrl̄ q̄ dixit: Nō eſt bonū ſumere panē fi. ꝛ mit. ca. nō cōuinatur cū ethnic̄: cū id maxīe caueret: ne legē ſoluere videret̄: q̄ ꝛ diſcipulis ꝑcepit.
Mat. 10. a In viā gentiū ne abierit̄. k Peccatores. Penitētes: exēplo matthei veniā
Mar. 2. c ſperātes. vñ Marc⁹ dicit hic: qꝛ multi ſequebant̄ eū. l Quare cū pub. ꝛ pec. Oīs queſtio ex lege que eſt iuſticie tenax miſeꝛdiam nō habet. Oēs enī declinauerunt. Sed ei⁹ auſteritatē miſſus fili⁹ euāgelij grā tēperauit. Prouocat ergo ad pniam pctōres cui⁹ cib⁹ ꝛ potus ꝛ ambulatio ꝛ omīa q̄ geſſit ſaluti ſeruiūt. m At ieſus ait. Et ſuſceptos penitētes ampli⁹ in fide cōfortat: ꝛ ſupbos ad hūilitatis ꝛ pietatis grām ꝓuocat. n Non eſt opus va. medi. Medicus eſt xp̄s. Ualentes: qui ignorātes dei iuſticiā ſuam volūt aſtruere. Male habentes q̄ cōſcientia victi nō ex lege ſed ex gratia querūt iuſtificari. Per matthei ꝛ publicanoꝝ vocationē fides gentiū exp̄mit̄: q̄ p̄ius lucris mūdi inhiabāt: ꝛ nunc ſpūaliter cū dño reficiunt̄. Per ſupbiā phariſeoꝝ īuidia iudeoꝝ de ſalute gentiū. Hi enī de ieiunio glorianr̄ dū publicani cū dño cōuiuant̄: qꝛ q̄ legē ſequunt̄ famē cordis patiunt̄: ſed q̄ dei verbū recipiunt eſurire nō poſſunt. o Euntes. Tumētibus de falſa iuſticia ꝯſiliū correctionis dat: vt. ſ. ꝑ opa miſeꝛdie miſeꝛdiam q̄rāt. ꝛ nō cōtēptis paupeꝝ curis ꝑ ſacrificia deū placare ꝯfidant. Añ ꝛ ſuā miſeꝛdie exēplū dat. Nō enī. Añ tres pa-
Luce. 15. p torum raboleaddunt̄ apud Lucā de oue: ꝛ dragma: ꝛ duob⁹ filijs.
p Non enī veni vocare iuſtos. Nonne nathanael ꝛ petrum et
Luce. 5. f andream et alios iuſtos vocauit. Lucas apti⁹ dicit: Non enim veni vocare iuſtos: ſ; pec. ī pniaꝫ. Uocat ergo iuſtos ire vt mag̃
ꝑficiant

ſ vt maius miraculum ſit.
a b tico: Surge tolle lectum tuum: ꝛ
a ſ ne xp̄iana fide curatus moret̄ in ꝑſidia iudeorum.
c vade in domū tuā. Et ſurrexit et abijt in domū ſuā. Uidētes autē a
a ſ iam quodāmodo credentes.
turbe timuerūt: ꝛ glōꝛificauerūt b
ſ .i. hoīem tā potenter opantē inter hoīes.
deum q̄ dedit ꝑtātē talē hoib⁹. c
a ſ de galilea. b ſ nō tā corporeo q̄ miſerentis intuitu.
d † Et cū trāſiret inde ihs uidit ho d †
ſ ꝑtinaciter lucris inhiantem.
e f minē ſedentē in teloneo matthe
a ſ āmodo. b ſ non lucra.
um noīe: ꝛ ait illi: Sequere me: e
g ꝛ ſurgens ſecut⁹ eſt eū. Et factuꝫ f g
ſ eius matthei.
h i eſt diſcumbēte eo in domo: ecce h
ſ qui publica vectigalia exigunt ꝛ conducūt: et qui lucra ſeculi ꝑ negocia ſectantur.
publicani et pctōres venientes
ſ vt ab eo ſpiritualiter paſcerentur.
k diſcūbebant cū ieſu: ꝛ diſcipulis
a ſ dupliciter errabant: qꝛ ꝛ ſe iuſtos putabāt: cū ſint ſuperbi: ꝛ illos reos: cū iam peniteant.
eius. Et vidētes phariſei dicebāt i
l diſcipulis eius: † Quare cū publi k
ſ quos lex damnat.
canis ꝛ pctōrib⁹ māducat magi-
m ſter veſter? At ieſus audiēs ait: l
a ſ q. vos declino: qꝛ non egere vos putatis.
b ſ qui gratiam non querunt.
n † Non eſt opus valentibus medi
a ſ hos iuuo. qꝛ penitēdo dāt locū grē: ſ; ſi ſanari vultis e. ꝛc̄. b ſ a temeritate vituperationis.
o cus: ſed male habentibus. Eun- m †
a ſ diligentius ſcripturas inquirite.
b ſ teſtimonium de propheta.
tes autēꝫ diſcite quid eſt: † miſeri n
a ſ ſine miſeꝛdia. ſ ſine cōpaſſione delinquentiū.
cordiam volo ꝛ non ſacrificium.
a ſ miſericordiam conſequimini ſicut ego.
b ſ falſo ſe iuſtificantes: dum in hoc ſunt.
p Non enim veni vocare iuſtos: o

miracula faciebāt hec implorādo diuinā virtutē: nō imperando. ꝛ ſi aliq̄ñ in talib⁹ imperabāt: h̄ non erat in virtute ꝓpria: ſed exp̄imēdo v̄tutē xp̄i tanq̄ miſtri nō dñi: ſic aliq̄ñ imperabāt demonib⁹ vt recederent ab obſeſſis corporibus in noīe xp̄i ꝛ auctoritate ei⁹. a Uidētes aūt turbe. Hic ꝯñter ponit̄ hui⁹ miraculi effectus: qꝛ turbe hoc vid[e]ntes timuerunt imponere ſibi blaſphemiā.
b Et glorificauerūt deū ꝛc̄. i. ipm chriſtū qui eſt v̄tus dei p̄ris.
c Hoībus ad eoꝝ. ſ. ſalutem.
d Et cū tranſiret inde. Hic ponit̄ credentium vocatio: ꝛ primo circa eoꝝ vocationē deſcribit̄ cōdeſcenſio ad pctōres. ſecūdo ponit̄ eius rep̄hēſio ꝯtra murmurātes. ibi: Et vidētes phariſei. Circa primū aduertēdū ꝙ vocatio matthei: ꝛ iſtō conuiuiū fuit ante curationē paralytici. de q̄ dictū eſt: ſed hic ponit̄ ꝑ
† Mar. 2. b Luce. 5. f recapitulationē. Ul' ſm alios vocatio ei⁹ fuit ante: ꝛ conuiuiū ei⁹ de q̄ hic ſcribit̄ fuit poſt. ꝛ vt cōuenientⁱ deſcribat̄ cōuiuiū: ei⁹ vocatio repetitur. Dicit ḡ euāgeliſta: Et cū trāſiret inde ieſus vidit hoīem ſedēteꝫ in teloneo: in q̄ ſolebāt campſores ſedere. qꝺ quidē negocium vix aut nunq̄ exerceri ſine pctō pōt: vt dicit Grego. e Et ait illi: ſequere me. Mattheum autē talibus occupatum vocauit: vt de grā dei null⁹ deſperet quantūcunq; fuerit in vilibus occupatus. f Et ſurgēs ſecutus eſt eum. ſine aliqua dilatiōe. quia ſicut poterat mouere aurē exterius verbo: ita etiā interius mentem inſpirādo. ſicut enim paſſioni
† 2. q. 1. mirſ. Mar. 2. c Luce. 5. f ꝓpinquus illos qui ad capiendū ipſum venerant: ſolo verbo ꝓſtrauit. d. Ego ſū. vt habet̄ Joh. xviij. ita ſolo verbo poterat quoſcunq; ad ſe trahere: ꝛ in h̄ apparebat virtus diuinitatis in eo. g Et factum eſt diſcūbente eo in domo. ſ.
† Mar. 2. c matthei. h Ecce publicani ꝛc̄. fuerant enī ſocij matthei. ꝛ ideo recedens ab eis ꝛ volens ſequi chriſtum fecit eis conuiuiū. ſicut de heliſeo legitur. iij. Reg. xix. ꝙ vocat⁹
† Oſee. 6. a ab helia vt eum ſequeretur mactauit par bouꝫ ꝛ dedit ſocijs ſuis comedere: ꝛ ſic ſecut⁹ eſt heliā magiſtrum ſuum: ꝛ hoc modo faciunt q̄ recedentes a ſocijs ſuis faciunt p̄ꝛius eis catum ſuū: vl' ſm alios burdonem. i Et videntes. Hic ponitur rep̄hēſio contra iniuſte murmurantes de p̄dict̄: ꝛ p̄mo cōtra phariſeos. ſcꝺo ꝯtra iobis diſcipulos. ibi: Tūc acceſſerūt. Circa primū ſciendū ꝙ phariſei in populo iudeoꝝ reputabantur religioſi. vnde etiā in habitu ab alijs quodāmodo diſtincti erāt: vt videbit̄ infer⁹. vidētes igit̄ chriſtū cū publicanis ꝛ pctōꝛib⁹ mādūcare: indigne ferebant ꝛ murmurabāt dicētes diſcipulis ei⁹. k Quare cū publicanis ꝛc̄. q. d. vos eſtis fatui q̄ talē magiſtrū ſequimini.
l At ieſus ꝛc̄. Reſpōdit eis primo ꝑ rationē: qꝛ ſenſibiliter videmus ꝙ medicus familiariꝰ ſe debet habere ad infirmū qui eo indiget q̄ ad ſanum. Cū ergo chriſtus ſit verus medic⁹ aīaꝝ: vt dicit̄ in Pſal. Miſit verbū ſuum ꝛ ſanauit eos. ideo familiariter ſe debuit habere ad peccatoꝛeſ qui ſunt infirmi infirmitate ſpūali. ſcꝺo reſpōdet ꝑ auctoritatem que habet̄ Oſee. vj. m Euntes aūt diſcite. q. d. ite ꝛ diligēter ꝯſiderate illud qꝺ ſcribitur Oſee. vj.
n Quid eſt ꝛc̄. q. d. ſi hanc ſcripturā ꝯſideret̄ inuenietis me facere ſm ipam. ꝓpter qꝺ ꝯcludit: o Nō enī veni vocare iuſtos ad pniaꝫ: licet aliq̄s iuſtos vocauerit ad augmentum gratie: vt petrum andream ꝛ conſimiles.

e 5 Sed pecca

ꝑficiāt:pctōꝛes vt corrigant. Ul' nō vocat iuſtos dū iuſticie dei nō ſē
Luce.5.f ſubiecit:ſed q̄ pctā ꝯfitent. Nō eni ve.vo.iuſ. Lucas expſſi⁹ dicit:
in pniāz. Quia qs opib⁹ iuſticie deditos inuenit: vt nathanael ⁊ petꝝ
⁊ andreā:nō ad pniāz pteritoꝝ inuitat:ſʒ ad ꝑfectū vite pfectioꝛis vo
cat. Illos xō ad pniāz q̄ pctis grauioꝛib⁹ inuoluti erāt. Ul' nō eos vo/
cat q̄ iuſtos ſe reputant:q2 ⁊ hi ſi ꝯuertunt:iā
nō iuſti ſibi vident. a Diſcipuli. Johānes:
marc⁹ ⁊ lucas ita h narrāt.q.alij aliq̄ de h q̄ſie
rint. Uñ ſciēdū h a plib⁹ eē q̄ſitū. Trib⁹ de cau
ſis rephēdēdi ſunt diſcipli iohis:q2 de ieiūio
ſe iactāt:⁊ q2 calūniant quē ſciebāt a mgr̄o eē
p̄dicatū:⁊ iūgunt phariſeis q̄s mgr̄ coꝝ cōdē
nauerat. Spūalr diſcipuli iohis ⁊ phariſeoꝝ
ieiunāt:q2 q̄ opa leg' vl' traditiōez hoīm ſeq̄/
tur:vl' q̄ etiā vocē xpi tm̄ aure ꝑcipit:abſtinēs
a bonis:ieiuno coꝛde tabeſcit. Sʒ q̄ xp̄o adhe
Luce.1.b ret:reficit. Johes vinū ⁊ ſicerā nō bibit:q2 ab
ſtinētia meritū auget cui nll'a ē potētia natu/
re. Dñs aūt q̄ pctā pōt ꝯdonare:cur a pctōꝛi/
bus declinaret:q̄s abſtinētib⁹ poterat facere
iuſtioꝛes? Ieiunauit ⁊ xp̄s:ne pceptū declieſ.
Māducat cū pctōꝛib⁹:vt grāz ⁊ ptātē intelli
†76.di.ie/iunium. gas. b Nūq̄d poſ.q̄ſi facturi eſt':vt lugētes
ieiunēt:q2 eſt' ſpōſuʒ occiſuri. Nunq̄d poſ.
De vtroq3 luctu vl' ieiunio:q̄ȯ ē in tribulatiōe
vel gaudio rn̄det. Cū ablat⁹ erit ſpōſus:tunc
erūt i meroꝛe ⁊ luctu donec ꝑ ſpm̄ſcm̄ ꝯſola/
tio tribuat'. Quo dono pcepto:ieiuniū q̄ȯ fit
p leticiā iā renouati i vitā ſpūalē celebrabūt:
nec ſolū a cibis ſʒ ab oīb⁹ trenis. c Luge
re. Hoc xbo expmit illud ieiuniū q̄ȯ ptinet ad
hūilitatē tribulatiōis. Illud alterū q̄ȯ ptinet
ad gaudiuʒ mētis ad ſpūalia ſuſpenſe. Et iō a
cibis corpoꝛeis alienate:ſeq̄ntib⁹ ſilitudibus
C de pāno nouo ⁊ vino nouo ſigt. Oñdēs q̄ car
nalib⁹ ⁊ ob h veterē ſenſuʒ adhuc trahētibus
h genus ieiunij nō ꝯgruat. Quia dū ita car/
nales ſunt pfectionē noue vite hr̄e non pñt.
Or hic ait lugere.marcus ⁊ lucas dicūt ie/
iunare. vñ ⁊ ip̄e: Poſtea ieiunabunt: nō luge
bunt. d Et tūc ie.⁊c̄. Luctus de abſentia
ſpōſi:nec añ incarnationē defuit in prib⁹:nec
poſt paſſionē:niſi q̄diu i carne cū diſcipul' cō/
Allego. uerſat⁹ ē. Alleg. Qdiu nobiſcū ē letamur:
cū ꝑpter pctā recedit tūc indicēdus ē ieiunij
luctus. e Ieiunabūt. A mūdi amoꝛe:nō ſo/
lū a cibis. Spūale eni ieiuniū cū ſit ps vite no
ue:nōdū eis ꝯuenit q̄ p alia dediti ſunt veteri
vite. f Nemo a.i.cō.q. carnales nōdū fide
paſſiōis ⁊ reſurrectiōis ſolidati nō pñt ſeuerio
ra ꝯtinētie p̄cepta ſuſtinere:ne p auſteritatē
etiā fidē pdāt. Sūt ḡ diſcipli q̄ſi vet⁹ veſt' cui
incōueniēt nou⁹ pānus aſſuit'.i.aliq̄ pars doctrine q̄ ad noue vite tē
perantiā ptinet:q2 ſi h fiat ip̄a doctrina quodāmō ſcindit':cui⁹ pars
de ieiunio ciboꝝ impoꝛtune tradit':cū illa doceat generale ieiuniū ab
oīb⁹ voluptarib⁹:cui⁹ pānū.i.partē q̄ ad cibos ptinet dicit nō opoꝛ/
tere hoīb⁹ adhuc veteri vſui dedit' impartiri:q2 ⁊ illinc videt'.q.cōci
ſio fieri:⁊ ip̄ſi vetuſtati nō ꝯuenit. g Tollit eni.i.pfectio noue vi/
te que vna eſt diuiditur:⁊ veteri fides quā habet aufertur cui perfe/
ctio noue debebatur. h Neq3 mit. Eoſdē diſcipulos veterib⁹ vtri
bus cōparat q̄s nouo vino.i.ſpūalibus precept' facili⁹ diſrūpi q̄3 id
poſſe cōtinere dicit. Sʒ poſt aſcēſionē accepto ſpū facti ſunt vtres no/
ui. Aliter: Utres veteres ſunt ſcribe ⁊ phariſei. Pann⁹ nou⁹ ⁊ vinū
nouū precepta euāgelij:q̄ nō pñt ſuſtinere iudei:ne maioꝛ fiat ſciſſura
cū q̄bus galathe precepta leg' miſcebāt:in vtres veteres vinū nouuʒ
mittentes. Conueniunt autem hec precepta euāgelica apoſtolis:non
his qui traditionibus maioꝛum depꝛauati ſinceritatem preceptoꝛum
chꝛiſti nequeunt cuſtodire. Diſtat inter nouum vinum ⁊ veſtimen/
tum. Uino intus reficimur:veſte foꝛis tegimur. Ueſtis ergo ſunt bo/
na opera que foꝛis agimus:quibus coꝛam hominibus lucemus. Ui/
num feruoꝛ fidei:ſpei ⁊ charitatis:quo in conſpectu dei in nouitate
ſenſus intus refoꝛmamur. i Ecce princeps vnus acceſſit. Marc⁹
⁊ Lucas dicunt archiſynagogum nomine iayrum et filiam non moꝛ
tuam:ſed moꝛte proximam. Sed Mattheus cauſa breuitatis dicit ro
gaſſe:quod conſtat factum eſſe: nec attendit verba patris: ſed quod
cogitauit et voluit. Ita enim deſperabat vt potius vellet reuiuiſcere
quam non putabat viuam inuenire poſſe. Utrūq3 enim petitum eſt:
vt vel moꝛientem ſaluaret: vel moꝛtuam ſuſcitaret.

a ꝟ peccata attendentes.
ſed pctōꝛes. Tūc acceſſerūt ad eū a b
a ꝟ ſupba interogatio ⁊ plena de ſupcilio phiſeoꝝ
diſcipuli iohis dicētes: † Quare c
nos ⁊ phariſei ieiunam⁹ freq̄nt:
a diſcipuli aūt tui nō ieiunant? Et d e
a ꝟ aufert ieiuniū iuſticie a diſcipulis ꝑpter pſen
tiam ſuam. b ꝟ.i.debēt. c ꝟ apoſto
li. ꝟ quos de eccleſia genuit.
b ait illis ieſus: Nūq̄d poſſūt filij f
a ꝟ chꝛiſti. b ꝟ ieiunio affligi:dū eos opoꝛtet de
ſponſi pñtia gratulari:ſpūali eni ieiunio nōdū ſē
apti:donec me aſſūpto ſpūſctō ſint cōfirmati.
c ſpōnſi lugere q̄diu cū illis ē ſpō/
a ꝟ tempoꝛe paſſionis.
ſus? † Uenient aūt dies cū auferet g
ꝟ nō ſolū a cibis.
b c ab eis ſpōſus:⁊ tūc ieiunabunt. h
ꝟ patrem.
f Nemo aūt imittit cōmiſſurā pan i k
a ꝟ ſi aūt hoc ſolū ei: impoꝛtune tradet' q̄b⁹ pua
let vetus cōſuetudo:cito q̄ȯ habent auferetur.
g ni rudis i veſtimētū vetus: tollit l m
ꝟ veteri.ſ.
eni plenitudinē ei⁹ a veſtimento
h ⁊ peioꝛ ſciſſura fit. Neq3 mittunt n o
a ꝟ noue vite myſteria nō ſunt cōmittenda menti
bus nondum innouatis.
vinū nouū i vtres veteres. Alio/
a ꝟ q̄ ſi fit:nec rudes mentes hoc pati poſſunt.
b ꝟ ipſa doctrina nihil prodeſt.
quin rūpunt' vtres ⁊ vinuʒ effun
a ꝟ ip̄e mētes pōdere pceptoꝝ ſuffocant'. b ꝟ no
ua myſteria mētibus innouatis cōmittunt'.
dit':⁊ vtres pereūt. Sed vinū nō
a ꝟ doctria mēoꝛie tradit':⁊ mēs nō ē ſine fructu.
uū in vtres nouos mittūt: ⁊ am/
bo cōſeruant'. † Hec illo loquente p
i ad eos: ecce pnceps vn⁹ acceſſit q

a Sʒ pctōꝛes.ſupple poīt vocare ad pniāz. b Tūc
acceſ. Hic rephēdit iohis diſcipulos:⁊ pmo coꝝ inter
rogatio maligna.ſcd̄o xpi rn̄ſio benigna.ibi: Et ait il
lis ieſus. Circa pmū notādū q̄ diſcipuli iohis i trib⁹
deficiebāt.pꝛio q2 de ſua abſtinētia ſe iactabāt dicen/
tes: c Quare nos ⁊ pha.
ie.fre.q2 talia ſunt fiēda in ſe/
creto:vt.ſ. dictū ē ca.vj. Tu
aūt cū ieiunas ⁊c̄.ſcd̄o q2 pha
riſeis ſe coniūgebāt dicētes:
Nos ⁊ phariſei: quia audie/ †Mar.2.c Luc.5.f
rāt iohem mgr̄m ſuum phari
ſeos redarguētē ⁊ dicentē.ſ.
ca.iij. Progenies viperaꝝ q̄s
demōſtrabit vob̄ fugere a ven
tura ira.tertio q2 xp̄m argue/
bāt ex defectu abſtinētie in di
ſcipul' dicētes: d Diſcipuli
aūt tui ⁊c̄. Defectū eni diſcipu
loꝝ retoꝛq̄bāt i mgr̄m.de q̄ tn̄
audierāt iohēʒ dicētem: Ecce
agn⁹ dei:ecce q̄ tollit pctā mū
di. Joh.j. e Et ait il.ie.hic
ponit' xpi rn̄ſio in q̄ oſtēdit q̄
ieiuniuʒ coꝛpale nō cōpetebat
ſuis diſcipul' p illo tpe:q2 du/
plex eſt ieiuniū.quoddam q̄ȯ
oꝛdinat' ad carnis refrenatio
nē ⁊ ad ꝯtēplationē diſponit:
⁊ iſtud nō cōpetebat diſcipul'
xpi q̄ñ erat cū eis coꝛpaliter.
⁊ h eſt q̄ȯ dicit: f Nunq̄d
pñt filij ſponſi.i.xpi q̄ eſt ſpon
ſus eccl'ie. Lugere ⁊c̄. Seq̄t:
g Uenient aūt dies cū aufe
ret'.q̄tū ad pñtiā coꝛpoꝛalēʒ.
ſcʒ in paſſiōe ⁊ aſcēſione in ce/
lū. h Et tūc ieiunabunt.q.
d.tūc cōpetet eis tale ieiuniū.
Aliud eſt ieiuniū q̄ȯ ex pleni/
tudine ⁊ pfectiōe ꝯtēplatiōis
ꝑcedit:q̄le fuit moyſi ieiuniū
in mōte. Q̄to eni aīa eſt in cō/
tēplatiōe magis eleuata:tāto
eſt paucioꝛi alimēto ꝯtēta. vñ
x.e.ethicoꝝ dicit ph̄s q̄ felix
ꝯtēplatiu⁹ eſt paucīſſimis cō/
tent⁹:⁊ tale ieiuniū nō cōpete †Mar.5.e Luc.8.f
bat diſcipul':q2 adhuc erāt ru
des ⁊ impfecti:ſʒ p⁹s debue/
rūt p charitatē ſpūs ſcti inno
uari:q̄ȯ factū eſt die penteco/
ſtes q̄ñ fuerūt p grām ſcti ſpūs innouati:⁊ tūc debue/
rūt incipe nouū modū viuēdi:⁊ h eſt q̄ȯ dicit ſaluatoꝛ
p duplex exēplū.pmū ponit' hic: i Nemo aūt im.
cōmiſſurā.i.iūcturā ſeu ſupplemētū: k Panni ru/
dis.ſ.noui:q2 in nouitate eſt ſpiſſioꝛ. l In veſtimē
tū vetus.q2 h cauſat defoꝛmitatē.ꝑpter q̄ȯ ſubdit:
m Tollit eni pleni.i.vnifoꝛmitatē ſeu pulchꝛitudi/
nē a veſtimēto. n Et peioꝛ ſciſ.fit. q2 ꝑpter defoꝛ/
mitatē nō ꝯiungit' ſolide cū veteri pāno:⁊ ſic de facili
cauſat' ruptura maioꝛ in veteri.ſcd̄m exēplū ponit ād
hec.d. o Neq3 mit.vi.no.q2 tūc ē in ebulitiōe.ce/
tera patēt. Ex his vult ꝯcludere q̄ ea q̄ ſunt pfectiōis
magne:nō ſūt īponēda hoīb⁹ donec ſpoliati fuerīt ve
teri vita. p Hec illo lo. Hic ponunt' q̄dā miracula
ad diſcipuloꝝ ꝯfirmationē:⁊ diuidit' in duas partes.
q2 pmo narrat ad h q̄dā miracula i ſpeciali.ſcd̄o mlta
ꝯcludit in generali.ibi: Et circuibat. Pria i tres.pm
tria miracl'a q̄ narrat.ſcd̄a ibi: Et trāſeūte. tertia ibi:
Egreſſis aūt ill'. Pria in tres:q2 pmo icipit narrare p
mū miraculū.ſcd̄o iterponit qodā aliud in medio fa/
ctū.ibi: Et ecce mlier.tertio reuertit' ad pmum.ibi: Et
cū vēiſſet. Primū āt miraclm fuit de ſuſcitatiōe cuiuſ
dā puelle defuncte:⁊ h incipit narrare dicēs: Hec illo
loquēte ad eos:hoc eſt ad iohis diſcipulos:rephēdē/
do eos:vt ptʒ ex p̄cedētib⁹. q Ecce vn⁹ pn. acceſſit.
qualis autem fuit princeps iſte nō exprimitur hic:ſed
habetur

Ecce pnceps

babetur

F ¶ Ecce pꝛinceps. Archiſynagog⁹ moyſen ſignifi-
cat. Dicit iayrus .i. illuminās vl' illuminat⁹: q2 ac-
cepit vba vite dare nobis. Uidens dñm in carne
ventuꝝ: cadit ad pedes ei⁹ dicēs: Q2 infirmuȝ ē
dei: foꝛtius ē hoīb⁹. Pro filia rogat .i. ꝓ ſynago-
ga que ſola lege inſtructa
vnica ei erat. Que lege et
ꝓphis educata poſtq̄ꝫ fili
os deo generare debuit ſpi
rituales: erroꝛib⁹ languēſ:
in petis moꝛit. Prius ꝓ
ea pr̄es rogauerūt: tn̄ ma-
gna fides gentiū ꝑus īpe-
trauit. Synagoga in ciui-
tate leg̃: ⁊ in domo ī qua
vnius dei cult⁹ eſt moꝛit ⁊
ſuſcitat. Hec nō in domo
nō in vrbe a q̄ ꝑ legē exclu
debat. Sȝ in itinere ꝑgen
te dño ſanat. Unde ⁊ apl'i:
Act.13.g Uobis opoꝛtebat p̄dicari
verbū dei. Sȝ qm̄ iu. vos
īdig. e. cō. ad gētes. Scdꝫ
Mar.5.c Marcū ⁊ Lucā mlier oēȝ
Luc.8.f ſubam in medicos eroga-
uit: nec curari potuit: q̄a
q̄nto magis gentilitas vi-
res naturalis induſtrie ad
phos expendit: q̄ recte vi-
uendi p̄cepta hoīb⁹ ſeda-
re ꝓmittebāt: tāto minus
poterat a ſoꝛdib⁹ liberari.
Sȝ vbi celeſtē medicū co-
gnouit adeſſe: cepit reme-
diū ſperare ⁊ q̄rere.
a ¶ Mulier q̄. Salutē iu-
deis paratā ſpe certa p̄ri-
puit gētilitas. b ¶ Duo-
decim ānis. Duodeci an-
nis fluxit: ſicut ⁊ illa filia
creuerat duodenis: q2 ex-
quo ſynagoga cepit deo fa-
mulari: cepit gētilitas ido-
latria ⁊ pctā pollui.
c ¶ Acceſſit. Credidit: di-
xit: q2 his tribus: fide: ver-
bo ⁊ ope oīs ſalus acq̄ri-
tur. d ¶ Si tetigero ve.
Fimbriā nō veſtē. Quia
nō vidit in carne dñm. Sȝ
ſuſcepit ꝑ apl'os incarna-
tionis verbuȝ. Beatus q̄
vel extremā partē verbi fi-
de tangit. e ¶ Cōfide fi-
lia. Credidit vtiq̄ꝫ que pe-
tijt: ſȝ inculcat robur ⁊ ꝑ-
ſeuerantiā fidei. f ¶ Ui-
diſſet tybicines. Tybicines ſunt carmen lugubꝛe
canentes. Hi ſunt magiſtri meroꝛe ſuo ſubditos
demulcentes: ⁊ turbā iudeoꝝ aduerſus doctrinā
chꝛiſti calcitrantiū. g ¶ Et turbā tumultuantem
⁊c. Quia ſynagoga leticiā dñice inhabitatiōis ꝑ
infidelitate amiſit. q. inter flentes ⁊ eiulātes moꝛ-
tua iacet. Solū iudiciū patebat cū expulit gen-
Mat.15.c tes dicens: Non ſum miſſus niſi ad oues que pe-
rierunt. Non ꝙ ſine miſeria eſſet deus vel ei⁹ iu-
dicium: ſed poſt patuit in ſuſceptiōe. h ¶ Non
eſt enī moꝛtua. Uobis moꝛtua eſt: Deo autē q̄ ſu-
ſcitare poteſt doꝛmit: tam in aīa q̄ꝫ in coꝛpe.
i ¶ Et cū eiecta eſſet .i. cū reꝓbati eēnt irriſoꝛes:
Moꝛalit. intrauit in electoꝝ mētes. Moꝛa. Turba curaꝝ
Luc.8.g eijciēda eſt: vt aīa reſurgat. Scdm Lucā eiecta
turba nullus adhibet niſi petr⁹: iacobus ⁊ iohā-
nes: ⁊ pr̄ ⁊ mr̄ puelle. Quia blaſphemis ⁊ irriſo-
Mat.11.c rib⁹ nō ſunt reuelāda myſteria: ſȝ fidelib⁹ q̄ bono
Luc.7.e rēt. Unde alibi: Juſtificata ē ſapīa a filijs ſuis.
k ¶ Et te. ma. e. niſi ꝑus man⁹ iudeoꝝ q̄ ſanguine
plene ſīt mūdate ſunt a moꝛte nō īſurgūt. Tenuit ma
num

⁊ adoꝛabat euȝ dicens: Domine a b
¶ incarnatus.
filia mea mō defuncta ē: ſed veni
¶ miſericoꝛdie vel potentie.
īpone manū tuaȝ ſuꝑ eā: ⁊ viuet.
¶ ad deuotionē patrū reſpiciens: iudeis pri⁹ ver-
bū vite ꝑ ſe ⁊ ꝑ apoſtolos pꝛedicauit.
Et ſurgens ieſus ſequebat euȝ: ⁊ c
a ¶ eccleſia gentium.
a diſcipuli eius. † Et ecce mulier q̄ d †
a ¶ carnalium delectationum.
b fluxū ſanguinis patiebat duode
b ¶ fide. c ¶ poſt aſcenſionē. ¶ quia eum ſequi-
tur. a ¶ ſuperabundans vitijs.
c cim ānis acceſſit retro et tetigit e f
¶ manu fidei. a ¶ coꝛde credebat ad iuſticiā.
fimbꝛiā veſtimēti ei⁹. Dicebat ei g
a ¶ ſi ſuſcepero fidem incarnationis eius.
d intra ſe. Si tetigero tm̄ veſtimen h
a ¶ ab omni iniquitate mundaboꝛ. b ¶ a iudicio
ad miſericoꝛdiam.
tum ei⁹ ſalua ero. At ieſus cōuer- i
a ¶ q2 q̄s p̄ſciuit ⁊ p̄deſtinauit: hos ⁊ vocauit.
b ¶ habe ſpem.
e ſus ⁊ videns eam dixit: Confide k
a ¶ ideo filia q2 fides tua. b ¶ ſcā ī eo ꝙ credidiſti
filiā. Fides tua te ſaluāȝ fecit. Et
a ¶ ex illa hoꝛa dominici aduentus
cepit habere ſalutem.
ſalua facta eſt mlier ex illa hoꝛa.
¶ aſſumptis electis gentium fides chꝛiſti pꝛedica-
tur in populo iudeoꝛum.
Et cum veniſſet ieſus in domuȝ l
f g pꝛincipis ⁊ vidiſſet tybicines et m
a ¶ dimittite ꝑſuaſiones: q2 quic-
quid mentiamini de chꝛiſto electio ſalua erit.
turbā tumultuātē dicebat: Rece
a ¶ non foꝛnicata eſt poſt deos alienos. b ¶ q2
deo viuunt omnia.
h dite † nō ē ei moꝛtua puella: ſȝ doꝛ n o
a ¶ quod faciunt iudei aſſenſum dare nolentes
veritati.
i mit: ⁊ deridebāt eū. Et cū eiecta p q
k eēt turba: īntrauit ⁊ tenuit manū r s

habet Mar. v. ⁊ Luc. viij. vbi dr̄ ꝙ erat pꝛinceps ſynagoge. iudei enī habe-
bant tm̄ vnū tēplū vbi poterāt offerre et imolare .ſ. in hieru͞ſm: ſed in alijs
ciuitatib⁹ ⁊ villis habebāt loca determiata in q̄b⁹ ꝯueniebat ꝑpl's ad oꝛā-
dū ⁊ audiendū verbū dei: ⁊ tractandū de his que ꝑtinebāt ad cōem vtili-
tatem ꝑpl'i: ⁊ ille q̄ pꝛeerat cui⁹ auctoꝛitate ꝯgregatio fiebat dicebat pꝛin-
ceps ſynagoge. talis erat iſte q̄ acceſſit ad ieſum.
a ¶ Et adoꝛabat eū. faciēdo .ſ. ſibi reuerētiā debi-
tā. d. b ¶ Dñe filia ⁊c. Marc⁹ aūt dicit ꝙ dixit eā
eſſe ī extremis. Lucas aūt ꝙ moꝛiebat: ⁊ h̄ eſt ve-
rū q̄n pater receſſit ab ea ⁊ venit ad ieſum. ſ; ante-
q̄ꝫ ieſus veniret ad domū patr' eius filia moꝛtua
eſt ꝓpter q̄d nuncij ſuꝑuenerūt de domo q̄ dixe-
rūt: Noli vexare mḡrm: q2 defuncta eſt filia tua:
credentes ꝙ xp̄s nō poſſet ſuſcitare eā a moꝛtuis:
licet poſſet eā ſanare. Mattheus igit iſta omittit:
vt breui⁹ ſcribat ⁊ accipit patris verbū ab illo tē-
poꝛe q̄ recepit nunciū: q2 aſſecurat⁹ ꝑ xp̄m dicen-
tē ſibi: Confide. vt dicit Marcus: credidit ipſam
ſuſcitandam ꝑ ipſum. c ¶ Et ſurgens ieſus ⁊c.
pergens .ſ. ad domū eius ꝓpter fidei ſue meritū.
d ¶ Et ecce mulier. Hic interponitur miraculū de
ſanatione mulieris emoꝛoiſſe: q̄d fecit chꝛiſtus in
via eundi ad ſuſcitationem puelle. quod fecit chꝛi-
ſtus duplici de cauſa. pꝛima fuit vt oſtenderet no-
bis ꝙ non ſolū in termino: ſed in via debem⁹ bo-
nis operibus occupari. ſecūda fuit vt ꝑ miraculū
factum in via archiſynagogus hoc videns certi-
ficaretur de ſuſcitatione filie ſue in termino. dicit
igitur euangeliſta: Et ecce mulier que fluxuȝ ſan-
gui. patiebat. xij. annis. Hoc expꝛimit vt oſtēdat
infirmitatis ꝓlixitatē ⁊ curationis difficultatē.
e ¶ Acceſſit retro. chꝛiſtus enī erat in turba ma-
gna: vt dicunt Marcus ⁊ Lucas: ⁊ ideo nō pote-
rat de facili habere acceſſum ad eum. f ¶ Et te-
tigit fimbꝛiam. chꝛiſtus enim poꝛtabat veſtimen-
tum ſuum ad modū iudeoꝛum. Ad cuius eviden-
tiam ſciendū ꝙ populus iudaicus de quo chꝛiſt⁹
erat naſciturus ſcḋm carnē debebat pollere quadā
ſanctitate ſpeciali pꝛe alijs populis ⁊ ab eis diſtin-
gui: ⁊ ideo data eſt eis circūciſio vt quoddam ſi-
gnum diſtinctiuum in carne. Similiter data eſt
eis lex: vt haberent quendam ſpecialem modum
viuendi. Silr̄ pꝛeceptum fuit eis in habitu diſtin-
gui: vt patet Nume. xv. Loquere filijs iſrl' vt faci-
ant ſibi fimbꝛias ꝑ quattuoꝛ angulos palliorum
ponētes in eis vittas hyacinthinas. Uitte enim
hyacinthine que erant celeſt' coloꝛis deſignabāt
ꝙ debebant habere conuerſationem eminentem
pꝛe ceteris. ſcḋm ꝙ Paulus dicit ad Phil'. iij. No-
ſtra aūt cōuerſatio in celis eſt. vnde ſequit ibideȝ † 8.5.d
Nume. xv. Ut recoꝛdent mādatoꝝ dei ⁊ ſint ſan-
cti domino deo ſuo. talē ergo veſtē poꝛtabat chꝛi-
ſtus: ſicut ⁊ alia legalia obſeruauit vſq̄ꝫ ad paſſio-
nem: ⁊ ideo mulier tetigit fimbꝛiaȝ: q2 illud q̄d eſt
in angulo pallij quod eſt a parte poſterioꝛi facili-
us poteſt attingi. g ¶ Dicebat enim intra ſe fir-
miter .ſ. credēdo. h ¶ Si tetigero veſtimētū. nō
q2 veſtimēta habebāt aliquā virtutē ſanandi: ſed q2 ꝑ hoc declarat virt⁹
illoꝝ quoꝝ ſunt veſtimēta. i ¶ At ieſus ꝯuerſus et vidēs eā. appꝛobās
ipſius fidē. k ¶ Dixit: Cōfide filia ⁊c. et ptȝ lr̄a. l ¶ Et cū veniſſet. Hic
reuertit ad narrandū miraculū ꝑmo ꝓpoſitū de ſuſcitatiōe puelle dicēs:
Et cū veniſſet ieſus in domū pꝛincipis ⁊ vidiſſet tybicines. Diuerſe melo-
die excitant diuerſas paſſiones in hoīe. alique enī excitant audaciā: ſicut
ptȝ in bellic' tubis. et alique deuotionē: vt ptȝ in cantic' eccliaſticis. ⁊ ali-
que leticiā: ſicut ptȝ in diuerſis inſtrumētis muſicis. ⁊ alie excitāt fletuȝ ⁊
lamentationē: ⁊ talibus vtebant antiq̄tus in ſepultur' magnaꝝ ꝑſonaꝝ:
vt ꝓuocaretur multitudo ad fletuȝ: ⁊ tales dicunt hic tybicines: carmen
ſcȝ lugubꝛe cantantes. m ¶ Et turbā tumultuantē .i. lachꝛymantē ⁊ eiu-
lantem: ⁊ illud vocatur tumultus: q2 cauſat ſonū confuſum. Sequitur:
n ¶ Non eſt moꝛtua puella. q2 licet eſſet moꝛtua ſcḋm viā nature: tn̄ nō erat
moꝛtua illi qui poterat eam ſuſcitare. o ¶ Sed doꝛmit. quod dicit: quia
poterat eam ita faciliter ſuſcitare: ſicut homo poteſt alium hominē a ſom-
no excitare. p ¶ Et deridebant eum credentes ꝙ loqueretur ex ignorā-
tia. q2 ſciebant eā moꝛtuā. q ¶ Et cum eiecta eſſet turba. ex quo enī erant
increduli non erant digni videre miraculū: quia ſcriptū eſt. ſ. vij. ca. No-
lite ſanctū dare canibus. r ¶ Intrauit. cum petro et iohanne ⁊ patre et
matre puelle: vt expꝛeſſius dicit Marci. h. ad hoc vt iſti eſſent teſtes mira-
culi. s ¶ Et tenuit manuȝ eius. per tactum enim curabat vt oſtenderet
ꝙ illa

† De pe. di. 5. c. iter hec hircū .i. ī ſi 5. di. ad ei⁹ Mar.5.c Luc.5.f

Moraliť nū leproſam moyſi ꝑ qḋ carnalia opa ſpiritaliter intelligi fecit. Moraliter. Puella ſignat peccati delectationem adhuc corde tectā: nōdū ope ꝑpetratam. Cui⁹ facilē correctionē dn̄s oſtēdit dicēdo puelle: Surge. Nā ī alijs duob⁹ q̄s ſuſcitauit aliquā videť feciſſe morā. Uel ī dicēdo vel in expectādo. vt: Luc. 7. c Joh. 12. f Iuuenis tibi dico ſurge. Pro lazaro fremuit ſpū: turbauit ſe: fleuit: clamauit. Pro q̄ ſunt deuote ſorores. i. ſollicite cogitatiōes. puella iā ī domo pauc⁹ arbitris ſurgit: et eis vt nemini manifeſtēt p̄cipiť. D Iuuenis extra portā mīta turba comitāte. Laçaruſ q̄z corā mult⁹: q2 publica noxa publico eget r̄medio: leuis leuiori: ſe creta p̄t deleri pnia. a Trāſeūte i. i. de domo p̄ncipis in ſuā domū. Dom⁹ p̄ncipis ſynagoga ē: ſua dom⁹ celeſtis hieruſalem. †De pe. di. 5. ca .ſſ plures. b Duo ce. ⁊c. Duo ceci: duo ppl̄i inſcij: donec xp̄m ceperūt ſeq̄. Hec d̄ duob⁹ cecis et A de muto demoniaco ſol⁹ matthe⁹ pōit. Illi aūt duo ceci d̄ q̄b⁹ alij narrāt nō ſūt iſti: ſed ſilē factū ē. ita vt ſi matthe⁹ n̄ illius etiam facti meminiſſz: poſſet putari qḋ nūc dicit dictū fuiſſe de illis. Sz ſcire debem⁹ q̄daz facta eē ſilia. qḋ ꝓbať cū idē euāgeliſta vtraq̄ cōmeorat: vt ſi q̄n talia ſingula apḋ ſinglos īuenerim⁹: atq̄ ī eis 9riū qḋ ſolui nō poſſit occurrat: nō eē hoc idē factū: ſ3 aliud ſiſe. c Hoīez mu. Significat gētilē pplm: vl̄ oē gen⁹ hominū: q̄ ducto ꝑ p̄dicatiōez ad xp̄m ⁊ ablata idolatria 9feſſus ē xp̄m. Raboth grece: vſitati⁹ ſurd⁹: ſ3 tn̄ idifferēter ⁊ mut⁹ ⁊ ſurd⁹ dicūt. d Pha. āt. In phariſeis īfidelitas iudeoꝝ ſigť.

Miſertus

ſ nō eni digni erāt videre quod non credebant.
a ſ de morte infidelitatis.

eius: et dixit: Puella ſurgē. Et a
a ſ q2 in oēm ter. ex. ſo. eorum.

ſurrexit puella: et exijt fama hec in vniuerſam terram illam. Et b+
ſ tranſire volente de mundo ad patrem.

a tranſeunte inde ieſu: ſecuti ſunt c
ſ ſm humanitatē aſſumptam. a ſ aliq̄ ex iudeis ⁊ gentib⁹ q̄ fuerāt ſine lumine veritatis.

b eum duo cēci clamantes ⁊ dicen
a ſ quē verā credimus aſſumpſiſſe carnem.

tes: †Miſerere noſtri fili dauid.
a ſ cū celos aſcēdiſſet. b ſ dom⁹ in q̄ cecos illuminanit ſerā eccl'ia ē. c ſ ī vnitatē fidei cōuenerē.

Cūm autez veniſſet domum accesserunt ad eum ceci: et dicit eis
a ſ fidē 9feſſio ꝓmat. ſ nō q̄ſi neſci⁹ interrogat: ſed vt fides orando impetret qḋ ipe vult dare.

ieſus: Creditis quia hoc poſſum d
facere vobis? Dicunt ei: Utiq̄
ſ confeſſio oris factum meretur pietatis.

dn̄e. Tunc tetigit oculos eoꝝ di
a ſ .i. ſic fides illumiat mētē: ita ocul' r̄ſtituat lucē

cens: Scdm̄ fidem veſtram fiat
a ſ non tamen in itinere ſanati ſunt: ſed poſtq̄ӡ venit domū. i. celos aſcendit.

vobis. Et apti ſunt oculi eoꝝ. Et e
cōminatus eſt illis ieſus dicēs:
ſ exemplum fugiende iactantie.

Uidete ne quis ſciat. Illi aūt ex ‡
a ſ pter memoriā gr̄e nō p̄nt tacere. ſ nota aliquod iuſtum inter ſe eſſe contrarium.

euntes diffamauerunt eum in tota terra illa. †Egreſſis āt illis: f
ſ predicatores. a ſ a cōfeſſione fidei.

c ecce obtulerūt ei hominē mutuz g h
ſ idolatrie deditum. a ſ ablata idolatria.

demonium habentem: et eiecto i
ſ confeſſus eſt chriſtum.

demonio locutus eſt mut⁹: ⁊ mi k
a ſ in turba nationū cōfeſſio. b ſ q̄s ſilis tui in fortib⁹ dn̄e: nō ꝓpheta: non patriarcha.

rate ſunt turbe dicentes: Nunq̄ӡ l
a ſ q2 virtutē negare nō p̄nt: opa calūniantur.

b apparuit ſic ī iſrael. Phariſei au m
tem dicebant: In principe demoniorum eijcit demōes. †Et cir n†
a ſ vbiq̄ indifferenter p̄dicabat: nō pſonas diſcernens: ſed ſalutem credentium querens.

cūibāt ieſus omnes ciuitates et caſtella: docens ī ſynagogis eo/ †

q̄ illa hū manitas erat inſtrumentū diuinitatis miracula facientis: vt dictū eſt. ſ. a Et ſurrexit puella. ad vitam pfecte reſtitutā. b Et tranſeūte illo. Hic ponitur ſecundū miraculū principale in illuminatione cecorū. c Secuti ſunt euz duo ceci ⁊c. vocabant autē eū filiū dauid. vulgata enim fama erat apud iudeos q̄ chriſt⁹ naſciturus erat de ſemine dauid ſm carnē: ⁊ ideo quia credebāt firmiter ipm eſſe chriſtum ꝓmiſſum ipi dauid: iō vocant eū ſic filiū dauid. Sequitur: d Credit⁹ q2 hoc poſſum facere vobis. nō querit hoc quaſi ignorans eoꝝ fidē: q2 oīa ſciebat ꝑ certitudinez: ſed vt 9feſſio exterior addať fidei interiori: ⁊ ſic ſint digniores illuminari. q2 ſm q̄ ſcribiť ad Ro. 1. Corde eni crediť ad iuſticiam: ore aūt fit 9feſſio ad ſalutē. Sequiť: e Et cōmi. ē il. ie di. videte ne q̄s ſciat. illi aūt exeūtes diffamauerūt. i. publice nūciauerūt. Sz queriť quō fecerūt 9trariū ei⁹ qḋ dixerat eis: q2 aut chriſt⁹ voluit fieri illud qḋ dixit eis aut nō. ſi noluit: ſequitur q̄ fecerint 9tra preceptū eius: ⁊ ſic peccauerūt. quod non videť: q2 nō fuiſſent digni ſanatiōe. ſi aūt voluit: ſequitur q̄ chriſt⁹ mendax vel duplex in v̄bis fuit: qḋ eſt impoſſibile. Sciendū q̄ in xp̄o poniť duplex volūtas ſicut ⁊ natura: vna diuina: ⁊ eſt duplex. vna ſigni ⁊ altera bn̄placiti. Uoluntas eni beneplaciti eſt q̄ vult aliq̄d ſimpliciť ⁊ abſolute: et ſic xp̄s voluit miraculum publicari: quia contra voluntatē beneplaciti nihil fit: ſed bene fit contra voluntatem ſigni. Alia fuit in chriſto voluntas humana: et ſic chriſtus quodāmodo voluit ⁊ quodāmodo noluit miraculum publicari: quia voluit publicari ad dei gloriaz. Noluit autē hoc vt oñderet humanā laudē eſſe fugiendā: ſicut etiā ſunt aliq̄ que ſūt partim volūtaria ⁊ parti īuolūtaria: vt d2. iij. ethicoꝝ. ſic ille q̄ ꝓijcit merces ī mari: vult ⁊ non vult ꝓijcere diuerſis reſpectib⁹: q2 nō vult abſolute: vult tñ in caſu tali poſit⁹. f Egreſſis aūt illis. Hic 9ſr poniť tertiū miraculū p̄ncipale de demōis eiectione. Egreſſis āt illis. i. cec' iā illumiat'. g Obtulerunt ei hoiez. ſ. illi⁹ ſre. h Hoiem mu. demo. ha. Diciť autē demoniū mutū nō formaliť ſ3 effectiue tm̄. Ad cui⁹ intellectū cōſiderādū q̄ natura corpalis obedit ſpūali ad motū localem. voces aūt ſignificatiue formaťť ꝑ motū lingue ⁊ labioꝝ ⁊ aliorū inſtr̄oꝝ naturaliū: ⁊ iō q2 demon ꝓ volūtate ſua pōt iſta localiť mouere: pōt ꝑ linguā hoīs diuerſa v̄ba formare: et ſic arreptitij aliq̄n loquunť idioma eis ignotū: ſicut pur⁹ laic⁹ latinū: et ſ3 eſt manifeſtū ſignū q̄ ſic loquēs ſit demoniac⁹: q2 talis locutio nō pōt ꝓcedere niſi ab aliq̄ intellectu: et iō cum nō ꝓcedat ab intellectu hoīs tale idioma ignorantis: ſeq̄tur q̄ ꝓcedat ab intellectu angeli vel demonis linguā ſic mouētis. ⁊ ſicut demon pōt mouere linguā ad loq̄ndū idioma incognitū: ita pōt impedire linguā ne moueať ad loquēdū idioma cognitū: ⁊ ſic reddit hoīem mutū: talis aūt erat iſte oblatus xp̄o. ꝓpter qḋ ſeq̄tur: i Et eiecto demonio ⁊c. q2 amoto impedimēto habuit officiū loq̄ndi ſic prius. †Mar. 7. Lu. 11. b k Et mirate ſunt turbe. q2 admiratio 9ſurgit ex inſpectione rei inſolite. qḋ fuit ī ꝓpoſito. Sequiť: l Nunq̄ӡ appa. ſic ī iſrl̄. licz enī in vete. teſta. aliq̄ leganť arrepti a demonib⁹: nō tñ legiť aliq̄s curat⁹ q̄ cū obſeſſiōe demōis fact⁹ fuiſſet mut⁹. m Phariſei aūt di. in p̄nci. demo. ⁊c. Odiū eni ⁊ inuidia faciūt interpretari facta in deteriorē partē ⁊ puerti iudicia. phariſei autē obediebāt xp̄m: q2 acriter arguebat eoꝝ vitia: vt pz ꝑ euāgelij decurſuz: ⁊ iō miracula a xp̄o facta v̄tute diuīa dicebāt eē facta arte magica: ⁊ eodē modo eiectionē demonū factaz per xp̄m dicebāt fieri v̄tute cuiuſdā ſupioris demōis: cui inferiores obediebāt ad nutū de corpib⁹ exeūdo. Sicut enī in angelis ſunt ordines: ⁊ alij ſūt alijs ſupiores: ſic in demonib⁹ cum in eis remāſerint naturalia integra ſm Dionyſiū. †Lu. 13. c Dicebāt eī phariſei q̄ xp̄s hēbat aliquē demonē ſupiorē quem vocabāt beelçebub ſibi familiarē et priuatū: et ſic demones inferiores de corporibus obſeſſis eijciebat ꝑ illū: ſed illud infer⁹ rationabiliter reprobať a chriſto: vt videbiť. xij. ca. n Et circūibat. Hic ponunť miracula in generali: q2 euāgeliſte nō poterant oīa facta chriſti ſcribere in particulari: vt d2 Joh. vlť. Multa quidē ⁊ alia ſigna fecit ieſus in 9ſpectu diſcipulorum que non ſunt ſcripta in libro hoc: que ſi ſcribantur per ſingula nō arbitror totū mundum capere eos qui ſcribendi ſunt libros. propter hoc enim in eccleſia diciť in martyrilogio et aliorum plurimorum ſanctorum ⁊c. hac. ſ. de cauſa: quia karolus magn⁹ fecit inquiri diligenter obitus et actus martyrum et aliorū ſanctorum: ⁊ inuentuz eſt q̄ diebus ſingulis occurrebant plus q̄ӡ trecenta feſta. propter hoc ſtatutum eſt vt in fine martyrilogij adderetur predicta clauſula vt in generali ſaltem memoria ſanctoꝝ fieret in eccleſia in die tranſitus eorum: ita ſimiliter euangeliſte qui non poterāt omnia miracula chriſti in particulari ſcribere: ideo frequēter multa cōcludūt in quadā generalitate. ſicut diciť hic: Et circūibat ieſus oēs ciuitates ⁊ caſtella docens ī ſynagogis eorū. i. in locis cōibus eoꝝ in q̄bus ſapientes cōueniunt: ꝑ quod oſtēditur ſanitas doctrine eius q̄ nō erat in latebris ⁊ angulis: ſicut ē doctrina hereticoꝝ.

Et predicans

a Et p̄dicans euāgeliū regni.i.legē nouā q̄ imediate itro/ducit ad regnū:qḋ nō faciebat lex vet⁹. b Et curās oēm languorē.i.infirmitatē prolixā. c Et oēm infirmitatē.q̄n tūcūq₃ alias incurabilē.ex q̄ patet multa miracula hic ī q̄dā₃ generali incluſa ad ꝯfirmationē leg̃ euāgelice a xp̄o facta.

Moraliter.

Ca. IX

Et aſcēdēs in nauiculā ꝛc.Sequit̃: c† Et ecce offerebāt ei paralyticu₃ ꝛc.p paraly/ſim q̄ priuat vſum mēbroꝝ corpalium ſignificat̃ pctm̄ mortale qḋ p̄uat actū meritoriū.exiſtens enī in pctō morta/li priuat̃ greſſu meritorie affectionis ꝛ tactu opatiōis:ꝛ guſtu ſuauitat̃ cele/ſtis ꝛ viſu diuie ꝯtēplatiōis:ꝛ auditu diuini ſermonis:ꝛ odoratu diuie ꝯſo/lationis:ꝛ cū ſupuenit ꝯſuetudo tūc iacet in lecto.hunc aūt offerūt chriſto orātes deuote ꝓ ipō ꝛ ipſe offert̃ q̄n ipſis in orādo ꝯformat̃. chriſt⁹ aūt fidē illoꝝ aſpicit cū preces eoꝝ exaudit:ꝛ paralyti/cus curat̃:q̄n pctm̄ a deo ſibi dimittit̃:et donat̃ ſibi grā per quā ad act⁹ meritorios reſtituit̃:ꝛ inde deus glorificatur.
d† Et cū trāſiret inde ieſus vidit ho.ſe.in teloneo ꝛc.voca/tio matthei ad apl'atū ſignificat vocationē hoīs ſecularis ad religiōis ſtatū.phariſei vero murmurantes ſunt hoīes mali/gni religiōis ſtatui detrahētes.q̄b⁹ bene dr̄: m† Euntes aūt diſcite q̄d eſt miſcd'iā₃ volo.opus enī magne miſcd'ie eſt pctō/res ad penitētiā inducere religiōis habitum aſſumēdo.
b† Tūc acceſſerūt ad eū diſcipuli iohis ꝛc.p iſtos q̄ iactaue/runt ſe de frequēti ieiunio:ſignificant̃ hypocrite dicētes cum phariſeo Lu.xviij. Ieiuno bis in ſabbato.q̄bus rūdetur:
e† Nunq̄d p̄nt filij ſpōſi lugere q̄ndiu cū illis eſt ſpōſus.q̄ſi di.nō. Iſti filij ſunt de nouo p baptiſmū ex eccl'ia ꝛ xp̄o rege/nerati:ꝛ iſtis nō ſunt ieiunia imponēda:q₂ ſic̃ dr̄ Gal.v. Fru/ctus ſpūs eſt charitas:gaudiu₃:pax ꝛc.ſed cū aufert̃ ab eis ſponſus p mortale pctm̄:tūc ieiunādū eſt eis p pn̄ie effectu₃.
b† Nemo aūt imittit cōmiſſurā pāni rudis ꝛc. Pannus ru/dis hic dr̄ nouus p quē.ꝛ p vinū nouū ſignificat̃ nouitas ſa/cramentoꝝ eccl'iaſticoꝝ que nō ſunt admīſtrāda hoīb⁹ in ve/tuſtate pctōꝝ manētib⁹. n† Hec illo lo.ad il.ecce p̄nceps vnus acceſſit ꝛc.princeps iſte fuit archiſynagog⁹ p quē ſigni/ficatur archiepſ:cui⁹ filia dr̄ q̄libet ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ eccle/ſia:que tūc morit̃ q̄n errore aliq̄ in fide vl' morib⁹ deprauat̃: ꝛ tūc archieps d₃ erga deū q̄ſtū p̄t ꝓ ſuſcitatiōe ei⁹ laborare.
d† Et ecce mlier q̄ fluxū ſanguis patiebat̃.xij.ānis ꝛc. Hec muller gentilitatē ſignificat q̄ fedata fuit effuſione ſanguinis martyrū tpib⁹.xij.impatoꝝ.q̄ꝝ Nero fuit p̄mus:q̄ pſecutio/nē primā mouit ꝯtra eccl'iam.Hec aūt mlier fimbriā veſtimē/ti xp̄i tetigit q̄n Conſtantin⁹ fidē incarnatiōis credidit et alij gentiles ei⁹ exēplo.humanitas enī veſtimētū diuinitat̃ eſt in xp̄o.de q̄ dr̄ Phil.ij. In ſilitudinē hoīm fact⁹ eſt:ꝛ habitu i/uentus vt hō.Et tūc a fluxu ſanguinis ſanata fuit:q₂ funde/re ſanguinē catholicū ceſſauit. b† Et trāſeūte inde ieſu ſecu/ti ſunt eu₃ duo ceci ꝛc.p iſtos ſignificant̃ fideles ſimplices et ignari q̄ ſequunt̃ dn̄m q̄n deuote vadūt ad ſermonē audien/dū.ꝛ ab eo illuminant̃:q̄n ab eo p predicatore₃ inſtruunt̃ de neceſſarijs ad ſalutē. Per h̄ aūt qḋ dr̄: † Videte ne q̄s ſci/at ꝛc.oñdit̃ q̄ p̄dicator debet cauere ne laus hoīm poſſit ſibi nocere:q₂ tñ diuinū recipiēs bn̄ficiū d₃ ex hoc ipm̄ laudare. ſubditur: Illi aūt exeūtes diffamauerūt eū ꝛc. f† Egreſſis aūt illis ecce obtulerūt ei hoīem mutū demoniū habentē ꝛc. Per iſtū ſignificat̃ hō poſſeſſus a demone p pctm̄ mortale:et dicit̃ mut⁹:q₂ loqui nō pōt meritorie:ſed deo curādus offert̃ q̄n iuſti ꝓ eo deprecant̃.Sed tūc demon eijcit̃ q̄n peccatum ipſi⁹ a deo p infuſionē grē relaxat̃:ꝛ tūc ſoluit̃ ei⁹ lingua ad dei preconia pſoluēda. Phariſei aūt demonioꝝ principi hec attribuētes ſunt hoīes maligni bonū deprauare ſtudentes.
n† Et circūibat ieſus oēs ciuitates ꝛc. In hoc dat̃ forma p̄/dicatorib⁹ euāgelij vt ſolliciti ſint diſcurrere ꝓ predicatione verbi diuini. † Docens in ſynagogis.nō in latibulis ſicut faciunt heretici. a† Predicans euāgelium regni.ꝛ non fa/buloſa inutilia vel curioſa. b† Curans omom languo/rem.ſ.ſpiritualem.

In ca.ix.vbi dicitur in poſtilla.Et ideo non videtur bene dicere qui dicunt q̄ li illorum.

Additio.

Sancti doctores ꝛ magne auctoritatis h̄ tenent qḋ reprobat poſtillator.vñ Hiero. ſup illud

a ſ.i.p̄dicationē que ducit ad regnū celeſte.

rū ꝛ p̄dicans euangeliū regni:et a† b†

ſ vt q̄b⁹ nō pſuadebāt v'ba pſuaderēt miracula.

curans oēm languorē ꝛ oēm in/ c

ſ in populo.

firmitatem. Ca. X

ſ clemētie intuitu. ſ gen⁹ hūanū.

V Idens autem turbas b

super illud verbū:Videns aūt ieſus fidē illoꝝ dicit:nō ei⁹ qui offerebat̃:ſed eoꝝ q̄ offerebant.qḋ etiā videt̃ ſentire Chryſo. ſiir Iohes epſ:q̄ in hoc loco ſic dicit: Q uātū valet apud deū fides ꝓpria apḋ quē ſic valuit aliena:vt int⁹ ꝛ ex ſanaret homi/nē.quā ſn̄iam glo.or.interlinearis in h̄ loco ſequit̃. Nō ergo modice audacie videt̃ tantis ſctōꝝ auctoritatib⁹ ꝯtraire:pſertim cū ſi ſa/ne itelligant̃ manifeſtā ꝯtineāt verita/tē. Ad cui⁹ euidētiā ſciendū q̄ meritū dupliciť pōt ꝯſiderari ꝓut cōiter do/ctores diſtinguūt.ſ.de ꝯdigno vel de ꝯgruo. Cōdignū enī attēdit̃ ſm ꝓpor/tionē eq̄litatis. Cōgruū vero attēdit̃ ſm equalitatē ꝓportiōis.ſi aūt loqua/mur de ꝯdigno nullus pōt mereri al/teri primā gra₃ niſi ſolus xp̄s.de q̄ ad Heb.ij. Qui multos filios ī gl'ia₃ ad/duxerat ꝛc. Si aūt loq̄mur de merito ꝯgrui pōt aliq̄s mereri alteri primā grām. Cōgruū eſt enī ſm amicitie ꝓportionē vt de⁹ impleat hoīs iuſti ſeu ſcti volūtatē in ſaluatiōe alteri⁹:pſertim nō ponētis īpedimētū.vñ in ꝓpo/ſito remiſſio pctōꝝ fuit ꝯceſſa paralytico ꝓpter meritū fidei of/ferentiū:nō de ꝯdigno ſed de ꝯgruo.ꝛ ſic ſunt intelligēde au/ctoritates ſctōꝝ ꝓut ſctūs Tho.ī p̄ma ſcd'e.q.vlť.arti.vj.i re/ſponſione ad p̄mū argumētū h̄ declarat:nec ex h̄ ſeq̄ret̃ q̄ re/miſſio pctōꝝ fuiſſet paralytico data ſine ꝓpria fide.nā in iuſti/ficatiōe impij q̄ habet̃ p primā grām fides ꝓpria req̄rit̃. vnde Ro.v. Iuſtificati igit̃ ex fide ꝛc.ſ talis fides nō p̄cedit p̄ma₃ grām p modū meriti.alioq̄n hō poſſit ſibi mereri primā grām: qḋ eſt ꝯtra cōem determinationē doctoꝝ. Qḋ autē allegat po/ſtillator ꝓ opiniōe ſua ex h̄ qḋ dr̄: Cōfide fili remittunt̃ tibi ꝛc. nō valet.tum q₂ h̄ dictū a xp̄o itelligit̃ facta dimiſſiōe p qua₃ fuit fili⁹ adoptiōis.tum q₂ h̄ fuit dictū ad oñdendū hūilitate₃ xp̄i.vñ glo.ſup illud verbū: Humilis dn̄s filiū vocat: quē ſa/cerdotes tangere dedignantur.

Replica.

In ca.ix.vbi dr̄: Et vidit fidē illoꝝ expo/nit poſtillator.i.paralytici ꝛ offerētiū addēs nō bene dictu₃:q̄ exponūt de fide offerētiū tm̄:ꝛ ponit ad h̄ rōe₃.ſ Burg.dicit h̄ fore magne audacie ſctōꝝ auctib⁹ ꝯtraire:addēs q̄ dicta illo/rū doctoꝝ ſi ſane intelligant̃ manifeſtā ꝯtinēt veritatē: et vo/lens h̄ declarare inuoluit ꝛ ſe ꝛ doctoꝝ dicta ī mult̃ min⁹ pba/bilit̃ dict̃.de q̄b⁹ p ſingl'a iudicare: nō ē p̄ntis ꝓpoſiti. Dicit̃ igit̃ hic q̄ audacia nō ē rep̄hēſibilis negare in dictis ſctōꝝ q̄ in fact̃ dei con̄fidentē ſe hn̄tib⁹ ꝯcedere nō audem⁹.verificare enī qḋ formalē includit ꝯtradictionē ſi deo nō ꝯcedim⁹ nec do/ctori q̄ntūcūq₃ ſctō in h̄ gerim⁹ morē. Nūc aūt ſicut p̄teritū nō eſſe p̄teritū apud deū cēſet̃ impoſſibile:ita iuſtū nō eſſe iuſtum circa idē ꝛ ꝓ eodē ſili rōne videt̃ inopiabile. Paralytic⁹ aūt de q̄ ſermo curat⁹ eſt nō ſolū a morbo corpis:ſ etiā mentis:vt vult beat⁹ Aug⁹.li.lxxxiij.q̄ſtionū.q.viij.igit̃ fuit iuſtificat⁹. doctores aūt p Burg.adducti negare videnť ei⁹ fidē. Si igit̃ in curatione nō habuit fidē neq₃ iuſticiā:ꝛ ſic fuit iniuſt⁹.ſi cu/ratus fuit iuſt⁹ curat⁹ fuit iniuſt⁹:q̄ eſt formal̃ ꝯtradictio.p̄nt igit̃ doctores alit̃ intelligi q̄ꝫ Burgē.ibi voluit intelligi:ſic q̄ hi q̄ dicūt xp̄m ad fidē offerētiū reſpexiſſe:nō oblati ſubaudia/tur p̄ncipalit̃.cū hoc ſtat q̄ etiā reſpexit fide₃ paralytici mīori fortaſſe affectiōe formatā.nec valet rn̄ſio Burg.ad argumētū poſtil.cū dr̄ p h̄ q̄ dr̄: Cōfide fili fides ſit exacta poſt dimiſſio/nē pctōꝝ:q₂ p dimiſſiōe₃ pctōꝝ fuit iuſt⁹ ꝛ fili⁹ adoptiōis vt di/cit Burg.fruſtra igit̃ poſt iuſtificationē exigebat̃ fides ſine q̄ nemo iuſt⁹:q̄ iuſt⁹ ex fide viuit.impoſſibile eſt ſine fide placere deo. Exigeret̃ igit̃ fides añ iuſtificationē q̄litat̃ ex fide iuſtifi/caret̃ p̄uia.fuit igit̃ fides ꝛ oblati ꝛ offerētiū.ad quā xp̄s dr̄ h̄ Videns aūt tur. Ca. X reſpexiſſe ſm poſtillatorē.

b v Poſtq̄ꝫ Mattheus deſcripſit legis euāgelice datione₃ ꝛ eius ꝯfirmationē.hic ꝯn̄r ponit eius ꝓmulgatione₃. ꝛ diuiditur in duas partes:q₂ primo ponit̃ eius ꝓmulgatio apud ꝓpinquos.ſ.iudeos.ſcd'o apud extraneos.ſ.gentiles. ca.xv. Prima in duas:q₂ p̄mo ꝓmulgat̃ manifeſte.ſcd'o para/bolice.ca.xiij. Item prima in tres.q₂ primo deſcribitur ꝓmul/gantiū ipſam.ſ.apoſtoloꝝ inſtitutio.ſcd'o dubitantiū ꝯfirma/tio.ca.ſe.tertio impugnātiū ꝯfutatio.ca.xij. Itex p̄ma in du/as.q₂ primo ponit̃ inſtitutionis rō.ſcd'o ipſa inſtitutio.ibi: Et cōuocatis. Circa primū ſciendū q̄ ſicut patet ex precedentib⁹: multi ſeq̄bant̃ xp̄m.tum ꝓpter eius predicationē audiēdā.tū ꝓpter infirmitatū curationē hn̄dā. Chriſt⁹ aūt ita paup erat q̄ nec domiciliū vbi caput reclinaret hēbat:ꝛ iō turbe ſeq̄ntes eū iacebāt vexati ſup terrā ſub diuo.ꝓpter quod chriſtus.

A Mar.16.a

Miſertus

a Miſertus. Viā veritat' aperiendo: Ca. X
⁊ moleſtias corpales auferēdo. b Et cōuocat'.
A curatiōe ſocrus petri vſq; huc curationē habue/
rūt relata miracula: ⁊ fuerūt ante ſermonē in monte
habitū facta: qḋ ex electiōe matthei que int̄ ipſa re/
fertur indubitanť habemus
Fuit enī vnus de duodecī ele
ctis in monte ad apoſtolatuȝ.
Hic aūt redit ad ordinē rei ſīc
geſta eſt poſt curatū centurio/
nis ſeruū. c Duodecī diſ
cipulis. Hi ſunt opariȷ̄ q̄ mit/
tendi erant: ⁊ quadrati orbis
partes ad fidē trinitatis voca
turi. Quoꝝ p̄dicatio ad pon/
dus hr̄et auctoritatis: dať ei'
poteſtas curādi oīs infirmita
tis. d Duodecim aūt. Ca
thalogus apl'oꝝ ideo h̄ poni/
tur: vt preter hos q̄ pſeudo fu
turi erāt excludanť. Et vt tam
nōia eoꝝ q̄ȝ eis credentiū in li
bro vite eſſe ſcripta ſignificen
tur. e Petrus ⁊ andreas.
Apoſtoloꝝ paria iugaq; ſoci/
at: petrū ⁊ andreā fratres nō
tam carne q̄ȝ ſpiritu. Prim'
ſcribiť ſimon cognomēto pe/
trus ad differētiā alteri' ſimo
nis qui dr̄ chananeꝰ a chana
Joh.2.b vico galilee vbi dn̄s aq̄s con/
uertit in vinū. Voluit domin'
apl'oꝝ principē prius alio no/
mine vocari: vt ex ip̄a cōmuta
tione nois ſacri viuacitas cō/
mendareť. Idē eſt latine pe/
trus ⁊ grece: qḋ ſyrice cephas
nomē deriuatū a petra qḋ eſt
chriſt' in quē credebat.

Hiero. Raba. Simon. i. obediens: q̄ ꝓpter prima
tum aplici ordinis vocať petrus. i. firmus. Andre/
as grece virilis: q2 viriliter xp̄o adheſit. Philippus
os lampadis q̄ lumē inuentū p̄dicauit nathanaeli.
Bartholomeus fili' ſuſpēdentis aquas. i. dei: q̄ mē
tes doctoꝝ ſurſum eleuat vnde inferi' aquas diſtil/
lat. Jacob' ſupplātator. Johānes dei grā vel i quo
eſt gratia: q2 ⁊ ille curā carnis dn̄o vocante ſupplan
tauit: ⁊ ipſam carnē herode trucidāte ɔtempſit. iſte
ob precipui amoris gratiā ſupra pect' dn̄i recubuit.
Jacobus ſane ⁊ iohānes ob eximiū virtut' et animi
Mar.3.b culmen: filiȷ̄ tonitrui (vt in euāgello Marci ſcriptuȝ
eſt) cognominati ſunt. Quoꝝ vnus celeſtibus into/
Joh.1.a nat: In principio erat verbū. Et ambo ſepe ſeorſum
duci: ⁊ aliq̄ñ ſonū de nube terrificum audire merue/
Mat.17.a runt. Hic eſt fili' meus dilect' Thomas ⁊ Matthe/
us. Ceteri mattheū prius ponunt: ⁊ prudenť tacent
publicanū. Iſte ⁊ ſe poſtponit: ⁊ publicanum dicit:
Ro.5.d Vbi a. delic. ſupabūdet grā. Thomas. i. abyſſus: vľ
gemin': grece dydim': q2 q̄ ceter' diuti' dubitauit: eo
alti' veritatē reſurrectiōis agnouit. Matthe' donat'.
Jacobus alphei q̄ ⁊ frater dn̄i: q2 fili' matertere ei'
marie: q̄ maria cleophe dr̄. Vľ q2 alpheus cleophas
etiā dict' eſt: vel eo defuncto poſt natū iacobū cleo/
phe nupſit. Thade' corculus. i. cordis cultor. Alio
noīe dr̄ iudas frater iacobi fratr' dn̄i. vt in epiſtola
ſua dicit. Simon ad differentiā chananeus a chana
vico qḋ interpretať zelus. Vñ ⁊ zelotes. i. emulator.
Judas ſcariothis: a vico vbi ortus eſt. Vľ ex tribu
iſachar: preſagiuȝ ſue damnationis nomen accepit:
quia iſachar qḋ dicitur merces ꝓditiōis premiū in/
ſinuat. Scarioth interpretatur memoria mortis: q2
nō repente ꝑſuaſus: ſed diutius meditatus peregit
ſcelus: q̄ ꝓuide inter apl'os eligitur: q2 quanta ē ve
ritas quā nec aduerſarius miniſter infirmat: ⁊ ad iu
diciū hūane īfirmitat' voluit deſeri ⁊ prodi: mode/
ſteq; tulit. Duoꝝ duo noīatim exp̄munť: vt iugal' ſo
cietas approbeť. Hi ſ. xiȷ̄. filiȷ̄ iacob. xiȷ̄. p̄ncipes ple
bis iſrael. xiȷ̄. fontes reperti in helim. xiȷ̄. lapides in
Hi veſte ſa

ꝯpaſſus ē. a Per varios errores demonū.
a Miſertus eſt eis: q2 erant vexati a
a vana ſecuritate torpentes: ⁊ hoc ex vitio do/
ctorum qui eos in viam veritatis nō adduxerāt.
⁊ iacentes ſicut oues nō habētes
paſtorē. Tunc dicit diſcipul' ſu/
a turba populorū ſuſcipiendo verbo ⁊ ferendo
fructui apta. p̄dicatores.
is: Meſſis quidē multa: operariȷ̄ b c
autem pauci. Rogate ergo dn̄m d
a p̄dicatores ad cōgregandā electoꝝ eccleſiam.
meſſis vt mittat opărios i meſſē e
a vñ dicit: Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi
vos per gratiam.
b c ſuā. † Et ꝯuocat' duodecī diſcipu f †
a tam viſibiliter in cor/
pore q̄ȝ inuiſibiliter in anima vexantium.
lis ſuis dedit illis p̄tātē ſpirituū g
imūdoꝝ vt eiicerēt eos: ⁊ curarēt
tam intrinſecus q̄ȝ extrinſecus.
oēm lāguorē ⁊ oēm infirmitatē.
al's diſcipulorū.
d † Duodecim aūt noīa apl'orū hec h
e ſūt. Prim' ſimō q̄ dicit petrus ⁊ i k
a os lampadis: quia oris officio lumen quo in/
tus illuſtrat' eſt: mox inuento fratri propinauit.
andreas frater eius: philippus

a Miſert' ē eis q2 erat ⁊c. Sacerdotes ei eoꝝ ⁊ doctores intēti auari/
cie nō vacabāt debito mō eoꝝ doctrie: ⁊ hec fuit occaſio mittēdi apl'os
ad p̄dicandū ꝓ ipſo ⁊ ſanandū infirmos: vt nō eēt neceſſe q̄ turbe curre/
rēt poſt xp̄m tāto labore. ꝓpter qḋ ſubdiť: b Meſſis q̄dē multa. i.
multitudo preparata ad h̄ q̄ ꝑ certā fidē colligať ⁊ in horreū reponať.
c Operariȷ̄ aūt pauci. i. doctores ⁊ p̄dicato/
res verbi: q2 adhuc diſcipuli xp̄i nō p̄dicaue/
rant. d Rogate ḡ dn̄m meſſis. i. ip̄m chri/
ſtū. e Et mittat oparios. i. predicatores ad
erudiēdū pp̄lm. ex q̄ p3 q̄ licet xp̄s velit ali/
q̄d facere: tñ vult a iuſtis exorari. f Et cō/
uocatis. Hic poniť p̄dicatoꝝ inſtitutio: ⁊ diui/
diť in duas partes. q2 p̄mo deſcribiť informa
tio predicantiū. ſcḋo ip̄os recipientiuȝ. in fine
ca. Qui recipit ꝓphā ⁊c. Prima in tres: q2 p̄
mo deſcribiť inſtitutio apl'oꝝ q̄ntū ad collatio
nē potētie. ſcḋo q̄ntū ad formam doctrine. ibi:
Hos duodecim. tertio q̄ntū ad veritatem vite.
ibi: Gratis accepiſt'. Iſta prima in duas. q2 pri
mo ɔferť auctoritas ſeu potētia p̄dicādi ipſis
apl'is. ſcḋo numeranť ſub nomib' ꝓpriȷ̄s. ibi:
Duodecim aūt diſcipuloꝝ. Circa p̄muȝ cōſide
randū q̄ ſm qḋ dr̄ Luce. x. non ſolū dn̄s miſit †
duodecim apl'os ad predicādū: ſed etiā. lxxiȷ̄. Mat.3.b
diſcipulos. verūtamē q2. xiȷ̄. apl'i fuerunt p̄nci ct.6.a
pales ei' diſcipuli: ⁊ maior p̄tās eſt eis collata Luc.9.a
a chriſto. iō de ip̄is facit h̄ ſolū mētionē Mat/
theus dicēs: Cōuocatis. xiȷ̄. diſcipulis ſuis. i.
apl'is: qui p̄ncipaliter erāt ſui diſcipuli: vt viſū
eſt. g Dedit eis poteſtatē ſpiri. immūdoꝝ
⁊c. cū enī doctrina nō ſit efficax niſi fuerit pro
bata: ex quo miſit eos ad docenduȝ debuit eis †Mat.3.b
dare gratiā miraculoꝝ: q2 aliter nō pōt ꝓbari Luc.6.c
veritas hui' doctrine cū excedat facultatē in/
tellectus humani. ꝓpter qḋ diciť Marci vlť.
Ipſi vero ꝓfecti predicauerūt vbiq; dn̄o coo/
perante ⁊ ſermonē ɔfirmāte ſequētib' ſignis.
Si aūt querať q̄re predicatores moderni talia
ſigna nō faciūt. Rūdet Grego. q2 cū fides ca/
tholica ſit ſufficiēter ꝓbata ꝑ miracula chriſti ⁊ apl'oꝝ: nō oportet vlte/
rius hanc ꝓbationē reiterare. Sicut etiā arbuſta primo cū plantātur
frequenter irrigantur: cum autē in terra radicē fixerint talia ſubtrahū
tur: verūtamen ad conſolationem fideliū etiā poſteris tp̄ibus multa fe
cit miracula: vt patet de tempore martyrū ⁊ confeſſorū. b Duode/
cim aūt. Hic noīa apl'oꝝ exp̄munť duplici de cauſa. Vna ad excludēdū
pſeudo apoſtolos: qui a tp̄e chriſti inceperūt: et apl'os veros perſecuti
ſunt: vt patet in actibus apoſtolorū: ⁊ in doctrina apoſtolorū. Alia cau
ſa eſt cur iſte numerus duodenarius apl'oꝝ ſignanter hic exp̄miť eſt:
quia in ſacra ſcriptura multipliciter deſignať. figuratus eſt enī ꝑ duo/
decim filios iacob: ꝑ duodecim principes tribuū iſrael: ꝑ duodecī fon/
tes in helim: ꝑ duodecim lapides ſublatos de iordane: ꝑ duodecim bo
ues ſuſtentātes mare eneū: ꝑ duodecim ꝓphetas in vno volumine ar/
tatos: ꝑ duodecim ſtellas in corona ſponſe: ꝑ duodecim fundamēta ci/
uitatis: ꝑ duodecim portas eiuſdem: ⁊ vt reddamus ſingula ſingul': iſti
ſunt duodecim patriarche: q2 p̄incipales patres in nouo teſtamēto. duo
decim p̄ncipes q̄ ɔſtituti ſunt ſuꝑ oēm terrā: vt dr̄ in Pſ. duodecī fon
tes ex q̄bus manauit aqua ſalutaris ſapie ad irrigandū hortū militan/
tis eccleſie. duodecim lapides viui cōiuncti cemento charitatis ip̄i chri
ſto tanq̄ȝ primario lapidi. duodecim boues ſuſtentātes mare eneū. i. do
ctrinā ſacroꝝ in q̄b' lauanť aīe fideliū. duodecim ꝓphe annūciantes
mundi terminū ⁊ iudici' aduentū. duodecim ſtelle illuſtrātes totū mun
dū. duodecim fundamenta ipſius ſpūalis hieriſm. duodecim porte eiuſ/
dē: q2 ꝑ ipſos habem' aditū ad patriā eternā. dicit ergo: Duodecī ⁊c.
Primus ſimon nō ꝓpter primitatē tp̄is ſed dignitatis: q2 tanq̄ȝ princi/
pali apl'o chriſt' dimiſit ſibi eccleſiā regēdā: vt p3 Joh. vlť. Andreas
aūt frater ei' fuit prim' chriſti diſcipulus ordine tp̄is: vt p3 Joh. i. q2
vt ibi diciť vn' ex duobus qui ſecuti ſunt ieſum erat andreas frater ſi/
monis petri: ⁊ tanq̄ȝ principalior de illis duob': vt ibidē nominatur. no/
men aūt alterius taceť. ⁊ poſtea ibidē ſubditur de vocatione petri: ⁊ vo
catur ſimon: q2 hoc erat nomē ei'. i Qui dr̄ petrus. q2 hoc nomen
petrus fuerat ſibi impoſitū poſt cōuerſionē. ſicut etiā q̄ñ adultus bapti
zatur: mutať nomē eius. k Et andreas frater eius philippus ⁊ bar
tholomeus iacobus zebedei. ſ. filius: ⁊ iſte dicitur iacobus maior reſpe
ctu alterius iacobi triplici ratione. ſ. ratione vocationis: quia prior vo
catus a chriſto. Secūdo ratione familiaritatis: q2 chriſt' ip̄m ad ſecre/
ta ſua admittebat: vt p3 in transfiguratione Matth. xvȷ̄. ⁊ in ſuſcitati
one puelle Marci. v. Tertio rōne paſſionis: quia primus inter apoſto/
los eſt ad dei gloriam tranſlatus ꝑ martyriū: vt habeť Act'. xiȷ̄.
Et iohānes

¶ veſte ſacerdotis.xij.panes ꝓpoſitio nis.xij.exploratores a moyſe miſſi. xij.lapides altaris.xij.lapides a ioꝛ dane eleuati.xij.boues ſub mari e/ neo.xij.ſtelle in corona ſpōſe.xij.fun damenta.xij. poꝛte ciuitatꝭ. Multꝭ alijs fi guris ꝑnotari ſūt apti ad diſ penſanda diui na myſteria.

a Thomas. Abyſſus:qꝛ al titudinē diuīe virtutis in re/ ſurrectiōe cer/ ta fide pene/ trauit. Et tho mas geminꝰ: qꝺ eſt grece di dimus:ꝓpter dubium coꝛ in credendo.

b Et iudas ſcariothis.ma gnū in nobis exēplū doctri ne:cū q̄ oia no uerat nō dubi taret prodito/ rē in diſcipulū eligere:atqꝫ a/ poſtolum oꝛdi nare. Habꝫ eī chriſtꝰ ꝯſcium mūdicie teſtē: eū ſuū nō du/ bitet prodito/ rē.

c In viam gentiū ꝛc. Poſt reſurre/ ctionem dicit: Docete oēſ gē tes. Sꝫ h̄ an/ te:qꝛ ꝑuſ opoꝛ tet iudeis ꝑdi cari ne cauſaꝫ habeāt nō re/ cipiēdi:qui ad gentes apſos miſit. Allego. Re ſi/ mus ſiſes hereticꝭ.

d Appro.re.c. Per fidē ꝑpe ē regnū. Sicut enī fit peccās terra:ita iuſtꝰ fit celū in q̄ de us ꝓſidet. Vn̄ dꝛ: Regnum dei intra vos ē ꝛc. Ecce q̄d debeāt ꝑdicare: Appropinq̄bit regnū ce.

e Infir.cu. Ecclīa infirmos ſtatu boni opis ꝯfoꝛtat: moꝛtuos in peccatꝭ vel ſine fine ſuſcitat:leproſos erroꝛibꝰ aſper/ ſos mundat:demones ꝑ exoꝛciſmos fugat.

f Gratis acce.gra.da. Ne iudas q̄ loculos habebat de ꝑdicta poteſtate pecuniā cōgregare vellet: nequiciā eius ſupprimit dn̄s dicēs: Gra.acce.gra.da. Dānat etiā hic ꝑ/ fidiaꝫ ſimoniace hereſeos. Dona ſpūalia precio vileſcūt.

g Aurū neqꝫ argen. Qui haberēt viderētur nō cauſa ſalutꝭ ꝑdicare ſed lucri.

h Neqꝫ pecu.in ço. Duo ſunt gene ra neceſſarioꝝ.vnū q̄ emunt neceſſa ria.aliud ipa neceſſaria. Per pecu/ niā in çonis illud vnde emunt.ꝑ pe/ ram qꝺ emit quod ibi reponitur.

Luc.xxij.b De hoc in paſſione. Qn̄ miſi vos ſine ſacculo ꝛ pera.nunq̄d defuit vo bis aliq̄d? At illi dixerūt:non.

¶ Neqꝫ calcia

a ſ ſyrū nomen. b ſ ad differentiā:qꝛ ſequit̄ ia/ cobus alphei.

ꝛ bartholomeꝰ:iacobꝰ zebedei:ꝛ a

a ſ donatus vel aſſumptꝰ a maſſa perditoꝛum.

a iohēs frater eiꝰ:thomas et mat/

a ſ iuſtꝰ ī ꝑncipio accuſatoꝛ ē ſui. ſ .i.docti.

theꝰ publicanꝰ ꝛ iacobꝰ alphei:ꝛ

ſ emulatoꝛ. b c d

b thadeus:ſimon chananeus:ꝛ iu

das ſcariothis qui ꝛ tradidit eū. e

ſ principaliter.

Hos duodecim miſit ieſus pręci f †

a ſ non pꝛius ad extraneos:ſed ad propꝛios.

c piens eis dicens: In viā gentiū g

ne abieritis:ꝛ in ciuitates ſama/ h †

a ſ vt ab eis repulſi oꝛdine ad gentium vocatio/ nem tranſeatis.

ritanoꝝ ne intraueritꝭ:ſed potiꝰ i

ite ad oues q̄ perierūt domꝰ iſrꝭ.

† Euntes aūt ꝑdicate dicētes:qꝛ k †

d appropinquabit regnū celoꝛuꝫ.

ſ vt magnitudinem promiſſoꝛū pꝛobaret magni tudo ſignoꝛum.

e Infirmos curate:moꝛtuos ſuſci/ †

ſ hereticos.

tate:leproſos mūdate:demones

a ſ ſicut ego ſine ꝑcio do vob talē prātem: ꝛ vos gratis date:ne euāgelij gr̄a corrūpat̄ venalitate.

f eijcite.†Gratꝭ accepiſtꝭ:gratis da l † m

a ſ q̄ alios ad cōtēptū diuitiaꝝ hoꝛtamini.

g te† Nolite poſſidere auꝝ neqꝫ ar/ n †

a ſ pꝛope neceſſaria amputat:ne curent de craſti no qui docent omnia regi a deo.

h gentū:neqꝫ pecuniā ī çonis vr̄is. o

a ſ ne cellariū ſecū vehāt. ſ nec ipa neceſſaria.
b ſ nil ꝑter indumētū quo cōtentꝰ eſſe potes.

Non perā ī via neqꝫ duas tūicas p q

a Et iohēs fratꝭ eiꝰ tho.et mat.publi.ꝛ iaco.alphei.ſ.filiꝰ.ꝛ iſte iacobꝰ dꝛ iacobus mi noꝛ reſpectu alteriꝰ:ꝛ hoc ex eiſdē rōnibꝰ q̄bus alter dꝛ maioꝛ. b Et thadeus.iſte Actꝭ.j.vocat̄ iudas iacobi:qꝛ frater fuit iacobi minoꝛis. c Simon chananeus.di citur aūt iſte chananeus nō qꝛ eſſet de genere chanaan:ſed ſic noiatꝰ a chana:q̄ eſt que dā villula galilee vbi fuerūt ille nuptie.de q̄bꝰ hr̄ Joh.ij. d Et iudas ſcariothis. dꝛ ſcariothis nō qꝛ de genere iſachar vt dicunt aliq̄:ſed a lo/ co vnde natꝰ fuit ſcarioth:qui eſt q̄dam vicus in iudea. e Qui ꝛ tradidit eū.iſtud addit̄ ad differentiā iude fratrꝭ iacobi:ꝛ ad oñdēdū ꝓphetiā dauid cōpletā.que dicit ꝙ chri/ ſtus eſſet tradēdus a diſcipulo:ſm ꝙ dꝛ in Pſ. Et enī hō pa cis mee in q̄ ſperabā:ꝛ ad excuſatiōnē bonoꝝ qn̄ in ꝯgregati one eoꝝ aliq̄s malus repit̄. f Hos duodecim. Hic tradit̄ Apl̄is foꝛma doctrine:ꝛ pꝛimo quātū ad locū dꝛ: g In vi am gentiū ne abieritꝭ.vbi ꝓhibuit eis ne irēt ad ꝑdicanduꝫ gentilibus extra terrā ꝓmiſſiōis. h Et in ciuitates ſama/ ritanoꝛū.licet iſti eſſent in terra ꝓmiſſionis:tamē erant par/ tim gentiles ꝛ partim iudei:vt hr̄.iiij.Regꝭ.xvij. Ductꝭ enī decē tribubus in captiuitatē ꝑ regē aſſyrioꝝ miſſi ſunt ab eo gentiles ad habitandū in ſamaria ꝛ in alijs ciuitatibꝰ ꝓpin/ quis:ſed dn̄s miſit leones q̄ interficiebāt eos: ꝛ ideo ſup hoc habito conſilio rex aſſyrioꝝ miſit vnū de captiuis ſacerdoti/ bus ad eos vt doceret eos colere dominū.vnde ꝛ ipi recepe/ runt libꝛos moyſi tm̄:ꝛ nihilominꝰ cū hoc idola colebāt. Ra tio autē quare apl̄i fuerunt ꝓhibiti predicare ꝑdictis genti/ bus fuit:qꝛ nō erat magnū tempus vſqꝫ ad chriſti paſſioneꝫ: ꝛ conueniens erat vt eius aduentus ꝑmo denunciaret̄ iude/ is:q̄bus pꝛincipaliter erat miſſus.ideo illud tempus qꝺ erat vſqꝫ ad paſſionē chriſti futurū erat neceſſariū ad manifeſtan/ dū iudeis ꝑ apſos xp̄i aduētū.ꝛ h̄ eſt qꝺ ſubdit̄: i Sꝫ po tius ite ꝛc.ꝛ ptꝫ ꝑ chriſti paſſionē aliq̄bus iudeis ꝯuerſis ad fidē ꝛ alijs ꝓ maioꝛi parte in infidelitate remanētibꝰ.apoſto li iuerūt ad ꝑdicandū gentilibꝰ:ꝛ hic erat modus a deo inſti tutus:vt habet̄ Actꝭ.xiij.ꝙ barnabas ꝛ paulus dixerunt iu deis: Uobis opoꝛtebat pꝛimū loqui verbū dei:ſed qm̄ repel/ litis illud ꝛ indignos vos iudicatis vite eterne.ecce cōuerti/ mur ad gentes:ſic enī precepit nobis dn̄s. Scꝺo traditur foꝛ ma doctrine quantū ad docendi actū cū dꝛ: k Eūtes au tē predicate dicētes.qꝛ appropinquauit regnū celoꝝ.i.chriſtꝰ qui eſt datoꝛ regni celoꝝ. Sciendū enī ꝙ regnū celoꝝ quinqꝫ modis accipit̄ in h̄ euāgelio. Pꝛimo ꝓ eccl̄ia militante.ſ.v. Qui ſoluerit vnū de mādatꝭ iſtis minimis:ꝛ docuerit ſic ho mines:minimꝰ vocabit̄ in regno celoꝝ:vt Grego.exponit ꝙ regnū celoꝝ ibi dꝛ eccl̄ia p̄ntis tp̄is. Scꝺo ꝓ eccl̄ia triūphan te.eo.ca. Beati paupes ſpū:qm̄ ipoꝝ eſt regnuꝫ celoꝝ. Ter/ tio ꝓ lege moyſi.ī.xxj. Auferet̄ a vobis regnuꝫ dei ꝛ dabit̄ genti facienti fructū eius:qꝛ verus intellectus veterꝭ teſtamē ti eſt ablatus a iudeis ſuis peccatis exigentibꝰ ꝛ datꝰ eſt chri/ ſtianis. Quarto ꝓ euāgelio chriſti.ī.xiij. Oīs ſcriba doctus in regno celoꝝ ſilis ē hoī p̄rifamilias q̄ ꝓfert de theſauro ſuo noua ꝛ vetera:qꝛ doctores catholici teſtimonia ꝓferūt de no no teſtamēto:ꝛ ꝑ ꝯñs de veteri qꝺ includit̄ in ipo ſicut rota in medio rote:vt habet̄ ī figura Ezech.j. Quinto accipit̄ ꝓ ipo chriſto.ī.xij. Si in digito dei eijcio demonia ꝓ/ fecto ꝑuenit in vos regnū.i.chriſtus datoꝛ illius regni.per eiectionē enī demonuꝫ vir/ tute dei pꝛobauit ſe eſſe chriſtū:ꝛ hoc modo accipit̄ hic regnū celoꝛū.i.chriſtꝰ.iſta erat predicatio apſoꝝ ꝓ illo tp̄e:quia denūciabāt iudeis chriſtū veniſſe:ꝛ qꝛ doctrina non eſt efficax niſi aſſit ꝓbatio. Sequit̄ modus ꝯueniens ad ꝓbandū veritatē huius do/ ctrine.ſ.opa facta diuina virtute cū dicit: Infirmos curate ꝛc. l Gratis accepiſtis. Hic infoꝛmant̄ apl̄i quantū ad veritatē vite:ꝛ diuidit̄ in quattuoꝛ partes.pꝛio oſten/ ditur ꝙ nō debent moueri ad predicanduꝫ cupiditate.ſcꝺo ꝙ nec terreri aduerſitate. ibi: Ecce ego mitto vos.tertio nec retrahi carnalitate.ibi: Nolite arbitrari. quarto ꝙ nec amoꝛe p̄ntis vite.ibi: Et q̄ nō accipit crucē. Pꝛima in duas. qꝛ pꝛimo retrahit eos a cupiditate.ſecūdo qꝛ in vita moꝛtali quilibet indiget neceſſarijs:oſtēdit qualiter de/ beant habere neceſſaria vite.ibi: Dignꝰ eſt operarius. Circa pꝛimū ſcienduꝫ ꝙ cupidi/ tas oſtendit̄ in duobꝰ.in male accipiēdo.ꝛ hoc ꝓbat dicens: Gratis accepiſtis.ſ.gra tiā a deo vobis collatā:ſiue ſit gratia gratū faciens:ſiue ſit gr̄a gratis data. m Gratis date.eodē modo ſicut accepiſtis.ꝓ ſpūalibꝰ enī actibꝰ vt ꝓ adminiſtrati/ one ſacramētoꝝ ꝛ predicatiōe ꝛ ꝯſilibꝰ nō debet aliq̄d accipi quaſi preciū.ſcꝺo oſtēdi/ tur cupiditas in male poſſidendo.ꝛ hanc excludit cū dicit: n Nolite poſſidere au rū ꝛc.predicatoꝛ enī verbi diuini debet eſſe abſolutꝰ a ſollicitudine. Tpalia enim in ſui acquiſitiōe moleſtant animū:ꝛ adhuc plus in ſui poſſeſſione:qꝛ ſunt iā quaſi membꝛa incoꝛpoꝛata ipi habēti:ꝛ iō magis trahūt animū hoīs ad inoꝛdinatā dilectionē ſui:et qꝛ hoc ſuffocat verbū dei.ideo nō debet eſſe in predicatoꝛibus euāgelij. Sequitur: o Neqꝫ pecuniam in çonis veſtris.ad prouidendum.ſ.vobis de neceſſarijs in via. p Non perā.i.repoſitoꝛiū ciboꝝ ad poꝛtandū in via.hoc totū dicit ad excludenduꝫ ſollicitudinē tpaliū a ꝑdicatoꝛibꝰ verbi diuini. Seq̄tur: q Neqꝫ duas tunicas.i. veſtes ſupfluas. Terra enī ꝓmiſſionis calida eſt multū:ꝛ de cōmuni curſu ſufficit vna tunica.illud enī ꝙ eſſet ibi ſufficiens vel etiā ſupfluū eſſet in regione frigida neceſſari um:ꝛ ideo ꝑ hoc nō excludit̄ q̄n ꝑdicatoꝛes euāgelij habeāt ſufficiēs tegumentū.

Neqꝫ calciamēta

† 23.q.4.c.2. Mat.6.b. Luce.9.a. 10.b.

† 1.q.1.pla cuit ꝛ.c.ba ptiꝫandis. et.c. q̄cq̄d.

† 11.q.3.ira Luc.9.a.

B

a Neqꝫ calcia. Et Plato dicit duas corpoꝛuꝫ ſummitates nõ eſſe velãdas: nec aſſuetã fieri debere molliciẽ capitis ⁊ pedũ. Cũ aũt hec habuerint firmitatẽ: cetera robuſtioꝛa ſunt. b Neqꝫ

Luc.9.a vir. Mattheus ⁊ Lucas dicũt neqꝫ virgã. Marcus nõ niſi virgã: q̃ noĩe ſignificat ptãs accipiendi neceſſaria. de q̃ ⁊ hic:

1.Cho.5.c Dign⁹ eſt. o.m.ſ. Qua vti põt: nec tñ inobediẽtes ſunt qui de ſuo iure

Mar.6.b cedũt. Marc⁹ dicit eos

†43.di.c.3 ⁊.13.q.1.§.his ita.ibi.item dixit dominus calciari ſandalijs vel ſoleis: vt neqꝫ pes ſit tect⁹ nec ad terram nudus.i. nec occultet̃ euangeliũ: nec terrenis cõmodis inhiatur. Nõ indui duab⁹ tunicis: ſimpliciter non

Luc.16 duplicit̃ ambulare. Lucas dicit: Neminẽ ſalutaueritis: vt ſub quanta feſtinatiõe iter ꝑdicationis ꝑgere debeat oſtẽdatur.

Allego. Allego. Per aurũ oſtendit̃ ſapiã ſecularis. Per argentũ facundia rhetoꝛica. Per pecuniã cõne: ſapiã abſcõdita. Per perã onus ſeculi. Per calciamẽta moꝛtuoꝝ operũ exempla: ne ſua opa ꝑ exempla ſtultoꝝ tegant ſed ſctãꝫ terraꝫ ingreſſur⁹ ſenſus habeat nudos: ⁊ a maloꝝ exẽplis alienos. Nec debet alicuius ꝑſidio car-

†.1.q.1.c.nonne nal̃ inniti. Qui ſalutat in via occaſione itineris facit: nõ ſtudio ſalutis. Hic eſt q̃ nõ amoꝛe eterne patrie: ſed premioꝛuꝫ ambitu ſalutẽ predicat. c Dign⁹ eſt. Unde ergo neceſſaria? Tãtũ ac-

†.36.di.§.ecce. 16.q.1.c.ſi cupis. cipite q̃ntũ ad neceſſitatem ſufficit: vt inde ſecuri eternis melius vacet̃.

a ſ auxiliũ baculi. ſ nec minima.

a
b neqꝫ calciamenta: neqꝫ virgam. a b

a ſ ecce q̃re ꝑcipit nihil ferre: q: oĩa debent̃ eis.

c †Dignus eſt eni opari⁹ cibo ſuo. c d

a ſ quo accipiemus.

†In quãcunqꝫ aũt ciuitatẽ ãt ca- e

d ſtellũ intrauerit̃: interrogate q̃s †

ſ non eſt curſitandum ꝑ domos.

e
f in ea dign⁹ ſit: et ibi manete do- f†

ſ ad alia migraturi.

nec exeatis. Intrãtes aũt in do- g

a ſ pacẽ hoſpiti ꝑcami vt ſopiat̃ oĩs repugnãtia

mũ ſalutate eam dicentes: Pax h

ꝫ veritatẽ .a ſ ſi fuerint ibi ꝑdeſtinati ad vitã.

huic domui. Et ſiquidẽ fuerit do i†

a ſ quã optatis.

mus illa digna: veniet pax vr̃a k

ſuper eã. Si aũt nõ fuerit digna: l

a ſ ꝑdicatiõis merces a deo vobis recõpenſabit̃.

pax veſtra ad vos reuertetur†Et m n

quicunqꝫ nõ receperit vos: neqꝫ

ſ obedierit.

audierit ſermones veſtros: ex- o

euntes foꝛas de domo vel ciui-

a ſ in ſignũ ẽreni laboꝛ̃ inanit̃ expẽſi: vl̃ vt oñdatis appetitũ terrenoꝝ nõ eſſe in affectib⁹ veſtris.

g tate excutite puluerẽ de pedibuſ p†

a ſ q: cui plus cõmiſſum eſt ab eo plus exigitur.

veſtris.† Amẽ dico vobis: tolera q†

a ſ quibus lex nature tm̃: hi aũt ⁊ legẽ littere ꝑuertunt: ⁊ dicta ꝓphetarũ ⁊ apoſtoloꝝ.

bilius erit terre ſodomoꝛum ⁊ gomoꝛreoꝛum in die iudicij q̃ illi ci

a ſ qui elegi: qui docui. b ſ ex diſcipulis miſſos facio: ideo ſitis mãſueti ⁊ humiles innocentes.

h uitati.†Ecce ego mitto vos: ſicut r†

a Neqꝫ calciamẽta. integra.ſ.q: apl̃i vtebant̃ ſandalijs: vt h̃r Mar.vj. Ex q̃ ptꝫ ꝙ ſandalia nõ cõputant̃ ꝓpꝛie inter calciamẽta. b Neqꝫ virgã. Contrariũ videt̃ h̃ri Marci.vj. vbi dr̃: ꝙ dñs ꝑcepit apl̃is vt nõ poꝛtarent aliq̃d ĩ via niſi virgã tm̃. Dicendũ ꝙ virga hic ⁊ ibi accipit̃ equoce. Hic eñi virga accipit̃ metaphoꝛice. vñ ſenſus eſt: Neqꝫ virgã.i. nõ innitamini ſubſidio tpali: ſicut coꝛp⁹ innitit̃ baculo ſuſtentãti. In Marco aũt accipit̃ virga ad lr̃am: q: doctoꝛes hebꝛeoꝝ in ſignũ doctrine poꝛtabãt virgaꝫ in manu: ⁊ q: ↄſuetũ erat apud iudeos ꝓuideri eis de victu a populo queꝫ docebant. ideo chꝛiſtus voluit ꝙ h̃ ſufficeret apl̃is ꝓ aliqua ꝓmiſſione. ꝑ hoc eñi oſtẽdebatur ꝙ ppl̃us cui ꝑdicabãt debebat eis ꝓuidere. vnde ſequit̃: c Dignus eñi eſt operari⁹. vbi oſtendit̃ qualit̃ debeant h̃re victuꝫ.ſ.a populo cui predicabãt: ⁊ diuidit̃ in duas partes: q: ꝑmo oſtẽditur qualiter debẽt ſe habere ad recipiẽtes ipſos: ⁊ ſcd̃o qualit̃ ad nõ recipientes. ibi: Et quicũqꝫ nõ receperint. Circa primũ ſciendũ ꝙ de iure naturali eſt ⁊ diuino ⁊ etiã humano: vt illi qui ſeruiũt communitati in ſpiritualibus: vt in diuino cultu ⁊ doctrina eis a cõmunitate ꝓuideatur ĩ tempoꝛalib⁹. ⁊ hoc eſt quod dicit: Dignus enim eſt operari⁹.i.ꝑdicatoꝛ qui operatur opus dei ad vtilitatem populi: d Cibo ſuo.i. victu cõueniẽti: in quo intelligitur veſtimentũ ⁊ domiciliũ: ſine quibus non viuit decenter genus humanũ. e In quãcũqꝫ autem ciuitatem aut caſtellum intraueritis: interrogate quis in ea dign⁹ ſit.i. fidelis ⁊ bone fame: oſtẽdens ꝙ predicatoꝛ verbi diuini non debet ad loca mala et ſuſpecta declinare: quia ꝑ hoc impediret̃ doctrina eius tanq̃ ſuſpecta. f Et ibi manete donec exeatis. tranſituri.ſ. alibi ad predicandum. Non eſt tñ intelligendum ꝙ ꝑ hoc velit excludere cauſas honeſtas exeundi: vt ad docenduꝫ vel huiuſmodi: cũ ꝓpter h̃ intrauerint ciuitatem: ſed per hoc vult excludere diſcurſus curioſos ⁊ inutiles q̃ non debent eſſe in predicatoꝛe: ſed magis ceſſante neceſſitate exeundi debet vacare contemplationi: vt ibi hauriat quod poſtea populo in predicatiõe effundat. g Intrantes autem in domum ſalutate eam.i. homines habitantes in ea: quia parietes non ſunt ſalutandi. Modus ſalutationis ſubiungitur cũ dicitur: h Dicentes: pax huic domui. quia predicatoꝛ verbi diuini debet habitantibus domũ quam intrat pacem optare: ⁊ nõ ſolum optare: imo euangelium chꝛiſti predicare: quod eſt euangelium vere pacis. i Et ſiquidẽ fuerit domus illa digna.i. ad vitam eternam predeſtinata ⁊ oꝛdinata. k Ueniet ſuper illam pax veſtra: id

Lu.10.b Mar.6.b Lu.9.a et 10.b Lu.10.a Mar.6.b Lu.9.a et 10.b †.Jo.11.c Luc.10.b †Lu.10.a

d Interrogate quis. Teſtimonio vicinoꝝ eligendus eſt hoſpes: ne eius infamia predicatio ledatur. e Dignus. Ut ſciat ſe magis accipere gratiã q̃ dare. f Ibi manete. Ambro. Dat conſtantie generale mandatũ: vt hoſpitalis neceſſitudinis iura cuſtodiãt. Ideo dom⁹ eligẽda: vt mutandi hoſpitij neceſſitudiniſqꝫ violãde cauſa nõ ſuppetat. g Excutite pul. Per excuſſionẽ pulueris intelligit̃ amiſſio itineris. Excutite puluerẽ: ad ↄteſtationẽ terreni laboꝛis quẽ ꝑ eis inaniter ſuſceperant: vel vt ab eis nec ad victũ aliq̃d accipiant: nec terrenũ aliq̃d ab eiſ q̃rere oſtendant: vt ⁊ puluerẽ de terra eoꝝ ſibi non patiant̃ adherere. Aliter: Pedes ſũt opus ⁊ inceſſus ꝑdicationis. Puluis terrene leuitas cogitationis: a quã nec ſummi doctoꝛes põt ẽẽ immunes: dũ intendunt curis ſubditoꝝ: ⁊ quaſi ĩ itinere mundi puluerem legunt. Qui ergo recipiunt verbum: ipſi curam doctoꝛum in argumẽtum vertunt humilitatis qui ſpernunt: ad teſtimonium damnationis inflectunt. Et ipſe eſt pulnis qui in euãgelij cõtemptoꝛes extergit̃: ⁊ a quo per bonos auditoꝛes euãg lizantium pedes iubentur ablui. imo per ipſum ſaluatoꝛem narrantur abluti. h Ecce ego mitto vos. Illis ſua pena ſeruabitur in futurũ: vos aũt oẽm exhibete patientiã. Ecce ego. Congrui illi quod ſm

Joh.20.c Johem. Sicut miſit pr̃ me ad paſſioneꝫ.ſ. et ego mitto vos non ad gaudia ſed ad paſſiones. Ubi

h ſeruate

eſt oꝛatio veſtra ⁊ ꝑdicatio habebit ibidem effectũ. l Si autẽ non fuerit digna.i. ad vitã eternã nõ predeſtinata. m Pax veſtra reuertet̃ ad vos.i. dato ꝙ nõ habeat effectum quantum ad ipſos: tamẽ habebitis mercedem inde apud deum. n Et quicunqꝫ. Hic oñdit qualiter ſe debent h̃re ad nõ recipientes eos nec ꝑdicationẽ eoꝛum.d. o Exeuntes foꝛas de domo vel ciuitate ⁊c. oſtendẽtes ꝑ ſignũ manifeſtũ ꝙ nõ veniſtis ad ꝑdicandũ eis ꝓpter tpale lucrũ: q: etiã pulnereꝫ qui adheſit pedib⁹ veſtris de loco ipſoꝝ nõ vultis poꝛtare. Uel aliter: p Excutite ⁊c. in teſtimonium laboꝛis veſtri impenſi ad cõuerſionẽ ipſoꝛum: q̃uis ipi noluerũt recipere. ideo ſubiungit̃ eoꝝ pena cũ dicitur: q Amen dico vobis tolerabilius erit ⁊c.i. minus punientur in extremo iudicio: ſed videtur alicui ꝙ hoc nõ ſit verũ: quia Geñ.xiij. ſcribitur ꝙ homines ſodomite peſſimi erãt ⁊ peccatoꝛes nimis coꝛam dño. vnde ⁊ in ſignũ magnitudinis peccati ipſoꝝ moꝛtui ſunt igne ⁊ ſulphure deſcendente ſup eos. Dicendũ ꝙ ſodoma ⁊ gomoꝛra fuerũt infecte plurib⁹ peccatis.ſ. pctõ ſupbie: luxurie ⁊ auaricie: vt dicit̃ Ezech.xvj. Hec fuit iniq̃tas ſodome ſoꝛoꝛ̃ tue: ſupbia: panis ſaturitas ⁊c. Sequitur: Et egeno manũ non poꝛrigebat. ergo cõparant̃ hic negantibus victum apl̃is quantũ ad iſtud vltimũ: nõ quantũ ad alia precedẽtia: q: cõparatio debet eſſe ſm ea que ſunt eiuſdẽ generis: ⁊ nõ eſt dubiũ ꝙ grauius eſt peccatũ negare victũ ſeminantib⁹ ſpũalia: q̃bus tenent̃ homines de iure naturali diuino ⁊ humano: vt.ſ. dictũ eſt: q̃ꝫ manũ non poꝛrigere egeno ſimplici ſpũalia nõ ſeminãti. r Ecce ego mitto vos. Hic oſtendit ſaluatoꝛ ꝙ predicatoꝛes verbi diuini nõ debent terreri aduerſitate. Et q: in aduerſitate nõ ſolũ opoꝛtet ſuſtinere patient̃: ſed etiã aliq̃ñ nomẽ chꝛiſti confiteri ↄſtanter. iõ hec pars diuidit̃ in duas: q: primo hoꝛtat̃ eos ad actũ tolerandi. ſecũdo ad actũ ↄfitendi. ibi: Omis ergo qui ↄfitebit̃ me. Prima in duas: q: primo oñdit tribulationis imminẽtis magnitudinem. ſcd̃o hoꝛtatur apl̃os ad eius ſufferentiã. ibi: Non eſt diſcipulus ſup magiſtrum. Prima in tres: ſm ꝙ magnitudo tribulatiõis future oſtendit̃ ex tribus: quia

pꝛimo erant

ſeruate innocētiā: q2 ꝗ locū ꝑdicatiōis ſuſcipit mala inferre nō debet ſ; tolerare. a Sicut ſer. Serpēt' aſtutia ē ꝙ toto corꝑe caput ī ꝗ vita ē occultat et ꝓtegit. Ita ⁊ nr̄i ꝑiculo corꝑis caput noſtrum qđ eſt xp̄s cuſtodiamus. Vel ꝙ ꝑ anguſtias ſe coartās: veteri tunica exutus innouat̄. Sic intrans ꝑ anguſtam portā: veterē exuit hominē. b In teſtimoniū. vt in de peruerſi pereant ſine excuſatione: vnde electi exēplū capiunt vite. In teſtimoniū illis ⁊ gētib⁹. Lucas: Continget vobis in teſtimonium: quia ꝑſecutio nominiſ xp̄i nō ſolum iudeis et gentibus eorum malicie: ſed etiam ipſis apoſtolis fit in teſtimoniū ipſorū innocentie. c Dabit̄ ei vobis. Voluntatem veſtram ꝓ chriſto offerte: chriſt⁹ vero loquet̄ pro ſe. d Tradet aūt frater ⁊c. Minorē dolorē ingerunt mala ꝗ ab extraneis: maiorē que ab illis patimur d' quorū mētibus ꝓſumebam⁹: q2 cū dāno corꝑorꝭ mala nos cruciant amiſſe charitatis. e Qui autem ipſe ⁊c. Docet virtutē longanimitatis ⁊ patientie. Nō eni cepiſſe vel facere: ſed perficere virtutis eſt. Un de cauda hoſtie iubet̄ offerri. Hoc idē lucas exprimit: In patiētia veſtra poſſidebitis aīas veſtras. q2 dū nobis dn̄ari diſcim⁹ hoc ipſum incipim⁹ poſſidere qđ ſum⁹. f Cū3 aūt. Hoc ad illud tēpus ꝑtinet quo dictū eſt: In viam gentiū ne abieritis. Qz ꝑſecutiones nō debeāt timere ſed declinare vt tribulationis occaſio ſit euāgelij ſeminariū. Myſtice. Cum vos ꝑſequent̄ in vno teſtimonio fugite ad alia volumina. Quia q̄uis ſit contētioſus ꝑſecutor: ante ꝑſidiū ſaluatoris adueniet q̄3 illi cōcedat̄ victoria. g Nō ē diſci. Nec indignemini tolerare qđ tolero ꝗ dn̄s ſū: faciēs qđ volo

Leuit. 3. c

Luc. 12. d

Mat. 10. b

Myſtice

a ſ ſcribarum et phariſeorum.
oues ī medio lupoꝝ. †Eſtote ergo a b
a ſ vt vitetis inſidias. ſ vt fidē ſeruetis.
ſ vt nō faciatis mala.
a prudētēs ſicut ſerpētes: ⁊ ſimpli c
a ſ hic aperit quos lupos dixerit. b ſ .i. a ꝑſuaſionib⁹ hominū.
ces ſicut colūbe. Cauetē autē āb d†
a ſ ꝑmunit eos. b ſ vbi potiori ſnīe dād⁹ ē loc⁹
hoib⁹. †Trādēt ei vos ī cōncilijs: e†
a ſ ſub ſpē corrigēdi: q2 ille loc⁹ correctiōis eſt.
⁊ in ſynagogis ſuis flāgellabūt †
a ſ quaſi ad maiorē audiētiā cū ꝑ ſe vobis inferre vim nō poterunt.
vos: ⁊ ād reges ⁊ ad ꝑſides duce f†
b mini ꝑpter me i teſtimoniū illis g
a ſ ꝯ terrores cōſolatio: quaſi d. nolite turbari.
⁊ gētib⁹. Cū3 aūt tradēt vos: no h i†
a ſ de mō ꝓferendi ornare: an inornare.
b ſ de modo inueniēdi.
lite cogitare qūō aut quid lōqua
c mini. Dabit̄ eni vobis in illa ho k
a ſ materia dicēdi. b ſ q2 nō ex ingenio vel arte vr̄a verba ꝓcedūt: ſed ex ſpūſſancti gratia.
ra qūid loquamini. Nō ēm vos
eſtis ꝗ loquimini: ſ3 ſpūs patris
a ſ velut organis. b ſ adeo creſcet ꝑſecutorū rabies vt nullus ſit inter eos affectus quorū diuerſa eſt fides.
d veſtri ꝗ loquit̄ i vōbis. †Trādet l†
aūt frater fratrē in mortē: et pater filiū: ⁊ inſurgēt filij i parētes:
⁊ morte eos afficiēt: ⁊ eritꝭ odio †
a ſ nō tm̄ amicis. b ſ q2 amatores mundi ſunt inimici dei.
oībūs hoībus ꝑptēr nomē meū.
e †Qui aūt ꝑſeuerauerit vſq3 in fi
a ſ nō debetis deſiſtere: ſed ad tēpus declinare vt alijs poſſitis ꝓdeſſe. ſ nō ante.
f nē hic ſaluus erit. †Cūm autē ꝑſe m†
quent̄ vos in ciuitate iſta: fugi
a ſ nō mirū ſi a q̄buſdā fugitis: q2 cōſūmatio iſrl̄ nō fiet i fide: donec xp̄s a mortuis reſurgat.
te in aliam. Amēn dico vobis: n
non conſummabitis ciuitates iſ o
rael: donec veniat filius homis.
g †Nō eſt diſcipul⁹ ſuꝑ magiſtrū: p†
nec ſeruus ſuꝑ dominum ſuum:

ꝑmo erāt paſſuri a legiſperitis. ſcđo a ꝑncipib⁹ gētilib⁹ ibi: Et ad reges. tertio a ꝑprijs parētib⁹. ibi: Tradet aūt frater: ⁊ ī q̄libet ꝑſecutiōe oñdit q̄liter ſe debēt hr̄e. Dicit ḡ: Ecce ego mitto vos ſic oues. i. ſimplices īnocētes ꝑ arma vos nō defendentes. a In medio lupoꝝ. i. ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. Lupus eī dētib⁹ oues laniat: homines anhelitu irraucat. ita iſti apl'os xp̄i nitebāt̄ īterficere: ⁊ vocē ꝑdicationis in eis īpedire: vt pꝫ ex doctrina apl'oꝝ ⁊ ī actib⁹ eoꝝ. ⁊ iō ꝯñr oſtēdit q̄liter ī hac tribulatiōe ſe debēt habere. d. b Eſtote pru. ſicut ſer. q̄n aliq̄n prudēter declinā da eſt malicia ꝑſecutoꝝ: ſicut Paulus vidēs maliciā iudeoꝝ volētiū eū īterficere ſine cā: appellauit ad ceſarē: Act. xxv. c Et ſimplices ſicut colūbe. q2 occurrēte neceſſitate debet ꝑdicator euāgelij ſi neceſſe ſit ſe offerre ſine amaritudinis felle. ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ aſtutia vulpina vituꝑalis eſt: ⁊ ſil'r ruditas bouina: ſ3 medio mō debēt incedere diſcipuli xp̄i. iō ſequit̄: d Cauete aūt ab ho. q2 ſicut dictū eſt aliq̄n cauende ſunt inſidie malignoꝝ. e Tradēt eni vos in cō. ⁊c. Hoc ei frequēter habetur ī Act'. apl'oꝝ ꝙ diſcipuli xp̄i ſunt ī cōcilijs adducti: flagellati ⁊ incarcerati ꝓpter nomē xp̄i. f Et ad reges ⁊ ꝑſides. Hic oñdit̄ magnitudo tribulatiōis īminētis xp̄i diſcipulis a principib⁹ gētiliū. Iudei eñ ꝓ illo tp̄e erāt ſubditi romanis: ⁊ iō nō habebāt altā iuſticiā: ⁊ ꝓpt ſ; nō poterāt aliquē cōdēnare ad mortē: ſm ꝙ hr̄ Ioh. xviij. Nobis nō lꝫ interficere quē q̄3: ⁊ iō nō ſufficiebat eis diſcipulos xp̄i in cōcilijs ducere: ⁊ eos flagellare: ſ; tradebāt eos iudicib⁹ romanorū: vt ſic poſſent eos ad mortē deducere. ⁊ hoc ē qđ dicit: Ad reges ⁊ ꝑſides ducemini: vt. ſ. cōdēnemini ad mortem. g In teſtimoniū illis. actiue. ſ. vt poſſit cōtra eos deferre teſtimoniū. h Et gētib⁹. ſ; accipit̄ auctoritatiue: q2 iudices potētes cōdēnare hoīes ad mortē gētiles erāt: ꝓpter qđ pilatus dixit ieſu. Ioh. xix. Neſcis q2 habeo ꝑtātē crucifigere te ⁊c. dixit ḡ: Gētib⁹. q. d. iudei nō habētes auctoritatē vos interficiēdi ducēt vos corā iudicib⁹ gētilib⁹: vt ꝯ vos deferāt teſtimoniū ad cōdēnationē mort'. ꝯñr oñdit q̄liter ſe debent hr̄e ī hac tribulatiōe. d. i Cū aūt tradēt vos no. ⁊c. Per ſ; nō intēdit excludere viā ꝓuidēdi ſibi de rñſione: ſed ꝙ nō debēt ꝑturbari ſi nō habeāt tp̄s ꝑcogitādi: ⁊ ſ; dupliciter de cā. Primo q2 ī tali caſu ſufficit fidē cōfidēter ꝯfiteri corā iudicib⁹: qđ facere pōt q̄libet chriſtianus quātūcūq3 ſimplex. ſcđo q2 hoīb⁹ de deo cōfidētib⁹ ſpūſſanct⁹ nō deficit in neceſſitate cū nō poſſint alit̄ occurrere. ⁊ ſ; ē qđ ſubdit̄: k Dabit̄ ei vo. ī il. ho. ⁊c. ⁊ pꝫ ex ꝑdictis ꝙ nō loquit̄ hic de verbo ꝑdicatiōis. debet eī ꝑdicator v̄bi diuini ꝑcogitare qual'r debeat verbū diuinū ꝓponere: ſm ꝙ d̄r Prouer. xvj. Hoīs eī eſt aīm ꝑparare: ⁊ dn̄i gubernare linguā. aliter tētaret deū ſi negligeret de ſ; cogitare: dū tn̄ habeat tp̄s opportunū. l Tradet aūt frater. Hic oſtēdit magnitudinē tribulatiōis īminēt' xp̄i diſcipul': ex eo ꝙ paſſuri erāt ab amicis ⁊ parētib⁹: qđ ē grauiſſimū: ꝓpt̄ qđ dicit: Tradet āt frater fratrē ⁊c. ſ; inuenit̄ de mult' ſctis ꝗ ꝓ xp̄i fide ſeruāda traditi ſūt ad mortē ab amicis ſuis: ſicut btūs Chryſant⁹ tradit⁹ ē ad mortē a p̄re ſuo Polemio. cetera patēt vſq3 ibi: m Cū aūt ꝑſequēt vos. vbi oñdit q̄liter debent ſe habere in tali tribulatiōe: q2 aliq̄n diſcipuli xp̄i debent fugere. Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ ꝑſecutio aliq̄n ē ꝑſonalis: vt q̄n aliq̄s querit̄ ad mortē: nō q2 fidelis ꝑncipaliter: ſ; ꝓpt̄ odiū ꝑſone determinate: ⁊ tūc ē ſemꝑ fugiēdū: ſicut Paul⁹ q̄rebat̄ ad mortē ī damaſco. vt hr̄ Act. ix. qđ pꝫ q2 alij fideles ꝑmittebant̄ ibi pacifice habitare: ſ; q̄rebāt ſolū paulū īterficere iō dimiſſus a fratrib⁹ ꝑ murū fugit ꝑſecutionē ꝑſonalē. Aliq̄n aūt nō ſolū ē ꝑſecutio ꝑſone: ſ; etiā fidei ⁊ iuſticie: ⁊ tūc ſi hō ꝑcipiat ꝓbabil'r ꝙ ex fuga ſua ſeq̄t̄ deriſio fidei: ⁊ dep̄ſſio iuſticie. fuga ē mala ⁊ ē pctm̄ mortale: Si āt nō apparet ſ; ꝓbabiliter ſ; magis cōtrariū: vtpote q2 ex fuga tali pōt alibi fieri vtilitas eccl'ie: ex remāſione aūt nō haberet̄ niſi occiſio miniſtroꝝ eccl'ie a canib⁹: id eſt obſtinatis infidelib⁹: ⁊ cōculcatio margaritarū. i. articuloꝝ fidei ab ipſis. tūc ē fugiēdū ⁊ alibi ꝓficiēdū ꝓpt̄ qđ ſubdit̄: n Amē dico vo. nō cōſū. ciui. iſrl̄. ꝑdicādo. ſ. ibi aduētū vel fidē xp̄i. o Donec ve. fi. ho. a mortuis. ſ. reſurgēdo: q2 denūciato aduētu xp̄i ꝑ apl'os ꝑ ciuitates iudee: īmediate paſſus eſt xp̄s ⁊ a mortuis reſurgēs diſcipul' apparuit. Vel ſi ītelligat̄ d' aduētu xp̄i ad iudiciū: tūc ītelligēda ē ꝯſūmatio ꝑdicatiōis apl'oꝝ ꝑ totū orbē ē: q̄3tū ad ꝯuerſionis effectū: q2 vbiq3 diſꝑſi ſūt filij iſrl̄ ſm ꝑdeſtinationē: vt d̄r ī ep̄l'a ad Ro. ix. l3 eī ꝑdicatio apl'oꝝ diſcurrerit ꝑ totū orbē a tp̄e ipoꝝ: ſm ꝙ d̄r in Pſ. In oēm ter. exi. ſo. eoꝝ. tn̄ effect⁹ ꝯuerſiōis fideliū q̄3tū ad eos ꝗ general'r ꝯuertēdi ſūt ad fidē habebit plenarie effectū ſuū circa finē mūdi. p Nō ē diſci. Oſtēſa magnitudīe tribulatiōis īminēt': hortat̄ diſcipulos ad ipi⁹ tolerantiā: ⁊ ſ; triplici rōne. ꝑmo exēplo ſui. ſcđo ex ꝯſideratiōe diuini iudicij. ibi: Nihil optū. tertio ex meditatiōe diuīe ꝓuidētie ⁊ ꝯſilij. ibi: Et nolite timere. Circa ꝑmū hortat̄ eos exēplo ſui: q2 multa ⁊ grauia a iudeis paſſus ē ⁊ ſine cā ⁊ ꝓ v̄itate fidei: ⁊ multo forti⁹ debēt ſ; pati ei⁹ diſcipuli. ⁊ ſ; ē qđ dicit: Nō eſt diſcipulus.

† 6. q. 1. ex merito. 16. q. 1 ſi. cupiſ

† Mat. 13. b Luc. 12. b et. 21. c

L

† Mich. 7. b

† T. 24. b † 7. q. 1. ſic alterius

† Luc. 6. f Ioh. 13. b et. 15. c

⁊ mgr̄ docēs qꝺ̄ vtile ſcio. a Si patrēfa. Oñ dit calūnias ſuas vt ſuo exēplo ferāt iiurias. Vñ dixit: Sufficit diſcipulo. b Beelçebub. Beel ipē ē bel: çebub muſca. i. deꝰ muſce: pro ſpurticia ſāguinis imolati. Idolū ē accharō: noie cuius ſpurciſſimi idoli pncipē demoniorū appellant q̄ muſca dr̄ ꝓpter imūditiā.

Beelçebub idolum apud diuerſas gētes: diuerſis noibus nūcupatū. Ninꝰ rex aſſyriorū cōditoꝛ niniue ciuitat̄: poſt mortem pr̄is ſui beli cōpoſuit ſtatuam i honoꝛe ipiꝰ: eiqꝫ diuinos honoꝛes iuſſit pſolui ab hoibꝰ. Cuiꝰ ſimulacri ſilitudinem chaldei ſuſcipiētes: vocabāt bel: vt i Daniele legiꝛ. Inde paleſtini illud accipientes vocabāt baal. Moabite vero beelphegoꝛ: atqꝫ ita ꝑ diuerſitatē gētiū diuerſa ei dabanꝛ noia. At iudei vniꝰ dei cultores vocabāt beelçebub ob deriſionē gentiliū: baal vir: çebub muſca: vir muſcaꝝ ſiue habēs muſcas.

c Ne ḡ ti. &c. Coꝝ ſeuitiā vel blaſphemias qꝛ veniet dies cū deꝰ iudicabit occulta hoim: vbi ⁊ neq̄cia diſcoopietur: ⁊ vr̄a intētio mō ſoli deo cognita ab oibꝰ ſciet. d Qꝺ̄ dico. Hoc ē i q̄ volo vos cōſtātes eē. Vel qꝺ̄ dico i tenebꝛis. i. dum adhuc i timoꝛe: eſt̄ dicite in lumine. i. i fiducia veritatis: accepto ſpūſancto. Et qꝺ̄ i aure auditis. i. qꝺ̄ ſecreto auditis ſup tecta. i. calcato carnis domicilio ꝑdicate. e Sup te. Loq̄ꝛ iuxta morē paleſtine: vbi ſolēt i tectis reſidere q̄ nō ſūt cacuminata: ſꝫ eq̄lia. Unde lex ꝑcipit vt q̄ nouam domū edificat: murū tecti ponat i gyro: ne fūdaꝛ ſāguis inoxiꝰ labēte aliq̄. Ergo i tectis ꝑdicaꝛ: qꝺ̄ cūctis audiētibꝰ palā dr̄: ⁊ ē: qꝺ̄ vos erudiui i paruo iudee loco: i toto mūdo dicite. f Nōne duo paſſe. Lucas. Nōne q̄nqꝫ paſſeres veneūt dipondio. Nec multū diſtat vt duo aſſe ⁊ q̄nqꝫ dipōdio. Dipōdiꝰ ei eſt ex duobꝰ aſſibꝰ. Qꝺ̄ aūt i numer̄ ē vnꝰ h̄ i pondere as: ⁊ qꝺ̄ duo: h̄ dipōdius. g Et vnꝰ ex il. nō ca. &c. Quō ḡ aplꝯ: Nūq̄d de bobꝰ cura ē deo? Sed aliud ē cura: aliud ſcia. h Numerati ſūt. h̄ ē: ſcia dei numeꝝ illoꝝ cōꝑhēdit. Numerati. Nō actu cōputatiōis ſed facultate cognitiōis. A ſilitudine pecunie: q̄ numeraꝛ vt ſeruet. Ubi magna ꝓuidētia dei ꝙ nec pua ocioſaqꝫ dicta eū lateāt. i Qui cōfite. Vel cōfiteꝛ q̄s i ſū ea fide q̄ ꝑ dilectionē opaꝛ: negat q̄ ꝑceptis dei nō obedit. k Qui aūt ne. Negaꝛ a filio apud patrē cui nō manifeſtaꝛ i diuinitat̄ potētia filꝰ ⁊ pa̅t. Cōfiteꝛ

Daniel.14. a
†11.q.3.nolite timere
De here.c.cum exin/ iuncto.

D

†De pe.di.3.adhuc in ſtant. ⁊ ſed qualis.

Luc.21. a

a ꝑfectio ē diſcipuli nō vleiſci iiurias ſicut ego feci. b ꝓriꝰ faciēs q̄z doceo.
a Sufficit diſcipulo vt ſit ſicut ma a
qui potui.
giſter eiꝰ: ⁊ ſeruo ſicut dñs eius.
a cui famulanꝛ celeſtia et terreſtria.
a b Si pātrēfamilias beelçebub vo b c
a q̄d mirū de famulis.
cauerūt: q̄āto mag̃ domeſticos d
a hoc ad bonos. corde. b hoc ad malos.
c eiꝰ: Ne ḡ timuerit̃ eos† Nihil ei ē e f†
optū qꝺ̄ nō r̄ueleꝛ: ⁊ occultū qꝺ̄ g h
actu. in myſterio.
d nō ſciaꝛ. † Qꝺ̄ dico vobis in tene i
a ꝑdicate apte. b ſpūſctō. priuatim.
bꝛis dicitē i lūmie: ⁊ qꝺ̄ i aure au k l
a palā publice. calcate carnalia.
e ditis ꝑdicate ſup tecta. Et nolite m n
tm̄ quin eā deus reddat coꝛpori.
timere eos q̄ occidūt coꝛpꝰ: aiaꝫ
aūt nō poſſūt occidere ſꝫ potiꝰ eū
a mittēdo in eterna ſupplicia.
timete: q̄ pōt ⁊ aiaꝫ ⁊ cōꝛpꝰ ꝑdere
a nolite timere moꝛtē coꝛpis: q̄ moꝛi nō poteſt̄ ſine nutu dei qꝺ̄ in minoꝛibꝰ liquet.
f re i gehēnā. Nōnē duo paſceres o†
nō moꝛiꝛ ſine ꝓuidētia dei: q̄tomagis vos.
g aſſe veneūt: ⁊ vnꝰ ex illis nō ca p q
a ſine nutu dei. vt taceā de coꝛpoꝛis maſſa: etiā minime particule dei ꝓuidentia cōſeruāꝛ.
det ſup terrā ſinē pr̄e vr̄o: Veſtri r s
h aūt ⁊ capilli capitis oēs nūerati
a oēm curā i eū ꝓijcite: apō quē nō capillꝰ perit
ſūt. Nōlite ḡ timere multis paſſe t
a quia rōnales qꝛ eterni. b ergo ꝑdicate ſuper tecta: quia omnis.
i ribꝰ meliores eſtis vos. † Ois ḡ q̄ v
a ore cōfeſſio fit ad ſalutē. fide corde et ore. ne q̄s tpe ꝑſecutiōis ſufficere ſibi putaret fidē cordis. b ꝑducā ad cōfeſſionē patris. venite benedicti patris mei.
cōfitēbiꝛ me corā hoibꝰ: confitēbor ⁊ ego eū corā patre meo qui
in conſoꝛtio ſanctorum. timoꝛe.
k i celis ē. Qui aūt negauerit me. x†

pulus &c. Seq̄ꝛ: a Sufficit diſcipulo &c. i. ſi nō plus cōculeꝛ ⁊ condēnaꝛ q̄z mgr̄ eiꝰ. ⁊ iō ꝯcludit. b Si patrēfa. i. xp̄m q̄ ē paꝛ nr̄. c Beelçebub vocā. ſic ei ptꝫ ex ꝑcedētibꝰ dicebāt xp̄m facere miracula i v̄tute cuiuſdā demonis ſibi familiaris noie beelçebub: ⁊ ſic xp̄m q̄dāmō vocabāt beelçebub iquātū opa eiꝰ ipi beelçebub attribuebāt: qꝺ̄ erat magna blaſphemia ꝯ eū.

d Quāto mag̃ do. eiꝰ. diffamabūt iponēdo aplis q̄ ſūt d̄ domo xp̄i ꝙ faciāt miracula i v̄tute demōis. ꝙ eni apl̄i facerēt miracula v̄tute demonis dixerūt iudei ⁊ gētiles. vt ptꝫ multiplr̄ ex legēdis eoꝝ. e Ne ḡ ti. eos. omittēdo fidei v̄itatē ꝓpꝛ ꝑſecutiōis timoꝛē. f Nihil eīm ē. Hic hoꝛtaꝛ eos ad idē ex cōſideratiōe diuini iudicij in q̄ oīa manifeſtabūꝛ: qꝛ bona ⁊ mala oīm oībus erūt manifeſta. Cuiꝰ rō ē: qꝛ tale erit iudiciū ꝙ videbiꝛ ab oībꝰ iuſtū: qꝺ̄ non poſſet eſſe niſi merita ⁊ demerita oīm viderenꝛ ab oībꝰ manifeſte. Cōſideratio huiꝰ manifeſtatiōis debet dare magnā audaciā i ꝑdicatiōe v̄itatis. ⁊ h̄ eſt qꝺ̄ dicit: Nihil optū. ſ. i pn̄ti tpe. g Qꝺ̄ nō reueleꝛ. i iudicio. h Et occul. qꝺ̄ nō ſciaꝛ. qꝛ ſecreta coꝛdis q̄ ſoli deo ſūt nota tūc erūt nobis manifeſta: ⁊ h̄ debet ꝑdicatoꝛes mouere ad ꝑdicandū v̄itatē ſecure: ꝓpꝛ qꝺ̄ dicit: i Qꝺ̄ di. vo. i tenebꝛis. i. i locis priuat̄: lꝫ eī xp̄s vt cōiter ꝑdicauerit i cōibꝰ locis: vt i tēplo ⁊ ſynagogis: tn̄ aliq̄n docebat diſcipulos ſepatim a turbis: vt h̄r Mar. iiij. Seoꝛſuꝫ aūt diſcipulis ſuis diſſerebat oīa. k Dicite i lumine. i. i palā qꝛ poſtea apl̄i palā ppl̄o ꝑdicauerūt ea q̄ a xp̄o ſeoꝛſū didicerūt: ꝓpter qꝺ̄ ſeq̄ꝛ: l Et qꝺ̄ i aure auditis. i. i ſecreto. m Predicare ſup tecta. i. publice. i paleſtia eī tecta domoꝝ erāt plana deſup ⁊ ibi ꝯueniebāt hoīes i diebus feſtiuis ad ludēdū ⁊ ꝯfabulādū. ⁊ ꝑ h̄ deſignat quelibet locū publicū: vbi cōueniunt hoīes. Vel ſm̄ alios tecta iſta dicebāꝛ q̄dā deambulatoꝛia facta circa tēplū ſup q̄ aſcēdebāt doctoꝛes ⁊ ide docebāt populū. n Et nolite. Hic hoꝛtaꝛ eos ad tolerātiā tribulatiōis ex ꝯſideratiōe diuine ꝓuidētie ſeu cōſilij. Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ aliq̄ dixerūt diuinā ꝓuidētiā tm̄ ſe extēdere ad incoꝛpoꝛalia ⁊ nō ad iſta inferioꝛa: ex q̄rū ꝑſona dr̄ Iob. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̄a ꝯſiderat. Alij aūt dixerūt ꝙ ſe extēdit circa inferioꝛa iſta: exceptis actibꝰ hūanis: ⁊ h̄ ne tollerēt ab hoīe libertatē arbitrij: ſꝫ vtrūqꝫ ē falſū ſm̄ ph̄m. j. d̄ aīa. vbi rep̄hēdit Empedoclē dicēs: ꝙ deꝰ eſſet inſipientiſſimꝰ ſi aliq̄d ignoꝛaret qꝺ̄ nos cognoſceremꝰ: qꝺ̄ ſeq̄baꝛ ad dictū empedoclis: qꝛ dicebat oīa cōponi ex amicitia ⁊ lite: excepto deo in q̄ lis nō erat. Ex q̄ ſeq̄baꝛ ꝙ deꝰ litē nō cognoſcebat: quia ponebat ſile ſili cognoſci: ⁊ idē icōueniēs ſeq̄ꝛ ad dictū iſtoꝝ: qꝛ nos habemꝰ notitiā de iſtis inferioꝛibꝰ ⁊ de hūanis actibꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs deꝰ talia cognoſcit ⁊ ad finē debitū deducit: qꝛ cū ſit agēs vniuerſale ⁊ ꝑmū oīa q̄ ſubiacēt eis cognitioni oꝛdinaꝛ ꝑ ipm̄: ⁊ qꝛ natura nobilioꝛ ꝑncipaliꝰ cadit ſub oꝛdine ꝓuidētie. ſequiꝛ ꝙ natura hūana q̄ imoꝛtal̄ ē ex pte aīe ſpāli mō cadit ſub eiꝰ oꝛdinatiōe: ꝓpꝛ qꝺ̄ iuſti nō debēt moꝛtē timere: qꝛ deus oꝛdinabit ad finē vltimū. ⁊ h̄ ē qꝺ̄ dicit: Nolite timere &c. ⁊ ptꝫ vſqꝫ ibi: o Nonne duo paſ. Ad euidētiā huiꝰ ſciēdū ꝙ paſſeres abūdāt in terra ꝓmiſſiōis: ⁊ iō de ipis fiebat oblatio pauperū: q̄ nō poterant alia hr̄e vñ erāt pauci valoꝛis: qꝛ duo habebāꝛ ꝓ aſſe. As aſſis ē genꝰ nūmi: vñ ē mēſura i pōderibꝰ: vt dicit glo. ſup locū iſtū. In vnoqꝫ ei genere illud qꝺ̄ minimū ē mēſura alioꝝ. dipōdiꝰ aūt valet duplex as. ⁊ iō dr̄ Luce. xij. ꝙ q̄nqꝫ paſſeres habebanꝛ ꝓ dipōdio. hic dr̄ ꝙ duo ꝓ aſſe: qꝛ paſſer impar nō poterat cōpetenter diuidi. iō remanebat vēdēti. dicit ḡ: Nōne duo paſſeres veneunt. i. vēdunꝛ: qꝛ veneo venis habet ſenſū paſſiui ſub voce actiua. p Aſſe. i. ꝓ aſſe. ⁊ tn̄ vnꝰ ex ill̄ quātūcūqꝫ ſit parui valoꝛis: vt viſū ē. q Nō ca. ſu. ter. i. nō moꝛieꝛ. r Sine pr̄e vr̄o. i. ſine ꝓuidētia dei pr̄is. ꝑ ꝯñs ſupple necqꝫ vos moꝛiemini: q̄n deꝰ oꝛdinet de moꝛte vr̄a ꝓpꝛ qꝺ̄ cōcludit. s Veſtri aūt et ca. capi. oēs nu. ſūt i dei ꝑſciētia. iō ꝯcludit. t Nolite ḡ ti. &c. i. maioꝛis reputatiōis apud deū: qꝛ ad imaginē dei facti: qꝺ̄ nō cōpetit creature irrōnabili. v Ois ḡ q̄ cōfi. Oſtēſo ꝙ debēt tribulatiōes ſuſtinere ꝯſtāter. h̄ hoꝛtaꝛ eos ad cōfitēdū nomē xp̄i cōfidēter d. Ois ḡ q̄ ꝯfitebiꝛ me &c. ⁊ ptꝫ. ⁊ ſeq̄ꝛ: x Qui aūt negauerit &c. Negatio aūt noīs xp̄i ſemp ē pctm̄ moꝛtale. ⁊ iō negās ipm̄ dignꝰ eſt dānatione: ſilr̄ ⁊ nō cōfiteri ſeu tacere aliq̄n ē pctm̄ moꝛtale: vt qn̄. ſ. ex taciturnitate aliciuꝰ tolliꝛ honoꝛ deo debitꝰ: ſicut i caſu in q̄ aliq̄s interrogatꝰ de fide: ex taciturnitate ſua igerit opinionē alīs ꝙ ipſe nō ſit xp̄ianꝰ: vel ꝙ fides ſit ita deriſibilis ꝙ nullꝰ audeat eā cōfiteri: tūc tacere vel nō ꝯfiteri pctm̄ moꝛtale eſt. Si aūt aliq̄s nō iterrogatꝰ: ex feruoꝛe fidei publice ꝯfiteaꝛ

†Mar.4.c
Luc.8.c

†Mar.9.d
Luc.9.c

Cõfitet a filio apud patrē q̄ ꝑ filiū ha
bet acceſſum ad patrē. a Pacē mit
tere. Viſſum eſt bellū bonū vt rupe/
ret pax mala. b Ueni em̄ ⁊c. Hic
Luc.12.g lucas ait: Erūt q̄nq; in vna domo di/
uiſi: tres in duo: ⁊ duo in tres diuidē
tur. Quō ḡ quinq;. cū ſex pſonaꝝ no
mina ſubijcit: patris filij matris filie
ſocrus ⁊ nurus. Sȝ mat̄ filij ipa ē ſo/
crus vxoris ei⁹. ideoq; illa ipa ⁊ i fili
am ſuā ⁊ i nurū dr̄ eē diuiſa. Poſ/
ſum⁹ ⁊ patrē itelligere diabolū cuius
eram⁹ aliq̄n filij: nō natura ſ imitatio
Ioh.8.g ne: vt iudeis dictū ē: Uos ex p̄re dia/
bolo eſtis. Sȝ poſtq̄ vocē audiuim⁹
monēt obli.po.tu.⁊ do.p̄ris tui. Ue/
nit gladi⁹ dei ſepare nos abinuicē et
Mat.6.b oſndere aliū patrē. cui dicerem⁹: Pat̄
nr̄ q̄ es i cel. Mater ſynagoga. filia p̄/
mitiua eccleſia. Socrus eadē ſynago
ga. Nur⁹ primitiua eccleſia de gētib⁹.
Sponſus eccl̄ie filius eſt dicēte apl̄o:
Ro.9.a Quoꝝ p̄res ex q̄bus xp̄s ſm carnē.
Socrus igit̄. i. mater ſpōſi: ⁊ i nurum
⁊ in filiū diuiſa ē ſynagoga carnalis
q̄ eccleſiā pſequi nō ceſſat: ſȝ ⁊ ipſa i
matrē ⁊ i ſocrū diuiſa ē volēs recipe
circūciſionē ceteraſq; carnales obſer
uātias. c Separe. i. priuatos car/
nis affect⁹ extinguere q̄b⁹ ita inuicem
diligunt̄ vt deo min⁹ ſeruiāt. Uel pe/
nit⁹ auertāt̄: nō q̄ nō ſint honorandi
pat̄ ⁊ mat̄: ſȝ poſt deū. h̄ ē ordo chari
tatis. d Qui amat pa. Poſt deuȝ
amādi ſūt: ſȝ ſi vtrūq; nō pōt ſeruari
odiū i ſuos: pietas eſt in deū. e Et q̄
nō acci. ⁊c. Crux duob⁹ modis porta
tur: cū vel ꝑ abſtinētiā corp⁹ afficit̄:
vel cū ꝑ cōpaſſionē ꝓximi affligit̄ ani
mus. Pctā ꝓximoꝝ fixoriū ſūt ſā
ctoꝝ. Crux ſemꝑ ē portāda vt amor
xp̄i oſtēdat̄. f Et ſequit̄ me. Aliq̄s
eni carnē macerat ꝓ inani gloria: vel
ꝓximo carnaliter cōpatit̄ vt culpe fa
ueat: hic crucē ferre videt̄: ſȝ dn̄m nō
ſequit̄. g Qui iuenit. Noīe aīe vi/
ta p̄ns deſignat̄. h Qui reci. ⁊c.
Cū ad p̄dicationē mittit: eos ꝯne tol/
lit: pericula nō timēda dicit: affectum
ſubijcit religioni. Vn̄ ḡ ſup̄⁹: auſteri
tatē mādatoꝝ: ſpe tēperat ꝓmiſſorū.
Qui recipit inquit vos. Ad ſuſcepti/
onē magiſtrorū ꝓuocat diſcipulos.
Dicit ergo aliquis: ergo et pſeudo ꝓ
phetas et iudā ꝓditorem ſuſcipiem⁹.
Hoc dn̄s ꝓcurans dicit nō perſonas
eſſe ſuſcipiendas ſed noīa: ⁊ mercede
nō carere ſuſcipientē: licet indignus
ſit qui ſuſcipit̄. Nō ait mercedē de ꝓ
pheta vel iuſto: ſed ꝓphete ⁊ iuſti mer
cedē: q̄ dū eas ſuſtētat qui aliter non
poſſent q̄d eorū eſt facere: ⁊ ipſe ē qui
in hoc nomine facit: nō ꝓ eis ſolū ſed
eādē mercedē habebit. i. talē qua/
lem et ipſi. Quia chriſtus in apo/
ſtolis: deus aūt in xp̄o. ergo q̄ apl̄os
recipit: recipit deū. Hoc dicit ne apo
ſtoloruȝ ſuſceptio vilis habeatur his
a quibus. ſupra dixit: debere ſtipēdia
accipere. i Et quicunq;. Qui peri
culū non ſuſcipientiū teſtimonio ex/
cuſſi pulueris denūciauit: meritū re/
cipientium vltra ſperatum cōmēdat.
Nota deum magis ad piū affectuȝ
reſpicere q̄ ad quantitatem rei exhi/
bite. k Uni ex minimis. Minimi
ſunt qui nihil penitus habēt i h̄ mun
do: ⁊ iudices erunt cū chriſto.

Iohānes

a ſ vbi ꝓdeſſe debet mei nominis cōfeſſio.
b ſ non perducā ad viſionē dei patris qua ꝑ
fruentur ſancti.
corā hoībus: negābo ⁊ ego eū
corā patre meo qui i celis eſt.
a ſ ſicut timor mortis nō debet retrahere ſic
nec carnalis affectus. b ſ nō ad hoc inter
hoīes veni vt carnales affectus cōfirmem: ſȝ
ſpūali gladio diſſociem.
Nolite arbitrari quia venerim a†
a pacē mittere i terrā. † Nō veni b
ſ verbi dei.
b pacē mittere: ſed gladiū. Ueni c d
c eni ſepare hoīem aduerſus pa
trē ſuū: ⁊ filiā aduerſus matrē
ſuā: ⁊ nurū aduerſus ſocrū ſuā
a ſ nō poſſūt iter eos eē iura pacis inter q̄s
eſt bellū fidei. b ſ qui nō credunt.
Et inimici hoīs domeſtici ei⁹.
a ſ et huic religioni pietas non eſt ante ponē
da: q̄d facit qui q̄d deo minus amandum eſt:
plus amat q̄ deum.
b † Qui amat patrē aut matrem †
plus q̄ me: non eſt me dign⁹.
a ſ q̄ ꝑponit carnalē affectū ſpūali.
Et qui amat filiū aut filiā ſup
e me: nō eſt me dign⁹. Et qui nō e†
a ſ vel carnē domādo: vel ꝓximo cōpatiēdo ⁊
hoc cōtuitu eternorum.
f accipit crucem ſuā ⁊ ſequit̄ me
a ſ nec aduerſa timēda ſūt: q̄ qui querit inue
nire tēporaliter vitā: eternaliter ꝑdet eā.
g non eſt me dignus. † Qui inue f g†
a ſ qui paratus eſt eā hic ꝑdere oīa poſtpo/
nens amori meo.
nit animā ſuā perdet illaȝ: et q̄ † h
perdiderit animā ſuam ꝓpter
ſ in futuro.
h me inueniet eaȝ. † Qui recipit i k†
a ſ qui in vobis ſum. b ſ q̄ nō aliud reci/
pit in apl̄is: q̄ q̄d in chriſto eſt.
vos: me recipit: ⁊ qui me reci/ ‡
ſ qui in me eſt.
pit: recipit eum qui me miſit.
a ſ pro eo q̄ nominat̄ ꝓpheta.
Qui recipit ꝓphetā in nomi/ l† m
ne prophete: mercedē ꝓphete n†
a ſ ne ⁊ pſeudo timeāt recipere.
accipiet. Et qui recipit iuſtum o†
a ſ pro eo q̄ nominat̄ iuſtus.
in nomine iuſti: mercedē iuſti p†
a ſ ne quis ſe ab hoſpitalitate ꝑ paupertatē ex
cuſaret: hoc leui p̄cepto diluit.
i accipiet. † Et quicunq; potum q
k dederit vni ex minimis iſtis
a ſ ne dicas deeſſe vnde calefieret. ſ pro
eo q̄ nominatur diſcipulus.
calicem aque frigide tantū in r
nomine diſcipuli: amen dico s t
a ſ quam ex bono affectu meruit potius q̄
vobis non perdet mercedem
ex actu. ſ ſermones.
ſuam. Et factum eſt cū cōſum/ v
maſſet ieſus p̄cipiens duode/
a ſ fecit quod docuit predicans iudeis: non ſa
maritanis: non gentibus: vt ſm promiſſa: pri
us offeratur iudeis ſalutis occaſio.
cim diſcipulis ſuis: trāſijt in/ x
de vt doceret ⁊ p̄dicaret in ciui
ſ iudeorum.
tatibus eorum.

te ꝯfiteat̄ fidē xp̄i ad declarationē v̄ita
tis fidei: ⁊ ad cōfirmationē trepidantiū:
ſic legūt̄ aliq̄ martyres feciſſe: h̄ ē bonuȝ
ſupererogatiōis. a Nolite arbitrari. hic
oñdit q̄ p̄dicatores euāgelij n̄ dn̄t ipedi
ri ex amicoꝝ carnalitate. Ad cui⁹ euidē/
tiā ſciēdū q̄ charitas ē ordinata: ſic q̄ hō
debet diligere deū ſup oīa. etiā ſupra ſeip
ſū. ⁊ ideo ꝓ nulla amicitia cuiuſcūq; ꝓxi
mi debet retardari q̄n pſequat̄ ea q̄ pti/ †
nēt ad honorē diuinū. ꝓpt̄ q̄d dicit: Noli Luc.12.g
te arbitrari q̄ venerim pacē mittere i ter
rā: ⁊ loq̄t̄ d̄ pace mala q̄ ē ꝯ deū. b Nō
ve.pa.mit. ſ. talē q̄ dicta ē. c Sȝ gla. h̄
ē diuiſionē talis ꝯcordie. Aduertēdū tn̄
q̄ iſta q̄ dicūt̄ hic a xp̄o ſūt facta occaſio/
naliter: q̄ ad xp̄i p̄dicationē ⁊ apl̄oꝝ ali/
q̄ cōuerſi ſūt ad fidē: ⁊ alij i ifidelitate re/
manētes quātūcūq; eis ꝯiūcti: pſecuti ſ̄t
iſtos ad mortē. ꝓpt̄ q̄d ſeq̄t̄: d Ueni ei
ſepare ⁊c. ptȝ. e Et q̄ nō ac. cru. ſuā. Hic
oñdit q̄ p̄dicator v̄bi diuini nō dȝ retra/
hi ꝓpt̄ dulcedinē p̄ntis vite q̄ ē breuis et †
trāſitoria: ⁊ ad merēdū vitā eternā ordi/ Luc.14.f
nata. ⁊ iō q̄ finis melior ē his q̄ ſūt ad fi/
nē. imo ea q̄ ſūt ad finē nō ſūt niſi ꝓpt̄ aſ/
ſecutionē finis: iō de ipſis nō curat̄: duȝ
tn̄ finis habeat̄: ꝓpt̄ q̄d d̄ vita p̄nti nō ē
curādū: ſȝ de aſſecutiōe vite et̄ne: ⁊ h̄ ē q̄d
dicit: Qui nō accipit crucē ſuā ⁊ ſeq̄t̄ me
ſcȝ volūtarie mortē tolerādo: f Nō eſt
me dign⁹. i. vita et̄na: q̄ in cōiūctione ad
xp̄m ꝑ viſionē ⁊ fruitionē ꝯſiſtit vita eter
na. g Qui iue. aīam ſuā. i. vitā p̄ntē q̄ †
cauſat̄ ab aīa exiſtēte i corpe. vn̄ ē ibi p̄di Mar.8.d
catio ꝑ cām: q̄ amat igit̄ vitā p̄ntē iordia Luc.17.g
te ꝑdet eā. Res ei ꝑdit̄ q̄n nō attingit fi/
nē debitū: ſic medicina ꝑdit̄ q̄n ꝑ eā ſani
tas nō acq̄rit̄. ⁊ eodē mō vita p̄ns q̄ fina
liter ad ꝯſecutionē vite et̄ne ordinat̄ re/
cte ꝑdit̄: q̄n ꝑ ipam ad eternā vitā nō ꝑ/
uenit̄: q̄d ꝯtingit illi q̄ iordinate amat ip †73. diſ. in
ſam. ⁊ ecōtrario. h Et q̄ ꝑdi. aīaȝ ſuā nomie p̄ris
ꝓpt̄ me. vitā p̄ntē ꝓpt̄ xp̄m cōtēnēdo. tal̄ Mar.9.e
ei dr̄ ꝑdere nō ſm v̄itatē: vt ptȝ ex p̄dict̄ Luc.10.c
ſȝ ſm hoīm opinionē: Iſte iquā. i In Ioh.13.c
ueniet eā. accipiēdo ꝓ trāſitoria et̄nā.
k Qui re. vos. Poſtq̄ ſaluator horta
t⁹ ē p̄dicātes: h̄ hortat̄ recipiētes ipos:
oñdēs magnitudinē p̄mij ipoꝝ. d. Qui
recipit vos i noīe meo me recipit. ea ei q̄
fiūt xp̄i fidelib⁹ reputat ſibi fieri xp̄s: ⁊
h̄ tā i mal̄ Act. x. Saule ſaule q̄d me pſe
q̄ris. i. fideles meos q̄ etiā i bonis: ſic h̄
ptȝ: q̄ i diſcipul̄ ſuis dicit ſe eē receptū.
l Qui reci. ꝓphaȝ. i. dei nūciū: m In
noīe ꝓphe. i. inquātū dei nūci⁹. n Mer †
cedē ꝓphe acci. i. ab eo cui⁹ ē nūcius. ⁊ ſi/ Mar.9.f
militer. o Et q̄ reci. iu. i no. iu. q̄d non
pōt eē niſi ꝓpt̄ deū a q̄ iuſtificat̄ oīs vere
iuſt⁹. p Mercedē iu. accipiet. i. a deo q̄
iuſtificat ipm̄. ſec⁹ ē aūt ſi recipit ipm̄ in/
quātū amic⁹ vel cōpatriota vel hmōi: q̄
nō recipit eū pure i noīe dei. q Et q̄cū/
q; potuȝ dede. ⁊c. h̄ dicit ad oñdēdū q̄ q̄
libet quātūcūq; paup pōt facere opa mi/
ſericordie: q̄ dare calicē aq̄ frigide pōt q̄
libet quātūcūq; paup. r In noīe diſci.
i. q̄n eſt fidelis denūcians fidē chriſti.
s Amē. i. fideliter. t Dico vobis nō
ꝑdet mercedeȝ. ſ. q̄ in his q̄ dant̄ ꝓpter
xp̄m: nō tm̄ penſat̄ quātitas doni quan/
tū penſat̄ quātitas bone voluntatis ex
qua dat̄. ſequit̄: v Et factū eſt cū con
ſūmaſſet ie. p̄ci. duo. diſ. ſuis modū. ſ. p̄di
cādi et viuēdi p̄dictū. x Trāſijt in. vt
do. ⁊ p̄dicaret in ciui. eoꝝ. ſ. iudeoꝝ. ⁊ ſic
ptȝ cōcluſio huius capituli.

Iohānes aūt. Et dū xp̄s p̄dicaret: ⁊ p̄dica Ca. XI
tionē ſuā varijs ſignis cōfirmaret. Iohānes eius opa
audiuit poſit⁹ in vinculis ab herode. Sꝫ cuꝫ audiſſet
mittēs duos de diſ. ſ. ait illi: Tu es q̄ vē. ⁊c. Iohānes inter
ficiēdus ab herode interrogat: nō q᷑ dubitet: q̄ alijs dixerat:
Ioh. i. d Ecce agn⁹ dei. q̄ ⁊ vocē p̄ris audiue
A rat: Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹. Sꝫ vt miſ
ſi ſigna vidētes crederēt: ⁊ dict̄ eius
opa xp̄i fidē facerēt: ne ali⁹ xp̄s expe
ctaret. Qꝛ aūt diſcipuli iohānis ad
uerſus xp̄m ſupbirēt: ⁊ aliq̄d liuoris
S. 9. b haberent ſupra innotuit. ibi: Quare
nos et phariſei ieiunam⁹? ⁊ vbi iohā
ni dixerūt: Magiſter cui teſtimoniuꝫ
dediſti. Ecce diſcipuli ei⁹ baptiçāt: et
plures veniūt ad eū. hec oīa eadē de
iohāne Lucas ponit: nō i p̄o ordīe: ſꝫ
q̄s ordinē rei geſte teneat nō apparet.
b Tu es q̄ vē. Non ait q̄ veniſti: q̄ſi
cū ad inferna deſcēſurus ſū: debeo te
nūciare inferis: q̄ nūciaui ſupis. An
cōueniat filio dei mori an aliū ad hec
ſacramēta miſſurus es.

a † Iohānes aūt Ca. XI
ſ poſitis.
i cuꝫ audiſſet in vinculis
a ſ lex ad gratiā euāgelij mittit.
ſ ne aliū a ſe p̄dicatū putarēt.
opa xp̄i: mittēns duos ꝺ diſcipu
a ſ per illos. b ſ hoc dicite.
b lis ſuis ait illi: Tu es qui ventu †
a ſ nō ad interrogata: ſꝫ ad ſcandalū nunciorū.
rus es an aliū expectam⁹? Et rē b
a ſ nō r̄ndit iohāni. q᷑ nō dubitabat: ſed illis.
ſpondēs Ieſus ait illis: Euntes

Qui nō

d† Cauete aūt ab hoīb⁹. vos malicioſe ad pctm̄ trahere ni
tētib⁹. e† Tradēt em̄ vos in cōcilijs ⁊c. i. trahere vos cona
bunt̄ ad ſua ꝯſortia mala. † Et in ſynagogis ſuis flagella
būt vos. ſ. flagellis linguaꝝ ſuarū eo ꝙ arguit̄ ſo mala ipoꝝ
f† Et ad p̄ſides ⁊ reges ducemini. multi em̄ ꝓpter p̄dicatio
neꝫ v̲itatis accuſant̄ male apud ma
gnates hu⁹ ſeculi. i† Cū aūt tradēt
a† vos nolite cogitare ⁊c. i. nō cōfidatis † Luc. 7. c
principaliter de ſcientia vr̄a ⁊ eloquē
tia ſed de diuina ꝓuidētia. l† Tra
det aūt frater fratrē ī mortē. frequēter
ei ꝯtingit ꝙ frater carnal̄ fratrē ſuum
trahit ad culpā mortalē ⁊ pat̄ filiū et
etiā ecōuerſo. † Et eritis odio oīb⁹
hoīb⁹ ⁊c. ſequētes ei xp̄m frequenter
ſūt odioſi etiam carnalibus amicis.
m† Cū aūt pſequent̄ vos ī ciuitate
iſta ⁊c. q̄ em̄ ꝓficere nō pōt in vno lo
co debet ad aliū tranſire. p† Nō eſt
diſcipulus ſup magiſtrū ⁊c. iſtud ad
h̄ inducit̄ vt ptꝫ p lrām ſequētē ꝙ xp̄i
diſcipulus patiēter toleret blaſphemi
am ſibi irrogatā. cū xp̄s patiēter tulerit ſimilē ⁊ maiorem.
f† Nihil eni eſt optū qꝺ nō reuelet̄. ſ. in die iudicij vbi patia
martyrum p̄miabit̄: ⁊ pſecutoꝝ neq̄cia puniet̄. o † Nonne
duo paſſeres ⁊c. Hylari⁹. Myſtice āt corp⁹ ⁊ aīa aſſe vēdūt̄:
cū ꝓ minima delectatiōe diabolo tradūt̄. r† Qui aūt nega
uerit me ⁊c. Remigi⁹: Negabit aūt ſe negātē: q᷑ p ipm nō ha
bebit acceſſū ad patrē: ⁊ ſic p oppoſitū itelligit̄ ꝯfiteri ſe ꝯfitē
tē: q᷑ dabit ei acceſſū ad patrē. a† Nolite arbitrari ⁊c. Hie
ro. Ad fidē xp̄i tot⁹ orbis ī ſe diuiſus ē vnaqueq3 dom⁹ fide
les habuit ⁊ infideles ⁊ bonū bellū miſſū ē: vt pax mala rū
peret̄. † Qui amat pa. ⁊c. Hylari⁹. Illi ei q̄ domeſticas dile
ctiōes hoīm eius dilectiōi ꝓtulerit futuroꝝ bonoꝝ indigni
erūt hereditate. c† Et q̄ nō accipit cru. ⁊c. Greg. Duob⁹ mo
dis crucē dn̄i baiulam⁹. cū aut p abſtinētiā carnē affligim⁹:
aut cū p cōpaſſionē ꝓximi neceſſitatē illi⁹ nr̄am putamus.
g† Qui iuenit aīam ſuā. ī delectatiōib⁹ illicit̄ nutriēs eā.
† Perdet eā. quātū ad vitā futurā. k† Qui recipit vos.
corpaliter. † Me recipit. ſpūalr: ⁊ p ꝯn̄s recipit patrē ⁊ ſpm̄
ſctm̄: q̄ cū filio p gratiā ihabitāt recipiēt̄ mētē. l† Qui reci
pit ꝓ. ⁊c. i. q᷑ dei nūci⁹ ē. n† Mercedē ꝓphe re. i. a deo reci
piet mercedē cui⁹ ē nūci⁹. o† Et q̄ recipit iu. ⁊c. i. ꝓꝑ iuſticiā
ſuā: nō ꝓꝑ ꝯſāguinitatē vel affinitate. p† Mercedē iuſti ac
cipiet. i. pticeps erit meriti ſue iuſticie.

Nico. de lyra

Moraliter. Uidēs aūt tur. ⁊c. Seq̄t̄: Ca. X
† Tūc dixit diſcipul̄ ſuis ⁊c. p h̄ oſtē
dit ꝙ habētes gratiā p̄dicādi nō debēt alios ab hoc impedi
re ſed magis ꝓmouere. f† Et cōuocatis. xij. diſcipulis ſuis
dedit eis p̄tātē ⁊c. ſicut natura dando formā ſubſtantialē dat
ꝓprietates cōueniētes vt igni leuitatē: terre vero grauitatē:
ſic actor nature ſtatuēs hoīem in aliquo dignitatis gradu: ſi
ille faciat qꝺ in ſe eſt dat ei gratiā exequēdi in effectu. Exem
plū de ſaule. i. Reg. x. Cū em̄ vnxiſſet eū ſamuel de mādato do
mini dixit ei: Inſiliet in te ſpūs dn̄i ⁊ mutaberis in virū alteꝝ.
Et ſimiliter. i. Reg. xvj. inuncto dauid ꝺꝛ. Spūs dn̄i direct⁹
eſt in dauid ⁊c. Et eodē mō inſtitutis apl̄is xp̄s dedit eis gra
tiā ſignoꝝ q̄ tunc fuit neceſſaria ad cōfirmādū doctrinā eorū.
f† Hos. xij. miſit ieſus. p iſtū numerū q̄ cōponit̄ ex denario ⁊
binario ſignificat̄ ꝙ apl̄i et coꝝ ſucceſſores q̄ ſunt ep̄i debēt p̄
ceter̄ iplere decalogū legis ⁊ duo p̄cepta charitat̄. † Pre
cipiēs eis ⁊ dicēs: In viā gētiū ne abieritis. i. modū viuēdi eo
rū nō tenueritis. q᷑ ſicut dic̄ Greg. ī paſtorali: Tm̄ trāſcēdere
debet actionē ppl̄i actio p̄ſulis quātū diſtat a grege vita pa
ſtoris. h† Et in ciuitates ſamaritanoꝝ ne intraueritis. p q̄s
ſignificant̄ cōuēticula vel doctrine hereticoꝝ: q᷑ ſicut ſamari
tani partim tenebāt vet⁹ teſtamētū: ⁊ partim negabāt: ſic here
tici: partim tenēt fidē xp̄i et ptim negāt. k† Eūtes aūt p̄di
cate dicētes q᷑ appropinquabit regnū celoꝝ. Uet⁹ em̄ teſtamē
tū ꝓmittebat bona trāſitoria ⁊ terrena. ſed euāgeliū ꝓmittit
celeſtia et terrena. † Infirmos curate ⁊c. Moraliter infirmi
ſūt accidioſi in q̄bus nō eſt vigor bn̄ operādi: mortui vero ſūt
qui digna mortis opa faciūt. leproſi ſūt luxurioſi. nā luxuria
eſt vitiū cōtagioſū ſicut lepra demoniaci ſunt ſortilegi. Iſtos
curare debēt p̄dicatores euāgelij. Et ſubdit̄ modus curandi
cū dicit̄: l† Gratis accepiſtis gratis date. p qꝺ excludit̄ ab
eis vitiū ſimonie. n† Nolite poſſidere aurum ⁊c. In ſacra
ſcriptura p auꝝ verū intelligit̄ ſapiētiā diuina: ⁊ p oppoſituꝫ
aurū falſū eſt ſapīa terrena q̄ aīalis eſt et diabolica. vt ꝺꝛ Ia
cobi. iij. Argētū falſū eſt eloquētia deceptiua pecunia. falſa ē
malū ſimpliciter ſub bonitatis apparentia. pera vero mala: ē
repoſitoꝝ male acquiſitoꝝ. p duas tunicas ſignificat̄ duplici
tas. ⁊ p calciamēta q̄ fiūt de pellibus mortuoꝝ: fraudulētia ī
tractatu teſtamētoꝝ. p virgam appetitus nimius dominādi.
iſta nullo modo debēt eſſe in p̄dicatorib⁹ euangelij. † Inter
rogate q̄s in ea dign⁹ ſit. cauēdū eſt em̄ p̄dicatorib⁹ ne locum
ſuſpectū intrēt: ⁊ ne de euagatiōe inutili notent̄. ideo ſubdit̄.
f† Et ibi manete. Intrātes aūt domū ſalutate eā. i. ſalutē ha
bitantiū in ea bonis verbis et exemplis ꝓcurate. i† Et ſiq̄
dē fuerit dom⁹ illa digna veniet pax veſtra ⁊c. i. recipient do
ctrinā veſtrā: ꝙ ſi nō fecerint nihilomin⁹ a deo habebitis mer
cedē. p† Excutite puluerē. i. leuia peccata q̄ ſolent ex talib⁹
accidere etiā in hoībus pfectis. q† Amē dico vobis tolera
bili⁹ erit terre ſodomoꝝ ⁊c. nā repellere ⁊ impugnare veritatē
agnitā: quedā ſpēs eſt peccati in ſpm̄ ſctū. r† Ecce ego mit
to vos ſicut oues in medio lupoꝝ. p q̄s ī primitiua eccl̄ia intel
ligebant̄ tyrāni ſꝫ modo p eos poſſūt detractatores intelligi:
ꝓpter quoꝝ morſus nō eſt a fidelib⁹ p̄dicatio ſubtrahenda.

Cauete

In ca. x. vbi ꝺꝛ in poſtilla. Nolite poſſidere aurū ⁊c.

Additio. Qual̄r ſint itelligēda ſcd̄m doctores iſta
q̄ apl̄is ad p̄dicādū miſſis a xp̄o iniūgūt̄
habes ifra ī additiōe ſup Iohem. xij. vide ibi. Ca. XI
a Iohānes āt. Poſita iſtructiōe p̄dicātiū. Hic ꝯn̄r po
nit̄ ꝯfirmatio dubitātiū. ⁊ diuidit̄ ī tres ptes: q᷑ p̄rio
ſaluator nr̄ ꝯfirmat dubios ꝺ ſuo aduētu. ſcd̄o ꝯdem
nat īcredulos ſeu p̄uſos. ibi. Cui ſileꝫ. t̄tio cōmēdat deuotos
ibi: In illo tpe r̄ndēs ih̄s. Prīa ī duas: q᷑ ad ꝯfirmationē di
ſcipuloꝝ iohis oñdit ſe eē xp̄ꝫ v̲e ꝓmiſſū. ſcd̄o ad ꝯfirmatiōeꝫ
ꝓploꝝ oñdit iohēꝫ eē ꝓphaꝫ ſctm̄. ibi: Ill' aūt abeūtib⁹. Prīa
ī duas. q᷑ p̄rio mouet̄ dubitatio. ſcd̄o pōit̄ ei⁹ r̄ſio. ibi: Et r̄n
dēs ih̄s. Circa pm̄ū ꝯſiderādū ꝙ herodes antipas īcarcera
uit iohēꝫ: ꝓꝑ h̄ ꝙ rep̄hēdebat eū: eo ꝙ abſtulerat f̄ri ſuo phi
lippo vxorē ſuā noīe herodiadē: vt h̄r Mar. vj. Iohes ḡ ī car
cere ꝯſtitut⁹ miſit diſciplos ſuos ad ieſū: q̄rēs vtrū ipe eet xp̄s
an nō: ſꝫ q᷑ q̄ſtio ē dubitabil̄ ꝓpoſitio: mirabile ē ꝙ iohes q̄ ba
ptiçauerat xp̄m: ⁊ viderat ſpm̄ſctm̄ deſcēdere ſup eū: vt ꝺ eo
dixerat: Ecce agn⁹ dei ⁊c. vt h̄r Ioh. j. ꝺ h̄ q̄ſi dubitās q̄rebat
Ad h̄ reſidet btūs Gre. dicēs ꝙ iohes n̄ dubitauit ipm eē h⁹
mūdi ſaluatorē: ſꝫ dubitauit vtrū ſic nat⁹ erat ī hūanitate nr̄a
ita etiā moreret̄ ꝓ ſalute hūana: ſꝫ h̄ r̄ſio nō videt̄ ꝯueniēs:
q᷑ iohes nō fuit min⁹ illumīat⁹ q̄ꝫ ꝓphe ve. teſta. q᷑ hic ꝺꝛ pl⁹ q̄ꝫ
ꝓpha: vt ſeq̄t̄ ī iſto ca. Prophe aūt cognouerūt xp̄m nō tm̄
naſcituꝝ ī carne ꝓꝑ nos ſꝫ etiā morituꝝ. vt h̄r Eſa. liij. Tāq̄ꝫ
ouis ad occiſionē ducet̄ ⁊c. ⁊ ī pl̄rib⁹ alijs locis: q̄ ꝓꝑ ꝓlixi
tatē vtēdā omitto: ḡ multofortī⁹ iohes q̄ fuit pl⁹ q̄ꝫ ꝓpha co
gnouit. Itē iohes ꝺ xp̄o p̄dixerat. Ecce agn⁹ dei. Ioh. j. qꝺ n̄
dixiſſet vt videt̄: niſi vidiſſet eū imolādū ꝓ ſalute mūdi. ⁊ iō
aliter dicēdū ꝙ iohes nō dubitauit ꝺ p̄dict̄: ſꝫ certitudinalit̄
cognouit: ſꝫ diſcipuli ei⁹ q̄ nō erāt ſic illuminati dubitauerūt: ⁊
iō iohānes p diſcipulos ſuos q̄ſtionē ꝓpoſuit nō ꝓpter ſui du
bitationē ſꝫ diſcipuloꝝ heſitātiū. b Et r̄ndēs ieſus. h̄ ponit̄

xp̄i

¶ a Qui nõ ſu. Qui ꝯ diuini
tat̃ potẽtia nõ dubitauerit:
hoc nõ contra iohannẽ quẽ
mox a deo cõmẽdat. b De
iohã. Precurſor xp̃i de xp̃o
certificare diſcipulos voluit:
q2 ſenſit eos dubitare. De p̃
curſore xp̃s turbas dubitan
tes ne dubitẽt docuit: molles
leuẽq3 putãtes. c Ecce q̃.
Qui ponũt puluinaria ſub
cubito: q̃ vitã peccantiũ pal
pãt nõ pungũt. Nota. Rigi
da vita ꝛ p̃dicatio debet de
clinare molliũ palatia q̃ fre
quẽtãt mollib⁹ induti adu
lãtes. d Pluſq̃3 ꝓphe. Be.
q2 ãgel⁹ nõ natura ſ3 officio.
e Maior io. In h̃ nõ p̃ferẽ
p̃riarchis: et cũctis hoĩbus:
ſ3 equalis ceteris ſc̃tis oſten
dit. f Qui aũt mi. ꝛc̃. i.
oĩs ſãctus q̃ iã ẽ cũ deo ma
ior ẽ eo q̃ adhuc ĩ mũdo. Al
ego quẽ minorẽ facit multoꝝ
opinio ĩ eccl̃ia ſc̃tõꝝ illi p̃la
t⁹ ſũ. Uel nouiſſim⁹ angel⁹
celi melior eſt q̃uis hoĩe.
g In regno ce. Regnũ celo
rũ duob⁹ modis accipit̃: aut
ſupnũ ĩ q̃ nõdũ ſum⁹. Aut p̃
ſens eccl̃ia ĩ q̃ adhuc viuim⁹
ꝛ iã quodãmõ regnam⁹.
h A dieb⁹ iohã. ꝛc̃. Apl̃os
Ma. 10. a dñs ad oues q̃ ꝑ. do. iſrl̃: ire
iuſſerat vt ad regnũ reduce
rent̃. S3 hec p̃dicatio ad ꝑfe
ctũ publicanoꝝ ꝛ pctõꝝ ver
ſa ẽ q̃ crediderũt. Ceterũ io
hãni a plebe non credit̃: xp̃i
oꝑa nõ autoriçant̃: q2 crux ẽ
ſcãdalo. Iã ꝓpheta ceſſat:
iã lex explet̃. Chriſt⁹ al̃q̃s p̃
dicat̃: ꝛ ab aliis recipit̃. ſui re
ſpuũt: inimici accipiunt. Ita
q3 regnũ celoꝝ vim patit̃: q2
gl̃ia iſrl̃ p̃rib⁹ debita: a ꝓphe
tis nũciata: a xp̃o oblata: fi
de gentiũ occupat̃ ꝛ rapit̃.
Uel a dieb⁹ iohãnis q̃ peni
tẽtiã p̃dicauit: q̃ pctõr reuiui
ſcit ꝛ nõ añ: q2 lex penã intu
lit ꝛ nõ ꝑ pniam viuificauit.
Patria celeſtis vim patit̃ dũ
pctõr ad eã q̃ſi ĩ alienũ locũ
itrat ꝑ pniã3. Grãdis violẽ
tia ẽ ĩ terra naſci ꝛ celũ cape.
ꝛ hr̃e ꝑ virtutũ qd̃ nõ poſſu
m⁹ ꝑ naturã. i Oẽs eni3.
Nõ q̃ poſt iohãnẽ nõ fuerit
Act. 11. b aliq̃ vt agab⁹: ſ3 q2 q̃cq̃d ꝓ
phetauerũt ꝺ dño vaticinati
ſũt. Oẽs ei ꝓphete: q2 q̃c
q̃d illi dixerẽt de vẽturo locu
ti ſũt: hic xp̃o veniẽtẽ oñdit.
k Et ſi vul. Ut min⁹ excuſa
biles ſitis: q2 eũ nõ recepiſt̃.
Ipſe ẽ helias ĩ ṽtute: nõ ĩ ꝑ
ſona: par ĩ vite ſeueritate: mẽ
tis rigore: p̃cedẽs chriſti pri
mũ aduẽtũ: vt ille. ij.
l Cui aũt ꝛc̃. Laudato io
hãne trãſit ad increpãdũ il
los q̃ nec p̃dicatione iohan
nis moti ſũt: vel ip̃i⁹ xp̃i p̃di
cationẽ deſpiciũt. Iohẽs ta
lis ac tãt⁹ vt dixi: ꝛ adeo di
gn⁹ vt ei debeat credi. ſ3 vos
¶ cui

a ſ ceſſent verba loquãt̃ oꝑa. ſ ꝑ miracl̃a.
renũciate iohãni q̃ audiſt̃ ꝛ a
ſ ꝑ doctrinã euãgelij illuminant̃.
vidiſtis. Ceci vident: claudi
ãbulãt: leproſi mũdant̃: ſur
di audiunt: mortui reſurgũt
a ſ paupes ſpũ vel opibus ĩte⁹ illuminãt̃
vt in p̃dicatione nulla diſtantia ſit inter
pauperes et diuites.
pãuperes euangeliçant̃. Et b c
a ſ in hoc nũcios ꝑcutit ſicut poſt oſtẽdit̃.
a beatus eſt q̃ nõ fuerit ſcãdã
a ſ ne turbe iohãnẽ liuore motũ ſuſpicent̃
ꝛ vt ſciãt eũ queſiſſe nõ ſibi ſed diſcipulis.
liçat⁹ in me. Illis ãũt abeũ d†
a ſ q̃ neſciebãt myſteriũ interrogarõis ei⁹.
tib⁹ cepit ieſus dicere ãd tur
b bas de iohãne: Quid exiſt̃ e
ſ q̃ omni vento agat̃ vt leuitate mẽtis de
me ambigat quẽ p̃dicauit.
in deſertũ videre? Arũdinẽ
ſ nõ. ſ an vana gloria ductus lucra que
rat ꝑ dapib⁹ vel veſtib⁹ q̃ locuſtis viuit et
pilis camelorum iduit̃.
vẽto agitatã? Sed q̃d exiſt̃
videre? Hoĩem molli⁹ veſti f
c tũ? † Ecce q̃ mollib⁹ veſtiũt̃ i g
a ſ vbi aliquid venent̃.
dõmib⁹ regũ ſũt. Sed q̃d ex
a ſ q̃ me nõ eũ vẽturũ p̃dixit: ſed etiã digi
to demonſtrauit. ſ ponit quod erat.
iſt̃ videre? Prophetã? Etiã. h
d dico vobis ꝛ pluſq̃3 ꝓphetã.
ſ in Malachia.
Hic eſt eñ ꝺ quo ſcriptũ eſt: i
a ſ verba patris ad filiũ. b ſ nũciũ.
† Ecce ẽgo mitto ãngelũ meũ k
a ſ manifeſtationẽ tuã. b ſ puia red
det tibi corda auditorũ penitẽtiã p̃dicando
baptizando.
ante facie3 tuã: qui p̃pãrabit l m
a ſ vt ſummã virtutẽ ei⁹ cõp̃hendã.
viã tuã ante te. Amẽn dico n
vobis nõ ſurrexit iter natos
a ſ nõ virginis. b ſ et ſi equalis.
e mulĩerũ mãior iohãne bapti
a ſ tẽpore. b ſ in cordib⁹ apl̃orum.
f ſta. † Qui ãt minõr ẽ ĩ rẽgno o
a ſ dignitate. ſ alia cõmẽdatio iohãnis.
g celoru3: mãior eſt illo. A die p q†
h bus autẽ iohannis baptiſte
ſ quãtũ dicet̃ nũc. i. ſemꝑ.
vſq3 nũc regnũ celoꝝ vim pa
a ſ quibus nõ erat promiſſum.
titur: et viõlenti rapiunt il r
a ſ precedentes. ſ vbi xp̃i tẽpus oſtẽdit̃
quẽ iohãnis oſtẽdit.
i lud. † Omnes eñi ꝓphẽte et s†
a ſ vel predicauerũt.
lex vſq3 ad iohannẽ prophẽ
k tauerunt: et ſi vultis recipe t
a ſ hoc eſſe myſticum et indigere intelligẽ
tia oſtendit cum ſubdit: qui habet.
re ipſe eſt heliãs qui ventu
ſ cordis.
rus eſt. Qui habet aures au v
a ſ quod dixi myſtice intelligat.
l diendi audiãt. † Cui aũt ſimi x†
a ſ tot monita ſalutis audientẽ: et nõ obe
dientem. b ſ iudaicam.
lẽ eſtĩabo gẽnerationẽ iſtã3?

xp̃i r̃ñſio: ꝛ q2 ei⁹ r̃ñſio nõ erat ad cõfirmationẽ iohĩs
q̃ nõ dubitauit: ſ3 ad ꝯfirmationẽ diſcipuloꝝ dubitã
tiũ. idõ xp̃s nõ r̃ñdit ꝑ ṽba ſ3 ꝑ facta: faciẽs ĩ ꝯſpectu
diſcipuloꝝ iohĩs miracula multa manifeſte declaran
tia q̃ ip̃e eſſet xp̃s. ꝛ h̃ ẽ qd̃ dr̃: a Renũciate iohã.
q̃ audiſtis ꝛ vi. Ceci vidẽt. ad p̃ceptũ meũ ꝛ cetera q̃
ſequũt̃ patẽt vſq3 ibi: b Paupes euãge. i. denũci
ant̃ hr̃e regnũ celoꝝ. vt. ſ̃. dictũ ẽ. ca. v. Beati pau
peres ꝛc̃. c Et beat⁹ q̃ ꝛc̃. ſ. dubitãdo de deitate: q2
me videt ĩ paſſibili carne. d Illis aũt abeũtibus.
Hic ꝯñr oñdit iohẽm eẽ ꝓphetã ſc̃tm̃. ꝛ h̃ ne ex q̃ſtio
ne ꝓpoſita aliq̃ crederẽt eũ dubitaſſe ꝛ ignoraſſe eu3
fuiſſe xp̃m: ꝛ cõmẽdat eũ de q̃ttuor. Primo de ſolidi
tate fidei ꝛ ꝯſtãtie cũ dicit: e Quid exiſtis ĩ deſer.
ꝛc̃. q. d. nõ: q2 iohãnes ita cõſtans erat q̃ nec timore
nec fauore a ṽitate declinabat. ſcd̃o ab auſteritate pe
nitẽtie. cũ dic̃: f Hoĩem mol. veſti. q. d. nõ: q2 ſic̃. ſ̃.
dictũ ẽ iohãnes habebat veſtimẽtũ ꝺ pilis cameloꝝ:
ꝛ eſca ei⁹ erat locuſte ꝛ mel ſilueſtre. Ad h̃ etiã mane
bat ĩ deſerto vt auſterã vitã duceret: nõ ſolũ ex victu
ꝛ veſtitu: ſ3 etiã ex loco. ꝓpter qd̃ ſubdit̃: g Ecce q̃
mollib⁹ veſtiunt̃ ꝛc̃. ad h̃ eñi multi magnatib⁹ adu
lãt̃: vt cũ ip̃is cõmorãtes delitijs vtãt̃: ſ3 hoĩes ṽita
tis talia aſpnant̃. vñ narrat Ualeri⁹ maxi. li. iiij. q̃ q̃
dã dixit Diogeni olera lauãti: ſi tu Dionyſio adula
ri velles iſta ñ ederes. Cui r̃ñdit: Si tu iſta edere vel
les Dionyſio adulari nolles. ꝛ ſeq̃t̃: Hic ṽidicus ve
ritat̃ annũciator malẽs olerib⁹ ſuſtẽtari q̃3 magnati
b⁹ adulari. Tertio cõmẽdat eum ſaluator a claritate † 12. q. 4. 3
noticie. cũ dicit: h Prophetam. dr̃ eñi. j. Reg. ix. oĩſ iactãtia
Qui eñ dr̃ hodie ꝓpheta: olim appellabat̃ vidẽs: q2
ꝓphete videbãt ea q̃ alijs erãt occulta: ſ3 nõ ſolũ io
hãnes ꝓpheta fuit: ſ3 etiã pl⁹ q̃3 ꝓpheta: q2 nõ ſolu3
xp̃m p̃uidit vẽturũ ꝛ p̃dixit ſicut alij ꝓphe: ſ3 etiã ip
ſũ digito oñdit. q̃rto cõmendat eũ ab auctoritate do B
ctrine. d. i Hic ẽ eñ de q̃ ſcriptũ ẽ Malach. iij.
k Ecce ego mit. an. meũ. i. iohãnẽ q̃ duxit vitã an
gelicã. l Ante fa. meã. i. añ xp̃m. q2 fili⁹ dr̃ figura
dei p̃ris. ꝛ ꝑ ꝯñs facies ei⁹. m Qui p̃para. viã. i. †
corda audiẽtiũ ad recipiẽdũ xp̃m ꝑ p̃dicationẽ ſuã ꝛ Mala. 3. a
baptiſma ſuũ: ꝛ vt cõp̃hẽdat ſũmã cõmẽdationẽ iohã Mar. 1. a
nis. ſubdit: n Amẽ dico vo. nõ ſur. ma. ꝛc̃. nõ ne Luc. 7. b
gat q̃n eq̃lis ſurrexit iter natos mulierũ. Chriſt⁹ eñi
maior fuit: ſ3 nõ ꝓprie dr̃ fili⁹ mulieris ſ3 ṽginis: q2
mulier de cõi curſu accipit̃ ꝓ femina corrupta.
o Qui aũt ẽ ꝛc̃. i. ĩ btitudine. p Maior ẽ illo. q2
q̃libet beat⁹ quãtũcũq3 minim⁹ maior eſt actu q̃3 q̃cũ
q3 viator pur⁹: ſ3 aliq̃s viator ſit maior ĩ potẽtia aliq̃
btõ. Et q2 dixerat q̃ iohãnes erat pl⁹ q̃3 ꝓpheta. idõ
ꝯñr declarat h̃. d. q A dieb⁹ ꝛc̃. q2 iohãnes icepit
p̃dicare ꝯſecutionẽ regni celeſtis ꝑ pniã3: qd̃ añ eſſe
nõ poterat. r Et vio. ra. il. nõ eñ põt hõ nat⁹ ĩ ter
ra rape celũ: niſi ſibi faciat violẽtiã cohercẽdo a dele † Luc. 7. b
ctabilib⁹ ꝓpriũ appetitũ. s Oẽs eñi ꝓphete ꝛc̃. q2
ĩ lege ꝛ ꝓphetis ṽitas de xp̃o erat ſub figuris ꝛ eni
gmatib⁹ tradita: ſ3 a iohãne ẽ manifeſte oſtẽſa dicẽ
te: Ecce agn⁹ dei ꝛc̃. t Et ſi vul. ꝛc̃. nõ ĩ ꝑſona ſ3 in
ſpũ. q2 fuit ſilis helie: ꝛ h̃ ĩ trib⁹. Primo ĩ auſteritate
pnie: q2 ꝺ helia ſcribit̃. iiij. Reg. j. q̃ erat vir piloſus:
ꝛ çona pellicea accinctus renibus. dr̃ aũt ibi piloſus
ꝓpt̃ h̃ qd̃ hẽbat veſtẽ hirſutã ꝛ aſperã. ſilr̃ ꝺ iohãne di
ctũ ẽ. ſ̃. iij. q̃ hẽbat veſtimẽtũ de pilis cameloꝝ. ſcd̃o
ĩ ſoliditate cõſtãtie. De helia eñi ſcribit̃ q̃ ip̃e ꝯſtãter † De pe. di.
arguebat regẽ achab. iij. Reg. xxj. ꝛ ochoçiã rege3. 2. ſi eni v.
iiij. Reg. j. ſilr̃ iohẽs ꝯſtãter arguebat herodẽ. Mar. pauliſper.
vj. tertio ĩ auc̃te doctrie: q2 ſic̃ helias vẽtur⁹ ẽ ꝑ p̃di Luc. 16. b
cationẽ ſuã: denũciãs xp̃i aduẽtũ ſcd̃m: ita iohẽs p̃
uenit p̃mũ: vt dictũ ẽ. ſ̃. iij. ca. ꝛ h̃ notat̃ cũ ſubdit̃:
v Qui ha. au. ꝛc̃. ad denũciãdũ q̃ illud qd̃ imedia
te p̃ponit̃: Myſtice ẽ itelligẽdũ. x Cui ãt ſi. ꝛc̃. hic
ꝯñr exprimit̃ ꝯdẽnatio obſtinatoꝝ: ꝛ p̃io ĩ generali
reſpectu iudeoꝝ cõit̃. ſcd̃o ĩ ſp̃ali reſpectu aliq̃rũ q̃b⁹
ſp̃ãlia bñficia ꝯtulerat. ibi: Tũc cepit exp̃brare. Ad
euidẽtiã p̃mi aduertẽdũ q̃ multũ valde facit ad ṽtu
tẽ q̃ aliq̃ a pueritia ſua ſint ꝯſueti oꝑib⁹ ṽtuoſis. ꝛ idõ
expedit q̃ pueri exerceant̃ ĩ ludis honeſtis ꝛ inducẽ
tib⁹ ad ṽtutẽ et retrahẽtib⁹ a vitijs: ꝓpter q̃ pueri
hebreoꝝ habebãt talẽ ludũ. diuidebant̃ eñi ĩ medio

Glo. ordi.

cui eſtis aſſimilādi q̄ noluiſtis credere ei. a Si
mil' ē pu. Pueri doctores ſūt hūiles ſpū. Forū ſyna
goga: vel ipa hierl'm: vbi intra p̄ceptoꝝ dei recōde
bāt. Coeq̄les: cōtribules q̄s ſolebāt exprobrare ꝙ
ad laudes dei nō aſſurrexerūt corde deuoto mēbro
rū agilitate: qḋ notat ſaltus.
Nec ꝑ lamēta ꝓphetaꝝ ꝑ ex
cidijs iā fact' vel faciēdis: ad
pniam cōuerſi ſūt. a Ceci
Ps. 80. nim⁹ vo. ⁊c̄. Ut dauid. Exul
tate deo adiutori nr̄o iubilate
deo iacob. ⁊ cetera hmōi.
Johel. 2. c b Lamētauim⁹. Ut ꝯuerti
mini i to. cor. v. i ieiunio. ⁊. f. ⁊
p. et hmōi. c Uenit ei. Sic
tūc: ita ⁊ nūc: vtrāq; viā ſalu
tis reſpuit'. Lamentauim⁹ ad
iohānē: cecinim⁹ ad xp̄z. Hec
eſt ſumma. Generatio iſta nec
plorat cū iohāne plorāte: ne
q; gaudet cum xp̄o gaudēte.
35. di. ſe pro. in fi. Nec mirū ſi duplicē viā ſa
lutis ꝯtēnūt: cū ⁊ ieiuniū ⁊ ſa
C turitatē pariter ſpernūt. Si ie
iuniū placet cur iohannes di
ſplicet? Si ſaturitas. cur fili⁹
hoīs. d Et iuſtifica. ē. Oñ
dit filios ſapīe intelligere: nec
i abſtinēdo: nec in māducan
do eē iuſticiā: ſed i equanimi
tate tolerādi inopiā: ⁊ tēperā
41. di. qḋ dicit. tiā nō ſe corrūpēdi ꝑ abūdan
tiā. Nō eſt regnum dei eſca et
panis quoꝝ nō vſus: ſed cōcu
piſcētia rep̄hēdit'. i q̄buſdam
libris hr̄. Iuſtificata eſt ſapīa
ab opib⁹ ſuis: q2 ſapīa nō q̄
rit vocis teſtimoniū ſ3 operū.
e Tūc cepit. Qui hacten⁹
iudeos cōiter increpuit: nunc
noiatim ciuitates exprimit: q̄
frequēter audita doctrina et
viſis tot ſignis credere nolue
rūt q̄b⁹ nō optat mala: ſ3 p̄di
cit ventura. f Ue tibi co.
S. 9. d S. vbi legit' q2 circuībat ieſus
ciuitates: ⁊ oēs vicos curans
oēm lāguorē: itelligēdū ē in
ter alias etiam in corozaim et
bethſaida dn̄m feciſſe v̄tutes.
Corozaim iterp̄tat' myſteriū
meū. Bethſaida dom⁹ fructu
um vel venatoꝝ. g Si ty
ro. Hoc ipletū nō videm⁹: q2
corozaim ⁊ bethſaida p̄ſñte do
mino credere noluerūt. Tyr⁹
⁊ ſidon poſtea p̄dicātib⁹ apo
ſtolis crediderūt: adeo deuo
ti vt Paulū tyro abeūtē oēs
P cū3 vxorib⁹ ⁊ liberis vſq; ad
naues pſequerēt'. Cur ḡ non
credituris p̄dicauit: creditu
ros euitauit. Ipſe ſcit cui⁹ vie
ſunt miſericordia ⁊ veritas.
Propoſuit tñ̄ fines iudee nō excedere: ne iuſtā pha
riſeis et ſacerdotib⁹ pſecutiōis occaſionē daret. Et
erant tūc q̄ in corozaim eēnt vocādi: nec tñ̄ de cōtē
ptu grauí⁹ puniendi. Tyrus anguſtia: ſidon ve
natio. h Et tu capharnaū. Nō ſolū corozaim et
bethſaide ve erit: ſed et tibi capharnaū: quia nun
quid vſq; in celū exaltaberis. Nōne tu es q̄ fa
ma hoſpitij mei et ſignoꝝ in te factoꝝ famoſa effice
ris: vel contra predicationē meā ſuperbiſſime reſti
tiſti. Capharnaum interp̄tat' villa pulcerrima:
in qua condemnatur perfida hieruſalem. Cui dici
tur. Iuſtificata eſt ſodoma ſoror tua ex te: id eſt ex
tui cōparatione cū illa exemplo Loth nō eſt correcta
tu filij dei verbis et miracul' ſemꝑ extitiſti ingrata.

Rñdens

Matthei Ca. XI

a huic toti negocio. ſicut dauid et hieremie
quarū ad monitores.
a Similis eſt pueris ſedētibus in
a hierl'm. vbi lex et iura ꝓmuntur.
quantum ad monitos.
b forō: qui clamātes coequalib⁹ di
a nō aſſurrexiſtis operādo.
a cūt: Cecinim⁹ vobis: ⁊ nōn ſalta c
a pnīe lachrymas neceſſarias vobis p̄dixim⁹: ⁊
nō acq̄euiſt': nec adhuc acq̄eſcit'. ꝑ cōpaſſionē
b ſtis: lāmentauimus ⁊ nō planxi
a exponit p̄dictā ſimilitudinē. b exemplo ab
ſtinētie ſue penitenciā vobis indicēs: ⁊ noluiſtis
humiliari cū eo.
c ſtis† Uēnit ei iohānes: neq; mān d† e f g
ducās neq; bibēs: ⁊ dicūt demo
a cibo ⁊ potu leticiā futuri regni ꝑſignās ⁊ no
luiſtis cū illo gaudere: ſed calūniati eſtis.
niū habet. Uenit fili⁹ hoīs mān h i k l m n
ducās ⁊ bibēs ⁊ dicunt: ecce hō
vorax ⁊ potator vini: publicano
a quicq̄d me puteris: ego tñ̄ dei virt⁹ et dei ſa
pientia iuſte facere intelligor ab apoſtolis.
d rū ⁊ peccatoꝝ amic⁹ †Et iuſtifica o
a q̄b⁹ pat' reuelauit: q̄ prudētib⁹ abſcōdit.
e ta eſt ſapiētia a filijs ſuis. Tūc ce p q†
pit exprobrare ciuitatib⁹ i q̄bus
facte ſūt plurime virtutes ei⁹: q2
a que quondā myſteriū dei tenuiſti.
f nō egiſſent pniam.† Ue tibi corozo r
a q̄ fructū gignere debuiſti ad quā ſpūales ve
natores miſſi ſūt. b i ciuitatib⁹ gentiū: q̄s dia
bol⁹ venator i anguſtia tētationū cōp̄hēdit.
g zaim: ve tibi bethſaida: q̄ ſi i tyro s t
⁊ ſidone facte eſſent virtutes q̄ fa
a ꝓ memoria pūgētis. peccati. b ꝓ mortis
conſideratione.
cte ſūt i vobis ōlim i cilitio ⁊ cinē
a ſed neq; facte ſūt i eis neq; penituerūt ⁊ tñ̄.
re penitētiā ēgiſſent. Uerūtamē v
a ſicut minor fuit culpa ei⁹: q̄ nūcios veritatis
nō habuit q̄ eius q̄ refutauit: ita minor pena.
dico vobis: tyro ⁊ ſidoni rēmiſſi⁹
h erit in die iudicij q̄ vobis. Et tu x
a que ſimili culpe ſubiaces.
capharnāū: nūquid vſq; in celū
a ideo maioribus ſupplicijs punieris quia cre
dere noluiſti viſis virtutibus.
exaltaberis? Uſq; in infernū de
ſcēdes. Quia ſi in ſodomis facte y
fuiſſent virtutes q̄ facte ſunt i te: z

Nico. de lyra

ciuitatis i duas ptes eq̄les: ⁊ illi q̄ erāt ex vna pte canebant carmē leti
cie. et alij ex oppoſita carmē lugubre: poſtea exprobrabāt ſibi mutuo: et
exultātes dicebāt alijs q̄re ſibi nō cōgaudebāt: ⁊ ecōuerſo alij. ſ. lamētā
tes q̄re ſibi ñ cōpatiebāt': ⁊ h̄ fiebat ad exp̄mēdū vanā leticiā ⁊ defectū
cōpaſſiōis ⁊ amicitie adinuicē i h̄ mūdo. ⁊ h̄ mō ſicut videm⁹ frequēter
ꝙ i eadē ciuitate imo ⁊ i eodē vico vel etiā in
domo aliq̄ letant' ⁊ aliq̄ ex oppoſito triſtāt'. h̄
ſilr̄ erat de iudeis quātū ad h̄: q2 viderāt au
ſteritatē iohānis: nec ꝑ h̄ fuerāt moti ad peni
tētiā: ⁊ poſtea dulcedinē et māſuetudinē xp̄i:
q2 dulcedinē miſerie eis p̄dicauit: ⁊ cum eis
dulciter ⁊ māſuete conuerſat⁹ eſt: nec graues
penas ipoſuit penitētib⁹. ſ3 dixit: Uade ⁊ noli
ampli⁹ peccare: ⁊ tñ̄ ꝑ h̄ nō fuerūt moti ad de
uotiōis dulcedinē et pietatis: ſ3 mag' reman
ſerūt obſtinati i pctīs. ſ. vtriuſq; vitā i malū i
terp̄tādo. ⁊ h̄ ē qḋ dr̄: Cui aūt ſilē3 eſtimabo
generationē iſtā. d̄ q̄ ſcribit' i ſe. ca. Generatio
mala et adultera ſignū querit. a Siſis eſt
pueris. nō quātū ad eoꝝ inocētiā: ſed quātū
ad ludi. eoꝝ iterp̄tationē. b Qui cla. coe.
dicūt. q2 pueri i ptes equales diuiſi: ſibi dice
bāt mutuo ea q̄ ſequūt': c Cecinim⁹ vo. et
pt3 ex p̄dictis. d Uenit ei io. Hic applicat
ſīlitudinē ad ꝓpoſitū. e Neq; mā. neq; bi
bēs. i. i abſtinētia maxima viuēs. ille ei q̄ parꝝ
comedit dr̄ nō comedere ſcḋm cōe3 modū loquē
di: ſicut q̄ male videt dr̄ nō vidēs. f Et di
cūt iudei. ſ. g Demoniū ha. auſteritatē io
hānis demoni attribuēdo. demoniaci eñ̄ poſ
ſūt multa agere ⁊ pati q̄ nō poſſūt alij.
h Uenit fi. ho. i. xp̄s. i Māducās ⁊ bi. ſ.
cōe3 vitā iter hoīes ducēs: h̄ ei debebat facere
q2 erat mediator dei ⁊ hoīm: ⁊ iō talē vitā de
buit cōiter ducere: vt cōiter viuētes ⁊ pctōres
haberēt acceſſū familiarē ad ipm. k Et di.
ſc3 pharíſei male iterp̄tādo. l Ecce hō vo.
i. q̄ notāt eū d̄ exceſſu i quātitate cibi. m Et
pota. vi. i. q̄ notāt eū de ebrietate. qḋ erat fal †Lu. 10. b
ſū: q2 pfectiſſime vite fuit. vñ̄ ⁊ poſt baptiſmū
xl. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit. vt. s̄. viſū eſt.
n Publicanoꝝ et pec. ami. h̄ accipiebāt ex
h̄ ꝙ videbāt eū cū eis comedētē et bibentē. vt
s̄. dictū eſt ca. ix. h̄ tñ̄ nō erat vt eoꝝ vitia ama
ret: ſ3 mag' vt ſanaret: vt ibidē dr̄: o Et iu
ſtificata ē ſa. a fi. ſu. h̄ dupliciť exponit'. Uno
mō referēdo ad ap̄los: ⁊ ē ſenſus. l3 xp̄s q̄ ē ſa
pientia dei patris ſit p̄dicto mō a phariſeis re
probat⁹: tñ̄ iuſtificat⁹ eſt. i. cognit⁹ iuſtus a fi
lijs ſuis: h̄ eſt a diſcipulis q̄ ſūt filij xp̄i ꝑ ado
ptionē. ſcḋm ꝙ dr̄ Joh. j. Quotquot autē rece.
eū de. eis po. fi. dei fieri. Aliter exponit' referē
do ad pueros iudeoꝝ p̄dicto mō ludētes. et
tūc ſenſus ē. Et iuſtificata ē ſapīa. ſ. iohānis ⁊
xp̄i. p A filijs ſuis. h̄ eſt a filijs iudeoꝝ: q2
declarata eſt eoꝝ iuſticia ⁊ ſapīa inquantū re
p̄ſentabat' ꝑ eoꝝ ludū obſtinatio patrū ſuoꝝ:
ſicut pt3 ex p̄dictis. q Tūc ce. exprobrare.
hic in ſpāli oñ̄dit xp̄s cōdēnationē aliquoꝝ ꝓ
pter eoꝝ ingratitudinē: q2 ill' p̄dicauerat xp̄s
frequēter ⁊ inter eos miracula fecerat: ⁊ l3 ei⁹
p̄dicationē p̄mo recepiſſent deuote: tñ̄ poſtea
ad vomitū reuerſi i infidelitate remāſerūt. ſi
cut p̄dictū fuerat ꝑ Eſa. ix. Prīo tp̄e alleuia
ta eſt ⁊c̄. ſicut expoſitū ē ca. iiij. ⁊ h̄ ē qḋ dicit: Tūc cepit exprobrare ⁊c̄.
r Ue tibi corozaim. iſta erat vna de ciuitatib⁹ i q̄b⁹ p̄dicta fecerat.
s Ue tibi bethſaida. de iſta ciuitate erat petr⁹ ⁊ andreas. t Quia
ſi i tyro ⁊c̄. qḋ pt3 q2 receperūt p̄dicatiōes ap̄loꝝ ⁊ deuote crediderūt.
vt pt3 Act. xxj. vbi paulū cōduxerūt vſq; ad nauē ex deuotiōe. ꝑ h̄ tñ̄ nō
intelligit' aliq̄ variabilitas i diuia p̄deſtinatione: ſed tm̄ i hoīm volūta
te. v Uerūtñ̄ di. vo. tyro ⁊ ſi. remiſ. erit ⁊c̄. q2 graui⁹ ē auditā fidē re
pellere q̄ mori i gētilitate. Illi āt erāt gētiles q̄ hītabāt i tyro ⁊ ſidōe.
x Et tu ca. nū. ⁊c̄. hoc dicit iproperādo: q2 ꝑ p̄dicationē xp̄i ⁊ miracu
la debuiſſet exaltari ad diuina. ſ3 q2 ꝓpter pctm̄ ingratitudinis ſemꝑ
peiora priorib⁹ infertur. iō ſeq̄t': Uſq; in infernū deſcēdes. y Quia
ſi i ſo. q̄ tñ̄ fuerūt hoīes peſſimi. vt hr̄ Gen. xiij. z Facte fuiſſent vir.
⁊c̄. q2 feciſſent pniā ſicut niniuite ad p̄dicationē ione. dicit aūt forte: nō
ad notādū dubitationē ex pte ſua: ſed ad denotādū mutabilitatē libe
ri arbitrij

a Rñdēs ieſus. Rñdēs tacite obiectioni q̄ ſi q̄rereť: q̄ rō ꝙ iudaic⁹ ꝑplꝰ dei cultor: dei filiū ī carne veniētē tā obſtinat⁹ reiecit: quē gētilitas tā ꝓnā recepit. b Dñe celi. Qui facis celos ⁊ reliq̄s ī terrenitate q̄s vis vel ad litterā. c Paruulis. Sapientibus et prudētib⁹: nō apponit inſipientes ⁊ hebetes: ſed paruulos vt ꝓbet ſe tumorē dānare: non acumen. d Ita pater. Blandiēns affectu loquiť vt inceptū ī aplis beneficiū cōpleať. hic exēpluȝ humilitatis accipim⁹ ne temere diſcutere preſumam⁹ ſupna ꝯſilia de vocatiōe hoꝝ: ⁊ repulſione illoꝝ. Cū eñ vtrūqȝ attuliſſet: nō mox rōnē reddidit: ſȝ ſic deo placitū dixit: oñdēs: q2 iniuſtuȝ eſſe nō pōt qđ iuſto placet. In oīb⁹ ḡ q̄ exterius diſponūť: apte cā rōnis eſt: occulte iuſticia volūtatis. e Qm̄ ſic ⁊c̄. Ne q̄s iterū q̄rat cur humiles eligat: ſapiētes reꝓbet. f Oīa mi. ⁊c̄. Tradentē patrē ⁊ accipiētē filiū myſtice intellige. Alioq̄n ſi iuxta fragilitatē noſtrā accipis: cuȝ ceperit habere q̄ accepit: īcipiet nō hr̄e q̄ dedit. Per oīa: cooipotētē nota. ꝑ tradita: filiū cui ꝑ naturam oīa. per vnī⁹ ſubſtātie iure ſť ꝓpria: ſ data ꝑ grām. Tradita āt oīa: nō celū ⁊ terra ⁊ cetera q̄ fec: ſȝ hi q̄ ꝑ filiū acceſſuȝ habēt ad patrē: ⁊ ante rebelles dñm poſtea ſentire ceperūt. Tradita āt nō alia ſūt q̄ȝ q̄ ī filio ſoli nota ſūt prī. Nota ꝟo filio ſoli eſſe q̄ pr̄is ſūt. Atqȝ ita ī hoc mutue cognitionis ſecreto intelligiť: nō aliud ī filio q̄ȝ qđ ī patre agnoſcibile ſit extitiſſe. g Et nemo no. filiū niſi pa. ⁊ cui fi. vo. ſeipm̄ reuelare: Et nemo nouit patrē niſi fili⁹: ⁊ cui patrē voluit reuelare. Ad vtrūqȝ eñ illud ſubditū referť. Verbo eñ ſuo pater ſe declarat: Et verbū ſeipm̄ declarat: q2 mētis nr̄e lumē eſt. h Niſi fili⁹ et. Mutua cognitio q̄ eſt equalitate nature. Illa aūt tātilla q̄ in nobis eſt: dignatione reuelanť eſt. i Tollite iugū ⁊c̄. Iugū xp̄i euāgeliū ē qđ iudeos et gētes ī vna fide ꝯiūgit Tollite ſup vos .i. ī honore habete: nō ſubt⁹ vt ꝯtēnatis. Qui laboratis: difficultate leg̃: ⁊ onerati pctīs. ſ. reficiā ſi iugum tolliť. i. ꝑcepta mea. Et q̄d iugo eius ſuaui⁹: q̄d onere leuius: ꝓbabilē fieri: abſtinere a malo: bonū velle: amare oēs: eterna ſequi: p̄ſentib⁹ nō capi: nolle alij facere qđ pati nō vis. k Diſcite a me. Docēte verbo ⁊ exēplo: vt ſitꝭ hūiles mētib⁹: mites morib⁹. Humiles: vt neminē contēnāt. Mites vt nullū ledāt. Corde: vt idem extra ī ope ſit ⁊ ī corde: ne lateat ſerpēs ī ſpecie colūbe. l Iugū eñ meum. Quomodo euāgeliū lege leuius ē: cū ibi opa: ble ⁊ cōcupiſcentia dānatur: Sed ī lege multa

iubēť

a ſ certe. b ſ nō contigiſſet eis ſubuerſio vbi fuiſſet correctio.
forte māſiſſent vſqȝ ī hūc diē. Ve a
rūtñ dico vobis: quia terre ſodo
a ſ quia minor culpa.
moꝝ remiſſius erit ī die iudicij q̄ȝ
ſ cū exprobraſſet iudeis.
a tibi. In illo tp̄e rñdens ieſus di b†
ſ gratias ago ī te exulto. ſ mi. ſ nō pater.
b xit †Cōfiteor tibi pater dñe celi ⁊ c
a ſ ſacramētū mei aduēť. b ſ ſcribis ⁊ phariſeis: qui ſibi ſapere videnť.
terre q2 abſcondiſti hec a ſapien d e
ſ et hoc ꝑ me.
tibus ⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelaſti ea f†
ſ hūilibus ſpū a ſ vt hūilis redeat: q̄ ſupbiēdo receſſit.
c d e paruulis. Ita pater qm̄ ſic fuit g
ſ coomnipotens.
f placitū ante te. Omnia mihi tra h
ſ conſubſtantialis patri.
g dita ſūt a pr̄e meo. †Et nemo no i
ſ hoc nature. ſ nō ꝙ ſolus.
uit filiū niſi pater: neqȝ patrē q̄s k
ſ hoc nature. ſ hoc gratie.
h nouit niſi fili⁹: ⁊ cui fili⁹ voluerit l
a ſ ⁊ q2 ꝑ me habeť acceſſū ad patrē. ſ credendo obediēdo.
reuelare. Venite ad me oēs qui m†
a ſ quaſi vincti. b ſ peccatis vel iugo legis. ſ interi⁹ nō tm̄ exonerabo.
laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego n
i reficiā vos. Tollite iugū meū ſu o p
ſ in fide cōbinatos. ſ q2 nullū ledo. ſ morib⁹
k ꝑ vos: ⁊ diſcite a me: q2 mitis ſū q
a ſ q2 nullū deſpicio. ſ mente. ſ nō ficte. ſ. b ſ hic ſpe: et poſtea re.
et hūilis corde† ⁊ inueniet requiē r s
ſ euangelium.
l animabus veſtris. Iugū enim t

ri arbitrij ex ꝑte hoīs. a Verūtñ di. vo. ⁊c̄. q2 repugnatio veritatis agnite q̄ fuit ī iſtis: q2 veritatē dei cognitā ꝑ ꝑdicationē xp̄i poſtea īpugnauerūt: cū ſit ſpēs pctī in ſpm̄ſctm̄: grau⁹ ē pctm̄ q̄ȝ ſit vitiū luxurie ꝯ naturā q̄ erāt infecti iſti ſodomite. b In illo tp̄e rñdēs. Hic ꝯñr poniť deuotoꝝ cōmendatio: et circa deuotionē primo poniť principiū motiuū. ſcđo ip̄m mediū. ibi: Omnia mihi tradita ſūt. Circa primū aduertēdū ꝙ poſſet ab aliq̄ q̄ri q̄ fuit cā ꝙ iudei lr̄ati ⁊ ī ꝑplo famoſi ꝓ maiori ꝑte ī infidelitate remāſerūt. ſimplices aūt ⁊ illr̄ati ad fidē vocati ſūt. Huic q̄ſtioni tacite rñdet xp̄s ꝑ modū diuine laudis dicēs: c Cōfiteor tibi pater. i. ad gloriā tuā declaro. d Quia abſcō. h. i. myſteria fidei. e A ſapiē. ⁊ pru. i. ī ſapiā hūana ꝯfidētib⁹. ⁊ iſti ſūt ſapiētes ī oculis ſuis tm̄: ſ nō ſimplr̄. f Et reuelaſti ea par. i. hūilib⁹. ⁊ ſic pȝ ꝙ cā a ꝑte credētiū fuit eoꝝ humilitas: q̄ ad ſapiam diſponit. vt dr̄ Prouꝰ. xi. Ubi hūilitas ibi ſapia. ex ꝑte aūt nō credētiū fuit eoꝝ † ſupbia q̄ ē intellect⁹ excecatiua: ſ ex ꝑte dei cā fuit ſimplex volūtas diuina. [Luc. 10. b] ⁊ h ē qđ ſubdit: g Qm̄ ſic fu. ⁊c̄. Qr enī aliq̄ ſint electi ⁊ aliq̄ reprobati: hñ pōt aſſignari cā ī generali etiā ex ꝑte dei vt ī electꝭ appareat dei miſcđia: ī alijs aūt ei⁹ iuſticia: q2 ſicť ad gloriā regꝭ terreni ⁊ decorē ſui regni nō ſolū ꝑtinet aula in q̄ ſtrenui milites honoranť: ſ etiā patibulū ī q̄ malefactores puniūť: ſic ad gloriā dei nō ſolū ꝑtinet ꝑmiatio beatorū: ſ etiā punitio reproboꝝ. In ſpāli tñ ñ pōt aſſignari rō ex ꝑte dei q̄re iſtū eligat ⁊ illū dimittat: niſi eius ſimplex volūtas. Vñ dicit Aug⁹. ſup Ioh. Quare illū trahat: illū aūt dimittat: noli velle diiudicare ſi nō vis errare. h Oīa mi. tra. ſūt. Hic poniť ꝑdicte vo- [Luc. 10. b] catiōis mediū. xp̄s eī mediator ē dei ⁊ hoīm. debitus [Ioh. 10. c] aūt ē ꝓceſſus vt ab extremo ī extremū ꝓcedať ꝑ mediū. ⁊ iđ oīs ꝓceſſus grē deriuať ad nos ꝑ xp̄m: ⁊ h ē qđ dicit: Oīa mihi tradita ⁊c̄. qđ verꝝ ē ī xp̄o: q2 ſcḋm naturā diuinā habet eē a pr̄e: ⁊ ꝑ ꝯñs poſſe: lȝ habeat idē eſſe nūero ⁊ poſſe cū ip̄o. ⁊ ſic oīa ſūt ſibi tradita a pr̄e ab eterno: ſcḋm aūt naturā hūanā oīa tradita ſūt ī ꝑtāte xp̄i ⁊ dñio a deo pr̄e. Sȝ h intelligendū eſt duplr̄. Uno mō q̄ȝtū ad auctoritatē: ⁊ ſic oīa creata ſūt ſibi ſubdita ab inſtāti cōceptiōis: q2 eoipſo ꝙ natura hūana verbo ē vnita: oīa creata ſūt ſubiecta ſibi. Alio mō q̄ȝtū ad effectū: ⁊ ſic ī iudicio oīa erūt ſubiecta pedib⁹ ei⁹: q2 tūc ei⁹ volūtas ꝑfecte īplebiť ī oīb⁹ vt hr̄ ad Heb. x. ⁊ q2 ſcḋm diuinā naturā idē eſt cū pr̄e. iđ ſubdit: i Et nemo no. fi. niſi pa. eodē mō: nō tñ ꝑ h excludiť ſpūſſanct⁹: q2 dictio excluſiua addita vni ꝑſone ī diuinis reſpectu termini eſſentialis: nō exclu- [† Dic. 6. d] dit aliā: ſ poti⁹ includit: q2 lȝ alia ſit ꝑſona pr̄is alia filij et alia ſpūſſancti: tñ iſte tres ꝑſone ſūt vn⁹ de⁹: ita ꝙ nec in diuinitate nec in eſſentialib⁹ habēt alietateȝ aliquā. dictio aūt excluſiua ſolū excludit qđ alietateȝ importat. Noticia aūt abſolute ſūpta eſſentialiter accipiť: ⁊ iđ cōis eſt trib⁹ ⁊ iđ cū dr̄: ꝙ nemo nouit filiū niſi pater ⁊c̄. ꝑ hāc dictionē excluſiuā niſi ab hac noticia nō excludiť ſpūſſanct⁹: ſed magis includiť: vt dictū eſt. Sciendū etiā ꝙ hec dictio nemo nō accipiť ꝓprie. i. nullus hō. qđ pȝ ꝑ h ꝙ ab iſta vniuerſali negatiua accipiť pater ꝑ dictionē excluſiuā. cū ſubdiť: k Niſi pater. q̄ tñ pater nō ē hō. ſolus eī fili⁹ ī diuinis ē hō: ⁊ iđ dicendū ꝙ nemo ibi accipiť magis large. i. nullū ſuppoſitū nature intellectualis: et ſic bñ excipiť pater q̄ licet nō ſit hō: eſt tñ natura intellectualis: ⁊ tñ ipſe cognoſcit filiū ꝑfecte: ⁊ q2 xp̄s eſt mediator dei ⁊ hoīm: ideo noticia diuinoꝝ ad nos deriuať ꝑ ipſum: ꝓpter quod ſubdiť: l Et cui voluerit fili⁹ reuelare. nō q2 iſti quibus fit reuelatio mediante filio habeant noticiā cōphenſionis ſicut filius: quia hoc eſt impoſſibile creature. illud eñ qđ cōphēditur totaliter et ꝑfecte cognoſciť: ⁊ q2 vt dictū eſt dei fili⁹ eſt mediator dei ⁊ hoīm. ideo ꝯſequēter oſtēdit ꝙ familiariter ⁊ ſecure poſſumus accedere ad ip̄m. d. m Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati eſtis. ſub onere legis: qđ on⁹ fuit importabile patrib⁹ antiquis: vt hr̄ Actꝭ. xv. n Et ego reficiā vos. in p̄ñti ꝑ gratiā: ⁊ ī futuro ꝑ gloriā. o Tollite. volūtarie. ſ. p Iugū meū ſup vos. i. legē euāgelicā: q̄ dr̄ iugū a iūgo iūgis q2 lex euāgelica ē lex amoris: ⁊ ꝑ ꝯñs iūgit fideles adinuicē. iudeos ⁊ gētiles q2 amor eſt vis vnitiua ſcḋm Dionyſiū. ꝯſequēter oſtēdit qualiter nutriatur amor iſte. d. q Diſcite a me q2 mitis ſū. nullū ledēdo. r Et humilis corde. neminē ꝯtēnēdo. Iſtis aūt duob⁹ maxime nutriť dilectio. ꝑmiū aūt amoris ſubiūgit. cū dicit: s Et inuenietis requiē animabus veſtris. q2 ſcḋm ꝙ dicit Aug⁹. libro cōfeſſionū. Inquietū eſt cor meum donec requieſcat in te. que q̄dē quies hic inchoať: ſed in patria ꝑficiť: vbi charitas cōſūmať: ⁊ ne ex iugo legis euāgelice aliqui terreāť. ideo ſubdiť: t Iugū eñ meū ſuaue ⁊c̄. q2 ſcḋm ꝙ dr̄. i. Ioh. v. Mādata ei⁹ grauia non ſunt. qđ exponēs Aug⁹. dicit. ſ. amāri.

Dar. 7. b ¶ iubent̄ q̄ apl̄s īpleri nō poſſe dicit: hic volūtas querit̄: q̄ in arbitrio nr̄o eſt: ⁊ q̄ ſola ſufficere pōt ⁊ p̄miū habere. Itē quō iugū xp̄i ſuaue cū. 3. dr̄: Arta via ē q̄ ducit ad vitā? Sȝ anguſta q꞉ nō niſi anguſto initio incipit̄. ꝓceſſu vo tp̄is ineffabili dilectionis dulcedine dilatat̄. a Onus meū leue. Quia illud momētaneum nr̄e tribulationis eternū pōdus glīe opat̄ ī celis ¶ Ca. XII

b In illo tpe. Narrata p̄dicatione ⁊ miraculis vniꝰ anni ante queſtionē iohannis factis trāſit ad illa q̄ facta ſūt alio anno. ſ. poſt mortē iohānis: qn̄ iā in oībꝰ xp̄o cōtradicit̄. c Ab ijt ieſus per ſata.

A Allego. Allego. Sata ſunt auditores: p que diſcipuli tranſeunt cum ſollicite doctores inſpiciunt: quomodo vnumquenq꞉ attrahere poſſint: quorum ſalutem eſuriunt. Spicas vellūt dum ſingulos homines a terrena intentiōe retrahunt.

a ſ nō detrectantibus: ſed dilatato corde currentibus. ſ diſciplina.

a meū ſuaue ē: ⁊ onus meum leue.

b In illo tēpo ¶ Ca. XII a†

ſ iterū dat̄ occaſio ꝯdicēdi iudeis.

c Tre. Abijt Ieſus per ſata

Moraliter.

¶ Frieant Ca. XI

¶ **Moraliter.** b† Iohānes aūt cū audiſſet in vinculis opa xp̄i ⁊c̄. Per iohānē q̄ miſit diſcipl̄os ſuos ad xp̄m dicēdo: † Tu es q̄ vēturꝰ es an aliū expectamꝰ. lȝ ipe d̄ h̄ nullatenꝰ dubitaret: ſȝ vt eiꝰ diſcipuli de h̄ dubio certificarent̄ p opa xp̄i: ſignificat̄ bonꝰ doctor ⁊ hūilis q̄ q̄uis nō dubitet de v̄itate alicuiꝰ cōcluſiōis tn̄ diſcipulos dubitātes remittit ad ſapiētiorē vt p eū certiꝰ informent̄ ꝯ multos doctores ⁊ ꝓfeſſores q̄ dedignant̄ ſic remittere ne videant̄ aliqua ignorare. d† Illis aūt abeūtibꝰ ⁊c̄. Per h̄ autē ꝙ xp̄s cōmēdauit iohānē de mētis cōſtātia ⁊ de aſpera vita ⁊ d̄ cognitiōis excellētia: oñdit̄ ꝙ doctores ſupiores nō debēt inferiores cōtēnere ſȝ magꝭ q̄tū poſſūt ſalua v̄itate eos cōmēdare. q† A diebus aūt iohīs baptiſte ⁊c̄. Per regnū celoꝝ pōt intelligi militās eccl̄ia q̄ nō ē ipi parietes: ſȝ fideles: q̄ruȝ multi valde paſſi ſūt martyriū p violētiā tyrānoꝝ ⁊ ſic rapuerūt regnū celoꝝ. s† Oēs ꝓphete ⁊ lex ⁊c̄. p legē ⁊ ꝓphetas ſignificant̄ doctores veteris teſtamēti. p iohānē vo doctores noui: ꝓpter qꝺ debēt ei aſſimilari in tribꝰ p̄dictꝭ. ſ. mētis ꝯſtātia: auſtera vita: ⁊ ſana doctrina. r† Cui aūt ſimilē eſtimabo ⁊c̄. Sequit̄: † Cecinimꝰ vobis ⁊ nō ſal. ⁊c̄. Illi vo nō ſaltāt ad cātū q̄ audiētes p̄dicationē de gaudijs celeſtibꝰ ⁊ non eleuāt̄ ad ipa p deuotiōis affectū: ⁊ illi nō plāgūt ad lamētationē q̄ p̄dicationē audiūt de punitiōe pctoꝝ ⁊ nō mouent̄ ad aliquā cōtritionē. c† Uenit iohānes nō mādučās ⁊c̄. abſtinētia iohānis fuit alijs exēplū pnīe: manducatio vo xp̄i fuit alijs exēplū cōdeſcēſionis ⁊ miſcdie. p illos igit̄ q̄ vtrūq꞉ ī malū interp̄tabant̄ ſignificant̄ detractores bonos actꝰ alioꝝ nequiter deprauātes. p† Tūc exprobrare cepit ciuitatibus ⁊c̄. Per iſtas ciuitates in q̄bꝰ xp̄s frequēter p̄dicauerat et miracula fecerat ſignificant̄ illi q̄ frequēter audiūt dei v̄bum ⁊ vidēt exēpla v̄tutū ⁊ tn̄ ī pctis ſuis obdurant̄ ꝓpt̄ qꝺ cet̄ꝭ paribꝰ alijs grauiꝰ puniēt̄. b† In illo tpe r̄ñdens ieſus dixit: Confiteor tibi pat̄ ⁊c̄. ſeq̄t̄: † Et reuelaſti ea paruulis. magnꝰ honor ex h̄ ē hūilibꝰ veris: q꞉ ſūt de ſecreto ꝯſilio ſūmi regis: ⁊ q̄m hūilibꝰ oīa patiēter ſuſtinētibꝰ frequēter īponunt̄ grauia iō indigēt recreatiōe diuina ꝓpter qꝺ ſubdit̄: m† Uenite ad me oēs q̄ laboratꝭ ⁊c̄. ¶ In ca. xj. vbi dicit̄ in poſtilla: ⁊ ideo aliter dicendū ꝙ iohānes nō dubitauit de p̄dictis.

¶ **Additio.** Hec rō poſtillatoris nō videt̄ cōſona lr̄e ſe ſequēti cū dicit: Euntes renūciate iohāni que audiſtis ⁊ vidiſtis ⁊c̄. Si eni iohānes nō ꝓponebat hanc q̄ſtionem ꝓpter ſe: ſed tn̄ ꝓpter diſcipulos: cū hoc nō latebat xp̄m q̄ cogitatiōes hoim pfecte cognoſcebat ſupfluū ⁊ imptinēs videt̄ dicere. Renūciate iohāni iohānes eī de h̄ certꝰ erat ſed potiꝰ debuiſſet dicere: Attēdite q̄ audiſtis ⁊ vidiſtis: dirigēdo verba ſua diſcipulis q̄ h̄ indigebant vt dicit poſtillator nō aūt iohānes ſȝ meliori iudicio ſemp ſaluo ad hāc admirationē tollendā aliter poſſet dici. Pro cuiꝰ declaratiōe attēdendū ꝙ nō ē incōueniēs: vt q̄s ſciēs aliquā veritatē certitudinaliter p vnū modū vlteriꝰ ꝓficiat ſciēdo eādē veritatē p alium modū: lȝ ſcd̄s modꝰ ſciēdi nō ſit ita pfectꝰ ſicut p̄mꝰ qꝺ p3 ex hoc nā xp̄s q̄ nō ſolū ſm̄ ſciam increatā: ſȝ etiā ſm̄ ſciam infuſam oīa cognouit vt cōiter tenet̄: ſm̄ tn̄ ſciam acq̄ſitaȝ. ſ. expimentalē legit̄ ꝓfeciſſe Luc. ij. Ieſus ꝓficiebat ſcia ⁊ etate ⁊c̄. Sil̄r dicēduȝ ē ꝙ lȝ iohānes certitudinalit̄ cognouiſſet xp̄m p diuinā reuelationē ⁊ p ſp̄m ſcm̄ ſub forma viſibili deſcēdētē ⁊ hmōi adhuc tn̄ poterat ꝓficere in ipiꝰ cognitiōe expimētali: hoc eſt

li: h̄ ē cū p experientiā haberet ꝙ opa ipiꝰ xp̄i manifeſte correſpōderēt his q̄ de eo ī ꝓpheticꝭ ſcripturꝭ p̄noſticata fuerāt: iuxta illud Ioh. x. Opa q̄ ego facio teſtimoniū phibēt de me: ſ cū q̄libet cognitiōis pfectio ſit appetibilis ſeu deſiderabilis: p̄ſertim cognitio xp̄i idcirco iohānes non dubitādo d̄ xp̄o an eſſet xp̄s: ſȝ potiꝰ deſiderādo hr̄e ipiꝰ ꝯgnitiōeȝ expimētalē ex opibꝰ quā iā habuerat ex reuelatiōe diuia dicebat. Es tu an aliū expectamꝰ: h̄ ē dicere deſidero te ꝯgnoſcē eē xp̄m ex opibꝰ p te factꝭ ſicͭ te iam cog̃ui p inſpirationē ſeu diuinā reuelatōeȝ. vn̄ notāter dicͭ euāgeliſta. Cū audiſſet iohes opa xp̄i ⁊c̄. lȝ eī viderat xp̄m ⁊ ipm v̄e cognouerat vt dictū ē: n̄ tn̄ viderat opa xp̄i p̄ſerti illa q̄ teſtioniū de ipo phibebāt. ſ. miracl̄a. Ad qꝺ xp̄s tā q̄ ſciēs cognitionē cordis ipiꝰ iohīs ꝓpe r̄ñdit. Renūciate iohāni q̄ audiſtꝭ ⁊ vidiſtꝭ. vbi attēdēdū ꝙ nō ſolū dixit renūciate iohāni q̄ vidiſtꝭ: lȝ forte h̄ videret̄ ſufficere: ſ dixit: Que vidiſtꝭ ⁊ audiſtꝭ: ad denotādū ꝙ ea q̄ audierat a ꝓphetꝭ p ipm fiēda videbāt p ipm īpleta. vn̄ dicͭ: Ceci vident et clau. am. ⁊c̄. Hec eī miracl̄a ī ꝓpa forma legūt̄ ī ꝓpheticis vaticinijs. vn̄ Eſa. xlij. ca. loquēs d̄ xp̄o ait: Deꝰ venit ⁊ ſaluauit nos ſeq̄t̄. Tūc apiet̄ ocl̄i coꝝ. Sil̄r Eſa. xlj. Ad ānūciādū ſeu euāgelicādū paupibꝰ miſit me. ex q̄bꝰ p3 ꝙ xp̄s ī hac r̄ñſiōe ſatiſfaciebat deſiderio iohīs recte ordiato circa cognitiōeȝ xp̄i oñdēdo ꝙ opa ſua ⁊ miracl̄a correſp̄ñdebāt vaticinijs ꝓphaꝝ: et ſic potat̄ d̄ xp̄o noticiā expimētalē hr̄e ex opibꝰ de q̄ iā habuerat.

¶ **Replica.** In ca. xj. Erat noticiā diuinitꝰ reuelatā. vbi agit̄ de q̄ſtione iohīs baptiſte ad ieſū de q̄ poſtilla. dicͭ cū q̄ſtio ſit dubitabil̄ ꝓpoſitio nō mouet̄ ī pſona iohīs q̄ fuit p diuinā reuelationē ⁊ occultā viſionē certificatꝰ: ſȝ mouet̄ ī pſona diſcipuloꝝ iohānis heſitātiū: ſȝ Burg. dicit talr̄ dictū nō eē ꝯſonū lr̄e q̄ dicͭ r̄ñdēdo euntes renūciate iohī q̄ r̄ñdet iohāni n̄ diſcipul̄ eiꝰ. Ad qꝺ pōt dici dupl̄r. Primo ꝙ remiſit xp̄s diſcipl̄os ad iohēȝ vt ex relatiōe diſcipl̄oꝝ heſitātiū iohes materiā acciperet eos pleniꝰ īformādi. ſcd̄o dici pōt ꝙ xp̄s tenuit modū curialē. nā directe r̄ñdēdo ad diſcipuloꝝ heſitationē quā nouit viſuꝰ fuiſſet heſitationē coꝝ redarguiſſe: qꝺ curiale nō fuiſſet circa legationē iohīs factā. Curialitas igit̄ videt̄ tā ex pte q̄rētꝭ q̄ ex pte r̄ñdētꝭ dū ⁊ iohes ī ſua pſona īcredulitatē diſcipl̄oꝝ nō detegeret ⁊ xp̄s ſic curialit̄ q̄rēti r̄ñdit ne īcredulitatē legatoris īcrepare videret̄ tū ad foꝝ iohīs ptineret. Nō aūt dicēdi Bur. quē h̄ addit mlta incōueniētia ꝯtigūt. p̄mū q꞉ ponit iohēȝ p diuinā reuelationē d̄ xp̄o ⁊ de his q̄ d̄ ipo erāt ſcpta certitudinalit̄ ⁊ ſufficiēter īſtructū ⁊ tn̄ qꝺ iohes petiuit āpliꝰ īſtrui. ex ſcd̄a eī pte infert̄ oppoſitū p̄me ptis: q꞉ h̄n ſeq̄t̄: ille petit de. a. ꝯcluſiōe pfectiꝰ īſtrui: igit̄ pfecte nō fuit inſtructꝰ: cuiꝰ oppoſitū dicit Bur. addēs ꝙ ſcd̄s modꝰ ſciēdi nō ſit ita pfectꝰ ſicut primꝰ: ex q̄ p3 iohānē plꝰ q̄ſiſſe curioſa q̄ vtilia ſicut logica ſm̄ cōmentatorē. ij. metaph. Nō ē ſcia h̄ modꝰ ſciēdi: q̄ igit̄ eēt pfecte inſtructꝰ ī theologia ⁊ poſt quereret ſcire logicā curioſus veniret iudicādus. ſcd̄m incōueniēs q꞉ Bur. dicit dn̄m nr̄m ieſū xp̄m ꝓfeciſſe ſcia acq̄ſita p experiētiā: ⁊ h̄ videt̄ dubiū. Nā ſi xp̄s aliq̄d didiciſſet p experiētiā qꝺ priꝰ vel q̄liter priꝰ nō nouit: ſeq̄t̄ ꝙ nō fuit ab inſtāti cōceptiōis ſue omniſciēs: qꝺ ē ꝯ ſctōs doctores ⁊ mgr̄m li. iij. di. xiiij. ſȝ. xij. diſ. exponit quō itelligit̄ xp̄m ꝓfeciſſe nō vt Bur. vult. tertiū qꝺ Bur. ponit iohem baptiſtā mouiſſe ſui ex pte q̄ſtionē: vt cū quē ſciret eē xp̄ȝ p diuā reuelationē ⁊ ſenſibilē oñſionē etiā ſciret p miracl̄oꝝ opationē videt̄ abſurdū: q꞉ iudei nō ita plene docti d̄ xp̄i aduētu cū peterēt ſigna audierūt: Generatio praua ſignū q̄rit Matth. xij. ⁊ ſic iohes videt̄ ad generationē prauā ptinere: eo ꝙ ab īfallibili v̄itate doctꝰ ſingularia ſigna ⁊ fallibilia q̄rit ſm̄ Bur. qꝺ abſurdū dicere videt̄. Cōfirmat̄ q꞉ pꝰ mediū ſciēdi infallibile ſi veruȝ diceret Bur. iohes q̄ſiuiuiſſet mediū ſciēdi valꝺ fallax. ſ. opatiōeȝ miraculoꝝ. Nā ⁊ praui ātixp̄iani habūt talia media n̄ ad īſtruēdū ſ ad fallēdū vt dicͭ btūſ Augꝰ. ij. d̄ ci. di ca. xiiij. et. lxxxiij. q̄ſtionū. q. lv. ⁊ q̄ plurima alia q̄ ꝯtingūt huic ſingularitati.

a In illo tpe. Poſtq̄ poſita ē ꝯfirmatio dubitātiū ca. p̄cedētī: vt p3 ī diſcipulis iohānis. h̄ ꝯſr ponit̄ cōfutatio impugnantiū. ſ. phariſeoꝝ. ⁊ diuidit̄ in quattuor ptes quia aliqui impugnabāt ieſum chriſtū rephendēdo eius veritatē: quaſi cōtra legem agentē. aliq̄ calūniādo eius bonitatē: opera diuina virtute facta: demoni attribuēdo ibi: Tunc oblatus eſt. alij tentando eius ptātem. ꝓpter hoc ¶ Ca. XII

querebāt

Fricãt: dñ exemplis ꝟtutū etiā a cōcupiſcētia carnis mētes exuunt. Grana comedūt: dū emūdatos in corpus eccl'ie traijciunt. Quē hꝫ agūt diſcipuli ante dñm: qꝛ neceſſe ē ꝑcedat ſermo doctoris: ⁊ ſic grā cor illuſtrabit auditoris. Sabbato: qꝛ hoc agūt ſpe quietis eterne: ad quā et alios inuitant. Moraliter.

Moralit' Jtē p ſata cū dño ambulāt: q̄ diuinis imperijs ſtudētes in ſcripturarū meditatione delectanť. Eſuriūt: q̄ in eis panē vite. i. dei amorē inuenire deſiderāt. Sabbato dū a turbidis cogitationib⁹ vacare: ⁊ videre q̄ꝫ ſuauis ē dñs gaudēt. Vellūt ſpicas ⁊ terunt cū teſtimonia aſſumūt ⁊ diſcutiūt: donec in eis medullā dilectiōis inueniunt: q̄ latebat i lr̄a. Sꝫ q̄ ſolā ſupficiē lr̄e ſequunť neqꝫ mētis refectionē norūt: neqꝫ aīarū requiē querūt: vñ confutatio ſequiť: At ille dixit eis:

a ·Eſurientes ⁊c̄. Quia vt ali⁹ ait euāgeliſta: nec locū veſcēdi habebāt ꝓ turbis: ꝓpter nimiā iportunitatēꝫ eorꝫ. Alij euāgeliſte addūt manib⁹ ꝯfricaſſe. Vñ et petro đr: macta et māduca. b ·Non lꝫ. Scđm ꝑceptū leg'. Sꝫ qꝛ alia ſcriptura dicit: Miſericordiā malo q̄ꝫ ſacrificiū. Meli⁹ fuit hoīem de famis periculo liberare q̄ꝫ ſacrificium deo offerre: Quia hoſtia deo placēs ē ſal⁹ hoīm. De vaſtatiōe frugū nō arguūt: qꝛ lꝫ p legē ide edere. c ·At ille dixit ⁊c̄. Jn hꝫ facto nihil aliud inſtruimur: niſi vt ſabbatꝫ nō ad lr̄am ſꝫ ſp̄ualiter intelligam⁹.

d ·Nō legiſtis. Si dauid et abimelech nō rep̄hendiť quorꝫ vterqꝫ mandatū legis ꝓbabili neceſſitate tranſgreſſus eſt: ⁊ hic ſitis cauſa famis eſt: cur nō idē ꝓbatis in apoſtolis?

e ·Panes ꝓpoſitionis co. Nō ſignificauit ſacerdotalē cibū tranſiturꝫ in vſum ꝑplorꝫ. Vel qꝛ oēs ſacerdotes debem⁹ imitari. Vel q̄ oēs ſacerdotes ſum⁹. Comedit in ſabbato qñ de mēſa tollebāť alijs ſubſtitutis: Erat etiā tunc neomenie dies. f ·Quia ſabbatis ſa. Hic ſine neceſſitate oñdit ſabbatū violari ab ipis q̄ calūnianť.

Vnū exēplū datū ē regie ꝑtātis: de dauid: aliud ſacerdotalis: de his q̄ p miniſteriū tēpli ſabbatum violāt: vt multo min⁹ ad ipm ꝑtineat crimē ſpicarū ſabbato vulſarū: q̄ verus rex ⁊ ſacerdos ē et dñs ſabbati. g ·Dico aūt vo. Quaſi ſi figurale tēplū potuit defendere ſacerdotes ſibi ſeruiētes cur ſp̄uale nō pōt defendere diſcipulos ſibi credētes? h ·Si aūt. Et vt oñderet oīa futuri tp̄is ſpeciē continere: adiecit. Si autē ſciretis. i. qꝛ de⁹ p gratiā diſpoſuit liberare ppl̄m ⁊ non p exteriores obſeruātias: nō rep̄hēderetis meos ſi vetera omitťūt. i ·Dñs eſt eni. Si dauid paſtus ⁊ ſacerdotes tēpli miniſterio ſabbatū violātes ſine crimine ſūt: quātomagis filius hoīs q̄ ver⁹ eſt rex ⁊ ſacerdos ⁊ dñs ſabbati. k ·Et ecce hō. Jſte hō. đr cementari⁹ fuiſſe: qꝛ man⁹ cui ſp̄ualis edificij cura cōmiſſa fuit: arida erat vſqꝫ ad tp̄s xp̄i. Ecce hō. m. h. Significat hūanū gen⁹ i fecūditate boni op̄is arefactū ꝓ manu ad pomū extēſa quā ſanauit man⁹ inocēs i cruce extēſa. Hñ manꝰ i ſynagoga erat arida: qꝛ vbi mai⁹ donū ſcie. ibi trāſgreſſor maiori ſubiacet culpe. l ·Jnterrogabāt. Quia diſcipulos đ violatiōe ſabbati ꝓbabili exēplo excuſauerat: ipm volūt calūniari: vt ſi nō curet crudelitatis: vel ibecillitať: vel curet trāſgreſſiōis arguāt. Matthe⁹ dicit iterrogaſſe: marc⁹ ⁊ lucas iterrogatos eē. Sꝫ ſciēdū q̄ illi p̄ri⁹ iterrogauerūt. Deinde itelligēs cogitatiōes accuſatiōeſqꝫ q̄rētiū: ꝯſtituit i medio ſanandū: ⁊ iterrogauit: qđ marc⁹ ⁊ lucas ait: Et tūc ill' tacētib⁹ ꝓpoſuit ſile đ oue: ⁊ ꝯcluſit q̄ lꝫ ſabbato bñfacere: Poſtremo circūſpect' eis (cū ita dixit) extēde. m ·Sabbať ⁊c̄. ꝑcipue docet ⁊ opať ieſus: nō ſolū ꝓpter ſpeciale ſabbatū: ſed ⁊ ꝓpter celebriorem populi cōuētū: querēs ſalutē oīm.

Quis

a ſabbato: †diſcipuli aūt eius eſuri
a ſ auſtera vita: nō ꝑparatos: ſꝫ ſimplices cibos querere vel comedere.
entes cepērunt vellere ſpicas et
a ſ peccatorꝫ cōuerſio ſtultis ſabbati defenſorib⁹ diſpl cer: ſ. d a ſabbati dño probať.
māducare. Phāriſei autē viden
a ſ nota q̄ apoſtoli litterā ſabbati deſtruūt.
tes dixerūt ei: Eccē diſcipuli tui a
a ſ de vinea vel fruge vicini licet edere: ſed non falcem mittere: vel foris eijcere.
b faciūt qđ nōn licet eis facere ſab
c d batis. At ille dixit eis: † Non le b
giſtis q̄d fecerit dauid qñ eſuriit c
⁊ q̄ cū eo erant: quō intrauit i do d
e mū dei: ⁊ panes ꝓpoſitionis comedit: quos nō licebat ei edere
neqꝫ his qui cū eo erāt niſi ſolis
ſacerdotib⁹? Aut nō legiſtis i le e
f ge: qꝛ ſabbatis ſacerdotes i tem f
ſ dū tauros cedunt pueros circūcidūt: ⁊ diuinā legē ſeruāt ſabbatū deſtruūt. ſ tamen.
plo ſabbatū violāt ⁊ ſine crimine g
g ſunt? Dico aūt vobis qꝛ templo h
a ſ ipe ieſus dñs tēpli. b ſ in hoc loco.
h maior eſt hic. † Si aūt ſciretꝭ quid i
a ſ quā et abimelech fecit dū eſurientes pauit.
eſt miſericordiā volo ⁊ nō ſacrifi
ſ. i. apoſtolos.
ciū: nūq̄ꝫ cōdēnaſſetis inocētes. k
a ſ. i. preeſt: et nō ſubeſt veteri obſeruantie: ⁊ io nō peccat: qui ſm eius ordinationē obſeruat.
i † Domin⁹ eſt eni filius hominis l
etiā ſabbati. Et cum inde tranſiſ m
ſ altero ſabbato vt lucas ait.
k ſet: veit i ſynagogā corꝫ. † Et ecce †
l homo manū habēs aridā: ⁊ iter
m rogabāt eū dicētes: Si licet ſab
batis curare: vt accuſarēt eum. n

querebāt ſigna de celo. ibi: Tūc reſpōdebāt ei quidā de ſcribis. alij inſidiādo ei⁹ aſſūpte infirmitate. ibi: Adhuc eo loquēte. Prima adhuc i duas: qꝛ primo rep̄hēdunt ei⁹ veritatē in ſuis diſcipulis. ſcđo i pſona ꝓpria. ibi: Et cū inde trāſiſſet. Jn prima ergo parte rep̄hendūt eū de hoc q̄ diſcipuli ei⁹ trāſcūtes die ſabbati p blada vellebāt ſpicas ⁊ cōfricātes māducabant grana: quaſi ꝯtra legem agerēt ex chriſti doctrina. Cōſiderādū tñ q̄ nō arguebāt eos agere contra legē quaſi raperēt alienū: qꝛ licitū erat intrare ſegetē ꝓximi et comedere: nō tñ metere falce: vt habeť Deut. xxiij. ſed qꝛ violabāt ſabbatū: qꝛ ꝑceptū erat in lege q̄ cibaria ꝑpararenť die ꝑcedenti ⁊ nō i die ſabbati. vt habeť Exo. xvj. Jpi aūt ꝑparabant ſibi cibū ſpicas fricando: ⁊ hoc eſt quod ſubdiť: † 25. q. 1. ſꝫ ꝑmittente. ꝯ. his ita. De ꝯſe. di. 5. diſcipl'os

a ·Diſcipuli tui fa. quod nō licet eis facere ſabbatis: ſed xp̄s reſpōdet eis oſtendendo q̄ nō faciebāt ꝯtra legē: quia aliquid quod eſt lege ꝓhibitꝫ bene efficiť licitū ꝓpter neceſſitatem imminētē: ſicut dauid qui legiť ſanct⁹ manducauit panes ꝓpoſitionis ſibi datos a ſacerdote in neceſſitate: ⁊ tamē in lege erat ꝑceptꝫ q̄ ſoli ſacerdotes comederēt: qui ſacerdos inde nō reprobať q̄ dedit alijs: nec etiam dauid q̄ comedit cū viris ſuis: ex hoc patet q̄ neceſſitas faciebat aliq̄d licitꝫ qđ alias eſſet illicitū: ſic in ꝓpoſito: dato q̄ nō eſſet licitū fricare ſpicas in die ſabbati: tamen fiebat licitū ꝓpter neceſſitatē famis: ⁊ hoc eſt quod dicit ſaluator phariſeis: † 1. Re. 21. b b ·Nonne legiſtis. vos ſupple qui debetꝭ ſcire legē. c ·Quid fecerit dauid. quē tamē reputatis ſanctum. d ·Quomodo intrauit ⁊c̄. ⁊ hoc factū habeť. j. Reg'. xxj. cetera patēt ex dictis vſqꝫ ibi: † Oſee. 6. e De pe. di. 1 libenter. e ·Aut nō legiſtis. vbi poniť alia reſponſio: qꝛ ſacerdotes in die ſabbati i tēplo manualiter opabanť: qꝛ imolabant aīalia deo oblata ⁊ excoriabant ⁊ hoſtias lauabāt ⁊ cōſilia: ⁊ tñ nō violabant ſabbatū: qꝛ talia opa erāt ordinata ad dei cultum. ⁊ hꝫ eſt qđ dicit ſaluator: † Mar. 2. d Luc. 6. a f ·Sacerdotes in templo ſabbatū violant. i. manualiter operātur. † Mar. 3. a Luc. 6. b g ·Et ſine crimine. qꝛ etiā erat ꝑceptū a dño q̄ talia opa facerent in ſabbato: ⁊ eadē rōne apl'i vellētes ſpicas in die ſabbati ⁊ comedētes ex ꝑcepto xp̄i nō peccabāt: qꝛ melius eſt ipſi xp̄o obedire q̄ꝫ victimas in templo offerre. ⁊ hoc eſt qđ dicit ſaluator. h ·Dico aūt vo. qꝛ t̄c. ma. eſt hic. ſ. ego (cuius auctoritate hoc faciūt) ſū maior. et in hoc etiā ipſe oſtēdit ſuā deitatē. vnde ſequiť: Si aūt ſciretis. i. intelligeretꝭ id qđ ſcriptū ē Oſee. v. Miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiū: ex quo oſtēdiť p dictū ꝓphete q̄ opa miſericordie ſunt magis accepta deo q̄ꝫ victime. k ·Nunq̄ꝫ cō. innocētes. i. diſcipulos meos in neceſſitate famis de licētia mea ſibi ꝑdicto modo ſubuenientes: ⁊ q̄ poſſet eos licētiare oſtēdit: l ·Dñs ei eſt ⁊c̄. qꝛ obſeruātiā illā poterat mutare: ſicut pꝫ q̄ in nouo teſtamēto auctoritate ei⁹ mutata eſt. m ·Et cū inde trāſiſſet. hꝫ poniť cōfutatio corꝫ q̄ rep̄hendebāt ei⁹ veritatē in ꝓpria pſona: ⁊ primo poniť corꝫ cōfutatio. ſcđo ex hꝫ oriēs machinatio ibi: Exeūtes aūt phariſei. Circa primū cōſiderādū q̄ ad rep̄hēdēdū eū ꝓpoſuerūt ei q̄ſtionē malicioſe. vtrū licitū eēt ſabbato curare: qꝛ ſi nō curaret arguerēt eū đ ipotētia: ſi āt curaret: đ ſabbati traſgreſſiōe: ⁊ hꝫ ē qđ đr: Jnterrogabāt eū ⁊c̄. ſeq̄tur: n ·Vt ac. eū. aliq̄ dictorꝫ modorꝫ. Mar. iij. ⁊ Lu. vj. đr q̄ ipe xp̄s iterrogauit eos. Dicēdū q̄ ſi ꝯtrariať: qꝛ p̄mo iterrogauerūt eū malicioſe: vt dictū ē. Et hꝫ ſcribit Matth. Poſtea aūt ſtatuto hoīe iſirmo i medio q̄ſiuit a phariſeis: ſi lꝫ ſabbo curare: q̄ſi repetēdo q̄ſtionē ab eis motā anq̄ꝫ ſolueret eā. ⁊ hꝫ ſcđm ſcribūt marc⁹ ⁊ lucas qđ tacuit matthe⁹. ⁊ omittūt illđ p̄mū qđ ipe expſſit. ſeq̄ť.

Jpſe

☞ a Quis erit. Cõpetenti exẽplo ſoluit q̄ſtionē: vt eos oñdat ſabbatū violare ĩ ope cupiditatis q̄ eū violare arguūt ĩ ope charitatꝭ. Arguit eos q̄ legē male ĩterp̄tanť: q̄ dicit in ſabbato a bonis opibꝰ feriãdū. Sꝫ a malis tm̄ feriãdū ē:
Leui.23.a vñ dr̄: Omē opꝰ ſeruile nõ f. in eo. i. pctm̄. Sic ⁊ in eterna requie: a malꝭ tm̄ feriabunť: nõ a bonis.
b Extende. Quia nil plꝰ valet curatiõi elemoſynarū largitate. vñ dr̄:
Eccl.4.d Nõ ſit manꝰ tua ad accipiendū porrecta: ſꝫ ad dandū collecta. Quia fruſtra ꝓ pctīs rogaturus: manꝰ ad deū expãdit q̄ has ad paupes ꝓ poſſe nõ extẽdit.
c Sicut altera. Nõ añ aduētū xp̄i dexterã habuit lãguidã: q2 ab elemoſynis torpebat: ſiniſtrã ſanã: q2 ſue vtilitati intẽdebat: ſꝫ veniēte xp̄o dextra ſanať vt ſiniſtra: q2 qđ ꝯgregauerat auide mõ diſtribuit charitate.
B
d Receſſit idẽ. Nota exẽplū:
ã.10.c Si vos pſe. fu. in v. c. f. in aliam.
e Secuti ſũt. Docti viſis virtutibꝰ: pſequunť indocti opinione eiꝰ ducti amãdo ſequunť. vnde ⁊ curari merenť.
f Et p̄cepit. Nõ timore: ne ꝓditus occidereť ſed parcẽdo iudeis: ne ĩuidia trucidarenť in eiꝰ innocẽtia ⁊ mãſuetudine. Hic myſtice nos ĩſtruit: ne cū aliquid magni facimꝰ laudē foris q̄ramus. g Aīe mee. Per aīam oīs affectus demonſtrať. h Arūdinem. Iudeos omni vēto cedentes: qui ab inuicē diſcrepando diſſipati ſũt: nõ mox dãnabit: ſꝫ ſupportabit. Arundinē q. Qui peccanti non porrigit manū: nec portat onus fratris quaſſatum calamū confringit.
De pe. di.5 ſũt plures Et qui fidei modicã ſcintillam contēnit in paruulis linū fumigans extinguit: quod xp̄s nõ fecit potiꝰ venit querere qđ perierat. Patientiã nãq3 ſeruauit: donec iudiciū qđ ĩ eo agebať ad victoriã ꝑueniret: ⁊ expulſo mūdi p̄ncipe ad regnū rediret: ĩ dextera patris ſedēs: donec ponat inimicos ſub pedibꝰ
i Linū fu. Gentes q̄s naturaľ legꝭ ardore fere extincto: fumꝰ erroris amariſſimꝰ: ⁊ odoris noxiꝰ ĩuoluit: q̄s nõ extinxit: ſꝫ ꝺ pua ſcītilla ĩ magnū ardorē ignis dei ſuſcitauit. k Donec. Tãdiu p̄dicatio eiꝰ nulľ inſidijs ſupata mūdo lucet: donec ponat ĩ t̃ra iudiciū: ⁊ ĩpleať: Fiat vo. t. ſi. in celo ⁊ in ter.
ã.6.b l Et curauit. Tria ſigna ſiľ facta ſũt q̄ ⁊ q̄tidie ĩ ꝯuerſiõe hoīm fiũt: vt expulſo demõe: lumē fidei videãt: ⁊ deū laudēt. ☞ In beel/

a Ipſe aũt dixit illis. Quis erit ex a b
vobis hõ q̄ habet vnã ouē: ⁊ ſi
ceciderit hec ſabbatꝭ ĩ foueã: nõ/
a ſ. nõ animali: ſed ſue auaricie conſulens.
ne tenebit ⁊ leuabit eã? Quãto
a ſ. q2 illa die licet ſibi velle facere.
magꝭ melior eſt hõ oue. Itaq3 lꝫ
ſ. alij.
ſabbatis bñ facere. Tũc ait hoī: c
b Extēde manū tuã. Et extēdit: et †
c reſtituta eſt ſanitati ſicut altera.
a ſ. a lumine recedēres. b ſ. liuore ꝑmori: nõ eñi culpa fuit: vľ hoīeꝫ manū extēdere: vľ xp̄m ſanare
†Exeũtes aũt phariſei ꝯſiliū faciē d†
bãt aduerſus eū quõ ꝑderēt eū.
a ſ. eoꝝ inſidias: vt homo fugit odientes.
b c Jeſus aũt ſciēns receſſit idẽ: ⁊ ſe e f g
a ſ. acceſſit vbi inuenit ſequentes.
cuti ſũt eū multi: ⁊ curauit eos h
oēs: ⁊ p̄cepit eis ne manifeſtū eū i k
f facerēt: vt adipleret qđ dictū eſt
a ſ. in ꝑſona patris de filio.
ꝑ eſaiã ꝓphetã dicentē: †Ecce pu l
a ſ. q2 in forma ſerui. b ſ. ad opus qđ nullꝰ aliꝰ poterat facere. ſ. redimere humanū genus.
er meus quē elegi: dilectꝰ meꝰ in m n
a ſ. q2 ipſe ſolus eſt agnus ſine macula. b ſ. volũtati mee. c ſ. qđ alibi: Requieſcat. ſ. e. ſ. dñi.
g q̄ bene cõplacuit aīe mee. Ponã o
a ſ. nõ dei verbū ſed puerū. b ſ. futurū: et modo iuſta iudicia agit.
ſpm̄ meū ſup eum: ⁊ iudiciū gēti/ p
a ſ. ꝑ p̄dicatores noui teſtamēti. b ſ. q2 cū maledicereť. n. m. ſed ſicut ouis ad oc. d. ē ⁊ nõ ape. os ſuum.
bus nũciabit: nõ cõtendet neq3 q r
a ſ. myſtice q̄ latã viã iſiſtũt: nõ audiũt vocē xp̄i.
clamabit: neq3 audiet aliquis in s
h plateis vocē eiꝰ. Arundinē quaſ/ t
i ſatam nõ confringet: ⁊ linum fu/ v
k migãs nõ extinguet donec eijci/ x
ſ. q2 nõ ē aliđ nomē ſub celo ĩ q̄ oporteat ſaluari.
at ad victoriã iudiciū: ⁊ in noīe y
eiꝰ gētes ſperabũt. †Tũc oblatꝰ ē z
ei demoniū habēs cecus ⁊ mutꝰ
l ⁊ curauit eū: ita vt loq̄reť ⁊ vide
a ſ. mirať minus eruditi. ⁊ ob miſericordiã et beneficiū filiū dauid p̄dicant.
ret. Et ſtupebãt oēs turbe ⁊ dice a b
a ſ. qui ſapientes videť: vel negãt: vel detrectãt: quaſi nõ ſint opa dei: ſed immundi ſpũs.
bãt: Nũqd hic ē filiꝰ dauid? Phã c
riſei autem audientes dixerunt: d

a Ipſe aũt di. illis. vbi xp̄s ſoluit queſtionē. p̄mo v̄bo: oñdēs ꝑ locū a minori ꝙ licitū erat ſanare hoīeꝫ ĩ die ſabbati: q2 brutū aīal lapſū ĩ foueã licitū erat ĩ die ſabbati extrahere: g̃ multo fortiꝰ hoīeꝫ q̄ melior ē cū ſit ad imaginē dei factꝰ ſi ĩ infirmitatē ceciderit licitū ē ſabbato curare: ⁊ h̄ ē qđ dr̄: b Quis erit ex vo. ⁊ pꝫ ex dictꝭ. ſc̄do ſoluit q̄ſtionē facto: hoīem habētē manū aridã ſanãdo. c Tũc ait hoī ⁊c̃. et pꝫ. d Exeũtes aũt. Hic poniť ipoꝝ phariſeoꝝ ꝯ xp̄m machinatio: ⁊ ipiꝰ xp̄i hūilis declinatio. Hoīes eñi ĩ malicia obſtinati ꝑ rõnē nõ poſſũt cõpeſci: ⁊ ideo phariſei nõ potētes xp̄o rñdere ꝑ rõnē: ĩceperũt cogitare aduerſus eū fraudē. e Jeſus aũt ſciens. ſ. machinatiões eoꝝ: q2 nihil latebat ipm̄. f Receſſit inde. nõ q2 timeret mortē: ſ3 q2 futuꝝ erat vt aliq̄ infirmi xp̄iani nõ auderēt ſtare ĩ pſecutiõe: ĩõ ne fuga eoꝝ ĩputareť ĩ pctm̄: voluit oñdere facto ꝙ fugere pſecutionē aliq̄ñ ē licitū: ſic̃. ẽ. plenꝰ dictū eſt ca. x. Seq̃ť: g Et ſe. ſũt multi ĩfirmi. ſ. ex eo ꝙ viderãt p̄dictū hoīem ſanatū. h Et cu. eos oēs. ex q̄ pꝫ eiꝰ benignitas: q2 pſecutꝰ a iudeis bñficia ſanitatū eis ĩpēdit. i Et p̄. eis. i. ſanatꝭ. k Nemani. cũ fa. phariſeis eū manifeſtãdo: nõ q2 mortē timeret vt dictū ē: ſ3 vt oñderet ꝙ ſicut aliq̄ñ ē licitū ĩ pſecutiõe fugere: ita licitū ē ſe occultare ad cedēdū malicie: ⁊ vt oñderet magnitudinē ſue potentie: ⁊ h̄ ꝯfirmat dicto Eſa. xlij. ſm̄ trãſlationē. Lxx. †Mar.14 Joh.10.g
l Ecce puer meꝰ. i. xp̄s: q̄ fuit puer ĩ forma ſerui. m Electꝰ quē elegi. h̄ duplicať ad oñdēdū ꝙ ipſe fuit electꝰ ad ꝑficiēdū opꝰ nr̃e redēptiõis ⁊ nullus aliꝰ: q2 ꝑ nullū aliū poterat ita cõpetēter fieri.
n Dilectꝰ meꝰ ⁊c̃. h̄ dr̄ metaphorice ꝺ deo: ad exp̄mēdū magnitudinē p̄rne dilectiõis ad filiū: ſic apđ hoīes ille q̄ multū diligiť dr̄ haberi cordi. o Ponã ſpm̄ ⁊c̃. q2 ſpūſſãctꝰ req̄euit ſup eū ĩ hūana natura: vt h̄r Eſa. xj. Egredieť virga ꝺ radice ieſſe ⁊c̃. † Eſa.42.a
ſeq̄ť: Et requieſcet ſup eū ſpūs ſapie ⁊c̃. p Et iu. gẽ. nũciabit. q2 xp̄s futurū iudiciū nũciauit hoībꝰ ꝑ ſuã p̄dicationē: vt h̄r. j. Similr ĩ iudicio futuro ſententiã iudicij feret ĩ hūanitate: q2 ĩ eadē forma in q̄ iudicatꝰ ē corã pilato: ĩ ea ſedebit ĩ iudicio: h̄ excepto: ꝙ tũc appebit ĩ forma gľioſa: ⁊ h̄ ē qđ dr̄ Act. j. h̄ ieſus q̄ aſſũptꝰ ē a vob̄ ſic veniet. ſ. ad iudiciū ſicut vidiſtis eū aſcēdētē. i. ĩ forma hūanitatꝭ gľioſa ĩ q̄ aſcēdit ĩ celū. ſeq̄ť: q Nõ cõtēdet. ſ. vt vindicetur. vt pꝫ ex p̄dictꝭ: q2 pſecutionē phariſeoꝝ declinauit hūiliter abſq3 ꝯtētiõe. r Neq3 clamabit. vt. ſ. libereť ſic patuit ĩ ſua paſſiõe. s Neq3 au. ali. ĩ pla. vo. eiꝰ. qđ pꝫ ex ſua taciturnitate corã pilato: q2 h̄ fuerat p̄dictū Eſa. liij. Sicut agnꝰ corã tõdente ſe obmuteſcet ⁊ nõ aperuit os ſuū. t Arundinē quaſ. nõ cõfringet: ꝑ arundinē quaſſatã intelligiť ꝑpl's iudaicus a fide et pietate vacuus.
v Et linū fumigãs nõ extinguet. ꝑ hoc intelligũtur gentiles in q̄bus claritas rõnis naturalis erat extincta ꝑ cõſuetudinē peccãdi: remanēte fumo volũtatis malefaciendi. vult ergo dicere ꝙ xp̄s ꝑ fortitudinē deitatis noluit reſiſtere iudeis ⁊ gētilibꝰ eū crucifigētibꝰ: q2 iudei crucifixerũt linguis ſuis ipſū iniuſte accuſando. gētiles v̄o manibꝰ ipm̄ crucifigēdo: q2 milites pilati qui erant gētiles hoc fecerũt: vt habeť Joh. xix. ſequiť: † ã.9.b Luc.11.b
x Donec eijciat ad vi. iudiciū. i. donec veniat ad exequēdū extremū iudiciū in quo manifeſtabiť ſua victoria. Tũc enī inimici eiꝰ ponenť plenarie ſub pedibus eiꝰ vt habeť in Pš. viij. Omnia ſubiecisti ſub pedibus eiꝰ. y Et in no. eiꝰ gentes ſperabũt: quia ad p̄dicationē apoſtoloꝝ gētiles ad fidē cõuerſi ſunt. iudeis ꝑ maiori pte in infidelitate remanentibus.
z Tunc ob. eſt. hic ꝯñr poniť cõfutatio calũniantiũ xp̄i bonitatē: attribuēdo eiꝰ miracula ſpũi maligno: ⁊ p̄mo poniť eoꝝ calũniatio. ſc̄do calũnie cõfutatio. ibi: Jeſus aũt ſciēs. Circa p̄mū poniť euidēs miraculū de eiectione demonis ceci ⁊ muti: nõ q2 talia ſint in demone formaliter ſed effectiue: q2 hominē quē obſederat cecū et mutū effecerat. et ideo ipſo eiecto homo loquebať. a Et ſtupebãt oēs turbe. admirãtes diuinã virtutē in xp̄o. b Et dicebãt. nūqd hic ē filiꝰ dauid. q. d. ſic: q2 h̄ ē xp̄s nobis ꝓmiſſus ꝺ ſemine dđ. c Phariſei aũt audiētes. turbas. ſ. cõfitētes ipſum eſſe xp̄m ꝓpter euidētiã facti. d Dixerũt hic nõ eij. de mi. ĩ be. p̄n. demonioꝝ. quia eū factū mirabile negare nõ poterãt: ĩõ modū faciendi calũniabãt. dicētes
ipſum

¶ a In beelçebub. Beel.i.baal: muſcaꝝ: obſor
des imolatiõe ſāguinis: de⁹ ē accbarō: q̄ noīe
vocāt pncipē demonioꝝ. b De reg. Neceſ
ſaria cōplexione eos arguit: vel eni xp̄s v̄tute
dei demones eijcit: vel ī principe demonioꝝ.
Si virtute dei fruſtra
calūniāt: Si ī pncipe
demonioꝝ regnū ei⁹ di
uiſū ē nec ſtabit: ꝛ iō a
regno ei⁹ recedāt: qđ
inuit eos ſibi elegiſſe:
dū ī ſe nō credunt.
c Et oīs ci. Cadē rō ē
ciuitat̄ ꝛ domus: q̄ re
gni. Ciuitas hierl̄m ſp
glioſa. poſtq̄ ī xp̄m et
ī apl̄os exarſit. fctā di
uiſiōe excidio cecidit.
d Et ſi ego ī beel. Si
expulſio demonū ī fi
lijs vr̄is deo nō demōi
b⁹ deputat̄: q̄re in me
idē op⁹ eādē nō hȝ cau
ſam. e Ipſi. Cōtēpti
bilia mūdi in q̄b⁹ ſan
cta ſimplicitas mee v̄
tutis apparet. Uel
tra porꝰ: Filij.i.apl̄i q̄
bū ſibi cōſcij erant: ni
hil male art̄ ab eo di
Jo.19.b dicisse: iō ip̄i teſtes mei
iudicij iudicātes.d.t.i.
f Si āt ego. Illa ps
ſi ego ī beelçebub eij
cio demones ad plura
icōueniētia pducta ē
mō agit̄ de alia pte cō
plexiōis. Si aūt ego
ī ſpū dei. Hic lucas ait
ī digito. Digit⁹ d̄r ſpi
ritus ſāct⁹ ꝓ ptitiōe do
noꝝ. Regnū dei: vel ſe
ip̄m dicit. Unde alibi:
Joh.1.d Medi⁹ īter vos ſtetit
quē vos neſcitis. Uel
regnū qđ iohēs ꝛ ipſe
Ma.3.a ieſus p̄dicauit. Peni
tētiā agite appropinḡ
bit ei regnū celoꝝ. Et
ꝛ tertiū regnū ſcriptu
re ſctē: qđ auferr̄ a iu
deis: ꝛ datur genti fa
ciēti fructū eius.
Uel regnū.i.oēs mūdi ptes apl̄is ꝛ ſucceſ
ſorib⁹ coꝝ ad ꝯuertēdū diſtribuit. g Aut
quō po. Oñdit ḡ dn̄s p manifeſtā pabolā: ꝙ
nō ꝯcordat ī fallaci opatiōe cū demōib⁹ ſicut
calūniabāt: ſ; v̄tute diuitat̄ hoīes a demo
nio liberaret. iōq; grāde ſcel⁹ cōmittūt q̄ qđ
dei eē cognouerāt diaboli eē clamabāt. Ne
q; ei poſſūt eē ꝯcordes: q̄rū opa diuerſa ſūt.
Uñ addit: Qui nō ē m. ꝛc. h Domū ei⁹.
Uel domū.i.oēs mūdi ptes apl̄is ꝛ coꝝ ſuc
ceſſorib⁹ ad ad cōuertēdū diſtribuit.
i Qui nō eſt mecum. Id eſt qui diſſimilia
meis facit opera: contrarius mihi eſt: Ille
trahit vitia ego ad virtutes.
k Omne peccatū. Quod humana fragili
tate contrahit̄: remiſſibile eſt: ſi congregatio
non deſerat̄. Si vero diabolica obſtinatione
de diſperſione ad congregationem nunq̄ re
dit̄: peccatum inſolubile iudicatur.
Hieronymus. Omne peccatū ꝛc. Nō om
nia peccata omnibus remittunt̄: ſed his qui
in vita penitēt. Refutat̄ hic Nouacian⁹: peni
tētib⁹ eis q̄ ī martyrio lapſi ſūt: veniā negāſ.
ꝛ Origenes: oēs veniā cōſecutores p⁹ vniu
ſale iudiciū trāſact̄ lȝ mult̄ ſeculis aſſerēs.
¶ Spūs

a ſ in quo neſciētes cōfitent̄ diuiſionē demonū.
a Hic nō eijcit demōnes niſi ī beel
çebub pīcipe demonioꝝ. Jeſus a
a ſ vl̄ vt ſic crederēt ī eū q̄ cordis occulta videbat
āūt ſciēs cogitationes eoꝝ: dixit
b eis† Oē regnū diuiſū ꝯtra ſe deſo b†
c labit̄: ꝛ oīs citas vl̄ dom⁹ diuiſa
a ſ ideo. b ſ cui⁹ intra ſe bellū pax eſt hoim
vt iam nō habeat in mūdo locum.
ꝯ ſe ñ ſtabit: ēt ſi ſathanas ſathā
nā eijcit: adūſus ſe diuiſus ē quō
a ſ .i. nō ſtabit: vt iā ſit finis mūdi.
d ergo ſtābit regnuȝ ei⁹: † Et ſi ego c
a ſ exorciſte iudeorū: q̄ ad dei nois inuocationeȝ
eijciebant demones.
ī beelçebub eijcio demōes: filij vrē
a ſ nō ptāte ſȝ cōpatione: q: deo tribuunt qđ illi
beelzebub. b ſ iudicātes.xij.trib⁹ iſrael.
e ſtri ī quō eijciūt: † Ideo ipſi iudi d
ſ icipit deſtrui ptās diaboli. vt regnet de⁹ ī nobiſ
f ces veſtri erūt. Si aūt ego in ſpū e†
dei eijcio demones: igit̄ ꝑuenit ī f
a ſ niſi ꝑualeret diuina potētia.
g vos regnuȝ dei. Aut quō pōteſt g†
a ſ mundū qui in maligno eſt. b ſ diabolus a
quo nemo poterat ſe eruere.
quiſq; intrare in dōmū fōrtis et h
a ſ a ſeductione electorū cōpeſcuerit ptātem ad
emerit. ſ homines decepti.
vaſa ei⁹ diripēre: niſi prius alli i
ſ ereptos diabolo p diuerſos grad⁹ eccl̄ie ordiat
h gauerit fortē: Et tunc domū illi⁹
a ſ diabolus. ſ opa mea nō poſſūt opib⁹ beel
zebub cōpari: q: ego cōgrego: ille diſpgit.
i diripiet. Qui non eſt mecū con k† l†
a ſ q: diabolicū eſt cōgregata diſpgere.
tra me ē: ꝛ qui nō cōgregat mecū m n
k ſpargit. Ideo dico vobis: Om o p
ſ facti. ſ dicti.
ne pctm̄ ꝛ blaſphemia remittet̄ q r

ip̄m p aliquē demonē ſupiorē ſibi familiarē ꝛ priuatū eijcere demōes inferio
res de corpib⁹ obſeſſoꝝ: ſicut. ſ. dictū ē ca.ix. a Jeſus aūt ſciēs. h ponit̄ ca
lūnie ꝯfutatio: ꝛ pmo oñdit ꝙ miracula q̄ faciebat nō poterant attribui ſpūi
maligno. ſcđo ꝙ optebat ea attribuere ſpūi diuīo. ibi: Aut facite arborē bo
nā. Prima ī duas: q: primo oñdit ꝓpoſitū p rōnē. ſcđo iſtoꝝ calūniātiū dā
nationē. ibi: Ideo dico vob̄. pmū oñdit q̄ttuor rōni
b⁹. pma rō tal̄ ē: q: ſi p demonē aliquē eijciebat alios
ſeq̄t̄ ꝙ diuiſio eēt inter eos: ꝛ ſic nō poſſet ſtare diu
ptās diaboli: ꝛ ex h ſequit̄ aduēt⁹ xp̄i p quē ptās de
monis erat auferēda: ꝛ h ē qđ d̄r: b Oē reg. diui.
ꝛc. ꝛ ptȝ lr̄a. ſcđa rō ponit̄ ibi: c Et ſi ego in beel.
ꝛc. q: nō ſolū xp̄s eijciebat demones: ſ; etiā diſcipuli
xp̄i ī noīe ei⁹: ꝛ nō ſolūmō diſcipuli: ſ; etiā aliq̄ iudei †
q̄ nō erāt xp̄i diſcipuli: ſm ꝙ d̄r Marci.ix. Uidimus 25.q.2.ſi ea
quēdā ī noīe tuo eijciētē demonia q̄ nō ſeq̄t̄ nos: nō Mar.3.c
poterāt aūt iudei dicere ꝙ apl̄i facerēt miracula v̄tu Luc.11.b
te magica cū eſſent ſimplices et ill̄rati. Et ſi diceret̄ d̄
apl̄is ꝙ xp̄s docuit eos artē magicā: tñ ñ poterat di
ci de eis q̄ nō erāt ei⁹ diſcipuli. cū ḡ eijcerēt demōes ī
noīe xp̄i: vt dictū ē: nec poterat h attribui ſpūi mali
gno: vt viſū ē. ſilr̄ p ꝯn̄s nec eiectio demonū facta per
xp̄m: ꝛ h ē qđ d̄r: Et ſi ego ī beelçebub eijcio demōes †21.di.c.i.
filij vr̄i.i.apl̄i q̄ erāt de ſemie iudeoꝝ: vel alij iudei q̄
nō ſequebāt̄ xp̄m ī q̄ eijciūt. q.d. cū nō poſſit̄ hec at
tribuere niſi v̄tute diuine: p ꝯn̄s nec eiectio facta p
me. vt ptȝ ex dict̄. ſeq̄t̄: d Ideo ip̄i iu. vr̄i erūt. de
apl̄is ptȝ ꝙ erūt iudices.i. aſſeſſores xp̄i in iudicio: †
vt hr̄. ſ̄.xix. Cū venerit fili⁹ hoīs ī ſede maieſtat̄ ſue Mar.3.b
ſedebit̄ et vos ſup ſedes.xij. iudicātes duodecim tri Luc.12.b
b⁹ iſrl̄. Si aūt accipiat̄ ꝓ iudeis nō ſequētib⁹ xp̄m q̄
tñ eijciebāt demones ī noīe ei⁹: ſic dicūt̄ iudices alio
rū nō credētiū: q: ex facto coꝝ alij oñdent̄ cōdēnabi
les: q: nō crediderūt ī xp̄m: cui⁹ deitas declarata fu
it p miracula ī v̄tute ei⁹ facta. e Si aūt ego ꝛc. ſi
cut cōcluſū ē ex p̄dict̄. f Igit̄ ꝑue. ī vos reg. dei.
.i. xp̄s cui⁹ regnū erat a deo ꝓmiſſū: Eſa.ix. Regni
ei⁹ nō erit finis. ꝛ iſtud regnū expectabāt iudei: tñ ī
h erāt decepti: q: credebāt iſtud regnū tpale: quē er
rorē excluſit xp̄s dicēs: Joh.xviij. Regnū meū nō eſt
de h mūdo. tertiā rōnē ponit ibi: g Aut quō pōt
q̄ſq; ī.ī do. fort̄.i. diaboli: d̄ q̄ ſcribit̄ Job.xlj. Nō ē
po. ſup t. q̄ ei cōpet̄. Dom⁹ aūt ei⁹ ē hō obſeſſus in q̄
habitat ſic ī domo. h Et va. ei⁹ diripe. vaſa aūt ſūt
hoīes pctōres q̄ a xp̄o diripiūt̄ q̄ſi de ptāte demonis
p ip̄m eripiunt̄. i Niſi pri⁹ al. fortē.i. diabolū. q.d.
cū iſta fecerim: vt ptȝ. ſeq̄t̄ ꝙ ip̄e diabol⁹ ſit p me alli
gat⁹. Ex q̄ ꝯcludit̄ ꝙ ip̄e ſit vere xp̄s: q: ī aduētu xp̄i
ptās demonis erat diminuēda ꝛ arcēda. q̄rtā rōnem
ponit ibi: Qui nō ē mecū: ꝛ tal̄ ē. Uolūtas ei⁹ q̄ obe
dit alicui ē cōformis volūtati illi⁹ cui obedit ſaltē in
facto. ꝛ iō ſi xp̄s ī v̄tute demōis faceret miracula ſeq̄
ret̄ ꝙ xp̄s ꝛ demō eēnt cōcordes ī fact̄: h aūt ptȝ fal
ſū: q: facta xp̄i ꝛ doctrina erāt ad retrahēdū hoīes a
pctīs fctā aūt demōis ſūt ad diſtrahēdū hoīes p pctm̄: ex q̄ ſeq̄t̄ ꝙ xp̄s ñ opa
bat̄ ī v̄tute demōis: ꝛ h ē qđ dicit: k Qui nō ē me. p ꝯcordiā ī facto ꝛ volū
tate. l Cōtra me ē. ꝛ hmōi ē diabol⁹. vt ptȝ ex dict̄. m Et q̄ nō cō. mecū. ſ.
fideles ad vnitatē fidei reducēdo. n Spargit. ꝛ h ē diabol⁹ q̄ diuſas ſectas
ꝛ hereſes ꝛ ſciſmata quātū pōt itroducit. o Ideo dico vob̄. Declarata pha
riſeoꝝ falſitate: h ꝯn̄r oñdit grauitatē pctī ip̄oꝝ. Ad cui⁹ euidētiā aduertēdū
ꝙ phariſei ꝛ legiſpiti ex ꝯſideratiōe opatiōis xp̄i: ꝛ ex ꝯſideratiōe ſcptūraꝝ: ī
q̄b⁹ d̄ aduētu xp̄i erat tp̄s determiatū vt hr̄ Dan.ix. ꝛ cōſiliū pmo cognouert̄
ip̄m eē xp̄m: vt hr̄. ſ̄.xxj. Agricole vidētes filiū dixert̄ itra ſe. h ē heres. ꝛ glo
ſa ibidē dic̄ ꝙ pmo cognouert̄ ip̄m eē xp̄m ſm v̄itatē: q: tñ icepit vitia eoꝝ re
p̄hēdere: ꝛ ꝯ ſilationē eoꝝ publice p̄dicare: iō cōceperūt odiū ꝛ iuidiā ꝯ ip̄m
ex q̄b⁹ excecati a pma noticia ceciderūt ī errorē: q: talia puertūt iudiciū rōnis
rectū: ꝛ ex tūc icepert̄ oīa facta ei⁹ īterp̄tari ī malū: ꝛ pmo vocauert̄ eū voracē
ꝛ potatorē: ꝛ pctōꝝ amicū: ꝛ ī tātā inſaniā ꝓrupert̄ ꝙ miracl̄a q̄ nullo mō po
terāt fieri niſi v̄tute diuia demoni attribuebāt: vt ptȝ ex dict̄. ꝛ lȝ pmū eēt ḡ
ue pctm̄: tñ erat ſolū blaſphemia ꝯ ei⁹ hūanitatē. ſcđm tñ fuit icōpabilit̄ ḡui⁹
q: erat ꝯ ei⁹ diuinitatē: vñ tal̄ blaſphemia ē pctm̄ ī ſpm̄ſpctm̄. q: ē īpugnatio
v̄itat̄ agnite: q: ſic̄ viſū ē ip̄i pmo v̄itatē cognouert̄ d̄ xp̄o: ſ; excecati errore et
īuidia īpugnauerūt: ꝛ tal̄ erroꝛ cauſat⁹ ex malicia nō excuſat: ꝛ h ē qđ dicit:
p De pec. pce. ſ. ex ignorātia ꝛ īfirmitate. q Et blaſphemia. ex talib⁹ ꝓce
dēs. r Remittet̄ ho.i. remiſſibile eſt pctm̄ de ſe: q: directe nō obuiat pnci
pio p qđ fit remiſſio pctōꝝ: ſicut obuiat pctm̄ in ſpm̄ſāctū: cui⁹ ſex ſūt ſpecies
deſpatio: pſūptio: obſtinatio: finalis īpenitētia: iuidentia fraterne grē. impu
gnatio veritatis agnite. Cuius ſufficientia ſic accipit̄ ſm ꝙ remouet̄ ab ho
mine principiū: p qđ fit remiſſio pctī: ꝛ hoc cōtingit tripliciter. Uno modo ex
parte

a ſ eſt ſpiritus blaſphemias cõtra veritatē cū eā cognouerit induratio.

a hoībus: ſpūs aūt blaſphemię nō
b remittet. Et quicūq̄ dixerit ver
bum cōtra filiū hoīs remittet ei:
c †qui aūt dixerit verbū contra ſpi
d ritūſanctū nō remittet ei: neq̄ in
a ſ .i. exiſtimare: vel iudicare.
e hoc ſeculo neq̄ ī futuro. Aut faci
te arborē bonā: ⁊ fructum ei⁹ bo
f nū: aut facite arborē malā: ⁊ fru
a ſ verū aūt bon⁹ ſit auctor an malus ex fructu cognoſcit.
ctū ei⁹ maluȝ. †Siquidē ex fructu
a ſ filij diaboli eius veneno corrupti.
g arbor agnoſcit. Progenies vi
ſ fructus veſter eſt blaſphemia.
perarū quō poteſtis bona loqui
a ſ cū ſitis arbor mala. b ſ nō eni pōt de ore veſtro pcedere niſi malicia: que abūdat in cordis intentione.
h cū ſitiſ mali? †Ex abūdātia ei cor
a ſ q: tm̄ boni ds facit quātū intendit.
i dis os loquit. Bon⁹ homo d̄ bō
a ſ tantū quoq̄ mali quātū intēdit.
no theſauro pfert bona: malus
aūt homo de malo theſauro pro
fert mala.† Dico autē vobis qm̄
a ſ qd̄ ſine vtilitate loquentis dicit: et audiētis: vt de friuolis et fabulis: ſcurrilia nō ſunt ocioſa: ſed crimīnoſa.
k omne verbū ocioſum quod locu
ti fuerint homines reddent ra
l tionem de eo in die iudicij.† Ex
a ſ ſi bona et bona intentione.
verbis ēm̄ tuis iuſtificaberiſ: ⁊ ex
ſ malis.
m verbis tuis cōdēnaberis.† Tunc
a ſ querentes adhuc calūniā.
reſponderunt ei quidam de ſcri

a Spūs aūt blaſphemie. Qui manifeſte opa dei ītelligit: cū de virtute negare nō poſſit: ſi ſtimulatus inuidia calūniat: ⁊ dicit eē beelçebub: iſti nō dimittet. Nō q̄ ⁊ ei neget remiſſio ſi peniteret: ſȝ q: h̄ blaſphemus: exigētib⁹ merit̄ ſuis mal: ſicut nūq̄ ad remiſſionē: ita nec ad pniāȝ puē-
Job. 12. f tur⁹ ſit. Sicut iohānes euāgeliſta d̄ qbuſdā blaſphemie ſue merito excecatis ait: ꝓpterea nō poterāt credere: q̄ d̄ iteȝ dixit Eſaias: Excecauit oculos eoꝝ: ⁊ idurauit cor eoꝝ vt
Eſa. 6. c nō videāt ocul̄: ⁊ ītelligāt corde ⁊ cōuertāt: ⁊ ſanē eos: qui
†25. di. qlis hic. De pe di. 1. potentia ſpm̄ſctm̄ nō eē: vl̄ minorē p̄re credūt ⁊ dicūt: q: nō īuidia diabolica: ſ̄ hūana ignorātia h̄ faciūt irremiſſibili crimine nō tenent. Sȝ q̄ ī ſilitudine diaboli ꝯ cōſciam ſuā maieſtatē dei oppugnāt: nō hūt remiſſionē ī eternū: Sicut marc⁹ apte declarat: q̄ poſito h̄ teſtimonio dn̄i ſbiūxit: Qm̄ dicebāt ſpm̄ īmūdū hȝ. b Et q̄cūq̄
Amb. Etiā q̄ ſcādaliçat⁹ infirmitate carnis mee: puꝫ hoīeȝ vel vorator ē ſuſpicat⁹ fuerit: remiſſibile erit. c Qui aūt v̄bū ſctīſpūs q̄ pnīa inſpiratur: ⁊ ad cōgregationē redit nō cognoſcēs īpenitēti corde pmāſerit: cū h̄ iā nō ſit hūanū ſȝ diabolicū irremiſſibile erit. d Neq̄ in h̄ ſe. Quedā eni culpe ī h̄ ſeculo laxant: q̄daȝ vero pue ſcȝ etiaȝ in futuro. Que q̄dā poſt mortē grauāt
† 22. q. 5. q̄nes. 23. q. 4. queſitu in fine. h̄ ⁊ dimittūt: ſi hō bonis actib⁹ ī vita vt ibi dimittāt pmeruit. e Neq̄ ī futu. Quia ſūt q̄dā leuia: q̄ ſi in hac vita nōdū ſūt remiſſa: poſt morteȝ grauāt: ſ̄ ⁊ remittunt ſi digni ſūt. f Aut fa. Nihil eī medium q̄n boni auctoris bona tm̄ ſint opa: ⁊ mali mala. Coartat eos hincinde cōpletiōe: et vtroq̄ cornu p̄mit. Si mal⁹ ē diabol⁹ nō facit bona: ſi bona ſūt: nō ſūt diaboli. Adhuc pbat opus ſuū nō eē diaboli: q: bonū. diabol⁹ v̄o mal⁹: q̄ nequit facere bonū. Quaſi ſi diabol⁹ mal⁹ eſt: bona facere nō pōt. ſi bona ſūt q̄ videt̄: nō ē diabol⁹ q̄ ea fecit: ñ eī pōt ex malo bonū: vel ex bono malū naſci. Aut
Myſtice fa. ar. bo. Myſtice. Arbor bona xp̄s. fruct⁹ p̄dicatio euāgelij: curationes: redēptio. Arbor mala diabol⁹ ⁊ ſui. i. ſcribe et phariſei: ⁊ ceteri mali fruct⁹: inuidia: detractio: blaſphemia: hereſis ⁊ hmōi. Vñ ſequit: pge. vi. g Progenies vi. Oñdit eos malā arborē: ⁊ fruct⁹ afferre blaſphemie. h Ex abun. cor. Hō ſepe fallit: q̄ pēſat cor ex ore ⁊ ope. Sȝ deus op⁹ ⁊ v̄ba ex corde qd̄ nouit iudicat. Illi ḡ ex. a. c. o. l. q̄ ſcit ex q̄ ītētiōe exit. i Bon⁹ hō. Theſaurus cordis ītētio ē: ex q̄ de⁹ iudicat opa: vt ⁊ aliqñ minora maiorē maiora habeāt mercedē. Hoc ī loco vl̄ iudeos oñdit d̄ q̄li theſauro pferāt blaſphemiā. Vl̄ cū ſuprorib⁹ heret. q̄ ſic̄ bon⁹ hō nō pōt pferre mala: vel mal⁹ bona: ſic nec xp̄s mala: nec diabol⁹ bona opa pōt facere. k Verbū ocio. Si d̄ ocioſo verbo reddet hō rōnē in die iudicij: quātomagl̄ vos q̄ opa ſctīſpūs dicit̄ eē beelçebub. l Ex ver. enim. Mors ⁊ vita ī manib⁹ ligue. m Tūc reſpon. Cū ſcribe ⁊ phariſei v̄ba nullaten⁹ poſſent īprobare: in opibus querūt tētare: q̄rentes ſigna videre: q̄ſi nō fuerint ſigna q̄ viderāt. Tūc rñderūt. Quidam
calūniabāt

pte ipi⁹ dei. alio mō ex pte donoꝝ ipi⁹. alio mō ex pte pctī ipius. Ex pte ipi⁹ dei p̄ncipiū p qd̄ remittit pctm̄ ē ipa dei miſcdia: ⁊ hec tollit p deſperationē: ſicut fecit cain. Alio mō timor iudicioꝝ dei ē p̄ncipiū p qd̄ aliq̄s reſilit a pctō: ⁊ hic tollit p p̄ſūptionē p quā aliq̄s p̄ſumit cōſequi gloriā ſine merit̄ quātūcūq̄ agat male. Ex pte aūt donoꝝ dei duo ſūt q̄ maxime faciūt hoīem retrahi a pctō. Primū eſt veritat̄ cognitio: ⁊ hec tollit p h̄ q̄ aliq̄s veritatē agnitā īpugnat: ⁊ ſic viā ſalut̄ a ſe ſcienter repellit. ſcd̄m ē gr̄e diuie collatio: ⁊ hec repellit ab hoīe q̄tū ē in ſe p inuidētiā fraterne gr̄e: ⁊ nō accipit hic inuidētia fraterne gr̄e put aliq̄s inuidet fratri ſuo: vel alicui ſingulari pſone: ſ̄ qñ ē tāta malicia ī eo q̄ diſplicet ſibi de gr̄a dei creſcēte ī mūdo. Ex pte pctī v̄o duo ſūt q̄ retrahūt hoīem a pctō. Vnū ē turpitudo act⁹ cōmiſſi ex cui⁹ ꝯſideratione ſolet hō penitere: ⁊ h̄ tollit p finalē īpenitētiā: nec accipit hic final̄ īpnīa. put ē pctī circūſtantia. ſ. q̄ aliq̄s ī pctō mortali morit: ſȝ qñ aliq̄s tāte malicie eſt q̄ elegit de pctō ſuo nūq̄ penitere: ita q̄ nō vellet q̄ de⁹ daret ſibi gratiā penitendi. Scd̄m eſt breuitas delectatiōis q̄ ī pctō eſt. ex cui⁹ cōſideratiōe ſolet hō ſc̄m electionē pctm̄ re- 1 T. 5. c
fugere: ⁊ hec tollit p obſtinationē: qñ. ſ. hō firmat ppoſitū inherēdo oīno pctō. Ex p̄dictis aūt ptȝ q̄ pctm̄ ī ſpm̄ſctm̄ ita irremiſſibile dr: q: de difficili ē remiſſibile: ⁊ h̄ ē qd̄ ſubdit:
a Spūs aūt blaſ. ⁊c. Dicit aūt ſpūs blaſphemie qñ aliq̄s ex certa malicia blaſphemat contra deū: ſicut erat ī ꝓpoſito qñ miracula diuinit⁹ facta attribuebāt diabolo vt viſū ē. ⁊ erat Luc. 6. g
q̄dā ſpēs pctī ī ſpm̄ſctm̄ q̄ tacta ē videlȝ īpugnatio veritatis agnite. Et p ea q̄ dicta ſūt apparet ſnīa illi⁹ qd̄ ſequit: b Et q̄cūq̄ ⁊c. vult dicere q̄ blaſphemia q̄ erat ꝯ hūanitatē nō erat ſic irremiſſibilis ſicut illa q̄ erat ꝯ diuinitatē. c Aut facite. Oſtēſo q̄ miracula a xp̄o facta nō poterāt attribui ipi demoni. oñr oñdit q̄ oportebat ea attribui diuini virtuti. Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ſc̄m q̄ dicit Hiero. lȝ v̄tute magica poſſint aliq̄ miracula fieri: tñ illa ptinēt ad curioſitatē tm̄ ⁊ vanitatē: ſic̄ ſimō mag⁹ faciebat ſtatuas ambulare loq̄ ⁊ ridere ⁊ cōſilia: vt hr̄ ī itinerario clemēt̄: ſ̄ illa q̄ ſūt ſalubria: vt curatio lāguidorū: illuminatio ce- †Pro. 13. a
coꝝ ⁊ hmōi nō poſſūt magic̄ artib⁹ fieri: ⁊ iō oportet talia attribui diuine v̄tuti. talia autē faciebat xp̄s: ⁊ iō ex h̄ ꝯcludit q̄ miracula ſua erāt v̄tute diuina facta: ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: Aut fa- † Mar. 3. b
cite arborē bonā ⁊ fructū ei⁹ bonū. Arbor eī Luc. 11. b
hic accipit p̄ncipiū ipſoꝝ opeꝝ: fruct⁹ aūt ipa opa. Iter aūt arborē ⁊ fructū ſemp ē ſilitudo: q: arbor bona fructū bonū pducit: ḡ q: opa miraculoſa q̄ xp̄s faciebat nō erant curioſa ⁊ vana ſed ſalubria. Cōcludit q̄ p̄ncipiū p qd̄ talia faciebat erat ſctm̄ ⁊ bonū ⁊ h̄ ē qd̄ dic̄: Aut facite arborē bonā ⁊ fructū ei⁹ bonū. q. d. ex bonitate opeꝝ q̄ ego facio poteſt̄ ppēdere q̄ v̄tus p quā ego facio nō ē mala ſ̄ bona. d Aut facite ar. ⁊c. q. d. ex opib⁹ q̄ fiūt p artē magicā cū ſint mala vana ⁊ curioſa poteſt̄ ppēdere q̄ fiūt virtute maligna. e Progenies vi. Poſtq̄ oñdit coꝝ falſitatē: oſtēdit hui⁹ falſitatis radicē. radix. ſ. iſta erat inuidia ⁊ odiū: q: lȝ phariſei p̄mo cognouerūt xp̄m: vt dictū ē: tñ tm̄ odiū cōceperūt erga cū ex h̄ q̄ rep̄hēdebat vitia coꝝ q̄ oīa facta ei⁹ iterp̄tabant ī malū ad diffamandū ipm̄: ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: Progenies viperaꝝ: q: venenū inuidie ex v̄ris parētib⁹ traxiſt̄ q̄ pſecuti ſūt pphetas ex īuidia: ⁊ vos ex eadē rōne pſequimini me: ꝓpt qd̄ ſubdit: f Quō po. ⁊c. q. d. nō poteſtis d̄ me bona loq̄ īuidia phibēte. ⁊ iō ſubdit: g Ex ab. ei. cor os lo. q: v̄bū exterius ē ſignificatiuū īterioris ꝯcept⁹. ⁊ iō ſubdit: h Bon⁹ hō d̄ bo. theſauro. i. de bona volūtate: q̄ ſic̄ theſaur⁹ abſcōdit⁹ latet iteri⁹ ī mēte pfert bona v̄ba. ſ. ⁊ facta. i Mal⁹ aūt ⁊c. i. de mala volūtate pfert mala: q: ꝯtrarie cauſe habēt ꝯrios effect⁹: Et ne crederēt talia v̄ba remanere īpunita. iō ſubdit: k Dico aūt vo. ⁊c. ⁊ multo forti⁹ ſi fuerit nociuū ⁊ blaſphematoriū q̄le erat v̄bū phariſeoꝝ: tale reddet eos cōdemnabiles ī die iudicij. ꝓpt qd̄ ſeq̄t: l Ex v̄bis ei tu. iu. ſi fuerint ſācta ⁊ bona ⁊ bonitati mēt̄ cōſona. m Et ex v̄. t. cōdē. ſ. ſi fuerint mala ⁊ p̄dict̄ ꝯria. n Tūc re. ei q̄dā. hic ponit cōfutatio tētātiū ei⁹ ptātē: et diuidit ī tres ptes: q: p̄mo ponit coꝝ cōfutatio. ſcd̄o denūciat coꝝ condēnatio. ibi: Viri niniuite. ⁊ tertio coꝝ excecatio. ibi: Cū aūt īmūdus
ſpūs

calūniabāt ī beelçebub eijcere demonia q̄bꝰ
hucuſq; r̄ndit. Alij tētātes ſignū ð celo q̄re/
bāt adhuc iuidētes ⁊ locū calūnie ing̊rētes.
Qui calūniaris ea q̄ vides: ⁊ vtilitatē ſen
Exo.7.d tis: q̄d facies ð his q̄ celo? Dices ⁊ magos ī
egypto ſigna feciſſe ð celo. a Signū q̄rit
⁊c. Signū q̄rit de celo qð indigna ē videre.
Mar.9.a Diſcipulis ſignū dedit de celo: q̄bꝰ et gl'iam
Act.1.b etne btitudis priꝰ ī mōte figuralit': ⁊ poſt ve
raciter ī celū ſubleuarꝰ oñdit. b Niſi ſig.
Oſtēdit iudeos ad inſtār niniuitaꝝ crimino
ſos: et niſi peniteāt ſubuerſiōi ꝓxios. Sʒ ſic
illis ⁊ denūciat ſuppliciū: ⁊ demōſtrat reme
diū: ita iudei nō debēt deſpare veniā: ſi ſaltē
poſtq̄ xp̄s reſurrexit a mortuis: commoniti
egerint pniaꝫ: q2 mors xp̄i recōciliatio ē mū
Jone.3.a di. Vñ ſeq̄t: Sic fuit ionas. Jonas.i. dolēs
ſignificat illū q̄ dolores nr̄os portauit: vl' co
lūba. Piſcis q̄ vorauit ī pelago: mors quaꝫ
paſſus ē ī mūdo. Sic eiectꝰ ē ī aridā: ſic xp̄s
ſurrexit in gl'iaꝫ. Tribꝰ diebꝰ: more antiq̄ꝝ:
q̄ die cū nocte p̄cedēte cōputabāt. Partem
diei q̄ ſepultꝰ ē cū p̄terita nocte ꝓ nocte ⁊ die
accipe: h̄ ē ꝓ toto die ꝑ ſynecdochē: Sabbati
noctē ⁊ diē integre. Noctē dñicā cū eadē die
illuceſcēte p̄tē ꝓ toto: ⁊ ita habes tres dies
⁊ tres noctes. Primi dies ꝓpt̄ futurū hoīs
lapſū a luce ī noctē. Iſti ꝓpt̄ hoīs reparatiōeꝫ
Myſtice a tenebris ad lucē cōputāt. Myſtice. Tres
dies: tria tp̄a añ legē: ſb lege: ſub gr̄a. Tres
noctes tres mortui q̄s ſuſcitauit dñs. Sic q̄
ſibi ꝯueniūt: vt vnꝰ dies ſit añ legē: q̄ñ pctm̄
Mat.9.c latebat. Cuiꝰ nox ē: cū puella ī domo iacens
tāq̄ pctm̄ ī ꝯſcia latebat. Scðs ſub lege: q̄
Luc.7.c pctm̄ ꝓtulit in publicū. Nox adoleſcēs filꝰ
vidue foris portā: tāq̄ pctm̄ aīe manifeſtū.
Tertiꝰ ſb gr̄a q̄ñ volūtatē dñi ſciens plꝰ pec
Joh.11.f cat et pctōꝝ merito putet. Nox laçarꝰ.i. aīa
iā fetēs. In his tribꝰ diebꝰ ⁊ noctibꝰ iacet fi/
des xp̄i in cordibꝰ eoꝝ qui habitāt in terra.
c Viri nini. ⁊c. Et ē ſenſus: Jonas paucis
diebꝰ a ſine ſignis p̄dicauit gēte incredule ⁊ ꝓ
fecit: ego lōgo tp̄e ⁊ ꝑplo dei ⁊ cōpluribꝰ ſig/
nis inuanū p̄dico. Eo magi' indigni ſūt ve
nia: q̄ ex lege ſunt infideles: q̄ plus ē fidei in
his: qui legem neſcierūt. Niniue ſpecioſa:
ſignat gētilitatē quā xp̄s amauit fedā: vt fa
ceret pulchrā. In niniuitis ⁊ regina auſtri
fides eccl'ie ſignat': q̄ nō minꝰ ꝑ pniaꝫ pacte
inſipiētie q̄ ꝑ induſtriā diſcēde ſapie deo cō/
ciliat'. Due eni ptes ſūt eccl'ie: q̄ peccare ne/
ſcit: ⁊ q̄ peccare deſiſtit. Pnia eni peccatum
abolet: ſapia canet. d Cū aūt ⁊c. Quaſi
vos nō eſtis ſiles niniuitis vl' regine auſtri:
q2 me p̄dicāte pniaꝫ: nō penituiſtis: ⁊ me do
cēte ſapiaꝫ nō didiciſt'. Sʒ eſt' ſiles hoī a q̄
diabolꝰ excluſus iteꝝ ingredit'. Diſtat iter
opa mea q̄ polluta mūdo: ⁊ ſathane q̄ mun/
data grauiꝰ ꝯtaminat. e Ambulat ꝑ. Ex/
plorat corda fideliū a mollicie fluxe cogitati
onis purgata ſi q̄s greſſus ibi figere poſſit:
qð q2 nequit ad humida redit. f Reuer/
tar ī domū. Sub vmbra dormit: ī ſecreto ca/
lami: ⁊ locis humentibus. Umbra tenebro/
ſa conſciētia. Calamus foris nitidus intus
vacuꝰ: ſimulator. Locꝰ humidꝰ: laſciua mol
liſq; mens. g Septē alios ſpūs. Septē vi/
tia ſeptē ꝟtutibꝰ ſpūalibꝰ ꝯtraria. Nequi/
ores: q2 nō modo habet vitia: ſʒ ⁊ bona ſimu
lat. Tāto nequiores quāto callidiores. Se/
ptem: q2 tot erant gr̄e cū xp̄o deſtinate. Se
ptem vitia: ſeptē demonia ſeptē ſpiritibꝰ con
traria: ſpūi ſapīe ⁊ itellectꝰ ⁊c. h Sic erit
et ge. Qð de vna ſola re dixit: h̄ in hac tota
gēte fit. Immūdus ſpūs a iudeis exiuit: q̄ñ
legē acceperūt. Ambulauit ad gentes: q̄ cū
poſtea dño crederēt: nō inuēto loco in eis di
xit: Reuertar ī iudeos vacātes p̄ſidio dei et
angeloꝝ

bis ⁊ phariſeis dicētes: Magi/ a
ſ de celo vt alius euāgeliſta ait.
ſter volumus a te ſignum vide
re. Qui reſpōdēs ait illis: †Ge b+
a ſ malos fructꝰ faciēs. b ſ que dimiſſo vi/ro multis amatoribus ſe copulauerat.
a neratio mala et adultera ſignū c d
ſ potentie qua indigna eſt.
querit: ⁊ ſignum nō dabitur ei e
a ſ de ꝓfundo: non de ſublimi: paſſionis non
b niſi ſignum ione prophete. Si/ f g
glorie. ſ exponit ſignum ione.
cut enim fuit ionas in vētre ce
ſ vt niniuen a ſubuerſione liberaret.
ti tribus diebus ⁊ tribus nocti
ſ mundum redempturus.
bus: ſic erit filius hominis in
ſ in ſepulchro. ſ ſynecdoche.
corde terre tribus diebus ⁊ tri
ſ qui ſūt aſſyriꝫ: gens incredula.
c bus noctibꝰ. †Uiri niniuite ſur b+
ſ in cōi oim reſurrectione. ſ q̄ ē populꝰ dei.
gent in iudicio cuꝫ generatiōe
ſ nō poteſtate ſed cōparatione.
iſta: ⁊ condēnabunt eam: q2 pe
ſ nō vidētes ſigna. ſ paucis diebꝰ facta.
nitentiā egerunt in p̄dicatione
ſ minoris me. ſ quia tanto tempore ſigna facio. ſ in medio veſtrum.
ione. Et ecce plꝰ q̄ iona h̄. †Re i
ſ non tm̄ gens niniuitarum cōdemnabit eam ſed etiam regina.
gina auſtri ſurget in iudicio cū k
ſ que dei ſapientiam ſibi loquentē nō modo non audit: ſed et blaſphemat.
ſ comparatione facti melioris.
generatione iſta: ⁊ condēnabit
a ſ cū magna difficultate: imperio relicto.
eaꝫ: quia venit a finibus terre: l
ſ quē fama nouerat.
audire ſapientiam ſalomonis m
ſ inter vos.
d Et ecce plꝰ q̄ ſalomon hic. †Cū n o†
ſ inter vos ē maior iona vel ſalomone: ſʒ diabolus ad vos reuerſus dominatur. ſ in baptiſmo.
autem imundus ſpiritus exiē/
a ſ heretico ⁊ malo catholico.
e rit ab hōmine ambulat ꝑ loca p
arida querens requiē ⁊ non in q r
f uenit: Tūc dicit: Reuertar ī do s
ſ que per incuriam vacat. ſ per virtutem ſacramenti.
mum meā vnde exiui: et veni/ t
a ſ .i. a bonis ꝑ negligentiam.
ens inuenit eam vacantem: ſco v
a ſ a vitijs per baptiſmum. ſ ſimulatis virtutibus.
pis mundatā et ornatam. Tūc x y
a ſ vniuerſa vitia: quem enim vel hereſis vel cupiditas arripit: in ima omnium vitiorum ꝓſternit.
g vadit ⁊ aſſumit ſeptē alios ſpi/
ritus ſecum nequiores ſe: et in
trātes habitabāt ibi: et fiūt no
a ſ melꝰ ē viā veritatis nō cognoſcere q̄ poſt agnitionem retroire. b ſ q2 faciūt eos ad q̄s redeunt deteriores q̄ prius eſſent.
uiſſimā hominis illius peiora
a ſ quo tendat parabola exponit. ſ iudee.
h prioribꝰ. Sic erit et generatio/

ſpūs. Circa p̄mū ſciēdum ſm q̄ dr̄
Luc. xi. aliqui volentes expiri xp̄i
ptātē petebāt ſibi ſigna fieri ī corpi
bꝰ celeſtibꝰ: qð petebāt nō ex deuo
tiōe: ſʒ magi' ex curioſitate ⁊ calūni †Deu.32.c
atiōe: ⁊ h̄ ē qð dr̄: a Magiſter ⁊c. Luc.11.c
nō q̄ðcūq; ſʒ ð celo: vt hr̄ Luc. xi. q̄ Jone.2.a
r̄ndēs ait illꝰ: b Generatio ma.
q2 ex pſecutoribus ꝓphāꝝ deſcēde
rāt. c Et adultera. q2 p̄res eoꝝ
idolatre fuerāt. d Signū q̄rit. de
celo ſcʒ. e Et ſignū nō dabit' ei.
de celeſtibꝰ: q2 ſūt indigni ꝓpt̄ eo/
rū curioſitatē ⁊ maliciaꝫ. f Niſi
ſignū ione ꝓphē. q.d. terreni ſūt ⁊
infimi: ⁊ iðo de t̄ra ⁊ infimis ſignū
habebūt: ⁊ h̄ ē qð ſubdit': g Sic
eni fuit ionas. ⁊ pt3. h Uiri ni.
h̄ exp̄mit' eoꝝ ꝯdēnatio: q2 gētiles
pctōres egerūt pniaꝫ ad p̄dicatio/
nē ꝓphāꝝ: ⁊ phariſei obſtinati ſūt D
ī p̄dicatiōe xp̄i: q̄ tñ erat dñs ꝓphe †Jone.3.b
taꝝ: ⁊ iðo ex facto illoꝝ apparebit Luc.11.d
ꝯdēnatio iuſta iſtoꝝ: ⁊ h̄ ē qð dic':
Uiri niniuite ſurgēt ī iudicio ⁊c. h̄
eſt dictū: ex facto eoꝝ apparebit iu
ſta ꝯdēnatio iſtoꝝ. Seq̄t: i Re/
gina auſtri. i. regina ſaba: de q̄ hr̄
iij. Reg. x. Et dr̄ h̄ regina auſtri: q2
regnū eiꝰ ē in auſtrali p̄te reſpectu
hierlm. k Surget ī iu. h̄ ē ex fa/
cto ſuo oſtēdet iſtoꝝ iuſta ꝯdēna/ †3.q.1.ve/ rcor
tio. l Quia ve. a finibꝰ t̄re. i. a lō 3.Re.10.a
ginq̄s ptibꝰ. m Audire. ſa. ſalo/ 2.Pa.9.a
mo. q2 nō fuit niſi ſolū figura xp̄i. De pe.di.5
n Et ec. plꝰ q̄ ſa. hic. i. xp̄s p̄ſenti/ ſic achab.
aliter poſitꝰ: cuiꝰ p̄dicationē iudei .§. niniuite
ꝯtēpſerūt. o Cū āt imūdꝰ. h̄ po/
nit' eoꝝ excecatio ⁊ poſſeſſio a dia/
bolo. Ad cuiꝰ euidētiam ſciēduꝫ q̄
ptās diaboli fuit eiecta quodāmo/
do a ꝑplo iudaico ꝑ legi' dationē q̄
excludebat cultū demonū: ⁊ indu/
cebat ad colēdū vnum deū veꝝ: et
ſic eiectꝰ trāſijt ad poſſidēdū pleniꝰ
gētiles ſine lege ⁊ ꝓphāꝝ oraculis
viuētes: ⁊ iðo eos tenebat ī idola/ †Luc.11.e
tria ſubiectos: ſʒ aduenīēte xp̄i p̄di
catiōe ⁊ aplōꝝ: iudei ꝓ maiori p̄te
fuerūt īcreduli: gētiles aūt deuote
fidem xp̄i ⁊ aplōꝝ acceperūt: et ſic
diabolꝰ eiectꝰ ab eis ꝑ fidem xp̄i re
uerſus ē ad poſſidēdū ꝑplm iudai/
cū errore excecatū: ⁊ ſic facta ſunt
nouiſſima huiꝰ ꝑpli peiora prioribꝰ
q2 ſtatꝰ ꝑpli iudaici peior eſt mō q̄
fuerit a p̄ncipio añ legē datā: h̄ ē q̄
qð dicit: Cū āt imūdꝰ ſpūs exierit
ab hoīe. i. a ꝑplo iudaico viuēte ſb
lege nature: q2 eiectꝰ ē ꝑ ſuſceptio/
nē legis moſaice. p Ambulat ꝑ
lo. arida. i. corda gētiliū. q Que
rēs requiē. i. in ipis ꝑpetuā māſio/
nē. r Et nō inuenit. q2 p̄dicātibꝰ
apl'is inde eiectꝰ fuit. s Tūc di.
re. in do. meā. i. iudaicū populum.
t Et ve. in. eā vacātē. i. fide et bo/
nis opibꝰ vacuā. v Scopis mū
datā. q2 ꝑpl's iudaicꝰ habebat quā
dā exteriorē mūdiciā. x Et orna/
tam. ꝓpt̄ legi' apparētiaꝫ. y Tūc
va. ⁊ aſſumit ⁊c. ꝑ h̄ qð dicit: ſeptē
alios itelligit vniuerſitatē vitioꝝ.
h̄ ē dictū: q̄ añ legē datā fuerīt pec/
catis irretiti ⁊ a diabolo poſſeſſi: ſʒ
poſt aduētū xp̄i ī pctō ſuo obſtina/
ti ſunt peiores facti q2 ex ingratitu
dine pctā eoꝝ ſūt q̄ſi duplicata: et
g hoc lo.

¶ angeloꝝ increpationibꝰ ⁊ correctiõibus mundatos: ornatos ſuꝑfluis obſeruatiõibꝰ. Adduntꝰ ſeptẽ: qꝛ multo maiore numero demonũ poſſidentꝰ blaſphemãtes ieſũ: ꝗ̃ i egypto poſſeſſi fuerũt. Cõtra ſeptẽ ſpũs virtutũ eſt numerꝰ vitioꝝ. a Ecce ma. eiꝰ ⁊c. Myſtice. Mater ⁊ frẽs ꝑpl's ẽ iudeoꝝ: q̃ ieſu intus

Myſtice docẽte non poſſũt itrare: qꝛ ſpũaliter eiꝰ ṽba itelligere negligũt: ſ turba gẽtilis ↄfluẽs iterna myſteria capit. Foris ſtãtes nec ipi agnoſcũtꝰ parentes. Quõ ꝗ agnoſcemur ſi foris ſtamus? Foris ſtãt cognati: cũ iudei ſpũalem ſenſũ nõ q̃rẽtes: i lrã ſe fixerũt ⁊ xp̄m potiꝰ ad carnalia docẽda cogũt exire q̃ ipſi ad diſcẽda ſpũalia ↄſentiãt intrare. Sꝫ ieſus eos nõ agnoſcit: qꝛ in carnalibꝰ eis nõ aſſenſit. Fratres dñi ſũt cõſobrini eiꝰ: filij marie matertere eiꝰ q̃ dꝛ marꝰ iacobi minoris: ⁊ ioſeph: ⁊ iude ⁊ ſimonis. b Dixit ãt ei. Inſidioſe vtrũ ſpũali opi carnẽ ꝑferat: ⁊ iõo ſe noſſe diſſimulat matrẽ ⁊ ꝓxios ꝑ cognationẽ. Sꝫ ꝑ ↄiunctionẽ ſpũs eẽ ſibi ꝓximos dicit. c Que ẽ ma. mea. Nõ recuſat obſeq̃a mr̄is: ſ ꝑfert miniſteria patrꝭ. Frẽs nõ ↄtẽnit: ſed opꝰ ſpũale ꝑfert cognatiõi: vt et nos

ſ.10.d carni ſpiritũ ꝑferamꝰ. Vñ q̃ amat pa.

A a. m. plꝰ ꝗ̃ m. nõ ẽ me dignꝰ. d Ecce mater. Hi ſũt mater mea: q̃ me i credẽtiũ cordibꝰ generãt. Hi ſũt frẽs q̃ faciunt opa p̄ris mei. Frater ⁊ ſoror credẽdo. Mater predicãdo. ¶ Ca. XIII

e IN illo die ⁊c. Per h̃ indicat h̃ geſtum ↄſequẽter: niſi forte dies ponatꝰ ꝓ tpe more ſcripture. Marcꝰ eundẽ tenet ordinẽ. Lucas in aliud tranſit: ſ nec repugnat huic. Nõ ſolũ facta ⁊ dicta dñi: ſꝫ ⁊ itinera ⁊ loca plena ſunt ſacramẽtis. Poſt ſermonẽ i domo: vbi demoniũ habere dictꝰ eſt: exit ad mare: ⁊ docet qꝛ relicta ꝑfida iudea: q̃ domꝰ dñi fuit: ad gẽtes tumidis amariſq3 fluctibꝰ ſimiles colligẽdas ꝑ apoſtolos tranſit: et externis interna contulit: ad que iudei nõ intrauerunt foris in littera fixi. ¶ Turba

(videlicet.)

ni huic peſſime. † Adhuc eo loquẽ- a†

(dum occupatus eſt officio p̄dicandi.)

a te ad turbas: ecce mater eiꝰ ⁊ fra-

(conſobrini more veteris ſcripture.)

tres ſtabãt foris: q̃rentes loq̃ ei.

b Dixit aũt ei q̃dã: Ecce mat̃ tua ⁊ frẽs tui foris ſtant q̃rẽtes te. At

c ipſe reſpõdẽs dicẽti ſibi ait: Que b

ẽ mater mea ⁊ q̃ ſũt frẽs mei? Et c

extẽdens manũ in diſcipulos ſu-

d os dixit: Ecce mater mea et frẽs mei. Quicũq3 eñi fecerit voluntem patris mei: qui in celis eſt:

(ꝓ vtroq3 ſexu.)

ipſe meus frater: ſoror et mater ẽ.

¶ Ca. XIII

e IN illo die e

(iudeoꝝ.)

exiens ieſus d̃ domo ſe- f

(gentium.)

debat ſecꝰ mare: † et congregate

(a ad p̄dicationẽ eius ꝑ apoſtolos factam.)

ſunt ad eum turbe multe: ita vt

Nico. de lyra

hoc loquẽdo q̃ſi de vno hoĩe dici ꝑ ſilitudinem: intelligatꝰ de toto ꝓplo iudaico: ptꝫ ꝑ h̃ qᵭ dicꝰ: Sic erit ⁊ generationi huic peſſime. a Adhuc eo lo. h̃ vltimo ponitꝰ ↄfutatio inſidiãtiũ ipſiꝰ infirmitati aſſũpte: i h̃ ꝙ ipſo p̄dicãte dixit ei q̃dã inſidiator ꝙ mater ſua ⁊ frẽs eiꝰ expectabãt euꝫ foris: vt ſi ꝓptꝰ h̃ dimitteret p̄dicationẽ: argueret ipſũ eẽ purũ hoĩeꝫ motũ ꝓptꝰ affectionẽ carnalẽ. Sciẽdũ tñ ꝙ h̃ dicũtꝰ frẽs cognati eiꝰ germani ſm̃ morẽ ſcripture: q̃ frequẽter noiat ↄſãguineos frẽs. Ieſus aũt illũ inſidiatorẽ ↄfutauit: oñdẽs ꝙ ſpũalis occupatio ẽ carnali affectiõi ꝑponẽda. dicẽs: b Que ẽ ma. ⁊c. q. d. ꝑdicatio nõ ẽ iterrũpẽda ſeu dimittẽda. c Et ex. ma. q̃ſi ad ↄteſtãdũ veritatẽ. d Ecce mr̄ mea ⁊c. q. d. intãtũ ẽ mihi aliqs ꝓpinquꝰ inq̃tũ ẽ ſpũalibꝰ actibꝰ intẽtꝰ: ⁊ patꝫ. ¶ Ca. XII

Moraliter.

b† In illo tpe abijt ieſus ꝑ ſata ⁊c. Per ſata põt itelligi gẽtiliũ doctrina i q̃ ſũt multe ſpice. i. dicta philoſophica habẽtia grana ṽitatꝭ palleis tñ vanitatꝭ ⁊ falſitatꝭ admixta. Igitꝰ diſcipuli cũ xp̄o ꝑ ſata trãſeũt qñ xp̄iane fidei çelo doctrinã philoſophicã ſtudẽdo diſcurrũt vt ibi reperiãt aliq̃ fidei xp̄i accõmoda: ⁊ eſurientes ſpicas vellicãt: qñ ṽitates ibi ↄtẽtas ab erroneis ⁊ friuolis ſeparãt ⁊ comedũt qñ i vẽtre memorie recõdũt ſm̃ illᵭ Augꝭ. de doctrina xp̄iana. Si i dictis infideliũ iueniantꝰ nr̄e fidei accõmoda nõ ſolũ nõ ſũt abhorrẽda. ſ etiã ab ipſis tãq̃ ab iniuſtꝭ poſſeſſoribꝰ accipiẽda: ⁊ i noſtrum vſũ vẽdicanda. Per phariſeos ãt factũ diſcipuloꝝ arguẽtes ſignificatꝰ aliq̃ doctores indiſcreto çelo qᵭ ignorãt reprobãtes: ſ ſaluator rationabiliꝰ excuſat: nã oẽ verũ a q̃cũq3 dicatꝰ a deo ẽ. m† Et cũ inde trãſiſſet. Seq̃tꝰ: Et ecce hõ manũ habẽs ari. ⁊c. ꝑ quẽ auarꝰ ſignificatꝰ cuiꝰ manꝰ ad opa pietatꝭ ⁊ largitatis iualida repitꝰ: ſ vt ſanetꝰ ꝑ xp̄m ei dꝛ: † Extẽde manũ tuã. qꝛ cum ex dei dono ad opa charitatꝭ extẽditꝰ tũc ſanatꝰ. o† Exeũtes ãt phariſei ↄſiliũ fa. ⁊c. ꝑ h̃ aũt ꝙ ieſus a ↄſilio malignãtiũ receſſit ⁊ ſequẽtibꝰ ſe bñ fecit: informauit p̄dicatorẽ vt fugiat obſtinatos

ſtinatos ⁊ foueat deuotos. l† Et p̄cepit eis ne ⁊c. ꝑ h̃ oñdẽs ꝙ p̄dicator nõ debet q̃rere humanã laudẽ neq3 cũ obſtinatꝭ cõtẽtiõeꝫ. iõ ſubditꝰ d̃ eo: q† Nõ ↄtẽdet neq3 cla. ⁊c. Tũc oblatus ẽ ei demoniũ hñs cecꝰ et mutꝰ. poſſeſſus a demone ꝑ pctm̃ mortale cecꝰ ẽ in his q̃ ad ſuã ꝑtinẽt ſalutẽ: ⁊ mutꝰ ad ꝓnũciãdũ laudẽ diuinã: ſ cũ curatꝰ a xp̄o videt ſibi ꝓficua ⁊ ꝓnũciat p̄conia diuina ꝑ phariſeos aũt beelçebub h̃ attribuẽtes: ſignificãtꝰ maledici bona i malũ ꝑuertẽtes. b† Omñe regnũ diuiſũ ↄ ſe deſo. tale regnuꝫ ẽ aĩa hoĩs mali: cuiꝰ ſenſualitas rebellat rõni ꝓptꝰ qᵭ d̃ talibꝰ dꝛ. viij. ethicoꝝ. cõtendit ipſorũ aĩa ⁊ h̃ trahit huc h̃ autẽ illuc quẽadmodũ diſcrepãtia. Et h̃ regnũ deſolatur qꝛ xp̄s q̃ rex ẽ pacis inde recedit et diabolꝰ igreditꝰ. c† Si aũt ego i ſpũ dei ejicio demonia ⁊c. demon i ſpũ dei ejicitꝰ qñ grãe donũ diuinitꝰ infunditꝰ: ⁊ tũc xp̄s qui dei regnum ẽ ingreditur. g† Aut quõ põt q̃s itrare domũ for. ⁊c. fortis iſte diabolus ẽ de q̃ dꝛ Iob. xlj. Nõ ẽ ptãs ſuꝑ terrã q̃ ei cõparetꝰ. Hũc alligabãt apli qñ ꝓhibebãt eum dare reſpõſa ꝓ ſe idoloꝝ cultori ⁊ tũc eiꝰ vaſa diripiebãtꝰ qñ idolatre ad fidẽ xp̄i ↄuertebãtꝰ. k† Qui nõ ẽ mecũ. ꝑ fidẽ formatã charitate. l† Contra me ẽ. qm̃ ẽ cũ diabolo aduerſario xp̄i. c† Aut facite arborem bo. ⁊c. Augꝰ. Hoc p̄ceptũ ſalubre ẽ cui obediẽtia neceſſaria ẽ. Qᵭ aũt dicit: d† Aut facite ar. ma. nõ ẽ p̄ceptuꝫ vt faciatis ſed monitio vt caueatis. h† Bonus hõ de bono theſauro ſuo ⁊c. Iſte theſaurus ẽ fides charitate formata de q̃ ꝓcedit opatio bona: malꝰ theſaurꝰ ẽ infidelitas aut volũtas mala: de q̃ ꝓcedit actio praua. † Om̃ oẽ ṽbũ ocioſum. Gregꝰ. Verbũ ocioſũ eſt qᵭ vtilitate rectitudinis aut rõne iuſte neceſſitatis caret. n Tũc reſponderũt ei q̃dã de ſcribis ⁊c. ꝑ iſtos q̃ q̃rebãt ſignũ de celo ſignificantꝰ curioſi theologi nitẽtes p̄ſumptuoſe intima diuinitatis ꝑſcrutari ⁊ ſic opprimuntꝰ a glĩa: qꝛ ꝑ h̃ aliq̃ labuntꝰ in erronea documẽta. ideo dꝛ eis: b† Generatio mala ⁊ adultera ⁊c. quia querũt ea q̃ nõ ſunt ſcibilia nec ad fidẽ vel mores vtilia. ⁊ iõo nõ dabitꝰ eis ſignũ niſi ſignũ ione ꝓphete quẽ deglutiuit cetꝰ ⁊ ſic deglutit eos diabolꝰ ⁊ deludit. b† Viri niniuite ⁊c. per niniuitas ſignificãtꝰ peccatores ad vocẽ p̄dicatoris pniaꝫ agẽtes: ⁊ ꝑ reginã auſtri ſimplices ſapiaꝫ xp̄i deuote q̃rentes quoꝝ ſalus ſm̃ ſniaꝫ ſaluatoris p̄ponitꝰ ſaluti eoꝝ q̃ ſunt multũ litterati de ſua tm̃ ſciẽtia p̄ſumẽtes. o† Cũ aũt imũdꝰ ſpiritus exierit ab hoĩe ⁊c. ꝑ iſtũ ſignificatꝰ peccator curatꝰ ꝑ dei bonitatẽ ſꝫ ꝓpter ingratitudinẽ ſuã ſequentẽ dimittitꝰ cadere i hypocriſis prauitatẽ ⁊ ſic fiũt nouiſſima hoĩs illiꝰ peiora prioribꝰ qꝛ ſicut dicit Hierõ. Simulata ſãctitas duplex eſt iniquitas. a† Adhuc eo loquẽte ad turbas ecce mr̄ eiꝰ ⁊c. ꝑ h̃ aũt ꝙ ſaluator a p̄dicatiõe nõ deſtitit ꝓpter aduẽtũ ſue matris ⁊ fratꝝ ſibi loqui volentiũ declarauit manifeſte ꝙ opꝰ dei p̄ponendũ ẽ negocijs familiariũ ꝑſonaꝝ. Per h̃ ãt ꝙ ſubdidit: † Quicunq3 fecerit voluntatẽ patris mei ⁊c. oſtendit ꝙ ꝓpinquitas charitatis p̄ponenda eſt ꝓpinquitati ↄſanguinitatis.

† Mar. 3. b Luc. 8. c

† Mar. [illegible] Luc. [illegible]

¶ Ca. XIII

e IN illo die. Poſtꝗ̃ deſcripta ẽ ꝓmulgatio euãgelij facta manifeſte. hic ↄñr ponitꝰ ꝓmulgatio legis euãgelice facta parabolice. ⁊ diuiditꝰ i duas partes: qꝛ p̄mo ponitꝰ parabolica ꝓmulgatio. ſcõo ponitꝰ huius ꝓmulgationis ꝑ miracula cõfirmatio. ca. ſequẽti. In illo tpe. Prima in duas: qꝛ p̄mo ponitꝰ xp̄i p̄dicantis multiplex documentũ. ſcõo ꝓpli audiẽtis impedimẽtũ. ibi: Et factũ eſt cũ ↄſũmaſſet. Prima in duas. qꝛ p̄mo p̄ponitꝰ q̃daꝫ p̄fatio. ſcõo ſubiungitꝰ euangelij parabolica ꝓmulgatio. ibi: Ecce exijt. In prima pte deſcribitꝰ ꝓmulgationis tẽpus locus ⁊ modus. Tempus: cũ dꝛ: In illo die: qꝛ ſm̃ ꝙ dicit Augꝰ ibi accipitꝰ dies ꝓ tpe ſm̃ modũ loquendi ſcripture: ⁊ eſt ſenſus: In illo die: id ẽ paucis iterpoſitis inter illa que narrantꝰ in fine precedẽtꝭ ca. ⁊ illa q̃ ſubſequuntꝰ in p̄ſenti ca. Locus aũt notatꝰ cum dicitꝰ. f Exiens ieſus de domo ⁊c. qꝛ domus in q̃ erat chriſtꝰ cuꝫ diſcipulis ſuis non poterat capere multitudinẽ q̃ venerat ad audiẽdũ eiꝰ doctrinã: exijt ad loca ſpacioſa iuxta mare. Modus aũt tãgitꝰ

a Turba ſtabat in li. Hi ſunt q̃ nup audire venerũt: qui ⁊ a fluctibus maris ſecreti ſũt: necdũ celeſtib⁹ myſterijs q̃ deſiderant imbuti cum chriſto aſcendunt.
b Locutus ẽ mul. q꞉ turba non vni⁹ ẽ ſentẽtie: ſ꞉ diuerſarũ voluntatũ: loq̃tur eis multis parabolis: vt iuxta varias voluptates diuerſas recipiant diſciplinas.
c Qui ſeminat. Ipſe chriſtus q̃ verbum veritatis q̄d apud patrẽ vidit: hominib⁹ ꝑ ſe vel ꝑ ſuos ſeminauit. Qui diſcipulis ſacramẽta loq̃batur: exijt ſeminare dei verbum in turbas.
d Secus viã. Via eſt mens malarũ cogitationũ ſedulo meatu trita et areſacta. Ubi dupliciter perit ſemẽ: q꞉ ⁊ trãſitu cogitationũ cõ-
Luc.8.a culcat̃: vt Lucas ait: et a volucrib⁹ rapit̃. Demões dicũt̃ volucres: ſeu q꞉ celeſtis ſpecialiſq꞉ nature: ſeu q꞉ ꝑ aera volitant.
e Et vene. Scd̃z
Luc.8.a Lucam ab hoib⁹ ꝯculcatũ eſt: quia praua perſuaſione impiorũ ſublatuz eſt.
f Et comederũt. Quia a mẽtibus hominum illud ſurripuerunt.
g In petro. Petroſa cito querunt germinare: ſed nõ figit̃ radix: q꞉ nõ eſt alta terra. id ẽ quia parum ineſt deſiderij ſalutar̃. In hac expoſitiõe domini diſcimus: quia res non ſemper in eadem ſignificatione ponunt̃. Nam petra hic ꝓ duricia: terra ꝓ leuitate mentis: ſol pro feruore pſecu-
Dan.12.f tionis. Cum ſol alibi in bono: Fulgebũt iuſti ſicut ſol. ⁊ petra in fundamento pro fortitudine fidei: ⁊ terra ꝓ terrenis cogitationibus.
h Altitudinẽ terre. Altitudo terre eſt probitas animi diſciplinis celeſtibus eruditi: ⁊ in tentationib⁹ probati.
i Sexageſimuz. Quia in numero ſenario mũdi ornatus expletus eſt: ꝑ hunc bona operatio ſignat̃.
k Qui habet aures au ⁊c̃. Quotiẽs hec ammo-
Luc.8.b nitio in euangelio vel in apocalypſi Io-
Apo.1.b hãnis ĩterponitur: myſticum q̄d dicitur inſinuatur.
l Et accedẽtes. Quomodo accedunt diſcipuli cũ dñs in naui ſederet? Sed forte intelligẽduz ꝙ dudum cũ ipſo nauẽ ꝯdeſcenderint: ⁊ ibi ſtantes

querũt

a ſ eccleſiã in medio nõ credẽtiũ: ⁊ contradicẽtiũ edificãdam: quã gratia ſua illuſtrat: ⁊ in qua manſionem ſibi conſecrat.

naũiculã aſcẽdens ſederet: et oĩs a
ſ in ſolitudine fidei: nondũ tñ ꝑ gratiã baptiſmi
a b turba ſtabit ĩ litore: ⁊ locutus eſt b
receptí. a ſ non oĩa: q̃dã eni aperte: vt ꝑ ea ad obſcura ꝓuocentur. b ſ ſimilitudinib⁹.
c ſ de ſinu patris in mũdum: vel de domo iudeorum pre aſſumpta ad gentes.
mũlta in parãbolis dicẽs: † Eccẽ c†
c exijt q̃ ſemiat ſemiare ſemen ſuũ.
ſ ſemina.
Et dũ ſemiat: quedam ceciderũt d e
ſ hi ſunt q̃ nec predicatiõe cõpũgũt̃: nec bñ agere incipiunt. ſ rapuerunt.
d e ſecus viaz: ⁊ venerunt volucres f
f celi: ⁊ comederunt ea. Alia autez g h
ſ in duriciam ꝑterue mentis.
g ceciderunt in petroſa vbi nõ ha-
a ſ lenitatẽ aĩe obediẽtis: ⁊ ꝓbare. b ſ q꞉ dulcedine tñ audiri verbi: ⁊ ꝓmiſſionis ad horam delectantur: ſed radicem non figunt.
bebãt terrã multam ẽt continuo
exorta ſunt: quia non habebant
ſ feruore pſecutionis.
h altitudinẽ terre. Sole autem or- i
a ſ ꝑ ĩpatientiã q꞉ verbũ nõ firmiter heſerat mẽti.
to eſtuauẽrũt: et q꞉ non habebãt
ſ virorem fidei ꝑdiderunt.
radicem aruerunt. Alia autem ce- k
a ſ ĩ corda diuitiaꝝ ambitiõe ſollicita. b ſ multiplicate ſũt diuitie. a ſ occupauerũt mentẽ vt fructus ſpũalis in ea ꝓficere non poſſit.
ciderunt in ſpinãs ⁊ creuerũt ſpi-
ne: et ſuffocauerunt ea. Alia aũt l
ſ fidelem ⁊ deuotam conſcientiã.
ceciderunt in terrã bonam: et da- m
a ſ cũ oĩa eternitatis intẽtiõe nos facere docet.
bãt fructuz: ãliud centeſimuz: ali-
ſ cũ ꝑfectionez bone operationis docet. ſ hec duo ad actiuã. ſ cũ fidẽ ſancte trinitatis inſinuat.
i ud ſexageſimuz: aliud triceſimũ.
a ſ q꞉ hoc myſticũ eſt. ſ interiores ſenſus audiẽdi: obediendi faciendiq꞉.
k † Qui habet aures audiẽdi audi- n
l at. Et accedẽtes diſcipuli dixerũt o
ſ per enigmata.
ei: Quare ĩ parabolis loq̃ris eis? p

aũt tangit in duob⁹. primo in hoc ꝙ
a Aſcẽdens ſederet. vt ſic auditores eẽnt ante faciẽ ſuã: vt poſſent magis attente audire. ſcd̃a in hoc q̄d dicit:
b Et locutus ẽ multa in parabolis. nõ dicit oĩa: q꞉ ſi oĩa loqueret̃ ĩ parabolis multitudo receſſiſſet vacua ſine vtilitate: ⁊ ideo aliqua parabolice loquebat̃ ea. ſ. que erant ſecreta ⁊ nõ debebãt ſciri a turba: ſed ſolũ a diſcipulis: vt videbit̃ infra eodẽ ca. alia aũt loquebat̃ manifeſte ita ꝙ turba poterat capere.
c Ecce exijt. Hic ponit̃ decurſus eccľie a ꝑdicatione xp̄i vſq꞉ ad finẽ mundi in ſeptẽ parabolis ſibi ſuccedẽtib⁹. et diuidit̃ in duas ptes. q꞉ ꝑmo decurſus eccľie ĩ iſtis parabolis deſcribit̃. ⁊ ſcd̃o intentio ꝑncipalis ꝯcluditur. ibi: Intellexiſtis hec oĩa. Prima diuidit̃ in ſeptẽ partes ſcd̃m ſeptem parabolas. ſcd̃a incipit. ibi: Aliã parabolã. tertia ibi: Aliam parabolã. quarta ibi: Aliam parabolã locut⁹ eſt. quinta ibi: Simile eſt regnum celorũ. ſexta ibi: Iteruz ſimile eſt regnum celorũ homini negociatori. ſeptima ibi: Iterum ſimile eſt regnũ celorũ. Prima diuidit̃ in duas: quia ꝑmo parabola ponitur. ⁊ ſcd̃o eius ĩtellectus queri- Luc.8.a
tur. ibi: Et accedentes diſcipuli. Parabola ergo prima ẽ de ſemine ꝓiecto in terrã: cuius quarta pars tñ fecit fructum: ⁊ in h̃ denotat̃ ꝑdicatio xp̄i qui ꝑdicauit iudeis indifferenter bonis ⁊ malis ⁊ pauci comparatiue ad ei⁹ predicationẽ crediderunt. ꝓ maiori aũt parte in infidelitate remanſerũt: ⁊ h̃ eſt q̄d dicitur: Ecce exijt xp̄s. ſ. ſcd̃m humanitatẽ qui de vtero matris exijt in mundũ ad docenduz: vel de loco arto vt de domo ad locum ſpacioſũ: vt viſũ ẽ. ſcd̃m tamẽ diuinitatẽ non potuit exire: nec de loco ad locuz ꝓgredi: quia ſic ẽ vbiq꞉.
d Et dum ſemiat. i. doctrinã indifferenter ſpargit. comparat̃ autez eius doctrina ſemini: quia ſicut ſemen in terram bonam proiectum reſurgit multiplicatum. ſic verbum diuinũ ĩ corde deuoto receptũ facit multitudinem bonorum operum.
e Quedam ceciderunt ſecus viam. i. ſuper corda expoſita tentationib⁹ demonũ: ⁊ per cõſequens contrita ⁊ cõculcata ab eis per malum conſenſum ⁊ factum.
f Et venerunt volucres: id eſt demones ꝑ peccatũ ſuperbie alta petẽtes. Unde de diabolo ſcribit̃ Iob. xlj. Ipſe eſt rex ſuꝑ omnes filios ſuperbie. Peccata enim carnalia non poſſunt in demonib⁹ eſſe.
g Et comederunt. i. fructum impediuerunt.
h Alia ãt ceciderũt ĩ petroſa. i. ſuꝑ corda humore fidei ⁊ deuotionis carentia.
i Sole autẽ orto eſtuauerunt. quia adueniente tribulatione ⁊ ꝑſecutione tales pri⁹ verbum receptum reijciunt.
k Alia autem ceciderunt ĩ ſpinas. i. in corda ſollicitudinibus diuitiarũ lacerata: ⁊ ideo ſollicitudo talis impediuit fructum predicationis: vt enĩ apparet ex decurſu vtriuſq꞉ teſtamẽti: iudei fuerunt ſemꝑ auari: ⁊ oĩno vitio cupiditatis fuerant excecati: ⁊ ſemper elongati ab agnitione veritatis. Ex ꝑdictis ptz ꝙ ꝑdica- B
tor verbi diuini nõ debet ceſſare a predicatione: ſ꞉ videat paucos ꝓficere: q꞉ tres hui⁹ ſeminis ptes dicunt̃ h̃ infructuoſe. quarta aũt pars tñ fructũ facere: ⁊ tñ intelligitur ad lr̃am de ꝑdicatione xp̄i qui eſt exemplũ omniũ ꝑdicatorum: ⁊ ideo ſ꞉ auditores non ꝓficiant: ꝑdicator tamen faciens q̄d in ſe eſt non perdit meritum ſuũ.
l Alia autem ceciderũt in terrã bonã. i. in cor fidele ⁊ deuotum.
m Et dabãt fructũ. aliud centeſimũ ⁊c̃. In hoc tangunt̃ tres gradus qui poſſunt ſignari in qualibet xtute. verbi gratia. In virtute caſtitatis. primus gradus eſt caſtitas cõiugalis ꝑ quem gradũ vitat̃ illicitus concubit⁹: licito tñ cõcubitu retento in matrimoniali actu. ſcd̃s gradus ẽ caſtitas vidualis: ꝑ quẽ euitat̃ de cetero oĩs cõcubit⁹: vt anim⁹ poſſit de cetero liberi⁹ deo ſeruire: ſ꞉ poſſit licite matrimoniũ ꝯtrahere. tertius eſt caſtitas virginalis q̃ eſt ſuperior iſtis: ꝑ quem omnis cõcubitus ſimpliciter euitat̃ vt mens ipſa tanq̃ ſponſo ſuo ſoli deo per amorem copulet̃: ſcd̃m ꝙ dicit̃. j. Cor̃. vij. Uirgo cogitat que domini ſunt: vt ſit ſancta corꝑe et ſpiritu. q̃ autez nupta eſt cogitat que ſunt mundi: quõ placeat viro. Siliter in xtute fortitudinis poſſunt tres grad⁹ aſſignari. prim⁹ gradus quãdo ꝓpter bonũ xtutis ſuſtinet ꝯſtanter detrimentum in exterioribus bonis: vt in poſſeſſionib⁹ et in diuitijs ⁊ hmõi. ſecũdus quãdo ſuſtinet detrimentum etiã ꝓprij corporis: vt flagellationis ⁊ hmõi. tertius aũt gradus eſt qñ ꝓpter virtutẽ ꝯtemnit etiã totã vitã ꝑ martyriũ. Sequit̃:
n Qui habet aures audiendi ⁊c̃. ſcd̃m Hiero. vbicũq꞉ ponit̃ hoc verbũ deſignat̃ myſtic⁹ intellectus: q꞉ ſub verbis parabolicis ali⁹ ſenſus ẽ ꝑ intellectũ req̃rẽdus.
o Et accedentes diſcipuli. Hic ꝯñter querit̃ hui⁹ parabole intellectus. ⁊ primo q̃rit̃. ſcd̃o intellect⁹ aperit̃. ibi: Ergo audite. Primo ǧ dicit̃ ſic: Et accedẽtes ⁊c̃. q꞉ apľi ꝑcipiebãt xp̄m myſtice loq꞉: ⁊ ideo queſierunt intellectũ. Aduertendũ tñ ꝙ non queſierunt tũc cum eſſet ĩ actu predicandi: ſed poſtea quãdo fuit in domo ſine turba: ſcd̃m ꝙ habet̃ Marci. iiij. Et cum eſſet ſingularis iterrogauerũt ⁊c̃.
p Quare in parabolis loqueris eis. volentes ſcire intellectũ cõuenienter petierunt ab eo quare locutus fuerat turbis ſic

Ǥ querunt. a Vobis datū eſt. Nota non ſolum verba domini: ſed ⁊ facta parabolas eſſe: id ē ſigna myſticarum rerū que nō intelligebāt multi: qui foris ſunt. b Qui enim habet. Id ē apoſtolis habentibus fidē ſi quid minus virtutum habent: conceditur. Iudeis q̄ non credunt in filiū dei etiā ſi quid boni per naturam habent tollitur. Nam nihil poſſunt ſapienter intelligere: q̄ caput non habent ſapientie. c Auferetur ab eo. Nulla vere ſapientie dulcedine gaudebit. d Ideo in para. Dicit̄ ꝙ ideo excecati ſunt ⁊ ſentētie domini per parabolas eis occultate ſūt vt poſt ſalubri⁹ conuerterent̄. Nam quia obſcure dicta non intellexerūt. ido nō crediderūt in eum: ⁊ ſic crucifixerūt: ⁊ ſic poſt reſurrectiōez miraculis territi: maioris criminis reatu compuncti ſunt. Unde accepta indulgētia: amplioꝛ flagrāt dilectione. Sed iohannes hunc locū ita dicit:
Joh.12.f Propterea nō poterāt credere: q꞉ iterū dixit Eſaias: Exce-
Eſa.6.c cauit oculos eorū vt nō videant. Ubi aperte dic̄: Nō ideo factam excecationem vt ea cōmoniti ⁊ dolentes ſe non itelligere: cōuerterentur aliquando: non enim hoc poſſent niſi crederēt: Sed potius ideo excecati vt non crederent quod alijs peccatis meruerunt. e Uidentes nō vidēt. Sicut auarus multas habet opes ⁊ nullas: q꞉ inutiles ſunt ei. f Auditu audiet̄ ⁊c̄. Hec de turbis prophetata ſunt: q̄ ſtāt in litoꝛe: et dn̄i non merentur audire ſermonē. g Oculos ſuos. Id eſt ipi ſibi cauſa fuerunt: vt deus eis oculos clauderet. Alius eni euāgeliſta di-
Joh.12.f cit: Excecauit oculos eorum. Sed vtrū vt nūq̄ videāt: an ideo ne vel ſic aliq̄n videant: cecitate ſua ſibi diſplicētes: ⁊ ex hoc humiliati vt pie querant deum. Mens eſt ocul⁹: quia naturali vigoꝛe ad intelligendum aliquid dirigit̄. Auris: quia alio docente diſcit. h Ne quādo: Id eſt ideo: q꞉ oculos ⁊ aures aperire noluerunt: nō meruerunt aliq̄n conuerti: quod tn̄ miſericoꝛditer factum eſt eis. i Beati oculi. Vere beati: quia h̄ etiam p̄ſentialiter videre ⁊ audire me-
C ruerunt: qd̄ null⁹ prioꝛū quātiuis meriti meruit: Cuius multū deſiderauerit. k Et iuſti
Luc.10.d cupi. Lucas iuſtos reges dicit: q꞉ mot⁹ ſuos bene regunt. l Uos ḡ au. ⁊c̄. Primā parabolā exponit vt idem attēdāt i ceteris. Exponit nō ſm ſingula verba ſed ſūmā ſentētie.

Auguſtin⁹ ſuper geneſim ad litteram libro octauo. Proinde ꝙ narrauit euangeliſta: (etiā factuz eſt) dominū: ſcilicet talia fuiſſe locutum. Ipius autem domini narratio parabola fuit: de q̄ nūq̄ exigitur: vt etiaz ad litteram facta monſtrentur: que ſermone proferūt̄.
Geñ.35.b Chriſtus eſt lapis vnctus a iacob: ⁊ lapis reprobatus
Ps.117. ab edificantibus: qui factus eſt in caput anguli. Sed

Ǥ illō etiā

Qui reſpondens ait illis †Quia a
a ſ ſolis et vr̄is ſequacib⁹ q̄ ad me introeūt: non his qui foris ſunt. b ſ abdita ſcripturarū.
a vob datū ē noſſe myſteriū regni
ſ q̄ clauſis ſenſibus nō curāt intrare.
celoꝝ: illis autem non eſt datuz. b
ſ vos ꝓ verbo intēdite: q꞉ q̄ habet verbi amoꝛē dabit̄ ei ſenſus intelligendi.
b †Qui eniz habet dabitur ei ⁊ ab c d
ſ intelligentia. a ſ amoꝛē verbi eterni.
undabit: qui autem nōn habet: e
ſ vel naturali ingenio: vel ſtudio litterarum.
c et quod habet auferetur ab eo. f
ſ nūc reddit cauſā aplis: q̄re turbe loq̄t̄ i ꝑabolis
d Ideo in parabolis loquoꝛ eis: g
a ſ videre ſe preſumentes ingenio ſuo.
b ſ priuantur ſpūali intellectu. h
e quia vidēntes non vidēnt: et au i k
ſ foris. ſ intus.
dientes non audiunt neq̄ intelli l m
ſ expoſitiōez lr̄e ⁊ ſi exponat̄ eis. ſ alr̄: ⁊ adim-
gunt: vt adimpleat̄ in eis ꝓphia n
pletur. ſ exterioꝛi.
f eſaie dicēt̄ †Auditu audiet̄ ⁊ nō o p
ſ oculo coꝛporis.
intelligetis: ⁊ vidētes videbitis q
ſ oculo mētis. ſ abūdātia malicie.
⁊ nō videbitis. †Incraſſatū ē eni r s
ſ iudeoꝝ. ſ vl̄ ei⁹. a ſ quia ingrate ſuſceperūt verba dei.
coꝛ ꝑpl̄i hui⁹: ⁊ aurib⁹ grāuiter au t
a ſ intuitum mentis ꝑ inuidiam auerterunt.
g dierūt: ⁊ oculōs ſuos clauſerunt: v
ſ non ad hoꝛam: ſed cum tante mentis impenitudine vt nunq̄ conuertantur ad fidem.
h ne q̄n oculis videāt et aurib⁹ au-
ſ ad penitentiā.
diāt ⁊ coꝛde itelligāt: ⁊ ↄuertāt̄ ⁊
a ſ reddā inocētes. b ſ nō ſcribaꝝ. c ſ interioꝛes
i ſānē eos †Ueſtri autē beati ocūli x
ſ ꝑ fidē qd̄ viſuri ſunt quandoq̄ per ſpeciem.
ſ interioꝛes. ſ obediūt.
q꞉ vidēt: et aures vr̄e q꞉ audiūt. y
Amen quippe dico vobis: quia z a
k multi prophete et iuſti cupierūt
ſ in preſentia.
videre que videt̄ et nō viderūt:
ſ niſi a lōge ꝑ aliq̄s ſpecies viſionū: vos aūt in p̄ſentia cōueſcentes: ⁊ q̄ vultis interrogantes.
et audire que auditis: et non au-
a ſ q꞉ vobis datū eſt noſſe myſterium regni dei.
l dierunt. Uōs ergo audite para- b
bolam ſeminantis. Omnis qui c
a ſ per qd̄ ꝓmittit̄ regnū. b ſ id ē ad actū nō perducit. ſ nulla fide nullaq̄ ſaltem occaſiōe vtilitatis capit.
audit vērbum regni: ⁊ nōn intel- d

parabolice: vt oſtenderent ſe nō de ipis ſoluz: ſed etiam de alijs ſollicitos eſſe. a Qui reſpōdens ait ⁊c̄. apl̄i eni erant quaſi fundatores eccl̄ie poſt chriſtū. Unde Apoc. xxi. dicit̄ ꝙ murus ciuitatis habebat fundamenta. xij. ⁊ in ipis. xij. nomina aploꝝ ⁊ agni ſcripta: et ideo ad ipos pertinebat ſcire ſecreta eccl̄ie de q̄bus erat proceſſus eccl̄ie a predicatione chriſti vſq̄ ad finem mundi: q꞉ iſta erant futura in diuina diſpoſitione preoꝛdina- †
ta: ⁊ iſtud vocat̄ hic myſteriū regni celoꝛuz.i. Mar.4.b
ſecretum eccleſie militātis. b Illis aūt nō Luc.8.b
eſt datum.i. vulgarib⁹ turbis: vel etiaz phariſeis incredulis non eſt ↄceſſuz iſta intelligere. ⁊ ꝓpter hoc loquebatur eis talia parabolice. vnde ſequitur: c Qui eni habet dabit̄ ei. q꞉ habentibus deuotionē ⁊ fidem vt chriſti diſcipulis datus eſt intellectus veteris ſacre ſcri- †
pture: vt habet̄ Luc. vlt⁹. Aperuit illis ſenſū Luc.8.c
vt intelligerēt ſcripturas. d Et abūdabit. Mar.4.c
quia ex abundāti reuelat⁹ eſt eis ꝓceſſus eccleſie: vt videbit̄. e Qui aūt non habet fidē. ſcz ⁊ deuotionem ad chriſti doctrinā. f Et qd̄ habet auferet̄ ab eo. quia intellect⁹ ſcripture veteris teſtamenti quem habebant ablatus eſt ab eis ꝓpter eorum incredulitatē: ⁊ datus eſt gentilibus: ꝓpter eoꝝ fidem ⁊ deuotiōez. Sequit̄: g Ideo i parabolis loquoꝛ eis.i. velate ⁊ myſtice. h Quia videntes chriſti. ſcz opera ⁊ miracula. i Non vident.i. non intelligunt ea diuinitus facta: quia virtuti demonū attribuebant talia: vt viſum eſt ſupra. k Et audientes. chriſti ſcz doctrinam ſanctā ⁊ bonā: et doctrine moyſi et ꝓphetarum conſonam et ipius ꝑfectiuam: vt ſupra viſum eſt. † Eſa.6.c
l Non audiūt. aſſentiendo. m Neq̄ itel- Mar.4.b
ligunt. intellectuz eius ſpiritualē qui principa- Luc.8.b
lioꝛ eſt capiendo. n Ut adimpleatur. li vt tenetur ibi conſecutiue. ex hoc enim facto im- †
pleta eſt ꝓphetia Eſa. vj. lz verba ſint aliquā- Joh.12.f
tulum alterata in tranſlatione Hieronymi. Act.28.f
o Auditu audietis. ſcilicet coꝛpoꝛaliter. p Et non intelligetis. ſcilicet ſpiritualiter. q Et vidētes videbitis. chriſtum ſcz miracula et opera diuina facientem. r Et nō videbitis. eius ſcz diuinitatem. s Incraſſatuz ē enim coꝛ. Locutio eſt metaphoꝛica. ſicut eni craſſitudo circa coꝛ cōgregata ſuffocat ⁊ extinguit vitam coꝛpoꝛalem: ſic malicia iudeoꝝ extinxit in eis vitam ſpiritualem. vnde ſequit̄: t Et auribus grauiter audierūt. quia doctrinam chriſti ſanctam ⁊ apoſtoloꝝ audire nō po-
tuerūt: ſicut patet ex decurſu euāgelij et actuū † Lu.10.d
apoſtoloꝝ. v Et oculos ſuos clauſerūt. facta chriſti euidentia peruertēdo ⁊ eius miracula virtuti demonis attribuendo: ⁊ ex hoc ſecuta eſt eoꝝ excecatio ⁊ induratio: quia ſuis culpis exigentibus ſunt derelicti a deo. x Ueſtri autē. Oſtenſa excecatione iudeoꝝ ex eoꝝ incredulitate ſecuta: hic cōſequēter oſtendit illuminationē aploꝝ ꝓpter eoꝝ fidem ⁊ deuotionē eis diuinit⁹ datā. dicēs: Ueſtri autē oculi beati quia vident: nō ſolū facta exterioꝛa cōſpiciendo: ſed virtutum diuinitatis latentē intelligendo. y Et aures veſtre quia audiūt. non ſolum audiendo exterius: ſed etiaz per fidem aſſentiendo interius. z Amen: id ē fideliter. a Quia multi ꝓphete ⁊c̄. dicit multi: non omnes: quia aliqui viderunt: ſicut de abraā dicit̄ Joh. viij. Abraam pater veſter exultauit vt videret diem meuz: vidit ⁊ gauiſus eſt. Aliter: Multi: id ē omnes: q꞉ lz antiq̄ patres ⁊ ꝓphete aliqui viderunt chriſtum per fidem a longe proſpiciendo: nō tamē viderūt ipm p̄ſentem inter eos conuerſando ⁊ docendo: ſicut viderunt apoſtoli. ⁊ ideo dicuntur beati: quia in eis fuit completū quod antiq̄s patribus fuerat ꝓmiſſum. b Uos ergo. Oſtēſo ꝙ apoſtoli debebāt ſcire ſecreta eccleſie. hic ↄſequenter eis aperit intellectū parabole dicēs: c Oīs q̄ audit verbum regni: id eſt euāgelij quod introducit ad celeſte regnū. d Et nō itelligit. q꞉ nō radicatur intra mētē tentationibus demonū peruiam: ⁊ hec eſt ꝑs ſeminis q̄ cadit iuxta viā: vt ſupra dictā eſt

Ꝟ illud etiā in reb⁹ geſtis factū ē. Hoc
autē tm̄ in figuris p̄dictū. Illud ꝗp-
pe ſcripſit narrator rerum preterita-
rum: hoc prenūciator tantūmodo fu
turorū. a Super petroſa. Super
petraꝫ ⁊ ī ſpinis ſemināt qui bn̄ ac-
cipiunt: ſed vel aduerſa terrendo vl'
ꝓſpera blandiēdo retardant eos ne
ꝑficiant. Diuitijs īugitur ſollicitu
do cuſtodie q̄ affligit: et voluptas q̄
effluere facit. b Aliud q̄dē cēte.
Tres differentie ſūt in bona terra ſi
cut fuere ī mala. Triginta eni refert
ad nuptias. Sexaginta ad viduas.
Centū q̄ numer⁹ iam ē in dextera ad
v̓ginitatē. Vel centū qꝺ trāſfert ad
dexterā ſignificat eternā beatitudi-
nē. Siq̄dem triginta: ⁊ ſexaginta cō
tinent in leua: ꝫ centū ꝯtinent in de
xtera. Quis enim magna ſit fides q̄
cognitioneꝫ dei reuelat: magna opa
q̄bus fides ne ſit ocioſa cōſūmat: tn̄
ambo in hac vita ſunt neceſſaria: pre
miū v̓o fidei ⁊ opatiōis ī futuro ſpe-
ratur. Vel bona terra fert fructū cē-
teſimū martyrum ꝓpter ſanctitateꝫ
vite vel ꝯtemptū mort̄. Sexaginta
virginū ꝓpter ocium interius q: nō
impugnāt ꝯtra cōſuetudinē carnis.
Solēt eni ꝯcedi ocium ſexagenarijs
poſt miliciā. Triceſimū cōiugatoꝝ:
q: hec eſt etas preliantiū: ⁊ his ē ma
ior cōflictus ne libidine ſuperent.
c Aliā parabolā. Quaſi diues pa-
terfamilias iuitatos diuerſis reficit
cibis: vt vnuſquiſq; ſm naturā ſto-
machi ſui varia alimenta ſuſciperet.
Vn̄ ⁊ dixit aliā parabolā ⁊ non alte
rā: vt plures ſequi intelligātur. Hec
parabola ꝓponitur: dimiſſis turbis
domi rogantibus diſcipulis exponi
tur. Et docet hic bonā voluntatē: et
cautelā: ⁊ patientiā: et diſcretioneꝫ:
⁊ longanimitatem: et iuſticiam.
d Homines. Qui alijs ad tutelam
⁊ cuſtodiam deputati ſunt prelati in
eccleſia. Vel cum dormitionem mor-
tis accipient apoſtoli. e Cū autē
creuiſſet. Quia cum ſpiritualis eſſe
ceperit. tūc iudicat oia: ⁊ tunc ei ap-
parent errores. Sed donec mature-
ſcat qui herba eſt: poteſt euꝫ mouere
q̄re ſub nomie chriſti multe ſūt here
ſes. Unde dicit: Nonne bonū ſemen
ſeminaſti. f Vis imus ⁊c̄. Cū ſpi
ritualis homo audit hoc eē a diabo-
lo qui nihil valet contra voluntateꝫ
dei: poteſt ei voluntas ſuboriri vt ta
les auferat de mundo ſi facultatē ha
beat. Sed cōſulit iuſticiam dei an fa
cere debeat: ⁊ an deus velit eſſe hoc
officium hominū. Sed veritas reſpō
det nō noſſe hominē in hac vita qua
lis futurus ſit: qui modo errat: ⁊ q̄d
bonis ꝯferat ei⁹ error: ⁊ ideo eos nō
eſſe tollēdos: ne forte īterficiant qui
forte futuri ſunt: vel ne bonis obſit:
q̄b⁹ ꝓſūt ⁊c̄. Tūc v̓o oportune fieri:
cū iam nō eſt cōmutande vite tēpus
et ꝓficiendi alijs: ⁊ tūc nō ab hoib⁹
ſed ab angelis dicit fieri. g Et ait
non ⁊c̄. Ecce patientia. Non eni au-
dito dolore exarſit in irā ne mox vl-
ciſci voluit: ita ⁊ nos leſi patiēter fe-
ramus. h Ne forte. Hic datur lo
cus penitentie: ⁊ monemur non cito
amputare: q: q̄ errat hodie cras for-
te defendet veritatē. Si ergo modo
Cancelleret

diabolus.
ligit: venit malus et rapit quod a
ſeminatum eſt in corde eius: hic
vbi meat⁹ cogitationū v̓bū abolet nec q̄c̄q̄ bo-
eſt qui ſecus viaꝫ ſeminatus eſt.
ni incipit. a in duriciā ꝓterue mentis.
a Qui aūt ſuper petroſa ſeminat⁹ b
ad tempus.
eſt: hic eſt qui verbum audit et c
q: ⁊ vtilitatē ꝓbāt: ⁊ deſideriū guſtāt.
cōtinuo cū gaudio accipit illud.
cepit: ſed nō pſeuerauerit. charitatē.
Non habet autē in ſe radicem: d
ſed eſt temporalis. Facta autem e
in loco ſuo. de loco ad locum.
tribulatione ⁊ perſecutiōe ꝓpter
fidei. diſtat eni iter hūc: ⁊ eū q̄ mult̄ penis
cōpellit xp̄m negare. trāqllitatē mētis ꝑdit.
verbum ꝯtinuo ſcādaliçat. Qui f g
autē ſeminatus eſt in ſpinis: hic
eſt qui verbum dei audit: ⁊ ſolli-
ſpes acq̄rēdi: timor perdēdi. q: ꝓmittūt qꝺ
nō dant voluptatē ⁊ iocūditatē. q: dū bonum
deſideriū ad cor intrare nō ſinit quaſi additum vi
talis flatus claudit.
citudo iſtius ſeculi: ⁊ fallacia di-
uitiarum ſuffocat verbum: ⁊ ſine
fructu efficitur. Qui v̓o in terraꝫ h
fidelem ⁊ deuotam conſcientiam.
bonam ſeminatus eſt: hic eſt qui
foris. intus edificat.
audit verbum et intelligit et fru- i k
boni opis pducit ad maturitatem.
b ctū affert: ⁊ facit aliud q̄dē cēteſi- l †
mū: aliud aūt ſexageſimū: aliud
c v̓o triceſimū. † Aliā parabolaꝫ ꝓ m †
ſedens in naui.
poſuit illis dicēs: Simile factū ē re- n
a eccleſia. b bonum nō ſeminat niſi bonus q̄
ſemē bone volūtat̄ ad bona opa ſtudet ꝓducere.
gnū celorum homini qui ſemi- o
mundo.
nauit bonum ſemen in agro ſuo.
cautelā āmouet. .i. inertia ⁊ īcuria torperēt
d † Cum aūt dormirent homines: p †
diabol⁹. p̄cedente noīe xp̄i.
venit inimicus eius: ⁊ ſuperſemi
que non de ſemine triplici: palee v̓o ſunt hi qui
et ſi non vita fide ſūt de eccleſia hereticos permi-
ſcuit electis.
nauit çiçania in medio tritici: et
.i. latuit ⁊ occultiſſim⁹ fact⁹ ē. proficeret.
e abijt. Cum auteꝫ creuiſſet herba q
et bone ſpei opa mōſtraret. manifeſtaue-
rūt ſe hereticoꝝ dogmata.
⁊ fructū feciſſet: tūc apparuerūt ⁊
cuſtodes meſſis.
çiçania. Accedentes aūt ſerui pa r
triſfamilias dixerūt ei: Dn̄e nōne
bonū ſemē ſeminaſti ī agro tuo?
Vn̄ ꝰ habet çiçania? Et ait illis:
Inimic⁹ homo h̓ fecit. Serui aūt s t
de officio. vt excōmunicem⁹ eos.
f dixerunt ei: † Vis imus et colligi v
ecce diſcretio.
g h mus ea? Et ait: nō. Ne forte col- x
ſic nec tu reddas vicē malis: vt ſcandalizes bo
nos: ſed patere.
ligentes çiçania eradicet̄ ſimul

dictū ē. a Venit mal⁹. i. diabolus: nō
q: ſit malus per eſſentiā: vt dixerūt ma-
nichei qui poſuerūt duo principia: vnū
bonū ſimpliciter: et alterum malum: ſed
quia eſt in malo obſtinatus ⁊ ad maluꝫ
ſemp intentus. b Qui aūt ſeminat⁹
ē ſupra petroſa. i. ſupra cor humore fidei
⁊ deuotiōis carens. c Hic ē qui ver-
bum audit ⁊c̄. quia tales ad horam ali-
q̄n ex aliqua paſſione moti cum gaudio
ſuſcipiunt predicationē: ſed quia nō fun
datur in humore fidei et deuotionis ci-
to euaneſcit: ꝓpter qꝺ ſequit: d Nō
habet autem in ſe radicē ſed eſt tpalis. i.
ad modicum tp̄s ſtans. e Facta aūt
tribulatiōe ⁊c̄. ꝓpter v̓bū euangelij ſu-
ſceptū. f Cōtinuo ſcādaliçat. caden-
do ab eo qꝺ cepat. g Qui autē ſemi-
natus ē in ſpinis. h̓ eſt q̄ ꝑditur propter
ſollicitudinē diuitiaꝝ: vt ptꝫ. Iſtis autē
tribus d̓ cauſis p̄dictis p̄dicatio chriſti
⁊ aploꝝ fuit iudeis ꝓ maiori parte inuti
lis ⁊ infructuoſa: non ꝓpter defectū do
ctrine ſed ꝓpt̄ impedimētū ſue malicie.
h Qui v̓o in terrā bonam ſeminatus
ē: hic ē q̄ v̓bū dei audit. fidelit̄ ⁊ deuote.
i Et intelligit. q: talib⁹ datur intellect⁹
ſacre ſcripture. k Et fructū affert. ad-
implendo opere. l Aliud q̄dē cente-
ſimū ⁊c̄. ſicut ſupra expoſitū ē. Per hāc
aūt quartā ꝑtem ſeminis que cadens in
terrā bonā fecit fructuꝫ ſm triplicē v̓tu
tis gradū intelligit predicatio chriſti et
aploꝝ q̄tum ad illos iudeos q̄ eā fide-
liter ⁊ deuote receperūt ⁊ in fide reman-
ſerunt. m Aliam parabolā. Hic po-
nitur ſcḋa parabola in qua deſcribit ſta
tus eccl'ie ſequēs īmediate poſt mortem
xp̄i ⁊ aploꝝ: q: diabolus inuidit fidei ſe
minate in cordib⁹ fideliū: ⁊ ideo inter fi-
deles cōmouit aliq̄s ad ꝑfidiā hereſis:
quaſi ſeminās çiçaniam in medio tritici †
ad ip̄i⁹ deſtructionē: ⁊ h̓ ē quod dicitur: Mar. 4.
n Simile factū ē regnū celoꝝ. i. ſtat⁹ eccl'ie
militātis. o Homini q̄ ⁊c̄. Homo iſte
xp̄s eſt. Ager aūt eccl'ia labore ⁊ ſāguie
xp̄i exculta. Bonum ſemē ē ſācta doctri
na ⁊ fides catholica. p Cū autē dor-
mirēt ⁊c̄. poſt dormitionē xp̄i et aploꝝ ꝑ
mortem iſtas hereſes inter fideles ſemi- D
nauit diabolus ꝓ maiori pte: q: etiam † De elec. ſ
aliquę hereſes viuētib⁹ aplis fuerūt ſe- de vitando
minate: vt ptꝫ in eplis Pauli. ⁊ .j. cano-
nica Ioh. ij. ca. Nūc antichriſti multi fa
cti ſunt. Sequit: Ex nobis ꝓdierūt: ſed
nō erāt ex nobis. q Cū aūt creuiſſet
herba ⁊ fructū feciſſet ⁊c̄. q: cū fides ca-
tholica ꝑ orbē inciꝑet multiplicari: tunc
hereſes que primo latuerāt manifeſte ap
paruerūt in ꝑſecutione fideliū. r Ac-
cedentes aūt ſerui patriſfamilias dixerūt
ei. ſerui iſti ſūt patres antiqui: q̄ fuerūt
in primitiua eccl'ia: qui admirantes ꝑfi-
diā hereſis inſurgētē: ad deū acceſſerūt
ꝑ orationē inq̄rentes vnde talis ꝑfidia
oriret: q̄bus fuit diuinitus reuelatū: ꝙ
hoc erat ex diaboli ope deo ꝑmittēte: et
hoc vt ſtabilitas fideliū ꝓbaret. Unde
ſequit: s Inimic⁹ hō. i. diabol⁹. Hoc
fecit. t Serui aūt dixerūt. i. ſācti pa-
tres ꝑ orationē diuinū ꝯſiliū queſierūt.
v Vis imus et colligimus. ſeparando
eos a cōmunitate eccl'ie ꝑ excōmunicati- † 23. q. 4.
onē ⁊ tandē dimittendo iuſticie ſeculari quantus.
exterminādos per mortem. Et ait non. 24. q. 3. no-
x Ne forte colligētes ⁊c̄. Ex quo patet tandum.
ꝙ dn̄s non vult hereticos ꝑmitti viuere
abſolute: ſꝫ in caſu tm̄. ſ. q̄n non poſſunt
ſeparari a fidelib⁹ ſine periculo fideliuꝫ

euelleretur: triticũ q̄d futurum erat eradicaret. Uel ne
ceſſe eſt vt mali pmixti ſint bonis per quos exerceãt. Uel
quoꝝ comparatione nitant̃ ad melius: quibus ſublatis
altitudo charitatis marceſcit q̄d eſt eradicari. Ibi pa/
tienter tolerãdi ſunt mali: vbi aliqui inueniunt̃ quib⁹
adiuuent̃ boni. Aug⁹. Multitu/
do non eſt excõmunicãda: nec pn
ceps populi. a Sinite. Docvi
1. Cor. 5. d detur cõtrariũ illi aplico. Aufer/
te malum ex vobis. Sed ſicut int̃
lolium ⁊ triticũ q̄diu herba ẽ pa
rũ diſtat: ita monet dñs ne de am
biguo iudicem⁹: q̄d dñs in die iu
dicij non ſuſpicioſe: ſed manifeſte
dãnabit. In patiẽdo: iuſticiam
meditemur. In iudicãdo iuſticiã
nõ negligamus. b Et in tẽpo/
re. Qui lõganimiter tulit p iuſti/
ciam digna retribuit: diſcrete enĩ
ſunt virtutes: ſed non cõtrarie.
c Et alli. In hac vita non eſt al/
ligatio: alioquin nõ tot ab errore
reſipiſcerẽt. d Simile ẽ regnũ.
Regnũ celoꝝ predicatio eſt euan
Mar. 21. d gelij: de qua alibi: Auferet̃ a vo/
bis regnum dei: ⁊ dabitur gẽti fa
cienti fructuȝ ei⁹. Uel noticia ſcri/
pturarum. e Grano ſinapis.
Grano ſinapis comparat̃ pro fer/
uore fidei: quia dicitur venena ex
pellere. i. oĩa dogmata prauitat̃.
Poteſt in grano ſinapis humi/
litas dñice incarnatiõis intelligi.
Quo accepto homo miſit in hor/
tum ſuũ: quia corpus crucifixi ſal
uatoris accipiẽs ioſeph in horto
ſepeliuit. Expandit ramos in q̄b⁹
volucres celi requieſcent: quia p̄/
dicatores diſperſit in munduȝ in
quorũ dict̃ ⁊ ꝯſolationibus fide/
les ab huius vite fatigatiõe reſpi
rarent. f Cũ autẽ creue. Toto
mũdo vel in animo ſingulorum:
q̄ nemo repẽte pfect⁹. Creuerit
et factũ eſt in arborẽ: q̄ ſurrexit ⁊
aſcẽdit in celũ. Uel creuit. i. menti
bus hoĩm quãte ſit virtutis inno
tuerit. Cetera apparent olera que
cito creſcunt et corruunt: nõ viui/
da: ſed marcida illa nõ olus: ſȝ ar
bor fit vbi folia cũ fructu: ⁊ in ei⁹
diuerſis ſentẽtijs ſpũales q̄eſcũt.
g Olerib⁹. Id ẽ dogmatib⁹ phi
loſophoꝝ q̄ cito creſcũt ⁊ corruũt
nil vitale pmittentia. h In fa
rine ſa. Ut ſpũs: anima et corp⁹ ĩ
vnũ redacta non diſcrepẽt ĩter ſe.
Uel tres anime virtutes ĩ vnũ re/
digũtur: vt in rõne poſſideamus
prudentiã: in ira odiũ vitioꝝ: in
cupiditate deſideriũ ꝟtutuȝ. Uel
mulier ecclia fidẽ hoĩm farine tri/
bus ſatis miſcet credulitati patr̃
⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Cũq; in vnum
fuerit fermẽtatũ: nõ nos ad tripli
cem deum: ſed vnius deitatis noticiam perducit: q̄ non
eſt diuerſa natura in ſingulis. Satum eſt genus mẽſu/
re iuxta morem paleſtinoꝝ modium ⁊ dimidiũ capiẽs.
Poſſunt in ſatis tribus illi dominici ſeminis fructus
intelligi: triceſimus ſcȝ ſexageſimus ⁊ centeſimus: id eſt
cõiugatorũ: cõtinentium: ⁊ virginum. Uel ſata tria gene
ra hominũ: noe: daniel: ⁊ iob. i Donec fer. ⁊c. Cãdiu
charitas in mente recondita creſcere debet: donec men/
tem totam in ſui perfectionem commutet: vt nihil preter
deum diligat vel recolat: quod hic incipitur: in alia vita
perficitur. k In parabolis ad turbas. Quia quic/
quid ibi dicitur de exercitu iſrael et omnia ſigna: occulta
ſunt ſacramenta.

a ſ lõganimitas ẽ q̄ vſq; ad finẽ nec̃ia ẽ. b ſ i ec
a ⁊ triticum. Sinitẽ vtraq; creſcẽre a
cleſia. ſ iudicium.
b vſq; ad meſſem: ⁊ in tempore meſ b
ſ non vobis.
ſis dicam meſſoribus: Colligite c
ſ ſeparate a bonis. ſ hic vagos.
c primuȝ ȥiȥania ⁊ alligate ea in fa d
ſ non vnum faſcem: quia p modo peruerſitatis
ſue vnuſquiſq; punietur.
ſciculos ad comburẽdum: triticũ e
a ſ vt qui vnitatem amauerunt. b ſ in celeſtes
manſiones.
aũt ꝯgrẽgate ĩ hõrreũ meũ. Aliã f g
parabolam propoſuit eis dicẽs:
d e †Simile eſt regnum celorum gra †
a ſ quãto plus teritur: tanto plus redolet.
b ſ acceptum habens.
no ſinãpis quod ãccipiẽs homo
a ſ de⁹ in iuſto. vel iuſt⁹ vir in corde ſuo granũ p̄/
dicatiõis fouet. b ſ hec p̄dicatio primo humili
ma ẽ oĩm diſciplinarũ p ſcãdalo crucis.
ſeminãuit in agro: quõd mini/ b
mum quidem eſt omnibus ſemi
f nibus. Cum autẽ creuerit: mai⁹ †
g eſt omnibus oleribus: et fit ar/
bor ita vt volucres celi veniant: i+
⁊ habitent in ramis eius. Aliam k
a ſ vt p varietate morboꝝ varia ſit medicina.
parãbolã locutus ẽ eis. † Simile
ſ vita iuſtoꝝ. a ſ charitas p feruore vel ſan/
eſt regnuȝ celorum fermẽnto: q̄d
cta doctrina. a ſ a gr̃a dei. b ſ mater ecclia vel
ſapientia dei. c ſ cõmẽdat hoĩbus d tribus noe
filijs origine ducẽtibus quos eccleſia ad fidei vni
h ãcceptuȝ mũlier ãbſcõdit ĩ farinẽ
tatem colligit.
i ſatis tribus: donec fermentatuȝ l
a ſ quia nihil pp̄rie: ſed quia nihil vbi nõ ſit ali/
quid parabole.
eſt totuȝ. † Hẽc oĩa locut⁹ eſt ieſus
a ſ nõ ad diſcipulos: q̄b⁹ volebat apta loqui.
k in parabolis ad turbãs: ⁊ ſine pa m
rabolis non loquebat̃ eis: vt im
ſ ⁊ ſic impletum eſt.
pleret̃ q̄d dictũ erat p pphetam
a ſ in pſ. lxxvij. ex pſona dñi. b ſ q̄ pri⁹ apud ora
dicẽtẽm: † Aperiãm in parabolis
pphetaꝝ. ſ de pfundo eliciam.
os meuȝ: eructuabo abſcõdita a

et hoc cõtingit duplici de cauſa. Una quando non bene cognoſcũ
tur nec bene diſtinguuntur a fidelibus. Alia quando habent tan
tos defenſores q̄ ſi contra eos procedatur: maius periculuȝ in ec/
cleſia probabiliter timetur: vt ſciſmatis vel interfectionis fideliũ
a fautoribus hereticoꝝ. tunc enim permittendi ſunt propter ma/
ius periculum euitandum: vbi autem nõ
occurrunt iſta pericula ſũt ſeparandi ab
eccleſia et iuſticie ſeculari relinquendi: vt
exterminentur per mortem ne per eos to/
tum corpus eccleſie corrumpat̃. Sequit̃:
a Sinite vtraq; creſcere vſq; ad meſſẽ:
id eſt vſq; ad mundi cõſummationeȝ: q̄d
duobus modis intelligitur. Uno modo
quia in caſu ſunt permittendi vt viſum ẽ.
Alio modo quia quãtũcunq; eccleſia he/
reticos perſequatur: nunq̄ tamen ab eis
perfecte mundabit̃ vſq; ad finem mũdi.
b Et in tẽpore meſſis: id eſt iudicij.
c Dicã meſſoribus. i. angelis. d Col/
ligite primum ȥiȥania ⁊c. quia miniſterio
angeloꝝ ſeparabunt̃ mali tunc de me/
dio iuſtoꝝ: ⁊ mittent̃ in gehẽnã: vt ha
betur infra eodẽ ca. e Triticuȝ. i. fide †
les in area huius mundi mihi cõtritos ⁊ Mar. 4. c
flagellatos. f Congregate in horreũ: Luc. 13. d
id eſt in celeſte gaudiũ. g Aliam pa/
rabolam. Hic ponitur tertia parabola ĩ
qua deſcribit̃ eccleſie ſtatus ſequẽs ime/
diate ſurrectionẽ hereſum: quia cõtra he/
reſes inſurgentes dñs in eccleſia ſuſcita/
uit doctores ſanctos litteratos: vt ſic poſ
ſent hereticos per rationẽ ⁊ ſcripturã cõ/
futare: ⁊ lȝ primo fuerint humiles ⁊ abie/
cti: tñ diuina diſpoſitione fuerunt poſtea
exaltati: et maximis p̄ncipib⁹ valde cha/
ri: vt beatus Siluester Cõſtãtino: ⁊ bea
tus Ambroſi⁹ Theodoſio: vt p poteſtatẽ
ſecularem eccleſia ab heretic̃ purgaret̃:
⁊ hoc per rationem et ſcripturaȝ q̄tũ ad
illos qui doctrinam ſanctoꝝ reciperẽt.
Uel per poteſtatem ſecularẽ q̄tũ ad eos † Lu. 13. d
qui indurati eſſent: et iſte ſtatus figurat̃
per parabolam de grano ſinapis: q̄d cũ
ſit. h Minimuȝ. in quãtitate: tamẽ eſt
magnũ in virtute: quia creſcit ad moduȝ
arboris. i Et volucres celi ⁊c. ſic ſan/
cti predicto modo fuerunt paruuli in hu/
militate: ſed magni ſcientia et ꝟtute. et
id̃o ſic diuinitus exaltati q̄ Uolucres: id
eſt p̄ncipes hui⁹ mũdi alta petentes. Ha/
bitabant in ramis eoꝝ: id eſt regebant̃ p †
eorum conſilium. k Aliã parabolaȝ. Mar. 4. d
Hic ponitur quarta parabola in qua de/
ſcribitur ſtatus eccleſie ſequẽs exaltatio/
nem p̄dictoꝝ ſanctoꝝ. et diuidit̃ in duas
partes: quia primo ponit parabolam. ſe/
cũdo ſubiungit hui⁹ parabole ⁊ aliarum
rationẽ. ibi: Hec omnia ⁊c. Circa primuȝ
conſiderandũ q̄ p̄ncipibus huius mũdi
p ſanctos p̄dictos ad fidei veritatẽ indu † Pſ. 77.
ctis data eſt licentia p totuȝ orbem roma
no imperio ſubditum predicandi fidẽ ca/
tholicam ⁊ eccleſias cõſtruẽdi: ⁊ ſic fides
catholica in modico tẽpore p totũ orbem
vulgata eſt. ⁊ hoc ſignatur per parabolã
fermenti abſcõditi in trib⁹ ſatis farine ⁊ fermentãtis totũ. Tria ſa
ta ſunt tres ptes orbis: aſia: aphrica: europa: que tũc erãt ſubiecte
romano imperio: vel p toto vel p maiori parte. fermentum auteȝ
ppter calorem intrinſecũ ſignificat legẽ euangelicã que ẽ lex amo
ris. mulier aũt ponẽs fermentũ in tribus ſatis p̄dictis: eſt diligen
tia ſanctorum ad fidem catholicã vbiq; p̄dicandũ. l Hec oĩa.
Hic conſequenter redditur ratio predicte parabole et aliarum. et
diuiditur in duo. quia primo ponit̃ dicta ratio. et ſecundo querit̃
cuiuſdam parabole p̄dicte interpretatio. ibi: Tũc dimiſſis turbis.
Ratio autẽ quare loquebat̃ parabolice turbis ſupra ẽ aſſignata.
⁊ iterũ hic alia aſſignat̃ ſcȝ vt ſcriptura q̄ hoc p̄dixerat pſ. lxxvij.
impleret̃. et patet littera. excepto hoc q̄d dicitur ibi q̄ m Sine
parabolis nõ loquebat̃ eis. q̄d nõ eſt intelligendũ q̄ nihil loq̄ret̃
niſi parabolice

a ¶ Theſauro. ꝛc. Theſaurus
pōt accipi ꝟbū
dei:qui in carne
xp̄i abſcondiť.
Uel ſcriptura ī
q̄ repoſita ē no/
ticia ſaluatoris.
Uł nouo teſtamē
ta in eccīa :pro
q̄ꝝ intelligentia
oib⁹ renūciať:
vt in ocio diſcā/
tur. Terrenis
regnuꝫ celoꝝ ſi/
milať:vt ꝑ cog/
nita ſurgat ad
īcognita anim⁹
et diligat.
b ¶ Abſcondit.
Ut ſeruet̄ a ma
lignis ſpiritib⁹
ꝛ laudib⁹ homi
nū. Sic ſit opus
in publico:vt i/
tētio maneat oc
culta. c ¶ Ne/
gociatori. Bea/
titudinē q̄ exuti
ſum⁹ culpa p̄mi
hominis:debem⁹
oēs ītelligendo
recte:ꝛ operando
bn̄ negociari.
d ¶ Bonaſ mar.
Bone margari
te lex ꝛ ꝓphete.
Una p̄cioſa:ſci/
entia ſaluatoris.
ꝓ qua homo vt
Paul⁹ oib⁹ my/
ſterijs legiſ ꝛ ob
ſeruationib⁹ re/
nunciauit.
e ¶ Inuēta aūt.
Id ē xp̄o q̄ p̄eſt
oib⁹ hoib⁹: vel
ſpūali p̄cepto di
lectiōis. Uł ītel
lecto ꝟbo quod
erat apud deuꝫ
penetrata car/
nis teſtudine.
Uel celeſtiſ vite
dulcedine ꝓ q̄
oīa vileſcunt.
f ¶ Sagene miſ.
Impletur hiere
mie vaticiniuꝫ:
Hie.16.c Ecce ego mitto
ad vos piſcato/
res mſtos:poſt/
q̄ꝫ audierunt pe
trus ꝛ andreas
iacob⁹ ꝛ iohes.
Mat.4.c Seq̄mini me:fa
ciam vos piſca/
tores hoīm:con
texuerūt ſibi ſa/
genā ex veteri ꝛ
nouo teſtamen/
to:ꝛ ī mare ſecu
li miſerūt q̄ vſq̄
hodie trahiť: ꝛ
ī fluctib⁹ tūdiť:
capiēs q̄cq̄d īci
dit bonos ꝛ ma
los:q̄s ad litus
¶ id eſt

¶ Myſtice. ¶ a tumultuā
cōſtitutiōe mūdi. Tunc dimiſſis a
tibus ſeceſſit ad electorum corda:qui digni erant
inſtrui.
turbis venit ī domū:ꝛ acceſſerūt
¶ familiares.
ad eū diſcipuli ei⁹ dicētes:Ediſſe
re nob̄ parabolaꝫ ꝣiꝣanioꝝ agri.
Qui rńdens ait:Qui ſemiat bo/
nū ſemē:ē fili⁹ hoīs. Ager aūt eſt
mūdus. Bonuꝫ ꝟo ſemen :hi ſūt
¶ omnes iuſti.
filij regni. Ziꝣania auteꝫ: filij ſūt
¶ omnia ſcandala.
nequaꝫ. Inimicus autem qui ſe
minauit ea:eſt diabolus. Meſſis
ꝟo:conſūmatio ſeculi eſt. Meſſo/
res autem angeli ſunt. Sicut er/
a ¶ oīs imūdicia in ſegete ꝣiꝣania diciť.
go colliguntur ꝣiꝣānia ꝛ igni cō/
a ¶ filius hominis cōſūmabitur.
buruntť:ſic ērit in cōſummatione
a ¶ bonos quoꝝ officio vindicta implebiť.
ſeculi. Mittet filius homis ānge b
a ¶ prius: quia ī tribulatiōe p̄cedente ſeꝑabūtur
impij a pijs.
los ſuos:ꝛ cōlligent de regno ei⁹ c
¶ non q̄ fecerūt.
omnia ſcandala :ꝛ eos q̄ faciunt
iniquitatē:ꝛ mittēt eos in cami/ d
¶ nota duplicem penā.
num ignis. Ibi erit fletus et ſtri/ e
a ¶ quorū vita hic eſtimať inſania.
doꝛ dentiuꝫ. Tūnc iuſti fulgebūt f
¶ ſine defectu.
ſicut ſol in regno patris eorum.
¶ quia myſtice omnia.
Qui habet aures audiendi audi g
¶ couerſatio iuſtoꝝ.
a at. Simile eſt regnum ceꝉoꝝ the/ h+
a ¶ theſaur⁹ celeſte deſideriū eſt. b ¶ ager ē ce/
leſtis ſtudij diſciplina.
ſaūro abſcondito in agrō: quem
¶ q̄ impetrat a gratia dei. ¶ depdari deſiderat
qui theſaurum publice portat in via.
b qui inuenit hō abſcondit : et pꝛe
a ¶ incipit ire:cū incipit diligere. ¶ omnib⁹ terre
nis renunciat.
gaudio illi⁹ vādit et vendit vni/
a ¶ p cōtēptū terrenoꝝ venit ad ſtudiū eternoꝝ.
uerſa q̄ habet:ꝛ ēmit agrū illuꝫ.
Iteꝝ ſiłe eſt regnū ceꝉoꝝ homini i+
a ¶ q̄ cū ſit paup multis laboribus negociatur.
c d nēgociatori querēti bonas mar/
a ¶ bonos homies cum q̄bus viuat:vel bona pre
cepta:vel bonos intellectus.
e gāritas. Inuenta auteꝫ vna pꝛe k l
¶ celeſtis vite dulcedo:ꝑ qua oīa vileſcunt.
cioſa margarita: abijt et vēdidit
a ¶ renunciauit oibus ſuis ꝛ ſibiipſis.
b ¶ vł comparauit. c ¶ terret timore pene quos
premij amore inuitauit.
oīa q̄ habuit ꝛ emit eām. Itēruꝫ m+
f ſiłe ē regnū ceꝉoꝝ ſageneꝫ miſſe in
a ¶ in mundum. b ¶ que ad veniam vocat om/
nis generis homines.
māre : ꝛ ex oī gēnere piſciuꝫ ꝯgre
¶ vniuerſaliter.
gāti. Quā cū impleta eēt:educē/

niſi parabolice vt expoſitū eſt in principio huius ca. ſꝫ quia
a cum hoc aliqua dicebat clare:illa ſcꝫ que debebat turba ſci/
re:aliqua etiā interponebat parabolice :que ſcꝫ pertinebāt
ad ſecreta eccleſie. a ¶ Tūc dimiſſis turbis. Hic poniť īter
pretatio parabole de ꝣiꝣania ī medio tritici ſeminata. Et no/
tat euāgeliſta locum vbi facta eſt interpretatio iſta dicens:
Tunc dimiſſis turbis cuꝫ venit in domū. Unde ex hoc etiā
patet ꝙ alias parabolas eis ibidem expoſuit : ſꝫ nō fiat hic
mentio de aliarū expoſitiōe parabolaꝝ. Unde diciť Marc.
iiij. Seorſum auteꝫ diſcipulis diſſerebat omnia. Interp̄tata
eſt autem parabola p̄dicta a chriſto ſicut ſuperius expoſita
eſt. Et patet vſq̄ ibi: b ¶ Mittet filius hominis angelos:
id eſt chriſtus q̄ iudicabit mundū in forma humana:in qua
iudicat⁹ eſt coram pilato:ſed tūc apparebit in forma glorio/
ſa. c ¶ Et colligent de regno eius omnia ſcandala:id ē he/
reticos qui generat ſcandalū in eccleſia. d ¶ Et eos q̄ faci/
ciunt iniquitatē:quia non ſolū damnabunť heretici: ſꝫ etiā
fidem tenētes. habentes tamē opera mala. e ¶ Ibi erit fle/
tus et ſtridoꝛ dentiū. In hoc ſignatur duplex pena inferni:
vna ex ꝑte mentis ſcꝫ triſticia vehemēs que ſignať ꝑ fletū:
et alia ex parte corporis que ſignať ꝑ ſtridorem dentium.
f ¶ Tunc iuſti fulgebūt. per dotem ſcꝫ claritatis redūdantis
ex gloria anime ad corpus. g ¶ Qui habet aures ꝛc. expo
natur ſicut ſupra expoſitū eſt in eodem ca. h ¶ Simile ē re/
gnum celorū. Hic poniť quinta parabola deſignans eccleſie
ſtatum ſequentē poſt p̄dictum :quia diuulgata fide in orbe
terraruꝫ per predicationē ſanctorum:multi valentes viri et
b litterati ī doctrinis philoſophorū cōuerſi ad fidē catholicā ꝭ
inceperunt ſe exercere et ſuam ſcientiā ꝯuertere ad vtilitatē
et regimen animarū. ſicut Aug⁹. et multi alij valentes epi/
c ſcopi. et hoc ſignatur per theſaurum abſconditum in agro.
qui ager omnib⁹ venditis emitur vt theſaur⁹ ibidem abſcō/
ditus habeať. Ager enim iſte laboꝛ eſt poſitus in exercitio
vite actiue:ꝛ operib⁹ miſericordie in regimine eccleſie. The
d ſaurus autem eſt premiū celeſte. Ager autem omnib⁹ vendi/
tis emitur vt theſaurus habeať :quia ꝓpter magnitudineꝫ
e premij celeſtis predictus laboꝛ eſt ſuſcipiendus ex charitate
alijs dimiſſis. vnde dicit Aug⁹. in epiſtola ad Ualeriū:Co/
f gitet religioſa prudētia nihil eſſe in hac vita maxime hoc tē/
pore difficilius laborioſius periculoſi⁹: epiſcopi aut p̄ſbyte/
ri aut diaconi officio:ſꝫ apud deū nihil beatius. ſi eo modo
militetur quo imperatoꝛ noſter iubet. Ad intellectum autē
huius parabole maiorem ſciendum ꝙ aliqua ſunt que nūq̄ꝫ
g fuerūt in poſſeſſione alicui⁹: vt lapides p̄cioſi in litore marꝭ
ꝛ huiuſmodi. ꝛ talia ſunt ip̄ius inuenientis. alia auteꝫ ſunt q̄
h+ aliquādo fuerūt in poſſeſſione alicuius . ſed tantū temp⁹ eſt
elapſum ꝙ non eſt memoria : ſicut theſauri antiquit⁹ in ter/
ra occultati. ꝛ idem iudiciū deberet eſſe ſicut de predictis :ſꝫ
ꝓpter pacem cōmunē hominū. ſtatutū fuit antiquit⁹ vt me/
dietas inuentoris eſſet. ꝛ medietas illi⁹ cuius ē ager in quo
inueniť. ꝛ ideo hic diciť ꝙ ille q̄ inuenit theſaurū vēdit om/
nia ꝛ emit agrū: vt habeat ius poſſidēdi totū. i ¶ Iterū ſi
mile eſt regnū celoꝝ. Hic poniť ſexta parabola in q̄ declarať
ſtatus eccleſie īmediate ſequens p̄cedentē :quia poſt ſtatuꝫ
p̄dictum inceperunt aliqui contemptis mundi delitijs diui
tijs ꝛ honorib⁹ intēdere vite cōtēplatiue. ſicut beat⁹ benedi/
ctus ꝛ alij ſequētes ip̄m in gradib⁹ diuerſis. ꝛ ſtatib⁹ religi
onum. Et iſte ſtatus figurať per margaritā q̄ inuenitur ī cō/
i+ chilijs maris:quia religio fundať ꝛ nutriť in humore deuo
tionis. Iſta aūt margarita diciť vna et p̄cioſa. k ¶ Una. q2
hominē vnit. actiua autē vita magis diuidit. ꝓpter hoc di/
citur ꝙ martha erat circa multa occupata . maria ꝟo circa
vnum. Dicitur etiā: l ¶ Precioſa. quia vita cōtemplatiua
k l ſimpliciter ꝛ abſolute melioꝛ eſt q̄ꝫ actiua : ſꝫ in caſu actiua
ſit magis fructifera. ꝓpter quod dicitur Luc.x. Maria op/
timam parteꝫ elegit ꝛc. Iſta aūt margarita venditis oibus
eſt emenda. in quo deſignať ꝙ ad ſtatuꝫ religionis requiriť
relinquere terrena:ſaltem q̄ꝫtum ad ꝓprietatem. ꝛ in ꝑticu/
lari. Et q2 iſte ſtat⁹ duratur⁹ eſt vſq̄ ad finem mūdi. ideo non
ponitur alia parabola poſt iſtam : niſi illa que ſignat finem
m+ mundi. ꝛ hoc declarať cum ſubdiť: m ¶ Iterum ſimile eſt
regnum celoꝝ. i. ſtatus eccleſie militantis. ſicut eni nō diſtin
gunť boni piſces a malis q̄ꝫdiu ſagena eſt intra aquam: ſic
in eccleſia admixti ſunt mali cuꝫ bonis:ſed in fine mūdi tra
hetur ad litus ꝑ apertum iudiciū :quia tunc erūt manifeſta
abſcōdita cordiū. ꝛ tūc iudicio diuino ꝛ miniſterio angeloꝝ
ſeꝑabunť mali de medio iuſtoꝝ ꝛ mittenť in infernum: vt ſic
eccleſia purgata offerať deo patri ſine macula et ruga.

trahit.i.ad finē mūdi: vt tunc fiet diuiſio. Vñ ſeqt: Sic erit ĩ ꝯſūmatiõe ſecli ⁊c̃. Sagene cõparat eccl'ia: vel pdicatio euãgelica: q̃ a fluctib' ſeculi ad celū trahit.
a Et ſecus lit'. Litus finis ſeculi: in quo boni ad celū: mali ad tenebꝛas mittẽtur: in pſenti enim erant permixti.
b Idõ oĩs ſcri. Quia intelligitis myſteria q̃ vobis reuelo. ideo faciã vos pꝛedicatoꝛes. Et eritꝭ mihi ſimiles: q̃ de theſauro ſciẽtie mee noua ⁊ vetera pꝛofero: vt vos ſiliter faciatꝭ.
c Qui pfert de. Vet' erat p culpa ad infernū deſcendere: Nouū ẽ p aduentū xp̃i vt ꝯuerſus ĩ regno viuat: hoc ḡ in cõcluſiõe ponit qd̃ pꝛemiſit. Pꝛi' eñi de regni ſilitudine theſaurꝝ ⁊ bonã margaritã ptulit poſt de maloꝝ cõbuſtiõe narrauit. nũc ꝯcludẽſ ſubiungit: Idõ o. ſcri. Ac ſi apte dicat: Ille ĩ ſãcta eccleſia doct' eſt pdicatoꝛ q̃ noua ſcit pferre de ſuauitate regni: ⁊ vetuſta de terroꝛe ſupplicij: vt pene terreãt q̃s pmia non inuitant. Apl'i ſunt ſcribe notarij xp̃i v̾ba ei' ſignantes in tabulis cordis ⁊ pollent opib' patriſfamilias: ejiciẽtes de theſauro doctrinaꝝ ſuaꝝ noua ⁊ vetera: q᷑ q̃cq̃d ĩ euãgelio pdicat: legꝭ ⁊ pphaꝝ vocibus cõpꝛobant.
d At mira. Pagna cecitas quem v̾bis et factꝭ xp̃m cognoſcunt ob generis noticiã ꝯtẽnũt.
† 1.q.1.paulianiſte.
e Fabꝛi filius. Non ſine re voluit dici faber fabꝛi fili': nõ illius quẽ putãt: ſꝫ fabꝛicatoꝛis oĩm. Sed hui' ſacri iudei ignari diuine v̾tutꝭ opa carnalis pſapie cõtẽplatiõe ꝯtẽnũt. Nõ eñi ꝯſiderant pſentia ei' opa: ſ᷑ fragilẽ recoꝛdant infantiam.
f Pꝛopheta. Chꝛiſtus dicit pphcta. vñ moyſes dicit: Pꝛophetã ſuſcitabit vobis dñs de ſemine veſtro.
Deut.18.c
g In patria ⁊c̃. id eſt in populo iudeoꝝ maioꝛa aũt facit ĩ gentib'.
h Et non fecit. Fecit virtutes aliq̃s ſ᷑ non multas: ne incredulos ꝯdẽnaret. Vel deſpect' pauca facit: ne penit' excuſabiles ſint: maioꝛa aũt ĩ gẽtib' facit.
¶ In illo

a ſ in fine ſeculi. b ſ q᷑ tunc verum iudiciũ ſecernendoꝝum parebit.
a tes: ⁊ ſecus litus ſedẽntes: elege-
ſ in eterna tabernacula.
runt bonos in vaſa: malos au-
ſ in infernum.
tem foꝛas miſerunt. Sic erit ĩ cõ-
ſ ad opus ſibi iniunctum.
ſũmatiõe ſeculi. Exibũt angeli: ⁊
a ſ apte dicit de toꝛmentis maloꝛum: ne quis ſe excuſet p ignoꝛantiam.
ſepabũt malos de medio iuſtoꝝ:
⁊ mittent eos in caminuꝫ ignis:
ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentium.
ſ hec ad apl'os q̃ ſũt futuri magiſtri: q̃s nõ vult audire tantũ vt populum.
Intellexiſtis hec oĩa? Dicunt ei: a b
a ſ intelligentib' dignum teſtimonium reddit: dicens eos ſimiles eſſe ſibi.
b Etiam. At illis: Ideo omnis ſcri-
ba doctus in regno celoꝝ ſilis ẽ c d
c hoĩ patriſfamilias qui pꝛofert de e f
a ſ nouũ teſtamentũ pponit dignitate.
theſauro ſuo noua et vetera. Et g
factum eſt cum conſummaſſet ie- h i
ſus parabolas iſtas: trãſijt inde. k
a ſ vt ibi doceat aperti'. b ſ galileã vel ſpecialiter nazareth. ſ cõuentibus.
Et veniens in patriam ſuam: do- l
cebat eos in ſynagogis eoꝝ: ita
d vt mirarentur ⁊ dicerent: Unde m†
ſ greci ſapientiam: iudei ſigna petunt. ad doctrinã. ſ tanta. ſ ad miracula.
huic ſapientia hec: et virtutes? n
e † Nõne hic eſt fabꝛi filius? Non- o†
ne mater eius dicit maria: et fra-
ſ cognati: moꝛe ſcripture. ſ iuſtus.
tres eius iacobus: ⁊ ioſeph: et ſi- p
mon ⁊ iudas: ⁊ ſoꝛoꝛes eius non
ne omes apud nos ſunt? Unde q
ſ quia huic magna: huic humilia.
ergo huic omnia iſta? Et ſcanda- r
lizabantur in eo. Ieſus autẽ di- ſ
ſ vel ego: vel q̃libet alius.
f xit eis: † Non ẽ ppha ſine honoꝛe
a ſ q᷑ mos eſt ciuibus ciues inuidere: ⁊ recoꝛdari fragilitatem infantie.
g niſi in patria ſuã: ⁊ in domo ſua.
h Et non fecit ibi virtutes multas t
pꝛopter incredulitatem illoꝛum. v

a Intellexiſtis. Hic ponit pncipalis ꝯcluſio. Ad h᷑ eñi in pabolis pdictis pſcriptus ẽ pceſſus eccl'ie militãtis: vt apl'i q̃ erãt ipi' fundatoꝛes poſt xp̃m p ſanguinẽ ſuũ vt. ſ. dictũ ẽ. intelligerẽt hmõi pceſſũ. ⁊ h᷑ ẽ qd̃ dicit: Intellexiſtꝭ hec oĩa. q.d. ad vos ptinet ĩtelligere. b Dicũt ei: etiã. ait ill'. ideo oĩs ſcriba.i. doctoꝛ. c Doct'.i. lrat' ⁊ a deo inſpirat'. d In regno ce.i. ĩ eccl'ia militãte. e Silis ẽ ho. p̃rifami. q᷑ ſic paterfamilias habet paſcere filios pane coꝛpali: ſic iſte paruulos fideles pane ſpũali. f Qui pfert de theſauro ſuo.i. de ſcĩa in coꝛde abſcondita.
g Noua ⁊ vetera.i. auc̃tes vel pceſſus noui ⁊ veterꝭ teſtamẽti. Ex q̃ ptꝫ q̃ ep̃i q̃ ſucceſſoꝛes ſũt apl'oꝝ debẽt habere noticiã vtriuſq̃ teſtamẽti: in cui' ſignũ poꝛtãt mitrã ĩ capite cũ duplici coꝛnu. h Et factum ẽ. Poſtq̃ euãgeliſta deſcripſit xp̃i mltiplex documẽtũ. h᷑ deſcribit ppl'i doctrinã ei' recipe debẽtis impedimẽtuꝫ: q᷑ illi de patria ſua pꝛopter paupatẽ generis ei inuidebãt ⁊ ipm deſpiciebãt ⁊ in h᷑ irrationabiliter moucbãtur: q᷑ dauid q̃ fuit radix ⁊ regũ eximi' pphetaꝝ fuit paſtoꝛ ouiũ. ⁊ ideo iſti ex malicia ſua facti ſũt inepti ad recipiẽdum doctrinã xp̃i ⁊ ei' miracula: ⁊ h᷑ ẽ qd̃ dicit: i Cũ ꝯſũmaſſet ieſus parabolas iſtas. docens diſcipulos ſuos ⁊ turbas.
k Trãſijt inde ⁊ veniẽs ĩ patriã ſuã.i. in galileã vbi fuerat ꝯcept' ⁊ nutrit'. lꝫ fuiſſet in bethleẽ nat': vt ſupꝛa dictum ẽ. l Docebat eos ĩ ſynagogis eoꝝ ita vt mirarẽtur. q᷑ nõ viderãt eũ lras diſcentẽ nec in lege ſtudentem: pꝛopter qd̃ dicebant: m Vñ huic ſapia.i. noticia ſcripturarũ. n Et v̾tutes. q.d. nõ habet hec a deo vel exercitij ſtudio: ſꝫ magis a diabolo: qd̃ arguũt ex ignobilitate ſeu infirmitate parentũ. o Nõne h᷑ ẽ fabꝛi filius.i. ioſeph q̃ vt dicit erat faber lignari' ⁊ ipſe putabat ei' fili': vt habet Luc̃. iij. p Et fratres ei' iacob' ⁊c̃. Dicuntur aũt fratres xp̃i: q᷑ erãt ei' cognati germani. non q᷑ eſſent de maria et ioſeph poſt natiuitatem xp̃i generati vt dicit Eluidius heretic' q̃ dicit mariã eẽ cognitã a ioſeph poſt natiuitatẽ xp̃i: ſed hoc ſupꝛa impꝛobatuꝫ ẽ. j. ca. Sequit: q Vñ ḡ huic oĩa iſta. q.d. ſi nõ habet exercitio vel ex genere. habet ḡ ex demone. ⁊ ideo ſequit: r Et ſcãdalizabant in eo. attribuentes virtuti demonis qd̃ debebat attribui v̾tuti diuinitatis. ſ Ieſus aũt dixit eis non eſt ppheta ⁊c̃. q᷑ inuidia magꝭ ẽ ad patriotas et ad pꝛopinq̃s q̃ ad extraneos. Cui' ratio ẽ: q᷑ inuidia eſt triſticia de excellẽtia alteri' inq̃tũ appꝛehendit: vt pꝛoprij boni diminutiua. excellẽtia aũt alicui' diſtantis multũ nõ appꝛehẽdit vt pꝛoprij boni diminutiua: pꝛopter qd̃ inter artifices eiuſdẽ artis ẽ magis inuidia: ⁊ eadẽ rõne ĩter cõpatriotas. Sequitur: t Et nõ fecit ibi multas v̾tutes. q᷑ erant indigni. causa ſubdit: v Pꝛopter incredulitatẽ eoꝝ. nõ tñ nullas q᷑ ibi aliq̃s v̾tutes fecit: vt nõ haberẽt excuſationeꝫ de pctõ ſuo videntes opa diuinitatis ĩ eo. Ca. XIII
† Mar. 6. a
Luc. 10. b

Moraliter. In illo tpe exiẽs ieſus ⁊c̃. Seqt. c† Exijt qui ſeminat ⁊c̃. Greg'. homelꝭ. viij. dicit: Hec lectio expoſitiõe nõ indiget ſ᷑ ãmonitiõe: quã eñi veritas p ſemetipam expoſuit. hanc exponere humana fragilitas nõ pſumit. idõ de alia expoſitione taceo trãſiẽs ad illud qd̃ ſaluatoꝛ exponẽdum reliq̃t ſcꝫ. k† Et facit quidem aliud cen. ⁊c̃. p qd̃ ſaluatoꝛ oſtendit triplicẽ gradũ ĩ v̾tute: vtpote ĩ v̾tute caſtitatis: p fructũ cẽteſimũ gradũ caſtitatꝭ v̾ginalis. p ſexageſimũ graduꝫ caſtitatis vidualis. ⁊ p triceſimũ gradũ caſtitatis ꝯiugalis: ⁊ ſic poſſet triplex gradus ĩ alijs v̾tutibus aſſignari. l† Aliã pabolã ⁊c̃. ſ. de zizania ſemiata ĩ medio tritici. ⁊ de iſta pot dici ſicut de pcedẽti q̃ñ ipaꝫ exponit ſaluatoꝛ ſicut ⁊ pmã. ⁊ in h᷑ caplõ: ĩterpoſitis tñ duab' alijs parabolis. ⁊ idõ de alia expoſitiõe ptranſeo: excepto eo qd̃ ſaluatoꝛ inexpoſitũ dimiſit ſcꝫ. o† Cũ aũt doꝛmirẽt hoĩes. h᷑ aũt doꝛmitio ſuperioꝝ negligẽtiã ſignificat circa cuſtodiã gregis ſui ⁊ ſilr negligentiã cuiuſlibet circa cuſtodiã ſue pꝛopꝛie pſone: vtraq̃ eñi negligẽtiã exploꝛat diabol' ⁊ ſic p ſuggeſtiones malas zizaniã ſemiat ĩ hũanis coꝛdib'. g† Aliã pabolã ⁊c̃. Seq̃t. Silẽ ẽ regnũ celoꝝ grano ſinapis ⁊c̃. Iſtud moraliter exponi pot de v̾tute hũilitatis q̃ fundamẽtũ ẽ aliaꝝ v̾tutũ. ⁊ ſic habet pꝛopꝛietatẽ pncipioꝝ ĩ ſciẽtijs q̃ ſũt minima quãtitate ⁊ maxĩa v̾tute. idõ ſubdit: † Cũ aũt creuerit mai' ⁊c̃. idõ ſcribit Luc̃. xiiij. Qui ſe hũiliat exaltabit. i† Et volucres celi ve.i. angeli ſãcti q̃ ad ꝯſolatiõeꝫ humiliũ deſcẽdũt. † Et habitãt ĩ ramis ei'. p ramos iſtos poſſũt ĩtelligi. xij. hũilitatꝭ gd' q̃ ponũt ĩ regula beati bñdicti. Pꝛim' ẽ coꝛde ⁊ coꝛpoꝛe ſemp hũilitatẽ oſtẽdere defixis ĩ trã aſpectib'. ſcdõ vt paucа v̾ba ⁊ rationabilia loquat aliq̃s: nõ clamoſa voce. terti' vt nõ ſit facilis aut pꝛompt' in riſũ. q̃rt' taciturnitas vſq̃ ad ĩterrogatiõeꝫ. q̃nt' tenere qd̃ habet cõis monaſterij regula. ſext' credere ⁊ pnũciare ſe oĩb' viliorẽ. ſeptim' ad oĩa indignũ ⁊ inutilẽ ſe ꝯfiteri ⁊ credere
† Mar. 6. a
Luc. 4. b
Iob. 4. f

⁊ credere. octauꝰ ꝯfeſſio peccõꝝ. nonus ꝑ obediẽtia in duris et aſperis patiẽtiã amplecti. decimꝰ vt cũ obediẽtia ſe ſubdat maiori. vndecimus ꝓpriã vt voluntatem non delectetur implere. duodecimus vt deũ timeat ⁊ memor ſit omnium que pcepit. k† Aliã pabolã. Seqͥt: Simile ẽ reg. ce. fer. ⁊c. lʒ in ſcriptura frequẽter fermẽtũ accipiat̃ i malo eo ꝙ ẽ corruptiuũ tñ h̃ accipit̃ i bono ⁊ ſignificat charitatẽ eo ꝙ cõtinet calorẽ ſic in pncipio huiꝰ opis dixi de leone q̃ ꝓpt̃ voracitatẽ diabolũ ſignificat et ꝓpt̃ ꝯſtãtiã xp̃m. ꝑ tria xͦo ſata ſignificant̃ tres regule religioſorũ. ſ. regl̃a bti Aug̃. ⁊ regula bti Bñdicti. ⁊ regl̃a bti Fracifci. q̃ fundãt̃ i pfectiõe charitatis et ex eaꝝ doctrĩa inducit̃ ad charitatẽ totꝰ orbis. Mulier ãt abſcõdẽs h̃ fermẽtũ i tribꝰ ſat̃ ẽ diuina ſapiã p quã oĩa ſuauiter diſponũt̃. h† Simile ẽ regnũ celoꝝ the. ab. i agro ⁊c. theſaurꝰ iſte ſapiã ẽ de q̃ dr̃ Sapie. vij. Infinitꝰ enĩ theſaurꝰ ẽ hoĩbꝰ ⁊c. Ager ãt ẽ ſacra ſcriptura ſub ſenſu lr̃ali ſenſus myſticos habẽs abſcõditos tãq̃ʒ theſaurũ p̃cioſũ quẽ ĩuenit q̃ ſollicite eã ſtudet ⁊ deuote. ⁊ ſic pro iſto theſauro vẽdit oĩa q̃ habet: qꝛ i eiꝰ cõpatiõe ea puipendit. Sapie. vij. Et ppoſui illã regnis ⁊ ſedibꝰ ⁊ diuitias nihil eẽ dixi in cõparatiõe illiꝰ ⁊c. l† Iterũ ſile ẽ regnũ celoꝝ hoĩ negociatori

q̃rẽti bonas margaritas ⁊c. Iſte margarite ſũt v̄tutes: inter quas vna eſt p̃cioſa ſcʒ charitas. ſicut dicit̃. j. Cor̃. xiij. Maior autẽ hoꝝ eſt charitas: ꝓpter quod ad habendũ ipã oĩa ſunt exponẽda. Cañ. viij. Si dederit homo omnẽ ſubſtãtiam domus ſue ꝑ dilectiõe q̃ſi nihil deſpiciet eã. m† Iterũ ſile eſt regnũ celoꝝ ſagene miſſe in mare ⁊c. Iſta ſagena regularis eſt diſciplina: mittẽs eã ẽ inducens ſeculares ad religionis ingreſſum: trahẽs aũt ad litus ẽ recipiens ad ꝓfeſſionis votũ: ⁊ illos q̃ ꝓbate ſũt de bonitate debet recipe: alios aũt reijcere. † Oĩs ſcriba doctꝰ ⁊c. Sequit̃: Profert de theſauro ſuo noua ⁊ vetera. theſaurꝰ iſte ẽ ſacra ſcriptura ꝯtinẽs nouũ ⁊ vetꝰ teſtamentũ: quoꝝ differentia ſm̃ Aug̃. ẽ timor ⁊ amor. q̃ p̃dicator doctus de theſauro ſuo ꝓfert vetera: q̃ñ p̃dicat terrentia ad incuſſionẽ diuini timoris: ⁊ noua q̃ñ predicat demulcẽtia inducẽs ad amplexũ diuini amoris. n† Audi huic ſapiã hec ⁊c. h̃ aũt dicebãt d̃ xp̃o ꝯtẽptibiliter ꝓpt̃ paupertatẽ parentũ. vñ ſubdit̃: o† Nonne h̃ ẽ fabri ⁊c. Iſtis ſiles ſũt illi q̃ doctrinã paupeꝝ religioſorũ ꝯtẽnunt ⁊ diuitũ venerãt̃. ſm̃ illõ Eccl. xiij. Diues locutꝰ ẽ ⁊ oẽs tacuerunt: ⁊ verbũ illiꝰ vſq̃ ad nubes pducẽt: paup locutꝰ ẽ et dicũt q̃s ẽ h̃.

Glo. ordi.

℞ a In illo tpe Ca. XIIII Audiuit hero. Lu-
Luc. 9. a cas vero ita: Audiuit hero. ⁊c. omnia que fiebant ab eo: ⁊ heſitabat eo ꝙ diceretur a quibuſdam ꝙ Iohãnes ſurrexit: a quibuſdã xͦo quia helias apparuit. Hic ergo ait: hic eſt Iohãnes. vl̃ confirmatus quorundam ſententia poſt heſitationem dixit. vl̃ adhuc dubius. hec enim verba vtrunq̃ ſe habent. b Et ait. Nota inuidiam iudeoꝝ. Hic alienigena dicit reſurrexiſſe Iohannem qui nullum ſignum fecit. Illi ieſum tot virtutibꝰ approbatum non reſurrexiſſe cõtendũt. c Et ideo v̄tutes operantur. Senſerunt enim ꝙ maioris virtutis ſunt futuri ſãcti a mortuis reſurgentes: q̃ʒ fragili carne grauati. d Herodes enĩ. Quia dixit de opinione reſurrectionis cũ nihil de morte dixiſſet: reuertit̃ et narrat q̃liter ⁊ cur obierit. Herodes iſte ⁊ philippꝰ frẽs fuerũt filij herodis: ſub q̃ dñs in egyptum fugit. e Herodiadẽ. Herodias filia arethe reg̃ quã ipẽ pater tulit philippo ⁊ in dolorem eius dedit herodi inimico illius.
f Nõ licet. Herodes forſitã legem iudeoꝝ tenebat: ⁊ ideo iohannes eum ab adulterio prohibebat.
g Timuit populũ. Populũ timebat: h̃ amor ſuperabãt: pro quo ⁊ deũ poſtponebat. Timor dei corrigit timor hoĩm differt: ſed volũtatẽ nõ aufert. vñ ⁊ auidiores reddit ad crimẽ quos aliq̃ñ ſuſpendit a crimine.
h Cum iura. Ad hoc forte iurauit: vt occaſionẽ pararet: qua videret̃ facere inuitꝰ qd̾ faciebat ſpõtaneꝰ. Nõ enim h̃ impleſſet de aliquo amato: qd̾ impleuit de ꝓpheta: qd̾ ⁊ añ feciſſet: ſi excuſabiliter poſſet. Beda. Si q̃d nos forte incaute iuraſſe contigerit: qd̾ obſeruatũ ſcʒ peiorẽ vertat̃ in exitũ: libere illud conſilio ſalubriori mutandũ nouerimꝰ: ac magis inſtãte neceſſitate periurandũ nobis: q̃ʒ ꝓ vitando piurio ĩ aliud crimẽ grauius eſſe diuertendũ. Denique iurauit p do-
1. Re. 25. b minũ dauid occidere nabal virum ſtultum ⁊ impium: atq̃ oĩa q̃ ad illum ptinerent demoliri: ſed ad primã interceſſionem abigail femine prudentis mox remiſit minas: reuocauit enſem in vaginã: nec aliquid culpe ſe tali periurio contraxiſſe doluit. Iſidorus. Nõ eſt conſeruandum ſacramentum quo malum incaute ꝓmittitur velut ſi quiſpiam adultere perpetuam cũ ea manendi fidem polliceatur: tolerabilius enim non eſt implere ſacramentum q̃ʒ manere in ſtupro.

a In illo tpe au- Ca. XIIII a b
diuit herodes tetrarcha
b famam ieſu ⁊ ait pueris
ſuis: † Hic ẽ iohẽſ baptiſta: ipẽ ſur- c†
c rexit a mortuis: et ideo virtutes
d operant̃ i eo. † Herodes ẽĩ tenuit d
iohannẽ ⁊ alligauit euʒ: ⁊ poſuit
e in carcerem propter herodiadeʒ
ſ gentilis populi.
vxorem fratr̃ ſui. Dicebat enim †
a ſ fratre adhuc viuente: mortuo enim non prohibebat lex.
f illi iohannes: Nõn licet tibi ha-
g bere eã. Et volens eũ occidere ti-
a ſ facile a iuſticia deuiat qui nõ habet deum in cauſis.
muit ꝓplm: qꝛ ſicut ꝓpham eũ ha
a ſ non tm̃ populus: ſed ⁊ herodes.
bebãt. Die ãt natalis herodĩſ ſal- e† f
ſ triclinio.
tauit filia herodiadis in medio:
h ⁊ placuit herodi. Vnde cum iura- g
mẽto pollicitus ẽ ei dare quod-

Nico. de lyra Ca. XIIII

A
a In illo. Poſita ꝓmulgatiõe euãgelij parabolica. hic ponit̃ huiꝰ ꝓmulgationis cõfirmatio. ⁊ hoc ex duobus. primo ex fama nominis. ſecundo ex eius miraculis. ibi: Quod cum audiſſet ieſus. Prima in duas. quia primo oſtendit famam ipius chriſti. ſecundo ex hoc incidentaliter narrat mortem iohannis. ibi: Herodes enim. Circa pmũ aduertendum ꝙ miracula chriſti fuerũt intãtum euidentia ꝙ nõ ſolum fama eius fuit inter vulgares homines: ſed inter magnas pſonas ⁊ pncipes. ⁊ hoc ẽ qd̾ dicit: b Audiuit herodes tetra. ⁊c. dicit̃ ãt tetrarcha qꝛ habebat quartã partẽ regni iudee. Mortuo enĩ herode aſcalonita q̃ interfecit inocẽtes: diuiſũ eſt regnũ eiꝰ i duas medietates: ita ꝙ Archelaꝰ filꝰ eiꝰ habuit medietatẽ: vt ſupra dictũ ẽ. ij. ca. Alia aũt medietas diuiſa fuit in duas partes. ⁊ vna data eſt herodi: ⁊ altera philippo: qui erant iuniores. ⁊ ideo dicitur tetrarcha a quarta pte regni. a tetras qd̾ ẽ quattuor ⁊ archos quod eſt princeps: quia principabat̃ in quarta parte: nõ tamen dicebat̃ rex: qꝛ romani abſtulerãt a iudeis nomen regiũ ad frãgẽdum eorum ſuperbiam. Vnde dixerunt corã pilato Ioh. xix. Non habemus regem niſi ceſarem. Sequit̃: c Hic eſt iohãnes baptiſta ⁊c. Opinio enim omniũ loquentiũ de immortalitate anime et reſurrectione fuit: ꝙ poſt reſurrectionem homo ſit excellentioris virtutis q̃ʒ ante. ⁊ ideo lʒ iohannes baptiſta in vita ſua non feciſſet miracula. iſte tamen herodes credens eum ſurrexiſſe a mortuis aſſerebat eum facere miracula. d Herodes enim. quia fecerat mentionẽ de morte iohannis. ideo hic incidentaliter oſtendit modum mortis. ⁊ diuiditur in duas. quia primo oſtendit interfectionis eius cauſam. ⁊ ſecundo modum ⁊ ordinem. ibi: Die autem natalis. Cauſa autẽ fuit iſta: quia herodias que fuit filia ariſtoboli ⁊ ſoror herodis agrippe et neptis huius herodis ⁊ philippi fratris ſui: ſm̃ ꝙ dicit Ioſephus ⁊ magiſter in hiſtorijs fuit coniũcta matrimonialiter philippo fratri herodis: quia hoc erat licitũ ſm̃ legem. Ipſam autem adamauit herodes amore illicito. ⁊ ideo eam abſtulit fraudulenter fratri ſuo. de volũtate tñ ipius herodiadis. ⁊ hoc erat ei illicitũ vt viuente eiꝰ fratre haberet eius vxorẽ. Iohãnes autẽ vir ſanctꝰ ⁊ iuſtus de hoc arguebat herodem: ꝓpter qd̾ ab eodẽ captus eſt ⁊ incarceratus: qꝛ non audebat eum iterficere ne ſeditionem populi excitaret ꝯtra ſe: qꝛ omnes reputabant iohannẽ ſanctum ꝓphetam. e Die autem natalis. Hic ponitur modus mortis ipſius. Herodias enĩ timens ne ad predicatiõẽ iohannis herodes peniteret ⁊ ipam fratri redderet: ⁊ per conſequẽs cum priori marito a quo receſſerat cũ periculo remaneret. ideo excogitauit modũ quõ interficeret̃ iohãnes abſq̃ ſeditiõe populi: et eiuſdem doli herodes conſcius fuit: vt videbit̃: ⁊ hoc ẽ qd̾ dicit̃: Die aũt natalis. iſta erat conſuetudo apud antiquos ꝙ principes ſolennizabant diem ſue natiuitatis: ⁊ diem etiã natalis imperij ſui: in quo ſcʒ coronabant̃. In illo ergo feſto: f Saltauit filia herodiadis. i. tripudiauit. ⁊ hoc fuit ex diſpoſitione matr̃ ⁊ ipius herodis. g Vñ cum iuramento. promiſit ei dare quod peteret.

Mar. 6. b
Luc. 9. a
† 26. d. vna ꝙ iohãnes

G a • Contriſtatus. Ut diſcūbentib⁹ videbatur. Talis quippe erat triſticia herodis qlis pnīa videlicet pharaonis. b • Et decolla. Minutus eſt Johānes capite: exaltatus ē in cruce chriſtus: qz illius fama decreuit: iſtius creuit. vnde: Illum oportet creſcere me autem minui. In truncato capite Johānis oſtendunt iudei chriſtū (qui eſt caput omniū pphetarū) perdidiſſe.

Joh.3.d

Moralit. Moralit. Mors Johānis finē ſignificat legis: qua finita merito migratur ad chriſtum qui ē finis legis ad iuſticiā omni credēti. c • Et ſepelierūt. Johānes apud ſebaſten occiſus: apud macherōta ſepultus eſt. Narrat Joſephus vinctū Johannē in caſtellū macherontā adductum: ibiqꝫ truncatū. Et eccleſiaſtica hiſtoria ſepultum eū in ſebaſte vrbe paleſtine q̄ quōdā ſamaria dicta fuerat: ⁊ a tēpore Juliani pncipis paganos inuidentes chriſtianis: q̄ ſepulchrū eius pia ſollicitudine frequentabant: inuaſiſſe monumentū: oſſa diſperſiſſe per campos: ⁊ rurſū collecta igne cremaſſe ac denuo diſperſiſſe. Af fuerunt tunc tēporis ibidem de hieroſolymis monachi qui mixti paganis oſſa legētes: maximā eorum partem congregauerūt: et ad patrem ſuum hieroſolymā detulerunt: at ille miſit ea beato Anaſtaſio alexādrie epiſcopo: ibiqꝫ ſeruata vſqꝫ a tempora Theophili eiuſdem vrbis epiſcopi. Johānes figurā leg. tenet: Herodes ſignificat populū iudaicum qui ſibi velut vxorem gentilis populi de eodem parente progeniti ſociauit infidelitatem. Quod quia vetat Johānes tanqꝫ lex clauſa tenetur: ⁊ vocem dare non permittitur. Ad vltimū in natali herodis: id eſt in expletione naturalis voluptatis ſaltat filia: id ē exultat praua voluntas ex infidelitate orta. Et poſtulat addi ad delitias ſuas caput Johānis: id ē auferri chriſtū de intellectu legis: et per filiam defert matri: quia per prauam voluntatem ſatis fit infidelitati. Quo facto diſcipuli Johannis, id eſt auditores legis corpus Johānis ſepeliunt. i. carnales in ſe obſeruantias extinguūt: et ſic a lege ad euāgeliū venientes: verbi dei auditores ſolliciti fiunt. d • Quod cū audiſſet ieſus. Poſtqꝫ apud iudeos lex et ppheta caput perdit ⁊ vocem ieſus tranſit ad deſertum eccleſie locū que ante non habebat virū. e • Seceſſit. Non fugit timore: ſed ſeceſſit parcens inimicis ne homicidiū homicidio iungerent: dans exemplū vitande temeritat. Uel ſeceſſit vt pbaret fidē credentium. vñ: Et cū audiſſent turbe ⁊c. f • Pedeſtres de ciuitatib⁹ ⁊c. Proprio labore vt ardorē mētis oſtenderent. Relinquunt ciuitates. i. priſtinas conuerſationes. Habent voluntatē ſed non vires pueniendi. Ideo ieſus obuiam exit et miſeret⁹ curat: vt plena fides ſtatim premium habeat. Ecce quātū delectat deuotione credentium. g • Ueſpere aūt facto. Recedit ieſus d iudea: vadit in deſertū turbe ſequunt: quib⁹ obuiat ⁊ curat. Hoc non mane vel meridie ſ; veſpere quādo ſol iuſticie occubuit ⁊ finis mundi appropinquit. h • Diſcipuli. Carnales: ⁊ de futuro miraclo refectiōis ignari: qb⁹ dictū erat:

†22.q.4.c.2.et.c.vnuſquiſqꝫ. De homi.c. cū iuramento

B

a • At illa pmonita a matre. petiuit caput Johis. b • Et contriſtatus eſt rex. hoc tm̄ fuit ſm apparentiam: ad reprimendū ppl̄i ſeditionē: qđ patz primo. quia voluit eum pmo occidere: ſed retardatus fuit tantū ex populi timore. ſcđo qz ſi vellet eū viuere nō īterfeciſſet eū ppt iuramētū: qz ī pmiſſione facta ī generali etiā cū iuramēto n̄ itelligit aliqđ illicitū ſub obligatione cadere: cuiuſmodi erat interfectio Johis. tertio qz nō ē veriſile vt ppt ſaltationē vni⁹ puelle pmiſiſſet ſub iuramento etiā medietatē regni ſui dare: vt habet Marc. vi. Et idō credēdū ē q totū fuit ficticiū: vt haberet occaſionē apparētē īterficiendi Johē. ita eni ardebat libidine in herodiadē q voluit fingere tātā maliciā. et ideo qđ ſeqt: Et contriſtat⁹ eſt rex ppter iuramentū ⁊c. totū ē intelligēdū ſm apparētiā ad reprimēdū ppl̄i ſeditionē. ⁊ eodem mō exponēdū ē d iſta materia: qđ dr Marc. vj. Seqt: c • Et allatū ē caput ei⁹. Primo eni allatū eſt in pſentia herodis. poſtea ī hierlm. et poſt in aqtaniā apud eugoliſtiū. nūc aūt dicitur eē ambianis. d • Et accedētes diſcipuli ei⁹ tulerūt corp⁹ ei⁹. ſ. de carcere. e • Et ſepelierūt illđ. ſ. in ſebaſte ciuitate q̄ antiqtus ſamaria dicebat. f • Qđ cū audiſ. ieſus. Hic ponit ꝯfirmatio pdicte doctrine ex xpi miraculis. Et h qdrupliciter. Primo ex ſanatiōe lāguoris multiplicis. ſcđo ī multiplicatione panis. ibi: Ueſpere aūt facto. tertio ī calcatione maris. ibi: Et ſtatim impulit. qrto ī ſanatiōe infirmoꝝ ad tactū ſue veſtis. ibi: Et cū tranſfretaſ. In pma pte dr ſic: Qđ cum audiſſet ieſus. ſ. mortē Johis xpi doctrinā veritat. g • Seceſſit inde. nō timēs mortē: ſ; vt oſtēderet q aliqñ eſt cedendum malicie humane. h • In locū deſertum. vt daret pdicatorib⁹ verbi diuini exemplū aliqñ recedendi a turbis ⁊ redire ad locum ſolitariū ad colligendum pprios defectus qui cōtrahūtur ex cōuerſatiōe cū hoibus: ⁊ ad vacandū orationi vt ibi predicator hauriat qđ poſtea populis effundat. i • Et cum audiſſet turbe ſecute ⁊c. ex q

†Mar.6.b

†Luc.9.b Joh.6.a

†Mar.6.e Luc.9.b Joh.6.a

cunqꝫ poſtulaſſet ab eo. At illa p-
a ſ timēre ne herodes aliquando cum fratre ſuo conueniret.
monita a mātre ſua: da mihi inquit h in diſco caput iohis bapti
a ſ vt ſimulator oſtēdit in q ſe reū innuit. ſ triſticiā pferebat in facie cū letaretur in mente.
a ſte. †Et ꝯtriſtāt⁹ ē rex: ppter iuſiu- b
a ſ ſub occaſione pietatis impi⁹ fuit dum iuramēto ſcelus excuſat. ſ als iuramentum.
rādū ⁊ ppter eos q pariter recū-
ſ vt omnes fierent conſortes ſceleris.
b bebāt: iuſſit dari. Miſitqꝫ ⁊ decol
ſ in paſcalibus diebus.
lauit iohānē in carcere. Et allatū c
eſt caput eius i diſco: ⁊ datū ē pu
ſ vt habeat in poteſtate linguā que illicitas nuptias arguit.
elle: ⁊ illa attulit mri ſue. †Et acce- d
dētes diſcipuli ei⁹ tulerunt corp⁹
c ei⁹ ⁊ ſepelierūt illud: et veniētes e
a ſ qđ iohānes paſſus eſt.
d nūciauerūt ieſu. † Qđ cū audiſſet f†
e ieſus ſeceſſit inde ī nauiculā in lo- g h
a ſ cum predicatio chriſti fieret in gentib⁹ multitudo credidit in eum.
cum deſertum ſeorſum. Et cū au- i†
f diſſent turbe: ſecute ſunt eum pe-
ſ vt mentis ardorem oſtenderent.
deſtres de ciuitatibus. Et exiēs
ſ amauit.
vidit turbam multam: et miſer-
a ſ magna retributio laboris eorum.
tus eſt eis: et curāuit languidos k
g eorum. † Ueſpere aūt facto acceſ- l†
h ſerunt ad eū diſcipuli eius dicentes: Deſertus eſt locus ⁊ hora iā m
a ſ tanto tpe idolatre fuerunt.
i preterijt. Dimitte turbas vt eun-
a ſ .i. a ſuis phariſeis mittant ſibi eſcam.
tes in caſtella emānt ſibi eſcas.
Jeſus autē dixit eis: Nō habēt
ſ vt aliunde querant cū ego ſum panis.
k neceſſe ire: date illis vos mandu- n
care. Reſponderunt ei: Nō habe-
l mus hic niſi qnqꝫ panes ⁊ duos

Ma.10.a In viā gētiū ne abieritis. Myſtice. Faſtidiūt iudei gētes recipi ⁊ mur-
Eſa.40.d murāt: qꝛ voce vtiſ Eſaias. Ecce gētes qſi ſtilla ſitule. Itē oēs gentes
Ibidem qſi nō ſint: ſic ſūt corā eo. Sz dñs p aplos reficere decreuit. vñ ſbdit: Jeſus āt ⁊c. i • Dimitte tur. Diu ē q idola ſeqt: ideoqꝫ nō ē a nob paſcenda pane xbi dei. Dimittet ⁊c. His Marc⁹ ⁊ Lucas ꝯſentiūt h ptermiſ-
Joh.6.a ſo: nō habēt neceſſe ire. Johānes ait: pſpectis turbis dñz qſiuiſſe a philippo tētādo: Unde emem⁹ pa. vt mā. hi. Intelligit ergo diſcipulos prius rogaſſe: vt dimitteret turbas. Poſt hec xo verba dominū inſpexiſſe multitudinē et dixiſſe philippo: qđ Johes memorat. ⁊ iſti pretermittūt. Deinde qđ Philippus apud Johē reſpōdet: h Marc⁹ a diſcipulis eſſe reſpōſū cōmemorat: volēs h itelligi ex ore ceteroꝝ Philippū reſpōdiſſe. k • Date ill. Prouocat ad dādum vt illis ſe nō habere teſtantib⁹ notior ſit magnitudo ſigni: vbi etiā innuit q p eos ſūt paſcenda ieiuna corda. l • Quinqꝫ panes et duos pi. Per qnqꝫ panes ⁊ duos piſces totum vetus teſtamentū ſignat. Per quinqꝫ panes quinqꝫ libri moyſi: qui bene hordeacei: qui cibus ē iumentoꝝ. rudib⁹ eni aſpera ⁊ groſſa dāda. Ani-
malis eni

patet q pauperes ſequebātur chriſtum equos nō habentes. Sequitur: k • Et curauit languidos eorum: in quo verbo miracula mlta includit: quia nomine languoris intelligitur omnis infirmitas. l • Ueſpere autem facto acceſſerunt ⁊c. Hic conſequenter ponitur ſecundū miraculum de multiplicatione panis. Dicit ergo: Ueſpere autē facto. ex quo patet deuotio populi ad chriſtum: quia nec ppter noctem īminentem recedebant ab eo. Seqt: m • Et hora iam preterijt. redeūdi: ſcilicet ad propria ⁊ qeſcēdi. Sequit: n • Date illis vos mādu care. Joh. vj. dicitur q petiuit a Philippo: vnde ememus panes: et hoc eſt verum: quia primo interrogauit eum tentans eum: quia ſciebat quid eſſet facturus: vt ibidem dicitur. et poſtea dixit illis quod hic ponitur:

Et cum

1.Cor.2. d malis enim homo nō percipit ea que ſūt ſpiritus dei: intus tamen latet medulla ſuauiſſimi ſenſus. Per duos piſces ꝓphete ⁊ pſalmi. vnde ⁊ poſt re-
Luc.24. f ſurrectionē ait: Que ſcripta ſūt ī lege et prophetis ⁊ pſalmis de me. Diſcūbuere autem alij quinquageni. alij centeni. Diuerſi diſcubitus: diuerſi ſunt eccleſiarum conuentus qui vnam faciunt catholicam. Iubilei requies q̄nquagenarij myſterio ꝯtinet̄. Quinquagenarius enī bis ductus centū facit: q: prius a malis actibꝰ quieſcitur vt poſt aīa plenius quieſcat in cogitatione. Quidā igit̄ q̄nquageni: q: q̄dā ſunt q̄ a malis actibus habēt requiē. Quidā centeni: q: ſunt qui a malis actibus ⁊ prauis cogitationibꝰ habent requiem mētis. a Acceptis q̄nqꝫ ⁊c. Accepit q̄nqꝫ panes: nō nouos creauit: q: veniens ī carne nō alia q̄̄ p̄dicta erant p̄dicauit ⁊ ope impleuit. b Benedixit ⁊c. Cum aperiens ſenſum vt intelligerent ſcripturas: dono interne ſuauitatis multiplicauit. Fregit cuꝫ myſteria legis in medium protulit. c Reliquias ⁊c. Secretiora q̄ a rudibus capi nequeūt: non ſūt negligēter habēda: ſꝫ a duodecim apl'is qui p cophinos .xij. ſignificant̄: et ab eoꝝ ſucceſſoribꝰ diligenter inq̄renda. Cophinis ſeruilia opera gerunt̄: et deꝰ infirma mundi elegit vt confundat fortia. d Quinqꝫ milia. Pro q̄nqꝫ ſenſibus corporis: hi ſunt q̄ in ſeculari habitu exterioribꝰ recte vti nouerunt. Hi quinqꝫ panibus .i. legalibus p̄ceptis adhuc neceſſe ē vt inſtituant̄. Nā q̄ mundo integre renūciant: q̄ttuor milia ſunt: ⁊ ſeptem panibus .i. euangelica pfectione ſublimes ⁊ ſpūali grā reficiunt̄. Cū alibi narrat̄ h miraculū
Ioh.6. a panū ſcripturꝰ Iohes p̄miſit: q: ꝓximum erat paſca dies feſtus iudeoꝝ. Matthēꝰ xo ⁊ Marcꝰ hoc
Mar.6. b moꝝ occiſo Iohāne cōmemorāt factū. Unde colligit̄ Iohem īminente eadē feſtiuitate fuiſſe decollatū: et anno ſequēte cū denuo paſca rediret: myſteriū dn̄ice paſſionis eſſe completuꝫ. e Exceptis mulie. Sexus fragilis ⁊ minor etas ſūt numero indigni. Significat infirmos ī fide nōdum idoneos pugne. f Et ſtatim. Quia vt ait Iohes vēturi erāt vt facerēt eū regē q̄ miraculū panū viderant:
Ioh.6. b quos fugit. docēs nos fugere de bonis nr̄is fauorem. Crucifixoribꝰ xo promptꝰ occurrit: vt parati ſimꝰ ad aduerſa cauti ad blāda: ꝓ quibus ne nos emolliāt orēmꝰ. g Precedere trāſ. Quo p̄cede-
Mar.6. f rent Marcꝰ oſtendit ad bethſaidam que eſt in galilea: ciuitas Andree et Petri ⁊ Philippi ꝓpe ſtagnum geneçareth qđ dr̄ et mare galilee. dr̄ et tyberiadis a ciuitate tyberiade. Sed quō dicit Marcꝰ pacto miraculo panū iſſe ad bethſaidā: cuꝫ Lucas dicat h ipm factū eſſe in locꝭ bethſaide: Sꝫ Lucas ait in deſertis locis nō vicinis ciuitati tn̄ ptinentibus ad eā. Marcꝰ de ipis ꝯfinibus ciuitatis. Vn̄ Lucas nō dicit ī deſertuꝫ locum q̄ ē bethſaida: ſed qui eſt bethſaide. Iohānes autem dicit manducaſſe panē iuxta tyberiadē: et inde diſcipulos veniſſe trans mare in capharnaū que ambe ſunt ciuitates in galilea. h Aſcendit. Pauit turbā vt deus: aſcēdit orare vt homo. Non ꝙ oīa non habēs ī poteſtate: ſed vt formā hominis impleret. In hoc officium pietatis eſt: ſequit̄ inſigne poteſtatis miraculum. i Veſpere aūt. Merito dicit̄ hec tēpeſtas eſſe in veſpere: quia dum eccleſia in tribulatione ē: dicit̄ eſſe quaſi in nocte: ⁊ ſol iuſticie ſe abſcondiſſe videt̄. k Nauicula autēꝫ. Nauis in medio mari: ſolus ieſus in terra: quia aliquando ita ē ecclīa non modo afflicta ſed ⁊ fedata vt proſus videatur derelicta a deo: ſed de-
Mar.6.f us eam non relinquit. vnde Marcus ait: Uidit eos laborantes remigādo. Et ſi non preſens: et ſi differt: tamen videt et corroborat. l Quarta āt. Tota nocte periclitant̄. quia cum ſe homo cōſiderat nihil inuenit niſi tenebras anguſtiarū ⁊ eſtus hoſtium. Sed quarta vigilia dominus venit: id ē tam diluculo cum mentē ad preſidium dei erigit q̄ſi inter tenebras ortum luciferi videt qui diem nūciat. Lucifer ad plus tres horas noctis: id eſt totā vigiliam matutinā illuminat. adeſt dominus qui ſopitis periculis ꝓtegit. m Uenit ad eos ⁊c. Marcus ait: volens preterire eos: ꝓ quibus tamē liberandis venit. Quod fit vt ad horā turbati: ſed mox liberati amplīꝰ ſtupebāt et gratias agant: qđ idem ſepe fit in paſſionibus ſanctoꝝ. n Et videntes ⁊c. Quia ſepe fit vt cū aliqua ſubito diutine tribulationis oritur ſedatio: non ſtatim credatur vera liberatio. Ideoqꝫ permanente priori formidine intenſa ad liberationem dirigitur oratio.

ſ legis intellectū ad me referre.
piſces. Qui ait eis: Afferte mihi
illos huc. Et cuꝫ iuſſiſſet turbam a
ſ ſtudio cōtinētie calcata carne.
a diſcūbere ſup fenū: accepꝭ q̄nqꝫ
panibus et duobus piſcibꝰ aſpi- b
a ſ vt nos ſurſū habere corda doceret. b ſ integri non in tot diuiderentur.
b ciēns in celuꝫ benedixit ⁊ fregit:
a ſ q̄ prius aplīs dederat ſenſū vt intelligerēt ſcripturas q̄ p myſteriū aploꝝ alijs exponunt̄.
et dedit diſcipulis panes: diſci-
a ſ intellexerūt. ſ edēt pauperes ⁊ ſaturabūt̄.
puli autē turbis. Et mānducaue- c
rūt omnes et ſaturati ſunt. Et tu-
c lerūt reliquiaſ: duodecim cophi-
nos fragmentoꝝ plenos. Man-
d ducātiū autem fuit numerꝰ q̄nqꝫ
e milia viroꝝ: exceptis mulieribꝰ ⁊
f paruulis. †Et ſtatim compulit di- d†
ſcipulos aſcēdere in nauiculam:
g et precedere eum trans fretū do-
nec dimitteret turbas. †Et dimiſ- †
ſ ſic q̄ bn̄ orat mētē ſurſum a terrenis eleuat.
h ſa turba aſcendit in montē ſolus
a ſ nō ꝓ ſe ſed ꝓ nobis. b ſ nocte tribulatiōis appropinquāte diſſimulat opem ferre.
i orāre. Ueſpere autē facto: ſolus
a ſ vbi ieſus abierat. ſ ſignificat labores eccleſie in hoc ſeculo dum tendit ad patriam.
k erat ibi. Nauicula autē in medio e†
mari iactabatur fluctibus. Erat
a ſ malorū ſpirituū flatus.
l enim contrarius ventus. †Quar- f†
m ta autem vigilia noctis venit ad g
ſ et ſi pondus carnis habēs. ſ comprimēs preſſuras ſeculi.
n eos ambulās ſupra mare. Et vi- h
dentes eum ſupra mare ambulā-
tem: turbati ſunt dicentes: quia i
a ſ magni timoris iudicium eſt confuſus clamor et incerta vox.
fantaſma eſt. Et pre timore cla- k
ſ q: ꝓpe eſt oībus timentibus eum.
mauerūt: ſtatimqꝫ ieſus locutus
a ſ contra deſperationem.
eſt eis dicens: Habete fiduciam:

Ego ſū

a Et cū iuſſiſ. turbā diſcūbere ſup fenū. i. ſuper herbā agri. b Aſpiciēs in celū be. in q̄ dedit exemplū ā comeſtionē ad laudem dei bn̄dicere cibū. c Et mānducauerūt ⁊c. ex q̄ ptꝫ ꝙ panes fuerūt multiplicati inter manꝰ ipſius: q: ex tā modico cibo nō potuiſſet tā magna multitudo ſaturari: nec tāte reliquie remanere: quia plus remanſit q̄̄ a principio fuerit. De modo aūt multiplicationis ē dubitatio inter doctores: q: nō determiat̄ ī lr̄a. Dicūt enī aliq̄ ꝙ hoc fuit ſine additiōe alicuiꝰ materie: ſic de coſta Ade formatū ē corpꝰ mulierꝭ. Sicut enim deꝰ poteſt de nihilo aliquid facere: ita modicū corpꝰ in magnuꝫ cōuertere ſine additione materie. Alij aūt dicūt ꝙ C
hoc fuit p cōuerſionē alicuiꝰ materie preexiſtētis: vt aeris vel huiuſmodi ī ſubſtantiā panis ⁊ piſcꝭ. ⁊ hoc videt̄ Augꝰ. ſentire ſup Ioh. vj. ca. dicēs: Inde multiplicauit q̄nqꝫ panes: vn̄ ex paucis granis creat ſegetes. certū ē Mar.6.
autem ꝙ ſegetes creātur ex conuerſione materie p̄exiſtentis in ſegetem. d Et ſtatim cōpulit. Hic †Luc.5. Ioh.6.b
ponitur tertium miraculum d̄ calcatione maris: vt ſicut oſtenderat ſe dominū terre in multiplicatione panis: ita oſtēderet ſe dominū maris. dicit ergo: Et ſtatim compulit diſcipulos ⁊c. Cauſa hic tacetur. ſꝫ Ioh. vj. habet̄: quia turbe que viderant miraculum de multiplicatione panis. voluerūt venire et facere eum regem. † Mar.6.
ipſe autem preſciens precepit diſcipulos ſuos vltra mare galilee tranſfretare: et ipſe ſolus fugit in montem: vt poſſet ibi patrem orare. Et in hoc dedit nobis exemplum humilitatis: quia queſitus ad honorem fugit: vt hic habetur: queſitus autem ad mortem vltro ſe obtulit: vt habet̄ Ioh. xviij. e Nauicula autem ī medio mari ⁊c. ex quo inſinuatur ꝙ illi qui carent chriſti ſocietate exponuntur tentationibus. Sequitur: f Quarta autem vigilia noctis. Iſta erat cōſuetudo antiquitus in exercitibus ꝙ nox in quattuor partes diuidebatur: et in qualibet parte diuerſi milites ſibi ſuccedentes vigilabant ad cuſtodiam exercitus. quarta ergo vigilia eſt vltima pars noctis. Ex q̄ ptꝫ ꝙ in tribꝰ ptibꝰ p̄cedētibꝰ ī piculo fuerāt. g Uenit ad eos ambulās ſupra mare. ex piculo enī p̄cedēti lōgo magꝭ deſiderabāt aduētū xp̄i. h Et vi. eū ſu. ma. am. tur. ſūt. ꝓpt viſionē inſolitā. i Dicētes: q: fantaſma ē. i. apparitio rei nō exiſtētis. k Et p̄ timo. cla. ne eſſet apparitio alicuiꝰ ſpūs maligni nocē voletꝭ. ⁊ ido ieſus aſſecurauit eos dicēs: Ego ſū. Sequitur:

Reſpōdēs

G a Ego ſũ. Nõ ſupponit ꝗs:qꝛ ex voce ſi
bi nota poterãt eũ cognoſcere. Uel quia
Exo.3.d ipſe ẽ ꝗ dixit: Qui ẽ miſit me ad vos.
b Dñe ſi tu es. Si tu es ille liberatoꝛ:
iube me venire ad tuã imitatiões ſuperã
do preſſuras.
c Et deſcẽdẽſ.
De humano de/
ſperans adiuto/
rio: mẽte calcas
preſſuras vt ie/
ſu ſit cõfoꝛmis.
d Ambulabat
D ſup. Ecce hõ ſu/
per aqͥs ambu/
lat. Ne ẽ dubi/
tes xp̄m verum
coꝛpꝰ cẽ: qꝛ ſup
aquas ambula/
uit. Sup mare
ambulare fecit:
vt oſtẽdat diui/
nã ptãtez. Mer
gi facit: ne infir/
mitatem obliui/
ſcaẽ: ne putet ſe
equalem deo: et
ne ſuperbiat.
e Et cũ ce. ⁊c.
Paululũ relin/
quiẽ tentationi
vt augeaẽ fideſ.
Ut enĩ credidit
ſe eius imperio
poſſe fluctibꝰ ſu
ſtentari: ſic dum
mergiẽ poſſe eiꝰ
virtute ſaluari.
f Ceſſauit ven
tus. In quocun
qꝫ deꝰ p gratiaz
adeſt mox vni/
uerſa bella qui/
eſcunt. g Et
adorauerũt ⁊c.
Uiſo ſigno filiũ
dei confitentur
cur ergo Arriꝰ
creaturã cẽ pre/
dicat: h In
Allego. terrã ge. Alleg.
Geneſar ĩterp̄ta
tur oꝛtꝰ ꝑncipi/
um. per typuz ẽ
apſtoꝝ ⁊ nauis ĩ
A telligẽdũ ẽ eccle
ſiã de pſecutiõi/
bus liberataz a
dño duci ad li/
tus. i. quietem:
vbi paradiſi re/
ſtituetur heredi
tas: ⁊ ꝑme ſtole
iocunditas.
i Fimbriaz ⁊c.
id ẽ minimũ mã
datũ: vl' caro qua ad verbũ dei venimꝰ:
quã ꝗ credẽdo tãgit ab oĩ moꝛbo impie/
tatis ſanaẽ. Ut ex veſte fimbria: ita ex
ipo virtꝰ ſpũſſancti: ꝗ apl'is data ſalutez
his qui tangũt miniſtrat. Ca. XV
k Tunc acceſ. Hoĩes geneſar minꝰ
t docti credũt ẽ ꝗ ſapientes videẽ
ad pugnam veniunt. l Non
enim lauant manꝰ. Intus nihil arguũt
qui intus liuoꝛe polluti ſunt. In vanum
ꝗdẽ ſua baptiſmata ẽuãt: ꝗ ſuoꝝ coꝛdiũ
et coꝛpoꝝ ſoꝛdes abluere negligunt.

Quare

non fantaſma.
a ego ſum: nolite timere. Rñdens a†
a qꝛ vbiqꝫ ardẽtiſſime fidei ẽ. in pſona pſenẽ
eccl'ie ⁊ laborãtis. b in tua iuſſione ſiũt aque
ſolide ⁊ coꝛpus leue contra naturam.
b aũt petrus dixit: Dñe ſi tu es: iũ/
be me venire ſup aquas. At ipſe
c ait: Ueni. Et deſcẽdẽs petrꝰ ð na
d uicula ambulabat ſup aquam vt
veniret ad ieſum. Uidẽs ꝟo ven b
pſecutionem vehementẽ.
e tũ validum timuit. Et cũ cepiſſet
mergi: clamauit dicẽſ: Dñe ſaluũ
a impendẽs auxilium: qꝛ non eſt volentis neqꝫ
currentis: ſed dei miſerentẽ.
me fac. Et ꝯtinuo ieſus extẽdẽs
ſic nullus p̄deſtinatꝰ perit.
manũ apphẽdit eũ: ⁊ ait illi: Mo c
qꝛ vel parũ timuit. ardebat fides: ſꝫ hũana
infirmitas in pfundum trahit: ⁊ in hoc ei oſtẽdi/
tur ꝙ non dño equalis ſit.
dice fidei: quare dubitaſti: Et cũ d
f aſcendiſſet in nauiculaz: ceſſauit
naute ⁊ vectores.
ventus. Qui autem in nauicula e†
g erant venerunt ⁊ adorauerũt eũ
dicentes: Uere filꝰ dei es. Et cũ f g†
h trãſfretaſſent venerunt in terraz
a ita noĩataz a vicinia loci. geneſar generãs
aurã ex criſpãtibus vndis. b alij rumoꝛe: alij
quoqꝫ facie.
geneſar. † Et cuz cognouiſſent eũ
viri loci illius miſerũt in vniuer/
a magna fides ꝙ non contenti ſalute ſuoꝛum ſꝫ
alioꝛum querebant ſalutem.
ſam regionem illã et obtulerunt
ei omnes male habentes: ⁊ roga b
i bant eum vt vel fimbꝛiam veſti/
menti eius tangerẽt. Et quicũqꝫ i
tetigerunt ſalui facti ſunt.
k Tunc acceſ/ Ca. XV k†
t ſerunt ad eũ ab hieroſo/
lymis ſcribe et phariſei
a mira ſtulticia: filius dei traditionibus homi/
num non eſt ſubiectus.
dicentes: † Quare diſcipuli tui
tranſgrediuntur traditiones ſe/
non dei.
l nioꝛũ: Nõ enim lauant manus

a Rñdẽs aũt petrꝰ ⁊c. in tãtũ deſiderabat ſocietatẽ xp̄i ꝙ nolebat expectare aduẽ
tũ eius vſqꝫ ad nauẽ: ẽ volebat occurrere ſupra aquã: oblitꝰ p̄ amoꝛe xp̄i aqͥ pericu
lũ. ⁊ ĩ h apparuit maiꝰ miraculũ: qꝛ nõ ſolꝰ xp̄s ꝟtute diuinitatẽ ſupra aqͥs ambula/
uit: ẽ etiã petrꝰ eadẽ ꝟtute ad ipm venit. b Uidẽs ꝟo ventũ validũ timuit. per
miſſus ẽ aũt petrꝰ ex timoꝛe ſubmergi: vt cognoſceret ꝓpꝛiã fragilitatẽ. ſicut ex ſua
ſaluatiõe cognouit xp̄i diuinitatẽ. Seqẽ: c Modice fidei
⁊c. in h enĩ apparuit puitas fidei in petro: qꝛ ex ꝗ ad p̄ceptũ
dei ſup aqͥs liꝗdas ambulauerat. de vẽto ꝯtrario timere nõ
debebat. d Et cũ aſcẽ. ⁊c. In h oſtẽdit ſe xp̄s dominum
aeris. ſicut ĩ deambulatiõe ſup aqͥs oſtẽderat ſe dñm marẽ.
e Qui aũt in na. ⁊c. adoꝛatiõe ſcꝫ latrie ꝗ ſoli deo debeẽ.
f Dicẽtes: vere filꝰ dei es. Dicitur vere. i. nõ metaphoꝛice:
nec p adoptionẽ ſicut ſãcti: ẽ ꝓpꝛie ⁊ eiuſdem nature.
g Et cũ trãſfretaſſent. Hic poniẽ quartũ miraculũ de cura
tione infirmitatẽ ad tactũ ſue veſtis. hoĩes enĩ terre geraçe/
noꝝ pꝛiꝰ cognouerãt eũ miracula faciẽtẽ ⁊ demones eijcien/
tẽ: vt habeẽ. ſ. viij. ca. ⁊ ideo videtes eũ cognouerũt ⁊ addu/
xerũt ad eũ oẽs infirmos illiꝰ regiõis ſciẽtes ꝙ poterat eos
curare: et qꝛ nõ poterãt p̄ multitudine eum tãgere. ideo:
h Rogabãt eũ vt vel fimbꝛiã veſtimẽti eiꝰ tãgerẽt. Poꝛta/
bat enĩ xp̄s veſtimẽtũ factũ ad modũ iudeoꝝ ꝗbꝰ erat prece
ptum vt ĩ angulis pallioꝝ fimbꝛias insererẽt: vt. ſ. habituz
ẽ. ix. ca. ⁊ illa erat ps veſtimẽti ꝗ poterat faciliꝰ tãgi. Seqẽ:
i Et ꝗcunqꝫ tetigerũt ſalui facti ſunt. i. coꝛpe ⁊ mente: qꝛ il/
los quos xp̄s ſanabat coꝛpe ſanabat ⁊ mẽte. ſm ꝙ dꝛ Joh.
vij. totũ hoiem ſaluum fecit in ſabbato. Ca. XIIII

Moraliter. In illo tẽpoꝛe audiuit herodes te/
trarcha ⁊c. Seqẽ: c† Hic ẽ Johes
bap. ipſe ſur. a moꝛ. ⁊c. Oẽs credẽtes reſurrectiõez moꝛtuoꝝ
dixerũt eos foꝛe maioꝛis ꝟtutẽ poſt reſurrectiõez ꝗ3 añ. per
qꝺ moꝛaliter ſignificaẽ ꝙ reſurgẽtes de moꝛte culpe maioꝛa
ꝟtutũ opa debẽt facere ꝗ3 añ vt ſic oſtẽdãt ſe deo gratos de
ſua reſurrectiõe. † Dicebat illi iohes ⁊c. nõ omittens dice
re veritatẽ ꝓpẽ ptãtez herodis nec ꝓpter inſidiationẽ hero/
diadis. ⁊ ĩ h dedit exemplũ p̄dicatoꝛibꝰ euangelij vt ꝓpter
talia nõ omittãt ꝯſtãtiã veritatẽ p̄dicãdi. e† Die ãt nata/
lis ⁊c. p h ꝙ in ꝯuiuio iohes p̄cipiẽ decollari ad ſaltatricis
petitiõez ⁊ ſue mr̄is adultere monitionẽ. oſtendiẽ ꝙ multa
mala ſiũt ꝓpẽ crapulã ⁊ mulieꝝ maliciã. Ecci. xix. Uinuz ⁊
mlieres apoſtatare faciũt etiã ſapiẽtes. f† Qð cũ au. ieſus
⁊c. nõ ꝓpẽ timoꝛẽ herodis ẽ vt oſtẽderet ꝙ aliqñ dãdus eſt †
ire locꝰ ⁊ ꝯdeſcẽdẽs fidelibꝰ infirmis ꝗ fugituri erant tpe p Mar. 6. g
ſecutionis. i† Et cũ audiſſent tur. ⁊c. adhuc populares et Luc. 5. d
pedeſtres magẽ vadũt ad ſermones ꝗ3 diuites ⁊ equeſtres.
l† Ueſpe aũt facto. p h ãt ꝙ pauit eos coꝛpaliter ſignificaẽ
ꝙ plati ⁊ curati debent ſubditos paſcere ꝟbo doctrine ⁊ ſa/
cramẽto euchariſtie. vñ ⁊ iohes euãgeliſta deſcribens h mi/
raculũ p̄mittit ꝙ ꝓpe erat paſca iudeoꝝ ĩ ꝗ fideles paſcunẽ
euchariſtia. d† Et ſtatim ipulit ie. ⁊c. p aſcẽſionẽ ĩ nauicu
lã ſignificaẽ ꝓmotio ad aĩaꝝ curã quã nullꝰ debet aſſumere
niſi cõpulſus ſupioꝛis auctoꝛitate. Heb. v. Nec ꝗſꝗ3 aſſumit
ſibi honoꝛẽ ẽ ꝗ vocaẽ a deo tãꝗ3 aaron. † Et turba dimiſ/
ſa aſcẽ. ⁊c. ſic dixerat Mat. vj. Tu aũt cũ oraueris ĩtra cubi
culũ tũ ⁊ clauſo oſtio oꝛa patrẽ tuũ ĩ abſcõdito. e† Naui/
cula aũt ĩ medio mari ⁊c. i. eccl'ia turbabaẽ pſecutionibus.
f† Quarta aũt vigilia noctis ⁊c. pmittit enĩ ſuos aliqñ p/
turbari ẽ nõ debellari faciẽs cũ tẽtatione ꝓuentũ vt poſſũt
ſuſtinere vt diciẽ. j. Coꝛ. x. a† Rñdens aũt petrus. p hoc †
autẽ ꝙ timẽs cepit ſubmergi repꝛimiẽ aliquoꝛum p̄ſumptio Mar. 7. b
qui ardua petunt in quibꝰ deficiunt. e† Qui aũt in naui/
cula erãt venerunt et adoꝛauerunt eũ. quilibet enĩ recipiẽs
beneficiũ oſtẽdere ſe debet eſſe gratũ. g† Et cũ trãſfretaſ/
ſent ⁊c. p h ꝙ curauit oẽs male habẽtes illiꝰ regionis: ſigni/
ficatur ꝙ p̄dicatoꝛ euãgelij debet curare lãguidos ſpiritua
liter medicina p̄dicationis et ſancte oꝑationis. vñ diciẽ hic
ꝙ tangentes fimbꝛiã veſtimenti chꝛiſti fuerũt ſanati. tange/
re ꝟo fimbꝛiam veſtimenti p̄dicatoꝛis eſt imitari veſtigia ſue pfectiõis. Ca. XV
k Tunc acceſſerũt. Supiꝰ poſita ẽ publicatio legis euãgelice inter iudeos. hic
t ponit eiꝰ ꝓmulgatio ꝗtũ ad gẽtiles. ⁊ diuidiẽ ĩ duas ptes. qꝛ ꝑmo oñdiẽ
eccl'ia gẽtiũ legitime fũdata. ⁊ ſcðã ſynagoga iudeoꝝ iuſte repꝛobata. xvj.
ca. Itẽ ꝑma ĩ duas. qꝛ ꝑmo fũdaẽ eccl'ia gentiũ ĩ fide. ſcðo in moꝛibꝰ. xviij. ca. Pꝛi/
ma ĩ duas. qꝛ ꝑmo repꝛobaẽ ſupſtitio iudaica ĩ lege. ſcðo declaraẽ ĩ fide ꝟitas euã/
gelica. ſequẽti ca. ⁊ tertio ꝯfirmaẽ vtrũqꝫ duplici teſte ĩ xp̄i trãſfiguratiõe. xvij. ca.
Preſens ca. diuidiẽ in tres ptes. qꝛ ꝑmo recedit a iudeis cõfutato pꝛiꝰ erroꝛe eoꝝ.
ſcðo trãſit ad gẽtiles cõmẽdato ĩ eis fidei amoꝛe. ibi: Egreſſus inde tertio reuertiẽ
ad iudeos collato eis amplioꝛi munere. ibi: Et cũ trãſiſſet. Hoc autẽ factũ eſt vt per
xp̄i facta oſtenderet nobis ꝗd futurũ eſſet in eccl'ia: quia in aduẽtu xp̄i iudei ꝓ ma
ioꝛi pte ſunt excecati ⁊ gentiũ ppl'i illuminati: ẽ iterũ xp̄s ĩ fine reuerteẽ ad iudeos
qñ ꝯuerteẽ

a Quare ⁊ vos. Si vos mādata dei ꝯtēnitis ꝓpter traditiones hoim̄ q̄re arguitis diſcipulos q̄ mādata hoim̄ dimittūt: vt ſcita dei cuſtodiāt. b Vos aūt di. Vra aūt traditio ꝯtraria eſt. Hoc filios dicere parentib⁹ cōpellitis: qꝺ deo oblatur⁹ erā in tuos cōſumo cibos: tibiqꝫ ꝓdeſt o pater vt tuncat cōſecrata comedere. Vl' qꝺ deo offero tibi ipſi ꝓdeſt. Impietatē ſb noīe pietatis inducūt: q̄ docent ꝙ oblatio dn̄i q̄ ver⁹ ē pater obſequijs parentū ꝓferatur. ⁊ hoc ꝓ lucr' ſuis. vnde ⁊ patres ne ſacrilegū crimē incurrāt: deo conſecrata deuitāt: ⁊ egeſtate ꝯficiuntur.
c Quicunqꝫ dixe. ſcꝫ vita eterna dignus erit. Vel dixerit: id ē dicere poterit. d Proderit ⁊c. Quaſi nō. imo ſacrilegus eſſes ſi acciperes: qꝛ deo deuoui. Vel tibi ꝓderit: ſi deo dedero.
e Bn̄ ꝓphetauit. Preuidit eſaias ī ſpiritu ſimulationē iudeoꝝ ꝙ in dolo repugnarēt euāgelio. f Labijs me ho. Magiſter: Scim⁹ qꝛ verax es. Vel exteriorē mundiciā cōmendādo: interiorē q̄ vera ē ī eis nō ē. ❡ Nō — Mar. 12. b

Nico. de lyra

qn̄ ꝯuertētur in fine mūdi. Prima in tres: qꝛ p̄mo xp̄s arguit iudeoſ ꝺ falſa legis expoſitiōe. ſcd̄o ꝺ apparēti ſanctitate. ibi: Hypocrite. tertio ꝺ vana ſuꝑſtitiōe. ibi: Audite ⁊ intelligite. Prima ī duas. qꝛ p̄mo ponit̃ iudeoꝝ maligna īterrogatio ad xp̄i ꝺꝑhenſionē. ſcd̄o ponit̃ ei⁹ rn̄ſio vera ad eoꝝ cōfutationē. ibi: Ipe autē rn̄dens. Ad euidentiā p̄me ptis aduertēdum ꝙ a tpe moyſi de volūtate dei ꝯſtituti ſūt. lxx. ſenes etate ⁊ morib⁹ maturi: ⁊ ſcientia ꝑditi ad regimen ipſius ꝑp̄li: ⁊ moyſes erat ſuper eos: ita ꝙ in vniuerſo erant lxxi. vt habet̃ Nume. xi. et ex illo tpe ſtatutū ē ꝙ tot eēnt ad regimē ꝑp̄li ordinati. ⁊ iſti dicebāt̃ iudices ordiarij: qꝛ ꝑ impoſitiōeꝫ man⁹ inſtituebant̃: vt habet̃ ī gloſis hebraicis ī multis locꝭ: ⁊ iſti reſidebāt in hierl'm. ⁊ ad eos fiebat recurſus de ciuitatibus in ambiguis ⁊ difficilib⁹. ⁊ eoꝝ determinatio habebat̃ ꝑ lege firma quā n̄ licebat trāſgredi: vt habet̃ Deut. xxviij. Iſti etiā ſtatuebāt aliq̄ q̄ ꝑtinebāt ad regimē ꝑp̄li. ⁊ ī ſtatutis eoꝝ erāt aliq̄ q̄ cadebāt ſb p̄cepto tāqꝫ neceſſitat': ⁊ aliq̄ ſb monitione tāqꝫ cuiuſdā decētie ⁊ honeſtatis. De talib⁹ aūt erat iſtud ſtatutū qꝺ hic tangit̃: videlicet ꝙ accedētes ad menſā pri⁹ lauarēt man⁹ ſuas: verūtn̄ phariſei ⁊ ſcribe intellectū hui⁹ mandati volebāt trahere ad quādā falſitatē: videlicet ꝙ ꝑ h̄ acq̄rerēt q̄dā mundicia ſpūalis. mouebant̃ aūt ad h̄: quia in lege aliq̄ imūdicie ꝑ corꝑales ablutiōes dicebāt̃ emundari. ⁊ qꝛ diſcipuli xp̄i aliq̄ q̄ nō erāt neceſſaria: ſꝫ magis cuiuſdā ſuꝑſtitionis inq̄ꝫtū intellect⁹ ſic trahebat̃ nō obſeruabant. xp̄m in diſcipulis ſuis arguebāt tāqꝫ ꝯtēptorem doctrine ſenioꝝ: vt ſic redderēt eū ꝑp̄lo odioſū. a Ipe aūt. Hic ponit̃ xp̄i rn̄ſio vera ad ipoꝝ ꝯfutationē dicēs: b Quare ⁊ vos ⁊c. nō rn̄det dicēdo ꝙ lotio manuū q̄ faciebat ad honeſtatē eſſet mala: vel ꝙ apl'i ipam omittēdo bn̄ facerent vt facit ad honeſtatē: ſꝫ bn̄ facerēt omittēdo ꝓpt̃ ſuꝑſtitionē ſed q̄ſi clauū clauo retūdendo dicit eos deficere: qꝛ faciebāt trāſgredi mādatū dn̄i ꝓpter mādatū hoim̄ qꝺ ꝓbat dicēs: c Nā de⁹ dixit. Exo. xx.
d Honora p. ⁊ ⁊c. Honor iſte nō ſolūmodo intelligit̃ reuerentia ſ; ⁊ adminiſtratio neceſſarioꝝ. hāc aūt excludebāt ꝑ ſuam doctrinā falſā: qꝛ ſacerdotes q̄ erāt cupidi: vt bona q̄ eēnt adminiſtrāda parētib⁹ ꝯuerterēt̃ ī lucra eoꝝ dicebant ꝙ melius erat illa deo offerre: tū qꝛ ē pr̄ p̄ncipalis ⁊ ſpūalis: tū qꝛ lꝫ ꝑ talē oblationē parētes ſuſtinerēt detrimētū corꝑale: cōſeq̄bant̃ tn̄ bonū ſpūale inq̄ꝫtū illud qꝺ erat ī eoꝝ neceſſitatē cōuertendū deo offerebat̃. ⁊ ex h̄ ſeq̄bat̃ ꝙ p̄ceptū de honore parētū in q̄ꝫtū ītelligit̃ in h̄ adminiſtratio neceſſarioꝝ euacuabat̃ ꝑ talē expoſitionē falſā. Et h̄ ē qꝺ dicit ſaluator. e Vos āt di. falſo ſcꝫ exponēdo mādatū dei. f Quicūqꝫ dixerit ⁊c. deo cōſecratū ſcꝫ ⁊ oblatū. g Tibi ꝓde. mag' ſupple q̄ꝫ ſi expēderes ī neceſſitates tuas. ⁊ ē ꝯſtructio defectiua. ⁊ ē ſenſus: Quicunqꝫ

ſuas cuꝫ panem manducat. Ipe — a
a autem reſpondēs ait illis: Quare ⁊ vos trāſgredimini mandatū — b+
dei propter traditionem veſtrā?
❡ imbecillitati cōſulens. a ❡ dando neceſſaria.
Nam deus dixit: †Honora patrē — c d
❡ debit' obſequijs parētes idignos iudicauerit.
⁊ matrem. Et qui maledixerit pa
❡ eterna.
b tri vl' matri: morte moriat̃. Vos — e
c autem dicitis: Quicunqꝫ dixerit — f
patri vel matri mun⁹ quodcunqꝫ
❡ deo deuorum.
d eſt ex me: tibi proderit: et non ho — g h
norificabit patrem ſuuꝫ: aut ma
❡ ita.
trem ſuam: ⁊ irritum feciſtis mā — i k
❡ de ſuſtētādis parētib⁹. ❡ vr̄e fuit auaricie.
datum dei propter traditionem
❡ ſimulatores. ❡ qꝛ bn̄ cōuenit morib⁹ eoꝝ.
e veſtraꝫ. Hypocrite bene prophe — l
❡ in ꝑſona dei.
tauit de vob̄ eſaias dicens: †Po — †
f pulus hic labijs me honorat cor
autem eorum longe eſt a me. Si — m
❡ ideo. ❡ nō habituri mercedē cum veris cultoribus.
ne cauſa auteꝫ colunt me: docen — n o
❡ cōtēptis diuinis.
tes doctrinas ⁊ mandata hoim̄.

cūqꝫ dixerit ⁊c. i. licite ⁊ bn̄ pōt dicere qꝺ dictū ē: et impleuit̃ p̄ceptū diuinū. ⁊ ē dign⁹ vita eterna: qꝺ ē falſū: qꝛ ſm̄ veritatē ē tranſgreſſor p̄cepti. ⁊ h̄ ē qꝺ ſubdit̃: h Et nō honorifi. ⁊c. illud qꝺ erat ſibi debituꝫ ſubtrahēdo. i Et irritum fe. vos ſacerdotes ⁊ phariſei. k Mādatū dei ⁊c. Ad maiorē ītellectū ꝯſiderādū ꝙ pr̄ ꝑ ſe tenet̃ ꝓuidere filijs: qꝛ ē cauſa eoꝝ q̄ꝫtū ad eē ⁊ id̄o debet eis nutrimētū ⁊ documētū. fili⁹ aūt tenet̃ ꝓuidere parētib⁹ de neceſſarijs ꝑ accidēs. ſ. ſi indigeāt et ipe ſit potēs. ⁊ id̄o ſi pr̄ iā neceſſitatē incurrerit. bona de q̄bus fili⁹ pōt ſibi adminiſtrare iā ſūt ſibi debita. de alieno āt null⁹ pōt deo ſacrificiū facere. ⁊ id̄o talia deo offerre nō ē licitū: qꝛ h̄ ē tranſgredi p̄ceptū de honore parentū. Secus aūt eēt ſi fili⁹ bona ſua deo vouiſſet vel ꝯſecraſſet anteqꝫ parētes eſſent ī neceſſitate poſiti: qꝛ tūc nō eſſet licituꝫ de eis ꝓuidere parētib⁹: qꝛ ſi eēt deo votū factū de aliq̄ imolaticio non poſſet imutari. ſi aūt de aliq̄ nō immolaticio nō poterat mutari niſi ꝑ redēptionē. Ex dictis ꝑꝫ falſitas illi⁹ opiniōis q̄ dicit ꝙ fili⁹ poſt ꝓfeſſionē factā ī religione tenet̃ exire clauſtrū ꝓpt̃ neceſſitatē parētū etiā ꝯtra volūtatē ſui ſuꝑioris: qꝛ ꝑ talē ꝓfeſſionē eſt deo iā ꝯſecrat⁹. ⁊ ideo ꝓpt̃ neceſſitatē parentū nō debet ꝯ votum tale facere. Hoc etiā ꝑꝫ alia rōne: qꝛ fili⁹ cum venerit ad etatē adultā: ſicut pōt inuitis parētib⁹ licite matrimoniū ꝯtrahere vl' ad ſacerdotiū ꝓmoueri: ita etiā religionē ingredi ceſſante tunc neceſſitate parētū: h̄ ꝑ ſacerdotiū excuſat̃ de h̄ ꝙ nō tenet̃ ſubuenire patri ꝑ vſū armoꝝ. ſi ab hoſtib⁹ inuadat̃: qꝛ iā nō ē ſibi licitū pugnare corꝑaliter. Silr̃ per matrimoniū excuſat̃ ꝙ nō tenet̃ manere cū patre qꝛ ē obligat⁹ vxori. g̃ multo fortius ꝑ ꝓfeſſionē factā in religione excuſat̃ a ſubueniēdo parentibus: niſi ſm̄ modū ꝯueniētē ſue regule. ⁊ ꝑ conſequēs nō debet ꝓpt̃ h̄ ꝯ votū obediētie facere: imo eēt inobediēs h̄ faciēdo. Per h̄ ꝑꝫ ſolutio cuiuſdā rōnis que ſolet ad oppoſitū induci q̄ talis ē: Votū factū de his q̄ ſūt ſuperogationis n̄ p̄iudicat illis q̄ ſūt de neceſſitate p̄cepti: cū p̄ceptū implere ſit neceſſitatis. vouere aūt talia nō: ſ; votum religiōis ē de his q̄ ſūt ſuperogatiōis. ſubuenire aūt parentib⁹ in neceſſitate ē de neceſſitate p̄cepti: g̃ ꝑ votū religionis ꝑ ꝓfeſſionem ſolēnizatū nō abſoluit̃ aliq̄s qn̄ teneat̃ adminiſtrare parentibus ſicut ante. ergo ꝑ ꝯſequēs tenet̃ exire clauſtrū ꝓpt̃ neceſſitatē parētū etiā ꝯ voluntatē ſuperioꝝ. Dicendū ꝙ ꝑ ꝓfeſſionē nō abſoluit̃ a p̄cepto: bn̄ tn̄ abſoluit̃ ab aliquo mō implēdi p̄ceptum: qꝛ p̄ceptū de honore parentuꝫ eſt affirmatiuū: ⁊ ideo nō obligat ad ſemꝑ. ſed ꝓ loco ⁊ tpe et alijs debitis circūſtantijs que aliqn̄ variant̃ ſm̄ ꝯditionē ipſius implentis p̄ceptum: qꝛ aliq̄s modus ſubueniēdi patri efficit̃ incōueniēs ⁊ illicit⁹ ipi filio ꝑ aſſumptionē alicui⁹ ſtat⁹ liciti imo etiā ꝑfecti. ſicut ſubuenire patri ꝑ defenſionē armoꝝ efficitur illicitū ꝑ ſacerdotij ſtatum. tenet̃ tn̄ ei ſubuenire alijs modis ſuo ſtatui ꝯueniētibus: ita eodē modo poſt votū obediētie ſubuenire patri ꝯ voluntatē ſuꝑioris efficit̃ illicitum ipſi religioſo: tenetur tn̄ ei ſubuenire modis ꝯuenientibus ꝓfeſſioni ſue.
l Hypocrite. Hic redarguit ſaluator iudeos de falſa ſāctitatis ſimulatione: qꝛ ad hoc ꝙ eſſent ī reuerētia ꝑp̄li oſtēdebāt ſanctitatē in verbis ⁊ in exteriori ꝯuerſatione: cū tn̄ corrupti eſſent intētione: ſicut fuerat ꝓphetatū ꝑ Eſa. xxix. lꝫ ſub alijs verbis ponat̃ q̄ꝫ hic: ſentētia tn̄ ē eadē. Sequit̃: m Sine cauſa. i. fruſtra. n Colunt me. Sicut eni medicina dicit̃ ſine cauſa vel fruſtra propinari que non confert ſanitatem: ſic cultus diuin⁹ qui nō ducit ad verā felicitatē. Sequitur:
o Docētes doctrinas ⁊ mādata hoim̄. qꝛ ꝓpter ſuā auariciam docebāt tranſgredi mandatū dei ꝓpter traditionem ſuā: vt viſum eſt in falſa expoſitione precepti de honore parentū. ⁊ hoc etiā faciebant ꝓpter ſuam ſuperbiā: vt ꝓpter doctrine auctoritatē populus deferret eis maiorem reuerentiam.

Audite ⁊

† Exo. 20. b
Deu. 5. b
Mar. 7. b

† S. di. ſi ſolus xp̄s
Eſa. 29. b

conuincit

G a Nō qđ intrat ꝛc. Nihil eſt extra hominē quod interius inquinet: nec idolotícū ī hoc ꝙ dei creatura eſt. Uno ſermone oīs ſupſtitio obſeruationū elidit: cū in diſcernentis cibis religio puteṫ. b Tūc accedentes ꝛc. Phariſeoꝝ magna ē religio ī cibis: q̄ audito ꝟbo h̄ ſcandaliꝫati ſūt: id ē indignati ſunt. c Scādaliꝫati ſūt. Scandalon vel ſcandalum grece nos offendiculū vel ruinā vel impactiōē pedis poſſumus dicere. Vñ: Qui ſcādaliꝫauerit aliquē. i. occaſionē ruine dederit. d Sinite. Permitte ſuo arbitrio: q̄ irreuocabiles ſūt. Vñ Paul⁹: Hereticū hominē poſt primā ꝛ ſecundā correctionē deuita. e Ediſſere. Nō apte ē dictū putant apſi p parabolā dictum. Vitioſus ē auditor q̄ vl' obſcura manifeſte vl' māifeſte dicta obſcure vult intelligere. f De coꝛ. ꝛc. Non eni a diabolo immittunṫ: ſed ex ꝓpria voluntate naſcunṫ. Diabolus eni incētoꝛ eſt nō auctoꝛ: q̄ nec interioꝛa niſi p habit⁹ ꝛ geſt⁹ nouit. g Nō lotis. Spūalia dicta ꝓphetarum de coꝛdis ꝛ coꝛpis caſtigatiōē: vt hec: Lauamini m. e. phariſei carnaliter de ſolo coꝛpoꝛe accipiebant qđ vanum eſt fieri. h Et egreſſus inde ieſus ꝛc. Relictis calumniatoꝛibus ītrat fines tyri et ſydonis vt filiam liberaret et per fidem gentilis femine perfidiā ſcribarum argueret. Relictis calumniatoꝛib⁹ ſignificat ꝙ poſt reſurrectionem relicturus eſſet perfidiā iudeoꝛū: per ꝑdicatiōnē iturus ad gentes. i Et ecce mu. Idem marc⁹ dicit niſi ꝙ ait: Ieſum fuiſſe in domo cū mulier venit. Mattheus p iſta ꝟba: Dimitte eā q̄ cla. poſt nos: inuit ꝙ poſt ambulantem ieſum preces emiſit. Venit ergo mulier in domum vbi erat ieſus: ſed q̄ matthe⁹ ait: Nō rñdit ei verbū. dedit intelligere: q̄ ambo tacuerūt: ꝛ ī ſilētio egreſſū eſſe ieſum: ꝛ ita cetera ꝯtexunṫ que ī nullo diſcoꝛdant. k Clamauit dicens ꝛc. Per fidem clamat. vñ nouit vocare filiū dauid: xp̄i īcarnationē ꝯfitēs. Rogat ꝓ filia. i. ꝓ pp̄lo ſuo

Mar. 9. c
†11. q. 3. inter ꝟba. De re nū. p⁹ trāſlatoēs. De voro. c. ma ne in fi.
Titū. 3. c
Eſa. 1. c
Mar. 7. c

G nōdū

a ſ que in dei mādatis ſitiebāt.
Et conuocatis ad ſe tūrbis dixit
a eis: Audite ꝛ itelligite: Nō quod
ſ Aug⁹. Nō timeo imūdiciam obſonij: ſꝫ cupiditatis. a ſ verba malicia͂ coꝛdis exprimentia.
itrat in os coinquinat hominē:
ſed qūod procedit ex oꝛe hoc co
b inquinat hominē. Tunc accedē
a ſ quoꝛum religio eſt in cibis.
tes diſcipuli ei⁹ dixerūt ei: † Scis
quia phāriſei audito verbo hoc
c ſcādaliꝫati ſūt. At ille rñdēs ait:
ſ doctoꝛes cū ſequacib⁹ ſuis q̄ nō habēt fundamentum xp̄m: coꝛ figētes in terrenis. ſ carnalis cupiditas cui conſulunt.
Omnis plantatio quā non plan
ſ de terra viuentiū.
tauit pater meus celeſtı̄ eradica
a ſ ceci traditionib⁹ tenebroſis luce mādatoꝛum dei priuati. b ſ q̄ non ſolum ſibi non ꝓſpiciunt ſed etiam alios in precipitium trahunt.
d biṫ. Sinite illos: cęci ſūt: ꝛ ducēs
cęcoꝝ. † Cęcus aūt ſi cęco ducatū
pręſtet: ambo in foueam cadūt.
ſ ad predicta.
Reſpondens autē petrus dixit
ſ quaſi myſtica ſit in hoc intelligentia.
e ei: Ediſſere nobis parabolā iſtā.
ſ increpatiue. ſ putaṫ myſticum quod eſt ꝓprie dictum.
At ille dixit: † Adhuc ꝛ vos ſine intellectu eſtis? Non itelligitis: q̄
omne qđ in os intrat in ventrē
ſ poſt digeſtiones.
vadit: ꝛ in ſeceſſū emittiṫ. Que
ſ verba aūt turpia vl' nociua. ſ de coꝛdis imūdicia
autem ꝓcedunt de oꝛe: de coꝛde
a ſ inquinatum cogitatione magis inq̄nat ſoꝛdida locutione.
exeunt: ꝛ ea coinquinānt hoīē.
De coꝛde eni exeūt cogitatiōes
f male: homicidia: adulteria: foꝛni
catiōes: furta: falſa teſtimonia ꝛ
ſ intus latentia.
blaſphemię. Hęc ſūt q̄ coinq̄nāt
ſ exterioꝛa aūt.
g hoīem. Nō lotis aūt manib⁹ mā
h ducare nō coinquinat hoīem. Et
egreſſus inde ieſus ſeceſſit in par
ſ que fuerunt ciuitates gentilium.
i tes tyri ꝛ ſidonis. Et ecce mulier
ſ eccl'ia de gentib⁹. ſ a priſtina cōuerſatione.
chananea a finibus illis egreſſa
ſ p fidem: vñ nouit clamare filium dauid.
k clamauit dicēs ei: Miſerere mei

a Audite ꝛ itel. Hic ſaluatoꝛ arguit iudeos de vana ſupſtitiōe. ꝛ diuidiṫ ī duas ptes. ꝛ p̄mo facit qđ dictū ē in generali. ſcđo magis explicat intētionē ſuā in pticulari. ibi: Rñdēs aūt petr⁹. Prima ī duas. q̄ p̄mo ī generali ponit ſuū documētū. ſcđo ex h̄ ſubiūgit phariſeoꝝ ſcādalū. ibi: Tūc accedētes. Circa primū aduertēdū ꝙ ſicut dictū ē: lotio manuū añ comeſtionē vel cibarioꝝ appoſitionē fiebat ad quādā honeſtatē ꝛ mūdiciā coꝛpalē: ꝛ in h̄ erat bonū: ſꝫ ſi omittereṫ dicere ꝙ ex h̄ incurrereṫ imūdicia ſpūalis. h̄ ē falſū ꝛ ſupſticioſū: q̄ imūdicia ſpūalis ꝓuenit ab īterioꝛi delectatione ꝛ ꝯſenſu mētis: nō ab ipſis reb⁹ coꝛpalib⁹. ꝛ h̄ ē qđ đr h̄. b Et ꝯuocatis ad ſe tur. reuocādo eos a falſa doctria coꝝ. c Dixit eis: audite. aure coꝛpis. d Et intelligite. aure mētis. e Nō qđ intrat ī os. i. cibus coꝛpalis. f Coinq̄nat hoīē. ſpūaliṫ. ſ. niſi inq̄tū p delectationē male afficiṫ ad cibum. g Sꝫ qđ ꝓcedit ex oꝛe. i. ꝟba q̄ ſūt malicie īterioꝛis ſignificatiua. h Hoc coinq̄nat hoīē. Cōſiderādū ꝙ xp̄s nō dicit h̄ ꝯ legē: ſꝫ eni aliq̄ cibi in lege reputareṫ imūdi: vt caro poꝛcina ꝛ hmōi: h̄ tñ nō erat ƀm coꝝ naturam: q̄ oīs creatura dei bona ē. j. ad Timoṫ. iiij. vñ Geñ. j. Vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona. đr tñ poꝛcus imundus ꝛ agnus mundus. vt dicit Aug⁹. ꝯtra fauſtū. q̄ p aīalia imūda ƀm legem ſignanṫ q̄dam vitia q̄ ſūt euitanda. et ideo q̄ lex euāgelica q̄ ſpūalis eſt inchoata erat p xp̄m ideo ꝛ illa obſeruatio figuralis ciboꝝ non erat ampli⁹ obſeruāda. i Tunc acce. diſci. ei⁹. Hic ex doctrina xp̄i poniṫ phariſeoꝝ ſcādaliꝫatio: q̄ per doctrinā xp̄i videbant coꝝ ſimulationē ꝛ doctrinā reprobatā: ꝛ ideo nō poterāt reſiſtere p rōnem vel ſcripturam. ideo ex inuidia mouebanṫ ꝯtra xp̄m ad mouendū ſeditionē: ꝛ q̄ veritas vite iuſticie ꝛ doctrine non eſt dimittenda ꝓpter ſcandalū alioꝝ: q̄ tale ſcandalū ꝓcedit ex malicia ipſius ſcādaliꝫati. Unde dicit beatus Greg⁹. Si de veritate ſcandalū oꝛitur rectius oꝛiri permittiṫ q̄ꝫ ꝙ veritas relinquaṫ. ideo ſequiṫ: k Ois plantatio. i. doctrina ab homine inuenta que non ē legi ipſius dei cōſona. l Eradicabitur. q̄ non habet firmū fundamentū ꝛ radicē. m Sinite illos. i. doctrinā eoꝝ euitate. n Ceci ſunt. i. carentes vero intellectu legis. o Et duces cecoꝝ. q̄ alios excecant ſuo erroꝛe. ꝛ ducūt eos ad precipitiū. p Rñdēs aūt petr⁹. Hic aperiṫ ꝑdicte doctrine xp̄i itellect⁹ magı̄ in ſpeciali: q̄ petrus ꝓ ſe ꝛ ꝓ alijs q̄ſiuit itellectū dicēs: q Ediſſere nobis. i. expone. r Parabolā iſtā. i. ſniā occultā. s At ille dixit: Adhuc ꝛ vos ſine intellectu eſtis. q. d. tā diu audiſtis doctrinā meā ꝙ ſtatim deberetis itelligere ea q̄ dicta ſūt. vnde ſequitur: t Nō itelligitis q̄ omne ꝛc. Iſtud ē verū p ſynecdochen: q̄ aliqua ps de omni qđ intrat in os. v In ſeceſſū emittiṫ. q̄ in omni cibo q̄ntūcūq̄ puro ē aliq̄d impuritatis: ꝛ a natura expelliṫ tāq̄ꝫ ſupfluū: ꝛ aliq̄d retineṫ tanq̄ꝫ ad nutritionē neceſſariū: ꝛ neutrū iſtoꝝ coinq̄nat hoīem ſpūaliter loquēdo. x Que autē ꝓcedūt de oꝛe. vt ꝟba. y De coꝛde exeūt. q̄ ſūt concept⁹ mētis ſignificatiua. z Et ea coinq̄nāt hoīē. qñ ſunt male cogitationis ſignificatiua. ꝛ h̄ ē qđ ſeq̄ṫ: a De coꝛde eni exeūt cogitatiōes male. ꝛ p ꝯſequēs. b Homicidia. i. ꝯſilia ꝛ colloq̄a ad ꝑpetrandū hmōi vitia q̄ hic tanguṫ ꝛ cōſimilia. c Hec ſūt q̄ coinquinant hoīem. ſpūaliter. d Nō lotis autē manib⁹ ꝛc. imundicia ſpūali. e Et egreſſus inde ſeceſſit ꝛc. Reprobato erroꝛe phariſeoꝝ. hic chriſtus tranſit ad gētiles: vt ex deuotione gentilium oſtendaṫ iuſta reprobatio iudeoꝝ. ꝛ hoc ē quod diciṫ: Et egreſſus ieſus inde ſeceſſit in partes tyri et ſidonis. Tyrus et ſidon ſūt q̄dam ciuitates ſite in terra promiſſionis prope montē libani: q̄ filij iſrl' nō potuerunt totaliter expellere gētiles de terra ſua. f Et ecce mulier chananea. natione ſcꝫ. Chananei enim habitauerūt in terra promiſſionis ante filios iſrael: nec potuerunt per eos totaliter extirpari. vnde iſta mulier ab illis qui remanſerant deſcenderat. Iſta autem audiuerat miracula et famam ieſu chriſti et ideo firmiter credebat ꝙ filiam ſuam ſanare poterat. g A finibus illis egreſſa. quia chriſtum ſequebatur in via ad impetrandum ſue filie ſanationem. Marcus tamen dicit. vij. ca. ꝙ venit ad ieſū intra domū. ꝛ hoc eſt verum primo: ſed quia eam ibi non exaudiuit ſecuta eſt eū in itinere clamans: h Miſerere mei domine fili dauid. Audiuerat enim chriſtum ꝓmiſſum iudeis deſcendere de genere dauid.

† Luce. 6. f
† Mar. 7. e

Qui non

nondū credēte vt ipſi a fraude diaboli abſoluā/
tur. Uel filia ē anima vel ↄſcientia cuiuſlibet in/
tra eccliam diabolo mancipata: p q̄ mater eccle
ſia rogat: vel ipſe homo ꝓ fedata conſcientia.
Z.10.a b Qui nō rñdit. Nō de ſupbia ſʒ ne ſit ↄtrariꝰ
ſnie ſue. In viam.gē.ne
ab. Quā vitat calūniā iu/
deoꝝ: gētiū āt ſalꝰ paſſio
nis et reſurrectionis xpi
Myſtice fuat. Myſti. Qui non
rñdit: Si ad pmā petiti/
onē eccle dñs ſalutē aīe
differt dare: non ē deſpe/
rādū: vl'a petēdo ceſſan/
dū: ſʒ magis pcibꝰ inſiſtē
dū: ⁊ ad deū: ⁊ ad ſāctos
donec orent ꝓ eccſia: et
tunc pficietur oratio.
b Nō ſū miſ. Quaſi di
ceret: pꝰ optet me ſacra
mētū mei aduētꝰ comple
re in iudeis: ⁊ ſic adducē
alias oues: et h̄ de ſigno
petitionē huiꝰ differēdo.
c Panē fi. Uerbū ſalu/
tis qd paꝰ debeť iudeis:
nō ē bonū dare canibus
vel gentibꝰ canina rabie
latrantibus ſemper.
d Etiam dñe. Sub pſo
na mulieris: mira fides
eccſie: ⁊ patiētia: ⁊ humi
litas pdicať. Fides: qꝛ
credit poſſe ſanari filiā.
Patiētia: qꝛ totiens de/
ſpecta ī pcibꝰ pſtat. Hu/
militas: qꝛ ſe nō canibꝰ:
ſed catellis comparat.
e Nā ⁊ catelli. Menſa
ē ſacra ſcptura: mice pue
roꝝ ſūt īterna myſteria
q̄bus humiles reficiunť
ſb mēſa: qꝛ ſcriptura hu/
miliť ſubditi: catelli: gē/
tes: hūiles. puuli edunt
nō panes nō cruſtas. i. ñ
lr̃e ſupficiē: ſʒ medullā.
Z.8.b f Magna ē fi. Sicꝰ ſupe
rius d cēturione: nō iue/
ni tātā fidē in iſrl': q̄ ſilr
(vt h̄ chananea) fidē gē
tiū pſignabat. Magna
eſt fides gentiū q̄ in au/
ditu auris obediūt: ⁊ iō
ſalutē ſibi ſuiſq; īpetrat.
De puerū centurionis ⁊
filiā chananee nō veniēs
ad eos ſanat: ſignificat
gētes ad q̄s non venit p
pñtiā ſaluādas p ꝟbum
ſuū. g Et ſa.ē ⁊c. Ubi
dať exēplū cathecizandi
⁊ baptizādi infātes qui
nec ſape nec facē aliq̄d
poſſūt: ſ; p fidē ⁊ ↄfeſſio/
nē parētū liberanť a dia
bolo. h Et cū trāſ. ⁊c.
Cū ī filia chananitidis
ſalutē gentiū pſignaſſet:
reuertiť ī iudeā: qꝛ cum
plenitudo gētiū itrauerit tūc oīs iſrl' ſaluꝰ fiet.
i In montē. Dñs in monte: ꝟbū in alto ſedet:
quia ī ſua maieſtate nō poſſet intelligi. k Ce/
cos. Ceci ſūt q̄ nō ītelligūt etiā ſi obediāt iubēti
bus. Surdi q̄ nō obedıunt etiam ſi intelligant.
l Jeſus aūt. Cōuocat diſcipulos vt doceat ma
giſtros cū minoribꝰ cōicare ↄſilia ſua. Uel vt ex
locutione intelligant ſigni magnitudinem.

domine fili dauid: filia mea ma/
a le a demonio vexatur. Qui non a
(ut pbaret patientiā ⁊ longanimitatem.)
reſpondit ei verbum. Et acceden b
(myſteriū ignari vel miſcdia moti: vel importu/nitate eius carere cupientes.)
tes diſcipuli eiꝰ rogabāt eū dicē/
(quā tenes nō exaudiendo.)
tes: Dimitte eām qꝛ clamat poſt
b nos. Ipſe aūt rñdens ait: † Nō ſū c d
(corpali miſſione.)
miſſūs niſi ad oues q̄ perierūt do
(q̄ a lōge clamabat cōſecuta eſt eū.)
mus iſrľ. At illā venit ⁊ adorauit e
(vt deū.) (ſupra filij dauid.)
eū dicens: Dñe adiuua me. Qui f
reſpondens ait: † Nō eſt bonum b
c ſumere panem filiorū et mittere i
(verum eſt.)
d canibus. At illa dixit: Etiam do k
(nō mereor panē vel ſedere ad mēſaʒ: ſʒ contēta ſum reliquijs.) (quas iudei vilipendebāt.)
e mine. Nā ⁊ catelli edūt de micis l
(iudeoꝝ q̄bꝰ ſcriptura primo loco appoſita ē.)
q̄ cadunt de mēnſa dominorum
ſuorū. Tūc reſpondēs ieſus ait il m
f li: O mulier magna ē fides tua: †
g fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt fi/ n o
h lia eiꝰ ex illa hora. † Et cū trāſiſſet p
inde ieſus venit ſecꝰ mare galileę.
(vt auditores erigat ad ſuperna.)
(qꝛ requies nō niſi in celeſtibus ē querenda.)
Et āſcēdēs in mōteʒ ſedēbat ibi.
(mēte deuota.) (regnāre in celo.) (fidelium.) (q̄s ſecū ducūt doctrina ⁊ exemplo.)
i Et accēſſerūt ad ēuʒ tūrbę multę q† r
(a cōfeſſione chriſti.) (claudos per deuia prauī operis non recte euntes.)
habētes ſecū mutōs: et clāudos s
(in lumine fidei.) (ſarcina peccatoꝝ.)
k cęcōs: debiles ⁊ alios multos: ⁊ t v
(qꝛ mediatori p humilitem aduentum curādos ſubijciūt ſacri pdicatores.) (quaſi cōfitēdo humanitatē xpi.)
pieceruūt eōs ād pedes eius ⁊ cu x y
(qꝛ fideles ineſtimabili gaudio exultant qñ hec vident.)
rauit eos ita vt turbę mirarētur
(chriſtum cōfitentes.)
videntes mutos loquētes: clau/
(per bona opa.) (credendo.)
dos ambulātes: cęcos vidētes ⁊
(dicunt: quis deus magnus ſicut deꝰ noſter.) (deum non recentem.)
l māgnificabāt dēuʒ iſrael. Jeſus z
āt cōuocatı diſcipulis ſuis dixit:

a Qui nō rñdit ei verbū. nō ꝓpter indignationē: ſed vt ex perſeuerātiā
eiꝰ in prece oſtenderet fides eius ⁊ deuotio diſcipulis. b Et accedētes
diſcipuli ⁊c. moti enim erant ad hoc videntes eius fideʒ ⁊ deuotionem.
c Ipſe aūt reſpondit. pmo negatiue tamē ſine improperio dicēs: d Nō
ſū miſſus ⁊c. qꝛ xps erat pmo ⁊ pncipaliter miſſus iudeis tāq̄ apl's eoruʒ.
⁊ ideo in ꝓpria pſona non pdicauit niſi iudeis nec
fecit miracula niſi ī caſu ex aliq̄ ſpeciali cauſa: vt. ſ.
oſtēderet eccliam in fide gētiū eſſe fundandā: ſicut
habeť hic. ⁊ Joh. iiij. vbi xps predicauit ſamarita/
nis deuote eū recipientibꝰ. Poſt mortē aūt xpi fi/
des pdicata eſt publice gentibꝰ. Et h̄ eſt qd dicit
apl's Roma. xv. Dico aūt xpm ieſum miniſtrū fuiſ/
ſe circūciſionis. i. aplm iudeoꝝ ꝓpter veritatē dei
ad cōfirmādas ꝓmiſſiones patrū: qꝛ antiq̄s patri
bus iudeorū fuerat facta ꝓmiſſio de xpo ſic abrae
⁊ dauid: qꝛ tñ iudei ꝓ maiori pte fidem xpi repule
runt ⁊ gētiles eā ſuſceperunt: ideo apl's ſubdit ibi/
dem Roma. xv. gētes aūt ſuper miſcdia honorare †2.q.7.te/
deū ⁊c. ſequiť: e At illa venit ⁊ adorauit eum. ſtes.§.xps
adoratiōe latrie dicēs: f Dñe adiuua me. Infir/ Luc.10.b
mitatē enī filie ſue reputabat ſuā ⁊ p ↄſequēs ſana
tionē. g Qui rñdēs. negatiue ſcʒ ⁊ cū imprope/
rio. ait: h Nō eſt bonū ſumere panē filioꝝ. i. do
ctrinā ⁊ miracula ꝓmiſſa iudeis tāq̄ ſpūalibus fi
lijs ꝓpter cultū vnius dei. i Et mittere canibꝰ:
id eſt dare gētilibꝰ q̄ erant dediti cultui idoloꝝ: ſicť † 16.q.1.ſi
canes circa cadauera aīaliū defunctoꝝ. k At il cupis in fi.
la dixit etiā ⁊c. i. bonū eſt in caſu. l Nā ⁊ catel/ †De pe.di.6.c.1.
li edunt ⁊c. q. d. ſicut catelli aliqua modica vtpote l Mar.7.e
micas cadentes de cibo cōceſſo filijs pcipiunt: ita
etiam gentiles debebāt aliq̄d ſaltem modicum pci
pere de bñficijs xpi: ex quo ptʒ q̄ non eſt cōtrarie/
tas in ꝟbo xpi cū dicit: Nō eſt bonū ⁊c. et verbum
huiꝰ mulieris dicētis: imo bonū ē: qꝛ ꝟbū xpi eſt ī
telligēdū q̄ nō erat regulariter ⁊ vniuerſaliter bo/
nū: cū xps eſſet apl's iudeoꝝ vt dictū eſt. ꝟbū aūt
huiꝰ mulieris intelligendū eſt in caſu ꝓpter. ſ. petē
tis deuotionē ⁊ vt oſtenderet eccleſie gentiuʒ futu/
ram fundationē. m Tunc reſpōdens ieſus ait:
o mulier magna eſt fides tua: qd patʒ ex ꝟbo et fa Mar.3.a
cto ſuo: qꝛ nō fuit retardata a feruore petēdi. pmo
ꝓpter chriſti taciturnitatē. nec ſcdo ꝓpter eius re/
ſponſionem negatiuā. nec tertio ꝓpter improperiū
adiunctū reſponſioni negatiue. ⁊ ideo ſubdit:
n Fiat tibi ſicut vis. q. d. fides tua hoc meretur:
qd patet ex facto cum ſubdiť: o Et ſanata ē filia
eius ⁊c. Patet etiā ex dictis q̄ tarditas chriſti ad
exaudiendū eius petitionē non fuit ex ignorantia
vel volūtate: ſʒ vt ex pſeuerantia mulieris oſtende
retur fides eius ⁊ deuotio dignior exauditione.
p Et cum trāſiſſet. Hic tertio chriſtus reuertiť ad
iudeos collato eis ampliori munere ſicut poſt con/
uerſionē gentiū reuerteť ad iudeos p fidei illumi/
nationē: ⁊ iōo facit eis plura miracula q̄ añ. pmo
infirmos eoꝝ curādo. ſcdo eos corporaliter ſatian/
do. ibi: Jeſus autem. Circa primū in quodaʒ gene
rali implicanť plura miracula ⁊ diuerſorum gene/
rum que ſi explicarentur in pticulari impleret vnū
magnum librū: propter qd diciť Joh. vlt. q̄ ſi oīa
facta chriſti eſſent ſcripta p ſingula totus mundus
non poſſet capere libros qui ſcribendi eſſent. dicit
ergo: q Et acceſſerūt ad eum. ſcʒ cum reuerſus
fuiſſet ad iudeos. r Turbe multe. quia de mul/
tis ciuitatibus ⁊ caſtellis ⁊ villis venerant ad im/
petrandum ſanationem infirmoꝝ: et hoc eſt quod
ſequitur: s Habētes ſecum mutos: cecos: clau
dos: ⁊ debiles. Debilitas accipiť hic ſm Hiero. nō
in generali ſed ī ſpeciali: quādo ſcʒ nō poteſt quis D.
ſe iuuare de vna manu. hoc modo diciť debilis ſi/
cut claudus qui non poteſt ambulare niſi de vno
pede. Iſte autem infirmitates erāt incurabiles via nature ⁊ medicine. iōo
ꝓpter curationem eaꝝ recurrebāt hoīes ad chriſtū cui nihil impoſſibile.
v Et alios multos. hoc addit euangeliſta ad includenduʒ omnia infirmi/
tatum genera. x Et piecerunt eos ad pedes eius. vt illi qui nō poterāt
fidem ⁊ deuotionē oſtēdere ꝟbo vt ſurdi ⁊ muti. ſaltē oſtenderēt eā facto.
y Et curauit eos. ſolo. ſ. ꝟbo. Ille ſolo verbo poterat curare qui ſolo ver
bo poterat mundū de nihilo creare. z Jeſus autem conuocatis diſcipu
lis ſuis. Hic ponitur miraculum de multiplicatione panum.

a Miſereoꝛ tur. Turba triduo ſuſtinet dñm: q2 fideles penitẽtes ſe ad dñm in ope ⁊ ſermone ⁊ cogitatione conuertũt q̄ in p̄ſentis vite via deficerent: ſi in ſua ꝯſcientia ſine doctrine pabulo dimitterent̃. In ſuperioꝛi ſigno ꝓpinqui memoꝛãt̃ ⁊ vicini quīq3 ſenſuũ: ⁊ eoꝝ nõ recoꝛdatur dñs: ſ3 diſcipuli in veſpa iã inclinato ſole. Hic dñs ſe miſereri dicit et q̄re? q2 triduo iã p. me. In toto ſeculo tertiũ tp̄s ẽ q̄ gr̃a dat̃. primũ añ legẽ. ſcõm ſub lege. tertiũ ſub gr̃a. q̄rtum eſt in futuro: vbi dies erit ſine nocte ad qð tendens reficitur in via. b In deſerto panes. Panes p̄dicatoꝛes: deſertum ſeſe. i. infecũdos dicũt. Quaſi: vñ nobis tãta facũdia vt poſſimus tam auidis auditoꝛib9 ſufficere? c Et accipiẽs. Ut oſtẽdat ſe congaudere de ſalute hominũ: ⁊ nos ad agẽdas gr̃as īfoꝛmat etiã de tempoꝛalibus. d Septẽ pa. Septifoꝛmis ſpũ paſcit adiuncta ap̄lica auctoꝛitate. q. paucoꝝ piſcium ſapoꝛe q̄ non reficiũt exemplo ſue vite vel moꝛt̃. Septem panes ſcriptura noui teſtamenti in q̄ gr̃a ſpũſſancti ⁊ reuelat̃ ⁊ dat̃. Nec ſũt boꝛdeacei: vt. ſ. q2 h̄ nõ (vt ī lege) vitale alimentũ aĩe figuris. q. tenaciſſima palea tegit̃. Hic nõ duos piſces (vt in lege duo vngebãt̃: rex ⁊ ſacerdos) ſ3 pauci. i. ſancti noui teſta. q̄ de fluctib9 ſeculi ſũt erepti: ⁊ ſuſtinent turbulentũ mare ⁊ exẽplo ſuo nos reficiũt: ne in via deficiam9. Ibi ſupra fenum: vt deſideria carnis cõpꝛimant̃: h̄ ſup terrã vbi ⁊ ip̄e mund9 relinquiꝑcipit̃. Uel mons ī quo dñs reficit eſt altitudo xp̄i. Ibi ergo fenũ ſup terrã: q2 ibi celſitudo xp̄i ꝓpter carnales carnali ſpe ⁊ deſiderio tegitur. hic remota oĩ cupiditate carnali: cõuiuas no. te. ſpei ꝑmanent̃ ſoliditas continet. Ibi. v. m. q2 carnales v. ſenſib9 ſubditi: hic q̄ttuoꝛ ꝓpter q̄ttuoꝛ v̄tutes q̄b9 ſpũalit̃ viuit̃: pꝛudẽtiã: tẽperãtiã: foꝛtitudinẽ: iuſticiã. Quarũ p̄ma cognitio ẽ rerũ appetendarũ et vitandaꝝ. Scḋa refrenatio cupiditatis ab his q̄ tpaliter delectãt. Tertia firmitas ꝯ moleſtias ſeculi. Quarta q̄ ꝑ oĩes diffundit̃ dilectio dei ⁊ ꝓximi. Et ibi ⁊ h̄ mulieres ⁊ puuli excepti ſũt: q2 ī ve. ⁊ no. te. nõ mittunt̃ ad numerũ q̄ non ꝑdurãt occurrere ī virũ ꝑfectũ vł infirmitate viriũ: vel leuitate mẽtis. Utraq3 refectio ī mõte celebrata ẽ: q2 vtriuſq3 te. ſcr̄ptura altitudinẽ celeſtiũ p̄ceptoꝝ mãdat ⁊ p̄miozum: vtraq3 altitudinẽ xp̄i p̄dicat. e Et qð. Altioꝛa myſteria q̄ nõ capit cõmunis turba ap̄li ſuſtollũt: ⁊ implẽt ſeptẽ ſpoꝛtas. i. ꝑfectoꝝ coꝛda ſeptifoꝛmi ſpũs gr̃a ad ītelligẽdũ illuſtrata. f Septẽ ⁊c̃. Spoꝛte iũco ⁊ palmarũ folijs ſolẽt ꝯtexi: ⁊ ſignificãt ſanctos q̄ radicẽ coꝛdis in ip̄o fonte vite collocãt: ne areſcãt vt iuncus in aq̄: ⁊ palmã eterne retributionis ī coꝛde retinẽt. g Et di. tur. Hic docet q̄ p̄dicatoꝛes miniſtrato turbe v̄bo ip̄i ītra cubiculũ coꝛdis v̄tutũ debẽt refici pomis. h In fines mag. Magedan q̄ alio noĩe d̃r dalmanuta q̄ eſt regio circa geraſam. ⁊ ītꝑ̄tat̃ poma vel nũcia: ⁊ ſignificat hoꝛtũ de quo dicit̃: Hoꝛt9 ꝯcluſus fons ſignat9 vbi creſcunt

Cã.4. b poma virtutũ: ⁊ ibi nunciatur nomen domini.

a ſ cõparit̃ vt homo: paſcit vt deus. b ſ in fide trinitatis lucidi ꝓ ſuis ſuoꝛũq3 peccatis inſtãter ſupplicant.

a † Miſereoꝛ turbe q2 triduo iã ꝑſe (a ſ ꝓ curatione ſuoꝝ. b ſ pabulũ ſcripture.) a† b

uerãt mẽcũ: ⁊ non hãbent qð mã c (a ſ pat9 aufert debilitatẽ: poſt cibos offert ſanis. b ſ a ſacra admonitiõe vacuos.)

ducẽt: et dimittẽre eõs ieiunos d† (ſ perit qui ſine celeſti pane ad patriã tendit.)

nolo ne deficiãt in via. Et dicũt (a ſ rudes in fide: q̄ non recoꝛdantur quinq3 panibus quinq3 milia hominũ ſatiata fuiſſe.)

b ei diſcipuli: Unde ergo nobis in e (ſ ipſi apoſtoli deſertũ: q2 adhuc infecundi.)

deſerto panes tantos vt ſature (a ſ non ignar9 ſed docendo reſponſurus.)

mus turbam tantã? Et ãit illis f

ieſus: Quot panes habetis? Al (ſ ſcriptura noui teſtamẽti.)

illi dixerunt ſeptem: ⁊ paucos pi g h (ſ ſancti illius tempoꝛis quo ea cõdita eſt: vł quorum fidẽ vitam ⁊ paſſiones continet.)

ſciculos. Et p̄cepit turbe vt di (a ſ ſup ip̄ius mõtis ſoliditatẽ: nullo feno interpoſito. b ſ pꝛimũ cõplens in ſe p̄cepta que dabat ⁊ ſanctoꝝ vitam in ſe pꝛefigurans.)

c ſcumberẽt ſuper terrãm. Et ãcci

d piens ſeptẽ panes ⁊ piſces ⁊ gra (a ſ ſacramẽta aperuit. ſ q2 miniſterio apoſtoloꝝ voluit eccleſie diſtribui cibaria vite.)

tias agens frẽgit ⁊ dedit diſcipulis: ⁊ diſcipuli dederunt populo (ſ audiendo ⁊ exempla intuendo.)

et comederunt omnes et ſatura (a ſ memoꝛie recõdendo ⁊ operando. b ſ vt eſt: Si vis ꝑfectus eſſe vende omnia ⁊c̃.)

e ti ſũnt: et quõd ſuperfuit de fra (a ſ ſpũalium ſũma ꝑfectio.)

f gmentis: tulerũt ſeptẽm ſpoꝛtas

plenas. Erant autẽ qui mãduca (ſ noui teſtamẽti popul9: non quinq3 ſenſibus obnoxius ſ3 quattuoꝛ animi virtutib9 exoꝛnatus.)

uerunt quattuoꝛ milia hominũ (ſ exceptis leuibus et infirmis q̄ in virũ ꝑfectum non creuerunt.)

g extra paruulos ⁊ mulieres. Et di i

miſſa turba aſcẽdit in nauiculã:

h et venit in fines magedan. k

a Miſereoꝛ turbe. Hoc aũt p̄dixit ap̄lis vt ip̄os induceret ad pietatẽ. b Quia triduo iam ꝑſeuerãt mecũ. q2 tantũ afficiebant̃ ad doctrinã xp̄i audiẽdã ⁊ videndũ ei9 miracula q̄ ꝑ tres dies non rediderãt ad loca ꝓpꝛia manẽtes cũ xp̄o in loco deſerto ⁊ ſub diuo: ex q̄ p̄3 eoꝝ deuotio. c Et nõ habẽt qð mã. q2 cibaria q̄ d̃ domib9 ſuis appoꝛtauerãt iã erãt ꝯſupta. ⁊ iðo p̄ma die vel ſcḋa h̄ miraculũ nõ fecit: tũ q2 alimẽta adhuc habebãt: tũ q2 magis apparuit q̄ñ cis vict9 oĩno defuit. d Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiãt in via: q2 plures eoꝝ lõge diſtabãt a domib9 ſuis ⁊ die p̄cedẽti parũ comederãt. e Et dicũt ei di. ⁊c̃. q. d. locus ẽ deſert9 ⁊ ville multũ diſtãt. et ideo non poſſum9 ꝑ humanã ꝓuidentiã talia habere. f Et ait illis ieſus: quot panes ha. nõ petit ignoꝛãdo: ſ3 vt eoꝝ reſpõſiõe ꝓuideat de modo. g At illi dixerũt ſeptẽ. qð erat q̄ſi nihil reſpectu tãte multitudinis. h Et paucos piſciculos. q2 pauci erãt ī numero ⁊ parui in quãtitate. oĩa iſta dicũt̃ ad maioꝛem declarationẽ miraculi q̄ ex tam paruo cibo potuerit tãta multitudo ſatiari: ⁊ h̄ fuit ꝑ multiplicationẽ cibi in manib9 xp̄i eodẽ modo ſicut dictũ eſt. ſ. ca. xiiij. Sequit̃: i Et dimiſſa turba. poſt miraculũ oſtẽſum aſcẽdit in nauiculã fugiens turbe applauſũ ⁊ reuerẽtiã: in hoc dans p̄dicatoꝛib9 exẽplũ. k Et venit in fines magedan. Ille eſt loc9 in q̄ ioſias occurrẽs regi egypti vulnerat9 ẽ: vt habet̃. iiij. Reg. xxiij. Marc9 aũt dicit ī fines dalmanuta cap. viij. Et dicẽdũ ad hoc q̄ nõ eſt ibi diuerſitas ſ̄m rem: q2 ſ̄m aliq̄s ẽ eadem regio habẽs duo noĩa. Marc9 accipit vnũ ⁊ Mattheus aliud: ſ̄m alios ſũt due regiões diſtincte: ſ3 in extremitatib9 ꝯiũcte: ⁊ ideo exiſtens in cõfinio vtriuſq3 vere d̃r eſſe in fine iſti9 vel illius: ⁊ in tali loco erat ieſus. Ca. XV

Moꝛaliter. k† Tũc acceſſerũt ad eum ⁊c̃. Per ſcribas ⁊ phariſeos multũ ſollicitos de mũdicia exterioꝛi ⁊ modicũ de iterioꝛi ſignificant̃ hypocrite falſi. arguẽtes frequẽter alios de modicis cũ tñ ſint infecti q̄uib9 pctĩs. Propter qð eis d̃r ſupra. vij. c. Quõ dicis fratri tuo: frater ſine vt eijciã feſtucã d̃ oculo tuo ⁊ ecce trabs ẽ in oculo tuo ⁊c̃. m† Quare ⁊ vos trãſgre. ⁊c̃. Siľe fit hodie ⁊ ī multiſ locis ī q̄bus maioꝛ ſollicitudo habetur circa cuſtodiam mãdatoꝝ hoĩm q̄3 circa cuſtodiã diuinorũ p̄ceptoꝝ: q2 grauĩ9 ſat̃ punit̃ trãſgrediẽs mãdatũ p̄ncipis vel p̄lati qð tñ frequẽter nõ ẽ malũ niſi q2 ꝓhibitũ q̄3 trãſgrediẽs dei mãdatũ qð de ſe ſemꝑ ẽ illicitũ. † Popul9 hic labijs me ho. ⁊c̃. h̄ põt dici de doctoꝛib9 et p̄dicatoꝛib9 q̄ docẽt bñ ⁊ viuũt male. Cetera ſũt ita moꝛalia q̄ nõ indigent alia moꝛalitate vſq3 ibi. e† Et egreſſus inde ⁊c̃. per mulierẽ chananeã cui d̃r a dño: † O mlĩer magna ẽ fides tua. põt rõ ſupioꝛ intelligi: q̄ legibus eternis inſpiciẽdis ⁊ conſulendis intẽdit ſ̄m Aug̃. xij. de trini. ꝑ filiã ei9 rõ inferioꝛ. ꝑ demoniũ autem ip̄a ſenſualitas que etiam per ſerpentem ſignificatur: vt dicit Auguſtin9 ibidem. Sic igitur filia mulieris chananee a demonio vexat̃: q̄ñ ꝑ ſenſualitatẽ īferioꝛ ratio ad ꝯſenſũ peccati moꝛtalis impellit̃ cui9 ſanatio ꝑ matrẽ. i. rõnẽ ſuperioꝛẽ a dño petit̃. nã rõ ſupioꝛ ſemꝑ ad optima depꝛecat̃: ⁊ ſic dñs diſtulit exaudire petitionẽ mulieris chananee vt ei9 fides clari9 appareret: ſic ⁊ dñs aliq̄ñ dimittit impulſũ rõnis inferioꝛis ꝑ ſenſualitatẽ diuti9 ꝓtrahi vt augeat̃ meritũ tẽtati: ſicut qð paulo petenti ſtimulũ carnis a ſe auferri dixit dñs. ij. Coꝛ̃. xij. virt9 ī infirmitate ꝑficit̃ ⁊c̃. o† Et cũ trãſiſſet inde ⁊c̃. Seq̄t̃: p† Et acceſſerũt ad eũ tur. ⁊c̃. Cecos aũt illumĩat cũ ignoꝛãtib9 cognitiões ſue ſalut̃ infũdit. Mutos etiã curat cũ eoꝝ linguas in laudẽ ſui creatoꝛis ſoluit. Siliter claudos cũ ī via iuſticie greſſus eoꝝ dirigit. Debiles foꝛtificat cũ pigros ⁊ accidioſos opari bonũ virilit̃ facit. Turbe v̄o mirant̃ ⁊ deũ gloꝛificãt cũ ex talib9 mutationib9 q̄ ſunt dextre excelſi: deũ laudãt. a† Miſereoꝛ turbe ⁊c̃. ꝑ q̄ttuoꝛ hoĩm milia q̄ xp̄m in deſerto ſũt ſecuti: ſignificat̃ multitudo credentiũ in xp̄m de q̄ttuoꝛ

partibus

†Mar. 8

ſ Ut ſignũ

partibꝰ mūdi. d† Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiāt in via. ſm ꝙ dicit Grego. i homel. In pn̄ti vita q̄ſi ī via ſumꝰ q̄ ad patriā ꝑgimꝰ. & ne fideles in hac via deficiāt: poſce̅di ſūt ꝑ prelatos: doctores ⁊ curatos pane ſane doctrine ⁊ ſacre ſcripture ⁊ euchariſtie q̄ eget ſeptiformis gr̄a ſpūſſcti. ꝓpter qđ dr̄ hic ꝙ fuerūt. vij. panes. ⁊ pauci piſces: ꝑ q̄s ſignificant̄ ſacre ſcripture ſnīe a piſcatoribꝰ eccl'ie cū labore queſite. ¶ In ca. xv. vbi dr̄ i poſtil. Uos aūt dicit' falſe exponēdo mādatū.

¶ **Additio. j.** Hec expoſitio nō videt̄ valere ꝓpt̄ duo: pmo q2 nō ꝯſonat lr̄e. ſcđo q2 ꝑſuppōit falſuꝫ. Primū ptꝫ de ſe lr̄aꝫ bene aſpicie̅ti: qđ etiā ipe poſtillator videt̄ fateri: cū dicit: hec ē ꝯſtructio defectiua. vbi ḡ ꝯſtructio deficit manifeſtū ē ꝙ lr̄a nō bn̄ ꝯcordat ſenſui ſibi dato. Secūdū ptꝫ ꝑmo: q2 nuſq̄ꝫ inuenit̄ hebreos aſſerere ꝙ meliꝰ ē deo offerre q̄ꝫ ſubuenire pare̅tibꝰ ī neceſſitate poſit': imo cōiter tenēt ꝙ meliꝰ ē elemoſynas largiri q̄ꝫ ſacrificia volūtarie offerre: put ex mult' auc̄tibꝰ ve. teſta. deduci pōt. Unā a fortiori meliꝰ ē ſubuenire pare̅tibꝰ ī neceſſitate ꝯſtitut' q̄ꝫ offerre ⁊ hmōi. Scđo q2 Rabi moyſes egyptianꝰ q̄ int̄ eos magne reputatōis eſt in ſuo libro de directiōe ꝑplexoꝝ vbi de cauſis ſacrificioruꝫ tractans ſcripſiſſe tradit̄ ꝙ ſacrificia nō fuerūt p̄cepta ꝓplo iſraelitico ex inte̅tu ꝑncipali: h̄ eſt q̄ſi fuiſſent ꝑ ſe inte̅ta a deo: ſꝫ ex inte̅tu ſecūdario q̄ſi ꝑ accidēs vel indirecte: vt. ſ. ꝙ ꝑ huiuſmōi ſacrificia hoīes retraherentur a ſacrificijs idoloꝝ. Ad qđ allegāt illud Hiere. vij. Nō ſuꝫ locutꝰ cū patribꝰ vr̄is: nec p̄cepi eis ī die q̄ eduxi eos de t̄ra egypti d̄ v̄bo holocauſtomatū ⁊ victimaꝝ: ⁊ alias auctoritates q̄ h̄ ſonāt. Sꝫ ꝯſtat ꝙ p̄ceptū de honoratiōe pare̅tū ē ꝑ ſe ꝑncipal'r inte̅tū tanq̄ꝫ ꝯſonuꝫ ⁊ ꝯforme iuri naturali. Illud aūt qđ ē ꝑ ſe: ꝑ p̄fert̄ ei qđ ꝑ accidēs eſt. Et iō nūq̄ꝫ etiā ſm eos ꝯcederet̄: qđ ꝓpter ſacrificia offere̅da p̄termitte̅dū eēt ei p̄ceptū de honoratiōe parentū. vn̄ ad iſtū paſſuꝫ bn̄ intelligēdū: recurrēdū ē ad traditiōes phariſaicas ſeu talmudicas q̄s xp̄s intēdebat ī ꝓpoſito reprobare. Ad cuiꝰ euide̅tiā ſcie̅dū ꝙ circa materiā votoꝝ vnꝰ liber a talmudicis ē cōpoſit' q̄ intitulat̄ nedarin. i. vota: in q̄ libro plura erronea ſcripſerūt ſine aliq̄ fulcime̅to ſacre ſcripture: int̄ q̄ vnꝰ error tal' ē. Tradūt ei ꝙ ſic q̄libet pōt ꝯſecrare bona ſua deo: ſic ꝙ facta hmōi ꝯſecratiōe ꝑ votū poſtea nō licꝫ alicui talibꝰ bonis vti niſi ī dei obſequiū. ſ. i ſeruitio altar' vl' te̅pli ⁊ hmōi: ſic q̄libet pōt ꝯſecrare bona ſua ſingl'arit̄: h̄ eſt reſpectu vniꝰ ꝑſone tm̄. Vbi gr̄a. Si q̄s dicit alicui ꝓprimo volo ſeu voueo ꝙ bona mea ſint ꝯſecrata reſpectu tui: tūc dicūt ꝙ illa bona ſint cōſecrata reſpectu illiꝰ hoīs tm̄: ſic ꝙ nullo mō pōt eis vti: ac ſi eſſent ſimplicit̄ deo ꝯſecrata: dn̄s tn̄ illoꝝ bonoꝝ ⁊ etiā alij homines q̄cūq3 pn̄t vti talibꝰ bonis ac ſi nō eēnt ꝯſecrata ſꝫ mere ꝓpria. Uotū aūt hmōi ſm eos multiplicit̄ oretenꝰ exp̄mitur: ⁊ ſpecialit̄ cū v̄bis ſignificātibꝰ aliquā rē ꝯſecratā. ac ſi dicat aliq̄s: ſicut te̅plū ſic ē res mea: tūc illa res ē ꝯſecrata tanq̄ꝫ templū. Sil'r ſi dicat ſicut altare vl' ſic corbona ⁊ hmōi. Sil'r ſi dicat munꝰ ſit vl' eſt tal' res idē eſt iudiciū. intelligit̄ eni de munere deo oblato. Ex q̄bꝰ inferunt ꝙ ſi dicat q̄s pr̄i ſuo: munꝰ qđcūq3 ē ex me tibi ꝓderit. tūc pr̄ nullo mō pōt vti aliq̄ bono filij ſui: etiā filio volēte: ⁊ pr̄e ī neceſſitate exiſte̅te: ⁊ h̄ iō ꝙ ſm traditionē ſuā p̄dicta oīa bona filij ſui ſunt ꝯſecrata reſpectu patris. Unā maīfeſte phariſei irritū fecerūt mādatū dei ꝓpt̄ traditiones ſuas: vt xp̄s dicit. Nā ſm illā traditionē q̄ nulliꝰ fundame̅ti ē filꝰ excuſaret̄ a ſubue̅tiōe pr̄is: qđ eſt maīfeſte cōtra dei p̄ceptū. Uerba aūt euāgelij ſm p̄dicta ꝯſtruunt̄ plane ⁊ ſine defectu ſic: Quicūq3 dixerit pr̄i vel mr̄i qđcūq3 ē ex me tibi ꝓderit ⁊c. cuiꝰ ſenſus ē: qđ filꝰ vouet vt ſit tanq̄ꝫ munꝰ altari ꝯſecratū: q̄cq̄d ſit de bonis ſuis pr̄i ꝓderit: ⁊ ſic filꝰ talit̄ vouens nullo mō pōt ꝓdeſſe patri ſm eos: qđ ē de directo cōtra p̄ceptū diuinū: ⁊ h̄ qđ legit̄ Mar. vj. Corbona qđ eſt donū q̄cūq3 ex me tibi ꝓderit: ⁊ vltra nō dimittit' eū facere patri ſuo aut mr̄i. Ex q̄ ptꝫ ꝙ nō ꝑſuadēdo phariſei h̄ dicebāt: ſꝫ potiꝰ cogendo: qđ ptꝫ ex h̄ qđ dicit: Nō dimittit' eū: q2 ex v̄tute illius voti p̄tenſi iā nō poterat filꝰ ꝓdeſſe patri: ⁊ ſic irritum fiebat mandatū dei ꝑ ſuā falſaꝫ traditionē. Et ſic iſte error nō ꝓcedebat ex auaricia ſacerdotū: ſꝫ ex eo ꝙ male interp̄tabant̄ ſacrā ſcripturā: ⁊ traditiōes ſuas dinis p̄cept' p̄ferebāt. ¶ In codē ca. vbi dr̄ in poſtilla: Iſtud eſt verum ꝑ ſynecdochen.

¶ **Additio. ij.** Attendendū ꝙ nō dixit xp̄s: Totū qđ in os intrat: ſed omne qđ in os intrat. Unā ad ſane intelligēda v̄ba xp̄i in h̄ loco nō req̄rit̄ vt intelligant̄ ꝑ ſynecdochen: ſed ſufficit ꝙ fiat ibi diſtributio ꝓ ſpeciebus ſinguloꝝ. ſicut dr̄: Omē aīal fuit in arca Noe: cuiꝰ intellectus cōiter ē ꝙ de q̄libꝫ ſpecie aīaliū fuit aliqđ aīal ī arca noe. Et in ꝓpoſito de q̄libet ſpecie ciboꝝ aliq̄d emittit̄: licet aliq̄d ad nutritionē retineat̄. Sꝫ adhuc hoc non videt̄ ſufficere ad amouendū ſcandalū phariſeoꝝ q̄ videbant̄ credere ꝙ ea q̄ remanebāt in corꝑe poſſent hoīem coinq̄nare: alioq̄n nihil faceret ꝯtra eos ꝙ cibꝰ intrās ꝑ os emitteret̄ in ſeceſſuꝫ vl' nō. Unā meliꝰ videt̄ dici ſm Hiero. ſ. ꝙ q̄cq̄d ex alimento generat̄ pōt etiā ꝑ calorē naturalē reſolui: ⁊ ꝑ occultos quoſdaꝫ poros emitti.

¶ **Replica.** In ca. xv. vbi agit̄ de traditiōibꝰ ſenioꝝ infirmātibꝰ obſeruātiā diuīoꝝ p̄ceptoꝝ. Burgē. in duobꝰ redarguit poſtil. primo q2 vt dicit expoſitio eiꝰ nō ꝯſonat lr̄e. ſcđo vt dicit poſtil. ꝑſuppōit falſum. Primū ꝓbat ꝑ hoc q2 poſtil. dicit conſtructionē lr̄e defectiuā. cū dicit: Munꝰ quodcūq3 ē ex me tibi ꝓderit. ex q̄ arguit Burgen. igit̄ ſenſus ei datꝰ nō ꝯſonat lr̄e: vbi dico ꝙ h̄ argume̅tū ve̅it ex diſſimulatiōe grāmatice: rhetorice ambaꝝ artiū ignorantia. ſepe eni in ve. te. facit Burg. mentioneꝫ de grāmatica hebreoꝝ. hic aūt grāmaticā latinoꝝ videt̄ ignoraſſe. Eſt eni ī grāmatica apoſiopaſis defectiua oratio q̄ ſepe vtit̄ ſcriptura. Eſt etiā in rhetorica p̄ciſio color verboꝝ: q̄ ſepe vtit̄ ſcriptura: ⁊ coincidit cū apoſiopaſi p̄terq̄ꝫ ꝙ hic excuſat̄ defectus figura: ibi oſtendit̄ ornatꝰ rhethoricus ex orōnis truncatione. Argume̅tū igit̄ Bur. videt̄ tentatiuū cū dr̄: oratio vel cōſtructio eſt defectiua. igit̄ ſenſus datꝰ nō ꝯſonat lr̄e. Naꝫ ꝓ cōſonantia hn̄da in lr̄a ſupplet̄ qđ ꝑ figurā vel colorē trūcatū eſt. Scđo dicit Bur. poſtil. p̄ſupponere falſuꝫ in eo ꝙ dicit iudeorū ſcribas ⁊ ſacerdotes ꝓpter auariciā feciſſe int̄ ceteras traditiones illā: ꝙ meliꝰ eſt offerre deo q̄ꝫ ſubuenire pare̅tibꝰ ⁊c. hoc dicit Bur. falſū. Primo vt dicit nuſq̄ꝫ reꝑit̄ iudeos h̄ ſenſiſſe: q̄n imo p̄ponderāt elemoſynā ſpōtaneis ſacrificijs: multo fortiꝰ honorē pare̅tū ⁊c. vbi dico ꝙ ſi ꝯſeque̅tia valeat: antecedens ē mihi valde dubiū ꝓpter dicta beati Hiero. et ꝓpter glo. ſup Mat. ⁊ Mar. ⁊ ſcholaſticā hiſtoriā: ⁊ ꝓpt̄ dicta alioꝝ doctoꝝ q̄ꝝ multi ſciuerūt hebraicū: ⁊ ꝯcordit̄ dicūt ſicut poſtil. q̄ ab eis recepit. Sed dato q̄ꝫuis nō ꝯceſſo ꝙ iudeoruꝫ ꝓceres ſicut dicit Bur. ſenſiſſent. nō tn̄ ſequit̄: igit̄ ſic facere̅t vel docere̅t auaricia cecati. Nec hodie coꝝ docti doce̅t vel faciunt id qđ ſentiūt: imo potius ꝑ talmudicas ⁊ erroneas doctrinas ſimplicē ꝑp'lm decipiūt ⁊ veraꝫ lr̄am corrūpūt. Scđo dicit Bur. dictū poſtil. falſum: allegat ad id ꝓbādum Rabi moy. egyp. ſat' bn̄ dicentē: ſed nō allegat bn̄ facie̅tē q̄ traditionibꝰ hūanis dīna p̄cepta p̄ponderat: ⁊ ꝙ Bur. nos vltra in ſua expoſitiōe ad talmud remittit: ⁊ librū quē noīat redermi nihil aliud eſt q̄ꝫ fideles xp̄i retrahere a ſctōꝝ veris expoſitionibꝰ ⁊ remittere ad videndū vana ſcripta erroribꝰ plena ꝓut ipe Bur. met teſtat̄ in mult' loc'. Nec eſt cautū ſimplices ſenſuꝫ lr̄alē ſepe cupie̅tes hmōi erroribꝰ occupare. In codem ca. vbi dicit̄: Omne qđ intrat in os ⁊c. Dicit poſtil. intelligēdum ſm ſynecdochen. Bur. facit inutilē obiectionē ⁊ incidit in id qđ improbare putat. Dicit eī ꝙ nō oportet dici ꝑ ſynecdochen: quia nō dicit̄ totū qđ intrat ſed omē. diſtributio debet accipi vt dicit ꝓ ſpeciebꝰ ſinguloꝝ: vt ſit ſenſus. de q̄libet ſpecie ciborū aliq̄d mittit̄ in ſeceſſum: licet aliq̄d ad nutriendū retineat̄. nunc aūt ⁊ apud philo. ⁊ theo. totuꝫ vniuerſale ⁊ omē ꝓ eodē accipiunt̄. q̄ eī dicit omē nihil excipit. Sic ⁊ ſimiliter de toto vniuerſali ⁊ ſpecialit̄ omē eſt totū in q̄ntitate ſm logicos. vn̄ reſolutio Bur. qua dicit de oī ſpecie ciboꝝ aliq̄d mitti: idē eſt ſicut diceret debere intelligi ſm partē: et ſic omē capit̄ ꝑ ſynecdochen quod voluit improbare. Sꝫ mouet Burgen. hic dubiū q2 ꝑ vtrāq3 expoſitionē nō videt̄ tolli ſcādalum a phariſeis: ⁊ ꝓpter hoc dubiū dicit allegando beatū Hiero. ꝙ vniuerſaliter debeat accipi ſic: ꝙ q̄cq̄d intrat in os ⁊ ex alimento generat̄: poteſt etiā ꝑ calorē naturalē reſolui et ꝑ occultos quoſdā poros emitti. Sed illud videt̄ fruſtra dici ꝑ Burg. Primū q2 xp̄s dicit: omē qđ intrat ⁊c. ꝑ hoc noluit nec curauit tollere ſcādalū phariſeoꝝ. quia dixit: Sinite eos: ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ: ſed ſoluꝫ voluit inſtruere diſcipulos petentes. Et nō eſt veriſimile qđ de illis occultis modis digerendi ⁊ egerendi curauit diſcipulos inſtruere: ſed innuere argumento a maiori. ſ. vt ſi impurum nutrimenti qđ in ſeceſſuꝫ emittitur non coinquinat: igitur multo magis id quod purū eſt non coinquinat iuxta illam regulam: Si id quod mag' videtur ineſſe non ineſt: nec quod minus: ſed ſi ex cibis deberet homo inquinari magis videtur hoc verum de impur': quod tn̄ nō ē vt dr̄ in lr̄a. ⁊ ſubintelligēdū eſt moralit̄: q2 ex his que naturalia ſūt nec laudādꝰ q̄s eſt nec vituperādꝰ. ſi igit̄ ꝑ naturalē digeſtionē vl' indigeſtionē ex puro vl' īpuro cibo generaret̄ corruptꝰ humor vilē faciēs hoīem: ex h̄ tn̄ nō dr̄ moraliter inquinari: q̄ꝫuis naturaliter. de qua hic nō dicitur.

ꝗ a Et acceſſerūt. Ut ſignū de Ca.XVI
celo. Ut q̄ pauit multos paucis: manna
plueret q̄ oēs reficeret. Un̄ Johānes
poſt edulīū panū: quod ſignuꝫ facis vt videa/
Joh.6.c mus ⁊ credam⁹ tibi? quid operaris? Patres no
ſtri man.mā.in deſer.

A Petebāt tentando: vt in morē helie ignem de ſublimi mitteret: vł in ſiītudinē ſamuelis eſtiuo tp̄e mugire toni/ trua faceret: q̄ſi nō poſ ſent ⁊ illa calumniari: ⁊ dicere ex occult̄ ⁊ va rijs aeris paſſiōib⁹ ac/ cidiſſe. b Facto ve ſpere. Increpat eos ꝙ ex ordine elemētoꝝ diſ cernāt dies ꝟ ſigna tē/ poꝝ ignorant: cū om/ nis lex ⁊ ꝓphe aduēt⁹ ſui indicia ex operuꝫ q̄ gereret admiratiōe ſi/ gnificent. Cū quali tatē tp̄is venturi ex ſi/ gnis p̄cedētib⁹ cogno ſcerēt: rē tam neceſſari/ am ex ſignis ſuis intel ligere negligebant.
c Rutilat eni. Pati untur apl̄i poſt reſurre ctionē p quos me iudi care in futuro ſcire po/ teſtis: qꝛ cū non parco meis bonis q̄n patian/ tur: nō parcaꝫ alijs in futuro. d Signa aūt ⁊c̄. Ad tp̄s gr̄a pti nentia a ꝓphetis p̄di/ cta: nō poſſunt vob̄ fi/ dem facere de meo ad/ uentu. Signa autē. Signa temporuꝫ dixit de aduētu ſuo vel paſ/ ſiōe: cui ſimile eſt roſeū celū veſpere. Et iteꝫ de tribulatiōe ante aduē/
B tum futuruꝫ: cui ſimile eſt roſeū celū cū triſti/ cia. e Nō dabitur ei ⁊c̄. Sed dat̄ fidelib⁹ de celo quādo videnti bus apoſtolis in celuꝫ aſcendit ⁊ ſpiritumſan ctum miſit. f Obli ti ſunt pa. Quō panes n̄ habēt qui modo im/ pletis ſport̄ nauē aſcē derunt: et nauigantes audiunt vt caueant a fermento phariſeoruꝫ? Sed tn̄ ait ſcriptura ꝙ obliti ſunt tollere pa/ nes ſecum: vnius veri ⁊ ēterni panis qui cuꝫ eis erat dulcedine ca/ pti: parum ſe curare in dicantes de cura cor/ poris et neceſſarijs: cū et ipſa naturalis refe/ ctio a mēte exceſſerat.
g A fermento. Fer/ mentū eſt p̄uerſa doctrina: q̄ vel modica totaꝫ maſſam corrūpit: ⁊ in ſuū ſaporē trahit.
h Quid cogitat̄. Quid cogitat̄ me dixiſſe de ēenis panib⁹ de q̄b⁹ nō ē vob̄ dubitandū: cū de tā pauc̄ tātas feci abūdare reliquias.
i Cauete a fer. A ſupſticioſa doctrīa q̄ more ꝗ fermēti

a Et acceſſe Ca. XVI a†
a ſ legis fiducia inſolētes: dedignā tes opera virtutum.
Erunt ad eū phariſei ⁊ ſa/ ducei tentātes: ⁊ rogauerūt eum vt ſignuꝫ de celo oſtēderet ill̄. At b c
a ſ ita in morte mea debetis reſurrectionem pec/ catorū p meum ſanguinē intelligere.
b ille rn̄dēs ait eis: †Facto veſpere dicitis ſerenū erit: rubicundū eſt d
a ſ futurum iudiciū p̄uidere p p̄cedētes tribu lationes ſanctorum.
enim celuꝫ. Et mane: hodie tem/ e f
c peſtas: rutilat eni triſte celū. Fa/ g h
ſ ex iſtis ſignis.
ciem ergo celi diiudicare noſtis:
d ſigna autē temporꝝ nō poteſtis. i
a ſ nota eadē ſupius dicta. b ſ icredula. ꝓ ſp̄uali carnalē intellectū habens.
†Generātō mala ⁊ adultera ſignū k
a ſ de celo. b ſ niſi de inferiori. ſ hoc poteſtat̄ ſue ſignū conſtitutū eſſe demonſtrat.
e q̄rit: ⁊ ſignū n̄ dabit̄ ei niſi ſignū
a ſ relictis vt infidelib⁹: nō dimiſſis. ſ iudeis. ſ ad gentes.
ione ꝓphe. Et relict̄ ill̄ abijt. Et l†
cū veniſſent diſcipuli ei⁹ trās fre
f tum: obliti ſunt panes accipere.
Qui dixit illis: †Intuemini ⁊ ca m n
a ſ .i.a vanis traditiōib⁹ q̄b⁹ videnẗ ꝙ nō ſunt.
g uete a fermēto phariſeoꝝ ⁊ ſadu/
ceoꝝ. At illi cogitabāt int̄ ſe dicē o
a ſ nō vult vt de panib⁹ eoꝝ accipiam⁹. b ſ cogi tationes eorum.
tes: qꝛ panes n̄ accepim⁹. Sciēs p
h autē ieſus dixit: Quid cogitatis inter vos modice fidei: qꝛ panes
a ſ neq̄ myſterium intelligitis: ne/ q̄ virtutem in memoria habetis.
non habetis? Nondū intelligit̄ †
a ſ expenſorum.
neq̄ recordamini q̄nq̄ pānuꝫ in quinq̄ milia hoīm: ⁊ quot cophi
ſ expenſorum.
nos ſumpſiſt̄. Neq̄ ſeptē pānū in quattuor milia hoīm: et quot ſportas ſumpſiſtis? Quare non q
ſ corporali.
intelligitis: qꝛ non de pane dixi
i vobis: cauete a fermento phari/
ſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ? Tunc intellexe r
rūt qꝛ nō dixerit cauēdum a fer/ mēto panū: ſed a doctrina phari ſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. †Uenit āt ieſus s

a Et acceſſerūt ad eū phariſei. In p̄cedēti capitulo chri/ Ca. XVI ſtus reprobauit errorē iudeoꝝ i lege: hic docet fundatione eccl̄ie genti um in fide: vbi primo aperit incarnatiōis myſteriū. ſcd̄o predicit redē ptionis preciū. ibi: Uenit autē ieſus in partes. tertio imponit imitationis ex/ emplū. ibi: Tunc ieſus dixit diſcipulis. Prima in duas. qꝛ primo myſterium incarnatiōis aperit̄. ſcd̄o ex hoc doctrina phariſeoꝝ nō ſolū ſicut erronea: ſꝫ ſicut curioſa ⁊ inutilis exclu/ ditur. ibi: Et cū veniſſent diſcipuli ei⁹. Circa primam partē aduertendū ꝙ aliq̄ ſcribeꝝ phariſei omiſſo ſtu/ dio legis ⁊ ꝓpheꝫ ſtudebant in mathematicis: et potiſſime in aſtrologia. vn̄ ⁊ vſq̄ hodie aliq̄ eoruꝫ in hoc ſūt valde curioſi: ⁊ qꝛ aſtrologi aliq̄n volūt iudi care p ꝯſiderationē aſtroꝝ de inchoatiōe legū ⁊ ſecta rū diuerſaꝝ. id̄ ⁊ iſti p aſtra volebāt p̄noſticare de ad uentu xp̄i. ꝟ aūt eſt impoſſibile: qꝛ virt⁹ celi nō ſe ex/ tendit ad talia: licet ſe extendat ad p̄noſticanduꝫ de futura diſpoſitiōe aeris: vt ſiccitate ⁊ pluuia ⁊ huiuſ/ modi. ⁊ hoc eſt qd̄ d̄r: Et acceſſerūt ad eū phariſei et ſaducei tentātes. ſ. ſi poſſent eū in aliq̄ cape. b Et rogauerūt eū vt ſignū de celo oñderet eis. declarādo ſcꝫ temp⁹ ſui aduent⁹ ex aliq̄ ſigno celeſti. c At il le rn̄dens ait illis: facto veſpe dicit̄. i. aliq̄d p̄dicere de futura tp̄is diſpoſitiōe poteſtis p ꝯſiderationeꝫ ce li: qꝛ ad hoc bene ſe extēdit talis ſciētia. ꝓpter qd̄ ſub ditur: Serenū erit. d Rubicundū eſt eni celū. tal̄ eni diſpoſitio celeſtis eſt ſignū future ſerenitat̄: qꝛ. ſ. ſic frequenter ꝯtingit: licet aliq̄n impediat̄. e Et mane. ſupple dicere poteſtis. f Hodie tempeſtas. erit ſupple. g Rutilat ⁊c̄. qd̄ ꝯtingit in coruſcatio ne ⁊ tonitruo: ⁊ ꝟ eſt ſignū tēpeſtatis. ꝓpter qd̄ ſub/ ditur: h Faciē ḡ celi diiudicare noſtis. inq̄ntū. ſ. facies celi eſt ſignū alicui⁹ diſpoſitiōis future in ele/ mētis. i Signa aūt tēpoꝝ nō poteſtis. i. ſigna tē/ poꝝ diffinitoꝝ in p̄ſciētia dei de aduētu xp̄i nō pote/ ſtis p talia diiudicare: qꝛ ſolūmodo dependēt ex di/ uina diſpoſitiōe ⁊ nō ex ꝯſtellatiōe: ⁊ ꝓpter ꝟ aduen/ tus xp̄i ꝯſiderādus eſt vt dictū eſt ex dict̄ ꝓphetarū q̄ ꝟ habuerāt ex diuina reuelatiōe: ſicut habet̄ Dañ. ix. vbi circa ꝟ taxant̄ hebdomade determinate: ⁊ Geñ. xlix. Ubi ſignū aduētus xp̄i ponit̄ trāſlatio regni iu deoꝝ ad alienigenā: qd̄ factū ē ſub herode. k Ge/ neratio mala ⁊ adultera. hoc. ſ. expoſitū eſt. ca. xij. l Et cū veniſſent. Hic ꝯcludit doctrinā phariſeoꝝ vitandā a diſcipulis ſuis: nō ſolū tāq̄ curioſaꝫ ⁊ in/ utilē ſed etiā malā ⁊ periculoſaꝫ. ꝓpter ꝟ vocat eam fermētū ꝓpter corruptionē malicie ⁊ nequicie ꝯtentā in ea. ⁊ ꝟ eſt qd̄ dicit: m Intuemini. p diligenteꝫ ꝯſiderationē mētis. n Et cauete a fermento. i. a doctrina corrūpente: nec ē mirū ſi fermētū d̄r hic do/ ctrina corrūpens. ſupra aūt. xiij. ca. fermentū accipit̄ ꝓ feruore fidei vt viſuꝫ eſt: qꝛ eadē res ex diuerſis ꝓ/ prietatib⁹ bene ſignificat oppoſita ⁊ diſperata: ſic leo aliq̄n accipit̄ ꝓ xp̄o: vt d̄r Apoca. v. Uicit leo de tri/ bu iuda: ⁊ hoc ꝓpter ꝯſtantiā ⁊ audaciā i aggrediē do ardua ⁊ periculoſa. Aliq̄n aūt accipit̄ ꝓ diabolo ꝓpter crudelitatē: ſꝫm ꝙ d̄r. j. Pe. v. Aduerſarius ve ſter diabolus tanq̄ leo rugiēs ⁊c̄. ita eodē mō fermē tum ꝓpter calorē incluſuꝫ ſignificat feruorē fidei: ꝓ/ pter aūt corruptionē doctrinā malā. o At illi co gitabant intra ſe dicētes: qꝛ panes nō accepimus. q. d. intra ſe. bn̄ cauim⁹: qꝛ ab eis nullū panē accepim⁹. Ex q̄ ptꝫ ꝙ intelligebāt fermētū ad lr̄am. ſ. paneꝫ fer/ mentatū: ptꝫ etiā eoꝝ deuotio ad xp̄m: qꝛ ſic ei inſepa rabilit̄ adherebāt ꝙ obliti fuerāt accipe neceſſaria. p Sciens aūt ie. cogi. coꝝ. tanq̄ de⁹. q Qua/ re nō intel. ⁊c̄. q. d. ex fact̄ meis p̄cedētib⁹ et doctrīa deberet̄ ſic eſſe illumīati ꝙ verbū meū intelligeretis nō de pane materiali: qꝛ de ꝟ poſſum vobis ſufficien/ ter ꝓuidere. qd̄ ꝓbat duplici exēplo in quo magnaꝫ multitudinē ſatiauerat paruo cibo: vt patuit. ſ. xiiij. ⁊. xv. ca. ⁊ ꝟ eſt qd̄ dicit: Nondū intelligit̄ ⁊c̄. ⁊ ptꝫ. Sequit̄: r Tūc intel. ⁊c̄. ſ. materialiū ſed a doctri/ na phariſeoꝝ q̄ vocat̄ fermentū rōne p̄dicta. s Uenit aūt ieſus. In iſta parte oñdit ſe humane ſalutis preciū: ⁊ p̄mo oſtēdit ſe dei ⁊ hoīm mediatorē. ⁊ ſcd̄o hominū redemptorē p ſuā paſſionē. ibi: Et exinde cepit ieſus ⁊c̄. Circa primū primo ponit̄ diſcipulorū cōfeſſio. ſecundo ex hoc ſubdit̄ poteſtat̄ col/ latio. ibi: Reſpōdens autē ieſus. Circa primū aduertendū ꝙ mediator inter aliqua debet participare extrema: ⁊ ideo xp̄s q̄ habebat duplicē naturam in vno ſuppo

Margin references (right): †Mar.8.b Joh.6.b — † Lu.11.d — Jone.1.b Mar.8.b — † Mar.8.b Lu.12.d — †Mar.8.c Luce.9.c

ꝗ fermenti veri panis simulat se substantiā ha
bere. Per h̄ innuit q̄d significāt q̄nqꝫ panes
vel septē. Si eni fermētum: dicit heretica do/
gmata: panes sūt vera doctria. a In par
tes cesaree phi. Iste locꝰ est vbi iordanis orit
ad radices libani: ex
ioꝛ ⁊ dan duobꝰ fon/
tibus. b Homies
⁊c. Hoies sūt q̄ de fi/
lio hois loquuntur.
dij enī q̄ deitatē intel
ligunt. c Filium
hois. Dn̄s de se hu/
militatē humanitat̄
profitet̄: discipli dei/
tatē intelligunt.
d Alij iohem bap.
Sic poterant errare
in helia vel in ceter̄
alijs: sic herodes er/
rauit in Iohāne: cū
M.6.b ait: Iohānes quem
ego decollaui surre/
xit a mortuis: ⁊ ideo
v̄tutes opant̄ in eo.
Ideo vult exponi
errores eoꝝ: vt eis
repulsis discipuli ve/
ritatē proferant: non
ex vulgi opiniōe: sed
ex dn̄i reuelatione.
e Rn̄dens simon.
Ideo vnꝰ rn̄dens et
vni rn̄det ꝓ omibus
vt vnitas in oibꝰ ob/
seruetur. f Dei vi/
ui ⁊c. Ad distinctio/
nē falsoꝝ deoꝝ: q̄s
gentes vel de mortu
is hoibus vel de in/
sensibili materia sibi
instituerūt. g Bar
iona. Bene filiꝰ colū
be: q͛ dn̄m pia simpli
citate sequebatur: vl̄
q͛ plenus spūali gr̄a
erat. Filius spūssan/
cti dicit̄ qui ostēsus
est in colūba ab eo quē filiū dei viui vocaue/
rat: ⁊ filio colūbe pr̄ reuelat: q͛ vna ē opatio
patris ⁊ filij cū sctōspū. Reuelat inquā myste
riū fidei: q͛ caro ⁊ sanguis nō reuelare potu
it. i. hoies carnali sapia inflati q̄ nō colūbe fi
lij: et ideo a sapia spūs alieni. de quibus. s̄.
Alij iohannē: alij heliā ⁊c. h Tu es. Nō
dico vocaberis: sed tu es petrꝰ: ob fortitudi/
nē fidei ⁊ ꝯfessiōis ꝯstantiā. i Petrus.
A me petra: ita tn̄ vt mihi retineā dignitatē
fundamēti: tu sup me ordīabis lapides mun
dos: ⁊ abijcies leprosos. Sicut lumē ⁊ cete
ra noīa: vt vos est̄ sal terre: a dn̄o sortiti sūt
apli: sic simoni a se nomē petri dedit. k Et
porte. Porte inferi sūt ectā: mine: blādimen
ta: hereses: q̄bꝰ infirmi ruūt ī mortē: q̄ nō ve/
re supra petrā: s̄ sup arenā domum ꝓfessiōis
sue credēdi sūt edificauisse. i. nō simplici ⁊ ve
ra intentiōe xp̄m seq̄: sed ob terrenā q̄alibꝫ
cām habitū ꝑtēdisse. Qui enī in intimo cor/
dis amore fidē xp̄i ꝑcipit: q̄cq̄d ingruit extra
facile vincit. l Et tibi. Ut oibꝰ ꝯstaret: q͛
absqꝫ ea cōfessiōe ac fide nullus regnū celoꝝ
posset intrare. Qui ꝑ ceter̄ cōfessus est: ꝑ
ceter̄ donat̄ clauibꝰ. Claues sūt discernēdi
scientia ⁊ potentia qua dignos recipe: indi/
gnos excludere dꝫ a regno. Un̄ subdit: ⁊ q̄d/
cunqꝫ ligaueris. i. quē in peccatis ꝑsistentem
eternis penis adiudicauer̄: vel quē humilē
⁊ vere penitentē absoluer̄: sic erit ⁊ in celis.

ꝗ quam in honore tyberij cesaris philippus fra ter herodis extruxit.
a in partes cesaree philippi: ⁊ inter a
ꝗ vt vere ꝯfessiōis mercedē reddat: nō. q. nesciat.
rogabat discipulos suos dicēs:
ꝗ non dicit me ne insolenter loqui videatur.
b c †Quem dicunt homines esse fili b
d um hois? At illi dixerunt. Alij io c
hannē baptistā: alij autē heliam. d
Alij vero hieremiā: aut vnum ex e f
a ꝗ discreti ab alijs nō hoies sed dij.
prophetis. Dicit illis iesus. Uos g
a ꝗ sciunt ⁊ apli: sed petrꝰ rn̄det ꝓ oibus.
e autē quē me esse dicitis? Respō/ h
a ꝗ oia cōplexꝰ est: q̄ ⁊ naturā ⁊ nomē expressit.
ꝗ verū hoiem ⁊ verū deū credit ⁊ confitetur.
dens simon petrus dixit: †Tu es i
a ꝗ in petro omnibus respondit. k
f christꝰ filiꝰ dei viui. Respōdens l m
a ꝗ tam alte fidei confessione.
autē iesus dixit ei: Beatus es si/ n
a ꝗ filius columbe syriace. b ꝗ carnalis q̄libet.
g mon bariona: q͛ caro ⁊ sanguis o †
a ꝗ tm̄ archanū. b ꝗ q̄ illustrat mentes hoim.
nō reuelauit tibi: sed pater meus p
ꝗ qui credis in me.
q̄ in celis est. Et ego dico tibi q͛ q r †
ꝗ tu dixisti mihi filiꝰ dei: ⁊ ego dico tibi cuiꝰ dice
h i tu es petrus: ⁊ super hanc petrā s
re est facere. ꝗ .i. christū in quē credis.
k edificabo ecclesiam meā. Et por t
a ꝗ non separabunt eam a charitate mea ⁊ fide.
te inferi nōn preualebunt aduer v
l sus eam. Et tibi dabo claues re/ x y

vno supposito. s. diuinā ⁊ humanā. vnā sibi naturalē. aliā ꝓ nobis assumptā.
erat vere dei mediator ⁊ hoim: ⁊ ꝑ ꝯn̄s aptissimꝰ vt eēt hūane redēptiōis p̄ci/
um. Hāc aūt duplicē naturā declarat in seipo. hūanā ꝑ cui dētē ostēsionē: q͛ di
cebat se ⁊ ostēdebat se filiū hois. aliā ex vera ꝯfessiōe petri ꝓ se ⁊ alijs discipul̄
diuinā naturā in eo ꝯfitentis: quā ꝯfessionē tanq̄ veritat̄ expssiuā approbat
xp̄s. Dicit igit̄: Uenit aūt iesus in ptes cesaree philip
pi. Dicit̄ aūt cesarea philippi: q͛ renouata ⁊ ampliata
a philippo tetrarcha fratre herodis extūc noīauit eā
cesareā in honorē cesaris q̄ dedit ei q̄rtā partē regni:
vt refert Iosephꝰ: ⁊ habitū ē. s̄. Dicit̄ etiā cesarea phi
lippi ad differētiā alterꝰ que dr̄ cesarea palestina vbi
corneliꝰ cēturio māsit Act̄. x. ⁊ ista ciuitas antiq̄tꝰ di
cta ē lachis ⁊ postea dan a filijs dan eā occupātibus:
vt hr̄ Iudic̄. xviij. postea dicta est cesarea philippi: et
nūc pelneas seu palneas dr̄. i ista aūt ciuitate hitabāt
gētiles ⁊ in ꝯfinibꝰ eiꝰ: ⁊ iō ex h̄ q̄ xp̄s h̄ mysteriū sue
incarnatiōis reuelauit ostēdit̄ fundatio eccl'ie in fide
gentiū. Seq̄tur: a Et interrogabat discip̄los su/
os. nō itrogabat ignorās q̄d crederēt vel q̄d respon
derēt: sed vt eoꝝ fideli ꝯfessiōe ꝯuenietiꝰ solidarent̄ ī
fide. b Quē dicūt hoies ⁊c. i. turbe vulgares: et
q͛ de ipo erāt varie opiniones in ppl'o. iō sequitur:
c At illi dixerūt alij iohem baptistā. Cuiꝰ opiniōis
fuit herodes ⁊ sui seq̄ces: vt. s̄. visuꝫ est. xiiij. ca.
d Alij aūt heliā. ꝓpter çelū veritat̄. e Alij ve/
ro hieremiā. ꝓpter patiētiam in aduersis. f Aut
vnū ex ꝓphet̄. antiq̄s. s. s̄m q̄ habet̄ Luc. ix. vbi hr̄
sic q̄ ꝓpha vnꝰ de prioribꝰ surrexit. Opinio aūt oim
loquētiū de immortalitate aīe ⁊ de resurrectiōe fuit q̄
aīa separata a corpe sit maioris v̄tutis q̄ ꝯiūcta tali
corpi quale nūc habemꝰ: s̄m q̄ dr̄ Sap. ix. Corpus q̄d
corrūpit̄ aggrauat aīam. ⁊ sil'r q̄ in resurrectiōe hoies
erūt maioris virtut̄: ⁊ q͛ videbāt xp̄m maiora facere
miracula q̄ alij ꝓphaꝝ fecerit. iō credebāt q̄ vnus
de antiq̄s ꝓphetis surrexisset a mortuis: et sic maiora
miracula faceret q̄ ante fecisset: ⁊ h̄ modo motꝰ est he
rodes ad credēdū q̄ esset iohes baptista: vt habitū ē
s̄. Seq̄t̄: g Uos autē quē me esse dicit̄. q. d. si alij
errant opinādo falsa de me: vos tn̄ nō debet̄ errare q̄
tamdiu mecū fuistis: ⁊ meā doctrinā frequēter audi/
uistis: ⁊ miracula tanta vidistis. h Respōdēs si/
mon petrꝰ dixit: petrus tanq̄ p̄ncipalis inter alios ꝓ
se ⁊ ꝓ alijs dedit respōsuꝫ. i Tu es xp̄s. q̄d inter/
pretat̄ vnctus: ⁊ sic ꝯfitet̄ eiꝰ humanitatē in q̄ vnctus
est oleo gratie pre alijs. k Filius dei. naturalis
scꝫ ⁊ nō adoptiuus sicut alij: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eiusdē nature cū
deo patre: ⁊ sic ꝯfitet̄ veritatē diuine nature ⁊ hūane
in eodē supposito. l Uiui. hoc addit̄ ad differētiā
illoꝝ qui colebant̄ tanq̄ dij a gētilibꝰ: vt hercules: iupiter ⁊ ꝯsil'es. Fuit enī
antiquoꝝ opinio q̄ q̄n tales excellētes ꝑsone moriebant̄ ad vitā deoꝝ trāsfe/
rebant̄. Unde. ij. Machab. xj. dr̄ q̄ rex antiochꝰ scripsit de patre suo mortuo.
Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro
sine tumultu agere ⁊c. ad istas ergo falsitates excludēdas dixit petrꝰ: Dei vi/
ui. m Respondens autē iesus. Hic ꝯsequenter ad confessionē deitat̄ sub/
ditur collatio potestatis. n Beatus es simon bariona. i. filiꝰ iohāna. bar
enī idem est q̄d filꝰ. iona aūt ponit̄ ꝑ diminutionē subtracta media syllaba ꝓ
iohanna. vnde est ibi cōpositio ex integro ⁊ corrupto. Unde bariona hic acci/
pitur ac si diceret̄ filius iohānis. ꝓpter hoc petrꝰ dr̄ Ioh. vlt̄. simon iohānis.
Dicit̄ aūt hic Beatꝰ. q͛ ꝯfessio vere fidei ducit ad beatitudinē. o Caro ⁊
sanguis nō reuelauit tibi. i. hō mortalis nō docuit te istā veritatē. p Sed
pater meus. ⁊ ꝑ ꝯsequens tota trinitas q͛ indiuisa sunt opa trinitatis ad ex/
tra. q Et ego dico tibi. ꝓ te ⁊ ꝓ socijs tuis. r Quia tu es petrꝰ. i. con
fessor petre vere q̄ christꝰ est factus. s Et sup hanc petrā. quā ꝯfessus es:
. i. sup christū. t Edificabo ecclesiā meā. Et porte inferi. i. ꝑsecutiōes tyrā/
norum ⁊ insultus ⁊ tentationes spirituū malignoꝝ. v Non preualebūt ad/
uersus eam. a vera fide subuertendo. Ex quo patet q̄ eccl'ia non consistit ī ho
minibus ratione potestatis vel dignitatis ecclesiastice vel secularis: q͛ multi
principes ⁊ summi pontifices et alij inferiores inuenti sunt apostatasse a fide:
propter quod ecclesia consistit in illis ꝑsonis in quibus est noticia vera ⁊ ꝯfes
sio fidei ⁊ veritatis. x Et tibi dabo: nō solū ꝓ te: sed etiam pro alijs. sicut
enim ꝯfessio petri erat cōfessio aliorū: ita potestas hec data petro intelligit̄ da
ri alijs: licet petro principalius inq̄ntū erat alioꝝ capitaneus. y Claues
regni celorū. iste claues nō sunt materiales sed potestas spūalis duplex. vna ē
potestas discernendi peccatū a nō peccato: sicut in veteri lege sacerdotes iudi
cabant inter lepram ⁊ nō lepram. Aduertendū etiā q̄ licet homo non possit h̄
bene iudicare sine scientia: tamen scientia nō dicitur clauis sed potestas iudi/
candi per scientiam prehabitam: ⁊ ideo licet scientia nō sit clauis: tamen neces
sario preexigitur ad debitum vsum huius clauis. Alia clauis est potestas ad/

† De bap. cō maiores in pn̄a.

C

† 19. di. ita dn̄s. 21. di. i. §. c. in nouo. ⁊ ca. q̄uis. 23. di. c. i. cū con cor. de ma io. ⁊ obe. so lite. de sen. ex. a nobis 2. De sen. ex re. iu. c. 2. Job. 6. §.

a Et quodcūq̄ li. Hiero. Habent quidē eandē iudiciariā potestatē alij apli. q̄bus poſt reſurrectionē ait: Accipite ſpiritūſctm̄: quoꝝ re. ⁊c. Habet etiā omis eccl'ia in presbyteris ⁊ epiſcopis: ſed ideo petrus ſpecialit̄ accipit vt omnes intelligant ꝙ quicūq̄ ab vnitate fidei ⁊ ſocietate eius ſe ſeparauerit: nec a peccatis ſolui nec celum poteſt ingredi. Hunc locū quidā nō intelligentes aliq̄d ſibi ſumūt de ſupercilio phariſeoꝝ: vt damnare innoxios vel ſoluere ſe noxios putēt: cū apud deū nō ſententia ſacerdotū ſed reoꝝ vita queratur. Vn̄ in Leuitico oſtēdere ſe ſacerdotib⁹ iubent̄ leproſi quos illi nō faciūt leproſos: ſed diſcernūt q̄ mundi vel immūdi ſunt: ita ⁊ hic. Nota xp̄m ꝑ ſe int⁹ viuificare: miniſtris ptātē ſoluēdi poſt vitā reddi tam tribuere. Nō eni aliquē ſoluere pñt niſi viuat quē ſoluūt. Sed ad q̄d ſoluēdi ptātē accipiūt: cū a deo iā liberat⁹ ⁊ viuificat⁹ quē ſoluūt q̄rit̄? Dicūt q̄dā miniſtros ſoluere. i. ſolutos demōſtrare reconciliatos eccl'ie: q̄s prius de crimine māifeſtos vl' cōuictos ab introitu eccl'ie priuauerāt. Alij a quadā impotētia bn̄ operandi: q̄ poſt remiſſionē ⁊ ſatiſfactionē adhuc remanet: ⁊ eſt fex ⁊ reliquie p̄cedentiū pctōrum: nō tn̄ pctm̄. ab hac purgat̄ hō cū recōciliat̄ eccl'ie: ꝑ iudiciū ſacerdotis. Vt eni in hoīe poſt febris purgationē debilitas q̄dā remanet: q̄ febris nō eſt a qua non cito purgat̄. Sic in hoīe poſt criminalem remiſſionē ꝓ q̄ iudiciū eccl'ie ſubijt: ipſi⁹ peccati debilitas remanet. Alij veritati ⁊ euāgelio adherētes: miniſtros eccl'ie a pctō ſoluere dicūt. Dicit eni Vitas: Accipite ſpm̄ſctm̄: q̄rūcūq̄ remiſerit' pctā re. e. de hoc iteꝝ Aug⁹. ꝯtra q̄nq̄ hereſes. Ne coſ audiam⁹ q̄ negāt catholicā eccl'iā non oīa pctā poſſe dimittere. Illi eni i petro petrā nō intelligūt: ⁊ nō itelligētes eccl'ie datas eē claues regni celorū: ipſi eas de ꝓpria manu amiſerūt. His opponit̄ ꝙ ſolus de⁹ laçaꝝ ſuſcitauit: aplis ſoluēdū tradidit. Itē ꝙ ſoli⁹ dei dimittere pctm̄ eſt. Ad h̄ dicūt ꝙ de⁹ p̄us laçarū ſuſcitauit: h̄ eſt ꝙ ipe a ſe ñ ab alio pctm̄ dimittit. De diſcipl'i reſuſcitatuꝫ ſoluūt: h̄ ē ꝙ nō a ſe ſꝫ a d̄o hñt ꝙ pctā dimittūt. ſic d̄r: ſol⁹ de⁹ pctm̄ dimittit: q̄ hoc qd̄ ꝑ ipm̄ facimus: ipe facit: b Vt nemini di. Supra aduentū ſuū p̄dicare p̄cepit: hic ne dicāt eū eē ieſum. Sꝫ aliud eſt p̄dicare xp̄m qd̄ eſt cōmune nomē dignitatis. aliud ieſum: qd̄ eſt ꝓpriū ſaluatoris. q. d. nō ꝓdeſt publice p̄dicari maieſtatē ppl'is: q̄ viſuri ſunt me multa pati. qd̄ tūc demū licebit cū reſurrectio potentiā deitatꝪ oſtēderit. c Ieſus. Saluator. ne ſcandaliçarent̄ in eo quē paulopoſt viſuri ſūt cōſpui ⁊ crucifigi. d Exinde. Ecce cauſa ꝓhibite p̄dicationis. q. d. tunc me p̄dicate cū iſta paſſus fuero: q̄ nō ante prodeſt. e Abſit a te. Non vult petr⁹ deſtrui cōfeſſionē ſuā: nec putat filiū dei poſſe occidi. f Vade poſt me. Supra: oīa illa glorioſa in futurū ꝓmiſſa ſunt: nō in p̄nti data. Edificabo eccleſiā meā: ⁊ ti. da. cla. ⁊c. Que ſi ſtatim dediſſet nunq̄ꝫ poſtea locū error inueniſſet in eo. g Quia non ſapis. Nō placet tibi vt ꝑ mortē meā mundū redimā que eſt voluntas patris: ſed carnaliter hec ſapis. h Si q̄s vult. Predicta apoſtolis paſſione ⁊ reſurrectiōe: hortatur ad ſequendum tam eos q̄ꝫ turbam. i Semetipſum. Qd̄ per vetuſtatē eſt: vt capiat quod vltra ſe eſt. Remot' vitijs: virtus ſequat̄: tol. cru. ſu. ⁊ ſe. me. Qd̄ erat ꝑ vetuſtatē: abnegauerat ille q̄ dicebar: Viuo aūt ego: iā nō ego. Qd̄ vero vltra ſe erat ceperat: viuit vero in me xp̄s. k Tollat cru. ſu. Crux tollit̄ vel cū ꝑ abſtinētiā corp⁹ vel cū ꝑ cōpaſſionē ꝓximi anim⁹ affligit̄. Crucē abſtinentie habuit paulus dum dicebat: Caſtigo cor. me. ⁊ in ſeruitutē redigo. Compaſſiōis quoq̄

Job. 20. f
Leui. 13. f
† 1. q. 7. i ſancta ibi. vice fungimur. 3. q. 6. c. du dū. ibi. dño inſtituente 12. di. p̄cece ptis. 11. q. 1 relatū. 24. q. 1. §. 1. ſin autem.
Job. 20. f
Mar. 2. a
Gal. 2. d
1. Cor. 9. d

a ſ. p̄ntis iudicij ptātē. ſ. eccl'ie. b ſ. quēcūq̄ indignū remiſſiōe iudicauer' dū viuit apud deū indign⁹ iudicabit̄. ſ. quēcūq̄ ſoluēdū iudicaueris dū viuit: ⁊ remiſſionē pctōꝝ cōſequet̄ a deo.

a gni celōꝝ. † Et quodcunq̄ ligaueris ſup terrā erit ligatū ⁊ in celiſ: et quodcunq̄ ſolueris ſup terrā: erit ſolutū ⁊ in celis. † Tūc precepit diſcipulis ſuis vt nemini dicerent: q̄ ipe eſſet ieſus chriſtus. a†
b b†

a ſ. non alijs ſed prouectioribus.

c d Exinde cepit ieſus oſtēdere diſcipulis ſuis: q̄ oporteret eum ire hieroſolymā: ⁊ multa pati a ſenioribus ⁊ ſcribis ⁊ p̄ncipib⁹ ſacerdotū: ⁊ occidi: ⁊ tertia die reſurgere. c† d e f g

a ſ. ſeparatim ne corā alijs magiſtrū arguat.

† Et aſſumēns euꝫ petr⁹: cepit increpare illū dicens: Abſit a te domine: nōn erit tibi hoc. Qui cōuerſus dixit petro: Vade poſt me ſathanas ſcādalū es mihi: q̄ non ſapis ea q̄ dei ſunt: ſed ea q̄ ſunt hoim. † Tūc ihs dixit diſcipul' ſuis: Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemetipſuꝫ: ⁊ tollat cruceꝫ ſuam ⁊ ſequatur me. † Qui ei voluerit animam ſuam ſaluaꝫ face b† i k l m n o p† q r s t†

ſ. amantis affectu. ſ. optando.
a ſ. nō poteſt eſſe vt filius dei occidatur.
b ſ. a laude ad vituperium.
a ſ. ſeq̄re ſniam meā. ſ. aduerſarie mee volūtati.
ſ. offendis me volendo preire.
ſ. quaſi ego vere patiar: ⁊ ſi quis vult me imitari: renunciet voluptatibus ſuis.
ſ. faciendo hoc ex charitate.
ſ. hic.

mittendi ad regnū vel excludēdi ſm̄ verū iudiciū prehabituꝫ: q̄ debēt indigni excludi ⁊ digni recipi. a Et quodcūq̄ ligaueris ⁊c. q̄ ſuppoſito hic in terra debito vſu clauis: deus illud approbat in celis. aliter nō. b Tunc p̄cepit diſcipul' ſuis vt ne. di. ꝙ ipe eſſet xp̄s. hoc videt̄ eē ꝯtrariū ei qd̄ eſt dictū ca. x. ꝙ miſit diſcipulos ad denūciandū aduentū ſuū. Dicendū ꝙ tunc denūciauerunt aduentū ei⁹ tanq̄ꝫ cuiuſdaꝫ ſancti ꝓphete a deo miſſi: ⁊ iſtud nō precipit̄ hic taceri: ſed poſtq̄ꝫ cognouerāt hic diuinitatē ipſius: vt ptꝫ ex ꝯfeſſione p̄dicta: precepit vt ei⁹ diuinitatē alijs non diuulgarēt: ne vulgares hoīes q̄ viderent eū pati tā ignominioſe ſcandaliçarent̄ de eoꝝ predicatione: ſed poſtq̄ꝫ reſurrexit a mortuis habita ꝑfecta victoria mortis voluit h̄ publice predicari. c Exinde cepit. Hic oñdit ſe eſſe mūdi redemptorē ꝑ ſuā paſſionem. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r: Exinde. i. poſtq̄ꝫ ſe oñderat hr̄e veram naturā diuinā ſm̄ quā eſt impaſſibilis: ⁊ humanā in q̄ poterat vere pati. d Cepit ieſus oñdere diſci. ſuis quia opor. eū ire hieroſolymā. q̄ erat preordinatū a deo p̄re ꝙ ibi cōpleret̄ myſteriū redēptiōis nr̄e. illud aūt qd̄ p̄ordinatū eſt a deo infallibilit̄ euenit: q̄ licꝫ nō ſit neceſſitas ꝯñtis: eſt tn̄ ibi neceſſitas ꝯſeq̄ntie. Modus aūt nr̄e redēptionis ſubiūgit̄ cū d̄r: e Et mul. pati a ſeni. ⁊ ſcribis ⁊c. q̄ ab iſtis iudicat⁹ ē ad morteꝫ ⁊ p̄ſidi tradit⁹. f Et oc. a gentilib⁹ q̄ eū crucifixerūt manib⁹ proprijs. vt hr̄ Ioh. xix. g Et tertia die reſurgere. h̄ p̄dixit vt minus triſtarent̄ de ei⁹ morte. Oportebat aūt iſta ipleri: q̄ a deo erāt p̄ordinata. h Et aſſumens eū petrus. in ſecreto. ſ. q̄ inferior nō debet ſuperiorē publice arguere. i Abſit a te dñe. q. d. indecens eſt ꝙ tu tā ignominioſe patiaris. k Qui cōuerſus. i. facie verſa erga petrū vt eū de ſua temeritate efficaci⁹ argueret. l Dixit petro: vade p⁹ me ſathanas: id eſt aduerſarie: inquantū ꝑ iſtā increpationē ſuā volebat ſalutē humani generis quodāmodo impedire: et ꝑ d̄ns xp̄o aduerſabat̄ q̄ erat hui⁹ ſalutꝪ nuncius. m Scandalū es mihi. ſcandalū ibi improprie accipit̄: q̄ ſcandalum actiuū ꝓprie dictū: eſt dictū alicui⁹ vel factū min⁹ rectū prebens occaſionē ruine alteri. Scandalum aūt paſſiuū: eſt ruina alicuius ex tali facto vl' dicto. Neutrū autē potuit habere locuꝫ in chriſto: ⁊ ideo ſcandalū hic accipit̄ ꝓ impedimēto. q. d. Scandalū mihi es. i. quantū eſt in te vis me a ſalute mūdi impedire. Cui⁹ rō ſubdit̄: n Quia nō ſapis ea que dei ſunt. q̄rendo. ſ. impedimētū p̄ordinationis diuine. o Sed ea q̄ hominū. q̄ illud qd̄ dictum eſt petrus dicebat xp̄o mot⁹ ex affectu humano. p Tunc ieſus dixit: Hic ꝓponit xp̄s ſue imitationis exēpluꝫ: ⁊ diuidit̄ in duas partes. q̄ primo facit qd̄ dictū eſt ꝓponendo. ſ. exempluꝫ ſue imitationis. ſcd̄o ꝓmittit ex hoc gloriā future reſurrectiōis. ibi: Fili⁹ eni hoīs. dicit igit̄: q Si q̄s vult poſt me venire. meā doctrinā ⁊ facta ſequēdo: r Abneget ſemetipm̄. i. affectū humanū: nō ſolū meā paſſionē nō impediēdo ſed etiā me in hoc imitādo. s Et tollat crucē ſuā. i. parat⁹ ſit in aīo volūtarie crucē portare in qua crucifigat̄ ignominioſe. Ad hoc aūt rationē inducit. d. t Qui eni volu. aīaꝫ ſuā ſal. fa. ꝑdet eā. Hoc aūt pōt dupliciter intelligi. ꝑdere eni habet duplicē ſignificationē. Vno modo idē eſt ꝙ amittere: ⁊ in iſto ſenſu cū dicit̄ hic: Perdet eā. ſubintelligenduꝫ eſt: in alia vita. q. d. Qui eni volu. aīam ſuā ſal. facere. i. delitijs ⁊ voluptatibus occupare in hac vita: q̄ hoc eſt vitā ſuā ſaluare ſm̄ opinionē carnaliū: talis ꝑdet eā in alia vita: q̄ obligat eā ad penā inferni. Alio mō ꝑdere idē eſt qd̄ deſtruere: ⁊ tūc cū d̄r ꝑdet eam: ſubintelligit̄ in hac vita. ⁊ eſt ſenſus: Qui eni vo. aīam ſuā ſal. facere. q̄ꝫtū ad meritū vite eterne. Perdet eā. i. deſtruat corp⁹ laborib⁹ ⁊ paſſiōib⁹ exponēdo: ex q̄b⁹ ſequit̄ ſeparatio aīe a corpe. Et hoc ē aīaꝫ ꝑdere ſm̄ eſtima

† Mar. 8. d Luc. 9. e
† Mar. 8. d
† Mar. 8. d Luc. 19. e
† ſ. 10. d Luc. 17. g

1.Coꝛ.2. quoqȝ cū ait: Quis infirmať ⁊ ego nō infirmoꝛ? a Quid enim pro. Eccleſia hȝ tpſ ꝑſecutiōis: hȝ ⁊ tpſ pacis. Hec tpa deſignat in ꝓceptis. Nā tpe ꝑſecutiōis ponēda eſt aīa: et tpe pacis frangēda ſunt terrena deſideria. Nā qd pro.ho.⁊c. b Aut quā. Nec lucra nec timoꝛ nec aliqd aliud retrahat a ſalute: qꝛ quā cōmu.da.hō. Calicē ſa.ac.⁊ no.do.in. Uel nihil terrenū ꝑ aīa ꝑdita poterit hō dare. c Fili

Ro.8.d us aūt. Nec durū videať hoc pati: qꝛ nō ſunt ꝯdigne paſſiōes huiꝰ tpis ad futurā glo.q̄ re.in nobis. d Sūt quidā ⁊c. Quia rudes erāt apſi: etiā in pn̄ti vita ꝓmittiť eis aliq̄ ꝯſolatio: vt certiꝰ credāt de futuro. In re.

Nico.de lyra

ſm eſtimationē falſaȝ carnaliū: licȝ ſit ſaluare eā ſm veritatē. ſm hūc ſenſuȝ vltimū ſequiť: a Qui āt ꝑdi.ani. ſu.ꝓpter me. ħ eſt ꝓpter deū moꝛtē ſuſtinēdo. b Inueniet eā.in btītudīe fruēdo. Et qꝛ aīa cū ſit īmoꝛtal' ꝓponēda eſt oībꝰ coꝛruptibilibꝰ ⁊ trāſitoꝛijſ. iō ſubdit: c Quid eni ꝓ.⁊c.q.d. nihil.imo ꝑ talia ꝑdit multū: qꝛ ꝑdit illud qδ eſt īmoꝛtale ⁊ diuinū in eo. d Filiꝰ enī hoīs. qꝛ inuitauerat eos ad imitādū exēpluȝ ſue paſſiōis. iō ne terrerenť moꝛte coꝛpali ⁊ trāſitoꝛia ꝓmittit eis premiū future reſurrectiōis qδ cōplebiť in aduētu xp̄i ad iudiciū: qꝛ tūc reſurgēt hoīes ad vitā immoꝛtalē. ⁊ ħ eſt qδ dicit: Filiꝰ enī hominis.i.xp̄s verꝰ hō. e Uenturus eſt.ad iudiciū.ſ. f In glīa pr̄is ſui. qꝛ in foꝛma glorioſa iudicabit.

a ſ in futuro. ſ quaſi dicatur agricole: ſi frumētum ſeruas: perdis. ſi ſeminas: renouas.

re ꝑdēt eā. Qui aūt ꝑdiderit ani
a ſ nō ꝓpter vanā gloriā vel aliud quodlibet.
mā ſuā pꝛopter me: inueniet eā. b
a ſ cum deeſt ꝑſecutio: cuſtodiatur coꝛ: qꝛ pacis tempoꝛe licet viuere: licet ⁊ ambire.

a † Quid enī ꝓdeſt homī ſi mūdū c†
vniuerſum lucreť: anīe vero ſue
a ſ q.d. quid retribuā dn̄o pro.om.⁊c.
b detrimētū patiať? Aūt quā da
a ſ nihil dabit pro aīa: qꝛ filius homis ſm opera dabit. b ſ quam ipſe redemit.
bit hō cōmutationē ꝓ aīa ſua?
a ſ qui priꝰ venit humilis. d†
c Filius enim hoīs venturꝰ ē i glo e f
ria patris ſui cum angelis ſuis: ⁊ g
a ſ oī cōditioni oī ſerui. b ſ ſtella enī differt a ſtella in claritate. ſ quod qꝛ incertum eſt.
tunc reddet vnicuiqȝ ſm ōpa eiꝰ.
d † Amen dico vobis: ſunt quidā h i†
a ſ a ſanctis moꝛs.q.libando guſtatur: vitam vero poſſident in futuro.
de hic ſtantibꝰ qui nō guſtabūt k
moꝛtē: donec videant filium ho l

impedire paſſionē meā ſ magꝰ ſeq̄. iō ſubdiť: p† Tūc ait diſci.ſuis. ſi qs vult poſt me venire ⁊c. Maximꝰ in ſermōe de ſctō iohē baptiſta. Duo aūt abſtinētie ⁊ cruc' ſunt genera. vnū coꝛpoꝛale ⁊ aliud ſpūale. vnū ē a potu ⁊ epulis tpare appetitū gule. ⁊ a delectatiōibꝰ ⁊ molliſſimis ſuauitatibus coercere: ⁊ ab his q̄ tactu: guſtu: viſu decipiūt: ſenſum viriliť reuocare ac violenť abſtrahere. alteꝝ abſtinētie ⁊ cruc' genꝰ ē ꝓcioſius atqȝ ſublimiꝰ motꝰ animi regere ⁊ ꝑturbatiōes illiꝰ modeſtie trāquilitate placare: ire ac ſupbie imperꝰ q̄ſi ferā beſtiā r̄frenare. litigare q̄tidie cōtra vitia increpare ſe q̄dā cēſura ⁊ auſteritate vtutis ⁊ rixā q̄dāmō cū homine in timoꝛe cōſerere. † Qui enī voluerit aīaȝ ſuā ſaluā facere.i. vitaȝ aīalē voluptatibꝰ exponere. † Perdet eā eternaliť. a† Qui aūt ꝑdiderit.i.a voluptatibꝰ retraxerit. īueniet eā.ad glīaȝ oꝛdinatā. c† Quid enī ꝓdeſt hoī ⁊c.q.d. nihil. ſ multuȝ nocet. nā aīa rōnal' imagine trinitať inſignita ꝓcioſioꝛ ē oībꝰ t̄renis. d† Filius enī ho.⁊c. Hiero. Times moꝛte. audi glīaȝ triūphantꝰ. vereꝛ crucē auſculta angeloꝝ miſteria. i† Sūt q̄dā de hic ſtātibꝰ. cū xp̄o hic ſtāt: q̄ ꝓ ipo paſſiōes patienť ſuſtinēt: ⁊ iſti moꝛteȝ culpe vel gehēne nō guſtant: ſȝ cū ipo tranſeunt ad glīam ſempiternā.

De ſimo.c. mattheus.

†42.di.Qꝛeſcamus. Rom. 2.a Mar. 8.d Lucc. 9.d

In cap.xvj. vbi dꝛ in poſtil. Signa aūt tempoꝛū non poteſt.

Additio.j.

Hec rn̄ſio ſm expoſitionē poſtillatoꝛis nō videť ꝑtinere ad ꝓpoſituȝ. petebāt enī phariſei ſignū de celo in q̄ declarareť tpſ xp̄i aduētꝰ: vt pȝ ex dict' ſuis. Dicere aūt q ħ nō poſſent cognoſcere ꝑ ꝯſtellatiōes ſideꝝ ſeu ꝑ faciē celi nihil videreť ad ꝓpoſitū facere: cū ipi ſupnaturalia ſigna petebāt: nō ſigna q̄ ſm curſuȝ tēpoꝝ naturalē apparent. Un̄ iſte paſſus meliꝰ exponiť ꝑ Chryſo.ſup Mat. vbi ſic ait: Sicut ĝ in celo aliud q̄dē eſt ſignū ſerenitať: aliud pluuie: ita ⁊ in me putare opoꝛtet. Nā nūc in ꝑmo aduētu ſignis q̄ in t̄ra ſunt opꝰ eſt. q̄ aūt in celo ſunt ꝯſuanť tpi ſcd̄i aduentꝰ qn̄ vtutes celoꝝ mouebunť. Hec Chryſ. q̄ q̄dē expoſitio ꝓpꝛie videť applicari ꝓpoſito: vt pȝ ſeriē lr̄e bene intuēti. In eo.ca. vbi dꝛ in poſtil. Et ideo licet ſcīa nō ſit clauis tn̄ neceſſario ꝓexigitur.

Additio.ij.

Licet ſcīa diſcernēdi pctm̄ a non pctō ſm magiſtꝝ in.iiij.diſ.xviij. ſit clauis: nō tn̄ in hoc teneť cōiter a doctoꝛibꝰ vt ibidē tractať. Nā ꝓut cōiter teneť in ſacerdot' oꝛdinatiōe nō infundiť habitꝰ ſciētie de nouo: ſ imprimiť ſacerdotalis caracter: in quo fundanť he due ptātes.ſ. diſcernēdi ⁊ ſoluēdi ſeu ligādi. q̄ q̄dē ptātes vnū ſunt in radice: ſed diſtiguunť penes eaꝝ actꝰ. Qꝛ aūt dicit poſtillatoꝛ q ſcientia neceſſario ꝓexigiť ad debitū vſum clauis: nō videť veꝝ. Quis enī claues eccl'ie recipe nō debeat niſi hn̄s ſcīe habitū ꝯuenientē ſeu ſufficientē ad executionē huiꝰ ptātꝭ: ex ħ tn̄ nō ſequiť q ſi ſacerdos nō habeat talē ſcīam q nō habeat claues. eſſet ei maxime ꝑiculoſuȝ cū q̄plurimi ⁊ īnūerabiles ſacerdotes curā aīaꝝ hn̄tes talē ſcīam nō habeāt: vt q̄tidie ꝯſtat ꝑ expientiā: ⁊ ſic tales nec ligarēt nec ſoluerēt qδ crudeliſſimū eēt opiari. ħ tn̄ māifeſte ſeq̄reť ex dict' poſtillatoꝛ' dicent' q ſcīa neceſſario ꝓexigiť ad debitū vſuȝ clauiū. nihil enī eſt ſine eo qδ neceſſario ꝓexigiť. Un̄ videť dicēdū ꝓut dictū ē ſcȝ q ſacerdos de ꝯgruitate dȝ hr̄e ſcīaȝ ſufficientē nō tn̄ de neceſſitate: ⁊ ſic ſacerdos q̄ nō hȝ talē ſcīam actualiť nec habitualiť: ꝑt tn̄ vti clauiū ptāte: ſm quā ligat ⁊ ſoluit tāq̄ hn̄s diuaȝ ptātē vt iudex eccl'iaſticꝰ. qδ intelligēdū ē ſꝑ claue nō errante.

g Et tūc reddet vnicuiqȝ ⁊c. iuſtis glīam aīe ⁊ coꝛpis. alijs aūt penā vtriuſqȝ. Et vt ſint de futura glīa aīe ⁊ coꝛpis magꝭ certi: ꝓmittit eis q aliqbꝰ coꝝ oñdet in hac vita pn̄ti qδ oſtēdit in ſua trāſfiguratiōe vt patebit in ca.ſequēti. ⁊ ħ eſt qδ dicit: h Amen.i.fideliť. i Sūt q̄dā de hic ſtantibꝰ.ſ. petrus: iacobꝰ ⁊ iohēs: vt videbiť. k Qui nō guſta.moꝛtē. de vita pn̄ti recedendo. l Donec videāt fi.ho.ve.i regno ſuo.ſ. apparentē eis in foꝛma coꝛpis glīoſa: qualē habebit pꝰ reſurrectionē cū adeptꝰ fuerit ptātē regni. tūc enī dixit diſcipulis ſuis Matth.vlť. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra.

Ca. XVI

Moꝛaliter.

a† Et acceſſerūt ad eum phariſei ⁊ ſaducei tētantes eū ⁊c. Per iſtos q̄ venerūt ad xp̄m nō addiſcēdi grā ſed malignādi: ſignificanť illi q̄ veniūt ad ſermonē vel lectionē nō vt edificenť ſed vt ꝑdicatoꝛi vl' lectoꝛi inſidienť. Per ħ aūt q queſierūt ſignuȝ de alto: ſignificanť illi q̄ querūt audire ſubtilia: curioſa ⁊ inutilia. ꝓpter qδ dictū eſt eis q ſibi nō dabiť ſignū niſi ſignuȝ ione ꝓphete: q̄ ꝓpter ſuā inobedientiā fuit deglutitꝰ a ceto: ſic ⁊ ipi deglutiendi ſunt a diabolo: ſi tn̄ vere peniteāt de ſuis defectibꝰ ſaluabunť ſicut ionas vere penitēs de ventre ceti fuit liberatꝰ. l† Et cū venīſ. diſci.eiꝰ trās fretū obliti ſunt paneſ accipe. ꝑ iſtos ſignificanť illi q̄ xp̄i doctrinā audiūt ſȝ nō retinent vel ope nō adīplent. iō dꝛ eis. † Nondū intelligitꝭ ⁊c. Et interrogabat diſcipulos ſuos.d. quē dicūt hoīes eſſe filium ho.⁊c. Orige. In ħ dedit exēpluȝ vt nos ſemꝑ ſcrutemur q̄lis opinio ſit apud hoīes de nobis: vt ſi q̄d mali dꝛ de nob occaſiōes illiꝰ ꝑſcindamus. Si aūt q̄d boni: occaſiōes augeamus. o† Caro ⁊ ſan.nō reue.ti.ſed pr̄ ⁊c. Orige. Si ergo ⁊ nos patre nob reuelāte q̄ eſt in cel'. qn̄.ſ. ꝯuerſatio nr̄a ī celis fuerit ꝯfeſſi fuerimꝰ ieſum xp̄m eſſe dei viui filiū: ⁊ nobis dicetur: r† Tu es petrꝰ ⁊c. Petrꝰ enī eſt omīs imitatoꝛ petri. a† Et qδcūqȝ liga.⁊c. Hiero. Iſtū locuȝ epī ⁊ ꝑſbyteri male intelligētes: aliq̄d de phariſeoꝝ aſſumūt ſupcilio: vt vel dāmnēt inocētes vel ſoluere ſe noxios arbitrenť: cum apud dn̄m nō ſnīa ſacerdotū ſ de coꝝ vita q̄rať. b† Tunc ꝓcepit diſcipulis ſu.⁊c. dans alijs exēplū vt nō q̄rāt ſȝ magꝭ fugiāt glīaȝ hoīm. c† Exinde cepit oñde.⁊c. ad ħ enī ignominiā ſue paſſionis ⁊ reſurrectiōis ſue glīaȝ ꝓdixit vt eiꝰ exēplo timoꝛē paſſionis tolleret: ⁊ eos ad ꝯſiderādū ſue reſurrectiōis gloꝛiam eleuaret. b† Et aſſu.eū pe.⁊c. ħ fecit petrꝰ ex affectu carnali. ꝓpter qδ xp̄s dicit ei: l† Uade poſt me ⁊c.q.d. nō debes impedire

Replica.

In ca.xvj. vbi dꝛ: Signa aūt tēpoꝝ ſcire nō poteſtis. qδ exponit poſtillatoꝛ ad intentionē beati Hieronymi: Gloſe oꝛdinarie ⁊ alioꝝ. Burg. autē adducit expoſitionē Chryſo. ⁊ ob hoc abijcit expoſitionem poſtil. ſine rōne q̄ſi eiuſdē paſſus nō poſſint eſſe plures expoſitiones: fidei tn̄ veritate ꝑ oīa ſeruata. Cū enī poſtil. dicit q ſigna tēpoꝝ in diuia ꝑſciētia diffinitoꝝ non pn̄t ſciri ex his q̄ in celeſtibꝰ coꝛpoꝛibꝰ fiunt: intelligit etiā ſi fiāt ꝓter curſuȝ cōem nature. de q̄ rō reddiť: qꝛ hmōi tpa aduētus xp̄i ⁊ ſigna nō dependent ex his q̄ in coꝛpoꝛibꝰ celoꝝ fieri pn̄t: ſed ex diuia preſcientia

¶ a ·In regno ſuo. In regno beatitudinis eterne. Uel oſtēdendo ſuā poteſtatē in p̄nti eccleſia. ¶ Ca. XVII

Mar. 9. a Luce. 9. d b Et poſt dies ſex. Idē Marcꝰ dicit: ſed Lucas octo. Hi ergo poſuit medios: lucas addit ⁊ primuꝫ ꝗ ꝓmiſit: ⁊ extremū ꝗ cōpleuit. Et illi poſt ſex mūdi etates quieſcendū ab omi labore: ⁊ h' octauo tpe deſignat eſſe reſurgendū. Tres ducit: qꝛ qui fidē trinitatꝭ firmiter ſeruauerint:
A in eterna viſione gaudebūt. In montē etiā ſm Lucā orauitꝰ: qꝛ ꝗ reſurrectionē expectant: mētes in excelſis habitare ⁊ precibꝰ ꝯtinuis debēt inſiſtere. Seorſum: qꝛ iuſti ⁊ nunc animo ſunt ab impijs ſeparati: ⁊ in futuro oīmodo ſeparabunt: cū abſcondet eos ī abſcondito faciei ſue a contur. hoīm.
† 2. q. 7. plerique §. item obijcit. ibi: in quo aſcendebat.
c ·Petrū ⁊ iacobū. Noīa iſtoꝝ cōueniunt. Quiſq; debet eſſe petrus. i. firmus in fide. Inde Iacobꝰ. i. ſupplantator vitioꝝ. Inde iohānes. i. oīa gratie diuine aſcribens ꝯtra ſuꝑbiam vite que ſolet oriri ex virtutibꝰ.
† 1. q. 1. quod quidam §. opponitur circa medium.
d ·In montē ⁊c. Facta ſunt alba qḋ nō ante: qꝛ nondū apparuit qḋ erimus: ſed cū apparuerit ſiles ei erimus. Marcꝰ
Mar. 9. a ait: Qualia fullo ſuꝑ ter. ñ po. f. i. deꝰ in hac vita tam claros neq̄t facere: qꝛ nullus ſine peccato. Nullus mundator ſui ī terra faciet qḋ deꝰ in celo mūdans veſtē ſuā ab omi inquinamēto. Fullo eſt doctor aīaꝝ vel mundator ſui corpis. e ·Transfiguratꝰ eſt. Speciē quā habebat per naturā oſtēdit: nō amittēs carnē quā aſſumpſerat volūtate. Illud autē corpus qḋ habuit ꝑ naturā dedit diſcipulis ſuis in cena nō mortale nō corruptibile. f ·Reſplenduit. In exempliū future beatitudinis ⁊ claritatis quā videbūt iuſti: prius ſublatis impijs. g ·Et ecce apparuerūt illis moy. ⁊ he. Quales vel qḋ locuti Lucas dicit: Viſi in maieſtate: et dicebant exceſſum eiꝰ quē cōpleturꝰ erat in hierlm. i. paſſionem ⁊ reſurrectionē. Significant oracula legis ⁊ ꝓphetie ꝗ in dño cōpleta: ⁊ nunc doctis: ⁊ in futuro oībus electis patebūt. Et bene viſi in maieſtate: qꝛ tunc apertiꝰ videbit quāta dignitate veritatis: oīs diuinoꝝ nō ſolū ſenſus ſed etiā ſermo fuerit ꝓlatꝰ. Uel moyſes ⁊ helias ſignificant oēs cū chriſto regnaturos. Mortuꝰ moyſes: mortuos: helias viuus: eos ꝗ viui inuenientur. Quibꝰ cōuenit in maieſtate videri ꝓ glia quam habebunt

a ſ in ea claritate ī ꝗ erit pacto iudicio qḋ cōplectū ē in trāſfiguratiōe. de ꝗ ſtatim agit euāgeliſta
a minis venientē in regno ſuo.
b † ¶ Ca. XVII a†
c Et poſt dies ſex aſſūpſit ieſus pe- b
trum ⁊ iacobū ⁊ iohan-
a ſ gloriam maieſtatis oſtenſurus.
d nem fratreꝫ eius: ⁊ duxit illos in c
a ſ vt diſcāt gliaꝫ nō ī ꝓfundo huiꝰ ſeculi: ſed in regno ſuꝑne beatitudinis eſſe querendā.
e montē excelſuꝫ ſeorſum: † ⁊ tranſ- d e
ſ non ſubſtantiam carnis amiſit: ſed gloriā future reſurrectionis oſtendit.
f figuratꝰ eſt ante eos. Et reſplen- f
a ſ nō habet clarius qḋ cui cōparet. b ſ ſancti: quicūq; baptizati eſtis chriſtū induiſtis.
duit facies eius ſicut ſol: veſtimē-
ta autem eius facta ſunt alba ſi-
a ſ vt oſtēdāt eū eſſe quē lex ⁊ ꝓphete ꝓmiſerunt.
g cut nix. Et ecce apparuerunt il- g†

¶ Nico. de lyra

ſcientia vñ etiā celi ortū habuerūt. ¶ In eo. ca. vbi circa collationē clauiū poſtil. dicit: licet ſcīa nō ſit clauis tñ neceſſario ꝑexigit. de ꝗ dicto Burg. magnū facit ſtrepitū īponens poſtil. falſuꝫ ſed falſe. Nā poſtil. nō dicit ſciam neceſſario ꝑexigi ad ſuſceptionē clauiū nec ad vſuꝫ clauiū: ſed declarando ſic dicit ſciam neceſſario ꝑexigi ad legitimū ⁊ debitū vſum eaꝝ: et ſic Burg. in fine huiꝰ corruptorꝗ venit in eandē ſniam cū poſtillatore dicēs vſuꝫ clauiū ſeq̄ clauē: clauē tñ nō errante: vbi igit clauis errat certū eſt vſuꝫ nō eſſe legitimū: vtendo auteꝫ auctoritate diſcernēdi abſq; ſcīa ⁊ diſcretione cōmittit error. Ad euitandū igit errorē neceſſario ꝑexigit diſcretio ꝗ ſcīa dici pōt nō clauis ꝗ eſt ſnīa poſtil. bñ viſa nō truncatim. Qḋ āt dicit Burg. de idētitate clauiū in radice: ⁊ eaꝝ ſm actꝰ diſtinctione habet tractari libro. iiij. di. xviij. ⁊. xix. ¶ Ca. XVII

a Et poſt dies ſex. Fundata eccleſia gentiū in fide in precedenti ca. hic ponit eiuſdē fundatiōis ꝯfirmatio. Et diuidit in duas partes: qꝛ pͥmo declarat gloriā future reſurrectionis: ⁊ ſcḋo efficaciā ſue paſſionis. ibi: Cōuerſantibꝰ autē. Procedit aūt hoc modo ordine. ſ. retrogrado ad precedens ca. vt ꝯtinuet principiū huiꝰ capituli ad finē p̄cedentis vbi ꝓmiſerat gloriā future reſurrectionis vt viſum eſt. Pͥa diuidit in duas ptes. qꝛ pͥmo oſtēdit glia future reſurrectiōis. ſcḋo ex hoc ſubdit ſolutio duplicis queſtionis. ibi: Et interrogauerunt diſcipuli. Pͥma in tres. qꝛ primo ad declarationē future reſurrectiōis deſcribit xp̄i transfiguratio. ſcḋo ſubiungit huiꝰ trāſfiguratiōis teſtificatio. ibi: Et ecce apparuerunt. tertio circa hoc ponit diſcipuloꝝ inſtructio. ibi: Et deſcēdentibꝰ illis. Circa chriſti transfigurationē euāgeliſta notat quattuor: videlicet tempꝰ determinatū: conſortiū: locū ⁊ modum. Quātum ad tempus dicit ſic: Et poſt dies ſex. ſ. a ꝓmiſſione precedenti diſcipulis facta qñ dixit: Sunt quidam de hic ſtantibꝰ ⁊c. Conſiderandū tñ ꝙ Luce. ix. dicit: poſt dies octo qꝛ Mattheus nō cōputat dieꝫ in qua xp̄s fecit eis ꝓmiſſiōeꝫ: nec vltimā in qua trāſfiguratꝰ eſt: ſed cōputat tm̄ tempꝰ intermedium: ⁊ ideo ſm veritatē cōputando totū tempꝰ a ꝓmiſſione facta vſq; ad trāſfigurationē. trāſfiguratio fuit in octaua die. Nō auteꝫ huiꝰ fuit: qꝛ iſta trāſfiguratio facta ē ad oſtēdendū diſcipulꝭ gloriā future reſurrectiōis. illa aūt erit in octaua etate mūdi: ⁊ ꝓpter h' figurata eſt hic per octauā diē. Prima eī etas mūdi fuit ab adam vſq; ad noe. ſcḋa a noe vſq; ad abraam. tertia ab abraam vſq; ad dauid. q̄rta a dauid vſq; ad transmigrationē babylōis. q̄nta a trāſmigratione babylonis vſq; ad xp̄m. ſexta a xp̄o vſq; ad finē mūdi. Iſte auteꝫ ſex etates accipiunt ſm diuerſos ſtatꝰ viuentiū in h' mūdo. ſeptima aūt accipitur ſm ſtatū aīaꝝ quieſcentiū in paradiſo: ⁊ iō incepit ab aſcēſione dñi qñ eis celū patuit: ⁊ durabit vſq; ad iudiciū. ⁊ iō ab aſcenſiōe dñi currit cum ſexta etate q̄tū ad ſimultatem tpis. octaua etas erit reſurgētiuꝫ: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ bñ ſignificat hic ꝑ octauā diē: ⁊ ſic ptꝫ tp̄s ꝯueniēs huiꝰ trāſfiguratiōis. Conſortium aūt notat cū dr̄: b ·Aſſūpſit petrū ⁊ iacobū ⁊ iohem. Iſti enī tres ſūt aſſumpti ad vidēdū gliam future reſurrectiōis ꝓpter ꝑrogatiuā eminētie ſpecialꝭ inter alios. petrꝰ enī ꝓpter feruorē fidei erat int alios pͥncipal. ꝓpter qḋ ⁊ pͥncipalit date ſūt ei claues eccl'ie: vt ptꝫ in p̄ce. ca. Iohes aūt excellebat in ꝑrogatiua ỽginitatꝭ. ꝓpter qḋ erat int alios chriſto magꝭ familiarꝭ. Iacobꝰ aūt int alios diſcipl'os pͥmus ſuſtinuit martyriū ꝓpter xp̄m: vt hr̄. Actꝭ. xij. Conſiderādum tñ ꝙ beatꝰ Ambro. ſuꝑ Luc. ⁊ Augꝰ. ſuꝑ epl'am ad Gal. videnf dicere ꝙ iacobꝰ iſte qui fuit in trāſfiguratione fuit ille iacobus ꝗ pͥmo rexit eccl'iaꝫ hieroſolymitanā: ⁊ ille nō fuit frat iohis ⁊ filiꝰ zebedei: ſꝫ filiꝰ alphei. Sed dicēdū ꝙ cū textꝰ expſſe dicat iſtū frēm iohis: ⁊ ꝑ ꝯñs eū filiū zebedei: qḋ Augꝰ. ⁊ Amb. nō loquunt aſſerēdo: ſꝫ magꝭ opiōnē alioꝝ referēdo: ſi tñ loq̄rent aſſertiue nō eēt curādū de dictis eoꝝ qñ ſacra ſcriptura expſſe dicit ꝯtrariū ſic hic. Vñ Augꝰ. in epl'a ad Vincētiū donatiſtā dicit de doctrina ſctōꝝ ꝗ eſt extra ſcripturā canonicā. Hoc genꝰ ſcripturaꝝ ab illis ꝗ canonice noiant diſtinguēduꝫ eſt. nō enī ex eis ita teſtimoniū ꝓferēdū vt ꝯtrariū ſentire nō liceat: maxime vbi alit ſenſerūt ꝙꝫ ỽitas ſe hēat: nos ī illo genere ſumꝰ vt nō dedignemur etiā ab apl'o dictū ſuſcipe: ſi qḋ aliud ſapitis deꝰ illud reuelauit. Conſeq̄nt euāgeliſta deſignat locuꝫ di. c ·Et dux. il. in mō. excel. ad deſignādū ꝙ illi ſūt apti ad ꝯtemplādū celeſtia ꝗ eminēt in ꝯtēplatiua vita. ſubdit aūt: d ·Seorſuꝫ. ad denotādū ꝙ ꝯtēplatiui debēt eſſe a tumultu ſeclariū ſegregati. Conſeq̄nt deſcribit trāſfiguratiōis modū. d. e ·Et trāſfi. eſt. nō ꝙ mutauerit lineamēta corpis vl' figurā: ſꝫ ꝓpter claritatꝭ vultꝰ eiꝰ īmēſitatē. ⁊ h' eſt qḋ ſubdit: f ·Et reſplē. fa. eiꝰ ſic ſol. Ad cuiꝰ euidētiā ꝯſiderādū ꝙ aīa xp̄i a pͥncipio creationis fuit glioſa ꝑ aptā viſionē ⁊ ꝑfectā fruitioneꝫ. Verūtñ ex diuīa diſpoſitiōe fiebat vt glia aīe nō redūdaret ad corpꝰ: vt ſic corpꝰ eſſet paſſibile ⁊ mortale adiplēdū p̄ciū redēptiōis hūane. Et eodē mō ex diuīa ordinatiōe factū ē vt glia aīe redūdaret ad corpꝰ in hora trāſfiguratiōis vt oſtēderet diſcipulꝭ gloria future reſurrectiōis: nō tm̄ aīe ſꝫ corpis: vt ſic aīarent ad ſeq̄ndū xp̄m ī acerbitate paſſiōis ad qḋ eos inuitauerat in ca. p̄ce. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ claritas illa in transfiguratiōe fuit claritas glie q̄tū ad eſſentiā: ſꝫ nō q̄tū ad modū: qꝛ fuit eiuſdē rōnis cū illa claritate ꝗ eſt ī corpibꝰ glioſis: ſꝫ nō fuit ibi ꝑ modū q̄litatꝭ ꝑmanentꝭ: ſic eſt ī illis: ſꝫ ꝑ modū paſſiōis trāſeūtꝭ. ⁊ iō illa claritas nō dꝫ dici dos glie: qꝛ dos de ſua rōne īportat q̄litatē ꝑmanētē. Et eſt ſilr̄ de lumīe eleuāte aīaꝫ pauli ad vidēdū in raptu dinā eſſentiā: qḋ fuit eiuſdē rōnis cū lumīe eleuāte aīas beatoꝝ. Verūtñ qꝛ nō fuit ī paulo ꝑ modū q̄litatꝭ ꝑmanētꝭ: ſꝫ ꝑ modū paſſiōis trāſeuntꝭ: iō ex tali eleuatiōe ſiue viſiōe nō fuit paulꝰ beatꝰ: qꝛ btitudo īportat ꝑmanētiā. g ·Et ecce. Hic ponit trāſfiguratiōis teſtificatio: ⁊ pͥmo teſtificatio hūana. ſecūdo dīna. ibi: Adhuc eo loq̄nte. Pͥa in duas. qꝛ pͥmo ponitur teſtificatio eminētiū viroꝝ ī ve. teſta. ſcḋo eminētiū in nouo. ibi:

† Mar. 9. a Luce. 9. b

❡ habebunt:⁊ exceſſum memorare:q꞉ vnica materia laudis ſit fidelibꝰ paſſio chriſti. Et q꞉ guſtata dulcedine celeſti vileſcūt infima. petrus viſa domini ⁊ ſanctorū maieſtate:ſolis his ꝑpetuo vult herere dicens: Bonū eſt nos hic eſſe:faciamꝰ hic tria tabernacula. Scḋm aliū euangeliſtā neſciebat q̄d diceret: in eo ꝙ i celis tabernacula querit vbi nulla aduerſitatis aura eſt timenda:q꞉ deꝰ omnipotens templum eius eſt ⁊ agnꝰ. Sed in h̄ ſciebat quid diceret:bonū eſt nos hic eſſe:q꞉ vere ſolū homīs bonū eſt intrare in gaudiū dn̄i ſui. Qr ſi petrus vidēs glorificatā hūanitatē tanto afficit̄ gaudio vt nunq̄ᵹ vellit ab eius intuitu ſecerni: quid putandū eſt de his q̄ diuinitatem videre meruerunt? a ·Adhuc eo lo. Ut diſcat q̄ tabernaculū q̄ſiuit in reſurrectione nō tegmine domoꝝ:ſed ſpūſſancti gratia ꝓtegēdos eſſe. b ·Ecce nu.lu.⁊c. Sic baptiꝫato dn̄o ſic ⁊ clarificato myſterium ſancte trinitatis oſtenditur:q꞉ gloriam eius quā in baptiſmo cōfitemur credendo: in reſurrectione laudabimꝰ videndo. Spiritusſanctus ibi in columba: hic in nube lucida. Quia q̄ modo ſimplici corde fidem ſeruat:tunc apta viſione qḋ crediderit cōtemplabitur: ⁊ ea gratia qua illuſtrabit̄ ꝓtegetur. c ·Et ecce vox ⁊c. Quia imprudenter q̄ſiuit:reſponſionē dn̄i non meruit. Sed vox patris de filio teſtatur: docetq̄ꝫ petrū: ⁊ in eo ceteros veritatem. d ·Hic eſt filius. Moyſes ⁊ helias ſunt ſerui:et nobiſcū debent in cordibꝰ domino preparare tabernaculū. e ·Ipſum audite. Hoc iam pater precipit:quod moyſeſ incarnationi teſtimonium
Deu.18.c dans predixit. Prophetā ſuſci.⁊c. Quaſi diceret: Iſte eſt quem moyſes ꝓmiſit. f ·Et audientes. Altiore enī ſenſu vnā vtriuſq̄ꝫ intellexerunt deitatem. Timuerunt: vel quia ſe erraſſe cognouerūt:vel quia nubes operuit eoſ. Uel quia vocem patris audierunt. g ·Surgite. Pulſo metu doctrina datur:quo manente nō audiretur. h ·Leuātes autem oculos ſur. Ablata nube vident ieſum ⁊ moyſen ⁊ heliā euanuiſſe:quia poſtq̄ꝫ legis ⁊ ꝓphetarū vmbra diſceſſit:que velamento ſuo apoſtolos texerat:verū lumen in euangelio reperitur. i ·Niſi ſolū ieſum ⁊c. Si enim Moyſes ⁊ helias cū ieſu ꝑſeueraſſent: vox patris videretur incerta cui potius dediſſet teſtimonium. k ·Nemini dixeritis viſionem ⁊c. Ne gloria futuri regni preoſtenſa incredibilis eſſet:⁊ apud rudes ſequens crux ſcandalum faceret. l ·Qꝛ heliam oporteat primū ve. Traditio phariſeorū eſt iuxta
Mal.vlti. Malachiam prophetam:ꝙ helias veniat ante aduentum ſaluatoris:et reducat corda patrum ad filios et filiorum ad patres:et reſtituet omnia in antiquum ſtatum. Eſtimant ergo apoſtoli transformationem glorie vltimam hanc eſſe quam viderant: et dicunt: Si iam veniſti in gloria quomodo precurſor tuus non apparet:maxime quia heliam viderant receſſiſſe.

❡ Omnia

a ſ legiſlator. b ſ eximꝰ ꝓphetaꝝ. c ſ de paſſione eius ⁊ reſurrectione.

lis moyſes ⁊ helias cū eo loquē- a
a ſ obliꝰ regnū nō in terra ſed in celis eſſe ꝓmiſſum:nec mortali carne circūdatos poſſe intrare.
tes. Reſpondens aūt petrus di- b
xit ad ieſum: Dn̄e bonū eſt nos †
a ſ his nō reſpōdet dn̄s:oſtēdens nō improbum eſſe ſed inordinatum quod caperet.
hic eſſe:ſi vis faciāmꝰ hic tria ta- c†
bernacula:tibi vnū:moyſi vnū: d
a ⁊ helie vnū. Adhuc eo loquente e
b ecce nubes lucida obumbrauit †
c eos.† Et ecce vox de nube dicēs:
d Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ in quo mi f† g
ſ qui prius dixi: Penitet me fe.ho.
e hi bene complacui:ipſum audi-
ſ hō fragilis maiorē gloriā nō ſuſtinet:ſꝫ cadit.
f te. Et audientes diſcipuli cecide h
a ſ nō ſolū de patris:ſed ⁊ de filij maieſtate.
runt in faciem ſuam ⁊ timuerunt
a ſ q꞉ ꝑ ſe ſurgere nō poterant. b ſ vt metum fuget ⁊ membra ſolidet.
valde. Et acceſſit ieſus et tetigit i k
a ſ quos manu ſanauit:ſanat imperio.
g eos:dixitq̄ꝫ eis: Surgite et noli-
h te timere:leuātes autem oculos l
ſ vbi cepit filius deſignari ſerui diſceſſerunt.
i ſuos neminem viderunt niſi ſolū
ieſum. Et deſcendentibus illis m
de monte precepit ieſus dicens:
k Nemini dixeritis viſionem:do- †
nec filius hominis a mortuis re-
ſurgat.† Et interrogauerūt eum n
a ſ cum iam te in gloria viderimꝰ.
diſcipuli dicentes: Quid ergo †
l ſcribe dicunt ꝙ heliam oporteat

uo.ibi: Rn̄dens aūt petrꝰ. Dicit ḡ p̄mo ꝙ moyſes ⁊ helias apparuerūt illis:h̄ eſt ipis diſcipul̄. a ·Loq̄ntes cū eo. de q̄ aūt loq̄rent̄ Lucas exp̄mit.ix.ca.dicēs ꝙ loq̄bant̄ cū ieſu de exceſſu quē expleturꝰ erat in hieruſalē:q̄ q̄dē exceſſus fuit in ſua paſſiōe in q̄ ſuſtinuit dolorē exceſſiuū ⁊ ignominiā exceſſiuā ꝓpter amorē exceſſiuū ad nos. Nō aūt q̄re moyſes ⁊ helias mag̃ apparuerūt q̄ᵹ alij:q꞉ moyſes erat legiſlator:⁊ helias maximꝰ emulator ꝓ honore diuino:ſm ꝙ de eo ſcribit̄.iij.Reg.xix. Zelo zelatus ſū ꝓ dn̄o exercituū:⁊ iō ꝑ teſtimoniū iſtorū apparuit ꝙ xp̄s nō erat diſſolutor leg̃ vt imponebāt ſibi iudei:ſꝫ mag̃ adimpletor: ſilr nec blaſphemator diuini nōis vt īponebāt ei iudei: q꞉ dicebat ſe filiū dei:ſed mag̃ ꝯfeſſor veritatis. Cōſiderandū etiā ꝙ moyſes ⁊ helias nō fuerūt ibi ſm apparētiā fantaſticā:ſꝫ ſm veritatē:q꞉ helias fuit adductꝰ ibi de loco quodā eminēti ad quē fuerat raptus: vt habetur.iiij.Reg̃.ij.⁊ ſic apparuit ibi in aīa ⁊ corpe. Moyſes aūt fuit adductus ibi de limbo ſanctoꝝ patrū:nō q꞉ reſurrexerit:ſed q꞉ aīa apparuit ibi in quodā corpore ſibi adaptato:ſicut apparēt angeli in corporibus aſſūptis. Per h̄ etiā oñdit̄ ꝙ xp̄s erat dn̄s vite ⁊ mort̃:q꞉ habebat teſtimoniū ab helia qui erat adhuc viuꝰ:⁊ a moyſe q̄ iā fuerat mortuus. †De conſe. di.3. ca.ſi.
b ·Rn̄dens aūt petrꝰ. Hic ponit̄ teſtimonium aploꝝ q̄ fuerūt eminētes ī nouo teſtamēto. Ad cuius euidentiā ſciendū ꝙ beatitudo eſſentialit̄ ꝯſiſtit in aſpectu claro ipſius diuinitat̃ ⁊ ꝑfecta eiꝰ fruitiōe. accidentalit̄ aūt ꝯſiſtit in aſpectu humanitatis xp̄i ⁊ delectatiōe ꝯſ̄ter ꝑ quā ſicut ꝑ inſtrumētū ꝯiunctū diuinitati ſunt ſcī adducti ad gliam. Iſti aūt apſi q̄ admiſſi fuerūt ad vidēdū trāſfigurationē xp̄i nō viderūt ipſius diuinitatē ſicut paulus in raptu:ſed tm̄ eiꝰ hūanitatē in forma glorioſa:⁊ th̄ in eius aſpectu fuerūt ſic delectati ꝙ voluiſſent ibi ꝑpetuo manere. ꝓpter qḋ dixit Petrꝰ: Dn̄e bonū eſt nos hic eſſe: B
c ·Faciamꝰ hic tria tabernacula.ad manēdum ſcꝫ hic ꝯtinue. d ·Tibi vnū ⁊c. nō loquit̄ de tabernaculo ꝓ ſe et ſocijs ſuis: q꞉ volebat cum xp̄o eſſe in ſuo tabernaculo ⁊ ſocij ſui cū alijs duobus. Lucas aūt dicit ꝙ loq̄bat̄ petrꝰ neſciens q̄d diceret. ſicut enī ex magnitudine paſſiōis vt timoris vel amoris aliq̄s ꝓrūpit in aliq̄ verba ſine p̄meditatiōe:ita ſilr ex magnitudine deuotionis ⁊ delectatiōis experte dixit petrꝰ illa vba que th̄ non erant rationabilia:q꞉ in ſolo aſpectu humanitatis chriſti nō ꝯſiſtit beatitudinis eſſentia vt iam dictū eſt:⁊ ideo illud nō debebat ſufficere pro finali beatitudine. †Mar.9.b e ·Adhuc eo loquente. Hic ponit̄ teſtificatio diuina. ſicut enim in baptiſmo xp̄i in q̄ ꝯſiſtit regeneratio ⁊ principium vite ſpūalis apparuit tota trinitas:filiꝰ in carne:pater in voce:ſpirituſſanctus in ſpecie columbe:ita ſimiliter conueniens fuit quod appareret in transfiguratione per quam oſtenſus eſt terminus ſeu perfectio vite ſpiritualis: videlicet gloria future reſurrectionis:⁊ ideo ſicut filius apparuit ibi in carne decorata tamē claritate glorie:ita ſpirituſſanctus in lucida nube per quam ſignificata eſt plenitudo veritatis in chriſti predicatione:propter quod dictum eſt: Ipſum audite. pater aūt apparuit ī voce. d. f ·Hic eſt filꝰ meꝰ.ſ. naturalis:alij autem ſunt adoptiui. g ·In quo mihi bene complacui.i. in quo diuinū beneplacitum complebitur de redemptione mundi. Sequitur:
h ·Et audientes diſcipuli ceciderunt in faciem ſuam. Hoc autem factū eſt ad declarationem humane fragilitatis iuxta excellentiam diuine maieſtatis. i ·Et acceſſit ieſus. ad cōſolandū eos.ſ. k ·Et tetigit eos. familiariter ⁊ dulciter eos conſolando. Sequitur: l ·Leuātes autē oculos ſuos neminem viderunt ⁊c. quia moyſes ⁊ helias iā receſſerant: reducti voluntate diuina ad loca vnde fuerūt adducti. m ·Et deſcendentibus. Hic ponit̄ diſcipulorum inſtructio de viſione prehabita: quia p̄cepit eis ieſus ne viſionē predictam alijs diuulgarent ante reſurrectionem ſuā:ne alij audientes chriſtū eis apparuiſſe in forma glorioſa ſcandaliꝫarent̄:poſtea videntes ip̄m pati tam ignominioſe. n ·Et interrogauerunt. Hic ponitur ſolutio duplicis queſtionis ſuborte ex p̄dictis. ſecunda ponit̄ ibi: Et cum veniſſet ad turbam. Circa primum aduertendum ꝙ diſcipuli audierāt a phariſeis ⁊ legiſperitis ꝙ helias debebat venire circa mūdi cōſummationem: vt habetur Malach. vlt̃.⁊ ideo q꞉ heliam viderant credebant finem mūdi ꝓpinquum: mirabantur tamen ꝙ ipſe ita cito receſſerat ⁊ nihil docuerat vel p̄dicauerat:cū tamē ſcriptum

 ſit Mala.

a Omnia. Utiq; illa q̄ ꝓpheta ṗdixit:id eſt corda patrũ ad fidem filiorũ ⁊ econuerſo reſtituet:
etiaʒ hoc qđ morti debet ⁊ ſoluet.ſ.morieť: vt in
Marco apertiꝰ demõſtrať. b Tũc intellexe
rũt ⁊c. Ex indicio paſſiõis ſue quã ſepe dixerat:
⁊ ṗcurſoris ſui quã com
pletã videbãt. c Et
cũ veniſſet. Loca rebus
cogruũt. In mõte orat:
trãſformať: arcana ma/
teſtatꝭ aperit:inferiꝰ tur/
ba occurrit:miſeros au/
dit:infirmos confortat:
docet:caſtigat.
d Quia lunaticꝰ eſt.
Mar.9.c Hunc Marcꝰ ſurdum ⁊
mutũ dicit quẽ Matthe
us lunaticũ. Nõ ꝙ luna
demonibꝰ ſeruiat:ſed de
mon lune curſum obſer/
uans corripit homĩes vt
per creaturã infamet cre
atorem. Typice lunati
cus eſt qui per horarum
momẽta mutatur in vi/
tia:nec ꝑſtat in incepto:
ſed creſcit ⁊ decreſcit:et
nunc in ignem libidinis
vel ire fertur:nunc in a/
quas cupiditatis q̄ non
valent extinguere chari
taté. e Et obtuli ⁊c.
Lateter accuſat diſcipu/
los cum ſepe impoſſibili
tas curandi non ex vitio
curantium:ſed eorũ qui
curandi ſunt proueniat.
f Reſpondens. Non
tedio ſuperatus qui mi/
tis eſt in verba erumpit:
ſed ſicut medicus egro/
to contra ſua ṗcepta a/
genti. g Et increpa
uit. Quia iratus eſt nõ
homini ſed vitio: et per
vnum hominem iudeos
arguit infideltiatis. vn/
de addit: Afferte illum
huc ad me. h Et exijt
Mar.9.c ab eo demoniũ. Marcꝰ
dicit de iſto:qꝛ cũ vidiſ/
ſet dominũ ſtatim ſpiritꝰ
ꝯturbauit eũ:⁊ eliſus in
terra volutabatur ſpu/
mans:⁊ dño iubente vt
exeat:clamans ⁊ diſcer/
pens exit. Quia ſepe dũ
cõuerti ad dominũ poſt
peccata volumus: magꝭ
a diabolo ĩpugnamur:
vt vel odium virtutꝭ in/
cutiat:vel expulſiõis ſue
vindicet iniuriam. Exi/
turus diſcerpit ⁊ furenti
clamore intuentes terru
it:quia plerumq; duʒ de
corde expellitur acriores
tentatiões excitat q̄ꝫ pri
us q̄n poſſidebat quie/
tus. i Propter incre. Ecce quando non ex/
audimur non eſt impoſſibilitas preſtantis:ſʒ cul
pa deprecantis. Nam ex oppoſito ſi fides ve/
ſtra tam feruens eſſet que tribulata magis ⁊ ma
gis caleſceret. k Sicut granũ ſinapis ⁊c.
Fideʒ perfectam grano ſinapis comparat:que
ſit in facie humilis et in pectore feruens: vilis vi
dentibus:et nullarum virium apparens:ſʒ preſ
ſuris trita:quid intus habet oſtendit.
¶ Hoc autẽ

ſ ante aduentum domini.
primo venire? At ille reſpondẽs
a ſ ṗcurſor iudiciꝭ vñ cõſtat hũc nõ eẽ ſcđm ad/
uentum.
ait illis† Helias quidẽ venturus a
a eſt:⁊ reſtituet oĩa. Dico auteʒ vo/ b c
a ſ ṗcurſor redẽptoris: vñ cõſtat primũ aduentũ
cõpletũ. ſ nõ corpore ſed virtute ⁊ ſpiritu.
bis qꝛ helias iã vẽit:⁊ nõ cogno d
a ſ amauerunt. ſ ſpreuerunt:decollauerũt. pha
riſei enim conſenſerunt.
uerũt euʒ:ſed fecerũt in eo que/ e
cunq; voluerũt:ſic et filius hoĩs f
a ſ a iudeis herode conſentiente.
b paſſurus eſt ab eis. Tũc itellexe/
runt diſcipuli qꝛ de iohãne bapti
c ſta dixiſſet eis.† Et cũ veniſſet ad g
turbã:acceſſit ad eũ hõ genibus h
prouolutꝰ ante eũ dicẽs: Domi/ †
d ne miſerere filio meo qꝛ lunaticꝰ
a ſ deprecans exponit oĩa incõmoda egroti.
eſt:⁊ male patitur. Nam ſepe ca/ i†
a ſ in aquã voluptatis que emollit.
e dit in ignẽ:⁊ crebro in aquaʒ. Et † k
obtuli eũ diſcipulis tuis:⁊ nõ po
f tuerunt curare eũ. Reſpondens l
autem ieſus ait† O generatio in/
credula ⁊ ꝑuerſa:quouſq; ero vo
biſcũ? Uſq; quo patiar voſ? Affer m
a ſ per ipſum iudeos arguit.
g te huc illuʒ ad me. Et increpauit n
a ſ puerũ nõ demonẽ: vt oſtenderet traditũ eẽ
imũdo ſpiritui.ꝑpter peccatũ ſuũ vel parentũ.
h illũ ieſus:⁊ exijt ab eo demoni o
ſ quia ibi nullus morbus preualet vbi omni/
potentis interuenit manus.
um:⁊ curatus eſt puer ex illa ho p
ra. Tunc acceſſerunt diſcipuli ad q
ieſum ſecreto:et dixerunt: Qua/ r
re nos non potuimus eijcere il/
i lum? Dicit illis ieſus: Propter in
credulitatẽ veſtraʒ† Amen quip/ s
pe dico vobis: Si habueritis fi/ t
a ſ quod minimũ cõtra mõtẽ. ſ vñ alibi: Que/
cunq; in noĩe meo petit. credi. qꝛ accipietis.
k dem ſicut granum ſinapis: dice/ v
a ſ ſupbo diabolo. b ſ ab obſeſſo corpore in
altum maris.i.in profundum inferni.
tis monti huic:tranſi hinc: ⁊ trã/ x
ſ nulla incõmoditas inſanabilis.
ſibit:⁊ nihil ĩpoſſibile erit vobis.

ſit Malach.vltꝭ. ꝙ deberet cõuertere corda patrũ ad filios:et ideo q̄rebãt
intellectũ huiꝰ quomodo ſit intelligẽdus eius aduẽtus ante chriſtũ. Et ſal
uator breuiter reſpondet ꝙ duplex ipſius eſt aduẽtus. Unus ad iudiciũ in
fine mundi:et hunc ṗueniet helias in propria ꝑſona predicãdo iudeis ⁊ cõ
uertẽdo ad chriſtũ:et falſitatẽ antixp̄i detegendo. ⁊ h̄ eſt qđ dicit: a He
lias quidẽ venturus eſt. in fine mundi.ſ. b Et
reſtituet oĩa. quia omẽs iudei q̄ tunc inuenient ad
chriſtũ conuerteñť. Alius eſt aduentus ipſius chri
ſti in mundũ:qui iam preceſſit et hunc ṗuenit in ſpi
ritu helias.i.iohãnes baptiſta qui habuit çelũ ve/
ritatis ſicut helias. et hoc eſt qđ dicit ſaluator:
c Dico autem vobis qꝛ helias iam venit.i.iohan †Mt.11.b
nes baptiſta qui venit in ſpiritu ⁊ virtute helie: vt
habetur Lu.i. d Et non cognouerũt eum.i.fa
cta eius et doctrinam non approbauerunt:qꝛ pha/
riſei et legiſperiti baptiſma ſuum ⁊ doctrinam con
tempſerunt. Herodes autem de eorũ conſilio vt ꝓ/
babiliter creditur euʒ incarcerauit. e Sed fece/
runt in eo quecũq; voluerunt. ipm̄ incarcerãdo et
interficiendo. f Sic et filius homĩs paſſurꝰ eſt
ab eis. qꝛ ꝑ conſiliũ phariſeoꝝ captus eſt ⁊ mor/
ti adiudicatꝰ:et manibꝰ crucifigentiũ ipm̄ traditꝰ.
g Et cum veniſſet. Hic poniť ſolutio ſecũde que/
ſtionis:⁊ primo poniť queſtionis occaſio. ſecundo
queſtionis diſſolutio. ibi: Tunc acceſſerunt. Circa † Mar.9.c Luc.9.c
primũ conſiderandũ ꝙ alij diſcipuli videntes ꝙ nõ
eſſent admiſſi ad ſecreta xp̄i ſicut alij tres diſcipuli ṗ
dicti aliqđ hũanũ paſſi incurrerũt q̄ndã motũ tur
batiõis ⁊ inuidie:ſicut clariꝰ videbiť ca. ſequẽti. ⁊ iõ
ex hoc factum eſt ꝙ in abſentia chriſti non habue/
runt tantã virtutẽ demones expellendi ſicut ante:
et propter h̄ quẽdã demoniacũ ꝑ lunationes affli/
ctum eis oblatũ nõ potuerũt curare. Alia aũt cau
ſa fuit incredulitas patris qui perfecte non crede/
bat:ſed chriſtus adueniens ipm̄ ſolo verbo cura/
uit. et hoc eſt quod diciť: Et cum veniſſet ad tur/
bam. rediens de monte vbi fuerat tranſfiguratus.
h Acceſſit ad eum homo ⁊c. duplici enim de cau † Mar.9.c Luc.9.c
ſa demon aliq̄ñ ſcđm varietatem lune affligit hoĩem
magis q̄ꝫ alio tempore. Una eſt vt ꝑ hoc creatura
dei.ſ.ipa luna iſameť. Alia cauſa eſt qꝛ ꝑpter mol/
liciẽ cerebri in nouilunio q̄ñ abundant humida ſu
per que luna habet dominiũ:cerebrũ eſt aptius vt
in ipſo demon aliquid opereť. Sequiť: i Nã
ſepe cadit in ignem. quia diabolus volebat eum cõ
burere vel ſubmergere ſi deus ꝑmiſiſſet. k Et
obtuli eum diſcipulis tuis ⁊c. Cauſe huius iam di
cte ſunt. l Reſpondens autem ieſus ait: o ge/
neratio incredula et peruerſa. hoc dixit et propter
diſcipulos ⁊ propter patrem pueri rationibus di/
ctis. m Uſq; quo patiar vos:id eſt defectus et
malicias veſtras. n Et increpauit illum ieſus.
ſcʒ demonem affligentem puerum. o Et exijt
ab eo. non audens reſiſtere chriſti precepto.
p Et curatus eſt puer ex illa hora. quia ex tunc nõ
afflixit eum demon. q Tunc acceſſerunt. viden †Lu.17.b
tes diſcipuli ꝙ non potuiſſent curare puerum. cum
tamen alias plures eieciſſent demonia de corpori/
bus obſeſſis. Ideo acceſſerunt ad ieſum ſecreto.
probabiliter enim timebant ꝙ ex culpa eorum erat
in parte:⁊ ideo nolebant de hoc ieſum publice in/
terrogare:ſed magis in ſecreto. r Et dixerũt ei:
Quare nos nõ potuimꝰ ⁊c. qꝛ vnũ pctm̃ trahit ad
aliud. inde eſt ꝙ poſtq̄ꝫ incurrerãt motũ turbatio/
nis ⁊ ĩuidie ꝯtra alios apl̃os:ꝯſr incurrerũt q̄ndã
torporẽ in fide: ex q̄bꝰ ſecutũ eſt ꝙ nõ potuerũt de/
moniacũ curare. s Amen:id eſt fideliter.
t Dico vobis:ſi habueritis fidem ſicut granum
ſinapis:quod eſt modicum in quantitate: ſed ma/
ximum in virtute. v Dicetis:id eſt dicere poteritis.
x Monti huic:tranſi hinc ⁊ tranſi. ⁊c. licet apoſtoli legantur montes non
tranſtuliſſe ad litteram: leguntur tamen maiora feciſſe in virtute fidei vt
mortuos ſuſcitaſſe ⁊ cecos illuminaſſe:et conſimilia:que non poſſunt fieri
niſi virtute ſupernaturali ⁊ diuina. tranſlatio autem montis ad alium lo/
cum aliquando fit virtute naturali: ſicut in terremotu vehemẽti. Uł poteſt
dici ꝙ mons hic accipitur metaphorice:id eſt diabolꝰ qui poteſt dici mons
propter ſuperbiam:quia ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbie: vt dicitur
in Job. et ſic eſt ſenſus: Si habuiſſetis fidem feruentem. ſcilicet charitatẽ:
potuiſſetis

a Hoc autē gen⁹ ⁊c. Nō proteruitas diaboli ſuperet̄ oſtendit: vt grauiora queq̄ ſciam⁹ ieiunijs ⁊ orōnib⁹ ſupanda: ⁊ irā dei in nos ħ remedio poſſe placari. b Niſi p orōnē. Iſta carnaliū voluptatū mutabilitas nō mutat̄ vel vincit̄: niſi ſpūs orōne cōfirmetur: ⁊ caro p ieiuniū maceretur. Niſi p orationem ⁊ ieiuniū. Ieiuniū eni generale eſt: non modo ab eſcis ſed ab oībus illecebris carnalibus et ab oīb⁹ vitijs abſtinere: ſic ⁊ oratio generalis nō ſolū verbis ſed etiā in oībus que in obſequium dei ⁊ fidei deuotione gerimus. vnde dicit̄: Sine intermiſſione orate.

1. Theſ. 5. d

c Filius homīs. Semper let̄ miſcet triſtia: vt cum venerint quaſi preuiſa min⁹ moleſte ferantur. d Et contriſtati. Hoc non de infidelitate puenit: ſed de dilectiōe: quia nihil humile de eo patiuntur audire.

e Et cum veniſſent ca. Per Auguſtum ceſarē iudea facta eſt tributaria: ⁊ omnes cenſi capite ferebantur. Unde et Ioſeph cum maria pfectuſ eſt in bethleem. Rurſus q2 nutritus eſt in naçareth: quod eſt oppidum galilee vrbi capharnaū ſubiacens: poſcunt̄ tributa: et pro ſignoꝝ multitudine nō audēt ipſum aggredi: ſed cōueniunt diſcipulū ſiue malicioſe ſiue fideli: vtrū reddat tributa: an cōtradicat ceſari. f Quid tibi videtur ſi. Anteq̄ʒ petrus ſuggerat dn̄s interrogat ne ſcandaliçent̄ diſcipuli ad poſtulationē tributi: cū videāt eū noſſe q̄ eo abſente geſta ſunt.

Lu. 2. c

g Reges terre. Dn̄s nr̄ ⁊ ſm carnē filius regis erat ex dauid nat⁹ ⁊ omīpotent̄ verbū. ergo vt filius regū tributa non debebat: ſed ꝓ hūilitate carnis decet eū implere omnē iuſticiā. h. Ergo liberi. Liberi ſunt filij regni in oī regno: tunc multo magis liberi ſunt filij illi⁹ regni ſub q̄ ſūt oīa regna in q̄libet terreno regno. i Et eum piſcē. Allego. Chriſt⁹ eſt piſcis in hoc mari moratus: q̄ prim⁹ morti ꝓ redēptione ſe obtulit: vt id qđ in ore eius. i. in ↄfeſſiōe fuerat inuentū: ꝓ petro ⁊ dn̄o daret̄. Et bn̄ idipm preciū ſed diuiſum: q2 ꝓ petro q̄ſi pro petōre. Dn̄s aūt peccatū nō fecit. Stater dicit̄ q̄ habet duo didragmata: vt oſtenderet̄ ſimilitudo carnis dum eodem precio dn̄s ⁊ ſeruus liberant̄. Sed etiā ſimpliciter intellectus edificat: dum dn̄s tante fuit paupratis vt vnde daret tributa non haberet. Iudas quidem cōmunia ī loculis habebat: ſed res pauperum in ſuos vſus conuertere nephas duxit: idipſum dans exemplum nobis. Chriſtus eſt piſcis. mare mundus. hamus mors. Chriſt⁹ gerebat precium noſtre redemptionis. Qz aūt precium in ore piſcis inuentuʒ eſt: ſignificat redemptionem noſtram ore chriſti prenunciatam eſſe. Ille cenſum ſoluit qui nil poſſidebat. tu qui lucrum ſeculi ſequeris: cur ſeculi obſequium nō ↄgnoſcis?

Allego.

Hoc autem genus nō eijcitur: niſi per orationem ⁊ ieiunium. Conuerſantibus autem eis in galileam: dixit illis ieſus: † Filius hominis tradendus eſt in manus

a ſi hoc contriſtat. ſ hoc letificet.

hominū: ⁊ occident eum: ⁊ tertia die reſurget. Et contriſtati ſunt vehementer. Et cum veniſſent ca

ſ exactores tributi.

pharnauʒ: acceſſerunt qui didragmā accipiebant ad petruʒ: ⁊ dixerunt ei: Magiſter veſter non

ſ vere non.

ſoluit didragmā. Ait: Etiam. Et cum intraſſet in domuʒ preuenit eum ieſus dicens: Quid tibi videtur ſimon? Reges terre a qui

ſ de terris.

bus accipiunt tributum vel cen

ſ de capitibus.

ſum: a filijs ſuis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi

ſ quāto magis dn̄s regum.

ieſus: Ergo liberi ſūt filij. † Ut au

ſ non ſimus eis cauſa offenſionis.

tem non ſcandaliçem⁹ eos. Uade ad mare ⁊ mitte hamū ⁊ eum

ſ mira preſcientia.

piſcem q̄ prim⁹ aſcēderit tolle. Et

a ſ mira potentia q̄ hoc dicēdo creauit ſtaterem.

aperto ore ei⁹ inuenies ſtātereʒ: illuʒ ſumens da eis pro me ⁊ te.

Mar. 9. e
Luc. 9. e

potuiſſetis dixiſſe monti huic. i. diabolo. tranſi hinc. i. de obſeſſo lunatico ⁊ tranſiſſet de corpe exeundo: ⁊ ſic in hoc oñdit cauſam quare nō potuerunt eum eijcere. ⁊ hoc eſt qđ ſubdit̄: a Hoc autē genus nō eijcitur niſi per orationē ⁊ ieiuniū. Oratio autē que eſt mētis eleuatio in deū: ⁊ ieiunium p qđ refrenat̄ caro ſunt effectus fidei formate p charitatē. Sciendū etiam q̄ ſicut in diuerſis reb⁹ corꝑalib⁹ adminiſtrandis diuerſi angeli a deo preponunt̄ ⁊ diuerſoꝝ ordinū: ſic etiā in diuerſis tentatiōib⁹ diuerſi demones habēt ſpecialē effectū: q2 aliq̄ potiſſime tentāt de diuitijs ↄgregādis: aliq̄ de honorib⁹ appetēdis. Aliq̄ ⁊ aliq̄ dicunt̄ ſpūs ſupbie: et aliqui ſpūs luxurie. Iſte autē demon habebat virtutē tentādi potiſſime de vitio carnis: qđ vitiū potiſſime refrenat̄ p orationeʒ et ieiuniū: ⁊ p ↄſequens demon de talib⁹ tentans p talia ſuperat̄. b Conuerſantib⁹ autē illis. Hic declarat ſe eſſe precium noſtre redemptionis: et diuiditur in duo. q2 primo oſtendit ſuā futurā paſſionem. ſecundo ex quodā facto declarat ſue paſſiōis efficaciam. ibi: Et cū veniſſent. In prima parte dicit ſic: Conuerſantib⁹ autem eis. i. ieſu ⁊ diſcipulis ſuis. c In galilea. que erat terra vbi fuerat cōceptus ⁊ nutrit⁹. d Dixit illis ieſus. filius hominis tra. eſt in ma. hominuʒ. q2 per inſtinctum demonis intrantis cor iude traditus eſt in manus iudeorū. vt habet̄ Ioh. xiij. Et a iudeis traditus eſt in manus gentilium. e Et occident eum ⁊ tertia die reſurget. cum morte ſua predixit reſurrectionem ſuam ne in paſſione eius incurrerent deſperationem. f Et contriſtati ſunt vehemēter. quia eius ſocietas ita erit dulcis et grata q̄ non mirū eſt ſi contriſtati ſunt paſſione eius audita. g Et cū veniſſent. Hic oſtendit̄ paſſiōis eius efficacia que eſt libertas vera: quia per paſſionem chriſti ſum⁹ a ſeruitute diaboli liberati: ⁊ iſta libertas ſic declarat̄. cum dicit̄: Et cū veniſſent capharnaū acceſ. qui didragmam accipiebant. Capharnaum erat ciuitas principalis in galilea: ⁊ ideo ibi manebant qui tributum colligebant ex parte romanorū quibus iudea erat ſubiecta: ⁊ quilibet capitaneus dom⁹ ſoluebat didragma: et valet didragma duplex dragma. dragma autē ē octaua pars vncie: ⁊ valet ſex obolos. obolus autem valet quantū vnus paruus turonenſis: et ſic quilibet capitaneus ſoluebat annuatim quaſi. xij. turonenſes. iſta autem poſſūt colligi ex his que dicunt Papias ⁊ Iſidorus de ponderibus. Iſti igitur qui didragmam accipiebant a quolibet capitaneo dixerūt petro: h Magiſter veſter non ſoluit didragmā: non faciebant mētionem de apoſtolis: quia nō accipiebat niſi a capitaneis vt dictum eſt. i Ait: etiā. quaſi dicat: hoc eſt verum. k Et cum intraſſet domum preuenit eum ieſus. ea que facta erant in eius abſentia ſibi predicendo: et in hoc oſtendit q̄ nihil latebat ipſum. Sequitur: l Reges terre a quibus accipiunt tributum ⁊c. Hoc autem interrogauit non ignorans quid erat reſponſurus: ſed vt ex ſua reſponſione melius informaret eum de veritate. m Et ille dixit: ab alienis. dixit illi ieſus: concludendo veritatē. n Ergo liberi ſunt filij. Ipſe autem chriſtus erat filius dei ſm naturam diuinam: et per conſequens nulli ſubiectus. ſimiliter ſm naturam humanam erat filius dauid: et per conſequens liber a tributo. Et ex hoc ſequitur q̄ apoſtoli qui erant de eius familia eſſent liberi. Ueruntamen ne ſcandaliçarentur illi qui colligebāt voluit tributum reddere. Ad cuius euidentiam conſiderandum q̄ ſcandalū aliquando oritur ex malicia quale fuit ſcandalum phariſeorū: et tale eſt cōtemnendū: ſicut dictū eſt. ſ. xv. ca. Aliqñ oritur ex ignorantia: ⁊ tale ſcādalum vitandū eſt. Salua tamen triplici veritate. ſ. iuſticie: vite: ⁊ doctrine: ⁊ tale erat iſtud ſcandalū: quia illi qui colligebant tributū erant gentiles legem et ꝓphetas ignorātes: et ꝓpter hoc ignorabant q̄ chriſtus eſſet immunis a tributo. tum quia filius dei ſm naturam diuinam. tum quia filius dauid ſm humanam: quia non tenebantur talia ſcire. dare autem eis tributū nō eſt contra veritatē vite: iuſticie ⁊ doctrine. ideo chriſtus voluit dare propter ſcandalum vitandū: eadem ratione eccl̄ia in aliquibus terris vbi non eſt conſuetū decimas dare: nō repetit decimas ad ſcandalum vitandū: et ħ eſt quod dicit chriſtus. o Ut autē nō ſcandaliçemus eos va. ad ma. et mit. hamū. Ex quo pʒ q̄ chriſtus erat ita paup q̄ nō habebat vnde poſſet ſoluere tributū. Sequit̄: p Et cum piſcem ⁊c. Ex quo pʒ ei⁹ diuinitas futura contingentia certitudinaliter pdicendo. q Illuʒ ſumens da eis pro me ⁊ pro te. ſtater eni valet duplex didragma. Chriſtus eni voluit dare tributum pro ſe et pro petro: quia iam petruʒ fecerat capitaneum ſup alios apoſtolos: vt habet̄ in precedenti capitulo.

† 11. q. 3. inē verba

In illa

In illa

Moraliter.

a† Et poſt dies ſex ⁊c. Ca. XVII Orig. Sex dieb⁹ fact⁹ ē viſibil' mūd⁹. igit̄ q̄ trāſcēdit oēs res mūdi viſibiles ꝑt excelſū mōtē aſcēdē ⁊ aſpicere gl̄iā ṽbi dei. g† Et ecce appa. eis moy. ⁊ heli. cū eo loq̄ntes. Orige. Si q̄s intelligit ſpūalē legē ꝯueniētē ſmo nib⁹ ieſu: ⁊ ī ꝓphis abſcōditā dei ſapiā: ille videt moyſen et heliā in gl̄ia cū ieſu. † Bonū ē nos hic eſſe. ſ. in ꝯtēplatiōis dulcedine. c† Faciam⁹ h̄ tria tabernacl'a. q̄ ꝯtēplatiu⁹ mo- ralit̄ facit q̄ſi legē ⁊ ꝓphas ⁊ euāgeliū practice legēdo diſpo- nit. ſ. corde credēdo: ore ꝯfitēdo ⁊ ope adiplendo. † Et ecce nubes lucida. i. cognitio vera. iō ſubdit̄: f† Hic ē fi. me. di- lec. ⁊c. ⁊ ceciderūt diſci. in fa. ſu. ⁊c. nā ſic illumīati venerant̄ dei maieſtatē. † Nemini dixe. viſi. ⁊c. q̄ diuīna myſteria non ſūt ſꝑ ſ̄ loco ⁊ tpe debit' publicāda. † Quid ḡ di. ſcri. q̄ he liā opor. pri. veni. ⁊c. Sicut ē duplex aduet⁹ xp̄i: ita ⁊ duplex helias. ſ. in ſpū ⁊ ꝑſona. p̄dicator autē euāgelij gerit officium vtriuſq̄. nā diſponēdo ꝓplm ad ſuſcipiēdū xp̄m ꝑ grāz veni- entē gerit officiū ꝑmi. ſ. iohis baptiſte. diſponendo ṽo ꝓplm ad ſuſcipiēdū ipm iudicē ventuꝝ gerit officiū ſcdi. ſ. helie ꝑſo naliter nalit̄. Et cū veniſſet ad turbaꝫ ⁊c. Seq̄tur: † Dñe miſerere filio meo q̄ lunatic⁹ eſt. ꝑ quē inſtabil' deſignat̄. ſicut d̄r Eccl. xxvij. Stult⁹ vt luna mutat̄. iō ſequit̄: i† Nam ſepe cadit in ignē. ſ. iracūdie. nā ira eſt acceſſio ſanguis circa cor. † Et cre bro in aquā. ſ. voluptat' ⁊ luxurie: ⁊ de h̄ d̄r. j. a† Hoc enī ge nus nō eycit̄ niſi ꝑ orōnē ⁊ ieiuniū. ꝑ ieiuniū enī curant̄ peſtes corꝑis: ⁊ ꝑ orōnē peſtes ment'. b† Conuerſantib⁹ autē eis in galilea dixit illis ieſus: fili⁹ hois tradendus eſt ⁊c. galilea vo lubil' interp̄tat̄: ⁊ iō ꝑ h̄ q̄ dñs ibi p̄dixit paſſionē ſuā diſcipul' ſignificauit q̄ memores eſſe debem⁹ mort' xp̄i ⁊ etiā nr̄e. q̄diu ſum⁹ ī volubilitate vite p̄nt'. g† Et cū ve. caphar. accel. q̄ di drag. acce. ⁊c. didragma ꝯtinet duplicē dragmā: ⁊ ꝑ vnā pōt intelligi penalitas corꝑis. ſ. fames ⁊ ſitis ⁊ hmōi. ꝑ aliā āt pe- nalitas mentis. ſcilicet timor: triſticia ⁊ huiuſmodi. hanc autē duplicem dragmam debet reddere quilibet imperator omniū pro peccato primorū parentum quod facit patienter toleran- do penalitates dictas: licet autem chriſtus non haberet pecca tum: tamen reddere voluit pro ſalute omnium: et quia carneꝫ aſſumpſit ſimilem peccatrici.

Glo. ordi.

A a In illa hora ⁊c. Ca. XVIII

G Ex eq̄litate p̄cij qua in tributi redditiōe dño fuerat cōparat⁹: arbitrati ſunt petrū oib⁹ apl'is p̄latū. b In regno ce. Uel regnū dei doctri na eſt euāgilij cui obedire ſimplicit̄ et ſine vlla retractatiōe debemus: ſic̄ pu er nō ꝯtradicit doctorib⁹. c Et ad uocans. Scd̄m Marcū puerꝝ ieſuꝫ cō plectit̄: ſignificans humiles dignos ſuo cōplexu ⁊ dilectiōe. d Paruu- lum ⁊c. Paruulū etate: vt ſilitudineꝫ demōſtraret. Uel ſe ſtatuit in medio q̄ nō venit miniſtrari ſed miſtrare. Uel paruulū. i. ſp̄mſctm̄ poſuit in cordib⁹ coꝝ: vt humilitate ſupbiā vitarent. e Quicūq̄ ḡ ⁊c. Inuitat diſcipulos ſuos ⁊ oēs alios dñs: vt qd̄ puer ha- bet ꝑ naturā. i. innocentiā ⁊ humilita tem: hoc habeāt diſcipuli ⁊ omēs alij ꝑ virtutē. f Sicut paruul⁹ iſte. In- nocens erit ſicut iſte paruulus: q̄ non ꝑſeuerat in ira: leſus nō meminit: vi- ſam mulierē nō cupit. ⁋ Qui aūt.

Text

a In illa ho- Ca. XVIII a ra acceſſerunt diſcipuli b ad ieſuꝫ dicētes: † Quis c

a ſ in collegio iuſtoꝝ.

b putas maior eſt in regno celorū.

a ſ contra ambitionē gl̄ie humilitatē ꝓponit.

c d Et aduocans ieſus paruulū: ſta- d† tuit eum in medio eorū: et dixit: e Amen dico vobis: niſi conuerſi f g†

a ſ auxā elatiōe. b ſ inocētes ⁊ hūiles ꝑ vtutē.

fueritis ⁊ efficiamini ſicut paruu h†

a ſ non ſenſibus: ſed malicia.

li: non intrabitis in regnū celoꝝ. i†

a ſ q̄ de ſe maiora nō ſenſerit: inocēs erit. b ſ q̄ aliter nō intrat̄. c ſ talē ꝑ vtutē q̄l' iſte ꝑ naturā.

e Quicunq̄ ergo humiliauerit ſē k†

a ſ quem ꝓpono: vel qui me imitatus fuerit: qui me exinaniuit formā ſerui accipiens.

f ſicut paruulus iſte: hic eſt maior in regno celoꝝ. Et qui ſuſceperit l

a ſ humilē mee innocentie imitatorē. b ſ ne pu tent ſe honorari.

vnum paruulū talē in nōie meo: m

Nico. de lyra

a In illa hora. Su- Ca. XVIII perius fundata eſt eccl'ia gen- tiū in fide: hic ꝯſir fundat̄ in morib⁹: ⁊ diuidit̄ in tres partes ſm̄ tres ſtatus diuerſos in eccl'ia. Primo enim deſcri- bunt̄ virtutes actiuoꝝ: et ſcd̄o religioſoꝝ ſeu ꝯtemplatiuoꝝ. ſequēti ca. et tertio prelatoꝝ. xx. ca. Prima in duas. q̄ ꝑmo deſcribit̄ virtutū fundamentū. ſcd̄o edificiū deſuꝑ ꝯſtructū. ibi: Et q̄ ſuſcepit. Ad euidentiā p̄me part' aduertendū q̄ ſal uator deſcribendo virtutes actiuoꝝ ꝯuenient̄ incipit ab hūi- litate duplici de cā. p̄mo q̄ eſt fundamētū aliaꝝ virtutū vt di ctum eſt. ſcd̄o q̄ habuit occaſionē ex p̄habitis imediate in p̄- cedenti ca. dictū eſt enī q̄ ſaluator aſſūpſit ſecū petrū: iacobū ⁊ iohem alijs dimiſſis: ⁊ duxit eos in montē ſeorſum ⁊ trāſfi- gurat⁹ eſt añ eos. iō alij aliq̄d humanū paſſi motū cuiuſdam inuidie incurrerūt. Itē q̄ ꝓ petro iuſſerat ſolui tributum qd̄ ſolū a capitaneis colligebat̄. iō in h̄ eū p̄ncipalē alijs ꝯſtitue rat ⁊ capitaneū: ꝓpter qd̄ alij aliq̄ mō indignati: q̄ nō erant adhuc ꝯfirmati ꝑ miſſionē ſpūſſcti in via poſiti ceperūt int̄ ſe altercari de maioritate q̄s eoꝝ eēt maior: vt hr̄ expſſi⁹ Marci ix. ⁊ poſtea dū veniſſet ad domū ieſus q̄ſiuit ab eis de q̄ ī via diſputauerāt: ⁊ tūc ipi pre verecūdia tacuerūt: vidētes motū ſupbie in eis dep̄hēſum a ſaluatore: ⁊ poſt paululū factuꝫ eſt qd̄ hic deſcribit̄ a Mattheo: In illa hora. h̄ eſt poſt tp̄s modi cū. b Acceſſerūt diſcipuli ad ieſuꝫ. vidētes ſe eſſe dep̄hē- ſos ab ipo de ꝯtentiōe maioritatis dicētes: c Quis putas maior eſt in regno celoꝝ. nō fecerūt tūc q̄ſtionē q̄s eſſet maior inter eos de q̄ p̄us ꝯtenderāt: ſ̄ q̄s eſſet maior in eccl'ia mili- tante ꝑ meritū: ⁊ q̄s in eccl'ia triūphante ꝑ premiū. Et q̄ in moralib⁹ magis mouēt facta q̄ ṽba. iō docens eos de humi litate poſuit eis exēplū ſenſibile. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r: d Et aduo- cans ieſus paruulū etate ⁊ malicia. ſ. beatū Marcialem: qui poſtea

a poſtea a beato Petro miſſus ī gallis b p̄dicauit lemonicēſib⁹ fidē catholicā. c e Statuit eū in medio coꝝ: vt ab oī bus videret̄ ⁊ attēte ꝯſideraretur. f Et dixit: amen. i. fidelit̄. g Dico vobis niſi ꝯuerſi fuerit'. ab elatiōe. ſ. ſupbie ⁊ ambitiōe maioritatis. h Et efficiamini ſicut paruuli. i. hūi- les ⁊ ſimplices ſine malicia peccati. i Nō intra. in reg. ce. demones enim abiecti fuerūt ꝑ ſupbiam: ⁊ iō oportet hoies illuc venire ꝑ viā ꝯtrariā. ſ. per humilitatē. ꝯcludit ḡ intentū dicens: k Quicūq̄ ḡ humiliauerit ſe ⁊c. q. d. ille q̄ erit humilior: erit maior hic ꝑ grām: q̄ hūilitas eſt recta diſpoſitio ad gratiā ſuſcipiendā: ſm̄ q̄ dicit bea tus Jacob⁹. iiij. ca. De⁹ ſupbis reſiſtit hūilib⁹ aūt dat gratiā: ⁊ talis etiā erit maior in eccl'ia triūphante. Aduerten dū tñ q̄ ex h̄ non ſequit̄ q̄ hūilitas ſit maxima virtutū: q̄ ṽtutes theologi- ce ſunt maiores q̄ morales videlicꝫ fi des: ſpes ⁊ charitas. Humilitas autē eſt virt⁹ moralis. Et iterū in virtutib⁹ moralib⁹ prudētia q̄ dirigit alias ṽtu tes morales: ⁊ ponit in eis mediū: eſt maior alijs. Et iteruꝫ iuſticia q̄ impor- tat rectū ordinē ad alteꝝ eſt maior q̄ humilitas: q̄ facit homi nem eſſe bene ſubditum huic ordini. Sed ꝓ tanto dicit̄ q̄ ma ioritas in regno correſpōdet humilitati: ſicut theſaur⁹ celeſt' diſperſioni theſauri terreni ꝓpter deū: vt habet̄. j. ſequēti ca. Item q̄ ſicut dictū eſt humilitas eſt fundamentū aliarū virtu tum. ſicut ergo ex magnitudine fundamēti ꝓiecti arguit̄ ma- gnitudo edificij ſupedificandi: ſic in ꝓpoſito ex magnitudine humilitatis arguit̄ magnitudo felicitatis: licet hūilitas nō ſit maior inter alias virtutes: q̄ illa q̄ ſunt priora generatiōe nō ſunt maiora ſimpliciter. Itē q̄ virtutes ſunt cōnexe ⁊ maxime virtutes infuſe que cōnexe ſunt in gratia ⁊ charitate: ⁊ iō q̄n- tum creſcit vna virt⁹ in eodē homie: tantū creſcit altera ꝓpor tionabiliter: ſm̄ illud qd̄ eſt formale in ṽtute: ſicut digiti ma- nus equaliter creſcunt: licet in ſe nō ſint equales. ille autem q̄ habet maiorē humilitatem loquēdo de vera humilitate: ꝑ con ſequens habet alias virtutes maiores. ⁊ iō ille q̄ eſt mag' hu- milis eſt maior ī merito ⁊ p̄mio: nō ꝓpter humilitatē tm̄ ſed ꝓ pter alias virtutes hūilitati cōnexas: q̄ ſunt etiā maiores ipſa hūilitate. l Et q̄ ſuſce. Hic docet ꝯſtruere edificiū ṽtutū ſuꝑ humilitat' fundamētū. Iſtud aūt edificiū ꝯſiſtit in cōicatione ad proximū. ⁊ h̄ ꝯtingit duplicit̄. ſ. rōne corꝑis: ⁊ rōne anime. Primo ḡ docet cōicationē charitatiuā ad hoiem ex parte cor poris vt ex notiorib⁹ ꝓcedat ad minus nota. bona aūt corpo ris ſunt nobis mag' nota. Scd̄o docet cōicationē ad ꝓximuꝫ ex parte anie. ibi: Qui aūt ſcandalizauerit. Dicit ḡ primo: Et qui ſuſcepit vnū paruulū talē: humilē. ſ. ⁊ fidelē. m In no mine meo. hoc eſt ꝓpter deum ipſum ad hoſpitium recipiēdo et neceſſaria corporis miniſtrando: ⁊ per hoc intelligūtur om- nia alia beneficia que impendunt̄ ꝓpter deū ex ꝑte corꝑis.

† Mar. 9. c / Luce. 9. f

De ſuſcepit.

a Qui aūt ſcandaliçauerit ⁊c̄. Et ſi h̄ generaliter dicit̄ ↄtra oēs: tū hic ſpecialiter cōtra apl̄os q̄ hic de dignitate vident̄ ↄtendere: ⁊ in hoc poterant alios ꝑdere. Mola aſinaria ſm̄ ritū dr̄ ꝓuincie vbi iſta pena eſt maiorū criminū. Expedit ei: qꝛ multo vtiliꝰ eſt innoxiū grauiſſima pena vitam finire: q̄ȝ ledendo fratrē mereri mortē perpetuā. Vel ꝑ molam aſinariā ſecularis vite circūitꝰ ⁊ labor exprimit̄. per profundū maris extrema dānatio. Quicūq̧ ergo ſpeciē ſanctitatis habens verbo vel exēplo ceteroſ deſtruit: melius eſſet ei vt eū ſub exteriori habitu ad mortē terrena acta ↄſtrigerēt: q̄ȝ ſacra officia ceterſ in culpa imitabilem oſtēderēt: qꝛ ſi ſolus caderet tolerabilior eum pena cruciaret. Aliter: Aſinꝰ ad molam gentilis eeeꝰ ad lapidem quem adorat. hic cū ꝑſecutōnē chriſtiano intulerit: hac pena plectitur vt cum ſui ſacrilegij mola iudicandi ſecli fluctibꝰ mergatur. Nota q̧ inquantum potes ſine peccato vitare ſcandalū proximi debes. Q ſi de veritate eſt: pro ſcandalo veritas relinqui non debet. Quicunq̧ ſpeciē ſanctitatis habens verbo vel exēplo clarionis vel alterius vitij. cauſa ruine infirmo fuerit cui maxime nos oportet conſulere: expedit ⁊c̄.

b Expedit. Quia multo melius eſt ꝑ culpa breuem ſuſcipe penam: q̄ȝ eternis ſeruari cruciatibus. Non enī iudicabit deus bis in idipſum. c Ve homini. Quia nō iudicatur ſm̄ vtilitatē que inde ꝓuenit: ſed ſm̄ exitum quē intendit. d Si autē manꝰ tua. Docuit ſupra ne ſcandaliçemus credentes: nunc quantū cauere debemus eos qui ſcandaliçare nos poſſunt: quia parum diſtat ī vitio fallere vel falli: ſcandaliçare vel ſcandaliçari: ſi ex negligentia. Si ex inuincibili ignorantia diſtat: quia tunc falli peccatum nō imputatur. Inemendabiles amici ſunt a nobis alienandi: ne ꝑ immundiciā eorum: ⁊ ipſi polluti pereamus. Omis affectus omis propinquitas amputetur: ne ꝑ occaſionem pietatis pateas ſcandalis. e Bonū tibi eſt. Melius eſt vitam ſolitariam ducere: q̄ȝ ob vite p̄ſitis neceſſaria vitam eternam perdere. f Videte ne contemnatis ⁊c̄. Sic precipio vobis ſeueritatem dimittendi omes amicitias vt admiſceam clementiam: vt querat̄ eorum ſalutem. Sed ſi ꝑſiſtant in malis: meliꝰ eſt ſolum ſaluari q̄ȝ damnari cum pluribus.

Quis pro ſcandalis omnis rumpendus eſt affectus: querite tamen ſalutem infirmorum quantum poteſtis.

g Quia angeli eorum ⁊c̄. Cur nō ſunt contemnendi? qꝛ pro eis q̄tidie mittunt̄ angeli.

Magna

---

a me ſuſcepit. † Qui aūt ſcandaliçauerit vnū de puſillis iſtis q̄ in me b credūt: expedit ei vt ſuſpēdat̄ mola aſinaria ī collo eiꝰ: ⁊ demergat̄ in ꝓfunduȝ maris. Ve mūdo ab ſcandalis. Neceſſe eſt enī vt veniant ſcandala. Verūtn̄ ve homini illi ꝑ quē ſcandalū venit. † Si aūt mãnꝰ tua vel pēs tuus ſcandaliçat te: abſcidē eū ⁊ ꝓijce abs te. † Bonū tibi ē ad vitā ingredi debilēm vl' claudū q̄ȝ duas manus vl' duos pedes habentē mitti in ignē eternū. Et ſi oculus tuꝰ ſcandaliçat te: erue eū ⁊ ꝓijce abs te. Bonū tibi ē vnū ocl'm hn̄tē in vitā intrare: q̄ȝ duoſ ocl'oſ hn̄tē mitti in gehēnā ignis. Videte ne cōtēnatis vnū ex his puſillis. Dico enim vobis: qꝛ angeli eoꝝ ī celis

Interlinear glosses: a magnus enim nō poteſt moueri. — ergo. — a que nō cauet. tū. vtile. vt qui probati ſunt meliores fiant. — a quantūcūq̧ verbo adiutor. b diſcurſor in tuos vſus. c ſcandalizat q̄ dicto vel facto minꝰ recto occaſionē dat ruine. ledit te in cā aīe. — a rumpe affectū. b deuita eius ſocietatē: quē caſtigare nequis. — a ſine ꝑnicioſo adiutore vl' diſcurſore. b cū hiſ — a ꝓuiſor in cōſilijs in errorē vult te inducere. — deputat eis cuſtodiam.

---

a Me ſuſcepit. qꝛ vbi vnū ꝓpter alteꝝ vtrobiq̧ tm̄ vnū. ⁊ iō q̄ recipit ꝓximū ꝓpter xp̄m dr̄ xp̄m recipe. Exēplū huiꝰ habemꝰ in legēda beati Martini: vbi dr̄ q̧ xp̄s ſe veſtitū oñdit illa p̄te chlamydis quā beatꝰ martinus dederat paupi ꝓpter xp̄m. b Qui aūt ſcādaliçauerit. Hic docet cōicationē charitatiuā ad ꝓximū ex p̄te aīe q̄ ↄſiſtit in duobꝰ. p̄mo ne ꝓximo inferat̄ nocumētū. ſcd̄o vt ei p̄beat̄ bn̄ficiū. ibi: Venit enī filꝰ hoīs ſaluare. Prīa in duas: qꝛ p̄mo admonet ne ꝓximū ſcandaliçemꝰ. ſcd̄o ne eū cōtēnamꝰ. ibi: Videte ne ↄtēnat̄. Prima in duas. qꝛ p̄io docet vitare ſcādalū actiuū. ſcd̄o paſſiuū. ibi: Si aūt manꝰ tua. Circa p̄mū aduertendū q̧ ſcandalū actiue dictū: eſt dictū vel factū minus rectū p̄bens occaſionem alteri ruine. ſcādaliçare igit̄ aliquē eſt facere eū ruere ī pctm̄ mortale ex dicto vel facto ſuo malo: ⁊ h̄ eſt ꝓp̄ie inferre ei nocumentū ex p̄te aīe: qd̄ eſt recte ↄtra charitatē: ⁊ iō talis faciēs aliū ſic ruere ſi faciat h̄ de intentiōe ſeu ex aduertentia ſp̄ peccat mortalit̄ etiā ſi factū vel dictū ex q̄ alius ruit nō eēt de genere pct̄i mortalis: ſicut dicēs mendaciuȝ iocoſuȝ mlieri intentiōe ꝯtrahēdi eā ad adulteriū eſt pctm̄ mortale ex intentiōe finis. d. Qui ſcādaliçauerit vnū de puſillis. dicit aūt puſillis: qꝛ nullus ſcādaliçat̄ paſſiue niſi inq̄ztū puſillus. i. parue virtutꝰ: quia hō ꝑfecte v̄tutis ex dicto vel facto malo alteriꝰ nō ruit in pctm̄. Sequit̄: c Expedit ei vt ſuſpē. mo. aſinaria ⁊c̄. loq̄tur euāgeliſta ad modū terre paleſtinoꝝ in qua ↄdēnati ad mortē ligato ſaxo ad collū p̄cipitabant̄ in mare. ſenſus eſt ergo: Expedit ⁊c̄. i. meliꝰ eſſet homini mori corp̄alit̄ q̄ȝ ex malo exēplo ſuo facere aliū ruere in pctm̄ mortale: qꝛ ex h̄ meret̄ mortē eternā q̄ eſt grauior morte tp̄ali. ⁊ iō ſequit̄: d Ve mūdo ab ſcādal̄. i. mūdanis hoībꝰ q̄ nō curāt ſcādaliçare ꝓximos. e Neceſſe eſt enī vt veniāt ſcādala. non eſt neceſſitas abſoluta ſed tm̄ ex ſuppoſitiōe. ſi enī hoīes velint viuere mūdane. i. in oībꝰ voluntatē ſuaȝ adimplere: neceſſario ſequit̄ ad hoc ſcandalū alioꝝ: qꝛ non formidāt ꝓximos ſcādaliçare. f Verūtn̄ ve hoī illi. i. cōminatio pene eterne ſibi infligende. g Per quē ſcandalū venit. actiue. ſ. ꝓximū ſcādaliçando. h Si aūt manꝰ tua ⁊c̄. ⁊ qꝛ ſcādaliçare paſſiue ſp̄ eſt pctm̄: qꝛ eſt ruina ex dicto alteriꝰ minus recto. iō admonet puſillos vt excludāt a ſe occaſionē ruine. d. Si autē manus tua vel pes tuus ſcandaliçat te. i. tibi eſt occaſio ruine in pctm̄ ꝑ tactū inhoneſtū vel ꝑ greſſum diſſolutū. i Abſcide eū. nō qꝛ aliqd̄ mēbrū corporis ſit amputandū ad vitandū pctm̄: membra enī corporis ſunt a deo data: et iō nō eſt in p̄tāte alicuiꝰ pſone abſcindere ſibi mēbrū: ſicut nec ſe occidere: ſed ſemper hoc eſt illicitum perſone ſingulari niſi in caſu q̄n̄. ſ. vnū membrū ꝓpter ſui corruptionem eſt in periculū totius corporis: qꝛ vnicuiq̧ cōmittitur cura ſanitatis ſui corporis. ideo tunc licitum eſt ſibi per ſe vel ꝑ alium vnum membruȝ abſcindere ne pereat totum corpus: ⁊ eodē modo licitū eſt ei qui tenet locum iuſticie publice interficere hominē vel mutilare ꝓpter conſeruationē iuſticie: ſed ꝓpter peccatū euitandum nō eſt alicui licitum abſcindere ſibi aliqd̄ membrum. tum qꝛ ꝑ hoc nō excluditur cōcupiſcentia interior in qua viget peccatū. tum quia ꝑ aliam viam poteſt melius obuiare peccato ꝑ rationē. ſ. ⁊ liberū arbitrium cohibendo membrū a peccati exercitio: ⁊ ſic dicit̄ manus abſcindi inquantū prohibet̄ ab illicito actu: quia manus abſciſa nō poteſt aliq̄d agere. ⁊ eodem modo exponendū eſt de alijs mēbris. Aliter tamē poteſt exponi vt per manum intelligat̄ auxiliator in negocijs ſuis: quia manus eſt organū organorum. Per pedem intelligat̄ curſor qui currit ad negocia ꝑagenda. per oculuȝ conſiliarius qui dirigit in agendis. Amicitia autem iſtorū quantūcūq̧ ſit vtilis in tp̄alibus: eſt tamē preſcindenda a ſe ⁊ remouēda ſi ſit occaſio ruine ī ſpiritualibus. ꝓpter hoc quod ſequit̄: k Bonuȝ eſt tibi. i. melius: l Ad vitam ingredi debilem vel claudū. ſicut enī ſequenti capitulo dicit ſaluator q̧ vno modo dicit̄ caſtratus ꝓpter regnum celoꝝ qui cōtinet membra genitalia ab illicito actu: ſic dicitur hic claudus qui continet pedē ab inordīato greſſu: ⁊ debilis qui continet manum ab illicito tactu: ⁊ ſicut teſtimonio ſaluatoris illa caſtratio que eſt ꝑ membrorum genitalium ↄtinentiam: eſt meritoria et laudabilis: nō autem illa q̄ ꝑ membrorum amputationē. ſic in propoſito claudicatio vel debilitas ſeu cecitas que eſt ꝑ cohibitionem manus ab illicito tactu: ⁊ oculi ab illicito viſu: ⁊ pedis ab illicito greſſu: eſt meritoria ⁊ laudabilis: non autem illa que eſſet ꝑ membrorum priuationem. cetera patent. m Videte ne contēnatis. Hic conſeq̄ter prohibet ne proximū cōtēnamus: cuiꝰ rationē aſſignat: qꝛ quantūcunq̧ homo ſit paruus in hoc mundo: tamen habet angelum aſſignatum a deo ad ſui cuſtodiam: ⁊ ideo ſi homines tm̄ a deo honorantur q̧ ad eius imaginem ſunt facti: multo fortius a nobis ſunt honorandi: et hoc eſt quod dicit: Videte ne contēnatis. Seq̄tur: n Quia angeli coꝝ. ſ. aſſignati eis. o In celis ſemꝑ vident faciē patris: qꝛ q̄ntūcūq̧ mittantur

ad tp̄alium

Marginal notes: † De renū. c. niſi. §. gratui. De no. ope. nū. c. 2. Mar. 9. f Luce. 17. a — † 18. q. 1. vxor legitima. Mar. 9. f d. 5. e — B † Mar. 9. g

Magna dignitas animarū vt vnaq̄q̄ habeat ab ortu natiuitatis in cuſtodiā ſui angelū delegatum. a Semꝑ vidēt. Viſione dei manifeſta ꝑfruuntur: ideo nō eſt ſpernendū ab hoīe qḋ apud deū tante cure eſt: ergo vos nolite ſpernere q̄ntū in vobis eſt. Et ſi enim miſſi veniāt: ſic exteri⁹ implent miniſteriū vt nunq̄ int⁹ deſint ꝑ cōtēplatiōes. Mittunt̄ ad hoīm ſalutē: et tñ ſꝑ vi. fa. pa. q: q̄libet miſſi veniant intra ipſum currunt. b Si fuerint centū. Dñs cētū oues habuit: dum rōnalis nature numerus angelorū ⁊ hoīm integer .i. in ſua ꝑfectione māſit. Sȝ vna errauit: cū hō peccauit. Quis ꝑdita oēs pctōres q̄ ꝑ pniam recōciliant̄ dō. Nonaginta nouē ſunt ſupbi: q̄s relinquit in montib⁹ q̄ tumorē vel ſollicitudinē gerūt in animo: qui ſolos ſe videri volunt: q̄ de ſe ꝑſumētes penitentib⁹ preponūt ſe: q̄bus ad ꝑfectionē vnitas deeſt. c Nonne relin. Grego. Quia ſeipȝ exinaniuit formā ſerui accipiēs: angelica natura ꝑſiſtente in ſūma beatitudine. Alij in .xcix. iuſtorū numerū putant intelligi in vno pctōrū. vñ alibi: Non veni vo. iu. ſed pec. In Luca ſcriptū eſt. Maius gau. eſt ſuper vno pec. pe. a. q̄ ſuper .xcix. iu. q̄ nō in. pe. Quia vt q̄tidie experimur: q̄ illicita nō cōmiſerūt: in rebus licitis ſepe ſibi ꝑbent viſum: ad celeſtia anxie nō anhelant. Et q: ſecuri ſūt: ad bona agenda pigri remanent. E cōtra aūt pluri mūq̄ pctōr facit. Maius ergo gaudium de eo q̄ de ſtante iuſto: vt dux in prelio. plus enī militē illū diligit q̄ poſt fugā reuerſus hoſtē fortit̄ premit: q̄ eum qui nunq̄ fugit nec vnq̄ fortiter egit. Sed ⁊ ſunt q̄dam iuſti de q̄bus eſt tantum gaudiū vt eis nullus penitens preponi poſſit: qui ⁊ ſi non ſint malorū conſcij ſibi: tñ licita reſpuunt: in oīb⁹ ſe humiliant. Quantū ḡ gaudium eſt ſi humiliter plangat iuſtus: cū tantuȝ ſit ſi quod male geſſit dānat iniuſtus? d Gaudebit ſup. Mag̃ dñs gaudet de nr̄a reparatiōe (q: magis nos gaudere facit) q̄ de angelorū immutabilitate. Maior enī dei virtus ⁊ humilitas in nr̄a reparatiōe cognoſcit̄ q̄ in nr̄a creatione. e Si peccauerit in te. Si enī in deum: nō eſt noſtri arbitrij. Hoc ordine ſcandala vitare debemus: ne quem ledamus: ⁊ peccantem ȥelo iuſticie corripiamus: ⁊ penitenti miſericordie viſcera pandam⁹. f Corripe. Non paſſim iubet peccanti dimittere: ſed penitenti: Ita peccat qui videns fratrē peccare tacet, ſicut qui penitenti non indulget. Nam qui dixit: ſi penitet dimitte, premiſit. ſi peccauerit increpa. Nec difficilis ſit venia: nec remiſſa indulgentia. g Dic eccleſie ⁊c. Ut deteſtationi eū habeat. Et qui non potuit pudore ſaluari: ſaluetur opprobrijs: ⁊ vt rubore ſequeſtrationis emendetur: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Sȝ ne

quis

(Left margin: † 50. di. quia ſcitas tua — Phil. 2. a — Luc. 5. f — Ibi. 15. b — † 45. di. ſȝ illud. 2. q. 1. ſi peccauerit. De iure iu. quēadmodū. De here. cū ex iniuncto.)

a ſemꝑ vident faciē pr̄is mei q̄ in a
a non debetis curā hominū paruipendere pro quibus ego veni.
celis eſt. † Venit enī fili⁹ hoīs ſal b
a ad clemētiā ꝓuocat q̄ ꝑmiſit: videre ne ꝯtēnat̄
uare qḋ perierat. † Quid vob vi
a aliud de eadē re ſubdit exemplū.
b det̄? Si fuerint alicui centū oues
a q: rōnal̄ creature nūer⁹ ꝑcūte hoīe fuit imminut⁹. b ali⁹ euāgeliſta dicit: i mōtib⁹ .i. excelſis.
c ⁊ errauerit vna ex eis: nōne relin
vel quit. a in celo ab homine derelicto.
quet nonagintanouē in deſerto
in terrā. hoīem vt ſūma reintegretur.
⁊ vadet querere eā que errauit?
Et ſi contigerit vt inueniat eā:
a q: maior gloria reformātis eſt ꝑdita reſtaurare: q̄ ea que ſunt immota retinere.
d † tamen dico vobis q: gaudet ſuꝑ
eā magis q̄ ſupra nonagintano
a ſic nō ē voluntas paſtoris vt vna de ouib⁹ peat
docet parabolā iō ꝓpoſitā vt puſilli ñ ꝯtēnāt̄.
uē que nō errauerūt. Sic nō ē volūtas ante prēȝ vr̄m q̄ in celis eſt
a ſi perit: non voluntate eius perit.
vt pereat vnus de puſillis iſtis.
a ſed oī beniuolētia etiā ab his q̄s offendūt corrigant̄. iniuria vel contumelia affecerit.
e † Si aūt peccauerit in te frater tu e
a ne publice correptus verecundiā perdat: qua perdita in peccato ꝑmaneat.
f us: vade ⁊ corripe eū int̄ te ⁊ ipm d†
a per alterius ſalutem ſalus tibi acquiritur.
ſolū. Si te audierit lucrat⁹ eris fra e†
trē tuū. Si aūt ñ te audierit: adhi f†
a ſtudio corrigēdi vel conuincendi ſub teſtib⁹.
be tecū adhuc vnū vł duos: † vt i
ore duorū vł triū teſtiū ſtet oē ver
a adhuc incorrigibilis extiterit. b vt obiurgatio plurimorū eū corrigat. hic auctoritas de manifeſta vocatione.
g bū. Q ſi ñ audierit eos dic eccl'ie. g† h

ad tpaliū rerū adminiſtrationē: tñ ſemꝑ deo inherent ꝑ apertā viſionem. a Qui in celis eſt. licet enī de⁹ ſit vbiq̄ ꝑ eſſentiā: pñtiam ⁊ potentiā: tñ ſpecialiter dr̄ eſſe in celis vbi adeſt beat̄ ꝑ apertā viſionē. b Venit enī fili⁹ hoīs. Oſtenſo q̄ nō eſt ꝓximo inferendū nocumētū ex parte aīe: hic oſtendit q̄ ei eſt beneficiū impendendū: ⁊ primo in affectu. ſcđo in effectu. ibi: Si aūt peccauerit. Primū oñdit̄ exēplo ſaluatoris q̄ ad ſalutē hoīm deſcēdit de celis. d. Venit enī fili⁹ hoīs ſaluare qḋ perierat: ⁊ inducit ad hoc exemplū de illo q̄ habet centū oues. vna enī errāte dimittit .xcix. ⁊ vadit ad querendū illā q̄ errauerat: ⁊ cū inuenit eā gaudet ſpeciali gaudio de inuentione ei⁹: nō q: magis diligat illā ſolā q̄ .xcix. ſed q: ſicut dictū eſt habet ſpecialē rōnē gaudēdi de inuentione ei⁹ quā nō habebat in alijs. Sic deus de reuerſione peccantiū ad ſalutē habȝ ſpecialem rōnē gaudij quā nō habet de ꝑmanētib⁹ in iuſticia. ceteris tñ parib⁹ ꝑmanētes in iuſticia ſunt magis dilecti deo. Hoc autē inducit ſaluator ad cōſiderandū q̄ ſilr̄ debem⁹ gaudere in affectu de ſalute ꝓximorū. Conſiderādū etiā q̄ alia rōne aliq̄ñ deus mag̃ diligit pctōres reuertētes q̄ remanētes in iuſticia: nō q: peccauerūt: ſed q: ex peccato cōmiſſo humiliores efficiunt̄ ⁊ ſanctiores et in bono feruētiores. Vñ dicit beat⁹ Grego. in moralib⁹: q̄ ꝑnceps militie plus eū militē diligit q̄ poſt fugā fortit̄ hoſtē premit q̄ q̄ nunq̄ fugit nec vnq̄ aliq̄d fortiter egit: ⁊ eodē mō eſt de pctōre poſt pniam viriliť agēte: ⁊ de iuſto tepido in ſua iuſticia ꝑmanēte. c Si autē peccauerit. Hic cōſequenter oñdit q̄ debem⁹ eſſe benefici ꝓximo ex parte aīe in effectu: ⁊ hoc dupliciť. ꝑmo defect⁹ eorū charitatiue corrigēdo: ⁊ ſcđo offenſas miſericordiť remittēdo. ibi: Iterū dico vobis. Ad euidētiā primi aduertendū q̄ duplex ē correptio. Una q̄ ē ad peccātis punitionē ꝓpter cōſeruationē iuſticie: ⁊ iſta nō ordinat̄ ſemꝑ ad correctionē delinquētis: q: aliq̄ñ ſibi infligit̄ pena mortis: et iō ꝑncipaliter eſt ad cōſeruationē iuſticie ⁊ terrorē aliorū: ⁊ talis correptio nō ꝑtinet ad ſingulares ꝑſonas: ſed ad iudicē ad quē ꝑtinet cōſeruare iuſticiam inter hoīes: ⁊ ꝓpter hoc talis correptio eſt act⁹ iuſticie. Alia ē correptio q̄ ordinat̄ ad fratris peccātis emēdationē: ⁊ hec ē act⁹ charitatis ⁊ ꝑtinet ad oēs: q: ſicut dr̄ in eccliaſtico: Unicuiq̄ mandauit de⁹ de ꝓximo. Et iō ſicut q̄libet tenet̄ ꝓximū ex charitate diligere: ita tenet̄ defect⁹ ei⁹ charitatiue ad emēdationem ei⁹ corrigere: ſi tñ ꝓbabiliť credat q̄ ex ſua correctione debeat ſe emēdare: ⁊ de tali correctiōe loq̄tur hic ſaluator: nō de ꝑma q̄ ē act⁹ iuſticie. Tāgit autē debitū modū hui⁹ correctiōis. d. Si aūt peccauerit in te frater tu⁹. Et intelligit̄ iſtud in te dupliciter: vł q: te ſolū leſit. vel q: te ſolo ſciente peccauit. ſi enī alios lederet vel corā alijs peccaret: tūc nō hēret locū illud qḋ ſubdit̄: d Vade ⁊ corripe eū int̄ te ⁊ ipm ſolū. q: pctā publica ſunt in publico arguēda: ſm q̄ dr̄ .j. ad Timot̄. v. Peccantem corā omnibus argue vt ceteri timorē habeant: ſed qñ ſunt ſecreta tūc habet locum correctio fraterna que eſt actus charitatis que debet fieri ꝑmo in ſecreto. Cuius ratio eſt: Sicut enī medicus corporalis ſi debito modo ꝓcedat nitit̄ inducere ſanitatē cū minori diſpendio corporis vt ſine mēbri abſciſione: ⁊ ſi nō poſſit tunc abſcindit membrū minus nobile vt cōſeruetur mag̃ nobile vel totū corpus: Sic ille q̄ fratrē peccantē occulte corripit charitatiue debet tentare ſi poſſit fratrē emēdare abſq̄ detrimento ſue fame: q: fama cōputat̄ int̄ maiora bona hoīs citra ꝟtutes: ⁊ iō corrigēs fratrē debet q̄ntū pōt cōſeruare ei⁹ famā. Alia cauſa eſt: q: amiſſa fama vel leſa efficit̄ hō inuerecūdus: ⁊ ꝑ cōſequēs min⁹ a pctō retrahit̄ q̄ prius. Eſt ergo debit⁹ ꝓceſſus in correctione charitatiua: vt hō corrigat fratrē ſuū inter ſe ⁊ ipm ſolū vt ſic poſſit eū ſaluare cū oīmoda integritate ſue fame. ⁊ hoc eſt qḋ ſequit̄: e Si te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū. eū. ſ. cū integritate fame ad ſalutē reducendo. f Si aūt non te audierit ⁊c. Quia enī fama eſt min⁹ bonū q̄ ſit bona vita: ſi nō poſſit ſeruari bona vita fratris ſine detrimēto ſue fame: tūc ꝓcedendū eſt ad ſalutē bone vite cū aliq̄li leſione ſue fame: ⁊ iō adducēdus eſt vn⁹ alius vel duo ad ſciendū. ſ. fratris delictū: ⁊ vt corā eis arguat̄: ⁊ ſi ſe nō correxerit tūc ſimpliciť cōtēnenda eſt ei⁹ fama vt cōſeruet̄ bona vita vel ſaltē ordo iuſticie ad terrorē aliorū. ⁊ hoc eſt qḋ ſequit̄: g Q ſi nō audierit eos. ſe corrigēdo. h Dic eccl'ie. i. prelato ꝑ denunciationē publicā: ⁊ tūc ſunt teſtes inducēdi ad faciē ꝓbationē: q̄ prius fuerant inducti ad fratris ſecretam correctionē.

Si autem

(Right margin: † Lu. 19. b — † Ibi. 15. a — † Lu. 17. a — Ecc. 19. b — † 2. Cor. 13. a)

quis ſupbus talē cōtemneret ſequeſtrationē ſubdit:
Amē dico vobis. Poteſtatē tribuit aplis vt ſciant q̃
a talib⁹ dānant: humanā ſniam diuina ſnia corrobo/
rari. a Sicut ethnicus. Deteſtabilior eſt qui ſub
noīe fidelis agit opa infideliū: q̃ apte gentilis. Nec
ideo ſalus eius negligēda eſt.
Nā et ethnicos. i. gentiles et
publicanos ī numero quidē
fratrū nō deputam⁹: ſed tñ eo
rū ſalutē ſemp inquirim⁹.
Typice. Publicani ſunt
q̃ lucra ſeculi ſectant̄ ꝛ exigūt
vectigalia negociationis per
fraudes: p furta: ꝛ p piuria.
b Amen dico ꝛc̃. A deo ve/
ſtro ſnīa cōfirmat̄ diuina. vel
ad recipiendū penitentē. vel
ad abijciendū cōtumacē.
c Si duo. Typice. Ubi ſpi/
rit⁹ aīa et corpus cōſenſerint:
vt nō ſit inter eos bellū: car/
ne cupiēte ꝯ ſpm̄ ꝛ ſpū contra
carnē: quicquid petunt fiet.
Quia ſi corpus vult q̃ ſpūs
vult tm̄ bonarū rerū eſt peti/
tio. d Ibi ſum in me. Dis
ſermo. ſ. ad ꝯcordiā ꝓuocat:
ꝛ pacē: quā adeo cōmēdat vt
dicat deū ī medio eſſe eoꝝ q̃
pax ꝛ charitas ſedē ſibi in pa
cificis cōſtituit: ꝛ vnitatis me
rito oīa petēda impetrāda eē
cōfirmat. e Tūc ac. Dixe
rat videte ne cōte. v. de pu. i.
adiecerat: ſi peccat: corripe: et
pmiū pmiſerat: Si duo ex vo
bis: Prouocat⁹ ḡ petr⁹ que/
rit quotiēs dimittat.
f Septuagies ſep. Hiero. i
cccc. xc. vicibus. i. totiēs ī die
quotiens ille peccare poteſt.
Aug⁹. Typ. xi. p ſe tranſ/
greſſionē ſignat: q2 iā eſt extra
decalogū. Cū vero multipli/
cat̄ p. vij. iam oīs intelligit̄
tranſgreſſio ꝑpter. vij. vitia.
Nota. Aliter dat̄ venia pe
tēti fratri vt nob. ſ. ſocia cha/
ritate cōiceт: ſicut ioſeph fra/
trib⁹. Aliter inimico pſequēti
vt bonū ei velim⁹: etſi lȝ facia
m⁹: vt dauid lugēs ſaul.
g Ideo aſſimilatū. Ut ſcia/
tis dimittendū eſſe cōſeruis:
oſtēdā p ſilitudinem: q2 ſi ille
rex ꝛ dn̄s dimiſit ſeruo: mul/
to magis hō cōſeruis ſuis.
Mos erat ſyrioꝝ per para
bolas loqui. h Et vxorem
eius. Cum non ſolum popu/
pulū: ſed etiā ꝑlatos ꝛ ſubdi/
tos ſimul cū tota familia vel
ſubſtātia eoꝝ ꝑ magnitudi/
ne delictoꝝ tradidit exteris
nationib⁹: vt qd̄ noluerūt vo
to ſoluāt tormēto. Juſſit ꝑ
cupiditate ꝛ operib⁹. q. vxo/
re ꝛ filijs penas ſoluere.
i Miſert⁹ aūt. Miſericors
dominus nō ſolū captiuitatē
iudaicā abſoluit: ſed etiā pec
catoꝝ oīm veniā in aduentu chriſti ſe dare ꝓmiſit: ſi
pſiſterent in incepto. k Dimiſit eum. i. pondere car
nalium obſeruationū abſoluit: ꝛ debitū dimiſit: id eſt
priores trāſgreſſiones. l Inuenit vnū. Gētilē po/
pulū: quaſi ſibi debitorē fatigabat: gratiā xp̄i nō eſſe
eis ad ſalutē dicēs: carnales obſeruātias ab eis non
modo pſuaſionib⁹ ſed etiā tormētis expetebat.

Serue

†Si aūt ecclīa nō audierit: ſit tibi a† b
a ſ gentilis. b ſ exactor publicoꝝ vectigaliū.
a b ſicut ethnicus ꝛ publicān⁹. †Amē c†
a ſ vinculo anathematis.
dico vobis q̄cūq3 alligaueritiſ ſu/ d
ſ diuino iudicio.
p terrā: erūt ligata ꝛ ī celo: ꝛ q̄cū
q3 ſolueritis ſup terrā: erūt ſolu/
c ta ꝛ ī celo. † Iterū dico vobis: q2 ſi e† f
duo ex vobis ꝯſenſerit ſup terrā:
a ſ queſita ꝑ ſalute corrigēdoꝝ.
de oī re quācūq3 petierint fiet il/ g
a ſ. i. ſanctis. b ſ in oīb⁹ que iudicādo agūtur
lis a patre meo q̄ ī celis ē. Ubi ēi h
in terra ad ſalutē hoim aſſum cooperator.
a ſ monuit ad cōcordiā: nūc pmiū pollicet̄ quod
eſt in medio eorum.
d ſūt duo vel tres ꝯgrēgati in noīe
e meo: ibi ſum in medio eoꝝ. †Tūc i k
accedēs petrus ad eū dixit: Do/ †
mine quotiēs peccabit in me fra
a ſ penitenti quidē.
ter me⁹ ꝛ dimittā ei? †Uſq3 ſepti
es? Dicit illi ieſus: Nō dico tibi l
f vſq3 ſepties: ſed vſq3 ſeptuagies †
g ſepties. Ideo aſſimilatū ē regnū m†
a ſ vita iuſtoꝝ. ſ huic toti negocio. ſ typi
ce chriſto qui mirata cuiuſq3 examinat.
celoꝝ hoī regi: q̄ voluit rōnē po n o†
nere cū ſeruis ſuis. Et cū cepiſſet
a ſ populus iudaicus qui decalogo cōſtrict⁹ mul
taꝝ trāſgreſſionū reus erat.
rationē ponere oblat⁹ ē ei vnus p†
qui debebat ei decē milia talēta. †
a ſ viribus ſuis hoc explere nō poſſet.
Cum aūt nō haberet vnde red/ q†
a ſ pmiſit iuſto iudicio malignoꝝ ſpirituū ſer
uum fieri.
deret: iuſſit eū dn̄s ſuus venūda r†
h ri: ꝛ vxorem eius ꝛ filios ꝛ oīa q̄
a ſ cū ſpōte nollet malus: coact⁹ pplīs ille penitet
habebat et reddi. Procidens au ſ†
tē ſeruus ille rogabat eū dicens:
a ſ parce peccatis.
Patientiā habe in me ꝛ omnia t v
a ſ credēdo in te qui eſt finis legis.
i reddā tibi. Miſert⁹ aūt dn̄s ſer x†
k ui illius dimiſit eum et debitum
ſ in libertatē fidei: vel de captiuitate liberat⁹.
dimiſit ei. Egreſſus autē ſeru⁹ il y†
l le inuenit vnum de conſeruis ſu z†
a ſ id eſt recognoſcebat ab eo ſalutē pſtitā ſibi.
is: qui debēbat ei centum dena/ a

a Si aūt eccleſiā nō audierit. ꝑceptū ꝑlati cōtēnēdo. b Sit tibi
ſicut ethnicus ꝛ publican⁹. i. ſeparet̄ ab alijs fidelib⁹ p excōicationē
ꝛ cēſurā eccleſiaſticā: ꝛ ꝙ talia poſſint ꝑlati eccleſie inferre: ſubdit̄:
c Amē. i. fideliter. d Dico vobis quecūq3 alli. ſup ter. erūt li/
ga. ꝛ in celis: q2 deus talē punitionē approbat ſi iudiciū ecclīe nō er/
rat. Cōſiderādū tñ circa ꝑdicta ꝙ ſi petm̄ oc/ †
cultū fratris fuerit in ꝑiudiciū cōitatis vt ſi De iureiu.
aliq̄s tractaret ſecrete cū aliq̄bus ciuib⁹ qua/ quēadmo/
liter ciuitas eſſet hoſtib⁹ tradēda. vel ſi aliq̄s dum.
hereticus in ſecreto corrūperet fideles: tūc ſe/ Job. 10. c
creta correptio vel admonitio nō eſſet expectā
da: ſed ſtatim eſſet ꝑlato denūciandū q̄ poſſet
tali periculo ꝑcauere. Et idē iudiciū de cōſili/
b⁹ caſib⁹ eſt habendū. e Iterū dico vobis.
Hic ꝯñr oſtēdit ꝙ nō ſolū debem⁹ fratrē corri
pere ſed etiā offenſam nobis illatā remittere
ꝛ diuidit̄ ī duas ptes: q2 primo facit qd̄ dictū † 20. di. de
eſt. ſcd̄o oſtēdit quotiēs ſit offenſa fratris re/ quibus cau
mittēda ibi: Tūc accedēs ad eū petrus: dicit ſiſ. 1. q. 1. cū
igit̄ primo. f Si duo ex vobis ꝯſenſerint ī ſcriptura.
aīo. i. offenſam ſibi inuicē remittendo.
g De oī re quā pe. fiet il. q2 orō nō ē accepta
corā deo ſi teneat odiū ꝯ fratrē in aīo: ꝓpt qd̄
ſubdit̄: h Ubi eni ſūt duo vel tres ꝯgre. ī
no. meo. i. charitate vniti. i In medio eoꝝ
ſum. acquieſcēdo bone volūtati ꝛ petitioni eo
rundē: dū tñ illa orō habeat cōditiones cōue/
nientes q̄ ad hoc requirunt̄. ſ. ꝙ aliq̄s oret ꝓ † Lu. 17. a
ſe pie et pſeueranter. His eni cōcurrētib⁹ ſem/
p oratio exaudit̄: ꝛ ſi aliqñ differt̄ tñ tpe cōpe
tenti implet̄: ſicut. ſ. habitū eſt. ca. vij. Aduer
tendū tñ ꝙ lȝ offenſa ſit ſemp remittēda: non
tñ iniuria: ſi ei ex remiſſione iniurie ꝛ pene de/ † De pe. di.
bite ſequeret̄ ꝓnitas in eo cui remittit̄ ad faci 3. ſepties.
lius peccandū. nō eſſet bonū ei remittere. ſilr
ſi ex tali remiſſione eſſet ſcandalū alioꝝ ꝛ omiſ
ſio iuſticie et in cōſimilib⁹ caſib⁹. k Tūc ac/
cedēs ad eū petrus. Hic oſtēditur quotiēs ſit
fratri remittendū: ꝛ primo oſtendit̄ ꝓpoſitū.
ſcd̄o cōfirmat p exēplū. ibi: Ideo aſſimilatū ē.
Circa primū aduertēdū ꝙ ſicut frequēter di/
ctū eſt petrus tāq3 principalis aliqñ loqueba
tur ꝓ ſe ꝛ ꝓ alijs: ꝛ ideo audito a ſaluatore ꝙ
offenſa fratris peccantis eſſet remittenda: in/
terrogauit quotiēs eſſet remittēda fratri ꝛ ꝗ
petijt ſi ſufficeret ad ſalutē dimittere ſepties:
l Dicit illi ieſus. nō dico tibi vſq3 ſepties ſed
vſq3 ſeptuagies ſepties. Et ponit̄ ibi numer⁹
determinatus ꝓ in determinato: ac ſi diceret:
totiēs quotiēs: vt dicit Aug⁹. m Ideo aſſi
milatū eſt. Hic ꝓbat hoc p exemplū: q2 magis
ſum⁹ debitores dei ꝛ plus offendim⁹ eū q3 hō
poſſit offendere ꝓximum: q2 tāta eſt offenſa
quāt⁹ ille qui offendit̄. Deus aūt eſt infinit⁹
ꝛ ideo offenſa in ipm̄ cōmiſſa quādā infini/
tatē habet: ꝛ tñ quotienſcūq3 offendim⁹ deū
ipſe totiēs pat⁹ eſt remittere: dum tñ velim⁹
veraciter penitere: ergo multofortius ſimili/
ter debemus peccanti in nos facere: ꝛ hoc eſt
quod dicit: Ideo aſſimilatum eſt regnū celo/
rum: id eſt ſtatus eccleſie militantis.
n Homini regi. i. chriſto qui eſt verus ho/
mo et verus deus: rex regū ꝛ dn̄s dn̄antiū. D
o Qui voluit rōnē ponere cū ſer. ſuis. i. rō
nem exigere de factis humanis. p Obla/
tus eſt ei vnus qui de. ei decē milia talenta. i.
obligatus ad magnam penā ꝓpter multa pec
cata. q Cum aūt nō haberet vnde redde
ret: quia peccator non habet vnde ſatiſfaciat
deo pro peccato. r Juſſit eum dn̄s ſuus ve
nūdari ꝛc̃. quia omnia ſua ſunt pene eterne ꝓ
pter petm̄ ſuū obligata. ſ Procidēs aūt ſer. i. pctōr p penitentiā.
t Patientiā habe. penā eternā temporalē cōmutādo. v Et oīa
red. tibi. opa meritoria faciēdo. x Miſert⁹ eſt aūt ꝛc̃. q2 dn̄s para/
tus eſt miſereri et parcere vere penitentib⁹. y Egreſſus aūt ſeruus
ille a facie dn̄i. ſ. p recidiuū peccati. z Inuenit vnū de cōſeruis. i. d̄
hoīb⁹ q̄ ſunt ſerui dei cū ipo. a Qui de. ei cē. de. i. modiciū cū offē
derat: q2 offenſa in hoīem modica ē reſpectu offenſe cōmiſſe ī deū.

i Et tenēs

☞ a ·Serue nequã. Sepe debita dimiſi tibi qñ in anguſtijs rogaſti: ſed liberatꝰ cõpaſſionẽ nõ habuiſti q̃n potiꝰ ꝓphetas ⁊ apl'os ꝑſequeris ⁊ ingratꝰ: ⁊ de iuſticia ꝑſumẽs ſpernis gentes: indignas tua ſocietate in xp̃o iudicãs. b ·Sic ⁊ pater meꝰ. Si non dimiſeritis ex corde qđ in vos delinquit ⁊ h̃ qđ ꝑ pniam dimiſſum erat a vobis exigitur. Repetet: vel de mala volũtate dãnãdo a qua oẽ malũ: vel de inobedientia q̃ eſt origo totiꝰ mali. Quotiens eĩ quis peccat: inobediẽs efficit̃.

Incipit narrare q̃ dñs ĩ iudea fecit ⁊ docuit et paſſus eſt: primo trans iordanẽ ad orientẽ: poſt ⁊ citra iordanẽ qñ venit a hiericho in hieruſalẽ.

c ·Sermones ⁊c̃. Quos in galilea poſt tributũ de humilitate ⁊ innocentia ⁊ correctione ⁊ venia habuit.

d ·Venit in fines iudee. Dĩs iudeorũ ꝓuincia ad diſtinctionẽ aliarũ gẽtiũ iudea dr̃: ſ; ſpãliter meridiana plaga ad differẽtiã ſamarie: galilee: decapolis: ⁊ ceterarũ regionũ eiuſdẽ ꝓuincie. e ·Et ſecute ſũt. Galileos maluit curare ĩ iudea: vt gẽtes ĩ eã veniã q̃ iudee parabãt admitteret. ☞ Et ac.

a ſ nõ ſinebat eũ reddere rationẽ.
rios: et tenens ſuffocabat eum di a
a ſ obſerua carnales obſeruantias.
cẽs: Reddẽ qđ debes. Et ꝓcidẽs b c
cõſeruꝰ eius rogabat eũ dicens: d
a ſ parce peccatis.
Pacientiam habe in me: et om/
a ſ quicquid lex ꝑcipit ſpũaliter implebo.
nia reddam tibi. Ille autem no/ e
ſ ſpũalia. ſ a ſpũali intellectu receſſit. ſ artã
luit: ſed abijt ⁊ miſit eum in car/
tribulationẽ. ſ hoc intendens vt legẽ carnaliter impleret quod videbat̃ debere.
cerem donec redderet debitum.
a ſ angeli q̃ referũt deo geſta hoim vel ꝑdicatores euangelij.
Videtes aũt cõſerui eiꝰ q̃ fiebãt: f†
a ſ ꝓpter afflictionẽ chriſtiani populi.
cõtriſtati ſũt valde. Et venerunt g
ſ ꝓ ſalute credẽtiũ ꝯ volũ ꝑſecutorũ dñm iplorãt
⁊ narrauerũt dño ſuo oĩa q̃ facta
fuerãt. Tũc vocauit illũ dñs ſuꝰ: h
ſ omnes ꝑuaricationes.
a ⁊ ait illi: † Serue nequã: oẽ debi/ i†
tum dimiſi tibi: qm̃ rogaſti me.
a ſ dignas miſericordia gẽtes reputare: qm̃ omnes peccauerũt et egent gratia dei.
Nonne ergo oportuit ⁊ te miſe/ k
reri cõſerui tui: ſicut ⁊ ego tui mi
a ſ iuſta animaduerſione.
ſertus ſum? Et iratus dominus l†
a ſ in manꝰ romanorũ vel thartareis miniſtris.
eius tradidit eũ tortoribus quo/ m†
ſ in perpetuum.
aduſq; redderet vniuerſum debi
ſ repetet a vobis dimiſſa.
b tũ. Sic ⁊ pater meꝰ celeſtis faciet n
vobis ſi nõ remiſeritis vnuſquiſ
ſ nõ ficta pace.
q; fratri ſuo de cordibꝰ veſtris.
Et factũ eſt cũ cõſũmaſſet ieſus o
c ſermones iſtos migrauit a gali/
d lea ⁊ venit in fines iudee trans p†
a ſ de galilea. ſ ex pietate vt doceant̃ et infirmi
e iordanẽ: ⁊ ſecute ſunt eum turbe q
ſanentur. ſ in iudea.
multe: ⁊ curauit eos ibi. r

Nico. de lyra

a ·Et tenẽs ſuffocabat eũ. i. ſtrãgulabat. Et dr̃ a ſub ⁊ faux eis. dicẽs: b ·Redde qđ debes. i quo oſtendit̃ auſteritas in repetẽdo vindictã a primo. c ·Et ꝓcidẽs cõſeruꝰ. ꝑ pniam. d ·Rogabat eũ dicẽs: patiẽtiã ⁊c̃. q. d. paratꝰ ſum ſcḋm poſſibilitatẽ meã ſatiſfacere. e ·Ille aũt noluit. in quo notat̃ crudelitas ĩ mõ repetẽdi vindictã. f ·Videtes aũt cõſerui eiꝰ. iſti ſunt q̃ videtes crudelitatẽ hoĩm erga ꝓximos ꝯtriſtant̃: q: ad eandẽ virtutẽ ꝑtinet gaudere de bono ⁊ triſtari d' oppoſito malo. g ·Et ve. ⁊ nar. dño. q: in oratione petũt a dño talia vindicari ad declarationem iuſticie non ex liuore vindicte. h ·Tũc vocauit illũ dñs ſuus. Iſta aũt vocatio fit in morte vbi oportet de oĩbꝰ rõnẽ reddere ſtricte. i ·Serue ne. ⁊c̃. i. offenſã magnã ĩ me cõmiſſam. k ·Nonne ẽ opor. ⁊c̃. paruã remittẽdo. l ·Et iratus dñs ⁊c̃. i. demonibꝰ q̃ ĩ h̃ ſunt executores diuine iuſticie. m ·Quoaduſq; red. vni. de. i. eternaliter: q: ĩ inferno ſemꝑ eſt redditio abſq; quietatione cũ pena ſemꝑ remaneat eterna a ꝑte finis. n ·Sic ⁊ pater meus celeſtis ⁊c̃. Hic inducit̃ applicatio parabole ad ꝓpoſitũ eodẽ mõ q̃ dictũ eſt. o ·Et fa. ẽ cũ cõ. hic ponit̃ ꝯfirmatio doctrine ꝑcedẽtis ꝑ opationẽ miraculorũ. cũ dicit: Et factũ ẽ cũ cõſũmaſſet ieſus ⁊c̃. Seq̃t̃: p ·Et ve. ĩ fi. iu. trãs iordanẽ. vbi erat poſſeſſio duarũ tribuũ ⁊ dimidie. ſ. ruben ⁊ gad ⁊ dimidie tribꝰ manaſſe. q ·Et ſe. ſũt eũ tur. mul. Ex q̃ ꝑ; deuotio ppl'i ad eũ q: multi ſequebãt: aliq̃ cã ꝑdicatiõis audiẽde: aliq̃ cã curatiõis ipetrãde. r ·Et cu. eos ibi. Et ſic ꝑ; ꝙ euãgeliſta ĩ vno vbo multa miracula ſanitatũ includit: q: ꝓpter multitudinẽ miraculorũ nõ poterãt oĩa ĩ particulari deſcribi. vt dr̃ Ioh. vi.

†De pe. di. 4. c. i. De ꝯſc. di. 4. quõ ĩ fi.

Moraliter.

In illa hora acceſ. ⁊c̃. Ca. XVIII Seq̃t̃. d† ·Et aduocãs ieſus paruulũ ⁊c̃. Moraliter paruulꝰ ĩ medio ſtatuit̃ cũ vere humil'ĩ ſtatu ponit̃ dignitatꝭ: q: tũc ſicut lucerna ſuꝑ candelabrũ ponit̃ alijs ĩ exẽplũ: q: plus honoratꝰ. plꝰ reputat ſe indignũ. iõ ſubdit̃: g† ·Niſi ꝯuerſi fueritꝭ. ſ. a ſupbie faſtu. h† ·Et efficiamini ſic par. imitãtes eiꝰ humilitatẽ ⁊ nõ aſpirãtes ad dignitatẽ. i† ·Nõ intra. ĩ reg. celorũ. nã anguſta ẽ porta. vt dr̃. ſ. vij. ꝓpter qđ groſſi ꝑ ſupbiã trãſire nõ poſſũt ꝑ ipam ſ; hũiles tm̃ iõ cõcludit̃: k† ·Quicũq; ẽ hu. ſe ⁊c̃. ⁊ q̃ ſuſceperit vnũ paruulũ talẽ ĩ noĩe meo me ſuſcipit. nã ab eo vere ſuſcipit̃ q̃ ei cõformat̃. b† ·Qui aũt ſcã. vnũ ta. ⁊c̃. Seq̃t̃. † ·Expedit vt ſuſpẽdat̃ mola aſinaria ĩ collo eiꝰ ⁊c̃. elegibiliꝰ eñi ẽ corꝑalit̃ affligi q̃ eternaliter cruciari. b† ·Si aũt manꝰ tua vl' pes tuꝰ ⁊c̃. Per manũ q̃ ẽ organũ organorũ ĩtelligi põt opꝰ bonũ de genere qđ tñ nõ ẽ neceſſariũ ad ſalutẽ: ⁊ ſi tale bonũ ſit occaſio ruine: vt pote ſupbie vel alteriꝰ mali debet dimitti. Per pedẽ vo põt intelligi greſſus honeſtꝰ nõ tñ ad ſalutẽ neceſſariꝰ ⁊ ſi ſit occaſio mali debet dimitti.

† ·Et ſi ocu. tuꝰ ſcan. te ⁊c̃. ꝑ oculũ poteſt ĩtelligi ſcia ſecularis q̃ l; ſit bona tñ ſi ſit occaſio mali debet dimitti: ſicut dicit beatꝰ Greg. de ſctõ Bñdicto q̃ liberiori genere ex ꝓuincia murcie ortꝰ: rome liberalibꝰ ĩrarũ ſtudijs traditꝰ fuit: ſ; cũ ĩ eis multos ire ꝑ abrupta viciorũ cerneret: eũ quẽ q̃ſi in ingreſſu mũdi poſuerat pedẽ retraxit: et ſubdit̃ ibidẽ receſſit ẽ ſciẽter neſciꝰ et ſapiẽter idoctꝰ. m† ·Videte ne cõtẽ. ⁊c̃. graue ẽ ẽ cõtẽnere quẽ deꝰ honorat angelo cuſtode ⁊ ꝓpter cuiꝰ ſalutẽ dei filꝰ voluit ĩ mũdũ venire: ⁊ hec rõnes tãgunt̃ cũ dr̃: n† ·Dico eĩ vo. q: an. corũ ⁊c̃. Si aũt peccauerit in te frater tuꝰ. i. te ſciẽte. vñ Augꝰ. Quid ẽ ĩ te peccauit niſi tu ſcis q: peccauit. d† ·Vade ⁊ corripe eũ iter te ⁊ ipm ſolũ Hiero. Corripiẽdus eĩ ẽ ſeorſũ fraterne ſi ſemel verecũdiã amiſerit ꝑmaneat ĩ pctõ. e† ·Si te audierit lu. es fra. tuũ. ꝑ ſalutẽ eĩ alteriꝰ nobis q̃; acq̃rit̃ ſalus. f† ·Si aũt te nõ audierit adhibe ⁊c̃. gloſa vt ſi dixerit nõ eẽ peccatũ ꝓbẽt illud eſſe pctm̃. g† ·Qz ſi ñ au. eos dic eccl'ie. Chriſo. i. his q̃ eccleſie ꝑſidẽt. a† ·Si aũt eccl'iaꝫ non audie. ⁊c̃. Augꝰ. i. gẽtilis ⁊ paganꝰ in nũero fratrũ nõ cõputãdꝰ. c† ·Amẽ dico vo. q̃cũq; alli. ⁊c̃. Augꝰ. d' vbis dñi ĩ mõte: Cepiſti hr̃e fratrẽ tuũ tãq̃ ethnicũ ⁊ publicanũ. liga illũ ĩ terra: ſ; vt iuſte liges eũ: vide nã iniuſta vincula dirũpit iuſticia. e† ·Iterũ dico vobis q: ſi duo ⁊c̃. ſubintelligẽdũ eſt ſi petierint pie: ꝑſeueranter ⁊ ꝓ ſe. † ·Dñe q̃tiẽs pec. ĩ me fra. ⁊c̃. ſubdit̃: † ·Vſq; ſeptuagies ſepties. i. q̃drigẽtis nonaginta vicibꝰ. vel vt dicit Auguſti. oĩno q̃tiẽſcũq; peccauerit ignoſcas. m† ·Ideo aſſi. eſt reg. celorũ hoĩ regi. i. xp̃o q̃ ẽ rex regũ. o† ·Qui voluit rõnẽ po. cũ ſer. ſuis. huiꝰ eĩ regis ſerui ſũt oẽs hoĩes: ⁊ cũ eis rõnẽ ponit. nã oĩm actꝰ diligẽter diſcutit. p† ·Oblatꝰ ẽ ei vnꝰ. i. q̃libet pctõr q: ꝑñaliter ſibi aſſiſtit. † ·Qui debe. ei de. mi. ⁊c̃. i. debitũ valde magnũ q: tãta eſt offenſa q̃ntꝰ ẽ ille q̃ offendit̃. q† ·Cũ aũt nõ ha. vñ red. q: pctõr nõ habet vñ ſatiſfaciat deo. r† ·Iuſſit eũ dñs eiꝰ venũdari ⁊c̃. ꝑ h̃ ſignificat̃ determiatio eiꝰ ad penã debitã. ꝑ vxorẽ aũt eiꝰ ſignificat̃ delectatio praua: ⁊ ꝑ filios actꝰ mali ꝓcedẽtes inde ꝓ q̃bꝰ ẽ puniẽdus. s† ·Procidẽs aũt ſer. ⁊c̃. vt ſibi daret ſpaciũ vite ĩ q̃ poſſet ꝑ pniam ſatiſfacere. t† ·Miſertus aũt dñs ⁊c̃. plus ei dat dñs q̃ roget̃. v† ·Egreſſus ãt ſer. il. Egredit̃ aũt a dño pctm̃ reiterãdo. z† ·Inuenit vnũ de cõſer. ſuis. i. de pctõribꝰ q̃ ei tenebat̃ ĩ modico reſpectiue ⁊ crudeliter cogebat eũ reddere. f† ·Videntes aũt ⁊c̃. ꝑ q̃s oẽs xp̃iani ⁊ angeli ſãcti ĩtelligũt̃. Vñ Apoc. xxij. dixit angelus beato iohãni. Cõſeruꝰ tuꝰ ſũ ⁊ fratrũ tuorũ. Et corã deo repſentãt facta hoĩm. i† ·Serue neq̃ ⁊c̃. nõne oportuit ⁊ te miſere. cõſer. tui ⁊c̃. q. d. ſic Remigiꝰ. Seruꝰ iſte nullũ legit̃ rñſũ dño dediſſe. in q̃ demõſtrat̃ ꝙ in die iudicij ⁊ ſtatim poſt hãc vitã ceſſabit oĩs excuſatio pctĩ. l† ·Et iratꝰ dñs ⁊c̃. i. demonibꝰ. m† ·Quoaduſq; red. ⁊c̃. i. vſq; ĩppetuũ: nã ĩ inferno

nulla

†Mar. xi.

nulla eſt redēptio. Et factū eſt τc. Sequit̃. p̄t. Et venit ĩ fi-
nes iudee trãs iordanē. Orige. Sanauit dn̄s turbas trãs ior
danē vbi dabat̃ baptiſm⁹ vere eĩ a ſpūalib⁹ infirmitatib⁹ cu-
rāt̃ τ ſaluāt̃ hoĩes ĩ baptiſmo. ¶ In eo. ca. xviij. vbi d̄r in
poſtil. Sicut digiti man⁹ equaliter creſcunt.

¶ **Additio. j.** Nec rō nullā ꝓpriā p̄eminētiā attribuit
hūilitati ĩter ceteras v̄tutes. De q̄libet
enĩ alia v̄tute vere poſſet dici ꝙ illa creſcēte cetere creſcūt pro
portionabiliter ꝓpt̃ cōnexionē v̄tutū: vt poſtil. allegat. ƀ v̄ba
xp̄i dicēt̃: Diſcite a me q2 mitis ſū τ hu. corde: Matth. xj. de-
notāt quādā excellētie ſingularitatē in ip̄a hūanitate exiſtere
quā doctrinā cōiter doctores ſequūt̃: Aug⁹. eĩ d̄ vera religiōe
dicit ꝙ tota vita xp̄i ĩ terris diſciplina morū fuit ad imitādū
p̄cipue hūilitatē ſuā. Siĺr Greg. ĩ paſtorali dic̃ ꝙ ĩ argumētū
redēptiōis nr̄e ĩuēta ē hūilitas xp̄i. Ex q̄b⁹ p̄tꝫ ꝙ hūilitas cō-
mēdāda ē ex aliq̄ ſingulari ſibi ĩter ceteras v̄tutes ꝓprie p̄ti-
nēti: τ iō dicēdū ſm̄ Tho. ĩ ſc̄da ſc̄dē. q. clxj. arti. v. ĩ r̄ñſiōe ad
tertiū argumētū ꝙ hūilitas comēdat̃ ex ƀ ꝙ ꝑ illā maxime re
mouet̃ ĩpedimētū hūane ſalut̃ q̄ cōſiſtit ĩ ƀ ꝙ hō ad celeſtia tē
dat a q̄b⁹ ĩpedit̃ dū ĩ terrenis magnificari ſtudet. Et ſic hūili-
tas ē q̄dā ꝓpria diſpoſitio ad libez acceſſū hoĩs ĩ ſpūalia τ di-
uina bona. ¶ In eo. ca. vbi d̄r ĩ poſtil. Venit eĩ fili⁹ hoĩs τc.

¶ **Additio. ij.** Melius videt̃ cōtinuari ƀ dictū xp̄i cuꝫ
p̄cedētib⁹ ſic. ſ. vt ꝑ aliā rōnē fortiorez
oñdat̃ ꝙ nō ſūt puſilli cōtēnēdi: q̄d hic p̄tꝫ. Nā poſſet q̄s dice
re ꝙ ille ꝓxim⁹ nō ē cōtēnēdus: q. ſ. ē iuſt⁹ ſeu d̄ q̄ rōnabilit̃ p̄
ſumi debet ꝙ ē ĩ ſtatu gr̄e: ſꝫ prau⁹ ſeu pctōr videret̃ debere cō
tēni cū ſit a deo remot⁹. Ad q̄d remouēdū ſaluator ĩducit exē-
plū de ſeipſo q̄ venit ſaluare q̄d perierat. Ad q̄d etiā inducit
exēplū de cētū ouib⁹ vt p̄tꝫ ĩ lr̄a: τ hec videt̃ ēē ſn̄ia. Chryſo. q̄
ĩ ƀ loco ſic dicit: Rurſus aliā rōnē ponit q̄re puſilli ñ ſūt cōtē
nēdi priori maiorē dicēs: Venit eĩ fili⁹ hoĩs ſaluare q̄d p̄ierat
q. d. ſm̄ Remigiū nō cōtēnat puſillos. ſ. pctōres: q2 ego ꝓ hoĩ
b⁹ hō fieri dignat⁹ ſū. ¶ In eo. ca. vbi d̄r ĩ poſtil. Si duo ex τc.

¶ **Additio. iij.** Licet verū ſit ꝙ orō nō eſt accepta co
rā deo illi⁹ q̄ tenet odiū ꝯ fratrē ĩ aĩo
nō tñ ex ƀ ſeq̄t̃ ꝙ orō ſemꝑ ſit accepta corā deo illi⁹ q̄ nō tenet
tale odiū ꝯ fratrē. pōt enĩ ĩ alijs ſic deficere vt nō audiat̃: Sꝫ
xp̄s dicit: Si duo ex vobis cōſenſerint d̄ oĩ re quā petierit fiet
illis. Ex q̄b⁹ ſeq̄t̃ ꝙ oratio ꝯſentiētiū ſemꝑ audiat̃: vñ aliter vi
det̃ dicendū. Ad cui⁹ intellectū ſciendū ꝙ hmōi cōſenſus q̄ fa
cit orationē efficacē ſm̄ doctores nō ſolū extēdit ſe ad excludē
dū odiū fraternū: ſꝫ etiā ad includēdū oĩa q̄ ad petitionē q̄ ē
digna exaudiri requirunt̃. ſ. vt orās ſibijpſi cōſentiat. Vnde
Hiero. dicit: Vbi ſpūs et aĩa corpuſq꜄ ꝯſenſerint τ nō intra ſe
bellū diuerſarū habuerint volūtatē: nulli dubiū q̄n bonaꝝ re
ruꝫ poſtulatio ſit vbi corpus vult habere ea q̄ vult ſpūs. hec
Hiero. Siĺr in ƀ cōſenſu etiā includit̃ ꝙ orātes ſibijpſis cōſen
tiāt ĩ oĩb⁹ his q̄ ad verā doctrinā τ bone vite cōuerſationē ꝑ
tinēt. Vñ Origenes ĩ ƀ loco: Iſta eſt cā ꝓpter quā nō exaudi
unt̃ orātes: q2 nō cōſentim⁹ nobis ꝑ oĩa ſuꝑ terrā nec dogma
te nec cōuerſatiōe. ſicut eĩ in muſicis niſi fuerit cōuenietia vo-
cū nō delectāt audiētē: ſic ĩ eccl'ia niſi cōſenſum habuerint orā
tes nec delectat̃ de⁹ nec audit voces coꝝ. hec ille. vbi. igit̃ con
ſenſus p̄dict̃ modis ē: neceſſe ē ĩpetrare q̄d petit̃. Includit̃ eĩ
hic tā idoneitas petitiōis q̄ꝫ petētiū: τ iō ſequit̃ in lr̄a. Vbi eĩ
duo ſūt vł tres ꝯgregati ĩ noĩe meo ibi ſū ĩ medio coꝝ: vbi no
tādū ꝙ ſn̄ia boꝝ verboꝝ ē redditiua rōnis p̄cedētiū. Nō enĩ
dixit iteꝝ dico vobis. ſ. vbi eĩ ſūt duo vel tres τc. ſz ĩ ĩmedia
te p̄cedēti ꝯcluſiōe vbi denotat̃ diſtinctio illi⁹ dicti a p̄cedēti
b⁹ ƀ dixit: Vbi eĩ ſūt. q̄ſi redditiuū rōnis d̄ hmōi petitiōis ef
ficatia vt ĩtelligat̃ ſic. Nō q̄re talis ē ꝯſenſus efficax talis eſt:
q2 tales ꝯgregati ſūt ĩ noĩe meo: vbi enĩ talis cōſenſus eſt: ta
les ꝯgregant̃ ĩ noĩe xp̄i: q̄ eſt vera pax et vera cōcordia: τ per
cōſequēs eſt ĩ medio coꝝ: q2 vt ait Orige. Mox enĩ vt aliqui
cōſenſerint xp̄s inuenit̃ in eis.

¶ **Replica.** In ca. xviij. vbi poſtillator cōmēdat hu-
militatē cū debito moderamine: Burg. vult hūilitatē hr̄e ſin
gularē excellentiā inter ceteras virtutes: p̄tꝫ hoc ex dicto bea
ti Aug⁹. de vera religione dicētis ꝙ tota vita xp̄i in terris di
ſciplina moris fuit ad imitādū p̄cipue hūilitatē ſuā: ſꝫ ꝑ ƀ nō
pōt Burg. aliquā inferre humilitat̃ p̄rogatiuā: q2 btūs Au-
guſti. vult ꝑ ƀ oñdere imitationē hūilitat̃ faciliorē. vita enĩ
xp̄i ĩ multis exiſtit poti⁹ admirabilis q̄ꝫ imitabilis: q̄ ad hūi-
litatē tñ faciliter imitabilis: iō idē beat⁹ Aug⁹. in ſer. cōi de
martyrib⁹ dic̃: Chriſt⁹ dn̄s nō dixit: Diſcite a me mortuos ſu
ſcitare: ſuꝑ aq̄s ſiccis pedib⁹ ābulare. nō ƀ dixit: Sꝫ q̄d ait.
Diſcite a me: q2 mitis ſū τ humilis corde. τ ad eūdē ſenſū p̄ti-
net q̄d Burg. de beato Greg. poſtil. allegat. Nec cōcludit ſu-
um ꝓpoſitū ꝑ dictū. ſ. Thome ex ſc̄da ſc̄dē. q. clxj. Nā cū dix-
iſſet ꝙ humilitas ē quedā ꝓpria diſpoſitio ad liberū acceſſum
hoĩs ad ſpūalia τ diuina bona ſubdit idē ſc̄t⁹ Thomas ibi-
dem. Igit̃ ſicut p̄fectio potior ē diſpoſitione: ita τ charitas: τ
ille v̄tutes q̄b⁹ hō directe mouet̃ in deū ſunt potiores humili
tate: τ ita dictū. ſ. Thome poti⁹ eſt cū poſtilla. q̄ꝫ cū Bur. qui
hic et alibi eſt truncator auctoritatum τc.

¶ **Glo. ordi.**

a Et acceſſerūt τc. ¶ Ca. XIX
Si lꝫ hoĩ τc. Quaſi cōplexio
ne capiat̃. Si diceret dimittē
dā ē quācūq꜄ ex cauſa τ ducēda alia
pudicitie predicator ꝯtra ſe facit. Si
dic̃ ñ ē dimittēda: ꝯ doctrinā moyſi
τ dei facit. Ideo r̄ñſū tēperat natu-
ralē legē: ꝑmāq꜄ dei ſn̄iaꝫ ſc̄do oppo
nēs: q̄ nō volūtate dei ſꝫ peccantiū
neceſſitate cōceſſa eſt. ☞ Et femi.

a Et acceſſerūt ¶ Ca. XIX
b ſ ex liuore vt deciperent.
c ad eū phariſei tētantes
eū τ dicētes: † Si licet hoĩ
d ſ earū cauſarū q̄ ſcribebant̃ ĩ libro repudij.
dimittere vxorem ſuaꝫ quācūq꜄
e ſ non ſua reſpondit ſed hiſtorie veteris et man-
datorū dei recordatur.
ex cauſa? Qui reſpōdēs ait eis:

¶ **Nico. de lyra**

a Et acceſſerūt. Hic ōnr ſaluator docet virtu ¶ Ca. XIX
tes cōtēplatiuoꝝ ſeu religioſoꝝ: τ diuidit̃ ĩ tres p̄tes.
q2 primo docet cōtinētiā. ſc̄do obediētiā. ibi: Tūc obla
ti ſūt eĩ ꝑuuli. tertio paup̄tatē volūtariā. ibi: Et ecce vnus.
In iſtis aūt trib⁹ cōſiſtit p̄fectio religioſoꝝ. Prima diuidit̃ in
duas p̄tes q2 p̄mo docet xp̄s illud q̄d ē neceſſitat̃ in ꝯtinētia:
videlꝫ ꝯtinētiā cōiugalē. ſc̄do illud q̄d ē p̄fectiōis. ſ. cōtinētiā
ab oĩ actu venereo. ibi: Dicūt eĩ diſcipuli. Prima ĩ duas: q2 p̄
mo circa ƀ ponit̃ phariſeoꝝ doloſa interrogatio. τ ſc̄do ponit̃
ip̄ius xp̄i vera r̄ñſio. ibi. Qui r̄ñdēs: Dicit ḡ: Et acceſſerūt ad
eū. ſ. ad ieſū. b Phariſei q̄ ĩ ꝑplō iudeoꝝ p̄ alijs videbant̃
religioſi: vt dictū eſt. s. τ dicet̃ inferi⁹. xxj. ca. c Tentātes
eū cape. ſ. ĩ verbis. d Et dicētes: ſi li. hoĩ di. τc. ſ. ex leui cā:
vt ꝓpter aliquā feditatē ſeu turpitudinē corꝑalē. Hāc queſtio
nē ꝓpoſuerūt xp̄o ad capiēdū eū: q2 r̄ñſio ad vtrāq꜄ p̄tē erat
calūniabilis: q2 ſi diceret ꝙ lꝫ videbat̃ laxare frena ꝯcupiſcē-
tie carnali: dicēdo ꝙ hō ꝓ libito volūtat̃ ſue poſſit vxorē di-
mittere et aliā ducere: τ etiā ꝯtra dictamē legis nature: q2 inſe
ꝑabilitas ē de rōne mr̄imonij: vt dicet̃ poſt. Si aūt diceret ꝙ
nō lꝫ: videbat̃ ꝯtra moyſen dicere dicēte: Deut. xxiiij. Si acce
perit hō vxorē τ nō ĩuenerit grām añ oculos ei⁹ ꝓpter aliquā
feditatē

¶ **Nico. de lyra**

feditatē ſcribet libellū repudij τc.
e Qui r̄ñdēs. ƀ ponit̃ xp̄i r̄ñſio: τ di
uidit̃ ĩ duas p̄tes: q2 p̄mo ponit̃ r̄ñſio
ſc̄do remouet̃ q̄dā ſibi facta obiectio.
ibi: Dicūt illi. Ad euidētiā primi ad-
uertēdū ꝙ indiuiſibilitas ē d̄ rōne ma
trimonij: ꝓpt̃ q̄d ponit̃ ĩdiffinitiōe ei⁹
tāq̄ꝫ formale. cū d̄r: Matrimoniū ē cō
iūctio maris τ femine ĩter legitimas
ꝑſonas indiuiduā vite ꝯſuetudine re-
tinēs. ſ. indiuiſibilitatē ſm̄ totā vitam
alteri⁹ cōiugū. Nō āt hui⁹ ē: q2 mr̄imo
niū ē cōiūctio maris τ femine ad educationē ꝓlis ad cultū di
uinū multiplicādū. ad ƀ aūt ꝙ ꝓles ſit apta ad cultū diuinū
τ poſſit ſibi ſufficere poſt emācipationē a parētib⁹ req̄rit̃ ma-
gnus tēporis tractus: quia oportet filiū generari: educari et
doceri: τ ſibi de neceſſarijs vite a parētib⁹ ꝓuideri: q2 ſm̄ ꝙ
dicit ap̄ls. ij. Coꝝ. xij. Parētes debēt theſaurizare filijs τ nō
filij parētib⁹. Anteq̄ꝫ aūt hō poſſit generare de cōi curſu eſt.
xviij. annoꝝ vel. xx. añq̄ꝫ vero fili⁹ genit⁹ ſit educat⁹ τ edoct⁹
a p̄re ſciēs τ potēs ſe τ familiā regere oportet ꝙ ſit. xx. annoꝝ
vel circiter. Et ſic p̄tꝫ ꝙ lꝫ vir nō generaret niſi vnū filiū ĩ vxo
re: tñ anteq̄ꝫ fili⁹ eēt diſpoſit⁹ ad recedēdū a patre. iā pater eēt
xl. annoꝝ vel circiter: nūc aūt ita eſt ꝙ maſculus τ femina de-
bēt ſimul cohabitare indiuiſibiliter q̄ꝫdiu intēdūt generatiōi
τ educationi ꝓlis: ſicut videm⁹ ĩ brutis aĩalib⁹ τ auib⁹ ꝙ de
terminat⁹ mas determinate femĩe inſeꝑabiliter ꝯiūgit̃ tp̄e q̄
intēdūt generationi τ educationi filioꝝ. Verūtñ q2 ĩ alijs aĩa
lib⁹ τ auib⁹ filij nati ĩ modico tp̄e ſūt ſufficiētes victū ſibi q̄-
rere: iō maſculus τ femia nō cōiūgūt̃ inſeꝑabiliter ꝑ totā vi-
tā: ſꝫ tñ tp̄e educatiōis filioꝝ. Cū ḡ natura hūana debeat ma
gis eē ordinata q̄ꝫ natura brutoꝝ: iō de dictamine naturali ē
ꝙ vir τ vxor inſeꝑabiliter ꝯiūgāt̃ q̄ꝫdiu ſtat neceſſaria educa

Margin: †26. di. de iude. 28. q. 1. nunquid De cōſan. ca. 4.

a Et feminā ꝛc. Nō ait feminas vt vnū cōiugiū ſit nō plura: qd̄ ex repudio priorū querebaꝛ. b Adherebit vxori ꝛc. Si malis morib⁹: ſi luxurioſa: ſeu quidlibet hmōi ſit vxor: velim⁹ nolim⁹ ſuſtinēda ē. Cū enī liberi eſſem⁹ nolētes nos ſubiecim⁹ ſeruituti. Si ancilla libero vel ſeru⁹ libere ſupponiꝛ nō reputaꝛ cōiugiū poſtq̄ detectū fuerit: ſic et de cōſāguineis. c Et erūt duo in car. ꝛc. Premiū nuptiarū eſt ex duob⁹ vna caro. Caſtitas cōiuncta ſpūi vnus ſpūs efficiꝛ. Salubri cōſilio dei factū eſt: vt portionē ſui corporis vir amplecteretur in femina: ne a ſe putaret diuerſū eſſe qd̄ de ſe cognoſceret fabricatū. d Hō nō ſeparet. Homo ſeparat: qñ pro deſiderio ſecūde primā dimittit. Deus ſeparat q̄ et cōiungit: qñ ex cōſenſu ꝓpter cultum dei eo ꝙ tēpus in arto ſit: ſic habem⁹ vxores. q. nō habentes. e Quoniam moyſes. Seru⁹ cōſtrict⁹ infirmitate ꝑmiſit: ego aūt magiſter ꝛ dn̄s ꝓcipio. Moyſes rudib⁹ in q̄bus lex naturalis hebetata erat: indulget. Non enī indulgeret niſi haberet poſtea ꝑfectos quos argueret: de rudib⁹ eī paulatim boni eſſe ceperūt. Cōſiliū fuit hoīs nō dei imperiū: qui maluit indulgere diuortiū: q̄ deſiderio ſecūdarum nuptiarū fieri homicidiū: vel ꝑdurare odiū. f Niſi ob forni. Aug⁹. Vxor vt dimittaꝛ vna carnalis cā eſt fornicatio: vna ſpūalis: timor dn̄i: vt viua ea: alia ducaꝛ nulla: cā in lege dei eſt. g Et aliā du. ꝛc. Quia poterat accidere vt aliquis calūniā faceret innocenti: ꝛ ob ſecūdā crimen impingeret prime vxori: Sic priorē dimittere iubet vt ea viuēte ſecūdā nō habeat: Et ne vxor idē faciat viro: eadē cautela precipiꝛ ne ſecūdū habeat virum. Et q: adultera non timet obprobriū: viro diciꝛ: ꝙ ſi talē ducit ſub adulterij crimine ſit. Dicit ſcriptura. Qui adulterā tenet: ſtult⁹ et impius eſt.

†32. q. 5. pu re. 34. q. 2. cū bellicā

† 32. q. 1. idolatria. 30. q. 5 q̄lis

B

† 32. q. 1. dixit dn̄s. et q. 5 ꝓceptū domini.

Pro. 18. d

† Nō legiſtis: q: q̄ fecit hoīem ab
a initio: maſculū et feminam fecit a
eos? Et dixit: † Propꝛ hoc dimit b
b ter hō patrē ꝛ matrē ꝛ adherebit c d
nō vxorib⁹. nō tres. in carnali copula.
c vxori ſue: ꝛ erūt duo ī carne vna. e
a q: vnū facit carnalis cōiūctio. f
Itaq̄ iā nō ſunt duo: ſed vna ca
a faciendo vnā carnē. ſed deus.
d ro. † Qd ergo de⁹ cōiūxit: homo g h
ecce aperiunt calūniam. q̄nquidē deus ſic ordinauit: quare moyſes ſupordinauit.
nō ſeparet. Dicunt illi: † Quid er i k
go moyſes mandauit dari libellū repudij ꝛ dimittere? Ait illis: l
non deus.
e † Quoniā moyſes ad duriciā cor
non imperauit.
dis veſtri permiſit vobis dimittere vxores veſtras. Ab initio m
a nō ſic habuit lex naturalis. doctrina xp̄i cōcordat legi naturali: q: iā ē xp̄s ꝑfectionis.
aūt nō fuit ſic. † Dico aūt vobis: n
q: quicūq̄ dimiſerit vxorem ſu
a que vnā carnē diuidit in alteram ꝛ ſeparat.
f g am: niſi ob fornicationem: ꝛ aliā o
i. mechiam facit.
duxerit mechatur: et qui dimiſ p q
ſam duxerit mechatur. Dicunt ei r s t

Non expedit

† Gen. 1. d

† Gen. 2. d Eph. 5. g 1. Cor. 6. d

† Deu. 24. a

† Mar. 10 b Luc. 16. d

Nico. de lyra

tio ꝛ doctrina filiorum: ꝛ hoc eſt ſm totā vitā cōiugatorum: q: ſicut viſum eſt hō habet. xl. annos anteq̄ prim⁹ fili⁹ ei⁹ ſit ſufficienter educatus: ꝛ ſic ſola occaſione primi filij dictat natura ꝙ tantum debeat cū vxore inſeꝑabiliter habitare. Et q: interim anteq̄ primus ſit ſufficienter educat⁹ naſcunꝛ filij alij: vel ſaltem poſſunt naſci: q̄b⁹ ſilr oportet ꝑ parentes ꝓuideri: ad qd̄ requiriꝛ vlterior tract⁹ tp̄is magnus. Ideo ſicut natura dictat ī alijs aīalibus ꝙ maſculus et femina inſeꝑabiliter cohabitent tp̄e determinato a natura in generatione ꝛ educatione filiorum ita dictat in natura hūana vt vir ꝛ vxor inſeꝑabiliter cohabitēt ꝑ totā vitā: ꝛ ſic p3 ꝙ indiuiſibilitas matrimonij nō ſolū eſt de iure diuino ſ3 etiā de iure naturali. Hanc aūt veritatē declarat ſaluator ꝑ ſcripturā veteris teſtamēti dicēs: a Non legiſtis: q: q̄ fecit hoīem ab initio. ſ. qñ ſolū currebat lex nature ante datā legē ꝑ moyſen. b Maſculū ꝛ feminā fecit eos. In h̄ tāgiꝛ materia ipſius matrimonij. ſ. maſculus ꝛ femīa: q: matrimoniū ordinaꝛ ad generationē ꝛ educationē ꝓlis: ante hoc aūt requiriꝛ determinatū actiuū ꝛ paſſiuū: ꝛ h̄ in aīalib⁹ ꝑfectis: q: nō generanꝛ ex putrefactione. In maſculo aūt ē virtus actiua ꝛ in femina virtus paſſiua. Homo aūt eſt ꝑfectiſſimū aīaliū. ꝛ ꝓpter hoc ad ꝑfectionē eius requiriꝛ diſtinctio ſexuū videlicet maris ꝛ femine. ſequiꝛ: c Et dixit ꝓpter hoc dimittet homo patrē ꝛ matrē. in quo tāgiꝛ debita cōditio materie ꝓdicte: q: matrimoniū debet eſſe inter ꝑſonas legitimas ad cōtrahēdū. tangiꝛ āt hic legitimitas ꝑ hoc ꝙ excludunꝛ ꝑſone illegitime q̄ ſunt pater ꝛ mater. Iſte enī ꝑſone ſunt excludende ſm dictamē legis nature. Cui⁹ ratio eſt: q: vir et vxor in actu matrimoniali ad paria iudicanꝛ: ꝛ ideo ꝯtra reuerentiā naturalē eſt ꝙ filia coniungaꝛ patri ꝛ fili⁹ matri. Unde ꝛ aliq̄ aīalia magis appropinquātia ad induſtriā humanā talē coniunctionē tanq̄ abominabilē refugiūt: ſicut narraꝛ de elephā te q̄ adductus a magiſtro ipm̄ cuſtodiente ad impregnandū matrem

matrē ꝓpriā renuit: ꝓpter qd̄ magiſter vultū eius operuit: et cū ſic ignoranter matrē cognouiſſet et diſcooꝑto vultu h̄ videret: inſiliit ꝓ dolore ī ductorē ſuū ꝛ interfecit eū: ꝛ h̄ eſt qd̄ diciꝛ in lr̄a. Propter hoc. i. ꝓpter opus generationis. d Dimittet hō patrē ꝛ matrē: homo tamē eſt cōmunis generis ꝛ ideo ſignificat maſculū et feminā. Eſt ergo ſenſus ꝙ filius nullo mō debet copulari matri neq̄ filia patri. Conſequenter poniꝛ id quod eſt formale in matrimonio. ſ. coniunctio indiuidua per totam vitā cū dicit: e Et adherebit vxori ſue. ꝑ cōiunctione animorum ex amore ꝛ fidelitate. f Et erunt duo in carne vna: q̄ntum ad corporalem cohabitationem et ad vnam carnē prolis ex ambobus producendā. Aduertendum tamē ꝙ iſta verba dicuntur hic verba domini: et tamē Gen. ij. dicūꝛ verba ipſius ade: non tn̄ hic eſt contradictio: quia illa verba protulit adam ex diuina reuelatione: quia in extaſi factus viderat mulierem de coſta ſua formatam: ꝛ iō illa verba fuerūt dei principaliter tanq̄ reuelantis: ꝛ ipſius ade inſtrumētaliter ꝛ ſicut ꝓferentis. Cōcludit ergo ſaluator: g Qd ergo deus coniunxit: id eſt virū et vxorem inſeꝑabiliter q̄ntum ad totā vitam. h Homo nō ſeparet. dimittendo ꝓpria volūtate vxorem: auctoritate tamen diuina aliquando ſeparanꝛ q̄ntum ad cohabitationē ꝛ debiti redditionē: non tamen q̄ntum ad vinculum ꝛ hoc contingit quando ſeꝑantur ſic ꝓpter diuinum cultum altero religionē intrante. i Dicunt illi. Hic remouetur quedā obiectio quam fecerunt ei phariſei de auctoritate moyſi. ſ. allegata. k Quid ergo mandauit moyſes ꝛc. q. d. Manifeſte dicis cōtra legē moyſi: Deuꝛ. xxiiij. l Ait illis quoniā moyſes ꝛc. quaſi diceret dico cōtra moyſen. quia moyſes nō ſcripſit hoc tanq̄ licitum ꝛ bonū: ſed ꝑmiſit ꝓpter maius malum vitandū ne ſ3 vxores eis ingratas occiderent: quia minus erat dimittere q̄ occidere: ſicut Deuꝛ. xv. cōceſſit dare ad vſuram extraneis ne fratres grauarent: ſicut ergo qui nō dat ad vſurā nec extraneo nec ꝓpinquo facit magis ſm intentionē moyſi: ita ille qui docet vxorē nō dimittendā nō dicit contra eius intētionē: ſed magis ſupplet ꝛ ꝑficit illius legis date imꝑfectionē. ſicut. ſ. dictū. eſt. v. ca. m Ab initio autē nō fuit ſic. ſ. in ſtatu nature inſtitute ſed in hoībus lapſis per peccatū permiſſum eſt ꝓpter maius malū euitandum: nō tanq̄ licitum ſed ſicut min⁹ malū. ꝛ hoc eſt qd̄ ſubdit: n Dico aūt vobis q: quicunq̄ dimiſerit vxorē ſuam niſi ob fornicationem. ſupplēdū eſt peccat: ꝛ facit cōtra legem matrimonij: tunc enī dimittenda eſt ſi in peccato ꝑſeueret ne vir videaꝛ eſſe fautor malicie eius: ꝛ hoc intelligēdū eſt q̄ntum ad cohabitationē ꝛ debiti redditionē: nō tamen q̄ntum ad vinculum: quod non ſoluiꝛ niſi per mortē. ꝛ ꝓpter hoc ſubditur: o Et aliam duxerit. hoc eſt dictum ſi dimiſſa vxore ꝓpter fornicationē aliam duxerit. p Mechatur. quia remanet adhuc vinculum matrimonij cum prima: ꝛ ſic patet ꝙ littera huius verſus ꝓdicti defectiua eſt: et ſunt ea q̄ ꝓdicta ſunt interponēda ad habendū ſenſum ꝑfectū ſicut cōtingit in plurib⁹ locis ſacre ſcripture. q Et qui dimiſſam. a viro primo ꝓpter fornicationē. r Duxerit. accipiēs eā in matrimoniū. s Mechaꝛ. quia remanet adhuc vinculū illius dimiſſe cū viro priori: et ex hoc verbo patet intellect⁹ littere īmediate precedentis q̄ defectiua eſt: q: eadē rōne qua vxor dimiſſa ꝓpter fornicationem non poteſt duci ab altero viro ſi nec vir eam dimittens poteſt ducere alteram: quia equaliter manet vinculum matrimonij ex vtraq̄ parte. t Dicunt ei diſcipuli. Poſito eo ꝙ eſt neceſſitatis in virtute continentie: conſequenter poniꝛ id quod eſt ſupererogationis et cōſilij: videlicet continentia ab omni actu venereo. diſcipuli enī audiētes ꝙ vinculū matrimonij eſſet indiſſolubile. dixerunt:

Si ita

a Nō expedit. Uidebāt graue pōdus vxoꝝ: ꝙ iracūde: ebꝛioſe ⁊ hmōi: ꝗ quidē ſūt ſuſtinēde quia cū eſſem⁹ liberi ſubiceim⁹ nos ſeruituti.
b Nō oēs. Quaſi cōſentit ꝙ nō expedit: Sed infirmitatē vidēs. dicit: nō oēs ca. Nō dicit non poſſunt capere: ſed non oēs volūt capere.

Non oēs ca. i. nō omnes implere poſſunt p̄ceptū contінētie: quia nō omnibus datū eſt a deo nec etiam oībus ꝓdeſt ad p̄miū cōtinere: ⁊ hoc exponit. c Sunt eniȝ eunuchi. Tria ſūt genera eunuchoꝝ: duo carnaliaꝝ ꝗ ſic naſcunt̄: ⁊ qui captiuitate ⁊ delitijs dn̄arum abſciſi ſūt. Tertiū ſpūale ꝗ cū poſſent eſſe viri ꝓpter chriſtum continent.
d Qui facti ſunt. Inter hos cōputantur etiā hi qui ſpecie religionis ſimulant caſtitatem.
e Qui poteſt. Uox eſt hoꝛtantis nō iubentis. ꝗſi vnuſquiſq̄ȝ vires ſuas conſiderat an queat virginitatis et pudicitie implere p̄ecepta.
f Sinite paruu. Si ſācti ſunt futuri cur vetatis venire ad patrē: Si mali: cur ſententiam p̄ferꞇis ante culpam.
g Taliū. Nā quales ſunt modo. meū quideȝ eſt qḋ honoꝛate: quales poſt futuri ſunt ipſoꝛum eſt: qḋ miſeremini.

Nō ait iſtoꝝ: ſed taliū oſtēdat nō etatē regnare ſed moꝛes: ⁊ his ꝗ ſimilē habent innocentiā ⁊ ſimplicitatē p̄miuȝ ꝓmittit. h Et cū impo. Imponit man⁹ paruulis: qn̄ humilib⁹ auxiliū gratie tribuit.
i Et ecce vnus. Bed. Audierat ille ſiles paruulo cōdignos eē regno vultq̄ȝ certi⁹ nō p parabolas ſed apte exponi: ꝗbus meritis vitā poſſit cōſequi. Hiero. Iſte adoleſcēs ⁊ diues ⁊ ſuperb⁹ erat. Et ſm aliū euāgeliſtā cū nō voto diſcētis ſed tentātis interrogat. k Quid me interrogas. Quia bonuȝ dixit magiſtrū ⁊ nō deū vel dei filiū cōfeſſus eſt: diſcit quēlibet ſanctū hoīem cōpatione dei nō eē bonū. Chriſtus aūt nō renuit teſtimoniū bonitatis: ſed magiſtri abſq̄ȝ deo excludit erroꝛē. Nō ſe magiſtrū bonū eē negat: ſȝ magiſtrū abſq̄ȝ deo nullū bonū eſſe dicit: l Serua māda. Iſte queſierat quid faciā? cōtra nō ait: diſce: qꝛ deus eū docuerat factoꝛ rōnalis creature: oſtendens qꝛ ille nō eſt bonus qui querit de bono: ſȝ qui facit qḋ bonū eſt. Beda. Ecce actiua vita que ad legeȝ pertinet. Nota ꝙ iuſticia legis ſuo tempoꝛe obſeruata non ſolum bona terre ſed vitam eternam dabat.

Luce. 10. e

(a ſ vt nullo mō ſit dimittēda niſi ꝑ foꝛnicatiōe.)
diſcipuli ei⁹. Si ită eſt cauſa hoīs a
(a ſ .i. bonū eſt cōtinere.)
a cū vxoꝛe: n̄ expēdit nubere. Qui b
b dixit illis. Nō oēs capiūt verbuȝ c†
(ſ quia nō valem⁹ niſi ex gratia dei.)
c iſtud: ſed ꝗbus datū eſt. Sūt em̄ d e
(ſ cōtinētes. ſ ſine iſtrumēt̄ vel frigide nature.)
eunuchi ꝗ de matris vtero ſic na
(a ſ quoꝛū neuter p̄miū habet: qꝛ neceſſitate abſtinet non voluntate.)
d ti ſunt. Et ſunt eunuchi qui facti f
ſunt ab hoībus. Et ſunt eunuchi g†
(a ſ qui voluntate ſe deuorauerunt caſtitate.)
qui ſeipſos caſtrăuerūt ꝓpter re b
e gnū celoꝝ† Qui poteſt capere ca i†
(a ſ cū de caſtitate eſſet ſermo.)
piat.† Tūnc oblati ſūt ei paruuli k
(a ſ vt eis manu et voce bn̄diceret. ſ quaſi laudaret caſtos neceſſitate nō virtute cōtinētie.)
vt mān⁹ eis imponeret ⁊ oꝛaret. l
(a ſ infirmi fide. ſ timētes deū impoꝛtunitate offerentiū laſſari.)
Diſcipūli aūt icrepabāt eos. Je m† n
(a ſ nō em̄ pſonarū acceptoꝛ eſt deus.)
f ſus vero ait illis. Sinitē paruu o†
los: ⁊ nolite eos ꝓhibē ad me ve
g nire. Taliū eſt em̄ regnū celoꝝū. p
(ſ vt humiles ſua benedictione dignos ſignificet)
h Et cum impoſuiſſet eis manus †
i abijt inde† Et ecce vnus accedēs q
ait illi: Magiſter bone: ꝗd boni r
faciam vt habeā vitam eternaȝ?
(ſ ꝗd me vocat̄ bonū magiſtrū ꝗſi aliquē hoīem.)
k Qui dixit ei: Quid me interro s†
gas de bono? Unus eſt bonus t
(a ſ viam ꝗ ducit ad vitā.)
deus. Si aūt vis ad vităȝ ingre v†
(ſ tētando quaſi nō legerit: vel dn̄s poſſet iubere cōtraria deo.)
l di ſerua mădata. Dicit illi: Que. x y
(ſ hec eſt pueriliſ innocentia et caſtitas.)
Jeſus aūt dixit: Nō homicidiū ȝ
facies: Nō adulterabis: Nō faci a
es furtū: Nō falſū teſtimoniū di b
ces: Honoꝛa patrē tuū ⁊ matrē: c
(a ſ non qḋ facit ſed qḋ fact⁹ eſt. b ſ nō vicium tuum vel ſuum.)
diliges ꝓximū tuū ſicut teipſuȝ. d e

a Si ita eſt cauſa hoīs cū vxoꝛe. ꝙ nō poſſit eā dimittere niſi modo p̄dicto. b Non expedit nubere. ac ſi dicāt: melius eſt ſimpliciter cōtinere: et hoc duplici de cauſa. pꝛimo qꝛ ex tali indiuiſibilitate matrimonij poſſunt multa grauia ſeꝗ: qꝛ ſi vxoꝛ incurrat lepꝛā vel aliquā infirmitatē hoꝛribilē opoꝛtet tn̄ illi debitū reddere. ſcḋa cauſa eſt: qꝛ maius meritū eſt continere ſimpliciter ꝗ̄ȝ cōiugalis ꝯtinentia. vn̄. ſ. dictū eſt. xiij. ca. ꝙ ꝯtinētia virginalis habet fructū centeſimū: vidualis ſexageſimū: ⁊ cōiugalis triceſimū: et ad iſtū intellectū rn̄det ſaluatoꝛ cōſequēter.
c Non oēs ca. iſtud verbū. qꝛ altus eſt ſtatus: ad quē infirmi nō poſſunt aſcēdere. d Sed qui da. eſt. ſ. a deo ex ſpeciali mūere: qꝛ ſm ꝙ ſcribit̄ Sap. viij. Nemo poteſt eſſe ꝯtinēs niſi deus det: ſȝ quia nō oīs cōtinētia eſt laudabilis. ideo cōſequēter oſ̄dit ꝗ ſit laudabilis ⁊ ꝗ nō: dicens: e Sunt eunuchi ꝗ de matris vtero ſic nati ſunt: qꝛ ꝯtinentia ꝗ eſt ex naturali frigiditate cōtracta a parentibus vel pꝛiuatione mēbꝛoꝝ genitaliū nō eſt laudabilis niſi inꝙ̄ȝtū p volūtatē acceptat̄: nec illa que eſt per violētiā: ſicut in illis ꝗbus ſecant̄ genitalia. ⁊ hoc eſt qḋ dicit: f Et ſūt eu. qui fa. ſunt ab hoībus. ſed illa cōtinētia ꝗ eſt p volūtatē repꝛimentē cōcupiſcentiā ab actu venereoꝛ: illa ꝓpꝛie eſt laudabilis. ⁊ hoc eſt qḋ dicit: g Et ſunt eu. ꝗ ſeipſos caſtrauerūt. nō p mēbꝛoꝝ abſciſionē: ſed p cōcupiſcētie repꝛeſſionē. h Propter regnū celoꝝ. i. vt liberi⁹ ꝯtinētes vacēt cōtēplatiōi diuine: qꝛ ſicut ſcribit̄. j. Coꝛ. vij. Qui aūt ſine vxoꝛe eſt ſollicit⁹ eſt ꝗ dn̄i ſūt: ⁊ cogitat quō placeat deo. ꝗ aūt cū vxoꝛe eſt ſollicit⁹ eſt ꝗ ſūt mūdi: quō placeat vxoꝛi: ⁊ diuiſus eſt. ſed qꝛ talis ſtatus eſt altus: nec poſſunt omnes ad h̄ attingere: ſȝ ſolū pfecti. ⁊ iō ſubdit:
i Qui pōt capere capiat. q. d. tantū bonū nō eſt neceſſitatis: ſed ſuperogationis. k Tunc oblati ſunt. Hic cōſequēter docet hūilitat̄ obediētiā p h̄ ꝙ puulos ſibi oblatos dulciter ſuſcepit: man⁹ illis iponēdo ⁊ ꝓ eis oꝛādo: vere aūt obediētes illi ſūt vere paruuli: ⁊ h̄ eſt qḋ dicit: Tūc ob. ſūt ei paruuli. ex deuotione. ſ. offerētiū. l Ut ma. eis iponeret. ſ. bn̄dicēdo ⁊ oꝛādo ꝓ eis. m Diſcipuli aūt ei⁹ in. eos. timētes ne ipoꝛtunitas offerētiū offēderet magiſtrū. n Jeſus vero ait. ſuis diſcipulis. o Sinite par. ve. ad me. qꝛ iſti ſūt figura vere humiliū ⁊ obedientiū quoꝛū familiaritatē ego volo. ſequit̄: p Taliū eſt em̄ re. celoꝝ. ſicut eſt dictum ca. p̄cedēti: Nullus pōt intrare regnū celoꝝ niſi fuerit paruulus ⁊ humilis. q Et ecce vn⁹ accedēs hic ꝯn̄r docet paupꝑtatē volūtariā: ⁊ diuidit̄ in duas ptes: qꝛ pꝛimo docet id qḋ eſt neceſſitatis. ſcḋo id qḋ eſt ſuperogationis. ibi: Dixit ei adoleſcens. In pꝛima ḡ pte ponit̄ cuiuſdā volētis aſcēdere ad ſtatū pfectiōis interrogatio dicēt̄: r Magiſter bo. quid bo. fa. vt ha. vitā eternā. Jeſus aūt rn̄dit ei. pꝛimo quātū ad ei⁹ cogitationē: qꝛ ille cogitabat ieſum eſſe purū hoīem: lȝ credeꝛet euȝ eſſe bonū et ſanctū doctoꝛē: ⁊ iō quaſi reſpondēs ieſus cogitationi dicit ei: s Quid me in. de bono. q. d. ex ꝗ credis me purū hoīem nō debes me vocare bonū: cui⁹ cauſa ſubdit̄: t Unus eſt bo. deus. hoc eſt dictū: deus eſt ſolus bonus p eſſentiam et nullus alius. Conſequēter reſpondit eius interrogationi dicens: v Si autē vis ad vi. in. ſerua mandata. q. d. h̄ ſufficit ad ſalutē: qḋ ampli⁹ ē: nō eſt neceſſitat̄ ſed ſuperogatiōis. x Dicit illi. ſ. adoleſcēs. y Que. ſ. ſunt illa mădata: quoꝛū obſeruātia eſt neceſſaria ad ſalutē. ȝ Jeſus aūt dixit: non ho. facies. h̄ eſt p̄ceptū decalogi: p qḋ ꝓhibet̄ nocumētū ꝓximi ī pſona ꝓpꝛia. a Nō adulterabis. p h̄ ꝓhibet̄ nocumētū ꝓximi in pſona ſibi cōiūcta. b Nō fa. furtū. p h̄ ꝓhibet̄ nocumētū ꝓximi in re poſſeſſa. c Nō fal. te. dices. p hoc ꝓhibet̄ nocumētū ꝓximi in fama. d Honoꝛa patrē tuū ⁊ matrē. p hoc p̄ceptū affirmatiuū intelligit̄ oē bn̄ficiū ꝓximo reddenduȝ qꝛ noīe patris ⁊ matris intelligit̄ oīs ꝓxim⁹. ⁊ h̄ eſt qḋ ſubdit̄: e Diligas ꝓxi. tuū ſi. teipſū. qꝛ obſeruātia mădatoꝝ nō ē meritoꝛia vite eterne niſi fiat ex charitate. Aduertēdū ꝙ lȝ ponant̄ hic ſolūmō p̄cepta ſcḋe tabule ꝗ oꝛdināt hoīem ad ꝓximū: intelligunt̄ tn̄ cū h̄ p̄cepta pꝛime tabule oꝛdinātia hoīem ad deū: qꝛ hō magis tenet̄ deo ꝗ̄ȝ ꝓximo: ⁊ iō ſi obſeruantia mădatoꝝ ſcḋe tabule neceſſaria eſt ad ſalutē: multo foꝛti⁹ obſeruātie mădatoꝝ pꝛime tabule: p p̄dicta etiā oſtēdit ſaluatoꝛ ꝙ obſeruantia p̄ceptoꝝ ceremonialiū

† 27. q. 7. nuptiaru.
† Mar. 10 b Luce. 18. c
† Mar. 10. c Lu. 10. c

C

ꝗ Dicit

i 3 rimonialiū

¶ a Dicit ei ado. Bed. Nō eſt putandus iſte (vt quidē aiūt) vel dñm tentaſſe: vel de ſua vita mentitus eſſe: ſed ſimpliciter
Mar.10.c vt vixit cōfeſſus eſt alioquin (vt ali⁹ euāgeliſta ait) nō intuit⁹ arcana cordis ei⁹ diligere eū diceret Jeſus. Diligit eñi eos q̄ mādata legis cuſtodiūt: ſed qd̄ ibi min⁹ eſt his q̄ pfecti volūt eſſe adiūgit. vnde ſequit: Si vis pfectus eē. b Omnia hec. Hiero. Mētitur. Si ei diligeret ꝓximū ſuū ſicut ſeipſū: opere cōpleſſet: nō eſſet triſtis
†14.q.1.in princi. cū ſua pauperib⁹ dare iuberet.
c Diues diffi. Diuites nō manētes: ſed q̄ eſſe deſierūt intrabūt. De oibus tuti⁹ eſt nec habere nec amare diuitias.
Myſtice d Facil⁹ eſt ca. Myſtice. Facil⁹ eſt xp̄m p dilectorib⁹ ſeculi pati q̄ʒ dilectores ſeculi ad xp̄m cōuerti. Camelus ē xp̄s: q2 ſponte humilia⁹ infirmitatis noſtre onera ſuſtulit. Acus eſt pūctio p quā anguſtias paſſionis ſignificat: q̄ paſſione velut acu noſtre nature: quaſi ſciſſa veſtimenta reſartire dignat⁹ eſt. i. reparare poſt lapſū. Aliter: Facilius eſt gētilē populū gibbo peccatorū deformē p anguſte vie vitā ingredi: q̄ʒ iudeū de meritis ſuis gloriātē: et ad ſubeundū leue onus xp̄i ſe hūiliare nolētē.
e Et diuitē ꝛc. Iſido. Null⁹ diues intrabit. i. cōfidēs in diuitijs: vt Je-
Mar.10.c ſus ſm marcū exponit. f Mirabāt. Quia in numero diuitū deputabant oēs q̄ amāt diuitias: etſi nō habeant. Aliter eñi cū ſit maior turba paupeꝝ: nō dicerēt q̄s poterit ſalu⁹ eſſe?
g Deū. Qui ab amore terrenorum ad charitatē eternoꝝ cōuertit: Nō ꝙ cupidi ꝛ ſupbi intrent. In rege

Bible text:

a b Dicit illi adoleſcēs: Oia hec cuſtodiui a iuuētute mea: quid adhuc mihi deeſt? Ait illi ieſus: †Si
c
d† ſ quia ex volūtate eſt. a ſ in dilectione dei. ſ non partem.
vis pfect⁹ eſſe: vade ꝛ vende oia
e f ſ ſic dando.
q̄ habes ꝛ da pauperib⁹: ꝛ habe- g
ſ retributionē. ſ ecce cōtēplatiua q̄ ad euāgeliū ptinet. ſ nō ſufficere relinquere mala niſi ſe quat dñm. i. imitet.
bis theſaurū in celo: ꝛ veni ſequere me. Cū audiſſet aūt adoleſcēs h† i†
ſ quare. ſ cū amore.
verbū abijt triſtis: erat ei habēs k
a ſ que ſemen dei ſuffocauerunt.
multas poſſeſſiones. Jeſus autē dixit diſcipulis ſuis: Amen dico l†
a ſ amator diuitiarū. ſ nō impoſſibile eſt ſed rarū: q2 difficulter contēnunt diuitie.
c vobis: q2 diues difficile intrabit in regnū celorū. Et iterum dico
a ſ in gentibus membris enormem.
d vobis: †Facili⁹ eſt camelū per fo m
e ramen acus trāſire q̄ʒ diuitem intrare in regnum celoꝝ. Auditis n
f autē his diſcipuli mirabant valde dicētes: Quis ergo poterit ſal
a ſ ſuo aſpectu attentos facit.
uus eſſe? Aſpiciēns autem ieſus o dixit illis: Apud hoies hoc impoſ-
ſ vt p ſe a cupiditatib⁹ ſuis cōuertant.
g ſibile eſt: apud deum aūt omnia poſſibilia ſunt. Tunc rñdens pe- p
trus dixit ei: Ecce nos reliquim⁹ q†
ſ .i. voluntatē habendi. ſ .i. etiā. ſ quod eſt pfectio. ſ pmij.
omnia: ꝛ ſecuti ſumus te. Quid r
ergo erit nobis? Jeſus aūt dixit

Nico.de lyra

rimonialiū ꝛ iudicialiū nō erat amplius neceſſaria ad ſalutē. a Dicit illi adoleſcēs. Hic ſñr oñdit qd̄ ſit ſupererogatiōis. ſ. abiectio oim tpaliū per pauptatē volūtariā: ꝛ diuidit i duas ptes: q2 primo docet pauptatis volūtarie meritū. ſcdō vt ad eā alliciat oñdit ei⁹ pmiū. ibi: Tūc rñdēs petrus. Prima in duas: q2 primo docet pauptat⁹ volūtarie meritū. ſcdō qd̄ ſit huius pfectiōis retardatiuū. ibi: Cū audiſſet aūt adoleſcēs. Circa primū ad-
D uertendū ꝙ adoleſcēs iſte volebat ad ſtatū pfectiōis aſcēdere. iō dixit:
b Oia hec cuſtodiui. mādata iplendo. c Quid ad. mihi deeſt. ad pfectione vite. Hiero. aūt dicit ꝙ iſte iuuenis mendaciter et ficte loquebat: qđ ꝓbat p h̄ qđ ſubdit poſtea: Cū audiſſet verbuz abijt triſtis: qđ nō feciſſet ſi ad xp̄m ex deuotione acceſſiſſet: ſʒ Beda ꝛ aliq̄ alij expoſitores dicūt ꝯtrariū: videlʒ ꝙ ſimplici aīo venit ad xp̄m petēs de ſalute eterna: ꝛ qđ verū dixit ſe obſeruaſſe mādata: qđ ꝓbat p hoc qđ dr̄ Marci. x. Jeſus autē intuitus eū dilexit: qđ nō eſſet verū ſi veniſſet fictus: qđ autē arguit Hiero. ꝯtrariū ex h̄ qđ ſequit: Abijt triſtis ꝛc. nō ē cōtra iſta: q2 aliq̄s potēs eſt ſtatū inferiorē ſeruare q̄ tñ nō eſt potens ſtatū altiorē aſcēdere. d Ait illi ieſus: ſi vis p. eſſe. i. aſcēdere ad ſtatū pfectiōis ſupra cōem ſtatū ſaluti neceſſariū. e Vade. cōtēnēdo oia tpalia. f Et vēde oia q̄ ha. ꝛ da pauperib⁹. ꝓpter deū: q2 abijcere tpalia ꝓpter oſtētationē nō eſt meritoriū: ſicut aliq̄ philoſophi fecerūt. g Et habebis theſaurū i celo: h̄ nō dicit q2 pauptas ſit maior virt⁹ q̄ʒ cōtinētia vel obedientia: ſʒ dr̄ p quādā correſpōdētiā: q2 theſaurus celeſtis ſic reſpōdet volūtarie pauptati: ſicut exaltatio humiliationi: ſicut dictū eſt ca. pce. Sequit: h Et veni ſequere me: q2 in ſequela chriſti p opa charitatis cōſiſtit pfectio pricipaliter. in pauptate aūt volūtaria cōſiſtit inchoatiue p modū remouētis ꝓhibēs ꝛ diſponētis: q2 p hoc auferr cura tpaliū que impedit animū a dilectione dei: ꝛ diſponit anim⁹ ad libere deo vacandū. i Cū audiſſet aūt. Hic cōſequēter oſtēdit qd̄ ſit
hui⁹ pfectionis īpedimētū: videlʒ nimia dilectio terrenarū poſſeſſionū: ꝛ hoc eſt qđ ſubdit: Cū audiſſet aūt adoleſcens verbū. ſ. xp̄i de pfectione pauptatis volūtarie. k Abijt triſtis: q2 nimis amabat poſſeſſiones terrenas: ꝛ ideo nō poterat ad pfectionē volūtarie pauptatis aſcēdere. Cōſequenter oſtēdit quō diuitie faciūt difficultatē in attingēdo pfectionē. dicēs:
l Amē dico vobis q2 diues ꝛc. non dixit impoſſibile: ſed difficile: q2 difficile eſt diuitias poſſidere ꝛ nō teneri nimis amore earū: q2 ſm ꝙ dicit Auguſti. in epl'a ad paulinū: Bona terrena diligunt artius adepta q̄ʒ cōcupita. Aliud eñi eſt nolle incorporare q̄ deſunt: aliud iā incorporata diuellere. Illud eñi velut extranea iā repudiant: iſta velut mēbra pſcindūt ꝛc. Et chryſoſtim⁹ ſup Matth. Appoſitio diuitiaꝝ maiorē apponit flāmā et vehemētior fit cupido: ꝛ q2 cupiditas eſt venenū charitatis: ideo poſſeſſio diuitiarū reddit hoiem difficilē ad pfectionē acquirendā: nō tñ facit impoſſibilē: q2 abraam fuit valde diues: vt habet Geñ. xiij. ꝛ tñ fuit pfect⁹: vt habet Geñ. xvij. ideo dicit Eccle. xxxi. Beatus vir diues qui inuentus eſt ſine macula ꝛc. ſequit: Quis eſt hic et laudabim⁹ eū. q. d. vix ꝛ cū difficultate inuenit. Cōſequenter oſtēdit qualiter diuitie faciūt impoſſibilitatē ad pfectionē et ad regnū celorū cōſequēdū: qñ. ſ. homo cōſtituit finē in diuitijs. ꝛ hoc eſt qđ dicit: m Facili⁹ eſt camelū p foramē acus tranſire q̄ʒ diuitē intrare i regnū celoꝝ. Primū eſt impoſſibile: vt ptʒ manifeſte: ergo ꝛ ſecūdū: ꝙ aūt loquat de diuite conſtituēte finē i diuitijs: ptʒ p illud qđ habet Marci. x. vbi dicit: Et difficile eſt cōfidētes in pecunijs regnū dei introire ꝛc. ꝛ ſequit ibidē: Facilius ē ca. ꝛc. Ex quo ptʒ ꝙ illud qđ dicit diuitē impoſſibile intrare in regnū dei: intelligit nō de quocūq; diuite: ſed d̄ diuite cōfidēte in diuitijs ꝛ in ipſis finē cōſtituente. ꝛ hoc debet hic ſubintelligi. n Auditis autē his diſcipuli mirabant: q2 talem pfectionem pauptatis volūtarie et aliarū virtutū nullus docuerat ante chriſtū. ſeqtur: Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Ad quod reſpōdēs: o Jeſus dixit illis. apud homines ꝛc. q2 hō nō pōt ad hoc attingere ex virtute ꝓpria: ſʒ
ſolum ex diuina gratia: qđ habet ad Ro. vi. Gratia dei vita eterna ꝛ p hoc excludit error Pelagij qui poſuit hominē ex ſola libertate arbitrij poſſe mereri: ꝛ q2 lʒ meritū vite eterne nō poſſit eſſe virtute nature: pōt tamē eſſe virtute gratie diuine: ideo ſequit: Apud deū aūt oia poſſibilia ſūt: Aliter aūt exponit ab aliquib⁹ illud: Facili⁹ eſt camelū ꝛc. dicentibus ꝙ quedā porta erat in hierl'm q̄ vocabat porta acus: p quaʒ nō poterāt cameli trāſire niſi prius depoſito onere: ſic nec diues intrare regnū celorū niſi depoſita ſarcina terrenorū: ſed q2 hoc de ſcriptura nō habet auctoritatē. ideo eadē facilitate cōtēnit qua ꝓbat. Nō eñi inuenit ſcriptū in aliqua ſcriptura autentica ꝙ in hieruſalē fuerit aliqua porta ſic nominata: ꝛ ideo prior expoſitio melior videtur. p Tunc reſpondens petrus. Hic cōſequēter oſtendit volūtarie paupertatis premium: et pmittit interrogatio petri. q Ecce nos reliquimus omnia. licet autē Petrus eſſet pauper: tñ aſſerit cōfidēter ſe reliquiſſe oia: quia licet eſſet pauper in actu: tamē habebat multa in potētia: ꝛ q2 p pauptatē voluntariā nō ſolummodo relinquunt poſſeſſa in actu: ſed etiā poſſibilitas acquirendi et poſſidendi: ꝛ iſta poſſibilitas aliquo mō ſe extendit ad oia: ideo cōuenienter petrus dixit ſe reliquiſſe omnia. r Quid ergo erit nobis. in premio retributiōis ꝓ tali volūtaria pauptate. Cōſequēter ponit reſpōſio xp̄i.

Amen

Margin references: Mar.10.c Luc.18.d (beside "nimis amore earū"); Ma.10.c Luc.18. (beside "Facili⁹")

a ✝ In regeneratiōe ⁊c. Due ſūt regeneratiōes: primo ex aqua ⁊ ſpirituſancto. ſecūda in reſurrectione: Ita ⁊ due adoptiōes ⁊ due reſurrectiones. b ✝ Filiꝰ hoīs ⁊c. Id eſt cū ſerui forma q̄ iudicata eſt: iudiciariā exercuerit ptātē eritis ⁊ vos mecū iudices. c ✝ Sup ſedes. xij. ⁊c. Per duodecim ſedes vniuerſitas iudicantiū. Per duodecī tribꝰ vniuerſitas iudicandoꝝ intelligit. Qui reliquerunt oīa et ſecuti ſunt dn̄m: hi iudices erūt: qui licita habētes recte vſi ſunt: iudicabunt: qbus dicet: Venite bn̄dicti prīs mei. Eſuriui ei ⁊ de m.man. Duo ſunt em̄ ordines bonorū. d ✝ Centuplū. Id eſt qui carnalia ꝓ dn̄o dimiſerit: ſpiritualia accipit et q̄ cōpatione ⁊ merito ſui ita erūt q̄ſi paruo numero cētenariꝰ cōparet. Marcus ait: Centies tm̄ nūc in tēpore hoc cū pſecutionibꝰ fratres ⁊ ſorores: ⁊ in futuro vitā eternā: Id eſt in hac vita pſecutionibꝰ plena gaudiū regni deguſtant: ⁊ oīm electoꝝ ſincera dilectione fruunt. Sed q2 multi tepeſcūt vel retrocedūt ſubdit: Multi aūt erūt primi ⁊c. Siſe

(margin: Ma.25.c; Mar.10.d)

Nico.de lyra

a ✝ Amen. i. fideliter. b ✝ Dico vobis. q2 vos qui ſecuti eſtis me. dimiſſis oībus terrenis. c ✝ In regeneratione. i. in iudicio tpe reſurrectionis mortuoꝝ: q̄ quidē reſurrectio dicit regeneratio: q2 terminat ad eſſe ſecūdario acceptū. d ✝ Cū ſederit filiꝰ hoīs. q2 ſicut in forma hoīs fuit iudicatꝰ corā pilato: ita in forma humana iudicabit. ſicut dicit Act. j. Hic ieſus qui aſſūptus eſt a vobis in celū: ſic veniet ad iudiciū. ſ. q2 ſicut in humanitate aſcēdit: ita in humanitate deſcēdet ad iudiciū: q2 tn̄ apparebit in forma humanitatis glorioſa. ideo ſubdit: e ✝ In ſede maieſtatis ſue. in primo em̄ aduētu ſedit in ſede humilitatis. f ✝ Sedebitis ⁊ vos ⁊c. Aduertendū q̄ iudicare accipit tripliciter. Uno mō principaliter. ſicut iudex q̄ pfert ſententiā: ⁊ hoc modo ſolus xp̄s iudicabit. alio mō ꝓ ſedere in loco eminēti iuxta iudicē: ſicut aſſeſſores iudicis: ⁊ hoc mō apoſtoli et alij pfecti cū xp̄o iudicabūt. tertio modo large accipit. ſ. ꝑ ſniam iudicis approbare: ⁊ hoc mō oēs electi iudicabunt: q2 ſniam iudicis approbabūt. Cōſiderandū etiā q̄ lȝ iudiciaria poteſtas q̄ cōpetit alicui ꝑ modū aſſeſſoris conueniat aplīs ⁊ viris pfectis rōne ſue pfectiōis ſupra alios eminentis: tn̄ magis attribuit voluntarie pauptati q̄ȝ alijs virtutibꝰ: ⁊ hoc ꝑ quādā correſpōdētiaȝ ſicut. s. dictū eſt: q2 ſicut exaltatio correſpōdet humilitati: ſic iudiciaria ptās pauptati: q2 pauperes in hoc mūdo cōculcant ⁊ pūerſe iudicant: q2 etiā eoꝝ bona in malū interptant: ideo ecōtrario eminētia ſedis iudiciarie cōpetit eis in regeneratione. g ✝ Et oīs qui reli. do. vel fratres ⁊c. nō eſt ſic intelligendū vt aliqui dixerūt q̄ poſt aliquā reuolutionē tēpoꝝ poſt iudiciū centuplū oīm que hic dimittunt ꝓpter deū reddant in eadem ſpecie: vt cētū agri ꝓ vno agro dimiſſo: ſed eſt ſenſus q̄ q̄ corporalia ꝓ chriſto dimiſerit: ſpiritualia bona recipiet h̄ in pſenti q̄ ita excedūt bona tpalia: ſicut centenarius numerꝰ vnitatē. h ✝ Et vitā eter. poſ. in futuro. ſ. ꝓpter qd̄ cōcludit in fine: i ✝ Multi aūt erūt nouiſſimi primi ⁊c. q2 illi qui ſunt hic primi in honore alios iudicātes iniuſte: tūc erūt nouiſſimi et inferiores ⁊ iudicio alioꝝ ſubiecti: ⁊ econtrario voluntarie pauperes q̄ ſunt hic nouiſſimi in iudicio futuro erūt primi: q2 ſicut dictū eſt erūt iudicis aſſeſſores.

Ca. XIX

Moraliter.

a ✝ Et acceſſerūt ad eū phariſei ⁊c. Origenes. Tētato aūt dn̄o nullꝰ diſcipuloꝝ eiꝰ q̄ poſitꝰ eſt ad docēdū grauiter ferat ſi tētatꝰ fuerit a q̄buſdā ſȝ tentātibꝰ rn̄deat dogmata pietatis. c ✝ Propter h̄ dimittet hō patrē ⁊ ma. ⁊c. Remigiꝰ. Myſteriū h̄ dixit eē aplīs i xp̄o ⁊ eccl'ia: dn̄s ei ieſus xp̄s quaſi patrē deſeruit cū d̄ celis ad terrā deſcēdit ⁊ matrē. i. ſynagogā deſeruit ꝓpt eiꝰ infidelitatē ⁊ adheſit vxori ſue. ſ. eccl'ie: ⁊ ſūt duo ī carne vna. i. xp̄s ⁊ eccl'ia in vno corpe q̄ dixit illis: e ✝ Nō oēs ca. verbū iſtud ſȝ q̄bꝰ datū eſt Sap. viij. Cognoui q2 nō poſſū eſſe cōtinēs niſi deꝰ det. g ✝ Et ſūt eunuchi q̄ ſeipſos caſtrauerūt. ꝑ obſeruātiā caſtitat. i ✝ Qui pōt capere capiat. cū adiutorio dei. Hiero. Hortātis dei vox eſt milites ſuos ad pudicitie

pmiū

illis: ✝ Amē dico vobis: q̄ vos q̄ a ſecuti eſtis me in regeneratione b cū ſederit filiꝰ hoīs i ſede maieſta c tis ſue: ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes duodecim: iudicātes duodecī tribus iſrl'. ✝ Et oīs q̄ reliquerit domum vel fratres aut ſorores aut patrē aut matrē aut vxorē: aut filios aut agros ꝓpt nomē meū: b cētuplū accipiet: ⁊ vitā eternam poſſidebit. ✝ Multi āt erūt primi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi.

(interlinear: a nō qui reliquiſtis tm̄ qd̄ ⁊ Socrates fecit. b qn̄ mortui reſurgēt incorrupti. quia vobis credētibus credere noluerūt. a nō tm̄ vos. oēs affectꝰ charitati mee ſuppoſuerit. a multi prius feruentes poſtea torpent multi ſubito inardeſcunt. vt iudas. vt latro.)

(margin: a b✝ c✝ d e f ✝ g ✝ b 1✝)

pmiū cōcitantis. q. d. q̄ pōt pugnare pugnet: ac ſupet ⁊ triūphet. ✝ Tūc oblati ſūt ei puuli ⁊c. Sequit: m ✝ Diſcipuli aūt eiꝰ increpabāt eos. in h̄ ꝑ ipos ſignificant illi q̄ iuuenes impediūt a religionis ingreſſu. q̄s dominus reprobat dicēs: o ✝ Sinite puu. ve. ad me ⁊c. Chryſ. Nā ſi ſācti futuri ſūt q̄d vetatis filios venire ad patrē: ſi aūt peccatores: vt q̄d ſniam cōdēnatiōis pfertis an̄q̄ȝ culpā videatis. ✝ Et cū impo. illis ma. ⁊c. Remigiꝰ. Manibꝰ ipoſitis pueris bn̄dixit ſignificās q̄ hūiles ſpū digni ſūt eiꝰ gratia ⁊ bn̄dictōe. ✝ Et ecce vnꝰ accedēs ⁊c. Sequit: s ✝ Quid me iterrogas d̄ bono. Hiero. Saluator noſter nō renuit bonitat' teſtimoniū: ſȝ a magiſtris abſq̄ȝ deo excluſit errorem. q̄ aūt vtilitas vt ita rn̄deret: reducit eū paulatim et erudit liberari ab oī adulatione: ⁊ ab his q̄ ſūt ſup terrā abducēs: deo adherere ſuadet ⁊ futura q̄rere et noſſe eū q̄ vere bonꝰ eſt: ⁊ radix ⁊ fons omniū bonoꝝ. v ✝ Si aūt vis ad vitā ingredi ſerua man. Remigiꝰ. Demōſtratur his verbis q̄ lex ſuis impletoribꝰ nō ſolū bona tpalia dabat ſȝ etiā vitā eternā ſuo tn̄ tpe cōſequēdā. d ✝ Si vis pfectꝰ eſſe vade ⁊ vēde ⁊c. Genadius de eccl'iaſticis dogmatibꝰ. Bonū ē facultates cū diſpēſatione erogare: ſȝ meliꝰ ē itētione ſequēdi chriſtuȝ totū ſil' donare: ⁊ abſolutū a ſollicitudine cū xp̄o egere. Orige. Nō tn̄ ſic intelligēdū eſt q̄ i ipſo tpe q̄ bona ſua tradidit paupibꝰ fiat oīno pfectꝰ ſȝ ex illa die incipiat ſpeculatio dei: adducēs eū ad oēs virtutes. iō ſubdit: b ✝ Et veni ſeq̄re me. Hiero. Seq̄t: em̄ dn̄m q̄ imitator ē eiꝰ ⁊ ꝑ illiꝰ veſtigia gradit. l ✝ Cū audiſſet aūt ado. hec verba abijt triſtis ⁊c. Chryſ. Nō ei ſilr detinent: q̄ pauca habēt ⁊ q̄ multis abūdāt: qm̄ adiectio diuitiarū maiorē accēdit flāmā ⁊ violētior eſt cupido. ideo ſeq̄t: l ✝ Amē dico vo. q2 diues difficile intrabit ī regnū celoꝝ. Chryſ. Nō q̄dē dixit nō pecunijs detrahēs ſȝ eis q̄ detinēt ab ipis: et diſcipulos paupes exiſtētes nō debere verecūdari ꝓpter inopiā. ✝ Apud deū oīa poſſibilia ſūt. Remigius. Hoc nō eſt ſic intelligendū q̄ poſſibile ſit apud deū vt diues cupidus auarus ⁊ ſupbꝰ intret ī regnū celoꝝ ſȝ vt cōuertat ⁊ ſic intret. q ✝ Ecce nos reliquimꝰ oīa ⁊c. Greg. homel. xxx. Multū dimiſit q̄ cū re poſſeſſa etiā cōcupiſcētijs renūciauit. tanta ḡ a ſequētibꝰ dimiſſa ſūt quāta a nō ſequētibꝰ cōcupiſci potuerūt. b ✝ Uos q̄ ſecuti eſtis me ⁊c. Hiero. Nō dicit q̄ reliquiſtis oīa: h̄ ei et ſocrates philoſophus fecit: ⁊ multi alij diuitias cōtēpſerūt: ſed q̄ ſecuti eſtis me qd̄ ꝓprie apl'oꝝ eſt atq̄ȝ credētiū. c ✝ In regeneratione ⁊c. ſequit: f ✝ Sedebitis ⁊ vos ſup ſedes. xij. Chryſ. Nō fuit extūc q̄ gētes credere ceperūt ī xp̄o regnāte: extūc ei apl'i ſederūt. ſup. xij. thronos. i. in oībus xp̄ianis. oīs em̄ q̄ recipit verbū petri fit thronus petri: ⁊ idē de alijs aplīs eſt dicendū. ✝ Iudicātes. xij. tribꝰ iſrl'. Hiero. i. cōdēnātes. nā aplīs credētibꝰ iudei cōiter credere noluerūt. Et oīs q̄ reliquerit domū ⁊c. ſequit. ✝ Cētuplū accipiet. Orige. etiā in hoc ſeculo q2 ꝓ fratribꝰ carnalibꝰ multos inuenit ſm̄ fidē: ſimpliciter prēs. ſ. ep̄os et ſacerdotes et filios. ſ. iuniores credētes ⁊ ſorores. ſ. oēs q̄ ſe xp̄o exhibuerīt virgines caſtas. ⁊ agros: q2 de agris multoꝝ fideliū paſcit ſufficiēter: ⁊ h̄ mō Augꝰ. xx. de ci. dei. exponit illud apl'i tāq̄ȝ nihil habētes ⁊ oīa poſſidētes. i ✝ Multi āt erūt primi nouiſſimi ⁊c. Orige. ꝑ hoc exhortat eos q̄ nup venerūt ad verbū vt feſtinēt ad pfectū aſcēdere ꝑ multis qui vident ſenuiſſe in fide.

(margin: Luc.22.c; 23.q.1.§.1. Deu.33.a; Mar.10.d Luce.13.f)

In ca. xix. vbi d̄r in poſtil. ⁊ ſic pȝ q̄ indiuiſibilitas mr̄imonij nō ſolū ē d̄ iure diuio ſȝ etiā naturali.

Additio. j.

Mirū videt qd̄ aſtruere nitit poſtillator: videlȝ q̄ de iure nature mr̄imoniū ē indiuiſibile inducēs ad ꝓbationē huiꝰ cōcluſiōis inſtinctū animaliū: vt pȝ in lr̄a poſtille: qd̄ tn̄ nō videt veritate fulciri. Ad qd̄ ꝓbādū primo ē euacuāda rō eiꝰ. ſcd̄o ſūt aliqua pſupponēda ad veritatē materie clariꝰ lucidandā. tertio ſūt aliq̄ ꝯcluſiones formāde. Circa primū dicēdū eſt q̄ rō poſtillatoris nō ꝓbat intētū ſuū nec eget alia ſolutione niſi interemptione. negat em̄ aīalia bruta ita ſimul adherere cōiūctio ſua in aliquo indiuiſibilitatē ſapiat q̄nimo oīa fere aīalia vel

ꝑ maiori pte abinuicē poſt copulā diſcedūt ꝛ vnus maſculus
ſufficit plurib⁹ feminis: vt aries q̄ ſufficit cētū ouibus: vnus
equ⁹ multis equabus: vn⁹ taur⁹ q̄ ſufficit multis vaccis: ꝛ ſic
de ſimilib⁹. iō nō pōt ſumi ad diuiſibilitatē matrimonij efficax
argumētū ab aīalib⁹ brutis: ꝛ ſic rō hui⁹ ceſſat. Circa ſecūduꝫ
primo pſupponēdū eſt ꝙ ius naturale dr̄ mult' modis. Inter
dū eñ ius naturale ponit̄ ꝓ diuino. interdū ꝓ illo iure qḋ ē
cōe oībus hoībus qḋ ius gentiū appellat̄: ſed ꝓprie ſumpto
vocabulo ius naturale primeuū eſt: qḋ cōuenit oī aīali. hinc ē
ꝙ ſolet dici ius naturale ē qḋ natura oīa aīalia docuit: ꝛ iō lꝫ
ꝓmiſcue vtamur iſto verbo ius naturale: ꝓprie tñ loquēdo
ius naturale ſolūmō dr̄ illud qḋ cōuenit oī aīali. Ad loquen/
dū igit̄ ꝓprie ī hac materia ne incertitudo vocabuloꝝ aliquā
ambiguitatē vel errorē pariat: cū dixerim⁹ ius naturale intel
ligim⁹ de iure naturali primeuo cōgruēti oī aīali: ꝛ de h̄ videt̄
ītellexiſſe poſtillator. Scḋo ē pſupponēdū ꝙ ex h̄ iure ē maris
ꝛ femine cōiūctio liberoꝝ ꝓcreatio: ꝛ educatio: ꝛ ꝓprij corpo/
ris defenſio ꝛ ſiīa: q̄ ptinēt ad ꝯſeruationē īdiuidui ꝛ ſpeciei
qḋ manifeſte dicūt iura: cū d̄ iure naturali loquūt̄. Tertio ē p̄
ſupponēdū ꝙ ē aliud ius qḋ dr̄ gētiū: ꝛ ex h̄ deſcēdit cōſenſus
ꝛ fuerūt inducti ꝯtc⁹: dn̄ia diſticta: ītroducta bella ſeruitutes
ꝛ cetera hmōi. Quarto ē pſupponēdū ꝙ ē aliud ius qḋ dr̄ ci
uile ſeu humanū: ꝛ ex h̄ iure fuit data forma ꝯtractib⁹ ꝛ eq̄tas
naturalis q̄ erat in cōfuſo fuit reducta ad certas formas: vt
ptꝫ ī diuerſis ꝯtrib⁹ determinatis p legūlatores. Quinto p̄/
ſupponit̄ ꝙ ius diuinū. ſ. qḋ in vtroqꝫ teſtamēto cōtinet̄ q̄ntū
ad p̄ſentē materiā ptinet nō eſt conſtituēda ſpecies in iure ca/
nonico: qꝛ adheret iuri diuino. Sexto pſupponēdū eſt ꝙ hō ē
alligat⁹ oīb⁹ iurib⁹ iſtis diuerſis tñ reſpectib⁹. Iuri primeuo
naturali alligat̄ inquātū ē aīal. iuri vero gentiū inq̄ntū ē aīal
rōnale. iuri vero ciuili inq̄ntū eſt aīal ciuile. Nā vt ariſtoteles
ait a natura eſt ciuile animal hō ꝛ oīm aggregabilius. iuri ve/
ro diuino vtriuſqꝫ teſtamēti inq̄ntū eſt catholicū ꝛ fidele. His
ergo pſuppoſitis circa tertiū ponēde ſūt alique cōcluſiones:
quarū prima eſt ꝙ de iure naturali primeuo nō eſt indiſſolubi
litas matrimonij: qḋ ptꝫ qꝛ de hoc iure nō eſt matrimoniū: er/
go nec ex eo eſt ius indiuiſibilitatis. añcedens ꝓbat̄ auctori/
tate pricipaliū gloſatoꝝ vtriuſqꝫ iuris. Iohānes eñ theutoni
cus gloſator decreti ī ca. ius naturale diſ. j. cū textu loquēs de
iure naturali dicēte: Ex h̄ iure eſt maris ꝛ femine ꝯiūctio: quā
nos matrimoniū appellam⁹. exponēs dicit ꝯiunctio. ſ. corpoꝝ
nō aīoꝝ. q. d. coit⁹ eſt a iure nature: ſed matrimoniū nō. h̄ idē
notat Accurſi⁹ ī. §. iij. inſtit. de iure naturali. ptꝫ etiā h̄ māife/
ſte p rōnē. Nā ſi verū eēt ꝙ matrimoniū eſſet de iure nature ſe
queret̄ ꝙ cōcubinat⁹ eſſet mr̄imoniū: qꝛ ius naturale primeuū
qḋ cōpetit homini vt aīali: nō facit inter illa differētiā. nec ob
ſtat ꝙ aliq̄ dicūt rōnē naturalē inducere matrimoniū ex eo ꝙ
rō dictat ꝙ certi ſint parentes ꝓpter educationē liberoꝝ. Nā
fateor hoc: ꝫ aliud eſt rō naturalis aliud inſtinct⁹ naturalis.
Inſtinct⁹ eī naturalis ē cōis oī aīali ꝛ iſte ē a iure nature. Ra
tio naturalis ē ꝓpria hoīs ꝛ iſta eſt a iure gētiū: alr̄ eī ſequere
tur ꝙ aīalia bruta haberēt rōnē naturalē: cū ius naturale eſt
vt dictū eſt ꝙ natura oīa aīalia docuit. Coitus ḡ eſt ab inſtin
ctu naturali q̄ deſcēdit a iure nature cōi oī aīali. Matrimoni/
um xo qḋ ē quedā q̄litas iuſtificatiua coit⁹ deſcēdit a cōſen/
ſu q̄ ꝓuenit a iure gētiū. Forma eī eſſentialis mr̄imonij ꝓut ē
de iure gētiū ꝯſenſus ē: vñ legiſte ſolēt dicere nuptias nō cōcu
bit⁹: ꝫ ꝯſenſus facit. Seq̄t̄ ḡ ꝙ a iure naturali p̄meuo nō ē in/
diuiſibilitas mr̄imonij cū de tali iure nō eſt mr̄imoniū vt fuit
aſſūptū. Scḋa cōcluſio ē ꝙ de iure gētiū ē mr̄imoniū ꝫ nō īdi/
uiſibilitas mr̄imonij. prima ps ꝯcluſionis ptꝫ ex ſupradictis:
cū eī mr̄imoniū formet̄ ꝯſenſu: ꝛ cōſenſus ſit a iure gētiū: ḡ et
mr̄imoniū. ſcḋa ps ꝓbat̄ p rōnē eiuſdē iuris. Fūdamētū eī in
iure gētiū eſt: vt q̄cq̄d hoīes ꝯſentiūt de agēdis p eos ſeruet̄.
Vñ et legiſlator dī: Nihil tā congruū naturali eq̄tati ē ſic ea
q̄ placita ſūt iter hoīes ſeruare. Hic ḡ ē ꝙ matrimoniū deſcē/
dit ex hoc iure vt ꝯſenſus ſeruet̄: ꝫ ī diuortio ē ꝯſenſus vtriuſ
qꝫ ꝯiugis ad diſcedēdū: ḡ ſeruād⁹ ē. facit ad h̄ regula iuris ci
uilis q̄ dicit: Nihil ē naturale q̄ꝫ ꝙ illa q̄ vno genere ligāt̄ eo
dē genere ſoluāt̄. cū ḡ ius gētiū dūtaxat reſpiciat naturalē rō
nē: ſequit̄ ꝙ mr̄imoniū qḋ ex h̄ iure ꝯſenſu firmat̄ ꝯtrario cō/
ſenſu tollat̄: ꝛ ſic ptꝫ ꝙ attento hoc iure matrimoniū nō ē indi
uiſibile. tertia cōcluſio eſt ꝙ de iure ciuili nō ē mr̄imoniū origi
naliter: ꝫ ē data forma accidentalis matrimonio ꝛ addite ſolē
nitates ꝛ rit⁹: ꝫ tñ ex h̄ iure nō eſt indiuiſibilitas matrimonij.
q̄ ꝯcluſio ꝓ vtraqꝫ pte ptꝫ ex p̄dictis: ꝛ etiā qꝛ iuriſte ciuiles
tractant de ritu nuptiarū et de diuortijs ꝛ de repudijs ꝛ de alijs
materijs tangentib⁹ matrimonia. quarta ꝯcluſio eſt ꝙ de iu/
re di/

re diuino cōſiſtēti ī veteri teſtamēto matrimoniū nō eſt indi/
uiſibile cū ex iure h̄ pmittat̄ diuortiū ꝓut manifeſte ptꝫ Deu
tero. xxiiij. Quīta ꝯcluſio eſt ꝙ de iure diuino conſiſtente ī le
ge euāgelica ꝛ de iure canonico qḋ ei⁹ veſtigia ſeq̄t̄ mr̄imo/
niū eſt indiuiſibile. vñ veritas ait: vt ptꝫ ī eodē ca. ſ. Matth.
xix. Q' de⁹ cōiūxit hō non ſepet ꝛc̄. Ex oīb⁹ his ꝯcluſionib⁹
elicit̄ vna cōcluſio videlꝫ: ꝙ nec de iure nature nec gētiū nec
de ciuili nec diuino ꝓut ē ī veteri teſtamēto ē indiuiſibilitas
mr̄imonij: ꝫ de lege euāgelica quā lex canonica ſeq̄t̄: Ad dif
finitionē matrimonij quā inducit poſtil. ꝓ fūdanda ſua opi/
nione: Dicēdū ꝙ illa diffinitio dat̄ ꝫm legē euāgelicā ſeu ca
nonicā q̄ eā ſequit̄. Poſſet etiā dici ꝙ cū ī illa diffinitiōe po/
nit̄ indiuiduā vite ꝯſuetudinē retinēs: intelligit̄ durāte mr̄i/
monio: nō aūt poſt ſepationē legitimā q̄ ꝫm iura p̄dicta ſepa/
tionē pmittētia fieri poſſet: vt ex p̄dictis ptꝫ: ꝛ ſic p̄dicta diffi
nitio cōpetit matrimonio etiā ꝫm iura ciuilia ꝛ hmōi. Rō aūt
hui⁹ differētie iter vet⁹ teſtamētū ꝛ nouū circa indiuiſibilita
tē mr̄imonij pōt eē duplex. Vna generalis ſupra ex īpfectiōe
vete. le. q̄ nihil ad pfectā adduxit: vt Heb. vij. vnde matri/
moniū ve. le. tāq̄ꝫ īpfectū erat diſſolubile. noue xo leg' qꝛ p/
fectū indiſſolubile. Alia vero rō magis ſpālis ꝓut in prima
ſcḋe. q. cij. ar. v. in rñſiōe. iij. argumēti. Mr̄imoniū fuit ī ve.
lege: ꝓut erat ī officiū nature: nō aūt ꝓut ē ſacramētū ꝯiun/
ctionis xpi ꝛ eccl'ie q̄ nōdū erat facta. vñ in ve. le. dabat̄ libel
lus repudij qḋ ē ꝯtra ſacramēti rōnē: nō aūt ī noua lege. quā
q̄dē rōnē idē ſāct⁹ doctor ampli⁹ videt̄ declarare ſup. iiij. diſ.
xxxiij. ī p̄ma. q. vbi dicit ꝙ tria bona mr̄imonij. ſ. ꝓles fides
ꝛ ſacramētū cōpetūt hoī ꝫm triplicē rōnē. Nā bonū ꝓlis cō
petit hoī ꝫm naturā ſui generis. vñ ꝓcreatio ꝛ educatio pro
lis cōis ē aīalib⁹ vti in. viij. ethico. Bonū aūt fidei qḋ req̄rit̄
ad cōgruā cōicationē operū q̄ ſūt neceſſaria ī vita hūana cō/
petit hoī ꝫm naturā ſue ſpeciei. ſ. inq̄ntū hō. Bonū aūt ſacra/
mēti cōpetit hoī inq̄ntū eſt catholic⁹: ꝛ h̄ q̄ntū ad fideles. qꝛ ſi
gnificat cōiūctionē xpi ꝛ eccleſie. ex q̄b⁹ concludit ꝙ plurali/
tas vxoꝝ nec tollit nec īpedit. primū finē: cū vn⁹ vir ſufficiat
plurib⁹ vxorib⁹ fecūdādis etiā educādis filijs ex eis natis.
ꝫ ſcḋm finē q̄ ē fides ꝛ ſi nō totaliter tollit: multū tñ īpedit eo
ꝙ nō facile pōt eſſe pax ī familia vbi vni viro plures vxores
iūgunt̄ vt ibidē declarat. tertiū aūt finē. ſ. ſacramētū plurali
tas vxorū totaliter tollit: eo ꝙ ſi xp̄s eſt vn⁹ ita ꝛ vna eccl'ia.
Ex q̄b⁹ ptꝫ ſatis ꝙ diſſolubilitas mr̄imonij nō ē ꝯtra legem
nature niſi inq̄ntū matrimoniū eſt ſacramētū qḋ ſolū ē apud
fideles catholicos. de hac materia pleni⁹ habet̄ ſupra Deut.
iiij. in additione ſcḋa vide ibi. In eodē ca. vbi dr̄ ī poſtil.
Et ſic ptꝫ ꝙ lr̄a hui⁹ verſus p̄dicti defectiua eſt ꝛc̄.

Additio. ij.

Littera hui⁹ verſus pſuppoſito xo ī
tellectu coꝝ q̄ tradunt̄ circa libellum
repudij. ſ. Deut. xxiiij. in additionib⁹ ibi poſitis nō eſt defe/
ctiua: ſed plane ſonat veritatē. Ad qḋ ſciendū ꝙ ꝓut ibidē
fuit dictū nullo mō licebat in veteri teſtamēto repudiare vxo
rē niſi ꝓpter turpitudinē fornicationis ꝓut xitas littere ibi
dem teſtat̄: tñ ꝫm phariſaicā doctrinā que ſepe mandata dei
irritabat ꝓpter ſuas falſas traditiōes vt. ſ. ca. xv. ex multis
alijs cauſis licere repudiū aſſerebat etiā ꝓ ſolo libito volun
tatis viri. Cui⁹ doctrine falſitatē xp̄s oñdit ī h̄ loco dī. Dico
aūt vobis ꝙ q̄cūqꝫ dimiſerit vxorē ſuā niſi ob fornicationē ꝛ
aliā duxerit mechat̄. Ex q̄ manifeſte habet̄ a dn̄o ꝯſenſu ꝙ q̄
dimiſerit vxorē ſuā ob fornicationē etiā ſi aliā duxerit nō me
chat̄: ꝙ ē verū eo ꝙ libell⁹ repudij ex cā legitima in lege de/
terminata. ſ. fornicatiōe licit⁹ erat: vt ptꝫ. ſ. ī additionib⁹ ſu/
pradictis. qḋ aūt ſubdit̄: Et q̄ dimiſſam duxerit mechat̄. intel
ligit̄ plane de illa de q̄ īmediate añ loq̄t̄. ſ. de dimiſſa non ob
fornicationē. talis eī dimiſſio nulla ē: qꝛ ꝯ formā ī lege datā:
ꝛ ſic manet vinculū vxoris ſic dimiſſe cū viro priori: ꝛ p ꝯñs
ſcḋs eā ducēs mechat̄. vñ pſuppoſita xitate nō oportet ſup/
plere nec īterponere aliq̄ niſi ſolū illa q̄ ex lr̄a plano ſenſu ac/
cepta intelligēda ſūt. Illud etiā qḋ poſtil. dicit ꝙ eadē rōne
vxor dimiſſa ab altero viro nō pōt duci ſicut nec vir eā dimit
tēs pōt ducere alterā: qꝛ equaliter manet vinculū mr̄imonij
ex vtraqꝫ pte vt dicit: manifeſtū eſt veritatē nō obtinere ꝫm le
gē veterē ꝫm quā pluralitas vxoꝝ fuit licita ſeu pmiſſa: nūq̄ꝫ
aūt pluralitas virorū.

Replica.

In ca. xix. vbi poſtillator dicit de indiuiſ
ſibilitate mr̄imonij Bur. hic ſicut Deu.
xxiiij. gradē facit ꝯ poſtillatorē cōmotionē. ad quā ſedandā
clariori mō redigā factū Bur. hic ꝛ de Deu. xxiiij. īter cetera
dicta primū dictū eſt ꝙ ī ve. le. nō fuit licitū dimittere vxorē
niſi ꝓpt̄ fornicationē: h̄ dictū hr̄ ī ſua digreſſiōe. Deu. xxiiij.

ſcḋm dictū eſt diſſolubilitas mr̄imonij ſolū ptinet ad legē euā
gelij. tertiū dictū dare libellū repudij in ve. le. nō ſolū fuit lici/
tū ſ etiā fuit diuinū ꝑceptū. quartū dictū ei⁹ ꝙ ius nature in ꝗ
diſponit̄ de indiuiſibilitate mr̄imonij ſolū intelligit̄ de iure ex
preſſo ī euāgelio ꝛ iure canonico ipm̄ ſeq̄nte. quintū dictū ei⁹
ē tāle: aliqḋ ē ius naturale qḋ ē cōe oī aīali: ꝛ ħ ḋr ꝓprie ius na
turale: ſic q̄ʒ dicit poſtillatorē accepiſſe ius naturale qñ dicit ī
diuiſibilitatē ꝯiugū eē de iure nature: qḋ tñ nō videt̄ verū vt
dicit Burg. ex q̄b⁹ dict⁹ elicit certas ꝯcluſiōes: q̄ q̄ꝛ ꝓlixe ſūt
habeant̄ ꝓ inſert⁹ q̄ꝛ etiā tāgent̄ ī ptractatiōe iſti⁹ digreſſiōis.
Quātū ad iſtā materiā ꝑmo vidēdū de ỽitate ꝛ cōnexiōe do/
ctoris Bur. ſecūdo rñdebit̄ ad rōnes eiuſdē factas ꝯ poſtilla
torē. Quo ad primū dictū ꝑmū Bur. videt̄ falſū: q̄ꝛ dare libel
lū repudij fuit pmiſſū in ve. lege nō ſolū ꝓpter fornicationē ſʒ
etiā ꝓpter quācūq̄ feditatem: pʒ ħ Deut. xxiiij. vbi dicit̄: Si
acceperit homo vxorē ꝛ nō inuenerit gratiā ante oculos ei⁹ p
aliquā feditatē ſcribet libellū repudij ꝛc. ꝓbat̄ etiā p canonē
ꝑuilegia di. iiij. vbi ḋr ꝙ quedā pmittunt̄ vt licita vt petere ꝑ
mium. quedā aūt pmittunt̄ vt illicita: ſicut dare libellū repu/
dij ne fiant grauiora. Videam⁹ inſup quō illud primū dictum
cū tertio cōcordet. Nā primū dictū vult traditionē libelli fore
illicitā p̄terq̄ in caſu fornicatiōis. In tertio aūt dicto dicit ip
ſam nō ſolū ſimpliciť licitā: ſʒ expꝛſſe a deo mādatā: qḋ tñ nul/
libi legit̄: imo rotūda lr̄a hic ꝯtradicit: q̄ꝛ dicit̄ hic ꝓpter du/
riciā cordis veſtri pmiſit vobis moyſes ꝛc. ꝛ idē tāq̄ minus
malū permittit̄ ex canone priuilegia ſupra allegato. Nullum
autē malū in lege generaliter ꝑcipit̄: et dico generaliter ꝓpter
preceptum factum abrae de occiſione filij quod nō erat regu/
lare: nec generale: ſed ad tentandum ſingulare: ſimiliter et ꝑ/
ceptum datū Oſee prout patet in locis ſuis. Similiter ꝛ ſecun
dū dictum Burgen. falſum eſt et contra litterā euangelij pre/
ſentem in qua chriſtus indiſſolubilitatē matrimonij ſub euan
gelio probat per indiſſolubilitatem eiuſdem ſub lege nature
que fuit per Adam inſpirante deo promulgata: dicit enim ten
tantibus phariſeis: Quia qui fecit hominē ab initio maſcu/
lum et feminam fecit eos: et dixit: Propter hoc dimittet ho/
mo patrem et matrem et adherebit vxori ſue et erunt duo in
carne vna: itaq̄ iam non ſunt duo ſed vna caro. Quod ergo de/
us coniunxit homo non ſeparet. Quid planius niſi ꝙ matri/
monij inſeparabilitas ſub lege euangelica et canonica ortum
habet ex inſeperabilitate ſub lege nature per chriſtum hic alle
gata. Unde patet etiam quartum dictū Burgeñ. eſſe falſum:
quia in ea re de qua ſermo lex euangelica et canonica ſe fun/
dant ſuper legē nature et matrimonij inſtitutionē primariam:
ſic et tertiū dictū falſum eſt et repugnās primo vt ſupra oſten/
ſum ē: Quintū autē dictū de iure nature primeuo cōmuni om/
ni animali eſt cōfictū quia nullum tale ius reperit̄ in ſcriptu/
ris ſacris neq̄ canonibus. Nam ius ſumptū in ſua maxima
generalitate ſolum ad vocalia extendi probat Gratianus au/
ctoritate beati Iſido. v. etymo. dicens: Ius generale no/
men eſt. lex aūt iuris eſt ſpecies. Ius autē dictū quia iuſtum
ē. Omne autē ius legibus ꝛ moribus conſtat. Nūc aūt iuſtū
et iuſticia ad ſola rationabilia ptinent. Hoc autē ius genera/
liſſime acceptum vbi ſupra diſtinguit̄ in ius naturale gentiū ʒ
et ciuile. Ius naturale dicit̄ cōmune omni natiōi: ſola aūt ra/
tionabilia p nationes diſtinguunt̄: ꝛ ideo cōmune q̄ꝛ vbiq̄ ex
inſtinctu nature eſt: nō cōſtitutione aliqua: vt maris et femine
cōiunctio: liberorū ſucceſſio: puerorū educatio: cōmunis omni
um poſſeſſio: ꝛ oīm vna libertas: acquiſitio eorū que celo ter/
ra mariq̄ capiunt̄ depoſiti vel accōmodati: reſtitutio violen/
tie p vim repulſio: ꝛ hoc ꝛ ſiquid ſimile huic eſt nunq̄ iniuſtū
ſed naturale equūq̄ habet̄. Hec inq̄ oīa iuris naturalis por
tiones ſolis rōnabilibus cōueniūt: ꝯiunctio aūt maris ꝛ femi
ne in irrationabilib⁹ nō eſt ſm ius naturale: ſed ſm inſtinctū
nature. Aliud eſt eñ dicere de iure naturali et de inſtinctu na
turali: quia ſe habēt ſicut inferi⁹ et ſuperi⁹. nam omne ius na
turale eſt inſtinct⁹ naturalis: ſed nō ecōuerſo: q̄ꝛ alš extēdere/
tur ius naturale non ſolū ad irrōnabilia ſed etiā ad inſenſibi/
lia: q̄ꝛ inſtinctus naturalis ab appetitu naturali nō videt̄ di/
ſtingui. ius igit̄ naturale ſic diſtinctū ab alijs primarū obti/
tinet ꝛ tpe ꝛ dignitate. cepit eñ ab exordio nature rōnabilis
nec tpe variat̄: ſed imutabile pmanet: vt ḋr. v. di. ca. j. Fingit
igit̄ Bur. tale ius naturale primeuū: imo ī ꝓprijſſime dicere/
tur ius iuxta ꝑdicta: idcirco falſum īponit poſtil. ꝙ ita accepe
rit ius ī ꝓpoſito: ꝛ q̄ꝛ fūdamētū Bur. falſū eſt nimirū falſe ſūt
ꝯcluſiones ſue ī eo fundate. prima nāq̄ cōcluſio fundat̄ ſuper
ſuo ficto iure naturali. ꝛ ſcḋa cōcluſio. ſ. ꝙ matrimoniū de iu
re gentiū: ſed nō indiuiſibilitas. Nā ex lr̄a euāgelij matrimo/
nium ē a prima inſtitutiōe nature rōnalis: q̄ ius gētiū longe ꝑ/
ceſſit ſʒ nec tertia ꝯcluſio ē vera quo ad ħ ꝙ ex iure ciuili nō ē
mr̄imoniū indiuiſibile. nec quarta ꝯcluſio q̄ due innitūt̄ eidē
medio: videlʒ q̄ꝛ in iure ciuili tractat̄ de diuortijs ꝛ repudijs.
ꝛ in vete. te. ſiſr: q̄ media nō ꝓbāt bñ illas cōcluſiones. nā et
ſi diuortiū in lege pmiſſuʒ eſt ꝓpter mai⁹ malū vitandū ex ħ
arguere. igit̄ mr̄imoniū ē diuiſibile. ꝯſequentia nō valet: nec
formaliter nec legaliter. nō formaliter: q̄ꝛ arguit̄ a ſm q̄d ad
ſimpliciter: ſicut ſi argueret̄ antichriſt⁹ ē pmiſſiue ens igit̄ eſt
ens ſicut ī ꝓpoſito: nec legaliter valet ꝯſequētia. nō eī ſequit̄
a lex apud legiſlatorē nō ē neceſſaria igit̄ nō ē neceſſaria: ſicut
lex q̄cūq̄ nō ligat deū q̄n poſſit vel mutare vel diſpēſare: ſtat
tñ legē eſſe ſolidā ī ſe: ſicut neceſſario ignis calidus ē ꝛ calefa
ctiu⁹ materia debita approximata: nō tñ ſeq̄t̄ ī fornace triū pu
erorū nō fuit calefactiu⁹: igit̄ nō fuit calefactiu⁹: ita eſt de mr̄i
monio qḋ ex cauſis ī lr̄a expꝛſſis: Deut. xxiiij. fuerat ſepabile:
nō tñ ſeq̄t̄: igit̄ nō ē indiuiſibile. iura aūt q̄ dicūt ḋ diuortijs
ꝛ repudijs ꝛc. nō ꝓbāt mr̄imonij diuiſibilitatē q̄ꝛ ptinēt ad il
legitime ꝯctū mr̄imoniū qḋ non meret̄ dici mr̄imoniū: qḋ de
ſua formali rōne ē cōiūctio legitimarū pſonarū: ꝛ ſi q̄ iura ali/
ter de repudijs ꝛ diuortijs ſentirēt eſſent abolēda tanq̄ natu
rali nō cōſona qḋ hic ī lr̄a p xp̄m allegat̄. q̄nta aūt cōcluſio q̄
uis ſit in ſe vera: tñ nō ad intētionē Bur. ꝙ videlicet origina
liter ꝛ pri̊o mr̄imoniū ex euāgelio habeat ſuā indiuiſibilitatē
nā ſicut ſupra dictū ē euāgeliū ꝛ canones q̄ ad id ſe referunt
ad legē naturalē p xp̄m hic alligatā. Ex his pʒ falſitas ꝯclu/
ſionis p Bur. collecte ex illis q̄nq̄ ineptis ꝯcluſiōib⁹: vt pʒ.
nec valet rñſio Bur. ad argumētū poſtil. cū dicit diffinitionē
allegatā ī poſtil. tm̄ itelligi debere de ꝯiūctis ī lege euāgeli/
ca tm̄ hui⁹ rñſionis falſitas oſtēſa ē. ſ. imo debet intelligi in
oī lege iuſta ꝛ ꝯſona legi naturali et ꝑmeue a deo inſtitute ī ex
ordio rōnalis creature. diuortiū aūt ꝛ repudiū itelligēda ſūt
pmiſſiue ex q̄b⁹ nō ſequit̄ diuiſibilitas niſi p accidēs: vt ꝑdi/
ctū eſt ꝛ ſm q̄d: ꝛ ad ħ tēdere videt̄ ſcḋa rñſio quā dat Bur.
ad idē argumētū q̄ꝛ dicit ꝙ illa diffinitio tenet durāte mr̄imo
nio: ſed diuortio facto ſm pmiſſionē iuriū nō tenet: vñ pʒ ꝙ
inſtantia Bur. ad diffinitionē matrimonij eſt ſm q̄d nec va/
let: differētia legis no. et ve. quā aſſignat Burg. quo ad hoc:
q̄ꝛ q̄uis vet⁹ lex fuit imꝑfecta: tñ in ea fuerat verū matrimo/
niū de ſui natura ꝛ inſtitutiōe inſolubili q̄uis ꝓpter maliciā
eorū q̄ erāt ſub lege: nō aūt ꝓpter ipſius legis impfectionē di/
uortiū pmittebat̄ ſm modū prius dictū: nec ex hoc debet dici
matrimoniū ſolubile niſi ſm q̄d. ſ. ſolutione pmiſſa. nec valet
ꝙ Bur. de ſctō Tho. adducit ꝙ videlʒ ī vete. le. ideo repudi/
um erat licitū q̄ꝛ matrimoniū ꝓtūc fuit in officiū nō aūt erat
ſacramētū ſignificatiuū ꝯiūctionis xp̄i et eccl̄ie: q̄ nōdū erāt.
falſum eſt eñ in veteri lege eccleſiā q̄ incipit ab abel iuſto ſm
beatū Greg. deo nō fuiſſe ꝯiūctā: q̄ꝛ vet⁹ teſtm̄ frequēter oſtē
dit ſynagogā deo deſpōſatā. q̄ deſpōſatio eſt in vna ſpōſa vſq̄
ad nouiſſimū iuſtū: cui eccl̄ie totali xp̄s vt ſpōſus ſm deitatē
ab initio cōiūct⁹ eſt: cuiuſq̄ cōiūctio indiſſolubilis ē vſq̄ ad
cōſūmationē ſeculi Matth. vlti. ꝛ ita oportet ſanctū Tho. et
Bur. ſentire: niſi velint erronee dicere cū Helyndio xp̄m an/
te mariā nō fuiſſe. chriſt⁹ eñ et ſi ex tpe eſt factus hō eternali/
ter tñ fuit xp̄s: q̄ꝛ a patre vnctus: nō vnctione vt dicit ꝓuecti
onē: ſed vt ſignificat vngēdi p generationē cōicationē. Eſt eñ
deus vngens ſicut eſt lumē: ꝛ ſicut fili⁹ eſt lumē de lumine ita
eſt vngēs ab vngēte. ſnīa ē Hyla. xj. de trinitate ꝓpe mediuʒ.
Item ſm ſcīm doc. ꝛ magiſtrū. ī. iiij. mr̄imoniū fuit ſacramen
tū ante pctm̄ igit̄ alicui⁹ ſacre rei ſignū: ꝛ nō niſi cōiūctionis
dei ad aīam iuſtā q̄ eſt eccleſia vel in eccl̄ia fuit ab exordio rō/
nalis creature ſpōſus ꝛ ſpōſa myſtica ꝛ eorū cōiunctio. qñ igi/
tur inſtitutū fuit matrimoniū nō deficit ei⁹ ſacrū ſignū ꝓut ſā
ctus Tho. dixit et Bur. ſic igit̄ pʒ dicta Bur. nō habere con
nexionē nec veritatē. ¶ Quātū ad ſm articulū reſtat rñdere
argumēt⁹ Bur. factis ꝯtra poſtillatorē ſʒ ꝑnotādū ꝙ factuʒ
Bur. fundat̄ ſup falſa imaginatiōe. imaginat̄ ei ꝙ q̄ꝛ de⁹ ꝑce
pit dari libellū repudij ꝙ ſ ꝑcepiſſet diuortiū: ſ ħ falſū ē: nā
libellū ꝑcepit dare nō ſimpl̄r ſʒ ex ſuppoſitiōe: vt ſuppoſito ꝙ
q̄s habeat odiū ꝯ vxorē ꝛ voluerit eā repudiare det illi libel/
lū. nō igit̄ ī ħ cōditionato ꝑcepto dat̄ modus dimittēdi vxo/
rē: ſed dat̄ modus ꝑandi furorē: ꝛ ita xp̄s in ħ rñdet phari/
ſeis ꝓponētib⁹ fallaciā ſm plures interrogationes vt vnam
dicētib⁹. Quid ſ mādauit moyſes dare libellū ꝛ dimittere: ſʒ
dñs ieſus hanc multiplicē queſtionē diſtinxit tacite cōcedens
ꝙ moyſes bene mādauit dare libellum ſed negauit ꝙ moy/
ſes mandauit dimittere vxorem. vnde dixit ad illā ptem que/
ſtionis moyſes ad cordis veſtri duriciā pmiſit dimittere vxo/

rem:ab initio aũt ſic nõ fuit Glo.interli.ſimiliter ⁊ in arg.⁊ ē beati Hiero. Moyſes pmiſit nõ deus q: ↄtra legē naturalē: hec in glo.ſparſim:et magiſtro lib.iiij.circa hanc materiã ſic interꝓtaṯ reſpõſio chriſti:⁊ hoc eſt ꝙ beat⁹ Aug⁹.de ſermõe dñi ĩ monte vult. Nõ inquit q̃ ꝑcepit dare libellũ precepit vt vxor dimittaṯ:ſed q̃ dimiſerit inquit det libellũ vt iracũdiã temerariã ꝓiciẽdi vxorē libelli coactio tēparet ꝑ h̄ ad argumẽta:⁊ primo ad glo. Jo.bis teutonici ⁊ Accurſij dico ꝙ vbi glo. directe vadit ↄ̃ textũ ſequẽda ē lr̃a:⁊ glo. ſpernẽda niſi haberet euidētē ꝓbationē q̃liter nõ eſt hic. Q̃d aũt glo. corrũpat lr̃am ptȝ: q: vt dicit Bur. lr̃a habet ꝙ d̃ iure naturali ē coniunctio maris ⁊ femĩe quã mr̃imoniũ appellam⁹:glo. ↄiũctio corpoꝝ nõ aĩoꝝ vt allegat Bur. Talis aũt glo. deſtruit textũ q: cõiũctio corpoꝝ ſine cõiũctiõe aĩoꝝ nõ eſt mr̃imoniũ:q: ſtat verũ mr̃imoniũ ſine ↄiũctione corpoꝝ:ſtat etiã ↄiũctionē corporũ eē ſine mr̃imonio:q: ĩ ſtupro adulterio ⁊c̄. Male igiṯ gloſatur cõiũctio mr̃imonialis:dicẽdo eã cõiunctionē corpoꝝ tñ. Alij volẽtes ſaluare gloſas dicũt ꝙ loquũṯ nõ de iure h̄ iſtinctu naturali:h̄ nec ſic ē ↄiũctio illa ſacramẽtũ et mr̃imoniũ ſic text⁹ accipit:q: talis ↄiũctio ſe extẽdit ad irrõnabilia ⁊ adulteria ⁊ cetera pctã de q̃b⁹ vadit argumẽtũ Bur.qḋ valde põderat q̃uis modicũ valeat. In declaratiõe aũt hui⁹ inualidi argumẽti Bur.ponit tria inopinabilia:primũ ꝙ inſtinct⁹ naturalis eſt a iure nature.ſcḋm ꝙ rõ naturalis eſt a iure gentiũ.tertiũ ꝙ mr̃imoniũ ē qualitas iuſtificatiua coitus:⁊ h̄ a iure gentiũ ꝓpt ↄſenſũ. Primũ aũt videṯ irrõnabile. Nã ius naturale ſequiṯ inſtictũ nature nõ cuiuſcũq3:ſ3 rõnabilis nature: nõ igiṯ inſtict⁹ ille ē a iure naturali. Siŕ ſcḋm falſũ videṯ:q: ius gẽtiũ ē a naturali rõne ⁊ ei⁹ recto dictamĩe: nõ igiṯ naturalis rõ ē a iure gẽtiũ:q: dictamẽ recte rõnis ꝑceſſit ⁊ gentes ⁊ ius gẽtiũ:ſic ⁊ tertiũ dictũ nõ videṯ verũ:q̃uis ei coit⁹ ſit ex iſtinctu nature:tñ nõ ex lege nature generaliter:q: ſic oĩs eſſet iuſt⁹ ⁊ ordinat⁹:⁊ tũc nõ eēnt adulteria ⁊ cetera mala.q̃ igiṯ generationē ꝑcepit q̃ ſine coitu ꝑ naturã fieri nõ põt hic rõnaleȝ dedit ordinē ꝑ inſtitutionē matrimonij quã inſtitutionē h̄ xp̃s allegauit: ſi igiṯ coitus cadit ſub dei ꝑcepto ꝑcipiẽtis generationē nõ fuit de ſe mal⁹ ſic nec hodie ē malus iuſtificatio igiṯ matrimonij nõ reſpicit directe coitũ:h̄ ei⁹ vſum:vſus aũt irrationabiliũ nõ põt eſſe deordinat⁹:q: illa agũt ſcḋm impetũ nature. Natura aũt non ponit laudē nec vituperiũ. Rationabilia aũt agũt ſcḋm ꝓhereſim ⁊ electionē q̃ poſſunt deordinari. Illi aũt cõueniẽter daṯ ordo ꝑ mr̃imoniũ:nõ ad iuſtificandũ coitũ qui ex inſtinctu nature bon⁹ ē ⁊ ꝑ deũ mãdat⁹:ſed ad ꝓhibẽdũ abuſũ q̃ fact⁹ fuiſſet ⁊ fieret niſi lex matrimonialis interueniret. Ad ꝑmũ argumẽtũ qḋ Bur.facit circa Deuṯ.xxiiij. dico ꝙ lex nature ſatis exprimit matrimonij indiſſolubilitatem ꝓut hic a xp̃o allegaṯ:nõ igiṯ oportuit ĩ lege moſaica d̃ hmõi ſingulare mãdatũ dare. Ad ſcḋm dico ꝙ de⁹ ꝑcipiẽdo datiõnē libelli nõ dat modũ repudiandi:ſed dat modũ ꝑpandi primaꝝ odiũ ꝑ ↄñs dat mag⁹ modũ ĩpediẽdi dimiſſionē. Ad tertiũ dico ꝙ quãtũcũq3 fiat repudiũ ſemꝑ manet vinculũ:h̄ ꝙ ĩ veteri lege poſt repudiũ ꝑmittebaṯ vterq3 nubere alteri:h̄ fuit ad vitandũ mai⁹ malũ. Repudiũ eñ ꝑmittebaṯ ad vitãdũ vxoricidiũ:alteri nubere ꝑmittebaṯ ne remaneret odiũ ⁊ vitareṯ incõtinentia. De iuſticia eñ legis nature et euãgelij q̃uis videaṯ vinculũ rumpi:nõ tñ rũpiṯ etiã facto diuortio in caſu fornicationis:nã ꝑmiſſio de nubendo ꝑ euangelium correcta eſt:permiſſio aũt de diuortio manet in caſu fornicationis:ſed illa nõ tollit vinculum:quia ſeꝑatione legitima facta neuter nubere põt ſine mechia vt diciṯ in littera hic: ⁊ ita fuit in veteri lege de iuſticia:ſecus fuit de ꝑmiſſione ex cauſis ſepe dictis. Ad quartũ aſſũptũ negaṯ:videlicet ꝙ repudiũ ſit de expreſſo mãdato dei. ꝓbatio aũt nõ valet:q: nõ ſequiṯ de⁹ ꝑcepit dare libelluȝ:ergo ꝑcepit repudiũ:ſicut patet ex dictis. Et cũ poſtil.reſpõdet rõnib⁹ alteri⁹ opinionis Bur.replicat ſed nihil cõcludit. Cũ eñ arguiṯ ꝙ ſicut pluralitas vxorũ nõ fuit in veteri lege illicita:ſic neq3 repudiũ. Reſpondet poſtil. ꝙ nõ eſt ſimile quia pluralitas vxorum non fuit ꝓhibita nec vnitas vxorũ eſt de lege nature ſicut inſeparabilitas: et ideo ꝓpter maius bonũ pluralitas fuit licita et ſancta patribus ſanctis:ſecus eſt de repudio qḋ cõceſſum eſt ꝓpter maius malũ vitandũ:hoc tamẽ min⁹ malũ nõ facit fore licitũ. Ibi replicat Burg.ꝑ illud apoſtoli: Nõ ſũt faciẽda mala vt eueniant bona:quaſi habere plures vxores ꝓpter maius bonũ:deberet eſſe malũ qḋ falſum eſt. Sed adhuc replicãs Burg.arguit ſic: Pluralitas viroꝝ ē mala q: ↄtra legē nature:igiṯ pluralitas vxorũ:ↄſequẽtiã iſtã negat Scotus circa.iiij. diſ.xxxij. in.q.de bigamia:ſed qḋ incidentaliter dicit Burg.ꝙ in repudio nõ ꝑmittiṯ aliqḋ malũ:hoc redarguit hic plana littera videlicet eã bene. Sed ⁊ Bur.hic calũniaṯ exẽplũ poſtil. qḋ ponit de animalibus brutis:quorũ cõiunctio in parte et ſi nõ in toto manuducit ad videndum inſeꝑabilitatem matrimonij:qḋ exemplum et ſi nõ ſit in toto ſimile nõ igiṯ calũniari debet: q: exempla et ſimilitudines nõ ſemꝑ currunt quattuor pedibus ꝓut patet ſupra Oſee.j.et.j.Matth.xx.in additione Burg. et patet totũ. ¶ In eodem ca.vbi diciṯ: Quicũq3 dimiſerit vxorē ⁊c̄.poſtilla.dicit verſum illum ſupplendũ:quia oratio defectiua eſt.Burg.dicit eũ plane eſſe intelligendũ: ſuppoſito ꝙ verũ ſit totũ quod ipſe per ſuas diſgreſſiões hic et Deutero.xxiiij.diſſeruit:ſed ſuppoſitum nõ concedit igiṯ nec reliquum. Sed ꝙ obijcit cõtra poſtil.de pari iure viri et vxoris quo ad poſſe nubere alteri allegãs cauſam diuerſitatis:quia pluralitas vxorũ fuit ĩ veteri teſta.licita nõ autē viroꝝ:nõ valet ꝓpter ſuperi⁹ dicta et vide ibi ſcotũ ĩ loco ſupra allegato.

¶ Glo. ordi.

Ca.XX

A a Simile eſt re. ce. Oſtendit ꝑ parabolã:q: primi erunt nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi. Pater iſte familias cõditor noſter eſt q̃ habet vineã vniuerſalē eccleſiã:q̃ ab abel vſq3 ad vltimũ electũ: qui ĩ fine naſcitur⁹ eſt:quot quot ſanctos ꝓtulit:tot palmites miſit. Hic pater exijt ad excolẽdã vineaȝ mane hora tertia.ſexta:nona: vndecima operarios conduxit a mũdi huius initio vſq3 ad finem ad erudiendam fidelium plebem ꝑdicatores mittere non deſiſtit. Simile eſt regnũ celorũ. Nõ hõi ſolũ:ſed toti negocio ab hoĩe geſto:⁊ in ſimilib⁹ ſiŕ. b ¶ Primo mane.manifeſte cepit a primo iuſto eterna mercede ꝑdicatores ad plantãdã eccleſiã inuitare. c ¶ Cõuentione aũt facta.i.cõfirmata ꝓmiſſione ꝙ ad imaginē dei reformandi eſſent ſi eccleſiam edificando mãdatis decalogi inſiſterēt. d ¶ Ex denario diurno miſit eos in vi. ⁊c̄. Denarius habet imaginem regis qui olim pro decem numis computabatur. Quanto plus aliquis in cultu eccleſie laborat decalogi mã

datis

a ſ exponit ꝑ ſimile. ſ preſens eccleſia. a ſ vita iuſtorum.

a Simile ē regnũ Ca.XX a† celoꝝ homini patrifami ſ paterfamilias cõditori qui poſſidet electos ĩ mũdo vt dñs ſubditos in domo.

b lias:qui exijt primo mane cõducere operarios in vineam ſuam.

c Conuentione autem facta cum

d operarijs ex denario diurno:mi

¶ Nico. de lyra

¶ Ca.XX

a Simile eſt. Hic ↄ̃ñr ſaluator docet virtutes ꝑlatoꝝ. In ꝑlatis aũt pre ceteris virtutib⁹ debent eſſe quattuor.ſ. feruor ad cõtinue laborandu.n in agro dñico: vigor ad ſe martyrio exponẽdũ ꝓ grege ſibi cõmiſſo: humilitatis tenor etiã in ſtatu alto pietatꝭ dulcor cõtinue ſubditis bñfaciẽdo.primũ tangiṯ in prima pte ca. ſecũdũ ibi: Et aſcendens ieſus.tertiũ: Tunc acceſſit ad eũ.quartũ: Et egredientibus illis.primũ oñdiṯ in parabola illorũ qui vocati ſunt ad operãdũ in vinea a mane vſq3 ad veſperam. Ex quo patet ꝙ ꝑlati debent cõtinuo laborare ꝑ doctrinã in eccleſia.debent etiam operari ibidē ſine inuidia et mutua emulatione:quod patet ꝑ hoc quia laborantes murmurantes hic reꝑhenduntṯ. ꝓpter quod Nu.xj.diciṯ ꝙ cũ ioſue diceret moyſi vt ꝓhiberet heldad ⁊ medad ꝓphetantes in caſtris:moyſes redarguit ipſum dicens: Quid emularis ꝓ me:quis tribuat vt oĩs populus ꝓphetet ⁊ det dñs eis ſpiritũ ſuũ? Igitur circa hoc duo tanguntṯ.primũ eſt vocatio ad laboris exercitiũ.ſecũdũ ad recipiendũ ꝑmium.ibi: Cum ſero factũ eſſet. Circa primũ ergo diciṯ: Simile eſt regnũ celorũ.i.ſtatus eccleſie militantis. b ¶ Domini patrifa.iſte ē de⁹ pater q̃ ita gubernat totũ mũdũ ſic paterfamilias ſubditos ĩ domo. c ¶ Qui exijt ⁊c̄.iſte exitus non eſt ꝑ loci mutationē:ſed per ſue bonitatis diffuſionē in creatura ſubiecta. Vinea iſta eſt vniuerſalis eccleſia que a primo iuſto colligiṯ vſq3 ad vltimũ qui in fine mundi naſciturus eſt:vt dicit Grego.operarij aũt ſũt doctores ⁊ ꝑlati a deo miſſi ad culturã hui⁹ vinee ꝑ ꝑdicationē et doctrinã.primo ergo mane deus pater operarios cõduxit:q: a principio mũdi vſq3 ad Noe aliquos ſanctos patres ad eruditionē hoĩm miſit:videlicet adã ſeth et enoch ⁊ alios iuſtos. d ¶ Cõuentione aũt facta ⁊c̄.cõuentio iſta eſt ꝓmiſſio vite eterne pro labore:que

ꝯ datis inſiſtendo: tanto plus informatur in imaginē regis dei. Predicatores ſūt operarij: etiam vnuſquiſqꝫ dū fide recta i bono ope ꝑſiſtit. Mane hora tertia: ſexta: ꝛ nona antiquꝰ ꝛ hebraicꝰ populus q̄ fide recta deū coluit in electis: ad vndecimā gētiles vocant̄.

Poſſunt etiā diuerſitates horarū i vnoquoqꝫ notari ꝑ momēta etatū. Mane q̄ppe intellectus noſtri puericia ē: Hora tertia: adoleſcētia: qꝛ iā ſol i altū ꝓficit. Sexta iuuētꝰ cū plenitudo roboris ſolidat̄. Nona ſenectus: q̄ñ ſol. i. calor etatis deſcēdit. Undecima decrepita etas: In oībꝰ his aliq̄ ad bonā vitā ꝑducunt̄. Qui ſibi viuit vt ocioſus: redarguit̄. Qui ꝛ vſqꝫ ad vltimā etatē differt recte ei dicit̄: Quid hic ſtatis tota die ocioſi. i. vel in vltimis reſipiſcite.

a A nouiſſimis. Quia q̄ in aduentu dñi vocati ſunt ad regnū: ſine aliq̄ tarditate ꝑueniūt equales his q̄ ab initio mundi ceperūt: oēs q̄dē idē celū: ſꝫ ſtella differt a ſtella in claritate. A nouiſſimis incepit: dū priꝰ latronē q̄ꝫ petrū in paradiſū introduxit. Quia prius aliq̄ñ remunerantur ſero veniētes: qꝛ priꝰ de corpore exeunt q̄ꝫ q̄ in puericia vocati ſūt.

b Et accipiētes. Quia antiq̄ patres in infernū deſcēdētes a gloria dilati ſūt q̄ſi: ergo poſt murmurationē denariū accipiūt q̄ poſt longa inferni tp̄a ad gaudia ꝑuenerūt. Et accipiētes. Hi ſunt qui in initio naſcētis eccleſie vocatꝰ ex gētibꝰ ſe ꝓponebāt: quaſi ppl's dei ab initio mūdi ꝛ illi canes: q̄ pōdus obſeruationum portabāt. Sed q̄ nō venit ſuꝑbos vocare iuſtos: ſed humiles penitētes: cui magꝰ placet humilis cōfeſſio malorū: q̄ꝫ ſuꝑba gloriatio bonoꝝ. ſubdit: Amice nō facio tibi iniuriā. Nō dolēt quaſi fraudati ſua mercede: ſed (ritu inuidorū) ꝙ illi plus q̄ꝫ merent̄ accipiūt: ꝛ nō tā ipi plꝰ accipere: q̄ꝫ alios nihil vel minꝰ accipe deſiderāt: q̄ſi alteriꝰ cōſortio ſibi p̄miū minuat̄. c Murmurabāt ꝛc. Querit̄ quō accipiētes murmuraſſe dicant̄: cū illa i beatitudine oīs inuida ꝛ murmuratio prorſus remouēda ſit: Sꝫ hic ē mos diuīe ſcripture vt cū de multꝭ i collectōe agat: q̄dā tm̄ q̄buſdā d̄ illa collectiōe: ꝛ ñ toti collectiōi tribuat. Iuxta
Ps. 104. illud ꝓphete: Eduxit eos cū. a. et. a. ꝛ inde: Et induxit eos in m. cū tñ illi qui d̄ egypto exierūt oēs p̄ter caleph et ioſue ꝓpter incredulitatem ſuam in deſerto perierunt: quorum filij in montem ſanctificationis inducti ſunt. Ita ĝ ꝛ de pri/
ꝯmis

§ prima hora ab adā vſqꝫ ad noe.
ſit eos in vineā ſuā. Et egreſſus a
§ a noe vſqꝫ ad abraam.
circa horā tertiā vidit alios ſtan
a § quaſi venales ſi quis digne emere vellet a bono tamen opere ceſſantes.
tes in forō ocioſos: ꝛ dixit illis:
Ite ꝛ vos i vineā meā: ꝛ qđ iuſtū
fuerit dabo vobis. Illi aūt abie
a § ab abraā vſqꝫ ad moyſen.
rūt. Iterū aūt exijt circā ſextā et b
§ a moyſe vſqꝫ ad aduentū domini.
nōnam horam: et fecit ſimiliter. c
a § ab aduētu dñi vſqꝫ ad finē mūdi. b § ꝑ ſeipſum aperuit q̄ priꝰ ꝑ patres innotuit.
Circa vndēcimam vero ēxijt ꝛ in
a § gentilē populū a bono opere torpentem.
uenit aliōs ſtantes ꝛ dixit illis:
a § omni tp̄e ꝑ ſalute laborare negligitis.
Quid hic ſtatis tota die ōcioſi? d
a § vias vite nemo nobis p̄dicauit.
Dicūt ei: Quia nēmo nos cōdu e
xit: Dicit illis: Ite ꝛ vos i vineā f
§ cū finis mūdi vel cuiuſlibet veniſſet.
meā. Cū ſero aūt factū eſſet: dicit g
§ pater. § filio cui oīa dedit in manꝰ. § ſtatue ante tribunal tuum.
dñs vinee ꝓcuratori ſuo. Uoca h i k
a § vnicuiqꝫ ſm̄ opera ſua prout geſſit.
operarios: ꝛ rēdde illis mercedē:
a incipiens a nouiſſimis vſqꝫ ad l
a § gentiles vel qui decrepiti ſunt vocati.
primos. Cūm veniſſent ergo qui m
circa vndecimā horam venerāt:
a § candē eternitatē cū his q̄ ab initio mūdi vocati ſunt. § .i. iudei.
acceperūnt ſingulos denarios. n
Uenientes aūt ꝛ primi arbitrati o p
§ digniorē locū i regno: q̄ priꝰ in tabernaculo.
ſunt ꝙ plus eſſent accepturi: ac q
a § conformitatem claritatis corporis chriſti.
ceperunt autem ꝛ ipſi ſingulōs
b c denarios. Et accipiētes murmu r
rabant aduerſus patrēfamilias
dicētes: Hi nouiſſimi vna hora
fecerūt: ꝛ pares illos nobis feci
a § .i. qui diu ſub onere legis ſudauimꝰ et lōgiora carnis tētamenta ſuſtinuimꝰ.
ſti: qui portāuimus pondus diei

re: q̄ quidē vita eterna dicit̄ denariꝰ diurnꝰ q̄ eſt equalis oībꝰ: qꝛ vita eterna erit equalis oībus a parte finis. a Et egreſſus circa horam tertiā ꝛc. Hora tertia intelligit̄ mūdi diſcurſus a tp̄e Noe vſqꝫ ad abraā in quo aliq̄ ſancti ad eruditionē alioꝝ miſſi ſūt a deo: vt noe ſem heber thare ꝛ abraā ꝛ cōſiles. b Iterū aūt exijt cir. ſextā horā ꝛ nonā. Hora ſexta fuit ab abraam vſqꝫ ad moyſen i qua miſſi ſūt abraā iſaac ꝛ iacob. et. xij. patriarche. hora nona a moyſe vſqꝫ ad xp̄m: videlꝫ tp̄e legis in q̄ ad eruditionē ppl'i miſſi ſunt moyſes et aaron ioſue iudices reges ꝓphete et ſacerdotes. c Circa vndecimā vero exijt. vndecima hora itelligit̄ a tp̄e xp̄i vſqꝫ ad finem mūdi: in quo gētiles vocati ſūt ꝑ p̄dicationē apſoꝝ et alioꝝ eccleſie doctoꝝ. ꝛ ꝓpter hoc dicit̄ hic:
d Quid hic ſtatis to. die ꝛc. qꝛ q̄ a principio mūdi vſqꝫ tūc laborare i bonis moribꝰ neglexerāt: q̄ſi tota die ocioſi ſtabāt. e Dicūt ei qꝛ nemo nos cōduxit. i. nullus doctor nullus ꝓpheta ad nos inſtruēdū venit: qꝛ lex ꝛ ꝓphete filijs iſrl' dati fuerāt vt illi ſpāli ſanctitate fulgerēt: ex q̄bꝰ xp̄s ſm̄ carnē erat naſciturꝰ. f Ite et vos i vineā meā. interponit̄ hꝯ cōiūctio copulatiua: qꝛ gētiles iudeis adiūcti ſūt: vt vna eccleſia ex ambobꝰ fieret. g Cū ſe. aūt. fa. eſſet. Hic deſcribit̄ vocatio ad recipiēdū p̄miū. Sero aūt ab aliq̄bꝰ hic d̄r finis mūdi in q̄ vocabunt̄ iuſti ad receptionē p̄mij: vt habet̄. ī. xxv. ca. Uenite bñdicti p̄ris mei ꝛc. Sed illud qđ ſeq̄t̄ videt̄ ꝯtradicere ꝙ aliq̄ accipiētes p̄miū murmurabāt aduerſus patrēfamilias: qꝛ nullus i fine mūdi p̄miū eternū recepturus murmurabit ꝯtra deū: ſed erit ſuo p̄mio cōtētꝰ. Ad qđ r̄ñdet beatꝰ Greg. ꝙ iſta murmuratio nō ē aliud q̄ꝫ dilatio p̄mij quā ſuſtinuerūt p̄res ſācti i limbo vſqꝫ ad paſſionē xp̄i. ſed hec r̄ſiſio nō videt̄ cōueniēs: qꝛ murmuratores hic dicūt̄ nequā: qđ nō pōt dici de ſāctis patribus in limbo exiſtētibꝰ: ꝛ i fine ꝑabole cōcludit̄: Multi ſūt vocati pauci vero electi. Ex q̄ ptꝫ ꝙ iſta parabola nō ſolū extēdit ſe ad electos cuiuſmodi ſūt illi q̄ i fine mūdi recipiēt p̄miū: ꝛ iđ dicēdū ꝙ ſero hꝯ accipit̄ ꝓ tp̄e grē: qđ incepit a xp̄o: vñ Ioh. i. d̄r: Gratia ꝛ veritas ꝑ ieſū xp̄m facta ē. ꝛ iđ cū d̄r: Cū ſero aūt factū eēt. i. cū tp̄s grē aduenifſet. h Dicit dñs vinee. i. deꝰ pater. i Procuratori ſuo. i. hoī xp̄o q̄ miſſus ē ad ꝓcurationē ſalutis hūanę. k Uoca opa. ꝛ red. ꝛc. Illa merces hꝯ intelligit̄ grā: qꝛ ē q̄dā inchoatio glīe: cū glīa nō ſit aliđ q̄ꝫ grā cōſūmata. l Incipiēs a nouiſſimis. qꝛ in primitiua eccleſia grā xp̄i data eſt gentilibꝰ q̄ vltimo venerāt ad fidē: iudeis ꝑ maiori pte in infidelitate remanētibꝰ. m Cū veniſſent ĝ q̄ circa vndecimā horā venerāt. i. gētiles. n Acceperūt ſingu. denarios. i. donū gratie q̄ eſt q̄dā inchoatio et arra glīe. o Ueniētes aūt et primi. i. iudei q̄ a principio legis date deo ſeruierāt. p Arbitrati ſunt ꝙ plus eſſent accepturi: qꝛ in primitiua eccl'ia credebāt ꝙ plus deberent habere de xp̄i grā: vñ reputabant gētiles indignos gratia dei: ſm̄ ꝙ d̄r Act. x. vbi petrus vidit lintheū ſubmiſſum d̄ celo i quo erant aīalia quadrupedia et ſerpentia et volatilia imūda ſm̄ legē: ꝛ dictū ē petro: Occide ꝛ māduca in quo ſignabat̄ incorporatio gentiliū intra eccleſiā ꝑ fidem et gratiā ſicut ptꝫ ex lr̄a cōſequenti: qꝛ a deo miſſus eſt petrus ad p̄dicandū Cornelio centurioni et alijs gentilibꝰ: ꝓpter qđ petro abominationē habēte de māducatiōe imūdoꝝ ſm̄ legē i q̄ ſignabat̄: vt dictū ē vocatio gentiliū ad fidē: dictū eſt ſibi a deo: Qđ deꝰ purificauit: tu ne cōe dixeris: ꝛ. ī. eo. ca. dixit Petrus Cornelio et amicis ſuis: Uos ſcitis q̄m abominatio ſit viro iudeo cōiūgi aut accedere ad alienigenā: ſed mihi oñdit deus neminē cōem aut immūdū dicere hoīem. q Acceperūt aūt ꝛ ipſi ſin. dena. i. cōſimilē grām ſic ꝛ gētiles ꝛ nō maiorē: vñ Actꝰ. x. d̄r ꝙ p̄dicāte petro cecidit ſpūſſctꝰ ſup oēs q̄ audiebāt xbū: videlꝫ ſup Corneliū ꝛ amicos eiꝰ: qꝛ vt ibidē d̄r: Acceperūt ſpm̄ſctm̄ i ſigno viſibili ꝛ donū linguarū ſicut receperāt apl'i ꝛ alij diſcipuli q̄ erāt iudei i die pētecoſtes. r Et ac. mur. ꝛc. Hi nouiſſimi ꝛc. qꝛ ad lr̄am in primitiua cōuerſi iudei murmurauerūt de hoc ꝙ conſimilis grā fiebat gētibꝰ ſicut et ipſis: vñ Actꝰ. xi. d̄r ꝙ cū petrꝰ rediſſet in hierl'm: baptiçato Cornelio et amicis eiꝰ: diſceptabāt aduerſus illū q̄ erant ex circūciſione dicētes: Quare cōicaſti cū illis q̄ habēt p̄putiū ꝛ māducaſti cū illis: ꝛ ibidē. vi. ca. d̄r: In dieb' illis creſcēte numero diſcipuloꝝ factuꝫ eſt
murmur

B

mis accipientib⁹ quidã ⁊ nõ oẽs mur
murant:q̃ tñ poſt accipiũt. Sicut ſepe
cõtingit ꝙ multi dño ꝑ lõga tpa ſerui
erunt:alij aũt mox in principio ſue cõ
uerſionis martyrio vel aliquo modo
ad denariũ re
cipiendũ trãſ/
lati ſunt. Hõ
audiẽtes qui
diu laboraue/
runt .ſ. ꝙ alij
ſtatim ad pre/
miũ trãſferun
tur:ipſi aũt tã
to tpe in labo
re detinent̃:ꝺ
dilatiõe p̄mij
quaſi murmu
rare vident̃.
Poteſt etiam
dici de malis
q̃ in principio
quidem boni
fuerunt:ſʒ bo
nũ qꝺ incepe/
runt ad finem
nõ ꝑduxerũt.
Unde: nõ illi
q̃ denariũ ac/
ceperũt:ſʒ iſti
q̃ in bonitate
nõ ꝑſtiterunt
p̄mio priuati
murmurãt:qꝛ
denario care/
bant qui ĩ pri/
cipio boni: ꝓ
quo etiã prin/
cipio cũ p̄mis
accipientibus
cõnumerant̃:
ſe promeruiſſe
crediderant.
a Aut nõ lʒ.
Stulta q̃ſtio
cõtra bonita/
tẽ dei. Querẽ
dũ eſſet non ſi
daret qꝺ non
deberet: ſed ſi
non daret qꝺ
deberet.
b An ocul⁹
Uere iudei prauã intentionẽ habue/
rũt q̃ ꝓhibuerũt apl̃os gẽtib⁹ loqui
vt ſalue fierẽt. c Sic erũt nouiſſi/
mi primi. Aug⁹. Id eſt iudei de capi/
te vertent̃ in caudã:⁊ gẽtes de cauda
in caput:Unñ moyſes ĩ Deutero. Ad/
Deut.15.d uena q̃ tecũ morat̃ aſcẽdet ſup te: ille
erit ĩ caput:⁊ tu eris ĩ caudã. Sʒ tñ
nec oẽs p̄mi nec oẽs nouiſſimi: ad nu
merũ electorũ ꝑtinẽt. d Ecce aſcẽ/
di.⁊c. Hierony. Hoc ſepe eis dixerat:
ſed quia multis interpoſitis poterat
labi de memoria:iturus hieruſalẽ ⁊
apl̃os ſecũ ducturus ad tẽtationẽ eoſ
parat:ne de ignominia crucis ſcãda/
liçent̃:⁊ paſſiõis penã: ⁊ reſurrectio/
nis gloriã p̄dicit:vt cũ morientem vi
derint:reſurrecturum nõ dubitẽt.
e Ad illudendum et flagellandũ.
Ideo dñs in mundo noluit ꝓſperari
ſed grauia pati vt oñderet nos q̃ ꝑ de
lectationẽ cecidimus cum qua amari
tudine redire debeamus.
f Tunc acceſſit ad ⁊c. Audita reſur
rectione:putauit eũ ilico(ĩmemor ſe/
cũdi

a ſ carnis. b ſ qꝛ par erat oĩbus murmurã/
di ratio. ſ prime hore operario.
⁊ ẽſtus: At ille rñdẽns vni eorũ a b
ſ reddo quod debeo.
dixit:Amice non facio tibi iniu/ c
a ſ nõ eñ ꝓmiſi tibi:niſi cõformitatẽ meã.
riam. Nõnne ex denario conue/ d
a ſ reddo tibi ſm opus tuũ in te itaq; iuſtus ſũ.
niſti mecũ: Tolle quod tuũ eſt ⁊ e
a ſ gratia cũ ⁊ miſericordia vt coequalis ⁊ cõcor
poralis tibi fiat populus gentilis.
vade. Uolo aũt ⁊ huic nouiſſimo f
a ſ nõne ẽ poteſtas iudicis:vł iuſticiã facere: vel
miſericordiam cui vult impendere.
a dare ſicut ⁊ tibi. Aũt nõ licet mi/ g
a ſ intentio qua primatũ niteris.
b hi qꝺ volo facere: An oculus tu⁹ h
a ſ inuidia plen⁹ cui mea nõ placet benignitas.
b ſ ſicut oſtenſum eſt. ſ gẽtiles vel q̃ maiores vi
dentur: meriti ſũt minoris et ecõuerſo.
c neq̃ʒ ẽ:qꝛ ego bon⁹ ſũ: † Sic erũt i k
ſ iudei. ſ q̃ cõfitent̃ ſe noſſe deũ:factis autem
nouiſſimi primi:⁊ primi nouiſſi/ l
negant. ſ ad fidẽ. ſ ad regnum.
mi. Multi eñ ſũt vocati pauci ve m n
ſ ſm ſitum loci.
ro electi. Et aſcẽdẽs ieſus hiero/ o†
ſolymã:aſſũpſit duodecim diſci/ p
d pulos ſuos ſecreto:⁊ ait illis† Ec
ce aſcẽdim⁹ hieroſolymã:⁊ filius q
ſ a iuda.
hominis tradetur pricipibus ſa/ r
cerdotum et ſcribis: et condem/
ſ iudei.
nabunt eum morte: et tradent s
ſ pilato ⁊ miſtris romanorũ. ſ aue rex iudeorũ.
e eum gentibus ad illudendum ⁊ t
flagellandum ⁊ crucifigendũ: et
ſ vt tã cita reſurrectio euacuet ſcãdalũ crucis. v†
f tertia die reſurget† Tunc acceſſit x† y

murmur grecorũ aduerſus hebreos:eo ꝙ deſpicerẽt̃ ĩ miniſterio quotidiano vidue
eorũ. a At ille reſpõdẽs.ꝑ diuinã reuelationẽ apl̃is factã. b Uni eorũ dixit. ſi/
cut aũt aliqñ accipit̃ numerus indeterminat⁹ ꝓ determinato:ita etiam aliqñ ſumit̃
vnitas ꝓ numero:ſicut.s̃.dictũ eſt ꝙ petrus loquebat̃ ꝓ oĩbus apl̃is:ita ſit̃r qꝺ hic
dicit̃ vni:intelligit̃ eſſe dictũ multitudini eorũ q̃ de gratia data gentib⁹ murmurabãt
ſeu admirabant̃:⁊ hoc factũ ẽ Act⁹.xi. vbi petrus rationem
reddidit iudeis murmurãtib⁹ de h̃ ꝙ baptiçauerat Corneli/
um dicẽs:ꝙ ex diuina reuelatione fecerat: ⁊ qꝛ viderat ſpm̃
ſanctũ deſcẽdẽtẽ ſup gentiles ſicut ſup iudeos: vt habet̃ ibi/
dẽ:ſequit̃: c Amice nõ facio tibi iniuriã.qꝛ iniuria nõ ha
bet locũ vbi eſt mera gratia:⁊ ideo ſi det gratiã cuicũq; vo/
luerit nõ faciet alicui iniuriã. d Nõne ex denario cõueni
ſti mecũ.qꝛ ad hoc aliq̃s venit ad fidẽ vt habeat gratiã in p̄/
ſenti:⁊ gloriã in futuro. e Tolle qꝺ tuũ eſt et vade.i.gra
tiã quã meruiſti:credendo legi et ꝓphetis de chriſto:qꝛ licet
gratia nõ cadat ſub merito:augmẽtũ tñ gratie cadit ſub me/
rito:qꝺ quidẽ augmẽtũ datũ eſt iudeis credentib⁹ in chriſtũ.
f Uolo aũt et huic nouiſſimo dare ⁊c.i.gentili vocato ĩme/
diate ab idolatria ſicut iudeo vocato a legis obſeruantia.
g Aut nõ licet mihi qꝺ volo facere.q.d.ſic: qꝛ dei volũtas
nullo mõ põt eſſe diſtorta. h An oculus tuus nequã eſt:
qꝛ talis inuidia ⁊ iudiciũ ꝓcedebat ex hũano defectu.
i Quia ego bon⁹ ſum.ꝑ eſſentiã:⁊ ideo nõ poſſuʒ male age
re. k Sic erũt nouiſſimi primi.qꝛ gẽtiles qui a iudeis erãt
quaſi viles reputati ſunt cõuerſi deuote ad fidẽ chriſti.
l Et primi nouiſſimi.qꝛ iudei q̃ fuerãt populus peculiaris
ipſius dei ꝓpter infidelitatẽ ſunt ab eo deiecti. ⁊ hoc eſt qꝺ
ſubdit: m Multi eñi ſunt vocati.ad fidẽ chriſti ꝑ legem †Mar.10.e Luc.10.f
⁊ ꝓphetas. n Pauci vero electi:qꝛ pauci de iudeis com/
paratiue crediderũt in chriſtũ ⁊ de credẽtib⁹ multi reuerſi ſũt
ab eccleſia ⁊ adhuc reuertunt̃ ad vomitũ. Moraliter autẽ
poteſt exponi parabola iſta de vocatis ad gratiã ſm diuer/
ſas etates:ita ꝙ hora prima ſignat pueritiã.hora tertia iuuẽ
tutẽ:qꝛ ſicut tũc ſol incipit aſcẽdere ⁊ calorẽ oſtẽdere:ſic in iu
uentute calor naturalis in hoĩe.hora ſexta etatẽ virilẽ: quia
tũc homo eſt in ſtatu ꝑfecto:ſicut ſol in celi medio. hora no/
na ſenectutẽ:in qua calor naturalis incipit in homine refri/ †Mar.10.e Luc.18.e
geſcere. vndecima vero ſignat ſeniũ:quia tũc homo eſt ꝓpe
mortis occaſum. vocant̃ ergo operarij oĩbus iſtis horis: quia
aliq̃ vocant̃ ad fidẽ ꝑ gratiã operantẽ in pueritia: alij in iu/
uentute:⁊ ſic de alijs etatib⁹:⁊ oẽs habẽt denarium diurnũ.
qꝛ quãtũcũq; homo tarde ad gratiã vocet̃ dũ tñ in ea ꝑſeue
ret habet gloriã eternã. Contingit etiã qñq; ꝙ ille qui voca/
tur in ſenectute:cõſequit̃ tantã gratiã ⁊ gloriã a deo ſicut il/
le qui in iuuentute vocat̃:tũ ex diuina liberalitate: tũ ex ip
ſius vocati feruenti voluntate et operatione. o Et aſcen/
dens ieſus. Hic ſaluator oſtẽdit ꝙ in p̄latis debet eſſe vigor
ad tolerãdũ martyriũ ſi neceſſe ſit pro grege ſibi cõmiſſo:⁊ h̃
docet ꝑ exẽplũ ſui qui volũtarie venit in hierlm ad ſuſtinẽdũ
mortẽ ꝓ ſalute mundi: vnde beatus Grego. exponens illud
Ioh.x. Ego ſum paſtor bon⁹ ⁊ animã meaʒ pono ꝓ ouibus †Mar.10.a
meis. dicit de ſe ⁊ alijs prelatis. In hoc oſtenſa eſt nobis via
quã ſequamur. et hoc eſt qꝺ dicit hic: Et aſcendes ieſus hie
roſolymã:que reſpectu totius terre ꝓmiſſionis eſt in alto ſita:⁊ ꝓpter hoc venieẽtes
illuc ab alijs partibus ibant aſcendendo. p Aſſumpſit duodecim diſcipulos ſe
creto:et hoc duplici de cauſa: vna eſt quia ſecretum myſterium ſue paſſionis futuruʒ
volebat apoſtolis cõiter p̄ alijs reuelare:ne vidẽtes eũ poſtea mori ignominioſe ſcã
daliçarent̃. ſecũda eſt quia ſecreta myſteria ſunt tm̃ maioribus reuelanda ⁊ detegen
da:cuiuſmodi erãt apl̃i. ſequit̃: q Et fili⁹ hoĩs tradet̃ pricipib⁹ ſacerdotũ. ⁊ ſcri
bis.i.legiſperitis:qꝛ eis ꝑ iudã fuit tradit⁹ ⁊ vẽdit⁹. r Et cõdẽnabũt eũ morte. qꝛ
ipſi iudicauerũt eũ eſſe reũ mortis:licet nõ haberent poteſtatẽ interficiendi:quia iu/
dicium ſanguinis erat eis ablatum a romanis qui dominabant̃ eis. ⁊ ideo ſequit̃:
s Et tradent eum gentibus. videlicet pilato preſidi et ſuis militibus ad perficien/
dum illud quod nõ poterant: videlicet chriſti mortẽ. ⁊ hoc eſt qꝺ ſubdit̃:
t Ad illudendũ ⁊ flagellandũ et crucifigendũ. Iſta eñi tria inflicta ſunt chriſto ꝑ
ordinẽ. vt videbit̃.j. v Tertia die reſurget. hoc aũt ſubdit xp̃s ne apl̃i ei⁹ morte
audita abſorberent̃ p̄ triſticia. x Tũc. Hic oſtendit tertio ꝙ in p̄latis debet eſſe te
nor humilitatis: qꝛ nõ debẽt appetere preeſſe. ⁊ diuidit̃ ĩ duas ptes: qꝛ primo ponit̃
hui⁹ documẽti occaſio. ſcꝺo ſubiũgit̃ humilitatis inſtructio. ibi: Ieſus aũt vocauit
eos. Circa primũ aduertendũ ꝙ iudei eſtimabãt chriſtum ꝑ ꝓphetas ꝓmiſſum re/
gnaturũ tẽporaliter in hieruſalem: qꝛ ſcripturas de regno chriſti carnaliter intelli/
gebant:et ideo regnũ ablatũ eis per romanos credebant ſibi reſtituendum ꝑ chriſtũ
ꝓpter qꝺ apl̃i dicebãt xp̃o: Act.j. Dñe ſi in tpe hoc reſtitues regnũ iſrl̃:⁊ hoc modo
iacobus et iohãnes filij çebedei et mater eorũ audientes xp̃m poſt mortẽ tertia die
reſurrecturũ crediderunt ip̃m ĩmediate poſt reſurrectionẽ regnaturũ in hieruſalem
tpaliter:⁊ ideo cupientes ei eſſe collaterales p̄ ceteris: qꝛ erant eius cognati germa/
ni informauerũt matrẽ ſuã de petitione ſequẽti:⁊ hoc eſt qꝺ dicit̃ hic: Tunc.i. audi/
ta reſurrectione xp̃i futura. y Acceſſit ad eũ.i.ad xp̃m.

Mater

G ciali aduēt⁹)regnaturū:ꝛ aui
ditate feminea pſentia cupit: i/
memoꝛ futuroꝝ. a ·Dic vt.
Bonū deſideriū:ſʒ incōſidera/
ta petitio. Et iō nō volūtas nō
ꝓpoſitū culpat̄ ſʒ ignoꝛātia:et
ſi impetrare nō debet ſimplici/
tas:nō meret̄ cōfundi.
b ·Neſcitis. Qui ſedē glie pe/
titis vel q̄ritis: quā nōdū me/
ruiſtis delectat culmē honoꝛis
q̄s nōdū exercuit via laboꝛis.
c ·Poteſtis. Et h̄ ſciebat ꝙ ei⁹
paſſionē poterāt imitari. Sʒ h̄
dicit vt eo īterrogāte ꝛ illis rñ/
dentib⁹ oēs audiam⁹:qꝛ nemo
pōt cū xp̄o regnare niſi paſſio/
nē ei⁹ ſit imitat⁹. d ·Calicē q̄
Act.12.a dē. Et iacob⁹ ab herode trūca
tus:ꝛ iohānes in feruētis olei
doliū miſſus ꝛ in pathmos re/
legat⁹ aīo nō defuit martyrio.
e ·Nō eſt me. Hoc ē regnū ce/
loꝝ nō ē datis ſed accipientis.
Act.10.e Nō eñ pſonaꝝ acceptio ē apd̄
deū: Sʒ q̄cūqꝫ dign⁹ ē accipit
qd̄ nō paratū pſone ē ſed vite.
Si itaqꝫ tales eſtis q̄ cōſequa/
mini qd̄ victoꝛib⁹ pater para/
uit accipietis. Vel nō eſt meuʒ
dare ſupbis qd̄ adhuc eſtis: ſʒ
aliis q̄b⁹ paratum eſt. Ergo et
vos nolite eſſe qd̄ eſtis:ſʒ eſto/
te alij.i.humiliamini q̄ iā vul/
tis exaltari:ꝛ ē paratū vobis.
f ·Et audiē. Et illi carnaliter
petiuerūt eſſe ſup oēs: ſic et iſti
carnaliter cōtriſtati ſūt eſſe ali/
quē ante ſe. g ·Scitis. Ac ſi
dicat: Vos moꝛe ſeculariū peti
tis:p ꝓlatione venire vultis ad
requiem vel regni poſſeſſionē.
Scit⁷ qꝛ ꝓn. gētiū hūilis ꝛ mi
tis magiſter nec īmodice cupi/
ditatis duos arguit: nec. x. in/
dignationis et liuoꝛis: ſed cō/
uenienti exēplo docet eos fru/
ſtra immoderata queſiſſe: aut
iſtos ſup eoꝝ deſiderio doluiſ/
ſe:cū ad ſūma:nō potētia ſʒ hu
militate veniat̄. h ·Egrediē/
Myſtice tibus. Myſtice. Chꝛiſto de pꝛi/
tis vite defectu ad celos redeū
te:ꝛ oib⁹ electis iam celū cū eo
ingrediētib⁹ cepit vterqꝫ ꝓpl's
diu pfidia cecus ſpem ſalut̄ et
illumīatiōis hr̄e viſū:ꝛ deſide/
ranter q̄rere. Niſi ab hierl'm
deſcēdiſſet ī hiericho:ꝓpl's vſqꝫ
hodie ī tenebꝛis ſederet. Sʒ iō
deſcēdit vt multos ſecū trahe/
ret. i ·Ecce duo ceci. De iſtis
Mar.10.g vnū cōmemoꝛat marcus:qꝛ fu/
erat ī illa ciuitate famoſiſſim⁹:
qui ex magna felicitate eiectus
notiſſime erat miſerie. Cecus
nēpe ꝛ mēdic⁹. vñ ꝛ nomē eius
memoꝛat ꝛ nomē pr̄is ei⁹ bar/
thyme⁹ thymei fili⁹ qd̄ in aliis
nō facile occurrit:niſi ī yairo q̄
ꝛ ī illo loco nobilis fuit. Famo
ſitas aūt illuminati magnā fa/
mā miraculo comparauit.
Veniēs hiericho vnū illumi
Luc.18.f nat qd̄ lucas ait:qꝛ moꝛti ꝓpin
quans lumē euangelij p̄dica/
uit iudeis: exiens duos: quia
poſt reſurrectionē iudeis ꝛ gē/
tibus

ad eū mater filioꝝ çebedei cuʒ a
filiis ſuis:adoꝛans ꝛ petēs ali/ b
a ſ non de ignoꝛantia:ſed vt illa palā ꝓferat
et ipſa ſit occaſio docendi.
q̄d ab eo. Qui dixit ei: Quid c
a vis? Ait illi: Dic vt ſedeant hi d
duo filij mei: vnus ad dexteraʒ
tuā ꝛ vnus ad ſiniſtrā in regno
tuo. Reſpondens autem ieſus e
a ſ matre petente filiis reſpōdet quoꝛū volūta
te illa petierat. b ſ quid ante humilitatē paſ
ſionis vultis exaltari.
b c dixit: Neſcitis quid pētat̄. Pō f+
d teſtis bibere calicem quem ego
a ſ inexꝑtis leui⁹ videt̄ qd̄ exꝑti timuiſſent.
bibiturus ſum? Dicūt ei: Poſ/ g
ſum⁹. Ait illis: Calicem quideʒ h
meum bibetis:ſedere auteʒ ad i
dexteram meam vel ſiniſtram
ſ nōdū humiliatis.
e non eſt meum dare vobis: ſed k
quibus paratū eſt a patre meo.
f Et audientes decem indigna/ l+ m
a ſ non matri quā ipſi miſerāt ad grandia pe/
tenda:ignoꝛantes menſuram ſuā i modica cupi
ditate exarſerunt.
ti ſūt dē duobus fratribus. Je/ n
ſus autem vocauit eos ad ſe:et o
g ait:† Scitis quia pꝛincipes gen
tium dominant̄ eoꝛum: et qui
maioꝛes ſunt poteſtatem exer/
cent inter eos? Non ita erit in †
a ſ cum econtra ad ſummā virtutū veniat̄ nō
imperando ſed miniſtrando.
ter vos:† ſed quicunqꝫ voluerit p
ſ non pꝛimatum ambiendo: ſed humiliter de/
mādo.
inter vos maioꝛ fieri: ſit ve/
ſter miniſter. Et qui voluerit
ſ qd̄ charitas nō cōditio exigit
inter vos pꝛimus eſſe:ſit veſter
a ſ exemplum ponit vt ſi verbis non credunt
erubeſcant ad opera.
ſeruus. † Sicut filius hominis
a ſ non tantum pꝛedicando vel miraculis ad/
monendo ſed animam quam pꝛo nobis accepit
impēdendo.
non venit miniſtrari ſed mini/
ſtrare:ꝛ dare animam ſuam re
a ſ non omnibus ſed pꝛedeſtinatis. b ſ poſt
reſurrectionē gentes credunt in eum.
b demptionē pꝛo m̄ltis.† Et egrē q
ſ luna et ſignificat defectū noſtre moꝛtalitatis
dientibus illis ab hiericho ſecu r s
i ta eſt eum turba multa.† Et ec/ t+
a ſ vterqꝫ populus ſine chꝛiſto cecus.
b ſ iam voro chꝛiſtum cognoſcere cupiētes ad
uentus eius preconia audierunt.
ce duo ceci ſedentes ſecus viā:
audierūt quia ieſus tranſiret et
a ſ magno deſiderio illuminari poſtulauerunt
confeſſi dauid filium. b ſ quē deum credi/
mus filium hominis factum.
clamauerūt dicentes: Domine
a ſ carnalia deſideria vel perſecutiones obſta/
bant.
miſerere noſtri fili dauid. Tur/ v x
ba āt icrepabat eos vt tacerēt.

a ·Mater filioꝝ çebedei cū filiis ſuis. cōſēſio
de petitione matris. a ·Adoꝛās ꝛ petens
aliq̄d ab eo. nō petijt pꝛimo in ſpeciali ꝛ deter/
minate:ſʒ tm̄ in generali: vt cōceſſione facta ī
generali pꝛimo:minus poſſet poſtea ſibi dene/
gari in ſpeciali. c ·Qui dixit ei quid vis. nō
petit vt inſcius:ſed vt petitio ſua poſtea cōue/
nientius oſtendat̄ irrationabilis. c ·Ait il
li. Dic vt ꝛc̄.i. ſint tibi collaterales ꝛ maioꝛes
ī regno tuo poſt te:qd̄ quidē regnū credebāt
tpale: vt dictū ē:nec eſt mirū ſi talia apl'i crede
bāt ꝛ appetebāt q̄ adhuc carnales erāt ꝛ nō/
dū illuminati pfecte:nec ꝯfirmati per gratiaʒ
ſpiritusſancti. e ·Reſpondēs aūt ieſus dixit
ꝛc̄. reſpondet filiis ꝛ nō matri:qꝛ ſciebat ipſaʒ
eſſe miſſam a filiis et infoꝛmatā d̄ petitione fa
cienda ꝓ eis. f ·Poteſtis bibere calicem
quē ꝛc̄.i. ſuſtinere moꝛtē ignominioſam ꝛ cru/
delē quā ego paſſurus ſum:ꝛ p quā debeo ve
nire ad regnū nō tpale vt creditis. ſed eternū.
g ·Dicūt ei poſſumus. loquunt̄ ſicut in exꝑti
ꝓꝑe fragilitatis: qd̄ patuit p effectū: qꝛ ī paſ
ſione chꝛiſti fugerūt ꝓ timoꝛe moꝛtis.
h ·Ait illis: Calicē q. meū bibetis. qꝛ iacob⁹
ꝓpter chꝛiſtū ab herode eſt occiſus vt habet̄
Act̄. xij. ꝛ iohānes in doliū feruētis olei ꝓpt̄
chꝛiſtum miſſus eſt: ꝛ ſic ptʒ ꝙ habuit ꝓmptā D
volūtatē moꝛiēdi ꝓpter chꝛiſtū: fuit etiam miſ
ſus in exiliū ꝓpter ipm̄. Exilium aūt quedaʒ
moꝛs eſt ciuilis. i ·Sedere autē ad de. meā
vel ſi. nō eſt meū da. vobis. in illo ſupple ſta/
tu in quo eſtis.i. nōdū humiliat̄ ꝛ adhuc car
nalib⁹. k ·Sed quibus paratū eſt a patre
meo.i. vere humilib⁹ ꝛ ſpiritualia ſapientib⁹. † Mar.10.f
l ·Et audientes decē.ſ. alij apoſtoli. Luc.22.g
m ·Indignati ſunt de duob⁹ fratrib⁹. aliq̄d
humanū paſſi: qꝛ adhuc erant carnales ſicut
ꝛ illi: ꝛ ideo indignati ſunt ꝙ excellentiā ſup
alios habere voluerunt. n ·Jeſus aūt. Hic
cōſequenter inſtruit diſcipulos ſuos de humi/
litate ex ꝓhabita occaſione: vt ambitioneʒ ia/ † 93.diſt.
cobi ꝛ iohānis repꝛimeret et indignationem diaconi.
aliorū ſedaret. o ·Et ait: Scitis qꝛ pꝛīcipes
gentium. q.d. maioꝛitas in regno meo nō eo/
dem modo acquirit̄ ſicut ī regno terreno: qꝛ
in regno terreno acquirit̄ per ambitionem et
poteſtatem: ſed in regno meo cōtrario modo
acquiritur: videlicet per humilitateʒ: ꝓpter
qd̄ dicit: p ·Quicūqꝫ voluerit īter vos ma
ioꝛ fieri ſit veſter miniſter.i. ſe exerceat in obſe †
quiis humilitatis: et quia in moꝛalibus mag̃ Mar.10.g
mouent facta q̄ʒ verba ideo inducit ſuiipſius Joh.10.b
exemplum dicens: Si filius hominis non ve/ 9.q.3. ille
nit miniſtrari ſed miniſtrare ꝛc̄. q ·Et egre/ pꝛimas.
dientibus. Hic cōſequēter oſtēdit ſaluatoꝛ ꝙ
in platis debet eſſe pietatis dulcoꝛ ad cōtinue
benefaciēdum ſubditis: quia chꝛiſtus nō ſo/
lū in domo ꝛ in quiete exiſtens: ſed etiam in
via ambulans nō ceſſabat populū docere ꝛ in †
firmos curare: ꝛ hoc eſt qd̄ dicit̄ hic: Et egre/ Mar.10.g
dientib⁹ illis.i. chꝛiſto ꝛ eius diſcipulis.
r ·Ab hiericho. nomē ciuitatis eſt que coꝛā fi
liis iſrl' coꝛruit: vt habet̄ ī libꝛo Joſue. vj. ca.
ſed poſtea reedificata eſt. s ·Secuta eſt eū † Luc.18.f
turba multa. deſiderātes audire doctrinā ei⁹
etiā in via. t ·Et ecce duo ceci ſedētes. Mar
cus dicit ꝙ erat vnus: nō eſt hic cōtradictio:
quia licet eſſent duo ſm̄ veritatem: vt dicit hic
Mattheus: tamē vnus erat famoſioꝛ alteroꝛ
vel impoꝛtunius clamabat: ꝛ ideo de illo tm̄
facit Marc⁹ mētionē. Sequit̄: v ·Miſere
re noſtri fili dauid. vocant eū filiū dauid: qꝛ
credebant ipſum eſſe chꝛiſtum per pꝛophetas
pꝛomiſſum: ꝛ notū erat apud omnes iudeos
ꝙ chꝛiſtus naſciturus erat de ſemine dauid.
x ·Turba autem increpabat eos: quia per
clamoꝛem ſuum impediebant turbam ab au/
diendo chꝛiſti doctrinam.

Ait ill

tibus: de q̄bus marcus vnū ponit q̄ gentib⁹ ſcribit.
a Et ſtetit ieſus. Trāſiēs audit: ſtās illuminat: q: ꝑ humanitatē miſert⁹: ꝑ verbi eternitatē (q̄ nō mouet) lumē reddit.
Quia ceci ſecꝫ nō poterāt: ſtat ⁊ iubet vocari: ne turba ꝓhi-(beat.

¶ Ca. XXI

b Et cū appropinquaſſet. Hic ꝑtermittit matthe⁹ ea q̄ facta ſunt añq̄ꝫ intraret hieroſolymam: q̄ alij plen⁹ tractāt. Et cū appropiq̄ſſet. Dñs ſpūaliter hierl'm appropinq̄uit qñ incarnat⁹ eccl'iam ī q̄ ē viſio pacis viſitauit: quā ꝑ cōfeſſionē ſibi recōciliauit. Bethphage enī dom⁹ bucce dr̄: Beth. Bethphage erat viculus ſacerdotū ī mōte oli. ī cui⁹ mōtis latere ē ciuitas bethania. Bethphage dom⁹ bucce: bethania dom⁹ obedientie. has dñs ꝑgēs hierl'm ſua pñtia ſublimat: q: mſtos añ paſſionē docēdo domus ꝑte ꝯfeſſionis ⁊ obedientie ipleuit. Site aūt ſūt ille ciuitates ī mōte oliuaꝝ. i. ī xp̄o dn̄o a q̄ vnctio et
M. 5. b lux oīb⁹ venit. vñ: Nō pōt ciuitas abſcōdi ſup mōtē poſita. c Ad mōteꝫ ⁊c. Ad ſublimitatē miſcōie reſpiciēs. Oleos miſcōia interp̄tat̄. Olei natura lucis miniſtra eſt ⁊ laboꝝ ⁊ doloꝝ ſolamen: ⁊ excellit ceteris liquoribus. Miſit.

¶ oranđo: pulſando inſiſtebāt: donec ſtrepitū turbe vincerent.

At illi magis clamabāt dicētes: a
a ¶ q: fides incarnatiōis t̄palis ad eterna intelligēda nos p̄parat. b ¶ trāſeūte ieſu ceci admoniti ſūt vt illuminent̄: ⁊ aſtante illuminati ſūt.
a Dñe miſerere nr̄i fili dd. Et ſtetit b
a ¶ nō ignorat ſꝫ audire vult cōfeſſionē qui nouerat intentionē.
ieſus ⁊ vocauit eos ⁊ ait: Quid c
vultis vt faciā vobis? Dicūt illi:
Domine vt aperiant̄ oculi nr̄i.
a ¶ oclos tāgit q̄ radijs ſue lucis cōſciaꝫ illuſtrat
† Miſert⁹ āt eoꝝ ieſus tētigit ocu d
¶ fide. ¶ imitatione.
los eoꝝ. † Et cōfeſtim viderūt ⁊ ſe e
cuti ſunt eum.

¶ Ca. XXI

¶ ſalute data credētib⁹ ingredi cupit pacis vrbē et viſionis dei.
b c Et cū appropinq̄ſſet hie f+
a ¶ dom⁹ bucce interp̄tat̄.
roſolymis ⁊ veniſſent bethphā- g
a ¶ mōs oliueti ſignificat eccleſiā vel celſitudinē dñice dilectiōis. b ¶ qñ miſcōie recordat⁹ eſt.
c ge ad mōteꝫ oliueti: tūnc ieſus

ſūt p̄ſes ō iudeis ⁊ ō gētib⁹ p̄ſlores eū ꝑ fidē ⁊ opa ſctā ſequētes. ¶ In ca. xx. vbi dr̄ ī poſtil. Sꝫ h̄ rñſio ñ vidr̄ ꝯueniēs ⁊c.

¶ Additio.

Non videt̄ h̄ rñſio beati Greg. rōnabiliter excludēda ꝓpt̄ illas diſſimilitudies q̄s allegat poſtil. Nam ea q̄ parabolice dicūt̄ ñ ſūt totalit̄ applicabilia intētui: vñ ipemet poſtil. Luce. xvj. expſſe dicit ꝙ ſilitudo ꝑabolica ñ currit ſemꝑ q̄ttuor pedib⁹: īmo ſi teneret ī oīb⁹ iā ñ eēt ſilitudo: ſꝫ mag⁹ idētitas p̄ſertim cū ad tollēdas ſilitudines hui⁹ ꝑabole ſufficit ſnīa. Chryſ. q̄ ī h̄ loco ſic dic̄: Nō oportet ea q̄ ī parabolis ſūt ſm̄ totū q̄d dr̄ iueſtigare: ſꝫ ītētionē ꝓpt̄ quā cōpoſita ē ītelligere ⁊ nihil vltra ſcrutari. nō eī iducit h̄ vt oñdat aliq̄s īuidie morſus: ſꝫ vt oñdat hos tāto potitos eē honore ꝙ etiam īuidiā alijs poterāt generare: hec ille. vñ ī h̄ loco murmuratores illi q̄ dicūt̄ nequā: nō ō ſctis ītelligēdū ē: ſ; de alijs hoīb⁹ nequā q̄ ī ſili caſu cōſueuerūt murmurare. Silr̄ ⁊ q̄d dicit ī fine. Multi ſūt vocati pauci xō electi ſm̄ eūdē Chryſ. nō ad ſuꝑiores ſāctos ꝑtinet ſ; ad gētes ex ip̄is gētib⁹: ſꝫ multi ſūt vocati pauci tñ electi. Et aduertēdū ꝙ ī ip̄a expoſitiōe poſtillatoris īueniūt̄ maiores diſſilitudies in p̄ncipali ſeu finali ꝑte ip̄⁹ ꝑabole dicit eñ: Nō cū ſero factū eēt. ītelligit̄ de tp̄e gr̄e q̄d īcipit a xp̄o: q̄d nō pōt ſtare. Prio q: illō ſero iā nō erat tp̄s opādi: ſed potius recipiēdi mercedē opationis q̄d ꝑꝫ ex h̄ q̄d dicit dñs vinee. i. deus. Procuratori ſuo. i. xp̄o. Voca oparios ⁊ redde illis mercedē ex q̄ ꝑꝫ ꝙ iā nō erat tp̄s opandi: ſ; mercedē recipiēdi. Nō eī dixit voca oparios vt laborēt: ſꝫ vt mercedē recipiāt laboris p̄teriti: q̄d nō cōpetit tp̄e gr̄e ī q̄ magis oportet laborare q̄ ī p̄dict⁹ tp̄ib⁹ q̄. ſ. antiq̄ leg̃ ⁊ hm̄ōi. vñ apl's. ij. ad Coꝝ. vj. Exhibeam⁹ noſmetip̄os ſic dei miſtros ī multa patiā: ī tribulatiōib⁹: ī neceſſitatib⁹: ī anguſtijs ⁊c. q̄rū ſilia nō legūt̄ dicta antiq̄s ꝑ modū exhortatōis lꝫ aliqñ ꝑ modū pene. Scdo q: lꝫ gr̄a ſit q̄dā īchoatio glīe nō tñ dr̄ merces ſ; poti⁹ p̄ncipiū meredi. Merces aūt copioſa ē ī celis Matth. v. vñ ſnīa ſctōꝝ validior ē ſm̄ quā ꝑ illud dr̄: Cū aūt ſero factū eēt: intelligit̄ cū dies toti⁹ mūdi ad veſpeꝝ cōſūmatiōis īclinata eſſet.
† Mar. 10 g
† Mar. 11. a Luc. 19. c

¶ Nico. de lyra

a At illi magis clamabāt ⁊c. timentes ne ab increpatione alioꝝ īpediret̄ auditio ⁊ exauditio petitiōis ip̄oꝝ.
b Et ſtetit ieſus ⁊c. in h̄ apparet ei⁹ clemētia: quia nō dedignatus eſt ſtare ⁊ alloq̄ ꝑſonas viles ⁊ pauperes.
c Quid vultis ⁊c. nō petit q: ignoret eoꝝ voluntates: ſꝫ q: ad miraculoꝝ opationē vult habere ſanādoꝝ ꝯfeſſionē: vt ex h̄ magis appareat euidētia miraculi. d Tetigit ocu. eoꝝ et cōfeſtim viderūt. i. ſubito. Ex quo apparet ꝙ illa illuminatio fuit miraculoſa: nō naturalis: q: natura nō opat̄ in inſtanti.
e Et ſecu. ſūt eū. fide. ſ. ⁊ morib⁹: q: illi q̄ illuminati ſūt a xp̄o corꝑaliter ab ip̄ſo illuminati ſūt etiā mētaliter: q: totū hoīem ſimul fec̄ ſaluū: vt dr̄ Joh. vij. Totū hoīeꝫ ſaluū feci ī ſabbato

¶ Moraliter.

a† Simile ē regnū celoꝝ ¶ Ca. XX ⁊c. Parabolā iſtā de laborantib⁹ in vinea patriſfamilias alias expoſui lr̄aliter ⁊ moraliter ꝓut cōpetit cōitati fideliū. Nūc aūt eā expōnā ꝓut cōſpicit cōitatē religioſoꝝ q: religio vinea ſpūalis ē dñi: ad quā veniūt aliq̄ in pueritia q̄ſi ī mane: ⁊ aliq̄ ī iuuētute q̄ſi hora tertia: ⁊ aliq̄ ī etate virili tāq̄ꝫ hora ſexta: ⁊ aliq̄ in ſenectute tāq̄ꝫ hora nona: et aliq̄ ī ſenio tāq̄ꝫ hora vndecima. Dñs aūt vinee xp̄s ē: ꝓcurator aūt ei⁹ p̄ſidēs illi religioni q̄ aliqñ tm̄ vel plus honoris vl̄ recreationis facit vltimo venientib⁹ ꝓpt̄ cōpaſſionē vel ꝑſonaꝝ reuerētiā ſeu aliā rōnabilē cām quātū primo veniētib⁹: ⁊ aliqñ ꝯtingit ꝙ p̄mo veniētes accipiūt īde occaſionē murmurādi: lꝫ iniuſte ꝓpter q̄d merito arguunt̄ a dño. o† Et aſcen. ieſus hiero. ⁊c. Hiero. Dñs crebro ō paſſiōe ſua diſcipulis ante p̄dixit ne cū veniret ꝑſecutio ⁊ crucis ignominia ſcandalizarent̄. v† Et tertia die ⁊c. Chryſ. Nō q̄dem hui⁹ gratia dicit vt cū viderēt triſticia reſurrectionē expectarēt. p† Tūc acceſſit ad eū ⁊c. ꝑ iſtos q̄ ꝑ matrē petierūt a xp̄o p̄ ceteris diſcipul' alijs honorari: eo ꝙ erāt ei⁹ cōſāguinei: ſignificant̄ ambitioſi q̄ habētes p̄latū ꝯſāguineū volūt ꝑ h̄ ī eccl'ia p̄ ceteris ꝓmoueri: q̄b⁹ bñ rñdet̄: Neſcitis q̄d petat⁹. nā honores eccl'ie non ſūt diſpēſandi ex ꝓpinq̄tate ſanguinis: ſꝫ ex idoneitate ꝑſonarū rōne ſciētie ⁊ xtut⁹. iō ſubdit̄: f† Poteſtis bi. ca. ⁊c. i. ſuſtinere martyriū ꝓpt̄ deū. l† Et audiētes decē. ⁊c. Chryſ. Sicut duo carnaliter petierūt ita ⁊ decē carnaliter cōtriſtati ſunt nā velle ſuꝑ oēs eē vituꝑabile ē: nō ſuſtinere aūt alterū ſuꝑ ſe nimis ē glioſū. † Nō ita erit i. ⁊c. Chryſ. Principes mūdi ideo ſūt vt dominent̄ minorib⁹ ſuis ⁊ eos ſubijciāt ſuituti. p̄ncipes aūt eccl'ie ſūt vt ſuiāt minorib⁹ ſuis ⁊ miniſtrēt eis q̄cūq̄ a xp̄o receperūt ⁊ ſuas vtilitates negligāt ⁊ illoꝝ ꝓcurēt ⁊ mori nō recuſēt ꝑ ſalute īferioꝝ. r† Et duo ceci. ꝑ q̄s myſtice ſignificāt̄ [illegible] ꝑpl'i. ſ. gētiles q̄ erāt excecati ꝑ idolatriā: ⁊ iudei ꝑ doct[illegible]inā ꝑuerſā: mādatū dei trāſgrediētes ꝓpt̄ traditiōes hominū: ſꝫ adueniēte ieſu ⁊ eoꝝ oclos mētales tāgēte: illumiati ſunt

¶ Replica.

In ca. xx. vbi dicit ſero qñ oparij vocāt̄ ad recipiēdū mercedē oportet accipe ꝓ tp̄e gr̄e q̄d a xp̄o īcipit ꝓpter h̄ q̄d dicit̄ quoſdā murmuraſſe q̄d ī eterna beatitudine locū nō habet Burg. obijcit ꝙ tp̄s gr̄e nō eſt tp̄s recipiendi ſed merēdi. Ad h̄ pōt dici ꝙ tp̄s gr̄e fuit ⁊ ē tp̄s recipiēdi q̄ ad p̄guſtationē glīe q̄ copioſa fuit in primitiua eccl'ia: ⁊ ſic putat Bur. ſoluere argumētū poſtillatoris ꝑ h̄ q: ꝑabole nō dicūt oīmodā ſilitudinē ꝑ ideꝫ ſoluit̄ argumētū ei⁹. ¶ Ca. XXI

f Et cū appropinq̄ſſent

Poſtq̄ꝫ deſcripta ē edificatio eccl'ie gētiliū in fide et morib⁹: hic deſcribit̄ reprobatio ſynagoge iudeoꝝ: et h̄ triplici rōne: q: p̄mo fuerūt cōtēptores diuie maieſtatis. ſecūdo q: fuerūt ꝯdictores diuine xitat⁹. ca. ſe. tertio q: fuerūt quātū ī ſe fuit depꝛauatores ſeu dānatores diuie bonitatis. xxij. ca. Prima diuidit̄ ī tres: q: p̄mo oñdit̄ ꝓpoſitū ſigno celebri. ſcd̄o facto patēti. ibi: Et intrauit ieſus. tertio xbo rōnabili. ibi: Quid āt vob̄ videt̄. Prima ī duas. q: p̄mo ponitur veritat⁹ adipletio. ſcd̄o iudeoꝝ ꝯdictio. ibi: Cū intraſſet. Iterū p̄ma ī duas: q: p̄mo oñdit̄ ꝓpoſitū ꝑ duplex celebre ſignū xp̄i. ſcd̄m ponit̄. ibi: Plurima aūt turba. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ ſignū aduēt⁹ xp̄i ī hierl'm ad redēptionē ppl'i fuerat p̄dictū: ⁊ celebri fama diuulgatū. Zach. ix. videlꝫ ꝙ xp̄s vētur⁹ erat ī hierl'm ī pauptate ⁊ hūilitate ſedēs ſuꝑ aſinā et pullū ei⁹: ⁊ iō legiſperiti h̄ vidētes ī ip̄o adipletū oñdūt̄ contēptores ſue maieſtat⁹: q: nō receperūt eū: ſꝫ mag⁹ tāq̄ꝫ deceptorē ꝑſecuti ſūt: ⁊ h̄ ē q̄d dr̄ h̄: Et cū appropinq̄ſſent hieroſolymā. ſ. ieſus ⁊ diſcipuli ei⁹. g Et veniſſent ⁊c. Mōs oliueti eſt ꝓpe hierl'm diſtās ab ea ꝑ vnū milliare. q: dr̄ Act⁹. j. ꝙ diſtat tm̄ ab ea ꝑ iter ſabbati: q̄d cōtinet mille paſſus: q̄ faciūt vnū milliare. Bethphage ē q̄dā villa ꝑua ī deſcēſu mōt⁹ oliueti xſus hierl'ꝫ: ⁊ erat villa ſacerdotū: q: lꝫ ſacerdotes ñ haberent hereditates

a Miſit. Quia lucernā quā acce-
pit nō vult ſub modio abſcōdi.
b Duos d. Duo ꝓpter ſciam vita-
tis ⁊ mūdiciā opis: ⁊ ſacramētū gemi
ne dilectiōis pdicaturi: qdā dicūt hos
duos petrū ⁊ philippū. q̄ primū gen-
tiles ad xp̄m adduxerūt: philippus
ſamariā quā aſinā interptant: petr⁹
corneliū quaſi ſamarie pullū.
c Et pullū. Pullus ē ppl's gētiū cui
nullus doctorū frenū correctiōis im-
poſuit liber ⁊ laſciuus: q̄ ⁊ ipſe vincu
Rom.3.c lis peccatoꝝ irretit⁹ erat. Oēs ei pec-
cauerūt ⁊ egerūt gratia dei. Alij de ſo
lo pullo: matthe⁹ q̄ hebreis ſcribit: et
de aſina dicit: docēs nō deſperari ſa-
Mar.11.b lutē hebreis ſi peniteāt. Marcus di
cit pullū ante ianuā in biuio inuētū.
Janua chriſtus extra quā ppl's gētiū
ſtabat ligat⁹: nō ī vna via fidei: ſʒ in
diuerſis erroib⁹. d Dicite fi. ſion.
Filia ſion eſt hierl'm ſita ī mōte ſion.
Myſtice Myſtice: Eccleſia ptinēs ad ſupnā
hierl'm q̄ eſt mater oīm noſtrū cui⁹ nō
minima ps tūc erat in pp'lo iſrl.
e Rex. Ne dicatis: Nō habem⁹ re-
gē niſi ceſarē. tibi: ſi credis. cōtra te: ſi
Job.19.c nō credis. f Sup aſinā ⁊ pul. Nō
ad l'ram ſup vtrūqꝫ ſedit. Sed ī ꝑcor-
dijs vtriuſqꝫ populi. Potuit dn̄s
ſup vtrūqꝫ aſcēdere: deſcēdens d' vno
⁊ aſcēdēs ſup aliū. g Et adduxe-
rūt. Sic ⁊ apoſtoli mūdū virtute xp̄i
a ptāte diaboli ſoluerūt: ⁊ īpoſuerūt
veſtimēta ſup eū. Sed cetera turba. i.
iudei veſtimēta. i. legis mādata ſter-
nūt q̄ a chriſtianis erant cōculcanda:
in via. i. in chriſto. h Sup eos v.
Veſtes apl'oꝝ ſūt ꝑcepta diuia: ⁊ gra
tia ſpūalis q̄b⁹ turpitudo carnis nr̄e
tegit'. His prius nudi populi: ſʒ mo-
do p apoſtolos ornati xp̄m habēt ſeſ-
ſorem. Minor turba nō ponit veſtes
ſup aſinā: ſed ī via: nec vbi offendat:
qꝛ ſancti martyres carnē exuētes ſim
plicioribus viā p exemplū ſuo ſāgui-
ne parant. Moraliter. Item ieſus
aſellū inſidēs hierl'm tendit: nō ſolum
qn̄ cuiuſqꝫ fidelis animā regēs ad pa
cis intime viſionē ducit: ſed etiā cum
ſancte eccleſie vniuerſaliter p̄ſidet: et
eā in ſupne pacis deſideriū accendit.
Moralit' Multi ſternūt veſtimētā ſua ī via: qꝛ
corpa ſua domant vt ei iter ad mentē
parant: vel exēpla bona ſequētib⁹ p̄-
beant. i Ramos de. ⁊c. Ramos
vel frondes cedūt: qꝛ verba et ſenten
tias de libris patrū excerpunt vel ex
empla. k Oſanna. Hiero. Oſi. i.
ſalua: ſaluifica. anna interiectio dep̄-
cātis: q̄ſi ſalua obſecro. Oſanna to
tū hebraicū eſt: ⁊ ſignificat ꝙ aduen-
tus chriſti ſalus mūdi ſit. Vn̄ ſequit':
benedictus. Oſanna. i. ſalua. In ex-
celſis: qꝛ aduentus xp̄i nō tm̄ hoim:
ſed totius mundi ſalus eſt: terrena cō
Phili.2.b iungēs celeſtibus: vt in noīe ieſu oē
genu fle. cele. ter. ⁊ infer. In excelſis
quia et angelorum ſalus quorū nume
rum implet l Cū intraſſet. Frequē
ter ingreſſus eſt ciuitatē hieruſalem:
ſʒ nō cū his laudib⁹ nō rex vocat': qd̄
ſemp fugerat niſi mō cū aſcēdit paſſu
r⁹. Qd̄ iō factū ē vt ampli⁹ illoꝝ ad-
uerſū ſe excitaret īuidiā: qꝛ iā tp̄s paſ
ſiōis īſtabat. m Intra. ⁊c. Ingreſ
ſus vrbē p̄mo teplū adijt dās formā
religionis: vt quoqꝫ imus p̄mo domū
orōnis

duos pdicatorū ordines: aliter in gētes: alter
in circūciſionē. quia lucernā quā accēdit nō
vult ſub medio poni.
a b miſit duos diſcipl'os dicēs eis: a
penetrate barbara et indocta mundi latera
quaſi contrapoſiti caſtelli menia.
Ite in caſtellum qd̄ contra vos
iudeos leg. iugo domitos ſʒ tn̄ pctis irretitos
eſt: ⁊ ſtatim inuenietis āſinaʒ al b
a pctis. quecūqꝫ ſolueritis ſoluta erūt.
c ligatam ⁊ pullū cū ea: ſoluitē ⁊
adducite mihi. Et ſi qs vobis
a obedientiā eorū denegare voluerit.
b nō deſiſtatis pdicādo. dn̄s ſimplici-
aliquid dixerit: dicitē quia dn̄s
ter oīm rerū: cui ſuire debet oīs creatura.
veri dn̄i ſeruitio mancipandos.
his opus habet: ⁊ cōfeſtim di-
mittet eos. Hoc autem factū eſt c
vt adimpleretur quod dictū eſt
a Zachariā. predicatores.
d p ꝓphetā dicētē† Dicite filie ſiō:
a in ſpiritu videre: non oculis. vt ametur
non vt per potentiam timeat'.
e Ecce rex tuus venit tibi māſue- b
a ecce māſuetudo. b nō in curru vel equo
ſupbie vel belli. ſed in aſina pacis quia in humi
libus et quietis requieſcit.
f tus ſedēns ſup aſinām ⁊ pulluʒ e
a qꝛ exēplo iudeorū gētilis populus credidit
b chriſti virtus: qui cor illius domini ad dan
dum animal parauit.
filiūʒ ſubiugalis. Euntes aūt di
a myſteriū apoſtolorum.
ſcipuli fecerunt ſicut ꝑcepit illis
g ieſus et adduxerūt aſinā ⁊ pul-
h lum: ⁊ impoſuerūt ſup eos ve-
a nota fidē et mores. b nō ad l'raʒ ſup vtrū
qꝫ ſedit: ſed in ꝑcordijs vtriuſqꝫ populi.
ſtimēta ſuā: ⁊ eū deſup ſederē fe
i. iudei.
cerunt† Plurima aūt turba ſtra- f†
a ſimplicib⁹ in exemplū viuendi ꝓponunt.
vt illeſo pede pullus incedet. i. legis mā
data ſternunt. fidem et mores.
uerūt veſtimēta ſua in via. Alij g
vel frondes.
i aūt cedebāt ramos de arbori-
a primitiui patres: et eorū ſequaces: cum ma
gno affectu fatebant': quia ſalus aſcribenda eſt
homini a verbo dei aſſumpta.
bus et ſternebāt in via.† Turbe
aūt que ꝑcedebant ⁊ que ſeque
k bantur clamabant dicentes: O h i
a vel ſm Hieronymū: oſi interiectio: anna ſal
ua. i. o dn̄e ſalua. ſalua. b et tu a pecca
to immunis: qui prius in forma ſerui tandē ap-
pariturus es in gloria domini.
ſannā filio dauid bn̄dictūs qui
a vnde et ipſe: veni in noīe patris mei.
b q̄ pri⁹ redimes ab inferis.
venit in nōmine dn̄i oſannā in
a als in altiſſimis. cū tanta turba.
l excēlſis. Et cum intraſſet hiero- k†
a mirans frequētiā: neſciens veritatem.
ſolymam commōta eſt vniuer- l
ſa ciuitas dicens: Quis eſt hic? m
a a minorib⁹ īcipit cōfeſſio vt ad maiores gue
niat. b ſicut ⁊ moyſes cū ꝓphetā dixit.
Pōpuli aūt dicebāt: Hic ēſt ie- n o
ſus ꝓpheta a naçareth galilee.
m Et intrauit ieſus in templum p†

rent hereditates ad excolendum: habe-
bant tn̄ domos ad aīalia nutriēdū ⁊ ad
manendū tpe quo non vacabant cultui
a diuino in hieruſalem ex illo loco.
a Miſit duos diſcipulos dicens eis:
Ite ī caſtellū qd̄ ɔtra vos ē. i. ī hierl'm q̄
erat clauſa triplici muro cū ꝓpugnacul'
⁊ fortalicijs ad modū caſtri: vt habet'. iij
b Re. ⁊ iō dr̄ caſtellū. b Et ſtati īuenietꝭ
aſinā ⁊c. iſta aſina erat cōis paupib⁹ nō
hn̄tib⁹ aīalia: ⁊ q̄ opabat' ī ea dabat ſibi
pabulū: ⁊ fcā ope reducebat ad locū de
termīatū vt ali⁹ indigēs poſſet accipe eā
et pull⁹ ei⁹ nutriebat' cū ea ꝓ conſimili
ope. c Hoc aūt fcm̄ ē vt adimpleret'
qd̄ dcm̄ ē p Zacha. ix. Dicite filie ſiō ⁊c.
h eſt citati hierl'm q̄ dicebat' filia ſion: qꝛ
in mōte ſion erat fortaliciū citat' illi⁹: ⁊
ꝓtegebat' citas ab illa pte: ſic̄ filia a ma
c tre. Cōſiderādū etiā ꝙ hic accipit' cōti-
nēs ꝓ cōtēto. ſ. citas ꝓ habitātib⁹ ī ciui
tate. d Ecce rex tu⁹ ⁊c. i. xp̄s qꝛ hec
auctoritas a doctorib⁹ hebreis exponit' †
ad l'ram de xp̄o. e Sedens ſup aſinā Zach.9.b
et pullū ⁊c. nō qꝛ ſederit ſup vtrūqꝫ ſimul Eſa.62.d
ſʒ ſucceſſiue: qꝛ p̄rio ſedit ſup pullū: qꝛ Mar.11.a
d tn̄ nō erat domit⁹ qꝛ adhuc nō fuerat ap Luc.19.e
plicat⁹ humanis vſib⁹: vt hr̄ Mar. xj. ⁊ Job.12.b
Lu. xix. iō poſtea ſedit ſup aſinā. Hoc āt
factū ē in figura: qꝛ p pullū ſignificabat'
e ppl's gētilis q̄ nō fuerat ſubiect⁹ iugo le
gis. p aſinā vero ppl's iudaic⁹ q̄ labora-
uerat ſub lege. ad hoc aūt veniebat xp̄s
vt vtrūqꝫ populū ſubiugaret ſibi p fidē
catholicā. f Plurima aūt turba. Hic
ponit' ſecūdū ſignū qd̄ per Zachariā fu
erat dictū ꝙ xp̄o aduenīente ſup aſinaʒ
et pullū ciuitas hieroſolyma exultaret
⁊ letaret': ⁊ hoc factū fuit tūc: vt dicit' h
⁊ hoc patet ī trib⁹. Primo qꝛ dicit' hic:
Plurima turba ſtrauerūt veſtimēta ſua
in via. ⁊ hoc fuit in ſignū exultationis ⁊
honoris: ⁊ ne aſina et pullus offenderēt
ad lapides. Secūdo in eo qd̄ dicit':
f† g Alij aūt cedebant ramos de arbori- †Job.12.b
bus ⁊c. viriditas ramoꝝ erat ſignū leti-
cie ⁊ exultationis. Tertio in eo qd̄ dr̄:
h Clamabāt dicētes: oſanna filio da-
g uid. Oſanna eſt verbum hebraicū cōpo-
ſitū ex oſi qd̄ eſt ſalua: ⁊ anna quod eſt
aduerbiū optandi et valet vtinā. ⁊ dicit'
oſanna remota vltima l'ra prime dictio-
nis: vnde eſt ibi cōpoſitio ex corrupto et
integro. ⁊ ideo oſanna tm̄ valet quantū
vtinā vel obſecro ſalua: ⁊ de qua ſalute † 23.q.3.in
intelligat'. ſubdit': i Oſanna in altiſſi princi.
mis. qꝛ chriſtus veniebat ad dandū ſa- Mar.11.a
h i lutē celeſtē ⁊ eternā. k Et cū intraſſet. Luc.19.f
Hic ponit' iudeoꝝ indignatio: qꝛ princi- Job.12.b
pes ſacerdotū ⁊ maiores indignabant'
de reuerētia xp̄o exhibita. ⁊ ideo dicit':
l Commota eſt vniuerſa ciuitas: qꝛ fa
ctū maiorū dr̄ eſſe factū totius ciuitatis.
dicens: m Quis eſt hic. q. d. iſte non
eſt talis ac tātus ꝙ talia deberēt ſibi ex-
hiberi. n Populi aūt. i. ſimplices et
vulgares q̄ſi rōnē de ȝrio reddētes.
k† o Dicebāt: Hic ē ieſus ꝓpheta a naça-
reth galilee: ⁊ vocāt eū ꝓphetā: nō quē
cūqꝫ ſʒ illū q̄ dict⁹ fuerat p moyſen ꝓphe
l tā: Deu. xviij. ⁊ replicat' Act. vij. Pro-
m phetā ſuſcitabit vo. de⁹ de fra. vr̄is ⁊c.
⁊ ideo merito debet honorari. p Et in
trauit. Hic ſcd̄o oñdit' ꝙ iudei fuerūt cō
n o temptores diuine maieſtatis in facto patē B
ti. Et diuidit' ī duas. qꝛ p̄mo oſtēdit' xp̄i
diuinitas ex duplici facto. ſcd̄o ſubiūgit'
p† iudeoꝝ īpugnatio. ibi: Videntes autem
principes

orationis (ſi ibi eſt) adeam⁹: ⁊ ꝓ orōnes deo cōmēdari: ſic ad agēda negocia ſecedemus. Appropinquāte paſſionis tpe appropinquauit ieſus loco vbi poſſet inueniri oſtēdens ſe nō inuitū pati. Hic introit⁹ in hierl'm fact⁹ ē ante dies paſce ī quo paſſio cōplēda erat:
Joh. 12. b dicit ei iohēs ꝙ ante
† 45. di. cū ſex dies paſce venit
beūs. ⁊ ſa- bethaniam vbi cena
lomon. 88. facta a ſorore laçari
di. eijciens oleo punct⁹ eſt: ⁊ in
1. q. 1. iudi- craſtino aſino īſidēs
ces. De ſi- obuiāte turba cū pal
mo. c. ſic ꝑ. mis venit hierl'm. Ecce quātū cōuenit veteri vmbre. Ibi dr. x.
† 1. q. 3. ex die menſis primi tol
multis. lat vnuſquiſq; agnū
De immu. .i. domi introducat:
ec. cū eccl'ia ⁊ ſeruet vſq; ad. xiiij. diē qua īmolabit' ad veſperā: ⁊ dñs. x. die ei⁹ menſis .i. ante. v. dies paſce: ciuitatem in qua paſſurus erat intrauit: certā ꝑſto lās horā īmolatiōis et. xiiij. die ad veſperā cōphēſus ⁊ ligat⁹ ſacramēta victimationis inchoauit.
a Et eijciebat. Aug⁹. Fecerat et ante alia vice qđ iohēs ſolus dicit. Sed ꝯ hac vltima eiectione dicunt ⁊ alij.
b Menſas numu. Quia de oībus partib⁹ ad tēplū veniebāt: vēdebant ſacerdotes nō habentib⁹ oīa aīalia: etiā colūbas quas pauperes offerūt vt vēdita poſtea reciperēt oblatiões. Sed qꝛ aliq̄ nihil habebāt vnde emerēt: poſuerūt numularios qui mutuo darent: ⁊ qꝛ lex vetat vſurā ꝓ ea varias ſpecies .i. poma. vuas ⁊ huiuſcemodi accipiebāt: hos eijcit. Sic et myſtice quotidie de eccleſia eijcit. Et habet vni⁹ criminis reos vēdētes ⁊ emētes eccleſiaſtica officia. c Et cathedras ven. Que magiſtrorū ſūt .i. ſacerdotiū eorū deſtruit q̄ de impoſitione man⁹ ꝑ quā ſpūſſanctus dat' ꝑciū accipiūt. Hinc ē ꝙ hereſis ſimonis dānatur. Ad lrām aūt abſurdū eſt dicere inſtitores colūbarū in cathedris ſedere.
d Latronū ⁊c. Latro eſt q̄ lucra ſectat' q̄ et nō dātes corꝑaliter ꝑſequit': ⁊ dantes necat ſpiritualiter ⁊ dū leſionē ꝓximi cogitat q̄ſi latro ſedet ī ſpelūca. e Et acceſſerūt. My
Myſtice ſtice ſimplices pctōres ad ſe ꝑ pniam accedētes prius cecos in cognitione ⁊ claudos in opatione illuminando ⁊ in viā rectitudinis dirigēdo quotidie ſanat. f Mirabilia q̄. Ut flagello vni⁹ ⁊ vilis tot eijci: mēſas ſuberti: q̄ nihil mirabili⁹ egit. Igneū ⁊ ſidereum aliqđ radiat ex ei⁹ oculis: lucet in facie maieſtas deitat'. g Dixit eis ⁊c. Non ptz calūnie: nō ait: bn̄ faciūt vel male vel etati parcite ꝯ tēperat: ⁊ ſe tacēte ꝟba puerorū teſtimonio ſcpture ꝯfirmat. h Infantiū et la. Teſtes miraculorū xpi infantes dicūt': nō etate ꝯ ſimplicitate. Lactētes q̄ſi lacte .i. miraculorū ſuauitate delectati: q̄ dicūt' lac. panis vero doctrina pfecta. i Abijt foras. Quia paup: nulliq; adulat⁹: nullū in tanta

urbe

ardore ſpūs concitatus.
a dei: † ⁊ eijciebat oēs vendentes ⁊ †
altaria dei ſic vocat xpē auariciā ſacerdotū.
b emētes in tēplo: ⁊ mēnſas numu †
c lariorū: ⁊ cathedras vēdētiū co- †
gratiā ſancti ſpūs vt ordines ⁊c.
lumbās euertit: ⁊ dicit eis: Scri- a
vñ Aug⁹. Nemo ī oratorio aliquid agat niſi ad qđ factū eſt vnde et nomē habet.
ptū eſt: † dom⁹ mea dom⁹ orōnis b†
vocabit': vos aūt feciſtis illā ſpe †
calūniatorib⁹ virtutis potētiā oſtendit vt in his facta corꝑaliter: meli⁹ fiāt ī illis ſpūaliter.
d e lūcā latronū. Et acceſſerunt ād c†
teſtes vocis puerorū.
eū ceci ⁊ claudi ī tēplo: ⁊ ſanauit d
eos. Uidētes aūt pꝛīcipes ſacer- e
f dotū ⁊ ſcribe mirabilia q̄ fecit: ⁊ f
nō auſi manū mittere: opa calūniabant' ⁊ teſtimoniū populi.
pueros ī tēplo clamātes ⁊ dicen-
tes: oſanna filio dauid: indignā- g
quaſi a ſcribis tibi hec eſſe ſcripta de te.
ti ſūt ⁊ dixerunt ei: Audis quid h
perfidis cōtēptorib⁹.
g iſti dicunt? Jeſus aūt dixit eis: i
h Utiq;: Nūq̄ legiſtis: † qꝛ ex ore i k†
pfectio laudis ē fieri ab indoctis in quib⁹ ſola veritas operatur nō ingenium hominis.
fantiū ⁊ lactētiū pfeciſti laudē?
incredulis et contradicentibus.
i † Et relictꝭ illꝭ abijt foras extra ci- l† m

principes. Prima in duas ſcđm duplex factū a xpo oſtenſum. Secūdū ponit'. ibi: Et acceſſerūt ad eū. Ad euidentiā primi cōſiderādū ꝙ principes ſacerdotū qui erāt auari ꝑ aſtutias ſuas diuerſas conabāt' excoriare ppl'm. igit' quia de longinquis partib⁹ aliq̄ veniebāt in hierl'm cauſa deuotionis: qꝛ non erat eis licitū alibi ſacrificiū offerre: ⁊ nō poterāt ex tam lōginquo animalia adducere: ⁊ iō ſacerdotes ſtatuerāt in tēplo aliquos de ſua familia q̄ vendebāt in atrijs tēpli illa q̄ poterāt in tēplo offerri: ne veniētes a lōge haberent excuſationem ceſſandi ab oblationib⁹. ſilr qꝛ aliq̄ veniebāt ad templū q̄ nō habebāt pecuniā vnde poſſent aīalia offerēda emere. ideo ſacerdotes ſtatuerant ibi numularios q̄ ſub certa cautione pecuniā traderēt: ⁊ ſic nullus excuſaret' quin poſſit officiū offerre. lꝫ eni ꝓ illa accōmodatione pecunie nō reciperēt pecuniā vltra ſortem recipiebant tñ aliqua munera vel exenia: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ peccabāt ex facto qđ erat illicitū .ſ. aliquid recipere vltra ſortē quantūcūq; modicū. Et ex loco: qꝛ talia exer- †Eſa. 56. c
cebant in locis orationi deputatꝭ. ⁊ iō xps talia tāq̄ Hiere. 7. b
illicita de templo eiecit: ⁊ in hoc ſe dñm tēpli oſtēdit: Mar. 11. c
⁊ hoc eſt qđ dicit' hic: Et intrauit ieſus in templū dei Luc. 19. g
tēplū aūt aliq̄n accipit' ꝓprie ꝓ domo tēpli: qđ diuidebat' in duas ptes. Una pſ vocabat' ſanctū vbi erat altare thymiamatis menſa ⁊ candelabrū. alia pars erat ſanctū ſāctorū: vbi erat arca teſtamēti ⁊ duo cherubin illā partē q̄ dicabat' ſanctū intrabant quotidie ſacerdotes ad offerendū incenſum et nulli alij: intra ſāctū ſanctorū ſolus ſūmus pontifex intrabat ⁊ ſemel in anno. Aliquando aūt accipit' templū large quedā platea quadrata ante tēplū clauſa muro: ⁊ dicebat' atrium ſacerdotū: quia ſub diuo erat altare holocauſtorū ⁊ illud intrabant nō ſolum ſacerdotes: ſed etiā leuitecos adiuuantes in excoriatione hoſtiarū ⁊ ablutione ⁊ cōſimilibus. vulgares aūt hoīes illuc nō intrabāt: ſed ad oſtium illius atrij aīalia viua offerebant ſacerdotibus. Iſta aūt duo loca nō intrauit chriſtus quia nō erat ſacerdos nec leuita: ſed ꝑter iſta duo loca erāt
adhuc duo alia loca vbi hoīes ſub diuo erant in ora- † Pš. 5.
tione: ⁊ in vno orabant viri: ⁊ in alio mulieres: ⁊ iſta atria noīe templi vocabant': ſcđm ꝙ ſcribitur Actꝭ. iij. Petrus ⁊ iohānes aſcēdebant in templū ad horam orationis nonā: ⁊ ꝯ hoc dicit' hic: Et intrauit ieſus in
tēplū dei et eijciebat omnes vendētes ⁊c. Sed querit' † Mar. 11. b
hic quomodo non reſtiterūt ei? Dicendū ꝙ ex oculis ei⁹ et facie exibat fulgor terrens eos: ita ꝙ non audebant reſiſtere: ſicut in voce ſua terruit eos qui veniebant ad capiendū eum: qui cū audiuerūt ipm dicentē: ego ſum: abierūt retrorſum ⁊ ceciderunt in terram. vt habet' Joh. xviij. In voluntate eñi chriſti erat oſtendere infirmitatē aſſumptā: ⁊ ſue diuinitatis virtutē. ſequit': a Et dicit eis ſcriptuꝫ eſt: Eſa. lvj. b Domus mea domus orationis vocabit': vos autē feciſtis illā ſpeluncā latronū. quia nō curabant de cultu dei: ſed magis ꝯ excoriatione populi ꝑ aſtutias ſuas exquiſitas: vt viſum eſt. Spelunca autē latronū dicit' eſſe locus vbi ſpolia que rapiūt cōgregant': ⁊ hoc fecerunt ſacerdotes de templo. vt viſum eſt. c Et acceſſerunt. Hic ponit' ſecūdū factū oſtēſiuū ſue diuinitatis in curatione infirmitatū incurabiliū: qđ nō poteſt fieri niſi virtute diuina. ⁊ hoc eſt qđ dicit': Et acceſſerunt ad eū ceci ⁊ claudi. a priuatione eñi in habitū nō fit regreſſus per naturā. d Et ſanauit eos. virtute ꝓpria: quod nō poterat facere virt⁹ creata. e Uidētes aūt principes. Hic cōſequēter ponit' contra xpm iudeorū indignatio: ⁊ diuidit' in duas ptes: qꝛ primo ex indignatione impugnāt ei⁹ famā: ⁊ ſecundo ei⁹ doctrinā. ibi: Et cuꝫ veniſſet in templū. Prima in duas: quia primo ponit' iudeorum impugnatio. ſecūdo ponit' chriſti reſponſio. ibi: Jeſus aūt dixit eis. Circa primū ſciendū ꝙ ſicut frequēter dictum eſt: principes ſacerdotum cōceperant rancorē ⁊ odiū contra xpm: ꝓpter hoc ꝙ manifeſte reprehēdebat auariciā ⁊ alia eorum vitia. Et videntes miracula q̄ fecit: infirmos ſanando. f Et pueros in templo clamantes ⁊c. ipm .ſ. eſſe chriſtū verū. g Indignati ſunt. verūtamē quia non audebant miracula manifeſte impugnare. ideo arguunt eū de applauſu populi quē ſuſtinebat circa ſe. h Et dixerunt ei audis quid iſti dicūt. q. d. ſi tu eſſes iuſtus et bonus tu nō ſuſtineres talem applauſum populi.
i Jeſus autē dixit eis. Hic ponit' chriſti reſpōſio: vbi chriſtus oſtendit eos iuſte reprobandos a deo: ⁊ primo facto. ſecūdo euidenti ſigno. ibi: Mane autem reuertens. In prima ergo parte dicit' ſic: Jeſus aūt dixit eis: quaſi diceret bene ſcio quid iſti dicunt: me chriſtū confitēdo: et ꝙ hoc debeā ſuſtinere patet qꝛ hoc eſt ex diuina preordinatione ſcđm ꝙ ſcribit' in Pš. ꝓpter qđ ſubdit: k Nunq̄ legiſtis: quia ex ore infantium ⁊ lactentium perfeciſti laudē. quaſi diceret vos qui eſtis legis periti deberetis ſcire hanc ſcripturā. ⁊ ꝑ cōſequēs me nō reprehendere. l Et relictis illis. tanq̄ excecatis per inuidiā. m Abijt foras extra ciuitatē. ⁊ in hoc ꝙ dimiſit eos corporaliter: oſtēdit facto eos eſſe dimittēdos a deo ſpūaliter ꝓpter eorū excecationē.

Mane

Ꝟ vrbe inueñit hoſ/
pitē:ſed apō la/
ʒarū recept⁹ eſt.
a · Fici arborē.
Sicut multa di/
xit i parabolis
ita ⁊ fecit. Cur
ei in ficu fructū
quereret cui⁹ tē
pus nōdū eſſe q̄
libet ſciret ⁊ ob
id eterne ſterili/
tati dānaret ni/
ſi q: plebē quaʒ
docebat verbo
terruit hic fctō:
ne q̄s hñs folia
.i. vba iuſticie
ſine fructu ope/
rū meriaṯ exci/
di. b · Folia.
traditiōes pha/
riſeoꝝ ſine fru/
ctu veritaṯ. vñ
ali⁹ euāgeliſta:
nōdū erat tēpuſ
ſaluatiōis iſrl':
eo ꝙ ppl's gētiū
nōdū ſubintraſ
ſet. vl' q: p̄terijt
tp̄ſ fidei cū ſpre
tus ad gēteſ trā
ſijt. c · Nunq̄
ex. Nō facit in
iuriam creatoꝛ
poſſidēti ſi crea
tura ſua ad ar/
bitriū ſuū vtiṯ:
⁊ ad vtilitatē a/
lioꝝ. d · Et vi/
dentes. paſſur⁹
dñs ⁊ ſcādaluʒ
crucis poꝛtatu/
r⁹ diſcipuloꝝ a/
nimos d'beat ſi/
gni ãticipatiōe
ſignare. vñ ⁊ mi
rabāṯ ꝙ fic⁹ a/
ruit: potuit ea/
dē virtute inimi
cos ſiccare: niſi
p patientiā coꝝ
expectaſſet ſalu
tē. e · Fidem ⁊
nō he. pfectā fi/
dē hʒ q̄ p dilecti
onē opaṯ: h pōt
mōteſ trāſferre.
Alij de pctō ve/
niam obtinēt: ſi
ip̄i alijs dimit/
Myſtice tunt. Myſti.
Per p̄dicatio/
nē aploꝝ dñs q̄
ē mōs a iudeis
ē ablat⁹ ⁊ in ma
re gētiū miſſus
Exclusionem
ſuā ⁊c. ampli⁹ ſe
uiēdo vīdicat i
reproƀ. f · Ac
cipiet' ⁊c. ⁊ ſi diſ
feraṯ ad tp̄s o/
poꝛtunū: ⁊ ſi nō
quibus petiṯ tñ
q̄ digne petūt.
g · Interroga.
⁊c. poterat apte
Ꝟ cōfutare

a ſ in domū obediētie vocationē gentiū pfigu/
rans ſ vſq; ad cōſummationē ſeculi.
uitatem in bethāniaʒ: ibiq; mā
ſit et docebat eos de regno dei.
ſ moꝛe ſtudioſi operarorꝭ qui mane ſurgit.
Mane aūt reuertens in ciuitatē a
a ſ p veritate carnis: vel ſalutē credentiū.
b ſ ſynagogam.
a eſurijt: † et vidēs fici ārborē vnā b c†
a ſ nō in via ſpūs: ſed littere. ſ ſ immobilē
ſine pedibus euangelij.
ſecūs viam venit ad eam: ⁊ nihil b
ſ .i. eloquia legis et ꝓpheraꝝ
b iuēit in ea niſi folia tm̄: et ait illi: c
ſ tali.
c Nunq̄ ex te fructus naſcatur in
a ſ damnāda. b ſ folia et trūcus aruit: ſola ra
dix viuit: que in fine mūdi pullulabit.
ſempiternūm: et arefactā eſt cō/
d tinuo ficulnea. † Et vidētes diſci f
ſ qñ maledicta eſt.
puli mirati ſunt dicentes: Quo
modo continuo aruit? Reſpon/ g
dens aūt ieſus ait eis: † Amē di †
a ſ que non frangatur aduerſis.
e co vobis: ſi habueritis fidēm et
a ſ vos accepturos quod petitis.
non heſitāueritis: non ſolum de h
a ſ et ad litterā qñ ratio exigit iā in multis fa/
ctum eſt: vel ſupbo diabolo.
ficulnea facietis: ſed ⁊ ſi mōnti
ſ de p̄deſtinatis. ſ in turbulentos infideles.
huic dixeritis: tolle ⁊ iacta te in
ſ que ad ſalutem pertinent.
mare: fiet. † Et om̄ia quecūq; pe i†
ſ non heſitantes.
f tieritis in oratione credētes ac/ k
cipietis. Et cum veniſſet in tem l
a ſ quaſi ſi diceret ſe chꝛiſtum: arrogantem ⁊ ſu
perbū et ſacrilegū inuaderēt.
plum āccesserunt ad eum docen m
tem pꝛincipes ſacerdotum ⁊ ſe/
nioꝛes populi dicētes: † In qua n
a ſ quaſi nō dei: ſed beelzebub: vt ſupꝛa.
b ſ filiū dei negāt: quē nō ſuis ſed alienis viri/
bus opari putant.
poteſtāte hec facis? ⁊ qūis tibi de o
dit hanc poteſtatē? Reſpōdēs p
g ieſuſ dixit eis: Interrogabo vos
⁊ ego vnū ſermonē: queʒ ſi dixe
ritis mihi: ⁊ ego dicā vobis in q̄
ſ dicite mihi.
ptāte h facio. Baptiſmus iohis q†
a ſ ex ſtatuto dei. b ſ an fictione hominum.
vñ erat: e celō an ex hōib⁹? At il s r
li cogitabāt inter ſe dicētes: Si t
dixerim⁹ e celo: dicet nob: Qua v
a ſ qui dixit: Ecce agnus dei: ecce qui tollit pec
cata mūdi. b ſ qui mihi teſtimonium perhibuit
et in qua poteſtate hec facio demonſtrauit.
re ergo nō crēdidiſtī illi? Si āūt x
a ſ timēt lapidationem: ſʒ magis veritatis con/
feſſionē.
dixerim⁹ ex hōib⁹: timēm⁹ turbā. y
ſ cuius baptiſma ſuſceperant.
Oēs eni habebāt iohānē ſic p/ z a
phetam. Et reſpōdentes ieſu di b
xerūt: Neſcimus. Ait illis ⁊ ipe:

a · Mane aūt reuertēs. Hic ꝯñr oſtēdit eos iuſte reprobān/
dos a deo euidenti ſigno. in hoc videlicet ꝙ arborē fici habē/
tē folia tm̄ maledixit. ⁊ p hoc oñdit ſacerdotes illos eſſe ma/
ledictos a deo: in quib⁹ nō erāt opa veritatis: ſed tm̄ exteri/
oꝛ apparentia ſctitatis: ſicut eni ꝓphete nō ſolū verbis ſed
aliqñ factis ꝓphetabāt: ſicut Eſaias iuit diſcalciatus. i ſignū
ꝙ ppl'us ſic duceret captiu⁹: ita xp̄ſ maledixit ficui: nō ꝓpter
maliciā arboꝛis vel defectū ei⁹: q: nō erat tp̄s ficoꝝ: vt dicit
Marci. xj. ſed ad ſignificādū ꝙ ſacerdotes q̄ erāt ſine fructu †24.q.3.cū ergo.§.ſed qui.
bonoꝝ opeꝝ eſſent maledicēdi a deo. dicit ergo: Mane aūt re
uertēs in ciuitatē. i. in hierſm. b · Eſurijt. Iſta aūt eſuries
nō fuit naturaſ: q: in ſero p̄cedēti comederat: nec erat adhuc
hoꝛa comedēdi: ſed ſicut maledictio arboꝛis erat figuratiua:
ſic iſta eſuries ſignabat deſideriuʒ xp̄i de ſalute ppl'i. c · Et
vidēs fici arborē vnā ſec⁹ viā. Per hoc aūt ꝙ arboꝛ iſta non
erat in via: ſed extra: ſignificabaṯ ꝙ ſacerdotes erāt extra vi
am iuſticie. d · Uenit ad eaʒ ⁊ nihil inuenit in ea niſi folia
tm̄: q: xp̄s in ſacerdotib⁹ nō inuenit fructū pietatis: ſʒ tm̄ ap
parentiā ſctitatis. e · Et ait illi. nunq̄ ex te fruct⁹ naſcaṯ in
ſempiternū: ⁊ arefacta ē ꝯtinuo ficulnea: q: ſacerdotes ex ma †Mar.11.b
lediciione dei fuerūt reprobati: ⁊ honoꝛe fidei ⁊ deuotiōis to Luce.13.b
taliter p̄uati. f · Et vidētes diſcipuli mirati ſūt. de ſubita ar
boꝛis exiccatione. g · Rñdēs aūt ieſus ait eis: ſi habueritꝭ
fidē. Ad miracula eni facienda requiriṯ fides vl' ſaltē ſignū
fidei: q: etiā aliq̄ mali ad īuocationē xp̄i leguntꝭ feciſſe mira/ †Mar.11.c
cula: vt dictū eſt. ſ. vij. ca. h · Nō ſolū de ficulnea facietis: Luce.17.b
ſed ⁊ ſi mōti huic dixeritis: tolle ⁊ iacta te in mare fiet. hoc eſt
aliq̄d equale vl' mai⁹. licet eī apl'i ⁊ diſcipli xp̄i nō legāṯ trāſ/
tuliſſe mōtes de loco ad locū: tñ leguntꝭ maioꝛa feciſſe: ſicut ē
ſuſcitare moꝛtuos ⁊ illuminare cecos: ⁊ cōſimilia q̄ nō pñt fie B
ri niſi virtute diuia: euerſio aūt montiū ⁊ p̄cipitatio coꝝ i ma/
ri aliquādo fit virtute nature: ſicut patet in terremotu.
i · Et oīa q̄cunq; petieritis in oratiōe: dū tamē oratio ſit pro
ſe ad ſalutē et pſeuerās. k · Credētes accipietis. q: omnis
talis oratio ſemp exaudiṯ: licet aliquādo exauditio differaṯ:
vt dictū eſt. ſ. vij. ca. l · Et cū veniſſet in tēplū. Poſtq̄ ſa †Mar.11.c
cerdotes impugnauerūt chꝛiſti famā ⁊ gl'iam: hic impugnāt Joh.14.b
eius doctrinā. ⁊ diuiditur in duas: q: p̄mo poniṯ coꝝ īpugna/ et.16.c.
tio. ſecūdo poniṯ ipſius xp̄i cauta euaſio. ibi: Rñdēs ieſus di
xit. Dicit ergo: Cū veniſſet in tēplū. i. in atriū tēpli: vbi cōue/
niebant homiēs ad orandū ⁊ verbū dei audiēdū. vt ſupꝛa di
ctū eſt. m · Acceſſerūt ad eū docentē pꝛincipes ſacerdotuʒ
et ſenioꝛes. Ex quo patet ꝙ nō venerunt ex ignoꝛantia ſed ex
malicia. n · Dicētes in qua poteſtate hec facis. Aliqui ex
ponunt hoc de miraculis a chꝛiſto factis. quaſi dicerent: tu
non facis virtute diuina: ſed arte magica. vñ. ſ. dicebāt. xij. †Mar.11.d
ca. In beelzebub pꝛincipe demonioꝝ eijcit demones: ſed hoc Luce.20.a
non videṯ verū: q: illa die non legiṯ aliq̄d miraculum feciſſe
in templo. ideo intelligiṯ melius de actu docendi quē exerce/
bat actualiter. ⁊ hoc ſignificatur cū dicitur: Acceſſerūt ad eū
docentē. ⁊ ideo fecerunt ſibi duplicem queſtionē ad terrendū
eū ⁊ ad capiendū. Pꝛima fuit: In qua poteſtate hec facis. i.
qua auctoꝛitate doces populū: q: auctoꝛitatē docendi in tem
plo habebant ſacerdotes et legiſdoctoꝛes ad hoc aſſignati a
pꝛincipibus ſacerdotum et non alij. Chꝛiſtus autem neutraʒ
auctoꝛitatē habebat. Secūda queſtio eſt: o · Quis tibi de
dit hāc poteſtatē. quia poteſtatē docendi nō habebat a ſacer
dotibus: nec ab imperatoꝛe cui erant ſubiecti. ⁊ ſic a nullo vi
debatur habere: ſed magis ſibi vſurpare. p · Reſpōdens
ieſus ⁊c. Hic ponitur chꝛiſti cauta euaſio: q: quaſi retundens
clauē clauo. ꝓpoſuit eis aliā queſtionē p quā coacti ſunt rece
dere abſq; chꝛiſti reſponſione. queſtio aūt iſta fuit. q · Ba
ptiſmus iohannis vñ erat e celo. i. ex diuina oꝛdinatione.
s · An ex hominib⁹. i. ex humana fictiōe. r · At illi cogi/
tabant intra ſe viā. ſ. reſpondendi: ſed non habebant. ꝓpter
quod ſequitur: t · Si dixerimus e celo. i. ex diuina oꝛdina
tione. v · Dicet nobis ⁊c. quare nō receperāt baptiſmum io
hannis: ſʒ magis ſp̄euerant. ſimiliter ⁊ teſtimoniū iohannis
de chꝛiſto: quod ipſi audierant p nuncios ad iohānē miſſos:
vt habeṯ Joh. j. Si autē dixerim⁹ ex hominib⁹. hoc eſt ex hu/
mana fictione. y · Timem⁹ turbam ne. ſ. lapidet nos tanq̄
blaſphemos. cuius ratio ſubdiṯ: z · Omnes eni habebāt.
i. reputabant. a · Johannē ſicut ꝓphetā. ſanctū. ſ. ⁊ veruʒ
⁊ p ꝯñs verba eius ⁊ facta ex inſpiratione diuina. b · Et re
ſpondētes ieſu dixerunt: neſcim⁹. Ait illis: ⁊ ipſe nec ego ⁊c.
ex ſui eni taciturnitate cōpulſi ſunt a ſua petitiōe ceſſare. Sed
queritur hic quare non reſpondit eis manifeſte: quia ſtatī po
terat dicere ꝙ ipſe non haberet auctoꝛitatem docendi a ſacer/
k dotib⁹ vel

R ꝯfutare eos: ſed
iō interrogat vt
ſuo vł ſilētio vł
ſnīa dānet̄: ⁊ in
q̄ ptāte h̄ fac co
gnoſcāt p ſe: ſ;
Ps. 57. illō: De⁹ ꝯteret
dētes eoꝝ ī ore
ipoꝝ. a Nec
ego di. vo. Dua
b⁹ de cauſis oc/
cultat̄ v̄itas. vł
q̄ ñ ſūt capaces
auditores. vñ:
Joh. 16. c Habeo mlta vo
bis dicere: ſ̄ nō
poteſt̄ portare
mō. Al' q̄ ſūt cō
tēptores. vnde:
M. 7. a. Nolite ſctm̄ da.
ca. b Hō q̄dā.
Facta ſacerdo/
tib⁹ cauta rñſio
ne ſtatī īfert pa/
rabolā qua ⁊ il
los īplerat̄ ar/
guat: ⁊ ad gētes
regnū dei trāſſe
rēdū doceat. Ut
ſimplr h̄ pabo/
la ē nō de gētib⁹
⁊ de iudeis: ſ̄ d̄
pctōrib⁹ ⁊ iuſt̄:
vt poſtea domi/
n⁹ diſſerit. Amē
dico vob: q̄ pu
bli. ⁊ mere. p̄ce.
vos in reg. dei.
c Uade hodie
⁊c. ex quo hō cō
dit⁹ ē legē habu
M. 7. b it: Qd̄ tibi non
vis fieri alij ne
feceris. d Di/
cūt ei p̄m⁹. In q̄
buſdā codicib⁹
habet̄ p p̄mus
nouiſſim⁹. Intel
B ligūt ei v̄itatē:
ſ̄ tergiuerſando
vł ſubterfugien
do nolūt dicere
q̄ ſētiūt: vt ⁊ de
baptiſmo iohis
e Johes ī via
iu. Johēz iudei
ꝯtēnētes: nec vi
am iuſticie cōp/
hēdert̄: nec d̄ o/
perib⁹ mal' pēitē
tiā egerūt.
f Uos āt. Gre.
Quia apte no/
lebāt rñdere ſa/
piētie: in pabol̄
capiūt̄. g Ui
Eſa. 5. b neā. d̄ q̄ Eſa. Ui
nea dñi ſaba ⁊c.
h Fodit. in foſ/
ſiōe timor nota/
tur: q̄ p̄cepta il/
la legalia nō a/
more ſ̄ tiore ſer/
uabāt. i Tē/
pus fru. Bñ tē/
p⁹ fructuū ñ fru
ct⁹: q̄ null⁹ fuit
in illo ꝯtumaci
ſ̄ pplo

a ſ nō ego dico vob: q̄ nō vultis facere qd̄ vel/ q̄ ſcitis.
a Nec ego dico vobis in qua po/
testate hec facio. Quid autē vo a
a ſ de⁹ qui paterne diligit oēs quos creauit.
b bis videtur? Homo quidā habe b
a ſ pplos. b ſ gentilē qui ab noe. ſ q̄ pri⁹ fu/ it gentilis q̄ȝ iudeus.
bat duos filios: ⁊ accedēs ād p̄ c d
ſ nō in aurib⁹: ſed dās intellectū in ſenſib⁹.
a ſ in ꝑe huius ſeculi. b ſ qd̄ tibi nō vis alij ne feceris.
c muz dixit: Fili vade hodie opē e
a ſ ſugbe cū bonū reliquit ⁊ malū elegit.
rare in vineā meam. Ille autem f
a ſ hic liberū arbitrium. b ſ in aduentu x̄pi.
reſpondens ait: Nolō. Poſteā g
a ſ ſermonis contumaciam labore correxit.
autem penitentia motus ābijt
ſ iudeum qui ab abraam.
Accedens āt ad alteruz dixit ſi/ h i
ſ moyſi.
militer. At ille reſpondens ait: k
a ſ omnia quecunq̄ dixeris faciemus.
b ſ quia filium extra vineā interfecit.
Eō domie: ⁊ non iuit. Quis ex l m
duobus fecit voluntatē patri?
a ſ vt ſuo iudicio damnentur.
d Dicunt ei: primus. Dicit illis ie n
a ſ vt mattheus.
ſus: Amen dico vobis: quia pu o†
ſ vt maria magdalene.
blicani et meretrices precedunt
a ſ in celo vel eccleſia. b ſ quare.
vos in regnō dei. Uenit eni ad p
ſ p̄dicata. i. x̄po vel p̄ceptis dei.
e vos iohannes in via iuſticie: et q
nō credidiſtis ei. Publicani au/ r
tem et meretrices crediderunt
ſ viam iuſticie quam predicauit.
f ei. Uos autem videntes nec pe s t
ſ ſaltem poſt completam eius propheciam.
nitentiam habuiſtis poſtea vt
ſ vbi mortem ſuam eis improperauit.
credercetis ei. Aliam parabolaz v
ſ vel locutus eſt. ſ dominus ſabaoth.
audite† Homo erat paſfamilias x
ſ communitionē. ſ. terram promiſſionis. ſ mu rum vrbis: vel angelorum cuſtodiam: vel belli/ coſorum virorum: vt dauid et machabeorum.
g qui plantauit vineam et ſepem y z
a ſ impoſuit ei tormenta legalia per que coge/ retur ad bene viuendum.
h circūdedit ei: ⁊ fodit in ea torcu a
ſ templum.
lar: et edificauit turrim: et loca/ b† c†
a ſ qui ſupra oparē in vinea. b ſ nō mutādo lo cum: ſed operandi relinquem liberum arbitriū.
uit eam āgricolis: et perēgre p/ d
i fectus eſt. Cum autem tempus e
fructuum appropinquaſſet: mi/ f
a ſ moyſen et aaron legiferos. b ſ qui ſe ma/ le colebant.
ſit ſeruos ſuos ad agricolas: vt g h
ſ vt inquirerent fructum legis.
acciperet fructus eius† Et agri/ i
ſ legis cuſtodibus.
cole apprehenſis ſeruis eius: ali k
a ſ vt Hieremiam. b ſ vt Eſaiam.
um ceciderunt: aliuz occiderūt: l

dotibus vel a ceſare: habebat tñ īmediate a deo patre qd̄ erat maius ſicut ⁊ multi pphete legunt̄ īmediate miſſi ad docendū pplm: ⁊ nō ex auctoritate regū vel ſacerdotū. Dicendū q̄ licet poſſet p̄dicto mō rñdere: noluit tñ: duplici de cā. Prima q̄ p̄/ dixerat Matth. vij. Nolite ſāctū dare canib⁹: nec margaritas ponere ante porcos. illi aūt erant in malicia obſtinati: ⁊ ideo nō erant digni vt eis veritas manifeſtaret̄. Secūdo: q̄ chriſt⁹ voluit oñdere facto q̄ licet vti cautelis ꝯtra cautelas malorū inſidiantiū bonis. hoc modo Paul⁹ poſuit diſſenſionez inter phariſeos et ſaduceos volentes eū occidere: vt habetur Act. xxiij. ⁊ appellauit ad ceſarē ne traderet̄ iudeis in hieruſalem: Act. xxv. a Quid aūt vobis videt̄. Hic x̄ps oñdit iude/ os ꝯtēptores ſue maieſtatis verbo rationabili: ⁊ hoc duplici/ ter. Primo: q̄ legē a deo receptā nō ſeruauerūt. Secūdo: q̄ legiſlatorē x̄pm īpugnauerūt. ibi: Hō erat paterfamilias.
Circa primū dicit ſic: b Homo quidā habebat duos fi/ lios. homo hic eſt ipſe de⁹: qui d̄ hō ꝓpter hoc q̄ hō ē ad ima/ ginē dei factus: ⁊ ꝓpter humanitatē aſſūptā. Iſti duo filij ſūt duo ppli: gētiles ⁊ iudei. c Et accedēs ad primū. i. ad gē/ tilē pplm q̄ incepit a noe. iudei aūt ab abraā vel ab ipſo heber. vñ dicti ſunt hebrei: q̄ heber fuit longe poſterior ipſo noe. Se/ quit̄: d Dixit primo. i. gentili pplo. e Fili vade hodie operari in vinea meā. i. fac iuſticiā: q̄ nunq̄ deus deſtitit ho/ mines incitare ad bonū p occultos inſtinct⁹. f Ille autē re/ ſpondēs ait nolo: q̄ gētiles per totū mundū ad idolatriā de/ clinauerunt. g Poſtea aūt penitentia motus abijt. q̄ gē/ tiles ad p̄dicationē chriſti et apoſtoloꝝ credentes opa penitē/ tie humiliter egerūt. h Accedēs aūt ad alteꝝ. hoc eſt ad iu/ daicū pplm. i Dixit ſilr. per abraā ⁊ alios patriarchas ⁊ moyſen q̄. ſ. facerent opa iuſticie. k At ille rñdens ait: eo dño: q̄ iudei obligauerūt ſe ad ſeruiendū dño p ſuſceptionez legis. vñ dixerūt Exo. xxiiij. Cūcta q̄ locut⁹ eſt dñs faciem⁹. l Et nō iuit. q̄ iudei legē ſuſceptā nō obſeruauerūt: ſ; ad ido/ latriā ⁊ ꝓphetaꝝ occiſionē: ⁊ ad infinita mala declinauerūt. vt h̄r libro Judicū: ⁊ libro Reg. m Quis ex duob⁹ fe. vo. pa. di. ei p̄m⁹. nō eni alit̄ poterāt rñdere: q̄ min⁹ malū eſt non ꝓmittere q̄ȝ ꝓmiſſū nō ſeruare. n Dicit illis ieſus. ex rñſi/ one eoꝝ ꝯfutās eos. o Amē dico vo. q̄ pu. ⁊ me. p̄ce. v. in re. dei. q. d. nō ſolū gētiles: ſ; peſſimi de gētib⁹ erūt maior̄ me/ riti apō deū q̄ȝ vos. q̄ ſ; Hiero. Simſata ſctitas duplex ē iniq. ⁊ hoc vitiū potiſſime vigebat in ſacerdotib⁹ ⁊ leuit̄. Et ad de/ clarationē ſui dicti ſubdit: p Uenit eni ad vos io. in via iu. q̄ opa pfectiōis faciebat. ⁊ iteꝝ: q̄ x̄pm annūciabat q̄ eſt ipſa iuſticia ſempiterna: vt habet̄ Dan. ix. q Et nō credidiſtis ei. opa ei⁹ imitādo ⁊ doctrinā ei⁹ audiendo. r Publicani aūt ⁊ me. cre. ei. ad p̄dicationē ei⁹ pēitētiā agēdo. s Uos āt vidētes. iſtoꝝ. ſ. penitētiā. t Nec penitētiā ha. ad imitatio nē eoꝝ. Ex quo ſequit̄ aggrauatio pcti ſacerdotū ⁊ phariſeo/ rū. v Aliā para. Hic ꝯñr oñdit q̄lit̄ ipi īpugnauerūt x̄pm legiſlatorē. ⁊ diuidit̄ in duas: q̄ p̄mo ad oſtendēdū ꝓpoſituz ꝓponit quādā parabolā. ſcdo ꝯfirmat ſuū ꝓpoſitū p ſcriptu/ rā. ibi: Dicit illis ie. nunq̄ȝ legiſtis. Circa primū dicit ſic: † Mar. 12. b Lu. 20. b
x Hō erat paterfa. iſte hō de⁹ ē rōnib⁹ p̄dictis: q̄ d̄ paterfa/ milias: q̄ ſic gubernat totā creaturā ſic paterfamilias guber/ nat ſubditos in domo. y Qui plātauit vineā. domum. ſ. iſrl̄: ſ̄m qd̄ d̄ Eſa. v. Uinea dñi exercituū dom⁹ iſrl̄ ē. z Et ſepē circūdedit ei. ſ. clauſurā legis ⁊ mādatoꝝ. a Et fodit in ea torcular. dādo doctrinā ꝓphetarū: in qua exprimit̄ ⁊ de/ claratur magis virt⁹ legis. b Et edificauit turri. ſ. tēplū ī hie/ ruſalē: qd̄ erat edificatū ad modū turris. vnde templum dici/ tur turris: Michee. iiij. Et tu turris nebuloſa ⁊c. c Et lo/ cauit eā agricolis. videlicet ſacerdotib⁹ et principib⁹: q̄ habēt officiū ſeruādi cultū diuinū ⁊ iuſticiā in homib⁹. d Et pere/ gre ꝓfectus eſt. nō q̄ mutet locū cū ſit vbiq̄ p̄ſens: ſ̄ q̄ dimit/ tit homines agere ſ̄m libertatē arbitrij: ſ̄m qd̄ dicit̄ Eccl. xv. Deus ab initio cōſtituit hominē ⁊ reliquit eū in manu conſilij ſui. e Cum autē tēps fructuū appropinquaſſet. q̄ poſt le/ gem ſuſceptam debebant facere fructum bonorum operū.
f Miſit ſeruos ſuos. i. primos prophetas. g Ad agrico/ las. i. ad reges ⁊ ſacerdotes principaliter ⁊ ad alios eis ſubie/ ctos conſequenter. h Ut acciperent fruct⁹. per predicatio/ nem ſuā eos ad fructū bonorū opeꝝ reducendo. i Et agri/ cole apprehenſis ſeruis ei⁹. q̄ reges multi ⁊ ſacerdotes ꝓphe/ tas ſibi miſſos a dño turpiter cōprehenderunt ⁊ in carcerauc/ runt ac occiderunt. ⁊ hoc eſt quod ſubditur: k Aliū ceci/ derunt. ſicut Eſaiam qui ſerratus fuit cū ſerra ex precepto ma/ naſſe regis iuda. l Alium occiderūt. ſicut Amos quē Oſi/ as vecte per timpora traſſixit. † Paral.

Aliū vo

T pplo. a Nouiſſime aũt. Uide patriſfami/
lias patientiã q̃ expectat ad penitẽtiã.
b Uerebuñ. Quaſi faciã qđ meũ eſt: ipſi vi/
deãt qđ ſuũ eſt. c Hic ẽ heres. Patet prĩ/
cipes ſacerdotũ nõ p ignorãtiã: ſꝫ p inuidiaꝫ
occidiſſe ieſũ: cũ ſcirẽt
Pſ.2. eũ eſſe. cui dr: Poſtu/
la a me ⁊ da. ti. gẽ. he.
tu. vñ ⁊ ɔſulentes ſibi
Joh.11.f aiebãt: Si dimittimꝰ
eũ ſic ⁊c. d Et habe
bimus he. Hereditas
xpi quã reſurgẽs poſ/
ſedit: eccliã ẽ quã mo/
liebanꝰ pꝛipere iudei:
dũ fidei eiꝰ extincta iu/
ſticiã q̃ ex lege eſt: gen
tibꝰ pſuadere conabã
tur. e Et eiecerũt ex.
Mar.12.a Marcꝰ mutat hũc or/
dinẽ. dicẽs: Occiderũt
⁊ eiecerunt extra vine
am: q̃ſi vile cadauer.
In quo notat ptinaci
am: qꝛ occiſo dño ⁊ re
ſuſcitato: a ſuis finibꝰ
eũ excluſerũt ⁊ genti/
bus miſerũt. f Quid
faci. agri. Hiero. Alij
videntes ɔtra ſe dictũ:
Lu.20.b dixerunt ſm Lucã ab
Mar.12.a ſit. cũ etiã ſm Marcũ
dñs a ſe dixiſſꝫ malos
male. p. ⁊. v. ſ. l. a. a. q.
Myſtice r. c. f. t. ſ. Myſti. Cui
q̃ vinea locaꝰ colẽda:
cũ myſteriuꝫ baptiſmi
daꝰ: qđ opando exer/
ceat. Mittiꝰ ſeruꝰ vnꝰ
⁊ alter: cũ lex pſalmuſ
ꝓpha legiꝰ: q̃ꝝ moni/
tu bñ opeꝰ. Sꝫ miſſus
cediꝰ: eiꝛciꝰ: cum ſmo
ɔtẽniꝰ. vl (qđ peiꝰ ẽ)
blaſphemaꝰ. Heredeꝫ
q̃tũ ad ſe occidit q̃ fili
um dei ɔculcauerit: et
ſpiritui grẽ cõtumeliã
fecerit. Perdito malo
vinea alij daꝰ. cum do
nũ grẽ qđ ſupbꝰ pdit
humilis accipit.
g Lapidẽ queꝫ. De
vinea alijs locabiꝰ: af
firmat ꝓphetico exẽ/
plo. Lapidẽ. i. xpm cu
ius fidẽ ⁊ iuſticiã ɔtẽ/
pſerũt. h Edifican/
tes. Qui de ſubdita
plebe q̃ſi deo domum
ſtruere videbanꝰ.
i Et q̃ ceci. ⁊c. q̃ cre/
dit ⁊ tñ peccat: cadit
ſup illũ lapidẽ ⁊ nõ cõ
teriꝰ: ſꝫ ɔfringiꝰ: qꝛ p
patientiã ad ſalutẽ re/
ſeruaꝰ: ſꝫ cui lapis ir/
ruit. i. q̃ negat penitꝰ
ɔteriꝰ: vt nec teſta remãeat. Uł cadit ſup euꝫ
q̃ mõ ɔtẽnit: ⁊ iniurijs afficit: necdũ penitꝰ i/
terijt: ſꝫ quaſſaꝰ vt nõ ambulet rectꝰ. Cadit
ſup illũ lapis q̃ñ veniẽs ĩ iudicio oppĩmit. cũ
Mt.25.d dicit: Ite in ignẽ eter. k Et q̃rẽtes eũ ⁊c.
Quaſi mẽte iterficere q̃rũt in q̃ vera ꝓbãꝰ:
q̃ dixerat. Ipſe ẽ enĩ heres: illi praui coloni:
q̃ ſolo humano terrore retardãꝰ donec veni/
Myſtice ret hora eiꝰ. Myſtice. Principes ⁊ ſcribe
q̃rũt manũ mittere in ieſũ: nec audẽt timore:
ꝗ cũ quilibet

ſ vt zachariam quẽ occiderũt inter tẽ. ⁊ al.
alium vo lapidauerunt. Iteruꝫ a b
ſ ꝓphetarum choros.
miſit alios ſeruos plures priori
a ſ adhuc locum dat penitentie.
a bus: ⁊ fecerũt illis ſimiliter. Nõ c d
uiſſime ãt miſit ad eos filiũ ſuũ
a ſ nõ de ignorãtia: ſꝫ ſemp ambigere dicit deꝰ vt libera volũtas homini reſeruetur.
b dicẽs: Uerebũꝰ forſitã filiũ me/ e
um. Agricole ãt vidẽtes filium f g
c dixerũt itra ſe: † Hic ẽ heres. Ue h i
d nite occidamus eũ: ⁊ habebimꝰ
hereditatẽ eius. Et apphẽſum k
ſ qꝛ extra portã paſſuſ ẽ: vł priꝰ a cordibꝰ incredulorꝝ repulſus: deinde crucifigiꝰ.
e eum eiecerũt extra vineã ⁊ occi/
ſ iudicauerit.
derunt. Cũ ergo venerit dñs vi l
ſ nõ ignorãs q̃rit: ſꝫ vt ſua rñſiõe eos cõdẽnet.
f nee: quid faciet agricolis illis?
Aiunt illi: malos male perdet: ⁊ m
ſ eccliam de alijs nationibus eliget.
vineam ſuã locabit alijs agrico n
ſ verbi vel facti ꝑ cõpetentia tpis.
lis qui reddant ei fructũ tempo o
ribus ſuis. Dicit illis ieſus: Nũ p q
g q̃ legiſtis ĩ ſcripturis? † Lapidẽ r
ſ ſuas traditiones.
h quem reprobauerunt edifican/
ſ duos pplos in ſe vno condens.
tes hic factꝰ eſt in caput anguli.
ſ non humanis viribus ſed dei potentia.
A domino factũ eſt iſtud: ⁊ ẽ mi s
a ſ cõcludo ex vr̃a ɔceſſiõe ⁊ ꝓphica auctoritate
rabile in oculis noſtriſ. Ideo di t
ſ a iudeis.
co vobis: † qꝛ auferet a vobis re v
a ſ ſacra ſcriptura. ſ vt nõ ſitis qđ eſſe pſumebatis b ſ gentilibus.
gnũm dei: et dabiꝰ gẽnti faciẽti x
ſ opera.
i fructꝰ eius. Et qui ceciderit ſup y
lapidẽ iſtuꝫ ɔfringeꝰ: ſup quem z
vo ceciderit ɔteret eũ. † Et cũ au a †
diſſent pricipes ſacerdotũ ⁊ pha
riſei parabolas eius: cognouerũt
ſ illas parabolas.
k q̃ de ipſis diceret. Et querentes b
eum tenere timuerũt turbas: q̃m c
ſicut ꝓphetam eũ habebant.

a Alium vo lapidauerũt. vt zachariã quẽ ioas rex iuda lapidare iuſſit int
templũ ⁊ altare. b Iterũ miſit alios ſeruos plures prioribꝰ. multiplicando
ſcꝫ ꝓphetas ad populi correctionẽ. c Et fecerunt illis ſimiliꝰ. eos. ſ. occi/
dendo intãtũ q̃ impleuerũt hieruſalẽ ſãguine ꝓphetaꝝ vſq ad os. vt dr. iiij.
Reg. xxi. d Nouiſſime aũt miſit ad eos filiũ ſuũ. p nobis incarnatum. di
cens: e Uerebunꝰ forte filiũ me. hoc nõ dr qꝛ deus
ignoraret ɔteptũ quẽ iudei facturi erãt xpo: ſed p hoc
exprimiꝰ q̃d deberet fieri. ac ſi diceret: Uerebunꝰ fili/
um meũ. i. in reuerentia deberent habere. f Agri/
cole autẽ. i. ſacerdotes ⁊ legiſperiti. g Uidentes fi/
liũ. i. dominũ ieſũ xpm opa diuinitatis faciẽtẽ. ⁊ om/
nia que p̃dicta erãt de ipſo adimplentẽ. h Dixerũt
intra ſe hic eſt heres. qꝛ de ipſo verã noticiã habuerũt:
vt iam dicꝰ. i Uenite occidamꝰ eum ⁊ habebimꝰ
hereditatẽ. ꝓpter hoc tractauerũt de morte eiꝰ: ne oc/
caſione xpi venirent romani ⁊ auferrent eis locũ ⁊ gẽ
tem: vt habeꝰ Joh. xi. ⁊ ſic occiderũt eũ vt pacifice poſ
ſiderent ciuitatẽ et templũ. cõtrariuꝫ tñ accidit eis: q̃a
per hoc in vindictã mortis chriſti pdiderũt locũ ⁊ gẽ/ †
tẽ: qꝛ p Titũ ⁊ Ueſpaſianũ deſtructa eſt ciuitas ⁊ tem Mar.12.a
plũ: et ppl's occiſus ⁊ captiuatꝰ. k Et apprehẽſuꝫ
eũ eiecerũt extra vineã ⁊ oc. qꝛ xps extra ciuitatẽ hie/
ruſalẽ crucifixus eſt. l Cũ ergo venerit dñs vinee
q̃d faciet agricolis illis? venit dñs ad iudicãdũ ⁊ vin
dicandũ illud factũ q̃ñ ex eius ordinatione venit con
tra eos exercitꝰ romanoꝝ. m Aiunt illi malos ma
le pdet ⁊c. Lucas vo iſta verba refert quaſi a chriſto
dicta: ⁊ ſacerdotes dixerunt cõtrarium: Abſit: vt ha/
betur Luc. xx. Dicendum q̃ non eſt contradictio: qꝛ ĩ
turba illa erant aliqui qui conſentiebant doctrĩe xpi.
⁊ illi dixerunt: Malos male perdet: vt hic dicit Mat/
theus. ⁊ hanc reſponſionẽ quaſi approbãdo tanq̃ ve/
ram chriſtus repetijt: vt dicit Lucas. ⁊ tunc conſeq̃n/
ter ſacerdotes videntes q̃ erat dictum contra eos: di
xerunt: Abſit: malos autẽ dominuſ perdidit quando
ciuitatem et templũ per romanos deſtruxit. Sequiꝰ:
n Et vineaꝫ ſuã locabit alijs agricolis: quia chriſtꝰ
eccleſiam ſuã regendam tradidit apoſtolis ⁊ alijs di/
ſcipulis. o Qui reddant ei fructum temporibus † Pſ.117.
ſuis. quia ad predicationem eorum credidit multitu/ Mar.12.a
do gentium. p Dicit illis ieſus. Hic confirmat pa/ Luce.20.c
rabolam ſuam per ſacram ſcripturam. q Nunq̃
legiſtis in ſcripturis: id eſt in pſal. quaſi dicat: Uos q̃
eſtis legiſperiti deberetis hoc ſcire. r Lapidẽ quẽ
reprobauerunt edificantes: hic factꝰ eſt in caput angu
li. Ad litteram dicitur de edificatione templi ſalomo/
nis: qui quidem lapis pluries oblatus eſt in edificati
one: et quia non poterat conuenienter collocari. ideo
pluries reiectus eſt quaſi reprobatus ab edificantibꝰ.
vltimo autem poſitus eſt in conſummatiõe anguli vbi
coniungebantur parietes tẽpli. ⁊ de illo ſcribiꝰ in pſ. † 23.q.7. §
s A domino factum eſt iſtud. quia illud non fuit a de rebus
caſu ſed ex diuina preordinatione: quia lapis iſte figu
rabat chriſtum qui multotiens ⁊ multipliciter repro/
batus eſt a principibus ſacerdotum. ⁊ tamen factus ẽ
in caput anguli coniungens iudeos et gentiles: qua/
ſi duos parietes in vnã eccleſiã. Qr ãt chriſtus dicaꝰ
lapis in ſcriptura habetur Dañ. ij. Lapis qui percuſ/
ſerat ſtatuam factus eſt mons magnꝰ et impleuit vni/ † Mar.12.
uerſam terram. Qr etiam ſit lapis angularis habetur ca.12.a.
Eſa. xviij. Ecce ego mittam in fundamentis ſion lapi/ Lu.19.g.
dem angularem probatum precioſum ⁊c. ⁊ ex auctori/ 20.c.⁊.22.a
tate concluditur reprobatio iudeorum. t Ideo di Joh.7.d.e
co vobis. qui chriſtum reprobatis. v Auferetur 8.e.8.c
a vobis regnum dei: id eſt regimẽ eccleſie. x Et da
bitur genti: id eſt apoſtolis et eorum ſucceſſoribus.
y Et qui ceciderit ſuper lapidem ⁊c. ille auteꝫ cadit
ſuper lapidem qui credens peccat per lubricitatẽ car/
nis ſeu alijs peccatis: ⁊ iſte confringetur: ſed non cõminuitur: quia non pec/
cat tam grauiter ſicut ille qui peccat peccato infidelitatis.
z Super quem vo ceciderit conteret eum. ſuper illum vo cadit lapis in quo
inuenitur peccatum infidelitatis. Et iſte conteriꝰ: qꝛ ex põdere diuini iudicij
grauiſſime punitur. a Et cũ audiſſent principes ſacerdotum. Hic ponitur
concluſio huius ca. vbi oſtenditur obſtinatio ſacerdotũ: quia audiẽtes doctri
nam eius nõ fuerũt contriti: ſed magis ad occidendũ eũ incitati. b Et que
rentes eũ tenere. ſ. ad occidendũ. c Timuerũt turbas. ex quo patet q̃ ſo/
lo timore retracti fuerũt ab eius morte. Occaſiõe dictoꝝ in hoc ca. queriꝰ vtrũ
iudei cognouerunt ieſum nazareum eſſe chriſtum ſibi ꝓmiſſum. Et arguitur

 primo

¶ cū quilibet ſolo nomine frater: fidei et pacis veritatē (quā nō
diligit) ꝓpter bonos cohabitātes vel erubeſcit: vł timet impu
gnare: qui tamen (ſicut de ſtultiſſimo auium ſtructione domi/
Job. 39. c nus ait) cū tps venerit in altū alas erigit: qꝛ pſequēdo eccleſi/
am quaſi deū cruci adijcere: ⁊ oſtētui gaudebit habere.
¶ Simile ē

Nico. de lyra

primo ꝙ non per illud quod dicitur .j. Cor .ij. Si eniꝫ cogno/
uiſſent nūq̄ꝫ dominum glorie crucifixiſſent ⁊c. Itē Act. iij. di/
cit Petrꝰ loquēs iudeis: Scio fr̄es ꝙ p ignorātiā feciſt͛ ſic et
pncipes vr̄i. Item Luce. xxiij. dicebat ieſus in cruce: Pater
dimitte illis qꝛ neſciūt qd faciūt. Cōtrariū arguit͛ p illō qd hr̄
Joh. xv. Nūc aūt viderunt ⁊ ⁊ oderunt me ⁊ patrem meum.
qd aūt videt͛ manifeſte cognoſcit͛. Itē ſup illō qd dictū ē in p/
ſenti ca. Agricole vidētes filiū. dixerūt intra ſe: Hic eſt heres
Dicit Hiero. Manifeſte ꝓbat dn̄s his verbis iudeoꝝ pncipes
nō p ignorantiā ſed p inuidiā dei filiū crucifixiſſe. Reſponſio.
Dicendū ꝙ in populo iudeoꝝ aliqui erāt maiores ſciētes ſcri
pturas legis ⁊ ꝓphetarū. aliq̄ aūt minores ſicut laici ⁊ vulga
res tantūmodo ſciētes illud quod ē de neceſſitate ſalutis vt p̄
cepta decalogi et huiuſmodi que debēt ſciri ab omibꝰ: ſed ſub
tilitatē ſcripturarū et dicta ꝓphetarū ignorantes. Itē ꝙ xp̄s
erat verus hō: ꝓpheta ſanctꝰ ⁊ deꝰ in vnitate ſuppoſiti. Dicūt
ergo aliqui ⁊ bene quātū ad hoc ꝙ minores populi iudeorū nō
cognouerūt ieſū eſſe chriſtū: nec quantū ad diuinitatē nec q̄n/
tū ad hūanitatē: qꝛ licꝫ cognoſcerēt eū eſſe hominē verū: tn̄ nō
cognoſcebāt illū eſſe hominē ſeu ꝓphetā q̄ erat a deo ꝓmiſſus
ſicut xp̄s. Cuiꝰ rō ē: qꝛ ignorabāt ſcripturas q̄ loquunt͛ de xp̄i
diuinitate: ⁊ illas q̄ loquunt͛ de determiatiōe tp̄is ⁊ de ſignis
ſui aduentꝰ: ſꝫ maiores cognouerūt eū eſſe veꝝ ꝓphaꝫ a deo ꝓ
miſſum et miſſū: qꝛ ſciebāt ſcripturas loquētes de tp̄e ſui aduē
tus: ⁊ de ſignis q̄ oīa videbāt in eo īpleri: nō tn̄ vt iſti dicūt co
gnouerūt ipm eē deū: ⁊ ſm h̄ loq̄t͛ apl̄us in auctoritate p̄alle/
gata: Qꝛ ſi cognouiſſent nūq̄ꝫ dn̄m gl̄ie crucifixiſſent. q. d. nū/
q̄ꝫ cognouerūt eiꝰ diuinitatē: ſꝫ h̄ nō videt͛ ꝯuēiēter dictū: qꝛ ſi
cut ſcripture determiate loquūt͛ de tp̄e ſui aduētꝰ. Dan. ix. In
hebdomadibꝰ illis abbreuiat͛: ⁊ de ſignis ſui aduētꝰ ſic ē trāſ
latio regni: vt hr̄ Gen. xlix. Et modꝰ eiꝰ aduenīēdi in paupta/
te ⁊ humilitate: vt habet͛ Zach. ix. vt dictū ē in p̄cedēti ca. ita
exp̄ſſe vł expſſius loquūt͛ ſcripture ꝓphaꝝ de eiꝰ diuītate Hie
re. xxxiij. Ecce dies veniūt dicit dn̄s ⁊ ſuſcitabo verbū bonum
qd locutꝰ ſū ad domū iſrael ⁊ iuda: in diebꝰ illis germiare fa/
ciā dauid germē iuſtū ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſticiā in terra. ⁊ hoc
eſt nomē qd vocabūt eū dn̄s iuſtꝰ noſter. In hebraico vbi ha/
betur hic dn̄s: pōit͛ nomē dn̄i tetragrāmaton: qd nullo mō p̄t
dici de aliq̄ niſi de deo vero. cū g̃ iſta auctoritas ſm oēs docto
res etiā hebraicos expoſita ſit de xp̄o: ſequit͛ ipm eſſe veꝝ de/
um. Itē Eſa. ix dr̄: Paruulꝰ natꝰ ē nobis. ſequit͛: Et factꝰ ē pn
cipatꝰ ſup humeꝝ eiꝰ: ⁊ vocabit͛ nomē eiꝰ admirabilis: ꝯſilia
riꝰ: deꝰ fortis: pater futuri ſeculi: princeps pacis: q̄ etiā aucto/
ritas ſm hebreos intelligit͛ de xp̄o: ⁊ in ea ſit exp̄ſſa mētio de
eiꝰ diuinitate ſicut de humanitate: ⁊ multe alie auctoritates cō/
ſimiles pn̄t ad h̄ induci: ſ ꝓpter ꝓlixitatē omitto. ⁊ ideo dicē/
dū ꝙ ſicut maiores populi iudeoꝝ habuerūt noticiā de tp̄e et
ſignis ſui aduentꝰ: ita noticiā p ſcripturas habuerūt q̄ꝫtū ad
eiꝰ diuinitatē. Conſiderandū tn̄ ꝙ aliq̄d cognoſcit͛ in habitu:
cuiꝰ tn̄ cognitio actual͛ impedit͛ ꝓpt͛ aliquā paſſionē vł habi/
tū īpedietē. ſic dic͛ phs vij. Ethicoꝝ: ꝙ icōtinēs differt ab intē/
perato p hoc ꝙ hꝫ eſtimationē verā: nō ſolū in vniuerſali quā
etiā hꝫ itēperatꝰ: vt ꝙ fornicari eſt malū cū nō peccet p ignorā
tiā: ſed etiā hꝫ eſtimationē verā in pticulari: ⁊ p h̄ differt ab i/
tēperato: ⁊ tn̄ aduenīēte paſſiōe corrūpit͛ eſtimatio vera ꝑticu/
laris: qꝛ paſſiōe vincēte iudicat nūc fornicādū: ita ꝙ paſſio im/
pedit actualē ꝯſiderationē verā in pticulari. ⁊ ſi paſſio ſemper
duraret ſemp ſic iudicaret. Eodē mō dicēdū eſt ꝙ iudei habue
rūt verā eſtimationē de chriſto ⁊ in habitu ⁊ i actu in pncipio.
ſed qn̄ incepit ꝯtra eos p̄dicare excitati fuerūt ꝯtra eū paſſiōi
bus ire rācoris ⁊ inuidie: qbꝰ paſſionibꝰ īpediebant͛ ab actua
li ꝯſideratiōe veritatꝰ ꝓbabite de xp̄o. iō machinati ſūt in eius
mortē: ſicut ⁊ icōtinēs ꝓpter paſſionē cōcupiſcibil͛ eligit forni/
cari: qd tn̄ al's refugeret. Conſiderādū tn̄ ꝙ illa noticia quam
habuerūt de chriſto p ſcripturas ꝓphetaꝝ nō erat certa certi/
tudine euidētie: tū qꝛ talis certitudo ſolū hr̄ p demōſtrationē
vł ſenſū: tū qꝛ ꝓphetie pn̄t aliqn̄ varie exponi. ⁊ iō erat magis
noticia ꝓbabilis ⁊ veriſimilis ꝯiecture: vel ſm alios erat ibi
certitudo adherentie: q̄ tn̄ p̄t īpediri in actu mō p̄dicto. Per
dicta pn̄t ſolui argumēta ad vtranq̄ꝫ ꝑteꝫ: qꝛ illa argumenta q̄
probant

ꝓbāt ꝙ habuerūt noticiā de xp̄o ītelligēdū eſt de noticia ha/
bituali p̄dicto mō. Alie aūt auctoritates q̄ dicūt ꝯtrarium lo
quunt͛ de actuali cognitiōe applicāte ad opꝰ q̄ fuit īpedita ꝓ
pter paſſionē inuidie ⁊ rācoris vt dictū eſt. Ca. XXI

Moraliter.

f† Et cum appropinq̄ſſent hiero/ſo. ⁊c. Per aſinā q̄ erat oneribus aſ/
ſueta ſignificatur iudea: q̄ legꝰ oneribꝰ erat ſubiecta. de q̄ di/
cit Petrus Act. xv. Quid tētatis imponere iugū ſup ceruicē
diſcipulorum qd neq̄ꝫ nos neq̄ꝫ pr̄es noſtri portare potuimꝰ.
Per pullū xo d quo dicit͛ Mar. xj. In quo nemo ſedit. ſigni
ficat͛ ppl's gētilis q̄ nō erat ſubiectꝰ oneribꝰ legis. chriſtꝰ aūt
ſup vtrunq̄ꝫ ſedit: qꝛ ex ambobꝰ vnā eccl'iam ſibi ſubiectā fe/
cit. † Et impoſuerūt ſup eos ve. ſ. ⁊c. ſ. apl'i p quoruꝫ veſti
mēta ſignificat͛ eoꝝ doctrina q̄ recepta a iudeis ⁊ gētibꝰ ſedit
in eis xp̄s. f† Plurima aūt turba ſtrauerūt veſtimēta ſua
⁊c. Grego. Homel. xxiij. Quid ſunt terrena oīa niſi quedam
corpis indumēta. Veſtimēta igit͛ in via ſternere eſt in via vi/
te p̄ſentis bona terrena paupibꝰ erogare. ramos de arbori/
bus cedere: eſt ſctōꝝ exēpla accipe. oſanna clamare: eſt ſalu/
tē ſupnā a dn̄o poſtulare. nā oſanna ītepr̄tat͛ obſecro ſalua.
k† Et cū intraſſet hieroſolymā ⁊c. p hoc ſignificatū fuit ꝙ i/
trāte ieſu hierl'm celeſtē: angeli dicturi erāt: qs eſt iſte rex glo
rie. p† Et intrauit ieſus in templū dei. Chryſ. Hoc erat ꝓ
priū boni filij intrare domū patris. ⁊ tu imitator chriſti factꝰ.
cū aliquā ciuitatē fueris ingreſſus primū ad eccl'iam curras.
† Et eijciebat oēs vēdētes ⁊c. Nā mercatores eijci debēt de
eccleſia. † Et menſas numulārioꝝ ⁊c. Chryſ. ſignificās ꝙ
in tēplo dei nō debēt eſſe numi niſi ſpūales habētes imagineꝫ
dei. † Et cathedras vēdētiū colūbas euertit. i. dignitates
eccl'ie obtētas ſimoniace. b† Domꝰ mea domꝰ oratiōis vo
cabit͛: ſed nūc domꝰ diſſolutiōis pōt vocari ⁊ domꝰ cupidita/
tis. ideo ſubdit͛: † Vos aūt feciſt͛ eā ſpelūcā latronū. ma
gni latrōes in ſpelūcis ſuis exiſtētes: qn̄ ſciūt aliq̄s parū ha/
bentes trāſire: nō exeūt de ſpelūcis ſꝫ mittūt famlos ſuos ad
illos ſpoliandū. ſed qn̄ ſciūt hoīes trāſire multū pecunioſos
currūt illuc de pmis. Sic multi canonici qn̄ ſciūt magnum lu
crū tp̄ale currūt ad eccl'iam: ſed qn̄ modicū eſt lucrū remanēt
in domibꝰ ſuis et recreatiōibꝰ ⁊ ad eccl'iam clericos ſuos mit
tūt. c† Et acceſſerūt ad eū ceci ⁊ clau. ⁊c. Moralit͛ ceci ſunt
ignorantes. claudi xo rectitudinē iuſticie dimittētes. ⁊ iſti cu
rāt͛. aliqn̄ p paupes p̄dicatores: xp̄i ſectatores. p eoꝝ bōa cō
ſilia ⁊ hortamēta. de q̄ tn̄ indignant͛ aliqn̄ mali ſacerdotes. cō
tra quos ſubditur: k Nunq̄ꝫ legiſtis ⁊c. q. d. ſi ſacre ſcri/
pture noticiā haberetis nō indignaremi ſed gauderet͛: ⁊ ita
fit cōiter ꝙ bene litterati nō indignant͛ ſꝫ gaudēt: qꝛ p hoc im
poſito ſibi onere ſubleuant͛. l† Et relictꝭ ill'abijt ⁊c. Chry
ſoſto. vt ibi maneret corpalit͛ vbi habitabat ſpūalit͛. c† Et
vidēs fici arborē ⁊c. p arborē iſtā fructu vacuā ſꝫ folia habē/
tē ſignificat͛ doctor vel p̄dicator vanꝰ ⁊ curioſus q̄rens audi
toꝝ applauſuꝫ ⁊ nō fructū. ꝓpter qd dei maledictionē īcurrit.
⁊ p deuotiōis defectū exiccat͛ ⁊ igne gehēne finalit͛ ꝯcremat͛.
† Amē dico vobis ſi habue. fi. ⁊c. hoc fecerīt apl'i myſtice qn̄
demones q̄ mōtes dici pn̄t rōne ſupbie eijciebāt ſue fidei vir/
tute. i† Et oīa q̄cūq̄ꝫ petierit͛ ⁊c. hoc enī fit ſp qn̄ oratio eſt
ꝓ ſe pſeuerans: et de ptinētibus ad ſalutē. q† Baptiſmꝰ
iohannis vnde erat ⁊c. p hoc oñdit xp̄s ꝙ malignātibꝰ q̄les
erant iſti nō ſūt dei ſecreta reuelāda. ſicut xp̄s dixerat. ſ. vij.
Nolite ſanctū dare canibꝰ: ſꝫ eoꝝ malicia prudent͛ eſt declinā
da. b† Hō quidam habebat duos filios ⁊c. per primum
filiū q̄ p̄mo renuit patris p̄ceptū ſed poſtea fecit. ſignificātur
pctōres q̄ penitēt poſtea virilit͛ opantes. per ſcōm xo filiuꝫ q̄
facere volūtatē patris ꝓmiſit et nō fecit. ſignificant͛ illi q̄ ope
rari virtuoſe ſe ꝓmittunt ſꝫ nō faciūt. de quibꝰ ſunt multi reli
gioſi ꝓfitentes ſeruare magna. i. euāgelica ꝯſilia. cū tn̄ nō ob
ſeruēt etiā p̄cepta. ꝓpter qd ſecl'ares etiā pctōres tn̄ poſtea pe
nitētes eis corā dn̄o preponunt͛. cū dr̄: o† Quia publica/
ni ⁊ meretrices p̄cedent vos in regnū dei. Homo erat pater/
familias qui plātauit vineā ⁊c. Scōm ſēſū allegoricū hō iſte
xp̄s eſt q̄ plātauit eccl'iam de ſuo latere formatā. ʒ† Et ſe/
pē circūdedit ei. i. doctrinā euāgelicā. a† Et fodit i ea tor/
cular. i. martyrū patientiā qua roborata eſt eccl'ia. b† Et
edificauit turrim. i. cōtēplationē ꝯfeſſoꝝ ⁊ doctoꝝ. c† Et
locauit eā agrico. ⁊c. Raban. Moraliter h̄ vinea cuicūq̄ꝫ lo/
catur cū baptiſmi myſteriū ſibi dat͛ vt bene opando in ea exꝰ/
erceatur. mittit͛ ſeruꝰ vnꝰ alter tertiꝰ cū lex. pſ. ꝓphetia legi/
tur: ſed miſſus cedit͛ eijcit͛: cū ſermo cōtemnit͛: vł qd peiuſ eſt
blaſphemat͛. heredē xo q̄ꝫtū in ſe eſt occidit: q̄ filiū dei cōcul/
cauerit ⁊ ſpūi gr̄e cōtumeliā fecerit. pdito malo cultore vinea
alteri dat͛

alteri datur: cũ donũ grẽ qđ ſupbꝰ ſpreuerit humilis accipit.
Et cũ audiſſent pncipes ſacerdotũ ⁊c. Chryſ. Hec eſt dif
ferentia bonoꝝ hominũ ⁊ maloꝝ. bonꝰ enĩ cõprehenſus ĩ pec
cato gemit. malꝰ aũt fremit: nõ qꝛ peccauit: ſed qꝛ cõprehẽſus ẽ

In ca. xxi. vbi dicit̃ in poſtilla: In qua poteſta (in pctõ. te hoc facis. i. qua auctoritate doces pplm.

Additio. i. Ad maiorẽ hoꝝ queſtionũ declarationẽ attẽdẽdũ eſt ꝙ auctoritas docendi apđ
hebreos duplex erat: quia aut ẜm deriuationẽ generis: vt i ſa
cerdotibus: iuxta illud Aggei. ij. ca. Interroga ſacerdotes le
gẽ: aut ẜm graduationẽ: ſicut cũ qs accipit gradũ in ſciẽtia ab
alio graduato habẽte ad hoc poteſtatẽ: et tales erãt illi. Lxx.
viri qui ordinarie iudicabant pplm: vt in libro thalmudico q̃
dicitur chanhedrin tractat̃: ⁊ qꝛ principes ſacerdotum hãc q̃
ſtionem mouentes ſciebant xp̃m nõ deſcendere p lineaꝫ maſcu
linã ab aaron ſacerdote: ⁊ p conſequẽs nõ habere auctoritatẽ
docendi ſacerdotalem. idcirco dimiſſo hoc membro circa ſecũ
dum querebant. ſ. Quis dedit tibi hãc poteſtatem: quia talis
poteſtas ab ipſimet ſenioribus ⁊ ſacerdotibꝰ cõcedenda erat ⁊
non ab alio. Ab imperatore enim nõ pertinebat talis licẽtia i
petrari: qđ patet ex hoc. nã cũ xp̃s Luc. xx. ca. ⁊ . i . xxi. rñdiſ
ſet phariſeis: q̃ ſunt dei date deo. ex hoc non fuerunt indigna
ti herodiani qui ibi erãt: ſed potiꝰ cõtenti de reſpõſiõe chriſti.
Sed cõſtat ꝙ doctrina diuine legis nõ eſt ceſaris ſed dei: hoc
autem patet per communem doctrinam eoꝝ ẜ quã nullus re
cipiebat: nec hodie tẽpore captiuitatis eorum auctoritatem do
cendi legẽ recipiũt ab aliquo pncipe cuius ſint ſubiecti. ⁊ ideo
ex his queſtionibus tacite ſeipſos glorificabant ⁊ chriſtum vi
lipendebant: quaſi diceret nullam poteſt habere poteſtatẽ do
cendi niſi a nobiſmetipſis qui ſumus doctores legis. vñ chri
ſtus in ſua cauta reſponſione non ſolum eis ſilentiũ impoſuit:
ſed etiam ipſoꝝ errorem exprobrauit. Errabant eniꝫ in hoc ꝙ
nullam poteſtatem docendi attribuebant deo: ſed hominibus
aut ex deriuatione generis vel graduatione pſone vt dictũ ẽ.
vnde chriſtus oſtendit eis ꝙ eſt alia auctoritas docẽdi pret il
las ⁊ illis altior. ſ. ex deo. ⁊ ideo querit de baptiſmo Iohãnis
in quo noua doctrina fuit diuulgata vtꝝ eſſet ex deo an ex ho
minibus: in quo concludit̃ ꝙ poſſibile eſt aliquã doctrinã eſ
ſe ex deo tm̃: ſicut patet de baptiſmo Iohannis: ⁊ pꝯſequens
remanebant ꝯfuſi: eo ꝙ pſupponebãt ꝙ omnis auctoritas do
cendi erat ab hominibus modo predicto.

In eodẽ ca. vbi dicitur in poſtilla: Iudei ab abraaꝫ vel ĩpo
heber.

Additio. ij. Hebrei non dicunt̃ ab abraam ratione
pprij nominis: vt manifeſte patet p lit
teras hebraicas vt ipſemet poſtillator tradit: Geñ. xiiij. Cuius
ratio eſt: qꝛ abraã incipit ab aleph lr̃a. heber xͦo p eyn: ⁊ ideo
ſi hebreus diceretur ab abraam inciperetur ab aleph qđ non
eſt verum ſed incipit p eyn: nec etiã dicunt̃ hebrei ab heber: qꝛ
ſi ſic ammonite ⁊ moabite q̃ de loth deſcẽdũt. ſilr̃ iſraelite ⁊ ma
dianite q̃ deſcendũt ab abraã: ſilr̃ ⁊ edomite q̃ deſcẽdũt de iſa
ac oẽs dicerent̃ hebrei: cũ oẽs p̃dicti deſcẽdũt ab heber: vt ma
nifeſtũ eſt in lr̃a: Geñ. xj. ⁊ . xvj. ⁊ ĩ alijs: ſed hec denomiatio ac
cipit̃ ab abraã nõ rõne pprij nomĩs ſed alia rõne. Ad cuiꝰ eui
dentiã attendẽdũ ꝙ inter maſopotamiã ⁊ terrã pmiſſiõis trã
ſit fluuiꝰ euphrates q̃ cũ ſit magnꝰ ⁊ vnꝰ de quattuor flumini
bus paradiſi: vt habet̃ Geñ. ij. idcirco in limitationibꝰ terre p
miſſionis vocat̃ fluuiꝰ ſimpliciter nõ exprimendo nomẽ pꝛiũ
qđ eſt euphrates: vt habet̃ Exo. xxiij. vbi dicit̃: Ponã termi
nos ⁊c. A deſerto vſq3 ad fluuiũ. itelligit̃ de euphrate q̃ termi
nabat terrã pmiſſiõis ex parte meſopotamie: vt patet ibidẽ: et
qꝛ abraã natꝰ fuit in meſopotamia vbi thare pater eiꝰ ⁊ alij co
gnati ſeruiebant idolis: ⁊ inde adductꝰ fuit diuina directione
in terrã chanaã vbi ſegregatꝰ ad cultũ diuinũ edificauit alta
ria dño ĩuocãs nomẽ eiꝰ vt habet̃ Geñ. xij. Idcirco abraã ve
niẽs in terrã pmiſſionis hebreus vocabat̃. i. trãſfluuialis. he
ber enĩ cũ eyn ſcripta hebraice trãſfluuialis ſignificat: ⁊ idõ ſic
illi q̃ veniũt de ptibus vltramõtanis cõiter vltramõtani dicũ
tur: ſic abraã in initio ſue vocatiõis ad fidẽ in terra pmiſſiõis
exiſtẽs hebreus vocabat̃: hoc eſt tranſfluuialis. vñ Geñ. xiiij.
Venit vnꝰ de his q̃ euaſerãt et nũciauit abrae hebreo qđ ideꝫ
eſt dicere. vt ſi dicat̃ abrae trãſfluuiali. Ex qbꝰ ptꝫ ꝙ abraã di
ctus eſt hebreꝰ: eo ꝙ ex ptibꝰ trãſfluuialibꝰ in terrã ſctãm ve
nit: ⁊ qꝛ iſta trãſportatio fuit facta ĩ pncipio ſui acceſſus ad fi
dem vel ſaltẽ ſue publicatiõis: ideo inde cognominatꝰ eſt cum
ſua poſteritate quaſi a pncipio ſue fidelitatis: q̃ quidẽ rõ põt
haberi Ioſue. xxiiij. vbi ſic: Hec dicit dñs trãſfluuiũ habita
uerũt patres veſtri ab initio thare pater abraã ⁊ nachor ſerui
erunt dijs

erunt dijs alienis ⁊ ſequit̃: Tuli patrẽ veſtrũ abraã de meſo
potamie finibus vbi in hebreo hr̃: De heber fluuij. i. de tranſ
fluuio: ⁊ adduxi eũ in terrã chanaã. vbi. ſ. ſegregatꝰ a parẽti
bus idolatris ſe publicauit diuĩo cultui mãcipatũ ex p̃dictis
patet q̃re hiſmaelite idumite ⁊ hmõi nõ dicũt̃ hebrei licet de
ſcẽdãt ab abraã. Nã illi ſoli q̃ ſequũt̃ abraã in ſeparatiõe ab
idolatria ⁊ cognitiõe dei hebrei dñt dici tanq3 ſequẽtes rõnẽ
illiꝰ denoĩatiõis: ⁊ hoc ẽ qđ ſequit̃ in p̃allegata auctoritate: i.
ſ. ioſue. xxiiij. vbi loquẽs de trãſportatiõe abrae a ptibꝰ tranſ
fluuialibꝰ ſubiungit: Multiplicauiq3 ſemen eiꝰ et dedi ei iſa
ac: nullã faciẽs mentionẽ de hiſmaele ⁊ alijs: ꝯñr dicit de iſa
ac: Illiq3 dedi iacob: ⁊ eſau dedi montẽ ſeyr. iacob xͦo ⁊ filij
eius deſcenderũt in egyptũ. Ex quibꝰ ptꝫ ꝙ illi tãtũmodo no
minãdi ſũt trãſfluuiales q̃ deſcẽdũt ab abraã p iſaac ⁊ iacob
alijs excluſis ratione p̃dicta.

In eo. ca. vbi đꝛ in poſtil. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edi. ⁊c.

Additio. iij. Fũdamẽtũ huiꝰ expoſitiõis quã di
cit lr̃alẽ eſt ficticiũ ſeu fabuloſũ. nuſ
q3 enĩ legit̃ ĩ ſcripturis autẽticis ꝙ hoc cõtigiſſet in edificati
one tẽpli ſalomonis. ſ. ꝙ aliq̃s lapis pluries fuiſſet reprobatꝰ
in edificio: ⁊ deinde in caput anguli collocatꝰ: licet magiſter
hiſtoriarũ h videat̃ dicere. vñ Rabbi abraã hebreꝰ q̃ inter ali
os expoſitores hebreoꝝ magis videt̃ ſeq̃ lr̃alẽ ſenſũ: h non ex
ponit de lapide materiali ſed de ſpũali. dicit enĩ ꝙ lapis iſte ẽ
pplſ iſraeliticꝰ q̃ reprobatꝰ a gẽtibꝰ in captiuitate exiſtẽs ĩ po
ſteꝝ erit caput oĩm nõ xͦtute pꝛia: ſꝫ a dño factũ eſt iſtud. cu
ius expoſitio licet falſa ſit in hoc ꝙ dicit ꝙ pplſ ille q̃ mõ ca
ptiuus eſt erit ſublimatꝰ put ipſe credit tpe ſui meſſie. tñ hr̃ ĩ
dictis ſuis q̃dda veꝝ. ſ. ꝙ hec lr̃a nõ tractat de edificatiõe tẽ
pli ſalomonis. Silr̃ Ra. Sa. expõit hãc auctoritatẽ dictaꝫ de
xp̃o. vñ tenendũ eſt ꝙ ad lr̃am lapis iſte eſt xp̃s: q̃ dicit̃ lapis
abſciſſus ſine manibꝰ: Dañ. ij. ca. vt etiã aplſ Petrꝰ exponit
Act. iiij. Nõ enĩ eſſet xp̃i argumẽtũ efficax ſi ex ſenſu myſtico
ſumeret̃ put dicit Augꝰ. ꝯtra vicẽtiũ donatiſtã: ⁊ qꝛ ipſemet
poſtil. reuocat illa q̃ in hoc loco poſuit de ſenſu lr̃ali iſtiꝰ xͦſuſ
pſalmiſte ĩ expoſitiõe illiꝰ pſ. vbi de hoc largꝰ tractat. idõ iſta (ad pñs ſufficiant.

In eo. ca. vbi đꝛ ĩ poſtil. Sed hoc nõ videt̃ cõueniẽt dictũ.

Additio. iiij. Hanc q̃ſtionem diſputat. ſ. Tho. in
iij. pte. q. xlvij. arti. v. in cor. q̃ſtionis ſub forma p̃dicta. vñ in
ſolutiõe principali tenet eandẽ opinionẽ quã h poſtillator co
nat̃ improbare: q̃ quidẽ ĩprobatio nõ videt̃ ratiõabilis. Ad
cuiꝰ declarationẽ attẽdendũ ꝙ licet oĩa q̃ ĩ ſacris ſcripturis
credẽda tradunt̃ ſũt a fidelibꝰ tanq3 vera certiſſime amplectẽ
da: cũ ſint a deo reuelata: cuiꝰ teſtimoniũ fidele eſt. q̃dã tñ de
his q̃ ibidẽ etiã exp̃ſſe tradunt̃ ſũt exponẽda talit̃ vt nõ cre
dant̃ ſub pꝛia xͦboꝝ ſignificatione: eo ꝙ ſi ſic acciperent̃ re
pugnarent rationi naturali: ſeu etiã alteri auctoritati diuine.
xͦbi grã. licet de deo in ſcripturis ſacris dicãt̃ exp̃ſſe aliq̃ ver
ba q̃ in prima ſignificatione ſignant illiꝰ localẽ motionem ſeu
altercationẽ vel paſſionẽ ⁊ hmõi: vt cũ đꝛ in pſona dei: Deſcẽ
dit deꝰ vt videret ciuitatẽ: Geñ. xviij. Silr̃ Exo. iij. Deſcendi
vt liberarẽ eũ de manu egyptioꝝ. q̃ locutiões in pꝛia ſigni
ficatiõe ſignant deũ localit̃ moueri. Silr̃ ⁊ alibi ſepe legit̃ de
um iratum fuiſſe vel penituiſſe ⁊ hmõi: nullo mõ tñ talia ſub
pꝛia ſignificatione ſunt credenda de deo: cũ manifeſte rõni
naturali repugnãt: q̃ deũ penitꝰ ĩmobilẽ atq3 immutabilẽ de
mõſtrat. Silr̃ ⁊ ꝯtra auctoritatẽ ſacre ſcripture dicẽtẽ: Mala
chie. iij. Ego dñs ⁊ nõ mutor. vñ oportet hec ⁊ ſilia de deo ĩtel
ligi nõ in pꝛia xͦboꝝ ſignificatiõe ẜ trãſlatiue ſeu metapho
rice: put Ambroſiꝰ declarat in. ij. lib. de trinitate. Silr̃ ꝯtin
git ẜm opinionẽ hebreoꝝ circa ea q̃ in ſcripturis ſacris ve. te.
tradunt̃ denotãtia deitatẽ xp̃i. dicũt enĩ oĩa talia nõ in pꝛia
ſignificatiõe eſſe intelligẽda ſꝫ ſilitudinarie ſeu metaphorice:
q̃ꝝ motiuũ ẽ qꝛ credũt ꝙ deũ ĩcarnari implicat cõpoſitionem
ſeu naturarũ ꝯfuſionẽ in deo q̃ mãifeſte ſũt ĩpoſſibilia cũ ſint
ꝯtra ſimplicitatẽ diuinã: ⁊ h ꝯtingit eis nõ ſolũ antiq̃s ſꝫ mo
dernis: eo ꝙ nõ pñt capere ſeu intelligere habitudinẽ nature
aſſumpte ad verbũ ẜm verã catholicã traditionẽ: nec de h vi
detur eſſe multũ mirãdũ: cũ heretici q̃ nõ ſolũ auctoritates ve
teris teſ. recipiũt: ſꝫ etiã noui ĩ in q̃ exp̃ſſiꝰ myſteriũ deitat̃ xp̃i
tradit̃ q3 in antiq̃: vt cũ dicit: Ego ⁊ pat̃ vnũ ſumꝰ: vl̃ anteq3
abraã fieret ego ſũ. ⁊ hmõi. in quibꝰ xͦbis ⁊ ſilibꝰ clariꝰ exp̃
mit̃ deitas xp̃i: ſed hoc nõ obſtãte deitateꝫ xp̃i negare conãt̃
p̃uſe exponẽtes p̃dictas auctoritates vt Arriꝰ ⁊ Sabelliꝰ et
eoꝝ ſequaces. Ex qbꝰ ptꝫ manifeſte ꝙ licet ſcripture ſacre p
phetaꝝ q̃ mẽtionẽ exp̃ſſã faciũt de diuinitate xp̃i ſint ſatꝭ euidẽ
tes ad hmõi myſteriũ fidelibus oſtendẽdũ: nõ tñ ex his ſumi

tur argumentū efficax ad hoc vt pͥncipes iudeoꝝ habuiſſēt cognitionē de eiꝰ diuinitate: hoc enī myſteriū tm̄ excedit capacitatē humanā qḋ raro vel nūꝗ̄ ſine auxilio diuino ītelligi poſſet: hoc eſt ꝙ petro expreſſe ꝯfitēti deitatē xp̄i dicēdo: Tu es filiꝰ dei viui. Mat. xvj. chriſtꝰ rn̄dit. Caro et ſāguis nō reuelauit tibi ⁊c. Ex quo patet ad myſteriū incarnatiōis ītelligendū ſeu veracit̄ ꝯfitendū reuelatio diuia requirit̄ ꝓpt̄ eiꝰ ſūmā excellētiā: ſecꝰ eſt de alijs cōditiōibꝰ xp̄i in ꝓphet̄ antiq̄s ꝯtēt̄ vt de tp̄e ſui aduētꝰ ⁊ de ſignis eiuſdē: ſilr̄ de virtutibꝰ ipſius xp̄i ⁊ de eiꝰ excellētia reſpectu alioꝝ ꝓphetaꝝ: ⁊ de mō adueniendi ⁊ hmōi: nā talia in ꝓpria ſignificatione pn̄t accipi: nō eni excedūt cōem hūane intelligētie capacitatē: ⁊ ſic patet ꝙ obiectio poſtillatoris in hoc paſſu eſt inualida. ſimilit̄ ⁊ eiꝰ opinio nō videt̄ rationabilis ex tribus. pͥmo qꝛ p̄ſuppōit falſum. ſ. ꝙ auctoritates antiq̄ teſtamenti ſole ſufficiūt ad cogendū hebreos ip̄os recipiētes vt cognoſcāt deitatē xp̄i. cuiꝰ oppoſitū patet ex dictis. ſcḋo qꝛ exemplū qḋ īducit de incōtinēte: cuiꝰ actualis cognitio ꝑticularis ſeu cōſideratio īpedit̄ ſeu corrūpit̄ ꝓpter paſſionē imminentē: vt hr̄ in. vij. Ethic. nō videt̄ ad ꝓpoſitū facere. nā incōtinēs ſꝑ habet eſtimationē verā in vniuerſali: adueniēte tn̄ paſſione corrumpit̄ eſtimatio vera ꝑticularis: ſed in propoſito vtraq̄ eſtimatio eſt particularis ſeu ſingularis. Si enim principes iudeorū eſtimaſſent chriſtum eſſe deū anteq̄ ꝑ paſſionē īpediret̄ hmōi ꝯſideratio: ita ꝙ crederēt ip̄m nō eſſe deū ꝓut opinat̄ poſtillator manifeſtū eſt ꝙ vtraq̄ harū eſtimationū eſt ſingularis ſeu ꝑticularis: cū in vtraq̄ eſtiatiōe xp̄s ſupponitur vt ſubiectū q̄ eſt ꝑſona ſingularis: tūc igit̄ aut ſimul et ſemel eſtimauerūt xp̄m eſſe deū ⁊ nō eſſe deū q̄ ſunt cōtradictoria: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ineſtimabilia circa idē: aut primꝰ habitus totaliter corrūperet̄ ⁊ tn̄ remaneret in eis actualis cōſideratio ſm̄ quā ip̄m iudicarēt hominē purū: cuius oppoſitū dicit̄ de īcōtinenti. ſ. ꝙ ſemꝑ remanet in eo vera eſtimatio ſaltē in vniuſali: vt ph̄s in eodē loco manifeſte oñdit ⁊ ſic exemplū nō facit ad ꝓpoſitū. tertio qꝛ hec opinio nō cōſonat ſacris ſcriptur̄ q̄ circa hec allegant̄. nā in parabola xp̄i cū agricole dixiſſent: Hic eſt heres. nō pōt rōnabiliter intelligi ꝙ ipſi eſtimaſſent eū heredē in diuinitate: eo mō quo apl̄us ait ad Heb. j. Quē conſtituit heredē vniuerſoꝝ. Nulla enī amētia ad tantā pōt cōit̄ deuenire inſaniā vt credat diuinā maieſtatē in ꝓpria ꝑſona ſuperare. cōis enī cōceptus eſt etiā apud idolatras ꝙ deꝰ ſeu dij trāſcēdūt oēs ꝑtātes. vn̄ ridiculū eſſet dicere ꝙ eo ip̄o ꝙ pͥncipes illi credebant ip̄m eſſe heredē. ſ. deū verū: auderēt eū interficere. hoc etiā videt̄ ꝯtra opinionē ipſiꝰ poſtillatoris met: q̄ dicit ꝙ q̄n eū interficere voluerunt iā nō eſtimabāt ip̄m deū eſſe ꝓpter impedimentū paſſionis inuidie ⁊ hmōi: ⁊ ſic iā non dicerent de ip̄o: Hic eſt heres. oportet igitur dicere vt ꝑ h̄ qḋ dicebāt: hic eſt heres. intelligebāt ꝙ erat hō tāte excellentie ꝙ poterat vocari filiꝰ dei: nō ꝑ naturā: ſed ꝑ ſpecialē adoptionē ſeu excellentiā reſpectu ꝓphetaꝝ alioꝝ qḋ verificat̄ de xp̄o ēt ſm̄ humanā naturā cōſiderato: ꝯtra quē nō obſtāte tāta excellentia potuerunt eſtimare vt eū poſſēt ſupare ſicut ⁊ alios antea miſſos. nā magis ⁊ minꝰ nō variāt ſp̄ēm ſꝫ ph̄m. ſilr̄ auctoritas beati Petri dicētis Act. iij. Scio ꝙ ꝑ ignorātiā feciſtis ſic̄ ⁊ principes veſtri. videt̄ facere cōtra opinionē poſtil. nā ſꝫ eū debuiſſet dicere: ꝑ odiū vl̄ inuidiā feciſtis. hec eī fuit cā pͥncipalis ſui erroris ſm̄ poſtil. magis q̄ ignorātia. ſm̄ ſcḋo pͥmā opinionē q̄ eſt ſcti Tho. hec auctoritas ꝓprie ſonat: eo enī ꝙ habuerant ignorantiam de xp̄o. ſ. de eius diuinitate auſi ſunt ip̄m inuadere tanq̄ hominē purū cui cōſonat auctoritas apoſtoli dicēt̄: Si cognouiſſent ⁊c. nūq̄ dn̄m glīe crucifixiſſent. qḋ denotat manifeſte ip̄os nunq̄ cognouiſſe ipſū fuiſſe dn̄m glīe. Et notandū ꝙ hec ignorātia nō excuſat pͥncipes iudeorū a crimīe: ſꝫ magis aggrauat cū eſſet q̄dāmodo ignorātia affectata. Nā licet nō attigiſſent ex ſcripturis ꝓphetaꝝ ad cognoſcendū xp̄i diuinitatē: eo ꝙ ſcripture de hoc loquētes ſūt q̄dāmodo exponibiles vt dictū eſt: debuiſſēt tn̄ aſſētire ſue doctrine: ſm̄ quā filiū dei ſe eſſe fatebat̄. tenebant̄ enī dicere ⁊ obedire xp̄o in lege ꝓmiſſo: iuxta illud Deut. xviij. Prophetā ſuſcitabit tibi ⁊c. Ipſū audies: qḋ intelligit̄ de xp̄o ad lr̄am: ⁊ ſic eius deitatem tenebant̄ credere tanq̄ ab eo dogmaticatā ⁊ ꝑ miracula ꝯfirmatā: ſm̄ qḋ Joh. xv. dicit̄: Si nō veniſſē ⁊ locutus eis fuiſſem pctm̄ nō habuiſſent. nūc aūt excuſationē nō habēt ⁊c. Fuerūt enī impediti ab acq̄eſcēdo doctrine xp̄i ꝑ inuidiam et odiū ipſius: ⁊ ſic nec habitualit̄ nec actualit̄ crediderūt ip̄m eſſe deū. nā ꝑ ſcripturas antiquas de deitate loquētes nō omnino conuincebant̄ vt dictū eſt: nec etiā ꝑ doctrinā xp̄i de ſe hoc teſtant̄ impedientibus rancoris ⁊ odij paſſionibꝰ. ſicut eī homo cōiter natꝰ eſt credere ſuo amico: ſic et diſcredere inimico. Ex quibus bene attentis ſequit̄ correlarie ꝙ catholicꝰ diſputās cū hebreis vel eis p̄dicādo ꝑſuadens de myſterijs xp̄i nō debet conari ad ꝓbandū deitatē xp̄i ex ſacris ſcripturis ab eis acceptis. Poſſet enī hoc declinare ꝑ varias expoſitiōes vt etiā poſtillator dicit in hoc ca. ſed potius eſt ꝓcedēdū ad ꝓbandū ꝙ ipſe ſit verꝰ xp̄s in lege ꝓmiſſus q̄ eſt audiendus ⁊ cui eſt obediendū ex p̄cepto diuino: quo oſtenſo deitas xp̄i facilius ꝓbat̄ ꝑ doctrinā noui teſtamēti a xp̄o diuulgatā: ⁊ iſte eſt ꝓceſſus ſciētificꝰ: qꝛ ſm̄ ph̄m. j. phyſicoꝝ. Cōnaturale eſt nobis magis notis ad minꝰ nota ꝓcedere.

¶ **Replica.** In ca. xxj. vbi poſtil. dic̄ hebreos dictos ab heber. Burgē. obijcit cuius obiectio correcta eſt Geñ. x. ⁊ xj. ¶ In eodē ca. vbi dr̄: Lapidē quem reprobauerūt ⁊c. quē paſſū exponit poſtillator ꝑ figurā de lapide mat̄iali ī edificio tēpli: ꝓut ſcholaſtica hiſtoria narrat. ſed expōit de xp̄o tanq̄ figurato pͥncipalit̄ intēto: ſed Bur. vult narrationē illā eſſe fictā: ⁊ vult primā lr̄alē expoſitionē eſſe de xp̄o: ſi Bur. accipit pͥmā ꝑ pͥncipalit̄: h̄ n̄ negat poſtillator: ſꝫ ꝙ figura ſit ficta non ꝓbat ſufficienter Bur. ꝑ rabbi abraā q̄ minoris eſt auctoritatis apḋ ſcām eccliam q̄ ſcholaſtica hiſtoria: immo plus fictū videt̄ ꝙ ille rabbi expōit lapidē de ꝑplo iſraelitico. Hic aūt expōnes adducte nō ſūt litterales ſed figuratiue. Oportet igit̄ aliquā aſſignare figurā q̄ ⁊ ſi ficta foret: qꝛ tn̄ nihil habet abſurditatis pctm̄ nō videtur cōmitti: qꝛ nō oīs fictio pctm̄ eſt: patet Exo. vij. in. ij. correctorio. ¶ In eodē ca. vbi requirit poſtillator: an doctores ⁊ pͥncipes iudeoꝝ nouerāt xp̄m in lege ꝓmiſſū ⁊c. Recitat etiā opiniones quorūdā dicentiū ꝙ nouerūt eū eſſe verū meſſiā ⁊c. ſꝫ nō nouerūt eū eē deū. hanc tn̄ opinionē poſtillator reprobat optimis rōnibꝰ. Bur. aūt dicit ſctm̄ Tho. tenere opinionē illā quā reprobat poſtillator. ⁊ iō ꝓ ſctō Tho. certās magnam fac̄ cōmotionē q̄ ſtat in cert̄ dict̄. Primū qꝛ iudei antiq̄ ⁊ moderni nō potuerūt: nec hodie pn̄t videre ⁊ intelligere modū vniōis nature humane ad verbū ſine cōpoſitiōe ⁊ naturarū cōfuſione: igit̄ nō potuerūt eū cognoſcere deū nec eiꝰ deitatē. Scḋm dictū ſic̄ heretici male exponētes ſcpturas negāt chriſti deitatē: ſic nō eſt mirū ꝙ hebrei ꝓpter falſas expoſitiōes h̄ idē negāt. Tertiū dictū ꝙ myſteriū deitatis xp̄i nō p̄t ītelligi ſine ſpeciali reuelatiōe ꝓbat h̄: qꝛ dictū fuit Petro Mat. xvj. Caro ⁊ ſāguis n̄ reuelauit tibi. Quartū dictū tp̄s aduētꝰ xp̄i ⁊c. q̄ in ſcriptura de xp̄o tradūt̄ nō excedūt cōmunem ītelligētie capacitatē. ſic̄ eiꝰ diuitas. Ex quibꝰ dict̄ conat̄ Bur. cōcludere ꝙ opinio poſtillator̄ eſt irratiōabil̄ ⁊ obiectio eiꝰ cōtra oppoſitā opinionē inualida. Hic pͥmo vidēdū eſt de irrationabilitate illoꝝ q̄tuor dictoꝝ Bur. ſcḋo de rōnabilitate opiniōis poſtillatoris. tertio de obiectionū valore ꝯtra opinionē oppoſitā. Quo ad pͥmū articulū videt̄ primū dictū Burgē. valde irrōnabile: qꝛ ex eo ſeq̄t̄ nullū chriſtianū cognoſcere xp̄m eſſe deū. ꝓbat̄ ex dicto ſuo pͥmo: qꝛ nullꝰ chriſtianꝰ p̄t ītelligere modū vniōis hūane nature ad verbū: igit̄ ſm̄ illationē Bur. nullꝰ chriſtianꝰ p̄t ſcire xp̄m eſſe deū. añcedēs ē beati Leonis pape dicētis: deū ⁊ hominē in vnā cōueniſſe ꝑſonā niſi fides credat ſmo nō explicat. excedit enī ⁊ multū ſupeminet humane rōnis facultatē: ⁊ cetera q̄ de hac ineffabili vnione ſcti doctores ſentiūt. Illatio eſt Bur. ꝯn̄s aūt falſiſſimū: qꝛ chriſtiani nō mō xp̄m ſciūt eſſe deū: ſꝫ etiam ita tenacit̄ huic ſnīe adherēt vt ſanguinē ꝓ ea effūdere ſint parati. ſtant igit̄ ſimul ꝙ iudeoꝝ ſapiētes ⁊ ſi cognoſcere nō poterāt chriſti deitatē ex mō incarnatiōis: poterāt tn̄ ſcire ex ſcripture teſtimonio ꝓut poſt dicet̄: nec ſm̄ dictū Bur. rōnabile eſt. nā ⁊ ſi ꝑuerſi doctores hebreoꝝ male ſcripturā exponētes ⁊ heretici ex prauitate volūtatis intelligere nolētes xp̄m dixerunt nō eſſe deū: ex hoc nō ſequit̄ ꝙ ex ſacra ſcriptura nō poſſet efficacit̄ oſtendi xp̄m eſſe deū: nā ꝑuerſa ſcripture expoſitio auctoritatē ſcripture nō minuit: ſicut negato pͥmo pͥncipio pͥncipiū ip̄m nō eſt minꝰ verū: q̄nimmo remanet neceſſarie v̄itat̄: ſꝫ ſic ꝓteruiētes indigēt ſenſu ⁊ pena. q̄rto meta. nec poſtillator vult ꝓbationē ex ſacra ſcriptura dicere ſic efficacē: vt ſufficere poſſit fideli ⁊ infideli praue ⁊ corrupte volūtati: nā vbi volūtas erroris ſe tenet ꝯtra rectā rationē: ibi ꝑtinax pugna eſt ſm̄ bea. Hylariū do. x. de trinitate: cū eī ſcripture xp̄i deitatē ſonātes ꝑ aucētēticos hebreoꝝ doctores hn̄ exponunt̄ heretici ⁊ alij ꝯtra rōnē ⁊ auctoritatē eas exponētes fidē facere doctis ⁊ pͥncipibꝰ nō potuerūt niſi volūtate praua p̄cedente cū hoc ſtat eos ex auctoritate ſciuiſſe xp̄m eē deū. ⁊ ſi volūtas ſic deprauata iudiciū recte rōnis abſorbuiſſet: ex hoc nō fuiſſent excuſati ꝓut p̄tendit Burgē. ſicut nec īcōtinēs excuſat̄ a pctō ſi ī actu venereo rō dicat̄ abſorpta: nec tertiū dictū Bur.

valet

valet vbi ſacra ſcriptura plane dicit aliq̄d ad fidē ⁊ mores p/
tinens ibi fides debet adhiberi: vt dicit beat⁹ Aug⁹. xj. de ci/
uita. ca. iiij. Cū igiť ſacra ſcriptura ꝑut autētice a doctorib⁹ he
breoꝝ exponiť clare dicit xp̄m fore deū ei fides ē accomodāda
Nō igiť apō doctos ⁊ p̄ncipes iudeoꝝ ad id ſciēdū neceſſaria
erat ſpecialis reuelatio: ſed ſufficere potuit fides acquiſita nō
īpedita p prauā volūtatē. nec Bur. ꝓbat ſuū ꝓpoſitū p ea q̄ di
cebanť Petro: q2 Petrus an̄ miſſionē ſpūſſancti fuit ideota
ignorās ſcripturas de deitate xp̄i loquentes. ⁊ iō Petro fuit
facta ſpecialis reuelatio ꝑut dicit auctoritas allegata: ſec⁹ eſt
de p̄ncipib⁹ ⁊ de doctorib⁹ iudeoꝝ. Ad falſificandū etiā h̄ ter
tiū dictū Bur. valet ſcōa q̄ſtio ꝓlogi doctoris ſubtilis: h̄ q̄rtū
dictū videť ꝯdicere ſcōo. Nā Bur. fūdat ſcōm dictū ſup falſa
expoſitiōe lr̄e ſonātis deitatem xp̄i ex ea cōcludēs ꝙ p ſacram
ſcripturam a iudeis receptā nō pōt efficaciter ꝓbari xp̄m eſſe
deū. Nūc aūt tp̄s ſui aduent⁹ in ſcriptur͂ ita fuit occultatum
in cōputatiōe hebdomadaꝝ a Daniele deſcriptaꝝ ꝙ nō ſolum
apud hebreos: quinimmo apud catholicos doctores in expo/
ſitiōe multa eſt diuerſitas. Similiť ⁊ paſſus de Gen̄. ⁊ alijs lo/
cis ſonātes tp̄s aduēt⁹ xp̄i hebrei antiq̄ ⁊ moderni exponunt
corrupte: igiť nō p̄t ſumi argumētū efficax ex ſcriptura de xp̄i
aduētu ſicut nec de ei⁹ deitate q̄ꝺ eſt oppoſitū q̄rti dicti. ⁊ for/
taſſe ex ſcripturis plani⁹ ⁊ efficaci⁹ argumētū pōt ſumi de xp̄i
deitate q̄z de ſui aduēt⁹ tp̄e: q2 aūt habem⁹ hebreoꝝ expoſito/
res de p̄mo: de ſecūdo aūt nō. ꝓpter igiť Bur. inepta dicta nō
debuit dicere opinionē poſtillatoris irrationabilē. Certum ad
ſcōm articulū dico ꝙ poſitio poſtilla. ē multū rationabilis: q2
fundať ſup expoſitionē littere apud doctores hebreoꝝ auten/
tica tranſlatione chaldaica ⁊ ceteris q̄ rōnabiliť null⁹ iude⁹ i
telligēs audet negare: ſʒ ſi q̄s negat nō facit h̄ ratiocinādo: ſʒ
ꝑueniēdo prauitate affectionis q̄ꝺ non facit ꝓbationē apud
vtētes rōne min⁹ efficacē ꝑut. s̄. dictū ē in ꝓbatiōe ſcōi dicti

Bur. Quo ad tertiū articulū dico ꝙ argum̄ta Bur. ꝯtra po
ſtil. nō valēt: nō primuʒ. q2 falſe reportat poſtil. q̄ſi dixerit ꝙ
ſola auctoritas lr̄e ſufficiat. nā poſtil. nō fūdat ꝓbabilitatem
poſitiōis ſue ſup nuda littera: q̄ ſic diť Bur. variare pōt ⁊ cor
rūpi ⁊ expōi: ſed fūdat ſicut dictū eſt ſup auctoritatib⁹ iudeo
rū q̄s decliare coꝝ docti nō ꝯſueuerūt h̄m Bur. argumētum
eſt ſophiſma ptinēs ad vicū ſtramineuʒ. putat enī Bur. ꝙ q2
xp̄s eſt ſuppoſitū ſingulare ꝙ iudei vel alij non poſſent de eo
habere eſtimationē in vniuerſali q̄ꝺ falſū eſt: q2 de vnico ſup
poſito p̄nt multa vniuerſalia demoſtratiua ꝯcludi: videlicet
ꝙ ſortes eſt riſibilis: corpore⁹ ſenſibilis ⁊c̄. Nō ſolū in p̄dica/
mētis qualitatis h̄ etiā quātitatis nō aduertit Bur. Auicē.
v. meta. ſuc: q̄ dicit ꝙ omne vniuerſale reſpectu ſubiecti in q̄ ē
ſingulare ē: q2 om̄e receptū recipiť p modū recipiētis. vniuer
ſale igiť cōparatū ad intellectū ſingulare eſt: ⁊ tn̄ de tali ē ſci
entia ꝓprie dicta q̄ eſt ꝯſideratio in vniuerſali cū q̄ ſtat igno/
rātia in pticulari ſicut exemplificat poſtil. de icōtinēti. Eſt igi
tur exemplū illud bene ad ꝓpoſitū. ſic igiť docti iudeoruʒ ha
buerūt eſtimationē verā de xp̄i deitate in vniuerſali. pticula
ris aūt eſtimatio fuit ꝓpter odiū illi⁹ pſone p̄pedita. Siľr ter
tiū argumētū Bur. cōcludit ſolū de actuali eſtimatiōe in ſin/
gulari. de qua Apl̄s dicit: Si cognouiſſēt ⁊c̄. nō aūt ꝯcludit
de vniuerſali cōſideratiōe p̄cedēte paſſiōes excecātes h̄ʒ quā
dixerūt: Hic eſt heres. Per idē d̄r ad oēs auctoritates addu/
ctas ꝓ opiniōe. ſ. Tho. Nā ignorātia de q̄ loquiť beat⁹ Pe/
trus ſiľr ⁊ Paul⁹ ītelligiť ignorātia affectata quo ad doctoſ
iudeoꝝ ꝑut etiā Bur. dicit in notabili: ſed ignorātia affecta/
ta nō ꝓcedit primo ex rōnis errore ſed volūtatis prauitate p/
uertēde iudiciū rōnis circa pticulare cui⁹ vniuerſale nouerat
ꝑut vult exemplū de incōtinēte. vn̄ patēt rōnes poſtillatoris
ꝓ ſua poſitione non eſſe inualidas: ſed potius Bur. rōnes in
cōtrariū minime valere.

Glo. ordi.

a Simile fa. ē ⁊c̄ Ite/ Ca. XXII
rū arguit p parabolas: nō ta/
cet: q2 exaſpati ſūt: ſʒ peiorem
irā dei p aliā parabolā dicit eis eē vē/
turā. b Nuptias ⁊c̄. Nuptiarum
thalamus eſt virginis vterus. De i
uitatis ad nuptias ſolus Matthe⁹ nar
Luc. 14. b rat. Aliud ſimile ex parte Lucas dicit
de cena. i. eterno conuiuio: de quo ne/
mo ingreſſus repellitur: ſicut de preſē/
ti eccleſia. c Tauri. Quia pri⁹ ꝓ/
phete: et poſt apoſtoli ab infidelibus
paſſi ſunt: qui vobis modo ſunt in ex/
emplum quid ſit vobis credendū. De
nite fide ceteris concordando. Tau/
ri ſunt patres veteris teſtamēti: quib⁹
indulta eſt licētia inimicos quaſi cor/
nu feriendi. Altilia ab alendo. i. pin/
guia interna charitate: noui teſtamen
ti p̄cones: cōtēplationis pēna ſuper/
na petentes. Occiſa vel ab eo ꝙ fue/
rant: vel per mortē carnis iam in reqe
poſiti. Alius i vil

Et reſpōdēs Ca. XXII a
ſ obuians coꝝ praue cogitatione de morte ſua.
Ieſus dixit iteꝝ i parabo
ſ hic de pſecutiōe aploꝝ arguit. a ſ cōgrega/ tio iuſtoꝝ: ſ preſens eccleſia.
a lis eis dicens: Simile factū ē r͛c̄/ b
ſ deo patri.
b gnū celoꝝ homi regi q̄ fec̄ nupti/ c
a ſ p icarnatiōis myſteriū ecc̄iam filio copulauit b ſ pri⁹ ꝓpheras p̄nūcios incarnatiōis.
as filio ſuo. † Et miſit ſeruos ſuos d†
a ſ iudeis q̄b⁹ in patriarchis hoc ꝓmiſerat.
vocare iuitātos ad nuptias: ⁊ no/ e
a ſ . i. credere. b ſ aploſ q̄ afferūt ſacrā. vn̄ h̄ d̄r: Prandiū paratū eſt. i. myſteriū incarnatiōis im/ pletum.
lebāt vēire. † Iterū miſit alios ſer f
uos dicēs: dicite iuitat͛: ecce prā g†
a ſ doctrinā iuſticie et mēſā ſcripturaꝝ ex oib⁹ ꝓ/ phetis ordinaui. ſ introitus regni apert⁹ in fide mee incarnationis: q̄ ante fuerat clauſus.
c diūʒ meū paraui: tauri mei ⁊ alti h
a ſ fide ceteris concordando.
lia occiſa ſt: ⁊ oia parata vēite ad
ſ ſalutis ſue preconium.
nuptias. Illi autē neglexerunt: i

Nico. de lyra

Et reſpondens ie/ Ca. XXII
ſus. Poſtq̄ʒ oſtēdit iudeos iu
ſte reprobatos tanq̄ʒ contem/
ptores diuine maieſtatis. hic ꝯn̄r oſtē
dit eos iuſte reprobatos tanq̄ʒ contra
dictores diuie veritatis: cui ꝯdixerūt
tripliciter. primo ipam refutādo. ſecūdo ipam īpugnādo. ibi:
tunc abeūtes phariſei. tertio contrariū errorē amplexādo. ibi:
Cōgregatis aūt phariſeis. Primū oſtendiť p parabolā inui/
tatoꝝ ad nuptias ⁊ nolentiuʒ venire. ⁊ ideo ipſis reprobatis.
alij ſunt vocati: in quo deſignať vocatio iudeoꝝ ad fidē chri/
ſti: vt videbiť: quā repellētes iuſte a deo reprobati ſūt. ⁊ gēti/
les: loco eoꝝ merito ſunt vocati. ⁊ ideo prima diuidiť in duas
partes. q2 p̄io deſcribiť iudeoꝝ reprobatio digna. ſecūdo gē/
tiū vocatio benigna. ibi: Nūc ait ſeruis. Circa primū dicitur
ſic: b Simile factū eſt regnū celoꝝ. i. ſtat⁹ eccl̄ie militātis.
c Domini regi qui fecit nuptias filio ſuo. Nuptie iſte nō poſ
ſunt intelligi beatitudo eterna in eccleſia triūphante: quia in/
fra dicitur ꝙ ſerui vocauerunt ad nuptias bonos et malos: et
implete ſūt

Nico. de lyra

a implete ſunt nuptie. Diciť ēt ꝯn̄r ibi/ A
dē ꝙ inuent⁹ ē ibi hō nō h̄ns veſtē nu
ptialē: ⁊ ꝓpť hoc eiect⁹ in tenebras ex
teriores. Ad beatitudinē xo celeſteʒ
nō admitten̄ť boni cū malis: ſʒ ſolum
boni. null⁹ etiā ibi recept⁹ eijciet. ⁊ iō
b p iſtas nuptias intelligiť verbi incar/
natio. Tūc enī de⁹ pater fecit nuptias
filio ſuo quādo naturā humanā copu
lauit nature diuine in ſuo ſuppoſito: q̄
q̄dē nuptie celebrate ſūt in vtero vir/
ginali. de q̄ xp̄s: Exijt tanq̄ʒ ſpōſus p †
cedēs de thalamo ſuo. d Et miſit Luc. 14. b
ſeruos ſuos ⁊c̄. iſti inuitati ſunt iudei
quib⁹ data eſt lex in qua facta ē ꝓmiſ
ſio de icarnatiōe xp̄i: vt patet Gen̄. pe
nulti. Nō auferet ſceptrū de iuda ⁊c̄. †
⁊ Deuť. xviij. Prophetā ſuſcitabo eiſ 23. q. 6. ca. 1
de medio fratrū ſuoꝝ ⁊c̄. Serui aūt q̄ ante fi.
miſſi ſunt ad vocandū inuitatos iſtos
fuerūt ꝓphete qui clari⁹ denūciauerēt
ea de chriſto que obſcuri⁹ erāt poſita ī
lege. hortabanť enī ppl̄m iudaicū ex/
pectare chriſti aduentū: et tēdere ī ipſʒ
p fidē ⁊ bona opa. e Et nolebāt ve
nire. q2 nolebāt v̄bis ꝓphetarū obe/
dire: vt pʒ ex d̄curſu libri Reg. ⁊ Pa
ral. f Iterū miſit alios ſeruos ⁊c̄.
Illi ſerui ſecūdo miſſi fuerūt illi q̄ de
ꝓpinquo denūciauerūt aduētū chri/
ſti. vt Johēs baptiſta ⁊ diſcipuli chri/
ſti miſſi ab eo in omnē ciuitatē ⁊ locū quo ipſe erat vētur⁹: vt
habeť Luc. x. g Ecce prādiū meū paraui. videlicet ſacra/
mēta eccl̄ie et doctrinā: q̄b⁹ reficiť anima: ⁊ potiſſime ſacramē
to euchariſtie: in quo dať nobis caro chriſti in cibū: ⁊ ſāguis
eius in potū. h Tauri mei ⁊ altilia occiſa ſunt: tauri ſunt
p̄cepta moralia: altilia cōſilia ſupaddita. i Illi aūt negle/
xerūt. q2 iudei p̄dicationē chriſti et aploꝝ ꝯtēpſerunt: q2 pau
ci cōparatiue de iudeis crediderūt. cauſa aūt huius fuit cupi
ditas rerum temporaliū. ꝓpter hoc enim ſacerdotes conſpi/
rauerunt in mortem chriſti ne perderent ciuitatem et templū:
in quo quidem templo hauriebant pecuniam populi vt viſuʒ
eſt capitulo precedenti ſub obtentu cultus diuini. ⁊ hoc eſt
quod ſubditur:

a Alii in vil. In villā ire ē terreno labori īmoderate īcūbere. Negociari vō terrenis lucris inhiare.
b Rex āt. Supra hō dū inuitabat ꝛ opa clementie agebat: nūc in vltiōe rex tm̄. c Et miſſis. Miſſis exercitibus.i.angelis ꝑ q̄s iudiciū exercebit: ꝑſequētes perdit: et ciuitatē:id ē carnē in qua habitauerūt cū aīa ī gehēna cremabit.
d Nuptie. Om̄e ſacramētū īcarnatiōis ꝑ actū ē natiuitas ꝛ paſſio ꝛc̄.
e Ad exitus ꝛc̄. Actioes ſ͡t vie: exitus defect⁹ actionū: q̄ plerūq̄ facile ꝯuertunt̄ q̄s in terrenis actib⁹ ꝓſpera nl̄la comitāt̄. f Ut videret ꝛc̄. i. vt videri faciat iudicādorū merita ꝛ diſcernat.
g Nō veſtitū. cōfutatis aūt phariſeis ſuppōit nō oēs q̄ ſūt ī eccl̄ia eē dignos ſ regno: ne torpeāt ſui. h Amice. amic⁹ q̄ ad nuptias īuitat⁹. quō ipudētie arguit.
i Ligat' m. ꝛ pe. ligāt pēa q̄ h̄ a malo noluerūt ligari.i. cohiberi. Man⁹ q̄ nō extēſe ad elemoſynaſ. Pedes tardi ad bonum. Ibi ſinglā mēbra pēis ſbijciēt: q̄ hic ſinglis vitijs ſuierūt. k Exterio. ꝛc̄. q̄ h̄ interiores hn̄t tenebras cordis. l Multi āt. repulſo vno ī q̄ oē̄ corp⁹ malorū exp̄mit̄: general' ſnīa īfert̄. Multi aūt ſ͡t vocati. quaſi ꝛ ſi d̄ vno dixi: de m̄ltis eſt intelligendum.
m Cū herodianis dicentes. Tāq̄ ignotis: vt facilius deciperēt. q̄ timebant turbas: quod per ſe nō audent: preſidis manib⁹ attētant. Cū herodianis. i. militib⁹ herodis. Sub ceſare auguſto q̄n deſcriptio facta ē: iudea facta eſt tributaria. His tributis

B

† Lu.10.b.

a et abierunt alius in villam ſuam: alius vō ad negociationē
a ſ alij nō ſolū cōtēnūt: ſed et ꝑſequunt̄.
b ſ de moꝛtib⁹ diſcipl'oꝝ dicit: q̄ ſupra in alia parabola de moꝛte ſua dixit.
ſuaꝫ. † Reliqui vō tenuerūt ſeruos eius et contumelijs affe
a ſ vocem ſanguinis.
b ctos occiderūt. Rex āt cū audiſſꝫ
a ſ tamen cū trāquillitate iudicans. b ſ romanis ſub tito et veſpaſiano.
c irāt⁹ ē. Et miſſis exercitib⁹ ſuis
a ſ iudeos interemit. b ſ hieruſalem.
ꝑdidit homicidas illos ꝛ ciui
a ſ adhuc alios inuitat: q̄ ſermo dei et ſi alicui laborat alibi requieſcit.
tatem illoꝝ ſuccēdit. Tūnc ait
d ſeruiſ ſuis: Nuptię quidē para
a ſ iudei. b ſ ꝑ legem et ꝓphetas.
tę ſunt: ſed qui inuitati erant
e non fuerūt digni. Ite ergo ad
a ſ vie ſunt errores gentium. b ſ cuiuſcunq̄ conditionis.
exitus viarum: et quoſcunq̄ i
ſ ad fidem.
ueneritis vocate ad nuptias.
a ſ de iudea. b ſ ſectas gentium.
Et egreſſi ſerui eius in vias cō
ſ ſicut eccleſia inter celum et infernum eſt: i diſcrere malos et bonos colligit.
gregauerunt omnes quos in
ſ crediderunt q̄ſquoſ ꝑoꝛdinati erant ad vitam.
uenerunt malos et bonos: et
impletę ſunt nuptię diſcumbē
ſ ad iudicium veniens illumiabit cōſciētias.
f tium. Intrauit autē rex vt vi
a ſ in fide requieſcentes.
deret diſcūbētes: et vidit ibi
a ſ omnes qui in malo ſunt vnum. b ſ .i. fidem habentem non opera charitat' per quā dn̄s ad ſociande ſibi eccleſie nuptias venit.
g hominem non veſtitum veſte
a ſ impudentie arguit.
h nuptiali: et ait illi: Amice quō
ſ per fidem non per operationem.
modo huc intraſti non habēs
a ſ noui hominis ſed veteris. b ſ quia non locus negandi ibi eſt.
veſtem nuptialem? At ille ob
mutuit. Tunc dixit rex mini
a ſ ligantur pena qui ligati fuerunt culpa a bonis operibus.
i ſtris. † Ligatis manibus et pe
dibus eius mittite eum in te
a ſ inferni. q̄ hic interiores habēt tenebras: b ſ oculoꝝ in vanis vagorum. ſ qui de edacitate gauiſi ſunt.
k nebras exteriores: ibi erit fle
l tus et ſtridoꝛ dentiuꝫ. † Multi
ſ ad nuptias. ſ fide ſ ad regnū.
aūt ſūt vocati: pauci vō electi.
ſ vt aliquid quaſi eo ignorante extorquerēt ab eo in quo argui poſſet.
† Tunc abeuntes phariſei con
ſilium inierunt vt caperent eū
in ſermone. Et mittunt ei di
a ſ quaſi minus notos: a quibus minus caueret: et reprehenſi minus erubeſcerent. b ſ eo tpe herodes erat hieroſolymis.
m ſcipulos ſuos cum herodia

a Et abierūt ali⁹ in vineā ſuā. ali⁹ in negociationē ſuā. Per laborē vinee ītelligit̄ oīs occupatio corpoꝛalis circa terrena īpediēs diuīa. ꝑ negotiationē vō occupatio mētal' circa tlīa.
b Reliq̄ vō tenuerūt ſeruos ei⁹ ꝛ cōtumelijs affectos occiderūt: q̄ iohānes baptiſta ab eis eſt incarcerat⁹ ꝛ occiſus. ſimiliter iacobus frat' iohānis ꝛ ſtephan⁹ ꝛ alij diſcipuli xp̄i ꝛ ſimiliter ꝓphete multi in teſtamēto veteri. c Rex aūt cū audiſſet iratus eſt. q̄ a deo merito ꝓ talib⁹ ſunt puniti. d Et miſſis exercitib⁹ ſuis. ſ. exercitu romanoꝝ ſub p̄ncipibus tyto ꝛ veſpaſiano qui ex diuina ordinatione venerunt cōtra hierſm. xlij. anno poſt chriſti paſſionē. e Perdidit homicidas illos. q̄ ī vltionē ſāguinis chriſti ꝛ ſuoꝝ diſcipuloꝝ ab exercitu romāoꝝ ſūt trucidati ꝛ captiuati d̄ iudeis vſq̄ ad decies centū milia: vt dicit Joſeph⁹ ī libro de iudaico bello. f Et ciuitatē illoꝝ ſuccēdit: q̄ tūc hierſm ſuccēſa ē ꝛ templū in ea. g Tunc ait ſeruis ſuis. Hic ꝯ̄ſr deſcribitur vocatio gētiū benigna: q̄ iudeis repellētib⁹ fidē xp̄i ab apoſtolis predicatā: ap̄li de mādato dn̄i trāſierūt ad p̄dicādū gentib⁹ ꝑ totū mundū: ꝛ ipſi deuote ſuſceperūt fidē chriſti ad p̄dicationē ap̄loꝝ. ꝛ hoc eſt q̄d d̄r Act. xiij. vbi Paulus loquēs iudeis induratis. dixit ſic: Uobis opoꝛtebat p̄mū loqui verbū dei: ſed q̄n repellitis illud ꝛ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: ſic enim p̄cepit nobis deus: ꝛ hoc eſt quod dicitur: Tūc ait ſeruis ſuis. i. apoſtolis ſuis ꝛ alijs diſcipulis ꝑ diuinā reuelationē.
h Nuptie quidem parate ſunt. i. myſteria chriſti īpleta ſūt.
i Sed qui inuitati erant. ſ. iudei vt viſum eſt. k Nō fuerunt digni. ꝓpter ſuā incredulitatē. l Ite ergo ad exitus viarū. i. ad diſꝑſionē gentiū. m Et quoſcunq̄ inueneritis vocate ad nuptias. q̄ null⁹ volēs fidē catholicaꝫ recipe repellend⁹ eſt. n Et egreſſi ſerui ei⁹ in vias cōgregauerunt oēs quos inuenerūt bonos ꝛ malos: q̄ in eccl̄ia militante admixti ſūt boni cū malis. o Et implete ſūt nuptie diſcūbentiū. q̄ fides catholica diffuſa eſt ꝑ oꝛbē vniuerſū.
p Intrauit aūt rex vt videret diſcūbētes. diſcernēdo. ſ. merita et demerita credentiū. Intrat aūt dupliciter: generalit̄ intrabit in futuro iudicio. ſpecialiter in moꝛte cuiuſlibet hominis. q Et vidit ibi hominem nō veſtitū veſte nuptiali. Iſta veſtis nuptial' ē charitas q̄ diuidit int̄ filios regni ꝛ ꝑditionis: vt dicit Aug⁹. Dicit̄ aūt ē veſtis nuptialis ſm̄ Grego. quia ea indutus chriſt⁹ ad nuptias vēit quando ex charitate incarnari voluit. Sequit̄: r Amice quomodo huc intraſti. vocatur autem amicus peccatoꝛ propter naturam: que ad imaginem dei facta eſt. ꝛ propter fidem infoꝛmem q̄ dei donum eſt: licet non ſufficit ad ſalutē.
s At ille obmutuit. quia nullus poteſt reſpōdere deo: ſed propria arguente conſcientia conuincitur ꝛ mutus efficitur.
t Tūc dixit rex mini. i. angelis executorib⁹ diuine iuſticie.
v Ligatis manibus ꝛ pedibus. q̄ poſt moꝛtem non poteſt peccatoꝛ bonū operari nec ad ſalutem reuerti. x Mittite eū in tenebras exteriores. Tenebre enī interiores ſūt tenebre mētales quas ſolū habent modo peccatores. tenebre vō exteriores ſunt tenebre coꝛpoꝛales quas cū predictis habebunt poſt moꝛtē: q̄n in infernū detrudent̄ ꝑ diuinā ſentētiā.
y Ibi erit flet⁹ ꝛ ſtridoꝛ dentiū. hoc. ſ. expoſitū eſt ca. xiij.
z Multi autem ſunt vocati. ſ. ad fidē catholicā. a Pauci vō electi. ſ. ad gl'iam: q̄ pauci ſūt. ſ. cōparatiue reſpectu illoꝛum qui ſunt vocati ad fidē. b Tunc abeuntes phariſei. Hic oſtendūtur iudei cōtradictores diuine veritat' ipam impugnādo. ꝛ diuidit̄ in tres ꝑtes: q̄ primo impugnauerūt xp̄m de veritate iuſticie. ſc̄do de veritate doctrine. ibi: In illa die. tertio de veritate vite. ibi: Phariſei aūt audiē. Pria in duas. q̄ p̄mo ponit̄ phariſeoꝝ fallax interrogatio. ſecūdo ipſius chriſti vera r̄nſio. ibi: Cognita aūt ieſus nequicia eoꝛum. Circa primū aduertendum q̄ phariſei malicioſe cōſpirabant contra chꝛiſtum: quoꝝ malicia p̄mo oſtendit̄. ꝛ h̄ q̄druplicit̄. p̄mo in h̄ q̄d d̄r: c Cōſiliū inierūt. vt ex collocutiōe cōi meli⁹ ꝑpenderēt q̄lit̄ poſſent eū decipere. ſc̄do cū dicitur: d Ut caperēt eū in ſermone. q̄ non poterant eū capere in malo ope: et q̄ facili⁹ capit̄ hō in verbis q̄ in factis. tertio cum ſubditur: e Et mittūt ei diſci. ſ. i. homines xp̄o īcognitos ſm̄ eſtimationē eoꝝ: vt corā ip̄is audaci⁹ loquerēt̄: ꝛ laxaret linguā ad aliq̄d dicēdū vn̄ poſſet capi. q̄rto cū ſubdit̄: f Cū herodianis. Iſti enī herodiani erāt milites herodis: q̄ iſta q̄ſtio fuit facta chꝛiſto feria quarta añ paſſionē ſuā. ꝛ de herode legit̄ q̄ ipſe erat in hieruſalem cū exercitu ſuo in die paſſiōis: q̄ venerat ī hierſm ꝓpt' ſolēnitatē paſcalē. ſic ḡ milites herodis miſſi ſūt cū diſcipl'is phariſeoꝛum vt

† Lu.11.b.
† .15.a
† Lu.19.c
† Mar.12.b Luce.20.b

¶ tribut̄ ꝓpoſitꝰ
eſt herodes an/
tipatrꝰ filiꝰ alie
nigena ⁊ ꝓſeli/
tus rex iudeis
ab augusto ↄſti
tutꝰ. Erat ↄ̄ſedi
tio in ꝑpl'o alijs
dicētibꝰ debere
dari tributa ꝓ
ſecuritate ⁊ q̄ete
cū romāi ꝓ om/
nibus militent.
phariſeis ↄ̄ nitē
tibꝰ non debere
ppl'm dei q̄ deci/
mas ſoluit: ⁊ ce/
tera q̄ lex dic̄ hu
manis legibꝰ ſub
iacere. Mittunt
igit̄ phariſei ſi
poſſent decipere
a ·Non eſt tibi
cura ⁊c̄. Illuc ꝓ
uocāt vt deū ma
gis timeat q̄ ce
ſarē. Et iō nō de
bere ſolui tribu
ta dicat: vt hero
diani quaſi au/
ctorem ſeditiōis
teneāt. b· Hy
pocrite. Quia
aliud ſunt ⁊ ali/
ud ſimulāt.
c ·Reddite ⁊.
vꝰ ſicut ceſar exi
git ipſſiōem ſue
imagiſ: ſic ⁊ deꝰ
aiāꝫ lumine ſui
vultꝰ ſignatā.
d ·Saducei ⁊c̄.
due erāt hereſeſ
ī iudeiſ. Phari
ſeoꝝ q̄ ꝓferebāt
iuſticiā traditio
nū ⁊ obſuatio/
nū ⁊ saduceoꝝ q̄
⁊ ipſi vendica/
bāt ſibi q̄ nōdū
erāt. i. iuſti. Sa/
ducei nāq; iuſti
īterp̄tāt̄ q̄ reſur
rectionē corpoꝝ
nō credūt: ⁊ ani
mas īterire pu/
tāt cū corpe. tur
pitudinē fabule
fingūt q̄ delira/
mēti eoſ arguat
q̄ reſurrectionē
aſſerūt. p̄t āt fie/
ri vt ī gēte eorū
h̄ aliqñ accidrit
Myſtice. Myſti. hi oēs
ſeptē reprobi ſt̄
q̄ tota hac vita
q̄ ſepteꝫ diebꝰ ē:
ſterilʼ a bono o/
pere ſt̄: q̄bꝰ miſe
re mortuis. ad
vltimū mūdana
ↄ̄ſatio que ſine
fructu ē trāſibit
e ·Errat̄. iō q̄
neſcit̄ ſcptura ſ.
Vn̄ ſequit̄ vt ne
ſciāt virtutē dei.
¶ In reſur

a ¶ quaſi laudatꝰ myſteriū ſui cordis ſimpli/
citer eis apiat: eoſq; velit habere diſcipulos.
nis dicentes: Magiſter ſcimꝰ a
q̄ verax es: ⁊ viam dei in veri b
¶ nō times p̄clarā ꝑſonā.
tate doces: ⁊ nō eſt tibi cura d̄ c
a ¶ indiſcrete dicis veritatem maioribꝰ et mi
noribus.
a aliquo. Nō eni reſpicis ꝑſonā
hominū. Dic ergo nobiſ q̄d ti
bi videtur: Licet cenſum dari d
ceſari an non? Cognita auteꝫ e
a ¶ doloſitate. b ¶ nō ſm̄ verba eoꝝ blādē:
ſꝫ ſm̄ cōſcientias eoꝝ aſpere.
ieſus nequicia eoꝝ ait: †Quid f
¶ q̄ aliud eſt in corde: et aliō ſimulāt ore.
b me tentatis hypocrite? Oſtē/ g
a ¶ denariū q̄ ꝓ cenſu ſoluit̄: q̄ ⁊ habet imagi
nem ceſaris q̄ ꝓ decē numis cōputabat̄.
dite mihi nūmiſma cenſus. At
a ¶ genꝰ numi qō ꝓ decē numis cōputabat̄.
illi obtulerunt ei denarium. h
a ¶ ſatis patet q̄ non de ignorantia interro/
gat: ſed vt ad verba eorū cōpetenter rūdeat.
Et ait illis ieſus: Cuius ē ima i
go hec et ſuperſcriptio? Dicūt
¶ tiberij ꝓuigni auguſti ſub quo paſſus ē do
minus.
c ei: Ceſaris. Tūc ait illis †Red/ k†
¶ tributum pecuniam.
dite ergo que ſunt ceſaris ceſa
¶ decimas: victimas. ¶ qui credere debue/
runt mirantur q̄ non habeant tentandi locū.
ri: et que ſunt dei deo. Et audi
entes mirati ſunt: et relicto eo
a ¶ infidelitatem reportantes. ¶ quo phari/
ſei abierunt.
abierūt. †In illo die acceſſerūt l
a ¶ qui interpretantur iuſti. ¶ vt per freq̄nē
tiam vincerent.
d ad ieſum saducei qui dicūt nō
¶ phariſei credebant et anime et corporis re
ſurrectionem: ſed saducei etiam animas inte/
rire cum corporibus.
eſſe reſurrectionem: et interro
gauerunt eū dicentes: Magi/
ſter: moyſes dixit: ſi quis mor
tuus fuerit non habens filiū:
vt ducat frater eius vxoreꝫ il/
liuſ: vt ſuſcitet ſemē fratri ſuo.
†Erant auteꝫ apud nos ſeptē †
fratres ⁊ primus vxore ducta
defūctus eſt: et non habens ſe
men reliquit vxorem ſuaꝫ fra/
tri ſuo: ſimiliter ſecundus et
tertius vſq; ad ſeptimum. No
uiſſime autem omnium et mu
lier defuncta eſt. In reſurrecti m
a ¶ opinabantur q̄ ſi reſurgerent q̄ ita tunc
ſicut nunc in hoc ſeculo viuerent.
one ergo cuius erit de ſeptem
vxor? Omnes enim habue/ n
runt eam. Reſpondens auteꝫ o
e ieſus ait illis: Erratis: neſcien p q
¶ que reſurrectionem aſſerunt. a ¶ qua po
teſt corpora ſuſcitare.
tes ſcripturaſ neq; virtutē dei. r

orum vt diſcipuli poſſent eū capere in ſermone: ⁊ milites ſtatim
raperent eum vt puniret̄ in corpore. Sic ergo patet qualit̄ ma/
licioſe agebant cōtra eū verbo: q̄ primo cōmēdāt eū verbis: vt
facilꝰ iducāt eū ad dicendū aliq̄d ↄ̄ ꝑtātē ceſaris: de q̄ volebāt
ſibi facere q̄ſtionē vt videbit̄. dicūt ḡ ſic: a ·Magiſter ſcimꝰ
q̄ verax es. in vita. b ·Et viā dei in ve. do. in ſana doctria.
c ·Et nō eſt ti. cu. de aliq̄. in q̄ apparet tua iuſticia: ⁊ ſic eū cōmē
dāt: licet fallacit̄ de veritate vite doctrine ⁊ iuſticie. q. d. non di
mittes timore cuiuſcūq; hoīs ēt impatoris dicere veritatē: ⁊ tūc
ꝓponūt q̄ſtionē bīgoſā apō eos dicētes: d ·Licet ce. da. ce.
an nō. Iſta q̄ſtio habuit ortū a tp̄e natiuitatꝭ xp̄i: q̄ ꝑut h̄r Lu
ce. ij. Ceſar Auguſtus p̄cepit vt deſcriberet̄ vniuerſus orb: ⁊ h̄
deſcriptio primo facta eſt in iudea: q̄ eſt in medio terre habita/
bilis: ⁊ in iſta deſcriptione oēs ibāt ad ciuitates de quibꝰ erant
oriūdi: vt ꝓfiterent̄ ſe reddituros tributū ceſari: tūc ſurrexit q̄
dā nomie iudas natiōe galileꝰ: q̄ dicebat h̄ eē iudeis illicitū. q̄
.ſ. recognoſcerēt aliquē dn̄m in terris: ſꝫ ſolū deū q̄ in celis eſt:
⁊ multos traxit ad ſe: vt h̄r Act. v. ⁊ Joſephꝰ idē refert. xx. lib.
antiq̄tatū: ⁊ ex tūc aliq̄ huic opiniōi adherebant: q̄ iſta opinio
erat ꝓ libertate ꝑpl'i: ⁊ ꝓ honore ipſiꝰ dei videbatur: ecōtrario
aliq̄ aſſerebāt q̄ erat licitū dare tributū romanis: q̄ ꝓ defenſio/
ne patrie militabāt: ⁊ ab hoſtibꝰ ⁊ a latronibꝰ defēdebāt: ⁊ pa/
cē inter hoīes ↄſeruabāt ⁊ iuſticiā: hāc aūt q̄ſtionē malicioſe ꝓ
poſuerūt xp̄o: vt ſi diceret nō eſſe licitū ſtatim caperet̄ tāq̄ ↄ̄triꝰ
impatori: ſi aūt diceret eē licitū videret̄ eē ↄ̄triꝰ libertati ꝑpl'i ⁊ di
uino honori: ⁊ ſic incurreret maliuolētiā ꝑpl'i. e ·Cognita āt
ieſus neq̄cia. Hic ponit̄ xp̄i rn̄ſio. Primo rn̄det ad eoꝝ itētionē.
f ·Quid me tētatꝭ hypocrite? q. d. nō q̄ritis veritatē addiſcere:
ſꝫ me in verb capere. ⁊ ꝓpt̄ h̄ vocat eos hypocritas: q̄ aliō p̄tē
debāt ⁊ aliō intēdebāt. Cōſeq̄nt̄ rn̄det ad q̄ſtionē: g ·Oſtē/
dite mihi numiſſa cen. i. numū q̄ dat̄ annue ꝓ cēſu impatori.
h ·At illi obtu. ei. dena. q̄ iſte numꝰ q̄ dabat̄ ꝓ annuo cenſu a
q̄libet capitaneo domꝰ valebat. x. nūmos vſuales. ⁊ ideo voca/
bat̄ denariꝰ et erat de argēto. i ·Cuius eſt imago? ⁊c̄. q̄ ima
go ceſaris erat imp̄ſſa in illo denario ⁊ nomē eiꝰ in circūitu.
k ·Tūc ait illis red. ⁊c̄. q̄ reddere debitū oībꝰ ē bonū ⁊ iuſtuꝫ.
nō eſt aūt incōueniēs nec ↄtradictio q̄ hō ſit ſubditꝰ homi in tē
poralibꝰ ⁊ deo īmediate in ſp̄ualibꝰ: ⁊ maxime q̄ iurauerāt iu/
dei ſeruare fidelitatē ⁊ reddere tributuꝫ romanis a tp̄e pōpei q̄
iudeā fecit tributariā romanis: ⁊ audiētes mirati ſūt: ⁊ relicto
eo abierūt ſic̄ ↄfuſi. l ·In illo die. Hic oñr oſtendit̄ quō im/
pugnauerunt xp̄m iudei in veritate doctrine ad quā pertinet re
ſurrectio mortuoꝝ que eſt de articulis fidei. ⁊ primo circa hoc ī/
ponitur iudeorū interrogatio. Secūdo chriſti rn̄ſio. ibi: Reſpō/
dens aūt ieſus. Circa primū aduertendū q̄ inter iudeos qui
dā erant qui vocabantur saducei: qui recipiebāt tm̄ quinq; li/
bros moyſi: ⁊ dicebant animā hoīs mortalē: ⁊ ꝑ ↄſequēs ne/
gabāt reſurrectionē ſm̄ q̄ Joſephus refert de iſtis. xx. libro an/
tiquitatum: ⁊ magiſter in hiſtorijs vbi plenius tangitur diuerſi
tas que erat in ſectis iudeorum: quod ꝓpter breuitateꝫ omitto.
Iſti ergo mouerunt queſtionē que videbat̄ eis inſolubilis: ⁊ ꝓ
pter hoc videbatur eis reſurrectio mortuoꝝ impoſſibilis. Et po
nitur caſus de muliere que deſponſata eſt ſeptem fratribus ſuc
ceſſiue: quia quando aliquis moriebat̄ ſine filio: frater eius te/
nebatur accipere vxorē ad ſuſcitandū ſemē fratri ſuo: ita q̄ pri/
mus filius natus non aſcribebat̄ generanti ſed mortuo fratri:
ſꝫ qō ſcribit̄ Deut. xxv. iſta ergo mulier ſine prole ſuſcepta mor
tua eſt poſt omnes fratres. ⁊ ideo proponūt queſtioneꝫ chriſto.
m ·In reſurrectione ergo cuius erit vxor de ſeptem. q. d. īpoſ/
ſibile eſt q̄ detur alicui eorūꝫ determinate. cuius cauſa ſubdit̄:
n ·Omnes enim habuerunt eam: ⁊ per cōſequēs eadē ratione
ſi debeat aſſignari vni: ⁊ alteri. Item nō videtur poſſibile q̄ de/
tur ſeptē fratribus ſimul: quia eſt contra legeꝫ moyſi q̄ duo fra
tres ſimul coniūguntur vni mulieri matrimōialiter: ⁊ ex hoc in
tendūt ↄcludere q̄ īpoſſibile ſit animā īmortalē eē ⁊ hoīeꝫ re/
ſurgere. o ·Reſpōdēs aūt ieſus. Hic pōit̄ xp̄i rn̄ſio. vbi tria
facit ꝑ ordinē: q̄ p̄mo oñdit eoꝝ errorē: ⁊ erroris cām dicēs:
p ·Erratis. in hoc ſupple q̄ reſurrectionē negat̄. q ·Neſci/
entes ſcripturas. Ipſi enī nō recipiebāt ſcripturas ꝓphetarum
in q̄bꝰ fit exp̄ſſa mētio de reſurrectiōe mortuorū: vt h̄r Dan.
xij. Multi qui dormiūt in puluere terre euigilabūt ⁊c̄. ⁊ Ezech.
xxxvij. Facta eſt ſup me manꝰ dn̄i ⁊c̄. Et ex ignorantia iſtarum
ſcripturarum procedebat error eorum. Secunda cauſa tangit̄
cum ſubditur: r ·Neq; virtutem dei. ſi enim bene conſiderat̄
ſent virtutem dei: que poteſt aliquid ex nihilo facere: qō ipſi ha
bebāt neceſſe ↄcedere ex q̄ recipiebāt libros moyſi vbi fit exp̄ſ/
ſa mētio de creatiōe mūdi: nō negarēt q̄n poſſet reſuſcitare mor/
tuos. Secundo ſoluit argumentum eorū, dicens:

In reſurre,

† Mar. 12. b

† 23. q. ſi. c. ↄuenior. et ·§· p̄cedēti et. c. militare et. c. q̄d culpatur. De cle. cōiuga. c. pe. Rom. 13. b

† Mar. 12. b Luc. 20. c Act. 23. b

† Mar. 12. b

☞ a In reſurrectiōe. Reſurgent quidē corpora que poſſent nubere ⁊ nubi qđ ꝺ his ꝺr qui habēt mēbra genitalia: ſ; alia rōne nō nubet. b De reſurrectione ⁊c. hoc quidem de reſurrectiōis ꝯditionibꝰ queſtioni ꝓpoſite reddidit. De ipſa xᵒ reſurrectiōe cōtra infidelitatē eorū ita ait: De reſurrectione aūt mortuorū. Ita teſtimoniū ponit: quo videt̃ ambiguū: vel non ſatis ad reſurrectionis ꝑtinet veritatem: qꝛ illi ꝓphas (vbi apta ſūt teſtimonia) non recipiunt: ſed tm̄ q̇nq; libros moyſi. Et hic de reſurrectione: ⁊ alibi de diuinitate quedam corā cōtemptoribus inuenit̃ dñs dixiſſe: non vt daret ſcm̄ canibꝰ: ⁊ mitteret margaritas ante porcoſ: ſed quia inter eos qui tentabāt erāt aliqui q̇ vtilit̃ audebant: q̇s ꝓ aliorum immundicia negligi non oportebat. c Nō legiſtis. In moyſe quē recipitis: alioq̇n poſſet aptiora de reſurrectiōe teſtimonia ꝓphetarum dare: ſed prophetas ſaducei nō recipiūt. d Deꝰ abraā ⁊c. q̇ iā mortui erāt q̄n hec dicēbat. ergo ꝑ h̄ animas ꝓbat permanere poſt mortē: nō enim diceret̃ deꝰ nō exiſtētiū. Et ſic itroducit̃ et corpoꝝ reſurrectio q̄ cū animabꝰ bona vel mala geſſert. Deꝰ abraā ⁊ iſaac ⁊ iacob. ꝑ h̄ ꝓbat eternitatē animaꝝ. ⁊ ſtatiꝫ īfert: Nō eſt deꝰ mortuorū ſ; viuentiū. vt cū ꝓbauerit animas ꝑmanere poſt mortē: conſequēter introduceret̃ etiā corpoꝝ reſurrectio que cum animabus bōa vel mala geſſerunt e Silentiū. Nota venena inuidie ſupari poſſe: ſed difficile conq̇eſcere. f Cōuenerūt. vt mltitudīe vīcerent quē nō poterāt rōne. In tētādo cōueniūt q̇ ī doctrina ꝯtrarij ſunt. Iā cōfutati erant in oſtenſione denarij: iā viderāt etiā ſaduceos obmuteſcere: ſ; tn̄ maliuolētia ⁊ liuor nutrit ĩpudētiā. g Tētās eū ⁊c. Mar. ait: ꝙ ei ſapiēt̃ r̄ndēti dñs dixerit: nō lōge es a regno dei. Potuit ei fieri vt q̇ tētās venit reſpōſo domico conuerſus ſit. Vel tentatio non eſt mala quaſi volētis decipere: ſed cauta volentis amplius experiri ignotum. h Diliges dominum deum tuū. Fictā conſcientiā interrogantis dñs primo reſponſo percutit. Deꝰ tuꝰ vnꝰ ē. Nō aſſumes nomē dei tui ī vanū. Obſerua diez ſabbati. hec tria ad dilectionē dei ꝑtinēt. Cuiꝰ cogites vnitatē: veritatē: volūtatē. i Ex toto corde. Integritas fidei exprimitur. In tota aīa ꝑfecta obediētia exigit̃. In tota mēte ꝑſeuerātia oſtendit̃.

Margin: † 31.q.1.c.fi. — Math.7. — Luc.10.g — Mar.12.c

☞ In his

ſ viri ꝓducent.

a †In reſurrectiōe eni neq; nubent a†

ſ femine ꝓducentur. ſ ecce ſpūalis cōuerſatio. i. ſine labe corruptiōis viſiōe dei fruet̃ q̇ ibi erūt.

neq; nubentur: ſed erunt ſicut an b c

b geli dei in celo. De reſurrectione

ſ in moyſe quē recepiſtis

c autem mortuoruꝫ non legiſtis qđ

dictum eſt a domino dicente vo

d bis: †Ego ſuꝫ deus abraam: ⁊ de d

us iſaac: ⁊ deus iacob? Non eſt

deus mortuorum ſed viuentiuꝫ.

ſ ſimplicit̃ gradiētes miracl'a venerantes ſequūtur doctrinam.

Et audientes turbe mirabantur

in doctrina eius. Phariſei autez e

ſ ſapienti reſponſione.

e audientes ꝙ ſilentium ieſus im

a ſ non habentibus quid dicerent.

f poſuiſſet ſaducēis: conuenerunt f

a ſ vnus pro omnibꝰ legiſ doctor vt ſi vincat: oēs victores habeantur: vl' ſi vincit̃ ſolꝰ erubeſcat.

in vnū: ⁊ iterrogauit eū vnus ex g

a ſ nō ſcire deſiderās. b ſ cuiꝰ nō vult eē diſcipu.

g eis legis doctor tētans eū. Ma h †

a ſ egregium.

giſter quod eſt mandatum ma

ſ id eſt diligere debes.

h gnum in lege? Ait illi ieſus: †Dili k l

i ges dominum deum tuum ex to

a ſ ex toto ītellectu: vt nullū ī cōfeſſiōe diuinitatꝭ religōs error' locū. b ſ .i. volūtati: vt nihil ei ꝯtrariū vel

tō corde tuo ēt ī tota anima tua:

---

a In reſurrectione enī neq; nubent. i. viri non accipient vxores. b Neq; nubent. i. mulieres nō accipient a viris: qꝛ homies nō reſurgent ad vitā carnalē cibis ⁊ venereis vtentē. c Sed erunt ſicut angeli dei. viuētes viſione ⁊ fruitiōe dei: ⁊ ſic patet eorum argumentum nihil concludere: qꝛ illa incōuenientia ad que deducebant non ſequuntur niſi ex ſuppoſitione ꝙ actꝰ carnales venereorum ſint ī reſurrectione: quod patet eſſe falſum. Tertio cōfirmat veritatem reſurrectionis auctoritate ſcripture dicēs: Exo. iij. d Ego ſum deus abraam et deus iſaac ⁊c. Quando enim dominus protulit hec verba illi patriarche erāt mortui corporaliter: cum ergo aliquis nō poſſit eſſe deus rei non exiſtentis: vel eius quod eſt nihil quod idem eſt: quia creature ad deum eſt relatio realis que nō pōt fūdari in nihilo: oportꝫ ergo ꝙ iſti patriarche aliquo modo eſſent: ⁊ ideo cū non viuerent vita corporali. ſequit̃ ꝙ anima adhuc viuebat: ⁊ ꝑ ꝯſequens ꝙ immortalis erat: q̄re non deſtruitur deſtructo corpore: ⁊ ꝑ cōſequens ſequitur ꝙ reſurrectio erit: quia anima non poteſt eſſe perfecte q̇etata: nec beata niſi vniatur cū corpe: ad cuius vnionē habet inclinationem naturalem. Conſiderandum tamen ꝙ ſaluator bene accepiſſet auctoritatem magis expreſſaꝫ de immortalitate anime ⁊ futura reſurrectione auctoritateꝫ. ſ. prophetarum vt viſum eſt: ſed illa non recipiebatur a ſaduceis: ⁊ ideo non fuiſſet efficax contra eos. e Phariſei autem. Hic ꝯſequenter oſtendit qualiter impugnauerunt chriſtum in veritate vite in hoc ꝙ ꝓpoſuerunt ſibi q̄ſtionem tentatiuam de primo mādato legis. Circa quod primo ponitur eoꝝ interrogatio. Secundo ponitur chriſti reſponſio. ibi: Ait illi ieſus. Circa primum dicit̃ ſic: Phariſei aūt ⁊c. Licet enim ipſi eſſent cōtrarij saduceis ī opinione de aīe īmortalitate ⁊ de mortuoꝝ reſurrectōe vt viſū eſt: tamē cōueniebāt cū eis in xp̄i ꝑſecutione. ⁊ ideo audiētes ꝙ ſilentiū īpoſuiſſet eis. f Cōuenerūt ī vnū. ad inuadendū ip̄m xp̄m alio modo ⁊ ad ip̄m venerūt in magna multitudine ad magis eū terrēdū. g Et interrogauit eum vnus ex eis: vt ſi ꝯfuſus eſſet ſolꝰ videret̃ cōfundi: ſi aūt vinceret oēs viderent̃ ꝑ eū viciſſe: ſm̄ qđ dicit Chryſ. h Tentans eū. capere. ſ. in ſermone. Marcus tamen videtur contrarium dicere. xij. ca. vbi dicit̃ ꝙ chriſtus dixit iſti legis doctori querenti de primo mandato legis: non lōge es a regno dei. Dicendū ꝙ iſte in principio venit mala intentione cū alijs: ſed poſtea audita xp̄i reſponſione vera: penituit et chriſti reſponſionē approbauit dicens: Magiſter in veritate bene dixiſti ⁊c. vt habet̃ Marci. xij. et tunc chriſtus videns eius penitentiā intulit verba premiſſa dicens: Non longe es a regno dei ⁊c. Simile aūt habetur Iohis. vij. ca. vbi dicit̃ ꝙ p̄ncipes et phariſei miſerūt miniſtros vt cōprehenderent ieſum. Illi autem audientes chriſti predicationem penituerunt: et ſic ad principes redierunt: et cum quererent ab eis quare non adduxiſſent eū. reſponderunt: nunq̄ locutus eſt ſic homo. conſequenter ꝓponitur queſtio: i Magiſter quod eſt mandatuꝫ magnum in lege? credebat enim ꝙ ſtatim reſponderet de mādato primo prime tabule: Non habebis deos alienos. ⁊ tunc habuiſſet argumentū ꝯtra eum de p̄cepto charitatis qđ eſt maius: ſicut et charitas eſt maior virtus ipſa fide.

k Ait illi ieſus. Hic ponitur chriſti reſponſio. l Diliges dominum deum tuum ⁊c. hoc eſt primum et maximum mandatum. hic tria ſunt videnda de ipſo p̄cepto charitatis. primum eſt qualiter ſit intelligendū. ſecundo qualiter ſit primum. tertio qualiter implendū. ¶ Circa primū ſciendū ꝙ iſtud p̄ceptū in quattuor locis traditur in ſcriptura. ſ. Deut. vj. vbi ponuntur tria: Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. ⁊ h̄ Mat. xxij. vbi dimittit̃ fortitudo: ⁊ duobꝰ alijs addit̃ vnū ꝙ deꝰ diligat̃ ex toto corde ⁊ ex tota aīa ⁊ ex tota mēte. Marc. āt. xij. ponūt̃ iſta tria ⁊ addit̃ q̄rtū. ſ. ex tota virtute: qđ eſt idē cū eo qđ ꝺr Deut. vj. ⁊ ex tota fortitudīe. ⁊ eodē mō Luc. x. hr̄: niſi ꝙ ꝺr ibi ex oībꝰ viribꝰ tuis. qđ idē ē cū eo qđ ꝺr: ex virtute vl' ex fortitudīe: ⁊ ſic patꝫ ꝙ q̄ttuor iſta ſūt de rōe iſtiꝰ p̄cepti. ſ. diligere deū ex toto corde: ex tota mēte: ex tota aīa: ⁊ ex tota fortitudīe. cuiꝰ rō eſt: qꝛ diligere ē actꝰ volūtat̃. Duplex ē aūt actꝰ ipſiꝰ. vnꝰ ē elicitꝰ ⁊ alt̃ īperatꝰ. Actꝰ aūt elicitꝰ eſt q̇ īmediate egredit̃ ab ipſa volūtate: ⁊ iſte actꝰ tāgit̃ cū ꝺr: Diliges dñm de. tu. ex toto corde tuo. i. ex tota volūtate: qꝛ ſic ex corde orit̃ morꝰ ad alias ptes corpis: ita volūtas mouet alias potētias aīe. Actꝰ āt īperatꝰ volūtatis eſt actꝰ alteriꝰ potētie mote ad ſuū actū ꝑ ip̄am volūtatē. ꝑ volūtatē āt īformatā charitate mouet̃ ītellectꝰ ad aſſētiēdū his q̇ ſt̄ fidei ⁊ ad meditādū ꝺ deo dilecto: ⁊ iſte actꝰ ſignificat̃. cū ſ̄bdit̃: In tota mēte. ibi enī accipit̃ mēs ꝓ ip̄o ītellectū: vlteriꝰ ꝑ volūtatē mouet̃ appetitꝰ ſenſitiuꝰ vt ꝯformet̃ ſupiori pti: qꝛ ſic ſphera ſupior mouet īferiores ſuo motu: ita volūtas appetitū ſēſitiuū: vt hr̄. ij. de aīa. ⁊ iſte actꝰ notat̃ cū ꝺr: Et in tota aīa. ꝑ aīam eī h̄ ītelligit̃ pōs ſēſitiua: ſm̄ qđ ſcribit̃ Gen̄. j. factꝰ ē hō in aīam viuētē. i. vitā aīalē ⁊ ſēſibilē corpi dātē: vt dicit glo. vlteriꝰ ꝑ voluntatē mouet̃ potētie motiue ⁊ executiue ad operandū ex dilectione. ⁊ hoc notat̃ cū ſubdit̃: Ex tota fortitudine tua: vl' ex oībꝰ viribꝰ tuis: qđ idem eſt. patet ergo primū. ¶ Circa ſecundū cōſiderādū ꝙ aliq̇d dicit̃ primum dupliciter.

Margin: † Exo.3.b Mat.22.c — † Deu.6.a

a In his duo.nã ideo due tabule legis date ſunt in qb⁹ erãt x.pcepta leg. q̃ ſũt decachordũ pſalteriũ. Tria in vna q̃ ſũt ad deũ. vij. in altera q̃ ſũt ad ꝓximũ. In pma pmũ eſt: Ego ſum dñs de⁹ tu⁹ q̃ eduxi te d̃ terra egypti. Nõ hebis deos alienos: Exo.20.a Deut.5.a Exo.20.b b q: xp̃s cũ patre ⁊ filio ⁊ ſpũſctõ vn⁹ ẽ de⁹. Secũdum: nõ aſſumes nomẽ dei tui inuanũ. i. nomẽ xp̃i nõ dz in vanũ accipi: vt putem⁹ eũ factum per quẽ oĩa facta ſũt. Quia xp̃o vn⁹ de⁹ eſt pat ⁊ fili⁹ et ſpũſſctũs. In ſpũſctõ. i. in domo dei reqes nob promittit. vñ tertiũ ſequit: Memento vt diẽ ſabbati ſctificeſ: i eo n̄ facies oĩe op⁹. In altera tabula. Honora patrez ⁊ matrẽ: ⁊ nõ occides: nõ mechaberis nõ furaberis: nõ falſũ teſtimonium dices: nõ ꝯcupiſces vxorẽ ꝓximi tui: nõ ꝯcupiſces rẽ ꝓxi tui. b De xp̃o. ſiue venit ſiue vẽturꝫ credit: quẽ purũ hominẽ aſſerit. c Dixit. Iſtud dicere eſt equalẽ ſibi filiũ generare. d Dño. Nõ ſm ꝙ de eo nat⁹: ſꝫ ꝙ de patre ip fuit. e Quõ. Repugnãtia ſũt hec ſm vr̃m intellectũ. f Et nemo ⁊c̃. Nota venena iuidie ſupari poſſe: ſꝫ difficile cõqeſcere.

qbant de ei⁹ ꝯditate ꝓpter qõ xp̃s fecit eis iſtam q̃ſtionẽ de chriſto. d Cuius filius eſt: Dicunt ei dauid. ſolũ. ſ. diuinitatẽ negando. e Ait illis. arguendo. ſ. in incõtrarium. f Quõ ergo dauid in ſpiritu: id eſt ſpirituſancto inſpirat⁹. g Vocat eũ dñm dicens: Dixit dñs dño meo ⁊c̃. Qr enĩ iſta ſcriptura intelligat de chriſto: patet: quia ipſi phariſei non negauerunt h̃: immo conceſſerũt. h Sede a dextris meis ⁊c̃. Sedere autem a dextr̃ vno modo accipit ꝓ equalitate: ⁊ ſic chriſtus ſm ꝙ deus: ſedet ad dextrã. Alio mõ eſt eſſe in potiorib⁹ bonis: ⁊ hoc mõ conuenit chriſto ſm humanitatẽ: quia vt ſic in gloria preeſt angel. i Donec ponã inimicos tuos ſcabellum pedũ tuoꝝ. Iſtud cõplebit in iudicio quando omnia perfecte ſubijcietur homini chriſto. k Si ergo dauid vocat eũ dominũ quõ eſt fili⁹ ei⁹? q. d. cũ ſm naturã humanã ſit fili⁹ dauid: ⁊ ꝑ ꝯſequens eo inferior oportet ponere in eo aliã naturã per quam ſit dominus eius et eo ſuperior. h̃ autem eſt diuina: ⁊ ſic in chriſto due ſunt nature: diuina ⁊ humana. l Et nemo poterat ei reſpondere: quia non poterant ſcripturam negare. Conſiderandum tamen ꝙ iudei moderni diuinitatẽ chriſti negantes dicũt predictã auctoritatem dictã eſſe ad litterã de abraam: ⁊ ꝙ eliezer diſpẽſator dom⁹ abrae fecit hunc pſalmũ: agens deo gratias de victoria quam habuit abraã de q̃nq regib⁹: vt habet Geñ. xiiij. p⁹ quã victoriam apparuit dñs abrae. dicẽs: Noli timere abraam ego ꝓtector tu⁹ ſum: et merces tua magna nimis. Dicunt ergo ꝙ eliezer loquit ſic: Dixit dñs. i. deus celi qui eſt dñs omnium. Domino meo: abraã. Sede a dextris meis ⁊c̃. q: cõfortauit eũ: vt viſũ eſt ꝓ mittendo ei auxilium ⁊ premiũ: ſꝫ iſta expoſitio patet falſa. pmo ꝑ titulũ pſ̃. vbi ponit pſ̃. dauid etiã in hebreo qõ nõ ponit in pſ̃. factis ab alijs. Itẽ ꝑ illõ qõ ſubdit in pſ̃. eodem. Ex vtero añ luciferũ genui te. qõ nõ põt dici de abraã ꝙ ſit genit⁹ ex vtero dei vl' ſubſtãtia. ⁊ añ luciferũ. i. añ mũdi creationẽ: ſꝫ ſolũ põt verificari de filio dei: ⁊ iterũ i fine pſ̃. dr: Tu es ſacerdos ⁊c̃. qõ nõ põt verificari de abraã q̃ nõ fuit ſacerdos: ⁊ dato ꝙ fuiſſet: tñ ſacerdotiũ ei⁹ nõ potuiſſet fuiſſe eternũ: ſꝫ ſolũ xp̃i ſacerdotiũ eſt eternũ.

Leui.19.c Mar.12.d
Pſ.109. Mar.12.d Luce.20.g
Mar.12.d Luce.19.g

a ſ. i. in memoria nil reminiſcẽs quo min⁹ de eo
⁊ in tõta mẽte tua. Hoc eſt maxi
ſentias. b ſ digniare. c ſ ordine.
mũm et primũm mandatum. Se a
a ſ et ſi in executione ſit primum. b ſ non par.
ſ quia de dilectione.
cũndum autẽ ſimilẽ eſt huic. † Di
a ſ in ꝓximo quod dei bonitate factus eſt.
b ſ id eſt tuam ſubſtantiam.
liges ꝓximũm tuuz ſicut teipꝫ.
a ſ. i. ad hec duo refertur totus decalog⁹ ⁊ monita ꝓphetarum ibi habent finem.
a In his duobus mandatis vni/ b†
a ſ pẽdet: q: illo fert vbi hꝫ finẽ. b ſ q̃ ad tẽtãdũ venerãt: occaſionẽ dedert ſue cõfutatiõis.
uerſa lex pẽndet et ꝓphetę. Cõn c
gregatis autem phariſeis inter/
rogauit eos ieſus dicens: Quid †
b vobis videtur de chriſto: cuius d
a ſ ſm carnem. b ſ nõ reprehendunt ꝙ dauid filiũ dicũt: ſꝫ q: filiũ dei eſſe nõ credũt.
filiũs eſt? Dicunt ei: dauid. Ait il e
ſ ſi purus eſt homo.
lis: Quomodo ergo dauid in ſpi f
a ſ nõ de corde ſuo ſꝫ i ſpũſctõ. b ſ q̃ nõ añ eũ
ritũ vocat eum dominũm dicẽs: g
ſm vos. ſ pater. ſ filio.
c d † Dixit domin⁹ domino meo ſe/ h
ſ non ad horam.
de a dextris meis. Donec ponaz i
ſ inobediẽtes ſ ſubijciã tibi volẽtes vl' nolẽtes
inimicos tuos ſcabellum peduz
tuoꝝ. Sic ergo dauid vocat eũ k
a ſ qõ eſt ſm deitatem. b ſ qõ eſt ſm carnẽ.
e dominũm: quomodo filius eius
f eſt? † Et nemo poterat ei reſpõde/ l
a ſ quia confutati ſunt verbis.
re verbũ: neq̃ auſus fuit q̃ſq̃
ſ ſed aperte cõphenſũ tradũt romane poteſtati
ex illa die eũ ampli⁹ iterrogare.

Tunc lo

Nico.de lyra

pliciter. Vno mõ origine: ⁊ ſic illa que ſunt ipfectiora pora ſũt in illis q̃ ꝓcedũt de potẽtia ad actũ: vt dr. ix. Metaphyſice. Alio mõ dr aliq̃d pmũ dignitate ſeu pfectiõe. h̃ ergo ſcdõ mõ pmitatis mãdatũ de dilectiõe dei dr pmũ: q: origine dilectio ꝓximi prior eſt ſm qõ dicit beat⁹ Ioh. j. canonica ca. iiij. Qui nõ diligit fratrẽ ſuũ quez videt: deũ quẽ nõ videt quõ pt diligere. ⁊ ſic patet ſecũdũ. Circa tertiũ cõſiderãdũ ꝙ totũ ⁊ pfectũ idẽ ſũt: vt habet. iij. phyſicoꝝ. ⁊ ideo diligere deuz ex toto corde ⁊ ex tota aĩa: ⁊ ſic de alijs ẽ diligere ex pfecto corde vel ex pfecta aĩa: ⁊ ſic de alijs. Perfectũ aũt dicit aliq̃d dupliciter. Vno mõ qñ nihil ſibi deeſt de pfectiõe ſibi poſſibili. Alio mõ qñ nihil ſibi deeſt de pfectiõe ſibi debita vel cõpetenti: ſicut hõ mediocris ſtature dr pfecte quãtitatis: licet nõ habeat quãtitatẽ gigãtis. ſic ergo accipiẽdo pfectũ pmo mõ: ſic implet pceptũ dilectiõis i patria: q: mẽs ibi fert in deũ totalit ⁊ pfecte q̃tum ſibi poſſibile eſt ⁊ ſine aliqua interruptione: ⁊ ſm h̃ dicit Aug⁹. libro d̃ pfectione iuſticie ꝙ mãdatũ charitat. ſolũ iplebit in patria: vbi erit charitas pfecta. Si aũt accipiat pfectũ: ſecũdo mõ ſic implet in via: qñ nihil diligit contra deũ. Iſta eñ ẽ pfectio q̃ debet ineſſe ex debito neceſſitatis: ⁊ h̃ ſufficit ad ſalutẽ. Diligere ergo deũ ex toto corde h̃ mõ eſt ſic diligere deũ ꝙ nihil diligat ꝯtra ipm. Sequit: a Secundũ aũt ſimile eſt huic: Diliges ꝓximũ tuũ ſic teipm. i. ad eãdẽ beatitudinẽ ad quã diligis te. b In his duob⁹ mãdat. vniuerſa lex pendet ⁊ ꝓphete. Sicut eñ in ſpeculatiuis oẽs ꝯcluſiões depẽdent ex hoc pncipio: de quolibet affirmatio vel negatio: ſic in opabilib⁹ oĩa dependẽt ex dilectione dei principaliter: et ꝯſequẽter ex dilectiõe ꝓximi. ꝓpter hoc oĩa mãdata leg. ⁊ monitiones nõ ſũt niſi quedã explicationes iſtoꝝ duoꝝ mãdatorũ: q: omnia ordinant ad dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi: vt patet ituenti. ⁊ ſimilit doctrina ꝓphetarũ ad hoc ordinat. c Cõgregatis aũt phariſeis. Hic ꝯñr oſtendit phariſeos eſſe ꝯtradictores diuine veritatis errori ꝯtrario adherẽdo. Ad cui⁹ euidẽtiam ꝯſiderãdũ ꝙ licet phariſei ⁊ legiſperiti cognouerũt in principio ieſum eſſe verũ xp̃m: ⁊ ꝑ conſequens deum ⁊ hominem: vt. s̃. dictũ eſt ca. precedenti ſup illud: Hic eſt heres: q: tñ ꝯceperũt cõtra eũ odiũ ⁊ rãcorẽ. iõ hec vera eſtimatio corrupta eſt in eis aliq̃ mõ: vt ſupra dictũ eſt. ⁊ ideo inceperũt eũ negare et pſequi tanq̃ blaſphemum: q: dicebat ſe eſſe filiũ dei: ⁊ ꝑ cõſequens incipiebant corrumpere ſcripturas ⁊ deprauare que loquebant

Ca. XXII

Moraliter.

b† Sile eſt reg. ce. ho. re. q̃ fe. nup. Iſtud nuptiale cõuiuiũ eſt eucharíſtie ſacramẽtũ ad qõ xp̃s iuitauit iudeos Ioh. vj. dicẽs: Nõ moyſes dedit vobis panẽ de celo: ſꝫ pat me⁹ dat vob panẽ verũ de celo. Et iſtud ꝯuiuiũ in cena dñi fuit paratũ. Per tauros ⁊ altilia ſignificant ſpũſſcti dona q̃ ꝯferunt in hui⁹ ſacramẽti pceptiõe deuota. d† Et miſit ſer. ſ. aplõs alioſq̃ diſcipulos. † Dicere inui. i. iudeis a xp̃o iã iuitat. quoꝝ aliqui renuert veire ꝑ negligẽtiã: ⁊ aliq̃ ꝑ occupationẽ terrenã: ⁊ aliq̃ ꝑ inimicitiã: q: xp̃i ſeruos occiderũt. ſ. ſtephanũ: iacobum fratrẽ iohis ⁊ iacobũ iuſtũ: vt habet i actib⁹ Aploꝝ. d† Et miſſis exer. ſ. i. romãis q̃ dicũt exercit⁹ dei: q: venerũt ei⁹ iſtinctu in vltionẽ mortis xp̃i. e† Perdidit homi. il. ꝑtim occidẽdo: ꝑtim captiuãdo. Tunc ait ſuis ſu. Sequit: l† Ite q̃ ad exit⁹ viaꝝ ⁊c̃. hoc fuit ipletũ Act. xiij. cũ Paul⁹ ⁊ Barnabas ꝯſtãter dixerũt iudeis: Vobis oportebat primũ loq̃ vbũ dei: ſꝫ qm̃ repellit. illõ: ⁊ indignos vos iudicat. vite eterne. ecce cõuertimur ad gẽtes. ſic enĩ nobis pcepit de⁹. Sed q̃ veniũt ad cõuiuiũ carẽtes charitate q̃ eſt nuptiale veſtimẽtum mittunt i tenebras exteriores ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹. ꝑ qõ i poſſibil exit⁹ ꝯſignat. Tũc abeũ. pha. ⁊c̃. ſeq̃t: a† Mgr ſcim⁹ q: v. es ⁊c̃. Chryſ. Hec ẽ hypocritaꝝ pma ſimlatio: q: laudãt q̃s ꝑderevolũt. k† Reddite q̃ ſt ceſa. ce. ⁊c̃. Orig. Mũdi pnceps

di pncepſ diabol⁹ ceſar dici pt. n̄ ei ꝺo redder̄ poſſum⁹ q̄ ſua ſr: niſi pri⁹ pncipi mūdi reddiderim⁹ q̄ ſr ſua. i. niſi depoſuerim⁹ maliciā vniuerſā. In illa die acceſſert ad eū ſadu. ⁊c. Sequit: † Erāt apud nos ſeptē fratres. p iſtos; ſeptē q̄ nō reliq̄runt ſemē deſignat vniuerſitas deſidēriū q̄ ex ſuis opib⁹ non relinquūt aliq̄d memoria dignū. a† In reſurrectiōe ei ⁊c. reſurrectio ſpūalis ē a morte culpe ad vitā grē q̄ eſt arra glīe: ⁊ ideo q̄ſi hec reſurrectio firmata ē p ꝓpoſitū cauēdi recidiuū firmatū ꝓfeſſione religiōis: ⁊ etiā obſeruatū: tūc eſt ſilitudo ad angelicā vitā: qꝛ p caſtitatē fit ꝯformitas āgelice puritati. angeli ſimilit nihil ꝓpriū poſſident in hoc mūdo ⁊ obediunt ꝯtinue ipi deo. i† Magiſter qd ē mādatū magnū in lege. Chryſ. De magno mādato iterrogat q̄ minimū nō obſeruat. Et iſtis ſūt ſiles multi ſtudētes q̄ q̄rūt alta ⁊ ſubtilia cū tn̄ adhuc ignorēt cōmunē doctrinā ⁊ pma rudimēta. volētes volare anteq̄ alas habeāt: ⁊ ſic i vanū laborāt. b† In his duob⁹ mā. ⁊c. qꝛ tota ſacra ſcptura ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi ordinat.

† Quid videt vo. de xp̄o ⁊c. Xp̄s grece dꝛ vnct⁹ latie: qd cōpetit epiſcopis ⁊ regibus: ꝓpt qd dn̄t imitari dd tanq̄ boni filij i māſuetudie ⁊ iuſticia ipſi⁹. dꝛ ei de ipo. ij. Reg. xxiij. Ipe eſt eni q̄ſi tenerrim⁹ ligni vermicul⁹: q̄ licet ſit molliſſim⁹ tn̄ pforat lignū durꝫ. Sic reges ⁊ epi dn̄t eſſe molles ⁊ ſuaues erga bonos ⁊ efficaciter punire rebelles obſtinatos.

In ca. xxij. vbi dꝛ in poſtil. Quia aīa nō pt pfecte eē q̄eta.

Additio.

Perfecta homis beatitudo q̄ ē in viſione diuie eſſentie pncipalit cōſiſtit in aīa q̄ nō depēdet a corpe. vn̄ ſine corpe pt aīa eē beata: vt in pma ſecū de. q. iiij. arti. v. in cor. q. licet verꝫ ē ꝙ pfecti⁹ habebit aīa ſuā ꝓpriā opatione in q̄ felicitas conſiſtit cū ſit vnita ſuo corpori glorioſo q̄ꝫ ſeparata: ⁊ h̄ denotāt vba Aug. xij. ſup Geneſim ad lrām: ſi recte intelligant. Silr dicēdū ē ꝙ aīa ſeparata i viſiōe diuine eſſentie totalit q̄eſcit ex pte appetibilis cū hꝫ illud qd ſuo ſufficit appetitui: licet nō totalit q̄eſcit ex pte appetentis: qꝛ illd bonū nō poſſidet ſm oēm modū quo poſſidere vellet. vn̄ corpe reſūpto beatitudo nō creſcit itēſiue ſ; extēſiue tn̄ vt in q̄ſtione p̄allegata: nec eſt neceſſarium ꝙ deductio iſta intelligatur in verbis ſaluatoris: qꝛ ad cōcludendum contra ſaduceos ſufficit probare ꝙ anima ſit immortalis. Nan ex mortalitate anime quam ipſi credebant procedebant ad negandum reſurrectionem.

Glo. or

Ca. XXIII

A a Tunc locut⁹ ē. t Illiſ cōfutatis q̄ doloſi ſūt: īſtruit eos q̄ idonei ſt. Nihilominus hortās eos ſb̄iicit ill ꝓpt ſacerdotiū ⁊ nominis dignitatē. Nō opa ſed doctrinā ꝯſiderātes. b Onera gra. Legis mandata pmi⁄ptis ſuis traditionib⁹ ſm ea ſuadentes viuere: ⁊ nō venire ad facilez et dlectabilē gratiaꝫ xp̄i. vn̄. ſ. Venite ad me oēs q̄ laborat ⁊ onerati eſt. c Oia vo. dixit tales doctores audiēdos eſſe: non imitādos. nunc oſtēdit cām ꝓpter q̄d nō pn̄t credere xp̄o. i. q̄a oīa faciūt vt videant ab hōibus. Nō pt ei xp̄o celeſtia p̄dicāti credere qui gloriam terrenā cupit. d Dilatāt. nō vt faciēdo ſūt iuſti: ſ; vt dicēdo appareant iuſti. Dilatāt eni phylateria. datis mādatis p moyſen intulit dn̄s: ligabis ea in manu tua ⁊ erūt immota an̄ oclos tuos. i. ſint tibi in ope ⁊ meditatiōe. Et phariſei male interp̄tātes ſcribebāt decalogū i mēbranul ⁊ ligabāt in frōte p qd religioſi viderent ppl̄is. Iuſſerat etiā moyſes vt in quattuor angulis palliorꝫ facerēt fimbrias vt p hoc eſſent diſcreti iſraelitici ppl̄i. Illi vo faciebant grādes fimbrias: ⁊ in eis ligabāt acutas ſpinas vt eundo ⁊ ſedendo interdū pungerētur: quaſi ſic commoniti retraherent ad offi

Marginal notes: † 19. di. ſecundum. 3. q. 7. ſacerdotes. — † 3. q. 1. oia. c ſignificaſti. ca. nō quales. 26. q. 7 c. alligant. — ſ. 11. d — Deu. 6. b — Nu. 15. d

a ſ vt cōfuſio illorꝫ iſt ſit diſciplia. cōfutat mal⁹ vt corrigat bon⁹: dc quid facit mal⁹ ꝓpter bonos fit.

a Tunc locu Ca. XXIII a
tus eſt ieſus ad turbas
ſ doctrinam quā docuit moyſes.
⁊ ad diſcipulos ſuos dicēs: † Su b
a ſ ꝓpt cathedrā nō vitā. ſ ad cathedrā ptinē
per cathedrā moyſi ſederūt ſcri⁄ c
tia. ſ in corde. ſ in opere.
be et phariſei. Oīa ergo q̄cunq̄ d†
ſ doctrinam tenere non vitam.
dixerint vobis ſeruate ⁊ facite:
ſ qꝛ non cōcordat vita cū doctrina.
ſm opera vero eorum nolite fa⁄ e
cere. † Dicūt eni ⁊ non faciūt. † Al f+
a ſ vn̄cūq̄ traditiōes colligāt q̄ cōſciētiā nō leuāt. ſed grauāt q̄s ſuis virib⁹ iplere nō pn̄t.
b ligāt eni onera grauia ⁊ impor⁄
ſ quaſi ad hoc fortes ſint.
tabilia ⁊ imponūt in humeros
a ſ. i. nec in minimis pficiūt: que ſine gratia implenda docere preſumūt.
hoim: digitō autez ſuo nolūt ea g
ſ ex h̄ p pcs oſtendit: dilatāt ⁊c.
c mouere. † Oia vo opa ſua faciūt h+
a ſ eo fine vt veneraī gliam ⁊ iō non pn̄t credere xp̄o celeſtia p̄dicanti. b ſ p pcs oñdit.
d vt videāt ab hoib⁹. Dilatāt eīn i
a ſ quaſi mercedē ſue religiōis gulā ſequunt: et in publico gliam querunt.
phylateria ſua: ⁊ magnificāt fim
brias. † Amānt āt prios recubit⁹ k+

Nico. de lyra

Ca. XXIII

a t Tunc ieſus locutus eſt ad tur. ⁊c. Hic oſtendit tertio iudeos eſſe iuſte reprobatos: qꝛ fuert fictores bonitatis. ⁊ diuidit in duaſ ptes: qꝛ ſaluator primo ponit huius fictionis motiuū. ſecūdo ꝯcludit hui⁹ motiui multiplicē effectū. ibi: Ve aūt vobis ſcribe. Prima i duas: qꝛ prīo ſaluator huiuſmodi motiuū oñdit. ſecūdo h̄ motiuum a ſuis diſcipulis excludit. ibi: Vos aūt. Motiuū aūt fuit ſupbia phariſeorꝫ ⁊ legiſperitorꝫ: ⁊ hec ſupbia oſtēdit ex tribus. primo ex abuſu ſue ptātis. ſcdo ex ſimulatione ſctītat. ibi: Omnia ergo. tertio ex ambitiōe dignitatis. ibi: Amāt āt primos recubit⁹ in cenis. Circa pmū ꝯſiderādum ꝙ a tpe moyſi fuerunt ꝯſtituti a deo. lxx. ſenes etate ⁊ ſciētia ꝓuecti: q̄ cū moyſe haberēt curā populi: ⁊ dicebāt iudices ordinarij: qꝛ ad ipos fiebat recurſus in dubijs cauſis: magne etiā cauſe nō tractabant ſine eis: ⁊ iſtud fuit obſeruatum apud iudeos q̄ꝫdiu fuerūt in poteſtate: ⁊ hoc ē qd dicit hic ſaluator:
b Sup cathedrā moyſi. i. in auctoritate iudicādi pplm. † Lu. 11. f
c Sederūt ſcribe et phariſei: qꝛ illi qui videbant in pplo eē magis periti ad hoc eligebant. d Oia ergo q̄cunq̄ dixerint vobis facite: qꝛ prelat etiā malis eſt obediendūz: niſi in his que ſūt māifeſte ꝯtra deū: ⁊ ſūt habēdi i reuerētia q̄ꝫdiu tolerant in officio ſuo: qd patet p exemplū dauid q̄ venerabatur ſaulē regē: licet ſciret eū eſſe malū ⁊ a deo reprobatū.
e Opa aūt eorꝫ nolite facere: qꝛ nō ſūt imitādi in malis: immo tm̄ in bonis. f Alligant eni onera grauia ⁊ iportabilia ⁊c. qꝛ. ſ. legis p̄cepta cōſtituerant multa ex ſuis traditiōibus. ſicut. ſ. patuit ca. xv. q̄ erāt ſubditis grauia ⁊ iportabilia. g Digito aūt ſuo nolūt ea mouere. i. modicū conatū ad agendū talia nolūt apponere. Ex hoc patet ꝙ ille q̄ conſtituit legē aliquā: licet nō ſit ſubditus legi q̄ꝫtum ad hoc ꝙ puniatur p hominem ſi contrarium faciat: tamen obligatus eſt ad legem implendam: et grauius punietur a deo ſi faciat contrarium: quia tranſgreſſio eius grauior eſt ꝓpter ſcandaluꝫ: ꝓpter quod dicit ſapiens: Patere legem quā ipſe tuleris: ⁊ extra de conſtitutionibus. ca. Cū oēs. dꝛ: Qd q̄ſq̄s iure in alterō ſtatuit ipe eodē iure vti debet. Patet etiā ex predictis ꝙ illi qui ſtatū eccleſie in generali: ſeu aliquē ſtatū eccl̄ie in ſpeciali onerāt grauibus ſtatutis ſine magna ⁊ euidenti neceſſitate abutuntur ſua poteſtate: ſicut faciebant phariſei ⁊ ſcribe. Unde dicit Aug⁹. ad inquiſitiōes ianuarij loquens de religione chriſtiana: ipaꝫ religionē nr̄am quā dn̄s noſter ieſus xp̄s in pauciſſimis ſacramentorū celebratiōib⁹ voluit eſſe liberā q̄dā ſeruilib⁹ premūt onerib⁹ adeo vt tolerabilior ſit cōditio iudeorum: q̄ nō hūanis p̄ſūptionib⁹ ſ; diuis ſubijciūt inſtitut. h Omnia vo. Hic oſtendit ſupbia phariſeorꝫ ex ſimulatione ſanctitatis: qꝛ hoc faciebāt vt eſſent in reuerentia ⁊ honore in populo. ⁊ hoc eſt qd dicit: Oia vo opa ſua faciūt vt videant ab hominib⁹. i. ꝓpter gliaꝫ humanā: qꝛ videri in bonis ꝓpter gliam diuinā nō eſt malū ſed magis meritoriū. vt. ſ. dictum eſt. v. ca. i Dilatāt phylateria ſua. phylateria ſm qd dicit Hiero. erāt quedā charte in quib⁹ ſcribebat decalog⁹ mādatorꝫ: ⁊ ponebat illa charta in capite ad modū corōe. p h̄ ſignificabat ꝙ debebāt legeꝫ in memoria habere: ſm qd habet Deut. vj. dicebant aūt phylateria a philare qd eſt ſeruare: ⁊ tora qd eſt lex: qꝛ erāt quedā ſigna ſeruande legis. Phariſei igit vt viderētur p̄ ceteris religioſi faciebāt ſibi phylateria mag latā: ⁊ ſcribebāt i eis decalogū de groſſiori lrā: ⁊ eadē rōe faciebāt fimbrias maiores in pallijs ſuis: q̄ aūt eſſent iſte fimbrie dictū eſt. ſ. ix. ca. ſup illd vbū: Tetigit fim. veſtimē. ei⁹. k Amāt aūt. Hic ꝯñr oſtendit ſupbia eorꝫ ex ambitiōe dignitat. cū dic: Amāt aūt pmos recu. i ce. ⁊ h̄ duplici d cā. ſ. rōe gule: qꝛ ibi ponūt fercla meliora. ⁊ rōe ſupbie: qꝛ ē loc⁹ honorabilior.

Marginal notes: † ſ. 6. d — † Mar. 12. d Luc. 11. f et. 20. g.

Et pmos

ad officia dei. Huiuſmodi faciunt hodie
çelo dei:ſed non ſm ſcientiam muliercu/
le in paruis euangelijs ⁊ ligno crucis et
in huiuſmodi rebus quod ſupſticio eſt.
Phylateria hebraicum nomen eſt: et
ſonat ſeruatoria:
phyla enim ſua/
re:tora lex inter/
pretaꝛ. a Uos
autem. Duplici ra
tione ab his attē/
dere iubet:ne eo/
rum ſimulatiōe ſe/
ducamur: vel ne
emulatione inflā/
memur. b Un⁹
eſt. Qui illumiat
hominē:qḋ nō ali
us homo:ſ; tm̄ ex
ercet docendo:nō
intellectum pſtat.
c Pater veſter q̄
in celis ⁊c. Deus
dicitꝛ pater et ma/
giſter natura:ho/
mo indulgentia.
Pater: vt honoꝛ
etati deferatur:nō
vt auctoꝛ vite ha/
beatur. Magiſter
ex ꝯſoꝛtio veri ma
giſtri tanq̄ eiꝰ nū
cius ⁊ pro reuerē/
tia eius a quo mit
titur honoꝛatur.
d Qui maioꝛ ē.
Certantibꝰ de pri/
oꝛatu diſcipulꝭ (vt
Luc.14.b Lucas ait) chriſtꝰ
non eos inite con
tentionis arguit:
ſed formā humili/
tatꝭ oſtēdit. Qui
maioꝛ eſt.i. maio/
ris meriti.vel qui
prefertur alijs de
bet eos preuenire
obſequendo nō ſu
perbe dominādo.
Bene agentibus
per humilitatē ſit
ſocius.contra de/
linquētes çelo iu/
ſticie ſit erectus.
Nōnūq̄ grauius
delinquitꝛ ſi inter
peruerſos plꝰ equa/
litas q̄ diſciplina
cuſtoditꝛ. Rectoꝛē
et matrē exhibeat
pietas:et patrem
diſciplina. Cauen
dūq̄ eſt ne aut di
ſtrictio rigida aut
pietas ſit remiſſa.
e Clauditis. Uel malo exemplo. vꝉ my
ſteria ſcripturarum tollendo. Exemplo
enim et doctrina eoꝝ qui magiſtri ſūt
alij quidem chriſtum non recipiunt.
f Circūitis. In toto oꝛbe euangelio de/
trahitis.⁊ ſi quis vobis adheret:duple
pene filius eſt:quia neq̄ remiſſionē pec/
catoꝝ accipit ⁊ in eoꝝ ſocietatē inci
dit qui chriſtu; ſunt perſecuti: quiſq̄ eiꝰ
filius dicitur cuiꝰ opera agit. g Pro
ſelytum.proſelyti ſūt de gētibus in ſyna
gogam recepti quoꝝ raritas p vnum
ſignificatur: q: vix aliq̄s poſt chriſtum.
Quicūq̄

a ſ magiſtros primos ſedere nō vetat:ſ; vos ar/
guit q̄ hec habita vꝉ nō habita:indebite appetūt.
in cenis:⁊ pmās cathedras in ſy a
nagogꝭ:⁊ ſalutatiōes i foꝛo:⁊ vo b
a ſ.i.ne qḋ deo debetꝛ vobis pſumatis: nec alios
rabbi voceris:ne diuinū hoīb⁹ honoꝛē deferatis.
ſ magiſter.
a cari ab hoīb⁹ rabbi. Uōs aūt no
b lite vocari rabbi:vnus ē eni ma/ c
giſter veſter. Omnes autē vos d
ſ ab vno facti vnius nature.
fratres eſtis ⁊ patrem nolite vo/ e†
c care vob ſuper terra;:vnus ē eni
ſ auctoꝛ nature:q: ex ipo ſunt omnia.
pater veſter q̄ i celis eſt.† Nec vo f
a ſ ne appetatis vocari. b ſ reperit ppter filiū
p quē ſūt oīa vel p quē recōciliati ſumus.
cemini magiſtri: q: magiſter ve/
a ſ cui quicquid ſcitis attribuendū eſt.
b ſ de primatu nō ſit cōtentio īter vos.
d ſter vnus eſt chriſtus. Qui ma/ g
ioꝛ eſt veſtrū erit miniſter veſter. h
a ſ incaute eleuauerit. b ſ a domino:⁊ ſi ñ coraꝫ
hominibus. ſ de benefactis prouide. ſ a deo.
† Qui autē ſe exaltauerit humili/ i k
abitur:et qui ſe humiliauerit ex/
a ſ q̄ habetꝭ noticiā legꝭ ⁊ pphetaꝝ.
altabitꝛ.† Ue autē vobis ſcribe ⁊ l†
a ſ qui aduentū chriſti doctrine ſimulatione ab/
ſconditis:q̄ aperit regnum celoꝝ.
e phariſei hypocrite qui clauditis
regnum celoꝝ ante homines.
a ſ nō creditis. b ſ credere volētes.
Uos eni nō intrātꝭ:nec introeū/ m n
a ſ qui veſtra ſupſtitione nihil intenditis niſi vt
pdam de ſubiecta plebe faciatis.
tes ſinitis intrare. Ue vobis ſcri o†
be ⁊ phariſei hypocrite: q̄ come/
ditis domos viduaꝝ:oꝛōnes lō/
a ſ quaſi ſeruus dn̄i voluntatē ſciens ⁊ nō faciēs
vapulabit plagis multis.
gas orātes: propter hoc ampliꝰ
accipietis iudiciū. Ue vobis ſcri p†
f be ⁊ phariſei hypocrite:q̄ circūitꝭ q
ſ totum oꝛbem.
mare ⁊ aridam: vt faciatis vnu;
a ſ ad legē cōuertatis vnum aduenā de gentibꝰ.
g proſelytum:et cum fuerit factus r
ſ dū videns vitia vr̄a reuertitꝛ gentilis factus:⁊
p puaricatione maioꝛi pena dignus.
facitis eū filiū gehenne duplo q̄ s

a Et primas cathedras in ſynagogis.vbi cōueniebant hoīes ad audiendū ver
bum dei. Et ſalutationes in foꝛo.i.in loco patēti. b Et vocari ab hominibꝰ rab
bi.deſiderare eni ſcientiam et actum docendi non eſt malū ſed meritoꝛium:ſed deſi
derare nomen tm̄:hoc eſt malum ⁊ ſuperbie peccatum:ſi tamē deſideretur nomē ⁊
auctoꝛitas magiſterij ad hoc q̄ ſcientia iam habita aliquis melius poſſet vti:non
eſt malū ſed eſt bonu;:quia bonus doctoꝛ debet querere
illa que faciunt ad efficaciam ſue doctrine. Uerūtñ q: ho
mo non eſt magiſter principalis ſed ſolꝰ deus.ideo dicit:
c Unus ē enim magiſter veſter.quia ſolꝰ deus poteſt in
terius docere intellectū illuminando:ſeu ſpeciem intelli/
gibilem infundēdo.homo autem docet tm̄ exterius aliq̄
pponendo ex q̄bus formantꝛ fantaſmata debita a quibꝰ
intellectus agens facilius abſtrahit ſpeciē intelligibile;:
ſicut in ſanatione hominis natura agit tm̄ principaliter:
medicus aūt aliqua adminiſtrat ex q̄bus natura iuuatꝛ.
d Oēs aūt vos fratres eſtis.q: filij dei p creationē et
adoptionē gratie. e Et patre; nolite vocare ⁊c. Licet
eni aliquis poſſit vocari pater i terra ratiōe generatiōis
doctrine ſiue etatis: tñ ſolꝰ deus ē pater principalis quia
ab eo ſolo habemus animā intellectiuā que eſt foꝛma ho
minis.pater aūt eſt ille q̄ dat foꝛma;. f Nec vocemini
magiſtri ⁊c.ſicut iā ſupra expoſitū ē. g Qui maioꝛ ē
veſtrū.i.vult eſſe ſm veritatē. h Erit miniſter veſter.i. †Jaco.5.a
paratus ad officia humilitatis ſm decentiā ſui ſtatꝰ:pro
pter hoc papa vocat ſe ſeruū ſeruoꝝ. i Qui aūt ſe ex/
alta.in pſenti p ſuperbiam. k Humiliabitꝛ. in futuro
p gehenne penā. l Ue aūt vobis ſcribe ⁊c. Poſtq̄ ſal B
uatoꝛ oſtēdit hypocriſis motiuū qḋ eſt ſuperbia: hic oſtē
dit eius multiplicē effectū. ⁊ diuiditꝛ i duas ptes.q: pmo
deſcribit ex multiplici effectu hypocriſis culpā.ſcḋo ſub
iungit penā.ibi: Serpētes genimina. Circa primū aduer
tendum q̄ hypocriſis ē ſimulatio falſa.⁊ ideo opponitur
veritati. Ueritas aūt triplex ē:doctrine:iuſticie:⁊ vite.et
ideo diuiditꝛ in tres ptes.q: pmo oſtenditꝛ q̄liter phariſei †Luc.14.c
coꝛrūpebāt p hypocriſim veritatē doctrine.ſcḋo idē oſtē
ditur de veritate iuſticie.ibi: Ue vobis ſcribe et phariſei
hypocrite q̄ decimatis.tertio idē oſtenditꝛ de veritate vi/ †Luc.11.g
te. Ue vobis ſcri.⁊ phari.hypo. q̄ mūda. Circa pmū cō
ſiderandū q̄ doctrina legis ad tria oꝛdinabatꝛ:videlicet
ad cognitionē xp̄i in lege pmiſſi.ſcḋo ad ſalutis ꝯſecuti/
onē p mandatoꝝ impletionē.vñ ſupra dictū ē.xix.ca. Si
vis ad vitā ingredi ſerua mandata. tertio ad cultū vniꝰ
dei obſeruandū.⁊ ideo diuiditꝛ i tres ptes ſm q̄ iſta tria
p hypocriſim coꝛrūpebāt phariſei.ſcḋa ibi: Ue vob ſcri.
et phari.hypo. qui circūi.tertia ibi: Ue vob duces ceci.
Conſiderandū aūt q̄ in oībus iſtis effectibꝰ hypocriſis
pponit hāc dictionē ve:q̄ maledictionē ſignificat. Cuius
ratio ē: q: ſicut in lege veterꝭ teſtamēti ponuntꝛ bn̄dictio
nes obſeruantibꝰ legē ⁊ maledictiōes trāſgredientibus
eam: vt habetꝛ Deutero.xxviij.ita in euāgelio ponuntꝛ be
atitudines vt habitū ē.v.ca.et hoc reſpectu iuſtoꝝ:⁊ hic
cōtrarie ponuntꝛ maledictiones ꝯtra hypocritas falſo iu
ſticiam ſimulātes.dicit ergo: Ue aūt vobis ſcribe et pha/
riſei qui clauditis regnū celoꝝ ⁊c. regnū celoꝝ hic accipi
tur p beatitudine eterna:oſtiū p qḋ intratꝛ ad ipa; chri/
ſtus:eſt ſm q̄ ipſemet dicit Joh.x. Ego ſū oſtium per me
ſi q̄s introierit ſaluabitꝛ. Clauis autē qua aperitꝛ h oſtiu;
vel clauditꝛ ē doctrina:ppter qḋ auctoꝛitas docendi vo/
catꝛ clauis ſciētie:vt habetꝛ Luce.xi.⁊ ideo p ſanā doctri/
nam aperitꝛ hoc oſtiū ⁊ p falſā doctrinam clauditꝛ. Ergo
q: phariſei ⁊ ſcribe auctoꝛitates que ſunt in lege ⁊ pphe/
tis de xp̄o coꝛrūpebant vt viſum ē pcedenti ca.ideo clau
debant regnu; celoꝝ ante hoīes:eos a fide ⁊ noticia xp̄i
veri auertēdo.ideo ſequitꝛ: m Uos eni nō īratis.q: a
cognitione quā habuerūt de xp̄o per odium et rancoꝛem
cōuerſi ſunt in erroꝛē vt viſum ē ca.pcedenti.⁊ ca.xxi. n Nec introeuntes.i.in/
trare volentes:quales erāt ſimplices populi. o Sinitis īrare.q: p iſtos pha/
riſeos fuerūt decepti ⁊ a fide xp̄i p maioꝛi pte auerſi. p Ue vobis ſcri. Hic oſtē/
dit q̄liter coꝛrūpebāt veritatē doctrine in his q̄ ptinēt ad ſalutē.dicebāt eni q̄ ob/
ſeruare legē erat neceſſariū oībus ad ſalutē qḋ eſt falſum:q: multi gentiles ſūt ſal/
uati vt Job ⁊ plures alij. Ex ſuppoſitiōe aūt huiꝰ falſi diſcurrebant aliq̄ doctoꝛes
hebrei p diuerſas ciuitates ⁊ caſtra vt poſſent ꝯuertere aliq̄s de gentilitate ad iu/
daiſmū:⁊ h ē qḋ dr hic. q Qui circūitis mare ⁊ aridā vt faciatꝭ vnū pſelytū le
gis. Proſelytꝰ eni legis dicebatꝛ ille qui de gentilitate ad iudaiſmū ꝯuertebatꝛ.
r Et cū fuerit factus:facitis eū filiū gehenne:q: p malā vitā ſuam ipm in moꝛibꝰ
coꝛrūpebant:ſed additꝛ: s Duplo q̄ vos.q: ille ſic in moꝛibꝰ depꝛauatus ad gē
tilē ritū reuertebatꝛ:⁊ ſic erat apoſtata a lege quā obſeruare pmiſerat:⁊ ſic in moꝛi
bus ⁊ fide peccabat. Similiter aūt faciūt illi q̄ multum laboꝛant ad hoc vt poſſint
l aliquē

☙ a Quicūq̄ iurauerit. Phariſei qui om̄ia fecerunt propter lucrum dicebant eſſe etiã ſanctiora oblata q̄z templum vel altare: vt homines promptiores eſſent ad offerēda dona q̄z ad preces fundēdas in templo: vl' iuſticias faciēdas. In quo non dei timorē ſed ſuam cupiditatē attendebāt. Ideo arguit eos dominus ſtulticie et fraudulentie.

Templū vel altare ad gloriam dei pertinet et ad hoīm ſalutem. Aurum vel donum altaris. ꝛ ipa ad gloriã dei pertinēt. et tamē magis ad delectationē hominū: et vtilitatem ſacerdotum. Et ideo aurū q̄ delectantur et dona quibus paſcunt' ſanctiora dicūtur vt homines promptiores ſint ad illa offerēda.

Typice Typice. Templū et altare eſt chriſtus. Aurum ꝛ donū: laudes et ſacrificia que deo offeruntur: non enim ille per hec: ſed hec per illum ſanctificātur. b In celo. Per creaturam: vbi non putatis periurium eſſe. iurauit in celo: id eſt per ſubiectā creaturam iurat et p diuinitatem pſidentem creature.

† De iurciu. et ſi xps.

c Ve vobis ꝛc. Et hic arguit eos auaricie: quia nihil pretermittunt de his q̄ ad cōmodum ſuum ſūt.

d Qui decimatis. Quia deus preceperat omnium rerū decimas offerri ꝑpter alimoniā ſacerdotū.

Nota ꝙ per elemoſynam aliqua impunitas nō emit' i iniq̄tate manentibus.

e Hec oportuit facere. Ne elemoſynas fructuum terre videretur reſpuere: h' addidit. f Duces ceci. Opinione religionis i minimis que lucrū habēt diligētiam oſtēditis: ſ magna p̄cepta de iudicio fide et miſcdia deuoratis ꝛ negligitis.

Myſtice. g Excolātes. Myſtice. Culicis noīe ſediciosus homicida barrabas ſignatur: q: h' animal ſtrepēdo inquietat ꝛ ſāguine delectat'. Cameli noīe xp̄s humilitatē ad ſubeunda onera: dn̄s intelligit'. Colāt ḡ iudei culicem. i. minima obſeruāt: q: barrabā q̄ nō ſoluerat ſabbatū dimiſerūt: ꝛ camelū glutiūt. i. maiora cōtēnunt: q: xp̄m ſpiritualiter ſabbatū inſinuātem p iudiciū ꝛ miſericordiā ꝛ fidē (q̄ illi ɔtēnūt) occiderunt.

Ꝑ.17.b

h Ve vobis. Diuerſis ſimilitudinibus ſimulationis ꝛ mendacij arguit phariſeus q̄

aliud

---

a ſ ſcribe ꝛ phariſei. b ſ aliorū. c ſ ſtulti.

vos. Ve vōb ducēs cēci q̄ dicitꝭ: a†

a ſ cōuict' fuerit mēdacij: nō tenet' criminis re'.

a quicūq̄ iurauerit p templū nihil ēſt: Qui aūt iurauerit in auro

a ſ re' piurij nō tenet'. b ſ in pecunia q̄ ſacerdotib' offert': ſi cōuincit' ſtatim i q̄ iurauerit cogitur exoluere. ſ ꝑterui.

ſ a vero lumie qui putatis maius ſanctificatum

tēpli debitor ē. Stulti ceci: quid b

q̄z ſanctificans.

eni maius ē: aurū: an tēplū qđ ſāctificat aurū? Et q̄cūq̄ iurauerit c

ſ non eſt reus periurij.

i altari nihil ē. Quicūq̄ aūt iura d

a ſ in oblationibus ꝛ victimis ꝛ ceteris q̄ offerūtur: hec mox repetuntur.

uerit i dōno qđ ē ſup illđ debet.

ſ ſanctificatū.

Ceci: q̄d eni maius ē donū: an altare quod ſāctificat donū? Qui e f

a ſ ex quo oblatoꝝ ſanctificatio deriuat'.

ergo iurat in altāri: iurat in eo et in omnibus que ſup illud ſunt.

a ſ aſtringitur ſacramento continentis ꝛ cōtenti et ſanctificantis ꝛ ſanctificati.

† Et quicūq̄ iurauerit in tēmplo g iurat in illo et in eo q̄ habitat in

b ipſo. Et qui iurat in celo: iurat in h throno dei et in eo qui ſedet ſup

a ſ hic arguit eos auaricie quia nihil p̄termittūt de his que ad cōmodum ſuum ſunt.

c euz. † Ve vōbis ſcribe et phariſei i†

a ſ qui queritis decimā. ſ diligenter exigitis decimas cunctarum rerū. b ſ id ē viliora olera.

d hypocrite qui decimātis mēntā k

ſ incorrecta.

ꝛ anethū ꝛ cyminū: ꝛ reliquiſtis l

ſ ſi negligantur.

a ſ .i. vt recte iter hos iudicet'. ſ i diſcuſſiōe cauſarū. ſ in pauperes ꝛ viduas. ſ in deum.

que grauiora ſunt legis iūdiciū m

e et miſericordiam et fidem. Hec n

a ſ maiora. ſ vos vel pplm. b ſ principaliter. c ſ minora. i. decimas terrenorū fructuū exigere: vel illos dare.

opōrtuit facēre ꝛ illā non omitte o

a ſ aliquē liquorē magis purum facere vt lac.

f g re. Duces ceci: excōlantes culicē: p q

ſ onera.

h camelum autem glutientes. Ve r s† vobis ſcribe et phariſei hypocri-

---

aliquem ad ſtatum religionis adducere ꝛ cum adductus fuerit per mala exempla faciunt ipm apoſtatare et ſic fiunt nouiſſima eius peiora priorib'. a Ve vobis duces ceci. Hic ɔſequēter oſtendit q̄liter corrūpebant veritatem doctrine in his q̄ ptinent ad actum latrie: cuius actus eſt iurare modo debito ꝛ iuramentum obſeruare. Phariſei enī et ſcribe ex cupiditate moti dicebant ꝙ illi q̄ iurabāt p tēplū dei nec peccabāt nec erāt in aliq obligati: ſ illi qui iurabāt per aurū templi erāt obligati ad ſoluēdum ſacerdotibus certam portionē auri: ꝛ iſte error pcedebat ex cupiditate vt dictū eſt. In reb' enī materialibus non eſt aliqua ſanctitas niſi inq̄ztum ordinātur ad cultum diuinū: ad hoc aūt directe ordinabat' templum. Aurū autē quo operiebāt' parietes tēpli interi' magis ordinabat' ad templi decorē: ꝑpter hoc dicitur: Duces ceci: q: erant in errore et alios in errorem inducebant. b Quid enī maius eſt: aurū an templū ꝛc. q. d. nulli dubiū ꝙ templū ē maius: ratione predicta. c Et q̄cunq̄ iurauerit in altari nihil eſt. i. non peccat nec eſt in aliquo obligat'. d Quicunq̄ autē iurauerit i dono qđ ē ſuper illud: debet. i. obligatus ē ad ſoluendum tantū quātū valet illud donum. Et iſte error ſimiliter ꝑcedebat ex cupiditate: ꝑpter qđ ſubditur: e Ceci. q̄d enī mai' ē: donum an altare qđ ſignificat donū. q. d. ipm altare: q: ſi quis feciſſet tūc oblationē deo alibi q̄z in hieruſalē et q̄z in altari qđ erat in tēplo nō erat acceptabilis deo. īmo in h' incurrebat crimē ſacrilegij. Addit etiā ſcđam rōnē ad h'. f Qui ḡ iurat in ꝛc. Ex quo ptz ꝙ iuramētū qđ fit in altari includit illud qđ fit in dono qđ ē ſup altare et nō ecōuerſo: et ſic ſe habet ad illud ſicut totū ad ptem. Addit etiā tertiā rationē ad hoc dicēs: g Et q̄cūq̄ iurauerit i tē. ꝛc. q: enī templū erat ordinatū ad diuinū cultū. ideo de' ſpeciali mō habitabat i tēplo. ideo iurās p tēplū iurat p deum q̄ colit' in tēplo: ꝛ h' ē maius q̄z iurare i dono qđ ſibi offert'. Confirmat autē vltimū dictū per exemplum. h Et q̄ iurat in celo ꝛc. q: ſicut dictū ē ſupra ca. v. qui iurat per celū iurat quodāmodo p ipſum deū inq̄ztū virt' diuina relucet ſpeciali modo in celo. i Ve vobis ſcribe ꝛ phariſei hypocrite q̄ decimatis. Hic oſtenditur qualiter phariſei corrūpebant veritatē iuſticie per hypocriſim: quia illa que erant parui ponderis multum reputabant ad ſimulationē ſanctitatis. et illa que erant maioris neceſſitatis ad ſalutem cōtemnebant: ꝛ hoc ē quod dicit: k Decimatis mētam et anethū et cyminum. Hoc pōt intelligi dupliciter: Uno modo reſpectu ſui: q: lꝫ miniſtri templi acciperent decimas a pplo: tñ de illis acceptis a pplo ꝛ de his q̄ babebāt ex labore ſuo decimas reddebant ſūmo ſacerdoti: vt habet' Nu. xviij. et ideo ad ſimulationem ſāctitatis reddebāt eis decimas de minimis. hoc etiā faciebant rōne cupiditatis vt p exēplū ſui inducerēt populū ad reddendū ſibi decimas d' oīb' vſq̄ ad minima: Aliter pōt intelligi reſpectu alioꝝ ꝙ p doctrinā ſuam inducebāt ad decimas ſtricte ſoluēdū ſibi: vt ſit ſenſus: Qui decimatis ꝛc. h' ē decimare docetis. l Et reliq̄ſtis q̄ grauiora ſūt legis: h' ſiliter intelligit' dupliciter: Uno modo reſpectu ſui: q: q̄ erāt magne neceſſitatis facere omittebāt. Alio modo reſpectu alioꝝ q: alios ad talia obſeruāda inducere negligebant. Siliter faciūt ſacerdotes eccl'ie ꝛ p̄lati q̄ ſollicite arguūt ꝛ argui ꝓcurant ſubiectos de redditiōe decimarū ꝛ ɔſimiliū q̄ eis debētur ꝛ parū curāt ſi in maiorib' criminib' inuoluant': q̄ aūt ſint illa maiora a phariſeis neglecta. ſubdit: m Iudiciū ꝛ miſcdiā ꝛ fidē. fides importat debitum ordinē hoīs ad deū. iudiciū aūt importat debitū ordinē hoīs ad ꝓximū i his q̄ habēt rōnem debiti. miſcdia aūt i his q̄ habēt rōnē doni: ꝛ etiā in iſtis trib' intelligunt' oīa illa q̄ ſūt multū neceſſaria ad ſalutē. Sequit': n Hec oportuit facere. tanq̄z magis neceſſaria. o Et illa nō omittere. tā q̄z minora bona. h' aūt dicit ne forte ex vbis p̄dictis crederet aliq̄s ꝙ nō eēt bonū ſoluere decimas de minimis. p Duces ceci. vocat eos duces q̄ habebāt regere populū: ꝛ cecos: q: ꝑuertebāt itellectū ſcripturarū dicētes eē multū curādū de minimis et parū de magnis: ꝑpter qđ ſubdit: q Excolātes culicē. i. minima cū diligētia ꝑquirētes ꝛ tractātes. r Camelū aūt glutiētes. i. illa q̄ ſūt maioris pōderꝭ ꝓ nihilo reputātes: q: camel' aīal ē magnū ꝛ ponderoſū. s Ve vobis ſcribe. Hic conſequēter oſtēdit q̄liter corrūpebāt veritatē vite: ꝛ ponit tria exēpla. primū erat in reb' exteriorib'. phariſei enī ad oſtentationē mūdicie qñ debebāt aſcēdere in tēplū ad orandū pmū lauabāt vtenſilia dom' ꝛ veſtimēta ꝛ cōſimilia ꝛ parū curabāt de interiori mūdicia: ꝛ hoc eſt qđ dicit: Qui mūdatis qđ deforis eſt ꝛc.

† Luc. 11. f

Sequit':

alud hoib⁹ oſtēdūt: alud
domi agūt. a Qui mun
dat⁹. Fruſtra ſāctitatē exte
rius ptēdit⁹: ſicē ſi qs calicē
mūdet exteri⁹: intus aūt re
linquat ſordes: cuꝫ ei⁹ vſus
ſit īterior. Lucas ita: Stul
te: ꝗ fecit qđ deforis ē etiaꝫ
id qđ intus ē fecit. i. ꝗ vtrā
qꝫ naturā hoīs fecit vtrāqꝫ
mūdari voluit. Nemo igit̄
putet fornicationeꝫ ⁊ hmōi
corporalia vitia ſolūmō gra
uia ēē: ⁊ auariciā: ⁊ ſupbiā:
⁊ irā: ⁊ cetera ſpūalia leuia
eſſe. b Calic⁹. Per ſilitu
dinē: nō ꝙ in calice ⁊ para
pſide ſit eoꝝ ſupſtitio.
c Qui edifi. Extruitis me
moriā occiſoꝝ ꝓpt̄ fauorem
vulgi: vt iuſti videamini ar
guitis etiaꝫ facinora patrū
vroꝝ. d Itaqꝫ. Quia ſce
lera patrū deteſtamini pro
ſpecie ꝗdē ſāctitatis. Dum
xpm ꝑſequēdo et aplos ea
dem facit⁹: facto ꝓbat⁹ vos
eſſe filios: nō ſolū carne ſꝫ
imitatiōe iniqua: et ptꝫ eos
ſciētes peccare: Id eſt ꝯ
vos loq̄mini dñ patres dā
natis: ſiliter enim facitis.
e Et vos. Probato ꝙ filij
ſūt homicidaꝝ: ponit id ad
qđ tendebat: ⁊ vos im. mē.
ſcꝫ qđ illis defuit implete.
Illi ꝓphetas: vos dñm pro
phetaꝝ occidite. Nō iubet:
ſed ꝙ facturi ſunt oſtendit.
f Quō fu. Hiero. Sepul
chra ſanctoꝝ edificando an
poti⁹ corda a malicia mūdā
do? Liberabūt vos ſancti:
ꝗꝝ ſepulchra ornat⁹? nō cer
te. Sancti nō ſūt amici ini
micis dei: fruſtra ſāctos ho
norāt ꝗ ſāctitatē ſpernunt.
g Sapientes. Qui ſciunt
quē ꝓferāt ſermonē. Scri
bas: ī lege peritos. h Vt
ve. ſu. vos. Nō hos tm̄ pre
ſentes dicit: ſꝫ oēꝫ generati
onē maloꝝ ꝓcedentē ⁊ futu
rā: qꝛ oēs vna ciuitas ſunt
vnū corp⁹ diaboli. i Abel
iuſti ⁊c. Iuſticia abel appro
bata eſt ꝑ munerū acceptio
nem. k Vſqꝫ ad ⁊c. Cur
vſqꝫ ad hunc: cū multi poſt
hūc occiſi añ nataleꝫ xpi: et
xpo nato mox pueri ab hac
generatiōe ſūt ꝑempti. Sed
Gē̄.4.b qꝛ abel paſtor oniū fuit: ne
2 Pa.24.f catuſqꝫ in agro: Zacharias
ſacerdos necatus ē in atrio
tēpli. vtriuſqꝫ grad⁹ marty
res ⁊ laicos ⁊ officio altar⁹
mācipatos: ſb eoꝝ voluit ī
timare vocabulis. Zachari
as ꝗ occiſus ē a rege Joas
īter tēplū ⁊ altare: vt hiſto
ria regū narrat: fili⁹ fuit io
iade: ⁊ in euāgelio ꝗ vtunt̄
naçarei: ꝓ filio barachie le
git̄ fili⁹ ioiade. Sed vt iuſti
cia ioiade ſacerdot⁹ ꝓdicet̄
ipſe barachias vocat̄. i. bñ
dict⁹ dñi. Iſte çacharias
G de. xij.

ſ oīa fallaciter faciūt. ſ illud
a b te ꝗ mūdat⁹ qđ deforis ē calic⁹ ⁊
a ſ vas quadratū ē. b ſ in conſcientia.
parapſidis: intus aūt pleni eſtis a
a ſ auaricia. b ſ ſordib⁹ vitiorum.
rapina ⁊ imūdiciā. Phariſee cece b
a ſ ꝗ intus non vides. b ſ cor ⁊ conſcientiam a fraude ⁊ malis deſiderijs.
mūdā prius qđ intus ē calicis et
a ſ vt poſſis foris veracit̄ oſtendere ſanctitatē ꝑ
parapſidis: vt fiāt et id quod de
opa. a ſ nō ē mūdū qđ intus eſt ſordidum.
b ſ item alia ſimilitudine eos arguit.
foris ē mūdū. † Ve vob ſcribe et c†
phariſei hypocrite: qꝛ ſiles eſtis d
a ſ id quod ſupra ſimilitudo calicis. ſ vos enim eſtis ſepulchra quibus alios mortificatis.
ſepulchris dealbat⁹: ꝗ a foris pa
ſ ſic pueri magiſtri ꝗ alia docet ⁊ alia faciūt.
rēt hoib⁹ ſpecioſa: itus vō plena
ſunt oſſib⁹ mortuoꝝ ⁊ omni ſpur
ſ putredine ⁊ fetore. b ſ oēs ſupiores ſimilitudines breuiter hic exponit.
citiā. Sic et vos a foris quidem
a ſ habitu veſtis: phylacteria lōga oratione.
paretis hoib⁹ iuſti: intus aūt ple
ſ amore vane laudis. ſ odio veritat⁹.
ni eſt⁹ hypocriſi ⁊ iniquitate. † Ve e
vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite
ſ hypocrite omnia fallaciter faciunt ꝓpter opinionem vulgi.
c ꝗ edificatis ſepulchra ꝓphaꝝ et
ſ aliorum ſi non verbis: ope ambitioſe ornando monumenta iuſtorū quos a patribus nō negant occiſos eſſe.
ornat⁹ monumēta iuſtoꝝ: ⁊ dici
tis: Si fuiſſem⁹ ī dieb⁹ patrū nr̄o
ſ effundendo.
rū: nō eſſem⁹ ſocij eorū in ſāguine
d ꝓphetaꝝ. † Itaqꝫ teſtimōo eſtis f†
vobiſmetipis: qꝛ filij eſtis eoruꝫ
e ꝗ ꝓphas occiderūt. Et vos imple g
ſ a patribus ceptā.
te menſuram patrum veſtroruꝫ. h
ſ doloſi homicide. ſ de homicidis nati.
Serpētes genimīa viperaꝝ quō i k
ſ nō enim edificando ſepulchra.
f fugietis a iudicio gehēne? Ideo l
ſ vt impleatis qđ patrib⁹ deſinit de me et meis.
dico vob: † Ecce ego mitto ad voſ m†
a ſ qui ventura dicant. b ſ quia ſcripturas exponunt. c ſ moralium latores
g ꝓphās et ſapiētes: ⁊ ſcribās: et n
a ſ vt paulum. b ſ vt petrum.
ex illis occidētis et crucifigētis: o
a ſ vt aplos in actibus apoſtoloꝝ.
et ex eis flāgellabitis in ſynago p
gis veſtris: ⁊ perſequimini de ci q
ſ de iudea ad gentes.
h uitate in ciuitateꝫ: vt veniat ſup r
ſ debita vltio ꝓ effuſione ſanguinis iuſti.
vos omnis ſanguis iuſtus ꝗ ef
i fuſus ē ſup terrā † a ſanguie abel
ſ cuiuſlibet laici. ſ ſacerdotis.
k iuſti vſqꝫ ad ſanguinē çacharie fi †
ſ barachie benedicti domini. ſ quē occidit vr̄a generatio in atrijs templi ſub diuo.
lij barachie: quē occidiſtis iter tē
a ſ ne meremini ſup his que dico.
plū et altare. Amēn dico vobis s t

Seq̄t̄: a Int⁹ aūt ⁊c. ⁊ hec erat magna cecitas
qꝛ mūdicia exterior nō ē deo accepta niſi ꝓpt̄ mun
diciā iteriorē: ꝓpt̄ h̄ dicit: b Phariſee cece ⁊c.
ꝑ iteriora enim calic⁹ ⁊ parapſidis intelligit meta
phorice iteriora mēt⁹: ex cui⁹ mūdicia depēdet bo
nitas exterioris mūdicie: ꝓpt̄ qđ ſeq̄t̄: Vt fiat ꝙ
deforis ē mūdū. c Ve vob. Hic ponit̄ ſcđm ex
emplū qđ erat ī ꝓprijs actib⁹: qꝛ exteriorē ꝯuerſa
tionē habebāt honeſtā vt cooperirent maliciā oc
cultam. h̄ eſt qđ dicit: d Quia ſiles eſt⁹ ſepul
chris dealbatis ⁊c. et ptꝫ lr̄a. e Ve vob. Hic po
nit tertiū exēplū qđ reſpicit act⁹ ꝑdeceſſoꝝ ſuoꝝ.
iſti enī phariſei vt viderēt̄ iuſti reſpectu ꝓcedētiū
patrū ornabāt ⁊ edificabāt ſepulchra ꝓphaꝝ a ꝑ
deceſſorib⁹ iterfectoꝝ: ⁊ h̄ ē qđ dicit: Qui edifica † Luc. 11. f
tis ſepulchra ꝓphaꝝ. ⁊ ſequit̄. f Itaqꝫ teſtimo
nio ⁊c. Hoc enī ipi dicebāt vt ptꝫ ex lr̄a imediate
ꝓcedēti vbi dꝛ: Si fuiſſem⁹ ī dieb⁹ patrū nr̄oꝝ ⁊c.
ſed qꝛ nō ſolū erāt filij ꝑdeceſſoꝝ ſuoꝝ ꝗtū ad na
turā h̄ etiā ꝗtū ad mores. ſubdit: g Implete. i.
implebitis. h Menſurā pa. ve. qđ factū ē qñ oc
ciderūt xpm: cui⁹ ſerui fuerūt ꝓphe ꝗ fuerāt a pa
trib⁹ iudeoꝝ occiſi: ⁊ idō phariſei ipleuerūt menſu
rā patrū ſuoꝝ eos ī malicia excedēdo. i Serpē
tes ge. Poſtq̄ ī phariſeis arguit hypocriſis cul
pā: hic oñdit ꝯſequētē penā. ⁊ ꝑmo penā eternā.
ſcđo tpalē. ibi. Hierl̄m hierl̄m. dicit ḡ: Serpētes.
venenū inuidie habētes. k Genimina vipe. qꝛ
venenū malicie a parētib⁹ traxerāt. l Quō fu †
giet⁹ a iudicio gehēne. q. d. nullo mō: qꝛ erāt ī ma Luc. 11. g
licia obſtinati: nō ſolū aūt hāc penā meruerūt ꝓ
pter mortē xpi: ſꝫ etiaꝫ ꝓpter occiſionē aploꝝ ⁊ di
ſcipuloꝝ ei⁹: ꝓpt̄ qđ ſequit̄: m Ecce ego mitto
⁊c. qꝛ in diſcipulis xpi multi habuerūt ſpiritū ꝓ
pheticū: ſicut Johes euāgeliſta: vt ptꝫ ī Apo⁹. et
agab⁹ et multi alij vt ptꝫ in actib⁹ aploꝝ. Aliqui
etiā fuerūt ſcribe ſicē euāgeliſte ꝗ ſcripſerūt euāge
lia ad īſtructionē ppl̄i xpiani. Fuerūt etiā ſapiētes:
qꝛ de diuinis ⁊ celeſtib⁹ a deo illuminati. n Et
ex illis oc. qꝛ iacob⁹ frater iohis ab eis occiſus ē.
Act⁹. xij. ⁊ ſtephan⁹ Act⁹. vij. ⁊ multi alij. o Et
crucifiget⁹. vt petrū ⁊ andreā fratrē ei⁹: ⁊ multos †
alios. p Flagellabit⁹. h̄ ptꝫ etiā ī actib⁹ aplo Luc. 11. g
rū. xvj. ca. vbi dꝛ ꝙ paul⁹ ⁊ ſylas flagellis ceſi ſūt. D
et. ij. Cor⁹. xj. dicit paul⁹: Ter virgis ceſus ſū ⁊c.
q Et ꝑſeq̄mini de ciuitate ī ciui. h̄ ptꝫ Act⁹. xiij.
vbi dꝛ ꝙ iudei paulū ⁊ barnabā eiecerūt ꝺ finib⁹
ſuis. r Vt veniat ſup vos oīs ſan. iu. ꝗ effu. eſt
ſup ter. a ſā. abel ⁊c. de iſto abel nulla ē ambigui
tas qn fuerit ille quē Cain frat̄ ei⁹ occidit. De ça
charia aūt ſūt opiniones. vna ē ꝙ ipē fuerit pr̄ io
hānis baptiſte: ⁊ hec fuit opinio Origenis dicēt⁹
ꝙ ꝓpt̄ h̄ occiſus ē ī templo dñi: qꝛ beata ꝟgo poſt
partū filij ſui venit adorare ī hierl̄m et ſtetit ī illa
pte vbi ꝟgines ꝯſueuerāt ſtare ī oratiōe: ī ꝗ loco † Lu. 11. g
nō erat licitū mulierib⁹ cognit⁹ a viro orare. ⁊ idō
miniſtri tēpli voluerāt eaꝫ repellere. at çacharias
pr̄ iohis ꝗ eā ꝟginē ſciebat oppſuit ſe eis dicēs: ꝙ
erat digna ſtare ī loco illo. ⁊ idō ipm çachariā tā
ꝗ legi ꝯtradicētē iterfecerūt. h̄ aūt reprobat Hie
ro. tanꝗ apocryphū: ⁊ dicit ꝙ iſte çacharias fuit
fili⁹ ioiade ſacerdotis ꝗ iterfect⁹ ē ī tēplo: vt hr̄. ij.
Paral. xxiiij. Sꝫ ꝯ h̄ videt̄ ꝙ iſte dꝛ h̄ barachie fi
li⁹: ille āt dꝛ fili⁹ ioiade. ad qđ rñdet Hiero. ꝙ ſal
uator voluit h̄ exꝓmere ſāctitatē ioiade ſacerdo
tis. idō vocauit eū barachiā. i. bñdictū dñi: ſicut
aliqñ ꝯtingit ꝙ aliquem liberalē hoīeꝫ vocamus
alexādrū: ad exprimēdū liberalitatē ei⁹ ꝗuis hoc
nō ſit ꝓpriū nomē ei⁹. Alit̄ poſſum⁹ dicere ꝙ ioia
da fuit binomi⁹: ſicut pr̄ dauid vocatus eſt ieſſe ⁊ † Gē̄. 4. b
iſai: ⁊ multi alij ī ſacra ſcptura: ſaluator h̄ exꝓmit Heb. 11. a
vnū nomē ei⁹: alud exprimit̄. ij. Paral. xxiiij. Se 2. Pa. 24. f
quit̄: s Amē. i. fidelit̄. t Dico vob ⁊c. i. ſup
populū iudaicū: qꝛ ꝓ iſtis punit⁹ ē multiplicit̄ di
uerſis tpib⁹. Cōſiderādū etiā ꝙ abel fuit ſimplex
hō paſtor oniū ⁊ illitterat⁹: Zacharias aūt fuit ſa
cerdos ⁊ legiſperit⁹. ꝑ hos ḡ duos itelligunt̄ oēs
iuſti ab eis occiſi: ⁊ eſt ſenſus: Vt veniat ſup vos

¶ de duodecim ꝓphis vnꝰ erat: ſic pr̃ Johis de ꝓphis vnꝰ erat. a Sup gene. Que a pmo parricida vſq ad vltimū pditiōis filiū cōputat. Quaſi ſimiles erūt ī pena: ſicut ſūt et ī culpa. b Hierl'm ꝛc̃. Quaſi rei eſtis ſāguinis ꝛ merito: q2 multotiens miſi ad vos ꝯgregādos ꝛ noluiſtis. c Quotiēs. Ac ſi dicat: Ego volui ꝛ tu noluiſti: et q̃tq̃ ꝯgregaui mea volūtate ſemꝑ efficaci: te nolēte feci: q2 ſemꝑ igrata fuiſti. d Gallina. Hoc al's magnū affectū habet in filios: ita vt eoꝝ infirmitate affecta infirmet̃: ꝛ eos alis ꝓtegens ꝯ miluū pugnet. Sic dei ſapia ꝑ carnē infirmata ꝓtegit nos ꝛ defendit a diabolo. e Relinquet̃. Ciuitas auxilio dei nudata ſue ditioni relinquet̃ ꝗ bene derelicta ē cū a deo derelinq̃t̃. f Bn̄dictꝰ ꝗ ve. ꝛc̃. Hoc turbe dixerūt dn̄o venienti hierl'm: qđ aūt his tranſactis hic dn̄s dicit: cogit myſtice itelligi de aduentu claritatis ſue vbi ꝯfitebuntur filium quem crucifixerūt.

☞ Et egreſſus

§ ſcelera.
a veniēt h̄ oīa ſuꝑ generatiōez iſtā.
§ hoīes non ſaxa plangit affectu patris. § dūm nunciantes ꝓphetarum.
b †Hierl'm hierl'z que occidis ꝓphetas: et lapidas eos ꝗ ad te miſſi
a § duricia cordis a te repell'. vel corporaliter ve ſtephanū. § ꝑ ꝓphetas miſſos a me hactenus.
§ in vnitate fidei.
c ſūt. †Quōtiens volui ꝯgregare filios tuos queādmodum gallina
§ patriarchaꝝ heredes.
d
ꝯgregat pullos ſuos ſb alas ꝛ noluiſti. Ecce relinquet̃ vob dōmꝰ veſtra deſerta. Dicō eni vob: nō me
a § in ꝓximo. b § templū vel ciuitas romanis tollentibus gentem ꝛ locum.
e
a § niſi pniaꝫ egerit' ꝛ cōfeſſi fuerit' me filiū omnipotētis patris: meā faciē non videbitis.
§ poſt paſſionem.
f videbitis amodo donec dicat': Bn̄dictꝰ ꝗ venit in nomine dn̄i.
§ confitemini filium omnipotentis quem benedictum. i. a peccato imunē miſit pater ad glorificandum nomen ſuum.

a b c d e f g b† i k

Nico.de lyra

oīs ſanguis iuſtus ꝗ effuſus ē a ſāguine iuſti abel vſq ad ſanguinē çacharie. i. a ſāguine iuſti minimi vſq ad ſāguinē maximi iuſti. a Hierl'm hieruſalē. Hic pdicit eis ꝯſter penā tēporalē. ſ. deſtructionē ciuitatis ꝛ tēpli ꝗ facta ē ꝑ Titū ꝛ Veſpaſianū in vindictā mortis xp̄i. xlij. anno a pdicta paſſione. dicens ḡ: Hierl'm hierl'm. alloquit̃ hic populū iudaicū ſub nomīe ciuitatis metropolitane: ꝛ h̄ eſt cōis modus loquēdi. h̄ eni dicit̃ ciuitas facere qđ populꝰ habitās in ea fecit. b Que occidis ꝓphas. i. ꝯſueuiſti occidere. c Et lapidas eos ꝛc̃. i. ad inſtructionē tuā: ſicut p3 in ꝓphetis antiq̄s ꝛ ī Johāne baptiſta ꝗ fuerūt a iudeis occiſi. vnde iiij. Reg'. xxj. d2 ꝙ tpe manaſſe effuſus ē ſanguis inoxius in hierl'm donec repleret̃ vſq ad os. d Quotiēs volui congregare. ſb cultu vniꝰ dei ꝑ fidē ꝛ charitatem. e Filios tuos. i. iudeos. f Queādmodū gallina ꝛc̃. Ponit̃ exēplum de gallina ad oſtendēdū affectū ſuū ad populū iudaicum: q2 īter alias aues gallina videt̃ magis affici ad ꝯſeruatiōem et nutritionē pulloꝝ. g Et noluiſti. q2 pmo ꝓphas a deo miſſos: poſtea Johez baptiſtā ꝛ vltimo dn̄m noſtrū ieſū xp̄m cōtēpſerūt: ꝓpter qđ ſubdit̃ pena: h Ecce relinquet̃ vob domus. i. ipm tēplū qđ ꝑ romanos fuit deſtructū: nec reedificabit̃ amplꝰ: q2 ſm ꝙ d2 Dan. ix. vſq ī finem mūdi ꝑſeuerabit deſolatio. i Dico eni vob ꝛc̃. i. a tpe paſſionis xp̄i ꝗ de ꝓximo iminebat futura qn̄ xp̄s dixit iſta. k Donec dicatis: Bn̄dictꝰ ꝗ venit ī noīe dn̄i. Hoc erit qn̄ apparebūt ſigna euidentia aduentꝰ eiꝰ ad iudiciū: tūc eni iudei ꝗ credituri ſūt in xp̄m in fine mūdi laudabūt ꝛ ꝯfitebūt̃ ipm. ¶ Ca. XXIII

Moraliter.

Tūc locutꝰ eſt ad turbas ꝛc̃. Seq̃t̃: d† Oia ḡ q̄cūq dixerit vob ſeruate ꝛ facite: ſm opa aūt eoꝝ nolite facere. Hoc generalit̃ itelligēdū ē de oībꝰ bn̄ docētibꝰ ꝛ male viuētibꝰ: nā eoꝝ doctrina debet acceptari ꝛ vita repudiari. f† Alligant eni onera ꝛc̃. Hiero. Hoc generalit' d2 aduerſus oēs magiſtros ꝗ grādia iubēt ꝛ minora nō faciūt. Chryſ. Tales aūt ſūt ꝗ ḡue pōdus venientibꝰ ad pniaꝫ imponūt: ꝛ ſic dū pſens pena fugit̃ ꝯtēnitur futura. Si eni falcē ſuꝑ humeros adoleſcētis quā nō pōt portare poſueris: neceſſe habet vt aut faſcē reijciat aut ſb pōdere ꝯfringat̃. Sic ꝛ homini cui ḡue pōdus pnie imponis: neceſſe ē vt aut pniaꝫ reijciat aut ſuſcipiēs dū ferre nō pōt ſcādalizatus amplꝰ peccet. deinde ſi erramꝰ modicā pniaꝫ imponēdo: nōne meliꝰ ē ꝓpt miſcōiaꝫ reddere rōnez q̄3 ꝓpt crudelitatē: vbi paterfamilias largꝰ ē: diſpēſator non debet eſſe tenax. h† Oia xͦo opa ſua fa. ꝛc̃. Chryſ. In oī re naſcit̃ qđ eā extermināt. ſic in ligno vermis ꝛ ī veſtimēto tinea. vn̄ ſacerdotum miniſteriū ꝗ poſiti ſūt ad edificationē ſāctitatis: corrūpe diabolꝰ nitit̃: vt h̄ ipm bonū dum ꝓpter homines fit fiat malū. k† Amāt pmos recubitꝰ ī ce. ꝛc̃. iſta recipe cū exhibēt̃ ordinate nō ē malū: ſ3 ipa ꝯcupiſcere. e† Et patrē nolite vo. ꝛc̃. nō excludit exhibitionē honoris debiti ſ3 indebiti. ſ. vt ꝓpter adulationē vel aliq̄d hmōi nō fiat. l† Ve vob ſcribe ꝛ phariſei hypocrite ꝗ clauditis regnū celoꝝ an̄ hoīes ꝛc̃. h̄ faciūt illi ꝗ neq̄ter repellūt pdicatores ꝛ ꝯfeſſores viam ſalut' aperire peccatoribꝰ volētes: ꝛ ſiſiter illi ꝗ fulmināt indiſcrete ſentētias excōicationis: ſuſpēſionis aut iterdicti. † Ve vobis ſcribe et phariſei hypo. ꝗ co. do. vi. ꝛc̃. Iſti ſunt begardi ſanctitatem ſimulātes ꝓpt q̄ſtū nō ꝓpt ſalutē aiaꝝ. p† Ve vob ſcribe ꝛ phariſei hypo. ꝗ circuit' ma. ꝛ ari. ꝛc̃. Iſt' ſūt ſiſes aliq̄ religioſi ꝗ cū magna diligētia idicūt ſeculares ad religionis igreſſū ꝛ poſtea male nutriūt et ſic peiores fiūt q̄3 ī ſeculo ꝓpt exēpla mala ꝗ vidēt et frequēter reūtūt̃ ad ſeculū. †Luc. iij. g a† Ve vob duces ceci ꝗ dicit' q̄cūq iu. ꝑ te. nihil ꝛc̃. Chryſ. Multi āt xp̄iani ſic inſipiēter itelligunt: ecce eni ſi aliq̄ cauſa fuerit modicū videt̃ facere ꝗ iurat ꝑ deū: ꝗ xͦo iurat ꝑ euāgeliū maiꝰ aliq̄d feciſſe videt̃: q̄bꝰ ſiliter rn̄dēdum ē. Scripture ꝓpt deū ſūt: ꝛ non deus ꝓpt ſcripturas. maior ē ḡ deꝰ ꝗ ſanctificat euāgeliū q̄3 euāgeliū quod ſāctificat̃ a deo. †4. eſd. i. c Augꝰ. Tēplū aūt ꝛ altare ipm xp̄m itelligimꝰ: aurū ꝛ donū laudes ꝛ ſacrificia ꝗ ꝑ eū offerimꝰ: non eni ille ꝑ h̄ ſ3 iſta ꝑ illū ſāctificant̃. i† Ve vob ſcribe ꝛ phariſie hypocrite: ꝗ decimat' mētā ꝛc̃. ꝑ h̄ arguit illos qui modica diligēter obſuāt ꝛ negligūt maiora: ſicut aliq̄ religioſi plꝰ pōderāt ꝛ puniūt ſilētij fractionē vel iclinatiōis omiſſionē q̄3 ꝯfraudatiōez ꝓximi vł aliq̄d hmōi ꝓ monaſterij ſui vtilitate temporali. s† Ve vob ſcribe ꝛ pha. hypo. ꝗ mū. qđ deforis ē ꝛc̃. Chryſ. Calix eſt vas ad potū ꝛ parapſis ad cibū. ſermo ḡ ꝑ quē ſpūaliter potamur ꝛ oīs narratio ꝑ quā nutrimur vaſa ſunt potus ꝛ cibi. ꝗ ḡ ſtudet ſermonē cōpoſitū ꝓferre: magis q̄3 ſenſu ſalutari repletuz: calix eiꝰ a foris ē mūdatꝰ itus aūt vanitatis ſordibꝰ ē replet̃. c† Ve vo. ſcri. ꝛ pha. hy. ꝗ ſi. ꝛc̃. Chry. Ut q̄d vis apparē qđ nō vis eē: nā qđ turpe ē apparē turpiꝰ ē eē: ꝛ qđ formoſū ē apparē formoſiꝰ ē eē: aut ḡ eſto qđ appares aut apparē qđ es. Ve vob ſcribe et phariſei hypocrite ꝗ edificatis ſepulchra ꝓphaꝝ ꝛc̃. Sequitur: f† Itaq teſtimonio eſtis vobiſmetipis q2 filij ꝛc̃. Illi ſe filios maloꝝ teſtant̃ ꝗ mores eoꝝ ſequūt̃ ſ3 tūc implent eoꝝ menſurā qn̄ excedūt eoꝝ maliciā: ꝛ ſic fecerūt iudei q̄ꝝ patres occiderūt ꝓphas ꝛ ipſi dn̄m ꝓphetaꝝ. m† Jdō dico vobis: ecce ego mitto ad vos ꝓphas ꝛc̃. Multi de xp̄i diſcipulis iſtas grās habuerūt ꝗ tn̄ a iudeis pſecutiōez paſſi ſunt. Et veniat ſuꝑ vos oīs ſanguis ꝛc̃. Sequit̃: † Uſq ad ſāguinē çacharie ꝛc̃. Orige. Zacharias iterptat̃ memoria dei. oīs ḡ ꝗ memoriā dei pdere feſtinat in eis q̄s ſcandaliçat: çacharie ſanguinem effundere videt̃. Abel aūt luctꝰ interptat̃: qui ḡ nō recipit qđ ſcriptū ē: beati ꝗ lugent: ſāguinē abel effūdit. b† Ecce relinquet̃ vob domꝰ vr̃a deſerta ꝛc̃. Chryſ. Sicut eni corpus aīa recedente pmo q̄dē frigeſcit deinde putreſcit ꝛ ſolui: t̃ſic et templū noſtrū dei ſpūſancto recedente prius ſeductionibꝰ ꝛ indiſciplinatiōibꝰ replet̃: deinde veniet ad ruinā. ¶ Ca. XXIII

¶ In ca. xxiij. vbi d2 in poſtil. i. a ſanguine iuſti minimi vſq ad ſanguinem iuſti maximi.

Additio.

Qđ abel ſit minimꝰ iuſtꝰ ꝛ çacharias maximꝰ ſiue itelligat̃ ſimplicit̃ ſiue reſpectu occiſoꝝ tn̄ ex ſcripturis nō habet auctoritatē: vn̄ ſm Hiero. eadē facilitate cōtēnit̃ ꝗ approbat̃. Nec etiā ex h̄ qđ ſupponit̃ abel fuiſſe ſimplicē paſtorē ꝛ illitteratū: ꝛ ꝙ çacharias fuit ſacerdotes ꝛ legiſperitꝰ ſeq̄t̃ ꝙ abel fuit minimꝰ iuſtꝰ: ꝛ çacharias maximꝰ. Nō eni excellētia iuſticie ſeq̄t̃ litteraturā: qđ p3 ī pluribꝰ pſertim cū antiqui pr̄es l3 nō legāt̃ lr̄as didiciſſe fuerūt tn̄ in diuinis maxie illuſtrati: qđ p3 de adā ꝛ pr̄iarchis ꝛ forte ex his ꝗ legunt̃ de vtroq. i. de abel ꝛ çacha. plura ad rōnez iuſticie ꝑtinētia legūtur de abel q̄3 de çacha. ī h̄ eni ꝙ fuerūt ambo ſine culpa occiſi: eq̄les videt̃: ſ3 de abel ſuꝑ h̄ legit̃ ꝙ tā ipe q̄3 munera eiꝰ fuerūt deo accepta Gen̄. iiij. ca. qđ ē maximū teſtimoniū ſue iuſticie. vn̄ Hiero. ī h̄ loco de abel dicit: Iuſtꝰ aūt nō ex hoīm ſnia: ſ3 ex Gen̄. teſtimonio comprobat̃ vbi accepta eiꝰ a deo narrant̃ munera. vn̄ planior pōt rō aſſignari circa noīationē iſtoꝝ duorū. ſ. loquēdo de tpibꝰ pterit' an̄ paſſionē xp̄i qn̄ iſta dicebāt̃ a xp̄o. abel fuit primꝰ iuſtꝰ ꝗ ſine culpa legit̃ occiſus: çacharias xͦo vltimꝰ

xo vltim⁹: vñ ꝯuenient̄ noĩat extrema ad h̄ vt oēs ĩtermedij includãt. q̃cũqȝ enĩ fuerit iſte çacharias ſm̄ diuerſitatē opinãtium ipſe tñ fuit vltim⁹ iuſtus occiſus: de q̃ in ſcripturis expſſa mētio habeat. Si aũt obijciat de iohãne bap. rñdet ꝙ ille nõ fuit occiſus a iudeis ſ; ab herode alienigena: h̄ aũt agit̄ de occiſionib⁹ factis ꝑ hebreos ⁊ eorũ ꝑdeceſſores inter quas occiſio abel debet cõputari cum tunc tp̄is omnes fideles erãt ſub vna lege naturali cui ſucceſſit lex ſcripta qđ patȝ in h̄ ꝙ dicit: Hieruſalē hierl̃m que occidis ꝓphas ⁊c.

Replica.

In ca. xxiij. vbi poſtillator reddit rõnem nominationis illorum ſcȝ abel ⁊ çacha. q̄ vt inquit ꝑ eos ſignificant omnes iuſti a quibuſcunqȝ occiſi ſiue magni ſiue parui: ſic ꝙ magni ſignificant per çachariam magnũ ſacerdotē ⁊ doctorem. per abel autem parui ⁊ illitterati. Burg. nolens intelligere poſtil. putat ꝙ velit dixiſſe iuſticiam ſequi litteraturã qđ non eſt verũ. Naȝ ꝙ cõparat paruos iuſtos abel h̄ eſt ꝑ quãdã ſimilitudinē nõ ꝓprietatē: non igit̄ ſequitur cum ergo fuiſſe paruũ iuſtũ ſicut xp̄s comparat⁹ oui leoni ⁊c. nõ ideo dr̄ ouis vel leo. Iſta aũt trãſlatio põt habere rõneȝ q̄ nũer⁹ q̃cũqȝ ĩcipit a minimo: numer⁹ igit̄ ſctõȝ ĩcipit ab abel: recte igit̄ minimi denoĩant ab illo. Nõ ãt aſſignata ꝑ Burg. ad idē nõ ē obiectiõis expers ſed tranſeat.

Glo. ordi.

a Et egreſſus ie- Ca. XXIIII
Myſtice ſus. Non relin. la. ſ. la. Myſtice. recedēte dño ꝺ tēplo oĩa legis edificia ⁊ cõpoſitio mandatoȝ ita deſtructa ē: vt nihil poſſit a iudeis impleri. Diuinit⁹ aũt ꝓuiſũ ē vt creſcēte euãgelij grã: tēplũ illud cum ſuis cerimonijs tolleret: ne q̃s infirm⁹ in fide illis ſtantib⁹ iudaiſmi occaſionē haberet. Idē q̃ cõminat⁹ ē v̄bo: oſtendit ſigno: dũ egredit̄ ab illis facta cõminatione. b Sedēte autē. Ubi mar-
Mar. 13. a cus ait ꝯ tēplũ. Sedet ꝯ tēplũ cuȝ de ruina ei⁹ ⁊ excidio gētis diſputat: vt ⁊ corporis ſitus verbis ſuis cõgruat.

Myſtice Myſtice. Sedet ĩ monte oliueti. i. in eccl̃ia quiet⁹ manēs: ſupboȝ deteſtat arrogãtiã. c Dic nobis ⁊c. Quia dixit oĩa deſtruenda tēpus ⁊ ſigna deſtructiõis querũt. Tria querunt: q̃ tp̄e deſtruēda hierl̃m ſit: quo ventur⁹ xp̄s: q̃ ꝯſũmatio ſeculi ventura ſit.

d Uidete ne. Cũ hec fient ne putem⁹ inſtare diem dñi cui⁹ ſignũ ꝑſpicue ponit in ſequentib⁹. Premunit ne turbent: vel deficiãt ꝑ deceptionē: vt per ſimonē magũ vel ꝑ tribulatiões ⁊ ꝑſecutionē: vt ꝑ neronē. Nota hec veniētia ante excidiũ hierl̃m: ſimilia ſunt et eadē vere his q̃ fient ĩ ꝯſũmatiõe ſeculi: ⁊ loquit̄ ita de vno q̃ũ de alio.

e Multi enĩ ve. Imminēte hierl̃m excidio multi fuerũt ꝑncipes qui ſe dicerēt eē chriſtos ⁊ tp̄s libertatis ꝓpe eē. Multi in eccl̃ia tp̄ibus aploȝ q̃ preter alia falſa dicerēt inſtare diem dñi.

f Audituri. Hec in iudea a paſſione dñi abundauerunt: q̄b⁹ ne territi apl̃i hieruſalem et iudeã deſerãt ammonētur: quia nõ ſtatim finis: ſed poſt. xlij. annos. ¶ Cõſurget

a Et Egreſſus Ca. XXIIII a
ieſus ꝺ tēplo ibat. Et ac- b
ceſſerunt diſcipuli ei⁹: vt

a ſ nõ ignoras: ſed tãqȝ admirãdas: q̄ videbat ꝙ nunqȝ deſtrueretur tale opus ⁊ fruſtra eſſet cõminatio chriſti.

oſtēderēt ei edificatiões templi.

a ſ videtis tam firmã edificationem.

Ipſe aũt rñdēs ait illis: Uidētis c

ſ qđ. xlij. ãno poſt paſſionē dñi factũ ē a romãis.

hec oĩa? Amen dico vobis: nõ re d e+
linquet hic lapis ſuper lapidē q̄

a ſ quaſi cõtrarius ciuitatis.

b non deſtruatur. Sedēnte autem f+

a ſ. i. ſup fructiferã eccleſie celſitudinem.

eo ſupēr mõtē oliueti: acceſſerũt

ſ marc⁹ ait: petr⁹ ⁊ iacob⁹: ⁊ iohãnes: ⁊ andreas.

ad eũ diſcipuli ei⁹ ſecreto dicētes:
c Dic nobis q̃ñ h̄ erũt: et qđ ſignũ g h
aduent⁹ tui ⁊ ꝯſũmatiõis ſeculi?
d Et reſpõdēs ieſus dixit eis: † Ui i k

a ſ ne q̄s ꝑſuadeat q̃ſi hec oĩa mox ſint futura.
b ſ antichriſti ꝓ xp̄o: q̄ꝝ primus ſimon mag⁹ cui oēs in ſamaria auſcultabant dicētes: hec virt⁹ dei

e dēte ne quis vos ſeducat. Multi l+

magna eſt. a ſ ante horum completioneȝ.

enĩ vēniēt ĩ nomĩe meo dicētes: m

ſ hic tentatio.

Ego ſum chriſtus: et mltos ſedu

ſ añ excidiũ. ſ q̃ ad hoſtes. ſ expectatiões vt rumores. ſ in luca: ſeditiones q̃ ad ciues.

f cēt. Audituri enĩ eſtis ꝑlia ⁊ opi- n o
niones preliorum. Uidete ne tur p

a ſ iudeam deſeratis. ſ q̃rum ad prelia.
b ſ cõſtat hec oĩa cõtigiſſe tp̄e iudaice ſeditiõis: ante vltimã ꝓuincie euerſionem.

bēmini. Opōrtet enim hec fieri: q

Nico. de lyra

a Et egreſſus ie- Ca. XXIIII ſus. Poſtqȝ poſita ē legis euãgelice ꝓmulgatio ⁊ cõfirmatio ꝑ miracula. Hic ꝯſ̄ter ponit iudiciũ ſm̄ legē illã: ⁊ q̄ lex euãgelica ē ꝑfectiſſima et extrema. ideo ſibi correſpõdet iudiciũ extremũ qđ erit ꝑfectiſſimũ: ⁊ diuidit in duas ꝑtes. q̄ ꝑmo ponunt q̄dã antecedētia ipſm iudiciuȝ. ſcđo ipſm iudiciũ deſcribit. ca. ſequēti. Prima ĩ duas. q̄ ꝑmo circa hoc ab apl̃is ꝓponitur queſtio. et ſcđo ponit q̃ſtionis ſolutio. ibi: Et reſpõdēs ieſus. Prima ĩ duas. q̄ primo ponit q̃ſtionis occaſio. ſcđo habita occaſione format queſtio. ibi: Sedēte autȝ eo ſup montē oliueti. Circa primũ cõſiderandũ ꝙ xp̄s in fine ca. ꝑcedētis dixerat ꝙ dom⁹ tēpli relinqueret deſerta. ideo in ꝑncipio hui⁹ ca. dr̄ ꝙ ieſus egreſſus de tēplo ibat. in h̄ oſtendebat ꝓ factũ ꝙ tēplũ eēt a diuina ꝓtectione relinquendum.

b Et acceſſerũt diſcipuli eius vt oſtē. ei edi. tēpli. nõ q̄ oſtenderēt ſibi aliq̄d incognitũ cũ frequēter in tēplo fuiſſet. vt patȝ ex ꝑcedentib⁹. ſȝ vt ex nobilitate edificioȝ q̃ erãt facta ad diuinũ cultũ ꝓuocarēt eũ ad miſericordiaȝ ⁊ ꝑ ꝯſequēs mitigaret penã ꝑdictã. c Ipſe aũt rñdēs ait illis. videtis hec oĩa. q. d. q̃ſtũcũqȝ ſunt magna ⁊ fortia. d Amen. i. fideliter. e Dico vobis nõ relin. h̄ la. ſup lapidē ⁊c. nõ ē ſic ĩtelligēdũ q̃n remaneret lapis ſup lapidē ſaltē in fundamētis. ſ; ē modus loquendi ad

Nico. de lyra

A

a di ad exprimēdũ magnitudinē deſtructionis q̃ cõpleta ē ſub tito ⁊ veſpaſiano: vt dictũ ē ꝑcedēti ca. f Sedēte aũt eo. Ex ꝑdictis format duplex queſtio. q̄ enĩ audierãt a xp̄o euerſionē illã. credebãt ꝓpinquã eē mũdi ꝯſũmationē. ideo q̃ſierũt ꝑmo. g Dic nob q̃ñ h̄ erũt. i. deſtructio ciuitat̃ ⁊ tēpli. ſcđo q̃ſierũt: h Et qđ ſignũ ⁊c. ſcȝ et ꝯſũmatiõis ſeculi. vtrũqȝ enĩ ſimul fiet. ⁊ ꝓpt̄ h̄ eſt q̃ſtio vna. Notandum etiam ꝙ iſte queſtiones fuerũt ſibi facte ſup montē oliueti: ⁊ h̄ rõnabiliter q̄ loc⁹ iſte diſtat ſolũ a ciuitate ꝑ vnũ miliare. ⁊ ſic ciuitas illa ⁊ tēplũ ex illo loco clariſſime vident ⁊ occaſiõe hui⁹ de tp̄e deſtructiõis illi⁹ ibi q̃rit. Aliter etiã iudiciũ extremũ futurũ ē circa illũ locũ: vt habet Iohel. iij. ideo ꝯuenienter fit ibi q̃ſtio de futuro iudicio.

† Mar. 13. a Luc. 21. b

i Et rñdens. Hic ponit vtriuſqȝ q̃ſtionis ſolutio. Et primo ꝑme. ſcđo ſcđe. ibi: Orate aũt. Circa primũ duo facit. q̄ circa ea q̃ ꝑtinēt ad deſtructiõeȝ ciuitatis ⁊ tēpli ꝑmo deſcribit initiũ. et ſcđo finalē exituȝ. ibi: Cũ ergo videritis. Circa qđ ꝯſiderãdũ ꝙ inchoatio ⁊ ſignũ deſtructiõis future fuerũt clades ⁊ peſtilētie q̃ fuerũt ĩ iudea añ bellũ romanoȝ ꝯ eos: vt dicit Ioſephus libro de iudaico bello. Diuidit ergo ĩ duas ptes. q̄ ꝑmo tangunt mala que ꝯtigerunt iudeis in generali. ſecundo mala que ꝯtigerunt xp̄i diſcipulis in ſpeciali. ibi: Tunc tradent vos. Circa primũ q̃ttuor tangunt. Primũ eſt ſeductio erroris: qđ notat cum dicitur: k Uidete ne q̃s vos ſeducat. Iſta ãt ꝑdixit: q̄ min⁹ iacula feriũt que preuident. l Multi enĩ veniēt in nomĩe meo. i. aſcribētes ſibi nomē meum: qđ patȝ ꝑ h̄ qđ ſubdit: m Dicētes: ego ſũ xp̄s ⁊c. de talib⁹ fuit ſimon magus q̃ ꝑ hoc ſeducebat ſamaritanos: de q̃ habet Act. viij. ꝙ ſamaritani dicebãt de illo. Hic ē virt⁹ dei q̃ dr̄ magna. Hieronym⁹ etiã dicit ſup locũ illum ꝙ añ deſtructionē ciuitatis plures apparuerũt q̃ dicebãt ſe eſſe chriſtos.

† Mar. 13. a Luc. 21. b Eph. 5. b 1. Cor. 3. b Coloſ. 2. b

n Audituri enĩ eſtis. Hic ponit ſcđm qđ ē cõcuſſio timoris. cũ dicit: Audituri enĩ eſtis ꝑlia. ſm̄ enĩ ꝙ refert Ioſephus libro antiquitatũ. xx. poſt paſſionem xp̄i añ deſtructionem ciuitatis multe ſeditiones et multa prelia fuerunt apud iudeos q̄ ſamaritani q̃ partim tenebãt ritum gētilē inſurgebãt ꝯ iudeos ⁊ ecõuerſo. Itē in ꝓplo iudeoȝ erãt plurimi q̃ incitabãt populũ ad rebellandũ ꝯ romanos: alij aũt ꝯtrariũ. Sequit̄: o Et opiniões ꝑlioȝ. q̄ añ deſtructiõeȝ ciuitatis mlta ſigna apparuerũt que interꝑtabant ab aliquib⁹ in bonũ ⁊ pacē ciuitatis: ab alijs aũt in cõtrariũ ⁊ deſtructionē: ⁊ inter alia ponit vnũ ſcȝ ꝙ ſidus ſtetit ſup ciuitatē ꝑ annum ſimile gladio: quã apparitionē quidã dicebant ſignificare auxiliũ ſibi affuturũ ꝯtra inimicos. Aliqui ecõtrario dicebãt ſignificare vindictam dei contra mala habitantiũ in ciuitate: ⁊ ꝑ hoc erant diuerſe opiniões de ꝑlijs ĩter eos. p Uidete ne turbemini. recedēdo de iudea ꝓpt̄ talia: voluit enim xp̄s ꝙ diſcipuli ſui manerēt aliquãtulũ ĩ iudea poſt mortē ſuã ad ꝑdicãdũ fideȝ catholicã. q Oportet enĩ hec fieri. q̄ ſũt a deo ꝓordinata.

B a Cōſurget enī gens in ⁊c̄. Myſtice. Regnū ſurget in regnū: ⁊ peſtilētia eoꝛum ꝙꝝ ſermo vt cācer ſerpit. Et fames: verbi dei: commotio terre: et a fide ſepatio. Ultima enim tribulatio mult' p̄ueniet: et per crebra mala indicāt mala ꝑpetua. Et ideo poſt bella ⁊ ſeditiões nō ſtatim finis: q2 multa mala debēt ꝯcurrere vt nūcient mala ſine fine. Eoꝝ autē alia e celo: alia e t̄ra: alia ab elemētis: alia ab hominib⁹. Surget gēs. Ecce perturbatio hoīz. Terremot⁹: Ecce reſpectus ire deſuper. Peſtilētia: Ecce inequalitas coꝛpoꝝ. Fames: Ecce ſterilitas terre. Terroꝛes de celo ⁊ tempeſtates.

Luce. 21. e ſm Lucā: Ecce inequalitas aeris. Omnia ḡ ꝯſūmāda cōturbant: vt q̄ i oībus deliquim⁹ in oīb⁹ feriamur.

† 1.q.3. ſalvatoꝛ.

Sap. 5. d Unū pugnabit pro eo oꝛbis terre ꝯ inſenſatos.

B b Hec autē initia ſunt. Hec autē oīa ſūt initia non ꝯſūmatio q̄ſi ꝓcoꝛnia antixp̄i: vel excidij vrbis. Hec partim ad euerſionē iudeoꝛum: partim ad diē iudicij ꝑtinēt: q2 ita apl'i interrogauerant de vtroq₃. c Tūc tradēt. Quo merito h̄ iudeis euenīant ſubdit: q2 poſt occiſionē xp̄i noīs et fidei ei⁹ ꝓcones perſecuti ſunt.

† 7.q.1. ſuggeſtum. De pe. di. 1 nō reuertebāt. ec. c. apoſtolus.

d Et multi pſeu. Quidā h̄ ad euerſionē iudeoꝝ referūt. Sz tūc inter eos q2 null⁹ erat fidelis: ad quē fieret exhoꝛtatio: meli⁹ h̄ accipit̄ d̄ hereticis: q̄ꝝ prim⁹ ſimon mag⁹ fuit. Extremus maioꝛ oīb⁹ antixp̄s ē. Diligēter intuē dum ē qd̄ ſignoꝝ ad excidiū vrbis qd̄ ad diē dn̄i referat̄: Rn̄dit enī dn̄s q̄ ex illo tēpoꝛe erāt ſecutura: ſiue de excidio hierl'm: ſiue de aduentu ſuo. e Et ꝑdicabit̄ ⁊c̄. Quia nouerat dn̄s coꝛda diſcipuloꝝ d̄ excidio et ꝑditione ſue gētis ꝯtriſtanda. hec ſolatio releuat: vt ſcirēt multo plures ſocios gaudij eterni de toto oꝛbe colligēdos.

Adhuc tenete h̄ ſignū ꝙ nō inſtet dies dn̄i vel deſolatio hierl'm anteq̄ apl'i toto oꝛbe diſperſi ſint ꝑter duos Iacobos: q̄ pri⁹ in iudea interfecti ſūt. Diſperſi inquā vt ſi dolerēt de ꝑditiōe ſue gētis: ſolatiū haberent plures ſocios de oī gente collectos. f Abominationē ⁊c̄. Uel ſi de excidio vrbis: abominatio. i. idolū. Pilatus enī poſuit imaginem ceſaris i templo deſolato. Uel hoc dicit̄ de ſtatua Adriani ſequeſtr̄ que in

a audituri eſtis p̄e. ⁊ opi. ⁊c̄. cōſurget enī gēs.

a ſed nondum eſt finis. Cōnſurget a b enim gens i gētem ⁊ regnū in re- c

he ſunt partes ꝑlioꝛum.

gnum: ⁊ erūt peſtilentie ⁊ fames d

b ⁊ terremot⁹ per loca: hec aūt oīa e

futuroꝝ. miniſtris exercēdos.

c initia ſunt doloꝝ. † Tunc tradent f g † vos in tribulationem ⁊ occident h

ꝑ apl'os oīm credentiū perſona ſignat̄.

vos: ⁊ eritis odio omnibus gen i

a i fine mūdi ſiles apl'is tribulatiōib⁹ ſūt ꝓbādi b ꝓpter aſſertionē veritatis. diſcedēt a

tibus propter nomen meum. Et k l

fide timoꝛe: vel potētis: vel imanitate toꝛmētoꝝ.

tunc ſcandaliçabuntur multi: et

a gladio dn̄i ab inuicē ſeparāte eos: qd̄ i principio ꝑdicatiōis factū ē: maxie tp̄e antichriſti ē futurū. b frater infidelis fratrē fidelem.

inuicem tradēt: ⁊ odio habebūt

b inuicem † Et m'lti pſeudo prophe m †

vt miraculis ſeducant. hoc tempoꝛe iudaice vaſtitatis plene tempoꝛe antichriſti.

te ſurgent et ſeducent multos: et

a vn̄ apl's: Erūt hoīes amātes ſe. b infidelitas.

q̄m abūndabit iniquitas refrige n

pro tribulatione que ante tribulationē videbatur calere: vel calebat vtcunq₃ in pace.

ſcet charitas multoꝝ. † Qui autē o †

in fide ⁊ charitate. quocūq₃ tēpoꝛe incipiat. vſq₃ in fine p̄ſentis vite.

perſeuerauerit vſq₃ in finem hic

e ſaluus erit. Et p2edicabitur hoc p

edificatoꝛum eccleſie ante finem mundi: ſicut ante deſtructionē hierl'm per apoſtolos.

euāgeliū regni in vniuerſo oꝛbe q

ſue dānationis. nō credētib⁹.

in teſtimoniū omnibus gētibus r

poſt hec oīa. nūc ſtatim: ſed non prius.

⁊ tūc veniet ꝯſūmatio † Cū ḡ vide s t †

a hoīez peti q̄ aduerſat̄. ⁊. e. ſ. o. qd̄ dī: de⁹ q̄ deſtruet ⁊ ad ſolitudinē rediget ſuſcepturos ſe.

f ritis abominationē deſolatiōis

a Sed nōdū ē finis. q2 poſt auditionē taliū ſtetit adhuc ciuitas ꝑ longū tp̄s ſcz xl. ānis poſt paſſionē xp̄i. b Cōſurget enī gens. Hic ponit̄ tertiū videlz diſturbatio pac'. cū dī: Cōſurget gens i gētē. q2 gens iudeoꝝ erat diuiſa īra ſe vt pz. c Et regnū aduerſus regnū. q2 regnū iudeoꝝ ꝯ regnū romanoꝝ rebellauit. et h̄ pz ex ꝑdictis. d Et erūt peſtilētie. Hic pōit q̄rtū. ſ. ꝑturbatio oꝛbis ſeu elemētoꝝ ex q̄b⁹ ꝯſurgūt peſtilētie i aere ⁊ mari ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſterilitas ⁊ fames i terra: ꝙ aūt hoc acciderit illo tp̄e pz Act'. xi. vbi dī ꝙ ꝓpha agab⁹ predixit famē magnā futurā q̄ facta ē iperāte Claudio: ꝓpt̄ qd̄ fideles q̄ erāt antiochie miſerūt auxiliū de facultatib⁹ ſuis fidelib⁹ q̄ erāt in iudea ⁊ hierl'm ꝑ man⁹ barnabe et ſauli. Seq̄t̄: e Hec aūt oīa. i. q̄ttuoꝛ ꝑdicta. f Initia ſūt doloꝝ. q̄ q̄dē doloꝛes fuerūt ꝯſūmati i deſtructione ciuitatis ⁊ tēpli ꝑ romanos. g Tūc tradēt. Hic ponit mala q̄ ꝯtigerūt xp̄i diſcipulis i ſpālī: vbi ponūt̄ q̄ttuoꝛ. Primū ē violētia afflictiōis duplicit̄ ſcz ab intra ⁊ ab extra: illa q̄ fuit ab extra fuit a iudeis fideles ꝑſequētib⁹: d̄ q̄ habet̄ Act'. viij. vbi dī ꝙ poſt moꝛtem beati ſtephani facta ē ꝑſecutio magna i eccl'ia q̄ erat hieroſolymis: ⁊ ibidē ſubdit̄ ꝙ paul⁹ deuaſtabat eccl'iā ⁊c̄. h Et occidēt vos. q2 illo tp̄e occiſus ē ſtephan⁹ a iudeis: vt pz Act'. vij. et iacob⁹ fili⁹ zebedei. Act'. xij. iacob⁹ frater dn̄i vt dicit Ioſephus libro xxij. antiq̄tatū. i Et erit' odio ⁊c̄. i. aliq̄b⁹ oīm gētiū. k Propter nomē meū. h̄ addit̄ ad eoꝝ ꝯſolationem q2 ad h̄ ſeq̄t̄ magnū ꝑmiū: vt habitū ē. ſ. v. ca. l Et tunc ſcādaliçabunt̄ multi ⁊ inuicē tradent ⁊c̄. Hic ponit̄ afflictio ab itra. ſ. a falſis fratrib⁹: q2 m'lti q̄ receperāt fidē xp̄i vidētes ꝑſecutionē oꝛiri ꝯ eos ſcādaliçabāt̄ cadentes ꝓpter h̄ a fide ſuſcepta: ⁊ ſic habebant odio veros diſcipulos xp̄i q̄s ad moꝛtē tradebāt. m Et m'lti pſeudo pro. Hic ponit̄ ſcd̄m ſcz vehemētia ſeductiōis: q2 multi ꝓphete falſi denūciabāt ꝯtraria ꝑdicatiōi aplōꝝ. n Et q̄m abūdabit iniq̄tas. Hic ponit̄ tertiū. ſ. abūdātia iniq̄tatis q̄ erat in falſis xp̄ianis: ⁊ ꝓpter h̄ refrigeſcebat charitas in multis alijs. lz nō caderēt totaliter: ꝓpter qd̄ ꝯcludit: o Qui aūt ꝑſeuerauerit vſq₃ in finem. in fide. ſ. foꝛmata charitate: Hic ſalu⁹ erit. p Et ꝑdicabit̄. Hic ponitur quartum q̄ſi ad ꝯſolationē ꝑdictoꝝ qd̄ eſt euidentia credulitatis: ⁊ h̄ ē qd̄ ſubdit̄: Et ꝑdicabit̄ hoc euangeliū regni. i. euāgeliū xp̄i qd̄ itroducit ad regnū celeſte qd̄ nō faciebat lex: ꝓpter qd̄ erat imꝑfecta reſpectu euāgelij vt ſupra dictū ē i ꝑncipio hui⁹ libri. q In vniuerſo mūdo. ꝙ enī ante deſtructionē ciuitat' ꝑ titum ⁊ veſpaſianū in trib⁹ ꝑtib⁹ oꝛbis. ſ. aſia: africa ⁊ europa ꝑdicatū ſit euāgelium xp̄i: pz ſic: viuēte enī petro fides ꝑdicata ē i italia: ⁊ nō ſolū i italia ſ3 etiā i gallia: q2 ſanct⁹ Sauinian⁹ q̄ fuit vn⁹ d̄. lxx. miſſus a beato petro i galliā cū plurib⁹ alijs: ciuitatē Senonēſē q̄ tūc erat metropol' gallie: ⁊ vocabat̄ ciuitas aurea ꝯuertit ad xp̄m ⁊ ibi trib⁹ eccl'ijs edificat': vna ſcz i honoꝛe beate v̄ginis: alia i honoꝛe bti ſtephani ꝓthomartyris: ⁊ alia i honoꝛe ſācti iohis baptiſte: q̄rtā edificauit i honoꝛe aplōꝝ: q̄ q2 viuēte petro ꝯſtructa eſt. ideo eccl'ia beati petri viui adhuc noīata ē vſq₃ i hodiernū diē. Ex loco aūt illo anct⁹ Sauinianus ſocios ſuos circa alias ꝑtes gallie miſit ad ꝑdicādū. Ex q̄ pz ꝙ viuēte petro fidei ꝑdicatio ꝑuenit v̄ſus mare occidētis vbi terminat̄ vltimū clima nr̄e terre habitabilis: qd̄ aūt ē vltra ſm auctoꝛes aſtronomie ponit̄ ex̄ climata. Hierl'm aūt de q̄ exierūt apl'i ⁊ alij xp̄i diſcipuli ad ꝑdicādū ē i medio t̄re habitabilis: q2 ē i q̄rto climate vbi ꝑmo publicata ē fides catholica: ⁊ ideo ſicut a hierl'm vſq₃ ad fines terre habitabilis ex ꝑte gallie vbi ꝑdicata eſt fides ꝑ ſāctū Sauinianū ⁊ ſocios ei⁹: ſil'r ex ꝑte hyſpanie vbi paul⁹ ꝑdicauit: eadē rōne ꝓbabile ē ꝙ a hierl'z vſq₃ ad alios termīos t̄re habitabilis ꝑuenit ꝑdicatio fidei ꝑ alios apl'os ⁊ diſcipulos ad h̄ miſſos: ⁊ ſic pz ꝙ viuēte petro fides xp̄i ꝑdicata ē i vniuerſo mūdo: q2 cognitio fidei ꝑuenit ad oēs ꝑtes oꝛbis. Petr⁹ v̄o martyriçat⁹ ē ſub Nerone: poſt imperiū aūt neronis deſtructa ē ciuitas hieroſolymitana ſcd̄o āno imperij veſpaſiani: vt habet̄ libro de iudaico bello in fine. r In teſtimoniū oīb⁹ gē. q. d. ad h̄ ꝑdicāda ē fides in vniuerſo oꝛbe vt teſtimoniū xp̄i audiret̄ in oī gēte: ſm ꝙ dictū fuit apl'is Act'. j. Eritis mihi teſtes i hieruſalē ⁊ in iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq₃ ad vltimū terre. s Et tunc veniet ꝯſū. q2 poſt ꝑdicationē euāgelij ꝑdictā facta ē ꝯſūmatio deſtructiōis ciuitat' a xp̄o ꝑdicta. Cōſiderādū aūt ꝙ alia ē ꝑdicatio euangelij futura in oīb⁹ gētibus q̄tū ad efficaciā ſic ꝙ oēs gētes recipiēt fidē xp̄i: ⁊ hoc erit in cōſūmatiōe ſeculi. t Cū ḡ videritis. Hic deſcribit̄ excidiū ciuitatis q̄tū ad eius terminū. Et ponuntur ibi duo. Primum ē ꝓphetie impletio q̄ habet̄ Dan. ix. vbi dī ꝙ deſtructa ciuitate ⁊ tēplo ponet̄ abominatio in deſolationē. i. idolū qd̄ nomīe abominatiōis intelligit̄ in veteri teſtamēto debebat poni i tēplo deſolato. hoc autē impletum eſt q̄n helius adrianus imaginem ſuā fecit ſtatui vbi ſteterat arca teſtamenti vt ſcribitur in ſcholaſtica hiſtoꝛia, ⁊ hoc eſt qd̄ dicit: Cum ergo videritis ⁊c̄. Sequitur:

Qui legit

† Mar. 13. b Luce. 21. b Ioh. 15. c

† I. 10. c Mar. 13. b

† Mar. 13. b Dan. 9. g

ꝟ que in ipſo ſanctoꝝ loco longo tp̄e ſtetit. a Tunc qui in iudea. Hec ad lr̄am facta ſunt cum appꝛopinquante exterminio iudeoꝛum oraculo moniti om̄es chꝛiſtiani fugerunt in regnum agrippe q̄ parebat romanis.

Myſtice. Myſtice. Tūc. i. cum hereſes ꝛ flagicia regnare ceperint iter ſanctos et pacem eoꝝ diſtrahere: quāto plures vidēt ſeq̄ p̄ꝛaua: tanto alti⁹ ꝟtutes petāt. b Ve āt pregnā. ꝛc̄. Quia ſarcina grauate fugere nō poterūt. In iſto q̄ i iudea ſūt fugiāt ad mōtes cō-

Luc. 21. d coꝛdat Lucas. cetera videtur alit̄ dicere: ita et q̄ i medio ei⁹ diſcedāt. Sȝ quō cum p̄dixit euangeliſta circūdari hierl̄m ab exercitu q̄ in medio ſunt. i. cū ita vrgebit p̄iculū vt euadi nō poſſit: diſcedāt. i. nō capiātur deſiderio hui⁹ ſeculi i aliā vitā migrare parati. Idē q̄ð alij dixerūt in tecto ē: nō deſcēdat. t. a. d. d. ſ. h̄ eſt nullo affectu inclinent ad carnem. Et h̄

Luc. 21. d q̄ð Lucas ait: et q̄ in regionibus nō intrent in eā. i. q̄ iā bono ꝓpoſito coꝛdis extra illā facti ſūt: nō eā rurſus carnali cupiditate deſiderēt. Hoc alij et q̄ in agro nō. r. t. t. ſ. hoc eſt iterū inuolui curis q̄bus exutus erat. Graues anime peccatis: ꝛ q̄ nutriunt. i. imperite antichꝛiſtū effugere non poterūt. Vel ve illis qui ſua germina non ꝑduxerunt in virū ꝑfectum. c Oꝛate aūt. Si d̄ captiuitate: oꝛēt ne fuga eoꝝ ſit hyeme vel ſabbato. Quia in altero ꝓhibet duricia frigoꝝ ad ſolitudines fugere: ꝛ in deſert̄ latitare. In altero trāſgreſſio leḡ ē ſi fugere volūt: vel moꝛs: ſi remanēt. Spūaliter aūt p̄cipit̄ vt non frigeſcat fides in deū ꝛ charitas: neq̄ ocioſi in ope toꝛpeamus ꝟtutū ſabbato. Hāc ſniā Lucas

Luc. 21. f illuſtrat. Dicit eni attēdite vobis ne grauent̄ coꝛda veſtra i crapula et ebꝛietate ꝛ cur̄ huius vite: et ſupueniat in vos dies illa repentina. Vigilate itaq̄ omni tp̄e vt digni habeamini fugere iſta om̄ia que futura ſunt. Ad hyemē ꝑtinent cure que triſtes ſūt: vt hyems crapula et ebꝛietas. ad ſabbatum: q: in eis delitijs affluere mos erat iudeis ignaris veri ſabbati. d Et niſi ꝛc̄. Que ergo ſpes electis niſi grā dei: que dat patientiā pijs vt citi⁹ demat potentiā impijs. Quāto eni erit hec tribulatio grauioꝛ: tāto erit bꝛeuitate moderatioꝛ. Vel diez nomie: ipſa mala ſignificantur. e Bꝛeuiati. Nō mēſura: ſȝ numero: ne moꝛa tēpoꝝ fides concutiat̄ credentiū. Erunt eni hec mala tribus annis et dimidio tm̄. f Ecce hic chꝛiſt⁹. Habet vna queq̄ hereſis vel certas mūdi ꝑtes. vn̄ d̄r: ecce hic: ecce illic: vel in occultis aut in obſcuris ꝯuēticulis: curioſitatem hominū decipit. vn̄ dicit̄: Ecce in cubilib⁹: ecce in deſerto. Multi erunt qui non credūt chꝛiſtum eſſe cōmunem ſalutē omniū ſed quoꝝūdam. vnde dicitur: hic aut illic. g Si fieri poteſt. Id eſt ſi aliq̄ modo fieri poſſet: vt dei p̄finitio mutaretur: et ideo non de veris intelligi pōt electis. h Electi. Non q̄ diuina electio fruſtretur: ſed qui iudicio humano

ſ predicta.

q̄ dicta ē a daniele ꝓph̄a ſtantē
a ſ i tēplo dei: vel vbi nō debet ſm̄ marcū q̄ð idē ſignat. ſ illā ꝓphetiā vel ſequētia. ſ in cōfeſſione fidei. ſ vel dimiſſa occidente lr̄a ꝛ iudaica prauitate eternis appꝛopient montibus.

a i lōco ſācto: q̄ legit itelligat. † Tūc a b
a ſ virtutū culmen altius aſcendant.
qui i iudea ſūt fugiāt ad mōtēs:
a ſ qui excedit carnem animo nō redeat ad aliq̄s actus p̄ꝛiſtine conuerſationis.
ꝛ q̄ui i tecto nō deſcendat tollere c†
a ſ carne vel mundo. b ſ qui operitur in eccleſia. ſ qui exierit ciuitatē huius mūdi non reuertat̄.
aliq̄d de dōmo ſua: ꝛ q̄ i agrō nō †
a ſ. i. rē ſecularē qua ſe exuit vt nudus xp̄m ſequatur. b ſ ve ambitioſis parituroꝝum.
b reuertat̄ tollere tūnicā ſuam. † Ve d†
a ſ diuitias q̄s adepti ſunt fouentibus: q: ſarcina grauati fugere non poterunt. ſ q̄ initia fidei habent ꝛ egent nutrimento magiſtroꝝum.
aūt p̄ꝛegnātibus ꝛ nūtrientibus
a ſ nō tūc p̄ꝛimo incipiatis declinare a malo cū moꝛte ꝑuenière iudiciū dei nō poteſtis effugere.
c in illis diebus. Oꝛāte autē vt nō e
a ſ q: hec tēpoꝛa nō ſunt itineri conuenientia.
fiat fuga vr̄a hyēme vel ſabbato f
a ſ hoc ꝓp̄ꝛie tempoꝛibus antichꝛiſti. ſ cuius nō cōcutiat̄ fides cum perſecutoꝛ pietatis erit operatoꝛ virtutum.
to. Erit ēni tūc tribulatio magna g† h
qualis non fuit ab initio mundi
d e vſq̄ modo neq̄ fiet. Et niſi bꝛeui i k
ati fuiſſent dies illi: non fieret ſal l
ua om̄is caro: ſed ꝓpter electos m
ſ ne deſperent. ſ in illa p̄ꝛſſura.
bꝛeuiabunt̄ dies illi. † Tunc ſi q̄s n† o
ſ veſtris imitatoꝛibus. ſ apud arrianos. ſ apud donatiſtas vel huiuſcemodi.
f vobis dixerit: ecce hic chꝛiſt⁹ aut
ſ membra ei⁹ qui ſe efferet ſup oē q̄ð dicit̄ deus
illic: nolite credere. † Surgēt enim † p
aut quod colitur.
pſeudo chꝛiſti et pſeudo pꝛophe-
ſ aliquid magni ſignificātis.
te: et dabunt ſignā magna ꝛ pꝛo q
digia: ita vt in erroꝛem inducan- r
g h tur ſi fieri poteſt etiam electi. Ec- s
ſ vt p̄ꝛeſcij vigileris. ſ q: p̄moniti eſtis.
ce p̄dixi vobis. † Si ergo dixerint t

a Qui legit itelligat. q. d. q̄ legit ꝓphetiā danielis itelligat eam eē dictam de h̄ facto. Scḋm q̄ð ibi ponit̄ ē iudeoꝝ captiuatio ꝛ ꝑfecta eoꝝ diſperſio. cū dicit: b Tūc q̄ i iudea ſūt fugiēt ad mōtes. q. d. ex tunc iudei nō habitabūt i iudea pl⁹: q: lȝ heli⁹ adrian⁹ hieroſolymā reedificauerit. p̄cepit tn̄ ne aliq̄s iude⁹ haberet licentiā itrādi illuc. Alit̄ autē exponit̄ ab aliquib⁹ de tp̄e q̄ð fuit añ deſtructionē ciuitatis imediate: q: fideles q̄ erāt in hierl̄m admoniti ſunt ꝑ angelum vt fugerēt i regnū agrippe vltra ioꝛdanē: q: rex agrippa erat ꝯfederat⁹ romanis: ꝛ ideo ibi fideles ſaluati ſunt vt ſcribit̄ in eccl̄iaſtica hiſtoꝛia. Sequit̄: c Et q̄ i tecto nō deſcē. ali. tol. de do. ſua ꝛc̄. q. d. Meli⁹ ē q̄ ſaluet vitā ſuā q̄ȝ rē poſſeſſam. d Ve āt p̄ꝛeg. ꝛ nutri. i illis dieb⁹. q: p̄ꝛegnātes nō poſſūt bn̄ fugere aggrauate pōdere: nec ſiliter nutriētes ꝓpter curā circa puulos. e Oꝛate aūt. Hic icipit ſoluere ſecūdā q̄ſtionē de ꝯſūmatiōe ſeculi. Et diuidit̄ i tres ꝑtes. q: circa ꝯſūmationē ſeculi. p̄ꝛimo oſtēdit tribulatiōis magnitudinē. ſcḋo tp̄is i certitudinē. ibi: De die autē illa ꝛ hoꝛa. tertio excitat nr̄ā ſollicitudinē. ibi: Vigilate itaq̄. Prima adhuc i duas. q: p̄mo tāgit tribulationē futurā tp̄e antixp̄i. ꝛ ſcḋo aduentū ip̄i⁹

Mar. 13. a
Luc. 21. b

xp̄i ad iudiciū. ibi: Stati aūt. Prima i duas ſm̄ q̄ tribulationē futurā tp̄e antixp̄i deſcribit ex duob⁹. Primū ē violētia afflictionis. ſcḋm ē vehemētia ſeductionis: q̄ð tangit̄ ibi: Tūc ſi q̄s vobis dixerit. Circa p̄mū aduertēdū q̄ q: p̄dixerat tribulationē iudeoꝝ ex deſtructiōe ciuitatis hieroſolymitane: vt p̄ȝ ex p̄dictis: ꝛ nūc p̄dicit tribulationē fidelium futurā ſub antixp̄o maioꝛē. ideo ꝯuertit ſe ad diſcipulos ſuos in q̄bus admonet fideles ꝑ illo tp̄e futuros dicēs: Oꝛate aūt vt nō fiat fu. ve. hyeme. i. tp̄e incōpetēti ex aeris impoꝛtunitate. f Vel ſabbato. i. tp̄e incompetēti ad fugā ex quacūq̄ alia cauſa: q: tūc nō erit ſabbatū obſeruandū in q̄ non erat licitū iudeis ambulare vltra mille paſſus. ꝑ ſabbatū ḡ intelligit tp̄s incōueniēs ad fugam modo p̄dicto: ꝛ ſubiungit̄ ratio. cū d̄r: g Erit eni tūc. i. tp̄e antixp̄i. h Tribulatio magna ꝛc̄. de p̄ꝛeterito. i Neq̄ fiet. de futuro. Ex q̄ p̄ȝ q̄ loquit̄ h̄ d̄ tribulatiōe antixp̄i: q̄ ab oib⁹ doctoꝛib⁹ d̄r maxia. k Et niſi bꝛeui. fu. dies illi. non ē intelligendū q̄ dies ſint bꝛeuioꝛes tp̄e antixp̄i q̄ȝ ſint modo: q: quātitas diei cauſat̄ ex motu ſolis qui ē vnifoꝛmis: ſed dies hic accipiūtur ꝓ tēpoꝛe: q: tp̄s illi⁹ tribulatiōis erit bꝛeue: q: non durabit vltra tres annos cū dimidio: vt habet̄ Dañ. xij. vbi d̄r q̄ durabit ꝑ tēpus et tēpoꝛa ꝛ dimidiū tp̄is. Cauſa autem hui⁹ bꝛeuitatis ſubdit̄ cū dicit̄: l Nō fie. ſal. omnis caro. Caro aūt hic accipit̄ ꝓ homine ſm̄ q̄ habet̄ Geñ. vij. Nō ꝑmanebit ſpūs meus in homine in eternū q: caro eſt. ſenſus ergo ē iſte: Oīs caro nō fieret ſalua. i. nullus homo fieret ſalu⁹ ſi eēt longū p̄ꝛedicte tribulationis tēpus. Negatio eni poſtpoſita huic ſigno vniuerſali omnis: facit ipſum equipollere ſigno vniuerſali negatiuo: q: omnis nō: valet nullus: ꝓpter q̄ð ſubdit̄: m Sȝ pꝛopter electos bꝛeuiabunt̄: ne ex tribulationis magnitudine cadāt a veritate. n Tunc. Hic ꝯñter oſtendit̄ magnitudo tribulationis ex vehemētia ſeductiōis: q: mlt̄i diſcipuli antixp̄i veniēt ad ſeducēdū populū dicēdo q̄ ip̄e ſit vere xp̄s i lege ꝛ i ꝓphis ꝓmiſſus. ꝛ ideo h̄ p̄dicit ne fideles tūc decipiant̄. d. Tūc. i. tp̄e antixp̄i. o Si q̄s vo. di. ꝛc̄. et q: nō ſolūmō habebūt ꝟba ad decipiēdū ſ etiā ſigna: q̄ð ē difficili⁹ ad euadēdū. ideo ſubdit: p Surgēt eni ꝛc̄. ꝑ h̄ itelligit antixp̄m ꝛ diſcipulos ei⁹ q̄ ſūt mēbꝛa ip̄i⁹. q Et da. ſigna. ꝛc̄. q: ꝟtute demonū poſſūt multa mirabilia fieri q̄ñ ꝑmittūt̄ a deo. r Ita vt i erro. indu. ſi fieri pōt etiā electi. h̄ dicit q: p̄deſtinatio lȝ ſit certa tamē nō tollit libertatē arbitrij. iſta eni ꝓpoſitio: p̄deſtinat⁹ pōt dānari: falſa ē in ſenſu cōpoſito: ſ̄ꝫ i ſenſu diuiſo vera ē: ſicut diffuſi⁹ declarat̄ p̄mo ſniaꝝ. s Ecce p̄dixi vobis. q. d. ad h̄ iſta p̄dico nūc vt caueat̄ ꝓ tūc: q: min⁹ iacula feriunt q̄ p̄uident̄. ſcḋm q̄ dicit beat⁹ Gregoꝛi⁹. t Si ḡ dixerint vob̄ ecce in deſerto ē. xp̄s ſupple tanq̄ȝ homo religioſus in loco deſerto exiſtens.

Mar. 13. b
Luc. 17. g

Mar. 13. e
Luc. 17. e

1. q. 3. ſaluatoꝛ.

Luc. 17. e

¶ videnꝭ electi. a Ecce i deſerto ⁊c. Multi etiaꝫ credūt nō venire in publicū: ſꝫ i deſerto. Multi credunt xp̄m dediſſe ſecretiora p̄cepta fidei aliis non oib⁹. Vñ dicitꝭ: in penetralibus. Nolite credere ꝙ xp̄s i deſerto vel in penetralibus: ſꝫ ꝙ fides ei⁹ ab oriēte i occidētem i catholicis fulget clara ⁊ manifeſta. Ne ḡ credatur ſciſmaticis. Nomie oriētis et occidētis totū orbem deſignat. b Sicut fulgur. Pro māifeſtatiōe et claritate īter nubila vel noctē hui⁹ ſeculi. Stultū ē ergo eū q̄rere i paruo loco: vel in abſcōdito q̄ toti⁹ mūdi lumen ē. Et ne loci in q̄ futur⁹ ē eſſemus ignari ait: Ubicūq₃ fuerit corp⁹. id ē in celū q̄ hinc leuauit corpus ſuſceptū: quia rapiemur obuiā xp̄o in aera: et ſic ſemp cum dn̄o erimus.

† 24.q.1.quoniam vetus

De naturali exemplo xp̄i aſtruit ſacramētū: Aqle ⁊ vultures dicūꝭ trāſmarina ſentire cadauera ibiq₃ ꝯgregari. Nōne ḡ nos rationales congregabimur ad eū q̄ vt fulgur erit. Ut ꝑ corpus qḋ ſignificanti⁹ dicitꝭ cadauer ꝙ morte cadat: paſſionē xp̄i itellige: ad quam prouocamur vt vbicūq₃ legitꝭ ꝯgregemur ⁊ ꝑ illā venire poſſim⁹ ad verbū dei. Uel ſācti ſūt aqle qui īnouanꝭ ꝯſūpta vetuſtate ad petrā qui eſt xp̄s. c Sol obſcu. ⁊c.

Myſtice. Myſtice. Eccl'ia ſpecioſa vt luna electa vt ſol: et q̄ noctē illuminat vt ſtelle: tūc non apparebit: impiis vltra moduꝫ ſeuiētib⁹. Et cadent multi q̄ fulgere videbāꝭ: ⁊ firmiſſimi turbabunꝭ. Uel ſol ⁊ luna et ſtelle ad tēpus ſuo lumie priuabunꝭ: vt vicinū indicent aduentū dn̄i. Sed ꝑacto die iudicii mūdo īnouato mai⁹ lumē recipiēt. Uel ſupueniēte claritate veri luminis: videbūꝭ obſcurari ⁊ nulli⁹ ēē luminis: ⁊ angeli i tenebras reputabūꝭ.

Job.26.c Job dixit: Columne celi ꝯtremiſcunt: ⁊ pauēt aduētū ei⁹. d In nubib⁹. Uel in nubib⁹. i. i ſanctis: ſicut q̄tidie ꝑficit dum p̄dicatores ⁊ angelos mittit. e Cum virtute. Secūdus aduētus nō i humilitate vt prior: ſed in gl'ia demonſtrabitꝭ. f A ſūmis celoꝝ. Ne q̄s putaret a quattuor plagis terre ⁊ non a cūctis finibus eius ſimul: ⁊ mediterraneis regionib⁹ electos ēē ꝯgregādos: ſubdit: A ſūmo terre vſq₃ ad ſūmū celi. i. ab extremis terre finibus ꝑ directū vſq₃ ad vltimos terminos ei⁹: vbi longe aſpiciētib⁹ circulus celi terre videtꝭ inſidere. g Ab arbore ⁊c.

Myſtice Myſtice. A populo iſrl' in q̄ cecitas ex parte cōtigit: ⁊ fuit fic⁹ dānata. Sꝫ cū de arido ligno ramus fidei ⁊ charitatis in eo viruerit: et folia. i. verba p̄dicatiōis exorta fuerint: ꝓpe ē eſtas q̄ expectatꝭ. i. eterna ſerenitas: ⁊ renaſcentiū deſiderata nouitas. Cum eni tandē ablata perfidia iſrael omnis ſaluus fiet prope eſſe diem iudicii nō dubi/ tandū

a ſ xp̄s moratꝭ i dogmate gētiliū philoſophoꝝ.
a vobis ecce in deſerto eſt: nolite a
a ſ a fide ad doctrinam eorum. ſ hereticorum q̄ ſe iactant arcana dei noſſe.
exire ecce i penetralib⁹: nolite cre b c
a ſ contra hoc qḋ dixit: Ecce in penetralibus.
b dere† Sicut eni fulgur exiit ab ori d
a ſ cūctis vidētib⁹ nō in ſecreto. b ſ cōtra qḋ dixit: ecce hic: ecce illic. c ſ nec vno loco nec occult⁹ erit aduēt⁹ xp̄i: ſꝫ i toto orbe manifeſtabitꝭ.
ēte ⁊ paret vſq₃ i occidētem: ita
a ſ verus xp̄s nō eſt ficticius.
erit aduent⁹ filii hois.† Ubicūq₃ e†
ſ eo feſtinat intentio ſanctoꝝ qui in viri ſplendore ſolis ſuos poſſunt figere intuitus.
fuerit corp⁹ illuc ꝯgregabūꝭ ⁊ aq f
ſ non ꝙ tota trāſacta: ſed quia p̄cedet tribulatio vt ſequatur quorundaꝫ defectio.
le† Statim aūt poſt tribulationē g† h
c dieꝝ illoꝝ ſol obſcurabitꝭ: et luna i† k†
a ſ . i. lumine carebūt.
non dabit lumen ſuū: et ſtelle ca/ l†
a ſ timebūt angeli: quātomagis homines.
dent de celo: ⁊ virtutes celorum m†
ſ et veniente ad vos.
cōmouebunꝭ. Et tunc parebit ſi/ n o
a ſ thau impreſſum frōtib⁹ fideliū. ſ vel ſignum crucis vt videāt i quē trāſfixerūt: vel vexillum ſignum victorie triumphantis.
gnum filii hominis in celo: † ⁊ tūc p
ſ fero: accuſante conſcientia.
plāgēt oēs trib⁹ terre: et videbūt q†
ſ ad iudicandum.
d filium hominis venientem in nu r
a ſ ſic veniet quēadmodū vidiſtis eū eūtē i celū.
ſ qui quaſi humilis ⁊ infirmus iudicat⁹ eſt.
e bibus celi cum virtute multa et s t
maieſtate.† Et mittet angelos ſu v†
a ſ de qua ap'ls loquitꝭ. b ſ tam aperta ⁊ tam inceſſa voce q̄ vbiq₃ a mortuis audiatur.
os cū tuba ⁊ voce magna: ⁊ con/ x y
a ſ ad iudiciū. b ſ . i. a quattuor mūdi climatibus oriente: occidente: aquilone: auſtro.
gregabūt electos ei⁹ a q̄ttuor vē z a
f tis a ſūmis celorū vſq₃ ad termi/ b†
a ſ ſub exemplo arboris docet de aduētu cōſummationis.
g nos eoꝝ† Ab arbore aūt fici diſcite ꝑabolā. Cū iā ramus ei⁹ tener c†

a Nolite exire. ad videndū. ſ. eū: ne ſeducamini. Et ſi dixerit. b Ecce i penetralib⁹. i. in locis occultis. c Nolite credere. ratio aūt ſubditꝭ: d Sicut eni fulgur ⁊c. q₂ lꝫ aduēt⁹ xp̄i in carne fuerit occult⁹: tn̄ aduent⁹ ei⁹ ad iudiciū erit ita manifeſt⁹ ꝙ nō poterit aliquē latere. ꝓpt' qḋ ſubditꝭ: e Ubicūq₃ fuerit corp⁹. i. xp̄s i humanitate: q₂ ſicut. ſ. frequēter dictum eſt iudicabit i forma humana: glorioſa tamen. f Illuc ꝯgregabūꝭ ⁊ aqle. i. ſancti occurrētes obuiā xp̄o veniēti ad iudiciū. ſm ꝙ dr̄. j. ad Theſſal. iiii. g Statim autem. Deſcripta tribulatione q̄ futura ē ꝑ antixp̄m deſcribit aduentū xp̄i ad iudiciū. et diuiditꝭ i duas ꝑtes. q₂ p̄mo deſcribit q̄dā p̄ ſigna p̄cedētia iudiciū. ſc'do deſcribit iudic' aduētū. ibi: Et tūc apparebit. Circa p̄mū adūtēdū ꝙ ꝑ ut dicūt doctores ⁊ ſancti: poſt tribulationē antixp̄i anteq₃ appareant manifeſta ſigna iudicii erit tēpus breue i q̄ poterunt illi q̄ fuerūt decepti ꝑ antichriſtū penitere: ⁊ h̄ ſignatꝭ Apoc'. viii. Factuꝫ ē ſilentiū i celo q̄ſi media hora: illud eni tēpus non durabit vt dicūt niſi ꝑ. xl. dies vel circiter ⁊ hoc ē ꝙ dr̄ hic. † Luc.17.e h Statim aūt poſt tribulatiōeꝫ dierū illoꝝ. i. paruo tp̄e elapſo poſt tribulatiōeꝫ antixp̄i apparebunt ſigna manifeſta ꝓpinqui iudicii: et h̄ eſt qḋ ſubdit: i Sol obſcurabitꝭ. nō ꝑ priuationē ſui luminis cū ſit ei naturalis. corpora aūt celeſtia tūc manebūt in ſua natura integra: ſꝫ iſta obſcuritas erit reſpectu nr̄i ꝑ iterpoſitioneꝫ alicuius corꝑis opaci quēadmodū fit i eclypſi. k Et luna nō dabit lumē ſuū. qḋ pōt dupliciꝭ itelligi. vno modo q₂ erit iterpoſita iter terrā ⁊ ſolē: ⁊ ſic ꝑs lune q̄ eſt verſus terrā obſcurabitꝭ: cū nō habeat lumē niſi a ſole. alio modo ꝑ interpoſitionē nubium obſcuraꝝ. † Johel.2.c Mar.13.c l Et ſtelle cadēt de celo. nō q̄tuꝫ ad eaꝝ ſubſtantiā cū ſint incorruptibiles ſꝫ ſm apparentiam: q₂ vere ſtelle abſcōdenꝭ per nubiū denſitatem: ⁊ de nubibus verſus terrā deſcēdēt exalationes ignite q̄ dicunꝭ ſtelle cadētes. m Et virtutes celoꝝ cōmouebunꝭ. Uirtutes hic accipiuntur angeli q̄ ſūt d' medio ordine ſecūde hierarchie ad quoꝝ officium ſpectat cooperari aliquo modo ad miracula ſm ꝙ dicit beatus Dionyſius: et ipſi tunc frequēti⁹ ſolito mouebunꝭ ex diuina volūtate ad faciēdum miraculoſas trāſmutationes i elementis ad incutiendum hominibus terrorem iudicis venientis. † Luce.21.e n Et tunc. Hic deſcribit iudicis aduentū: ⁊ circa h̄ duo facit. q₂ primo facit qḋ dictū ē. ſc'do inducit exempluꝫ ab arbore fici. dicit ergo. Tūc. i. imediate poſt ſigna p̄dicta. o Parebit ſignum filii hoīs in celo. i. crux claui ⁊ lancea: q̄ ſunt paſſionis xp̄i inſtrumēta. Uel aliter: Signū. i. cicatrices q̄ apparebunt in xp̄i corpore. Iſta autē apparebunt in celo. i. in aere q̄ aliq̄n vocatꝭ celum i ſcriptura. † Mar.13.d Dan.12.a p Et tunc plāgēt oēs tribus terre. i. aliq̄ de oīb⁹ tribub⁹ ⁊ nationib⁹: i q̄b⁹ ſūt aliq̄ mali q̄b⁹ aduent⁹ iudicis erit triſtabilis. q Et videbūt filiū hoīs. q₂ ſicut dictū ē i forma hoīs iudicabit. r Uenietē i nubib⁹ celi. ſicut i nube aſcēdit i celuꝫ ab ap'lis: ꝓpt' qḋ dicitꝭ Act'. j. Ieſus q̄ aſſūpt⁹ ē a vobis ſic veniet: s Cū virtute multa. q₂ prim⁹ ei⁹ aduēt⁹ fuit in infirmitate. ſecūd⁹ erit i virtute. Mar.13.d Luce.21.f t Et maieſta. q₂ veniet vt dn̄s q̄ primo venit vt ſeru⁹. v Et mit. ange. ſuos. q₂ miniſterio angeloꝝ colligēt cineres mortuorum. x Cū tuba. ſicut eni i datiōe legis audit⁹ eſt ſonit⁹ terribilis: vt habetur Exo. xix. ita auditꝭ tunc ſonit⁹ cōſilis virtute angeloꝝ factus in elemētis. y Et voce magna. illa vox erit vox xp̄i vocātis mortuos ad iudiciuꝫ ex cui⁹ virtute ſuſcitabunꝭ. z Et ꝯgregabunt ele. lꝫ eni oēs adducātꝭ ad iudiciū: tn̄ electi ſp̄aliter adducēꝭ miniſterio ſāctoꝝ angeloꝝ q₂ erūt ꝯciues eoꝝ. a A q̄ttuor vētis. i. a q̄ttuor ꝑtib⁹ mūdi vn̄ oriunꝭ p̄ncipales vēti: ⁊ ꝑ h̄ itelligunꝭ alie ꝑtes orbis min⁹ p̄ncipales. b A ſūmis celoꝝ vſq₃ ad terminos eoꝝ. Iſte modus loquēdi eſt ſm apparentiā: q₂ ſūmū celi videtꝭ ēē ſup cenith capitis nr̄i. termin⁹ auteꝫ celi videtꝭ vbi terminatꝭ aſpectus noſter q₂ ibi videtꝭ celū ꝯiūgi terre: lꝫ ſm veritatē eq̄liter diſtat a tra vndiq₃. ē ḡ ſenſus: A ſūmis celoꝝ ⁊c. i. ab omi loco q̄ ſub celo ē adducenꝭ electi ad locum iudicii. c Ab arbore. Hic ad declarationē predictoruꝫ adducit exemplum: q₂ ſicut viriditas arboris incipiens eſt ſignum eſtatꝭ ꝓpinque: ita ſigna predicta erunt ſigna ipſius iudicis imediate veniētis: et hoc eſt quod dicit: Ab arbore fici diſcite parabolam: id ē ſimilitudineꝫ ad ꝓpoſitum congruam. et patet littera. Sequitur:

Amen

tandū ē. a Celū ⁊ terra. Innouabūt depoſita priori fōr
Eccle.1.a ma pmanēte ſt ſubſtātia. Vñ dicit: Terra i eternū ſtabit.
b De die. Ne forte auditis ſignis q̄rerēt etiā illi⁹ diei cer/
tū terminū ait: De die nouiſſima. p⁹ q̄t ānos vel dies vētu
ra ſit: nolite eſſe ſolliciti. Nulli diffinitū ē q̄ vel in die vel
in nocte iudiciū futuꝝ ſit. Sed pro
manifeſtatiōe dr̄ dies: vel ꝓ occul/
tatiōe nox. c Nemo ſcit neq̄ an-
geli celoꝝ ⁊c. In quibuſdam codi/
cibus additur: neq̄ fili⁹: qui qui/
dem oīa ſcit cū patre: ſ; nō facit ho
Coloſ.2.a mines ſcire: ſicut Aplš ait: i eo eſſe
abſconditos theſauros ſapiētie et
ſciē. Nō facit ſcire: q̄ inutilit ſciret.
Sȝ ſemp ſim⁹ incerti de aduentu iu
dicis: vt ſic q̄tidie viuam⁹ q̄ſi i alia
die iudicādi ſim⁹. Neq̄ electi ange
li quēq̄ ſcire fecerūt. Vel nulli ſan
ctoꝝ āgeloꝝ ꝯceſſit de⁹ noticiā diei
hui⁹: neq̄ filio adoptiuo: id ē neq̄
vlli ſanctorum hominum.
d Sicut autem in die. Subitum
aduētus ſui diē plurimis affirmat
exēplis: nā ⁊ fulguri cito oīa trans/
uolāti cōparauit ⁊ dieb⁹ noe: vl lot
Myſtice ſm aliū euāgeliſtā cōparat. Myſti
ce. Noe arcam edificauit: cum dñs
eccliā ꝯſtruit quā ꝯſūmatā ingre
dit: cū eā in die iudicij p̄ſentia viſi
onis ſue etern⁹ habitator illuſtrat.
Sȝ cū edificat arca: iniq̄ luxuriāt:
cū intrat interēūt: q̄ q̄ ħ ſāctis cer
tantib⁹ inſultāt: illis coronatis pu/
niuntur. e Comedētes ⁊ biben
tes: nubentes et nuptū tra. Nō ali
mēta ⁊ nuptie: ſ; imoderat⁹ licitoꝝ
vſus arguit. Poſt bella fames: ter
remot⁹ ⁊c. tunc breuis ſequet pax:
vt fidelis ꝓbet: an trāſactis malis
1.Tef.5.a ſperet iudicē vētuꝝ. vñ dr̄: Cū dixe
rint pax ⁊ ſecuritas tūc repēte iteri
tus ſupueniet. f Tūc erūt. Lu/
cas i illa nocte. i. illa i tribulatione
q̄ ꝓbant: in q̄ alij pmanēt: alij ca/
dunt. g Duo erunt in agro vn⁹
aſſumetur et vnus ⁊c. Due differē/
tie predictoꝝ ſūt i ecclia q̄ſi i agro
laborātiū: coꝝ q̄ ſincere xp̄m annū
ciāt: ⁊ coꝝ q̄ verbū dei adulterāt.
h Due molentes in mola: vna aſ/
ſumetur: et altera. Due differētie ſe
quentiū orbē rerū mobiliū: q̄ femi/
nino genere deſignāt. q̄ maioꝝ ꝯſi
lio regunt femie a viris. i Duo
i lecto. Qui ociū eligūt ⁊ quietē: q̄
ſignificant noīe lecti: nec ſeculari/
bus nec eccliaſticis negocijs occu/
pati. Vn⁹ aſſumet: q̄ ꝓpter deū ꝯti
nere ſtudet: vt ſine ſollicitudine vi/
uens cogitet que dei ſunt. Qui au/
tem humana laude: vel aliqua viti
orum corruptione monaſticam vi/
tam elegerit: relinquet a deo. Non
ſunt alia genera hominum q̄ȝ hec
Ezech.14.e tria in ecclia. Unde Ezechiel tres
viros liberatos vidit: noe: daniel:
et iob: id eſt rectores vt noe: conti/
nentes vt daniel: ꝯiugatos vt iob.
Et ſm hec tria genera hominum:
tres ſupponit parabolas. In p̄ma
agit de laborantibus in agro: quod eſt vbi dicit: vigilate
ergo. In ſecūda agit de exiſtentibus in lecto: quod ē vbi
¶.25.a dicit: Simile eſt regnum celorū decem virginibus. In ter
Ibidem tia agit de molentibus in mola quod eſt vbi dicit: Sicut
enim homo peregre proficiſ. ⁊c. k Si ſciret paterfami/
lias qua hora fur ⁊c. Neſciente patrefamilias: fur domū
perfodit: quia dum a ſui cuſtodia ſpiritus dormit: impro/
uiſa mors carnis habitaculum irrumpit: et ad ſupplicium
trabit

¶ intelligitis eſtatis aduentū.
fuerit et folia nata ſcitis q̄ ꝓpe
eſt eſtas. Ita et vos cum videritꝭ
a ¶ que ſcripta ſunt: que dixi ſupra. b ¶ ne pute
tis iā eſſe cōſūmationē mūdi: ſed pcurſiōes quaſ/
dam que oſtendunt q̄ ꝓpe ſit in ianuis.
hec oīa ſcitote q̄ ꝓpe ē i ianuis.
a ¶ credite q̄ dixi. b ¶ de morte ad imortalitatē:
† Amen dico vobis quia nō pt̄e a
donec veniat dies dñi. ¶ vel oē genus hoim: vel
gēs iudeoꝝ q̄ nō deficiet: donec veniet dies dñi.
ribit hec generatio donec oīa b
¶ agrū nō etherū. ¶ innouabunt.
b fiant. † Celū et terra tranſibunt: c
¶ ſed ſicut dicūt ſine vlla imunitiōe implebūtur.
verba aūt mea non preteribunt. d
¶ ne apoſtoli quererēt certā horā aduent⁹ xp̄i q̄ in/
telligitur etiam in morte vniuſcuiuſq̄.
b c De die autem illa et hora nemo e†
a ¶ in quo filius ⁊ ſpūſſanct⁹ intelligit.
ſcit: neq̄ angeli celorum: niſi pā/ f g
a ¶ ſic repētinus interitus incredulis ſupueniet:
cum dixerit: pax ⁊c.
d ter ſolus. † Sicut autem in diebus h†
noe: ita erit et aduent⁹ filij hois i†
Sicut enim erant in diebus an/ k
¶ gule dediti. ¶ ebrietati de/
e te diluuium cōmedētes et biben
diti. ¶ ⁊ his toti dediti ⁊ iudicia dei cōtēnentes
tes: nubentes et nuptui traden/
pſtiterunt vſq̄ in eum diem.
tes: vſq̄ ad eum diem quo intra
a ¶ cognoſcere noluerūt q̄uis noe p̄diceret.
uit in arcā noe: et nōn cognoue/
runt donec venit diluuiū et tulit l
¶ tāq̄ fur cōphendit filios noctis.
omnes: ita erit ⁊ aduent⁹ filij ho m
a ¶ in illa cōſūmatione. ¶ p̄dicatores. ¶ inueniēt
f g minis † Tūc duo erunt in agro: n
in ſemente pares: ſed nō eque merentes fructus.
vnus aſſumet et vn⁹ relinquet.
¶ occupati ſecularib⁹. ¶ q̄ habuerūt tāq̄
h Due molentes in mola: vna aſ/
nō habētes. a ¶ q̄ i icerto diuitiarū ſperauerūt.
b ¶ cōtinētes nō occupati eccliaſtic vl ſeclarib⁹.
i ſumet: ⁊ altera relinquet. Duo in
lecto: vnus aſſumet: ⁊ alter relin
¶ ecce quo tēdāt q̄ dixit. ¶ ſolliciti eſtote: hec eni
cauſa cur neſcire vult nos diē aduētus ſui.
quetur. † Vigilāte ergo q̄ neſcitꝭ o†
qua hora dominus veſter ventu
¶ ꝓbat q̄ debēt vigilare ⁊ ſobrij eſſe.
rus ſit. Illud autem ſcitote: q̄m p
¶ ſpiritus.
k ſi ſciret paterfamilias qua hora

a Amē dico vobis: q̄ nō pteribit generatio ħ. i. ꝯgregatio fidē
liū. b Donec oīa fiāt. quia q̄tūcūq̄ fideles opprimāt tpe an
tichriſti: tñ aliq̄ pmanebūt i fide ſtabiles vſq̄ ad finē mundi.
c Celū ⁊ ter. ⁊c. nō q̄ corrūpāt ſm ſuā ſubſtātiā: ſ; q̄ ceſſabit
mot⁹ celi ⁊ trāſmutatio i elemētis. iſta eni ordinata ſūt ad cōple/
dū numeꝝ electoꝝ. ⁊ ido ipſo cōpleto in
iudicio ceſſabūt ſicut ea q̄ ſūt ad finē ha
bito fine. d Verba aūt mea nō pteri/
būt. p vbū eni xp̄i fact⁹ ē mūdus: ⁊ ido
verbū ei⁹ ē ipo mūdo ſtabili⁹. e De die
aūt illa ⁊ hora. Hic circa iudiciū oſtēdit
tpis icertitudinē. poſſet eni aliq̄s crede
re q̄ ex ſignis predictis poſſet aliq̄s tps
iudicij determiatū certitudinalit cogno
ſcere. ideo hoc excludit dicēs: De die āt
illa ⁊ hora nemo ſcit: q̄ p rōnem natura † Mar.13.b Luc.21.f
lem homo nō pōt tps illud certitudina/
liter cognoſcere: q̄ dependet ex ſimplici
volūtate dei. ſilr nec p reuelationē cog/
noſcit: q̄ ſi hoc reuelaſſet aliquib⁹: ħ fu/
iſſet factū aplis q̄ fuerūt maxie illumina
ti: ⁊ tñ ipſis de hoc querētib⁹ Act.1. re/ † 35.q.10. fraternita tis.
ſpondit: Nō ē veſtrū noſſe tēpora vl mo
menta q̄ pater poſuit in ptāte ſua: qḋ ex
ponēs Aug. xviij. de ciuitate dei. dicit:
Omniū calculantiū digitos reſoluit ille
q̄ hoc dixit: p digitos potentiā numerā/
di itelligit. f Neq̄ angeli celoꝝ. ſicut
eni p̄ncipiū mūdi a ſolo deo fuit p̄cogni
tū: q̄ mūdus imediate ē ab ipſo factus:
ita et finis mūdi ſoli deo ē cognit⁹ ⁊ ho/
mini xp̄o reuelat⁹ ad quem ptinet iudica † Gen.6. Luc.17. f
re de oībus. g Niſi pater ſol⁹. p hoc
nō excludit fili⁹ vel ſpūſſanct⁹: ſ; mag i
cludunt: q̄ vna ē noticia triū pſonarū.
Dictio eni excluſiua addita vni pſone i
diuinis reſpectu termini eſſentialis non
excludit aliā: vt diffuſius tractat primo
ſniaꝝ. ſic aūt ē i ꝓpoſito: q̄ illa q̄ iportāt
reſpectū ad creaturā ſūt cōia trib⁹: hmōi
aūt ē noticia dei iudicij. Cōfirmat autē
p̄dicta p exemplū veteris teſtamēti. d.
h Sicut fuit in dieb⁹ noe. q̄ſi diluuium
erat occultū. i Ita erit aduē. fi. hois:
id ē xp̄i: veniētis ad iudiciū. k Sicut
eni erāt ⁊c. i. in magna ſecuritate exiſten
tes. l Donec ve. dilu. ⁊ tu. oēs. i. pdi/
dit excepto noe ⁊ his q̄ cū eo erāt i arca.
m Ita erit aduē. fi. hois. q̄ hoib⁹ in ſe/ † Luc.17.g
curitate exiſtētib⁹ ⁊ de nullo timētibus:
ſubito veniet tribulatio antixp̄i. vel ſm
alios iſtud refert ad tēpus poſt mortem
antixp̄i: q̄ ipſo mortuo et p ꝯñs hoib⁹ i
ſecuritate exiſtētib⁹: ſubito apparebunt
ſigna iudicij ⁊ iudic aduenient. n Tūc
duo erunt ⁊c. p exiſtētes in agro intelli/
gūt plati quoꝝ officiū ē laborare i agro
militātis ecclie: p molētes in mola vbi ē
magnus labor corpalis. intelligūt acti/
ui. p exiſtentes i lecto itelligunt ꝯtēpla † Mar.13.b
tiui q̄ ſunt i regē ꝯtēplatiōis. de iſtis tri/ Luc.12.e
bus dr̄: Vn⁹ aſſumet et alter relinquet:
q̄ iſtoꝝ triū ſtatuū aliq̄ ſtabūt in fide in
pſecutione antixp̄i ⁊ aliq̄ cadēt: ⁊ ſilr ad
ueniēte iudicio aliq̄ aſſument ad gliam
aliqui relinquēt ad penā. o Vigilate
g. Hic ex p̄dictis excitat nr̄ā ſollicitudi
nē: q̄ eni tps iudicij ē incertū ideo ſemp
debem⁹ eſſe parati ad tpm expectandū:
q̄ i tali ſtatu in quo aliquis capitur in
morte que etiam nobis incerta eſt: ita etiam in tali ſtatu preſenta/
bitur in iudicio. Ad hoc etiā adducit duplex exemplū. Primū ē
de patrefamilias q̄ ſollicit⁹ eſt de cuſtodia dom⁹: et multo fortius
nos debem⁹ eſſe ſolliciti ne pdam⁹ vitā eternam: qḋ erit ſi iuenia/
mur iparati p carētiā grē i morte: ⁊ ħ ē qḋ dicit: p Illud autē
⁊c. et ptȝ lrā. Scḋm exēplū ponit. ibi: Quis putas. de ſuo patriſ
familias q̄ ſollicitus eſt regere domum ſibi cōmiſſā: non ſolū in
p̄ſentia dñi ſed etiā in abſentia: vt ſic veniens domin⁹ eum remu/
l 5 neret. ſi

trabit. Furi aũt reſiſteret ſi vigilaret: quia aduentum iudi/cis occulte venientem p̄cauens occurreret penitendo.
a Quis putas eſt fidelis ſeruus. Tribꝰ ſilitudinibꝰ fulgu/ris furis ⁊ ſubmerſionis pẽtapolis terrorẽ iudicij introduxit cõiter ad oẽs vt vigilarẽt et parati eſſent. Nũc ſpecialiter ad p̄latos loquit̃ q̄ humiles prudentes nõ appetẽtes bonũ ꝓpter lucrũ tẽpo/rale: ſed ỽbo et exemplo et ope debẽt paſcere oues. Quis putas ẽ fi. ⁊c. Quaſi diceret: Admonẽdi eſtis: naꝫ q̄ꝫ rarus ẽ dño ꝓpter dñm ſeruiens: oues xp̄i non ad lucrũ: ſed amore xp̄i paſcẽs: prudẽs: i futuro ſibi ꝓuidẽs.
b Quem ꝯſtituit ⁊c. Et rarus q̄ ſit vocatus a deo tanq̄ꝫ aaron et nõ ma/gis ſe ingeſſerit: et q̄ non magis ſe pa/ſcat q̄ꝫ oues. c Beatꝰ ille ⁊c. Eter/na autẽ beatitudine glorificãdus ẽ q̄ dño veniẽte ad iudiciũ repertꝰ fuerit fidelit̃ annonam ỽbi miniſtrans ⁊ in cura gregis vigilãs. Rarus iueni/tur fidelis vel prudẽs: ſꝫ q̄ talis inue/nitur beatꝰ eſt. d Sup oĩa: Id eſt ſup oĩa celeſt̃ regni gaudia. ceteros: id eſt bonos auditores faciet diſcũbe/re: ⁊ tranſiens miniſtrabit eis.
e Percutere ꝯſeruos. Iniurijs affi/cere vel infirmorũ ꝯſcientias prauo
Luce.12.f verbo vel exemplo vitiare. Unde Lu/cas ait: pueros vl' ancillas q̄ꝝ quãta infirmior ẽ etas vel ſexus: tãto facili/or eſt ruina. f Cuꝫ hypocritis ⁊c. Cũ illis. ſ. q̄ erãt i agro: et q̄ molebãt: et nihilominꝰ derelicti ſũt. Qui dicũ/tur hypocrite et i agro et in mola. i. q̄ bona videbãt̃ facere: ſꝫ eritꝰ diuerſe volũtatis apparuit. g Fletꝰ. Per ſilitudinẽ mẽbroꝝ magnitudo oſten/dit̃ tormentorũ. ¶ Tũc ſile

Nico.de lyra

neret. ſi aũt i ꝯtrarijs actibꝰ ipm inue/niat eternalit̃ puniat. Iſte aũt ſeruꝰ ẽ q̄libet xp̄ianꝰ qui ẽ diſpẽſator dñi ſui: qđ põt intelligi tripliciter. vno mõ in diſpẽſatiõe ſpũalium qđ ꝓprie ꝑtinet ad p̄latos. alio modo i regimine tẽpo/raliũ qđ ꝑtinet ad p̄ncipes ſeculares ⁊ iudices. tertio mõ in bono vſu gra/tiarũ ſibi a deo collatarum ⁊ h̃ ꝑtinet ad oẽs. h̃ g̃ ẽ qđ dicit: Quis putas ẽ fidelis ſeruus ⁊c. a Quẽ cõſtituit dñs ſup fami. ſuaꝫ. ⁊ põt reſpõderi vt pꝫ ex p̄dictis. Hic ẽ bonꝰ p̄latꝰ vl' bo/nus iudex vel etiã bonꝰ ſimplex chri/ſtianus: q2 vt d̄r in Eccliaſtico. Cuili/bet mãdauit deus de ꝓximo ſuo.
b Ut det illis cibum in tp̄e. i. auxiliũ. i. in tp̄e neceſſitatis: ad qđ q̄libet p̄dictoꝝ tenet̃: vt viſũ ẽ. c Beatꝰ ille ſeruus quẽ cũ venerit dñs eiꝰ. q̄rens in morte rõnem ſeruitij ſui: iue/nerit ſic facientẽ. i. in actibus charitatis ſe exercentẽ: q2 ꝑ ta/lia meret̃ beatitudinẽ: ꝓpter qđ ſubdit̃: d Amẽ dico vob̃ q̄m ſup oĩa bona ſua ꝯſtituet eũ. q2 beatitudo ẽ ſtatꝰ oĩm bo/noꝝ ꝯgregatiõe ꝑfectꝰ: vt d̄r. iij. de ꝯſolatiõe. e Si aũt di/xerit malus ſeruus ille i cor. ſuo mo. fa. dñs meus. hoc dicũt illi q̄ nõ cogitãt de morte. f Et cepit ꝑcutere ꝯſer. ſuos. i. occupare ſe i actibꝰ malis ⁊ charitati ꝯtrarijs. g Ueniet dñs ſui illiꝰ in die q̄ nõ ſperat: q2 nihil ẽ incertiꝰ hora mort̃. h Et diuidet eũ. ſeparãdo aĩam a corpe in morte. i Par/temq̄ꝫ eiꝰ ponet cũ hypocriſis. i. cũ falſis chriſtianis ſeparan/do ipm a beatis ⁊ ꝯiungendo ꝯdemnatis. k Illic erit fle/tus ⁊ ſtridor dentium. hoc ſupra expoſitũ ẽ ca. xiij.

Moraliter

Et egreſſus ieſus de templo ⁊c. Sequit̃: e Non relin/quet̃ hic lapis ſup lapidẽ ⁊c. Origeñ. Oĩs hõ q̄ ſuſcipiẽs in ſe ỽbũ dei tẽplũ ẽ: ſi poſt pctm̃ adhuc ſaluat ex pte: veſtigia fidei ⁊ religiõis tẽplũ ẽ: ex pte deſtructũ et ex pte ꝯſiſtẽs: qui aũt poſtq̄ꝫ peccauit curã ſui nõ habet paulatim minuit̃ donec ad plenũ Ca. XXIIII

¶ deꝰ in morte. ¶ in illa hora q̄ ſibi eẽt ſuſpecta.
fur vẽturus eẽt: vigilaret vtiq̄ꝫ:
¶ i. corpus.
⁊ non ſineret perfodi domũ ſuã.
¶ ſine macula ⁊ ruga.
Ideo ⁊ vos eſtote parati: q2 neſci/tis qua hora filius homĩs ventu/
a ¶ difficultatẽ oñdit: ꝑ q̄s: ñ impoſſibilitatẽ ſtruct̃.
a rus eſt. † Quiſputas eſt fidelis ſer/ †
¶ bene erogãdo pecuniã dñi ſui.
b uus et prudens quem conſtituit a
¶ xp̄s. ¶ diſcernẽs capacitatẽ ſinguloꝝ. ¶ eccle/
dñs ſuus ſup familiam ſuam: vt b
ſiam. a ¶ ꝓ capacitate auditoꝝ. b ¶ cibũ ſermo/nis diuini vel exempli ſui.
c dẽt illis cibũ in tempore? † Bea/ c
tus ille ſeruus: quem cuꝫ venerit
¶ chriſtus.
dominus eius inuenerit ſic faciẽ/
¶ cibum miniſtrantem.
tem. Amen dico vobis: quoniaꝫ b
¶ ꝓ tp̄e ⁊c. ſupradicta. ¶ nõ vt ſoli: ſed vt ꝑ cete/ris habeãt eterna p̄mia: tũ ꝓ vita ſua: tum ꝓ gre/gis cuſtodia.
d ſuper omnia bona ſua conſtituet †
¶ ecõtra: ſi diſſimulauerit iudiciũ dei in ꝓxio vẽ/turũ: ſecuritatẽ ſibijpſi faciens.
eũ. Si autẽ dixerit malus ſeruus e†
ille in corde ſuo: moram facit do/
¶ iniurijs afficere.
e minus meus venire: ⁊ ceperit ꝑ/ f†
¶ ipſe aũt ſic deditꝰ gule vel ebrie/
cutere conſeruos ſuos mãducet
tati vel facinoribꝰ ⁊ illecebris ſeculi plenus ſit.
aũt ⁊ bibat cum ebrioſis: veniet g†
¶ in quo oẽs mali ꝓpoſiti intelliguntur.
dominꝰ ſerui illiꝰ in die qua non
ſperat: ⁊ hora qua ignorat: et di/ h
¶ a cõſortio fidei. ¶ fortem eius.
f uidet eũ: ꝑteq̄ꝫ eiꝰ ponet cũ hypo/ i
¶ lucet nõ fuiſſet hypocrita. ¶ ꝓ calore.
¶ ꝓ frigore.
g crit̃: illic erit fletꝰ ⁊ ſtridor dẽtiũ. k

ad plenũ recedet a deo viuente: et ſic non relinquet̃ lapis ſup lapidem mandatoꝝ dei q̄ non deſtruat̃. f† Sedente autẽ eo ſup montẽ oliueti ⁊c. cõtra templũ ſedens de ruina iudaice gẽ/tis diſputat vt etiã ipſo ſitu corpis monſtret q̄ꝫ quietus in ec/cleſia manẽs impioꝝ ſupbiã ꝯdẽnat. l† Multi veniẽt i noĩe meo dicẽtes ego ſum xp̄s ⁊c. multi vi/dentur plus dicere facto: q2 ſua ſtatu/ta diſtrictus faciũt obſeruari q̄ꝫ prece/pta dei. b† Cõſurget eni gẽs ꝯ gen/tem ⁊c. Hiero. Myſtice autẽ videt̃ re/gnũ ꝯ regnũ ꝯſurgere. ⁊ peſtilẽtia coꝝ q̄ꝝ ſmo ſerpit vt cãcer ⁊ fames audi/endi verbum dei: et cõmotio vniuerſe terre in hereticis magis itelligi q̄ con/tra ſeinuicẽ dimicãtes eccle: victoriã faciũt. g† Tũc tradẽt vos i tribula/tionẽ ⁊c. qđ nũc implet̃ myſtice: quia paupes religioſi ꝑ hoĩes malos ⁊ ſpe/cialiter ꝑ clericos ꝑuerſos tribulãtur ⁊ ꝑ detractiones coꝝ linguaꝝ gladijs occidunt̃: et plures infirmi ſcãdaliçã/tur odientes ſtatũ ſuũ: et fratres ſuos neq̄ter accuſant ab ordine recedẽtes. m† Et multi pſeudo ꝓphete ſurgent ⁊c. i. p̄dicatores q̄ ſua ſunt tm̃ q̄rẽtes. ſurgũt et multos ſimplices ſeducũt et ſic frigeſcẽte charitate abũdat iniqui/tas. o† Qui aũt pſeuerauerit vſq̄ꝫ i finẽ. ſcꝫ in doctrina xp̄i. ⁊ a talibꝰ ver/bo ⁊ facto: p̄dicat̃ euangelium regni. t† Cum g̃ videritis abominationem deſolatiõis ⁊c. abominatio ſtans i lo/co ſãcto ẽ p̄latus malus in eccl'ia: de q̄ d̄r Zach. xj. O paſtor ⁊ idolũ derelin/quens gregẽ. b† Tũc q̄ i iudea ſũt: id ẽ in ꝯfeſſione ỽitatis. † Fugiant ad mõtes. i. querãt auxiliũ a deo vt ꝓ/uideat de paſtore bono. c† Et q̄ i te/cto eſt ⁊c. ꝑ quẽ ſignificat̃ bonꝰ ꝯtem/platiuus. † Et q̄ in agro ⁊c. id ẽ bo/nus actiuꝰ. q. d. iſti nõ dimittant occu/pationẽ ſuã bonã ꝓpter p̄lati maliciã. d† Ue aũt pregnantibꝰ ⁊c. i. quilibet debet optare vt nõ impediat̃ fuga tã/ti mali eccle. g† Erit eni tunc tribu/latio ⁊c. ſ. figuratiue q2 malus p̄latus eſt antichriſti figura qui ſedebit in tẽ/plo dei vt dicit̃. ij. Theſſal. ij. ideo dicit̃ j. Jo. ij. Iam antichriſti multi ſunt. ꝓ/pter dies talium aliq̄ñ breuiant̃ ꝑ bonorũ oratiões. n† Tunc ſi quis vobis di/xerit: ecce hic eſt xp̄s ⁊c. Nunc autẽ fit hoc myſtice. nam adulatores mlti lau/dant malos prelatos ⁊ principes tãq̄ꝫ ſint chriſti boni: chriſtꝰ enim grece di/citur vnctus latine. epiſcopi ỽo et re/ges ſaltem aliqui ſunt vncti. † Nolite credere. ſcꝫ talibus adulatoribus: quia prophete ſunt anti/chriſti. c† Ubicunq̄ꝫ fuerit corpus ⁊c. id eſt vbi eſt bonus p̄/latus vbi cõgregant̃ bone perſone. g† Statim aũt poſt tri. ſcꝫ electionis vel ꝓpulſiõis ꝑuerſe. nam talis ꝓpulſio eſt eccleſie magna tribulatio. i† Sol obſcurabit̃. qđ fit moraliter quan/do malus p̄ficitur. k† Et luna non dabit lumen ſuum: id eſt eccleſia que lumen habet a bono paſtore ſicut luna a ſole: pro/pter quod ipſo ſubtracto deficit lumẽ eccleſie. l† Et ſtelle ca/dent de celo: id eſt religioſi de contẽplationis excelſo. m† Et virtutes celorum mouebuntur. nam ꝑfecti de dei patientia in permiſſione mali p̄lati mirantur. q† Et videbunt filium ho/minis ⁊c. id eſt chriſtum qui in tali tribulatione venit aliquã/do ꝓ conſolatiõe bonoꝝ deijciens malum p̄latum et ſubſtitu/ens bonum. v† Et mittet angelos ſuos ⁊c. tunc eni mittũt angelici viri cuꝫ tuba p̄dicatiõis ad ꝯgregandũ electos hinc ⁊ inde in vnitate cha:itatis. h† A ſũmis celorũ ⁊c. i. a maio/ribꝰ vſq̄ꝫ ad minores: q2 p̄dicatio debet eſſe cõmunis. c† Ab arbore fici diſcite parabolam ⁊c. ꝑ ficum cuius dulcis eſt fru/ctus ſignificat̃ bonus prelatus qui in inſtitutione ſua incipit vireſcere per opera bona. et hoc eſt ſignum fructificatiõis bo/ne in ſe et in alijs de proximo future. c† De die autẽ illa ⁊c. Iſtud ad

† Luc.12.e
† Lu.12.e Apo.16.b 2.Cor.3.a

Iſtud ad lrām exponiť de die iudicij generaliter. Moraliter
aūt pōt exponi d̄ die iudicij p̄ticularis q̄ ē dies morť cuiuſli/
bet hoīs. diē aūt mortis ſue nullꝰ ſcit niſi deꝰ ſibi reuelauerit.
idō ſb̄diť: h† Sic āt fuit ī diebꝰ noe ⁊c. Erāt eni tūc comedē/
tes ⁊ bibētes ī ſecuritate: diluuiū nō timētes. Sic etiaꝫ multi
de morte ſua nō cogitāt q̄uis certitudinaliť ſint morituri. idō
ſubdiť: i† Ita erit aduentꝰ filij hoīs. ad p̄ticulare iudiciū ve
niētis. nā aliqui moriūť repēte in p̄dijs et feſtiuitatibꝰ ma/
gnis: ⁊ de opantibꝰ in agro vnus aliq̄n fulgurať ⁊ alij relin/
quunť: ⁊ ſic ē ī alijs ſequētibꝰ exēplis. ⁊ idō ꝯcludiť: o† Vi
gilate ḡ. vos ad mortē ſollicite p̄parādo. † Quiſputas ē fi
delis ſeruꝰ ⁊c. h̄ ē bonꝰ p̄latꝰ q̄ ſubditos ſuos paſcit pabulo
ſacre ſcripture ⁊ euchariſtie: quē ſi dn̄s inuenerit vigilātē ſup
p̄ſone ſue gregiſq̄ſ ſui cuſtodiā. † Sup oīa bona ſua ⁊c. dā/
do ei ſeip̄m ⁊ p ꝯſequēs oē bonū. e† Si aūt dixerit ma. ⁊c.
de aduētu eiꝰ ī morte nihil cogitādo. f† Et cepit pcutē ⁊c. i.
viuere iniurioſe ⁊ guloſe. g† Veniet dn̄s ſerui illiꝰ ⁊c. repe/
tēs mortis debitū repētine ſicut frequenter accidere ꝯſueuiť.
¶ In ca. xxiiij. vbi d̄r ī poſtil. Nmōi aūt ē noticia diei iudicij.

Additio.

Quecūq̄ noticia deo attributa etiā ſi non
importaret reſpectū ad creaturā neceſſariū
ē q̄ ſit cōis tribꝰ p̄ſonis: eadem ei eſt cuꝫ eſſentia diuina.

Replica.

In ca. xxiiij. vbi diciť de noticia diei iudi/
cij q̄ pater ſolꝰ ⁊c. dicit poſtil. q̄ p h̄ nō ex
cludiť filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ: q̄ꝛ oīs reſpectꝰ dei a dextera ē cōis tri/
bus: talis aūt ē noticia diei iudicij. Burg̃. dicit q̄cūq̄ noticia
deo attribuiť etiā ſi nō importarēt reſpectuꝫ ad extra: neceſſe ē
vt ſit cōis tribꝰ p̄ſonis: eadē eni eſt cū eſſentia diuina. Sꝫ ſi ra
tio Burg̃. valet paternitas erit cōis tribus p̄ſonis: q̄ꝛ ē eadē
eſſentia diuīa. Sꝫ dictū ī ſe non videť ſcholaſticū: q̄ꝛ p noticiā
generatur verbū. ſi igiť illa eſt cōis tribus: tres p̄ſone generāt
verbū. Itē verbū ē noticia p paternū ītelligere exp̄ſſa ⁊ idō d̄r
ſapiētia. Si igiť illa noticia ē cōis tribꝰ: pater vtiq̄ erit ſapiēs
ſapientia genita qđ negat beatꝰ Augꝰ. j. retrac. ca. xxv.

Glo. ordi.

[B] a Tunc ſile. Decē Ca. XXV
t virginibꝰ. Virgines ſūt oēs q̄
ſe a luxu ſeculi ꝯtinēt. Quin/
q̄ꝫ: q̄ꝛ quinq̄ꝫ partita ē ꝯtinentia ī car/
nalibus illecebris: videlꝫ vt ī quinq̄ꝫ
ſenſibꝰ ꝯtineāt ſe a voluptatibus.
b Et ſponſe ⁊c. Oēs ſimul ſūt ſpon/
ſa q̄ modo deſponſata ē v̄go a corru/
ptione ſeculi. Nubet: cū mortalis im/
mortali ꝯiungeť. c Morā autē ⁊c.
Quia nō eſt parū t̄pis iter priorem et
ſcđm aduentū xp̄i. Dormitauerunt et
dormierūt: q̄ꝛ poſtea ſuſcitandi.
d Media aūt nocte: Id ē nullo ſcien
1. Teſ. 5. a te vl̓ ſperāte. Vñ: Dies dn̄i ſicut fur ī
nocte ita veniet. [B] Date

Nico. de lyra

Tunc ſile erit Ca. XXV
t regnū celoꝝ. Data lege euan/
gelica: poſtq̄ꝫ ſaluator oſtēdit
q̄dam antecedētis iudiciū extremū: h̄
deſcribit ip̄m iudiciuꝫ. Et q̄ꝛ vniuerſi/
tas iudicāda diſtinguiť in tres ſtatꝰ:
videlꝫ actiuorū: cōtēplatiuoꝝ: ⁊ etiaꝫ
p̄latorū. ideo diuidiť in tres p̄tes ſ̄m
tres parabolas q̄s hic ponit ad iſtos
tres ſtatus p̄tinentes. p̄ma p̄tinet ad
contēplatiuos. ſcđa ad p̄latos. ibi: Si
cut eni homo pegre ⁊c. tertia ad acti/
uos. ibi: Cum autem venerit filiꝰ ho/
minis. Prima ī duas. quia p̄mo cir/
ca vitam cōtemplatiuā poniť meritū.
et ſecūdo poniť circa hoc examinatio
nis iudiciū. ibi: Media autem nocte.
Dicit ergo p̄mo: Simile erit regnū ce/
lorū: id eſt eccleſia militans q̄tum ad
ſtatum ꝯtemplatiuū. b Decem vir
ginibꝰ. p quas ſignať vniuerſitas cō/
templatiuorū. Numerus eni denariꝰ
eſt primus digitus vel primꝰ limes nu
merorū. vnde ⁊ numeri ſequētes com/
ponunť ex denario pluries ſumpto vl̓
aliqua p̄te eius: ſicut pꝫ. xx. bis decē.
xxx. ter decem. ⁊ ſic ꝯſequēter. Siliter. xj. vnum ⁊ decē. ⁊. xij.
duo et decē: ⁊ ſic ꝯſequēter. ꝓpter qđ dixerūt aliqui philoſo/
phi q̄ numeri nō ꝓcedunt in infinituꝫ ſolū h̄ vſq̄ꝫ ad decē: vt
habeť. iij. Phiſicoꝝ. ⁊ ideo denariꝰ numerus bene ſignificat
vniuerſitatē. Virginitas aūt q̄ tenet ſupremū gradū in v̄tute
caſtitatis ſignificat vitā cōtemplatiuaꝫ: quia caſtitas eleuat
mentē a carnalibꝰ: ⁊ ſicut diſponit intellectū ad ꝯtēplationē
veritatis: ſic ecōtrario luxuria deprimit mentē ⁊ cauſat hebi/
tudinē ītellectꝰ: ⁊ ſic reddit hoīeꝫ q̄ſi beſtialē: ꝓpť qđ. j. Ethi
coꝝ vita voluptuoſa vocať vita pecudū. c Que accipien
tes lāpades. lāpades iſte ſunt opa vite cōtēplatiue q̄ ſunt bo
na de genere. d Exierūt obuiā ſpōſo ⁊ ſponſe. Ad hoc de/
bet ordinari exercitiū vite contēplatiue vt homo poſſit ſecu/
re. ⁊ decenter obuiare chriſto venienti ad iudicium qui tunc
coniunget ſibi eccleſiam totaliter mundatā non habentē ma/
culam

a [T] † Tunc ſile erit Ca. XXV a†
regnuꝫ celoꝝ decem vir b
ginibus: que accipientes lampa c
des ſuās exiērunt obuiam ſpon/ d
b ſo ⁊ ſponſe. Quinq̄ꝫ autēꝫ ex eis e†
erant fatue: ⁊ quinq̄ꝫ prudentes. †
Sed quinq̄ꝫ fatue acceptis lam/ f
padibus non ſumpſerunt ōleum
ſecum. Prudentes v̄o acceperūt g
olēum in vāſis ſuis cuꝫ lampādi
c bus. Moram autem faciēte ſpō/ h
ſo: dormitauerunt omnes ⁊ dor/
d mierūt. Media aūt nocte clamor i
factūs ē: ecce ſpōſus vēnit: exite k
obuiam ei. Tūc ſurrexerunt om/ l
nes virgines ille: ⁊ ornauerūt lā m
pades ſuas. Fatue autem ſapiē/ n

¶ hec parabola tam ad ſubiectos q̄ꝫ ad p̄latos referť. ¶ aliud de eodē ex/ emplū. ¶ eccl̄ia permixta tā oibꝰ religioſe q̄ꝫ ſupſticioſe continentibus.
a ¶ opa q̄ ſ̄m cōtinētiā fiūt. b ¶ cōcordauerunt voluntati ſponſi ⁊ matris eccleſie.
a ¶ q̄ꝛ veritati ſeruiunt ꝓ laudibus hominū.
¶ q̄ꝛ veritati ſeruiūt ꝓ eternis. ſ. p̄mijs.
¶ accepta oſtenſiōe bonoꝝ operū.
a ¶ gloriam intra conſcientiaꝫ vel oleum ē oleum mētis quā habet qui intus deo placet.
a ¶ nitorem glie. c ¶ oſtēſione bonoꝝ operū. b ¶ .i. in conſcientijs ſuis.
¶ iudiciū differēte extremū.
¶ an̄ mortē lāguoribꝰ. ¶ electi ⁊ reprobi. ¶ ſōno morť. ¶ ſecuris oībus. ¶ in inſpirato.
a ¶ in voce archangeli ⁊ in tuba dei. b ¶ ad ſociandā ſibi perpetuo virginem.
¶ occurrite ei ī aera. ¶ a ſōno morť. ¶ boni ⁊ mali. ¶ cōtinentes. ¶ numerauerunt ſecū opa ſua ꝓ q̄bus remuneratiōnē expectant.
a ¶ ſua fiducia decepte intꝰ vacue dicūť p̄rimis.

Nico. de lyra

culam neq̄ꝫ rugā. e Quinq̄ꝫ ex eis
erant fatue et quinq̄ꝫ prudētes. Pru/
dentia autem eſt virtus directiua ope
rum humanorū in finem debitum: ꝓ/
pter qđ a philoſophis et a ſanctis di/
ciť auriga virtutū. Virgines aūt pru/
dentes ſunt cōtemplatiui ſeu religioſi
opera ſua bona de genere ad finē de/
bitum ordinantes: videlicet ad gl̓iaꝫ
dei p̄ncipaliter: ad pfectionem ſui et p
edificationē ꝓximi cōſequenter: et q̄ꝛ
fatuitas ē priuatio prudētie cōtraria:
ideo fatue virgines dicunť cōtēplati/
ui a p̄dicto fine deuiantes: ꝓpriā glo/
riam ⁊ fauorē hoīm vl̓ queſtū p̄ncipa/
liter intendētes. ⁊ merito dicūť virgi/
nes fatue: q̄ꝛ bonū opꝰ d̄ genere pdūt
ꝓpter defectum intentionis recte.
f Sꝫ q̄nq̄ꝫ fatue acce. lampa. nō ſūp.
oleū ſecū. Oleū iſtud ē ſpūale gaudiū
qđ oriť ex opibus bonis factis ꝓpter
deū: de quo dicit Ap̄ls ad Phil. iiij.
Gaudete in dn̄o ſemp. Hoc aūt oleum
non habent virgines fatue ꝓpter de/
fectū intentiōis recte: lꝫ habeāt lāpa/
des. i. opa bona de genere. g Pru
dētes v̄o acceperūt oleū ⁊c. q̄ꝛ ꝓpter
rectitudinē intētionis gaudēt in dn̄o
de ſuis opibus bonis. Diciť aūt gau/
dium iſtud oleum quia nutrit ⁊ fouet
ignē charitatis. ex hoc eni q̄ aliq̄s de
lectať in ope: fortius ⁊ melius operať
ſ̄m ph̄m et p ꝯſequēs diſponitur vt ei
maior charitas infundať. h Morā
autē faciēte ſpōſo: dormitauerūt om/
nes et dormierūt. Mora iſta eſt decur
ſus temporis ab aſcenſione chriſti vſ/
q̄ꝫ ad diem iudicij: quod tempus pro/
pter longitudinem vocatur hic mora:
iam enim durauit p mille ducentos et
ſeptuagintaquinq̄ꝫ annos: et reſiduū
eſt nobis incertum. In hoc autēꝫ tem
poris interuallo moriuntur omnes tā
boni q̄ꝫ mali: que q̄dēꝫ mors ſignatur
hic p dormitionem: q̄ꝛ ita faciliter excitabūť a morte p xp̄m ad
iudiciū venientē: ſicut homo purus excitat aliū dormientem.
i Media aūt nocte. Hic poniť examinatiōis iudiciū circa p̄/
dicta opa ꝯtēplatiū. dicit ḡ: Media aūt nocte. nō ē intelligen/
dū per hoc q̄ iudiciū extremum ſit celebrandū de nocte ſed de
die ꝓut dicit Ap̄ls. j. Cor̃. iij. Dies dn̄i declarabit ⁊c. ſꝫ quia
tempus iudicij eſt nobis occultū vt pꝫ ex p̄cedēti ca. ideo hoc
ſignať p hoc qđ d̄r: Media aūt nocte: q̄ꝛ illa q̄ fiunt media no
cte ſūt hoībꝰ occulta. k Clamor aūt factꝰ ē. i. vox xp̄i vel an
geloꝝ ad vocādū mortuos ad iudiciū: vt diceť infra eo. ca.
l Tūc ſurrexerūt oēs v̄gines ille. q̄ꝛ oēs reſurgēt boni ⁊ ma
li vt appareāt ī iudicio xp̄i. m Et orna. lā. ſuas. iſte ornatꝰ
non ē aliud q̄ꝫ recurſus ad mortē cogitando de iuſticia ſuorū
operū ⁊ bonitatē circūſtantiarū. n Fatue autēꝫ ſa. di. da.
no, ⁊c. Iſta petitio vana ⁊ reſpōſio negatiua ſignificat q̄ nul/
lus ad aliū

A
† 1. q. 1. qđ
q̄dam. ¶.
eccc. ibi: ſic
et oēs. 32. q.
5. ſi paulus
De ſacra
vn. c. 1. ¶.
prudentes

¶ a Date nob̄ de oleo ꝛc. Quoꝝ facta aliena fulciūt laude: eadem ſubtracta deficiūt: ꝛ de ꝯſuetudīe id ſemper inquirūt vnde gaudere anim⁹ ſolet. Itaqꝫ hoīm q̄ corda nō vidēt: teſtimoniū volūt habere apud deū: q̄ cordis inſpector eſt. b Extinguūt ꝛc. Id ē aduētu iudicis intus obſcurant: ꝛ a deo nō habēt mercedē: qꝛ receperunt laudem. c Ne forte ꝛc. Quia q̄ſqꝫ ꝓ ſe rōnē̄ reddet: nec alieno teſtimonio iuuat̄ q̄s apd̄ deum: cui ſecreta patent ꝛ vix ſibi q̄ſqꝫ ſufficit vt ei ꝓhibeat teſtimoniū ꝯſciētia ſua. Ne forte. Vnuſq̄ſqꝫ ꝓ ſuis opibus mercedē ſuſcipiet: nec pōt in die iudicij alioꝝ ꝟtutes: alioꝝ vitia ſubleuare. d Ad vēdētes ꝛc. Vendētes ſūt adulatores: qui dant laudē ꝛ accipiūt aliquā mercedē. e Dū aūt irēt ꝛc. Inclinātib⁹ ſe illis in ea q̄ foris ſūt ꝛ ſolita gaudia reqͥrentib⁹ cum interna nō nouerunt: venit ille q̄ iudicat. f Et clauſa ē ia. ꝛc. Poſt iudiciū magna ē ei⁹ ſeueritas cui⁹ ē añ ineffabilis miſcd̄ia. g Nouiſſime ꝟo ꝛc. Per veram pniaꝫ. ꝑ infructuoſas lachrymas pulſant foris relicte. Nō d̄r ꝙ emerunt oleū: qꝛ nullo iā remanēte gaudio de alienis laudibus: ī anguſtijs redeūt ad implorationē dei. h Vigilate ꝛc. Videlꝫ vt teſtioniū bone ꝯſcie nob̄ p̄paremꝰ: ne cū fatuis ꝟginibus foris remaneamꝰ. Et qꝛ paratos nos inuenire deſiderat: ſubijcit aliā de eadem re parabolā. Peregre. Loc⁹ carnis terra ē: ergo chriſtus carnē noſtram ad peregrina duxit quando celum aſcendit. i Neſcitis diem neqꝫ horā. Nō ſolum diem iudicij: ſed diem mortis cuiuſqꝫ vel horam in qua q̄ paratus inuenitur: ꝛ tunc parat⁹ inuenietur. k Et pfectus eſt ſtatim. Non locum mutans: ſed liberam eis poteſtatem operandi permittens. l Operatus eſt ī eis ꝛc. A viſibilibus ſe cuſtodiendo: alios pro poſſe exhortando: vt de viſibilibus ad inuiſibilia trāſeāt. Vel vtriqꝫ ſerui p̄dicando ꝛ d̄ bonis moribus informādo: geminauit accepta talenta. m Poſuit rōnē ꝛc. Cepit ſinguloꝝ act⁹ diſcutere accuſante ꝯſcia vnūquēqꝫ vel excuſāte. n Ecce alia qnqꝫ. Quotq̄t ab errore ꝯūtit: tot dño obtulit: teſtioniū ſibi dante ꝯſcia ꝙ ꝑ grām ſibi datā nō tm̄ ſibi profuit: ſ; etiā q̄s potuit lucrifecit. o Sup pauca. Pauca ſunt bona p̄ſentis vite ꝯ̄uis multa videantur: qꝛ nō ſine alicuius moleſtie admixtione ſunt. Multa autē bona eterna que ſūt ſine omni corruptiōis moleſtia. p Intra ī gaudium domini ꝛc. Admixtus choris angelorum ſic intus letare de munere vt iam non ſit ꝙ exterius doleas d̄ corruptione. q Qui duo talenta acceperat. Iſte viribus ſuis quicquid in lege dei didicerat in euangelio duplicauit. ſiue ꝯſciaꝫ ꝛ opera p̄ſentis vite future beatitudinis typos itellexit.

¶ Durus

a ſ teſtimoniū laudū: dicēdo d̄ opib⁹ nr̄is q̄d vidiſt̄
a tib⁹ dixerunt: Date nobis de oleo
a ſ opa nr̄a que hoibus clara videbant̄.
b vr̄o: qꝛ lampades nr̄e extinguūt̄.
a ſ nō de auaricia ſ; timore: qꝛ ī illo die teſtimoniū cuiuſqꝫ vix ſufficiet ſibi nedū ſibi ꝛ ꝓximo.
Reſponderūt prudentes dicētes:
c Ne forte non ſufficiat nobis ꝛ vo- a
a ſ increpādo. ſ ite. i. modo videamꝰ quid vos adiuuēt qui vobis laudes vēdere ꝯſueuerāt.
b ſ venamini laudes vr̄o more. ſ nō dāt ꝯſiliū: ſ; ex obliquo cōmemorant crimen earum.
d bis: itē poti⁹ ad vendētes ꝛ ēmite
e vobis. Dū aūt irent emere: venit b c
a ſ quibus ꝯſciencia dabat bonum teſtimoniū.
ſpōſus: ꝛ q̄ paratē erāt itrauerunt d e
a ſ vbi munda anima verbo dei copulatur.
f cū eo ad nuptiā: ꝛ clauſa ē ianua. f
ſ aditus regni celeſtis: qꝛ ꝑcibus poſtea nullis: patebit aditus poſt iudicium.
g Nouiſſime ꝟo veniūt ꝛ reliquē vir g h
ſ dolore repulſionis cōpulſe appellationem ingeminam dominationis.
gines dicētes: † Dñe dñe aperi nobis. At ille reſpondens ait: Amen i
a ſ ideo vos deſero: qꝛ ꝑ vite meritū n̄ recognoſco.
b ſ ecce quo parabola tendit.
h dicō vobis neſcio vos. Vigilāte k
i itaqꝫ: qꝛ neſcitis diē neqꝫ horā. Si l m †
cut eni hō peregre proficiſcens vo n
a ſ dedit dona hominib⁹ naturalia et gratuita.
cauit ſeruos ſuos et trādidit illis o
ſ exteriorū ſcientiā quinqꝫ ſenſibus acquiſitam.
bona ſua. Et vni dedit q̄nqꝫ talen- p
a ſ intellectū ꝛ opationē. ſ intellectū.
ta: alij autem duō: alij ꝟo vnum:
ſ non ꝓ largitate vel parcitate: alij plus: alij min⁹ ſed ꝓ viribus accipientium.
k vnicuiqꝫ ſm ꝓpriam virtutē: ꝛ ꝓ- †
ſ ꝓmouit. ſ ſciam exterioꝝ ꝛ ſi myſtica nō penefect⁹ ē ſtatim. Abijt aūt q̄ q̄nqꝫ ta- q
ſ dum ſe a viſibilium voluptate cuſtodit ab his etiam alios amouendo compeſcit.
l lēta accepat ꝛ opatus eſt in eis: ꝛ
lucratus eſt alia q̄nqꝫ. Similiter q̄
a ſ itellectū ꝛ oparionē. b ſ p̄dicādo ꝛ mira operādo: tales inſtruit q̄ itidē floreāt ſciētia ꝛ opere.
duo āccepat lucrātus eſt alia duo.
a ſ intellectū. b ſ abiēs ꝑ ſe: ſ; nō rediēs ꝑ ſe.
Qui aūt vnū accepat abiēns fo-
a ſ terrenis actibus ſe applicauit nec lucrum ſpiritale queſiuit.
dit ī terrā: ꝛ ābſcōdit pecuniā dñi
a ſ q̄d ē ab aſcenſione dñi vſqꝫ ad ſecūdū aduētū.
ſui. Pōſt multuꝫ ꝟo tpis venit do- r
ſ ad iudicandum.
m min⁹ ſeruoꝝ illoꝝ: ꝛ poſuit rationē s
ſ preparans ſe ad reddendā rōnem.
cuꝫ eis. Et accedēs qui quinqꝫ talēta accepat: obtulit alia q̄nqꝫ talēta dicens: Dñe q̄nqꝫ talenta tra-
n didiſti mihi: ecce alia quinqꝫ ſuplu-
a ſ non tua queres ſed que ieſu chriſti.
crat⁹ ſū. Ait illi dñs ei⁹: Euge ſue t v
o bone et fidelis: qꝛ ſupra pauca fui- x
ſti fidelis: ſupra multa te cōſtituā y
a ſ gaudēs dñs in gaudiū intrare iubet.
p intrā in gaudium dñi tui. Acceſſit ʒ
q aūt ꝛ q̄ duo talenta accepat: ꝛ ait:

lus ad aliū q̄ātūcūqꝫ iuſtū poterit recurrere ꝓ auxilio habēdo: nec aliq̄s q̄ātūcūqꝫ iuſt⁹ poterit aliū iuuare ſ; ſibi ſoli ſufficiet iuſticia ſua. ꝛ h̄ eſt q̄d ſubdit̄: a Ne forte n̄ ſuf. ꝛc. exprobratio ē p̄terite fatuitatis ī h̄ ꝙ bona opa de genere dederunt ꝓpt̄ fauorē laudis humane: qꝛ vēditores olei ſūt adulatores ſm Aug. q. d. cōſiderate q̄d valuit vob̄ ꝓ tali fauore ꝯtinēter viuere. b Dū aūt irēt emere. ꝑ h̄ inſinuat̄ remorſus ꝓprie ꝯſcie dicentis teſtimoniū de p̄dictis ꝯtra ſe. c Venit ſpōſus. i. xp̄s ad remunerationē bonorum. d Et q̄ parate erant. ꝑ opa charitate formata. e Intrauerūt cum eo ad nuptias. i. ad glīaꝫ celeſtem alijs relictis ad penā. f Et clauſa ē ianua. qꝛ poſt iudiciū nō erit alicui aditus poſſibilis ad glīaꝫ: ꝓpt̄ q̄d ſubdit̄: g Nouiſſime. i. nimis tarde. h Veniunt ꝛ reliq̄ ꝟgi. di. dñe dñe aperi nob̄. ꝑ h̄ ꝙ vocāt eū dñm ſignatur ꝙ crediderūt in xp̄m: ſ; qꝛ fides earū fuit informis. idō ſubditur: i At ille reſpōdēs ait: Amē dico vobis: neſcio vos. noticia. ſ. approbatiōis q̄ ſoli electi a deo cognoſcūt̄. Et in fine huius parabole ad noſtraꝫ inſtructionē ꝯcludit̄. k Vigilate itaqꝫ. ad habendā ſcꝫ fidē formatam charitate. l Quia ne. diē neqꝫ horā. ſ. mortꝪ: nec ꝑ ꝯſeq̄ns ſtat⁹ ꝓ die iudicij: qꝛ ſicut dictū ē in tali ſtatu p̄ſentabit̄ q̄libet in iudicio in quo inuenietur in morte. m Sicut eni homo pegre. Hic ponit̄ ſecunda pabola que ꝑtinet ad p̄latos. Et primo circa ſtatum eorum deſcribit̄ meritum et demeritum ꝓprie actionis. ſecūdo iudicium diſcretionis. ibi: Poſt multum ꝟo temporis. dicit ergo primo: Sicut homo peregre ꝓficiſcēs. hō iſte ē ieſus xp̄s qui lꝫ ſm diuinitatē nō poſſit ꝓficiſci de loco ad locū: qꝛ ſic eſt vbiqꝫ ſemꝑ ꝛ de neceſſitate: ſm tñ naturā humanā pegre ꝓfectus ē q̄ñ aſcēdit in celū: qꝛ loc⁹ ꝓprius oīm compoſitoꝝ ex elemētis vbi naturaliter quieſcunt eſt terra: vt habet̄ ſcd̄o de generatiōe. qꝛ elemēta grauia excedūt in eis ſm quātitatem molis. n Vocauit ſer. ſu. i. p̄latos eccl̄ie q̄ ſpeciali modo ſūt eius ſerui. o Et tradidit il. bo. ſua. bona. ſ. nature: bona grē gratis date: bona ſcie: bona potentie: ꝛ bona opulētie: ꝛ dicunt̄ talenta qꝛ ꝑ bonuꝫ vſū taliū pōt hō ſibi acquirere celeſte p̄mium. p Et vni dedit q̄nqꝫ ta. ꝛc. qꝛ aliqui habēt oīa iſta a deo ſibi collata: alij plura iſtorum ꝛ alij vnū tm̄. q Abijt autē ꝛc. qꝛ aliqui ſūt qui iſta talenta multiplicant et gemināt bñ vtēdo p̄dictis ad ſui ꝑfectionē ꝛ ꝓximi edificationem. Alij autem abſcōdunt in terra q̄ p̄dictis vtunt̄ ad mundi glīam ꝛ tēporale lucrum ſeu queſtū. r Poſt multū ꝟo tem. Hic ponit̄ circa p̄dicta examinatiōis iudicium. Poſt multū ꝟo tēporis venit dñs ſeruoꝝ illoꝝ: qꝛ magnuꝫ temp⁹ eſt ab aſcēſiōe xp̄i in celum vſqꝫ ad aduentū eius ad iudiciū vt p̄dictum eſt. s Et poſuit rōnem cum ꝛc. quia tūc diſtricte exiget rationē de bonis ab eo collatis: bene operātes remunerando ꝓpter quod ſequit̄: t Euge. iteriectio ē gaudentis. v Serue bone et fidelis. querens in ſuis actibus gloriā dñi nō ſuam. x Quia ſuper pauca fuiſti fidelis. bona enim in hac vita collata homini pua ſunt reſpectu bonorum glīe: qꝛ ibi confert̄ homini bonū infinitum: ꝓpter hoc ſequit̄: y Sup multa te ꝯſtituam ꝛc. et patet. ʒ Acceſſit aūt ꝛ q̄ vnū talētū acceperat. qꝛ mali

¶ a Durus. Quia ardua eſt via q̄
Ŝ.7.b ducit ad vitā. ⁊ q꜖ quāto ḡdus alti
or: tāto caſus ḡuior. b Et timēs
⁊c. Et timēs aggredi altioris vite
gradū: ne alteriꝰ ſalutē q̄rens ipſe
periclitaret: abſcōdi: non p̄dicaui
qđ te donāte itellexi. In terra: i
carnali vita ſubſiſtēs: ſicut habui
ſic tenui nō augēs vl' minuēs. No
ta ꝙ piger ſeruꝰ inertiā nō excuſat
ſꝫ ſupbit calūniādo dn̄m: ⁊ dicit ſe
prudēter feciſſe: ne dū lucra querit
periclitet̄ etiā de ſorte: ⁊ vocat euꝫ
durū cui tn̄ nō fuit ad lucrū. Cui
ſil'es ſūt in eccl'ia qui melioris vite
vias aggredi metuūt ⁊ tacere i ig-
nauia nō verent̄: ⁊ cum ſe pctōres
ꝯſiderāt: ſāctitatꝭ viam arripere ti
mēt: ⁊ tn̄ i iniq̄tatibꝰ remanere nō
timēt. Quoꝝ petrꝰ adhuc infirmꝰ
ſpeciē tenuit cū viſo piſciū miracu-
Luc.5.b lo dixit: Exi a me dn̄e: q꜖ hō pecca
torſū. Immo ſi pctōr es: deuꝫ a te
nō repellas: qđ faciūt hi q̄ viden-
tes ſe infirmos nolunt ad meliora
ꝓgredi. pctōres q̄dē ſe fatet̄ ⁊ dn̄ꝫ
repellunt: et velut in ꝑturbatione
conſiliū non habēt. Dū moriūtur
⁊ vitā timēt: hac ſibi blādientes ꝑ
uerſitate: q̄ſi dicerēt: Sufficit mihi
de me rōnem reddere q̄d opus eſt
aliis miniſtrare: vt ꝺ̄ eis quoq; co
gar rōneꝫ reddere? Cū etiā hi inex
cuſabiles ſint q̄ nō audita lege vel
euāgelio dormierūt: cū ꝑ creaturā
deum cognoſcere potuerūt. Vn̄ di
cit̄: Meto vbi non ſemino ⁊c.
c Sciebas ꝙ. Quare iſta cogita
tio nō incuſſit tibi timorē: vt ſcires
me mea diligentiꝰ queſiturū. Qđ
dixit ꝓ excuſatiōe vertit̄ i culpā.
d Numulariis. Al' ceteris docto
ribus vt ap̄lis ⁊ ep̄is: vel cunctis
credentibꝰ qui poſſūt pecuniā du-
plicare. e Et date ei ⁊c. Hoc in
eccleſia fieri plerūq; videmꝰ: quia
pleriq; dū bn̄ miniſtrant exteriora
q̄ accipiūt ꝑ adiūctā grām: ad itel
lectū quoq; myſticū ꝑducuntur.
f Omni eni. Multi eni natura lꝫ
ſapiētes ⁊ acuti ſi ſint deſides per-
dunt bonum nature ⁊ premiū qđ
erat eis ꝓmiſſum videtur trāſire
ad alios qui qđ habēt minus per
naturam acquirūt per induſtriā:
vel qui habet fidem ⁊ bonaꝫ volū
tatem etiaꝫ ſi minꝰ habet in opere
dabit̄ ei a bono iudice. Sed qui fi
dem non habet etiam virtutes q̄s
naturaliter habet perdit: ſine qua
non ſunt virtutes. Uel qui habet
amorem verbi datur ei ſenſus itel-
ligendi. Qui vo non habet etiaꝫ
ſi naturali ſtudio callet deficit. Al'
qui non habet charitatem amittit
omne bonum quod habet. Nota
ꝙ hoc qđ cuiq; datur in rebꝰ mun
danis vel ſpiritualibus ꝓ talento
imputatur de quo eſt rationē red-
diturus. g Cum auteꝫ. Tradē
dus in proximo cruci premiſit glo
riam triūphantis vt ſecutura ſcan
dala hac promiſſione cōpenſaret.
Poſt parabolas de fine mundi
nunc exequitur dominus moduꝫ
futuri iudicii. h Omnes ange.
⁊c. Qui teſtes ſūt hūanoꝝ actuū
ꝫ q̄ꝝ cuſtodia bn̄ vl' male egerūt.
¶ Oues

Dn̄e duo talenta mihi tradidi-
ſti: ecce alia duo lucratus ſum.
a ſ nō tua querēs: ſed q̄ ieſu xp̄i.
Ait illi dn̄s eiꝰ: Euge ſerue bo-
ne ⁊ fidelis: q꜖ ſupra pauca fui-
ſti fidelis ſupra multa te ꝯſtituā
ſ accipe qđ oculꝰ nō vidit nec auris audiuit.
intra in gaudium dn̄i tui. Acce
ſ infeliciſſimum habens a ſua conſciencia te-
ſtimonium.
dens aūt ⁊ q̄ vnū talentū acce-
perat ait: Domine: ſcio q꜖ ho- a
a ſ nō parcis: ſꝫ precidis falce iudicii tui eos
q̄bus legē nō cōmiſiſti. ſ vel auſterus.
a mo durus es: metis vbi non ſe b
a ſ in regno tuo bonos etiā ex gētibꝰ: ⁊ ex eo-
rum cōparatiōe q̄ naturalē legē ſeruant: dānas
eos qui negligunt ſcripturas.
minaſti: et congregas vbi non
ſ per liberum arbitriū.
b ſparſiſti: et timens abii ⁊ abſcō c
di talentum tuum in terra. Ec- d
ce habes quod tuuꝫ eſt. Reſpō e
dens autem dominus eius di-
a ſ ſuperbe qui calumniam facis domino.
b ſ qui lucrum facere neglexiſti.
c xit ei: Serue male et piger ſciē- f
bas: quia meto vbi non ſemi-
no: et congrego vbi nō ſparſi.
ſ quia etiaꝫ ab his exigo quibꝰ non cōmiſi ad
erogandum. ſ diuinū ſermonē.
Oportuit eni te pecuniā meaꝫ
a ſ numularii ſunt qui predicationem auditaꝫ
valent verbis ⁊ opere exercere. b ſ id eſt me
rita diſcutiens quod meum ē cuꝫ vſuris ⁊ te ꝑ
gratiā bene diſpenſatā ⁊ ꝑ te acquiſitos.
d cōmittere numulariis ⁊ vēniēs
ego recepiſſem vtiq; quod me-
um eſt cum vſura. Tollite itaq; g
ſ intellectū. ſ qui exteriora bene amminiſtra-
uit ſed intellectu adhuc vacuus fuit.
e ab eo talentū et date ei qui ha- h
f bet deceꝫ talenta. †Omni enim
ſ ſtudium verbi erogandi dabitur gratia ſu-
per gratiam.
habenti dabitur et abūdabit. i
ſ hoc ſtudium vel charitatē.
Ei autem qui non habet et qđ k
ſ vel naturali ingenio vel litterali ſtudio: q꜖
nulla dulcedine interne ſapientie gaudebit.
videtur habere auferet̄ ab eo: ⁊
a ſ infructuoſū q̄ ſponte ⁊ negligentia ſua cor
ruit in interiores tenebras.
inutilē ſeruū eiicite i tenebras l
ſ non dilectatio vt in iſtis fuit.
exterioreſ: illic erat fletus ⁊ ſtri- m
ſ in ſcđo aduētu. ſ q̄ eſt ⁊ filiꝰ dei.
g dor dētiū. Cū autē venerit fili- n†
a ſ in diuinitate qua iudicabit qui prius venit
in humilitate.
us hominis in maieſtate ſua: ⁊ o p
h omnes angeli cum eo: tunc ſe- q
a ſ regnabit. b ſ eccleſiam in qua tūc appare
bit omnis potentia eius.
debit ſup ſedēꝫ maieſtatis ſue:
⁊ ꝯgregabuntur ante eum om- r
ſ omnis temporis oīs cōditionis: omnis ſexꝰ:
omnis etatis.
nes gētes: †⁊ ſepabit eos ab in s

quia mali licꝫ inuiti apparebunt in extremō
iudicio diuino conſpectui. a Ait: domi-
ne ſcio q꜖ hō durꝰ ⁊c. tn̄ q꜖ deꝰ a fidelis ſuis req̄
rit opa ardua. ſ. opa v̄tutis: tn̄ q꜖ in iudicio
durꝰ erit q̄ modo ē pius ⁊ māſuetꝰ. b Me-
tis vbi no ſe. ⁊c. ꝫ intelligit̄ dupliciter. Uno
mō q꜖ nō ſolū req̄rit i p̄latis eccl'ie bona in ꝓ-
pria p̄ſona: ſꝫ etiā in aliena: q꜖ eorū officiū eſt
inducere alios ad bonum. Alio mō q꜖ req̄rit
ab hoīe opa meritoria vite et̄ne ⁊ tn̄ nō ſemi-
nauit in natura hoīs p̄ncipiū ſufficiens huiꝰ
opis. Hō eni ex puris naturalibꝰ non pōt me
reri vitā eternā: imo ꝯtrariū dicere ē hereſis
pelagiana. non tn̄ deꝰ iniuſte req̄rit opa meri C
toria vite et̄ne: q꜖ ſi hō faciat qđ in ſe ē deꝰ in-
fundit ſibi grāꝫ ꝑ quā pōt p̄dictū opꝰ exerce-
re. c Et ti. abii ⁊ abſcō. ta. q꜖ ex puſillani-
mitate aliq̄ refugiūt aggredi opa v̄tutū ⁊ de
clināt ad vitia ⁊ ad ſola terrena q̄rēda: curā
tes tm̄ de corpe ⁊ nullo mō de aīa: ꝓpter qđ
ſequit̄: d Ecce habes qđ tuuꝫ eſt. q꜖ aliq̄
ad tantā inſaniā deueniūt ꝙ dicunt: deus fe
cit aīam curet de ea ſi voluerit. Alii aūt p̄ſu-
mētes credūt habere gl'iaꝫ ſine merito dicen-
tes: deꝰ nō fecit aīam ꝓ dānatiōe: ipam ſalua
bit ⁊ trahet ad ſe. e Rn̄dens aūt dn̄s eius
dixit ei: ſue male ⁊ piger ⁊c. Ex v̄bo eni ſuo
eū ꝯdēnat q꜖ in iudicio ꝯſciētia vniuſcuiuſq;
teſtificabit̄ ꝯtra ſe. f Sciebas q꜖ meto ⁊c.
q. d. ex q̄ ſciebas me eē durū i repetēdo mul-
tiplicationē talētoꝝ tibi traditoꝝ ꝑ exercitiū
bonoꝝ operū: ex ꝫ oſtēdis te iuſte ꝯdēnādū.
ꝓpter qđ ſequit̄: g Tollite itaq; ab eo ta
lentū. q꜖ bona diuinitus collata nō cedēt ad
gloriā male operātibꝰ vel ocioſis ſꝫ magꝭ ad
penā. h Et date ei q̄ habet decē talēta. q꜖
dānatio reprobōꝝ cedet in gl'iaꝫ electoꝝ: ſm
ꝙ ſcribit̄ in pſ̄. Letabit̄ iuſtus cum viderit
vindictā ⁊c. ꝓpter qđ etiā ſequit̄. i Habē
ti dabit̄ ⁊ abundabit. q꜖ ei q̄ reperiet̄ in grā
dabitur gloria: ⁊ abundabit non ſolū de ſua
et aliorum glorificatione: ſed etiam de imple-
tione diuine iuſticie in maloꝝ reprobatione.
k Ei autem qui nō habet et quod videtur
habere auferetur ab eo: quia ei qui non inuē
tus fuerit in gratia in morte: bona nature et
gratie que habuit credent ei ad penam.
l Et inutilē ⁊c. Pctōres eni nō ſolū habēt
tenebras īferiores q̄ ſūt tenebre mētis: i infer †Ŝ.13.b
no aūt habebūt cū hoc tenebras corporales Mar.4.c
que ſūt tenebre exteriores. m Illic erit fle Luc.8.c
tus et ſtridor dentium: id eſt dolor mentis et
corporis: et ad iſta reducitur omnis pena in-
fernalis. n Cum autem venerit filius ho
minis. Exponit̄ tertia parabola que perti-
net ad actiuos: ad quos pertinet ſe exercere ī
actibus miſericordie pro quo exercitio remu
nerabuntur. deſiſtentes autem a talibꝰ con-
demnabuntur. Dicit ergo: Cum autem vene
rit filius hominis. lꝫ enim idem ſit filius dei
et hominis: facit tamen mentionē de filio ho
minis: quia in forma humana veniet ad iu-
dicium. o In maieſtate ſua. quia tunc ap
parebit in forma hominis glorioſa: qui ī pri-
mo aduentu apparuit in forma paſſibili ⁊ in
firma. p Et oēs angeli eius cum eo. tū
ꝓpter honorem iudicis: tum propter executi
onem iudicii: quia miniſterio ſāctorum ange
lorum deducentur electi ad celuꝫ: per malos
angelos reprobi trahentur ad infernum.
q Tunc ſedebit ſuper ſedeꝫ maieſtatis ſue.
per hoc ſignat poteſtatem iudiciariam q̄ da-
ta eſt chriſto homini. r Et congregabun-
tur ante eum omnes gentes. quia nullus tūc
poterit latere. s Et ſeparabit eos abinui
cem. quia iuſticia cuiuſlibet et malicia appa-
rebit oībꝰ manifeſte et talis diſtinctio vocat̄ †24.q.1.ſi
ſepatio. ⁊ cū ꝫ forte diſtinguēt̄ ſm ſitum. quis.
Sicut

¶ a Oues ab he. Duo ordines erant in iudi/cio: electoꝝ ſcʒ ⁊ repro/boꝝ. Sed electoꝝ: alij iudicabunt: qb⁹ dicit:
S.19.d Sedebitis et vos ſup ſe. xij. iu. xij. tri. iſrael. Alij iudicabũt: qbus dicitur: Eſuriui ⁊ dedi/ſtis mihi manducare. Item reproboꝝ: alij qui extra eccleſiã ſunt non iudicabũtur: alij qui iudicabuntur qui/
† 42. di. in prin. 12. q. 2 aux. et. ca. ſi illi. bus dicitur: Eſuriui ⁊ non dediſtis mihi mã/ducare ⁊c. b He/dos. Hedus ẽ animal peculium et olidũ: qui ꝓ peccatis offerebat̃ ĩ
D lege. ⁊ ſignificat pecca/tores: nec dicit capras que poſſunt habere fe/tus. c Bñdicti pa. Beneficio patris mei ꝓmoti ad obtinendaʒ glĩaʒ ĩ q̃ ſine corrupti/one regnet̃: ad quã p̃/deſtinati eſt̃ a ↄſtituti/one mũdi. Ad lr̃aʒ.
Myſtice nota opa miſcdie. My/ſtice: charitat̃ ꝑfectio/nẽ. Qui eſurientẽ ⁊ ſi/tiẽtẽ iuſticiã pane ver/bi reficit: vel potu ſapi/entie refrigerat: chari/tis agit opa: et q̃ errã/tẽ in domũ mr̃is eccl̃ie reuocat: ⁊ q̃ infirmuʒ ĩ fide aſſumit: et qui tri/bulatione aliq̃ ſeu car/cere triſticie oppreſſo ſubuenit compatiẽdo vel conſolando: veraʒ dilectionẽ adimplet. d Tunc reſpõdebũt. Nõ diffidẽtes d̃ ꝟbis domini: ſed vel ſtupen/tes pro magnitudine maieſtatis regis. Uel quia parum videtur il/lis omne bonuʒ quod
Rom. 8. d fecerunt. Uñ dr̃: Non ſũt cõdigne paſſiones huius t. ad fu. glo. ⁊c. e Ex his fratribus. Fratres mei ⁊ mat̃ ſũt q̃ faciunt volũtatẽ pa/tris mei. f Non de/diſtis ⁊c. Quid meret̃ q̃ aliena rapuit: ſi eter/naliter damnatur qui de ſuo non dedit? g Dñe qñ. Excuſare ſe ſatagũt q̃ſi deũ falle/re poſſint: qui homĩes fallebãt. Sʒ nõ habẽt excuſationem q̃ cõuer/ti a malis et agere ele/moſynas noluerũt. vn/de ſubdit: Qdiu non feciſtis vni ⁊c. h In ſupplicium ⁊c. Fruſtra g̃. Origenes ſpondet liberationem poſt mltos annos ma/lis hominibus ⁊ ipſis demonibus.

¶ Et factũ

a ſ q̃ poſuit aĩaʒ ꝓ ouib⁹ ſuis. ſ bonos.
a uicem: ſicut paſtor ſegregat oues a
ſ a malis. ſ cõfirmabit ĩ beatitudine bonos.
ab hedis. Et ſtatuet oues qui/ b
b dem a dextris: hedos autẽ a ſini/ c
ſ in miſeria eterna. ſ regũ. ſ ad beatitu
ſtris. Tunc dicet rex his qui a de d
dinem ꝑtinẽt. a ſ inuitat ad regnum non expel
lit ad penam.
c xtris eius erunt. Uenite benedi/
cti patris mei: poſſidete paratuʒ e† f
vobis regnũ a conſtitutione mũ
di.† Eſuriui enim ⁊ dediſtis mihi g†
mãducare. Sitiui: ⁊ dediſtis mi/ †
hi bibere. Hoſpes eram: et colle/ †
giſtis me. Nudus: et cooperui/ †
ſtis me.† Infirm⁹: ⁊ viſitaſtis me. †
In carcere erã: ⁊ veniſtis ad me. †
d Tunc reſpondebunt ei iuſti dicẽ/
tes: Domine quando vidimus
te eſurientem: et pauimus: ſitien/
tem: ⁊ dedimus tibi potũ? Quã/
do autem te vidimus hoſpitem
et collegimus te? Aut nudum et
cooperuimus te? Aut quando te
vidimus infirmũ: aut in carcere:
⁊ venimus ad te? Et reſpondẽs
rex dicet illis: Amen dico vobis.
ſ innuit ſe nõ dixiſſe generaliter d̃ oibus paupe/
rib⁹: ſed de his qui pauperes ſunt ſpiritu.
e Qdiu feciſtis vni de his fratri/
ſ mihi capiti in mẽbris.
bus meis minimis mihi feciſtis.
a ſ a ſiniſtris ſunt qui ſiniſtra. i. p̃ſentia q̃diu vi/
xerunt ardenter amauerunt.
Tunc dicet et his qui ã ſiniſtris
a ſ vt tollat̃ impius ne vi. g. dei. b ſ q: viſi ſũt
eſſe cum eo dum ꝑmixti ſũt bonis mali.
erunt.† Diſcedite a me maledicti
a ſ iudiciũ fiet ei ſine miſcdia q̃ nõ fecit miſcdiaʒ.
b ſ ꝑordiat⁹ a cõſtitutiõe mũdi: vt bonis regnũ.
in ignem eternum qui paratus
eſt diabolo ⁊ angelis eius. Eſuri †
f ui enĩ et non dediſtis mihi man/
ducare: ſitiui: et non dediſti mihi
potum: hoſpes eram: et nõ colle/
giſtis me. Nudus: ⁊ nõ cooperui/
ſtis me. Infirm⁹ et ĩ carcere: ⁊ nõ
viſitaſtis me. Tũc reſpõdebũt ei
g ⁊ ipſi dicẽtes: Domine quãdo te h
vidimus eſurientẽ: aut ſitienteʒ:
aut hoſpitem: aut nudum: aut in/
firmum: vel in carcere: ⁊ non mi/
niſtrauimus tibi? Tunc reſpon/
debit illis dicẽs: Amen dico vo/
ſ ſolatium charitatis.
bis: q̃diu non feciſtis vni de mi/
ſ humilibus ſpiritu. ſ nec mihi capiti vos exhi
buiſſe gaudeatis.
noribus his nec mihi feciſtis. Et †
h ibũt hi in ſupliciũ eternuʒ. Iuſti
autem in vitam eternam.

a Sicut paſtor ſegregat oues ab hedis. p̃ oues ĩtel/ligunt̃ iuſti ꝓpter eorum innocẽtiã. per hedos repro/bi ꝓpter eorum nequiciam. hedus enĩ quãdo creſcit eſt animal fetidũ ⁊ luxurioſũ vnde ⁊ in lege hyrc⁹ of/ferebat̃ ꝓ peccato principis: vt habetur Leuit̃. iiij.
b Et ſtatuet oues quidem a dextris: id eſt in potio/ribus bonis: quia ſancti transferent̃ ad gloriam.
c Hedos autẽ a ſiniſtris. quia mali dimittent̃ ad pe/nam: vel quia forte ſic erunt diſpoſiti ſm̃ ſituʒ in iudi/cio: quia dextera eſt locus honorabilior. ⁊ ideo cõue/nit electis. d Tunc dicet rex his q̃ a dextris eius erũt: venite benedicti patris mei: id eſt a patre meo.
e Poſſidete: id ẽ eternaliter tenete. f Paratuʒ vobis regnum a conſtitutione mundi. q: a principio mũdi factum eſt celũ empyreũ quod ẽ loc⁹ beatorũ. † Eſa. 58. b
g Eſuriui enĩ ⁊ dediſtis mihi mãducare ⁊c. Hic tan/guntur ſex opera miſcdie q̃ ſunt neceſſaria ex pte cor/poris. ⁊ intelligit̃ p̃ h̃ ſeptimũ qḋ ẽ ſepelire mortuos. Ezec. 18. b
Sufficiẽtia aũt iſtorũ hoc modo accipit̃: quia homo in vita p̃ſenti primo indiget ex parte corporis alimen/to ſine quo non poteſt eſſe. ⁊ hoc alimẽtuʒ duplex eſt. † Ecci. 7. d
vnum eſt calidum et ſiccum: ⁊ hoc vocat̃ cibus: et ſic vnum opus miſericordie ẽ paſcere eſurientẽ. vnde di/cit phs. ij. de anima: ꝙ eſuries eſt appetit⁹ calidi ⁊ ſic/ci. et aliud ẽ alimentũ corporis frigidũ ⁊ humidũ: et illud vocat̃ potus. et ſic ſcd̃m opus miſericordie ẽ po/tare ſitientẽ. et ſic dicit̃. ij. de anima: ꝙ ſitis ẽ appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. Scd̃o indiget aliquo ſine quo non põt bñ eſſe: videlicet indumento ⁊ domicilio in q̃ poſ/ſit requieſcere. et ſic eſt duplex opus miſericordie: ſcʒ veſtire nudũ et colligere vel recipere hoſpitẽ. Tertio indiget poſt vitam iſtã ſepultura. ⁊ ſic ponit̃ quintuʒ opus miſericordie. ſ. ſepelire mortuũ. iſta autẽ quinq̃ p̃dicta ſunt oibus cõmunia. Alia ſunt duo opa miſe/ricordie q̃ impẽdũt̃ alicui ex aliquo accidente ſupue/niente: vt ſi aliq̃s incurrit infirmitateʒ vel capiat̃ ab hoſtib⁹. ⁊ ſic accipiũt̃ duo opa q̃ ſũt viſitare infirmũ: ⁊ redimere captiuũ. ⁊ ĩ noĩe redẽptiõis ĩtelligit̃ om̃e beneficiũ eis impenſũ. Iſta aũt ſeptẽ opa miſcdie ha/bent̃ in vno verſu: Uiſito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cõdo. et ptʒ ſñia ex p̃dictis. Iſta autem ſeptẽ impenſa chriſtifidelib⁹ ꝓpter xp̃m ſibi reputat totuʒ factũ: q: fideles ſunt mẽbra ei⁹. et ecõtrario fidelib⁹ denegata ſibi reputat denegari: ꝓpter quod facienti/bus opera miſericordie reddit vitam eternam: dene/gantibus autẽ penam. Ex iſtis ptʒ lr̃a. Aduertendũ tñ: quãdo dicit̃: h Dñe qñ vidim⁹ te eſuriẽtẽ ⁊c. † S. 7. d
nõ ẽ queſtio ꝓcedens ex ignorãtia quia iuſti certitu/dinaliter cognoſcent ꝙ opera miſcdie facta membris xp̃i chriſtus ſibi reputat fieri ⁊ ꝓ talib⁹ certitudinali/ter ſe ſaluari. Et ſiſiter mali ſcient ſe dãnari ꝓ contra/rio: ſʒ ẽ queſtio admirationis ꝓ magnitudine gr̃e q̃ fiet electis ⁊ magnitudĩe miſerie q̃ infliget̃ reprobis. Luc. 23. f
Cõſiderãdũ etiã ꝙ h̃ nõ fit mẽtio de opib⁹ miſcdie ex pte aĩe: q: illa ptinent ꝓ maiori pte ad p̃latos ad q̃s ptinet alios inſtruere ⁊ dirigere in ſalutẽ. hic autem agitur de iudicio circa ſtatum actiuorum: vt viſũ eſt. Cetera patent ex dictis. ¶ Ca. XXV

¶ Moraliter. a† Tũc ſile erit regnũ ce/lorũ decẽ ꝟginibus. Per q̃s ĩtelligi põt vniuerſitas fideliũ q̃ ꝓpter ĩtegritatẽ fidei ꝟgines noiant̃: ſm̃ illud. ij. Cor. xj. Deſpondi vos vni viro virginẽ caſtã exhibere xp̃o. c† Quin/q̃ aũt ex eis erant fatue. i. bonis operib⁹ vacue: q: fi/des ſine opibus mortua eſt. † Et q̃nq̃ prudẽtes. i. opa bona habentes: ⁊ ſic acceperũt oleũ ad ornatuʒ ſuarũ lampadaꝝ: ꝓpter qḋ a xp̃o dicunt̃ recepte alie ꝟo excluſe. m† Sicut hõ peregre ꝓficiſcẽs ⁊c. hoc cõiter exponit̃ de xp̃o qui aſcẽdens in celũ ſuis fideli/bus bona ſua dedit de q̃bus rõnem exiget in iudicio finali. Põt etiã exponi de xp̃o nobiſcum exiſtente in huius mundi peregrinatiõe ſicut ipſe dicit in fine hu/ius euãgelij: Ecce ego vobiſcum ſum omnib⁹ diebus vſq̃ ad cõſũmationẽ ſeculi. ipſe etiaʒ dat nobis bona ſua inequaliter tñ ſm̃ ſapiẽtie ſue ordinẽ. † Et ꝓfe/ctus eſt ſtatim. p̃ h̃ nõ ĩtelligit̃ ei⁹ receſſus ab eccleſia: ſed q: dimittit nos agere pro libertate noſtra. Illi ꝟo duplicãt talẽta: q̃ ex eis faciunt opa bona. Illi ꝟo ab/

ſcondũt

ſcđdūt ꝗ̄ viuunt ocioſe vel ex eis tpalia tm̄ lucra q̄rūt. venit
aūt dn̄s rōnez q̄rere i cuiuſlibet hoīs morte ꝛ duplicātes talē
ta remunerat: alios xͦo dānat. m† Cū āt venerit ꝛc̄. Ħ etiam
pōt exponi đ aduētu xp̄i ad iudiciū ꝑticulare ſic̄ ē ꝑs p̄cedēs.
nā a tp̄e aſcēſiōis ſedet i maieſtate ad dexterā dei pr̄is ꝛ ange
li ſūt cū eo: oēs etiā gētes ꝯgregate ſūt an̄ eū: qꝛ nuda ꝛ apta
ſūt ocul' ei⁹ oīa. Heb. iiij. Ipe etiā ſegregat oues ab hedis oīm
merita ꝛ demerita diſcernēdo: ꝛ ponit bonos ad dexterā dan
do eis grām q̄ ē arra glīe: ꝛ ꝑ oppoſitū malos ad ſiniſtrā arrā
glīe denegando: ꝛ ſic dic̄ bonis: e† Poſſidete patū vo. reg.
ſm̄ qđ đr Luc. xvij. Regnū dei ē itra vos g† Eſuriui. in mē
bris meis deſiderātib⁹ eucharistiā. † Et dediſt' mihi. vos ſa/
cerdotes bn̄ miſtrādo. † Sitiui. potū ſapīe ſalutar'. † Et
dediſtis mihi bi. vos doctores ꝛ predicatores eccl'ie. † Ho/
ſpes eram. excluſus a cōmunitate eccleſie. † Et collegiſtis
me vos ꝑij iudices abſoluētes me. † Nudus. operimento
xͦtutū. † Et op̄uiſt' me. reducēdo me ad xͦtutis bonum.
† Infirm⁹. īfirmitate paſſiōis iordinate. † Et viſitaſtis me.
ſupportādo charitatiue. † In carcere erā. ligat' praua con/
ſuetudine. † Et veniſt' ad me. ſoluēdū a tali ligamie. E cō/
trario xͦo dic̄ mal': † Eſuriui ꝛ nō dediſtis mihi mā ducare
ꝛc̄. expoſitio pꝫ ex dictis ꝑ negationē collatiōis dictoꝝ bn̄fi/
cioꝝ. ꝛ ſicut ꝯferētes digni ſunt p̄miatione: ita denegantes
ꝛ dare potētes punitiōe. iđ ꝯcludit̄ i fine: Et ibūt hi i ꝛc̄.

Glo. ordi.

B a Et fa Ca. XXVI
ctū ꝛc̄. De ꝯſūma/
tiōe ſeculi ꝛ diſcre
tione iudicij: vel ab initio
euāgelij vſq̄ ad paſſionez
oīa faciēdo ꝛ p̄dicādo cō/
pleuerat. Poſt ſmones ꝗ̄
ſe vēturū i claritate p̄edi/
xit: paſſurū ſe oñdit: vt ſa/
cramētū cruc' admixtū eē
glīe etnitatis admoneat.
b Scitis qꝛ ꝛc̄. Sicut ex
Joh. 12. a Johis narratiōe colligit̄:
An̄ ſex dies paſce venit ie
ſus bethaniā: ibiq̄ factū
ē illđ ꝯuiuiū i ꝗ̄ đ vnguē/
to p̄cioſo fit cōmemora/
tio. Inde venit hierl'm ſe/
dens ſup aſellū: poſtea ge
rūt̄ ea ꝗ̄ narrāt̄: poſt hūc
aduētū hieroſolymis acta
vl' geſta. Ex illo ḡ die quo
venit ieſus bethaniā vſq̄
ad diē ꝗ̄ oīa iſta geſta ꝛ di
cta ſūt itelligim⁹ eē ꝯſum/
matū q̄triduū: vt occurre/
ret dies quē an̄ biduū pa/
ſce matthe⁹ et marc⁹ diffi/
Myſtice nierūt. Myſtice. Poſt du
os dies clari luminis vete
ris ꝛ noui teſtamēti verū
paſca ꝑ mūdum celebrat̄.
Paſca qđ hebraice dicit̄
Exo. 12. b phaſe ñ a paſſiōe: ſ a trāſitu noīat̄. Quia exter/
minator viſo ſāguīe i forib⁹ iſrl' trāſiuit eos: ꝛ de
Myſtice us auxiliū p̄bet̄ eis deſup ambulauit. Myſtice.
Quia i ea feſtiuitate agnus dei de ħ mūdo erat
trāſitur⁹: vel nos ſalubri tranſitu q̄ſi de egypto
hui⁹ mūdi eductur⁹. Paſca ꝓprie ſol⁹ dies đr: ꝗ̄
agn⁹ ad veſperā occidebat̄: id ē. xiiij. luna primi
mēſis. Decimaq̄nta luna ꝗ̄ egreſſi ſūt de egypto
erāt azyma ſeptē dieb⁹. Sꝫ indifferēter ꝛ paſca
Mar. 14. a ꝓ dieb⁹ azymoꝝ ꝛ dies azymoꝝ ꝓ paſca ait mar
Luc. 22. a cus. Erat paſca ꝛ azyma poſt biduū. Lucas: di/
Myſtice es feſt⁹ azymoꝝ qui đr paſca. Myſtice. Uno die
agno īmolato: ſeptē dies azymoꝝ ſequūt̄: quia
xp̄o ſemel paſſo ꝑ totū tp̄s ſeculi viuēdū ē i azy/
mis ſinceritat' ꝛ xͦitat'. c Cū aūt ꝛc̄. Habito
ꝯſilio ordo narratiōis illuc trāſit. Tūc abijt vn⁹
ex duodecim: vt factū iude ꝯiungat̄ ad ꝯſiliū ſa
cerdotū. Redit aūt ad cū diē ꝗ̄ erat an̄ ſex dies
paſce dicēs: Cū aūt ꝛc̄. d Simōis ꝛc̄. Perma
net p̄ſtinū nomē vt virt⁹ curātis appareat. Per
eā domū accipe illā p̄tē ꝓpli ꝗ̄ credidit dn̄o ꝛ cu/
rata eſt. Simon: id eſt obediens. e Acceſſit.
Hiero. Diligenter obſerua: que de duab⁹ ſuper
caput. Siquidē peccatrix ſup pedes: et ea ꝗ̄ di/
cit̄ non fuiſſe peccatrix ſuper caput. f Mulier
habens ꝛc̄. Maria magdalena ſoror Lazari mo
do iuſta et familiaris: que quondā peccatrix ve
nit et pedes lachrymis lauit: nunc caput et pe/
Joh. 11. a des vnxit: pedes nunc: vt Johannes dicit.
Mar. 14. a g Unguenti p̄cioſi. Marcus: nardiſpicati: id
eſt de ſpicis ꝛ folijs cōfecti quod precioſius eſt.

Johānes

a Et factū ē cū Ca. XXVI a
cōſūmaſſet ieſus ſmōes
hos oēs: dixit diſcipulis b c
b ſuis: † Scitis qꝛ poſt biduū paſca d †
a ſ p̄nouit ꝛ non declinauit: ſed etiā ceteris ire no
lentibus pergit intrepidus.
fiet: ꝛ fili⁹ hoīs tradetur vt cruci e f
a ſ qui debuerāt ſe parare ad paſca: contra verū
agnum ſe armant.
figat̄. Tūc congregati ſūt prin/ g h
cipes ſacerdotum ꝛ ſeniores po/ i
puli in atrium principis ſacerdo k
tū qui dicebatur cayphas: ꝛ con/ l
a ſ nam ſi palam: timebāt ne eis tolleret̄.
ſilium fecerūt vt ieſum dolo tene
rent ꝛ occiderēt. Dicebāt autem: m †
a ſ nō timentes ſeditionem: ſed ne auxilio populi
de ſuis manibus tolleretur.
Nō in die feſto. Ne forte tumult⁹ n
c fieret in populo. † Cū autē eēt ie o
ſ modū redēpturus morat̄: in domo obediētie.
d ſus in bethania i domo ſimonis p
a ſ olim: ſed poſtea a chriſto mundati.
e f lepꝛoſi acceſſit ad eum mulier ha q † r
a ſ genus marmoris in quo bene ſeruant̄ vnguē/
ta ſine detrimento.
g bens alabaſtrū vnguenti p̄cioſi: s

Nico. de lyra

a Et factū ē. Poſtq̄ꝫ matthe⁹ Ca. XXVI A
euāgeliſta i p̄ncipio ſui euāgelij declara/
uit ꝑſonā mediatoris ꝛ vlteri⁹ legē euāge
licā a deo datā ad inſtructiōez hoīs trāſgreſſoris †
hic ꝯñr deſcribit ip̄i⁹ mediatoris paſſionē ꝑ quā Mar. 14. a
ſolutū ē p̄ciū nr̄e redēptionis. ꝛ diuidit̄ in duas Luc. 22. a
ꝑtes: qꝛ p̄mo oſtēdit̄ maligna xp̄i cōp̄hēſio ꝑ ex/ Joh. 11. g
plorationē iudeoꝝ. ſcđo ei⁹ iniuſta ꝯdēnatio ꝑ ex
ecutionē gētiliū. ca. ſeq. Prima diuidit̄ i q̄ttuor
ꝑtes. qꝛ p̄mo deſcribit̄ xp̄i vēditio facta nō ex ei⁹
ignorātia: ſ mag' ex p̄ſciētia ꝛ volūtate. ſcđo ipſi
us vēditi traditio nō ex diſplicentia ſ ex charita/
te. ibi: Prima aūt die azymoꝝ. tertio ip̄i⁹ traditi
cōp̄hēſio nō ex ip̄i⁹ impotentia ſ ex ſua mititate.
ibi: Adhuc eo loquēte. q̄rto cōp̄hēſi illuſio nō ex
ei⁹ iniuſticia ſ ex ei⁹ hūilitate. ibi: Princeps āt ſa/
cerdotū. Circa p̄mū q̄ttuor ꝑ ordinē ponūt̄. p̄mū
ē ip̄i⁹ vēditiōis p̄nūciatio. ſcđm vēditiōis ꝯſulta
tio. ibi: Tūc ꝯgregati ſūt. tertiū venditiōis occa/
ſio. ibi: Cū āt eēt ieſus. q̄rtū vēditiōis mod⁹ ꝛ or/
do. ibi: Tūc abijt vn⁹ ex duodecim. Circa primū
ꝯſiderādū ꝙ ea ꝗ̄ dicta ſūt. ca. p̄cedēti. p̄dicauit †
xp̄s feria tertia an̄ paſſionē ſuam. ꝛ eadem die p̄/ Mar. 14. a
dixit diſcipulis ſuis paſſionē ſuā futurā p⁹ duos
dies: ſic̄ poſtea fuit cōpletū. Ex ꝗ̄ pꝫ ꝙ ñ fuit ex
ignorātia tradit⁹: ſ ex ſua p̄ſcientia ꝛ voluntate:
vt dictū ē: ħ eſt ḡ qđ đr hic: Et factū ē cū ꝯſūmaſ/
ſet ieſus ſermones hos oēs: ꝗ̄ ꝯtinet̄ ca. p̄cedēti.
b Dixit. eadē die. ſ. c Diſcipulis. in ſecreto ꝛ
nō corā turbis. d Scitis qꝛ poſt biduū paſca
fiet. i. imolabit̄ agn⁹ paſcalis ꝗ̄ debebat īmolari
veſpere ferie q̄nte a ꝗ̄ incipiebat ſolēnitas ſequē/
tis diei. e Et fili⁹ hoīs tradet̄. qꝛ eadē nocte
tradit⁹ ē a iuda iudeis. f Ut crucifigat̄. qꝛ vlteri⁹ iudei tradiderūt ip̄m
pilato ad crucifigēdū. g Tūc ꝯgre. ſūt. Hic ponit̄ ip̄i⁹ vēditionis ꝯſul
tatio ꝗ̄ facta ē feria q̄rta an̄ paſſionē. ꝛ tūc ieſus nō venit in hierl'm ſicut fe
cerat alijs trib⁹ dieb⁹ p̄cedētib⁹: ſ māſit i bethania vt daret iudeis locū
tractādi liberi⁹ de morte ſua. ꝛ ħ ē qđ đr hic. Tūc. i. ſequenti die poſtq̄ꝫ di/
xit ieſus ap̄lis xͦba p̄miſſa. h Cōgregati ſūt p̄nci. ſa. qui ꝯceperāt erga
xp̄m rācorē ꝛ odiū: vt pꝫ ex p̄miſſis. i Et ſeniores ꝓpli. iſti erāt iudices
ordinarij de ꝗ̄b⁹. ſ. dictū eſt. xv. ca. in p̄ncipio. k In atriū p̄ncipis ꝛc̄.
iſte eſt ꝗ̄ p̄mus dederat iudeis ꝯſiliū de morte xp̄i: vt habet̄ Joh. xj.
l Et ꝯſiliū fecerūt vt ieſū ꝛc̄. prius eni determinauerāt ip̄m interficere ſ
ꝯſilium q̄rebāt de mō faciēdi q̄liter poſſent facere occulte ꝛ ſine ꝓpli ſediti
one: ꝛ hoc ē qđ ſubdit̄: m Dicebāt aūt nō in die feſto. i. in ſolēnitate pa
ſcali īminēte de ꝓximo: vt viſū eſt. n Ne forte tumultus fieret i ꝓplo.
multi eni ꝓpter ſolēnitatē paſce venerāt in hierl'm: ꝛ qꝛ aliꝗ reputabāt ie/
ſum eē verū xp̄m: alij aūt ſeducti a ſacerdotib⁹ reputabāt eū magū. ꝛ iđo ſi
occideret̄ durāte ſolēnitate paſcali timebāt periculoſā ſeditionē ꝓpli: ꝓp̄t
qđ ꝯſulebant mortē ei⁹ vſq̄ poſt feſtū differri. tn̄ iſtud ꝯſiliū poſtea muta/
uerūt: qꝛ iuenerūt opportunitatē eum capiendo ꝑ iudam: vt dicet̄ infra.
o Cū aūt eēt ieſus. Hic ponit̄ vēditiōis xp̄i occaſio: iudas eni cupidus
mor⁹ fuit ad xp̄i venditionē vt poſſet recupare ꝑ ħ valorē vnguenti ſuper
caput ei⁹ effuſi. ꝛ hoc ē qđ đr: Cū autē eſſet ieſus in bethania. illud fuit fa/
ctū ſexto die an̄ paſſionē xp̄i: vt habet̄ Joh. xij. ſ hic recolit̄ a mattheo: qꝛ
fuit occaſio venditiōis xp̄i: vt dictū eſt iam. p In domo ſimonis lepro
ſi. iſte eni tunc nō erat leproſus: qꝛ iā fuerat curat⁹ a xp̄o: retinuerat tn̄ no
mē leproſi: ſicut matthe⁹ poſt vocationē ad ſtatū ap̄licū adhuc vocabatur
publican⁹: vt dictū eſt. ſ. x. ca. q Acceſſit ad eū mulier. iſta fuit maria
ſoror Lazari: vt đr Joh. xij. r Habēs alabaſtrū. i. vaſculū factū de ala/
baſtro qđ ē gen⁹ marmoris cādidi: qꝛ tale vaſculū optime ꝯſeruat vnguē/
ta in terra illa. ꝛ hoc ē qđ đr: s Unguēti p̄cioſi. i. contentiui vnguenti.
Aduertēdū tn̄ ꝙ vnguētū hic vocat̄ lachryma fluens de arboribus que ē
multum p̄cioſa in terra illa qꝛ valet ad multa medicinalia.

Et effudit

Joh̃es nardipiſtici .i. fidelis non adulterati alijs herbis: piſtis grece: fides latine.

Myſtice Myſti. Hec deuotio marie fidẽ ſignificat eccl'ie q̃ dũ deitatẽ xp̃i predicat: caput vngit: dũ humanitatẽ pedes. De h̃ vnguẽto ĩ domo ſimõis leproſi ĩ bethania

Mar.14.a Joh.12.a dicunt et matthe⁹ et marc⁹ et iohẽs.

Luc.7.f Lucas vero aliud dicit ſimile huic factum aũt in domo alterius ſimonis pharisei nõ leproſi: neq̃ ĩ bethania ſed de eadẽ muliere que tũc acceſſit peccatrix.

a Diſcipuli idi. Joh.12.a Joh̃es dicit h̃ iudam locutũ, et h̃ gr̃a cupiditatis: alij potuerũt verbis eius ↄſentire: vel etiã idẽ dicere: ſ3 xp̃i curã pauperũ. b Op⁹ eni bo. Sic maria pie deuotiõis adepta ẽ gl'iã: ita ecõtra iudas cõtradicẽs pfidie infamiam. Sed dñs q̃ bona laudat tacendo h̃ preterijt. c Me autẽ nõ ſemp ha.

†r.q.1.cos qui.11.q.3. abijt iudas

B Corpali p̃ſentia. Alioq̃n dicit alibi: Jo.28.d oĩb⁹ dieb⁹ vite vobiſcũ ſum vſq̃ ad ↄſũmatiõẽ ſeculi. d Mittẽs eni. Officiũ eſt ſepulture qd vos pditionẽ eẽ putatis. Nec mirũ ſi mihi dat fidei odorẽ: p qua mox fuſurus ſũ ſanguinem.

e Tũc abijt vn⁹ ꝛc. Premiſſa ẽ cã q̃ cõpulit iudã ad vendendũ dñz. Cũ eni fur eſſet ꝛ loculos haberet et vidiſſet vnguentuz ſup caput ꝛ pedes dñi effuſũ qd putauerat eẽ vendendũ ꝛ p̃ciũ ſibi eẽ tradendũ vt aliq̃d inde furaret: qd pdiderat ĩ effuſiõe vnguẽti voluit recõpẽſare ĩ venditiõe magiſtri. Qñ ↄgregati ſunt p̃ncipes. Ubi patz q̃ nõ inuitus neq̃ coact⁹: ſ3 ſpõte inijt ↄſiliũ ſceleratoꝝ. Quarta feria ↄgregati ſũt p̃ncipes ſacerdotum ꝛc. Judas acceſſit vt vẽderet magiſtruz.

Eſa.40.c Et h̃ oſtendit pphetia Eſaie: que legitur q̃rta feria: vbi dr̃: Ecce merces ei⁹ cũ eo.

f Quid vultis ꝛc. Quaſi vile mãcipiũ tradẽs: ponit in ptãte ementiũ quãtũ velint dare. g Et exinde querebat opor. Multi hodie ſunt q̃ factum iude execrantur ꝛ idem faciũt. Nã cum p munere falſum teſtimoniũ dicunt: q2 veritatẽ negãt deum q̃ veritas eſt vendunt: dũ charitatem violant: deum q̃ charitas eſt pdunt: p̃ſertim cuz non ignorantia ſed oportunitate faciendi queſita hoc faciũt. h Prima autẽ die ꝛc. id eſt q̃rtadecima die p̃mi mẽſis: qñ abiecto fermẽto agnum immolãt ad veſperã: qd exponit apl's:

1 Cor.5.c Etenim paſca no. im. ẽ chriſt⁹. Qui l3 die ſequẽti

id eſt

ꝛ effudit ſup caput ip̄i⁹ recũbẽtis. a b

ſynecdoche.

a Uidẽtes aũt diſcipuli indignati c†
ſunt dicẽtes: vt q̃d perditio hec? d
Potuit eni iſtud venũdari multo: e
ꝛ dari pauperibus. Sciẽs autem f g
ieſus ait illis† Quid moleſti h
b eſtis huic mulieri? Opus eni bo- i

deuotionis ꝛ pietatis.

num operata eſt in me. Naz ſemper pauperes habetis vobiſcum:
c me autem nõ ſemper habebitis. k
d Mittens eni hec vnguentũ hoc l
in corpus meũ ad ſepeliendũ me

a i. quocũq̃ ſe dilatauerit eccl'ia.

fecit† Amẽ dico vob vbicunq̃ p̃- m

a nota noticiam futuroꝝ in chriſto.

dicatũ fuerit hoc euãgeliũ ĩ toto

a i. eccleſia. b i. obſequiũ quod mihi pie exhibuit.

mũdo dicet ꝛ q̃ h̃ fecit ĩ memoriã n

a marie. b damnum de effuſione vnguenti vult magiſtri p̃cio compenſare.

e ei⁹.† Tũc abijt vn⁹ d duodecim q̃ o† p

memoria mortis.

dicebat iudas ſcarioth ad princi- q r
f pes ſacerdotuz: ꝛ ait illis: Quid s
vultis mihi dare ꝛ ego vobis eũ
tradã? At illi ↄſtituerũt ei trigin- t v

a idẽ p̃ciũ quo ioſeph venditus ẽ a fratribus.

g ta argẽteos. Et exinde querebat x

q̃ ſine turbis eũ tradere poſſet qd lucas apte ait. a ecce oportunitas. b paſce.

oportunitatem vt eum traderet. y
h Primã autez die azymoꝝ acceſ- z

---

a Et effudit ſup caput ip̄i⁹. ſicut effundit aq̃ roſacea ppter refrigeriũ ꝛ odorem. b Recũbentis. i. reſidentis ĩ mẽſa. q2 faciebãt magnuz feſtũ xp̄o ꝛ diſcipulis ei⁹. et Lazar⁹ q̃ fuerat reſuſcitat⁹ ab eo erat vn⁹ de recũbentib⁹. ſic habet Joh. xij. c Uidẽtes aũt diſcipuli ei⁹ indignati ſũt. Hic ponit plurale p ſingulari ſm cõmunẽ modũ loquẽdi. q2 qd vnus de aliq̃ ſocietate facit: tota ſocietas dr̃ facere. ſolus eni iudas murmurauit: vt habet expreſſi⁹ Joh. xij. Uel ſi forte aliq̃ cũ eo murmurauerũt fuerunt ab eo incitati. d Dicẽtes: vt q̃d pditio hec. putabat eni iudas vnguentũ pditũ ppter h̃ q̃ nõ habebat apud ſe p̃cium. e Potuit eni iſtd venũ. multo. iſtud expreſſi⁹ ponit Joh. xij. vbi dr̃ q̃ poterat vendi p trecẽtis denarijs. f Et dari pauperib⁹. nõ dicebat h̃ iudas compatiens pauperib⁹: vt habet Joh. xij. ſ3 q2 dolebat q̃ vnguentũ nõ fuerat ſibi traditũ vt ei⁹ p̃ciũ ſibi retineret ꝛ furaret. g Sciẽs aũt ieſus cogitationẽ. ſcz malignã iude. h Ait illis. q̃d moleſti eſtis huic mulieri. q. d. ſine cauſa. cui⁹ ratio ſubdit: † Mar.14.a Joh.12.b i Op⁹ eni bonũ opata ẽ in me. nã pauperes ſemp habetis vobiſcũ. q. d. ſemp poteſtis recupare ad faciẽduz illis elemoſynã. k Me aũt nõ ꝛc. h̃ ↄtrariũ videt Mat. vlt. vbi dicit diſcipulis ſuis: Ecce vobiſcũ ſũ vſq̃ ad ↄſũmationẽ ſeculi: ſ3 h̃ intelligit de eſſe cũ hoib⁹ p grãz ꝛ etiam ſacramẽtaliter in ſacro altaris: ſ3 iſtis modis nõ poſſũt ſibi corpalia obſeq̃a exhiberi. Seq̃t: l Mittẽs eni h̃ vng. h̃ in cor. m. ad ſepel. me. fe. q. d. in hoc facto p̃figurauit ſepulturã meã futurã de ppinquo. vñ Joh. xij. dr̃ q̃ p̃cepit ptẽ vnguẽti ad ſepulturã ſuã reſeruari. vñ credẽdũ eſt q̃ hec mulier h̃ fecit edocta a ſpũſãcto. Seq̃t: † Mar.14.b m Amẽ dico vo. vbicũq̃ p̃di. fue. h̃ euãge. ĩ to. mũ. hoc ẽ factũ hui⁹ mulieris ptinẽs ad euangeliũ xp̄i. n Dicet ꝛ q̃ hoc fecit in me. ei⁹. i. ad laudẽ ei⁹ recitabit tãq̃ factũ virtuoſũ. et hoc ptz adimpletũ. o Tunc abijt vn⁹. Hic ↄñter deſcribit venditiõis xp̄i modus ꝛ ordo. ꝛ p̃mo q̃ꝛtũ ad tp̄s. cũ dr̃: Tũc. i. feria q̃rta qñ p̃ncipes ſacerdotũ fuerũt ↄgregati ad tractãdũ de morte xp̄i: vt dictũ ẽ. p Abijt vn⁹ ex duodecim. i. ex p̃ncipalib⁹ xp̄i diſcipulis. q Qui dicebat iu. ſca. h̃ dr̃ ad differẽtiã alteri⁹ iude q̃ fuit frater iacobi minoris. Et notãdũ q̃ ſcarioth ẽ nomẽ ville de qua erat oriũdus iudas pditor xp̄i qd inde cognominatur. † Mar.14.a Luc.22.a r Ad p̃ncipes ſacerdotũ. q̃s audierat eẽ ↄgregatos ad tractãdũ de morte xp̄i. s Quid vult. mi. da. ꝛ ego vo. eũ tra. occulte. ſ. ꝛ ſine ſtrepitu ppter qd mutauerũt ↄſiliũ p̃dictũ. t At illi ↄſtituerũt ei. i. ex pacto firmiter pmiſerũt. v Triginta argẽteos. argẽte⁹ nũm⁹ valebat decẽ nũmos vſuales. ꝛ p ↄñs triginta argẽtei valebãt trecẽtos de nũmis vſualib⁹: vt ptz manifeſte ſi multiplicent triginta p decẽ. ꝛ ſic ĩ vẽditiõe xp̄i recupauit valorẽ p̃dicti vnguenti. x Et exinde q̃rebat oportuni. ſ. tp̄is et loci. y Ut eũ traderet. ſ. occulte. qd adimpleuit ĩ nocte diei ſequẽtis: vt. j. patebit. z Prima ãt die azy. Hic deſcribitur ip̄i⁹ xp̄i vẽditi traditio vbi q̃ttuor tangũt. q2 p̃mo premittit paſcale ↄuiuiũ ad pditoris reuocationẽ. ſcd̃o inſtituit eucharilſtie ſacramẽtũ ad fideliũ refectionẽ. ibi: Cenãtib⁹ autez. tertio p̃dicit diſcipuloꝝ ſcandalũ ad ipſoꝝ p̃munitionẽ. ibi: Tunc dixit illis. quarto ſubiungit xp̄i deſideriũ ad noſtrã redẽptionez. ibi: Tunc venit ieſus. Dicit ergo ſic: Prima aũt die azymoꝝ. iſta dies fuit feria q̃nta q̃ erat vigilia paſce ĩ qua ĩmolabat agn⁹ paſcalis ad veſperã illi⁹ diei: que erat dies quartadecima p̃mi menſis: ꝛ tunc tenebant veſci panib⁹ azymis vſq̃ ad veſperã vigeſimep̃me diei eiuſdẽ mẽſis. vt habetur Exo. xij. Aduertendũ tñ eſt q̃ greci dicũt xp̄m cenaſſe cuz diſcipulis ſuis ante paſſionem ſuã tertiadecima die p̃mi menſis: ita q̃ anticipauit ĩmolationẽ agni paſcalis per vnam diem: q2 p̃uidebat ſe paſſurum in craſtinũ qñ debebat agnus immolari ſm legẽ. hoc autẽ pbant ex euãgelio Joh. xviij. vbi dicitur q̃ iudei ducẽtes ad xp̄m ad pilatũ non intrauerũt in p̃toriũ vt non cõtaminarent ſ3 vt manducarent paſca. ex quo concludit q̃ eadẽ die paſſus eſt in qua ĩmolabant agnum paſcalẽ: ſcz quartadecima die menſis p̃mi. ꝛ p conſequẽs die. xiij. cenauit cuz apl'is. ex quo vlterius cõcludunt q̃ xp̄s confecit corp⁹ ſuum in pane fermentato: quia iudei nõ veſcebant azymis aũ veſperã quartadecime diei ex quo vlterius in tãtã inſaniã prumpũt q̃ dicũt Mattheũ Marcũ ꝛ Lucam falſũ ſcripſiſſe: q2 deſcribunt xp̄m cenaſſe cũ apl'is p̃ma die azymoꝝ in q̃ agn⁹ paſcalis ĩmolabatur: ppter qd dicunt vlteri⁹ q̃ iohãnes q̃ ſcripſit poſterior in h̃ correxit eos. xij. ca. dicens: Ante diẽ feſtũ paſce ꝛc. vbi ↄñter agit quõ lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ. ꝛ eadem nocte tradit⁹ eſt. Sed iſta ſũt falſa ꝛ erronea. dicere eni q̃ in ſcriptura canonica ſit aliquid falſũ ẽ erroneũ: cũ ſit tradita a ſpũſancto. ꝛ iteꝝ ſi concedãt eſſe falſa in aliquo loco. p ↄſequens non põt habere aliq̃d firmitatis in alijs locis: vt arguit Aug⁹. in ep̄la ad Hieronymũ. Itẽ q̃ dicunt xp̄m cõfeciſſe in fermẽtato. h̃ eſt cõtra Chryſo. qui fuit doctor grecus qui dicit ſup Matth. Apertiſſime dñs demonſtrauit: quia a p̃ncipio circũciſionis ſue vſq̃ ad diẽ paſce extremũ non erat contrari⁹ diuinarũ legũ. In lege aũt p̃cipiebat q̃ carnes agni paſcalis comederẽt cum panibus azymis. ergo in illa cena vltima in qua cõfecit corpus ſuũ erant panes azymi. ꝛ ppter

hoc bene

¶ id est.xv.luna sit crucifixus:tñ ea nocte passionis sue tentus a iudeis celebrauit exordiū. a Ubi vis ⁊c. Nō erat eis certa dom⁹:in q̄ improbat̄ edificatio supfluoꝝ. b Ad quedā. Eundē significat quem Marcus ⁊ Lucas dicūt patrēfamilias. Qui ĝ ait ad quedā tanq̄ ex psona sua (⁊ nō dn̄i) studio breuitatis illū cōpēdio insinuauit. Ad quendaȝ. Non ad quēlibet:s; ad aliquē certū quē ex psona sua loq̄ns recte posuisset. Modo aūt cū verba dn̄i posuit: ite in ciuitatē:interpōit ipe ad quendā:nō q2 dn̄s h̄ dixerit:sed vt ipe nobis insinuaret tacito noīe ꝓprio fuisse ibi quendā ad quē mittebant̄. c Et fecerūt discipuli sicut ⁊c. In alio euāgelio scribit̄: Inuenerūt cenaculū gran.stra. Cenaculū lex spiritualis est:que de angustijs littere egrediens in sublimi loco recipit saluatorem. Nam q̄ litterā sequitur in imo pasca facit. Sed qui aque baiulum.i.preconem gratie in domū ecclesie sequitur:hic per spiritū litteram transcendens in alto mentis christo refectionem parat. d Quia vnus. Qui predixit de passione: predicit de proditore:vt videns se nō latere peniteret facti. Mittit crimen ī numero:vt agat conscius penitentiā. Nō tamē designat specialiter:ne impudentior fieret. e Ceperūt singuli. Quia plus credūt magistro q̄ sibi:⁊ timētes etiam fragilitatē suaȝ querunt de peccato cuius nō habēt cōscientiaȝ. f Qui intingit. Alijs ꝯtristat̄ ⁊ a cibo manū retrabentib⁹:ea impudentia qua tradidit:manū cum magistro mittit: vt audacia bonā ꝯsciam mentiret̄. Ecce hūilitas ⁊ patiētia:qua ꝓditorē ad mensam admittit. g In para.⁊c. Marc⁹ in catino. Parapsis est vas escaꝝ q̄drangulū a parib⁹ absidibus.i.ab equis laterib⁹ dictū. Catinū vas fictile aptū admittendū liquorē:⁊ potuit fieri vt mēsa fictile vas ⁊ quadrangulū cōtineret. Pena predicitur:vt quē pudor nō vicerat corrigāt denūciata supplicia. h Bonuz erat ei ⁊c. Multo meli⁹ esset oīno nō esse:q̄ male esse: vsitate ⁊ simplr̄ h̄ dicit. Non pōt eni ei bene esse q̄ non est. An diabolo dicit nō nasci ad petm̄:an etiā bonū illi erat vt christo nō nasceret̄ ꝑ vocationē:vt nō esset apostata ꝑ proditionē. Uel solemus dicere simplr̄ melius esset nō esse q̄ male esse. i Rabbi. Alij dicūt dn̄e.iste rabbi. Quasi minus petm̄ habens prodere magistrū q̄ dn̄m:vel blandiēdo. k Tu dixisti. Nec hic apte d̄r an ipe esset. Pōt eni intelligi.q.d. non ego dixi. l Cenātib⁹ aūt ⁊c. Finitis solēnibus gaudijs veteris pasce q̄ in liberatiōis memoriam ppl'i dei de egypto agebant̄:trāsit ad nouū qd̄ ī sui memoriā eccl'iaȝ frequētare volebat. Ut videlicet ꝓ carne agni ac sanguine sui corporis:ad sanguinis sacramentuȝ substitueret:ipsumq̧ esse monstraret: cui iurauit dominus ⁊ non penitebit eum: tu es sacerdos ⁊c. m Accepit. Hiero. Postq̄ typicuȝ pasca fuerat impletum:⁊ agni carnes cum apostolis comederat:assumit panem.

Mar.14.b (beside "gelio scribit̄")
Ps.109. (beside "cui iurauit dominus")

¶ Et benedixit

serūt discipuli ad iesum dicētes:
a Ubi vis paremus tibi comedere a
pasca? At iesus dixit: Ite in ciui/ b
b tatem ad quendam:et dicite ei:
Magister dicit:temp⁹ meuȝ pro c† d
pe est:apud te facio pasca cuȝ di
c scipulis meis. Et fecerūt discipu
li sicut constituit illis iesus:⁊ pa/
a ꝗ qn̄ verus sol ad occasum properabat.
rauerunt pasca. †Uespere autem e
a ꝗ q2 eis eternā requiē pparabat:⁊ ꝑ eos alijs.
facto:discūmbebat cū duodecim f
discipulis suis. Et edentib⁹ illis g†
d dixit: Amen dico vobis: q2 vn⁹ h
a ꝗ q2 non erant sibi huius reatus conscij.
vr̄m me traditur⁹ ē. Et contrista i
e ti valde ceperunt singuli dicere: k
Nunq̄d ego sum dn̄e? At ille re/ l
a ꝗ qui latenter notatus non resipiscit manifeste arguitur non tamen ex nomine.
f spōdens ait:†Qui intingit mecū
g manū ī parapside:hic me tradet.
Fili⁹ quidē hoīs vadit:sicut scri/ m n
ꝗ homo pacis mee:q̄ c.p.m.mag.s.m.su.
ptū est de illo†Ue aūt homini illi o
h ꝑ quē filius hoīs tradet̄. Bonuȝ p
erat ei si natus nō fuisset homo il
a ꝗ ne tacēdo videret̄ se ꝓdere alijs interrogātib⁹.
le. Respōdens aūt iudas q̄ tradi q
i dit eum dixit: Nunq̄d ego sum
a ꝗ tu prodidisti non ego. b ꝗ finito veteri pasca transit ad nouum.
k l rabbi? At illi: Tu dixisti†Cenan/ r s†
m tib⁹ autē eis :accepit iesus panē t

hoc bene scribit. Matthe⁹ q̄ scribit: Prima dies açymoꝝ ⁊c. Qz aūt arguūt de Johe q̄ dicit q̄ iudei nō introierāt ꝑtoriū ne impedirent̄ a manducatiōe pasce. Dicendū q̄ pasca accipit̄ nō ꝓ agno pascali q̄ fuerat īmolat⁹ nocte ꝑcedēti:s; ꝓ açymis panib⁹ q̄b⁹ vtebant̄ septeȝ dieb⁹:ad q̄ꝝ comestionē req̄rebat̄ q̄ hō esset mūdus. Ad scd̄m qd̄ arguūt de euāgelio Joh.xij. Ante diē festū ⁊c. dicēdū q̄ q̄nta decima die mēsis ꝑmi illa erat dies festiuitat̄ pascalis:q̄ tn̄ festiuitas incipiebat a vespe diei ꝑcedentis.⁊ ꝓpter h̄ illa eadē die incipiebāt comedere açymos panes in vespe:vt pꝫ ex ꝑdictis. ex q̄ pꝫ q̄ iohānes nō ꝯtradicit alijs sed magis ꝯuenit cū eis. Sequit̄: a Ubi vis parem⁹ tibi comedere pasca.i.agnū pascalem. b At iesus dixit:ite in ciuitatē ad quedā. Matthe⁹ hic loq̄tur generaliter q2 christ⁹ nō expressit illis nomen illi⁹ ad quē debebāt ire:tn̄ dedit eis signuȝ ꝑ qd̄ poterant determinate cognoscere f̄m q̄ h̄r Marci.xiiij. vbi d̄r sic: Occurrit vobis hō lagenā aque baiulans seq̄mini eū.⁊ q̄cunq̧ introierit dicite dn̄o domus ⁊c. c Tempus meū.s. patiendi. d Prope ē apud te facio pasca cū discipulis meis.q.d. ꝓuide mihi de loco ⁊ cibo. vn̄ credit̄ q̄ ille erat discipulus xp̄i occultus tn̄: pꝫ etiā q̄ xp̄s ita paup erat q̄ nec domiciliū habebat:nec vnde posset cibū pascalē emere. Sequitur: e Uespere aūt facto.q2 illa erat hora comedēdi agnū pascalē. f Discūbebat cū duodecim discipulis suis. Ex quo pꝫ q̄ q̄ntuȝ erat in se reuocabat proditorē amore primo cum esset vn⁹ ex duodeciȝ:⁊ tn̄ illū repulit a cōuiuio agni pascalis:licet ei⁹ ꝓditio nō lateret eū. g Et edentib⁹ illis. Hic secūdo reuocat proditorē dolore predicendo corā eo passionē suaȝ q̄ debebat esse discipul' suis materia doloris:⁊ h̄ est qd̄ d̄r: h Amen dico vo.q2 vn⁹ vestrū.i.xij. discipulorū principaliū: i Me traditur⁹ est.⁊ ꝯtristati valde ⁊c. Nō solū ꝓpter mortē magistri sui futurā ꝯtristati sunt:sed q2 q̄libet timebat de se ne esset ille q̄ debebat eū tradere.ꝓpt̄ qd̄: k Ceperūt singuli dicere:nunq̄d ego sū dn̄e?q2 quilibet debet sibi timere de pctō futuro q̄ntūcūq̧ sit sanctus. l At ipe r̄ndens ait: Qui intin.me. in pa.hic me tradet.ꝑ h̄ nō poterāt ꝑpendere q̄s esset determiate:q2 oēs comedebāt in eodē vase in q̄ erāt carnes agni pascalis posite. m Filius q̄dē ho.va.ad passionē.s. n Sicut scri. est de il. Esa.liij. vbi d̄r sic:tanq̄ ouis ad occisionē ducet̄ ⁊c. ⁊ Dan.ix. Post hebdomadas.lxxij. occidet̄ xp̄s:⁊ in plib⁹ alijs locis sil'r habetur. o Ue aūt. Hic tertio reuocat ꝓditoreȝ timore ꝑdicendo ei penā dānatiōis sue dicens: Ue autē homini illi ꝑ quē filius hoīs tradet̄. p Bonū erat ei si na.nō fuisset hō ille.min⁹ eni malū accipit̄ hic ꝓ bono.min⁹ aūt malū ē nō esse simplr̄ q̄ esse dānatū:q2 ⁊ si nō sit min⁹ malū rōne pene adiūcte q̄ nō priuat totū esse creatū:min⁹ tn̄ malū est rōne culpe mortal' q̄ insepabiliter adheret dānatis:⁊ ipa nō solū priuat quoddā eē creatū sic pena:s; etiā priuat bonū infinitū.s.diuinū.ꝓpter qd̄ eē miserū miseria culpe mortalis eternaliter.h̄ est pei⁹ q̄ sit nō eē simplr̄. q Rn̄dēs aūt iudas. Hic q̄rto reuocat ꝓditorē pudore:q2 illi ōndit se suā ꝓditioneȝ cognoscere:⁊ h̄ est qd̄ d̄r: Rn̄s aūt iudas q̄ tra.eū dixit: Nūq̄d ego suȝ rabbi? Si eī iudas aliq̄d de h̄ q̄rētib⁹ tacuisset reddidisset se eis suspectū. r At il.tu dix.⁊ in h̄ delictū suū alijs nō publicauit:s; ꝯscie iude significauit se ei⁹ delictū scire.poterat eni ꝑ h̄ xbū mētē iude sic monere q̄ alios latebat. s Cenātib⁹. Hic īstituit̄ eucharistie sacr̄m ad dn̄ice passiōis recordationē:⁊ diuidit̄ in tres ꝑtes.q2 p̄mo describit̄ hui⁹ sacri īstitutio.scd̄o ꝑdicat̄ īmortalis vite ichoatio.ibi: Dico aūt vob.tertio pro vtroq̧ reddit̄ gr̄aꝝ actio. ibi: Et hymno dicto. Circa ꝑmū aduertenduȝ q̄ istud sacr̄m sub duplici specie īstitutū ē.s.panis ⁊ vini:q2 panis ꝯuertit̄ ī corp⁹ xp̄i:⁊ vinū ī sanguinē.⁊ iste ꝯuersiōes fiūt sepatim:q2 christi sanguis fuit sepat⁹ a corpe vel a carne ī passiōe.h̄ aūt sacr̄m vt dictū est īstitutū ē q̄si quoddā memoriale illi⁹ passiōis:⁊ iō ꝯsecratio carnis ⁊ sanguīs fit sub speciēb⁹ distinctis. Cōsiderādū etiā q̄ sub vtraq̧ specie ē tot⁹ christ⁹:q2 sub specie panis ē tn̄ corp⁹ ex vi ꝯuersiōis vl' sacri.sanguis āt ⁊ aīa ⁊ dinitas sunt ibi ex cōcomitātia naturali ⁊ īsepabili. Sil'r sub specie vini sanguis tn̄ ē ibi ex vi sacri.cetā āt ex cōcomitātia vt diffusi⁹ tractat̄ .iiij.snīaꝝ.dic̄ ĝ: Cenātib⁹ āt ill.i.postq̄ comederāt carnes agni pascal' añq̄ surgerēt de cena. t Accepit ie.p.⁊c.q2 vbi ēmiat̄ figura:ibi dꝫ incipe xitas.agn⁹ aūt pascal' erat figura hui⁹ sacri:⁊ iō īstitutū ē post comestionē agni.

† Mar.14 b Joh.13.c (beside "rit dicite dn̄o domus")
†2.q.1.vn⁹ Mar.19.b Luce.22.c Joh.13.c (beside "pꝫ etiā q̄ xp̄s ita paup")
no/ (beside "vn⁹ ex duodeciȝ")
†De conse. di.2.cū oē. (beside "edentib⁹ illis")
† Mar.14.c Luce.22.c (beside "esset ille q̄ debebat")
†De conse. di.2. sepura.c.timorem. c.qa corp⁹. De cele.mis.c. cū marthe (beside "esset determiate")
Mar.14.c Luc.22.b Joh.6.c (beside "o Ue aūt")

a Et bñdixit ꝛ fregit. Quia hoīem aſſumptū ita morti ſubdidit: vt ei īmortalitatis potentiā ineſſe: ꝛ iō cito reſurrecturū eſſe mōſtraret. Fregit. vt oñdat corporis ſui fractionē nō ſine ſua ſpōte fore. Bñdixit pri⁹: qꝛ naturā quā aſſumpſit cū prē ꝛ ſpūſctō grā diuie ỽtutis impleuit. Iō poſt cenā corp⁹ ſuū dedit: qꝛ neceſſe erat paſca typicū prius ↄſumari: ꝛ ſic veri paſce ſacra poſt īſtitui. Nos vero ꝓ reuerētia tanti ſacramenti prius reficimur dñice paſſionis ſacris ꝙ̄ corporalibus eſcis.

† De cōſe. miſſa. cum marthe De reli. c. vnico. b Gratias egit. Oſtēdit ꝙ quiſqꝫ facere dꝫ in flagello culpe ꝓprie cū ipe equanimiter tulit aliene: qꝛ panis corp⁹ ↄfirmat: vinū ſanguinē opatꝛ. Myſtice Myſtice. Hoc ad corpus: illud ad ſanguinē xp̄i refertur. Verū nec panis ſine aqua cōficitꝛ: nec vinū ſine aqua offertur. Per aquā pp̄ls ſignatꝛ: q̄ nec ſine chriſti paſſiōe ſaluatꝛ: nec ſine ei⁹ amore chriſt⁹ paſſus eſt. Oportet ꝰ vt nos ei vniamur: vt ipe in nobis maneat: ꝛ nos ī ipo.

c Nō bibā. Non delectabor cerimonijs hui⁹ ꝓpli: in qb⁹ ſacra paſcalꝭ agni ꝑcipua ſunt. Poſt paſſionē nō aſſumā carnē: donec aſſumā eam nouā q̄ modo mortalꝭ eſt.

d De hoc geni. vit'. Vitis ē hūana natura: genimina ei⁹ mortalitaſ: ꝛ legis vetuſtas. † 44. di. c. quando. i. De. conſe. di. i. ca. de hymnis. Mortalitatem bibit xp̄s ꝛ legis vetuſtatē dū ipi placuit: ꝛ ipe obſeruando impleuit. De genimine vitis eiuſdē bibit in reſurrectione fact⁹ īmortalis: qꝛ immortalitas eſt genimen illius vitꝭ quā in reſurrectiōe bibent ſui. Iō dixit vobiſcū. Immortalitate enī reſurrectiōis eadē remanebit ſub- † 1. q. 1. ferrur. ✱. vulnerato. ſtātia: ꝛ ſi q̄litas ſit mutata. Si āt vitē de cui⁹ vetuſtate nūc paſſiōis calicē bibit: iudeos accipis. ſig̃t etiā gentē ad corpus xp̄i ꝑ nouitatem vite acceſſurā: cū poſt gentes † 6. q. 1. c. imitare. ingreſſas oīs iſrael ſaluus fiet.

D Vinea dñi ſabaoth dom⁹ iſrael eſt de qua ſꝑ bibit: qꝛ nō defuerunt aliqui quoꝝ pietate delectaretur: ſed paſſo dño tps erat vt illa legalis obſeruātia ceſſaret ꝛ in † 50. di. q̄a ſericas. i ſi. ſpm̄ tranſiret.

e Nouū in regno pa. Dicēs illud nouū. h vet⁹: oñdit corp⁹. ſ. de veteri adā qd̄ īmortalitate īmutabitꝛ. Vobiſcum ꝑ h ꝛ ſuis īmortalitas ꝓmittitꝛ: et ſi nō eodē tpe. De h genimine: qꝛ eadē corpa reſurrectura. Erit aūt dies mee reſurrectiōis: cū in regno dei. i. īmortalitatꝭ glīa ſublimat⁹: de ſalute eiuſdē ppli ſpūali gratia regenerati: nouo vobiſcū gaudio ꝑfundar.

f Et hymno ꝛc. Pſ. 21. Hoc eſt qd̄ Pſ̄ dicit: Edēt paupes ꝛ ſaturabuntꝛ ꝛc. Et Ioh. 18. a hymnū ſm Ioh. patri grās agens cantabat: in q̄ pro ſe ꝛ diſcipulis ꝛ crediturꝭ precabatur. Exierūt in montē oliueti: vt ꝑ ſacramentoꝝ ꝑceptionē ꝛ ſuā interceſſionē ad altiora cariſmata q̄bus corde pungamur nos ↄſcendere doceat: vbi laboris refectio doloris ſolatiū.

g Oēs vos. Predicit illis q̄d paſſuri ſunt: vt poſt euētū non deſperent: ſed pnīa liberentꝛ.

h Poſtq̄ aūt. Sic ꝑdixit locū paſſiōis: ſic ꝑdicit locū reſurrectiōis: vt ſic ſunt triſtes ex paſſiōe: ſic letentꝛ glificati reſurrectiōe vel viſione.

i Precedā vos ꝛc. Ut infirmitatē eoꝝ ſpōſiōe redit⁹ ſui ↄſolaretꝛ.

k Et ſi oēs. Nō eſt mēdaciū nec temeritaſ: ſed fides ꝛ ardens dilectio: intantū vt imbecillitatē ſuā ꝛ fidē verboꝝ dei nō cōtueretꝛ.

l Antequā gal. Tres ita Mar. 14. b ſimplr. Sol⁹ Marc⁹: anq̄ gall⁹ bis vocē dederit. Tertia negatio petri ſi tota p⁹ ꝑmū gallicātū incipet: mētiri viderentꝛ tres q̄ dicūt: Anq̄ g. c. Itē ſi tota añ. ſupflue diceret

ſꝫ Marcus:

---

a ꝛ bñdixit: ac fregit: deditqꝫ diſci a b
a quaſi intelligite.
pulis ſuis ꝛ ait† Accipite ꝛ come c d
a quod ſub ſpecie panis videtur.
dite: Hoc ē corp⁹ meū† Et accipi †
a ipſe equalis deo patri: quid ergo ſubditus facit? b inter aduerſa.
b ens calicē grās egit: ꝛ dedit illis e
dicēs: Bibite ex h oēs: Hic ē eni f
a dedicator. b non veteris quod ſanguine hircoꝝ dedicatū eſt. c qꝛ impoſſibile eſt ſanguine hircoꝝ peccata auferri.
ſanguis me⁹ noui teſtamenti qui g
ꝓ multꝭ effundetꝛ in remiſſionem
a mortalitatē bibit chriſtus ꝛ legis vetuſtatem dum ei placuit.
c pctōꝝ† Dico aūt vobis: nōn bibā h
a qd̄ ē mortalitas ꝛ paſſibilitas. ē hūanitatꝭ.
d amodo de hōc genimine vitꝭ vſqꝫ i k
genimen.
in diē illū: cū illud bibā vobiſcū
immortalis ꝛ impaſſibilis.
e f nouū in regno pr̄is mei† Et hym l m †
ſpūali cibo paſtus debet conſcendere ad montem virtutū q̄bus vngatur vel reficiatur.
no dicto exierunt in montē oliue n
g ti. Tūc dicit illis ieſus: † Omnes o † p
vos ſcandalū patiemini ī me in q r
a .i. in iſta tribulatiōe. nocti cōgruit ſcādalū
b in zacharia: ꝑcute paſtorē: ex ꝑſona ꝓphete.
iſta nōcte. Scriptū eſt enī† Per s t
a ab vnitate fidei ſaluentur.
cutiam paſtorē: ꝛ diſpergentur v
b oues gregis. Poſtq̄ aūt ſurrexe x
i ro precedam vos in galileā.† Re y z
k ſpondens autē petrus ait illi: Et a †
ſi omnes ſcādalizati fuerint in te
ego nunq̄ ſcandalizabor. Ait il
petr⁹ ex ardore ꝓmittit: ꝑſoꝝ de⁹ vētura ꝑdicit
li ieſus† Amen dico tibi qꝛ in hac b
a Marc⁹ dicit: anq̄ gall⁹ bis vocē dederit. ceteri: anq̄ gall⁹ cātet. b cicior erit cā ter me negādi.
l nocte anteq̄ gall⁹ cantet tēr me

---

a. Et bñ. in hoc dedit nob exēplū ꝙ añ ſūptionē hui⁹ ſacri debet mens eleuari ī deū. b Ac fre. de. diſ. int q̄s erat iudas: vt dicūt ſcti cōiter: licꝫ Hylari⁹ dicat ↄtrariū. rō aūt q̄re xp̄s dedit ei corp⁹ ſuū fuit: qꝛ pctm̄ ei⁹ erat diſcipulꝭ alijs occultū: ꝛ ꝓpt h in eccl̄ia obſeruatꝛ ꝙ pctōri occulto euchariſtia n̄ negatꝛ. c Et ait: acci. ꝛ co. h eſt cor. m. ſi enī ỽbū xp̄i tante ē ỽtutis ꝙ fecit de nihilo oēꝫ creaturā: nō ē mirū ſi vnā creaturā ↄuertit ī aliā. d Et ac. cali. ſepati ↄſecrabat ſanguinē a corpe rō ne ꝑdicta. e Grās egit. eadē rōe ſic ī i ↄſecratiōe corpis dictū ē. Seq̄tꝛ: f Hic ē ſan. m. no. te. i. ad ↄfirmationē no. teſt. qꝛ ſicut ve. teſt. ↄfirmatū ē in ſanguie aīaliū imolatoꝝ: vt hr̄ Exo. xxiiij. ita no. teſta. ſanguie xp̄i cōfirmatū ē: in q̄ apparet excellentia no. teſta. reſpectu veteris: vt arguit apl̄s ad Heb. ix. g Qui ꝓ mul. ef. in re. pec. dicit aūt ꝓ multꝭ: qꝛ ſanguis xp̄i ꝓ oib⁹ effuſus fuit q̄tū ad ſufficiētiā q̄tū aūt ad efficaciā nō fuit effuſus ꝓ oib⁹. h Dico aūt. h ↄñr ꝑdicitꝛ eterne vite inchoatio: qꝛ ꝑceptio hui⁹ ſacri dat vitā eternam. ſm ꝙ dicit ſaluator Ioh. vi. Qui mādúcat meā carnē ꝛ bibit meum ſanguinē hꝫ vitā eternā. dicit ꝰ: Dico āt vobis nō bibā amodo. h eſt ab hora q̄ inſtituit h ſacrm̄. i De h geni. vi. hoc ē de vino qd̄ generatꝛ in vite. k Vſqꝫ in diē il. cū illud bi. vo. nouū. i. nouo mō. h fuit impletū qñ poſt reſurrectionē ſuā comedit ꝛ bibit cū aplis ſuis ad declarationē ſue reſurrectiōis: vt hr̄ Lu. vlt. ꝛ tūc bibit nouo mō: qꝛ corp⁹ ſuū nō erat tunc paſſibile ꝛ mortale: ſed glīoſum non indigens cibo vel potu: ſꝫ ſolū comedit ad declarandū veritatē ſue reſurrectiōis vt dictū eſt. l In regno pa. mei. i. ego tūc exiſtens ī regno patrꝭ mei bibā tūc vobiſcū mō ꝑdicto: licꝫ enī xp̄s fuerit beatus ex pte aīe ab inſtāti ↄceptionis. ex pte tn̄ corpis erat viator ꝛ paſſibilꝭ añ reſurrectionē ſuā: ſed cōpleta reſurrectiōe fuit beatus in aīa ꝛ in corpe. m Et hymno dicto. Hic ↄñr ponitꝛ ꝓ predictꝭ grāꝝ actio. dicit ꝰ: Et hymno. i. cantico diue laudiſ. Dicto. ꝓ ſacri inſtitutiōe ꝛ noue vite denūciatiōe. ſ. in loco vbi iſta erāt facta. n Exierūt ī mon. oliueti. h ē ỽſus montē oliueti: qꝛ loc⁹ ad quē xp̄s exijt ꝛ in q̄ fuit capt⁹ erat ſitus ī pede mōtis olueti: vt dictū ē. o Tunc dicit il. Hic ꝑdicitꝛ diſcipuloꝝ ſcādalū ad eoꝝ ꝑmunitionē. ꝛ ꝑmo ꝑdicitꝛ ī generali reſpectu omniū. ſcdo in ſpeciali reſpectu petri. ibi: Reſpōdens aūt. Dicit igitꝛ: p Oēs vos ſcādalū patiemini. i. ruinā in pctm̄. q In me. i. recedētes a me ꝓpter timorē humanū. r In iſta nocte. futura enī cōtingentia ꝑdicit eis certitudinaliter ꝛ determinato tpe vt cognoſcāt ipm eſſe deū q̄ pōt talia cognoſcere ꝓpria ỽtute. s Scriptū ē enī. Zach. xiij. t Percutiā pa. i. xp̄m. v Et diſp. oues. i. diſcipuli ex timore fugiētes. Aduertēdū tn̄ ꝙ Zach. xiij. mutantꝛ verba: licꝫ ſit eadē ſnīa: qꝛ ibi ponitꝛ ꝓphetia ac ſi ꝓpha loq̄tꝛ ad dñm dicēs: Percute paſtorē ꝛc. hic autem pōnitur ac ſi dñs loquatꝛ dicens: Percutiā paſtorē ꝛc. qꝛ idē eſt ỽbū dñi ꝛ ꝓphe licꝫ diuerſimode qꝛ ipi⁹ dñi ꝑncipalr ꝛ ipi⁹ ꝓphe inſtrumētalitꝛ. x Poſtq̄ aūt reſur. h addit ad ↄſolationē eoꝝ: vt q̄ audita ei⁹ morte erant deſolati. audita ei⁹ futura reſurrectiōe eſſent aliqualitꝛ conſolati. y Precedā v. i ga. nō ſolū ꝓmittit eis viſionē ſuā in beatitudie ꝛ in loco multū diſtāti: ſꝫ in ꝓpinqua regiōe. ſ. in galilea. z Reſpōdens aūt. Hic ſpecialr ꝑdicit ſcandalū petri. Rñdens aūtē petrus: qꝛ erat ceteris feruētior. a Ait illi: ꝛ ſi oēs ſcan. fue. i te ꝛc. in hoc nō mentiebatꝛ qꝛ ſic habebat in mēte: ſꝫ ꝑſūptuoſe loq̄batur nō ↄſiderās debilitatē fragilitatꝭ ſue: ꝓpter qd̄ grauꝰ ceteris ꝑmiſſus eſt cadere: ꝛ iteꝝ qꝛ futur⁹ erat paſtor eccl̄e vt ex ſuo caſu ſciret alijs ↄdeſcēdere. b Ait illi ieſus: amē dico tibi: qꝛ anteq̄ gallus cantet: ter me negabis. Marci. xiiij. ſꝫ expreſſius: Anteq̄ gallus bis vocē dederit ter me es negatur⁹. Aug⁹. in libro de con

cordia

† Mar. 14. e Luc. 22. b i. Cor. 11. e
† Mar. 14. e
† Mar. 14. e Ioh. 18. a
† Mar. 14. c Zach. 13. c
† Mar. 14. c Ioh. 16. f
† Mar. 14. e Luce. 22. c

mar. 14. b Marc⁹: anteꝗ̃ bis cantet. Sed q꞉ añ ꝓmũ cepta: attē
derũt illi tres nõ qñ cõpleturꝰ eſſet eã: ſed q̃nta futu-
ra eſſet qñcũꝗ incepta. Uel tota in aĩo timentis petri
pacta eſt añ ꝓmũ cantũ: ꝗuis vbis añ primũ cepta:
ante ſcðm pacta ſit. Tantꝰ enĩ timoꝛ mentē eiꝰ inuaſe-
rat q̃ ter negare faceret. Mat-
theꝰ ⁊ Marcꝰ negationē petri
ſubnectũt: poſtꝗ̃ ieſus egreſ-
ſus eſt de domo vbi mãduca-
Luce. 22. b uit paſca. Lucas ⁊ Johes: an-
Joh. 18. a teꝗ̃ egreſſus inde eſſet ieſus.
Sꝫ facile intelligimꝰ illos re-
capitulaſſe: vel iſtos preoccu-
paſſe: niſi magis moueret ꝙ
tã diuerſa nõ mõ verba: ſꝫ etiã
ſñias dñi ꝓmittũt: qbꝰ ꝓmotꝰ
petrꝰ iſtã ꝓſũptionē preferret
moriēdi: vt magꝰ cogant intel
ligi ter illũ expreſſiſſe ꝓſũptio
nē ſuã diuerſis locꝰ ad ſermo-
nes xp̄i: ⁊ ter illa a dño rñſuꝫ
ꝙ cũ añ gallicantũ eſſet nega
turꝰ: ſicut poſt reſurrectioneꝫ
an ſe amaret ter īterogauit: ⁊
ter de paſcēdis ouibꝰ p̄cepit.
Ante gallicantũ. i. creſcēti
bus tenebris negat: poſt gal-
liciniũ. i. luce vicina culpaꝫ la
chrymis lauat. a In villã
Luce. 22. b que dr̄ gethſemani. Lucas: in
Joh. 18. a monteꝫ oliuaꝝ. Johes: trans
torrentē cedron: qđ idē eſt: q꞉
gethſemani locꝰ ī q̃ orauit eſt
ad radicē mõtꝰ oliueti vbi eſt
hortꝰ. Gethſemani interp̄tatꝰ
vallis pīguiũ ⁊ loca ⁊ tp̄a ple
na ſũt figurꝰ. Cũ ī mõte orat:
ſurſuꝫ nos hr̄e coꝛ ī orõne do-
cet. Cũ in valle. ⁊ h̄ ī valle pin
guiũ: docet ī orõne hũilitatē ⁊
interne pinguedinē dilectiõis
eſſe ſeruãdaꝫ. b Et orem.
Proxima morte apte orat in
valle pinguedinis: q꞉ ꝑ hũili
tatē ⁊ charitatis pinguedinē
ꝓ nobis ſubijt mortē. c Ce
pit ꝯtriſtari. Nõ timore paſſi-
onis q̃ ad h̄ venerat: ſꝫ ꝓ ſcan
dalo aplõꝝ ⁊ ꝑditione impio
rũ. Hiero. Cepit cõtriſtari
vt veritatē aſſumpti hoĩs ꝓ-
baret. Uere ꝯtriſtatꝰ ē: ſed nõ
paſſio eiꝰ aĩo dñatꝰ: veruꝫ ꝓ-
paſſio ē. vñ ait: cepit ꝯtriſtari.
Cõtriſtatꝰ aũt nõ timore pati-
endi q̃ ad h̄ venerat: ſꝫ ꝓpter infelicē iudã ⁊ ſcãdaluꝫ
aplõꝝ ⁊ eiectionē iudeoꝝ: ⁊ euerſionē hierlm̄. d Tri
ſtis. Aĩa eſt q̃ timet ⁊ triſtatꝰ. Petrꝰ inferioꝛ nõ timet
dicēs: aĩam meã ponã ꝓ te: q꞉ vt hõ vim mortꝰ igno-
rat. Xp̄s timet: q꞉ vt deꝰ in corpe ꝯſtitutꝰ fragilitatem
carnis exponit: q̃ corpꝰ ſuſcepit oĩa debuit ſubire que
corporis ſunt. e Uſꝗ ad mortē. Hyl. Nõ ꝓpter moꝛ
tē ſed donec aplõs ſua liberet paſſiõe. Nõ moꝛs ſꝫ tp̄s
mortis in metu eſt: q꞉ poſt vtutē reſurrectiõis fides ē
firmãda credentiũ. f Si poſſibile eſt. Hoc nõ ꝓ ti
moꝛe ſꝫ ꝓ miſcďia: ne iudei q̃ excuſationē ignorãtie nõ
hñt: me occidant. vñ ait: iſte. i. populi iudeoꝝ: non ſim
pliciter calix. Si poſſibile eſt. vt ſine interitu iudeo
rũ credãt gētiles: paſſionē recuſo. Sinaũt: illi excecã-
di ſunt: vt gentes intrent: fiat non mea ſed tua volun-
tas. g Nõ ſicut ego volo. Augꝰ. Transfigurat in
J. 25. c ſe ſuos: qui nihil aliud vult ꝗ̃ pater. vt ibi: Eſuriui et
de. m. m. Et quid me pſequeris? Docet aũt eos priua
tam voluntatem corrigere ⁊ dirigere iuxta diuinam.
Ambro. Hominem quem veritate corporis demon
ſtrabat: equabat affectu. vt diceret: Sed nõ ſi. ego vo.
ſed ſicut tu. Suſcepit voluntatē meam: ſuſcepit triſtici
am meã. Confidenter triſticiã nomino q̃ crucē p̄dico.
Caro aũt

negabis. † Ait illi petrus: Etiã ſi a
intellexit ei ꝙ timore mortꝰ p̄diceret eũ negaturũ.
oportuerit me mori tecũ nõ te ne
ex amore ⁊ ardore eodem.
gabo. Similiter et oẽs diſcipuli
dixerunt. † Tunc venit ieſus cum b†
a illis in villam que dicitur geth- c
ſemani. Et dixit diſcipulꝰ ſuiſ: Se d†
nõ moueamini ſicut nec loco ita nec mente.
b dete hic: donec vadam illuc et
a cuiꝰ oratio omniũ redēptio. b pgreſſus pa rum. c quibus ſecretioꝛa manifeſtaret.
orēm. Et aſſumpto petro et duo- e
ne putetꝰ irrationalis aĩa chriſti. aĩalia merēt ſed non noꝛunt cur ⁊ quouſꝗ triſtentur.
c bus filijs ȝebedei cepit contriſta f
d ri ⁊ meſtus eē. Tũc ait illis: † Tri g
pro iuda damnando.
e ſtis eſt aĩa mea vſꝗ ad morteꝫ.
a pondus tribulatiõis. b a ſomno īfidelitatꝰ ⁊ torpoꝛ mētis: ne ingrauãte diabolus obrepat.
Suſtinete hic et vigilate mecuꝫ. h
a vt humilitatē mētis habitu corporis oſtendat.
Et progreſſus puſillum: procidit i
in faciē ſuã orans ⁊ dicens: Pa-
a i. vt me non moriente mors moriatur.
f ter mi ſi poſſibile eſt trãſeat a me †
a quaſi in ſe reuerſus hoc dicit. b hũano af fectu. a docet hũane volũtati volũtatē dĩ ꝓponi
g calix iſte. Uerũtamen nõ ſicut
ego volo: ſed ſicut tu. † Et venit
ad diſcipulos ſuos et īuenit eos
a p̄ triſticia ſomnũ vincere nõ pñt. b q꞉ p̄ ce teris erat gloriatꝰ: p̄ ceteris erat increpandus.
dormientes. Et dicit petro: Sic k
non potuiſtis vna hora vigilare
a nõ: ne tēremini: ſꝫ ne tentatiõe ſuperamini.
mecum? Uigilate ⁊ orate vt nõ l
ideo orandum.
intretis in tētationē. Spũs qdē m

cordia euãgeliſtaꝝ dicit ꝙ tertia negatio petri fuit inchoata etiaꝫ an
te primũ cantũ galli: añꝗ̃ tñ eſſet ꝯſũmata gallꝰ cantauit: q꞉ negatio
ſm totalitatē ſuã accepta hꝫ aliquē tractum tp̄is. in h̄ enĩ includitur
verbũ illoꝝ q̃ dicebãt petro: Tu ex illis es. ⁊ argumentũ qđ adduce-
bant ex loq̃la eiꝰ: ⁊ negatio petri ſequēs: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ bñ potuit inchoa-
ri illa negatio anteꝗ̃ gallus ꝓmo cantaret et
poſt termĩari. Mattheus ꝗ̃ Lucas ⁊ Johes q̃
mar. 14. b dicũt petruꝫ ter negaſſe xp̄m ante ꝓmuꝫ galli-
cantũ: loquunꝰ ſcđo reſpectũ ad negationis
inchoationē. Marcꝰ aũt q̃ dicit tertiã negati-
onē petri eſſe poſt primũ gallicantũ ⁊ añ ſecun
dũ: loquitꝰ ſcđo reſpectũ ad negatiõis ꝯſum-
mationē. a Ait illi petrꝰ: ⁊ ſi opoꝛ. me ⁊c.
petrus ⁊ alij diſcipuli hoc dicēdo nõ dixerunt mar. 14. b
mēdaciũ: q꞉ ſic cogitabãt fore. dixerunt tñ fal- Luce. 22. b
ſum: q꞉ ꝯtrariũ accidit. b Tũc vēit ieſus. Joh. 18. a
Hic ꝯñr oñditꝰ xp̄i deſideriũ ad nr̄am redem-
ptionē. qđ oñdit triplr̄ xp̄s. primo anxiando.
ſcđo orãdo. ibi: Et ꝓgreſſus puſillũ. tertio ꝓ-
ditori occurrēdo. ibi: Ecce appropinq̃bit. Cir-
ca ꝓmũ aduertēdũ ꝙ anxietas animi ē paſſio
cauſata ex apprehenſione magni mali de ꝓxio
īminētis impoſſibilꝰ ad euadendũ. xp̄s aũt vi-
debat mortē acerbiſſimã ſibi de ꝓximo immi-
nentē ⁊ nõ euaſibilē: q꞉ ſciebat hoc eſſe determi-
natũ a deo p̄re: a cuiꝰ determinatiõe non pote
rat declinare cũ nõ poſſet peccare. iſta tñ neceſ mar. 14. b
ſitas libertatē arbitrij nõ tollebat. igitꝰ ex tali Joh. 12. b
morte ſic īminēte chriſtꝰ habebat materiã ma-
xime anxietatis. Item pars ſenſitiua nõ alle-
uiabatꝰ a tali anxietate ex ꝯtēplatiõe diuie eſ-
ſentie ſeu promptitudine voluntatꝰ q̃ erat ī ſu
periori parte aĩe. q꞉ diuĩa virtute fiebat vt ex
ſuꝑiori parte aĩe nõ fieret influētia in inferio-
rem: vt ſic eſſet ibi doloꝛ partis ſenſitiue maxi-
mus ad nr̄am redēptionē. exq̃ ꝗ̃ ex tali anxie-
tate xp̄s nõ fugiebat ſed magꝰ venit ad locuꝫ
vbi ꝓditorē venturũ ſciebat: oñdit deſideriuꝫ
ad nr̄am redēptionē. ⁊ h̄ eſt qđ dr̄ hic: Tũc ve
nit ieſus cũ illis. i. diſcipulꝰ ſuis. c In villã
que dr̄ gethſemani. illa enĩ villa erat ſita in pe
de montis oliueti. ⁊ ꝓpter hoc dr̄ Luc. xxij. ꝙ
venit in montē oliuaꝝ. In fine etiã illius ville mar. 14. b
erat quidã hortꝰ ꝯtēplationi aptus ⁊ illuc in- Luce. 22. e
trauit ieſus: vt dr̄ Joh. xviij. ⁊ eſt vltra torren
tem cedron: vt dr̄ ibidē. q꞉ vallis ioſaphat eſt
intermedia inter montē oliueti ⁊ ciuitatē hie-
ruſalē. torrens aũt cedron currit ꝑ mediũ illiꝰ
vallis: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ euãgeliſte ꝯcordant de loco
licet ip̄m diuerſimode nominent. d Et di-
xit diſcipulꝰ ſuis: ſedete hic. hoc dixit octo apo
ſtolis: q꞉ iudas nõ erat ibi: ⁊ tres ſecuꝫ duxit.
vñ ſequitꝰ: e Et aſſumpto petro ⁊ duobꝰ fi
lijs ȝebedei. iſti enĩ tres erãt magꝰ familiares
ipſi xp̄o ⁊ ad eiꝰ ſecreta magꝰ admittebanꝰ ꝗ̃
alij. ratio aũt tacta eſt. ſ. xvij. f Cepit ꝯtriſtari ⁊ meſtꝰ eſſe. hoc fu
it ad oſtendendũ veritatē humane nature: ⁊ ꝙ iſta triſticia fuerit ma-
xima. ſubditꝰ: g Triſtis eſt aĩa mea vſꝗ ad mortē. ⁊ põt li vſꝗ ac-
cipi dupliciter. Uno modo intenſiue: q꞉ tantũ intenſa erat quantum
poterat eſſe vt viſum eſt. Alio mõ extenſiue: q꞉ durauit vſꝗ ad horaꝫ
mortis. h Suſtinete hic ⁊ vigilate mecũ. tanꝗ̃ amici ſpeciales q̃
debent in anguſtijs amicis aſſiſtere. i Et ꝓgreſſus. Hic oſtenditꝰ
chriſti deſideriũ ad noſtrã redemptionē: q꞉ ꝑ orationē offerebat ſpiri
tum deo patri ꝓ nobis: que quidē oratio oſtenditꝰ ꝑfecta q꞉ ſolitaria.
cum dr̄: Et ꝓgreſſus puſillum. recedens aliquantulũ a predictis tri-
bus apoſtolis: quia oratio eſt eleuatio mentis in deum: quod melius
fit qñ homo eſt ſequeſtratus ab alijs. ſecũdo q꞉ humilis. quod nota-
tur cum dr̄: Procidit in faciem ſuã. tertio quia deuota. cũ dicit: Pa-
ter mi. quarto quia recta: quia noluit contraire predeſtinationi diui-
ne. quod notatur cum dr̄: Si poſſibile eſt tranſeat a me ⁊c. ſed volun-
tatem ſuam ſupponit voluntati diuine dicens: Ueruntamen nõ ſicut
ego volo: ſed ſicut tu. Quinto charitatiua: quia in agonia mortꝰ po-
ſitus dulciter ſuos diſcipulos viſitabat. vnde ſequitur: Et venit ad
diſcipulos ſuos ⁊c. k Et dicit petro. Sic. q. d. nõ oſtendis tantuꝫ
feruoreꝫ facto quantũ verbo. ſequitꝰ: l Uigilate ⁊ orate vt non in-
tretis in tentationem. i. vt non ſuperemini a tentatione de ꝓximo im-
minente: ſicut fuerunt poſtea ſuperati. m Spũs quidē promptus
eſt. ad dicendũ. ſ. ꝙ eſtis parati ꝓ me mori: vt ptꝫ ex precedentibus.

 Caro aũt

a Caro aũt. Nõ de ſe vtiq̧ h̃ dicit: ſed de his q̃ dixerunt ſe nunq̧ negaturos. b Iterũ ſcḋo ⁊c. Scḋo orat .i. ſi nõ põt niniue ſaluari aliť: niſi aruerit cucurbita .i. pplˀs iudeoꝝ qui prius fuit eiꝰ tabernaculũ: vt me occidat. c Orauit tertio. Tribꝰ vicibꝰ orauit: vt ⁊ nos a pteritꝭ petis veniã ⁊ a pñſentibꝰ malis tutelã ⁊ a futurꝭ periculis cautelã oremꝰ: ⁊ vt oẽm orõnẽ ad patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpm̃ſctm̃ dirigamꝰ. Item ſicut ẽ trina tẽtatio cupiditatis: ita ⁊ timorꝭ. Eſt eñi ↄcupiſcẽtia carnis: ↄcupiſcentia oculoꝝ ⁊ ambitio ſeculi. Eſt ⁊ timor mortis ⁊ timor vilitatꝭ ⁊ timor doloris. Contra que oĩa docet nos debere muniri orõne. Vñ ⁊ ꝓpter trinã tentationẽ paſſionis: põt intelligi dñs ter oraſſe.

d Dormite. Prĩo reuertẽs obiurgat. ſcḋo ſilet et tertio q̄ſcere iubet. Quia p̃mo poſt reſurrectionẽ diffidẽtes rephẽdit. Scḋo miſſo ſpũ gratos ad ↄtuẽdã euãgelij libertatẽ oculos viſitauit. Tertio claritatꝭ ſue reditu ſecure q̄eti eos reſtituit. Dormite iam ⁊ q̄ſcite. Huic videť repugnare qḋ connectit. Ecce appropin. Sꝫ ſciẽdũ poſt illa vba ſiluiſſe dñm vt fieret quod ꝓmiſerat. Et poſt hm Mar. 14. e Marcũ itulit ſufficit ꝙ iã req̄euitꝭ. Addiditq̧. Ecce ap. Surgite eamꝰ. Vltro nos offeramꝰ nõ timẽtes inueniãt vt ↄfidẽtiã ⁊ gaudiũ paſſuri videãt. ¶ Poſtq̃ꝫ in hortũ dñm cũ diſ- Ioh. 18. a cipulꝭ ingreſſuꝫ dixit Iohes: non cõmemorat q̄d illic egerit donec traditor venit. e Cũ gla. ⁊ fu. Factũ cõgruit mutate mẽti. Iã enim venit cũ fuſtibꝰ: q̄ q̃dudu cũ pace fuit trãq̄llꝰ ſe egit. f Dedit eis ſig. Putabat ſigna q̃ viderat nõ diuinitꝰ ſꝫ magice facta: ⁊ quẽ ĩ mõte trãſformatuꝫ audierat: tiebat ne tali mõ nũc de manibus eoꝝ labereť: ⁊ iõ dabat ſignuꝫ. g Quẽcũq̧ oſcu. Habebat adhuc aliq̄d õ verecũdia diſcipli cũ ñ eũ palam tradidit pſecutoribꝰ: ſꝫ ꝑ ſignuꝫ oſculi. h Et oſcu. eſt. Suſcepit dominꝰ oſculũ: nõ ꝙ nos ſimulare doceat: ſed ne ꝓditionẽ fugere videať. Pſ. 119. vñ: Cũ his q̃ o. pa. e. pa. i Seruũ Myſtice pñ. ſa. Myſtice. Seruꝰ eſt pplˀs iudeorũ p̃ncipibꝰ ſacerdotũ indebite mãcipatus q̃ in dñi paſſiõe dexteraꝫ aurẽ .i. ſpũalẽ intelligentiã ꝑdidit. Siniſtra .i. vilitate lr̃e ↄtentꝰ: nõ petro tollente: ſꝫ diuĩo iudicio ablatã pandente: q̃ auris ĩ his q̃ credere maluerũt pietate dei reſtituiť. Vel aurꝭ amputata ⁊ ſanata: ſignificat auditum ablata vetuſtate innouatum vt ſit in nouitate ſpiritus: et non in vetuſtate littere: quod cui datur a chri- † 23. q. 1. ſto: datur ⁊ regnare cum eo. Vñ be- §. 1. ne malchus ð͛: qḋ ẽ rex vel regnaturus. Qḋ ſeruꝰ inuentꝰ eſt: ꝑtinet ad vetuſtatẽ q̃ in ſeruitutẽ generat. Sꝫ cũ acceſſit ſanitas figurata eſt liber- Luc. 22. e tas. Lucas addit ꝙ dñs tangens aurẽ ſanauit: qui nec hoſtibꝰ pietatꝭ obliuiſciť. k Gladio peribunt. Gladio illo q̃ igneꝰ vertiť añ ꝑadiſũ .i. diue vĩdicte: ⁊ gladio ſpũſ .i. vbi dei. l An putas. q. d. nõ indigeo auxilio aplõꝝ duodecim qui poſſum hr̃e duodecim legiones angeloꝝ: in q̄bus ſunt .lxxij. milia. quibꝰ omniũ gentiũ lingua exprimiť. Innuit aũt nõ eſſe verendum ſi ↄtra ieſum oẽs natiões inſurgãt: cũ multo fortiores ipſe habeat exercitꝰ angeloꝝ. Aliter: Hic numerꝰ ſignificat oẽ genus hoĩm cũ romano impio ↄtra iudeos certaturũ. hi ſunt angeli dei q̃ poſt reſurrectioneꝫ anno quadrageſimoſecũdo

Vẽ cũ Tyto et

---

a ſ ad confitendũ. b ſ ad tolerandũ. ſ q: nondum induti virtute ex alto.
a prõmptus eſt: caro autẽ infirmã. a
ſ ſimiliter.
b †Iterũ ſecũdo abijt ⁊ orauit dicẽs: b
Pater mi: ſi non poteſt hic calix
trãſire niſi bibã illũ: fiat volũtas
ſ vicina iã negatione.
tua. Et venit iterũ: ⁊ inuenit eos
ſ langueſcebant eñi eoꝝ oculi vicina negatiõe.
dormientes. Erãt eñi oculi eorũ
grauati. Et relictꝭ illis: iterũ abijt c
c ⁊ orauit tertio eundẽ ſermonẽ di
cẽs: †Tũc vẽit ad diſciplˀos ſuos: ⁊ d e
ſ interpoſito aliquo ſilentio ait:
d dicĩ illꝭ: Dormite iã ⁊ req̄ſcite. †Ec f g†
ce appropinquabit hora: ⁊ filius
hoĩs tradeť in manꝰ peccatoruꝫ.
Surgite eamꝰ. Ecce appropinq̄- h
bit q̃ me tradet. †Adhuc eo loq̄n i
te: ecce iudas vnꝰ de duodeci ve- k l
e nit: ⁊ cũ eo turba mlťa cũ gladijs
⁊ fuſtibꝰ: miſſi a p̃ncipibꝰ ſacerdo
tũ ⁊ ſeniorĩbꝰ populi. †Qui autẽ m
f tradidit eũ dedit eis ſignũ dicẽs:
g Quẽcũq̧ oſculatus fuero: ipſe eſt †
tenete eũ. Et ↄfeſtim accedẽs ad
a ſ impudens confidentia magiſtrum vocare et oſculum iungere ei quem tradidit.
h ieſum dixit: Aue rabbi. Et oſcu- n
latꝰ eſt eũ. Dixitq̧ illi ieſus: Ami o
ſ ironice. ſ vt ſupra: amice quõ huc intraſti nõ habens veſtem nuptialem.
ce ad quid veniſti? Tunc acceſſe p
runt ⁊ manus iniecerũt in ieſum q
ſ petrus eodẽ ardore mentis quo cetera: zelatus ſicut phinees.
et tenuerunt eum. †Et ecce vnus r s
ex his q̃ erãt cum ieſu: extendenſ t
manũ exemit gladiũ ſuũ ⁊ percu v†
i tiẽs ſeruũ p̃ncipis ſacerdotũ am
putauit auriculã eiꝰ. Tũc ait illi x
ſ ceſſet vindicta: exhibeatur patientia: vt patientiã noſtros doceamus: non vindictam.
ieſus. †Cõuerte gladiũ tuũ ĩ locũ †
a ſ nã ecõtrario. ſ ſi oẽs tũc ⁊ iudei. b ſ exercuerit vindictã: ipſa vindicta erit eis cã ꝑditiõis.
ſuum. †Omẽs eñi qui acceperint y
k l gladiũ: gladio ꝑibũt. An putas z
q: nõ poſſum rogare patrẽ meũ

---

a Caro aũt infirma. ad ſuſtinendũ imminenteꝫ tentationem. Hoc aũt dixit chriſtꝰ: q: apli dixerãt ex magno ſpũ p̃us morteꝫ ſubire q̃ꝫ ipm negare: cuiꝰ tñ ↄtrariũ fecerũt impulſu carnali. b Iterũ ſe. ab. ⁊ orauit ⁊c. vbi iterat orõnẽ: oſtẽdens ꝙ oratio debet ee ↄtinua. ſilr iterat viſitationem diſcipuloꝝ ſuoꝝ: q: opa charitatꝭ debẽt eſſe coniũcta orõni. c Et relic. il. iteruꝫ abijt ⁊ ora. ⁊c. ter orõnẽ replicat ſicut ter fuerat tẽtatꝰ: vt ẜ. patuit. iiij. ca. vt liberet nos p̃mo a malis p̃teritꝭ ꝑ veniã. ſcḋo a pñtibus ꝑ tutelã. tertio a futurꝭ ꝑ cautelam. † mar. 14. d d Tũc venit ad diſci. ſu. ter diſciplˀos viſitat ſič ter orat: rõne p̄dicta. e Et dicit illis. q̄ſi cõpatiẽs eis ꝓpter tẽtationẽ de ꝓximo eis ĩminẽtẽ. f Dormite iã ⁊ req̄ſcite. q. d. paꝝ poteritꝭ h̃ facere. g Ecce appropinq̄bit. Hic tertio oñdiť xp̄i deſideriũ ad nr̃am redẽptionẽ: q: nõ ſolũ ꝓditorẽ cũ turba venientẽ expectauit: ſꝫ etiã occurrit eis: vt habetur Ioh. xviij. ⁊ h̃ eſt qḋ ð͛ hic: Ecce appropinq̄bit hora. Poſtq̃ꝫ eĩ dixerat diſcipulis ſuis: Dormite iã ⁊ req̄ſcite: † Mar. 14. e vt dictũ eſt. dimiſit eos aliq̃ntulũ q̄ſcere: poſtea cũ ſciebat iudã appropinquantẽ dixit eis: ſufficit. Ioh. 2. e vt hr̃ Marci xiiij. ⁊ tunc euigilauit eos dicens: Ecce appropinquabit hora ⁊c. h Surgite eamꝰ obuiã .ſ. iude ꝓditori. i Adhuc eo loquẽte. Hec eſt tertia pars p̃ncipalis huiꝰ ca. vbi deſcribiť ipſiꝰ chriſti traditi cõprehẽſio: vbi tria deſcribũtur ꝑ ordinẽ. † mar. 14. e Luce. 22. e Ioh. 18. e Primũ eſt ipſiꝰ iude fraudulentia. ſcḋm eſt xp̄i patientia. ibi: Et ecce vnꝰ. tertiũ diſcipuloꝝ ignauia. ibi: Tunc diſcipuli. Circa primũ ð͛ ſic: Adhuc eo loquẽte. ſcꝫ chriſto cũ diſcipulis † mar. 14. e ſuis. k Ecce iudas vnꝰ de duodecim .i. de principalibꝰ chriſti diſcipulis. l Venit ⁊ cũ eo tur. mul. cũ gladijs. talẽ aũt turbã adduxit ne forte alij credentes in chriſtũ ipm vellẽt eripe. Sequiť: m Qui aũt tradi. eum dedit eis ſignũ ⁊c. h̃ autẽ fecit ne loco xp̄i caperẽt iacobũ minorẽ q̃ erat ſilis xp̄o in facie. ꝓpter qḋ dicebať ſpecialr frater dñi. Seq̄tur: n Et oſcu. eſt eũ. in q̃ apparet maxia xp̄i mãſuetudo q̃ nõ negauit oſculũ ꝓditori ſuo. o Dixitq̧ illi ieſus. Amice ad q̄d veniſti? q. d. tu oñdis amicitiã ſigno: ⁊ agis ꝓditionẽ de facto: qḋ p3 ex h̃ qḋ ſeq̄tur: † Mar. 14. e Luc. 22. e Ioh. 18. b p Tũc acceſſerũt illi .ſ. q̃ erãt ĩ comitiua iude. q Et ma. inie. ĩ ieſuꝫ. violẽtas q̃tuꝫ erat ex pte ipoꝝ. r Et tenuerũt eũ. q̃ñ eñi voluit tentꝰ ẽ ⁊ nõ añ. s Et ecce vnꝰ. Hic deſcribiť ipſius xp̄i patiẽtia: ⁊ h̃ duplr̃. p̃o facto. ſcḋo vbo ibi: In illa hora. patiẽtia aũt xp̄i facto oñdiť in h̃ ꝙ diſciplˀos ſuos ꝓhibuit a defenſione eiꝰ. ⁊ h̃ eſt qḋ ð͛: Et ecce vnꝰ ex his q̃ erãt cũ ieſu. iſte fuit petrꝰ: vt hr̃ Ioh. xviij. t Exten. ma. exemit gla. ſuũ. habebat enim duoſ gladios: vt hr̃ † Gen. 9. a Apoc. 13. a Lu. xxij. q̄s credo fuiſſe duos cultellos magnos q̄bꝰ vſi fuerãt in deciſiõe agni paſcalis. v Et ꝑ. ſer. p̃n. ſa. am. auri. eiꝰ. queꝫ tñ ſanauit xp̄s tactu ſuo: vt hr̃ Lu. xxij. ⁊ in h̃ adimpleuit xp̄s qḋ predixerat Mat. v. Bñfacite his q̃ oderũt vos. x Tũc ait il. ie. cõ. gla. tu. ĩ lo. ſu. ꝓhibẽdo defenſionem armoꝝ: ⁊ ad h̃ inducit multiplicẽ rõnẽ. p̃ma rõ tãgiť ibi: y Oẽs eñi q̃ acce. gla. gla. ꝑibũt. gladiũ eñi accipit q̃ eo vtiť ad vindictã ꝓpria auctẽ: ⁊ h̃ ẽ illicitũ. gladio aũt vtiť ſibi tradito q̃ eo vtiť ad pũitionẽ maloꝝ ꝫelo iuſticie. ſič p̃ncipes q̃ auctẽ hñt a deo: q: in h̃ p̃nceps miſter dei ẽ: vt dič paulꝰ aplˀs. ⁊ ſilr miniſtri ad h̃ a p̃ncipibꝰ ↄſtituti. ſcḋam rõnẽ aſſignat cũ dicit: z An pu. q: ñ poſ. r. p. m. q. d. ꝑ aliã viã poſſem euadẽ ſi velleť.

Et exhi

℟ cum Tito ⁊ Veſpaſiano ꝑdiderūt homici
das illos: ⁊ ciuitatē illoꝝ ſuccenderūt.
a Exiſtis cū gla. Stultū eſt cū gladijs
⁊ fuſtib⁹ q̄rē eū q̄ vltro ſe tradit: ⁊ i nocte
ꝑ ꝓditorē .q. latitātē īueſtigare: q̄ q̄tidie ī
tēplo docebat. Sʒ
in tenebris cōgre
gamī: q: poteſtas
veſtra in tenebris
eſt. b Tūc di
ſcipuli om. re. ⁊c.
Sicut petrus qui
negationē lachry
mis abluit: ⁊ ꝯfeſ
ſione dei funditus
extirpauit: recupe
rationē eorū ſigni
ficat qui in marty
rio labunt̄. Ita ce
teri q̄ fugerūt cau
telam fugiendi do
cent eos qui min⁹
idonei ſunt feren
dis aduerſis: qui
bus tutius eſt late
re q̄ ſe diſcrimini
cōmittere. Ita etiā
adoleſcēs qui ſʒm
Marcū relicto ſy
done nudus ꝓfu
git: illorum opus
⁊ animū deſignat
q̄ vt ſecuriores ſint
oīa q̄ in mūdo ha
bent abijciunt: et
deo potius famu
lari nudi q̄ heren
do mundi rebus:
materiaʒ tentandi
⁊ a deo reuocandi
dare didicerīt. Iu
xta exemplum Io
ſeph q̄ relicto adul
tere pallio: maluit
nudus deo q̄ idu
tus meretricis cu
piditatibus ſerui
re. c Ad cay
phā. Conuenit no
men actioni. Cay
phas .i. inueſtiga
tor vl' ſagax ad im
plendaʒ .ſ. doli ſui
nequiciā. Vel vo
mens ore: q: impu
dens ad ꝓferēduʒ
mēdaciū: ⁊ ad pe
tendū homicidiū.
d A longe ⁊c.
Merito a lōge: q̄ ī
ꝓximo fuerat ne
gaturus. Signifi
cat eccleſiā imita
turā paſſioneʒ xp̄i
longe differenī: q:
eccl'ia patit̄ ꝓ ſe: ſʒ
chriſt⁹ ꝓ eccleſia.
e Duo falſi teſtes ⁊c. Quia nō eo ſenſu
q̄ dñs q̄ dixit de tēplo corporis ſui: ſed in
verbis quibuſdā additis vel mutatis q̄
ſi iniuſtā calumniā faciūt. Dñs dixerat:
Soluite tēplū hoc. cōmutant. Ego diſſol
uam templū hoc manufactū. Vos inquit
ſoluite: nō ego: q: nō eſt licitū vt nob̄ mor
tem inferam⁹. Itē dñs dixerat: Et ego ſu
ſcitabo: qđ de aīali tēplo dicit̄. Illi iuer
tunt. Aliud manufactū edificabo: vt ꝓ
prie de templo iudaico dictum videatur.
℟ Tu dixiſti

et exhibebit mihi modo plus q̄ a
duodeci legiōes angeloꝝ? Quō b
a ſ quibus dictū eſt: tanq̄ ouis ad occiſionē du
ctus eſt ⁊c.
ergo iplebunt̄ ſcripture? Quia c
ſic oportet fieri. In illa hora di d
xit ieſus turbis: † Tanq̄ ad latro e
a nē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ cōp
hēdere me. Quotidie apud vos f g
ſedebā ī tēplo docēs: ⁊ nō me te h
a ſ promptum animū oſtēdit ad patiēdū vt ſua
paſſione aſſerat propheterū dicta.
nuiſtis. Hoc aūt totū factū eſt vt i
a ſ tanq̄ ouis ad oc. duc. eſt.
adiplerent̄ ſcripture ꝓphetaruʒ.
ſ timorem mortis oſtendentes.
b † Tūc diſcipli oēs relicto eo fuge k † l
rūt. † At illi tenētes ieſū duxerūt m
ſ qui pontificatū illius anni precio ſibi acquiſie
rat ab herode romanorum principe: prius tamen
ad annam: vt iohannes ait.
c ad cayphā ꝓncipē ſacerdotū vbi n
a ſ in hoc diuerſus a ceteris.
ſcribeꝫ ſeniores ꝯuenerāt. † Petr⁹ o p q
a ſ hoc eſt deuotiōis. b ſ hoc timoris nature ē.
ꝙ negat: obreptiōis eſt. ꝙ penitet: fidei eſt.
d aūt ſequebat̄ eū a lōnge vſq̄ ad r
a ſ ꝑ diſcipulum notū pontifici.
atriū ꝓncipis ſacerdotū. Et igreſ s
ſ expectās vl' amore diſcipli vl' hūana curioſitate.
ſus intro ſedebat cū miniſtris: vt t
ſ quid iudicaret pontifex de ieſu.
videret finē. † Pricipeſ āt ſacerdo v
tū ⁊ oīe cōciliū querebāt falſum
teſtimoniū ꝯtra ieſuʒ: vt eū mor x
a ſ q: nō erāt vt marc⁹ ait: cōueniētia teſtimōia.
ti traderēt. Et nōn inuenerūt: cū y ʒ
multi falſi teſtes acceſſiſſent. No a
e uiſſime auteʒ venerunt duo falſi
teſtes et dixerūt: Hic dixit: † Poſ †
ſuʒ deſtruere tēplū dei: ⁊ poſt tri
a ſ motu corporis indicat inſaniam mentis.
duū reedificare illud. Et ſurgēns b
a ſ iratus: q: non inueniebat calumnie locum.
princeps ſacerdotū ait illi: Nihil c
reſpōdes ad ea que iſti aduerſuʒ
ſ ſciēs vt de⁹ q̄cq̄d rñdiſſet torquēdū ī calūniaʒ.
te teſtificantur? Ieſus autē tace †
bat. Et pꝛiceps ſacerdotū ait illi:

a Et exhi. mi. mo. pl⁹ q̄ duo. le. angeloꝝ. Legio aūt vna ꝯtinet ſex milia ſexcētos
ſexaginta ſex. Aduertēdū tñ ꝙ chriſt⁹ nō dicit h ꝓpter h ꝙ indigeret auxilio an
geloꝝ: ſʒ magis ecōuerſo ipi indigēt ſuo auxilio: ſed vt oñdat ꝙ plurib⁹ modis po
terat euadere. tertiā rōnē aſſignat cū dicit: b Quō ḡ imple. ſcripture. ſcripture
eni diuinit⁹ reuelate loquunt̄ expꝛſſe de paſſiōe xp̄i: vt pʒ Eſa. liij. ⁊ Dan. ix. et in
plurib⁹ alijs loc' q̄ nō implerent̄ niſi chriſt⁹ pateret̄: qđ ē
incōueniens cū ſint deriuate a ꝓma veritate. ꝓpter quod
ſubdit̄: c Quia ſic oportet fieri. q: ex q̄ aliqđ eſt ſʒm p̄
deſtinationeʒ a deo ꝑdictū oportet illud impleri. ibi eni ē
neceſſitas ꝯſequētie: nō tñ ꝯſequētis: q: diuina p̄ordina
tio nō tollit ꝯtingentiā a rebus. d In illa hora. Hic
oñdit̄ chriſti patiētia xbo: q: nō impatient̄ ſed rōnabili
ter allocut⁹ eſt turbā ipm cōprehēdentē. e Tanq̄ ad
la. ex. cum gla. ⁊ fu. cōpre. me. q. d. ſine cauſa feciſtis hoc. Mar. 14. e
cui⁹ rōnē aſſignat dicens: f Quotidie .i. frequēter. Luc. 22. f
g Apud vos .i. in loco in q̄ habetis poteſtatē. h Se Ioh. 18. d
debā pacifice ⁊ ſine armis. q. d. tunc potuiſt' me cōprehē
dere. Sequit̄: i Hoc aūt to. fa. eſt vt ad. ſcri. ꝓpharū.
q: ſcriptuʒ erat de eo ꝙ tractaret̄ ſicut malefactor ⁊ latro.
Eſa. liij. Cum ſceleratis reputat⁹ eſt. k Tunc diſcipu
li. Hic deſcribit̄ diſcipuloꝝ chriſti ignauia. Primo omni
um in generali. cum dr̄: Tunc diſcipuli oēs relicto eo .i.
chriſto magiſtro ſuo. l Fugierūt. timore ꝑterriti: ⁊ di
miſerunt magiſtrū ſuū ſicut latronē deduci. ꝓpter qđ ſeq̄
tur: m At illi tenētes ieſum duxerūt eū ad cayphā.
licet enim primo fuerit duct⁹ ad Annā: vt dr̄ Ioh. xviij. Mar. 14. e
tñ Mattheus de hoc nō facit mentionē: q: nō fuit ibi du
ctus niſi ꝓpter quandā reuerentiā: q: erat ſocer cayphe: Mar. 14. f
vt ibidē dr̄. n Ubi ſcribe .i. legiſperiti. o Et ſenio Luce. 22. f
res .i. iudices ordinarij: vt viſum eſt. ſ. ca. xv. p Con Ioh. 18. b
uenerant. ad examinandū ⁊ iudicandū chriſtū. q Pe
trus aūt. Hic ponit̄ ignauia petri in ſpeciali. cum dicit̄:
r Sequebat̄ eū a longe: q: timebat ne ꝑciperet̄ eius eē
diſcipulus. Sequit̄: s Et ingreſſus intro: q̄liter antē Mar. 14. f
ingreſſus fuerit dicit̄ Ioh. xviij. ſ. ꝑ impetrationē alteri⁹ Luc. 22. f
diſcipuli q̄ erat not⁹ pontifici. t Ut videret finē. licet Ioh. 18. c
aūt nō auderet chriſtū ꝯfiteri ſeu defendere: tñ volebat vi
dere qđ finaliter fieret de eo. v Principes. Hec ē q̄r
ta pars principalis hui⁹ ca. in qua deſcribit̄ ipſius chriſti
apprehenſi illuſio: vbi quattuor tangunt̄ ꝑ ordineʒ. pri
mū eſt ei⁹ accuſatio maligna ꝑ falſos teſtes. ſcđm accuſa
ti iniuſta ꝯdēnatio ꝑ malos iudices. ibi: Et ſurgens. ter
tium ꝯdēnati vituperatio ꝑ malignos apparitores. ibi: Mar. 14. f
Tunc expuerūt. quartum petri negatio ꝑ tres vices. ibi: Luce. 22. g
Petrus autē ſedebat. Circa primuʒ dicit̄ ſic: Principes
autē ſacerdotū ⁊ oīe ꝯſiliū querebāt falſum teſtimoniū:
q: verū non poterant inuenire. x Ut cum morti trade
rent. ꝑ pilatū preſidem: q: ipſi nō habebant altā iuſticiā.
y Et nō inuenerūt. vnde poſſent eū accuſare tanq̄ di
gnum morte corā pilato. ʒ Cum multi falſi teſtes ac
ceſſiſſent. ad id. qđ quod dictū eſt ꝓcurandū. a No
uiſſime auteʒ venerūt duo falſi teſtes ⁊ dixerūt: hic dixit:
Poſſum deſtruere templū dei. Sed querit̄ quomō iſti di Mar. 14. f
cuntur falſi teſtes: q: Ioh. ij. ſcribit̄ ꝙ chriſtus dixit iu Ioh. 2. d
deis: Soluite templū hoc ⁊ in tribus diebus excitabo il
lud. quod videt̄ idem eſſe cū eo quod hic dicit̄. Dicendū
ꝙ illa verba que dixit chriſt⁹ Ioh. ij. intelligunt̄ de tēplo
corporis ſui: vt ibidē dicit̄. ⁊ hoc ſonant verba ibidē po
ſita. q: dixit ibi: Soluite templū hoc: nō precipiendo eis
ſed ꝑdicendo eis q̄d eſſent facturi diſſoluendo corp⁹ eius:
quod erat templū ſpirituale dei. vnde ſenſus eſt: Solui
te .i. ſoluetis corpus meū ꝑ mortē quā mihi infere tis. vn
de ſequit̄ ibidē: Et in tribus dieb⁹ excitabo illud. Excita
re eī eſt a ſomno mortis reuocare: qđ nō cōpetit tēplo ma
teriali ſed templo ſpūali .ſ. ſuo corpori. iſti autē teſtes loq̄
bantur ac ſi de templo materiali chriſtus itellexiſſet cum
dicebat: in tribus diebus reedificabo illud: quia reedi
ficare pꝛoprie reſpicit templum materiale. Item non dixit deſtruam: vel poſſum
deſtruere vt ipſi iponūt. ſed dixit: Soluite .i. ſoluet' mortē mihi inferēdo: predicēs
mortem ſuā ⁊ reſurrectionē: vt pʒ ex ꝑdictis. ⁊ ſic patet ꝙ iſti teſtes mutauerunt
verba eius ⁊ ſententiaʒ in quo apparet falſitas eorum. dato etiam ꝙ bene repetiſ
ſent verba eius ⁊ ſententiā: tamen poſſunt dici falſi teſtes alia ratiōe .ſ. ex falſa in
tentione: quia intendebant procurare mortē innocētis. b Et ſurgens. Hic cō
ſequenter oſtenditur qualiter chriſtus condēnatus eſt ꝑ malos iudices. dicit er
go ſic: Et ſurgens princeps ſacerdotuʒ. ex impatientia ſurrexit de tribunali: quia
non inueniebat vnde poſſet iuſte chriſtus condemnari. c Ait illi: Nihil reſpō
des ad ea que iſti aduerſum te teſtificantur? quia ea que contra chriſtum dicebau
tur erant falſa ⁊ reſponſione indigna: ideo nolebat reſpondere. Item quia vole

 bat adim

Mar.15.a a Tu dixiſti ⁊c. Marcus: ego ſum: qđ idē eſt: ⁊ ē ſimi-
lis ɔtra pilatū ⁊ cayphā reſpōſio. vt a ꝓpria ſniā ɔdem-
nenť. b Filiū hoīs ⁊c. Ḷe in forma quā iudicabit ex-
altatū ⁊ habentē nomē qđ eſt ſup oīe nomē. c Sci-
dit veſtimēta ſua ⁊c. Furor ꝗ fecit de ſolio ſurgere facit
⁊ veſtem ſcindere. Magno my-
ſterio: cū veſtis dñi nec a militi-
bus ſcindi potuit. Significat eī
ſacerdotiū eorū ꝓ ſcelerib⁹ pon-
tificū eſſe penit⁹ ſoluendū. Sed
ſoliditas eccleſie ꝗ veſtis dei di-
citur: vſqȝ in finē ſeculi indiru-
pta manebit. Mos eſt iudeo-
rū cū aliqđ blaſphemie audiūt:
Act.14.b ſcindūt veſtimēta. Uñ Pau-
lus ⁊ barnabas fecerūt in lica-
onia: cuȝ dicti ſunt iupiter et a-
pollo. d Tūc expuerūt ⁊c.
Sicut tūc conſputus eſt ſaliuis
G infideliū: ita nūc opprobrijs ex-
honorať falſoꝝ fideliuȝ. ⁊ cola-
phis .i. blaſphemijs eorūdē ce-
ditur. e Prophetiza ⁊c. Di-
cunt ɔtumeliā ei ꝗ ſe ꝓphetam
haberi voluit a ppl'is. Uela-
Mar.14 g uerūt eī faciē eius ſm Marcū:
nō vt eorū ſcelera nō videat: ſed
vt a ſeipis gratiam cognitiōis
eius abſcōdant. Sicut velū fu-
it ſup faciē moyſi qđ vſqȝ hodie
manet. f Una ancilla. Cur
pma ancilla ꝓdit cū viri mag'
poterant cognoſcere: niſi vt iſte
ſexus oſtendať in necē dñi pec-
caſſe: ⁊ p paſſionē redempt⁹. Et
iō mulier pma reſurrectōis my-
ſteriū accepit: ⁊ mandata cuſto-
diuit: vt veterem pūaricatiōis
aboleret errorē. Sicut p femi-
nā hoſtis antiqu⁹ pmū parentē
ſeduxit: ita p mulierē ad mgřm
negandū quē xpm filiū dei ɔfeſ-
ſus fuerat pncipē eccl'ie compel-
lit. g Exeunte aūt. Hic Mar-
cus adiplet qđ iſte breuitať cā
mar.14.g omiſit. Exijt inqt foras añ atri-
um: ⁊ gallus cātauit. ꝗ reuerſo
in atrio fit negatio. Exeūte au-
Ibidem tem. In hac ſcđa negatiōe a du-
obus cōpellit. ab ancilla: vt ait
Matthe⁹ ⁊ Marc⁹: ⁊ ab alio:
Luce.22.f vt ait Lucas dicēs: Et poſt pu-
ſillū ait alius: Et tu de illis es.
In hoc puſillo exijt: ⁊ reuerſus
ſtans ad focū vt Iohes ait: ite-
rū negat. Exeūte ḡ illo .i. cū exi-
ret: ħ eſt cū exurgeret vt exiret.
aīaduertit eū ancilla: ⁊ dixit hiſ
ꝗ circa ignē erāt. Quib⁹ rediēs
iurat Petr⁹: Nō noui hoīem:
id eſt nō ſuȝ ei⁹ diſcipul⁹: in ꝗ ⁊
ipm xpm negauit. Nota pmū
ait: Neſcio qđ dicis. ſcđo cū iu-
ramēto negauit. tertio cepit de-
teſtari ⁊ iurare quia nō nouiſſet
hoīeȝ. Quia pſeuerare in pctō
dat incrementū ſcelerū: ⁊ ꝗ mi-
nima ſpernit cadit i maiora. h Nō noui ho. Ex noxia
prauoꝝ colloquia ꝗ cogūt petrū negare chriſtū vl' hoīeȝ
ſe noſſe: quē ɔfeſſus ē inter diſcipulos dī filiū. i Qui
Ioh.18.e ſtabāt. Iohes ⁊ Lucas vnū dicūt cognatū malchi. Sed
Luce.22.f vel eſt plurale ꝓ ſingulari. vel vn⁹ erat ꝗ euȝ viderat: et
precipue dicebat: quē ſecuti ceteri ſimul arguebant.
k Et ɔti. gal. can. Poſt tertiā negationē ſequiť galli-
cantus. Sacra reꝝ p ſtatū tēpoꝝ deſignanť. Media no-
cte negat: in gallicantu penitet. poſt reſurrectionē ſub lu-
ce quē ter negauerat ter ſe amare ꝓfeſſus eſt. Quia ꝗ i
tenebris obliuiōis errauit: ſperate iā luc' rememoratiōe
correxit

† Adiuro te p deū viuū vt dicas a
nobis ſi tu es chriſtus fili⁹ dei. Di-
a ſ. didiciſti in lege. b ſ. quāuis me hominem cōdemnaris: tamen dico.
a cit illi ieſus: Tu dixiſti. † Uerūnta- b c
men dico vobis: Amodo vide-
b bitis filium hominis ſedentem a
a ſ. ad iudiciū i nube vel mirabiliť opantē i ſcīs.
dextris virtutis dei ⁊ venienteȝ
in nubib⁹ celi. † Tunc princeps ſa- d
c cerdotū ſcidit veſtimenta ſua di-
cens: Blaſphēauit. Quid adhuc e
egem⁹ teſtib⁹? Ecce nūc audiſtis
blaſphemiā. Quid vobis videť?
a ſ. qꝛ cū blaſphemū putauerē iō morti addixerūt
At illi reſpōdētes dixerūt: Reus
a ſ. ſignificat eos ꝗ gratie eius pñiā reſpuunt.
d eſt mortis. † Tūc expuerūt in fa- f †
a ſ. colaphis cedunt ꝗ honores ſuos preferunt.
ciem eius: ⁊ colaphis eum cede- g
ſ. ſignificat eos qui eum veniſſe negant. tanꝗ̄ p ſentiā eius a ſe repellētes. ſ. vel alpas.
runt. Alij aūt palmas i faciē eius
e dederunt dicentes: Prophetiza h
nobis chriſte: Quis eſt ꝗ te per-
a ſ. non appropinquabat ieſu: ne miniſtris aliqua ſuſpicio oriretur.
cuſſit? † Petrus vo ſedēbat foris i
f in atrio: et acceſſit ad eū vna an- k
cilla dicens: Et tu cū ieſu galileo
a ſ. qꝛ māifeſtare ſe expauit ꝗ adhuc nolebat mori
eras? At ille negauit coram om- †
nibus dicēs: Neſcio quid dicis.
g Exeūte autē illo ianuā: vidit euȝ
ſ. cum quibus calefaciebat ſe petrus.
alia ancilla: ⁊ ait his qui erāt ibi:
Et hic erat cum ieſu nazareno.
a ſ. ab illis inquiſitus qbus ancilla ꝓpalauerat.
Et iteꝝ negaui cū iuramento: qꝛ
a ſ. Lucas ait: quaſi facto interuallo vnius hore.
b non noui hominem. Et poſt pu-
i ſillū acceſſerūt qui ſtabāt: et dixe-
rūt petro: Uere ⁊ tu ex ill' es: Nā l
ſ. hieroſolymite ⁊ galilei eque ſunt hebrei vnius lingue: ſed queqȝ ꝓuincia habet ſuum ſonum.
⁊ loqla tua māifeſtū te facit. Tūc m
cepit deteſtari ⁊ iurare: qꝛ nō no-
k uiſſet hoīem: Et ɔtinuo gall⁹ cā-

bat adimplere illud quod de ipo ſcriptum erat Eſa.liij. Quaſi agn⁹
corā tondente ſe obmuteſcet ⁊ nō aperuit os ſuū. Sequiť: a Ad-
iuro te p deum viuū. ad hoc autē reſpōdet chriſtus ꝓpter reuerenti-
am diuini nomis inuocati dicens: b Tu dixiſti. ſupple verita-
tem. qđ patet ex ſequētibus. c Uerumtamen dico vobis amodo
videbitis filium hoīs ſedentē a dextr' vir- †
tutis dei ⁊c. quia in iudicio extremo ſic vi- Mar.14.f
debitur ab illis qui eum iniuſte condemna- Luce.22.g
uerūt. dicit igiť: amodo: qꝛ a tēpore ſue paſ-
ſionis eum vlteri⁹ nō viderunt. d Tūc
princeps ſacerdotum ſcidit veſtimenta. iſte †
erat mos iudeorū ſcindere veſtimenta in ſi- Mar.14.f
gnum doloris quādo audiebāt blaſphemi- Luce.22.g
am diuini nomis. hoc autē imponebat prin- Ioh.6.g
ceps ſacerdotū chriſto. ꝓpter quod ſubdiť:
e Blaſphemauit. ꝓpter qđ ipſe ⁊ alij aſſi-
ſtentes iudicauerunt eum dignuȝ morte: cū †
tamen diceret veritatem: vt patet multipli- mar.14.g
citer ex predictis in hoc euangelio.
f Tunc expuerunt. Hic conſequēter oſten-
ditur qualiter chriſtus fuit turpiter vitupe-
ratus p malignos apparitores: ⁊ hoc dupli-
citer. primo facto. cum dicit: Expuerunt in
faciem eius: tanꝗ̄ in hominē peſtiferum et
dignum morte. mos enim erat iudeorum ſu-
per tales ſpuere in contēptum. g Et co-
laphis eum ceciderunt. ſine cauſa pcutien- †
do ⁊ vituperando eum. ſecūdo verbo dicen- † Eſa.50.c
tes: h Prophetiza nobis chriſte ⁊c. q. mar.14.g
d. tu es falſus propheta. i Petr⁹ vero. Luce.22.g
hic oſtenditur qualiter chriſtus fuit negat⁹ Ioh.18.d
a ſuo diſcipulo p tres vices. primo ſimplici
verbo. ſcđo cum iuramēto. tertio p deteſta-
tionem cum iuramēto .i. p execrationem qđ
eſt qñ aliquis nō ſolum iurat p deum ſ; etiā
imprecať ſibimet aliquod malum niſi id qđ
dicit ſit verum. dicit igiť: Petrus vero ſede-
bat foris i atrio. Nō enī petrus erat ſimpli- †
citer extra domū: vt iam dictum eſt: ſed erat mar.14.g
extra locū vbi chriſtus illudebať in quodā Luce.22.f
atrio in quo erat ignis accenſus in medio. Ioh.18.c
ſm qꝫ dr̄ Luce.xxij. k Et acceſſit ad eū
vna ancilla. de iſtis negatiōib⁹ petri viden-
tur euangeliſte diuerſimode ſcribere maxīe
de ſecunda ⁊ tertia: quia de ſecūda dr̄ hic qꝫ
fuit ad vocem ancille. Lucas autem dicit qꝫ
fuit ad vocē hoīs. Iohānes autē dicit qꝫ
fuit ad vocē pluriū. ſilr de tertia dicit Iohā-
nes qꝫ fuit ad vocem vnius qui erat cogna-
tus illius cuius petrus abſcidit auriculaȝ.
Mattheus autē hic dicit qꝫ fuit ad vocē il-
lorū qui aſtabāt. Dicendū igiť qꝫ pncipalis
intentio euangeliſtaꝝ erat negationē trinā
petri exprimere: ⁊ in hoc conueniūt omnes
euangeliſte. Exprimere autem pſonas accu-
ſantes petrum non erat principalis intētio
eorum: ſed tm̄ ex accidenti: tamē non cōtra-
riantur in hoc: qꝛ veriſimile ē qꝫ multi ad il-
la verba ɔcurrebant circa petrum: ⁊ cōſimi-
lia verba ꝓferebant ipſum accuſando: et ſic
vnus euangeliſta vnam perſonā nominat.
alius aliam vnam vel plures: nec eſt ibi fal-
ſitas ratione dicta. videtur autē ſm verita-
tem hiſtorie qꝫ prima negatio ſit facta ad vo-
cem oſtiarie principaliter. Secunda ad vocē
illorum qui ſtabant ad ignem: fuerūt tamē
excitati ab alia ancilla. propter quod Mat-
the⁹ illā exꝓmit hic: ⁊ de alijs tacet. qđ autē hic dr̄: qꝫ facta eſt petro
exeūte ianuā: intelligēdū ē ſic .i. ſe diſponēte ad exitū: qꝛ adhuc erat
ꝓpe ignē: vt dicit iohes: ſ; timēs ne pcipeť volebat exire. Tertia āt
negatio facta ē mult' cū accuſantib⁹: inť ꝗs pncipal' erat cognatus
illi⁹ cui⁹ petr⁹ abſcidit auriculā. ꝓpter qđ exꝓmit illū iohes de alijs
tacēdo. bis dict' lr̄a ptȝ vſqȝ ad illū locū: l Nā ⁊ lo. t. ma. te fac.
licȝ eī lingua hebrea ſit vna: tñ aliꝗ mō variabať ſm diuerſitatē ꝓ-
uinciaꝝ: ⁊ iō illi de galilea aliť loqbanť aliꝗ mō ꝗ̄ illi ꝗ erāt de hie-
ruſalē. ſic lingua gallica ē vna: ⁊ tñ aliť loquunť illi ꝗ ſunt de picar-
dia ꝗ̄ illi ꝗ habitāt pariſi⁹: ⁊ p talē varietatē pōt pcipi vñ aliqs ſit
oriūdus. Sequiť: m Tunc cepit deteſtari ⁊ iurare. In hoc ſigni-
ficatur iura

ℭ correxit: ⁊ eiuſdē vere lucis pñtia plene q̄cq̄d mutauerat ere/xit. Myſtice. Gallus aliq̄s doctor eſt q̄ ſomnolentos incre/pans ait: Euigilate iuſti ⁊ nolite peccare. Et Petr⁹ añ p̄mū gallicantū negat: eos ſignificat q̄ xp̄m añ reſurrectionē deū nō putauerūt eſſe morti ei⁹ turbati. Ter bis añ ſcḋm gallicantū negat: illos ſignificat q̄ nūc in illo ſcḋm hoīem vel ſcḋm deū in vtraq̄ ſubā er/rant: ⁊ iō veritatē negāt. Prim⁹ gal/licant⁹ eſt dñi reſurrectio in ſeipo. Se/cūdus eſt eiuſdē in corp̄e eccleſie.
Luc. 22. b a Recor. eſt. In alio euāgelio dr̄: re/ſpexit dñs petrū: ⁊ intuitu ꝓuocauit ad lachrymas. q. in mentē ei reducēs q̄tiens negauerat ⁊ q̄ ei p̄dixerat: nec potuit ī tenebr̄ ꝑmanere: quē lux mū/di reſpexit. b Et egreſ. Ab impiorū ꝯſilio ſecluſus culpā lauat: qḋ nō intus. Ob h̄ heſitare ꝑmiſ/ſus eſt: vt in eccl'ie p̄ncipe remediū penitentie conderet: ⁊ ne/mo auderet de ſua virtute ꝯfidere. ℭ Mane aūt

a ſ reſpiciente ſe dño.
a tauit. †Et recordat⁹ eſt pe̊tr⁹ v̄bi a
ieſu qḋ dixerat: priuſq̄ gall⁹ can/
a ſ vt haberet liberet locum flendi.
b tet: ter me negabis. †Et e̊greſſus b
foras fleuit amare.

¶ Nico. de lyra

ficat̄ iuramētū ꝑ execrationē. a Et recor. eſt petrus. dñs eñi reſpexit petrū: vt dr̄ Lu. xxij. ⁊ ex h̄ petr⁹ recordat⁹ eſt de verbo chriſti q̄ dixerat eū negaturū ⁊ ad pñiam reductus eſt. vñ ſequit̄: b Et egreſſus foras fleuit amare. ⁊ ex tūc petr⁹ traxit in ꝯſuetudinē vt a p̄mo gallorū cantu vſq̄ ad horā ma/tutinam ſtaret in oratione flens pro iſta negatione: vt habet̄ in itinerario clementis. ¶ Ca. XXVI

¶ Moraliter.

Et factū eſt ⁊c. Sequitur: d† Sci/tis q̄ poſt biduū paſca fiet ⁊c. Mo/ralit̄ exponēdo xp̄s poſt biduum mortis ſue die tertia trāſijt ad gl'iam corp̄is: ⁊ nos et⁹ mēbra poſt biduū ꝯfeſſiōis ⁊ ſatiſ/factionis trāſimus ad gloriā patris. Tunc congregati ſunt ⁊c. Sequit̄: m† Dicebāt aūt: nō in die feſto ⁊c. Sic hereti/ci de proditiōe verbi dei tractant in occultis timētes cōtra ſe fieri tumultū a chriſtianiſ. q† Acceſſit ad eū mu. ⁊c. j. Cor. xj. dr̄ caput xp̄i de⁹. itaq̄ xp̄i caput vngit q̄ ad honorem dei oīa opa ſua facit. ſcḋm illud. j. Cor. x. Omīa in gl'iam dei faci/te. c† Videntes aūt diſcipuli indignati ſūt ⁊c. ꝑ h̄ deſignā/tur detractores bonorū opa denigrātes. o† Tūc abijt vn⁹. ꝑ iſtū ſignificat̄ hereſiarcha: q̄ verbū dei ꝓmittit tradere ī cō/claui. Pria aūt die açymorū ⁊c. Seq̄tur: c† Tēp⁹ meū ꝓ/pe eſt. apud te fa. paſca ⁊c. Per h̄ aūt q̄ xp̄s morti ꝓpinqu⁹ nō ſolū agnū typicū: ſ; etiā corp⁹ ſuū verū ſacramentalit̄ cum ap'lis māducauit: oñdit̄ q̄ q̄libet xp̄ian⁹ ꝑiculo mort̄ iminē/te d; ſi pōt ſacramētalit̄ cōicare: ⁊ ſi nō p̄t cōicet ſaltē fide. ſcḋm verbū Aug⁹. Crede ⁊ māducaſti. Veſpe autē facto. Seq̄t̄: g† Edentib⁹ illis dixit: amē dico vo. q̄ vn⁹ ve. me tra. eſt. ꝑ h̄ q̄ in cena pñtiā ꝓditoris denūciauit: ſignificauit q̄ ꝓdi/tiones innocētiū frequēter fiūt in cōuiuijs. ſ. ꝑ venenū. Cenā/tibus āt illis accepit ieſus panē ⁊c. Aug⁹. De vno pane petr⁹ accepit ⁊ iudas: ſ; petrus ad vitā: iudas ad mortē. † Et ac/cipiens calicē ⁊c. ad ſignificandū ꝑfectā aīe refectionē: ſic ex cibo ⁊ potu fit ꝑfecta corp̄is refectio. ſeparatim tñ fecit corpo/ris ⁊ ſanguinis ꝯſecrationē: q̄ ſanguis ei⁹ erat in cruce a cor/pore ſeparādus. m† Et hymno dicto ⁊c. merito de tanto cō/uiuio gr̄e reddende erāt deo. o† Tūc dixit illis ieſus: oēs vos ſcan. patie. ⁊c. Remigi⁹. Qḋ ille p̄dixit ꝓuidēdo: iſte de/negat amando. vbi moralit̄ inſtruimur vt q̄ntū ꝯfidimus de fidei feruore: tantū timeam⁹ de humana fragilitate: videt̄ tñ petr⁹ accuſabiſ: q̄ ꝯtradixit. ⁊ q̄ñ alijs ſe p̄poſuit. d. a† Et ſi oēs ſcandaliçati fuerint ⁊c. ⁊ tertio q̄ñ totū ſibi attribuit. ſc; q̄ eſſet fortit̄ ꝑſeueraturuſ. vt hoc igit̄ in eo ſanaret ꝑmiſit fieri caſum ei⁹ nō impellēs ad negandū: ſ; cū ſibi deſerens et humanā naturā de fragilitate cōuincens. b† Tunc vēit ie/ſus cū illis in vil. q̄ dr̄ gethſemani ⁊c. q̄ interp̄tat̄ vallis pin/guedinis. Remigi⁹. Pulchre appropinq̄ñs paſſioni in valle pinguedinis oraſſe dr̄: vt demōſtraret q̄ ꝑ valle humilitat̄ et pinguedinē charitatis mortē ꝓ nobis ſuſcepit. Moralit̄ etiā nos inſtruxit vt nō geſtem⁹ cor aridū a pinguedīe charitat̄. d† Sedete h̄ donec vadā illuc ⁊ orē. Chryſ. Cōſuetudo illi erat ſine diſcipul' orare. h̄ aūt faciebat erudiens nos ī orōni/bus quietē ꝯſtituere ⁊ ſolitudinē q̄rere. † Tranſeat a me ca/lix iſte. Hylari⁹. Pro his orat q̄ poſt ſe paſſuri erāt. d. Trā/ſeat a me calix iſte. i. quō a me bibit̄: ita ab eis bibat̄ ſine dif/ferentia ſpei metuq̄ mort̄. † Veruntñ nō ſicut ego volo ⁊c. Leo papa. Hec vox oēs fideles inſtruxit: oēs ꝯfeſſores accē/dit: omēs martyres coronauit. nā mūdi odia tentationū tur/bines.

bines. ꝑſecutores: errores q̄s poſſet ſupare niſi xp̄s ī oīb⁹ ⁊ ꝓ oībus pr̄i diceret: Fiat volūtas tua. m† Sp̄us q̄dē ꝓmpt⁹ eſt ⁊c. Hylari⁹. Itaq̄ q̄ntū de ardore fidei ꝯfidimus: tantū de carnis fragilitate timeam⁹. g† Ecce ap. h. ⁊ fi. ho. tra. ī ma. petōrū ⁊c. Orige. Sed ⁊ nūc in man⁹ petōrū ieſus tradit̄ q̄ñ hi q̄ vident̄ in xp̄m credere hñt eū in ma/nib⁹ ſuis cū ſint petōres: ſ; ⁊ q̄tienſcū/q̄ iuſt⁹ hñs in ſe ieſum ī p̄tāte tradit̄ petōrū. † Quecūq̄ oſcu. fu. ⁊c. Hie/ro. Hic ſacerdos dic clerice quō eiſdē labijs deoſcularis filiū v̄ginis q̄bus deoſcular⁹ es filiā meretric̄. o iuda: oſculo filiū hoīs tradis. Et ecce vn⁹ ⁊c. Seq̄t̄: v† Et pcutiēs ſeruū p̄nci/pis ſacerdotū ⁊c. Hiero. Populuſ iu/deorū ſcḋm fact⁹ eſt impietat̄ ⁊ deuo/ratiōis ſacerdotū: dextrāq̄ ꝑdidit auriculā: vt l'r̄e veritatē au/diat in ſiniſtrā. † Conuerte gla. tu. in lo. ſu. ⁊c. Rabanus. Oportuit vt actor gr̄e fideles patientiā ſuo doceret exēplo: et poti⁹ ad ſuſtinēdū aduerſa fortit̄ inſtrueret q̄ ad vindicandū ꝓuocaret. k† Tūc diſci. o. relic. eo fugerunt. ſicut p̄dixerat eos ſcādalū paſſuros. † Hic dixit: poſſum deſtrue. te. dei ⁊c. Hiero. Falſus teſt̄ eſt q̄ nō eodē ſenſu dicta ꝓponit. Saluator dixerat: ſoluite tēplū h̄. Iſti cōmutāt ⁊ aiūt: Poſſum deſtrue/re tēplū dei. Itē dixerat: ⁊ excitabo illud qḋ ē viuētis corp̄is ⁊ nō lapidei. † Ieſus āt tacebat. Aug⁹. Ex h̄ aūt loco diſcim⁹ calūniantiū ⁊ falſorū teſtium voces: vt nec rñſione dignas ha/beam⁹: maxīe vbi mai⁹ eſt libere fortiterq̄ ſuſtinere q̄ defen/dere ſine vllo ꝓfectu. f† Tūc expue. in fa. ei⁹. Aug⁹. Per h̄ ſignificauit eos q̄ pñtiā grē ei⁹ reſpuunt: ⁊ tanq̄ colaphis eū cedunt: q̄ ei ſuos honores p̄ferūt. ⁊ palmas in faciē ei⁹ dant: q̄ ſupbia excati eū nō veniſſe affirmāt. † At ille nega. co. oī/bus ⁊c. Raban⁹. In hac aūt negatiōe petri diſcim⁹ nō ſolū ne/gare xp̄m q̄ dic̄ eū xp̄m ñ eē: ſed q̄ cū ſit: ſe negat eē xp̄ianū.

† Mar. 14. a Luce. 22. g

† 22. q. 4. ca. actione. 23. q. 4. ſic nō eſt. §. Pce. De pe. di. 2 dn; ſanctā ec. di. 5. c. 1 in fine.

¶ In. c. xxvj. vbi dr̄ i po. Pria āt die açy. iſta dieſ fuit feria. v.

¶ Additio.

Ad declarationē tp̄is cene dñi circa qḋ nō ſolū int̄ grecos ⁊ latioſ: h̄ ēt int̄ ſcōs docto/res diuſitas ñ modica īuēit̄: oli q̄ndā formaui q̄ſtionē quā ī h̄ loco ſupaddere decreui: cui⁹ tenor tal' ē: Utrū q̄nta feria ī q̄ xp̄ſ cū diſcipul' paſca māducauit fuit. xiiij. lūa p̄mi mēſis ī q̄ agn⁹ paſcal' ſcḋm legē imolari debuit. Et videt̄ p̄o q̄ ſic Mat. xxvj. legit̄ q̄ p̄ia die açymorū acceſſert̄ diſcipli ad ieſū dicētes: Ubi vis pare. tibi pa. ⁊c. Sed p̄ia dies açymorū vl' ē. xiiij. lūa ī cui⁹ ſcōis veſpis imolat̄ agn⁹ q̄ cū açymis comedebat̄. vl'. xv. lūa q̄ erat p̄ia dieſ ſolēnitat' açymorū. Sed ī ꝓpoſito ñ ē. xv. lūa. nā ſi ſic nec xp̄s paſca cōediſſet ī tp̄e debito nec ī tp̄e a lege p̄figu/rato fuiſſet paſſ⁹: q̄ vtrūq̄ ē valde icōuēiēs ī ꝓpoſito. p; ꝯſ̄ia: q̄ ſi ſic cōediſſet paſca ī. xv. ⁊ fuiſſ; paſſ⁹ ī. xvj. g̊ p̄ia die açymo/rū p̄dicta ē: xiiij. lūa. Preterea Mar. xiiij. prima die açymorū q̄ñ paſca imolat̄ dicūt ei diſci. ⁊c. vbi expſſe hr̄ q̄ ī p̄ia die imola/tiōis agni xp̄s paſca cōedit: qḋ ē ꝓpoſitū: nā illa ſolum ē. xiiij. Preterea Lu. xxij. Uēit āt dieſ açy. ī q̄ neceſſe erat occidi paſca: ⁊ miſit petrū ⁊ ioh. ⁊c. ſ; nlla dies ē ī q̄ nccē ſit occidi paſca niſi xiiij. luna: vt p; Exo. xij. ⁊ Nu. ix. ⁊ ī alijs q̄pluimis loc̄. g̊ ꝓ/poſitū. Idē p; ꝑ Chryſ. ſup Mat. dicētē q̄ vſq̄ ad vltimū di/em ñ fuit xp̄s ꝯtr̄i⁹ legi: qḋ fuiſſet ſi paſca cōediſſet nō tp̄e debi/to ſcḋm legē. Idē p; ꝑ Hiero. d. expſſe q̄ xp̄s cenā fecit. xiiij. lu/na. Sed ad oppoſitū arguit̄ ſic: Sexta feria in q̄ xp̄s fuit paſſuſ erat luna. xiiij. g̊ feria q̄nta imediate p̄cedēs erat lūa. xiij. Cō/ſeq̄ntia p; de ſe: ⁊ añcedēs hr̄ Ioh. xviij. vbi dr̄ q̄ iudei ñ intro/ierūt p̄toriū pilati vt ñ cōtaminarent̄ ſ; māducarēt paſca. Sed cū paſca māducari nō poſſit legitīe niſi. xiiij. luna. ſ. veſpis ſcōis: vt Exo. xij. g̊ dies paſſiōis xp̄i fuit. xiiij. luna qḋ fuit aſſūptū. Nec ꝯſonū videt̄ q̄ māducare paſca ī loco euāgelij allegato itelligat̄ de cibis paſcalib⁹. ſ. de açymiſ: vt videt̄ ſentire Chry/ſo. quē ſeq̄tur ſcūs Tho. ⁊ etiā aliq̄ moderni gloſatores: tñ q̄/l; poſtea cū açymiſ hēbat comedi: nuſq̄ tñ legit̄ q̄ açyma nec aggreſtia dicāt̄ paſca nec ē; tñ q̄ açyma poterāt cōedi etiā ab imūdis: cui⁹ ꝯtr̄iū ñ legit̄ ī aliq̄ loco vbi agat̄ de hac mā in ſac̄ ſcptura qḋ etiā ꝯſuetudo hebreorū hodierna teſtat̄: q̄ l; ꝯ/fitent̄ ſe eē imūdos ⁊ ꝯtamiātos iſto tp̄e cū carēāt legitiā aſꝑ/ſione ciner̄ vitule rufe de q̄ Nu. xix. cōedūt tñ hodie açyma et aggreſtia ī paſcat̄ tp̄e ñ curātes d̄ ꝯtamiatiōe. Ioh. xix. expſſe dic̄: Erat āt para. paſce ⁊c. Cū ei paraſceue alicui⁹ feſti: idē eſt quod p̄patio ad illā dic̄: ⁊ ñ dicit paraſceue ſabbati ſed paſce: māifeſte oñdit q̄ ī illa die paſca parabat̄: qḋ ē ꝓpoſitū. Itē ſi ſexta feria ī q̄ xp̄s fuit paſſuſ fuiſſet. xv. ſeq̄ret̄ q̄ res ñ correſ̄de/rent ꝓprie figure: qḋ ē valde incōuēiens ī hac mā. Nā cū agn⁹

paſcalis nihil aliud figurabat niſi paſſionē xp̄i: ad cuiꝰ agni
imolationē ſola .xiiij. luna erat tp̄s determiatū intm̄ ꝙ ipediti
a comeſtiōe agni ꝓpt̄ euētū ꝯtamiatiōis nō poterāt defectū
ſupplere ī .xv. ſeq̄nti nec ī alia q̄cūq;: ſ3 ī .xiiij. luna mēſis ſcdi:
vt hr̄ Nu. ix. ꝗ nullo mō dicēdū videt̄ ꝙ res ꝑncipalr̄ figura
ta eſſet in .xv. luna. vñ ⁊ idē Chryſ. expſſe dicit xp̄m refuaſſe
ſuā occiſionē ſexte ferie qñ verꝰ paſca fiebat. Nec videt̄ rōni
ꝯſonū ꝙ Remigiꝰ ⁊ alij doctores dicūt. ſ. ꝙ xp̄s fuit ligatꝰ ⁊
tentꝰ in .xiiij. in veſpis: ⁊ ꝙ tūc īceperūt paſſiōis exordia. Nā
imolatio xp̄i ꝓpria nō fuit niſi in ara cruc̄ vt cōis doctrīa ec
cleſie teſtat̄. Itē feria ſexta in q̄ xp̄s fuit paſſus nō fuit celebr̄
nec ſolēnis in obſuātia hebreoꝝ. ꝗ nec .xv. luna mēſis primi.
ꝯtīa tenet. nā Exo. xij. de eadē die. ſ. xv. legit̄: Dies prīa erit
ſctā ac ſolēnis: nihil opis facietꝭ in ea exceptꝭ his q̄ ad veſcen
dū ꝑtinēt: ex q̄bꝰ vbis manifeſte elicit̄ ꝙ q̄cq̄d opis ꝓhibet̄
in ſabbato ē ꝓhibitū in .xv. luna ꝑmi mēſis exceptꝭ his q̄ ad
veſcēdū ꝑtinēt: ſ3 aſſūptū ꝓbat̄. nā multa fecerūt hebrei ī ea
dē ſexta feria: q̄ nullo mō licebāt fieri in ſabbato: nec ī tali ſo
lēnitate vic3 accuſare: flagellare: teſtes ꝓ̄ducere ⁊ examiare: ſen
tentiā diffinitiuā ferre: q̄ oīa exercuerūt circa ꝑſonam xp̄i: vt
euāgeliſte teſtant̄. Que q̄dē iudicialia etiā apud nos ī ſolēni
bus diebꝰ feſtiuis ſūt illicita: mlto magꝭ apud eos q̄ īſraliçāt.
Itē angariauerūt ꝑ̄re3 alexādri ⁊ ruſi. Mar. xv. qḋ ē manife
ſte ꝓhibitū ī diebꝰ feſtiuis ꝓ̄ſerti extra ciuitatē. Hiere. xvij. ꝙ
lic3 de ſabbato dicat: idē tñ ē de prīa die ſolēnitatis paſcal̄ vt
dictū ē. Nec ē dicēdū ꝙ h̄ cōmiſiſſent ex odio xp̄i. nā ipi nite
bant̄ iuſtificare facta ſua ⁊ ꝑ legē moſaicā3 ea velare. d. Nos
legē hēmꝰ ⁊c̄. Preterea vitas aſſūpta pt3 expſſe in ſepultura
xp̄i. fuit. n. ſepultꝰ ꝑ ioſeph ab arimathia ⁊ nicodemū3 q̄ iuſti
erāt: ⁊ nllo mō ꝙ n̄ liceret ī tp̄e ſolēni feciſſet. vñ ſup illō Joh.
xix. ibi: Propt̄ paraſceue iudeoꝝ: q2 iux̄ erat monumētū3 ⁊c̄.
Augꝰ. acceleratā vult intelligi ſepulturā ne adueſparet: qm̄
iā facē aliq̄d nō liceret. S3 ꝯſtat ꝙ ſi feria ſexta fuiſſet .xv. lu
na ſic erat illicitū in eadē ſepelire ſic̄ erat ī ſabbato. h̄ idē pt3
Lu. xxiij. q2 dies erat paraſceue ⁊ ſabbatū illuceſcebat. Ex q̄
videt̄ ꝙ ſepultura illa licita erat ī ſexta feria nō tñ in die ſab
bati. Ex q̄ pt3 ꝙ feria ſexta illa nō erat ꝑma dies ſolēnitatꝭ pa
ſcalis apud hebreos qḋ fuit aſſumptū ⁊c̄. Nec valet dicere ꝙ
ioſeph ab arimathia ex deuotiōe xp̄i feſtū3 violaſſet de eiꝰ ſe
pultura. nā de magdalena q̄ xp̄m feruētiꝰ diligebat: ⁊ de cete
ris mlīeribꝰ ipm̄ ſeq̄ntibꝰ legit̄ Mar. xvj. Et cū trāſiſſet ſab
batū emerūt aromata: vbi manifeſte apparet ꝙ ab emptione
aromatū ꝓ ſepultura dñi ꝑtinētiū: qḋ ē valde leuiꝰ opus q̄
ſepultura: mlieres deuote ꝓpt̄ obſuātiā ſabbati abſtinuerūt.
Idē Hiero. ſup illud Mat. xxviij. Uēit maria magdalena ⁊c̄.
Sepulto nāq; feria ſexta dño mlieres ꝑ̄parauerunt aromata
⁊ vnguēta q̄diu licuit opari. ſ. vſq; ad occaſū3 ſol̄. Sabbato
ſiluerūt. i. q̄euerūt ab opando ſm̄ legꝭ mādatū: vt Lucas ait:
Hec Hiero. Ex q̄ ſeq̄tur ꝙ feria ſexta illa nō erat celebris ſolē
nitas açymoꝝ. Nā ſi ſic oīa ꝑ̄dicta fuiſſent illicita ſic̄ ī ſabba
to: vt dictū3 ē. Preterea Joh. xix. Erat dies illa magna dies
ſabbati: ꝗ in illa die ſabbati ꝯcurrebāt due feſtiuitates. ſ. ſab
batina ⁊ paſcal̄: ⁊ ꝑ ꝯñs dies ſabbati erat .xv. luna apud eoſ:
ꝯtīa tenet: q2 tota celebritas hebdomade açymoꝝ erat ſolū
in ꝑma die. ⁊ .vij. vt pt3 Leuit̄. xxiij. Cōcordat Beda di. Erat
magna dies illa ſab. i. ꝓpter ſolēnitatē paſcalē. Ad cuiꝰ diffi
cultatꝭ declarationē aliq̄ ſūt circa feſtiuitates legꝭ antiq̄ pre
ſupponēda: q̄ꝝ quedā ſumunt̄ ex ſacra ſcriptura: vl̄ in ea hūt
aliqḋ fundamētū. q̄dā ex regul̄ kalēdarij hebreoꝝ apud eos
diuulgatꝭ: ⁊ vſq; in hodiernū diē infallibilr̄ obſuatis. Pri
mū ꝑ̄ſupponēdū eſt ꝙ dies natural̄ apud hebreos incipit ab
occaſu ſolis diei ſabbati ⁊ termiat̄ in occaſū3 ſolis diei dñice:
⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic intelligit̄ illud: A veſpe vſq; ad veſpam ce
lebrabitꝭ ſabbata vr̄a Leui. xxiij. Scōm ē ꝙ mēſis apud eos
eſt lunarꝭ ⁊ ꝑficit̄ ex .xxx. diebꝰ ⁊ .xij. horis naturalibꝰ ⁊ duabꝰ
tertijs vnius hore cū tribꝰ minutꝭ: q̄ q̄dē cōputatio cōcordat
cū ptolemeo ⁊ alijs aſtronomis ſm̄ curſū3 mediū lune q̄ eſt ī
uariabilis. Tertiū eſt ꝙ annꝰ hebraicꝰ incipit a kalendis ſeu
nouilunio: qḋ ē ꝓpe eq̄noctiū vernale. vñ Exo. xij. menſis iſte
vobis ꝑncipiū mēſiū ꝑmꝰ erit ī mēſibꝰ anni: ⁊. j. Exo. xiij. Ho
die ingredimini in mēſe nouarū frugū. Quartū ꝙ oīa feſta
hebreoꝝ ꝑ̄ter ſabbatū exordiū cōputatiōis: ⁊ ꝑ ꝯñs mobilita
tē ꝑ diuerſas ferias hebdomade ſumūt a neomenia ꝑmi men
ſis ꝑ̄dicti. vbi grā. Sit ꝑ̄dicta neomenia q̄nta feria tunc dies
ſolēnitatis açymoꝝ erit ſilr̄ q̄nta feria: q2 in .xv. luna ⁊ dies ī
molatōis agni ſolēnitatis paſcal̄ iuxta illud Nu. xxiij. Nume
rabitis ꝗ ab altero die ſabbati ⁊c̄. Septe3 hebdomadas ple
nas: ⁊ feſtū tubaꝝ erit in die ſabbati. Nā ſex mēſes lunares q̄
cō putabant̄

cōputabant̄ a neomenia ꝑmi mēſis vſq; ad neomeniā ſeptimi
ſunt cētū .lxx. ⁊ ſeptē dies integri reuoluti ꝑ hebdomadaſ ī ſe
xta feria finiunt̄: ⁊ ſic neomenia menſis ſeptimi ſeq̄ntis erit in
ſabbato. Cōſeq̄nt̄ feſtū expiatiōis erit feria ſcḋa. na3 ē in decia
die a feſto tubaꝝ. Cōſeq̄nt̄ feſtū ſcenophegie ſeu tabernaculo
rū erit ī ſabbato: q2 in .xv. feſto tubaꝝ: ⁊ ſic de ſilibꝰ: q̄ oīa Le
uit̄. xxiij. ⁊ ī alijs locꝭ hn̄t. Quintū ē ꝙ in q̄cūq; die ꝯiūctio lu
minariū ſm̄ mediū curſū3 ſupradictū ꝓpe equinoctiū vernale
occurrerit: in eadē die ē kalendas ſeu neomenia mēſis ꝑmi ꝑ̄
dicta niſi in certꝭ caſibꝰ in q̄bꝰ repellēda eſt ſeu trāſferenda ad
ſeq̄ntē diē ⁊ q̄nq; ad ſubſeq̄ntē. q̄ q̄dē caſus duo ſūt. Primus
qñ talis ꝯiūctio trāſcēdit .xviij. horā eiuſdē diei in q̄ eſt. cuiꝰ re
pulſiōis rō eſt: q2 tūc magꝭ declinat talis ꝯiūctio ad diē ſeq̄ntē
q̄ ad illā in q̄ eſt: cū iā trāſit tres q̄rtas ꝑtes illiꝰ diei: et attin
git q̄rtā vltimā: ⁊ tal̄ ꝯiūctio vocat̄ apud eos nouiluniū verꝰ
ſeu ātiquū. vbi grā. Si nouiluniū eq̄noctij vernal̄ eēt ī .xviij.
hora ſabbati vl̄ infra: tūc kalendis ſeu neomenia eēt fienda in
eadē die ſabbati: ⁊ ꝑ ꝯñs principiū cōputatiōis feſtiuitatū to
tius āni eēt ab eadē die ſabbati. Si āt ꝯiūctio eēt vltra .xviij.
horā: tūc tal̄ neomenia eſſet trāſferēda ſeu repellenda ad diem
dñicā imediate ſeq̄ntē: ⁊ ꝑ ꝯñs paſcalia feſta ⁊ alie feſtiuitateſ
illiꝰ anni trāſferent̄ ad ferias correſpōdentes diei dñice ⁊ non
ſabbati: vt pt3 ex dictis. Scōs caſus ē qñ nouiluniū3 vernale
occurrit ī ſcḋa feria vl̄ ſexta. In his eī tribꝰ ferijs n̄ pōt figi ka
lendis ſeu neomenia eq̄noctij vernal̄. cuiꝰ rō pt3 infra. Sexto
ꝑ̄ſupponēdū eſt ꝙ q̄nq; oportet ꝙ fiāt due repulſe de eadē neo
menia. Hoc pt3 ex duobꝰ caſibꝰ ſupradictꝭ. nā ſi nouiluniū ver
nale occurrat ī dñica vltra .xviij. horā: tūc in eadē die nō ē neo
menia figēda ꝓpt̄ antiq̄tatē ſeu vetuſtatē nouilunij ſm̄ primū
caſū3: nec ī ſcḋa feria ſeq̄nti ꝓpt̄ h̄ ꝙ eſt vna de tribꝰ ferijs in
terdictꝭ iuxta ſcōm caſū: ⁊ ſic oportet ꝙ transferat̄ ad tertiā fe
riā: ⁊ h̄ ꝯtigit apud eos ſatꝭ freq̄nt̄: nec ſentiēdū ē erroneū ſeu
ꝯ̄ mentē legꝭ loq̄ntis ſimplr̄ de ꝑma die mēſiſ. nā cōputatio mē
ſium q̄tū ſpectat ad cultū feſtiuitatū ſufficit ꝙ ſit vniformit̄ re
gulata ⁊ apḋ oēs cōiter ſuſcepta ⁊ aliq̄lit̄ veritati ꝓpinq̄: ꝓut
gratioſiꝰ ⁊ remotiꝰ ꝯtingit ī cōputo nr̄o circa feſtiuitatē paſca
lem ⁊ alia feſta mobilia ipam ſeq̄ntia. Rō autē q̄re ꝑ̄dicte tres
ferie. ſ. ſcḋa: q̄rta ⁊ ſexta repellunt̄ ne ī aliq̄ eaꝝ neomenia ꝑmi
menſis figat̄ q̄tū ad ſcḋam ⁊ q̄rtā feriā vna eſt ⁊ tal̄: Nā cū fe
ſtū expiatiōis ſit celeberrimū ſicut dies ſabbati intantū ꝙ ci
baria nō ꝑmittunt̄ in eadē die parari: ſicut nec in ſabbato: vt
ex ſacra lr̄a pōt hr̄i: inde eſt ꝙ ex eoꝝ traditiōe antiq̄ ſeu cōſue
tudine imutabili q̄ vſq; hodie durat habet̄ ꝙ dies expiatiōis
nunq̄ ꝯcurreret ī die veneris nec in die dñica. Nā ſi dies ſab
bati a ꝑte ante vel a ꝑte poſt ꝯtinuaret̄ cū feſto expiatiōis: tūc
eſſent duo dies naturales ꝯtinui celeberrimi in q̄bꝰ nullo mo
do liceret parare cibaria: qḋ eſſet graue ⁊ valde oneroſum to
ti pplo. Ex q̄ ſeq̄tur ꝙ neomenia predicta ꝑmi menſis non pōt
eſſe in ſcḋa feria. nā ſi ſic feſtū expiatiōis occurreret in ſexta fe
ria ⁊ ꝯtinuaret̄ cū die ſabbati a ꝑte ante: qḋ eſt ꝯtra predicta.
Similiter nec neomenia ꝑmi mēſis habet eſſe in q̄rta feria. nā
ſi ſic feſtū expiatiōis eſſet in dñica: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtinuaret̄ cum ſab
bato a ꝑte poſt: qḋ eſt ꝯtra predicta: vñ pt3 rō repulſe ſecunde
ferie ⁊ quarte. Sed rō quare feria ſexta excluditur ad hoc vt ī
eadem neomenia primi mēſis nō figatur apud eos tal̄ eſt: Nā
in feſto tabernaculoꝝ ſeu ſcenophegie qḋ ſm̄ eos ⁊ etiam ſm̄
doctores noſtros preceptum fuit ad cōmemorandum benefici
um diuine ꝓtectionis ⁊ deductionis: quod habuerunt per de
ſertū vbi in tabernacul̄ habitauerūt in q̄ habebāt letari ꝑ ſe
ptē dies corā dño ſumētes fructū arboris pulcherrime ſpatu
laſq; palmaꝝ ⁊c̄. ꝓut legit̄ Leuit̄. xxiij. ad ſignificādū ꝙ ꝑ ari
dā terrā deſerti deduxit eos deꝰ ad trā delitioſa3: ꝓut ſanctꝰ
Tho. ꝑma ſcḋe. q. cij. ar. iiij. in rñſiōe ad .x. ar. pōit in q̄ leticia
ꝓut tradit̄ ī eoꝝ codicibꝰ apud eos auctēticis circūibat alta
re ſolēniter cū hmōi ſpatul̄ ⁊ ramis ſemel in ꝑma die ⁊ in alijs
diebꝰ vſq; ad ſextā incluſiue. In ſeptia aūt circūibāt ſpecies ī ſeptice
mēoriā captiōis hiericho q̄ fuit ꝑma ciuitas t̄re ꝓmiſſiōis ab
eis capta ꝑ hmōi circūitiōes ſeptenarias: vt habet̄ Joſue. vj.
Et in illa ſeptima die ꝓcedebāt in hmōi leticia intantū ꝙ que
dam ibi facta nō licebat fieri in die ſabbati: cuiꝰ circūitiones
memoria hodie fit int̄ eos in gyro rotuli legis cū altare nō ha
beant. Sed ſi neomenia ꝑmi mēſis fuiſſet ī ſexta feria: ſeq̄retur
ꝙ feſtū tabernaculorū cōcurreret in die dñica: vt pt3 cōputan
ti: ⁊ ſic ſeptima dies tabernaculoꝝ eſſet in die ſabbati vñ ceſſa
rent illa q̄ dicta ſūt. Ex q̄bꝰ oībꝰ elicit̄ q̄dā regl̄a ī kalēdarijs
eoꝝ vbiq; ⁊ apud oēs diuulgata ⁊ vſq; ī hodiernū diē īfallibi
lit̄ obſuata ꝙ ꝑma dies ſolēnitatꝭ paſcal̄ nūq̄ ē feria ſcḋa: q̄r
ta nec ſexta. Septimū eſt ꝙ āno q̄ chriſtꝰ paſſus fuit concurrit
coniunctio

ꝯiūctio luminariū ꝓpe eq̄noctiū vernale iuxta verā cōputati
onē hebreoꝝ q̄ ē ſm mediū curſuꝫ ſolis ⁊ lune vt dictū ē in fe
ria q̄nta poſt .xix. horā cū cert̄ minut̄: h̄ ē certiſſime calcula/
tū ꝑ me ⁊ cū perit̄ hebreoꝝ diligētiſſime reptū ⁊ ꝯcordatum.
Quibꝰ ꝑſuppoſit̄ ptꝫ ſolutio dubij ꝑdicti. nā in āno paſſiōis
xp̄i lꝫ ꝯiūctio lumiariū vt dictū ē fuit feria q̄nta nō potuit in
ea neomenia figi ꝓpt̄ ipſiꝰ vetuſtatē: qꝛ fuit vltra .xviij. horā
vt ptꝫ ī ſeptio ꝑſuppoſito: ⁊ ꝑ ꝯñs occurrit ꝑmꝰ caſus repellē
di ſupradictꝰ. habuit ḡ trāſferri ad ſeq̄nteꝫ diē: ſꝫ qꝛ ſequens
erat ſexta feria: nec ī ea poterat neomenia aſſigñri: vt dictū eſt.
nā eſt ſcđs caſus repulſiōis iā dicꝰ. habuit ḡ repelli ſeu trāſ/
ferri neomenia ad diē ſabbati: ⁊ ꝑ ꝯñs .xv. luna fuit eodē an/
no ſm hebraicā cōputationē legitimā ⁊ aſſuetā in die ſabbati
in q̄ ꝯcurrūt due feſtiuitates ſolēnes apud eos ſabbatina: et
paſcalis q̄ eſt ꝑma ſolēnitas açymoꝝ: ⁊ ſic erat magna dies il
la ſabbati ſm Ioh. ⁊ in feria ſexta īmediate precedēti fuit ſm
eos .xiiij. luna in q̄ legitīe erat paſca īmolandū. Nō in eadem
ſexta feria fuit īmolatꝰ verꝰ agnꝰ paſcalis ab eis: ſilr ⁊ typicꝰ:
ꝓ cuiꝰ typici mādicatiōe vt nō ꝯtaminarent̄ nō intrauerunt
pretoriū ſm Ioh. Chriſtꝰ aūt ī hmōi neomenia ꝑmā repulſaꝫ
tm̄ tenuit ⁊ nō ſcđam. Pria eni eſt rōnabil̄ ī ſe ⁊ ſine reſpectu
ad feſta futura: ſed ſolū ꝓpt̄ vetuſtatē ꝯiunctiōis. vñ neome/
nia illiꝰ anni apud ipſuꝫ fuit trāſlata ad ſextā feriā: ſed de ſe/
xta ad ſeptimā nullatenꝰ debuit trāſferri apud eū. naꝫ rō illiꝰ
repulſe ex feſtis futur̄ in mēſe ſeptimo dependebat vt ptꝫ ex
iā dictis: q̄ feſta .ſ. futura cū xp̄s ſciuiſſet ꝑ paſſionē ſuā de ꝓ/
pinquo īminentē ceſſari ſic̄ ⁊ cetera leḡ cerimonialia nullam
vim habebāt trāſferendi ſeu repellēdi preſertim neomeniā vt
ptꝫ intuēti. nā ceſſante cā ꝑſertim finali ceſſare hꝫ effecꝰ. Fu/
it ḡ iuxta veriſſimā ⁊ infallibilē noticiā xp̄i neomenia tp̄e ſue
paſſionis ī ſexta feria. Silr ⁊ ꝑma dies paſcalis ſolēnitatis h̄
eſt .xv. luna apud eum. vñ ⁊ in feria q̄nta precedenti fuit vera
xiiij. luna in q̄ paſca cū diſcipulis tp̄e determiāto ſm leḡ ve/
ritatē mādicauit. In hoc etiā videt̄ ꝯcordare mgr̄ hiſtoria/
rū .d. Nā ſi tabulā cōputi diligenter retro ꝑcurramꝰ inuenie/
mus ꝙ tp̄e paſſiōis xp̄i feria ſexta fuit .xv. luna: ⁊ hoc eſt veꝝ
licet tabula nr̄i cōputi ſit groſſior q̄ꝫ hebraica in hac materia.
Ex q̄bꝰ habet̄ ꝙ tp̄e paſſiōis xp̄i duplex fuit .xiiij. luna ſicut ⁊
neomenia primi mēſis vna .ſ. vera ſil̄ ⁊ legitima ſm veraꝫ cō/
putationē chriſti cūcta leḡ myſteria tā p̄ntia q̄ꝫ futura ſciēt̄.
Alia vero legitima tm̄ ſm cōem ⁊ aſſuetā cōputationē alioꝝ
oīm preter chriſtū: ⁊ ī vtraq̄ꝫ .xiiij. vterq̄ꝫ agnꝰ fuit īmolatꝰ ve
rus ⁊ typicꝰ. In .xiiij. eni vera ⁊ legitīa q̄ fuit feria q̄nta chri/
ſtus mādicauit agnū typicū: ⁊ ꝯñter veꝝ agnū ſub ſacro di/
ſcipulis tradidit. In .xiiij. vero legitima tm̄ q̄ fuit ſexta feria
agnꝰ verꝰ fuit īmolatꝰ: nō aūt typicꝰ: ⁊ ſic reddēdo ſingula
ſingul̄ oīa veracit̄ ꝯcordant̄. Nā Mat. Mar. ⁊ Lu. q̄ de cena
dñi notabilē mentionē fecerūt exꝑmēdo in illa agnū paſcalē
ſolū innuūt chriſtū cū diſcipul̄ mādicaſſe: ⁊ in eadē ſacr̄m eu
chariſtie inſtituiſſe: vt ptꝫ ex eoꝝ dict̄. q̄libet eni eoꝝ ipām fe
riā q̄ntā notat tanq̄ꝫ ꝓpriā ad īmolationē agni: ⁊ ꝑ ꝯñs .xiiij.
lunā ſm verā cōputationē xp̄i predictā ſm quā auctes Chry
ſo. ⁊ Hiero. ad partē affirmatiuaꝫ ſupra inducte ⁊ ſiles obti/
nent veritatē. Sꝫ Iohes q̄ de cena dñi breuiſſime ſe expediuit
ſolū .d. cena facta ⁊c̄. Ioh. xiij. nihil exꝑmens de agni mādu/
catione. nec de ſacr̄i inſtitutiōe: cū iā de hoc ſacro plus ceter̄
tradiderat: fecit potius mentionē de ſcđa .xiiij. ſ. legitima tm̄:
que fuit ſexta feria vt dictū eſt. Ad excludendū errorē qui ſur
gere poſſet ex hoc ꝙ principale figuratū nō correſpōderet figu
re in tp̄e tam diſtricte ꝑ legē determinato: vñ ⁊ vocat eū para/
ſceue paſce .i. vigiliā. Et dicit ꝙ hebrei nondū manducauerāt
paſca tp̄e paſſionis chriſti: qđ habet veritatē ſm legitimaꝫ cō/
putationē hebreoꝝ ⁊ ceteroꝝ myſteria paſſionis ꝓtūc ignorā/
tium. Et ideo in illa ſexta feria licuit eis iudicialia exercere: ſe
pelire: angariare ⁊ hmōi. ⁊ ſanct̄ mulieribꝰ in eadē ſexta feria
aromata preparare tanq̄ꝫ in die nō feſtiuo. Ex quo clariꝰ patet
error grecoꝝ dicentium ꝙ Iohānes correxit alios euāgeliſtas
aſſerentes quintā feriā ꝓtunc .xiiij. lunam. Nam vt ex iam di/
ctis ptꝫ: Iohānes non correxit alios: ſicut nec ipſi falſum ali/
quod aſſeruerunt: ſed potiꝰ vt de more euangeliſtarū eſt illud
quod alij pretermiſerūt ipſe declarauit .ſ. xiiij. lunā ꝓtūc etiaꝫ
fuiſſe feria ſexta ſm cōputationē aliā legitimā: cui concordāt
hiſtorie hebre. dicentium manifeſte ꝙ in vigilia paſce chriſtus
fuit patibulo ſuſpenſus: ⁊ ꝙ a ſeculis nunq̄ꝫ fuit inter eos pri
ma dies paſcalis feria ſexta. Et attendendū ꝙ ex verbis euan
gelij predicta differentia duplicis neomenie ſeu .xiiij. lune ali/
qualiter poſſet notari. Nam Matth. xxvj. legit̄: Magiſter di/
cit: tempus meū prope eſt: apud te facio paſca cū diſcipul̄ me/
is. vnde ſi li tempꝰ meū ꝓpe eſt diligēter intelligat̄: non habet
referri ad tempꝰ paſſionis: ſicut cōiter exponit̄. Nā licet ſit ve
rū ꝙ tempꝰ paſſiōis erat ꝓpe: nō tm̄ conſonat cū lr̄a ſequēti. da/
to eni ꝙ tempꝰ paſſiōis eſſet ꝓtunc remotiꝰ: adhuc chriſtꝰ ha
bebat paſca mādicare cū diſcipulis ſuis vt legē adimpleret: ſ
verꝰ intellecꝰ iuxta predicta videt̄ talis: Magiſter dicit: tem/
pus meū .i. tempꝰ mādicandi paſca ſm verā meā cōputatio/
nē ꝓpe eſt .i. hodie feria q̄nta: licꝫ alioꝝ tempꝰ iuxta ipſoꝝ aſ/
ſuetā cōputationē fuiſſet remotiꝰ .ſ. in feria ſexta. et iō ſequit̄:
Apud te facio ⁊c̄. Et notādū etiā ꝙ in mādicatiōe paſce cum
chriſto nō ſit mentio de alijs diſcūbentibꝰ vl̄ cōueſcētibus niſi
de chriſti diſcipul̄ tm̄: ſicut ⁊ illis tm̄ ſecrete paſſionē futurā de
nūciauit. Matth. xv. ꝯcordat predict̄. Nam ex paſſiōe futura
quā ſolis apl̄is ſecreto expreſſe prenoſticauit diuerſitas huius
paſcalis tp̄is dependebat vt dictū eſt. Et iō nimirū ſi ſctē mu/
lieres ⁊ ioſeph ab aramathia ⁊ hmōi potiꝰ ſeq̄rent̄ hebraicam
cōputationē cōmunē q̄ꝫ chriſti verā cōputationē. Nā myſteria
paſſionis ⁊ precipue legaliū euacuatio abſcōdita fuit etiā apo
ſtolis poſt reſurrectionē vſq̄ꝫ ad tempꝰ. Et ſic iuxta ſniam ꝑhi
ꝑmo ethi. oīa vera ꝯſonāt vero. Diuina igit̄ ꝓuidentia circa
hoc deuote attendēda eſt que paſcalia feſta ſic in antiq̄s ꝑor/
dinauit vt tp̄e paſſiōis chriſti duplex .xiiij. luna occurreret ad
agni immolationē preſignata: vt in ꝑma chriſtus ſacrificiū ad
impleret legale ⁊ nouum inſtitueret: ⁊ in ſecunda ſeipſū deo ī ſacri
ficium offerret veſpertinū: vt vtrūq̄ꝫ tp̄e preſignato ꝓ huma/
na ſalute ꝑficeret. quam nobis concedat ⁊c̄.

Replica.

In ca. xxvj. cum poſtillator ſoluiſſet oēs
difficultates circa cenam domini et eſum
agni paſcalis moueri conſuetas preſertim a grecis. Burgeñ.
facit vnam longam ſingularem computationem in qua multa
ponit multis dubia: cui placet videat. ⁊ finaliter in eodem ca.
dicit quis fuerit ille hymnus de quo dicitur: Et hymno dicto
⁊c̄. Et dicit ꝙ fuit magnū alleluia quod incipit a pſalmo Lau
date pueri vſq̄ꝫ ad Beati immaculati excluſiue. Ideꝫ dicit cir
ca pſalmum laudate pueri: ſi verum eſt placet. auctoritateꝫ au
tem ad id ſacri canonis non habemus.

Glo. ordi.

a Mane aūt facto. Mat/ XXVII
Mar. 14. a theus ⁊ Marcꝰ ꝯtexuerūt nar/
rationē de his q̄ cum dño acta
ſūt vſq̄ꝫ ad mane: ſꝫ poſtea redeūt vſq̄ꝫ
ad negationē petri narrādā: q̄ termi/
nata redeūt iteꝝ ad mane vt inde cete
ra ꝯtexerent. Peccaui

Nico. de lyra

a Mane aūt facto. Ca. XXVII
m Oſtenſo q̄lit̄ paſſio xp̄i fuit ꝑ iu
deos inchoata. hic oñdit̄ q̄liter
fuit ꝑ gētiles ꝯſūmata. ⁊ diuidit̄ ī du
as partes. quia primo deſcribit̄ ipſius
chriſti crudelis occiſio. ſecundo eius fidelis et deuota tumula
tio. ibi: Cum ſero factum eſſet. Prima adhuc in duas: qꝛ pri/
mo deſcribitur ipſiꝰ chriſti iniqua ꝯdēnatio. ſecūdo ipſius ſen
tentie inique executio. ibi: Et poſtq̄ꝫ illuſerūt ei. Prima in q̄t/
tuor: qꝛ ꝑmo deſcribit̄ ipſiꝰ chriſti corā preſide p̄ntatio. ſecūdo
ipſius pre
ſentati diligens interrogatio. ibi:
Ieſus aūt ſtetit. tertio innocentie eius
declaratio. ibi: Per diē aūt ſolennem.
q̄rto innocētis cōdēnatio. ibi: Videns
aūt pilatus. Prima adhuc in duas: qꝛ
primo deſcribitur ipſiꝰ chriſti preſenta/
tio: vt dictum eſt. ſecundo incidentalit̄
ſubditur inde deſperatio. ibi: Tunc vi/
dens. Circa ꝑmum dr̄ ſic: Mane auteꝫ Mar. 15. a
facto: qꝛ a media nocte vſq̄ꝫ ad illaꝫ ho Luce. 23. e
ram illuſerunt eū cōſpuendo ⁊ palmis Ioh. 18. e
cedendo: vt viſum eſt. b Conſilium
inierunt ⁊c̄. nō eni ex teſtimonijs ꝑha/
bitis habebāt aliq̄d vñ poſſet accuſari
coram pilato ſicut reus mortis: ⁊ ideo vlterius ꝯſulebāt qua/
liter eū ſicut dignū morte accuſarent: vt patebit. ĩ. Sequitur:
c Et vinctū adduxerūt. illi eni qui reputabant̄ digni morte
ducebāt̄ corā iudice ligati. d Et tra. pō. pi. pſi. Aliq̄ dicūt
ꝙ pilatꝰ erat ꝓpriū nomē eiꝰ cōpoſitum ex nomīe matris que
dicebat̄

a ſ. vide q̄ꝫ ſolliciti ī malo tota nocte
vigilauerūt vt facerēt homicidiū.

a M Ane aūt fa Ca. XXVII a
cto ꝯſiliū inierūt oēs ꝑn b
cipes ſacerdotum ⁊ ſeniores po/
puli aduerſus ieſum: vt eū morti
a ſ. quem vinxerant in horto: vt Iohānes ait:
traderēt. † Et vinctūꝫ adduxerūt c
a ſ. mos erat vt quem morti adiudicaſſent liga/
tum iudici traderent.
eum ⁊ trādiderūt pontio pilato d

G a Peccaui tra.ꝛc. Quaſi in ptāte ſua eſſet mutare pſe/
cutoꝝ ſnīam: licꝫ aūt mutauerit volūtatē: tñ pme volunta
tis exitū nō mutauit. b Quid ad nos. Quid ad nos p/
tinet de hoc? tu videris: tu ſcias qd feciſti. vel qd videris
ptinere ad nos? Quid ad nos ptinet preciū acceptū. i. tu il
lud pbaueras. tu inde fac qd vis.
Qui ad mortē peccāt tantā habēt
ignorantiā ꝛ cecitatē: vt nec turben
tur in ſcelerib⁹ ſuis: nec pnīe dolo/
re crucient. c Et piect' ꝛc. Si/
cut pnīa ei⁹ fuit īfructuoſa: ſic ꝛ h
oblatio in tēplo ē execrabil. d Et
abiēſ. Hiero. Nihil pfuit inde egiſ
† De pe. di. ſe pnīam p quā ſcel⁹ corrigere non
6. c. i. et. di. potuit. Sed qñ frater ſic peccat in
inter h hir fratrē vt emēdare valeat ꝙ pecca/
cū. i. aū ſi. uit pōt ei dimitti. Sin autē pmanēt
opa fruſtra voce aſſumiꝫ pnīa. hoc
† 23. q. 5. ſi eſt qd de eo dr: Et orō ei⁹ fiat ī pec/
nō licet in catū vt non ſolū emēdare nequerit
pri. De pe. pditiōis nephas: ſed pprij homici
di. 3. iudas dij ſcelus addiderit. Leo papa.
et. c. ſcelera Sceleratior oīb⁹ o iuda ꝛ infelici/
tior. or extitiſti quem nō pnīa reuocauit
ad dñm: ſꝫ deſperatio traxit ad la/
queū. Expectaſſes ɔſolationeꝫ cri/
minis tui: ꝛ donec ſanguis xpi pro
oīb⁹ effunderet informis leti ſuſpē
diū diſtuliſſes. e Nō licet eos.
Vere colātes culicē ꝛ camelū gluti
entes. ſi enī iō nō mittūt pecuniā ī
corbonā. i. in gaꝫophylatiū. i. inter
dona dei: qꝛ pciuꝫ ſanguis ē: cur ꝙ
ipe ſāguis effundit? ꝛ qd pmij ei⁹ ſi
inde ager emiꝫ in ſepulturā paupe
Allego. rū. f Emerūt ex illis. Alleg. Ma
gnū myſteriū eſt ī fact' inqtat'. Fi
gulus eſt de⁹ in cui⁹ manu eſt ex eo
dē luto facere aliud vas ī honorē:
aliud in ɔtumeliā. Ager ei⁹ ſeculū
qd vniuerſuꝫ pcio ei⁹ emiꝫ vt ei cō
mortui ſepeliant pegrini: non vtiqꝫ
iſrl' ſꝫ alieni ꝙ in pcio ſanguis chri/
ſti ſepulti eternā requiē ſortientur.
¶ Illi quidē fecerūt alia volūtate
vt eternū relinqrēt ſue neqcie mo/
nimētū. Sꝫ nos ꝙ pegrini eramus
a lege ꝛ pphis: praua coꝝ ſtudia ſu
ſcepim⁹ in ſalutē: ꝛ in pcio ſanguis
xpi reqeſcim⁹. g Per hieremiā.
B Hiero. Hoc nō ī Hieremia: ſꝫ ī Za/
charia legiꝫ: tñ alijs vbis. Legi nu
per Hieremie apocriphū in ꝙ h ver
ba ſcripta repperi. Sed tñ mag' mi
hi videꝫ hoc ſumptū de Zacharia more aploꝝ ꝙ vboꝝ or
dine ptermiſſo: ſenſus tñ de veteri teſtamēto pferunt.
¶ Per Hiere. pphe. Sed h in Hiere. nō inueniꝫ: ſꝫ in Za
charia fere ſm ſenſuꝫ: nō ſm verba. Vñ quidā codices nō
hñt p Hieremiā ſed tñ p pphetā. In ſecreto dei ɔſilio fa/
ctū eſt vt aīo Matthei p Zacharia occurreret Hieremias:
qꝛ oēs pphe vno ſpū ſūt locuti: ita vt ſingla ſint oīm ꝛ oīa
ſinguloꝝ. Quare ꝙ Matthe⁹ hoc emēdaret qd ſpū regen/
te fecerat: vt p hoc āmoneremur tantā inter pphetas eſſe
ɔcordiā: vt vni deputeꝫ ɔgrue quod ab alio dr: Uel apud
Hie. 32. e Hieremiā inueniꝫ de empto agro: ſed nō ſub hoc noīe pcij.
Zach. 11. c Apud Zachariā de. xxx. argēteis ꝛ nihil de emptiōe agri.
Utrūqꝫ ꝙ interpꝛtaꝫ euāgeliſta ad h qd de dño cōpletū eſt:
ꝛ ɔfert in vnū. xxx. argēteos: qd eſt in ꝫacharia: ꝛ agꝝ em/
ptū qd eſt in hieremia. Qꝫ ſubdit: quem appreciauerūt ꝛc.
apud neutrū īueniꝫ: ſꝫ ex pſona euāgeliſte accipiendū eſt:
qꝛ hoc ex reuelatiōe dñi cognouit ad hāc rēꝙ de pcio chri/
ſti facta eſt hmōi ptinere pphetiā. Liber ꝙppe empti agri
apud hieremiā iubeꝫ mitti in vas fictile: ꝛ hic emiꝫ ager fi
guli de pcio dñi ī ſepulturā pegrinoꝝ. i. ad pmāſionē quie
tis eoꝝ ꝙ pegrinanꝫ cū dño ꝛ ɔſepeliunꝫ ei p baptiſmum.
Nā ꝛ illā emptionē agri hoc ſignificare Hieremie dño di/
cit: qꝛ erit pmāſio ɔ captiuitate liberatoꝝ ī illa ſra. h A
fi. iſ. ꝛc. A quib⁹ mi⁹ opoꝛtuerat: ꝙ magnificare debuerāt.
G Tu es rex

preſidi. Tūc videns iudas ꝙ euꝫ a
ſ magnitudinē auaricie ipetrat' pōd⁹ excludit.
tradidit ꝙ damnatus eſſet: pnīa b
ductus retulit triginta argēteos c
principib⁹ ſacerdotū ꝛ ſeniorib⁹
ſ quanto magis qui emerunt.
a dicens: † Peccaui tradens ſan/
guinem iuſtum. At illi dixerunt: d
ſ emiſſe ſe audiunt: ꝛ tamen extra reatum ſe cre/
dunt: ꝛ in vendente ſcelus conſtituunt.
b c Quid ad nos? Tu videris. † Et p e
iectis argēteiſ in templo receſſit:
ſ vt oſtenderet ſe peroſum celi ꝛ terre.
d ꝛ abiēs laqueo ſe ſuſpēdit. Prin/ f
cipes aūt ſacerdotū accept' argē
a ſ oblatio impioꝝ abominabilis eſt dño que of/
fertur ex ſcelere.
e teis dixerūt: Nōn licꝫ eos mitte/ g
ſ corbanā interpraꝫ oblatio. ſ in gazophylaciū.
re in corbonan: qꝛ pciuꝫ ſanguis
f eſt. Concilio aūt inito emerūt ex h
illis agrū figuli in ſepulturā pe/ i †
ſ huius ſeculi.
grinorum: propter hoc vocatus k
eſt ager ille acheldemach: † hoc ē
ager ſanguinis vſqꝫ in hodiernū
diē. Tunc impletum ē qd dictuꝫ l
g eſt p hieremiā pphetā dicētē: † Et m
ſ qd ī zacharia: appēderūt. i. alij rei cōparauerūt.
acceperūt triginta argētos pre/
a ſ h. i. b ſ illi⁹ chriſti. c ſ. ſ. me. d ſ. i. nō plu
ris precij me facientes ꝙ vile mancipium.
ciūm appreciāti quē appreciāue n
b rūt a filijs iſrael: ꝛ dederunt eos o
ſ cōſtitutū mihi reuelauit.
in agrū figuli ſicut cōſtituit mihi p
dñs. † Ieſus aūt ſtetit añ preſidē: q
ꝛ interrogauit eū preſes dicens:

dicebaꝫ pila: ꝛ patr' ꝙ dicebaꝫ atus. Pontius āt cognomē ei⁹:
qꝛ fuerat iudex miſſus a romanis ad inſulā pontianā. h aūt dif/
fuſe hr̄ in ꝙdā legēda ꝙ vocaꝫ aurea: ſꝫ qꝛ ibi multa dicunꝫ de h
que videnꝫ prima facie falſa: ꝙ pter pluritatē omitto. ideo aliꝫ
dicendū ꝙ potius erat pprīū nomē ei⁹. qd ptꝫ ex duob⁹. pmo qꝛ
poſtponiꝫ cognomē ꝛ nō pponiꝫ pprio
nomini ſaltē de curſu cōi. Scdo qꝛ h no/
men ſatis cōe eſt in burgundia vnde iſte
pilat⁹ erat oriūdus. erat eī natiōe lugdu
nenſis: vt dicit magiſter ī hiſtorijs. ꝛ idē
dicit Ioſephus libro antiqtatū. pilat⁹ au
tē erat ei⁹ cognomē. preſes āt erat nomē
officij ſui: ꝛ dr a pſidēdo: qꝛ pſidebat iu/
deis ibidē miſſus a romanis. a Tūc
videns. Hic incidentaliꝫ ſubdiꝫ inde de
ſperatio cū dr: Tunc videns iudas ꝙ eū
tradidit ꝙ dānat⁹ eſſet. hec aūt deſpera/
tio pceſſit ex duob⁹. Primo ex magnitu
dine ſceleris: tradendo ad mortē illū cu/
ius tātā ſanctitatē expert⁹ fuerat. Scdo
qꝛ dānationē ſuā audierat a xpo: vt di/
ctū eſt ca. prece. quē ſciebat pbam veriſ/
ſimū. b Penitētia ductus. infructuo
ſa tñ: qꝛ erat ſine ſpe venie: ſicut de his ꝙ
ſunt in inferno dr: Sap. v. Dicētes intra
ſe pnīam agentes. c Retulit trigita
argenteos prin. ſacer. ꝛc. ex ꝙ ptꝫ ꝙ cupi
ditas ſua nihil valuit ſibi. Sequitur:
d At illi dixerūt: qd ad nos. q. d. non
curam⁹ ſi peccaſti vel nō. e Tu vide
ris. i. ad te ptinet videre factū tuum.
f Et abiēs laqueo ſe ſuſpēdit. ex deſpe/
ratione: ꝛ in h plus peccauit ꝙ in tradē
do chriſtū: vt dicit Hiero. cui⁹ rō eſt: qꝛ ī
traditione chriſti peccauit ɔtra ei⁹ hūa/
nitatē directe: ſed in deſperatiōe illa pec/ † Act. 1. b
cauit directe ɔtra eius diuinitatē: qꝛ con
tra infinitatē diuīe miſcdīe. Sequitur:
g Non licet eos mittere in corbonā.
corbon hebraice idem eſt qd oblatio. cor † Zach. 11. c
bonan aūt erat locus ad ponendū obla
tiones factas in tēplo p reparatiōe tem/
pli ꝛ alijs neceſſarijs. magna igiꝫ appa/
ret ſacerdotū excecatio ꝙ occiſionē chri/
ſti reputabat ſibi licitā: imo tanꝙ ſacriſ
ciū deo facerēt: ꝛ tñ preciū venditiōis ei⁹
reputabāt nephariū ꝛ indignū applica/
ri ad vſus templi. h Cōſilio aūt in/
ito eme. ex eo agruꝫ figuli. qꝛ ille cui⁹ ille
ager erat figulus fuit: ideo ſic vocabaꝫ: †
vel forte qꝛ ibi erat terra apta ad facien/ Mar. 15. a
dū vaſa fictilia. i In ſepulturā pegri Luc. 23. a
norū. qꝛ nō habebāt pprīū ſepulchrum. Ioh. 18. f
k Propter h vocat⁹ eſt ager ille achel
demach ꝛc. hoc ex dei ordinatiōe factum eſt ad memoriam per/
ditionis iude ꝛ paſſionis chriſti. l Tūc impletū eſt quod di/
ctum eſt p Hiere. qꝛ ſm ꝙ dicit Hiero. licet auctoritas ſequēs nō
ſit in libro Hieremie quē habem⁹: tamē Hiero. vidit auctoritatē
iſtam de verbo ad verbuꝫ in quodam libello hebraico qui dice/
batur eſſe Hieremie prophete. multi enim libri prophetaruꝫ non
habenꝫ. vel aliter li Hieremiam non eſt de textu: vt dicit Hiero.
nec etiā in antiquis libris eſt: ꝛ tunc qd dr per prophetam intel/
ligere debemus Zachariam: quia Zach. xj. habetur iſta ſenten/
tia licet verba aliquantulum ſint mutata. m Et accepe. tri.
argen. pre. appreciati. i. ipſius chriſti. n Quē appreciauerūt
a filijs iſrael. qꝛ iſtud preciū fuit conſtitutū inter iudā et ſacerdo
tes qui erant de filijs iſrael. o Et dederūt eos in agrum figu
li. hoc eſt pro agro figuli. p Sicut ɔſtituit mihi dñs. hoc eſt
additum ab euangeliſta. quia iſta predicta erant a deo preordi/
nata. q Ieſus autē ſtetit. Hic poniꝫ ipſius pſidis interroga
tio. Ad cuius euidentiā conſiderandū ꝙ iudei accuſauerūt chri
ſtū corā pilato de trib⁹: vt habeꝫ Lu. xxiij. Primum fuit ꝙ ſub
uertebat gentē iudeoꝝ a cultu legis. Scdm ꝙ auertebat popu/
lum a redditione tributi imperatori romano. Tertiū ꝙ dicebat
ſe eſſe regē: ꝛ ſic volebat ſibi vſurpare regnū. De primo nō cura/
uit pilatus: quia erat homo gentilis: ꝛ ideo non curabat de ob/
ſeruatione ſeu violatione iudaice legis. Secundū ſciebat eſſe fal
ſum: quia audiuerat a chriſto reſponſuꝫ fuiſſe iudeis: Reddite ꝙ
ſunt ceſaris

Lucc.23.a a ·Tu es rex iu. Secūdū Lucā duo obiecerāt. ſcʒ ꝙ ꝓhibebat dari cenſuʒ ceſari: ꝛ ꝙ diceret ſe regē. De regno ergo pilatꝰ qꝛ neſcit interro/
Ibi.20.d gat. de tributis qꝛ audierat eū reſpōdiſſe: Reddite que ſunt ceſarꝭ ceſari. q. apertū mendaciuʒ inuidoꝝ negligit. vnd̄
Mar.15.a Marcꝰ: Et nō erāt cō/uenientia teſtimōia eorū. In hoc ꝙ pilatꝰ nihil aliud criminis īterrogat niſi an ſit rex iudeoꝝ: arguunꝭ impietatis iudei q̄ nec falſo inuenire potuerūt qd̄ obijcerent ſaluatori.
b ·Tu dicis. Sacerdoti. q. de preteritꝭ reſpōdit: qꝛ lex oīs vetuſtū chriſtū p̄dicauerat. Tu dixiſti. q. venturū xp̄m ex lege ipſe dixiſſet: huic legis ignaro dr̄: Tu dicꝭ. qꝛ ꝑ fidē p̄ſentꝭ ꝯfeſſiōis ſalꝰ gentiū ē. Nota ꝙ pilato aliq̄ ex ꝑte r̄ndet q̄ inuitus ferebat ſniaʒ. phariſeos v̄bo īdignos ſuo ſermone iudicauit.
c ·Qui di. bar. Barrabas ī euāgelio ſʒ hebreos filiꝰ p̄ris vl' mgr̄ eoꝝ interp̄taꝭ. Ipe eſt antixp̄s quē illi xp̄o p̄
Ioh.8.f ferunt. qbꝰ dr̄: Vos ex p̄re diabolo eſtis. Pilatꝰ q̄ os malleatorꝭ īterp̄taꝭ: diabolū ſignificat: q̄ ē malleꝰ vniuerſe terre ꝑ quē dn̄s vaſa ſua ꝑmittit ꝓbari ꝛ ad vltimū ꝯterit qñ in extrema dānatiōe ꝯfringet. d ·Quē vul. ꝛc. Populo volēs ſatiſfacere dat optionē: q̄uis nō dubitet chriſtū eligendū ſciēs ꝑ inuidiā traditum. e ·Qui dr̄ chriſtꝰ. Idē qd̄ Marcꝰ ait regē iudeoꝝ q̄ꝝ rex chriſtꝰ vocabatur.
f ·Pro tribunali ꝛc.
Grecista Tribunal ſedes iudicū: vt ſoliū regū: cathedra doctoꝝ. g ·Uxor eius. Uxor viri gentilꝭ hoc in viſione ītelligit: qd̄ iudei vigilātes intelligere noluerūt.
h ·Nihil tibi ꝛc. Nūc demū diabolꝰ ītelligēs ꝑ chriſtū ſe ſpolia amiſſuꝝ: ſicut ꝑmū ꝑ mulierē morte ītulit: ita mō ꝑ mulierē vult chriſtū de manibꝰ iudeoꝝ liberare: ne ꝑ mortem eius mortꝭ amittat imꝑiuʒ.
i ·Barrabā ꝛc. Filiū diaboli elegerunt pro filio dei: vt ſaluatorē cū ſua ſalute ꝑderēt ꝛ ꝓditorē liberarēt q̄ ſua petitio hodie etiaʒ heret eis amiſſa gēte ꝛ loco ꝛ lib'tate: qꝛ datorē libertatis ꝑdere voluerūt. k ·Quid faciam ꝛc. Multas q̄rebat occaſiōes vt eū cū beniuolētia ppl'i liberaret. Prio latronē iuſto ꝯferēs. Deinde: Quid ḡ faciaʒ de ieſu q̄ dr̄ chriſtꝰ? Et cū
H diceret

a Tu es rex iudeoruʒ? Dicit illi ie/ a
Sic tpat vt ſmo eiꝰ calūnie non pateat: ꝛ tū verum dicat.
b ſus: Tu dicis. †Et cū accuſareꝭ a b
p̄ncipibꝰ ſacerdotū ꝛ ſenioribus:
Ut verū patiētie det exemplū: ſicut flagellatus ante ita modo ſilet accuſatus.
nihil reſpōdit. Tūc dicit illi pila/ c d
a Ethnicus eſt qui cōdemnat ieſum: ſed cauſam refert in populū iudeorū.
tus: Nō audis quāta aduerſuʒ te
a Ne crimen diluens dimittereꝭ a ꝑ/ſide: ꝛ crucis vtilitas differretur.
dicūt teſtimōia? Et nō reſpondit †
ei ad vllū verbū: ita vt miraretur e
preſes vehementꝭ. †Per diē aūt ſo f
a Non imperiali ſanctione: ſed ductus populi cōſuetudine cui placere volebat.
lennē cōſueuerat p̄ſes dimittere g
pp'lo vnū vinctū quē voluiſſent.
a Propter ſeditionē ꝛ homicidiū.
† Habebat autem tunc vinctum h
a Vulgatū in malicia. b Barrabas filiꝰ magiſtri: vel barrabas filiꝰ patris: qd̄ rectius.
c inſignēʒ q̄ dicebaꝭ barrabas. Cō
d gregatꝭ ḡ illis dixit pilatꝰ: Quē i
vultis dimittā vobis: barrabaʒ:
e an ieſum q̄ dicitꝭ chriſtꝰ? Sciebat k
Timentes: ne omnes crederent in eum.
enī ꝙ ꝑ inuidiā tradidiſſent euʒ.
In pilato ꝛ vxore eiꝰ chriſtū iuſtū cōfitentibus gentilis populi teſtimoniū eſt. Vel in.
f Sedente autēʒ illo ꝓ tribunali: l
g h miſit ad eū vxor eiꝰ dicēs: Nihil m
tibi ꝛ iuſto illi? Multa enī paſſa n
ſuʒ hodie ꝑ viſuʒ ꝓpter eū. †Prin o†
a Egreſſa eſt iudicas a ſenioribꝰ ꝛ iudicibꝰ.
cipes aūt ſacerdotū ꝛ ſeniores ꝑ/
i ſuaſerūt populis vt peterēt bar/ p
rabam: ieſuʒ vero ꝑderēt. Reſpō
dens aūt p̄ſes ait illis: Quē vul
tis vobis d̄ duobꝰ dimitti? At il
li dixerūt: Barrabā. †Dicit illꝭ pila/
k tus: Quid igitꝭ faciam de ieſu q̄
Qui rex veſter eſt.
dr̄ chriſtꝰ? Dicūt oēs: Crucifiga/
a Ut vxor mādauerat: nihil tibi ꝛ iuſto illi.
tur. Ait illis preſes: Quid ei ma q
Quero plꝰ audiebāt ꝙ pilatꝰ vellet eū liberare.
li fecit? At illi magis clamabant r
dicentes: Crucifigaꝭ. Uidēs aūt s t
a I. rebelliōis crimē ei cōtra ceſarē impigereꝭ.
pilatꝰ qꝛ nihil ꝓficeret ſed magꝭ v

ſunt ceſarꝭ ceſa. ꝛc. vt. ſ. habitū eſt. xxij. De tertio autē interrogauit ipm chriſtū: qꝛ ꝯtra imꝑatorē videbaꝭ eē directe ꝙ aliq̄s diceret ſe eſſe regē iudeorū q̄ ſuiebāt imꝑatori romano ſub tributo. ꝑꝭ qd̄ romani abſtulerāt a iudeis nomē regiū a tꝑe pōpei. ꝛ h̄ eſt qd̄ dr̄ hic: Et interrogauit eum p̄ſes di. Tu es rex iudeoꝝ? a ·Dixit illi ieſus: tu dicꝭ. ſ. veritatē: qꝛ nō negauit ſe eſſe regē: ſʒ magꝭ ꝯſenſit. verūtñ expoſuit dictū ſuū dicens: Regnum meum nō ē de h̄ mūdo: vt h̄r Ioh. xviij. et in h̄ ſatiſfecit pilato: qꝛ regnū imꝑatoris nō pōt eē niſi in hoc mūdo: ꝛ ſic regnū chriſti nō erat ꝯtrariū imꝑatori. b ·Et cū accu. a p̄n. ſacer. ꝛ ſenio. de aliſ q̄ dicta ſunt q̄ expꝛſſius tangunꭓ Lu. xxiij. c ·Nihil r̄ndit. tū qꝛ manifeſte falſa erāt ꝛ r̄ſione indigna. tum qꝛ volebat implere illud qd̄ erat ſcp̄tū de eo Eſa. liij. Sicut agnꝰ corā tondēte ſe obmuteſcet ꝛ nō aperiet os ſuū. d ·Tūc dicit il. pi. ꝛc. eadē rōne nō r̄ndit ei ꝛ iterꝝ qꝛ nolebat īpedire paſſionē ſuā. Seqtur: e ·Ita vt mi. p̄. vehe. de chriſti patiētia ſic tacēdo: cū oīa q̄ ꝯtra eū dicebanꭓ poſſet exufflare vno verbo.
f ·Per diē aūt ſolēnē. Hic ꝯñr ponitꝭ innocētie chriſti declaratio: ꝛ p̄rio oñditꝭ eiꝰ innocētia. ſcd̄o iudeorū reſiſtētia. ibi: Principes aūt. Prīa ī duas: qꝛ innocentia chriſti ꝑmo declaraꭓ de v̄bo iudicꝭ. ſcd̄o ex teſtimonio ſue vxoris. ibi: Sedēte aūt. Ad euidētiā prime partꝭ aduertēdū ꝙ in fauorē iudeoꝝ ꝯceſſum erat a romanis vt in ſolēnitate paſcali dimittereꝭ vnꝰ incarceratꝰ ſm volūtatē eoꝝ in memoriā liberatiōis eorū de egypto: qꝛ in ſolēnitate paſcali fiebat mēoria illius b̄ñficij. pilatꝰ aūt ſciebat eos cupidos de obſuāda illa ꝯſuetudīe. ex altera ꝑte volebat chriſtū liberare: iō ꝓpoſuit eis optionē dicēs: ꝙ liberaret eis ieſuʒ vel barrabā: ꝛ nullū aliū. ꝑ h̄ ſubtiliꭓ credēs liberare chriſtū de ꝯſenſu eoꝝ: qꝛ nō credebat aliq̄ mō ꝙ peterēt liberationē barrabe: qꝛ erat hōicida ꝛ ſeditioſus ꝛ peſſimꝰ: vt h̄r Lu. xxiij. ꝛ iō credebat ꝙ p̄eligerent liberationē ieſu: ꝛ h̄ eſt qd̄ dr̄: Per diē aūt ſolēnē: nō quēcūꝗ ſʒ in ſolēnitate paſcali: vt dictū ē. g ·Cōſueuerat p̄. po. di. vnū victū. rō dicta ē. h ·Habebat au. tūc vin. inſignē. dr̄ aūt h̄ inſignis nō nobilitate generꝭ ſʒ ex famoſitate ſui criminis: qꝛ etiā bonū ad mala trāſſerimꝰ: vt dr̄. v. metaph. ſicut aliq̄s dr̄ bonꝰ latro: ita pōt dici inſignis. Sequitꝭ: i ·Quē vult. di. vo. bar. an ie. ꝛc. q. d. nullū aliū habebitꝭ: ꝛ ꝑ h̄ credebat liberare ieſuʒ: vt dictū ē. cuiꝰ rō ſubditꝭ: k ·Sciebat enī ꝙ ꝑ inui. tra. eū. qꝛ publice arguebat vitia ſacerdotū ꝛ phariſeoꝝ. l ·Sedente. Hic declaraꭓ innocētia chriſti ꝑ teſtimoniū vxoris pilati. Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū ꝙ diabolꝰ q̄ captionē chriſti ꝓcurauerat ꝑ iudeos ꝑ aliq̄ ſigna ꝑpendit ꝙ ipe eſſet v̄e chriſtus: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ ꝑ eius mortē ſpoliareꭓ infernꝰ. h̄ aūt ꝑpendit ꝑ eiꝰ patientiā: ꝛ ꝑ ſcripturaꝝ impletionē: et forte ꝑ ſctōꝝ patrū ī limbo exiſtētiū exultationē: ꝛ iō mortē chriſti īpedire volebat ꝑ vxorē pilati: cuiꝰ p̄ces efficaces credebat in ꝯſpectu viri ſui. ꝛ h̄ eſt qd̄ dr̄ h̄: Sedēte āt eo ꝓ tribunali: iudicādo. ſ. xp̄m. m ·Miſit ad eū vx. di. Nihil tibi ꝛ iuſto illi. q. d. nullo mō cōdēnes eū ſʒ magꝭ eū dimitte. n ·Multa eī paſ. ſuʒ ho. ꝑ vi. ꝓ. eū. qꝛ diabolꝰ apparuerat ei mouēs eā terroribꝰ ad liberationē chriſti. vtrū aūt talis apparitio fuerit ei facta ī ſomno vl' vigilia expꝛſſe nō habeꭓ hic. videꭓ tñ ꝙ fuerit in ſomno ꝑ h̄ ꝙ h̄ dr̄ ꝑ viſum. chriſtꝰ enī fuit p̄ſentatꝰ pilato valde mane: vt dictū eſt ī p̄ncipio huius ca. ꝛ ideo probabile eſt ꝙ vxor eius iacebat adhuc in lecto: quia dn̄e non ſolent ita mane ſurgere ſicut viri ſui. o ·Principes. Deſcripta chriſti innocentia: hic ſubiungitꝭ iudeoꝝ reſiſtentia. intantum enim odiebant eū ꝙ p̄elegerunt liberare hoīem peſtiferū ne chriſtus liberareꭓ. ꝛ hoc eſt qd̄ ſubditur hic: Principes ſacerdotū ꝛ ſeniores ꝑſuaſerunt populo: falſas rōnes inducendo. p ·Ut peterent barrabā ꝛc. ꝛ ꝑtʒ vſꝗ ibi: q ·Quid enī mali fecit. q. d. nō allegatꝭ cām ſufficiētē ſue mortꝭ. r ·At illi ma. cla. ꝑ clamorē aūt ꝛ tumultū ppl'i voluerūt obtinere qd̄ nō poterāt ꝑ rōneʒ h̄re dicētes: s ·Crucifigaꭓ. i. morte turpiſſima ꝛ acerbiſſima moriaꭓ. t ·Uidēs āt. Declarata chriſti īnocētia: vt viſū ē: h̄ ponitꝭ ipiꝰ īnocētꝭ iniuſta ꝯdēnatio q̄ ꝓceſſit ex ꝑte iudicꝭ ex timore ne ſi dimitteret eū ꝯtra clamorē ppl'i accuſareꭓ poſtea ad ceſarē. ꝛ h̄ eſt qd̄ dr̄ hic: Uidēs aūt pilatus ꝙ nihil ꝓficeret: oñdendo chriſti īnocētiā ad eiꝰ liberationē. v ·Sʒ magis tumultꝰ fieret ppl'i. ſ. clamātis ad ꝯtrariū ꝑ ſeductionē ſacerdotū: vt viſuʒ eſt.

Mar.15.a Ioh.19.b
Mar.15.a Luce.23.c
Mar.15.a Ibid.18.g
Mar.15.a Luc.23.c Ioh.18.g Act.3.c
C
Mar.15.a Luce.23.c

Accepta

¶ dicerent: crucifigaᷣ: nō ſtatim acq̄euit: ſed iuxta ſuggeſti-
onē vxoꝛis ait: q̄d enī mali fecit? Quo dicto pilat⁹ abſol-
uit chꝛiſtū. a Lauit man⁹. Gentilē pplm ab impieta-
te iudeoꝝ alienū deſignās: q̄ clamauerūt: crucifige cruci
fige eū. b Sanguis ei⁹ ſu. ꝛc. Perſeuerat vſq̄ hodie
impcatio: ꝛ ſanguis chꝛiſti nō au-
ferᷣ ab eis. c Tūc dimi. il. bar.
Barrabas latro ſeditioſus ꝛ ho-
micidioꝝ auctoꝛ dimiſſus eſt ppl̄o
iudeoꝝ. Iſido. diabol⁹ q̄ tā olim
ob ſupbiā a patria luc' expulſus:
ꝛ in tenebꝛarū carcere fuerat miſ-
ſus. Et iō iudei pacē hr̄e nō pn̄t:
q꞉ ſeditionū pncipē eligere malue
rūt. Uel barrabas typū gerebat
antichꝛiſti. d Jeſum xp̄o flagel.
Ideo credēdus ē pilat⁹ ieſum fla-
†1.q.4.ec- clesia.h.hiſ ita.circa fi. gellaſſe ꝛ militib⁹ ad illudendum
dediſſe: vt ſatiati penis ei⁹ ꝛ oppꝛo
bꝛijs iudei moꝛtē ei⁹ vltra non ſiti-
rent. Jeſū xp̄o. Seruiēs roma-
nis legib⁹ q̄ crucifigēdos p̄ri⁹ iu-
bent flagellari. e Chlamydem
cocci. Quecunq̄ fecerūt licet alia
mēte: tn̄ nobis ſacra dederūt. Chla
Mar.13.b mydē idē eſt qđ Marc⁹ dicit pur-
purā in q̄ chꝛiſti caro paſſiōibus
Eſa.63.a obiecta inſinuaᷣ. vn̄ pph̄a: Qua-
re ḡ rubꝝ ē indu. t. In ſpinea co-
rona nr̄oꝝ ſuſceptio pctōꝝ: q̄ p ſpi
nas notaᷣ. In calamo venenata
occidit aīalia. Juxta Lucā apud
herodē alba veſte induit: in q̄ in-
nocētia ꝛ caſtitas aſſūpte hūanita
tis exp̄miᷣ: ꝛ glīa regni imoꝛtalis
quā p paſſionē accepit. Ul' induiᷣ
purpura. i. ſctīs martyrib⁹: alba
veſte alijs ſctīs. Quia vero ſolet
calamo ſcp̄tura fieri: caput chꝛiſti
pcutiūt calamo q̄ diuinitati illi⁹ cō-
tradicētes: errorē ſuū auctē ſcp̄tu-
re ſctē ꝯfirmare conanᷣ. In faciē
ſpuūt q̄ ieſū ī carnē veniſſe dene-
gāt. Et illi falſo adoꝛabāt: ita ho-
D die q̄ credūt ſ pueꝛſis actib⁹ xp̄ba
ei⁹ ꝛ pmiſſa regni deſpiciūt q̄ſi fa
buloſa. Hiero. In chlamyde coc
cinea opa gētium cruēta ſuſtērat.
In coꝛona ſpica maledictū ſoluit
āntiquū. In calamo venenata occi
dit aīalia. Ul' calamū tenet ī māu
vt ſacrilegiū ſcriberet iudeoꝛum.
In ſuis veſtib⁹ nō illudiᷣ: ſed ī
his q̄ ppter pctā nr̄a poꝛtauit. Cū
crucifigereᷣ ſuū recipit oꝛnamētū
ſtatim: q꞉ elemēta turbanᷣ: ꝛ crea
toꝛi teſtimoniū dat creatura.
f Exeūtes aūt. Pꝛimo dn̄s cru-
cē ſuā poꝛtauit: qđ iohēs refert an
teq̄ iſte veniret obuius cui impo-
ſita ē. Et h̄ ꝯgruo oꝛdie myſterij:
1.Pe.2.b q꞉ chꝛiſt⁹ paſſus eſt p nob̄ no. re.
exē. vt ſe. ve. e. Et q꞉ ſimon de cyre
nis ē: q̄ ē ī lybia: p eū gētes ſignā-
tur q̄ pmo pegrini a teſtamēto dei: nūc obediendo ciues
ſunt ꝛ domeſtici dei ꝛ heredes. Simon enī obediēs. cyre
ne heres interp̄taᷣ. Qui bn̄ de villa venit. i. de gētilitate.
Uilla grece pag⁹: vn̄ pagani: q̄ a ciuitate dei ſunt alieni:
q̄ relict' paganis ritib⁹ paſſiōis veſtigia imitanᷣ. Uel in
dn̄o figuranᷣ: q̄ ſpōte poꝛtāt crucē dn̄i. ī ſimone q̄ inuiti.
g Cyreneū. Ecce nō hebꝛe⁹: ſ alienigena oppꝛobꝛio chꝛi
ſti ſubdiᷣ: vt plenitudo ſacroꝝ trāſire a circūciſiōe ad p̄-
puciū oñdaᷣ. h Golgatha. Syrū ē: ꝛ īterp̄taᷣ caluarie:
nō ad caluitiū ade quē mētiūᷣ ibi ſepultū: ſ ob decollati
onē dānatoꝝ. Adā iuxta ebꝛon ī libꝛo ieſu legiᷣ ſepult⁹.
Loca ſunt foꝛis poꝛtā in quibus capita truncabantur
dānatoꝛum. Et caluarie: hoc eſt decollatoꝝ ſumpſere no-
men. Quaſi ergo noxius inter noxios.

a ſ q̄dāmō cōteſtās: ego innocētē volui liberare.
a tumult⁹ fieret: accēpta aqua la- a
uit man⁹ corā populo dicēs: In- †
ſ nō in hoc deū fallit: particeps eſt: ſed innocen-
tioꝛ illis qui dicūt: Crucifige crucifige.
nocens ego ſū a ſanguie huius
a ſ ego miſter ſum legū: vr̄a voꝝ ſanguinē fūdit.
iuſti: vos vidēritis. Et reſpōdēs
ſ culpa ꝛ pena.
b vniuerſus ppl̄s dixit: † Sanguis
ſ vn̄ p Eſaiā: Si leuaueritis man⁹ ad me: non
exaudiā: man⁹ enī vr̄e ſanguine plene ſunt.
eius ſup nos: ꝛ ſuper filios nr̄os.
c d † Tunc dimiſit illis barrabam: ie b† c
ſ a pilato vt Johānes ait. ſ ideo flagellatum
vt nos a flagellis liberemur.
ſum xp̄o flagellatū tradidit eis vt
crucifigeretur. † Tūc milites pꝛeſi d†
dis ſuſcipiētes ieſū i pꝛetoꝛio cō e
ſ q꞉ obijciebatur ei q̄ vſurpaſſet imperiū in po-
pulo iudeoꝝ illuſionibus hoc oſtendunt.
gregauerūt ad eū vniūſā cohoꝛtē.
a ſ pꝛopꝛijs veſtimētis. b ſ pꝛo purpura qua
reges vtebantur.
e Et exuētes eū: chlāmydē coccineā f g
circūdederūt ei. Et plectētes coꝛo h i
ſ pꝛo diademate.
nā de ſpinis poſuerūt ſup caput k
ſ pꝛo ſceptro.
eius: ꝛ arundinē in dextra eius: l
ſ adoꝛant vt regem.
ꝛ genuflexo ante eū illudebāt ei m
dicētes: † Aue rex iudeoꝝ. Et expu n o
entes in eū: acceperūt arūdinē: p
et percutiebant caput eius. Et q r
poſtq̄ illuſerunt ei exuerunt eū
chlamydem: ꝛ induerunt eum ve s
ſtimentis eius: ꝛ duxerūt eū vt †
f crucifigerent. † Exeūtes aūt inue t†
g nerunt hominē cyreneū nomine
ſimonē: hunc angariauerunt vt
tolleret crucē ei⁹. † Et venerūt in v
ſ vt vbi erat area dānatoꝝ ibi ſint vexilla mar-
tyrum.
h locū qui diciᷣ golgatha qđ ē cal-
ſ decollatoꝝ. ſ q̄ oēs cōuerſi ſūt ei ī amaritudiē.
uarię loc⁹. † Et dederūt ei vinū bi x†

a Accepta aq̄ la. ma. co. ppl̄o ad hoc vt iudei totū pctm̄ ſuper ſe
acciperent ꝛ ipē imunis eſſet a pctō: ſed h̄ nō ſufficit ad oīmodā ei⁹
excuſationē: q꞉ cū eſſet iudex tenebaᷣ ex officio ſuare iuſticiā: ꝛ iō
grauiᷣ peccauit faciēdo ꝯtra eā ad hn̄dū ppl̄i feruoꝛē: min⁹ tn̄ pec
cauit q̄ iudei: q꞉ ei⁹ motiuū fuit minus malū. iudei enī ad occiden
dum chꝛiſtū moti ſunt p rancoꝛē ꝛ odiū.
pilat⁹ aūt ppter timoꝛē ceſaris ꝛ fauoꝛē
iudeoꝝ habendū. b Tunc dimiſit il
lis barrabā. facta rn̄ſione a iudeis q̄ to-
tum pctm̄ reciperent ſup ſe ꝛ filios ſuos.
c Jeſum aūt flagellatū tradi. eis ꝛc. li-
cet iſta flagellatio chꝛiſti ponaᷣ hic poſt
ſn̄iam iudicis: tn̄ fuit an̄ facta: vt habeᷣ
Joh. xix. q꞉ ad hanc intentionē eū p̄cepit
pilatus flagellari ꝛ illudi vt iudei eſſent
ſatiati ſanguine ei⁹ vidētes eū ſic punitū
etiā vltra ꝯdignū. ꝛ iō poniᷣ hic q̄ſi p re
capitulationē. d Tūc milites. i. poſt
flagellationē imediate ꝛ an̄ ſententiam.
e Suſcipiētes ie. in p̄to. ꝛc. vt mag' illi
illuderēt in loco patēti ꝛ corā multitudi-
ne. f Et exuētes eū. ſ. veſtimētis ſuis. † Mar.15.b
g Chlamydē coccineā. i. rubeā in ſilitu Luc.23.b
dinē purpure q̄ vtunᷣ reges. h Cir- Joh.19.a
cūdederūt illi. ipm̄ veſtiēdo. i Et ple-
ctentes coꝛonā de ſpinis. i. de iunc' mari-
nis ad modū ſpinaꝝ acutis: ꝛ ego q̄ hec † Mar.15.b
ſcripſi audiui a quodā q̄ fuerat vltra ma Joh.19.a
re cū ſctō Ludouico rege francie q̄ ī li-
toꝛe maris ſenſerat puncturas iuncoꝝ p
ſotulares īter medios. k Poſuerūt
ſup caput eius. p ſimilitudinē coꝛone re-
gie. l Et arundinē in dextera eius.
p ſceptro regio. m Et genufle. an̄ eū
il. ei. facto ſilr ꝛ verbo. vn̄ ſequiᷣ: n Di
cētes: aue rex iudeoꝝ. q. d. voluiſti regna
re ꝛ nō potuiſti: ꝛ ſic eoꝝ illuſio accuſati-
oni iudeoꝝ coꝛreſpōdebat. o Et expu
entes in eū. tanq̄ in pſonā ꝯtēptibilem ꝛ
vilem. p Acceperūt arundinem. de
manu ei⁹. q Et pcutiebāt caput eiuſ.
ꝛ rōne ꝯtempt⁹ ꝛ rōne doloꝛis infligēdi:
q꞉ ex tali pcuſſione aculei coꝛone ītrabāt
caput ei⁹. r Et poſtq̄. Poſtq̄ deſcri- † Mar.15.b
pta eſt ipius chꝛiſti ꝯdēnatio iniuſta. Hic
poniᷣ inique ſententie executio. ꝛ pꝛimo
poniᷣ ipius chꝛiſti iudicati crucifixio. ſe-
cūdo crucifixi illuſio. ibi: Pꝛetereuntes.
tertio illi⁹ expiratio. ibi. A ſexta aūt ho-
ra. Circa chꝛiſti crucifixionē q̄ttuoꝛ tan-
guntur: loci vtilitas: iudeoꝛum crudeli- † Mar.15.b
tas. ibi: Et dederunt. militum cupiditaſ. Luc.23.d
ibi: Poſtq̄ aūt. latronum ſocietas. ibi:
Tūc crucifixi ſunt. Circa pmum dicit ſic:
Et poſtq̄ illuſerūt ei exuerūt eū chlamy
dē: q꞉ chlamydē illā coccineā impoſuerāt
ſibi ſolū ad deridendū eū ſicut regē falſū. † Mar.15.b
s Et induerūt eū veſtib⁹ ei⁹. q̄b⁹ ſpolia Luc.23.d
uerūt eū: vt p̄dictū eſt: ꝛ h̄ fecerunt vt du
ctus ad moꝛtē mag' cognoſcereᷣ in ppꝛia
veſte q̄ in aliena. t Exeūtes aūt iue- †
nerūt hoīem ꝛc. h̄ nō eſt ꝯtra id qđ diciᷣ Mar.15.b
Joh. xix. Et baiulās ſibi crucē ꝛc. ipē enī Luce.23.d
pmo poꝛtauit crucē ſuā qn̄ exiuit d̄ domo Joh.19.b
pilati: vt dicit Johānes: ſ q꞉ erat fatigat⁹ ex precedēti laboꝛe ieiu-
nijs ꝛ vigilijs: ideo milites coegerūt ſimonē ad poꝛtandū ei⁹ cru-
cem vt citius poſſet puenire ad locū crucifixionis. vt dicitur hic.
v Et venerūt in locū q̄ diciᷣ golgatha: qđ eſt caluarie locus. ille
locus nō eſt ſic noiatus a caluaria ade ibi ſepulti: vt dicūt aliq̄: q꞉
adam fuit ſepultus in ebꝛon: vt habeᷣ Joſue. xiiij. ppter qđ ebꝛon
dicebaᷣ antiq̄tus cariatharbe. i. ciuitas quattuoꝛ: q꞉ q̄ttuoꝛ ma-
gni patriarche ſunt ibi ſepulti cū vxoꝛib⁹ ſuis. ſ. adam ꝛ eua: abꝛa-
am ꝛ ſara: iſaac ꝛ rebecca: iacob ꝛ lya. Diciᷣ ergo caluarie loc⁹: q꞉
locus ille erat plenus capitibus moꝛtuoꝝ q̄ ibi decollabanᷣ: quia
ibi malefactoꝛes puniebanᷣ: ꝛ ſic pꝫ loci vilitas in quo chꝛiſt⁹ cru
cifixus eſt. x Et dederūt. Hic ꝯñter poniᷣ iudeoꝝ crudelitas
cum diciᷣ: Et dederunt ei vinū cū felle mixtū. Johānes autē dicit
q̄ dederunt ei acetum. Ad euidentiā aūt huius conſiderandū q̄
aliqui

¶ Cum felle

Mar. 15. b a Cum felle mixtū. Ali⁹ euāgeliſta dicit myrrhatū: id ē amariſſimū. et potuit vtraq̧ eſſe cōmixtio fellis ⁊ myrrhe. b Et cū guſ. ⁊c. Hoc marc⁹ tacet: noluit bibere. h̄ eſt qḋ marc⁹ ait: nō accepit. ſ. vt biberet. c Diuiſerūt.
Joh. 19. d Hoc iohānes diſtincti⁹ veſtimēta in q̄ttuor ptes: vt eccleſia in quattuor ptib⁹ mūdi ſignet̄. Tunica ſortita ſignificat oīm partiū vnitatē vincula charitatis q̄ ſorte. i. grā dei ꝑuenit nō humano arbitrio. d Cauſā. Pro q̄ eū iudei pilato tradiderūt. Rex ꝑ crucē nō ꝑdidit: ſ̄ ꝯfirmauit īperiū velīt nolint iudei. e Un⁹ a dextris ⁊c. Un⁹ a dextris: ꝑ quē ſignificat̄ mortificatio carnis pro celeſti glīa: vn⁹ a ſiniſtrīs: ꝑ quē itez ſignificat̄ mortificatio carnis ꝓ aliq̄ mūdi cā. f Blaſphemabāt e. Predictum erat in libro ſapie:
Sap. 2. d Morte turpiſſima ꝯdemnemus eū. Erit eni reſpectus in ſermōibus illi⁹. Si eni vere fili⁹ dei eſt ſuſcipiet illū de manu ꝯtrarioꝝ ſuoꝝ liberabit illū. Quia ergo crucifigebat̄ ⁊ nō liberabat̄: credebāt illū nō eſſe dei filiū. ꝓpterea pendēti in ligno inſultant ⁊ caput agitant. g Si fili⁹ dei es. Si inſultantib⁹ cedēs deſcēderet d̄ cruce: virtutē patiētie ſ̄ demōſtraret. h Et credimus ei. Fraudulēta ꝓmiſſio. Maius facit ſurgens de ſepulchro ⁊ nō creditis: ſi ergo de cruce deſcenderet non crederetis. Sed h̄ demones īmiſerūt: ſtatim eni ſēſerūt virtutē crucis: et ſuas vires fractas: ⁊ h̄ agūt vt de cruce deſcēdat. ſ; ſciēs h̄ dn̄s ꝑmanet vt diabolū deſtruat. i Idipſuz. Hiero. Prius vterq̧ blaſphemauit: deinde viſis ſignis vnus credit. Ita vterq̧ ppl's deū pri⁹ blaſphemauit: ſ; alter ſignis territus penituit: ⁊ nūc iudeos arguit. Uſitate d̄r: ⁊ ruſtici inſultant mihi: ſi vn⁹ hoc facit. Ita ⁊ hic. Lucas eni ait vnū fideliter
Luce. 23. f dixiſſe: Memēto mei do. dn̄ ⁊c.
Moralē ſctē crucis figurā de
Eph. 3. a ſcribit Paul⁹ vbi ait: In charitate radicati et fundati: vt poſſitis cōprehendere cum omnibus ſanctis: que ſit longitudo: latitudo: ſublimitas et ꝓfundū. Cognoſcere etiā ſupeminētē ſcientie charitatē xp̄i. In latitudine q̄ppe opa charitatis ſignificat. In lōgitudine ꝑſeuerātiā ꝯuerſatiōis ſancte vſq̧ in finē. In altitudine ſpecie celeſtiū ꝑmioꝝ. In ꝓfundo inſcrutabilia iudicia dei. Quādo iſta grā inter hoīes venit: ⁊ hec coaptant̄ ſacramēto crucis: vt in latitudine accipiat̄ tranſuerſū lignū quo extendunt̄ manus ꝓpter operū ſignificationem. In longitudine ab ipſo vſq̧ in terrā vbi totū corpus erat ſignificat̄ ꝑſiſtere. i. longanimiter ꝑmanere. In altitudine ab ipſo tranſuerſo ligno ſurſum verſus vbi caput erat: ꝓpter ſpectationē ſupernoꝝ ne illa bona opa: et in eis ꝑſeuerantia ꝓpt̄ bn̄ficia dei terrena ad tēporalia facienda credat̄: ſed ꝓpt̄ illud ſempiternū qḋ deſuꝑ ſperet fides q̄ ꝑ dilectionē operatur. In ꝓfundo autē pars illa que in terra abdita defoſſa latet: ſed inde cōſurgit omne illud qḋ eminet. Sic ex occulta dei volūtate vocat̄ hō ad participationē tante gratie. alius ſic: ali⁹ aūt ſic: ſupeminētē xp̄o ſciētie charitatē chriſti cā ꝑfecto vbi pax illa ē que p̄cellit omnem intellectū. k A ſexta aūt hora. Hora ſole a cētro mūdi receſſuro crucifigit̄ dn̄s: q̄ ꝓpt̄ pctā morit̄: ⁊ adaz p⁹ meridiē cū peccaſſet vocē dn̄i audiuit: ⁊ ordo eſt rōnis: vt quo tp̄e p̄uaricāti ade clauſit: eo tp̄e penitēti latroni

ianuam

ſ vl'p amaritudine. ſ guſtauit quidē mortē ad horā: ſed tertia die reſurrexit.

a b bere cū felle mixtū. Et cū guſtaſ- a
ſet noluit bibere. Poſtq̄ aūt cru- b
c cifixerūt eū: diuiſerūt veſtimēta c†
ei⁹ ſortē mittentes: vt adpleret̄ d e
qḋ dictū ē ꝑ ꝓphetā†. Diuiſerūt

ſ tunicā inconſutilem.

ſibi veſtimēta mea: ⁊ ſuꝑ veſtez

a ſ diligentia hec nobis ꝓfecit vt aptior vire⁹ re

meā miſerūt ſortē. Et ſedētes ſer- f

ſurrectiōis appareat. h ſ pilat⁹ ⁊ miniſtri.

uabāt eū. †Et īpoſuerūt ſuꝑ caput g
d eius cauſam ipſius ſcriptā. Hic ē
ieſus rex iudeorū. Tunc crucifi- h+
xi ſunt cū eo duo latrones: vn⁹ a

a ſ nō in via veritatis pedē ponētes.

e dextris et vn⁹ a ſiniſtrīs. †Preter i+

a ſ ſicut mobiles greſſu corpoꝝ ita ⁊ mente ita

f eūtes aūt blaſphemabāt eū mo

ꝑmōe ſ vatu⁹ ppl's cōcordat voci falſoꝝ teſtiū

uētes capita ⁊ dicētes: Uah q̄ k
deſtruis tēplū dei ⁊ in triduo il-
g lud reedificas. † Salua teipz: Si l
fili⁹ dei es deſcēde d̄ cruce. †Simi m
lit̄ et ⁊ p̄ncipes ſacerdotū illudē
tes cū ſcribiſ ⁊ ſeniorib⁹ dicebāt: n o

ſ nolētes vez dicūt: ⁊ qui hoc potuit poſſet vti q̧: ſed min⁹ volebat vt faceret maius.

Alios ſaluos fec: ſeipz nō poteſt
ſaluū facere. †Si rex iſrael eſt de- p q
h ſcēdat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. r
Cōfidit in deū liberet eū nunc ſi
i vult. Dixit eni: q̄ fili⁹ dei ſū. †Id s

ſ plurale ꝓ ſingulari.

īpm aūt ⁊ latrones qui crucifixi t

a ſ cōpatiunt̄ elemēta cōditori ſuo.

k erāt cū eo īpropabāt ei. A ſextā v†

aliqui dicunt hoc eſſe factū vt citius moreret̄: ⁊ ſic milites de ei⁹ cuſtodia citius expedirēt̄: q̄ debebāt eū cuſtodire quouſq̧ expiraſſz: dicūt eni q̧ exiſtētes in tormēto ſi potent̄ aceto citi⁹ moriunt̄: ſ; hoc nō videt̄ multū ꝓbabile: q̄ acetū eſt frigidū: ⁊ ꝑ ꝯſequēs videt̄ magis mortē taliū differre. ꝓpter qḋ aliter dicendū eſt. ſcribit̄ eni in q̄dam libro hebraico qui apud eos intitulat̄ liber iudicū ordinarioꝝ: q̧ quia ſalomō dixerat: Prouer. xxxi. Date ſicerā. i. potū inebriatiuū merentib⁹ et vinū his q̄ amaro ſunt animo vt bibant ⁊ obliuiſcat̄ egeſtatis ſue ⁊ doloris ſui nō recordent̄ ampli⁹. iō ex occaſione huius verbi ſeniores iudeoꝝ ſtatuerāt vt condemnat⁹ ad mortē daret̄ vinū aromaticū ad bibendū vt facili⁹ tolerarēt paſſionē. In hieruſalē aūt erāt matrone deuote ⁊ cōpaſſiue q̄ hoc vinū dabāt ex deuotiōe: iudei ergo ex nimia crudelitate moti tale vinū datū ꝓ chriſto ⁊ alijs duob⁹ cū eo crucifixis acceperūt ſibi: ſ; qḋ dictū erat Amos. ij. Uinū dānatoꝝ bibebāt: ⁊ loco ei⁹ poſuerūt acetū cū felle mixtū. † Ps. xi.
a Et cū guſtaſſet noluit. Marc⁹ dic̄: Et nō accepit: q̄ nō accepit ad bibendū: ſed ſolū ad guſtandū modicū: vt ſic īpleret̄ in eo qḋ ſcriptū eſt in Ps̄. Dederūt in eſcaz meā fel: ⁊ in ſiti mea potauerunt me aceto. † Mar. 15. e Luce. 23. e Joh. 19. d
b Poſtq̄ aūt crucifixerūt eū. Hic ponit̄ militū crucifigentiū cupiditas in hoc q̧ abſtulerūt ſibi veſtimēta ſua oīa: cū tn̄ dānat⁹ ad mortē dimittat̄ aliqḋ veſtimentū ad carnis ſue opimētū. ⁊ hoc eſt qḋ d̄r: † Mar. 15. e
c Diuiſerūt ſibi veſti. ei⁹ i q̄ttuor ptes: ſm qḋ Joh. xix. q̄ q̄ttuor erant milites īpm crucifigētes. d Sortē mitten. iſta ſors fuit miſſa ſuꝑ tunicā dn̄i incōſutilez q̄ erat facta quaſi reticulato ope. ⁊ iō nō poterat bene diuidi cū nō haberet aliquā ſuturā ⁊ iō miſerūt ſortes quis haberet eā integrā. † Sap. 2. d
e Ut adimpleret̄ qḋ dictū eſt ꝑ ꝓphaz: Diuiſerūt ſibi ⁊c. ſm Hiero. iſtud nō eſt de textu Matthei: nec eſt in antiq̄s libris: ſ; tm̄ in euāgelio iohānis expoſitio: tn̄ huius auctoritas ptz ex dict̄. † Mar. 15. e Luce. 23. e
k Et ſedētes ſeruabāt eū. ne aliq̄s raperet eū de cruce anteq̄ eſſet mortuus.
g Et īpoſue. ſuꝑ ca. ei⁹ cām ipſius ſcrip. iſte erat mod⁹ iudeoꝝ q̧ ſuꝑ capita crucifixoruz ponebat̄ cā ꝯdēnatiōis ipoꝝ: ipſe aūt accuſatus fuerat q̧ ſibi volebat vſurpare regnū iudeoꝝ vt viſū eſt. † Mar. 15. e
h Tūc crucifixi ſunt cum eo ⁊c. Hic deſcribit̄ latronū ſocietas. ad h̄ ei crucifixi ſūt cū chriſto ex intētiōe iudeoruz vt chriſtus videret̄ particeps ⁊ magiſter in maleſactis coꝝ: ſ; ex intētiōe dei h̄ ꝑmittētis factū eſt vt impleretur qḋ de chriſto ſcriptum erat: Eſa. liij. Et cū ſceleratis reputat⁹ eſt. † Mar. 15. e Luce. 22. e
i Pretereūtes. hic deſcribit̄ ipſius xp̄i crucifixi deriſio: q̄ p̄mo fuit deriſus a p̄tereuntibus: hoc eſt a vulgarib⁹ hominib⁹ circa locū crucis cōcurrētib⁹. dicentib⁹: k Uah. interiectio eſt inſultātis ſeu deridētis. Qui deſtruis templū dei ⁊c. īponebāt eni ſibi q̧ hoc dixerat: ſed hoc falſuz erat: vt viſū eſt ca. p̄ce. l Salua temetipm. q. d. non potes: ex q̄ patet falſitas tua. ſecūdo fuit deriſus a ſacerdotib⁹. ⁊ hoc eſt qḋ dicitur: m Similit̄ ⁊ prin. ſa. illu. cū ſcri. i. legiſperitis. n Et ſenioribus. i. iudicib⁹ ordinarijs. o Dicebāt: alios ſaluos fecit. q. d. non eſt verū: quia ſi poſſet facere talia ſaluaret ſemetipm. p Si rex iſrael eſt. nō q̄cūq̧ ſed meſſias ꝓmiſſus in lege. q Deſcendat nūc de cruce. q̄ alij reges nō p̄nt talia facere. r Et credimus ei. falſū dixerunt q̄ maiora fecit q̄n laçarū ſuſcitauit: ⁊ q̄n poſt mortē de ſepulchro ſurrexit: ⁊ tn̄ nō crediderūt ei. tertio fuit deriſus a latronib⁹. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̄: s Idipm. i. verba p̄miſſa.
t Et latrones īproperabāt ei. cōtrariū videt̄ Luc. xxiij. vbi dicit̄ q̧ vnus increpabat eū: alter autē rogabat eū. dicēs: Dn̄e memento mei dū veneris in regnū tuū. Dicendū q̧ Matthe⁹ loquit̄ ſm illuz modum loquendi quo ſocietas dicit̄ aliq̄d facere q̄n vn⁹ de ſocietate hoc facit. Uel aliter dicendū q̧ vterq̧ īproperauit primo chriſto: ſed alter videns poſtea patientiam chriſti penituit et miſericordiam petijt: et ſic inuenit. v A ſexta autem hora. Hic conſequenter deſcribitur ipſius chriſti crucifixi et deriſi expiratio: vbi primo notat̄ perturbatio elementoꝝ quaſi chriſto morienti cōpatientium. Secūdo confeſſio aſſiſtentium. ibi: Centurio autē. Prima in duas: q̄ p̄

mo deſcri.

Mar.15.c ianuā reſeret paradiſi. Vꝫ marc⁹ ait hora tertia cru
cifixiſſe dn̄m. ideo eſt vt iudeos q̄ ſe excuſant mag⁹
crucifixiſſe oſtendat linguis ꝙ̄ milites quoꝝ mani
bus factū eſt q̄ hora tertia vt crucifigeret̄ inclama
uerūt: qñ eñi crucifixus eſt: hora erat quaſi ſexta. i.
non adhuc plene ſexta.
a ·Circa horā no. ⁊c̄. Cū in
clinata eſt dies ad veſperaꝫ
⁊ tepefact⁹ eſt ſol a feruore:
paſſionē cōſūmat: oſtēdens
ſe mori ꝓpter pctā nr̄a q̄buſ
a diuina luce ⁊ dilectiōe in
hāc noctē cecidim⁹. Mane
ſurrexit dñs docēſ reſuſcita
tos in aīa ſe eſſe ꝑducturuꝫ
in lucē eterne felicitat̄.
b ·Eli eli lāma. ⁊c̄. Quoꝝ
ſuſcipit naturā eorūdē plo
rat miſeriā. In q̄ oſtēdit q̄n
tā ipi flere debēt q̄ peccant.
Ne mireris verboꝝ humi
litatē: ⁊ q̄rimōias derelicti:
cū formā ſerui ſciēs ſcāda
lū crucis videas. c ·Qui
dā autē ⁊c̄. Nō oēs: forſitā
romani hebrei ſmōis igno
rātes ꝓprietatē. Vl̄ aliq̄ iu
dei xp̄m minorē helia repu
tātes vt ei⁹ auxiliū depcet̄.
d ·Et ꝯtinuo cur. ⁊c̄. Qua
re acetū ſit ei datum Iohes
oſtendit ei dicēs: Sciens ie
ſus ꝙ oīa alia ꝯſūmata ſūt
Ps.68. vt hoc ipleret̄: Et i ſiti mea
potauerūt me aceto. dic̄: Si
tio. Iudei erāt acetū d̄gene
rantes a vino patriarchaꝝ
de pleno vaſe de iniq̄tate hu
ius ſcl̄i ipleti: cor habētes vt
ſpongiā cauernoſis ⁊ tortu
oſis latibulis fraudulentū
vt ſpōgia. Spōgea herba ē
vacua ⁊ cauernoſa. Hiſop⁹
hūilis herba et purgās pe
ct⁹: hūilitatē xp̄i ſignificat.
Spongiā ergo hiſopo circū
ponūt: q: hūilitateꝫ xp̄i cir
cūdederūt: et ſe circūuenit
ſe putauerūt. harūdo ſigni
ficat ſcripturā q̄ hoc facto i
plebat̄. Imponūt ḡ ſpōgiā
arundini. i. euētū rei p̄miſſe
ꝓphetie adiūgūt. e ·Sine:
videam⁹ ⁊c̄. q: vocē dn̄i ma
le intelligebāt: fruſtra helie
expectabāt aduētū. f ·Et
ecce ve. tē. ⁊c̄. Vt arca teſta
mēti ⁊ omnia ſacramēta le
gis q̄ tegebant̄ apparēāt: ⁊ ad gētes trāſeant. Io
ſephus ait virtutes angelicas p̄ſides quōdā tēpli
tūc parit̄ cōclamaſſe: trāſeam⁹ de his ſedib⁹. Ve
lū qd̄ dicebat̄ exteri⁹: q: nūc ex pte videm⁹. Cū au
tē venerit qd̄ pfectū ē tūc velū interi⁹ diſrūpet̄.
g ·Terra mota eſt. Oīa elemēta ſuū dn̄m crucifi
xū demōſtrāt: terra mouet̄ dn̄m ſuū pēdētē ferre n̄
ſuſtinēs. h ·Petre. i. corda gētiliū: vl̄ vaticinia
ꝓphetarū q̄ petre dicunt̄ a petra xp̄o vt q̄cquid i
eis duro leg̃ velamīe clauſū erat: ſciſſū pateret gē
Myſtice tib⁹. Myſti. Corda terrenoꝝ p paſſionē chriſti cō
mutant̄. Petre ſciſſe ſūt: q: duricia iudaica ex pte
erat emolliēda. i ·Et monumēta. ⁊ tn̄ cū monumē
ta apta ſūt nō añ ſurrexerūt ꝙ̄ dñs reſurgeret vt eſ
ſet p̄mogenit⁹ ex multis fratrib⁹. k ·Corpa ſctō
rū. Hi credēdi ſūt cū dn̄o aſcēdēte ſil̄ aſcēdiſſe cum
corpe. l ·In ſcām ci. ⁊c̄. Hierl̄m q̄ ſctā d̄r ꝓpt̄ tem
plū ⁊ ſctāſctoꝝ ꝙ nulla alia. m ·Centurio aūt.
Hi in ſcādalo crucis ꝯfitent̄ filiū dei. Arri⁹ in ec
cleſia predicat creaturam quē ceci iudei nec tot mi
racul̄

ſ ne ſol pendētē dn̄m videret vl̄ ne ipi ſua frue
rent̄ luce.
aūt hora tenebre facte ſūt ſuper a
ſ ne puret̄ cōſueta eclypſis p tres horas tene
bre facte ſunt.
vniūſā terrā vſq; ad horā nonā. b
a Et circa horā nonā clamauit ie c
a ſ ſuſcepte nature in primis parētib⁹ corrupte
deplorat miſeriam.
b ſus voce magna dicens: Eli eli
lāma açabtani. h̄ eſt: † De⁹ me⁹: †
a ſ hūana natura erat derelicta: ſꝫ nō dei fili⁹.
de⁹ meus: vt q̄d dereliq̄ſti me?
c Quidā aūt illic ſtātes ⁊ audien d
ſ ex eo ꝙ dixit heli.
d tes dicebāt: heliā vocat iſte. † Et e
ꝯtinuo currēs vn⁹ ex eis acceptā
ſpōgiā impleuit aceto: ⁊ impo
ſuit arundini: ⁊ dabat ei bibere.
e † Ceteri vo dicebāt: Sine: videa
mus an veniat helias liberans
a ſ q̄d dixerit lucas apit: Pat̄ in man⁹ tuas cō
eum. Ieſus aūt iteruꝫ clāmans f†
mēdo ſpm̄ meū ſ nō alius exorſit.
f voce magna emiſit ſpm̄ † Et ecce g†
ſ in nouū et vetus teſtamētū.
velū tēpli ſciſſuꝫ eſt i duas ptes
ſ ab initio mūdi qñ hō cōdit⁹ ē vſq; ad cōſum
mationem ſeculi.
g a ſummo vſq; deorſum. Et terra h
h i mota eſt: ⁊ petre ſciſſe ſūt: ⁊ mo i k
ſ in typum future reſurrectionis.
k numēta aperta ſūt. Et mlt̄a cor l
pora ſanctoꝝ q̄ dormierāt ſurre
ſ quo ordīe hoc et qñ cōſiderandū eſt. a ſ ad
teſtimoniū dn̄ice reſurrectionis.
xerūt. Et exeūtes de monumētiſ m
l poſt reſurrectionē ei⁹ venerūt in n
ſ pro antiquo nomīe vt matthe⁹ publicanus.
ſanctā ciuitatem ⁊ apparuerūt
ſ .i. idoneis. ſ nō oib⁹: q: n̄ general̄ reſurrectio o
m multis. † Cēturio aūt ⁊ qui cū eo p

mo deſcribit̄ ꝑturbatio corpoꝝ ſupioꝝ. ſcc̄do inferioꝝ. ibi: Et ecce velū.
Circa primū dicit ſic: A ſexta hora tenebre facte ſunt ⁊c̄. Hiero. dic̄ ſu
p iſtū locū ꝙ iſte tenebre fuerūt facte p retractioneꝫ radioꝝ ſolis diuina
virtute. Origenes aūt dicit ꝙ hoc factū eſt p interpoſitionē nubiū dēſa
rū. Sed in h̄ magis credēdū ē Dionyſio q̄ dicit in epl̄a ad Polycarpuꝫ
hoc fuiſſe per interpoſitionem lune int̄ terrā ⁊ ſo
lē: ſicut fit in eclypſi ſolis: ⁊ ibideꝫ dicit ꝙ ipſe h̄
vidit: tūc exiſtēs in egypto vbi eſt aeris puritaſ:
q: rariſſime fiunt ibi nubes et pluuie: ꝓpter qd̄
talia potuit tūc magis ꝑpēdere. vidit ergo vt di
cit lunā ab oriente aſcendentē verſus meridiē ⁊
ſupponentē ſe ſoli. Hiero. aūt ⁊ Origenes nō lo
quūt̄ d̄ illa eclypſi aſſerēdo ꝙ ſic fuerit vt dicūt:
ſed ꝙ potuit ſic fieri. Ex dictis patet ꝙ illa ecly
pſis nō potuit naturalis eſſe ſed miraculoſa: ⁊ h̄
multiplicit̄. Primo q: luna erat q̄ntadecima: vt
patuit ca. p̄cedenti. ⁊ tūc luna diſtat a ſole p dia
metꝝ celi. Eclypſis aūt ſolis nō pōt fieri natura Mar.15.e
liter niſi tpe coniūctiōis ſolis ⁊ lune. ꝓpter qd̄ di
cit Dionyſius ꝙ mirabat̄: q: nō erat tps cōueni
ens ad talē ꝯiunctionē. Secundū miraculū fuit
ibi: q: trāſacta eclypſi luna rediit ad orientē: ita
ꝙ in veſpe fuit in oriēte ſole exiſtente in occiden
te. ⁊ ſic orbes eoꝝ ſunt ad priſtinū ſtatū reſtituti. Mar.15.c
Tertiū miraculū fuit ibi: q: pſ oriētal̄ ſolis p̄mo Luce.23.c
fuit obſcurata ⁊ iterū vltimo illuminata. cōtra Ioh.19.c
rio aūt mō fit in eclypſi naturali. a ·Sup vni
uerſā terrā. Hic accipit̄ pars ꝓ toto: eclypſis ei
ſolis non poteſt eſſe vniuerſalis: ⁊ ꝓpter hoc qñ
dicitur ſuper vniuerſam terram: intelligendū eſt Mar.15.f
de terra iudee. b ·Vſq; ad horā nonam. Ex q̄
patet ꝙ luna fuit immobilis ſub ſole per tres ho
ras. Et in hoc fuit quartuꝫ miraculū illius ecly
pſis: quia in naturali eclypſi luna continue mo
uet̄ ſub ſole. c ·Et circa horā nonā clamauit
ieſus voce magna: dicēs: Eli eli lamma açabta Mar.15.d
ni. eli in hebreo idem eſt qd̄ de⁹: tota littera he Luce.23.f
braica adiuncta facit ſignificare cū hoc meus: ⁊ Apo.6.c
ideo eli idem qd̄ deus meus. lamma vna eſt di
ctio per ſe: ⁊ idē valet qd̄ quare in latino. açab
tani nō eſt vera littera: quia non ſignificat idem
qd̄ dereliquiſti me: ſed debet preponi ibi quedaꝫ
littera que vocat̄ eyn: ⁊ ſonat ſicut. a. formatū in
gutture. vnde debet ſic ſcribi açabtani: ⁊ tūc ſi
gnificat idē qd̄ dereliquiſti me. ſed per ignoran
tiā ſcriptoꝝ corrupta eſt littera in latinis libris.
Dicit aūt chriſtus ſe derelictū a deo patre: q: di
mittebat eū in manib⁹ occidentiū.
d ·Quidam autem illic ſtantes. ſ. milites ipſū
cuſtodientes qui erant gētiles ꝓpter qd̄ linguā
hebraicam ignorabant. dicebant: e ·Heliam
vocat iſte. cetera patent vſq; ibi: f ·Ieſus au
tem iterū clamans voce magna emiſit ſpiritū. ex
quo patet ꝙ illa vox nō fuit naturalis ſed mira Mar.15.d
culoſa: quia homo magno cruciatu ⁊ longo affli Luce.23.g
ctu: ⁊ ex tali afflictione morti ſic proximus non
poſſet ſic clamare virtute nature. g ·Et ecce
velum templi ſciſſum eſt. Hic ſecundo declarat̄ p
turbatio elementoꝝ inferiorū: q: ad motū terre ⁊ aeris velū tēpli ſciſſuꝫ
eſt. Illud autē velum erat ſm aliquos in introitu tēpli ꝓhibēs aſpectuꝫ
eorum que erant intra templū. ⁊ ideo p talem ſciſſionē declarata eſt im
pletio v̄itat̄ i morte xp̄i q̄ latebat i figur̄ veter̄ teſta. ſm alios v̄o n̄ fuit
velū qd̄ erat i itroitu tēpli: ſꝫ velū qd̄ erat itra tēplū iter ſanctū ⁊ ſāctum
ſanctorum: et ſciſſio eius idem ſignificat quod prius dictum eſt. ⁊ hoc di
cunt communius doctores: de vtroq; v̄o velo dictū fuit plenius: Exo.
xxvi. h ·Et terra mota eſt. quaſi non potens ſuſtinere mortem chriſti.
i ·Et petre ſciſſe ſunt. in ſignuꝫ huius ꝙ corda q̄ntūcunq; dura deberēt
chriſto morienti cōpati. k ·Et monumenta aperta ſunt. ex terremotu
ad denotandū ꝙ reſurrectio chriſti ꝓpinqua erat ⁊ alioꝝ cū ipſo reſur
gentium. l ·Et multa corpora ſanctorum qui dormierant ſurrexerūt.
non tunc quando monumenta operta ſunt. ſ. hora mortis chriſti: ſed po
ſtea quando reſurrexit: quia cum eo ſurrexerunt tanq̄ teſtes ſue reſur
rectionis. ⁊ hoc eſt quod ſubditur: m ·Et exeūtes de monumētis poſt
reſurrectionē eius: id eſt chriſti. n ·Venerunt in ſanctā ciuitatē. i. hie
ruſalē que dicebatur ſancta ꝓpter templū diuino cultui deputatū quod
erat ibi. o ·Et apparuerunt multis. ad declarationē dominice reſur
rectionis. p ·Centurio autē. Hic ponitur aſſiſtentium confeſſio. et p̄
mo centurionis ⁊ ſue ſocietatis qui videntes ſigna predicta in morte
chriſti

Gloſſa ordinaria:

raculis credunt. In cēturione fides eccleſie de ſignaẜ: q̄ velo celeſtiū myſterioꝝ p mortē dn̄i re/ſerato: ieſū filiū dei tacente ſynagoga cōfirmat.
Luce.23.d a Mulieres mul. Mattheus ⁊ Lucas dicunt mariā magdalenā a lōge ſteteſſe. Iohannes do
iuxta crucē: qꝛ tāto inter
uallo aberat vt ⁊ iuxta
diceretur: qꝛ p̄ſto erat ī cō/
ſpectu ei⁹: ⁊ lōge cōpara/
tione turbe, pprioꝛ. Poſ
ſumus etiā dicere ꝙ ille
q̄ erāt cū matre dn̄i poſt
ꝙ eā cōmēdauit diſcipu
lo abire ceperant iā: vt a
denſitate turbe exuerent
ſe: ⁊ cetera q̄ facta ſūt lō/
gius intuerenẜ. b Mi
niſtrātes ei. Cōſuetudis
hebraice erat vt mulieres
de ſubſtātia ſua p̄cepto/
ribus ſuis miniſtrarēt:
qd̄ ⁊ dn̄s accepit vt exē/
plū daret aplis. c Ia
cobi. Iacob⁹ alphei mi/
nor dicit ad differētiā ia
cobi q̄ inter p̄mos apl'os
vocat⁹ eſt ⁊ elect⁹ a dn̄o.
d Hō diues. qꝛ ad p̄ſi/
dē niſi diues accedere n̄
poterat: non ꝙ diuitias
cōmendet euāgeliſta. Di
ctus eſt ⁊ decurio: qꝛ fu/
it de ordine curie et offi/
ciū curie miniſtrabat: p
hoc potuit habere facul/
tatē: p h̄ ꝙ diſcipul⁹ hoc
miniſterio dignus fuit.
e Diſcipul⁹. Et ſi occul
tus: vitās pri⁹ īimicitias
iudeoꝝ: in hoc extremo
officio nihil curat d̄ illis.
Miſtice f In ſyn. mū. Myſtice.
Syndōe mūda ieſū inuol
uit q̄ pura mēte eū ſuſci/
pit. Hinc etiā mos eccl'ie
habet vt ſacrificiū altarẜ
non ſerico: nō pāno tin/
cto: ſed puro lineo cele/
bretur. g In monu.
⁊c. qꝛ ſi ī monumēto vbi
alius poſitus eſſet pone/
reẜ: ali⁹ fortaſſe reſurre/
xiſſe fingereẜ. In petra:
ne ſi ex multis lapidibus
edificatū eſſet: ſuffoſſis
tumuli fundamentis ab
latus futuro diceretur.
h Erant autē ibi. Ali/
is notis ieſu ad ſua rede
untibus ſole mulieres q̄
artius amabant obſequiū funeris inſpiciebant:
expectātes qd̄ pmiſerat ieſus. ⁊ ideo p̄ie reſur
rectionem vident. i Poſt paraſceuen. Para
ſceue. i. p̄paratio: hoc nomīe dicit ſexta ſabbati.
Exo.16.b i. in qua p̄parabanẜ neceſſaria ſabbato: vt d̄ mā
na dictū eſt: ſexta die colligetis duplū: qꝛ ſexta
die hō factus eſt: ⁊ in ſeptima reqeuit dn̄s. Ido
Ioh.19.f ſexta die ieſus p hoīe moriẜ. vn̄ ⁊ dixit: Cōſum/
matū eſt. i. ſexta die p redēptiōe mūdi opus ex/
pletū eſt: et ſabbato quieuit in ſepulchro. Ita et
nos in hac ſexta etate p dn̄o pati debem⁹: ⁊ ī ſe/
ptima (q̄ ē mortuoꝝ) in ſecreta pace qeſcere: do/
nec octaua reſurrectiōis vēiat. In Gen. vij. dies
veſpaꝫ hēre n̄ legiẜ: qꝛ ī illo ſcl'o reqes aiaꝝ nll'o
merore ꝯſumiẜ: ſ; gaudio future reſurrectiōis au
geẜ. Noſtrū paſca ē īmolatio xp̄i. i. paraſceue.
i. p̄paratio ei⁹ ab hora captiōis. k Poſt tres
di. Apte totū: ꝑs ſexti diei q̄ crucifix⁹ ē cum ſua
nocte

Textus (Matthew 27):

ſ milites.
erāt cuſtodientes ieſum viſo ter
remotu et his que fiebāt timue/
runt valde dicentes: †Vere fili⁹ a
a dei erat iſte. Erant aūt ibi mulie b
res multe a lōge que ſecute erāt c
b ieſum a galilea miniſtrantes ei. d
a ſ de qua dn̄s eiecerat ſeptē demonia.
Inter quas erat maria magda/ e
ſ ſoror matris domini. ſ minoris.
c lene: maria iacobi: et ioſeph ma f
ſ que regnum ſuis poſtulauerat filijs.
ter: et mater filioꝝ zebedei. †Cū g†
d ſero aūt factū eſſet venit q̄dā ho h
a ſ ipa eſt ramatha: helchane: ⁊ ſamuel' ciuitas.
mo diues ab arimathia nomi/ i k
e ne ioſeph: qui ⁊ ipe diſcipul⁹ erat l
ſ ecce ioſeph dignus apud ſeculū.
ieſu. Hic acceſſit ad pilatū et pe/ m n
tijt corpus ieſu. Tunc pilat⁹ iuſ/ o
ſit reddi corpus. †Et accepto cor p
ſ maioris meriti apud deum.
f pore ioſeph inuoluit illd̄ in ſin/
ſ in ſimplici ſepultura dn̄i cōdemnaẜ ambitio diuitū: q̄ nec mortui diuitijs carent.
g done munda: ⁊ poſuit illd̄ in mo q
numēto ſuo nouo qd̄ exciderat r s
a ſ vt nō poſſet aperiri ſepulchꝝ ſine auxilio multorum.
in petra. Et adūoluit ſaxum ma t
gnum ad oſtium monumenti: ⁊ v
h abijt. †Erat āt ibi maria magda/ x
lene ⁊ altera maria: ſedētes ꝯtra
i ſepulchrū. Altera āt die q̄ ē poſt y
ſ preparationem paſce.
paraſceuē ꝯuenerūt p̄ncipes ſa/ z
cerdotū ⁊ phariſei ad pilatū di/
a ſ nō ſufficit ſcel⁹ mortis: niſi poſt mortē famā eius lacerent. ſ qd̄ erāt dn̄o imponūt.
cētes: Dn̄e: recordati ſum⁹ qꝛ ſe/
ductor ille dixit adhuc viuens:
k p⁹ tres dies reſurgā. Iube ergo †

Nicolaus de Lyra:

chriſti cōfeſſi ſunt veritatē ſue diuinitatis dicētes: a Vere fili⁹ dei erat
iſte. ⁊ p ꝯn̄s eiuſdē nature cū eo. Secūdo ponit ꝯfeſſio mulierū deuotaruꝫ
q̄ cōfitebanẜ eū facto inq̄tū aſſiſtebāt ipi morienti: qd̄ nō audebāt facere a/
poſtoli: qꝛ ſolus iohannes legiẜ ibi ſtetiſſe. ⁊ hoc eſt quod diciẜ: b Erāt
aūt ibi mulieres multe a lōge. Cōtrariū videẜ Ioh. xix. vbi diciẜ ꝙ ſtabāt
iuxta crucem. Dicendū ꝙ erāt lōge reſpectu militū
xp̄m crucifigentiū ⁊ cuſtodientiū: ſ; ppe erant re/
ſpectu alioꝝ aſtantiū: nō erāt enī ita lōge q̄n poſſet
eū loquētē audire q̄n dixit matri ſue: Mulier ecce
fili⁹ tu⁹ ⁊c. c Que ſecu. e. ie. a galilea. ex deuoti
one quā habebāt ad audiendū verbū ei⁹.
d Miniſtrātes ei. neceſſaria vite ſue de facultati/ Mar.15.d
bus ſuis. iſte enī erat mos iudeoꝝ ꝙ neceſſaria vi/
te adminiſtrabāt doctorib⁹. e Inter q̄s erat ma
ria magdalene: ſic nominata a magdalo caſtello.
f Et maria iacobi ⁊ ioſeph ma. iſta erat ſoror ma/
rie matris chriſti. Et mater filioꝝ zebedei. ſ. iacobi
⁊ iohānis. g Cū aūt ſero factū eſſet. Hic deſcri
bitur ipſi⁹ chriſti mortui deuota tumulatio vbi duo
ponunẜ. primū eſt ſepelientiū deuotio. ſecundū iu/
deoꝝ malignantiū machinatio. ibi: Altera autem
die Circa primū aduertendum ꝙ licet mors chri
ſti fuerit ignominioſa: vt patet ex p̄dictis: ſepultu/ Mar.15.d
ra tn̄ eius fuit nobilis ⁊ ſumptuoſa. cuius ratio ē: Luce.23.g
qꝛ paſſibilitatē et humanitatē aſſumpſit xp̄s ppter Ioh.19.g
noſtrā redemptionē. ⁊ ideo ipa cōpleta in ſua mor
te p̄dicta debuerunt ceſſare: ⁊ ea q̄ ſequebanẜ q̄dā/
modo ad gl'iam ſue reſurrectiōis ptinere: vtrūq; āt
fuerat p̄dictū p Eſaiā pphetā de turpitudine mor/
tis eius: Eſa. liij. Tāq̄ȝ ouis ad occiſionē duceẜ ⁊c.
⁊ ſequiẜ ibidē: Cū ſceleratis reputat⁹ eſt. de nobili
tate ſepulture ei⁹ diciẜ Eſaie. xj. Radix ieſſe q̄ ſtat ī Mar.15.d
ſignū pplo'ꝝ: ipm̄ gētes dep̄cabūẜ: ⁊ erit ſepulchrū Luce.15.g
eius glorioſū: hoc ē ergo qd̄ diciẜ h: Cū ſero factuꝫ Ioh.19.g
eēt. qꝛ circa veſperā ferie ſexte depoſit⁹ eſt de cruce.
h Venit q̄dā hō diues. ⁊ ppter h̄ potuit de facili
accedere ad pilatū: ⁊ qꝛ erat nobilis ⁊ vn⁹ de curia:
vt habeẜ Luc. xxiij. i Ab arimathia. iſta eſt ci
uitas que. j. Reg. dr̄ ramatha. de q̄ fuit oriūdus ſa/
muel. k Nomīe ioſeph. nomē autē ei⁹ exp̄miẜ
qꝛ erat hō famoſus. l Qui ⁊ ipe diſcipul⁹ erat
ieſu. occulte tn̄ ne expellereẜ de ſynagoga: qꝛ ſ̄m qd̄
dr̄ Ioh. xij. ex p̄ncipib⁹ multi crediderūt in ieſū: ſed
ppter phariſeos nō ꝯfitebanẜ ne de ſynagoga eij/ Mar.5.b
cerenẜ. m Hic acceſſit ad pilatū. depoſito enī ti
more: ꝯfidenter. n Petijt corpus ieſu. ad ſepe
liendū honorifice. o Tūc pilat⁹ iuſſit reddi cor
pus. tum qꝛ ioſeph erat hō valēs ⁊ nobilis: ppẜ qd̄
pilat⁹ petitioni ei⁹ voluit acq̄eſcere: tum qꝛ ſciebat
chriſtum crucifixum iniuſte. p Et accepto cor/
pore ioſeph inuoluit illud in ſyndone munda hoc
eſt in panno lineo mundo: ppter quod corp⁹ chri/
ſti nō cōſecraẜ in altari ſup pannū ſericū ſed lineū:
qꝛ corp⁹ chriſti in ſepulchro tali panno fuerat inuo
lutū. q Et poſuit illud in monumēto ſuo. quod
erat ſumptuoſe factum. r Nouo. qꝛ ⁊ ſi aliquis
fuiſſet ibi ante ſepultus: calumniari poſſet a iudeis
ꝙ ille ſurrexiſſet et nō chriſtus. s Quod excide
rat in petra. eadē rōne factum eſt hoc ne ſi chriſtus
fuiſſet ſepultus in terra. diceretur a iudeis ꝙ diſci/
ſcipuli rapuiſſent corpus eius fodientes in terra deſubtus per viā ſubter/
raneā. t Et aduoluit ſaxum magnum. ad quod nō poſſet de facili amo
ueri ne aliquis veniens poſſet rapere corpus chriſti. v Ad oſtium mo
numenti. monumētum illud factum erat ad modum cuiuſdam domuncule
in cuius medio erat ſepulchrum: et in domuncula erat quoddā oſtiolū ad
habendum illuc ingreſſum. x Erat autem ibi maria magdalene ⁊ alte
ra maria. aſſiſtentes ſepelientibus chriſtum ex deuotione ad videndū qua
liter poſſent reuerti ad ipſum inungendum. y Altera autem. Hic poni
tur iudeorum machinatio: qꝛ impetrauerunt cuſtodiri ſepulchrum ne diſci
puli chriſti raperent corpus eius ⁊ diuulgarent eum reſurrexiſſe: ſed qꝛ nō
eſt conſilium cōtra dn̄m: vt dicitur Prouerb. xxj. ideo factum iudeoꝝ ma/
gis fecit ad oppoſitum. ſ. ad certitudinem dn̄ice reſurrectionis: qꝛ ab ipſis
cuſtodibus teſtificata eſt: vt habetur ſequenti ca. ⁊ hoc eſt magnū ſcȝ habe
re teſtimonium ab aduerſarijs. dicit ergo: Altera die que eſt poſt paraſce/
uen. i. ſabbato: quia feria ſexta in qua paſſus eſt chriſtus dicta eſt paraſce/
ues. i. preparatio: quia illa die p̄parabanẜ cibaria p ſequēti die. In craſti/
no igitur dominice paſſionis. z Conuenerunt principes ſacerdotum ⁊
phariſei ad pilatum. dicentes ⁊c. ⁊ patet vſq; ibi:

noctē ꝑ vno die. Sabbatū integerē. Tertiꝰ dies a pte pma. i. nocte totꝰ cū ſuo diurno: ⁊ ſic eſt triduū. a Muniert ſe ⁊c. Diligētia eoꝝ nr̄e ꝓfuit fidei. Nā q̄nto ampliꝰ ſeruabat̄: tāto magis virtꝰ reſurrectiōis oſtendit̄. b Ca. XXXVIII

Mar.16.a
Luce.24.a
Joh.20.a

V Eſpe aūt ⁊c. Marcꝰ ait: Valde mane, in q̄ nō diſcordat a Luca ⁊ Johāne. Mattheus a pma pte noct̄. i. a veſpa noctē ſignificat: cuiꝰ fine venerūt ad monumētū. Jdeo āt ſic noiat: q2 ab eo tpe licebat facere qđ vellēt trāſacto ſabbato. Veſpere āt ſabbati. i. nocte diei ſabbati. Veſpe q̄dē cepert̄ vēire. i. aromata ꝑparare: ſ3 luceſcēte mane ꝑuenert̄: qđ matthēꝰ cā breuitat̄ pōit obſcuriꝰ: aliꝗ aptiꝰ. Veſpe ſolet tenebreſcere: ſ3 myſtice dicit lucere ꝓ glia reſurrectiōis. Hucuſq3 diē nox pcedē dicebat̄: nunc ordo mutat̄ ⁊ nox qua reſurrexit: diei q̄ ſe oñdit adiūcta ē. Cōgrue priꝰ dies nox ſeq̄bat̄: q2 hō a luce ī tenebras ceciderat. Nūc dies ſeq̄t̄ noctē: q2 pꝰ reſurrectionē a pctīſ ad vitā reducimur. A Veſpe. i. nocte q̄ luceſcit. i. q̄ termiātur luce: qđ nō pma ps noct̄ ē: ſ3 extrema ps noct̄ ē diluculū q̄ venert̄. Hiero. De diuerſa tpa iſtaꝝ mulieꝝ ī euāgelijs deſcribūt̄: nō mēdacij ſignū ē: ſ3 ſedule viſitatiōis officiū, dū crebro abeūt ⁊ recurrūt: ⁊ nō patiūt̄ a ſepulchro dñi diu abeſſe vl̄ lōgiꝰ. Sepulto dño q̄diu licuit eiſ opari. i. vſq3 ad occaſū ſol̄ vnguēta parabant: ⁊ q2 ꝓ anguſtia tpis opꝰ explere nō potuerūt trāſacto ſabbato. i. occidēte ſole vbi licētia opādi rediijt emerūt aromata. Et q2 nocte ꝓ occupāte ſepulchrū adire nō potuert̄ mane adeūt. c Maria mag. ⁊c. due vniꝰ nois ⁊ d̄uotiōis mlieres: duas ſignificāt plebes pari d̄uotiōe xp̄i paſſionē ⁊ reſurrectionē amplectētes. Terremo

cuſtodiri ſepulchrū vſq3 ī diē tertiū: ne forte veniāt diſcipli eiꝰ ⁊ furent̄ eū ⁊ dicāt plebi ſurrexit a
a ſ ignoranter verū dicūt: q2 peior eſt cōtēptꝰ penitētie q̄ error ignorātie.
mortuis: et erit nouiſſimꝰ error †
a ſ q̄ſi diceret: ſufficit vobis q̄ ī nece conſenſi innocentis vobiſcum pmaneat error.
peior priore. Ait illis pilatꝰ: Hābet̄ cuſtodiā. Jte ⁊ cuſtodite ſicꝰ a
a ſ q̄to diligētiꝰ ſeruat̄ tātomagis virtꝰ reſurrectionis oſtenditur.
a ſcit̄. Jlli āt abeūtes mūiert̄ ſepl̄ b
chꝝ ſignātes lapidē cū cuſtodibꝰ c

Ca. XXVIII

V Eſpere b d
ſ quādo primum licuit operari.
aūt ſabbati q̄ luceſcit ī e
c pma ſabbati vēit maria f
magdalene ⁊ altera maria vidē

Nico.de lyra

a Ait illis pila. habe. cuſ. i. ꝯcedo q̄ accipiat̄ milites ad cuſtodiēdū eū ꝓ volūtate vr̄a. b Jlli aūt abeūtes muni. ſe. militibꝰ armatis. c Signātes lapidē3. ſigillo ſuo ne aliq̄s poſſit ingredi ſine ſcitu eoꝝ. Ca. XXVII

Morali. a† Mane aūt facto ⁊c. Sequit̄: Tūc vidēs iudas q̄ dānatꝰ eſſet ⁊c. Oriḡ. Si aūt locū pñītētie req̄ſiſſet ⁊ tpꝯ pñītētie obſeruaſſet: forſitā īueniſſet eū q̄ dic: Nolo mortē pctōris: ſ3 magis vt ꝯuertat̄ ⁊ viuat. † Emerūt ex illis agrū figuli in ſepul. pe. Augꝰ. Peregrinis inq3 q̄ ſine domo: patria ⁊ toto orbe exules iactāt̄ req̄es xp̄i ſāguie ꝓuidet̄. Jſtos aūt peregrinos dicimꝰ ēē deuotiſſimos xp̄ianos q̄ renūciātes ſclo ⁊ nihil poſſidētes in mūdo in xp̄i ſāguie req̄eſcūt. Jeſus aūt ſtetit añ pſi. ⁊c. Seq̄t̄: † Et nō r̄ndit il. ⁊c. rō dicta ē ca. pcc. ſm Aug̃. Hiero. Jl̄ iō nihil r̄ndit ne crimen diluēs dimitteret̄ a pſide ⁊ cruc̄ vtilitas differret̄. o† Principes aūt ſacer. ⁊c. Orig̃. Eſt ⁊ nūc videre quō ppl̄s iudeoꝝ a ſenioribus ſuis: ⁊ iudaice culture doctoribuſ ſuadet̄ ⁊ excitat̄ aduſus ieſū vt pdāt eū ⁊ hodie in loc̄ pl̄ibꝰ fit idē aduſus mēbra eiꝰ. † Jnnocēs ego ſum ⁊c. Leo papa. Exceſſit q̄ pilati culpā facinꝰ iudeoꝝ: ſ3 nec ipe euaſit reatū q̄ reliq̄t ꝓpriū iudiciū ⁊ in crimē trāſijt alienū. b† Tūc dimiſit eis bar. ⁊c. Hylariꝰ. Jn quo archanū īfidelitat̄ future oſtēdit̄. ſ. antixp̄3 chriſto pferēdū. d† Tūc mili. pſi. ſu. ie. ⁊c. Chryſ. Que igit̄ erit nob cura de cetero: ſi ꝯtumelias ab aliq̄ patiamur poſtq̄ xp̄s hec paſſus ē: etenī qđ fiebat in xp̄o vltimꝰ ꝯtumelie terminꝰ erat: nec vna pticula tm̄ ſ3 vniuerſū corpꝰ patiebat̄ iīurias. caput ꝑ coronā ⁊ arundinē ⁊ collaphas. facies q2 cōſpuebāt̄ gene ⁊ alapis cedebāt̄. corpꝰ totū ꝑ flagella denudat̄: ⁊ circūdationē chlamydis ad fictā adorationē. manꝰ ꝑ arūdinē quā dederūt ei ꝓ ſceptro. ac ſi timerēt ne ꝑtermitterēt aliq̄d grauiſſime pſūptiōis. Mora. Raba. Caput xp̄i deꝰ. igit̄ calamo xp̄i caput pcutiūt q̄ diuitati eiꝰ ꝯdicētes errorē ſuū auctoritate ſacre ſcripture q̄ calamo ſcribit̄ firmare conāt̄. ſpuūt ī faciē eiꝰ q̄ pſētiā grē ſue v̄bis execrādis reſpuūt: ⁊ deū in carne vēiſſe denegāt. falſo aūt illū adorāt q̄ eū credūt: ſ3 puſis actibꝰ deſpiciunt. † Et du. re. eū vt cru. extra ciuitatē vt ꝑ h̄ oſtēderet̄ q̄ ꝓ totiꝰ mūdi ſalute patiebat̄. Heb. xiij. Jeſus vt ſctificaret populū ſuū extra portā paſſus eſt. e† Exeūtes āt inue. ho. cy. ⁊c. Hiero. Myſtice crucē ſuſcipiūt natiōes ⁊ pegrinꝰ obediēs portat

portat ignominiā ſaluatoris. x† Et dederūt ei bibere vinū cū fel. mi. ⁊c. h̄ moralit̄ faciūt q̄ mēbra eiꝰ amaritudinibꝰ affligūt. c† Diuiſerūt veſtimē. eiꝰ ⁊c. hoc nequit̄ attētāt q̄ eccleſias ſpoliāt. b† Tūc crucifixi ſ̄t cū eo ⁊c. Remigiꝰ. Per iſtos duos latrōes deſignāt̄ oēs q̄ artior̄ vite cōtinētiā appͤhēdūt. q̄cūq3 enī ītētiōe placēdi deo h̄ faciūt deſignant̄ ꝑ illum q̄ a dextr̄ xp̄i crucifixꝰ ē. q̄ v̄o ꝓ appetitu laudis humane. vl̄ aliq̄ minꝰ digna ītētiōe. ꝑ illū q̄ a ſiniſtr̄. i† Pretereūtes āt blaſphema. ⁊c. Sic ⁊ mo q̄ viā ptergrediūtur iuſticie nō ceſſāt ip3 blaſphemare. † Si filiꝰ dei es deſcē. d̄ cru. Ra. Si āt tūc de cruce deſcēderet virtutē patiētie nō demōſtraret: ſ3 expectauit paululū. irriſionē ſuſtinuit: ⁊ q̄ de cruce deſcēdere noluit de ſepulchro reſurrexit. v† A ſexta aūt ho. ⁊c. Orig̃. Sicut moyſe extēdēte manꝰ in celū: facte ſunt tenebre ſup egyptioſ: ſic ⁊ xp̄o hora. vj. manꝰ extēdēte in cruce ad celū ſup populū q̄ clamauerat: crucifige eu3. facte ſūt tenebre: ⁊ omni lumie puati ſūt ī ſignū futurarū tenebrarū q̄ apprehenſure erāt iudaicā gentē. † Deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ vt q̄d dereli. me. Gloſa. Subtraxit ꝓtectionē ſ3 nō ſoluit vniōnē. ſic martyres in manibꝰ carnificū derelīq̄t: q̄s tñ charitate firmiſſima ſibi iunxit.

†
Mar.16.a
Luce.24.a
Joh.20.a

f† Jeſus aūt itex clamās vo. ma. emiſit ſpi. oſtēdēs ex clamore ſupnaturali q̄ ex maxia charitate tradidit nr̄e ſalutis pciū. g† Et ecce velū te. ⁊c. dei tēplu3 ē fidel̄ aīa. j. Cor. iij. Tēplū dei ſctm̄ ē qđ eſt̄ vos. Cuiꝰ velū ſcidit̄ q̄ñ velamē hypocriſis diſſipat̄: terra mouet̄: q̄ñ terrenū deſideriū ī amorē celeſtiū cōmutat̄. ⁊ petre ſcīdūt̄ q̄ñ duricia cordiſ ꝑ pietatē emollit̄. et mortui reſurgūt q̄ñ ſomnꝰ pigricie ad bōi opis exercitiū excitat̄. g† Cū ſero āt fa. ⁊c. Seq̄t̄: Et petijt cor. ieſu. Jlle corpꝰ ieſu poſtulat q̄ ꝓ digna receptiōe euchariſtie deum ſupplicit̄ exorat. ⁊ inuoluit ſyndōe mūda: q̄ñ recipit mēte pura: ⁊ pōit in monumēto nouo. i. ī corde ꝑ gra3 renouato: ⁊ aduoluit ſaxū magnū ad oſtiū q̄ñ pōit diligēſ obſtaculū ꝯtra pctī recidiuū. ⁊ mlieres ſedēt ꝯ ſepulchꝝ: cū aīe d̄uote ꝯſiderāt paſſiōis xp̄i myſteriū. Altera āt dic. Seq̄t̄: † Jube q̄ cuſtodiri ſe. ⁊c. Notādū q̄ volētes īpedire diuā ꝓuidētiā ꝯ ſuam ītētionē ꝓmouēt illā. Sic f̄res ioſeph vendiderūt ipm ne adoraret eū: ⁊ ꝑ h̄ cōpulſi ſūt eū adorare ſm ordinē ꝓuidētie diuine. ſic pncipes iudeoꝝ volētes īpedire celebritatē nomis xp̄i fuerūt valde diligētes d̄ cuſtodia ſepulchri: ⁊ ꝑ h̄ celebrata ē fama de v̄itate ſue reſurrectiōis: ⁊ ꝑ ꝯñs ſui nominis. † Et erit nouiſſi. er. ⁊c. v̄itatē igrāt dixert̄: ſic ⁊ cayphas. nā error eoꝝ q̄ milites pecunia corrupert̄ vt furatū corpꝰ xp̄i mētiret̄: peior fuit errore q̄ petiuerūt cuſtodiā ſepulchri ne diſcipuli corpꝰ xp̄i furarent̄. d Ca. XXVIII

V Eſpe aūt. Poſtq̄3 euāgeliſta deſcripſit xp̄i paſſionē et ſepulturā. Hic ꝯñr deſcribit ipſiꝰ reſurrectionē. ⁊ pͥo d̄ſcribit̄ dñice reſurrectiōis māifeſtatio. Scđo ipiꝰ māifeſtate diuulgatio. ibi: Undeci aūt. Pͥa in tres: q2 pmo māifeſtata ē reſurrectio ꝑ deſcēdētē angelū. ſcđo ꝑ apparētē dñm. ibi: Et exierūt. tertio ꝑ teſtimoniū militū cuſtodiētiū. ibi: Que cum abiſſent. Circa pmū tria notant̄. mlieꝝ deuotio. ibi: Veſpere āt. angeli apparitio. ibi: Et ecce terremotꝰ. ⁊ reſurrectiōis māifeſtatio. ibi: Scio enī. Ad euidētiā pmi ꝯſiderādū q̄ denomiatio fit a nobiliori. iō apđ iudeos oēs dies hebdomade denomiabāt̄ a ſabbato: ita q̄ dies īmediate ſequēs ſabbatu3 dicebat̄ prima ſabbati. i. pma a ſabbato: alia ſcđa ſabbati. et ſic ꝯñr. Ab illa aūt hora q̄ xp̄s fuerat ſepultꝰ nō poterāt mulieres emere aromata ad inungēdū xp̄m vſq3 ad veſpam diei ſequēt̄: q2 ſolēnitas ſabbati īcepta erat ab hora ſepulture: in q̄ nō licebat aliq̄d emere vſq3 ad veſpā ſeq̄nt̄ diei. ſ. ſabbati: ⁊ tūc. ſ. veſpe ſabbati emerūt aromata ⁊ ꝑparauerūt ſe ad veniendū: nō tñ venerūt ꝓpter noctē de ꝓxīo imminentē: ſ3 in mane ſequēti venerūt in prima hora diei ſequētis q̄ dicebat̄ pma ſabbati. Sic ergo cōſtruēda eſt lr̄a: Veſpe āt ſabbati. q̄. ſ. veſpa. e Luceſcit in pma ſab. i. incipit illuceſcere in pncipio diei ſequētis. f Venit maria ⁊c. pmittit̄ aūt ibi veſpe aūt ſabbati: nō q2 illa hora venerūt ad monumentū: vt dictū eſt, ſ3 q2 tūc ſe ꝑparauerūt ad veniēdū videre ſepulchrū. i. q̄

liter poſ

B a Et ecce terremo. ſicut in paſſione ⁊ in reſurrectione fit mot⁹ terre: ſignificat aūt corda terrenoꝝ p fidē paſſiōis ⁊ reſurrectiōis ad penitentiā mouēda. b Reuoluit lapidē. Clauſo potuit exire ſepulchro qui clauſo nat⁹ eſt virginis vtero. Reuolutio lapidis ſignificat reſerationē ſacramētoꝝ chriſti: q̄ velo lr̄e tegebanť: q̄ ablato reſurrectio: mortiſ abolitio: vita eterna cepit toto orbe p̄dicari. c Sedebat. Regnantē indicās q̄ in natiuitate ſtādo bellatuꝝ ſignificauerat. Sup lapidē quo monumentū claudebať: vt clauſtra infernorū ſuperata doceret. Marc⁹ dicit: Introeuntes mulieres in monumentū iuuenē vidiſſe in dextris coopertū ſtola cādida: qḋ pōt mouere: niſi itelligam⁹ vł mattheū tacuiſſe de illo angelo quē itrātes viderāt. vł marcū de illo quē foris ſup lapidē viderūt vt duos viderint: ⁊ vt a duobus ſingulatim eadē audierint. Aut certe intrātes in monumentū: hoc in aliq̄ ſepta macerie debem⁹ accipe: q: locū tūc fuiſſe munitū credibile ē. ſ. in aliq̄ ſpacio añ petraꝫ: q̄ exciſa loc⁹ fact⁹ eſt ſepulture vt ipm viderint in eodē ſpacio ſedentē a dextris: quē dicit matthe⁹ ſedētē ſup lapidē. d Sicut fulgur. In cādore veſtis: ſignificat blādū iuſtis: in terrore fulgur' ſignificat terribilem futuꝝ reproƀ. e Nolite timere. Que veſtros cōciues videtis. Illi timeant qui ad eorum ſocietatē nō ptinēt. f Et cito eūtes. Nec cōceſſuꝫ eſt nobis hoc gaudiū occulto cordis tenere: ſꝫ ſiſr amantib⁹ pandere. g Et ecce p. q: iā a morte ad vitā trāſmigrauerat: cuius reſurrectiōis gloriā poſt leti videbimus: ſi modo a vitijs ad ꝟtutes tranſmigramus. Exierūt cito currētes nūciare. Lucas idē dicit: Regreſſe nunciauerūt oīa illis. xj. ⁊ ceteris omnib⁹. Sed marc⁹ ait: fugerunt exeuntes. Inuaſerat eñi eoſ timor: ⁊ nemini quicq̄ dixerūt. Nemini. ſ. nō apłoꝝ ſed angeloꝝ q̄b⁹ nō fuerūt auſe aliq̄d rn̄dere. Vel certe ipſis cuſtodib⁹ quos iacentes viderunt. h Cū timo. ⁊ gau. Duplex eſt affectus in eis timoris ⁊ gaudij. Alter de magnitudīe miraculi: alter ex deſiderio reſurgētis: ⁊ vterq̄ gradū femineū ꝯcitabat. i Ecce ieſus occur. il. di. Sic omnibus iter virtutū ichoantib⁹ adiuuando occurrit chriſtus. k Et tenuerunt. Superi⁹ dictū eſt clauſo exiſſe monumento: vt immortale corp⁹ intelligeres. Hic tenentur pedes vt verā carnē cōprobes. Et q: tanta viſiōe tremebāt primū pelliť timor: Nolite timere. vt mēte placida poſſint audire q̄ dicunť.

Iſte tenēt pedes q̄ adorāt reſuſcitatū: ſꝫ illa q̄ neſciebat ad hec reſurrexiſſe filiū
Ioh.20.d dei audit merito: noli me tāgere: nōdū eñ aſcēdi ad patrē meū. l Nūciate. vt mulier mortifera ſerpēt' verba narrauit: ita modo verba viuificatoris: vt a qua tunc mors mō ab ea vita. m Fratrib⁹ me. Añ etiā ſeruos vocauit: mō fr̄es: vt ⁊ p⁹ reſurrectiōeꝫ eādē hūanitatē reſūpſiſſe: ⁊ illos idē ſperare doceat. n Vt eāt i gali-
Luce.24.c li. Nō tñ ibi ſolū neq̄ ibi p̄mū viſus eſt a diſcipulis. Lucas eniꝫ et
Ioh.21.a Iohannes ſatis apte dicūt ipſo die reſurrectionis dn̄m viſū eſſe in
hierlm: p̄mo marie magdalene: qñ dictum eſt ei: Noli me tāgere.
Ioh.20.d Deinde eidē ⁊ alijs marie currētib⁹ nūciare apłis: qñ ⁊ pedes ei⁹ te-
Ibidem.e nuerūt. Viſus eſt etiā ipſo die duobus diſcipulis in via. Viſus eſt
etiā ⁊ petro. Quod quō factū ſit euāgeliſta nō declarat. Viſus eſt
Luce.24.a etiā ⁊ diſcipul' ſil' cū loquerenť reuerſis illis q̄ cognouerūt eū i fra
Ioh.20.e ctiōe panis: qñ ſtās i medio eoꝝ dixit: Pax vobis. Tamē ſpeciali
Mar.16.b ter matthe⁹ ⁊ marc⁹ ſcribūt dixiſſe angelū vel ipm dn̄m q in gali-
Myſtice. lea vidēd⁹ eſſet. Myſtice quidē: q: galilea dr̄ trāſmigratio. Precedet ḡ vos i galileā. i. gr̄a dei trāſmigratura a iudeis ad gētes p̄cedet vos viā in cordib⁹ eoꝝ p̄parādo: ⁊ ibi videbitiſ eū. i. mēbra ei⁹ ⁊ viuū corp⁹ ei⁹ ibi inuenietis. Vł galilea dr̄ reuelatio: nō i for-

V ma ſer.

a ſepulchꝝ. Et ecce terremot⁹ fact⁹ a†
¶ prebens obſequium dn̄o ſuo.
ē magn⁹. Angel⁹ eñi dn̄i deſcen- b†
a ¶ nō vt egreſſuro ianuas apiat: ſꝫ vt egreſſuꝫ eius pandat iam factum.
b dit d̄ celo: ⁊ accedēs reuoluit la- c†
c pidē ⁊ ſedebat ſup eū. Erat autē d†
¶ ipſo habitu terribilē futuꝝ reprobis: ⁊ blandum ſignificat iuſtis.
d aſpect⁹ ei⁹ ſicut fulgur: ⁊ veſtimē e†
¶ q: terribilis impijs.
tū ei⁹ ſicut nix: Pre timore aūt f†
eius exterriti ſunt cuſtodes: ⁊ fa
¶ q: vitā viuere deſperabāt. ¶ q: blād⁹ iuſtis.
cti ſūt velut mortui. Rn̄dēs au-
e tem angel⁹ dixit mulierib⁹: †No †
lite timere vos. Scio enim q ie- g
¶ q: multi hoc noīe dicebāť: determiať q̄ cru. ē.
ſum q̄ crucifix⁹ eſt q̄rit'. Non eſt h i
¶ p̄ pſētiā carnis. ¶ ipoſſibile eſt nō fieri q̄ dixit
hic: ſurrexit eniꝫ ſicut dixit. Ve- k
¶ et ſi verbis non creditis.
nite ⁊ videte locū vbi poſit⁹ erat l
f dn̄s. Et cito eūtes dicite diſcipu †
g lis eius: quia ſurrexit: ⁊ ecce pre- m†
cedet vos in galileam ibi eū vi- †
debitiſ: ecce predixi vob. †Et exie n
h rūt cito d̄ monumēto cū timore o
⁊ gaudio magno currēteſ nūcia p q
¶ q: ſic intente.
i re diſcipul' ſuis. Et ecce ieſus oc r†
a ¶ vt maledictū eue in mulierib⁹ ſolueret.
currit illis dicēs: Auete. Ille āt ſ t
k acceſſerūt ⁊ tenuerūt pedes ei⁹:
⁊ adorauerūt eū. Tunc ait illis v x
l ieſus: Nolite timere. Ite nuncia y
m n te fratrib⁹ meis vt eāt in galileā:
¶ non in iudea ſed in gentib⁹.
ibi me videbūt. Que cū abijſſet z
ecce q̄dā de cuſtodib⁹ venerūt i a
¶ indocta ſimplicitas fatetur veritatē.
ciuitatē ⁊ nūciauerūt principib⁹ b
¶ miracula que viderant.
ſacerdotū oīa q̄ fcā fuerāt. Et cō c d
¶ aſtuta duplicitas modū q̄rit quō aſtruat falſitatem.
gregati cū ſeniorib⁹ ꝯcilio acce-

liſ poſſent ingredi ad vngendū xp̄m. a Et ecce terremot⁹. Hic deſcribiť angelica apparitio: nō ad h̄ q angel⁹ p̄pararet exitū de ſepl'chro dn̄o reſurgēti: q: xp̄s exijt clauſo ſepulchro ſicut intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: ſꝫ vt oſtēderet ſepulchrū vacuū ⁊ reſurrexiſſe dn̄m. h̄ ē ergo qḋ dr̄: Et ecce terremot⁹ factus eſt magnus, cuius cā ſubdiť: b Angel⁹ aūt dn̄i deſcēdit de celo. i. virtute ei⁹ fact⁹ eſt ille terremotus. q: corporalia obediūt angelis ad nutū q̄tū ad motū localē. c Et acce. reuol. lapi. vt oſtēderet xp̄i reſurrectionē cōpletā. d Erat aūt aſpectus ei⁹ ſicut fulgur. ad incutiendū terrorē cuſtodib⁹. e Veſtimētū eius ſicut nix. ad dādū cōſolationē mulierib⁹. ꝓpter qḋ ſubdiť: f Pre timore aūt ei⁹ exterriti ſūt cuſtodes ⁊c. ⁊ illud qḋ ſequiť: Rn̄dēs aūt angel⁹ dixit mulierib⁹: nolite timere ⁊c. g Scio eñi. Hic poniť dn̄ice reſurrectionis manifeſtatio: q̄ quidē reſurrectio p̄mo manifeſtať mulierib⁹ ipm deuote querentib⁹. ⁊ h̄ eſt qḋ dr̄: Scio eñ q ieſū q̄ crucifixus eſt. Mar.16.b Luce.24.a h̄ addiť ad differētiā alioꝝ: q: multi erāt q̄ vocabanť noīe ieſu. h Querit'. i ſepulchro ſicut mortuū. i Non eſt hic. ſurrexit eñi ſicut dixit. B h̄ aūt addidit āgel⁹: vt reduceret ad memoriā verba chriſti dicta añ paſſionē ſuā: vt ſic magis crederēt reſurrectionē ei⁹ factā. k Venite ⁊ videte locū. vacuū. ſ. l Vbi poſitus erat. ⁊ patet lr̄a. Sequitur: m Precedet vos in ga. ibi eū videbitis. nō ſolū in beatitudīe: ſꝫ in ꝓpinq̄ tp̄e ⁊ ꝓpinq̄ regione anteq̄ aſcēdat i celū. † n Et exierūt. Mar.16.b Luce.24.b Hic poniť manifeſtatio dn̄ice reſurrectionis p ipm dn̄m apparētē mulieribus de ſepulchro reuertentib⁹: ⁊ h̄ eſt qḋ dr̄: Exierūt cito. ad denūciādū bonoſ rumores chriſti diſcipul'. o Cū timore. ex inſolita angeli viſione. p Et gaudio magno. ex chriſti reſurrectione. q Currētes nūci. diſcipulis: Mar. xvi. dicitur q fugierūt de monumēto timētes ⁊ nemini quicq̄ dixerūt. Dicēdū q verbū marci intelligēdū ē de militib⁹ q̄ iacebāt p̄ timore ſic mortui: C ⁊ nemini illoꝝ mlieres aliq̄d dixerūt: ſꝫ ꝟba angeli cū eis loquētiſ apłis dixerūt: r Et ecce ieſus oc. illis. reuertētibus. ſ. de monumēto anteq̄ venirēt ad apłos. ſ Dicēs: Auete. verbū ē ꝯſolatoriū. t Ille āt acceſ. ⁊ tenue. pedes ei⁹. ex deuotiōe. v Et ado. eū. adoratiōe latrie. x Tūc ait illis: noli. timere. hoc dicit ad eaꝝ pfectam cōſolationē: q: timor q̄ iuaſerat eaſ ex aſpectu angeli: adhuc non totaliter receſſerat ab eis. y Ite ⁊ nūciate fratrib⁹ m. ⁊c. diſcipulos ſuos vocat fratres eos amicabilius nominās ſolito: vt ſecurius accedāt ad eū ⁊ nō timeāt accedere. ꝓpter hoc q reliquerāt eū in ſua captiōe. z Que cum abijſſent. Hic declarať reſurrectio chriſti p teſtimoniū cuſtodū. q̄ vt diciť hic: a Venerūt in ciuitatē. de ſepulchro chriſti: qḋ erat aliquātulū extra hierlm: vt diciť Iohan. xix. b Et nūci. p̄nci. ſa. a q̄b⁹ erāt poſiti ad cuſtodiēdū ſepulchrū xp̄i. c Oia q̄ facta fuerāt. ſ. xp̄i reſurrectionē: ⁊ angeli terribilē apparitionē. d Et cōgregati cū ſeniorib⁹ ꝯſilio accepto pecu. co. de. mi. ⁊c. iſtud mendaciū militum emerunt care: quod adhuc tenet iudeos i errore. vnde ſequitur poſtea:

ma serui sed in ea in qua patri est equalis. Illic nos ꝑcesſit: cũ ſimiles ei erimus. ibi videbim⁹ eũ ſicuti eſt. Et hec ẽ beata reuelatio vel tranſmigratio de iſto ſeculo ad eternitatem. a Pecuniã co. Hiero. Qui reb⁹ eccl'ie abutuntur in aliis rebus quib⁹ ſuã expleãt volũtatẽ: ſimiles ſũt ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ ſacerdotũ redimentiũ mendaciũ ⁊ ſãguinẽ ſaluatoris. b Furati ſũt eũ no. Aug⁹. Si dormierũt quõ viderũt: ſi non viderũt quõ teſtes eſſe potuerũt? Auaricia q̃ captiuauit diſcipulũ comitẽ dñi: decepit ⁊ milites cuſtodes ſepulchri: ⁊ ſic iudeos ſeduxit. vñ ſubdit: Et diuulgatũ eſt ⁊c̃. c Abierunt ⁊c̃. A hieruſalẽ in ga. In montẽ: q: corp⁹ de cõmuni terra ſuſceptũ iã ſup oĩa terrena erat eleuatũ. Et monet nos vt ſi eũ videre volum⁹: ad ſupna de infimis eleuemur. d Precessit xp̃s ꝓmitie dormiẽtiũ: ſequũtur alii in ſuo ordine: et vidẽtes eũ adorãt. i. ſine fine laudãt. e Quidã aũt. Dubitauerũt vt Lucas ait: exiſtimantes ſe ſpũm videre quẽ moriendo tradidit. f Et accedẽs ⁊c̃. Et ĩdo pius magiſter ⁊ illos ad fidẽ cõfortat: ⁊ dubios ad fidẽ vocat: intimans ad quãtã ꝑuenerit gl'iã. g Data ẽ ⁊c̃. Hoc nõ de coeterna patris diuinitate: ſed de aſſũpta dic̃ hũanitate: in q̃ minor angel': in q̃ etiã gl'ia ⁊ honore coronat⁹ ẽ ⁊ omnibus ſuppoſit⁹. h Euntes ⁊c̃. q: iã in lucẽ venit quod hacten⁹ quibuſdã de cauſis dubiũ hominib⁹ fuerat. i Docete. Cõgru⁹ ordo. Primo eñi docẽd⁹ ẽ auditor. Deinde fidei ſacramentis imbuendus: tunc ad ſeruanda mandata inſtruendus. Quia niſi prius anima fidem recipiat: non eſt dand⁹ baptiſmus: nec valet mundari: ſi poſt non inſiſtat bonis operibus k Et ecce ego vobiſcum ſũ ⁊c̃. Que autem merces pie conuerſationis: quodue pignus future beatitudinis etiam in preſenti ſit fidelibus ſubdit: Ecce ego vobiſcũ ſum ⁊c̃. Nõ apoſtolis: ꝑ ſucceſſiones vniuerſali eccl'ie ꝓmittit. Nota ꝙ vſq; in finẽ ſeculi nõ ſunt defituri qui diuina mãſione ſunt digni. Aug⁹. Prima ſabbati diluculo (ſicut omnes euãgeliſte cõſentiũt) ventũ eſt ad monumentũ. Iã factũ erat quod ſolus matthe⁹ ait de terremotu ⁊ reuoluto lapide: et territis cuſtodibus. Uenit autem maria magdalena ceteris feruentior. Uñ iohannes de ea cõmemorat tacitis aliis que cum ea fuerant: videnſq; lapidem ſublatũ anteꝗ̃ diligenti⁹ inſpiceret credens ſublatum corpus: cucurrit nuncians petro et iohanni: qui etiam cucurrerunt ad monumentũ: ⁊ nõ inuẽto corpore crediderunt qd maria dixerat: ablatũ: abierũtq;. Maria autem ſtetit foras plorans: in horto. ſ. vbi ingreſſe fuerant. Tunc viderunt angelum ſedentem ſup lapidẽ reuolutũ: de quo mattheus et marcus dicũt. Qui dicit illis: Nolite ti. ſcio eñi ꝙ ieſũ q̃ cru. ẽ q̃. Quibus ſimilia marc⁹ nõ tacuit. Ad hec verba maria dũ fleret inclinauit ſe ⁊ ꝓſpexit in monumẽto ⁊ vidit duos angelos: vnũ ad caput ⁊ vnũ ad pedes ſedentes in albis. Dicunt illi: Mulier q̃d ploras? Quia tulerũt dñm meũ: ⁊ neſcio vbi poſuerũt eum. Hic intelligendũ eſt angelos ſurrexiſſe: vt et ſtãtes viderent̃ ſicut Lucas ait: q̃ ⁊ eos dixiſſe refert. Quid queritis viuentem cum mortuis ⁊c̃. Poſt hec conuerſa ẽ maria retro: ⁊ vidit ieſum ſtantem (vt iohẽs ait) et neſciebat quia ieſus eſſet putans hortolanum: vbi ⁊ nominata agnouit eũ: cui et dictũ eſt. Noli me tangere. Tũc egreſſa ẽ de monumẽto: id eſt de loco añ lapidẽ effoſſũ: ⁊ cũ ea alie q̃s (vt Mar. ait) timor inuaſerat: ⁊ nemi q̃cq̃ dicebãt. Tũc iã ſꝫ

Luce.24.f
D
† De conſe. di.4.c.pro pue.c. prla añ ſi. ſi qs pſbyter.c. multi. 19. di.c.ita dominꝰ i pn. 56.di.ca. q eccl'iaſticis
Joh.20.c
Lu.24.a
Mar.16.b

ſ de templo accepta. ſicut pri⁹. xxx. argenteos.

a pro pecuniã copioſã dederũt militib⁹ dicẽtes: Dicite q: diſcipuli
ſ furtim cum ſublatum.
b ei⁹ nocte venerũt: ⁊ furati ſũt eũ
ſ ne quicq̃ a vobis exigat.
nobis dormiẽtib⁹. Et ſi hoc auditũ fuerit a ꝓſide nos ſuadebimus
ſ abſq; periculo.
ei ⁊ ſecuros vos faciem⁹. At illi accepta pecunia: fecerũt ſicut erant
ſ error empti mẽdacii ꝑſeuerat ne in xp̃m credãt
edocti. Et diuulgatũ eſt verbũ a iſtud apud iudeos vſq; in hodiernũ diẽ. † Undeci ãt diſcipli abierũt b† c in galileã i mõtẽ vbi cõſtituerat d
ſ credẽtes ſe añ eũ humiliauerũt.
illis ieſus. Et vidẽtes eũ adora/ e
a ſ dubitatio coꝝ noſtrã auget fidẽ.
uerũt: quidã ãt dubitauerũt. Et f g accedens ieſus locutus eſt eis di
ſ vt q̃ ante regnabat in celo ꝑ fidẽ regnet i terr̃.
cẽs: Data eſt mihi oĩs poteſtas h
a ſ .i. ꝓmũ cathecizate: q: ſine fide ĩpoſſibile ẽ pla
in celo et in terra. † Eũtes ergo do i† k
cere deo. a ſ niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſctõ nõ põt intrare in regnũ celoꝝ.
cete oẽs gẽtes baptiçantes eos i l m
ſ in iuocatiõe nois. ſ in ꝓfeſſiõe trinitatis
nomĩe patris ⁊ filii ⁊ ſpiritus ſcti: n
ſ q: fides ſine operib⁹ mortua eſt. ſ que quidẽ non ſunt pauca vel leuia.
docẽtes eos ſeruare omnia que/ o
cũq; mãdaui vobis. Et ecce ego p†

a Et diuulgatũ eſt verbũ. tanꝗ̃ verũ qd tñ erat falſũ apd iudeos vſq; in hodiernũ diẽ. b Undecim autẽ diſcipuli. Hic ponitur reſurrectionis manifeſtate diuulgatio. ⁊ primo q̃tũ ad chriſti diſcipulos. ſecũdo q̃tũ ad oẽs pplos. ibi: Euntes ergo. In prĩa ergo pte dicit ſic: Undecĩ autẽ diſcipuli. q: iudas erat mortuus. vt viſũ eſt ca. ꝓce. c Abierũt in galileã ſꝫ mandatũ chriſti ⁊ angeli. d In montẽ. ſ. thabor in quo trãſfigurat⁹ fuit corã iacobo petro ⁊ iohãne: vt habitũ ẽ. ſ. ca. xvii. ibi eñi paucis oſtẽderat gl'iam ſue reſurrectionis: vt ibidẽ dictũ eſt. ⁊ ideo ibi reſurrectionẽ cõpletã manifeſtauit omnibus diſcipulis ſuis. vnde ꝓbabiliter creditur ꝙ illa fuit manifeſtatio de qua ſcribit apl'us. i. Cor. xv. Deinde viſus ẽ plus q̃ quingentis fratrib⁹ ſimul. hic tñ nõ exprimunt̃ niſi vndecim apl'i q̃ erãt ꝑncipales xp̃i diſcipl'i. prius tñ viſus eſt ſepties ꝑſonis ſpũalibus. primo marie magdalene manẽti iuxta ſepulchrũ aliis recedentibus: vt dicit Ioh. xx. ⁊ Mar. xvi. ſecũdo ipſi marie magdalene cũ aliis mulierib⁹ a ſepulchro reuertentib⁹. q: poſtꝗ̃ viderat xp̃m ſecuta eſt alias ⁊ inuenit eas in itinere. ⁊ tũc apparuit eis xp̃s. tertio Petro ſm qd habetur Luc̃ vltimo: licet non habeat̃ expſſe ex euangelio q̃n facta ẽ ei iſta apparitio. ꝓbabile tamẽ ẽ ꝙ hoc fuit ipe ⁊ iohannes cucurrerũt ad monumentũ: ⁊ non inuento corpore chriſti abiit petr⁹ mirans ſecũ quod factum fuerat: vt dicitur Luc̃. vl. ⁊ ideo dũ eſſet in tali admiratione ſolitari⁹ credit̃ xp̃s ſibi apparuiſſe. quarto apparuit duobus diſcipulis euntibus in emaus: vt habetur Luce vl. quinto apparuit decẽ apoſtolis abſente Thoma: vt habetur Iohis. xx. ⁊ iſte quinq; apparitiones facte ſunt ipſa die reſurrectionis: vt patet euangelia intuenti. ſexto apparuit vndecĩ apoſtolis exiſtente ibi thoma: vt habetur Ioh. xx. et fuit octaua die poſt reſurrectionem: vt habet̃ ibidẽ. ſeptimo apparuit Petro ⁊ ſociis ſuis ad mare tiberiadis: vt habet̃ Iohis vl. ⁊ octauo in monte thabor. vt hic dicitur apparuit apoſtolis et multis aliis. Et iterum bis apparuit diſcipulis in die aſcenſionis, ſemel in hieruſalẽ ipſis conueſcentib⁹. et ſemel in monte oliueti hora ſue aſcenſionis: vt habetur Marc̃. vltimo: ⁊ Luc̃. vltimo ⁊ Act. i. ſequitur: e Et videntes eum adorauerunt. adoratione latrie. f Quidam autẽ dubitauerunt. ex quo patet ꝙ ibi erant alii q̃ apoſtoli qui iam erãt certificati de eius reſurrectione. etiam thomas qui inter alios fuit magis incredulus. ⁊ hec patent ex precedentibus. g Et accedens ieſus locutus eſt eis. ad certificandũ eos q̃ dubitabãt de ſua reſurrectiõe. dicens: h Data eſt mihi omnis poteſtas ⁊c̃. q: licet xp̃s q̃tũ ad diuinitatẽ ab eterno haberet hãc poteſtatẽ. ⁊ inq̃tũ homo ab inſtãti conceptionis haberet poteſtatem in celo ⁊ in terra auctoritatiue. tamen executiue nõ habuit ante reſurrectionẽ ſuã: ſꝫ voluit eſſe paſſibilitati ſubiectus propter noſtrã redemptionẽ. i Eũtes ergo. Hic ponit̃ diuulgatio dñice reſurrectiõis q̃tũ ad oẽs pplos q̃ facta eſt ꝑ predicationẽ aploꝝ ꝑ vniuerſũ orbẽ. ⁊ hoc eſt qd dicit̃: k Docete oẽs gẽtes. pri⁹ eñi dixerat eis ꝙ ſolũ ꝑdicarent iudeis vt ſupra dicitur. x. ca. q: ante chriſti reſurrectionẽ fides xp̃i nõ erat diuulganda per vniuerſum orbẽ. vt ibidẽ dictũ eſt. l Baptiçãtes eos. ꝓpoſuit: docete. q: cathecĩſmus debet ꝓcedere baptiſmũ. vnde adulti prius debent inſtrui de his que pertinent ad fidẽ q̃ baptiçent̃. n In nomine. ꝓpter vnitatẽ ſubſtãtie. m Patr⁹ et filii ⁊ ſpũſſancti. ꝓpter diſtinctionẽ ꝑſonaꝝ. Iſta ẽ forma baptiſmi inſtituta a chriſto: ſed familiari cõſilio ſpũſſãcti q̃dãmodo mutata eſt in primitiua eccleſia. q̃n apl'i baptiçabant in nomĩe chriſti: vt habet̃ Act. x. ⁊. xix. vt nomẽ xp̃i qd tunc erat odioſũ magnificaretur: ⁊ hoc diffuſius tractatur in quarto ſniarũ. o Docentes eos ſeruare omnia quecunq; mandaui vobis. videlicet ſacramenta a xp̃o inſtituta ⁊ alia ad fidẽ catholicam ꝑtinentia. p Et ecce ego vobiſcũ ſũ om. die. ⁊ hoc dupliciter. Uno mõ aſſiſtẽdo eis in oꝑib⁹ miraculoſis ad ꝯfirmationẽ doctrĩe. Alio modo exiſtendo in ſacra

† Mar.16.f

mat.ecce

¶ Mat. Ecce te.oc.e.di. Uirte. Ille aūt ac.⁊ te.pe.e. Sic colligi
mus et angeloꝝ allocutionē bis eas habuiſſe veniētes ad mo
numentū: ⁊ ipſius dn̄i ſemel: qn̄ maria hortulanū putauit: et
nūc cū eis iteꝝ occurrit: vt eas ipſa repetitio firmaret. Uenit
ergo maria magdalene nūciās diſcipulis: ⁊ alie q̄ cum ea erāt
Lu.14.b quas Lucas cōmemorat. Plures q̄/
dem fuerūt apparitiōes qˢ inuit pau
Joh.20.c lus.dicēs: Uiſus eſt iacobo: viſus eſt
plus q̄ qngētis fratrib⁹ ſimul: ſꝫ de/
cē legim⁹ in euangelijs. Quinqꝫ in
Ibi.c. ipſo reſurrectiōis die. Primo apparu/
it marie magdalene flēti ad monumē
Lu.14.b tū. Poſtea eidē ⁊ alijs marie egredien
Joh.21.b tibus nunciare aplīs. Tertio ſimoni.
Ibi.f Quarto cleophe ⁊ ſocio ei⁹. Quito
Ibi.20.f reuerſis illis ⁊ narrātib⁹ quō cogno/
uerūt eū in fractiōe panis. apparuit ianuis clauſis vbi Tho/
Ibid.21.a mas aberat. Sexto poſt dies octo qn̄ cū eis erat Thomaſ. Se
Mar.16.a ptimo piſcantibus ad mare tiberiadis. Octauo in mōte gali/
lee qui nō lōge erat ab hieruſalē. Nono recūbentib⁹ illis vn/
Act.1.b decim die quo aſcendit. Decimo viderūt eū iā nō in terra poſi
tum: ſed eleuatū in aera: celos petentē. dicēte eis angelo: Sic
veniet quēadmodū vidiſtis eū euntē in celū.

ſ diuinitate.
vobiſcū ſum omnibus diebus:
ſ cum finitis laboribus mecū regnabitis.
vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi. a
¶ Finit euangelium ſm̄ Mat/
theum.

¶ Incipit

Nico. de lyra

do in ſacramēto euchariſtie vbi eſt tot⁹ chriſtus: vt ptꝫ ex p̄di/
ctis ca.xxvj. a Uſqꝫ ad cōſummationē ſeculi. Ex quo patꝫ ꝙ fides catholica nō deficiet vſqꝫ ad finē mūdi: q̄tūcūqꝫ tri/
bulationib⁹ agitet. Aduertēdū etiā ꝙ licet de⁹ nō aſſiſtat con
tinue doctorib⁹ eccl'ie ꝑ opationē miraculoꝝ: qꝛ nō eſt neceſſe
cū fides catholica ſit ſufficiēter ꝯfirmata ꝑ miracl'a facta in p̄/
mitiua eccl'ia. tn̄ aliqn̄ hoc mō aſſiſtit eccl'ie faciēdo miracl'a ali
qua ad cōſolationē fideliū. aſſiſtit etiam eccl'ie ſemꝑ ipſam diri
gēdo ꝑ occultos inſtict⁹ ſpūſſctī: vt ſic nō ōficiat fides Petri
Ad laudē gl'iaꝫ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: cui eſt honor ⁊ gl'ia in ſecula
ſeculorum Amen. ¶ Ca. XXVIII

Moraliter.

Ueſpe aūt ſab. Sequit': a† Et ecce terremotus ⁊c. Beda. Et terremot⁹ reſurgēte dn̄o: ſicut ⁊ ipſo moriēte in cruce fact⁹ eſt magn⁹. ſignificat terrena prius corda ꝑ fidem paſſionis ac reſurrectiōis eius ad penitētiā cōcutien/
do ſalubri pauore cōmota. b† Angel⁹ eni dn̄i deſcēdit de celo. Angelus iſte ſignificat bonū p̄latū. de quo dicit' Ma/
lach.ij. Angel⁹ dn̄i exercituū eſt q̄ deſcēdit de altitudīe ꝯtem/
platiōis diuie. ꝓpter reuelationē neceſſitat' fraterne. c† Et reuoluit lapidē. impedimētū tollēs accedēdi ad xp̄i monumē/
tum: qꝛ monet mentes ſubditorum ad cōſiderationē mort' xp̄i ꝑ cōpaſſionem et reſurrectionis eius per celeſtiū amorē.
d† Aſpectus eius ſicut fulgur. nam obſtinatos terret.
e† Et veſtimentum eius ſicut nix. quia penitentes demulcet.
In ſignum huius ſubditur: f† Pre timore autē eius exterri ti ſunt cuſtodes ⁊ mulieribus dixit: Nolite timere vos. Ueni/
te et videte locū ⁊c. per diligentē meditationē predictoꝝ.
† Et cito euntes. i. alios inducentes ad ſimile bonū.
m† Precedet vos in galileā ⁊c. que trāſmigratio interp̄tat' qꝛ chriſtus trāſmigrās ad celeſtia p̄ceſſit ad p̄parandū electis ſuis loca. † Ibi eū videbitis. facie ad faciē in gl'ia.
r† Et ecce ie. occur. illis. Ra. Per hoc oſn̄dit oīb⁹ iter virtu/
tū inchoantib⁹ vt ad ſalutē ꝑpetuā ꝑuenire queāt adiuuādo ſe occurrere. † Pecuniā copioſā dederūt mili. dicētes. Hy
lari⁹. Emit' ergo reſurrectiōis ſilētiū ⁊ furti mēdaciū argēto: qꝛ honore ſeculi q̄ in pecunia eſt ⁊ cupiditate chriſti gl'ia dene/
gat'. Itē iſtis iudeis ſil'es ſūt q̄ cū magnis ſūptib⁹ ⁊ laborib⁹ conant' ad ſubuerſionē veritat' in ſpeculabilib⁹ vl' agibilibus cuiuſmodi ſūt aduocati doloſi ⁊ doctores gl'oſi: ⁊ illi q̄ eos ad hoc inducūt. b† Undeci diſci. abierūt i ga. in mō. ⁊c. Rab. In mōte q̄dē apparuit eis dn̄s vt ſignificaret ꝙ corpus qˢ de cōmuni generis humani terra naſcendo ſuſceperat: iā ſuꝑ omnia terrena ſubleuabat: ⁊ vt admoneret fideles ſi illic celſitu/
dinem reſurrectionis eius cupiūt videre. hic ab infimis volu
ptatibus ſtudēt ad ſupna deſideria trāſire. l† Euntes er/
go docete oēs gētes baptiçātes ⁊c. ex hoc ptꝫ ꝙ p̄dicatores euāgelij debēt oīb⁹ magnis ⁊ paruis ſine acceptiōe p̄dicare et miniſtrare ſacramēta: ſm̄ grām ⁊ ptātē imediate a dn̄o vl' per miniſtros ſuos ſibi datā: quibus ꝓmittitur aſſiſtentia dn̄i. cū dicitur: Et ecce vobiſcū ſum ⁊c. ſcꝫ dirigēdo ſermonē ad ſalu/
tem audientiū et meritū veſtrū.

¶ Explicit poſtilla Nicolai de lyra ſuꝑ Mattheum.

¶ Incipit Prohemiū Nicolai de lyra i euāge. Marci.

Facies leonis a dextr' ipſoꝝ q̄ttuor: Ezech.j. ſm̄ qˢ dictū fuit in p̄ncipio euāgelij ſm̄ Mattheū ꝑ q̄ttuor facies q̄s vidit Ezechiel ꝓpheta in aīali vno: deſignāt' quattuor euāgeliſte ſeu q̄ttuor euangelia ab eis ſcripta de dn̄o nr̄o ieſu xp̄o. ⁊ ſic' in facie hoīs deſignat' euangeliū Matth. ſic in facie leōis deſignatur euāgelium Marci. de quo dicit' verbū ꝓpoſituꝫ: Facies leonis ⁊c. In quo quidē v̄bo circa Marci euāgeliū poſſum⁹ quattuor notare: videlicet ꝓcedēdi modū. cū dicit': Facies. ſpeciale ſubiectū. cū dicitur: leonis. ordinē vel ſitū. cum dr̄: a dextris ipſi⁹ cū alijs certū numeꝝ. cū dicitur: ipſoꝝ quattuor. ¶ Circa primum ꝯſiderandū ꝙ licet facies ſit breuis ps corporis: tn̄ in ea cōtinētur oēs ſenſus videlicet viſus audit⁹ ⁊c. ſic in euāgelio Marci licet ſit breue reſpectu alioꝝ: tn̄ in eo breuit' cōtinent' ſententie alioꝝ triū euāgelioꝝ: ſm̄ qˢ dicit Grego. ſuꝑ Ezech. Si q̄ras q̄d Marc⁹ de incarnatione dn̄i ſenſerit. hoc nimirum qˢ Matthe⁹ Lucas ⁊ Johānes. ⁊ ideo talis mod⁹ ꝓcedēdi in q̄ ſub quodā cōpēdio continēt' alioꝝ ſnīe cōpetent' ꝑ faciē deſignāt': de q̄ pōt accipi illud qˢ dr̄ Heſter xv. Facies tua plena gratiarum: qꝛ modus ꝓcedēdi ipſi⁹ ſancti Marci euāgeliſte: licet ſit breuis vt dictū eſt: tn̄ plen⁹ eſt ſnīaꝝ gratioſaꝝ: ⁊ ſic patet primū. ¶ Circa ſm̄ cōſiderandū ꝙ licet Marc⁹ de oīb⁹ xp̄i fact' ſcribat. ſicut ⁊ alij: tn̄ ſpecialit' v̄ſat' ⁊ īmorat' circa reſurrectionē ⁊ regnū xp̄i qˢ aſſecut⁹ eſt xp̄s in ſua bn̄dicta reſurrectiōe: ſm̄ qˢ dixit aplīs imediate poſt reſurrectionē ſuā Mat. vl. Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. qˢ quideꝫ regnū ꝑ leonē cōuenient' deſignat': q̄ eſt rex aīalium: vt dicit Iſidor⁹ libro Ethimol. xij. ⁊ iō ſpeciale ſubiectū: circa qˢ ſpecialiter immorat': Marci euāgeliū deſignat' in noīe leonis: ⁊ hoc ꝓpter tria q̄ in reſurrectiōe xp̄i repiunt' ⁊ ꝓprietatib⁹ leonis aſſimilant'. primū eſt reſurrectiōis efficiēs p̄ncipiū qˢ in alijs hominib⁹ eſt extrinſecū: ſꝫ in xp̄o fuit intrinſecū: ſm̄ qˢ ipſe dicit Joh. x. Poteſtatē habeo ponēdi animā meā: ⁊ poteſtatē habeo iteꝝ ſumēdi eā: qꝛ ꝓpria virtute reſurrexit: ⁊ ſimile hui⁹ in ꝓprietate leonis reperit'. dormit eni ocul' apert' ſm̄ qˢ dicit Iſid. vbi. ſ. Licet aūt caro xp̄i in ſepulchro dormierit ꝑ verā mortē ⁊ aīe ſeparationē: tn̄ diuinitas vtriqꝫ ꝯiūcta vigilabat: ſm̄ qˢ dicit' Canti. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. ⁊ virtute hui⁹ deitatis ſic vigilāt' ſurrexit a ſomno mortis. vn̄ pt exponi de eo qˢ dicit' Hiere. iiij. Aſcēdit leo de cubili ſuo: qꝛ xp̄s q̄ eſt leo de tribu iuda de ſepulchro aſcēdit virtute ꝓpria. ſcd̄o aſſimilat' leoni ꝓpter tp̄s ⁊ modū: qꝛ reſurrectio xp̄i facta eſt poſt triduuꝫ: qˢ tn̄ accipit' ꝑ ſynecdochen: ita ſimilit' leo nat⁹ de nouo trib⁹ dieb⁹ dicit' dormire ſm̄ Iſido. vbi. ſ. ⁊ poſtea fremitu ⁊ rugitu patris excitat': ſic xp̄s p⁹ triduū dormitiōis in ſepulchro virtute dei patris fuit excitat⁹ a mortis ſomno: ſm̄ qˢ dicit' Act. iij. Hunc de⁹ ſuſcitauit a mortuis ⁊c. ⁊ ideo de h̄ pōt exponi illud Gen̄. xlix. Catul⁹ leonis iuda. ⁊ ſubdit': Requieſcēs accubuiſti vt leo. ſ. i ſepl'chro ⁊ ſubdit': Quis ſuſcitabit eū. ſ. de ſomno mortiſ poſt triduū? ad qˢ pōt r̄nderi: deus pater: vt patet ex p̄dictis. Nec iſtō dictū ꝯtrariat' ei qˢ p̄miſſū ē. ſ. ꝙ xp̄s reſurrexit virtute ꝓpria: qꝛ vna ⁊ eadē ſimplicit' eſt ptās patris ⁊ filij. tertio aſſimilat' reſurrectio leōi ꝓpt' aſſecutū imperiū: qꝛ licet xp̄s ante reſurrectionē ſuā humilis ⁊ abiectus apparuerit: tn̄ in reſurrectione dominiū obtinuit: ſm̄ qˢ dicit Aplīus ad Phil'. ij. Humiliauit ſemetip̄m fact⁹ obediēs vſqꝫ ad mortē: mortē aūt cruc'. Propter qˢ ⁊ de⁹ exaltauit illū ⁊ donauit illi nomē qˢ eſt ſuꝑ omne nomen: vt in nomine ieſu omne genu flectat' celeſtiū terreſtriū ⁊ infernoꝝ ⁊c. ⁊ in leone inuenit' huiuſmodi ſimilitudo in q̄ꝫtū eſt rex animaliū: vt predictū eſt: ⁊ ideo nomē leonis dicit' a leon grece quod ſignat regē latine. ⁊ de hoc dicit' Apocal. v. Ecce vicit leo de tribu iuda: qꝛ ꝑ ſuā bn̄dictā paſſionē ⁊ reſurrectionē ſubiecit ſibi omnē creaturā: ⁊ ſic patet ſecundū. Tertio in verbo p̄aſſumpto notat' huius euāgelij ſit⁹ vel ordo. cum dicit': A dextris. In illa eni viſione imaginaria Ezechieli ꝓphete oſtenſa ſic apparebat animal hn̄s quattuor facies: ꝙ facies hominis erat in directo aſpectu ꝓphete. facies aūt leonis in dextera parte: ⁊ bouis in ſiniſtra: ⁊ ideo ſicut euangelium Matthei quod deſignat' per faciē hoīs ponitur p̄mū: ita euāgeliū Marci rationabiliter ponit' ſecundum: quia dextera pars prior eſt ſiniſtra: ⁊ de hoc pōt exponi qˢ dicit' Deut. xxxiij. In dextera ei⁹ ignea lex. i. lex euāgelica

¶ Incipit quedã ĩtroductio circa hũc Jeronym⁹. Quattu/ ꝓlogũ.
Hoꝛ ſũt qualitates de quib⁹ ſcrã euangelia ↄtexunt. Precepta: mãdata: teſtimõia: exempla. In ꝑcept(is)
iuſticia: in mandatis charitas: in teſtimõijs fides: i exemplis pfectio. Precepta hmõi: In viam gẽtiũ ne abieritis: h eſt: diuertere a malo.
Mat.10.a
Mãdata vt h:
Joh.15.b Mãdatũ nouũ do vobis vt diligatis inuicẽ: h ẽ facere bonum ⁊ charitatẽ ipleꝛ.
Mat.18.c Teſtimõia q̃ in oꝛe duoꝝ vl' triũ
Joh.1.b teſtiũ. vt h: Johãnes teſtimonium ꝑhibet de me: ſ; habeo teſtimoniũ maius iohanne: eſt eñi pater q̃ teſtimonium ꝑhibet de me. Exempla vt
Mat.11.d h: Diſcite a me: q2 mitis ſũ ⁊ hu
Ibid.5.g miľ coꝛd. ⁊ eſtote perfecti ſiẽ et pater veſter ⁊c.
Joh.13.b ⁊ alibi: Exẽplũ eñ dedi vob vt ⁊ vos ita faci. De his eni; dauid.
Ps.18. Preceptu; dñi lucidũ illu. Hiſtoriã marie ꝑcepta cõ/
Ibid.118. tinẽt. Et alibi: Latũ mãdatũ tuum nimis: q2 q̃ diligit ꝓxim totã legẽ imple/
Ibidem uit. Itẽ: Teſtimõia tua ĩtellexi. ⁊ alibi:
Ibi.18. Teſtimoniũ dñi fidele: q2 plus fide animi q̃ oculis carnis teſtimoniũ ĩdiget.
Ibidem Quarto Judicia dñi v.i.i.ſ.i. Ut ſic.ſ. ſint iudicioꝝ nr̃oꝝ exempla iuſtificata: ſicut in iudicijs dei cõparata habem⁹.
Ibid.118. Unde idẽ alibi: A iudicijs eñi tuis timui. In quo eñi iudicio iudicauerimus iudicabitur de nobis. In his quattuoꝛ qualitatib⁹ ſunt: timoꝛ: fides: ſpes: charitas. Timoꝛe nanq; incipim⁹: fide ſeruamus q̃ incipim⁹: ſpe erigimur: chari
1.Tim.1.a tate ↄſummamur. Finis eñi ꝑcepti eſt charitas. Hi ſunt q̃ttuoꝛ mẽſes q̃s xp̃s ante meſſe; ꝑdixit dicẽs: Nõne q̃ttuoꝛ menſes ſũt vſq; ad menſem: Ut ⁊ nos ꝑ ꝑcepta domini atq; mãdata ac teſtimonia ⁊ exẽpla maturos p⁹ iudiciũ metamus fruct⁹ cũ gaudio: q̃ ĩ lachrymis timoris ſemĩa pñĩtẽtie iactauim⁹ in terra nr̃a poꝛtãtes charitatis manipulos cũ gaudio metam⁹ in celo. Hiero. Marcus euãgeliſta dei: petri diſcipul⁹: leuiticus genere: ⁊ ſacerdos: in italia h ſcripſit euangeliũ: prim⁹ alexandrie ep̃us: cuius ꝑ ſinglã op⁹ euãgelij dicta ſcire: ⁊ in ſe diſponere: ⁊ diſciplinã in ſe legiſ agnoſcere: ⁊ diuinã dñi in carne intelligere naturã. Qui ſemĩat p⁹ mattheũ: q̃ fremit vt leo: q̃ volat vt aq̃la: q̃ diſcit vt homo: q̃ ĩmolat vt ſacerdos: qui irrigat vt flumẽ: q̃ floꝛeſcit vt ager: q̃ feruet vt vinũ. Chriſtus eñi de quo loquiť: vt hõ naſcendo: vitul⁹ moriẽdo: leo reſur/

¶ gẽdo: aq̃

¶ Incipit ꝓlogus beati Hieronymi in Marcũ euãgeliſtã.

Marcus euangeliſta a
dei electus: ⁊ petri i b
baptiſmate fili⁹ at/
q; in diuio ſmõe di
ſcipul⁹: ſacerdotiũ i c
iſrael agens: ſm carnem leuita
conuerſus ad fidem chriſti: euã/
gelium in italia ſcripſit: oſten/ d e
dẽs in eo q̃d et generi ſuo debe/
ſ confirmationem.
ret ⁊ xp̃o. Nam initiũ ꝑncipij in f g
ſ q̃ eſt de iohãne baptiſta q̃ eſt de genere marci q2 de tribu leuitica: et ita oñdit marc⁹ q̃d debe/ at generi ſuo.
voce prophetice exclamatiõis i h
ſ.i. dignitatis.
ſtituens oꝛdinẽ leuitice electio/ i
ſ.i. ſola gratia dei creatũ.
nis oſtẽdit: vt pꝛedicãs pꝛedeſti k
natum iohãnẽ filiu; ʒacharie in
ſ.i. ad hoc emiſſũ vt eſſet vox et angel⁹ annũciãs q̃ notanť in ilľ duab⁹ auctoꝛitatib⁹ vox clamantis: et ecce ego mitto an.
voce angeli annũciãtis emiſſũ: l m
non ſolum verbum carnem fa/ n

a marco deſcripta: q̃ diciť ignea: q2 accẽdit animos fideliũ ad amoꝛẽ celeſtiũ. in q̃rtũ deſcribit reſurrectionẽ chriſti: ꝑ quã introducimur ad celeſtia: q2 tũc ſaluatoꝛ noſter deuicta moꝛte eternitatis nobis aditu; reſerauit. ſicut diciť in collecta paſce: ⁊ in ſignum huius angel⁹ reſurrectionis chriſti nunci⁹ qui ꝑhennẽ vitã ei⁹ nũciare venerat: recte in dextera ſedebat: ſm q̃d dicit Beat⁹ Gregoꝛi⁹ Homel. xij. ⁊ ſic patet tertium. Quarto in verbo ꝑaſſumpto deſcribiť numer⁹ determinatus euãgelioꝛum. cũ diciť: Ipſoꝛũ quattuoꝛ. Circa q̃d cõſiderandũ q̃ licet plura euãgelia ⁊ a plurib⁹ fuerint ſcripta: quattuoꝛ tñ tm̃ ſũt approbata: ſm q̃d dr̃ in ꝓlogo ſup Mattheũ: ⁊ h ꝓpter figurã ſacramenti: q2 iſte quaternari⁹ numerus multipliciť fuit in lege figurat⁹. Primo in quattuoꝛ fluminibus de paradiſo exeuntibus. Gen. ij. Item in quattuoꝛ patriarchis pꝛincipalibus a quibuſdam denominata eſt cariatharbe: id eſt ciuitas quattuoꝛ. Gen. xxiij. quia quattuoꝛ pꝛincipales patriarche ſunt ibi ſepulti cum ſuis vxoꝛibus. Tertio in quattuoꝛ circulis arce teſtamẽti: Exo. xxv. Quarto in quattuoꝛ pedibus menſe ꝓpoſitionis. ibidem. Quinto in quattuoꝛ coꝛnibus altaris holocauſtoꝛum: Exo. xxvij. Sexto in quattuoꝛ oꝛdinibus lapidum rationalis: Exo. xxviij. Septimo in quattuoꝛ deambulatoꝛijs domus Salomonis. iij. Reg. vij. Octauo in quattuoꝛ ventis moꝛtuos viuificãtibus: Ezechielis. xxxvij. Nono in quattuoꝛ minimis terre ꝑ ceteris tamen ſapientibus: Prouerb. xxx. Decimo ĩ quattuoꝛ viris in foꝛnace deũ laudantib⁹: Dañ. iij. Undecimo ĩ quattuoꝛ fabris coꝛnua hereſum deijcientibus: Zach. j. Duodecimo in quattuoꝛ quadrigis ꝑ oꝛbẽ diſcurrentib⁹: Zacha. vj. Tertiodecimo in quattuoꝛ animalibus oculatis ante ⁊ retro: Apocal. iiij. de quibus ibidem ſubdiť q̃ requiem non habent die ac nocte dicentia: Sanctus ſanctus ſanctus dominus deus omnipotẽs: cui eſt honoꝛ et gloria in ſecula ſeculoꝛum Amen.

¶ Eadem Nicolai expoſitio ſup ꝓlogum Marci.

a Marcus euãgeliſta. Euangelio Marci beat⁹ Hieronymus pꝛemittit pꝛologum iſtum qui diuiditur in tres partes: quia pꝛimo Hieronym⁹ oſtẽdit ſcriptoꝛis auctoꝛitatẽ. ſecundo ſcribendi modum et oꝛdinem. ibi: Nam initium pꝛincipij. tertio oꝛdinis rationem. ibi: Deniq;. Circa pꝛimũ oſtendiť auctoꝛitas beati Marci ſcriptoꝛis huius euãgelij. pꝛimo q̃tũ ad officiũ poſt eius conuerſionem ad fide; catholicam. cum dicitur: Marcus euangeliſta dei electus. ad officiu; eñi ſcribendi euangeliũ fuit a deo electus ⁊ aſſumptus. ſecũdo q̃tũ ad eruditionẽ ĩ fide catholica plenioꝛem. cum dicitur: b Et petri in baptiſmate filius. atq; in diuio ſermone diſcipulus. Ex hoc enim q̃ fuit filius ſpiritualis beati petri fuit ei magis familiaris: ⁊ ꝑ conſequẽs ſpeciali⁹ ab eo eruditus de factis ⁊ doctrina chriſti ſm q̃ petr⁹ viderat in xp̃o ⁊ audierat ab ip̃o: ꝓpter quod certius poterat ſcribere euangeliũ a petro auditũ: q̃ ceteri diſcipuli ei⁹. tertio oſtendiť eius auctoꝛitas ex ſtatu que; habuit ante cõuerſionẽ. cum ſubdiť: c Sacerdotiũ in iſrael agẽs ſm carnẽ leuita: q2 ad ſacerdotes ⁊ leuitas ꝑtinebat ſcire ꝑ ceteris ſcripturas veteris teſtamẽti q̃ de chriſto teſtimoniũ perhibent. d In italia ſcripſit. vbi tunc vigebat ſtudiũ quod a grecia fuerat romã tranſlatũ: ⁊ in eadem ciuitate marcus rogatus a fratribus ſcripſit iſtud euangeliũ: vt dicit Hiero. in libro illuſtriũ viroꝝ: ⁊ ex ſolennitate loci ſcriptoꝛis oſtenditur auctoꝛitas: quia in talibus locis nõ ſolẽt ſcribere niſi homines autentici. e Oſtendens in eo quid et generi ſuo deberet. ſacerdotes enim leuitici generis qui debent intelligere ſcripturas ꝓphetarũ teſtimoniũ de chriſto perhibentium: ex hoc redduntur magis idonei ad ſcribendum euangeliu;. f Et chriſto. q2 licet breuiter ſcripſerit euangelium: tamen ſufficienter chriſto reddidit debitu; eius euangelium complete ſcribendo. g Nam initiũ. Hic conſequenter oſtendit Hieronymus ſcripture ipſius marci oꝛdinem. Circa quod ſciendum q̃ marcus in pꝛincipio ſui euangelij ponit quandã pꝛefationem vſq; ad illũ locum: Fuit in deſerto iohannes. vbi pꝛemiſſa pꝛefatione incipit narrationem. pꝛimo ergo oſtendit Hieronymus oꝛdinem ſcripture marci q̃tum ad ꝑfationem ſeu ꝓlogum. ſecundo q̃tum ad narrationẽ ſeu tractatũ. ibi: Deniq; cum ꝑfecti. Circa pꝛimũ ſciendum q̃ marc⁹ in ꝑfatione ſui euangelij ponit duas ꝓphetias. pꝛima habetur Malach. iij. Ecce ego mitto angelum meũ. ⁊ loquitur de aduentu chriſti in mundo: ad quem denunciandum pꝛemiſſus eſt iohannes baptiſta in hac ꝓphetia deſignatus per angelum. angelus enim interpꝛetatur nuncius. ſecunda habetur Eſa. xl. Vox clamãtis in deſerto parate viam domini. ⁊ loquitur de aduentu chriſti in coꝛde humano ꝑ fidẽ ⁊ deuotionem: ⁊ de iſtis duobus oſtendit hic Hieronymus: licet obſcure q̃ contineanť in pꝛefatione ipſius marci euangeliſte. cum diciť: Nam initiũ pꝛincipij: id eſt initiale pꝛincipium: ſeu pꝛologum a quo incipit ſuum euangelium. h In voce pꝛophetice exclamationis inſtituens: quia pꝛologu; ſuũ inchoat a pꝛophetijs: vt dictũ eſt. i Oꝛdinem leuitice electionis oſtendit. i. ſue electionis ad ſcribẽdũ euangeliũ oſtẽdit oꝛdinem per hoc q̃ a pꝛincipio ſui operis allegat pꝛophetias quarum intellectũ ſacerdotes leuitici generis de quibus fuerat debebant habere. k Ut pꝛedicãs iohannem pꝛedeſtinatũ. i. a deo pꝛeoꝛdinatum. l Emiſſum in voce angeli. i. ſignificatũ nomine angeli: vt dictũ eſt. m Annũciantis. ſ. iohãnis. n Nõ ſolum ver. car. fa. i. aduẽtũ xp̃i in carnẽ. ꝑ quã in mũdo viſibilis apparuit.

Sed et coꝛ.

¶ gendo: aquila aſcendēdo. Hiero. Marcū pene intactū. maio/res nr̄i ꝑtereūt: qꝛ pene eadē ꝙ mattheꝰ narrat: licet ꝗbuſdam diſtinctis teſtimonijs: vt alteriꝰ ala alā alteriꝰ tangat aīalis: ⁊ rota rotā eadē via ſequaṫ: ⁊ verſis ad inuicē vultibꝰ ſeſe animalia contueanṫ. In primo canone marcꝰ cū mattheo lucaq̄ꝫ comitaṫ ⁊ iohāne. In ſecūdo cū mattheo ⁊ luca. In quarto cū mattheo et iohanne. In ſexto canone comitaṫ ſꝑ cū mattheo: vt duo anuli ī vno vecte: id eſt in quadraginta nouē capitulis. ¶ In octauo

ſ eccleſiam.
a b ctū: ſꝫ ⁊ corpꝰ dn̄i in omnia per
a ſ .i. ꝑdicationē filij dei. b ſ qđ oñdit ibi ante faciē tuā: ⁊ añ te .i. hoīeꝫ: ⁊ hoc ē qđ xp̄o debet.
ſ iohānis. c ſ .i. chariſmatū īpletū donis.
verbū diuine vocis animatū in
ſ hoc ibi: ꝙ ꝑparabit viā tuā. ⁊ ibi: Parate viā dn̄i: rectas facite ſemitas. ⁊ hoc iteꝫ debet xp̄o.
initio euāgelice ꝑdicatiōis oſtē
c d deret: vt ꝙ hec legēs ſciret cui in
ſ .ſ. iohī cui ꝑncipiū carnis in virtute dn̄i ⁊ operatione.
e itium carniſ in domio: ⁊ ieſu ad
ſ ſe eſſe habitaculū.
f uenientis habitaculum caro de
a ſ vt in ſe inueniret illa caro. ſ filiū dei.
g beret agnoſcere: atq̄ꝫ in ſe verbū
ſ iohannis. ſ .i. in adā ⁊ eua ⁊ diabolo.
h vocis quod in cōſonantibꝰ per/
ſ illa caro. ſ .i. recuperet in chriſto.
i k diderat īueniret. Deniq̄ꝫ cū ꝑfe/
l cti euāgelij opus intrās: ⁊ a ba/
ptiſmo domini predicare deū in
choans: non laborauit natiuita m
a ſ .i. in mattheo pluralis ꝓ ſingulari: vel qꝛ plures ante eum ſcripſerunt.
tem carnis quam in priorībꝰ vi/ n
derat dicere: ſed totiꝰ exprimens o
a ſ non numeꝝ ieiunij: ſꝫ ieiunij numerū qđ ꝗſi ſubeſt numero ꝓ myſterio numeri.
expoſitionem deſerti: ieiunium p
numeri: tentationē diaboli: con q r
gregationem beſtiarum ⁊ mini
ſterium ꝓtulit angelorū: vt inſti s
tuēs nos ad intelligendū ſingu t
a ſ .i. matthei dicta deſtitueret.
la in breui cōpingenſ: nec aucto v
ritatē facte rei demeret: et ꝑfici/ x y
ſ .i. pretermiſſum ab eo ſuppleret.
endi operis plenitudineꝫ nō ne/
garet. Deniq̄ꝫ amputaſſe ſibi pꝰ z
fidem pollicem dicitur: vt ſacer/
dotio reprobuſ habereṫ. Sed tā a
ſ fidelibus volentibꝰ ipm paſtorem.
tum ꝯſentiēs fidei ꝑdeſtiata po b
tuit electio: vt nec ſic in opē ver c
bi ꝑderet qđ priuſ meruerat ī ge d
nere. Nam alexādrie epūs fuit: e
cuiꝰ ꝑ ſingla opꝰ fuit ſcire et euā/ f g

Nico.de lyra

a ¶ Sed ⁊ corpus dn̄i .i. eccl̄iaꝫ ſeu cōgregationē fideliū: ꝙ eſt corpꝰ xp̄i myſticū. b ¶ In oīa ꝑ ver. diuie vocis animatū .i. viuificatū: qꝛ ſicut aīa viuificat corpꝰ vita nature: ita verbū diuinū qđ eſt dei filiꝰ veniēs in mētibꝰ hominū viuificat eos vita grē: ⁊ vtrūq̄ꝫ aduentū xp̄i .ſ. in carnē ⁊ in mentē denūciauit iohānes baptiſta ꝑ ſuā ꝑdicationē. ⁊ qꝛ iſta ꝑdicatio iohānis fuit ordinata ad eruditionē fideliū. idō ſubdiṫ: c ¶ Atq̄ꝫ hec legens ſciret .i. animaduerteret. d ¶ Cui initiū carnis in deo .i. in xp̄m: cuius caro nō habuit ꝑncipiū ex viro: qꝛ nō de ſemīe virili natꝰ eſt: ſed virtute ſpūſſancti illa caro ſanctiſſima fuit formata. e ¶ Et ieſu aduenītis habi. i. mentē humanā ꝙ eſt habitaculū ipſiꝰ ieſu veniētis in mentē: vt dictū eſt. f ¶ Caro debe. agnoſcere .i. homo ꝙ in ſacra ſcriptura vocaṫ caro: Eſa. xl. Omniſ caro fenū: ⁊ omnis gloria eiꝰ quaſi flos agri: qꝛ ꝑ ꝓlogū marci euāgeliſte hō legēs debet cognoſcere vtrūq̄ꝫ aduentū chriſti .ſ. in carnē ⁊ in mentē. g ¶ Atq̄ꝫ in ſe verbū vocis .i. dei filiū ꝑ iohannē ꝙ vocaṫ vox ꝟbi: ſꝫ qđ hr̄ iohis .i. Ego vox clamātis in deſerto annūciatū. h ¶ Qđ in cōſonātibꝰ ꝑdiderat .i. in primis parentibꝰ ſuaſioni ſerpētis cōſentientibꝰ in quibꝰ genꝰ humanū ꝑdidit verbū dei mētes viuificās vita gratie. i ¶ Inueniret .ꝑ fidē ꝟbi incarnati quā ꝑdicauit iohes ꝓut traditur in euāgelio marci. Aliṫ expōiṫ ab aliquibus ab illo loco: Caro deberet agnoſcere .i. paṫ carnalis iohānis baptiſte .ſ. zacharias deberet agnoſcere ꝙ angelus ei apparēs verū ſibi annūciauerat: qꝛ ꝓpter dubiū verbi eiꝰ factꝰ eſt mutus. Atq̄ꝫ in ſe verbū vocꝰ .i. loquelā articulatā. Qđ in ꝯſonātibꝰ ꝑdiderat: qꝛ liceꝫ muti poſſint ſonare vocales ſaltē aliq̄ꝫ: nō tn̄ cū eis pn̄t ſonare cōſonantes. Inueniret: qꝛ zacharias in natiuitate filij firmiṫ credēdo recuꝑauit loquelā quaꝫ ꝑdiderat ꝟbis angeli diſcredēdo. k ¶ Deniq̄ꝫ cū ꝑfecti euāgelij ⁊c. Hic ꝯn̄r oñdit ordīeꝫ ſcpture marci ꝗtū ad narrationē ſeu tractatū ſui euāgelij: oſtēdēſ cū ordīate ſcripſiſſe per hoc ꝙ aliqua omiſit eo ꝙ ſufficient erāt a mattheo expſſa: aliꝗ ēt ab eodē mattheo dicta breuiṫ tetigit: vt vitaret ꝓlixitatē ⁊ ꝟboꝝ matthei oſtēderet firmitatē: qꝛ ī ore duoꝝ vl̄ triū teſtiū ſtat oē ꝟbū. ⁊ in h̄ etiam ꝙ aliꝗ addidit matthei dicta ad ꝑfectā euāgelij deſcriptionē. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Deniq̄ꝫ cū ꝑfecti euāgelij opꝰ itrās .i. narrationē euāgelij icipiēs. ⁊ dicit ꝑfecti euāgelij: qꝛ lex moſaica liceꝫ eſſet bōa: tn̄ fuit imꝑfecta: qꝛ ꝑplo rudi ⁊ iꝑfecto fuit data. idō dr̄ Heb. vij. Nihil ad ꝑfectū adduxit lex: ſꝫ euāgeliū iꝑfectionem legis ſuppleuit. vl̄ aliṫ dr̄: Perfecti euāgelij: vt ꝯtinueṫ lr̄a cū h̄ qđ ſeqṫ: l ¶ Et a ba. dn̄i ꝑdi. deū ichoās. qꝛ xp̄s tpe ꝑdicationis ſue īceperat. xxx. ſue etatis annū: vt hr̄ Luc. iij. qđ ē tp̄s etaṫ ꝑfecte: ⁊ ſm̄ h̄ pt̄ dici. Perfecti euāgelij opꝰ itrās ⁊c. eo ꝙ incipit narrationē euāgelij ſui a baptiſmo xp̄i ꝙ tpe in etate fuit ꝑfecta. m ¶ Nō labora. nati. car. ſ. xp̄i. n ¶ Quā in priorībꝰ vi. ſ. dictis matthei ad vitādū ſupfluitatē. o ¶ Sed totiꝰ expri. expo. deſerti .i. quō poſt baptiſmū imediate intrauit deſertū ibi habitādo. p ¶ Ieiuniū nu. ſ. xl. dieꝝ: ꝙ numerus eſt myſticꝰ: eo ꝙ ꝯſurgit ex denario ꝑ ꝗternariū ducto: in ꝙ ſignificaṫ ꝙ īpletio decalogi in fide ꝟbi īcarnati in ꝗternario euāgelioꝝ ꝯſcripti: ducit ad vitā beatā: ſꝫ qđ dicit ſaluator Matth. xix. Si vis ad vitā īgredi ſerua mādata. q ¶ Tētationē diaboli. ꝙ pleniꝰ deſcribiṫ Matth. iiij. r ¶ Cōgregationē beſtiaꝝ ⁊c. vt oſtēderet ꝙ aīalia irrationabilia ⁊ creature intellectuales celeſtes obediāt ei. s ¶ Vt inſtituēs nos ⁊c. ad h̄ ꝑdicta breuiter tetigit: vt inſtrueret nos. t ¶ Ad intelligendum ꝙ eadē latiꝰ dicta a mattheo vera eſſent. idō ſubdiṫ: v ¶ Nec auctoritatē facte rei .i. euāgelij deſcripti a mattheo. x ¶ Demeret. ſed magis adderet ⁊ ꝯfirmaret. y ¶ Et ꝑficiendi opis ⁊c. addendo aliqua his ꝙ a mattheo fuerāt ꝑdicta. z ¶ Deniq̄ꝫ amputaſſe. Hic ꝯn̄r oſtendit ꝑdicti ordinis rōnē. licet eni ſpūſſctūs ꝑncipaliṫ cauſa fuerit huiꝰ ordinate deſcriptionis: Marcꝰ tn̄ fuit cā inſtrumētalis ⁊ ex pte eiꝰ hic aſſignaṫ dicti ordīs cā: ⁊ ꝑmo ex eiꝰ hūilitate. ſcđo ex ſtudioſitate. ibi: Cuiꝰ ꝑ ſingla. Circa primū ſciendū ꝙ ſapiētis eſt ordīare ſeu ordinate ſcribere. Humilitas aūt maxime diſpōit ad ſapiētiā diuinā: ſꝫ qđ dr̄ Prou. xi. Ubi humilitas ibi ⁊ ſapiētia. ⁊ idō oſtēdiṫ marci humilitas cū dr̄: Deniq̄ꝫ ampu. ſibi poſt fidē pol. diciṫ: vt ſacer. repro. habereṫ. ex hūilitate eni reputabat ſeſe indignū: ⁊ idō reformidabat aſcēdere tātū gradū.

a ¶ Sed tātū ꝯſen. fidei ꝑde. po. ele. i. diuia ordiatio ꝙ ita potēs eſt ꝙ ei nullus pt̄ reſiſtere. b ¶ Cōſentiēs fidei .i. ꝯdeſcēdēs deuotioni fideliū: ꝙ deſiderabāt eū habere epiſcopū: fecit aliter ipm ꝓmonēdo: licet ex humilitate refugeret. ideo ſubditur: c ¶ Ut nec ſic in opere verbi perderet .i. in predicatione quod eſt opus epiſcopi. vnde Act. vij. Apoſtoli quorum ſucceſſores ſunt epiſcopi: vt habetur in decretis diſtin. xxj. ca. in nouo teſtamento: adminiſtrationem temporalium ſeptem diaconibus cōmiſerunt: vt operi predicationis liberius vacarent.

d ¶ Quod prius meruerat in genere. fuit eni de tribu leui ad quam ſpectabat ſacerdotiū. e ¶ Nam alexandrie epiſcopus fuit. non obſtante ꝙ amputaſſet ſibi pollicem. non enim diciṫ ꝙ amputauerit ſibi totum pollicem: ſed forte aliquā partē per quam nō impediebatur a conſecrando. ⁊ ſimile legitur factum in libro qui dicitur paradiſus de anthonio anachorita: quem cum quidā ciues vellent rapere et conſtituere ſibi epiſcopum ferro ſecuit ſibi aurem ſiniſtrā. dicens: Lex diuina iubet nullum aure preciſa optari in epiſcopū: quod cum theophilo epiſcopo hoc dictū fuiſſet: reſpōdit: a iudeis lex iſta ſeruaṫ: Ego autem ſi dederitis mihi aliquem auribus truncatum: ſed moribus probum: nō dubito eum epiſcopum facere: hoc tamen modo non obſeruatur. f ¶ Cuius per ſingula opus. Hic cōſequenter redditur ratio ex ſtudioſitate. homines eni ſtudioſi magis poſſūt cogitata ordinare ⁊ ordinatiꝰ ſcribere. Marcus aūt fuit valde ſtudioſus: ſm̄ qđ diciṫ hic: Cuius ꝑ ſingula opꝰ ſcire .ſ. ꝓphetias de xp̄o ꝓnūciatas. g ¶ Et euāgelij in ſe dicta diſponere. nō ſolū itelligēdo: ſꝫ etiā opando.

☞ In octauo canone cū Luca comitatur in tredecim capitulis. In proprijs vero q̄ maxime vtcunq̧ explanare diſpono decem ⁊ octo incedit ſpaciatim capitulis: que ſimul omnia ducēta triginta ſūt capitula. Marcus: excelſus mādato. Lucas: iſte ꝯſurgens vel ipſe eleuans. Beda. Marcus Petri diſcipul⁹ rogatu romanoꝝ euangeliū ſcripſit: vt quod petrus verbo p̄dicauerat: cōſeruaretur in ꝑpetuū litterarū memoria.

ꝭ.5.a ria. Primo expulſio demōis in ſy/

Mat. 8. a nagoga ab homie. Secūdo liberatio

Ibidem ſocrus ſimonis a febre. Tertio lepro/

ꝭ.5.a ſum mundauit. Quarto paralyticuꝫ

ꝭ.5.a curauit. Quinto in ſynagoga manuꝫ aridam curauit. Sexto demoniacū a

Mat. 9. c legiōe poſſeſſū liberauit. Septimo fluxum ſanguinis tact⁹ a muliere reſtrin

Luce. 8. f xit. Octauo filiā iairi in domo ſuſci/tauit. Nono q̄nq̧ panib⁹ q̄nq̧ milia

ꝭ.6.c hominum ſatiauit. Decimo a filia ſy/

ꝭ.7.c rophenisse demoniū expulit. Undeci/mo ſurdi et muti hominis aures ⁊ lin

Ibidem. d guā apuit. Duodecimo cecū extra vi/

ꝭ.8.c. cū bethſaide illuminauit. Tredecimo

Mat. 15. d quattuor milia ſeptē pāib⁹ ſaturauit.

ꝭ.9.c Quartodecimo hominem a ſurdo ⁊ muto ſpū quod diſcipuli nequibant liberauit. Finit ꝓlog⁹.

☞ Initiū euā.

gelij in ſe dicta diſponere: et di/ſciplinam in ſe legꝭ agnoſcere ⁊ a diuinā in carne domini itellige/ b

a ſ vt prius faciamus opa bona: poſt doceam⁹.

re naturam. Que in nos primū c oportet reqri: dehinc inquiſita d volum⁹ agnoſci: hn̄tes mercedē e

ſ bene exhortatiōis. ſ tm̄.

exhortatiōis: qm̄ q̄ plantat et q̄ f g rigat vnū ſunt: q̄ aūt incremētū p̄ſtat deus eſt.

Finit prologus.

Nico.de lyra

a ¶ Et diſciplinā in ſe legis agnoſcere: nō ſolū litteraliter intelligendo: ſed etiā ſpiritualiter. b ¶ Et diuinā in car. do. itelligere na. q̄ꝫtū ad diſtinctionē naturarū: vt ſuppoſiti vnitatem: ⁊ q̄m vitā ⁊ doctrinā beati marci debemus imitari. iō cōcludit Hiero. c ¶ Que in nos primū oportet requiri. doctrinā beati Marci imitando. d ¶ Dehinc inquiſita volumus agnoſci. ſuppͤle ab alijs: q̄r ꝑfectionē quā aliquis habet debet alijs tradere: ſm̄ illud. j. Pe. iiij. Unuſquiſq̧ ꝓut accepit gratiā in alterutrū illam adminiſtrantes ſicut boni diſpenſatores multiformis gratie dei: quia hoc cedit ad magnū meritū. vn̄ ſubdit: e ¶ Habentes mercedē ⁊c. ſed quia iſte labor ſine dei adiutorio nō ꝓficit. ideo ſubdit: f ¶ Qui plantat. p̄io erudiēdo. g ¶ Et qui rigat ⁊c. illā eruditionē fouēdo ⁊ nutriēdo. vnde dicit Apl̄us. j. Cor. iij. Ego plantaui: appollo rigauit: deus autem incrementū dedit: qui ē benedict⁹ in ſecula ſeculoꝝ Amen. Occaſione cuiuſdā dicti in hoc prologo poteſt queri: vtrū licitū ſit alicui ſeipm̄ mutilare: ⁊ arguit̄ ꝙ ſic: quia beatus marcus amputauit ſibi pollicem: vt dictuꝫ eſt: nec tn̄ ex hoc reprobatur. Itē occidere ſeipm̄ pei⁹ eſt q̄ꝫ mutilare. Sāpſon autē ſeipm̄ iterfecit: vt habet̄ Judic. xvj. ⁊ tn̄ numerat̄ inter ſanctos: vt habet̄ Heb. xj. Itē racias ſeipm̄ iterfecit: vt habetur. ij. Machab. xiiij. ⁊ tn̄ ſcriptura videt̄ ex hoc ipm̄ cōmēdare: q̄r ibidē dicit̄ eligēs nobilit̄ poti⁹ mori q̄ꝫ ſubditus fieri peccatorib⁹. Itē min⁹ bonū eſt cōtēnendū ꝓpt̄ ꝯſeruationē maioris boni: ſicut ad conſeruationē vite aliq̄s ꝓijcit merces in mari: ſꝫ virtus caſtitatis eſt magis bonū q̄ꝫ mēbrū corporale: ergo licite pōt ſibi q̄s abſcidere virilia ꝓpter conſeruationem caſtitatis. Contrariū arguit̄ per illud qꝺ habet̄ in decret̄. di. lv. ca. Si q̄s amputauerit ſibi virilia cleric⁹ nō fiat: q̄r homicida ſui eſt. Reſpōſio: q̄libet ps corpis ordinat̄ ad totū. ⁊ ideo de ipſo ordinandū eſt: ꝓut reſpicit bonū totius corporis: ⁊ vlterius ꝓut reſpicit bonū hominis ⁊ cōmunitatis: q̄r ſicut ps corporis ordinat̄ ad totū corp⁹: ſic corp⁹ ad hominē cuius eſt pars. ⁊ vnus homo ad totam cōmunitatem. Ergo ſi mēbrum aliqꝺ ſit noxiū corpori: vtpote q̄r ꝓpter aliquā egritudinē eſt alioꝝ mēbroꝝ corruptiuū: licite poteſt abſcindi ne inficiat alia mēbra: ⁊ hoc ab eo cui⁹ eſt ſi habeat artē medicādi vl̄ ab alio de volūtate ei⁹: q̄r cuilibet cōmiſſa eſt cura ſalutis ſui corpis: ſicut etiā homicida vl̄ raptor p̄ iudicē licite occidit̄: ⁊ a cōmunitate hominū abſcindit̄ in q̄ꝫtū ei⁹ vita eſſet in nocumētū cōitatis: q̄r iudicib⁹ cōmittit̄ cura ſalutis cōmunitatis: ſi aūt mēbrū ſit ſanū tūc regl̄ariter nō eſt licitū alicui ſeipꝫ mutilare. p̄mo q̄r homo naturaliter amat ſeipm̄: ⁊ p̄ cōſequēs oīa q̄ ſūt de integritate ipſius. ⁊ ideo mutilare ſeipm̄ eſt agere ꝯtra charitatē: quā q̄libet tenet̄ habere ad ſeipm̄. Itē hō ſingularis ē ps cōitatis: ⁊ ideo inferre ſibi nocumentū p̄ mutilationē eſt agere ꝯtra cōmune bonū. Itē de⁹ ē inſtitutor nature: inſtituēdo mēbra in corpore: ⁊ ideo mutilās ſeipſum agit contra deū: in caſu tn̄ licitū eſt: videlicet ex p̄cepto dei occulto: qꝺ alio mō vocatur inſtinctus ſpūſſancti: q̄r deus eſt auctor nature et dn̄s vite ⁊ mortis

⁊ mortis humane: ⁊ p̄ conſequēs omniū membroꝝ: ⁊ ideo ſi p̄cipiat homini auferri ſibi vitā vel mēbroꝝ aliquod: nō ſolū licitū: ſed etiā debitū ē hoc fieri: ⁊ hoc mō dicit Aug⁹. j. de ciuitate dei ꝙ ſampſon interfecit ſeipm̄ cū philiſteis: qꝺ ꝓbat ex hoc ꝙ dn̄s ad hoc agendū reſtituit ſibi miraculoſe priſtinam fortitudinē. vnde dicit ibidē Auguſti. ꝙ ille hoc latent̄ iuſſerat fieri: q̄ p̄ ipſum miracula faciebat: ⁊ hoc etiā modo dicit Aug⁹. de quibuſdaꝫ ſāct̄ mulierib⁹: que tp̄e ꝑſecutiōis ſeipſas occiderunt: de quibus eccleſia memoriam facit. Iudei vero ⁊ aliqui chriſtiani in hoc ipſos ſequentes dicunt ꝙ etiam ſine tali precepto diuino vel inſtinctu licitū eſt alicui ſe occidere vel mutilare in caſu. ſ. q̄n̄ videt ratione ſue vite vel alicuius membri imminere ſibi ludibrium in contemptū dei: quia debet negligere vitaꝫ ꝓpriam: multo fortius aliquā partē ſui corporis: ſed ad p̄cauendū contemptū honoris diuini: ⁊ hoc modo dicūt ꝙ ſampſon int̄fecit ſeipſum: cōſiderās ꝙ philiſtei exercebāt in eo ludibriū ad laudē idoloꝝ ſuoꝝ: ⁊ in diuinuꝫ ꝯtēptū. ⁊ racias vt habet̄. ij. machab. xliij. ⁊ eodem modo q̄dā mulieres ſancte legunt̄ ſibi nares amputaſſe: ne ab infidelib⁹ exercerēt luxuria in corporib⁹ eaꝝ in contēptū diuinū. Sed iſtud dictum videtur eſſe expreſſe contra dictū ſaluatoris Joh. vl. dicentis Petro: Cum eſſes iunior cingebas te ⁊ ambulabas vbi volebas: cū aūt ſenueris extēdes man⁹ tuas ⁊ ali⁹ te cinget ⁊ ducet quo tu non vis. ⁊ ſubdit̄: Hoc aūt dixit ſignificās q̄ morte clarificatur⁹ eſſet deū. ſup̄ quē locū dicit Aug⁹. ꝙ hic ſatis exp̄ſſit nō a ſeipō ſꝫ ab alio debere occidi q̄ veſtigia ſequitur xp̄i: ⁊ eodē mō dicēdū eſt de mutilatiōe. rō etiā q̄ induçit̄ pro oppoſito nō valet: q̄r licet intētio īfideliū ſit exercere ludibrium in ſctīs ad dei ꝯtemptū: tn̄ ex diuīa ordīatiōe q̄ ex mal̄ elicit bona: ordinatur ad dei gloriam ⁊ meritū electoꝝ: qꝺ patet in martyribus: qui quanto maiora ludibria ⁊ magis exquiſita tormenta ſuſtinuerunt: tanto glorioſius de tyrannis triumphauerūt ad tyrannoꝝ confuſionē ⁊ ꝓpriū meritū: ⁊ dei gloriā qui in martyrib⁹ triūphabat. Ex dictis patet ad primū argumentū ꝙ Marc⁹ amputaſſe credit̄ ſibi pollicē īſtinctu ſpirituſſctī. Et eodē mō dicēdū ad ſcꝺm ⁊ tertiū. Ad q̄rtū dicendū ꝙ nō eſt licitū amputare ſibi virilia ꝓpt̄ obſeruātiā caſtitatis: tū q̄r hoc nō eſt efficax remediū: tū q̄r p̄ hoc nō abſcindūtur cōcupiſcentie interiores: tū q̄r p̄ aliā viā habet̄ melius remediū: videlicet p̄ conatū liberi arbitrij reſiſtēdo tētatiōib⁹ cū adiutorio dei: ſm̄ illꝺ. j. Cor. x. Fidelis de⁹ ē q̄ nō patietur vos tētari ſup̄ illud qꝺ poteſtis: ſꝫ faciet cū tētatiōe ꝓuētum vt poſſitis ſuſtinere.

¶ Marci in ꝓlogo ſcꝺo vbi dicit̄ in poſtil. Ratio etiaꝫ que inducitur pro oppoſito.

Additio.

Hec ratio eſt valida ⁊ cōſona auctoritatib⁹ ſanctoꝝ ī poſtilla allegatis: ſꝫ poſtillator eā reijcere videat̄. j. Reg. xxxj. vbi videt̄ tenere cū hebreis ⁊ alijs min⁹ bn̄ ſentientib⁹: q̄ aſſerūt ꝙ ſaul poſſet excuſari ab occiſione ſui: eo ꝙ timebat ne in ipm̄ q̄ erat principalis ī ꝑſo fierēt ludibria in cōtēptū dei. quā aſſertionē ſeu opinionē ibidē recitat tāq̄ꝫ verā vel ſaltē tolerabilē: qꝺ manifeſte ꝯtrariatur his q̄ in h̄ loco tenet q̄ manifeſte ſūt vera ꝓut ptꝫ legenti ea que hic ⁊ alibi a poſtillatore ponūt̄ ⁊c.

Replica

In ꝓlogo circa euangelium ſancti Marci poſtillator mouet q̄ſtionē: an ſit licitū quēquā ſeipſū mutilare. Et rn̄det ꝙ nō niſi īteruenat īſtinct⁹ diuin⁹: ⁊ addit ꝙ iudei ⁊ q̄dā xp̄iani ī h̄ eos ſequētes dicūt ꝙ licitū ſit nō ſolū ſe mutilare verū etiā occidere ſine tali īſtinctu ad p̄cauēdū ludibriū ⁊ cōtēptū honoris diuini: ſꝫ illū moduꝫ dicēdi reprobat poſtilla. ⁊ excludit rōnē ei⁹: q̄r ludibria ⁊ talē cōtēpt⁹ de⁹ ſit ꝯuertere ī bonū patiēt̄ ⁊c. Hic putat Bur. poſtil. velle īuoluere ī ꝯdictorijs cōmēdās illū modū dicēdi h̄. Sꝫ dicit eū ſentire oppoſitū illi⁹ p̄mi Reg. vl. h̄ diligēter ꝑlegēti ꝙ poſtil. ſentit d̄ ſaul ⁊ alijs ſe iterficiētib⁹: ptꝫ ꝙ Bur. ei falſū īponit. poſtil. eī opinionē hebreoꝝ ⁊ aliq̄rū latinoꝝ ibi recitat: h̄ finalit̄ ī h̄ reſidet ꝙ btūs Aug⁹. j. de ciuitate nullā pſonā excuſat ſeſe occidētē: niſi iteruenerit diuinus īſtinct⁹: ita d̄ ſaul dici pōt ſi vie alie nō ſufficiūt. vn̄ ptꝫ Bur. fruſtra poſtillatoreꝫ notaſſe.

Incipit eu̅a.

G a Initiū euā. ꝛc. Iſi. Euāgeliū bōa annūciatio: Ca. I
q̄ꝺ ꝓprie ad regnū dei ꝛ remiſſionē pctōꝝ ꝑtīet. vñ: Pe
nitemini ꝛ credite euāgelio: ꝛ appropinquabit regnū ce/
loꝝ. Hiero. Quattuoꝛ euāgelia vnū ſūt: ꝛ vnū q̄ttu
oꝛ. Itaq̄ꝫ ꝛ marci ꝺꝛ liber euāgeliū: ꝛ ſilr alioꝝ: qꝛ vnū
oīa: ꝛ omnia vnū. b Ieſu chriſti. Hie/
ro. Ieſus hebraice: ſother grece: ſaluatoꝛ
latine. Chriſtus grece: meſſias hebraice:
vnctus latine. i. rex ſacerdos: dicit̄ de ge
nere dauid regis: ꝛ leuitico. c Filij
Mat. 1. a dei ꝛc. Beda. Matthe⁹ dicit: filij dauid
fi. abra. Marc⁹ dicit filij dei. vt paulatīꝫ
a minoribus ad maioꝛa ſurgam⁹. Et mat
theus qui humanā generationeꝫ ſcribit
ꝯuenienter cū filiū hominis dixit. Mar
cus autē qui ſuū librū ab initio euāgeli/
ce ꝑdicationis inchoat: ꝯuenienter eum
filiū dei appellat. Euāgeliū eī ſoli⁹ dei ē.
Ubi notandum ꝙ euāgeliſte vno ſpiritu
ſcripſerūt ſed diuerſū ſibi ſcribēdi ꝛ initi
um et finē ſtatuerūt. Matthe⁹ a natiuita
te incipit: in reſurrectiōe finit. Marc⁹ ab
initio ꝑdicatiōis chriſti vſq̄ꝫ ad aſcenſio
nē ꝛ diſcipuloꝝ ꝑdicationeꝫ ꝑuenit. Lucas
a natiuitate Johannis vſq̄ꝫ ad aſcēſiōeꝫ
dñi cū diſcipulis in hieruſalem expectant
aduentū. ſ. ſ. Johānes ab eternitate ver
bi dei inchoat: in reſurrectione dñi con/
ſummat. d Sicut ſcriptū ꝛc. Marc⁹
ꝓpherarū teſtimonia premittit: quibus
hec vetera ꝛ non noua: ſed a ꝓphetis ꝑ/
ſcita ꝛ predicta aſſerit. In quo ꝛ iudeos
qui legem ꝛ ꝓphetas ſuſceperāt ad euā/
geliū inuitat: et gētiles q̄ euāgeliū tene/
bāt ad venerationē leg̃ et ꝓphaꝝ ꝓuo/
cat: ne q̄s iuꝫ hereticos alteꝝ ſine altero
ſuſcipiat. e Ecce mit. an. Bed. Angel⁹
ꝺꝛ iohes ñ ſocietate nature: vt mētit̄ Ori
genes. Sꝫ officij dignitate: ſic̄ et ſacerdo
Mala. 2. b tes. ꝺ q̄b⁹ ꝺꝛ: Labia ſacerdot̄ cuſtodiūt.
ſ. et legē exquirūt ex oꝛe eius. qꝛ angelus
dñi exercituū. Beda. Nota ꝙ h̄ teſti/
Ibi. 3. a moniū. Ecce ego mitto ange. meū ꝛc. malachie eſt: vtrunq̄ꝫ tñ di/
cit Eſaie eē: qꝛ ꝛ ſi nō verba: ſenſus tñ inuenit̄ in Eſaia: ꝛ manife
ſtius in hoc verſu. Uox clamātis in deſerto. Angelus eni q̄ mit/
tit̄ añ faciē d. eſt. vox clamātis in deſerto: ꝑparat aūt viā dicēs:
Parate viā do. ꝛc. Potuit aūt ꝑ malachia Eſaie nomē diuinit⁹
occurrere: nec voluit marcus emēdare: qꝛ omnes ꝓphete vno ſpi
ritu locuti ſunt quaſi vno oꝛe. f Clamantis. Iſi. Ad iudeos
ſurdos ꝓpter peccata longe poſitos indignationis clamoꝛe di/
gnos. g In deſerto. Iſido. In deſerto fit vox ꝛ clamoꝛ: quia
deſerta domus iudea vacans ſcopata ſine ſpiritu dei: ꝓpheta: re
ge: ſacerdote. Unde ieſus ꝛ iohannes querunt quod in deſerto
amiſſum eſt. Ubi vicit diabolus ibi vincitur: vbi cecidit hō ibi re
ſurgit. h Parate. Iſi. Penitentiā agite ꝛ ꝑdicate. Uñ pa
raſceue ante ſabbatum dicitur primā penitentia ante requiem.
Mat. 3. a Hinc et initium predicationis iohannis et chriſti: Penitentiā a.
Geñ. 2. a a. e. r. c. quia in die ſeptima requieuit deus ab omnibus operib⁹
ſuis. Neceſſe eſt enim nobis ſeptem vitia tanq̄ꝫ ſeptem gentes de
lere per penitentiam: vt poſſideamus quieti terraꝫ deſiderabilē.
i Uiam domini. Hiero. Uia domini qua ad omnes ingreditur
penitentia eſt per quam ad nos deus deſcendit: et nos ad illum
aſcendimus. Unde angeli aſcendentes deſcendenteſq̄ꝫ memorā/
tur ſup filiū homis. k Rectas fa. Iſi. Precipit vt regia via
eūtes: ꝓximos diligam⁹ vt nos: ꝛ nos vt ꝓximos. Qui ſe diligit et
nō ꝓximū: ad dexterā declinat. Qui ꝓximū nō ſe ad ſiniſtram.
Multi bñ agūt ꝛ ñ corrigūt: vt heli. Alij corrigūt ſꝫ nō bñ agūt:
vt ſcribe ꝛ phariſei q̄ ſedebāt ſup cathedrā moyſi. Hic oſ turtur̄
ad aſcellas in lege retoꝛq̄ri iubet̄: vt nō ſeparetur os ab op̄e: nec
opus ab oꝛe. Semite poſt viam: qꝛ mādata moꝛalia poſt peni
tentiā ſm marcū vl̄ mattheū explanant̄: parat̄ via ꝑ fidem ꝛ ba
ptiſmū ꝛ penitentiā. Recte ſemite per auſtera iudicia veſt̄: ꝯo/
ne: cibi: pot⁹: vocis humilime. vnde fuit iohā. ꝛc. l Johan/
nes. Iſi. Gratia dei: A gratia dei incipit. vñ ſequit̄ baptiçās ꝑ
Mat. 10. a baptiſmū pctā dimittunt̄. Uñ: Qꝺ gratis accepiſtis grat̄ date.
Ephe. 2. a Et Apl's: Grā ſaluati eſt̄. m Baptiçās ꝛc. Baptiſmū pnīe de
dit: baptiſmū ī remiſſionē pctōꝝ ꝑdicauit: tñ ñ dedit. Sic ꝑdica/
tiōe ſua xp̄i ꝑdicatiōeꝫ ꝑcucurrit: ſic baptiſmo pnīe baptiſmū re
miſſionis.

G Qꝺ ꝯſumat̄

Incipit euāgeliū ſm Marcū.

a Initiū euā/ Ca. I a+
ſ ſaluatoꝛis. ſ vncti.
b c gelij ieſu chriſti fi/ b
lij dei ſicut ſcriptū c
d eſt in eſaia ꝓphe/ d e
ſ ſpūs ad patrē de filio ꝑ malachiā. vl̄ vox patr̄ ad filiū ꝺ iohāne. ſ āgel⁹ nū ei⁹ q̄ nūciat de xp̄o: p⁹ me vēit q̄ a. m. f. ſ iohānē.
e ta+ Ecce mitto angelū meū ante
ſ penitentiam.
faciē tuā: qui preparabit viā tuā
ſ ante filiū: vl̄ añ penitentiā: aut incarnationē. ſ iohānes de q̄ clamat dñs ad iudeos: Inē na tos muli. ñ ſur. ma. io. ba. ꝛc. ſ ad ſurdos obtu rātes aures voci. ſ xp̄i. ſ iudea.
f g h i ante te. Uox clamātis in deſer/
to: Parate viā dñi: rectas facite
ſ q̄s icuruaſt̄ declinādo ad dexterā vl̄ ad ſini.
k l ſemitas ei⁹. Fuit iohānes in de/ f+
a ſ Be. Ut ita baptiſmū pnīe q̄ pctā ſoluūt̄ ſuo baptiſmate q̄ pctā ſolui nō poſſēt ꝑcurreret.
m ſerto baptiçās ꝛ predicans ba/ g
ptiſmū penitētie: in remiſſioneꝫ
ſ ideo.
peccatoꝝ. + Et egrediebat̄ ad illū h

Incipit poſtilla euāgelij ſm Marcū. Ca. I
Initiū euāgelij ꝛc. Euangeliū ſm Marcū ī du
as partes diuiditur: ſcilicet in prologum ꝛ trā
ctatum. ſecunda ibi: Fuit in deſerto iohānes.
Sicut patet ex predictis marcus breuitati ſtu/
duit in ſcribendo: ꝛ ego ſimiliter in
tendo breuitati ſtudere ipm̄ expo/
nēdo ea q̄ repetit dicta in mattheo
omittendo: ꝛ ad expoſitionē ibi po
ſitā remittēdo: maxime vbi eſſet im
A moꝛandū. dicit ergo: Initiū euāge
lij. Euangeliū idē eſt ꝙ bona annū
ciatio: qꝛ ibi annūciat̄ ienarrabile
bonū qꝺ ab antiq̄s patrib⁹ fuit ſū/
me deſideratum: ſm qꝺ dicit ſalua
toꝛ Luc. x. Multi ꝓphete ꝛ reges
voluerunt videre que vos videtis
ꝛ non viderunt: ꝛ audire que vos
auditis ꝛ non audierūt. b Ie/
ſu. i. ſaluatoꝛis. c Chriſti. i. vn/ +
cti: qꝛ eſt rex ꝛ ſacerdos quibus in Mala. 3. a
lege debebatur vnctio. d Filij Mat. 11. b
dei. Mattheus aūt in principio ſui Lu. 7. d
euangelij dic̄: Filij dauid filij abra Eſa. 40. a
am: qꝛ ei⁹ genealogiā ſm humanā Mat. 3. a
naturā enarrare volebat: vt patet ī Ioh. 1. a
principio euāgelij ſui. Marcus ve/
ro illam tanq̄ꝫ ſufficienter enarra/
tā dimittēs vocat eū filiū dei. ſ. na/
turalē non adoptiuū: diuinā natu/
rā in qua eſt idē patri oſtēdēs. Sci
endū etiā ꝙ marc⁹ ante ꝯuerſionē
ad fidē erat inſtructus in lege ꝛ ꝓ
phetis de chriſto teſtimoniū ꝑhibē
tibus. ꝛ ideo a ꝓphetijs de chriſto
incipit ſuū euangeliū: ſub vno ꝯte/
xtu duas ꝓphetias ꝯiūgēs: quarū
prima ſcribit̄ Malach. iij. ſecunda +
Eſa. xl. quaꝝ intellectus patet ex ꝑ Mat. 3. a
dictis in ꝓlogo: verūtamen marc⁹ Luce. 3. a
hic ſolum exprimit Eſaiam prophe Ioh. 1. c
tam dicens:
e Sicut ſcriptum eſt in Eſaia propheta: Ecce mitto ange/
lum meum ante fa. tu. quia licet ambo ꝓphete vno ſpū ꝓ
phetauerint: Eſaias tamē ꝑncipalioꝛ eſt altero. iō ſol⁹ no/
minatur: et quia auctoꝛitas vltima eſt ipſius Eſaie: res au
tem denominat̄ a fine. Itē qꝛ marc⁹ breuitati ſtudebat: vt
dictū eſt in ꝓlogo. f Fuit in deſerto iohānes. Hic poni
tur tractatus ſiue narratio. Circa quod conſiderandūꝫ
ꝙ intentio euangeliſte eſt oſtendere reductionē peccatoꝛis
in deum per opus mediatoꝛis. ꝛ ideo primo oſtendit perſo
nam mediatoꝛis. ſecundo reductionem peccatoꝛis. ibi: Et
ſtatim ſpiritus expulit. Circa primum mediatoꝛ oſtendi
tur dupliciter. primo verbo precurſoꝛis. ſecūdo facto ꝛ ver
bo dei patris. ibi: Et factum eſt in diebus. Circa primūꝫ
deſcribitur locus vbi iohannes predicabat. cum dicitur:
Fuit in deſerto iohannes: quia predicabat penitentiā agē/
dam: vt homines eſſent diſpoſiti ad chriſti de proximo ven
turi receptionem: et ſic loci conditio congruebat ſue predi
cationi. Aſperitas eī deſerti auſteritatē pñītētie deſignat.
g Et predicans baptiſmum penitentie in remiſſionē pec/
catoꝛum. Hoc expōitur dupliciter. Uno modo de baptiſ/
mo chriſti: virtute cuius dimittuntur peccata: et quia tale
baptiſmum iohannes dare non poterat: ideo ipſum predi/
cabat dandum per chriſtum in proximo venturum: ꝛ ſm h
li baptiçans: refertur ad baptiſmum iohannis. ꝛ quod ſeq̄
tur: Predicans baptiſmum penitentie in remiſſionem pec
catoꝛum. ad baptiſmum chriſti futurum. Alio modo ex/
ponitur de baptiſmo iohānis: et ſic baptiçans et predicās
referuntur ad predicationem iohannis et baptiſmū eius:
quia licet baptiſmo iohannis non dimitterentur peccata:
ſuſceptio tamen illius baptiſmi erat quedā proteſtatio agē
di veram penitentiam de peccato: per quā dimittuntur pec
cata. h Et egrediebatur ad illū omnis iudee regio ꝛc.
id eſt multi de illa regiōe ꝛ de hieroſolymis. ꝛ eſt hyperbo/
lica locutio: ſic̄ in cōmuni modo loquēdi dicit̄ de aliq̄ ſpe/
ctaculo: tota ciuitas vadit ad tale ſpectaculū: licet aliquā/
do maioꝛ pars populi non vadat.

Et baptiçā

Quod cōſummatꝛ ꝑ ſponſū initiatꝛ ꝑ paranymphū. Uñ cathecumini.i. inſtru/
cti incipiūt ꝑ ſacerdotē: criſmantꝛ ꝑ epm: Nūc ꝑ amicū ſpōſi īducitꝛ ſpōſa: vt rebec
ca iſaac: ꝑ pueꝝ pallio albo velata. a In iordane flu. Hiero. Jordanis aliena
deſcenſio: vbi peccata abſoluuntꝛ. Arca enī ꝑ eū in terrā alienā trāſiuit ⁊ media ꝑ
te in mari fluēte: altera ad mōtis formā erigitꝛ. Sic nos olim alienati a deo ꝑ ba/
Luce. 14. c ptiſmū humiliati erigimur ad alta. Quia qui ſe humiliat
exaltabitꝛ: pars q̄ fluit in mare amaricatꝛ: quia arca dei.i.
corpus chriſti nō mundatis nō ꝓficit: ſed in detert⁹ mu/
Ps. 95. tat. b Confitētes peccata ſua. Hiero. Cōfeſſio ⁊ pul/
chritudo in cōſpe.c.i. ſpōſi. Uñ deſilit ſpōſa de camelo cū
ſe humiliat ecclia chriſto. Qui figuratꝛ ꝑ iſaac: in cui⁹ na/
tiuitate riſū fecit deus ſare: ſicut ad mariā dicitꝛ: q̄ ē prin/
Luce. 1. b ceps cum deo: Benedicta tu in mulieribus. Beda. Cō
fitentes peccata ſua baptiçantꝛ. Debent enī melioris vite
nouitatem ꝓmittere: qui baptiſmū deſiderant accipere.
Unde predicante paulo dicitꝛ: Multi veniebāt cōfitētes
Act. 19. b ⁊ annūciantes actus ſuos. Et petro dicitꝛ: Macta ⁊ mā/
ca: quaſi occide mala que in eis erāt: ⁊ ſic mūdatos chri/
ſtianā religionē ꝓmittētes in eccleſie mēbra cōmuta.
c Et erat iohānes ve. pi. ca. Hiero. Ueſtis ꝓphete ⁊ ci/
bus et potus: totā auſterā vitā p̄dicantiū ſignificant: et
gentes ad gratiā dei que eſt iohannes: intus ⁊ foris eſſe
iungendas. Pili cameli: diuites gentiū: Zona pellicea:
pauperes mundo mortui. Locuſte: ſapientes hui⁹ mūdi:
qui ſtipulas aridas relinquētes iudeis frumēta myſtica
trahunt: ⁊ in calore fidei ſalt⁹ īhabitāt. Melli ſiluestri: fi/
deles de inculta ſilua p̄parati cōparantꝛ: q̄ꝛ oīa a grā euā
Roꝝ. 10. c gelij dei: i q̄ nō ē diſtinctio iudei ⁊ greci. Beda. Mora.
Ueſtit⁹ pi. ca. Quia pctā nō fouit: ſ; aſpere īcrepauit. di/
Moralit cēs: Genimina viperaꝝ ⁊c̄. Zona pellicea circa lūbos: q̄ꝛ
Luce. 3. b carnē ſuā crucifixerūt cū vitijs ⁊c̄. Locuſtas ⁊ mel ſil. e.
⁊ p̄di. q̄ꝛ p̄dicatio ei⁹ adeo dulcis fuit vt etiā xp̄s putare/
tur. Sed cito hec opinio decidit: q̄ꝛ eū nō chriſtū: ſ; chriſti
p̄curſorē eſſe innotuit. In melle enī dulcedo: in locuſta a/
lacer volatus: ſed cito decidu⁹. d Fortior me. Hiero.
Quis fortior eſt gratia qua abluuntꝛ pctā? Ille qui ſe/
ptics ⁊ vſq; ad ſeptuagieſſeptics pctā dimittit. Gratia q̄/
dē prior ē: ſ; ſemel remittit pctā ꝑ baptiſmū: miſcdia xp̄o ī
miſeros ab adā vſq; ad xp̄m: ꝑ ſeptuaginta ſeptē genera/
tiones: ⁊ vſq; ad centū q̄draginta q̄ttuor milia ꝑuenit.
e Soluere corrigiā cal. Beda. Mod⁹ fuit apō veteres
vt ſi q̄s eā q̄ ſibi cōpeteret accipe vxorē nollet: ille ei calciamēta ſolueret: q̄ ad hāc
ſpōſus iure ꝓpinq̄tatis veniret. Chriſtus aūt ſpōſus eſt eccl'ie. de q̄ dicit idē iohā.
Joh. 3. b Qui habet ſponſā ſpōſus eſt. Quia ergo hoīes iohānē xp̄m eſſe putabāt: recte ſe
indignū ſoluere corrigiā dicit: quaſi ego redēptoris veſtigia nudare nō valeo: q̄a
ſpōſi nomē mihi nō vſurpo. Hiero. Corrigia calciamentoꝝ myſteriū.ſ. incarnati
onis quō verbū caro factū eſt. vñ caro xp̄i: vñ aīa: vñ ſpūs ſumit exordiū: vt ver⁹
hō fiat ꝑ oīa abſq; pctō: vt ver⁹ de⁹ in deo vero ſine p̄ncipio.i. fili⁹ hoīs q̄ eſt in ce
lo: ⁊ quō tanq̄ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo.i. de virginali vtero clauſū relin/
quens. vñ adueniēte vero ſpōſo: dom⁹ iohānis dom⁹ diſcalciati d̄r. Uñ in ſpē colū
be ſpūſſctūs deſcēdit. De ſpōſa d̄r: Spōſa mea: amica mea: ꝓxia mea: dilecta mea:
colūba mea. Spōſa in patriarchis: amica in ꝓphetis: ꝓxima in maria ⁊ ioſeph: di
Mat. 10. b lecta in iohāne baptiſta: colūba in chriſto ⁊ aplis. quib⁹ dicitꝛ: Eſtote prudētes ſic
ſerpētes ⁊c̄. Calx extrema ꝑs corporis. In fine enī ad iuſticiā eſt ſaluator incarna
Ps. 59. tus. vñ: In idumeā extēdā calciamētū meū: q̄ꝛ niſi iungatꝛ ſcia ſpūs nemo ꝑ grati
am remiſſionis inueſtigat incarnatiōis myſterium. f Ego bap. vos aqua. Be/
da. Nōdū iohānes dicit deū aut dei filiū eſſe apte: q̄ꝛ rudes erāt auditores: ſ; pau
latim ꝑ humanitatē glorificatā ad fidē diuinitatis ducit dicēs: Ille xp̄o baptiça/
bit ſpūſctō: Sed poſtea xp̄o cū capaciores iā videret: dei filiū iā apte p̄dicat dicēs:
Joh. 3. c Teſtimoniū ꝑhibui: q̄ꝛ hic eſt dei filius. Iſid. Ego baptiço vos aq̄: ille ⁊c̄. Dei
fluui⁹ ſꝑ plen⁹: ſemꝑ equalꝛ. de q̄: Flumis īpet⁹ leti. ci. dei. Multū diſtat inꝛ ſpūm
q̄ fertꝛ ſuꝑ aq̄s nō ſubter: ⁊ aquā q̄ſtū inter aīam q̄ regit: ⁊ corp⁹ q̄ regitꝛ. Sed mā
Ps. 44. ſit ſuꝑ eū ſpūs hec eſt vnctio xp̄i ſm carnē. de q̄: Unxit te de⁹ de⁹ t. o. l. p̄ cō. t. Ole
um nō poteſt eſſe ſub aqua: nec creator ſub creatura. Oleū de amaritudine radicꝛ
ſurgit in pabulum luminis: medicinā vulneris: refectionē eſurientꝛ. Unde fit q̄ vn/
Phil. 2. a ctio xp̄i de amaritudine paſſionis: ꝑuenit ad glīam reſurrectiōis. Uñ Apls: Hoc
ſentite in vobis q̄ et in chriſto ieſu ⁊c̄. vſq; ꝓpter: q̄ ⁊ de⁹ illū exaltauit. g Et
baptiçatus eſt in ior. Tribus cauſis vt iuſticiā ⁊ hūilitatē impleret: vt baptiſmū io
hannis cōprobaret: vt iordanis aquas ſctificās ꝑ deſcēſionē colūbe ſpūmſctm̄ in
Ps. 41. baptiſmo adeſſe mōſtraret. Hiero. Marcus: Sicut ceru⁹ deſiderans ad fontes
aquarū ſalt⁹: dat culmīa pratoꝝ carpit: palmas in vertice portat: velut apis melli
flua flores agri (cui odor veri iſaac ſimilatꝛ) ſūmatim guſtat. vñ a naçareth galilee
venientem ieſum ad baptiſmum in iordane acceptum a iohanne enarrat: ⁊ ſtatim
de aqua aſcendiſſe: aptos celos vidiſſe: ſpūm vt colūbā deſcendiſſe in ipſo manſiſ
ſe: voce de celꝰ fctā p̄ri ī dilecto filio cōplacuiſſe: ⁊ ſpūm eū ī deſertū expuliſſe: tēta/
tū a ſathana. quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus: cum beſtijs angelis
miniſtrātibus cōmoratū. Quē ordinē nobis ſequēdum ad cōſortia angelica feſti
nantibus prius opere q̄ voce oſtendit chriſtus. Debem⁹ enī de volubilitate mūdi

ꝑēduli

ois iudee regio ⁊ hieroſolomyte
vniuerſi ⁊ baptiçabātur ab illo a
a aliter non valet baptiſmus.
a b in iordane flumie ꝯfitētes pecca
merito egrediebātꝛ ⁊ baptizabātꝛ a iohe: quia iohes erat veſtit⁹ ⁊c̄. ꝯuciēs venit p̄dicatori.
c ta ſua. †Et erat iohānes veſtitus b
diuites gentiū. pauperes.
pilꝭ cameloꝝ: ⁊ çōa pellicea circa
a habitatores ſolitudis nō decet ciboꝝ delitias q̄rere: ſ; tm̄ neceſſitatē ſupplere. ſapiētes. fideles
lumbos eius: ⁊ locūſtas et mel c
ſiluestre edebat: ⁊ p̄dicabat di/ d
miſcdia. gratia. ꝑ grām remiſſiōis.
d cēs: †Ueit fortior me p⁹ me: cui⁹ e†
explicare.
e nō ſū dign⁹ procumbēs ſoluere
quā fecꝛ ſibi de nr̄a mortalitate. .i. myſteriū
corrigiam calciamentorum ei⁹.
icarnatiōis dei. q̄ꝛ. hō pur⁹. ī ſpū. de⁹
f †Ego baptiçaui vos aq̄: ille xp̄o f g
Beð. Nō ſolū ī die baptiſmi. ſ; q̄tidie cuꝫ ꝑ
baptiçabit vos ſpūſācto. †Et fa h
grām ſpūs ꝑficim⁹. q̄ ſuꝑ aquas.
cū iohānes baptizaret.
ctū ē in dieb⁹ illis: venit ieſus a i k
flos. rota.
g naçareth galilee ⁊ baptiçat⁹ ē i l

a Et baptiçabantur ab illo in iordanis
flumine. ꝑ illud enī flumē filij iſrlꝛ trāſierꝛ
ad terrā ꝓmiſſiōis: ⁊ iō baptiſm⁹ iohan/
nis ꝯuenientꝛ factus eſt in iordane flumi/
ne: q̄ꝛ erat quedā ꝓteſtatio penitētie agē/
de ꝑ quā eſt trāſit⁹
ad terrā viuentiū:
ſm q̄ d̄r Mat. iij.
Penitētiā agite ap/
propinquabit enīꝫ
regnū celoꝝ. Et q̄a
p̄dicatorē decet au/
ſteritas vite: ſ; q̄
dicꝛ Paul⁹ apls. j.
Co. ix. Caſtigo cor †Mat. 3. a
pus meū ⁊ in ſerui/
tutē redigo: ne for/
te cū alijs p̄dicaue/
rim ipſe reprob⁹ effi
ciar. ⁊ ideo ſubditꝛ:
b Et erat iohes ve
ſtit⁹ pilꝭ camelorum
⁊c̄. in quo oſtenditꝛ
auſteritas veſtit⁹: ⁊ †
ēt q̄ꝛ iohes vtēbat Mat. 3. c.
in ſpū ⁊ virtute he/ Luce. 3. c
lie: vt hētꝛ Luc. j. iō Joh. 1. b
deſcribitꝛ in cōſimi/
li habitu: ꝓut ha/
betur. iiij. Reg. j. †
c Et locuſ. et mel Math. 3. a
ſil. ede. in quo oſtē/ Luce. 3. c
ditꝛ auſteritas vict⁹. Joh. 1. b
iſte eſt enī cib⁹ pau/ †
peꝝ in terra illa. Mat. 3. b
d Et predicabat Luc. 3. b
dicens: veniet forti Joh. 3. c
or me ⁊c̄. hoc auteꝫ
dicebat iohānes ad
remouendū falſam
opinioneꝫ populi:
q̄ꝛ credebant ipm eē chriſtū. e Cui⁹ nō
ſum dig. ꝓcūbēs ſol. corri. cal. ei⁹. Mat.
iij. d̄r: Cuius nō ſum dignus portare cal/
ciamēta. potuit enī iohānes vtrūq; dice/
re. mattheus tñ expreſſit deportationeꝫ.
marcus autē ſolutionē: tñ ꝑ vtrūq; idem
intelligitꝛ. q. d. iohānes: tante excellētie ē
chriſtus reſpectu mei q̄ nō ſū dign⁹ ei ex/
hibere etiā minimū obſequiū. nō enī xp̄s
habebat calciamēta portāda vł ſoluēda:
q̄ꝛ ſcribitꝛ Act. j. Cepit ieſus facere ⁊ do/
cere. ipſe aūt diſcipulis ad predicādū miſ
ſis impoſuit ſine calciamentis incedere:
vt habetꝛ Luc. x. ⁊ ideo nō eſt credibile q̄
calciamētꝭ vteretꝛ. f Ego baptiço vos
aqua. q̄ꝛ baptiſmus iohannis lauabat tm̄
corpora. g Ille xp̄o baptiçabit vos ſpi
rituſancto. q̄ꝛ in baptiſmo chriſti cōfertur
gratia ſpūſſancti. h Et factū eſt. Hic
ꝯñr oſtenditꝛ mediatoris ꝑſona teſtimōio
dei patris: cū baptiçaretur a iohanne. et
hoc eſt quod dicitꝛ: i In diebus illis.
ſ. in quibus iohānes baptiçabat et p̄dica
bat anteq̄ in carcere clauderetꝛ.
k Uenit ieſus a naçareth galilee. ī illa
enī ciuitate fuit nutritus: vt habetꝛ Luc.
ij. l Et baptiçat⁹ eſt a iohanne in ior/
da. Quis enī non īdigeret aliq̄ baptiſma
te: venit tñ ad baptiſmū iohānis. p̄mo vt
illū approbaret ⁊ ipm a deo ordīatū oſtē
deret ꝯtra maliciā aliq̄ꝝ iudeoꝝ qui dice
bāt ipm hūana fictiōe adinuentū. ſcdo vt
iohānes ipm eē xp̄m ī lege ⁊ ꝓphetꝭ ꝓmiſ
ſū pplis denūciaret: ſm q̄ d̄r Joh. j. Sꝫ
vt manifeſtetꝛ in iſrlꝛ: ꝓpterea veni ego in
aq̄ baptiçans. ⁊ iō dixit de eo: Ecce agn⁹
dei ecce q̄ tollit pctā mundi.

Et ſtatim

G pẽduli voluptatis odore floris mũdicia traci/ cum adoleſcentib⁹ poſt ſpõſum currere: ⁊ ſic per baptiſmi ſacramẽta de duob⁹ fontib⁹ dilectiõis dei ⁊ ꝓximi grã remiſſionis abſoluimur: ⁊ aſcẽ/ dẽtes ſpe: celeſtia ſecreta mũdis cordis oculis i/ tuemur. Deinde ſpũm/ ſanctũ ſpũ cõtrito ⁊ hu miliato: cũ ſimplici cor de deſcendentẽ ad mã ſuetos: ⁊ cũ charitate nunq̃ cadente manen tẽ ſuſcipimus: ⁊ vox a deo ad nos dilectos di

Math.5.a rigit. Bti pacifici: qm̃ fi. dei vo. Et tũc in nob cõplacet pr̃i cũ filio et ſpũſctõ: qñ efficiemur vnus ſpũs cũ deo. vñ:

Ioh.17.b Vt ſint vnũ ſicut ⁊ nos vnũ ſumus. Tũc ſpũs nos expellit in deſertũ quadraginta dierũ nu mero tẽtãdos a ſatha/ na: vt patiẽtia ꝓbatio nẽ: ꝓbatio ſpẽ: ſpes ãt charitatẽ generet. cum

Eph.6.b nobis non ſit collucta tio aduerſus carnẽ ⁊ ſã guinez: ſed a.p.r.t. Et tunc beſtie erunt paca/ te nobis: cũ in arca aĩe nr̃e mũda cũ ĩmundis manſuefacimus: ⁊ cuz leonib⁹ ſic daniel cubam⁹: cũ ſpũs nõ ſit aduer/ ſus carnẽ: nec caro aduerſus ſpũm. Poſt h̃ an/ geli miniſtri q̃ vidẽt ſp faciẽ patris in cel' mittun

Luce.1.a tur in ſolatiũ dicẽtes: Exaudita eſt orõ tua: ⁊ no

Mar.16.a lite timẽ ieſũ q̃rẽtes naçarenũ: ⁊ ego q̃s amo ar/

Apoc.3.d guo ⁊c. ⁊ vincẽti dabo edere de ligno vite: qđ ẽ in p.d.m. a Vidit ap. Be. Myſteriũ trinita/ tis in baptiſmo demõſtrat: fili⁹ baptiçat: ſpũs ẽ in colũba: pať in voce ſonat: apiunť celi nõ reſe/ ratiõe elemẽtoꝝ: ſꝫ ſpũalib⁹ ocul'. Sedit colũba ſup ieſũ ne putareť vox ad iohãnem facta nõ ad eũ. Pulchre aũt addidit: ⁊ manẽtẽ in ipo. Hoc eni ꝓpriũ ẽ chriſto vt ſemel eũ iplẽs ſpũs: ſp in illo mãeat. Fidelib⁹ ṽo aliqñ ↄfert ad miracľa faciẽda: aliqñ tolliť: Quib⁹ tñ ad opationẽ iu/ ſticie ad amorẽ dei ⁊ ꝓximi cõſeruãdũ nunq̃ ab eſt. Vñ apõ nos manebit ⁊ in nob erit iuxta mẽ

Ioh.1.b ſurã fidei ſpũs. de xp̃o aũt dr̃: Plenũ grẽ ⁊ veri/ tat'. b Manẽtẽ in ipo ⁊c. Manet in eo ſpũs nõ ex q̃ baptiçat⁹: ſꝫ ex q̃ ↄcept⁹. Nã ãt in baptiſ/ mo deſcẽdit: ſignificat nob graꝫ ſpũalẽ in baptiſ mo dari: q̃b⁹ ĩ remiſſionẽ pctõꝝ ex aqua ⁊ ſpũ re generať ſolet amplior ſpũs grã p ĩpoſitionẽ ma nus epĩ celit⁹ dari. c Tu es fili⁹ m. di. Beda. Nõ qđ neſciebat doceť: ſꝫ nob qđ credere debe/ amus oſtẽdiť: ipm. ſ. q̃ q̃ſi hõ cum aliis ad bapti çãdũ venit: verũ eſſe dei filiũ. ⁊ ideo de ſpũ bapti çari poſſe: nos quoq̃ p aquã abſolutiõis ⁊ ſpi/

Ioh.1.a ritũ ſãctificatiõis dei filios effici. Quotq̃t enim recepert eũ d.e.p.f.d. fieri. Vñ aũt in ſpecie colũ be deſcẽdit ſpũs: q̃ ſimplex aĩal ⁊ ſine felle: quia ſimplices q̃rit: nec habitat in mẽtib⁹ ĩpur'. d Spiritus. Beda. Ne dubiũ q̃s ſpũs: lucas cõſulte premittit. Ieſus plen⁹ ſpũſctõ regreſſus eſt a iordane. deinde intulit: ⁊ agebať a ſpũ ĩ de/ ſertũ ne puteť ĩmund⁹ ſpũs quicq̃ ↄtra euꝫ po/ tuiſſe. e Quadraginta di. Be. Totũ tp̃s ſi/ gnificat quo mẽbra eius diabolus tentat. Qua driptitus enim mundus per obſeruantiã decem preceptorũ contra diabolũ certando dño famu latur. Quater ṽo decẽ quadraginta faciũt. vbi q̃ ⁊ ſemper adeſt aduerſarius: qui iter noſtrum impedire nõ ceſſat. f Eratq̃ cũ ⁊c. Nos q̃ꝫ ſi ĩ heremo ſctẽ cõuerſatiõis beſtiales hominũ mo/ res impollura mẽte toleram⁹: miniſteriũ ãgeloꝝ

merenmur

iordane a iohãne. † Et ſtatiꝫ aſcẽ a† *(gratia. — post baptiſmũ.)*
(q̃ apiũť baptiçat': clauſi ade iterpoſito cheru bin⁊ flãmineo gladio q̃ extinguiť ĩ aq̃ baptiſmi.)

a dens de aqua vidit apertos ce/ los: ⁊ ſpm̃ſctm̃ tanq̃ colũbã de/

b ſcẽdentẽ ⁊ manentez in ipſo. Et

c vox facta eſt de celiſ: Tu es fili⁹ b
(non iohannes.)

meus dilectus: in te complacui. c
(post baptiſmum. — ſanctus.)

d Et ſtati ſpũs expulit eũ in deſer d†
(a vt ⁊ nos mũdi illecebras fugiamus.)

e tum. Et erat in deſerto q̃dragin e
(in proſperis. — in aduerſis.)

ta diebus ⁊ quadragita noctib⁹
(vt nos poſt baptiſmum non ſolũ ad bona agẽ da: ſꝫ etiã ad mala tolerẽda accigamur. — vt hõ)

f ⁊ tentabatur a ſathana. Eratq̃ f g†
(vt deo.)

cũ beſtiis: ⁊ ãgeli miſtrabãt illi. h†

a Et ſtatim aſcẽ. de aqua vidit aptos celos ⁊ ſpm̃ſctm̃ tãq̃ colũbã ⁊c. In baptiſmo eni chriſti apparuit tota trinitas: pater in voce: ſpũſanct⁹ in co/ lũbe ſpecie: ⁊ filius in carne. verũtñ caro vnita erat filio in vnitate ſuppoſi/ ti vox aũt ⁊ colũba nõ habebãt vnitatẽ ſuppoſiti cũ patre ⁊ ſpũſancto: ſed tm̃ in repſentatiõe ſigni. ⁊ cum p talẽ apparitionẽ trinitatis baptiçato chri/ ſto ſignificatũ fuit q baptiſmus chriſti deberet cõfer/ ri in nomine patris ⁊ filii ⁊ ſpũſancti: tñ in primitiua eccleſia ad tp̃s collatus fuit in nomĩe chriſti: vt habe/ †

tur Act. ii. ⁊. xix. vt nomẽ chriſti ĩ maiori reuerẽtia ha Mat.4.a

beret. Et ad excludendũ errorẽ illoꝝ qui virtutez ba/ Luce.4.a

ptiſmi attribuebant miniſtris: ſꝫ qđ habeť. i. Cor. i. dicentes: Ego ſum Pauli: ego aũt apollo: ego ṽo ce/ phe ⁊c. ſed ceſſantib⁹ illis cauſis redĳt eccleſia ad for mã predictã. b Tu es filius meus dilect⁹. p̃ ceter': q: es filius naturalis: alĳ aũt adoptiui. c In te cõ placui. ad pficiendũ in te opus redẽptionis humane. Ad maiorẽ intellectũ dictoꝝ põt queri hic vtrũ ↄueni ens fuit celũ apiri chriſto baptiçato ⁊ vocẽ patr' audi ri. Arguiť q nõ: q: talis aptio nõ fuit ſm veritatẽ: cũ corpora celeſtia ſint incorruptibilia: nec ſm apparẽtiã tm̃: quia falſitas fuiſſet in opibus diuinis qđ nõ cõue nit. Itẽ chriſto baptiçato nõ fuit apta ianua celeſtis: ſꝫ in paſſiõe. cũ ergo talis aptio celi ſignificaret apertio/ nem beatitudinis: videť q nõ debuit fieri chriſto ba/ ptiçato: ſed ipſo paſſo. Itẽ vox patris ſup chriſtũ erat quedã approbatio ſue p̃dicationis. vñ Mat. xvii. vbi ſimĩs vox facta eſt ſup ipꝫ in trãſfiguratione. additur: Ipm audite. ſꝫ nõ p̃dicauit ĩmediate poſt baptiſmuꝫ: ſed poſt ĩcarcerationẽ iohãnis: vt dr̃. i. eo. ca. ergo ⁊c. Rñſio: dicendũ q chriſtus baptiçat⁹ fuit a iohãne nõ vt baptiſmo indigeret: ſꝫ vt virtutẽ regenerandi aq̃s ↄferret: ⁊ vt teſtimonio iohannis manifeſtareť: vt di/ ctũ eſt. ⁊ ꝓpter vtrunq̃ cõueniẽs fuit celũ apiri ⁊ vo/ cẽ patris audiri: q: cũ teſtimonio iohãnis qđ erat hũanũ fuit teſtimonium dei pr̃is ⁊ ſpũſcti apparẽtiũ in voce ⁊ colũba. ⁊ ſilr creature irrõnabil' ⁊ iſẽ ſibil' teſtimõiũ p illã aptionẽ celeſtẽ. Itẽ cõueniẽs fuit ad ſignificandũ vir/ tutẽ baptiſmi dandi p xp̃m: p quẽ ẽ introit⁹ in regnũ dei: ſm qđ dr̃ Ioh. iii. Niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpũſctõ nõ p̃t introire in regnũ dei. Ad pri/ mũ dicẽdũ q illa aptio nõ fuit in corpe celeſti ſꝫ in aere: ſic ſolet fieri in co/ ruſcatiõe in q̃ videť celum apiri: ⁊ ſic dicũt hoĩes vulgares. celũ aperiť in coruſcatiõe: ſcriptura aũt ſacra cõiter tenet modũ loquẽdi vulgarẽ: nec fu/ it ibi falſitas aliq̃: q: ſufficiẽs erat ad ſignificãdũ aptõez ianue p baptiſmũ: ſicut ſm aliq̃s doctores colũba illa nõ fuit vera colũba: ⁊ tñ nõ fuit ibi fal/ ſitas aliq̃: rõne dicta: q: ſufficiebat ad repſentãdũ vel ſignificandũ ſpũmſã ctũ. Ad ſecundũ dicendũ q licet p paſſionẽ chriſti ianua celi ſit apta: q̃tuꝫ ad remotionẽ impedimẽti general': qđ erat ex pctõ ade: tñ applicať virt⁹ paſ ſionis q̃tũ ad ſinglares pſonas beatitudinẽ intrãtes p baptiſmũ: p quẽ in corpanť xp̃o ⁊ efficiunť pticipes redẽptiõis facte p paſſionẽ: ⁊ iõ ↄueniẽti⁹ fuit celũ aperiri in baptiſmo q̃ in paſſiõe: q: p baptiſmũ ẽ ĩmediate ingreſ/ ſus ad beatitudinẽ: vt viſũ eſt. Ad tertiũ dicẽdũ q licet chriſt⁹ inceperit p̃/ dicare publice ⁊ cõiter poſt ĩcarcerationẽ iohãnis: vt diciť. i. eo. ca. tñ ante incarcerationẽ dictã docuit ⁊ miracula aliq̃ fecit ⁊ diſcipulos habuit: vt ha beť Ioh. ii. ⁊. iii. licet nõ ita publice p̃dicauerit ſicut poſt. d Et ſtati ſpi rit⁹. Hic ↄñr deſcribiť reductio pctõris in deũ p op⁹ mediatoris: ⁊ p̃mo per ipſius p̃dicationẽ. ſcđo p paſſiõis redẽptionẽ. ca. xiiii. tertio p reſurrectiõis gĺificationẽ. ca. xvi. Circa p̃mũ põiť p̃dicatio xp̃i p viã amor'. ſ. cũ p̃dica tiõe curãdo: ⁊ miracľa faciẽdo. ſcđo p viã timor' terrorẽ futuri iudicii incu tiẽdo. ca. xiii. Adhuc circa p̃mũ p̃mittiť xp̃i p̃dicatio p ſeipm tm̃. ſcđo cum h̃ p diſcipľos. ſcđa ps incipit circa mediũ. iii. ca. ibi: Et aſcẽdẽs in mõtem. Adhuc circa p̃mũ p̃mittiť xp̃i p̃dicatio. ſcđo ex h̃ poniť iudeoꝝ emulatio. ſequẽ. ca. Adhuc circa primũ p̃mittiť p̃dicatoris debita diſpoſitio. ſcđo p̃/ dicationis executio. ibi: Poſtq̃ aũt tradit⁹ eſt iohãnes. tertio ſequẽs ali/ quoꝝ cõuerſio. ibi: Et pteriẽs ſec⁹ mare. q̃rto cõuerſoꝝ ↄfirmatio. ibi: Et i/ grediunť capharnaũ. Circa primũ ſciẽdũ q debita diſpoſitio p̃dicatoris ẽ mortificatio carnis: vt ſit ſubdita ſpũi: ſm q Paul⁹ dicit. i. Cor. ix. Caſti/ go corpus meũ ⁊ in ſeruitutẽ redigo: ne forte cũ aliis p̃dicauerim ipſe repro bus efficiar. Et ſolitudo cõtẽplatiõis vt ibi hauriatur qđ poſtea pplo p do ctrinã effũdať: ⁊ licet xp̃s talib⁹ non ĩdigeret cũ ĩ carne ei⁹ nulla fuerit re/ bellio: ⁊ ab inſtãti ſue ↄceptiõis fuerit replet⁹ grã virtutib⁹ ⁊ ſciẽtiis: verũ tñ egit tĺia p̃bẽs aliis formã et exemplũ. ⁊ iõ p̃mo p̃mittiť ſolitudo deſti. cũ dr̃: Et ſtati ſpi. expu. eũ ĩ deſer. q̃ eſt loc⁹ apt⁹ cõtẽplatiõi ꝓpť ſegregationez a tumultu ſeclariũ. ſpũs aũt iſte a q̃ dr̃ expulſus in deſertũ: intelligiť ſpũs di uinus ⁊ etiã hũanus: q: xp̃i volũtas erat oĩno ↄformis volũtati diuĩe. ⁊ ſe quiť maceratio carnis. cũ dr̃: Et erat in deſer. xl. dic. in q̃b⁹ ieiunauit: vt hř Matthei. iiii. f Et tentabať a ſathana. Modus aũt ⁊ ordo hui⁹ tẽtatio nis hic taceť: ſed exprimitur Matth. iiii. g Eratq̃ cũ beſtiis. nõ tñ noce bãt ei ſed magis applaudebant. h Et angeli miniſtrabãt illi. p hoc oſtẽ debatur dñs terreſtrium et celeſtium.

Poſtq̃ autẽ

merem̄ur: a quib⁹ corp̄e absoluti in celū trāsferamur. a Postq̄ȝ au
tē. Isido. Accepim⁹ grām ꝓ grā: carnalia decollant̄: spūalia viuifican
tur. Cessāte vmbra adest veritas. Johānes ī carcere: lex in iudea: iesus
in galilea: salus in gētib⁹. Beda. Nemo putet traditū iohannē statī
Joh.2.b. p⁹ tētationē .xl. dierꝫ ⁊ ieiuniū dn̄i. Inueīt̄ ei in euāgelio iohānis dn̄m
añ multa docuisse et miracula fecisse: ⁊ h̄ fecit
Luce.22.d initiū signorꝫ .i. in chana. ga. Et iterꝫ: Necdū
erat missus ī carcerē iohānes. Fert̄ aūt q꞉ cū
aliorꝫ legisset iohēs euāgelia ⁊ ꝓbasset eos ve
re historiā texuisse: sꝫ vni⁹ anni tm̄ in q̄ ⁊ pas
sus est post carcerēȝ iohānis: ptermisso anno
cuius acta a trib⁹ exposita fuerāt: superior̄ tē
poris anteq̄ȝ traderet̄ iohānes gesta narra
uit. b Predicās euā. Hiero. Beati pau
peres spū: q. i. e. r. ce. Regno terreno succedit
paupertas: paupertati christianorꝫ regnūȝ sempi
Joh.18.g ternū. vñ: Regnū meū nō ē de h̄ mūdo: oīs ei
honor terren⁹: spuma: fum⁹: somn⁹. c Pe
nitemi. Hiero. Amaritudinē radicis dulcedo
pomi cōpēsat: picula mar̄ spes port⁹ delectat:
dolorē medicine spes salut̄ mitigat: q̄ deside
rat nucleū: nucē frāgat: pn̄iam agat: q̄ vult e
terno adherere bono: p̄conia xp̄i narrare pos
sūt q̄ ad palmā indulgētie puenire meruerūt:
vñ p⁹ pn̄iam p̄dicatores eligūt̄. d Vidit si
mo. Hiero. Simō obediēs: andreas viril: ia
cob⁹ supplātator: iohēs grā. His noīb⁹ in ima
ginē dei ꝯuertimur. Obediētia vt obediam⁹:
virilitate vt pugnem⁹: supplātatiōe: vt pseue
rem⁹: grā vt cōseruem⁹. Nisi ei dn̄s edifica. do
mū in vanū laborauerūt q̄ edi. eā. He q̄ttuor
v̄tutes cardīales dicūt̄. ꝑ prudētiā obedim⁹:
ꝑ iusticiā viriliter agim⁹: ꝑ tēperātiā serpētes
calcam⁹: ꝑ fortitudīem dei grāȝ meremur.
Hiero. Quē nō iebriat eloq̄ntia sclar̄? Dif
ficile hoīes potētes ⁊ nobiles: ⁊ diuites: ⁊ mł
to his difficili⁹ eloq̄ntes credūt deo. Obceca
tur mēs corꝫ diuitijs ⁊ opibus atq̄ȝ luxuria: ⁊
circūdati vitijs n̄ pñt videre v̄tutes: simplici
tatēq̄ȝ scripture scte: n̄ ex maiestate sēsuū: s ex v̄
borꝫ iudicāt vilitate. Hiero. Vocāt̄ q̄ttuor
piscatores. simō: ādreas: iacob⁹ ⁊ iohēs. Reli
ctis oīb⁹ sequūt̄: hac q̄driga vehimur ad ethe
ra vt helias his q̄ttuor āgul̄ ꝯstruit̄ p̄ma ec
clesia: his q̄ttuor lr̄is hebraic̄ tetragrāmaton
nomē dei cognoscit̄ a nob. Quib⁹ ēt silr̄ p̄cipit̄
k vt audiam⁹ dn̄m vocātē: ⁊ obliuiscamur pplꝫ
vitiorꝫ: ⁊ domū patr̄ne traditiōis q̄ ē stulticia
do: ⁊ rete arācarꝫ: q̄ nos pene lapsos velut cu
lices tenebat aer ianis. Nauē pstine ꝯuersati
onis fugiam⁹. Pellib⁹ eni mortuis tegit̄ adā
pr̄ nr̄ s̄m carnē: q̄ deposito cū actib⁹ suis no
uum seq̄ntes: pellib⁹ salomonis tegimur: q̄b⁹
spōsa se glāt̄ formosā. Bed. Querit̄ quō p̄
mū petrꝫ ⁊ ādreā ⁊ p⁹ pusillū iacobū ⁊ iohēm
vocauerit: sic̄ narrat matthe⁹ ⁊ marc⁹: cū dicat lucas in magna captura
pisciū socios petri fuisse iacobū ⁊ iohānē: ⁊ iesū dixisse petro. Ex h̄ iā er̄
hoīes capiēs ⁊ sil̄ eū secutos fuisse: sbduct̄ ad terrā nauib⁹. Sꝫ qō dic̄
lucas p̄mo factū ē ⁊ petro p̄dictū ē q̄ hoīes esset captur⁹: nō q̄ extūc nō
eēt piscatur⁹. Ad capturā eni pisciū redierꝫ: ⁊ postea sic̄ matthe⁹ ⁊ mar
cus narrāt: bini vocati sūt. Prio petr⁹ ⁊ andreas: deīde ⁊ alij. Tūc eni
nō sbduct̄ ad terrā nauib⁹ tāq̄ȝ cura redeūdi: sꝫ tāq̄ȝ vocātē ⁊ iubētē se
cuti sūt. e Et igrediūt̄ ⁊c. Hiero. Marc⁹ dicta euāgelij in semetipō di
sponēs: ordine historie nō secut⁹: mysteriorꝫ ordinē s̄uat. Vñ ī sabbatis
p̄mā v̄tutē narrat dicēs: Et ingrediūt̄ ⁊c. f Capharnaū. Hiero. Ca
pharnaū villa ꝯsolatiōis: sabbatū reqes. Hō in spū imūdo gen⁹ hūanū
in q̄ īmūdicia regnauit ab adā vsq̄ȝ ad moysen. Nā q̄ sine lege peccaue
runt sine lege peribunt. Qui sciēs sanctū dei obmutescere iubet. Dum
scientes quidē deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias ege
runt: sed euanuerūt in cogitationibus suis. Spiritus discerpens homi
nē exijt ab eo: quia appropinquante salute appropīquat tētatio. Pha
rao dimissus ab israel psequitur eū diabolus contemptus surgit in scā
dala. Beda. Et sabbato maxime curat et docet: ostēdit se nō sub lege
esse: sed supra: et docet nos verū sabbatū: vt scꝫ saluti animarū studen
tes ab omni seruili opere: id est ab omnibus illicitis abstineamus.
g Erat eni. Be. Scribe dicebāt: q̄ scp̄ta erāt ī moyse ⁊ ꝓphet̄. Jesus
vt de⁹ ⁊ dn̄s ipsi⁹ moysi libere q̄ deerāt legi addebat vł cōmutabat. vñ
in mattheo: Audist̄ q꞉ dictū ē antiq̄s ⁊c. Ego autem dico vobis:
Quid no

ſ lex
a † Postq̄ȝ aūt tradit⁹ ē iohēs: ve a b+
ſ euāgeliū. ſ gentes. ſ qō ducit ad regnū.
b nit iesus ī galileā p̄dicās euāgeli
ſ hoc. a ſ Beda. De quo: Ubi venit plenitu
do tp̄is in quo misit deus filium suum in ter. ⁊c.
um regni dei ⁊ dicēs: Quōniaȝ
īpletū est tēp⁹: et appropinqua c d
b ſ He. Renūciare opib⁹ mortuis. ſ ergo.
c bit regnum dei. † Penitēmini et e
ſ aliter non intelligeretis. ſ nō fiūt opa vt sit
fides: sed fides vt sequantur opera.
credite euāgelio. Et p̄teriēs sec⁹ f+
ſ mūdū volubilē. ſ prius mittūt̄ piscatores ad
p̄dicandū vt fides credentiū in virtute dei pute
tur esse: nō in eloquētia vel doctrina hominū.
ſ obediens.
d mare galilee vidit simonē ⁊ an
ſ virilis. a ſ mūdanis infectos lucris.
dream fratrē eius mittētes re
tia in mare. † Erāt ei piscatores.
a ſ cum retibus euangelij.
Et dixit eis iesus: Venite post
me ⁊ faciā vos fieri piscatores
hominū. Et protin⁹ relictis reti
ſ omnino. ſ post vocationem horum.
bus secuti sūt eū. † Et ꝓgressus i
ſ supplantatorem. ſ fugitiui
de pusillū vidit iacobū zebedei
ſ gratiā.
et iohannem fratrē eius: ⁊ ipos
cōponētes in naui retia: ⁊ statiꝫ
a ſ obliuiscere pplm̄ tuū ⁊ domū patris tui.
vocauit illos. Et relictō pr̄e suo g
zebedeo in naui cū mercēnarijs
e secuti sunt eum. † Et ingrediunt̄ h
ſ villa cōsolationis. ſ requies.
f capharnaū: ⁊ stati sabbatis igres i
sus ī synagogā docebat eos: † ⁊ k+
ſ ideo.
g stupebāt sup̄ doctrīa ei⁹. Erat ei l

a Postq̄ȝ aūt traditus est. Hic ꝯñr describit̄ chri
sti p̄dicatio. ⁊ primo q̄ñtū ad tp̄s. cū dr̄: Postq̄ȝ tra
ditus est iohānes ⁊c. sicut eni iohānes erat christi p̄
cursor: ita p̄dicatio ipsius erat p̄uia p̄dicatiōi christi.
⁊ iō christus nō p̄dicauit cōmuniter ⁊ publice ante
q̄ȝ icarceraret̄ iohēs finita ei⁹
p̄dicatiōe. scd̄o q̄ñtū ad locū.
cū subdit̄: b Venit iesus
in galileā p̄dicās euāgelium Mat.4.b
⁊c. q̄re autē in p̄mo p̄dicaue
rit loq̄ndo de publica ⁊ cōi p̄
dicatiōe Matthe⁹ exp̄ssit. iiij.
ca. circa mediū: ⁊ ibi expositū
c Impletū est tp̄s. s. redem
ptiōis humane ꝑ ꝓphetas p̄
dicte. d Et appropinquit
regnū dei. q꞉ ꝑ christū apta ē
ianua celi. e Penitemini Mar.4.c
⁊ credite euangelio. q꞉ sine pe Act.3.d
nitentia preteriti delicti ⁊ fide
christi nō habet̄ vita beata.
f Et p̄teriēs. Hic ꝯñr descri
bit̄ p̄dicationis christi fruct⁹.
s. aliquorꝫ cōuersio ad ip̄m: vi
delicet petri andree ⁊ iacobi ⁊
iohānis. patet littera vsq̄ȝ ibi:
g Et relicto patre suo zebe.
in naui cū mercēnarijs. dicun
tur autē hic mercēnarij aliqui
hoīes qui in piscatiōe iuua Mat.4.c
bāt zebedeū ꝓ mercede. Sci Luce.5.b
endū autē q̄ ista vocatio de q̄
loquit̄ hic marc⁹ fuit illa qua
vocati sūt p̄dicti ad discipl̄atū
christi vlteri⁹ ad ꝓpria nego
cia nō reuersuri. prius eni vo
cati fuerāt saltē tres illorꝫ ad Mat.4.d
quādā christi familiaritatem:
postea tñ reuersi sūt ad ꝓpria
negocia. de q̄ loq̄t̄ Joh. j. ca.
dicēs q̄ duo discipuli iohan
nis baptiste audiētes eū di. d
xp̄o: Ecce agn⁹ dei. secuti sunt
eum. ⁊ ibidē subdit̄ q̄ andre
as erat vnus ex illis duobus.
⁊ de altero dicunt doctores q̄
fuit iohannes euangelista: et Luce.4.e
de vocatione petri ibidē sub
dit̄: ista tñ vocatio iohānis et
andree fuit instrumētalit̄ ver
bo iohannis baptiste: princi Mat.4.b
paliter autē christi inspiratio Luce.2.g
ne. Si autē querat̄ quō homi
nes secularib⁹ implicati ad so
lum christi verbū relictis om
nibus sequebant̄ eum. Dicēdum q̄ humanitas chri
sti instrumentum erat diuinitatis coniunctū: sic̄ ma
nus est instrumētum artificis. ⁊ ideo sicut verbū xp̄i
inq̄ȝtum vox mouebat aurē: ita inq̄ȝtum instrumen
tum diuinitat̄ mouebat mētē. h Et in. caphar
naum. Hic ꝯñr ponit̄ cōuersorꝫ cōfirmatio ꝑ opa mi
raculosa. Et describunt̄ hic tria miracula. Primum
est de demoniaco curato. secunduꝫ est de socru petri
sanata. ibi: Et ꝓtin⁹ egrediētes. tertiū āt de leproso
mūdato. ibi: Et vēit ad eū. Circa primū dicit̄: Et
ingrediebant̄ capharnaum. in illa eni ciuitate in p̄n
cipio sue p̄dicatiōis pluries christus p̄dicauit ⁊ mul
ta miracula fecit: ꝓpter qō Luce. x. Exprobrabat il
li ciuitati: q꞉ ꝑ h̄ nō fuerunt ad deū vere ꝯuersi.
i Et stati sab. igres. in sy. do. e. synagoga eni est lo
cus in q̄ ꝯueniebāt legisperiti: ⁊ cōis ppl̄s ad audi
endū doctrinā legis: maxime dieb⁹ sabbatorꝫ: in q̄
bus diuinis erat vacandū. ⁊ ideo tali loco et tp̄e do
cebat xp̄s: q꞉ erant ꝯueniētia doctrine ei⁹. k Et
stupebāt sup̄ do. ei⁹. i. admirabāt̄: tū q꞉ legē ⁊ ꝓphas
non didicerat: ⁊ tñ clarissime docebat: tum q꞉ doctri
nam suam diuinis operibus ꝯfirmabat. vñ subdit̄:
l Erat ei do. e. q̄si ptātē ha. s. faciēdi miracła: qō sta
tī ostēdit ꝑ factū. cū subdit̄ Et erat

a Quid nobis ⁊c. Beda. Nõ eſt hic volũtatis cõfeſſio: ſed neceſſitatis extorſio: ſicut ſeru⁹ fugitiuus viſũ dñm timet: ⁊ de verberib⁹ deprecaẽ. Demones enĩ in terris dñm cernẽtes: ſe cõtinuo iudicã/dos credebant eſſe. b Obmuteſce. Beð. Congruo ordine lingua ſerpẽtina que p̃mo virus ſparſit ne vltra ſpargat primo obcludiẽ: deinde femina q̃ p̃ma ſeducta eſt a carnalis ↄcupiſcẽtie febre curatur. tertio vir qui male cõiugi obediuit: ab erroris lepra mundaẽ: vt ſit idẽ ordo reſtaurationiſ in dño: q̃ pditionis in ꝓthoplaſto. c Diſcerpẽs. Beð. Al' cõuerãs: ſicut q̃dã codices Lucc.4.f hñt. Lucas aũt dicit q: nihil ei nocuit: Sed qð marcus ait: diſcerpẽs idẽ ẽ qð lucas cum ꝓieciſſet eũ in medium. Qð vo addidit nihilq̃ nocuit intelligẽdũ eſt: q: illa iactatio nõ eum debilitauit ſicẽ exeũt demones amputatis vl' auulſis aliquib⁹ mẽbris. Beð. Moraliẽ. Moraliẽ. Vir a demonio liberatũ: animũ ab immũda cogitatiõe purgatũ intelligim⁹. Feminã vo a febrib⁹ ↄſequẽter curatam: carnẽ a concupiſcẽtie feruore p continentie p̃cepta frenatã. d Quidnaꝫ eſt hoc ⁊c. Per ea q̃ videt ad inquiſitionẽ eoꝝ q̃ audierant excitanẽ. Ad hoc ei ⁊ ipſe dñs ſigna facit et diſcipul' facerẽ dedit: vt p h̃ euãgelio certi⁹ credaẽ: dũ q̃ celeſtia ꝓmittunt terrenis: celeſtia ⁊ diuina opera operenẽ in terris. e Et ſtatim dicũt ei ⁊c. Be. Lucas dicit q: rogauerũt ꝓ illa. Nõ ei ſaluator rogat⁹: mõ vltro curat vt ↄtra vitioꝝ q̃ꝫ paſſiões ⁊ ſe p̃cib⁹ fideliũ ſp adeſſe: ⁊ q̃ nõ intelligunẽ: vel intelligẽda dare: vel nõ intellecta dimittere pie petẽ Pſ.18. tib⁹ oſtendat. vñ: Delicta q̃s itelligit: ab occlt' meis mũda me. f Et app̃hẽ Mat.8.b ſa. Socr⁹ Petri febricitãſ app̃hẽſa manu leuaẽ. Febris itẽperãtia eſt: de qua nos filij ſynagoge per manũ diſcipline ⁊ leuationeꝫ deſiderij ſanamur: ⁊ hui⁹ qui ſanat nos ad veſperũ declinantis a nobis miniſtram⁹ volũtati. g Mi Tropo. niſtrabat eiſ. Be. Tropo. Id eſt mẽbra q̃ ſeruierãt imũdicie ſeruiãt iuſticie. h Veſpe aũt. Be. Occaſus ſolis mors chriſti. Afferebant ad eũ omnes male habentes. Plures enĩ per apoſtolos poſt mortem ſuam ſanauit: q̃ꝫ cum in carne viuens iudeis predicauit. i Ad ianuam ⁊c. Hierony. Ianua regni. Moraliẽ: penitentia eſt cuꝫ fide que operatur ſalutem languoribus varijs. Varia enim ſunt vitia quibus langueſcit ciuitas mundi.

ſ ſubſtãtialẽ et ꝓpriã.
docẽs eos quaſi p̃tãtẽ hñs: ⁊ nõ †
ſ cum doceret.
ſicut ſcribe. Et erat in ſynagoga a†
eoꝝ hõ i ſpũ imũdo: et exclama/ b
ſ cõmune.
a uit dicẽs: Quid nob ⁊ tibi ieſu
a ſ pſentia ieſu: tormenta ſunt demonum.
nazarene? Veniſti ãte tp̃ſ pdere c
nos? Scio q ſis ſctũs dei. Et cõ d
b minat⁹ eſt ei ieſus dicẽſ: Obmu e
c teſce: ⁊ exi de hoĩe: ⁊ diſcerpens f+
eũ ſpũs imũd⁹ ⁊ exclamãs voce
ſ q exiens ei non plus nocuiſſet.
magna exijt ab eo. Et mirati ſũt
oẽs: ita vt ↄqrerẽt inter ſe dicẽ/
d tes: Quid nã ẽ h̃? Que naꝫ do/ g
ſ ꝓpria alij inaccepta.
ctrina hec noua? Quia in p̃tãte h
ſ etiam. ſ vt deus.
ſpiritibus imundis iperat ⁊ obe
ſ q: tanta faciebat.
diunt ei. Et proceſſit rumor ei⁹
ſtatim in omnẽ regionẽ galilee.
ſ ieſus et diſcipuli.
† Et protin⁹ egrediẽtes de ſyna i
a ſ circũciſionem petro commiſſam.
goga venerunt in domũm ſimo k
nis et andree cum iacobo ⁊ io/
a ſ Alle. Synagoga q̃dãmõ mr̃ eccłie cõmiſſe
hanne. Recũbebat autem ſocr⁹ l+
petro. a ſ iuidie eſtib⁹ laborãs ⁊ eccłiaꝫ pſeq̃nſ
e ſimõis fẽbricitãs: et ſtatĩ dicunt
a ſ in ſpiritualẽ ſenſũ erepit carnalia eius opa.
ei de illa. Et accedẽſ eleuãuit eã:
o ſ nõ remanẽte moleſtia egritudinis vt ſolet ſanitas q̃ datẽ impio dñi tota ſimul redit.
f app̃hẽſa manu eius: ⁊ ↄtinũo
g dimiſit eã febris: ⁊ miniſtrabat
h eis. † Veſpere autẽ facto cũ occi m†
ſ Beda. Morte. ſ Beð. Chriſt⁹ q̃ dicit: q̃diu in mũdo ſũ lux ſũ mundi
diſſet ſol: afferebant ad euꝫ oẽs
male habẽtes† ⁊ demonia habẽ
tes. et erat oĩs ciuitas ↄgrega/ n
ſ penitentiam.
i ta ad ianuam. Et curauit mul/ o
ſ vitijs.
tos qui vexabantur varijs lan/
guoribus. Et demonia multa p
ſ Be. Petro: dixit: Quare tu enarras iuſti. me. ⁊c. ne q̃s dũ audit p̃dicãtẽ ſequaẽ errantẽ et falſa veris miſcentem.
eijciebat: ⁊ nõn ſinebat ea loqui q†

a Et erat in ſynagoga eoꝝ homo in ſpũ imundo. i. obſeſſus a demone. b Et exclamauit. dolẽs de chriſti doctria que erat animaꝝ ſal⁹ ⁊ medicina. Et q: de ſalute hominũ torqueẽ diabol⁹ inuidia motus. ideo ſubdiẽ: c Veniſti ante tps pdere nos. i. diminuere ⁊ auferre poteſtatẽ noſtram nocendi hominibus. d Scio q ſis ſanct⁹ dei. i. chriſtus ad ſalutẽ hominũ miſſus. p ꝓphetias enĩ de xp̃o dictas q̃ determinauerãt tps locũ ⁊ modũ veniendi ipſi⁹ xp̃i ſcḋm qð pleni⁹ declaraui in quadã q̃ſtione de aduẽtu meſſie cõpletas in eo ⁊ p alias circũſtãtias ſciebant ip̃m eſſe xp̃m in lege ꝓmiſſuꝫ. vñ. i. eo. ca. dr q nõ ſinebat eos loq̃: q̃m ſciebãt eũ. ſ. eſſe xp̃m: ſꝫ q exp̃ſſe dr Luc. iiij. verũtñ neſciebãt ip̃m eſſe deum: nec p tẽtationẽ xp̃i in deſerto diabol⁹ potuit ſcire de xp̃o vtrũ eſſet dei fili⁹ p naturã: hñs eandẽ naturã numero cũ patre: licet ad hũc finem tripliciter eũ tẽtauerit vt dictũ fuit pleni⁹ Mat. iiij. Si enĩ cognouiſſent demones ip̃m eſſe deũ: nunq̃ induxiſſent iudeos ad ip̃m crucifigendũ: ſꝫ qð dr. i. Cor. ij. ca. Si cognouiſſent nunq̃ dñm glie crucifixiſſent. Aliqui aũt doctores dicũt q nõ ſolũ nõ cognouerũt demones ip̃m eſſe deũ: vt dictũ eſt: ſed nec etiã cognouerũt certitudinaliter ipſuꝫ eſſe chriſtum in lege ꝓmiſſum: ſed tm̃ hoc cognouerunt quadã cõiectura ꝓbabili multuꝫ que in h̃ loco et alijs locis euãgelij plurib⁹ nomine ſciẽtie exprimitur: ſed primuꝫ dictũ magis videẽ cõſonũ textui ⁊ dictis ſanctoꝝ. e Obmuteſce. cõpellebat enĩ chriſtus demones ad tacẽdũ de ipſo: ne veris falſa miſcerẽt: ⁊ ne videreẽ querere teſtimonium ab ipſis: maxime quia phariſei dicebãt ip̃m in beelzebub principe demonioꝝ eijcere demõia: vt habeẽ Matth. xij. vbi dictũ phariſeoꝝ pleni⁹ excludiẽ: ſicut ibidẽ expoſui. f Et diſcerpẽs eum ſpũs immund⁹. contrariũ videẽ haberi: Luc. iiij. vbi diciẽ de iſto demone q exiuit ab illo ⁊ nihil ei nocuit. Dicendũ q demones ab obſeſſis corporibus ſolent exire: nõ ſolũ cũ afflictione corporis: ſꝫ etiã cũ mutilatione alicuius mẽbri: per h̃ ẽ q Lucas dicit q nihil ei nocuit: intelligendũ eſt q̃tum ad mutilationẽ: quia exiuit abſq̃ mutilatione mẽbri. q autẽ dicit Marc⁹. diſcerpẽs eũ. intelligẽdũ eſt q̃tũ ad afflictionẽ: q: licet in exitu non mutilauerit eũ tamen multũ afflixit. ⁊ hoc idẽ habetur Lucc. iiij. vbi diciẽ: Et cũ ꝓieciſſet illud demonium in mediũ. p quod intelligiẽ obſeſſi afflictio. ibidẽ ſubdiẽ: Exiuit ab eo nihilq̃ ei nocuit. p qð excluditur mutilatio. g Que naꝫ doctrina hec noua. quia preceptis veteris legis addebat nouitatem conſilioꝝ: ⁊ etiam quia nouo modo ↄfirmabat doctrinam ſuã: ſcꝫ per operationẽ miraculorum. ⁊ ideo ſubditur: h Quia in poteſtate ſpiritibus immundis imperat ⁊c. Et protin⁹ egredientes. Hic ponitur ſecundũ miraculũ: ⁊ diuiditur in duas partes: in principalem ⁊ incidentalẽ. ſecundum ibi: Veſpere autem facto. ¶ Circa primum dicitur: i Et protinus egredientes de ſynagoga: ſcilicet poſt chriſti predicationem ⁊ eius confirmationem per expulſionem demonis. k Venerunt in domum ſimõis. vt ibi acciperẽt refectionem poſt laborem. l Recumbebat autem ſocrus ſimonis febricitans: licet enim virtute nature febris poſſit curari: non tamẽ inſtanti. chriſtus autẽ ſanauit eã hic ſubito ⁊ ita pfecte q illa mulier miniſtrabat eis: ex quo oſtenditur iſta curatio miraculoſa ad diſcipulorum cõfirmationẽ. m Veſpere autẽ facto. Hic ponitur pars incidẽtalis: occaſione enim huius ſanationis illi q̃ habebant infirmos in illa villa adduxerunt eos ad chriſtum querentes remediũ. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Veſpere autẽ facto. dicit aũt Theophil⁹ expoſitor q ita tarde adduxerũt eos ad xp̃m: q: illa dies erat dies ſabbati: ⁊ credebãt curationes nõ eſſe licitas durãte die ſabbati: q̃ finiebaẽ in veſpe illi⁹ diei. n Et erat oĩs ciuitas cõgregata ad ianuã. i. multi de ciuitate: ⁊ eſt mod⁹ loquẽdi hyꝑbolicus ſic. ſ. dictũ ẽ. o Et curauit mul. i. oẽs q̃ fuerẽt ibi adducti q̃ erãt multi. aliẽ expõiẽ: Multos. i. pſes de adduct': q̃ꝝ fides ⁊ deuotio curationeꝫ merebaẽ. p Et demonia mul. eijcie. eodẽ mõ dupliciẽ exponiẽ. i. oĩa vl' plura. q Et nõ ſinebat ea loqui. ex cauſis p̃dictis.

† Mat.8.b Lucc.4.f
† Lu.4.g
D
† Io.b

Q̃m ſcie.

Q̃m ſcie

Luce.4.f a Qm̄ ſci.eū. Be. Lucas dic̄ apti⁹:exibāt demōia a mlt̄ clamātia ⁊ di cētia:qꝛ tu es fili⁹ dei: ⁊ increpans non ſinebat ea loq̄:qꝛ ſciebāt euꝫ eſſe xp̄m. Demōia ergo chriſtū eſſe ſciūt:⁊ filiū dei eſſe ↄfitenē. In ieiunio ei fatigatū hominē diabol⁹ putauit nec tētādo potuit eū experiri an eſſet fili⁹ dei. Sed poſtea p ſignoꝝ potentiā: vel poti⁹ ſuſpicat⁹ eſt:vl' intelle/ xit. Non igit̄ eū:qꝛ ignoraret crucifigi ꝑſuaſit:ſꝫ qꝛ morte illi⁹ dānandū ſe eē nō ꝓuidit. vn̄ Pau/

1.Cor.2.b lus:Nemo ꝓncipū hui⁹ ſclī cognouit. Si ei co/

Ibidem gnouiſſent nūq̄ dn̄m glie crucifixiſſent. b Et diluculo ⁊c̄. Be.ſicut p occaſū ſolis mors:ſic per diluculū reſurrectio chriſti:cuius manifeſta luce abijt in deſertū gentiū:⁊ infidelib⁹ orabat:qꝛ eo rū corda ad oratiōnē excitabat. c Et erat p̄di cās in ſyna. Be. In hac p̄dicatiōe intelligit̄ etiaꝫ ſermo ille habit⁹ in monte quē refert Matthe⁹. nā marc⁹ adiūgit:Et venit ad eū le. de quo talia dicit. Quib⁹ intelligit̄ ille eſſe quē Matthe⁹ dic̄ ſanatū poſtq̄ dn̄s deſcēdit de mōte. Sic ei Mat/

Mat.8.a the⁹ ait:Cū aūt deſcēdiſſet ieſus de mōte.ſ.ſ.e.t. m.⁊ ecce leproſus veniēs adorabat eū.dicēs:Do mine:ſi vis potes me mundare. d Et genufle xo. Be. Humilis pudibund⁹. Debet eni q̄ſq̄ de maculis vite ſue erubeſcere:ſed ↄfeſſionē verecū/ dia nō reprimat:oſtēdat vuln⁹:remediū poſcat. Hiero. Leproſus genuflexo dn̄i volūtatē dep̄/ cās mūdat̄ q̄ nō vult mortē pctōris:ſed vt cōuer tatur ⁊ viuat. Lepra noſtra peccatū primi parēt̄ que a capite icepit:qn̄ regna mūdi deſiderauit ra

4.reg.5.g dix omniū maloꝝ cupiditas. vn̄ Gieçi auariciam ſecut⁹:lepra ſuffundit̄. Hec xp̄o ſacerdoti ſꝫ ordi/ nē melchiſedech oſtēſa:oblatiōe mūdat̄. dicenti:

Luce.11.f Date elemoſynā:et ecce omnia mūda ſūt. Be.

Ro.3.c Leproſus gen⁹ humanū ſignificat:q̄ ſm̄ Lucam lepra plenus fuiſſe ꝓhibet̄. Oēs eni peccauerunt et egent illa glia dei.ſ.vt extēta manu ſaluatoris .i.incarnato verbo:humanāq̄ cōtingēte naturā a varietate priſci erroris mundent̄:et q̄ diu a po/ pulo dei ſecreti erāt tēplo dei reddant̄:⁊ vero ſa cerdoti offerre (qui eſt in eternum ſm̄ ordinē mel

Ro.12.a chiſedech) corpora ſua hoſtiā viuentē.ſ.d.p.poſ/ ſint. e Si vis. Be. In volūtate tribuit poteſta/ tem:nec dubitat vt incredul⁹ de volūtate dn̄i:ſꝫ colluuionis ſue ↄſcius nō p̄ſumit. Be. Qui ex cluſus a lege dn̄i ſe poteſtate curari poſtulat:ſu/ pra legē iudicat gratiā eſſe. Ut eni in dn̄o poteſta tis auctoritas:ſic in illo fidei ↄſtantia.

f Extendit manum. Be. Leproſum tangi lex ꝓ hibet:ſed qꝛ dn̄s legis eſt nō obſequit̄ legi:ſꝫ le/ gem facit. Non ideo tangit:quia ſine tactu cura/ re non poterat:ſed ſic ꝓbat: quia legi ſubiectus non erat. g Uolo mūdare ⁊c̄. Be. Illud mi/ rabile quo rogat̄:eo ſanat genere. Beda. Uolo mūdare.⁊ cū h̄ dixiſſꝫ.ſtatī diſceſ.ab eo le. Nihil

Ps.32. mediū int̄ op⁹ ⁊ p̄ceptū. Dixit et fctā ſt̄. Uides qꝛ volūtas poteſtas eſt. Itaq̄ tanq̄ poteſtatē hn̄s ſanandi:et auctoritatē iubendi:non refugit teſti moniū operandi. Uolo eniꝫ.dicit ꝓpter Fotinū: imperat ꝓpter Arriū:tāgit ꝓpter Manicheū. h Uide nemini dixer̄ ⁊c̄. Beda. Nō qꝛ voluit

Ps.113. quod nē potuit:quia oīa quecūq̄ voluit fecit. Sed docet nr̄a beneficia reprimi non tm̄ a merce de pecunie:ſed etiam gratie. i Oſtende te ꝓn cipi ſacerdotū. Beda. Ut intelligat non legis or/ dine:ſed gratia que ſuper legem eſt eſſe curatum. Offerre iubet: vt oſten dat qꝛ nō legē ſoluit ſꝫ iplet:dū ſm̄ legē gradiēs ſupra legē ſanat q̄s re/ media legis nō ſanabāt. Nec ante ſacrificiū ſignificās ceſſare debebat: cū nōdū ſignificatū ↄfirmatū erat ↄſtitutiōe apl̄oꝝ ⁊ fide credētiū.

k Et egreſſus.⁊c̄. Be. Unius ſaluatio multos ad dn̄m cogit. Nō pōt tacere beneficiū:etiam iuſſus ab eo qui dedit. Precepit dn̄s abſcondi. Uult eni vt in bonis q̄ agim⁹ latere velim⁹:quod eſt humilitatis:⁊ in/ uiti ꝓdamur vt alijs ꝓſimus:quod magne eſt ſublimitat̄:cū etiā ſi ipi velim⁹:opa nō pn̄t taceri. l Ita vt iā nō ⁊c̄. Hiero. Non omnib⁹ ma nifeſtatus eſt Jeſus:qui latis atq̄ plateis ſeruiunt laudibus ⁊ ꝓpri/ is voluptatibus:ſed his q̄ foris cū Petro exeunt ⁊ i deſertis locis ſūt: que elegit dominus adorandū et reficiendū ꝑplm q̄ deſerunt delectatio

Ps.115. nes mundi ⁊ omnia que poſſident:vt dicant:Portio mea domin⁹. Glo ria vero domini manifeſtat̄ his qui conueniunt vndiq̄:id eſt per plana ⁊ ardua:quos nihil poteſt ſeparare a charitate dei.

Et iterū

ſ a morte.
a b qm̄ ſciebant eū. Et diluculo val/ a b+
ſ genres.
de ſurgēs:egreſſuſ abijt in deſer
ſ Beda:in ſuis.
tū locū:ibiq̄ orabat. Et ꝓſecut⁹
ſ obediens.
eſt eū ſimō:⁊ q̄ cū eo erāt. Et cū
inueniſſent eū dixerūt ei:qꝛ oēs
a ſ iam facto ſermone. b ſ nō decet ocioſū eſſe p̄dicatorem.
q̄rūt te. Et āit illis:Eām⁹ in ꝓxi †
mos vicos ⁊ ciuitates:vt ibi p̄/
c dicē. Ad hoc ei veni. Et erat p̄di
cās in ſynagogis eoꝝ:⁊ in oi ga
lilea:⁊ demōia eijciēs.†Et venit c
d ad eū leproſus dep̄cās eū:⁊ ge/
ſ oſtēdit vln⁹ remediū poſtulat.
e nuflexo dixit: Si vis potes me d
mūdare. Jeſus aūt miſert⁹ eius e
ſ miſcdie affectū. ſ in hoc hūilitas. ſ gr̄a ſu perat legē nō timet cōtaminari q̄ alios liberat. ſ nullū ſpernam⁹:⁊ ſi maculoſū videam⁹.
f extēdit manū ſuā:⁊ tāgēs eum:
ſ in hoc pietas. ſ in hoc poteſtas. ſ Be. Ni hil medium inter p̄ceptū et op⁹.
g ait illi:Uolo. Mūdare. Et cū di/ f g
ſ volo mundare.
xiſſet:ſtatiꝫ diſceſſit ab eo lepra:
et mūdat⁹ eſt. Et cōminatus eſt h
ei. Statimq̄ eiecit illū ⁊ dixit ei:
h Uide nemini dixeris:† ſed vade
i oſtende te ꝓncipi ſacerdotū ⁊ of
fer pro emūdatione tua:q̄ prece
ſ ſm̄ legē offerri. ſ ſi deo credat:ſi impietat̄ le pra diſcedat. ſ ſalutis.
pit moyſes in teſtimoniuꝫ illis.
ſ ſed nec ad horam potuit abſcondi. ſ ꝓhibi tus eſt dicere.
k Et egreſſus cepit predicare et i
l diffamare ſmonem: ita vt iā nō k
poſſꝫ manifeſte in ciuitatē itroi
ſ tumultuoſas carnaliū mentes fugit. ſ ſecre tos a mūdanis curis viſitat. ſ Allego. Hi ſūt quos nihil pōt ſepare a charitate xp̄i.
re:ſed foris in deſertis loc̄ eſſe:
et cōueniebāt ad eū vndiq̄.

---

a Qm̄ ſciebāt eū. iā dictū eſt qualit̄ hoc ſit intelli gendū. b Et diluculo valde ſurgēs ⁊c̄. in h̄ dās exemplū:vt predicator ⁊ mirabiliū diuinoꝝ opera tor debeat fugere populi applauſū. verūtamē qꝛ nō debet omittere ſalutē animarū. ideo ſubdit̄:Eam⁹ in ꝓximos vicos et ciuita/ tes:vt ibi p̄dicem. cetera pa tent. c Et venit ad eum leproſus. Hic ponit̄ tertiuꝫ miraculū de leproſo mūda/ to. cui⁹ fides exprimit̄. cum dicit̄: d Si vis potes me mūdare. cōfitendo enim in chriſto diuinā potentiā me/ ruit curationē. ideo ſubdit̄: e Jeſus aūt miſert⁹ ei⁹ ex/ tēdit manū ſuā tāgēs eū. li/ cet eni ſm̄ determinationeꝫ legis ex tactu leproſi cōtra/ heret̄ immūdicia: tamē hoc in chriſto locū n̄ habuit: qꝛ ex tactu leprā curauit.

f Ait illi volo. Hic eſt ꝓū/ ctus.⁊ quod ſubditur:

† Mar.8.a Luce.5.e g Mūdare. imperatiuuꝫ eſt:vt oſtēdat ſe ꝓ modū im/ perij leprā curare tanq̄ do/ min⁹ creature. h Et cō/ minatus eſt ei. ꝓhibēdo ne hanc curationē diuulgaret donec oſtendiſſet ſe ſacerdo tibus:et ſacrificiū in lege p̄ ceptū ꝓ ſua emūdatiōe ob/ tuliſſet. legalia eni habuerē curſū ſuū ⁊ obligationē vſ/ q̄ ad xp̄i paſſionē:i qua ob latū eſt vnū ꝑfectū ſacrifici/ um euacuatiuū legaliū. ⁊ iō vſq̄ tunc xp̄s legalia ſerua uit ſic̄ declaratū fuit Mat. v. ſup illud verbū: Nō veni ſoluere legē ſꝫ adimplere. et ſimiliter alijs ſeruāda man/ dauit. vt hic patet:

Mar.8.a Luce.5.e i Et egreſſus cepit predicare et diffamare ſermonē. ſ. poſt fa ctā oblationē p̄dictā.

k Ut iā nō poſſet manife/ ſte introire in ciuitateꝫ. ꝓꝑ preſſurā hominū ſibi occur/ rentiū ad querendū ſanita/ tes et videndum miracula.

Morali. Ca. I

a† Ini tiū euāgelij ieſu xp̄i filij dei ſicut ſcriptū eſt in Eſaia ⁊c̄. Per hoc q̄ marcus euāge/ lium a verbis ꝓpheticis in choauit. p̄dicatorē euāgelij ſermonē incipe a ſacra ſcri/ ptura debere nō a poeticis verbis aut philoſophic̄ de/ mōſtrauit. f† Fuit iobā/ nes in deſerto ⁊c̄. Hiero. Ueſtis aūt iobānis: cib⁹ ⁊ pot⁹:auſterā vitā p̄dicātiū deſignat. † Ueni/ et fortior me poſt me ⁊c̄. Per hoc aūt oſtēdit iobā/ nes q̄ p̄dicator veritatis ſe iactare nō debet:ſꝫ ma/ gis alios veraciter tn̄ cōmēdare. k† Uenit ieſus a naçareth ⁊c̄.ſ.vt baptiſmū iohannis ⁊ ei⁹ doctri/ nā approbaret:in hoc dās exēplū maiorib⁹ vt ap/ probēt bona opera ſubditoꝝ. a† Et ſtatim aſcen dens de aqua vidit celos aptos ⁊c̄. p hoc deſigna/ tū fuit q̄ baptiſatus baptiſmo chriſti recipit ſpūm/ ſanctū ⁊ efficit̄ dei fili⁹ adoptiu⁹. d† Et ſtatī ſpi ritus expulit eū in deſertū ⁊c̄. Per hoc inſinuat̄ q̄ illi qui ſunt dei filij adoptiui ſequuntur inſtinctuꝫ ſpiritusſācti: Roma. viij. Qui ſpiritu dei aguntur hi filij dei ſunt. g† Eratq̄ cum beſtijs.ſ. pacifi ce. Et ange

ce. h† Et angeli miniſtrabāt illi. Per h̄ moraliter inſinuat̄ ꝙ illi quoꝝ ſenſualitas ſub rōne pacifice tenet̄ ꝑ angeloꝝ miniſteriū ad celeſtia trāſferent̄. b† Venit ieſus ī galileā ꝑdicā s ⁊c̄. Per h̄ inſinuans ꝙ ꝑdicator euāgelij pꝛiꝰ debet trāſmigrare de carnalibꝰ ad ſpūalia ⁊ de terrenis ad meditandū celeſtia: q: galilea trāſmigratio interp̄tat̄. f† Et p̄teriens ſecus mare galilee vidit ſimonē ⁊ andreā ⁊c̄. Per hoc aūt ꝙ petrus ⁊ andreas relictis retibꝰ ⁊ iacobꝰ ⁊ iohānes relicto patre vocantem dñm ſtatim ſecuti ſūt: nobis oſtendit̄ ꝙ nō cupiditas tp̄alis: nec affectio carnalis retrahere nos debēt a ſeq̄la chriſti. k† Et ſtupebāt ſuꝑ doctrina eiꝰ. erat eñi docēs q̄ſi poteſtatē habēs. i. ſuā doctrinā cōfirmās operibꝰ miraculorū. † Et nō ſicut ſcribe. q̄ ſuā doctrinā affirmabāt iactantia verboꝝ. ꝑ h̄ oſtendit̄ ꝙ ꝑdicator euāgelij nō debet doctrinam ſuā oſtētare verboꝝ affluentia ſed eā firmare ꝑ opa ſancta. a† Et erat in ſynagoga coꝝ hō in ſpū īmūdo. ꝑ quē ſignificatur hō pollutus carnis vicio. de quo dicit̄: f† Et diſcerpens eū ⁊c̄. q: vitiū carnale nō curat̄ niſi carnis afflictione: vt ꝑ q̄ peccat quis ꝑ hec ⁊ torqueat̄. l† Recūbebat aūt ſocrꝰ ſimonis febricitās. ꝑ quā ſignificat̄ mulier caloꝛe luxurie laborās q̄ manu eiꝰ apphenſa ſanat̄: q: talis mulier eiꝰ repꝛeſſa libertate curat̄ Ecci. xxvj. In filia nō auertēte ſe firma cuſtodiā. m† Veſpere aūt facto cū occidiſſet ſol afferebāt ad eū oēs male habētes ⁊c̄. Beda. Myſtice ſolis occubitꝰ paſſionē moꝛtēq; ſignificat illiꝰ q̄ dicit: Qdiu ſuʒ in mūdo lux ſum mūdi: ⁊ ſole occidente plures q̄ʒ ante demoniaci ⁊ egroti ſanant̄: q: q̄ tp̄aliter in carne viuēs paucos iudeoꝝ docuit: oībus ꝑ oꝛbē gentibꝰ fidei ſalutiſq; dona trāſmittit. q† Et nō ſinebat ea loq̄ ⁊c̄. Theophilus ī h̄ docēs nos nō credere demonibꝰ etiā ſi vera dicāt: q: ſi aliquos credētes ſibi inuenerint veritatibꝰ mendacia miſcēt. Vñ in collatione moyſi abbatis dr̄ ꝙ q̄dā anachoꝛita deceptꝰ fuit a demone in angelū lucis ſe trāſfoꝛmāte: q̄ poſt plura vera q̄ ſibi dixerit ꝓiecit ſeipſū in puteū ad eius verbū. nā ei dixit ꝙ tāti meriti erat apud deū ꝙ ex h̄ nullū pateret̄ malū qḋ fuit falſū: nā ex h̄ letaliter fuit vulneratꝰ ⁊ cito poſt moꝛtuꝰ. b† Et diluculo valde ſurgēs abijt in deſertū locū ibiq; oꝛabat. ꝑ hoc oſtēdēs ꝙ ꝑdicatoꝛ euāgelij redire debet ad oꝛationis ſecretū: vt ibi hauriat qḋ poſtea ꝑplis effundat. ideo ſequit̄: † Eamꝰ ī ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ibi ꝑdicē ⁊c̄. ⁊ venit ad eū leꝓſus ⁊c̄. ꝑ lepꝛā q̄ moꝛbꝰ eſt cōtagioſus oꝛiginalis culpa ſignificat̄: q̄ ꝑ carnalē generationem ad poſteros deriuat̄: q̄ manu xp̄i tactꝰ ſanat̄: q: virtute eiꝰ ꝑ baptiſmū emundat̄: ꝑ oblationē aūt muneris et diuulgationē opis ſignificat̄ ꝙ baptiʒatꝰ tenet̄ deo fideliter ſeruire: ⁊ eū iugiter collaudare.

¶ In ca. j. vbi dicitur in poſtilla: ideo nō eſt credibile ꝙ calciamentis vteret̄.

¶ **Additio. j.** Vti calciamētꝭ manifeſtū ē eē d̄ cōi hoīʒ ꝯſuetudine: nō ſolū rudiū ſeu īꝑfectoꝝ ſ etiā ſctōꝝ vt ptʒ de moyſe Exo. iij. ca. cui ī reuerētiā tre ſācte dr̄ ꝑ angelū: Solue calciamēta d̄ pedibꝰ tuis. Silr̄ d̄ Joſue legit̄ Joſ. v. Vñ nō ē credibile ꝙ xp̄s q̄ nō ſolitariā duxit vitā: ſʒ cū hoībꝰ ꝯuerſatꝰ ē vt Baruch. iij. calciamētꝭ vteret̄. Conuenientiſſimū ei ē vt q̄s cū eis q̄bꝰ ꝯuerſat̄ ſaltē ī licitꝭ ⁊ honeſtis ꝯuerſet̄. vñ. j. ad Coꝛ. ix. Oībꝰ oīa factꝰ ſū. Nec obſtat illud qḋ poſtil. allegat ꝙ xp̄s īpoſuit diſcipulꝭ ad ꝑdicādū miſſis ſine calciamētꝭ īcedere. ꝑmo q: nō oīa q̄ ipis diſcipulꝭ ad ꝑdicādū miſſis īpoſuit xp̄s ipe ſuauit. p̄cepat ei eis ī ciuitates ſamaritanoꝝ ñ itrauerit Matth. x. qḋ tñ ipe xp̄s ñ ſuauit: vt hr̄ Joh. iiij. ſilr̄ Matth. x. In viā gētiū ne abieritꝭ. xp̄s āt abijt ī viā gētiū. vt ptʒ Matth. xv. vbi legit̄. Seceſſit ī ꝑtibꝰ tyri et ſidonis. vñ illud qḋ legit̄ Act. j. Cepit ieſus facere ⁊ docere ītelligit̄ d̄ his q̄ ſimplr̄ ſunt bona ſm legē naturalē vel diuinā: ſeu d̄ his q̄ ꝑtinēt ad ꝑfectionē vite. Vſus aūt calciamētoꝝ de ſe nec ē bonꝰ nec malꝰ ſm vtrāq; legē ꝑdictā. vñ ſm Augꝰ. de doctrina xp̄iana: In oībꝰ nō vſus reꝝ: ſʒ libido vtētis ī culpa ē. ſcḋo q: illud qḋ dicit̄ Luc. x. Nolite poꝛtare perā nec calciamēta: a doctoꝛibꝰ intelligit̄: nō vt lr̄a ſonat: ſʒ figuratiue: vñ ī glo. ibidē: vtrūq; d̄ moꝛtui aīalꝭ coꝛio fit. vñ nihil moꝛtale vult eē ī illꝭ q̄s ad ꝑdicādū mittit. hec in glo. q̄ q̄dē glo. nō myſtica cēſenda ē: ſʒ potiꝰ lr̄alꝭ. Nā cetera q̄ xp̄s ꝓhibuit diſcipulꝭ ad ꝑdicationē miſſis ad lr̄aʒ itellecta ſūt īpeditiua officij ꝑdicationis inq̄ʒtū aliquā ſollicitudinē ſuꝑfluū ſecū trahūt: ſic̄ ē poſſidere auꝝ ⁊ argētū: ſʒ poꝛtare ſacculū vel perā ⁊ hmōi. ſ. calciamēta: manifeſtū ē aūt ꝙ nō īpediūt ad itinerādū: ſʒ potiꝰ expediūt. vñ dñs q̄ iſraeliticis exeūtibꝰ d̄ egypto ad feſtinationē exeundi ⁊ ābulādi hoꝛtabat̄ ī eſu agni paſcalꝭ: ꝑcipiebat eos hr̄e calciamēta ī pedibꝰ: vt ptʒ Exo. xij. Cuiꝰ rō ē: nec nudis pedibus am/bulādo ꝑ offenſionē lapidis vel hmōi īpedirent̄ ab itinere: ex q̄bꝰ videt̄ ſeq̄ ꝙ xp̄s nō ꝓhibuit ꝑdicatoꝛibꝰ materialit̄ calciamēta: ſʒ ītelligēdū ē ꝓut ī glo. allegata. h̄ ei ptʒ. j. vj. ca. manifeſte vbi xp̄s diſcipulꝭ ad ꝑdicandū miſſis iubet calciari ſandalijs. vñ Augꝰ. d̄ ꝯſenſu euāgeliſtaꝝ dicit ꝙ Marcꝰ dicēdo calciari aliq̄d h̄ calciamētū myſtice ſignificatiōis amouet. ⁊ iō nullā ꝯdictionē īcludit ſi vno loco calciamēta diſcipulꝭ ꝓhibeant̄ ⁊ ī alio eiſdē ꝑcipiāt̄: cū ſm myſticā expoſitionē vtrūq; ſit verū. Si q̄s āt ī tm̄ voluerit ꝓteruire ꝙ nullo mō calciamēta ītelligāt̄ niſi materialr̄: tūc ex dictꝭ apli hēbit ꝯcoꝛdare ꝙ ꝑdicatoꝛes euāgelij debēt haberi calciamēta dic̄ Eph. vi. State ḡ ſuccīcti ⁊c̄. ⁊ ſeq̄t̄. ⁊ calciati pedes ī ꝑparatiōe euāgelij pacis. opoꝛtet ḡ dicere ꝙ tā ī dictꝭ xp̄i ꝓhibētꝭ calciamēta diſcipulis q̄ʒ ī dictꝭ apli ꝑcipietꝭ ꝑdicatoꝛibꝰ calciari vtrobiq; ītelligāt̄ calciamēta nō naturalit̄: ſʒ ſpūalit̄. tertio nā ꝯſuetudo eccl'ie vniuerſalis maximā hʒ auctē. ipa ei doctrina catholicoꝝ doctoꝝ ab eccl'ia auctē hʒ. dicit ei Augꝰ. ī libro de vtilitate credendi: Nō crederē euāgelio: niſi eccl'ia illud mihi traderet. Cōſtat āt ꝙ ex ꝯſuetudīe eccl'ie vniuerſalꝭ ꝑdicatoꝛes diuini xbi materialibꝰ vtūt̄ calciamētꝭ: nec ex h̄ rephendūt̄ niſi foꝛte illi q̄ ex regula vl' ꝯſtitutiōe ad h̄ reſtringūt̄. cetera aūt nullo mō tā generaliter ⁊ irrephēſibilit̄ h̄ feciſſent ſi ex p̄cepto xp̄i h̄ fuiſſet iterdictū ꝑdicatoꝛibꝰ: vt poſtil. videt̄ ſentire. q̄rto q: ex his xbis iohis baptiſte Augꝰ. ītellexit ad lr̄aʒ q: xp̄s calciamēta materialiter poꝛtabat: vñ dicit ī li. d̄ xbis dñi: De his calciamētꝭ q̄bꝰ calciati ſumꝰ ꝯfoꝛtat me dñs ieſus: q: niſi calciatꝰ fuiſſet de eo Johes nō dixiſſet cuiꝰ nō ſū dignꝰ coꝛrigiā calciamēti ſoluere: ſubrepat ḡ hūana p̄ſūptio d̄. Ego euāgeliū ſeruo: q: nudo pede ābulo hec ille: Eſt etiā alia rō ad ꝓpoſitū: vide. j. ca. vj. ī additiōe ſcḋa. ¶ In eo. ca. vbi dr̄ ī poſtil. dicēdū ꝙ illa nō fiūt ī coꝛpe celeſti: ſʒ ī aere.

¶ **Additio. ij.** Meliꝰ dicē dū ē ſm Hiero. ſuꝑ Matth. dicētē ꝙ ſ reſeratiōe elemētoꝝ ſʒ ſpūalibꝰ oculꝭ celi apti ſūt: ſic̄ Ezech. ī ꝑmo ſui voluminis aptos eē cōmemoꝛat: ſm quā ſniaʒ: nec ī coꝛpoꝛe celeſti nec ī aere aptio illa fuit facta: ſʒ tm̄ reſpectu ipius xp̄i hāc aptionē ſpūalit̄ ꝯſiderātis: ꝙ etiā modꝰ loquēdi euāgeliſtaꝝ teſtat̄: dr̄ ei Matth. iij. Et ecce apti ſt̄ ei celi. vbi Chryſo. Nō d̄ coꝛpalit̄ apit̄ oībꝰ aptū ē. ſilr̄ ⁊ Mar. dicit d̄ xp̄o tm̄: Vidit aptos celos: q̄ſi ipa aptio celoꝝ ad viſionē xp̄i referat̄. ſcʒ itellectualē: ꝓut xp̄s baptiſmo tā ſāctificato vidit aptū eē celū hoībꝰ qḋ tñ ātea viderat ſiēdū: vñ ī hac aptiōe ſm Tho. ī. iij. pte. q. xxix. ar. v. ī coꝛpe q̄ſtionis. Tria ſūt ꝯſiderāda q̄ ꝑtinēt ad efficaciā nr̄i baptiſmi. ꝑmo q̄dā ꝑncipalis xtꝰ ex q̄ baptiſmꝰ efficaciā hʒ: q̄ q̄dē ē xtꝰ celeſtis. ſ. diuia: qḋ recte ſignificat̄ ꝑ aptionē celoꝝ. ſcḋo ad efficaciā baptiſmi opat̄ fides eccl'ie ⁊ eiꝰ q̄ baptiʒat̄. Baptiſmꝰ ei ē fidei ſacr̄m: ꝑ fidē aūt cognoſcimꝰ celeſtia q̄ ſenſū ⁊ hūanā rōnē excedūt: ad qḋ ſignificādū apti ſūt celi. tertio q: ꝑ baptiſmū apit̄ nobis itroitus regni celeſtis: ꝓut in poſtilla. ¶ In eo. ca. vbi dr̄ ī poſtil. Si eñi cognouiſſent demones ipm̄ eē deū nūq; induxiſſent.

¶ **Additio. iij.** Nō videt̄ rō q̄re demōes nō induxiſſent iudeos ad crucifigēdū xp̄m etiā ſi cognouiſſent ipſū eſſe deū. Demones eñi cuʒ ſint in termino damnationis quāto ad maioꝛa peccata hoīes trahere poſſūt tm̄ ad illud magis conant̄: ⁊ ideo Beda in hoc loco loquens d̄ diabolo ſic dicit: Nō igit̄ ideo iudeis eū crucifigere pſuaſit: quia dei filiū nō putauit. Ex quo ptʒ ꝙ etiā ſi filium dei ipſum eſſe putaſſet adhuc pſuaſiſſet vt crucifigeret̄: dictū aūt apli. j. ad Coꝛ. ij. dicentis. Si eñi cognouiſſent nūq; dñm gloꝛie crucifixiſſent ⁊c̄. nō facit ad ꝓpoſitū. loquit̄ eñi de hoībus q̄ tāq; viatoꝛes q̄tūcūq; viles ſint nōdū tñ cōmuniter attingunt ad terminū damnationis.

¶ **Replica.** In primo ca. vbi dicit̄: Nō ſum dignꝰ ſoluere coꝛrigiā calciamenti ⁊c̄. poſtillatoꝛ h̄ exponēs dicit ꝑ hoc ſignificari vile obſequiū. q. d. non ſum dignꝰ ei in minimo obſequiū p̄ſtare. nō eñi ad litterā xp̄s calciamēta ſoluēda habuit q̄ apoſtolis ne poꝛtarēt interdixit: q: cepit ieſus facere ⁊ docere ⁊c̄. Bur. hoc dictū egreferēs foꝛtaſſe ꝓpter poſtillatoꝛē nudipedē calciamentoꝝ vſū grādipendit: nō attendens ꝙ ſanctꝰ Dionyſiꝰ ca. xv. angelice hierarchie ſingulari myſterio deſcribit āgelos diſcalciatos: vt oſtēderet ad diuinas illuminationes ſuſcipiēdas et cōmunicādas nudipedes eſſe aptioꝛes. Attēdat Bur. primū eccl'ie electū ⁊ deputatū rectoꝛē moyſen: nō niſi nudipedem ad diuina cōtēplāda accedere potuiſſe: Exo. iij. Et ꝓphetarū diſertiſſimū Eſaiā ad dei p̄ceptū nudipedē inceſſiſſe. Eſa. xx. Et magiſtrū vnicū nudipedem ſediſſe: vt ptʒ ex Marie penitētia q̄ pedes eiꝰ lauit Luce vij. Apoſtoloſq; calciatos nō fuiſſe. ⁊ q̄uis oīm illaꝝ reꝝ ſint

rõnes myſtice p doctores ⁊ gloſam aſſignate: verũ eſt tñ ad lrãm illã cõtigiſſe ⁊ moyſi ⁊ Eſaie ⁊ aplis p̄cepta fuiſſe: eccleſie catholice viſus eſt in picturis ⁊ imaginib⁹ aliquorũ ſanctorũ de pictis cũ calceis: imagines tñ aploꝝ ⁊ xp̄i nudipedes apparẽt: q̃ picture libri laicoꝝ dicũt ⁊ rerũ geſtarũ rememoratiue. vñ Bur. ſe inaniter fatigat in cõmẽdatione calciamẽtoꝝ in ſigillationẽ poſtillatoris: quaſi dixerit vel ſenſerit euãgelicos p̄dicatores ſub p̄cepto xp̄i aſtrictos ad abiectionẽ calciorũ: qđ tñ nõ intendit: ſ3 dicit aplos ꝓhibitos. cõſtat aũt p̄dicatores ẜbi dei multa licẽter facere q̃ facere aplis nõ licebat. cõſtat eñ aplos reliquiſſe oĩa q̃ eoꝝ ſucceſſores nõ relinquũt: ſed quidã theſauriçant. cõſtat etiã aplos vota emiſiſſe: q̃ ſucceſſores eoꝝ nõ emiſerũt. Cõſtat aplos in illatis contumelijs fuiſſe gaudẽtes: ſucceſſores eoꝝ iniurias acriter vindicãtes: ⁊ ſic de multis alijs: fruſtra etiã Bur. ſe fatigat ad pſuadendu3 xp̄m ſucceſſiſſe calciatũ: q2 vt dicit cõuenientiſſimũ fuit ſe conformare cũ his cũ q̄bus cõuerſabat in licitis ⁊ honeſtis. allegat ad h̄ apl̃m. j. Coꝛ. ix. Oib⁹ oĩa fact⁹ ſũ: Et ſicut Bur. ſubſumit de calciamẽtis: ita ego ſubſumo de diuitijs ⁊ poſſeſſionib⁹ q̃ ſunt honeſte ⁊ licite: igit̃ cõueniebat xp̄m fuiſſe diuitẽ ⁊ ꝓprietariũ ſicut Bur. arguit eũ calciatũ: ſed cõſequẽs ẽ ꝯtra xp̄i ꝓfeſſionẽ. dixit eñ: Uulpes foueas habent ⁊c. fili⁹ autē3 hoĩs nõ habet vbi caput ſuũ reclinet: ita ſubſumi põt de nuptijs ⁊ multis alijs licitis ⁊ honeſtis. pz3 igit̃ principiũ Bur. modicũ veritatis habere. Itẽ ſi ꝓpter cõuerſari cũ hoĩbus ꝑ ut allegat Burg. Baruch. iij. tertio. xp̄s debuit eſſe calciat⁹: igit̃ fuit calciatus anteq̃3 incarnatus. tenet conſequẽtia: q2 illa cõuerſatio cũ hoĩbus allegata exponit̃ ad lrãm de cõuerſatione cũ iudeis in deſerto: Aplus etiã p Bur. allegatus p totũ capitulũ ꝓbat oppoſitũ intẽtionis ſue: q2 ꝓbat ibi auctoritatib⁹ ⁊ rõnib⁹ a licitis abſtinẽdũ veris p̄dicatoribus: ſicut accipere ſumpt⁹ neceſſarios ab his q̄bus p̄dicãt: vide Boñ. in apologis. Nec valet riſum Bur. ad argumẽtũ poſtillatoris: q2 facit gloſam nouã illius dicti. Cepit ieſus facere ⁊ docere: ⁊ puto ſuã gloſam foꝛe errori ꝓpinquã: illud. ſ. dictũ intelligendũ eſſe ſolũ de his q̃ ſimpliciter ſũt bona ẜm legẽ naturalẽ ⁊ diuinã: q2 ẜm illã gloſã xp̄s nõ feciſſet nec docuiſſet opa ſupererogationis neq3 cõdeſceñſionis neq3 cõſilia: que nõ ſunt ſimpliciter bona ad legẽ naturalẽ ⁊ diuinã ptinẽtia: alias eñ nõ poſſent omitti ſine peccato qđ falſũ eſt: vt pz3 Matth. xix. Meli⁹ aũt gloſat̃ illud dictũ qđ cepit ieſus facere ⁊ docere. i. quicq̄d ad virtutẽ ⁊ auſteritatẽ vite ptinet q̄ xp̄s docuit ipſe p̄rimo fecit: ⁊ q2 nudipeditio auſteritatis eſt ⁊ aplis p̄cepit: ideo fecit

qđ eſt argumẽtũ poſtillatoris: ſed huic rõni Bur. dat inſtantiã dicẽs: chriſtus p̄cepit aplis: In viam gentiũ ne abieritis Matth. x. ⁊ tñ ipſe trãſijt p mediã ſamariã ⁊c. Hic dico q̄ inſtantia nõ valet: q2 nõ dicit̃ Act. j. q̄ xp̄s docuit q̄cq̄d fecit: ſ3 d2 quicq̄d docuit hoc p̄rimũ fecit: ⁊ fecit q̃ nõ docuit facienda ꝑut Aug⁹ dicit. Nõ eñ chriſtus dixit diſcite a me moꝛtuos ſuſcitare: ſup aquas ſiccis pedib⁹ ambulare nõ hoc dixit: ſed q̄d ait: Diſcite a me q2 mitis ſum ⁊ humilis: põt etia3 dici q̄ cum xp̄s trãſiret p mediã ſamariã. ibant etiã cũ eo apli q̄ p eũ ꝓhibiti erant ad p̄dicandũ gẽtib⁹ ꝓpter cauſas aſſignatas ĩ glo. auctoꝛitat⁹ allegate: ⁊ ſic xp̄s etiã ſeruauit q̃ occaſionalis fuit eius trãſitus p ſamariã nõ principaliter intentus ad ibi p̄dicãdũ. iõ Matth. xv. dixit mulieri: Nõ ſu3 miſſus niſi ad oues q̃ perierũt dom⁹ iſrl̃. ⁊ ſequit̃: Nõ ẽ bonũ ſumere panẽ filioꝝ ⁊ dare canib⁹. ¶ In eodẽ ca. vbi dicit̃: Celi apti ſunt poſtil. exponit de ſigno viſibili ſenſibili vel imaginaria viſiõe cõſiderato. Bur. aũt nõ vult aliqđ fuiſſe reale ſignũ in aere: ſed ſoli⁹ chriſti ſp̄ũalẽ intuitũ ſignificare celũ aptũ: ſed doctores p eũ alligati nõ loquunt̃ cũ p̄ciſione reſtringentes ſe ad ſolã ſpiritualẽ viſionẽ chriſti: cui⁹ ſignũ rep̄ſentatiuũ in aere apparuit etiã iohãni baptiſte. ꝓpter id qđ d2 Johis. j. Ipſe baptiçãs accepiſſe de deo ſignũ agnoſcẽdi baptiçatũ. Nam ſi p̄ciſe de xp̄o intelligeret̃ viſio ſp̄ũalis illi⁹ aptionis celi: mirũ videret̃ ad quẽ finẽ: cũ aĩa xp̄i viderit omnia in verbo q̃ verbu3. ſicut igit̃ nõ opoꝛtuit dici aperiri celũ vt celũ videat: q2 pfectioꝛ eſt viſio oĩm in verbo q̃3 in ſpecie ꝓpria. intelligibili⁹ igit̃ videt̃ dici q̄ Johannes viderit imaginaria vel ſenſuali viſione ſicut Ezechiel ſup xp̄m celũ aperiri: ſicut vidit ſpm̃ deſcẽdere ad ꝑhibẽdũ teſtimoniũ de efficacia baptiſmi chriſti p qđ aperit̃ ianua celi: vidit inq̃3 in hoc ſicut in ſigno rep̄ſentante. ¶ In eo. ca. poſtil. p̄ponderat opinionẽ dicentiũ demones non ſciuiſſe chriſtu3 eſſe deũ: ꝓpter qđ dicit̃. j. Coꝛ. ij. Si eñ cognouiſſent nũq̃3 dominũ gloꝛie crucifixiſſent. i. induxiſſent iudeos ad crucifigendum. Burgeñ. aũt obijcit rationẽ dicens q̄ non videt̃ ratio etiã ſi nouiſſent eu3 eſſe deum quare non induxiſſent: q2 conãt̃ hoĩes trahere ad peccata maioꝛa libẽti⁹: ſ3 Bur. potuit bñ videre rõnẽ multiplicẽ cur ad crucifigẽdũ nõ induxiſſent. Nã diabolus ſciuit p moꝛtẽ chriſti ſuũ perire iperiũ ⁊ hoĩem ſaluari et regnũ chriſti exaltari ⁊c. que q2 diabolo p̄iudicant ſcienter ad ſui p̄iudiciũ nõ conat̃. vñ et ſi trahit libẽter hoĩes ad vicia: nõ tñ ĩ ſue ptãtis deſtructionẽ: ⁊ ſic allegatũ de apoſtolo eſt magis ad ꝓpoſitũ q̃3 de hoĩbus malis de q̄bus Burgeñ. exponit: q2 nemo vtens rõne ſibiipſi nocere cupit.

A

¶ Glo. oꝛdi.

a ET iterũ intrauit. ¶ Ca. II Ita vt nõ ⁊c. Beda. Pꝛedicãte dñõ ĩ domo nõ capiũt neq3 ad ianuã: q2 p̄dicãte in iudea chriſto gẽtiles ad audiẽdũ nõdum intrare voluerũt ad quos tñ ⁊ ſi foris poſitos doctrine ſue verba direxit p p̄dicatores ſuos. b Paralyticũ. Hiero. Paralyſis typus eſt toꝛpoꝛis q̃ piger iacet ĩ mollicie carnis: habẽs deſideriũ ſalutis: ẜ turbis ignauis ⁊ duplis cogitationib⁹ ac ſi eneruatis mẽbꝛis offendit̃. Quẽ poꝛtãt quattuoꝛ quas ſupradixim⁹ ẜtutes ad tegulas diuinitatis ⁊ ſapie ĩ domo carnis xp̄i patefactas. Cui vice muneris d2 poꝛtare carnẽ q̃ ſe poꝛtabat: vt p aliam viã cũ magis ĩ ſuã regionẽ redeat. c A quattuoꝛ ⁊c. Be. Quia q̄ttuoꝛ ẜtutib⁹ ad dñm fiducia mentis erigit̃. De q̄bus d2 in libꝛo Sapie:

Sap. 8. b Sobꝛietatẽ ⁊ ſapiam docet ⁊ ſciam ⁊ virtutẽ quas alij p̄rudẽtiã: foꝛtitudinẽ: tẽperantiã: ⁊ iuſticiã nũcupant.

Pſ. 118. d Nudauerunt tectũ vbi erat. Tectu3 dom⁹ in qua chriſtus docet: ſublimitas eſt ſcripture: in qua coꝛrigit adoleſcentioꝛ viam ſuã in c. ſer. tuos.

Luce. 5. d Beda. Domus ieſu ẜm aliũ euangeliſta3 tegulis tecta dicitur: q2 vilitate littere ſenſus ſpiritualis tegit̃. Cum grabato ante ieſum deponit̃: quia cognoſcere ieſum debet etiam in carne hac conſtitutus.

Cũ vidiſſet.

§ Be. poſt deſertũ. § ſed q2 nec carnalis deſerit: iterũ intrauit ĩ capharnaum. § Be. ciuitatem.

a Et iterum intra ¶ Ca. II a† uit capharnaũ poſt dies octo: ⁊ auditũ eſt q̄ in dõmo eſſet: ⁊ ꝯuenerũt multi: ita vt nõ caperent̃ neq3 ad ianuam: ⁊ loquebatur eis verbum † Et venerunt ferẽtes ad eum pãralyticũ: qui ã quattuoꝛ poꝛtabantur. Et cum nõ poſſent offerre eũ illi pꝛe turba: nudauerunt tectum vbi

a § Beda. in iudea. § ideo. § ſ. dom⁹. § Beda. tñ. a § Be. per apoſtolos. § doctores. a § Beda. alle. aĩam mollicie carnis toꝛpẽtẽ. a § q2 q̄ttuoꝛ libꝛis euãgelij oĩs doctrina firmat̃. § cogitationum. § domus.

¶ Nico. de lyra

a ET iterũ intrauit in capharnaum poſt dies octo. ¶ Ca. II Poſtq̃3 deſcripta eſt chriſti p̄dicatio. hic cõſequẽter deſcribit̃ inſurgens ex ea iudeoꝝ emulatio: ⁊ hoc in quattuoꝛ caſibus. ſ. in paralytici curatiõe. in Matthei vocatione. in diſcipulorum chriſti argutione: ⁊ in manus aride ſanatione. ſecunda pars incipit ibi: Et cũ preteriret vidit Leui. tertia ibi: Et erant diſcipuli iohãnis. quarta in principio ſe. ca. Circa p̄rimum p̄mittit̃ emulationis occaſio. ſecundo emuloꝛum ꝑuerſa cogitatio. ibi: Erãt autem illic quidam de ſcribis. tertio ipſorum cõfutatio. ibi: Quo ſtatim cognito ieſus. Iſte tres pticule expoſite ſũt Matthei. ix. in principio capituli. hoc excepto q̄ ibi tacet̃ modus offerendi paralyticu3 ipſi chriſto qui hic exp̄rimit̃. cũ dicit̃: Mat. 9. a Luc. 5. b Joh. 5. a
b Et cũ non poſſent efferre eum illi pre turba nudauerũt tectũ. ſ. domus in qua erat chriſtus. Ad cui⁹ intellectũ ſciendũ q̄ domus in terra illa habẽt plana tecta ⁊ ibi aſcendunt homines cauſa recreationis ad habendum aerem et confabulandũ adinuicẽ: q2 de tecto vni⁹ dom⁹ põt de facili trãſiri ad tectũ alterius dom⁹. ⁊ ꝓpter hoc dicit ſaluatoꝛ Matth. x. Qđ in aure auditis. i. ĩ ſecreto p̄dicate ſup tecta. i. in publico vbi ꝯueniũt hoĩes: ⁊ ĩ quolibet tecto ẽ vna clauſura: q̃ apit̃ qñ hoĩes de domo aſcẽdũt ſup tectũ ⁊ claudit̃ qñ deſcẽdũt: illi igit̃ q̃ poꝛtabãt iſtũ palyticũ: nõ potẽtes ĩgredi domũ ĩ q̃ xp̄s erat ꝓpter turbã q̃ nõ ſolũ erat ĩtra domũ: ſ3 etiam ad oſtiũ: p aliã domũ cõtiguã poꝛtauerũt illũ palyticũ ſup tectu3 dom⁹ in qua erat xp̄s ⁊ aperiẽtes clauſurã tecti p̄dictã.

Submiſe.

Glo. ordi.

a Cū vidiſſet ⁊c̄. Be. Multū va
let apud deuȝ fides ꝓpria vbi tm̄
valuit aliena: vt hō interi⁹ ⁊ exte
ri⁹ ſanat⁹ repēte exurgeret. Alio
rūq; meritis ſua ei relaxarent̄ erra
ta. b Fili. Mira humilitas de
ſpectū ab oib⁹: diſſolutū tot̄ ar
tub⁹ filiū vocat. Aut certe iō: qꝛ
dimittunt̄ ei pctā. c Dimittū
tur. Oſtēdit ꝓpt pctā fuiſſe mor
bo ꝑcuſſum: ⁊ iō nō poſſe ſanari:
niſi pri⁹ his dimiſſis. Sicut para
Joh.5.c lytico ad piſcinā: Ecce ſan⁹ fact⁹
es: iā noli pec. ne deteri⁹ tibi con.
Beda. Quinq; de cauſis affici
unt̄ hoīes moleſtijs carnis. Aut
Job.1.c ꝓpter merita augenda vt Job et
martyres. aut ꝓpter humilitateȝ
2.Cor.12.c cōſeruādā vt Paulus ab angelo
ſathane. aut ob pctā intelligenda
Nu.12.c ⁊ corrigenda: vt maria ſoror moy
ſi. Et h palytic⁹ q̄ nō niſi dimiſſis
pctis potuit curari. aut ad gliaȝ
Joh.9.a dei: ſicut cec⁹: de quo. Ne hic pec
Joh.11.b cauit neq; parētes ei⁹ ⁊c̄. ⁊ Laça
rus cui⁹ īfirmitas nō fuit ad mor
tē: ſȝ ꝓ glia dei: aut ad initiū eter
ne dānatiōis vt herodes.
d Quis pōt dimit. Be. Uex di
cūt ſolus de⁹ h pōt: ſolus etiā per
eos dimittit q̄b⁹ ptāteȝ dimitten
di pctā tribuit: ideo vere de⁹. Ue
rū teſtant̄: ſȝ pſonā xp̄i negando
fallunt̄. Errāt igit̄: qꝛ vt deū eſſe:
⁊ pctā dimittere credunt: xp̄m tn̄
eū eē nō credūt. Sȝ demēti⁹ arria
ni: qui ⁊ xp̄m eſſe ⁊ peccata dimit
tere negare nō audet: deū eſſe ne
gare nō timēt. e Quid ē. Bed.
Quaſi q̄ potentia cordis occulta
intueor: eadē pctā dimitto. Qua
ſi ex vobis intelligite: q̄d cōſequa
tur paralyticus. f Fili⁹ hoīs.
Bed. Solus de⁹ dimittit pctā: et
fili⁹ hoīs habet ptātē dimittendi
pctā: ḡ idē de⁹ ⁊ fili⁹ hoīs eſt. Ita
hō xp̄s ꝑ diuinitatē dimittit pctā
ꝑ humanitatē ꝓ peccatorib⁹ pōt
mori. g Uade in do. Be. Qui
languerat grabatū domū repor
tat cū aīa pctōꝝ remiſſione curata
ſe ad diuturnā ſui cuſtodiā cū ip
ſo corpe refert: ne q̄d iterū vñ fe
riat̄ admittat. h Et egreſſus.
Be. Poſt curationē paralytici ī
capharnauȝ ad mare egredit̄: qꝛ
nō ſolū ciues ſȝ ⁊ maris habitato
res inſtruit: ⁊ fluctiuagos mūdi
mot⁹ fidei firmitate cōtēnere do
cet: Ibi turbaȝ multā erudit: ibi
publicanū apl̄m facit: ibi pctōres
per pniam correctos: ſuo dignos
reddidit cōuiuio ⁊ auditu ſuoruȝ
arcanoꝝ: ⁊ ab vndis cupiditatuȝ
ſeꝑatos: ad ſolitudinē quiete cō
uerſatiōis q̄ ē in ſpe celeſtiū ꝓtra
hit. Nā ſeq̄t̄: Et cū ꝑteriret vidit
leui ⁊c̄. i Leui. Hiero. Leui ad
ditus: qꝛ a teloneo negocioꝝ ſecu
lariū ſequit̄ ſolū xp̄m qō dicit: qꝛ
Luc.14.g q̄ nō renūciat oib⁹ q̄ poſſidet non
pōt. m. e. d. Be. Marcus ⁊ lu
cas verecūdie cā ⁊ honore euāge
liſte nomē vulgatū nō ponūt: Ip
Pro.18.c ſe (ſm hoc qō ſcriptū eſt: Iuſt⁹ ī
primis accuſator ē ſui) Mattheū
ſe ⁊ publicanū noīat: vt oſtendat
nullū cōuerſū debere de ſalute dif
fidere

Marci Ca. II

a ſcripturarū myſteria. carnē.
erat ⁊ patēfaciētes ſubmiſerūt grabatū a
corpena.
a in quo paralyticus iacebat. Cū aūt vidiſ
quia.
b c ſet ieſus fidē illoꝝ: ait paralytico: Fili di
mittunt̄ tibi peccata tua. Erāt aūt illic q̄
a ideo inuident qꝛ dixit: dimittunt̄ tibi peccata. b incre
dulitate nō ſurgentes ad fidē.
dā de ſcribis ſedēntes ⁊ cogitātes in cor
non dei. deſpectiue. tam alte.
dibus ſuis. Quid hic ſic loquit̄? Blaſphe
enim.
d mat. † Quis pōt dimittere pctā niſi ſolus
a qꝛ ꝑfidos ſaluare deſiderat: occultorū cognitione et operꝝ
virtute ſe deū eſſe manifeſtat.
de⁹? Quo ſtatim cognito Jeſus ſpū ſuo:
hoc. ſ. cognito.
qꝛ ſic cogitarent itra ſe: dixit illis: Quid
Hiero. quaſi eiuſdē potentie eſt aīam ſanare et corpus.
mihi. dixit et facta ſunt.
e iſta cogitatis ī cordib⁹ vr̄is? † Quid ē fa
a qō ſpirituale qō ſolus deus nouit qui facit.
cili⁹ dicere paralytico dimittūnt̄ tibi pec
a quod corporis oculis videri poteſt.
cata: an dicere: ſurgē tolle grabatū tuum
a vt viſibile miraculum ꝓbet inuiſibile.
⁊ ambula? Ut aūtē ſciatis qꝛ poteſtatem
f habet filius hoīs in terra dimittendi pec
a Be. a carnalib⁹ deſiderijs. Be. carnē ꝑ cōtinētiā ſpe
celeſtium a terrenis ſegrega.
cata: ait paralytico: † Tibi dico ſurgē tol
a paradiſum que prima domus hoīs fuit.
g le grabatū tuū et vade in dōmū tuā. Et
a mira dn̄i virtus ſine mora ſalus in iuſſu eſt.
ſtati ſurrexit ille: ⁊ ſublāto grabato abijt
a dānata blaſphemia ad laudē vertunt̄.
ide corā oib⁹: ita vt mirarent̄ oēs ⁊ hōnori
h ficarēt deū dicētes: qꝛ nūq̄ ſic vidim⁹. Et
p⁹ curatū palyticū. capharnaū. vt maritimos colligat
egreſſus ē rurſus ad mare: omniſq; tur
ba veniebat ad eū ⁊ docebat eos. Et cuȝ b+
oculis miſericordie. additus. a ad curā vectiga
liū: telos em̄ grece: latine vectigal.
i ꝑteriret vidit leui alphei ſedētē ad tēlonē
imitare.
k um: ⁊ ait illi: Sequere me. Et ſurgens: ſe
paup pauperē. Be. et fecit ei cōuiuiū qō lucas dicit.
l cutus eſt eum. Et factum eſt dum accū
m beret in domo illius: multi publicani et
peccatores ſimul diſcūbebant cū ieſu et
penitentes.
diſcipulis eius. Erāt eni multi qui ſeque
bant̄ eum. Et ſcribe ⁊ phariſei videntes:
quia manducaret cum publicanis ⁊ pec
catorib⁹: dicebāt diſcipulis eius. † Qua
re cū publicanis et pctōrib⁹ māducat et
cum peccatoribus iuſtus. magiſter pro diſcipulis
reſpondit.
bibit magiſter veſter? Hoc audito Jeſus
ſuperbi.
ait ill'. Nō neceſſe habēt ſani medico: ſȝ q̄
humiles. ideo vos declino.
male habent. † Non enim veni vocare iu
a vos qui tanq̄ iuſti fugitis peccatores qui veſtram iuſti
ciam ſtatuentes: iuſticie dei non eſtis ſubiecti.
b qui ſe peccatores agnoſcunt non per legem iuſtificari ſe
videntes chriſti gratie colla ſubmittunt ideo ad peccatores
declino.
ſtōs: ſed peccatōres. Et erant diſcipuli

Glo. ordi.

fidere cū apl'is ⁊ euāgeliſta d̄ pu
plicano ſit fact⁹ repente.
k Secutus ē ⁊c̄. Be. Lucas Luc.9.f
plen⁹. ⁊ relict̄ oib⁹. ſ. eſt. e. Se
quit̄ q̄ vt pauperē xp̄m nō tam
corpis greſſu q̄ȝ mentis affectu
poſſit ſeq̄. oīa relinquit: ſic mat
theus q̄ nō ſolū lucra vectigali
um: ſȝ etiā periculū qō ꝓpter im
ꝑfectas rōnes accidere poterat
a pricipib⁹ ſeculi cōtēnit cupid⁹
ſequēdi. Qui em̄ exteri⁹ voca
uit: vt mox ſequeret̄: int⁹ accen
dit ⁊ modū docuit. Merito ḡ q̄
obediēdo hūana cōtēpſit nego
cia: diuinoꝝ diſpēſatoꝝ fact⁹ eſt Luc.5.b
talentoꝝ. l Et fa. Be. Lucas
fecit eis cōuiuiū magnū leui in
domo. ſ. Qui em̄ xp̄s itus reci
pit. voluptatū delectat̄ vberta
te: ⁊ dn̄s libēter ingredit̄: ⁊ ī ei⁹ B
recūbit affectu. Hoc ē ſpūale cō
uiuiū bonoꝝ paupeꝝ: quo di
ues eget: paup epulat̄. m Pu Mat.9.a
blicani. Qui publica vectigalia Luce.9.e
exigunt: vel ſeculi lucra ſectan
tes: qui exemplo publicani con
uerſi iā de ſalute ꝓſumūt: nec vt
phariſei calūniant̄ in vitijs per
manētes ſȝ penitētes. Uñ ei ⁊c̄.
Bed. Moraliter. Ad cōuiuiū Moralit̄
pctōꝝ vadit: vt docēdi occaſio
nē habeat: ⁊ ſpūales cibos im
partiat. Eundo ad pctōres dn̄i
humilitas oñdit̄: ī cōuerſiōe pe
nitētiū ptȝ doctrine ei⁹ potētia. Mat.9.a
Be. Per vocationē matthei Luc.5.e
fides gētiū q̄ relictis lucris ſecu Joh.5.b
li: epulis charitatis et operū bo
noꝝ cū dn̄o ꝯuiuāt̄. Per phari
ſeoꝝ ſupciliū: de ſalute gētiū iu
deoꝝ inuidia deſignat̄. q̄b⁹ dr̄:
Publicani ⁊ meretrices ꝑcedēt Mat.21.c
vos in regno dei. n Non ne L
ceſſe. ⁊c̄. Be. Se medicū dicit q̄
miro medicādi genere vulnera Eſa.53.b
t⁹ eſt ꝓpter iniquitates noſtras
⁊ liuore eius ſaniat ſum⁹.
o Et erāt diſ. Be. Alij euan
geliſte dicūt phariſeos ⁊ diſcipu
los iohānis h queſiſſe. hic vide
tur dicere ꝙ alij queſierūt quos
eiuſdē rei cura mouiſſet. Unde
colligit̄ h a plurib⁹ fuiſſe obie
ctū a phariſeis: a diſcipulis io
hānis: a cōuiuis vl' quibuſlibet
alijs. Be. My

Nico. de lyra

a Submiſerūt. palyticū ī lecto
ante xp̄m. cetera exponūt̄ ſicut
expoſita ſūt: Matth. ix. b Et
cum ꝑte. Hic deſcribit̄ emulatio Mat.9.b
iudeoꝝ ꝯtra xp̄m in matthei vo Luc.5.f
catione: ⁊ primo ponit̄ emuloꝝ
murmuratio. ſcd̄o eoꝝ confuta
tio. ibi: Hoc audito ieſus. Cir
ca primū dr̄: c Uidit leui al.
Matthe⁹ em̄ ante vocationē le
ui vocabat̄ et erat fili⁹ alphei.
ceteri exponant̄ ſic. ſ. expoſita
ſunt: Matth. ix. d Et erant di
ſcipuli iohānis. Hic deſcribitur 1.Tio.1.c
emulatio iudeoꝝ ꝯtra xp̄m in di
ſcipuloꝝ xp̄i arguitione volen
tiū retorquere apparentem defe
ctū: lȝ nō exiſtētē diſcipuloꝝ xp̄i
in magiſtrū. ⁊ ponit̄ duplex ca

 ſus ſcd̄s

b Beda. Myſtice. Diſcipuli iohãnis ⁊ phariſeoꝝ ieiunãt: q̄ꝛ q̄ operibꝰ legis gloriant̄: vel qđ peius ē traditiones ſequunt̄ hoĩm: vel etiã xp̄i p̄coniũ tñ aure nõ cordis amore ꝑcipiũt: a ſpũalibꝰ bonis ieiuni corde tabeſcũt. Diſcipuli xp̄i nõ ieiunãt q̄ꝛ q̄ fideliter mẽbrũ xp̄i eſt corpe ipſiꝰ epulat̄ ⁊ ſanguine alit̄.
Dñs cũ peccatoribꝰ mãducat ⁊ bibit: ſꝫ ideo q̄ꝛ illi abſtinẽtia meritũ auget cui nulla potẽtia nature eſt. Dñs aũt q̄ delicta naturaliter delere põt: man ducãtes ieiunãtibꝰ põt facere puriores. Ieiunauit tñ xp̄s vt ieiunares: mãducauit cũ pctõribꝰ vt grãm cernẽs ptãtẽ agnoſceres. a Nunq̄d poſſunt ⁊c. Matthe ꝰ ita: Nũq̄d poſſunt filij ſpõſi lugere q̄diu cũ illis eſt ſponſus ⁊c. Spõſus xp̄s ſpõſa eccleſia: de quo ſpũali cõnubio apl̄i creati ſunt q̄ lugere ⁊ ieiunare non poſſunt: q̄diu ſpõſũ cũ ſpõſa vidẽt. Cũ tranſierint nuptie ac paſſionis ⁊ reſurrectiõis tp̄s aduenerit tũc ieiunabũt. Beda. Moraliter. Q̄diu ſponſus nobiſcũ eſt ĩ leticia ſumꝰ: nec ieiunare poſſumꝰ: nec lugere: cũ vero ꝓ pctõ recedit ⁊ auolat: tũc ieiuniũ ĩdicẽdũ: tũc luctus multiplicãdus. b Nemo aſſumẽtũ ⁊c. Bed. Diſcipulos veſtimẽta vetera dicit. i. adhuc carnales necdũ ĩnouatos fidei firmitate. Quibus ſi nouꝰ pãnꝰ. i. ꝑs doctrine q̄ ad nouã vitã ꝑtinet aſſuat̄: ⁊ ipſa quodãmõ ſcindit̄: cuiꝰ ꝑs importune tradit̄: q̄ ad ieiuniũ valet ciborũ: cũ illa doceat generale: nõ a cibis tñ: ſed ab omni voluptate carnis. Cauendũ eſt doctori ne aĩe nõdũ innouate: ſꝫ in malicie vetuſtate ꝑduranti nouorum myſterioꝝ ſecreta cõmittat. Be. Allegorice. Veſte foris tegimur: vino intus reficimur. Veſtis bona opa q̄bꝰ hoĩbus foris lucemꝰ. Vinũ feruor fidei: ſpei: ⁊ charitat̄: q̄ in cõſpectu dei intus ſenſus nouitate reformant̄. c Sed vinũ no. ⁊c. Erãt aũt noui cũ poſt aſcẽſionẽ deſiderio cõſolationis eiꝰ ſperãdo ⁊ orãdo innouabant̄: tũc ſpm̃ſanctũ acceperũt: quo quaſi nouo muſto noui vtres repleti ſunt. d Cũ ſabbatis. Beda. Nota primo apl̄os littera ſabbati deſtruere cõtra hebionitas: q̄ cũ alios diſcipulos recipiãt Paulũ quaſi trãſgreſſorẽ leg̃ repudiant. e Et vel. ſpi. Eſuriũt vt hoĩes ꝑ turba mãducãdi ſpaciũ non habẽtes. Sed exẽplũ auſterioris vite ꝑbẽt: nõ ꝑparatas epulas: ſed ſimplices querũt. Beda. Myſtice. Diſcipuli ꝑ ſata trãſeũt: cũ plati ſubditos pia ſollicitudine circũſpiciũt: ⁊ q̄liter quẽq; ad fidẽ trahãt ſedule ꝑpendũt quoꝝ ſalutẽ eſuriunt. Vñ Petro inter ꝑces eſurienti: oblatis q̄s eſuriebat dapibꝰ dictũ eſt: Surge petre occide ⁊ mãduca. Et mira ſacramẽti cõcordia. ibi: mactari ⁊ mãducari iubẽtur aĩalia: hic ſpicas cõuellũt diſcipuli: ⁊ ſcḋm alios euãgeliſtas manibꝰ con fricantes mãducãt. Vnde: Mortificate mẽbra veſtra: ⁊ exuite veterẽ hominẽ. Aliter enĩ nõ trãſeũt in corpus xp̄i: aliter doctorẽ ſui ꝑfectꝰ fructꝰ nõ paſcũt. Vellere itaq; ſpicas: eſt ab omni intẽtione terrena radicẽ mẽtis eruere. Fricare manibꝰ: exẽplis virtutũ a cõcupiſcẽtia carnis quaſi ariſtaꝝ folliculis mẽtẽ exuere. Grana mãducare eſt purgatũ quẽq; ꝑ ꝑdicatoꝝ ora eccleſie incorporare. Hoc diſcipuli ante dñm faciũt: q̄ꝛ ꝑcedit ſermo doctoris: ſubſequit̄ gratia ſupne viſitationis. Et bñ ſabbatis q̄ꝛ ꝑdicatores ꝓ ſpe quietis laborãt: ⁊ auditores ammonẽt vt a cu ris ſe

Ma. 9. b — Moralit. — Allego. — † De ꝯſe. di. 5 diſcipulos. — Myſtice. — Act. 10. b — Col. 3. a

iohãnis ⁊ phariſei ieiunantes: ⁊ (ſ cauſam queſtionis ſequẽtis p̄mittit.) veniũt ⁊ dicũt illi: † Quare diſcipuli iohãnis ⁊ phariſeoꝝ ieiunãt (ſ ideo.) tui ãt diſcipuli nõ ieiunãt: Et ait (ſ .i. debẽt. ſ apoſtoli.)
a illis ieſus: † Nũq̄d poſſũt filij nu (a ſ chriſti ⁊ eccle. ſ xp̄o. ſ corꝑis pñia. ſ nõ.) ptiaꝝ q̄diu ſpõſus ē cũ illis ieiu (ſ q̄ꝛ. a ſ cuiꝰ plꝰ ꝓficit pñia q̄ꝫ corꝑal' abſtinẽtia) nare: Quãto tp̄e habẽt ſpõſũ ſecũ nõ poſſunt ieiunare. Venient (ſ aſcenſionis. ſ paſſionis. ſ corporaliter.) aũt dies cũ auferet̄ ab eis ſpon (ſ Beda. tam a cibis q̄ꝫ a mundi amore.) ſus: ⁊ tunc ieiunabũt in illis die (ſ iõ nõ ieiunãt: q̄ꝛ ſ ſeueriora p̄cepta noue vite.)
b bus. Nemo aſſumẽtũ pãni rudis (ſ aplis veteri cõſuetudini deditis. ſ ſi aſſuit.) aſſuit veſtimẽto veteri: alioquin (ſ repugnat noua vita veteri.) aufert ſupplemẽtũ nouũ a vete (ſ q̄ꝛ ſi q̄d boni inerat: nimio q̄ſi põdere preſſum) ri: et maior ſciſſura fit. Et nemo (perit. ſ ſpiritualia p̄cepta. ſ apoſtolos.) mittit vinũ nouũ in vtres vete (ſ non poſſunt pati: q̄ꝛ carnales adhuc.) res: alioq̄n dirũpit vinũ vtres (ſ doctrina ſpũalis memorie nõ cõmendat̄. ſ ⁊ qui habent ꝑdunt.) ⁊ vinũ effundet̄: ⁊ vtres ꝑibunt. (ſ ſpiritualis doctrina. ſ ſpirituales.)
c Sed vinũ nouũ in vtres nouos
d mitti debet. † Et factũ eſt iterũ cũ a† dñs ſabbat̃ ãbularet ꝑ ſata ⁊ di
e ſcipuli eiꝰ cepert̄ p̄gredi ⁊ vellere ſpicas. Phariſei aũt dicebãt ei: Ecce q̄d faciũt diſcipuli tui ſab (ſ veterem hiſtoriã obijcit.) bat̃ qđ nõ licet. Et ait illis: † Nũ (ſ in nobe. ſ fugiens ſaulem.) q̄ꝫ legiſt̃ q̄d fecerit dauid q̄n neceſſitatẽ habuit ⁊ eſurijt ipſe ⁊ q̄ cũ eo erãt: quõ introiuit ĩ domũ
f dei ſub abiathar p̄cipe ſacerdo b
g tũ ⁊ panes ꝓpoſitiõis mãducauit quos nõ licebat mãducare ni (ſ et leuiticis ſ achimelech.)
h ſi ſacerdotibꝰ ⁊ dedit eis q̄ cũ eo (a ſ aliter ꝓbat idẽ. ſ Beda. ideo ſalus hoĩs prima cuſtodia ſabbati ꝑur hoĩs vtilitas exigit.) erant: Et dicebat eis: Sabbatũ p̄imitur tacito patre.

ris ſeculi feriantes: ꝓ eterna requie laborẽt. Beda. Moraliter. Per ſata cũ dño ambulãt: q̄ eloquia ſacra dño obtẽperãtes meditant̄. In ſatis eſuriũt: cũ in eis illa inuenire deſiderãt q̄bus ampliꝰ accẽſi amore dei quaſi pane paſcant̄: ⁊ h ſabbatis. Vñ: Guſtate ⁊ vi. q̄m ſu. e. d. b. Vellũt ſpicas ⁊ cõterũt: q̄ꝛ teſtimonia ſcripturarũ aſſumũt ⁊ ꝑſcrutant̄: donec medullã dilectionis extrahãt: q̄ ſub vilitate lr̃e q̄ſi ſub ariſtarũ horrore velat̄. Hoc dñs ſabbati ꝓbat: ſtulti defenſores ſabbati improbãt: q̄ ſolã lr̃e ſupficiẽ diligũt mẽtis refectionẽ neſciũt: requiẽ aiarũ nõ norũt. Vñ ⁊ ait illis: Nũq̄ꝫ legiſt̃ ⁊c. f Sub abiathar. Nõ te turbet q̄ alij dicũt achimelech: ambo enĩ tũc illic aderãt: achimelech pater: ⁊ abiathar filiꝰ: q̄ occiſo patre a ſaule comes exilij dauid factꝰ eſt ⁊ eo regnãte ſummꝰ pontifex maioris noĩs q̄ꝫ pater: et iõ dignꝰ cuiꝰ dñs mẽtionẽ faceret q̄ſi ſummi ſacerdotis etiã patre viuẽte. g Panes ꝓpoſitionis. Bed. Quaſi ſi dauid ⁊ achimelech a nobis nõ reꝑhẽdunt̄: ſed ꝓ fame excuſant̄ cur in his cauſam improbatis: quã in ceter̃ ꝓbatis: q̄uis ſit magna diſtãtia: hi ſpicas cõfricant: illi panes leuiticos comedũt: ⁊ accedebat ſabbato neomeniarũ dies: q̄n in cõuiuio requiſitꝰ fugit ex aula regis. Beda. Figurate q̄ dauid ⁊ pueri eiꝰ panes ſanctificatos comedũt: ſignificat ſacerdotalẽ cibũ ĩ vſũ trãſiturũ ꝑploꝝ: q̄ꝛ oẽs ſacerdotũ vitã debemꝰ imitari: ⁊ oẽs filij eccleſie ſacerdotes ſũt: inuncti in ſacerdotiũ ſãctũ offerẽtes ſeipſos ſpirituales hoſtias deo. h Et dedit eis ⁊c. Hoc ſecutꝰ: miſericordiã volo ⁊ nõ ſacrificiũ meliꝰ iudicauit ⁊ famis periculo hoĩes liberare q̄ꝫ ſacrificiuꝫ offerre. Hoſtia deo placabilis hoĩm ſalus. (g Homo ꝑ)

Moralit. — Ps. 33. — † Luc. 5. f — † Mat. 9. b — 1. Re. 21. c — Mat. 9. d

Nico. de lyra

ſus. ſcḋs ponit̄ ibi: Et factũ eſt iterũ. primꝰ caſus eſt de hoc q̄ arguebãt diſcipulos xp̄i eo q̄ nõ ieiunabãt ſicut diſcipuli Iohãnis ⁊ phariſei: ſed xp̄s eos cõfutat diſcipulos ſuos rõnabiliter excuſando: ⁊ expoſitio lr̃e pꝫ ex his q̄ dicta ſunt Matth. ix. paruꝫ ante mediũ capituli. a Et factũ ē iterũ. Hic ponit̄ ſecũdus caſus q̄ꝛ arguebãt xp̄i diſcipulos eo q̄ euellebant ſpicas ⁊ comedebãt in die ſabbati: ſꝫ xp̄s cõfutat eos excuſando ꝑ ſcripturas veteris teſtamẽti: ⁊ pꝫ expoſitio huiꝰ lr̃e ex dictis Matth. xij. in principio hoc excepto qđ hic addit̄:
b Sub abiathar p̄cipe ſacerdotũ. ⁊ videt̄ h falſũ: q̄ꝛ p̄ceps ſacerdotũ tũc erat achimelech. vt habet̄. j. Reg. xxij. Dicẽdũ q̄ abiathar erat filiꝰ achimelech: ⁊ tũc agebat ſacerdotiũ ſub patre. verũtñ magis hic exprimit̄ abiathar q̄ꝫ pat̃ eiꝰ achimelech: q̄ꝛ iterfecto achimelech a ſaule abiathar filiꝰ eiꝰ fugit ad dauid vt ibidẽ dr̃: ⁊ fuit ſocius itineris ⁊ laboris ipſiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs maioris noĩs ⁊ auctoritatis q̄ꝫ fuerat pater eius: ꝓpter quod hic ex

† Mat. 12. a — Luc. 6. a — † 1. reg. 21. b — Mat. 12. a — Luce. 6. a

Ca. II

Moraliter.

ff Et iterũ intrauit in capharnauꝫ: Sequit̄: † Et venerũt ad eũ ferẽtes paralyticũ. ꝑ quẽ ſignificat̄ turpi marcẽs ocio. lectꝰ in q̄ iacet eſt praua cõſuetudo: portatores eiꝰ vt ſanet̄ a xp̄o. ſunt quattuor ſue ſalutis ꝓcuratores. ſ. monẽs ſecrete: ꝑdicãs publice: orãs ꝓ eo ⁊ inuitans exẽplo: ⁊ ſic ante deũ locat̄: ⁊ dictorum

a Homo pꝑter. Beḋ. Ita ſabbatū cuſtodiri pceptū eſt: vt ſi neceſſitas fuerit nō ſit reus q̄ violauerit. Sabbato circūcidi nō eſt ꝓhibitū: q2 Joſ.6.a neceſſariū. Joſue muros hiericho ſeptē dieb9 circuiit. 1.Ma.2.c Machabei in ſabbato pugnāt: qḋ nō eſt licitū in lege: neceſſitas licitū facit. Sic ⁊ hodie in ieiunijs: ſi q̄s ieiuniū fregerit egrotus: reus non tenetur. b Itaq3 dn̄s. 1.Re.21.b Quaſi ſi dauid rex ⁊ ſacerdotes (ſm aliū euāgeliſtā) pꝑter tēpli miniſteriū ſabbatū violātes crimine carēt: q̄ntomagis fili9 hoīs ver9 rex ⁊ ſacerdos: ⁊ iō dn̄s ſabbati i ſabbato vulſaruz ſpicarū crimine nō tenetur reus. ¶ Ca. III

c Et itroiuit. Manū aridā. Beḋ. Que ad fructuz vetitū extēſa eſt: a bono opeāruit: p man9 xp̄i in cruce extēſas bonorum operū ſucis reſtituta ē. Hiero. Homo iſte ſignificat auaros: q̄ nolētes dare: volūt accipere: ⁊ pdari: ⁊ nō largiri: q̄b9 dr̄ vt extēdāt man9 ſuas .i. q̄ furabaƚ iam nō furet: magis aūt laboret operās manib9 ſuis qḋ bonuz eſt vt habeat vñ tribuat neceſſitatē patiēti. d Et obſeruabāt. Beḋ. Quia diſcipulos pꝑbabiliter excuſauerat ipm obſeruāt: vt ſi in ſabbato curet trāſgreſſionis: ſi nō curet crudelitatis aut imbecillitat' arguant. e Licet ſab. ⁊c. Beḋ. Arguit q̄ legis pcepta praua interpratione violāt eſtimātes in Exo.20.b ſabbato a bono feriādum: cuz lex dicat: Omne op9 ſeruile nō fa. in eo .i. pctm̄. Hoc pcepto figuraƚ: q2 q̄ p ſex ſeculi etates bona fecerint: in ſeptima a malis tm̄ feriabūt. Nō em̄ erit ocioſus Mat.12.a boni opis fruct9 in laude dei quieſcere. Mat Luc.9.a theus dicit illos interrogaſſe marcus ⁊ lucas interrogatos fuiſſe. S3 illi pri9 interrogauerūt: ⁊ ieſus cognita nequicia co2 ſtatuit in medio co2 ſanādū: ⁊ iterrogauit q̄ marcus ⁊ lucas dicūt: ⁊ tūc illis tacētib9 ſilitudinē pꝑpoſuit de oue: ⁊ cōcluſit q̄ l3 ſabbato bñfacere. Et ſic circūſpiciens ⁊c. f Animā. Beḋ. Hominē totū p ptē ſignificat. Uel q2 pꝑpter aīam h̄ faciebat. Uel q̄ hec man9 ſanatio aīe ſalutē ſignificat. g Perdere. Beḋ. Nō q̄ ſūme pi9 quēq3 poſſit pdere: ſed ei9 non ſaluare eſt pdere. Sicut dr̄ induraſſe cor pharaonis: nō q̄ obdurauit: ſed obduratū non Moraliƚ emolliuit. h Extēde ma. Beḋ. Moraliter. In fructuoſa debilitas aīe nō meli9 curaƚ q̄̄ elemo Luc.3.b ſyne largitione. Uñ: Qui h3 duas tunicas det Ecci.4.d vnā nō habēti: ⁊ q̄ habet eſcas ſilr faciat. Et i eccleſiaſtico: Fili nō ſit man9 tua porrecta ad capiendū ⁊ ad dādū collecta. Fruſtra em̄ man9 i oratione ad dñm expādit: q̄ eas ad rogantē viduā nō extēdit. i Et reſti. ⁊c. Magnū ſtudiū neq̄cie in crimē reputāt: q̄ ad ṽbū illi9 ſanata ē man9. Neq3 i ſabbato pōt cōuinci laboraſſe: q̄ dixit ⁊ facta ſūt: cū ipi i ſabbatiſ cibos portēt: calices porrigāt: ⁊ cetera victui neceſſaria. k Exeuntes. Qui p ſe nō poſſūt ſocios iniq̄tatis querūt. l Cū herodianis ⁊c. Miniſtri herodis pꝑpter inimicitias quas ipſe aduerſus iohannē exercebat: ieſum inſidijs et odijs perſequebanƚ quem iohannes predicabat.

a pꝑpter hoīem factū ē: ⁊ nō homo b pꝑpter ſabbatū. † Itaq3 dn̄s ē filius hominis etiā ſabbati.

¶ Ca. III

c Et introiuit iterū in ſynagogā: ⁊ erat ibi homo habens manū aridam: †et d obſeruabāt eū ſi ſabbatis curaretvt accuſarēt illū. Et ait hoī habēti manū aridā: Surge i mediū. Et dicit eis: † Licet ſabbati bene f facere an male? Animā ſaluā fag cere an pdere? At illi tacebāt. Et circūſpiciēs eos cū ira: cōtriſtat9 ſup cecitatē cordis eo2 dicit homini: Extēde manū tuā. Et extēdit: ⁊ reſtituta ē manū illi. † Exeūtes aūt ſtatim phariſei cū hero/

[interlinear glosses: ſ vbi maius donū ſcientie ibi mai9 periculū culpe. — ſ genus humanū. — ſ calūniā puenir. — ſ vt ab oībus videatur. — ſ hoīem curare an nō. — ſ nō audentes reſpondere. — ſ quaſi incredulitati illo2ū iraſcens. — ſ ilico.]

ctorū meritis ſi tñ obicē nō ponat: ſ3 magis cōſenſum ſanaƚ: ⁊ tollit lectum male cōſuetudinis p exercitiū boni opis ⁊ ſic pcedēs de virtute in virtutē vadit ad domū ſuā celeſtē. illi vero q̄ inde murmurāt ſignificāt demones q̄ inde valde dolēt. b† Et cū pteriret vidit ⁊c. ibi ſedēt aliq̄ cupiditate lucri p artē cāpſoriā ⁊ aliq̄ p artē deceptoriā in ludo taxillo2: ⁊ aliq̄n tales vocanƚ a dn̄o nō ſolū ad penitētiā agendū ſ3 etiā ad pdicādū ſicut hic vocauit Mattheū: ⁊ cū talib9 voluit diſcūbere: oſtēdēs q̄ null9 debet eos deſpicere ignorās q̄d de9 de ipſis diſpoſuit ordinare. Mat.12.a Luc.6.a d† Et erāt diſcipuli iohānis ⁊c. p iſtos aūt q̄ pꝑpter ſuū ieiuniū ſe diſcipulis xp̄i pferebant: ſignificanƚ hipocrite pꝑpter apparentiā ſue religioſitatis alios cōtēnētes. di. illud Luc. xviij. Nō ſum ſicut ceteri hoīm raptores: adulteri ⁊c. Sequiƚ ibidē: Jeiuno bis i ſabbato ⁊c. A a† Et factū ē iterū. cū dn̄s ⁊c. p ſata ſignificanƚ ſacri libri in q̄b9 ſunt ſemina verbi dei. Luce. viij. Semen eſt verbū dei. Igiƚ p ſata Mat.12.a diſcipuli cū xp̄o ambulāt cū ſacras ſcripturas deuote ſtudēt: ⁊ h̄ fit ſabbatis q2 ſtudiū h̄ quietē exigit mentis. Spicas aūt euellūt cū ibidē vite panē inueniūt: ſed tūc mādūcāt cū ſibi p impletionē operis incorpant ⁊ hec refectio a malignantib9 reprobaƚ ſed a xp̄o veraciter approbaƚ. ¶ Ca. III

a Et introiuit iterū. Hic poniƚ quart9 caſus de ſanatione habētis manū aridā. Ubi primo poniƚ iudeo2 inſidiatio. ſcḋo eo2ū confutatio. ibi: Et ait hoī. tertio eo2uz obſtinatio. ibi: Exeuntes aūt. Expoſitio primarū duarū partiū p3 ex dictis Matth. xij. vbi caſus iſte plen9 poniƚ. h̄ excepto qḋ ſubdiƚ hic: b Licet ſab. bñfa. ⁊c. Circa qḋ ſciēdū q̄ aliq̄ ſūt act9 boni i genere entis: q̄ tñ ex ſe nō habēt bonitatē i genere moris: ſicut edificare domū vel hmōi: ⁊ talia nō erant licita in die ſabbati. Aliq̄ aūt ſūt act9 boni i genere moris ſm ſe. ſicut ſūt opa ṽtutū: ⁊ talia licita ſunt in die ſabbati: de q̄b9 erat ſanatio man9 aride: q2 erat opus pietatis: ⁊ cū h̄ erat ad gl'iaz dei manifeſtādū inq̄3 tū fiebat miraculoſe: ⁊ ideo de talib9 nulli debet eē Mat.12.b dubiū quin poſſint fieri in die ſabbati: nō ſolū licite: ſ3 etiā laudabiliter. ⁊ h̄ ē qḋ dr̄: Licet ſabbatis Job.10.g bñfacere ⁊c. q.d. certū ē oīb9 q̄ ſic. c Animā ſaluā facere ⁊c. i. hoīem curare. ⁊ accipiƚ hic aīa pꝑ ipſo hoīe: q2 ē principalior ps hoīs: ⁊ p talē modū loquēdi dr̄: Exo. j. Oēs aīe q̄ egreſſe ſūt de femore iacob ⁊c. d At illi tacebāt. nō potētes ɔtradicere verbis ei9 nec tñ volētes cōfiteri veritatē. e Et circūſpiciēs eos cū ira. pꝑpter eo2 cecitatē ⁊ maliciā. Ad maiorē intellectū hui9 dicti queriƚ vtrū ira fuerit i xp̄o. Arguiƚ primo q̄ nō: q2 nō ē niſi duplex ira ſm doctores catholicos: ſc3 ira p vitiū ⁊ ira p zelū: ſed neutra fuit i xp̄o. g̃ ⁊c. pꝑbatio minoris. q2 Grego. dicit. v. moraƚ. q̄ ira p vitiuz excecat oculū mētis. ira p zelum ipm turbat: ſ3 oculus mētis in xp̄o nō fuit excecatus nec turbat9. ergo ⁊c. Item ira opponiƚ māſuetudini. vt habeƚ iiij. Ethico2. ſed xp̄s fuit maxime māſuet9. g̃ ira in ipſo nō habuit locū. Cōtrariū dr̄ in lra. Circūſpiciēs eos cū ira ⁊c. Dicendū q̄ ira eſt appetit9 vindicte pꝑpter illatā iniuriā ſibi vel alteri: vt h̄r. ij. Rhetorice: talis aūt vindicta pōt appeti pter ordinē rōnis: ⁊ ſic eſt vitioſa ⁊ vocaƚ ira p vitiū. de qua diciƚ Jacobi. j. Ira viri iuſticiā dei nō operaƚ. Alio mō pōt appeti ſm ordinē recte rationis: ⁊ hoc eſt laudabile ſm q̄ dr̄ Pſ. lvij. Letabiƚ iuſtus cuz viderit vindictā ⁊c. Illud em̄ laudabiliter appetiƚ de quo quis iuſte letaƚ ⁊ talis eſt ira p zelū. ſm q̄ dicit Aug9. ſup Joh. ij. Zelo dom9 dei comediƚ q̄ oīa pūerſa q̄ videt emendare cupit: ⁊ ſi emendare nō poteſt tolerat et gemit: ⁊ talis ira fuit in xp̄o. vñ Joh. ij. illud Pſ. lxviij. Zelus dom9 tue comedit me. introduciƚ tanq̄3 dictū de xp̄o. Ad primū dicēdū q̄ ira p zelū i nobis aliqualiter bene turbat oculū mēt': q2 potētie aīe ſic ſe habēt q̄ vna intenſa in actu ſuo alia remittiƚ: ⁊ iō mot9 ire q̄ eſt in iraſcibili pte q̄̄uis ſit moderat9 rōne: īpedit ītellectū a cōtēplatione veritat': ⁊ ſic dr̄ turbare oculū mētis. talis tñ turbatio nō eſt pctm̄. verūtñ in xp̄o nō habuit locū: quia ṽtute diuina quelibet potētia pmittebaƚ agere illud qḋ erat ſibi pꝑpriū: ita q̄ vna nō impediebat aliā in actu ſuo: ⁊ iō ſicut gaudiū fruitiōis in aīa xp̄i nō impediebat dolorē paſſiōis i pte inferiori: ſic ecōuerſo mot9 ire in pte inferiori i nullo īpediebat actū mētis ſiue rōnis. Ad ſcḋm dicēdū q̄ ira q̄ eſt pter rōnē opponiƚ māſuetudini: nō aūt illa q̄ eſt moderata rōne: q2 de rōne manſuetudinis eſt q̄ faciat talē moderationē. f Exeuntes aūt pha. Hic deſcribiƚ iudeo2 obſtinatio: q2 nec verbis xp̄i nec factis reſilierunt a malo ſuo: ſed magis obſtinati ſunt incipientes machinari in mortē chriſti. g Cū herodianis. h̄ exponiƚ dupliciter: q2 dicūt aliq̄ q̄ iſti herodiani fuerūt q̄dā iudei fingētes quādā ſectā nouā dicētes de herode aſcalonita q̄ erat meſſias: moti ex falſo ītellectu illi9 qḋ dr̄ Geñ. xlix. Nō auferet ſceptrū de iuda: vbi dr̄ q̄ ablatio regni a tribu iude erat ſignū aduent9 meſſie. Iſte aūt herodes obtinuit regnū illud cū tñ eēt alienigena: q2 pater ei9 fuit idu

¶ Seceſſit

a Receſſit. Fugit vt hō: q2 nōdū venerat hora ei⁹: ⁊ paſſiōis Allego. ei⁹ extra hieru̅m nō erat locus. Bed. Allego. De ſynagoga ſeceſſit.a.m.⁊c. Iudeā relinquit: ad gētes venit cū diſcipulis ſcʒ ꝑdicātib⁹ apl̄is corda gētiū adijt: ⁊ ſic multos ad ſe veniē tes ſuſcepit: ⁊ deſideratā ſalutē dedit. Vn̄ apte ſubdit: ⁊ dixit diſ.ſuis. b Et mul.tur. Bed. Magiſtri plebis ⁊ miniſtri regis odio ꝑſe quūtur: vulg⁹ indoctū dilectione ſequitur: ⁊ plurimi ſanari merent.

c Nauicula. Eccl̄ia de gētib⁹ cōgregata fluct⁹ ſeculi mēte trāſgreſſa: q̄ q̄to ſinū cordis grē recipiende dilatat: tāto fluct⁹ ſeculi ſecuri⁹ calcat.

d Ne cōpri. Cōprimūt q̄ eccl̄ie pacē turbāt. Tāgūt q̄ fidē vero corde ⁊ dilectione ſuſcipiūt: q̄ tetigere ſanati ē ꝓhibent: fugiēs cōprimētes nauiculā aſcēdit. e Et ſpūs imu. Bed. Uterq̄ ⁊ plagas habētes ⁊ imūdi ſpūs: ſ infirmi pia intētione ſalutis: demoniaci: vel poti⁹ i eis demones nō ſolū timore coacti ad ꝓcidēdū: verūetiā ad cōfitendū maieſtatē ei⁹. Pn̄tia em̄ ei⁹ ꝑterriti: quē filiū dei eſſe tātāq̄ nouerāt celare nō poterāt: Saniores arrianis q̄ etiā hodie negāt filiū dei eſſe.

B f Ne manifeſtarēt. Be. Nō ſolū demones q̄ inuiti: vel ab eo ſanati q̄ ſpōte cōfitent: ſʒ ⁊ apl̄i toto orbe poſt paſſionē ꝑdicaturi: ante paſſionē tacere iubent: ne diuina maieſtate ꝑdicata paſſio differet: ⁊ ſic ſalus mūdi.

g Et aſcēdēs. Be. Poſtq̄ imūdos ſpūs ſe ꝑdicare ꝓhibuit: ſctōs elegit q̄ eū ꝑdicarēt ⁊ nephandos ſpūs eijcerent. Mons iſte ſignificat altitudinē iuſticie q̄ inſtruēdi: ⁊ quā ꝑdicaturi erāt ꝑ locū admonet ad celeſtia erigi: ſic ⁊ legē i mōte dedit. Hiero. Cōſuetudo diuine ſcripture eſt allegorice loq̄: ſʒ nos ſic excelſa ſenſib⁹ noſtris applicem⁹: vt hiſtorie veritatem cernam⁹. Chriſt⁹ em̄ ſolus ſpūaliter mōs ē celeſtiū rerū q̄litate copioſus: ex q̄ fluūt aque viue: ⁊ q̄cq̄d ſūme bonū credit in hoc fundat q̄ ē mōs oīm mōtiū: ⁊ ſcōꝝ ſanctoꝝ q̄s quotidie ad ſe inuitat. In montē vocant excelſi et merito ⁊ verbo: vt locus cōgruat meritis altis. h Ut eſſent.xij.⁊c. Speciē iacob dilexit de⁹: cū videret excelſus gētes: ⁊ ſepararet filios adā: ſtatuit terminos ꝑploꝝ iuxta numerū filioꝝ iſrl̄: vt ſint ſup thronos.xij.iudicātes.xij.trib⁹ iſrl̄. Quib⁹ data ē poteſtas quā fili⁹ accepit a pr̄e ſm̄ carnē: vt opa q̄ ipe fecit ⁊ ipſi faciant: et maiora horū faciāt. Beda. Dedit etiā ptātē mortuos ſuſcitādi: ſic Mathe⁹ dicit: vt v̄tus oſtenſa fidē verbo daret ⁊ noua facerēt: q̄ noua ꝑdicabāt. nūc aūt q2 nūer⁹ fideliū creuit: multi vitā v̄tutū tenēt ⁊ ſigna v̄tutū nō habēt: q2 fruſtra foras miraculū oſtēdit: ſi deeſt q̄ int⁹ operet q2 lingue i ſignū ſūt nō fidelib⁹: ſed infidelib⁹.

Ioh.14.b (beside "nē: vt opa")

Mat.10.a (beside "etiā ptātē")

i Et ipoſuit. Bed. Nō mō primū: ſ Ioh.1.f cū adducto ab andrea dixit: Tu vocaberis cephas qd̄ iterp̄tat petr⁹. Sʒ hic euāgeliſta te attētū reddit dicēs: q̄ eū dn̄s ſic cognominauerit. Aliter ei putares ſic vocari caſu nō ꝓuidentia dei. Uoluit aūt eū de⁹ pri⁹ alio noīe vocari: vt ex mutatiōe noīs viuacitas ſacri notaret. Id eſt: grece vel latine petrus: qd̄ ſyriace cephas: ⁊ in vtraq̄ lingua a petra dictū: de q̄ petra aūt erat xp̄s. Sicut em̄ a xp̄o luce lux mūdi vocant apl̄i: ſic a petra petr⁹. Simon ponēs merorē negationis.ſ.viſo dn̄o Ioh.21.f poſt reſurrectionē. Uel audiēs triſticiā mortis.ſ.cū ei dr̄: Ali⁹

te cinget ⁊ ducet q̄ tu nō vis. Hiero. Et ipoſuit ſimoni nomē petr⁹: d̄ obediētia aſcēdit ad agnitionē. Qui ei hʒ dabit Ez.4.e ei ⁊ abun. Et iacobū: q̄ ſupplātata hʒ deſideria carnis. Et iohānē: q̄ grā accepit qd̄ alij ꝑ laborē. Et impoſuit eis noīa: Boanerges. qd̄ filij tonitrui: q̄ꝝ ſuble meritū in mōte meret audire tonitruū patris ꝑ nubē d̄ filio tonātis. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹: vt ꝑ nubē carnis ⁊ ipī xp̄i ignē ac fulgura in pluuiā ſpargerēt i terris: qm̄ dn̄s in pluuiā fulgura fecit: vt extinguat miſericordia qd̄ iudiciū exurit. Vn̄: Miſericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e. Mat.17.a Ps.134. Ibi.106.

k Iacobum. Qui curā carnis dn̄o vocāte ſupplātauit: ⁊ ipſam carnē herode trucidāte cōtēpſit. l Iohānē. Bed. In q̄ ē gratia: vel dn̄i grā: q̄ ob amoris ꝑcipui grām quā v̄ginali gloria ꝓmeruit: ſupra redēptoris ſui pect⁹ in cena recubuit. m Filij toni. Be. Quoꝝ vn⁹ intonās: voceʒ theologā quā nemo pri⁹ edere nouerat: emiſit: In ꝑncipio erat v̄bū ⁊c. Quā tāto pondere grauidā reliq̄t: vt ſi aliquāto pl⁹ itonare voluiſſet: nec ipſe mūdus cape potuiſſet. n Et andream. Hiero. Qui viriliṫ vim facit ꝑditionis ſue: vt rīſum mortis ſemꝑ in ſe habeat: ⁊ animā ſemꝑ i manib⁹ ſuis.

Mat.4.d Luc.4.b Ioh.6.a

Ioh.1.a

Et philippū

Simon et andreas fugitiui. (?)

Hiero. Filios ſimilē querit. q2 ſoli nō poſſūt. gēs ſine cōſilio. magna inſania q̄ ſalute indigent de nece ſaluatoris cōſiliant.

dianis cōſiliū faciebāt aduerſus

a q2 rōne vincunt: morē machināt. ideo. medicus cedit inſano populo.

eū quō eū ꝑderēt. Ieſus āt cū di- a

a obediētib⁹ cedit: amātib⁹ accedit.

a b ſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare: † et

rota. confeſſio.

multa turba a galilea ⁊ iudea ſe-

viſio pacis.

cuta ē eū: ⁊ ab hieroſolymis ⁊ ab

ſanguinea. aliena deſceſſio.

idumea ⁊ trās iordanē ⁊ q̄ circa

anguſtia. venatio piſcis.

tyrū ⁊ ſidonē: multitudo magna

q2. Bed. opinionē virtutū.

audiētes q̄ faciebat venerūt ad

ideo. a eccleſia de gētib⁹ cōgregata.

c eū. Et dixit ieſus diſcipulis ſuis: vt b

i nauicula ſibi deſeruiret ꝓpt turbā

a diſcordes. b ideo cōfluebant q2.

d bā ne cōprimerēt eū. Multos ei

ſanabat: ita vt irruerēt in eū: vt

fideles.

illū tāgerēt quotq̄t habebāt pla- c

e gas. Et ſpūs imūdi cū illū vide- d

demones.

bāt ꝓcidebāt ei † ⁊ clamabāt dicē

tes: Tu es fili⁹ dei. Et vehemen- e f

a peccatori dixit de⁹: Quare tu enarras iuſticias meas ⁊c. b demonib⁹ et curatis. c deū eſſe: ne differret paſſio.

f ter cōminabat eis: ne manifeſta-

g rent illū. † Et aſcēdēs in montem g†

gratia. nō meriti: ſed diuine gratie eſt. nō vos me elegiſtis ſed.e.e.v.

vocauit ad ſe quos voluit ipſe:

libero arbitrio.

h et venerunt ad eum. Et fecit vt †

vt ter quaterni fidē charitatiſq̄ quartuor partes orbis ꝑdicarēt: vn̄ ab oriente porte.iij.ab aquilone porte tres: ab auſtro porte tres: ab occaſu porte tres.

eſſent duodecim cū illo: ⁊ vt mit

teret eos ꝑdicare. Et dedit illis †

poteſtatē curādi infirmitates: et †

i eijciēdi demonia. Et impoſuit ſi

a vocauit ad ſe. ſupplātatorē

k moni nomē petrus. Et iacobū ꝫe

fugitiui.

l bedei: ⁊ iohānē fratrem iacobi: ⁊

impoſuit eis nomia boanerges b

a Beda. virilis a greco aner: qd̄ eſt vir: q2 viriliter dn̄o adheſit.

m n quod eſt filij tonitrui. Et andreā

Nico. de lyra

me⁹ ſm̄ q̄ dicit Ioſephus ⁊ alij hiſtoriographi: ⁊ q2 meſſiā ꝓmiſſū illi itelligebāt regnare tꝑaliter: nec videbāt aliū regnare tūc i iudea niſi herodē. iō dixerūt eū eē meſſiā: cū tñ ꝓphia iacob ꝑdicta eēt ſm̄ veritatē intelligenda de xp̄o: q̄ nat⁹ fuit tꝑe dicti herodis. vt hr̄ Matth.ij. Iſti igitur habebāt occaſionē ꝑſequēdi xp̄m: eo q̄ ipſū eē xp̄m ſicut erat ſm̄ v̄itatē erat ꝯrariū ſecte ſue. Alij aūt dicūt q̄ iſti herodiani erāt milites herodis antipe q̄ fuit fili⁹ ꝑdicti herodis: ⁊ dn̄abat i galilea: non ſicut rex ſʒ vt tetrarcha: vt hr̄ Lu.iij. Et iſte incarcerauit iohānē ex q̄ habebāt aliquā occaſionē ꝑſeq̄ndi xp̄m queʒ ꝑdicauerat iohes: ⁊ ex his ptʒ malicia phariſeoꝝ q̄ cū pueriſis hoīb⁹ tractabāt ꝯſiliū ad ꝑdēdū xp̄m. a Ieſus aūt cū di.ſ.ſe. h expoſitū ē Matth.xij. b Et dix.ie.diſ.⁊c. oſtēdēs in ſe infirmitatē carnis.

Luce.4.g

Mat.10.a Luce.9.a

c Quotq̄t ha.pla.i.ifirmitates varias. d Et ſpūs imū.⁊c.⁊ i h oſtendebat v̄tutē ſue deitatis. vtrūq̄ enī neceſſe ē ꝯfiteri fuiſſe i xp̄o.ſ.ifirmitatē carnis ⁊ potētiā deitatis. ⁊ iō vtrūq̄ manifeſtabat xp̄s in opib⁹ ſuis.

e Tu es fi.dei. cōiecturaliter loq̄bātur. f Et vehe.cōmi.eis. cui⁹ cauſa aſſignata ē.ſ.i.j.ca. g Et aſcen. in mō. Poſtq̄ deſcripta ē xp̄i ꝑdicatio ꝑ ſeipm̄ tm̄. hic ꝯn̄r deſcribit ei⁹ ꝑdicatio etiā ꝑ apl̄os. ⁊ primo deſcribit ptātis collatio. ſcd̄o dicte collationis executio.vj.ca.ibi: Et vocauit duodecim. Circa ꝑmū ꝑmo ptās cōfert. ſcd̄o dubiū remouet.ibi: Et veniūt ad domū. Circa primū deſcribit electio apl̄oꝝ ⁊ nūer⁹ ⁊ noīa coꝝ ⁊ ptās eis collata. ⁊ ptʒ ſnīa ex his q̄ dicta ſunt. Matth.x.hoc excepto. h Boanerges qd̄ ē filij tonitrui: ſic ei vocati ſūt a xp̄o: q2 i trāſfiguratione xp̄i audierūt verbū dei patris dicētis de xp̄o: Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c. qd̄ q̄dē verbū vocat tonitruū ſm̄ illū modū loquēdi Iob.xxvj. Cū vix paruā ſtillā ſermonis ei⁹ audierim⁹: tonitruū magnitudinis illius quis poterit intueri.

te cinget

Et ve-

Ca a Et philippū. Hiero. Qui os lāpadis eſt: ꝙ illuminat oꝛe
qꝺ accepit: cui datū eſt opus oꝛis illuminati: hoc locutiōis ge
nus ſepe ſcriptura cōmemoꝛat qñ noīa ꝓpter myſteria ſunt po
ſita: qꝺ nūc euāgeliſta ex dei pſona vehemēter affectās interſe
rit. b Et bartholomeū. Hiero. Qui ē fili⁹ ſuſpēdētis aq̄s:
Eſa.5.b. illi⁹.ſ.ꝗ dixit: Mādabo nubib⁹ meis
ne pluāt. Nomē vero filij dei ꝑ pacē
Mat.5.a ⁊ dilectionē acq̄rit. Beati eñ pacifi
Ibidem.g ci qm̄ fi.d.v. Et diligite inimicos ve
ſtros: vt ſitis filij dei. c Et matthe
um. Qui ē donat⁹: cui nō ſolū remiſ
ſio pctōꝝ: ſꝫ etiā ī apl'oꝝ nūero eē da
tur: vt leo ⁊ bos ſimul comedāt: ⁊ lu
pus cū agno. Nota ꝙ alij euāgeli
ſte Mattheū ꝑponūt: ⁊ publicanum
nō dicūt. Ipſe poſt Thomā ſe ponit
⁊ publicanū ſe dicit: d Et thomaꝫ.
Hiero. Qui eſt abyſſus. Multi ei ꝓ
2.Co.12.a funda ſciūt: ſꝫ nō ꝓferunt. Vñ: Scio
hoīem ī xp̄o ⁊c. vſq₃: ꝗ nō licet hoī lo
qui. Beꝺ. Thomas abyſſus: q2 al
titudinē virtutis in reſurrectione pe
netrauit. Vel gemin⁹ qꝺ ꝺ2 grece di
dym⁹.i.dubi⁹ ꝓpter dubiū coꝛ: q2 re
ſurrectionē vix credidit. e Et ia
cobū: Id eſt docti vel milleſimi: cui⁹
Ps.90. a latere cadent mille: ⁊ decem milia a
dextris tuis. Hiero. Jacobum al
phei: cui nō eſt colluctatio aduerſus
Eph.6.b carnē ⁊ ſanguinē: ſꝫ aduerſus princi
pes po.te.⁊c. Beꝺ. Jacobū alphei
ꝗ ⁊ frater dñi ꝺ2: q2 maria alphei fuit
Joh.19.c ſoroꝛ matris dñi: quā iohānes mariā
cleophe dicit foꝛtaſſe: q2 idē alpheus
⁊ cleophas. Vel defūcto alpheo poſt
natū iacobū cleophe nupſit. ꝗ merito
fili⁹ alphei.i.docti. Inde eñ poſt re
ſurrectionē: ſtatim hieroſolymoꝝ oꝛ
dinat̄ epūs tāq₃ doct⁹ vel docti fili⁹.
Luc.6.c f Thadeū. Cuſtos coꝛdis: hūc lu
Act.1.b cas ī euāgelio ⁊ ī actib⁹ apl'oꝝ iudā
iacobi noīat: q2 frater iacobi fratris
dñi. Vñ ꝺ2 filius marie mr̄is iacobi ⁊
ioſeph ⁊ iude ⁊ ſimonis. Hiero. Et
thadeū ꝗ eſt coꝛculus.i.coꝛdis cultoꝛ
ꝗ ſeruat coꝛ ſuū omni cuſtodia. mun
dicia nāq₃ coꝛdis videt̄ de⁹ vt ꝑ vi
trū mūdū. g Et ſimonē. Beꝺ. Si
mon chananē⁹ a chana vico galilee:
ꝗ ⁊ ſimon ҫelotes.i.emulatoꝛ. Chana
ҫelus: chananē⁹ ҫelotes. Et ſimo
nē chananeū: ꝗ ⁊ ҫelotes. Simō: po
Mat.5.a nēs vel habēs triſticiā. Beati nāq₃ ꝗ
lugēt qm̄.i.c. Trinū luctū implet qui
cōſolationē q̄rit futurā: deflet ꝓpria
Ro.12.c pctā cū dauid ⁊ maria: cū paulo flet
cū flētib⁹: ⁊ flet multū cū iohāne ꝗ di
Apoc.5.a cebat: Et ego flebā multū q2 nemo di
gn⁹ inuēt⁹ eſt.ꝗ.a.l. et.ſ.ſ. ei⁹. Zelo
tes aūt ꝺ2 quē comedit ҫel⁹ dom⁹ dei
Nu.25.c vt Phynees: ⁊ ceſſauit quaſſatio.
h Et iudā ſca. Qui nō delet pctm̄
ſuū ꝑ pniam: nec illud delet̄ ꝑ memo
Ps.18. riā. Vñ ⁊ pctm̄ matris ei⁹ nō deleat̄:
fiat ꝯtra.d.ſemp. Judas cōfitens
vel glorioſus: ſcarioth memoꝛia moꝛ
tis. Cōfeſſoꝛes multi ſūt in eccleſia ſu
pbi et glorioſi: quoꝝ prim⁹ ſimon mag⁹: ⁊ alij heretici: quoꝝ
memoꝛia moꝛtalis in eccleſia celebrat̄ vt deleat̄. Hiero. Ju
das ſcarioth a vico in ꝗ ortus: aut a tribu iſachar. Iſachar
merces: pciū.ſ.ꝓditiōis: ſcarioth memoꝛia moꝛtis: q2 nō repē
te: ſꝫ p̄meditat⁹ deū tradidit. Hic ꝓuide iter apl'os eligit̄: q2
magna vis veritatis quā nec aduerſarius miniſter infirmat.
Voluit dñs ꝓdi a diſcipulo vt tu a ſocio ꝓdit⁹ modeſte feras
tuū erraſſe iudiciū: tuū periſſe bñficiū. Hiero. Hi eñ apl'i cir
ca tabernaculū dñi ꝑ q̄drū termi excubāt: ⁊ ſancta dñi verba
ꝓprijs operū hūeris poꝛtāt: vt tabernaculū vnū manſiōibus
multis ad terrā ꝓmiſſiōis poꝛtēt. Quos vnꝰ exēplū ad timo
rem hu

a ſ os lāpadis vel lāpadaꝝ. b ſ fili⁹ ſuſpēdētia aquas p̄dicatoꝛes ad celeſtia: vñ vberi⁹ inebriāt coꝛda terrenoꝝ. ſ ſyrum eſt.

a b c ⁊ philippū et bartholomeuꝫ et
a ſ donat⁹. b ſ abyſſus vl' gemin⁹: grece didym⁹.

d e matthēū et thomā et iacobū al
a ſ ad differētiā iacobi zebedei. ſ docti vel milleſimi. b ſ coꝛculus.i.coꝛdis cuſtos. c ſ ponēs triſticiā. d ſ ad differentiā ſimonis petri.

f g phei ⁊ thadeū ⁊ ſimonē chananē
a ſ hui⁹ caſus cōfirmat alios in humilitate.
b ſ memoꝛia moꝛtis.

h um ⁊ iudā ſcarioth: ꝗ ⁊ tradidit il
ſ felix occupatio ſaluatoꝛis: felix ſtudiū turbe

i lū. Et veniūt ad domū: ⁊ cōuenit a b
cōfluētis. b ſ idiote min⁹ eruditi.

iteꝝ turbā ita vt nō poſſent neq₃
ſ etiam.

k panē mādūcare. Et cū audiſſent c
b ſ quē faciūt alij magnū ſui deſpiciūt: q2 nō eſt ꝓpha ſine honoꝛe niſi ī patria ſua. a ſ diſcipuli c ſ tāq₃ furioſū. ſ q2 ſapientie ei⁹ altitudinē capere nō poterāt: alieno ſenſu locutū putabant.

ſui: exierūt tenēre eū. Dicebāt ei
ſ ex hoc errabant diſcipuli. ſ ſapientes.

l qm̄ in furoꝛē verſus eſt. Et ſcribe d
ſ hoc.

m ꝗ ab hieroſolymis deſcēderāt di
ſ Hiero. patit̄ ipe qꝺ nos pati docuit: dicēs. bti eritis cū maledixerint vobis ho. ſ vir muſcarū.

cebant. Qm̄ beelҫebūb habet: ⁊
q2 in pncipe demonioꝝ eijcit de
a ſ vt ꝓbet rōne q2 neq₃ mēte captus eſt neq₃ in beelzebub eijcit demones. b ſ vt nō intelligant donec capiant.

monia. Et cōuocatꝭ eis: ī pabolis e
a ſ ſic dicitꝭ me ī beelzebub eijcere demonia. ſ hoc

dicebat illis: Quōmō poteſt ſa †
ſ nullo modo q2. ſ cā p̄miſſa

thanas ſathanā eijcere? Et ſi re †
a ſ vt demones pugnēt cōtra ſe. b ſ diſcoꝛdia maxime res dilabunt̄.

gnū in ſe diuidāt̄: nō poteſt ſtare
ſ aliter ꝓbat idē. ſ contra

regnum illud. Et ſi domus ſuper †
ſ pugnando.

ſemetipſaꝫ diſpartiatur: non pōt
ſ ergo. ſ de cui⁹ regno eſtis.

dom⁹ illa ſtare. Et ſi ſathanas cō
ſ contra.

ſurrexerit ī ſemetipſum diſptitus
eſt ⁊ nō poterit ſtare: ſed finē ha
ſ vos dicit̄: q2 ī beelzebub eijcio demonia ſꝫ nemo pōt ⁊c. ſ hoīes a diabolo deceptos. ſ diaboli

bet. Nemo poteſt vaſa foꝛtis in †

rem humiliat: vt angelos luciferi caſus: vt nō glıet̄ ſapiens 1.Co.10.b
in ſapientia ſua: ſꝫ ꝗ gloꝛiat̄ in dño gloꝛiet̄. i Et veniunt.
⁊c. Beꝺ. Qui alioꝝ curā ſuſceperūt ſollicite cuſtodire debēt
cōſciētie domū: vt ſe pri⁹: inde alios regāt. Hiero. Dom⁹ ī
qua cōueniūt primitiua eccleſia eſt. Turbe ꝗ impediūt panē
manducare: peccata ⁊ vitia ſunt: q2 ꝗ 1.Coꝛ.11.g
mādūcat coꝛpus dñi indigne iudiciū
ſibi mādūcat ⁊ bi.nō di.c.d. Vñ dñs
in furoꝛē vertit̄ cū dicit: Niſi mādūca Joh.6.f
ueritꝭ carnē filij hoīs ⁊ bi.e.ſ.n.h.v.
k Et cū audiſſet ⁊c. Turba frequē
tat eū: ſui tāq₃ furioſū deſpiciūt. In
quo ſalus gentiū notat̄: ⁊ inuidia iu
deoꝝ reprobat̄. De quibus: In ꝓ Joh.1.a
pria venit: ⁊ ſui eū nō receperunt.
l Et ſcribe. Beda. Si qui tarditate
mentis nō intelligunt verbū dei: re
manet tñ ſpes ſalutis ſi foꝛte intelli
gant. Qui aūt intelligere nolūt: ⁊ in
uertūt qꝺ intelligunt: nulla ſpes eſt.
Vñ ſcribe.i.ſapietes ⁊c. m Ab hie
roſoly. Nō ſignificat eū a ciuib⁹ ſuis
eē pſequēdū vſq₃ ad moꝛtē. Legim⁹.
.ſ. q2 ſecuta ē eū turba a galilea ⁊ iu Mat.4.d
dea ⁊ hieroſolymis ⁊ trās ioꝛdanē et
circa tyrū ⁊ ſidonē ꝗ ſūt ciuitates gē
tiliū. Et ſcribe ab hieroſolymis blaſ
phemabāt: q2 turba ꝓpli iudeoꝝ illū
cū palmis ⁊ laudib⁹ pduxit: gētiles
deſiderabāt. Scribe ⁊ ſenioꝛes ꝓpli ꝺ
nece ei⁹ tractabāt. n Beelҫebub.
Vir muſcaꝝ ſiue habēs muſcas: ꝗ no †
mine pncipē demonioꝝ cognoīabāt Mat.12.b
ꝓpter ſoꝛdes imolaticij cruoꝛis. Luc.11.b
o Quō pōt. Be. Aligāt qꝺ volūt.
Si ſathanas ſathanā nō pōt eijcere:
nihil ꝯ dñm dicūt. Si āt pōt recedāt
a regno ei⁹ qꝺ diuiſū ſtare nō pōt.
Et tunc

Nico. de lyra

a Et ve. ad do. Hic ꝯſr remouet̄ du
biū. ex h ei ꝙ cōtulerat ptātē p̄dican
di apl'is: poſſet aliqs credere ꝙ in ꝑ
ſona ꝓpria vellet a p̄dicatiōe ceſſare:
qꝺ remouet̄ ꝑ h ꝙ feruenti⁹ p̄dicauit
ꝗ pri⁹: ⁊ iſte feruoꝛ primo oſtēdit̄ in
generali. ſcꝺo in ſpāli ſe. ca. Adhuc
circa primū dicit⁹ feruoꝛ primo oſten
dit̄. ſcꝺo irrōnabilis locutio: ex h in
ſurgens repellit̄ ibi: Et cū audiſſent
ſui. Circa p̄mū ꝺ2: b Et cōuenit ite
rū tur. ad audiēdū verbū dei ab ipſo
⁊ ipſe ita feruēter intēdebat p̄dicatio
ni ꝙ ipē ⁊ diſcipuli ei⁹ nō habebāt tē
pus mādūcādi. c Et cū audiſ. Hic
irrōnabilis locutio inſurgēs ex p̄di
cto feruoꝛe repellit̄: ⁊ h ī trib⁹ caſib⁹.
ſcꝺo ponit̄. ibi: Et ſcribe. tti⁹. ibi: Et
veniūt mater ei⁹. Circa primū ſciēdū
ꝙ illi ꝗ erāt de cognatione ſua ex pte
matris vidētes inſolitū feruoꝛē in eo:
q2 ſicut dictū ē ꝓpter feruoꝛē p̄dicādi
omittebat hoꝛā comedendi: videbāt
etiā ī vultu ei⁹ īſolitā claritatē ex vir
tute diuinitatis ꝓcedētē. Itē audie D
bāt eū loquētē de diuinis ardua ⁊ in
ſolita: ⁊ ꝑ ꝯñs eis nō intelligibilia. iō credebāt euꝫ loq̄ ſicut
arrepticiū vel furioſū. iō voluerunt eū tenere ⁊ ligare ne ſibi
vel alijs poſſet nocere: ⁊ iſti mouebāt̄ pietate. Circa caſū ſe
cūdū ꝗ ponit̄. cū ꝺ2: d Et ſcribe. cōſiderādū ꝙ iſti moti ꝯ
xp̄m īuidia ⁊ malignitate dicebāt ipm̄ xp̄m habere quēdā de
monē priuatū alijs demonib⁹ ſupioꝛē: ꝑ cui⁹ virtute expelle
bat demones inferioꝛes a coꝛpib⁹ obſeſſis ab eis. ⁊ iō xp̄s il
loꝝ ⁊ iſtoꝝ irrōnabilia verba repellit. cū ꝺ2: e Et cōuoca
tis illis ⁊c. q2 rōnabilit̄ loquēdo oñdit ſe nō eē furioſū. ⁊ ra
⁊ ſctā docēdo: oñdit ſe nō hr̄e demonē pnatū cū ſit pr̄ mēda
cij. vt hr̄ Joh. viij. cetera patēt ex his ꝗ dicta ſūt Matth. xij.

¶ a Et tūc domū ⁊c. Be. Domū diripuit: q: oēs mundi ptes a diabolo poſſeſſas apl'is et eorū ſucceſſorib⁹ q̄ſi diuiſas ꝓuin/ cias vt ppl'os ad fidē ꝯuerterēt diſtribuit. b Qui aūt blaſ phe. Hiero. Quia nō meret̄ pniam agere vt recipiatur q̄ xp̄m intelligēs principē demonioꝝ eē dicebat: q: nūq̄ꝫ ſoluit̄ a car/ cere q̄ quadrātē verbi nouiſſimū non ſoluerit ante finē vite. Quattuor nāq̄ꝫ partib⁹ fundat̄ denari⁹ eterne vite: vt qd̄ corde credis: ore confitearis. et qd̄ cōfiteris: ope cōpleas. ⁊ qd̄ cōple Mat.5.c ueris: docere nō ceſſaueris. Qui eñ fecerit ⁊ docuerit: hic magn⁹ vocabit̄ in regno celorū. Beda. Mattheus Mat.12.c dicit: Qui blaſphemauerit ī ſpm̄ſcm̄ vel verbū dixerit ꝯ̄ ſpm̄ſctm̄: nō ha/ bebit remiſſionē neq̄ꝫ in hoc ſeculo ne q̄ꝫ ī futuro. Ubi oſtēdit quedā relaxa ri ī futuro: qd̄ de minimis intelligen/ dū ē: vt de ſermone ocioſo: de riſu ni/ mio: quoꝝ etiā hec vita veniā ꝓme/ ruit. c In ſpm̄ſctm̄. Bed. Nō quia ſpm̄ nō eſſe vel q: eē: ſꝫ nō deū eſſe. vel † 25. di. qualis. deū eſſe: ſꝫ minorē patre ⁊ filio: q: h̄ nō inuidia diabolica: ſꝫ hūana igno/ rātia: ſꝫ q̄m dicebāt ⁊c. d In eter/ nū. Hoc ꝯ̄ Origenē q̄ oībus petōꝝib⁹ veniā ꝓmittit poſt iudiciū trāſactis ī numeris ſeculis. e Fratres. Hiero. Nō filij marie ſemꝑ virginis: vt men tit̄ Heluidius: vel ioſeph ex alia vxo re ſicut alij garriūt: ſed cognati.

Myſtice Bed. Myſtice. Mater ⁊ frēs ppl's iudeorū ex q̄bus xp̄s ſm̄ carnē: foris ſtant ī lr̄ali ſenſu. Turba ī domo: gē tes in ſpūali myſterio. Foris volunt iudei videre xp̄m: q: ſpūalē intelligē tiā nō querētes: poti⁹ ad carnalia do cenda eū exire cogūt vel querūt. f Que ē mater. Bed. Non refutat Exo.20.d obſequi matri q̄ dicit: Honora patrē ⁊ matrē. Sꝫ oñdit ſe plus debere pat̄ nis myſterijs: q̄ꝫ maternis affectib⁹ idē exemplo mōſtrauit qd̄ verbo ait: Ma.10.d Qui amat patrē aut matrē pl⁹ q̄ꝫ me nō eſt me dign⁹. Nec fratres iniurio/ ſe cōtēnit: ſꝫ op⁹ ſpūale p̄fecit cogna/ tioni: docēs meliorē eſſe copulā cordi um q̄ꝫ corpoꝝ. g Ecce ma. Hiero. Ut ſciam⁹ nos eē ⁊ frēs ei⁹ ⁊ matrē ſi volūtatē p̄ris ei⁹ fecerim⁹: vt coherē/ des ſim⁹: q: nō ī ſcrib⁹: ſꝫ in factis di/ ſcernit. Soror ⁊ frater credēdo mr̄ p̄dicādo dū p p̄dicationē amor xp̄i q̄ ſi ipe xp̄s ī corde auditoris generat̄.

A g Iterū ce. ⁊c. Bed. ¶ Ca. IIII Exiēs de domo vbi demoniū habere dr̄: docet ad mare: vt oſtēderet ſe ob pfidie culpā iudeā re/ licturū ⁊ ad gētes trāſiturū. Uñ ap/ te p̄mittitur: q: p̄dicante eo in domo: mat̄ ⁊ frēs foris ſteterūt. Hiero. Ce pit docere ad mare: vt loc⁹ indicet au ditores amaros ⁊ īſtabiles: ⁊ idō ī pa bol' loq̄t̄: vt q̄ ñ ītelligerēt ab apl'is q̄s cōtēnebāt: inq̄rētes diſcerēt myſte riū regni q̄ carebāt. Mare mūdus ē: q̄ guſtatus amarus eſt ⁊ vitioꝝ flu/ ctib⁹ inquiet⁹: Sed ab ipſo dño eripi unt̄ p̄deſtinati q̄ amara dulcificat: triſtia conuertit in gaudiū: egritudi/ nē in ſalutem. h Nauim. Beda. Eccleſiam que eſt in ma ri inter infideles: quā deus gratia ſue viſitationis illuſtrat: ⁊ dilectā ſibi manſionē cōſecrat. i Et oīs tur. Hiero. Hi ſūt q̄ nuꝑ ad audiēdū verbū venerūt: ⁊ inde pietate aī ab ama/ ritudine reproboꝝ tā q̄ꝫ a mari ſecuti ſūt: ſ; nōdū cū dño ī na/ ui ſūt: q: nōdū celeſtib⁹ myſterijs vel ſacris q̄ deſiderāt ībuti ſūt. k In pabo. Parabola ē rerū natura diſcrepātiū ſibi ſb aliq̄ ſiltudie facta ꝯpatiōe. More ſue prudētie loq̄t̄: vt q̄ cele ¶ ſtia cape

¶ Beda. mūdū in maligno poſitum in quo vſq̄ꝫ ad aduentū ſaluatoris quaſi in pacato imperio ſi ne cōtradictione quieſcebat.

greſſus in dōmū diripe: niſi pri⁹
a ¶ diabolū. b ¶ a ſeductione compeſcat. c ¶ ere pros a diabolo eccleſie adunauit ⁊ per diſtinctas graduū dignitates ordinauit.
a fortē ꝫ alligēt: ⁊ tūc dōmū ei⁹ diri
¶ dicit̄ me imūdū ſpm̄ habere: ſꝫ ¶ hec ꝯ̄ No uatianū q̄ i martyrio lapſis veniā negat.
piet. † Amē dico vobis: q̄m oīa di
¶ digne penitētib⁹. ¶ i quos liber. ¶ in deū.
mittēt̄ filijs hoim pctā ⁊ blaſphe
a ¶ .i. q̄ itelligēs opa dei cū negare nō poſſit ex i/ uidia cōtradicit: ⁊ opa ſpūſſcti dicit eē beelzebub
b mię q̄b⁹ blaſphemauerūt. † Qui
c aūt blaſphemauerit ī ſpm̄ſctm̄:
¶ q: penitere digne nō poteſt.
d nō habebit remiſſionē ī ęternū: ſ;
a ¶ q: filis diabolo ꝯ̄ ꝯſciētiā ſuā maieſtatē dei op pugnat. b ¶ q: ipē eterne delinq̄t q̄ nūq̄ꝫ penitet.
re⁹ ērit ęterni dēlicti: q̄m dicebāt
¶ eo p̄dicante.
ſpm̄ immundū habet. † Et veniūt
¶ populus iudeorū. ¶ in littera.
e mater ei⁹ ⁊ frēs: ⁊ foris ſtātes mi
a ¶ foras. b ¶ Be. i ſpūali itelligētia quieſcebat
ſerūt ad eū vocantēs eū. Et ſedē/
¶ gentilium.
bat circa eū turba: ⁊ dicūt ei: Ec/ ce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et reſpondens eis
a ¶ nos q̄ꝫ ſi foris ſtem⁹: nō cognoſcemur.
f ait: Quę eſt mater mea ⁊ fratres
¶ vt attentos faciat.
mei? Et circumſpiciens eos qui in circūitu ei⁹ ſedebant ait: Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Qui ei fecerit volūtatem dei: hic frater
a ¶ ꝓpter verū q̄ꝫ ſexum fideliū.
me⁹ ⁊ ſoror mea ⁊ mater eſt.

¶ eodē die vt̄ Matthe⁹ poſt ſupe/ riorē ſermonē: cōtinuo ſubiūgit i il/ lo die exiēs de domo ſedebat iuxta mare ⁊c. ¶ gentes tumidas et amaras.
g E † Iterum ¶ Ca. IIII b
cępit docere ad mare: ⁊ cōgrega
a ¶ Be. frequētia pplorū ad fidē cōfluentiū.
ta eſt ad eū turbā multa: ita vt in
h nauim aſcēdens ſederet in mari.
¶ infidelium.
i Et omnis turba circa mare ſup
k terram erat: et docebat illos in parabolis multa: ⁊ dicebat illis

a Et veniūt ma. Hic ꝯ̄ñr ponit̄ terti⁹ caſus. ipſo em̄ p̄dicā te nūciatū fuit ſibi inſidioſe q̄ mater ei⁹ ⁊ frēs ſtabant foris ad tentandū ſi ex affectu carnali ad matrē dimitteret vel in/ terrūperet p̄dicationē: ⁊ ipſe hoc verbū malignū repulit rō/ nabiliter: vt p; ex his q̄ dicta ſunt Matth. xij. ¶ Ca. III

¶ Moraliter. a † Et introiuit ieſus ite rū in ſynagogā et erat ibi hō ⁊c. Per manū q̄ ē organū organoꝝ vt dicit̄ tertio de aīa. cōuenīēter intelligit̄ op⁹ meritoriū: ⁊ ideo man⁹ eſt arida: q̄ eſt ad hoc opus inualida. ſed cū ad ver/ bū xp̄i ſurgit p gratiā: tūc manū extē dit ad ſanctā operationē. f † Exeū/ tes aūt phariſei ſtatim cū hero. ⁊c. p phariſeos q̄ diuiſi iterp̄tant̄ diſcoli q̄ diſſenſiones faciūt ſignificant̄. p he/ rodianos aūt ſupbi: q: glioſi in pelli/ b⁹ interp̄tant̄. iſti vero cōſiliū faciūt ꝯtra ieſuꝫ q̄ cū humilib⁹ ⁊ charitatē habētib⁹ cōmorat̄: ⁊ ideo recedit ab eis ſe elōgādo et humiles eū ſequūt̄ ⁊ a deo ſalutē cōſequūt̄. g † Et aſcē dēs in mōtē vocauit ad ſe quos volu it ⁊c. p h̄ aūt q̄ aplos inſtituit in mō/ te ſignificauit q̄ epi q̄ ſunt aploꝝ ſuc ceſſores in ſuperiori gradu ſūt eccl'ie vñ dicūt̄ ab epi qd̄ ē ſupra ⁊ ſcopos i/ tentio q: ſupra gregē dñicū debēt in/ tēdere vt eū dirigere valeāt ad ſupna. † Et fecit vt eēnt duodeci. ad ſigni a† ficanduꝫ q̄ q̄libet eoꝝ: p q̄ttuor ptes ſue dioceſis fidē trinitatis debet p̄di care: duodecim em̄ cōſurgūt ex ductu q̄ternarij p ternariū. † Et dedit il lis ptātē curādi infirmitates petōꝝ. † Et eijciēdi demonia. i. excōicādi ſu pbos ⁊ rebelles de eccl'ia. b † Et cō uenit iterū turba vt non poſſent neq̄ꝫ panē mādūcare. h̄ eſt ꝯtra illos q̄ di/ mittūt op⁹ p̄dicatiōis ꝓpter ſaturita tē cōmeſtionis. c † Et cum audiſſent ⁊c. Similiter illi q̄ ſunt feruidi ad ſe quēdū xp̄m a mūdanis hoīb⁹ inſani reputant̄ ⁊ ab eis quātū poſſunt reti nent̄. † Quō pōt ſathanas ſatha/ nā eijcere. hoc aūt moraliter fit quā/ do vitiū vnū aliud expellit: vt ꝓdiga litas: auariciā vel ecōtrario. † Et ſi regnū in ſe diuidat̄ ⁊c. regnū aīe diui dit̄: q̄ñ ſenſualitas rōni cōtrariat̄. † Et ſi dom⁹ ſuꝑ ſemetipſam diſptia tur ⁊c. h̄ cōtingit quādo in codē hoīe habitus malus ad aliq̄d declinat cui cōſcientia recalcitrat. † Nemo pōt vaſa for. ⁊c. Iſte fortis ē fomes q̄ for/ titer inclinat ad malū: ſ; p rōnē forti/ ter alligat̄ q̄ñ virtutis habit⁹ in ira/ ſcibili ⁊ cōcupiſcibili p bonū exerci/ tiū firmat̄ ⁊ tūc ei⁹ vaſa. i. opa diſſipā tur. a † Et veniūt ma. ⁊c. Chriſti ma ter et eius frēs poſſūt dici ſynagoga ⁊ iudei q̄ foris ſtare dicūt̄ xp̄o p̄dicā/ te: q: gētib⁹ xp̄o credētib⁹ ſynagoga cū iudeis ex fidē māſit p maiori pte.

† Mat.12.c Luc.12.b
† Mat.12.d Luc.8.c
† Luc.5.e

b E Iterum ce. Hic ꝯ̄ñr ¶ Ca. IIII Oñdit̄ feruor p̄dicādi i ſpāli. ⁊ p̄mo deſcribit̄ feruor p̄dicati onis. ſcd̄o ex h̄ iſurgēs liuor emulati/ onis. i p̄cipio vj. ca. Circa p̄mū euā geliſta p̄mo deſcribit p̄dicatiōis typū. ſcd̄o p̄dicatiōis fructū ibi: Et dicebat ſic ē regnū dei. tertio ꝯfirmans miraculū. ibi: Et ait i illa die. Circa p̄mū p̄mo deſcribit̄ p̄dicatiōis xp̄i tp̄s ⁊ mod⁹. ſcd̄o p̄dicatiōis pabola ſiue typus. ibi: Ecce exijt ſe/ mināꝛ. tertio hui⁹ pabole apit̄ itellect⁹. ibi: Et cū eēt ſingu/ laris. Et iſta ps diuidit̄ i duas: q: p̄rio apit̄ itellect⁹ pabole apl'is ſpālit̄. ſcd̄o p̄dicit̄ apiend⁹ p aplos oīb⁹ generalr̄. ibi: Nūq̄d venit lucerna. tres p̄me ptes expoſite ſt̄ Matth. xiij.

paucis

ſtia capeſ͞n poterãt: p ſili tudinẽ ſrenaʒ auditã p cipe potuiſſẽt. Prece ſili tudo dꝛ q̄n qᷓ intelligi volum⁹ p aliq̄s cõpatio nes indicam⁹: vt ferꝫ ali quẽ durũ: velocẽ vẽtꝰ cõ pam⁹ ⁊ auib⁹. Idẽ fit in triceſimo ſexageſimo et cẽteſimo fructu. i. lege ꝓ phetia: ⁊ euãgelio ꝙ in
Mat. 13. a oꝛe triũ teſtiũ myſteriuꝫ regni i mõte oſ͞ſũ. i. moy ſi ⁊ helie ⁊ ieſu cõſiſtit.

a Aliud ce. ⁊c̃. Lucas:
Luc. 8. a Et cõculcatũ ẽ: ⁊ volu cres celi comedert. Via mẽs: meatu carnaliũ co gitationum trita. Vñ ſe men perit: nec fructũ af fert: ⁊ a volucrib⁹ rapiẗ: id eſt a demonib⁹ q̄ volu cres celi dicunẗ: ſiue qꝛ celeſtis ⁊ ſp̄ualis nature: vel qꝛ in aere habitant.

b Hi aũt ſũt. Differen tias ponit coꝝ q̄ audiũt verbũ. Sũt aũt q̄dã vt gentiles q̄ nec audiũt.

c Reliqua cõcupiſcen. Oꝛ pcepto c. pcipiẗ eñ:
Sap. 6. c Cõcupiſces ſapiaꝫ: ſua
Pro. 7. a mãdata ⁊c̃. ⁊ alibi: Bea
Ps. 110. tus vir q̄ timet dñm: in mãdatꝭ ei⁹ volet nimis. Hec cõcupiſcẽtie bone: q̄ reliqua cõcupiſcit: aber rat.

d Lucerna vt ⁊c̃. Hiero. Lucerna verbuꝫ dei. Modi⁹ aut lect⁹: au dit⁹ inobediẽtiũ. Cande labꝛũ apli q̄s illumina uit v̄bũ dei. Abſcondi tũ ⁊ occultũ qᷓ palaꝫ fit cũ a dño tractaẗ.

Be. Modius vita no ſtra diuina p̄ſciẽtia men ſurata. Lect⁹ caro: in q̄ q̄eſcit aĩa. Lucerna: ver bũ qᷓ illuminat. Qui ğ amoꝛe p̄ſentis vite ⁊ car nalis illecebꝛe occultat: verbũ dei: quaſi ſub mo dio vel lecto lucernam operit: qꝛ ei carnis cõcu piſcentias p̄ponit.

e Nõne vt ſup. Bed. Ut dominet̄ p̄dicatio ve ritatꝭ: ſubſit ſeruit⁹ coꝛ poꝛis: p quã tñ excelſioꝛ appareat doctrina tãq̄ꝫ p candelabꝛũ lucerna.

f Non eſt eñ. Quaſi nolite erubeſcere euãge liũ: qꝛ nihil occultũ mo do qᷓ nõ fiat palam ĩ iu dicio. quando illumina bit deus abſcondita te nebꝛarũ: ⁊ manifeſtabit cõſilia cordiũ vbi vobis a deo laus: illis autem pena eterna.

g In qua men. Hiero. Etem ſ͞m menſurã fidei vnicuiq̄ꝫ diuidiẗ ĩtelligẽ tia myſterioꝝ: ⁊ adijcieẗ nob̄ donũ ſciẽtie etiã ad ijcieẗ v̄tutes.

b Qui eñ ha.

a ſ chꝛiſtus. b ſ de ſinu patris in mũdũ: vel de iudea ad gẽtes. vñ Abacuk egreſſus es in ſalutem. p. ⁊c̃.

ĩ doctrina ſua. Audite: †Eccẽ exijt ſeminãs ad ſeminãdũ. Et dũ

a ſ verbũ p ſe vel p ſuos. ſ circa.

a ſemiãt: aliᷓ cecidit ſecꝰ viã ⁊ venerũt volucres celi ⁊ comede

a ſ Beda. duriciã pteruẽ mẽtis. b ſ Be. lenitatẽ animi obedientis.

rũt illᷓ. Aliud v̄o cecidit ſup petroſa vbi nõ habuit terrã mul

a ſ Beda. qꝛ audito verbo ad horã delectanẗ. b ſ ꝓbitatẽ animi celeſti diſciplina exercitati ⁊ ad obediendũ regulariter inſtituti.

tã: ⁊ ſtãti exoꝛtũ ẽ qm̄ nõ habet altitudinẽ t̄re: ⁊ q̄n exoꝛtꝰ eſt

a ſ feruoꝛ pſecutiõis. b ſ firmi deſiderij: qꝛ hmõi ad horã tñ audito ſermone delectanẗ.

ſol exeſtuauit: ⁊ eo ꝙ nõ habebat rãdicẽ exaruit. Et aliud ceci

a ſ coꝛda diuitiarũ cura ſollicitata. b ſ multiplicate ſũt diuitie. c ſ nec põt fructificare verbum. ſ ideo.

dit ĩ ſpinãs: ⁊ aſcẽderũt ſpinẽ ⁊ ſuffocãuerũt illud: ⁊ fructũ nõ

a ſ fidelem mentem.

dedit. Et aliud cecidit ĩ terrã bonã ⁊ dabat fructũ aſcẽdẽtẽ et

a ſ fidẽ ſancte trinitatis. b ſ in cõiugatis qᷓ ſignificat index ⁊ pollex ad ſignificãdũ tri cenariũ quaſi blãdo oſculo iũcti. c ſ in viduis.

creſcẽtẽ: †⁊ afferebat vnũꝫ triceſimũ: ⁊ vnũꝫ ſexãgeſimũ: ⁊ vnũ

a ſ in virginib⁹. b ſ ſignificat ſe alta dixiſſe. ſ coꝛdis. ſ intelligat.

cẽteſimũ. Et dicebãt: Qui habet aures audiẽdi audiat. Et cũ a

a ſ ſecretus a turba. b ſ diſcipuli.

eẽt ſingulãris: iterrogauerũt eũ hi q̄ cũ eo erãt duodẽci para

a ſ qui mecũ nõ his q̄ foꝛis ſunt. b ſ ſecreta ſcripturarũ.

bolã exponere: ⁊ dicebat eiſ: †Uõbis datũ ẽ noſſe myſteriũ re

a ſ qui nolũt accedere. ſ nõ in naui mecũ. b ſ nõ mõ verba: ſed et facta: qꝛ nõ poterant capere ſpiritualia que in eis tegebanẗ.

gni dei: illis aũt qui foꝛis ſũt: õmnia in parabolis fiũt: vt vi

a ſ exterius. b ſ exteriora. c ſ coꝛde. d ſ exterius. ſ coꝛde.

dẽntes videãt ⁊ nõ videãt: ⁊ audiẽtes ãudiãt ⁊ nõ intelligãt:

a ſ .i. vt non. b ſ quaſi ideo nõ cõuertunẗ nec remittunẗ eis peccata.

ne quãdõ cõuertãnẗ ⁊ dimittanẗ eis peccata. Et ait illis: Ne

ſ excitat attentionem.

ſcitis pabolã hãc? Et quõ oẽs pabolas cognoſcetꝭ? †Qui ſe

ſ in quibus.

b minat: v̄bũ ſeminat. Hi aũt ſũt q̄ circa viã vbi ſeminaẗ v̄bũ: ⁊

a ſ qꝛ nulla fide nullo intellectu: vel tẽptãde vtilitatis occaſione pcipiũt.

cũ audierint: cõfeſtim venit ſathanas ⁊ aufert vẽrbũ qᷓ ſemi

ſ Bed. hi vtilitatẽ ꝓbant: deſideriũ guſtant: ſed aduerſa impediunt que foꝛmidant.

natũ ẽ in coꝛdib⁹ coꝝ. Et hi ſũt ſilr̄ q̄ ſup petroſa ſeminãẗ: q̄ cũ audierit v̄bũ: ſtatim cũ gaudio accipiũt illud: ⁊ nõ habẽt ra

ſ fidem firmã. a ſ ad tẽpus credũt. ſ ergo. ſ interioꝛi. ſ de loco in locum.

dicẽ in ſe: ſed tẽpoꝛãles ſũt: deinde oꝛta tribulatione ⁊ pſecu

ſ diuitijs que diuerſis curis pungũt: qꝛ pmultis idigẽt q̄ pmulta poſſident.

tione ꝓpter verbũ: cõfeſtim ſcãdaliçanẗ. Et alij ſũt q̄ in ſpinis

a ſ curarum. b ſ appetitus deficiens.

ſeminãẗ. Hi ſũt q̄ v̄bũ audiũt: ⁊ erũne ſeculi: ⁊ deceptio diui

a ſ acquirẽdi. b ſ .i. ſtrãgulãt guttur mẽtis nec bonũ deſideriũ ad coꝛ trãſire ſinunt.

c uitiarũ: ⁊ circa reliqua cõcupiſcẽtie itroeũtes ſuffõcãt verbũ:

ſ fidelẽ cõſcientiã.

⁊ ſine fructu efficiẗ. Et hi ſũt q̄ ſup terrã bonã ſeminati ſũt: q̄

a ſ Be. hi excipiũt: cõſeruãt ⁊ fructificãt. b ſ fidẽ trinitatis in electoꝛũ coꝛdibus.
c ſ pſecutionẽ bone operationis: qꝛ ſex diebus oꝛnatus mundi expletus eſt.

audiũt v̄bũ ⁊ ſuſcipiũt: ⁊ fructificãt vnũꝫ triceſimũ: vnũ ſexã

a ſ Be. ꝑpetuã beatitudinẽ: qꝛ cẽtenari⁹ a leua trãſfert̄ in dexterã digitali cõputatione.
b ſ Quaſi vobis datũ eſt. n. m. r. ſed ceteris p vos idẽ myſteriũ reuelandũ: et ideo carnali ti moꝛe non abſcondatis. ſ verbi dei.

b geſimũ ⁊ vnũ cẽteſimũ. Et dicebãt ill: Nũqd venit lucerna vt b c

a ſ vita veſtra. b ſ carne. c ſ coꝛpus. ſ vt dominet̄.

e ſub mõdio ponaẗ aut ſub lẽcto? †Nõne vt ſup cãdẽlabꝝ pona d

ſ vel reueletur.

f tur? Nõ ẽ eni aliq̄d abſcõditũ qᷓ non mãnifeſteẗ: nec factum e

a ſ intelligendi verbum dei.

eſt occultũ qᷓ nõ veniat in palã. Si quis habet aures ãudiẽ f

a ſ memoꝛie mandet. ſ nõ ſe ſubtrahat: nõ auditũ fabulas cõuertat. b ſ quaſi oĩa q̄ pote ſtis ſollerter facite. q. in qua mẽſura mẽſi fueritis: remetieẗ vobis.

g di ãudiat. Et dicebat illis: Uidẽte q̄d audiatis. †In q̄ mẽſura g h

a ſ in p̄ſenti ſenſus intelligendi: et effectus operãdi: ⁊ in futuro dona eterne retributionis adijcientur. b ſ quaſi verbo qᷓ audiſtis operã date: qui eñ habet ⁊c̃.

h mẽſi fueri tis: rẽmetieẗ vobis ⁊ adijcieẗ vobis. †Qui enim ha i

pacis exceptis.

a Et cũ eẽt ſin gu. i. ex p̄ſlurãꝫ turbarũ tũc ex poſuit pabolaꝫ aplis. Mat. 13. a Luce. 8. a

b Nũ q̄d. Hic oſtẽdiẗ doctrina euãge lica p aplos pu blicãda: qᷓ fa ctũ ẽ poſt aſcen ſionẽ xp̄i ad ce los. tũc eñ diſp ſi ſunt p oꝛbem vt in oẽm terrã exiret ſon⁹ p̄di cationis coꝝ: et etiã ante paſſio nẽ xp̄i miſſi ſũt ad p̄dicandũ: nõ tñ ita diffuſe ⁊ h̄ ẽ qᷓ dꝛ: Nũ q̄d venit lucer na. i. doctrina euãgelica ſ͞m il lud Ps. Lu cerna pedibus meis v̄bũ tuũ ⁊c̃. De conſe. diſti. 4. nec quenq̄ꝫ. vl tra mediũ. B Ps. 118. Mar. 13. b Luce. 8. b Job. 12. f

c Ut ſub mo. po. ⁊c̃. i. oc culte ĩ latebꝛis doceaẗ ſicut do ctrĩe ſuſpecte he reticoꝛum ⁊ ho minũ maloꝝ. q. d. nõ.

d Nõ ne vt ſup cãde la. po. h̄ ẽ ĩ palã ⁊ publice doce atur. q. d. ſic. Mar. 13. c Luce. 8. b

e Nõ ẽ ei ali. abſcõ ⁊c̃. qꝛ illã que xp̄s docuit aplos ſecrete: voluit p aplos p̄dicari publice ⁊ manifeſte: ſ͞m ꝙ dꝛ eis Mat thei. x. Quod ĩ aure auditꝭ p̄di care ſup tecta.

f Si q̄s habet au. audie. i. deſi deriũ intelligẽ di doctrinã xp̄i

g Audiat. q. d. talis põt pfi cere nõ ſolũ ſibi ĩtelligẽdo: ſ͞z eti am alijs ipſos docẽdo. ideo ſub diẗ:

h In q̄ men. ⁊c̃. qᷓ ex ponit ſic Bed. Si ſolerter oĩa q̄ valetis bona facere ac pꝛi mis ĩtimare ſtu detꝭ: aderit di uina pietas q̄ vob̄ ĩ p̄ñti ſenſũ altioꝛa capiẽdi cõferet ⁊ ĩ futu ro retributionẽ etnã adijciet. et ideo ſ͞bdiẗ: Et ad ijcieẗ vobis. C Mar. 7. a Luce. 6. f Mat. 13. b et. 25. c.

i Qui eĩ ha. ba. illi

Cui eñi habet dabit̄ ei.ſ.q̄ fidē habet habe
bit v̄tutē: ⁊ q̄ habet opꝰ verbi habebit
intelligētiā myſterij. Et ecōtra q̄ nō ha
bet fidē deficit v̄tute: ⁊ q̄ nō habet opꝰ
v̄bi: eiꝰ itelligētia caret: ⁊ q̄ nō intelli
git iā auditū ꝑdit ac ſi nō audiſſet.
a Sic ē regnū. Hiero. Scriptura di
uina ꝑ terrenas ſſitudines mōſtrat ce
†De pe.di.2.du ſcras lestia ſacramēta: ſicut totū euāgelioꝝ
corpꝰ cōſtat. Regnū dei ē eccl̄ia q̄ regit̄
a deo: ⁊ ipſa regit hoīes ⁊ vitia calcat:
vt cēturio habēs ſub ſe milites. Hō ia
ciēs ſemē filiꝰ hoīs eſt. Semen ē verbū
Terra corda hūana. Dormitio hoīs:
mors eſt ſaluatoris. Exurget ſemē no
cte ⁊ die: poſt ſomnū xp̄i numerꝰ credē
tiū ꝑ ꝓſpera ⁊ aduerſa magis magiſq̄
germinauit ⁊ creuit ī ope dum neſcit.
Tropica eſt iſta locutio ⁊ ī diuinis cre
berrima: neſcit.i. ſcire nos facit quis
Mat.10.c fructū in finē afferat. cū dicit: Qui pſe
uerauerit ī finē: hic ſaluꝰ erit. Ultro ei
terra fructificat: dū volūtatem noſtrā
Mat.19.c deus expectat dicens: Si vis ꝑuenire
ad vitā ſerua mādata. Primū herbā:
Pro.1.a id eſt timorē. Initiū ſapiētie timor dn̄i.
Deinde ſpicā.i. penitentiā lachrymoſā
Roſh.13.c deīde.p.f.ſ.charitatē. Plenitudo ei le
gis eſt charitas. ⁊ cū pro.f.m.f. Falx ē
mors vel iudiciū qđ ſecat oīa. Qm̄ ad
eſt meſſis.i. cōſūmatio ſeculi: in q̄ iuſti
gaudebūt q̄ ī lachrymis ſeminauerūt.
b Sicut gra. Hiero. Hoc ſemē iterū
cōparat grano ſinapis qđ minimū in
timore ē: magnū ī charitate q̄ maior eſt
1.Ioh.4.b oībus olerībꝰ: q2 deꝰ charitas ē: ⁊ oīs
Eſa.40. caro fenū: ⁊ q̄ infirmꝰ eſt olera mādu
Ro.14.a cet. Et facit ramos miſericordie: ⁊ com
paſſionis: cuiꝰ ſub vmbra q̄ ſūt celi aīa
lia delectant̄ habitare. c Seminatū
⁊c. A chriſto ſiue ab hoīe ī terra: vel ī
agro.i. ī corde ſuo. Hic hō eſt ſenſus no
ſter ⁊ animꝰ q̄ fouens granū p̄dicatio
nis humore fidei: facit pullulare ī agro
peccatoris ſui. d Minꝰ eſt ⁊c. Qua
ſi cōtēptibilia p̄dicās. ⁊ primo nō cre
dit̄: q2 p̄dicat deū hoīem mortuū cru
cifixū: h eloquētie ⁊ ſapie phoꝝ cōpa
ratū minꝰ inuenit̄. e Aſcēdit in ar
borē. Que altitudīe: amplitudine: an
noſitate trāſcēdit herbarū naturā. Al
ta eſt q2 ad celeſtia ſuſtollit. Ampla: q2
totū mūdū occupauit: Annoſa: q2 nō
poterat finiri. f Oleribꝰ. Bed. Phi
loſophicis diſciplinis: q̄ quāto aptius
excreſcūt: viliores fiunt: q2 ſicut olera
herbaꝝ cito decidēt. g Sine para
bola. Bed. Nō q2 nullū ſermonem tur
bis aptū faceret: ſꝫ q2 nullꝰ ſermo eius
inuenit̄ ī q̄ aliq̄d ꝑabole nō ineniat̄.
h Seorſū aūt diſ. Hiero. Illi ei digni
erāt audire myſteria ī intimo penetra
li ſapie: q̄ remotis cogitationū tumul
tibꝰ in ſolitudine virtutū ꝑmanebant.
Sapia eñi eſt in tp̄e ocij diſcenda.
Allego. i In naui. Bed. Allegori. Mare ſe
culi: eſtus. Nauicula: crux q̄ mūdi flu
ctꝰ aſcēdimꝰ: ⁊ ad litꝰ patrie celeſtis ꝑ
uenimꝰ. Alie naues q̄ cum dn̄o fuiſſe:
nec in altū ducte: nec tēpeſtatē ꝑtuliſſe
dicūt̄: eos ſignificāt q̄ ita fide dn̄ice cru
cis imbuūt̄: vt tā q̄ rudes nōdū tribu
latiōe pulſati: ſuſcepta fidei myſteria ī
pace cōſeruēt. Uel eos q̄ poſt tribulati
onū crebras ꝓcellas ad tp̄s pacis ſere
nitate vtūt̄: erāt ei forſitā ille naues nu
ꝑ facte: ⁊ in portū tm̄ deducte: vel poſt
maris ꝑicula ad portū reducte.
Cui In pup.

ſ amorem verbi. ſ ſenſus intelligendi qđ
amat. ſ amorem.
bet dabit̄ illi: ⁊ q̄ non habet a
a ſ naturali ingenio vel litterarū exercitio.
b ſ Beda.i. nulla vere ſapientie dulcedine
gaudebit.
etiā qđ habet auferet̄ ab eo. b
ſ eccleſia.
a Et dicebat: †Sic eſt regnū dei c †
ſ filius hominis.
quēadmodū ſi homo iaciat ſe
ſ verbum. ſ corda. ſ moriatur.
mentem in terrā ⁊ dormiat: ⁊
ſ aduerſis. ſ ⁊ proſperis.
exurgat nocte: ⁊ die et ſemen
ſ in opere. ſ neſcire facit.
germinet ⁊ increſcat: dum ne
ſ quia in arbitrio hoīs eſt.
ſcit ille: vltro ei t̄ra fructificat:
ſ timorē. ſ penitētiā lachrymoſā.
primū herbā: deinde ſpicā: de d
ſ charitatem.
inde plenū frumentū in ſpica.
Et cū ex ſe ꝓduxerit fructꝰ ſta e
ſ mortē vel iudiciū. ſ finis ſeculi.
tim mittit falcē: qm̄ adeſt meſ f
ſis: Et dicebat: Cui aſſimila g †
ſ Bed. predicatio euāgelij: q̄ ducit ad regnū
dei de qua dicit̄: Auferet̄ a vobis regnū. ⁊c.
bimꝰ regnū dei: aut cui para
b bole cōparabimus illud: †Si †
c cut granū ſinapis qđ cū ſemi
ſ Bed. in corde credentis: vel inmundo.
ſ in timore.
d natū fuerit in terra minus eſt
oibus ſeminibus q̄ ſunt in ter
e ra: et cū natum fuerit aſcēdit
ſ primo parua. ſ charitate.
in arborē ⁊ fit maius omnibꝰ
a ſ omnis caro fenum.
f oleribus: et facit magnos ra
a ſ p̄dicatores ex ipſa p̄dicatione neſciētes.
ſ ramos miſericordie ⁊ cōpaſſionis.
b ſ ꝓtectione dei: de qua ſub vmbra illius
quā deſiderauerā ſedi ⁊c.
mōs: ita vt poſſint ſub vmbrā
ſ ſancti.
eius aues celi habitare† Et ta h
libus multꝭ parabolis loque
ſ Lac potū dedi vobis: nō eſcā.
bat̄ eis verbum ꝓut poterāt
g audire: ſine parabola autem
ſ a turba.
h nō loquebatur eis. Seorſum i
a ſ ſpiritualibꝰ ſpūalia dignis intelligere.
ſ aperte.
aūt diſcipulis ſuis diſſerebāt
a ſ appropinquāte occaſu veri ſolis.
omnia† Et ait illis: ī die illā cū k
ſero eſſet factum: Trāſeamus
contra. Et dimittentes turbā
i aſſumunt eum ita vt erat in
naui: et alie naues erant cum
ſ vel cū eo dei a ſ ꝑſecutorū vel demonioꝝ.
illo. Et facta eſt procella ma †
gna venti: ⁊ fluctꝰ mittebat ī
ſ eccleſiam.
nauim: ita vt impleret̄ nauis.

da.il.⁊c. fidē ⁊ gratiā ex vſu tal̄ gr̄e mere
tur q2 iterū ſibi detur gratia ad augmen
tum precedentis. a Et qui nō habet
.ſ. fidem ⁊ grām quales erāt ſcribe ⁊ pha
riſei. b Etiam quod habet auferetur.
ab eo: q2 noticia legis quā habebāt abla
ta fuit ab eis inq̄tū nō valuit eis ad ſa
lutē: ſꝫ magis fuit eis in augmētū ſue dā
natiōis: ſm̄ dictum ſaluatoris Luce. xij.
Seruꝰ q̄ ſciuit volūtatē dn̄i ſui ⁊ nō fecit
vapulabit multis. c Et dicebat: ſic eſt
regnū dei. Hic ꝯſr deſcribit̄ xp̄i p̄dica
tionis fructꝰ. primo in vno hoīe. ſcđo in
cōitate eccleſie. ibi. Et dicebat cui aſſimi
labimꝰ. Circa primū ſciēdū q2 ꝑ ſemen in
telligit̄ p̄dicatio ſicut ptꝫ ī parabola p̄ce
dēti. Ex ſemine aūt iſto recepto ī aliq̄ ho
mine fit talis ꝓceſſus: q2 primo concipit̄
timor diuioꝝ iudicioꝝ ⁊ ſignificat̄ ꝑ her
bā q̄ ē q̄d ī ꝑfectū. cū dicit̄: Fructificat p̄
mū herbā: ⁊ q2 ex timore ceſſat hō a ma
lis: ⁊ incipit ſe exercere in bonis. ideo ſe
cūdo concipit̄ ſpes diuinoꝝ beneficioꝝ
que ſignat̄ perſpicam: in qua iam ē ſpes
grani futuri. cum dicit̄: Deinde ſpicam.
tertio ex hoc dat̄ charitatiuus amor qui
habet opus ꝑfectum. ⁊ ideo ſignificat̄ ꝑ
plenum frumētum. cum dicit̄: d Dein
de plenū frumētū. q2 vt dicit̄ ad Roma.
xiij. Plenitudo legis eſt dilectio. ⁊ tunc
eſt hō diſpoſitꝰ: vt de ſtatu gratie trāſeat
ad gloriā. iō ſubdit̄: e Et cū ex ſe ꝓdu
xerit fructꝰ ſtatim mittit falcē.ſ. ipſe dn̄s †
abſcindēdo iuſtos de p̄ſenti vita vt trāſ Mat.13.d
ferat ad gloriā. iō ſubdit̄: f Qm̄ adeſt Luc.13.d
meſſis.i. collectio iuſtoꝝ in patria.
g Et dicebat: cui aſſimilabimꝰ. Hic cō
ſequēter deſcribit̄ fructꝰ p̄dicatiōis xp̄i
q̄tū ad cōmunitatem eccleſie q̄ de paruo
ſtatu creuit ad magnū: ſicut ſinapis gra
nū. ⁊ ptꝫ ſnīa ex dictis: Matth. xiij. exce
pto quod hic ſubditur: g Et talibus
multis parabolis loque. eis ver. ꝓut po
terāt audire. qđ exponit Theophilus di
cens: Quoniā turbe erāt indocte a con
ſuetis noībus inſtruit eas ꝑ ſimilitudinē
rerū ſenſibiliū que erāt eis cognite. Sed
hoc videt̄ contradicere ei quod. ſ. dixit
chriſtus apoſtolis eodē ca. Uobis datū
eſt noſſe myſteriū regni dei. illis autem q̄
foris ſunt in parabolis vt videntes vide
ant ⁊ nō videant ⁊ Matth. xiij. In para
bolis loquor eis: q2 videntes nō vident † Mat.13.c
⁊c. Dicendū q2 ſacra ſcriptura hoc habet
ꝓpriū q2 ſub vna l̄ra habet plures ſenſus
quorum aliqui ſunt potētiores ⁊ alij ma
gis latētes: ⁊ ideo ī parabolis xp̄i turbe
capiebant ſenſum magis patentē: nō aūt
latentē: ſed de tali intellectu docebat chri
ſtus apoſtolos ad partē. ideo ſubdit̄:
i Seorſuꝫ aūt diſcipulis ſuis diſſerebat
omnia. de turbis autē p̄dictum eſt vt vi
dentes videant et nō videant.i. capiant
ſenſum magis patentē: nō aūt latentē.
k Et ait illis in illa die. Hic cōſequēter Matth.8.c
deſcribunt̄ miracula doctrine chriſti con Luc.8.c
firmatiua: ⁊ primo deſcribit̄ miraculū fa
ctū in mari. ſecūdo in terra. in principio
ſequentis ca. ſentētia prime partis patet
ex his que dicta ſunt. Matth. viij.
Caplm. IIII

Moraliter.

Et iterū cepit
ieſus docere ad
† mare ⁊c. Sequit̄: † Ecce exijt ſeminās
⁊c. Sicut docet q̄s verbo ſic etiā exēplo.
Matth. xiij. parabolā iſtā expoſui d̄ ver
bo doctrine. Hic aūt exponi pōt d̄ exēplo
vite: quod ſemen dici poteſt. Videntes
autem

a In puppi. Hiero. puppis mortuis pellibꝰ viuos cõtinet ⁊ fluctꝰ
arcet: ⁊ ligno ſolidaṫ. i. cruce ⁊ morte domini ſaluaṫ eccłia. Hiero.
Puppis initiũ ẽ ſacte eccleſie ĩ qua dñs dormit morte corꝑali qua nũ
Ps. 118. ꝙ dormiet: q̃ cu. iſ. Cõminaṫ vẽto ⁊ mari. de quo dr: Tu dñaris pote
ſtati marꝭ. Uẽtus ⁊ mare demones ⁊ ꝑſecutores ſũt q̃bus dicit: tace:
quãdo cõpeſcit edicta iniquorũ regũ vt volu
erit: quia nõ eſt hoĩs vt dirigat greſſus ſuos.
Tranquillitas magna: pax eccleſie poſt ꝑſſu
ras: ſiue theorica poſt actiuã vitã. b Dor
miens. Beda. Diſcipulis nauigãtibꝰ xp̃s ob
dormit: q: fidelibꝰ regni futuri quietẽ meditã
tibꝰ: ⁊ ſpũſſancti ſcḋo flatu vel remigio ꝓprĳ
conatꝰ: mũdi fluctꝰ poſt terga iactãtibꝰ ſubi
to xp̃i paſſio aduenit: q̃ aſcendente puppim
crucis vt ſomnũ mortis caperet: fluctus blaſ
phemãtiũ demoniacis excitati ꝓcellis aſſur
gũt: q̃bꝰ tñ nõ turbaṫ eiꝰ patientia: ſed diſcipu
li turbanṫ: trepidãt: periclitãṫ. Moralit. Cũ
Moralit ſigno crucis imbuti: mũdũ relinquere diſpo
nimꝰ: nauẽ cũ ieſu cõſcendimꝰ: mare trãſire co
Ps. 120. namur. Sed q̃ nõ dormitabit neq̃ȝ dormiet cu
ſtodiẽs iſrł: nobis nauigãtibꝰ dormit: q: iter
medios virtutũ niſus. Uel demonũ vel hoĩm
prauorũ vel nr̃arũ cogitationum impetu fidei
ſplẽdor obtenebreſcit: ſpei celſitudo tabeſcit:
amoris flãma refrigeſcit. Sed ad gubernato
rẽ recurramꝰ: illũ ſedulo excitemꝰ: q̃ nõ ſeruit
ſed imperat vẽtis: qui oĩa ſedabit: q̃ portũ ſa
lutis indulgebit. c Tace obtumeſce. Nota.
ꝙ omnis creatura ſentit imperium creatoris.
Non ꝙ omnia animata: vt mentiunṫ hereti
ci: ſed maieſtate cõditoris ꝑ nobis inſenſibilia
illi ſunt ſenſibilia.
d Quid timidi eſtis. Beda. Quaſi quid
me ꝑſente timetis. Cui ſimile eſt ꝙ poſt reſur
rectionẽ exprobrauit incredulitatẽ illorꝝ: ⁊ du
riciã cordis: quia his qui viderũt eũ reſurge
Lu. 24. d re nõ crediderunt. Et itẽ: O ſtulti ⁊ tardi cor
de ad credẽdũ: in oĩbus q̃ locuti ſunt ꝓphete.
Nõne oportuit ſic pati chriſtum: ⁊ intrare in
Mat. 8. d gloriã ſuã? e Et timuerũt. Matthęꝰ. Por
ro hoĩes mirati ſunt dicẽtes: Qualis eſt hic
⁊c̃. Nõ ergo diſcipuli: ſed alĳ qui in naui erãt
mirabanṫ: de eo dubitantes: cui mare ⁊ ven
tus obedirent. Uel etiã ipſi diſcipuli recte ho
mines dicti: quia necdũ nouerãt potentiã ſal
uatoris. Ca. V
f Et venerũt. Geraſenorũ. Beda. Gera
ſa vrbs inſignis arabie trãſiordanem
iũcta mõti galaad ĩ tribu manaſſe: nõ
lõge a ſtagno tyberiadis in quo porci ꝑcipita
ti ſũt: ſignificat gẽtes quas poſt reſurrectionẽ
ſuã dñs miſſis ꝑdicatoribꝰ viſitare dignaṫꝰ ẽ.
Uñ bene geraſa ſiue gergeſi: colonũ eĳciens
ſiue aduena appropinquãs interꝑtaṫ: q: gen
tiũ ppl̃s colonũ. ſ. diabolum a quo diu incole
baṫ expulit: ⁊ q̃ erat lõge factus eſt ꝓpe in ſã
guine chriſti. g Homo in ſpiritu. Iſi. Ho
mo iſte deſperatiſſimꝰ eſt ppl̃s gẽtiũ quẽ enu
1. Co. 5. a merat apl̃s. Furꝰ: ſuꝑbus: ĩmũdus: ſãguina
riꝰ: idolatra: ignominioſus: nec lege nature:
nec dei: nec humano timore ligatus. cui legio
nomẽ eſt. i. decẽ milia q̃ cadũt a dextera pris
q̃ eſt chriſtus: huic grex porcorũ creditur: hi
ſine reſpectu miſericordie ſimul in inferno per
imperiũ immature mortis ſuffocanṫ. Ab his
Pro. 19. d multi fugiunt qui paſcebant eos: Flagellato
enim ſtulto: ſapiens ſapientior fit vel pruden
tior. h Et neq̃ȝ catenis iam quiſq̃ȝ pote
rat ⁊c̃. Beda. Catenis et cõpedibus graues
et dure leges gentium ſignanṫ: quibus pec
Luce. 8. e ata in re eorum publica cohibebanṫ. Ruptis catenis (vt lucas ſcri
bit (ſubito agebatur a demonio in deſerto: quia etiam tranſgreſſis
illis legibus ad ea ſcelera cupiditate raptabantur que iam vulga
rem excederent conſuetudinem.
i Torqueas. Dicebat enim illi. Beda. Magnum tormentum ei
a leſiõe hoĩs ceſſare: et tãto dimittit grauiꝰ quãto poſſidet diutiꝰ.
Quod tibi.

a ſ corpꝰ cui diuinitas ſicͭ caput iclinata recũbit. ſ vel naui.
a Et erat ipſe in puppi ſuꝑ ceruical
ſ corꝑaliẽ vt hõ. ſ B. ne diutiꝰ reſurrectiõe dila ta piret oĩno ſ diſcipli turbari ꝑcãteſ reſurrectõꝫ
b dormiẽs et excitãt eũ: ⁊ dicũt il
ſ quaſi nõ eſt mihi cure.
li: Magiſter: non ad te ꝑtinet q:
a ſ a morte: ꝑ mortẽ deſtruxit eũ q̃ habebat mortis imperiũ.
perimꝰ? Et ẽxurgẽs cõminatꝰ eſt
c ſ Be. iudeorꝝ rabiẽ ꝑ reſurrectionẽ repſſit: q̃ caput q̃tiẽs clamauit: Si filꝰ dei ẽ deſcẽdat nũc de cruce. ſ ipat vt deꝰ. a ſ diabolo. b ſ ꝑſecutoribꝰ
c vẽtõ: ⁊ dixit mãri: Tace obtume
ſce: Et ceſſauit vẽtꝰ: ⁊ facta ẽ trã
a ſ pax ĩ eccleſia poſt preſſuras: vel theorica poſt actiuã. ſ ideo timidi: q: necdũ ⁊c̃.
d quillitas magna: ⁊ ait illꝭ: † Quid
timidi eſtis? Necdũ habetꝭ fidẽ.
e Et timuerũt timore magno: ⁊ di
ſ vere mirabilis.
cebãt ad alterutrũ. † Quis putas ẽ
iſte: q: ⁊ vẽtꝰ ⁊ mare obediũt ei?
f Et venerũt trãs Ca. V a
fretũ maris ĩ regionẽ ge
raſenorũ. Et exeunti ei
de naui ſtatim occurrit ꝺ monu b†
a ſ Be. gẽtes q̃ demoniacis illuſe doctrinis idola colũt. b ſ q: gẽtes mortuis oꝑibꝰ. i. peris delectãṫ
g mẽtꝭ homo ĩ ſpũ ĩmũdo: q̃ domi
a ſ Be. ꝑfidorũ corꝑa aĩe peccatis mortue ſũt ſepulchra.
h ciliũ habebat ĩ mõnumẽtꝭ: Et ne
ſ legibꝰ diuinis q: nõ erat dignꝰ ſ vel deꝰ vel hõ.
q̃ȝ catenis iam q̃ſq̃ȝ poterat eũ li
gare: qm̃ ſepe cõpedibꝰ ⁊ catenis
vinctꝰ dirupiſſet catenas et cõ
pedes cõminuiſſet: ⁊ nemo pote
ſ ꝓſperis. ſ aduerſis
rat eũ domare. Et ſemꝑ die ac no c
ſ in fedirate operũ. ſ faſtubꝰ ſuꝑbie.
cte ĩ monumẽtis ⁊ ĩ mõtibꝰ erat
ſ Be. ꝑ verba duriſſime ĩfidelitatꝭ. ſ Be. idolis a ſ qm̃ arrepticiãtibꝰ ſeipſos furibũdi ꝯcidebãt.
clamãs ⁊ cõcidẽs ſe lãpidibꝰ. Ui
dẽs aũt ieſum a longe cucurrit ⁊
adorauit eũ. Et clamãs voce ma
a ſ Be. quaſi nihil cõe nobis. ſ hoc cõtra iudeos qui dicũt: in beelzebub eĳcit demonia.
gna dixit: Quid mihi ⁊ tibi ieſu
ſ hoc cõtra arriũ q̃ negat filiũ dei. ſ credunt ⁊ cõtremiſcũt filiũ dei. ſ vel ſummi
fili dei altiſſimi? Adiuro te ꝑ deũ
i ne me torqueas. Dicebat eñ illi:

aũt exẽplũ ƀ ſemẽ recipiũt: ſꝫ diuerſimode. nã aliq̃ ſũt
demonũ ſuggeſtionibꝰ ꝑuĳ q̃ rapiũt ſemẽ illud ſigni
ficati ꝑ volucres ꝑ ſuꝑbiã alta petẽtes. Aliq̃ vero ſũt
in malicia indurati ſicut petra: ꝓpt̃ qḋ ſemẽ ĩ eis nõ
facit fructũ. Aliq̃ ꝟo ſunt ſicut ſpine pũgitiui ⁊ male
dici: ꝓpter qḋ ex bono exẽplo
nõ ꝓficiũt: ſꝫ magꝭ deficiũt at
tribuẽteſ illud hypocriſi. Ali
q̃ ꝟo ſũt bone volũtatꝭ ⁊ de
uotiõis: ⁊ iſti ꝓficiũt inde di
uerſis tñ gradibꝰ ſcḋm grãm
a dño ſibi datã. † Sic ẽ re
gnũ dei queadmodũ. ⁊c̃. Gre
go. Cũ deſideria bona cõcipi
mꝰ ſemẽ ĩ ẽra iactamꝰ. cũ opa
ri recta incipimꝰ herba ſumꝰ.
cũ ad ꝑfectũ boni creſcimus
ad ſpicã ꝑuenimꝰ. cũ ĩ eiſdem
opatiõis ꝑfectiõe ſolidamur
iã plenũ frumẽtũ ĩ ſpica ꝑferi
mꝰ. Miſſio ꝟo falcis tp̃s eſt
bone mortis. † Cui aſſimi
labimꝰ regnũ dei. Sequiṫ:
† Sicut granum ſinapis ⁊c̃.
Semiatio ẽ boni ꝓpoſiti cõ Mat. 8. e
ceptio. ꝑfectꝰ ſeminis incipit
a timore q̃ ꝑncipiũ ẽ ſapiẽ: ⁊ ẽ
minimũ inter ſeptẽ ſpũſſancti
dona: ſꝫ fit magnũ ĩtroducta
charitate q̃ maior eſt oĩbꝰ vir †
tutibꝰ. 1. Cor. xiĳ. et facit ra Luc. 8. d
mos ꝑ actꝰ charitatis diſtin
ctos: in q̃bꝰ aues celi. i. cõtem A
platiui requieſcũt. † Et fa †
cta ẽ ꝓcella magna ⁊c̃. Nauiſ Mar. 8. d
quã xp̃s ĩgrediṫ ẽ aĩa iuſti. q̃ Luc. 8. e
ab eo ꝑ grãm inhabitaṫ. Pro
cella ꝟo ſurgẽs ẽ tribulatio:
q̃ frequẽter ĩſurgit pie viuẽti
bꝰ ĩ xp̃o: ſꝫ xp̃s dormit cũ ta
lia permittit. ẜm vulgare di
ctũ: ſꝫ excitaṫ cũ oratio patiẽ
tis exaudiṫ: ⁊ fit trãq̃llitas ex
teriꝰ cũ ꝑſecutio ceſſat: vel in
teriꝰ qñ deꝰ ſuſtinẽti patiẽtiã
bonã ꝑſtat: ⁊ hec trãquillitas
melior ẽ q̃ȝ ꝑma: ſicut dictũ fu
it Paulo. ĳ. Cor. xĳ. Suffi
cit tibi grã mea. Propt̃ quod
ſubiũxit: Libẽter igiṫ gliabor
ĩ infirmitatibꝰ meis: vt ĩhabi
tet ĩ me virtꝰ xp̃i. Ca. V
a Et venerũt trãs fretũ.
c Hic ꝯñter deſcribunṫ
chriſti miracula facta
in terra ad doctrine ſue cõfir
mationẽ. ⁊ primo deſcribiṫ de
moniaci curatio. ſcḋo filie ar
chiſynagogi reſuſcitatio. ibi:
Et cũ aſcẽdiſſet ieſus ĩ nauim.
prima in duas: q: ꝑmo deſcri
biṫ curatio demoniaci. ſcḋo
deuotio ipſiꝰ curati. ibi: Cũq̃ȝ
aſcẽderet. expoſitio prime par
tis ptꝫ ex dictis. Matth. viĳ.
paucis exceptis q̃ diſcurrenṫ.
b Occurrit ei de monumen
tis homo in ſpiritu ĩmundo.
. i. obſeſſus a demone Matth.
viĳ. dicitur ꝙ erant duo. Ad
quod dicendũ ꝙ ẜm veritatẽ
duo erãt demoniaci. vt dicit Mattheus. ſed vnus erat
ſenior altero in quo erat legio demonum. vt dicitur. ĵ. ⁊
iſte ſolus nominatur hic a marco et alius tacetur: quia
non erat ita famoſus in malo.
c Et ſemꝑ die ac nocte ĩ monumẽtis. ſ. gentiliũ dãnato
rũ ſuꝑ quorũ aĩas demones iam habebãt poteſtatem.
⁊ ideo habitabant vbi corpora eorũ erant ſepulta tanq̃ȝ
habituri

¶ a Quod tibi no. Bed. Nō quaſi neſci⁹ interrogat: ſʒ
vt cōfeſſa publica peſte quā tolerauerat: virtus curan/
tis gratioꝛ appareat. Sʒ etiā ſacerdotes noſtri tpis q̄ ꝑ
†De pe. di 3. ſūt ples. exoꝛciſmū demones eiciūt ſolēt dicere: nō aliter patien/
tes poſſe curari niſi quātū ſape poſſūt oē qḋ a demoni/
b⁹ viſu: auditu: vel quolibet ſenſu coꝛpoꝛis aut animi vi
gilātes doꝛmiētesue ꝑtulerūt patēter cōfiteant̄.
b Legio ⁊c. Be. Significat ppl̄m gētilē inumeris ido
Act. 4. f latrie cultib⁹ mācipatū. cui ꝯtra ē: Multitudinis cre. e.
coꝛ vnū ⁊ aīa vna. Unde bn̄ in babylonis cōſtructione
linguarū vnitas ꝑ ſpm̄ ſupbie ſciſſa: in hieꝛl̄m ꝑ gratiaʒ
B ſpūſſancti linguarū varietas ē adunata: ⁊ illa cōfuſio et
hec pacis viſio dicit̄: q2 electos ī plurib⁹ linguis ⁊ gen/
tib⁹ vna fides ⁊ pietas toto oꝛbe pacificādo confirmat.
repꝛobos aut plures ſecte q̄ʒ ligue diſſociādo cōfūdūt.
Luc. 8. e c Mitte nos. Bed. Lucas: Et rogabāt eū ne impera/
ret illis vt in abyſſum irēt. Sciebāt q̄ aliqn̄ futurū vt ꝑ
aduentū eius mitterent̄ in abyſſum: nō futura ꝑdiuinā/
tes: ſed ꝓphetaꝝ in ſe dicta recolentes: ideoq̄ gliam xp̄i
quā mirabant̄: ad ſuā tēdere timebāt dānationē.
d In poꝛcos. Beda. Poꝛci ſignificāt hoīes imūdos
q̄ vocis ⁊ rōnis expꝑtes in mōte ſupbie paſcunt̄: ⁊ lutulē
tis actib⁹ oblectant̄: q̄b⁹ ꝑ cultū idoloꝝ poſſunt demo/
nes dominari. Nā niſi q̄s poꝛci moꝛe vixerit: in eū dia/
bolus ptātē nō accipit: niſi foꝛte ad ꝓbandū: nō aūt ad
ꝑdendū. e Grex pci. Bed. Quia iā clarificata eccle
ſia ⁊ liberato pplo gentiū a demonū dominatione in ab
ditis agūt ſacrilegos ritus qui chꝛiſto credere noluerūt
ceca ⁊ ꝓfunda curioſitate ſubmerſi. f Ad duo milia.
Bed. erubeſcat manicheus ſi de eadē ſubſtantia ⁊ ex eo
dē auctoꝛe hoīm beſtiarūq̄ ſunt anime: qm̄ ob vni⁹ ho
minis ſalutē duo. mi. poꝛcoꝝ ſuffocant̄. g Qui aūt.
Quia quidā pꝛimates impioꝝ q̄uis xp̄ianā legē fugi/
ant: potentiā tn̄ eius ſtupendo et mirando per gentes ꝑ
Luce. 8. e dicant. h Et vidēt illū. Bed. Lucas ſedētē ad pedes
ei⁹. qḋ ſignat eos q̄ a pctīs coꝛrecti ſunt fixa mētis inten/
tione veſtigia ſaluatoꝛis q̄ ſequāt̄ intueri. i Ueſtitū.
Luce. 15. e Uirtutū ſtudio. qḋ veſana mēte ꝑdiderat. Un̄ fili⁹ ꝓdi
gus ad patrē rediēs: mox ſtola pꝛima cū ānulo induit̄:
q2 q̄ſq̄s vero coꝛde penituerit pōt donāte xp̄i gratia pꝛi/
ſtina iuſticie opa de q̄bus ceciderat cū annulo inuiolate
fidei recuperare. k Et timue. Multi em̄ antiqua ſua
uitate delectati honoꝛare ſe ſed pati nolle xp̄ianā legē di
cūt: q2 eā implere nō poſſūt admirātes tn̄ fidelē ppl̄m a
pꝛiſtina ꝯuerſatione ſanatū. l Et rogare. Rab. Ut pe/
Luc. 5. b trus. Exi a me dn̄e: q2 hō pctōꝛ ſum ⁊c. Ne fugant arcam
2. Re. 6. b dei: vt Oꝫa. m Uade Bed. Sic quiſq̄ poſt reſurre/
ctionē pctōꝝ in cōſciētiā bonā redeat ⁊ ꝓpter alioꝝ ſa/
lutē euāgelio ſeruiat: vt poſt cū xp̄o quieſcat: nedū pre/
pꝛopere vult iā eſſe cū xp̄o: negligat ꝑdicationis myſte/
riū fratne redēptioni accōmodatū. Hiero. Nō ſanat⁹
mittit̄ in domū ſuā. i. in ſpūalē legis obſeruantiā: ⁊ ꝑdi
cat ī decapoli. i. obſeruat decalogū dū a romano nūc re/
gno cōuertunt̄ iudei. i. ſunt de eccl̄ia: q̄ etiā in lr̄a tm̄ pē
dent decalogi: q2 moꝛalia ad lr̄am obſeruanda ſunt.
Mat. 9. c Bed. Mattheus duos. Marcus ⁊ Lucas vnū a demo/
Luc. 10. g ne curatū dicūt: q2 vnus eoꝝ clarioꝛis nominis ⁊ famo
Allego. ſioꝛis: ⁊ iō curatio eius eſt famoſioꝛ. Allego. Duo gē
tes ſignificant de duob⁹ filijs Noe. Cū em̄ Noe tres fi/
lios genuerit: vnus aſſūptus eſt in poſſeſſionē dei: duo
idolis dediti. n Et venit quidam. Hiero. Poſt hec.
Rom. 11. a Jayrus archiſynagogus venit: q2 cū intrauerit ple. gē.
tūc. o. iſ. ſ. fi. Jayrus illuminās vel illuminat⁹. i. iudai/
cus ppl̄s vmbꝛa lr̄e depoſita ſpū illuſtratus ⁊ illumina
tus: ꝓcidēs ad pedes. i. ad incarnationē ieſu ſe humili/
ans: rogat ꝓ filia qui ſibi viuit alios viuere facit.
Abꝛaā ⁊ moyſes ⁊ ſamuel rogāt ꝓ plebe moꝛtua. et ſe/
quit̄ ieſus ꝑces eoꝝ. Beda. Jayrus illuminās vel il
luminatus q2 verbis vite populū illuminauit. ⁊ vt hic
poſſet a ſpirituſancto illuminat⁹ eſt. o Qm̄ filia m.
Luc. 8. f Beda. Lucas: q2 filia vnica erat illi fere ānoꝝ. xij. ⁊ hic
moꝛiebat̄. Filia archiſynagogi eſt ſynagoga ſola legali
inſtitutione compoſita quaſi vnica moyſi nata. Hec. xij.
anno. i. tēpoꝛe pubertatis appꝛopinquante moꝛiebatur:
quia nobiliter a pꝛophetis educata poſtq̄ʒ ad intelligi/
biles annos peruenit: ⁊ ſpiritualē deo ſobolē generare
debuit. ſubito erroꝝ languoꝛe cōſternata: ſpirituales vi
as deſperabiliter omiſit.

¶ Et cōpꝛi.

Exi ſpiritus immunde ab hoīe
a iſto. Et interrogabat eū. Quod a
b tibi nomen eſt: †Et dicit ei: Le/ b
gio mihi nomē eſt: q2 multi ſu/
mus. Et depꝛcabat̄ eum multū c
a ¶ ſed mitteret in gregē poꝛcoꝝ et hoc eſt: e/
rat enim ⁊c.
ne ſe expelleret extra regionē. d
Erat autē ibi circa montē grex
poꝛcoꝛum magnus paſcens in
agris. Et depꝛcabant̄ eum ſpūs
c d dicētes: † Mitte nos in poꝛcos
a ¶ vt poꝛcorum perditio hominibus eſſet ſalu
tis occaſio: paſtoꝛes enim videntes ſtatim nun
ciauerunt ciuitati.
vt in eos introeāmus. Et cōceſ
a ¶ Bed. accepta poteſtate a deo: aliter eni nec
pecoribus nocerent.
ſit eis ſtatim ieſus. Et exeūtes
ſpiritus imūdi introierūt ī poꝛ
e cos: ⁊ magno impetu grex pꝛe/
f cipitatus eſt ī mari ad duo mi/
g lia: ⁊ ſuffocati ſūt in mari. Qui
autem paſcebant eos fugerunt
et nunciauerunt in ciuitatem ⁊
in agros. Et egreſſi ſunt vide/
re quid eēt facti. Et venerūt ad
h ieſum: et vident illum qui a de
i monio vexabatur ſedentē ve/
k ſtitum ⁊ ſanę mentis: ⁊ timue/
runt. Et narrauerūt illis qui vi
derant qualiter factum eſſet ei
qui demonium habuerat ⁊ de
a ¶ cōſcij fragilitatis ſue adhuc infirmi pōdus
ſapientie ei⁹ ſuſtinere nō poterant.
l poꝛcis. Et rogare ceperunt euʒ
vt diſcederet de finibus eoꝛuʒ.
†Cūq̄ aſcenderet nauim cepit e
illum depꝛecari qui a demonio
a ¶ diſſolui et eſſe cū chꝛiſto multo melius eſt.
vexatus fuerat vt eſſet cūm il/
a ¶ quia manere in carne propter alios neceſſa
rium eſt.
lo: et non admiſit euʒ: ſed ait il f
m li: Uade in domū tuā ad tuos
⁊ ānūcia illis quāta tibi fecerit
dn̄s ⁊ miſertus ſit tibi. Et abijt g
⁊ cepit ꝑdicare ī dececapoli quā
ta ſibi feciſſe ieſus ⁊ oēs mira/
bant̄. Et cū aſcendiſſet ieſus in h
nauim rurſus trās fretū conue
nit turba multa ad euʒ: ⁊ erat
¶ moyſes legiſlatoꝛ.
n circa mare: ⁊ venit quidā de ar †
chiſynagogis noīe iayrus. Et
¶ hic humiliat ſe. ¶ caput chꝛiſti deus: pe
des incarnatio eſt. ¶ incarnationē.
vidēs eū ꝓcidit ad pedes eius:
¶ plebs iudaica.
⁊ depꝛcabat̄ euʒ multū dicens: i
¶ in deſperatione.
o Qm̄ filia mea in extremis eſt:

habituri poteſtatem
ſup ea poſt finale iu/
dicium. a Et interro
gabat eū qḋ tibi no/
mē ē. interrogauit aūt
xp̄s: nō q2 ignoꝛaret
ſed vt multitudo de/
monū ī illo hoīe ha/
bitātiū ex cōfeſſione
eoꝝ appꝛeret. vn̄ ſub/
dit̄: b Legio mihi
nomē eſt: q2 multi ſu
m⁹. Legio aūt ꝓpꝛie
dr̄ numer⁹ determi/
nat⁹ armatoꝝ ī. exer/ †Mat. 8. d Lu. 8. e
citu: ⁊ cōtinet ſex mi/
lia ſexcētos ſexagin
ta ſex. ⁊ inde dr̄ legio
in demonib⁹ q̄ mili/
tāt ꝯ nos. c Et de
ꝑcabat̄ eū. ſ. legio de
monū. d Ne ſe ex/
pel. extra regionē. i.
extra hoīm habita/
tionem. vn̄ et Luce.
viij. dr̄: in abyſſū. lo
cus ei inferni debet̄
demonib⁹. ꝑmittunt̄
tn̄ inter hoīes habi/
tare vſq̄ ad iudiciū
vt glioſioꝛ ſit electo/
rū victoꝛia ī demonū
tentātiū ſupatione.
e Cūq̄ aſcēderet.
Hic deſcribit̄ curati
deuotio: q2 gratus d
bn̄ficio ſibi collato
voluit ſeq̄ xp̄m. Je/
ſus aūt f Nō ad/
miſit eū. i. nō recepit
eū ad apoſtolatū vel
diſcipulatum ꝓpter
hoꝛroꝛē ꝓcedēt̄ paſ/
ſionis. Itē ne aſcri/
beret̄ demoni ꝙ iſte
faceret ſi eſſet diſcipu
lus xp̄i. Ex hoc loco
accipit̄ ꝙ demoniaci †Luce. 8. f
⁊ furioſi poſt curatio
nē nō ꝓmouent̄ in ec
cleſia dei. g Et
abijt ⁊ cepit ꝑdicare
in decapoli. nomē ē
regionis: ⁊ dr̄ a de/
ca qḋ ē decē ⁊ polis
qḋ eſt ciuitas.
h Et cū aſcendiſſet
ieſus ī nauiʒ. Hic cō
ſequēter deſcribit̄ re
ſuſcitatio filie archi/
ſynagogi: ⁊ pꝛio de/
ſcribit̄ hui⁹ facti in/
choatio. ſcḋo interpo/
nit̄ mulieris ſangui/
flue curatio ibi: Et
mulier q̄ erat ī ꝓflu/
uio ſāguinis. tertio
deſcribit̄ ꝑdicti facti
ꝯſummatio. ibi: Ad
huc eo loquēte: ſnīa
iſtarū triū ptiuʒ ptʒ
ex his que dicta ſūt
Matth. ix. exceptis
aliq̄bus q̄ exponent̄
Quū ad pꝛimā ꝑteʒ
dr̄ hic: i Depꝛeca
bat̄ eū mul. di. qm̄ fi
lia ⁊c. Matth. ix. dr̄
ꝙ archi/

a Et cōprimebāt. Dū ad puellā ſanādaꝫ vadit: a tur
ba cōpmit: q2 iudeis ſalut. monita pbēs qb⁹ egrā coꝝ
ↄſciaꝫ erigeret noxia carnaliū ꝑſoꝝ ↄſuetudīe grauat⁹ ē.
b Et mulier ꝛc. Pergēte dño ad filiā archiſynagogi
morboſa mulier annis. xij. preripit ſanitatē. ꝛ poſt filia
ſanata ē: ꝛ ſuſcitata ē: q2 ſic diſpenſata ē ſalus humani
generis: vt p̄mo aliqui ex iſrl: deinde plenitudo gētiū:
ꝛ ſic oīs iſrl ſalu⁹ fieret. Be. Notādū ꝙ puella duo-
dēnis ꝛ mulier. xij. ānis ſanguine fluxit: id ē qñ hec na
ta fuit illa infirmari cepit. Una enim pene eadēq3 ſeculi
etate ꝛ ſynagoga ī patriarchis naſci ꝛ gentes ceperunt
idolatria fedari. Be. Mulier ſāguinaria a dño cura
ta eccl'ia eſt de gentib⁹ in genti carnaliū delectationum
fluxu polluta. ꝛ iā a cetu fideliū ſegregata. Hec dū chri
ſtus iudeam ſanare diſcerneret: iā paratā alijſq3 pmiſ-
ſam ſalutē ſpe certa p̄uenit. c Medicis. Be. Falſis
theologis: philoſophis legū ſecularium doctorib⁹: qui
ſe vtilia viuēdi precepta dare ꝓmittebāt: demones q3
qñ hominib⁹ ↄſulēdo ſe ꝓ deo colendos ingerebāt: q-
bus audiēdis: quāto magis naturalis induſtrie vires
expēdebāt: tātominꝰ ſanari poterāt. Sed cū audiſſent
populū iudeoꝝ egrotaſſe: ꝛ verū medicū de celo veniſ-
ſe: ceperunt languoris ſui et ſperare et inquirere reme-
Job.12.d dium. d Venit in turba retro. Be. Si qs mihi mini
Oſee.11.d ſtrat me ſequat. Et alibi: Poſt dñm deuꝫ ambulabis.
Uel q2 deum p̄ſentē in carne nō videt: ſed poſt ad fidei
agnitionis grām p̄uenit. ꝛ tactu: id eſt participatiōe ſa-
cramentoꝝ ei⁹ meruit ſanari a pctis. Fons q̄ppe ſāgui-
nis origo peccati: primordiū immūde cogitatiōis: ex q̄
omne peccatū orit. Sed dñs non ſolū opa ſꝫ ꝛ vba ma
la ꝛ cogitationū radicē ſacramētis euāgelicis qſi ſuis
veſtimētis: fontes obſceni ſāguinis emundat. e Te
tigit. Be. Sola fidel' mlier dñm tāgit: quē paſſim comi
tās turba cōprimit. Quia qui diuerſis inordinate glo-
merantiū hereſibus: vel p̄uerſis moribus grauat: ſolo
Mat.18.d fideli eccleſie corde tangitur. vnde: Noli me tāgere: nō
dū enim aſcendi ad pa. meum. Quia veraciter tangere
eſt eum equalem patri credere. Hiero. Septima vir-
tute ſuſcitat mortua ſed inter viam tangit fimbriā mu-
lier ſanguinaria: que cū ſalute ſubſtantiam in medicos
Gen.2.a nihil proficientes p̄diderat. Septima die requieuit de⁹
ab omi opere. Quādo ſuſcitat mortua intus ꝛ ſemiui-
ua foris cum turbis fluxus ſanguinis. ſterilitatē facit.
Gal.4.d Unde ad eccleſiā gentium: Letare ſterilis q̄ nō paris.
Retro accedit. i. poſt reſurrectionē fimbriam tāgit: ac ſi
cymbala ꝛ malapunica q̄ pendēt in extremis oris ſūmi
ſacerdotis tunice. Cymbalū ↄfeſſionem. malūpunicum
martyrij voluntatē ſignificat et virtutum candorem.
f Mulier autē. Be. Ecce q̄ tendebat interrogatio: vt
mulier ſcꝫ ↄfiteat veritatē diuturne infirmitat': ꝛ ſubi-
te credulitatis et ſanatiōis: et ita ipſa ↄfirmaret ī fide:
et alijs preberet exemplū. g Adhuc eo lo. Be. Mu-
liere ſanata ſtatim nunciat puella mortua: q2 eccl'ia gē-
tium a labe vitioꝝ curata. ꝛ ob fidei meritum filia no-
minata: continuo ſynagoga perfidie leto reſoluta ē: q2
in chriſtū non credidit. ꝛ inuidie: quia eccleſiam crede-
re noluit. h Quia filia tua. Be. Multi enī hodie
ſtatū ſynagoge videntes. reſtaurari poſſe nō credūt: et
Mat.19.d ꝓ reſtauratiōe ei⁹ ſupplicandū eē nō eſtimāt: Sꝫ quod
hoibus ē impoſſibile: deo ē poſſibile. vñ ſequit: Jeſus
autem ꝛc. i Archiſynagogo. Archiſynagog⁹ cet⁹
Mat.23.a ē doctoꝝ legis. d qb⁹: Sup ca. mo. ſ. ſcri. et pha. Qui ſi
credere noluerit etiā ſubiecta eis ſynagoga ſalua erit.
k Et non admiſit. Beda. blaſphemis et irriſorib⁹ non
ſunt reuelanda myſteria: ſed fidelibus q̄ honorent. Un
Luce.7.e alibi: Juſtificata ē ſa. ab om. fi. ſ. l Flētes ꝛ vlulātes
Ps.5. Beda. Letent omnes qui ſperant in domino: ꝛ in eter-
num exultabunt ꝛ ha. in e. Hanc leticiam merito infide
litatis ſynagoga amiſit: et ideo inter flentes et vlulan-
tes mortua iacet. Sed ieſus eam fundit⁹ interire nō pa
titur. vnde ſequitur: Et ingreſſus ꝛc. m Non ē mor
tua. Mihi in cuius diſpoſitione et anima recepta viuit:
et caro ſuſcitanda quieſcit. Hinc mos eſt chriſtianis vt
mortui qui reſurrecturi non dubitantur dormiētes vo-
1.Teſ.4.c centur. vnde: Nolumus vos igno. fratres de dor.
Beda. Cū anima que peccauerit moriat: ea tñ quaꝫ
dñs ad vitam eternam p̄uidet nobis q̄dem mortua fuiſ
ſe ſed ei obdormiſſe non incongrue dici poteſt.
Electis

ſ in carnē. ſ miſericordie.
veni pone manū tuā ſup eā vt
ſ a vicijs. ſ in virtutibus.
ſalua ſit ꝛ viuat. Et abijt cuꝫ il-
lo ꝛ ſequebat eū turba multa:
ſ emorroiſſa.
a b ꝛ cōprimebāt eū. † Et mulier q̄ †
erat in ꝓfluuio ſāguinis annis
duodecim ꝛ fuerat multa ꝑpeſ a
c ſa a cōplurib⁹ medicis: ꝛ eroga
ſ naturalē induſtriam.
uerat oīa ſua nec quicq3 ꝓfece-
rat: ſꝫ magis deteri⁹ habebat:
ſ per fidem.
d cū audiſſet de ieſu venit in tur
ba retro: ꝛ tetigit veſtimentuꝫ
eius. Dicebat enim: quia ſi vel
veſtimentum eius tetigero ſal
ua ero. Et confeſtim ſiccatus ē
ſ radix immunde cogitationis.
fons ſāguinis eius: ꝛ ſenſit cor
pore q2 ſanata eēt a plaga. Et b
ſtatim ieſus ī ſemetipō cogno-
ſcens virtutem que exierat de
illo: ↄuerſus ad turbaꝫ aiebat:
ſ Be. interrogat vt ſalus qua mulieri dede-
rat declarata ꝛ agnita fidei virtute mult' ꝓ-
ficiat.
e Quis tetigit veſtimēta mea? c
Et dicebant ei diſcipuli ſui. Ui d
ſ in ordinatos. ſ hereſibus: prauis mo-
ribus.
des turbā cōprimētē te: ꝛ dic'
a ſ Be. oculi do. ſup iuſ. ꝛ a. e. ī pre. e. iſte pau-
per clamauit ꝛ dñs exaudiuit eum.
quis me tetigit? Et circūſpiciē
f bat videre eā q̄ h̄ fecerat. Mu-
lier autē timēs et tremēs ſciēs
qđ factū eſſet in ſe venit: ꝛ ꝓci
dit ante eū ꝛ dixit ei omneꝫ ve
ritatē. Jeſus auteꝫ dixit ei: † Fi
a ſ ideo q2 fidelis b ſ Be. nō dicit faciet in
eo enī ꝙ credidit iam ſalua facta eſt.
lia fidēs tua te ſaluā fēcit: va-
ſ Be. perſeuerando in eadem fide qui enim ꝑ
ſeuerauerit ꝛc.
de in pace et eſto ſana a plaga
g tua. Adhuc eo loquente veni-
unt nūcij ad archiſynagogū di
h centes: q2 filia tua mortua eſt.
Quid vltra vexas magiſtrū? e
Jeſus aūt audito vbo qđ dice
i bat ait archiſynagogo: Noli ti
k mere tantūmodo crede. Et nō f
admiſit quenq3 ſequi ſe: niſi pe
trū ꝛ iacobū ꝛ ioh̄em frēꝫ iaco
bi ꝛ veniūt ī domū archiſyna-
l gogi: ꝛ vidit tumultū: ꝛ flētes
ꝛ eiulantes multum: et ingreſ-
ſus ait illis: Quid turbamini
m ꝛ ploratis? † Puella non ē mor
tua ſed dormit. Et irridebant

ꝙ archiſynagog⁹ dixit
xp̄o: filia mea mō defū-
cta eſt. Ad qđ dicendū
ꝙ euāgeliſte repetendo
dicta alicui⁹ vl' aliquoꝝ
aliqñ repetūt eadē ver-
ba: aliqñ vbo ſniam per
† alia vba. filia aūt archi † 5. di. ad
ſynagogi laborabat in eius.
extremis: ſm ꝙ dicit h̄ Mar. 9. c
a marcus. verūtñ erat ita Luc. 8. f
ꝓpinqua morti ꝙ repu-
tabat mortua. vñ etiaꝫ
ſm cōmunē modum lo-
quēdi de aliquo q̄ ſic ē
morti ꝓpinqu⁹ dicit ꝙ
mortu⁹ ē: q2 qđ modicū
diſtat qſi nihil reputat
et h̄ mō loquēdi vſus ē
matthe⁹. Circa ſecūdaꝫ
ꝑtem dr: a Et fuerat
multa ꝑpeſſa. i. nō ſolū
ī facultatib⁹ ſ etiam in
corꝑe: vt patꝫ ꝑ lrām ſe
quētē. b Et ſtatim ie
ſus in ſemetipſo ꝛc. nō
b ē intelligendum ꝙ aliq̄
virt⁹ exiſtens ī xp̄o mi-
grauerit extra ipm: ſed
talis exit⁹ intelligit per
modū cauſe ꝓducentis
effectuꝫ. in quē dr exire
inq̄ʒtū cauſa relucet ī ef
fectu: ꝛ ꝑ talē modū lo-
quēdi dr Sapie. vij. de
c ſapiētia increata ꝙ per
d natiōes in aīas ſāctas
ſe trāſfert: ꝛ amicos dei
et ꝓphetas cōſtituit: q̄
trāſlatio nō pōt itelligi
ꝙ ſapia increata ſit ali-
cubi vbi prius non erat
cū de neceſſitate ſit vbi-
q3 p̄ſens: ſ q2 cauſat ibi
nouū effectū. vtrū autē
talis virt⁹ in xp̄o fuerit
virt⁹ diuina tm: vel cuꝫ
h̄ humana: dicet in fine
hui⁹ ca. c Quis teti D
git nō querit ex ignorā- † Mat. 9. e
tia. ſ vt ꝑ ↄfeſſionē mu Luc. 7. g
lieris ſācte appareat fi-
des ei⁹ ꝛ a xp̄o cōmēde
tur. et q2 manifeſtatio
miraculi dicte ſanatio-
nis cedebat ad gloriaꝫ
dei ꝛ archiſynagogi aſ-
ſecurationē: vt ꝑ h̄ certi
ficaret de futura ſuſci-
tatione filie ſue.
d Turbā cōprimētem
e te. lꝫ ī tali p̄ſſura eū tan
gerēt corporaliter: non
tñ tāgebāt eū cū tali de
uotione ꝛ fide ſicut illa
mulier tetigerat. et de
f tali tactu ſingularit q̄-
rebat. Circa tertiā pteꝫ
dr ſic: e Quid vl. ve.
ma. lꝫ enī crederēt ipm
poſſe eā ſanare: nō tñ a
mortuis ſuſcitare: ex q̄
ptꝫ ꝙ coꝝ fides erat im
ꝑfecta. f Et non ad-
miſit ꝛc. oſtendēs ꝙ in
opib⁹ miraculoꝝ nō de † Mat. 9. e
bet faciēs q̄rere oſtēta-
tionē: ī h̄ dās exemplū
p ei⁹ diſci-

a Eiectis oib⁹. Be. Mora. turba eijcit̃ vt puella ſuſcitet̃. qꝛ niſi ſeculariū curaꝝ multitudo a corde eijciat̃: aīa q̄ intus iacet mortua n̄ ſuſcitat̃. Dū eni ſe ꝑ vniuerſas cogitatiões ſpargit: ad ꝯſiderationē ſui ſeſe nullaten⁹ colligit. b Thabita cumi. In ſyro ſmōe quē euāgeliſta ponit non pl⁹ ē ꝙ̃ puella ſurge. Sꝫ forte ad vim dñice iuſſionis exprimēdā ħ addidit: tibi dico ſurge. ꝛ magis ſenſū loquētis ꝙ̃ verba intimare curauit. Sic ſepe apl̄i ꝛ euāgeliſte cū aliqͦ teſtimoniū aſſumunt: magis ſenſū ꝙ̃ v̈ba ponūt. Hiero. Ad puellam d̄r thabita cumi. i. puella ſurge. Archiſynagogo d̄r: filia tua mortua ē. Ieſus: nō eſt mortua: ſꝫ dormit. vtrūqꝫ ē mortua vobis: ſed mihi dormit. Annoꝝ. xij. erat puella. et annis xij. mulier ꝑpeſſa. peccata incredētiū apparēt i initio fidei credentiū vñ d̄r:

Gal. 3. a Credidit abra. deo ꝛ repu. ē ei ad iu.

Moralit̃ Beda. Moraliter. Qꝛ xp̄s tres mortuos ſuſcitauit: tria genera aīaꝝ ſignificat.

Mat. 9. c Puellā ſuſcitat adhuc in domo

Luce. 7. c clauſā. i. aīaꝫ ꝯſenſū tm̄ non actū delectationi male ꝓbentē. Iuuenē ſuſcitat iā extra portā delatū. i. peccatorē q̄ cō

Joh. 11. e ſenſū iā ꝓduxit ad actū. Suſcitat Laçarū iā fetētē: ꝛ longa ꝯſuetudine peccandi aīam male olentē: ꝛ alios fama corrūpētē. Puellā paucis alloquit̃: qꝛ eā facile reſuſcitat quā ꝛ mortuam negat ꝛ aīam ſilr̄ cito reſuſcitari demōſtrat. Iuuenē plib⁹ corroborat cū dicit: Tibi dico ſurge: qꝛ tales aīe aliqñ difficili⁹ reuiuiſcūt. Ad monumētū Laçari fremit: turbat̃: lachrymat̃: magna voce clamat: Laçare: veni foras. Silr̄ lōga ꝯſuetudine peccādi ꝑſſus: vix ꝛ q̄ſi cū labore ſuſcitatur. Notandū q̄ꝫ ꝙ publica noxa publico eget remedio. leuia aūt ꝛ ſecreta poſſunt deleri penitentia cui ꝛ ſecreta. Puella ī domo iacens paucis arbitris ſurgit: ꝛ eis ꝓcipit̃ vt nemini dicāt. Iuuenis extra portā turba multa comitante et vidēte. Laçar⁹ de monumēto vocat⁹ intantū innotuit: vt ꝓpter ħ turbe cū palmis dño occurrerēt: ꝛ multi abierūt ex iudeis: et crediderūt in ieſū. Quartū mortuū annunciāte diſci

Luc. 9. g pulo audiuit. ſꝫ qꝛ viui q̄ ꝓ eo ꝑcarēt defuerūt: Dimitte inq̄t mortuos ſepelire mortuos ſuos. ¶ Unde

irriſoribus.

a eū. Ipe v̈o eiectis oībus aſſumit

qui miraculum venerentur.

patrē ꝛ matrē puelle: ꝛ q̄ ſecum erāt: et ingrediūt̃ vbi puella erat

Be. prius mūdat manus iudeoꝝ que ſāguine plene ſunt: aliter puella non reſurgeret.

iacēs: ꝛ tenens manū puelle ait

Be. i. puella ſurge.

b illi: Thabita cumi: quod eſt interpretatum: puella tibi dico ſurge. a

Be. a vitijs.

† Et ꝯfeſtim ſurrexit puella: ꝛ am

Be. in bonis operibus.

bulabat. Erat aūt annoꝝ duodecim. Et obſtupuerūt ſtupore magno. Et ꝓcepit ill' vehementer: vt b nemo id ſciret. Et iuſſit dari illi c manducare.

Nico. de lyra

ei⁹ diſcipulis q̄ erāt facturi miracula. verūtñ qꝛ ī opib⁹ miraculoſis manifeſtat̃ dei gl'ia. ideo aliqñ faciebat miracula valde publice: ſicut ptꝫ ī Laçari ſuſcitatiōe: ꝛ ceci nati illuminatione: oſtēdēs exēplū diſcipulis vt ī talib⁹ q̄rerēt dei gloriam tm̄ ꝛ nō ꝓpriā. a Thabita cumi. due ſūt dictiões hebraice q̄ꝝ ꝑma ē nomē. ꝛ ſcd̄a v̈bū vt ptꝫ ꝑ iterꝑtationē. Sciendū aūt ꝙ thabita nō eſt nomē cōmune ſꝫ ē ꝓpriū nomē illi⁹ puelle q̄ fuit ſuſcitata: ꝛ ħ ptꝫ ꝑ ſilē Act'. ix. vbi d̄r: In ioppe autē fuit q̄dā diſcipula noīe thabita. et ideo marc⁹ ꝓ noīe ꝓprio poſuit cōmune iterꝑtetādo. ſ. puella. Sciēdū etiā ꝙ illud qͦ ibi iterponit̃. ſ. tibi dico: nō ē de ſignificato ſermonis hebraici hic poſiti: ſꝫ additū fuit ab euāgeliſta ad maiorē expꝛſſionē ꝙ ad verbū xp̄i illa puella ſuſcitabat̃. b Et ꝓcepit illis vehemēter ꝛc̄. cauſa iā ē expreſſa: ꝗ ħ volēs dare exemplū alijs vt nō quererēt oſtētationē ī opib⁹ miraculoſis. c Et iuſſit dare illi mādu care. ad ꝓbationem vere reſurrectiōis: ſicut et xp̄s poſt reſurrectionē ſuā mādu cauit cū apl̄is: vt habet̃ Luce. xxiiij. Ad maiorē euidētiā eoꝝ q̄ dicta ſūt hic ꝛ alibi de miraculis xp̄i: q̄rit̃ vtrū xp̄s fecerit miracula ſola diuina virtute. ꝛ arguit̃ ꝑmo ꝙ ſic: Dicit eni Leo papa in ep̄la ad Flauianū: Cū ī xp̄o ſint due nature: vna eaꝝ ē ſcꝫ diuīa q̄ fulget miraculis. altera ſcꝫ humana que ſuccūbit iniurijs. ꝫ ſicut ſe habet humana natura ad ſuccūbēdū iniurijs: ſic ſe habet diuīa ad agēdū ī opib⁹ miraculoſis: ſꝫ ſola natura hūana iniurijs ſuccūbit: qꝛ talia pati repugnat deitati: ꝫ ſola natura diuina agit in opib⁹ miraculoſis. Et ꝯfirmat̃ auctoritate pſ. cxxxv. Qui facit mirabilia magna ſol⁹. ꝫ ſole diuinitas ē ꝑncipium agēdi miraculū. Itē opa miraculoſa excedūt totā v̈tutem nature create. natura autē humana ī xp̄o creata ē: ꝫ vt videt̃ in nullo attingit opa miraculoſa. Contra qꝛ xp̄s ꝑ tactū corporis ſanabat miraculoſe: vt dictū ē de muliere patiēte fluxū ſāguinis. ꝛ infra. vj. ca. Quotq̄t aūt tangebāt eū ſalui fiebant. ſi ꝫ talis

talis tact⁹ nihil ageret in ſanatione ꝑdicta: fruſtra adhiberet̃: qͦ non ꝯuenit ipſi xp̄o. ſ. aliq̄d fruſtra agere. ꝫ ille tact⁹ aliq̄d faciebat: ꝛ certū ē ꝙ ꝑtinebat ad humanitatē. ꝫ ꝛc̄. Reſpōſio. in hac q̄ſtione ſic ē ꝓcedendū: qꝛ ꝑmo videndū ē q̄liter viri ſācti viui vel defuncti q̄ꝝ miracula ſcripta ſunt in illis opati fuerunt. ſcd̄o q̄liter xp̄s inq̄ꝫtū hō operatus fuerit. Circa ꝑmū aliq̄d eſt certū: videlꝫ ꝙ miracula nō poſſūt fieri aliq̄ v̈tute tanq̄ꝫ ꝑncipaliter agēte niſi virtute diuina: qꝛ ſicut dictū ē: opatio miraculoſa excedit totā facultatē virtutis create. ſilr̄ certū eſt ꝙ ſancti viri ad miracula poſſunt opari meritorie: qꝛ frequēter exꝑtū eſt miracula facta fuiſſe a deo ad ꝑces ſanctoꝝ. Sed dubium ē vtrū viri ſācti ī miraculis aliqñ opati ſūt ꝑ aliquā virtutem in eis exiſtentē: nō qꝛ illa ſit ꝑncipalis ratio agēdi ſed tm̄ inſtrumētalis: vt ſic de⁹ tāq̄ꝫ ꝑncipaliter agēs fecerit miracula ꝑ ſanctos tanq̄ꝫ ꝑ q̄dā inſtrumēta. Mat. 9. c

Et hāc q̄ſtionē relinq̄t Aug⁹. xxij. li. de ciuitate dei inſolutā: vbi enarratis multis miraculis martyꝝ dicit ſic: Siue eni deus ꝑ ſeiꝑm miro modo q̄ res tēporales opatur eternus: ſiue per ſuos miniſtros iſta faciat: ꝛ eadē ipſa q̄ ꝑ miniſtros facit: ſiue q̄dā faciat etiā ꝑ martyrū ſpūs: ſiue ꝑ hoīes adhuc ī corpe ꝯſtitutos: ſiue de⁹ iſta ꝑ āgelos q̄b⁹ inuiſibiliter īmutabiliter incorpaliter imperat opet̃: vt q̄ ꝑ martyres fieri dicunt̃ eis orantibus tm̄ ꝛ impetrātib⁹: nō etiā opantib⁹ fiant ſiue alia iſtis: ſiue alia illis modis: q̄ nullo modo cōpħēdi a mortalib⁹ poſſūt: ei tñ atteſtat̃ fides hec in q̄ carnis ī eternū reſurrectio ꝑdicat̃. Beatus tñ Greg⁹. hāc q̄ſtionē determinare videt̃. ij. li. dialogoꝝ: vbi dicit ſic: Qui deuota mēte deo adherent cū reꝝ neceſſitas expoſcit: exhibere ſigna mōvtroqꝫ ſolēt vt mira quedꝫ aliqñ ex ꝑce faciāt. aliqñ ex ptāte ꝯceſſa ill' a deo: ꝛ hoc ꝓbat ꝯſequenter rōne ꝛ exēplo. Ratio aūt talis ē: Cui ꝯcedit̃ illud qͦ ē maius nō ē mirū ſi aliqñ ꝯcedat̃ qͦ eſt minus: ſed maior ē ptās filios dei fieri etiā ꝑ adoptionē: cū hoc ſolum ſanctis ꝯcedat̃ ꝙ̃ miracula opari qͦ etiā aliqñ malis ꝯcedit̃: vt habet̃ Matth. vij. ſed primū ꝯcedit̃ hoīb⁹ ſāctis. ſm̄ ꝙ d̄r Joh. j. Quotquot aūt receperūt eū dedit eis ptātē filios dei fieri. Itē ꝓbat hoc exēplo: qꝛ petr⁹ ſuſcitauit thabitā orando: vt habet̃ Act'. ix. ananiā v̈o ꝛ ſaphyrā morti tradidit ſubito abſqꝫ orōne. ſꝫ ſolum culpā eoꝝ increpādo Act'. v. ꝛ ſic videt̃ illud factū feciſſe ex aliqua ptāte ſibi ꝯceſſa a deo tāq̄ꝫ inſtrumentū diuine iuſticie. Itē ad ħ videt̃ facere ꝙ gr̄a dei diuidit̃ ꝑ gr̄am gratis datam et ꝑ gr̄am gratū facientē. et lꝫ aliqñ ab aliquib⁹ dictū fuerit ꝙ gr̄a gratū faciens nihil ponit in aīa: tñ de gr̄a gratis data ab hoīb⁹ ꝯcedit̃ ꝙ aliq̄d ponit in aīa. ꝛ ħ patꝫ manifeſte de gratijs grat' datis q̄ vocāt̃ ſmo ſapiētie ꝛ ſmo ſciētie. j. Cor'. xij. qꝛ ſignificāt q̄ſdā eminētes cognitiões diuinoꝝ ꝛ humanorū q̄ ponūt aliq̄d ī aīa. ſilr̄ fides: ꝓphetia: genera linguaꝝ: ꝛ iterꝑtatio ſermonū: ꝛ eadē rōne videt̃ ꝙ gr̄a ſanitatū ꝛ opatio virtutū. i. miraculoꝝ q̄ ponūt̃ gr̄e grat' date: dicāt aliquā v̈tutē in aīa exiſtētē. Dicūt tñ aliq̄ ꝙ iſta virtus opantis miracula nō ē aliq̄ virt⁹ māſiua ꝑ modū habit⁹: ſꝫ ꝑ modū paſſiōis trāſeuntis: ſicut ꝛ ꝓphetia: ꝓpter qͦ tales nō poſſūt facere miracula quotienſcūqꝫ volūt nec ꝓphetare. Sed q̄cq̄d ſit de concluſione. rō tñ nō valet: qꝛ ſicut dictū ē talis virt⁹ opandi miracula nō ē ꝑncipalis: ſꝫ tm̄ inſtrumētalis. inſtrumētū aūt opari nō pōt q̄ꝫuis ſit ꝑfectū ꝑ formā ſuā niſi moueat̃ actualit̃ ꝑ manū artificis: ſicut ptꝫ ꝙ ſecuris nō pōt ſecare niſi ꝑ manū artificis moueat̃. ꝛ ideo dato ꝙ talis virt⁹ ſit māſiua nō pōt tñ opari ad miracula abſqꝫ motiōe diuine v̈tutis ꝑncipalit̃ agētis. ſi tñ talis v̈tus ſit māſiua vel ꝑ modū paſſiōis trāſeuntis ſolū: ſicut ē motio inſtrumēti cū mouet̃ ab agente ꝑncipali: nihil di co modo. Itē ad ꝯcluſionē inducit̃ illud qͦ a ſāctis ꝛ doctoribus catholicis d̄r de ſacramētis noue legis: videlꝫ ꝙ efficiunt qͦ figurāt ita ꝙ tāq̄ꝫ q̄dā inſtrumēta diuine miſcdie agūt ad inductionē gr̄e ipam inſtrumētaliter attingendo: vel ſaltē aliquā diſpoſitionē ad ipſā: vt caracterē vel aliq̄d ſilē correſpondens ī ſacramētis q̄ nō imprimūt caracterē: ita ꝙ in ſacramēt' ē aliq̄ virt⁹ ad efficiēdū mō ꝑdicto: ꝛ tñ ſacramēta ꝯſiſtūt in q̄buſdā reb⁹ ſenſibilib⁹: et ideo multo forti⁹ videt̃ ꝙ in aīabus ſanctoꝝ

a Unde huic hec ⁊c. Mira ceci ¶ Ca. VI
tas. In factis ⁊ dictis xp̄m cognoſcere poſſunt: ob ſolā generis noticiā contēnunt.
b Faber. Be. Qui opat̄ igni et ſpū. Un̄
Joh.1.c Ipſe baptiʒabit vos ī igne et ſpū. Faber ē q̄ fabricat' ē auroraʒ et ſolē. Hiero. Fili' fabri vocat̄. et h' myſticū. ſ. fabri q̄ fabricat' ē aurorā ⁊ ſoleʒ: eccliam primam et ſequētem in q̄ꝝ figura mulier ⁊ puella ſanātur. c Nō ē pp̄ha ⁊c. Proprie naturale ē ciues ciuib' īuidere: q2 nō opa ſ̄ infantiā quā videre recordant̄. Iſido. Comitatur ſepe vilitas origīnē. Ut q̄s ē filius
1.Re.12. Iſai: Sʒ humilia do-
Pſ.112. min' reſpicit: ⁊ alia a
Jbi.137. lōge cognoſcit.
d Et nō poterat ibi virtutem vllā. Ne ciues īcredulos penitus ɔdēnaret: faciēt multas v̄tutes. Uel q2 ī patria ſua deſpicit̄: paucas ibi v̄tutes fecit ⁊ ſigna: ne penit' excuſabiles ſint. Maiora q̄tidie in gētib' ſigna facit nō tā in corporū ſanatiōe q̄ aiarū. e Et mirabat̄. Be. Nō q̄ſi ō improuiſo: ſʒ q̄ſi mirandū oſtēdit: q2 nec pphetis credunt: nec ipſi quē pſentē cernunt. f Et conuocauit duodecim: ⁊ ce. ⁊c. Hiero. Mittūt̄. xij. apl̄i: et dat̄ eis ptās pcepta docēdi vt cōmittet̄ verbū ſimul et factū: ⁊ cū pmiſſis inuiſibilib' v̄tutes miſceantur: ⁊ ſic cū vngūt egros oleo infirmitatē fidei virtute corroborāt. g Et dabat illis poteſtatem ſpirituum. Benignus dominus ⁊ magiſter nō īuidet diſcipulis ⁊ ſeruis poteſtatem ſuam. Sed ipſe poteſtate ſua agit: illi ſua infirmitate ſi quid agunt et domini virtutem confitentur dicētes:
Act.3.a In ieſu nomīe ſurge et ambula. h Ne quid tollerent in via niſi ⁊c. Tanta ſit in domino fiducia: vt nihil deeſſe certiſſime ſciant ne dum ſibi prouidēt temporalia: minus alijs prouideāt eterna. Beda.
Mat.10.b Mattheus ⁊ Lucas memorant dominū
Luc.10.a diſcipulis dixiſſe: vt nec virgam ferrent: Marcus ne quid tollerent niſi virgam. Sed illi realiter virgam accipiunt Marcus per virgam poteſtatē accipiendi neceſſaria a ſubditis intelligit. i Calciatos ſādalijs. Beda. Ut pes neq3 tectus ſit neq3 nudus ad terram: id eſt nec euangelium occultetur: nec terrenis commodis innitatur. k Ne induerētur duabus tunic̄. Beda. Id eſt vt ſimpliciter ambulent non dupliciter.

¶ Excutite

a Et egreſſus inde ¶ Ca. VI a
(a nazareth vbi natus fuit.)
abijt ī patriā ſuam: et ſequebāt̄ eū diſcipuli ſui.
(male ſabbatū celebrat q̄ vacat a bonis opib'.)
Et facto ſabbato cępit ī ſynago-
(vt pluribus pficiat.)
ga docere: ⁊ multi audientes ad-
mirabāt̄ ī doctrina ei' dicentes:
(.i. doctrina.)
a Unde huic hec oia? Et q̄ ē ſapia †
(vel huic) (Be. ſanitates.) (miracula.)
q̄ data ē illi: et virtutes tales q̄ p
b man' ei' efficiūt̄? † Nōne h' ē faber b
(cognatus.)
fili' marię: frater iacobi et ioſeph
⁊ iudę ⁊ ſimōis? Nōne et ſorores
eius hic nobiſcum ſunt? Et ſcāda
(hac de cauſa.) (ergo.)
liʒabāt̄ in illo. † Et dicebat illis ie
(pphetā ſuſcitabit vobis deus.)
c ſus: q2 nō ē pp̄ha ſine honore ni-
ſi ī patria ſua ⁊ ī cognatiōe ſua: ⁊
d ī domo ſua: ⁊ non poterat ibi vir c
tutē vllā facere niſi paucos infir-
e mos impoſit̄ manib' curauit: et d
mirabat̄ pp̄ter incredulitatē illo
rū. Et circūibit caſtella ī circūitu e
f docēs. † Et ɔuocauit duodecī: ⁊ cę f †
(charitate cōcordes.)
g pit eos mittere binos: dabit il-
lis ptātem ſpirituū imūdoꝝ: et p̄- †
h cepit eis ne q̄d tollerēt in via niſi
(a poteſtatē viuendi de euangelio.)
(onus ſeculi.) (delitias.)
virgā tm̄: nō perā: nō panē: neq3
(occultam ſapientiam.)
i ī ʒona ęs: ſ̄ calciatos ſādalijs: ⁊ g
(ne alia indui aliā ī futuro reſeruēt: non q̄ vna tunica ī locis glacialib' cōtenti eſſe debeamus.)
k ne induerēt duab' tunic̄. † Et di

ſanctoꝝ viroꝝ defunctoꝝ vel viuentiū poſſit poni aliq̄ virtus diuinit' eis ɔceſſa in opib' miraculoſis p modū p̄dictū. Ex dictis ptʒ q̄d dicēdū ſit de humanitate xp̄i q̄ ē organū ſeu inſtrumētū ɔiunctū ipi' deitatis: ſicut man' ē inſtrumētū artificis. Hoīes aūt alij q̄ſtūcūq3 ſācti nō ſūt ſic ɔiūcti. ⁊ ideo ſūt q̄ſi q̄dā inſtrumēta deitatis ſepata ⁊ adhuc plus ſepata ſūt eccl̄ie ſacramēta. inſtrumētū aūt ɔiūctuʒ magis participat efficaciā agētis p̄ncipalis q̄3 ſeparatū: et ī͛o talis virt' operādi miracula efficacior īuenit̄ ī humanitate xp̄i q̄3 ī q̄buſcūq3 alijs. His dictis poteſt reſpōderi ad argumēta. Ad p̄mū dicēdum q̄ ſimile tenet q̄ſtū ad h' q̄ ſicut humanitas ī xp̄o fuit ratio patiēdi: ſic deitas ē ratio ⁊ p̄ncipiū faciēdi miracula p̄ncipaliter: nō tñ tenet q̄ſtū ad ſcd̄m: q2 non repugnat humanitati xp̄i opari ad miracula p modū inſtrumēti: repugnat aūt deitati q̄litercūq3 pati. Uerūtñ rōne idētitatis ſuppoſiti idiomata cōmunicāt̄: q2 ſicut hec ē vera: de' paſſus ē: ita hec eſt vera demōſtrato xp̄o: iſte puer creauit ſtellas. Ad illud q̄ inducit̄ de pſal. dicēdū q̄ li ſol' nō excludit humanitatē tāq3 inſtrumētalē agentē: ſʒ tāq3 p̄ncipaliter. ⁊ ſic ītelligendū ē reſpectu alioꝝ ſāctoꝝ q̄ ſol' de' facit miracula. ſ. tāq3 p̄ncipale agēs. Ad ſcd̄ʒ dicendū q̄ inſtrumētū ī v̄tute p̄ncipalis agētis bñ attingit ad aliq̄d q̄ excedit facultatē pp̄riā cōuenientē ei ſ̄m ſe ſicut calor naturalis ī virtute aīe generat carnē: vt habet̄. ij. de aīa. Argumēta aūt ī ɔtrariū ɔcludūt tm̄ q̄ hūanitas xp̄i agebat ad miracula ſicut agēs inſtrumētale ⁊ ſecūdariū: q̄ ɔcedit̄. ¶ Ca. V

A (right margin)
Mat.13.g Luc.4.c Joh.4.f (right margin)
† Mat.13.g Luce.4.b Joh.6.c (right margin)

¶ Moraliter. Et venerūt trās fretuʒ. Sequit̄: b † Statim occurrit homo de monumētis ⁊c. Per iſtū demoniacū diabol' ſignificat̄ q̄ ī monumētis ⁊ ī mōtib'. i. in fedis ⁊ ſuperbis hominib' habitat: ⁊ ɔcidit ſe lapidib'. i. hoīb' in fide ſtabilib': q̄s acriter tētat. Sʒ ɔcidit̄ nā ab eis deuincit̄. Nomē ei' legio q2 multis ī malū ſociat̄. Eius aūt eiectio p xp̄m ſignificauit demonū multitudinē deuincēdā p ipm. Q2 aūt demones eiecti porcos ītrauerūt ſignificat q̄ ītrāt ducētes vitā porcinā: ⁊ eos p̄cipitant ī gehēnā. † Et venit q̄dā de archiſynagoḡ. p quē intelligi pōt vn' de ſacerdotib' curat̄: q̄ ſi habeat aliquā pſonā ī periculo mortis ſpūalis cui non pōt aut neſcit ſuccurrere debet ad ieſū venire. i. ad illū q̄ habet ʒelū ſalutis aiaꝝ: ⁊ ſcit et pōt remediū adhibere. Et ſi aliq̄ velit impedire dicētes: † Mi filia ⁊c. i. q̄ impoſſibile ſit remediū: pp̄ter h' dimittere nō debet q2 de nullo deſperādū ē vita p̄ſenti durāte. † Et mulier q̄ erat ī pfluuio ſāguinis ⁊c. humanitas xp̄i d̄r ei' veſtimentū. Phil. ij. In ſiſtudinē hoīm fact' ē ⁊ habitu inuentus vt hō. Cui' fimbria ſūt pedes tāq3 extremitates. Mulier. xij. ānis ſanguiniflua fuit. magdalena multo tpe peccat̄ polluta: ſed tāgendo xp̄i pedes fuit ſimpliciter emundata. ¶ Ca. VI

† Mat.13.g Luce.4.c Joh.4.f (right margin)
† Mat.9.c Luc.9.a (right margin)
B (right margin)

a Et egreſſus ⁊c. Poſtq̄ deſcript' eſt feruor p̄dicationis in xp̄o: hic ɔñter deſcribit̄ liuor emulationis ɔtra ipm pp̄ter doctrinā ⁊ miracula ipius: et ptʒ ſnīa ex dictis Matth. xiij. exceptis q̄ ſequuntur:
b Nōne hic eſt faber ⁊c. in Mattheo dicit̄ fabri fili'. credebāt eni iſti q̄ eſſet eiuſdē artis cū patre ſuo putatiuo Joſeph q̄ dicit̄ fuiſſe faber lignari'. Et probabile videt̄ q̄ xp̄s eādē artē exercuit: q2 nō fuit occupat' in doctrina et miraculis vſq3 ad triceſimū etatis annuʒ: nec ante fuit intent' ſtudio ſ̄m q̄ d̄r Joh. vij. quō hic lr̄as ſcit cū nō didicerit: nec ē veriſimile q̄ tāto tpe fuerit ocioſus: magis aūt veriſimile ē q̄ fuerit occupat' in arte p̄ris ſui putatiui q̄3 ī alia. ⁊ h' videt̄ p v̄bū iſtoꝝ q̄ erāt de naʒareth: q̄ modū ſuū viuēdi cognoſcebant ⁊ fabrū eū vocabāt. c Et nō poterat ⁊c. Iſtud nō poſſe: nō refert̄ ad potētiam ei' abſolutā ſ̄ cōgruitatis ⁊ decētie: q2 nō erat ɔgruū q̄ ibi faceret multa miracula. cui' cauſa ſubdit̄ cū d̄r: d Et mirabat̄ pp̄ ⁊c. fides eni credētiū ē meritoria de cōgruo q̄ eis fiāt miracula ſicut ptʒ ca. p̄cedēti de muliere ſāguiflua cui dictū ē a xp̄o. Fides tua ſaluā te fecit: ⁊ in multis alijs locis in euāgelio ſile habetur. e Et circūibat caſtel. ⁊c. q2 ſui doctrinā ei' repulerāt: ɔuenienter ad alios docendos trāſiuit et ita fecerūt apl̄i: ſ̄m q̄ d̄r Act'. xiij. Uobis oportebat p̄muʒ loq̄ ſeʒ iudeis verbū dei: ſ̄ q2 repellitis illud ⁊ indignos vos iudi cat̄ eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: ſic eni p̄cepit nobis de'. f Et ɔuocauit. xij. ſupius. iij. ca. deſcripta ē collatio ptātis p̄dicandi facta apl̄is. hic deſcribit̄ executio dicte poteſtatis. ⁊ p̄mo deſcribit̄ aploꝝ miſſio ad p̄dicandū. ſcd̄o eoꝝ reuerſio ad chriſtuʒ. ibi: Et ɔueniētes apl̄i ad ieſū. Prima in duas. q2 primo deſcribit̄ dicta miſſio. ſecūdo ex hoc ſurgens herodis opinio. ibi: Et audiuit rex herodes. Expoſitio prime partis ptʒ ex dictis Matth. x. exceptis que ſequunt̄: g Sed calciatos ſandalijs. Matth. x. dicit̄ q̄ nō portarēt calciamenta. Ex quo ptʒ q̄ ſandalia non dicunt̄ calciamenta pp̄rie: q2 illis poterant vti apoſtoli: vt hic dicitur.

† Mar.10.b Luce.10.a (right margin)

a Excutite pul. Be. Puluis excutitur de
pedibus ī teſtimoniū laboris ſui ꝙ ingreſ
ſi ſunt ciuitatē: ꝙ ꝑdicatio uſq; ad illos ꝑ
uenerit. Uel ꝙ nihil ab eis acceperit ad vi
ctum neceſſariū q̄ euāgeliū ſpreuerunt.
Iaco.5.c b Et vngebāt. Be. Iacobus dicit: Infir
matur q̄s in vobis: indu .p. ec.⁊.o. ſup e.
vn.e.o.⁊c̄. Uñ pꝫ ab apl'is hūc morem eſſe
traditū vt energumini ⁊ alij egroti vngāt
oleo a pōtifice ꝯſecrato. c Et audiuit.
Luce.9.a Be. Lucas: Audiuit hero. tetrarcha oīa
q̄ fiebāt ab eo: ⁊ heſitabat eo ꝙ diceba a
q̄buſdā ꝙ iohēs reſurrexit a mortuis: a q̄
buſdā vō ꝙ helias apparuit. Uñ ītelligē
dū aut cōfirmatū euꝫ ex aliorū verbis cre
dēdo dixiſſe: aut adhuc heſitādo: quē ego
decollaui ⁊c̄. d Quia iohānes bap. ⁊c̄.
Be. Mira ꝯtra dñm inuidia iudeorum io
hannē de quo dictū ē: qꝛ nullū ſignū fecit:
potuiſſe reſurgere nullo atteſtante credūt.
Ieſum ſignis et virtutib⁹ approbatū cui⁹
mortē elemēta tremuerūt: ⁊ reſurrectioneꝫ
⁊ aſcenſionē angeli ⁊ apl'i: viri ⁊ femine ꝑ
dicauerūt nō reſurrexiſſe: ſed ſubleuatum
eſſe furtim credere maluerūt. e Philip
pi fratris ſui. Be. Uer⁹ hiſtoria narrat phi
lippū maioris herodis fuiſſe filiū: ⁊ fratrē
herodis ſub q̄ paſſus ē dñs: ⁊ duxiſſe hero
C diadē filiā arethe: ⁊ poſtea arethā ortis ſi
multatib⁹ filiā ſuam tuliſſe: ⁊ herodi inimi
co philippi ī dolorē ipi⁹ nuptijs copulaſſe.
Egiſippus vel ioſephus tamē lōge aliter.
f Nō licet tibi ⁊c̄. Be. Qui venerat ī ſpū
et virtute helie herodeꝫ arguit ⁊ herodia
3.Re.18.c dem: ſicut Helias Achab et Iezabel ma
et.21.f lēs apud regē periclitari q̄ imemor eſſe ꝑ
cepti dei. Be. Soli herodes ⁊ pharao le
gunt natalis ſui diē celebraſſe et vterq; ſo
lēnitatē ſanguine fedaſſe. Sed herodes tā
to nequi⁹: quāto ſanctū ⁊ veritatis docto
rem et regis celeſtis preconē occidi: et pro
voto ſaltatricis caput occiſi añ cōuiuas in
Gen.40.d ferre non puduit. Pharao peccantē eunu
chum occidit. Utriuſq; tñ exemplo meli⁹ ē
et vtili⁹ nobis diē mortis ſemꝑ cōmemorā
do timere: q̄ diem natiuitatis luxuriādo
Iob.5.b celebrare. Homo enī ad laborem naſcit: et
ſancti ꝑ mortem tranſeunt ad requiem.
g Et iurauit. Be. Non excuſatur a periu
rio per iuramentū. Ideo enī forte iurauit:
vt occaſionem inueniret occidendi. Et ſi il
la patris aut matris interituꝫ poſtulaſſet:
non vtiq; cōceſſiſſet herodes. h Et con
triſtatus. Be. Conſueto more ſcripture cō
triſtatus: nō re ſꝫ multoꝝ opinione. Sicut
et ipē ioſeph ab ipſa quoq; maria dicit pa
ter ieſu: ſic cōtriſtatus herodes: qꝛ hoc diſ
cūbētes putabāt. Diſſimulator mētis ſue
triſticiā ꝓferebat ī facie: leticiaꝫ celabat in
mente. Scelus iuramēto excuſabat: vt ſub
occaſione pietatis impius fieret. i Ca
put eius in diſco. Be. Hiero. Caput legis
D qd̄ eſt chriſtus: ab corpore abſciditur: pro
prio: id eſt a iudaico populo: et datur puel
†22.q.4.c le de gentibus: id eſt romane eccleſie: ⁊ pu
etiam.cc.c. ella dat matri ſue adultere: id ē ſynagoge ī
vnuſq̄ſq; fine crediture. Corpus iohānis ſepelitur:
caput in diſco locat: littera humo tegitur:
ſpiritus in altari honoratur ac ſumitur.
Beda. Iohānes capite minorat: id ē fa
ma illius qua chriſt⁹ a populo credebatur
minorari oſtendit. Chriſtus in cruce exal
tatur. qꝛ qui ꝓpheta tm̄ credebat deus: et
dñs ꝓphetarū eſt cognit⁹. Unde ⁊ ipē io
Ioh.3.d hānes: Illū oportet creſcere me autem mi
nui. Iohes aūt quē oportebat minui cum
dies decreſcere incipiūt natus ē. Chriſtus
aūt q̄ ē lux mūdi cū incipiūt creſcere dies.
Et tulerūt

alienum eſt a predicatore per domos curſitare: ⁊ hoſ
pitij iura mutare.
cebat eis: † Quocunq; introieritis do †
mū: illic manete donec exeatis inde:
et q̄cūq; nō receperint nec vos audie
a rint: exeūtes inde excutite puluerē d̄
pedibus veſtris in teſtimonium illis:
a accepta ꝑtāte ⁊ auditis ꝑceptis a dño.
que ē prima via ſalutis.
† Et exeūtes ꝑdicabāt vt pniaꝫ agerēt
b ⁊ demonia mlta eijciebāt: ⁊ vngebāt a
ſic.
c oleo multos egros ⁊ ſanabāt. † Et au b†
qꝛ tot ſigna fiebant. pellicceus.
Hiero. non ē fas lucernā abſcōdi ſub modio.
diuit rex herodes: manifeſtū enī factū
xpi. a Be. hñ ſentit de reſurrectiōe ꝙ
ſcꝫ maioris potētie ſūt ſancti futuri poſt reſurrectionē.
b ē nomē ei⁹ ⁊ dicebat. Quia iohēs ba
ptiſta reſurrexit a mortuis: ⁊ ꝓpterea
virtutes opantur in illo. Alij aūt dice
bant quia helias eſt: alij vō dicebāt:
eſſet. nō dñs ꝓphetaꝝ
quia ꝓpheta ē quaſi vnus ex ꝓphetis.
a Be. hec ꝓnūciatio vel affirmatiua vel dubitatiua.
Quo audito herodes ait: Quē ego
a Hiero. non ꝑ ironiā expreſſe ꝓnunciat.
decollaui iohēm hic a mortuis reſur
rexit. Ipē enī herodes miſit ac tenuit c
iohēꝫ: ⁊ vinxit eū in carcerē ꝓpter he
a Be. tetrarche yturee ⁊ traconitidis regionis.
e rodiadē vxorē philippi frātris ſui: qꝛ
f duxerat eā. Dicebat enī iohannes he
rodi: Non licet tibi habere vxorē fra
adhuc viuentis.
tris tui. Herodias aūt inſidiabat ei ⁊ d
volebat eū occidere nec poterat. He e
ideo. vel enim.
rodes aūt metuebat iohānē ſciēs eū
virū iuſtū ⁊ ſanctū et cuſtodiebat eū:
et audito eo mlta faciebat: et libēter f
eū audiebat. Et cū dies oportun⁹ ac
cidiſſet: herodes in natali ſuo cenā fe
cit principib⁹ ⁊ tribunis ⁊ primis ga
lilee. Cunq; itroiſſet filia ipi⁹ herodia
dis et ſaltaſſet et placuiſſet herodi: ſi
mulq; recūbētib⁹ rex ait puelle. Pete
g a me qd̄ vis: ⁊ dabo tibi. Et iurauit il
li: qꝛ q̄cq̄d petieris dabo tibi: lꝫ dimi
dium regni mei. Que cū exiſſet dixit
mri ſue. Quid petā? At illa dixit: Ca
Be. timebat ne herodes aliquādo reſipiſceret vel fra
tri amicus fieret.
put iohīs baptiſte. † Cūq; itroiſſet ſta
tim cū feſtinatiōe ad regē: petiuit di
in altari.
cēs: Uolo: vt ꝓtin⁹ des mihi ī diſco
dignū ſaltatriōe ſanguinis ꝓmiū. opinione: nō re.
h caput iohīs baptiſte. Et cōtriſtat⁹ eſt g†
a Be. vult oēs ſimul ſceleris ſui eſſe conſortes vt in lu
xurioſo cōuiuio cruente epule differrentur.
rex ꝓp iuſiurādū ⁊ ꝓpter ſimul recū
bētes: noluit eā ꝯtriſtari: ſꝫ miſſo ſpicu
altari.
i latore ꝑcepit afferri caput ei⁹ ī diſco:

a Et vngebant oleo mul
tos egros. Ex hoc loco patet
ꝙ vnctio extrema q̄ ē infir †Mat.10.b
morū fuit inſtituta a xpo. Luc.10.a
b Et audiuit rex herodes.
Hic ꝯñter deſcribit opinio
herodis de ieſu. ⁊ diuidit ī
duas ptes. ſcꝫ ꝑncipaleꝫ ⁊
īcidētalē. ſcđa ibi: Ipſe enī
herodes. Circa primū ſciē †
dū ꝙ apl'is ꝑdicantib⁹ ad Mat.10.a
uētū xpi et ei⁹ miracula: qꝛ Luce.10.3
nō ſolū erāt ꝑdicātes: ſed
etiam faciētes miracula in †
noīe ei⁹: herodes audiuit Ma.41.a
famā de ieſu et credidit: lꝫ Luce.10.a
falſo ꝙ ipē eēt iohes bapti
ſta quē ipē decollauerat et
ꝙ a mortuis ſurrexiſſet. Ex
q̄ patꝫ ꝙ iſte herodes non
fuit de ſecta ſaduceoꝝ q̄ ne
gabāt reſurrectionē: ſed de
ſecta phariſeoꝝ q̄ eā ꝯfite
bāt: vt habet Act. xxiij.
Cetera patēt ex dict. Mat.
xiiij. c Ipē enī herodes.
Hic ponit ps īcidētalis. in
tētio enī ꝑncipalis euāge
liſte erat deſcribere geſta
xpi: ⁊ qꝛ ꝓpter opinionem
herodis de xpo fecerat mē
tionē de decollatiōe iohīs
baptiſte. ideo incidētaliter
hic deſcribit modum dicte
decollatiōis. ⁊ ꝑmo deſcri
bit ei⁹ incarceratio. ſecūdo
incarcerati decollatio. ibi:
Herodias aūt. tertio decol
lati tumulatio. ibi: Quo
audito diſcipuli ei⁹ venerūt
⁊c̄. Sentētia aūt iſtaꝝ triū
partiū pꝫ ex dictis Mat.
xiiij. exceptis q̄ ſequūt cir
ca ꝑtem ſcđam. d Hero
dias aūt inſidiabatur illi.
ipa enī timebat ne herodes
ad ꝑdicationē iohīs d̄ pec
cato ſuo peniteret: ⁊ eā ma
rito ſuo redderet: ⁊ ideo q̄
rebat mortē iohīs. e He
rodes aūt metuebat iohā
nē. ſolo enim metu tenebat
ab īterfectiōe iohīs: qꝛ pro
pter ſanctitatē ei⁹ q̄ erat no
ta toti ꝓplo timebat ſi iohā
nē interficeret ne tot⁹ popu
lus inſurgeret cōtra eū: vt
pleni⁹ pꝫ Matth. xiiij.
f Et libēter eū audie. ⁊c̄.
totum iſtud erat ſimulato
riū: vt ex tali auditu iohā
nis: et obtēperatiōe dictis
ei⁹ ī aliq̄b⁹ retineret popu
lū a rebellione ꝯtra ipm: ⁊
ſilr ꝙ poſtea iurauit dare
puelle ſaltāti q̄cq̄d peteret
fuit malicioſe factū: vt rati
one iuramēti ⁊ multitudīe
magnoꝝ cū eo comedentiū
haberet occaſionē decapi
tādi iohānē abſq; rebellio
ne populi q̄ habuit eum ex
cuſatū ſalteꝫ ī pte ꝓp iſtaꝫ
⁊ hāc ſniaꝫ tenet Beda ſu
per locū iſtū: et qd̄ ſubdit:
g Et cōtriſtat⁹ ē rex. dicit
Beda ꝙ lꝫ triſtaret ī facie:
letabat tamen in corde.
Et ꝯueniē.

Joſephus iuda. anti. libro 18.ca. 14. a. Et tulerūt corp⁹. Be. Joſeph⁹ narrat iohānē vinctū in caſtellū machetonta adductū: ibiq̨ trūcatū. Eccleſiaſtica narrat hiſtoria in ſebaſte vrbe paleſtine q̄ dicta ē quondā ſamaria. Tēpore ꝟo iuliani paganos inuidētes xp̄ianis q̄ ſepulchrū ei⁹ ſollicitudine frequētabāt: monumentū inuaſiſſe ⁊ oſſa ei⁹ ꝑ cāpos diſperſiſſe: ⁊ rurſus collecta igni cremaſſe: ac denuo ꝑ agros ſparſiſſe. Affuiſſe tñ ibi de hieroſolymis monachos q̄ īmixti paganis oſſa legentib⁹ maximā eoꝝ partē ꝯgregauerūt: ⁊ ad philippū hieroſolymā detulerūt: ⁊ ille miſit ea Athanaſio alexādrie vrbis ep̄o: et ibi poſtea ſeruata theophil⁹ iubente theodoſio omnibus gentiū phanis deſtructis: expurgato a ſordib⁹ templo ſerapis oſſa eadem ibi poſuit: et baſilicā in honore ſancti Johānis ꝯſecrauit. b. Et ꝯuenietes ⁊c̄. Hieronym⁹.

Eccl.1.b Ad locum vnde exeunt flumina redeunt: deo gratias ſemper referunt ſuper his que acceperunt. c. Omnia que. Non ſolum que ipſi egerāt et docuerant apl'i dn̄o renunciant: ſed etiaꝫ q̄ iohānes eis docentibus paſſus ſit. Uel ſui vel eiuſdē iohānis diſcipuli ſicut mattheus ſcribit. vnde ſequit̄: Et ait illis: d. Uenite ſeorſum. Be. Nō ſolum requietiōis cauſa: ſed myſtice ſignificat ꝙ relicta iudea q̄ ſibi ꝓphetie caput abſtulerat non credendo in deſerto eccleſie que virū non habuerat: verbi cibaria. q. panem et piſciū epulas eſſet largiturus. Ibi enī p̄dicatores ſancti q̄ apud iudeā non credentem ſed cōtradicentē diu graui tribulatiōe premebant̄: requiem adepti ſunt de gentib⁹ grā ſi dei collata. Uenite ſeor. Seorſū ducit quos elegit vt inter male viuentes mala nō attendant: vt loth in ſodomis: et iob in terra hus: et abdias in domo achab. Et ait illis: Requieſcite puſillum vt aues in ramis ſinapis. Puſilla hic requies ſactis: lōgus labor: ſꝫ poſt d̄r illis: vt requeſcāt a laborib⁹ ſuis. e. Erāt enī ⁊c̄. Hiero. In arca Noe aīalia que intus erāt foras mittebāt̄: ⁊ q̄ foris erāt int⁹ erūpebant. Sic in eccleſia iudas diſceſſit: latro acceſſit. Q̄diu recedit̄ a fide: nec eccl'ie requies ē ſi-

Hiere. 31.c ne merore. Rachel plorans filios ſuos ⁊c̄. Non ē hic cōuiuiū in quo bibat̄ vinum nouū: cuꝫ cantabitur canticū nouū in celo nouo: et in terra noua ab hoibus nouis: cū q̄nq̨ panibus et duob⁹ piſcibus quinq̨ milia hominū veſpere vite paſcent̄ cū xij. cophini octaua virtute fragmentis pleni colligunt̄: cuꝫ ſunt ſup thronos. xij. iu. xij. tri. iſrl̄. que ſunt fragmenta abraā iſaac ⁊ ia. qñ reliquie iſrael ſal. fi. qñ facie ad faciē deum videbim⁹: qd̄ ī lege moyſi et ꝓphetis ⁊ pſalmis de xp̄o legim⁹. Unde poſt q̄rtā vigiliā noctis cōpeſcit xp̄s ieſus tumo-

Mar.6.g rem maris ambulās ſup illud: et dicit: Confidite

1.Joh.3.a ego ſū: q2 cū videbim⁹ ſicuti ē: tūc ceſſabit vent⁹ ⁊ ꝓcella ieſu ſedēte et regnāte in naui q̄ ē vniuerſalis eccl'ia. f. Abierūt in deſertū. Be. Petēdo ſolitudinē fidem turbaꝝ an ſequat̄ explorat: ⁊ exploratā digna mercede remunerat. Turbe aūt nō iumētis nō vehiculis: ſꝫ ꝓprio labore pedū iter deſerti arripiūt ⁊ ſalutis deſideriū oſtēdūt. Rurſus ipſe excipiēdo fatigatos: docēdo inſcios: ſanādo egrotos: recreando ieiunos: quātū deuotiōe credētiū delectet̄ inſinuat. g. Et pedeſtres. Nota q2 nō ī aliā maris ripā ſine iordanis nauigio puenerūt. Sꝫ tranſito aliquo freto vel ſtagno ꝓxios eiuſdē regiōis locos adierūt: quo etiā pedeſtres īdigene ꝑuenire potuerunt. h. Et miſer ⁊c̄. Be.

Mat.9.d Quō miſert⁹ ſit matthe⁹ plenI⁹ exponit hoc modo: Et miſert⁹ eſt eis: ⁊ curauit languorē eorū. Hoc ē enī pauperū et nō habentiū paſtorē veraciter miſereri: et viā veritatis aperire: ⁊ languidos curare: ⁊ ieiunos reficiēdo ad laudem ſup̄ne largitatis aīare: que ſequētia cū feciſſe declarant.

i. Et cū iam hora. Die declinata ſaluator turbas reficit: q2 vel fine ſeculi ꝓpinquāte: vl' cū ſol iuſticie ꝓ nobis occubuit a diutina ſpiritalis inedie

Allego. ſum⁹ liberati fame. Be. Allego. Chriſtū deſerta gentiū petētem multe fidelium caterue relictis menibus priſce cōuerſationis: neglectoq̨ vario-

Ps.75. rū dogmatū preſidio ſequunt̄: et (cum primum notus in iudea deus) tunc exaltatus eſt ſup celos et ſuper. o. ter. g. eius. k. Date illis. Prouocat apoſtolos ad fractionem panis: vt illis ſe nō habere teſtantib⁹: magnitudo ſigni noteſceret ⁊ inſinuans: q2 quotidie ꝑ eos ieiuna corda ſūt paſcenda cum eoruꝫ exemplis vel verbis ad amāda celeſtia ſuſcitamur. Notā-

Joh.6.a dum ꝙ hoc panū miraculū iohānes ſcriptur⁹ p̄miſit ꝙ ꝓximū eſſet paſca

⁊ decollauit eū ī carcē. Et attulit
xp̄m. legis. eccl'ia de gētib⁹.
caput ei⁹ ī diſco: ⁊ dedit illō puel-
ſynagoge.
le: ⁊ puella dedit mr̄i ſue. † Quo
a audito diſcipuli ei⁹ venerūt ⁊ tu-
litteram.
lerūt corp⁹ ei⁹: ⁊ poſuerūt illud in
riui ad fontē.
b monumento. Et ꝯuenietes apl'i a
gratias agētes.
c ad ieſū renūciauerūt illi oīa que b
d egerāt ⁊ docuerāt. Et ait ill': Ue- c d †
ne malis conſentiatis.
nite ſeorſū in deſertum locū ⁊ re- e
a hic breuis requies ſctis: longus labor. ideo oportuit diſcipulos requeſcere: erant enī ⁊c̄. b felix ſtudium diſcentium.
e q̄uieſcite puſillum. Erānt enim q̄
vt latro. vt iudas.
veniebant ⁊ redibāt multi: ⁊ nec
felix labor docētiū. q2 nōdū ē cōuiuiū horū.
ſpacium manducādi habebant.
nō ſolū diſcipuli: ſꝫ cū dn̄o vt matthe⁹ dicit.
f Et aſcendentes ī nauim abierūt f
a ignis nō abſcōdit̄ q̄ ſemꝑ lucet.
in deſertū locum ſeorſum: ⁊ vidērūt eos abeūtes: ⁊ cognouerunt g
g multi: ⁊ pedeſtres de oīb⁹ ciuita- †
tib⁹ ꝯcurrerūt illuc: ⁊ ꝑuenerunt
eos. † Et exiēs vidit turbā multā
h ieſus: ⁊ miſert⁹ ē ſuꝑ eos: q2 erāt h
ſicut oues nō habentes paſtorē.
i Et cepit illos docere m̄lta. Et cū †
veſpere: vn̄ lucas: Dies aūt cepat declinare.
iam hora multa fieret: acceſſerūt
diſcipuli ei⁹ dicētes: Deſert⁹ ē locus hic ⁊ iā hora ꝑterijt. Dimitte
illos vt euntes ī ꝓximas villas
⁊ viros emāt ſibi cibos q̄s mā-
ducent. Et rn̄dēs ait illis: † Date ill'
quaſi veſtrum eſt officium.
k vos mānducare. Et dixerūt ei: Eūn- i
tes emam⁹ ducētis denarijs panes ⁊ dabim⁹ illis mānducare. Et
dicit eis: Quot panes habetis? k

a. Et ꝯuenietes. Hic deſcribit̄ reuerſio apl'oꝝ ad xp̄m: vbi primo deſcribit̄ cōdeſcēſio xp̄i ad apl'os redeuntes. ſcd̄o ad populū ipm̄ ſequētē. ibi: Et viderūt. Circa primū d̄r: Et ꝯuenietes apl'i ad ieſū: de p̄dicatione redeuntes ad ipm̄. b. Renunciauerunt ei oīa q̄ egerāt: miracula faciendo. c. Et docuerāt. p̄dicādo oſtēdētes ꝙ mandatū ei⁹ executi fuerāt fideliter. d. Et ait illis. cōpatiendo eis de laborib⁹ ſuis. e. Uenite ſe- † Mat.14.b orſum ⁊c̄. vt ſcꝫ poſt laborem q̄eſceret aliquātulū. Ī hoc oſtēdit xp̄s ꝙ p̄dicatores verbi diuini poſt laborē poſſūt recipe recreationē cōpetentem. f. Et aſcēdētes ī na. vt ſegregati a turbis poſſēt q̄eſcere. g. Et viderūt eos. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ condeſcēſio ipi⁹ xp̄i ad populū ipm̄ ſequētē. Et p̄mo deſcribit̄ dicta ꝯdeſcēſio. ſcd̄o phariſeoꝝ ꝯfutatio. ca. ſequenti. Circa primū p̄mo deſcribitur ꝯdeſcēſio xp̄i ad populos ipos paſcēdo. ſcd̄o ad diſcipulos eos de ꝑiculo liberādo. ibi: Et coegit diſcipulos ſuos. tertio ad īfirmos ipos curādo. ibi: Et cū tranſfretaſſent. ſnīa aūt iſtaꝝ triū ꝑtiū patꝫ ex his q̄ dicta ſunt. Matth. xiiij. vſq̨ ad finem illi⁹ ca. exceptis q̄ ſequūt̄. Q̄tuꝫ ad p̄mā ꝑtē d̄r: h. Erāt ſicut oues nō habētes paſtorē. Sacerdotes enī illius tēporis ⁊ p̄ncipes erāt E Mat.9.d ſicut lupi rapaces ſpoliantes populum bonis tēporalib⁹ et ꝑ malū exemplū ſpūalibus: ſed chriſt⁹ tanq̄ bonus paſtor paſcebat eos ſpiritualiter continue verbo doctrine ſue: et aliquādo corporaliter ſm̄ ꝙ dicitur conſequenter:

i. Euntes emam⁹ ducentis denarijs panes et dabimus illis manducare. † Joh. vj. dicit̄ ꝙ ieſus que- Ma.14.b ſiuit a philippo: Un̄ eme- Luc.9.b mus panes vt manducēt hi. et ibidem ſubdit̄: Hoc autē dixit tentans eū. ipſe enī ſciebat quid eēt facturus: et tunc philippus reſpōdit vt ibidē dicit̄: Ducentoꝝ denarioruꝫ panes non ſufficiunt eis ⁊c̄. q. d. tātū p̄ciū nō habem⁹ cū pauperes ſim⁹: ⁊ h̄ marc⁹ dicit diſcipulos generaliter h̄ reſpōdiſſe lꝫ aliquo modo ſub alijs verbis. Euntes emam⁹ ducētis denarijs. q. d. ſi vellem⁹ eis dare ad mānducādū oporteret nos ire ad emendū panes p̄ciō ducentoꝝ denarioꝝ. et tñ h̄ p̄ciū nō habem⁹: et ſic ſe excuſabāt ꝑ impotētiā. Dicūt̄ aūt hic diſcipuli reſpondiſſe illud ꝙ ſol⁹ philippus rn̄dit: tū q2 nō ſolū ex ꝑſona ſua ſed etiā alioꝝ loquebat̄: tum q2 illud qd̄ facit aliq̄s de aliq̄ cōitate vel dicit: dicit̄ cōmunitas h̄ feciſſe vel dixiſſe: ⁊ tūc diſcipulis ſe excuſantib⁹ de datione ciboꝝ populis xp̄m ſequentib⁹ dixit xp̄s qd̄ h̄ habet̄. k. Quot panes ha. ⁊c̄. Joh. vj. dicitur ſol⁹ andreas hoc reſpōdiſſe: ꝑ alia tñ verba

¶ Matthe⁹ et marcus ꝑ īterfecto iohāne ꝯtinuo eē factū dicūt:
Ma.14.b vn̄ colligit iohānē iminēte paſca fuiſſe decollatū: ⁊ alio ſequē
Allego. te paſca crucifixum dn̄m. a Quinq̄. Be. Allego. Quinq̄
panes q̄nq̄ moſaice legis libri: qbus diuine eternitat' cogni
tio: mūdi creatio: curſus labētis ſeculi: ⁊ vera deo ſeruiēdi re
ligio humano generi īnotuit. Duo pi
ſces: pſalmi ⁊ ꝓphete: q̄ eruditū ī lege
dei populū de ꝓmiſſione dn̄ice incar
natiōis noue gr̄e dulcedine paſcebāt
qb⁹ tota veteris te. ſeries cōphendit.
Luc.24.f Vn̄: Oportebat oīa impleri q̄ ſcripta
ſūt ī lege moyſi et ꝓphis ⁊ pſalmis de
me. Et cū aperuiſſet illis ſenſū vt ītel
ligerēt ſcripturas et ītellectas fideli
auditorib⁹ traderēt. q. bn̄dicēs ap̄lic
panib⁹ ⁊ piſcib⁹: ⁊ eos īterne ſuauita
tis dono multiplicās turbis diſptiri
Joh.6.a p̄cepit. Et bn̄ ꝑm iohēz panes hordea
cei dicūt: q̄ cib⁹ ē iumētoꝝ maxie: ru
ſticorūq̄ ac ſeruoꝝ: q̄ īcipiētib⁹ audi
torib⁹ aſperiora ⁊ q̄ſi groſſiora ſūt cō
1.Cor.2.d mittēda p̄cepta. Animalis vo hō nō pci
pit ea q̄ ſūt ſpūs dei. ⁊ ideo dn̄s cuiq̄
ꝓ virib⁹ tribuēs dona: ⁊ ſemꝑ ad pfe
Luc.9.b ctiora ꝓuocās. pmo q̄nq̄ panib⁹ q̄n
q̄ milia. ſcdo ſeptē panib⁹ q̄ttuor mi
lia reficit. tertio diſcipulis ſue carnis
⁊ ſāguinis myſteria credidit. ad vlti
mū vo magno munere dat electis vt
edant ⁊ bibāt ſuꝑ mēſam ſuā ī regno
ſuo. b Scdm cōtu. Be. Diuerſi diſ
cubit⁹ diſtincti ordies eccl'iaꝝ q̄ vnaz
catholicā faciūt. Per q̄nq̄genos ⁊ cē
tenos. p. l. iubilei reqes. q̄nq̄genari⁹
aūt bis duct⁹. c. facit. et ideo vtriuſq̄
q̄etis pfectionez ſignificat. ſ. corpis ⁊
mētis. Qui eni q̄eſcit ab actibus pra
uis: requiē habet corpis. Qui autē a
cogitationib⁹ etiā pu̇erſis: requiē ha
bet mētis. Bn̄ aūt ſuꝑ viride fenū diſ
cūbētes dei paſcunt alimētis: q̄ ꝑ ſtu
diū abſtinētie calcatis illecebris car
nis audiēdis īplēdiſq̄ vbis dei ope
ram impēdūt. Ideo alij q̄nquageni
alij cēteni: q̄ req̄eſcit pri⁹ a malo ope
vt poſt ſit etiā req̄es in mente. c Et
acceptis q̄nq̄. Non noua cibaria cre
at: q̄ incarnat⁹ nō alia q̄ȝ que ſcripta
erāt p̄dicat: ꝑ legē ⁊ ꝓphas myſterijs
grauida eſſe demōſtrat. d Fregit.
Et añ turbas ponēda diſtribuit diſci
pulis ſuis: q̄ ſacra ſāctis doctorib⁹ q̄
hec toto orbe p̄dicēt patefecit. e Et
ſuſtulerūt ⁊c. Bed. Secretiora myſte
ria q̄ rudes cape nequeunt pfectiores
diligēter inq̄runt. Nam ꝑ cophinos
xij. ap̄li: ⁊ ꝑ ap̄los ſequētes doctores
figurant: foris deſpecti: intus ſaluta
ris cibi reliquijs ad alēda humilium
corda cumulati. In cophinis eni ſeruilia gerūt opa: ꝑ ille eos
panis fragmētorū impleuit: q̄ infirma mundi vt fortia frāgat
vel ꝯfundat elegit. f Quinq̄ mi. Bed. Propter q̄nq̄ ſen
ſus corpis. Hi dn̄m ſecuti ſignificāt eos q̄ ī ſeculari adhuc ha
bitu poſiti: exteriorib⁹ q̄ poſſidēt bn̄ vti norunt. Qui recte q̄n
q̄ panib⁹ alunt: q̄ neceſſe ē vt tales legalib⁹ adhuc p̄ceptis in
ſtruant. Qui aūt mūdo oīno renūciant: ⁊ q̄ttuor ſūt milia et
ſeptē panib⁹ refecti: hoc ē euāgelica pfectione ſublimes: ⁊ ſpi
rituali gr̄a intus eruditi. g Et ſta. co. Exemplū dat nob vt
in oīb⁹ bonis q̄ agim⁹ hūani fauoris retributionē vitem⁹: ne
nos opatio virtutū ad ꝯcupiſcentiā flectat tēporaliū. Q̄ð ipe
Joh.6.b dn̄s nob inſinuās: cū hi q̄ vtutes ei⁹ admirabāt regē eū face
re vellēt: fugit in mōtez orare: crucifixorib⁹ ꝓmptus occurrit:
vt ſcȝ parati ſimus ad aduerſa tolerāda: cauti ad blādimēta
ſi arriſerint: ⁊ ne nos ſi affluāt emolliēdo decipiant crebris a
dn̄o p̄cib⁹ implorem⁹. h Ad bethſaidā. Be. Bethſaida ci
uitas ē ī galilea andree ⁊ petri et philippi ꝓpe ſtagnū geneça
reth. Sȝ marc⁹ dicit pacta refectiōe veniſſe trās fretū ad beth
Luc.9.b ſaidā. Lucas: q̄ ī locis bethſaide factū fuerit miraculuȝ. Ait
enim:

Ite ⁊ videte. Et cū cognouiſſent:
ſ libros moyſi. ſ ꝓphetas et pſalmos.
a Dicūt q̄nq̄: ⁊ duos piſces: ⁊ p̄ce
pit illis vt accūbere facerēt oēs
ſ diuerſos ordines. ſ continentē carnē.
b ꝑm ꝯtubernia ſuꝑ viride fenū. Et
ſ pfectam requiem.
diſcubuerūt in ptes ꝑ cētenos et
ſ requiem.
c quinq̄genos. Et acceptis q̄nq̄
panibus et duobus piſcibus: in
ſ ſurſum dirigēdā aciem mētis ſignificat ad lucē
d tuens in celuȝ benedixit ⁊ fregit
ſcientie querendā. ſ q̄ ſūt diſpēſatores vbi.
panes et dedit diſcipulis ſuis vt
ſ aperirent.
ponerēt ante eos: ⁊ duos piſces
diuiſit oībus. Et mādūcauerunt
e oēs ⁊ ſaturati ſunt. Et ſuſtulerūt
reliquias fragmētoꝝ duodecim
cophinos plenos: ⁊ de piſcibus.
f Erāt autē q̄ mādūcauerūt q̄nq̄
a ſ q̄ ſicut iohānes poſt hāc refectionē ſtatim cō
tinuat vēturi erāt vt caperēt ⁊ facerēt eum regē.
g milia viroꝝ. † Et ſtatim coegit di a
ſcipulos ſuos aſcēdere nauim vt
h precederent eum trans fretū ad b
bethſaidam: dum ipſe dimitteret
populum. Et cum ipſe dimiſiſſet c†
a ſ Be. nō ꝓ ſe obſecrat: ſed ꝓ meſimperat.
i eos abijt in montē orāre. Et cuȝ
ſ ſic eccl'ia ī fluctib⁹ ſeculi rēdēs ad lit⁹ patrie ce
ſero eēt erat nauiſ ī medio mari: †
leſtis. a ſ pietatis aſpectu ſcȝ corroborat.
k et ipſe ſolus in terra. Et vidēns
eos laborantes ī remigādo: erat
ſ flatus demonum.
l eni vēt⁹ ꝯtrari⁹ eis. Et circa quar
tam vigiliā noctis venit ad eos
ſ comprimens omnia pericula mundi.
m ambulās ſupra mare: et volebat d

enim: aſſumptis illis ſeceſ. ſeor. in locū deſertum q̄ eſt bethſai
de. Q̄ð cū cognouiſſent turbe: ſecute ſūt illum: ⁊ excepit eos
⁊c. vſq̄ ad refectionē illā. Sȝ forſitā Lucas deſertū locū q̄ ē
bethſaide nō ipi⁹ viciniā ciuitatis dixit: ſȝ loca deſerti ad eam
ptinētis. Marcus eni dicit apte q̄ p̄cederēt eū ad bethſaidā
vbi ipi⁹ fines ciuitatis notat. Lucas Luce.6.a
vo q̄ nō dicit in deſertū locū q̄ ē beth
ſaida: ſȝ q̄ eſt bethſaide: forte nō ipaȝ
ciuitatē ꝑ locū deſertū ad ipam ptinē
tē ītelligi voluit. Johēs dicit turbas
manducaſſe panē iuxta tyberiadem ⁊
aſcendētes nauim diſcipulos veniſſe
in capharnaū trans mare: q̄ ambe ſūt
ciuitates in galilea iuxta ſtagnū gene
çareth: q̄ð etiaȝ tyberiadis a tyberia
de ciuitate ſic vocat. i Abijt ī mō
tem orare. Be. Bene orat q̄ deū oran
do q̄rit: a terrenis ad ſuperiora ꝓgre
diēs: verticē curie ſublimioris aſcen
dit. Qui de diuitijs aut honore ſecu
li aut de morte inimici orat: in imo ia
cens viles ad deū p̄ces mittit: orat au
tem dn̄s nō ꝓ ſe ſȝ ꝓ me. Naȝ ⁊ ſi oīa
poſuerit pater in manu filij: filius tñ
vt formā hoīs impleret obſecrat pa
trē pro nobis: q̄ aduocatus eſt nobiſ.
Vn̄: Aduocatū habem⁹ apud patrem 1.Joh.2.a
ieſum xp̄m. Si aduocat⁹ ē: debet pro
noſtris īteruenire peccatis. Nō ergo
quaſi infirmus obſecrat: ſed q̄ſi pius
imperat. Oīa que vult pōt: q̄ aduo
catus et iudex noſter eſt: alteꝝ pietat'
officiū: alterū poteſtatis inſigne.
k Et ipe ſol⁹ ⁊c. Qui aliq̄ñ omnino
in periculis eccleſiā deſeruiſſe videt. †
Vnde: Vt q̄d do. re. lon. ⁊c. Sȝ quia Ps.9.
differt auxiliū: non aufert ſubſidium. Mat.14.e
Vnde ſequit: Et circa quartam ⁊c. Joh.6.b
l Et circa quartā. Be. Statiōes ⁊ vi
gilie militares horarū ſpacio diuidun
tur: patȝ ergo eos tota nocte laboraſ
ſe: ⁊ diluculo appropinquāte auxiliū
habuiſſe: q̄ cū preſſuris obſita huma
na fragilitas paruitatē viriū ſuaꝝ cō
ſiderat: in ſe nihil niſi tenebras angu
ſtiarum: et oſtium inſurgentiuȝ eſtus
cernit. Cum vo mentem ad superni p̄
ſidij lumen: et ad perpetue retributio
nis dona erigit. Quaſi inter vmbras
noctis repente ortum luciferi conſpi
cit: qui diem ꝓximum: id eſt chriſtum
nunciet. Lucifer nanq̄ tres horas no
ctis: id eſt totam vigiliam matutinaȝ
illuminare dicit: m Et volebat p̄.
⁊c. Be. Vt ad horam ſcȝ conturbati:
ſed cōtinuo liberati plus liberatiōis
ſue miraculū ſtuperent: ⁊ ereptori ſuo
maiores gratias referrēt. Sic ſepe di
uina pietas in tribulatiōe videt fide
les deſeruiſſe quaſi laborantes in mari diſcipulos putetur ie
ſus voluiſſe p̄terire. Vn̄: Quare me de. ⁊ qua. cōtri. in. dn̄ af. Ps.41.
m. ini. Sed continuo dn̄s adeſt: quaſi diceret: Cum trāſieris Esa.43.a
per aquas tecum ero: et flumina non operient te: cum ambu
laueris in igne: non cōbureris: ⁊ flāma non ardebit in te. vn
de ſequitur: Et ſtatim locutus eſt ⁊c. ¶ Putauerūt

Nico. de lyra

dicens: Eſt puer hic vn⁹ q̄ habet q̄nq̄ panes ⁊c. dicūt tamē
hic diſcipuli hoc reſpondiſſe in generali q̄ð dixit andreas co
modo ſicut dictū ē de philippo. Circa ſcdam ptem dicitur:
a Et ſtatim coegit diſcipulos ſuos aſcēdere nauim. q̄ nō li
benter recedebāt abſq̄ magiſtro ſuo: ei⁹ ſocietate ⁊ doctrina
delectati. b Ad bethſaidā. loc⁹ erat vnde recedebant.
c Et cū dimi. ⁊c. ꝑ h oſtēdēs q̄ p̄dicator verbi diuini debet
poſt ſermonē ſuum ad deū in oratione redire vt q̄cquid boni
ibi fecerit: glie dei aſcribat. d Et volebat preterire eos. co
modo ſicut poſt reſurrectionē ſuaȝ ambulans cum duob⁹ di
ſcipulis ſuis euntib⁹ in emaus finxit ſe lōgi⁹ ire: vt habetur
Luce vlt.

a Putauerūt fan. Be. Adhuc heretici putāt fantaſma eſſe: nec verā carnē de virgine aſſūpſiſſe. Theodoꝛus enī pharanitanus epiſcopus ſcripſit pōdus coꝛpoꝛale ſm carnē nō habuiſſe dñm ſʒ abſ꜀ pondere ⁊ carne ſupꝛa mare ambulaſſe. Fides aūt catholica ⁊ pōdus ſm carnem eū habuiſſe ꝑdicat: ⁊ onus coꝛporeū ⁊ cū pōdere ⁊ onere coꝛpoꝛali incedere ſupꝛa aq̄s non infuſis pedibus. Vñ Dionyſiꝰ in opuſculis de diuinis nominibꝰ ita ait: Ignoꝛamꝰ q̄liter d̄ virgineis ſanguinibꝰ alia lege ꝑter naturalē foꝛmabaꝛ: ⁊ q̄liter non infuſis pedibꝰ coꝛꝑale pōdꝰ habētibꝰ et materiale onus deambulabat ī humidam ⁊ inſtabilē ſubſtantiā. b Nolite timere. Pꝛima ſubuētio ē pellere timoꝛē. ſc͞da tēpeſtatē ꝑſentie ſue xtute cōpeſcere. Nec mirū ſi dño aſcēdēte in nauim ceſſat ventꝰ: q2 in q̄cū꜀ coꝛde ꝑ gr̄am ſui amoꝛis adeſt: mox vniuerſa vicioꝛū ⁊ aduerſātis mūdi ⁊ malignoꝛū ſpirituū bella quieſcunt.
c Nō eni ⁊c̄. Be. Miraculo panū ꝙ eēt rerū ꝯditoꝛ oſtēdit. Ambulādo ſuper vndas: ꝙ totū coꝛpus habebat liberū ab oñi grauedine peccati. Placādo vētos ⁊ vndas: ꝙ elementis dominareꝛ oſtēdit. Sʒ carnales adhuc diſcipuli magnitudine q̄dē virtutum ſtupebāt: ſʒ diuine maieſtatis veritatē nō cognoſcebāt. d Cognouerunt. Rumoꝛe nō facie vel magnitudine ſignoꝛū: etiā vultu plurimis notꝰ erat.
e Fimbriā. Be. Minimū mādatū: qd̄ q̄ trāſgreſſus fuerit: minimus vocabiꝛ ī regno celoꝝ: vel aſſumptionē carnis per quā venimus ad verbum dei. Et pue.

ſ ad hoꝛam vt gratioꝛ eſſet liberatio.
ꝑterire eos. † At illi vt viderunt
a eū ambulātem ſupꝛa mare puta
ſ nō eni putabāt veꝝ coꝛpus ſuꝑ aquas icedere poſſe.
uerūt fantaſma eſſe: ⁊ exclamauerūt. Oēs eni viderūt eū ⁊ ꝯturbati
ſ Iſid. videbimus eū ſicuti eſt.
ſūt. Et ſtatim locutꝰ ē cū eis ⁊ di
b xit: Cōfidite: ego ſū. Nolite time
ſ eccleſiam.
re. † Et aſcēdit ad illos ī nauim ⁊
ceſſauit vētꝰ. Et plꝰ magis itra ſe
a ſ magnitudine miraculoꝝ ⁊ nō cognitione deitatis et hoc eſt: Non enim ⁊c̄.
c ſtupēbāt. Nō eni itellexerunt de
ſ quare.
panibꝰ. Erat eni coꝛ eoꝝ obcecatū. † Et cū trāſfretaſſēt: ꝑuenerūt i
ī terrā genaçareth et applicuerūt.
Cūq꜀ egreſſi eēnt de naui: ꝯtinuo a
ſ incole. ſ mira fides: nō ꝑſentiū tm̄ ſalute contenti ſunt: mittūt ad illos ꝑ circūitum vt currāt omnes ad medicum.
b cognouerūt eū. Et ꝑcurrētes vniuerſam regionē illā ceperūt i grabatis eos q̄ male ſe habebāt cir
ſ infirmos.
cūferre vbi audiebāt eū eē: ⁊ q̄cūq꜀ introibat i vicos vel in villas aut ciuitates i plateis ponebāt i
c firmos: ⁊ deꝑcabāꝛ eū vt vel fim
ſ non ipm.
briā veſtimēti eiꝰ tāgerēt. Et q̄t
a ſ hoc in futuro. ſ q̄n aufugiet doloꝛ ⁊ gemitꝰ.
quot tāgēbāt eū ſalui fiebant.

Nico. de lyra

Luce vlt̄. nec tñ fuit ibi aliq̄ duplicitas ſeu falſitas: ſm ꝙ dicit beatꝰ Gregoꝛiꝰ. h̄ eni fecit vt ſic oſtēderet ſe eis exteriꝰ q̄lis apud eos erat ī mētibꝰ eoꝝ interiꝰ. erāt eni dubij in fide reſurrectiōis xp̄i ⁊ tardi ad credendum: vt ibidē d̄r: ⁊ ꝑpt h̄ dubiū erāt aliquātulū elōgati a veritate. et ideo apparuit eis ī peregrina effigie: ⁊ finxit ſe longiꝰ ire: q2 tales apparitiōes fiūt cōiter ſm diſpoſitiōes īterioꝛē ipoꝝ qbꝰ fiūt: ⁊ eodē mō d̄r h̄ ꝙ volebat ꝑterire eos: q2 erāt ꝑue fidei ſm ꝙ d̄r in textu: q2 putabāt fantaſma eē ⁊ tñ iā viderāt tāta miracula eū feciſſe ꝙ credere debebāt ipm ſuꝑ aq̄s poſſe ambulare. Circa tertiā ꝑtē dicīꝛ: a Cūq꜀ egreſſi eēnt de naui ꝯtinuo cognouerūt eū. ſ. illi de terra genaçareth. q2 ꝑ famā quā audierāt ⁊ miracula q̄ aliq̄ eoꝝ viderāt cognouerūt ꝙ ille erat q̄ infirmos curabat ⁊ mirabilia alia faciebat. ⁊ ideo ſubdīꝛ: b Et ꝑcurrētes vni. regi. illā. q2 geraſeni miſerūt ꝑ ciuitates ad h̄ ꝙ adducerēꝛ infirmi ad ꝑſentiā xp̄i: vt fimbꝛiam veſtimēti ei tāgerēt. Iudei eni erāt diſtincti ab alijs gētibꝰ nō ſolū in lege ſʒ etiā ī habitu: q2 Nume. xv. ꝑcipiꝛ ꝙ facerent fimbꝛias ī angulis pallioꝝ: ⁊ talem habitum poꝛtabat xp̄s ſicut ⁊ legem ſeruauit: et ad tactum hmōi fimbꝛiarū curabantur infirmi. Ca. VI

Moꝛaliter.

Et egreſſus inde abijt in patriā ſuam ⁊c̄. † Vñ huic h̄ oīa? Iſti ſiles ſunt ruſtico q̄ crucifixū adoꝛare nolebat eo ꝙ lignū creuerat ī hoꝛto ſuo. f† Et vocauit. xij. Seq̄ꝛ: † Et ꝑcepit ne q̄d tollerēt ⁊c̄. Be. Per perā onera ſeculi. ꝑ panē delitie coꝛꝑales. ꝑ es in ȥona ſapientie occultatio ſignaꝛ: q2 q̄ſquis officiū doctoꝛis accipit neq꜀ oneribꝰ ſecularīū negocioꝝ deprimi neq꜀ delitijs carnalibꝰ reſolui: neq꜀ cōmiſſū talētū xbi ſb ocio lēti coꝛpis debet abſcōdere. † Quocūq꜀ itroieritis ī domū ⁊c̄. Theophilꝰ ne de gula ꝯtigeret eos reprehēdi ab alijs ī alios trāſeūtes. b† Et audiuit rex hero. ⁊c̄. Seq̄ꝛ poſtea: g† Et ꝯtriſtatꝰ ē rex ꝑpt iuſiurādū ⁊c̄. Be. Diſſimulatoꝛ mētis ſue triſticiā ꝑfert ī facie: cū leticiā haberet ī mēte: ſceluſq꜀ excuſat iuramēto: vt ſb occaſiōe pietatis magꝭ impiꝰ fieret. ⁊ ideo ꝑ ipm ſignāꝛ illi q̄ ſub ſpecie religioſitatis machināꝛ opꝰ facere malignātis. Per herodiadē xo ſignāꝛ luxuria. Per ſaltatricē diſſolutio libidinoſa. Per q̄s Iohānis. i. hōis gratioſi frequēter ꝓcuraꝛ moꝛs ſpūalis: et aliq̄n coꝛꝑalis. d† Et ait ill' venire ſe. ⁊c̄. Theophilꝰ. quieſcere facit xp̄s diſcipulos ſuos vt diſcāt ꝑpoſiti ꝙ q̄ laboꝛant in opere ⁊ ſermone requiē ꝓmerēꝛ: ⁊ ꝙ non debēt ꝯtinue laboꝛare. † Et pedeſtres de oībꝰ ciuitatibꝰ cucurrerūt illuc ⁊c̄: Adhuc tēpoꝛibꝰ iſtis pauꝑes ⁊ mediocres ꝯꝑſone magis currūt ad ſmōes q̄ magne. † Et cū iā hoꝛa multa fieret ⁊c̄. Beda myſtice declināta die. turbas ſaluatoꝛ reficit: q2 cū ſol iuſticie ꝓ nobis occubuit a ſpūalis inedie tabe ſumꝰ ſaluati. Prouocat apl̄os ad fractionē panis: inſinuāſ ꝙ q̄tidie ꝑ eos ſint coꝛda nr̄a paſcēda: eoꝝ ſcʒ l̄ris et exemplis. Per q̄nq꜀ panes q̄nq꜀ libꝛi moyſi. per duos piſces ꝓphe ⁊ pſalmi figurāꝛ. Duodecim cophini ſūt duodecim fructꝰ ſpūſſācti: qbꝰ reficimur ī euchariſtie ſacramēto. c† Et cuʒ dimiſiſſet eos abijt ī mō. ⁊c̄. ꝑ h̄ oſtēdēs ꝙ orās nō debet ī terrenis deſiderijs iacere. † Erat nauis in medio mari ⁊c̄. nauis ē coꝛpꝰ humanū ī q̄ ſm platonicos aīa ē ſicut nauta ī naui: q̄ fluctibꝰ paſſionū ire ⁊ ꝯcupiſcētie: q̄ ſūt ī oꝛganis coꝛꝑalibꝰ frequēter ipelliꝛ: ⁊ aliq̄n pīclitaꝛ. nā motꝰ paſſionis aliq̄n ſubuertit iudiciū rōnis. Sed q̄rta vigilia q̄ termiāꝛ ī luce matutina xp̄s venit: q2 dū mens ad ſuꝑni luminis claritatē oculos erigit paſſionū impetus cōquieſcit: ⁊ tūc fit applicatio ad terrā genaçareth. i. generātis aurā ꝑ quā ſignificaꝛ ſpūs aure lenis vbi eſt dñs. iij. Reg. xix. ⁊ ſanantur infirmi a languoꝛe peccati.
In ca. vj. vbi d̄r ī poſtil. Nec ē veriſimile ꝙ tāto tp̄e fuerit ocioſus.

B Ma. 14. c

† Ma. 14. b

† Ma. 14. b

Additio. j.

Cū xp̄s etiaʒ in hac vita ſūmum gradū ꝯtēplatiōis attigit nllo mō dici potuerit ocioſus etiā ſi aliq̄n ab oī actione ſeu exercito coꝛꝑali ceſſaſſet: h̄ eni ꝑtinet ad ꝯtēplatiuā vitā ab exterioꝛi actiōe q̄eſcere ſm Greg. i. vj. moral. et idō irrationabile eſt attribuere xp̄o occupationē in artibꝰ mechanicꝭ ad remouendū ab eo ocioſitatē: nec ex hoc ꝙ illi de naçareth ipm fabꝛum vocabāt: ꝯcludiꝛ ipm fuiſſe fabꝛū: ſicut nec ipm habuiſſe ſoꝛoꝛes lʒ ipi dixiſſent. Nonne ſoꝛoꝛes eiꝰ h̄ nobiſcū ſūt: ſʒ fabꝛū ipm dicebāt ad vilipēdēdam doctrinā xp̄i. frequēter eni hi q̄ occupanꝛ ī actiōibꝰ coꝛpoꝛalibꝰ deficiūt ab ītellectualibꝰ. Vel dicendū ſm Aug. ꝙ eo ipſo fabꝛū xp̄m credebāt q̄ fabꝛi filiū: q2 cōiter filij dicunꝛ habere artē patrꝭ. In eodē ca. vbi d̄r in poſtil. Ex quo patʒ ꝙ ſandalia non dicuntur calciamenta.

Additio. ij.

Manifeſtū ē ex cōmuni mō loquendi ꝙ ſandalia ſūt q̄dā ſpecies calciamenti. Calciamentū eni ſe habet vt genꝰ ad oīa qbꝰ induimur. vñ ſi apl̄i ꝓhibebāꝛ ne aliq̄ mō poꝛtarēt calciamēta ꝓut ītelligit poſtillatoꝛ: ex ꝯſequēti nō poſſent poꝛtare ſandalia cum ſint q̄dā ſpecies calciamēti: ⁊ ſic eēnt eis iniūcta cōtraria ꝑcepta: qd̄ ē manifeſte ꝯ rōnem. vñ aliter dicēdū ē. Ad qd̄ ſciēdū ꝙ calciamēta ſeu ſandalia poſſūt dupliciꝛ poꝛtari. Vno mō ī pedibꝰ ꝓut cōmuniꝰ fit. Alio mō ligata ſub cingulo vꝭ recōdita ī ſacculo vel ī pera ⁊ hmōi: ꝓut pauꝑes itinerātes q̄nq꜀ faciunt vt cū coꝛrūpūꝛ vel deficiūt calciamēta ſeu ſandalia q̄ habēt ī pedibꝰ ꝓuideāt ſibi de alijs: ⁊ q̄ ſecū poꝛtāt mō ꝑdicto. ꝑmo nōnūq̄ fuit ꝓhibitū apl̄is vti ſandalijs nec calciamentis ſcʒ in pedibꝰ: q2 h̄ ꝑtinet ad velociꝰ ſeu expeditiꝰ incedendū. Vñ iſraeliticis vt citiꝰ exirēt de egypto ⁊ nō deſidioſe ambularēt: ꝑcipiebāꝛ a dño vt haberēt calciamēta ī pedibꝰ: ꝓut ipſemet poſtillatoꝛ dicit Exo. xij. ſc͞do xo modo ꝓhibitū ē apl̄is euntibꝰ ad ꝑdicādū ſcʒ poꝛtare calciamēta ī ſacculo vꝭ hmōi: q2 h̄ ē impedimētū itinerāti ſicut ⁊ alia ſupflua vel du

plicia q̃ ꝓhibebãt aplis eũtib⁹ ad p̃dicãdum: vt ĩ p̃ſenti ca. Ueritas hui⁹ diſtinctiõis. ſ. de duplici mõ portãdi calciamenta: patʒ ex mõ loquẽdi ſacre ſcripture. Naʒ Mat. x. vbi calciamẽta eis ꝓhibebãt nõ ꝓhibet eis portare ĩ pedib⁹. dicit eni: Nec calciamẽta: nec virgã. Siliter Luc. x. dic: Nec perã nec calciamẽta nõ exp̃mẽs ĩ pedib⁹. ſm Marcũ ĩ h̃ caplo non ꝑmittit aplis portare ſandalia ſimpliciter: qꝛ h̃ eſt ꝯ aliud p̃ceptũ de directo ſ ꝑmittitur eis calciari ſandalijs qḋ ẽ portare ſandalia p̃mo mõ: vñ expreſſe dicit: Sed calciatos ſandalijs. Silr aplus ad Ephe. vj. ĩ eadẽ materia dicit: Calciati pedes ĩ p̃paratiõe euãgelij. Nõ eni dicit ꝙ portẽt calciamẽta qḋ põt ĩtelligi ſcḋo mõ portãdi: ſ ꝙ portẽt ĩ pedib⁹. ꝛ ſic ĩ his duob⁹ p̃cept̃ nlla ẽ ꝯtradictio: etiã ſi ſandalia ꝛ calciamẽta ꝓ eodẽ ſumãt. ꝛ de hac materia vide ſupra ca. j. in additiõe ſcḋa.

Replica. In ca. vj. vbi dꝛ: Nõne h̃ ẽ faber. dic poſtillator ꝙ nõ ẽ veriſimile xp̃m a iuuẽtute vſq; ad triceſimũ ãnũ fuiſſe ocioſũ. Burg. dicit xp̃m nõ debuiſſe opari opa mechanica: qꝛ ĩpediuiſſet opa intellectualia in q̃b⁹ xp̃m ſũmũ gradũ tenuit: ĩdo ocioſus dici nõ potuit: h̃ dico q̃ ad factũ ꝙ et ſi xp̃s nihil opando corꝑalit̃ ocioſus nõ fuit: p̃buiſſet tñ exemplũ ocioſis q̃ ab eo ſumerẽt velamẽ excuſatiõis: laborauit igit̃ ſicut ꝛ orauit: nõ ad ſuffragiũ ſʒ ad exemplũ. Nec talis labor in xp̃o potuit remittere ſũmũ gradũ intellectualis ꝯtẽplatiõis vt Burg. arguit: ſicut nec dolor ſũmus in paſſione potuit remittere ſummã fruitionẽ. de q̃ alibi.

¶ In eodẽ ca. vbi ꝯcedũt aplis ſandalia: poſtillator volẽs ſaluare lr̃am. Matth. x. vbi ꝓhibent̃ calciamenta dicit ſandalia ꝓp̃ie nõ eſſe nec dici calciamenta. Burg. vult ꝙ ſandalia ſint ꝯtenta vt ſpecies ſub genere calciamẽtoꝝ. Et ſoluit eã ꝯtrarietatem quã mouit poſtillator de Matth. x. ꝛ hic ꝑ portare ĩ pedib⁹ vel in ſacculo ꝛc̃. Sʒ nõ videt̃ maturũ de h̃ oportere fieri mandatũ ꝙ raro ꝛ ꝑ viles ꝑſonas fieri ꝯſueuit ſcʒ portare calciamẽta in dorſo ligata. Ridiculoſa igit̃ videt̃ diſtinctio Burgeñ. Satis eni dictũ arbitror de vſu calciamentorũ in pedib⁹ xp̃i ꝛ aploꝝ ſuꝑ Matth. x. De ſandalijs aũt hic ꝯceſſis ſec⁹ ẽ: qꝛ non ꝑtinent ad gen⁹ calciamẽtoꝝ: gen⁹ dico logicũ: ſ ꝓpter ſimilitudinẽ vſus reſpectu pedũ modũ habẽt calciamẽti: que alio noĩe dicunt̃ caligine: iuxta illud Act̃. xij. vbi dꝛ Petro: Calciate caligas tuas. grecus ſermo habet ſandalia vbi nos caligas: et vt q̃dam volunt ſandalia ſũt in ſoleis integra ſuperius aperta. ꝛ ſic cum nõ ſint calciamẽta habent tamẽ aliquid ſimile: quia pedum cõtra aſperitatẽ vie ſunt munimenta. ꝛ ſic ꝓhibitis calciamentis cõcedunt̃ ſandalia ſine contrarietate. Ad plenã enim calciationẽ requirunt̃ multa ſcʒ caligę ligature ꝛc̃. ab huiuſmodi curioſitate ſunt apli ꝓhibiti ꝛ ceteris que in lr̃a enumerantur ſandalijs cõceſſis.

Glo. ordi.

A

a Et ꝯueniũt. Be. Patet Ca. VII q̃ vera ſit ꝯfeſſio dñi ad patrẽ q̃ dꝛ: Quia abſcõdiſti h̃ a ſapiẽtib⁹ ꝛ prudẽtib⁹: ꝛ reuelaſti ea paruulis. Indocti veniũt: infirmos adducũt: vt vel fimbriã ei⁹ ꝯtingãt. ꝛ ĩdo cupita ſalute potiũtur. Phariſei x̃o ꝛ ſcribe q̃ doctores populi ẽẽ debebãt: nõ ad x̃bũ audiẽdũ: nõ q̃ſi ad medicũ: ſed ad q̃ſtionũ pugnas cucurrũt. b Cõmunib⁹. Hiero. Immundis: vel cõmunib⁹ manib⁹ cõmunionẽ gẽtium ſignificat. Mũdicia phariſeoꝝ ſterilis eſt: cõmunio aploꝝ non lota extendit palmites ſuos vſq; ad mare. c Nõ lotis. De non lotis corꝑis manib⁹ vituperãt: cũ in eoꝝ operib⁹ nihil ĩmũdicie inueniatur. Ipſi aũ exteri⁹ loti ꝯſcie liuore intus ſũt polluti. d Phariſei ꝛc̃. Beḋ. Supſtitioſa hoĩm traditio crebri⁹ lauari ob mãducãdũ ꝛ hmõi. Sʒ neceſſaria doctrina x̃itatis eos iubet q̃ panẽ vite q̃ de celo deſcẽdit mãducare deſiderãt: crebro elemoſynarũ aliorũq; iuſticie fructuũ lomento ſua opa purgare. e Baptiſmata calicũ. Fruſtra vaſorũ baptiſmata ſeruãt: q̃ cordiũ ſuoꝝ ꝛ corꝑoꝝ ſordes negligũt. Non eni h̃ de materialib⁹ manib⁹ dictum ẽ: ſʒ ꝓ mentiũ emundatione ꝛ operum caſtigatione et animarum ſanctimonia et ſalute. f Quare diſcipuli. Mira ſtulticia filiũ dei arguũt: qꝛ non ſuat p̃cepta hominũ. Manus autem: id ẽ opera non corꝑoris ſed anime lauãde ſunt vt fiat in illis verbũ dei. g Bene ꝓphetauit. Hiero. Latratum phariſeorum reꝑmit furca rationis: id eſt moyſi ꝛ eſaie increpatione: vt et nos hereticos verbis ſcripture vincere poſſimus. h Bene irritum feciſtis. Falſam calumniã vera ratione confutat quaſi vos ꝓpter traditionem hominũ precepta dei contemnitis et negligitis: quare ergo meos diſcipulos arguitis qui iuſſa ſeniorum paruipẽdũt vt cuſtodiant mãdata dei. i Uos autem dicitis. Beda. Conſulens dominus imbecillitati: vel etatum vel penurie parentũ: precepit vt filij honorarent patres etiam in neceſſarijs huius vite. Hãc aũt legem ſcribe et phariſei ſubuertentes vt impietatẽ ſub nomĩe pietatis inducerent docuerũt filios ſuos: vt ſi quis ea q̃ parẽtibus offerẽda ſũt deo vouere voluerit: q̃ verus pater ẽ: oblatio dñi p̃ponat̃. ¶ Tibi ꝓde

Mat. 11. d

B

† 86. di. c. ceterũ. 22. q. 4. c. inter cetera ibi ſacrũ ſcrm̃ euãgelium

a Et ꝯueniũt ad eũ pha Ca. VII a† b
riſei ꝛ q̃dã de ſcribis veniẽtes
ſ aperit quare veniſſent.
ab hieroſolymis. Et cũ vidiſſẽt
b q̃ſdã ex diſcipulis eius cõmunib⁹ mani
c bus id ẽ nõ lotꝭ mãducare panes: vitu
ſ ideo.
d perauerũt. Phariſei eni ꝛ oẽs iudei niſi
ſ panem.
crebro lauerit man⁹ ñ mãducãt: tenẽtes
ſ nõ dei. ſ redeuntes. ſ lauent̃. ſ fruſtra baptizantur ſic: dũ in noĩe ſaluatoris nõ abluuntur.
traditioneʒ ſenioꝝ. Et a foro niſi bapti e
zent̃ nõ comedũt: ꝛ alia mlta ſunt q̃ tra
e dita ſũt ill̃ ſeruare baptiſmata calicũ et
vrceoꝝ: ꝛ eramẽtoꝝ ꝛ lectoꝝ. † Et iterro
f gabãt eũ phariſei ꝛ ſcribę. Quare diſci
puli tui nõ ambulãt iuxta traditionẽ ſe
ſ immundis.
niorũ: ſʒ cõmunib⁹ manib⁹ manducant
g panẽ: At ille rñdẽs dixit eis: Bñ ꝓphauit eſaias de vobis hypocritis ſicut ſcri
ſ extrinſecus.
ptũ eſt: † Popul⁹ hic labijs me honorat:
ſ ꝛ qꝛ longe eſt cor: inuanũ ꝛc̃.
cor aũt eoꝝ lõge ẽ a me. In vanũ ãt me
ſ quia. ſ non dei.
colũt docẽtes doctriã et p̃cepta hoim.
ſ neceſſaria.
Uel relinquentes mãdata dei tenẽtes
ſ vanas. ſ non dei. ſ ſcʒ.
traditiones hoim: baptiſmata vrceorũ
ſ ſupſtitioſa ꝛ inutilia facitis.
ꝛ calicũ: ꝛ alia ſimilia his facitis mlta.
h Et dicebat ill̃: Bñ irritũ feciſtis p̃ceptũ †
dei: vt traditionẽ vr̃am ſeruetis. Moy d
a ſ nõ tm̃ ſalutatione ꝛ officio deferendo: ſed munere: ſicut illud eſt: Honora viduas. i. tribue neceſſaria.
ſes eni dixit. † Honora patrẽ tuum ꝛ matrẽ tuã: et qui maledixerit patri vl̃ ma
ſ q. bene põt dicere.
i tri morte moriat̃. Uos autẽ dicitis: Si
ſ filius.
dixerit homo patri aut matri corban: e

Nico. de lyra

a Et ꝯuenerunt. Ca. VII Poſtq̃ deſcripta ẽ erga diſcipulos xp̃i ꝯdeſcenſio. hic ꝯñr deſcribit̃ phariſeorũ cõfutatio: ꝛ h̃ q̃druplicit̃. Primo ĩ eoꝝ obſeruãtijs. Scḋo in miraculis xp̃i. ſe. ca. ibi: Et exierũt phariſei. Tertio in lege ꝑmiſſis. x. ca. Quarto ĩ parabolis. xij. ca. Circa p̃mũ p̃mo deſcribit̃ phariſeoꝝ confutatio. ſcḋo ꝓploꝝ cõſolatio. ibi: Et inde ſurgẽs. Circa p̃mũ p̃mo deſcribit̃ phariſeorũ obſeruatio vana. ſecũdo eoꝝ ĩterrogatio maligna. ibi: Et iterrogabãt phariſei. tertio eoꝝ ꝯfutatio vera. ibi: At ille rñdẽſ. q̃rto dicte ꝯfutationis expoſitio plana. ibi: Et cũ introiſſet ĩ domũ. Sñia x̃o iſtaꝝ partiũ patʒ ex dictis Mat. xv. exceptis que ſequunt̃: b Phariſei eni ꝛ oẽs ꝛc̃. volẽtes ꝑ mũdiciã exteriorẽ p̃tẽdere ꝙ haberẽt ĩteriorẽ: cũ tñ eſſent pleni iniq̃tate ꝛ ĩmũdicia. ſm ꝙ dꝛ Matth. xxiij. c Et a fo. niſi ba. non co. q̃ſi eni exibant ad negocia exteriora ĩ publico reputabãt ſe ĩmũdiciã aliquã cõtrahere ab alijs: q̃ tñ erãt meliores ĩpis. ꝛ ĩdo redeũtes a talib⁹ negocijs lauabãt ſe añq̃ comederẽt q̃ſi purgãtes ĩmundiciam ab alijs ꝯtractam. d Moyſes ei dixit: Hono. pa. ꝛc̃. dñs autẽ dixit h̃: vt habet̃ Exo. xx. ſ moyſeſ explanauit q̃liter eẽt ĩtelligẽdũ: ꝯ quẽ ĩtellectũ ſacerdotes ꝛ phariſei docebãt. e Corban qḋ ẽ do. corban nõ ſignificat donũ generaliter acceptũ: ſ donũ deo oblatũ vel offerẽdũ: phariſei ꝛ ſacerdotes auaricia moti dicebãt

† Mat. 15. a

† Eſa. 26. b
Mat. 15. a

† Exo. 20. b
Deu. 5. b
Leui. 16. b

G a Tibi ꝓderit ⁊c. Iſiđ. in tuos vſus ↄſumitᷣ:
qđ ſacrilegiū ē. Uel īterrogatiue: q̄ſi ꝓderit ti/
bi:ñ debet: ſ metuētes pr̄es afficiebāᷣ inedia.
b Nihil ē ex. Be. Nec idoloticū inq̄̃tū cib⁹ ē:
inq̄̃tū dei creatura eſt: ſ demonioꝝ inuocatio ſ
facit imūdū. Un̄: Nō poteſtis bibere calicē dn̄i
⁊ calicē demonioꝝ. Iudei ſe partē dei iactāt:
cōmunes cibos vocāt q̄b⁹ oēs hoīes vtunᷣ: vt
oſtrea: lepores: ⁊ hmōi aīalia q̄ vngulā non fin
dūt nec ruminār nec ſquamoſa in piſcib⁹ ſunt.
c Et vos im. Corripiunᷣ: q̄: q̄ p ſe patēt: myſti
ca putant. Ex q̄ aduertim⁹ vitioſū eē auditorem
q̄ obſcura manifeſte aut manifeſte dicta obſcu/
re vult ītelligere. d Et i ſeceſſū. Be. Hinc ca/
lūniāᷣ q̄dā heretici q̄ dn̄s phice ignar⁹ putet
oēs cibos i ventrē ire ⁊ i ſeceſſū digeri: cum ſta
tim infuſe eſce p artus ⁊ venas ⁊ medullas ner/
uoſq̄ȝ fundanᷣ. Un̄ ⁊ multos q̄ vitio ſtomachi
ꝓpetē vomitū ſuſtinēt: poſt cenas ⁊ prandia ſta
tim euomere dicūt. ⁊ tñ corpulētos eē: q̄: ad pri/
mū tactū liquidior cib⁹ ⁊ pot⁹ p mēbra fundiᷣ.
Sȝ q̄̃uis tenuiſſimus humor ⁊ liquēs eſca cuȝ
in venis ⁊ artub⁹ cocta fuerit et digeſta: per oc/
cultos meat⁹ (q̄s greci poros vocāt) ad inferi/
ora dilabiᷣ: ⁊ in ſeceſſū vadit. Aug⁹. Quedā
ſic accedūt vt etiā mutēt ⁊ mutenᷣ: ſicut ⁊ ipe ci
bus amittēs ſpeciē ſuā in corp⁹ noſtrū vertiᷣ et
nos refecti i robur mutamur. e De corde ho
minū. Be. Hic loc⁹ pncipalis nō iuxta platonē
in cerebro: ſȝ iuxta xp̄m i corde ē. Arguūᷣ etiā
ex hac ſnīa q̄ cogitatiōes a diabolo immitti pu/
tant: nō ex ꝓpria naſci voluntate. Diabol⁹ incē/
tor ⁊ adiutor malaꝝ cogitationum eſſe pōt: au/
ctor eſſe nō pōt. Si aūt in inſidijs ſemp poſitus
leuē cogitationū noſtrarū ſcintillam ſuis fomi/
tibus inflāmauerit: nō debem⁹ opinari eum q̄ȝ
cordis occulta rimari: ſ ex corꝑis habitu et ge/
ſtibus extimare quid verſemus intrinſecus: vt
ſi pulchram mulierē nos crebro viderit inſpice/
re: ītelligit nos amare. f Et inde ſurgēs ⁊c.
Relictis ſcribis ⁊ phariſeis calūniatoribus: in
ꝑtes tyri et ſidonis ſeceſſit: vt tyrios ſidonios
q̄ȝ curaret. g Neminem voluit ſcire. Beda.
Quis latere nō potuerit: non tamē factū ē qđ
voluit: ſed exemplū eis dabat quib⁹ ſanandi in
firmos gr̄āȝ ↄferebat: vt in miraculis humani
fauoris gl̄iam q̄̃tū poſſent declinarēt: nec tñ a
pio ope virtutū ceſſarēt: cum hoc fieri vel fides
bonoꝝ iuſte expeteret: vel incredulitas prauoꝝ
neceſſario cogeret. Ob hāc enī cauſam tyri ⁊ ſi
donis fines intrabat: vt filiā ſyrophenīſſe a de/
monio liberaret ⁊ p fidē gentilis femine ſcriba/
rū ⁊ phariſeorū ꝑfidiam argueret. h Muli/
er enim. Marcus dicit dn̄m fuiſſe in domo cuȝ
Mat.15.c venit ad euȝ mulier. Mattheus dicit q̄ clamat
poſt nos. Per qđ innuit q̄ poſt ambulantē ꝓ/
ces emiſerit. Uenit ergo ad eū mulier in domū:
Ibidem ſed quia Matthe⁹ ait: Nō reſpōdit ei verbum:
dedit intelligere q̄ ambo tacuerūt: ⁊ cum ſilen/
tio ingreſſi ſunt: ⁊ ita cetera cōtexuntur q̄ i nul/
Allego. lo diſſentiunt. Hiero. Allegorice. Mulier eſt
mater noſtra romana eccleſia. Nota demonia/
ca occidentalis barbaries: cuius fides fecit de
cane ouem. Micas intellectus querit: non pa/
Allego. nem infractum littere cupit. Beda. Allego.
Mulier gentilis ſed cum fide ad dn̄m veniens:
eccleſiam ſignificat de gentib⁹ collectam: que ꝓ
filia demoniaca dominum rogat: id eſt pro ſuis
populis nondū credentibus: vt et ipſi a diabo
li fraudibus abſoluantur. Que bene ſm Mat/
theum de finibus ſuis egreſſa: ſm Marcum in
greſſa ad dominum atq̄ȝ ad pedes procidiſſe di
citur: vt ex vtroq̄ȝ colligatur: quia illi ſoli fideli
ter et recte pro errantibus orant: qui priſcas ſue
perfidie manſiones relinquunt atq̄ȝ in domum
dei: id eſt eccleſiam pia ſe deuotione transferūt.
i Sine prius ſaturari filios. Quaſi futurum
eſt vt et vos gentes ſalutem conſequamini: ſed
G prius

ſ quod deo voui.
a qđ ē donū quodcunq̄ȝ ex me ti/
ſ als ꝓfuerit. ſ et ſic.
bi ꝓderit: et vltra nō dimittit[
ſ boni. ſ q̄ debet ſuſtētari neceſſarijs hui⁹ vi
euȝ q̄cq̄ȝ facere pr̄i ſuo aut mr̄i:
te. ſ quaſi in hoc reſcindit. ſ de parētibus.
reſcindētes verbū dei per tradi
ſ veſtre auaricie. ſ nō deus.
tionem veſtram quam tradidi
ſ contra mādatū dei.
ſtiſ. Et ſimilia huiuſmodi mlᵗa
ſ cōfutatis ſupbis: hūiles aduocat ⁊ docet.
facitis. Et aduocans iterū tur/ †
bas dicebat illis: Audite me
b oēs et ītelligite. Nihil eſt extra
hoīem introiens in euȝ qđ poſ
ſit eū coinquinare: ſed q̄ de ho/
a ſ de corde hominis.
minē ꝓcedunt illa ſunt que co/
a ſ vel cōmunicāt: cōe enī dicūt iudei imūdū.
ſ attentos facit.
inquināt hominē. Si quis ha/ a
bet aures audiendi audiat. Et
ſ relicta.
cum introiſſet in domum a tur
ba interrogabant eum diſcipu
ſ exponere.
li eius parabolam. Et ait illis:
c † Sic et vos imprudētes eſtis?
Nō intelligitis: quia omne ex/
trinſecus introiens in hominē
ſ vel cōmunicat.
nō poteſt eum coinquinare: q̄:
nō ītrat in cor ei⁹ ſed i vētrē va
b dit: ⁊ in ſeceſſū exit purgās oēs b
eſcas? Dicebat autē: quoniam
que de homine exeunt illa coin
quināt hominē. † Ab int⁹ enim
ſ in quo eſt ſedes anime.
c de corde hominuȝ cogitatiōes c
male ꝓcedūt. Adulteria: forni/ d e f g h i k
cationeſ: homicidia: furta: aua
ricie: neq̄cie: dolus: ipudicicia:
ſ inuidia.
ocul⁹ malus: blaſphemia: ſup/ l m
bia: ſtulticia. Omnia mala hec o p
ab intus procedunt ⁊ coinqui/
f nant hominē. Et inde ſurgens q
abijt i fines tyri et ſidonis. Et i r
g greſſus domum neminem vo/ s
h luit ſcire: ⁊ ñ potuit latere † Mu t
ſ ideo. ſ i. romana eccleſia. ſ in auditu auris obe. mihi.
lier enī ſtatim vt audiuit de eo
ſ occidentalis eccleſia. ſ cauſa cuius vene
cui⁹ filia habebat ſpiritū imun
rat mater ad ieſum. ſ ad humanitatem.
dum intrauit: ⁊ ꝓcidit ad pedeſ
eius. Erat enim mulier gētilis v
ſyrophenīſſa genere. Et roga/
ſ hic fides qua credit filiam poſſe ſaluari.
bat euȝ vt demoniū eijceret de
i filia eius. Qui dixit illi: Sine

dicebāt q̄ meli⁹ erat filijs offer
re deo bona ſua q̄̃ ꝓuidere pa/
rētib⁹ i neceſſitate poſitis: ⁊ ſic
euacuabāt ꝓceptū dei de hono
re parētū: vt plenius dictū fuit
Mat. xv. a Si q̄s ha. ⁊c. i.
ſi q̄s habet voluntatē audiēdi
verā doctrinā: audiat meā et ñ
phariſeoꝝ. b In ſeceſſū ⁊c.
Natura ei q̄ ē ſagax ipuritatē
q̄ ē i alimēto ſuſcepto emittit p
ſeceſſū: retinēs illđ qđ ē ibi pu/
rū ad corꝑis nutrimētum: ⁊ ſic
purgaᷣ eſca corꝑis nutritiua.
c De corde ho. ⁊c. i. conſenſus C
deliberatiui ad mala agēda: q̄
explicat mag̃ i particulari: cuȝ
ſubdit: d Adulteria. i q̄b⁹ ē
violatio thori alieni. e For/
nicatiōes. i. illiciti ↄcubit⁹ ꝑſo/
narū a matrimonio ſolutarū.
f Homicidia. q̄b⁹ inferᷣ nocu/
mētū i ꝑſonas ꝓximorum.
g Furta. quib⁹ res aliene ſub
trahunᷣ. h Auaricie. inquā
tū aliq̄ iniuſte retineᷣ. i Ne
quicie. q̄ ↄſiſtunt in calumnijs
ꝓximoꝝ. k Dolus. in dece/
ptione eoꝝ. l Impudicitie.
q̄̃tum ad tactus et aſpectus i/
mundos. m Oculus mal⁹.
q̄̃tum ad odium ⁊ inuidiaȝ: q̄:
non ꝑmittunt videre recto ocu
lo bonum proximi. n Blaſ/ † Mat.15.b
phemie. i. iniurie in deum.
o Superbia. dei vel ꝓximi cō
temptus. p Stulticia. i. q̄li
bet iniuria i ꝓximo. q Et in/
de ſurgēs. Hic ↄſiter deſcribiᷣ
conſolatio populoꝝ. ⁊ pmo gē/
tilium. ſecūdo galileorū. ibi: Et
iterum exiens. Circa pmū di/
citur: Et inde ſurgens abijt in
fines tyri a ſidonis: vbi habi/
tant gentiles ad quos tranſijt
xp̄s ad benefaciendum eis: re/ † Mat.15.b
linquens iudeam ꝓpter mali/ 18.q.6.c.1.
ciā phariſeoꝝ ⁊ ingratitudinē. 22.q.5.c. q̄
r Et ingreſſus domū neminē piurare.
voluit ſcire. i. noluit manifeſta/
ri aduentum ei⁹ per diſcipulos
ſuos: oſtendēs q̄ predicator et
operator miraculorū nō debet q̄/
rere ꝓpriam oſtentationem.
s Et nō potuit latere. illud nō
poſſe nō referᷣ ad ei⁹ potentiā
abſolutam ſed ad ↄgruentiaȝ.
non enī erat congruū q̄ aduē/
tus medici lateret ifirmos: nec
fuit decens q̄ manifeſtareᷣ per
ſuos diſcipulos: vt dictū eſt. et
ideo manifeſtatus fuit p alios
q̄ famā eius audierāt et aliqui † Mat.15.b
eū viderāt: q̄: nō ſolū de iudea
ſed etiā de nationib⁹ alijs mul/
ti veniebant ad euȝ ꝓpter mira
cula et ſanitates q̄ operabatur:
vt habeᷣ. ſ. iij. ca. t Mulier
enī ſtatim vt au. ⁊c. non ē intel/
ligendū q̄ curauerit familiam
ei⁹ exiſtens in domo: q̄: tūc no/
luit facere ſed magis in via cuȝ
ipa clamaret poſt eos: vt habe
tur Matth. xv. v Erat enim
mulier gētilis ſyrophenīſſa ge/
nere. i. d ſyria phenicis. Eſt enī
ſyria nomen generale ꝓuincie:
phenis autē nomen cuiuſdam
 ſpecialis

ꝗ prius oportet iudeos q̄ antiq̄ electiōe filij dei nominant pane celeſti refici: ⁊ ſic tādē gētibꝰ vite pabula miniſtrari. a Fi‑lioꝝ ⁊ mit. ca. Be. Mira ꝯuerſio: nā iſrl̄ quondā filiꝰ: nos ca‑nes. Pro diuerſitate fidei ordo nominū mutatur. de illis d̄r:
Ps. 21. Circūdederūt me canes multi. d̄ nobis: Alias oues habeo q̄
Joh. 10. c nō ſūt ex hoc ouili. b De micꝰ. Nō itegros cibos digna ſum recipere: reli quijs catelloꝝ ꝯtenta ſū: vt ſic veniaȝ
Allego. ad panē itegrū. Be. Allego. De mi‑
Ps. 22. cis ⁊c̄. Mēſa ſcriptura. vn̄: Paraſti ī
D cō. m. m. ⁊c̄. Mice pueroꝝ iterna my‑ſteria q̄bꝰ humiliū corda reficiūt̄. ſm̄
Ps. 147. illud: Ex adipe fru. ſa. te. Cōuerſi enī ad finē catelli. i. qui in gētibꝰ erant de ſpecti: nō lr̄e ſupficiē ſ ſpiritualiū ſen‑ſuū inquirūt medullā. Et h̄ ſub mēſa dn̄oꝝ ſuoꝝ. i. dn̄i verbis dei humiliter ſubditi: adimplēda q̄ ſcripta ſunt cun cta cordis et corpis officio ſupponūt: vt ad ſperāda ſupna q̄ a dn̄o ꝓmiſſa ſunt p̄mia in celo merito ſe humiliat̄ erigant. c Propter hunc ſer. Be. Hinc datur exemplū cathecizādi ⁊ ba ptizādi infantes: qꝛ ꝑ fidē ⁊ ꝯfeſſionē parentū in baptiſmo liberant̄ a demo nio paruuli q̄ needū ꝑ ſe ſapere vel ali quid agere boni poſſunt aut mali.
d Tyri. Hiero. Tyrꝰ āguſtia: ſignifi‑
Eſa. 28. c cās iudeā: cui dn̄s: Coanguſtatū ē. n. ſtratū: breue ē palliū tuū: vtrū q̄ ope‑rire nō pōt vt trāſferat ſe ad alias gen tes. e Sidonem. Hiero. Sidon ve‑natio: fera indomita: nr̄a regio vl̄ na‑
† De pe. di tio ē. f Decapoleos. Be. Regio de
3. c. ſūt plu cē vrbiū trans iordanē ad oriētē. Q
res. in pn. āt dicit̄: Uenit ad ma. ga. ī me. fi. de. non ipos eum intraſſe ſignificat: neq̄ enim mare trāſnauigaſſe d̄r: ſȝ vſq̄ ad mare veniſſe: atq̄ ad locuȝ q̄ medios fines decapoleos lōge trās mare poſi tos reſpiciebat. Hiero. Saluator ad ſaluandas gētes ab aplis deducit̄: et docet qđ adoleſcēti iterrogāti reſpon
Luce. 18. d dit: Noſti mādata hec fac ⁊ viues.
g Surdū ⁊ mu. Be. Qui ſeȝ nec au res verbis dei audiēdis: nec os ꝓ lo‑quēdis aperit. Quales neceſſe eſt vt hi q̄ audire ⁊ loq̄ verbū dei longo vſu didicerūt dn̄o ſanandos offerant: vt eos q̄s humana fragilitas neq̄t: gr̄e dextera ſaluet. Hiero. Genus huma nū tāq̄ vnꝰ hō varia peſte abſumptꝰ
† De cōſe. in ꝓthoplaſto cecat̄ dū videt. ſurdus
di. 4. c. po fit dū audit. dū odorat. emungit̄. ob
ſtea tangū muteſcit dū loquit̄. mancus fit dum
tur. manꝰ erigit. incuruat̄ dū erigit̄. idro‑picus fit dū ꝯcupiſcit. claudus dū ꝓ‑gredit̄. lepra ſuffundit̄ dum mundat̄. demone implet̄ dū diuinitatē appetit. morit̄ morte dum audacter excuſat.
h Et depcabant̄ eū ⁊c̄. Incarnatio‑nē dn̄i ꝓphete ⁊ patriarche cupiebāt.
i Et ap. eū ⁊c̄. Seorſū a turbulēt̄ co‑gitatiōibꝰ ⁊ actibꝰ inordinat̄ ſmōibꝰ q̄ incōpoſitis educit̄ q̄ ſanari meret̄. Digiti q̄ ī aures mittun
Exo. 8. c tur: v̄ba ſpūſſācti. de q̄ d̄r: Digitꝰ dei ē hic: ⁊ opa digitoꝝ tuo‑
Ps. 8. rū ſūt celi. Tetigit linguā ⁊c̄. Spuma d̄ carne dn̄i diuia ſapi‑entia: q̄ ſoluit ignorantiā humani generis: vt dicat: Credo in deū patrē oipotētē ⁊c̄. k Seorſū de tur. Be. Prima ſalutis via eſt de turba educi. De turba educit dn̄s infirmū cū mēteȝ peccatis lāguidā viſitādo illuſtrat: ⁊ a ꝯſuete ꝯuerſatiōis mo ribꝰ aduocat: ⁊ ad ſequēda p̄cepta ſua ꝓuocat. Digitos auteȝ ī auriculas mittit: cū ꝑ dona ſpūſſācti aures cordis ad intelli‑gēda ⁊ ſuſcipiēda v̄ba ſalutis aperit. Et qꝛ cognitionē v̄itat̄ debet ſeq̄ ꝯfeſſio. Seq̄t: Et expuēs te. l. eiꝰ. cū. ſ. ad ꝯfeſſionē fidei ora cathecizatoꝝ inſtruit. Sputuȝ nāq̄ dn̄i ē ſapor ſapie:
Eccl. 24. a q̄ dicit: Ego ex ore altiſſimi ꝓdij primogenita. Uñ ſputo eius terre cōmixto cecꝰ illuminat̄. Sputū enī qđ ex capite dn̄i deſcen dit: diuinā

dit: diuinā eiꝰ naturā exp̄mit q̄ ex deo ē. Portio terre cui ſpu tū imixtū ē: hūanā ſignificat naturā. Sic ḡ ex ſputo ac terra cōpoſito medicamēto oc'los ceci nati apuit: qꝛ genꝰ humanū ꝑ ꝯfeſſionē vtriuſq̄ ſue nature ab ingenit̄ errorum tenebris eruit. Expuēs ḡ linguā muti vt loq̄ valeat tāgit: cum ora diu bruta ad v̄ba ſapie ꝓferenda ꝯtactu ſue pietat̄ iformat. l Et ſuſpi. ī ⁊c̄. † Ps. 15. c
Hiero. Ingemuit. gemere nos docuit ⁊ ī celū theſauꝝ nr̄i cordis erigē qđ ꝑ cōpulſionē cordis a friuola carnis le‑ticia purgat̄. vt d̄r: Rugiebā a ge. c. Ps. 37.
mei. Dn̄e ante te o. d. m. ⁊c̄. Et ait illi: Effeta: qđ eſt ad. Corde credit̄ ad iu. Ro. 10. b
⁊c̄. Et ſtati ap. ſūt ⁊c̄. Aures apte ſūt ad hymnos ⁊ cantica ⁊ pſalmos. Sol uit̄ ligua: vt eructet v̄bū bonū: qđ ſi pn̄t nec mine nec v̄ba cohibere vl̄ ꝓhi bere. vñ paulꝰ: Ego vinctꝰ ſū ſ v̄bū Eph. 3. a
dei nō ē alligatū ī me. Et p̄cepit ill' ne cui dicerēt. Nō ī v̄tutibꝰ gloriādū eē docuit ſ ī cruce ⁊ ī hūiliatiōe. Quāto Ps. 5.
enī eis p̄ci. ⁊c̄. Ciuitas ī monte poſita vndiq̄ circūſpecta abſcōdi non pōt: hūilitas ſemꝑ p̄cedit gl'iaȝ. m Ada perire. Ad aures ꝓprie. Aures enim ad audiēdū aperiēde ligua vt loq̄ poſ ſit erat ſoluēda. vñ ſeq̄t̄: Statim ⁊c̄.
n Et loq̄. re. Be. Ille ſolꝰ loq̄tur vel dn̄m ꝯfitēdo: vl̄ alijs p̄dicādo: cuius auditū vt celeſtibꝰ poſſit auſcultare et obſecūdare mūdat̄ diuia gr̄a reſerat: cuiꝰ linguā dn̄s tactu ſapie q̄ ipe ē ad loquendū inſtruit: h̄ talis dicere pōt: Dn̄e labia mea apies ⁊c̄. o Quāto Ps. 5.
aūt ⁊c̄. Sciebat ille q̄ oīa nouit an‑teq̄ fiant: q̄ magis p̄dicarent et hoc p̄cipiēdo pigris voluit oſtendere quā to ſtudioſius quātoq̄ frequētius vel feruentius predicare debeāt quibus iubet vt p̄dicerent: qn̄ illi q̄ ꝓhibent̄ tacere non poterāt. ꝗ In illis

prius ſaturari filios. † Non eſt ei
a bonū ſumere panē filioꝝ et mit‑
ſ gentilibꝰ. ſ hic patiētia: q̄ totiens contēpta vt mattheus dicit pſeuerat.
tere canibꝰ. At illa reſpōdit ⁊ di‑
a ſ h̄ hūilitas. q̄ ſe nō canibꝰ ſȝ catellis cōparat.
xit illi: Utiq̄ dn̄e: Nā ⁊ catelli co
ſ Myſtice. loquit̄ mulier gētilis. ſ intellectus.
ſ nō ad mēſam. ſ vel dn̄oꝝ.
b medūt de micis ſub mēſa puero‑
c rum. Et ait illi: Propter hunc ſer a
ſ Be. humilē fidelē. ſ Hiero. prudens humilis meretur quod poſcit.
monem vade: exijt demoniū a fi b
lia tua. Et cū abiſſet domū inue‑
nit puellā iacentem ſupra lectuȝ
ſ ab ca.
et demoniū exijſſe. Et iteruȝ exi‑ c
ſ anguſtiā. ſ venatio.
d e ens de finibꝰ tyri venit per ſido‑
ſ fluctuoſā volubilitatē. ſ vel contra.
nē ad mare galilee inter medios d
ſ mandata decalogi.
f fines decapoleoſ. † Et adducūt ei et
a ſ qꝛ audiuit. ſ genꝰ humanuȝ. b ſ qꝛ locutū.
c ſ patriarche vel ꝓphe incarnationē dn̄i deſide
g h ſurdū et mutū et deprecabantur
rātes. ſ miſericordie.
i eū vt imponat illi manuȝ. Et ap‑
ſ vel illū ſ de ſtrepitu mūdi.
k prehendens eum ſeorſum de tur
ſ Iiiś. verba ſpūs.
ba: miſit digitos ſuos in auricu‑ f
ſ ſapiaȝ. ſ vt dicat: Credo ī deū patrē ⁊c̄.
las eiꝰ. Et expuēs tetigit linguā
ſ qꝛ hō. ſ qꝛ inde v̄ba mutis: auditꝰ ſurdis: me dela cūctis infirmis. ſ docēs cor ad dn̄m dirigi.
l eius: et ſuſpiciens in celum inge g
ſ gemere nos docuit: vl̄ ꝑ nr̄is vel ꝑ nr̄oꝝ reati‑bus ſupplicātes. ſ vno ſmone curauit: qꝛ deus.
m muit et ait illi: Effeta: quod ē ad‑ h
ſ ad hymnos ⁊ cātica ⁊ pſalmos.
aperire. Et ſtati apte ſunt aures
ſ vt eructet verbū bonum.
eius: ⁊ ſolutū ē vinculum lingue
a ſ qꝛ nō ē ī altis gloriādū: ſȝ ī cruce ⁊ hūilitate.
n eiꝰ: ⁊ loquebat̄ recte. Et precepit i†
ſ humilitas p̄cedit gloriā.
o illis ne cui dicerēt. Quāto āt eis k
precipiebat: tāto magis plꝰ pre‑

Nico. de lyra

f ſpecialis ꝯtrate in illa ꝓuincia. Et in‑de cōponitur ſyrophenīſſa. i. d̄ tali cō‑trata oriunda. a Propter hūc ſer. id eſt ꝓpter tue fidei cōfeſſionem.
b Exijt demoniū de filia tua. qꝛ con‑
g feſſio fidei de cōgruo eſt meritoria mi‑raculi. Cetera patent ex dictis Mat. xv. c Et iterū exiens. Hic ꝯñter de
h ſcribit̄ ꝯſolatio galileoꝝ. ⁊ p̄mo in cu‑ratione demoniaci. ſecūdo in miniſtra tione alimenti. in principio ſequentis ca. Circa primā ꝑteȝ determinat̄ locꝰ vbi xp̄s fecit ſequētē curationeȝ: cum d̄r: d Inter medios fines decapo‑leos. Decapol' ē nomen regiōis: vt di
i† ctū ē. ſ. ca. v. et hmōi regiōis vna pꝰ ē vltra iordanē: alia citra: vt patȝ ī de
k ſcriptiōe terre ſācte. Igitur mare gali lee qđ ē q̄dā lacꝰ ꝑ quē trāſit iordanis fluuiꝰ reſpicit terminos vtriuſq̄ ptis regionis p̄dicte. e Et adducunt ei ſurdū et mutū. non erat talis a natiuitate: nec ab infirmitate ſupuenientē: ſȝ a demone ipm obſidēte eiꝰ auditū impediēte et loquelā. f Miſit digitos ſuos in auriculas eiꝰ. xp̄s aliq̄n ſanauit infirmos tāgēdo corpaliter vt oſtēderet humanitatē ſuā eē diuinitatis inſtrumētū mō ſupradicto ca. v. g Et ſu‑ſpiciēs in celū ingemuit. vt oſtēderet ſe verū hominem a deo querens auxilium. h Et ait illi. Effeta quod eſt adaperi‑re oſtendens ſe verum deum curando per imperium.
i Et precepit eis ne cui dicerent. oſtendēs q̄ benefactor de ſuis beneficijs propriam laudem non debet querere.
k Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predi‑cabant: quia beneficiatus de beneficijs acceptis debet ſe gra tum oſtendere: et benefactorem laudare: quis hoc benefa‑ctor non querit.

Et co am.

a In illis diebꝰ. Miſereor ſup turbã. Quia verꝰ hõ miſeretꝰ Ca.VIII
I ꝛ cõpatiť affectu hũane fragilitatꝭ. Qꝫ de ſeptẽ panibꝰ ꝛ paucis piſci
culis q̃ttuor milia hoim ſatiauit: diuine potẽtie opꝰ ẽ ꝫ eutice tꝭ erro
Mat.4.d rẽ. b Triduo ſu. Quare triduo ſuſtinerẽt matthẽꝰ dič ſic: Et aſcẽdẽs ĩ mõ
tẽ ſedebat ibi: ꝛ acceſſerũt ad eũ turbe mlte: hñtes ſecũ mutos: cecos: clau/
dos: debiles: ꝛ alios mltos: ꝛ piecerũt eos ad pedeſ
eiꝰ ꝛ curauit eoſ. Turba triduo dñꝫ ſuſtinet ꝑpť ſana
tionẽ ĩfirmoꝝ ſuoꝝ cũ electi q̃q̃ fide ſãcte trinitatꝭ lu
cidi: dño ꝑ ſuis ſuorũq̃ pctis aĩe peccãtꝭ .ſ. lãguori/
bus inſtãter ſupplicãt. Itẽ turba mlta triduo dñꝫ
ſuſtinet: cũ multitudo fideliũ pctã ſua ꝑ pniãꝫ decli/
nãs ad dñm ſe ĩ ope: ĩ locutiõe ꝛ cogitatiõe ꝯuertit.
Myſtice Be. Myſtice. Hoc miraculo deſignať: ꝙ viã pñtis
ſecli: aliť icolumes trãſire nequimꝰ: niſi alimẽto verbi
ſui xp̃s nos reficiat. Hoc vero typice inť hãc refectio/
nẽ ꝛ illã q̃nq̃ panũ ꝛ duoꝝ piſciũ diſtat: ꝙ ibi lr̃a ve
teris teſtĩ ſpũali gr̃a plene deſignať: hic noui teſtĩ veri
tas ꝛ gr̃a miſtrãda mõſtrať. Utraq̃ ãt refectio ĩ mõ/
te celebrata ẽ: vt alioꝝ euãgeliſtaꝝ narratio declarat
qꝛ vtraq̃ ſcptura recta itellecta p̄dicat altitudiẽꝫ cele
ſtiũ p̄ceptoꝝ ꝛ p̄mioꝝ: ꝛ altitudinẽ xp̃i: q̃ ẽ mõs ĩ verti
ce mõtiũ. Ipe eñi edificatã ſup ſe citatẽ .i. eccliãꝫ ĩ al
ta bonoꝝ opeꝝ extollit: ꝛ cũctis manifeſtat. Ipſe ab
infimis delectatiõibꝰ abſtractã pane celi reficit; atq̃
ad appetitũ ſupne ſuauitatꝭ cibi ſpũalis dato pigno/
re accẽdit. c Si dimi. eos. Quia ꝯuerſi pctõres in
pñtis vite via deficiũt: ſi ĩ ſua ꝯſcia ſine doctrine pa/
Moralit bulis dimittãť. d De lõge. Mora. q̃ nihil carnalis
corruptiõis exptꝰ. ad ſuitutẽ dei feſtinat ď lõginq̃ ſi
venit: q̃ etiã nlla ĩpudicitia nullis flagitijs inq̃natꝰ:
ſolũ ãt ꝯiugiũ exptꝰ: nec iſte de lõginq̃. Alij pꝰ mlta
flagitia veniũt: ꝛ iõ de lõginq̃. e Septẽ. Be. My/
ſteriũ ẽ noui teſtamẽti: i q̃ ſeptiformiſ ſpũs gr̃a plenꝰ
Joh.6.a crediť ꝛ dať. Nec ſũt panes hordeacei ſič illi q̃nq̃ ď
q̃bꝰ q̃nq̃ milia hoim ſaciata ſũt: ne ſič in lege vitalis
aĩe alimẽtũ corpalibꝰ ſacramẽtꝭ tegereť. Hordei eñi
medulla tenaciſſima tegiť palea. Hiero. Septẽ pa/
nes: ſeptẽ dona ſpũſſãcti. Quattuor milia: annꝰ no.
t. cũ q̃ttuor tpibꝰ. Septẽ ſporte: ſeptem p̄me eccleſie.
Fragmẽta panũ myſtici itellectꝰ p̄me ſeptimane ſũt.
Piſciculi bñdicti: libri noui teſtamẽti: quõ piſcꝭ aſſi
ptẽ reſurgẽs poſtulat: ꝛ piſcẽ ſuppoſitũ p̄nunis diſci/
pulꝭ ĩ captura piſciũ porrigit. f Sup. Be. In refecti
one q̃nq̃ panũ turba ſupra fenũ diſcubuit: q̃ ãt ſeptẽ
panibꝰ reficiẽda ẽ: ſup t̃rã diſcũbere p̄cipiť: qꝛ ꝑ fenũ
Eſa.40. legẽ carnis ꝯſideriũ calcare iubemur: q̃ ẽ fenũ: Ois
caro fenũ. In nouo ãt teſtõ ipaꝫ q̃ꝫ ꝛ facultates tpa
les relinq̃re iubemur. Uel qꝛ mõs ĩ q̃ fit refectio: xp̃i
altitudinẽ ſignificat: ibi ſupra fenũ: hic ſupra t̃raꝫ refi/
ciť: qꝛ xp̃i celſitudo ibi ꝑpť carnales hoĩes ꝛ hierlm
t̃renã carnali ſpe ꝛ deſiderio t̃giť. hic ãt remota oĩ cu/
piditate carnali ꝯuiuaſ noui teſtĩ ſpei p̄manẽtꝭ firma
mẽtũ tãq̃ ipiꝰ mõtis ſoliditas nllo feno ĩterpoſito cõ
tinet. g Piſciculos. Be. Sãctos illiꝰ tpis ꝑ q̃s ea/
dẽ ꝯdita ẽ ſcptura: vel q̃ꝝ ipa ſcptura: fidem: vitaꝫ ꝛ
paſſiões ꝯtinet: q̃ de fluctibꝰ ſeculi erepti: ꝛ diuiã bñ
dictiõe ꝯſecrati refectionẽ nobꝭ ne ĩ huꝰ mũdi excur/
ſu deficiamꝰ: vite ſue ꝛ mortis ſue exemplo p̄buere.
h Mãducauerũt. Be. Sũt multi q̃ ꝯtẽptis oĩa ſua re
linq̃re: ꝛ altiora huꝰ mõi nequeãt ĩplere: tñ eſuriẽteſ
ꝛ ſitiẽtes iuſticiãꝭ ſaturãť: cũ audiẽteſ mãdata dei ad
vitã ꝑueniũt eternã. i Q ſupa. Be. Altiora p̄ce
pta vel exhortamẽta ꝛ ꝯſilia q̃ generalis fideliũ mul
Mat.19.c titudo neq̃t attingere ſič hic. Si vis ꝑfectꝰ ẽẽ: vade ꝛ
vende oĩa q̃ habes ꝛč. k Septẽ ſpor. Septẽ ſporte:
ſpũſſãcti gr̃a ſeptiformi repleti. Fiũt eñi ſporte ď iũco
ꝛ palmaꝝ folijs. Iuncꝰ naſciť ſup aq̃s: palma victo/
rem coronat. Sancti quoq̃ ne ab humore eternitatꝭ
areſcant: in ipſo vite fonte ſe collocant: et eterne retri
butionis palmã expectãt. l Et ſtatim. Pro hoc in mattheo habemus.
Mat.15.d Aſcẽdit ĩ nauiculã: ꝛ venit ĩ fines magedan. Sꝫ nõ ẽ dubitãdũ eũdẽ locuꝫ
eſſe ſub vtroq̃ noĩe. Nã pleriq̃ codices habẽt magedan: etiã ſm marcũ.
m Querentes ab. Quaſi ea que viderant non fuiſſent ſigna: ſꝫ q̃d q̃rant
per hoc determinať: de celo: vel in morem helie ignem de ſublimi: vel ad ſi/
militudinem ſamuelis eſtiuo tempore mugire tonitrua: vel fulgura vel im/
bres: quaſi non poſſent et hec calumniari qui ea calũniabantur que oculis
viderant: manu tangebant: vtilitati ſentiebant. Uel ſigna de celo manna
vt qui paucis panibus multa hominum milia ſatiauit: nunc ſicut Moyſes
manna

dicabãt: et eo ampliꝰ admirabãť a
ſ hoc .ſ.
dicẽtes: Bñ oĩa fecit: ꝛ ſurdos fe b
cit audire: ꝛ mutos loqui.

a In illis diebꝰ Ca.VIII c
iterũ cũ turba multa eẽt
cũ ieſu: nec haberent qð
ſ materiã miraculi p̄mittit. ſ .ſ. ſuis.
mãducarẽt: cõuocatis diſcipulis
ait illꝭ: † Miſereor ſup turbã: qꝛ ec †
b ce iam triduo ſuſtinẽt me nec ha
c bẽt qð mãducent. Et ſi dimiſero
eos ieiunos ĩ domũ ſuã deficiẽt ĩ
a ſ iudei de ꝑpe lege: ꝛ ꝑphetis edocti: gẽtes de longe veniunt ad xp̃m: nullis doctoribus de eius fide p̄monite.
d via. Q̃uidã eñi eis delõge vene/
rũt. Et reſpõderũt ei diſcipuli ſui.
Unde iſtos q̃s poterit hic ſaturare
panibꝰ ĩ ſolitudie? Et iťrogabat
eos: Quot panes habetꝭ? Qui
e dixerunt: Septẽ. Et p̄cepit turbe
f diſcũbere ſup terrã. Et accipiens
a ſ Hiero. ſeptẽ dona ſpũſſãcti. b ſ oſtẽdit quã/ tũ gaudeat de ſalute nr̃a ꝛ nos docet gr̃as agere de carnali ꝛ ſpũali reſurrectiõe. ſ ſacramẽta ape
ſeptẽm panes grãtias agens fre
ruit. ſ qꝛ ſpũalẽ ſciãꝫ tradidit eis: ꝛ ꝑ eos alijs.
git: ꝛ dabat diſcipulis ſuis vt ap
ponerent: ꝛ appoſuerunt turbe.
ſ libros noui teſtamenti.
g Et habebãt piſciculos paucos ꝛ
ſ attente audiẽdo.
ipſos bñdixit et iuſſit apponi. Et
ſ edẽt paupes ꝛ ſaturabũť. ſ plene ꝑficiẽdo.
h mãducauerũt ꝛ ſaturati ſũt: et ſu
ſ Myſticus intellectus.
i ſtulerunt qð ſuperauerat de fra/
ſ primas eccleſias.
k gmentis ſeptẽ portas. Erãt aũt
ſ annus noui teſta.
qui mãducauerant quaſi quattu
ſ vt in ipo numero ſe doceant paſtores eſſe euangelij p̄ceptis.
l or milia: ꝛ dimiſit eos. Et ſtatim
aſcendens nauim cuꝫ diſcipulis
ſuis: venit in ꝑtes dalmanutha. d
† Et exierũt phariſei ꝛ ceperũt cõ e†
m quirere cum eo: querẽtes ab illo
ſignum de celo tentantes eum:

a Et eo am. de tãta eiꝰ bñilitate. b Bene
oĩa fecit ꝛč. lꝫ nõ exp̄mat hic niſi vnum ſurdũ et
mutũ eſſe curatũ: tñ plures fuerũt ceci ꝛ claudi
ꝛ muti curati: vt habeť Matth. xv. ſꝫ iter illos
erat vnꝰ cuiꝰ cura fuit mirabilior iter ceteros:
qꝛ in ipo tria miracula
ꝯcurrerũt: ſm ꝙ dicit
Hieronymꝰ: qꝛ auditꝰ
fuit ei redditꝰ ꝛ affatꝰ:
ꝛ a demõe fuit liberatꝰ
ꝛ hic ſolus exprimitur a
marco. Ca.VII

Morali.

A

a† Et ꝯueniũt ad euꝫ
phariſei ꝛč. Spũaliter
illotis manibꝰ mandu
care ẽ ĩmũdũ viuẽtem †
euchariſtiam tractare. Mat.15.b
† Populꝰ hic ꝛč. labijs
ꝛ nõ corde deũ honora
re ẽ bñ loq̃ ꝛ maleviuẽ.
† Bñ irritũ feciſtis p̄/
ceptũ ꝛč. hoc autẽ faci
unt p̄ncipes et prelati
faciẽtes ſtatuta ſua ſub
graui pena diligenter
obſeruari et paruꝫ aut
nihil curãt de obſerua
tione mãdatorum dei.
† Et aduocãs iteꝝ tur
bã ꝛč. hoc ẽ ita mora/
le ꝙ non indiget alia
moralitate. Et ide ſur/
gens ꝛč. Sequitur:
r† Mulier eñi ſtatim
vt audi. ꝛč. peccatrix
anima hic mulier diciť
fragilis ꝛ infirma: cuiꝰ
filia ẽ opatio a demõe
poſſeſſa. peccatores di
cunť catelli ꝑpter qð
non ſunt digni recipe
panẽ dei: ſꝫ cũ humiliť
ꝯfitenť pctã: de q̃ꝝ nu/
mero ẽ mulier iſta: eiꝰ
filia ſanať: naꝫ opatio
praua deleť. e† Et ad
ducũt ei ſurdũ ꝛ mutũ
ꝛč. Spũaliť ſurdꝰ ẽ in/
obediẽs: mutꝰ laudes
dei debitas omittẽs: ſꝫ
tactu xp̃i vtrũq̃ tolliť
ĩpedimentũ: qꝛ cũ xp̃s B
ſua gr̃a tãgit cor hoĩs
fit humiliter obediẽs ꝛ
deuote deũ laudãs. ꝙ
aũt xp̃s ſurſũ aſpiciẽs
ingemuit: fuit ad oſtẽ
denduꝫ ꝙ omne reme/
diũ ẽ inde cũ deuotiõe
q̃rẽduꝫ. i† Et p̄cepit †
eis ꝛč. ad oſtẽdedũ ꝙ Mar.16.a
hõ de ſuis bonis acti/ Joh.6.d
bus ñ debet q̃rere lau/
des hoim. Ca.VIII
c In diebꝰ il. Hic
ꝯñter poniť cõ
ſolatio galileo
rum in alimẽti datiõe. et ptꝫ ſnĩa ex his q̃ dicta
ſunt Matth. xv. hoc excepto. d Uenit in ꝑtes
dalmanutha. Mat. xv. dr: Et venit ĩ fines ma/
gedan. Dicendũ ẽ ꝙ eadeꝫ regio dupliciter vo/
cata. e Et exierunt phariſei et cepe. ꝛč. Hic
ꝯñter deſcribiť ꝯſutatio phariſeoꝝ ĩ miraculiſ.
Et primo poniť dicta ꝯſutatio. ſcðo diſcipuloꝝ
rep̄henſio. ibi: Et p̄ciebat eis. Snĩa p̄me partis
patet ex dictis Matth. xvj. hoc excepto.

Si dabiť

Vnde ſi māna celitꝰ miſſo ꝑplm oēm paſſim re
ficiat. Vñ iohes pꝰ ediliū panū tur-
Joh. 6. b bas q̃ſiſſe dicit: Quid oparis? Pres
nři mãducauerūt māna ĩ deſerto ⁊c̃.
a Si dabit. Aug. de ↄcordia euan
geliorũ. In marco ita ſcptū ee edicit:
⁊ ſignū nõ dabit ei. Be. Generati-
oni iſti. i. tētationū deū ⁊ ↄtradicētiū
vbis eiꝰ nõ dabit ſignū d̃ celo qđ tē-
tātes q̃rūt: qbꝰ tñ mlta celeſtia ſigna
dabat ĩ t̃ra. Generatiõi aũt q̃rētiū
Mat. 1. b dñm ſignū d̃ celo oñdit: qñ cernētibꝰ
aplis ĩ celū aſcēdit ſpm miſit: ad ipo
ſitionē manuū aploꝝ graꝫ ſācti ſpūſ
d̃ celo plurimis credētibꝰ infudit.
b Aſcēdēs nauim. Be. Septē ſpor-
tis mo ĩpletis ſtati aſcēderūt in naui
culā: ⁊ venerūt ĩ fines magedā: ⁊ ibi
nauigātibꝰ dictum ē: q̄ cauerēt a fer
mēto phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. Sꝫ ſcri-
ptura dicit: q̄ obliti ſūt panes tolle-
re ĩ q̃ oſtēdit q̃ꝫ modicā curā carnis
haberēt ĩtēti dñi p̃ſentie. c Quid
cogi. Be. Accepta occaſiõe docet qđ
ſignificet q̃nq̃ panes: ⁊ ſeptē: ⁊ pau-
ci piſciculi: q̃nq̃ milia hoim aut q̃t-
tuor. Si eni fermētū phariſeoꝝ ⁊ he-
rodis traditiões ꝑuerſas et heretica
ſignificat dogmata: q̃re cibi qbꝰ nu-
tritꝰ ē ꝑpl̃s dei nõ verā doctrinā ĩte-
grãq̃ ſignificat? d Et expuēs ⁊c̃.
Be. Sputū ab ĩtus a capite dñi ꝓce
dit. Manꝰ vo mēbra corpis exteriꝰ
poſita. Expuēs g̃ ĩ oculos ceci: manꝰ
ſuas ĩponit vt videat: q̄ cecitatē hu
mani generis ⁊ ꝑ ĩuiſibilia diuīe pie
tatis dona: ⁊ ꝑ oſtēſa a foris ſacra aſ
ſūpte hūanitatis abſterſit. Quem
vno vbo totū ſimul curare poterat:
paulatim curat: vt magnitudinē hu-
mane cecitatis oſtendat: ⁊ q̃ vix et q̃ſi
ꝑ g̃dus ad lucē redeat: ⁊ grām ſuam
nob̃ indicat: ꝑ quā ſingla ꝑfectiõis ĩ
cremēta adiuuat. e Video hoies.
C Hiero. Omnes eſtimat ſibi ſupiores
ſe indignū iudicās: vt dauid ſe voca
1. Re. 24. c ri hoiēꝫ: ſꝫ canē mortuum ⁊ pulicem
vnuꝫ. Primo āt videt hoies q̃ſi ar
bores ambulātes. i. formā corporuꝫ:
ita vt nõ ſit facile an hõ ſit an arbor
diſcerni: q̄ p̃mꝰ ꝑfecꝰ virtutis ē cete-
rorū vires vitaꝫ mores inſpicere: bo
nū imitari: maluꝫ cauere. Sꝫ q̄ lõga
obſcuritate deſipuit: ⁊ ĩter bonum ⁊
malū fidē ⁊ ꝑfidiā: ſinceritatē ⁊ ſimu
latiõeꝫ adhuc diſcernere neſcit: hoiẽſ
cernit ambulantes ſic̃ arbores: q̄ fa
cta eorū abſq̃ luce diſcretiõis videt.
Huic dñs ſcđa ĩpoſitiõe manuū lucē
oĩa clare videndi reſtituit: ſcꝫ q̃d cre
dēdū: quõ viuēdū: q̃ p̃mia ſint ſperā
da. f Deinde iteruꝫ ⁊c̃. Hiero. Vt
clare videret oĩa. i. ꝑ opa viſibilia ĩ-
uiſibilia ĩtelligeret: ⁊ q̃ oculꝰ non vi-
dit: ⁊ claꝝ aĩe ſue ſtatū poſt rubiginē
Mat. 5. a pcti mūdi cordis oculo ↄtēplet. Bti
eni mūdo corde qñ ĩpĩ deū videbūt.
g Et miſit il. Hiero. Vt videret in ſe
qđ añ nõ vidit. ñ eni putat deſperās
hõ d̃ ſalute: oĩno poſſe ſe qđ facere il
Myſtice luminatꝰ ꝑ ſpem põt ꝑficere. My-
ſtice. Admonet dñs omnes q̃ agniti
one veritatis illuſtrantur: vt ad cor
redeant: ⁊ q̃ꝫtum ſibi donatū fuerat
ſollicita mente perpendant: ⁊ benefi-
cijs dei digna operatiõe reſpõdeāt.
h Nemini dixe. ⁊c̃. Beda. De ſana-
tionem ſilere iubere: exemplū ē ſuis:
Vnde ſi

ꝑ infidelitate eorū. vt verꝰ homo.
⁊ ĩgemiſcēs ſpū ait: Quid genera-
incredula.
tio iſta ſignū q̃rit? Amē dico vob:
a i. nõ dabit: ſicut illud ē: ſi dauid mētiar. apo
ſiopeſis. vt infideles.
a ſi dabit generatiõi iſti ſignū. Et di
b mittēs eos aſcēdit iterū nauim: ⁊
diſcipuli.
abijt trās fretū: ⁊ obliti ſūt ſumere
Myſtice: Chriſtū panē vite: cuiꝰ q̃ reficiunt: amo
re minus curant de terreno pane.
panes: ⁊ niſi vnū panē nõ habebāt
ſecū ĩ naui. † Et ꝓcipiebat eis dicēs:
a i. legē dei traditionibꝰ hoim poſtponere verbis
predicare: factis impugnare: dñm tentare: doctrine
eius vel operibus non credere.
Videte et cauete a fermento pha-
a qđ eſt adulterium: homicidium: temeritas iurā-
di ſimulatio religionis.
riſeoꝝ ⁊ fermēto herodis. Et cogi-
quaſi hoc ideo dicit q̄ pa.
tabāt ad alterutꝝ dicētes: q̄ pāes
nõ habemus. Quo cognito ieſus
me ideo hoc dixiſſe q̄ pa.
c ait illis: Quid cogitatis q̄ panes nõ
habetis? Nondū cognoſcitis nec
ſpūalem ſenſū. poſt tot miracula.
ĩtelligitis? Adhuc cecatū habetis
cor veſtrū. † Oculos habētes nõ vi
interius.
detis: et aures habētes nõ auditis.
Nec recordamini: quādo q̃nq̃ pa-
nes fregi in q̃nq̃ milia: ⁊ q̃t cophi-
nos fragmētoꝝ plenos ſuſtuliſtis?
Dicūt ei: Duodecim: Qñ ⁊ ſepteꝫ
panes in q̃ttuor milia: q̃t ſportas
fragmētoruꝫ tuliſtis? Et dicūt ei:
Septē. Et dicebat eis: Quõ nõdū
poſt tot miracula. a Hiero. domus vallis:
id ē mūdus q̃ eſt domus lachrymarum.
ĩtelligitis? Et veniūt bethſaida: ⁊
qui nõ videt: quod fuit qđ eſt
adducūt ei cecū ⁊ rogabāt eū vt tā
qđ erit. vt lamentationē de cecitate cordis agat
flēs cū hieremia ſubuerſionē ciuitatis dei. i. aīe ſue.
tangitur qui compingitur.
vt ad bonum opus confortet.
geret illū. Et apphenſa manu ceci
ciuitatē maloꝝ: Corrūpūt bonos mores. col. ma.
b eduxit euꝫ ex vicum: ⁊ expuens in
a vt videāt volūtatē dñi ꝑ flatum ſpūſſancti.
miſericordie.
oculos eiꝰ ĩpoſitis manibꝰ ſuis iter- f
a maieſtatem a magnitudine eni creature cogno-
ſcitur creator.
rogauit eū ſi aliq̃d videret. Et aſpi
e ciens ait: Video hoies velut arbo
f res ambulātes. Deinde iteꝝ impo
mūdo corde.
ſuit manꝰ ſup oclos eiꝰ ⁊ cepit vide-
re et reſtitutꝰ ē: ita vt clare videret g
cor.
g oĩa. Et miſit illū ĩ domū ſuā dicēs:
Vade in domū tuam: ⁊ ſi ĩ vicū in
Hiero. i. cecitatē tui cordis p̃dica: nõ ſtrutem: vñ
paulꝰ: Blaſphemꝰ fui ⁊ ꝑſecutꝰ ſum eccleſiā dei.
h troieris nemini dixeris. † Et igreſſus h

a Si dabit ⁊c̃. i. nõ dabit: q̄ accipit
ſi ꝓ nõ: ſicut pſal. Quibꝰ iuraui ĩ ira
mea ſi ĩtroibūt ĩ requiē meā. b Et ꝓ
cipiebat. Hic ponit diſcipuloꝝ xp̃i re-
prehenſio: ⁊ p̃mo ĩ eis arguit ignorā-
tia. ſcđo oſtēdit eoꝝ impotētia ſequē-
a ti ca. ibi: Et veniēs ad diſcipulos. ter-
tio reprimit eorū ambitio vel ſuperbia.
ibi: Et inde ꝓfecti. Circa p̃mū deſcri-
bit p̃mo rephēſio diſcipuloꝝ genera-
liter. ſcđo ipſiꝰ petri ſpāliter. ibi: Et in
greſſus eſt ieſus. Adhuc aũt p̃mo ar-
guit ignorātia diſcipulorum verbo: ⁊ †
ſcđo facto. ibi: Et veniunt bethſaida. Mat. 16. a
b Circa p̃mū d̃r: c Cauete a fer. pha- Luce. 12. a
riſeoꝝ. i. a doctrina eoꝝ ꝑuerſa qua ꝑ-
ponebāt traditiões ſuas diuinis ꝓce-
ptis: vt dictū ē ca. vij. d Et fer. he-
c† rodis. i. a ſecta erronea herodianoruꝫ
de q̃ dictū ē. ſ̃. ca. iij. Hoc aũt dictum
xp̃i diſcipuli intellexerūt de fermento
b vel pane materiali: ĩ q̃ apparet eorum
ignorātia: tū q̄ xp̃s frequēter fuerat
eis locutꝰ ĩ parabolis: et eas eis expo
ſuerat: vt dictū eſt. ſ̃. iij. ca. et ideo bñ
ĩtellexiſſe debuiſſent h̃ vbū xp̃i dictū
parabolice: tū q̄ ĩpĩs videntibꝰ xp̃s
ſatiauerat q̃nq̃ milia hoim de quinq̃
panibus et duobꝰ piſcibus: vt dictum
eſt. ſ̃. vj. ca. Iteꝫ quattuor milia hoim
de ſeptē panibꝰ: vt dictū eſt in hoc ca.
et ideo bene debuiſſent intellexiſſe q̄ † Ps. 113.
chriſtus nõ erat ſollicitus de materia- Joh. 6. b
li pane: nec de ipſo loquebat. Cetera
patēt ex dictis Mat. xvj. e Et ve.
bethſaida. h̃ arguit ignorātia diſcipu
loꝝ facta ꝑ h̃ q̄ ĩpĩs p̃ſentibꝰ illumina
uit cecū: p̃mo impfecte: qđ notat cum
d̃r: f Interrogauit eum ſi q̃d vi. et
aſpi. ait: vi. ho. ve. ar. ambulātes. non
eni diſtinguebat lineamenta hūanoꝝ
corpoꝝ: videbat tñ obſcure corpa eoꝝ
moueri de loco ad locuꝫ ⁊ poſtea illu-
minauit eū ꝑfecte: qđ notat cū d̃r: Ite
rū impoſuit manꝰ ſup oculos eius. et
ſubdit: g Et reſti. ē ita vt clare vi.
oĩa. Certū ē autem q̄ xp̃s poterat euꝫ
c† ſtatim ꝑfecte illuminare: ſꝫ ꝑ talē mo-
dum fecit vt deſignaret diſcipulos ad
huc in p̃te obſcuratos caligine igno-
rātie ⁊ ad clare intelligēdū indigebāt
maiori illuminatione. vnde et poſt re-
ſurrectionē ſuā aperuit illis ſenſū vt ĩ-
telligerent ſcripturas: vt habet Luc.
xxiiij. Et ꝑ talē modū xp̃s maledixit
ficū habentē tñ folia: vt habet infra
xj. ca. ad ſignificādū q̄ ſacerdotes iu-
deorum erāt maledicēdi et puniēdi a
deo eo q̄ nõ hēbāt fructū iuſticie: ſed
f tñ folia verboꝝ: ſm q̄ dicit Augꝰ. in
homel. ⁊ ſili mõ Hieremias ꝓpha qui
denūciauerat captiuitatē babylonicā
h̃ idē ſignificauit ſenſibili ſigno ꝑ h̃ q̄
de mādato dñi poſuit catenas ĩ collo
ſuo: vt hr̃ Hiere. xxvij. ꝑ h̃ deſignans
q̄ ſic catenati ducerent iudei in baby
lonē captiui. Alij aũt exponūt illumi-
nationē huiꝰ ceci ſucceſſiue factā ꝓpt
paruitatē fidei ipĩꝰ ceci: ⁊ offerentiuꝫ
ipm xp̃o: ⁊ poteſt eſſe q̄ iſta cauſa ⁊ ꝑ-
g dicta ↄcurrerūt ad iſtum effectum.
h Et ingreſſus ē ⁊c̃. Hic ↄſiter deſcri
bitur increpatio petri ſpāliter. ⁊ p̃mo
ponit ĩcrepatio petri. ſcđo ĩcitatio ad
palmā martyrij. ibi: Et cõuocata tur-
ba. Circa p̃muꝫ p̃mittit de xp̃o hoim †
h falſa opinio. ſecūdo ſubdit diſcipulo- Mat. 16. b
rū vera cognitio. ibi: Tunc dixit illis. Luce. 9. c
Vos vo

G ne ſi mirāda faciāt fauorē q̄rāt: ſ; diuinis aſpectibꝰ
ſint placere ↄtēti. Be. Philippus frater herodis
tetrarcha ituree: et traconitidis regionis ī honore
Tiberij ceſar: ceſareā Philippi (q̄ nūc paneas dr̄)
appellauit: imitatꝰ herodē patrē ſuū q̄ ī honore Au-
guſti ceſar appellauit ceſareā: q̄ priꝰ turris ſtratōis
vocabat. Ceſarea philippi eſt: vbi iordanis orit ad
radices libani: ꝛ habet duos fōtes: vnū ior: alteruꝫ
dan: q̄ ſimul mixti iordanis nomē efficiūt. a Quē
me di. ꝛc. Pulchre pmo ſniaꝫ hoīm īterrogat: ne cō
feſſio coꝝ vulgi opinione: ſ; veritat agnitiōe videat
firmata: ne ſicut herodes de audit heſitare putent.
Mat.16.c Vn̄ petro ſm̄ mattheū dicit: Caro ꝛ ſāguis nō reue-
lauit tibi. i. doctrina hoīm. b Hoies. Pulchre q̄
hoīm more diuerſā de dn̄o ſniaꝫ ferūt hoies dicūt:
Nā q̄ veritatē potētie eiꝰ pia mēte cognoſcunt: non
hoies ſ; dij appellari merēt: vn̄ dic ill: Vos vo ꝛc.
Quaſi illi hoies hūana opinātes: ſ; vos dij quē me
eſſe dicitis? c Tu es xp̄s ꝛc. Be. Oia cōplectit q̄
ꝛ naturā ꝛ nomē exprimit: ī q̄ ſūma virtutū. Paulꝰ
1.Cor.2.a dicit: Nihil iudicaui me ſcire īter vos: niſi ieſū xp̄ꝫ:
ꝛ hūc crucifixū. Petrꝰ nihil ampliꝰ q̄ꝫ dei filiū puta
uit ↄfitendū. Nos ꝛ q̄n ꝛ quō natꝰ ſit ꝛ quātus ſit:
humane infirmitat ↄtēplatiōe rimamur. Finis ḡ fi
dei mee xp̄s ē: finis fidei mee dei filiꝰ ē. Nō licet mi-
hi ſcire generatiōis ſeriē. Nō licet tn̄ neſcire genera-
tionis fidē. d Et cōminatꝰ ē. Be. Noluit ſe ante
paſſionē ꝛ reſurrectionē p̄dicari: q: cōpleto ſangui-
Mat.28.d nis ſacramēto apl'is oportuniꝰ dicit: Euntes docete
gētes: baptiçātes eos ī noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūſſācti.
q: nō ꝓdeſſet eū publice p̄dicari quē flagellatū ſūt
viſuri: et crucifixū multa pati. e Q̄m opor. ꝛc.
Hiero. Sicut gubernator peritꝰ tēpeſtatē in trāqlli-
tate p̄cauēs: nautas patos vult eſſe ſuos: ſic alibi:
Mat.16.d Si q̄s vult venire poſt me a. ſ. i. f Et app̄hē. Be.
Amātis affectu dicēs: Abſit a te dn̄e. Uel vt meliꝰ
ī greco habet: Propitiꝰ eſto dn̄e: nō erit iſtud. i. nō
pōt fieri: nec recipiūt aures mee: vt dei filꝰ occiden-
dus ſit. Be. Et apprehēdēs eū petrꝰ. Quia nimis
amat dn̄m: ꝛ q: ↄfitendo dixit: Tu es xp̄s ꝛ p̄mium
Mat.16.c ſuū audiuit ſm̄ mattheū. Beatꝰ es ſimon b. ꝛc. non
vult deſtrui ↄfeſſionē ſuam: nec putat poſſe fieri: vt
dei filꝰ occidat: apprehēditq̄ꝫ eū in affectuꝫ ſuū: vel
ſeparatim ducit: ne p̄ſentibꝰ ceteris magiſtrū videa-
tur arguere. g Uade retro me. Be. Multi putāt
ꝙ non petrus ſed aduerſariꝰ ſpūs ſit correctꝰ: q̄ ſug
gerēte hoc apl's dicebat: Sed mihi error apl'i de pie
tatis affectu veniens: nunq̄ꝫ incentiuū videbit dia-
boli. Diabolo dicit: Uade retro ſa. Petro: vade re
tro me. i. ſequere ſententiā meam. h Qui dei ſūt
ꝛc. Mea eſt volūtas et patris: vt ꝓ ſalute hominuꝫ
moriar: tu nō vis granū frumenti in terrā cadere vt
multum fructum afferat. i Si quis vult ꝛc. Be.
Poſtq̄ꝫ myſteriū ſue paſſiōis ꝛ reſurrectiōis oñdit:
hortat oēs ad imitandū paſſionis exemplū: ꝛ omni
bus ſalutē ꝓmittit animaꝝ. Sed pfectioribus: quā
ta paſſurus: ꝙ a mortuis reſurrecturꝰ eſſet aperuit:
formam tribuens p̄dicandi: vt ſcꝫ ꝓ ſuo quiſq̄ꝫ mō
inſtruatur: neq̄ꝫ infirmis altiora cōmittant.
k Deneget. Non valet apprehendere quod vltra
ip̄m eſt ſi neſcierit mactare qḋ eſt. Niſi q̄s a ſemet
ip̄o deficiat ad deū qui ſupra ip̄m eſt non appropin-
quat. l Tollat crucē ſuam. Uel p abſtinētiā ma-
cerando corpus: vel p compaſſionēꝫ animū. De cor-
1.Cor.9.c pore dicit Paulꝰ: Caſtigo corpꝰ meum: ꝛ in ſ. r. ꝛc.
2.Co.11.g Idem de compaſſione animi: Quis infirmat: ꝛ ego
non infirmor? m Qui enī voluerit. Beda. Duo
tēpora eccl'ie ſignificat aliud pſecutionis: q̄n ponen
da eſt aīa: aliud pacis: q̄n frangenda ſunt deſideria
terrena. vn̄ ſequit: Quid enī ꝓderit homini ꝛc.
n Qui enī me. Quia multi auariciā vincūt: labē-
tia deſpiciūt: ſꝫ fidei rectitudinē quā habēt verecū-
dia ipediti n̄ exprimūt voce. addit: Qui enī me ꝛc.
o Amē di. ꝛc. Be. Cū d̄ futura vita loq̄ret idō ne-
ceſſarium fuit vt h̄ ꝓmitteret de p̄ñti vita: vt rudes
adhuc diſcipuli hac ↄſolatione ↄfortarent: ſicut de
Ps.104. iudaico p̄plo d̄r: Dedit illis regiones gentiū ꝛ la. po.
poſ. vt cuſtodiant iuſtificatiōes eius: ꝛ legē eiꝰ req.
Regnū

ē ieſus ꝛ diſcipuli eiꝰ ī caſtella ce-
ſ nec in eundo docere ceſſar.
ſareę philippi: ꝛ ī via interrogabat †
a diſcipulos ſuos dicēs eis: Quē
b me dicūt eē hoies? Qui rn̄derūt
ei dicētes: Alij iohem baptiſtā:
ſ nō dn̄m ꝓphetaꝝ opinātes.
alij heliā: alij vo q̄ſi vnū d̄ ꝓphe-
ſ vos qui dij.
tis. Tūc dicit ill: Uos vo quē me
ſ Be. vnꝰ ꝓ oibꝰ: oēs enī idē ſciebāt.
eſſe dicitis? Rn̄dens petrꝰ ait ei:
c d Tu es chriſtus: Et cōminatus ē
a ſ p̄munit ne paſſiōe deficiāt. ſ cauſa q̄re nō di cant. ſ enim filium dei eſſe.
eis: ne cui dicerent de illo. † Et cē
e pit docere illos quoniā oportet
ſ Nota ꝙ cū quē tot pati oporteat filium hoīs appellat: q: paſſo in carne xp̄o diuinitas impaſſibilis manſit.
filiū hoīs multa pati: et reproba
ri a ſenioribꝰ ꝛ a ſummis ſacerdo
tibꝰ ꝛ ſcribis: ꝛ occidi: ꝛ poſt tres
ſ ſpe reſurrectionis confortat.
dies reſurgere. Et palam verbū
ſ de morte reſurrectione. ſ ſeorſum.
f loquebatur: et apprehēdens euꝫ
petrus cępit increpare euꝫ. Qui
ſ ad diſcipulos.
conuerſus et videns diſcipulos
ſuos: cōminatus eſt petro dicēs:
ſ nō ꝫ. ſ aduerſariꝰ ſiue ↄtrariꝰ q: contraria loquens voluntati mee.
g † Uade retro me ſathana: q̄m nō †
ſ vt ꝓ ſalute hoīm moriar.
h ſapis quę dei ſunt: ſed quę ſunt
ſ prius ſolis diſcipulis loq̄bat altiora arcana.
hominum. † Et ↄuocata turba cū a
ſ ſiue diſcipulus ſiue alius.
i diſcipulis ſuis: dixit eis: Si q̄s †
ſ aliter factus ē ex altero.
a ſ veterē hoīem exuat: nouū induat. vn̄ paulꝰ: Viuo ego iam nō ego v. a. i. m. chriſtus.
k vult me ſequi deneget ſemētip̄m
l ꝛ tollat crucē ſuam ꝛ ſequat me.
ſ ac ſi dicat agricole: frumentū ſi ſeruas pdis.
m † Qui enim voluerit animaꝫ ſuā
ſaluam facere perdet eaꝫ: qui au
ſ ſi ſeminas renouas.
tem perdiderit animā ſuā ꝓpter
me et euangeliū: ſaluā eā faciet.
a ſ in aduerſitate ꝑdenda eſt anima: in pace aūt cor muniendū omni cuſtodia. b ſ tpe pacis: q: licet viuere: licet ambire.
Quid enī ꝓderit homini ſi lucre
tur mūdū totū: ꝛ detrimētū faci-
at aīę ſuę? Aut q̄d dabit hō com
n mutatiōis ꝓ aīa ſua? † Qui eī me b
ſ corde: ore: opere.
ↄfeſſus fuerit ꝛ verba mea in ge- c
neratiōe iſta adultera ꝛ peccatri- d
ce: ꝛ filius hominis cōfitebit eū e
cū venerit in gloria patris ſui cū
angelis ſanctis. Et dicebat illis: †
ſ cōſolatoria ꝓmiſſio.
o Amen dico vobis: q: ſunt q̄daꝫ

Uos vo ꝛc. q: petrꝰ ꝓ ſe
ꝛ alijs apl'is rn̄dit. tertiō
ponit xp̄i paſſiōis p̄nūci
ātio. ibi: Et cepit eos do-
cere. q̄rto deſcribit petri
īcrepatio. ibi: Et apprehē
dēs petrꝰ euꝫ. Petrꝰ enī
ex zelo xp̄i volebat īpedi
re eiꝰ paſſionē: ꝛ q: iſte ze
lus erat indiſcretꝰ: q: paſ
ſio xp̄i erat ordinata ad
ſalutē generis hūani: idō
meruit durā rep̄hēſionē.
Snīa aūt priū iſtaꝝ patꝫ
ex dictis Matth. xvj.
a Et ↄuocata turba. q: D
xp̄s icrepauerat petrum
volētē īpedire paſſionem † Mat.16.d
eiꝰ: idō h̄ ↄñter inuitat fi- Luc.9.c
deles ad tolerātiā paſſio
nis: et p̄mo facit h̄ vbo.
ſcdō facto in principio ſe
quētis ca. Snīa p̄me par
tis ptꝫ ex dict Mat. xvj.
h̄ excepto qḋ ſubditur:
b Qui enim me ↄfeſſus
ꝛc. h̄ eſt vera lr̄a: q: ſic ha
bent antiq̄ libri ꝛ correcti
ꝛ etiā greci: ꝛ h̄ ptꝫ per il-
lud qḋ habetur Luc. ix.
vbi eadeꝫ ſnīa ponit per
alia vba ſic: Qui me eru
buerit ꝛ meos ſermones.
c In generatiōe iſta ad.
q: iudei deſcēderāt a pa-
tribꝰ q̄ ad idolatriam de
clinauerāt dimiſſo deo q̄
eos deſpōſauerat ī datio-
ne legis in mōte ſynai: et
ideo filij ab eis deſcēden † Mat.16.b
tes adultera generatio
vocant. d Et peccatri
ce. q: ſicut p̄res eoꝝ pſe † Luc.9.c
cuti fuerāt ꝓphetas eos
occidēdo: ita ipi pſeque-
bant xp̄m mortē eiꝰ q̄ren
do. e Et filꝰ hoīs ꝛc.
h̄ ē vera lr̄a: q: ſic habēt
greci ꝛ antiq̄: ꝛ ptꝫ p iſtō
quod habet Luc. ix. vbi
dr̄: Et filꝰ hoīs erubeſcet
eū. i. nō recognoſcet eum
de ſuis: ſicut hō nō liben † Mat.16.d
ter recognoſcit illuꝫ de q̄ Luc.17.d
erubeſcit: ꝛ p talē moduꝫ
loquendi dicit Hiero. de
q̄dā ſācta: Quia nō ē cō-
fuſa xp̄m: xp̄s nō ↄfūdet
eā: nec ē curādū ſi ē ip̄ro-
pria locutio ſm̄ regulas
grāmatice q̄bꝰ n̄ ſubiacet
theologia. Ca. VIII

Moraliter.

In ill' die. Seq̄t: † Mi
ſereor ſup turbā q: ecce iā
triduo ſuſtinet me. Tri- †
duo vo dn̄m ſuſtinent: q̄ Mat.10.b
ↄtriti ↄfeſſi: ꝛ ſatiſfacien- Luc.12.b
tes ꝓ ſuo poſſe dei boni-
tatē expectāt: q̄ꝝ miſeret
ꝛ paſcit eos ſeptem pani-
bus. i. ſeptē donis ſpūſſā
cti: ne deficiāt ī via huiꝰ
mūdi. Per ſeptē ſportas
remanentes ſignificātur
ſeptem dotes que reſer-
uantur dande poſt hanc
vitā

a Regnū dei ⁊c̄.i.eccliaꝫ contra mūdi hui⁹ gl̄iaꝫ erectā. Uel futurā in
celis beatitudinē: quā ī mōte viderūt. Nō pia ꝓmiſſiōe factū ē: vt eꝛnuꝫ
gaudiū: tametſi ad breue momentū p̄libatū: ad aduerſa ferenda fortius
animaret. Ca. IX

b ET poſt dies ⁊c̄. Hiero. Poſt cōminationem cruc̄: reſurrectiōis
glia oſtendit. Ūn̄ ſeq̄t: Et poſt di. ⁊c̄. vt
nō timeret opprobria cruc̄: q̄ oc̄lis ſuis viderāt
gl̄iaꝫ future reſurrectiōis. Be. Et p⁹ dies ſex.
Luc.9.d Lucas. Factū ē aūt poſt hec ṽba fere dies octo
⁊c̄. Octauo die reſurrectiōis gl̄iam manifeſtat:
vt oſtēſa celeſtis vite dulcedine: cūctoꝝ corda q̄
h̄ audire poſſunt refoueat: ⁊ octonario numero
veꝛ tpe reſurrectiōis gaudiū doceat eē vēturū.
A Ipe eni poſt ſextā ſabbati q̄ crucē aſcendit: ⁊ ſe-
ptimā q̄ i ſepulchro q̄euit a mortuis reſurrexit:
⁊ nos poſt ſex hui⁹ ſecli etates i q̄b⁹ ꝓ dn̄o pati
gaudem⁹: ⁊ ſeptimam aiaꝝ q̄ interim ī alia vita
Mat.17.a agit: octaua etate reſurgem⁹. Q aūt matthe⁹ et
marc⁹ dn̄m poſt ſex dies trāſfiguratū dicūt: nec
tēpore nec myſterio diſcrepant. Illi eni medios
dies tm̄ ponūt. Ūn̄ ⁊ abſolute p⁹ ſex dies dicūt
factū. Hic p̄mū q̄ h̄ dn̄s ꝓmiſit ⁊ vltimū q̄ com-
pleuit adiūgit: ⁊ ideo tpantius ponit: fere dies
Myſtice octo. Et myſtice. Illi poſt ſex mūdi etates ſcr̄is
ab oī labore q̄eſcendū: hic ṽo tpe octauo ſignifi
cat eē reſurgēdū. Ūn̄ ſext⁹ pſalmus ꝓ octauo in
Ps.6. ſcribit: Dn̄e ne ī furore tuo ⁊c̄. q: ſex etates q̄b⁹
opari licet: p̄cib⁹ ē inſiſtēdū: ne ī octauo retribu
tionis tpe ab irato iudice corripiamur. c In
Luce.9.d mōtē excel. Be. In mōtē vt oraret: ſm̄ Lucam.
In mōtē oratur⁹: ⁊ ſic trāſfigurād⁹ aſcendit: do
cēs eos q̄ fructū reſurrectiōis expectāt: q̄ regē ī
decore ſuo videre deſiderāt: mētē in excelſis ha-
Ibidem bere: ⁊ ꝯtinuis p̄cib⁹ incūbere. Tres ſolūmō di-
ſcipulos ſecū ducit. vl̄ q: multi vocati pauci ṽo
electi. vel q: q̄ fidem ſācte trinitatis incorrupta
mēte ſeruauerint: tūc eterna ei⁹ viſione merebūt
letari. d Trāſfigurat⁹. Be. Nō verā ſubſtā-
tiā carnis amiſit: ſ; gloriam future ſue vel nr̄e re-
ſurrectiōis oſtēdit. Talis poſt iudiciū cūct̄ ap-
parebit electis. In iudicio ī forma ſui ⁊ bonis ⁊
malis: vt impij quē ſpreuere: quē iudei negaue-
re: milites quem crucifixere: pilatus herodeſq̄
quē iudicauere queāt iudicē agnoſcere.
Gal.3.d e Et veſtimē. Ueſtimēta dn̄i ſācti. Ūn̄: Qui in
xp̄o b.e.x.in. Hec dn̄o ī mūdo manēte videbāt
deſpecta: ſ; ipo mōtem petēte nouo cādore reful-
1.Joh.3.a gēt. Quia nūc q̄dē filij ſum⁹ dei: ſ; nōdū appa-
ruit qd̄ erimus. Cum ergo apparuerit ſimiles ei
erimus: quia videbim⁹ eū ſicuti ē. vn̄ ſubditur:
Deu.34.b Qualia fullo. f Et apparuit il. ⁊c̄. Moyſes ſā
4.Re.2.b ctus mortu⁹: helias viu⁹ ī celū rapt⁹: viſi ī maie
Luc.9.d ſtate cū dn̄o (vt Lucas dicit) futurā in illo oīm
ſanctoꝝ gloriā ſignificāt: q̄ tpe iudicij vel viui in carne reperient̄ vel mor
tui. g Helias cū mo. Be. Legiſlator ⁊ eximius ꝓphaꝝ apparent: lo-
quunt̄ cū dn̄o ī carne viuēte oſtēdētes ipm̄ eſſe quē lex ⁊ ꝓphete promi-
ſerūt nō ī infimis ſed in mōte cū illo: q: q̄ terrena deſideria mēte transe-
unt ſolui maieſtatē ſcripture ſancte q̄ in dn̄o impleta eſt pſpiciunt.
h Rab. ⁊c̄. Quis ſtupefact⁹ inſitum tamē affectū ſibi indicat: obli-
tus ſanctis regnum ꝓmitti: nō in terris ſed in celis: et ſe ⁊ coapoſtolos
mortali carne indutos īmortalis vite ſtatum ſubire non poſſe: ⁊ domuꝫ
manufactā neceſſariaꝫ non eſſe: Legi quoq̄ et ꝓphetis ⁊ euāgelio tria
tabernacula facere cupit: cum non poſſint ſeparari: vnū habentia taber
naculum. i. eccleſiam dei. i Bonum eſt nos hic eſſe. Multo ergo me
lius choris ſanctorū intereſſe: deitatis perfrui viſione: ſi ſic delectat hu-
manitas chriſti tranſfigurata: ⁊ duorum ſocietas ad punctum oſtenſa.
k Nubes obumbrās. Unde quia queſiuit materiale tabernaculū: nu-
bis accepit vmbraculū: vt diſcat in reſurrectione non tegmine domoꝝ:
ſed ſpiritusſancti ſanctos eſſe ꝓtegendos. l Hic ē fili⁹ me⁹. Quaſi h̄
vere ē ille quē moyſes iſte vobis ꝓmiſit. hūc auſcultate: ⁊ oēs auſculta
re iubete. Nota q̄ ſicut in baptiſmo ſic in mōte myſterium trinitatis de-
clarat̄: q: gloriā eius quā in baptiſmo credētes ꝯfitemur: in reſurrectio
ne vidētes collaudabim⁹. Hic ſp̄us in nube lucida: illic in colūba: quia
quā q̄cipit fidē q̄ſq̄s ſimplici corde ſeruat: tūc luce apte viſiōis quā cre-
diderat ꝯtēplabit̄: ipſaq̄ illuſtrabit̄ gr̄a et in ppetuū ꝓteget̄. m Et
ſtati cir. Be. Cū fieret vox ſup filiū hoīs īuēt⁹ ē ipe ſol⁹. Quia cū mani-
feſtauerit ſeipm̄ elect̄: erit de⁹ oīa ī oīb⁹: imo ipe cū ſuis vn⁹ p oīa xp̄s. i.
Joh.3.a caput cū corpe ſplēdebit. vn̄: Nemo aſcē. ī ce. niſi q̄ deſcē. d. c. f. h. q̄ ē i. c.
Precepit illis

ſ diſcipulis.
de hic ſtantibus qui non guſta-
ſ ad horā habitaturi vitā eternā. ſ corpalem.
a bunt mortem: donec videant re-
ſ eccliam. ſ al's veniētis vel viuētis.
regnū dei veniens in virtute.

b ET poſt dies ſex Ca. IX
ſ multi vocati: pauci ṽo electi.
c aſſūpſit ieſus petrū ⁊ ia-
cobū ⁊ iohēm: ⁊ ducit il-
c los in montem excelſuꝫ ſolos: et
a ſ nō ſubſtāciam verā carnis amiſit. ſ gliam re
ſurrectionis oſtēdit. ſ ſancti.
d e trāſfigurat⁹ ē corā ipis ⁊ veſtimē
ta ei⁹ facta ſūt ſplēdētia ⁊ cādida
a ſ de q̄: Ampli⁹ laua me ab iniq̄ta. me. b ſ nō
pōt in terra claritatē dare fidelibus ſuis quā eis
conſeruat in celis.
nimis velūt nix: qualia fullō ſup
terrā non poteſt candida facere.
f g Et apparuit illis helias cū moy-
ſe: et erant loquentes cum ieſu.
ſ ſtupefactus tanta claritate.
h Et reſpōdens petr⁹ ait ieſu: Rab
ſ q̄uis ſtupefact⁹: inſitū tn̄ ſibi affectū indicat.
i bi bonū ē nos h̄ eē: ⁊ faciam⁹ tria
tabnacl'a: tibi vnū: ⁊ moyſi vnū:
ſ quaſi ſtupefactus.
⁊ helie vnū. Nō eni ſciebat q̄d di
ceret. Erant eni timore exterriti.
k Et facta ē nubes obūbrās eos: ⁊
ſ patris ꝓ filio reſpōdentis.
l venit vox d̄ nube dicēs: Hic ē fili
ſ moyſes ⁊ helias fui: huic faciēdum tabernacu
lū: huic ſeruiēdū: nō illis. ſ ⁊ moyſes tanq̄ me
ipm̄ audietis. ſ vbi cepit fili⁹ deſignari: mox ſer
ui diſceſſerūt: ne ad illos vox ſācta putaret̄.
m us me⁹ chariſſim⁹: audite illū. Et

vitā q̄ ſūt clara dei viſio: fruitio: tētio: q̄tū ad aiaꝫ.
Impaſſibilitas: ſubtilitas: agilitas: ⁊ claritas: q̄tū
ad corp⁹ i reſurrectiōe. c† Et exierūt pha. ⁊c̄. Iſt̄
ſignū d̄ celo q̄rētib⁹ xp̄s nō dedit: q̄m irriſores erāt
⁊ indigni. apl'is aūt dedit qn̄ ipſis vidētib⁹ aſcēdit
ī celū. c† Uidete ⁊ cauete a
fer. ⁊c̄. Theophil⁹. Fermētū
vocat doctrinā corruptiuā.
herodiani eni doctores erāt
q̄ herodē chriſtum eſſe dice-
bāt. phariſei ṽo traditiōes
hoim̄ dei p̄cept̄ p̄ponebāt.
c† Et veniunt bethſaidā et
ad. ⁊c̄. p h̄ aūt q̄ iſtū cecū il-
a† luminauit ſucceſſiue ſignifi- † Mat.17.a
cauit q̄ aliqn̄ deus dat ſuaꝫ
gr̄am augmētādo p̄miā da-
tam. † Interrogabat diſci
pulos ſuos dicens ⁊c̄. p hoc
oſtēdēs q̄ doctores debent
inq̄rere de ſua fama: vt ſi bo
na ſit bonis opib⁹ augeat̄. ſi
ṽo mala occaſio tollat̄. naꝫ
b bona fama doctoris multuꝫ
facit ad doctrine fructum. ⁊
mala ad detrimētuꝫ. Greg⁹.
Cui⁹ vita deſpicit̄: reſtat vt
ei⁹ p̄dicatio cōtēnat̄. † Et
cepit docere eos q̄m oportet
filiuꝫ hoīs pati ⁊c̄. Sequit̄:
† Uade retro me ⁊c̄. p hoc
oſtēdit q̄ illi q̄ detinent̄ affe
ctu carnali adhuc apti non
ſūt eū ſeq̄: xp̄t qd̄ petēti q̄ p
mitteret eū p̄mo ſepelire pa-
trē ſuū dixit: Dimitte mortu
os ſepelire mortuos ſuos.
Mat.viij. † Si quis vult
me ſeq̄ ⁊c̄. Beda. Perſecuti
onis tpe ponēda ē aīa: pac̄
aūt tpe frāgenda ſūt deſide-
ria terrena. † Et dicebat il
lis ⁊c̄. Guſtare mortē eſt in-
currere culpam mortalē: qd̄
c nō faciunt illi qui regnū dei
ſemp attēdūt vel q̄ ſeueritā-
tem veniētis iudicis ꝯtremi-
ſcunt. Ca. IX
a ET p⁹ di. Hic ponit̄ ī
citatio ad martyriū
facto. Illō eni qd̄ maxīe ex-
citat ad tolerātiā martyrij ē
magnitudo p̄mij: que mag̃
mouet viſa q̄ audita: iō xp̄s oñdit trib⁹ p̄ncipalib⁹
ſuis diſcipulis gl̄iaꝫ reſurrectiōis ī trāſfiguratiōe: ī
q̄ oñdit ſe eis ī claritate glorie: ⁊ p̄mo deſcribit̄ iſta
oſtēſio. ſcd̄o ex h̄ mouet̄ q̄ſtio. ibi: Et īterrogabant
eū. Snia iſtaꝝ ptiū ptꝫ ex dict̄ Mat. xvij. exceptis
q̄ ſequūt̄. b Et trāſfigu. ⁊c̄. nō ē ītelligēdū q̄ figu
ra corpis xp̄i fuerit mutata: ſ; q: figura ē in extremi
tatib⁹ corpis: ⁊ ſilr̄ claritas gl̄ie quā tūc ī corpe ſuo
habuit ē ī extremitate corpis: ⁊ iō vocat̄ trāſfigura
tio: ⁊ p talē modū loquēdi dic̄ apl's Phil. iij. Sal-
uatorē expectam⁹ dn̄m nr̄m ieſum xp̄m q̄ reformabit
corp⁹ hūilitatis nr̄e ꝯfiguratū corpi claritatis ſue.
c Et venit ⁊c̄. ſicut ī baptiſmo xp̄i auditū ē teſtimo
niū p̄ris de filio ei⁹ naturali: ſic ⁊ ī trāſfiguratione:
cui⁹ rō ē q: hoīes fiūt filij dei adoptiui p aſſimilatio
nē ad filiatiōeꝫ naturalē ipi⁹ xp̄i: q̄ q̄deꝫ aſſimilatio
fit duplicit̄. vno mō ī p̄nti p graꝫ. alio mō ī futuro ⁊
pfecti⁹ p gl̄iaꝫ: ſm̄ illō. i. Joh. iij. Nūc filij dei ſum⁹
⁊ nōdū apparuit q̄d erim⁹. Scimus q̄m cū apparue
rit ſiles ei erim⁹: q̄m videbim⁹ eū ſicuti ē. ī baptiſmo
ṽo xp̄i data ē aq̄s ṽtus regenerādi p graꝫ. In trāſ
figuratiōe ṽo oſtēſa ē claritas gl̄ie ī corpe xp̄i. Et q:
ī iſt̄ duob⁹ vt dictū ē aſſimilāt̄ hoīes filio dei natu
rali: iō ꝯueniēs fuit vt ī baptiſmo xp̄i ⁊ ei⁹ trāſfigu-
ratiōe audiret̄ teſtioniū p̄ris d̄ ei⁹ naturali filiatiōe
Et ṽbū

N atiõe. a Precepit ill. Nõ vult gł'iaȝ re
gni futuri ⁊ triũphi quã ĩ mõte oñderat
publice ꝑdicari: ne ⁊ icredibile cẽt ꝓ ma
gnitudĩe: ⁊ pꝰ tãtã gł'iaȝ apõ rudes aĩos
ſequẽs crux ſcãdalũ faceret. b Verbũ
cõ. Hiero. i. cũ abſorpta mors fuerit in vi
Apo. 21. a ctoria: nõ erũt ĩ memoria priora: cũ abſtu
lerit dñs ſordẽ filie ſion: auferẽs oẽm la
chrymã ab oculis ſctoꝝ. c Quid ẽ.
Mal. 4. b Tradũt ſcribe ſm malachiã ꝙ helias ve
niat añ aduẽtũ ſaluatoris ⁊ reducat cor/
da patrũ ad filios ⁊ filioꝝ ad pr̃es eoꝝ:
⁊ reſtituat oĩa ĩ antiquũ ſtatũ. Exiſtimãt
ẽ diſcipuli hãc aduẽtꝰ gł'iaȝ eẽ quã vide
rãt ĩ mõte: ⁊ dicunt: Si iã veniſti ĩ gł'ia q̃
re ꝑcurſor tuꝰ nõ apparet: maxie qꝛ vidẽt
receſſiſſe heliam. d Reſtituet oĩa ⁊c.
ſcȝ ↄuertet coꝛ patꝝ ad filios: ⁊ coꝛ filio/
rũ ad pr̃es. Reſtituet enĩ morti qð debet
⁊ diu viuendo ſuſtulit: vñ addit: Et quõ
ſcriptũ ẽ. Quaſi ſic̃ de xp̃i paſſione ꝓphe
multipharie ſcripſerũt: ſic ⁊ helias mul/
ta paſſurꝰ ẽ. Reſtituet ẽ oĩa. ꝑmo corda
hoim illꝰ tpis ad credẽdũ in xp̃o. reſiſtẽ
dũ antixp̃o: deinde ponet aĩam ꝓ xp̃o.
e Turbã magnã. Hiero. Nõ ẽ reqes ſꝫ
ſole. ſemꝑ occidit paruulos inuidia. ma/
gnos ꝑcutiũt fulgura. mõtes: alij diſcen/
tes cũ fide. alij inuidentes cũ faſtu ad ec
cleſiã veniũt. f Cõquirẽtes. Be. Quid
ↄquireret euãgeliſta nõ dicit: Sȝ põt in/
telligi de h̃ q̃ſtionẽ motã fuiſſe q̃re diſci/
puli demoniacũ: q̃ in medio erat non poſ
ſent liberare? Hoc enĩ ex ſequẽtibꝰ ↄcipi
põt. Et interrogauit eos ⁊c. Be. Nota
ꝙ loca rebꝰ cõgruũt. In mõte orat. trãſ/
formaẽ: diſcipulis arcana ſue maieſtatis
aperit. imo a turba excipiẽ: miſeroꝝ fle/
tu pulſaẽ. Surſũ diſcipulis myſteria re/
gni reſerat. deorſũ turbis peccata infide/
litatis exprobrat. Surſũ vocẽ patris his
q̃ audire poterãt pãdit: deorſum malos
ſpũs expellit. Nũc ꝓ meritoꝝ qualitate
aliis aſcẽdere: aliis nõ deſiſtit deſcẽdere.
g Et iterro. Hiero. Scit ⁊ iterrogat: vt
ↄfeſſio pariat ſalutem et murmur cordis
Pſ. 50. nr̃i ſermonibꝰ ſoluaẽ priꝰ vt eſt: Dic iniq̃
tates tuas priꝰ vt iuſtificeris. h Et di/
xi diſci. tuis. Latẽter culpã obliquat ĩ di
ſcipulos: cũ ſepe curatio nõ curãtiũ ſꝫ cu/
rãdoꝝ impediaẽ vitio. i O generatio
incre. Nõ homini iraſcit̃ ſꝫ vitio. Non te
dio affectꝰ h̃ dicit: ſꝫ vt medicꝰ egro cõtra
ꝑcepta agẽti. Et arguit ꝑ vnũ iudeos in/
credulitatis. k Statim ſpũs contur.
Quia dũ poſt pctm̃ ad dñm conuerti vo
lumꝰ: magis a diabolo impugnamur: vt
vel excutiat virtutẽ: vel vindicet ſuaȝ ex
pulſionem. l Ab infantia ⁊c. Hiero.
Significat gentilem populum cui a nati
uitate increuit cultus idoloꝝ: vt ſtulte
immolaret filios ſuos demoniis. vnde ſe
quitur: Et frequenter eum ⁊ in ignẽ et in
aquas miſit. Alij enim ignem: alij aquaȝ
venerabanẽ. m Adiuua incredulita
tem meã. Hiero. Credulitas noſtra vt ro
ſtrata lingua infirma eſt niſi innixa adiu
torio dei. Fides cũ lachrymis optata vo
Mat. 15. c ta capit: vt eſt: Fiat tibi ſm fidem tuam.
n Surde et mute ſpiritus. Spiritui im
putat quod homini p̃ſtat dum ille audi/
ret neq̃ loqueretur quod peccator peni/
tens audit ⁊ loquitur. Exi ab eo ⁊ ampli
us ne introeas ⁊c. Exiens ab homine nũ
q̃ reuertitur: ſi coꝛ ſuum ſeruauerit clauis
humilitatis: ⁊ oſtiuȝ obtinuerit hõ mu/
Pſ. 30. nitatis. vnde: Eſto mihi in deũ ꝓtectorẽ
⁊ in locum mu. ⁊ ſal. me facias.
Diſcerpẽs

ſ poſt tranſfigurationem.
ſtati circũſpiciẽtes neminẽ amplꝰ viderũt
niſi ieſũ tm̃ ſecũ †Et deſcẽdentibꝰ illis d̃ mõ
a te precepit illis ne cuiq̃ qð vidiſſent narra/
rent: niſi cum filius hominis a mortuis re
ſ nemini dicentes.
b ſurrexerit. Et verbũ cõtinuerũt apud ſe: cõ a b
ſ hoc.
quirẽtes quid eſſet cũ a mortuis reſurrexe/
ſ quaſi ſi iã apparuiſti in gloria.
c rit.† Et interrogabãt euȝ dicẽtes: Quid er
ſ quid ergo.
go dicũt phariſei ⁊ ſcribe quia heliaȝ opor/
ſ nõ aliter ẽ ſecũdus aduẽtus: niſi ille ꝑcedat.
teat venire primũ? Qui reſpõdẽs ait illis:
ſ quaſi non eſt hic aduẽtus quem putatis quem ꝑcedet helias: helias enim cum venerit ⁊c.
b Helias cuȝ venerit primo reſtituet oĩa. Et
quõ ſcriptũ eſt in filium hoĩs: vt multa pa/
ſ ſic ⁊ helias. ſ quaſi venturꝰ eſt helias ipſe in corpore: ſed etiã venit in ſpiritu ⁊ virtute ſcȝ iohannes.
tiaẽ ⁊ ↄtẽnaẽ. Sed dico vobis: qꝛ et helias
a ſ ſpreuerunt decollauerũt.
venit: ⁊ fecerũt illi quicũq̃ voluerunt ſi/
ſ de monte.
cut ſcriptũ eſt de eo. Et veniens ad diſcipu c
e los ſuos vidit turbam magnã circa eos: et d
ſ diſputantes.
f ſcribas conquirẽtes cum illis. Et cõfeſtim
a ſ indocti nõ ſcribe ſapiẽtes. b ſ q̃ſi ſtultꝰ. ſ timor nõ ẽ ĩ chari
omnis põpulꝰ videns ieſum ſtupẽfactus ẽ:
tate. ſ quaſi ſerui.
⁊ expauerunt: ⁊ accurrẽtes ſalutabãt eum.
g Et interrogauit eos. Quid iter vos cõqui
a ſ de pc̃ãdo ꝑ cõqueſtionẽ exponit incõmoda filij.
ritis? † Et rñdẽs vnꝰ de turba dixit: Magi †
ſter attuli filiũ meũ ad te habentẽ ſpiritum †
mutũ: q̃ vbicũq̃ eũ apphẽderit: allidit eũ: † e
ſ iracũdia.
ſ Hiero. alleg. perõreȝ ſpumat ſtulticia. ſ ignauia
h ⁊ ſpumat ⁊ ſtridet dentibꝰ ⁊ areſcit. Et dixi f † †
diſcipulis tuis vt eijcerẽt illũ ⁊ nõ potuerẽt.
ſ quaſi incredulitas veſtra impedit ſalutem.
i Qui rñdẽs eis dixit: † O generatio icredu
la: q̃diu apð vos ero? Q̃diu vos patiar?
ſ puerũ non demonẽ: vt oſtendat illum demonio traditum ꝓpter peccatum ſuum vel parentum.
Afferte illũ ad me: ⁊ attulerũt eũ. Et cũ vi/ g
k diſſet eũ: ſtatim ſpiritꝰ ↄturbauit illũ: ⁊ eli/
ſus in terra volutabaẽ ſpumãs. Et interro h
a ſ nõ quaſi ignorans interrogauit: ſed vt diuturnitas infirmitatis oſtẽſa curationẽ graciorem faciat.
gãuit patrẽ eiꝰ. Q̃tũ tẽporis eſt ex quo ei
l h̃ accidit? At ille ait: Ab ĩfantia. Et frequẽ
ſ Moraliter. ire vel libidinis. ſ cupiditatis.
ter eũ in ignẽ ⁊ in aquã miſit vt eũ ꝑderet.
Sed ſi q̃d potes: adiuua nos: miſertꝰ nr̃i. i
ſ libertate arbitrij indicat.
Ieſus autȝ ait illi: Si potes credere oĩa k
ſ que in nomine ieſu poſtulantur.
poſſibilia ſunt credenti. Et continuo excla
mãs pr̃ pueri cũ lachrymis aiebat: Credo l
ſ vel ſine in.
m dñe. Adiuua incredulitatẽ meã. Et cum vi
ſ vel credentẽ. ſ cõminatio potẽtia eſt.
diſſet ieſus concurrentem turbã: cõminatꝰ
n ẽ ſpiritui imũdo dicens illi: Surde et mu/ m

a Et v̾bũ cõtinuerũt
apð ſe. ſm ꝑceptũ xp̃i. B
b Cõgrẽtes q̃d ⁊c. †
Videbaẽ enĩ eis incon Mar. 16. a
ueniẽs ꝙ xp̃s moreret̃
⁊ reſurgeret a mortuis:
poſtq̃ viderãt eũ ĩ cla/
ritate gł'ioſa ad quam
alij veniẽt poſt reſurre
ctionẽ: ideo terminꝰ re/
ſurrectiõis vel finis iã †
videbaẽ eis completꝰ Mar. 17. b
in xp̃o. c Et veniẽs
ad diſcipulos. h oñdit
diſcipuloꝝ xp̃i impotẽ
tia ĩ h̃ ꝙ nõ poterãt cu
rare demoniacũ eis ob
latum. Ubi ſic ꝓcedit̃:
qꝛ circa hãc curationẽ.
ꝑmo oſtendit̃ diſcipu/
lorum impotẽtia. ſcðo
xp̃i efficacia. ibi: Qui
rñdens eis dixit: o ge/
neratio ⁊c. tertio vtriuſ
q̃ cauſa. ibi: Et cũ itro
iſſet ĩ domũ. Snĩa iſta/
rũ partiũ p̃ȝ ex dictis
Matth. xvij. exceptis
q̃ ſequunẽ: Et veniens
ad diſcipulos ſuos ſcȝ
q̃s dimiſerat: aſſũptis
tm̃ ſecũ tribꝰ coraȝ q̃bꝰ C
trãſfiguratus fuit.
d Uidit tur. magnaȝ
circa eos ⁊ ſcribas con
quirẽtes. qꝛ deridebãt
eos eo ꝙ tẽtauerãt cu/
rare demoniacũ eis ob
latũ: et nõ potuerãt: vt
p̃ȝ ĩ lr̃a ſequenti. †
e Allidit eũ. i. ad ter/ Mar. 17. c
ram ꝓijcit. f Et ſpu Luc. 9. e
mat ⁊ ſtridet dẽtibus.
ad oſtendendum vehe
mentiam paſſionis.
g Et cum vidiſſet euȝ
ſtatim ſpũs ↄturbauit
illũ. videns enĩ ſe cito
eijciendũ faciebat peiꝰ †
qð poterat. h Et in Mar. 17. c
terrogauit patrẽ eius. Luc. 21. e
nõ ex ignorãtia: ſed vt
ex reſpõſiõe pr̃is appa/
reret oĩbꝰ diuturnitas
paſſionis ⁊ difficultas
curatiõis: vt ex his mi
raculũ eſſet euidens.
i Si quid potes. Ex
quo paȝ ꝙ pater erat
dubiꝰ in fide dubitans
de xp̃i poteſtate.
k Oĩa poſſibilia ſunt
credẽti. fides enim cre/
dentis mereẽ d̃ ↄgruo
vt ei deẽ bñficium ꝑ oĩ
potẽtiã dei. l Credo
dñe adiu. incre. meam. D
q̃ dixit credo: non erat
oĩno increduꝰ: ſꝫ voca
uit incredulitatẽ ſuam
fidei ſue impfectioneȝ:
quã petebat a xp̃o ſup
pleri et perfici.
m Surde et mute ſpi/
ritus. non formaliter
ſꝫ effectiue: qꝛ in puero
obſeſſo audituȝ ipedie/
bat et loquelam.
Et factꝰ

a Diſcerpēs ⁊c̄. Hiero. Diſcerpit diabolꝰ appropinquan‑
tes ad ſalutē: qꝺ̄ ē ei eſca dilecta: ꝗs ī vētrē ſuū trahere de‑
ſiderat ꝑ terrores ⁊ dāna: vt iob. b Factꝰ ē ⁊c̄. Iſi. Ra.
Colo. 3. a ⁊c̄. Sanatꝰ eni dr̄: Mortui eni eſtis: ⁊ vita vr̄a a. ē cū xp̄o. i.
d. Uñ infirmitas xp̄ianoꝝ nō ē mors: ſꝫ mortis ſimilitudo.
c Hoc genꝰ. Hiero. Stulticia ad
luxuriā carnis ꝑtinet ⁊ ieiunio ſa‑
nat. Ira ⁊ ignauia orōne depellit.
Medicina cuiuſ vulneris adhibē
da ē ei: nō ſanat oculū qꝺ̄ calcaneū.
Ieiunio paſſiōes corꝑis: orōne ſanā
tur peſtes mētis. d Occidēt eū
⁊c̄. Proſperis miſcet triſtia: vt cū ve
nerit: nō ī p̄meditatꝰ ferāt animis.
Si ꝯtriſtat eos: q2 occidēdꝰ eſt: de
bet letificare: q2 die tertia reſurre‑
cturꝰ ē. e Ignorabāt. Nō tā inge‑
nij tarditate ꝗ amore: q2 deū verū
cognouerāt: moriturū credere neq̄
bāt. Et q̄ eis ī figuris loq̄ ꝯſueuerat
horrētes eiꝰ mortē: in his ꝗꝫ eū loq̄
figurate putabāt. f Capharnaū.
Hiero. Uilla ꝯſolatiōis: Cōgruit
ꝑdicte ſnīe: occiſus die tertia reſur
E get. Granū frumēti morit: vt multi
plicius colligat: ſi non morit ſolū ma
net. g Quid i ⁊c̄. Hiero. In via
tractabāt de p̄ncipatu: ſilis tracta‑
tio loco. Principatꝰ eni vi igredit
ſic deſerit: ⁊ dū tenet labit: ⁊ incer
tū ī q̄ māſione. i. in q̄ die finiat: vñ
dic̄: Qui vult eē primꝰ ⁊c̄. Beda.
Hinc exorta videt diſputatio: q2 vi
derāt petrū ⁊ iacobū ⁊ iohēꝫ ſeorſū
ductos ī mōtē: ⁊ aliqꝺ̄ ſecretuꝫ ibi
Mat. 16. c eſſe creditū eis: ſꝫ et petro ſic̄ Mat‑
theus dic̄: claues regni celoꝝ ꝓmiſ
ſas: ⁊ eccliāꝫ ſuꝑ petrā fidei a q̄ ipe
nomē accepit edificādā: Putabāt
ꝗ vl̄ illos tres ceteris: vl̄ oībꝰ petrū
eē ꝑlatū. h Et reſidēs ⁊c̄. Illi eū
tes diſputabāt ꝺ̄ p̄ncipatu: ⁊ ipe ſe
dens docet humilitatē. Principes
eni laborāt: hūiles ꝗeſcūt. Deſide
riū gl̄ie vult hūilitate ſanare: ⁊ pri‑
mo ſimplici monet ipio: mox inocē
tie puerilis exēplo. i Cōplexus.
Significat hūiles dignos eē ſuo cō
plexu: q̄ iure poſſūt gl̄iari ⁊ dicere:
Cañ. 2. b Leua eiꝰ ſb̄ capite meo: ⁊ dextera il
lius am. me. k Quiſ vnū ex.
Uel ſimplicit pauꝑes xp̄i ab his q̄
velint eē maiores: ꝑ eiꝰ honore oſtē
dit eē recipiēdos. Ul ipſos malicia
ꝑuulos eē ſuadet: vt tā̄ꝫ paruuli
ſimplices ſint. l Et q̄cūꝗ. Quia
ī pueris ſe recipi docebat: vt caput ī
mēbris: ne putaret hꝫ ſolū eē qꝺ̄ vi
debat: adiūxit: Et quicūꝗ ⁊c̄.
m Rñdit illi. Quia dixerat. q̄ſꝗs
vnū ex hmōi pu. recepit me recipit:
ītelligit iohēs ꝙ ī noīe eiꝰ eos non
recipiāt: qui nō ſincere ambulant.
vñ ait: Magiſter vidimꝰ quēdā ⁊c̄.
Quaſi hꝫ ī noīe tuo nō debet ſuſci‑
pi. n Et ꝓhibuimꝰ euꝫ. Putauit
eū excludēdū a bñficio q̄ nō vtit of
ficio: Sꝫ docet neminē a bono qꝺ̄
ex p̄te habet arcendū: ſꝫ ad hꝫ potiꝰ qꝺ̄ nō habet ꝓuocādū.
vñ. Nolite ꝓhibere eū ⁊c̄. o Nolite ꝓhibe. ⁊c̄. Be. Hic
Phil. 1. c aplſ: Sꝫ ſiue occaſiōe ſiue veritate xp̄s ānūciet: ⁊ ī hꝫ gau
deo ſemꝑ ⁊ gaudebo. Tales ꝗuis ſigna faciāt: ⁊ ob alioꝝ
ſalutē cēſeāt eſſe nō ꝓhibēdi: nō tñ eis ſecura ꝯſcia. Immo
Mat. 7. d cum dixerint: In noīe tuo ꝓphetauimꝰ ⁊ demonia eiecimꝰ
⁊c̄. dicet eis: q2 nunꝗ̄ noui vos: diſcedite a me q̄ oꝑamini
iniquitatē. Itaꝗ hereticis ⁊ ſciſmaticis et malis catholicis
non ſacramenta cōmunia in quibꝰ nobiſcū ſunt: nō ꝯtra: ſꝫ
diuiſionem paci veritatiꝗ ꝯtrariā q̄ aduerſum nos ſunt: ⁊

ſ cuius ꝑcipe eſt facere.
te ſpūs: ego tibi ꝑcipio exi ab eo ‡
⁊ ampliꝰ ne itroeas i eū. Et excla
a mans ⁊ multū diſcerpēs eū: exijt
b ab eo: et factꝰ eſt ſicut mortuꝰ ita a
ſ mundo.
vt multi dicerēt q2 mortuꝰ ē. Je‑ †
ſus aūt tenēs manū eiꝰ eleuauit
eū ⁊ ſurrexit. Et cū itroiſſet in do
mū: diſcipuli eiꝰ ſecreto iterroga
bāt eū: † Quare nos nō potuimꝰ
c eijcere euꝫ? Et dixit illis: Hoc ge b
nus i nll'o pōt exire niſi i orōne ⁊
ieiunio. Et ide ꝓfecti: ꝑtergredie c
bāt galileā: nec volebat quenꝗ̄
ſ ſe ibi eſſe.
ſcire. † Docebat aūt diſcipulos ſu
os: et dicebat illis: Qm̄ filiꝰ ho‑
d minis tradet in manꝰ hoim et oc
cidēt eū: ⁊ occiſus tertia die reſur †
e get. At illi ignorabāt vbū: ⁊ time d
f bāt eū iterrogare. Et venerūt ca‑
ſ villa pulcherrima.
pharnaū. Qui cū domi eēnt iter e f
g rogabat eos: Quid in via tracta
ſ p̄re verecundia. ſ quia
batis? † At illi tacebāt. Siqdem i g h+
via iter ſe diſputauerāt: ꝗs eorū
h maior eēt. Et reſidēs vocauit du‑
odecim ⁊ ait ill̄: † Si ꝗs vult p̄mꝰ
eē: erit oim nouiſſimꝰ ⁊ oim mini
ſter. † Et accipiēs pueꝝ ſtatuit eū †
i i medio eoꝝ. Quē cū cōplexꝰ eēt:
a ſ quaſi formā virtutis ſeruent propter me rati‑
onis auxilio: quam paruuli eratis beneficio.
k ait illis: † Quiſꝗs vnum ex hmōi
pueris recepit i noīe meo: me reci‑
l pit. Et q̄cūꝗ me ſuſcepit: nō me
ſ ſolum. ſ ſuſcepit. ſ quia inter euꝫ ⁊ me ni‑
hil diſtat.
m ſuſcipit ſꝫ eū q̄ me miſit. † Reſpon i
dit illi iohēs dicēs: Magiſter vi‑ †
dimꝰ quēdā i noīe tuo eijciētē de‑
n monia q̄ nō ſequitur nos: ⁊ ꝓhi‑
o buimꝰ eū. Jeſus autē ait: Nolite
ꝓhibere eū. Nemo eſt eni q̄ facit k

a Et fa. ē ſic mortuꝰ. vt ꝑ hꝫ magis declararet xp̄i virtꝰ: q2 ad ta‑
ctū xp̄i ſurrexit ꝑfecte curatꝰ. b Hoc ge. i. nul. pōt exi. niſi i ora.
et ieiunio. Demones eni nō ſūt eq̄les ī ꝟtute naturali: ⁊ iꝺ̄o vnꝰ
alio pōt difficiliꝰ expelli. Ad expulſionē aūt iſtiꝰ reqrebat ī expel
lēte ſubiectio carnis ad ſpiritū q̄ fit ꝑ ieiuniū: ⁊ magna eleuatio
ſpūs in deū q̄ fit ꝑ orationē. talia aūt ad
huc nō erāt ī aplīs: q2 ꝓ tp̄e illo nō cōpe
tebat eis ieiunare: vt dictū ē. ſ. ca. ij. nec
erāt adhuc ī deū ꝑfecte eleuati: q2 fuerūt
rudes ⁊ iꝑfecti vſꝗquo receperūt pꝰ paſ
ſionē xp̄i plenioꝛē grām ſpūſſācti. Mat.
xvij. dixit illis xp̄s ꝙ nō potuerāt illum
eijcere ꝓpt icredulitatē ſuā: q̄ cauſa ibi ē
expoſita. Et tenēdū ꝙ vtraꝗ cauſa. ſ. illa
q̄ hꝫ exp̄mit: ⁊ illa que ī mattheo ponit ſi
mul ꝯcurrerūt ī diſcipulis: ꝓpt ꝗs illum
demonē expellere nō potuerāt. c Et ide
ꝓfecti. hꝫ ꝯñr exp̄mit diſcipuloꝝ xp̄i ſuꝑ
bia: vbi p̄mo exp̄mit ipſiꝰ xp̄i hūiliatio.
ſcꝺ̄o reprimit diſcipulorum ambitio. ibi:
Mat. 17. c Qui cū domi eēnt. Circa p̄mū deſcribit
hūiliatio xp̄i ꝑ hꝫ ꝙ ꝑdixit eis ignomini‑
am ſue paſſiōis quā volūtarie erat paſſu
rus: ⁊ hꝫ debebat diſcipulis exēplū eē hu
miliatiōis. verūtñ tā̄ꝫ adhuc rudes nō
capiebāt ad plenū ꝟbuꝫ eiꝰ. iꝺ̄o ſequit:
d At illi igno. ꝟbū. q2 freq̄ter loque
Mat. 7. b Luc. 9. e bat eis ī ꝑabolis: ꝓpt qꝺ̄ dubitabāt ſi hꝫ
ꝟbū eēt ꝑabolicū. e Qui cum domi
eēnt. hꝫ rep̄mit ambitio diſcipuloꝝ. Et di
uidit in p̄te p̄ncipalē ⁊ incidētalem. ſcꝺ̄a
ibi: Et rñdit illi iohēs. et p̄me p̄tis patet
ſnīa ex dictis Matth. xviij. exceptis que
ſequūt. f Interrogabat eos. nō ex igno
rātia ſꝫ vt ex doctrina ſequēti appareret
xp̄m nō ignorare ꝟba q̄ dixerunt iter ſe
ipſo abſente. g At illi tace. verecundia
ducti: cuiꝰ cā ſbdit cū dr̄: h Siqdē i via
inter ſe diſputauerāt ⁊c̄. qꝺ̄ in eis erat ve
recūdū ⁊ rep̄hēſibile: cū magiſter eorum
Mat. 18. a Luc. 9. f eēt humilimꝰ: ⁊ īmediate eis predixerat
hūiliationē ſue paſſionis. i Rñdit illi
io. hꝫ ē ꝗs icidētalis. ex hꝫ eni ꝙ xp̄s dixe
rat ꝑuulos recipiēdos ī nomie eiꝰ ꝗuis
Mat. 10 d ſint parue reputatiōis: iꝺ̄o iohēs mouit
q̄ſtionē de q̄daꝫ eijciēte demonia in noīe
xp̄i q̄ tñ nō erat de ſocietate eiꝰ quē ꝓhi‑
Mat. 18. a Luc. 9. f buerāt diſcipuli: vtrū bene vel male feciſ
ſent ad ſciēdū ſi eēnt hꝫ alīs facturi ī caſu
ꝯſili: ⁊ circa hꝫ p̄mo ponit rñſio xp̄i. ſcꝺ̄o
ꝓhibitio ſcādali. ibi: Et q̄ſꝗs vnū de pu
Mat. 18. a Luc. 19. f ſillis ⁊c̄. tertio declaratio cuiuſdaꝫ dicti.
ibi: Ois eni igne ſaliet. Circa p̄mū ē du‑
plex modꝰ dicēdi. dicūt eni aliq̄ ꝙ iſte ꝺ̄
q̄ q̄ſiuit iohēs non erat fidelis. aliq̄ eni infi
deles vidētes ꝑ exꝑientiā nomē xp̄i vir‑
Luc. 9. f tuoſū in noīe eiꝰ eijciebant demones: vt
habetur Act. xix. dicit tñ xp̄s ꝙ ille qui
ſic facit non eſt ꝓhibendus: q2 talis eie‑
ctio demonis facit ad declarationē ꝟtu‑
tis chriſti: nec etiā talis lꝫ ſit īfidelis ha‑
bet frontē loquēdi cōtra fidem xp̄i cum
gloriet de ſignis in noīe eius factis: et hꝫ
eſt qꝺ̄ ſubdit: k Nemo ē eni qui facit
virtutē in nomīe meo ⁊c̄. infideles enim
aliq̄ bñ in aliquibꝰ ꝯueniūt cuꝫ fidelibꝰ:
vt ꝙ deꝰ ſit vnus: ⁊ hmōi: ⁊ in talibꝰ ſūt
cū eis: lꝫ nō in alijs. Alij ꝟo dicūt ꝙ iſte
de quo iohānes q̄ſiuit erat fidelis credēs in xp̄m: ⁊ hꝫ dicit Chry
ſo. verūtñ nō erat tāte ꝑfectiōis ꝙ vellet ſequi xp̄m ⁊ diſcipulos
eiꝰ in mō viuēdi: ſicut nec mō oēs fideles volunt ſeq̄ chriſtū ꝑ reli‑
gionis ingreſſū: ⁊ talis etiā nō ē ꝓhibēdus: q2 beneficia diuina
nō ſolū dant ꝑ maiores ſed etiā aliqñ ꝑ minores ⁊ iꝑfectos: vt ꝑ
hꝫ etiā declaret virtꝰ noīs xp̄i q̄ ꝑ magnos ⁊ paruos indifferēter
pōt oꝑari ⁊ q2 tales impfecti aliqñ ad tp̄s credūt: ⁊ in tp̄e tenta‑
tionis a fide recedūt. ideo ſubdit: Nemo ē eni q̄ facit ꝟtuteꝫ in
noīe meo ⁊c̄. q2 ſi aliquis imperfectus fecerit miracula in nomine
chriſti: ⁊ poſtea recedet a fide nō habet frontem loquendi cōtra

hꝫ dñm

chriſtū

Ꝗ dñm nõ ſequunť nobiſcū: deteſtari ⁊ pꝛohibere debemus. a Frigide ⁊c. Ne pauptate ⁊ penuria lignoꝝ aliq̄s ſe excuſet. Sicut dicit Apl's ad Gal. Cõ- Gal. 6. b municet autē is qui catheçiçať verbo ei qui ſe c. in oībus bõis. Et ne quis ſe Ibidem pauptate excuſet ait: Nolite erra. deus nõ ir. Que enī ſemiauerit homo: hec ⁊ metet. b Et quiſq̄s ſcan. Lʒ hoc generale ſit: põt tñ ſm ꝯſequētiā ſermonis ꝯtrā aplos dici: q̄ de pꝛimatu diſputabant: et eos quos ad fidē vocabant exemplo ſuo ꝑdere poterant. Beda. Nota ꝙ in bono ope nr̄o aliqñ cauendum eſt ſcandalū ꝓximi: aliqñ ꝓ nihilo habendum inquantū ſine pctō poſſum⁹: vitare ꝓximoꝝ ſcandalum debem⁹. Si autē ꝓ veritate ſcandalū ſumiť: vtilius naſci pmittiť q̄ȝ veritas relinquať. c Mola aſinaria. Hiero. Scđm morē ꝓuincie. Hec enī pena maioꝝ criminū erat. Et reuera eſt meli⁹ innoxiū pena atrociſſima tpali tm̄ finire vitā coꝛpoꝛeā q̄ȝ ledendo fratrē mortē aīe mereri ꝑpetuā. Per molā aſinariā ſecularis vite circūitus ⁊ laboꝛ. ꝑ ꝓfundū maris: extrema dānatio. Melius eſt vt ſolus pereat ſub habitu exterioꝛi: nõ ſimulādo ſe bonū: q̄ȝ ſimulando ſe bonū coꝛrūpere alios. Leuius ergo eſt ſi ſub exterioꝛi habitu ad mortē terrena acta ꝯſtringāt: q̄ȝ ſi ſacra officia culpā ceteris imitabilē demonſtrēt: qꝛ ſi ſolus caderet tolerabilioꝛ vtcūq̄ cū īferni pena cruciaret. d Et ſi ſcandali. ⁊c. Quia. ſ. docuit ne ſcandaliçem⁹ eos q̄ credūt in eū: āmonet quantū debem⁹ eos cauere q̄ ſcandaliçāt. Scandalon grece: offendiculū vel ruina vel impactio pedis. Uel vt alij ſcrupulus. Ille ḡ ſcandaliçat fratrē: q̄ ei dicto vel facto occaſionē ruine pꝛebet. e Man⁹ tua ⁊c. Amicus: cui⁹ ope ⁊ ꝯſilio indigem⁹ q̄tidie. Sed ſi hic ledere in cauſa aīe voluerit: excludēdus eſt a nr̄a ſocietate: ne ſi cū perdito in hac vita partē habere volum⁹: ſimul cū illo pereamus. f Et duas m. Hiero. Due manus ꝓncipatus: humilitas ⁊ ſupbia. Abſcide ſupbiam: tene humilē ꝓncipatū. g Ubi vermis ⁊c. Beda. Fetoꝛ vermiū de coꝛruptione carnis et ſanguis. Ideoq̄ caro recens ſale cõditur: vt exiccato humoꝛe ſanguineo: vermis eſſe neq̄at. Caro ḡ ⁊ ſanguis vermes creant: qꝛ delectatio carnalis cui ꝯdimētū ꝯtinētie nõ reſiſtit: penā luxurioſiſ generat eťnā. Debem⁹ ḡ coꝛp⁹ ꝯtinētie ſale ⁊ mētē ꝯdimēto ſapiētie ab erroꝛis ⁊ vitioꝝ labe caſtigare. h Ois ei igne ⁊c. Quia tertio mentionē fecit ignis ⁊ vermis: oſtēdit quomõ vtrūq̄ valeamus vitare. Omnis enī igne. Mire dictū eſt. Qđ enī ſale ſalitur: vermis putredinē arcet. Qđ vero igne. i. in igne aſperſo ſale carnē quoq̄ conſumit. Hec ſm legem in hoſtijs fiebant que in altari cremabanť: vbi in oñi victima ⁊ ſacrificio ſal offerri pꝛeceptū eſt. Sal dulcedo ſapiētie. ignis ſancti ſpiritus gratia. Omnis enī igne ſaliet: qꝛ omnis electus ſapiētia condiť: vt digna victima dei efficiať altaribus. Unđ bene addit: Et oīs victima ſale ſaliet. Ille enim vere dñi victima eſt: qui coꝛpus ⁊ aīam a vitijs emūdādo ꝑ amoꝛē ſpūſſancti deo ꝯſecrat: Nec ſolum ſale aſpergitur: ſed igne conſumiť. qñ non peccati tm̄ contagio pelliť: ſed etiā pn̄tis vite delectatio tollitur: ⁊ future vite cõuerſatio tota mente ſuſpirať. Ro. 12. a vñ: Noſtra cõuerſatio in celis eſt. Et obſecro ꝑ miſericoꝛdiā dei vt exhibeatis coꝛpoꝛa veſtra hoſtiā ſanctam ⁊c. Aliter: Altare dei coꝛ bonoꝝ: hoſtie ⁊ ſacrificia bona opera fidelium. In omnibus ſacrificijs ſal: quia nullū opus bonum ſine ſapientia. Ignis ſacrifi- Luce. 3. c cia in altari cõſumit. de quo: Ipſe vos baptiçabit in ſpirituſancto ⁊ igne. Uel ignis tribulationes. Reſpicit hoc ad ſuperioꝛa vbi ſcandaliçantia membꝛa euelli pꝛecepta ſunt: qꝛ hoc eſt igne ſaliri: ⁊ tentationibus exerceri ob xp̄i amoꝛē dilectos ⁊ ꝓximos nob abnegare. i Ois victima. Hiero. Uictima gen⁹ hūanū qđ hic ſapie ſale vel rõne ſaliť: dū coꝛruptio ſanguiſ: cuſtodia putredinis ⁊ mater vermiū h̄ ꝯſumiť: ⁊ poſt purgatoꝛio igne examinabiť. k Ꝙ ſi ſal: Id eſt ſi quis ſemel condimētis veritatis refectus ad apoſta- Eccli. 12. c ſiam redierit: quo alio doctoꝛe coꝛrigitur qui eam quam guſtauit ſapientiam: vel aduerſis territus: vel pꝛoſperis illectus reſpuit. Unde quis medebitur incantatoꝛi a ſerpente ꝑcuſſo. In hoc iudam ⁊ ſocios ei⁹ ſignificare creditur qui phylargiria coꝛruptus: ⁊ apoſtolatū perdere: ⁊ dñm tradere nõ dubitauit. Quia autem ſunt multi quos dum maioꝛ ſcientia erigit: ab alioꝝ ſocietate diſiungit. Et quo plus ſapiunt: eo plus a ꝯcoꝛdie virtute deſipiūt. ſub

Ꝗ iungit

virtutē in noīe meo: ⁊ poſſit cito
male loq̄ de me. Qui enī nõ ē ad
uerſuʒ vos: pꝛo vobis eſt. Quiſ- a
 quaſi dico: quiſq̄s vnū ex hmõi ꝑ. ſed ne paup tatis excuſationē ꝑtendatis. quiſquis enim.
q̄s enī potuʒ dederit vobis cali-
 a leuiſſimo pꝛecepto excuſationē diluit.
a cē aq̄ frigide in noīe meo: qꝛ chꝛi
ſti eſtis: amē dico vobis: nõ ꝑdet
b mercedē ſuā. Et quiſq̄s ſcādaliça b†
 a magni nl'lo mõ mouenť: puſilli occaſiões q̄rūt.
uerit vnū ex his puſillis credēti-
bus i me: bonū ē ei magł ſi circū-
c dareť mola aſinaria collo ei⁹: et i
d mare mitteret. † Et ſi ſcādaliçaue †
e rit te man⁹ tua abſcide illā. Bo-
 quia. ſine cupito pꝛincipatu.
f nū ē tibi debilē introire ī vitā q̄ȝ
duas manus habentē ire in ge-
 a inferni penas enumerat vt exterreat.
hennā ī ignē inextinguibilē vbi
 putredo gehēne. ꝯſcia fera. i. doloꝛ interi⁹ ac-
vermis eoꝛum non moꝛitur: et
 cuſans eos. a Hiero. pena exteri⁹ ſeuiēs incon ſūpta. vñ ꝓpha: Ambulare ī lumīe ignis vr̄i: ī flāmis q̄s ſuccēdiſtis vobis. b amic⁹ neceſſarius cuius tibi quotidianis vſibus ſeruit diſcurſus.
ignis nõ extiguitur. Et ſi pēs tu-
 a cū coꝛrigere nequeaſ amputa a ſocietate tua.
us te ſcandaliçat: ampnta illum.
 quia.
Bonū ē tibi claudū in vitā eter-
nā ītroire: q̄ȝ duos pedes haben-
tē mitti in gehēnā ignis inextin-
g guibilis: † vbi vermis eoꝝ nõ mo c
 a qui tibi prouidet. in oculo: noſtri carnaliter amici. ſpiritaliter aduerſarij ſignificantur.
riť ⁊ ignis nõ extiguiť. Ꝙ ſi ocu-
lus tu⁹ ſcandaliçat te: eijce eum.
 quia
† Bonū ē tibi luſcum ītroire in re-
gnū dei: q̄ȝ duos oculos hn̄tem
mitti ī gehennā ignis: vbi vmis
eoꝝ nõ moriť: ⁊ ignis nõ extigui-
 gr̄a ſpūſſcī vel tribulatiõe. aſꝑſo ſale ſicut ī hoſtijs fiebat. humanū genus.
h i tur. Ois enī igne ſaliet: ⁊ ois vi- d† e†
 purgatoꝛio igne. ſapia. Hiero. Bonū ē verbū dei audire: ſale ſapie coꝛ cõdire: imo cū apoſtolis ſal eſſe. i. alijs ſapientiam miniſtrare.
k ctia ſale ſaliet. † Bonū ē ſal. Ꝙ ſi f† g†
 a Hiero. Sal inſulſū ē q̄ amat ꝓncipatū: q̄ increpare nõ audet nec cõfiteri: ne de ſynagoga eijciatur: diligens gloꝛiā hominis magis q̄ȝ dei.
ſal inſulſū fuerit: in q̄ illud ꝯdie-

chꝛiſtū: in cui⁹ noīe fecerat miracula de q̄bus gloꝛiabať: ⁊ qꝛ nõ ſolū in noīe xp̄i fiēda ſūt miracla: ſʒ etiā opa meritoꝛia. iõ ſeq̄ť: a Quiſq̄s ei potū dede. vo. calicē aq̄ fri. ⁊c. hoc dicit ad oñdendū ꝙ q̄libet quātūcūq̄ paup põt aliqua pietatis opa facere: qꝛ potū aque frigide põt dare q̄libet q̄ntūcūq̄ paup. b Et quiſq̄s ſcanda. vnū ex his puſillis. Hic ꝯſeq̄nter poniť ꝓhibitio ſcādali. ⁊ patet ſententia ex dict. Matth. xviij. excepto quod ſequiť: c Ubi vermis eoꝝ nõ moriť. i. aculeus vł remoꝛſus ꝯſcientie qui ꝯtinue affliget damnatos. d Omīs enī igne. Hic poniť declaratio cuiuſdā dicti. dixerat enī xp̄s ꝙ ad euitandū ſcandalum pes eſſet amputādus: ⁊ manus ⁊ oculus eruēdus. [Mat. 18. a / Luce. 17. a] que quidem mutilatio nõ eſt intelligēda ꝑ abſciſionē vel eruitionē alicuius mēbꝛi: ſed per reſtrictionem ab actu malo: qđ fit ꝑ macerationem carnis. ⁊ diſciplinā vbi neceſſaria eſt diſcretio ſapiētie. vnde đr: Omīs enim igne ſalietur. i. q̄ docet modū acquirendi diſcretiõē ſapientie que acquiriť tribulationis igne: qꝛ vexatio dat intellectū. ⁊ hoc eſt qđ đr: Omīs enim igne ſaliet. i. tribulatiõis igne ſapiēs efficietur. ſicut enim ꝑ ignē decoquentē materia cõuertiť in ſal: ſic ꝑ ignem tribulatiõis acquiritur ſal diſcretiõis. [Eſa. 66. g / Ezech. 20. g] e Et omnis victima ſale ſalietur. ſicut enim in lege veteri ſal ponebatur in oñi ſacrificio dei: ſic in omni ope bono requiriť diſcretio. [Mat. 15. b] f Bonuʒ eſt ſal. i. diſcretio bona eſt ꝑ quā opera humana habēt bonitatē. g Ꝙ ſi ſal inſulſum fuerit ⁊c. hic accipitur ſal ꝓ hominibus diſcretionem habentibus: eo ꝙ aliquis excellens in aliq̄ pꝛopꝛietate non ſolum denominať ab ea ꝯcretiue: ſed etiā abſtractiue: [Mat. 5. b / Luce. 14. g] ſicut notabiliter liberalis vel ſapiens dicitur ip̄a liberalitas vł ſapientia: ⁊ ꝑ talē modum loquēdi chꝛiſtus dixit apoſtolis qui ceteros ꝓcellere debebant ſapientia: Uos eſtis ſal terre. Mat. v. Dicit ergo ſaluatoꝛ: Ꝙ ſi ſal inſulſum ⁊c. qꝛ ſi ille qui debet alios dirigere ꝑ eminentiā ſue diſcretionis ⁊ ſapientie fuerit inſulſus ꝑ defectū diſcretionis: iſte defectus redundať in alios.

¶ iungit: Habete in vobis ſal: ⁊ habete pacē int̄ vos. a Habete i vo. ſal ⁊c. Be. Hīc ſal ſine pace nō virtut' ē donū: ſʒ dānatiōis argumētū. q̄ enī q̄ſq; meli' ſapit: eo deteri' delinquit. b Et inde ex. ⁊c. Huc uſq; ea q̄ i galilea fecit ⁊ docuit: X Ehinc narrat q̄ i iudea fecit ⁊ docuit ⁊ paſſus ē. Et p̄io q̄ trās iordanē ad oriētē: deinde q̄ cis iordanē qn̄ venit hiericho et bethaniā ⁊ hierl'm. Cū enī oīs iudeoꝝ ꝓuincia generalit̄ ad diſtictionē aliarū gentiuʒ iudea dicta ſit. ſpeciali' tn̄ meridiana plaga d̄r iudea ad diſtinctionē galilee: decapolis ⁊ ceteraꝝ in eadē ꝓuincia regionū. c Phariſei inter. Magna diſtātia int̄ turbas ⁊ phariſeos. Hē ꝯueniūt vt doceant̄ et infirmi curent̄. Sicut Matthe' apte dicit: Illi vt tētando decipiāt. Hos eī deuotio pietat': illos adducit ſtimul' liuoris. d Si licet vi. ⁊c. Be. Cornuto ſyllogiſmo tētauit: ⁊ q̄cq̄d rn̄deat cape putāt. Si dicit dimittēdā ⁊ aliā ducēdā: pudicicie p̄dicator ſibi videt̄ ꝯtraire. Si nō dimittēdā: reus ſacrilegij: ⁊ ꝯtra doctrinā moyſi: et per moyſen ꝯtra doctrinā dei facere. Igitur dn̄s rn̄ſuʒ ſic tꝑauit vt trāſeat decipulā: ſcripturā ſane intellectā in teſtimoniū adducēs ⁊ naturalē legeʒ: p̄imāq; dei ſniam ſc̄de opponēs q̄ nō voluntate dei ſed peccātiū neceſſitate ꝯceſſa eſt.

(margin: † 43. di. c. i ⁊ ſi cū rector. — A — Mat. 19. a)

a ¶ iuſticiā. ¶ Hiero. ſal correctiōis amor p̄imi ꝑpet: ⁊ dilectionē ſal iuſticie cōdiat. ¶ dilectiōeʒ.

a tis: † Habete in vobis ſal: et pa- a b

¶ qui ſapienter loquitur magno opere metuat ne eius eloquio vnitas rumpatur.

cem habete inter vos. ¶ Ca. X

b Et Inde exurgēs venit c in fines iudeę vltra iordanē: ⁊ ꝯueniūt iteꝝ turbę ad eū: ⁊ ſicut ꝯſueuerat iterū c docebat illos. Et accedētes pha-

¶ hoc.

b riſei interrogabāt euʒ: ſi licet viro vxorē dimittere: tētātes euʒ. † At ille rn̄dens dixit eis: Quid d vobis p̄cepit moyſes? Qui dixerūt: † Moyſes ꝑmiſit libellū re e

¶ Ad duriciā

¶ Nico. de lyra

a Habete i vo. ſal. i. diſcretionē. b Et pa. ha. in. vos. q. d. ꝑ ſapiam pax inter hoīes acq̄rit̄ ⁊ etiā ꝯſeruat̄. ¶ Ca. IX

¶ Moraliter.

a† Et poſt ſex dies aſſumpſit ieſus petrū ⁊c. ſex dieb' fact' eſt mundus Gen̄. i. ꝓpter qḋ ꝑ ſex dies figurari pōt totus mūdi decurſus: quo cōpleto chriſtus ſuos vere diſcipulos. i. electos ducet in montē excelſum. i. in celū empyreū glorioſos in aīa ⁊ corꝑe videntes ei' gloriā ſingularē. † Et moyſes ⁊ helias cū eo loquentes. i. legem ⁊ ꝓph̄as cū euāgelio ꝯcordātes. q̄ autē petrus dixit: faciam' hic tria tabernacula: neſciuit q̄d diceret. nā omniū erit vna glīa: ſicut vn' denari' diurn': licet in illa ſint diuerſi gradus. † Precepit illis ne cuiq̄ʒ qḋ vidiſſent narrarent. ꝑ h̄ oñdens q̄ ſecreta diuina nō niſi debito tempe publicanda. Helias cū venerit ⁊c. Sequit̄: † Dico vobis q: helias iā venit ⁊c. ꝑ h̄ oñdit duplicē heliā: ſicut ⁊ aduentū chriſti duplicē. officiū p̄ime helie facit hō monens fratrē charitatiue: ſicut ⁊ p̄mus aduent' fuit in māſuetudine. officiū vero ſcd̄i facit p̄lat' corripiens ex auctoritate: q: ſecūdus aduētus erit in potētia ⁊ maieſtate. † Magiſter: attuli filiū meū ad te. ꝑ iſtū ab infantia vexatū a demone ſignificat̄ pctōr ab infantia nutrit' ꝑuerſe: ſicut refert beat' Grego. de puero q̄nquenni: quē cū teneret pater in ſinu ſuo vidit demones in ſpecie mauroꝝ veniētes ad rapiēdū ipʒ: ⁊ tūc deū blaſphemauit ⁊ ſtati expirauit. ⁊ q̄m i tali etate creſcēte creſcit malicia ſubditur: † Habentē ſpm̄ mutū. q: talis nō audit correctioneʒ ad bonū. e† Qui vbicūq; apphenderit eū allidet eū. q: cedit cuilibet tentatiōi demonū. f† Et ſpumat. ꝑ caſtrimargiaʒ. † Et ſtridet dentib'. ꝑ iracundiā. † Et areſcit. ꝑ ignauiam. † Hunc diſcipuli curare nō pn̄t. q: ꝯtemnit monitiōes hominū: ſed ſolus de' aliq̄ñ de grā ſpūali curat eū. ideo ſubditur: † Ego tibi p̄cipio. ⁊ nō ali'. † Exi ab eo ⁊ ampli' ne itroeas in eū. qḋ fit qñ ex dei adiutorio nō patit̄ recidiuuʒ. ad qḋ deſignādū ſubdit̄: † Ieſus aūt tenens manū eius ⁊c. Docebat aūt diſcipl'os ſuos ⁊c. Sequit̄: † Et occiſus tertia die reſurget. Theophilus. Poſtq̄ʒ xō dixerat qḋ erat triſte: adiunxit qḋ debet letificare: vt diſcerem' ex hoc q̄ poſt anguſtias leticie ſubſequent̄. b† Siquidē inter ſe in via diſputauerant q̄s eoꝝ maior eſſet ⁊c. Hiero. Ubi notandū q̄ illi euntes diſputabāt de principatu. ip̄e vero ſedens docet humilitatē: q: p̄ncipes laborāt ⁊ humiles req̄eſcunt. † Et accipiēs puerū ⁊c. Beda. In q̄ malicia paruulos eſſe ſuadet: vt ſimplicitatem ſine arrogātia: charitatē ſine inuidia: deuotionē ſine iracundia ꝯſeruent. † Magiſter: vidim' quendaʒ in noīe tuo eijcientē demonia ⁊c. ꝑ iſtū q̄ nō erat de ſocietate apl'oꝝ ſignificat̄ laicus bon' qui nō hʒ p̄dicandi officiū: tn̄ bonis verbis ⁊ exemplis agit ad expulſionē demonis de cordib' ꝓximoꝝ: q̄uis nō ſequat̄ xp̄m ꝑ ſtatū religionis ⁊ clericatum. b† Et q̄ſq̄s ſcandalizauerit vnū ex his puſillis credētibus in me ⁊c. Grego. Per molā aſinariā ſecularis vite circūitus ⁊ labor exp̄imit̄. ꝑ ꝓfundū maris extrema dānatio deſignat̄. q̄ ergo ad ſecularitatis ſpeciē deduct'. verbo ceteros deſtruit vel exēplo. melius ꝓfecto erat vt hūc ad mortē ſub exteriori habitu terrena acta ꝯſtringant: q̄ʒ ſacra officia in culpa ceteris imitabileʒ demōſtrarēt: q: nimirū ⁊ ſi ſolus caderet vtcūq; hunc tolerabilior īferni pena cruciaret. † Et ſi ſcādalizauerit te man' tua ⁊c. Sanct' Iob. xxix. dicit. Oculus fui ceco et pes claudo. i. ꝯſiliari' ignorantiū ⁊ adiutor impotētum. Ergo manū abſcindere ⁊ oculuʒ eruere ne ſcandalizent: eſt hoīem q̄ntūcūq; ſibi vtilē in tꝑalib' a ſua ſocietate expellere: ſi ſibi ſit ad ꝑiculuʒ ruīne in ſpūalib'. d† Omis enim igne ſallet̄. ꝑ ignē intelligere poſſum' ſpūſſancti virtutē: q̄ dat' fuit apl'is in ſpecie ignis ꝑ quē oīs ſallet̄: q: ei' diſcretione ad bonū dirigit̄: q: ſicut dicitur Sap̄. ix. incerte ſunt ꝓuidentie nr̄e. e† Et oīs victima ſallet̄ ſale. i. opus deo acceptū condit̄ ſpūſſancti directione. g† Q: ſi ſal inſulſuʒ fuerit ⁊c. i. ſi humana diſcretio careat ſpūſctō: nō ꝓficit: ſʒ aliq̄ñ mag' officit: q: fac̄ hoīeʒ nimis ꝯfidē de ſeipo.

(margin: † Mat. 19. a — † Deu. 14. a Mat. 5. c et. 19. a)

¶ Additio.

¶ In ca. ix. vbi d̄r in poſtil. Et ſilr claritas glīe quā tūc in corpore ſuo habuit eſt in extremitate corporis. Q: figura ſit in extremitatib' corꝑis ptʒ ex diffinitiōe. Figura enī eſt q̄ termio vl' terminis cōp̄rehēdit̄: vt ait Geometra. ſed q̄ ſilr ſe habeat claritas glīe: vt. ſ. ſit tm̄ in extremitatib' corꝑis h̄ non eſt. Claritas enī glīe nō ſolū extremitates ꝯtinet: ſʒ oportet q̄ corp' totū ſit glorioſum ſic̄ ⁊ totū agile. ⁊ iō in trāſſiguratiōe te. reſplēduit facies ei' ſicut ſol. Sʒ ꝯſtat q̄ claritas ſolis nō ē tm̄ in extremitatibus ei': ſʒ etiā in oīb' partib' ſuis intrinſec̄. Nō aūt q̄re aſſūptio claritat' trāſſiguratio d̄r: ſʒ figura nō mutet̄: eſt: q: ſic̄ color q̄ participat claritatē ꝑfecte in ſupficie corꝑis colorati attendit̄: ſic ⁊ claritas q̄ eſt ꝑfecte lucida i ei' ſupficie attēdi pt.

¶ Replica.

In ca. ix. vbi d̄r de trāſſiguratiōe poſtillator dicit claritatē trāſſigurati fuiſſe in forma ⁊ figura corꝑis: ꝑ ꝯñs i extremitate. Burg. aūt dicit h̄ nō eſſe veꝝ: q: vt inq̄t claritas glīe nō ſolū extremitates ꝯtinet ſʒ totū corp' penetrat: cū totū corp' ſit glioſuʒ ſicut ⁊ totū agile. Sʒ Burg. h̄. vnū ſupponit ſat' dubiū: q̄ vicʒ corp' xp̄i i trāſſiguratiōe fuerit glioſuʒ. nā fuit vere paſſibile ⁊ formalit̄: qḋ cū glioſo corꝑe ſil' ſtare nō pōt: q: oīe corp' glioſuʒ ipaſſibile eſt. Cū enī xp̄i trāſſiguratio fuit facta ad oñdendū gloriā reſurrectionis ipis apl'is q̄y oculi ꝓfundū corꝑis videre nō potuerūt: ſʒ ſolū ſupficiē corꝑis ⁊ figurā ſufficere debuit claritas extremitatū. Et dato q̄ redundātia glīe i corp' paſſibile ex ſingulari diſpēſatiōe fuerit penetratiua: ab ocul' tn̄ nō glorificat' videri nō potuit niſi ſupficieten': niſi Bur. aliud ponat miraculū circa miraculū qḋ cōīter ponit̄ i amotiōe obicis redūdātie glīe. ſ. q̄ oculi apl'oꝝ fuiſſent miraculoſe eleuati ad vidēdū claritatē exiſtētē i ꝓfundo corꝑis: nec rō Bur. cōcludit q̄ vult ex l'ra q̄ reſplēduit facies ei' ſic̄ ſol. ſol aūt hʒ claritatē nō modo i ſupficie: ſʒ etiā in ꝓfundo. nā ſm̄ Burg. in mult' loc' ſilitudo nō eſt recipiēda oīmode: q: al's eēt idētitas nō ſilitudo: q̄ currat q̄tuor pedib'. argumētū aūt a ſili nō valet generaliter: q: ſtat faciē xp̄i ſic̄ ſolē reſplēduiſſe: ⁊ tn̄ claritatē tm̄ ſupficieten' habuiſſe.

¶ Ca. X

c Et inde ex. Hic ponit̄ ꝯfutatio phariſeoꝝ de aliq̄b' i lege ꝑmiſſis. ⁊ p̄io deſcribit̄ ꝯfutatio phiſeoꝝ. ſcd̄o ſacerdotū. ſe. ca. Prīa i duas: q: p̄imo deſcribit̄ phiſeoꝝ ꝯfutatio. ſcd̄o diſcipl'oꝝ inſtructio. ibi: Et offerebāt illi ꝑuulos. ſnīa p̄ſe ꝑt' ptʒ ex dict' Mat. xix. licʒ enī matthe' idē fctm̄ ſb alio referat ordīe: n̄ tn̄ differt q̄tūʒ ad x̄itatē: vt dic̄ Aug'. ⁊ h̄ iuenit̄ freq̄nt̄ in ve. teſt. vtpote libris Reg. ⁊ Paral. q̄ eadē dicta ⁊ facta exꝑmunt̄ h̄ ⁊ ibi: ſub alio tn̄ ordīe. d Quid v. p̄. mo. Mat. xix. dic̄ q̄ phiſei h̄ dixerūt xp̄o q̄ſi ei obijciēdo. Et dicēduʒ q̄ xp̄s p̄io q̄ſiuit h̄ ab eis vt h̄ d̄r: q: anq̄ʒ diceret ſuā ſniaʒ volebat q̄ audiret̄ coꝝ falſa opinio q̄ credebāt h̄ eē licitū: ⁊ iō tc̄ q̄ obijciēdo dixert. e Moyſes ꝑmiſit

G a ·Ad duriciã cor. Beda. Nũq̃d deꝰ ꝯtrarius ſibi
eſt: vt aliq̃d ante iuſſerit: ⁊ idẽ poſt nouo fregerit im/
perio? Nõ: Sed Moyſes vidẽs ꝓpter deſideriũ ſe/
cundaꝝ nuptiaꝝ vxores ꝑmas interfici: aut in malã
vitã duci: maluit indulgere diſcidiũ ꝓpter diſcordiã
q̃ ꝑ odia ⁊ homicidia ꝑſeuerare nuptiaꝝ copulam.
b ·Et erunt duo ⁊c. Premiũ nuptiaꝝ eſt e duobus
vnã carnẽ fieri. Caſtitas iuncta ſpiritui vnꝰ ſpũs effi
citur. c ·Hõ nõ ſeparet. Deſiderio ſcḋe vxoris. De
us ſeparat q̃ ꝯiungit: qñ ex ꝯſenſu vtriuſqꝫ ꝓpter ſer
uitutẽ dei: eo ꝙ tp̃s breue ſit: ſic habẽt vxores q̃ſi nõ
habentes. d ·Et in domo iteꝝ ⁊c. Hiero. Nõ diſci
puli interrogauerũt prius: ſed phariſei. Sed ſcḋa in/
terrogatio ab alijs .i. ab ap̃lis iteꝝ dicta ẽ: q2 de eadẽ
re de qua phariſei. Hiero. Iterata ſñia verbi non
Eccl.24.c faſtidiũ ſed eſuriem ⁊ ſitim preſtat. vñ: Qui me come
dunt adhuc eſuriũt: ⁊ qui me bibunt adhuc ſitiunt.
Melliflua ſapiẽtie eloquia guſtata diligentibꝰ mul/
timodũ ſaporẽ reddũt. Qḋ ſignificatũ eſt qñ domi/
nus pluit manna ad manducãdũ ſub ſole liqueſcẽs:
Mat.13.f vt eſt hoc: Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patr' e.
Ad ignem durat: vt panis cor hominis confirmet: vt
J.5.d eſt: Si quis vult poſt me venire ⁊c. e ·Quicunqꝫ
Mat.5.c di. Beda. Matthęꝰ pleniꝰ: Quicũqꝫ dimiſerit vxorẽ
ſuam: niſi ob fornicationẽ ⁊ aliã duxerit: mechatur.
Una ergo ſolũmodo cauſa eſt carnal' fornicatio: vna
ſpũalis: timor dei: vt vxor dimittatur: ſicut multi reli
gionis cauſa feciſſe legunt. Nulla autẽ cauſa eſt dei
lege preſcripta vt alia ducat viuente ea que eſt reli/
cta. f ·Diſcipuli autem. Non quia nollent eis et
manu ⁊ voce ſaluatoris benedici: ſed nõdũ plenã fi
dem habentes putabant cũ more hominũ offerentiũ
importunitate laſſari. g ·Taliũ eni eſt ⁊c. Taliũ
ſignificanter dicit: nõ iſtorũ. Quaſi dicat: mores re/
gnant: non etas. His ꝓmittit regnũ celoꝝ qui ſimi/
lem habent ſimplicitatẽ ⁊ innocentiã q̃bus congruit
1.Cor.14.d illud apoſtoli. Nolite effici paruuli ſenſibꝰ: ſed mali/
cia paruuli eſtote. h ·Quiſq̃s nõ. Qui nõ ꝑſeue/
rat in ira non leſus meminit videns pulchrã mulierẽ
nõ concupiſcit: nõ aliud habet in ore: aliud in corde:
quaſi ſi tales nõ fueritis: nõ intrabitis in regnũ celo
rũ. i ·Regnũ dei ⁊c. i. doctrinã euangelij ſic par/
uuli accipe iubemur. i. ſicut paruulus doctoribꝰ non
ꝯtradicit: rõnes aduerſus eos nõ cõponit: ſed fideli/
ter ſuſcipit: cũ metu obtẽperat ⁊ q̃ſcit: ita ⁊ nos obe
diendo ſimpliciter ⁊ ſine omĩ ꝯtradictiõe verba dñi
debemus ſuſcipe. k ·Procurrẽs q̃dã ge. Beda.
Audierat credo iſte a dño tm̃ eos q̃ volunt paruulis
eſſe ſimiles introitu regni celeſtis eſſe dignos: ⁊ ideo
certior eſſe deſiderat: nõ ꝑ parabolas ſed apte quibꝰ
operũ meritis vitã eternã ꝯſequi poſſit. l ·Quid
me dicis b. Beda. Quia magiſtrũ vocauerat bonũ
⁊ nõ deũ vel dei filiũ: diſcit quẽuis ſctm̃ hoĩem: cõpa
Pſ.107. ratione dei nõ eſſe bonũ. de quo: Cõfitemini dño qm̃
bonus. Unus aũt deꝰ bonꝰ: nõ pater ſolus ſed ⁊ fili
Joh.10.b us. q̃ dicit: Ego ſum paſtor bonꝰ. Et ſpũſſctũs bonꝰ
Luce.11.b eſt. de q̃: Pater de celo dabit ſpm̃ bonũ petentibꝰ ſe.
Una ſcꝫ ⁊ indiuidua trinitas: pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſan/
ctus ſolus ⁊ vnꝰ deꝰ bonꝰ eſt. Non igit bonũ ſe ne/
gat: ſed deũ eſſe ſignificat. Nec ſe magiſtrũ bonũ nõ
eſſe: ſed abſqꝫ deo nullũ bonũ eſſe teſtatur. m ·Ne
adulteres. Be. Hec eſt puerilis innocentie caſtitas q̃
nobis imitãda ꝓponit ſi regnũ dei intrare velimus.
Notandũ ſane ꝙ iuſticia legis ſuo tp̃e cuſtodita: nõ
ſolũ bona tp̃alia: ſed etiã vitã ꝯferebat eternã.
n ·Magiſter. oĩa hec cõ. ⁊c. Beda. Nõ putãdus eſt
voto tentant' (vt quidã putant) dñm interrogaſſe: ⁊
de ſua vita mentitũ ẽẽ: cũ ſe legis mãdata cuſtodiſſe
dixerit: ſed ſimplicit ꝯfeſſus. Si eni mentiret nunq̃
intuitus arcana cordis eius eum diligere diceret ie/
ſus. Diligit eni eos qui mandata legis etiã minora
cuſtodiunt: ⁊ quod in lege minus fuerat his qui ꝑfe/
Mat.5.b cti eſſe deſiderant: oſtendit: quia non venit ſoluere le
gem ſed adimplere. vnde addit: Uade: quecunqꝫ ha
bes vende ⁊ da pau. ⁊c. o ·Et veni ſeq̃re me. Be/
da. Quaſi diceret: poſt ꝯtẽptas diuitias ſaluatorem
imitare. i. relictis malis fac bona. Facilius ſacculus
ꝯtemnitur q̃ꝫ concupiſcentia vel voluptas.

pudij ſcribere ⁊ dimittere. Qui/
a bus reſpõdens ieſus ait: Ad du/
a ¶ Moyſes q̃ſi hoĩs eſt cõſiliũ nõ dei imperiũ.
riciã cordis vr̃i ſcripſit võbis pre
ceptũ iſtud. Ab initio aũt creatu
¶ nõ feminas: in h oñdit ſcḋa eẽ vitãda cõiugia.
re maſculũ ⁊ feminã fecit eos de
us. † Propter hoc relinquet homo
patrẽ ſuum ⁊ matrẽ: ⁊ adherebit
¶ non ad vxores. ¶ non tres.
b ad vxorẽ ſuã: † ⁊ erũt duo i carne
vna: itaqꝫ iã ñ ſt duo: ſed vna ca/
a ¶ faciendo vnam carnem viri ⁊ femine.
c ro. Qḋ ergo deꝰ cõiũxit: hõ non
d ſeparet. Et in domo iteꝝ diſcipu
¶ de quo phariſei.
li eiꝰ de eodẽ interrogauerũt eũ.
e Et ait illis: † Quicunqꝫ dimiſerit
vxorẽ ſuã ⁊ aliã duxerit: adulte/
riũ cõmittit ſup eã. Et ſi vxor di/
miſerit virũ ſuum ⁊ alij nupſerit
a ¶ forſan quia paruulum ſtatuerat in medio di/
ſcipulorum. ⁊ complexatus fuerat.
mechat. † Et offerẽbãt illi paruu/ a†
f los vt tãgeret eos. Diſcipuli aũt
cõminabant offerentibꝰ. Quos
cũ videret ieſus: idigne tulit. Et
ait illis: † Sinite paruulos venire
g ad me ⁊ ne ꝓhibueritis eos. Tali †
a ¶ vere talium: quia amen dico vobis.
um eni ẽ regnũ dei. Amẽ dico vo
h bis: Quiſq̃s nõ receperit regnũ †
i dei velut paruulus nõ intrabit
¶ vt ſignificet tales ſua dilectione ⁊ gra/
cia ⁊ benedictione eſſe dignos.
in illud. Et cõplexãs eos et impo
nens manus ſuper illos benedi/
cebat eos. Et cũ egreſſus eſſet in b
k via procurrẽs q̃dã genuflexo ãñ
eũ rogabat eũ dicẽs: † Magiſter †
bone: quid faciã vt vitã eternam
percipiam? Jeſus autẽ dixit ei: c
¶ cõparatione dei.
l Quid me dicis bonũ? Nemo bo †
¶ qui ſolus bonus ex ſe: alij ꝑ ipſum boni.
nus niſi vnus deus. † Precepta †
m noſti: ne adulteres: ne occidas:
ne fureris: ne falſum teſtimoniũ
dixeris: ne fraudẽ feceris: † hono
ra patrem tuum ⁊ matrẽ. At ille
n rñdens ait illi: Magiſter: omnia
hec conſeruaui a iuuentute mea.
¶ arcana cordis eius.
† Jeſus autem intuitus eum dile
¶ ad ꝑfectionẽ.
xit eum: et dixit ei: † Unũ tibi de †
¶ oia oino: non partem ſicut ananias
eſt. Uade: quecũqꝫ habes vende
¶ Beatus q̃ intelligit ſup ege. ⁊ pau.
⁊ da pauperibus ⁊ habebis the ‡
a ¶ quẽ nec erugo nec tinea demolitur.
b ¶ quia hoc ſolum non ſufficit. ¶ imitan/
tando: ſicut ego ambulo ambulando.
o ſaurum in celo: et veni ſequere

ſes ꝑmiſit libel. ⁊c. Et
in domo iteꝝ diſcipuli
⁊c. q2 diſcipuli adhuc
rudes ad plenũ nõ itel
lexerũt verbum xp̄i. iõ
cũ veniſſent ad domũ
iterũ interrogauerunt
eum: ⁊ ip̃e idẽ repetijt
qḋ prius dixerat in p̃/
ſentia phariſeorum. †Geñ.1.d Mar.19.a
a ·Et offerebant. Hic
ꝯñter deſcribit inſtru/
ctio diſcipuloꝝ: ⁊ ꝑmo †Eph.5.d
ponit dicta inſtructio. 1.Cor.6.d
ſcḋo inſtructiõis cõfir/
matio. ibi: Et ꝓficiſcẽ/
te eo de hiericho. Pri/
ma in tres: q2 ꝑmo in/
ſtruit diſcipulos de hu
militate: que eſt funda B
mẽtũ aliaꝝ virtutũ. ſe/ †Mar.5.c
cũdo de volũtaria pau et.19.b
ptate. ibi: Et cũ egreſ/ Luce.16.c
ſus eẽt. tertio de tolerã
da aduerſitate. ibi: Et
aſſumẽs iteꝝ duodeci.
Primũ autẽ docet ꝑ h
ꝙ dicit nullũ intrare i
regnũ celoꝝ niſi pueꝝ: †Mar.15.b
id eſt humilẽ: eo modo Luce.18.c
loquendi q̃ dr̃. 1. Reg.
xv. Cũ eſſes paruulus
in ocul' tuis ⁊c. ⁊ patet
ſñia ex dict' Mat. xix. †mar.19.b
b ·Et cũ egreſſus eẽt. Luce.18.c
Hic ꝯñter docet diſci/
pulos de voluntaria
pauptate. Circa qḋ pri
moꝰ mouet q̃ſtio. ſcḋo
ponit q̃ſtiõis ſolutio.
ibi: Jeſus aũt dixit ei.
in q̃ ſolutiõe xp̄s ꝑmo
oñdit q̃d ſit neceſſariũ
ad ſalutẽ: vicꝫ obſerua
tio mãdatorũ. ſcḋo q̃d
req̃rit ad maiorẽ ꝑfe/
ctionẽ q̃ ꝯſiſtit i obſer/
uatione ꝯſilioꝝ: in q̃ ꝑ
fectiõe ꝑmũ eſt abrenũ †mar. .b
ciatio tp̃aliũ vt q̃s libe Luce.10.e
re poſſit ſeq̃ xp̄m. et h Epo.2 .b
ponit ibi: Jeſus ãt in/
tuitꝰ eũ ⁊c. ſñia duarũ
partiũ ꝑmaꝝ ptꝫ ex di/
ctis Mat. xix. c ·Je
ſus aũt intuitꝰ. hic do/
cet volũtaria pauptaſ: †Ro.8.a
⁊ ꝑmo q̃tũ ad eiꝰ ꝑfe/
ctionẽ. ſcḋo quantũ ad
eius difficultatem. ibi:
Qui contriſtatus. ter/ †Eccl.3.b
tio quantũ ad eius re/
munerationem. ibi: Et
poſt hec cepit ei petrus
dicere. ſñia iſtaꝝ parti/
um ptꝫ ex dictis Mat.
xix. except' q̃ ſequunt: †Mat.19.c
Jeſus aũt intuitus eſt Luce.18.d
eũ ⁊ dilexit eũ: ꝓpt bo †14.q.1.in
nã ꝯuerſationẽ ſuã pte prin.
ritã oñdit ſibi vultum
amicabilẽ. veruntñ ad
ꝑfectionẽ maiorẽ non
potuit aſcẽdere ꝓpter
impedimẽtũ diuitiaꝝ.
Aliq̃ eĩ ſt apti ad bñ vi
uẽdũ i iferiori ſtatu: ñ
tñ i maiori ⁊ ꝑfectiori.

K a ·Q difficile ꝗ. Beda. Qui multiplicādis diuitijs in cumbunt:ptꝫ.qꝛ vite alteri⁹ gaudia ꝗrere cōtemnunt. Sed aliud eſt pecuniam habere:aliud amare. Multi habent ⁊ nō amant:⁊ multi nō habent ⁊ amāt. Item alij et habent ⁊ amāt. Alij vero non habere nec amare ſe gau-
Gal.6.d dent:ꝗ tutiores ſunt.⁊ quidē cū apl'o dicere poſſūt. Mi-
Ecci.5.a hi mūdus cruci.⁊ ego mūdo. Vñ et Salomon nō ait:ꝗ habꝫ:ſed ꝗ amat diuitias fruct⁹ nō capiet ex eis. Et ipſe dñs in his verbis diſcipulis obſtupentib⁹ dicēs: Filioli ⁊c. Non ait:impoſſibile. Nō ei impoſſibile eſt oīno fieri nō poteſt.qđ difficile cū labore pōt fieri:ſed cū magno labore iuuāte dei grā:vt pecunias habētes:vl' etiā in eis ꝯfidentes exutis phylargirie retinaculis intrare poſſint regnuꝫ dei. b ·Facili⁹ eſt came. Beda. Quō ꝗ in euāgelio Mattheus ⁊ zacheus ⁊ ioſeph:⁊ in veteri teſtamento ꝗꝫplurimi diuites intrauere. Forte qꝛ diuitias ꝓ nihilo habuere:vel ex toto ꝯtēnere didicerūt.vñ
Pſ.14. Dauid: Inicus ⁊ paup ſum ego. Et idē: Diuitie ſi af.no
Ibid.61. li.coꝛ ap. Nō ait:nolite ſuſcipere. Allego. Facilius eſt
Allego. chriſtū pati ꝓ dilectorib⁹ ſeculi:ꝗꝫ eos ad xp̄m poſſe cō-
D uerti. Camelus enī chriſt⁹ eſt:ꝗ ſponte humiliatus infirmitatis nr̄e onera ſuſtulit. In quo enī meli⁹ intelligitur.
Ecci.3.c Quanto maioꝛ es:humilia te in omnib⁹. Acus:punctiones.i.doloꝛes:paſſiones. Foramen acus:anguſtia paſſionis qua velut ſciſſa veſtimenta nr̄e nature quodāmodo reſartire.i.reparare dignat⁹ eſt. Vñ poſt lapſum melius induti gaudeamus. Ad hoc teſtimonium apoſtoli:
Gal.3.d Quicunqꝫ baptiçati eſtis in chriſto:chriſtū induiſtis.
c ·Et quis poteſt. Cū plures ſint paupes ꝗꝫ diuites.nō hoc dixiſſent:niſi in diuitū numero intellexiſſent cūctos qui diuitias adipiſci vellēt. d ·Apud deū ⁊c. Qui a cupiditate terrenoꝛum ad charitatem eternoꝛum cōuer-
† tere poteſt:⁊ ſupbos facere humiles. e ·Ecce nos di-
28.q.1.§.1. miſi. Grandis fiducia. Piſcatoꝛ erat. diues nō erat:vi-
v.ite ois 4. ctū māu ⁊ arte ꝗrebat.⁊ tñ ꝯfidēt dic: Ecce nos reliqm⁹ omia ⁊c. f ·Et ſecuti ſum⁹. Quia nō ſufficit ſic dimittere:ꝗugit qđ pfectū eſt.⁊ ſecuti ſum⁹ te. Quaſi:fecimus qđ iuſſiſti.qđ ergo dabis nobis premij? g ·Centies tm̄. Beda. Hac occaſione quidā iudaicā mille annoꝝ fabulam poſt reſurrectionem iuſtoꝛum dogmatiçant:qñ omnia que ꝓpter deū dimiſimus:multiplici nobis fenore ſunt reddēda:inſup ⁊ vita eterna. Nec vident ꝗꝫ ſint inepti:ſaltem in centenis vxoꝛib⁹ ſ̄m alios euāgeliſtas:
Lu.20.f preſertim cū dñs dicat:nec nubent neqꝫ nubentur:⁊ ea reddenda in hoc tempoꝛe cū pſecutionib⁹ ꝗ poſt reſurre-
E ctionem oīno iuſtis nulle erunt. Senſus ergo eſt: Qui ꝓpter euangeliū chriſti carnalia reliquerit: ſpūalia bona recipiet que ſui merito ⁊ cōparatione ita erunt quaſi paruo numero centenari⁹ cōparat⁹:qꝛ a fratrib⁹ ⁊ ſoꝛorib⁹ ꝗbus ſpūali glutino colligat̄:multo gratioꝛē etiam
Act.4.f in hac vita recipiet charitatē. vnde: Multitudinis cre-
Ibidem. erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna. Et erāt illis oīa cōmunia. Alit̄: Centenari⁹ a leua tranſlat⁹ in dexterā:licet eandē in flexu digitoꝝ videat̄ tenere ſignificationē vel figurā quaꝫ denarius in leua:numerū tñ quātitatis magnitudīe ſuperuadit:qꝛ oēs ꝗ ꝓpter regnū dei tpalia ſpernūt:etiaꝫ in hac vita pſecutionib⁹ plena regni gaudium fide certa pregustāt:⁊ in expectatiōe patrie celeſtis ꝗ p dexterā ſignificat̄:omniū parit̄ electoꝝ veriſſima dilectiōe fruūt̄. h ·Multi aūt. Quia multi incipiūt ſed nō pficiūt. Terribilis ſnīa ſubdit̄: Multi aūt ⁊c. Latro in cruce ꝯfeſſoꝛ eodeꝫ die ꝗ ꝓ peccatis ſuis crucifix⁹ eſt:grā fidei cū chriſto ī paradiſo gaudet. Quotidie qꝫ videm⁹ multos laicos magnis vite meritis excellere:⁊ alios a p̄ma etate ſpūali ſtudio feruētes ad extremū ocio toꝛpeſcere.
i ·Et ſtupebāt. Ideo.ſ.qꝛ meminerāt ꝙ ſe paſſurū multa a ſummis ſacerdotib⁹ ⁊ ſcribis p̄dixerat ⁊ occidēdū. Metuebāt ꝗ ne vel ipi cū eo occiderent̄:vel ille cui⁹ vita ⁊ magiſterio gaudebant occideretur. k ·Et aſſumens. Beda. Preuidens diſcipuloꝝ animos ex paſſione ſua pturbandos longe ante ⁊ paſſionis penā ⁊ reſurrectionis gloꝛiā predicit:vt cum moꝛientem viderēt:reſurrecturū non dubitarent. Paganoꝝ quoqꝫ dementiam ꝗ eius crucem irrident aperte cōfutat:cū ⁊ paſſiōis temp⁹ ꝗſi futuroꝝ pſcius oñdit:⁊ locū moꝛtis ꝗſi intrepidus adit: l ·Et accedunt ⁊c. Audita reſurrectione immemoꝛes ſecundi aduentus:putant eum moꝛe hominum regnare. Mattheus dicit matrem poſtulaſſe:ſed

¶ marcus

me.† Qui cōtriſtat⁹ in⁹ verbo:abijt †
a ſ cauſa triſticie. b ſ Hiero.quaſi ſpinas naſcentes ⁊ tribulos:ꝗ ſementē dñicā ſuffocauerunt.
mrēs. Erāt enī hñs mltas poſſeſſiones. Et circūſpiciēs ieſus:ait di-
a ſcipulis ſuis: Q̄ꝫ difficile ꝗ pecuni- †
as hñt in regnū dei introibūt. Di-
a ſ quia non poterant intelligere.
ſcipuli autē ōbſtupeſcebāt in verb ei⁹. At ieſus rurſus rñdens ait ill':
a ſ non dicit habentes:ſed in eis cōfidentes.
Filioli: ꝗꝫ difficile ē ꝯfidētēs in pe
a ſ vere difficile:qꝛ
b cuniȷ̄s i regnū dei itroire.† Facili⁹
ſ chriſtum. ſ anguſtias paſſionis.
eſt camelū p foꝛamen acus trāſire
ſ diuitias amantē. ſ quod eſt pauperum.
ꝗꝫ diuitē itroire i regnū dei. Qui
ſ ꝗꝫ ante:qꝛ idem repetendo confirmauit.
magl' admirabāt̄ dicētes ad ſemet
ſ cū pene oēs cupiunt fieri diuites.
c ipos: Et ꝗs pōt ſalu⁹ fieri? Et intuens illos ieſus ait:† Apud hoīes i-
d poſſibile ē:ſꝫ ñ apō deū:oīa ei poſ-
a ſ qꝛ audiuit diuites ñ poſſe itrare i regnū celoꝝ.
ſibilia ſr̄ apō deuꝫ.† Et p⁹ hec cœpit
e ei petr⁹ dicere: Ecce nos dimiſim⁹ †
f oīa:⁊ ſecuti ſumus te. Rñdens ieſus ait:† Amē dico vobis:nemo ē qui reliqrit domū aut frēs aut ſoroꝛes aut pr̄em aut matrem aut
filios aut agros propter me ⁊ ꝓ- a b
pter euāgelium:qui non accipiat c
ſ oēs ſancti:⁊ quecūqꝫ habēt cōmunicant̄ ei.
g centies tantuꝫ nūc in tp̄e hoc do-
ſ ſpūales.
mos ⁊ frēs ⁊ ſoꝛoꝛes ⁊ mr̄es ⁊ fili-
a ſ hoc enim perſecutionibus plenum eſt tempus.
os ⁊ agros cū pſecūtiōib⁹ ⁊ in ſe-
h culo futuro vitā eternā.† Multi āt †
ſ iudas de apoſtolo apoſtata. ſ vt latro.
erunt primi nouiſſimi:⁊ nouiſſimi d
primi. Erāt aūt in via aſcēdentes e
a ſ quaſi caput:vnus moꝛiturus pro omnibus.
ſ ad moꝛtem imperterritus.
hieroſolymam:⁊ p̄cedebat illos ie-
i ſus. Et ſtupebāt:⁊ ſequētes time- f g
k bāt.† Et aſſumēs iteꝝ duodeci cœ-
ſ quia videbat eos timere.
pit illis dicere ꝗ eſſent ei ventura.
ſ hec.ſ.
Quia ecce aſcēdim⁹ hieroſolymā: †
ſ ad quē p̄ter pati:qꝛ nō p̄t diuitias pati vel ledi.
⁊ fili⁹ hoīs tradet̄ principib⁹ ſacerdotū ⁊ ſcribis ⁊ ſenioꝛib⁹:⁊ dānabunt eū moꝛte. Et tradēt eū gentibus ⁊ illudēt ei:⁊ cōſpuent eum ⁊ flagellabunt eum: et interficient
l euꝫ:⁊ tertia die reſurget.† Et acce- h
dunt ad eū iacob⁹ ⁊ iohannes filij i
zebedei dicentes: Magiſter:volu-
ſ aſſuete ſine nomine munus.
mus vt quodcunqꝫ petierimus facias nobis. At ille dixit eiſ: Quid

† a ·Propter me.i. ꝓpter amoꝛē meū. b ·Et ꝓpter euangeliū.i. doctrinaꝫ xp̄i. c ·Qui nō acci.cen. qꝛ ꝓ tpalib⁹ accipit in pn̄ti bona ſpūalia ꝗ tātū excedūt tpalia ꝗntū centenarius vnitatē. Alit̄ autē pōt exponi de religioſis ꝗ ꝓ vno patre carnali vel fratre dimiſſo habēt ſpūales pr̄es ⁊ fratres multos:⁊ poſſeſſiones ⁊ agros inꝗntū ex poſſeſſionib⁹ oīm fideliū ſufficient̄ ſuſtētantur:ſ̄m illud apl'i ij. Coꝛinth.vj.ca. Quaſi nihil habētes ⁊ oīa poſſidentes. d ·Et nouiſſimi p̄mi ⁊c. qꝛ reprobat̄ iudeis ꝗbus data fuit lex tanꝗꝫ pp̄lo a dō p̄electo gētiles ſunt vocati. Pōt etiaꝫ expōi alit̄:qꝛ aliꝗ tarde venientes ad fidē vl' religioneꝫ aliqñ ita feruide opant̄ ꝙ p̄cedunt merit̄ illos ꝗ venerūt in iuuentute. e ·Erāt aūt in via aſcē. hieroſ. H̄ dñs xp̄s inſtruit diſcipulos de tolerāda aduſitate:⁊ p̄imo pōit̄ eoꝝ īſtructio. ſc̄do repmit̄ ipoꝝ ambitio.ibi: Et accedūt. Primū docet xp̄s exēplo ſui: qꝛ ꝓmpte ⁊ hilarit̄ aſcēdebat ī hierl'm vbi erat paſſurus moꝛtē:ſ̄m ꝙ diſcipul'is p̄dixerat:et h̄ adhuc replicat: ⁊ ptꝫ ſnīa ex dictis Mat.xx.hoc excepto. f ·Et ſtupe. ex h̄ ꝙ ita ꝓmpte ⁊ hilariter ibat ad locum paſſiōis. g ·Et ſe.ti. qꝛ nōdū erāt pfecti vſqꝫ ad tolerātiā martyrij. qđ patuit p effectū:qꝛ petr⁹ int̄ alios feruētioꝛ poſtea tioꝛe moꝛt̄ negauit xp̄m. h ·Et acce. H̄ dñs repmit̄ diſcipl'oꝝ ābitio:⁊ p̄mo duoꝝ in ſpāli. ſc̄do oīm in gnāli. ibi: Audiētes de. Snīa p̄ñe ptis ptꝫ ex dict̄ Mat.xx. excepto qđ ſeq̄t̄: i ·Filij zebedei dicentes

† Mar.9.c Lu.18.d
† Mat.19.c. Luce.18.e
† Mat.19.d Luce.18.e
† Mat.9.d Luce.18.e
† Mat.19.d Luce.18.e
† Mat.19.d Luce.13.f
† Mat.20.c Luce.18.c
† Mat.20.c

¶ Marcus dicit ipſos: deſideriū eoꝝ volens aperire: quoꝝ ꝯſilio mater petebat. Et in vtroq̄ euāgeliſta dñs non matri ſed ipſis rn̄dit. a Aut baptiſmo. Idē qḋ calix. Unde alibi de
Luce.12. f paſſione ſua dicit: Baptiſma habeo baptiçari: ⁊ quō coartor
Act.12. a vſq̄dū ꝑficiatꝭ? b Calicē quidē. Beda. Jacobꝰ ab herode capite truncatꝰ. Johes in feruentꝭ olei doliū miſſus. inde ad coronā martyrij athleta chriſti ꝓceſſit: ſtatimq̄ in pathmos relegatꝰ. Itaq̄ et martyrio aīo nō defuit: ⁊ calicē ꝯfeſſionis bibit quē biberūt in camino tres pueri: licz ꝑſecutor ſanguinē nō fuderit. c Sedere aūt ⁊c̄. Q. vultis vt h̄ tribuā vobis? Sed regnū celoꝝ nō eſt dantꝭ ſed
Act.10. c accipientꝭ. nō enī ꝑſonaꝝ acceptio eſt apud deuz: ſed q̄cunq̄ dignus fuerit accipiet qḋ nō ꝑſone ſed vite paratuz eſt. d Vobis ⁊c̄. Adhuc ſupbis. quaſi: ſi vultꝭ accipe nolite eſſe quod eſtis. alijs paratuz eſt: ⁊ vos alij eſtote. ⁊ vobis paratū eſt: qḋ eſt. priꝰ humiliamini q̄ iā vultꝭ exaltari. e Indignati ſunt. nō de matre ſed de filijs: qui ignorantes menſurā ſuā in modica cupiditate ardebant. f Jeſus autē vo. eos. Humilis magiſter et piꝰ ⁊ mitis: nec cupiditatis immodice duos arguit: nec decē indignatiōis increpat ⁊ liuoris: ſed docet maiorē eſſe qui minor fuerit: ⁊ dñm q̄ ſeruus ſit. Fruſtra igiꝭ aut illa ad maiora ſuſpirāt: aut hi ſup deſiderio eoꝝ dolent cū ad ſummitatem virtutū nō potentia ſed humilitas ducat. Suis deniq̄ ꝓponit exemplum: vt ſi dicta paruipenderent: ad opera erubeſcerent. Nam ⁊ filius homis ⁊c̄. g Et veniūt hiericho. Hiero. Hiericho luna vel anathema: quod cōgruit appropinquāti paſſioni. Defectus carnis chriſti ꝑparatio eſt celeſtis hierſm. vn̄ hiericho deſerentes. hieruſalē. i. viſioni pacis appropinquāt. h Et ꝓficiſcēte eo de hie. ⁊c̄. Beda. Quia aſcendēte ad celos dño: ⁊ fidelibꝰ ſequentibꝰ: cunctꝭ ſcz electis ab initio mūdi cum illo regnum celeſte ingredientibꝰ: mox gentium ppl's diu perfidia cecus audito chriſti aduentu cepit lumen ſalutꝭ ſperare. Juxta viaz ſedens mendicat: qꝛ nondū veritatꝭ iter agnoſcens: ſedula deſiderij inq̄ſitiōe ad hoc venire cō
Act.10. d tendit: vt Cornelius qui deū quē colebat crebris precibus vt ſe illuminare dignareꝭ orabat. Tranſeundo audit: ſtando illuminat: qꝛ ꝑ humanitatem miſereꝭ in qua natus: paſſus: reſurrexit: aſcendit: que eſt actio tpalis ⁊ trāſitoria. Et ſtans cecū illumiat: qꝛ vbi eternitas nō tranſit: que in ſe manens oīa renouat. Stare dei eſt incōmutabili diſpenſatiōe mutabilia cūcta diſponere. Quare ergo trāſiens audit: ſtans illuminat: quia qui ꝓpter nos temporalia ꝑtulit: inde nobis lumen tribuit vnde tranſitū mutabilitatꝭ ha
Mat.20. d bere neſcit. Beda. Mattheus in h̄ loco dicit duos cecos ſecus viā ſeden
Luce.18. f tes illuminatos. Lucas: cum appropinquaret hiericho vnū illuminatum pari ordie: ſed Lucas ſcribit qḋ Mattheus omiſit. Q̄ autē hoc loco Mattheus duos dicit: Marcus dicit vnū: alterū non negat. Sciendum eſt vnū eorum fuiſſe notiſſimū: vnde nomē eius ⁊ patris cōmemorat Marcus: quod in alijs nō facit niſi cū iairū expreſſit nomīe: qꝛ ⁊ ille nobilis fuit: ita ⁊ iſte ex aliqua felicitate deiectus notiſſime ⁊ famoſiſſime miſerie fuit. Qui nō ſolū cecus verūetiā mendicꝰ ſedebat. huiꝰ ergo illuminationez ¶ Marcus

Marcus deſcribit: qꝛ hoc miraculo maiorē famā cōparauit. Beda. Appropinquās q̄ hiericho cecū vnū illuminauit: qꝛ in carne veniēs ⁊ paſſioni ꝓpinquās nō multos ad fidē adduxit. Nō enī pmo: ſed paucꝭ ānis anteq̄ pateret lumē verbi exhibuit. Sed de hiericho ꝓficiſcēs cecos illuminauit: qꝛ reſurgens a mortuis atq̄ aſcēdēs in celum ſpūſctū apl'is miſit: eoſq̄ ad illuminatione oīm ꝑpl'oꝝ in mūdū diſperſit.

Typice. Typice. Unū appropinquās hiericho illumiat: qꝛ ante paſſionē ſuā vni tm̄ iudeoꝝ ꝑpl'o ꝑdicauit. Et ꝓficiſcēs de hiericho duos: qꝛ poſt reſurrectionē ꝑ apl'os ⁊ iudeis et gentibꝰ ꝑdicauit: ⁊ eterne diuinitatꝭ ⁊ aſſūpte hūanitatis arcana patefecit. Marcus vnuz ſcribit: qꝛ ad gētes q̄bꝰ ſcribebat reſpicit: q̄ oīno a luce erāt alieni: quoꝝ cecitas q̄nto famoſior tanto illuminatio gratioſior. Mattheꝰ duos: qꝛ hebreis Mat.21. a credētibꝰ ſcribebat euāgeliū qḋ ad gētiū q̄z noticiā erat ꝑuēturū: vt ad eaſdē vnam fidei grām ꝑtinere doceret. Hinc etiā ē q̄ Mattheꝰ aſinā ⁊ pullū refert. alij tres q̄ gētibꝰ ſcribūt cōuerſis: aſinū tm̄ ad dñm ductū dicunt.

Ceci q̄s dñs illumiauit: hoīes ſūt ſupne lucis (q̄ chriſtus eſt) neſcij: ſed ipſo donante ad ꝯfitendā cecitatem et petendā veritatis lucē ſunt cōpuncti. † Hiericho luna q̄ defectū nr̄e mutabili Mat.20. e tatis ſignificat. Un̄: Hō q̄dam deſcē Luce.19. a debat ab hieruſalē in hiericho ⁊c̄. i Barthimeꝰ cecus. Hiero. Cecitas iudeoꝝ que illuſtrabiꝭ in fine in aduē † tu helie ⁊ enoch. k Qui cum au. ⁊c̄. Mat.20. d Populus gentiū audita fama chriſti Luce.18. e cuiꝰ particeps q̄rebat fieri: ꝯtradicebāt multi. ꝑmo iudei: poſt etiā gentiles ne illumiandus ſanāduſq̄ mūdus chriſtū inuocaret: nec tn̄ ad vitaz ꝑordinatos eternā poterat impugnātiuz furor ꝓhibere. l Fili da. Hiero. Per merita pr̄iarcharū illuminaꝭ iudaicus ppl's: cui adeſt miſericors deꝰ ⁊ miſerator: illuminās cecos ⁊ erigēs G eliſos. m At ille multo magꝭ. In graueſcente bello vitioꝝ manꝰ leuande † ſunt ad lapidē adiutorij cū clamo Joh.10. d re. i. ad ieſum. Hiero. Cōueniens ordo ſalutis. Audimꝰ pmo: deinde clamamus ꝑ fidē. vocamur ꝑ apl'os: ſurgimꝰ ꝑ pn̄iam: exuimur ꝑ baptiſmuz: interrogamur ꝑ voluntatez. vn̄: Qui ꝓiecto veſtimento ſuo: exilire nudus † veteri hoīe dicitꝭ vt hynnulus ſaliēs Mat.20. d ſup montes ſegniciem deponens pa Luce.18. f triarchas ⁊ ꝓphetas apoſtolos in aſtris ꝯſiderans. ¶ Et vocāt

interrogat: vt ſtulticiam confeſſis corrigat.
vultꝭ vt faciā vobis? Et dixerūt:
Da nobis vt vnꝰ ad dexterā tuā
⁊ alius ad ſiniſtrā tuā ſedeamꝰ in
gloria tua. Jeſus autem ait eis:
regnare vultꝭ q̄ n̄ meruiſtꝭ culmē honorꝭ ſine exercitio laborꝭ. a paſſionē. vn̄ appropinquante paſſione ſua: pr̄ ſi vis transfer calice hunc a me.
Neſcitis quid petatis. Poteſtis †
a bibere calicē quem ego bibo aut a
i. tinctura paſſionis.
baptiſmo q̄ ego baptiçor bapti-
çari? At illi dixerūt ei: Poſſumꝰ.
b Jeſus āt ait eis: Calicē q̄dē quē
ego bibo bibetꝭ: ⁊ baptiſmo quo
c ego baptiçor baptiçabimini. Se
dere aūt ad dexteraz meā vel ad
d ſiniſtrā non eſt meū dare vobis:
ſed quibus paratum eſt. † Et au b†
peticionem eorum.
e dientes decez indignati ſunt de
f iacobo ⁊ iohāne. Jeſus autē vo
cans eos ait illiſ: † Scitis quia hi
qui videtur principari gētibus:
dominanꝭ eis: ⁊ ꝑncipes eoꝝ po
teſtatē habēt ipſorū? Non ita eſt
autē in vobis: ſed quicunq̄ vo
in celo. in terra.
luerit fieri maior erit veſter mini
i.
ſter. Et quicūq̄ voluerit i vobis
quod deberis amplecti.
primꝰ eſſe: erit omniū ſeruꝰ. † Nā
nota cū q̄ miſtrat hoiſ filiū appellari. i carne
⁊ filius homis nō venit vt mini
intrārū vt etiā aīam daret.
ſtrareꝭ ei: ſz vt miniſtraret: et da
ret animā ſuaz redemptionē pro
nō ꝑ oībus: ſed ꝑ his qui credere voluerunt.
g h multꝭ. † Et veniūt hiericho. Et ꝓ c
ficiſcente eo de hiericho et diſci
pulis eiꝰ: ⁊ plurima multitudie: fili
a Hiero. qui ſcripturam ſeruat nec complet iuxta menſam mendicans eſurit.
i us thimei barthimeꝰ cecus ſede † d
k bat iuxta viā mēdicans. Qui cū †
audiſſet qꝛ ieſus naçarenus eſt:
l cepit clamare ⁊ dicē: Jeſu fili da
a peccatoris. b demones cōpeſcūt clamorē paupis quē exaudiuit dominus.
uid miſerere mei: ⁊ cōminabānꝭ
m illi multi vt taceret. At ille multo

Nico. de lyra

centes ⁊c̄. Matth. xx. dr̄ q̄ mater eoꝝ formauit iſtā petitionē: ſed qꝛ fuit inducta ad hoc ꝑ filios: ideo dicuntur hic eam feciſſe: quia quod per amicos facimus quodāmodo per noſipſos facimus. a Aut baptiſmo quo ego baptiçor. Tincturam enim ſanguinis ſui in ſua benedicta paſſiōe vocat hic baptiſmum. b Et audientes decem. Hic reprimitur ambitio diſcipulorum in generali: et patet ſententia ex dictis Matth. xx.

c Et proficiſcente eo. Hic ponitur inſtructionis precedentis confirmatio per illuminationem ceci: et patet ſententia ex dictis Matth. xx. excepto quod ſequitur:
d Cecus ſedebat. Matth. xx. dicitur q̄ erant duo ceci: ſed qꝛ vnus erat magis notus et clamabat altero fortius: ideo hic ſolus exprimitur.

Allego a Et vocāt ce.⁊c̄. Beda. Allego. Cecū clamantē dn̄s vo/
cat: dū pp̄lo gentiū ſcientiā veritat' deſiderāti ꝑ ſctōs predi
catores verbū fidei cōmittit. Qui vocantes cecū animequi
orem eſſe ⁊ ſurgere: ad eū ꝗ venire precipiunt cū predicādo
ſpem ſalutis haberet. de vitioꝝ torpore ſurgere: atq; ad vir/
tutū ſtudia q̄b⁹ illumiāri mereatur
Ps.33. accigi iubēt.q. Accedite ad eū ⁊ il. ⁊
Eph.5.d ſurge q̄ dor.⁊c̄. Qui ꝓiecto veſtimē
to ſuo.i. abiectis mūdi cur' expedito
mētis greſſu ad datorē lucis prope/
rat. b Exiliēs. Promptā volū/
tatē cōpletiōe deſiderij remunerat.
Jo.11.c vñ: Quodcūq; petieritꝭ in orōne cre
dentes accipietis. c Quid tibi
vis ⁊c̄. Scit quid velit: ſed peti vult
qd̄ ⁊ ſe dare et nos petere ꝓnoſcit: q̄
importune admonet ad orandū. ⁊ tñ
Mat.6.b dic: Scit nāq; pater veſter q̄d op⁹ ſit
anteq̄ petatꝭ eū. Ad hoc ergo requi
rit vt petat: ⁊ cor ad orōnem excitat.
vñ cec⁹. Rabboni: vt videā. Nō au/
rū q̄rit: ſʒ lumen. Cecus enī diuitias
hr̄e pōt: ſʒ nō videre qd̄ habet. Exē/
plo hui⁹ nō falſas diuitias q̄ram⁹ ſʒ
lucē quā cū ſolis angel' videre poſſu
mus: ad quā viaꝫ fides eſt. Vñ illu/
Moralit minato ceco dr̄: Uade: fides tua ſal/
A nū te fecit. d Vidit ⁊ ſe. Be. Mo
rali. Videt ⁊ ſequit' q̄ qd̄ bn̄ intelligi
Joh.12.d tur opat' ſequi imitari. vñ: Si q̄s mi
hi miniſtrat me ſequat'. In via. Cōſi/
derem⁹ q̄ via gradit': ⁊ ſeq̄mur ꝑ hu
militateʒ: ꝑ labores. Uia: q̄ dicit:
Jo.14.a Ego ſuʒ via veritas ⁊ vita. Hec ē via
anguſta q̄ ducit ad ardua hieroſoly/
me ⁊ bethanie: ad montē oliuaꝝ q̄ eſt
mons lumis ⁊ ꝯſolatiōis. Ca. XI
e Et cū ap.⁊c̄. bethanie. Be. Be
thania villa vel ciuitas ī late/
re mont' oliueti: q̄ ſtadijs. xij.
ab hierl'm vbi laçar⁹ ſuſcitat⁹ eſt: do
mus obediētie interp̄tat'. Et bn̄ hie/
ruſalē ventur⁹ ⁊ mūdū ſanguīe redē
ptur⁹. p̄mo bethaniam venit: ⁊ ibi a
deuota muliere vnct⁹ eſt: qꝛ multos añ paſſionē docēdo: do
mū ſibi obediētie fecit: q̄ꝝ pia actiōe q̄ſi odorifero vnguēto
delectat'. Hinc ciuitas etiā hec in monte oliueti poſita dr̄: vt
eccl'ia ꝑ grām dei eē ſaluāda ſignet': quā vnctiōe ſpūaliū ca/
riſmatū: ⁊ ſciē ⁊ pietatꝭ luce fouet. Mons enī oliueti ſpūaliū
diſtributor graꝝ. Ne aūt abſcōderet' ciuitas ſup hūc mon/
tē poſita: mittit duos de diſcipul' ſuis in caſtellū qd̄ ꝯtra eos
eſt: doctores. ſ. q̄ indocta vel barbara orbis loca: q̄ſi oppoſi/
ti caſtelli menia p̄dicatiōe diruerēt. Duos: ꝓpter veritatꝭ ſci
entiā: ⁊ opis mūdiciā. f Duos ex diſ.⁊c̄. Hiero. Bini vo
Eccli.4.c cant': bini mittunt': qꝛ charitas nō in vno ꝯſiſtit. vñ: Ue ſoli.
Duo educūt hebreos de egypto. duo portāt botrū de terra
ſctā: vt ſꝑ p̄poſiti ꝯiungāt opi ſciam: duo mādata de duab⁹
tabulis ꝓferāt: in duob⁹ fontib⁹ abluant' ⁊ abluāt: ⁊ duo/
bus vectib⁹ arcā dn̄i portāt: ⁊ int' duo cherubin dn̄m cogno
Allego ſcāt ſpū ⁊ mēte pſallētes. g Et ſtatim. Be. Alle. Intro/
euntes mūdū p̄dicatores inuenerūt pp̄l'm nationū pctōꝝ fu
niculis alligatū: ⁊ etiā iudeoꝝ. Oēs enī peccauerūt. Unde
Mat.21.a apud Mattheū aſina q̄ʒ cū pullo alligata repit': q̄ ſubiugat'
⁊ domita ſignificat ſynagogā q̄ iugū legꝭ traxerat. Pullus
laſciu⁹ ⁊ liber gētes: ſup quē nemo adhuc ſedit: qꝛ nemo rō
nabiliū doctoꝝ ei frenū correctiōis īpoſuit: q̄ vel linguam a
malo cohiberet: vel ī artā viā vite ire cogeret. Duo diſcipli
ad aīalia miſſi duo ordies p̄dicatoꝝ: vn⁹ in gētes: ali⁹ in cir
cūciſioneʒ miſſus. Et abeūtes inue.pul.⁊c̄. Vñ pullus añ ia/
Joh.10.b nuā foris īuenit' ī biuio. Janua enī ē ille q̄ ait: Ego ſū ianua
ouiū. ꝑ me ſi q̄s introierit egrediet' ⁊ ingrediet': et paſ. inue.
q̄b⁹ paſcuis pp̄l's gētiū carebat cū adhuc extra ianuā in bi/
uio ligat⁹ erat. Vñ ī biuio: qꝛ nō adhuc vnā vite fideiq; viā
cert⁹ tenebat: ſʒ plēs ſectas. Vñ Lucas ait: qꝛ dixerunt dn̄i
Luce.19.e ei⁹ ad illos: Quid ſoluitꝭ pullū? Nō vni q̄ppe ſupſtitiōi de/
dit⁹ erat: ſʒ ꝓ libitu īmūdoꝝ ſpirituū raptabat' varijs erro/
rib⁹. Cōmūis enī ē q̄ imūdus ē. q̄ aūt mūdus ⁊ ſctūs ē: ſoli/
us dei eſt. h Pullū li. Hiero. Pullus ligat⁹ ⁊ indomit⁹
q̄ quē ſoluūt

magis clamabat: fili dauid mi/
ſ qui tranſiens audiuit.
ſerere mei. Et ſtās ieſus precepit
ſ per apoſtolos.
a illū vocari. Et vocant cecum di/
ſ .i. ꝑſeuera in orōne. ſ per pniam.
centes ei: Animequior eſto: ſurge a
ſ per baptiſmum. ſ nudus veteri homine.
vocat te. Qui ꝓiecto veſtimento b
ſ vt hinnulus ſuper montes.
b ſuo exiliēs venit ad eū. Et rn̄dēs
c ieſus dixit illi: Quid tibi vis fa/
ſ magiſter.
ciam? Cec⁹ aūt dixit ei: Rabbōi: c
a ſ Unā peti a dn̄o hanc requirā vt vi.vo.do.
vt videam. Jeſus autem ait illi:
ſ vide.
Uade: fides tua te ſaluū fecit. † Et
d ꝯfeſtim vidit ⁊ ſeq̄bat' euʒ in via.
e Et cū appropinq̄ Ca. XI
ſ viſioni pacꝭ: in q̄ immobilis felici/
tas que eſt mater omniū noſtrum.
rēt hieroſolyme ⁊ betha
f nie ad mōtē oliuarum: mittit du †
ſ charitate iūctos. ſ ꝓpt' dilectiōeʒ dei ⁊ ꝓxim.
os ex diſcipulis ſuis: et ait illis:
Ite in caſtellū quod contra vos †
g eſt. Et ſtatim introeūtes illuc in/ et
ſ gentes. ſ peccatis.
h uenietis pullū ligatū ſuper queʒ †

a Animequior eſto.i. mag' q̄er⁹ aīo. ac ſi dicant. appropinquat
tua illuminatio. b Qui ꝓie. veſti. ſuo. in q̄ mēdicabat vt cele
rius veniret ad xp̄m. c Rabboni.i. magiſter mi. Ca. X

Moraliter.

Et inde exurgens ⁊c̄. Sequit': † Si
licet viro vxorē dimittere. Vxor iſta pt̄
intelligi ſapia philoſophica: ⁊ hec nō ē
a doctorib⁹ theologꝭ ſimplr̄ repellēda.
nā in multꝭ valet ad fidei ꝯſolationē: ⁊
diſputādo cū hereticis ad ei⁹ defenſio/
nē. ſʒ ſi fornicet' ē repudiāda: ⁊ h̄ fit q̄ñ
ꝓpter rōnes philoſophicas incipit q̄s
dubitare de fide q̄ ē ſupra rōnē. a † Et
offerebant illi par.⁊c̄. paruuli pn̄t dici
paupes ⁊ generꝭ infimi. ꝑ diſcipl'os aūt
impediētes ne offerant' xp̄o ſignificant'
eccl'ie rectores vel religioſi q̄ ꝓpt' paup
tatē vel generꝭ infirmitatē repellūt eos
a debita ꝓmotiōe vel receptiōe ad reli
gionē: cū tñ al's ſint apti. ꝓpter qd̄ ipe
diētes arguunt' ore xp̄i. iō ſubditur:
† Taliū ē reg. dei. Mat. v. Bti paupe
res ſpū: q̄m ipoꝝ ē reg. ce. † Quiſq̄s
nō receperit regnū dei velut paruul⁹.i. ſi/
ne ſupbia ⁊ dolo. † Non intrabit ⁊c̄.
Mgr̄ bone q̄d fa.⁊c̄. ip̄m introgabat.
qꝛ licet crederet eū hoiem puꝝ: tñ eū re/
putabat ī lege perituʒ. ꝓpter qd̄ rn̄dit
dicēs: † Quid me dicꝭ bonū. ex q̄ cre † Mat.19.d
dis me hoiem purū. † Precepta no/
ſti ⁊c̄. q.d. eoꝝ obſeruatio ſufficit ad ſa † Mat.11.a
lutē: ſʒ nō ad euāgelicā ꝑfectionē. ideo Luce.19.c
ſubdit': † Unū tibi deeſt: vade q̄cū/
q; ha. ven.⁊c̄. Beda. Non partē tñ ſicut
ananias ⁊ ſaphira Actu. v. † Et da
paupib⁹. nō amicꝭ carnalib⁹ niſi fuerit
indigētes. † Et habe. theſau. in celo.
Chryſ. Oſtendit ꝙ plus reddit q̄nto
maius ē celū q̄ terra. † Qui ꝯtriſtat⁹
abijt merēs. impedit⁹ a ꝑfectiōe quā q̄
rebat poſſeſſionū amore. Beda. Int' pe
cunias hr̄e ⁊ amare multa diſtātia eſt.
Vñ Salomon nō ait: q̄ hʒ ſʒ q̄ amat di/
uitias fructū nō capiet ex eis. ⁊ accipit
amare ꝓ finē in diuitijs ponere. ⁊ de ta
lib⁹ ſubdit': † Q̄ difficile q̄ pecunias hn̄t ⁊c̄. ⁊ accipit' hic dif
ficile ꝓ impoſſibili: vt pꝫ ex lr̄a ſequēti: ⁊ declaratū fuit pleni⁹
Mat. xix. † Ecce nos dimiſim⁹ oīa ⁊c̄. hoc ſpūalit' facit q̄ inor
dinatū amorē ad oīa terrena deponit: ⁊ talis nūc recipit cēties
tm̄. qꝛ ꝓ abiectiōe carnalis amoris recipit charitatꝭ donū q̄ ſeꝫ
oīa ordinat in deū. † Multi erūt p̄mi nouiſſimi ⁊c̄. qꝛ detenti
circa terrenoꝝ amorē inordinatū p̄mi ſūt in h̄ ſeclo: ſʒ erunt no/
uiſſimi in futuro. † Quia ecce aſcēdim⁹ hieroſolymaʒ ⁊c̄. fre/
quēter p̄dixit diſcipulis paſſionē ſuā. ꝑ h̄ ſignificās ꝙ multoti/
ens eſſet paſſur⁹ in mēbris ſuis. Vñ Actꝭ. ix. dixit: Saule ſaule
q̄d me ꝑſeq̄ris. Et petro īminēte ſua paſſiōe dixit: Uado romā
iterū crucifigi. † Et accedūt ad eū iacob⁹ ⁊ iohēs ⁊c̄. Iſti cre
debāt xp̄m in hierl'm tpalit' regnaturū. Et q̄m erāt ei⁹ cognati
volebant eſſe poſt eū p̄mi. Et iſtis q̄ntuʒ ad h̄ ſunt ſiles q̄ terre/
nis honorib⁹ ſunt multū ſolliciti et de celeſtib⁹ negligētes: qd̄ ē
valde fatuū. iō dn̄s dixit illis: † Neſcitꝭ q̄d petatis. ſicut fatu
us petit caſeū ⁊ negligit aurū. b † Et audiētes. x. ceperūt īdi/
gnari. humanū q̄d paſſi. ꝓpter qd̄ xp̄s vtroſq; reprimens cepit
eos docere de hūilitate: ꝑ quā honor celeſtis acq̄rit' ⁊ cōtemnit'
terren⁹. Et ꝓficiſcēte eo. Sequit': d † Barthimeus cec⁹ ſe/
debat ⁊c̄. Barthime⁹ q̄ fili⁹ pinguedinis interpretat': ſignificat
hoiem in delitijs carnalib⁹ nutritū. iō dr̄ cec⁹. ſ. ſapīe luce p̄ua/
tus. de q̄ dr̄ Job. xxviij. ꝙ nō inuenit' in terra ſuauit' viuentiuꝫ.
qꝛ delitie carnales hebetāt intellectū. † Qui cū audiſſet ⁊c̄.
talis enī cū audit de ſaluatore: debet clamare ꝑ orōnē deuotam
vt ab eo recipiat ſapientie lumē q̄ dat omnib⁹ affluenter ſaltem
de neceſſarijs ad ſaluteꝫ.
Et cū appropinq̄ Ca. XI
rent. Hic ꝯſir deſcribit' ꝯſutatio ſacerdotū. ⁊ p̄mo ponit'
aduēt⁹ xp̄i ad tēplū. ſcd̄o ſubdit' ꝯſutatio ſacerdotū. ibi:
Et alia die. ſnia p̄me partꝭ pꝫ ex dictꝭ Mat. xxi. exceptꝭ q̄ ſequi
tur: Et cū appropin. hieroſolyme ⁊ bethanie ad montē oliuaꝝ.
mons enī oliueti eſt medi⁹ int' hierl'm ⁊ bethaniā: ⁊ iō eſt ꝓpin
qu⁹ vtriq;. c Inuenietꝭ pul. ligatū. cū ip̄o aſina erat ſilr̄. ſm
ꝙ dicit Mat. ſʒ Marc⁹ hic tacet de ea: qꝛ nō oportet ꝙ oīa a q̄/
libet

ſ quē ſoluūt ⁊ domāt: ꝑplſ gētilis eſt. Ante ianuā fidei cū vin
culis petōꝝ ſuoꝝ in biuio ſtat: in libertate arbitrij dubitat in
Allego ter mortē ⁊ vitā. a Et dimi. Be. Alle. Qui ī ſolnēdo cō
tradicebāt: audito noīe dñi dimiſerunt. Quia mgrī erroꝝ ꝗ
pꝛiꝰ doctoribꝰ ꝯtradicebāt: poſtq̄ꝫ ꝑ miracula virtꝰ fidei dñi
ce apparuit āpliꝰ reſiſtere nō valebāt:
⁊ ſic liber credētiū ꝑplſ ad dñm duce
baꝉ. Et ipo. illi ve. ſua. doctrinā .ſ. vir
tutū: vel ſcripturaꝝ diſcretionē vl̄ ec
cleſiaſticoꝝ dogmatū varietates: ꝗbꝰ
hoīm corda nuda añ ⁊ frigida: ꝗ xp̄o
ſeſſore fiāt digna operiūt. b Et ſe
dit. Hiero. Cepit regnare vt ñ regnet
petm̄ in mortali vl̄ laſciua carne: ſꝫ iu
ſticia ⁊ paꝝ ⁊ gaudiū in ſpūſancto.
c Multi aūt ſtra. v. ⁊c. Quia multi
martyres ſe ꝓprie carnes amictu exu
entes: ſimplicioribꝰ viā ſuo ſanguine
parāt: vt ī offenſi ad ſupnā ciuitatem
Moralit̄ ad quā ducit ieſus incedāt. Morali
ter. Saluatoꝛ nr̄ aſino ſedēs hierl̄m tē
dit: qꝛ aīaꝫ cuiuſq̄ꝫ fidel̄ regēs. q̄ſi iu
mētū ſuū ad pac̄ eťne viſionez ducit.
In pullo etiā ſedet: cū eccl̄ie vniūſalit̄
pſidet: eāq̄ꝫ in ſupne pac̄ deſiderium
accendit. Hiero. Multi ⁊c. Pedes
ſūt extremi ꝗs ad iungēdum cōſtituit
aplſ. ꝗ ⁊ ſi nō ſūt doꝛſuꝫ ī ꝗ ſedit dñs:
tñ cū militibꝰ a iohe inſtruunꝉ.
Pſ. 91. d Alij autē ⁊c. Hiero. Juſti vt palma
floꝛebūt: anguſti ī radicibꝰ: lati ī flori
2. Coꝛ. 2. d bꝰ ⁊ fructibꝰ: qm̄ bonꝰ odoꝛ xp̄i ſūt et
ſternūt viā mādatoꝝ dei bona fama.
Allego. Be. Alle. Alij āt frōdes vl̄ ramoſ
de arboꝛibꝰ cedūt: ꝗ ī doctrīa veritatis
vba ⁊ ſnias patrū de eoꝝ excerpūt li
bris. Et hec in via dei ad aīm audito
ris venienť hūili ꝑdicatione ſubmit
tūt. Et ꝗ ꝑibāt ⁊ ꝗ ſeꝗbanꝉ clama
bāt: Preceſſit iudaicꝰ ꝑplſ: ſecutꝰ eſt
gentil̄. ⁊ qꝛ oēs ꝗ fideles ſūt vl̄ fuerūt
in xp̄m crediderūt ⁊ credūt: ⁊ ꝗ ꝑeūt
⁊ ꝗ ſequunꝉ oſanna clamant: qđ ſal
ua nos latine dꝛ. ab ipo enī oēs prio
res etiā ſalutē q̄ſierūt. Bñdictꝰ ꝗ vēit
in noīe dñi. Quī vna fides: vna ſpes
oīm. Illi expectabāt ⁊ venturū crede
bāt: ⁊ nos veniſſe credimꝰ. e Et ꝗ
ꝑibāt. Hiero. Precūt ꝓphe: ſequunꝉ
Pſ. 41. apli. Abyſſus abyſſuꝫ inuocat .i. lex le
gē alterā. f Bñdictū. Sm̄ iohem: cū
turbe cū rape vellēt ⁊ facere regez fu
git: ⁊ regnuꝫ adhuc victurus noluit.
Nūc aūt iā paſſurꝰ regē nō refugit ſe
dici. Non hymnos filio dei ⁊ rege di
gnos. nō eos repꝛimit ꝗ regnū dauid ī
eo reſtaurādū ⁊ priſce bñdictiōis do
nū cōcinūt: qꝛ .ſ. nō tpal̄ ⁊ terreni: ſed
eterni in cel̄ rex eēt impij. ad qđ ꝑ ꝯtē
ptū moꝛť ⁊ glıāꝫ reſurrectiōis ⁊ triū
phū aſcēſiōis ꝑueniret. Vñ diſcipulis
Mat. 28. d poſt reſurrectionē ait: Data ē mihi oīſ
ptās in celo ⁊ in t̄ra. g Regnū p. n.
Be. Per h̄ qđ iūgiꝉ: oſanna in excel
ſis: qđ ē ſalus: ſignificat ꝙ aduentus
xp̄i nō ſolū hoīm ſalus ſ̄ totꝰ mūdi: terrena iūgens celeſtibꝰ:
vt ei oē genu flectaꝉ: celeſtiū: terreſtriū ⁊ infernoꝝ. Hie
Luce. 1. c ro. Hoc gabrieli ꝯſonat. ꝗ ait: Hic erit magnꝰ et filiꝰ altiſſimi
vocabiť. ⁊: Dabit illi dñs deꝰ ſedē dauid pr̄is ſui. Ut .ſ. gen
tem quā dauid tpalit̄ rexit ⁊ exēpla iuſticie ꝑbuit: ⁊ ſpūalibꝰ
hymnis ad fidē ⁊ dei amorē accēdit. ipe factꝰ: vbis: donis et
ꝓmiſſis regnū celeſte regeret: ⁊ ad viſionē dei introduceret.
h Oſanna ī excel. Hiero. Saluifica vt iuſti edificenꝉ in rui
nā angeloꝝ: ⁊ terreni ſaluenꝉ ab eo bñdicto vincēte ⁊ venien
te in noīe dñi .i. pr̄is ſui: qm̄ filꝰ de pr̄e nomē ſuſcepit: ⁊ pr̄ de
filio. Oſanna. verbū hebreū ⁊ cōpoſitū ex integro ⁊ coꝛru
pto. Oſi enī ſalua vl̄ ſaluifica. āna interiectio deꝑcantis. De
niq̄ꝫ ī pſalmo vbi. Lxx. īterp̄tes trāſtulerūt: O dñe ſaluū me
ſ fac

fac. In hebreo hr̄ anna adonay oſanna: qđ nr̄ Hiero. ita tran
ſtulit: Obſecro dñe: ſalua: obſecro. Jdeꝫ ꝗ eſt: o dñe ꝑ interie
ctionē obſecrantꝭ qđ obſecro dñe ꝑ ipm̄ verbū obſecratiōis.
i Introiuit. Hiero. Jā appꝛopinꝗnte paſſiōe in loco paſſiōi
ꝑfinito añ ſeſſa vult eē: vt ꝗ cū cape vellēt ibi iuenire poſſent:
vt oñderet ꝙ nō inuitꝰ ſ̄ ſponte mortē
ſubiret. Introiuit aūt ante ꝗnq̄ꝫ dies
Joh. 12. a paſce. Dicit ei iohes ꝙ añ ſex dies pa
ſce venit bethaniā vbi cena ei facta: ⁊
maria ſoroꝛ laçari vnguēto eū ꝑfudit:
⁊ in craſtino aſino ſedēs obuiante cū
palmis turba hierl̄m vēit. In lege ei
Mat. 21. a dictum eſt: ꝙ decima die mēſis tollat
vnuſꝗſq̄ꝫ agnū ⁊ ſeruet eū vſq̄ꝫ ad de
cimūꝗrtū diē mēſis: imoletq̄ꝫ eū mul
titudo filioꝝ iſrl̄ ad veſcendū. Unde
dñs decima die mēſis .i. ante ꝗnq̄ꝫ di
es paſce ciuitatē in ꝗ patereꝉ igreſſus
eſt: ⁊ certū ſue imolatiōis diē ꝯſpiran
te ꝯtra eū oī ꝯcilio ꝑncipū ⁊ ſenioꝛuꝫ
expectauit. Agnꝰ imolabaꝉ .xiiij. die
pꝛimi mēſis ad veſpeꝝ: ⁊ dñs eadē ho
ra agnū cū diſcipulis ſuis manducās
vbi legalis paſce decreta compleuit:
egreſſus eſt cū eis ad locū oꝛōnis: vbi
cōpꝛehenſus a iudeis ⁊ ligatꝰ iam ſa
cramētū beate imolatiōis inchoauit.
k In tēplū. Exemplū dedit nob vt
ꝗcūq̄ꝫ veniremꝰ ꝑmū ad domū oꝛōnis
ſi ibi ſit diuertamꝰ: ⁊ cū nos ꝑ oꝛōnis
ſtudiū do cōmēdauerimꝰ: ad ea ꝓpter
Mat. 21. a ꝗ venimꝰ agēda recedamus. l Et
Luce. 19. f circūſpe. om. Nō ſemel h̄ fecit: ſ̄ ꝑ oēs
Joh. 12. b ꝗnq̄ꝫ dies. Per diē in tēplo docebat:
noctibꝰ exiēs ī mōte oliueti moꝛabaꝉ:
Luc. 19. d ſicut Lucas ait: Docendo ei incredu
lis officiū coꝛrectiōis ſedulus impēde
B bat: manēdo apud fideles grām beni
Moralit̄ gnitatꝭ ꝓpitiꝰ exhibebat. Moralit̄.
Circūſpec. ⁊c. Inſpicit oīa coꝛda: ⁊ in
ꝯdicētibꝰ veritati nō īuenit vbi caput
reclinet. Seceſſit ad fideles: ⁊ in eis ꝗ
obediūt māſionē facit. Bethania nā
q̄ꝫ domꝰ obediētie interp̄taꝉ. m Cū
q̄ꝫ vidiſſet. Be. Sicut ꝑ parabolas lo
quiť ita facit. Ideo eſuriēs in ficu fru
ctū querit cuius nōdū tp̄s eſſe nouit.
Eam tñ ꝑpetua ſterilitate dānauit: vt
oſtenderet plebem quaꝫ docebūt pro
pter folia .i. verba iuſticie ꝗ habebat
ſine fructu .i. bono ope nō poſſe ſalua
ri: ſed excidi ⁊ in ignē mitti. Eſuriens
ergo dñs vidit ficū folia habentez: et
fructum in ea queſiuit ⁊ nō inuenit: qꝛ
ſalutem humani generis deſiderās vi
dit iudeā habentē eloquia legis ⁊ ꝓ
pherarū: queſiuit in eo fructum boni
operis docendo: coꝛripiendo: miracu
la faciendo: ⁊ non inuenit: ideo dam
nauit. ſ Jam non

ſ rationabilium doctoꝝ coꝛrigendo.
nemo adhuc hominū ſedit. Sol †
uite illum ⁊ adducite: ⁊ ſi ꝗs vo †
bis dixerit ꝗd facitis: dicite qꝛ
dño neceſſarius ē: ⁊ ꝯtinuo illum
dimittet huc. † Et abeūtes īuenerūt
ſ fidei.
pullum ligatum ante ianuam fo
ris in biuio ⁊ ſoluūt eum. Et qui
dam de illic ſtātibus dicebant il
ſ quaſi: quis poteſt dimittere peccata.
lis: Quid facitis ſoluētes pullū?
ſ qꝛ dño neceſſarius eſt.
Qui dixerūt eis ſicut preceperat
ſ pullum.
a illis ieſus. Et dimiſerunt eis. Et
duxerunt pullum ad ieſum. Et †
ſ ꝑ baptiſmū. ſ .i. pꝛimā ſtolā immoꝛtalitatis.
b impoſuūt illi veſtimēta ſua et ſe †
a ſ hi ſunt ꝗ coꝛpa ſua ꝑ abſtinētiā domāt: vt mē
ti iter parēt: vel bona exēpla ſequētibus ꝑbeant.
c dit ſup eū. † Multi aūt ſtrauerunt †
ſ vt inoffenſo pede pullus tranſiret.
d veſtimēta ſua in via. Alij autem †
ſ ſententias. ſ de libris.
frondes cedebāt de arboꝛibus ⁊
ſ ꝓphete: patriarche.
e ſternebant in via. Et qui pꝛeibāt
ſ apoſtoli.
et ꝗ ſequebanꝉ clamabant dicen
ſ ſaluifica.
tes: Oſanna benedictꝰ ꝗ vēit in
f nomīe domini: benedictuꝫ quod a
g venit regnū patris noſtri dauid:
ſ mane venit ad iudeos xp̄s.
h i oſanna in excelſis. Et itroiuit hie b
a ſ ſi quis eum hoſpicio ſuſciperet: tante enī pau
pertatis fuit: ⁊ ita nulli adulatus: vt in tanta vr
be nullum hoſpitium inueniret.
k l roſolymā in templū: et circūſpē c
ſ in veſpera mundi viſitat nos.
ctis oībus cum iam veſpera eſſet
ſ vt qui in vrbe non inueniebat: in agro paruulo
apud lazarum ⁊ ſoroꝛes eius haberet hoſpitiū.
hoꝛa: exijt ī bethaniā cū duodecī. †
Et alia die cuꝫ exirēt a bethania d
a ſ veritatē humane carnis oſtendit. ſ ſalutē
hominū eſtuans ad incredulitatem iſraelis.
m eſurijt. † Cumq̄ꝫ vidiſſet a longe †

Nico. de lyra

Mat. 21. b
liber euāgeliſta referanꝉ: ⁊ qꝛ ꝑncipa
liter ꝗrebaꝉ pullus ad obſequiū chri
ſti. a Benedictū qđ ve. reg. patrꝭ
noſtri dauid. credebant enī ipm̄ cito regnare in regno dauid:
⁊ reſtituere regnū tempale qđ a romanis erat vſurpatum: cu
ius ꝯtrariū dixit chriſtꝰ corā pilato Joh. xviij. Regnū meum
nō eſt đ hoc mūdo: ſed ſupple de celo: ⁊ h̄ diuina oꝛdinatiōe ſi
gnabatur vbis laudātiū. cū dicebāt: b Oſanna in excel.
licet nō itelligerēt: ſicut ⁊ cayphas dixit mortē xp̄i futurā ꝑ ſalu
te mūdi. Joh. xj. licet h̄ nō intelligeret. c Et cir. oībꝰ cū iā
veſ. eēt ho. ī ex. betha. lꝫ fuiſſet honoꝛifice receptus a cōi popu
lo ⁊ ꝑdicaſſet ꝑ totā diē vſq̄ꝫ ad veſperā: nullꝰ tñ inuitauit euꝫ
ad hoſpitiū in domū ſuam: ⁊ ideo cū diſcipulis redijt in betha
niā vbi manebant Martha: Maria ⁊ laçarus. d Et alia
die. h̄ ꝯñr deſcribiꝉ ꝯfutatio ſacerdotū: ⁊ pꝛio ſigno ſenſibili
ſcđo facto mirabili, ibi: Et cū introiſſent. tertio verbo rōnabi

li. ibi:

Moralit̃ a Iã nõ am. Be. Mo. Tu q̃ȝ ſi nõ vis
Mat.25.d audire ĩ iudicio a xp̃o: Diſce.a me ma.in
ig.eter.q2 eſu.ꝛ nõ de.m.mã.arbor ſteril̃
eſſe caueto:ſȝ poti⁹ xp̃o paupi ꝛ eſurientí
fructũ pietat̃ q̃ indiget offer. b Ce‑
pit eijce. In ipa re oñdit qđ p figurã in fi
cu fecit. Ficus enĩ non peccauit ſi añ tp̃s
fructũ nõ habuit ſȝ ſacerdotes. c Et
men.nu. Be. Ea.ſ.q̃ q̃ de lõginq̃ venerãt
ab indigenis offerẽda emebãt. Si ḡ h̃ p
hibet:q̃to mag̃ riſuȝ ꝛ vaniloquium et
hmõi. d Et cathe.ve. Be. Al. Colũbaſ
vẽdũt q̃ de poſitiõe manuũ mun⁹ accipi‑
unt p quã ſpũs daſ q̃ p colũbã ſignifica
tur q̃ in ſpecie colũbe ſup xp̃m apparuit.
Hoꝝ cathedras euertit:q2 ſacerdotiũ ta
liũ dñs deſeruit. Hinc canones tales a ſa
cerdotio puari p̃cipiũt. Oẽs enĩ tales vl̃
añ dei oculos vl̃ añ hũanos ſp puanſ ſa‑
C cerdotio. e Et nõ ſi. Futuri iudicij exẽ
plũ p̃mittit:qñ oẽs reprobos ab eccl̃ia re
†De cuſto. pellit:ꝛ ne vltra ad eã turbãdã intrẽt et‑
eucha.c.ſi. no verbere cõpeſcit. f Dom⁹ m. Mora
Moralit̃ lit̃. In pñti dom⁹ dñi cor eſt. Electio:cor‑
dis purificatio:vt nõ tm̃ pctã que inerãt
tollat cõpunctio diuit⁹ ĩmiſſa:ſȝ ne vltra
repetanſ adiuuet dĩna grã pſeuerans.
g Vos aũt fe. Ad h̃ enĩ in tẽplo erãt vt
vel nõ dãtes corpalit̃ pſeq̃renſ vl̃ dãtes
ſpũalit̃ necarẽt. Templũ ꝛ dom⁹ dei mẽs
eſt ꝛ ꝯſcĩa fideliũ:q̃ ſi in leſione ꝓximi p‑
uerſas cogitatiões ꝓfert:q̃ſi in ſpelunca
latrones reſidẽt:ꝛ ſimpliciter gradiẽtes
interficiunt:et ſic mens iã nõ domus dei
ſed ſpelunca eſt latronũ. h Aridã fa‑
Allego. ctam. Beda. Allego. A radicib⁹ areſa‑
cta eſt ficus vt oñdereſ gens impia:ſi ad
tp̃s vel ex parte corripiẽda externoꝝ in‑
curſib⁹:ꝛ p penitentiã liberãda: ſicut ſe‑
pe factũ eſt:ſed oĩ ꝛ eterna dãnatiõe feri‑
enda. Aliter: Areſacta eſt a radicib⁹ vt
oſtendaſ nõ ſolũ humano extrinſecus:ſȝ
diuino intus fauore fundit⁹ deſtituẽda.
nam ꝛ vitã pdidit in celis:ꝛ patriã ĩ ter‑
ris. i Recordat⁹ pe. Petr⁹ agnoſcit
aridã ꝛ abſciſſam radicẽ cui ſuccedit oli‑
ua pulcherrima fructifera vocata a dño.
vñ ſequiſ: Amẽ dico vobis. k Quicũ
q̃ȝ dixe.huic mõ. Be. Solẽt q̃dã dicere q̃
nr̃i nõdũ plenã fidẽ habuerũt:q̃ montes
transferre nõ potuerunt. Quib⁹ rñdem⁹
q̃ nec oĩa facta xp̃i ſunt ſcripta:ꝛ h̃ tñ le‑
gimus factuȝ p̃ eib⁹ Gregorij neoceſarie
ponti epi. Sed mons diabolus ꝓpter ſu
Eſa.14.b perbiã q̃ ſe ꝯtra deũ erexit dicens: Similis
ero altiſſimo. h̃ ad preceptũ p̃dicatoꝝ ab
electis expulſus ĩ marc.i.in ĩfideliũ ama
ras ꝛ turbulẽtas mẽtes veſaniã ſuã exer
cere pmittiſ:q̃ tanto acri⁹ ĩ eos q̃s poſſi‑
det ſeuit:q̃nto a pioꝝ leſiõe ſe expulſũ ge
mit. Hiero. Sȝ h̃ factũ eſt qñ dixerunt
Act.13.g apl̃i: Digne trãſſerimur ad gẽtes:q2 vos
indignos iudicat̃. Beda. Notãda eſt
diſtinctio depcantiũ:q̃ pfectã fidẽ habet
orãdo vel iubẽdo etiã põt trãſferre vl̃ cor
Ibid.13.b porales mõtes vl̃ etiã ſpũales: vt Paul⁹
D de elyma mago queȝ oculis ꝛ arte nefan
da puauit. ꝛ de phytoniſſa in philippis.
Qui aũt ad faſtigiũ tante pfectiõis aſcẽ‑
dere nequeũt:petant ſibi peccata dimitti
q̃ ad vitã mereanſ intrare ppetuã: ꝛ ſine
dubio ĩpetrabũt:ſi tñ in ſe peccãtib⁹ pri‑
mo dimittũt. l Et cũ ſtabitis ꝛc̃. Hie
ro. Marcus ſuo more ſeptẽ verſus orati‑
onis dominice vna oratione compreben
dit. His nanq̃ȝ cui dimiſſa ſunt oĩa q̃d
amplius rogabit niſi q̃ perſeueret in eo
quod obtinuit?

In qua po

a ſ .i.ſynagogã veſtitã mãdat̃ hoĩm ꝛ ſupſtitiõib⁹ ſcoparã:cui denegat fructũ i cuiũ vñ tẽplũ igredi‑ ens eijcit vẽdẽtes ꝛ emẽtes ꝛc̃. b ſ vba. c ſ ho‑ mo fact⁹ ſ boni operis.

ficũm hñtẽ foliã: venit ſi q̃d forte
inueniret in ea. Et cũ veniſſet ad

a ſ reliquie in fine fructificabunt.

eã:nihil ĩuenit p̃ter folia. Nõn eni
erat temp⁹ ficoꝝ. Et rñdens dixit
a ei: Iam nõ ampli⁹ in eternuȝ q̃ſq̃ȝ
ex te fructuȝ manducet. Et audie‑
bãt diſcipli ei⁹:ꝛ veniũt iteꝝ hiero
ſolymã.† Et cũ itroiſſet in templũ a†
b cepit eijcere vendẽtes ꝛ ementes

ſ quod ſoli orationi dedicatur.

c de templo:ꝛ mẽſas numularioꝝ: †

ſ qui honores vendunt:ꝛ gradus emunt.

d ꝛ cathedras vendentiuȝ colũbas †
e euertit.† Et nõ ſinebat vt q̃ſq̃ȝ trãſ b

a ſ cõe imũdũ mercãdi grã nõ deo dedicatũ.

ferret vãs p templum: ꝛ docebat

ſ in Eſaia.

f dicẽs eis: Nõne ſcriptũ eſt:† q2 do

ſ nõ tauroꝝ vel hircorum.

mus mea dom⁹ oratiõis vocabiſ

ſ nõ in iudea vel hierlm tm̃. ſ in Hieremia.

g oib⁹ gẽtib⁹? Vos aũt feciſtis eam
ſpelũcã latronũ.† Quo audito p̃n †
cipes ſacerdotuȝ ꝛ ſcribe q̃rebant
quõ eũ pderẽt:timebãt eni eũ qm̃
vniũſa turba admirabaſ ſup do‑

ſ q2 cũ iudeis tenebras relĩq̃t ſol egrediẽs.

ctrina ei⁹. Et cũ veſpa eẽt facta e‑ c

ſ ad aliã beniuolã ꝛ obedientem.

grediebaſ d̃ ciuitate.† Et cũ mane

ſ cum ſol occidit iudeis:oritur apoſtolis.
ſ ipſe cum apoſtolis. ſ ſynagogam.

h trãſirent viderunt ficũ aridã factã

ſ Cain vt ceteris a quibus omnis ſanguis iuſtus requiritur ab abel vſq̃ȝ ad zachariam.

i a radicib⁹. Et recordatus petr⁹ di
xit ei: Rabbi:ecce fic⁹ cui maledi‑
xiſti aruit. Et rñdẽs ieſus ait illis:
Habete fidẽ di.† Amẽ dico vob:q2

a ſ .i.chriſto q̃ eſt mons creſcẽs de lapide

k q̃cũq̃ȝ dixerit huic mõnti tollere:ꝛ

abſciſo ſine manibus. ſ gentes.

mittere i mare:ꝛ nõ heſitauerit in
corde ſuo ſȝ crediderit: q2 q̃dcũq̃ȝ
dixerit fiat: fiet ei.† Propt̃ea dico d
vob:oĩa q̃cũq̃ȝ orãtes petit̃:credi e

a ſ recte fidei. ſ vos q̃ tante pfectionis nõ eſtis.

l te q2 accipiet̃:ꝛ eueniẽt vob† Et cũ f

ſ querimonie.

ſtabit̃ ad orãdũ dimittite ſi q̃d ha

ſ q̃ vos leſit. ſ magna fiducia. ſ nõ vni⁹:om

bet̃ adũſus aliquẽ:vt ꝛ pr̃ vr̃ q̃ in

nes enim fratres eſtis. ſ .i.iuſtis.

celis eſt dimittat vobis pctã vr̃a.

ſ tremenda ſententia.

† Q̃ ſi vos nõ dimiſerit̃:nec pr̃ vr̃
q̃ in ce̾l eſt dimittet vobis pecca‑

ſ a bethania.

ta vr̃a. Et veniũt rurſum hieroſo‑ g
lymaȝ. Et cũ ambularet in tẽplo:
accedunt ad eum ſummi ſacerdo‑

li.ibi: Et veniũt rurſum.ſnĩa p̃me
part̃ pȝ ex dictis Matth.xxi.ca.
a Et cũ introiſſent in templum.
Hic poniſ cõfutatio ſacerdotũ fa‑
cto mirabili.ꝛ primo deſcribiſ di‑
cta cõfutatio.ſcđo incidẽter poni‑
tur diſcipuloꝝ instructio.ibi: Et
cũ veſpa eſſet. Circa primuȝ ſcien‑
dũ q̃ ſatis mirabile factuȝ fuit q̃
vn⁹ hõ paup oẽs vendẽtes ꝛ emẽ
tes eijceret de tẽplo:ꝛ null⁹ ei re‑
ſiſteret. ſm enĩ q̃ dicũt ſancti q̃dã
fulgor mirabil̃ egrediebaſ de vul
tu ei⁹ ꝛ ocul̃: q̃ territi ſacerdotes †
ꝛ etiã alij nõ valebãt reſiſtere ei.ꝛ Mat.21.b
iſta eiectio fuit ſignum q̃ ſacerdo Luce.19.g
tes eẽnt eijciẽdi de tẽplo ꝛ officio Joh.2.c
tanq̃ȝ indigni. b Et non ſine‑
bat vt q̃ſq̃ȝ trãſſerret vas p tẽplũ:
ꝛ loquiſ de vaſis hũanis vſibus
applicandis:q2 vaſa diuio cultui
deputata ibi debebant eſſe ꝛ non
alia.cetera patent ex dictis Mat.
xxj. c Et cũ veſpa eſſet. Hic in
cidenter deſcribiſ diſcipuloꝝ in‑ †
ſtructio:eo q̃ petrus fecit mentio Eſa.56.c
nẽ de areſactione ficus ſubita ad Hiere.7.b
maledictionẽ chriſti:ꝛ ideo inſtru
it eos occaſione huius de efficacia
fidei. Scđo de efficacia orationiſ. †
ibi: Propterea dico vobis.ſentẽ‑
tia prime partis pȝ ex dict̃ Mat. Mat.21.b
xxj. d Propterea dico vobiſ. Lu.19.g et
Hic inſtruit diſcipulos de effica‑ 20.c.ꝛ.22.a
cia orationis:que ꝓcedit ex duo‑ Joh.7.d et
bus:videlicet ex fidei certitudĩe. g.et.ſ.
quod notaſ cũ diciſ: e Que
cunq̃ȝ orãtes petitis:credite quia
accipietis ꝛc̃.ꝛ hoc eſt intelligen‑
dum qñ quis orat pie ꝓ ſe et pſe‑ †
ueranter:niſi enĩ q̃s pie oret.i.de
ptinentib⁹ ad ſalutẽ:oratio eius Mat.21.b
nõ eſt exaudibilis. Item ſi oret ꝓ
alio de ptinẽtib⁹ ad ſalutẽ:põt ca
rere effectu ex demerito illi⁹ pro q̃
orat. Item ſi orat pie ꝓ ſe non tñ
pſeueranter põt carere effectu:q2
deus nõ ſtatim dat beneficiũ peti‑
tũ:ſed differt aliqñ vt cõgruo tp̃e
detur:ꝛ vt ex dilatione carius ha
beatur. Scđo ex q̃ oratio hȝ effica †
ciã eſt diſpoſitio orãtis.ſ.qñ nõ re Mat.17.c
tinet irã vel rancorẽ ꝯtra illum q̃ et.21.c.
ſibi ĩiuriã fecit. vñ dr̃ Eccl.xxviij. Luce.17.b
Homo homini ſeruat irã et a deo
querit medelam.q.d. fruſtra.ꝛ p
pter hoc ſubditur: f Et cũ ſta‑
bitis ad orandum: dimittite ſi q̃d †
habetis aduerſus aliquẽ ꝛc̃. Sci‑ Mat.21.c
endum tamen q̃ hoc intelligiſ de Joh.14.b
remiſſione offenſe:quia homo te‑
netur eſſe in charitate:ſed remiſ‑ †
ſio iniurie non eſt de neceſſitate. Mat.6.b
Poteſt enĩ aliquis petere ſm or‑
dinem iuſticie recõpenſationem ꝓ
iniuria ſibi facta. g Et veni‑
unt rurſum hieroſolymaȝ. Hic po
nitur confutatio ſacerdotuȝ: ſcri‑
barum ꝛ ſeniorum verbo rationa
bili:ꝛ patet ſentẽtia ex dict̃ Mat‑ †
thei.xxj. Ad euidentiam dicto‑ Mat.15.b
rum et dicendorum queriſ verum
chriſtus in predicationibus ſuis
debuit vitare offenſionem vl̃ ſcan
dalũ ſacerdotũ:ſcribaꝝ ꝛ phariſe
orũ.et arguitur primo q̃ ſic.j.ad
Timot.v.dicitur: Seniorẽ ne in‑
crepaueris:ſed obſecra vt patrẽ.

predicaui autem

a Jn q̃ ptāte ꝛc. De dei dubitāt po/teſtate: ꝛ volūt ſubintelligi diaboli eē qđ facit. b Interrogabo. Poterat apta rñſiōe calūniā tētatoꝝ ꝯfutare: ſed prudenť interrogat: vt vel ſilentio ſuo vel ſnīa cō demnētur. c Si dixeri/mꝰ. Hiero. De lucerna mūdi obſcuranť. vñ

Pš. 131. ꝺꝫ: Paraui lu cernaꝫ chriſto meo: inimicos eiꝰ indu. cōfu. d Quare er go ꝛc. Quaſi. Quē ꝯfitemi/ni ď celo habu iſſe ꝓphetiaꝫ: mihi teſtimo/niū ꝑhibuit: ꝛ ab illo audiſť in q̃ ptāte hec facio. e Si dixerimus ex ho. ꝛc. Quod libet hoꝝ rñde ant: vident ſe in laqueū rui/turos: timent lapidationeꝫ: ſed magꝭ cōfeſ ſionē veritatꝭ. f Nec ego dico vob. Be. Duabꝰ de cau ſis ſciētia veri tatis occultať q̃rentibꝰ: cum aut his q̃ q̃rit minus intelli/git: aut odio aut ꝯtēptu ve/ritatis īdignꝰ eſt cui debeat aperiri. Pro/pter alterū ꝺꝫ:

Job. 16. c Adhuc multa habeo vob di cere q̃ nō pote/ſtiſ portare mo do. ꝓpter alte

Mat. 7. a rū: Nolite ſan ctū dare cani/bus. Ca. XII

g Et cepit illis ꝛc. Lacuꝫ. Siue torcular aut altare: aut illa torcularia quoꝝ titulo qnidā pſalmi ꝑnotanť. h Peregre pfe. Dans liberū arbi triū operādi: nō mutatiōe loci: qꝛ vbi/qꝫ deꝰ: ꝛ oīa cōplet. i Seruū. Pri mo miſſus eſt moyſes: q̃ fructuꝫ legis quā dederat a cultoribꝰ inq̃rebat: ſed

Pš. 105. ceſum dimiſerūt ꝛ vacuum. vñ: Irrita uerūt moyſen in c. ꝛ a. ſ. dñi: ꝛ vexatꝰ eſt moyſes ꝓpter eos ꝛc. k Et iteꝝ m. a. ſ. Dauid ꝛ alios pſalmiſtas q̃ miſ ſi ſunt poſt moyſen vt cultores vinee ad exercitiū boni opis excitarēt. Sed ipm quoqꝫ dauid q̃ caput pſalmodie ꝛ fons in ſpūſctō claruerat: abiecerūt

3. Re. 12. d dicentes: Que nobis pars in dauid: aut que hereditas in filio yſai?

tes ꝛ ſcribe ꝛ ſeniores: et dicunt
q. in beelzebub eijcis demonia.
a ei: In qua poteſtate hec facis: ꝛ
aperte filiū dei negant: quem putant non ſuis ſed alienis viribus ſigna facere.
quis dedit tibi hāc poteſtatē vt
iſta facias? Jeſus autem reſpon/
b dens ait illis: Interrogabo vos
ꝛ ego vnum verbuꝫ: ꝛ reſpōdete
mihi: ꝛ dicam vobis in qua pote
ſtate hec faciam. Baptiſmum io
hānis de celo erat an ex homini/
bus? Rñdete mihi: At illi cogita
cornute coartati ſylogiſmo.
c bāt ſecū dicētes: Si dixerimꝰ de
d celo: dicet nob: Quare ğ non cre
e didiſtis ei? Si dixerimꝰ ex homi/
nibus: timemus populū. Oēs
eni habebāt iohannē: qꝛ vere ꝓ/
pheta eſſet. Et rñdentes dicunt
ieſu: Neſcimus. Et rñdens ieſus
qꝛ nō vultis fateri vos qđ ſcitis. Hiero. hic cum ꝯuerſo ꝯuertitur deus.
f ait illis: Neqꝫ ego dico vobis in †
qua ptāte hec faciā. Ca. XII
g Et cepit illis in parabol a†
a domum iſrael plantauit.
loqui† Vineam paſtina/ b
a deus pater humano affectu.
b cuſtodiam angelorum: vel murum vrbis.
uit homo: et circūmdedit ſepēm †
legem. *templū.*
ꝛ fodit lacum: ꝛ edificauit turriꝫ: c† †
a ſacerdotibꝰ. operarijs conductis hora ter tia ꝛ ſexta ꝛ nona.
h ꝛ locauit eā agricolis: et peregre ‡
ꝓfectꝰ ē. Et miſit ad agricolas in †
nō in ꝑſētu fructꝰ: qꝛ nullꝰ erat. ꝓphetas.
i tpe ſeruū: vt ab agricoliſ acciperet
fructus vinee obedientia.
de fructu vinee. Qui apprehen/
a alū ꝓphete ceſi: alij vulnerati: alij occiſi.
ſum eū ceciderunt ꝛ dimiſerunt
k vacuum. Et iteꝝ miſit aliū ſeruū

predicti aūt erāt ſeniores ppli ꝛ pñes. ergo ꝛc. Itē. j. ad Corinth. x. ꝺꝫ: Sine offenſiōe eſtote iudeis ꝛ gentibꝰ ꝛ eccñe dei. cū igiť facta chriſti ꝛ dicta fuerint nobis data pro exemplari: videť ꝙ debuit cauere ab offenſione p̄dictoꝝ. Contra Eſa. viij. fuerat ꝓ/phetatū ꝙ chriſtꝰ foret in lapidē offenſionis ꝛ petraꝫ ſcandali duabꝰ domibꝰ iſrael. Reſponſio: duplex eſt ſcandalū: actiuū ꝛ paſſiuū. Actiuū nō habuit in xp̄o locuꝫ: qꝛ tale ſcandalū eſt dictū vel factū alicuius minus rectū prebēs alteri occaſionē ruine: vt habeť ex vbis Hiero. ſup Matth. Oīa aūt facta ꝛ dicta chriſti fuerunt rectiſſima: ꝛ ideo que/ſtio iſta intelligiť de ſcādalo paſſiuo: qđ eſt qñ aliqs ex dicto vel facto alterꝰ bono ſcandalizať ex imꝑfectione ſua: ꝛ iſtud ſcandalū aliqñ ꝓcedit ex ignorātia vel infirmitate illius qui ſcandalizať: ꝛ tūc dicta vel facta bona occultanda ſunt vł dif ferenda quouſqꝫ infirmi vel ignorātes inſtruanť: niſi ſint talia bona q̃ ſint de neceſſitate ſalutis: que nō ſunt omittenda pro pter ſcandalū alterꝰ. ſi aūt infirmi vel ignorātes poſt inſtru/ctionē debitā in ſcandalo ꝑmaneāt: iam tale ſcandalū nō ꝓ/cedit ex infirmitate vel ignorantia ſed malicia: ꝛ tale ſcanda/lum eſt ꝯtēnendū maxime qñ eſt ꝯtra bonū cōmune: qꝛ bonū cōmune ſemꝑ eſt preferendū vtilitati ꝛ paci quorūcūqꝫ homi/nū ſingulariū. tale aūt fuit ſcandalū ſacerdotū. ſcribaꝝ ꝛ pha riſeoꝝ: qꝛ ſua malicia nitebanť impedire doctrinaꝫ chriſti in qua ꝯſiſtebat ſalus populi. Item ſuis malis exemplis ꝛ mo/ribus trahebať populus ad peccandū. Item ꝑ doctrinā ſuā malā euacuabāt dei mandata ꝓpter ſuas traditiones: vt di/ctum eſt. ē. ꝛ ideo chriſtꝰ in publico debuit vitia eoꝝ repꝛhen dere: nec ab hoc ceſſare ꝓpter eoꝝ ſcandalū. ꝓpter qđ Mat. xv. cū diſcipuli dixiſſent chriſto. Scis qꝛ iudei audito hoc ver bo ſcandalizati ſunt. reſpōdit: Sinite illos: ceci ſunt ꝛ duces cecoꝝ. Si cecus ceco ducatū preſtet: ambo in foueam cadūt. Ad primū dicendū ꝙ loquiť de ſenibꝰ honeſtate ꝛ moribus: nō de ſenibꝰ etate malicia corruptꝭ: qꝛ tales ſūt acriť arguen di: ſicˀ Daniel dure icrepauit illos ſenes ipudicos: Dañ. xiij. Ad ſcđm dicēdū ꝙ hō dꝫ eē ſine offenſiōe iudeis ꝛ gētibus: ita ꝙ dicto ſuo vł facto minꝰ recto nō p̄beat alicui occaſionē ruine: ſꝫ ſi de vitate ſcādaluꝫ ſumiť rectꝰ ꝯtra ꝑmittiť q̃ ꝙ vitas relinq̃ť: ſm ꝙ dicit be. Greg. ſup Ezechielē. Ca. XI Mar. 11. c Lu. 20. a

Moraliter.

Et cum appropinquauit hieroſoly/mis. Sequiť: † Mittit duos ex di ſcipulis ꝛc. Per binariū inſinuans ꝙ diſcipuli ſui habere de bent geminā charitatē ſcꝫ dei ꝛ ꝓximi. † Ite in caſtellū ꝛc. id eſt in mundū ad p̄dicandū. c† Illic inuenietꝭ pullū liga tū ꝛc. i. hoīem diſſolutū praua ꝯſuetudine ligatū. † Super quē nemo ſedit. qꝛ nulli voluit obedire. † Soluite. monitꝭ vřis extrahētes eū de ſua praua ꝯſuetudine. † Et adduci/te illū. ad ꝯfeſſionē fidei chriſtiane. Sequiť: † Et impoſu erūt illi veſtimēta ſua. i. virtutū opa. † Et ſedit ſup eum. ꝑ obedientie actū. † Multi aūt ſtrauerūt veſtimēta ꝛc. Naꝫ qñ aliqs inſolens ꝑfecte ꝯuertiť ad deū. alij plures animari ſolent ad ſilē faciendū. † Alij frondes ꝛc. ꝑ q̃s ſignificať leticia. ꝓpter qđ ꝑ iſtos ſignificanť illi q̃ gaudēt ꝛ deum lau/dant de mutatiōe tali. † Et introiuit hieroſolymā in tem/plū. Beda. formā nobis religiōis quā ſeq̄mur demonſtrat: vt cū q̃libet loca in q̃bꝰ ſit domꝰ orōnis intramꝰ ad hāc p̄mo diuertamꝰ. c† Et circūſpectis oībꝰ ꝛc. qꝛ nullus recepit eū in domū ſuā. † Abijt in bethania. q̃uis gaudioſe recepiſ/ſent eū in mane. iō ꝑ iſtos ſignificanť illi q̃ cū gaudio recipiūt p̄dicatiōis verbū: ſed nō faciūt fructū. † Cūqꝫ vidiſſet ficū a longe hñteꝫ folia tm̄. iō ꝑ ipm ſignificať hypocrita hñs tm̄ apparētiā ſctitatꝭ ꝛ nō opa. ꝓpter qđ dei maledictionē icurrit a† Et cū intro. i tē. ce. eijce. ven. ꝛc. Iſti ſūt adulatores q̃ lau des falſas vēdūt p̄latꝭ: ꝛ ipi eas emūt eccliaſticꝭ bñficijs ide/bite collatꝭ. † Et mē. nu. ꝛc. iſti ſūt mali p̄lati ꝛ curati q̃ ma gis ſtudēt pecūijs leuādis q̃ aīabꝰ ſaluādis. † Et ca. ven. co. ꝛc. i. eccliaſtica ſacra in q̃bꝰ dať grā. ſic igiť domꝰ dei ſpelūca latronū efficiť: qꝛ latrocinū ē q̃cq̃d dictꝭ mo dis acq̃riť. † Quo au. pn̄. ſacer. ꝛc. adhuc durat iſta ꝑſecutio ꝯ deteſtātes vitia co/rū. Baptiſmꝰ io. ꝛc. Seq̃ť: † Neqꝫ ego dico vo. ꝛc. Beda. q̃ſi di. Nō dico vobis qđ ſcio: qꝛ nō vultꝭ dicere qđ ſciť. Duabꝰ āt cauſis maxie ſcīa vitatꝭ ē occultāda q̃rēti/bꝰ: cū. ſ. is q̃ q̃rit aut ñ ē capax ad itelligēdū qđ q̃rit: aut idignꝰ ēvt ei debeat apiri: ꝛ

a Et ce. il. in pa. loq̃. Hic ꝯñr poniť ꝯfutatio Ca. XII hic vtrqꝫ ꝯcurrebat. ſacerdotū ꝛ ſenioꝝ i parabolꝭ. Et pꝛio poniť ꝯfutatio ſacerdotū. ſcđo phariſeo rū ꝛ herodianoꝝ. ibi: Et mittūt ad eū. tertio ſaduceoꝝ. ibi: Et venerūt ad eū ſa ducei. q̄rto ſcribaꝝ. ibi: Quō ğ dicūt ſcribe. Sentētia p̄ne ptꝭ ptꝫ ex dictis Mat. xxi. exceptꝭ q̃ ſequunť. b Vineā paſti. hō. i. coluit. ꝛ ꝺꝫ a paſtus paſta paſtum: ꝛ eſt ꝓ/prie modus colēdi quo poniť fimus vel pinguedo terre circa radicē vinee vł arborꝭ. radices enim ſm pħm. ij. de aīa ſunt ora ſilꝭs. qꝛ ſicut in aīalibꝰ ꝑ os ſumiť alimentuꝫ vnde animalia nutriunť: ſic ꝑ radices trahitur alimentū terre naſcentiū. c Et fo dit lacum. Lacus ꝓprie dicitur locus vbi recipiunť aque a riuulo ꝛ ibi colligūtur: ꝛ ad ſimilitudinē huiꝰ locus vbi recipiť vinū fluens a torculari ꝺꝛ hic lacus.

Et rurſum

Hic eſt heres

℣a Et rurſum aliū. Prophetarū chorū
cū ſuis ſocijs: q̄ ſuis atteſtatiōib⁹ po
pulū ꝯuenerūt: ⁊ mala huic vinee ven
tura p̄dixerūt. Et rurſum a. m. ⁊c.
His trib⁹ ſeruoꝝ gradib⁹ oēs docto
res q̄ ſub lege ⁊ ꝓphet̄ fuerāt intelli
Luce. 14. f gimus. vn̄ alibi: Neceſſe eſt impleri
oīa que ſcripta ſunt in lege Moyſi et
ꝓphet̄ ⁊ pſalmis de me. b Quia
verebun. Nō hoc ignorando dixit: q̄
oīa nouit: ſed ſemꝑ ambigere d̄r de⁹:
vt libera volūtas homini reſeruet.
Beda. Interrogem⁹ Arriū ⁊ euno
miū: ecce pater dicit̄ ignorare ⁊ ſentē
tiā temperat: ⁊ q̄ntū in nobis eſt dici
tur eſſe mentit⁹: q̄cq̄d ꝓ p̄re reſponde
rint h̄ intelligāt ꝓ filio q̄ ſe dicit igno
rare ꝯſummationis diē. c Coloni
aūt. Beda. Probat iudeoꝝ p̄ncipes
nō ꝑ ignorantiā xp̄m crucifixiſſe: q̄r in
Ps. 20. tellexerūt eū eſſe. de quo d̄r: Poſtula
a me ⁊ da. tibi gē. here. tuā ⁊c. Unde
Job. 12. c ſibi ꝯſulētes dicebāt: Ecce mūd⁹ tot⁹
Ibid. 21. f poſt eū a. ⁊ ſi dimittim⁹ eū ſic: oēs cre
dent in eū. Hereditas ḡ filij dei eccle
ſia eſt de cūctis gentib⁹ ei data quam
ſanguie acq̄ſiuit: reſurgēdo poſſedit.
Hanc mali coloni p̄ripere moliebant̄:
cū eū crucifigentes fidē ei⁹ extingue
re: ⁊ ſuā iuſticiā q̄ ex lege eſt p̄ferre ni
tebant̄. d Et eie. Beda. Notat ꝑ
tinaciā coꝝ: q̄ nec crucifixo ac reſuſci
tato dn̄o ad p̄dicationē apl̄oꝝ crede
re voluerūt. ſed q̄ſi vile cadauer ꝓie
cerunt. q̄r q̄ntū in ſe erat a ſuis finib⁹
excludētes gentib⁹ ſuſcipiendū dede
runt. e Ueniet ⁊c. Beda. Auferē
tur a vobis regnū dei: ⁊ dabit̄ genti
facienti fructū ei⁹. Hoc aūt diuinit⁹ fu
iſſe ꝓcuratū ꝓphetico teſtimonio vel
exēplo ꝓbat dicēs: Nec ſcripturā hāc
legiſtis ⁊c. Hiero. Uinea dat̄ alijs
ab oriente ⁊ occidente ⁊ auſtro ⁊ aq̄lo
ne veniētib⁹: ⁊ recūbentib⁹ cū abraā:
iſaac ⁊ iacob ī regno celoꝝ. Beda.
Moralit̄ B Moraliter. Cuicūq̄ fideliū myſteriū
baptiſmi ꝙ operādo exerceat cōmitti
tur: quaſi vinea quā excolat ei locat̄.
Mittitur ſeru⁹ vn⁹ ⁊ alter ⁊ tertius: q̄
de fructu accipiāt: cū lex: pſalmodia:
ꝓphetia: quaꝝ āmonitionē ad bn̄ agē
dum pp̄lus ſequat̄ legit̄. Sed miſſus
ſeruus ꝯtumelijs affect⁹ vel ceſus eij
citur: cū ſermo audit⁹ ve cōtemnitur
vel blaſphemat̄. Miſſum heredē q̄n
tum in ſe eſt occidit: q̄ ⁊ filiū dei cōcul
cat: ⁊ ſpiritui gr̄e quo ſanctificatus eſt
ꝯtumeliā facit. Perdito malo culto
re vinea dat̄ alij: cuꝫ dono gr̄e q̄d ſu
perbus ſpernit humilis ditat̄. Manū
† 23. q. 1. c. militare. mittere in ieſum: timore turbe retinen
tur cū quilibet ſolo noīe ſuꝑ eam quā
nō diligit eccleſiaſtice fidei ⁊ pac̄ vni
tatem ꝓpter cohabitantiū multitudi
nē aut erubeſcit: aut timet impugna
re. Cū autē tp̄s fuerit ꝑſequēdo eccle
ſiā quaſi dn̄m crucifigere ⁊ oſtentatui
habere gaudebit. f Lapidē quē
re. Hiero. Lapis reprobus quē geſſit
angulus ꝯiūgens in cena agnū cum
pane. Finiens vet⁹: nouū inchoās ⁊c.
hic p̄ſtat mira in oculis nr̄is. g Et
mittūt ad ⁊c. Be. Turbā timebāt: at
q̄ q̄d ꝑ ſe nō poterāt: terrene poteſta
tis manib⁹ efficere tētabāt: vel vt ipi
a morte eius viderent̄ imunes. Aug
enī in iudea ſub auguſto ceſare q̄n ī toto
orbe celebrata ē deſcriptio ſtipēdiaria
℣ facta

ad illos: ⁊ illū ī capite vulnerauē
a rūt: ⁊ ꝯtumelijs affecerūt. Et rurſū
aliū miſit ⁊ illū occiderūt: ⁊ plures
alios q̄ſdā cedētes: alios v̄o occi
a ſ chriſtum vnigenitum.
dentes. Adhuc v̄o vnū hn̄s filiū m †
chariſſimū: ⁊ illū miſit ad eos no
ſ per ironiā.
b uiſſimū dicēs: q̄r reuerebunt̄ filiū
c meū. Coloni āt dixerūt ad inuicē:
Hic ē heres. †Uenite occidam⁹ eū: ⁊
nr̄a erit hereditas. Et apphēdētes a
a ſ i. plebem dicentes: quia ſamaritanus es tu: ⁊
demonium habes.
d eū occiderūt: ⁊ eiecerūt extra vineā.
e Quid ḡ faciet dn̄s vinee? Ueniet
⁊ ꝑdet colonos ⁊ dabit vineā alijs.
a ſ quaſi: que alio modo implebitur hec ſcriptura.
ſ chriſtu m.
f †Nec ſcripturā hāc legiſtis? Lapidē
a ſ mgr̄i q̄ ſe ⁊ alios deo dignā domū edificare de
quē reprobauerunt edificātes: hic
bebent. a ſ duos condens in ſemetipo ex vtroq̄
populo vnā ciuitatē ⁊ vnū templū ſibi edificans.
factus ē in caput anguli: a dn̄o fa
ctū ē iſtud: ⁊ ē mirabile in ocul̄ no
a ſ q̄ſi mentitū cōtra ſe: in q̄ ꝓbant eū vera dixiſſe:
ipe eni ē heres: illi mali coloni. b ſ ad modicū ti
more retardant̄: q̄r nondū venerat hora eius.
ſtr̄. †Et q̄rebāt eū tenere: ⁊ timuerūt b+ c
ſ i. propter.
turbā. Cognouerūt eni q̄m ad illos
ſ alſo dixerit.
parabolā hāc dixerit. Et relicto il
g lo abierūt. † Et mittūt ad eū q̄ſdā d
a ſ militib⁹ herodis q̄ hieroſolymis erāt ill̄ dieb⁹.
ex phariſeis ⁊ herodianis vt eū ca
perēt in v̄bo. Qui venientes dicūt
a ſ mellitis ſermonibus circundant ſicut apes mel
portantes in ore: aculeum in dorſo.
h ei: Magiſter: ſcimus q̄r verax es ⁊ †
nō curas quēq̄. Nec eni vides ī fa
ciē hoim: ſꝫ ī v̄itate viā dei doces.
Licꝫ dari tributū ceſari: an n̄ dabi
i m⁹? Qui ſciēs v̄ſutiaꝫ coꝝ: ait ill̄:
a ſ ſapia ſapient̄ agit: vt ſuis ſ̄monib⁹ capiant̄.
k Quid me tētatis? Afferte mihi de
nariū vt videā. At illi obtulerūt ei.
Et ait ill̄: Cui⁹ ē imago hec ⁊ inſcri
ptio? Dicūt ei: Ceſaris. Rn̄dēs aūt
ſ q̄d neceſſitatis.
l ieſus ait illis: † Reddite ergo q̄ ſūt †
a ſ numum: tributū: pecuniā. b ſ q̄d voluntatis.
ſ vos ⁊ decimas: primitias.
ceſaris ceſari: et que ſunt dei deo.
a ſ q̄r inſidiaꝝ calliditate preualere nō poterant.
b ſ i. ſup ſapientia eius.
Et mirabant̄ ſuꝑ eo. † Et venerūt e
m ad eū ſaducei: q̄ dicūt reſurrectio
nē nō eē: ⁊ interrogabāt eū dicētes:
Mgr̄: moyſes ſc̄pſit nob: vt ſi cui⁹ †
frat̄ mortu⁹ fuerit ⁊ dimiſerit vxo
rē: ⁊ filios nō reliq̄rit: accipiat frat̄
ei⁹ vxorē ipi⁹ ⁊ reſuſcitet ſemen fr̄i
n ſuo. † Septē ḡ frēs erāt: ⁊ p̄m⁹ acce

facta erat. Und̄ ſeditio magna. Alij
dicebāt romanis ꝓ oīb⁹ militantib⁹
debere tributa ꝑſolui. Phariſei nō
debere ꝓplm̄ dei q̄ decimas ⁊ q̄ in le
ge p̄cipiebant̄ ſolueret: ſubiacere le
gib⁹ humāis. Cui⁹ ſeditiōis fomes
adeo inualuit: vt poſt reſurrectiōem
dn̄i patriā ⁊ gentē ⁊ regnū ⁊ oīa ꝑde
re maluerint: q̄ꝫ eſſe tributarij.
b Mgr̄ ſcim⁹. Be. Blanda et frau
dulenta interrogatio ad h̄ ꝓuocat re
ſpōdentē vt mag̃ deū q̄ꝫ ceſarē time
at: ⁊ dicat n̄ debere tributa ſolui: vt † Mat. 21. a
audiētes herodiani ſeditiōis cōtra
romanos auctorē teneāt. i Qui
ſciēs v̄. Qui putāt interrogatiōeꝫ ſal
uatoris ignorationē eē nō diſpēſatio
nē: ex h̄ loco diſcāt ꝙ potuit ſcire cu
ius imago eēt. Sꝫ interrogat vt ad ſer
monē coꝝ cōpetenter reſpōdeat.
k Denariū. Denari⁹ gen⁹ numi qui
ꝓ x. numis cōputat̄: ⁊ hꝫ imagineꝫ
ceſaris. l Reddite q̄ ſ. ce. ce. hoc
ipe fecit ꝓ ſe ⁊ ꝓ petro ſoluendo tri † Ps. 177.
buta. Que ſūt dei deo. Hoc q̄ꝫ fecit Mat. 21. a
p̄ris implēs volūtatē. Aliť: Reddi Luce. 20.
te q̄ ſūt ce. ce. impſſionē ſue imagis: Ps. 4.
q̄ ſunt dei deo aīam lumie vult⁹ ei⁹
illuſtratā. vn̄: Signatū ē ſuꝑ nos lu
mē vul. ⁊c. m Saducei ⁊c. Due
hereſes erāt ī iudeis: phariſeoꝝ ⁊ ſa
duceoꝝ. phariſei traditionū ⁊ obſer
uationum (quas illi deuteroſis vo
cant) iuſticiā p̄ferebant: vn̄ ⁊ diuiſi † Mat. 21. a
vocant̄ a pp̄lo. Saducei autē. i. iuſti Luce. 19.
⁊ corpis ⁊ anie reſurrectioneꝫ nega Job. 7. d
bāt. Beda. Saducei ⁊c. Qui re
ſurrectionē corpoꝝ eſſe negāt: vel nō
credūt: aīas iudicātes interire cum
corporib⁹. Recte hmōi fabulam fin † Mat. 22.
gunt: q̄ deliramēti arguat eos q̄ aſſe Luce. 20.
runt reſurrectionē corporū. Potuit
aūtꝫ in gēte coꝝ aliq̄n hoc accidere.
n Septē ḡ. Beda. Turpitudinē fa
bule opponūt: vt reſurrectionem ne
gent. Sed myſtice ſeptem frēs ſine fi
lijs defuncti oīb⁹ reprobis ꝯgruūt:
q̄ ꝑ totā vitā (q̄ ſeptē dieb⁹ voluit̄)
a bono ope ſteriles ſunt: q̄b⁹ viritim
morientib⁹ ad vltimū ⁊ ipa mūdana
ꝯuerſatio morit̄. i. trāſit: q̄ſi vxor iſe
cūda: quā illi ſine fructu bōi opis ex
egerūt. Hiero. Mulier ſteril̄ nec re
linq̄ns ſemē ex ſeptē frib⁹: nouiſſime
℣ moriens

Nico. de lyra

a Hic ē heres. ex h̄ dicit Beda ꝙ
ſacerdotes ⁊ legiſperiti habuerūt co
gnitionē de ieſu ꝙ ipe erat vere chri
ſtus in lege ꝓmiſſus: ſed iſta cogni
tio poſtea ex inuidia fuit ī eis obſcu † Mat. 21. c
rata: ⁊ hoc plenius fuit declaratum Reg. 15. b
Matth. xxj. in queſtione quadā de
hoc mota in fine huius capituli.
b Et querebant eū tenere. ex quo
pꝫ coꝝ obſtinatio in malo. c Et
timuerunt turbā. ex quo patet ꝙ ex † Mat. 21. c
ſolo timore pp̄li retardabant̄ a mor Luce. 20. c
te eius. d Et mittunt ad euꝫ. Hic
ꝯſ̄r deſcribit̄ ꝯfutatio phariſeorū ⁊
herodianoꝝ: ⁊ pꝫ ſn̄ia ex dict̄ Mat † Deu. 25. b
thei. xxij. e Et venerūt ad eū ſa
ducei. hic ꝯſ̄r ponit̄ ꝯfutatio ſadu
ceoꝝ: ⁊ diuidit̄ in duas. in partē p̄n
cipalē ⁊ incidētalē. ſc̄da ibi: Et acceſ
ſit vnus de ſcribis. ſententia p̄me par † Mat. 22. c
tis patet ex dictis Matth. xxij. Luce. 20. c
Et acceſſit

E morienſ ſynagogã ſignificat relictã quaſi mortuã a ſpũ ſepti/
formi:q̃ ſeptẽ p̃triarchas impleuit:q̃ nõ reliq̃rũt ei ſemẽ abrae
qd̃ chriſtus eſt:licet enĩ iudeis nat⁹:tñ gentib⁹ dat⁹. Hec mu/
lier mortua chriſto:nulli de ſeptẽ in reſurrectiõe iungeẽ.ſepte/
nario aũt p̃fectoꝝ vniuerſitas ſignificaẽ.Sicut verſa vice per
Eſa.4.a Eſaiã d̃r:Apphendẽt ſeptẽ mulieres virũ vnũ.Septẽ ſunt ec/
cleſie quas dñs vn⁹ amat:arguit:caſtigat.adorant enĩ vna fi
de.He ſunt ſeptẽ ſporte fragmẽtis panũ plene. Panes verba
ſpũſſancti.Sporte xp̃o eccl̃ie.Panes ieſus b̃ñdicens fregit:ꝛ
diſcipuli ei⁹ diuiſerũt turbe.cũ die ſeptimo b̃ñdixit opa ſua re
quieſcẽs in eis.Vñ luce facta p̃mo die q̃ eſt ſapie:ꝛ firmamen
to in ſcd̃o:q̃ eſt intellect⁹:ꝛ arida tertio:q̃ eſt ꝯſilij.ꝛ luminib⁹
quarto:q̃ ſunt v̇tutes.ꝛ volatilib⁹ ꝛ piſcib⁹ q̃nto:q̃ ſunt ſcie.
aĩatis ꝛ aĩa viuẽte ſexto:id eſt hoĩe ad imaginẽ dei facto.qd̃
eſt pietatis.ſeptimo die ſpũ timoris dñi q̃ p̃manet ſcl̃m in ſe/
culũ ſeculi.ꝛ replet orbẽ terrarũ:ſancta eccl̃ia repleẽ nõ habẽs
maculã neq̃ rugã. Ideoq̃ eccl̃ia ſeptiformi.i.p̃fecto timore re
Pſ.142. pleẽ:q: iuſtus vir ſaluabiẽ.q̃ rogat:Nõ intres in iudiciũ cum
ſeruo tuo.q: nõ iuſti.in ꝯſpectu tuo oĩs viuens.De his ſeptez
qualitatib⁹ ſpũs cõmemorat dauid:q̃d negligẽtia noſtra pe/
perit:q̃d diligentia queſierit:q̃d diuina p̃uidẽtia contulerit:
quid inimici inſtigatio fraudauerit:quid obliuio lubrica ſub/
traxerit:quid hũana fragilitas intulerit:quid ignorantia im/
prouida feſellerit.Hos oẽs affectus in pſalmis inuenimus.
Pſ.7. Primus:Concepit dolorẽ ꝛ peperit iniquitatem. Secũdus:
Ibid.118. Preueni in maturitate ꝛ clamaui.Tertius:Incerta ꝛ occulta
Ibid.50 ſapie tue manifeſtaſti mihi.Quart⁹ eſt:Inimici mei aĩam me
Ibid.16. am circũdederũt.Quint⁹:Obliuioni dat⁹ ſum tanq̃ mortu⁹
Ibi.30. a.c.Sextus:Qm̃ lumbi mei impleti ſunt illuſiõib⁹.Septim⁹:
Ibid.37.
Ibid.24. Delicta iuuẽtutis mee ꝛ igno.meas ne me.dñe. Hos affectus
ſpũs ſeptiformis eneruat vel eliminat ꝛ illuminat. Vñ:ſeptez
lucerne ab auſtro ardentes:ꝛ aq̃lonares tenebras in taberna
culo dñi illuminãtes.Spũs ſapie in pigro negligentiaz repel/
lit.Spũs intellect⁹ diligentiã rõnabiliẽ querit.Spũs conſilij
diuinam p̃uidentiã prudẽter innuit. Spũs virtutis inſtiga/
tiones fortiẽ retundit.Spũs ſciẽtie obliuionẽ lubricã diu eſſe
nõ ſinit.Spũs pietat̃ humanã fragilitatẽ clemẽter indulget.
Spũs timoris improuidã ignorantiã ardenẽ ꝛ bñ decoquit et
bene replet.Sapia domũ edificat.Intellect⁹ gubernacula in/
uenit.Conſiliũ bona diſcreta facit.Virt⁹ in patiẽtia aĩam poſ
ſidet.Scientia diuitie fidei ꝛ ſalut̃ munera acq̃runẽ.Pietate
p̃ſperitas p̃ntis vite ꝛ future ꝯſiſtit.Timore humilitas ꝯſer/
Pſ.110. uatur ꝛ oĩe petm̃ expelliẽ:q: initiũ ſapientie timor dñi.
a Neq̃ nubẽt neq̃ nu.ꝛc̃.Beda.Greco idiomati latina cõ/
ſuetudo nõ reſpõdet.Nubere enĩ p̃prie mulieres dicunẽ:ꝛ vi
ri ducere.Sed nos ſimpliciter dictũ intelligam⁹:neq̃ nubent
viri neq̃ nubenẽ mulieres. b De mortuis au.q᷑ re.nõ le.
i li.mo.ſu.ꝛc̃.Hiero.In q̃ ſilitudo vr̃a:in q̃ ignis ardebat:ſed
nõ ei⁹ ſpinas ꝯſumebat:ſic vos eloquiũ meũ inflãmat:nec ſpi
Exo.3.b nas ſub maledicto germiatas aſſumit. Inquiẽs:Deus abra/
am:ꝛ de⁹ iſaac:ꝛ de⁹ iacob:ter deũ noĩando trinitatez ſignifi/
cat.deũ iterans vnã ſubſtãtiã.Viuũt aũt q̃ vendicãt portionẽ
ſuã quã elegerant.Mortui vero ſunt q̃ qd̃ vendicauerũt per/
diderũt. Beda.Cũ multa apertiora teſtimonia de reſurre/
ctione poſſet p̃ferre:hoc tñ protulit q̃uis ambiguũ:quia ſa/
ducei nec angelos nec ſpm̃ nec reſurrectionẽ corporum confi/
tentur:ꝛ aĩaꝝ interitũ mentiunẽ.Tñ q̃nq̃ libros moyſi reci/
piunt:p̃phetas reſpuũt.Stultũ ergo erat eoꝝ teſtimoniũ p̃/
ferre:quoꝝ auctoritatẽ nolebãt recipe.Porro ad eternitatez
aĩaꝝ p̃bandã ponit exemplũ:Ego ſuz de⁹ abraam ꝛ de⁹ iſaac
Exod.3.b ꝛ de⁹ iacob.ꝛ infert:De⁹ nõ eſt mortuꝝ ſed viuẽtiũ:vt cũ pro/
bauerit aĩas manere poſt mortẽ.nõ enĩ poterat de⁹ eſſe eorũ
q̃ nõ ſubſiſterẽt.ꝯſequẽter induceręẽ corporũ reſurrectio:q̃ cũ
animab⁹ vel bona vel mala geſſerũt. c Interrogauit ieſũ.
Hiero.Quid ſibi vult hec q̃ſtio:cũ h̃ ſciant oẽs periti i lege?
Sed diuerſe in Exodo ꝛ Leuitico ꝛ Deuẽ.ordinanẽ mãdata.
De his enĩ duob⁹ vberib⁹ ſup pectora ſponſe leuatis aliẽ nr̃a
infantia. d Primũ oĩm ꝛc̃.Maximũ qd̃ aĩ oĩa debemus
in corde:q̃ſi vnicũ pietat̃ fundamentũ locare:hoc eſt.ſ.cogni
tio atq̃ ꝯfeſſio diuine vnitat̃ cũ executione diuĩe opatiõis q̃
in dilectiõe dei ꝛ p̃ximi p̃ficiẽ.hec ẽ fides q̃ p dilectionez ope/
raẽ. e Bñ magiſter.Be.Oſtẽdit ſcriba in hac reſpõſione
inter ſcribas ꝛ phariſeos grauẽ queſtionẽ diu verſatã eſſe:qd̃
eſſet p̃mũ mandatũ ꝛ maximũ in lege.Alij hoſtias ꝛ ſacrificia
laudabãt.Alij fidei ꝛ dilectiõis opa p̃ferebãt:q: p̃limi patrũ
ante legẽ abſq̃ oĩ ſacrificioꝝ ꝯſuetudine ex fide tm̃ q̃ p dilecti
onẽ opaẽ deo placuerãt.nemo aũt abſq̃ fide ꝛ dilectione. In
qua ſententia ſcriba iſte declarat ſe fuiſſe.

Non longe

pit vxorez ꝛ mortu⁹ ẽ:nõ relicto
ſemine.Et ſecũdus accepit eam
ſ ipſe.
ꝛ mortu⁹ ẽ:ꝛ nec iſte reliquit ſe/
men.Et terti⁹ ſilr̃.Et acceperũt
eã ſilr̃ ſeptẽ:ꝛ nõ reliq̃rũt ſemen.
Nouiſſima oĩm defuncta eſt et
ſ mundana cõuerſatio.
mulier.In reſurrectiõe ergo cũ
reſurrexerint:cuius de his erit
vxor?Septez enĩ habuerũt eaz
vxorẽ.Et reſpõdẽs ieſus ait illẽ:
ſ quia.
Nõne ideo erratis non ſcientes
ſ ideo. ſ chriſtum.
ſcripturas neq̃ virtutẽ dei?Cũ
a enĩ a mortuis reſurrexerit:neq̃
a ſ nemo ibi moriẽ:nemo
naſcitur:nec infans nec ſenex ibi.
nubent neq̃ nubenẽ:ſed ſunt ſi/
a ſ ſoluta queſtione probat reſurrectionem eſſe.
b cut angeli dei in celis. De mor/
tuis autẽ q᷑ reſurgãt nõ legiſtis
in libro moyſi ſup rubũ:quõ illi
a ſ hic probat eternitatẽ aĩaꝝ.
dixerit deus:inquiẽs:†Ego ſuz
deus abraam et de⁹ iſaac ꝛ de
ſ hic reſurrectionem corporum.
us iacob:non eſt deus mortuo
rum:ſed viuoꝝ. Vos ergo mul
tum erratis.† Et acceſſit vn⁹ de a
ſcribis:q̃ audierat illos conqui
rentes:ꝛ videns quoniaz bene
c illis reſponderit:interrogauit †
a ſ cũ in diuerſis libris diuerſe ordinentur.
eũ quod primum eſſet oĩm mã/ b
datũ.Ieſus autẽ r̃ñdit ei:Quia c
d primũ omniũ mãdatũ ẽ.† Audi
a ſ dij gentiũ multi ſunt.
iſrael dñs de⁹ tuus deus vnus
eſt.Et diliges dominũ deuz tu/
vm ex toto corde tuo:ꝛ ex tota
aĩa tua:ꝛ ex tota mente tua:ꝛ
ſ .i.maximũ.
ex tota virtute tua:hoc eſt p̃mũ
mandatum.Secundum autem
ſimile eſt illi.† Diliges proximũ
tuum tanq̃ teipſuz.Maius ho/
rum aliud mandatum non eſt.
e Et ait illi ſcriba:Bene magiſter d
in veritate dixiſti:quia vnus ẽ
deus:et non eſt alius preter eũ.
Et vt diligatur ex toto corde ꝛ
ex toto intellectu:et ex tota ani
ma:et ex tota fortitudine:et di/ e
ligere proximum tanq̃ ſeipſuz:
maius eſt omnibus holocau/
ſtomatibus ꝛ ſacrificijs. Ieſus
autem videns q᷑ ſapienter re/

a Et acceſſit.
Hec ẽ pars inci
dẽtaẽ:q: ei xp̃s
cõfutauerat rõ/
nabiliter phari
ſeos ꝛ ſaduceoſ:
h̃ videẽ q̃dã ſcri
ba q̃ſiuit ab eo:
b Q̃d eſſet p̃/
mũ ꝛ maximum
mãdatũ:q: de h̃
erãt tũc q̃ſtiões
apud ſapienteſ.
c Ieſus aũt re.
ei.et ptz ſnĩa ex
dict̃ Mat.xxij.
except̃ q̃ ſequiũ/
tur. d Bene
mgr̃ in veri.di/
xiſti.Ex dict̃ vi
detur q᷑ ille ſcri
ba interrogaue
rat chriſtum nõ
ad capiẽdũ eũ i
v̇bo ſicut alij p̃/
cedẽtes:ſed ad
audiẽdũ verita
tẽ quã ſcire deſi
derabat p̃pẽ va
rietatez opinio/
nũ.Vel aliẽ põt
Exod.3.b dici q᷑ a p̃ncipio
Mat.22.d malicioſe queſi/
uit:ſ ex xp̃i r̃ñſi
one cõtrit⁹ xp̃m
commendauit ꝛ
xp̃s euz:videnſ
ip̃m emẽdatũ.ꝛ
hãc ſcd̃am expo
ſitionem poſuit
Mat.xxij.Au/
g⁹.vero libro de
ꝯſenſu euãgeli/
ſtaꝝ ponit vtrũ/
q̃.d.Nec moue
at queq̃ q᷑ mat
the⁹ dicit tentã/
tẽ fuiſſe a q̃ dñs
Deu.6.a interrogat⁹ ẽ.fieri
Mat.22.d enĩ potuit vt q̃/
uis tẽtãs acceſ/
ſerit:dñi tñ r̃ñſi/
one correct⁹ ſit:
aut certe ip̃az tẽ
tationẽ nõ acci/
piam⁹ malã tan
q̃ decipe volẽt̃
inimicũ:ſ tanq̃
experiri volẽt̃ am
pli⁹ ignotum.
Leui.19.d e Et dili. p.tã/
Luce.10.d q̃ ſe. ma. eſt ꝛc̃.
circa h̃ enĩ tunc
erãt opioneſ do
ctoꝝ:q: q̃dã di/
cebãt ſacrificia
ꝛ oblatiões ma/
gis eſſe accepta
deo q̃ exercitiũ
in opib⁹ charita
tis.alij aũt dice
bãt ꝯtriũ:ꝛ hui⁹
opinionis q̃ ve/
ra eſt videẽ fuiſ/
ſe iſte ſcriba:et
p̃pter hoc ei⁹ di
ctuz approbaẽ a
xp̃o cũ ſubdiẽ:

Non eſt

a Non longe &c. Iſido. Quis ad tentādū venerit: longior nāq; ē ignorātia q̄ ſcia vt ſaduceis dr̄: Erratꝭ neſciētes ſcripturas neq; virtutē dei. Beda. Matthe⁹ dicit q: tentādo q̄rebat: cui ſm Marcū dr̄: Non longe es a regno dei. cū ſcriptura dicat: In ſimplicitate cordis q̄rite illū: q̄m inuenitꝰ ab his q̄ nō tentāt eum. Sed forte audito reſpōſo dn̄i mox ad pietatꝭ grām rediit: & quē pri⁹ tentādo decipiendū putauit: mox amplectēdo ſequendū cognouit. Aut certe tentationē accipiam⁹: nō malam quaſi decipe volentꝭ inimicū: ſz cautā q̄ſi experiri amplius volētes ignotū. ſm illud:
Eccl. 9. a Qui facile credit leuis corde
D minorabitꝰ. b Et nemo. q: in ſermonib⁹ cōfutantꝰ: vltra nō interrogāt: ſz apte cōphenſum romane ptāti tradūt. Vñ ptz venena inuidie ſupari poſſe: ſed difficile quieſcere.
c Sede a dextris. Non in h̄ infirmitatē filij: ſz q: alter ī altero operatꝰ oñdit. Nā & fili⁹ ſubijcit inimicos prī: & deum prem glorificat ſup terrā.
d Cauete. Beda. Nota q: n̄ vetat eos q̄ hui⁹ officij ſunt in foro ſalutari. pmo ſedere: ſed q: h̄ amante q̄ſi improbos docet eſſe cauēdos. animū. ſ. nō gradū redarguēs. Quis & h̄ nō culpa careat eū in foro litibus intereſſe: q̄ in cathedra moyſi magiſter vult appellari. Duab⁹ de cauſis vane glorie cupidos cauere iubemur: ne eorum ſimulatione ſeducamur: vl' emulatiōe ad idē inflāmemur. e Qui deuorāt domos. Quaſi patroni in iudicio futuri: ab infirmis & peccatoꝝ oſciā turbatꝭ pecuniaꝝ accipe nō dubitāt: cū cōmendet deo orationē man⁹ porrecta ad dandū: nō collecta ad accipiendū q̄bus illud cōgruit.
Ps. 108. Oratio ei⁹ fiat in peccatū.
f Gaçophylatiū. Be. Phylaxe grece: ſeruare latine. Gaça pſice: diuitie. Gaçophylatium locus quo diuitie ſuantꝰ: & arca. ſ. in qua ppli donaria ꝯgregabantꝰ ad vſus templi.
4. reg. 12. b Vñ in libro Regꝭ. Tulit ioiada pontifex gaçophylatium vnū: aperuitq; foramē deſup &c. & portic⁹ in q̄bus ſeruabantꝰ. Vñ hec v̄ba locut⁹ ē ieſus in gaçophylatio: docēs in tēplo. g Aſpiciebat quō. Sicut appetitores primat⁹ & vane glīe cauendos eſſe dixit: & ſimulatiōe orātib⁹ plixi⁹ iudiciū pdixit: ſic etiā offerētes iuſto examīe diſcernit: vt retribuat ſingulis ſm coꝝ & opa: qd̄ & hodie facit in eccleſia.
Allgo. b Diuites. Be. Allego. Diuites: iudei de iuſticia legis elati. Vidua paup: eccl'ia q̄ ſpm̄ ſuperbie & tpales rerū ꝯcupiſcētias q̄ſi mūdi diuitias abiecit. Vidua q: eius vir p ea mortu⁹ eſt: & ab ei⁹ oculis occult⁹ in celo eſt. Hec duo minuta offert: q: ī ꝯſpectu diuie maieſtatis q̄ oblatiōes deuote nr̄e opationis q̄ſi certo numero ꝯſcripte & ꝯſignate ſeruantꝰ: vel dilectionē dei vl' primi: vel fidei orōniſq; munera deo offert. Que reſpectu fragilitatꝭ minuta: ſed merito pie intentionis accepta: cūctis ſupboꝝ iudeoꝝ operibus preſtant.
i Vidua paup. Hiero. Hec paupcula me & ſiles ſigt: q̄ mitto qd̄ poſſum: & deſidero qd̄ nō poſſum vobis explanare. Nō q̄ntū ſz ex q̄nto deſiderat de⁹. Vnuſq̄ſq;
quadrantē

ſ q: noui teſtamēti ſententie & euangelice pfectioni conſentit.
a ſpōdiſſet: dixit illi: Nō longe es a a
b regno dei. † Et nemo iā audebat
eum interrogare. Et reſpondens b
a ſ Hiero. palā loqtur: vt inexcuſabiles ſint: & vt ignis incendit arida ſcribaꝝ & phariſeoꝝ exēpla.
ieſus dicebat dōcens in templo.
ſ nō rephēdūtꝰ. q: xpm dō filiū dicūt: ſz q: filium dei eſſe nō credūt. ſ hoiem ſimplicem.
Quomodo dicunt ſcribe chriſtū †
eſſe filiū dauid? Ipſe eni dauid
ſ nō errore: non ppria voluntate.
dicit in ſpiritu ſācto: † Dixit dn̄s
c domino meo: ſede a dextris me-
is: donec ponam inimicos tuos
ſcabellum pedum tuorum. Ipſe
ergo dauid dicit eum dominū:
ſ rm̄ & non deus.
& vnde ē fili⁹ ei⁹? Et multa turba
eū libēter audiebat. † Et dicebat
d eis in doctrina ſua: Cauete a ſcri †
a ſ voluntatē arguit: nō gradū. b ſ cultoribus veſtimentis ad publicum pcedere.
bis q̄ vōlūt in ſtōlis ambulare: &
ſalutari ī foro: & in primis cathe-
dris ſedere ī ſynagogis: et pmos
e diſcubitus ī cenis. Qui deuorāt c
domos viduarum ſub obtentu
prolixe orationis. Hi accipiēt p- d†
ſ q̄ q̄ amāt in angulis ſtantes orare. hi eni non ſolū laudes hoim: verū etiā pecuniā querunt.
lixius iudicium. Et ſedens ieſus c†
ſ diuitiarum cuſtodiam.
g contra gaçophylatium aſpicie-
bat quō turba iactaret ęs in ga
a ſ Hiero. Qui proferunt de theſauro cordis ſui noua et vetera q̄ ſūt incerta & occulta vtriuſq; teſtamenti.
b çophylatiū: et multi diūites ia- f
ctabāt multa. † Cū vēiſſet āt vna
ſ eccleſia. ſ ſpū. a ſ dilectionē dei & primi.
i vidua paup: miſit duo minūta g

a Non es lōge a regno dei. i. a veritate euāgelij q̄ in plib⁹ locꝭ vocatur regnū dei: & inde credēdū eſt q iſte ꝯuerſus fuit ad xpm. b Et rñdens ieſus. Hic deſcribitꝰ ꝯfutatio ſcribaꝝ: & pmo ponitꝰ dicta cōfutatio. ſcdo diſcipuloꝝ inſtructio. ibi: Et ſedens ieſus ꝯtra gaçophylatiū. ſentētia pme partꝭ ptz ex dictꝭ Matth. xxiij. excepto qd̄ ſubditꝰ:
c Qui deuo. do. viduarū. bona eaꝝ ſibi attrahēdo fallacitꝰ p ſimulationē ſctitatis.
d Hi acci. pli. iudiciū: q: ſimulata ſctitas duplex eſt iniq̄tas. ſm q dicit Hiero. e Et ſedens ieſus ꝯtra gaço. Hic ponitꝰ diſcipuloꝝ inſtructio. ſacerdotes eñ q̄ erāt auari docebāt q ille q̄ plus offerebat in tēplo abſolute loq̄ndo plus hēbat de merito: qd̄ ē falſū. q: q̄ntitas meriti nō accipitꝰ ſm q̄ntitatē doni abſolute: ſz p cōparationē ad facultatē dantꝭ & promptitudinē ſue volūtatꝭ & deuotiōis: & hāc ſententiā docet xps cū dr̄: Et ſedēs ieſus ꝯtra gaçophylatiū. loc⁹ erat vbi ponebatur pecunia oblata p neceſſarijs tēpli & ſacerdotū & miniſtroꝝ. f Et multi di. iacta. multa. ſm doctrinā illoꝝ ſacerdotū. Seq̄tur ſnīa xpi: g Vidua hec pau. p. oī. mi. nō abſolute loq̄ndo ſed ꝯſiderata facultate ſua. plus eſt eni vni puero ferre. v. q̄ viro forti ferre. xx. & codē mō pl⁹ ē: paupi datꝰ modicū q̄ diuiti multū mō pdicto.
Mat. 22. b Luce. 20. g
Ps. 109. Mat. 22. d Luce. 20. g

Moraliter.

a† Et cepit illis parabolice Ca. XII loqui. Vineā paſtinauit homo. i. chriſt⁹ plantauit eccleſiam ſanguine ſuo. † Et circūdedit ſepem. i. euangelicam doctrinā. c† Et fodit lacum. i. abundantie ſpiritusſancti defluxum. † Et edificauit turrem. i. ſpiritualem angelorum cuſtodiam. † Et locauit eā agricolis. i. chriſtianis. † Et peregre profectus eſt. Beda. Non loci mutatione: ſed abire dicitur a vinea: quia vinitoribus liberum operandi arbitrium dereliquit. † Et miſit ſeruos ſuos ad agricolas. i. bonos epiſcopos ad malos chriſtianos arguendum. & aliquos ceciderunt vt iohannem Damaſcenum: cui abſciderunt manum: & ſanctum Briccium cōtumelijs afflictum: & ſanctum Thomam cantuarienſē occiſum: & de pluribus alijs ſimilia leguntur. † Adhuc ergo vnum habens filium &c. Hic eſt chriſt⁹ qui mittitur inuiſibiliter a patre q̄ aliquem inſtigat ad bonum: ſed aliqui ſūt ingrati eius inſtinctum non ſolū repellentes: ſed et peſſime agentes. propter quod quantum in eis eſt occidunt eum. de quibus dicitur Heb. vi. Rurſus crucifigentes filium dei. Et ſic dei iuſticia mali perduntur et vinea locatur alijs cum eorum loco boni ſubrogātur. b† Et q̄rebant eum tenere &c. Raban⁹. Hoc quotidie geritur in eccleſia: cum quilibet ſolo nomīe ſuper eam quam diligit eccleſiaſtice fidei & pacꝭ vnitatem propter cohabitantiū fratrum bonorum multitudinem aut erubeſcit aut timet impugnare. † Magiſter ſcim⁹ quia verax &c. cōmuniter dicitꝰ: qui bene ſcit vngere bene ſcit pungere. pter quod minutores vngunt oleo oliue lanceolas ſuas: vt melius poſſint venam pungere: & ſic fecerunt iſti & ſimiliter alij proditores. † Reddite ergo que ſunt ceſarꝭ ceſari &c. per herodianos qui glorriantes in pellibus interpretantur: pclari bene forati ſignificantur. per phariſeos qui interpretantur diuiſi: ſignificantur religioſi habitu & vita ab alijs diuiſi: & iſti reddere debent deo deuotionem: & mundo vitam exemplarē. † Magiſter: moyſes ſcripſit nobis &c. exponatur vt. ſ. Matth. v. b† Interrogauit eum quod eſſet primū omnium mandatum &c. Iſte querebat de primitate dignitatis: vt patet ex ſequentibus. pter quod ſibi ſimiles ſunt nouicij qui ſtatim ardua religionis volunt facere & non potentes recedunt a religione. † Quomodo ergo dicunt ſcribe chriſtum eſſe filium dauid &c. Per chriſtum qui vnctus interpretatur rex. per vnctionem inſtitutus ſicut eſt rex francie ſignificatur: qui filius eſt epiſcopi pariſienſis in ſpiritualibus & eius dominus in temporalibus. ſic chriſtus eſt filius dauid ſm carnem: & eius dominus ſm deitatem. † Cauete a ſcribis &c. & in fine concluditur: d† Hi accipient prolixius iudicium: id eſt condemnationē: quia ſicut dicit Hiero. ſimulata ſanctitas duplex eſt iniquitas. e† Et ſedens ieſus contra gaçophylatium aſpiciebat quō
Mat. 21. a Lu. 11. f. et 20. g
Luce. 21. a

turba iactaret

¶ quadrantē pōt offerre: ꝉ eſt torta panis in leuitico: q̄ eſt
volūtas prompta. Quadrans: q2 ex trib⁹ ɔſiſtit: cogita
tu: verbo τ facto. Quadrās τc. Quadrātē vocant cal/
culatores q̄rtā partē cuiuſq3 rei. ſ. loci: tempis: pecunie.
Forſitan ꝙ ꝉ q̄rtā partē ſicli. i. q̄n q3 obolos ſignificat.
b Vidua hec paup plus τc.
Moralit Moralit̃ intimat̃ q̄ʒ ſit accepta
bile deo: qd offert̃ bono aīo: q̄
nō offerentiū ſubaȝ ſed penſat
ɔſciam. Nec ppendit q̄ntū offe
ras in ei⁹ ſacrificio ꝉ ex quāto.
Allego c Oēs eni ex eo. Be. Allego.
Iudeus ex abūdanti mittit in
munera: q2 de iuſticia ſua p̄ſu/
mit τ dicit: De⁹ grās tibi ago:
q2 nō ſum ſic̃ ceteri homīes τc.
Omnē victū ſuū in dei munera
mittit eccl'ia: q2 omne qd vicit:
Luce. 15. a dicit non ſui eſſe meriti ꝉ diuini
muneris. dicēs: De⁹ ꝓpiti⁹ eſto
Ps. 58. mihi pctōri. Et itex: Fortitudi/
nē meā ad te cuſtodiā: q2 tu de/
us ſuſceptor me⁹: de⁹ me⁹ miſe/
ricordia ei⁹ pueniet me.
d E T cū egre. ¶ Ca. XIII
Beda. Recedēte de tem
plo dn̄o oia legis edifi/
cia τ cōpoſitio mādatoꝝ ita de
ſtructa eſt: vt nihil a iudeis im
pleri poſſit: et capite ſublato:
vniuerſa inter ſe mēbra compu
gnēt. Apte poſt laudataȝ in
paupcula mlr̄e eccl'ie deuotio
nē de tēplo egredit̃: q2 fundata
in gētib⁹ xp̄i eccl'ia iudea ſue p
fidie penas erat luitura: τ edi/
ficia ruitura. e Vides τc.
Diuinit⁹ aūt ꝓuratum eſt: vt
patefacta p orbē fidei euangeli
ce grā ipm tēplū cū cerimonijs
tolleret̃: ne forte aliq̄s paru ul⁹
adhuc: ac lactēs in fide: ſi vide
ret manere illa a ꝓphetis facta
a dn̄o inſtituta: admirādo ſan/
ctū ſeculare: paulati ad iudaiſ/
mū relaberet̃. Aufert̃ ꝙ vmbra
τ palmā tenet veritas p orbem
declarata. Hiero. Prenūciat
cladem nouiſſimi tpis. i. deſtru
ctiōeȝ tēpli cum plebe τ lr̄a ſua.
Ps. 24. a De q̄: Lapis ſup lapidē nō reli
quet̃. i. teſtimonia ꝓphetarum
ſup eos in q̄s iudei retorq̄bant
ea vt in eſdrā: in ȝorobabel: in
machabeos. f Et cū ſederet.
Myſtice. Beda. Myſtice. in ſcris q̄etus
manet: dum ſupboꝝ deteſtatur
amentiā. Mons eni oliuaꝝ fru
ctiferā eccl'ie celſitudinē ſigni
ficat. mons ille non infructuo/
ſas arbores ſed oliueta gignit: quibus lumē alitur: vm/
bra fugat̃: requies laſſis tribuit̃: infirmitas ſoluitur.
g Et reſpōdens: Beda. A tpe dn̄ice paſſiōis in popu/
lo iudeoꝝ q̄ latronē ſeditioſuȝ elegerūt: chriſtū ſaluato/
rē abiecerūt: nec bella oſtiū: nec ſeditiōes ciuiū ceſſaue/
rūt. Sed apl'i ne his aduētantib⁹ terreant̃: τ ne hieroſo
lymā iudeāq3 deſerāt āmonentur: quia nō ſtatim finis.
In quadrageſimū enim annū deſolatio ꝓuincie et vlti/
mū vrbis ac templi excidiū ꝓtelatuȝ eſt. h Multi
eni ve. Imminēte excidio: multi venerūt q̄ ſe eē chriſtos
τ iā temp⁹ libertat̃ adeſſe mentirent̃. Multi etiā ī eccle/
ſia temporib⁹ apoſtoloꝝ inter cetera diē dn̄i inſtare mi/
nati ſunt. Multi in noīe chriſti venere antichriſti: quoꝝ
primus ſimon magus: cui auſcultabāt oēs qui erāt in
Act. 8. b ſamaria a minimo vſq3 ad maximū dicentes: Hic eſt vir/
tus dei que vocat̃ magna: eo ꝙ multo tpe magicis arti/
bus dementaſſet eos. i Exurget enim. Beda. Hec
omnia ante vltimos τ acerbiſſimos dolores: quib⁹ oīs
¶ vaſtata

a qd eſt q̄drans. Et cōuocans diſ/
cipulos ſuos ait illis: †Amē dico
b vobis: quoniaȝ vidua hec paup
plus omnibus miſit qui miſerūt
c in gaçophylatiū. Omnes eni ex
eo qd abūdabat ill' miſerūt: hec
vero de penuria ſua oia que ha/
a ¶ Hiero. q2 tota volupeas corporis in victu cō ſiſtit. vnde: Totus labor hoīs in ore ſuo eſt.
buit miſit totum victū ſuum.
¶ facto oſtēdens q̄ verbo dixerat.
E †T cū egre/ ¶ Ca. XIII
e deretur de tēplo: ait illi
vnus ex diſcipulis ſuis:
¶ Hiero. q̄ enūerat poti⁹ ſpernēda ſt q̄ʒ tractāda
Magiſter: aſpice q̄les lapides et
q̄les ſtructure. Et rn̄dens ieſus
e ait illi: Vides has oēs magnas
edificatiōes? Nō relinquetur la/
pis ſuper lapidē qui non deſtru/
¶ de ruina templi τ excidio gentis diſputans.
f atur. Et cū ſederet in mōte oliua/ †
¶ ipſe ſitus corporis cōgruit verbis. ¶ q2 pdixe/ rat oia eſſe deſtruenda: diſcipuli ſecreto tempus τ ſigna deſtructionis querunt: τ cū ſe. i. m.
rum ɔtra templuȝ: interrogabāt
euȝ ſeparatim petrus τ iacobus
τ iohānes τ andreas. Dic nobis b
quādo iſta fient: et qd ſignuȝ erit c
quando hec oia incipient cōſum
g mari? Et reſpōdēs ieſus cepit il/ d
lis dicere: †Videte ne quiſ vos ſe
h ducat. Multi enim veniēt in no/ †
mine meo dicētes: q2 ego ſum: τ
multos ſeducēt. †Cū audieritiſ lāt †
¶ hoſtium. ¶ ſeditiones ciuium.
bella: τ opiniones belloruȝ: ne ti
mueritiſ. Oportet eni hec fieri: ſȝ †
i nonduȝ finis. Exurget eni gens
ſuper gentem: τ regnuȝ ſuper re/

turba iactaret es in gaçophylatium. magis ponderans quantitatē
deuotionis q̄ʒ muneris. vnde conſequenter vidua pauper ponens
duo minuta plus laudatur ab eo q̄ʒ diuites ponentes munera ma/
gna. Moraliter hec vidua pauper dici poteſt perſona ſimplex ca/ Moralit̃.
rens diuitijs τ ſcripturarū noticia: que tamen apud deum plus me
retur orationib⁹ τ bona vita q̄ʒ potentes in †
temporalibus τ ſcientia magna. Unde Au 24. q. 1. odi.
guſtinus cū legiſſet vitam pauli ſimplic̃ di/ i ſi. De pe.
xit: Simplices τ illitterati rapiunt celum: τ di. 5. c. 1. gū
nos cū litteris nr̄is trahimur ad infernū. ſi.
¶ In ca. xij. vbi dicitur in poſtilla: ꝙ quan
titas meriti non accipitur ꝭm quantitatem
doni.
¶ Additio. De quantitate meriti q̄/
modo accipi debet pro/
prie habet̃ in prima parte. q. xcv. arti. iiij. in
cor. q. vbi ſic quantitas meriti ex duob⁹ po/
teſt penſari. Uno modo ex radice charitat̃
τ gratie. τ talis quantitas meriti reſpondet
premio eſſentiali qd conſiſtit in dei fruitiōe: A
qui enim ex maiori charitate aliquid facit: †
a† fruetur deo pfecti⁹. Alio modo poteſt pen/ Ma. 24. a
ſari quantitas meriti ex quantitate operis: Luce. 19. b
que quidē eſt duplex. ſ. abſoluta τ ꝓportio/
nabilis. Uidua enim q̄ miſit duo era minu/
ta in gaçophylatiuȝ minus opus fecit q̄nti/
tate abſoluta q̄ʒ illi qui magna poſuerunt:
ſed quantitate ꝓportionabili vidua plus fe
cit ꝭm ſententiā domini: quia magis ei⁹ fa/
cultatem ſupabundat: vtraq3 tamen quāti/
tas meriti reſpondet premio accidentali qd
eſt gaudiuȝ de bono creato. Hec ſctūs Tho
mas. Quib⁹ bene conſideratis τ ad propo/
ſitum applicatis patet ꝙ hec vidua comēda
tur a xp̄o: τ hoc ſolū ꝙ quantitate ꝓportio/
nabili plus fecit q̄ʒ alij qui maiora obtule/
runt: nō autē de quantitate meriti eſſential̃
que conſiſtit in radice charitatis. que quidē
charitas eſt cauſa proxima deuotionis. Un
de non dixit chriſtus: hec vidua plus meru
it: ſed dixit: plus oībus miſit.
¶ Replica. In ca. xij. vbi poſtilla/
tor dicit ꝙ q̄ntitas me/
riti nō accipit̃ ꝭm quātitatē doni. ibi Bur/
gen. dicit ſatis bene τ ɔformiter cum ſancto
Tho. τ poſtil. ſed addit de ſuo ꝙ chriſt⁹ nō †
cōmendauit viduam de quantitare meriti Luce. 21. b
eſſentialis quod conſiſtit in radice charita/
tis que eſt cauſa proxima deuotiōis: ſed ſic
dicendo videtur chriſtum non directe repro †
baſſe errorem ſacerdotum dicentium ꝙ pl⁹ Eph. 5. b
meretur qui plus offert. Hoc autem probat Luce. 21. d
chriſtus eſſe falſum de vidua que obtulit mi
nuta duo: quia maioris meriti eſt ex magna
deuotione offerre modicum q̄ʒ remiſſa de/
uotione multum: quia deus plus penſat af/
fectum q̄ʒ cenſum ꝭm Grego. Si igitur vi/
dua cōmendatur ex deuotione que ꝭm Bur
geñ. cauſatur ex charitate: ſequitur ꝙ eius
commendatio pertinet ad quantitatem me/
riti eſſentialis: cuius oppoſitum dicit Burgenſis. ¶ Ca. XIII
E T cum egrederetur de templo. Superius a primo capi. vſq3
huc docuit chriſtus per viam amoris miracula faciendo et
beneficia conferendo. Hic incipit docere per viā timoris ter/
rorem futuri iudicij incutiendo. et circa hoc primo duplex queſtio
proponitur. ſecundo ſoluitur. ibi: Et reſpondens ieſus. Circa p̄mū
preponit̃ queſtionis occaſio: p hoc ꝙ chriſtus templum p̄dixit de/
ſtruendum: τ ideo diſcipuli queſierunt ab ip̄o primo de tempore hu
ius deſtructionis. quod notatur cum dicit̃: b Dic nobis quan
do hec fient. τ quia poſt deſtructionem templi credebant de propin
quo vltimum iudicium fieri. ideo de hoc queſierunt ſecundo. quod
notatur cum dicitur: c Et quod ſignū erit quando hec omia in/
cipient conſummari: tunc enim erit ɔſummatio hui⁹ mundi.
d Et reſpōdēs ieſus. Hic ponit̃ dicte queſtionis duplic̃ ſolutio.
τ primo prime. ſcd̄o ſcd̄e. ibi: Orate ꝙ. Circa primū p̄mittit̃ dicte de
ſtructionis tēpli inchoatio. τ ſcd̄o ɔſūmatio. ibi: Cū autē videritis.
Adhuc circa primū p̄dicit̃ quid eueniendū ſit omnibus generalit̃.
ſcd̄o quid diſcipulis chriſti ſpecialit̃. ibi: Uidete autē voſmetipſos.
r Circa primū

¶ vaſtata eſt ꝓuincia tpe iudaice ſedi/
tionis ɔſtat ad litterã ɔtigiſſe. Poſt
vero regnũ ſup regnũ ⁊ peſtilẽtie co
rũ quoꝝ ſermo ſerpit vt cancer: et fa/
mes audiendi verbũ dei: ⁊ cõmotio
vniuerſe terre: ⁊ a vera fide ſeparatio:
in hereticis magꝰ intelligi: q̃ ɔtra ſe
inuicẽ dimicãtes: eccliẽ victoriã faci
unt. a Uidete aũt. Beda. Quare
hec oĩa inferant̃ dicit: Uidete ⁊c̃. Ea
enĩ vel ſola vel maxĩa cã eſt excidij:
q2 poſt occiſionẽ dñi noĩs quoqȝ ac
fidei p̃cones: ſimul ⁊ confeſſores im
pia crudelitate vexabãt. b Et in
oẽs gen. Beda. Quia nouerat dñs
corda diſcipuloꝝ de pditiõe ſue gen/
tis triſtanda. h̃ modo ɔſolat̃ vt ſciãt
amiſſis iudeis ſe ſocios regni celeſtꝭ
ex toto orbe habituros. Sicut enim
eccliaſtice hiſtorie teſtant̃: multo añ
excidiũ iudee: oẽs apl̃i ad p̃dicãdũ
euangeliũ p totũ orbẽ ſunt diſperſi:
exceptꝭ iacobo zebedei ⁊ iacobo fra/
tre dñi q̃ prius in iudea ꝓ vbo euã/
gelij ſanguinẽ fuderũt. c Cũ au
tẽ videri. ⁊c̃. Be. Põt abomĩatio in
telligi vel antichriſtꝰ: vel imago ce/
ſaris: quã pilatꝰ in templo poſuit: vl̃
ſtatua adriani equeſtrꝭ: q̃ in ipo ſan/
ctoſctõꝝ loco multo tpe ſtetit. Abo/
minatio q̃z ſm ſcripturã idolũ nun/
cupat̃. ⁊ iõ addit: deſolationis: quia
in deſolato tẽplo atqȝ deſerto idoluz
poſitũ eſt. Beda. Iuxta ſpirituale
ſenſum: cũ viderimꝰ abominationez
deſolatiõis ſtare vbi nõ debet. i. he/
reſes ⁊ flagitia regnare in eis q̃ cele/
ſtibus myſterijs ſũt ɔſecrati: cũ ope
rantibꝰ iniquitatẽ: loquẽtes menda
cium: viros ſanguinũ ⁊ doloſos: pa
cem fideliũ turbare ppendimꝰ. Tũc
qui in iudea. i. in ɔfeſſione vere fidei
pſiſtimus. ad mõtes fugiamus. i. ad
culmina virtutũ. Tũc q̃ ſup tectuz:
q̃. ſ. excedit aĩo carnalia. ⁊ tanq̃ȝ in
aura libera ſpũaliter viuit: nõ deſcẽ/
dat in domũ ad infimos. ſ. actus pri
ſtine ɔuerſatiõis: vt ea que relique/
rat mundi deſideria carniſve repe/
tat. Domꝰ enĩ noſtra vel hic mũdus
vel caro in q̃ degimꝰ. d Tunc q̃
in iudea ⁊c̃. Beda. Hec facta ſunt cũ
appropinquante romano bello et iu
dee exterminio q̃ in ꝓuĩcia erãt chri
ſtiani ãmoniti oraculo (vt eccliaſtica
narrat hiſtoria) trans iordanez ſece/
dentes ſub agrippe regno manebãt
ad tps in pella ciuitate qui cum ea q̃
ſibi obtẽperare voluit parte iudeoꝝ
ſemp parebat impio romanorum.
e Ue autẽ pregnantibꝰ. Quia vel
vteri pondere: vel filioꝝ ſarcina gra
uate fugere ñ poterũt. Unñ i libro hi/
ſtoriarũ legit̃ vxorez ionathe turba/
tam fuga. filiũ ſinu ſuo lapſum rece/
piſſe ppetuo claudũ. f Orate au
tẽ. Hiero. Ut non fiat fuga vr̃a hye/
me vel ſabbato. Iſido. ne finiat̃ fru/
ctus opis vr̃i cum fine tpis. Hyeme
enim finit̃ fructus: ſabbato tempuſ.
Beda. Orate autẽ ⁊c̃. Si de capti
uitate a Tito et Ueſpaſiano facta h̃
accipimus: orare debẽt ne fiat fuga
coꝝ hyeme vl̃ ſabbato. Hyeme enim
ꝓhibet frigus fugere ad ſolitudinẽ
⁊ in montibꝰ deſertis latere. In ſab/
bato autẽ aut trãſgreſſio legis ſi fu/
giant: aut mors ſi remanẽt. Si de cõ
¶ ſum matione

a ſ Lu. terremotꝰ magni erũt p loca ⁊ peſtilẽtie ⁊ fa.
gnum: et erũt terremotꝰ p loca et
a fames. Initiuz doloꝝ hec† Uidete
aũt voſmetipos. Tradẽt enĩ vos i
ɔcilijs: ⁊ in ſynagogꝭ vapulabitis:
a ſ conſtantes animos tam bona cã dabit.
⁊ ante reges ⁊ p̃ſides ſtabitꝭ ꝓpter
a ſ Hiero. vt clamet eccl̃ia a finibꝰ terre ad te d. c.
b me in teſtimoniũ illis. Et i omnes
ſ quaſi ne de perditione veſtre gentis triſtemini q̃ ſocios de omnibus gentibus eſtis habituri.
gentes primũ oportet p̃dicari euã
ſ ante preſides.
geliũ. Et cũ duxerint vos tradẽtes: a
a ſ volũtatez tm̃ offerte: ego loq̃r q̃ ſum in vobis ⁊ gratia ſpũſſancti i rñdẽdo aderit. b ſ ante p̃ſides.
nolite p̃cogitare q̃d loquamini: ſz
ſ a ſpiritu.
q̃d datuz fuerit vob in illa hora id
loquamini. Nõ eni vos eſtis loq̃n/
ſ quod cõtinet omĩa ſciam habet vocis. b ſ hoc i perſecutionibus frequẽter viſum eſt.
tes: ſed ſpũſſctũs. Tradet autẽ fra †
a ſ nõ eſt coꝝ fide affectus quoꝝ diuerſa eſt fides.
ter frẽm in mortẽ: et pater filiũ: et
ɔſurgẽt filij in parẽtes ⁊ morte affi
a ſ cũ bona cõſtãter cã tuẽda fuit. ſ nõ eni martyrem facit pena ſed cauſa.
ciẽt eos. Et eritis odio oĩbꝰ ꝓptẽr
nomẽ meũ† Qui aũt ſuſtinuerit in
a ſ finis nõ pugna coronat.
c finẽm: hic ſaluꝰ erit. Cũ aũt videritꝭ b†
a ſ antichriſtũ: vel imaginẽ adriani: vel ceſaris.
b ſ Matheꝰ: i loco ſcõ q̃ idẽ eſt: q2 i loco ſcõ abomiatio ſtare nõ dȝ.
abominationẽ deſolotiõis ſtãtẽ
a ſ pphetas q̃ h̃ p̃dixerũt.
d vbi nõ debet: q̃ legit itelligat. Tũc †
q̃ in iudea ſũt fugiãt in mõtes: ⁊ q̃ ‡
ſup tectũ: ne deſcẽdãt i domũ: nec
introeãt vt tollãt q̃d de domo ſua:
et q̃ in agro erit nõ reuertat̃ retro †
e tollere veſtimẽtũ ſuũ† Ue aũt pre/ †
gnãtibꝰ ⁊ nutriẽtibꝰ in illis diebꝰ. †
a ſ Matheꝰ ãt. Orate ãt vt ñ fiat fuga vr̃a hyeme vl̃ ſabbato. b ſ Hec ꝓprie ad antixp̄m q̃ crebriora ⁊ acerbiora tormẽta iferent̃ fidelibꝰ: ⁊ q̃d grauiꝰ eſt: ſigna quoqȝ comitabunt̃. ſ ideo orandũ erũt.
f Orate vo vt hyeme nõ fiãt. Erũt c†
eni dies illi tribulatiõis tales q̃leſ
nõ fuerũt ab initio creature quã cõ/
g didit deꝰ vſqȝ nũc: neqȝ fiẽt † Et niſi
breuiaſſet dñs dieſ: nõ fuiſſet ſalua
ſ Hiero. ne malicia mutet intellectũ eorũ.
oĩs caro. Sed ꝓpter electos quos
h elegit breuiauit dies† Et tunc ſi q̃s †
vobis dixerit: Ecce hic ẽ chriſtus:
ecce illic: ne credideritiſ. Exurgent
enim pſeudo chriſti ⁊ pſeudo pro/
phete: ⁊ dabunt ſigna et portenta
ad ſeducendos ſi fieri poteſt etiam
electos. Uos ergo videte: Ecce p̃/
i dixi vobis omnia. Sed in illis die
bus poſt tribulationẽ illã† ſol cõte
ſ ad gelida corda.
nebrabitur: ⁊ luna nõ dabit ſplen/
k rẽ ſuũ. Et ſtelle celi erũt decidẽteſ:

ſummatione mũdi intelligit̃: p̃cipit̃
vt fides ⁊ charitas nr̃a in xp̄m nõ re
frigeſcat: neqȝ vt ocioſi in ope dei tor † Mat. 10. c
peamus virtutũ ſabbato. Hec enĩ do Luce. 21. b
mini locutio partim ad captiuitatez Joh. 16. a
iudaicã: partim ad diem iudicij ptĩ/ Ma. 24. a
net. vnde Matth. Dic nobis q̃ñ hec
erũt ⁊ ſignũ aduẽtus tui: ⁊ ɔſũmati/
onis ſeculi? g Et niſi breuiaſ. q̃ſi:
q̃d i tantꝭ malis refugiũ? Que ſpes
electis? Hoc ſolũ. ſ. vt deꝰ q̃ dat vir/
tutẽ patiendi breui ⁊ potentiam pſe/
quẽdi. Et h̃ eſt: Et niſi breuiaſſet ⁊c̃.
Beda. Et niſi bre. d. d. Hec tribu/
latio quãto ceteris grauior: tãto bre
uitate moderatior. Tribꝰ annis. ſ. et
dimidio quantũ ex Daniele ⁊ Apo/
calypſi Johis cõnci põt eccl̃ia p or/
bem impugnatura eẽ. h Et tũc
ſi q̃s. Beda. Quidã hoc ad captiui/
tatẽ iudaicam referũt q̃ñ multi chri/
ſtos ſe eſſe dicẽtes: pp̄lm poſt ſe dece
ptum trahebãt. Sed ibi nullus erat
fidelis: quẽ deꝰ exhortaret̃ ne puer/
ſos magiſtros ſequeret̃. Omes ⁊ ob
ſidentes et obſeſſi: alieni a xp̄o ob/
durabãt. vñ: Melius de hereticꝭ ac/
cipiendũ q̃ ɔtra eccleſiã veniẽtes: ſe
chriſtos eſſe mentiunt̃: quorũ p̃mus
ſimon magus: extremꝰ antichriſtꝰ.
i Sed in illis diebꝰ. Beda. Side/
ra in iudicio videbunt̃ obſcura non
lucis ſue diminutiõe: ſed ſupueniẽte † Mat. 10. c
veri luminis claritate. i. ſummi iudi/
cis: cũ venerit in maieſtate ſua ⁊ pa/
tris ⁊ ſanctoꝝ angeloꝝ. Cuius nihil
ꝓhibeat vere intelligi: tũc ſolẽ et lu/
nã cũ alijs ſideribꝰ ad tempꝰ ſuo lu/
mine priuari: ſicut ſol in paſſiõe dñi.
Luna enĩ tunc tpis cũ eẽt plena ſub
terra latebat. vñ illud Johel adhuc Johel. 2. g
impfectũ ẽ. q̃ cũ dixiſſet: Sol ɔuẽt̃
in tenebras. addit: ⁊ luna in ſangui
nẽ. anteq̃ȝ veniat dies dñi magnꝰ et
manifeſtꝰ. et q̃d de die iudicij Eſaias Eſa. 24. d
dicit: Erubeſcet luna ⁊ cõfundet̃ ſol
⁊c̃. Sed pacto die iudicij ⁊ clareſcen † Ma. 24. b
te future glĩa vite cũ fuerit celũ no/ Luce. 21. d
uũ ⁊ terra noua. tunc fiet q̃d idẽ ꝓ/ Eſaie. 30. f
pheta alibi dicit: Et erit lux lune ſic
ſolis. ⁊ lux ſolis erit ſeptẽplicit̃ ſicut
lux ſeptẽ dieꝝ. k Decidẽtes. A lu
mine q̃ſi pene deerit ſemen abrae cui
aſſimilate ſunt ſtelle. ¶ Et virtu

Nico. de lyra

Circa primũ p̃dicunt̃ pericula. ſ. ſedu/
ctio erroris. ibi: Uidete ne quis vos † Ma. 24. b
ſeducat. incuſſio timoris. ibi: Cũ au/
dieritis. cõmotio plebis. ibi: Surget
gens ⁊c̃. turbatio orbis. ibi: Et erũt
terremotus. ⁊ ptȝ ſnĩa iſtaꝝ partiuz † Ma. 24. b
ex dictis Matth. xxiiij. vſqȝ ibi: Luce. 7. c
a Et cũ duxerint vos tradẽtes ⁊c̃.
cuiꝰ ſnĩa ptȝ ex dictꝭ Mat. x. b Cũ
autẽ videritꝭ abominationẽ. Hic pre
dicit̃ ɔſũmatio deſolationis tẽpli. ⁊
patet ſnĩa ex dictis Mat. xxiiij.
c Orate vero. Hic ſoluit̃ ſecũda q̃/
ſtio: in cuiꝰ ſolutiõe ſaluator p̃mo ex
citat diſcipuloꝝ deuotionẽ q̃ eſt ne/
ceſſaria tpe magne tribulatiõiſ. ſcdo
p̃dicit tribulationẽ futurã añ iudici
um. ibi: Erũt autẽ dies illi tribulati/ Johel. 2. e
onis. tertio p̃dicit iudicꝭ aduẽtũ. ibi: Ma. 24. c
Et tũc videbũt filiũ hoĩs. q̃rto exci/
tat attentionẽ credẽtiũ. ibi: Uidete
vigilate ⁊c̃. ⁊ ideo ɔcludit in fine.
Quod autẽ

N a ¶ Et virtutes. Beda. Quid miruꝫ tremere hoīes: cum
Job. 26. c aſpectu iudicij tremant angelice ꝑtātes. vñ Job: Colūne
celi ↄtremiſcūt ⁊ pauēt ad nutuꝫ eiꝰ. Et qd̄ patiē virgula
deſerti: vbi ↄcutiē cedrus paradiſi? b ¶ Mouebunē.
Hiero. Ad irā vindicte qñ mittenē a filio hoīs veniente
in nubibꝰ celi cū virtute q̄ prius
ſicut pluuia in vellus deſcēdit in
hūilitate. c ¶ A q̄ttuor vē. Ab
oriente ⁊ occidēte: auſtro: aquilo/
ne: ⁊ nō tm̄ ab his: ſ a ſūmo terre
vſq; a. ſ. c. id eſt: ab extremis fini/
bus terre ꝑ directuꝫ vſq; ad vlti/
mos terminos eiꝰ: vbi longe aſpi
cientibꝰ circulus celi terre videē
inſidere. d ¶ A ficu. Quaſi quō
cū fuerint in ficu teneri cauliculi:
⁊ gēma in florē erūpit: intelligitꝫ
aduentū eſtatꝫ ⁊ veris ⁊ fauonij.
ſic cū hec ſcripta ſunt videritꝫ: nō
putetis iā adeſſe finē mundi: ſed
q̄ſi ꝓcurſores venire: q̄ oñdāt pro
Myſtice. pe eſſe. Beda. Myſtice. Ficus
ſynagoga q̄ q: ad ſe veniente dño
fructū iuſticie non habuit: eterna
Roꝫ. 11. c ſterilitate dānata eſt. Sed q: ceci/
tas ex parte ↄtigit in iſrael do. p.
g. i. ⁊ ſic oīs iſrael ſaluus fieret:
diu ſterilis arbor fici fructuꝫ red/
Job. 14. b det quē negauit. vñ Job: Lignū
ſi ꝑci. fu. rur. vi. ⁊c̄. Hoc vt factuꝫ
videris: ſcito in ꝓximo eſſe diē iu
dicij: ⁊ eſtatē vere lucis ⁊ pacis.
Hiero. Fici parabola. i. ꝓphe/
tia. Folia nata: verba ſunt ꝑñtia.
Eſtas vero ꝓxima dies ē iudicij:
in quo vnaqueq; arbor manifeſta
bit qd̄ intus habuit an ariduꝫ ad
cōburendū: an viride ad plantā/
dū in eden cū ligno vite: cuiꝰ folia
in ſalutē gentiū. i. vba quibꝰ di/
Mat. 25. c cetur: Venite bñdi. pa. mei ⁊c̄.
e ¶ Ce. ⁊ ter. Celū aeriū a q̄ aues
celi ⁊ nubila celi. vñ Petrꝰ: Celū
aūt q̄ nunc ſunt ⁊ terra eodē vbo
repoſiti ſunt et igni reſeruati: ap/
te docens q: nō alij celi ſunt igne
perituri q̄ꝫ aqua ꝑditi. i. inania ⁊
Gen. 6. c. nebuloſa. Aqua enī diluuij q̄ tm̄
xv. cubitis cacumina montiū trā/
ſcendit: vltra aeris etheriſq; cōfi/
Eccl. 1. a nia nō ꝑuenit. Eccl̄iaſtes. Genera
tio ꝑterit: ⁊ generatio aduēit: ter/
ra vero in eternū ſtat. Sic ergo ce
lum ⁊ terra trāſeunt ſm imaginē:
manent in eternū ſm eſſentiā.
f ¶ Neq; filius. In eo enī ſūt om/
nes theſauri ſapie ⁊ ſcie abſcondi
ti. Ideo abſcōditi: q: nobis ſcire
Act. 1. a nō expedit. vñ ait: Nō eſt veſtruꝫ
noſſe ⁊c̄. vel mo. q. p. p. in. ſ. p. In
quo oſtēdit ꝙ ſciat: ſed noſſe apo/
ſtolis nō expediat: vt ſemꝑ incer/
ti de aduentu iudicis ſic quotidie
viuant quaſi alia die iudicandi. Scit ergo filius ſibi ſed
non nobis: vt ſemper ſimus ſolliciti. vnde: Videte: vigi/
late ⁊c̄. Hylarius. Filius et ſpiritusſanctus: quia non
ſunt a ſe de die illa neſciunt a ſe. pater auteꝫ quia a ſe eſt:
ſcit a ſe. g ¶ Et ianitori ⁊c̄. Hiero. Ei. ſ. qui ꝑdicat. Cui
dicitꝫ: Si non annunciaueris iniquo iniq̄tatem ſuaꝫ: ſan/
guinē eius de manu tua requirā. h ¶ Vigilate ⁊c̄. Pre
miſſo ꝑñſfamilias exemplo: cur ↄſummatiōis diē retice/
at dicit: Vigilate ⁊c̄. Qui dormit: nō corꝑa ſed fantaſias
videt: cum euigilat nihil habet de his que viderat. Sic
ſunt quos mundi amor rapit in vita: deſerit poſt vitam.
i ¶ Quod autem dico vobis. Non ſoluꝫ rectores eccl̄ie:
ſed ⁊ oēs vigilare ꝑcipimur: ianuas cordiū cuſtodiētes:
ne antiq̄ hoſtis mala ſuggeſtio ſubītret: ne nos dñs dor/
1. Cor. 16. c miētes inueniat. vñ Paulꝰ: Vigilate iuſti ⁊ no. pec.

a/b et virtutes q̄ ſunt in celis moue/ †
bunē. † Et tūc videbūt filiū homi †
nis veniētē in nubibꝰ cū virtu
te multa ⁊ glia. Et tūc mittet an/
a ¶ vt triticum ventilatum de area totiꝰ terre.
gelos ſuos: ⁊ cōgrēgabit electos
c ſuos a q̄ttuor ventiꝫ a ſūmo terre
¶ ꝓpheria.
d vſq; ad ſummū celi. † A ficu autē †
diſcite parabolā. Cū iā ramꝰ eius
¶ verba.
tener fuerit: ⁊ nata fuerint folia:
cognoſcitis q: i ꝓximo ſit eſtas.
Sic ⁊ vos cū videritis hec fieri:
ſcitote q: i ꝓxio ſit i oſtijs. Amē
dico vobis: quoniā non trāſibit
a ¶ vel oēe genꝰ hoīm: vel ſpecialiter iudeoꝝ.
generatio hec: donec omnia iſta
e fiāt. † Celū ⁊ terra trāſibunt: vba
a ¶ q̄ſi ſigna illiꝰ diei ꝓñūcia. dixi. de die aūt illa.
aūt mea nō trāſibūt. De diē autē
illo vlꝫ hora nemo ſcit: neq; āgeli i
¶ Hiero. i. corpꝰ eius i terra poſitū qd̄ eſt eccl̄ia.
¶ nobis. ¶ in quo ⁊ filius.
f celo neq; filiꝰ: niſi pater. Videte:
¶ Hiero. vigilia opꝰ ē mētis ante mortē corꝑis.
vigilate ⁊ orate: neſcitis enim qñ
¶ iudicij. a ¶ Hiero. corpus chriſti in celū
delatum relinquens domū. i. eccleſiam.
tempus ſit. † Sicut homo q̄ ꝑegre †
¶ locus carnis ꝓprie terra eſt.
profectus reliquit domū ſuam: ⁊ †
a ¶ Hiero. octo talenta ſm Mattheuꝫ: decem
dedit ſuis ſuis poteſtatē cuiuſq;
mnas ſm Lucam. a ¶ q̄ ducit in domū celi.
g operis: ⁊ ianitori ꝑcepit vt vigi/ †
h let. † Vigilate ergo: neſcitis ei qñ
a ¶ qñ occiſi ſunt primogenita egypti.
dñs veniat: ſero an media no/ †
cte: an gallicātu: an mane: ne cū
veniat repente iueniat vos dor
a ¶ Hiero. hoc fine cōcludit ſermonē vt cōmune
omniū preceptū nouiſſimi ꝑ primos audiant.
b ¶ generale bonū nō ſingulare.
i mientes. Quod aūt vobis dico: a
omnibus dico: vigilate.

a ¶ Nō āt vo. dico ⁊c̄. oñdēs ꝙ nō loq̄bat ꝓ diſcipulꝭ tm̄: ſꝫ oībꝰ ſi
delibꝰ ꝑñtibꝰ ⁊ futurꝭ. Sentētia āt iſtaꝝ partiū patꝫ ex dictꝭ Mat.
xxiiij. Ad maiorē ꝑdictoꝝ itelligētiā q̄ritꝫ ṽtꝫ verū xp̄s doctrinā ſuā
debuerit tradere ſcꝑto: ⁊ videtꝫ ꝙ ſic: q: ſcriptura inuenta eſt ad ṽ
vt doctria meōꝛie cōmēdetꝫ: ſ doctrina xp̄i erat maxīe memorie cō/
mendāda. g ⁊c̄. Itē figura debꝫ rñdere fi
gurato ⁊ ecōuerſo: ſed lex vetꝰ q̄ fuit figu
ra legis noue fuit data in ſcripto. g ⁊c̄. † Luce. 21. e
Ad ↄtrarium arguitꝫ: q: nulli libri ab eo
ſcripti hñtur in canone: ſꝫ tm̄ a diſcipulis
ſuis vt aplis ⁊ euāgeliſtꝭ. Rñſio. doctria
chriſti fuit īmediate tradita a deo: q: ipſe
in vnitate ꝑſone fuit: ⁊ eſt verꝰ deꝰ ⁊ hō.
vetꝰ aūt teſtamētū licꝫ fuerit datuꝫ a deo
nō tm̄ īmediate: ſꝫ mediātibꝰ angelꝭ: vt dr̄
Gal. iij. Lex data ē ꝑ angelos ī manu me
diatoris. ⁊ Actꝭ. vij. dixit Stephanus iu † Ma. 24. c
deis: Accepiſtꝭ legē in diſpoſitiōe angelo Luce. 21. f
rū. ⁊ iō doctrine xp̄i debebatꝫ excellētiſſi/
mus modꝰ tradēdi eā q̄ eſt in ṽ ꝙ doctri/
na aliq̄ nō īmediate ſcribitꝫ in pelle mor/
tua ſꝫ in mētibꝰ hoīm q̄ ſunt ad imagineꝫ
dei facte. qd̄ factū eſt de doctrina xp̄i quā D
impſſit mētibꝰ diſcipuloꝝ: ⁊ ṽ fuit predi/
ctū Hiere. xxxi. Ecce dies veniūt dicit do
minꝰ. ⁊ feriaꝫ domui iſrael ⁊ domui iuda
fedus nouū nō ſm pactuꝫ qd̄ pepigi cum
ꝑrībꝰ vr̄is in die q̄ apꝑhendi manū eoꝝ
vt educerē eos de terra egypti ⁊c̄. ⁊ ſubdi †
tur: Sed ṽ erit pactū qd̄ feriā cū domo iſ Luce. 16. d
rael: dabo legē meā in viſceribꝰ eoꝝ: ⁊ in 35. q. 1. c.
corde eoꝝ ſcribā eā: ſꝫ ꝑ aplos alioſq; di/ fraternita/
ſcipulos xp̄i deriuata eſt doctrina eiꝰ ver tis.
bo predicatiōis ⁊ etiam ſcripto: vt pꝫ in
euāgelijs aploꝝ ⁊ eplis. ex ṽ pꝫ ſolutio
ꝑmi argumēti. Ad ſcōm dicēdū ꝙ figura
deficit a ꝑfectiōe figurati: ⁊ iō lex euāgeli
ca nō ſolū fuit ſcripta in tabulꝭ lapideis ⁊
pellibꝰ mortuis: ſicut lex vetꝰ: ſed etiā in
mentibꝰ hūanis: vt dictū eſt: q̄ntū ad pri
mā eiꝰ ↄſcriptionē. ſecūdario aūt fuit ſcri
pta in libris: vt dictū eſt. ¶ Ca. XIII †

¶ Moraliter. a† Et cū egre Mat. 25. a
deretur de tem/ Luce. 19. a
plo. Templū dei q̄libet religio pōt dici. q̄
ſic deſtruitur ꝙ nō remanet lapis ſuꝑ la/
pidem quando nō remanet ibi conformi/
tas aliqua ad primū fundatoreꝫ. † Et
cū ſederet in monte oliuaꝝ ↄtra templū.
ꝑ hoc ſignificauit ꝙ cultus noui teſtamē/ †
ti abijceret cerimonias iudeoꝝ. † Mul Ma. 24. d
ti enī venient in nomīe meo dicentes ⁊c̄. Luce. 21. e
Athanaſius. In vnaquaq; hereſi diabo
lus figuratꝰ dicit: ego ſum chriſtꝰ: ⁊ apud
me veritas eſt. † Cum autē audieritis
bella ⁊c̄. Ambro. Sunt autē ⁊ alia bella
que vir ſentit chriſtianꝰ. ſ. diuerſaꝝ prelia
cupiditatū: ſtudioꝝ cōflictus. multo etiā
grauiores ſunt hoſtes domeſtici q̄ꝫ extra/
nei. † Oportet hec fieri: ſed nōdū eſt fi/
nis. magnitudo maloꝝ precedētiū gene/
rale iudiciū eſt figura ſequentiū incōpara
biliter grauioꝝ. † Tradet autē frater
fratrē in mortē ⁊c̄. ſpūalitꝫ aūt vnuſq̄ſq; tradit ꝓpinquū ſuū ī mor/
tē: qñ ipm̄ ducit in culpā mortalē. † Cū aūt viderit abomiatio
nē deſolatiōis ⁊c̄. ꝑ quā pōt intelligi ſimonie vitiū qd̄ eſt deo abo/
minabile: eſt etiā deſolatiuū eccl̄ie: q: ꝑ ṽ indigni ꝓmouentꝫ: ⁊ di/
gni repelluntꝫ. q̄ q̄dē abomiatio ſtat vbi nō dꝫ qñ in eccl̄ie prelatis
locū habet. † Tūc q̄ in iudea ſunt. i. in ↄfeſſione veritatis: eo ꝙ
iudea ↄfeſſio interpretatꝫ. † Fugiāt ad montes. i. recurrant ad
ciues celeſtes ꝑ orationē deuotā vt deꝰ amoueat peſtem iſtam.
† Et q̄ ſupra tectū ⁊c̄. i. bonꝰ ↄtēplatiuꝰ. † Et q̄ in agro. i. bonꝰ
actiuus. neuter iſtoꝝ q̄rat ſed magꝭ fugiat talē ꝓmotionē: vel po/
tius dānationē. ideo ſequitꝫ: † Ve aūt pregnātibꝰ. i. illis q̄ ↄce/
perunt in aīo taliter ꝓmoueri. † Et nutrientibꝰ. i. ꝓmotis ſi/
moniace ſe laute nutrientibus de bonis eccl̄ie. c† Orate ergo vt
hyeme nō fiant. i. vt dicte ꝓmotiones ſimoniace nō fugiantꝫ tepi/
de ſed in charitatꝭ feruore. † Erūt aūt dies illi tribulatiōis. ſcꝫ

maiores q̃ tꝑibꝰ tyrãnoꝝ. de qua beatꝰ Berñ. exponit illud Eſa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima: dicẽs ꝙ h̄ dicere pōt modernis tꝑibꝰ eccl̃ia: q2 maiora mala ſpũaliter patit̃ ſub pace p̃ncipũ xp̄ianoꝝ ꝓpt̃ ſimonias ⁊ alia mala cleri coꝝ q̃ paterent̃ ex ꝑſecutiõe tyrãnoꝝ: ⁊ dñs ꝑ ſuã grãm breui⸗et iſta mala. † Tunc ſi q̃s vobis dixerit: ecce hic eſt xp̄s. de epiſcopo vel ſacerdote male ꝓmoto. q̃ xp̄s. i. vnctꝰ dici pōt: eo ꝙ ꝑ vnctionẽ eſt inſtitutꝰ. † Ne credideritꝭ. q2 ſic cõmedan⸗tes eos de ſci͂a vel vita ſunt mẽdaces. Sequit̃: † Sol cõte⸗nebrabit̃. i. xp̄s ſm̃ apparẽtiã hoim̃: vñ dicũt qñ fiunt tales ꝑ⸗uerſe ꝓmotiões ꝙ xp̄s dormit eo ꝙ talia mala ꝑmittit. † Et ſtelle celi erũt cadẽtes. nã hoies boni ⁊ litterati ꝑ dicta deꝑi⸗munt̃ in eccl̃ia dei. † Et virtutes q̃ ſunt ĩ celꝭ mouebunt̃. naꝫ hoies ꝯtẽplatiui mirant̃ aliqñ ꝓpter p̄dicta de patientia dei. † Et tũc videbũt filiũ hoĩs ⁊c̃. q2 recogitant ꝙ chriſtꝰ bonis viris hic deiectis reſeruat bona maiora. † A ficu aũt diſci⸗te parabolã ⁊c̃. cũ eni incipit ramos ⁊ folia ꝓducere ſignũ ẽ fructificatiõis future: ſicut bona indoles iuuenis ſignũ ẽ bo⸗ni ꝓfectꝰ ſequẽtis. † Sicut hõ q̃ ꝑegre ꝓfectꝰ ⁊c̃. h̄ de deo dicitur eo ꝙ a nobis in preſenti nõ videt̃. † Et dedit ſuis ſuis poteſtatem cuiuſq3 operis. hoc ḋ: q2 dimittit hoies age⸗re ſm̃ libertatem ſue volũtatis. † Et ianitori precepit vt vi⸗gilet. i. rationi que debet eſſe vigil ad claudendum oſtium cõ⸗ſenſus diabolo: ⁊ ad aperiendum chriſto qui ad oſtiuꝫ pulſat quando ad bonum nos inuitat. † Sero an media nocte: an gallicantu ⁊c̃. per mane ſignificatur iuuentus. per galli⸗cantum virilis ſtatus. per mediam nocteꝫ ſenectꝰ. per ſero ſe⸗nium. Et q2 domini aduentus eſt nobis incertus: ideo vigi⸗landum eſt omnibus etatibus vt in morte venientem eũ reci⸗piamus ꝑ bonã voluntatem. Erat autem

Glo. ordi.

A Erat aũt paſca. Hie⸗ Ca. XIIII
ro. Paſca tranſitus interp̄tat̃. pa⸗ſcin vero imolatio. In imolatione agni ⁊ trãſitu ꝑ mare vel egyptũ figurat̃ ſcꝫ paſſio xp̄i: redemptio ppl̃i de inferno qñ poſt biduum nos viſitat. i. pleniſſima luna etate xp̄i ꝑfecta vt parte nulla tene⸗broſa carnes agni imaculati q̃ tollit pec⸗cata mũdi in vna domo q̃ eſt vna eccleſia catholica calciati charitate: ⁊ armati vir⸗
1.Cor.5.b tute comedamꝰ dicentes: Eteni paſca no⸗ſtrũ imolatꝰ eſt chriſtꝰ. Beda. Paſca qđ hebraice phaſe a trãſitu nõ a paſſiõe: eo ꝙ exterminator videns ſanguinẽ in fo⸗ribus iſraelitarum trãſierit: nec ꝑcuſſerit eos vel dñs auxiliũ dans eis deſuꝑ am⸗bulauerit: cuiꝰ myſteriũ Jobes aperuit. Ante diẽ feſtũ paſce ſciens ieſus q2 venit hora eius vt trãſeat de hoc mũdo ad pa⸗trem: vbi oſtendit ſic myſtice notatum ꝙ agnus dei q̃ peccata mũdi tollit de h̄ mũ⸗do eſſet trãſiturꝰ. Uel nos salubri tranſi⸗tu de egyptiaca ſeruitute redẽpturꝰ eſt vꝫ educturꝰ. Beda. Paſca ſolus dies q̃ agnus occidebat̃ ad veſperũ quartadeci⸗ma luna p̄imi mẽſis. Açyma q̃ndecima luna qñ filiĳ iſrael egreſſi ſunt de egypto q̃ ſeptẽ celebrabant̃ diebꝰ. i. vſq3 ad viceſimũ p̄mũ eiuſdẽ mẽſis diẽ ad veſpeꝝ. Sed indifferẽter alteꝝ ꝓ altero poni⸗tur: q2 ⁊ dies paſce ĩ açymis celebrabat̃: ⁊ nos q̃ſi ꝑpetuũ paſca fa⸗ciẽtes: ſꝑ ex h̄ mũdo trãſire p̄cipimur. Uno q̃ppe die agno imacula⸗to imolato ad veſperũ ſeptẽ ex ordine dies ſequunt̃ açymoꝝ: quia chriſtus ꝓ nobis ſemel in fine ſeculoꝝ vel tempoꝝ paſſus: ꝑ totuꝫ huius ſeculi tempꝰ qđ ſeptẽ diebꝰ agit̃: in açymis ſinceritatꝭ ⁊ ve⸗ritatis nobis p̄cepit eſſe viuendũ: ⁊ omĩ niſu deſideria terrena q̃ſi egypti retinacula fugere: ⁊ velut a mũdana ꝯuerſatione ſecretam ſolitudinẽ: iter ſcꝫ admonet ſubire virtutũ. b Et q̃rebãt ſũmi ſa. Hiero. A p̃ncipibꝰ egreſſa eſt iniq̃tas q̃ tẽplũ parare: ⁊ vaſa et ſe purificare ſm̃ legẽ ad eſum agni debuerãt. c Nõ in die feſto. Hiero. Uitant diẽ feſtũ: qđ ꝯuenit illis. Non eſt feſtiuitas eis qui vitã ⁊ miſericordiã ꝑdiderũt. d Et cũ eſſet. Hiero. Hynnulus ceruoꝝ ſemꝑ ad lectulũ ſuũ redit. i. filiꝰ obediẽs patri vſq3 ad mor⸗tẽ obediẽtiã a nobis petit. Simon eni obediens ḋr. e Simo⸗nis le. Hiero. Simon leproſus: mundũ infidelẽ p̄imo: poſtea fide⸗lem ſignificat. f Et recũberet ⁊c̃. Hiero. Recũbente ſeip̄o. i. hu⸗miliante ſe vt eũ tangeret: fides peccatricꝭ q̃ de pedibus aſcendit ad caput: a capite deſcẽdit ꝑ fidẽ. i. a chriſto ad mẽbra eius.
g Mulier. Beda. Maria magdalena ſoror laçari quẽ ſuſcitauit dñs. Hoc Johãnes dicit eſſe factũ ante ſex dies paſce pridie q̃ aſi⸗no ſedens venerit hieruſalẽ. Ipſa eſt enim non alia q̃ quondã ad⸗huc peccatrix (vt Lucas ſcribit) pedes dñi rigauit: ⁊ vnguẽto vn⸗xit: nũc iuſtificata ⁊ familiaris facta: nõ tm̃ pedes vt Johãnes di⸗cit: ſed ⁊ caput vt Mattheus ⁊ Marcus ꝑhibẽt: oleo ſancto ꝑfu⸗dit. h Alabaſtrum ⁊c̃. Alabaſtrum marmor candiduꝫ varĳs guttis diſtinctum: vnguenta incorrupta ſeruat. i Nardipiſca⸗ti. Piſtica nardus ḋ: mixta: quia nõ ſolũ de radice ſed de ſpicis ⁊ de folĳs cõpoſitum erat quod eſt precioſius. k Et fracto ala⸗baſtro. Hiero. Domus impleta odore: celum ⁊ terra eſt. Fractum alabaſtrum: carnale eſt deſiderium: quod frangitur ad caput ex q̃
Myſtice omne corpus compaginatum eſt. Beda. Myſtice. Deuotio ma⸗
Canti. 1. b rie fidẽ ⁊ pietatẽ deſignat eccleſie. que dicit: Dum eſſet rex in accu⸗bitu ſuo: nar. m. d. o. ſuum. Quod ad litteram marie manibꝰ com

Spleuit

a † Erat aũt Ca. XIIII
ſ tranſitꝰ: qđ hebraice phaſe.
paſca ⁊ açyma pꝰ bidu⸗
b um. Et q̃rebãt ſummi ſa †
cerdotes ⁊ ſcribe quomõ eũ do⸗
lo tenerẽt ⁊ occiderẽt. Dicebant
ſ non ſeditionẽ timebant: ſed ne auxilio po⸗puli de manibus eorum tolleretur.
c enim: Nõ in die feſto: ne forte tu
d multꝰ fieret ĩ populo. † Et cũ eẽt †
a ſ ſimon enim obediens ḋr. ſ nomen
e bethanie ĩ domo ſimonis lepro⸗
priſtinũ manet vt virtꝰ curantꝭ appareat. lepro⸗ſus eni fuerat: ſꝫ a dño curatꝰ erat. a ſ Hiero. ec⸗cleſia hñs fidem q̃ dicit: nardus me. de. o. ſ.
f g ſi ⁊ recumberet: venit mulier ha⸗ †
ſ carnale deſiderium.
h i bens alabaſtruꝫ vnguẽti nardi⸗ b
ſ carnali deſiderio.
k piſcati p̄cioſi: et fracto alabaſtro

Nico. de lyra

a † a Erat aũt pa⸗ Ca. XIIII
ſca. Poſtq̃ deſcripta eſt re⸗ductio petõris in deũ ꝑ me⸗diatoris p̄dicationẽ. hic ꝯñter de⸗ſcribit̃ eadem reductio ꝑ paſſiõis ſue redẽptionẽ. Et q2 ſuperiꝰ p̄di⸗xit paſſionẽ ſuã ꝑ iudeos inchoan⸗dam: ⁊ ꝑ gentiles ꝯſummandam: ad quos tunc ꝑtinebat iudicium ſanguinis in hieruſalẽ. ideo p̄imo deſcribit̃ eius paſſio ꝑ iudeos in⸗choata. ſecũdo ꝑ gentiles cõſum⸗mata. ca. ſequenti. Circa primum quattuor ꝑ ordinẽ deſcribunt̃. p̄i⸗mũ eſt ip̄ius xp̄i venditio nõ ex eiꝰ ignorantia ſed ex eiꝰ ꝯſciẽtia ⁊ vo⸗luntate. ſcđo venditi traditio non ex eiꝰ diſplicẽtia ſed charitate. ibi: Et p̄ima die açymoꝝ. tertio tradi⸗ti cõprehẽſio nõ ex ſua impotẽtia ſꝫ mititate. ibi: Et adhuc eo loquẽte. quarto cõprehenſi cõdemnatio nõ ex ſua iniuſticia ſed humilitate. ibi: Summi vero ſacerdotes. Circa p̄⸗maꝫ partẽ p̄emittit̃ venditiõs oc⸗caſio que fuit duplex. p̄ima ſacerdotũ inuidia. ⁊ hec po⸗nitur in principio. ſecunda fuit iude auaricia: qui voluit recuperare preciũ vnguenti effuſi. que ponit̃ ibi: Et cum eſſet bethanie ⁊c̃. tertio ponit̃ ip̄a venditio. ibi: Et iudas ſcariothis ⁊c̃. ſecũda pars p̃ncipalis incipit ibi: Et p̄ima die açymorũ: vt dictũ eſt. ⁊ diuidit̃ in quattuor: quia p̄i⸗mo ponit̃ paſcale cõuiuiũ ad ꝓditoris reuocationẽ. ſcđo inſtituit̃ eucharíſtie ſacramẽtũ ad charitatis vnionẽ. ibi: Et manducantibꝰ illis. tertio p̄dicit̃ diſcipuloꝝ ſcandalũ ad eorũ confirmationẽ. ibi: Et ait illis ieſus: Omẽs vos ſcandaliçabimini ⁊c̃. quarto deſcribit̃ xp̄i deſiderium ad nr̃am redẽptionẽ. ibi: Et veniũt in p̄diũ. Tertia ps p̃nci⸗palis huiꝰ ca. q̃ incipit ibi: Et adhuc eo loq̃nte: diuidit̃ ĩ tres. q2 p̄mo deſcribit̃ iude fraudulẽtia. ſcđo xp̄i patiẽtia. ibi: Unꝰ aũt de circũſtãtibꝰ. tertio diſcipl̃oꝝ ignauia. ibi: Tũc diſcipuli relicto eo fugerunt. Quarta ps p̃ncipalꝭ q̃ incipit ibi: Sũmi vero ſacerdotes: diuidit̃ in q̃ttuor. q2 p̄mo deſcribit̃ accuſatio xp̄i ꝑ falſos teſtes. ſcđo eiꝰ ꝯdẽna⸗tio ꝑ iniuſtos iudices. ibi: Exurgẽs aũt ſũmꝰ ſacerdos. ter⸗tio ꝯdẽnati vituperatio ꝑ malignos ſatellites. ibi: Et ce⸗perunt quidaꝫ cõſpuere eum. quarto negatio petri ꝑ tres vices. ibi: Et cũ eſſet petrus. Sententia autẽ huius totiꝰ ca. patet ex dictis Matth. xxvj. vbi iſta ſunt expoſita eo⸗dem ordine quo hic ponuntur: ⁊ ſub eiſdẽ verbis pro ma⸗gna parte: ⁊ reſtant pauca exponenda que diſcurrentur. In p̄ima parte principali dicitur: Erat auteꝫ paſca ⁊ açy⸗ma poſt biduum. ſolennitas autem paſcalis iudeorum ce⸗lebrabatur quintadecima die p̄imi menſis: vt habetur Leuitꝭ. xxiij. hec ſolennitas incipiebat a veſpere quarte⸗decime diei qñ imolabat̃ agnꝰ: ⁊ tunc veſcebant̃ açymis vſq3 ad ſeptimum diem. b Alabaſtrum vnguẽti nar⸗dipiſcati. dicunt aliqui ꝙ nardus eſt herba faciẽs ſpicas in cacumine de quibus extrahitur liquor optimus: ſicut aqua roſacea de roſis. ⁊ talis liquor vocatur hic vnguen⸗tũ. Alĳ dicũt ꝙ ẽ frutex vel arbor paruula: ⁊ inde fluit vꝫ extrahit̃ liquor mõ p̄dicto. In ſcđa parte p̃ncipali dicit̃:

Et p̄imo die

† Ma. 26. a
Luce. 22. a
Joh. 12. a

† Ma. 26. a

N pleuit: ⁊ quotidie ſpūaliter in mēbris ſuis implere nō deſinit:
2. Cor. 2. d que in toto mūdo gloriando dicit. Deo autē gratias ago qui
ſemꝑ triūphat nos in chriſto ieſu. Et odorē noticie ſue manife
Ibidem ſtat ꝑ nos in om̄i loco: quoniā chriſti bon⁹ odor ſumus deo:
cū potentiā diuinitatis ei⁹ que illi vna eſt cū patre digna re/
uerentia ꝯfitet' laudat ⁊ predicat. Ca/
put eius vnguento ꝑfundit ꝑcioſo: cū
humanitatē digna reuerētia ſuſcipit.
In pedes vnguentū piſticū .i. fidele ⁊
verū ꝑfundit: q̄ illā naturā eius qua
terrā ꝯtingere .i. inter hoīes ꝯuerſari
dignat⁹ eſt: pia predicatiōe ⁊ deuotis
venerat' obſequijs. a Erant autē
q̄dā. Beda. Per ſynecdochen plura
le ꝓ ſingulari poſuit. Johānes iudā
hoc dixiſſe dicit: q̄ fuerat fur: ⁊ locu/
los habens ea q̄ mitte. por. Forſitan ⁊
alij diſcipuli aut ſenſerūt hoc aut dixe
runt aut iuda dicēte pſuaſi ſunt: ⁊ om
niū voluntatē Matthe⁹ ⁊ Marc⁹ ver
bis expreſſerunt. Sed iudas q̄ fur: et
alij ꝓpter curā paupeꝝ. Johānes aūt
illū ſolū cōmemorare voluit cui⁹ hac
de cauſa furandi ꝯſuetudinē intima/
re curauit. b Ut q̄d ꝑditio. Hie/
ro. Perdit⁹ de ſalute ꝑditionē inue/
nit: vt in ficu fructifera mort' laqueū
nanciſceret'. c Poterat ⁊c. Hie/
ro. Sub ꝑtextu auaricie myſteriū loq̄
tur fidei. Etenī nr̄a fides trecētis emi
tur denarijs .i. decē ſenſib⁹ ꝑ corpus ⁊
aiam ⁊ ſpm̄ triplicatis: vt ⁊ nos ſicut
Judi. 7. b Gedeon trecentoꝝ viroꝝ numerū aſ/
ſumentes: allophiloꝝ caſtra paupes
ſpū fract' lagūculis nr̄is cum tubis ⁊
Gen. 14. d lucernis deſtruam⁹. Et ſicut abraā cū
trecētis viris ſpolia diuidam⁹ ad ve/
ſperā. d Bonū op⁹. Hiero. Qui
credit in deū reputat' ei in opus iuſti/
cie. aliud enī eſt credere ei: aliud ē cre
dere in eū .i. totū ſe inijcere in illum.
e Me aūt nō. Beda. Corꝑali p̄ntia
⁊ familiaritate cōiunctū ſicut nūc. vn̄
2. Cor. 5. c Apl's: Et ſi nouerim⁹ xp̄m ſm carnē:
ſed nūc iā nō nouim⁹. Spūaliter autē
Mat. 28. d ſemꝑ eſt nobiſcū. vn̄: Ecce ego vobi/
ſcum ſum vſq̄ ad ꝯſum. ſeculi o. di.
Hiero. Ita intelligendū eſt: me aūt
nō ſemꝑ habebitis in corꝑali p̄ntia vt
prius in cōuictu ⁊ familiaritate. Vn̄ ⁊
2. Cor. 5. c per Aplm̄: Si nouerim⁹ chriſtum ſm
carnē: ſed nūc iam nō nouim⁹.
f Qđ habuit hec fe. Qđ putat' ꝑ/
ditionem eſſe vnguenti officiū ſepul/
ture eſt. Nec mirū ſi mihi dedit odorē
fidei bonum: cū eo ꝓ ea fuſurus ſum
ſanguinem meū. g Amen dico vo
bis. Beda. Nota in chriſto noticiā fu
turoꝝ. Paſſuros poſt paucos dies
preſcit euangeliū ſuū toto orbe predi/
candū. Beda. Notandū ꝙ ſicut ma
ria toto orbe quo eſt eccl'ia diffuſa glo
riam meruit de pio obſequio qđ dn̄o
deuote exhibuit. ſic ⁊ iudas qui ei de/
traxit ꝑfidie nota longe lateq̄ īfama/
tur. Sed dn̄s bonum pia laude remu
nerat: futuras impij ꝯtumelias tacet.
h Unus de .xij. ⁊c. Hiero. Unus nu
mero nō merito. nomīe non numine.
corpore nō aīo. Vn̄ ſponſus ad ſpon
Can. 4. c ſam: Vulneraſti cor meum ſoror mea
in vno oculoꝝ: ⁊ ī vno crine colli tui.
Oculus ⁊ crinis ſapiētia eſt ⁊ virtus:
Mat. 13. b quoniā iude cū ceteris dicit': Vob da
tum eſt noſſe myſteriū regni dei: et dedi vobis poteſtatē cal.
⁊c. i Abijt ad. Ille abijt ad principes: ⁊ poſtq̄ exiuit in/
Ps. 18. trauit in eum ſathanas. Hic nox nocti indicat ſcientiā. Vn̄
Eccl. 30. c quodq̄ animal ad ſibi ſimile iungit'. Maria currit ad aplos
vt dies

a Hiero. ꝑ ſynecdochen dicitur
a effudit ſuꝑ caput eius. Erānt au
vnus pro multis: ⁊ multi pro vno.
tem quidā indigne ferētes intra
b ſemetipſos ⁊ dicētes † Ut q̄d per/
c ditio iſta vnguēti facta ē? Pote
rat enim vnguētū iſtud venūda
ri plus q̄ trecētis denarijs: ⁊ da/
Be. hoc de ſolo iuda: ſynecdochicos.
ri paupib⁹. Et fremebant in eā.
Jeſus autem dixit: Sinite eam. †
d † Quid illi moleſti eſtis? Bonū
op⁹ opata ē ī me. Semꝑ enī pau/
peres habetis vobiſcum: et cum
volueritis poteſtis illis benefa/
e cere: me aūt nō ſemꝑ habebitis.
a Hiero. nō aliūde q̄ram⁹ qđ ī nobis habem⁹.
b i. anteq̄ veniret q̄ excluderet.
f Quod habuit hec fēcit: preuenit
vngere corpus meū ī ſepulturā.
g Amē dico vobis: vbicūq̄ predi/
catū fuerit euāgeliū iſtud in vni/
uerſo mūdo: ⁊ quod fecit hec nar
a Remi. dānū effuſi vnguenti vult cōpenſare
precio magiſtri.
rabit' ī memoriā ei⁹. Et iudas ſca †
a nō iuitat⁹: nō coact⁹ ꝑciū ſ; ī volūtate emētiū
poſuit: q̄ſi vilis mācipij. q̄d vultis mihi dare ⁊c.
h i riothis vn⁹ de duodecī abijt ad
ſummos ſacerdotes: vt proderet
eū illis. Qui audiētes gauiſi ſūt:
amiſerunt vitā: quam pecuniā ipſe recipit cum
vitam amittit.
⁊ ꝓmiſerūt ei pecuniā ſe daturos.
a oportunitas doli nunq̄ inuenitur: indicatur
enim hic vel illic.
k Et q̄rebat quō illū oportune tra
l deret. Et primo die azymorū qn̄ a
paſca imolabant: dicunt ei diſci/
a Hiero. vt cum voluntate dei dirigam⁹
puli: Quo vis eam⁹ ⁊ parem⁹ ti
greſſus nr̄os. a vel vt māducēs. charitas
non eſt ſola.
bi cōmedere paſca. Et mittit du/ †
os ex diſcipulis ſuis: ⁊ dicit eis:
eccleſiam.
m † Ite ī ciuitatē: ⁊ occurret vobis b
a primitiuus pp'ls. b legē lr̄e.
n o hōmo lagenā aque baiulāſ. Seq̄
mini eū: ⁊ q̄cūq̄ introierit dicite
dn̄o dom⁹: q̄ magiſter dic: Ubi c
diuerſorium meum.
eſt refectio mea: vbi paſca cū di
ſcipulis meis māducē? Et ipe vo d
p bis demōſtrabit cenaculū grāde

vt dies diei eructat verbum. Judas ad iudeos: vt nox nocti
indicet ſcientiam. k Et querebat ⁊c. Hiero. Promittit ſe
tradere vt magiſter eius ante dicebat: Tibi dabo hāc poteſta/ Luce. 4. a
tem vniuerſam. Beda. Multi hodie ſcelus iude exhorrent:
nec tamen cauent. Cū enim ꝓ munerib⁹ falſum ꝯtra quēlibet
teſtimoniū dicūt: q̄ veritatē pro pecu
nia negant: deū ꝓ pecunia vendunt:
qui dicit: Ego ſum veritas ⁊ vita. Cū Joh. 14. a
ſocietatē fraternitatis aliq̄ diſcordia
cōmaculāt: deū prodūt: q̄ deus chari
tas eſt. Et qđ peius eſt: nō infirmita/
te: nō ignorātia: ſed ſicut iudas q̄rūt
oportunitatē: vt amotis arbitris men
dacio veritatē: crimine mutent virtu/ † Mat. 26. a
tem. l Et prima die azymoꝝ. Be/
da. Quartadecima luna: qn̄ abiecto
fermento agn⁹ occidebat' ad veſpeꝝ:
qđ exponens Apl's ait: Etenī paſca 1. Cor. 5. c
noſtrū imolat⁹ eſt xp̄s. Cuius enī in
ſequēti die quindecima luna ſit cruci/
fixus. hac tn̄ nocte qua agnus imola
batur: ⁊ diſcipulis ſuis corp⁹ ſangui/ † Joh. 13. b
nemq̄ ſuū dedit: ⁊ a iudeis tent⁹ ⁊ li/
gatus ipius imolatiōis .i. ſue paſſiōis
exordiū ſacrauit. Iſido. Cū amari/
tudine comedūt' azyma q̄ eſt redem/
ptio nr̄a. amaritudo enī eſt paſſio do/
mini. m Ite in ciui. Beda. Indi/
ciū eſt p̄ſcientie diuinitatis ꝙ ⁊ cū di/
ſcipulis ſuis loquens qđ alibi fit no/
uit. Pulchre aūt paraturis paſca hō
lagenā vel amphorā (ſm aliū euāge/
liſtam) aque baiulās occurrit: vt oſtē
datur hui⁹ paſce myſteriū ꝓ ablutiōe
mūdi eſſe celebrandū. Aqua enī laua
crū gr̄e: lagena fragilitatē eoꝝ deſi/
gnat ꝑ quos hec gr̄a mūdo erat mini/
ſtranda. Vn̄: Habem⁹ theſaurū iſtum 2. Co. 4. b
in vaſis fictilib⁹. Parāt paſca diſcipu
li vbi aque infert' lagena: vt adeſſe tē
pus inſinuēt: q̄ cultorib⁹ veter' paſce
typic⁹ de limine ac poſtib⁹ cruor aufe/
rat': ⁊ ad tollēda mūdi crimīa viuifici
font' baptiſma ꝯſecret'. Hiero. Ci/
uitas eſt eccl'ia q̄ muro fidei cingitur: B
hō occurrēs primitiuus pp'ls eſt: am/
phora aque lex lr̄e. n Domo lage
nā aque. Beda. Cōſulte ⁊ aque baiu/
li: ⁊ dn̄i dom⁹ tacita ſunt vocabula: vt
oībus verū paſca celebrare volētib⁹:
id eſt ſacramentis xp̄i imbutis: eiuſq̄ ſue
mētis hoſpitio ſuſcipe q̄rentib⁹ facul/
tas danda ſignet'. o Seq̄mini ⁊c.
Hiero. Qui ducit in altū vbi refectio
xp̄i. Vn̄ raab exploratoribus mādat
vt nō ꝑ ima ſed ꝑ excelſa irent.
p Cenaculum grande. Hiero. Eccle
ſia magna que narrat nomen dn̄i ſtra
ta varietate virtutū ⁊ linguaꝝ. vnde:
Circūamicta varietate virtutum. in q̄ Ps. 44.
parat' dn̄o paſca. Domin⁹ dom⁹ petr⁹
apl's: cui dominus domū ſuā credidit †
vt ſit vna fides ſub vno paſtore. Mat. 16 b
Beda. Luc. 22. b

Nico. de lyra

a Et primo die azymoꝝ. de iſta die ē
cōtrouerſia inter grecos et latinos: q̄
plenius tractata eſt Matth. xxvj. et
Joh. xiij. b Occurret vobis ho/
mo lagenā aque baiulās. iſtud ſignū
dedit eis ad inueniendū locū ꝓ cena:
⁊ creditur ꝙ dn̄s illius domus erat di/
ſcipulus chriſti occultus. c Ubi ē
refectio mea .i. agnus paſcalis: quia dominus illius dom⁹ nō
ſolum prouidit de loco: ſed etiam de agno. d Uobis de/
monſtrabit cenaculum. in illo cenaculo paſca comederunt: et
in illo poſt reſurrectionem latuerunt diſcipuli propter metum

Beda. Cenaculũ: lex ſpũalis q̄ de anguſtijs lr̄e egredit̄: in ſublimi loco recipit ſaluatorē. Nã q̄ adhuc occidentē lr̄am ſeruauerit: q̄ in agno nõ aliud q̄ pecꝰ intellexerit: in imo paſca facit: qꝛ maieſtatē ſpũs nõ cõphēdit in xbis dei. Qui autē baiulũ aq̄. i. gr̄e preconē in domũ eccl'ie fuerit ſecutꝰ: ꝑ ſpũ ſcie illuſtrantē ſupficiē lr̄e trãſcendendo in alto mẽtis ſolio parat refectiõez xp̄o: qꝛ cuncta paſce ſacra ⁊ cetera legis decreta eſſe eiꝰ ſacra cognoſcit.

a • Veſpe aũt. Hiero. Veſpera diei veſperã indicat mũdi. Circa vndecimaz nãq̄ horã veniũt nouiſſimi q̄ p̄mi denariũ accipiũt vite eterne: qꝛ añ crucē abraam erat ĩ inferno: ⁊ poſt crucē latro in paradiſo. b • Amē dico vob. Sicut de paſſiõe p̄dixerat: ita de ꝓditore p̄dicit dans locuz penitẽdi: vt cũ intellexiſſet cogitatiões ſuas p̄ſciri a deo peniteret euz facti ſui. Non tñ ex noĩe deſignat: ne apte redargutꝰ ipudentioꝛ fiat. Mittit crimē in numerũ: vt ꝯſcius pniam agat. c • Vnus ex vob ⁊c̄. Dũ falſitas arguit̄: xitas cõprobat̄ ⁊ implet̄.
Pſ. 40. Qui edebat pa. me. ma. ſup me ſup. Oẽs tangunt̄ vt fiat armonia ĩ cithara. Omẽs nerui bñ ſuſpenſi ꝯſona voce rñdẽt: Nunq̄d ego ſum dñe? Vnꝰ remiſſus ⁊ pecũie amore affectꝰ dixit: Nũq̄d ego ſuz rabbi? d • Cõtriſtari. Sciunt vndecĩ qꝛ nihil mali ꝯ dñm cogitauerãt: ſ; plꝰ credũt magr̄o q̄ ſibi: ⁊ timẽtes fragilitatē ſuã triſtes de pctõ ſuo interrogãt: cuiꝰ non habebãt ꝯſciam. e • Vnꝰ ex. xij. Hiero. Separat ſeorſuz ouē lupꝰ quaz capit. Ouis q̄ de ouili egredit̄ lupi patz morſibꝰ. f • Qui intingit ⁊c̄. Beda. Mira dñi patiẽtia. Priꝰ dixit: vnꝰ ex vob tradet me: pſeuerat ꝓditoꝛ ĩ malo. Apertiꝰ arguit: ⁊ tñ nõ ꝓprie deſignat̄. iudas alijs ꝯtriſtat̄ ⁊ manũ retrahẽtibꝰ a cibis temeritate ⁊ ipudentia q̄ dñm tradit: etiã manuz cũ magr̄o in cathino mittit: vt audacia bonã cõſcientiã mentiret̄. g • Ve aũt ⁊c̄. Beda. In ſempiternũ ve hoĩ illi q̄ ad mēſam dñi indigne accedit. Ille eni ĩ exemplũ inde filiũ hoĩs tradidit nõ iudeis q̄dē pctõribꝰ: ſed tñ pctõribꝰ mēbris. i. ſuis q̄ accipe dñici corpis ſacramẽtũ temerarie preſumit. Ille dñm vēdit q̄ eiꝰ timore ⁊ amore neglecto terrena ꝓ illo ⁊ caduca imo ⁊ criminoſa diligere ⁊ curare nõ metuit. Beda. Ve aũt. Nec p̄mo nec ſcd̄o correctꝰ pe
Rom. 2. a nitet: ſed patiẽtia dñi nutrit impudentiã ſuã ⁊ theſauriçat ſibi irã. Pena p̄dicit̄: vt q̄ pudore non vincit̄: timore corrigat̄.

ſtratũ: ⁊ illic parate nob. Et abierũt diſcipuli eiꝰ ⁊ venerũt ĩ ciuitatē: ⁊ inuenerũt ſicut dixerat illis:
(fine mundi.)
a ⁊ parauerũt paſca. † Veſpe aũt facto † vẽit cũ duodecĩ: ⁊ diſcũbẽtibꝰ eis
b ⁊ mãducãtibꝰ ait ieſus: Amē di
c co vob: qꝛ vnus ex vobis tradet me q̄ mãducat mecũ. At illi cepe
d rũt ꝯtriſtari ⁊ dicere ſingillatim:
e Nunq̄d ego? Qui ait illis: Vnꝰ
f ex duodecĩ q̄ intingit manũ mecũ in cathino. Et filiꝰ quidē hoĩs
g vadit: ſicꝫ ſcriptũ ē de eo. Ve aũt
(Hiero. mlti bonũ vt iudas faciũt: ſ; nihil eis ꝓficit.)
hõmi illi ꝑ quē filiꝰ hoĩs tradet̄.
(a ſimplr dictũ. b latẽs materno vtero: meliꝰ eſt nõ eſſe q̄ ad tormẽta eſſe. alõ eſſet.)
Bonuz erat ei: ſi natꝰ non fuiſſet
h homo ille. † Et mãducãtibꝰ illis: †
i accepit ieſus panē ⁊ benedicens fregit ⁊ dedit eis: ⁊ ait † Sumite: hoc eſt corpus meuz. Et accepto †
(Hiero. grã nõ meritis ſaluari ſumus a deo.)
k calice: gratias agẽs dedit eis: et
l biberunt ex illo oẽs. Et ait illis:
(a nõ veteris de q̄ h ſãguis teſtamẽti ē qð mãdauit ad vos oẽs. Hier. ꝓ mlt̄ effũdit̄ ſ; ñ oẽs emũdat)
Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti: qui pro multis effundet̄.
m † Amē dico vobis q̄ iã nõ bibaz
n de genimine vitis: vſq̄ in diem illum cum illud bibam nouuz in
(a Hiero. laudabũt deũ q̄ reqrũt eũ ⁊ adorauerunt eum ⁊ mãducauerũt oẽs pingues terre.)
o regno dei. † Et hymnõ dicto: exi †
p erunt in montem oliuarũ. Et ait †
q illis ieſus: Oẽs ſcandaliçabimini ĩ me ĩ iſta nocte: qꝛ ſcriptũ eſt:

ratur ad ſanguinē. Sed qꝛ nos in xp̄o ⁊ xp̄m in nob manere oportet: vinũ cũ aqua miſcet̄: qꝛ teſte Johē aque ꝑpli ſunt: ne Apoc. 17. a
q̄ aquã ſolã neq̄ vinũ ſoluz: ſicut nec ſolũ granũ ſine aq̄ ꝯfectiõe ĩ panē cuiq̄ li; offerre: ne videat̄ a mẽbr̄ caput ſecernere: vel xp̄m ſine nr̄e redẽptiõis amore pati potuiſſe: vel nos ſine illius paſſione ſaluari. k • Gratias agens. Gr̄as egit ⁊ bñdixit iam proximus paſſioni q̄ penã aliene iniquitat̄ ſuſcipit: q̄ nihil dignũ paſſiõe egit: vt oſtendat q̄ equanimiter vnuſq̄ſq̄ ꝓprie culpe flagella ſuſtinere debeat. l • Biberũt ex eo oẽs. Hiero. Ebrietas felix: ſalutar̄ ſatietas: q̄ quãto copioſius ſumit̄: tanto ſobrietatē mentibꝰ dignat̄ donare. (Mat. 26. b; Luce. 22. c; Joh. 13. c) Et iudas bibit: ſ; non ſaturat̄: nec ſitim extinguit ignis eterni: quia q̄ indigne ſumit myſteria xp̄i: hic macula in luna oñdit̄ q̄ nunq̄ delet̄. Luna eccleſie cõparat̄ merito q̄ a ſe nõ habet ſplẽdorez: ſed a ſole cert̄ modis ſuſcipit lumē. i. a chriſto: qui ꝑmanet in eternũ. Sũt eni quidã in eccl'ia q̄s ſacrificiũ nullũ emũdat: ſed inſipiens cogitatio ꝑducit ad culpas: q̄ ſe crudelitatis ceno miſcuerũt. Sanguis eni noui teſtamẽti q̄ ꝓ multis effundit̄ nõ oẽs emundat. m • Iam nõ bibaz. Hiero. Hic mutat ſacrificiũ: ſed nõ mutat tẽpus: vt nos nunq̄ cenã ieſu ante q̄rtãdecimaz lunam faciamꝰ. Qui facit in q̄rtadecima reſurrectionē: in vndecima cenam dñi facit: (Ma. 26. c; Luce. 22. b) qð nunq̄ inuẽtũ eſt nec ĩ nouo nec in veteri teſtamẽto. n • Vitis ⁊c̄. Beda. Vitis vl̄ vinea dñi ſynagoga. Vñ Eſaias: Vinea dñi ſabaoth domꝰ iſrael eſt. (1. Cor. 11. e; Eſaie. 5. b) de hac dñs multo tp̄e bibit: q̄uis pluribꝰ ramis ĩ amaritudinē ꝯuerſis: pijs tñ q̄rundã cogitationibꝰ ſũmiſq̄ virtutibꝰ delectabatur. Sed poſt paſſionē dñi figuralia in ſpiritualē ſenſum trãſlata ſunt. Iturꝰ ergo ad paſſionē ait: Iã nõ bibã de ge. (Luce. 22. b) vi. vſq̄ in d. il. cuz il. bi. no. in re. dei. Nõ eſt nõ vltra carnalibꝰ cerimonijs ſynagoge delectaboꝛ in q̄bꝰ erat et paſcalis agni ſacramẽtũ qð p̄cipuũ eſt. (Mat. 26. e) Aderit tp̄s cũ in regno dei poſitꝰ immortali glĩa ſublimatꝰ de ſalute eiuſdē ꝑpli baptiſmo regenerati nouo vobiſcũ gaudio ꝑfundar. o • Et hymno dicto. Beda. Poteſt intelligi hymnus quem ſcḋm Johēm p̄ri gr̄as agens (Joh. 17. a) decantabat: in q̄ ⁊ ꝓ ſe ⁊ ꝓ ſuis diſcipulis: ⁊ ꝓ his q̄ ꝑ verbũ eorũ credituri erant eleuatis ſurſum oculis precabatur: ⁊ pulchre diſcipulos ſacramento ſui corporis ⁊ ſanguinis imbutos:

h • Manducãtibꝰ. Beda. Finito veteri paſca qð in cõmemoratiõe liberatiõis ꝑpli dei ab egypto agebat̄: tranſit ad nouũ: qð in ſue redẽptiõis memoriã eccliam freq̄ntare volebat: vt. ſ. ꝓ carne agni ac ſanguine ſui corpis ac ſanguis
Pſ. 109. ſacr̄m ſubſtitueret: ⁊ ſe eſſe mõſtraret cui iurauit dñs ⁊ nõ pe. eũ: tu es ſa. in eter. ⁊c̄. Frangit ip̄e panē quē diſcipulis porrigit: qꝛ fractio ſui corpis ſponte ſua ⁊ ꝓcuratiõe venit. Unde:
Joh. 10. d Poteſtatē habeo ponẽdi a. me. ⁊c̄. Priuſq̄ frãgeret benedixit: qꝛ naturã hũanã quã paſſurꝰ aſſũpſit: vna cũ p̄re ⁊ ſpiritu ſcõ grã diuĩe virtut̄ ĩpleuit. Bñdixit panē ⁊ fregit: qꝛ hominē aſſumptũ ita morti ſubdidit: vt ei diuĩe ĩmortalitat̄ veraciter ineſſe potẽtiã demõſtraret. ideoq̄ velociꝰ a morte reſuſcitãdũ. i • Accepit panē. Hiero. Figurãs corpꝰ ſuuz in pane qð eſt eccl'ia p̄ns: q̄ accipit̄ in fide: bñdicit̄ in numero: frãgitur in paſſiõibꝰ: dat̄ exẽplis: ſumit̄ doctrinis. Formãs ſanguinē ſuũ in calice vino ⁊ aqua mixtum: vt alio purgemur a culpis: alio redimamur a penis. Sanguine nãq̄ agni domꝰ ſeruant̄ a ꝑcuſſiõibꝰ angeli. Et aqua maris rubri extinguun
Myſtice tur inimici: q̄ ſunt myſteria eccl'ie xp̄i. Beda. Myſtice. Panis q̄ ꝯfirmat cor hoĩs refert̄ ad corpꝰ. vinũ qð ſanguinē ope
ratur ad

⁊ hymno dicto patri cõmẽdatos educit in montē oliuaruz: vt doceret nos ꝑ acceptionē ſacramẽtoꝝ: ⁊ ꝑ opem interceſſiõis ſue ad altiora virtutũ dona et chariſmata ſanctiſpũs q̄bus in corde pungamur debere ꝯſcendere. p • In montē oli. Hiero. In monte oliueti tenet̄ ieſus: ⁊ inde aſcẽdit ad celos: vt ſciamus quia inde aſcendimus ad celos. Unde vigilamus et oramus ⁊ ligamur nec repugnamus in terra. q • Omẽs ſcandaliça. Beda. Predicit q̄d paſſuri ſunt: vt cũ paſſi fuerint nõ deſperẽt: ſed peniteãt. In nocte iſta qui ebrij ſunt nocte ebrij ſunt: ⁊ qui ſcandaliçantur nocte ſcandaliçantur. i. mente obſcurati. Hiero. Omnes cadunt: ſed non omnes iacent. Nunquid qui dormit nõ adijciet vt reſurgat? Carnale eſt cadere. diabolicum eſt iacere. (Pſ. 40.) ❡ Percutiam

Nico. de lyra

iudeorum: et in illo ſpiritum ſanctum receperunt in die pentecoſtes: vt habetur Actu. ij. a • Qui intingit mecum manum in cathino. vas eſt fictile ad refrigerandum vinum: et in illo erat ius lactucarum agreſtiuz cum quo carnes agni debebant comedi: vt dicitur Exo. xij.

Abba pater

a Percutiã paſtorẽ. Hiero. Percu
te paſtorẽ. Propheta poſtulat paſſio
nẽ dñi: pater rñdet. Percutiaȝ paſto
rẽ. Precibꝰ ſctõꝝ filiꝰ a prẽ mittit̃. i.
incarnat̃ ⁊ ꝑcutit̃ ⁊ patit̃. diſpergunt̃
oues paſtore capto. Reſurrectio ꝓ
mittit̃ vt ſpes nõ extinguat̃. b Pe
trus aũt. Hiero. Quis ſine pennis in
altũ volare nitit̃: ſed corpꝰ aggrauat
aĩam vt timore hũane mortꝫ timor dñi
ſuperet̃. c Bis gallus vocẽ. Be
Ma. 26. d da. Alij ſimpliciter: priuſq̃ gallus can
tet ter me negabis. Marcꝰ: Priuſq̃
gal. bis vo. de. ter. me ne. qḋ nõ eſt cõ
trarium. Tota enĩ petri negatio trina
negatio eſt: ⁊ in eo ꝓpoſito animi re
manſit vſq̃quo amare fleuit. Hec to
ta ſi poſt primũ gallicantuȝ inciperet:
falſum tres dixiſſe viderent̃ q̃ dixerũt
dñm dixiſſe: Priuſq̃ gal. can. ter me
nega. Item ſi totã ante ꝑegiſſet q̃ȝ gal
lus cantare inciperet: ſupflue dixiſſet
Marcꝰ ex ꝑſona dñi: priuſq̃ gal. bis
vo. de. ter me es ne. Sed qꝛ ante ꝑmũ
gallicantũ incepta eſt: attẽderũt tres
nõ qñ eã impleturꝰ eſſet: ſed qñ futu
ra: qñ ceptura: qꝛ trina. ſ. cepit añ gal
licantũ. Poteſt etiaȝ intelligi qꝛ ante
primũ gallicantũ tota in aĩo eius fue
rit: q̃uis enĩ verbis ante primũ galli
cantũ ſit cepta: ⁊ añ ſecundũ cõpleta:
tñ in affectiõe ⁊ timore animi petri an
te primũ gallicantuȝ tota cepta eſt: ſi
Mat. 5. d cut ⁊ illud: Qui viderit mu. ad cõ. e.
iam me. eſt eã ⁊c̃. Hiero. Gallꝰ can
tat: petrus negat ter. Gallus nũcius
lucis ſpũſſctũs eſt: cuiꝰ voce in ꝓphe
tis ⁊ aplis nos de trina negatiõe qua
dñm negauimꝰ noſſe: voce ancille ex
territi exhortamur ad amariſſimoſ fle
tus poſt lapſum: q̃ male cogitauimus
de deo: male locuti ſumꝰ ad ꝓximuȝ:
⁊ male fecimꝰ ad noſmetipſos. Hie
ro. Nota ꝙ petrus negat: ⁊ tertio ne
gat: ſed poſtq̃ȝ gallus cecinit ⁊ diſce
dentibus tenebris vicina lux nuncia
ta eſt: ꝯuerſus amare fleuit: ⁊ trine ne
gationis ſordes lauit lachrymis.
d Gethſemani. Hiero. Id eſt vallis
pinguium: vbi tauri pingues obſede
rũt eũ: ⁊ vituli multi circũdederũt eũ.
e Sedete hic. Iſido. Separantur in
orõne q̃ ſeparant̃ in paſſiõe: quia ille
orat: illi dormiũt pinguedĩe cordiſ op
preſſi. f Donec orẽ. Beda. Cũ do
minꝰ in mõte orat: admonet ⁊ nos vt
orãdo ſublimia. i. celeſtia petamꝰ. Sȝ
cũ in valle: ⁊ h̃ in valle pinguium vel
pinguedinis: monet nos hũilitatẽ in
orõnibꝰ hr̃e: ⁊ pinguedine dilectiõis
interne. Et pulchre appropiãs morti ĩ
valle pinguiũ orat: qꝛ ꝑ vallẽ hũilita
tis ⁊ pinguedinẽ charitatis ꝓ nobis
Phil. 2. a ſubijt mortem. Añ: Humiliauit ſeipm
Joh. 15. b f. o. vſq̃ ad m. Et maiorem hac dilec.
nemo hȝ vt po. q̃s a. ſ. ꝓ a. ſ. g Et
cepit pa. ⁊c̃. Hiero. Pauere ⁊ triſtari
docemur ante iudiciũ mortꝫ: q̃ nõ poſ
Joh. 14. a ſumus ꝑ nos dicere niſi ꝑ illũ: Uenit
ꝑnceps huiꝰ mũdi ⁊ in me nõ hȝ q̃cq̃.
h Triſtis eſt aĩa. Beda. Nõ ꝓpter
mortẽ triſtis eſt: qꝛ eũ ꝯditio corpalis
affectus: nõ formido mẽtis offendit.
Nã q̃ corpꝰ ſuſcepit oĩa debuit ſubire
q̃ ſunt corporis: vt eſuriret ⁊ ſitiret ange
ret̃ ⁊ triſtaret̃. Diuinitas aũt neſcit cõ
mutari ꝑ hos affectus. Beda. Tri
ſtis eſt aĩa ⁊c̃. Timet xp̃s: petrꝰ nõ ti
metimo

a † Percutiã paſtorẽ ⁊ diſpergẽtur
ſ apli. ſ Hiero. ꝓmittit̃ reſurrectio ne deſperẽt.
oues. Sed poſtq̃ȝ reſurrexero pre
b cedam vos in galileaȝ. † Petrus †
ſ nõ eſt temeritas nec mendaciũ: ſed
fides ⁊ ardens effectus.
autẽ ait illi: Et ſi omnes ſcãdali
a ſ Petrus ex ardore fidei ꝓmittebat: ſed
chriſtus vt deus futura prenouerat.
ȥati fuerint: ſed nõ ego. Et ait illi
ieſus: Amẽ dico tibi: qꝛ tu hodie †
c in hac nocte ꝑuſq̃ bis gallus vo
cẽ dederit: ter me es negaturus.
At ille ãpliꝰ loquebat̃. † Et ſi opor
tuerit me ſimul cõmori tibi: non
te negabo. Similiter autẽ ⁊ oẽs
dicebãt. Et veniũt in prediũ cui
d nomẽ gethſemani: et ait diſcipu
e f lis ſuis: † Sedete hic donec oreȝ.
Et aſſumit petrũ ⁊ iacobũ ⁊ iohã
g neȝ ſecũ: ⁊ cepit pauere ⁊ tedere.
h † Et ait illis: Triſtis eſt aĩa mea
i vſq̃ ad mortem. Suſtinete hic ⁊
vigilate. † Et cuȝ proceſſiſſet pau
ſ humilitatẽ mentis oſtendit habitu corporis.
k lulũ: ꝓcidit ſup terram ⁊ orabat:
vt ſi fieri poſſet trãſiret ab eo ho
a ſ Hiero. hebraice ⁊ grece: quia non eſt diſtin
ctio iudei ⁊ greci.
ra: ⁊ dixit: † Abbã pater oĩa poſ a
ſibilia ſunt tibi: trãſfer calicẽ hũc
l a me. Sed non qḋ ego volo: ſed
qḋ tu. Et venit ⁊ inuenit eos dor
ſ Hiero. ſicut dormiũt mẽte: ita dormiũt corꝑe.
m miẽtes. Et ait petro: Simon dor
mis? Non potuiſti vna hora vi
n gilare? Uigilate ⁊ orate vt nõ in
o tretis in tentationeȝ. † Spiritus
quidẽ promptꝰ eſt: caro ṽo infir
ma. Et iterum abiens eundeȝ ſer
monem orauit dicens: Et reuer
ſus denuo inuenit eos dormien
ſ langueſcunt oculi apoſtolorũ negatiõe vicina.
tes. Erant enim oculi eoꝝ graua
ti: ⁊ ignorabãt quid reſpõderent
p ei. Et venit tertiõ ⁊ ait illis: † Dor
mite iam ⁊ requieſcite. Sufficit:
Uenit hora: ecce filius hominis
q tradet̃ in manus peccatoꝝ. Sur
gite eamꝰ. Ecce qui me tradet ꝓ
pe ẽ. † Et adhuc eo loquẽte: vẽit
iudas ſcarioth vnꝰ de duodeciȝ:
ſ Hiero. confidit de virtute ſeculi qui deſperat
de auxilio dei.
⁊ cum eo turba multa cũ gladijs
⁊ lignis miſſi a ſũmis ſacerdoti
bus et ſcribis et ſenioribus. De
r derat ãt traditor eis ſignũ dicẽs:
Quẽcũq̃ oſculatꝰ fuero ipſe eſt: †
tenete eum ⁊ ducite caute. Et cũ b
veniſſet ſtatim accedẽs ad eum:

metimo dicit: Aiam meã ꝓ te ponã. Joh. 13. d
Chriſtꝰ dicit: Aĩa mea turbata ẽ vſq̃ † Zach. 13. c
ad mortẽ. Petrus. q. hõ vim mortis
ignorat. Chriſtꝰ: qꝛ deꝰ in corꝑe cõſti †
tutus exponit fragilitatẽ carnis vt hõ Mat. 26. e
verꝰ appareat: triſtꝫ eſt aĩa mea. Su Lu. 22. d
ſcepit triſticiã hoĩs ⁊ voluntatẽ hoĩs
ſicut ⁊ dolorẽ hoĩs: q̃ ꝓ ſe ꝙ doleret ñ
habuit: ſemota delectatiõe eterne diui
nitatis afficit̃ tedio hũane infirmita
tis. i Suſti. ⁊c̃. Be. nõ a dormitiõe
ꝑcipit abſtinere cuiꝰ nõ ẽ tp̃s iminẽte
diſcrimĩe: ſȝ a ſũmo ĩfidelitatꝫ ⁊ torpo
re mentis. k Et ora. vt ſi. Be. Hec D
vox ẽ ſonꝰ infirmitatꝫ nr̃e. Multi tri
ſtant̃ morte futura: ſȝ hñt rectũ cor vt †
vitẽt mortẽ q̃ntũ pñt. Sȝ ſi nõ pñt: di Mat. 26. d
cant qḋ ip̃e xp̃s. Pr̃ ſi fi. po. trã. a me
ca. iſte. Ecce hẽs volũtatẽ hũanaȝ ex
preſſam. Uide rectũ cor: ſȝ nõ qḋ ego
volo: ſȝ qḋ tu vis. vñ: Nõ veni facere Joh. 4. d
volũtatẽ meã. ſ. quã tpalitꝫ ſũpſi ex vir
gine: ſȝ vo. eiꝰ q̃ mi. me. quaȝ. ſ. habui †
eternꝰ cũ pr̃e. Orat trãſire calicem: qꝛ Mat. 26. d
hõ: ſȝ ꝓpter qḋ miſſus ẽ remiſcẽs: ꝑfi
cit diſpẽſationẽ. ⁊ dicit: nõ qḋ ego vo. †
ſȝ qḋ tu. q. ſi morit̃ mors me nõ mori Ma. 26. d
ente: ſm carnẽ tranſeat calix: ſȝ qꝛ alitꝫ Joh. 12. d
nõ fiet. nõ qḋ ego volo: ſed quod tu. †
Hiero. Hoc ꝯ eutichianos q̃ dicunt Ma. 26. d
vnã tm̃ ĩ xp̃o operationẽ: vnã volũtatẽ. Luce. 22. d
Hic aũt oñdit hũanã q̃ ꝑ infirmitateȝ Joh. 6. e
carnis recuſat paſſionẽ: ⁊ diuinã que
ꝓmpta ẽ ꝑficere diſpẽſationẽ.
l Sȝ nõ qḋ. Hiero. Uſq̃ ĩ finẽ nõ ceſ
ſat docere nos pribꝰ obedire: ⁊ volũ †
tatẽ coꝝ volũtati noſtre ꝑponere. Luce. 22. e
m Et ait petro ⁊c̃. Qui dixerat: Et ſi Joh. 6. e
opor. me m. t. nõ te ne. ⁊ ſi oẽs ſcã. fu. Ma. 26. d
ſȝ nõ ego. nunc triſticie magnitudine
ſomnũ vincere nõ põt. n Ut nõ in.
Nõ ait: vt nõ tentemini: ſȝ vt nõ ĩtretꝫ
in tẽtationẽ. i. vt tẽtatio vos nõ ſuperꝫ:
nõ teneat ĩtra ſuas caſſeſ. Hiero. In
tẽtationẽ intrat q̃ orare negligit. Ter
diſcipuli dormiũt: ter dñs orans ſuſci
tat: trina dormitio tres mortuos quoſ †
dñs ſuſcitauit ſignificat. Primꝰ ĩ do Ma. 26. d
mo. ſcõus ad ſepulchrũ. tertius de ſe Joh. 6. g
pulchro. Trina dñi vigilia tres perſo
nas nos hr̃e in orãdo docet: ⁊ de p̃te
ritis ⁊ de p̃ntibꝰ ⁊ futurꝫ veniã roga
re. o Spũs q̃dẽ. Temerarios rep
mit q̃ q̃cq̃d crediderint putãt ſe poſſe
ꝯſeq̃: ſȝ q̃ntũ ex mẽtꝫ ardore ꝯfidimꝰ: E
tantuȝ ex fragilitate carnis timeamꝰ:
ſȝ tñ ſm Aplm ſpũ facta carnis morti †
ficemꝰ. p Dormite iã. Nota ꝙ h̃ Ma. 26. d
dicto aliq̃ntulũ ſiluit ⁊ req̃euerũt. vñ
dr̃: Sufficit. q. req̃euiſtꝫ. deĩde ĩtulit:
Ecce venit hora ⁊c̃. q Surgite ea.
Poſtq̃ȝ tertio orauit ⁊ aploꝝ timoreȝ
ꝑnĩa corrigẽdũ docuit: ſecurꝰ ad paſ
ſionẽ ꝑgit. dicẽs: Sur. ea. q. nos nõ in †
ueniãt timẽtes: ſed vltro eamꝰ obuiã Mat. 26. e
vt paſſuri gaudiũ ⁊ ꝯfidentiã videãt. Luce. 22. e
r Signũ. Hiero. Dat ſignum oſculi Joh. 18. a
cũ veneno diaboli: ſicut cain obtulit Gen. 4. a
ſacrificiũ ſubdolũ ⁊ reprobatũ. vñ vi
nũ cũ aceto ĩ cruce ponũt. ☞ Rabbi

Nico. de lyra

a Abba pater. idem ſignificant. ta
men vnum eſt grecum: ⁊ aliud latinũ.
In tertia parte principali dicitur:
b Et ducite eum caute. ne forte rapi
atur de manibus veſtris: qꝛ populus
cõis habebat deuotionẽ ad eum.

¶ a Rabbi. Beda. Impudẽs ⁊ ſcelerata
ↄfidẽtia mgr̃m vocat ⁊ oſculũ ingerit ei
quẽ tradit. Aliq̃d tñ hʒ de verecũdia di
ſcipuli: qꝛ nõ palã cũ pſecutoribꝰ tradit:
ſʒ ſigno oſculi. Suſcipit oſculũ dñs: non
vt doceret nos ſimulare ſʒ ne ꝓditiõeʒ vi
Ps.119. deat̃ fugere. Illud etiã cõplet. Cũ his q̃
o. pa. ⁊c. b Unꝰ aũt. Be. Petrus ſm
Ioh. eodẽ ardore mẽtis q̃ cetera. Sciebat ei
q̃m phinees puniẽdo ſacrilegos mercedẽ
iuſticie ⁊ ſacerdotij pennis accipet. Lu
Luce.22.f cas ait: qꝛ dñs tan. au. ſa. eã. Ipſe enĩ pie
tatis nunq̃ obliuiſcit̃: hoſtes etiaʒ ſuos
Myſtice vulnerari nõ patit̃. Myſtice. Docens
eos q̃ in ſue mortis ↄſenſiõe vulnꝰ aie con
traxerũt: ſi digne penituerint ſalutẽ poſ
ſe mereri. c Tanq̃ ad la. Be. Quaſi
ſtultũ ẽ cũ gladijs ⁊ fuſtibꝰ cõphendere
q̃ vltro ſe vobis tradit: ⁊ in nocte q̃ſi la
titantẽ inueſtigare p ꝓditorẽ: cũ q̃tidie ĩ
tẽplo doceat. Sed iõ aduerſum me ↄgre
gamini in tenebris: qꝛ ptãs vr̃a in tenebris
eſt. d Tũc diſci. Be. Implet̃ qd̃ dixit:
ꝙ oẽs ſcãdaliçarent̃ in ipõ in illa nocte.
Nã ⁊ ſi turba pmittẽte ad petitionẽ dñi
fugerũt ſm Ioh. pauorẽ tñ mẽtis oſtẽde
bant ⁊ ad fugã ꝓmptiores erãt q̃ ad pa
tiendi fiduciã. Beda. Tũc diſcipli ⁊c.
Sicut petrꝰ q̃ negatione lachrymis ablu
it: ⁊ cõfeſſiõe dñici amoris trina fundit̃
extirpauit: recupationem eoꝝ oñdit q̃ in
martyrio labunt̃: ſic diſcipuli alij q̃ arti
culũ cõprehẽſiõis fugiẽdo ꝓuenerũt: cau
telã fugiendi docẽt eos q̃ ſe ad ſupplicia
minus ſentiũt idoneos: qbꝰ tutiꝰ eſt la
tere q̃ ſe diſcrimini opponere. Ita etiam
adoleſcẽs q̃ relicta ſyndone nudus ꝓfu
git ab impijs: illoꝝ opus deſignat ⁊ ani
mã: q̃ vt ſecuriores ſint oĩa mũdana ab
ijciũt: ⁊ nudi potiꝰ dño famulari q̃ mun
do adherẽdo materiã tẽtandi: ⁊ a deo re
uocandi aduerſarijs dare didicerunt.
e Adoleſcẽs aũt. Quis iſte fuerit euã
geliſta nõ dicit: qꝛ vero plꝰ ceteris dñm a
mauerit res ipſa indicauit: alijs fugiẽti
bus ipſe donec ab hoſte cõprehẽderetur
charitas vinclo aſtrictꝰ dñm ſeq̃ nõ omi
ſit. Modũ tñ pfectã charitateʒ habuit: q̃
vel tenꝰ fugere potuit. Poſſumꝰ tñ hũc
Iohem fuiſſe intelligere p ceteris dilectũ
a mgr̃o: quẽ eo tpe fuiſſe adoleſcentẽ lõ
ga poſt vita eiꝰ acta indicio eſt. Potuit
aũt h̄ fieri vt ad horã elapſus moꝝ ſũpto
veſtimẽto redierit: ⁊ ſub dubia noctis lu
ce ſe turbis ducẽtiũ ieſum q̃ſi vnꝰ ex ipſis
immiſcuerit: q̃ ad ꝑuenirt ad atriũ pon
tificis cui erat notꝰ ſicut ipſe dicit. f At
ille re. Sicut ioſeph relicto pallio nudus
de maĩbꝰ impudice dñe effugit. Qui au
tẽ vult effugere manꝰ iniq̃rũ relinquens
mente q̃ mũdi ſunt: poſt ieſum fugiat.
g Ab eis. Quoꝝ ⁊ pfitiã deteſtabat̃ ⁊
facta: nõ a dño cuiꝰ amorẽ etiam abſens
corpe fixũ ſeruauit in mẽte. h Sũmũ
ſacer. Caypham ſcʒ qui ſm Iohem erat
pontifex anni illiꝰ. de q̃ ↄſentaneum ſcri
bit Ioſephꝰ ꝙ pontificiũ ſibi abſq̃ meri
to dignitatis emerat a ꝓncipe romano.
Quid ergo mirũ ſi iniquus põtifex iniq̃
iudicat? i A longe ⁊c. Beda. Quia
negatiõi primꝰ. ſi xpo ꝓximꝰ fuiſſet nõ
negaſſet. In h̄ tñ admirãdus eſt ꝙ dñm
nõ reliq̃t etiã ſi timeat. Qꝛ timeat nature
eſt. ꝙ ſequit̃ deuotiõis eſt. ꝙ negat obre
Allego. ptiõis eſt. ꝙ penitet fidei eſt. Allego.
Qꝛ ad paſſionẽ eundẽ petrus a lõge ſeq̃
tur: ſignificat eccliam quidẽ ↄſecuturaʒ
dñi paſſionẽ. Sed longe different. Eccle
ſia enim

a ait: Aue rabbi. Et oſculatꝰ eſt
a ¶ Hiero. adeſt ioſeph vincꝰ venditꝰ a fra
tribus ⁊ ferrũ ptranſiuit animã eius.
euʒ. At illi manꝰ iniecerunt in
b ieſuʒ: et tenuerunt euẽ. Unus
autem quidam de circumſtan
tibus educens gladiuʒ percuſ
ſit ſeruum ſummi ſacerdotis:
¶ Hiero. predicatio petri auditũ regni dei
abſcidit a iudeis.
⁊ amputauit ei auriculã† Et re †
c ſpondens ieſus ait illis: Tanq̃
ad latronẽ exiſtis cum gladijs
⁊ lignis cõphẽdere me. Quo
tidie apud vos eram in tẽplo
cens: et non me tenuiſtis: ſed
d vt impleãtur ſcripture. † Tũc
Hiero. adimpletum eſt: Elongaſti a me ami
cum ⁊ proximũ ⁊ notos meos a me.
diſcipuli eius relinquẽtes euʒ
e omnes fugerunt. Adoleſcens a
aũt quidã ſequebat̃ eum ami b
¶ nihil indumenti habebat niſi ſolã ſyndonẽ.
ctus ſyndone ſuper nudo: ⁊ te c
¶ alſo reiecta.
f nuerunt eũ. At ille relicta ſyn †
g done nudus profugit ab eis.
h † Et adduxerunt ieſuʒ ad ſum
mum ſacerdotem. Et conue
Hiero. fit congregatio taurorũ in vaccis po
pulorum.
nerunt omnes ſacerdotes et
a ¶ Hiero. vir duplex aĩo incõſtans
eſt in o. v. ſ. timor retrahit: charitas trahit.
ſcribe ⁊ ſeniores. † Petrus aũt †
i a longe ſecutꝰ eſt eum vſq̃ in
k tro in atrium ſummi ſacerdo
l tis: ⁊ ſedebat cũ miniſtris ⁊ ca †
lefaciebat ſe ad ignẽ. † Summi †
vero ſacerdotes ⁊ omne conci
lium querebant aduerſus ie
ſum teſtimonium vt eum mor
a ¶ mentita eſt iniquitas ſibi vt regina aduer
ſus ioſeph: ſacerdotes aduerſus ſuſannã: ſed
ignis ſine materia defecit.
ti traderent nec inueniebant.
m Multi eni falſuʒ teſtimonium
dicebãt aduerſus eũ: ⁊ conue
¶ quod variatur incertum eſt.
niẽtia teſtimonia nõ erãt. † Et
quidã ſurgẽtes falſuʒ teſtimo
niũ ferebãt aduerſus eũ dicen
tes: Quoniã nos audiuimus d
a ¶ dñs dixi: Soluite vos: ſed nõ ego: qꝛ nul
lus debet ſibi inferre mortem.
eũ dicentẽ: Ego diſſoluã tem
¶ hoc addunt vt proprie de templo iudai
co videatur dixiſſe.
plũ hoc manufactũ: ⁊ poſt tri
duuʒ aliud nõ manufactũ edi
¶ dñs dixit: ſuſcitabo viuum animal: ſignãs
⁊ ſpirans templum.
ficabo. Et nõ erat ↄueniẽs te
n ſtimoniuʒ eorum. Exurgẽs ãt
ſummus ſacerdos in mediuʒ:

ſia ei ꝓ ſe patit̃. ille ꝓ ecclia. k Atri
um ſummi ⁊c. Atrium ſecularis circũ
itus eſt. Miniſtri demonia ſunt. Ignis
deſiderium carnale: cũ quibus qui ma
net flere peccata nõ valet. l Et ca
le. ſe ad ⁊c. Beda. Eſt ignis charitas.
de quo dicit: Ignẽ veni mittere in ter Luce.12.f
raʒ: ⁊ quid volo niſi vt ardeat? Eſt etiã
cupiditatis. de quo dr̃: Omnes adulte Osee.7.b
rantes velut clybanus corda eoꝝ. Hic
ſuperedentes varijs linguis eos dñm †
laudare docebat. Ille in atrio cayphe Mat.26.e
inſtinctu maligni ſpiritus accẽſus: ad Luce.22.f
negandum ac blaſphemandũ dominũ Ioh.18.d
pfidorum liguas armabat. Quod eni
intus in domo maligna ſynodus gere
bat: hoc ignis in atrio inter frigora no
ctis accenſus figurabat. Qui huius
ignis in pretorio flãmã extinxit. dicat:
Factus ſum ſicut vter in pruina ⁊c. In Ps.118.
quibus autẽ flãmam charitatis vitio †
rum flumina obruerunt: a domino au Mat.26.f
diant: quoniaʒ abundat iniquitas: re
frigeſcit charitas multoꝝ. Hoc frigo
re torpens ad horam petrus: quaſi pru
nis miniſtroꝝ cayphe calefieri cupie
bat: quia tempalis cõmodi ſolatiũ per
fidorum ſocietate querebat. Sed reſpe
ctus a dño tum ignem perfidorũ corpo
rextum infidelitateʒ reliquit mente. Et
poſt reſurrectioneʒ domini ſancto igne
recreatus funditus exceſſum trine ne
gationis trina dilectionis confeſſione †
purgauit. Tũc enim completa illa me Mat.26.f
morabili captura piſcium cum veniret Luce.22.f
ad dominũ vidit cũ diſcipulis ſuis pru
nas poſitas: ⁊ piſcem ſuppoſitum: ⁊ pa
nem: mox q̃ ſui cordis arcana prunis
inflammauit amoris. m Falſum te
ſtimonium. Beda. Falſus eſt qui non †
in eodem ſenſu dicta intelligit quo di Mat.26.f
cuntur. Dominus enim dixerat de tem Luce.22.f
plo corporis ſui: ſed in ipſis verbis ca Ioh.18.c
lumniantur paucis additis vel muta
tis. Mos herecticorum eſt vmbraʒ de
veritate trahere. Ille non dixit quod il †
li dicunt: ſed ſimile verbum: vt de tem Mat.26.f
plo corporis ſui quod poſt triduũ reſu Luce.22.g
ſcitauit. Dominus dixit: Soluite vos:
ſed non ego: quia nullus debʒ ſibi mor
tem inferre. Hoc addunt vt proprie de
tẽplo iudaico videat̃ dixiſſe. n Exur
gens ãt ſummꝰ ſa. ⁊c. Iratꝰ qꝛ nõ inue
nit locũ calũnie: motu corporis inſaniaʒ
mentis demõſtrat. ¶ Non reſpon

Nico. de lyra

a Adoleſcens autem quidam. qꝛ iſte
nõ nominat̃ hic. ideo dicũt aliqui ꝙ fu †
it Iacobus frater domini. Alij autem Mat.26.f
ꝙ fuit Iohannes euangeliſta qui iuni
or erat inter apoſtolos. Alij autem di
cunt ꝙ fuit iuuenis de illa domo ĩ qua
comederant paſca. b Amictꝰ ſyn
done. i. veſte linea. c Super nudo.
ſcʒ corpore: qꝛ non habebat aliã veſteʒ.
In quarta parte pñcipali dr̃. d Au
diuimus eum dicentẽ. Ego diſſoluam
templũ hoc manufactũ ⁊c. falſuʒ enim
impoſuerũt ei: qꝛ hoc nõ dixerat: vt ha
betur Ioh. ij. ſed ſic dixerat. Soluite tẽ
plum hoc ⁊c. predicens mortem ſuã in
qua corpus eius qd̃ erat templũ deita
tis ſolutũ eſt: ⁊ ſi de materiali tẽplo in
telligatur adhuc falſum impoſuerunt
q̃ſi abſolute dixerit: qd̃ tñ dixerat cõdi
tionate. ⁊ ideo bñ ſubditur: Et nõ erat
conueniens teſtimoniũ illorum.
Jeſus autem

G a Non rñdes quicq̃. Ad reſpõſum ꝓuocat: vt ex q̃libet occaſiõe ſermonis locū accuſandi inueniat. Jeſus aūt nō rñdit: q2 ꝑuidit quicq̃d rñderet in calūniam verti. b Tu es xp̄s fi. ꝛc. Hiero. Quē expectabat a longe non videbat ꝓpe: ſicut iſaac caligātib⁹ oculis iacob ſub manib⁹ nō agnoſcebat: ſ3 longe poſt de eo futura canit. c Et videbit. ꝛc. Sacerdos interrogat filiū dei. Jeſus rñdit filiū hoīs: vt intelligam⁹ eundē filiū dei eſſe ꝛ filiū hoīs: ne quaternitatē faciam⁹ in trinitate: ꝛ hō in deo ꝛ deus in hoīe ſit. d A dextris ſe.
Phil. 2. a vir. Quia humiliauit ſeipm factus obediens vſq3 ad mortē: ꝓpter qđ ꝛ de⁹ exaltauit illū: ꝛ dedit illi nomē qđ eſt ſup oē nomē. e Cū nu. ce. Hiero. Aſcēdit in nube cū nube veniet. i. cū corpe ſolo ſuo qđ aſſūpſit a virgine aſcendit: ꝛ cū multiformi eccl'ia q̃ eſt corpus ip̄i⁹ ꝛ plenitudo ad iudiciū ventur⁹ ē. ſicut dicit Mat
Ma. 24. c theus: Cū aūt venerit fili⁹ hoīs ꝛ oēs angeli cū eo ꝛc. f Summ⁹ aūt ſa. ſcin. Be. Eadē rabies q̃ pri⁹ de ſede excuſſerat: ad ſciſſionē veſtiū ꝓuocat: vt oñdat iudeos ſacerdotalē gloriā ꝑdidiſſe: ꝛ ſedē vacuam eſſe.
Mos iudeoꝝ erat cū aliq̃d blaſphemie ꝛ q̃ſi ↄ deū audiūt: ſcindere veſtimēta: qđ etiā Paul⁹ ꝛ barnabas cū in licaonia q̃ſi dij honorarent: fecerūt.
g Veſtimēta ꝛc. Hiero. Hoc eſt ephot in q̃ iudei habebāt honorē: amiſerūt. Hic adeſt Samuel ſciſſo pallio de manu ſaul. i. regno. Milites gētiles nō ſcindūt tunicā xp̄i: ſ3 ſacerdos ſcidit ſacerdotij ſui dignitatē.
Magno myſterio factū ē vt in paſſiōe dñi pontifex ſua veſtimēta ſcinderet: cū dñi tunica nec a crucifigentib⁹ militib⁹ ſcindi potuit. Figurabat enī ꝙ ſacerdotiū iudeoꝝ ꝓ ſcelerib⁹ pontificū eēt ſcindendū. Soliditas vero eccl'ie q̃ veſtis ē redēptoris ſui nunq̃ valet dirūpi. Quis enī iudei gētiles heretici mali catholici humilitatē dñi ↄtēnāt: ei⁹ tñ inuiolata ꝑmanet caſtitas vſq3 ad ↄſūmationē ſeculi in illis q̃s ſors electionis inuenerit. h Qui oēs ꝛc. Hiero. Quo reatu ſuo nr̄m reatū ſolueret: ꝛ velamē faciei ſue velamē cordiū nr̄oꝝ auferret: ꝛ ſputis ſuſcept' faciē aīe nr̄e lauaret: ꝛ colaphis q̃b⁹ in caput ꝑcuſſus ē: caput humani gener' qđ ē adā ſanaret: ꝛ alapis q̃b⁹ expalmat⁹ ē maxima laus ei⁹ a nr̄is manibus ꝛ labijs plauderet. vñ:
Ps. 46. Oēs gētes plau. ma. Et cruce ſua cruciatū nr̄m ſolueret: ꝛ morte ſua nr̄am necaret: q2 ſerpēte de vⁱga facto
Oſee. 13. d alij abſorpti ſūt ſerpētes. vñ: Ero mors tua o mors: et morſus tu⁹ ero inferne. Opprobria ei⁹ nr̄m obſtruxerūt opprobriū: vincula ei⁹ nos liberos fecerūt. Corona ſpinea capit' ei⁹ dyadema regni adepti ſum⁹. Uulnerib⁹ eius ſanati ſum⁹: ſepultura ei⁹ reſurgim⁹: deſcēſu ei⁹ ad īferos aſcēdim⁹ ad celos. Hic inuenit mel in
Ps. 115. ore leonis mortui. Hinc ꝓpha: Quid retri. do. ꝓ om. q̃ retri. mihi. i Uelare fa. ꝛc. Nō vt ſcelera eoꝝ nō videat: ſ3 vt ip̄i q̃ndā moyſi fecerūt a ſe grām cogniti
Mat. 17. f onis eius abſcōdāt. Hoc velamētū vſq3 hodie manet ſup cor eoꝝ: qđ in xp̄m credētib⁹ ē ablatū. Uñ eo moriente velū tēpli ſciſſum eſt: ꝛ ſctā ſctoꝝ arcana patefacta. k Prophetica. ſm alios. Quis te percuſſit: Hoc faciūt in ↄtumeliā eius q̃ ſe ꝓpham voluit haberi. Sed diſpēſauit h': vt nos ad tolerandā ꝑ ei⁹ noīe irriſionē ꝑpararet: q̃ ꝓ nobis ſuſtinebat. l Alapis eū ce. Be. Qui tūc ceſus eſt alapis: ꝛ nūc cedit blaſphemijs falſoꝝ xp̄ianoꝝ. Qui ↄſput⁹ ſaliuis infidelium: nūc veſanis fideliū opprobrijs exhonoratur.
m Et cū eēt pe. ꝛc. Ancilla primū petrū ꝓdit: cū viri magis poſſent eū cognoſcere: vt ꝛ iſte ſexus in morte dñi videat peccaſſe: ꝛ ꝑ paſſionē dñi redimeret. Et iō mulier ꝑma reſurrectiōis accepit myſteriū: ꝛ mādata cuſtodit: vt veterē ꝑuaricatiōis aboleret errorem.
n At ille negauit. Nota ꝙ negat xp̄m q̃ ſe negat ei⁹ eſſe diſcipulū. Dñs enī nō dixit: Negabis te diſcipulū meū: ſed me negabis. Negauit q̃ eū cū ſe negauit eius eſſe diſcipulū. o Et exijt fo. ꝛc. Hiero. Petr⁹ ſine ſpū voci ancille ceſſit: cū ſpū nec regib⁹ nec ꝑnci pibus terre cedit. Prima ancilla titubatio. ſcđa ↄſenſio. tertius vir: act'. Hec trina negatio quā abluit ꝑ fletus vbi xp̄i recordatio. Tūc aūt nob gallus cātat: cū ꝑdicator ad cōpunctionē corda nr̄a reuocat. Tūc incipim⁹ flere: cū ignimur intus ꝑ ſcintillā ſcie: ꝛ foras exim⁹ extra qđ fuimus.
p Gal. can. De hoc gallicantu alij tacēt: non tñ negant: ſicut ꝛ alia multa q̃ alij dicūt: alij ꝑtereūt. q Nā ꝛ gal. ꝛc. Be. Eadē lingua galileis ꝛ hieroſolymitis ē: ſed tñ q̃cūq3 ꝓuincia ꝛ regio h3 ꝓpriū loq̄ndi ſonū quē mutare non
Act. 2. b poſſit. Uñ cū apl'i oīb⁹ linguis loq̄rent. int' alios etiā q̃ habitabāt iudeā. dixiſſe ſ3 referunt.

a interrogauit ieſum dicēs: Nō reſpondes quicq̃ ad ea q̃ tibi obijciunt ab his? Jlle aūt tacebat et nihil rñdit. † Rurſuz ſumm⁹ ſacer
b dos interrogauit eū ꝛ dixit ei: Tu es chriſt⁹ fili⁹ dei bñdicti? Jeſus a
c aūt dixit illi: † Ego ſū: ꝛ videbit'
b filiū hoīs a dextris ſedentē virtu
e tis dei: ꝛ venientē cū nubib⁹ celi.
f Summ⁹ autē ſacerdos ſcindens †
g veſtimēta ſua ait: † Quid adhuc deſideram⁹ teſtes? Audiſt' blaſ
h phemiā. Quid vob videt? Qui oēs ↄdēnauerūt eū eſſe reū mortis. † Et cepērūt quidā conſpuere †
i eū ꝛ velare faciē ei⁹: ꝛ colaphis †
k eū cedere: ꝛ dicere ei: Propheti
l ca. Et miniſtri alapis eū cedebāt. †
m Et cū eēt petr⁹ in atrio deorſum: venit vna ex ancillis ſūmi ſacerdotis. Et cū vidiſſet petrū calefacientē ſe aſpiciēs illū ait: Et tu cū
n ieſu nazareno eras? At ille negauit dicēs: Neq3 ſcio neq3 noui q̃d
o dicas. † Et exijt foras ante atriū:
p ꝛ gall⁹ cātauit. Rurſus aūt cū vidiſſet illū ancilla cepit dicere circūſtantibus: q2 hic ex illis eſt. At ille iterū negauit. Et poſt puſillū rurſus qui aſtabāt dicebant pe
q tro: Uere ex illis es: nā ꝛ galile b
us es? Jlle autē cepit anathema c
tizare ꝛ iurare: quia neſcio hominem iſtum quē dicitis. Et ſtatim †

a ſ ſicut ouis ad occiſionē ducit: ꝛ obmutuit ꝛ ſi luit hoīs. ſ taciturnitas xp̄i apologiā ade ſoluit
ſ Hiero. vt inexcuſabiles ſint. ſ Be. Marc⁹: ego ſum. Mattheus: tu dixiſti: quod idem eſt.
ſ Hiero. i. vita regnātē ſempitna ꝛ virtute diua.
a ſ iō. ſ faciē meā nō auerti a cōſpuētib⁹ in me. ſ vt nos lauaret.
a ſ vt velamēta cordiū auferret. b ſ vt caput noſtrum quod adam eſt ſanaret.
a ſ opprobrijs exhonorat. ſ vt applaudamus ei manibus.
ſ dedi maxillā meā alapis.
ſ titubatio.
a ſ ꝑdicator q̃ dicit: vigilate iuſti ꝛ nolite peccare
a ſ conſenſus. ſ non que prius. vñ Mattheus: vidit eum alia ancilla.
ſ actus.

a Jeſus aūt dixit illi: ego ſum. interrogat⁹ de veritate diuinoꝝ rñdet q̃ prius in alijs tacuerat: q2 de diuinis nō dz ita taceri veritas ſi interroget ſicut de hūanis. In q̃rta ꝑte minus ꝑncipali d2 ſic: b Nā ꝛ galileus es. licet enim eēt vna lingua oīm hebreoꝝ: tñ ſm varias partes iudee variabat in aliq̃ ꝓlatione: ſic lingua gallica ī picardia ꝛ ī normādia ꝑ quā ꝑcipit in loq̄la de q̃ natione ſit aliquis. Ma. 19. b Luce. 22. g
c Cepit anathematizare. i. maledicere ſibiip̄i ſi cognouiſſet ieſum. vñ anathematizatio ſigt iurationē q̄ ē ꝑ execrationē. ſ. qñ aliq̄s imprecat ſibimetip̄i maluē pene ſi ita ſit ſicut imponit ei. Mar. 26. f Luce. 22. g Job. 6. g

G

Ca. XIIII

Morali.

a† Erat āt paſca ꝛc. Theophilus. Uoluit ei dñi ī paſcate crucifigi: q2 ip̄e erat verū paſca. † Et q̃re. ſū. ſac. ꝛc. adhuc aliq̄ de iſtis xp̄m ꝑſequūt in mēbris ſuis. † Et cū eēt in do. ſi. le. ꝑ h' oñdit ꝙ ꝑdicatores nō debent abhorrere petōres. b† Uenit mlier ha. ala. ꝛc. mulier iſta rōnal' eſt aīa q̃ frangit alabaſtrū: cum rōnabilr domat corp⁹ ꝓpriū: ꝛ qñ h' cedit ad honorē dei effundit ſuper caput xp̄i. j. Cor. ij. Caput xp̄i de⁹. † Erāt aūt q̃. indi. fe. Jſtis ſunt ſiles illi q̃ grauī⁹ portāt expēſas. x. ſolidorū ꝓ xp̄o q̃ q̃nq̃ginta vl' c. ꝓ mūdo. iō ſe q̃tur: † Sinite illā. ei⁹ approbādo opationē. † Et in. ſca. ꝛc. Beda. Multi hodie ſcelus iude. ſ. ꝙ dñm ac mgr̄m deūq3 ſuū pecunia vendiderit: velut immane ac nepharium abhorrent: nec tñ cauēt. nā cū ꝓ munerib⁹ charitatis ac veritat' vitā ſpernūt: deū q̃ veritas ꝛ vita ē ſpernūt. Et ꝑmo die azymorū. Sed q̄r: † Et mit. du. ex di. ſ. ꝛc. ſ3 petꝝ ꝛ iohēm: vt d2: Lu. xxij. ꝑ petꝝ ſignificat actio bōa. ꝑ iohēm ↄtēplatio deuota. q̃ ꝑpant paſca. i. diſponūt ad xp̄i corp⁹ debite ſumēdū. ꝑpant āt in cenaculo. i. in hoīe ꝑ orōnē in deū eleuato grandi longitudine longanimitat'. lato latitudine charitat'. ſtrato varietate virtutis. † Ueſpe aūt fa. ꝛc. ꝑ h' aūt ꝙ xp̄s ī mēſa denunciauit ſuū proditorē: deſignauit ꝙ multi
Mar. 16. g Luce. 22. g Job. 13. b Ma. 16. g Luce. 22. f Job. 13. e

Act. 2.b referunt. Nōne ecce oēs iſti q̄ loquunt galilei ſūt?
⁊ q̄ a. v. l. n. in q̄ nati ſum⁹? Et Petr⁹ loquēs fr̄ibus
Mat. 17.a i hierlm ait: Notū factū eſt oib⁹ habitātib⁹ i hieru-
ſalē: ita vt appellaret ager ille lingua eorū achelde-
mach. qḋ iō dr̄: q2 nomē illud alit hieroſolymite ali-
ter galilei ſonabāt. a Et re-
cor. eſt ⁊c. Be. Petr⁹ nocte ne-
gat: ad gallicantū penitet. In
die quē tertio negauerat ſe ter-
tio amare ꝯfeſſus eſt. Nā eni
in tenebris obliuiōis errauit:
ſperāte iā luc̄ remēoratiōe cor-
rexit: ⁊ ei⁹ iā adepta p̄nīa ple-
A ne totum q̄cq̄d nutauerat ere-
xit. b Et cepit fle. Be. Me-
moria prauorū colloq̄a int̄ fide-
les: hoiez ſe negauit noſſe quē
int̄ cōdiſcipulos iā filiū dei fu-
Ma. 17.g erat ꝯfeſſus. Sed in atrio cay-
Luce. 22.g phe pn̄iam agere nō pōt: egre-
ditur foras (vt alij euāgeliſte
narrāt) vt ab impijs ſecretus
negatiōis culpā liberi⁹ abluat
fletibus. Ca. XV
E Et ꝯfeſtim ⁊c. Vincien-
tes ieſum ⁊c. Mos erat
iudeis vt quē morti ad-
iudicaſſent: vinctū iudici tra-
derēt. Et notādū ꝙ nō tūc p̄i-
mū ligauerāt: ſed mox cōpre-
Ioh. 19.a henſuz nocte i horto vt Iohā-
nes dicit: ⁊ ſic adduxerūt euz
ad annā primū. Hiero. Ad-
eſt. Samſon vinct⁹ a Dalila.
Samſon interp̄tat ſol eorū q̄-
bus occubuit ſol in meridie.
Dalila ſitula interp̄tat .i. ſy-
nagoga q̄ ſitule more limpidū
liquorez nō tenet: ⁊ q̄ſquilias
imūdas colligit. Samſon no-
ſter maxilla verbi ſui inume-
ras cateruas iudeorū ⁊ demo-
nū hic ſternit: et fonte pennis
vite ſitiētib⁹ nobiſ. i. corpi ſuo
aperit. d Tu es rex iude.
Cū pilat⁹ nihil crimis iterro-
gat niſi an ſit rex iudeorū: ar-
guitur impietas eorū: q̄ nec fal-
ſo quidez qḋ obijciāt iueniūt.
e Tu dicis. Sic temperat re-
ſpōſū: vt verū dicat: nec tñ calū-
nie pateat. Et nota ꝙ pilato q̄
inuit⁹ fert ſn̄iam: aliq̄ in parte
rūderit. Sacerdotib⁹ āt ⁊ p̄nci-
pib⁹ rūdere noluerit: idignoſ-
q̄ ſermone ſuo iudicauerit.
f Vide in q̄ntis ⁊c. Ethnic⁹
ꝯdēnat ieſuz: ſ cām refert i po-
pulū iudeorū. Vide in q̄nt̄ te
accuſant ⁊c. g Ut magis
B pe. Be. Adheret iudeis vſq̄
hodie petitio ſua quā toto la-
bore ipetrauerūt. Data enim
optiōe ſibi: p ieſu latronez: p
ſaluatore interfectorem elege-
rūt. Merito ḡ ſalutē ⁊ vitā p-
diderūt: ⁊ latrocinijs ac ſedi-
tiōib⁹ intātū ſe ſubdiderūt vt regnū ⁊ patriaz pde-
rēt: ⁊ libertatē corpis ⁊ aīe nūq̄ recipent. h Pila-
tus ve. Multas occaſiōes dedit pilat⁹ liberādi ſalua-
torē. p2o iuſto ꝯferēs latronē: deinde iferēs. Quid
ḡ vul. fa. re. iu. Cūq̄ rūdiſſent: crucifigat: nō ſtati ac-
q̄euit: ſz ſm ſuggeſtiōez vxoris que mādauerat ei (vt
Ma. 17.b Mat. dic̄) nihil tibi ⁊ iuſto illi. rūdēs ait: Quid eni
Ps. 21. mali fec̄? qḋ dicēdo ieſū abſoluit. i At illi m. Da-
Eſaie. 5.b uid. Circūdederūt me ca. m. ⁊c. Eſa. Expectaui vt fa.
Hie. 3.b iu. fece. āt ini. ⁊ iuſti. ⁊ cla. Hiere. Facta ē hereditas
mea mihi ſic leo iſidiās: dederūt ſup me vocē ſuā.

ꝑditorie veniūt ad mēſaz ſuā. Hiero. Dic ſacerdos dic clerice quō eiſdē
labijs deoſcularis filiū ꝟginis q̄b⁹ deoſculat⁹ es filiā meretricis. o iu-
da oſculo filiū hoīs tradis? † Et mādūcantib⁹ illis acce. ie. pa. ⁊c. p ie-
ſum q̄ ſalus interp̄tat intelligit bon⁹ p̄lat⁹ xp̄i vicari⁹: ⁊ de ſua ſubdito-
rūq̄ ſuorū ſalute ſollicit⁹. h accipit panē cū diligent̄ ſtudet ſacrā ſcriptu-
rā. ⁊ bn̄dicit qñ deo attribuit ei⁹ intelligētiā.
frangit aūt ⁊ dat deuote predicādo. ecōtra de
ignorāte dr̄: Treñ. iiij. Paruuli petierūt panē
⁊ nō fuit q̄ frāgeret eis. † Et acce. calice ⁊c.
p quē pſecutio deſignat i ſcptura. hic calix ſu-
mit patient̄ tolerādo ⁊ dat alijs ad ſitie exhor-
tādo. † Et hymno dic. exie. i montē. p h oſtē-
dit ꝙ aſcēdens ad vitā artiorē prīo dz implo-
rare clemētiā diuinā. † Et ait il. ie. oēs vos †
ſcanda. ⁊c. Chryſo. Carnale eſt cadere: ſz dia- Ma. 27.a
bolicuz eſt iacere. † Petrus aūt ait illi: et ſi Luce. 23.a
oēs ſcādaliçati fuerint ⁊c. cōiter accidit ꝙ illi Ioh. 18.e
qui alijs i virtute ſe p̄ferūt turpi⁹ alijs cadūt.
ideo ſubdit: † Amē dico tibi ⁊c. Et veniunt
in prediū qḋ dr̄ gethſemani. qḋ interp̄tat val-
lis pinguedīs: iō ſignificat humilitatē gratio- †
ſam. p hoc igit ꝙ xp̄s orauit ibi hūiliter: ſigni- Ma. 27.b
ficat ꝙ oratio hūiliant̄ ſe veraciter deo eſt ac- Luce. 23.a
cepta. Eccle. xxxv. Oratio hūiliant̄ ſe nubes Ioh. 18.f
penetrat ⁊c. Per h aūt ꝙ dr̄ dn̄s hic ter oraſ-
ſe: docuit nos orare pfecte: q2 pfectio ꝯſiſtit in
trib⁹. ſ. p̄ncipio: medio et fine. † Quēcunq̄
oſcu. fu. ⁊c. amicitie ſignis ꝑditores vtunt vt
eorū dolus latenti⁹ pagat. † Et ampu. il. au-
ri. ⁊c. hoc ſignū fuit de mētis aure iudeorū am-
putāda: ſicut pz p effectū: q2 nihil audire vo-
lūt de ſalute ſua. † At ille reli. ſyn. nu. ꝓfu.
ab eis. Beda. Qui vult fugere man⁹ iniq̄rū
relinquēs mēte q̄ mūdi ſunt fugiat poſt xp̄m:
ſicut ioſeph relicto pallio fugit de dn̄e manib⁹
ipudice. † Petr⁹ aūt a lon. ſecu. eſt ⁊c. Be- †
da. Merito a longe ſeq̄bat q̄ erat de p̄rio ne- Ma. 27.b
gatur⁹. nō eni negare poſſet ſi xp̄s p̄xim⁹ ad- Luce. 23.c
heſiſſet. † Et ſedebat cū miſtr̄. Hiero. Atri- Ioh. 18.g
um ſacerdot̄ eſt circūitus ſeclaris. miniſtri de- †
monia: cū q̄bus q̄ ſedet nō pōt flere pctā. ignis Ma. 27.b
aūt deſideriū eſt carnis. † Sūmi vero ſacer- Ioh. 18.g
dotes ⁊ oēe ꝯci. q̄re. aduer. ieſuz teſtimoniū.
modus aūt iudicū iniq̄rū eſt aduerſus inocē-
tes q̄rere teſtimonia ⁊ recipe falſa. † Sum-
mus aūt ſacer. ſcin. veſti. ⁊c. p h fuit ſignifica-
tū ꝙ pſcindendū erat ſacerdotiū iudeorū: ſicut
⁊ ſtabilitas ſacerdotij xp̄i: p hoc ꝙ eius tuni-
ca etiā a crucifigētib⁹ cū nō fuit ſciſſa. † Et
ceperūt quidā ꝯſpuere eū ⁊c. Hiero. Ut ſputa- †
minib⁹ ſuſceptis. faciē aīe nr̄e lauaret: ⁊ vela- Ma. 27.b
mine faciei ſue velamē cordiū nr̄orū auferret. Luce. 23.c
† Et colaphis. q̄bus i capite pcuſſus eſt ca- Ioh. 18.g
put hūani generis qḋ eſt adā ſanaret. † Et
alapis. q̄bus expalmat⁹ eſt laus ei⁹ maxia ma-
nibus nr̄is labijſq̄ plauderet. vt dr̄: Oēs gen-
tes plaudite manib⁹. † Et ſtati iterū gal. can-
tauit ⁊c. Hiero. Gallus luc̄ nūcius qḋ eſt niſi
ſpūſſctūs: cuius voce in ꝓphis ⁊ ap̄lis nos de
trina negatione excitamur ad amariſſimos p⁹
lapſuz flet⁹ q̄ male de deo cogitauim⁹ et male
locuti ſum⁹ ꝓxio ⁊ malefecim⁹ ad noſipos.
In capi. xiiij. vbi dr̄ in poſtil. Abba pater:
idem ſignificant ⁊c.

Additio. Abba pr̄ eſt ꝓprie nomē cy-
rū. i. chaldaicū: ⁊ frequen-
ter habet in trāſlatiōe chaldaica. Ca. XV

a gallus iterū cātauit. Et recorda-
tus eſt petr⁹ ꝟbi qḋ dixerat ei ie-
ſus: priuſq̄ gallus cātet bis: ter
ſ cōpungi.
b me negabis: ⁊ cepit flere. Ca. XV
ſ vide q̄ ſint ſolliciti in malo: tota nocte vigilauerūt vt facerēt homicidiū
c E Et ꝯfeſtiz mane ꝯſiliū fa- a
cientes ſūmi ſacerdotes
cū ſeniorib⁹ ⁊ ſcribis et vniuerſo
a ſ non ſolū ad pilatum ſed etiā ad herodem ductus eſt vt illuderet ei vterq̄.
ꝯcilio: vincientes ieſuz duxerūt et
tradiderūt pilato. † Et interrogauit †
d eū pilat⁹: Tu es rex iudeorū? At
e ille rūdēs ait illi: Tu dicis. Et ac-
cuſabāt euz ſummi ſacerdotes in
multis. Pilat⁹ aūt rurſum interro-
gauit eum dicēs: Nō reſpondes
f quicq̄? Vide in quantis te accu
ſ ne crimen diluens a preſide dimitteretur: et crucis vtilitas differretur.
ſant. Ieſus autē ampli⁹ nihil re-
ſpondit: ita vt miraret pilatus. †
† Per diē āt feſtū ſolebat dimitte-
re ill̄ vnū ex vinct̄ quēcūq̄ petiſ-
ſent. † Erat autē q̄ dicebat barra-
bas qui cū ſeditioſis vinct⁹ erat:
qui in ſeditiōe fecerat homicidi-
um. Et cū aſcēdiſſet turba: cepit
rogare ſicut ſemp faciebat illis.
Pilat⁹ aūt rūdit eis: ⁊ dixit: Vul-
tis dimittā vobis regē iudeorū?
Sciebat eni ꝙ p inuidiam tradi-
diſſent eū ſūmi ſacerdotes. † Pō- †
tifices autē concitauerūt turbaz
ſ hircum emiſſarium.
g vt magis barrabā dimitteret eis.
Pilatus autem iterū reſpondēs
ait illis: Quid ergo vultis faciā
regi iudeorū? At illi iteruz clama-
h uerunt: Crucifige eum. Pilatus
a ſ quod dicendo ieſum abſoluit.
vero dicebat illis: Quid eni ma-
a ſ inſanie ſue ſatiſfacientes nō interrogationi reſpondentes preſidio.
i li fecit? At illi magis clamabāt:
ſ Barrabam

E Et ꝯfeſtim mane facto. Hic ꝯñr deſcribit xp̄i paſſio p gētiles cō-
ſummata. Et p̄mo deſcribit ipius xp̄i crudelis occiſio. ſcḋo eius
fidelis ⁊ deuota tumulatio. ibi: Et cū iā ſero eēt factū. Prima in
duas. q2 p̄mo deſcribit xp̄i iniq̄ ꝯdemnatio. ſcḋo iniq̄ ſn̄ie executio. ibi:
Et poſtq̄ illuſerūt ei. Prīa in q̄ttuor. q2 p̄mo xp̄s gētili iudici p̄ntatur.
ſcḋo ab eo examiat. ibi: Et interrogauit eū pilatus. tertio ei⁹ innocen-
tia declarat. ibi: Per diē autē feſtū. quarto inique ꝯdēnat. ibi: Pilat⁹
autē volens ſatiſfacere populo. Sententia iſtarū partium patet ex dictis
Matth. xxvij. vbi iſta ponunt eodem ordine a principio illius ca. vſq̄
prope mediū: tamen aliqua ſunt ibi interpoſita que hic omittunt: quia
Marcus breuitati ſtudebat: vt dictū fuit a principio libri huius.

Poſtq̄ illu

†Crucifige eũ. Pilatus autez vo †
lens ſatiſfacere pplo dimiſit illis
ſ hircũ emiſſariũ. ſ ꝑ peccatꝰ occidendũ.
a b barrabã:ꝛ tradidit ieſum flagel/
ſ vt nos a cruciatibus liberaret.
lis ceſum vt crucifigeretur.† Mili
tes autem duxerunt eum in atri
um pretorij ꝛ conuocant totam
ſ gentili eccl'ia.
c cohortem:ꝛ induũt eum purpu/
ſ vt reges efficiamur.
ra:ꝛ imponũt ei plectentes ſpine
am coronaz:ꝛ ceperunt ſalutare †
d eum. † Aue rex iudeorũ. Et per
cutiebant caput eius arundine:
ꝛ conſpuebãt eum. Et ponentes
e genua adorabant euz. Et poſtq̃ a
illuſerunt ei exuerunt illum pur/
ſ gentili eccleſia. ſ iudeis.
pura:ꝛ induerũt illũ veſtimentis
ſ tanq̃ frater cain abel in agro.
f g ſuis:ꝛ educũt illũ vt crucifigerẽt
h eum. Et angariauerũt quẽpiam †
preteruntem ſimonem cyreneũ
i venientẽ de villa:patrẽ alexãdri b
ꝛ ruffi:vt tolleret crucez eius. Et
perducũt eum in golgatha locũ:
k quod eſt iterpretatũ caluarie lo/
ſ amara vitis amaꝝ vinum facit:ꝛ ꝓpinat ieſu. vñ:Dederũt in eſ.m.fel:ꝛ in ſi.m.p.m.aceto.
l cus. Et dabant ei bibere myrrha c†
a ſ noluit bibere ſm Mattheum.
b ſ maledictus ois qui pendet in ligno:factus eſt maledictus vt noſtrũ tolleret maledictum.
m n tũ vinũ:ꝛ nõn accepit. Et crucifi/ b

G a Barrabam ꝛ tra.ieſum. Hiero. Hi ſunt duo hirci. vnus
apompeius.i.emiſſariꝰ cũ petõ ppli in deſertũ inferni abſolu
tus dimittiẽ.alter ꝑ peccatꝰ abſolutoꝝ vt agnus occiditur.
Pars dñi ſemꝑ mactaẽ.pars diaboli q̃ eſt mgr̃ eoꝝ effrena/
ta in tartara ꝑcipitaẽ. b Ieſum fla.ce. Ut nos a flagellis
Pſ.90. liberaret. vñ: Flagellũ non appro.ta.
Ibi.31. m. Cum prius diceret:multa flagella
petõris. Beda. Ieſum fla.ce. Ceſus
Ioh.19.a eſt ab ipo pilato. vñ Iohes: Apprehẽ
dit pilatꝰ ieſum et flagellauit. Et poſt
ſubiũxit: Et milites plectẽtes coronã
de ſpinis ꝛc.ꝛ militibꝰ illudẽdũ ꝑbu/
it. Qd ideo fecit:vt eiꝰ penis ꝛ oppro
brijs ſaturati vltra mortẽ nõ ſitirent.
c Et induũt eũ pur. Be. Mattheus
Mat.27.c ita: Et ex.cũ chla.coc.cir.ei: qd idẽ ẽ.
Pro regia ei purpura data eſt ei chla
mys ab illudẽtibꝰ: ꝛ eſt quedã rubra
purpura cocco ſiſima. Põt etiã vide/
ri q Marcꝰ purpuram cõmemorauit
quã chlamys hẽbat q̃uiſ eẽt coccica.
Et indu. Veſtimẽtis ſuis nudaẽ.i.
iudeis purpura induiẽ.i.gẽtili eccl'ia
de amaris pplis collecta. Itẽ ea ſcan/
daliçante exitꝰ:in fine iudaica rurſũ
Ro.11.d induiẽ plebe. Cũ eni plenitudo gẽtiũ
ſubintrauerit:tũc oĩs iſrl' ſaluus erit.
Quia rex dicebaẽ:ꝛ h̃ ſacerdotes ꝛ
ſcribe imponebãt:qꝛ impiũ in populo
vſurparet:illudẽdo induunt purpura
q̃ reges vtunẽ. Pro diademate ſpine
am coronã.ꝓ ſceptro regali calamuz
Mat.27.c donãt.ſicut Mattheus dicit: Et ado
rant q̃ſi regẽ ꝛc. Sicut caypbas ne/
Ioh.11.f ſciens dixit: Oportet eni vnuz hoiem
mori ꝓ pplo.ſic milites oĩa myſtice ne
ſcientes faciũt. Purpura: caro eiꝰ ru
Eſa.63.a bra paſſiõibꝰ.vñ: Quare rubrũ eſt in
dumẽtũ tuũ:ꝛ ve.t. ſi cal.in tor. Spi/
neã coronã portat:qꝛ pro nob̃ factus
Ioh.1.d mortal' nr̃a ſuſcepit delicta.vnd: Ecce
agnus dei ecce q̃ tol.peccata.mũ. Qd
aũt ſpine pctã ſignificẽt dñſ ſic oñdit:
Gen.3.d Terra tua ſpinas ꝛ tri.ger.tibi.i.con
ſciẽtia tua pũctiões tibi ꝛ aculeos vi/
tioꝝ ꝑcreare nõ ceſſabit. Qd vero ſm
Luce.23.b Lucã apud herodẽ alba veſte indui/
tur:ꝛ ſm alios a militibꝰ pilati cocci/
neo vel purpureo habitu induitur:in
vno innocẽtia ꝛ hũanitatꝭ caſtitas.in
altero exꝑmiẽ veritas paſſiõis ꝑ quã
venit ad gliam regni imortalis. Pur
pura eni ꝛ paſſionẽ ꝛ regnũ ſignificat. Sz quia vt ait Apl's:
Gal.3.d Quotq̃t baptiçati eſtis xp̃m indu.ꝛ Eſa. Hiis velut ornamẽ/
Eſa.49.c to induerꝭ.põt i vtroq̃ hitu ꝓbroſa q̃dẽ inimicoꝝ iudicio:ſz
dñi electiõe glioſiſſima multitudo electoꝝ deſignari q̃ in mar
tyres ceteroſq̃ fideles diſtinguiẽ. Alba veſte induiẽ:cũ mũ/
da ꝯfeſſiõe iuſtoꝝ circũdaẽ. Purpura vel cocco veſtiẽ:cũ tri
umpho glioſoꝝ martyrũ gloriatur. d Et percu.ca.e. Caput
xp̃i deꝰ eſt. Caput ḡ xp̃i ꝑcutiũt:q̃ eũ denegãt eſſe deũ:ꝛ qui
ſcripture aucte errorẽ ſuũ defendũt. Quia ſcriptura arũdine
ſolet fieri.q.arũdine caput eiꝰ feriũt. In faciẽ eiꝰ ſpuũt q̃ pre
ſentiã gr̃e eiꝰ execrãdis ṽbis ex interna cece mentis inſania
ꝯceptis reſpuũt ꝛ eũ in carne veniſſe negãt. e Adora.euz.
Quaſi falſo ſe dixiſſet deũ. Sed hodie qd eſt grauioris inſa/
nie q̃dã cũ certa fide vt deũ veꝝ adorãt:ꝑ puerſis actibꝰ mox
verba eiꝰ.q.fabuloſa deſpiciunt:ac ꝓmiſſa regni illiꝰ tpalibꝰ
Gen.4.b illecebris poſtponũt. f Et educũt. Hiero. Hic educiẽ Abel
Ibid.22.c in agrũ a frẽ vt perimaẽ. Hic adeſt iſaac cũ lignis:et abraam
Ibid.37.e cũ ariete inẽ vepres herẽte. Hic adeſt Ioſeph cũ thalari tuni/
Nu.21.b ca lita ſanguĩe. Hic adeſt moyſes cũ virga ſerpẽte ſuſpẽſo in
Ibid.13.b ligno. Hic botrꝰ in ligno portaẽ. Hic adeſt helyſeus cũ ligno
4.Re.6.a ad q̃rendũ ſecurim q̃ in imo demerſa eſt:ꝛ natauit ad lignũ:
id eſt genꝰ hũanũ qd a ligno vetito i infernũ cecidit:ꝑ lignũ
crucis xp̃i ꝛ ꝑ baptiſmũ aque ad paradiſuz natauit. Hic ad/
Ione.1.et eſt ionas de ligno nauis foris ꝛ in mare ventreq̃ ceti triduo
2. miſſus. g Et cru.eũ. Hiero. Ipa crucꝭ ſpecies q̃d ẽ niſi for
ma q̃drati mũdi: Oriens de virtute fulget,arcton dextra te/
net:auſter

net:auſter leua ꝯſiſtit:occidẽs ſub plantis firmaẽ. Vñ Apl's:
Eph.3.e Ut ſciamꝰ q̃ ſit latitudo:lõgitudo:ſublimitas ꝛ profundum.
Aues in forma crucꝭ ad ethera volãt:hõ adorat ꝛ natat i for/
ma crucꝭ: nauis ꝑ maria antẽna cruci aſſimilata ſufflaẽ. Tau
littera ſignũ ſalutꝭ ꝛ crucis demonſtrat. h Et anga. Beda.
Mat.27.f Ipe dñs prio crucẽ ſuã portauit ſicut
Lu.23.b Ioh.dicẽ.poſt iſte ſimon.de q̃ ꝛ alij di/
Ioh.19.c cũt:ꝛ h̃ ſatis congruo ordiẽ myſterij.
1.Pe.2.d Chriſtꝰ eni paſſus ꝓ nob̃ no.re.ex.vt
ſe.ve.e. Et qꝛ ñ hieroſolymita: ſ cyre/
neꝰ a ciuitate lybie recte ꝑ euz gentes
Mat.27.e ſignẽ:q̃ q̃ndã pegrini ꝛ hoſpites teſta
Ioh.19.a mẽtoꝝ:nũc obediẽdo ciues ſũt et do/
Ro.8.c meſtici dei.ſiẽ alibi: Heredes q̃dẽ dei:
coheredes aũt xp̃i. vñ: Simon obedi/
enſ:cyreneꝰ heres iterpr̃taẽ. Et nota q
de villa vẽire dr̃. Villa eni grece: pa/
gos. vñ paganoſ appellamꝰ:q̃s a ciui
tate dei alienos ꝛ q̃ſi vrbane ꝯuſatio/
nis videmꝰ expertes. Sz de pago ſimõ
egrediẽs crucẽ ieſu portat:cũ pplis na
tionũ paganis ritibus relictꝭ veſtigia
Mat.27.b dñice paſſiõiſ obedienẽ ãplectiẽ. Hie
Ioh.19.a ro. Simon q̃ portat crucẽ i angaria:h̃
eſt q̃ laborat ꝓ laude hũana. Cogunt
eũ hoies huic labori quẽ non cogit ti/
mor vl' dilectio dei. i Patrez alex.
Magne opiniõis ſimõ iſte videẽ eſſe:
cũ ꝛ filij eiꝰ tãq̃ noti oĩbꝰ ex noĩe deſi
gnanẽ. Hiero. Alij ꝑ merita patꝝ ſu
oꝝ cõmẽoraẽ:alij ꝑ merita filioꝝ. Hic
aũt ſimon q̃ crucẽ i angaria portat fi/
lioꝝ ſuoꝝ meritꝭ q̃ erãt diſcipuli cõme
moraẽ. Per h̃ monenẽ i pñti vita pa/
tres adiuuari ꝑ merita filioꝝ ſuoꝝ:vt
pplꝰ iudaicꝰ ꝑ pñarcharum: ꝓphaꝝ ꝛ
aplꝰoꝝ merita ſepe cõmẽoraẽ. De ama
ritudiẽ.n.radicꝭ ſurgit dulcedo oliue.
Hiere.11.b Vñ Hiere. Oliuam vberẽ fructiferaz
ſpecioſaz vocauit dñs nomẽ tuum.
k Calua.lo. Hiero. Tradũt iudei q
Gen.22.b in h̃ loco mõtꝭ imolatꝰ fuerit aries ꝓ
iſaac:vt ibi decaluẽ xp̃s.i. carne ſua
ſcz iudea carnali ſepareẽ. Be. Extra
portã truncabanẽ capita dãnatoꝝ:et
caluarie decollatoꝝ loca dicũẽ. Id ibi
crucifixꝰ dñs:vt vbi erat area dãnato
rũ:ibi eriganẽ vexilla martyꝝ. Et q̃ſi
ꝓ nob̃ factũ ẽ maledictũ crucis ꝛ fla/
gellatꝰ ꝛ crucifixꝰ ꝓ ſalute oĩm.q.no/
xius inẽ noxios voluit crucifigi.
Ma.27.e l Et da.ei bi.m.v. Be. Mattheꝰ:cũ
felle mixtũ:qd idẽ eſt. Fel ei ꝓ amaritudiẽ poſuit. Myrrhatũ
ei vinũ ẽ amariſſimũ:q̃q̃ fieri poſſit vt ꝛ felle ꝛ myrrha ama/
riſſimũ redderẽt vinũ. Hiero. Et de.ꝛc. Hoc aceto ſuccꝰ leta
Pſ.68. lis pomi abſtergiẽ. Et ñ accepit id ꝓ q̃ patiẽ. Vñ de eo qd ñ ra
Ma.27.e pui tũc exoluebã. m Et ñ ac. Mattheꝰ: Et cũ guſtaſſet no/
luit bibere. Indicat Mattheꝰ q ꝓ nob̃ amaritudinẽ mortis
guſtauerit:ſz die tertia reſurrexerit. n Et cru.ꝛc. Hiero. Hic
figiẽ ſalꝰ i ligno.prio ĩixa ẽ mors i ligno:lignũ pmũ ſcie boni
ꝛ mali. Scdm boni tm̃:ꝛ vite nob̃ lignũ ẽ. Extenſio pme manꝰ
ad lignũ mortẽ apphẽdit:extẽſio ſcde vitã q̃ perierat inuenit.
Ligno hoc vehimur ꝑ mare vndoſum ad terrã viuentiũ.

Nico.de lyra

a Poſtq̃ il.h̃ ꝯñr deſcribiẽ iniq̃ ſnĩe late i xp̃m executio:vbi
prio põiẽ ipiꝰ xp̃i iudicati crucifixio.ſcdo crucifixi illuſio.ibi:
Et ꝑtere.blalphemabãt.tertio illuſi expiratio.ibi: Et ſctã ho.
ſexta.ſnĩa iſtaꝝ ptiũ ptz ex dictꝭ Mat.xxvij. exceptꝭ q̃ ſequũẽ.
b Prem alex.ꝛ ru.hic dicit Hiero.q nomẽ iſtiꝰ ſimonis hic
exꝑmiẽ rõe filioꝝ ſuoꝝ q̃ erãt diſcipli xp̃i. c Et da.ei.bi.ꝛc.
dicũt aliq̃ q iſtd vinũ dr̃ myrrhatũ ex ꝓprietate myrrhe q̃ ẽ val
de amara.iſta tñ amaritudo cauſabaẽ ex admixtiõe fell'.alij ãt
dicũt q ñ ſolũ fuit ibi mixtio fell' ſ etiã myrrhe. d Et ñ acce.
Cõtrariũ tñ videẽ Ioh.xix.vbi dr̃: Cũ acce.ie.ace.ꝛc. Ad qd
dicẽdũ q aliq̃d accepit ad guſtãdũ:modicũ tñ ꝓpẽ ipletionez
ꝓphetie dicẽtꝭ: In ſiti mea potauerũt me aceto.ꝛ qꝛ illd qd mo
dicũ ẽ q̃ſi nihil reputaẽ,id h̃ dr̃:q ñ accepit.ſ.ad pfecte bibẽdũ.
G vestimenta

Erat autẽ

a • Veſtiméta ſua ⁊c̃. Beda. Quadripartita veſt. xp̃i ſm̃ numerū militū ſignificat eccl̃iam q̃ttuor partib⁹ orbis eq̃lit. i. cōcordit̃ diſtributā. Hiero. Veſtiméta dn̄i mādata ſunt q̄b⁹ regit̃ corp⁹ ei⁹ qđ eſt eccl̃ia: q̄r diuidunt̃ int̃ milites gētiū vt ſint q̃ttuor ordines cū ſit vna fides. i. ꝯiugati: viduati: ꝓpoſiti: ſeparati. Sortiti ſunt tunicā indiuiſſam q̄ eſt pax ⁊ veritas in cūctis in modū regal' amict⁹ vel anuli. b • Mit. ſor. Hiero. Sup tunicā. ſ. q̄ erat incōſutulis. Hec ſortita oīm partium ſignificat vnitatē q̄ vno vinculo charitat' cōtinet̃: q̄r q̄ ſupeminet oī ſcīe: et ſup oīa ꝓcepta eſt. q. deſup ꝯtexta eſt. In ſorte gr̃a dei cōmendat̃. ſic eni in vno ad oēs ꝑuenit: cū ſors oīb⁹ placeat: q̄r dī gr̃a in vnitate ad oēs ꝑuenit: ⁊ ſors ſoli⁹ dei iudicio venit vl' cedit. c • Erat aūt hora ter. Hiero. Hoc ꝓprie Marcus. nā ſexta hora tenebre ſuffuderūt terrā vt nō q̄s poſſet mouere caput. A triceſimo nāq̄ fructu Marc⁹ aſcendit ad cēteſimū. i. a tr̃ia hora cruc' vſq̄ ad tertiā reſurrectiōis q̄ poſt tres dies fuit. Triceſim⁹ fruct⁹ in cruce. ſexageſimus ī inferno. centeſim⁹ in paradiſo.

Quaſi dico. ꝙ milites crucifixerūt eū: qđ factuz ē hora q̄ſi ſexta ſm̃ Joh. ſed pri⁹ iudei hora tertia crucifixerūt eū q̄ mag' dicendi ſunt eū crucifixiſſe: q̄uis nitant̃ h̄ diſſimulare: q̄z milites q̄ ſm̃ officiū ſuū duci ſuo paruere.

d • Et c. ti. Be. Titulus oñdit ꝙ nec occidēdo potuerūt efficere ꝙ nō eſſet eis rex. vñ: Ego aūt ꝯſtitut⁹ ſum. r. ab e. ⁊c̃. Bene ei ſimul eſt rex ⁊ pontifex: cū eximiā pr̃i ſue carnis hoſtiā offerret in altari cruc': ⁊ reg' dignitatē titulo ꝓtenderet: vt cūctis inſinuaret ꝙ ꝑ crucis patibulū nō ꝑdiderit: ſʒ ꝯfirmauerit imperiū. Hiero. Hc in titulis pſalmoꝝ ꝓnotat̃. In finē ne corrūpas ⁊ cū trib⁹ linguis malchus iudeorū: baſileos exomoliſſon rex ꝯfeſſoꝝ: he tres lingue in cruc' patibulo ꝯiuncte ſūt: vt oīs lingua cōmemoraret ꝑfidiā iudeoꝝ. e • Et cū eo crucifi. Be.

Roꝛ.6.a Sic dicit Ap̄ls: Vet⁹ hō nr̄ ſit cū illo crucifix⁹ eſt vt deſtruat̃ corp⁹ peccati: vt vltra nō ſeruiam⁹ pctō. Mediū q̄ id agūt opa nr̄a vt euacuet̃ corpus pctī: q̄diu exterior hō corrūpit̃ vt interior renouet̃: tp̄s eſt cruc'. Hec q̄dē etiā ſūt bona opa tñ adhuc laborioſa: q̄ꝝ merces reqēs ei⁹. Sʒ iō dr̄ ſpe gaudētes vt reqem futuraz cū hilaritate expectem⁹ ī laborib⁹. Hāc hilaritatē ſignat crucis latitudo in trāſuerſo ligno vbi figunt̃ man⁹. Per man⁹ eni opa: ꝑ latitudinē hilaritatē opantis intelligim⁹: q̄r triſticia facit anguſtias. Per altitudinē cui caput adiūgit̃ expectationē retributiōis de ſublimi iuſticia dei. Per lōgitudinē q̄ totū corpus extēdit̃ tolerātiaz: vñ lōganimes dicunt̃. Per ꝓfundū qđ terre ē infixū ip̄m ſacri ſecretuz. Vñ

Ephe.3.d Ap̄ls: Vt in charitate radicati ⁊ fūdati poſſitis cōꝓhendere cū oīb⁹ ſctīs q̄ ſit latitudo: lōgitudo: ſublimitas: ⁊ ꝓfundū.

f • Duos la. Be. Latrones q̄ cū dn̄o crucifixi ſunt: ſignāt eos q̄ fide ⁊ ꝯfeſſiōe xp̄i: vel agone ſui martyrij: vl' q̄ūlibet arctā ꝯtinētiā ſubeūt. Et q̄ h̄ ꝓ eterna gl̃ia gerūt: dextri latrōis merito ⁊ fide ſignantur. Qui aūt ꝓ hūane gl̃ie vl' q̄libet min⁹ digna intentiōe ſiniſtri latronis mentē imitat̃ ⁊ actus. Hiero. Cū iniq̄s ſitas deputata: vnū relinq̄t ſiniſtruz: alteꝝ aſſumit dextrū: ſic faciet in die iudicij: ex ſili crimīe diſſiſes ſortiunt̃ vias. Alter ꝓcepit petrū ī paradiſuz: alter iudā ī infernū. Cōfeſſio breuis vitā acq̄rit longā: ⁊ blaſphemia finita pena plectit̃ eterna. Hic pullus iude ligat̃ ad vitē. anabologiū. i. palliū tingit̃ in ſanguīe vue. hic lacerāt hedi vineā. g • Mouētes. ca pi. ſ.

capi. ſ. Hiero. Emittit̃ mors iniq̄ꝝ q̄ excitant̃ vincula inferni vſq̄ ad ceruicē q̄ eſt ceruix hūani gener'. h • Alios ſal. fe. Hiero. Etiā nolētes ꝯfitent̃ ꝙ alios fecit ſaluos: ⁊ ſe ꝓpria damnant ſnīa: q̄r alios ſaluos fecit: ⁊ ſe ſi vellet ſaluare poterat. i • Deſcen. n. d. c. Plus eſt de ſepulchro ſurgere: et tñ nō crediderūt. Hi oēs declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. k • Et q̄ cū eo cru. ⁊c̃. Beda. Scd̃m Lucā vn⁹ latro blaſphemabat dicēs: Si tu es chriſtus ſaluū fac te ⁊ nos. Alter eum redarguit ⁊ dicit: Dñe memēto mei duꝫ veneris in regnū tuū. Sic hodie q̄ ficto corde ⁊ ficta mente dn̄ice paſſiōis ſacramēta geſtant: ad mūdi gaudia liberari a dn̄o cupiūt: ⁊ iō a dn̄o cōtemnunt̃: nec vlla rñſiōe digni iudicant̃. Qui aūt cū ap̄lo in cruce xp̄i gloriantur: ita poti⁹ a p̄ntib⁹ erūnis optant exui vt ſpiritūſctm̄ ſuū in man⁹ dei cōmendent: vnaq̄ cū xp̄o regni celeſtis participes eē deſideret. Vñ dn̄s ꝓces ei⁹ q̄ ſalutē pie q̄rebat audiuit: q̄r qui in tribulatiōib⁹ poſiti a dn̄o tm̄ tpalia ſolatia querūt: ⁊ a tpalib⁹ ſeparant̃ ⁊ eternis priuant̃. Qui celeſtia petunt ad ea ſine dubio xp̄o mediante ⁊ miſerāte ꝑueniūt. l • Et facta hora. Beda. Notandū q̄r hora ſexta. i. ſole receſſuro a cētro mūdi crucifix⁹ ſit: ⁊ diluculo oriente ſole reſurrexit: q̄r mortuus eſt ꝓpter pctā nr̄a ⁊ re. prop. iuſ. no. De adam eni peccāte dictuꝫ eſt: ꝙ audierit vocē dn̄i ī paradiſo deambulantis ad aurā poſt meridiē inclinatā iā luce fidei. Ad aurā refrigeſcēte feruore charitatis. Deambulās autē audiebatur: q̄r ab hoīe peccante receſſerat. Ratiōis ergo imo diuine pietatis ordo poſcebat vt eodeꝫ tpis articulo quo ade ꝓuaricanti obcluſerat. latroni penitenti ianuā reſeraret paradiſi. Et qua hora ꝓmus adā peccādo mundo mortē intulit: eadē hora ſecundus adā mortē moriendo deſtrueret. m • Tenebre facte ſunt. Hiero. Hic adeſt Noe inebriat⁹ ac nudatus: celo ac terra tenebroſo pallio tectus: et ab hoīe irriſus: hic ſtillauit de ligno ſanguis. n • De⁹ meus. Hiero. Inde inſcribit̃ pſalmus iſte ꝓ aſſumptione matutina: qua xp̄s ad crucem ducit̃. Verba filij hoīs ī ꝓpha. Vñ etiā ſeq̄t̃ iuxta Lucā: In man⁹ tuas cōmendo ſpm̄ meū. Nona hora iuenit̃ cūſa domo decia dragma q̄ pierat. o • Quidā. Nō oēs. Forſitā milites romani ñ itelligētes ꝓprietatē hebrei ſmōis: ex eo ꝙ dr̄ eli. putauert̃ heliā ab eo vocari. Vl' iudei ſolito ſibi ſmone v̄ba dn̄i deprauātes: ībecillitatē īfamabāt eū: ꝙ helie vocaret auxiliū. p • Cur. aūt. Be. Johes plen' dicit. Poſtea ſciēs ieſus q̄r iā oīa ꝯſūmata ſūt vt ꝯſūmaret̃ ſcptura dicit: Sitio. Vas ḡ poſitū erat aceto ple. ⁊c̃. Quaſi h̄ min⁹ feciſtis: date qđ eſtis. Erant eni acetū degenerantes a vino ꝓphaꝝ ⁊ p̄triarchaꝝ tanq̄ꝫ de pleno vaſe de iniq̄tate hui⁹ mūdi pleni: cor habētes ſic ſpongiā cauernoſis ⁊ tortuoſis latibulis fraudulentū. Iſopo circūpoſuerūt ſpongiā aceto plenā. iſopus herba hūilis pectus purgans: xp̄i ſignificat humilitatem quā circūdederūt ⁊ circūueniſſe putauerūt. vñ: Aſpges me dn̄e iſopo ⁊ mū. Chriſti eni hūilitate mundamur: q̄r niſi humiliaſſet ſemetip̄m factus obediēs

Lucę.23.e Ibidem.f † Mat.27.e Lu.23.e † Eſa.53.d Lu.22.d † Mat.27.e Roꝛ.4.d † Mat.27.e Lu.23.e † Mat.27.f Luc.23.e Job.19.e Gen.9.e † Mat.27.e Pſ.30. Luce.23.f Luce.15.e Job.19.f Pſ.50. Phil.2.b

a in q̃ttuor ordīes. in q̃ttuor ꝑtes ſm̃ Joh. b mādata. ⁊ alia ꝑter tunicā. al's ſua.

a gētes eū diuiſerūt veſtiméta ei⁹
b mittētes ſortē ſup eis quis quid
c tolleret. Erat āt hora tertia ⁊ cru a
d cifixerūt eū† Et erat titulus cauſę
hebraice: grece: latine.
e ei⁹ inſcriptuſ: Rex iudeoꝝ. Et cū
f eo crucifigunt duos latrones:
a oues a dextris. hic aſſumit̃. b hedos a ſiniſtris. hic relinquitur.
vnū a dextris: et aliū a ſiniſtris ei⁹† Et impleta ē ſcriptura q̄
latronibus.
dicit: Et cū iniq̄s reputat⁹ eſt. Et ‡
pretereūtes blaſphemabāt eum:
g mouentes capita ſua ⁊ dicētes:
†Vah q̄ deſtruiſ tēplū dī: ⁊ ī trib⁹
a inſultant nepharij ſaluti quā inchoauerat.
dieb⁹ reedificaſ. Saluū fac temet
ip̄m deſcendens de cruce† Simil' et
ſummi ſacerdotes illudentes ad
alterutruꝫ cum ſcribis dicebant:
h Alios ſaluos fecit: ſeipſuꝫ nō poteſt ſaluū facere. Chriſtus rex iſra
i el deſcendat nunc de cruce: vt vi
fraudulenta promiſſio.
k deamus ⁊ credam⁹† Et qui cū eo
plurale pro ſingulari.
crucifixi erāt conuitiabantur ei.
ſol refugit: q̄r ñ ꝑt videre mortē xp̄i ⁊ collaborat laborāti: vl' ne ip̄i blaſphemātes ſua luce fruerentur.
l m Et facta hora ſexta tenebrę factę
ſūt ꝑ totā trāvſq̄ ī horā nonā† Et
hora nona exclamauit voce ma
Beda. vt homo loquit̃: vt homo flet: vt homo crucifigitur: vt homo turbatur.
gna ieſus dicens: Eli eli lamma
zabtani: qđ eſt interpretatum:
a Hiero. ꝓncipiū ē viceſimiſꝑmi pſalmi. qđ eni ī medio ponit̃: reſpice in me. in hebreo nō habet̃.
n deus me⁹ de⁹ me⁹: vt q̄d dereliq̄
o ſti me? Et quidā de circūſtantib⁹
audientes dicebant: Ecce heliaꝫ
p vocat. Currēs autē vn⁹ ⁊ implēs

Nico. de lyra

a • Erat autē hora tertia ⁊ crucifixerūt euꝫ. Joh. xix. dr̄: Erat autē hora quaſi ſexta. ſm̃ veritatē erat hora media inter ſextā ⁊ tertiā. medium vero denoīatur ab vtroq̄ extremorū. ⁊ ideo ab euangeliſtis aliq̄ñ denomiatur tertia; aliq̄ñ ſexta.

Videns

ſ ipſos cauos igni aptos. ſ dolo malicia.
ſpongiam aceto circumponẽſq̄
ſ amaritudinem. ſ dulcedini.
calamo: potū dabat ei dicẽs: Si
nite videamus ſi veniat helias
ſ qui de celo.
a ad deponendum eum. Jeſus au
ſ nos cum nulla vel cum vna que de terra.
ſ pater in manꝰ tuas com. ſpiritum meum.
tẽ emiſſa voce magna expirauit.
ſ celum aperitur.
b † Et velū templi ſciſſum ẽ i duo: †
a ſ nouiſſimi primi gentilis confitet̃ plebs: iudai/
ca cecata negat: vt fiat eius error peior priore.
c a ſummo vſq̄ deorſum. Uidẽns a †
autem cẽturio qui ex aduerſo ſta
bat: q2 ſic clamãs expiraſſet ait:
ſ Beda. hoiem ⁊ deū confitetur.
d Uere hic hõ filiꝰ dei erat. † Erant
aūt ⁊ mulieres de lõge aſpicien/
tes iter quas erat maria magda
a ſ ad differentiã iacobi zebedei qui inter primos apoſtolos vocatus eſt ⁊ electus a dño.
e lene ⁊ maria iacobi miõris: et io/
ſeph mater ⁊ ſalome. Et cū eſſent b
in galilea ſequebãtur eum et mi/
ſ Beda. mos erat vt mulieres preceptoribus de ſua ſubſtantia miniſtrarent.
niſtrabãt ei: ⁊ alię multę q̄ ſimul
aſcẽderant cum eo hieroſolymã.
ſ in fine.
f † Et cuz iam ſero eſſet factū: quia c
erat paraſceue: quod eſt ante ſab
a ſ deponẽs. ſ Alle. iudaicꝰ ppl's deponẽs de/
ſperationẽ. b ſ q2 ramatha citas helcãe: ſamuel̃
g batū: vẽnit ioſeph ab ãrimathia d† e
ſ fide.
h nobilis decurio: qui ⁊ ipe erat ex f
pectãs regnuz dei: ⁊ audacter in g
ſ ad chriſtianos. ſ malleator. ſ viaticum.
troiuit ad pilatuz: ⁊ petijt corpꝰ †
ieſu. Pilatus autez mirabatur ſi
iam obijſſet. Et accerſito cẽturio
ne: interrogauit eum ſi iã mortu
us eſſet. Et cum cognouiſſet a cẽ
turione: donauit corpus ioſeph.
a ſ cor mundū ⁊ peccatis mortuum.
i † Joſeph aūt mercatus ſyndõnẽ:
⁊ deponẽs eū iuuoluit ſyndone:
ſ in munimine fidei.
k ⁊ poſuit eū i monumẽto qđ erat

Obediens vſq̄ ad mortẽ: mortẽ aūt crucis. ſanguis eiꝰ in mū/
dationẽ noſtrã fuſus nõ eſſet. Per arundinẽ cui impoſita eſt
ſpongia ſcriptura ſignificat̃: q̄ h̃ facto impletur: q2 arundine
ſcribit̃: ſicut locutio q̄ ꝑ linguã format̃ lingua dicit̃: Uñ lin/
guam grecã ⁊ latinã dicimꝰ. Hiero. Currens aūt. Inuenit
ſiſtudinẽ coꝝ: ſpongiã ↄcauã: etatez
aridã: ignibꝰ aptã. Implet aceto: h̃ ẽ
malicia ⁊ odio vel dolo: de quo domi
nus plãtauit vineã ſoreth. Et quõ cõ/
uerſa es i amaritudinẽ vitis aliene: ⁊
expectaui vt faceres vuas: ⁊ feciſti ſpi
nas. a Jeſus aūt. Beda. Quid di
Luce. 23. f perit Lucas aperit. Pr̃ in manꝰ tuas
cõmẽdo ſpm̃ meū. ⁊ h̃ dicẽſ expirauit.
Joh. 19. f Qđ aūt dicit Johẽs: cū accepiſſet ace/
Luce. 23. f tū dixit: Cõſūmatū ẽ: ⁊ incli. ca. tra. ſ.
Inter h̃ qđ ait: ↄſūmatū ẽ: ⁊ illud: in/
clinato capite emiſit ſpm̃: emiſſa ẽ vox
illa magna quã Johẽs tacet ceteri cõ
memorãt: In manus tuas ⁊c. b Hie/
ro. Jeſus aūt ⁊c. Infirmata eteni car
ne mox ṽtus diuina inualuit q̄ dicit:
Pſ. 11. 7. Aperite mihi por. iuſ. ⁊c. Nos aūt cū
nulla vel vna voce morimur q̄ de ter/
ra ſumꝰ. Ille enī cū exaltata voce ex/
pirauit q̄ de celo deſcẽdit. b Et ve.
tem. ⁊c. Et arca teſtamẽti ⁊ oĩa legis
ſacra q̄ tegebant appareãt: ⁊ ad gẽtes
Pſ. 57. trãſeant. Ante dicebat̃: Notꝰ i iudea
Ibi. 56. deꝰ: in iſ. m. n. e. Nūc aūt exal. ſ. c. deꝰ
⁊ ſup o. ter. g. t. Et in euãgelio prius.
Mat. 10. a In viã gentiū ne abieritis. ⁊ poſt paſſi
Ibi. 28. d onẽ: Ite ⁊ docete omẽs gentes ⁊c.
c Uidens aūt. Oſtẽdit q̄re centurio
mirat̃: q2 vidit euz ſic expiraſſe. i. ſpm̃
emiſiſſe. Nullus enī h3 ptãtẽ emitten
di ſpm̃ niſi ↄditor aĩaꝝ. Uere ⁊c. Hie/
ro. Nota q̄ cẽturio ante crucẽ in ipſo
ſcãdalo paſſiõis vere filiū dei cõfitet̃:
⁊ Arrius in eccl'ia p̄dicat creaturam.
Uñ merito ꝑ centurionez fides eccl'ie
ſignificat̃ q̄ velo myſterioꝝ celeſtiū ꝑ
mortẽ dñi reſerato: ↄtinuo ieſuz ⁊ ve/
re iuſtū hoĩem: ⁊ vere filiū dei ſynago
ga tacente ↄfirmat. d Erãt autẽ.
Hiero. Sicut non excludit̃ muliebris
ſexus a ſalute ꝑ mariã virginẽ: ita nõ
repellit̃ a myſterio crucis ſcĩe ⁊ reſur/
rectionis ꝑ viduã mariã magdalenã
⁊ ceteras mr̃es. e Jacobi mi. Be
da. Minorẽ iacobū dicit iacobum al/
phei q̄ ⁊ frater dñi: eo q̄ eſſet filiꝰ ma/
Joh. 19. e rie matertere dñi. De q̄ Johẽs. Sta/
bant aūt iuxta crucez ieſu mr̃ eiꝰ: ⁊ ſo.
ma. c. ma. cle. ⁊ m. m. Cleophe videtur
eã dicere a patre vel a cognatione.
f Et cū iã. Beda. Paraſceue grece:
ꝑparatio latine. Hoc noĩe iudei inter
grecos morãtes ſextã ſabbati appella
bant: q2 in eo q̄ ſabbato erãt neceſſa/
ria ꝑparabãt. ſm̃ q̄ de mãna dictum
eſt. Sexta die colligetis duplum ⁊c.
Gen. 2. a Quia ḡ ſexta die hõ factus eſt: ⁊ tota
mūdi creatura ꝑfecta eſt. ſeptima autẽ
ↄditor ab oĩ ope ſuo reqeuit. vñ ⁊ hūc
ſabbatū. i. requiẽ dici voluit: recte ſal
uator eadez ſexta die crucifixꝰ hoĩem
reſtaurau[it]. Ideoq̄ cū accepiſſet ace/
tū dixit: Cõſummatum eſt. i. diei ſexte
opus cõpletū eſt: qđ ꝓ mūdi reparatiõe ſuſcepi. Sabbato au
tẽ in ſepulchro reqeſcens reſurrectiõis que octaua die futura
erat expectabat exitū: vbi nr̃e deuotiõis et retributiõis plu/
cet exẽplū: q̄s in hac. vj. etate ꝓ dño pati ⁊ mundo neceſſe eſt
crucifigi. In. vij. ṽo etate. i. cū leti quiſq̄ debitū ſoluerit cor/
pora q̄dẽ in tumul̃. aĩas aūt in ſecreta pace cū dño gaudere: ⁊
poſt bona opa oportet q̄eſcere: donec. viij. veniẽte etate ⁊ ipa
corpa reſurrectiõe glorificata cū aĩabꝰ ſil' incorruptionẽ eter/
ne hereditat̃ accipiãt. g Uenit ioſeph. Hiero. Joſeph ve/
nit ſero

nit ſero paraſceue ab arimathia q̄ interpretat̃ deponẽs: ad de
ponendū corpꝰ xp̃i in monumẽto. Nobilis decurio expectãs
redẽptionẽ dei. Intrauit ad pilatuz ⁊ petijt corpꝰ ieſu. Joſeph
iuoluit ſyndõe: i ſyndõe iuolutū corpꝰ poſuit i monumẽtū qđ
exciſū erat d petra: ⁊ aduoluit lapidẽ ad oſtiū monumẽti marie
aſpiciūt vbi poneret̃. Hec oĩa ↄgruūt
ad populū iudaicū in fine credentez:
q̄ nobilitat̃ fide vt abrae ſit filiꝰ: depo
nit deſperationẽ: expectat regnū dei: D
intrat ad chriſtianos vt baptiçet̃: qđ
ſignificat nomẽ pilati. i. os malleato/
ris. i. q̄ domat gentes feras vt regat
eas in virga ferrea: ⁊ petit ſacrificiuz
qđ donat̃ penitẽtibꝰ in fine. i. viaticū:
⁊ mūdo corde ⁊ peccatis mortuo inuol
uit in munimine fidei ſtabilitū opercu
lo fidei ꝑ opa charitatis ↄcludit. Fi/ 1. Tio. 1. a
nis enī p̄cepti eſt charitas. Aſpicienti
bus a longe electis q̄ ſunt ſtelle maris:
qñ ſi fieri põt ſcandaliçabunt̃ etiã ele Ma. 27. f
cti. b Decurio. Officiū curie ad/ Luce. 23. g
miniſtras magne dignitatis apud ſe/
culū: maioris apud deū fuiſſe legitur.
Talẽ enī fuiſſe decebat q̄ corpꝰ dñi ſe/
peliret: qui ⁊ ꝑ iuſticiã dignus eſſet: ⁊
ꝑ nobilitatẽ ſecular̃ potentie faculta/
tẽ obtineret. Nõ enī ignotꝰ aut medio
cris ad p̄ſidẽ accedere: ⁊ crucifixi cor/ Mat. 27. f
pus poſſet impetrare. i Joſeph aūt
⁊c. Beda. Ex ſimplici ſepultura domi
ni ambitio diuitū ↄdẽnat̃: q̄ nec in tu/
mulis p̄nt carere diuitijs. Allego. Allego.
Corpus xp̃i nõ auro nõ gẽmis aut ſe/
rico: ſed lineo puro obuoluenduz eſt.
Moraliter aūt ille in ſyndone mun/ Moralit̃
da ieſum inuoluit: q̄ eū pura mente ſu/
ſcipit. Hinc eccl'ia ſacrificiū altaris nõ
ſerico neq̄ panno tincto: ſed lineo ter/
reno celebrat: ſicut corpꝰ dñi in ſyndo
ne mūda ſepultū eſt. ſic a papa Silue/
ſtro ſtatutū eſt. k Qđ erat exciſū
de petra ⁊c. Beda. Dicit̃ q̄ monumẽ/
tum dñi domꝰ rotũda fuit de ſubiacẽ/ Ma. 27. g
te rupe exciſa: tante altitudinis vt hõ Luce. 23. g
rectus cõſiſtẽs vix extenta manu cul/ Joh. 19. g
mẽ poſſit attingere. Et h3 introitū ab
oriente: cui lapis ille magnꝰ aduolutꝰ
atq̄ impoſitꝰ eſt. In eiꝰ pte aq̄lonari
ipm ſepulchꝝ. i. locꝰ dñici corpis de ea/
dẽ petra factꝰ eſt ſeptẽ hñs pedes lon/
gitudinis: triū palmoꝝ mẽſura a paui
mento altiꝰ eminẽs. Qui. ſ. locꝰ non
deſuꝑ ſ3 a latere meridiano ꝑ totū pa/
tet vñ corpꝰ inferebat̃. Color aūt mo/
numẽti ⁊ loculi albo ⁊ rubeo dicit̃ eſ/
ſe ꝑmixtus. Maria autem

Nico. de lyra

a Uidens aūt centurio q̄ ex aduer.
ſta. q2 ſic cla. expi. ait ⁊c. videbat enī
q̄ illa vox nõ poterat naturaliter for/
mari ab hoĩe ſic ꝓpinq̄ morti: ⁊ iõ con
cluſit q̄ eſſet formata ṽtute dei dicẽs: Mat. 27. g
Uere hic hõ filꝰ dei erat. b Et cū Luce. 23. g
iã ſero factū eẽt. Hic deſcribit̃ ipiꝰ xp̃i Joh. 19. g
deuota tumulatio: ⁊ p3 ſnĩa ex dictis
Matth. xxvij. exceptis que ſequunt̃.
c Quia erat paraſceue. i. ꝑparatio:
quia tūc erat feria ſexta in qua ꝑpara
bant̃ ea q̄ debebãt comedi die ſeq̄nti. d Uenit ioſeph. ad ſe
peliẽdū xp̃m anteq̄ itraret ſabbatū in q̄ non erat licitū facere
talia. e Ab arimathia. q̄ antiq̄tus dicta eſt ramatha: de q̄
fuit Samuel: vt hr̃. j. Reg̃. f Decurio. i. vnꝰ de curialibꝰ.
decuriões enī dicunt̃ q̄ ſunt de curia alicuiꝰ magni principis.
dicunt̃ etiã decuriones q̄ accipiūt curã plebis. g Et auda/
cter introiuit ad pilatū ⁊c. plus enī erat diſcipulꝰ xp̃i occultus
ꝓpter metū iudeoꝝ: ſed exẽplo mortꝰ xp̃i aniatꝰ oñdit ſe publi
ce eſſe chriſti diſcipulū petendo eiꝰ ſepulturã ⁊ exeq̄ẽdo.
Et aduoluit

a Maria aūt magda. Be. Lucas dicit q2 aſtabant oēs noti eiꝰ a lōge: ⁊ mulieres q̄ ſecute fuerāt eū. Sȝ alijs depoſito corpe eiꝰ ad ſua remeantibꝰ ſole mulieres q̄ artiꝰ amabant funus ſubſecute quō poneret̄ ſuſpicere curabāt: vt ei ꝯgruo tpe munꝰ deuotionis offerrēt. Moralit̄ Beda. Mora. Sancte mulieres die paraſceues .i. ꝑparatiōis idē faciūt: cum aīe humiles et q̄ maioris ſibi cōſcie fragilitatis eo maiore ſaluatoris amore feruentes paſſiōis eiꝰ veſtigijs in h̄ ſeclo (q̄ ꝑparanda reqes futura) diligēter obſequunt̄. Et ſi forte valeāt imitari pia curioſitate q̄ ordie ſit eiꝰ paſſio amplectēda ꝑpendunt.

Ca. XVI

Lu. 24. a b Et cū tranſ. ⁊c. Be. Lucas dicit: q2 reuertētes a monumēto parauerūt aromata ⁊ vnguēta ⁊ ſabbato ſiluerūt: q2 mandatuȝ erat vt ſabbati ſilentiū a veſpera vſq3 in veſperā ſeruaret̄. Ideoq3 religioſe mulieres ſepulto dn̄o dū licuit opari .i. vſq3 ad ſolis occaſum vnguēta parauerūt. vt Lucas dicit: Et q2 ꝑ anguſtia tpis explere nō potuerūt: mox trāſacto ſabbato .i. occidēte ſole vbi opādi licētia rediit: feſtinauerūt emere aromata ſicut Marcꝰ dicit: vt venientes mane vngerent ieſuȝ. Neq3 veſpere ſabbati ꝑoccupante iam noctꝭ articulo monumētū adire valuerūt.

B Moralit̄ c Et venientes vnge. Mora. Sancte mulieres q̄ dn̄m fuerāt ſecute cuȝ aromatibꝰ ad monumētū venerunt: ⁊ ei quē viuenteȝ dilexerunt etiā mortuo ſtudio hūanitatis obſequunt̄. Et nos ḡ in eū qui mortuꝰ eſt credētes: ſi odore virtutuȝ refecti cū opinione bonoꝝ operū querimꝰ dn̄m: ad monumētū eiꝰ cū aromatibꝰ venimꝰ. Qr aūt valde mane veniūt ad monumentū orto iā ſole .i. cū iā celum ab oriētis parte albeſceret: qđ fit ſolis oriētis vicinitate: ad lrām magnꝰ q̄rēdi ⁊ inueniendi dn̄m feruor charitatꝭ oñdit̄. Myſtice Myſtice aūt nob̄ exēplū dat̄ illuminata facie decuſſis vitioꝝ tenebrꝭ odorē bonoꝝ operū dn̄o ⁊ orōnū ſuauitatē offerre. Hiero. Nunc cū aromatibꝰ redolētibꝰ cū ſpōſa ⁊ adoleſcētibꝰ q̄ currūt: poſt eā ꝯſpgimꝰ librū .i. cubile mētis nr̄e. Canti. 2. c Nunc introducit nos rex ī cellaria ſua. Nūc ſurgit amica maria: hyems abijt: pluuia receſſit: flo. ap. vox turturis audita ē in t̄ra nr̄a. vi. flo. odo. de. rediit ſponſus de vmbra ſub q̄ dormiūt in meridie. Poſtea triſtia ſabbata felix irradiat dies q̄ ꝑmatū ī diebus tenet: luce pria ī ea luceſcēte: ⁊ dn̄o ī eo cū triūpho reſurgēte ⁊ dicente: Ps. 117. Hec ē dies quā .f. d. ⁊c. Lu. 24. a d Et valde ma. Hiero. Qđ aliꝰ dic̄ diluculo. Diluculuȝ ē int̄ tenebras noctꝭ ⁊ diei claritatē ī q̄ ſalꝰ venit ī eccleſia declarāda more ſolꝭ q̄ ꝯſurgēs roſeā ꝑmittit aurorā: vt tātꝰ ſplēdor ꝑpatꝭ oculꝭ poſſit videri: cū tps dn̄ice reſurrectiōis illuxit: vt tūc laudes xp̄i tota cātaret eccl'ia ſctāꝝ feminaꝝ: qn̄ vitā ꝑſtitit ⁊ lumen credulitatꝭ infudit. e Et di. ad inui. Hiero. Aqle ꝯgregant̄ ad corpꝰ: martyres ⁊ apl'i vidēt lapidē reuolutū q̄ ē lex mortꝭ. q. d. Ubi ē mors aculeꝰ tuꝰ? f Reuolutū la. Mat. 28. a Be. Quō lapis ꝑ āgelū ſit reuolutꝰ Mattheus dicit. Allego Allego. aūt lapidis reuolutio reſurrectionē ſacroꝝ xp̄i q̄ velamie lr̄e legꝭ tecta erāt inſinuat. lex etenī ī lapide ſcpta ē cuiꝰ ablato tegmine. gl'ia reſurrectiōis oñſa ē: ⁊ abolitio mortꝭ āt'iq̄ ⁊ vita nob̄ ſpanda ꝑpetua toto orbe cepit ꝑdicari. g Iuuenē. Eccle. 11. d Hiero. Nō ſenē: n̄ īfantē: ſ3 iocūdū etate: vt dr̄: Letare iuuēis ī adoleſcētia tua: q̄ n̄ ē h̄'a dū ſenio mixta.

¶ Beda

a que eſt chriſtus. b per opera charitatis. alias in. c operculū fidei.

excisuz de petra: ⁊ aduoluit lapidē ad oſtiuz monumēti. Maria autē magdalene ⁊ maria ioſeph aſpiciebant vbi poneret̄.

(a electi qui ſunt ſtelle maris. — a lōge: q2 ſcādalizabunt̄ ſi fieri pōt etiā electi. — pꝰ triſtia ſabbata felix irradiat dies.)

Ca. XVI

Et cū trāſiſſet ſabbatū maria magdalene et maria iacobi et ſalome emerūt aromata vt veniētes vngerent ieſū. Et valde mane vna ſabbatoꝝ veniūt ad monumentū orto iā ſole. Et dicebāt ad inuicē. Quis reuoluet nob̄ lapideȝ ab oſtio monumēti? Et reſpicientes viderūt reuolutum lapidēm. Erat q̄ppe magnꝰ valde. Et introeūtes ī monumētū: viderūt iuuenē

(electi qui ſunt ſtelle maris. — .i. pria a ſabbato: eadē pria ſabbati dr̄: q̄ nunc dn̄ica appellat̄. .i. redēptionū q̄ in ſabbatꝭ cuſtodiebantur. — a poſt occaſum corpis. b .i. chriſto. — a legem mortis. — a originale peccatū. b legem mortis. — .i. etiā infantes tangit in vtero gemitus omnium ⁊ omnibus grauis. — a Be. in domū .ſ. rotūdā q̄ erat exciſa in petra.)

a Et aduol. la. ad oſtiū monu. circa enī ſepulchrū erat q̄dā clauſura: ⁊ ad oſtiū illiꝰ clauſure fuit poſitꝰ lapis magnꝰ nō a ſolo ioſeph: ſed etiaȝ ab alijs q̄ fuerūt cū eo in ſepultura xp̄i. b Maria aūt mag. ⁊ ma. ioſeph .i. q̄ erat mater ioſeph. c Aſpiciebāt vbi poneret̄. ad h̄ vt tranſacto ſabbato venirent ad vngendum corpus eius. Ca. XV.

Moraliter.

† Et interrogauit eū pilatꝰ ⁊c. Iuſti traditi ſunt romano exercitui q̄ ſaluatorē tradiderūt romanoꝝ pſidi. † Ita vt mira. pilatꝰ. ſcȝ de eiꝰ patiētia quē audierat peritū ī lege ⁊ potentē ad oīa r̄ndere. † Pontifices aūt cōci. tur. ⁊c. adhuc hodie aliq̄ magꝭ nitunt̄ ſaluare ⁊ etiā ꝓmouere malos hoīes q̄3 bonos. † Ma. 27. † Pilatꝰ aūt vo. ſatiſfa. po. ⁊c. Sic faciunt mali iudices ꝓ fauore hūano iuſticiā ſubuertentes. † Et cepe. eū ſa. ⁊c. ita faciūt multi in eccl'ia: deuote ſalutātes eū in apparētia: ſ3 euȝ expoliāt bonis ⁊ affligūt ⁊ ꝑcutiūt in mēbris ſuis. † Et anga. quēpiā ⁊c. ſic multi portāt hodie in angaria crucē pnie. c† Et dabāt ei bi. vinū mir. ⁊c. Siliꝛ hodie multi dant xp̄o bibere potū amarū: ⁊ diuidūt ſibi veſtimēta ſua rapiētes bona ſimpliciū xp̄ianoꝝ. † Et cum iniq̄s depu. ē. ſic fit hodie ipīus mēbris ꝑ iuſticie ſubuerſionē ī multꝭ locꝭ. † Ma. 28. Lu. 24. Joh. 20. † Et ꝑtere. blaſphe. eū ⁊c. h̄ ſiliꝛ faciūt detractores bona facta mēbroꝝ xp̄i denigrātes. † Deꝰ me. vt q̄d dereli. me. ꝓpter qđ nō dȝ xp̄ianꝰ mirari ſi a deo ꝑmittit̄ ꝑ malos tribulari: q2 ſic ſuo capiti cōformat̄. † Et velū ⁊c. ſciſ. ē. j. Coꝛ. iij. dr̄ templū dei ſctm̄ ē qđ eſtis vos. ⁊ iō velū huiꝰ templi ſcindit̄ qn̄ ꝑ cōpaſſionē mortꝭ xp̄i fidelꝭ ab oī terrenoꝝ inordinato amore ſepat̄. † Uidens aūt cen. ⁊c. ꝑ h̄ q2 iſte gentilꝭ ꝯfitebat̄ in xp̄o veritatē deitatꝭ: ſignificata fuit illuminatio futura gentiū ⁊ excecatio iudeoꝝ. d† Uenit ioſeph ab arimathia. Sequit̄: † Et petiit corpꝰ ieſu ⁊c. Moralit̄ ioſeph q̄ interptat̄ accreſcēs corpꝰ ieſu petit. qn̄ ꝑſona creſcēs ī virtutibꝰ euchariſtiā ſumit. ⁊ īuoluit ī ſindōe qn̄ deuotionē ſuā abſcōdit ab hūana laude. ⁊ ponit in monumēto qn̄ iugit̄ cogitat de ipſo: q2 monumētū dr̄ q̄ſi monens mentem. ꝑ h̄ aūt q2 ſctē mulieres aſpiciebāt vbi poneret̄: ſignificatū fuit q2 religioſe ꝑſone que ſunt mūdo mortue: debent cū eo ꝑ cōpaſſionē ſepeliri vt reſurrectionis eius participes fieri mereantur.

Ca. XVI

d Et cū trāſiſſet ſabbatū. Poſtq̄3 deſcpta ē reductio pctōris ī deuȝ ꝑ xp̄i ꝑdicationē ⁊ ſue paſſiōis redēptiōeȝ. hic ꝯñr deſcribit̄ dicta reductio ꝑ ſuā reſurrectionē ⁊ aſcēſionē. ⁊ pr̄o deſcribit̄ manifeſtatio ſue reſurrectiōis. ſcđo ſublimatio ſue aſcēſiōis. ibi: Et dn̄s q̄dē ieſus. Pria in duas. q2 pr̄o deſcribit̄ māifeſtatio reſurrectiōis ꝑ denūciationē angeli. ſcđo ꝑ apparitionē ipiꝰ dn̄i. ibi: Surgēs ieſus. Circa ꝑmā partē deſcribit̄ aduētꝰ mulieꝝ ex deuotiōe ad ſepulchrū vbi audierūt ab angelo reſurrexiſſe dn̄m. ⁊ h̄ eſt qđ dr̄: Et cū trāſiſſet ſabbatū ⁊c. Q̄3diu enī durauerat ſabbatū nō erat eis licitū aliq̄d emere: ſed in veſpere eiuſdē diei termiabat̄ ſolēnitas: ⁊ tūc emerūt aromata vt ī craſtino bene mane venirēt ad ſepulchrū. iō ſubdit̄: e Et val. ma. vna ſab. .i. pria dieꝝ illiꝰ hebdomade poſt ſabbatū. ſicut dr̄ Geñ. i. Et factū ē veſpe ⁊ mane dies vnꝰ .i. primꝰ. Sciendū etiā q2 oēs dies illiꝰ hebdomade vocabant̄ ſabbata ꝓ tanto q2 erant feſtiue: eo q2 ſolēnitas paſcalis durabat ſeptē diebus. prima tn̄ dies ⁊ ſeptima erāt celebriores intermedijs: ita q2 in illis poterāt emi aromata illa. f Orto iā ſole .i. ad ortū appropinquante. ſol enim poteſt intelligi oriri dupliciter. Uno modo ꝑfecte qn̄ primo egredit̄ ⁊ apparet ſup terrā: ⁊ ſic nō accipit̄ hic. Alio mō qn̄ lux eiꝰ incipit apparere .ſ. in aurora: ⁊ ſic accipit̄ hic ortꝰ ſolis. ⁊ ideo Ioh. xx. dr̄ q2 adhuc tenebre erāt: q2 aurora media eſt int̄ tenebras noctis ⁊ lucē ꝑfectā diei. ⁊ iō ab vtroq3 pōt noīari ſicut mediū ad extremis: q2 participat naturā vtriuſq3 extremi. g Quis reuoluet nobis lapidē. q. d. nō poſſumꝰ reuoluere ꝑ nosipas: q2 erat magnꝰ valde. ⁊ poſtea ſubdit̄: h Uiderūt reuolutū lapidē. ꝑ angelū q̄ venerat ad manifeſtandū xp̄i reſurrectionē factā. i Et introeūtes in monumētū .i. intra clauſurā q̄ erat circa monumentū. Dicit̄ aūt monumētū q̄ſi monēs mētem .ſ. illiꝰ q̄ aſpicit vt oret ꝓ aīa ſepulti ⁊ ꝑcogitet de morte ꝓpria. k Uiderūt iuuenē. Lu. xxiiij. dr̄: Ecce duo viri aſtiterūt ſecus illas in veſte fulgenti .i. duo angeli in ſpecie viroꝝ. ꝓpter hoc dicit Augꝰ. q2 ibi apparuerūt tres angeli. vnꝰ extra monumētū intra tn̄ ꝑdictā clauſuraȝ ſedēs ſup lapidē reuolutū. ſ3 intra monumētū apparuerūt duo. vnꝰ ad caput ⁊ aliꝰ ad pedes vbi poſitū fuerat corpꝰ ieſu. vt dr̄ Ioh. xx.

Dicite

a ſ regnantẽ in ꝑpetuũ: hic iuuenis formã reſurrectionis timẽtib⁹ mortẽ oſtendit. b ſ que vera leticia eſt hoſte depulſo regno adepto.

a ſedẽtẽ i dextriſ cooptũ ſtola can
ſ Hiero. qđ ocul⁹ nõ vidit nec aurĩ a.q̃ p.d.d.ſe
dida ꝛ obſtupuerũt. Qui dixit il
ſ deus charitas eſt. timor nõ eſt in charitate.
b c lis† Nolite expaueſcere: ieſuz q̃ri
ſ a loco. ſ a cauſa.
tis naçarenum crucifixũ: ſurrexit
ſ radix amara crucis euanuit: flos vite cũ fructibus erupit: qui iacuit in morte ſurrexit in gloria.
d nõ eſt hic. Ecce locus vbi poſue
a ſ mulierib⁹ đr vt nũciẽt apl'is: q2 ꝑ mulierem mors nunciata eſt: ꝑ mulieres vita reſurgens.
rũt eũ. Sed ite dicite diſcipul' ei⁹ a
e f ꝛ petro: q2 p̃cedet vos in galileã. †
ſ non ſicut vidiſtis.
Ibi cũ videbitiſ ſicut dixit vobiſ.
g †At ill' exeũtes fugerũt đ monu
ſ angelorum ꝛ hoim.
mẽto. Inuaſerat eni eas pauor ꝛ b
h tremor: ꝛ nemini q̃cq̃ dixerunt. c†
i Timebãt eni. Surgens autez ie d†
a ſ quomodo ꝛ vbi hec apparitio facta ſit Johãnes pleniſſime dicit.
k ſus mane pria ſabbati ãpparuit

Beda. Mulieres angelos vidẽt q̃ cũ aromatib⁹ venerũt: q2 ille mẽtes ſupnos ciues aſpiciũt q̃ cũ virtutib⁹ ad deũ ꝑ ſancta deſideria veniũt. a Sedente in dex. Be. Ad meridianã partẽ loci illi⁹ vbi poſitũ fuerat corpus ieſu. Corp⁹ eni qđ ſupinũ iacẽs caput hẽbat ad occaſũ: dexterã neceſſe erat hr̃e
Mat.28.a ad auſtrũ. Scribit aũt Matthe⁹ ꝙ angelũ q̃ reuoluit lapidẽ ab oſtio monumẽti: pmo viderũt ſup ipm lapidẽ ſedentẽ q̃ eas intrare in locũ vbi poſit⁹ erat dñs iuſſerat: ꝛ videre ꝙ iã reſur
Luce.24.a rexit a mortuis. Lucas aũt ꝙ intrantes in monumẽtũ duos angelos ſtantes ibi inuenerunt. Grego. Per ſiniſtrã vita pñs: ꝑ dexteraz vita eterna ſi
Canti.2.b gnat. iuxta illud: Leua ei⁹ ſub capite meo: ꝛ dextera ei⁹ amplexabitur me. Quia xp̃s iã pñtis vite corruptionez trãſierat: recte q̃ ei⁹ vitã perennẽ nũciabat in dextera ſedebat. Qui in ſtola candida apparuit: q2 ꝛ ſue ꝛ nr̃e feſtiuitatis gaudia nũciauit. Illa eni dñi reſurrectio ꝛ nos ad imortalitatez reduxit: ꝛ ad angelorũ numerũ reſtituẽs: celeſtis patrie dãna reparauit.
b Nolite expaueſcere. Grego. Quaſi paueãt illi q̃ ñ amãt aduẽtuz dñi vel ſupnorũ ciuiũ: q̃ vitijs preſſi de eorũ ſocietate deſperãt. Vos aũt qđ timetiſ q̃ vr̃os cõciues videtiſ? Vñ Matthe⁹ an
Mat.28.a geluz appuiſſe deſcribens ait: Erat aſpectus ei⁹ ſicut ful. ꝛ ve. e. ſicut nix.
c Ieſum. Salutare. Sed q2 multi ñ ſubſtãtialiter ſed nuncupatiue h̃ noĩe dicebãt: determiat ꝑ locũ naçarenũ. ꝛ cãm ſubdit: crucifixũ. Atq3 addit: ſurrexit nõ eſt hic. ꝑ pñtiã carnis: qui tñ nuſq̃ deeſt ꝑ pñtiã maieſtatis.
d Ecce lo. vbi po. Oſtendit mortalitas mortalib⁹ ad actionẽ grãrũ debita: vt intelligam⁹ q̃d ſumus ꝛ fuerim⁹: ꝛ ſciam⁹ quid erimus.
e Et petro. Beda. Petr⁹ vocat ex noĩe ne deſperet ex negatione. Niſi eni eũ angelus noĩatim exp̃meret q̃ magiſtruz ter negauerat inter diſcipulos venire nõ auderet. Et notãdũ cur eum quẽ eccl'ie ſue oĩpotẽs p̃ferre ꝓpoſuit ad ancille vocez negare ꝑmiſit. Hoc eni actũ eſt magna pietatis diſpenſatiõe: vt qui futur⁹ erat paſtor eccl'ie in ſua culpa diſceret quõ alijs miſereri deberet. Hiero. Et petro. Qui ſe indignũ diſcipli natu indicat: cum ter mgr̃m negat. Sed pctã p̃terita non nocent: qñ nõ placẽt. Precedet vos in galileaz. Breuis ſnĩa in ſyllogiſmis: ſed ingens i q̃ntitate ꝓmiſſio. Ibi eſt gaudij noſtri fons: eternitatis nr̃e origo p̃parata eſt. Ibi cõgregantur diſperſiones iſrael: ꝛ ſanant contriti corde. Ibi eum vi. ſicut dix. vo. non ſicut vidiſtiſ. f Precedet vos in ga. Bene de redemptore noſtro đr: galilea nãq3 trãſmigratio facta interp̃tatur. Iam eni a paſſione ad reſurrectionẽ: a morte ad vitaz: a pena ad gloriã trãſmigrauerat. Et bene poſt reſurrectionez in galilea a diſcipulis videtur: q2 reſurrectionis eius gloriaz poſt leti videbimus: ſi modo a vitijs ad virtutũ celſitudinez tranſmigremus. Qui ergo i ſepulchro nunciat in trãſmigratione oſtendit. Et q̃ in mortificatione carnis agnoſcit: in trãſmigratione mẽtis videtur. Beda. Nota ꝙ Marcus dicit: Prece. vos in ga. ibi e. vi. ſicut d. vo. nec tamen ibi viſum re
Mat.28.b tulit. Matthe⁹ autẽ dicit diſcipulos in galileã abijſſe in montem: ibiq3 dñm vidiſſe ꝛ adoraſſe: ꝛ preceptum ab eo accepiſſe eundi: docendi: baptiçandi oĩes gentes in noĩe. p. ꝛ. f. ꝛ. ſ. Alij autẽ euãgeliſte docent eum antea ſepius diſcipulis viſuz fuiſſe: maxime die reſurrectiõis in hier'lm: ꝛ ipo die in caſtello emaus. Quare ergo in galilea ſpecialiter p̃ceſſurum ꝛ ibi videndũ p̃dixit: cũ neq3 ibi ſolum nec primũ viſus ſit? Quia vero ſpecialiter hec vox nõ euangeliſte narrantis: ſed angeli ex mãdato dñi ꝛ ipius dñi eſt: ꝓphetice dictũ intelligendum eſt. Galilea nãq3 trãſmigratio vel reuelatio đr. pri⁹ ſm tranſmigrationis ſignationẽ. qđ đr: Prece. vos in ga. i. e. v. ſignificat ꝙ gratia xp̃i de pplo iſrael erat trãmigratura ad gentes a q̃bus apl'i nullo modo p̃dicantes ſuſcipent: niſi eis dñs viam p̃paraſſet in eorũ cordibus. ꝛ hoc eſt: prece. vos in ga. Ne autẽ gaudentes mirant victis omibus difficultatibus aperiri ſibi oſtium in dño ꝑ illuminationẽ fideliũ. hoc eſt: ibi euz videbitis

videbitis. i. ibi mẽbra eius inuenietis. ibi corp⁹ eius viuuz in eis q̃ vos ſuſcepint cognoſcetis. Scđm autẽ h̃ ꝙ galilea reuelatio đr: nõ intelligendũ eſt in forma ſerui: ſed in q̃ eſt equalis patri q̃ dicit: Ego diligã eũ ꝛ oſten. ei meip. nõ ſm hoc ꝙ videbant eũ: nõ etiã ſm h̃ ꝙ cũ cicatricib⁹ vidẽdũ ꝛ tangẽdũ poſt reſurrectionẽ oñdit: ſed ſm ineffabilẽ
lucẽ q̃ illu. o. ho. ve. in hunc m. ſm ꝙ Joh.1.a
lux lucet in tenebris: ꝛ tene. eũ nõ comp̃e. Illuc nos p̃ceſſit. vñ ad nos veniens nõ receſſit: ꝛ q̃ p̃cedẽs nõ deſeru
it. Illa ei reuelatio vera eſt galilea cũ 1.Joh.3.a
ſiles ei erim⁹ ꝛ vi. e. ſi. eſt. Ipa etiã erit beatior trãſmigratio ex iſto ſeculo i illam eternitatẽ ſi ei⁹ p̃cepta ſic amplectamur: vt ad ei⁹ dexteraz aggregari Mat.28.c
mereamur. Tunc eni ibũt in ignẽ eter Luce.24.a
nũ ſiniſtri: iuſti aũt in vitã eternam. Mat.25.d
Hinc illuc trãſmigrabũt: ꝛ ibi euz videbũt quõ nõ vidẽt impij. Tollet eni impi⁹ vt nõ videat claritatẽ dei: et im
pij lumẽ nõ videbũt. Hec eſt autẽ vita Joh.17.a
eterna vt cog. te ve. de. ꝛ quẽ mi. ieſuz xp̃m: ſicut in illa eternitate cognoſcetur: q̃ ꝛ nos pducet ꝓpter formã ſerui vt liberi ꝯtẽplemur formam domini.
g Fugerunt. Hiero. De futura vita đr: Fugiet dolor ꝛ gemit⁹. Imitãt mu
lieres añ reſurrectionẽ oĩm qđ faciũt Mat.28.b
poſt. i. ꝙ facture ſũt fugiũt mortẽ ꝛ pa Luce.24.c
uorẽ. h Et nemi. Hiero. Quia illi ſo Joh.20.b
li myſteriũ reſurrectiõis vidẽt q̃ meruerũt. vñ ſm Joh. Petr⁹ ãt ſurgẽs cucurrit ad monumẽtũ vt videret q̃ audi
uit. Be. Marc⁹. Et ne. q. d. Lucas: Lu.24.b
Et egre. a mo. nũ. h̃ o. il. xi. Matthe⁹: Mat.28.b
Et exiert ci. đ mo. cũ ti. ꝛ gau. cur. nũ. diſ. ei⁹. Sz poſſum⁹ itelligere: q2 nemĩ ãgelorũ q̃cq̃ dixerũt. i. ad ea q̃ ab illis audierãt nihil r̃nderũt: aut cuſtodib⁹ q̃s iacẽtes viderũt. Illud ãt gaudiũ qđ Matthe⁹ dixit: nõ repugnat timori. de quo Marc⁹ ſcribit: Utrũq3 enim in earũ aĩo fuit: ſed Mattheus timorẽ tacuit. i Surgens autẽ. Mane ſurrexit. ſero ſepult⁹ eſt: vt h̃ adimpleret: ad veſperũ demorã. ꝛ ad ma. le. Sepult⁹ ergo ſexta ſabbati cũ ſequẽti nocte in monumẽto poſit⁹. die tertia. i. pmo mane prima ſabbati ſurrexit. ꝛ bene vna die ꝛ duab⁹ noctib⁹ in ſepulchro iacuit: q2 lucẽ ſue ſimple mortis nr̃e duple mortiſ tenebriſ adiunxit. In morte eni aĩe ꝛ ſpũs tenebramur vñ ad nos ſuã. i. carnis mortẽ attulit: ꝛ duas nr̃as ſoluit: ſimplã ſuã duple noſtre ꝯtulit: ꝛ duplã noſtrã moriens abſtulit. k Apparuit primo ma. m. Ma
rie magda. pmo oñdit de qua eiecerat ſeptẽ demonia: q2 mere Mat.21.e
trices ꝛ publicani precedũt vos in regnum dei: vt latro preceſſit apl'os. Apl'i flent ꝛ lugẽt: q2 necdũ viderũt: ſed cito ꝯſolabunt. vñ: Et illi audiẽtes ꝛc. Beda. In principio mulier auctor culpe viro fuit: executor vir erroris extitit: nunc q̃ prĩa mortẽ guſtauit: reſurrectionẽ prĩa videt. Et ne ppetui reat⁹ apđ viros opprobriũ ſuſtineret: q̃ viro culpã trãſfuderat: tranſfudit ꝛ gratiã. Unde hec q̃ lugentib⁹ leticiã reſurrectiõis prima nunciauit a ſeptẽ demonib⁹ curata memorat: vt vbi abundauit pctm̃: ſupabundaſſe ꝛ gr̃a monſtraret. Septenari⁹ eni pro vniuerſitate ponit. Que aũt a ſeptẽ demonib⁹ h̃ eſt vniuerſis ſcelerib⁹ liberata erat. pma reſurgentẽ dñm vidit ne q̃s digne penitẽs de venia deſpet: vidẽs eã q̃ndã tot vitijs ſubditã nec a deo dilectã: vt ipis euãgeliſtiſ ꝛ apl'is reſurrectionẽ euangeliçaret.

Et illi

Nico. de lyra

a Dicite diſ. e. ꝛ pe. ſpãlit noĩat petr. aliter ñ fuiſſet auſus vẽire ad pñtiã dñi quẽ negauerat. b Inua. e. e. p. ex iſolita apparitione ãgeli ꝛ ex viſiõe cuſtodũ q̃ iacebãt ibi q̃ſi mortui. c Et ne. q̃c. dix. Cõtrariũ videt Mat. xxviij. vbi đr. Currẽtes nũciare diſcipul'. qđ ſoluit Aug. q2 cũ đr h: Nemĩ q̃c. dixerũt. ſ. de cuſtodib⁹: nec etiã ãgelo loq̃nti r̃nderũt: ſz cucurrerũt nũciar apl'is qđ audierãt ꝛ viderãt. d Sur. ãt i. h̃ mãifeſtat reſurrectio ꝑ apparitionẽ dñi. ꝛ diuidit i tres ptes ſm tres apparitiones. ſcđa ibi: Poſt h̃ ãt du. tertia ibi: Nouiſ. ãt. Circa pmũ đr: Surgẽs ãt ie. ꝛc. Sciẽdũ ꝙ apđ heb. dies hebdõade denoĩant a ſabbato: q2 denoĩatio fit a digniori: ꝛ iõ dies illa q̃ imediate ſeq̃t ſabbatũ vocat prĩa ſabbati: ꝛ alia ſcđa ſabbati. i. a ſabbato: ꝛ ſic de alijs.

¶ a Et illi. Be. Or diſcipli reſurrectionē tarde cre/
dūt: nō tā eſt illoꝝ infirmitas ꝙ̄ nr̄a firmitas. du/
bitantib⁹ eni reſurrectio ꝑ multa argumēta mōſtra
ta eſt ꝙb⁹ ⁊ nos firmius ſolidamur. b Duob⁹
Luce. 24. c ex eis. Be. Hoc Lucas aptius: Oculi coꝝ te. ne. e.
L ag. ⁊c. poſt cognouerūt eū
in frac. pa. Et ſicut Lu. ait:
Ibidem. e Surgētes eadē ho. re. ſunt
in hieru. ⁊c. c Ambulā/
tibus. Fides hic laborat a/
gens actiuā vitā: illic con/
tēplatiua ſecura viſione re/
gnat. Hic ꝑ ſpeculū cōtue/
mur imaginē: illic facie ad
faciē videbim⁹ ꝟitatē. Vn̄
poſt h̄ duob⁹ ex eis ⁊c. ābu
lātib⁹. i. laborātib⁹ oſtēſus
eſt i alia ef. Et illis nūciāti/
bus nō ē creditū: duꝫ ſicut
moyſes viderūt qđ nō ſuffi
ciebat eis. Vn̄ Moyſes di/
Exo. 33. d cit: Oſtēde mihi teipm̄: obli
tus carnis ſue poſtulat in
iſta vita qđ poſt illā ſpera/
mus i futura. d Be. Lu.
Lu. 24. e aūt dic: Inue. āt ɔgre. xi. et
eos q̄ cū ipis erāt dicenteſ:
Ibidem qꝛ ſur. d. ve. ⁊ ap. Sꝫ notan
dū qꝛ aliq̄ fuerūt q̄ nō cre/
diderūt. vn̄ Mar. nec ill' ⁊c.
e Nouiſſime aūt. Beda.
Quadrageſimo die q̄n erat
iā ab eis receſſur⁹ i celuꝫ. h̄
eis marie illo die exprobra/
re voluit: qꝛ his q̄ viderāt
†. 36. di. c. qui eccleſi/ aſticis pro pe finem. eū reſurgētēꝫ n̄ crediderūt:
anteꝙ̄ eum ipm̄ viderent:
P cū poſt aſcēſionē ei⁹ p̄dicā/
tibus illis euāgeliū gentes
q̄ nō viderunt credituri eſ/
ſent. Vn̄ ſtati adiūgit Mar
cus ⁊ dixit eiſ: Eūtes i mū.
vni. p̄. e. ⁊c. f Duriciam
cordis. Hiero. Vt ſuccedat
coꝛ carneū charitate plenū.
Hinc eſt ꝙ caterue marty/
rū mortē hui⁹ ſeculi libēter
affectant: qꝛ norūt ꝑ tali
interitu ꝑpetuo ſe eſſe victu
ros. g Omi cre. Omni
natiōi gentiū. an̄ eni dictuꝫ
Mat. 10. a erat: In viā gētiū ne abie.
vt. ſ. apl'oꝝ pri⁹ a iudea re/
pulſa p̄dicatio tūc gētibus
in adiutoriuꝫ fieret. Hie/
ro. Omi generi hūano qđ
habet aliq̄d cōe oī creatu/
re: angelis: pecorib⁹: lignis:
lapidib⁹: igni ⁊ aq̄ calido ⁊
frigido: humido et arido: qꝛ mīoꝛ mūdus hō dꝛ:
h Qui credi. Per alios paruuli credūt: ſicut ex
alijs ea q̄ i baptiſmo eis remittūt pctā cōtraxerūt.
i Signa āt. Nūq̄d ſi ſig̃ n̄ faciam⁹: n̄ credim⁹? Sꝫ
h̄ in exordio neceſſaria fuerūt vt fides miracul' nutri
ret. fide aūt eccl'ie iā confirmata nō ſūt neceſſaria.
k Demōia eijci. ⁊c. Hoc hodie ſpūal'r facit eccl'ia
cum ꝑ exorciſmi gr̄am manū credētib⁹ imponit: et
malignos ſpūs expellit. l Liguis loq̄nt no. ⁊c.
Hoc fit dū fideles veteris vite ſeclaria verba relin/
quunt: ⁊ ſctā myſteria inſonāt: ⁊ dei laudes et po/
tentiā quantū valent extollūt. m Et ſi mortife/
rū quid. Dū peſtiferas ꝑſuaſiones audiūt: nec ad
operatiōes vſꝗ ꝑducūt: ꝙ inde eis nō nocet ſi mor
tiferū bibūt. n Sup egros ⁊c. Dū ꝓximos i bo
no opere ɔfirmatos roborant exemplo bone ope/
rationis: ſuper egros manus imponunt: ⁊ bn̄ ha/
bebunt. Hec miracula tanto maiora quanto ſpiri/
tualia, per hoc enim anime ſuſcitanſ nō corpora.

a primo marię magdalenę de qua
eiecerat ſeptēꝫ demonia. Illa va
dens nūciauit his q̄ cū eo fuerāt
a lugentib⁹ ⁊ flentibus: et illi au/
dictes quia viueret ⁊ viſus eſſet
a ¶ quō factū ſit Lucas exponit.
ab ea nō crediderunt. † Poſt hec b+
¶ laborantibus.
b c autē duobus ex his ambulanti/
¶ non in natura ſua.
bus oſtēſus ē in alia effigie eun/
tibus in villaꝫ: et illi eūtes nun
¶ aliqui eorum.
d ciauerūt ceteris: nec illis credide
¶ die aſcenſionis. ¶ vt oēs teſtes ſint: et oībus narrēt qđ cōiter viderūt ⁊ audierunt.
e rūt. Nouiſſime aūt recūbētibus c
¶ vt ſuccedat crudelitas.
illis vndecim appuit ⁊ exprobra
f uit incredulitatem illoꝝ ⁊ durici
aꝫ cordis: quia his qui viderant
eū reſurrexiſſe non crediderunt.
a ¶ Hiero. Nunc poſt acceptū ſpm̄ ſcꝫ̄ tanꝙ̄ va ſa limoſa ꝑ ignem confirmata.
Et dixit eis: † Eūtes in mundū d
g vniuerſum p̄dicate euāgeliū omi †
a ¶ Be. fide q̄ ꝑ dilectionē operatur.
h creaturę. Qui crediderit ⁊ bapti e
ʒatus fuerit ſalu⁹ erit: qui ꝟo nō
i crediderit condemnabiſ. Signa f+
aūt eos q̄ crediderint hec ſequen
a ¶ Beda. bonis exhortatiōibus maliciā auferendo ab aliorum cordibus.
k tur. In nomie meo dēmonia eijci
l ent: linguis loquentur nouis: ſer g h
m pentes tollēt. Et ſi mortiferū q̄d i
n biberint: non eis nocebit. Super
ęgros man⁹ imponēt: ⁊ bene ha/
¶ qui de celo deſcendit.
bebunt. † Et dominus quidem ie k
ſus poſtꝙ̄ locut⁹ ē eis: aſſumpt⁹ ē l

alijſ. Dixerūt āt aliq̄ ꝙ xp̄s reſurrexit media nocte. ⁊ tūc h̄ dictio māe n̄ re
ferſ ad ſurgēs: ſ ad ꝟbū qđ ſeq̄ſ: appuit. qꝛ illa hora p̄io appuit marie
magdalene. Alij aūt dicūt ꝙ reſurrexit i aurora: ⁊ tūc li mane referſ ad
ſurgēs: ita ꝙ determiat horā reſurrectiōis. ⁊ hui⁹ opiniōis eſt Aug⁹. et
cōit tenet. a De q̄ eiece. ſep. demo. ex h̄ dicūt aliq̄ ꝙ fuerūt due marie:
⁊ q̄libet fuit cognoīata magdalena. vna eaꝝ fu/
it ſoroꝛ laçari noīata a magdalo caſtro qđ ceſſit
in partē ei⁹ de hereditate p̄rna. ⁊ iſta nō legiſ fu
iſſe demōiaca. alia que fuit nata de magdalo. nō
tn̄ dn̄a illi⁹ caſtri: ⁊ iſta dꝛ fuiſſe peccatrix: ⁊ pro
pter pctā ſua poſſeſſa a demonijs. Grego. aūt di
cit ꝙ fuit eadē: ⁊ ꝙ ꝑ ſeptē demonia intelliguntſ
oīa vitia: ⁊ vſus eccl'ie in officio hoc tenet.
b Poſt h̄ āt. Hic deſcribiſ ſcđa apparitio q̄ fa/
cta fuit duob⁹ diſcipul' xp̄i eūtib⁹ i emaus. quaꝫ
apparitiōeꝫ deſcribit pleni⁹ Lu. xxiiij. Et qꝛ erāt Lu. 24. b
dubij i fide: vt ibidē dꝛ. iō xp̄s appuit eis in alia
effigie: vt ꝑ h̄ deſignaret ꝙ tal' erat apud eos in
mēte. Dicūt aūt aliq̄ ꝙ h̄ factū ē ꝑ aliquā muta/
tionē factā in facie xp̄i: ſic i trāſfiguratiōe ꝑ cla
ritatē gl'ie ad horā: vt dictū fuit. ſ. ix. ca. Alij ve
ro dicūt ꝙ iſta mutatio fuit tm̄ i ocul' videntiū.
⁊ huic dicto ɔcordat qđ dꝛ de iſta apparitiōe Lu
ce. xxiiij. Oculi aūt coꝝ tenebranſ ne eū agnoſce
rēt: q̄litercūꝗ tn̄ factū ſit nō fuit ibi aliq̄ falſitaſ.
cui⁹ rō eſt: qꝛ ſicut aliq̄d pōt fingi ꝟbis: ita ⁊ fa/
ctis. ꝓmū aūt fit ſine falſitate: vt ptꝫ in parabol'
noui ac ve. teſt. q̄b⁹ aliq̄d fingiſ ꝟbis ad ꝟitatē
aliquā ɔueniēti⁹ deſignādā. ⁊ eodē mō h̄ xp̄s fa
cto appuit i effigie: vt h̄ dꝛ: Et finxit ſe lōgi⁹ ire:
vt hr̄ Lu. xxiiij. vt ꝑ h̄ deſignareſ ꝙ erat q̄dāmo
alien⁹ ⁊ longinqu⁹ ab coꝝ cordib⁹ q̄b⁹ appebat
ꝓpter dubiū i fide. ⁊ h̄ ē qđ dicit Greg. Homel.
xiij. qꝛ adhuc in coꝝ cordib⁹ ꝑegrin⁹ erat eis a
fide ire ſe lōgi⁹ finxit. c Nouiſſime autē recū.
⁊c. Hic deſcribiſ tertia appitio de q̄ dicunt aliq̄
ꝙ nō fuit facta i die aſcēſiōis dn̄i: ſꝫ an̄: qꝛ h̄ ſub/
ſcribiſ: Et exprobrauit icredulitatē illoꝝ. an̄ eni
diē aſcēſiōis reſurrectio dn̄i tot argumēt' fuerat
declarata ꝙ iā tūc nō erāt increduli. Alij aūt di
cūt ꝙ facta fuit i die aſcēſiōis. ⁊ ad h̄ ɔcordat te/
xtus. cū dꝛ: Nouiſſime aūt recūbētib⁹ ⁊c. ſil'r qđ
poſtea ſubdiſ: Et dn̄s q̄dē ieſus poſtꝙ̄ locut⁹ ē
eis aſſūpt⁹ ē in celū. Ex q̄ videſ ꝙ iſta appitio fu
it facta imediate an̄ aſcēſionē ſuā. Ad argumen
tū i oppoſitū pōt dici ꝙ increpauit incredulita/
tē nō apl'oꝝ: ſꝫ aliq̄ꝝ alioꝝ q̄ erāt cū eis q̄ de re/
ſurrectiōe xp̄i nō credebāt ad plenū apl'is. Aliſ
etiā dꝛ ꝙ increpauit incredulitatē apl'oꝝ: non q̄
tūc erat i eis: ſꝫ q̄ fuerat an̄: ſic ptꝫ de Thoma q̄
non credidit alijs diſcipulis: Joh. xx. ⁊ ſil'r aliq̄
nō crediderūt marie magdalene: q̄ eū viderat et
alijs mulierib⁹. Et cōuenienter xp̄s recedēs ab
apl'is increpauit hāc incredulitatē ad deſignan/
dū ꝙ gētes ad q̄s apl'i erāt mittēdi: vt ptꝫ ex ſe/ Act. 1. b
q̄ntib⁹ eēnt merito increpāde a deo ⁊ cōdēnāde Lu. 24. e
ſi nō crederēt apl'is de his q̄ ipi viderāt i xp̄o. vn̄
ſubdiſ: d Eūtes i m. v. p̄. e. oī cre. i. oī hoī q̄ hꝫ
ɔuenietiā cū oī creatura. ꝑ eſſe eni ɔuenit cū in/
aīatis. ꝑ viuere cū vegetalib⁹ ⁊ plātis. ꝑ ſentire cū aīalib⁹. ꝑ itelligere cū
angel'. iō deſignaſ noīe oīs creature. e Qui cre. ⁊ bap. fu. nō eni ſuffi
cit fides abſꝗ baptiſmo. ꝑ quē aliq̄s incorpaſ xp̄o ſi aſſit facultas reci/
piēdi baptiſmū. ſi aūt nō aſſit facultas ſufficit baptiſm⁹ ſanguis vt i mar
tyrib⁹ q̄ ꝓ xp̄o fuerūt iterfecti anꝙ̄ eēnt baptiçati: vl' flamīs ſic ē i hn̄ti/
bus fidē xp̄i q̄ deſiderāt baptiſmū h̄ ꝓueniūſ morte anꝙ̄ h̄ poſſint adiple
ri. f Signa āt e. q̄ cre. h̄ ſe. In p̄mitiua ei eccl'ia fides erat nutriēda ⁊
firmāda miracul'. iō gr̄a miraculoꝝ nō ſolū dabaſ apl'is ⁊ alijs maiorib⁹
ſꝫ etiā freq̄nſ alijs ſimplicib⁹ credētib⁹. g Linguis lo. no. Hoc factuꝫ
eſt i apl'is ⁊ alijs credētib⁹ q̄ erāt cū eis: q̄n ꝑ gr̄am ſpūſſcti in die pente/
coſtes receperūt donū liguaꝝ. h Serpētes tol. h̄ ptꝫ de Paulo Act.
xxviij. q̄ ꝑcuſſus a vipera i nullo leſus fuit: ſꝫ viperā pēdētem ad manū
ei⁹ in ignē excuſſit. i Et ſi mor. q̄d bi. nō eis nocebit. qđ ptꝫ de Johe
euāgeliſta: qui venenū mortiferꝝ hauſit ⁊ nihil ei nocuit. k Et dn̄s q̄/
dē ieſus. Hic ɔn̄r deſcribiſ aſcēſiōis xp̄i ſublimatio. cū dꝛ: l Aſſūptus
eſt in celū. nō ꝟtute aliena: ſꝫ ꝓpria. tū rōne deitatis q̄ pōt oīa. tū ratiōe
hūanitat' gl'ioſe: qꝛ corpus gl'ioſuꝫ obedit ad nutū aīe ꝙ̄tū ad motū lo
calē ꝑ doteꝫ agilitatis q̄ erat in corꝑe xp̄i glorioſo. ⁊ iō nubes q̄ ſuſcepit
eū ab oculis apl'oꝝ. vt hr̄ Act'. i. ⁊ angeli aſſiſtētes nō fuerūt ibi niſi ad

¶ In celū

oſtendendū

¶ a · In celū. Au g. Nota ꝙ aliqñ celos pluraliter: ⁊ aliqñ celū ſingulariter inuenis: ſꝫ quodāmō locutionis abuſiue ſingularia plurali nūero dicimꝰ ⁊ pluralia ſingulari. Ad oriētē vero qð pſalmiſta dicit: euāgeliſte tacent: ſignificat hierlm q̄ eſt in oriētis ꝑtibꝰ collocata. Vñ apl̃is vidētibꝰ aſcēdit: ⁊ terra multis plena miraculis vbi fideliū credulitas plus actibꝰ q̄ȝ locutionibꝰ erudit: b · Et ſedet a dex. ⁊c. Beda. Et nūc oīa iudicās. in fine oīm iudex vēturus eſt. Stephanꝰ aūt vidit eū ſtantem: q2 in certamine habuit eū adiutorē. c · Illi autem. Beda. Nota ꝙ marcus euāgeliū ſuū quāto inchoauit tardius: tāto in longinquiora tēpora ſcribendo porrexit. Nec eñi de natiuitate ipſius domini aut ꝓcurſoris eiꝰ: nec de infantia: nec de puericia cuiuſlibet horū aliqua cōmemorans: nec de natiuitate ſaluatoris aliq̄d ſcribēs: excepto ꝙ in capite euāgelij ſui filiū dei noīat. Ab initio euāgelice p̄dicationis qð ꝑ iohānē factū eſt narrādo ꝑuenit quo apoſtoli idē euāgelij verbū ꝑ totū orbē ſeminauerūt. ¶ Mñqui

Act. 7. 6 (margin, beside "turus eſt. Stephanꝰ")

¶ vnde venerat. ¶ ꝓceptū obedientia: obedientiam ſigna comitant.

a b c in celū ⁊ ſedet a dextris dei. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiq̧ domino cooperante: ⁊ ſermonē confirmante ſequentibꝰ ſignis. a b c d e f

¶ Finit euāgeliū ſm Marcū.

Nico. de lyra

oſtendendū ꝙ creatura corꝑalis ⁊ ſpūalis ſubiecta eſt obſequio xp̄i. a · Et ſedet a dextris dei. ſi referat ad xp̄m rōne deitatis: ſic iſta ſeſſio īportat equalitatē cū patre: q2 ſm diuinitatē filiꝰ eſt equalis patri. Si aūt referat rōne humanitatis. hoc pōt eſſe dupliciter. Uno modo inq̄ȝtū eſt vnita actualiter ipſi verbo: ⁊ ſic iſta ſeſſio īportat quādā aſſociationē honoris: q2 eadē veneratione venerat humanitas inq̄ȝtū vnita verbo cū ipſa deitate: ſicut veſtis regia cū ipſo rege qñ eſt ea actualiter idutꝰ. Alio mō ſm ſe: ⁊ ſic ſedere ad dexterā p̄ris deſignat eſſe in potioribꝰ eiꝰ bonis: ſicut dextera eſt ꝑs nobilior ⁊ potior corporis. Deſignat etiā quādā iudiciariā ꝑtātē q̄ cōicata eſt ipſi xp̄o hoī: q2 ſicut fuit iudicatꝰ in forma humana: ſic veniet ad iudicādū mūdū: ſm ꝙ d2 Actꝰ. j. Queadmodū vidiſtis eū aſcendentē in celū. ſ. in forma hūana cui cōpetit videri oculis corporalibꝰ ⁊ de loco ad locū moueri: ita veniet in eadē forma ad iudicādū mūdū: verūtñ iudicatus fuit in forma humana paſſibili: aſcēdit aūt in celū ⁊ veniet ad iudiciū in forma humana impaſſibili et glorioſa. b · Illi aūt. ſ. apl̃i ⁊ diſcipuli xp̄i. c · Profecti ſm mādatū xp̄i p̄dictū. d · Predicauerūt vbiq̧. ſm ꝙ d2 Pſ. xviij. In omnē terrā exiuit ſonꝰ eoꝝ. e · Dño cooperāte. eos dirigēdo ⁊ ꝓtegēdo. f · Et ſermonē cōfirmāte ſequētibꝰ ſignis: ſicut eñi veritas q̄ ſubiacet facultati naturali intellectꝰ declarat ⁊ firmat ꝑ reductionē ad prima principia ꝑ ſe nota: ſic veritas q̄ traſcēdit naturale lumē intellectꝰ cuiuſmodi eſt doctrina fidei catholice. ſaltē q̄ȝtū ad principales articulos fidei declarat ⁊ firmat ꝑ opa miraculoſa ſoli deo poſſibilia: cū eñi talia fiūt ad teſtimoniū veritatis ipius doctrine. declarata eſt veritas cū deus nō poſſit eſſe teſtis alicuiꝰ falſitatis. ⁊ hoc mō declarata eſt veritas euāgelica corā principibꝰ ⁊ poteſtatibꝰ ac ſapientibꝰ huiꝰ mūdi. Ad laudē et gloriā domini noſtri ieſu xp̄i: cui eſt honor ⁊ gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen. ¶ Ca. XVI

Moraliter.

d† Et cū tranſiſſet ſabbatū. Sequit: Ut venientes vngerēt ieſum. Greg. Nos aūt in eū q̄ mortuꝰ eſt credentes ſi odore virtutū referti cū opinione bonoꝝ operū deū querimꝰ ad monumentū ipius cū aromatibꝰ venimꝰ. b† Uiderūt reuolutū lapidem. ꝑ hoc aūt reſeratio myſterioꝝ xp̄i ſignificat q̄ velamine legis in lapide ſcripte tegebāt. † Precedet vos ī galileā ⁊c. q̄ traſmigratio interp̄tat. ꝓpter qð q̄ vult deū videre debet de vitijs ad virtutes traſmigrare. c† Et nemini q̄cq̄ȝ dixerūt. Theophilus. Mulieribꝰ eñi audire nō loq̄ datū eſt: diſcere nō docere. d† Surgens autē ieſus apparuit primo marie magdalene. Beda. Recte aūt hec mulier q̄ leticiā dominice reſurrectionis primo nūciauit a. vij. demonibꝰ curata memorat ne q̄ſq̄ȝ digne penitēs de venia cōmiſſoꝝ deſperaret: ⁊ vt vbi abūdauit pctm̄ ſupabūdare gr̄a mōſtraret. b† Poſt hec aūt duobꝰ ⁊c. ꝑ hoc ſignificat ꝙ dubitātibꝰ de fide veritas nō reuelatur apte. † Predicate euāgeliū oī creature. i. oī hoī indifferenter ſine acceptiōe. f† Signa aūt eos q̄ credide. ⁊c. In nomine eñi eiꝰ demonia eijciūt: q̄ demonū tēptationes fide ⁊ ſigno crucis repellūt ſicut legit de ſācta Iuſtina: Linguis loquūt nouis q̄ verba ſacra habēt in ore: dimiſſis friuolis ⁊ immūdis: ſerpētes tollūt q̄ detractores efficaciter rep̄hendunt. mortife

mortiferū bibūt: ſed eos non nocet. q̄ ꝑſuaſiones mortiferas audiūt ſꝫ nō cōſentiūt: ſup egros manꝰ īponūt ⁊ bñ habent. q̄ ꝑ bona verba ⁊ opa alios a peccatis retrahunt ⁊ in bono cōfirmāt: ⁊ hec ſigna ſpūalia ſunt corꝑalibꝰ meliora: q̄ȝto q̄ ſūt aīe corꝑalibꝰ p̄ferunt.

¶ Explicit poſtilla fratris Nicolai de lyra ſuper Marcum.

¶ Incipit proemium eiuſdem ſuper Lucam.

Facies bouis a ſiniſtris ipſoꝝ q̄ttuor. Sicut fuit dictū ī p̄cipio euāgelij ſm Mattheū: Ezechieli ꝓphe ī viſione aīalis q̄ttuor facies habēt deſignatū fuit xp̄i euāgeliū fore q̄driphariē deſcribēdū. videlꝫ a mattheo in facie humana: a marco ī facie leonina: a luca ī facie bouina: a iohē ī facie aq̄line. ⁊ ideo in verbo ꝓpoſito circa euāgelium luce q̄ttuor deſignāt. ꝑmū ē elegātia ſtili. cū d2: Facies. materia libri. cū ſubdit: Bouis. ordo euāgelij. cū d2: A ſiniſtris. ꝑfictio nūeri. cū addit: Ipſoꝝ q̄ttuor. Circa primū cōſiderādū ꝙ facies ē elegantior ⁊ nobilior ꝑs corꝑis: ⁊ iō cōuenieter ꝑ faciē noticia ⁊ elegātia ſcripture deſignat q̄ in euāgelio luce ſpālit repit: vt ꝑꝫ intuēti. ꝓpter qð dic̄ btūs Hiero. Sermo aūt Luce tā ī euāgelio q̄ȝ in actibꝰ apl̃oꝝ cōptior ē ⁊ ſeculari redolet eloquētia: ꝓpt qð de h̄ pōt dici illud qð ſcribit Apo. j. Facies eiꝰ ſic ſol lucet ī ꝟtute ſua: q2 ſicut claritate ſolis refulget tota mūdi machīa: ſic ex deſcriptiōe euāgelij ſm lucā tā elegāter tradita refulget ⁊ relucet tota vniuerſal' eccl̃ia. Circa ſecūdū ꝯſiderādū ꝙ lꝫ Lucas euāgeliſta deſcribat totū decurſū euāgelij: īcipiēs a xp̄i miraculoſa cōceptiōe: ꝑtrāſiēs ꝑ eiꝰ natiuitatē: ꝯuerſationē: mortē ⁊ reſurrectionē: t̄minās eiꝰ euāgeliū ī eiꝰ aſcēſiōe: vt ſic ab eodē incipet actꝰ apl̃oꝝ ī q̄ t̄minauerat xp̄i euāgeliū: tñ eiꝰ ꝑncipal' intētio ē circa xp̄i mortē ⁊ paſſionē deſcribēdā: ꝓpt qð ipē lucas deſignat ī facie bouis q̄ ē aīal īmolaticiū ſm traditionē legꝭ: ꝓpt qð ſuū euāgeliū īcepit a ſacerdotio çacharie: ad qð officiū ſpectat īmolare: et iō materia ꝑncipalis huiꝰ libri deſignat ī facie bouis: q2 ſicut dictū ē: Lucas ꝑncipaliter deſcribit ieſū xp̄m ꝓ nobis īmolatū: ꝓpt qð de h̄ pōt exponi qð ſcribit Prou. xiiij. Ubi plurime ſūt ſegetes: ibi maīfeſta ē fortitudo bouis. In euāgelio eī luce cōtinēt ſegetes plurime. videlꝫ dñi nr̄i ieſu xp̄i ꝟba q̄ ſūt aīaꝝ pabula: ibi etiā manifeſta ē fortitudo bouis. virtꝰ eī fortitudinis ē circa terribilia bone mortꝭ: fortꝭ eī īpauidus ē circa bonā mortē. vt d2. iiij. Ethi. mors āt xp̄i nō ſolū fuit bona ſꝫ etiā ꝑcioſiſſima. fuit etiā circa maxīe t̄ribilia. ⁊ iō ꝟtus fortitudinis xp̄i hoīs maxīe apparuit ī ipa. Et q2 lucas ꝑ ceteris deſcribit hāc mortē ⁊ paſſionē: vt dictū ē. iō de eiꝰ euangelij deſcriptiōe cōuenieter d2 ꝙ ibi ē manifeſta fortitudo bouis: q2 ibi maxīe relucet fortitudo xp̄i hoīs ꝓ nobis īmolati ad modū bouis. Circa tertiū ꝯſiderandū ꝙ facies bouis erat tertia ī ſitu illiꝰ aīal' habēt q̄ttuor facies. Facies eī hominis erat ꝑma: q2 ī recto aſpectu ꝓphete ſita: ⁊ ꝑ ꝯñs facies leonis ſcd̄a q̄ erat ī dextera: q2 ꝑs dextera prior eſt ⁊ potior ſiniſtra: ⁊ ſic facies bouis q̄ deſcribit ī ſiniſtra ꝑte erat tertia. ꝓut ī ꝑncipio Matthei pleniꝰ fuit d̄claratū: ⁊ ſic īter q̄ttuor euāgelia euāgeliū luce tenet tertiū locū: qð notat cū d2: A ſiniſtris. In figurā huiꝰ d2 Iudic. vij. ꝙ gedeō hēbat ī dextera tubā ⁊ ī ſiniſtra lāpadē. Per gedeō ꝟo matheꝰ euāgeliſta pōt ītelligi: q2 gedeō īterp̄tat circūiēs ī vtero: ⁊ mattheꝰ deſcribit xp̄m natū d̄ vtero ꝟginali. ꝑ tubā ꝟo ī eiꝰ dextera exiſtētē ītelligit euāgeliū marci qð ē q̄ſi q̄dā rugitꝰ leonis q̄ aſſimilat ſono tube terribiliſ. ꝑ lāpadē ī ſiniſtra exiſtētē ītelligit euāgeliū luce qð ꝓcedit lucide ⁊ clare: ⁊ iō d̄ hac ſiniſtra pōt exponi qð ſcribit Prou. iij. In ſiniſtra illiꝰ diuitie ⁊ gloria. In euāgelio eñi luce ꝟtutū diuitie ꝯtinēt actualit ⁊ gl̃ia ꝟtualiter: q2 ꝑ exercitiū ꝟtutū acq̄rit gl̃ia beatoꝝ. Circa q̄rtū ꝯſiderādū ꝙ lꝫ plures ſcripſerint euāgelia: tñ q̄ttuor ſūt approbata: vt d2 ī ꝓlogo ſup mattheū: ⁊ h̄ ꝓpter figurā ſacramēti oſtēſi ezechieli ꝓphe ī aīali habēte q̄ttuor facies: ⁊ ī rota q̄ttuor facies habēte: Ezech. j. ⁊ iſte q̄ternariꝰ figuratꝰ eſt in multis quaternarijs: vt declaratū fuit diffuſius in principio euāgelij ſm Marcū. ⁊ vltimo deſignat manifeſte Apoc. iiij. ī q̄ttuor aīalibꝰ oculatis ante ⁊ retro: q2 euāgeliſte reſpiciūt ad t̄ps ꝑteritū ⁊ futurū. d̄ quibꝰ aīalibꝰ ibidē ſubdit ꝙ requiē nō habebāt die ac nocte dicētia: Sanctꝰ ſanctꝰ ſanctꝰ

 dominꝰ

Vdis deꝰ oīpotens: cui est honor ⁊ glo
ria ī secula seculoꝝ. Amen.

Incipit postilla eiusdē sup ꝓlogū
Hieronymi in idem euangelium.

a
Ucas syrꝰ natiōe. Euā
gelio ſm Lucā beatꝰ
Hieronymus ꝓlogum
p̄mittit. in quo primo
exprimit beati Luce cō
mēdationē. scđo suā excusationē. ibi:
Q̄ ō ⁊ legētibꝰ. Circa primū p̄mittit
cōmēdatio beati Luce q̄ntū ad euan
gelium ab eo descriptū. scđo q̄ntū ad
descriptionē actuū aplo͡ꝝ. ibi: Cui lu
ce nō imerito ⁊c. Prīa diuidit ī tres
ptes: qꝛ p̄mo ōñdit luce scptoris au
ctoritas. scđo scribēdi necessitas siue
vtilitas ibi: Qui cū iā essent scripta.
tertio scribendi modꝰ seu q̄litas. ibi:
Cui iō post baptismū. Circa primum
declarat luce auctoritas ex patria. cū
ð: Lucas syrus natiōe. Fuit eī antiq̄
tus syria valde nobilis ꝓuincia: ⁊ a
ciuitate ꝓpria cū subdit: b Antio
chensis. Fuit enī antiochia valde no
bilis ciuitas a seleuco rege asie edifi
cata: ⁊ noīe antiochi pr̄is sui denoīa
ta. c Arte medicus. vt ex medicina
corꝑali designaret futurꝰ medicꝰ spi
ritualis aīarū. d Discipulꝰ apo. qꝛ
ab ipsis didicit euangeliū. ſm ꝙ ipse
dicit in ꝓlogo sui euangelij: vt pate
bit. j. e Paulū secutus: qꝛ fuit co
mes indiuiduꝰ sue ꝑegrinationis.
f Usq ad cōsūmationē eiꝰ. ꝑ marty
riū ī vrbe roma. g Seruiēs dn̄o.
fuit q̄ntū ad exercitiū boni. h Si
ne crimine. q̄ntū ad euitationē mali:
qꝛ vixit sine pctō notabili saltē post
suā conuersionē: qđ declarat ꝑ h̄ qđ
subdit: i Nā neq vxorē vnq̄ ha
bēs. ex q̄ pꝫ eiꝰ cōtinētia. k Septu
aginta ⁊ q̄ttuor annoꝝ obijt. In ꝓlo
go sup Actꝰ aploꝝ ð: Octogintaq̄t
tuor ānos etat agēs ⁊c. Et dicūt ali
qui ꝙ istud contigit vitio scriptoꝝ a
p̄ncipio: ex q̄ alij libri sequētes ī h̄ sūt
deficiētes. Alij dicūt ꝙ in ꝓlogo sup
actꝰ aploꝝ cōputāt oēs anni sue eta
tis. hic xͦ cōputant tm̄ anni cōuersi
onis sue ad fidē catholicā. Sꝫ h̄ non
videt ꝓbabiliter dictū: qꝛ hic ð ꝙ
ante ꝯuersionē fuit arte medicꝰ. puer
aūt decē ānoꝝ tm̄ nō pōt illā artē sci
re: ⁊ multo minꝰ exercere: qđ tm̄ opor
tet dicere ſm istos. l Plenꝰ spūsā
cto. ex q̄ pꝫ eiꝰ felix cōsūmatio.
m Qui cū iā eēnt scri. Hic ꝯſr ostē
dit sue scpture vtilitas: ac etiā necessi
tas: q̄ fuit duplex. Una ꝓpter veros
euāgelistas: q̄ lꝫ vera scripsissent: tm̄
aliq̄ de xp̄o omiserāt: q̄rū noticia est
valde vtilis. imo necessaria: vt de cō
ceptiōe ⁊ natiuitate nr̄i saluatoris. et
etiā sui p̄cursoris q̄ ꝑ lucā fuerūt sup
pleta. vt patebit. j. vt sic q̄ttuor euan
geliste ī describēdo veritatē euāgelij
cōcordarēt. ⁊ tm̄ singuli aliq̄ ꝓpria di
cerēt. secūda fuit necessitas ꝓpt pseu
do euāgelistas. q̄ sub noīe discipuloꝝ
xp̄i: vtpote thome ⁊ matthie scripse
rūt euāgelia inserētes hereses: vt sub
noīe discipuloꝝ xp̄i faciliꝰ seducerēt
simplices quoꝝ falsitas ex descriptio
ne euāgelij luce dep̄hendit: sicut ⁊ ꝑ
alia euāgelia a mattheo marco ⁊ io
hāne descripta. Hāc igit sn̄iam ponit
hic Hieronymꝰ satis inuolute p̄mit
tens

Prologus sancti Hieronymi
in euāgeliū ſm Lucam incipit.

a Ucas syrus natione
vel antiochenꝰ.
b c ⁊ antiochensis: arte
d medicus: discipulus
e aploꝝ: postea paulū
a Petri et pauli: sꝫ maxime pauli. commēdat a cōuictu.
b morē vel fidei: qꝛ idē p̄dicauit.
f secutꝰ vsq ad cōsūmatiōnē eius
g a mortali quod ex continētia pꝫ.
h i seruiēs dn̄o sine crimine. Nā ne
q vxorē vnq̄ habēs neq filios:
existens.
k septuagita ⁊ q̄ttuor annoꝝ obijt
l m in bithinia plenꝰ spūsācto. Qui
a pseudo ⁊ a veris.
cū iā essent scripta euāgelia: per
hebraice.
mattheū q̄dē in iudea: ꝑ marcū
inspirante.
aūt ī italia: scto instigāte spū in
grecie. grece.
achaie ꝑtibus hoc scripsit euan n
gelium: significans etiā ipse in o
i ꝓlogo suo. ad differētiā pn̄tꝭ q̄ ē hieronymi
principio ante suū: alia eē descri
.i. p̄ter hoc ꝙ melius ordinauit.
pta. Cui extra ea q̄ ordo euange p q
historie.
lice dispositiōis exposcit: ea ma r
necessaria causa.
xime necessitas laboris fuit: vt s
et maxime.
primū grecis fidelibꝰ: oī ꝓpheta t v
ab oībꝰ ꝓphetꝭ p̄dicti. quātū ad ꝓphetas.
tione venturi in carnē dei christi
et vt.
māifestata hūanitate ne iudai x
cis fabulis attēti: ī solo legis de
siderio tenerent: vel ne hereticis y
fabulis ⁊ stultis sollicitationibꝰ
seducti exciderent a veritate ela z
alia causa. s. tertia.
borare: dehinc vt in principio a
sui. baptiste. s. p̄missa.
euāgelij iohānis natiuitate ꝑsū
ad honorem cuius.
pta: cui euāgeliū scriberet: ⁊ in q̄ b c
a verbo in ꝓlogo suo et in ipso opere.
electus scriberet indicaret: cōtē d e
plene scripta. euangelistis.
stās ī se cōpleta eē q̄ ab alijs eēnt f
luce.
inchoata. Cui ideo post bapti g
smū filij dei a ꝑfectiōe generatio
a quia mattheus iam scripserat.
nis in xp̄o implete repetende a
sed. principio xp̄o vel ioseph q̄ fuit initiū natiuitatꝭ xp̄i: vn̄ genealogia incipit a ioseph.
principio natiuitatis hūane po
a spiritusancto. scire volentibus.
testas ꝑmissa est: vt requiescēti
.i. ꝑ quē. s. ꝑ xp̄m. ipse vel quilibet deum.
bꝰ demōstraret in q̄ apprehēdēs
dauid. .i. in principio.
erat ꝑ nathan filiū dauid itroitu

tens ꝙ lucas scripsit post mattheū et
marcū. cū ð: Qui cū iā essent scripta
⁊c. n In achaie ꝑtibus. hoc est in
grecia. o Significās ⁊ ipse in prin
cipio. i. ī ꝓlogo euāgelij ab eo descri
pti. vt patebit. j. Consequēter ponit
causam scđam q̄re scripsit. s. ad exclu
dendū hereses. cū ð: p Cui extra:
id est p̄ter q Ea q̄ ordo euāgelice
⁊c. i. p̄ter illā cām scribēdi illud euan
geliū q̄ fuit vt veritas euāgelij in q̄t
tuor euāgelijs ordinaret ꝓpter myste
riū ī scriptura sacra multipliciter de
signat. r Ea maxime necessitas la
boris. s. luce scribētis. s Fuit vt ela
boraret q̄liter manifesta esset hūani
tas xp̄i dei: qꝛ est verus hō ⁊ verus
deus. t Omni ꝓphetatione vētu
ri in carnē: qꝛ oēs ꝓphete de eiꝰ ad
uētu ꝓphetauerūt: ſm ꝙ ð Act. x.
Huic oēs ꝓphete testimoniū ꝑhibēt.
v Primū grecis fidelibꝰ. s. eēt mani
festa dicta xp̄i hūanitas. x Ne iu
daicis fabulis attēti in solo legis de
siderio tenerēt credētes eē salutē ī le
gis obseruatione. y Ne hereticis
fabulis ⁊ stultis sollicitationibꝰ sedu
cti ꝑ pseudo euāgelistas vel alios he
reticos. z Exciderēt a veritate. qꝛ
primi credētes de grecia erāt in fide
teneri: ⁊ iō indigebāt ꝑ euāgeliū luce
(q̄ greca linga scp̄sit) ī fide solidari.
Cōsequēter Hiero. ponit cām primā
scribēdi euangelium. s. vt ea q̄ omissa
erāt ab alijs cōplerent. ⁊ h̄ est qđ ð:
a Dehinc vt in principio euangelij
iohānis. s. baptiste p̄cursoris dn̄i.
b Natiuitate p̄sūpta. i. in principio
euangelij luce posita. c Indicaret
cui euāgelium scriberet. s. theophilo
episcopo in h̄ ꝙ euāgeliū suū incepit
a sacerdotio. d Et in q̄ electꝰ scri
beret. i. in q̄ aīali electꝰ esset ad scribē
dū euāgeliū. s. ī figura bouis quod ē
animal imolaticiū. e Cōtestās in
se. i. in euāgelio ab eo descripto. ⁊ bn̄
dicit in se: ⁊ nō a se. ꝑ hoc insinuās ꝙ
scriptura sui euāgelij eēt deo attribu
enda tā q̄ principali scriptori.
f Cōpleta eē q̄ ab alijs essent incho
ata. lꝫ eīm matthēꝰ de natiuitate salua
toris scripserit: non tm̄ ita ꝑfecte sicut
lucas. matthēꝰ etiā ⁊ marcꝰ cōceptio
nē ⁊ natiuitatē p̄cursoris tacuerant
quā lucas exp̄ssit: ⁊ ī multis alijs di
cta eoꝝ cōpleuit. g Cui iō. Hic cō
sequēter describit modꝰ scribēdi euā
geliū luce seu q̄litas. In describendo
eī xp̄i genealogiā. matthēꝰ inchoauit
ab abraā vsq ad xp̄m descēdēdo. Lu
cas aūt ordine retrogrado inchoauit
a xp̄o ascēdēdo: nō solū vsq ad abra
am: sꝫ etiā ad deū. vt patebit. j. iij. ca.
cuiꝰ rō fuit: qꝛ sicut matthēꝰ ōñdebat
modū q̄liter deꝰ venit in mūdū carnē
assumēdo a pr̄ibꝰ descēdētibꝰ: ita lu
cas ōñderet quō ꝑ bn̄dictā xp̄i incar
nationē reducimur ī deū ꝑ verā fidē
q̄ etiā fuit ī pr̄ibꝰ vete. testa. lꝫ nō ita
explicita sicut ē in fidelibꝰ noui testa.
Hanc aūt sn̄iam ponit btūs Hierony
mꝰ multū intricate: sꝫ ego accipiā ver
ba eiꝰ nō ſm ordinē scripture sed sen
tētie: Cui. s. luce: Potestas ꝑmissa ē:
id est cōcessa: A ꝑfectiōe generatiōis
in xp̄o implete. i. scribere ꝑfecte gene
alogiā ī xp̄o impletā: qꝛ ibi terminat
descēdēdo. Et repetēde a p̄ncipio na
tiuitatis

a Q Uoniãquidẽ. Bed. Lucas de oĩbus qui fecit ie/
ſus ⁊ docuit vſq̃ ĩ diẽ q̃ aſſũpt⁹ eſt ſermonẽ fa
cturus: p̃mo coꝝ q̃ de eo falſa ſcripſerũt redar
guit audaciã. Scribit aũt hiſtorico ſtilo. Ma/
gis eĩ in deſcribẽdis reb⁹ q̃ exprimẽdis p̃cept⁹
ſtudiũ habuit: ⁊ hiſtorico more ð nar
ratione ſũpſit exordiũ: ⁊ eã hiſtoriam
plena digeſtione ꝓſequit̃. Beda.
Nota ea cã maxime ſcp̄ſiſſe euãgeliũ
ne pſeudo euãgeliſtis eſſet facultas
p̄dicãdi: q̃ ſub noĩe xp̄i apl'orũq̃ co/
nati ſũt ſectas pfidie inducere.
b Multi. Bed. Nõ tã numeroſitate
q̃ hereſũ diuerſitate. Qui nõ ſp̄ũſſan
cti munere donati: ſ; vacuo labore co
nati: magis ordinarẽt narrationẽ q̃
hiſtorie texerẽt veritatẽ. c Cona/
ti. Amb. Conat̃ q̃ incipit nec pficit: q̃
ſuis virib⁹ nõ grẽ dei q̃ irrigat cõfidit
q̃ qð ab alĳs dictũ videt abolere intẽ
dit. Non conat̃ q̃ diuino ſpũ res ⁊ di/
cta miniſtrãte cepta cõplet. d Cõ/
plete. Amb. Redũdant p vniuerſum
mũdũ: mẽtes fideliũ rigãt ⁊ ꝯfirmãt.
Ambro. Nõ redũdat in nullo defi
cit: ⁊ de cõpleto nemo dubitat: cũ fi/
dem affectus aſtruit: exitus ꝓbat.
Nobis

Nico. de lyra

tiuitat' humane. i. retrogrado mõ ſcri
bere genealogiã p̄dictã. in qua inci/
pit ab hũanitate xp̄i. Poſt baptiſmũ
filĳ dei: q2 poſt baptiſmũ xp̄i ĩmedia/
te ſcripſit genealogiã p̄dictã. vt habe
tur. ĩ. iĳ. ca. Ideo. i. ꝓpter cãm q̃ ſta/
tim dicet̃ p̄dicto mõ deſcripſit genea/
logiã: Ut requirẽtib⁹. i. ſcire deſiderã
tib⁹. Demõſtraret in quo app̄hendẽs
erat. i. ip̄m deũ ĩ quo terminat genea/
logiã. in cui⁹ app̄henſione p aptã vi/
ſionem conſiſtit beatitudo. Introitu
admiſſo generatiõis indiſpabilis dei
id eſt ipſius xp̄i q̃ ſm deitatẽ eſt indiſ
par a patre: q2 ſic eſt ei equalis. Quẽ
xp̄m. Ponit in introitu. id eſt in prin
cipio. Generationis. i. genealogie ab
eo deſcripte: Recurrẽtis in deũ: q2 ad
ip̄m terminat̃. vt dictum eſt: Per na/
than filiũ. Sicut eñ mattheus ponit
ſalomonẽ filiu; dauid in genealogia
chriſti ab eo deſcripta: ita lucas ponit
nathan filiu; dauid duplici de cauſa.
vna eſt quia nathan dicit̃ fuiſſe filius
dauid adoptiu⁹: nos aũt reducimur
in deum per hoc q̃ efficimur filĳ dei
adoptiui: ⁊ ideo lucas qui ſcribit ge/
nealogiã aſcendẽdo in deũ deſcripſit
eam p nathan filiũ adoptiuu;. Alia
cauſa eſt: q2 nathã interp̄tat̃ donũ. et
ideo figurat chriſtũ qui eſt dei fili⁹ na
turalis: ⁊ per hoc q̃ fuit nobis datus
a patre efficimur filĳ dei adoptiui: q2
p eũ tanq̃ p mediatorẽ reducimur in
deũ patrẽ. ideo ſubdit̃: Ut p̄dicãs. ſ.
ipſe lucas. Hominib⁹ xp̄m ſuũ: q2 da/
tus eſt hominib⁹ a patre ꝓ eorũ ſalu/
te. Opus pfecti hominis. i. cõditione
nature humane in ſtatu innocentie q̃
fuit pfecta virtutib⁹ ⁊ ſciẽtĳs. Recur
rere in ſe. i. redire in dignitatem priſti
nã a qua ceciderat. Faceret p filium
id eſt p nathan figuratiue ratione p̄/
dicta: ſed p xp̄m effectiue qui eſt dei filius ſm naturã diuina;
⁊ filius dauid ſm carnem. Qui p dauid patrẽ venientib⁹ in
chriſto. i. deſcendentib⁹ vſq̃ ad chriſtũ p generationes. Iter
p̄bebat in chriſto. i. viam et modum veniendi vſq̃ ad chriſtũ.
a Cui luce. Poſita cõmendatione beate luce in ſcribendo
euãgeliũ. hic cõſequẽter ponit̃ ei⁹ cõmendatio in ſcribendo
actus apl'orũ. cum dr̄: Cui luce nõ ĩmerito. i. nõ irrationabili
ter: ſed ex magna rõne. b Etiã ſcribẽdorũ actuũ apl'oru;
poteſtas in miniſterio dat̃: quia ſicut. ſ. dictũ eſt fuit diſcipu
lus apl'oꝝ ⁊ ſp̄ãliter pauli cui⁹ fuit comes indiuiduus: ⁊ ſic
vidit facta ei⁹: de q̃bus liber Actuũ
apl'oꝝ ꝓ maiori pte loq̇t̃ q̃ certius po
tuit ſcribere tãq̃ viſa. In p̄cipio tñ
illi⁹ libri fit mẽtio ð xp̄i aſcẽſiõe ⁊ mat
thie electiõe ⁊ h̄ ẽ qð dr̄: c Ut deo in
⁊c. xp̄s aũt dr̄ de⁹ in deo: q2 fili⁹ ſem
p eſt in patre q̃tũ ad ip̄am deitatem.
q̃tũ vero ad hũanitatẽ fuit plene cũ
deo patre q̃ñ ĩ hũanitate glioſa aſſũ/
ptus ẽ ad dexterã p̄ris. de q̃ fit mẽtio
ĩ p̄incipio libri. d Et filio pditio/
nis extincto. i. iuda pditore: de cui⁹
morte ibidẽ agit̃ ante electionẽ mat/
thie. e Oratiõe ab aplis facta for/
te dñi electiõis numer⁹ cõpleret̃: q2 ĩ
electione matthie apli p̄miſſa orõne
dederũt ſortes: ⁊ cecidit ſors ſup mat
thiã. ⁊ ſic cõplet⁹ fuit numer⁹ apl'oꝝ
duodecim a xp̄o electoꝝ: de quoꝝ nu
mero iudas ceciderat. f Sicq̃ pau
lus cõſũ. ⁊c. q2 in actib⁹ ei⁹ ille liber
terminat̃. g Quẽ diu cõtra ſtimu/
lũ recalcitrantẽ dñs elegiſſet: q2 dũ p
ſequeret̃ xp̄m ĩ mẽbris ſuis fuit a xp̄o
elect⁹. vt habet̃ Act'. ix. h Nõ ⁊
legẽtib⁹. Poſt luce cõmẽdationẽ hic
Hieronym⁹ ponit ſuã excuſationẽ. de
hoc q̃ ita breuiter tranſierat qð fecit
ad vitãdũ ꝓlixitatẽ ⁊ curioſitatẽ ⁊ h̄
eſt qð dicit: Nõ etſi. i. q̃uis: Legẽti/
b⁹ ac requirentib⁹ deũ vtile fuerat a
nobis expediri. i. p nos enucleari.
i Per ſingula. i. particulatim ⁊ ple
ni⁹. k Sciens tamẽ. ſ. ego Hierony
mus. l Q operantẽ agricolam. i.
doctorẽ. m Oporteat p̄imũ de fru/
ctib⁹ ſuis edere. i. de doctrina ſua fru
ctũ pcipere: qð fit q̃ñ auditores ꝓfi/
ciũt. n Uitauim⁹ publicã curioſi/
tatẽ. Ne nõ videremur tã. i. tãtũ: De
mõſtraſſe. i. plane oñdere. Deũ. i. di
tatẽ de diuinis. Q: id eſt q̃tũ. Faſti/
dientibus ꝓdidiſſe. i. ſcribere ad libi
tũ ⁊ volũtatẽ curioſoꝝ q̃ attediant̃ ĩ
auditu vtiliũ: ⁊ magis in ſubtilibus
⁊ parũ vtilib⁹ delectant̃: videt̃ tñ ali
quib⁹ ſalua reuerẽtia beati Hierony/
mi ip̄am ſniam que plane et lucide di
ci poſſet: verbis obſcuris et intrica/
tis obumbraſſe.

Poſtilla Nicolai ð lyra ſup ꝓemi
um beati Luce ĩ euãgeliũ ſuũ ĩcipit.
o Q Uoniãquide; ⁊c. Hic
ĩcipit btũs Lucas ſcri
bere. Et primo ſuo euã
gelio p̄mittit p̄fatiõe;.
ſcðo ſubiũgit euãgeliĩ
narrationẽ. ibi: Fuit in diebus hero/
dis. In p̄fatione ſua ponit duplicem
cãm q̃re ſcripſit euãgeliũ. ſ. ad cõplẽ/
dũ aliq̃ q̃ a mattheo et marco fuerãt
omiſſa vel min⁹ plene dicta: ⁊ ad ex/
cludendũ falſa q̃ ab hereticis ſub no
mine diſcipuloꝝ xp̄i ſcripta fuerãt: ſi/
cut pleni⁹ dictũ eſt in ꝓlogo Hiero/
nymi. ⁊ hoc eſt qð dr̄: Quoniãquidẽ
. i. certe. p Multi co. ſũt ordi. nar.
rerũ. i. geſtorũ euangelicoꝝ: q2 ſicut
dictũ eſt aliqui ſcripſerãt vere: ſ; tñ aliq̃ omittẽdo: aliq̃ autẽ
falſe hereſes inſerẽdo. q Que in no. cõ. i. e euãgelio a no
bis ſcripto: q2 cõpleuit dicta eoꝝ q̃ vera ſcripſerãt: ⁊ excluſit
dicta eoꝝ q̃ falſa inſeruerãt. r Sicut tra. no. q̃ ab initio ipſi
viderũt. ſ. ipſi apli a q̇b⁹ didicit veritatẽ euãgeliĩ.

---

recurrentis in deu; generatiõis
ſ. i. deducto. ſ aĺs inſepabilis.
admiſſo: indiſpabilis dei vt p̄e
ſ. i. hoiem in quo pfecta ſũt opera ſex dierũ.
dicãs hoib⁹ xp̄m ſuũ: opus pfecti
a ſ ad ſtatũ vnde ceciderat. ſ ſ vel ꝓpter quẽ
omnia ſunt perfecta.
hois redirẽ in ſe p filiũ faceret: q̃
ſ xp̄i vel nathã. ſ ad deũ. ſ. i. p̄beri oſtẽdebat
p dauid patrẽ veniẽtib⁹ iter p̄be
bat in xp̄o. Cui luce non ĩmerito a
etiã ſcribẽdoꝝ actuũ apl'oꝝ pote b
ſ bene in miniſterio: q2 bene ſcripſit.
ſtas ĩ miniſterio dat̃: vt deo ĩ de/ c
ſ dicta aſcẽſione in qua plen⁹ de⁹ eſſe cõparuit.
ſ iuda.
um pleno ⁊ filio pditionis extin/ d
cto oratione ab apoſtolis facta e
ſorte dñice electiõis nũerus com
pleret̃. Sicq̃ paulus conſumma f
tionẽ aplicis actibus daret: quẽ g
diu ꝯtra ſtimulũ recalcitrãtẽ do/
min⁹ elegiſſet. Nõ ⁊ legẽtib⁹ ac h
ſ pro q̃uis.
req̇rẽtib⁹ deũ: ⁊ ſi p ſingula expe i
diri a nobis vtile fuerat: ſciens k
tñ q̃ opãtẽ agricolã oporteat p̄i l m
mũ de fructib⁹ ſuis edere: vitaui n
ſ laudem humanã. ſ prour.
m⁹ publicam curioſitatẽ: ne non
tã volentib⁹ deũ monſtraſſe vi/
deremur q̃ faſtidiẽtib⁹ ꝓdidiſſe.
Lectorẽ obſecro ſtudioſe pagi
nas recenſentẽ hui⁹ libri ea q̃ in/
caute ꝯtra eas ſtili p̄currentis de
ſignata veſtigio ſũt: nõ mõ cõiũ/
gat erroris: ſ; peto meẹ ignoſce/
re ignorãtię: ⁊ q̃ obſtinatio legẽ/
tis ampliata virtus exercitat ad
purũ dociles: mẽtis meẹ fauori/
b⁹ meiq̃ memor benigne.

Procmiu; beati Luce in euã
gelium ſuũ incipit.

a ſ vt baſilides et appelles ⁊ q̃
ſub noĩe Thome vel matthie vł
aliorũ apl'orũ falſa ſcripſerũt.
a b c Q Uoniãquide; multi o
conati ſunt ordinare p
ſ nõ nos: ſed ĩ nobis de⁹ fecit.
narratiões q̃ ĩ nobis q
ſ vel redũdãt. ſ euangeliĩ.
d cõpletẹ ſũt rerũ ſicut tradiderũt r

¶ a • Nobis. Beda. Nō ſolū marcus ⁊ lucas auditu didicerūt q̄ ſcriberent: ſed etiā mattheꝰ ⁊ iohānes multa de infantia: puericia: genealogia ſaluatoris alijs narrantibꝰ didicerūt. b • Uiderut ⁊ mi. ⁊c. Ambro. Gemina virtꝰ eſt in hoīe pfecto: intentio et actio verāq; notat in apl'is fuiſſe. ⁊ viſionē. i. intētionē: ⁊ miniſteriū. i. actionē: vt p id qđ viderint diuine cognitionis intelligat intētio: p id ꝙ miniſtri fuerūt eorū actio declaret.

Ambro. Hoc verbū non ꝓlatiuū: ſed ſubſtātiuū interiori mente videt. Unde
Exo.20.c moyſes dicit: q: ppl's videbat vocē: que nō ſolet videri ſed audiri. Audiuit pe-
Mat.4.c trus verbū quādo dictū ē ei: Ueni poſt me faciam te piſ. ho. Miniſtrat qñ tollit crucē ⁊ ſequit chriſtū. c • Omnia. Be. Nō oīa q̄ aſſecutꝰ: ſed de oībus q̄ ad fidē legētiū cōfirmādā credit idonea. Ex cōſulto ei multa ꝑterit q̄ alij dicūt vt diuerſa in euāgelio gratia refulgeret: ⁊ ꝓprijs quibuſdā libri ſinguli myſteriorū geſtorūq; miraculis eminerent. Ambro. Proliriorē notat hūc euangelij li-
2.Co.3.b. brū aliorū q̄ʒ euāgeliſtarū. Un̄ ⁊ a paulo laudat: q: oīa aſſecutꝰ eſt: nō ꝙ oīa ſcripſerit: q̄ nec mūdus capit. d • Teophile. Beda. Theophilus amans deū: vel amatus a deo. Qui amat deū vel a deo vult amari: ad ſe putet euāgeliū ſcribi: ⁊ vt bonū depoſitū ſibi cōmendari. Nō noua theophilo ꝓmittunt: ſed eadē q̄bus eſt eruditꝰ: vt quo q̄d ordine a dño geſtū dictū ve ſit agnoſcat: q: pfectꝰ nō ſolū in ieſuʒ credere ſed ⁊ fidē ppetue diuinitatis ⁊ tēporanee diſpēſationis illiꝰ debet ordinē noſſe.

¶ Ca. I

e Fuit in diebꝰ. Ambro. Uitulus ſacerdotal' hoſtia. Per vitulū q̄ hoc euāgeliū figurat: in quo a ſacerdotibꝰ inchoat: ⁊ in vitulo ɔſūmat: id eſt in xpo q̄ ꝓ mūdi vita immolat. f • Sacerdos q̄dā ⁊c. Impleuit ordinē: dixit regē ⁊ regionē in q̄ fuit: ſacerdotē et gentē eius et vxorē illius indicat. Beda. Ambro. Nō ſoluʒ a parentibus: ſed etiā a ꝓgenitoribus nobilitas baptiſte mōſtratur. nō ſeculari poteſtate ſublimis: ſed religione. Tales eñi parentes ꝑnūcius habere debuit: vt quaſi iure nature infuſam fidē aduētus xpi pdicaret. Ambro. Docet diuina ſcriptura in his quos cōmēdare volumꝰ: non ſolū mores: ſed etiā parentes oportere laudari: vt quaſi hereditario iure puritatē habere videant illi quos laudamꝰ. Nobilitat itaq; iohānes baptiſta parentibus: miraculis: moribus: munere: paſſione: ſic ſamuel ſic iſaac a parentibus nobilitatē pietatis accepit: quā poſteris reliquit. g • Zacharias. Zacharias: memor dñi: cui apparet angelus a dextris altaris: q: ei qui memor dñi eſt demonſtrat myſterium. h • De vice abia. Bed. Abia: pater dñs. Et aptū fuit vt in tēpore officij patris dñi cōceptus eſſet iſte qui patrē dominū pdicaret. Cū dauid cultū domus dñi ampliaret: miniſteria ſacerdotū in. xxiiij. ſortibꝰ diuiſit. In quibꝰ familiā abia de quo çacharias ſors octaua cōtigit: vt pco noui teſtamenti in octaue ſortis vice naſcat: q: p octo nouū: ſicut p ſeptē teſtm̄ declarat vetus. i • Heliçabet. Heliçabet dei mei ſaturitas. Signat mariam q̄ plena deo fuit. k • Erāt aūt. Be. Amb. Plena laudatio q̄ genꝰ i maioribꝰ: mores i equitate: officiū in ſacerdotio: factuʒ in mādatis: iudiciū i iuſtificationibꝰ cōphēdit. l • Iuſti ante deum ⁊c. Ambro. Nō eñi oīs q̄ iuſtus eſt ante hoīes: iuſtus ē ante deū. Aliter eñi vidēt hoīes: aliter deꝰ. hoīes in facie: deꝰ in corde. Ideoq; fieri poteſt vt aliq̄s affectata bonitate populari iuſtus videat mihi: iuſtus tñ nō ſit ante deū: ſi iuſticia nō ex mētis ſimplicitate formet: ſed adulatione ſimulet. m • Mandatis ⁊ iuſti. ⁊c. Ambro. Bed. Prius mādatū. ſcđa eſt iuſtificatio. cuʒ eñi mādatis celeſtibꝰ obedimꝰ in mādatis dei incedimꝰ. Cuʒ recte ⁊ cōgrue iudicamꝰ: tenere dñi iuſtificationē videmur. n • Sine querela ⁊c. Ecce tēperata iuſticia. Plerūq; durior iuſti
2.Co.8.d cia hoīm querelā ꝓuocat. Unde apl's: Prouidētes bona nō tātū corā deo: ſed etiā coram oībus hominibus. Et eccleſiaſtes:
Eccte.7.c Ne ſis multū iuſtus. Uel incedentes in omnibꝰ mādatis ⁊ iuſtifica. dñi ſine querela: id eſt ſine conſcientia vane laudis.

a ſ non ſolū corporali: ſed potius mētis intuitu.
a b nobis qui ab initio ipſi viderūt:
ſ huiꝰ verbi qđ caro factū eſt. ſ ⁊ qm̄ hoc eſt.
⁊ miniſtri fuerunt ſermonis: vi- a
ſ non humana volūtate: ſed ſpūſancto intus inſtigante cuiꝰ gratia gerit: vt id qđ bonū eſt nobis etiam bonum videat.
ſum eſt ⁊ mihi aſſecuto a princi- b
c pio omnia: diligenter ex ordine
d tibi ſcribere optime theophile: c
vt cognoſcas eorū verborū de q̄ d f
bus eruditus es veritatem. e

¶ Euāgeliū ſm Lucā incipit

¶ Caiptu. I

e f Fuit in diebꝰ hero g†
ſ iā alienigena regnabat.
dis regis iudee ſa h
cerdos q̄daʒ noīe
g çacharias de vice i
abia: ⁊ vxor illiꝰ đ k
i filiabꝰ aaron: ⁊ nomē eiꝰ heliça- l
k l bet. Erant autē ambo iuſti ante m† †
ſ non corā hoībꝰ: q: oīs ſterilis in lege maledicta fuit. ſ qui nō fallitur vt homines.
m deū: incedētes in omnibꝰ māda n
ſ nō ꝙ non peccauerint: ſed q: per gratiā dei abluti peccare deſierint.
n tiſ ⁊ iuſtificatiōibꝰ dñi ſine q̄rela. o p

a • Uiſū eſt ⁊ mi. aſſe. ſ. veritatē euāgelij modo ꝓdicto. b • Oīa a principio diligēter ex ordine tibi ſcribere: q: incepit euāgeliū ſuū a cōceptiōe ꝑcurſoris ⁊ ſaluatoris. Qđ aūt dicit oīa nō eſt intelligēdū ꝙ oīa acta xpi ſcripſerit: q: totꝰ mūdus nō poſſet capere tantā ſcripturam vt habet Ioh. xxi. ſed accipit hic oīa: q: ſcripſit de oībus neceſſarijs: quorū noticia erat neceſſaria ad ſalutē.

c • Optime theophile. Ex hoc verbo dixerūt aliq̄ ꝙ iſte theophilus fuit vir potēs ⁊ pīceps in achaia: q: paulus tali mō loquēdi vtit ad Feſtū. Act'. xxvi. Nō inſanio optime Feſte. Sed illud motiuū nullū videt: q: talis modus loquēdi ꝓprius eſt ad p̄latos q̄ alios debent excellere i bonitate vite. Itē nō eſt veriſimile ꝙ tātus euāgeliſta omiſſis epīs ad quorū officium ſpectat euāgeliū ſcire: ⁊ de hoc alios docere: ſcriberet principi ſeculari euangeliū. Et iō meliꝰ videt dicendū ꝙ fuit epūs. vt dictū eſt. ſ. ⁊ hoc videtur p hoc qđ ſubdit: Quibꝰ eruditus es ⁊c. dicit q̄ Optime theophile nō ꝙ ꝓ ipſo ſolo ſcriberet: ſed q: ſcripturā ei dirigebat ꝓ ipſius et oīm fideliū ſalute. d • Ut cognoſcas. ſ. plenius. e • Ueritatē eorūʒ verborū. ad fidē catholicā ptinentiū. f • De quibꝰ eruditꝰ es ⁊c. nō tñ ita pfecte ſicut poſt lectionē huius ſcripture.

¶ Poſtilla Nicolai de lyra ſuper euāgeliū beati Luce incipit.

Capitulum: I

g Fuit in diebꝰ. Hic incipit Lucas narrationē euāgelij: ⁊ diuidit i q̄ttuor ptes. q: primo deſcribitur ſaluatoris ingreſſus in mūdū p ſuam incarnationē. ſcđo eius ꝓgreſſus p ſuā pdicationē. iij. ca. tertio eiꝰ egreſſus de mundo p ſuā paſſionē. xxij. ca. quarto eiꝰ regreſſus ad patrē p ſuā reſurrectionē et aſcēſionē. xxiiij. ca. Prima i duas: q: primo deſcribit ꝑcurſoris ⁊ ſaluatoris cōceptꝰ. ſecūdo vtriuſq; ortus. circa mediū huiꝰ ca. ibi: Exurgens aūt maria. Prima adhuc i duas: q: primo deſcribit cōceptꝰ ꝑcurſoris. ſecūdo ipſiꝰ ſaluatoris. ibi: In mēſe aūt ſexto. Circa primū cōceptꝰ ꝑcurſoris oſtendit mirabilis ex tribꝰ. primo ex parentū cōditione. ſcđo ex angelica nūciatione. ibi: Factū ē aūt cū ſacerdotio. tertio ex patris increduli punitione. ibi: Et dixit çacharias. Circa primū in deſcribēdo cōditionem parētū beati iohānis ꝑmittit tēpus regis ſub quo fuerūt cū dr: Fuit in diebꝰ herodis regis iudee ⁊c. q: iacob patriarcha ſpū ꝓphetico dixit Gen. xlix. Signū aduētus xpi qñ regnū iudee eſſet trāſlatū ad alienigenā: ſm ꝙ dicit ibidem. Nō auferet ſceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus eſt ⁊c. Iſte aūt herodes fuit alienigena. q: pater ſuus fuit idumeꝰ. h • Sacerdos q̄dam nomine çacharias: per expreſſionē nominis intelligit ꝙ iſte fuit famoſus in vita ⁊ doctrina. i • De vice abia. ſm ꝙ dr. i. Paral. xxiiij. Dauid volens ampliare cultū dei ordinauit de vigintiquattuor generationibꝰ: vigintiquattuor ſacerdotes q̄ ſucceſſiue ſeruirent per hebdomadas in templo dñi: ⁊ octaua ſors cecidit ſuper abiam. vt ibi dicit: de quo deſcendit iſte çacharias. k • Et vxor illius de filiabus aaron. hoc exprimitur: q: propter dignitatem ſacerdotalem. filie de tribu aaron diligentius et honeſtius ſeruabantur. l • Et nomen eius heliçabet. quod nomem exprimit ꝓpter eiꝰ bonā famā ⁊ vitam: ſicut dictū eſt de çacharia. vñ ſubdit: m • Erāt aūt iuſti ambo ante deum. h dicit ad excludendū hypocriſis fictionē. n • Incedentes in om. man. q̄tū ad obſeruantiā moraliū ꝑceptorum. o • Et iuſtificationibus dñi. q̄tum ad obſeruantiam cerimonialiū. p • Sine querela. q̄tū ad obſeruantiā iudicialium: quia pacifice ad ꝓximos ſe habebāt.

h Et non

Et non

¶ a ·Et nõ erat illis. Bed. Diuinitꝰ ꝓcuratũ fuit vt de ꝓuectis diuq́ fructu cõiugij priuatis iohãnes naſceret: vt inopinato ortu ꝓlis ⁊ ipſos donũ dei gratiꝰ afficeret: et ceteros ſtupoꝛ miraculi pararet auditui futuri ꝓphete. Vñ poſtea ſubditur: Poſuerũt oẽs q̃ audierãt i coꝛ de ſuo dicẽtes: Quis putas puer iſte erit? b ·Factũ ẽ aũt cũ. Cum ex ꝓcepto moyſi vno ſacerdote decedẽte: vnꝰ ſuccedere iubeat: tẽpoꝛe dauid ſtatutũ eſt vt viciſſim miniſtrãtes ꝑ octonos dies a ſabbato vſq́ ad ſabbatũ tpe vicis ſue ſinguli caſtimõie ſtuderent: nec interea domũ tãgerent. c ·In oꝛdine vicis. Amb. Zacharias deſignat ſũmus ſacerdos: q̃ vno tñ anni tpe ſolus intrat tẽplũ cũ ſãguine quẽ offert ꝓ populo. Qui tũc ſoꝛte querebat: cũ verꝰ ſacerdos adhuc ignoꝛabat q̃ i eternũ ꝑmaneret: ⁊ tũc vices erãt: nũc ꝑpetuitas. Solus intrat: q2 illũ ſignificat cuius ſacrificiũ nõ eſſet cõmune cũ ceteris. d ·Soꝛte. Bed. Nõ noua tũc ſoꝛte electꝰ qñ incẽſũ erat adolẽdũ: ſ3 priſca ſoꝛte ꝑelectꝰ: cũ primũ ex oꝛdine ſui põtificatꝰ in vicẽ abia ſuccederet. Hec ſolennitas ſeptĩo mẽſe celebꝛabat: ⁊ dies expiatiõis ſiue ꝓpiciationis vocabat qñ ſolꝰ põtifex introibat in ſecũdũ tabernaculũ cũ ſanguine. In quo ſignificat Jeſus ſacerdos q̃ impleta diſpẽſatione carnis celi ſecreta ſubijt: vt ꝓpiciũ faceret nobis patrẽ ⁊ interpellaret ꝓ peccatis eoꝝ qui adhuc ꝓ foꝛibꝰ expectãt oꝛantes ⁊ diligũt aduentũ eius. Pulchꝛe igit ea die deſcẽſio eiꝰ ꝑ angelũ nũciat: qua eiꝰ ꝑ legẽ aſcenſio figurabat:
Eph.4. b Quia q̃ deſcẽdit ipſe ẽ qui aſcẽdit. q̃ q̃dãmõ ꝑdicit dũ ille ꝓmittit ꝑcurſurꝰ. e ·Ingreſſus ⁊c. Ambꝛo. Ingreditur zacharias tẽplũ. i. xp̄s in mariã: populus oꝛat libertatẽ d̃ captiuitate. Apparuit. nõ dixit: venit: quia ante ibi erat. Zacharias turbat. i. iudei aduenienté xp̄o. f ·Apparuit. Ambꝛo. Bed. De deo vel de angelis dr̃ apparere q̃ non poſſũt ꝑuideri: ſ3 repẽtino aſpectu videnť nec in ꝑtãte nr̃a eſt illos videre: ſ3 in poteſtate illoꝝ eſt apparere ⁊ videri qñ volũt. Et bñ in tẽplo iuxta altare ⁊ a dextris apparet: q2 veri ſacerdotis aduẽtũ ⁊ miniſteriũ ſacrificij vniuerſalis et celeſtis doni gaudiũ qḋ ꝑ dexterã ſignificat ꝑdicat. g ·Et zacharias. Ambꝛo. Solemꝰ turbari ⁊ a noſtro affectu alienari: qñ ꝯſtringimur ſupioris poteſtatis occurſu. Sed ſicut hũani defectus eſt terreri: ita angelice benignitatis eſt pauentẽ de ſuo aſpectu blandiendo cõſolari. Cõtra demões: ſi quos ſua ꝑſentia territos ſenſerint: ampliore hoꝛroꝛe concutiunt.

¶ Quẽ

¶ due cauſe nõ habendi memoꝛãť vt maioꝛ appareat virtus.

a Et nõ erat illis filiꝰ: eo ꝙ eſſet helizabet ſterilis ⁊ ambo ꝓceſſiſſent i
b diebꝰ ſuis. Factũ ẽ aũt cũ ſacerdo-
c tio fũgereť zacharias i oꝛdine vicis ſue ante deũ: ſm cõſuetudinẽ
d ſacerdotij † ſoꝛte exijt vt icẽſũ po-
¶ hic notatur ſummus.
e neret. Ingreſſus i tẽplũ dñi: ⁊ oĩs multitudo ppl'i erat foꝛis oꝛans
f hoꝛa incẽſi. Apparuit aũt illi angelus dñi: ſtans a dextris altaris
g incenſi. Et zacharias turbatus eſt videns: et timoꝛ irruit ſuper eum. Ait autẽ ad eum angelus:

a ·Et nõ erat eis filiꝰ. cuiꝰ duplex cauſa ſubdit: Una ſpecialis mulieri. ſ. ſterilitas: alia cõis viro ⁊ mulieri. ſ. ſenectus. ⁊ hoc eſt qḋ dicit: b ·Eo ꝙ eſſet helizabet ſterilis ⁊ ambo ꝓceſſiſſent in diebꝰ ſuis: ita ꝙ tranſierant tp̄s generãdi in patre ⁊ cõcipiendi in matre ſm curſum cõem nature. Ex quo apparet cõceptio ꝑcurſoris miraculoſa: q2 nõ fuit ꝑ naturã tñ: ſed ꝑ naturã gratia diuina adiutã. c ·Factũ ẽ aũt. Hic deſcribit cõceptio ꝑcurſoris mirabilis ex denũciatione angelica. ⁊ primo deſcribit loci cõditio. ſcḋo denũciatio angeli. ibi: Apparuit aũt. Circa primũ dr̃: Factũ eſt aũt cũ ſacerdotio fũgereť ⁊c. Patri ei exiſtẽti i loco ſancto. ſ. in templo ⁊ in diuino officio occupato: facta ẽ diuina denũciatio de ꝓle habẽda. ad denotãdũ ſanctitatẽ futurã ꝓlis. d ·Soꝛte exijt. q2 diſtributiões hebdomadarũ in q̃bus ſucceſſiue debebant vigintiquattuoꝛ ſacerdotes miniſtrare: vt ꝑdictũ ẽ: fuerũt diſtribute ꝑ ſoꝛtẽ. vt habet. j. Paral. xxiiij. e ·Ut incenſum poneret ⁊c. Ex hoc loco dixerũt aliq̃ ꝙ zacharias fuit põtifex vel ſũmus ſacerdos: q2 incẽſum ponere ſemel in anno intra ſanctũſãctoꝝ. ſ. in feſto expiationis ſoli ſũmo ſacerdoti erat licitũ. ⁊ h̃ videť dicere beatꝰ Ambꝛoſiꝰ ⁊ Beda ſup locũ iſtũ ⁊ tp̄s cõceptionis ꝑcurſoris videť concoꝛdare: q2 feſtũ expiatõis celebꝛabat decima die ſeptẽbꝛis: ⁊ poſt illud fuit cõceptio beati iohãnis circa finẽ eiuſdẽ mẽſis reuerſo zacharia ad domũ ſuã poſt cõpletionẽ ſui officij: ⁊ ſic ab illo tpe vſq́ ad natiuitatẽ beati iohis fluxerunt. ix. mẽſes q̃ cõtinẽt periodũ a cõceptu pueri vſq́ ad natiuitatẽ. Sed qualiter ille zacharias fuerit ſũmꝰ ſacerdos nõ legit. iḋ ad declarationẽ huiꝰ dixerũt aliq̃ ꝙ vigintiq̃ttuoꝛ ſacerdotes ꝑdicti erãt equales in oꝛdine ⁊ i dignitate: nõ tñ ſimul ſ3 ſucceſſiue: q2 ille in cuiꝰ hebdomada feſtũ expiationis cadebat: erat ſũmꝰ ſacerdos toto illo anno. Et ad hoc cõfirmandũ inducũt illud qḋ dr̃ Joh. xj. ꝙ caypbas erat põtifex anni illiꝰ. Dicũt ẽ ꝙ zacharias fuit ſũmꝰ ſacerdos anno illo: eo ꝙ ꝑdictũ feſtũ cecidit i hebdomada ipſius: ſ3 q2 nulla ſcriptura autẽtica neq́ Joſephꝰ neq́ alij hiſtoꝛiographi deſcribẽtes ſacerdotiũ iudeoꝝ aliquã mẽtionẽ faciũt de ſũmo ſacerdotio huiꝰ zacharie. iḋ ſaluo melioꝛi iudicio videt melius dicẽdũ eũ fuiſſe ſimplicẽ ſacerdotẽ. Nec ex his q̃ inducta ſũt oñdit fuiſſe ſũmꝰ ſacerdos: ſ3 magis oppoſitũ vt videť: tũ q2 dr̃ hic ꝙ ingreſſus fuit tẽplũ ad ponẽdũ incenſũ tñ: ħ aũt licitũ erat minoꝛibꝰ ſacerdotibus. ſm ꝙ dr̃ Heb. ix. In primo q̃dẽ tabernaculo q̃tidie intrabãt ſacerdotes ſacrificioꝝ miniſteria cõſũmãtes: q2 pacto ſacrificio in altari holocauſtoꝝ qḋ erat i atrio vbi miniſtrabãt minoꝛes ſacerdotes: ſacerdos q̃ ibi miniſtrauerat lotis priꝰ manibꝰ ⁊ pedibꝰ accipiebat prunas de altari holocauſtoꝝ: ⁊ intrãs primã ꝑtẽ tẽpli q̃ vocabat ſctm̃ vel ſancta cõcremabat i illa ſup altare incenſi thymiama: ⁊ tũc erat ſacrificiũ ꝯſũmatũ. In illã ſcḋo ꝑtẽ tẽpli q̃ dicebať ſctm̃ſctoꝝ ſolꝰ ſũmus ſacerdos intrabat cũ ſanguine hirci ⁊ vituli imolati ꝓ pctõ ppl'i: vt ex illo aſꝑgeret cõtra ꝓpiciatoꝛiũ. ꝙ aũt zacharias intrauerit cũ ſãguine tali. nõ dr̃ hic: ſ3 ſolũ ad ponẽdũ incẽſũ. Si ei intraſſet tẽplũ ad inferẽdũ ſãguinẽ itra ſctm̃ſctoꝝ: nõ ẽ veriſile ꝙ euãgeliſta tacuiſſet cu3 h̃ ſit maximũ iter oĩa q̃ ad officiũ ſũmi ſacerdotis ꝑtinebãt. vt hr̃ Heb. ix. et Leui. xvj. et iḋ nõ videť ꝙ intrauerit ſctm̃ſctoꝝ qḋ erat de officio ſũmi ſacerdotis: ſ3 ſolã primã ꝑtẽ tẽpli ad quã ſimplices ſacerdotes poterãt ingredi: vt dictũ ẽ. Itẽ angelus apparuit ipi occupato i ſolẽnioꝛi ꝑte ſui officij ꝓpter ſolẽnitatẽ nũcij qḋ nũciare venerat. Hic aũt dr̃ ꝙ apparuit ei ſtãs a dextris altaris incẽſi. illud aũt altare nõ erat itra ſãctũſctoꝝ. ſm ꝙ dicit Hiero. ⁊ oẽs doctoꝛes hebꝛei ⁊ catholici: excepto Auguſtino. cuiꝰ dictũ nõ videť i h̃ tenendũ: tũ q2 ꝯtrariať dictis oĩm alioꝝ: quoꝝ aliq̃ fuerunt valde exꝑti i ſcriptura vete. teſtamẽti: tũ q2 textꝰ ſacre ſcripture videť cõtrariũ dicere Exo. vl. et. xxx. vt ibidẽ plenꝰ declaraui. Qḋ aũt dr̃ ſoli ſũmo ſacerdoti licitu3 eſſe ponere incẽſũ intra ſanctũſctoꝝ i die expiationis. dicẽdũ ꝙ verũ eſt: ſ3 illud incẽſu3 nõ ponebať ad offerẽdũ: ſ3 vt nebula inde cõſurgẽs operiret oꝛaculum qñ pontifex aſpergebat ſãguinẽ hirci ⁊ vituli ꝯ oꝛaculũ. vt hr̃ Leui. xvj. nõ aũt habeť ex h̃ loco ꝙ zacharias poſuerit incenſũ h̃ mõ vt p3 ex dictis: ſ3 ſolũ ꝙ poſuerit incẽſũ offerẽs ipm ſup altare incenſi ad cõſũmationẽ ſacrificij. Qḋ aũt dr̃ ꝙ expiatiõis dies cecidit in hebdomada ſua: h̃ nõ ꝓbať vt p3 ex dictis. ⁊ dato ꝙ verũ fuerit: non tñ ex hoc cõcludit ꝙ intrauerit ſctm̃ſctoꝝ ad ponẽdũ incẽſũ: q2 ꝑter illũ ingreſſũ q̃ ꝑtinebat ad ſũmũ põtificẽ tñ q̃tidie intrabãt ſacerdotes minoꝛes ad offerẽdũ incẽſũ in altari incẽſi: vt ꝑdictũ ẽ: ⁊ h̃ mõ ingreſſus ẽ zacharias i hebdomada ſui miniſterij. Qḋ aũt vlteriꝰ dr̃ ꝙ de vigintiq̃ttuoꝛ ſacerdotibꝰ ille erat ſũmꝰ ſacerdos vel põtifex per annũ: i cuiꝰ hebdomada cadebat expiatiõis feſtũ: videť eſſe ficticiũ: tũ q2 h̃ in nulla ſcriptura autẽtica hr̃: tũ q2 vt hr̃ in libꝛis Regũ et Paral. poſt oꝛdinationẽ vigintiq̃ttuoꝛ ſacerdotũ vnꝰ erat ſũmꝰ ſacerdos ſup eos: nõ ſolũ vno anno ſ3 ꝑ totã vitã ſuã: ⁊ ita cõiter factũ eſt vſq́ ad tp̄s machabeoꝝ: in q̃ greci ſup iudeos obtinuerũt dñium: ⁊ tũc ex cupiditate grecoꝝ ⁊ ambitione iudeoꝝ aliq̃ ſũt amoti de ſacerdotio ante moꝛtẽ: ⁊ alij inſtituti: ſicut p3. ij. Machab. iiij. de Jaſone ⁊ Menelao ⁊ liſimacho et. xiiij. ca. de alchimo. ⁊ eodẽ mõ poſtea factũ eſt qñ romani ceperũt iudeis dominari: q2 tũc erat venale ſacerdotiũ. vñ dicit Joſephꝰ ꝙ caypbas emit ſacerdotiũ vniꝰ anni. potuit etiã ẽẽ ꝙ iudei inter ſe oꝛdinauerũt ꝓpter iſtas cõtẽtiões ⁊ ambitiones ꝙ ſacerdotiũ vniꝰ duraret tñ ꝑ annũ. Ad dictũ ſcḋo Ambꝛoſij et Bede dicendũ ꝙ nõ loquũť aſſertiue. f ·Et oĩs mul. ⁊c. q2 nõ erat licitũ ppl'o ingredi tẽplũ: ſ3 tñ atriũ. g ·Apparuit. Hic ꝯñr deſcribiť ãgeli denũciatio: ⁊ ꝓmittiť zacharie ſtupefactio. cũ dr̃: h ·Et zacharias ⁊c. ſ. ex viſione angeli inſolita ⁊ ex fragilitate humana iuxta angelicã ꝑñtẽ: ſicut de daniele legiť: Dañ. x. ꝓpter qḋ angelꝰ cõſolatꝰ

26.q.2.c.1 in fine.

G a Qm̃ exau. Exaudita eſt: magis q̃ petiſti. Rogaſti ꝑ liberatione plebis: ⁊ donat᷒ ē tibi ꝓcurſoꝛ. Amb. Multa diuina bñficia hic ſũt cogeſta. Primũ depcatõis fruct᷒: deinde ſteril' vxoꝛ' part᷒. tũ leticia plurimoꝝ ⁊ magnitudo virtutis: altiſſimi etiam ꝓpheta ꝓmittit. Quĩnetiã ne q̃ eſſet dubitatio: futuri nomē deſignat. Tantis igit' ſupra votũ fluctib᷒: nõ imerito diffidētie pena plectit' ſilētij.
b Iohãnē. Bed. Singularis meriti ē indiciũ quoties hoib᷒ a deo vel imponitur nomē vel mutat': vt abraam q̃ pater multarũ gētiũ erat futur᷒ abraã eſt vocat᷒. Iacob q̃ deũ vidit: iſrl' eſt appellatus. Iohes q̃ interp̃tat' in q̃ eſt gr̃a vel dñi gr̃a. Primo gr̃a ſterilib᷒ parētib᷒ donat'. deinde ipſi iohãni q̃ magn᷒ corã dño futur᷒: ⁊ ſpũſctõ ex vtero m̃ris replēdus. Poſtremo filijs iſrl' q̃s ad dñz erat ꝯuerſuros.
c Gaudiũ. Bed. Merito gaudet pater q̄ i ſenectute natũ ⁊ q̄ talis gr̃e accepit filiũ. gaudēt alij q̃bus regni celeſtis euãgeliçaret ingreſſũ. Nato ꝓcurſoꝛe m̃lti gaudēt. Nato dño gaudiũ magnũ nunciat': qđ erit oĩ ꝑplo. q2 hic ſalutē multis ꝑdicat: ille ꝟo oĩbus dat. Ambro. Gaudiũ ⁊ exultatio. Monent' parētes nõ min᷒ gr̃as agere ꝓ oꝛtu ſctõꝝ filioꝝ q̃ ꝓ meritis. Nõ enĩ paruũ mun᷒ dei eſt: dare liberos ꝓpagatores generis: ſucceſſiõis heredes. Iacob in generatione. xij. filioꝝ gaudet. abrae fili᷒ dat'. çacharias exaudit'. Diuinũ igitur mun᷒: eſt fecũditas parētis. Agant igit' patres gr̃as q2 genuerũt: filij q2 generati. m̃res q2 honorant' ꝑmijs coniugij.
d Vinũ ⁊ ſicerã. Bed. Magne corã deo ꝟtutis ē ꝑdicare in deſerto gaudia celeſtia. terrenas delitias ſpernere: ob ludũ laſciuientis puelle capite trũcari. Cui᷒ ordinē magnitudinis ſubiũgit: Vinũ ⁊ ſicerã nõ bibet. Sicera interp̃tatur ebrietas: q̃ noĩe ſignat' oē poculum dei q̃cũq; materia factum qđ inebriare poſſit. Decet aũt vas celeſti gloꝛie mãcipatũ a ſeculi illecebris abſtinere.
e Et ſpũſctõ. Bed. Cũ intrãte btã maria in vtero genitricis exultauit: ⁊ ꝓcurſiõis ſue officiũ quo ad potuit impleuit. Needũ erat illi ſpũs vite: ⁊ iã erat ſpũs gr̃e.
f Et mul. Be. Cũ iohãnes xp̃o teſtimoniũ ꝑhibēs: i fide xp̃i baptiçãs: dicat' filios iſrl' ad deũ ꝯuertiſſe: p3 xp̃m eſſe dñm deũ iſrl'.
g Precedet ante. Bed. Sicut helias ꝓco iudicis: ſic iohãnes ꝓco redēptoꝛis. Ambo in deſerto: ambo victu parci: veſtitu inculti. Ambo regũ iſaniã tolerãt. Ille ioꝛdanē diuiſit çelũ petitur᷒: hic ad lauacrũ ſalutare q̃ çelũ petit' ꝯuertit. Hic cũ dño ꝯuerſat' i terris: ille cũ eo mãifeſtat' i gl'ia.
h In ſpũ. Amb. Nũ iũgũt' ſpũ ⁊ ꝟtute. Nõ eĩ ſine ꝟtute ſpũs: nec ſine ſpũ virt᷒ ē. Helias ꝟtutē habuit abſtinētie ⁊ patiētie ⁊ ꝯuertendi aĩos ꝑploꝝ a ꝑfidia ad fidē. ſpm̃ aũt ꝓphetãdi habuit.
i Cõuertat coꝛ. Be. Coꝛda patrũ i filios ꝯuertit. dũ ſpũalē ſctõꝝ antiq̃rũ ſciam ꝑplis ꝑdicãdo infũdit. Prudētia vero iuſtoꝝ ē: nõ de leg' opib᷒ iuſticiã ꝓſumere: ſ; ex fide ſalutē q̃rere: vt q̃uis i lege poſiti legis iuſſa ꝑficiãt: gr̃a tñ dei ſe ſaluãdos ꝑ xp̃m itelligãt: Iuſt᷒ eĩ ex fide viuit. Qua ſnĩa q2 diuit᷒ increduli: ⁊ ꝑ iohem ibuti: ⁊ ꝑ heliã ſũt imbuēdi. fere eadē ꝟba q̃ angel᷒ de iohe: Malachias ꝑdixit de helia.
k Vñ h̄ ſciam Be. Si hõ eēt q̃ ꝓmittebat ipune liceret q̃rere ſignũ: ſ; cũ angel᷒ ſit q̃ ꝓmittit nõ decet dubitare.
Bed. Propter altitudinē ꝓmiſſoꝝ dubitat ſignũ ing̃rēs quõ credere valeat cui angeli viſio ⁊ allocutio ꝓ ſigno ſufficere debuerat. Vñ tacēdo merito diffidētie penã luit: cui eadē taciturnitas: ⁊ ſignũ fidei qđ q̃ſiuit: ⁊ infidelitatis eſſet pena quã meruit.
l Ante deũ. Bed. Cũ ad nos veniũt angeli: ſic exterius iplēt miniſteriũ: vt tñ añ deũ iteri᷒ ꝑ cõtēplationē aſſiſtãt. Quia ⁊ ſi angel᷒ ē ſpũs circũſcript᷒: ſũm᷒ ſpũs q̃ de᷒ ē incircũſcript᷒ ē. intra quē currit angel᷒ q̃cũq; mouet' vl' mittat'. Bed. Allegorice. Per çachariã ſacerdotē ſacerdotiũ iudeoꝝ. ꝑ heliçabet lex

Geñ.17.a
Ibi.32.f
B
†
22.q.2.queritur.
Rom.1.b
Mal.4.b
Allego.

G ſignat'

a Ne timeas çacharia: qm̃ exaudi a† b
(a ſ facta ꝓ populi redēptione nõ ꝓ ſobole quã deſperabat ſe poſſe habere. ſ vel oratio.)
ta ē depꝛecãtio tua. Et vxoꝛ tua c
(ſ Bed. ecce oꝛdo ſalutis exprimit' cũ illius natiuitas ꝑdicit' q̃ ꝓconãdo redēptoꝛi ſit iter factur᷒ ꝑdicãdo penitentiã ⁊ fidē chꝛiſti.)
heliçabet pariet tibi filiũ: ⁊ voca d
b bis nomē ei᷒ iohãnē: et erit tibi e
(a ſ q2 ꝑ ei᷒ ꝑdicationē gaudebũt in vitã eternã.)
c gaudiũ ⁊ exultatio: ēt multi in f g†
natiuitate eius gaudebunt. Erit h
(ſ Amb. nõ ꝟtute coꝛpoꝛis: ſed aĩ magnitudine.)
d ei magn᷒ corã dño: et vinũ et ſi i
e ceram non bibet: ⁊ ſpirituſctõ re k l
(ſ manens in vtero.)
plebit' adhuc ex vtero m̃ris ſue:
f ⁊ multos filioꝝ iſrael conuertet m
(a ſ prius natus: pri᷒ ꝑdicat: prius moꝛit' ꝓcurrit)
ad dominũ deum ipſoꝝ † Et ipſe n
(ꝓco iudicem. ſ ſancto.)
g h precedet ante illũ in ſpiritu ⁊ vir
(ſ ſignoꝛum.)
i tute helie: vt conuertat coꝛda pa o
trum in filios: et incredulos ad p q
(ſ precedet.)
prudentiam iuſtoꝝ: parare dño r
plebem perfectaz. Et dixit çacha s
k rias ad angelũ: Vnde hoc ſciã? t†
Ego eni ſũ ſenex: ⁊ vxoꝛ mea ꝓ v
ceſſit in diebus ſuis. Et reſpon x
dēs angelus dixit ei: Ego ſum ga y
(ſ foꝛtitudo dei. ſ vel aſſiſto.)
l briel qui aſto ante deũ: ⁊ miſſus z a
ſum loqui ad te: ⁊ hec tibi euange
(a ſ Beda. dat ſignũ qđ rogat' vt qui diſcredēdo locutus eſt: iam tacendo credere diſcat.)
liçare. Et ecce ēris tacēs ⁊ nõ po b
teris loqui vſq; in diem quo hec

fuit eũ dicēs: a Ne timeas çacaria. q. d. veni ad cõſolationē tuã. ideo ſubdit': b Qm̃ exaudita ē depca. tua frequēter eni deũ depcat᷒ fuerat de aduentu meſſie ⁊ de baꝛbēda ꝓle. Et ideo angelus vtrũq; ſibi denũciat. dicēs: c Et vxoꝛ tua heliçabet pariet tibi filiũ. ⁊ dicit: Tibi: ſ; eſt ex te: tñ cu; virtute nature fuit ibi virt᷒ gratie: vt ꝑdictũ eſt. Angel᷒ aũt loquēs ioſeph d̃ partu marie nõ dixit: pariet tibi: ſ; pariet abſolute: q2 ioſeph nihil coopatus ē. ibi: d Et vo. no. ei᷒ iohem. ꝓnominat' ab angelo ꝓpter ſanctitatē ei᷒ futurã ⁊ officij ꝓprietatē. Iohãnes eni interp̃tat': i quo eſt gr̃a: q2 iohãnes xp̃m manifeſtauit ꝑ quem gratia ⁊ veritas facta eſt. vt habet' Ioh. j. e Et erit tibi gaudiũ. in mēte interi᷒. f Et exultatio. exteri᷒. dr̃ eni exultatio: quaſi extra ſaltatio. ⁊ hoc eſt ꝓprie qñ gaudiũ eſt tm̃ interi᷒ q̄ nõ põt bñ cõtineri qn̄ appareat exteri᷒. g Et multi in natiuitate ei᷒ gaudebũt. ſm̃ q̄ dr̃. j. q̄ in oꝛtu ei᷒ congratulabant' vicini. ⁊ nũc etiã videm᷒ impletu; q̄ dies ſue natiuitatis nõ ſolũ feſtiuat' ab oĩb᷒ chꝛiſtianis: ſed etiã a ſaracenis et aliquib᷒ alijs.
h Erit eni magn᷒ corã dño. Vnde dicit ſaluatoꝛ. Matth. xj. Inter natos mulierũ nõ ſurrexit maioꝛ iohãne baptiſta. i Et vinu; ⁊ ſicerã. i. quēcunq; potũ inebriatiuũ. k Nõ bibet. erat eni naçareus. i. cõſecrat᷒ dño ꝑ totã vitã ſuã. ⁊ ideo ab omni ebꝛiatiuo abſtinuit. ſicut naçarei in veteri lege tpe ſeparationis ſue: vt habet' Nu. vj.
l Et ſpũſancto replebit'. q̃tu; ad purgationem oꝛiginalis peccati. ⁊ ad opationē boni meritoꝛij.
m Et multos fi. iſrl' cõ. ad dñm. i. ad xp̃m ꝑ ſuã ꝑdicationē. n Et ipſe ꝓcedet ante illũ i ſpiritu ⁊ virtute helie. Primo ꝓpter ſilitudinē vite: q2 vterq; vixit in auſteritate vict᷒ ⁊ veſtit᷒. Scđo ꝓpter ſilitudinē i veritate doctrine: q2 vterq; cõſtanter vitia redarguit etiã ꝑſonarũ magnarũ. Tertio ꝓpter ſilitudinē officij: q2 ſicut helias ꝓcedet aduentũ xp̃i ſecũdũ: ita iohãnes p̃mũ ꝓceſſit. o Vt cõuertat coꝛda patrũ i filios. i. patrũ veteris teſtamēti ad diſcipulos xp̃i: q2 plures de ſacerdotib᷒ ⁊ ſenioꝛib᷒ iudeoꝝ q̃ dicebãt' p̃res ꝑpli: cõuerſi fuerũt ꝑ apl'os ad fidē xp̃i. p Et icredulos. i. illos q̃ pri᷒ fuerãt icreduli. q Ad pru. iu. q2 prudētia nõ cõſiſtit i opib᷒ legis ex q̃b᷒ nõ iuſtificat' hõ: vt h̄r Ro. iij. ſ; in opib᷒ fidei charitate foꝛmate ⁊ deuotiõis. r Parare domino ⁊c. ꝑ euãgelij ſuſceptionē: q2 neminē ad ꝑfectu; adduxerat lex. vt h̄r Heb. vij. ⁊ ꝓpt' h̄ illa lex dr̃ lex timoꝛis: q2 iꝑfectoꝝ ē timoꝛe pene retrahi a malis. Lex aũt euãgelica dr̃ lex amoꝛis: q2 ꝑfectoꝝ ē retrahi a malis amoꝛe boni. s Et dixit çacha. Hic oñdit' ꝯceptio ꝓcurſoꝛis mirabilis ex punitiõe incredulitatis i p̃re: ⁊ primo ponit' dicta punitio. ſcđo ſequēs ꝯſolatio. ibi: Et factũ ē. Circa p̃mũ ſciendũ q̄ çacharias ꝟbis ãgeli nõ credidit: qđ oñdũt ꝟba ei᷒. cũ dr̃: t Vnde h̄ ſciã? ⁊ cã incredulitat' ſubdit': v Ego ſũ ſenex ⁊c. q. d. tps generãdi i me trãſijt: ⁊ i ea tēpus cõcipiēdi. x Et reſpõ. an. arguēdo ei᷒ icredulitatē. y Ego ſũ ga. angel᷒ ſact᷒ çelãs ꝓ ſalute iſrl': vt h̄r Dañ. ix. z Qui aſto añ deũ. l3 eĩ angeli mittãt' i miniſteriũ ꝓ ſalute hoim. vt h̄r Heb. j. tñ nõ recedũt a cõtēplatiõe diuina: ⁊ ſic dicũt' deo aſtare ꝑ iugē cõtēplationē. a Et miſſum loq̃ ad te ⁊ hec tibi euangeliçare. ex ꝑte dei cui᷒ ꝟitas nõ põt ipediri. b Et ecce eris ta. ꝓpter icredulitatē tuã: tũ q2 angel᷒ dedit ſibi ſignũ reſpectu futuri implēdi: ⁊ penam

Gſignat: q̄ ſacerdotū doctrinis exercitatā quaſi virili auxilio ſpi
rituales filios deo gignere debebat. Sʒ q̄ſi ſterilis erat: q: ne/
minē ad pfectū ducebat nec ianuā celi aperiebat. Ambo erant
iuſti: q: lex bona ⁊ mādatū iuſtū ⁊ ſanctū: ⁊ ſacerdotium legale
ſm̄ diſpēſationē illi⁹ tp̄is: bonū ſctm̄ ⁊ iuſtū. Ambo pceſſerāt
ī dieb⁹ ſuis: q: legal' deuotio tp̄e moyſi
q̄ſi ī adoleſcētia fuit: ⁊ efflozuit: ſʒ ad/
ueniēte xp̄o iā incuruat ad ſeniū cū et
ſacerdotij ordo p ambitiōes ⁊ cōtētio/
nes pōtificū cōfundit: ⁊ ipſa lex p tra/
ditiōes phariſeoꝝ diſciſſa min⁹ habilis
eſt ad generādū. Ingredit zacharias
tēplū: q: ſacerdotū ē intrare ī ſāctuari/
um: ⁊ intelligere nouiſſima myſterioꝝ
celeſtiū. Foris ozat multitudo: q: dum
myſtica penetrare nequit neceſſe eſt vt
humiliter intēdat doctoꝝ monit'. Dū
altari thymiama īponit: naſcituꝝ iohā
nē agnoſcit: q: dū doctores altiori flā/
ma diuine lectiōis arderēt: gratiā dei
p ieſū xp̄m vēturā de interiori līraꝝ me
dulla q̄ſi de vulua heliçabet pdituraʒ
reperiūt. Et h̄ p angelū: q: lex p ange/
los ordinata ī manu mediatoris. Non
credēs mut⁹ fit: q: mut⁹ ē q̄ ſpūalē ſen/
ſum ī līra nō intelligit. ⁊ talis magiſter
q̄ſi xbi ⁊ rōnis expers pplm nō docet:
ſ; q̄ſi tacitis nutib⁹ innuit: q: nec rōnē
attēdit ſacrificioꝝ nec curat ſcire dicta
pphārū. Muto pmanēte zacharia cō/
cipit heliçabet iohānē: q: lʒ pontifices
⁊ phariſei: nec ip̄i ītrēt: nec auditores
ī interiora legis ītrare pmittāt. interio
ra tn̄ legis ſacramētis xp̄i abūdāt. Cō
ceptū heliçabet q̄nqꝫ mēſib⁹ occultat:
ſiue q: moyſes legifer q̄nqꝫ libris my/
ſteria xp̄i pabolatim deſignat: ſeu q:
ipſa lex xp̄i diſpēſationē in q̄nqꝫ mūdi
etatib⁹ p ſctōꝝ facta vel dicta figurat.
Et iō q: incarnatio xp̄i vel ſexta ſeculi
etate futura: vel ad īpletionē leg' erat p futura: recte ſexto men
ſe cōcepti iohānis xp̄i incarnatio nūciat. a ·Et ip̄e erat. Sine
voce corpales act⁹ indicare moliēs nec exprimēs volūtatē. Cui
ſilis ppl's iudeoꝝ: actuū ſuoꝝ īpotēs reddere rōnē. b ·Ut im
pleti ſūt. Quia vicis ſue tp̄e pōtifices tēpli tm̄ officijs mācipati
nō ſolū a cōplexu vxoꝝ: ſ; etiā a domoꝝ īgreſſu abſtinebāt. No
ſtris aūt ſacerdotib⁹ q̄b⁹ nō carnalis ſucceſſio: ſ; ſpūalis pfectio
q̄rit: q̄ q̄tidie p̄ſto debēt eſſe altari: ppetua caſtitas indicit.
c · Occultabat. Amb. Occultabat: q: part⁹ ſui erubeſcit etatē:
ne ī ſenectute libidini vacaſſe videat q̄ etiā in iuuētute nō debet
exerceri: niſi cā ſobolis. Et tn̄ letat carere opprobrio ſterilitat':
q: opprobriū ē mulierib⁹ nō habere filios: nō habere p̄mia nu/
ptiarū. Propterea ipſe nuptie celebrant: ⁊ coit⁹ carnalis in tp̄e
cōgruo generationi excuſat. Hinc dat intelligi q̄ iā nō cōuenie/
bāt īter ſe cōiugali cōcubitu: neqꝫ ei ea q̄ ſenilē nō erubeſceret co
itū: erubeſceret partū. Bed. Erubeſcit on⁹ parētis q̄zdiu ne/
ſcit myſteriū religiōis: ſ; q̄ occultat ſe q: genuit filiū: veniēte bea
ta maria exultat: q: genuit pphetā q̄ ante erubeſcebat bñdicit:
⁊ q̄ dubitauerat firmat: ⁊ clamat: Ecce vt facta eſt vox ſa. tue ī.
Amb. Occultat ſe ppter pudicitiā. vt pbaret ſi verū cēt q̄ cō
ceperat. Mēſib⁹ q̄nqꝫ: h̄ ē q̄nqꝫ milib⁹ ſeculi ſiue q̄nqꝫ libris moy
ſi auferre opprobriū ſterilitatis: ⁊ cōceptiōis ī ſenectute īter ho/
mines: q̄d nō fuit opprobriū apud deū. d · Quia ſic fecit. Be.
Feſta ſūt h̄ inq̄t iohes Chryſoſtom⁹ mēſe ſeptēbri. viij. kalēdas
octob. luna. xj. q̄ſi celebrabat ieiuniū ſcenophegie ī eq̄noctio q̄ñ
Joh. 3. d īcipit nox creſcere: q: ille cōcipiebat q̄ dixit: Me oportet minui.
illū aūt cre. Minorata ei fuerat lux a tenebris: cū ſm̄ legē deo ſa
crificia offerrēt q̄ iā ceſſare debēt cū baptiſta ɔcipit. Et iō p̄r ei⁹
mut⁹ fit: q: oportet ſacerdotalia ſacrificia ceſſare veniente ſacer/
dote q̄ p pctis oīm ſe offerret. In die ieiunioꝝ ɔceptio iohis p̄di
cit: q: p ip̄m afflictio pnīe erat p̄dicanda. e · In mē. au. Hiero.
Sic ſexto mēſe miſ. ē g. an. a d. ī ciuitatē galilee: ita ſexto mille/
nario miſſus ē xp̄s. f ·Gabriel. Be. Ideo āgeli ex noīe aliq̄ ſi
gnāt: vt ex ip̄o noīe q̄d miſtraturi veniāt demōſtret. Gabriel for
titudo dei: q: illū nūciat q̄ ad debellādū diabolū veniebat.
g · Ad vir. Mulier a diabolo ſeducta mortē ītulit: cō: mulier ab
angelo edocta ſalutem edidit. Beda. Deſpōſata voluit naſci.
vt per ioſeph texeretur ordo generatiōis: et ne quaſi adultera
lapidaret

fient p eo q̄ nō credidiſti verbis
meis que implebunt in tempore
ſuo. Et erat plebs expectans za/ a
chariā ⁊ mirabāt q̄ tardaret ip̄e b
in tēplo. Egreſſus aūt nō pote/
§ per hoc. ſ.
rat loq̄ ad illos: ⁊ cognouerunt c
a q̄ viſionem vidiſſet in tēplo. Et d
ipſe erat innuens illis: ⁊ perman
b ſit mut⁹. Et factum eſt vt imple/ e
ti ſunt dies officij ei⁹: abijt in do/
§ officij zacharie.
mum ſuam. Poſt hos autē dies
c ɔcepit heliçabet vxor ei⁹: ⁊ occul f
tabat ſe mēſibus quinqꝫ dicens:
§ illis.
d Quia ſic fecit mihi dñs in dieb⁹
quibus reſpexit auferre oppro/
§ q̄d nō opprobriū domini. § viceſimoq̄n
to die martij dñs cōceptus eſt et paſſus.
e briū meū inter hoīes. In menſe g
f autem ſexto: miſſus eſt angelus h+
gabriel a deo in ciuitateʒ galilee
a § q: nazare⁹. i. ſcrūs ſctōꝝ nūciabat futurus.
g cui nomē nāçareth ad virginem i k

nā rōne incredulitatis p̄terite: tot enī ſigna veritatis cōcur
rebāt q̄ zacharias nō potuit diſcredere abſqꝫ pctō: q: ange/
lus apparuit ei in ſacro loco ⁊ exiſtēti in miniſterio diuino:
nūciabat etiā ea q̄ ptinebāt ad oīm hoīm ſalutem ⁊ ad dei
gloriā: ex q̄bus debebat zacharie cōſtare q̄ erat bon⁹ ange/
lus: ⁊ p ɔñs q̄ erat verū dictū eius
cū mētiri nō poſſit: ⁊ in h̄ peccauit za
charias: q: credēs ip̄m bonū ange/
lū ex p̄dictis circūſtātijs: q̄b⁹ cōcur/
rētib⁹ nō pmittit angelo ſathane vt
trāſfiguret ſe ī angelū lucis: ⁊ tn̄ nō
credidit verbo ei⁹: ⁊ in h̄ peccauit: p
pter quod punitus fuit. a · Et erat
plebs expectās. q: nō erat eis licitū
intrare tēplū: ſed atriūʒ tm̄. b · Et
mirabāt q̄ tardaret: q: oblatio incē
ſi nō req̄rebāt tantū tp̄s. c · Et co/
gnouerūt q̄ viſionē vidiſſet. tn̄ neſci
ebāt qualē. ex h̄ enī q̄ videbāt faciē
ei⁹ mirabiliter mutatā ex collocutio
ne cū angelo. ⁊ ip̄m loq̄ nō potentē:
cōiecturabāt ip̄m habuiſſe viſioneʒ.
d · Et ipſe erat illis innuēs. ſ. ſignis
viſibilib⁹: q: audibilib⁹ nō poterat.
e · Et factū ē. Hic ɔñr ponit zacha/
rie cōſolatio nō q̄ʒtū ad loq̄le reſtitu
tionē: ſ; q̄ʒtū ad filij ſibi pmiſſi cōce/
ptionē. cū d': Et factū ē vt īpleti ſūt
dies officij ei⁹ abijt ī domū ſuā: q: to
ta hebdomada q̄ in tēplo miniſtra/
bat ſacerdos ad h̄ deputat⁹ in tēplo
manebat ⁊ nō exibat ad ppria nego/
cia intēt⁹ ad diuina. Et ex h̄ inoleuit
cōſuetudo apud aliq̄s religioſos ſā/
cta ⁊ honeſta. ſ. q̄ ille q̄ eſt hebdoma
dari⁹ p totā hebdomadā manet ītra
clauſtrū nō exiēs ad exteriora nego/
cia: intēt⁹ ad diuina: q: illo tp̄e medi
us eſt ⁊ ſequeſter īter cōuētū ⁊ deū.
f · Cōcepit heliçabet vxor ei⁹: ⁊ oc/
cul. ⁊c. duplici de cā. Una q: lʒ de cōceptu ple gauderet: tn̄
verecūdabat aliquātulū eo q̄ iā trāſierat tp̄s vacādi am/
plexib⁹ cā plis generāde: ſicut ſara dixit: Gen. xviij. Poſt
q̄ʒ cōſenui ⁊ dñs me⁹ vetul⁹ ē voluptati operā dabo. q. d.
nō decet. Alia cā ē q: magis voluit certificari de euētu rei
anteq̄ʒ ppalaret. g · In mēſe aūt ſexto. Deſcripto conce/
ptu p̄curſoris. hic cōſequēter deſcribit cōcept⁹ ſaluato/
ris. Circa q̄ primo ponit angelica ſalutatio. ſcd̄o marie cō
ſolatio. ibi: Que cū audiſſet. tertio filij ɔceptio. ibi: Dixit
aūt maria. Circa primū p̄mittit tēpus ſalutationis. cū d':
In mēſe aūt ſexto. ſ. a cōceptu p̄curſoris: q: fuit cōcept⁹ in
ſeptēbri circa finē mēſis. ſaluator aūt circa finē martij.
h · Miſſus ē an. ga. Q: aūt hic ponunt tot noīa ppria. ſ.
angeli miſſi: virginis ad quā mittebat ſpōſi ſui ⁊ loci. h̄ fu
it ad oſtēdendū certitudinē hiſtorie. i · Cui nomē naça.
hoc fuit vt adimpleret pphetia Eſa. xj. vbi d': Egrediet
virga de radice ieſſe ⁊ flos de radice ei⁹ aſcēdet. Ubi ſm̄ ve
ritatē hebraicā habet: Et naçare⁹ de radice ei⁹ aſcēdet.
k · Ad virginē deſpōſatā. ⁊ h̄ diuina ordinatiōe multipli
ci rōne factū ē vt deſpōſaret anteq̄ʒ īpregnaret. Et accipiūt
aliq̄ cauſe ex pte pueri aliq̄ ex parte matris: ⁊ aliq̄ ex par/
te noſtra. Ex pte aūt pueri fuit cōueniēs ip̄m d' virgine de
ſpōſata naſci: ne ab infidelib⁹ tanq̄ʒ illegitime nat⁹ ab/
ijceret. vnde dicit Amb. ſup Lucā: Quid herodi: q̄d iu/
deis poſſet aſcribi ſi natū ex adulterio videret pſeq̄: Scd̄o
vt mō cōſueto ſcripturaꝝ genealogia xp̄i deſcriberet p vi/
rū. Tertio vt part⁹ virginis diabolo celaret. Quarto vt
puer nat⁹ a ioſeph nutriret. vñ ⁊ pater ei⁹ dict⁹ eſt: q: nu/
tritius ei⁹ fuit. Ex pte vero matris accipiūt aliquē cauſe.
Primo q: p deſpōſationē fuit imunis a pena lapidatiōis
ne tanq̄ʒ adultera calūniaret a iudeis. Secundo vt p hoc
ab infamia liberaret. vnde dicit Ambroſius ſup Lucā q̄
deſponſata eſt ne temerate virginitatis aduerteret infa/
mia: cui grauis aluus corruptele videret inſigne preferre.
Tertio vt virgini a ioſeph exhiberet miniſterium. vt dicit
Hieronymus. Item ex parte noſtra accipiunt quinqꝫ cau/
ſe. Primo quia ex teſtimonio ioſeph cōprobatū eſt certius
chriſtū ex virgine natū. vnde dicit Ambroſi⁹ ſup Lucam

lapidaret. In quo ⁊ impudicis virginibus occaſio tollit̃ ne dicant matrē dn̄i fuiſſe infamatā. Et vt virgo ſolatiū viri: ⁊ teſtē virginitatis haberet: ⁊ vt diabolꝰ myſteriū ignoraret. Fides etiā marie verbis maioꝛ aſcribit̃: ⁊ mendacij cauſa remouet̃. Videret̃ enī culpam obumbraſſe voluiſſe mēdacio innupta virgo. Maluit dn̄s aliquos de ſuo oꝛtu ꝙ̄ de matris pudoꝛe dubitare. Sciebat ei lubꝛicam famā pudoꝛis: nec voluit oꝛtꝰ ſui fidem matris iniurijs aſtruere. Ambꝛo.

Myſtice. Myſtice. Maria deſpōſata: ſꝫ virgo: typus eſt eccl'ie ꝗ̄ eſt immaculata: ſꝫ nupta. Cōcipit nos de ſpū virgo: parit nos ſine gemitu virgo. Et iō foꝛtaſſe maria alij nupta: ab alio repleta: qꝛ ſingule eccleſie ſpiritu quidē replent̃: tn̄ ad ſpeciē tēpoꝛal' ſacerdotis.

a Aue gratia ple. Greg. Vere gr̄a plena: ꝗ̄ pꝛima inter feminas virginitatis glorioſuꝫ munꝰ deo obtulit: ꝗ̄ etiā iō angelico viſu ⁊ alloquio meruit pfrui ꝗ̄ gr̄e totius auctoꝛē mūdo edidit. Dn̄s tecū: quā nouo caſtitatis amoꝛe ad celeſtia ſuſtulit: ⁊ poſt mediāte hūana natura: oī plenitudine diuinitatis cōſecrauit. Bn̄dicta tu in mulierībꝰ. ꝗ̄ ſine exemplo muliebꝛis cōditionis ⁊ vgo ⁊ mater eſt: ⁊ deū genuit. b Turbata eſt. ⁊c. qꝛ neſciebat ſi pteritū an futurū eſſet qđ angelus dixit: Bed. Trepidare virginū ē: ⁊ ad oēs viri ingreſſus pauere: et oēs affatꝰ vereri. Hinc diſcāt mulieres ꝓpoſitū pudoꝛis imitari. Solā ſine comite angelus repperit: ne quo genere ꝯ̄ hoīs deprauaret̃ affatu. c Qualis eēt. Ambꝛo. Ex verecundia pauet: ex pꝛudētia nouā bn̄dictionis formulaꝫ mirat̃. Erubuit heliçabet de culpa: maria de verecūdia. In muliere enī modus adhibet̃: ī virgine gratia pudoꝛis auget̃. d Et ait. Turbatā inſolita ſalutatiōe ꝗ̄ſi familiarius notā vocat ex noīe. Ne timeat iubet: ⁊ quare gr̄am plenā vocauerit: plenꝰ explicat. e Jeſum. Jeſus ſaluatoꝛ: ſiue ſalutaris dicit̃: Ipſe enī ſaluū faciet nō populū iſrael: ſ; ſuū ppl'm: ſiue ex ꝓputio: ſiue ex circūciſione in vnū ouile ſub vno paſtoꝛe cōgregatū. f Hic erit ma. Beđ. Amb. Nō ꝙ ante partū vginis magnꝰ nō fuerit: ſ; qꝛ potētia quā filꝰ dei naturaliter habet: hō ex tēpoꝛe erat accepturus vt ſit vna pſona: homo ⁊ deus. Beđ. Johānes magnus vt hō corā dn̄o. Hic magnꝰ vt deꝰ et dei filꝰ. Johānes magnꝰ merito abſtinētie: qꝛ vinū ⁊ ſicerā nō bibit: hic magnꝰ potētia nature: qꝛ cū petōribꝰ comedit. g Sedē. Bed. i. iſraeliticā plebē: cui dauid ⁊ filij eiꝰ tpalis regni gubernacula pbuerūt. Huiꝰ regnū ſpūale datū ē xp̄o qn̄ diſpoſitū eſt a deo vt de ſemine dauid incarnaret̃: ꝗ̄ illā gentē in ppetuū vocaret regnū. Et nō ſolū in vna gente iudeoꝝ: ſed regnabit ī domo iacob ī eternū: hoc eſt in tota eccl'ia ꝗ̄ p fidē et confeſſionem chꝛiſti ad pa triarcharū

deſponſatā viro cui nomen erat
a ſ ioſeph ſaluatoꝛ: qꝛ ſaluauit egyptū a fame ſic iſte mariā ab infamia. b ſ nō ſolū ad ioſeph ſ; ad mariā hoc referendum eſt.
ioſeph: de domo dauid: ⁊ nomē
a ſ Beda. maria: maris ſtella vel dn̄a: ꝗ̄ lucē fluctuantibꝰ in ſeculo genuit et dn̄m totꝰ mūdi.
virginis maria. Et ingreſſus angelꝰ ad eā dixit: Aue gratia plena: dn̄s tecū: bn̄dicta tu ī mulieribꝰ.
a ſ moꝛe humane fragilitatis: de angelica viſione et de inſolita ſalutatione.
Que cū audiſſet: turbata ē in ſermone eiꝰ: ⁊ cogitabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio. Et ait angelꝰ ei: Ne timeas maria: īueniſti enī
a ſ hic verū hominē de ſubſtantia materne carnis angelus aſſerit.
gratiā apud deū. †Ecce cōcipies ī vtero ⁊ paries filium: ⁊ vocabis
ſ hic verū deum: de deo patre.
nomē eiꝰ ieſum. Hic erit magnꝰ: ⁊ filiꝰ altiſſimi vocabit̃. Et dabit illi dn̄s deus ſedē dauid patris

Locupletioꝛ teſtis pudoꝛis maritꝰ adhibet̃ ꝗ̄ poſſet dolere iniuriā ⁊ vindicare oppꝛobꝛiū ſi nō agnoſceret ſacramētū. Secūdo qꝛ p h' verba virginis virginitatē ſuā aſſerentis magis credibilia reddunt̃. vnde dicit: Ambꝛoſius ſup Lucā: Fides marie verbis magis aſcribit̃ ⁊ mēdacij cauſa remouet̃: culpam enī obumbꝛare voluiſſe mēdacio videret̃ innupta pꝛegnās. Cauſam aūt mentiēdi deſpōſata nō habuit cum cōiugij pmiū ⁊ gratia nuptiarū partꝰ ſit feminarū: ꝗ̄ quidē duo ptinent ad nr̄e fidei firmitatē. Tertio vt tolleret̃ excuſatio virginibꝰ ꝗ̄ ꝓpter incautelā ſuā incurrūt infamiā. vn̄ Ambꝛoſius ſup Lucā: Nō decuit virginibꝰ ſiniſtra opinione viuētibꝰ velamē excuſationis relinqui: ꝙ infamata quoqꝫ mater dn̄i videret̃. Quarto p hoc deſignat̃ eccl'ia ꝗ̄ cū ſit virgo: deſpōſata tn̄ eſt vni viro: vt dicit Augꝰ. libꝛo de ſancta virginitate. Quinto quia eo ꝙ mater dn̄i fuit deſpōſata ⁊ virgo: in pſona ipſius ſimul virginitas ⁊ m̄rimoniū honorant̃ ꝯ̄ hereticos alteri iſtoꝝ detrahētes. a De domo dauid. hoc exꝓmit̃ ad oſtēdendū ꝙ xp̄s deſcēdit de ſemine dauid ſicut fuerat p ꝓphetas p̄dictū. ſ; enī ioſeph nō fuerit pater ſaluatoꝛis. tn̄ virgo maria de qua xp̄s carnem aſſūpſit. fuit de eadē tribu cū ioſeph: qđ ꝓbat̃ p hoc ꝙ mulieres in hereditate paterna ſuccedētes nō poterāt cōtrahere matrimoniū niſi cū viris ſue tribꝰ ne fieret cōfuſio ſoꝛtiū: vt habet̃ ex dn̄i ſentētia Nu. xxxvi. Beata virgo maria fuit vnica ioachim patri ſuo: ſuccedens ei in hereditate. ex quo ſequit̃ ꝙ ipſa ⁊ ioſeph cui deſpōſata fuit erāt de eadē tribu. ſ. dauid. b Et ingreſſus angelus ad eam. Bernardus ſuper Miſſus eſt: dicit ꝙ ingreſſus eſt in ſecreto cubiculo: vbi clauſo ſup ſe oſtio oꝛabat patrē in abſcōdito. Si enī cōceptio p̄curſoꝛis fuit denūciata patri occupato in ſacro officio vt p̄dictū eſt: multo ꝓbabilꝰ eſt ꝙ cōceptio ſaluatoꝛis denūciata fuit virgini in deuotione ⁊ oꝛatione actualiter exiſtēti. c Aue gratia plena. qđ exponit Hiero. in ſermone ꝯ̄ aſſūptione: ⁊ bn̄ plena. qꝛ ceteris p ptes p̄ſtat̃ gr̄a. marie xo tota ſimul ſe infudit plenitudo gr̄e. Itē iſta gratia non ſolū impleuit eius mentē: ſed etiā ventrē. inqꝫtū ſingulari gratia dei factū eſt vt cōciperet ſaluatoꝛē. d Dn̄s tecū. nō tm̄ p eſſentiā potētiā ⁊ p̄ſentiā qualiter ē in oībꝰ rebꝰ: nec ſolū p gr̄am eo mō quo ē in ſanctis hoībꝰ ſed etiā p carnis aſſūptionē: qꝛ coꝛpus diuinitati vnitū fuit foꝛmatū de beate virginis puriſſimis ſanguinibꝰ: ⁊ intra viſcera virginis latuit nouē mēſibꝰ. e Bn̄dicta tu in mulieribꝰ. i. p̄ oībꝰ mulieribꝰ. i. oēs mulieres bn̄dicent̃ in te. ſicut ⁊ viri in filio. f Que cū audiſſet. Hic ꝯ̄n̄r ponit̃ vginis cōſolatio de duobꝰ: pꝛimo de cōceptione filij. ſcđo de mō cōcipiēdi. ibi: Dixit aūt maria ad angelū. Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ beata vgo ſolita erat videre angelos: ⁊ iō de apparitiōe angeli nō fuit admirata ⁊ turbata: ſed de ſalutatione inſolita: qꝛ nihil mirabilꝰ ē vere humili ꝙ̄ ſua exaltatio. ⁊ iō cū beata virgo eſſet humilima: audiens ſalutationē tāte excellētie turbata fuit nō turbatione incredulitatis ſicut zachariꝰ as. vt. ſ. dictū eſt: ſed turbatione admiratiōis. ideo bn̄ dicit̃: g Turbata eſt in ſermone eiꝰ. ſ. angeli: non aūt in viſione. h Et cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio: ꝙ enī turbata fuit: virginalē verecūdiā humilē oſtēdit: ꝙ auteꝫ cogitauit de iſta ſalutatione: declarat pꝛudentiā maximā marie: ⁊ ideo angelus eā cōſolat̃ dicēs: i Ne timeas maria. de ſalutatione inſolita. cuiꝰ cauſa ſubdit̃: k Inueniſti enī gratiā apud deum. nō ſolum pro te ſed ꝓ toto humano genere. ideo ſubdit̃: l Ecce cōcipies in vtero. quia hec conceptio non eſt facta per apertionē clauſtri virginalis: ſed per virtutem ſpiritusſancti intra vterū virginis coꝛpus filij foꝛmantis. m Et paries filiū. virgo pmanēs in partu ſicut et in conceptu. n Et vocabis nomē eius ieſum. nō dicit imponens: quia hoc nomen fuit impoſitum a deo patre: ſm ꝙ fuerat p̄dictū per Eſaiā ꝓphetā. lxij. Vocabitur tibi nomen nouū quod os domini nominauit: ſed iſtud nomen fuit diuulgatum p angelum ipſi marie ⁊ ioſeph: ⁊ per eos alijs. Nomē etiā impoſitū eſt ſm ꝓpꝛietatē futurā: quia ſalus humani generis futura erat per ieſum: ⁊ hoc eſt quod dixit angelus ipſi ioſeph Matth. j. Vocabis nomen eius ieſum: ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum a peccatis eoꝝ. Jeſus enim ſalus interp̄tatur. o Hic erit magnus. ſemper enim fuit magnus deus. ſed futurus erat magnus homo et magnus ꝓpheta. ſm ꝙ dicit̃ Luce. vij. Pꝛopheta magnus ſurrexit in nobis. p Et filius altiſſimi vocabitur: id eſt ipſius dei qui ſolus eſt altiſſimus. homo enī altus eſt inter creaturas coꝛpoꝛales: ſed angelus altioꝛ: deus autem ſolus altiſſimus. Iſta etiam filiatio dei accipit̃ hic per naturam: in omnibus autem alijs quātūcunqꝫ ſanctis eſt tm̄ filiatio dei per adoptionem. q Et dabit illi dn̄s deus ſedem dauid. Contrariū videt̃ per hoc qđ habet̃ Hiere. xxij. de iechonia rege iuda: Scribe virū iſtum ſterilem: nec erit de ſemine eius qui ſedeat ſuper thꝛonū dauid. Beata autem virgo maria de qua natus eſt ieſus deſcēdit de iechonia: vt ptꝫ Matth. j. quia ponitur in chꝛiſti genealogia. Dicēdū ꝙ hieremias loquit̃ de regno tēpoꝛali ipſius dauid in quo nullus poſtea regnauit de ſemine iechonie: qꝛ iohānes hircanꝰ ⁊ alij alij qui reſūpſerunt

Eſa. 7. Dan.

Et riarcharũ ptinet ſortẽ. Siue in illis q̄ ỏ patriarcharũ ſorte nati: ſiue in his q̄ de oleaſtro inciſi in oliuaʒ
Scd̃.15.b bonã ſunt inſerti. a Quõ fiet. Ambro. Cuʒ ſara riſit de pmiſſione dei. ⁊ maria dixit: Quõ fiet iſtud
qm̃ virũ nõ cognoſco: Cur nõ fuerũt mute ſic ʒacharias? Sed ſara ⁊ maria nõ dubitãt faciẽdũ qḋ pmittit̃ ſed
modũ reqrũt. Zacharias qui negat ſe ſcire: negat ſe credere: ⁊ aliũ auctorẽ ſue fidei q̄rit: ⁊ iõ accepit ſignũ tacẽdi:
q: ſigna nõ fidelib⁹ ſed in fidelib⁹ dant̃. Beda. Legerat maria virginẽ parituram non dubitabat. ſciebat eñ q:
impleri oportebat qḋ ab angelo nũciabat̃. Sʒ q: quõ fieret nõ legerat: nec ab angelo audierat quo ordine impleri
debeat: reqrit: q: h̃ myſteriũ a ſeculis abſcõditũ: a pphet̃ nõ p̃dictũ: angelo eſt reſeruatũ. b Spũſſanct⁹. Spũs
ſupueniẽs in virginẽ ⁊ mẽteʒ illi⁹ a ſorde vitioꝝ caſtificauit vt celeſti eſſet digna partui: ⁊ in vtero ei⁹ redẽptoris corp⁹
ſua opatione nõ virili ſemine creauit ỏ carne virginis. Añ etiã idẽ ſpũs noiat̃ virt⁹ altiſſimi. Spũs nomẽ ẽ oĩs gratie q̄ a deo inſpirat̃. Virt⁹ altiſſimi obũbrabit tibi. abſcõdite in egyptũ fugiendo.

Vel virt⁹ al.ob.tibi Poteſt vtraq; ſaluatoris natura intelligi: q: vmbra a lumine et corpe obiecto ſolet formari. Et virgo ſicut purus hõ plenitudinẽ diuinitatis cape nequibat: ſed virt⁹ altiſſimi obumbrat: dũ incorporea lux diuinitatis corpus ſuſcepit humanitatis: vt ſic poſſet deum pati. c Sanctũ. Jeſus naſcit̃ ſctũs: q̄ cõditionẽ nature corruptibilis vinceret: ⁊ cõmixtiõe copule carnal' cõcept⁹ nõ ẽ. Nos cõditione corruptibil' nature cõſtricti: p grãm poſſum⁹ ſãctificari. Et cõgruit vt q̄ ꝯ morem ỽgo ꝯcepit: ſupra morẽ hũane cõſuetudinis dei filiũ generet.

d Et ecce. Be. Ne ỽgo deſperet de partu: accipit exẽplũ ſteril' anus pariture: vt diſcat oĩa deo poſſibilia q̄ ordini nature videt̃ ꝯria. Vel nõ q̄ſi incredulã exẽplis hortat̃ ad fidem: ſʒ credẽti q̄ audierat ampliora replicat myſteria: vt q̄ deũ ỽgo erat paritura: p̄curſorẽ q̄ ỏ anu ſterili naſcituꝝ agnoſceret. e Cognata t. Quia de tribu leui. i. de tribu dei.

Bed. Legim⁹ q aarõ q̄ de tribu leui erat: accepit vxorẽ de tribu iuda heliʒabet ſororẽ naaſon. Et in poſteris dd̃ legim⁹ q ioiada põtifex vxorẽ habuit de tribu regali ioſabeth filiã iorã: vñ vtraq; trib⁹ regalis ⁊ ſacerdotal' erãt cõiũcte. Hinc maria ⁊ heliʒabet cognate. Et cõgruit: vt ỏ vtraq; tribu mediator naſcat̃: q̄ regnat ĩ eternũ: ⁊ eſt ſacerdos ĩ eternũ ſm ordinẽ melchiſedech. Et cõuenit vt cũ altera de ſpũ ꝯcepit: altera ſpũ repleta pphauerit. ſm carnẽ q; videãt̃ fuiſſe cognate: q̄ ſm deũ ſpũalis cognationis cõſortio nõ carebãt. f Ecce an.do.⁊c̃. Nõ de ſingularitate meriti ſe extollit: ſʒ ſue ꝯditiõis ⁊ diuine dignatiõis p oĩa memor ſe ancillã illi⁹ eſſe fatet̃: cui⁹ mat̃ eligit̃: ⁊ cũ magna deuotiõe pmiſſionẽ angeli optat ĩpleri. g Et diſceſſit ⁊c̃. Accepto ỽginis cõſenſu: celeſtia petit angel⁹ quẽ ỽgo ſeq̄t̃ q̄ in mõtana pgredit̃. ſic aĩa q̄ ỽbũ dei ꝯcepit ỽtutum cacumina greſſu amoris ꝯſcẽdit: vt ciuitatẽ iuda. i. ꝯfeſſiõis ⁊ laudis arcẽ penetret: ⁊ vſq; ad pfectionẽ fidei: ſpei: ⁊ charitat': q̄ſi trib⁹ mẽſib⁹ ĩ ea cõmoret̃. h Exurgẽs. Amb. Nõ ĩcredula ỏ oraculo. nõ ĩcer

Sta de

¶ in p̄ſenti vita corda inhabitãs regnabis in futuro de exilio ad gloriã vocans.

eius† ⁊ regnabit in domo iacob ĩ a†

a ¶ Bed. Eſaias. ⁊ pacis eius nõ erit finis. ¶ in ſecula ſeculorũ laudabũt te.

eternũ: ⁊ regni ei⁹ non erit finis. b

a Dixit aũt maria ad ãgelũ: Quo c d

a ¶ Be[.]. liquet q faciẽdũ credit: ſʒ quõ fiet querit. ¶ vt cõcipiã et pariã: q̄ in virginitate pmanere diſpoſui. b ¶ ecce tangit q ipſa vouerat caſtitatẽ.

modo fiet iſtud: quõniã virũ nõ e

cognoſco? Et reſpõdẽs angelus f

b dixit ei: †Spirituſſanct⁹ superueniet in te: ⁊ virt⁹ altiſſimi obum g† h i

¶ cõtra oĩa incẽtiua vitiorũ. ¶ dabit tibi vmbrã cõtra oẽm tribulationẽ. ¶ q: nõ p virilẽ coitũ.

brabit tibi. Jdeoq; ⁊ qḋ naſcet̃ k

c ex te ſanctuʒ vocabit̃ filius dei: l

d e Et ecce heliʒabet cognata tua et m†

ipa ꝯcepit filiũ ĩ ſenectute ſua. Et n

¶ martius. ¶ a conceptione.

hic menſis eſt ſextus illi que vo- o

catur ſterilis: q: non erit ĩpoſſibi- p

le apud deũ omne verbum. Di- q

a ¶ ecce pmpta obediẽtia: ¶ vt d: fili⁹ ãcille tue

f xit aũt maria: Ecce ancilla domi r†

a ¶ fiat ſine virili ſemine cõceptus in virgine.

ni: fiat mihi ſcdm̃ verbum tuum. s

g h Et diſceſſit angelus ab illa. Exur t x†

gens aũt maria in diebus illis: v

reſũpſerũt regiũ nomẽ ĩ iudeã ante herodẽ aſcalonitã: nõ fuerũt ỏ tribu regia ſʒ de tribu ſacerdotali: xp̄s etiã q̄ deſcẽdit de iechonia ſm carnẽ p virginẽ mariã nõ ſedit ſup thronũ dauid loquẽdo de tpali regno: imo iſtud negauit corã pilato. dicẽs: Regnũ meũ nõ eſt de hoc mũdo: Joh. xviij. tñ in reſurrectione ſua accepit ptãtẽ etiã inquantũ hõ ſuper oẽm creaturã: ſm q ipe dicit: Matth. xxviij. Data ẽ mihi oĩs ptãs ĩ celo ⁊ ĩ terra. inquãtũ eñi de⁹ nõ accepit aliquã ptãtẽ de nouo ſiue ĩ tpe. Angel⁹ aũt hic loquit̃ de regno ſpũali et celeſti qḋ figuratũ fuit p regnũ dauid tpale ſi- †Mich.4.c Dan.7.d
cut ⁊ celeſtis hierlm̃ p tpalẽ. vñ ⁊ ſubdit̃:
a Et reg. ĩ domo iacob in eternũ. i. ſup electos: de domo eñ abraã ⁊ yſaac aliq̄ fuerũt reprobati ſicut hiſmael et eſau: ſʒ ĩ domo iacob oẽs ei⁹ filij a ſcris doctorib⁹ ĩter electos ſunt cõputati: q: ⁊ ſi aliq̄ peccauerunt pniam egerũt. b Et regni ei⁹ nõ erit finis. xp̄s eñi nõ ſolũ inquãtũ de⁹: ſʒ etiã inq̄tũ hõ regnabit ĩ eternũ: nõ ſolũ ſup hoĩes: ſʒ etiã ſup ãgelos. c Dixit aũt ma. ad an. Hic ꝯñr ponit̃ cõſolatio marie quãtũ ad modũ cõcipiendi: lʒ eñi Eſa.6.b
crederet firmiter verbũ angeli ĩplẽdũ de conceptiõe filij pmiſſi: q: tñ angel⁹ ad plenũ nõ expſſerat modũ cõcipiendi. iõ de hoc queſiuit beata virgo dicẽs: d Quõ fiet iſtud. tanq̄ eñi certa de facto: querit de modo fiendi. cui⁹ cã ſubdit̃: e Qm̃ virũ nõ cognoſco. i. non cognoſcere ppono. ſm eñ q dicũt doctores catholici btã virgo anteq̄ deſpõſaret̃ ioſeph habuit obſeruãtiã caſtitat' ỽginalis ĩ deſiderio nõ tñ ſic vouit expſſe: ſʒ cũ poſtea deo ordinãte eẽt ei deſponſata q̄ erat in ſili ppoſito ſimul emiſerũt votũ. f Et rñdens angel⁹. ad declarandũ modũ cõcipiẽdi. g Dixit ei. ſpũſ ſctũs ſupueniet ĩ te. i. nõ cõcipies hũano mõ ſʒ diuio: q: nõ ỽtute ſeminis virilis: ſʒ ỽtute ſpirituſſãcti. Et bñ dixit: ſupueniet ĩ te. q: pri⁹ venerat ſpũſſãct⁹ ſup ỽginẽ adhuc ĩ vtero mrĩs exiſtẽtẽ eã ab origiali purgãdo vt cõi⁹ d. Al' ſm alios a pctõ originali pſeruãdo: ſʒ ĩ cõceptione filij dei ſupuenit ſpũſſctũs. i. iterũ venit ad cõferendũ maiorẽ grẽ plenitudinẽ q̄ nõ ſolũ ſctificauit mẽtẽ ſʒ etiã vẽtrẽ. h Et ỽt⁹ al. i. dei fili⁹ q̄ ẽ dei pris ſapiã ⁊ ỽtus. vt d. j. ad Cor. j. i Obũbrabit tibi: q: ĩ btã ỽgine ſub vmbra carnis latuit virtus deitat'. k Jdeoq; ⁊ qḋ naſ. ⁊c̃. dicit ſanctũ. abſolute abſq; determinatione: q: ſi dixiſſet ſctũs de⁹ vel ſanct⁹ hõ: vel aliq̄d cõſile nõ expſſiſſet ſctitatẽ ei⁹ cõplete: q: ĩ eo eſt ſctitas diuina ⁊ hũana: ⁊ q̄cq̄d ſctitat' põt cogitari ĩ q̄cũq; creatura: eminẽti⁹ ẽ ĩ xp̄o. iõ dicit ſctm̃ abſq; determinatiõe: ſic etiã dñs dixit moyſi Exo. iij. Ego ſũ q̄ ſũ: ſic dicẽs filijs iſrl': Qui ẽ miſit me ad vos. vt p h̃ oñderet̃ q plenitudo eſſendi: imo ĩfinitas ẽ ppria ipi⁹ dei. l Vocabit̃ fi. dei. nõ adoptiu⁹ ſic alij: ſʒ naturalis. Et ad maiorẽ aſſertionẽ declarat angel⁹ dictũ ſuũ p exẽplũ. cũ ſubdit̃: m Et ecce heli. cog. tua ⁊c̃. vt q̄ ſupra naturã cõceptũ dederat ſterili: daturus crederet̃ et virgini. n Et hic mẽſis eſt ſext⁹ illi. ſ. mẽſi ĩ quo ipa cõcepit. o Que vocatur ſterilis. ei⁹ eñ ſterilitas a tãto tpe iã erat nota q ſic vocabat̃. verũ tñ q: iſtud exẽplũ nõ eſt vſq;quaq; pfectũ: q: mai⁹ eſt virginẽ cõcipere q̄ ſterilẽ: iõ angelus inducit rõnis efficaciã ex dei oĩpotẽtia. cũ d: p Quia nõ erit ĩpoſſibile apud deũ ⁊c̃. i. factũ: q: dicere dei eſt facere. ſm illud Pſã. cxlviij. Dixit ⁊ facta ſũt. quicq̄d eñi cõtradictionẽ nõ implicat totũ ẽ deo poſſibile: cuiuſmodi ẽ virginẽ cõcipere. q Dixit autẽ maria. Hic ꝯñr ponit̃ filij dei cõceptio: q: maria certificata de facto ⁊ de mõ fiẽdi aſſenſit fide ⁊ deuotiõe dicẽs humiliter: r Ecce an. do. ſup qḋ ỽbũ dicit Bernardus: Que eſt tã ſublimis humilitas q̄ cedere neſcit honorib⁹: inſoleſcere glĩa neſcit: mater dei eligit̃ ⁊ ancillam ſe noiat. s Fiat mihi ſm ver. tuũ. qḋ ſtatim factũ ẽ: q: ỽtute diuina cõcepit filiũ. t Et diſceſſit ab illa an. pacto nũcio ⁊ filio dei cõcepto. v Jn dieb⁹ illis. Poſtq̄ deſcript⁹ ẽ p̄curſoris ⁊ ſaluatoris cõceptus. Hic ꝯñr deſcribit̃ vtriuſq; ort⁹. ⁊ primo p̄curſoris. ſcdo ſaluatoris. ſequẽti ca. Circa ortũ p̄curſoris p̄mittunt̃ aliq̄ p̄cedentia. Scdo aliqua ortũ cõcomitãtia. ibi: Maſit aũt. Tertia quedã ortũ conſequentia. ibi: Et factũ eſt die octaua. Circa primũ tria ponũt̃. Primũ eſt exultatio naſcituri infantis. Scdm̃ eſt inſpiratio matris. ibi: Et repleta eſt. Tertiũ decãtatio virginis. ibi: Et ait maria. Mirabilis aũt exultatio pueri naſcituri fuit ppter p̄ſentiã dñi ſui in vtero virginali: ⁊ iõ p̄mittit̃ aduẽtus marie. cũ d: x Exurgẽs aũt maria a quiete deuotionis ⁊ orationis q̄ erat p̄uia oĩbus operibus ſuis.

Abijt

Ga de nũcio: nõ dubitãs de exẽplo: ſ leta ꝓ voto religioſa ꝓ offi/
cio: feſtina ꝓ gaudio: viſitat heliſabet: ⁊ eãdẽ hũilitatẽ quã an/
gelo exhibuit: hoĩbꝰ ꝗ̃ exhibere curat. Et h̄ etiã minoribꝰ ſupe/
rior vt minor adiuuet: vñ cito bñficia aduẽtꝰ marie ⁊ dñice pñſen
tie declarant dũ ſubdit: Et factũ eſt vt au. ſ. m. a ·Et intrauit.
Hinc diſcant ſãcte mulieres quã ſedulita
tẽ p̃gnantibꝰ debeant exhibere cogna/
tis. b ·Et ſalutauit heli. Beđ. Prior
ſalutat: quia decet vt quanto caſtior: tã
to humilior ſit. c ·Ut audiuit ſaluta.
⁊c. Beđ. Ambro. Ordine nature prior
heliſabet audit vocẽ ſ rõne myſterij pri/
or iohãnes exultat: qꝛ prior ſentit grãm:
qꝛ ſicut illa marie: ſic iſte dñi ſentit aduẽ
tũ. d ·Exultauit ⁊c. Quia lingua nõ
poterat: aĩo exultãte ſalutat ⁊ ſue p̃curſi
onis officiũ ichoat. Ecce apparet qđ an/
gelus dixerat: ſpirituſancto replebit ad
huc ex vtero mr̃is ſue. e ·Et repleta.
Ambro. Beđ. Nõ priꝰ repleta mater ꝗ̃
filiꝰ: ſꝫ filiꝰ repletꝰ replet ⁊ matrẽ. Ma/
ria añ cõceptũ: heliſabet poſt cõceptum
replet. f ·Bñdicta tu. Be. Amb. Cõ/
ueniũt verba euãgelij, cũ verbis pſalmi
Pſ. 131. in q̃ ꝓmittit dauid: De fru. vẽ. tui po.
ſ. ſ. tu. Et eadem voce maria bñdicit ab
heliſabet q̃ a gabriel: vt ⁊ angelis ⁊ hoĩ
bꝰ veneranda: ⁊ cũctis feminis p̃ferenda
mõſtret. g ·Et vñ hoc. Beđ. Amb.
Non ignorat ſpũſancti eſſe operationẽ ꝙ
mat ꝓphete a mr̃e dñi ad ꝑfectũ ſui pi/
gnoris ſalutet: ſ nõ ſui meriti h̄ ſꝫ diui/
ni fatet eſſe muneris: qꝛ idẽ ſpũs q̃ ꝓphe
tie donũ dedit: pariter humilitatẽ p̃ſti/
E tit. h ·Mater do. Sẽtio miraculũ: my/
ſteriũ cognoſco mr̃ dñi: verbo feta deo
plena eſt. i ·Ut facta. Ipſo momẽto q̃
vox intrat ad aures corpis xp̄ꝰ ſpũalis
cor ĩtrat audiẽtꝰ: ⁊ nõ ſolũ matrẽ ſꝫ etiã
ſobolẽ amore aduenjẽtis accẽdit.
k ·Exultauit. Be. Reuelãte ſpũ q̃ imple
ta erat: intelligit quid exultatio infan/
tis ſignificet. ſ. veniſſe matrem illiꝰ cuius
p̃curſor erat futurꝰ. Et q̃ ante onus pa/
rentis erubeſcebat: dũ neſciret myſteriũ
religiõis. iã bñ dicit: Et q̃ ſe occultabat
qꝛ cõceperat filiũ: iactat ſe qꝛ genuit ꝓphe
tã. Et q̃ in occulto cognouerat: his q̃ ſi/
mul aderãt ⁊ audiebãt palã euãgeliçat
dicẽs: Beata q̃ credidiſti. Credidit vir/
go vbi ſacerdos negauit. l ·Et bea.
Apparet mariã nõ dubitaſſe: ſꝫ credidiſ
ſe: ⁊ iõ fructũ cõſecutã eẽ. Apparet etiã
heliſabet ipa verba angeli ad mariã di
cta ꝑ ſpm̃ intellexiſſe. Ambro. Be. Cõ
grue ante iohãnẽ heliſabet ⁊ añ dñi ge/
nerationem ꝓphetat maria: vt ſicut pctm̃ ĩ initiũ a muliere cepit:
ita ĩ initio ſalutꝭ bona a muliere ĩchoarẽt. m ·Magnificat aia.
Be. Primo dona ſibi ſpiritaliter cõceſſa confitet: deinde bñficia
dei qbꝰ generaliter hũano generi ĩ eternũ cõſulere nõ deſiſtit enu/
merat. Quaſi tãto mũere me dñs ſublimauit: vt nullo ligue offi/
cio explicare poſſim: ſ totũ aĩ ĩterioris affectũ magnis grãrũ lau
dibꝰ offero. Totũ qđ viuo: totũ qđ ſentio: totũ qđ diſcerno: ĩ eiꝰ
Moralit magnitudine cõtẽplãda: ĩ eiꝰ p̃ceptꝭ obſuãdis ipẽdo. Be. Mo
raliter. Quecũqꝫ aia credit: cõcipit ⁊ generat xbũ dei: ⁊ opa dei
agnoſcit. Sit ḡ ĩ ſingulꝭ aĩa marie vt deũ magnificet. Sit ĩ ſingulꝭ
ſpũs marie vt exultet in deo. Et ſi ſm carnẽ vna ẽ mater xp̄i. ſm
ſpm̃ oĩm fructꝰ eſt xp̄s. Magnificat dñs nõ ꝙ ei aliquid hũana
vox adiũgat: ſꝫ qꝛ magnificat ĩ nobis: dũ aia nr̃a q̃ ad imaginẽ
dei creata eſt: ꝑ iuſticiã ſe xp̄o cõformat q̃ ẽ imago pr̃is. Et ſic duꝫ
ipm̃ xp̄m imitãdo magnificat: quadã participatione magnitudi/
nis eiꝰ fit ſublimior: vt illã imaginẽ ſplẽdido honoꝝ colore facto
rũ: ⁊ quadã emulatiõe virtutis ĩ ſe videat exprimere. n ·Et ex
ulta. Be. Quia terrena nõ curo: ꝓſperitas nõ emollit me: aduer
ſitas nõ frãgit: ſ ſola illiꝰ memoria delectat a q̃ ſalꝰ ſperat eterna:
illiꝰ diuinitate letor cuiꝰ tpali ꝯceptiõe mea caro fetat. o ·Quia
re. Beđ. Ecce ꝗ̃ vilia de ſe ſentit: ⁊ totũ grẽ attribuit: ſuo iudicio
ſe humilẽ ſentit. Sed reſpectu grẽ ſic ſublimataꝫ: vt voce cuncta/
rũ gẽtiũ

a ſ non retardat aſperitas itineris. b ſ nõ gau
det diu in publico videri.
abijt in mõtãna cũm feſtinatiõe a b
a ſ vt grãdeue pregnãti iuuẽcula deſeruiret.
a in ciuitatẽ iuda: ⁊ intrãuit in do/ †
a ſ quaſi cõgratulans de dono qđ eam accepiſſe
didicerat.
b mum çacharie: ⁊ ſalutãuit heliça c
c beth. Et factũ eſt vt audiuit ſalu d
d tationẽ marie heliçabet: exulta/
ſ qꝛ ſenſerat aduentum dñi.
e uit infans ĩ vtero eiꝰ. Et repleta e†
eſt ſpũſãcto heliçabet: ⁊ exclama f†
a ſ nõ tã clamoſa ꝗ̃ deuota. b ſ qꝛ magna do/
na dei cognouit. ſ ꝓphetãt matres ſpũ paruu/
f uit võce magnã ⁊ dixit: Benedi/ g
lorũ. ſ nõ ſolũ inter mulieres bñdicta: ſed in/
ter benedictas maiori benedictione inſignis.
cta tu ĩter mulieres: ⁊ benedictꝰ h
a ſ nõ ſicut alij hoĩes bñdicti: ſꝫ ſic̃ apłs ait: q̃ ſup
oĩa deꝰ bñdictꝰ ĩ ſecła ⁊ ꝑ quẽ bñdictio venit alijs
b ſ Amb. qſi quãtũ bonũ mihi accidit ꝙ mat dñi
mei venit ad me: ſꝫ q̃ mea iuſticia: qbꝰ meis meritꝭ
g fructus ventris tui. Et vndẽ hoc i
h mihi vt veniat mater dñi mei ad
i me: Ecce eni vt facta eſt vox ſa/
k lutationis tue in auribꝰ meis: ex k
ultauit in gaudio infans in vte/
l ro meo. Et beata que credidiſti: l
qm̃ ꝑficientur ea que dicta ſunt m
a ſ audita rñſiõe heliſabet q̃ beatã p̃dicauit mr̃eꝫ
dñi appellauit fide fortẽ laudauit nõ ampliꝰ tace
re põt dona q̃ ꝑceperat: ⁊ q̃ virginali pudore acce/
ptũ oraculũ tegebat ſilẽtio: iã cõgruo tpe pare/
m tibi a dño. Et ait maria: Mãgni n o
fecit. ſ Ambro. aia ⁊ ſpũ deo patri deuota et
filio vnũ deũ ex quo oĩa: ⁊ vnum dñm ꝑ quẽ oĩa
pio venerat affectu. ſ patrem.
n ficat aia mea dominuꝫ. Et exul/ p q†
ſ filio ſaluatore.
tauit ſpũs meus in deo ſalutari r s
ſ vt vnus deus.
o meo. Quia reſpexit hũilitatẽ ãcil t v†

a ·Abijt in mõtana. qꝛ locꝰ vbi manebat çacharias erat
altior galilea a q̃ receſſit maria. b ·Cũ feſtinatiõe. vt oñ
deret ꝙ virgo nõ debet morari in loco publico: nec ibi cõ/
trahere colloquia. c ·Et ſalutauit heliçabet. tũ qꝛ erat hu
millima: tũ qꝛ erat iunior. ideo priꝰ eã ſalutauit: ⁊ qꝛ ad eiꝰ
obſequiũ venerat. d ·Et fa. ẽ vt
au. ſalu. marie heliçabet exultauit
infans in vtero eiꝰ: cõgaudẽs ad
p̃ſentiã dñi. h̄ aũt duobꝰ modis po
tuit fieri: ſm ꝙ dicit Augꝰ. Uno
mõ ſic ꝙ iohãnes nõdũ natus co/
gnoſceret ꝑ ſpm̃ſanctũ dñm p̃ntẽ ĩ
vtero virginis: ⁊ ſm h̄ oportet di/
cere ꝙ in eo fuit acceleratꝰ vſus rõ
nis. Alio mõ ſic ꝙ iohãnes nõ co/
gnoſceret p̃ntiã ſaluatoris: ſ mat
eiꝰ q̃ habebat vſum rõnis. Illa tñ
motio pueri ⁊ exultatio facta eſt a
deo ad declarationẽ ſanctitatis xᵽ/
ginis ⁊ ꝓlis in ea exiſtẽtis: ſicut đ
brõ Frãciſco legit ꝙ aues rõne ca
rẽtes p̃dicationẽ eiꝰ attẽte audie/
bãt: ac ſi verba eiꝰ intelligerẽt: qđ
factũ eſt a deo ad approbationẽ p̃
dicatiõis viri ſãcti: neutrũ tñ mo/
dũ determinate aſſerit Augꝰ. ſ di/
cit ꝙ ſiue h̄ mõ ſiue illo facta fue/
rit dicta exultatio: attribuẽda tñ ẽ
diuino miraculo: ⁊ hoc ſatꝭ ptꝫ qꝛ
nõ poterat fieri ꝑ naturã. Aliq̃ ãt
alij expoſitores dicũt determinate
ꝙ facta fuit dicta exultatio. primo
mõ. vñ dicit grecꝰ expoſitor: Pro/
pheta parẽte acutiꝰ videt: ⁊ audit
ſalutatꝙ ꝓphetatum. ⁊ ſubdit ibi/
dẽ: Et inſinuauit grã q̃ nature ig/
nota extiterãt: recluſus ventre mi/
les agnouit dñm ac regẽ morituꝝ:
vẽtris tegmine nõ obſtãte myſtice
viſioni. inſpexit eñ nõ palpebris
ſꝫ ſpũ. e ·Et repleta eſt. Hic ꝯñr
deſcribit inſpiratio mr̃is q̃ oñdit
cũ ſubdit: f ·Exclamauit vo. ma
gna. iſta magnitudo magis intelli/
gẽda eſt rõne deuotiõis interioris
ꝗ̃ ſoni exterioris. g ·Bñdicta tu
inter mulieres. i. ſuper omnes mu/
lieres. cuiꝰ rõ ſubdit: h ·Et bñdi
ctꝰ fru. ⁊c. ꝑ h̄ ei ꝙ cõceperat dei fi/
liũ contraxerat quodãmõ infinita
tẽ bonitatis inquãtũ mater eſt filij
bonitatis infinite. Angelus autẽ
ſalutãs virginẽ. ſ. nõ dixit bñdictꝰ
fructꝰ vẽtris tui: qꝛ virgo nõdũ cõ
ceperat filiũ dei: ſꝫ poſtea cũ cõſenſit
tũc concepit. vt. ſ. dictũ ẽ. i ·Et
vñ h̄ mi. Iſta ei nõ poterat ſcire heliçabet niſi ꝑ reuelatio
nẽ ſpũſſãcti. k ·Exultauit ĩ gau. ⁊c. Ipa ei heliçabet ꝑ
ſpm̃ſctm̃ cognouit ꝙ illa exultatio fuit xp̄i p̃ntiã dñi in
vtero virginali. l ·Et btã q̃ cre. qꝛ ꝑ aſſẽſuꝫ fidei cõce/
pit. m ·Perficient ea q̃ di. ſũt ti. a dño. ꝑ angelũ nũ/
ciantẽ et etiã ꝑ ſpm̃ſctm̃ mẽtẽ virginis illuſtrãtẽ ⁊ eã im
mediate docẽtẽ. n ·Et ait maria. hic ꝯñr deſcribit de/
cãtatio xᵽginis: ⁊ p̃mittit titulꝰ cantici. cũ đr: Et ait ma/
ria. h̄ ei cãticũ ſic intitulat: qꝛ cãticũ marie noiat. ⁊ ſub/
dit ipꝫ cãticũ: o ·Magnificat ⁊c. q. d. maria: O heliça
bet tu me magnificas: ſ ego totũ deo attribuẽs ipm̃ ma
gnifico ĩ h̄ cãtico: vbi p̄mo ponit modꝰ cãtici. ſcđo ſub/
dit cã catandi. ibi: Quia reſpexit. Circa p̄mũ declarat
laus xᵽginis tã ꝗ̃ magna. cũ đr: Magnificat. ſcđo vt de
uota. ibi: p ·Aia m. nõ tñ labia mea. tertia vt debita.
cũ đr: q ·Dñm. cui debet laus ⁊ honor. q̃rto vt iocun/
da. ibi: Et exultauit ſpũs meꝰ. q̃nta vt recta. ibi: In deo
ſalu. ⁊c. et dicit. r ·In deo. rõne creatiõis. s ·Saluta
ri. rõne recreatiõis. t ·Meo. rõne aſſũpte hũanitat: qꝛ
ſic fuit ipiꝰ xᵽginis ⁊ nõ alteriꝰ. v ·Quia re. ⁊c. Hic
ꝯñr deſcribit cã cãtãdi. ſ. diuina bñficia collata. ⁊ p̄mo
xᵽgo recolit bñficia ſibi collata ſingulariter. Secũdo be/
neficia

Vrū gentiū beatitudo ei⁹ ꝑcipua dicaꝛ: vt ſicut p ſu
ꝑbiā Eue mors intrauit i mūdū: ſic p humilitatem
marie vite introit⁹ pandaꝛ. Ideo etiā magnificat
aīa mea dn̄m: qꝛ mihi magna dignat⁹ eſt facere: ni/
hil meis meritis tribuo: ſʒ magnitudinē ad illū re/
fero: ꝙ eſſentialiter potens
eſt: ꝛ de paruis ꝛ infirmis
magnos facit ꝛ fortes.
a ·Quia fecit mihi mag.
Quia in me carnē ſūpſit: ꝛ
me a pctīs mūdauit ꝛ do/
na ſpūſſācti mihi contulit.
b ·Et ſanctū. Bed. In gre
co agyon: qḋ ſonat extra
terrā: qꝛ noī ei⁹ ꝯſecrati: nō
i terrā cōuerſionē: ſʒ i celis
debēt habere. c ·Et miſe.
Bed. A ſpālib⁹ donis ad
generalia dei iudicia ſe cō/
uertit: ꝛ toti⁹ humani gene
ris ſtatū deſcribēs: ꝙd ſupi
ꝙd humiles mereanꝛ: ꝙd fi
lij ade p liberū arbitriū: ꝙd
filij dei ſint p grām explicat
q. nō mihi ſoli fecit magna
ſʒ etiā oīb⁹ timētib⁹ eū i oī
ꝓgenie iudeoꝝ ꝛ gentium.
Vel in oēs ꝓgenies totius
mundi ꝗs credituras ꝓui/
dit. Cōmēdata miſcḋia in
timētib⁹: ſubdit ꝙd cōtem/
ptores mereanꝛ. d ·Fecit
poten. ꝛc. Be. i. ipſo dei fi/
lio p quē oīa facta ſūt: per
quē oīa pōt. Per qḋ bra/
chiū diſpſit ſupbos mente
Eccli. 10. b cordis ſui. Initiū toti⁹ ma
li ſupbia: p quā primus hō
exul fact⁹ eſt: in qua pſeue/
rātib⁹ grauioꝛ vindicta fu
ture diſpſionis reſeruaꝛ. e ·Depoſuit po. ꝛc. Be.
Paulus ꝓ ſupbia de ſede legalis doctrine depoſi/
t⁹: ob humilitatē ad euāgeliçandā fidē ſublimaꝛ.
Sic etiā fit ſepe i alijs. Supbi ꝙ ſupra menſurā ſe ex
tollūt idē potētes: qꝛ nō in dei ſed in ſua virtute cō/
fidūt: ꝙ deponūꝛ. Quia oīs ꝙ ſe exaltat humiliabiꝛ
ꝛ ꝙ ſe humiliat exaltabiꝛ. f ·Eſuriētes imple. Be.
Qui eterna toto ſtudio deſiderāt: ſaturabunꝛ cum
xp̄s apparuerit in gloria. Sed ꝙ terrenis gaudent
in vltimo inanes toti⁹ beatitudinis dimittunꝛ. In
pſenti etiā videm⁹ humiles diuina grā impleri: ſup
bos lumine veritatis priuari. g ·Suſcepit. Poſt
generalē diuine pietatis ꝛ iuſticie cōmemorationē:
ad ſingularem noue incarnationis diſpenſationem
cōuertit verba. Suſcepit: ꝗſi medicus egrū. Viſibi/
lis iter hoīes fact⁹ vt faceret iſrl̄. i. vidētes deū: pue
rū ſuū ſibi odientē ꝛ humilē: qꝛ nō niſi p humilitatē
ſaluādi ſūt. Memorari m. ſ. qꝛ ꝙ hoīem redemit: nō
meritū eſt hoīs: ſed donū diuine pietatis. h ·Si/
cut lo. eſt. Memoriā patrū ꝗbus hec ſalus reuelata
eſt faciēs: abraā noīatim exprimit: cui primo ipſa in
carnatio manifeſtata eſt. Et ſemini: nō tā carne geni
tis ꝗ̄ fidei veſtigia ſecutis: ꝗb⁹ aduēt⁹ ſaluatoris i
ſecula eſt ꝓmiſſus: qꝛ ipſa ꝓmiſſio hereditatis nul/
lo fine claudeꝛ. Nā ꝛ vſq; in fine ſeculi credētes nō
deerūt: ꝛ beatitudinis erit glīa pꝑēnis.
i ·Manſit autem maria. Beda. Tādiu manſit: do/
nec videret precurſoris natiuitatem: propter quam
maxime venerat. Nec cauſa ſola familiaritatꝭ tam/
diu manſit: ſed vt tanto tēpore ꝛ heliçabet et iohan
nes creſcer et ꝓfectus. Nam ſi in primo aduentu ma
rie ſpirituſancto ſunt repleti multum eſt illis ſuper/
Myſtice additum tanta mora manſionis. ·Myſtice. Ani/
ma caſta que ſpiritualis verbi deſiderium concipit:
neceſſe eſt vt alta exercitus celeſtis iuga ſubeat: et
quaſi triū menſium dies ibidem demorata: quouſq;
fidei: ſpei et charitatis luce radietur: perſeuerare
non deſiſtat.

Impletū

le ſue. Ecce ei ex hoc beatā me di a
a ſ iudeoꝝ et gentiū. ſ vel oēs gentes. ſ et
a cēt omnes generationes. Quia b+
fecit mihi magna qui potēs eſt: c
ſ quia ſingularis potētie culmine omnia ꝙ fecit
tranſcēdit longe: ꝛ inuocatio hui⁹ noīs ſanctita/
tis facit participes. ſ in me incepta dilataꝛ.
b c ꝛ ſanctū nomen eius. Et miſeri/ d e+
cordia ei⁹ a progenie in proge/ f g
ſ i oī gēte ꝙ timet deū accept⁹ ē illi. ſ ꝛ hꝫ p filiū
d nies: timentib⁹ eū. Fecit potenti h i+
am i brachio ſuo: diſpſit ſupbos k
ſ. i. voluntate. ſ. i. deponet.
e mēte cordis ſui. Depoſuit poten l m+
tes de ſede: ꝛ exaltauit humiles. n
f Eſurientes impleuit bonis: ꝛ di o+ p
ſ Be. ſicut medicus egrū.
g uites dimiſit ianeſ. Suſcepit iſra q+
ſ. i. vt memor eſſet
el pueꝝ ſuum: recordatus miſeri r
h cordię ſuę. Sicut locutus eſt ad s+
patres noſtros: abraā et ſemini t
i ei⁹ in ſecula. Manſit autē maria v x+
ſ poſt partū eius. y
cū illa quaſi mēſib⁹ trib⁹: ꝛ reuer z
ſa eſt i domū ſuā. Heliçabet autē a b+

neficia collata toti mūdo generaliter. ibi: Et miſericordia ei⁹. Tertio bē
neficia collata pplō iudeoꝝ ſpecialiter. ibi: Suſcepit iſrl̄. Circa primū di
ciꝛ: Quia reſpexit humilitatē ancille ſue: quaſi diceret virgo beata. hīi
debeo magnificare ꝛ laudare dn̄ʒ: Quia reſpexit humilitatē ācille ſue:
qꝛ lʒ ex omnib⁹ virtutib⁹ fuerit diſpoſita ad cōceptionē filij dei: ſpeciali
ter tamē hoc fuit ex humilitate. a ·Ecce enim
ex hoc beatā me dicēt omnes generationes. i. iu
dei et gentiles. Ex omnibus generationib⁹ aliꝗ
ſunt cōuerſi ad fidē qui confitenꝛ iſtā virginē
beatā: hoc etiā patet i ſaracenis. vnde in alcho/
rano machometi diciꝛ de maria virgine. Dixe/
runt angeli: O maria deus annūciat tibi verbū
ex ipſo et erit nomē eius ieſus fili⁹ marie. Et ali
bi in eodē libro. dixerūt angeli: O maria deus
vtiq; elegit te ꝛ purificauit te: ꝛ elegit te claram
ſup mulieres ſeculoꝝ: ꝛ multa alia ibi dicunꝛ
ad laudē virginis. b ·Quia fecit mihi magna
in ſanctificatione: ſed maxima in filij dei conce/
ptione. c ·Qui potēs eſt. virtute eni potētie
dei infinite facta ſunt hec. d ·Et ſanctū nomē
ei⁹. qꝛ quicꝗd ſanctitatis poteſt cogitari totum
eminentius eſt in eo. e ·Et miſericordia eius.
Hic recolit beata virgo beneficia exhibita toti
mūdo. cū diciꝛ: Et miſericordia ei⁹. i. bn̄ficiū in/
carnatiōis qḋ ex miſcḋia dei factū eſt. vnde pe/
tebat dauid: Oſtēde nobis dn̄e miſericordiam
tuā. q. d. oſtendiſti potentiā tuā in creatione mū
di de nihilo: ꝛ ſapientiā tuā in mundi guberna/
tione ſic ordinata: ꝛ iuſticiā tuam in peccatoꝝ
punitione: ſicut in diluuio ꝛ ſubuerſione ſodo/
me et gomorre: ꝛ ideo oſtende nobis dn̄e miſeri/
cordiā tuā in filij tui incarnatione. f ·A pro/
genie. ſ. iudeoꝝ: qꝛ ſicut dꝛ Joh. iiij. Salus ex iu
deis eſt: qꝛ incarnatio facta eſt in virgine iudea
natione: ſed quia beneficiū incarnationis ad to
tum mundū diffundiꝛ. ideo ſubdiꝛ: g ·In p/
genies. ſ. oīm gentiū. Verūtn̄ qꝛ licet beneficiū
incarnationis ſe extendat ad oēs quantum ad
ſufficientiā: nō tamē quantū ad efficaciā ſed tm̄
ad iuſtos. ideo ſubdiꝛ: h ·Timentibus eum:
ſcʒ timore filiali ꝛ caſto. i ·Fecit potentiam in brachio ſuo. i. in filio
ſuo qui vocaꝛ brachium dn̄i: Eſa. liij. Brachium dn̄i cui reuelatū eſt.
k ·Diſperſit ſupbos. i. legiſperitos ꝛ phariſeos qui fuerūt ſupbi.
l ·Mente cordis ſui. ſpernentes cōſiliū dei. vt diciꝛ. j. vij. ca. Et ipſi cū
ceteris iudeis. xlij. anno a paſſiōe xp̄i fuerūt capti ꝛ captiuati p Titū
ꝛ Veſpaſianū: ꝛ p orbē diſpſi. Et loquiꝛ hic virgo de futuro p modū p̄
teriti ꝓpter certitudinē euentus ſue ꝓphetie. m ·Depoſuit po. de ſe
de. i. iudeos qui erant potentes in lege ꝛ ꝓphetis: dimittēs eos ex ſuo
demerito in ꝓfundo erroris: ſcḋm ꝙ diciꝛ Ro. xj. Cecitas ex parte cōtin
git in iſrael. n ·Et exaltauit humiles. i. gentiles humiliter ꝛ deuote
ꝑdicationē apoſtoloꝝ ſuſcipientes. ꝛ ideo ſubdiꝛ: o ·Eſurientes im/
pleuit bonis. quia gētiles cū magno deſiderio qḋ p eſurientē deſigna/
tur verbum dei receperunt. p ·Et diuites dimiſit inanes. i. legiſperi/
tos diuitijs ſcripturarū prius repletos: dimiſit inanes p excecationē
eoꝝ et falſum intellectū ſcripturarū. q ·Suſcepit iſrael puerū ſuum.
Hic recolit beata vgo beneficia exhibita populo iudeoꝝ ſpecialiter. cū
diciꝛ: Suſcepit iſrl̄ puerū ſuū: quia de⁹ accepit carnē puerilē de populo
iſrael quod fuit beneficiū illi populo collatū: maxime quantū ad cre/
dentes de populo illo. r ·Recordatus miſericordie ſue. Ad modum
eni recordantis ſe habuit quādo filiū ſuū patribus antiquis ꝓmiſſum
in carnē miſit. ideo ſubdiꝛ: s ·Sicut locutus eſt ad patres noſtros:
id eſt ad patriarchas ꝛ ꝓphetas. t ·Abraā ꝛ ſemini eius. ſcḋm ꝙ di/
ciꝛ Geñ. xxij. In ſemine tuo benedicenꝛ oēs gentes terre.
v ·In ſecula. qꝛ caro humana pmanebit eternaliter deitati vnita.
x ·Manſit aūt maria. Hic ꝯñr deſcribunꝛ cōcomitantia ortū ꝑcurſo/
ris quoꝝ primū reſpicit virginē. qḋ notaꝛ cū diciꝛ: y ·Manſit au/
tem maria cum illa: id eſt cum eliçabeth pro cui⁹ conſolatione et obſe/
quio venerat. z ·Quaſi menſibus tribus. ꝛ ſic ptʒ ꝙ māſit vſq; ad
tempus partus heliſabet: quia in fine ſexti menſis nunciauit ſibi ange
lus conceptionem heliçabet. a ·Et reuerſa eſt in domum ſuā. cōple/
to tamen prius ortu ꝑcurſoris vt communiter diciꝛ. vnde dicunt aliqui
ꝙ ipſa recepit ꝑcurſorem et tenuit. Aliqui tamen doctores vt Theo/
philus ꝛ grecus dicunt ꝙ īminente partu heliçabet receſſit: tum qꝛ vir
gines in partu mulierū nō ſolent adeſſe: tum quia alie mulieres iā ve/
nerant ad partū heliſabet: ꝛ ideo obſequium marie nō erat vltra ſibi
neceſſarium quod per alias mulieres poterat fieri. Scḋm reſpicit ma/
trem ꝑcurſoris. qḋ notaꝛ. cū diciꝛ: b ·Heliçabet aūt impletū eſt tem
pus pariendi. ſ. nouem menſium.

Et peperit

a Impletū eſt. Be. Uerba impletionis ſacra ſcriptura in bonoꝝ tā ortu vel obitu: vel actu ponere ꝯſueuit: quo-rū vitā plenitudinē pfectiōis habere ſignificat: vt imple-ti ſunt dies marie vt pareret. Impleuit ſalomon edificare
Gen. 4. a domū. Defunctꝰ eſt abraā plenus dierū. Cū venit pleni-tudo tpis: miſit deꝰ filiū ſuū. Sed ꝯtra dies impioꝝ inanes ⁊ vacui.

b Et audierūt. Ambro. Be. Habet ſanctoꝝ editio leticiā plurimorū: qꝛ cōe bonū eſt. Iuſticia enim cōis virtus eſt: ⁊ ideo in ortu iuſti futuri vite inſigne pmittit: et gr̄a future virtutis exultatiōe vicinoꝝ pfigurante ſignat.

c Die octauo ve. p circūciſionē reſurrectio dn̄i figurat: qꝛ ⁊ octauo die. i. poſt ſabbatū facta eſt: et ſicut illa a reatu mortis abſoluere ſolebat: ſic iſta immortalis vite natiuitatē ⁊ in auctore noſtro exhibuit: ⁊ in nobis monſtrauit ſperandā. d Et vocabāt euꝫ. Beda. Iohānis celebrata natiuitas eſt noui teſtamenti inchoata gr̄a: cui iudei q̄ legis obſeruatione q̄ſi affinitate iūcti erant: nomē patris volūt iponere: qꝛ magis iuſticiā q̄ ex lege eſt volūt ſuſcipere q̄ꝫ gratiā que ex fide. Qui puerū noīe patris vocāt eos figurāt: q̄ dn̄o noua gr̄e munera declarāte: cuperēt eū potiꝰ p ꝯſueta veteris ſacerdotij edicta pdicare. Aūt bn̄ ȝacharias memor dn̄i īterptat: qꝛ memoriā antiq̄ obſeruatiōis a dn̄o date figurāt. Mater q̄ vbis ⁊ pater q̄ ſcriptis ꝙ iohānes vocet aſtruūt: ſignificat ꝙ ip̄a legis doctrina de ſuſcipiēda gr̄a xp̄i viua voce inſtruit: dicēdo p legiſlatorē:
Deu. 18. d Prophetā ſuſcitabit vo. do
Act. 7. c de. f. v. ip̄m audite: ⁊ ip̄m ſacerdotiū legale cerimoniarū typis q̄ſi mutis lr̄aꝝ figuris gr̄am euāgelij ſi recte intelligat exprimit.

e Innuebant. Qui inuūt pr̄i de noīe pueri: ſignificāt illos q̄ teſtimonio legis intēdūt aſtruere gratiā fidei. f Aptū eſt aūt ⁊c. Qꝛ declarato ⁊ ꝯfirmato noīe iohānis aperit os ȝacharie ⁊ bn̄dicit: ptꝫ qꝛ manifeſtata ē p apl̄os gratia noui teſta. multa etiā turba ſacerdotū relicta taciturnitate nociua: obedit fidei: ⁊ pdicat dona redēptoris: ⁊ q̄ prius occultabant in ſacerdotio legali: rōnabiliter īntellecta ſoluunt. Qꝛ in die circūciſionis iohānis factus eſt timor ſup vicinos: ſignificat ꝙ tpe dn̄ice reſurrectiōis apl̄is dato ſpū et pdicata gloria chriſti: ſalubris timor nō ſolū iudeoꝝ q̄ erāt vicini vel ſitu loci: vel ſcia legis: ſꝫ etiaꝫ exterarū gentium corda ꝯcuſſit. Nec tm̄ mōtana iudee: ſꝫ oīa mūdani regni mūdaneq̄ ſapie culmina xp̄i fama trāſcēdit. Percurrētia ſigna pbēt iter pcurſori veritatis: Et futurus ꝓpha pmiſſis cōmēdat auſpitijs. g Et ꝓphauit. Be. Magna largitas diuine pietat. Ecce loq̄la q̄ ſola ablata ē diffidēti cū ſpū ꝓphie reſtitura eſt credēti. Ambro. Eliſabeth paucis: ȝachariaſ mult ꝓphetat. Uterq̄ ſctōſpū repletꝰ loq̄bat: ſꝫ diſciplina ſeruat: vt mulier mag diſcere q̄ diuia ſūt ſtudeat q̄ꝫ docere. h Bn̄dictꝰ. Quia dn̄i bonitatē dei rogauit ꝓ liberatiōe pcurſor donatꝰ eſt. i Uiſitauit. Qd ꝓrime faciendū cognouerat ꝓphetico more quaſi iā factū narrat.

a impletū eſt tp̄s pariendi: ⁊ pepe- a
b rit filiū. Et audierūt vicini ⁊ co- b c
gnati eiꝰ qꝛ magnificauit domi- d
nus miſericordiā ſuā cū illa: ⁊ cō- e
c gratulabant ei. Et factū ē in die f g
octauo: venerūt circūcidere pue- h
d rū: ⁊ vocabāt eū nomine patris i

a Ambro. Be. Spū ꝓphetie didicit: qđ nō didicerat a marito: nō poterat ignorare pnunciū que ꝓphetauerat xp̄m.

ſui ȝachariā. Et rn̄ſpondens ma- k

a Ambro. Be. ſicut ab angelo ȝacharie erat pnunciatum.

ter eiꝰ dixit: Nequaq̄ꝫ: ſed vocabitur iohānes. Et dixerunt ad il- l

Ambro. Be. aduerte hoc nomē nō eſſe generis ſed vatis.

lā. Quia nemo eſt in cognatione m

a Ambro. qꝛ incredulitas affatū ei eripuit ⁊ auditu: qđ voce nō poterat manu ⁊ litteris locutus et nutu interrogatur.

e tua qui vocet hoc noīe. Innuē- n
bāt aūt patri eiꝰ: quē vellet voca

a Ambro. qꝛ lex ſcripta in tabulis lapideis myſteria loquit.

ri eū. Et poſtulās pugillarē: ſcri-

a Amb. Be. ſ nomē nos nō iponimꝰ: qꝛ iā a deo accepit hꝫ ſuū nomē: qđ agnouimꝰ: nō qđ eligimꝰ

pſit dicēs: Iohānes ē nomē eiꝰ. o

a de conuenientia inter patrē et matrem.
b Ambro. iam ſoluit fides linguam: quā incredulitas ligauerat.

f Et mirāti ſūt vniuerſi. Apertū ē p q
aūt ilico os eiꝰ ⁊ lingua eiꝰ: ⁊ lo-
quebat benedicēs deū. Et factꝰ r†
eſt timor ſup oēs vicinos eoꝝ:
⁊ ſuper omnia mōtana iudee di- s
uulgabantur omnia verba hec.

excitati miraculo ⁊ timore ſtupefacti.

Et poſuerunt oēs qui audierant t

tacite euentum rei expectantes.

ī corde ſuo dicētes: Quis putas v
puer iſte erit? Etenī manus dn̄i x
erat cuꝫ illo. Et ȝacharias pater y†
g eius repletus eſt ſpirituſācto: ⁊

eſt vel ſit.

h prophetauit dicēs: Benedictus z†

a lōga īfirmitate tabeſcētē. apparēs ī carne quaſi longius a ſe recedētes iuſtificare curauit. a

i dominus deꝰ iſrael: quia viſitā- b c†

a ſanguine filij redemit ſub peccato vendita.
b quā ſuā viſitādo fecit.

uit ⁊ fecit rēdēptionē plebis ſue. d†

a Et peperit filiū. ſicut p angelū fuerat pdictū. b Et audierūt vicini. i. illi q̄ erāt cohabitātes. c Et cognati. qꝛ erāt ex eiꝰ ꝯſāguinitate ⁊ affinitate. d Quia magnificauit dn̄s miſericordiā ſuā cū illa. i. magnā miſericordiā ei fecit auferēdo ſterilitatis opprobriū: ⁊ dādo tm̄ ac talē filiū ſic nūciatū mirabiliter ⁊ conceptū ſupnaturaliter. e Et cōgratulabāt ei. ſm̄ ꝙ dixerat angelus ȝacharie: Multi ī natiuitate eius gaudebūt. f Et factū eſt. Hic ponūt ꝯſequētia ortū pcurſoris quoꝝ primū eſt pueri nati noīatio. Secūdū ppl̄i admiratio. ibi: Et mirati ſūt vniuerſi. Tertium pr̄is inſpiratio. ibi: Et ȝacharias. Circa primū dr̄: g In die octauo. ſ. a natiuitate pcurſoris. h Uenerūt circūcidere pueruꝫ. ſicut pcipit Gen. xvij. de rōne huiꝰ pcepti ⁊ modo intelligēdi dictū fuit. ibi: Et qꝛ in circūciſione imponebat: tūc nomē puero ſicut mō imponit in baptiſmo. iđ ſubdit: i Et vocabāt eū noīe pr̄is ſui ȝachariā: qꝛ iſtud antiquitꝰ fuit ſatis cōiter obſeruatū ⁊ adhuc obſeruat frequenter: maxime in magnis pſonis ꝙ primogenitꝰ filiꝰ noīatur noīe pr̄is. k Et rn̄dens ⁊c. ſ. vocabit ȝacharias: l Sꝫ vo. ⁊c. hoc em̄ fuit ſibi a deo reuelatū: qꝛ a marito nō didicit. cū eſſet factus mutꝰ anteq̄ꝫ rediret ad eā de tēplo. vt ptꝫ ex pdictis. m Nemo ē in cognatione tua q̄ vocet hoc noīe: non eſt intelligēdū ꝙ nullus iudeus vocatꝰ fuiſſet priꝰ iohānes: qꝛ alij iudei fuerunt ante ſic noīati. vt ptꝫ. i. Mach. ij. de iohāne fratre iude machabei ⁊ de iohāne eupolemij: ſꝫ cognatio hic accipit ꝓpinquitas generis: qꝛ nullus fuerat ſic vocatus de cognatiōe eliſabeth aut mariti eius. n Innuebant aūt pr̄i eiꝰ. p ſigna viſibilia: ex quo ptꝫ ꝙ nō tm̄ erat mutus ſed etiaꝫ ſurdus. Si em̄ potuiſſet intelligere verba q̄ meliꝰ et breuiꝰ exprimūt mentis ꝯceptū queſiuiſſent ab eo p verba ⁊ non p alia ſigna. o Iohānes eſt nomē eiꝰ. i. hoc nomē nō ipono ſꝫ ipoſitū eſt a deo. p Et mirati ſunt. Hic ꝯſr deſcribit populi admiratio ex mirabilibꝰ q̄ videbāt circa puerū natū ⁊ parētes eiꝰ: videlicet ex mirabili ꝯuenientia pr̄is ⁊ matris in noīe pueri: ⁊ in loq̄la reddita patri. ideo ſubdit: q Aptū eſt aūt ilico os eiꝰ. p ꝯfeſſionē ei fidei in ſcripto quā verbo facere nō poterat meruit liberari: ſicut ꝓpter verbū dubitatiōis demeruerat ligari. r Et fa. ē ti. ma. ſu. oēs vi. eoꝝ. i. admiratio magna vel timor dn̄i q̄ ſic mirabiliter punierat ȝachariā ⁊ liberauerat. s Et ſup oīa ⁊c. qꝛ facta inſolita ⁊ mirabilia libētiꝰ narrant. t Et poſue. oēs q̄ audi. in cor. ſuo. qꝛ talia magis memorie cōmēdant. v Dicētes q̄s putas puer iſte erit. q. d. valde magnꝰ erit. cuiꝰ cauſa ſubdit: x Etenī manꝰ dn̄i erat cū illo. i. virtꝰ dei opatiua miraculoꝝ ī eiꝰ annūciatione: ꝯceptione: natiuitate oſtēſoꝝ: ex qbꝰ rōnabiliter ꝯcludebat magnitudo pueri futura corā deo: ſic fuerat pdictuꝫ ȝacharie: Erit ei magnꝰ corā dn̄o. y Et ȝacharias. Hic ꝯſr deſcribit pr̄is īſpiratio cū dr̄: Et ȝacharias pater eiꝰ ipletꝰ eſt ſpūſctō: ⁊ ſubdit eiꝰ ꝓphia p modū cātici ſeu diuine laudis ex pſſa. cū dr̄: z Bn̄dictꝰ ⁊c. in q̄ cātico pmo pmittit ptinētia ad redēptorē. ſcđo ptinētia ad ipiꝰ pcurſorē. ibi: Et tu puer. Circa pmū dr̄: Bn̄dictꝰ dn̄s. oīm p generalē gubernationē. a Deꝰ. ꝓ creationē. b Iſrl. p ſpālē cultū ⁊ deuotionē ⁊ deuotionē ⁊ bn̄ficioꝝ ſpāliū ꝓplo iſrl exhibitionē. c Quia vi. i. viſitabit. loq̄t ei de futuro p modū pteriti ꝓpt ꝓphetie certitudinē. Hec aūt viſitatio facta ē ī xp̄i natiuitate q̄ erat adhuc futura: ⁊ ꝯuerſatione qꝛ viſitauit nos ſic medicꝰ infirmū: ſicut dr̄ Luc. vi. Uirtꝰ de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. d Et fecit redemptionē. in ſua be-

Cornu

¶ a Cornu. Be. Per cornu qđ carnē excedit cū oīa oſſa carne tegant: regnū xpī ſignificat: q̄ mund⁹ ⁊ gaudia carnis ſupant. In cuius figurā dauid ⁊ ſalomon cornu olei ſūt in regni gl'iam ꝯſecrati: vt prius ſaul lenticula. Cornu. i. xpm: q2 cornu nec caro eſt nec os. Sic xp̄s nec caro tm̄: nec os tm̄ diuinitatis.
b Qui a ſeculo ⁊c. Be. Tota veteris teſtamenti ſcriptura d' xp̄o preceſſit: ⁊ a tpe ade ſancti patres ſuis quiqȝ factis ei⁹ diſpenſationis teſtimonium reddunt.
c Salutem. Erexit nobis ſalutem ex inimicis. Et eſt explanatio ſupioris verſiculi: i. quo breuiter idē ꝓmiſerat. Erexit cornu ſalutis nobis.
d Omniū. Beđ. q. diceret: vel hominū ꝑuerſoꝝ ⁊ ſpirituum immūdoꝝ: de quorū manu ⁊ interī ſpe ſalui facti ſumus: ⁊ i futuro reipſa ſaluādi.
e Ad faciēdā. Locutus eſt: ⁊ erexit nobis ſalutē ad faciēdā miſericordiā: vt miſericordiā quā patrib⁹ ꝓmiſit impleat in nobis: ⁊ iuramentū qđ fecit patrib⁹ de liberatione noſtra: in nobis per chriſtū cōpleatur.
f Et tu puer ⁊c. Be. Nō mirum ſi alloquit̄ īfantē octo dierū: q2 qui in vtero matris ſalutationem marie audiuit iā natus patr' vocē agnouit. Ut ꝓpter illos inſtruendos q̄ aderāt: futura filij munera q̄ ꝑ āgelū didicerat depmit. Be. Cū de dn̄o loqueret̄: repente ad ꝓpham v̄ba cōuertit: vt h̄ q3 bn̄ficium eſſe dn̄i deſignaret: ne cū publica numeraret q̄ſi ingratus ſua bn̄ficia tacuiſſe videret̄: q̄ agnoſcebat ſe in filios ſuſcepiſſe.
g Scientiā ſalutis. Beda. Nomē ieſu. i. ſaluatoris exponere: et diligenti⁹ cōmēdare volēs: ſalutis frequentat mentionē: cū cornu ſalut' erigendū: ſalutē ex inimicis futurā ſcientiā ſalutis plebi dā dā cōmemorat. Et ne tpalē ſalutē ꝓmitti putares. addit: in remiſſionem peccatoꝝ eoꝝ.
g Illuminare his. Be. In lōga peccatorū ⁊ ignorātie cecitate depreſſis: q2 excluſis errorum tenebris attulit verā cognitionis ſue lucē: ⁊ certū iter patrie celeſtis aperuit.
h Ad dirigēdos pedes noſtros in vi. pa. Ut ꝑ omnia greſſus noſtrorū opeꝝ illuminatoris noſtri gratie cōcordent: donec ad manſionē ꝑpetue pacis intremus.
i Et erat ī deſerto. Be. Predicator penitentie futurus aſpera ſolitudinis eligit: vbi primeuam exigit etatem: vt iuuenis liberius ab amore mūdi auditores ſuos reuocaret.

¶ .i. firmā celſitudinē ſalutis.
a Et erexit cornu ſalutis nobis: i a† b†
¶ q2 de iudeis naſcet̄ a ¶ de femore dauid nat⁹
domo dauid pueri ſui. Sicut lo c†
b cut⁹ eſt ꝑ os ſctōꝝ: q̄ a ſc'lo ſūt ꝓ
c phetaꝝ ei⁹. Salutē ex inimicis d†
d nr̄is: ⁊ de manu oīm q̄ oderunt
e nos. Ad faciēdā miſcđiaȝ cū prī/ e†
¶ memorē ſe oſtēdit. vl' memores nō faceret.
bus nr̄is: ⁊ memorari teſtamēti f†
¶ et ad faciēdū. ¶ Be. in te benedicentur oēs cognatiōes terre.
ſui ſācti. † Iuſiurādū qđ iurauit g†
¶ .ſ. ¶ per carnem vel per fidem.
ad abraā patrē nr̄m daturum ſe h
nobis. Ut ſine timore de manu i†
inimicorum noſtrorum liberati
a ¶ intellectu. b ¶ operatione.
ſeruiam⁹ illi. In ſanctitāte ⁊ iuſ/ †
¶ nō in cōſpectu hominū. ¶ non ad horam.
ticia coram ipſo: omnibus die/
f bus noſtris. Et tu puer ꝓpheta k† l
altiſſimi vocaberis: p̄ibis enī m
ante faciē domini parare vias n
g eius. Ad dandā ſcientiā ſalutis o†
plebi ei⁹: i remiſſionē peccatorū †
¶ non hominum meritis.
eorum. Per viſcera miſericordie p†
¶ ꝑ que viſcera. ¶ aſſumpta carnē.
dei noſtri: i quib⁹ viſitauit nos
¶ verbum patris ortum vere lucis aperiens.
¶ viſitauit vt illuminaret.
oriēs ex alto. † Illuminare his q̄ q r†
in tenebris et vmbra mortis ſe/ s
¶ Be. pri⁹ illuminat̄ corda: poſtea opa dirigūt̄
h dēt. Ad dirigēdoſ pedes nr̄os †
¶ corpore
in viam pacis. † Puer autem cre t†
i ſcebat ⁊ cōfortabatur ſpiritu: ⁊ v x
erat in deſertis vſqȝ in diē oſtē/ y
ſionis ſue ad iſrael.

¶ Exijt edi.

ſua benedicta paſſione ꝑ quā redēpti ſum⁹. a Et erexit cornu ſalutis no. i. virutē ꝯſequēdi ſalutē eternaȝ. ⁊ hoc fecit in ſua reſurrectiōe qua reſurrexit ad vitā immortalē educēs patres ſctōs de limbo inferni detētos ibi: et ſua aſcēſione q̄ illos ad celeſtia introduxit. b In domo da. pueri ſui. q2 iſta adimpleuit xp̄s in carne aſſūpta de domo dauid. c Sicut locutus eſt per os ſancto. ꝓ. q̄ ſunt a ſeculo. hoc eſt a mūdi principio: qui iſta predixerūt. ſm ꝙ dicit̄ Act. x. Huic omnes ꝓphete teſtimoniū ꝑhibēt ⁊c. Et ſicut ꝓmiſerat ꝑ ꝓphetas ita fideliter adīpleuit. d Salutē ex inimicis noſtris. ſupple conſecuti ſumus ꝑ chriſtū videlicet de mundo: carne ⁊ diabolo. e Ad faciendā miſericordiā cū patribus noſtris. quia myſteriū incarnationis impleuit: nō ꝓpter noſtram iuſticiā: ſed ꝓpter ſuam miſericordiam adiplēdā quā patribus ꝓmiſit. f Et memorari teſtamenti ſui ſancti. i. pacti firmiſſimi qđ habuit cū patrib⁹ veteris teſtamenti de chriſto venturo. de quo teſtamento ad modū rememorantis ſeu recordantis ſe habuit quādo pactū impleuit. g Iuſiurandū qđ iu. ad abra. p. nr̄m. de quo d' Gen. xxij. Per memetipſum iuraui ⁊c. quod iuramentū impleuit deus pater mittendo filiū. h Daturum ſe nobis. quia deus pater dedit etiam ſe nobis in filio qui eſt eiuſdē ſubſtātie cū patre. i Ut ſine timore ⁊c. quia ꝑ hoc euacuat̄ timor ſeruilis q̄ non eſt in charitate. k Et tu puer altiſſi. Hic ꝯſr̄ exprimit in cantico que pertinent ad precurſorē: dirigēs ad ipſum ſermonē. Si autē querat̄ quare ad ipm ſermonē dirigeret cū puer adhuc non intelligeret. dicūt aliq̄ ꝙ virtute ſupnaturali intelligebat patrē loquentē: ſicut intelligit chriſtum in vtero matris exiſtentē: vt predictum eſt. Alij autem dicūt ꝙ ſic loquebat̄ puero: nō ꝓpter eius intellectionē ſed ꝓpter aliorum inſtructioneȝ de myſterio incarnationis qui habebant vſū rōnis. l Propheta altiſſimi vocaberis. Cōtra hoc videtur illud Ioh. i. ꝙ iohannes baptiſta negauit ſe eſſe ꝓphetam. Ad quod dicendum ꝙ verum reſpōdit ſm intentionem querentiū: quia querebant ſi eſſet vnus de antiquis prophetis: vt helias vel heliſeus vel huiuſmodi: vt patet ibidem: ⁊ ſm veritatem non erat vnus de illis. Aliter etiā dicitur ꝙ negauit ſe eſſe ꝓphetaȝ tm̄: quia fuit propheta et plus q̄ ꝓpheta ſm teſtimonium ſaluatoris: Matth. xj. m Preibis enim ante faciem dn̄i. i. ante filiū dei qui ē ſimilitudo vl' facies dei patris. per faciem enim deſignatur noticia ſm Grego. ſuper Ezechielem. Ea autem que ad noticiā pertinent in diuinis filio appropriantur. n Parare vias eius. per predicationem chriſtum annunciando: et ꝑ baptiſmum aſſuefaciendo: quia homines per baptiſmum iohannis diſponebant̄ ad facilius recipiendū baptiſmū chriſti. o Ad dandā ſcientiā ſalutis plebi eius: id eſt ad predicandum ſalutem fiendam per chriſtum. p Per viſcera miſericordie dei noſtri. i. ꝑ intimam ⁊ occultam dei miſericordiam facta ſunt hec. q Oriens ex alto. i. ex ſinu patris in mundo. r Illuminare his qui in tenebris. i. patribus in limbo exiſtentib⁹ quos chriſtus illuminauit: q̄ñ poſt paſſionē ſuā ad illos deſcendit. s Et vmbra mortis. i. viuētibus adhuc in hoc mundo qui eſt quedā vmbra mortis quos illuminauit chriſtus per ſeipſum predicando ⁊ apoſtolos per orbem ad predicandum mittendo: vt habetur Mar. vlti. t Puer autē creſcebat. Hic conſequent̄ deſcribit̄ precurſoris nati ꝓfectus ⁊ couerſatio. cū dicit̄: Puer aūt creſcebat. q̄tū ad augmētū corpis. v Et confortabatur ſpiritu. q̄tū ad augmentū gratie ⁊ virtutis. x Et erat in deſertis. q̄tum ad ꝑfectionē ꝯuerſationis: ibi enim habitauit vſqȝ ad tp̄s ſue p̄dicatiōis: vt contēplationi liberius vacaret diuinā ſapientiā hauriendo: quam poſtea effudit predicādo: ⁊ vt viuēs ī deſert' vitā auſterā duceret: ⁊ ne ex cohabitatione cum peccatoribus in tumultu populi maculā aliquam in fama vel vita cōtraheret. y Uſqȝ in diem oſtenſionis ſue ad iſrael. qđ factū eſt anno xv. imperij tiberij ceſaris. tunc enim exijt de deſertis ad predicandū populis: vt habetur infra. iij. ca.

G

† Gen. 22. c

† De. pe. di. 3. c. adhuc pſidi vltra medium.

† 1. Reg. 2. c

Moraliter.

Ca. I

g† Fuit in diebus herodis regis iude ſacerdoſ quidam ⁊c. Inter euāgeliſtas Lucas ſignificat̄ ꝑ myſticū vituli vultū qui ē animal immolaticiū: q2 p̄dicat chriſtum pro nobis immolatū. Immolare v̄o pertinet ad ſacerdotis officiū. ꝓpter qđ a ſacerdotio euāgeliū incepit. m† Erāt aūt ambo iuſti. bene ex iuſtis accepit originē q̄ nūciare venerat iuſticiā cōſummatam. † Ante deum. non ſicut hypocrite q̄ fingūt iuſticiā ante mundū. c† Factum eſt autem cū ſacerdotio fungeret̄ zacharias ⁊c. Per zachariā q̄ dn̄i memor interpretat̄: bonus p̄lat⁹ ſignificat̄: q̄ ſemꝑ in ſuo pectore debet gerere dei me

rere dei memoriā ꝑ ſua et ſuoꝝ ſubditoꝝ ſalute. Hic aūt tēplū ingredit ꝑ diligentē diuini cultus ſollicitudinē et offert incē/ſum ꝑ feruentē orationē: et ꝓplus orat ꝑ eius informationē: et angelus apparet ei per diuinā cōſolationē ideo ſubdit:
a† · Ne timeas çacharia ⁊c. ⁊ filius ei naſcitur⁹ nunciat. i. de bono ſucceſſore aliqñ certificat ſicut factū fuit beato martino de ſucceſſione beati bricçij: ⁊ beato amatori de ſucceſſione bea/ti germani. g† · Et multi in natiuitate eius gaudebūt. ma/gnum enī gaudiuʒ debet eſſe de boni paſtoris creatione q̄ eſt quedā natiuitas. t† · Vñ hoc ſciā ⁊c. Per hoc aūt ꝙ dubitans factus eſt mutus: ⁊ fidē calamo confitēs apertū ē os ei⁹ ⁊ loquebat benedicēs dñm. ſignificat ꝙ lingua dubitātis i fide facta eſt muta: qm̄ ei⁹ oratio nō eſt deo accepta: ſed homīs in fide firmi eſt deo grata. ideo dicit Jacob. j. Si q̄s vr̄m indiget ſapientia poſtulet eā a deo: qui dat omnib⁹ affluent. poſtulet aūt in fide nihil heſitās: qui enī heſitat ſimilis ē fluctui maris ⁊c. Sequit: Non ergo eſtimet homo ille ꝙ accipiat aliq̄d a domino. h† · In menſe aūt ſexto miſſus eſt angel⁹ gabri/el ⁊c. Hiero. Et bene angelus ad virginē mittit: q: ſꝑ eſt angelis cognata virginitas. † · Et nomē virginis maria. q̄ int/pretatur maris ſtel. Bern. O quiſq̄s te intelligis in hui⁹ ſeculi ꝓfluuio inter turbīes ⁊ ꝓcellas magis fluctuare q̄ʒ ſup terrā ambulare: reſpice ſtellā voca mariā. b† · Et ingreſſus ange/lus ad eā. Bern. Quo ingreſſus. in ſecreto cubiculo vbi ora/bat patrē in abſcōdito. Item Ambro. Diſce virginē moribus que ſola in intimis penetralib⁹ quā nemo viroꝝ videt ſol⁹ an/gelus reperiret. c† · Aue gratia plena. Hiero. Et bñ plena: q: ceteris ꝑ partes pſtatur gratia. marie ꝟo ſimul totā ſe infudit plenitudo gratie. f† · Que cū audiſſet turbata eſt ⁊c. ꝙ turbata fuit virginalis fuit verecūdie. ꝙ nō pturbata cōſtātie ꝙ cogitauit qualis eſſet iſta ſalutatio prudētie. Vñ canit eccleſia: Virgo prudētiſſima quo ꝓgrederis: quaſi aurora valde rutilans ⁊c. i† · Ne timeas maria ⁊c. Bern. Solēt virgines q̄ vere virgines ſunt ſemp eſſe pauide ⁊ nunq̄ ſecure: ⁊ vt timē/da caueāt etiā tuta ptimeſcere. dicit enim. ij. Reg. xiij. ꝙ tha/mar cū fratre ſuo credēs eſſe ſecura fuit ab eodē violenter de/florata. l† · Ecce cōcipies in vtero ⁊c. iā ei eū ꝑ fidē ⁊ deuotionē cōceperat in corde ſuo. ⁊ hoc mō debem⁹ eū ꝯcipe ꝑ fidē et deuotionē: ⁊ parere ꝑ ſanctā operationē. a† · Et regnabit in domo iacob ⁊c. q̄ interꝑtatur ſupplātator. in illis enī q̄ ſup/plantāt paſſiōes inordīatas: ⁊ vitia regnat chriſtus. In illa autē q̄ ſupplantant ab eis diabolus. g† · Sp̄uſſanct⁹ ſupue/niet in te ⁊c. prius enī in eā venerat in ſua ſanctificatione: ⁊ ſupuenit in filij cōceptiōe. m† · Et ecce heliçabet ⁊c. q̄ ſenex erat ⁊ ſterilis: ⁊ tñ ex dei dono cōcepit et pepit filiū maximi valoris. ⁊ ꝑ hoc ſignificat ꝙ aliqñ pſone ꝓuecte etatis ⁊ bonis operibus ſteriles ex donis ſp̄uſſancti faciūt magnū fructū i eccleſia dei. ſicut patet de ſāctis dionyſio ⁊ auguſtino: q̄ ꝓuecte etat' vocati fuerūt ad fidē chriſti. r† · Ecce ancilla do. Ber. Que eſt tā ſublimis humilitas que cedere neſcit honorib⁹: inſoleſcere glia neſcit: mater dei eligit: ⁊ ancillā ſe nomīat.
r† · Exurgēs aūt maria in diebus illis abijt in mon. ⁊c. Am/broſius. Quo iā deo plena niſi ad mōtana cōſcēderet cū feſti/natione. Ambro. Diſcite virgines nō circūcurſitare ꝑ alie/nas edes: nō demorari in plateis. nō aliq̄s in publico īmiſcere ſermones. ecce maria in domo ſera: feſtinat in publico.
† · Et intrauit domū çacharie ⁊c. Ambro. Diſcite vos ſācte mulieres ſedulitatē quā debeatis pregnātib⁹ exhibere cognatis. maria q̄ ante in intimis penetralib⁹ verſebat: nō eā a pu/blico virginitatis pudor: nō a ſtudio aſperitas montiū: nō ab officio ꝓlixitas itineris retardauit. Diſcite etiaʒ virgines hu/militatē marie: venit ꝓpinqua ad ꝓximā: iunior ad ſeniorem: nec ſolū venit ſed etiā prior ſalutauit. decet eniʒ vt q̄to caſtior virgo tāto ſit humilior. nouerit deferre ſeniorib⁹: ſit magiſtra hūilitatis in q̄ eſt ꝓfeſſio caſtitatis: q: ſupior venit ad inferio/rem vt iferior adiuuet. maria ad heliçabet: chriſt⁹ ad iohānē.
c† · Et repleta eſt ſp̄uſctō heliçabet. ſ. audita ſalutatiōe marie: q: q̄cunq̄ ip̄a reſpicit oculo clemētie vl' affat: recipit a deo donum gratie ⁊ in laudē ꝓrumpit marie. ideo ſubdit: f† · Et exclamauit ⁊c. Et ait maria. Orige. Si aūt dñs nec augmētū nec detrimentū recipe pōt q̄d eſt ꝙ maria loquit: Magnificat anima mea dñm. Sed ſi cōſiderē dñm ſaluatorē imaginē eē in/uiſibilis dei: ⁊ animā meā factā ad eius imaginē: vt ſit imago imaginis: tūc videbo qm̄ in exemplo eoꝝ q̄ ſolēt imagīes pin/gere qñ magnificauero animā meā ope: cogitatiōe: ſmōe. tūc imago dei grādis efficit ⁊ ip̄e dñs cui⁹ imago ē in anima mea magnificat. q† · Et exultauit ſp̄us me⁹ i de. ⁊c. Theophil⁹. Ille aūt deū magnificat qui digne ſequit chriſtū: ⁊ dū chriſtianus vocat xp̄i nō minuit dignitatē: magna ⁊ celeſtia opādo ⁊ tūc ſp̄us eius. i. ſpiritualе cariſma exultabit ⁊ nō mortificabit. v† · Quia reſpexit humilitatē ancille ſue ⁊c. Aug⁹. O vera humilitas que deū hominib⁹ pepit: vitā mortalib⁹ edi/dit: celos innouauit: mūdū purificauit: paradiſū apuit: ⁊ hominū aīas liberauit. facta eſt marie humilitas ſcala celeſtis per quā deus deſcēdit ad terras. b† · Quia fecit mihi do/minus magna qui potēs eſt. Chryſ. Dicit aūt qui potēs ē: vt ſi q̄s diffidat in cōceptiōis negocio. dū virgo manens ꝯcepit: retorqueat miraculū ad potentiā opantis. c† · Et miſericordia ei⁹ a ꝓgenie ⁊c. Beda. A ſpecialib⁹ ſe donis ad ge/neralia cōuertēs. totius humani generis ſtatū deſcribit. di/cens: Et miſcōia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgēies timētib⁹ eū. q. d. nō mihi ſoli fecit magna: ſed ⁊ in omni gente qui timet deū acce/ptus eſt illi. i† · Fecit potētiā in brachio ſuo. Orige. Timētib⁹ aūt ſe fecit potentiā in brachio ſuo. q: licet infirm⁹ ad de/um acceſſeris: ſi timueris eū ꝓmiſſā virtutē conſeq̄ris.
m† · Depoſuit potētes ⁊c. Cyrill⁹. Magna ſapiebāt demo/nes gentiliū et ſapiētes phariſei et ſcribe iudeoꝝ: hos tñ de/poſuit: erexitq̄ȝ humiliantes ſe ſub potēti manu ei⁹: dās illis virtutē calcandi ſup ſerpētes ⁊ ſcorpiōes omnēq̄ȝ poteſtatem inimici. o† · Eſurientes īpleuit bonis ⁊c. Gloſa. Qui eterna toto ſtudio quaſi eſurietes deſiderāt ſaturabūt cū chriſt⁹ apparuerit in gloria: ſed qui terrenis gaudēt in fine toti⁹ be/atitudinis inanes dimittent. q† · Suſcepit iſra. pue. ſ. ⁊c. Beda. Pueꝝ ſuū obedientē. ſ. ⁊ humilē. nā q̄ cōtēnit hūilia/ri nō poterit ſaluari. s† · Sicut locut⁹ ē ad patres noſtros abraā ⁊ ſemini ei⁹. Beda. Semini ei⁹ dicit nō tā carne ꝓgenitis q̄ȝ fidei eius veſtigia ſecutis quib⁹ aduent⁹ ſaluatoris in ſecula eſt ꝓmiſſus. t† · Manſit aūt maria cū illa ⁊c. Moraliter aūt maria dici poteſt quelibet pſona ſibi deuota: ſicut ⁊ diligēs deū deus dicit ſm Aug'. Dicit enī ſic: Si terrā diligis terra es. ſi aurū diligis auꝝ es: ⁊ ſi diligis deū de⁹ es. ſ. ꝑ charitatis vnionē. Hec igit maria exurgens aſcendit ī mōtana. exurgit accidie tepore excutiēdo. aſcēdit in mōtana di/uina meditando. in ciuitatē iude cōfeſſionē diuine laudis ex/ercendo. intrat domū çacharie eccleſiā deuote frequētādo. et ſalutat heliçabet. i. mariā ad quā habet ſpecialē deuotioneʒ. Heliçabet enī interꝑtat dei abſcōſio. ⁊ hoc cōpetit marie in q̄ deus nouē mēſib⁹ fuit abſcōdit⁹. Eſa. xl. Vere tu es deus ab/ſcondit⁹ ſaluator iſrael. Et ab heliçabet. i. maria reſalutat: q: ſui memoꝝ nequaq̄ȝ immemor exiſtit ⁊ manet cū tali pſona ſibi deuota trib⁹ menſib⁹. i. tribus tēporibus. ſ. iuuētute: ſene/ctute ⁊ medio tpe. b† · Heliçabet aūt impletū eſt tp̄s pa/riendi. Beda. Allegorice aūt iohannis celebrata natiuitas. gratia noui teſtamēti eſt inchoata ſublimitas: cui vicini ⁊ cognati patris nomen magis q̄ȝ iohannis imponere volebant. q: iudei q̄ ei legis obſeruatione quaſi affinitate iūcti erāt. magis iuſticiā que ex lege eſt ſectari q̄ȝ fidei gratiā ſuſcipe cupie/bant: ſed iohānis hoc eſt gratie dei vocabulū mater verbis ⁊ pater litter' ꝓnunciare ſatagunt: q: ⁊ lex ipſa pſalmiq̄ȝ ac ꝓphete aptis ſententiaꝝ vocib⁹ gratiā chriſti p̄dicant. r† · Et factus eſt timor ſup omnes vicinos eoruʒ ⁊c. Grego. Myſtice aūt tpe dñice reſurrectiōis p̄dicata gratia chriſti: ſalubris ti/mor nō ſolā iudeoꝝ qui erāt vicini vel ſitu loci vl' ſciētia leg': ſed etiā exterarū gentiū corda cōcuſſit: nec tm̄ mōtana iudee ſed oīa mūdani regni: mūdaneq̄ȝ ſapiētie culmina xp̄i fama traſcēdit. y† · Et çacharias pater ei⁹ īplet⁹ eſt ſp̄uſan. ⁊c. ꝑ çachariā ſacerdotē deſignat bon⁹ epiſcop⁹ q̄ ſp̄uſancto de/bet eſſe plenus ⁊ pater ſp̄ualis. Job. j. Homis gratioſi coraʒ deo ⁊ hominib⁹ bonis. debet etiā deū de ſuis bñficijs collau/dare. ideo ſubdit d. z† · Benedict⁹ dñs deus. i. omniū fi/deliū. c† · Quia viſitauit. in ſua natiuitate in qua viſita/uit nos oriens ex alto. vt dicit infra: d† · Et fecit redem/ptionē plebis ſue. in ſua paſſione. a† · Et erexit nobis cor/nu ſalutis. in ſua reſurrectione ⁊ aſcēſione. b† · In domo dauid. q: de illa domo natus fuit. c† · Sicut locut⁹ ē ⁊c. Act. x. Huic oēs ꝓphete teſtimoniū phibēt. d† · Salutem ex inimicis nr̄is. ſ. demonibus et tyrannis. e† · Ad faciē/dā miſericordiā cū patrib⁹ noſtris. in limbo prius detentis.
f† · Et memorari teſtamenti ſui. ⁊ quid ſit illud teſtamentuʒ ſubditur: g† · Juſiurandū q̄d iurauit ad abraā patrē no/ſtrū. Geñ. xxij. Benedicent in ſemine tuo oēs gētes terre. Quod impletū eſt in xp̄o. i† · Vt ſine timore ⁊c. ſ. ſeruiat.
† · Seruiam⁹ illi in ſanctitate ⁊c. q: ipſe eſt ſanctuſſanctorū.
k† · Et tu puer ꝓpheta ⁊c. Grego. Quiſq̄ȝ aūt p̄dicādo a ſordibus vitioꝝ audientiū corda mundat. domini venientis ad eoꝝ viā preparat: ⁊ ſic patet ꝙ per iohannē p̄dicator euāgelij

deſignatur

deſignat̃. o† ·Ad dandã ſcientiã ſalutis.⁊ nõ curioſitatis.
† ·In remiſſionẽ peccatoꝝ.q̃ fit ꝑ dñm opantẽ:⁊ ꝑ p̄dicatorẽ
diſponẽtẽ.iõ ſubdit̃: p† ·Per viſcera miſericordie dei no. ĩ
quibꝰ viſitauit nos ⁊c.in ſua natiuitate:vt dictũ eſt: ⁊ adhuc
quotidie viſitat illuſtratiõe ſue grẽ.iõ ſubdit̃: r† ·Illumĩa
re his q̃ in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedẽt.i.in culpa morta/
li:q̃ eſt vmbra pene inferni. † ·Ad dirigẽdos pedes nr̃os
in viã pacis.ſ.interne:fraterne ⁊ ſupne in qua dirigunt̃ libe/
rari a peccato mortali ꝑ donũ gratie diuine. t† ·Puer autẽ
creſcebat ⁊c.Be.Predicator penitẽtie futurꝰ:vt liberiꝰ audi
tores ſuos a mũdi illecebris erudiẽdo ſuſtollat in deſertis pri/
meuã trãſiuit vitã.

¶ Luce.in.ca.j.vbi dicit̃ in poſtilla.Ideo ſaluo meliori iudi/
cio videtur meliꝰ dicẽdũ eũ fuiſſe ſimplicẽ ſacerdotẽ.

Additio.j.

Sẽtẽtia Ambro.⁊ Bede videt̃ ꝓbabili
or:nõ obſtantibꝰ his q̃ ꝑ poſtillatorẽ ob
ijciunt̃.Ex his eni q̃ ab euãgeliſta tradunt̃ in h̃ loco ſatꝭ oſtẽ/
ditur çachariã fuiſſe ſummũ ſacerdotẽ.Ad cuiꝰ euidẽtiã ſcien
dũ ꝙ incenſũ de quo euãgeliſta hic facit mẽtionẽ: nõ debet in
telligi de cõmuni incẽſo:qđ in q̃libet die bis ꝯcremabat̃ in al/
tari incenſi: vt habet̃ Exo.xxx.qđ q̃dẽ incẽſũ etiã ꝑ ſimplicem
ſacerdotẽ adminiſtrabat̃:ſ3 intelligẽdũ eſt de incenſo illo qđ
ſemel in anno.ſ.i feſto expiatiõis tm̃ ꝑ ſũmũ ſacerdotẽ ſctãſã/
ctoꝝ adminiſtrabat̃:qđ q̃dẽ incẽſũ licet eſſet euiſdẽ ſpeciei cũ3
alio cõi:tñ q̃tũ ad eiꝰ adminiſtrationẽ in tẽplo a cõi incẽſo dif
ferebat in multis:⁊ ſpecialit̃ in tribuſ.Primo.ſ.in hoc ꝙ qñ
ſummꝰ ſacerdos in p̄dicta die illud incenſũ miniſtrabat nulli
erat licitũ eſſe in tabernaculo:donec ſũmꝰ ſacerdos inde egre
deret̃:vt habet̃ expreſſe Leuit̃.xvij.vbi tractãs quõ ſũmꝰ ſa/
cerdos intrare deberet in ſctã:⁊ exponere ſup ignẽ aromata:⁊
aſpergere ſanguinẽ.⁊ hmõi ſubdit:Nullꝰ hoim ſit in taberna/
culo qñ põtifex ingredit̃ ſctũariũ ⁊c.donec egrediat̃: qđ de a/
lio incẽſo quotidiano minime legit̃. Et ideo euangeliſta notã
ter dixit ꝙ oĩs multitudo ppl̃i erat orãs foris hora icẽſi. In q̃
oſtendit̃ ꝙ hora iſtius incenſi:oĩs multitudo debebat eſſe fo/
ris.ſ.extra tabernaculũ ſeu templũ:qđ ꝑtinebat in icenſo diei
expiationis tm̃.Scđo q2 in incẽſo iſtiꝰ feſtiuitatꝭ erat ſingula/
re ꝙ nullus adminiſtraret rite niſi cũ igne ab altari holocau/
ſti accepto:alioq̃n põtifex erat reꝰ morte tempali:ꝑut de filijs
aaron:nadab ⁊ abiu:Leuit̃.x.legit̃:⁊ inde eſt ꝙ Leuit̃.ca.p̄/
allegato:vbi de ſolẽnitate feſti expiatiõis agit̃ p̄mittit̃ ibidẽ:
Locutꝰ eſt dñs ad moyſen poſt mortẽ duoꝝ filioꝝ aarõ:quan
do offerẽtes ignẽ alienũ interfecti ſũt ⁊c.q.d.cõminatorie ꝙ il
la q̃ ibi p̄cipiebat̃ oportebat ſeruari ne ꝯtingeret ipſi aaro ſicꝫ ⁊
filijs ſuis ſupradictis in adminiſtratiõe incenſi.⁊ infra decla/
rans ꝙ iſtud periculũ ſpecialit̃ erat referendũ ad officiũ ꝓpri/
um incenſi illiꝰ feſti ſubiũgit:Aſſũptoq3 thuribulo qđ de pru/
nis altaris impleuerat:⁊ hauriẽs manu thymiama in incenſũ
⁊c.vapor opiat oraculũ qđ eſt ſup teſtimoniũ.i.ſup arcã:⁊ nõ
moriatur. Ex quo patet ꝙ ſummꝰ ſacerdos in officio huiꝰ in/
cenſi in die expiatiõis erat maxime aſtrictus ad cerimonialia
eius rite celebrãda ſub pena ſubite mortꝭ tpal̃:ſicut de nadab
⁊ abiu.Et iõ hora in qua iſtud incẽſũ adminiſtrabat̃ ppl̃s at/
tẽte aſpiciebat orãdo deũ ꝓ ſummo ſacerdote ne piclitaret̃ ĩ il/
lo officio:vt⁊ ipſi cũ eis expiarent̃. vñ notant̃ dicit euãgeliſta:
Et omnis multitudo ppl̃i erat orãs foris hora incenſi. Nõ eñ
in ceteris diebus qñ bis in die incenſũ cõcremabat̃ ꝑ ſimplicẽ
ſacerdotẽ.credendũ eſt ꝙ omnis multitudo ppl̃i ꝯueniſſet ad
orandũ:eſſet eñ valde oneroſum. Similit̃ notant̃ dicit euãge
liſta:hora incẽſi.nõ faciẽs mẽtionẽ de immolatiõibꝰ ⁊ diſtilla/
tionibꝰ ⁊ ceteris officijs in illo celebrãdis ꝓpter rõnẽ p̄dictã:
q2 in illo officio incenſi p̄cipue cõſiſtebat p̄dictũ piculũ ſacer/
dotale.hoc idez patet ex eo qđ dicit̃ infra eo.ca. Et erat plebs
ſpectãs çachariã ⁊ mirabant̃ ꝙ tardaret. Nõ eñ veriſĩle vi/
det̃ ꝙ plebs ſpectaſſet ſimplicẽ ſacerdotẽ in officio incenſi q̃ti/
diani:qđ bis qualibet die admĩſtrabat̃. Tertio q2 ſicut dicit
poſtillator:hoc incenſũ.ſ.feſti expiatiõis nõ exponebat̃ ꝑ mo/
dũ oblatiõis ſeu ad adolendũ ſicut quotidianũ:ſ3 ſolũ vt ne/
bula cõſurgẽs operiret oraculu3:vt patet Leuit̃.ca.all̃.quod
denotat euangeliſta.cũ dicit:Ut incẽſũ poneret. nõ eñ dixit:
incenſũ offerret.ſicut.s.eo.ca.Sacerdotes dei incẽſũ offerrẽt.
nec etiã dixit:Ut adoleret:ſicut Exo.xxx.loquẽs de quotidia
no incenſo dicit:Et adolebit incenſu3 ſup eo:aaron ſuaue fla/
grans ⁊c.ſ3 tm̃ dixit: vt incenſũ poneret:vt denotaret ꝙ h̃ in/
cẽſũ nõ adminiſtrabat̃ ꝑ modũ oblatiõis ſeu ad adolendũ:ſ3
tm̃ ponebat̃ rõne p̄dicta. Itẽ notant̃ dixit euãgeliſta vt incen
ſũ poneret ingreſſus in tẽplũ dñi ⁊c.in quo oſtenditur ꝙ poſi/
tio huiꝰ incenſi erat ſibi debita ex ingreſſu templi dñi:nõ rõne
ꝯſũptiõiſ

cõſũptiõis ſacrificij:ſed ad tuitionẽ ſacerdotis ſanguinem in
tra ſanctũſctõꝝ aſpgẽtis hoc incẽſũ ponebat̃:qđ eſt ſingula/
re in ſummo ſacerdote ⁊ in feſto expiatiõis: vt dictũ eſt. Ex q̃/
bus mãifeſte patet ꝙ officiũ huiꝰ incẽſi de q̃ euãgeliſta loquĩ
tur ꝑtinebat tm̃ ad ſummũ ſacerdotẽ:ad quẽ ſolũ officiũ feſti
expiatiõis ꝑtinebat: vt Leuit̃.ca.allegato. Itẽ patet ꝑ h̃ qđ
habet̃ eodẽ ca.vbi ſic:Et factũ eſt vt ipleti ſũt dies officij eiꝰ
abijt in domũ ſuã. Singlare eni erat in ſummis ſacerdotibꝰ:
vt ꝑ ſeptẽ dies ante feſtũ expiationis ſepararent̃ a ꝓprijs do/
mibus:⁊ habitarẽt in certis cenaculis tẽpli:vt deo deuotius
mãciparent̃:vt habet̃ expreſſe in Thalmud in libro q̃ intitu/
lat̃: Iomaa.i.dies expiatiõis.ſ.vbi tractat̃ p̄ncipalit̃ de h̃ fe/
ſto:que quidẽ ſeparatio ſm eos habet fundamentũ Leuit̃.x/
xi.vbi de ſũmo ſacerdote ad lr̃am tractãs dicit: Et nõ egredi
atur de ſãctis. vbi hebraica veritas habet: De ſctũario:qđ ĩ/
telligit̃ de tpe celebratiõis huiꝰ feſti. De ceteris aũt ſacerdo/
tibus non legit̃ ſiſe:⁊ ſic manifeſte patet ꝙ çacharias erat ſũ
mus ſacerdos:eo ꝙ incẽſũ ponebat in feſto expiatiõis:q̃ po/
ſitio ſoli ſũmo ſacerdoti ꝑtinebat:⁊ ſic ſẽtẽtia ſctõꝝ.ſ.Ambro
ſij ⁊ Bede ſũt valide:cui ꝯcordat magiſter hiſtoriarũ:⁊ nullꝰ
ſanctoꝝ doctoꝝ oppoſitũ aſſerere videt̃. Itẽ ⁊ in eccleſijs hu/
ius regiõis in officio matutinali natiuitatis beati Iohannis
baptiſte expreſſe legit̃ ꝙ hec poſitio incenſi fuit in die expiati/
onis. Eſt etiã maxime cõſonũ ratiõi ꝙ cõceptio p̄curſoris xp̄i
q̃ ad dandã ſciẽtiã ſalutis plebi in remiſſionẽ pctõꝝ venerat:
in die exceptiõis q̃ in memoriã remiſſionis pctĩ vituli ageba/
tur fuiſſet ãnũciatꝰ.⁊ ꝯtr̃ ꝯceptio xp̄i die imolatiõis agni pa
ſcalis:qñ etiã xp̄s paſſus eſt annunciata fuiſſet. Cum enim
annũciatio p̄curſoris fuit in die expiatiõis.ſ.x.luna mẽſis ſe/
ptimi:cuius conceptio fuit ꝑ aliq̃s paucos dies poſt qñ.ſ.ça/
charias reuerſus fuit ad domũ ſuã:ſequit̃ ꝙ ſextꝰ mẽſis a di
cta cõceptiõe finiret̃ in.xiiij.luna p̄mi mẽſis fere qñ agnꝰ im/
molabat̃. Utrũ eni hec.xiiij.luna cõcurriſſet cũ viij.kalẽdas
Aprilis:ꝑut magiſter hiſtoriaꝝ dicit vl̃ nõ:nõ eſt multũ cu/
randũ. Nã cõputatio feſtiuitatũ in lege antiqua ſolũ reſpicie
bat menſes lunares. Ad illud aũt qđ obijcit poſtillator de h̃
qđ nõ fuit facta mẽtio ꝙ ingreſſus eſſet çacharias niſi ad im/
ponendũ tm̃ incenſũ ⁊c.dicendũ ꝙ q2 in adminiſtratiõe incẽ
ſi p̄cipue cõſiſtebat.piculũ ſũmi ſacerdotis in illo feſto: q̃ ra/
tione ⁊ multitudo ppl̃i in illa hora ſpecialiter orabat vt dictũ
eſt. Idcirco de illo officio tm̃mõdo fecit mẽtionẽ.nõ aũt de aſ
perſiõe ſãguis in q̃ nõ cõſiſtebat eodẽ mõ piculũ tale:licet ẽt
credẽdũ ẽ ꝙ celebraſſet aſpſionẽ ſanguis⁊ fecit oĩa alia ad hu
officiũ ꝑtinẽtia:q̃ tñ euãgeliſta p̄termiſit:nõ curans tractare
niſi de incẽſo:in quo tpe ppl̃s orabat ⁊ angelꝰ apparuit. Ad
aliõ qđ obijcit de hoc qđ dr̃: Apparuit ei angelꝰ ſtãs a dextrꝭ
altaris incenſi ⁊c.dicendũ ꝙ poſito ꝙ illud altare nõ ſit intra
ſctãſctõꝝ ſed intra ſctã tm̃:ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ çacharias non
ĩtraſſet ſctãſctõꝝ:ſ3 ꝙ angelꝰ apparuit ei intra ſctã. Ad aliud
aũt qđ dicit ꝙ illud incenſũ.ſ.feſti expiatiõis nõ ponebat̃ ad
offerendũ:ſed vt nebula cõſurgẽs operiret oraculũ ⁊c.dicen/
dũ ꝙ hoc eſt verũ ſed magis facit cõtra eũ: vt dictũ eſt. Ad h̃
aũt qđ dicit vlteriꝰ ꝙ p̄ter illũ ingreſſũ qđ ꝑtinebat ad ſum/
mũ ſacerdotẽ tm̃ quotidie intrabãt ſacerdotes miores ⁊c.di/
cendũ ꝙ verꝝ eſt:ſed çacharias intrauit vt ſũmꝰ ſacerdos ad
ponendũ incenſũ:ꝑtinẽs ad diẽ expiatiõis vt iã dictũ eſt. Ad
aliud quod dicit ꝙ videt̃ eſſe fictitiũ vt ſũmus ſacerdos eẽt il
le in cuius hebdomada cadebat expiatiõis feſtũ ⁊c. dicendũ
ꝙ verꝝ eſt hoc nõ eſſe auctẽticũ:ſed veritas huiꝰ nõ requirit̃
ad veritatẽ ſnĩe Ambroſij et Bede ſupradicte:ſ3 tm̃ requirit̃
ꝙ eſſent plures ſacerdotes ſimul ⁊ nõ vnꝰ tm̃:qđ etiã in tem/
plo p̄mo poſſet cõcedi. Nã in illa ordinatiõe quã fecit dauid
de ſacerdotibꝰ:vt videt̃.i.Paral̃.xxiiij.ſatis patet ꝙ ſadoch
erat ſummꝰ ſacerdos int̃ filios eleaçar.⁊ achimelech int̃ fili/
os ithamar.⁊ ſic erãt duo ſummi ſacerdotes ⁊ põtifices: licꝫ
poſtillator videt̃ diſſentire huic. Sed q̃cq̃d ſit de templo p̄mo
ſaltẽ in tẽplo ſcđo:p̄ſertim verſus finẽ manifeſte patet ꝙ erãt
plures ſummi ſacerdotes ſimul. Nam in paſſiõe xp̄i: Marc.
ca.xiiij dr̃ ꝙ illi q̃ venerãt ad capiendũ xp̄m fuerãt miſſi a ſũ/
mis ſacerdotibus:⁊ ſic patet ꝙ ſimul cõcurrebant plures ſa/
cerdotes in vnũ: quoꝝ quilibet poterat celebrare in feſto ex/
piationis. Sed ad eligendũ quis eoꝝ miniſtraret ꝓuidebat̃
ꝑ ſortẽ:q2 forte q̃libet retrahebat ſe a celebratiõe illius diei ti
more periculi ſupradicti. vñ euãgeliſta dicit: Sorte exijt vt in
cenſũ poneret. Nõ eñ dixit vt ſacrificaret vl̃ hmõi: licet eſſẽt
p̄ncipalia in illo officio:ſed poſitionẽ incenſi cõmemorat:vt ĩ/
ueniret piculũ quo ab officio retrahebãt.poſſet etiã illõ ver/
bũ ſorte exijt.vt q̃dã dicũt referri ad p̄mã electionẽ çacha/

rie in pontificatũ que forte ꝑ ſortẽ fuerat ⁊c.

¶ In eo. ca. vbi dicit̃ in poſtil. q꞉ fuit ↄcept⁹ in ſeptẽbr̃ mẽſe.

¶ Additio .ij. Ut dictũ eſt p̃cedẽti additiõe: p̃curſor ↄcept⁹ fuit circa mediũ mẽſis ſeptimi: ⁊ ꝓ ↄſequẽs ſaluator circa mediũ mẽſis p̃mi: loquẽdo de mẽſibus lunarib⁹: quibus tunc feſta regulabant̃.

¶ In eodẽ ca. vbi d᷑ in poſtil. Licet ei ioſeph nõ fue. ſal. pat̃.

¶ Additio .iij. De hac materia fuit large tractatũ ſupra ĩ additiõe Mat. j. vbi agit̃ de genealogia x̄pi. vide ibi.

¶ In eo. ca. vbi d᷑ in poſtil. Mulieres benedicent̃ in te.

¶ Additio .iiij. Melius videt̃ dici ſm̃ Grego. ĩ glo. vbi ſic: Utriqꜫ ĩ vtriſqꜫ b̃ndicũt̃. velut eni ꝑ vnũ ⁊ vnã feminã ⁊ matrẽ peccatũ ſimul ⁊ triſticia: ſic ⁊ nũc ꝑ vnã ⁊ vnũ b̃ndictio reuocata eſt: ⁊ leticia ad ſingu

¶ In eo. ca. vbi d᷑ ĩ poſtil. Quõ viꝛ nõ cogno. los ẽ ꝓfuſa.

¶ Additio .v. Licet eni q̃ nr̃i doctores tradũt de ꝓpoſito beate virginis circa virginitatẽ ſimilit̃ ⁊ de ei⁹ voto ſint tenẽda tanq̃ꝫ vera. verba tñ beate virginis dicentis: Quoniã virũ nõ cognoſco. nõ vident̃ hoc dicere: nec ex eiſdẽ verbis videt̃ hoc ſequi. poſſibile eni eſt ꝙ aliqua virgo nõ cognoſcat virũ cõĩter loquẽdo ſeu intelligẽdo de viri cognitiõe: que tñ nõ habeat ꝓpoſitũ nec votũ virginitatis. Sed p̃dicta virginis verba ꝓamplius vident̃ enucliãda. Ad qđ ſciendũ ꝙ ſm̃ Aug⁹. in libro de morib⁹ eccl'ie: ⁊ etiã ãtiqꜫ philoſophos virtutes multiplicit̃ ↄſiderãt̃: Uno. ſ. mõ ꝓut ſũt exẽplares: et ſic ꝑtinẽt ad deũ in q̃ p̃exiſtũt oĩm reꝝ rõẽs. Alio modo ꝓut ſunt politice. ⁊ ſic ꝑtinẽt ad hominẽ inq̃ꝫtũ recte ſe habet in rebus humanis gerẽdis. de quib⁹ virtutib⁹. ſ. politicis ph̃i cõĩter tractãt: inter quas virtutes. ſ. politicas ⁊ exemplares: quedã medie interponunt̃. ſ. virtutes purgatorie: que pertinẽt ad illos qui virtutes politicas trãſcẽdẽtes in diuinã ſimilitudinẽ conant̃ tẽdere. Sunt etiã ſuꝑ hoc virtutes purgati animi: que dicunt̃ virtutes iã q̃dãmodo aſſequẽtiũ diuinaꝫ ſimilitudinẽ q̃ꝫtũ in hac vita poſſibile eſt: q̃ a ph̃o in .vij. Ethi. virtutes heroyce dicunt̃. i. diuine: ſm̃ quã ↄſiderationẽ dicũt ꝙ tẽperãtia purgati animi attingit̃: cũ iã q̃s tñ aſſequit̃ diuinã ſimilitudinẽ vt terrenas cupiditates neſciat. ⁊ ſm̃ hũc modũ virginitas videt̃ attribuenda beate virgini: ſic. ſ. vt terrenas cupiditates cõcupiſcẽtis nedũ nõ habeat ſeu ꝓponat vel voueat nõ habere: ſed etiã vt eas penitus neſciat: qđ eſt alti⁹ ⁊ ꝑfecti⁹ q̃ꝫ virginitatis ꝓpoſitũ habere ſeu vouere. ⁊ hãc ſẽtẽtiã ꝓprie ſonãt ipſi⁹ verba. cũ dicit: Uiꝛ nõ cognoſco. q̃ ꝓprie ꝑtinet ad virginitatẽ purgati animi. ſ. heroycã: q̃ quidẽ diſtinctio virtutũ quadriptita tractat̃ ad plenũ in p̃ma ſc̄de. q. lxj. arti. v. in corpore queſtionis.

¶ In eo. ca. j. vbi d᷑ ĩ poſ. Uerũtñ q꞉ iſtđ exẽplũ ñ ẽ vſqꜫq̃ꝫ.

¶ Additio .vj. Hoc exẽplũ ẽ ſat̃ ꝑfectũ ĩterrogatiõis virgis marie: ip̃a ei vt dictũ ẽ nõ q̃rebat d̃ facto: ſꝫ de mõ fiẽdi. ſ. vtrũ ordĩe naturali ↄceptura erat vel ſuꝑnaturali. ⁊ iõ cũ angelus ei inducit exemplũ de cõceptione ſterilis q̃ eſt ſuꝑnaturalis ſufficienter erat virgo edocta d̃ modo fiendi qđ erat. ſ. miraculoſũ ꝑ omnipotẽtiã diuinã. ⁊ iõ ſubdit: q꞉ nõ eſt ĩpoſſibile ⁊c.

¶ In eo. ca. vbi d᷑ in poſtil. Sꝫ poſtea cũ aſſenſit tũc cõce. ⁊c.

¶ Additio .vij. Uidetur poſtillator ſentire ꝙ conceptio filij dei fuit facta ſtatim cũ beata virgo dixit: Fiat mihi ſm̃ verbũ tuũ. ⁊ nõ antea. ⁊ eſt vera ⁊ cõis opinio doctoꝝ. vñ mgr̃ in. iij. di. iij. dic̃: Poſt ↄceſſũ ſeu ↄſenſũ virgis ſc̄tẽ: ſp̃uſſc̄tũs ꝑuẽit in ip̃am ſm̃ verbũ dñi. ⁊ in fra: potẽtiã dei v̄bi receptiuã p̃parãs ſil̓ aũt ⁊ generatiuã. Similit̃ ſc̄tũs Tho. in. iij. ꝑte. q. xxx. arti. j. in corꝑe. q. int̃ alias rõnes quas aſſignat q̃re fuit ↄueniẽs virginẽ ãnũciari ꝑ angelũ. Una eſt vt oſtẽderet̃ eſſe q̃ddã ſp̃ũale matrimoniũ inter filiũ dei ⁊ humanã naturã. vñ ꝑ annũciationẽ ſpectabat̃ ↄſenſus virginis quẽ exp̃ſſit p̃dicẽdo: Ecce ancilla do. ⁊c. q̃ req̃rebatur ad illud ſp̃ũale matrimoniũ. ſ. ĩcarnatiõis int̃ filiũ dei ⁊ humanã naturã. Bern. etiã ſuꝑ miſſus eſt. Home. iiij. oſtẽdẽs ꝙ conſenſus v̄ginis req̃rebat̃ ex diuĩa ordĩatiõe ad incarnationẽ. v̄bi diuini q̃ſi alloquẽs virginẽ in ꝑſona hũani gener̃ ſic ait: Gratim liberabimur ſi ↄſentis: ⁊ infra eã alloquẽs dicit: Rñde itaqꜫ citi⁹ angelo: ĩmo ꝑ angelũ dño rñde. v̄bũ ꝓfer tuum ⁊ ↄcipe diuinũ: Emitte trãſitoriũ: ⁊ ãplectere ſẽpiternũ. Ex q̃ patet ꝙ ex mẽte Bernardi eſt ꝙ dum beata virgo ꝓtulit v̄bũ ſuũ: vl̓ ſaltẽ in vltimo inſtanti ꝓlatiõis concepit verbũ eternuꝫ. Sꝫ fuert̃ q̃dã ab hui⁹ v̄itate deuiãtes q̃ videntur aſſeruiſſe ꝙ incarnatio v̄bi diuini p̃ceſſit ſalutationẽ euãgelicã. Uñ in q̃buſdã eccleſijs etiã cathedralib⁹ ⁊ alijs nõ modice au ctoritatis

ctoritatis in quadã lectiõe de ãnũciatiõe virginis hec v̄ba cõtinent̃: Miſſus fuit gabriel ad virginẽ ⁊ anteq̃ꝫ ad virginem ꝑueniſſet inuenit deũ virgineis illapſũ viſcerib⁹: ⁊ diuinã maieſtatẽ virginalis vẽtris breuitate ↄcluſã. ⁊. j. poſt pauca ſubdit: Deniqꜫ ⁊ archangel⁹ nõ ait: Aue gr̃a replẽda ſꝫ plẽa: nec vẽiet in te: ſed dñs tecũ. Hec in p̃cedẽti lectiõe. q̃ q̃dẽ aſſertio veritati euãgelice mãifeſte repugnat. Teſtat̃ ei euãgeliſta angelũ poſt ſalutationẽ v̄gini dixiſſe: Ecce ↄcipies in vtero. ex quo patet ꝙ ↄceptio x̄pi in vtero etiã poſt ſalutationẽ fuit futura: nõ g̃ añ p̃dictã ſalutationẽ ĩ vtero ↄcepit cũ tal̓ ↄceptio ñ fuit niſi ſemel. Legit̃ et. j. Lu. ij. d̃ x̄po: ꝙ vocatũ ẽ nomẽ ei⁹ ieſ⁹ qđ vocatũ ẽ ab ãgelo priuſq̃ꝫ ĩ v̄to ↄciperet̃. Ex q̃ ptꝫ mãifeſte ꝙ qñ ãgel⁹ dixit beate virgini: Uocabis nomẽ eius ieſũ. nõdum cõcept⁹ erat in vtero x̄ps: ſed ↄſtat ꝙ ſalutatio p̃ceſſit predictã vocationẽ: ergo qñ virgo fuit ſalutata nõdũ ↄcept⁹ erat x̄ps ĩ vtero: qđ mãifeſte euacuat p̃dictã aſſertionẽ. Probationes aũt quas p̃dicta lectio inducit nihil faciũt ad ꝓpoſitũ ſuũ oſtendẽdũ: q꞉ cũ dicit: Gratia plena. intelligit̃ de gratia iuſtificatiõis ſeu ſc̄tificatiõis q̃ ſꝑ fuit in virgine. ſil̓r cũ dicit. Dñs tecũ. ſ. cũ h̃ ↄſtat ꝙ erat replẽdo ꝑ ↄceptionẽ v̄bi incarnati. ⁊ iõ angel⁹ ad eã poſt ſalutationẽ querentẽ quõ fiet iſtđ ait: Sp̃ũſſc̄tũs ſuꝑueniet in te. qđ ſonat de futuro. ſil̓r: Et virt⁹ altiſſimi obũbrabit tibi. qđ ſil̓r de futuro ſonat. vñ ſi in dictis antiquoꝝ doctoꝝ inueniant̃ verba q̃ p̃ma facie ſonant ꝙ deus erat cũ beata virgine añ miſſionẽ angeli ſeu añ ſalutationẽ: ⁊ hmõi intelligẽda ſũt ſm̃ gratiã habitualẽ ſeu ſc̄tificationẽ mẽtis virgis nõ aũt ſm̃ v̄bi diuini incarnationeꝫ. aliter eni ↄdiceret̃ euãgelice veritati vt dictũ eſt. quã quideꝫ lectionẽ tanq̃ꝫ erronẽã et euãgelice veritati incõſonã in eccleſia Bur. cui ad p̃ſens indign⁹ ⁊ imerit⁹ diuina tñ ꝑmiſſiõe p̃ſum correxi. ⁊ ad ↄformitatẽ euãgelice veritat̓ et ſñie ſc̄toꝝ doctorũ ſub verbis ad h̃ ꝑtinẽtib⁹ reduxi: ſubmittẽs tñ me ⁊ q̃cũqꜫ mea ſacroſc̄tẽ ſedis ap̄lice determĩationi ⁊ correctiõi ⁊ cuiuſcũqꜫ veri⁹ ſentientis ⁊c.

¶ In eo. ca. j. vbi dicit̃ in poſtil. Quia licet ex oĩb⁹ fuerit diſpoſita ad cõceptionẽ filij dei: ſpecialit̃ tñ h̃ fuit ex hũilitate.

¶ Additio .viij. Ratio quare virt⁹ hũilitat̓ mag̓ fuit diſpoſitiua ad cõceptioneꝫ q̃ꝫ alie virtutes. Be. declarat dicẽs: Dicebat eni vt ſicut ꝑ ſuꝑbiã p̃me parẽtis morꝫ ĩtrauit in mũdũ: ita ꝑ hũilitatẽ marie vite itroit⁹ pãderet̃. Et nota ſm̃ Grego. ſuꝑ illđ: Beataꝫ me dicẽt. nõ aũt beatã ſe appellat inani vexata gloria: ſꝫ ſacro tacta ſp̃ũ q̃ futura ſũt ꝓphetauit ⁊c.

¶ In eo. ca. vbi d᷑ ĩ poſ. Alit̃ et d᷑ ꝙ negauit ſe eẽ ꝓphaꝫ tñ.

¶ Additio .ix. Alit̃ etiã poſſꝫ dici ꝙ negauit ſe eſſe ꝓphãm. ſ. illũ de q̃ Deut̃. xviij. ca. legit̃: Prophetã ſuſcitabo eis ⁊c. qđ intelligit̃ ad lr̃aꝫ de x̄po. de q̃ ꝑncipalit̃ q̃rebãt ſacerdotes ⁊ leuite: vt Joh. j. põt hẽri.

¶ Replica. In p̃mo ca. euãgelij Luce poſtillator dicit quoꝝdã etiã ſc̄toꝝ ſñiam eẽ ꝙ çacharias pater Johãnis fuerit ſumm⁹ ſacerdos: cui ſñie adheret Bur. ↄtra poſtillatorẽ q̃ tenet cõtrariũ. ⁊ q̃uis hec v̄itas opinionũ de ſacerdotio çacharie nõ videt̃ multũ facere ad ſenſũ littere: q꞉ ſiue çacharias poſuerit incẽſũ vt ſũm⁹ ſacerdos: ſiue vt ſimplex: ſufficit hora incẽſi fuiſſe iohãnẽ annũciatũ per angelũ: tñ veriſile ẽ çachariã nõ fuiſſe ſummũ ſacerdotẽ: maxime iõ: q꞉ tꝑe dominij grecoꝝ ⁊ romanoꝝ ſuꝑ iudeos: ſũmũ ſacerdotiũ vẽdebat̃. iõ dicit Joſeph⁹ cayphã ſũmũ ſacerdotium emiſſe. nõ aũt veriſile ꝙ çacharias cũ eſſet iuſt⁹ hmõi contract⁹ ſimoniacos fecerit vel approbauerit. Ea aũt que Bur. ꝓ ↄfirmatione ſui opiniõis narrat vident̃ ficta: q꞉ ex ſcriptura fundamentũ nõ habẽt. primũ qđ dicit ꝙ tꝑe incẽſi in die expiatiõis tñ ppl's foris orabat: nõ ꝓbat: q꞉ poterãt ſingul̓ diebus tꝑe incẽſi foras orare: nec ſc̄dm dictũ Bur. fũdat̃ in lr̃a per eũ allegata: dicit ei ꝙ filij aaron fuerũt puniti ꝓpt̃ exceſſũ factũ ꝑ eos in feſto expiatiõis: nã ex lr̃a põt haberi oppoſitũ ꝙ peccatũ illoꝝ nõ fuit factũ in die expiatiõis: q꞉ ponere incẽſũ illa die veri⁹ ꝑtinebat ad ſũmũ ſacerdotẽ: q꞉ ſol⁹ illo die ĩtrauit ĩ ſc̄tã ſc̄toꝝ. filij aũt aarõ nõ fuerũt ſũmi ſacerdotes: ſꝫ ſimplices: vt ptꝫ ex coꝝ ↄſecratione ⁊ veſtitiõe: Leuit̃. viij. iõ nihil ad eos de poſitiõe incẽſi illi⁹ fuit: igit̃ error eoꝝ quotidiana poſitione incenſi ꝑ ſimplices ſacerdotes fiendi: in q̃ q꞉ ↄtra p̃ceptũ dñi fuerũt ebrij ⁊ vſi igne alieno ꝓhibito puniti ſũt: vt colligit̃ Leuit̃. x. nec illud periculũ mortis cõminatũ ẽ ſpĩ aarõ ⁊ filijs ei⁹ reſiduis ⁊ eoꝝ ſucceſſorib⁹ ꝓ ſolo feſto expiatiõis: ſꝫ in omni miniſterio qđ corã dño facere debuerunt ideo d᷑ ↄũr vbi ſupra hoc eſt ꝙ locut⁹ eſt dñs: Sãctificator in his qui appropinquant mihi. i. qui in tabernaculo faciũt aliqđ officiũ

qꝺ officiū ſacerdotale. ad obiurgādū aūt vitia punitoꝝ ſubdi tur ꝯñr: Uinū ⁊ omne qꝺ inebꝛiare pōt nō bibetis tu ⁊ filij tui qñ intrabitis tabernaculū teſtimonij: ne foꝛte moꝛiamini: ſub intelligit̄ ſicut filij tui puniti ſūt ob ebꝛietatē ⁊ ignē alienū. iō ſequit̄: Ut habeatis ſcientiā diſcernēdi inter ſanctū ⁊ ꝓphanū .ſ. ignē offerendū. Cōſtat igit̄ illū ingreſſū tabernaculi nō ſolū fieri in die expiatiōis: nec ſcientiā diſcernēdi eſſe neceſſariā ſolū die illo. patet igit̄ ꝙ ea que Bur. ꝓ ſua opiniōe adducit ex plana lr̄a nō habent̄: ſed potius oppoſitū. Et ꝙ dicit Bur. plures ſimul fuiſſe ſūmos ſacerdotes nō habet̄ ex lr̄a ꝑ eū allegata: ſꝫ poti⁹ oppoſitū: nec valet qꝺ allegat ex euāgelio plures fuiſſe ſūmos ſacerdotes: q2 ꝑut dictū ē hoc ꝓceſſit ex auaricia romanoꝝ ⁊ iudeoꝝ ambitione q̄ emerūt ſūmū ſacerdotium a romanis: ⁊ romani vt ampli⁹ reciperent pluries ⁊ pluribus vēdiderūt: q̄ ꝯcept⁹ in çacharia nō putat̄ veriſimil̄.

In ca. eodē vbi ꝯceptionis virginis ponitur exemplū ꝯceptio ſterilis nō vſq̄quaq̄ ſimile vt inquit poſtil. Burgē. autē dicit ip̄m exemplū ſufficere ad virginis īterrogationē: que nō de facto: ſed de modo fiendi q̄ſiuit: hoc tñ nō videt̄ veꝝ: q2 virgo prius de facto ⁊ de mō fuit ſufficienter inſtructa qñ angel⁹ dixit: Spūſſanctus ſupueniet in te ⁊c̄. Exemplū igit̄ non fuit poſitū ad docendū virginē de aliquo: nec virgo ſūpſit exemplū illud ꝓ doctrina: ſed ꝓ ſolatio: q2 al̄s ſequeret̄ ꝙ virgo viſitās heliçabet iuiſſet ad ꝓbandū exēpli dati veritatē: qꝺ falſū eſt ⁊ ꝯtra beatū Ambꝛo. ſup Lucā q̄ dicit virginē vitaſſe nō quaſi incertā de nuncio: nec quaſi dubitantē de exēplo: ſed quaſi letā ꝓ voto: religioſā ꝓ officio nec vt verbū angeli mulieris in atteſtatione pꝛobaret.

In eodē ca. vbi dicitur de Johanne: Tu puer ꝓpheta ⁊c̄. Poſtillatoꝛ obijcit: quia iohānes dixit ſe nō eſſe ꝓphetā. i. ꝓcul fātē ſicut antiquit⁹: quia quod dixit digito mōſtrauit. vl̄ aliter negauit ſe ꝓphetā tm̄: quia fuit plus q̄ ꝓpheta. Burgenſis autē aliter ſoluit dicens ꝙ negauit ſe illū ꝓphetā: de quo dicit̄ Deut̄. xviij. qꝺ ad lr̄am de xp̄o exponit̄. Sed videtur ꝙ iuxta Burgen. ſolutionē nō ſatiſfeciſſet querentib⁹ neq̄ queſtioni: quia cū prius dixiſſet: Nō ſū ego xp̄s. de quo vt dicit Bur. exponitur illud Deut̄. allegatū de hoc nō queſiere amplius: ſed cū audirēt ꝙ nō eſſet xp̄s neq̄ helias: q̄ſierunt quid ergo ſaltem ꝓpheta es tu? non igitur queſierunt de ꝓpheta ꝓmiſſo in Deut̄. ꝑut Bur. vult.

Glo. oꝛdi.

Capitulum. II

a ·Exijt edictū a ce. augu. Beda. Auguſtus. xij. annis circa natiuitatē chꝛiſti in pace regnauit: vt etiā ad lr̄am cōpletū videatur illud ꝓpheticū: Conflabūt gla. ſ. in v. ⁊ l. in f. nec leuabit g. c. g. gl. Pacatiſſimo aūt tp̄e voluit xp̄s naſci: q2 pacē magnope q̄ſiuit ⁊ amauit: q2 pac̄ amatores ſemp inuiſit. Uoluit etiā vt diſcipuli quos ad pꝛedicandū miſſurus erat: q̄cunq̄ vellent ſecure trāſire poſſent: ⁊ ab imminentiū ſeditionū feruoꝛe tremenda romani nominis vmbꝛa pꝛotegerentur.

Eſaie. 2. a

Naſcituro domio deſcribit̄ mūd⁹: q2 ille apparebat in carne qui electos ſuos aſcriberet in eternitate: in quo nomē auguſti vere implet̄ qui ſuos augere ſufficiens: cenſoꝛib⁹ ſue ꝓfeſſionis nō pecunie: ſed fidei oblatione ſignare p̄cepit: q2 dū ꝓfeſſio ſecularis obtēdit̄: ſpūalis īplet̄. Abolito aūt cēſu ſynagoge vetuſto: nouus cēſuſ eccl̄ie parat̄ q̄ toꝛmēta ñ exigit ſꝫ aufert: q̄ ñ vno numiſmate: ſꝫ vna ſignat̄ fide. Quietiſſimū ⁊ pacatiſſimū erat regnū q2 vna deſcriptione totū mūdū cōcluſit. Propterea cēſus datus eſt vt ſciret rex numeꝝ hominū ⁊ magnitudinē. Hic p̄mū iudea facta eſt ſtipēdiaria romanis. b ·Uniuerſus oꝛ. Be. Ambꝛo. Multe gētes erāt q̄b⁹ nō īperabat auguſt⁹. Sed his xbis regnū xp̄i exp̄mit̄: q̄ omnib⁹ erat imperatur⁹: q̄s eni poſſet toti⁹ oꝛbis ꝓfeſſionē exigere: niſi q̄ toti⁹ oꝛbis habeat īperiū. c ·Pꝛima. Be. Jā diuerſis tp̄ib⁹ plereq̄ ptes terrarū leguntur deſcripte: ſed hec eſt p̄ma eaꝝ q̄ totū oꝛbē ꝯcluſerūt: q̄ ꝓfeſſio eſt mentiū: q2 null⁹ excludit̄. Uel certe tūc primū cepit qñ cyrin⁹ a ceſare ī ſyriā miſſus eſt: cēſoꝛ patrimonioꝝ futur⁹. d ·Syrie. Syria in qua iudea eſt media: ⁊ quaſi vmbilicus eſt toti⁹ terre. Cēſus ḡ p̄mū in medio terre exigit̄: vt inde poſtea vſq̄ ad fines terre exigeret̄ ⁊ redderet̄. e ·Cyrino. Ambꝛo. Hiſtoꝛico moꝛe ſcribēs vt ſeriē tp̄is deſignet: nomē p̄ſidis tanq̄ cōſul̄: ſigni gratia huic libꝛo aſcribit. Nā ſi cōſules aſcribunt̄ tabulis emptiōis: q̄tomagis redēptoꝛi omniū debuit tp̄s aſcribi? Habem⁹ hic omnia q̄ in ꝯtractib⁹ eſſe ſolēt. Uocabulū ſūmā poteſtatē gerent̄ diem. locū: cauſā: teſteſ etiā q̄ adhiberi ſolēt. Hos q̄ꝫ natiuitati ſue ⁊ generationi chꝛiſtus adhibuit: qui ſignarent euāgeliū. dicēs: Uos eritis mihi teſtes in hieruſalē. Be. Sic īperāte auguſto: ⁊ p̄ſidente cyrino: ibāt ſinguli in ſuā ciuitatē vt ꝓfiterent̄ cēſuꝫ: ſic mō imperāte chꝛiſto: ꝑ doctoꝛes eccl̄ie p̄ſides ꝓfiteri debem⁹ cenſum iuſticie. Subeam⁹ iugū qꝺ leue eſt: veniam⁹ ad requiem animarū q̄ eſt patria noſtra. Et ſicut ceſari ſoluebat̄ denari⁹ qui decē nūmos habebat: qui etiā nomīe ceſaris intitulabat̄: ſic offeramus regi noſtro decalogū legis: in quo vultū nr̄i regis. i. agnitionē volūtatis ei⁹ inueniem⁹. Quē denariū q̄ſi ſacculo incluſū poꝛtam⁹ in via: cū in occulta ꝯſciētie meditatiōe ſeruam⁹. Pꝛoferemus aūt cū regē in decoꝛe ſuo ꝯtuebimur: vel etiā ꝓferimus cū ea q̄ in tenebꝛis diſcim⁹ in lumine dicim⁹: ⁊ qꝺ in aure audiuimus pꝛedicamus in tectis. f ·Naçareth. Be. Quotidie dñs ī naçareth cōcipitur: in bethleem naſcit̄: cū aliq̄s floꝛe verbi ſuſcepto ſe domū eterni panis operādo efficit. Quaſi ī aluo virgiali

Act. 1. a

Capitulum II (textus)

Factum eſt Ca. II a†

f q̄bus creſcebat iohānes. vl̄ q̄b⁹ maria ī domū reuerſa ē p⁹ tres mēſes q̄b⁹ cū helizabet māſit.

autem in diebus illis: a exijt edictū a ceſare auguſto: vt b deſcriberetur vniuerſus oꝛbis.

f hec profeſſio.

c Hec deſcriptio p̄ma facta eſt a p̄
f dominico.

d e ſide ſyrie cyrino. Et ibāt omnes f
a f vt nullus extra eccl̄iam cenſū deo reddat.

vt pꝛofiterentur ſinguli in ſuam ciuitatē. Aſcēdit aūt ⁊ ioſeph a g†
f vbi cōceptus eſt chꝛiſtus.

f galilea de ciuitate naçareth ī iu b

Nico. de lyra

a Factū eſt aūt. De Ca. II A
ſcripto oꝛtu ꝓcurſoꝛis: hic ꝯñr deſcribit̄ ſaluatoꝛ̄ oꝛt⁹. ſecūdo debit⁹ rit⁹. ibi: Et poſtq̄ cōſūmati ſūt. tertio pueri ꝓfect⁹. ibi: Puer aūt creſcebat. Circa oꝛtuꝫ ſaluatoꝛis pꝛimo d̄ſcribit̄ tp̄s. ſecūdo loc⁹. ibi: Et ibāt oēs. tertio virginiſ partus. ibi: Factū ē aūt. quarto angeloꝝ cant⁹. ibi: Et paſtoꝛes erāt. Circa p̄mū d̄r: b ·Exijt edictū a ceſare auguſto. Hic oſtēdit̄ tep⁹ natiuitatis xp̄i: q̄ natus eſt anno. xlij. auguſti ceſaris q̄ noīatus fuerat auguſtus ab augēdo: q2 notabiliter auxit imperiū romanū: et ꝓpter hoc in diebus ſuis alijs gentibus imperio romano ſubiect̄ fuit in oꝛbe pax vniuerſalis. ideo mandauit: c ·Ut deſcriberetur vniuſus oꝛbis. vt per hoc ſciretur qualiter terre diuerſe eſſent populate: ⁊ quanta tributa ſingule poſſent reddere: vt ſic tributis indebitis nō grauarent̄: et ſciret̄ per quē modū ſingule terre ſub imperio romano melius regerentur. Ex hoc etiā patet ꝙ chꝛiſtus nat⁹ fuit tempoꝛe maxime pacis: ſicut fuerat p̄nūciatū a ꝓphetis. Pſ. lxxj. Oꝛietur in diebus eius iuſticia ⁊ abundantia pacis. Itē Eſa. ij. Non leuabit gens ꝯtra gentē gladiū. ⁊. ix. Uocabitur nomen eius admirabilis cōſiliari⁹: deus foꝛtis: pater futuri ſecl̄i: pꝛinceps pacis. d ·Hec deſcriptio pꝛima. Dicitur aūt pꝛima q̄tū ad generales deſcriptiones oꝛbis: quia ante iſtā bene fuerunt alie deſcriptiones partiales ſicut patet. ij. Reg. xxiiij. ⁊. j. Paral̄. xxj. de numeratiōe populi ⁊ deſcriptiōe quā fecit ioab de mādato dd̄. Dicit̄ etiaꝫ pꝛima ſm̄ alios q̄tū ad alias ptes euiſdē deſcriptiōis: q̄a ſyria eſt in medio terre habitabilis. ⁊ ideo ibi fuit inchoata iſta deſcriptio: vt inde denūciaret̄ fieri in alijs ꝓuincijs circulariter. e ·A preſide ſyrie cyrino. hūc eni cyrinū ceſar auguſtus p̄fecerat ſyrie ad ipſam regēdā. f ·Et ibāt omnes vt ꝓfiterent̄ ſinguli in ſuā ciuitatē. Hic deſcribitur natiuitas ſaluatoꝛis q̄tū ad locū: quia iſta deſcriptio pꝛecepta erat fieri in pꝛincipalibus ciuitatibus: ⁊ ibi cōueniebant qui ibi habuerant oꝛiginē: vt ſic deſcriptio fieret non ſolum ſm̄ numerum perſonarū: ſed etiā ſm̄ determinationem genealogiarū: vt ſciretur numerus determinatus nobilium ⁊ ignobilium. ⁊ hoc eſt qꝺ dicit̄: Et ibant omnes vt pꝛofiterentur ſinguli in ciuitatem ſuam. pꝛofitebantur autē dupliciter ſe eſſe ſubiectos romano īperio: ſcilicet ſcripto quia coꝛum nomina ſcribebātur de mandato imperatoꝛ̄: et etiam facto: quia ſoluebant cenſum imperatoꝛi pꝛopter quod in numiſmate cenſus erat imago imperatoꝛis: vt habetur Matth. xxij. ca. g ·Aſcendit autē ⁊ ioſeph a galilea in qua manebat. h ·In iudeam ciuitatem dauid. Iudeam hic accipitur adiectiue: quia bethleem eſt quedā ciuitas in regno iudee et vocatur ciuitas dauid: quia inde oꝛiundus fuit: vt habetur. j. Reg. xvj.

☞ concipit̃ in corde credẽtis ꝑ fidẽ: generat̃ ꝑ baptiſma. Quotidie dei genitrix eccĺia ſuũ comitata doctorẽ de tota mũdi in ciuitatẽ ꝯfeſſiõis ⁊ laudis aſcẽdẽs cẽſũ ſue deuotiõis regi eterno ꝑſoluit. Que quã ſi alij deſpõſata: ſ3 ab alio fecundat̃: dũ ꝓpoſito ſibi põtifici viſibilit̃ iũgitur: ſ3 inuiſibili ſpiritus virtute cumulat̃. Unde ioſeph augens iterp̃tat̃: idicãs ipſo nomĩe ꝙ iſtantia loquẽtis magiſtri nihil valet niſi augmentũ superni iuuamĩs vt audiatur acceperit.

a Factũ eſt aũt. Alibi cõcipi: alibi naſci dñs voluit: vt inſidiãtis herodis furorẽ faciliuſ euaderet. Humilitas chriſti cõmẽdatur: qꝛ nõ ſolũ incarnari: ſ3 etiam illo tp̃e naſci voluit: quo mox natus cenſui ceſaris ꝓfẽ nr̃aꝫ liberationeꝫ ſubderetur.

b Pãnis eũ inuol. Uilibus iduitur pannis: vt ſtolam imortalitatis reciperemus. Manus ⁊ pedes ſtringunt̃: vt man⁹ noſtre ad bene operãdũ: pedes in viam pacis dirigantur. Paruul⁹ factus: vt nos ꝑfecti ſim⁹.

c Loc⁹ in diuerſo. Diuerſoriũ eſt dom⁹ inter duos muros duas ianuas habens. Figurat eccĺiam int̃ paradiſũ ⁊ mũdũ. Beð. In diuerſorio: vt in via naſcit̃: q̃ ait: Ego ſuꝫ via qua ad patriã veritatis ⁊ vite veniam⁹.

d Et paſto. Beð. Nato ſũmo paſtore: paſtores ab inſidijs noct̃ gẽtiũ greges more pecudũ pri⁹ viuẽtes vigilãdo defẽdũt: ⁊ i aulã dei ꝯgregãt. Quibus bñ vigilãtib⁹ angel⁹ apparet: ⁊ eos claritas circũfulget: qꝛ ille p̃ ceteris ſublimia videre merent̃: q̃ fidelibus ſollicite p̃ſunt: ſup q̃s diuina gratia largi⁹ coruſcat.

e Et ecce angel⁹. Be. Et cõcipiendũ: et ꝯceptũ: ⁊ natũ dñm celi ciues teſtãtur: vt ⁊ mortales ſufficient ibuãt: ⁊ ſuuꝫ auctori ſeruitiũ ipendant.

f Circũfulſit. Beð. i. ex oñi p̃te illoꝝ fulſit: radios ſui lumĩs aſꝑſit: qð in tota veteris teſtamẽti ſerie nõ inueit̃. Cõſonat ãt q̃ ait: Nox p̃ceſſit dies ãt appro. Ergo abij. o. te. ⁊ in. ar. lu.

g Hodie. Cũ nox eẽt. nõ ait: hac nocte ſ3 hodie: qꝛ. ſ. gaudiũ venerat nũciare. Ubi triſticia gerũt̃: noct̃ mẽtio ſolet fieri. vt ſcãdalũ patiemĩ i me nocte iſta.

De conſe. di. i. nocte

Job. 14. a

Roꝫ. 13. d

☞ Infãtẽ

ſ qui gerat typũ chriſti.
deam ciuitatem dauid que vo/
ſ domus panis: qꝛ ibi natus eſt qui ſuos reficit eterno pane. ſ quod eſſet in p̃conium futuri.
catur bethleeꝫ: eo ꝙ eſſet de do/ a
a ſ vbi ꝓfiterent̃ iuſt⁹ ⁊ virgo niſi vbi xp̃s naſcit̃. i. in pacato corde: ꝓpe ẽ verbũ in corde tuo et in ore tuo.
mo ⁊ familia dauid: vt ꝓ̃fite/ b
ret̃ cũ maria deſpõſata ſibi vxo/
a re p̃gnante. Factuꝫ eſt autẽ cuꝫ c
eſſent ibi: ipleti ſũt dies vt pare
ſ nõ i domo parẽtũ ſ3 i via naſcit̃: qꝛ ꝑ hũanitatẽ q̃ſi i alieno naſcebat̃: nõ ſ3 ꝓ̃tẽ ſ3 ſ3 naturã
a ſ Be. Nõ p⁹ quẽ alij: ſ3 añ quẽ null⁹.
ret. †Et peperit filiũ ſuũ p̃mõge/ d†
b nitũ: et pãnis eũ inuoluit: et re/ e f
a ſ põit̃ i p̃ſepio. i. corp⁹ xp̃i ſup altare. ſ Be. Ut ſancta aialia carnis ſue frumẽto reficiat: q̃ panis ẽ angeloꝝ. b ſ Be. Loco eget vt nos plures in celis habeam⁹ mãſiones.
clinauit eum in p̃ſepio: quia nõ g
c d erat ei loc⁹ in diuerſorio. Et pa/ h+
ſtores erãt in regione eadẽ vigi
lãtes et cuſtodiẽtes vigilias no
a ſ Ambro. Grex pp̃lus. nox ſeculum: paſtores ſacerdotes: vel etiam angeli.
e ctis ſuper gregẽm ſuuꝫ. Et ecce
angel⁹ domini ſtetit iuxta illos i
ſ vt nõ ſolũ voce ſermonis: ſed etiã diuine luc̃ claritate ortus veri luminis aſtruatur.
f ⁊ claritas dei circumfulſit illos: k
et timuert̃ timore magno. Et di l
xit illis angelus: nolite timere.
† Ecce ei euangeliço vobis gau m
a ſ Be. Fideliũ de cũctis diuerſitatib⁹ gentiuꝫ cõgregando: eternũ gaudiũ nunciatur.
dium magnum quod erit õmni
g pp̃lo. Quia nat⁹ ẽ nobis hodie n+
ſ homo et deus.
ſaluator: qui eſt chriſt⁹ dominuſ o
a ſ in bethleem: vñ dauid nat⁹ b ſ ſignũ ſalut̃ fidelib⁹ hũilitas ſaluatoris q̃ ẽ oppoſita ſupbie. ꝑ quã mors i mũdũ intrauit.
in ciuitate dauid. Et hoc vobis p

a Eo ꝙ eſſet de domo ⁊ familia dauid. vt patet ꝑ genealogiã deſcriptam ca. ſe. ⁊ Mat. j. b Ut ꝓfiteret̃ cũ maria ſibi deſpõſata vxore pregnãte. ipſa eñi erat de eadẽ tribu cũ ioſeph et ſucceſſerat in hereditate paterna: ideo iuit ad ꝓfitendũ cũ eo: licet eſſet partui ꝓpinqua. hoc etiã diuina diſpẽſatiõe factũ eſt vt ſic chriſt⁹ naſceret̃ in bethleem ſicut erat predictũ: Michee. v. Et tu bethleem ephrata paruulus es in milib⁹ iuda: ex te mihi egrediet̃ q̃ ſit dominator in iſrael: ⁊ egreſſus eius ab initio a diebus eternitatis.

c Factum eſt autem cum eſſent ibi: impleti ſunt dies vt pareret. Hic cõſequẽter deſcribitur virginis part⁹. cũ dicitur: d Et peperit filiũ ſuũ primogenitũ. ⁊ dicit̃ p̃mogenitus: nõ qꝛ poſt illũ maria alios filios habuerit: vt dicit Heluid⁹ heretic⁹: ſed qꝛ ante illũ aliũ nõ habuit. vnde ⁊ in lege filius vnigenitus offerebatur dño ⁊ redimebatur tanq̃ p̃mogenit⁹: qꝛ ab vno mẽſe redimebat̃: vt habetur Nu. iij. ⁊ tunc p̃mogenit⁹ dicebat̃: dato ꝙ nullus ſequeretur. e Et pannis eũ iuoluit. ꝑ ſeip̃am. Ex hoc patet falſitas que ſcribitur libro de ĩfantia ſaluatoris. ſ. ipſã obſtetrices habuiſſe in partu que non requirunt̃ niſi ꝓpter afflictionẽ matris in partu que non habuit locuꝫ in virgine: qꝛ peperit ſine dolore: immo cũ maximo gaudio ⁊ delectatione: ⁊ ideo ꝑ ſeip̃am puerũ natũ recepit inuoluit ⁊ reclinauit: vt hic dicit̃. f Et reclinauit eũ in p̃ſepio. Joſeph eñ in illo itinere adduxerat ſecũ aſinũ ad portandũ vxorẽ pregnantẽ: ⁊ bouẽ ad vẽdẽdũ in bethleẽ vbi erat cõgregatio populi magna: vt de p̃cio ſolueret expenſas in via: ⁊ illis duob⁹ animalib⁹ fecit preſepiũ iuxta ſe. i quo beata virgo reclinauit filiũ natum: ſ̃m qð fuerat p̃dictũ Abacuck. iij. ſ3 trãſlationẽ. lxx. quã ſequit̃ officiũ eccleſiaſticũ: Domine audiui auditũ tuũ ⁊ timui: ꝯſideraui opera tua ⁊ expaui in medio duum animaliũ. Fuit eñi ꝓphete admirationis pauor ꝙ in loco tã humili reclinaretur ſaluator. vnde ſubditur: g Quia nõ erat ei loc⁹ i diuerſorio. Eſt eñi diuerſoriũ hoſpitalaria ad quã diuertunt veniẽtes ab extra ad hoſpitandũ. ciuitas autẽ bethleem tunc erat plena populo qui venerat ad p̃dictã ꝓfeſſionẽ: ⁊ illi q̃ erãt potẽtiores occupauerãt loca maiora: et ideo licet ioſeph erat de nobili genere vt predictũ eſt: nõ tamen erat de ditioribus: ⁊ ideo ita paruum locũ habuit ꝙ ſaluator natus in p̃ſepio reclinatus fuit: ad impletionẽ ꝓphetie predicte: ⁊ ad dandũ exemplũ hũilitatis ꝑfecte a qua ſaluator ĩcepit a natiuitate: ⁊ eã cõtinuauit vſq3 ad mortẽ: in qua humiliauit ſemetipſuꝫ factus obediẽs vſq3 ad mortẽ: mortem autẽ crucis. ſ̃m qð dicitur Phil. ij. †Deut. i. e

h Et paſtores. Hic conſequenter deſcribitur angeloruꝫ cantus exultantiũ in natiuitate ſaluatoris: vbi primo deſcribitur natiuitatis huius denunciatio. ſecundo angelorum exultatio. ibi: Et ſubito facta eſt cum angelo. tertio paſtorum deuotio. ibi: Et factum eſt. ¶ Circa primum p̃mittitur quibus facta eſt dicta denunciatio cum dicitur: Et paſtores erant in regione eadem vigilantes. Erant eñi ſimplices ⁊ abſq3 cautelis malicie: ⁊ occupati in officio ſãctorum patriarcharum: qui dicuntur fuiſſe paſtores Geñ. xlvij. talibus autem ſolent fieri diuine illuminationes et conſolationes: ⁊ non hominib⁹ in ſapientia huius mundi: que ſtulticia eſt apud deum occupatis: ſ̃m quod dicit ſaluator Matth. xj. Cõfitebor tibi pater domine celi ⁊ terre: quia abſcondiſti hec a ſapientibus et prudentib⁹ et reuelaſti ea paruulis. ideo ſubdit̃: i Et ecce angel⁹ dñi ſte. iu. il. parat⁹ ad reuelãdũ eis diuina. k Et claritas dei circũfulſit eos. nõ tñ exterius in corpore: ſed etiã iteri⁹ in mẽte. l Et timuerunt. ex inſolita viſione: ſed angel⁹ eos ꝯſolat̃. dicẽs: Nolite timere. cuius cauſa ſubditur cũ dicit̃: m Ecce eñi euãgeliço vobis gaudiũ magnũ qð erit omni populo. nõ ſolũ iudeoꝝ ſed etiã gentiliũ. n Quia natus eſt nobis hodie ſaluator. ⁊ dicit hodie: qꝛ q̃uis eſſet nox erat tñ pars diei naturalis: vel alit̃ ⁊ meli⁹ vt videt̃: qꝛ nox illa ex claritate diuina predicta fuit ita illuminata ac ſi eſſet dies clariſſima: ſ̃m qð fuerat p̃dictũ Pſ. cxxxviij. Et nox ſicut dies illuminabit̃. o Qui eſt xp̃s dñs. Chriſtus grece idẽ eſt ꝙ vnct⁹ latine. Antiquit⁹ aũt in veteri lege vngebant̃ tñ reges ⁊ põtifices. Chriſtus aũt rex eſt ⁊ põtifex. ⁊ iõ bñ dicitur chriſtus. i. vnctus nõ vnctione humana ſed diuiã: qꝛ in humanitate ꝓ nobis aſſumpta fuit vnctus a deo patre: imo a tota trinitate plẽitudĩe gratie: ſ̃m qð dicit̃ Pſ. xliiij. Unxit te deus deus tuus oleo leticie p̃ conſortibus tuis. ꝓpter qð dicitur Joh. iij. ꝙ datus eſt ei ſpiritus nõ ad menſurã. ſ. alioꝝ hominũ: ſed ſ̃m omnẽ plenitudinem non ſolũ ſufficientie: ſed etiã redundantie in omnes alios q̃tuꝫ ad ſufficientiã: ſ̃m qð dicitur Joh. j. Et de plenitudine eius omnes nos accepimus. p Et hoc vobis ſignum ⁊c. Per hoc enim ꝙ angelus dedit eis ſignũ magne humilitatis et paupertatis ſignificatũ fuit paſtoribus ꝙ non venerat ad regnanduꝫ temporaliter: vt ſcribe iudeoꝝ credebant chriſtum venturum. Poteſt aũt alit̃ dici ꝙ illud fuit ꝓ̃mum ſignum ſaluatoris nati. Ad cuius intellectũ conſiderãduꝫ

ꝙ illa que

a ¶ Infantē pannis. in. Be. Crebris infantia ſaluatoris et angeloꝝ teſtimonijs: ⁊ euāgeliſtaꝝ ē inculcata: vt mētib⁹ noſtris alti⁹ īfigat̃ q̄d ꝓ nobis ſit factus. In quo humilitas notatur: q꞉ cū eſſet diues paup ꝓ nobis factus eſt: vt inopia ſua nos ditaret. b ¶ Multitudo mi. ce. ⁊c̃. Ambro. Bene angeloꝝ nominat̃ exercit⁹ q̄ ſeq̄bāt militie ducē: q̄ ꝯtra malignos ſpūs ad tutelā nr̄az angeloꝝ ordinat exercit⁹.

Beda. Uno euāgeliçāte multitudo cōſonā in laudē ꝓrūpit: vt ⁊ officiū ſuū deo impēdat ⁊ nos īſtruat: vt q̄tiēs ſacrā eruditionē ex fratris ore audimus: deo laudes corde: ore opere reddamus. Quia xp̄o deus ⁊ homo naſcitur hominib⁹ pax cū ipſiſ angel' deo canit̃ gloria: q̄ ab angel' ꝑ nr̄a redēptiōe glīficat̃. c ¶ Et in terra pax. qm̄ peccādo eram⁹ a deo extranei: extraneos nos āgeli deputabāt. Sȝ q꞉ cognouim⁹ regē nr̄ȝ: recognouerūt nos āgeli ciues ſuos. Et timet angel⁹ adorari ab hūana natura quā ī ſuo rege ꝯſiderat. d ¶ Hoīb⁹ bo. volū. Beđ. Qui ſuſcipiunt natū xp̄m. Nō his q̄ audita ei⁹ natiuitate ſunt turbati ⁊ eū pſecuti.

Eſa. 48. d Nō ē pax ipijs: dic̃ dñs. e ¶ Paſtores loq̄. Ambro. Nō ſit vil' pſōa paſtoꝝ. q꞉ q̄ vilior ad prudētiam: eo p̄cioſior ad fidez. A paſtorib⁹ fidem maria colligit. A paſtorib⁹ ꝑpl's ad dei reuerentiā ꝯgregat̃. mirati ſūt eni de his q̄ dicebant̃ a paſtorib⁹ ad illos. f ¶ Trāſeam⁹.

Moralit̃ Mora. Sic nos abiectis carnalib⁹ ꝯcupiſcētijs: cogitatiōe ⁊ deſiderio mēt' ī ſupernā domū viui panis debem⁹ trāſire: illū amādo q̄ ꝓ nob̄ caro fact⁹ eſt: vt ad ei⁹ viſionē ꝑueniam⁹.

g ¶ Et venert̃ feſti. Be. Nō cū deſidia chriſti q̄rēda eſt p̄ſentia. iō paſtores ſine mora inueniūt: q꞉ nō ficta fide currūt videre q̄ audierāt. Hoꝝ exēplū paſtorel' eccl'ie īmo cūcti fideles imitari debēt vt fide ⁊ virtute ꝓficiāt: ⁊ celeſti oraculo erecti precedētiū patrū vitā: in q̄ panis vite ſē ꝑ ⁊ ſeruat̃ ⁊ reficit: quaſi bethleē portas cōtēplando ſubeāt. Ibi catholice eccleſie pulchritudinē q̄ſi mariā: ⁊ doctoꝝ cetū quaſi ioſeph: ⁊ humilē mediatoris aduentū ſcripture paginis inſertū quaſi in p̄ſepio inueniēt. h ¶ Uidētes aūt. Uiſio dei cognitio dei eſt: ⁊ hec ē ſola vita hominū vt cognoſcāt verū patrē: ⁊ quē miſit ieſum chriſtum eſſe vnum deū. i ¶ Mirati ſūt. Mirant̃ ⁊ de myſterio īcarnatiōis: ⁊ de tanta paſtoꝝ atteſtatione: qui fingere audita neſcirent: ſed ſimplici facundia vera p̄dicarēt. Sic dñs nō rhetores: ſȝ piſcatores ad euāgeliçādū deſtinauit. Sic ⁊ in veteri teſtamento ſue diſpēſatiōis nūcios paſtores ordinauit. Ideo nō eſt paruipēdēda paſtoꝝ atteſtatio. k ¶ Maria autē. Maria nō minus ore pudica q̄ȝ corꝑe ſecreta q̄ nouerat nulli diuulgat: ſed tacito corde ſcrutans congruū tp̄s q̄ hec de⁹ vulgari velit reuerēter expectat: cōferēs ea q̄ viderat circa ſe acta: ⁊ q̄ legerat in ſcriptur' agēda.

Ʒ. 1. c Ei dictū erat ab angelo: Ecce ꝯcipies in vte. et pa. filiū.

Eſa. 7. c Predixit Eſa. Ecce virgo ꝯci. ⁊ pa. fi. Uidebat ſe de ſtirpe dauid ortā in naçareth de ſpūſctō ꝯ cōcepiſſe

a ſignū. Inuenietis infantez pannis inuolutū et poſitum in p̄ſepio. Et ſubito facta ē cū angelo b+

¶ ne parua vnius angeli videatur auctoritas.

¶ que chriſtum ducem ſequitur.

b multitudo militię celeſt': laudātium deū ⁊ dicētium: † Gloria in

c d

e

¶ Pax mīta diligentib⁹ legē tuā dñe: ⁊ non eſt illis ſcandalum.

c d altiſſimis deo: ⁊ in terra pax hominib⁹ bonę volūtat'. Et factū eſt vt diſceſſerūt angeli ab eis i

f

g

¶ credentes verbis angeli paſtores dant teſtimonium vero agno.

e cęlū: paſtores loquebant̃ ad inuicem: Tranſeam⁹ vſq̄ bethleē: †

f b+

¶ nō aſpiciam⁹ retro: nec ad dextrā vl' ſiniſtrā: niſi in ſolū xp̄m. ¶ Be. Qđ in p̄ncipio apđ patrē factū eſt caro: ⁊ ſic oſtēſū nobiſ: qđ in deitate nō poterat videri. ¶ Ambro. Cū caro dñi videtur verbum videt̃ qđ ē filius.

⁊ videamus hoc verbum quod †

¶ caro. ¶ qđ dñs pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs fecit. i. incarnari cōſtituit: ⁊ ſic factū oſtendit.

factum eſt: quod fecit domin⁹: ⁊ i

g oſtēdit nobis: ⁊ venerunt feſtinātes. Et inuenerūt mariam et k+

¶ miniſtros natiuitatis.

l+

¶ hominem natum. ¶ in carne

ioſeph: ⁊ infantem poſitū in p̄ſepio. Uidētes ergo cognouerūt †

¶ carnem. ¶ recto ordine per cognitionem natiuitatis venerunt ad cognitionē verbi.

h m

¶ quod erat in principio.

de verbo quod dictuȝ erat illis de puero hoc: ⁊ oēs q̄ audierūt n

i mirati ſunt: ⁊ de hiſ q̄ dicta erāt o

k a paſtoribus ad ipos. Maria āt p

q̄ illa que fuerūt in veteri teſtamento fuerunt figure noui: vt dicitur. j. Cor. x. In veteri autē teſtamento duo ſaluatores iudeoꝝ: imperfecti tamen p̄ceſſerant tanq̄ȝ figure ſaluatoris perfecti ieſu chriſti. Primus fuit moyſes qui liberauit eos de ſeruitute egyptiaca: vt habet̃ Exo. xiij. Secundus fuit cyrus qui liberauit eos de captiuitate babylonica: vt habetur. j. Eſdre. j. et vterq̄ de nouo nat⁹ fuit inuēt⁹ in magna pauptate: ſicut patet de moyſe Exo. ij. quē inuenit filia pharaonis poſitū in flumię ī fiſcella iuncea. Silr̄ de cyro dicit̃ ī eccleſiaſtica hiſtoria ſup Danielē q̄ Aſtyages rex medoꝝ ⁊ pſarū vidit in ſomnis vitē naſcentē de vtero filię ſue totā aſiā occupantē: ⁊ a cōiectorib⁹ fuit ſibi reſpōſū q̄ viſio iſta ſignificabat ex ea puerū naſcituꝝ q̄ occuparet regnū medoꝝ ⁊ pſarum: ꝓpter qđ timens ne ipſe vl' fili⁹ ſuus ꝑ hoc regno priuaret̃: † De conſe. di. i. nocte dedit filiā ſuā militi pauperi: ⁊ cū hoc etiā cū filia ſua facta fuiſſet pregnās fecit tp̄s part⁹ ſui explorari ⁊ pueꝝ natū ſibi apportari: quē tradidit cuidā militi vt ſecreto īterficeret̃: q̄ cōpatiēs puero ip̄m nō interfecit: ſed in quodā nemore pue- rū fortune dimiſit: ad quē quedā canicula paſtoris regis que erat iuxta nemus frequēter veniebat et ip̄m lactabat: ⁊ paſtor p̄dictus volēs ſcire vbi canicula declinabat: inuenit pueruȝ ita in pauptate iacentē: quem accepit et tradidit vxori ſue nutriendū. ⁊ poſtea factus eſt rex perſaꝝ atq̄ medoꝝ ad liberationē iudeoꝝ. Cū igit̃ figura ⁊ figuratū debeāt habere correſpōdētiā: ⁊ p̄dicti duo q̄ fuerūt figure xp̄i in maxima pauptate inuēti fuerūt in ſua natiuitate. ſignū cōueniēs ⁊ correſpōdēs figure dedit angelus paſtorib⁹ de chriſti nati inuētione. a ¶ Inueniet' infā. pan. inuo. ⁊ poſitū in p̄ſepio. Et credēdū eſt q̄ paſtores hoc intellexerunt illuminati a deo. b ¶ Et ſubito facta ē. Hic ꝯñr ponit̃ angeloꝝ exultatio cū dicit̃: Et ſubito facta eſt cū angelo q̄ tāq̄ȝ p̄ncipalis inter alios nūciauerat chriſti natiuitatē. c ¶ Multitudo militię celeſt'. i. angeloꝝ q̄ nomię militię deſignant̃: q꞉ ꝓ ſalute hominū cū demonib⁹ preliāt̃: ſm qđ đr Apoc. xij. Michael ⁊ angeli ei⁹ preliabant̃ cū dracone ⁊c̃. d ¶ Laudātiū deū. de chriſti natiuitate: eo q̄ ꝑ ip̄m ſciebāt deduci homines ad ſalutē quā deſiderāt: ad ruinam angeloꝝ ꝑ hoc reparādā. e ¶ Et dicētiū: gloria in altiſſi. deo. quia licet ei⁹ glīa vbiq̄ reluceat: maxime tñ in celo empyreo vbi eſt angeloꝝ ⁊ beatoꝝ habitatio. f ¶ Et in terra pax hominibus bone voluntatis. i. hominib⁹ bonis. ꝑ bonitatē eni volūtatis dicit̃ hō ſimplicit̃ bonus magis q̄ȝ per bonitatem aliarū potentiarū anime: quia volūtas mouet alias potētias ad act⁹ ſuos: ⁊ ideo bonitas eius vl' malicia ī oēs alias potentias redūdat: ſicut influētię cauſe mouētis in motis ab ipſa. malis aūt hominib⁹ nō eſt pax: ſm qđ đr Eſa. xlviij. Nō eſt pax impijs dicit dominus. Ex hoc etiā verbo angeli patet q̄ iſta pax que p̄ncipalit̃ ꝑ ꝓphetas p̄dicta fuit futura in aduētu chriſti. erat pax interior bone volūtat': q꞉ ſm qđ đr Prou. xij. Nō ꝯtriſtabit iuſtū q̄cq̄d ei acciderit. pax aūt tēporalis que fuit in aduētu xp̄i pacatis oīb⁹ gētib⁹ ſub impio romano fuit figura hui⁹ pac' p̄ncipalit̃ īterie. g ¶ Et factū ē. Hic ꝯñr deſcribit̃ paſtoꝝ deuotio: q꞉ ſtati poſt viſionē iſtā dimiſſo grege iuerūt ad vidēdū puerū natū. dicētes: h ¶ Trāſeam⁹ vſq̄ bethle. ⁊ videam⁹ h̄ verbū. i. puerū natū ꝑ verba angeli nobis ſignificatū. i ¶ Qđ fecit dñs. hoc nō eſt de textu. greci eni ⁊ antiq̄ nō hñt: fecit: ſȝ tñ: qđ dñſ oſtēdit nob̄. k ¶ Et venert̃ fe. ex deſiderio vidēdi xp̄m p̄ncipalit̃ ⁊ ſc̄dario vt citi⁹ redirēt ad gregē quē ſine cuſtodia dimiſerāt. l ¶ Et īue. ⁊c̃. ſic angel⁹ eis dixerat. m ¶ Uidētes āt cogno. de x̄. q꞉ nō ſolū fuerāt illumīati exteri⁹ ſ; ēt īteri⁹ de cognitiōe xp̄i incarnati vt p̄dictū ē. n ¶ Et oēs q̄ audierūt mirati ſūt. ⁊ materia admiratiōis ſubdit̃. cū đr: o ¶ Et de his. ⁊ accipit̃ h̄ ⁊ ꝓ. i. de his: q̄ dicta erāt a paſtorib⁹ ad ip̄os. ſic impl⁹ ē expreſſū. p ¶ Maria aūt cōſeruabat oīa ver. h̄ ꝯfe. in cor. ſuo. q꞉ prudēter attendebat quomodo prophetię implebantur in puero nato. ⁊ iſta collatio erat ei valde delectabilis et toti eccleſie valde vtilis: quia ſm qđ dicit Hieronymus in ſermone de aſſumptione beate virginis. Ipſa poſt aſcenſionez filij ſui remanſit ad tēpus in terris cum apoſtolis vt eos plenius inſtrueret de verbo incarnato: de quo erat plenius edocta per ſpiritumſanctum: ⁊ omnia familiarius viderat et tractauerat: propter quod melius exprimere poterat: ſm quod dicit Hieronymus: Quod melius nouimus melius et proferimus.

ꝯcepiſſe: in bethleē pepiſſe. Quoꝝ oīm teſtimōia in di/
uerſis ꝓphetis legerat. Cōpat ꝙ vba ꝓphaꝝ factis: ⁊ i
oīb⁹ hȝ argumēta fidei. Si maria a paſtorib⁹ diſcit: debe
mus a ſacerdotib⁹ diſcere. Si maria añ apli p̄ceptum ta
cet: debem⁹ p⁹ apli p̄ceptū magis doceri ꝙ̄ docere.
a Et reuerſi. Be. Sic ſpūales
paſtores mō dormiētib⁹ alijs cō
tēplādo celeſtia ſubuehūt: mō
caſtra fideliū luſtrāt: ⁊ ꝓbitatꝭ
exempla ꝗrēdo circuēūt: mō ad
publicū paſtoralis officij rede/
unt docēdo: vt qđ i priuato gu
ſtauerīt: alijs p̄dicādo eructēt.
b Sic dictū. Be. Et in h̄ glifi
cāt: ꝙ nō aliť inueniūt ꝙ̄ dictū
† erat. vel ſicut dictū eſt ad illos
25. q. 1. ca. ideo. ab angelis: referūt laudes ⁊ glo
riā deo. Nō ꝙ angeli iperaſſēt
laudare: ſȝ ipſi laudādo offere/
bāt formā deuotiōis ſue dū di/
cunt: Glia in altiſſimiſ deo: ⁊ in
terra pax hōib⁹ bone volunta/
tis. c Ut circūcide. Be. Ri/
D tus circūciſiōis ab abraā ſūpſit
exordiū: quādo ⁊ nomis ampli
ficationē accepit: ad quā imita
tionē nomē iponebať pueꝛ in
die eoꝝ circūciſionis. Sic etiaȝ
factū ē ipſi ieſu. Octaua die cir
cūcidiť ieſuſ: qꝛ vtraqꝫ nr̄a ino/
uatio ⁊ i p̄ñti ſpūs ꝑ baptiſmū:
⁊ in futuro carnis: ⁊ i ſua reſur
rectione eſt p̄figurata: ⁊ in nr̄a
qñqꝫ eſt ꝑficiēda. Chriſt⁹ autē
die octaua ſurrexit: ⁊ poſt ſex ſe
culi huius etatis: ⁊ ſeptimā ſabbati ꝗ nūc interiȝ in alia
vita geriť ꝗſi octauo tpe reſurgem⁹: tūc veriſſime ab om
Luce. 20.f ni corruptiōe circūciſi: vbi vex p̄puciū auferet: qꝛ ibi ne
qꝫ nubēt neqꝫ nubenť. Grego. Qui in ſilitudīe carnis
pcī venerat: remediū ꝗ caro pcī mūdari ꝯſueuerat nō
reſpuit: ſicut baptiſma noue grē: nō neceſſitatis: ſȝ exem
pli cā ſubijt. Et nota ꝙ idē auxiliū curatiōis in lege cir/
cūciſio p̄ſtitit: qđ nūc baptiſma ꝯfert tpe grē: niſi ꝙ itro/
itus in regnū nōdū patebat. Significat aūt hec circūci/
ſio carnalꝭ illā circūciſionē in die iudicij: cū omnib⁹ aie ⁊
carnis corruptionib⁹ exuti: ad faciē creatoris vidēdā in
grediemur. Significat etiā p̄ſentē circūciſionē. i. abluti/
onē vitioꝝ ꝑ baptiſmū. Significabat etiā illū de abraaȝ
naſcituꝝ ꝗ ⁊ in p̄ñti ꝑ baptiſmū: ⁊ in futuro ꝑ reſurrecti/
onē ab oīni ſorde ſuos purgaret. erat etiā in abraā ſigna
culuȝ iuſticie. Be. Sicut a xp̄o chriſtiani: ſic ⁊ i vtraqꝫ
nr̄a circūſiōe a ieſu. i. a ſaluatore ſaluati vocamur. Qđ
nomē nō ſolū anteqꝫ cōcipiamur in vtero eccľie ꝑ fidē: ſȝ
etiā ante tpa ſclaria a deo nob̄ vocatū eſt. d Tulerūt
illū. Paruuli ꝗ de toto regno iudeoꝝ ad tēplū portabā/
tur. ſi erāt de tribu leui: in miniſteriū dom⁹ ꝑpetuo deti/
nebanť. Si de alia tribu p̄cio dato a parentib⁹ p̄mogēi
ti redimebāť ad ꝓpria referendi. e Sic ſcriptū ē. Be.
Leui. 12.a Scriptū eſt in lege: Mulier ꝗ ſuſcepto ſemīe pepit maſ.
in e. ſ. d. Ad diſtinctionē illi⁹ ꝗ virgo pepit. Nō ꝙ filius:
nō mater hoſtijs idigebat purgari ſȝ vt nos ſaluaremur
a timore legis. Decretū aūt erat pueꝝ poſt triceſimūter/
tiū circūciſionis diē ad tēplū deferri: ⁊ ꝓ eo hoſtiā dari:
p̄mogenitū ſctm̄ dn̄o fieri. Per qđ ſignificať nullū niſi
circūciſis vitijs dignū eſſe ꝯſpectu dn̄i: nullū niſi morta/
litatis nexib⁹ abſolutū: ſupne ciuitatis gaudia ſubituꝝ.
Uera enī circūciſiōe purgat⁹: tēplū hieřlm cū mūeribus
ingrediť ꝗ glia reſurrectiōis ab omni labe excoct⁹: cū bo
noꝝ opeꝝ fructib⁹ ſupne beatitudīs gaudia ſubit.
f Omne maſculinū. Be. Omne tā hoīs ꝙ̄ pecoris qđ
deo ſanctificari: ⁊ ſacerdotis eſſe iubebať: vt ſacerdos p̄
mogēitū hoīs redimi faceret: ſic ⁊ oīe aīal imūdū. ꝗ p̄/
mogenita illū ſignificāt ꝗ vnigenit⁹ dei dignat⁹ eſt fieri
p̄mogenit⁹ oīs creature: ꝗ vere eſt ſctūs dn̄o: qꝛ ſine pec
cato. Qui ad generādos ſibi ꝑp̄los ſecretū genitale ſan
Moraliť cte eccľie ſibi apuit. Uł moraliť. Primogenita ſignifi
cant bōa initia nr̄e actiōis: ꝗ qſi corde gerim⁹: ꝗ dei grē
deputare debem⁹. Male geſta redimere fructib⁹ penitē/
tie iube

cōſeruabat omnia verba hec: cō
a ferēs in corde ſuo. Et reuerſi ſūt a†
paſtores glorificantes ⁊ laudā/ b
tes deum in omnibus que au/
ab angelis. in bethleem.
b dierant ⁊ viderāt: ſicut dictū ē
ad illos. † Et poſtqꝫ conſummati c†
c ſunt dies octo vt circūcideretur
puer: vocatum eſt nomen ei⁹ ie/ d†
non decuit tam glorioſum nomē primum ab hominibus appellari ſed excellētiori natura: ne homo videať machinator huius nominis.
ſus. Quod vocatuȝ eſt ab ange
lo priuſqꝫ in vtero conciperetur.
† Et poſtqꝫ impleti ſūt dies pur/ e†
marie vel domini.
d gationis eius ſm legē moyſi: tu f
offerrent ⁊ cōſecrarent.
lerūt illum in hieruſalem vt ſiſte
e rent eum domino: ſicut ſcriptū ē
f i lege domi: † Quia oīe maſcu g

a Et reuerſi ſunt paſtores. redeūdo ad gregē ſuū. b Glorifican
tes ⁊ laudātes deum. de beneficio toti mūdo collato generaliť ⁊ eis
oſtenſo ſpecialiter. ideo ſubdiť: In omnib⁹ ꝗ audierāt ⁊ viderant.
c Et poſtqꝫ. Hic ponitur debitus ritus circa pueꝝ natū: qꝛ ſm ri/
tū veteris legis debebat circūcidi ⁊ in tēplo offerri. ⁊ ideo p̄io agi/
tur de ei⁹ circūciſiōe. ſecūdo de oblatiōe. ibi:
Et poſtqꝫ ipleti ſūt di. ¶ Circa primuȝ dr̄: Et
poſtqꝫ ꝯſūmati ſūt dies octo. hoc erat tp̄s de
terminatū circūciſiōi: ꝑut habeť Gen̄. xvij.
Uoluit aūt xp̄s circūcidi qꝫuis non eſſet legi
ſubiect⁹. Primo vt oſtēderet in ſe xitatē car/
nis hūane: cōtra Manicheū ꝗ dixit ipm deū
habuiſſe corp⁹ fantaſticū: ⁊ ꝯtra Ualentinū
dicentē xp̄m corpus de celo attuliſſe. ſecūdo
vt approbaret circūciſionē quā de⁹ olī inſti/
tuerat. tertio vt oſtenderet ſe eſſe de genere a/
brae: ꝗ circūciſiōis mandatum accepit: Gen̄.
xvij. Et facta eſt repromiſſio de chriſto. quar/
to vt iudeis excuſationē tolleret de nō recipi/
endo eū ſi eſſet incircūciſus. Quinto vt obe/
dientie virtutē nobis ſuo cōmēdaret exēplo:
p̄ceptum legis obſeruās: cui tñ nō erat ſubie
ctus. Sexto vt qui in ſimilitudinē carnis pec
cati venerat: remediū ꝗ caro pcī cōſueuerat †
mūdari nō renueret. Septimo vt legis onus Leui. 12.a
in ſe ſuſtinēs alios a legis onere liberaret: ſȝ
illud Gal. iiij. Miſit de⁹ filiū ſuū factū ſub le/
ge vt eos ꝗ ſub lege erāt redimeret. d Uo
catū eſt nomē ei⁹ ⁊c. nō dicit ipoſitū: qꝛ a deo
fuit ipoſitū hoc nomē: ſed ꝑ angelū denūcia/
tū marie ⁊ ioſeph ⁊ ꝑ ipſos alijs diuulgatuȝ. Exo. 13.a
Et qꝛ aliꝗs infidelis potiſſime iude⁹: ꝙ h̄ no Nu. 8.c
mē nō fuiſſet ꝯuenięter ipoſitū poſſet argue
re. tū qꝛ Eſa. lxij. diciť: Uocabiť tibi nomen
nouū qđ os dn̄i noīauit. Hoc aūt nomē ieſus
nō erat nouū tūc: qꝛ añ alij fuerāt nomīati hoc noīe: vt ptȝ de ieſu fi
lio ioſedech: ⁊ de ieſu naue: ⁊ i genealogia xp̄i ꝗ deſcribiť ca. ſe. vbi
idē hr̄. Itē qꝛ Eſa. vij. dr̄: Uocabiť nomē ei⁹ emanuel. ⁊ viij. dr̄: Uo/
ca nomē ei⁹: accelera: ſpolia detrahe ⁊c. ⁊ ix. Uocabiť nomē ei⁹ ad/
mirabiľ: ꝯſiliari⁹: de⁹ fortis ⁊c. ꝗ noīa ſūt alia a noīe ieſu: ⁊ ſilia poſ
ſūt induci de alijs locꝭ ſcripture. iō dicēdū ꝙ h̄ nomē fuit ꝓprie ipo/
ſitū ei. Noīa ei ſi bn̄ iponāť iponi debēt a ꝓprietatib⁹ rex: ⁊ h̄ patet
de noīb⁹ genex ⁊ ſpeciex. de qb⁹ dr̄. iiij. Metaph. Nō quā ſignificat
nomē ē diffinitio ꝗ deſignat ꝓpriā rei naturā. Noīa aūt ſingulorū
hoīm ſi bn̄ iponāť iponi debēt ab aliꝗ ꝓprietate ei⁹ cui ipōiť nomē.
aliqñ a tpe: ſiť noīa aliꝗꝝ ſanctoꝝ iponunť pueris natis in feſtꝭ co/
rū vel a cognatione: ſicut cū filio iponiť nomē patris vł alicui⁹ d̄ co
gnatiōe ei⁹. Aliqñ ab euētu: ſicut moyſes vocauit filios ſuos: vt ha
beť Exo. ij. Aliqñ āt ex aliꝗ q̄litate ei⁹ cui nomē ipōiť: ſiť Gen̄. xxv.
Primogenit⁹ iſaac vocat⁹ eſt Eſau qđ interp̄tať rubeus vł ruf⁹: qꝛ
de vtero matrꝭ exiuit rufus ⁊ tot⁹ i morē pellis hiſpid⁹. Aliqñ ex a/
liꝗ dono dei gratuito: ſiť Mat. xvj. dictū ē Petro: Tu es petr⁹ ⁊ ſu
ꝑ hāc pe. ⁊c. ⁊ Joh. j. Tu vocaberis cephas. igiť qꝛ homini xp̄o h̄
mun⁹ grē collatū erat vt ꝑ ipm oēs ſaluarenť. iō vocatū ē ꝯuenienť
nomē ei⁹ ieſus. i. ſaluator vł ſal⁹. ⁊ hāc rōnē aſſignauit āgel⁹ ioſeph:
Mat. j. Uocabis nomē ei⁹ ieſū. ipe enī ſaluū faciet ꝑplm ſuū a pctīs
eoꝝ. Ad p̄mū dicēdū ꝙ h̄ nomē fuit nouū in xp̄o inqꝫtū fuit ei ipo/
ſitū ab hac ꝓprietate: qꝛ eſt oīm ſaluator: ꝗ nō fuit in aliꝗ p̄cedēti: li/
cet fecerint ſalutē in aliꝗ facto ꝑticulari: ſiť ieſus naue ſaluauit po/
pulū iſrael hoſtes ei⁹ debellādo: vt legiť in libro Joſue: ⁊ ita pōt di/
ci de alijs. Ratio aūt hui⁹ nomīs emanuel qđ interp̄tať nobiſcū de
us: includiť in nomīe ieſu. Per hoc enī ꝙ fuit nobiſcū per ſuā icar/
nationē fecit nobis ſalutē. ⁊ eodē mō pōt dici de alio: qꝛ ſaluauit noſ
infernū ſpoliando: ⁊ ſic de tertio ⁊ ꝯſimilib⁹. e Et poſtqꝫ ipleti
ſunt. Hic ꝯſir agiť de pueri oblatiōe: vbi p̄mo deſcribiť hui⁹ oblati
onis p̄ſētatio. ſecūdo p̄ſentati receptio. ibi: Et ecce hō. tertio recepti
cōmēdatio. ibi: Et erat anna. ¶ Circa primū ſciēdū ꝙ in lege veteri
circa pueros natos duo fiebāt in tēplo: vnū erat generale oīb⁹: ꝗa
ꝓ filio nato vel filia cōpletis dieb⁹ purificatiōis matris offerebať
ſacrificiū: vt habeť Leui. xij. Aliud erat ſpeciale circa p̄mogēitos:
quia erāt ꝯſecrati dn̄o eo ꝙ ꝑcuſſit p̄mogēitos egyptioꝝ: filios iſrľ
ſaluās: ⁊ ideo offerebantur in templo ⁊ redimebantur: vt habetur
Exo. xiij. Chriſtus autē fuit primogenit⁹: vt dictum eſt ſupra. ⁊ ideo
vtrunqꝫ fuit factū circa euȝ vt hic diciť. ⁊ primo qꝫtum ad id quod
erat ſpeciale primogenitis. cum dicitur: f Tulerunt illuȝ in hie/
ruſalem vt ſiſterent eum. i. offerrent domino. cuius cauſa ſubditur:
g Quia omne maſculinum adaperiens vuluā. i. primo naſcens:
cuiuſmodi erant primogeniti. ſecundo qꝫtum ad illud quod erat ge
nerale.

Ḡ rie iubemur. a · Par turturū. Be. Hec oblatio pauperū erat qui non ſufficerent offerre agnū vt per omnia humilitas dñi pateat.

Moralit. ¶ Moralit. Siue q̄s fortia opa que maſculi nomīe: ſiue infirma q̄ femine ſignificanṫ: creauerit vt hec dño legitime conſecrenṫ: neceſ ſe eſt vt lachrymas cōpunctionis offerat: que per gemituꝫ illarum auiū ſignificanṫ: q: lachrymis etiā in bonis indigemus: quia quo fine cōſumandi ſumus neſcimus. Qui nō inuenit agnū. i. diuitias innocue vite ad lachrymas recurrat. Sunt aūt duo genera cōpunctionis: dū vel maloꝝ recolētes ſupplicia timem⁹. Vel dū deſiderio celeſtiū ardētes de dilatione gemim⁹. Ān duo pulli offerri iubentur. vn⁹ in holocauſtū: qn̄ amore celeſtiuꝫ inflammamur. alter ꝓ peccato: dū de malis ꝑpetratis gemimus. Beda. Amb. Columba que in grege conuerſaṫ actiuā. turtur ſoliuagus cōtēplatiuaꝫ vitā ſignificat que paucorum. Et quia vtraq̄ hoſtia accepta eſt deo: cōſulte vtraq̄ auis oblata eſt ꝓ dño. Qui clauſo oſtio patrē orat ī abſcondito: turturem offert. Qui cōpareſ operis querit: columbā ad altare portat. Turtur in deſertis habitat: non multis diuulgatur: pullos nocte paſcit: morticino nō paſcitur. Sic eccleſia deſerta ē a peccatis: nec chriſtus in mult' locis diuulgatur niſi in fide trinitatis ⁊ vnitatis. In nocte mūdi ſctōs paſcit: hereſim non ſuſcipit. Beda. Puer primo circūciditur: ⁊ poſt interpoſitis dieb⁹ cū hoſtijs hieruſalē deferṫ: q: ⁊ ipſe iuuenis reſurgēdo corruptionē carnis calcauit: ⁊ īterpoſit' dieb⁹ cū carne quā hoſtiā fecerat ad celū aſcendit. Sic ⁊ nos prius in baptiſmo circūcidimur a peccatis: ⁊ ꝑficiente gratia ad altare ingredimur: conſecrandi hoſtia corporis et ſanguinis dñi noſtri: ſed in fine omnis eccleſia corruptionē exuet: et cū victimis bonorum operū in eternam hieruſalem transferetur. b · Et ecce homo ⁊c̄. Nō ſolum angeli ſed omnis etas et ſexus teſtimonium nato reddunt puero. Et ſicut ab omnium ſeculoꝝ fidelibus ꝑſagiebaṫ: ita veniens omniū ſanctoꝝ laude ꝑdicatur. c · Iuſtus et timoratus. Difficile iuſticia ſine timore cuſtoditur: nō penali: ſed q̄ ꝑmanet in ſeculum ſeculi: quo iuſtus quanto plus deum diligit: tanto ſolertius offēdere cauet. Et bene iuſtus q̄ nō ſuā ſed populi gratiam querebat: cupiēs ipſe diſſolui: ſed expectans videre ꝓmiſſum auctorē ſalutis: vt qui ab herode preſſi fuerāt: aduentu ſaluatoris liberati acciperent ꝯſolationem. d · Puerum ⁊c̄. Cum puericia poſt ſeptem annos infantie incipiat. ieſus frequenter puer dicitur: non tam pro

Mat. 10. d etate q̄ꝫ pro ſeruitio. Unde propheta: Ecce puer meus. Quia filius hominis nō venit miniſtrari: ſed miniſtrare.

Moralit. e · Et ipſe accepit. Beda. Moraliter. Ueteranus accipit infātem: docens vt exuentes veterē hominē qui corrumpiṫ: induamur eū q̄ ſm deū creatus eſt. Iuſtus ſm legē accipit puerū in vlnas: vt innuat iuſticiam legis gratia euangelice fidei mutandā. Accipit etiam ſenior mundus innocentiā chriſtiane infantie: vt renoueṫ ſicut aquila. Beda. Et ſymeon ⁊ anna ꝓuecti ieſum excipiunt ⁊ laudant: ſignificat fidelē ſynagogā: que poſt longā expectationē ꝓmiſſionum: fide nō ficta eum recepit qui prenunciabatur. f · Nunc dimittis ſeruū tuū do. Ambro. Qui vult dimitti veniat in hieruſalem: conuerſationem habens in celeſtibus: veniat in templū: imiteṫ exempla illoꝝ in quib⁹ deus habitat. Expectet dominum: accipiat in manibus verbum dei: brachijs fidei ſpei ⁊ charitatis amplectaṫ: tunc dimitteṫ vt non videat mortē: q: viderat vitam. g · Quia viderunt oculi m. ⁊c̄. Sciebat ꝙ beati oculi qui chriſtū eſſent viſuri. ⁊ ideo donec illū videret nolebat morte diſſolui: quē tamē vt vidit mox optauit in pace dimitti. h · Q̄d parasti ⁊c̄. Et in ꝑmo aduētu xp̄s an̄ faciē ꝑploꝝ a deo paraṫ: vt credāt ⁊ diligāt: ⁊ ī ſcd̄o aduētu parabiṫ vt videat eū oīs ꝑpl's: ⁊ reddat vnicuiq̄ ſm opa ſua.

ſ Beda. Conſueto natiuitatis more loquiṫ: nō ꝙ dominus ventris hoſpitium ingrediens vel egrediens deuirginaſſet.

linū adaperiens vuluā ſanctuꝫ domino vocabitur. Et vt darēt a hoſtiaꝫ ſm ꝙ dictum eſt in lege

ſ turtur caſtitatē: colūba ſimplicitatē ſignificat: et caſta et ſimplex iuſtorum conuerſatio gratum deo offert ſacrificium.

a domini: par turturuꝫ: aut duos b pullos colūbarū. Et ecce homo b+ erat in hieruſalem cui nomē ſy c

ſ id eſt ſignum.

c meon. Et hō iſte iuſt⁹ ⁊ timoratus expectans cōſolationē iſrł: ⁊ ſpirituſſanct⁹ erat in eo. Et re d e f g h

ſ mente.

ſponſum accepit a ſpirituſācto

ſ experturum. ſ carnis.

nō viſurū ſe mortem: niſi prius

ſ oculis carnis: al's cordis. ſ meſſiam. ſ meſſias hebraice: chriſtus grece: vnctus latine.

videret chriſtum dñi. Et venit i

ſ Beda. Eadem gratia qua venturum ꝑnouerat: venientem cognouit.

in ſpiritu in templū. Et cum idu k+ d cerent puerum ieſū parētes ei⁹: vt facerent ſm conſuetudinem e legis pro eo: ⁊ ipſe accepit eū in l

ſ Beda. Magna humilitas ſaluatoris: qui loco non capitur: grandeui hominis vlnis geſtatur. ſ viſo redemptore.

vlnas ſuas: et bn̄dixit deū ⁊ di m n

ſ quaſi dimitte. ſ ad mortem carnis.

f xit: Nunc dimittis ſeruū tuū do

a ſ q: reſponſum acceperat a ſpirituſancto: nō viſurum ſe mortem niſi prius videret chriſtū domini. ſ in ſinu abrae requieturum.

mine ſm verbum tuum in pace.

ſ Beati qui vident qd̄ ſymeon vidit. ſ beati q̄ non viderunt et crediderunt. a ſ ⁊ carnis hominē: et cordis deum. ſ chriſtum.

g Quia viderūt oculi mei ſalutare o

ſ quē poſtmodū omnib⁹ populis querēduꝫ dilectione: et conſpiciendū fide ꝑuidi: iam carnis ⁊ mentis oculis ſaluatorem contēplor.

h tuū. Quod paraſti an̄ faciē om p

nerale. quod notatur cū dicitur: a · Et vt darent hoſtiam ⁊c̄. par turturū aut duos pullos columbaꝝ. iſta erat oblatio pauperū: ſm qd̄ habeṫ Leuit. xij. ex quo patet ꝙ ſupra dictū eſt de paupertate marie ⁊ ioſeph. Sciendū autē circa hoc ꝙ beata virgo nō tenebaṫ ad iſta que dicta ſūt de purgatione: quia Leuitici. xij. ſcribitur: Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit maſculum ⁊c̄. ⁊ ideo lex illa ligabat tm̄ mulieres de viri ſemine concipientes: quod non habuit locum in virgine. hoc etiā patet per hoc quod hic dicitur: ⁊ accipitur de Exo. ⁊ Leuitico. Omne maſculinum adaperiens vuluā ſanctum domino vocabitur. Ex q̄ patet ꝙ loquitur de maſculino cōcepto et nato per apertioneꝫ clauſtri virginalis: quod non habuit locum in beata virgine: que virgo permanſit in cōceptu ⁊ partu. Uerūtamen ſicut eius filius circūcidi voluit ⁊ legalia obſuare ex ſua humilitate q̄uis non teneretur: ſic beata virgo que fuit humillima voluit obſeruare. b · Et ecce homo erat in hieruſaleꝫ. Hic deſcribitur chriſti preſentati receptio. vbi primo deſcribitur recipientis conditio. cuꝫ dicitur: Et ecce homo erat in hieruſalem: in loco ſolenni ⁊ ſacro: tum quia ibi erat diuinus cultus: tum quia ibi erat ſtudium legis ⁊ ꝓphetarum. c · Cui nomen ſymeon. ex hoc patet eius fama: quia inter ſacerdotes erat famoſus et nominat⁹. patet etiam eius ſancta vita cum dicitur: d · Et homo iſte iuſtus. recte ſe habendo ad proximum. e · Et timoratus. quo ad deum. f · Expectans conſolationem iſrael. q̄ꝫtum ad fidei rectitudinem. g · Et ſpirituſſanctus erat in eo. q̄ꝫtum ad gratie plenitudinem. q: non ſolum habuit gratiam iuſtificantem prout habetur cōmuniter a iuſtis: ſed etiam q̄ꝫtum ad illuminationes et conſolationes diuinaſ ſpeciales. ideo ſubditur: h · Et reſponſum accepit a ſpirituſancto (non viſurum ſe mortem niſi prius videret chriſtum domini.) in orationibus ſuis deuotis ad deum: tunc enim erat opinio communis apud intelligentes ꝙ imminebat aduentus chriſti ſm ſigna a patriarchis et prophetis data. ⁊ ideo ſymeon de hoc feruentius orabat deum: ⁊ in oratione reſponſum acceperat ꝙ chriſtum natum videret anteq̄ꝫ vitam preſentem finiret. i · Et venit in ſpiritu in templum: id eſt per reuelationeꝫ ſpirituſſancti vt videret chriſtum ſicut erat ei promiſſum. k · Et cum inducerent puerum ieſum parentes eius ſm conſuetudinem legis. ad faciendum que predicta ſunt ſm legem. l · Et ipſe accepit eum in vlnas ſuas. cum maximo cordis gaudio: ſm quod dicitur Prouerb. xiij. Deſiderium ſi cōpleatur delectat animā. ſecundo ponitur gratiarumactio. cum dicitur: m · Et benedixit deum. gratias agendo pro tanto beneficio. n · Et dixit: Nunc dimittis ſeruum tuum domine ſm verbum tuum in pace. i. decetero dimittes me de hac vita tranſire in cordis quiete. o · Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum. letanter eſt volebat deſcendere ad limbum patrum: ex quo ſciebat ſaluatorem natum. p · Quod paraſti ante faciem omnium po. id eſt coram omnib⁹ ꝑplis quib⁹ myſteriū īcarnationis ⁊ redēptionis ꝑdicatum eſt ꝑ apl'os: ſm qd̄ dicitur

a Ad reuelationē gentiū. Ut reueletur cecis oculis gentilium nulla ſpe dñici aduēt⁹ erectoꝝ. ⁊ vt ipſe iſrael glorietur: excipiens ſuū ꝓmiſſū et deſideratū: ⁊ pfertur reuelatio gētiū glorie iſrael:
Ro. 11. d Quia cū plenitudo gentiū intrauerit: tūc oīs iſrael ſaluus erit.
b Symeō. qui interpretatur audiēs triſticiā. figura eſt ꝓphetaꝝ: q̄ vindictā ſibi a deo dictā ſup ppl'm audiebāt. Anna q̄ gratia dicit: figura ē eccleſie. c Poſit⁹ eſt hic i ru. ⁊c. In ruinā illoꝝ q̄ ſteterāt: ⁊ reſurrectionē illoꝝ q̄ ceciderant. Uel in ruinā vitioꝝ: ⁊ in reſurrectionē virtutū. Nō in ſe tm̄: ſed in ſuis q̄ꝫ pdicatoribus poſit⁹ ē in ruinā ⁊ in reſurrectionē. Unde Apl's: Chriſti bon⁹ odor ſumus deo: in his q̄ ſalui fiunt: ⁊ in his q̄ pereūt. Bono eī odore alij ſaluāt: alij pereūt. d In ſignū cui ɔtra. ⁊c. Oia q̄ d' chriſto narrāt ſignū ſūt: ꝙ nat⁹ de virgine: ꝙ ſurrexit: ꝙ clauſis ianuis īträt: cui ſigno cōtradicit ab infidelib⁹. Spūalit ſignū eſt in fide dñice crucis qđ vbiq ɔtradicit. e Gladi⁹. Be. Dolor dñice paſſionis: q2 nō potuit videre crucifigi ſine affectu materni doloris: ⁊ ſi ſperaret reſurrecturū: ⁊ morte deuicturū. Uſq ad finē ſcli aīam eccl'ie gladi⁹ tribulatiōis ptranſit: cū ſigno fidei ab improbis ɔtradicit: cū multos ruere videt: cū reuelatis cordium cogitationibus vbi bonū ſemē ſemiauerat: ʒiʒania germinare ɔſpicit.
f Ut reuelent. Ante erat incertū: q̄ iudeoꝝ chriſti gratiā reciperent qui conſpuerēt. Sed audita natiuitate reuelāt cogitationes: ⁊ herodes ⁊ alij turbantur: q̄dā ad chriſti magiſteriū accedūt. g Et erat anna ⁊c. Quia p virū ⁊ mulierē vita toti⁹ mūdi pdita eſt: in teſtimonio vite p xp̄m redeuntis anna cōiūgit ſymeoni.
Cōuenit myſterijs eccleſie ꝙ anna grā interptat: q̄ eſt filia phanuel: q̄ facies dei
Ps. 4. dr. vñ pś. Signatū eſt ſup nos lumē vultus tui dñe. De tribu aſer. i. beati. Deſcēdit qui inter duodecim patriarchas ordine naſcendi octauus eſt ꝓpter myſteriū reſurrectionis. Quinq ſūt anne. Prima mater ſamuel. ſecūda vxor raguel. tertia mater tobie. quarta filia phanuel. quīta mater marie. h Proceſſerat in die. Beda. Iuxta hiſtoriā anna ⁊ deuote conuerſationis ⁊ venerāde etat' digna deſcribit q̄ dño teſtimoīū phibebat. Signat āt eccl'iam q̄ in pñti quaſi ſpōſi dñiq ſui morte eſt viduata. Septies. xij. octuagīta q̄ttuor faciūt. Septē ad curſū hui⁹ tpis: duodecim ad pfectionē aplice doctrine ptinēt. Quiſqs ergo totū vite tp̄s aplic' mācipat inſtitutis: quaſi octuaginta q̄ttuor annis celeſt' limina tēpli ſeruare: ⁊ dñi p̄ſtolari aduentū laudatur. dum a domio peregrinatur. Septem anni quibus cū viro vixit: ſignificat perfectionem illius temporis: quo a domīo conuerſante in carne edocetur. Qui anni poſtea per duodecim multiplicantur propter apoſtolicam doctrinam. i Que non diſcedebat ⁊c. Quia circa templū frequēs erat: eā nō diſcedere dicit: nō ꝙ ad horā nō diſceſſerit. Sic ſancta eccleſia ⁊ in pſperis
Moralit ⁊ in aduerſis deo ſeruiēs a celo nō recedit. Uel moraliter. Anima a templo non recedit: cum ſemper ſtudet et caſtū ⁊ immaculatum cuſtodire templum corporis ſui. Hinc precipitur ſacerdotibus veteris teſtamenti vt tpe miniſtratiōis iugiter maneāt in ſāctis: quatenus anima que deo miniſtrare cupit: nō quieſcat a bonis operibus ſuis. k Et hec ipſa ⁊c. Prophetauerat ſymeon: ꝓphetauerat copulata coniugio: ꝓphetauerat virgo: ꝓphetauerat et vidua: ne qua aut ꝓfeſſio deeſſet aut ſexus. ⁊ ideo talis anna inducit ⁊ ſtipendijs viduitatis ⁊ moribus: que digna ſit nūciare redemptorē omniū veniſſe. Cōgruus ordo: nō venit añ virū mulier cuius verba nō ſunt digeſta: ſed generalit dictū eſt ꝙ ɔfeſſa ſit dño: ⁊ locuta de eo: que longa caſtitate: longiſqꝫ ieiunijs ad hoc culmē puenerat vt ſpiritū ꝓphetie acciperet: ſed auctoritatem docendi mulier non accepit.

a ipſe ſaluator: ipſe lux illuminās.
a nium populorū. Lumē ad reue- a
ad gliam fidei. ad.
lationeꝫ gentiū: ⁊ gloriā plebis b
ioſeph ad conſeruandam famam marie pater eſt ab hominibus deputatus: et quia erat nutriti⁹
tue iſrael. Et erat pater ei⁹ ⁊ ma c d
a ab angelis: a paſtoribus: a ſymeone.
ter ei⁹ mirātes ſup his q̄ dicebā e
deo et marie.
b tur de eo. Et bñdixit illis ſyme- f
on: et dixit ad mariā matrē ei⁹:
quia lapis offenſionis. non credentiū.
c † Ecce poſitus ē hic in ruinā ⁊ in g
quia lumen: q2 gloria. credentiū.
reſurrectionē multoꝝ in iſrl: et
.i. in euangeliū in quo dicit: Ueni hominē ſeparare aduerſus matrem. et reliqua. h
d in ſignū cui contradicet. Et tuā i k
e ipſius animā pertranſibit gladi
vt male cogitationes que prius occultabant pferantur in publicum et deſtruantur in deo. q̄diu enim occultantur non poſſunt ſanari.
f us: vt reuelent ex multis cordib⁹ l
a anna que gratia dicitur: figura eſt eccleſie.
gratia eius.
g cogitatiōes. Et erat anna ꝓphe m †
perſana dei. aula dei.
tiſſa filia phanuel de tribu aſer.
prouecte etatis erat.
h Hec proceſſerat in dieb⁹ multis
ſimiliter ſynagoga cum hepratico ante octauum diem noui teſtamenti a virginitate: id eſt a lege nature.
⁊ vixerat cum viro ſuo annis ſe
a tempore amiſſe virginitatis.
ptem a virgitate ſua. Et hec vidua erat vſq ad ānos octogita
hoc exemplū viduis ꝓponit q̄ ſūt in eccleſia.
i q̄ttuor: q̄ nō diſcedebat a tēplo n
alijs orationibus.
ieiunijs ⁊ obſecratiōib⁹ ſeruiēs o p q
qua ſymon accepit.
k nocte ac die. Et h ipſa hora ſup r
laudabat.
ueniēs cōfitebat dño: ⁊ loqbat s t

Ps. xviij. In omnē terrā exiuit ſonus eoꝝ. a Lumen ad reuelationē gentiū. que pri⁹ erroꝝ tenebris tenebant. b Et gliam plebis tue iſrl. magna ē eni glia iudeis ad fidē chriſti ɔuerſis: ꝙ chriſtus ſm carnē nat⁹ eſt de ipſis. tertio ponitur parentū benedictio. cū dicit: c Et erat pater eius. i. ioſeph q̄ meruit vocari pater chriſti: eo ꝙ nutriti⁹ eius fuit. d Et mater. ſ. maria q̄ fuit mat ei⁹ vera. e Mirātes ſup his q̄ dicebant de illo. tūc a ſymeone ⁊ pri⁹ a mag' ⁊ paſtorib⁹ ⁊ ʒacharia ⁊ eliʒabet f Et benedixit illis ſymeon. Quis eni maria ⁊ ioſeph eſſent maiores ſymeone in ſāctitate: ille tñ erat maior q̄ntū ad ſacerdotis officiū: ad quē ſpectabat bñdicere populū: ⁊ nō ſolū benedixit: ſed etiam futura pdixit. g Ecce poſit⁹ ē hic in ruinā ⁊ in reſurrectionē multorū in iſrael. quia in paſſione chriſti que futura erat multi iudei fuerant excecati a veritate cadentes: ⁊
† Zach. 14. d
multi fuerunt illumiati q̄ pri⁹ erāt ſimplices ⁊ ignorātes: vt patet de apoſtolis quib⁹ poſt paſſionē chriſti data eſt itelligentia ſcripturaꝝ: ſm qđ dr Luc. vlti. Et tūc aperuit illis ſenſū vt itelligerēt ſcripturas. h Et in ſignū. ſ. federis inter homines et deū. i Cui ɔtradicet. a ſacerdotib⁹ ⁊ legiſperitis ⁊ multis alijs. k Et tuā ipſius aīam pertranſibit gladi⁹. i. dolor paſſiōis ei⁹ ptrāſibit animā tuā p cōpaſſioneꝫ. Ex hoc dicit Hiero. in ſermōe de aſſumptiōe beate virginis: ꝙ quia in parte impaſſibili paſſa eſt: plus q̄ martyr fuit. l Et reuelentur ex multis cordibus cogitationes. vt nō tenetur hic cauſaliter: ſed conſecutiue ſeu cōcomitatiue. Licet eniꝫ beata virgo ex paſſione filij marie afflicta fuerit: tamen in fide immobilis et firmiter ſtetit. alij auteꝫ diſcipuli q̄tūcunq ſolidi dicunt dubitaſſe. ⁊ circa hoc mutationes diuerſarū cogitationū habuiſſe quouſq viderunt ipm a mortuis reſurrexiſſe. Aliter expōit Origenes de reuelatione occultoꝝ peccatoꝝ in confeſſione: que per effectum paſſionis in ſacramento penitentie operantis ſanant. m Et erat anna. Hic conſequenter deſcribit chriſti recepti cōfeſſio ſeu cōmēdatio: vbi primo deſcribitur perſona confitēs ex nomine. cum dicitur: Et erat anna. ſecundo ex mentis eleuatione. cū dicit: Prophetiſſa. et ex cognatione. cum dicitur: Filia phanuel de tribu aſer. et exprimitur pater ⁊ tribus: ad declarandum certitudinem hiſtorie: et forte ad diſtinctionem huius anne ab alijs que vocabātur hoc nomine. deſcribitur etiam ab etatis maturitate. cū dicitur: Hec proceſſerat in diebus multis. ⁊ a caſtitate i matrimonio ⁊ ante et poſt. cum dicitur: Et vixerat cum vi. ⁊c. cōmendatur etiam ab orationis ſedulitate. cum dicit:
n Que non diſcedebat de templo. nō ꝙ ibi ſemper eſſꝫ: ſed frequenter: ſicut de homine bene frequentante eccleſiā dicitur cōmuni modo loquendi: talis ſemper eſt i eccleſia. o Ieiunijs. quibus incentiuum carnis reprimitur. p Et obſecratiōib⁹: id eſt ſacris orationibus quib⁹ mēs in deum eleuatur. q Seruiens nocte et die: id eſt valde frequenter: vel quia non erat ibi interruptio per peccatum mortale auferēs meritū pdictoꝝ. r Et hec ipſa ho. ſu. nō a caſu vl hūana diſpoſitiōe: ſꝫ ſpūſſcti reuelatione: ſicut dictū eſt de ſymeone. s Cōfitebat dño. grās agēs de tāto bñficio adipleto. t Et loquebant de illo oīb⁹ q̄ expe. redēptionē iſrl. annūciās eis natū eſſe redēptorē.

Omnibus

Et vt pfe

a Omnibus qui expectabant redemptionē iſrael. Omnibus fide
libuſ qui iugo herodis alienigene grauati liberationē ciuitat⁹ ⁊ po
puli expectabant: pmittebat per aduentū chriſti in proximo redē/
ptionem a tyrannide alieni. b Reuerſi ſunt in galileam in ciui/
Mat. 2. b tatem ſamariā. Pretermittit hoc loco lucaſ que a mattheo plenius
poſita ſunt: ſcʒ puerū ob metū herodis dela
tū eſſe in egyptū: ⁊ mortuo herode inde re/
latū: ⁊ habitaſſe in naçareth. Solent enī ſin
guli euangeliſte ſic quedā omittere q̄ ab ali/
is cōmemorata viderint: vel ab alijs cōme/
morāda ſpū puiderint: vt cōtinuata ſue nar
rationis ſerie: quaſi nulla ptermiſiſſe videā/
tur. c Puer autē. Beda. In eo ꝙ puer
erat. i. homo fragilis poterat creſcere ⁊ ꝯfor
tari: nō in eo ꝙ verbū: ſm qđ plen⁹ ſapiētia
⁊ gratia ꝓhibet. Sapiētia: q: in ipſo habi/
tat omnis plenitudo diuinitatis corporalit.
Gratia: q: eidē homini xp̄o magna grā do/
nata eſt: vt ex quo hō fieri cepiſſet: pfect⁹ eſ/
ſet vt deus. d Et ibāt pa. ⁊c. Be. Merito
lucas inter quattuor aīalia vitulo cōparat:
q̄ quaſi aīal hoſtijs deputatū circa tēplum:
marie ⁊ hierſm narratiōis ſue verſat inceſ/
ſu. In pncipio ſacerdotē collocat ad arā orā
tē pplo foris ſtante. Mariā ꝯcepto dn̄o hie
ruſalē mittit ad domū pōtificis: ibi baptiſtā
natū refert: illuc dn̄m natū cū hoſtia tranſ/
fert. Illuc ipm cū parentib⁹ ſingulis annis
ducit: duodecēnē in tēplo choris doctoꝝ in/
ſerit: et poſt cetera talia diſcipulos dn̄i in
tēplo laudātes in fine euāgelij ſui cōcludit.
e Et cū fact⁹ eſſet ⁊c. Vtraqꝫ natura chri/
ſti hic aperit: ⁊ que iuxta maieſtatē patri: et
que iuxta fragilitatē decebat matri. Aſcen/
dit hō cū hominibus ad offerēda ſacrificia:
ſeruat legē quā ſeruādā impauerat: vt nos
ad ſeruandū inſtrueret. Duodecēnis audit
ſeniores ⁊ iterrogat: vt coꝝ reprimat auda/
ciā: qui indocti nō ad diſcēdū: ſed ad docen
dū voluit ſbmitti. Mox maieſtatē ſuā apit.
Cōgrue duodecimo anno prima fidei rudi/
menta reuelat: q̄ p duodecim apl̄os p totuʒ
mūdū erāt ꝓpagāda. Beda. Cū duode/
narius multiplicatis inter ſe ſeptenarij par/
tibus ꝯſtet: iure p ipm rerū ⁊ tēporū vniuer
ſitas ⁊ pfectio deſignat. Et ideo recte a duo
decimo anno iubar ſumit exordiū: quo om/
nia loca vel tpa deceat occupari. Non ergo
ocioſe imemor ꝓhibet carnaliū parētū: ſʒ vt
oſidat: q: anteqꝫ ipi parētes eſſent: ipe in ci/
uitate ⁊ tēplo dei paterno iure reſidebat.
f Et nō cognouerūt. Be. Si querit quō po
tuit a parētib⁹ obliuiſcēdo relinqui: q̄ tāta
parētū ꝓuidētia nutriebatur? Reſpōdēduʒ
eſt: q: filijs iſrl̄ ad feſta cōfluētib⁹ vl̄ ad ꝓ/
pria redeuntib⁹: mos erat ſeorſū viros: ſeor
ſū femīas choros ducētes icedere: pueri cuʒ
quolibet parente indifferent ire poterāt: iō
mariā ⁊ ioſeph viciſſim putaſſe puerum ieſū
quē ſecū nō cernebāt: cū altero parēte reuer
ſū. g Requirebāt eū. Metuebant ne qđ
herodes in infātia eius patrare q̄ſierat: tūc
iam in puericia poſitum: inuenta oportunitate alij interficerēt: ⁊ ipi
ꝓditores illius inuenirentur. h Poſt triduū ⁊c. Vna die reuer
ſi ſunt ab hieruſalē. ſecūda die querunt inter cognatos: ⁊ nō inueni
entes. tertia die regreſſi hieruſalē inueniūt. Poſt triduū reperit
in templo: vt eſſet indicio: q: poſt triduū illius triūphalis paſſiōis ī
ſedē celeſti ⁊ honore diuino fidei noſtre ſe reſurgens oſtenderet qui
mortuus credebatur. Queſitus aduentus chriſti a patriarchis
ante legem: non eſt inuentus. Queſitus a prophetis ⁊ iuſtis ſub le/
ge nō eſt inuentus. Queſitus ſub gratia a gentilibus inuenitur.
Pater: id eſt eccleſia. Mater: id eſt ſynagoga. per tres legesque
runt chriſtum: ⁊ non inueniunt niſi per euangelium.
i In medio doctorum audientem illos et interrogantem. Beda.
Quaſi fons medius doctorum ſedet: ſed quaſi exemplar humilita/
tis prius interrogat et audit q̄ꝫ inſtruat: ne paruuli a ſenioribus do
ceri erubeſcant: ne infirmus docere audeat.
k Stupebāt āt. Ecce ſignū diuitatis. Apparet ꝙ nō ob iperitie ne
cessitatē au

a de illo omnibuſ qui expectabāt a
redemptionem iſrael. Et vt per
fecerunt omnia ſm legem domi
b ni: reuerſi ſunt in galileā in ciui/ b
    § erat.
c tatem ſuam naçareth. Puer au/ c†
    § corpore. § ſpiritu.
tem creſcebat ⁊ cōfortabaī ple/
nus ſapiētia: ⁊ gratia dei erat i
    § ſm ꝙ homo.
d illo. Et ibāt parētes eius p om/ d
    § ad immolandas hoſtias.
nes annos in hieruſalē in die ſo e
e lenni paſcę. Et cū factus eēt an/ †
    § per duodecim annos ſignificāt duodecim tri/ bus que ad chriſtum veniunt.
noꝝ duodecim: aſcenditibus il/
lis in hieroſolymā ſm conſuetu/
    § q: octonis pcelabaī diebus.
dinem diei feſti: cōſumatiſqꝫ die
bus cum redirēt remanſit puer f
f ieſus i hieruſalēʒ: ⁊ nō cognoue/ g
runt parētes eius. Exiſtimātes
    a § .i. inter eos qui ſimul fuerāt comitati.
aūt illū eſſe in cōmitatu: vene/ h
g rūt iter diei: ⁊ reqrebāt eū inter †
    § vicinos.
cognatos ⁊ notos. Et nō iueni/
entes regreſſi ſūt in hieruſalē re
h qrētes eū. †Et factū ē poſt triduū i
inuenerūt illum in templo ſedē/
i tem in medio doctoꝝ audientē k
    § eos.
k illos: ⁊ interrogantē†. Stupebāt l
autē omnes qui eum audiebāt:
    § ſuper reſponſoꝝ prudentia.
ſuper prudentia ⁊ reſponſis ei⁹. m
    § hoc. § maria ⁊ ioſeph: vl̄ q̄cūqꝫ alij hoc vidētes.
Et videntes admirati ſūt. Et di n
xit mater eius ad illuʒ: Fili qđ
    § putatiue.
feciſti nob ſic? Ecce pr̄ tu⁹ et ego
doletes querebamus te. Et ait o p

a Et vt pfecerunt oīa ſm legē dn̄i. ſ. maria ⁊ ioſeph ni/
hil omittentes: q̄uis non tenerentur. b Reuerſi ſūt
in galileā ciuitatē ſuā naçareth. hic accipit galilea adie/
ctiue: q: naçareth eſt in terra galilee. ſicut ſupra dictuʒ ē
de bethleem q̄ vocaī ciuitas iudea. c Puer autem
creſcebat ⁊ confortabat ⁊c. Hic
conſequenter deſcribitur pueri
oblati pfectus q̄tū ad corp⁹. cū
dicitur: Creſcebat. ⁊ q̄tū ad ani
mam. cū dicit: Et confortabaī.
Aduertendū tamē ꝙ in corpore
chriſti fuit augmentū reale quā/
titatis: ſed in aīa ei⁹ non fuit au
gmentū reale gratie ⁊ virtutis:
q: totā plenitudinē gratie habu
it ab inſtanti ſue cōceptionis: ſʒ
q̄tū ad oſtenſionē in effectu ma/
gis apparebat ſm ꝙ ille creſce/
bat: ⁊ ſʒ ꝙ volebat. d Et ibāt
parētes eius. tanq̄ꝫ deuoti ⁊ re/
ligioſi. e In die ſolēni paſce.
Ter in āno debebāt oēs maſcu/
li apparere i hierſm corā dn̄o: ſʒ
qđ habet Exo. xxiij. ſ. in paſca:
pentecoſte: ⁊ feſto tabernaculo/
rū. ſed cū illis q̄ erāt longe a hie
ruſalē: cuiuſmodi erāt galilei diſ
pēſabaī de duob⁹ vltimis feſtiſ.
f Remāſit puer ieſus in hieru
ſalē. nō a caſu vel obliuiōe: ſʒ ſua
voluntate ⁊ ordinatiōe: vt a pue
ricia oſtēderet celū ſuū circa ſpi/
ritualia. g Et non cognoue/
runt parentes eius ⁊c. Ad ſolē/
nitatem ẜo paſce viri ibāt ſeor/
ſum a mulierib⁹ in vno comita/
tu: ⁊ mulieres in alio. ⁊ ſimiliter
reuertebanī vt magis religioſe
ſolēniçarēt feſtū ab vxorib⁹ con
tinentes: ſicut ⁊ in datione legis
pceptū fuit ꝙ cōtinerent p tres
dies ab vxoribus ſuis: ꝓut ha/
betur Exo. xix. Pueri autē idif † 36. di. c. q̄ eccleſiaſticis. § ecce cir/ca me.
ferenter poterant ire in comita/
tu viroꝝ aut mulierū: ⁊ ideo io/
ſeph quādo nō vidit puerū ieſū
in comitatu virorum: exiſtima/
uit eum eſſe cum maria in comi/ † Mat. 7. d Marci. 1. e
tatu mulierum: ⁊ eodem modo
maria credidit eum eſſe in comi
tatu virorum. h Venerunt
iter diei. ⁊ cum die ſequenti que/
reretur in iſta comitiua ⁊ in illa:
non inuenerunt eum: ideo tertia
die redierūt in hieruſalem a qua
receſſerant per vnam dietam: et
ſic quarta die inuenerunt eū: ⁊ h̄
eſt quod ſubdit: i Poſt tri/
duum inuenerunt illum in tem/
plo. non in theatro vel in foro vl̄
in ludo ſicut ſolent pueri inueni
ri: ſed in loco orationi ⁊ doctrie
ſacre deputato. k In medio doctorum audienteʒ il
los et interrogantem. vt melius poſſet omnes audire et
melius cum eis conferre.
l Stupebant: id eſt valde mirabantur:
m Super prudentia ⁊ reſponſis eius. quia aſs inaudi
tum fuerat ꝙ puer talis etatis tam ſapiēter loqueretur.
n Et dixit mater eius ad illum: fili quid feciſti nobis
ſic? Ioſeph aūt licet pater ei⁹ diceret: tn̄ nō fuit auſus il
lū arguere: cū firmit crederet ipm eſſe dei filiū: ſʒ mat ex
maxia dilectiōe quā habebat ad illū h̄ fecit: q: amor ex/
cellēs dominiū neſcit. o Dolētes qreba. te. i. dolētes
de abſētia tua: cui⁹ pſentia ē nobis dulciſſima. p h̄ mora/
liter deſignaī ꝙ xp̄s in dolore ꝯtritiōis qrend⁹ ē: ⁊ ſic in
uenit: niſi p pctm̄ a nob abſentet. p Et ait ad illos:
Quid eſt ꝙ me qrebatis? ſ. inī ꝯſāguineos. q. d. magis
qrendus ſum in occupatiōe circa ſpūalia, iō ſubditur:
Neſciebatis

¶ ceſſitatē audiebat:ſed ad oſtendendū q̄ homo erat homines magiſtros humiliter audit. Ad probandū q̄ deus eiſdē loq̄ntibus ſublimiter reſpondet: diuina lingua ſapientiā ꝓdebat ſed etas humanā infirmitatē pretēdebat. Unde mirant̄ iudei
Eſaie. 9.a et turbant̄:ſed nō miratur fidelis:q̄ cū ꝓpheta clamat: Paruulus natus ē nobis f.d.ē n. Paruulus factus: vt inter paruulos creſcendo ⁊ ꝓficiendo paulatim eos ad capienda ſue virtutis arcana ꝓueheret.

a • Quid eſt q̄ me q̄. Bed. Nō q̄ cū quaſi filiū q̄rerunt vitupat:ſed q̄s ſit ſibi verus pater inſinuat: et quid potius debeat ei cui eſt eternus filius mētis oculos attollere cogit. Quia enī deus et homo eſt:nūc excelſa deitat̄: nunc infirma prefert hūanitat̄: Quaſi fili⁹ dei in tēplo cōmorat̄:quaſi fili⁹ homīs cum parentib⁹ quo iubent regreditur. b • Neſciebatis. Inuentus in templo dicit: In his que patris mei ſunt oportet me eſſe. oſtēdēs templū nō minus ad ſe q̄ ad patrē ptinere:q̄ quoꝝ eſt vna maieſtas:hoꝝ etiā vna fides: ⁊ vna domus:nō ſolū materialis ſed etiā ſpiritualis. Alibi eū ad myſteriū mater impellit:hic mater arguit̄: q̄ adhuc q̄ humana ſunt exigit. Sed cū h̄ duodecim deſcribatur annorum:ibi diſcipulos habere docet̄: Uides matrē didiciſſe de filio: vt exigeret a validiore myſteriū:que ſtupebat in iuniore miraculū. Amb. Magiſter veritatis officiū implet pietatis: Et miramur ſi defert honorē patri qui ſubdit⁹ eſt matri? Iſta ſubiectio nō ē neceſſitatis ſed pietatis. Ecce q̄d parentib⁹ debeamus oſtendit. c • Et mater cōſeruabat. Omnia q̄ de dn̄o vel a dn̄o facta cognouit ſiue q̄ intellexit:ſiue q̄ nōdū itelligere potuit:omnia in memoria recōdebat: vt cū dn̄o tp̄s p̄dicāde ſeu ſcribēde incarnationis eiuſ adueniret:ſufficienter vniuerſa ꝓut eſſent geſta poſſet explicare querentib⁹. Sic nos crebra factoꝝ et doctoꝝ dn̄i meditatione importunos cogitatus repellamus: ⁊ alios īſtruere laboremus. d • Proficiebat. Beda. Sicut eſt carnis etate ꝓficere:ſic eſt anime rationalis ſapientia et gratia ꝓficere:nō q̄ hoc eguerit ſuſceptor deus:p̄ſertim cū ſupra plen⁹ fuiſſe ſapientia deſcribit̄:ſed q̄ hoc ꝓ remedio noſtre ſalutis ſuſcipere elegit: vt cū caro ⁊ anima rationalis a deo ſuſcipitur vtraq̄ parit̄ ſaluaret̄. Grego. Iuxta hoīs naturā ꝓficiebat ſapientia:nō q̄ ipſe ſapiētior tp̄e:q̄ a p̄ma ꝯceptionis hora ſpū ſapientie plen⁹ p̄manebat:ſ; eandē q̄ plen⁹ erat ſapientiā ceteris ex tp̄e paulatim demōſtrabat. Iuxta hoīs naturā ꝓficiebat etate:de infātia ad iuuentutē. Iuxta homīs naturā ꝓficiebat gratia:nō q̄ ipſe nō habebat p̄ acceſſū tp̄is accipiendo: ſ; pandēdo donū gratie qd̄ habebat apud deū ⁊ homīes: Quia q̄ntum ꝓficiente etate patefaciebat dona gratie hominib⁹ q̄ ſibi inerāt ⁊ ſapiētie:tantū eos ad laudē dei excitabat p̄ cōſiderationē ipſius ſapiētie ⁊ gratie q̄s deus ipſi ꝯtulerat: ſic ⁊ deo patri ad laudē ⁊ hominibus ad ſalutē ꝓficiebat. Eccleſiaſtes ait: Sapiētia mea ſtetit mihi. Hiero. Stetiſſe ſapiētiā eſt q̄ etiam in carne poſito ſibi permanſit ſapiētia: Qui habet ꝑfectū in ſapientia non ſtat ei ſapientia: qui autem non recipit ꝑfectum: nec per momenta ſuccreſcit:ſed ſemper in plenitudine eſt. iſte dicere poteſt: ſtetit mihi ſapiētia. Beda ſup Exodū. Portat verbo virtutis ſue chriſtus omnia: ⁊ eſt agnus dei q̄ tollit peccata mundi: et ſacerdos in eternū: omnis ſanctitatis ornatu preclarus:nō quē natus in carne per exercitiū laboris accepit:ſed qui in vtero virginis incarnatus: preueniente gratia ſpiritus totum ſimul habuit. ¶ Anno āt

a ad illos?: Quid eſt q̄ me querebatis? Neſciebatis quia in his a
que pr̄is mei ſūt oportet me eē? †Et ipſi non intellexerūt verbū b
ſ cōgrua vba: vere deſcēdit q̄ hūiliat̄ ſub illis.
qd̄ locut⁹ ē ad illos. Et deſcēdit c†
cū eis ⁊ vēit naçareth: ⁊ erat ſub d
ſ quaſi ſub ſignaculo recōdebat.
c ditus illis. Et mater eius conſeruabat omnia verba hec in corde e
ſ in natura humanitatis.
d ſuo. †Et ieſus proficiebat ſapientia et etate et gratia apud deū et homines. f† g

Nico. de lyra

a • Neſciebatis q̄ ī his ⁊c. magis enī afficiebatur ad patrem naturalem ⁊ eternū q̄ ad matrē naturalē ⁊ p̄rem putatiuum. b • Et ipſi nō intel. vbū. q̄ nō erāt adhuc aſſueti audire talia ab eo. c • Et deſcen. cū eis. ad coꝝ cōſolationē. d • Et erat ſubdit⁹ illis. ad nr̄am inſtructionē ⁊ ſupbie noſtre cōfuſionē. e • Et mater ei⁹ cōſeruabat oīa verba hec. exponat̄ ſicut. ſ. f • Et ieſus ꝓficiebat etate. ⁊ iſte ꝓfectus erat realis inq̄ntū erat a pte corporis vt p̄dictū eſt. g • Et ſapiētia. in chriſto duplex ponit̄ ſapiētia: vna diuina: ⁊ hec nō potuit augeri vel diminui cū neceſſario ſit infinita. alia humana: et hec ponit̄ duplex in chriſto: vna habitualis: ⁊ iſta in chriſto non fuit augmentata: quia ab inſtāti cōceptiōis habuit tantā plenitudinē ſapiētie quāta pōt ꝯferri nature hūane. alia experimētal̄ q̄ accipit̄ p̄ opationē ſenſuū. Et ſc̄m h̄ dicūt aliq̄ q̄ in xp̄o fuit ſapiētia vl̄ ſciētia acq̄ſita: q̄ intellect⁹ agēs in xp̄o fuit eiuſdē nature cū alijs hominib⁹: ⁊ iō cū nō ſit ponēd⁹ ocioſus in eo habuit opationē abſtrahēdi ſpēs itelligibiles a fātaſmatib⁹: ⁊ iſte ſpecies recipiebāt̄ in intellectu poſſibili ipſi⁹: ⁊ ſic ꝓfecit in tali ſapiētia ſeu ſcientia accepta a ſenſibilib⁹. Alij vo dicūt q̄ nō ꝓfecit ī tali ſciētia q̄ntū ad habitū: q̄ duo habitus eiuſdē rōnis nō p̄nt eſſe ſil̄ in codē intellectu. †J.18.c talis aūt ſciētia acquiſita nō videt̄ eſſe alteri⁹ rōnis q̄ īfuſa circa idē obiectū: ſicut ocul⁹ miraculoſe dat⁹ eſt eiuſdē ratiōis omnino cū oculo dato vl̄ generato per naturā: nec tn̄ ꝓpt̄ hoc intellect⁹ agēs in xp̄o fuit ocioſus: q̄ nō ſolū in abſtractiōe ſpecieꝝ intelligibilium neceſſaria eſt opatio intellect⁹ agētis: ſ; etiā in ꝯſideratiōe ſc̄m habitū ſciētie iā p̄r⁹ acq̄ſite: in q̄ cōſideratiōe non abſtrahit de nouo ſpecies. †1.Reg.2.c Si aūt ꝯſideret̄ ſapiā xp̄i q̄ntū ad oſtenſionē in effectu ſic fuit ibi ꝓfectus q̄dāmodo ī q̄ntū ſapiētiā ſuā nō tm̄ hūanā: ſed etiā diuinā magis oñdebat ſc̄m ſuū bn̄placitū: ⁊ ꝓut nr̄e ſaluti expediebat: ſicut dictū eſt. ſ. de ꝓfectu ipſius in gratia ⁊ virtute.

Moraliter

Ca. II

Factum eſt autē ⁊c. Sequitur: g† • Aſcendit aūt ⁊ io. ⁊c. Per mariā eccl'ia deſignat̄. ⁊ p̄ ioſeph ſpōſū ei⁹. epus ꝓpt̄ qd̄ anulū habet ſic ſpōſus: ⁊ ſic maria fecūdata fuit: nō tn̄ a ioſeph ſpōſo: ſ; a ſpūſctō: ſic ⁊ eccl'ia fecūditatē gr̄e habet a deo. Aſcēdūt aūt in bethleē ciuitatem ſuā. ſ. celeſtē. bethleem enī dom⁹ panis interp̄tat̄: ⁊ in celeſti ciuitate panis viuus in ꝓpria ſpecie deguſtatur ⁊ ꝓficit̄ oīm imparatori ſe ſeruire. d† • Et pepit filiū ſuū ⁊c. Eccl'ia vo filiū parit in q̄libet bōa p̄ſona: q̄n bonū p̄r⁹ ꝯceptū p̄ducit ad effectū. ⁊ pānis inuoluit q̄n ab hūanis laudib⁹ ſe abſcōdit. et in p̄ſepio reclinat: q̄n ex ope bono nō eleuat̄ ſ; ſe magis hūiliat. h† • Et paſtores erāt in re. ea. ⁊c. hi ſūt boni p̄lati ⁊ curati q̄ vigilāt ſup̄ ꝓpriā vitā ne delinquāt ⁊ cuſtodiūt vigilias noctis ſup̄ gregē ſuū ne lupoꝝ infernaliū morſib⁹ pereāt. ⁊ iuxta illos ſtat angel⁹ ad eoꝝ cuſtodiā: et claritas dei circūfulget illos ad ſuā et ſubditoꝝ directionē ⁊ timēt timore filiali. ꝓpter qd̄ eis dr̄: n† • Natus ē vobis ho. ſal. q̄ timētib⁹ deū ſpūaliter naſcit̄ p̄ gratie ſue īfluxū: Malach. iiij. Orietur vobis timentibus nomen meū ſol iuſticie. h† • Et ſubito facta eſt cū angelo multitudo ⁊c. Beda. Uno angelo euāgeliçante natum in carne deum: mox multitudo militie celeſtis in laudem ꝓrumpit creatoris: vt et chriſto deuotionē impendāt: ⁊ ſuo nos inſtruāt exemplo quotiens aliquis fratrū ſacre eruditionis verbū inſonuerit. vel ipſi que pietatis ſunt ad mentem reduxerimus deo ſtatim laudes: corde: ore ⁊ opere reddamus. † • Paſtores loquebantur ad inuicem. nā de reuelationibus angelicis loqui debent paſtores eccleſie: q̄ continentur in ſacra ſcriptura. propter quod ſubditur: h† • Tranſeamus vſq̄ bethleem ⁊c. que domus panis interpretatur: ideo per eā ſacra ſcriptura ſignificatur. nā in ea dei verba que ſunt panes vite cōtinent̄: ⁊ ſic in bethleem tranſire eſt ſacram ſcripturā diligent̄ ſtudere. † • Et videam⁹ hoc verbū ⁊c. nam in ea videt̄ vbū caro factū. k† • Et venerūt feſtinātes. i. cū deſiderio ſtudēdi. l† • Et inuenerūt mariā ⁊ ioſeph. Per mariā que interpretatur amarū mare. ſignificat̄ amaritudo penitētie: ⁊ per ioſeph qui interpretat̄ accreſcenſ. ſignificat̄ augmētū virtutis et gratie. ⁊ ad hec duo īducit ſtudiū ſacre ſcripture. † • Et infantē poſitū in p̄ſepio. quod eſt maximum mirabile. cū dicat Hiere. xxiij. Celum et terrā ego impleo. n† • Et omnes qui audierunt ⁊c. Paſtores enī eccleſie et doctores debent alijs cōmunicare que didicerūt ab angelis: id eſt per ſtudium ſacre ſcripture per ſanctos angelos reuelate. a† • Et reuerſi ſunt paſtores ⁊c. nam doctores eccleſie poſt alioꝝ doctrinā debēt ad ꝯſiderandū ꝓpriam cōſcientiā reuerti ⁊ laudare bonitatē dei. c† • Et poſtq̄ ꝯſūmati ſūt dies ⁊c. puer. cui debem⁹ ꝯformari nō circūciſiōe carnis ſ; mētis: Ro. ij. Nō q̄ in manifeſto iude⁹ ē neq̄ q̄ in manifeſto in carne ē circūciſio: ſed q̄ in abſcōdito iude⁹ ē ⁊ circūciſio cordis in ſpū nō littera: cui⁹ laus nō ex hoīb⁹ ſ; ex deo eſt.

Uocatū ē

b† • Vocatū eſt nomen eius ieſus.i.ſalus:qꝛ fecit ſalutē ī medio terre.ideo dicit Bern.d hoc nomine:qđ eſt mel in ore:melos in aure:iubil⁹ in corde. c† • Et poſtq̄ꝫ impleti ſunt dies purgationis marie vt pa.⁊c. Beda. Poſt triceſimū aūt ⁊ tertium circumciſiōis diē domino ſiſtitur inſinuans myſtice neminem niſi circūciſum vitijs domini dignum eſſe cōſpectib⁹. neminē niſi mortalitatis nexib⁹ abſolutū ſup̄ne ciuitatis gaudia ꝑfecte poſſe ſubire.per hoc etiā oſtendit ꝙ chriſtianus debet a vitijs circumcidi:⁊ tūc per deuotionē apparere in ↄſpectu dei ⁊ offerre par turtuꝝ.i.caſtitatē mentis ⁊ corporis.⁊ duos pullos columbarū.i.multiplicationem operꝫ bonorum:eo ꝙ colūbe ſunt aues in prole fecunde. d† • Et ecce homo erat in hieruſalem ⁊c. Symeon qui obediens interpretatur bonum religioſum ſignificat:⁊ hic manet in hieruſalem: que interpretatꝛ pacifica:quia manet in pace interna ⁊ fraterna:⁊ bene dicitur iuſtus.ſ.ad proximū:et timoratus ad deum.expectans conſolationem iſrael.i.diuine viſionis:eo ꝙ iſrael interpretatur videns deum:et ſpirituſſanctus eſt in eo per ſue gratie beneficium. † • Et cum inducerent puerum ieſum parentes eius.pater enī auctoritatiue:et mater impetratiue inducunt ieſum vt detur deuotis dulciter amplexandum:⁊ ſic cū ſymeone de tanto beneficio benedicunt dn̄m ⁊ deſiderant exire de mundo vt eis detur ad perfecte fruendum:ſicut ⁊ Paulus dicebat Phil.i. deſiderium habens diſſolui et eſſe cum chriſto. I† • Et erat anna ꝓphetiſſa ⁊c. Iſta moꝝ eſt exemplar nō ſolum viduis:ſꝫ etiam mulieribus alijs. Primo q̄ꝫtum ad caſtitatem ante matrimonium ⁊ in matrimonio ⁊ poſt per tempus longū. Secundo q̄ꝫtum ad deuotionem:nam in obſecrationibus ⁊ ieiunijs dicitur hic ſeruiens die ac nocte. Tertio q̄ꝫtū ad loquendi modeſtiam:quia non de fabulis:ſed de chriſti myſterijs loquebatur:ꝓpter que ⁊ alia bona dono ꝓphetice replebatꝛ. a† • Puer autē creſcebat ⁊c.ſ.ſm corpus.nā ſm animā ab inſtanti cōceptionis fuit totaliter ꝑfectus.ſed hanc perfectionē nō oſtendebat niſi ꝓut conuenientia tp̄is exigebat:ſꝫ illđ Eccl's.viij. Tempus ⁊ reſponſionē cor ſapiētis intelliget:⁊ in hoc litteratis et ſapientibus dedit exemplū vt non oſtendāt ſapiām ſuā: niſi ſm loci ⁊ tp̄is opportunitatē. † • Et cum factus eſſet ieſus annorum duodecim ⁊c.per hoc oſtendit ꝙ a puericia debent aſſuefieri homines ad diuīa.⁊ ad idem facit ꝙ alijs recedentib⁹ in loco diuini cult⁹ remāſit. † • Et requirebāt eum inter cognatos ⁊ notos:⁊ non inuenientes ⁊c. ꝑ hoc oſtenditꝛ ꝙ ſpiritualiter non īuenitꝛ ī carnali ſocietate:ſed in templo qđ eſt locus orationis et ſacre doctrine.per hoc aūt ꝙ inuent⁹ fuit poſt triduum:ſignificatur ꝙ poſt triduū cōtritionis:cōfeſſionis et ſatiſfactionis a fidelibus ſpiritualiter inuenitꝛ.

b† • Et deſcendit cum eis et venit naçareth ⁊ erat ſubdit⁹ illꝛ. ex hoc arguitꝛ humana ſupbia que frequēter renuit ſubijci ſuperiorib⁹ ſuis. e† • Et ieſus ꝓficiebat etate ⁊ ſapiē. ⁊c.exponatꝛ vt ſupra.

¶ In ca.ij.vbi dicitur in poſtilla: Quia duo habitus eiuſdeꝫ rationis non poſſent eſſe ſimul ⁊c.

¶ **Additio.** Habit⁹ ſciētie infuſe non eſt idem ſpecie habitui ſcientie acquiſite: licet ſint de eodē et circa idē obiectū.cui⁹ ratio eſt: Nā habit⁹ nō ſolū diſtinguuntur ſm naturā aut obiecta:ſꝫ etiā ſm p̄ncipia actiua taliū habituū ſeu diſpoſitionū:ꝓut habetur in prima ſcđe.q.liiij.arti.ij.in cor.q̄ſtionis. Et inde eſt ꝙ habit⁹ ſcientiarū diuerſificantur nō ſolū ſm diuerſitatem obiectoꝝ:ſed etiā ſm diuerſa media quibus demonſtrantꝛ cōcluſiones ipſarū ſcientiarū: ſicꝫ habitus ſciētie aſtrologie de rotunditate terre:qui demōſtratꝛ ꝑ media mathematica eſt alius ab habitu ſciētie naturalꝭ:⁊ đ eadē rotūditate terre q̄ demonſtratꝛ ꝑ mediū naturale. Vn̄ licet ↄcluſio demōſtrata ꝑ vtrāq̄ꝫ p̄dictaꝝ ſciētiaꝝ circa h̄ ſit eadē. habit⁹ tn̄ ſcientie talis cōcluſionis diuerſificantꝛ ſpecie ſm diuſitatē harū ſcientiaꝝ ꝓut habetꝛ pte.ij.q.allegata. Cū igitꝛ p̄ncipiū actiuū habit⁹ ſciētie acq̄ſite ſit lumē naturale intellectus agentis:p̄ncipiū ꝟo actiuū habit⁹ ſcientie infuſe ſit lumē ſupnaturale.ſequitꝛ ꝙ tales duo habit⁹ ſunt diuerſarū rationū:et ſic poſſunt eſſe ſimul in eodē intellectu. Nec eſt ſimile de oculo miraculoſe facto ⁊c.ꝓut dicꝛ poſtillator. Nā res naturales diſtinguuntur ſpecie ſm p̄ncipia intrinſeca tm̄:p̄cipue ſꝫ formā nō aūt ſm p̄ncipia extrinſeca:ſicut ē p̄ncipiū efficiēs. Ignis eī generat⁹ ex alio igne idē eſt ſpecie igni generato ex reflectione ſolariū radioꝝ:eo ꝙ forma ſpecifica vtriuſq̄ꝫ ignis ē eadē ſpecie:licet cā efficiēs ſit diuerſa. In habitib⁹ aūt diuerſitas ſpecifica accipitꝛ etiā ſꝫ principiū extrinſecū vt eſt p̄ncipiū efficiēs: ſicut etiā diuerſificatur ſm obiectū qđ eſt extrinſecū.vn̄ credēdum eſt ꝙ chriſtus profecit in̄ ſcientia acquiſita:ſcilicet experimentali:non ſolum q̄ꝫtum ad actū ſed etiam q̄ꝫtum ad habitum:ſꝫ hec eſt opinio quā ſctūs Tho. veriorē eſſe aſſerit in hac materia tertia pte.q.xij.arti.ij.in cor.q. Que quidē opinio magis cōſonat lr̄e:teſtatur enī euāgeliſta ꝙ xp̄s ꝓfecit ī ſapiētia. Cū igitꝛ quelibet ſapientia ꝓprie dicta eſt habit⁹:ſequitur ꝙ ꝓfecit in habitu ſapientiali. Similiter p̄dicta opinio ē magis cōſona rationi. Nā nō ſolū eſt incōueniēs dicere ꝙ intellect⁹ agēs in xp̄o eſſet ocioſus:ſꝫ etiā ſi xp̄o deeſſet aliq̄ naturalis actio intelligibilis humāe nature ptinēs:ſicut ē actio abſtractionis intellectualis que maxime pertinet ad humanum intellectum.

¶ **Replica.** In ca.ij.vbi ieſus đr ꝓfeciſſe ſapiētia.poſtil.excludit vnā opinionē dicētē ꝙ nō ꝓfecit ſm habitū infuſū:ſed experimētalē ⁊ acquiſitū. Et arguit poſtillator:qꝛ habit⁹ vterq̄ꝫ eſt eiuſdē ratiōis circa idē obiectū.duo aūt accidētia eiuſdē ſpeciei in vno ſubiecto eſſe nō p̄nt:q̄litꝛ igitꝛ illi habit⁹ eēnt in eodē itellectū:h̄ Bur.ſumit certamē ꝓ ſctō Tho.dicēs ꝙ illi habit⁹ n̄ ſꝫ eiuſdē ſpēi:qꝛ habit⁹ n̄ ſolū diſtiguuntꝛ ꝑ obiecta ſ̄ ēt ſꝫ p̄ncipia actiua taliū habituū. Sꝫ h̄ Bur.iuolutio eſt cōtra cōmunē philoſophoꝝ ſcholā.ſecantꝛ eī ſciētie quēadmodū ſecantꝛ ⁊ res:vt đr.iij.de aīa. Nihil enī ptinēs ad cām effectiuā pōit diſtictionē in ſciētijs: qꝛ alias ſciētia a diuerſis p̄ceptorib⁹ tradita caperet diſtinctionem quod falſum eſt:nec valet quod de ſācto thoma adducit ꝙ habitus diuerſificantꝛ diuerſitate mediorum.nā h̄ ipꝛobat Ariſto.i.poſte. Nā demōſtratio non variatꝛ ꝑ media ſ̄ in poſt vel latus ſubſumendo:vt dicitur ibidem in ca. Augentꝛ autē demōſtrationes. Nec valet quod adducit de medijs mathematico ⁊ naturali.nā ſi eadē cōcluſio ꝓbatꝛ ꝑ diuerſa media:ex hoc non variatur ſcientia:quia manet eadem concluſio:q̄ꝫuis diuerſimode probata:ſicut ſi eadem concluſio.ſ.deus eſt vnus ꝓbaretur ratione ⁊ auctoritate.ſ.ſacre ſcripture: vnum eſſet principium creditum:aliud autē ratiocinatiuū: eadem tamen eſſet ſcientia illius concluſionis q̄ꝫuis nō idem principium:ideo in talibus bene diuerſificatur intellect⁹:ſed non ſcientia: Quia intellectus eſt habitus principiorum:ſcientia ꝟo concluſionum ex primo poſteriorum.principijs enī exiſtentibus pluribus manet vna concluſio: per conſequens vna ſcientia. Nec verum eſt quod Burgeñ.adducit ꝙ principium actiuum ſcientie acquiſite eſt lumen naturale intellect⁹ agentis:⁊ ſcientie infuſe lumē ſupernaturale:qꝛ huiuſmodi lumina et ſi ſint principia manuductiua actuū non tamen habituum.vnde ⁊ ſi habitus acquiſiti ſint ab actibus frequentatis:hoc ſolum eſt materialiter non efficienter.ideo Ariſtotelꝭ. circūloquendo genus cauſe materialis dicit habitum ex actibus non ab actibus:quia actiuū reſpectu actus ⁊ habit⁹ eſt potentia cum obiecto tanq̄ꝫ due cauſe partiales cōcurrentes ad actū eliciendū: ex cuius actus multiplicatione habit⁹ fit non tanq̄ꝫ a principio actiuo ſed materiali:quia actus nō mouet potētiā:ſed producitur a potentia ⁊ obiecto cōcurrentib⁹ ſm Burgen.igitur fieret circulatio in cauſis eiuſdē generꝭ ꝓhibita philoſophis.lumina igitꝛ dicta cōcurrūt ī ꝓductione actuum:non vt principia actiua:ſed vt obiecti oſtēſiua:ſicut lumen concurrit ad viſionem coloris:viſionem tn̄ nō efficit ſ̄ ſolum viſibile in potentia:vt viſio fiat oſtendit:⁊ ſic pertinet ad actum ſi quā cauſalitatē habet. Ex quo igitur act⁹ nō habet cauſalitatē actiuā ſed materialē reſpectu habit⁹:vt dictū eſt:nec lumina illa efficiunt habitum. Nec valet quod Burgen.ad ꝓbandum inducit:ꝙ videlicet principium effectiuū. extrinſecum aliquid faciat ad ſpecificandum habitū:quia vt dicit obiectū diſtinguit ⁊ ſpecificat habitum:⁊ tamen eſt p̄ncipium habitus extrinſecū. Ad hoc dico ꝙ obiectum ſe ſolo non eſt principium actiuum reſpectu habitus:ſed eſt materiale:quia materia circa quā habitus verſatꝛ: ⁊ ſic diſtinguit et ſpecificat:ſed actiuū et motiuū eſt nō reſpectu habit⁹ ſed potentie:⁊ cum cōcurſu potentie eſt actiuum reſpectu act⁹ eliciēdi. Ex iſtis igitur dictis falſis non bene infert Burgenſis ꝙ habitus infuſus et acquiſitus circa idem obiectū ſint diuerſi propter agens naturale et ſupernaturale. Nam ſupernaturaliter illuminatus naturaliter videt:ita et ſupernaturaliter inſtructus naturaliter intelligit. Hec autem opinio Burgenſis et ſancti Thome eſt contra beatum Auguſtinū.iij.de trinitate ca.ix.et beatum Ambroſium de incarnatiōe verbi: q̄rum ſententia eſt ꝙ differentia originis non diuerſificat ſpeciem:et ponūt exemplum de homie creato et generato qui ſūt eiuſdem ſpeciei. Volens videre huius opinionis pulchrā deductionem videat Scotum circa.iij.diſtin. xiiij.vbi ſoluuntur omnia argumenta opinionis contrarie.

Anno

Ca. III

a Anno aũt. Herodes ꝛ philippus ꝛ lyſanias qui cum pilato romano p̃ſide regunt iudeã: filij fuerunt maioris herodis ſub quo natus eſt dñs: Inter quos ꝛ ipm archelaus decẽ annis regnauit: quo ꝓpter ſupbiã remoto regnũ in quattuor tetrarchias diuiſũ eſt: vt ſic minueretur ſuperbia iudeorũ. Annas ꝛ cayphas erãt p̃ncipes ſacerdotũ qñ iohãnes cepit p̃dicare: ſed annas illũ annũ quo iohãnes inchoat p̃dicare. cayphas illũ q̃ dñs crucifixus ẽ adminiſtrabat: qꝛ tũc põtificatꝰ nõ virtute vl̃ generis merito: ſed romana poteſtate preſtabat̃. Multos legimꝰ põtifices tũc fuiſſe: q̃s ſubbticet euangeliſta: ponẽs tm̃ illos q̃ ad dñi ptinẽt paſſionẽ. Quia vo iohãnes illũ vẽiebat p̃dicare: que ex iudea quoſdam: ꝛ multos ex gẽtibꝰ redẽpturus erat. p regẽ gentiũ ꝛ p̃ncipes iudeoꝝ p̃dicatiõis eiꝰ tpa deſignant̃. Et qꝛ gẽtilitas p fidez colligenda: iudea p pfidia diſpergenda erat: vnꝰ gẽtiũ: multi iudeoꝝ p̃ncipes deſcribunt̃: qꝛ ad finẽ regni venerat: q̃ tot regibꝰ ſubiacebat. Sacerdotũ etiaz facta eſt memoria: qꝛ ille nunciat̃: q̃ ſiml̃ rex ꝛ ſacerdos erat. b Factuz eſt ver. ꝛc. Be. Cõgregaturꝰ eccliaz dei filius primũ opat̃ in ſeruulo: vt eccliam nõ ab homĩe ceperit: ſꝫ a verbo vt appareat maior auctoritas iohãnis nouum baptiſmi ritũ inſtituentis factuz eſt verbũ dñi ſup iohãnẽ. i. ad iohannẽ. Quod quidẽ eſt deſuper: ſola dei gratia: priꝰ operatur verbũ intꝰ: ꝛ declarat iohanni q̃ velit ab ipo ꝓferri: poſtea ꝓfert iohãnes: ſequit̃ verbũ interiꝰ operãs ſonꝰ vocis: exterius ſonans. In deſerto. i. in eccleſia q̃ prius deſerta: modo plures habet filios. Factũ eſt ergo verbũ i deſerto: vt q̃ tũc erat deſerta fructũ nobis terra generaret. factũ eſt verbũ vt iohãnes penitentiam p̃dicaret: nõ remiſſionẽ daret. Unde iohannes eſt figura legis que peccatũ nũciat: nõ cõdonat. Iohãnes p̃nuncius chriſti: ita lex p̃nũciat gratiã eccleſie. Mattheus ꝛ Marcꝰ cõmendãt Iohãnẽ ex veſtitu: ꝛ cibo: ꝛ victu. ſufficit Luce Iohãnẽ cõmẽdare ſola cõmemoratiõe ꝓphetie. Nullo eni indicio ſui eget: qui verbo dei abũdat. Unũ itaqꝫ dixit: ꝛ omnia declarauit.

Mat. 3. a
Mar. 1. a

c Predicans baptiſmum penitentie in re. pec. Be. Iohannes baptiſmum penitentie predicauit: et quibuſdam etiam dedit: ſed remiſſionẽ peccatoꝝ dare nõ potuit. Non ergo ait: Dans baptiſmũ penitẽtie in re. pec. ſed predicans: Quia ei dare nõ potuit baptiſmũ quo peccata ſoluerentur. predicabat: vt ſicut verbo p̃dicationis verbũ patris precurrit: ita baptiſ. pe. q̃ peccata ſoluuntur precurreret ſuo baptiſmate quo peccata ſolui non poſſũt. d Uox clamãtis. Uox qꝛ p̃nũcius verbi. In deſerto. qꝛ deſerte ꝛ deſtitute iudee ſolatiũ redẽptiõis annũciat: Nullũ verbũ ſine voce audit̃: nec vox ſine verbi intelligẽtia valet. e Parate viã ꝛc. Qui fidẽ ꝛ bona opa p̃dicat: q̃d aliud q̃ʒ venienti dño ad corda audiẽtiũ viã parat? vt h̃ vis grẽ illuſtret: vt rectas deo ſemitas faciat: dũ mũdas cogitationes i aĩo p ſermonẽ p̃dicatiõis format. f Oĩs val. In aduẽtu dñi hũil̃ gẽtilitas ĩpleta ẽ ꝛ creſcit plenitudinẽ grẽ accipiendo. Et iudea ſupba p errorẽ pfidie h̃ vñ ſupbiebat pdidit. g Et erũt pra. Be. Praua. i. malorum corda: p iniuſticiã diſtorta: ad regulam iuſticie dirigẽtur. Et aſpera. i. inmites: ꝛ iracũde mẽtes p ĩfuſiõz grẽ ad mãſuetudĩez redibũt: vt ibi p̃dicato planã viã

Ca. III

a Anno aũt quintodecimo. Poſtq̃ʒ deſcriptus ẽ ſaluatoris ortus per ſuã incarnationẽ: hic ꝯñr deſcribit̃ eiꝰ progreſſus per ſuã p̃dicationẽ. Et circa hoc primo deſcribit̃ p̃dicatio p̃curſoris. ſecũdo ipſius ſaluatoris. ſequẽti ca. Circa primũ p̃mittit̃ p̃dicatiõis iohãnis tempus. ſecũdo ſubditur p̃dicatiõis actꝰ. ibi: Et venit in oẽm regionẽ. tertio p̃dicatiõis fructus. ibi: Et interrogabãt eũ. Circa primuz cõſiderãdũ ꝙ tps p̃dicatiõis iohãnis deſcribitur p nomia: ꝛ tẽpus imꝑatoris tũc regnãtis ꝛ p̃ſidis iudee ꝛ tetrarcharũ ꝛ ſacerdotuz: ad oſtendendũ certitudinẽ hiſtorie ꝛ auctoritatẽ p̃dicatiõis iohãnis baptiſte: ſic̃ in ſcripturis autenticis ſolet fieri. cũ dicit̃: Anno aũt. xv. imperij tiberij ceſaris. iſte tiberius ſucceſſit octauiano auguſto: ſub quo natus ẽ chriſtus. ſ. xlij. anno iperij eius. ꝛ ſimiliter iohãnes baptiſta per dimidiũ annũ ante. Auguſtus aũt imperauit. lvij. annis: ex quo patet ꝙ anno. xv. tiberij iohãnes fuit. xxx. annorũ: ꝛ hoc eſt tẽpus debitũ p̃dicationi: qꝛ tũc viget etas virilis. vñ ioſeph. xxx. annoꝝ erat qñ ſtetit corã pharaone: Geñ. xli. ꝛ Ezechiel quãdo incepit ꝓphetare: Ezech. j. b Procurãte pontio pilato iudeã. Pilatꝰ iſte nõ fuit iudeꝰ ſꝫ gẽtil̃ de territorio lugdunẽſi oriũdus ſm̃ Ioſephũ ꝛ a romano imꝑatore fuit miſſus ad regẽdam iudeã tunc romãis ſubiectã. c Tetrarcha aũt gali. he. ꝛc. Romani volẽtes frãgere iudeorũ ſupbiã et auferre ab eis rebellandi occaſionẽ: abſtulerũt ab eis nomẽ regiũ diuidẽtes regnũ in plures partes q̃ tetrarchie dicebãt̃. d Et lyſania abiline tetrarcha. Gloſa Bede dicit ꝙ iſti tres hic nomiati. ſ. herodes: philippus: ꝛ lyſanias fuerũt filij herodis ſub q̃ natꝰ eſt chriſtus: ꝛ ipſo mortuo archelaus eius filius: ꝛ frat̃ p̃dictoꝝ ſucceſſit ei in regno decẽ annis: quo accuſato apd̃ ceſarẽ ꝛ miſſo in exiliũ apud viennã imꝑator regnũ tribus fratribus p̃dictis diuiſit p tetrarchias. Sed ꝙ iſte lyſanias fuerit filius herodis ex hiſtorijs autenticis ñ habet̃: qꝛ nec Ioſephus nec ſcholaſtica hiſtoria ponũt eũ inter filios herodis: ſed magis dicũt ipm fuiſſe filiũ prolemei mãnei: qui ſub libano habitabat et alexandre filie ariſtoboli q̃ de machabeis deſcenderat. e Sub principibus ſa. ꝛc. Sm̃ q̃ð dicit ioſephus ꝛ ſcolaſtica hiſtoria: ſacerdotiũ tunc nõ ꝓcedebat ſm̃ genealogiã ꝛ dignitatẽ generis: ꝓut in lege fuerat ſtatutũ: ſꝫ paſſim a romanis vẽdebat̃: ita ꝙ nõ ſolũ ſinglis annis mutabat̃ ſummꝰ ſacerdos: ſed etiã aliquãdo in eodẽ anno: ꝛ ideo a. xv. anno tiberij q̃ incepit p̃dicatio iohãnis vſqꝫ ad. xviij. annũ tiberij in quo paſſus eſt ieſus plures fuerũt ſummi ſacerdotes q̃ʒ iſti duo: ſed qꝛ anna erat ſũmus ſacerdos qñ iohãnes incepit p̃dicare: ꝛ cayphas qñ paſſus fuit chriſtus: iõ lucas de iſtis duobꝰ tm̃ mentionẽ facit. f Factũ ẽ ver. do. ſu. io. p reuelationẽ diuinã: p quã habuit mãdatũ de p̃dicatione exequẽda. g Et venit. Hic ꝯñr põit̃ p̃dicatiõis actꝰ. ꝛ pmo q̃tuz ad exhortationẽ boni. ſecũdo q̃tũ ad arguitionem mali. ibi: Dicebat ergo. Circa primũ dicit̃: Et venit in omnẽ regionẽ iordanis: qꝛ exiuit de deſerto vbi pauci habitabant: ꝛ venit ad loca magis habitata vt plures poſſent venire ad eius p̃dicationẽ ꝛ baptiçari ab eo in iordane. h Predicãs ba. pe. h̃ expoſitũ ẽ Mar. j. vſqꝫ ibi: i Oĩs vallis im. Hec auctoritas q̃ hr̃ Eſa. xl. expõit̃ a iudeis de reditu captiuitatis babylonice. de q̃ p̃dixit Eſaias: vias tũc cõplanari p h̃ ꝙ valles eleuarent̃ ad equalitatẽ planiciei ꝛ colles deprimerẽt̃: vt ſic iudei de babylonia reuertẽtes in iudeã poſſent de facili tranſire per viam: Sed qꝛ nec in ſcriptura ſacra neqꝫ ĩ aliq̃ hiſtoria autẽtica iuenit̃ ee ĩpletũ: iõ illa ſcptura ſacra reducẽda eſt ad aliũ itellectũ ĩ aduẽtu xp̃i adipletũ: p quẽ hũiles q̃ p valles intelligunt̃ repleti ſũt bonis ſpũalibus. ꝛ ſupbi q̃ p colles itelligunt̃ hũiliati ſũt. ſicut. ſ. expoſitũ eſt ca. j. in cãtico beate virginis. Aliter etiã exponit̃ hoc: qꝛ ſicut via corporalis reddit̃ difficilis ad ambulãdũ ꝓpter ꝓfũditatẽ valliũ ꝛ eleuationẽ colliũ: ita via ſpiritualis qua deus gradit̃ ſup corda fideliuz ĩpedit̃ p depſſionẽ terrene cupiditatis: ꝛ p eleuationẽ mũdane vãitatis. ꝛ vtrũqꝫ ĩpedimẽtum fuit amotũ p aduẽtũ xp̃i in multis. Primũ patuit ĩ çacheo qui dixit dño: Ecce dimidiũ bonoꝝ meoꝝ dñe do pauperibꝰ ꝛc. vt habet̃. j. xix. ꝛ ĩ mattheo q̃ dimiſſo teloneo ſecutꝰ eſt chriſtũ: vt legit̃ Mat. ix. Patet ſecũdũ in mũdi p̃ncipibꝰ quoꝝ colla ſũt ſubiecta chriſto. k Et erũt praua in di. i. corda diſtorta p iniuſticiam p equitatẽ iuſticie rectificabunt̃.

† Mat. 3. a
Mar. 1. a
Joh. 3. c
† Eſa. 40. a

Ca. III

a Anno ãt q̃ntodecimo imperij tiberij ceſaris: procurante pontio pilato iudeã: tetrarcha aũt galilee herode: philippo aũt fratre eius tetrarcha iturec ꝛ tracõitidis regionis ꝛ lyſania abiline tetrarcha: ſub principibus ſacerdotũ anna ꝛ caypha factũ ẽ verbum dñi ſup iohãnem zacharie filiũ in deſerto. † Et venit in oẽz regiõez iordanis p̃dicãs bãptiſmũ penitẽtie i remiſſiõez pctõꝝ: ſicut ſcriptum eſt in libro ſermonum eſaie ꝓphete: † Uox clamãtis in deſerto: parate viã dñi: rectas facite ſemitas eiꝰ. Oĩs vallis implebit̃: ꝛ oĩs mõs ꝛ collis humiliabitur: ꝛ erũt praua in di

ſ terre. ſ regio eſt. ſ terre. ſ iſtud: Uade et predica baptiſmum. a ſ idẽ pco p̃nũciat: qđ pᵒ p ſeipam veritas. ſ ecce iohis p̃dicatio firmat̃ ꝓphẽ teſtimõio. ſ iohannes eſt verbi vox. a ſ iſtõ. ſ prauitates abijcite: fidẽ ꝛ bona opera accipite. ſ vt nõ p terrenis ſeruiat̃. ſ oĩs q ſe hu. exal. ſ ꝛ qui ſe exaltat humiliabit̃.

Et aſpera

planã viã inueniat: vbi priꝰ ꝓ aſperitate greſſũ ponere nõ poterat. a Et videbit. Be. In hac vita oĩs hõ chriſtũ videre nõ potuit: ſed in die iudicij in ſede maieſtatis ⁊ electi ⁊ reprobi pariter videbũt: vt iuſti remunerent̃: ⁊ mali in eternũ gemãt. Vñ ⁊ ſubdit̃: Dicebat ergo a. t. que ex v. b. a. e. Genimina v. q. o. v. ⁊c. Uẽtura enĩ ira eſt animaduerſio vltiõis extreme: quã tũc fugere pctõr nõ valet: qui nunc ad lamẽta penitẽtie nõ recurrit.

b Quis oſñdit. Ambro. Quis oſtẽdit in prudentia miſeratiõe dei infuſa: vt pñiam delictoꝝ agẽtes: terrorẽ iudicij ꝓuide deuotiõe metuatis? Ad generationẽ ergo nõ ad ſucceſſionẽ referẽda eſt cõparatio viperarũ. Uel ideo ſerpẽtibꝰ cõparat: vt oſtẽdat eos habere naturalem (Mat. 10. b) prudentiã ꝓuidendi futura. vñ: Eſtote prudentes ſicut ſerpẽtes: Ideoq; monẽtur operis potiꝰ q̃ generis claritatẽ q̃rere: q2 nõ genꝰ: ſed ſola fides valet: quã ad gẽtes trãſferẽdam ꝓphetat. c Dignos. Be. Nõ debet eſſe par fructꝰ boni operis eius qui nihil vel minꝰ peccauit ⁊ eius qui grauis cecidit. d Et ne cepe. Be. Ideo ſe pctõres cognoſcere nolebãt: q2 de ſtirpe abrae deſcẽderãt. Vñ dicit̃: Ne ceperitis dicere: q2 nõ q̃ filij carnis: hi ſunt in ſemĩe: ſ3 q̃ fidei. Unde ſub(Mat. 3. b)dit̃: Potẽs eſt d. de la. iſtis ſu. fi. abrae.

e Dico enĩ vobis. Ambro. Qui amiſſo ſenſu rõnis: lapidibus putãt ineſſe aliquis rationẽ diuinitatis: ipſi in naturã lapidũ: nõ vſu corpis ſed mentis habitu vertunt̃. Quos aũt lapidibꝰ cõparauerat: q2 ante deformes ad vſũ: nudi ad ornatũ: ſteriles ad fructu3: irrationabiles ad ꝓfectũ: iã arboribꝰ cõparat: q2 ꝓceſſu rationis iã itelligit in illis aliquẽ clementiorẽ ꝓfectũ ꝙ rationabili q̃dã munere nature iã ſe decori ad vſũ venuſti ad aſpectũ: optimi ad fructũ: ſurgũt cacuminibus: fundunt̃ brachijs: replent̃ fructibꝰ: veſtiunt̃ frondibꝰ. f Jam enĩ. Beda. Ideo agite pñitentiã: ⁊ n. d. p. h. (Luce. 3. b) a. Jam eni3 ſecuris a. r. a. p. eſt. Faciet ergo fructũ q̃ poteſt gratie: q̃ debet penitẽtie. Beð. Arbor humanũ genꝰ. ſecuris redemptor: q̃ velut ex mãubrio tenet̃ ex humanitate: ſed ferro incidit. i. ex diuinitate: qui ⁊ ſi expectet ꝑ patiẽtiã: videt tñ q̃d facturꝰ ſit ꝑ iuſticiã. Nec ad ramos ſ3 ad radicẽ poſitã dicit ſecurim: Cũ enĩ filij maloꝝ tollunt̃: q̃d alið q̃ rami infructuoſe arboris abſcindunt̃. Cũ tota progenies cũ parẽte tollit̃: arbor radicitꝰ abſcidit̃: ne q̃d remãeat vnde iterũ aliquid germĩs oriat̃. g Qui habet du. t. Be. Tunica plus vſui neceſſaria q̃ palliũ ad dignũ penitẽtie fructũ ꝑtinet vt nõ exteriora minus neceſſaria: ſed etiã ipſa valde neceſſaria cũ ꝓximis diuidamꝰ: vt eſcã qua viuimꝰ: ⁊ tunicam q̃ veſtimur. Ecce quãtũ valẽt opa miſericordie q̃ ad dignũ fructũ penitẽtie p̃ ceteris p̃cipiunt̃. Vñ: (Lu. 11. f) Date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa m. ſ. v. De duabus tunicis diuidẽdis dat̃ p̃ceptũ: q2 ſi vna diuidat̃: nemo veſtit̃. In dimidia tunica ⁊ nudꝰ remanet q̃ accipit ⁊ q̃ dedit. Miſericordie enĩ ipſius ꝓ poſſibilitate hũane cõditiõis ſeruat̃ menſura: vt nõ ſibi vnuſq̃ſq; totũ eripiat: ſ3 qð habet cũ paupe partiat̃. h Publicani. Beð. Qui vectigalia publica exigũt: ſiue q̃ cõductores ſũt vectigaliũ fiſci: vel rex publicarũ. Nec nõ ⁊ hi q̃ huiꝰ ſcli lucra ꝑ negocia ſectant̃: quos parit̃ vnũquẽq; in ſuo gradu ab agẽda iniuria coercet. vt dũ primo ab alienoꝝ ſe tẽperarẽt appetitu: tãdẽ ad ꝓpria cũ ꝓximis cõicãda ptingerẽt. i Magiſter q̃d fa. ⁊c. Beda. Magna vis in ſermõe iohãnis q̃ etiã publicanos ⁊ milites ad cõſiliũ ſalutis ſue cogit: q̃bꝰ p̃cepit ne vltra p̃ſcptũ exigant. k Nemĩe cõ. Be. Juſto moderamĩe eos ꝓmouet: ne ab eis calũniãdo p̃dã req̃rãt: q̃bꝰ militãdo ꝓdeſſe d̃buerãt. Docẽs idcirco ſtipẽ

a recta ⁊ aſpa in vias planas. Et
omnis homo iudeus ⁊ gentilis vir et mulier, iuuenis ⁊ ſenex / chriſtum.
videbit oĩs caro ſalutare dei. Di
Beda. Phariſeoꝝ et ſaduceoꝝ qui penitẽtia et correctione maxime indigebant.
cebat ergo ad turbas q̃ exibãt
a venenati venenatoꝝ filij q̃ bonis inuidetis et pſequimi. / Be. Quare nõ priꝰ deponitis venenũ vt ſic ad baptiſmũ veniatis. / nemo cũ nõ penitetis ſed ego demõſtro: ⁊ h̃ ẽ f. e. d. f.
vt baptiçarent̃ ab eo. Genimia
b viperarũ: quis oſtẽdit vobis fu
a vindicta.
gere a vẽtura ira? Facite ẽ fru
ꝓ equalitate culpe. / pctõres enĩ eſtis.
c d ctus dignos penitẽtie: ⁊ ne cepe
ritis dicere patrẽ habemꝰ abra
e am. Dico enĩ vobis: q2 potẽs eſt
Be. De gẽtibus quoꝝ corda iſenſibilia.
deus de lapidibꝰ iſtis ſuſcitare
ſi aũt vos xp̃i: ergo abrae ſemẽ eſtis: q2 ſemini eiꝰ xp̃o ꝑ fidẽ vniti. / a ſeueritas iudiciaria ad fũditꝰ extirpãdos infructuoſos p̃parata ẽ.
f filios abrae. Jam enim ſecuris
ad radicẽ arboris poſita ẽ. Om
a vt gẽtiles ⁊ hypocrite q̃ nullũ: ⁊ heretici qui malum.
nis ergo arbor non faciens fru
ctum bonũ excidetur: ⁊ in igne3
ex vbis iohãnis terrore ꝑcuſſi norãt q̃ ꝯſiliũ.
mittetur. Et iterrogabãt eũ tur e
q̃runt. / ne excidamur: ⁊ ne in ignẽ mittamur
be dicẽtes. Quid ergo facięmꝰ?
Reſpondens autem dicebat illis: f
i. ſuperfluas.
g Qui habet duas tunicas: det ñ g
habẽti: ⁊ qui habet eſcas ſimili
h ter faciat. Uenerũt aũt ⁊ publi h
cani vt baptiçarentur: ⁊ dixerũt
i ad illũ: Magiſter quid faciemꝰ?
At ille dixit ad eos: Nihil ampli i
us q̃ quod conſtitutũ eſt vobis
faciatis. Interrogabãt autẽ eu3 k
⁊ milites dicẽtes: Quid faciemꝰ
k ⁊ nos? Et ait illis: Neminẽ con l
non timore et amore.
cuciatis: neq; calũniã faciatis: ⁊ m
cõtenti eſtote ſtipendijs veſtris. n

a Et aſpera in vias planas. i. corda cõtra xp̃m indurata mollificabunt̃: ſicut patet de Paulo q̃ xp̃3 pſequẽs a xp̃o illuſtratꝰ ſtatĩ ad mãſuetudinẽ obediẽtie fuit cõuerſus. dicẽs: Dñe q̃d me vis facere? Act. ix. b Et videbit omnis caro ſa. dei. i. xp̃m. ⁊ accipit̃ h̃ oĩs caro. i. oĩs hõ: q2 aliq̃ de omnibꝰ hominibꝰ viderũt cũ inter homines ꝯuerſantẽ. Diuidebat̃ eĩ tũc cõitas hominũ in duas ptes. ſ. in iudeos ⁊ gẽtiles: ⁊ multi de iſtis ⁊ de illis viderunt eũ in mũdo conuerſantẽ. Poteſt etiã hoc verbũ itelligi de viſu ſpũali quo videt̃ eu3 ꝯuerſi ad fidẽ catholicã ex omnibꝰ gentibꝰ totiꝰ mũdi: videbũt etiã eũ generalit̃ oẽs in forma humana in die iudicij. **B** c Dicebat ergo. Hic ꝯñr deſcribit̃ actꝰ p̃dicatiõis q̃tu3 ad reprehenſionẽ mali: et patet ſententia ex dictis Mat. iij. exceptis q̃ ſequunt̃. (Mat. 3. b) Dicebat ergo ad turbas. Hic accipit̃ totũ ꝓ pte: q2 illud qð ſequit̃ ñ dixit niſi phariſeis ⁊ ſaduceis q̃ cũ alijs veniebãt ad iohannẽ: nõ ex deuotiõe ſ3 magis ex malignitate. vñ ſubdit̃: d Genimina viperarũ. genimen eſt neutri generis: ⁊ d̃r a gigno is. ⁊ ideo filij nati ab aliquo dicunt̃ eiꝰ genimĩa. vñ Matth. iij. d̃r Progẽies viperarũ. (De pe. di. 1. Quis aliquando ꝯ pmiſſis in parte q̃ dõ mũ. di. 5. c. conſideret in fine.) e Et interrogabãt. Hic ꝯñr põit̃ p̃dicatiõis Johãnis fructꝰ: Erat eĩ p̃dicatio iohãnis ordinata ad hoc ꝙ pp̃ls ad ſuſceptionẽ xp̃i p̃pararetur: ⁊ vt xp̃s manifeſtaret̃. Primo ẽ põit̃ fructꝰ p̃dicatiõis eiꝰ q̃tũ ad p̃mũ. ſcðo q̃tũ ad ſcðz. ibi: Exiſtimãte ãt po. (Mat. 3. c. et. 7. c.) ¶ Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ populus p̃parabat̃ ad chriſti ſuſceptionẽ per verã penitentiã que apparet quando homo paratus eſt corrigere vitam ſuam: ⁊ hoc oſtendit̃ hic eſſe factũ ad predicationẽ iohãnis: primo in vulgaribus hominibus. cum dicitur: Et interrogabãt eum turbe dicentes: Quid ergo faciemus? q. d. vitam noſtrã corrigere parati ſumus. f Reſpõdens autẽ dicebat illis: Qui habet duas tunicas. i. veſtimentũ ſuꝑfluum. g Det nõ habenti. illa enim terra in qua erat iohannes calida eſt et de cõi curſu ſufficit vna tunica vel vnũ veſtimentũ: ⁊ ita intelligendũ eſt de alijs rebus quibuſcunq; que ſuꝑfluunt cõſiderata conuenienti neceſſitate ſtatus et perſone. **C** Secũdo hoc oſtenditur in pedagogioꝝ ⁊ tributoꝝ collectoribus. cũ dicit̃: (23. q. 1. ca. paratꝰ i fi. c. quid culpatur militare.) h Uenerunt autem ⁊ publicani. tales enĩ dicunt̃ publicani: quia intromittunt ſe de negocijs ptinentibus ad publicu3. i At ille dixit ad eos: nihil amplius ⁊c. hoc autẽ dixit: quia collectores taliũ ſolent eſſe proni ad plus colligendũ q̃ ſit eis mãdatũ. vt qð ẽ ampliꝰ ei remaneat. tertio oſtendit̃ in militibꝰ. cũ dicit̃: k Interrogabãt autẽ ⁊ eũ milites. parati cõſilio eius vti. l Et ait illis: Neminẽ ꝯcutiatis. ſ. opp̃mẽdo paupes ⁊ eos deſpiciẽdo. m Neq; calũniã faciatis. i. nõ iponatis falſũ crimẽ diuitibꝰ ⁊ potẽtibꝰ vt occaſionẽ extorq̃ndi bona coꝝ habeatis: q2 ꝑ aliã viã a talibꝰ bona rapere nõ pñt. n Contenti eſtote ſtipendijs veſtris. que dabantur eis ab iperatoribꝰ ꝓ labore militũ quẽ habẽt ſuſtinere ĩ defenſione patrie. redditꝰ aũt quos habẽt multi milites ſuꝑ homines ſibi ſubditos habẽt locũ ſtipẽdioꝝ: ⁊ iõ debent eis eſſe contẽti. Ad tria aũt dicta inducebat beatꝰ iohannes milites: q2 ſolẽt eſſe proni ad vitia cõtraria,

Eo ſtipēdia cōſtituta militie:necdū ſupt⁹ q̄rit̄ predo graſſet̄:nullū officiū: nullū ge/
nus:nulla etas ab agenda miſericordia excludit̄: oēs in cōmune monent̄ vt cōfe/
rant nō habenti. Miſericordia enī plenitudo virtutū eſt. a ·Eſtimāte aūt. Be
da. Nō ſolū cogitabāt:ſed ſicut alius euāgeliſta declarat:miſſis ad eū ſacerdoti/
bus ꝛ leuitis an eſſet chriſtus requirebāt. Vn̄ ꝛ iohānes ſubdit̄ rn̄diſſe. Patet iu/
deis fuiſſe notū ſm̄ ſcripturas dn̄ice incarnatiōis tp̄s adeſ/
ſe:ſed mira cecitas:quod in iohāne ſpōte credebāt:h̄ in ſal/
uatore tātis ſignis ꝛ virtutib⁹ approbato:ꝛ ipo ēt iohāne at
teſtante nō credūt:quē p̄ mulierē credebāt vēturū:p̄ virgi/
nē vēiſſe nō credūt. Ambro. Videbat iohānes cordis occul
ta:ſ; dei reuelantis gratia:q̄ propheris palā facit occulta cor
dis. b ·Ego quidē. Beda. Ambro. Cito ꝓbauit ſe nō eſ
ſe chriſtū:q̄ viſibili tm̄ opat̄ officio. Aqua nō ſpū baptiçat:
qḋ ſolius eſt chriſti:nec verbo ſed ope chriſtū ſe nō eſſe decla
rat. Et ſicut natiuitatē chriſti:ita baptiſmū quoq̄ ei⁹ ſuo p̄/
curreret:imitatiōe ſacramēti:nō virtute. c ·Veniet autē.
Ideo baptiço aqua:q꞉ ille venit q̄ baptiçabit ſpū:ꝛ oportet
vt illi via p̄paret̄. d ·Cui⁹ nō ſū di. Be. Nō ſū dign⁹ my/
ſteriū incarnatiōis inueſtigare. Vel nomē ſpōſi mihi nō vſur
po:nec ſpōſus credi:ſ; amic⁹ ſpōſi volo. vel nō ſū dign⁹ por/
tare p̄ totū mundū p̄dicādo calciamēta.i.myſteriū incarna/
tionis. Hoc enī nō eſt iohānis p̄curr̄etis officiū:ſ; aploꝝ ſe/
quētiū. Calciamētū nuptiale: euāgelica p̄dicatio q̄ calciati
ſūt apli. e ·Purgabit. Be. Purgat:dū vl' in p̄nti ob ma
nifeſta pctā p̄uerſus de eccl'ia eijcit̄:vl' poſt mortē dānat̄.
f ·Paleas. Palee ſūt q̄ fidei ſacramēt' ībuunt̄:ſ; ſolidi nō
ſūt. Ziçania q̄ et ope ꝛ ꝓfeſſiōe ab elect' ſecernunt̄:q̄ h̄ vēti/
labro nō remouent̄:q꞉ iā iudicati ſunt:ſed palee ventilant̄.
g ·Herodes aūt. Anteq̄ Lucas aliquid narret de actibuſ
ieſu:dicit iohannē ab herode captū:vt oſtēdat ſe ſolūmodo
ea facta deſcripturū:que eo anno geſta ſūt:quo iohānes vel
captus eſt vel punit⁹. Beda. Herodes aūt tetrarcha. Nō
his diebus captus eſt iohānes:ſed iuxta euāgeliū iohannis
poſt aliqua ſigna geſta a dn̄o ꝛ poſt eius baptiſmū diffama/
tū. Sed a luca ad exaggerandā herodis maliciā p̄occupatū
eſt:qui cū videret ad p̄dicationē iohannis multos cōfluere:
milites credere.publicanos penitere:ꝛ totū vulgus baptiſ/
mum ſuſcipere:ipſe ecōtrario nō ſolū iohannē cōtemnit:ſed
ꝛ vinculat ꝛ occidit. Beda. Notandū q̄ iohānes euāgeli
ſta q̄ de diuinitate chriſti ſcribere ſuſcepit:teſtat̄ q꞉ ieſus io/
hanne baptiſta qui figura legis eſt adhuc p̄dicāte ꝛ baptiçā
te:plures faceret diſcipulos ꝛ baptiçaret myſtice docens ie/
ſum anteq̄ in carne naſceretur eternū p̄ ſecula deū:ꝛ fideli/
um p̄ legē doctorē fuiſſe pploꝝ. Alij euāgeliſte qui humani/
tatē chriſti deſcribūt ab īcarceratiōe iohānis ſumūt exordiū
dominice p̄dicationis:quoꝝ officiū eſt:poſt corruptam a iu
deis legē:et quaſi tenebris carceris ignorantia cecaq̄ tradi
tione fedatā dn̄i in carne apparentis ꝛ p̄ carnē opantis qua
ſi aduenientis in galileam celeſtē pādere doctrinā. h ·Et ie
ſu baptiçato. Beda. Baptiçat̄ dn̄s nō mūdari indigēs:ſed
tactu mūde carnis aq̄s mūdās:vt vim ablu̇ēdi habeant. Et
ideo qui ad lauacrū xp̄i venerit: pctā deponit:q꞉(qḋ innu/
mera ſub lege baptiſmata nō poterāt)ↄtra p̄uaricatiōis ma
lū:vim regeneratiue ſanctificatiōis aque cōcipiūt. Vn̄ cum
baptiçatū ppl'm diceret:nihil magnū addidit: ſed baptiça/
to ieſu ꝛ orante dicit apertū celū:q꞉ dū ille aq̄s iordanis ſub
ijt: nobis celi ianuā pandit:ꝛ dū caro innoxia aq̄s frigen/
tibus tingit̄:oppoſita quondā noxijs rōphea ignea reſtri/
gitur:nec ibi chriſto celū cepit aperiri:ſed his verbis oſten/
dit̄ virtus baptiſmi. Orat aūt:vt nos adorandū informet:
vt poſt baptiſmum precibus ꝛ ieiunijs ꝛ elemoſynis ꝛ alijs
bonis celū nobis aperiat̄. Quia ꝛ ſi peccata ī baptiſmo ſūt
laxata:non adhuc caro eſt ſolidata: ſed in deſerto mūdane
conuerſationis hoſtes occurrūt:qui ſudore nr̄o vincunt̄ p̄
gratiā chriſti:donec tandē inducamur in aulam pacis. Nul
li īter natos mulierū ſecūdus eſt iohānes:cui ſe chriſtus cre
dit baptiçandū ſe videndū in colūbā exhibet ſpūſſctūs. de
celo pater cōmendat filiū. Non enī filio quod ignoraret:ſed
iohanni:et ceteris qui aderant qḋ ignorabāt indicabat̄. vn̄
ꝛ iohannes quem prius virū fortiorē ꝛ chriſtū euāgeliçabat:iā edoctus dei filium
aperte predicat. i ·Sicut colū.in ipm. Beda. Poſt diluuiū nō coru⁹:ſ; colūba
ramū q̄ pacē redditā nūciaret detulit:docēs q꞉ ſolis in ſimplicitate cordis baptiça
tis:vnctio ſctiſpūs aſſit. Et dn̄s nō primū poſt baptiſmū ſpūſctō ē vnct⁹:ſ; ideo mō
ſtrat̄ colūba vt intelligam⁹ q̄ ī corpe ei⁹.i.eccl'ia:baptiçati p̄cipue accipiūt ſpūmſā
ctū. Et q̄ ad exēplū ſimōis in felle amaritudīs iniq̄tatis obligatiōe p̄durāt:ſortem
in ſpūſancto ꝛ partē nullaten⁹ habere p̄nt. Vn̄ cū mūdi crimīa quodā in figura ba
ptiſmi diluuio purgarent̄:nō corui ſ; colūbe ore delat⁹ oliue ram⁹ pacē redditā ſe/
culo nūciauit k ·In te cō. Nō aliena ī filio:ſ; ſua laudat.q.di. Queciq̄ habes
tu mea ſunt.

19.di.c. ſe/cundū.§.h eſt q.bap.

De cōſe.di.3.ca.ſi.

78.di.c.ſi/ſbyter.

a Exiſtimante autē populo:ꝛ co
gitātib⁹ omnibus in cordib⁹ ſu/
id eſt an.
is ḋ iohāne: ne forte ipe eēt chri
ſtus:reſpōdit iohannes dicens
a tingo corpa aqua: ꝛ iſtituo vſū baptizandi donec veniat qui abluat animas per ſpūm.
b omnibus: Ego q̄dē aqua bapti
a et ſi humilis ꝛ ego magnus reputor: tamen ille fortior:quia deus.
c ço vos: vēiet āt fortior me poſt
d me cuius non ſū dignus ſolue/
ligaturam myſterij.
re corrigiam calciamētorū eius.
a Be.i.purgatiōe ſcrificatiōis ꝛ ꝓbatiōe tribulatiōis:vl' ſpū q̄ ſcrificat ꝛ accēdit amore dei. vl' h̄ ſpū in futuro igni purgatorio ꝓmūdabit.
Ipſe vos baptiçabit in ſpūſan/
diſcretio iuſti examinis. q꞉ omne iudiciū dedit pater filio.
cto ꝛ igni. † Cui⁹ vētilabrū ī ma
a paleis. pūrē eccl'iam.
e nu eius:ꝛ purgabit aream ſuā:
immobiles a ſpe eternorum.
ꝛ cōgregabit triticū in horreum
f ſuum:paleas autē cōburet igni
Be. Quia neq̄ extinguet̄ neq̄ extinguet crucia tos:ſed eternaliter punjet. dicit̄ aūt ad differentiā illius de quo dicit̄: Igne nos examinaſti.
inextinguibili. Multa quidē et
alia exhortās euāgeliçabat po/
g pulo.† Herodes autē tetrarcha
cū corriperetur ab illo de hero/
diade vxore fratris ſui:ꝛ de om/
nib⁹ malis que fecit herodes:ad
iecit ꝛ hoc ſupra omnia:ꝛ inclu/
ſit iohānem in carcerē.† Factum
prius autem hoc. nam quaſi trāſito mari rubro necatos quidē gratulamur egyptios.
eſt autem cum baptiçaretur om
a a iohanne:quod alij plenius dicunt.
h nis populus: ꝛ ieſu baptiçato ꝛ
orante apertū eſt celū. Et deſcē/
a q꞉ in natura diuinitatis a mortalib⁹ nō poterat videri. Be. Quia ſpiritus diſcipline effugiet fictū nō h̄.in.c.ſ.peccatis.
dit ſpiritusſanctus corporali ſpe
i cie ſicut columba in ipſū. Et vox
non iohannes. conſubſtantialis.
de celo facta ē.† Tu es fili⁹ me⁹
a in adam diſplicuit. placitū meū cōſtitui .i.per te facere qḋ mihi placet.
k dilectus in te cōplacuit mihi.
† Et ipe ieſus erat incipiēs quaſi

a ·Exiſtimante autē pplo. Hic deſcribit̄
fruct⁹ p̄dicatiōis iohānis q̄tū ad xp̄i
manifeſtationē. Et primo manifeſtat̄ io/
hānis teſtimōio. ſecūdo dei patr' ſigno.
ibi: Factū eſt aūt. tertio euangeliſte ſcri/
pto ibi: Et ipe ie
ſus erat incipi.
Circa primū
oſtēdit̄ in iohā/
ne doctrie veri/
tas in xp̄i mā̄ife
ſtatiōe. ſcḋo mē/
tis ſtabilitas in
herodis rep̄hē/
ſiōe. ibi: Hero/
des aūt tetrar/
cha. Snīa p̄me
ptis patet ex di/
ctis: Mat.iij. ex
ceptis q̄ ſequū/
tur: Exiſtimāte
aūt pplo. q꞉ ali/
q̄ coꝝ viderāt ꝛ
alij fama publi/
ca audierāt mi/
rabilē ei⁹ conce
ptū ortū ꝛ vite
ſancte meritū q̄
ſupi⁹ ſūt decla/
rata:ꝛ ex his o/
pinabant̄ ipſū
eſſe xp̄m. b ·Et
cogitātib⁹ oib⁹
ꝛc. nō ſolū cogi/
tauerūt ſ; etiā ḋ
hierl'z q̄ erat me
tropolis miſerē
iudei nūcios ſo
lēnes ad iohan/
nē vt quererent
ab eo ſi ipe eſſet
chriſtus: vt ha/
bet̄ Ioh.j.
c ·Multa q̄dē
ꝛ alia ꝛc. ex q̄ pa
tet q̄ ſi oīa fctā
ꝛ dctā iohis ſcri
pta ſūt h̄ pauca
reſpectiue ſicut et
de xp̄o dr̄ Ioh.
vl. Multa q̄dē
ꝛ alia ꝛc.
d ·Herodes au
tē. Hic deſcribi/
tur ſtabilitas mē
tis in iohāne q̄
nō timuit facin⁹
herodis tetrar/
che arguere: et
ſnīa hui⁹ ptē ex
dictis: Matth.
xiiij. ꝛ Mar. vj.
vbi factū iſtud
plen⁹ ↄtinet̄.
e ·Factū ē an/
tē. Hic deſcribi/
tur māifeſtatio
xp̄i p̄ ſignū da/
tū de celo a deo
patre cū baptiçaret̄ a iohāne:ꝛ patet ſē/
tētia ex dictis: Mat.iij. ꝛ Marci.j. exce/
pto qḋ hic additur: f ·Et orāte. in quo
dedit chriſt⁹ exemplum q̄ ī receptiōe ſa/
cramentorum debet mēs hominis eleua
ri in deum. g ·Et ipſe ieſus. Hic conſe/
quenter deſcribitur manifeſtatio chriſti
euāgeliſte ſcripto: q̄ hic deſcribit eius ge
nealogiā: vt ſicut natiuitas ei⁹ eterna fu
erat mani.

† Mat.3.c Mar.1.a Ioh.1.d

† Mat.3.c

† Mt.14.a Mar.6.c

† Mat.3.d Mar.1.a Ioh.1.d

Annoꝝ

a Annoꝝ.xxx. Be. Ut tricēnalis baptiçaꝛ: nobis etiā ꝯuenit ꝑpter myſteriū trinitatis ⁊ opationē decalogi: qꝛ decalogus p fidē ⁊ meli⁹ intelligiꝛ et impleꝛ. Beda. Triceſimo anno baptiçaꝛ: facit miracula: docet vt reprimat temerarios q̄ oēm etatē ad hec officia idoneā credūt: qḋ nō eſt: niſi aliq̄ miraculo dei ꝯtingat: vt i hieremia ⁊ daniele. b Joſeph. Be. Nō p mariā q̄ vere genuit: ſꝫ p ioſeph q̄ alienus a generatiōe texiꝛ ordo generatiōis: qꝛ nō ē mos ſcripturaꝝ vt generatio texaꝛ p noīa mulierum: ⁊ ex vna tribu erāt maria et ioſeph: vñ ⁊ ſimul ceſenꝛ: ⁊ ſic p ioſeph origo marie declaratur.

Mat. 3. d Generationē carnis dictur⁹: p̄miſit teſtimoniū patris: Tu es fi.m.d. vt appareat verū deū ⁊ hoīs eſſe filiuꝫ. Ambro. In generatiōib⁹ viri nomē ⁊ pſona q̄riꝛ: q̄ etiam i ſenatu ⁊ in reliq̄s curijs ciuitatuꝫ generis aſſerit dignitatē. c Qui fuit.

Mat. 1. b Matthe⁹ ponit: genuit: qꝛ carnis ſolas ſucceſſiōes numerat. Lucas: nō genuit: ſꝫ q̄ fuit: in q̄ deſignat ſe etiā adoptiuos interponere filios. Et Matth. a dauid ad xp̄m pauciores. Lucas ponit plures generatiōes: qꝛ cū p alias perſonas generatio texaꝛ: pōt fieri vt aliſ longeuā: alij breuiorē trāſegerint vitā cū vidcam⁹ plures ſenes cū ſuis nepotib⁹ viuere: mltos ſtatim ſuſceptis filijs obire. Qui ioſeph fuit filius heli: q̄ heli fuit fili⁹ mathat. Aug⁹. ꝟo de veteris ⁊ noui teſtamenti q̄ſtionibus q̄ xp̄s fuit fili⁹ mathat. Qui fuit mathat. Be. Mathan q̄ p ſalomonē deſcēdit: de vxore ſua Jacob filiū genuit: ⁊ defunct⁹ ē. Tūc mathat q̄ de nathan: de eadē vxore ſuſcitat ſemē defuncto fratri: ⁊ generat heli: et ſūt vterini frēs: iacob ⁊ heli. Et heli accepta vxore moriꝛ ſine ſemine: cui⁹ vxorē accipit iacob: ⁊ generat ioſeph. Et merito lucas adoptiōis originē ſuſcipit ⁊ vſq̄ ad deū trāſit: qꝛ p adoptioneꝫ efficimur filij dei: credendo i filiū dei: q̄ p carnalē generationē oſtendiꝛ factus fili⁹ hoīs. Beda. Si intelligim⁹ mattheū q̄dragintaduas generatiōes poſuiſſe: vt vnū iechonie nomē bis numereꝛ: p patre ⁊ filio: h̄ numer⁹ p̄ſens eccl̄ie tp̄s deſignat: quo dño coopante i ſpem futuri ſabbati laborat. Septies eni ſeni q̄draginta duo. Sex ad opa: ſeptē ad requiem ptinēt. Uñ popul⁹ de egypto liberat⁹: q̄draginta ānis i deſerto moraꝛ: ſed qꝛ ſub ſpe intrādi in requiē exerceꝛ: ſepties ſena. i. q̄draginta duo caſtra metaꝛ. Quoꝝ vltimo ieſu duce aperto iordane: victis hoſtib⁹: ꝑmiſſas olim ſedes ingrediꝛ. Sic dñs q̄drageſimaſcđa generatiōe: ex q̄ mundus priſce cecitatis tenebras ab abraā credēte diſcuſſit: veniēs i carne p baptiſmū celi ianuas pādit: ⁊ nos pfecto vite curſu ſub eiuſdē numeri ſacramēto: poſt ſiccatum xp̄o duce leti fluuiū ꝑmiſſa regna intramus.

Be. Matthe⁹ q̄ regiā inſtituit in xp̄o inſinuare pſonā: p̄ter ip̄m xp̄m. xl. hoīes in generationis ſerie noīauit: q̄ numero ſignaꝛ iſtud tp̄s: q̄ in hac terra regi nos oportet a xp̄o p laborioſā diſciplinā. Neq̄ eni q̄draginta due q̄ faciūt ter. xiiij. ſed ꝑpter vnū iechoniā bis numeratū. xl. vna generatiōes fiūt: ſi ip̄m xp̄m annumeram⁹. q̄ tpali vite regēde tāq̄ q̄dragenario numero p̄ſidet regaliter. Quattuor ad mūdi ptes: vel tēpora referunꝛ. Decē ad legis decalogū: q̄ ꝯ vitia pugnam⁹. Uñ ⁊ ieiuniū eccleſie ſpacio. xl. dierū cōſecraꝛ. Et qꝛ ad iſtam mortalitatē nobiſcū pticipandā deſcendentē xp̄m ſignificare voluit. ideo iſtas generatiōes deſcēdēdo cōmemorat: ab initio euāgelij ſui: in q̄ ſignificaꝛ ſuſceptio pctōꝝ nrōꝝ a domino xp̄o. Lucas q̄ vitul⁹ tanq̄ ſacerdotē in expiādis peccatꝭ aſſignans: a baptiſmo in q̄ hoīm incipit aſcēſus generatiōis ſeriem aſcēdēdo diſponit: a quo abolitio pctōꝝ nrōꝝ ſignificaꝛ a dño xp̄o. Proinde matthe⁹ a dauid p ſalomonē deſcendit: i cui⁹ matrē ille peccauit. Lucas ad dauid p nathan aſcendit: p cui⁹ noīs ꝓphetā de⁹ pctm̄ illi⁹ expiauit. Lucas ſeptuaginta ſeptē generatiōeſ ponit: q̄ numero remiſſio oīm pctōꝝ ſignificaꝛ: qḋ ꝯſiderandū ē in ptib⁹ i q̄b⁹ multiplicaꝛ. i. vndecim ⁊ ſeptē. Per vndecim trāſgreſſio denarij (q̄ in vineā xp̄i códucti ſūt remunerādi). i. pfectionis ſignificaꝛ. Et multiplicanꝛ vndecim p ſeptē: vt ſignificeꝛ illa tranſgreſſio ex motu hoīs fieri. Septē eni e trib⁹ et q̄ttuor ꝯgregāꝛ: tria ad naturaꝫ hūane aīe: ꝑpꝛ triplicē vim referunꝛ. Quattuor ad corp⁹ qḋ q̄ttuor ꝯſtat elemētis. Uñ hō nō incongrue p ſeptenariū numeꝝ ſignificaꝛ. Per ſeptē vndecim multiplicāꝛ: qꝛ p motū hoīs trāſgreſſio ppetraꝛ. Hoc ḡ numero oīe pctm̄ itelligiꝛ: h̄ ip̄o numero oīm pctōꝝ remiſſio accipiꝛ: expiāte nos carne ſacerdotis: a quo nunc iſte numer⁹ incipit: ⁊ recōciliante nos deo: ad quē nūc iſte numer⁹ puenit: p ſpiritūſāctū: q̄ in colūbe ſpecie i baptiſmo vbi iſte numer⁹ cōmemoraꝛ apparuit. d Qui fuit leui ⁊c̄. Nō autem hi q̄ttuor q̄ h̄ loco inſerunꝛ iacob filij fuerūt: ſed ꝙ eoꝝ noīb⁹ participabāt. Beda: quaſi noīb⁹ alludēs qḋ i illis figuratū eſt hoc iſtis adaptat. Quattuor genera virtutū cognoſcimus fuiſſe in q̄ttuor filijs iacob: q̄ꝝ iſti poſteri ſūt. In iuda: p figurā dñice paſſiōis myſteriū ꝓphaꝝ. In ioſeph p̄ceſſiſe caſtitatis exēplū. In ſimeone vindictā leſi pudoris. In leui: officium ſacerdotis. Nō ḡ noīa tantoꝝ patriarchaꝝ. Lucas p̄termittēda putauit: vt qꝛ vnus oīa xp̄s ieſus i ſingulis q̄ꝫ maiorib⁹ genera ꝟtutum diuerſa p̄cederent. e Nathan. Be. Ut matthe⁹ p ſalomonē: Lucas p nathan texit generationeꝫ: ille regalē: iſte vt vitul⁹ ſacerdotalē.

a q̄ natura nō erat: ſed putabatur: qꝛ maria cum genuit q̄ ioſeph erat deſponſata.

a annoꝛuꝫ triginta: vt putabatur a
a auctus. ſm legem ioſeph filius eſt heli: ſꝫ ſm carnē iacob. b deus me⁹ vel ſcādēs.
fili⁹ ioſeph: qui fuit heli: qui fu- b
a donans peccata. b additus.
it mathat: qui fuit leui: qui fuit
rex meus. dexter.
melchi: qui fuit iamne: qui fuit
a auctus: alius iſte ioſeph. b donum dei: vel aliq̄ñ.
b c ioſeph: q̄ fuit mathathie: qui fu-
a onerans vel onerauit. b conſolatio vl̄ conſolator.
it amos: qui fuit naum: qui fuit
a adiuua me. b meridies vel meridianū c deſiderium.
heſli: qui fuit nagge: qui fuit ma
donū dei vel aliq̄ñ.
ath: qui fuit mathathie: qui fuit
obediens. augmentum. confitens.
ſemei: qui fuit ioſeph: qui fuit iu
a dñs gratie eius vel dñs miſericors. b miſericors.
da: qui fuit iohanna: qui fuit re-
a p̄nceps vel magiſter babylōis. b peticio
ſa: qui fuit çorobabel: qui fuit ſa
mea deus. lucerna mea. regnū meū.
lathiel: qui fuit neri: qui fuit mel c
robuſtus vel violētus. diuināſ.
chi: q̄ fuit addi: q̄ fuit thoſan: q̄
dei mēſura. vigilāſ vel vigilia: vel pellice⁹.
fuit helmadan: qui fuit her: qui
ſaluator. deus me⁹ adiutor.
fuit ieſu: qui fuit eliezer: qui fuit
dñs exaltāſ: vel ē exaltāſ. vt ſupra.
b iorim: qui fuit mathat: q̄ fuit le-
a additus. b audiui triſticiam: vel ſignū. c cōfitens.
ui: qui fuit ſimeon: qui fuit iuda
augmētū. colūba vel
qui fuit ioſeph: qui fuit iona: q̄
dolēs. dei reſurrectio. rex eius.
fuit heliachim: qui fuit melcha:
viſcera mea. donum.
qui fuit mena: q̄ fuit mathatha
Be. p nathan ꝓphete dignitatē expſſā aduertim⁹. dedit vel dātis. manu fortis.
c qui fuit nathan: qui dauid: fuit d

erat manifeſta ꝟbo patris dicētꝭ: Tu es fili⁹ meus ſcꝫ naturalis: ita natiuitas ei⁹ temporalis manifeſtareꝛ per deſcriptionē genealogie. In q̄ deſcriptione ꝯſiderādū ꝙ ſicut. ſ. dictū ē in ꝓlogo. Mattheus oſtendit q̄liter chriſt⁹ venit ad nos. idō deſcribit genealogiā deſcēdēdo. Lucas ꝟo q̄liter p xp̄m reducimur i deū: idō eā deſcribit aſcēdēdo: ꝑpter qḋ eā terminat in ip̄o deo. dic ergo: Et ipſe ieſus erat incipiens q̄ſi annoꝝ xxx. ſm Aug⁹. ⁊ Chryſo. chriſtus tunc habebat. xxx. ānos cōpletos ⁊ inceperat. xxxi. et ſm h̄ ſic intelligēda ē hec lr̄a: Erat aūt ieſus annoꝝ. xxx. incipiēs. i. inceperat. xxxi. et ſm h̄ xp̄m predicauit duob⁹ ānis cū dimidio. ſm alios ꝟo doctores q̄ꝝ opinio cōmuni⁹ teneꝛ: ieſus tūc habebat. xxix. ānos completos ⁊ inceperat. xxx. et ſm h̄ ē ſic itelligenda hec lr̄a: Erat ieſus incipiēs annorum xxx. id ē triceſimū ānū ꝺ quo habebat. xiij. dies: ⁊ ſm hoc xp̄s predicauit iij. ānis ⁊ dimidio vſq̄ ad paſſionē ſuā. xviij. anno tyberij. a Ut putabatur fili⁹ io. qui erat ſpōſus marie: cuius cauſe ſ̄. expreſſe ſunt ca. j. b Qui fuit he. In mattheo diciꝛ ꝙ ioſeph fuit filius iacob ⁊ ibi iſta ꝯtrouerſia ſoluta ē. c Qui fuit neri. Matth. j. ḋr ꝙ ille ſalathiel fuit filius iechonie. Ad qḋ dicendū ꝙ verū ē ꝙ ſalathiel fuit fili⁹ naturalis iechonie: ſed fuit fili⁹ neri adoptiu⁹: qꝛ mortuo iechonia nerus adoptauit eū in filiū. ⁊ ideo Matthe⁹ q̄ deſcribit genealogiā xp̄i carnalē poſuit iechoniā. Lucas q̄ magis deſcribit genealogiaꝫ ſpūaleꝫ ponit iſtū neri. d Qui fuit nathan: qui fuit dauid. ꝺ iſto nathan dicūt aliqui ꝙ fuit fili⁹ dauid naturalis de bethſabee vt videꝛ dici. j. Paral. iij. ſed h̄ videꝛ eſſe contra illud qḋ

v dicit

S cerdotalē oſ̄dit familiā. Quia xp̄s rex ex regib⁹: ⁊ ſacerdos ex ſacerdotib⁹: ſm carnē ex regali ⁊ ſacerdotali familia eſt exortus: q̄ celeſtis rex in dei virtute letaꝝ: ⁊ cui iudiciū a deo re
Pſ̄.109. ge deferꝝ: ⁊ ſacerdos ē in eternū ſm ordinē melchiſedech.
a Qui fuit ſale. Al' ſela. Beda. Generatio cainan nō de hebraica veritate: ſȝ habeꝝ ī ſeptuagita
Geñ.10.b īterp̄tū editiōe In Geñ. arphaxat ſela ꝓ ſale. filiū nullo īterpoſito ꝑhibeꝝ
B genuiſſe. Porro arphaxat vixit trigi
1.Pa.1.b ta annos: ⁊ genuit ſale. Itē in paralipomenō. Arphaxat aūt genuit ſela q̄ ⁊ ip̄e genuit heber. Sed apud ſeptuagīta ita ſcribiꝝ ꝙ arphaxat centū trigīntaquinq̄ annoꝝ genuit cainan: ⁊ ipſe cainan cum centū triginta annoꝝ eēt: genuit ſela. Quoꝝ q̄d verius ſit deus nouit. b Noe. Noe iuſtus: edificator arce: ꝑfigurat edificationē eccl'ie. c Mathuſalā. Ambro. Anni mathuſale vltra diluuiū numeraꝝ ſignificat xp̄m: cui⁹ vita etatē neſcit. d Qui fuit enoch. Be. A baptiçato dei filio vſq̄ ad deū patrē aſcendēs: ſeptuageſimo gradu enoch ponit: q̄ dilata morte tranſlat⁹ in paradiſū ē: vt ſignificet eos q̄ in grām electiōis filioꝝ ex aq̄ et ſpirituſācto regeneraꝝ: iterim poſt corporis abſolutionē eternā ſuſcipiēdos in requiē. Septuagenari⁹ enī ꝓpter ſeptimā ſabbati illoꝝ requiē ſignificat: q̄ iuuāte dei grā decalogū leg' iplēt: quos ī reſurrectiōe īmutabili dei ſapientie ꝯtēplande ꝑ ſecula mōſtrat eſſe iungēdos. e Seth. Seth poſterior ade fili⁹ non ſileꝝ: vt cum duo populi ſint generatiōes: ſignificet xp̄m in poſteriore poti⁹ q̄ȝ in priore generatione numerandū. f Qui fuit dei. A filio dei generatio incipit: terminaꝝ ī filiū dei: p̄cedit creatus in figura: vt ſequaꝝ natus ī veritate. Preit fact⁹ ad imaginem: vt propter eum imago deſcendat.

nā fuit pater ſale legalis ſiue adoptiu⁹. arphaxat v̄o pater naturalis ip̄i⁹: ⁊ vterq̄ pater hic poniꝝ ⁊ maxime q2 Lucas ī deſcribēdo ſequiꝝ trāſlationē. Lxx. q̄ ſuo tp̄e erat valde autentica. c Qui fuit dei. nō ꝑ generationē ſicut alij: ſed ꝑ formationē de limo terre et infuſionē aīe: vt habeꝝ Geñ.j. ¶ Ca. III

ſ incenſum. ſ ſeruitus.
qui fuit ieſſe: qui fuit obeth: qui
ſ fortis. ſ ſenſibilis vel pacific⁹.
fuit booç: qui fuit ſalmon: qui a
ſ auguriū: vel ſerpētin⁹. ſ popul⁹ volūtari⁹.
fuit naaſon: qui fuit aminadab:
ſ electus vel excelſus. ſ ſagitta.
qui fuit aram: qui fuit eſrom: q̄
ſ diuiſio. ſ confitens.
fuit phares: qui fuit iude: qui fu
ſ ſupplātator. ſ riſus vel gaudiū.
it iacob: qui fuit iſaac: qui fu
ſ pater multaꝝ gētiū vel vidēs populū.
ſ exploratio vel paſtura: ſiue nedecia.
it abrae: qui fuit thare: qui fuit
ſ requieuit lux. ſ lorum vl' corrigia vel dependens: vel ꝑfectio.
nachor: qui fuit ſaruch: qui fuit
ſ egrotans: vel paſcēs. ſ diuidēs vel diuiſus.
ragau: qui fuit phaleg: qui fuit
ſ tranſitus. ſ tollens.
ſ lamētatio vel poſſeſſio eoꝝ.
a heber: q̄ fuit ſale: q̄ fuit cainan: b
ſ ſanās depopulationē. ſ nomē vel noīatus.
qui fuit arphaxat: qui fuit ſem:
ſ requies. ſ humiliatū: vel ꝑcutientē vel ꝑcuſſum vel humilem.
b qui fuit noe: qui fuit lamech: qui
ſ mortis emiſſio: vel mortu⁹ ē ⁊ iterrogauit.
ſ dedicatio.
c d fuit mathuſalaȝ: qui fuit enoch:
ſ deſcēdēs ſiue cōtinēs. ſ laudat⁹ dei: vl' laudās deū.
q̄ fuit iared: qui fuit malalehel:
ſ lamētatio vel poſſeſſio eoꝝ.
ſ homo vel deſperās vel violent⁹.
q̄ fuit cainan: q̄ fuit enos: q̄ fuit
ſ poſitio vel poſuit. ſ homo: vel terrenus vel indigena.
e f ſeth: qui fuit adam: qui fuit dei. †

Moraliter.

a† Anno autē q̄ntodecimo imperij ⁊c̄. Cu̅ aūt p̄dicatio iohannis tā ſolēniter deſcribiꝝ. ſ. ꝑ tp̄a imperatoris ⁊ pontificū ⁊ principū: ē ad deſignandū illi⁹ excellentiaȝ quē nūciare veniebat: vtpote q̄ ſūm⁹ imp̄ator et pōtifex ⁊ gubernator omnium exiſtebat. f† Factū ē v̄bū dn̄i ſup iohem. ꝑ quē ſignificaꝝ p̄dicator euāgelij: ꝓpter qđ ſup cū debet eſſe verbum dn̄i vt ei⁹ inſtinctū viuēdo et docēdo ſequaꝝ ⁊ nō ecōuerſo ſicut faciūt p̄dicantes ꝓpter q̄ſtū q̄ ꝓ libito ſuo formāt verbū ꝓut eſtimāt ꝯſeq̄ tp̄ale lucrū. i† In deſerto. talib⁹ enī fiunt reuelatiōes diuine. pſal. lxij. In terra deſerta ⁊ inuia ⁊ inaquoſa: ſic ī ſācto apparui tibi: vt viderem v̄tutē tuā ⁊ glia̅ȝ tuā. g† Et venit ī oēm regionē iordanis ⁊c̄. i. ad loca populoſa in q̄b⁹ poterat mag' ꝓficere. ⁊ in h̄ dedit exemplū p̄dicatoribus euāgelij q̄ nō debēt q̄rere loca recreationis ſed fructificatiōis verbi diuini. † Vox clamātis ī deſerto. Ambroſi⁹: id ē ī gentiū ꝑplo q̄ deſertū diciꝝ eo ꝙ petōꝝ ſpinis impleꝝ. † Parate viaȝ dn̄i ⁊c̄. ꝑ p̄dicationē enī hoīm corda p̄paranꝝ vt ipſa de⁹ ꝑ grām ingrediaꝝ. i† Oīs vallis iplebiꝝ ⁊c̄. quod fit qn̄ peccator lapſus ī ꝓfundum petōꝝ ad ſpem ſue ſalutis erigiꝝ. † Et mons ⁊ collis humiliabiꝝ. qn̄ ſup bus obediētie dei ſubijciꝝ. k† Et praua fiunt in directa. qn̄ diſtortio iuſticie ad rectitudinē repaꝝ. a† Et aſpera ī vias pla. qn̄ ꝑ exercitiū bonū efficiꝝ leue qđ pri⁹ erat durū: et ſic diſponiꝝ auditor v̄bi diuini ad vidēdū ſalutare dei. c† Dicebat ĝ ad turbas. Hoc ſm ſenſū litteralē dicebat ꝓpter phariſeos ⁊ ſaduceos ī malū obſtinatos vt patȝ Mat. iij. de q̄bus ſubdiꝝ: d† Genimina viperarū q̄s oſtēdet vobis fugere a ventura ira: q. d. null⁹. q2 ſupi⁹ erit iudex irat⁹: inferi⁹ horrēdū chaos inferni: a dexteris peccata accuſantia: a ſiniſtris demonia ad interitū trahētia: foris mūdus ardēs: intus ꝯſciētia vrens. peccator ſic reph̄ēſus q̄ fugere poterit latere erit impoſſibile: apparere autē intolerabile. ideo ſubdiꝝ: † Facite ergo fructū dignū penitētie. hec ē enī via euadēdi mala p̄dicta. † Et ne cepitis dicere patrē habem⁹ abraā. nā ſine fructu penitētie null⁹ ſanctoꝝ per ſua merita poterit peccatores ſaluare. † Iam enī ſecuris ad radicē arboris poſita ē. iſta ſecuris diciꝝ pōt calor naturalis: q̄ ꝯtinue ꝯſumit humidū radicale: q̄ ꝯſūpto arbor mala per quam ſignificaꝝ peccator exciditur ꝑ mortē: ⁊ q̄tū ad aīam mittiꝝ in gehēnā. g† Qui habet duas tunicas det vnā nō habēti. ꝑ q̄s poſſūt v̄tutes q̄ ſunt aīe veſtes intelligi. nā habēs eas debet eas applicare ad bonum ꝓximi. † Et q̄ habet eſcas ſilr̄ faciat. ſpūales eſce ſunt ſacre ſcripture q̄s habēs debet ꝓximū ſpūaliter paſcere. h† Venerūt aūt ⁊ publicani ⁊c̄. ꝑ q̄s poſſūt itelligi officiales ⁊ p̄poſiti q̄ nō debēt a ꝑplo exigere niſi qđ ꝯſtitutū ē ſm ordinē iuſticie. k† Interrogabāt aūt eū ⁊ milites ⁊c̄. ꝑ q̄s poſſūt itelligi p̄dicatores q̄s armat apl's Ephe. vj. dicēs: Accipite armaturā dei ⁊c̄. et ī fine dicit: ⁊ gladiū ſpūs qđ ē v̄bū dei. iſtis d2: † Neminē cōcutiatꝭ. nimis aſpe p̄dicādo: ⁊ ſic ad deſperatiōeȝ inducendo. m† Neq̄ calūniā faciatꝭ. p̄dicationē ſubtrahēdo: reputātes eos idignos exhortatiōis v̄bo. n† Et ꝯtenti eſtote ſti. vr̄is. q̄ ſtipēdia ſūt reddit⁹ aſſignati p̄dicatorib⁹ poſſeſſiōes habentibus. ⁊ elemoſyne date mēdicātib⁹. a† Exiſtimante aūt ꝑplo de iohāne ne forte ip̄e eēt xp̄s rn̄dit ⁊c̄. ꝑ ei⁹ reſpōſionē q̄ ſe humiliauit et xp̄m exaltauit informaꝝ predicator euangelij vt de bonis opib⁹

Nico.de lyra

❡ Ieſus aūt dicit Salomō Prou. iiij. Ego fui vnigenitus et tenellus cora̅ȝ matre mea. Ille enī fili⁹ quē habuit bethſabee de dauid an̄ ſalomonē nō cōputaꝝ: quia fuit mortu⁹ incircūciſus. Per h̄ ĝ ꝙ ſalomon dicit ſe vnigenitū matris ſue videꝝ ꝙ nathan nō fuit natus d' bethſabee et dauid. ⁊ ideo dicūt aliq̄ ꝙ iſte nathan fuit nathan ꝓpheta quē ꝓpter eminentiā ſanctitatis dauid adoptauit in filiū mortuo ei⁹ patre naturali: ⁊ ſm h̄ pōt dici ꝙ fuit fili⁹ adoptiu⁹ bethſabee vxoris dauid: ⁊ ſm h̄ cōnumeraꝝ int̄ filios bethſabee. j. Paral. iij. de alijs aūt trib⁹ ibidē noīatis dicendū ꝙ fuerūt filij vxie naturales ⁊ adoptiui filij dauid qn̄ accepit matrē eoꝝ ⁊ ſic ſalomon fuit vnigenitus matri ſue reſpectu dauid: vt d2 Prouer. iiij. Cauſa aūt q̄re Lucas deſcribit xp̄m deſcēdere a dauid ꝑ nathan vna fuit: q2 lȝ oēs ſapiētes hebreoꝝ ꝯcorditer tenerēt xp̄m debere deſcendere de dauid: aliq̄ tn̄ eoꝝ opinabanꝝ ip̄m deſcēdere ab eo ꝑ nathan ꝓpter excellentiā ſue ſanctitatis ⁊ ꝓphetie. Alij v̄o ꝑ ſalomonē ꝓpter dignitatē regiā ⁊ ſue excellentiā ſapiētie. ſm veritatē aūt deſcēdit ꝑ vtrūq̄. aliter tn̄: q2 ꝑ ſalomonē deſcendit ſm lineā naturalis generatiōis. ꝑ nathan v̄o ſm lineam legalis generatiōis: q2 nathan fuit fili⁹ dauid adoptiu⁹: vt p̄dictum ē: et ioſeph q̄ poniꝝ imediate poſt xp̄m aſcēdēdo fuit fili⁹ heli adoptiu⁹ ſeu legalis: ꝓut pleni⁹ fuit declaratum Matth. j. Alia cauſa ē q2 Lucas deſcribit xp̄i genealogiā ꝓut in deū reducimur vt p̄dictū ē. Reducimur aūt in deū ꝑ xp̄m in q̄ȝtuȝ efficimur filij dei adoptiui. a Qui fuit booç. tres fuerunt imediate ſe ſequentes hui⁹ nomis. ſ. fili⁹: pater: ⁊ auus: vt pleni⁹ declaratū fuit Matth. j. b Qui fuit cainan. ſm Hiero. et ſm trāſlationē q̄ vtimur nō poniꝝ aliq̄s medius inter ſale et arphaxat: vt patȝ Geñ. x. Septuaginta aūt interpretes ponūt iſtū cainan mediuȝ. Et ad ꝯcordiam hui⁹ pōt dici ꝙ iſte cainā fuit

a Jeſus aũt ⁊c. Et agebat. Ambro. Agebat in deſertũ h̃ ↄſilio: vt diabolũ ꝓuocaret. Nã niſi ille certaſſet: iſte mihi nõ viciſſet. Myſterio: vt adã de exilio liberaret. Exemplo: vt oſtẽderet nobis diabolũ ad meliora tẽdentib⁹ inuidere. Be. Ne cui in dubiũ veniret a q̃ ſpũ duct⁹ ieſus in deſertũ diceret: p̃ponit q: plen⁹ ſpũſancto: cui⁹ volũtate locũ certaminis quo aduerſariũ ſternat de victoria cert⁹ ingredit. Sic nos accepta in baptiſmo remiſſiõe: ⁊ ſpũ ſancto illuminati: ↄtra inſidias diaboli accingi: et ſeculũ debem⁹ deſerere: vt q̃ſi manna deſerti ſola eterna eſuriam⁹. b In deſerto ⁊c.

Hiſtoria. Hiſtorialiter in illo deſerto qḋ ẽ inter hierlm ⁊ hiericho: vbi figuraliter dixerat adam a diabolo victũ fuiſſe. Beda. Tria ſunt q̃ ꝑficiunt ad vſũ ſalutis. Sacramentũ baptiſmi: deſertũ: ieiuniũ. Nemo eni coronabit niſi legitime certauerit. Nemo ad certamẽ admittitur

2. Tim. 2. a

virtutis: niſi p̃us ablut⁹ a maculis grẽ celeſtis munere ↄſecret. c Diebus. xl. ⁊c. Quadraginta dieb⁹ ieiunauit legiſlator ⁊ ꝓpha: vt ieiuniũ xp̃i teſtimoniũ habeat a lege ⁊ ꝓphet̃. Hoc numero ſignificat excurſus hui⁹ ſeculi i his q̃ vocant p grãm ad eũ q̃ venit legẽ non ſoluere: ſed adimplere. Decẽ ſũt p̃cepta legis ⁊ q̃ttuor ptes mũdi: ⁊ q̃ter decem fiunt q̃draginta: ⁊ p grãm dei: ad impletionez decalogi vocãt de q̃ttuor ptib⁹ mũdi. Jeiunat xp̃s añ mortez carnis q̃ſi clamet: Abſtinete a deſiderijs ſeculi dũ eſtis i agone. Comedit poſt reſurrectionẽ: q̃ſi dicat: ⁊ ſi nõdũ habetis corp⁹ imortale: ſpe imortalitatis iã paſcimini: q: dũ viã dñi capim⁹: ⁊ a vanitate ſeculi ieiunare et refici debem⁹ futuri ꝓmiſſione. Quadraginta dieb⁹: decẽ ad decalogũ: q̃ deũ ⁊ ꝓximũ diligere iubemur refert. Sz q: motu corpis qḋ de q̃ttuor elemẽtis ↄſtat: charitas dei ⁊ ꝓximi violat: ad diluẽda pctã: in. xl. tp̃s pnie ſurgit. Cõgrue exercet ieiuniũ i illa anni pte q̃ ↄtigua ẽ paſſiõi dñice: q: i ea ſignificat h̃ vita laborioſa: cui op⁹ ẽ ↄtinẽtia: vt ieiunet a mũdi amicitia. Be. Niſi ieiunaſſet diabolo occaſio tẽtãdi nõ adeſſet: ſm illud: Fili accedẽs ad ſeruitutẽ dei p̃pa. ani. tu. ad tẽ. Quia quãto magis diabol⁹ ſibi rebellare ↄſpicit: tãto ampli⁹ expugnare cõtendit.

Deu. 9. b

3. Re. 19. b

Mat. 5. b

1. Pe. 2. b

Eccl. 2. a

d Eſurijt. Be. Nõ ẽ ſcriptũ d̃ moyſe vel helia q̧ poſt ieiunia eſurierĩt. Non q̧ hoies illi fortiores q̃z hic de⁹. Sed ideo factũ ẽ: ne ab eo tentãdo pauẽs hoſtis aufugeret: q̃ multa celeſtia ſigna viderat in eo. Eſurit q̃ humilis de⁹ hõ: ne inimico inoteſcat ſublimis hõ de⁹. Fames dñi pia fraus ẽ: ne caueat diabol⁹ tentare. Eſurit aũt nõ tam cibũ corpis: q̃z ſalutẽ aie. e Si fili⁹ dei. Ambro. Nouerat dei filiũ venturũ: h̃ veniſſe p infirmitatẽ corpis nõ putabat. Nã faſtuoſus i deo hũilia nõ põt credere. Aliud itaq̧ explorãtis: aliud tẽtantis ẽ: ⁊ deo ꝓfitet ſe credere: ⁊ hoi conat illudere. Sz cũ ille tẽtat vt exploret: ſic explorat vt tentet. Dñs ecõtra ſic fallit vt vincat: ſic vincit vt fallat. Si eni cõuerteret naturã: ꝓderet creatorẽ. Ergo ſic hõ cõmune ſibi accerſit auxiliũ: vt diuine lectiõis pabulo intẽtus famẽ corpis negligat. His armis dñs hoiez aduerſus irritamẽta gule munit. Huic pani intenti moyſes ⁊ helias famẽ ꝓlixioris nõ ſenſerũt ieiunij: q̃ h̃ ỽbo nõ veſcit: nõ viuit. Greg⁹. Trib⁹ modis fit tentatio: ſuggeſtione: delectatiõe: cõſenſu. Chriſto aũt ſuggeſtione ſola: q: delectatio peccati mẽtẽ ei⁹ nõ momordit. Nec illuz indignũ ẽ tentari q̃ occidi venerat: vt ſua tentatiõe nr̃as vinceret: ſicut ſua morte nr̃a tulit peccata. f Scriptũ eſt: Docet magis doctrina q̃z miraculis pugnare: hũilitate q̃z potentia: nihil ꝓ diaboli arbitrio: nec declarãde virtutis ↄſideratione faciendũ. g Et duxit. Lucas: ſicut res geſta eſt exequit: mediã ponẽs auariciã vltimã ſupbiã: ſm mores p̃ſentis tpis: q: ſupbia poſt oẽs ỽtutes ſeuit. Matthe⁹ nõ ſequit ordinẽ hiſtorie: ſed tentationẽ ade. h Oſtẽdit. Nõ q̧ viſũ eius q̃ oĩa videt amplificauerit: ſz vanitatẽ hũane pompe quã amabat q̃ſi ſpecioſã oſtendẽs: facere amari volebat. Uel ſciens diabol⁹ q̧ xp̃s ſibi regnum tolleret: oſtẽdit ei oĩa regna mũdi: nõ pſas: nõ indos: ſed quõ i oĩbus terrenis regnaret vel p gulã: vel p ſupbiã: aut p alia: vt ſuadẽs q̧ volebat eũ ſibi ſubijceret. i In momento. Ambro. Be. Non tã celeritas ↄſpectus: q̃z caduce fragilitas ptãtis exprimit. In momẽto eni cuncta p̃tereunt. k Tibi da. hec de arrogãtia dicit: nõ q̧ tot⁹ mũdus ſit ſuus: ſunt eni aliqui boni. l Mihi tradita. Nõ a diabolo eſt ptãs: ſz obnoxia tñ inſidijs diaboli. Nec ideo mala ordinatio poteſtatũ: q: malo ſunt obnoxie poteſtatis. Ambro. Docemur h̃ oẽm ambitionẽ deſpicere: q: oĩs dignitas ſeculi diabolice ſubiacet ptãti. Ad vſũ fragilis: et inanis ad fructũ. Nota aũt q: oĩs ptãs a deo: q: ordinatio poteſtatum

Ka deo: h̃

a Jeſus aũt plen⁹ Ca. IIII a ſpũſãcto egreſſus ẽ a iordane. Et agebat in ſpũ †

a in q̃ adã exulauerat: nec quõ redire poſſet habebat. dux ergo ad erroneũ accedit. a alr̃ deſertũ.

b in deſerto dieb⁹ q̃dragita: ⁊ tẽtabat a diabolo. † Et nihil mãducauit i dieb⁹ illis: ⁊ cõſummatis illis eſurijt. Dixit aũt illi diabol⁹: †

b

c

tẽtatio a gula. vivi. duriciã ſignificat diaboli. q: ſciuit ſcriptũ: Ipe dixit ⁊ facta ſũt.

e † Si fili⁹ dei es: dic lapidi huic vt panis fiat. Et reſpondit ad illum c†

in deutẽronomio. quaſi ꝑſuaſio tua tentatio eſt: q: agis de cibo corporeis: ⁊ nõ cibo mẽtis.

f ieſus: † Scriptum ẽ: q: non in pane ſolo viuit hõ: ſz i omni verbo

g dei. Et adduxit illũ diabol⁹ i mõ d†

tentatio de ambitione.

h tem excelſuz: ⁊ oſtẽdit illi omnia

i regna orbis terre in momẽto tẽ

non q̧ hoc poſſit.

k poris: et ait illi: Tibi dabo poteſtatẽ hanc vniuerſam ⁊ gloriã il

regem te faciam horum.

l lorũ: quia mihi tradita ſunt: ⁊ cui e

bonis opib⁹ ſuis nõ q̃rat laudez ꝓpriã ſed diuinam. d† Herodes ãt te. ⁊c. iſte q̃ lohez ligauit i carcerem eo q̧ de mal ſuis arguebat cuz charitatiue: ⁊ q̃ ſiſia faciũt ſũt ſiles freneticis q̃ piũ medicũ ꝑcutere vl̃ occidere q̃rũt. † Et ieſu baptiçato ⁊ orãte ⁊c. Bed. Nõ ei tũc aptũ ẽ celũ cui⁹ oculi cernebãt iteriora celorũ: h̃ virtus baptiſmatis oñdit de q̃ q̃cũq̧ egredit ei regni celeſt̃ ianua apit. † Et deſcẽdit ſpũſ ſãct⁹ ⁊c. p apparitiõez ſãcte trinitat̃ i baptiſmo xp̃i ſignificatũ fuit q̧ ei⁹ fideles deberet i ſãctiſſime trinitat̃ noĩe baptiçari. g† Et ipe ieſus erat incipiẽs q̃ſi ⁊c. p h̃ inſinuans q̧ officiũ p̃dicãdi h̃ debet aliq̃s exequi añ ꝑfectã etatẽ ſic̃ nõ legit chriſtus antea predicaſſe. b† Qui fuit heli. ⁊c. h̃ nõ occurrit aliq̃ notabil̃ moralitas niſi q̧ p generatiõez ſpũalez q̃ deſignat p hanc genealogiaz hõ recurrit i ſuũ creatorẽ ſic̃ h̃ genealogia i deũ termiat cum dr̃: † Qui fuit adam: q̃ ⁊c. nã p generatiõez ſpũalẽ efficimur dei filij adoptiui.

A

Mat. 4. a
Mar. 1. b

Mat. 4. a

Deu. 8. a

a Jeſus aũt. Ca. IIII Deſcripta p̃dicatiõe p̃curſoris. h̃ ↄñr deſcribit p̃dicatio ſaluatoris: ⁊ primo deſcribit ei⁹ p̃dicatio p modũ amoris miracula faciẽdo ⁊ bñficia ↄferẽdo. ſcḋo p viã timoris terrorẽ futuri iudicij incutiendo ca. xxj. Adhuc circa p̃muz deſcribit p̃mo p̃dicatio ſaluatoris p ſeipm tm̃. ſcḋo cũ h̃ p miſſionẽ diſcipulorũ. ix. ca. Circa p̃muz p̃mittit xp̃i p̃dicatio. ſcḋo ex h̃ ſequens aliq̃rũ ↄuerſio. ca. ſeq. Prima adhuc i duas: q: p̃mo deſcribit idoneitas p̃dicatoris. ſcḋo executio p̃dicatiõis. ibi: Et egreſſus ẽ ieſus. Idonea ỽo diſpoſitio p̃dicatoris ẽ maceratio carnis p ieiuniũ p qḋ carnis incẽtiuũ repmit: ſm q̧ dic̃ paul⁹. j. ad Cor. ix. Caſtigo corp⁹ meũ ⁊ i ſuitutẽ redigo ne forte cũ alijs p̃dicauerim ipe reprob⁹ efficiar: ⁊ ſcḋo feruor orõnis i loco ſolitudinis vbi diuina ſapia haurit q̃ poſtea p p̃dicationẽ effundit. vñ: Paul⁹ añq̃z mitteret ad p̃dicãdũ: in oratiõe fuit illuſtrat⁹: ſm q̧ hr̃ Act̃. ix. Ecce eni orat. ⁊ poſtea ſubdit: Uas electiõis ẽ mihi iſte vt portet nomẽ meũ ⁊c. tertiũ ẽ victoria tẽtatiõis: nõ eni ẽ ad p̃dicãdũ idone⁹ q̃ ſuccũbit tẽtatiõib⁹. Iſta aũt tria oſtẽdũt de xp̃o p h̃ q̧ añ p̃dicationẽ itrauit i deſertũ oratiõi ſolitarie aptum: ⁊ q̧ ibi ieiunauit et triplicẽ demonis tentationẽ deuicit: nõ q: iſtis indigeret ꝓ ſe ſz ꝓ nobis ad dandũ exẽplũ p̃dicatorib⁹ alijs: ⁊ parz ſnia p̃dictorũ ex dictis Mat. iiij. vbi iſta ſũt expoſita exceptis paucis q̃ ſequunt. b Et nihil mãducauit ⁊c. Hic accipiũt dies naturales q: nihil manducauit de die nec de nocte. c Dic lapidi huic vt panis fiat. Hic accipit ſingulare pro plurali eo mõ loquendi q̃ dr̃ Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarũ. vñ Mat. iiij. dr̃: Dic vt lapides iſti panes fiãt. d Et duxit illũ diabolus in ⁊c. Iſta tentatio q̃ ponit h̃ ſcḋa: Matth. iiij. ponitur tertia. q̃ iſtarũ fuit ſcḋa ⁊ q̃ tertia certũ nobis nõ eſt: vt dicit Aug⁹. neq̧ refert ad veritatẽ: q: nõ oportet q̧ facta ſemp eodẽ ordine referant q̃ facta ſũt: vt frequẽter dictũ ẽ. Sz q̧ duo euãgeliſte varie narrãt ordinẽ põt rõ aſſignari: q: vna tẽtatio ẽ de cupiditate p̃ncipalit: alia de elatiõe. Et frequẽter ↄtingit q̧ vnũ vitiũ ex alio naſcit ⁊ ecõuerſo. ideo Matthe⁹ vnã p̃ponit: Lucas ỽo aliã. e Quia mihi tra. ⁊c. Mẽtit h̃ diabol⁹: neq̧ mirũ: q: mẽdax ẽ ⁊ pr̃ mẽdacij: vt habet Joh. viij. Non eni ptãtẽ habet ſup creaturas ad libitũ ſuũ: ſz ſolũ inq̃ztũ de⁹ ꝑmittit ſm occultum

 iudiciũ

Glo. ordi.

Na deo: ſꝫ a malo ambitio ꝑtātis. Licet ẽ diabol⁹ ſe dicat dare ꝑtātem: oīa tñ il-
la ad tēpus ꝑmiſſa nō abnuit. Itaqꝫ ille q̄ ꝑmiſit ordinauit: nec ꝑtās mala: ſed
is q̄ male vtit ꝑtāte qui ambit. a Tu ẽ ſi ado. Be. Dicēs diabol⁹ ſaluato-
ri: ſi ꝓcidens adoraueris me. ecōtrario audit: ꝙ ipſe magis adorare euꝫ debe
at dn̄m ⁊ deū ſuū. b Et illi ſoli ſer. Be. Grece latria dr̄ ſeruit⁹ q̄ ſoli deo debe
tur. Dulia q̄ etiā hoīb⁹ inuicē exhibet. Iubemur ẽ ꝑ
charitatē ſeruire inuicē: qḋ grece duliū dr̄. Iubemur
Deu. 6. b deo ſuire: ſm ꝙ grece latriū dr̄. vñ hic: ⁊ illi ſoli ſer.
c Et duxit. Nec indignū videat dn̄m ab illo deferri
q̄ crucifigit a mēbris diaboli. d Supra pl. ⁊c. In h
B ꝙ xp̄s in altū tolli ſe ꝑmittit: ſꝫ monēti cadere nō obe
dit. oſtēdit ꝙ cuiqꝫ bona ⁊ alta imꝑanti obediam⁹: ſꝫ
p̄cipitare volenti ꝯtra eamus. Supra p. t. Ita eſt
iactātia: vt dū putat vnuſq̄ſqꝫ ad altiora aſcēdere ſub
limiū vſurpatione ad inferiora trudat: q̄r xp̄o diabol⁹
fortē ſentit: iactātiā p̄tēdit: q̄ etiā fortes decipit.
e Si fili⁹ dei. In oīb⁹ tentatiōib⁹ h agit: vt itelligat
ſi fili⁹ dei ſit. Sꝫ xp̄s ſic reſponſū tēperat: vt ambiguū
relinquat. f Mitte te de. Quē nec gula nec auari-
cia vicit: tentat vana glīa ſi forte illū vel ipſa victorie
ſue iactātia valeat deijcere. Mitte. Hec vox ei cōue-
nit q̄ oēs p̄cipitare ſatagit. In q̄ infirm⁹ oſtendit qui
nulli poſſit nocere: niſi p̄ri⁹ ille ſe deorſū miſerit.
g Scriptū ē. Quia ſcripturaꝝ exēplū ꝓtulerat: ſcri-
pturaꝝ vincit exēplis. Utit aūt diabol⁹ ꝑ hereticos
teſtimonijs ſcripturaꝝ: nō vt doceat: ſed vt fallat.
h Angelis ſuis. Be. Hec ꝓphetia non de chriſto ē:
ſ; de ſancto viro. Que etiā ſi de chriſto eēt: illud etiaꝫ
Ps. 90. qḋ ſequit debuerat meminiſſe. Sup aſpidē ⁊ baſiliſcū
ambulabis: ⁊ ꝯculcabis leonē ⁊ draconē. Sed de an-
geloꝝ auxilio quaſi ad infirmū loquit: de ſua concul
catione quaſi tergiuerſator tacet. i Nō tentabis.
Be. Suggerebat enim quaſi homini vt ſigno aliq̄ ex-
ploraret: q̄tū apud deū valeret. Sed ꝑtinet ad ſanaꝫ
doctrinā: q̄n habet q̄d faciat hō: nō tentare deū. Un̄
Mat. 10. c p̄cipit: Si vos ꝑſecuti fuerint ī ciuitate vna fugite in
aliā. Cū ī xp̄o deficit hūana ꝓuidētia: ſi hō ſe totū di-
uine cōmittit potētie: nō ē dicenda tentatio. Nūc aūt
poterat xp̄s aliter deſcendere de templo q̄ꝫ per iactan
1. Re. 17. f tiam ſe p̄cipitare. Dauid goliā tribus lapidibus de
torrente ꝓſtrauit: xp̄s diabolū tribus teſtimonijs de
lege. Notandū ꝙ exempla de deuteronomio tm̄ ꝓ-
tulerit vt ſecū de legis ſacramenta confirmet. k Et
C ꝯſūmata ⁊c. Be. Trib⁹ tentationib⁹ victis oēm tenta
tionē dicit ꝯſūmatā: q̄r ī his oīm vitioꝝ origo ꝯtinet:
1. Jo. 2. c Quia oē qḋ in mūdo eſt: ꝯcupiſcentia carnis ē: ⁊ con
cupiſcētia oculoꝝ ⁊ ſuꝑbia vite. q̄ alijs noīb⁹: curioſi
Deute. 6. a tas: gula: vana glīa noīant. Cum tentat hō ꝯcupiſcē
tia carnis: dicat: Nō in ſolo pane viuit hō: ſꝫ ī oī ver-
Colo. 3. a bo dei. Cū tētat auaricia quā Apl's ſeruitutē ſimula
croꝝ noīat: deum adoret: ꝓ ſolis eternis illi ſeruiat.
Si tentat vana glīa: q̄ etiā de p̄cedentib⁹ victorijs ſo-
let creſcere: non tentet dn̄m: qḋ facit q̄ de ſuis virib⁹ p̄
ſumit q̄ſi ampli⁹ peccare nō poſſit. Nota diabolū in
his vinci: in q̄bus vicit adam. Quē ḋ gula tentauit:
dum de ligno vetito guſtare rogauit. De vana gloria
Gē. 3. b dū dixit: Eritis ſicut dij. De auaricia: dū dixit: Sciē-
entes bonum et malū. Nota diabolū non eſſe ꝑtina
cem in ſtadio: ſed cedere vere virtuti: ⁊ ſi nō deſinit in
uidere: tñ formidat inſtare: ne frequēti⁹ triūphetur.
l Et fama exijt. Non tm̄ a p̄ſentib⁹ ꝓpter viſa mira-
cula honorat: ſꝫ apud abſentes fama diuulgabatur.
Be. Ne q̄s putet ea q̄ ꝑ ordinē ſunt exponēda: poſt
ieiuniū confeſtim facta: ſed poſt aliquot a dn̄o miracula vel in iudea vel in ga-
lilea patrata: q̄ apud iohānē legunt primo aduentu facta. m Docebat ⁊c.
Poſt miracula ecce ſapia qua docet: q̄ doctrina ꝑ miracula p̄cedentia magni
ficat. n Et intrauit ⁊c. Intrauit chriſtus die ſabbati in ſynagogā: vt ritum
legis moſaice cumulo celeſtis gratie adimpleret. o Et ſurrexit legere. Be.
Mar. 2. b Qui non venerat miniſtrari: ſꝫ miniſtrare: lectoris officiū nō dedignat ſuſci-
pere. Et prouide lucas geſta dn̄i ſcripturus: ab explicatione ꝓphie inchoauit:
q̄r oēs ꝓphetie ad ipm ꝑtinent: ⁊ in ipſo complent: ⁊ ꝑ ipſū nobis aperiunt.
Surrexit igit legere: vt quos noua ſignoꝝ opatione nō ꝯuerterat: vel ꝓphe-
tice lectionis atteſtatiōe corrigeret. p Et vt reuoluit. Librum ꝓphetie clau
ſum accipit: ſed reuolutū legit: q̄r myſterium incarnatiōis ſue in ꝓphetis ob-
ſcurum: et prius ſuſcepit impledū: ⁊ poſt mortalibus aperuit intelligēdum.
Accipit librum: vt oſtēdat ſe eſſe qui locut⁹ eſt in prophetis: ⁊ remouet ſacri
lega ꝑfidorum teſtimonia: qui alium veteris dicunt: alium deū eſſe noui teſta-
menti. Uel qui dicunt initium chriſti eſſe ex virgine. Quomodo enim cepit ex
virgine

Luce Ca. IIII

a ſ q̄ diabolū adorat ante corruit.
a volo do illa. Tu ẽ ꝓcidēs ſi adō
rauerīs coraꝫ me: erunt tua oīa.
Et reſpōdēs ieſus dixit illi: Scri-
ſ Deuterono. ſ qui ſolus remunerat fructu am pliſſimo.
ptum ē † Dn̄m deū tuū adorabis:
ſ caret ambitione deuota religio.
b c et illi ſoli ſeruies. Et duxit illū in †
d hieruſalem: et ſtatuit eum ſupra
e pinnaculū tēpli: ⁊ dixit illi † Si fi-
f g li⁹ dei es mitte te h deorſū. † Scri
h ptū eſt eni ꝙ angelis ſuis māda-
uit de te: vt cōſeruēt te: ⁊ q̄r in
manib⁹ tollēt te: ne forte offēdas
ad lapidē pedē tuū. Et reſpōdēs
i ieſus ait illi: Dictū eſt: † Non ten
ſ o hō. ſ patrē ⁊ filiū: q̄r ego ⁊ pater vnū ſum⁹.
k tabis dominum deum tuum. Et a
conſummata omni tentatione:
diabolus receſſit ab illo vſqꝫ ad b
ſ paſſionis: q̄n nō tm̄ dolis: ſꝫ apte impugnauit: ſic etiā nos ille antiquus hoſtis aliq̄n tētare inter-mittit: vt quaſi ſecuros repente rediens facilius irrūpat. ſ cum iā tradit⁹ eſſet iohānes: itēꝝ venit in galileā: de primo aduentu tacet.
tempus † Et regreſſus eſt ieſus in c d
ſ ſignis miraculorum.
l virtute ſpiritus in galileam: ⁊ fa e
ma exijt per vniuerſam regioneꝫ
m de illo. Et ipſe docebat ī ſynago-
gis eorū: et magnificabat ab oī- f
ſ eccleſiā in qua fit hō nō obliuiſcit.
bus † Et venit naçareth vbi erat g †
ſ vnde illis vileſcebat.
n nutrit⁹: ⁊ intrauit ſm cōſuetudi- h
a ſ q̄n oēs cōfluebāt ad legis monita quieto cor-de meditāda: ad publicos aūt couēt⁹ accedit: vbi doctrina illius a multis audiatur.
nem ſuā die ſabbati ī ſynagogā:
a ſ ſi minori reuelatū fuerit: ſenior taceat.
b ſ ab illis q̄ xp̄i aduētum deſiderantes etiā ipſi⁹ aduētus manifeſta indicia reliquerunt.
o et ſurrexit legere. Et trāditus eſt i
illi liber eſaię prophetę. Et vt re-
p uoluit librū: iuenit locū vbi ſcri- k

Nico. de lyra

iudiciū ſuū ad exercitiū patientie electoꝝ: ſi-
cut data ē ei poteſtas affligēdi Job ī vaſtati-
one bonoꝝ ſuoꝝ: ⁊ in morte ꝓlis ⁊ in infirmi
tate ſui corporis: vt habet Job. j. a Et cōſū-
mata oī tentatione diabolus receſſit ab illo
tanq̄ꝫ vict⁹. b Uſ-
qꝫ ad tēpus. q̄r appro
pinquāte tpe paſſiōis
ſuſcitauit ei pſecutio-
nē ꝑ p̄ncipes ſacerdo
tū. c Et regreſſus ē
ieſus. Deſcripta ido-
neitate p̄dicatoris: h
Deu. 6. b ꝯſter deſcribit execu
tio p̄dicationis: ⁊ pri
mo q̄tum ad eius do
ctrinā. ſecūdo q̄tum
ad doctrine ꝯfirmati-
Mat. 4. a onē. ibi: Et in ſynago
ga erat homo habens
Ps. 90. demoniuꝫ. Prima in
duas. q̄r primo deſcri
bitur docuiſſe in gali-
lea generaliter. ſecun-
do in ciuitate ſua na-
çareth ſpecialit. ibi:
Et venit in naçareth.
Deu. 6. c Circa primū dicitur:
Et regreſſ⁹ ē ieſus .ſ.
a deſerto qḋ intraue-
rat poſt baptiſmuꝫ vt
doceret populum.
d In virtute ſpūs. i.
in virtute ſigna ⁊ mira
cula faciendi: de quo
ſpiritu dr̄. iiij. Reg.
ij. Spirit⁹ helie requi-
Mat. 4. b euit ſuper heliſeū q̄ñ
Mar. 3. a diuiſit aquas miracu
Job. 6. a loſe: verūtamen virt⁹
faciendi miracula nō
erat in heliſeo ſed in
deo q̄ faciebat mira-
cula ad p̄ces heliſei:
ſed iſta virtus erat in
chriſto cum ſit deus ⁊
Mat. 3. c homo. e In gali-
leam. ibi enim primo
predicauit vt implere
tur prophetia Eſa. ix.
Primo tempore alle-
uiata eſt t̄ra çabulon
et terra neptalim ⁊c.
vt h̄r Mat. iiij. dicēſ:
f Et magnificabat
ab omnibus. propter
excellentiaꝫ doctrine
⁊ miraculi. g Et ve
nit naçareth. Hic cō-
ſequenter deſcribitur
eius doctrina in naça
reth ciuitate ſua: cir-
ca qḋ ei⁹ doctrina pre-
mittitur. ſecūdo contra eum emulatio excita
tur. ibi: Et dicebant: nonne hic eſt ⁊c. Circa
primū dicitur: Et venit naçareth vbi erat nu
tritus. hoc autem dicitur ad deſignanduꝫ ꝙ
alibi fuerat natus .ſ. in bethleem: vt ſupra di
ctum eſt ca. ij. h Et intrauit ſm conſuetu
dinem ſuaꝫ die ſabbati in ſynagogam: q̄ erat
locus orationis et doctrine legis quib⁹ iudei
ſm preceptum legis vacare debebant in die
ſabbati. chriſtus autem legem obſeruare vo-
luit: vt dictuꝫ eſt ſupra ca. ij. i Et ſurrexit
legere. vt non predicaret ſeipm verbo ſuo tm̄
ſed etiaꝫ teſtimonio ſacre ſcripture. k In
uenit locum vbi ſcriptū erat. nō a caſu ſꝫ a ꝓ
poſito: q̄r ſciebat paſſus ſcripture loquentis
de eo.

¶ virgine qui ante virginem loquebatur? a Spiritus. Beda.
In ſuperioꝛibus ꝓphetie ſaluatoꝛ de gentiū vocatione ⁊ eccle/
Eſa.60.b ſie confirmatione loquens: dicebat: Ego dn̄s in tpe eius ſubito
faciā illud. ꝯfeſtimq̄ intulit: Spūs dn̄i ſup me. ſm ꝙ hō. Unde
Pſ.44. in pſal. Unxit te deus oleo leticie pꝛe ꝯſoꝛ. tuis. Pꝛe ceteris ſan
ctis vnctus eſt ſpirituali vnctione: qn̄ i
ioꝛdane ſuper baptiçatū ſpūs in ſpecie
columbe deſcendit: et manſit cum illo.
Unctꝰ ē igit̄ virtute celeſti: vt paupta/
tē cōditiōis hūane theſauro reſurrecti/
onis ditaret eterno: captiuitatem men/
tis auferret: cecitatem illuminaret ani/
marum: confractis et cōtritis coꝛde me
deretur: alligando contritiones eoꝛuꝫ:
⁊ remittendo peccata: vel vt eos qui le
gis pondere deprimebant̄ reuelaret: et
in remiſſionem gratie ſpiritualis admit
teret pdicare annū dn̄i acceptuꝫ. Annꝰ
iubilei et vere libertatis: tēpus gratie:
quo eccleſia in coꝛpoꝛe verſata pegrina
2.Co.6.a tur a dn̄o. Un̄ apoſtolus: Ecce nunc tē/
pus accep. e. n. d. ſ. Et poſt ānū accepta
bilem predicare diem retributionis qn̄
filius hominis veniet in gloꝛia cum ange
lis reddere vnicuiq̄ ſm opera ſua. Ad
hec cuncta euangeliçanda vel agenda.
ideo ſe dicit miſſum: quia ſpūs dn̄i ē ſu/
per eum. b Et cum plicuiſſet. Bed.
Audientibꝰ illis q̄ aderant legit: ſed le
ctum miniſtro reddit: qꝛ cum eēt in mū/
do: palam locutꝰ eſt mundo: docens in
ſynagogis ⁊ in templo: ſꝫ ad celeſtia re/
greſſurus: his q̄ ab initio ipm viderāt
et miniſtri ſermonis fuerant euāgeliçā/
di officiuꝫ tradidit. Stans legit: qꝛ dū
nobis ſcripturas que de ipo erant apit
in carne dignatꝰ eſt opari. Sed reddito
libꝛo reſidet: qꝛ pacto diſpēſationis of/
ficio: diſcipulos doctrine ſue ſequaces
elegit: ſeq̄ ſupne quietis ſolio reſtituit.
Sic predicatoꝛ verbi ſurgat: legat: id ē
operet̄ et pdicet. Et reſideat: id ē pmia
quietis expectet. Beda. Reuolutū le
git: quia eccleſiam miſſo ſpiritu omneꝫ
veritatem docuit. plicatū miniſtro red/
didit: quia non omnia omnibus dicen
da: ſed ꝓ capacitate audientiū cōmittit
doctoꝛi diſpenſanduꝫ verbum. c Te
ſtimoniū da. Teſtabant̄ vt ipe dixerat
eū eē de q̄ ꝓphete cecinerant. vere ſpiri
tuſſācti gratia perunctū. vere ſe paupe/
res cecos: captiuos: cōfractos: illiꝰ ſup
oīa indigere munerībꝰ. d Medice.
Sicut fabꝛi filiū: ita eadē erroꝛis demē
tia medicū vocāt: ſed in erroꝛe illoꝝ ve
ritas latet. Uere enim erat filius fabꝛi: qui per ipm in pꝛincipio
omnia fecit: qui operat̄ in ſpirituſancto ⁊ igni: qui i magna do/
mo huius mundi facit vaſa diuerſi generis. Eſt et medicꝰ: quia
ꝑ ipm oīa que in celis ⁊ q̄ in terra ſunt reſtaurata. Qui de ſe di/
Mat.9.b cit: Non eſt opus valentibus medicus: ſed male habentibus.
e Cura teipſum. Quia in capharnaum plures te curaſſe audi/
uimus: cura etiam teipſum: et fac ſimiliter in tua ciuitate: vbi cō
ceptus es et nutritus. Q̄ꝰ quare dominus non fecerit. aliꝰ euā/
Mar.6.a geliſta oſtendit: et excuſat dominuꝫ dicens: Quia non poterat
ibi vllam virtuteꝫ facere niſi ꝙ paucos infirmos curabat: ⁊ mi/
rabat̄ ꝓpter incredulitateꝫ eoꝛum. Non ergo viluerat domino
patria: qui amabat ciues: ſed incredulitas eoꝛum hoc non mere
batur: et patria ſe charitate priuabant deſpicientes chꝛiſtū qua
ſi notum. f Amen dico vobis ⁊c. Beda. Non ſolum dominꝰ
et caput ꝓphetarum: quia a moyſe ꝓpheta nominat̄: ſed et heli
as et ceteri minoꝛes ꝓphete minus in patria q̄ꝫ in ceteris ciuita
tibus ſunt honoꝛati: qꝛ ꝓpe modum naturale eſt ciues ciuibꝰ in/
uidere: nec enim cōſiderant pſentia viri opa: non ꝟtutem: ſꝫ fra/
gilem recoꝛdant̄ infantiā: q̄ſi non ⁊ ipi per eoſdē etatis gradus
ad maturam etatem puenerint. Hinc declarat̄ ꝙ fruſtra opem
miſericoꝛdie celeſtis expectes: ſi aliene virtut̄ fructibꝰ inuides.
Aſpernatoꝛ enim dominus eſt inuidoꝝ: et ab his qui diuina be/
neficia in alijs perſequūt̄: miracula ſue virtutis auertit.
¶ In diebꝰ

ſ vel ꝓpter.
a ptū erat: †Spūs dn̄i ſup me eo ꝙ a b
ſ vt: Beati paupes ſpiritu.
vnxit me: euāgeliçare paupibus c
miſit me ſanare cōtritos coꝛde: p d e
a ſ iudeis de pharaone: gētibꝰ d̄ diabolo. b ſ tā
dicare captiuis remiſſiōeꝫ: ⁊ cecꝭ f
iudeis q̄ꝫ gētibꝰ. ſ vnxit: vl̄ miſit. a ſ iudeos
lutū fabꝛicādo: gētes idolis ſupplicādo.
viſū: dimittere ꝯfractos i remiſſi g
a ſ annꝰ dn̄i quatuoꝛ habet tēpoꝛa. i. q̄tuoꝛ euā
gelia: duodecim menſes. i. duodecim aplos.
onē: pdicare ānuꝫ domini acce h
ſ pdicare. ſ iudicij.
b ptū ⁊ diē retributiōis. Et cū pli/ i k
cuiſſet libꝛū reddidit miniſtro: et l
ſedit. Et omniū i ſynagoga oculi m†
erāt itēdētes i eū. Cepit aūt dice n
a ſ impleta ē in hoc: qꝛ ſicut illa predixerat ⁊ ma/
gna faciebat: ⁊ maioꝛa euangeliçabat.
re ad illos: Quia hodie ipleta ē
h ſcriptura i auribꝰ vr̄is. †Et oēs o
c illi teſtimoniū dabāt ⁊ mirabāt̄ i p
verbis gratie q̄ ꝓcedebāt de oꝛe
ſ eū. ſ ſcribe ⁊ phariſei inuidentes. ſ Be. ma/
gna cecitas eū quē verbis ⁊ factis xpm eē cogno/
ſcūt: ob ſolā generis noticiā cōtemnūt qꝛ apud ſe
ipius. Et dicebāt: † Nonne hic ē q† r
nutritū ⁊ per etatū tēpoꝛa ꝓfeciſſe viderant.
filꝰ ioſeph? Et ait illis: Utiq̄ di s
d cetis mihi hāc ſimilitudinē. Me/ t
a ſ q̄d ꝓuerbiū cōtineat aperit. ſ. quāta a. ſ.
e dice cura teipm. Quāta audiui/
a ſ quaſi non credimꝰ quod incerta fama vulga/
uit eū apud nos nihil tale fecerit: q̄bus cōuenien
tius talia impendenda erant beneficia.
mus facta i capharnaū: fac ⁊ hic
f in patria tua. Ait auteꝫ: †Amē di
ſ quaſi dicat: ideo non operoꝛ inter vos: qꝛ vos
increduli: non qꝛ patriam oderim: cui beneficiuꝫ
mee natiuitatis contuli.
co vobis: qꝛ nemo ꝓpha acceptꝰ

de eo. a Spūs domini ſup me ⁊c. Hoc ſcribit̄ Eſa. lxi. ſꝫ
tamen in tranſlatiōe noſtra mutantur aliqualiter verba: lꝫ
ſit eadem ſn̄ia. Lucas autē hic allegat ſcripturā ꝓut habe
tur in tranſlatiōe. Lxx. Circa qd̄ ſciendū ꝙ iudei expectāt
illa q̄ ꝓmittunt̄ eis: Eſa. ca. pdicto: impleri ꝑ meſſiā quem
expectant futurū ⁊ dominatuꝝ toti
mūdo tpaliter: ⁊ educturū iudeos
de captiuitate et poſiturū eos i ma/ Eſa.61.a
xima gl̄ia ⁊ honoꝛe ſup oēs gentes: De ſacra
ſed quia tempus aduētus xp̄i iam vn.c vnico
tranſijt. ideo chꝛiſtus hunc locum cira me/
ꝯuenient̄ de ſeipſo expoſuit. dicēs: dium.
Spūs dn̄i ſuper me ⁊c. i. me dedu/
cens: qꝛ humanitas xp̄i oꝛganū eſt
ipſius diuinitatis ꝯiunctū. ⁊ id̄o in
oībus mouebatur ſm diuinitatis i
ſtinctum. b Eo ꝙ vnxit me. ab i
ſtanti ꝯceptionis plenitudine gr̄e.
Ex hoc eni ꝙ humanitas xp̄i deita
ti ꝯiungit̄ plenitudine gr̄e replet̄:
ſm ꝙ d̄r Ioh. j. Uidimꝰ eū q̄ſi vni/
genitū a patre plenū gr̄e ⁊ veritat̄.
c Euāgeliçare pauperibus miſit
me. i. humilibꝰ q̄bꝰ ſua doctrina ꝓ/
ficit: nō ſupbis. d Sanare cōtri.
coꝛde. ꝯtritis ꝑ pn̄iaꝫ datur gr̄a ſa/ D
nās vulnera pctōꝝ. e Pꝛedica
re captiuis re. i. detēt̄ in lymbo ad
q̄s deſcēdit ⁊ eos inde eripuit.
f Et cecis viſū. i. gētilibꝰ excecatis
ꝑ erroꝛē verā dei cognitiōeꝫ: ſm ꝙ Mar.6.a
dixit Symeon ſ. ij. de xp̄o: Lumē Ioh.4.f
ad reuelationē gētium ⁊c. g Di
mittere ꝯfra. ⁊c. a pondere legis re
laxādo. de q̄ d̄r Act̄. xv. Cur tenta
tis imponere iugū ſup ceruices di/
ſcipuloꝛuꝫ qd̄ neq̄ nos nec patres
nr̄i poꝛtare potuimꝰ? h Pꝛedica Mar.13.g
re an. do. acce. iſte ē annꝰ paſſionis Ioh.6.e
xp̄i q̄ deꝰ placatꝰ ē hūano generi ſo/
luta emēda pmi peccati. i Et diē
retri. i. diē iudicij: in q̄ vnicuiq̄ re/
tribuet̄ ſm opa ſua. k Et cū pli.
li. Hoc fecit ad oſtēdēdū ꝙ libꝛi ſa/
cre ſcripture ſūt reuerēter tractādi:
vn̄ ⁊ iudei hāc reuerētiam faciūt li/
bꝛis veteris teſtamēti ꝙ nullo mō
ſederēt iuxta illos: ſedēdo ita alte
ſicut illi ſūt poſiti. ex q̄ patꝫ ꝙ illi chꝛi
ſtiani ſūt valde repꝛhēdēdi q̄ nō ſo/ Mar.13.g
lū libꝛos veter̄ teſtamēti ſꝫ etiā no/ Mar.6.a
ui: etiā ſacre euāgelia ita irreuerēt De ſurcu.
tractāt ⁊ irreuerētiꝰ q̄ꝫ libꝛos gen/ c. et ſi xp̄o
tiū dānatoꝝ. Aliq̄ etiā theologi di .ſ. angelꝰ
cta eoꝝ cū maioꝛi pōdere ⁊ certioꝛi
quotatione allegāt i ſmonibꝰ ſuis ⁊ in ſcholis q̄ꝫ dicta xp̄i
⁊ aploꝝ. l Et ſedit. vt exponeret mature qd̄ ſtando lege
rat reuerēter ⁊ deuote. m Et oim in ſyna. ocu. erāt intē.
in eū. qꝛ i facie eiꝰ q̄dā fulgoꝛ diuine gr̄e relucebat aīos in/
tuentiū attrahebat. n Cepit autē dicere ad illos: qꝛ ho/
die ipleta ē hec ſcriptura ⁊c. ſcꝫ in ipo: vt ptꝫ ex pdictis.
o Et oēs teſtimoniū illi dabāt. videlꝫ ꝙ illa ſcriptura i eo
eēt impleta. p Et mirabāt̄ in ꝟbis gr̄e. i. gratioſis.
q Et dicebāt. Hic ꝯñter deſcribit̄ emulatio ꝯtra eū. Licet
eni illi de naçareth pmo recepiſſent ꝟba eiꝰ reuerēter ⁊ gra
tioſe: vt dictū ē. tn̄ poſtea moti ſūt ꝯtra eū ex inuidia deſpi/
ciētes eū ꝓpter pauptatē parentuꝫ: qꝛ lꝫ eſſent nobiles: vt
ſupra dictū ē ca. ij. tn̄ erant paupes: vn̄ dicebāt deſpectiue.
r Nōne hic eſt filꝰ ioſeph. vt patꝫ Matth. xiij. et Marc.
vj. ꝓpter qd̄ pauca miracula fecit ibi: qꝛ erant indigni: vt
ibi d̄r. Unde et eoꝝ inuidia intantū ꝓceſſit ꝙ miracula eiꝰ
dicebāt eſſe falſa. ⁊ hoc eſt qd̄ ſubdit̄: s Utiq̄ dicet̄ mi
hi hāc ſilitudinē. i. obiectionē a ſilitudine ſumptam.
t Medice cura teipm. Sicut eni medicꝰ verꝰ citiꝰ et libētiꝰ
ſeipm curat ⁊ alios ad ſe pertinētes q̄ꝫ extraneos: ita dice/
bāt ei: ſi tu faceres vera miracula citiꝰ faceres ea īter ꝓpin/
quos tuos ⁊ in ciuitate tua q̄ꝫ īter extraneos. Sꝫ ipe conſe
quēter rn̄dit ꝙ nō dimittebat inter eos facere miracula ex
v 3 impotētia

G a In diebꝰ helie. Be. Quaſi non ē ɔtrariū exemplo ꝓphetarū ꝙ vobis meis ciui/
bus faſtidioſis diuina beneficia ſubtrabo: qꝛ ſicut tꝑe famis nemo in iudea ē dignꝰ
repertꝰ hoſpitio helie: ſ; extere gentis vidua ē queſita: q̄ a tāto ꝓpheta viſitaret. Et
ſicut multis leproſis ibidē exiſtētibꝰ ſolꝰ naaman ſyrus q̄ deuote q̄ſiuit eſt curatꝰ: ſic
⁊ vos modo q̄ me ex inuidia ſpernitis ſupno munere eſtis ꝑuati: nō cauſa mee īpotē/
3.Re.17.a tie vel inuidie. In diebꝰ helie. In q̄bus helias eſt operatus.
Uel qꝛ diē faciebat illis q̄ in eiꝰ opibꝰ lucē videbāt grē ſpūa/
†1.q.1.et ſi chriſtus. lis: ⁊ ɔuertebant ad dn̄m. Et ideo aperiebat celū vidētibꝰ di
uina myſteria. claudebat qn̄ fames erat: qꝛ nll'a erat cogno/
ſcēde diuinitatis vbertas. b Uiduā. Be. Uidua ad quā
helias mittit: gentiū figurat eccłiam: q a ſuo ɔditore diutiꝰ
deſerta populū recte fidei neſciuit q̄ſi pauperem filiū egena
ſtipe nutriebat. i. ꝟbo ſecularis ſciētie abſq; humilitatis fru
ctu docebat: q̄ bn̄ in ſarepta ſidonioꝝ fuiſſe dr̄. Sidonia eni
venatio inutilis. Sarepta incendiū vl' anguſtia panis inter/
pretat. Quibꝰ oibꝰ gētilitas exprimit: q̄ inutili venatiōi de/
E dita. i. lucris ⁊ negocijs ſeculi ſeruiēs: incēdiū carnaliū cupi
ditatū paniſq; ſpūalis anguſtias patiebat: donec helias. i.
ꝓpheticus ſermo mittit ad eā q̄ ī iudea fame periclitabat.
clauſa celi ianua: id ē ceſſante ſcripturarū intelligētia ꝑ ꝑfi/
dia iudeoꝝ. Uenit ergo ꝓpheticus ſmo ad eccłiam: vt rece/
ptus paſceret ⁊ reficeret corda credētiū. Ubi ꝑus panis ſpi/
ritualis erat in anguſtia: ibi farina ⁊ oleū ore ꝓphetico bene
dicit. i. fructus et hilaritas charitatis vel grā dominici cor/
poris ⁊ vnctio chriſmatis indefectiuo verbi celeſt' munere
fecundat: ⁊ hactenꝰ hec munera apud eccłiam nō deficiunt.
Hec mulier myſticū panē; factura duo ligna colligit: in q̄ fi/
gurā crucis exprimit: in q̄ nobis vite eterne ꝑparat panis.
c Naaman ſyrus. Be. Naaman q̄ decor īterp̄tat populu;
ſignificat nationū: olim ꝑfidie ſcelerūq; lepra maculoſu;: ſed
ſacramento baptiſmi ab omni mētis ⁊ corporis feditate pur/
gatum: qui capte conſilio puelle: id ē ſupne inſpiratiōis gra/
tia quā iudeis ſeruare non valentibꝰ rapuere gentiles: cōmo
nitus: ſepties lauari iubet: quia illud baptiſma ſaluat qd̄ ſe
ptiformi ſpiritu regenerat. Unde caro eiꝰ poſt lauacrū ſicut
pueri apparuit: qꝛ mater gratia omnes in vnā parit infātiā.
Uel factus ē vt puer: id eſt exuto veteri homīe cōformatꝰ eſt
Eſa.9.c chriſto. de quo dicit: Puer natus eſt nobis: ⁊ filius datꝰ eſt
nobis. Partē ſancte terre ſecū tuliſſe dicit: qꝛ oportet bapti
F ʒatos dominici corporis ꝑticipatiōe cōfirmari. d Et eie/
cerunt. Be. Qꝛ dn̄s de eis ſupradixerat: hoc ipē de ſe verum
eſſe facto oſtenderūt: qꝛ eijciunt extra ciuitatē nec ſalutē me/
rent qui ſaluatorē pellunt de ſuis finibus. e Et duxerūt
⁊c. Be. Peiores iudei diſcipuli: diabolo magiſtro. Ille ver
Mat.4.a bo ait: Mitte te deorſū. iſti facto mittere conant. Sed illorū
mente mutata ſubito vel obſtupefacta deſcendit: qꝛ adhuc il
lis locū penitentie reſeruat: ⁊ quia nōdū venerat hora paſſionis: nec elegerat hoc ge
nus mortis. Qꝛ capit a paucis ⁊ tenetur volūtatis ē: ꝙ a populo non tenet ſ; trāſit:
maieſtatis eſt. A paucis voluit crucifigi vt nō multorū eſſet ſacrilegiū: ſed in actores
crucis inuidia' retorq̄ret ⁊ a paucis affigeret ꝑ oibꝰ moriturꝰ. Beda. Dicit ꝙ cu;
dn̄s de manibꝰ illoꝝ elapſus ꝑ mediū illoꝝ de rupis vertice deſcēderet: atq; ſub ipſa
rupe lateret: ſubito ad tactū veſtis illiꝰ ſaxū illud ſubterfugit: ⁊ ad inſtar cere reſolu
tum quedā ſinū q̄ dominicū corpꝰ reciperet effecit. tante vtiq; capacitatis: quante ipm
corpꝰ extitit quātitatis. in q̄ vſq; hodie vniuerſa liniamēta ⁊ ruge veſtis que a tergo
dn̄i fuerāt: veluti diuini ſculptoris expſſa manu ſeruāt. f Et deſcēdit ⁊c. Be. Nec
indignatiōe cōmotꝰ: nec ſcelere offenſus: nec iniuria violatꝰ: iudeā deſerit. ſ; memor
clemētie: nūc docēdo: nūc liberādo: nūc ſanando: in fide plebis corda demulcet. Qꝛ
ſabbatis maxime ſanat ⁊ docet: ſe nō ſub lege: ſed ſupra legē eſſe docet: nec ſoluit lex
ſi fit renouatio homis iam labentis. g Sabbatis. Be. Sabbatis dn̄ice medicine
opa cepta ſignificant ibi nouam creaturā incipere vbi vetus creatura ante deſinit: ī
quo etiā ſe creatorē oſtēdit: q̄ opa opibus interſit: ⁊ proſequit opus qd̄ iam ceperat.
Incipit aūt a minoribꝰ vt ad maiora ꝑueniat. liberare a demone etiā hoīes poſſunt:
ſ; in dei ꝟbo reſurrectionē mortuis imperare ſolius diuine ē poteſtatis. h Quia
in ptāte. Be. Sermo doctoris in ptāte fit: cū cūcta q̄ docet operat. Qui enim facto
deſtruit qd̄ ꝑdicat: cōtemnit. Uel ſm̄ alium euangeliſtā erat docens illos ſicut pote/
ſtatē habens: ⁊ nō ſicut ſcribe qui de ꝑceptis legis alios docebāt. ſed ieſus quaſi au/
ctor ⁊ impletor legis vel mutabat vel augebat. i Et in ſynagoga. Be. In ſynago
ga ē hō habēs ſpiritū imūdum: qꝛ ſpiritūſāctū amiſerat. Introierat eni diabolꝰ vū
Myſtice xp̄s ſpūaliter exierat. Myſtice. Homo in ſynagoga habens demoniū: populꝰ eſt iu
deorū q̄ adeo improbi vt negent quem diabolus cōfitetur. k Et exclamauit ⁊c.
Moralit' Moraliter. Omnis amaritudo ⁊ ira ⁊ clamor: imundi ſpūs furor ē. Fornicatio: im/
mūdicia: ɔcupiſcentia mala: auaricia: febris illecebroſe carnis eſt. l Sine. Beḋ.
Paululū a me vexando quieſce cui nulla ē ſocietas cū nr̄a fraude. m Quid no/
bis ⁊c. Be. Extorta ɔfeſſio nō habet meritū. ſ; ē veluti fugitiui ſui: q̄ poſt multū tp̄s
vidēs dn̄m ſuū: nihil aliud niſi de ꝟberibꝰ dep̄cat. Sic demones ad ſe vindicādos
dn̄m veniſſe credētes: ꝑſentia illiꝰ tormentant. n Ieſu naʒarene ⁊c. Bona natu/
ra q̄ deum cōfitet: mala operatio diaboli q̄ deo aduerſatur. Nota ꝙ nomē ieſu na
ʒareni ab euāgeliſta diabolus primus dixiſſe inducitur: qꝛ eſt huius impudentie: vt
inter hoīes

eſt ī patria ſua. † In veritate dico
a vobis: multe vidue erāt in diebꝰ
helie in iſrl' qn̄ clauſū ē celu; ānis
tribus ⁊ mēſibus ſex: cū facta eēt
fames magna in omni terra: et
ad nullā illaꝝ miſſus ē helias: ni/
b ſi ī ſarepta ſidonie: ad mulierē vi/
duā. † Et multi leproſi erāt ī iſrael
ſub heliſeo ꝓpheta: ⁊ nemo eoꝝ
c mundatꝰ eſt niſi naaman ſyrꝰ. Et
repleti ſūt oēs ī ſynagoga ira hec
d audiētes. Et ſurrexerunt: et eiece
e rūt illū extra ciuitatē: et duxerūt
illum vſq; ad ſupcilium montis
ſupra quem ciuitas illorum erat
edificata: vt ꝑcipitarēt eum. Ipē
autem tranſiens per mediu; illo
f rum ibat. Et deſcendit in caphar
naū ciuitatem galilee: ibiq; doce
g bat illos ſabbatis. Et ſtupebāt ī
h doctrina eius: qꝛ in ptāte erat ſer
i mo ipſius. Et ī ſynagoga erat hō
k habēs demoniū imūdū: et excla
l mauit voce magna dicēs: Sine:
a ſ que cōmunicatio xp̄i ad belial: ſ nobis tor menta et tibi gloria.
m n quid nobis ⁊ tibi ieſu naʒarene?

impotētia vel falſitate aliq̄: ſ; ex eoꝝ
malicia: ⁊ ad h̄ inducit ſacre ſcripture
exēpla. cū ſubdit: a In ꝟitate dico
vob. Multe vidue erāt in diebꝰ helie ī
iſrael qn̄ clauſū ē celum orationibꝰ he/
lie: vt habetur
iij. Reg'. xvij.
a vbi iſta hiſto/ †3.Re.17.b
ria diffuſe tra/
ctat q̄ hic bre/
uiter ponit.
b Et ad nullā
illarū miſſus ē
b helias. qꝛ non
erant ita deuo
te ſicut illa mu
lier gentilis ſa †
c reptana: et qꝛ 4.Re.5.b
helias ꝑſecuti/
d onē patiebat ī
e† terra iſrl' q̄ de/
buiſſet ſibi eſſe
grata.
f c Et multi le/
proſi erant in
iſrl'. ⁊ nemo il/
loꝝ mūdatꝰ eſt
ꝓpter eoꝝ in
g† gratitudinē er
ga deum: qꝛ re
gnū iſrael de/
h clinauerat ad
idolatriā colē/
do vitulos au
i reos quos fece
rat hieroboā.
d Niſi naa/
k† man ſyrꝰ. cuiꝰ
hiſtoria ponit.
iiij. Reg'. v.
vbi deſcribit
bonitas eiꝰ an
te curatione;.
cu; dr̄: Per il/
lū cui dedit de
us ſalutē ſyrie
⁊ poſt curatione; fuit adhuc melior ⁊
valde gratꝰ deo ⁊ heliſeo: vt habetur
ibidē. e Et repleti ſūt oēs ī ſyna/
goga ira. qꝛ ꝑponebat eis gentiles q̄s
abominabant ſicut canes. f Et eie
cerūt illū extra ciuitatē. tāq; dignum
morte vt illū interficerēt: vt p; ī lra.
g Ipē aūt tranſiēs ⁊c. virtute diuini
tatis qua poterat ſic ſe ſeruare illeſum
qn̄ volebat. Dicit aūt Beda ꝙ cū do/
minꝰ de manibꝰ eoꝝ elapſus de verti/
ce mōtis deſcenderet ⁊ ſub rupe latere
vellet: ſubito ad tactum dn̄ice veſtis
ſaxū illud ſubterfugit: ⁊ inſtar cere ſo/
lutū quedā ſinum effecit. i. cōcauitatē:
in quo dn̄icū corpus reciperet: in quo
loco oīa lineamenta ⁊ ruge veſtis ⁊ ve
ſtigia pedū in rupe apparent adhuc ſi
cut teſtant qui viderūt. h Et deſcē/
dit in capharnaū. vt impenderet alīs
doctrinā ſacram qua illi de naʒareth
erant indigni. i Et ſtupebant in do
ctrina eius: qꝛ in ptāte erat ſermo ipſi/
us. ſ. miracula faciēdi vt p; ex ſequē/
tibus. k Et ī ſynagoga erat ⁊c. Hic
ɔſ̄ter deſcribit doctrine xp̄i cōfirma/
tio ꝑ miracula xp̄i. ſic eni illa q̄ꝝ cog/
nitio ſubeſt naturali facultati intelle/
ctus ɔfirmant eē vera ꝑ reductionem
ad ꝑma principia: ſic ꝟitas illorū que
trāſcēdūt naturalē facultate; īntellecꝰ
de q̄bꝰ erat doctrina xp̄i: ɔfirmat per
operatiōe;

ꝭ inter hoīes aliq̄d prius vſurpet ⁊ ad homines quaſi nouū defe
Geñ. 3. a rat: quo errorē ſue potentie incutiat. In Geneſi etiā diabol⁹ pri
mus deum noīauit. a Scio te q̄ ⁊c. Per opa potuit ꝓbari
fili⁹ dei. Sed nōne dixit apl̄s: Maiora faciet⁊. Solutio ꝑ ope-
ra. i. modū operationis. Alij dicebāt: In noīe ieſu xp̄i ⁊c. Ipe di
cebat: tibi dico ⁊c. b Obmuteſce.
Be. Quia ꝑ linguā ſerpētinā ꝑmo i
trauit mors i mūdū: pri⁹ lingua ſerpē
tina obcludit: ne vir⁹ vltra ſpargat.
Deinde femia q̄ ꝑma ſeducta ē a car
nalis ꝯcupiſcētie febre ē curata. Ter
tio vir q̄ dicta ꝯiug. audiuit a lepra
curat. c Et cum ꝓie. Be. Curan
dus ꝑmittit a demone i mediū ꝓijci:
vt virt⁹ patefacta plures ad ſalutem
inuitet. Beda. Marc⁹ ait: Et diſcer-
pēs eū ſpūs imūdus: ⁊ exclamās vo
ce magna exijt ab eo. Et h̄ ē quod lu
cas ait: Et cū ꝓieciſſet eū in mediū.
Sȝ nihil nocuit illa iactatio: nec eū
debilitauit: ſicut ſolēt exire demones
q̄buſdā mēbris amputat' vl' euulſis.
Unde etiā ꝓ tā integra reſtauratiōe
etiā nō credētes āmirant. Beda.
Moralit' Moralit'. Homo a demonio liberat:
cum anim⁹ ab imūda cogitatiōe pur
gat. femina a febrib⁹ curat: cū caro
a cōcupiſcentie feruore refrenatur.
d Et virtute. Non vt homīes q̄ in
verbo dei demonia eijciunt: ſȝ ꝓpria
poteſtate ꝟtutes operatur. e In
domū ſimonis ⁊c. Domus petri: cir-
cūciſio ē eius apoſtolatui commiſſa.
Socrus ē ſynagoga: que quodā mo
do mater ē eccl'ie petro cōmiſſe. Hec
febricitat: quia inuidie eſtibus labo
rabat ꝑſequens eccleſiā. Sed ieſus
ſtans ſup eam ſanat: quia vbi timor
dei incipit eſſe: talis eſtuatio ſolet re
cedere. f Et rogauerūt. Be. Mo-
do ſaluator rogatus: modo non ro-
gatus curat. oſtendēs ſe cōtra vitio-
rum quoq; paſſiones ⁊ ꝑcib⁹ fideliū
ſemꝑ annuere: et ea nōnūq̄ que ipſi
nō in ſe intelligunt: vel intelligenda
dare: vel pie petētib⁹ etiā nō intelle
Pſ. 18. cta dimittē: Ut delicta q̄s itelligit:
ab occultis meis mūda me dn̄e.
g Surgēs. Be. Naturale eſt febrici
tātib⁹ incipiente ſanitate laſſeſcere: ⁊
moleſtiā egritudinis ſentire. Sed ſa
nitas q̄ dn̄i dat imperio: tota ſimul
redit: ⁊ etiā eo robore firmat vt ſuis
adiutorib⁹ ꝯtinuo miniſtrare ſuffici-
at: ⁊ iuxta leges tropologie mēbra q̄
ſeruierāt imūdicie: ſeruiant iuſticie.
h Cū aūt ſol occi. Be. Solis occu-
bit⁹ paſſio xp̄i ꝑ quā plures ſanant
demoniaci q̄ȝ ante viuens in carne
egrotos ſanauerat: quia in carne vi-
uens paucos iudeoꝝ docuit: poſt re
ſurrectionē gētib⁹ apparuit. i Tu
es fili⁹ dei. Be. Cum ieiuno fatigatū
diabol⁹ videret verū hoiem intelle-
xit: ſȝ q̄ tentādo nō ꝑualuit vtrum etiam dei filius eſſe dubita
bat. Nunc ergo per ſignorum potētiam iam certior effect⁹: fili-
um dei arbitrabatur. Non ergo eum ideo crucifigit: vt filium
dei ignoret: ſed quia eius morte ſe damnandum non preuidet.
1. Cor. 2. b Hoc enim myſteriū a ſeculis eſt abſcōditum: Quia ſi cognouiſ
ſent dominū glorie nunq̄ȝ crucifixiſſent. k Et increpans nō
ſinebat. Beda. Ideo prohibet loqui: ne dum aliquis audit ve-
ra predicantem ſequatur errantē. Improbus enim magiſter ve
ris falſa ꝑmiſcet: vt ſpecie ꝟitatis teſtimoniū fraudis obtexat.
Myſtice l Facta autem die. Myſtice. Manifeſtata luce reſurrectiōis:
a credentiū turmis requiritur: et in gentium deſerto inuentus
ne abeat retinetur. Ca. V
m f Actū ē aūt. Nec tpe nec loco turba a ſtudio ſanādi co-
hibet: veſper incūbit: ⁊ tamē ſequitur: ſtagnū occurrit
ꝭ ⁊ turba

ſ vehementer opinor.
a Ueniſti ꝑdere nos. Scio te q̄ ſis
ſanct⁹ dei. Et increpauit illum ie-
b ſus dicēs: Obmuteſce: ⁊ exi ab il
c lo. Et cū ꝓieciſſet illū demoniū i
ſ nullū membrum amputauit.
mediū: exijt ab illo nihilq; illū no
cuit. Et factus eſt pauor in omni
bus: et colloquebātur ad inuicē
ſ res digna verbo.
dicentes: Quod eſt hoc verbum
d quia in poteſtate ⁊ virtute impe-
rat imundis ſpiritibus et exeūt?
Et diuulgabatur fama de illo in
omnem locū regionis. Surgēs
autē ieſus d̄ ſynagoga: introiuit
e in domū ſimonis. †Socrus autē †
ſimonis tenebatur magnis febri
a ſ alij euangeliſte non dicunt q̄ rogaſſent.
f bus: et rogauerunt illū ꝑ ea. Et
ſtans ſuper illā imperauit febri:
g et dimiſit illam. Et continuo ſur-
h gens miniſtrabat illis. Cū ſol au †
tem occidiſſet oēs qui habebāt
infirmos varijs languoribus du
cebant illos ad eū. At ille ſingu-
ſ miſericordie.
lis man⁹ imponēs curabat eos.
†Exibāt autē demonia a multis:
i clamātia ⁊ dicentia: q̄ tu es fili⁹
k dei. Et increpās nō ſinebat ea lo-
l qui: q̄ ſciebant ip̄m eſſe xp̄m. Fa †
cta aūt die egreſſus ibat in deſer
tū locū ⁊ turbe reqrebāt eū ⁊ ve-
nerūt vſq; ad ip̄m: ⁊ detinebāt il-
lū ne diſcederet ab eis. Quib⁹ ille
ait: Quia ⁊ alijs ciuitatib⁹ opor-
tet me euangelizare regnū dei:
quia ideo miſſus ſum. Et erat pre-
dicans in ſynagogis galilee.

Caplm: V

m f †Factum eſt autē cū tur a

operationē miraculoꝝ q̄ a ſolo deo poſſūt fieri. ⁊ ideo cū indu-
cūt ad ꝯfirmatiōē alicui⁹ doctrine oſtēdit eē vera cū de⁹ te-
ſtis eē nō poſſit alicui⁹ falſitat'. igit ad h̄ inducūt h̄ duo mi-
racula i ſpeciali. Primū ē de demoniaco curato. Scdm̄ de ſo
cru petri a febrib⁹ curata. ibi: Surgēs aūt de ſynagoga. ter-
tio multa ponūt i generali. ibi: Cū eni
ſol occubuiſſet oēs q̄ habebāt ifirmos
⁊c. Et pt̄ ſnīa iſtaꝝ ꝑtiū vſq; ad finem
ca. ex dictis Marc. j. vbi iſta poſita ſūt
eodē ordine q̄ hic expoſita. Ca. IIII

Moraliter.

Ieſus aūt plenus ſpiritu ſā.
⁊c. Seq̄t. † Et agebat i ſpū i deſto. ꝑ
h̄ ſignificās q̄ hoīes ſpūales cuiuſmo-
di ſūt religioſi debēt i aſpitate nutriri.
nā acri⁹ ſolēt a demone tentari. Eccl. ij.
Fili accedēs ad ſeruitutē dei ſta i iuſti-
cia ⁊ timore dei: ⁊ ꝑpara aīā tuā ad tē
tationē. Et h̄ ſignificat cū d̄r h̄ de xp̄o.
† Et tētabat a dia. Per h̄ aūt q̄ h̄ pri-
mo ponit tētatio de gula cum dicitur:
c† Dic lapidi huic ⁊c. deſignat q̄ hec
tētatio occurrit homini. ꝑmo q̄m ab in
fantia. Scdo ꝟo ponit tētatio de cupi-
ditate terrenoꝝ cū d̄r: d† Et duxit il-
lū diabol⁹ i mō. ex. ⁊c. q̄ tētationē gu-
le ſeq̄t tētatio cupiditatis terrene. Ter †De pē. di.
tio ꝟo ponit tētatio de ꝑſūptione cum 1. c. voluiſ-
d̄r: † Et duxit illū in hierl'm ⁊c. nā tē- ſent. ⁊ xp̄o
tatio q̄ quis de meritis ſuis ꝑſumēs ex er. di. 3. c. 1
ponit ſe ꝑiculis non ē niſi poſt plurima ꝟ. quid eni
tpa. g† Et venit nazareth vbi erat nu
trit⁹ ⁊ intrauit ſm̄ ꝯſuetudinē ſuā die
ſabbati in ſynagogā ⁊c. Per h̄ oſtēdit
q̄ ꝑdicator euāgelij debet dieb⁹ dn̄icis
et feſtiuis ꝑpl'o ꝑdicare ⁊ xp̄i myſteria
nūciare. m† Et oīm i ſynagoga oculi B
erāt intēdētes ⁊c. nā illi q̄ ſūt merito d̄
numero fideliū: audiūt deuote ꝟbum
diuinū. ſȝ de indeuotis ſubdit: q† Et
dicebāt: nōne hic ē fili⁹ ioſeph? h̄ aūt di
cebāt ꝯtēptibiliter ꝑ q̄s ſignificant illi †
q̄ ſermonē audiūt vl' lectiōē nō ad ſuā Mar. 3. b
edificationē ſȝ ad ꝑdicatoris vel lecto-
ris deriſionē. ꝓpt qd̄ arguunt a xp̄o ꝑ
duas hiſtorias veteris teſtamēti quaꝝ
ſenſus moralis poſit⁹ ē. iij. ⁊. iiij. Reg.
in locis ſuis. e† Et repleti ſūt oēs i ſy
nagoga ira ⁊c. ꝑ iſtos ſignificant illi q̄
ꝑdicatores ꝟitat' ꝑſequūt: eo q̄ dicūt
eis diſplicētia. g† Ipe aūt trāſiens ꝑ
mediū illorū ibat. nō ꝑcutiēs illos aut
impellēs: nec aliquo modo ſe vindicās.
in h̄ docēs ꝑdicatores euangelij vt nō
querāt vindictā de iniurijs factis ſibi.
k† Et i ſynagoga erat homo habens
demonium ⁊c. ꝑ h̄ aūt q̄ xp̄s icrepauit
demonē q̄ ſuā ptātem confitebat ⁊ ſan-
ctitatem ei ſilētiū imponēs: docuit nos A
fugere laudē turpiū ꝑſonaꝝ: q̄ ſicut di †
cit Seneca libro de ꝟtutib⁹: Tā triſte Mar. 4. 8
tibi ſit laudari a turpib⁹ q̄ȝ ſi lauderis
ob turpia. † Socrus autē ſimonis te
nebat magnis fe. ⁊c. ꝑ quam ſignificat
perſona iracundie calore aut concupiſcentie laborās: ſuper
quam ſtat ieſus cum iſtas paſſiones mitigat ⁊ tunc ei deuo-
te miniſtrat. † Cum aūt ſol occidiſſet omnes ⁊c. per hoc ſi-
gnificauit q̄ paſſio ſua in qua iuſticie ſol occidit futura erat
medicina omnis ſpūalis infirmitatis. † Facta autem die
egreſſus ibat in deſertum locū. dans in hoc exemplū ꝑdica
torib⁹ reuertēdi ad ſolitudinem contemplationis poſt labo-
rem predicationis: et vt gratias deo agant de profectu prete
rito ⁊ ſe diſponant pro futuro.
a Factum eſt autem cum. Deſcripta predi Ca. V
f catione chriſti ⁊ eius confirmatione: hic cōſequenter
deſcribitur conuerſio aliquorum ad ipſum. et primo
deſcribitur eorum vocatio ad diſcipulatum chriſti. ſecundo
eorum promotio ad apoſtolatum. ſequenti caplo. ibi: Factū

¶ τ turba vrget: τ ideo aſcendit in nauim petri. a Sec⁹ ſtagnũ. Be. Stagnũ p̄ſens ſeculũ deſignat. Dñs aũt iã nõ in ſtagno quaſi iã nõ in carne paſſibili: ſed ſec⁹ ſtagnũ: qꝛ in ea carne in q̃ paſſus ẽ ſtabilitatẽ ꝑpetue quietis adijt. b Geneçareth. A ꝓprietate loci q̃ſi generãs aurã: qꝛ criſpantib⁹ aquis de ſe auram emittit. c Vidit duas na. Bed. Due naues: circũciſio τ p̄puciũ q̃s videt: qꝛ ĩ vtroq; ꝑplo nouit q̃ ſunt ei⁹: quoꝝ corda a fluctib⁹ ſeculi ad future vite tranquillitatẽ: quaſi ad lit⁹ miſericorditer vidẽdo ꝓuehit. d Piſcatores. Doctores eccleſie retib⁹ fidei cõp̄hẽſos: τ de ꝓfundo ad lumẽ elatos: terre viuentium q̃ſi litori piſces ingerũt. e Lauabãt retia. Lota retia plicat q̃ intermiſſo p̄dicãdi officio qđ alios docuit ip̄e ĩplere ſatagit. f Que erat ſi. Nauis ſimonis: primitiua eccleſia circũciſionis: de cui⁹ auctoritate docet gẽtes vſq; hodie.

Act. 4. f Que bñ vna: qꝛ multitudinis credẽtiũ erat cor vnũ τ aĩa vna. Hec nauis apud mattheũ fluctuat: in q̃ attẽdiꝫ principiũ eccl'ie: qñ trepidantib⁹ diſcipulis xp̄s adhuc dormit: qñ petr⁹ ſuis meritis firm⁹, alienis turbaꝫ qñ iudas ꝓditor adhuc eſt ĩmixt⁹. Lucas dicit: piſcib⁹ repleri: qꝛ ad finem eccl'ie reſpexit: vbi fructus exuberat: vbi ꝑfectis ĩ fide xp̄s vigilat: vbi ꝑfidia ꝓditoris ceſſat: vbi ꝑfecta dilectio. g Rogauit eũ. Be. Qꝫ primo rogat nauim a t̃ra reduci puſillũ: ſignificat vel tẽperate vtendũ verbo ad turbas vt nec terrena eis p̄cipiantꝫ nec a terrenis ĩ ꝓfunda ſacramentorũ recedãt: vt ea penit⁹ non ĩtelligant. Uel prius in

† 24. q. 1. nõ turbatur in ſi. ꝓximis regionibus gentibus p̄dicandum. Sed dum dicitur petro: duc in altum ad remotiores gentes quibus poſtea predicatum eſt pertinet. h Duc in altum τc̃. Ambro. Et ſi alijs imperatur vt laxent retia: ſoli petro dicitur: Duc in altum: id eſt in profundum diſputationum: vt quãdo de eterna verbi generatione diſſeriꝫ: q̃ nõ viſu: ſꝫ ſola fide attingiꝫ: vl' quando de ꝟtute reſurrectiõis: vel de ſpiritusſãcti ꝓ fluctib⁹

B donis inſtruiꝫ eccleſia τ armatur. i Laxate retia. Be. Retia ſunt ꝟboꝝ cõplexiões: τ quaſi q̃dã orationis ſin⁹ τ diſputationũ receſſus: q̃ q̃s capiũt nõ amittunt. Unde τ retia q̃ſi retinẽtia ſunt vocata: q̃ captos nõ perimũt ſꝫ reſeruãt. k In ꝟbo aũt tuo. Beda. Niſi in ꝟbo gr̃e laxata fuerint inſtrumẽta diſputationũ: fruſtra p̄dicator vocis ſue iaculũ mittit. Quia fides populoꝝ nõ in ſapiẽtia ꝟbi cõpoſiti: ſed diuĩe vocationis munere ꝓuenit. O vacua p̄ſumptio: o humilitas fructuoſa. Qui nihil añ ceperant: magnã in verbo concludunt multitudinẽ. Rumpiꝫ rete ꝓ multitudine piſciũ: qꝛ modo cum electis tot reprobi intrant: q̃ ip̄am eccleſiam hereſibus ſcindant. Rumpitur rete: ſed nõ labitur piſcis: qꝛ dñs ſuos ſeruat: etiã inter ꝑſequentiũ ſcandala. l Rumpebaꝫ. In eccl'ia circũciſionis rumpiꝫ rete: qꝛ non tot intrant de iudeis q̃t apud deũ ad vitã erant p̄ordinati. Alia ergo nauis: id ẽ eccl'ia de gẽtib⁹ ſuccedit: q̃ electos ad ſalutẽ colligit: qui nõ intrant niſi rupto rete: qꝛ ante iudas ꝓditor: ante ſimon magus: ante ananias τ ſaphyra: ante multi quos iohẽs antichriſtos vocat: abierũt retrorſũ: q̃ꝫ paulo vel barnabe cõmittaꝫ apoſtolat⁹ gẽtium. m Et impleuerũt. Be. Hec impletio vſq; ĩ finẽ ſeculi creſcit. Sꝫ implete merguntꝫ. i. in ſubmerſione p̄muntꝫ nõ tñ periclitantꝫ ſic vt mergãtꝫ. Mergi enĩ ẽ hoĩes ad prauitatẽ ſeculi de q̃ elati fuerãt redire. Quales etiã petr⁹ adhuc ĩ infirmitate poſit⁹ h̄ loco demõſtrat. Uñ ſequiꝫ: Qđ cũ vidiſſet ſi. pe. τc̃. qꝛ carnales in eccl'ia ſp̄ualib⁹ rectorib⁹ in q̃b⁹ ꝑſona xp̄i eminet honorẽ q̃dem exteri⁹ deferũt τ ſpecietenus humiliãꝫ ſub illis:

C ſꝫ tñ morib⁹ nõ voce ꝯtradicũt τ nolũt ab illis gubernari: q̃ꝝ vita τ p̄dicatio ip̄oꝝ cõtraria ẽ voluntati. n Stupor enĩ circũdederat eũ τc̃. Excuſat petrum: nõ ſtudio malicie: ſed ex humano defectu hoc dixiſſe. Ammirabatur autem diuina dona: et quo plus meruerat hoc p̄ſumebat minus. Et talis humilitas meretur piam domini conſolationem. o Noli timere τc̃. Beda. Non recedit: ſed ad litus producit: et viuificandi poteſtatem tribuit. In quo ſignificatur q̃ ſpirituales viri τ ſi peccatis turbarum commoti: non tamen debent habere voluntatem dimittendi eccleſiaſticum munus vt ſecurius et tranquillius viuant. Nemo de ſue conſcientia culpe tremens: vel de aliorum innocentia ſtupens: ſanctitatis iter formidet aggredi. p Ex hoc iam homines eris capiens. Beda. hoc ad ipſum petrum ſpecialiter pertinet: cui exponitur: quid captura ſignificet piſcium. Sed ſicut tunc ꝑ retia piſces ſic ꝑ verba aliq̃ñ capiet: in quo petro eſt typus totius eccleſie.

ſ cõuent⁹ turbarum: fidẽ deſignat populoꝝ.

be irruerent in eum vt audirent

ſ q̃ magna fecit ĩ terra: trãſit ad mare: vt τ ibi faciat: τ dñs maris terreq; appareat. ſ legẽ.

verbũ dei τ ip̄e ſtabat ſec⁹ ſtagnũ geneçareth. Et vidit duas naues

ſ legem.

ſtãtes ſec⁹ ſtagnũ: piſcatores au

ſ a naui in litus.

tẽ deſcenderãt τ lauabant retia. Aſcendens autẽ in vnam nauim que erat ſimonis: rogauit eum a

ſ ab amore terrenorum.

terra reducere puſillũ. Et ſedens docebat de nauicula turbas. Ut ceſſauit aũt loqui: dixit ad ſimo

ſ ad chriſtũ aſcendẽre in altum. ſ qꝛ

nem: † Duc in altũ: et laxate retia

boni τ gentiles parati erant accipere legem.

veſtra in capturã. Et reſpondẽs

ſ ſicut humilis.

ſimon dixit illi: Preceptor per to

ſ ꝑ veterem legem laborantes nullum duximus ad vitam.

tam noctem laborantes nihil cepim⁹: in verbo aũt tuo laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: concluſe

ſ piſces ſunt q̃ hanc vitam enauigant.

rũt piſciũ multitudinẽ copioſã.

ſ Nota. Rũpitur qui diuitias et paupertates non ſuſtinet.

Rũpebaꝫ aũt rete eoꝝ et annuerunt ſocijs q̃ erãt in alia naui: vt venirẽt τ adiuuarẽt eos. Et vene

ſ qꝛ eccleſiam et ſynagogã cõuertit.

rũt τ ĩpleuerũt ambas nauiculaſ: ita vt pene mergerẽtꝫ. Qđ cũ videret ſimon petr⁹ ꝓcidit ad genua ieſu dicens: Exi a me dñe: qꝛ hõ peccator ſũ. Stupor enim circũdederat eum τ omnes qui cũ illo erant: in captura piſcium quã ce

ſ circũdederat ſtupor.

perant. Similiter autem iacobũ τ iohãnẽ filios zebedei: qui erãt ſocij ſimonis. † Et ait ad ſimonẽ ieſus: Noli timere. Ex hoc iã ho

ſ nondũ eligitur in apoſtolatum: ſed p̄dicitur: q̃ aliquando ſit eligendus.

mines eris capiens. Et ſubducti

eſt autem in dieb⁹ illis. Prima ĩ duas. quia p̄mo deſcribiꝫ vocatio petri cũ alijs adiũctꝫ ſibi. ſcđo vocatio matthei. ibi: Et p⁹ h̄ exiuit τ vidit ieſus publicanũ. Circa p̄mũ p̄mo deſcribiꝫ diſcipuloꝝ vocatio ſeu cõuerſio. ſcđo cõuerſoꝝ ꝯfirmatio. ibi: Et factũ ẽ cũ eẽt ĩ vna ciuitatum. Circa p̄mũ d̃r ſic: Factũ eſt aũt cũ turba irruerẽt ĩ eũ: ꝑ nimia deuotione audiẽdi ip̄m. a Et ip̄e ſta. τc̃. lac⁹ magn⁹ eſt ꝑ quẽ trãſit iordanis fluui⁹: et qꝛ ibi extendũꝫ aque in latitudĩe magna: aliq̃ñ vocaꝫ ſtagnũ aliq̃ñ lac⁹: τ aliq̃ñ mare ſm modũ loquẽdi hebraicũ q̃ oĩs ꝯgregatio magna aquaꝝ vocatur mare: ſm illud Geñ. j. Cõgregatiões q̃ aq̃ꝝ appellauit maria. b Piſcatores aũt deſcen. τ lauã. retia. amouẽtes ĩmũdicias vt retia plicarẽt: qꝛ nullos piſces ceperãt: vt ꝑꝫ ex ſequentib⁹. c Aſcendẽs aũt ĩ vnam nauim. vt ꝑpli plauſum declinaret: τ de naui ꝑplm ſedentẽ ĩ litore ꝯuenienti⁹ doceret. d Duc ĩ altũ. h̄ ẽ ad locũ aq̃ mag' ꝓfundũ q̃ ẽ cõuenĩẽtior ad piſcãdũ. e Preceptor per to. no. la. nihil cepimus. q̃uis diligẽtiam magnã adhibuimus. f In ver. aũt tuo la. rete. i. cõfidẽs in virtute ꝟbi tui. g Rũpebaꝫ ãt re. eo. Ex q̃ ꝑꝫ duplex miraculũ qꝛ nõ ſolũ ceperãt magnã multitudinẽ piſciũ ſupra modũ ſolitũ τ poſſibilẽ ꝑ viã humanã: ſꝫ etiã illa multitudo tenebaꝫ ĩ rete rupto. ideo ſubdiꝫ: h Qđ cũ vi. ſimon pe. ꝓci. ad ge. ieſu. ꝓpter p̄dicta miracula facta dicẽs: i Exi a me dñe qꝛ hõ peccator ſũ. reputabat enĩ ſe indignũ p̄ſentia tã ſãcte ꝑſone. k Stupor enĩ circũ. eũ. i. admiratio magna ꝓpꝫ facta xp̄i inſolita. l Et ait ad ſi. ip̄m cõſolãdo. m Noli ti. ex h̄. i. decetero. n Iã enĩ hoĩes capiens. ꝑ ſanã doctrinã trahẽdo ad vitã beatã. Uerbũ enim dei hamo piſcatoris compaꝫ: qꝛ ſic ham⁹ nõ capit piſcẽ niſi ab ip̄o capiaꝫ: ſic nec ꝟbũ dei capit hoĩes ad vitã eternã niſi ip̄m ꝟbũ mẽte ip̄ius capiatur. o Et ſubdu. ad ter. na. relic. om. ſe. ſunt eũ. ſcꝫ ſimon petrus et alij q̃ erant cum eo. Et lꝫ andreaſ h̄ ñ noĩeꝫ: tñ ĩtelligiꝫ ibi fuiſſe ſm q̃ dicit Aug. vt h̄r ex ꝟbis Mat. iiij. τ Mar. j. † Mat. 4. c Mar. 1. c

¶ Relictis

dicũ

a Relictis oib⁹. Be. Myſtice finem ſeculi ſignificat quo ab huiꝰ mūdi ſalo q̄ xp̄o inheſerint: penitus ſunt receſſuri.
b In vna ciui. Hic duo aduentꝰ in capharnaū notant. Pri mus incarcerato iohāne qñ fecit continue illa tria miracula. Secūdus qñ deſcēdit d̄ mōte electis aplis: qñ fit iſtud miraculū de leproſo. c Vir plenꝰ. Ambro. Be. Quarto ſigno ex q̄ i capharnaum venit iſte ſanat. Nā ſicut q̄rtuz diē ſole illumiauit: ⁊ clariorē ceterꝭ fecit dieb⁹ cū illuſceret elemēta mundi: ſic ⁊ hoc clarius opus debet eſtimari. Scđm mattheū poſt nouū teſtm̄ i mōte datū: h̄ primꝰ a dño ſanatꝰ inducit: vt ille q̄ excludebat a lege: purgari ſe dñi ptāte ꝑſumēs: non ex lege ſ ſupra legē eſſe grām indicaret: q̄ leproſi maculā poſſet abluere. d Et pcidēs. Sicut hūilis ⁊ vite ſue maculas erubeſcēs: ⁊ ꝯfeſſionē verecūdia nō reprimens ſ; de tecto vulnere remediū q̄rens. e Si vis potes. Amb. Bed. Sicut in dño poteſtatis auctas: ita i iſto fidei cōſtantia declarat. f Tetigit. Propter hūilitatem: vt nos doceret nullum ſpernere ꝓ aliq̄ corpis macularioē. Tāgit nō dedignatꝰ: impat nō diffiſus: adhibet opiſ teſtimoniū: volo dicit ꝓpꝭ fotinū: impat ꝓpꝭ arrium: tangit ꝓpter manicheū. Bed. Tetigit nō quin ſine tactu ſanare poſſet: ſ; vt indicet ſe nō ſubiectū legi eē: ſ; dñm legis oſtendēs: q̄ non timet cōtagiū. g Et cōfeſtim le. ⁊c̄. Amb. ſup hūc locū. Vides ꝙ dubitari non pōt q: volūtas dei ptās ē. Be. Ubi leproſus mūdat non exprimit locꝰ: vt oſtēdat nō vnꝰ populꝰ alicuꝰ ciuitatꝭ ſpecialis: ſed oīm populos fuiſſe ſanatos.
Typice Be. Typice Leproſus genus humanū ſignificat plenū lepra: qđ extēta manu. i. vbo dei humanā ꝯtingēte naturam: a priſci erroris varietate mūdat: vt diu abominabiles ⁊ ſequeſtrati: iā queāt templo reddi. Templuz dei ſāctū eſt qđ eſtis vos. Et ſacerdoti offerri. De q̄ d̄r: Tu es ſa. i eter. ſm ordinē melchi. Et offerāt ꝓ emūdatiōe corpa ſua: hoſtiā viuē. ſanctā deo placentē. h Precepit illi vt. Be. Taceri iubet nec taceri pot. Non ꝙ aliq̄d voluerit ⁊ nō potuerit: ſ; dat exēpluz vt ſui i magnis q̄ faciūt latere velint. Sed vt pſint aliꝭ: pdāt inuiti. Hylariꝰ. Docet nō vulgāda nr̄a bñficia: ſ ꝑmēda vt nō ſolum a mercede abſtineamus pecunie: ſ etiaz grē. Iactantia vitata facit ne lepra poſſit trāſire i medicū. Ideo etiaz imperat ſilentiū: quia meliores putabat q̄ fide magis ſpōtanea q̄ʒ qui ſperatꝭ bñficiꝭ crediſſent. i Oſtende te ſa. Be. Ut intelligeret ſacerdos nō legis ordine: ſ; grā dei curatū. Offer: nō ſoluit legem ſ implet: q̄ ſm legē gradiēs: ſupra legē ſanare eos q̄s remedia legis nō ſanauerāt videt. Sicut ꝑcepit Moyſes. Lex ſpūalis ē ideo videt ſacrificiū ſpūale mādaſſe: vt ſit in teſtimoniū illis: ſi deo credāt: ſi impietatꝭ lepra diſcedat. k Et ꝯueniebant turbe ⁊c̄. Be. Sanatio vnius multas ad dñm cogit turbas. Ut eni ipe interiꝰ ⁊ exterius ſe ſanatū doceret: ꝑceptū bñficiū etiam iuſſus non tacet. S; vt marcꝰ ait: euāgelico funcꝰ officio mox egreſſus cepit p̄dicare ⁊ diffamare ſermonē: ita vt nō poſſet manifeſte in ciuitatē introire: ſed foris i deſertis locꝭ eſſe: ⁊ ꝯueniebāt ad eū vndiq̄. l Et orabat ⁊c̄. Qñ orat theoricā vitā: qñ ſanat actiuā informat. Beda. Sanat vt deꝰ: orat vt homo. In vrbe miracula facit: in deſerto orat: vt ⁊ actiue ⁊ cōtemplatiue documēta monſtret: ne quis ꝓ cura ꝓximi amorez dei: vel ꝓ amore dei q̄uis ſit ſupior: curā dimittat ꝓximi. In deſertū ſecedit et orat: q̄ exurgentē ſtrepitū vitioꝝ ꝑmit: ⁊ quoddā ſibi cum dño intra ſe deſertuz querit: vt cum illo exteriore tumultu ceſſante ꝑ interna deſideria ſilenter loquat. m Et factū eſt ⁊c̄. Bed. Ubi ſedēs docuerit Lucas breuiandi grā preterijt. Sed Mattheus in ciuitate ſua: Marcꝰ in capharnaū hoc eū feciſſe teſtatur. S; ciuitas xp̄i d̄r galilea: in qua erat naçareth ⁊ capharnaū: ad diſtinctionē regiōis tranſmarine geraçenorū: de q̄ trāſfretādo venerat galileā: ſicut mattheꝰ ſcribit: Uel ipa capharnaū ciuitas xp̄i ē: quā nō naſcēdo: ſ; virtutibꝰ illuſtrādo ſuaz fecerat. Mat. 4. c Mar. 1. b Mat. 8. a Mar. 1. b

a ꝗ q: adhuc habent voluntatem redeundi.
a ad terrā nauibꝰ: relictis oibꝰ ſecu
ꝗ vel veniſſet in vnā ciuitatem.
b ti ſūt eū† Et factū ē cū eēt i vna ci a
c uitatū: et ecce vir plenꝰ lepra: vi
d dēs ieſū: ⁊ pcidens in faciē ſuā:
a ꝗ Be. Ambro. volūtati poteſtatem tribuit: nec quaſi incredulus dubitat: ſed ſue colluuionis cōſcius non preſumit.
e rogauit euz dicēs: Dñe ſi vis potes me mūdare. Et extēdens ma
a ꝗ eo genere ſanat q̄ obſecrat: Si vis po. m. m.
ꝗ Be. nō ꝙ ſine tactu ſanare nō poſſet: ſed vt indicet ſe nō ſubiectū eſſe legi.
ꝗ in hoc hūilitas. ꝗ in hoc pietas.
f nū: tetigit eū ieſus dicēs † Uolo.
a ꝗ in hoc maieſtatis potētia. b ꝗ q: dixit ⁊ facta ſunt. c ꝗ Ambro. Nihil mediū inter ꝑceptū et opus: q: in precepto eſt opus.
g Mūdare. Et confeſtim lepra diſ
h ceſſit ab illo. Et ipſe precepit illi
a ꝗ nō erat neceſſe vt ſmone iactaret qđ corpe ꝑferebat. b ꝗ mittit ad ſacerdotes ꝓpter hūilitatē: ⁊ vt vidētes credāt ei: vel nō credētes inexcuſabiles ſint. a ꝗ nō debēt auferri ſigna priuſq̄ veniant ſignificata.
i vt nemini diceret: ſed vade oſtē
de te ſacerdoti: ⁊ offer pro emun
a ꝗ pro emundatione offerebāt tortaz panis: turtures duos: ⁊ ſextarium olei.
dātiōe tua ſicut ꝑcepit moyſes i
teſtimoniū illis † Perambulabat
ꝗ ſanitatis ⁊ doctrine.
k aūt magꝭ ſermo de illo: ⁊ ꝯuenie
bāt turbe multe vt audirēt: ⁊ cu
rarent ab infirmitatibꝰ ſuis † Ipe b
l aūt ſecedebat i deſertū ⁊ orabat.
m Et factum ē in vna dierum: ⁊ ipe c
n ſedebat docens. Et erant phari
ſei ſedentes: et legis doctores q̄
venerāt ex omni caſtello galilee
⁊ iudee et hierl'm: ⁊ virtꝰ dñi erat
o ad ſanādū eos. † Et ecce viri por †
tātes in lecto hominez q̄ erat pa
p ralyticꝰ: ⁊ querebāt eū inferre et
ponere ante eum. Et nō inueniē
tes qua parte illum inferrēt pre
turba: aſcenderunt ſupra tectū:

n Et erāt pha. ⁊c̄. Amb. Inter ceterorū remedia debiliū: ꝯuenientibus ex oī pte doctoribus hec paralytici ſanatio deſcribit: vt magna ⁊ magne rei ſignificatiua. Unde oraſſe ꝑmittit: nō ꝓpter ſuffragiū: ſ ꝓpꝭ dandū exēplū. In q̄ docet vnuſq̄ſq̄ eger petēde ſalutis pcatores adhibere: ꝑ q̄s vite nr̄e cōpago reſoluta: actuūq̄ nr̄oꝝ clauda veſtigia vbi celeſtꝭ remedio reformēt. o Viri portātes in ⁊c̄. Allego. Id eſt erigētes ad ſupiora animū hoīz: q̄uis exteriorꝭ hoīs debilitate torpētē: q̄ꝝ rurſus adminiculis: ⁊ attollere ⁊ humiliare ſe facilꝰ aū ieſū locetur: dñico dignꝰ videri aſpectu. Humilitatez eni reſpicit deꝰ. p Et q̄rebāt eū ⁊c̄. Be. Deſiderant offerre: ſed turba iterpoſita recluduntur: q: ſepe aīa poſt infirmi corpis deſidiā ad deū reſpiciēs: ⁊ diuina grā innouari deſiderās: p̄ſtine cōuerſatiōis obſtaculo retardat. Sepe dū cuz deo i oratiōibꝰ colloquit: turba cogitationū interueniēs: aciē mentis ne xp̄s videat intercludit. S; nō ē exteriꝰ in infimis vbi turbe tumultuāt remanēdū: ſ tectum domꝰ in q̄ xp̄s docet aſcēdēdū. i. ſacre ſcripture ſublimitas ē appetēda ⁊ lex dei nocte dieq̄ meditāda: q: in cuſtodiēdo ſermōes dei corrigit iunior viā ſuā. Et patefacto tecto. i. reſeratis ſcripturis eger ſubmittit: q: ad xp̄i humilitatē fidei pietate deſcendit: ⁊ ad xp̄i noticiā venit. ꝗ Et ꝑ tegu.
Allego. † De pe. di. i c. porro. ꝗ. hoc idē. ꝗ. hinc etiam leproſi.
† Mat. 4. d Mar. 3. a Job. 6. a
† Mat. 14. c Mar. 6. f

Nico. de lyra

D dicūt tamē aliqui ꝙ iſti nō ſecuti fuerūt xp̄m tūc ei totalit inherēdo: ſ cauſa reuerētie aliquātulū ſecuti ſūt eū aſſociādo ad ꝓpria tn̄ reuerſuri: ſ poſtea vocati ſūt n̄ reuerſuri ampliꝰ ad ꝓpria: de q̄ vocatione loquit mattheꝰ ⁊ marcꝰ. Alij vo dicunt ꝙ iſta vocatio de q̄ hic loqt lucas eſt eadē cū illa de q̄ loquit mattheꝰ et marcꝰ: q: vocati ſunt ſimpliciter ad ſocietatem xp̄i: ⁊ h̄ videt veriꝰ q: hic dicit: relictis oibus ſecuti ſunt eū: q̄ modus loquēdi ꝓprie nō ꝯuenit niſi adherētibus xp̄o totaliter. Itē q: hic dicit petro a xp̄o: Ex h̄ iā eris hoīes capiēs. i. de cetero vacabis p̄dicatiōi: ⁊ tali mō loquēdi vtunt mattheꝰ ⁊ marcꝰ qui ſm alios deſcribūt vocatiōez coꝝ ſimplicit adherēdo xp̄o abſq̄ reuerſiōe ad ꝓpria. a Et factū ē. Hic ꝯſiter deſcribit vocatorū ꝯfirmatio ꝑ opa miraculoꝝ. ⁊ deſcribūt hic duo miracula. Primum eſt de leproſo ſanato. ſcđm de paralytico curato. ibi: Et factū ē in vna dierū. Sentētia ꝑme partis pꝫ ex dictis Matth. viij. et Marc. j. excepto quod ſequitur: b Ipe aūt ſecedebat in deſertū locū ad oſtēdēdū ꝙ p̄dicator vbi diuint debet fugere populi applauſū: et retrahere aliq̄n ſe a multitudine vt vacet orationi. c Et factū ē. Hic deſcribit de paralytico curato miraculum qđ factū fuit in capharnaū: vt habetur Marc. ij. Et pꝫ ſnia huiꝰ ptis q̄ītū ad curatiōez paralytici ex dictis Matth. ix. et q̄tum ad preſentationem dicti paralytici Marc. ij. q̄ omittunt in mattheo et a marco ſuppletur.
† Mat. 9. a Mar. 2. a Job. 5. a

Et poſt hec

a Et ꝑ tegulas. Be. Dom⁹ ieſu tegu-
lis tecta deſcribiť: q2 ſub ↄ̄teptibili lit
teraꝝ velaïe ſi aſſit doctoꝛ ꝗ reſerat di
uina ſpūalis grē v̄tus inueniť. Qꝫ cuꝫ
lecto deponiť ſignificat ab homīe ad-
huc in iſta carne ↄſtituto xp̄m debere
cognoſci. b Quoꝝ fidē. Be. Mul-
tū valet fides ꝓpꝛia cuiuſqꝫ: cū ꝑ ali-
enam fidē homo interi⁹ ⁊ exteri⁹ ſit ſal
uatus. Beda. Hec curatio paralyti-
ci ſignificat ſaluationē aïe ſuſpirantis
ad deū de diuturna illecebra carnalis
inercie: q̄ indiget bonis opib⁹ q̄ eam
ſubleuēt: ⁊ xp̄o offerāt: ⁊ ꝑ ea interce
Mar. 2. a dant. Qui apud marcuꝫ q̄ttuoꝛ fuiſſe
leguntᷣ: ꝓpť q̄ttuoꝛ euāgelioꝝ libros
ſeu ꝓpter q̄ttuoꝛ v̄tutes: q̄b⁹ ad ꝓme
rendā ſoſpitatem mētis fiducia erigi-
tur q̄ ſunt prudētia: fortitudo: tēperā
tia: iuſticia. c Homo remittuntᷣ ⁊c̄.
Tu homo peccatoꝛ: ego de⁹ q̄ peccata
remitto: qui alioꝝ merito tibi pctā re-
laxo. Qui ḡ peccatis grauaťᷣ: adhibe
at eccleſiā q̄ ꝓ eo p̄ceť. Quia ꝓ cul-
pa aïe etiā coꝛp⁹ īfirmabaťᷣ: ideo ſana
tur⁹ coꝛp⁹ pri⁹ ſanat aïaꝫ. d Quis
pōt dimittere ⁊c̄. Nemo dimittit pec-
cata niſi de⁹: q̄ ꝑ eos quoqꝫ dimittit:
q̄bus ptātem dimittēdi dedit. Cum ḡ
xp̄s dimittat: vere de⁹ ꝓbaťᷣ. Uerum
teſtimoniū deo reddūt: ſꝫ pſonam xp̄i
negādo falluntᷣ. Perfidia eni ↄfiteri
pōt: credere nō pōt. Itaqꝫ teſtimoniū
nō deeſt diuinitati: fides deeſt ſaluti.
Deus ātvolēs ſaluos facere pctōꝛes:
⁊ occultoꝝ cognitōe ſe deū eſſe demō
ſtrat: ⁊ āmiratione factoꝝ illis reſpō-
dens: Quid cogitat̄ mala ī coꝛdib⁹
v̄ris: Eadē maieſtate ⁊ potētia q̄ cogi
tationes v̄ras intueoꝛ: poſſū hoib⁹ de
licta dimittere. Ex vobis intelligit q̄d
paꝛalyticus cōſequaťᷣ. Sꝫ q2 ſpūalē gra
tiā nō cognoſcitis: nec creditis qđ in-
teri⁹ factuꝫ ē: ꝓbeťᷣ ſigno viſibili: qđ
nō minoꝛis ↄſtet eē potētie: vt in filio
hoīs latentē cognoſcatis potētiā ma-
ieſtatis: q̄ poteſt peccata dimittere vt
deus. e Ut autēꝫ cog. ⁊c̄. Ambꝛo.
Leui. 13. b Magn⁹ ſacerdos leprā videbat ī coꝛ-
dib⁹ iudeoꝝ: ⁊ peioꝛes oſtēdit illo le-
proſo: cui purgato iuſſit ſe offerre ſa-
cerdoti. Sed hos ſūm⁹ ſacerdos repu
diat: ne alios q̄ꝫ eoꝝ lepꝛa cōtaminet.
f Tibi dico ſur. Be. Surgere ē aïam
a carnalib⁹ deſiderijs abſtrahere. Le
ctū tollere: carnē a terrenis deſiderijs
ad volūtateꝫ ſpūs attollere. Domum
ire: ad paꝛadiſū redire: vel ad internam
ſui cuſtodiā ne iteꝝ peccet. Ecce per
remiſſionē pene culpe ītellige. g Et
ſtupoꝛ. Ambꝛo. Spectāt ſurgētem in-
creduli: miraťᷣ abeuntē: ⁊ diuini ope-
ris miracula malūt timere q̄ꝫ credere.
Nā ſi crederēt non timerent: ſꝫ dilige
c Joh. 4. d rēt. Perfecta eni dilectio foꝛas mittit
† 23. q. 4. c timoꝛē. h Leui. Be. Idē leui qui ⁊
in fideles. mattheus. Sꝫ lucas ⁊ marcus ꝓpter
honoꝛē euāgeliſte nomen vulgatū ta-
cent. Matthe⁹ aūt ī ſmonis p̄ncipio
accuſatoꝛ ſui fact⁹: mattheū ſeu publi
canū noīat: ne q̄s a ſalute deſperet ꝓ
ēmanitate pctōꝝ cū ipe de publicano
in apl̄m: de teloneario in euangeliſtā
ſit mutat⁹. Be. Ambꝛo. Reliquit ꝓ
pꝛia: q̄ rapiebat aliena. Nec ſolum lu-
cra reliq̄t vectigaliū: ſꝫ ꝑiculū ↄtem-
ſit: qđ poterat venire a p̄ncipib⁹ ſecu-
li: q2 rōnes vectigaliū incōpoſitas re-
liquerit

ſ diuinitatē cognitam.
a ⁊ ꝑ tegulas ſubmiſerūt eū cum le-
a ſ non paralytici: q̄ ſenſu carebant.
b cto in medium ante ieſū. Quoꝝū
c fidē vt vidit dixit: Homo remittū
tur tibi pctā tua. Et ceperūt cogi-
tare ſcribeꝫ phariſei dicētes: Quis
d ē h̄ q̄ loquiťᷣ blaſphemias: Quis
pōt dimittere pctā niſi ſolus de⁹:
Ut āt cognouit ieſus cogitatiōes
eoꝝū: rn̄dēs dixit ad illos: Quid
cogitatis mala ī coꝛdib⁹ veſtris:
a ſ dicto facere. ſ qđ ſolus noui: qui dimitto.
Quid ē facili⁹: dicere dimittūtᷣ ti-
a ſ qđ vos etiā videre poteſtis. ſ inuit reſurrectio
bi pctā: an dicere ſurge et ābula:
nē oīm. ſ q2 idem eſt filius hominis ⁊ deus.
e † Ut aūt ſciatis q2 fili⁹ hoīs habet
ptāteꝫ ī terra dimittendi pctā: ait
a ſ vt qđ fuit teſtioniū īfirmitat̄ ſit ꝓbatio ſanitat̄
f paꝛalytico: † Tibi dico ſurge: tolle le-
a ſ ne xp̄iana fide curat⁹ moꝛeris ī pfidia iudeoꝝ.
ctū tuū: et vāde ī domū tuam. Et
a ſ Be. magna virt⁹ vbi ſine moꝛa ſal⁹ imperiū co
mitaťᷣ: vn̄ merito qui aderant relictis blaſphemijs
ſtupētes ad laudē ↄuertuntᷣ tante maieſtatis.
ↄfeſtim ſurgēs coꝛā ill̄ tulit lectuꝫ
in q̄ iacebat: ⁊ abijt in domū ſuaꝫ
g magnificās deū. Et ſtupoꝛ appꝛe
hēdit oēs ⁊ magnificabāt deum.
Et repleti ſunt timoꝛe dicētes: q2
vidim⁹ mirabilia hodie. Et poſt h̄ a
a ſ non tam coꝛpoꝛeo q̄ꝫ miſerantis intuitu.
exijt ⁊ vidit ieſus publicanū noīe
ſ leui additus vel aſſumptus: q2 diuina eū electio
aſſumpſit: et in numero apoſtoloꝝ addidit.
ſ pꝛinaciter lucris inhiātem. ſ theolos grece ve-
leui ſedētem ad teloneum: ⁊ ait il-
ctigal. ſ Ambꝛo. nō greſſu coꝛpis: ſꝫ mētis affe-
ctu. ſ amodo. ſ nō lucra.
li: Sequere me. Et relict̄ omnib⁹
a ſ nō leuitate ductꝰ: ſed virtute operū ⁊ diuia po
tētia intus operāte ſequiťᷣ: tam coꝛpe q̄ꝫ mente.
ſurgēs ſecut⁹ ē eū: ⁊ fecit ei conui- †
b uium magnū leui ī domo ſua. Et
a ſ Be. viperāt publicanū de peccatis ad melioꝛa
cōuerſum locum inueniſſe penitētie: et ob id etiam
ipſi non deſperant ſalutem.
erāt turba m̄lta publicanoꝝ ⁊ ali-
oꝝū: qui cū illis erāt diſcūbentes.
ſ dupliciter errāt: q2 ⁊ ſe iuſtos putāt cū ſint ſup-
bi et illos reos cū iam peniteāt. ſ de ieiunio glori-
antes. ſ vel uerunt.
Et murmurabāt phariſei ⁊ ſcribe b
eoꝝ dicentes ad diſcipulos eius:
i † Quare cū publicanis ⁊ pctōꝛib⁹
māducat̄ ⁊ bibit̄: Et rn̄dens ie-
ſ ideo vos declino: q2 putatis vos nō egere.
ſus dixit ad illos: Nō egent q̄ ſani
ſ qui gratiam non querunt.
ſ hos iuuo: qui penitēdo dant locū gratie.
k ſūt medico ſꝫ q̄ male hn̄t. Nō eni
a ſ q̄ iuſticie ſue confidunt. ſ ↄuerti volentes.
l veni vocare iuſtos: ſꝫ pctōꝛes ad
m pniaꝫ. At illi dixerūt ad eū: Quare †
diſcipl̄i iohis ieiunāt frequēť ⁊ ob
ſecratiōes faciūt: ſil̄r ⁊ phariſeoꝝ:

liquerit. Et q2 ī nullo pꝛoꝛſus hui⁹ vi
te reſpectū vel cogitationeꝫ ſibi reſer
uauit: dn̄icoꝝ talētoꝝū fidelis diſpen
ſatoꝛ eſſe meruit. Be. Per matthei
electionē fides gentiū q̄ pri⁹ munda
nis inhiabāt: ſꝫ nūc coꝛp⁹ xp̄i ſedula
deuotiōe reficiūt exp̄mit. Per ſuper
biā phariſeoꝝ inſinuaťᷣ iudeoꝝū inui
dia: q̄ de gētiū ſalute toꝛquetur.
i Quare cū pub. Amb. Ois q̄ſtio
ex lege q̄ tenax iuſticie: nō habet mi-
ſericoꝛdiā. Oēs ḡ declinauerūt: ſed
ei⁹ auſteritatē miſſus fili⁹ dei gratia
euangelica tpauit. Pꝛouocat ergo
ad pniaꝫ peccatoꝛes: cui⁹ cib⁹ ⁊ pot⁹
et ambulatio: et oïa que geſſit saluti
ſeruiūt. Ambꝛo. Beda. Qui domi
cilio xp̄m recipit iterno: maximis ex
uberantiū paſciťᷣ delectatiōib⁹ volu-
ptatū. Itaqꝫ dn̄s ingrediťᷣ: et in ei⁹ q̄
credidit recūbit affectu. Sed rurſus
accēdiťᷣ iuidia pfidoꝝ ⁊ future pene †
ſpēs p̄figuraťᷣ. Epulātib⁹ eni fidelib⁹ Mat. 9. a
⁊ ī regno celoꝝ recūbētib⁹: pfidia te
iuna toꝛq̄biťᷣ. Oſtēdiťᷣ etiā q̄ꝫtuꝫ in- † Mat. 9. a
terſit iter emulos legis ⁊ grē: q2 q̄ le- Mar. 2. b
gē ſequuntᷣ; mētis famē patientᷣ eter- Joh. 5. b
nā. Qui v̄o ī interioꝛib⁹ v̄bū recepe
rint: alimēti celeſtis ⁊ font̄ vbertate
recreati eſuriri ⁊ ſitire nō p̄nt. Et ideo
q̄ animo ieiunāt murmurāt dicētes:
q̄re cū pub ⁊c̄. Filij diaboli venenuꝫ
ſerpēt̄ diffūdūt. Serpens p̄mā vocē
emiſit dicens eue: q̄d vtiqꝫ de⁹ dixit:
Nolite mā ducare ex omi ligno. hūc Geñ. 3. a
imitaťᷣ iſti. k Medico. Chꝛiſt⁹ me-
dic⁹: q̄ miro medicādi genere vulne-
rat⁹ ē ꝓpter iniq̄tates n̄ras. Hoc me-
dicamine ſerpētis venenū excludiťᷣ.
Qui hoc medicamēto vtiťᷣ: nō rema-
net ieiunus. l Uocare iuſtos. Be
da. Iuſtos vocat eos: q̄ dei iuſticiaꝫ
ignoꝛātes: ⁊ ſuā volentes ↄſtituere:
iuſticie dei non ſūt ſubiecti: ⁊ de lege
p̄ſumētes grām euāgelij nō querūt.
Peccatoꝛes q̄ ſua mala attēdentes:
nec ꝑ legē poſſe iuſtificari ſe putātes:
xp̄i ſe gratie penitendo ſubmittunt.
m Quare diſ. Be. Mattheus dicit
ipos diſcipl̄os h̄ q̄ſiſſe. Sꝫ ſciēdū q2
vtriqꝫ q̄ſierūt. Be. Spūaliť diſcipu
li iohis ⁊ phariſeoꝝ ieiunant: q2 qui
opa legis vl̄ traditiones hoīm ſeq̄ťᷣ:
vl̄ q̄ etiā vocē xp̄i tm̄ aure pcipit: ab
ſtinēs a bonis ieiuno coꝛde tabeſcit.
Sꝫ qui xp̄o adheret reficiťᷣ: q2 carne
ei⁹ epulaťᷣ ⁊ ſāguïe. Iohes vinū ⁊ ſi- L. 1. b
cerā ñ bibit: q2 abſtinētia meritū au-
get: cui nulla eſt potētia nature. dn̄s
autē q̄ pctā pōt ↄdonare: cur a pctō-
rib⁹ declinaret q̄s abſtinentib⁹ pote-
rat facere iuſtioꝛes. Ieiunat et xp̄s:
ne p̄ceptū declines. Manducat cum †
peccatoꝛib⁹: vt gratiā ⁊ poteſtatē in- Mat. 9. b
telligas. Mar. 2. c
¶ Nunq̄d

Nico. de lyra

a Et poſt hec exijt. Hic ↄ̄nter deſcri
biťᷣ vocatio matthei. ⁊ p̄mo deſcribiťᷣ
iſta vocatio. ſcđo deſcribiťᷣ murmu-
rantiū confutatio. ibi: Et murmura-
bāt. ſentētia p̄me partis pꝫ ex dictis
Matth. ix. b Et murmurabant.
Hic ↄſequenter deſcribitur malignā-
tium confutatio: ⁊ hoc in tribus caſi
bus. Secundus ponitur. ibi: At illi
dixerūt. Tertius in p̄ncipio ſequētis
ca. Pꝛimus caſus ē q2 phariſei mur-
murabant

Moralit' a ·Nūqd po. Be. Mora. Q̄diu ſpōſus nobiſcū ē ⁊ i leti
cia ſumꝰ nec ieiunare poſſumꝰ: nec lugere. Cū autē ꝓpter
pctā ille recedit: tūc indicēdū ē ieiuniū: ⁊ recipiendus eſt
luctꝰ. b ·Filios ſpōſi. Be. Spōſus xp̄s ſpōſa eccl'ia. De
h̄ ſacro ꝯnubio apl'i ſūt creati ꝑ lauacrū regenerationis.
Mar.2.c Vn̄ marcꝰ filios nuptiaꝝ eos ap/
pellat: q̄ lugere ⁊ ieiunare nō pn̄t
q̄diu ſponſū i thalamo vident. ⁊
ſciūt eē cū ſpōſa: ſ3 qñ trāſierit nu/
ptie ⁊ paſſiōis ⁊ reſurrectiōis tp̄s
aduenerit: tunc filij ſponſi ieiuna
būt: deſiderātes iudicꝭ aduentū.
c ·Veniēt āt. Be. Quaſi: facturi
eſtꝭ: vt lugētes ieiunēt: q2 eſtꝭ ſpō
ſū occiſuri. Hic luctꝰ abſentie ſpō/
ſi: nō tm̄ pꝰ mortē ſponſi: ſ3 ⁊ añ in
carnationē illiꝰ ꝑ totu3 huiꝰ ſeculi
tp̄s ē celebratꝰ: qñ deſiderabāt ſā
cti icarnatiōe3. Poſt aſcēſionem
xp̄o deſiderāt ſācti aduētū iudicꝭ.
Nec̄ h̄ luctus reqeuit: niſi q̄diu
cū diſcipulis dn̄s i carne ꝯuerſa/
tus ē. d ·Tūc ieiu. De vtroq3 ie/
iunio qđ ē i tribulatione vel i gau
dio rn̄det: Cū ablatꝰ erit ſponſus
tūc erūt i merore ⁊ luctu: donec ꝑ
ſpiritūſāctum ꝯſolatio tribuat. q̄
dono ꝑcepto i ieiuniū qđ fit ꝑ leti
ciā iā renouati i vitā ſpūalē3 cele
brabūt. Et h̄ prius agit đ ieiunio
qđ ꝑtinet ad hūilitatē tribulatio
nis. Illđ āt qđ ad gaudiū mētis
ꝑtinet (qñ mēs ad ſpūalia ſuſpen
dit: ⁊ iđ a cibis corporeis aliena/
tur) ſequētibꝰ ſiſitudinibꝰ ſignifi/
cat: oſtēdēs ꝙ carnalibꝰ: et ob h̄
adhuc veterē ſenſū trahētibꝰ h̄ ge
nus ieiunij nō cōgruit. e ·In ve
ſtimētū Be. Veteri veſtimēto cō/
parat diſcipuli: q̄ adhuc ſūt vetꝰ
hō. Quibꝰ nouꝰ pānus .i. aliq̄ ꝑti
cula noue vite nō debet immitti.
Qđ ſi fit: etiā ipa noua veſtꝭ .i. do
ctrina noue vite quodāmō ſcindi
tur: cuiꝰ ꝑticula q̄ ad ieiuniū cibo
rū valet: iportune tradit: cu3 illa
doceat generale ieiuniū: nō a ꝯcupiſcētia ciboꝝ tm̄: ſ3 ab
oī leticia tpaliū delectationū. Cuiꝰ generalꝭ ieiunij illa ps
q̄ ad cibos ꝑtinet: nō d3 ipartiri hoibꝰ adhuc veteri con/
ſuetudini deditꝭ: q2 ⁊ illic videt q̄ſi ſciſſio fieri. Et ipi ve/
tuſtati nō ꝯuenit: q2 timēdū ē ne ꝑ nimiā auſteritatē etiā
fidē quā habebāt amittāt: q2 nō deberet miſceri actꝰ vete
ris ⁊ noui hoīs. Nō eni placet ſponſo diſcolor veſtis. vn̄
Coloſ.3.b aplꝰ: Exuite veterē hoīe3 cū actibꝰ ſuis: ⁊ induite no. ⁊c̄.
f ·Vinū nouū. Vino intꝰ reficimur: veſte foris tegimur.
Veſtis ſ̄ ſūt bona opa q̄ foris agimꝰ: qbꝰ corā hoibꝰ luce
mus. Vinū feruor fidei: ſpei ⁊ charitatꝭ: q̄ in ꝯſpectu dei
i nouitate ſenſus intus reformamur. g ·In vtres vete
Be. Veteribꝰ etiā vtribꝰ cōparāt q̄ nouo vino .i. ſpūalibꝰ
p̄ceptꝭ facilꝰ diſrūpunt q̄3 ꝯtineāt. Erūt āt noui vtres cū
pꝰ aſcēſionē accepto ſpū deſiderio ꝯſolatiōis eiꝰ orādo ⁊
ſperādo inouabūt. Alit. Nec nōdū inouate: ſ3 i vetuſta
te malicie pſeuerāti: nouoꝝ myſterioꝝ ſacramenta nō de/
bēt cōmitti. Alit: Veteres vtres ſt ſcribe ⁊ phariſei. No
uus pānꝰ ⁊ nouū vinū p̄cepta euāgelij: q̄ nō poſſunt ſuſti
Gal.2. nere iudei: ne maior ſciſſura fiat: cū qbꝰ galathe p̄cepta le
gis miſcebāt i vtres veteres nouū vinū. Cōueniūt aute3
aplis nō his q̄ traditiōibꝰ maioꝝ deprauati ſinceritatē p̄/
ceptoꝝ xp̄i nequeūt cuſtodire. Vnde ſubdit: Et nemo b.
ve. ſta. v. q2 iudeis veteris vite ſaliuis imbutis noue grē
p̄cepta ſordebant: quia maioꝝ traditionibꝰ accumulati:
dulcedinē ſpūaliū verboꝝ percipere non valebant.
b ·Sed vinum nouum. Fragilitas humane cōditionis
aꝑitur: cum corpa nr̄a exuuijs defunctoꝝ animaliū cōpa/
rantur. Sed renouatis vtribus noua vina condūtur: cū
ſacramenta que accepimus iuiolata ſeruamꝰ. Hos vtres
ſi pleni ſunt: gratia ſeruat. ſi vacui: tinea et erugo conſu/
mit. Semper ergo ſint pleni.

Factū

tui aūt edūt ⁊ bibūt? Quibꝰ ipe
a b ait. † Nūqd poteſtꝭ filios ſpōſi dū †
c cū illꝭ ē ſpōſus facē ieiunare? Ve
niēt āt dies ⁊ cu3 ablatꝰ fuerit ab
ab amore mundi non ſolū a cibis.
in humilitate tribulationis.
d illꝭ ſpōſus: tūc ieiunabūt in illꝭ die
quare nōdū cōueniat aplis ieiuniū.
bus. Dicebat aūt ⁊ ſiſitudinē ad
particulam.
illos † Quia nemo cōmiſſurā ave a†
ablatam. a ieiunio vitiorum.
e ſtimēto nouo mittit in veſtimē/
q2 incipit diſplicere ⁊ ſi añ placuerit.
tū vetus: alioquin et nouū rum/
pit: et veteri non conuenit com/
ablata. vite noue myſteria: non ſūt
cōmittenda mentibus nondū innouatis.
miſſura a nouo † Et nemo mittit.
f g vinum nouum in vtres veteres:
qđ ſi fit: nec rudes mentes hoc pati poſſent et
ipa doctrina nihil ꝓdeſt ipe mentes pondere pec
catoꝝ ſuffocantur vel ꝑimuntur.
alioq̄n rūpet vinu3 nouū vtres:
⁊ vinū effundet: ⁊ vtres peribūt.
noua myſteria inouatis mētibꝰ cōmittant.
b Sed vinū nouū in vtres nouos
a doctria memorie tradit: ⁊ mens nō ē ſine fru
mittēdū ē: ⁊ vtrāq3 ꝯſeruant. Et
ctu. vult eni poſtea ſi innouat quod etiam
corrigit apoſtolis.
nemo bibens vetus ſtatim vult b† c
nouū: dicit eni vetꝰ melius eſt. d

murabāt de cōlcatiōe xp̄i cū pctōribꝰ in cibo ⁊ i potu: quā murmu
rationē xp̄s oſtēdit irrōnabilē: ⁊ pat3 ex dictꝭ Matth. ix. Scđs ca
ſus ē ꝙ arguebāt diſcipulos xp̄i eo ꝙ nō ieiunabāt ſicut phariſei ⁊
iohis diſcipuli: ſ3 xp̄s eos excuſabat rōnabilꝭ. et pt3 ſnīa ex dictis
Mat. ix. hoc excepto: a ·Quia nemo cō. ⁊c̄. cōmiſſura idem ē qđ
ſuctura: ⁊ dr̄ a con qđ eſt ſimul ⁊ mitto is.
q̄ſi ſimul mittere. Illa eni q̄ ꝯiūgūt ſimul
mittūt. b ·Et nemo ⁊c̄. ſc3 cōſuetudina/ G
rie. c ·Stati vult nouū .i. repēte. d ·Di †
cit eni vetꝰ meliꝰ ē. q2 magis ſapit ſibi ꝓpt Mar.9.b
ꝯſuetudinē bibēdi: eo ꝙ ꝯſuetudo ē q̄dam Mar.2.c
natura: ſ3 paulatine aſſuefaciēdo ad biben
dū nouū tādē efficit ſibi ſapidū ⁊ eo modo
hoībꝰ ꝯuerſis de nouo ad vita3 ꝑfectionis
opa incōſueta ſūt eis difficilia: ſ3 paulatine
aſſuefaciendo efficiuntur eis facilia ⁊ dele/
ctabilia. ¶ Ca. V

¶ **Moraliter.** Factū ē aūt cum
turbe irruerēt ⁊c̄. Seqꝭ: † Et vidit duas †
na. ⁊c̄. Be. Due naues myſtice circūciſiōe3 Mar.2.d
⁊ p̄puciū ſignificāt: qs videt dn̄s. nā i vtro
q3 ꝓpl'o nouit q̄ ſūt eiꝰ: ⁊ ad future vite trā
q̄llitatē q̄ſi ad litꝰ videndo h̄ ē miſericordiꝭ
viſitādo ꝓuehit. d† ·Duc i altū ⁊ laxate
re. ve. ⁊c̄. Ambro. Myſtice aūt nauis petri
ſm̄ mattheū fluctuat. ſm̄ lucā repletur pi/
ſcibꝰ: vt ⁊ p̄ncipia fluctuātis ecclie ⁊ poſte †
riora exuberātis agnoſcas. nō turbat iſta Mar.2.d
q̄ petrū habet. turbat illa q̄ iudā habet. in
vtraq3 tn̄ petrꝰ: ſed q̄ ſuis meritis firmꝰ eſt
turbat alienis. caueamꝰ ꝙ ꝓditorē ne ꝑ eū
plurimi fluctuemꝰ. i† ·Exi a me dn̄e ⁊c̄. ꝑ
petrū q̄ cū ſocijs ꝑ totā noctē laborans ni/
hil cepat: ⁊ in vbo xp̄i cepit multitudinem
piſciū copioſā: ⁊ tn̄ ſibi ñ attribuit niſi cul/
pam. d. Exi a me dn̄e q2 hō peccator ſū: ſi/
gnificat p̄dicator euāgelij: q̄ ꝓprie initens
vtuti nihil ꝓficit: ſ3 initēs diuine vtuti fa
cit magnū ꝓfectu3: tn̄ nō debet attribuere
ſibi niſi defectum. ⁊ tūc a deo ꝯfortatur. d.
m† ·Noli timere. ⁊ maior ꝓfectꝰ ſibi ꝓmit/
tit cū ſubdit: n† ·Ex h̄ iā homīes eris ca/
piēs. Et factū ē cū i vna eēt ciuitatū et ecce
vir plenꝰ lepra ⁊c̄. Be. Typice āt leproſus
humanū genꝰ: lāguidū pctīs deſignat ple
nū lepra: qm̄ oēs peccauerūt ⁊ egēt gratia Ro.3.c
dei: vt. ſ. extēta manu .i. vbo dei humanā ꝯtingēte naturā: a p̄ſtini
erroris varietate mūdent: ⁊ offerāt ꝓ ſua emūdatiōe corpa ſua ho
ſtiam deo viuā. † ·Et ecce viri portātes i lecto hoīem ⁊c̄. Morali/
ter paliticꝰ ē peccator opibꝰ meritorijs p̄uatꝰ: ſ3 iacet in lecto: qñ te
net eū peccati ꝯſuetudo. ipm aūt portātes: ſunt iuſti ꝓ eo dep̄can
tes: ⁊ ſic ponūt eū añ ieſū q̄ cū reſpicit: qñ p̄ces eoꝝ exaudit: ⁊ tunc
lectum ſuū tollit qñ a peccatoꝝ ꝯſuetudine recedit: et vadit in do/
mū ſuā qñ bonis actibus feſtinat ad patriā celeſtē: et populꝰ deu3
magnificat đ tali mutatiōe: qm̄ eſt dextere excelſi. Et poſt hec exijt
⁊ vidit ieſus publicanū ⁊c̄. Sequit: † ·Et fecit ei magnū cōuiuiū
leui ⁊c̄. Chryſ. Chriſtus quodlibet genꝰ remedij exhibebat: ⁊ non
ſolum diſputando ⁊ p̄ſtando ſanitatum remedia: vel etiam redar/
guendo emulos: ſed etiam cōmedendo nonnullos erraniū dirige
bat: inde nos inſtruens ꝙ quodlibet opus ⁊ tempus poteſt nobis
vtilitatem afferre: et publicanoꝝ participationē non vitauit: ꝓpt
vtilitatem ſequentē: more boni medici q̄ niſi ſanīe tangeret a mor/
bo nō liberaret. † ·Quare diſcipuli iohānis ieiunant frequenter
⁊c̄. ꝑ phariſeos q̄ diuiſi interp̄tant: heretici ab eccl'ia p̄ciſi ſignifi/
cant: ꝑ diſcipulos ſ̄ iohānis q̄ ſe ꝯiūxerunt phariſeis: ſignificant
ſimplices chriſtiani qui cum hereticis familiaritatē contrahunt ex
aliqua occaſione: et ex hoc aliq̄n trahunt ad eoꝝ mala. † ·Nun/
quid poteſtis filios ſponſi: dū cum illis ē ſponſus facere ieiunare?
q. d. non. ꝓpter qđ apud ꝓbatiſſimos egypti monachos ſtatutum
fuit vt nullꝰ ieiunaret a paſcate vſq3 ad aſcenſionē: ꝓpter gaudium
reſurrectionis xp̄i: quo tp̄e frequēter diſcipulis apparuit et cū eis
comedit: vt dr̄ in collationibꝰ patrū collatiōe p̄ma Theone abba/
tis. a† ·Nemo cōmiſſuram a veſtimento nouo ⁊c̄. ꝑ iſtas ſimilitu
dines ſignificat ꝙ doctrina noui teſtamēti non ꝯueniebat actiue:
niſi hoībꝰ renouatis ꝑ donū ſpirituſſancti: tūc eni data fuit eis in/
telligentia perfecta ſcripturaꝝ: et eloquentia omnium linguarum.
b† ·Et nemo bibens vetus ſtatim vult nouum ⁊c̄. Sic imbuti lega
libꝰ obſeruantijs nolebant eas dimittere vt habetur Actꝭ. xv.

Factu3

a A
† De cõſe. di. 5. diſci/pulos.

Actū ē aūt. In ſabbato ſcđo ꝑmo. Be. Dicē ꝗ ſab/ Ca.VI
bati lr̃a ſolui ceperat deuteron ꝓteron.i.ſcđo ꝑmū ſabba/
tū vocat: ꝑ h̄ innuēs obſeruātiā legalis ſabbati ceſſaturā:
⁊ naturalis ſabbati libertatē: ꝗ vſ ad moyſi tp̄a ceteroꝝ dierum
ſiliis erat reſtituēda ꝗ credētes per grām ſeptiformis ſpūs a malis
opibꝰ vacāt. Sabbatū ſ͂ grē ad diſtinctiōem legalis ſabbati. ſcđo
ꝑmū đr.i.ꝑmū ſcđo ꝑlatū.i.ſupꝉꝰ ⁊ dignꝰ inferiori legali: vꝉ oꝛdīe
tp̄is: qꝛ ⁊ añ legē h̄ ſabbatū a patribꝰ ita agebat ſicut nunc agit a
nob. Vel ſcđo ꝑmū dici pōt: vt vnū idē noui teſtamēti ſabbatū:
⁊ ſcđm ſit: qꝛ poſt legale a nobis obſeruat ⁊ ꝑmū: qꝛ añ decreta le
gis a iuſtis obſeruabat antiq̄s. Scđo ꝑmo. Ad lr̃az ī altero ſab
bato qđ poſt illđ fuit ꝑmitꝰ ſcđm: vel qđ occurrit pꝛiꝰ poſt ſcđz ab
Myſtice eo ꝗ p̄cedētia ſunt dicta vel facta. b Per ſata ⁊c̄. Myſti. Ager
mūdus. Agri ſeges hūani generis fecūditas. ſpice fructꝰ eccl̄ie: ꝗ/
bus ſaturāt apl̄i nr̄o ſe alētes ꝓfectu. c Vellebāt diſcipuli ⁊c̄.
Nō habētes diſcipuli ſpaciū māducādi ꝓpt̄ importunitatē turba/
rū eſuriebāt vt hoīes: ſ; vellētes ſpicas inediā ꝯſolāt: qđ ē indiciū
auſterioꝛis vite: nō p̄paratas eſcas: ſ; cibos ſimplices querere. Et
nota ꝙ apl̄i lr̄az ſabbati iā deſtruūt aduerſus hebionitas ꝗ alios
Myſtice apl̄os recipiūt: Paulū q̄ſi legis trāſgreſſoꝛē repudiāt. Be. My
ſti. Diſcipuli eſuriētes ſalutē hoīm trāſeūt ꝑ ſata.i. ꝑ regiōes que
albe ſūt ad meſſem. Spicas ꝯfricāt: qꝛ ī illis q̄s in coꝛpꝰ xp̄i volūt
traijcere moꝛtificabāt veterē hominē cum actibus ſuis: a terrena
intentiōe extrahēdo: exempla operū ꝓponendo: ariſtarū in tegu/
menta remouēdo: ⁊ grana mundata per oꝛa p̄dicantium mēbꝛis
eccl̄ie incoꝛpoꝛādo. Apud marcum diſcipuli p̄gredientes dn̄m
hoc egiſſe referunt: qꝛ neceſſe eſt vt doctoꝛis ſermo p̄cedat: ⁊ ſic coꝛ
auditoꝛis grā ſupne inſtitutiōis illuſtret. Sꝫ hoc putāt iudei ſab/
bato non licere. Chriſtꝰ ꝟo noue gratie munere deſignat eſſe ociū
legis opus gratie arguens doctoꝛes legis neſcire legē. d Dice
bant il. ⁊c̄. Alij dicūt ipi dn̄o h̄ fuiſſe obiecta. Sꝫ a diuerſis ⁊ ipi
dn̄o ⁊ diſcipulis potuerūt obijci: ⁊ cuicun obiectū ſit ad ip̄m ma
xime reſpicit: e In ſabbatis ⁊c̄. Sabbata ſignificāt feriatiōes:
vel que ī h̄ ſeculo agunt a vacantibꝰ ſupſtitionibꝰ iudeoꝝ: vel ꝗ ī
B futuro agent qñ in ꝑpetua ſolēnitate māducabimꝰ bona terre.
f Nec h̄ legiſtis ⁊c̄. Be. Quō dn̄o ad crimen obijcit qđ in ſeruo
ꝓ crimine nō tenet? Verꝰ rex ⁊ ſacerdos. ⁊ ideo dn̄s ſabbati euul
ſarū ſabbato ſpicaꝝ noxa non tenet. g Dauid cum eſu. ⁊c̄. Be.
1. Re. 21. a Si dauid ⁊ achimelech excuſatiōe famis mādatū legis trāſgrediē
Allego. tes nō rep̄hēdūt: cur eādē in apl̄is famē non ꝓbatis? Allego.
Dauid ꝗ cū ſocijs fugit a facie ſaul: ſignificat xp̄m ꝗ cū diſcipulis
latet p̄ncipē mūdi. Dauid obſeruatoꝛ legis panes ꝯſecratos man/
ducat: ⁊ dat illis ꝗ cū illo ſūt: ſignificās ſacerdotalē cibū ad vſum
trāſiturū populoꝛū: ſiue qꝛ oēs filij eccl̄ie ſūt ſacerdotes vncti ſpū
ſācto vt ſeipos offerāt. h Intrauit in domū ⁊c̄. Magna hoſpi
talitatis grā: ꝓpoſito moꝛtis ꝑiculo: nō declinat hoſpitē animꝰ ſa
cerdotis. Et ſic nos debemꝰ aliena ꝑicula in nos trāſferre. Sed et
verū dauid hoſpitio mētis nec ꝓ ꝑiculo moꝛtis veri excludunt ſa
Myſtice cerdotes. i Homo ⁊ ma. Be. Myſtice. Hō iſte hūanū genꝰ ſigni
ficat ī fecūditate boni opis arefactū ꝓ manu in ꝑmo parēte ad li/
gnū extēſa: quā ſanat manꝰ īnocēs ī cruce extēſa. Et bñ manꝰ ī ſy/
nagoga erat arida: qꝛ vbi manꝰ donū ſcientie ibi maioꝛi tranſgreſ/
ſoꝛ ſubiacet culpe. k Obſeruabāt aūt. Be. Quia deſtructionē
ſabbati quā ī diſcipulis arguebant ꝓbabili magiſtri excuſauit ex
emplo: nūc ip̄m obſuādo magiſtrū calūniari volūt: vt ſi ñ curet:
crudelitatꝭ vꝉ imbecillitatꝭ: ſi curet: trāſgreſſiōis arguāt. l In/
terrogo vos. Be. Preueniens calūniā quā ſibi parabant: arguit
eos ꝗ p̄cepta legis male īterp̄tādo etiā a bonis opibꝰ ſabbato fe/
riādū eſtimabāt: cū lex a ſuili ope.i. a malꝭ abſtinere p̄cipiat ī ſab/
bato. In ꝗ ſignificat ī ſeptīa ꝗete illos ꝗ ī ſex etatibꝰ huiꝰ ſecli bo/
na fecerūt: nō a bonis ſ; a malis ferias habituros. m Aiaz ſal.
Be. Coꝛpꝰ curaturꝰ de aīe ſaluatiōe īterrogat: qꝛ illa miracula ꝓ/
pter aīe ſalutē faciebat: ⁊ ip̄a ſanatio manꝰ: ſalutem aīe ſignifica/
bat. Vel noīe aīe totꝰ hō ſignificat. n An ꝑdere. Be. Nō ē au/
ctoꝛ mali deꝰ: ſꝫ q̄s nō ſaluat: ꝑdere dicit. o Extēde. Be. Infru
ctuoſe debilitas aīe nullo meliꝰ oꝛdine curat: ꝙ elemoſynaꝝ largi/
Eccl. 4. d tate. vñ đr: Nō ſit manꝰ tua ad accipiēdū poꝛrecta: ⁊ ad dādū col/
lecta. Quia fruſtra ꝓ peccatis rogaturꝰ manꝰ ad deū extēdit: qui
has ad paupes ꝓ poſſe nō extēdit. p Inſipiētia. Quia ſolo li/
uoꝛe ꝑmoti ſūt: nō eni culpa fuit vel hoīs manū extēdere: vel ieſū
ſanare. Magna inſipiētia erat d̄ nece eiꝰ tractare: cuiꝰ bñficijs plu
†2. q. 7. ple rimū indigebāt. q Exijt ī mōtē oꝛare. Mons in ꝗ apl̄os eligit
rūq̄. § his ⁊ docet altitudinē ſignificat iuſticie: qꝛ inſtituēdi erāt ⁊ p̄dicaturi
itaq̄. ne ī infimis remaneāt: ſ; ad ſupna erigant. Sic ⁊ lex ī monte data
C fuit. Apl̄os p̄eminētiꝰ abducit: vt a mōte pꝛiꝰ mōtes ſuſcipiāt pa/
Exo. 19. d cē ꝑplo annūciādā. Sic ⁊ moyſes ſolꝰ legē ſpūaliter ītelligēs: mō/
Moꝛalit̄ tis verticē ī ꝗ deꝰ erat aſcēdit. Moꝛa. Qui deum oꝛando ꝗrit ad
ſupioꝛa ꝓgredit: v̄ticē curie ſublimis aſcēdit. Orat aūt dn̄s: non
Ꝙ ꝓ ſe q̄ſi

a Factū ē aūt Ca.VI
ſ vna dictio ē: vel due ſunt di
ctiones.
in ſabbato ſcđo pꝛi/
b c mo cum trāſiret ꝑ ſata: velle/
bant diſcipuli eius ſpicas: et
manducabāt ꝯfricantes ma
nibus. Quidam autem pha
d riſeoꝝ dicebāt illis: Quid fa
ſ ſm̄ p̄ceptum legis.
e citis quod non licet in ſabba
tis? Et reſpondens ieſus ad
f eoſ dixit: † Nec hoc legiſtiſ qđ †
g fecit dauid: cū eſuriret ipſe ⁊
h qui cū eo erant quomodo in
trauit domū dei ⁊ panes ꝓ/
poſitionis ſūpſit ⁊ manduca
uit: ⁊ dedit his ꝗ cuz eo erāt:
quos non licebat māducare
niſi tm̄ ſacerdotibꝰ? Et dice/
ſ p̄eeſt non ſubeſt veteri obſeruantie: et
ideo non peccat qui ſm̄ eius obſeruationez
obſeruat.
bat illis: Quia dominus eſt
filius hominis etiā ſabbati.
Factum eſt autem et in alio †
ſ Be. ſabbatis maxime curat ⁊ docet: non
ſolū ꝓpter īſinuādū ſpūale ſabbatū: ſꝫ etiā
ꝓpter celebꝛioꝛē populi cōuentum.
ſabbato: vt intraret in ſyna/
gogaz ⁊ doceret. † Et erat ibi
i hō ⁊ manꝰ eiꝰ dextera erat ari
k da. Obſeruabāt aūt ſcribe et
phariſei ſi ī ſabbato curaret
vt iuenirēt vnde accuſarēt il
ſ Dn̄s nouit cogitationes hoīm quoniam
vane ſunt.
lū. Ip̄e ꝟo ſciebat cogitatio/
nes eoꝝ: ⁊ ait homini qui ha b
bebat manū aridā. Surge: ⁊
ſta ī mediū. Et ſurgēs ſtetit.
l Ait aūt ad illos ieſus: Inter
terrogo vos ſi licet ſabbato
ſ exponit. ſ.i. hoīez curare.
m bñ facere an male: aiaz ſaluā
a ſ id ē a ꝑditione ſaluam nō facere.
b ſ quaſi iratus illis obmuteſcētibus.
n facere an ꝑdere? Et circūſpē/
o ctis oībꝰ dixit homini. Extē/
ſ ad pauperē vt pꝛimum iuues: vidue p̄ſi
dium feras: extende ad deū ꝓ peccatis tuis
oꝛando.
tēde manū tuā. Et extēdit: et
ſ que crimine aruerat: ſuccis bonoꝝ operū
ſalutaribus irrigat. ſ qꝛ ſtatim dei impe/
rium ſequitur miraculū.
reſtituta eſt manꝰ eiꝰ. Ipſi au c
ſ.i. inuidia.
p tem repleti ſunt inſipiētia: et d
colloquebantur ad inuicem:
ſ quomodo eū ꝑderent.
quid naz facerēt de ieſu. † Fa e†
ctum eſt autem in illis diebꝰ
ſ foꝛma p̄ſcribit: quā debeas emulari.
q exijt ī mōtē oꝛare: ⁊ erat ꝑno/ †

a† Capl̄m. VI
a Factuz
eſt āt.
Hic po
nit tertius ca/
ſus: qꝛ ſcribe ⁊
phariſei argue
bant xp̄m ⁊ di
ſcipulos eiꝰ de
violatione ſab
bati. ⁊ h̄ in du/
plici caſu. ſecū
duſ ponit. ibi:
Factū ē aūt in
alio ſabbato.
Snīa autē iſta
rum duaꝝ par
tiū patet ex di/
ctis Mat. xij.
vbi iſti duo ca
ſus ponunt eo
dem oꝛdine ꝗ
hic: et exponū/
tur eodem mo
do excepto qđ
ſequit: b Et
ait hoī qui ⁊c̄.
Hoc autē fecit
xp̄s vt miracu
lū eēt euidētiꝰ
⁊ vt manifeſtiꝰ
argueret ceci/
tas malignan/
tium. c Ipſi
aūt repleti ſūt
iīſi.i. irrationa/
bili iracūdia:
cum magis de
berent eſſe gra
ti de bñficio di
uino. d Et
collo. ad inui.
ꝗd naz f. de ie.
iam eni tracta/
bant de moꝛte
ipiꝰ: ſꝫ xp̄s no
luit moꝛi ante
tp̄s p̄finituz a
pr̄e vt iplerent
ſcp̄ture ꝓphaꝝ
d̄ ignominioſa
eius moꝛte.
e Factū ē aūt
in ⁊c̄. Poſtꝙ
deſcripta ē vo/
catio plurium
ad xp̄i diſcipu
latū. hic ꝯñter
deſcribit ꝓmo
tio aliquoꝝ ex
illis ad apoſto
latum. et ꝑmo
deſcribitur di/
cta ꝓmotio. ſe
cundo ꝓmoto
rum īſtructio.
ibi: Et deſcen/
dens ieſus de
mōte. Circa ꝑ/
mum dicit: Fa
ctum eſt autez
⁊c̄. ꝑ hoc oſten
dit xp̄s ꝙ pro/
motiōi aliquo/
rū ad ſtatuz di
gnitatꝭ ī eccle/
ſia dei debent
oꝛōnes deuote
p̄mitti

† Ma. 12. a
Mar. 2. a
† 1. Re. 21. b
Mar. 12. a
† Mat. 12. a
Mar. 3. a
† Mat. 14. c

G ꝑ ſe q̄ſi impotẽs: ſ ꝑ me ſicut clemẽs. Uñ ſtati ſubdit: Et cũ dies fa. eſſet vo. diſ. ſ. oẽs q̄ eiꝰ ma/giſterio diſcũt iter regni. a Diſcipulos. De qbꝰ elegit. xij. quos apl'os. i. ſuo loco miſſos no/

Joh. 20. c minauit. vñ: Sic miſit me pater: ⁊ ego m. v. In montẽ aſcẽdens ad ſe vocat. eligit q̄s vult q: nõ illoꝝ eſt ſtudij: ſ diuine gratie vt ĩ apoſtolatũ vocarent. vñ:

Ibi. 15. c Non vos me elegiſtis ſed ego elegi vos.

Nõ ſapiẽtes: nõ diuites: nõ nobiles ele/git: ne du riſſe ꝑ prudẽtia: ne redemiſſe diui/tijs: ne potẽtie nobili/tatiſq; auctoritate ali/q̄s ad grãm traxiſſe vi/deret. b Cognomi/nauit. Nõ mõ primũ ſ longe pꝰ cũ ab an/drea adductꝰ dr: Tu vocaberis cephas q̃ interp̄tat petrꝰ. Sz volens lucas noĩa. xij. apl'oꝝ noĩare: cũ neceſ ſe haberet petrũ dice/re. breuiter voluit in/nuere q̄ nõ hoc antea vocaret: ſz ita dñs co/gnominauit: vt nõ ca/ſu facto puteᵗ: ſ ex cõ/mutatione ſacramẽtũ petre audiẽtibꝰ cõmen/daret. c Mattheũ. ⁊ thomã. Mattheꝰ cõ pari ſuo thome in ordi/ne cã humilitatɩ ſe ſup/ponit: cũ a ceteris euã/geliſtis prelatus ſit. d Et deſcẽdens. Ele/cturus apl'os dñs in mõtana ſubijt. turbas docturus ad cãpeſtria redit: q: nõ niſi in humili turbe xp̄m videre ſuf/ficiunt: ⁊ raro inueniᵗ vel q̄ turba dñm ad altio/ra ſequaᵗ: vel quiſpiã debilis in mõte cureᵗ: ſed extincta febre libidinũ ⁊ ſuccenſa luce ſciẽtie: pe/detentim quiſq; ſubit culmẽ virtutũ. e Mari/tima. Nõ a ꝑximo mari galilee: q: hoc nõ mira/culi loco ponũt: ſz a mari magno cognoiaᵗ. In q̄ etiã tyrus ⁊ ſidon cõp̄hẽdi poterãt. Sz q: ſũt ciuitates gẽtiũ: cõſulte noĩatim ponũᵗ: vt quã/ta ſit v̄tus xp̄i intimeᵗ: q̄ etiã exteras ciuitates excitat. f Et audirẽt. Si dicamꝰ duos ẽe ſer/mones aſcẽdit ĩ montẽ ⁊ habuit ibi diſcipulos ⁊ poſt deſcẽdit ⁊ fecit iſtũ ad turbã. Si dicimus vnũ fuiſſe: ita intelligendũ ẽ: q̄ aſcẽdit in mõtẽ ⁊ poſt aliquãtulũ deſcẽdit ⁊ ibi fecit ſermonem vbi erat planicies. g Eũ tan. Tãgit xp̄m q̄ fi/deliter credit ĩ eũ. tangit a xp̄o q̄ firmaᵗ in illo. Qui ſic tãgit ⁊ tãgiᵗ: ſpũs ipius v̄tute ſanaᵗ. h Et ipſe ele. ⁊c. Et ſi generaliter oibꝰ loquiᵗ: ſpãliter in diſcipulos oculos leuat: vt q̄ intenta cordis aure verbũ dei pcipiũt: latiꝰ ſaporis inti/mi lumẽ accipiãt: q̄bus os ĩ mõte ſedẽs aperit: vt magna ꝑferret in eos: ſtãs in cãpo oculos di/rigit: vt audita patẽter intelligant. i Beati paupes. Qui nõdũ cõſũmate v̄tutis arcẽ cõſcẽ/dere poſſũt: generalis interim pfectiõis ſũt bea/titudine pfouẽdi: vt paulatim ad meliora ꝑgreſ/ſi: dũ dño ĩ planicie ſtãte libẽter auſcultant: ad hũc q̄q; in mõtẽ ſedẽtẽ ſublimiter aſcẽdãt. Nã quorũ cordibꝰ adhuc edomãdis inſiſtit: hos q̄ſi ſtans affaᵗ. Quos lõgo ſtudio exercitatos et iã dociles iuenit: his q̄ſi quietꝰ reſidẽs myſtica intimat. Bed. Q̃ apud mattheũ plenarie p

octo

ctans ĩ oratione dei. †Et cũ dies (ſ non ſeculi.)

a fact' eſſet vocauit diſcipulos ſu/os: †et elegit duodecim ex ipſis a (ſ vt quadratũ orbẽ fide trinitatis inſignirẽt.)

quos ⁊ apl'os noiauit. Simonẽ b

b quẽ cognominauit petrũ: ⁊ an/drea fratrẽ eiꝰ. Jacobũ ⁊ iohãnẽ: (ſ et. ſ. vocauit.)

c philippũ ⁊ bartholomeuz: mat/theũ: ⁊ thomã: iacobũ alphei: et c

ſimonem qui vocaᵗ zelotes: et d

iudam iacobi: ⁊ iudam ſcarioth:

d qui fuit proditor. †Et deſcẽdens e

cum illis: ſtetit in loco campeſtri ⁊ turba diſcipulorum eiꝰ: et mul/titudo copioſa plebis ab omni

e iudea ⁊ hieruſalem et maritima ⁊ tyri ⁊ ſidonis: qui venerant vt

f audirent eum: ⁊ ſanarentur a lã/guoribus ſuis. Et qui vexaban/tur a ſpiritibꝰ imũdis curabant.

g Et ois turba q̄rebat eũ tangere: †

h q: virtꝰ de illo exibat ⁊ ſanabat f

oẽs. Et ipe eleuatɩ oculis ĩ diſci/ g†

(a ſ hi a peccato abſtinẽt: ſeculũ calcãt: illecebroſa nõ querunt. ſ ſpiritu.)

i pulos ſuos dicebat: †Beati pau b

ꝑmitti. iõ ſubdit: a Et elegit duodecim ex ipſis quos ⁊ apl'os noiauit: qbꝰ ſuccedũt ep̄i in eccleſia dei. b Simonẽ quẽ cognomiuit petrũ. Añ cõ/uerſionẽ eñ vocatꝰ eſt ſimon: ſed poſtea mutatũ eſt nomẽ eiꝰ. Et ex hoc in/oleuit cõſuetudo q̄ qñ aliq̄s creaᵗ in papã mutaᵗ nomẽ eiꝰ. c Jacobuz alphei. i. filiũ alphei: ⁊ iſte vocatus eſt iacobus iuſtus ⁊ frater dñi: q: erat ei valde ſiſis in facie: ⁊ in lineamẽtis corporis. d Judã iacobi. i. fratrẽ iacobi. e Et deſcẽdẽs ⁊c. † Mat. 10. c Mar. 3. b Act. 1. b

Hic p̄nr poſt electionẽ apl'oꝝ poniᵗ inſtructio d' ope/ribus pfectionis: q: ꝑmoti ad gradũ maiorẽ debẽt habere maiorẽ cognitionem. Licet aũt ſermo xp̄i ſe/quẽs factꝰ fuerit magni multitudini: tñ xp̄s ſermo/nẽ ſuũ ad apl'os principaliter dirigebat. Dubitaᵗ tñ † 3. q. 6. c. du/hic vtrũ iſte ſermo fuerit idẽ cũ illo q̄ a mattheo de/ dum.ſcribiᵗ. v. ca. Et dicũt aliq̄ q̄ ſic: tũ q: hic ⁊ ibi eodez mõ incipiᵗ. cũ dr: Beati paupes ⁊c. ⁊ eodẽ mõ termi/naᵗ. cum dr: Omnis q̄ audit ſermones meos ⁊ facit verſus finẽ huiꝰ ca. ⁊ Matth. vij. in fine. Itẽ q: illa que ponunᵗ hic fere ibi ponunᵗ. Alijs aũt videᵗ op/poſitum: tum quia hic dicitur: Et deſcendens ieſus Matth. v. diciᵗ: Uidens ieſus turbas aſcẽdit in mõ/tem. Item hic diciᵗ: Stetit in loco cãpeſtri ⁊c. ibi au/tem diciᵗ: Et cum ſediſſet acceſſerũt ad euz diſcipuli eius. Et aperiẽs os ſuũ docebat eos ⁊c. Et ideo iſte ſermo ⁊ ille videnᵗ differre q̄tum ad locũ: quia iſte † 2. q. 7. c. ſermo videᵗ eſſe factꝰ in terra plana ⁊ campeſtri. Ali/ plerũq; hus autẽ in monte. Item q̄tum ad faciendi modũ: q: his ita. iſte videᵗ eſſe factus a chriſto ſtando: alius autem ſe/dẽdo. Item q: multa in illo ponunᵗ que hic omittũ/tur. vt patet intuenti. Qui vult tenere primã opinio/nem poteſt dicere ad iſta que videnᵗ cõtrariari: dicẽ/do q̄ chriſtus primo aſcendit cacumen mõtis ad eli/gendũ apoſtolos ⁊ ibi docuit eos de aliquibus ſedẽ/do ſ̄m q̄ dicit Mattheus: ſed poſtea deſcẽdit ad ali/quã p̄tẽ montis planiorẽ q̄ hic diciᵗ cãpeſtris. vt ibi cõuenientiꝰ doceret multitudinẽ ⁊ hoc ſtando: ſ̄m q̄ hic diciᵗ. Qd̄ aũt diciᵗ q̄ hic multa omittunᵗ que in alio ponunᵗ nõ obſtat: quia euãgeliſte nõ ſemp vni/formiter referũt idem factũ chriſti vel dictũ: ⁊ quod vnus omittit alius ſupplet: vt ſic cõueniãt: ⁊ cũ hoc ſpecialia ⁊ ſingularia dicant. Qui aũt vult tenere ſe/cundã opinionẽ poteſt dicere ad primũ alterius opi/nionis nõ eſſe incõueniens q̄ duo ſermones a chri/ſto facti diuerſis tẽporibus eodem mõ incipiant et † Mat. 5. a terminenᵗ et eãdem materiã ſaltẽ pro magna p̄te cõ/tineant. His p̄miſſis procedendum eſt ad diuiſionẽ: quia primo deſcribiᵗ inſtructio chriſti directa principaliter apoſtolis. ſecũ/do cõmuniter facta turbis ca. viij. Adhuc primo poniᵗ dicta inſtructio. ſe/cundo eius cõfirmatio. ca. ſequẽti. Prima in tres: quia primo in ſermone premittiᵗ quaſi quedam prefatio. ſecũdo ſubditur ipſa inſtructio. ibi: Et ip/ſe eleuatis oculis. tertio infertur intenta concluſio. ibi: Omnis qui venit ad me. Circa primũ deſcribitur locus. cum dicitur: Et deſcendẽs cum illis ⁊c. ⁊ faciẽdi modus. cuz diciᵗ: Stetit in loco. ⁊ expoſitio patet ex dictis ſ̄m duplicem opinionem: ⁊ aſſiſtens populus cum dicitur: Et turba diſcipulo/rum ⁊c. et cauſe aduentus. cum diciᵗ: Qui venerant vt audirent eũ ⁊ ſana/rentur: quãtũ ad illos qui erant infirmi. f Quia virtus de illo exibat et ſanabat omnes: non eſt intelligendum q̄ aliqua virtus exiſtens in chri/ſto tranſiret ad alios eadem numero: ſed iſte exitus intelligiᵗ inquantũ ef/fectus exit a cauſa: quia virtus diuina exiſtens in chriſto faciebat ſanita/tes ĩ infirmis. Qualiter autẽ hũanitas chriſti ad hoc operabaᵗ. dictũ fu/it Marci. v. g Et ipſe eleuatis oculis. Hic cõſequenter deſcribiᵗ ipſa in/ſtructio: ⁊ primo de actibus beatitudinum. ſecũdo de actibus virtutũ. ibi: Sed vobis dico. Prima in duas. quia primo inducit ad actus beatitudi/nũ. ſcd̄o retrahit ab actibꝰ vitioꝝ cõtrarioꝝ. ibi: Uerũtñ ve vobis. Sc̄dm opinionẽ illã que dicit eũdem ſermonẽ hic deſcriptũ. et Matth. v. tres pri/me beatitudines hic poſite exponanᵗ ſic̄ expoſite ſũt ibidẽ. hoc addito q̄ ſe/cunda beatitudo hic poſita intelligenda eſt de eſurie iuſticie: ſicut ibi poni/tur: Beati qui eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſticiam ⁊c. Quarta autẽ beatitudo hic po/ſita que ibi poniᵗ octaua: non eſt ꝓprie beatitudo dicenda: ſed cõfirmatio precedentiũ. vt ibi dictum fuit. Sc̄dm opinionẽ aliã que dicit iſtum ſermo/nẽ alium ab illo. dicẽdũ q̄ ſaluator hic inducit ad quattuor virtutes q̄ vi/denᵗ oppoſita terrene ſeu mũdane beatitudini quã Boetius in libro de cõ/ſolatione vocat falſam vel mendacem felicitatez: p quas quidem virtutes deueniᵗ ad verã beatitudinẽ. Beatitudo enĩ terrena primo cõſiſtit in abun/dantia temporaliũ bonorũ: que frequenter eſt occaſio multoꝝ malorum: et ideo ſaluator inducit ad oppoſitum. cũ dicit: h Beati pauperes. ⁊ acci/pitur hic paupertas voluntaria per quã quis contemnit et abijcit a ſe bo/na temporalia quantũ poteſt fieri bono modo: vt homo liberius vacet ope/ribus vite contemplatiue.

¶ Octo beatitudines dr̄ ī ſermone pfectionis ad apl̃os ī ſū/mo mōtis: h̄ apud lucā tēperāti⁹ p quattuor cardinales virtutes cōphendiſ in leuiore ſermone ad turbas ī imo. Dicit ḡ: Beati pau. ſpū. Ecce tēperantia: q̄ etiā facit cor/dis mūdiciā. Beati q̄ nūc eſurit: q̄ cōpatiūſ alijs ⁊ miſe renſ: ⁊ tribuūt ſua: nō querētes aliena. Ecce iuſticia: q̄ etiam facit miſericordiā. Beati q̄ nūc fletis. Ecce prudētia: q̄ attēdiſ q̄ miſe/ra hec terrena: q̄ beata celeſtia: q̄ etiā pacē facit. Beati erit c. v. o. Ecce fortitudo q̄ facit etiā māſue/tudinē: fortis ē q̄ vincit irā ⁊ ali/os mot⁹ animi. Connexe v̄tutes: vt q̄ vnaꝫ habeat plures habere videaſ: ſꝫ ei⁹ q̄ fuerit vberior: et vberi⁹ p̄miū. Hoſpitalitas: ⁊ hu/militas: ⁊ ſāctitas abrae cōmēdā/tur: ſed q̄ fide p̄ſtitit: fide p̄ cete/ris meruit principatū. a Qui nūc eſu. Qui eſurit eſuriēti cōpa/tiſ: cōpatiēdo largiſ: largiēdo fit iuſt⁹: equalē ſe inferiorib⁹ p̄ſtat: dolū excludit: veritatē requirit. b Qui nūc fle. Qui ꝓpter diui tias hereditatis x̄pi: ꝓpter paneꝫ vite eterne: ꝓpter ſpem celeſtium gaudioꝝ: flet⁹ eſuriē: paupratēq̄ deſiderat: beat⁹ eſt: multo beatior q̄ has virtutes inter aduerſa ſer/uare nō trepidat. c Gaudete ⁊ exul. Inter odia cordiū: inter ꝓ/bra linguarū: inter man⁹ pſequē/tiū letiori corde verſamini: intui/tu ſupne mercedis. d Secūdū hec ⁊c̄. Exemplo ꝓphetarū cōfor tat illos: q̄ vera dicētes pſecutio nē ſolent pati. e Verūtñ ve ⁊c̄. Matheus: in mōte beatitudines ſolūmō ꝓborū. Lucas vero ī cā/po etiā ve deſcribit improboꝝ: q̄ rudes adhuc auditores minis et terrorib⁹ ad bona ſūt cōpellēdi: pfectos ſatis eſt p̄mijs inuitari.

Verūtñ ve vo. d. Cum ſupra re gnū celoꝝ paupeꝝ eē dicaſ ex op poſito apparet: q̄ ab hoc regno ſe alienat q̄ cōſolationē q̄rit in tē/poralib⁹. Nec tā diuitie q̄ amor diuitiarū in culpa eſt. ¶ Myſtice Diues pp̄ls iudaicus: vel hereti/cus vel ph̄us mundi: q̄ vbertate verboꝝ ⁊ facūdie patrocinio de/lectati: ſimplicitatē vere fidei ſup greſſi: theſauros inutiles cōdiderūt: ſm vſum ſeculi ḡ ge neratiōe x̄pi diſputātes: q̄ in futuro egeſtatē fidei ſue re/cognoſcēt: cibūq̄ pfidie q̄ in p̄ſti ructāt eterno macerati ieiunio cām tāti ſupplicij eſſe ſcient. Eritq̄ tēpus cū riſus ſuos lugeāt. q̄bus bñ dicit: Ve cū benedixerint vo. ho. q̄ dū hic placēt potētib⁹: maledicto ppetuo ſe ſubdūt: q̄ ſicut paupes eſuriētes flentes: in ꝓbitatē maloꝝ ꝓbanſ: ſic diuitijs epulis riſuiq̄ vacātes: mala obſequētiū cli/entela: maiorē foueñſ ad penā. f Qui ſaturati. Qui i ter diuites ampli⁹ abūdatis: ſicut diues q̄ induebaſ. p. et b. et epul. qui de digito laçari querit guttā aque. g Ve vobis. Salomō: Cor ſapiētis vbi eſt triſticia: cor ſtultoꝝ vbi eſt leticia. docēs ſtulticiā ridentibus: pruden tiā flentibus aſcribendā. h Benedixerint vobis ⁊c̄. Magna pars pene eſt peccatorū ſua ſcelera nō modo nō argui: ſed inſup quaſi bene geſta laudari.
i Diligite inimicos ⁊c̄. Dicto q̄d ab inimicis poſſint pa/ti: ſupponit qualiter ad ipſos ſe debeāt habere inimicos ⁊ hic eccleſia nō lacte imbuiſ: ſed validiore charitatis ci/bo roboraſ. Nō ſufficit nō odiſſe: ſed q̄ vltra humanam naturā eſt p̄cipiſ diligere: et cū lex viciſſitudinē imperet vltionis: euangeliū inimicitijs charitatē: odijs benigni/tatē: maledictis vota: pſequentibus patientiā: eſurienti/bus etiā gratiā remunerationis impartit.

Margin notes: † De pe. di. i. flear. | D | † 23. q. 4. q̄ ſpō. ſ. pōt | Mat. 5. a | † 23. q. 4. hec aūt. ſ. ex his oibus ⁊. c. nō pōt eē. pcepta. | Luc. 6. d | H. 16. e | Ecci. 7. a

¶ Orate

peres: q̄ veſtrū ē regnū dei. Bea a b
ſ iuſticiam.
a ti q̄ nūc eſuritis: q̄ ſaturabimi/ c
a ſ de p̄ſenti miſeria: de dilatione bonorū.
b ni. † Beati q̄ nūc fletis: q̄ ridebi/ d
ſ corde.
tis. † Beati eritis cū vos oderint e
ſ pellēdo de ſynagogis. ſ nomē crucifixi.
hoīes: ⁊ cū ſepauerint vos et ex/
ſ quātū ad iudeos ⁊ gētiles: nomē x̄pianū ſepe a memoria abraſum ⁊ eiectū eſt ab hoībus.
probrauerint: ⁊ eiecerint nomen
ſ nulla alia cā. ſ cui⁹ nomē v̄rm faciſ cognomē
veſtrū tāq̄ malū ꝓpter filiū ho/
c minis. † Gaudete ī illa die ⁊ exul/
ſ multa patiētib⁹ ī terrā mlta merces erit ī celis.
tate: ecce eī merces v̄ra multa ē
d in celo. Scōm hec eni faciebāt ꝓ f
a ſ q̄ timore nō deiciebāt a veritate. b ſ nūc q̄/dē poſſūt exprobrare ⁊ deijcere: ſꝫ inde eis ve.
e phetis patrēs eorum. † Verūnta/ g
a ſ q̄ pdetis vſū tēporaliū quē nūc diligitis.
b ſ cōtra neceſſarias tēporis miſerias.
men ve vobis diuitibus qui ha/ h i
ſ quā q̄rit. ſ q̄ ī deſiderijs vobis placētes: nullā
betis conſolationē veſtram. Ve k
veri boni famē patimini. a ſ .ſ. epicuris.
f vobis q̄ ſaturati eſtis: q̄ eſurie/ l
g tis. Ve vobis qui nunc rideris: m
h q̄ lugebitis ⁊ flebitis. Ve cū bñ n
dixerint vobis oēs hoīes. Secū o
ſ .i. bñdicebāt pſeudo ꝓphetis: q̄ ob captandū vulgi fauorē de corde ſuo ꝓphetabant.
dum hec faciebant pſeudo pro
phetis patres eorū. Sed vobis p
ſ hoc pfectū: nō impoſſibile.
i dico qui auditis: † Diligite inimi q
ſ homines nō vitia. ſ miniſtrādo cibū mentis vel etiā corporis.
cos v̄ros: benefacite his qui ode r

a Quia veſtrū eſt regnū dei. ſ. hic in ſpe: et poſtea erit veſtrū in re. ſcdo cōſiſtit in hoc q̄ bñ ſit hoī q̄tū ad corp⁹. videlicet in cibis ⁊ potib⁹: ⁊ hmōi carnis delectabilib⁹. ⁊ iō ſaluator inducit ad op poſitū dicēs: b Beati q̄ nūc eſuritis. abſtinētes a p̄dictis dele ctabilib⁹ q̄tū bono mō poteſt fieri vt caro redigaſ in ſeruitutem anime: vt ſic pcipianſ cōſolationes diui/ne. ideo ſubdiſ: c Quia ſaturabimini. inchoatiue in p̄ſenti vita pcipiendo p̄di/ctas conſolationes: ſed pfecte in patria: ſcōm q̄ dr̄ Pſ. xvi. Satiabor cū appa ru erit gloria tua. tertio conſiſtit in tēporali iocūditate inepta: ad cui⁹ oppoſitū indu cit dicens: d Beati qui nūc fletis. con ſiderando q̄ tempus p̄ſentis vite non eſt niſi luctus ⁊ triſticie: tum rōne culpe ſine cui⁹ cōmiſſione vita p̄ſens nō poteſt trā/ſire ſaltē q̄tū ad culpā venialē: tū rōne di lationis glorie. ſcōm q̄ dr̄ Cant. v. Nun/ciate dilecto q̄ amore lāgueo. quarto cō/ſiſtit in fauore hoīm et laude: ex quibus frequēter hoīes ſupbiūt ⁊ in alia vitia ca dunt. ideo inducit ad cōtrariū. e Bea ti eritis cū vos ⁊c̄. nō q̄ alijs debeat odi um hoīm querere et affectare: ſꝫ q̄ timo/re hui⁹ odij nō debet veritatē vite iuſticie ⁊ doctrine dimittere. f Scōm hec eni faciebāt ꝓphetis. ſ. veris: vt pꝫ de Iere mia quē ꝓpter veritatē ab eo dictā repu/tauerūt ꝓditorē ⁊ eū incarcerauerūt: et tādē lapidauerūt: vt dicūt alīq. ⁊ de Eſaia quē cū ſerra ſecauerūt. ⁊ de multis alijs. g Verūtñ. Hic ɔ̄ſr retrahit ab actibus vitioꝝ dicēs: h Ve vobis diuitib⁹. di/uitijs abutētib⁹ verūtñ q̄ multi bñ vtūſ diuitijs: ſm q̄ dr̄ Ecci. xxxi. Beat⁹ vir di ues q̄ inuēt⁹ eſt ſine macula ⁊c̄. ⁊ beatus Ambroſi⁹ dicit: Sicut diuitie impedimē ta ſunt reprobis: ita ꝓbis ſūt adiumēta virtutis. iō ſubdiſ: i Qui habet ⁊c̄. abutētes diuitijs ad vite voluptatē. k Ve vo. q̄ ſatu. eſt. ī p̄ſenti. l Quia eſu. in futuro. m Ve vo. q̄ nūc ridet. p ineptā leticiā ad pctm̄ mortale declinā tem: ſm q̄ dr̄ Prou. ij. Qui letāſ cū ma/le fecerint ⁊ exultāt in rebus peſſimis. n Ve cū bñdix. vo. ⁊c̄. p applauſuꝫ talē nutriētes vos in malis: ſm q̄ dr̄ Pſ. ix. Laudaſ pctōr in deſiderijs aīe ſue: ⁊ ini/qu⁹ benedicit. o Scōm hec eni fa. ꝓ/phetis. ſ. falſis q̄ ad habēdū populi ap/plauſum ꝓphetabāt falſum. ſicut pꝫ. iij. Reg. xxij. de ſedechia q̄ fecit ſibi cornua ferrea ad ꝓphetādū falſa nō ſolū v̄bis ſꝫ etiā factis: ſicut et ꝓphete veri v̄bis ⁊ fa/ctis aliqñ vera ꝓphetabāt. p Sed vobis dico. Hic ɔ̄ſr indu/cit ad act⁹ virtutū: ⁊ primo quantū ad v̄tutes q̄ pficiūt appetitū. ſcdo quātū ad illas q̄ pficiūt itellectū. ibi: Dicebat aūt illis. Illa diſtinctio tñ nō eſt p̄ciſa ſꝫ a principaliori parte: q̄ in qualibet po/nunſ aliqua ptinētia ad pfectionē intellect⁹ ⁊ volūtatis. Circa p̄/mū dicit: q Diligite inimicos veſtros. phariſei ⁊ legiſperiti cir ca hoc errabāt dicētes: q̄ ſicut amicus eſt diligēdus: ita inimicus odiēdus. quē errorē remouet ſaluator: dicēs: Diligite ⁊c̄. q̄ lꝫ vi/tiū eorū ſit odiendū. natura tñ eſt diligenda. Sciendū tñ q̄ dilige re eſt velle alicui bonū. Triplex aūt eſt gen⁹ bonoꝝ: q̄ quedā ſūt ſpūalia q̄ ſunt bona gr̄e ⁊ glorie: ⁊ q̄tū ad hoc oēs tenemur inimi cos diligere optādo eis bona gr̄e q̄b⁹ hō nō pōt male vti: ⁊ iō te/nemur ea velle etiā inimicis: q̄ oīs hō ex charitate eſt diligēdus. Alia ſūt bona nature: vt fortitudo corporis: ſanitas: ſubtilitas inge nij. ⁊ conſilia. Alia aūt ſūt bona fortune. ſ. diuitie honores ⁊ filia ⁊ iſtis duplicib⁹ bonis poſſūt hoīes bñ vti ⁊ male: ꝓpter q̄d talia nō tenemur inimicis velle niſi inq̄tū faciūt ad eorū ſalutē.
r Benefacite his q̄ vos oderūt. Beneficētia eſt effect⁹ dilectiōis ⁊ ideo ꝓportionaſ ei ſicut effect⁹ ſue cauſe: ⁊ iō tenemur bñfacere inimicis in his q̄ ſpectāt ad eorū ſalutē ꝓ loco ⁊ tpe ⁊ alijs circū/ſtantijs debitis cōcurrentib⁹: nō aūt tenemur in alijs. ⁊ q̄ eſt q̄d/dā beneficiū q̄d a quolibet q̄tūcūq̄ paupere pōt exhiberi ⁊ perti net ad ſalutē. ſ. orare ꝓ ſalute aīarū: ⁊ iō iſtud bñficiū ꝓ loco ⁊ tpe ⁊ alijs circūſtātijs tenemur exhibere etiā inimicis. iō ſubdiſ:

Margin notes: † Amos. 6. a Ecci. 31. a | † Mat. 5. g

Bñdici

a Orate ꝓ calũ. Ut ꝓhibere videnť imp̄cari:nõ vota ſũt optantiũ:ſed p̄nũciatiões futuroꝝ:ipſi enĩ ꝓ inimicis orabant.
b Et q̃ te ꝑcuſſerit ꝛc. Cũ charitas patiẽs ſit: debet patientiã verberantis ſuſtinere:cũ benigna ſit: nõ debet reſpõdere maledictis:ſi nõ querit q̃ ſua ſũt:nõ debet reſiſtere rapienti:ſi nõ emulať:nõ debet odiſſe inimicũ.
c Prebe illi. Medicus aïaꝝ quos ad curãdos ꝓximos inſtruit: oĩa q̃ ad ſalutẽ ꝓximoꝝ valere poſſũt tolerare p̄cipit. Et ꝑtinet ad miſericordiã vt tãq̃ a filijs egrotantib⁹ ꝛ freneticis ſi ſal⁹ illoꝝ hoc exigat multa patiãť:donec infirmitas trãſeat. Quid tã mirũ q̃ ꝑcutiẽti maxillã p̄bere:immo oĩs indignãtis impet⁹ frãgiť:ira ſedať: ꝛ ꝑ patientiam ille inuitať ad penitẽtiã. d Veſtimẽtũ ꝛc. Nõ de veſtimẽto ꝛ tunica d̃r: ꝛ in alijs ẽ faciẽdũ q̃ aliq̃ iure tẽporaliter nr̃a eſſe dicim⁹. Si enĩ de neceſſarijs h̃ imperať:multomagis ſuꝑflua cõtẽnere p̄cipiť. e Ne repetas ꝛc. Quia charitas eſt patiẽs:benigna eſt.nõ tm̃ iniurias inimici fortiter ſuſtinet:ſed etiam amici quoq; gratia benigne p̄uenit:vt bñficijs alijs trahanť: Un̄ latius inſtruit ſubdẽdo. Et ſi dili. eos.
f Et ꝓut vult̃. Ne videať legẽ diſſoluere ĩ bñficijs vicẽ ſeruat:quã negligit in iniurijs. Nec ait ꝓut faciũt: ſed ꝓut vultis vt.f.vo.ho. ꝛ vos fa. illis. vt viciſſitudo ſit cumulatior:cũ votis act⁹ equať. Et non tm̃ iã ad amicos opa charitatis extẽdite:ſ; etiam ad inimicos vt amici eſſe ĩcipiãt: ꝛ prius affectũ dilectionis:ꝛ poſtmodũ opera extẽdite charitatis.
g Et ſi diligitis. Quãtũ vobis gradus ꝓfeſſionis eximior: ita neceſſe ẽ vt cura virtutis ſit vberior: vt etiam nõ amãtes:charitatis ſinu amplectamini. Duo ſũt genera bñficij: vel cu; beniuole donam⁹ qḋ dam⁹: vel cum redditurо cõmodam⁹. h Verũtñ diligite. Poſtq̃ dilectionẽ:ꝛ mutuũ bñficium peccatoꝝ quaſi infructuoſa redarguit:nũc qualiter hic a fidelib⁹ fructuoſe fieri debeãt oſtẽdit: q̃ſi q̃uis peccatorib⁹ nõ ꝓſit talis dilectio ꝛ mutuũ bñficiũ:tñ vos diligite:non tm̃ ductu nature ſicut illi amicos:ſed altiori gradu virtutis inimicos.

Philoſophi ĩ tres ꝑtes diuidũt iuſticiã. vnã in deũ q̃ pietas d̃r. Alterã in parẽtes vl̃ reliquũ humanũ gen⁹. Tertiã in mortuos: vt his exequiarũ iuſta ſoluanť. S; dñs legis oraculũ: ꝛ ph̃ie faſtigiũ ſuꝑgreſſus: ĩ eos q̃; q̃ leſerint:pietatis porrexit officiũ.
i Nihil inde ſperãtes. Nõ in hoĩem ſpem mercedis figẽtes:q̃ ſiue reddat qḋ cõmodaſtis:reddat tñ ꝛ de⁹ quo iubẽte feciſtis:ſiue nõ reddat: hereditas vr̃a ĩ eternũ erit. k Eſtote ergo ꝛc. Pluit ſuꝑ malos ꝓuentus:terra nõ negat:idẽ ſol bonos ꝛ malos illuminat.

Myſtice. Myſtice ppl̃m iudeoꝝ ꝓpheticis pluuijs irrigat: ꝛ nõ merentib⁹ radi⁹ eterni ſolis refulſit. Si ḡ illi crediderint:eſtote eis miſericordes: docendo ꝛ extollendo:et nolite temere iudicare ne quis ſui cõſcius delicti:in alterum cogať ferre ſententiam.
l Nolite iudicare ꝛ nõ iudica. Sunt quedam media ꝛ incerta quo animo fiant:quia bene et male poſſunt fieri. Neſcim⁹ etiam qualis futurus eſt qui nũc apparet malus:de cuius correctione deſperare eũq; quaſi abiectum rep̄hẽdere temerarium eſt. De apertis que bono animo fieri non poſſunt: permittitur nobis iudicare.

[Textus]

ſ bonã operate. ſ hinc aplꝯ: Maledicimur ꝛ benedicimus blaſphemamur ꝛ obſecramus.
runt vos. Benedicite maledicen a
a tib⁹ vobis: ꝛ orate ꝓ calũnian b
b tibus vos. †Et q̃ te percuſſerit in c
c maxillã vnã:p̄be illi ꝛ alterã. Et
ſ exterius.
d ab eo q̃ aufert tibi veſtimẽtum: d
ſ interi⁹. ſ q: parũ eſt nõ nocere: addit de
etiã tunicã noli ꝓhibere. Omni e
beneficijs. ſ rem vel correctionẽ.
aũt petẽti te tribue:ꝛ q̃ aufert q̃ f
a ſ domũ:fũdũ:ꝛ generaliter quãcũq; pecuniã.
ſ cũ lite ꝛ cõtentione.
e f tuã ſunt ne repetas. †Et ꝓut vul g
tis vt faciãt vobis hoĩes: ꝛ vos h
g facite illis ſĩliter. †Et ſi diligitis il i
ſ ideo quia.
los q̃ vos diligũt:q̃ vobis ẽ gr̃a? k
ſ ethnici ꝛ publicani. ſ natura duce.
Nam ꝛ pc̃tores diligẽtes ſe dili
ſ ideo q:. ſ vel vobis bñfaciũt.
gũt. Et ſi bñfeceritĩ his q̃ vos di l
ligunt q̃ vobis gratia eſt? Siqui
dem ꝛ peccatores hoc faciũt. Et m
ſi mutuũ dederitis his a quib⁹
a ſ ex h̃ ſolo qḋ ſperatis recipe nõ ꝓ deo datis.
ſperatĩ recipere: q̃ grãtia eſt vo
ſ commodãt.
bis? Nã ꝛ peccatores fenerãtur n
peccatorib⁹: vt recipiãt equalia. o
h Verũtñ diligite inimicos vr̃os: p
i benefacite ꝛ mutuũ date: nihil q
ſ vltra ſortem. ſ in celo.
inde ſperãtes: ꝛ erit merces vr̃a r
a ſ dedit eis p̃tãtem filios dei fieri. ſ coheredes chriſti.
multa ꝛ eritĩ filij ãltiſſimi: q: ipſe
benign⁹ eſt ſuꝑ ingratos ꝛ ma
k los. †Eſtote ergo miſericordes ſi s
l cut ꝛ pať veſter miſericors ẽ. †No t
ſ nõ tm̃ in largitate beneficiorum ſitis miſericordes:ſed etiã in iudicando.
litẽ iudicare ꝛ nõ iudicabimini.
ſ a deo.
Nolite cõdẽnare ꝛ nõ cõdẽnabi
ſ iniurias. ſ et quedã apta. ſ pc̃m veſtrũ.
mini. Dimittite ꝛ dimitteť vob:
ſ beneficia. ſ vita eterna. ſ vtilem.
date: ꝛ dabiť vobis. Meſurã bo v x y
ſ .i.plenã. ſ cõquaſſatã.
nã et cõfertã ꝛ coagitatã ꝛ ſuꝑef z a

[Nico. de lyra]

a Benedicite maledicẽtib⁹ vobis.imp̄cãdo eis bona gr̃e ꝛ glĩe. b Et orate ꝓ calũniantib⁹ vos.optãdo eis dicta bona. c Et q̃ ꝑcutit te ĩ maxillã p̄be illi ꝛ alterã. iſtud nõ eſt intelligẽdũ ſemꝑ q̃tũ ad effectũ exteriorẽ. vñ ꝛ xp̃s in maxilla ꝑcuſſus. vt h̃r Joh. xviij. nõ obtulit aliã: ſ; magis ꝑcutiẽtẽ ſe charitatiue correxit dicẽs: Si male locut⁹ ſũ:teſtimoniũ ꝑhibe đ malo. ſi aũt bene cur me cedis? ſ; ẽ intelligẽdũ ſm̃ p̄parationẽ animi ſm̃ q̃ dicit Aug⁹. li. de ſermone dñi in mõte: q: hõ debet habere animũ p̄paratũ ad ſuſtinẽdũ ꝑcuſſionẽ in illa maxilla an teq̃ ſuſcitaret ſcãdalũ vel aliq̃d aliud ꝯ charitatẽ. d Qui aufert tibi veſtimentũ aut tunicã: noli ꝓhibere. eo mõ ĩtelligẽdũ ẽ ſm̃ p̄parationẽ aĩ in caſu cõſili. nõ aũt ĩ caſu ĩ quo ex tali ꝑmiſſione nutriret rapiẽs ĩ malicia ſua: ĩmo in tali caſu nõ eſſet bonũ ſuſtinere niſi ꝓpter ſcandalũ vel aliqḋ aliud mai⁹ malũ euitãdũ. e Omni aũt pe. te. tri. ſ. donũ vel verbũ: ſm̃ q̃ dicit Aug⁹. q: ſi irrõnabiliť petat tribuẽdũ ẽ ei v̄bũ oſtẽdẽdo q̃ irrõnabiliter petat: ꝛ tũc ſic dicit Aug⁹. Melius enĩ ei aliq̃d dabis cũ iniuſte petẽtẽ correxeris. ſi aũt rõnabiliter petat tribuẽdũ eſt ei donũ qḋ petit. ꝛ ſi ſit ĩ neceſſitate extrema poſit⁹: talis datio cadit ſub p̄cepto. vñ dicit beat⁹ Ambro. Paſce fame morientẽ: ſi nõ paui ſti occidiſti: al's ẽ ſuꝑerogatiõis.
f Et q̃ au. q̃ tua ſũt ne repetas. ſ. in iudicio: ꝛ h̃ intelligẽdũ eſt ſm̃ p̄parationẽ animi ſicut dictũ eſt de auferẽte veſtimẽtũ. g Et ꝓut vul. ꝛc. h̃ ĩtelligiť de velle rõnabili ꝛ ordinato tm̃. h Et vos fa. illis ſĩr. Iſtud facere ĩ caſu neceſſitatis ẽ p̄cepti: in alijs ſuꝑerogatiõis. i Et ſi di. illos q̃ vos diligũt. tãtũmõ. k Que vo. ẽ gr̃a. i. merces a deo reddẽda in eterna vita q. d. nulla: q: talis dilectio nõ ꝓcedit a charitate q̃ ſe extẽdit ad oẽs hoĩes: ꝛ iõ nõ eſt meritoria. l Et ſi bñfeceritis ꝛc. eodẽ mõ exponẽdũ ẽ: q: bñficentia eſt effect⁹ dilectiõis. vt p̄dictũ eſt. m Et ſi mutuũ dederitis. eodẽ mõ exponẽdũ ẽ. n Nã ꝛ pc̃tores peccatorib⁹ feneranť. i. dãt mutuũ: qḋ ꝑ; ex hoc qḋ ſubdiť: o Ut recipiãt eq̃lia. nõ vltra ſortẽ ſ; mutuu; equale ſi voluerint petere. p Verũ tñ diligite inimicos vr̃os. h̃ eſt iã expoſitũ. ſ. q Et mu. date nihil inde ſpe. i. nihil extra ſortẽ nec ſeruitiũ nec aliud: ſ; ex charitate q̃ eſt p̄ncipiũ et rõ merẽdi apud deũ. ideo ſubdiť:
r Et erit merces ꝛc. q: ſola charitas diuidit inter filios regni ꝛ ꝑditiõis. s Eſtote miſericordes ſicut ꝛ pater veſter ꝛc. deus eĩ releuat miſerias noſtras nõ expectãdo aliq̃d a nobis: ſ; ꝓpter ſuam bonitatẽ. ſic homo debet moueri ad releuandu; miſeriam ꝓximi ꝓpter amorem bonitatis diuine. t Nolite iudicare. qualiter autẽ iudicium ſit peccatũ dictũ fuit Matth. vij. v Date et dabitur vobis. ſ. bonum nature fortune gratie et glorie: dum tñ datio fiat ex charitate. ꝛ iõ ſubdiť: x Menſuram bonã. quãtũ ad bona fortune que aliq̃n cõferunť ꝓpter opera pietatis. y Et cõfertã. quãtũ ad bona nature: ſicut ſanitas et huiuſmodi que etiã aliq̃n conferunť ꝓpter opera pietatis. z Et cogitatam. quãtũ ad bona gratie. a Et ſuꝑefluentẽ. quãtum ad bona glorie: ꝛ ideo dicit apoſtolus. j. ad Timot. iiij. Pietas ad omnia valet: ꝓmiſſionẽ vite q̃ nunc eſt habens et future.

† 23. q. 1. §. 1. ibi ſiquis te per cuſ.
† Tob. 4. c Mat. 7. b
† Mat. 5. g
† De re. iu. ca. 1.
† Mat. 7. a 23. q. 1. §. 1 Jtẽ cũ in euãgelio.

G a · Eadẽ quippe mẽſura ꝛc. Generaliter de oĩbus poteſt accipi: quo mente: manu: lingua aguntᷣ: qꝛ ſm opera ſinguloꝝ reddet deus. Eadẽ quippe mẽ. Ambroſius. Nõ iniqua mẽſura rependet deus: ſed eſt ac ſi dicat: ipſa temeritas iudicãdi ꝛ iniqua mẽſura tibi nocet: te punit: ꝛ ſepe nõ illũ de quo hoc agis. vel ſi recte iudicas ꝛ metiris tibi ꝓdeſt: te ſaluat. ꝛ ſi aliquãdo nõ illũ cui hec impẽdis. b · Dicebat aũt il. ꝛc. Similitudinẽ ꝑ quã inuitat ad elemoſynã dandã ꝛ ad dimittẽdã iniuriã.

c · Nũquid põt cecus ꝛc. Si cõtra violentũ ira te cecauerit. ſi cõtra petentẽ auarus eris: nunqd viciata mente tua vitiũ ei⁹ curare poteris? Nec ſolũ qui tibi iniuriã fecit: ſed etiã tu q̃ ferre neſcis reus eris. Sed ſi improbitas illius te trãquillũ inuenit: ꝛ ille penitebit: ꝛ tu de patientia coronaberis: qꝛ cecũ vidẽte oculo. i. ſereno corde ad lumen ducere curaſti. d · Sicut magiſter. Deus nõ ſuas vlciſcitur iniurias: ſed tolerãdo ꝑſecutores mitiores reddere voluit: diſcipuli qui hoĩes ſũt hanc regulã perfectionis debent imitari. e · Quid aũt vides. Vere peccãs peccantẽ caſtigare nõ valet: qꝛ q̃ ſupbia vel odio vel alio vitio ꝑuẽti: leuia hec vel nulla indicãtes: grauiter increpant illos quos a ſtatu mẽtis vident: vel ira vel aliquo leui peccato ꝑturbatos. hi tales amãt magis vituperare ꝛ cõdẽnare q̃ȝ corrigere ꝛ emendare. f · Nõ cõſideras. Apertus oculus male videt. ſ. iactãtiam ſui dũ alij vult mederi: ſed cecus ſe nõ valet intueri dũ in hoc deteri⁹ cadit. g · Hypocrita ꝛc. Si quẽ vis repꝛhẽdere primũ vide ſi ſimilis ei ſis. Et ſi es: pariter ingemiſce. ꝛ noli eũ tibi obtẽperare: ſed pariter conari mone. Et ſi nõ es ſimilis: tñ qꝛ olim fuiſti: vel eſſe potuiſti. cõdeſcẽde ꝛ nõ ex odio ſed miſericordia argue. Raro ꝙ nõ ſine magna neceſſitate ſunt obiurgationes adhibẽde: ꝛ nõ niſi reſpectu dei: remota ab oculo trabe. Hi eñ odio vel liuore oĩa accuſare ſuſcipiũt: ꝛ volũt videri cõſultores: ſine exemplo ſue emẽdationis. Sed prius debẽt auferre trabẽ inuidie. vel malicie vel ſimulationis de occulto ſui cordis: vt valeãt eijcere feſtucã ire vel alicuius liuoris culpe de oculo fratris. h · Nõ eſt eñ ar. Arbor bona vel mala: nõ natura q̃ a deo in oĩb⁹ bona creata eſt: ſed bona vel mala voluntas fruct⁹: opa: q̃ nec bona male volũtatis poſſunt eſſe: nec mala bone volũtatis. i · Neqȝ arbor ma. Si veram vis habere iuſticiã ꝛ nõ fictã: q̃ verbis oſtẽdis factis imple vt ſis bona arbor: ꝛ bonis fructib⁹ orneris. qꝛ ꝛ ſi fingat hypocrita nõ eſt bon⁹ q̃ facit opa mala: ꝛ ſi repꝛhẽdit inſontẽ nõ ideo malus eſt qui facit opera bona. Et nota ꝙ de manifeſtis hic agitᷣ. k · Vnaqueqȝ ar. Mali ſuo fructu noſcuntᷣ dũ bonos opprimũt ꝛ deũ: ſi non verbis blaſphemãt factis: ꝛ maxime ꝑ ĩpatientiã dinoſcuntᷣ in tẽpore aduerſitat⁹. Ieiunia eñ ꝛ oratio. ꝛ hmõi ſũt ſimulatis vt ꝛ bonis. Sed nõ debẽt oues pelles ſuas deponere etiã ſi aliqñ lupi eis ſe cõtegãt. l · Cognoſcitᷣ. Non a veſte: ſed ab opib⁹ q̃ ſiũt ab eis cognoſcũtᷣ. Quia vt ſpina nõ facit vuã: ſic bona arbor bonũ: mala malũ: ꝛ non ecõuerſo. m · Neqȝ eñ de ſpi. Nõ de ſpinis. i. ſollicitudinib⁹ mũdi. ficus. i. dulcedo reſurrectionis neqȝ de rubo. i. punctione vitioꝝ. Vua. i. fruct⁹ aĩe q̃ ſicut vua ꝓxima terrenis corrũpitᷣ ĩ ſupioꝛib⁹ maturatᷣ. vel de carne q̃ generat ſpinas ꝛ tribulos: non vindemiam⁹ xp̃m q̃ ſicut vua pepẽdit in ligno. Spina et rubus heretici a q̃bus nullus ſapientiũ ſanctitatẽ vel virtutẽ poterit inuenire: ſed cõſcindũt et cruentãt approximãtes. Vel ſpine ꝛ rubi cure ſeculi ꝛ pũctiones vitioꝝ. Vua et ficus dulcedo noue cõuerſationis quã xp̃s in nobis eſurit: ꝛ feruor dilectiõis q̃ letificat cor hoĩs. Nõ de ſpinis ꝛ rubis vua vl ficus: qꝛ mẽs adhuc hoĩs veteris preſſa cõſuetudine. põt q̃dẽ ſimulare ſed nõ ferre fructũ noui hoĩs. Qð ſi qñ facta vel dicta malorum ꝓſunt bonis: nõ hoc faciunt mali: ſed fit de illis cõſilio dei. n · Profert bonum. Diligit inimicũ: omni petẽti tribuit et huiuſmodi. Profert malũ: odit amicum: aufert aliena: nõ dat ſua et huiuſmodi que de⁹ iudicat ſm intentionem cordis: ꝛ vere: qꝛ de bono vel malo corde procedit: bonus vel malus debet iudicari fructus: quia ex abundantia cordis qð interius latet loquitᷣ os. i. ꝓcedit exterius effectus: tã in verbis q̃ȝ in factis. hoc eſt quãtum ad diuinũ examen cui loquitᷣ os cordis. Quia ex qua intentione verba ꝓcedunt nõ ignorat: qui etiam verba que exterius bona vidẽtᷣ: quia ex mala radice procedunt: non bona eſſe indicat. Vnde ſubdit: Quid autem vocatis me domine dñe. Quaſi: quid folia recte confeſſionis vos germinare iactatis: qui nullos boni operis fructus oſtenditis.

o · Ex abundantia cordis os loquitᷣ ꝛc. Per oris locutionẽ vniuerſa que actu vel cogitatu de corde ꝓferuntᷣ: domin⁹ ſignificat. nam et verbum pro facto ſo-
Eſa. 39. b let poni. Vnde: Non fuit verbum qð non oſtenderet eis.

† 37. di. i. q ipſi. De pe di. i. c. quẽ peniter. di. 6. in prin.

† 6. q. i. c. ſacerdotes et. c. oues.

G

a ſ erũt cã vt de⁹ det: qꝛ occaſio ꝓmerẽdi fuerũt.
a fluentẽ dabũt in ſinũ veſtrũ. † Eadem quippe mẽſura qua mẽſi fueritis remetietᷣ vobis. Dicebat aũt illis ꝛ ſimilitudinẽ. † Nũquid
ſ ſtultus ſtultũ docere.
poteſt cec⁹ cecũ ducere? Nonne
ſ in perditionẽ.
ambo in foueã cadunt? † Non eſt
ſ apls hõ fragilis. ſ xp̃m deũ oĩpotentem.
diſcipulus ſup magiſtrũ: perfectus aũt oĩs erit: ſi ſit ſicut magi
a ſ leui⁹ crimẽ: vel quicqd turbat oculũ mẽtis.
ſter ei⁹. Quid aũt vides feſtucã
ſ grauius crimen.
in oculo fratris tui: trabem autẽ
ſ intentione.
que ĩ oculo tuo eſt nõ cõſideras?
ſ nõ potes min⁹ vt irã ĩ fratre emendare donec maius vt odiũ: vl inuidiã pepuleris de corde tuo.
Aut quomõ potes dicere fratri tuo: frater ſine eijciã feſtucam de oculo tuo: ipſe ĩ oculo tuo trabẽ
g nõ vides? Hypocrita eijce ꝑmũ
a ſ nõ eni eſt prius doctor alij idoneus mederi: qui nõdum ſe ſanauerit.
trabem de oculo tuo: ꝛ tunc perſpicies vt educas feſtucã de ocu
h lo fratris tui. † Nõ eſt enim arbor
ſ voluntas. ſ opera.
i bona que facit fruct⁹ malos. Ne
ſ voluntas. ſ opera.
qȝ arbor mala faciens fructum
k bonum. Vnaqueqȝ eni arbor ex
l m fructu ſuo cognoſcitᷣ. Neqȝ enim de ſpinis colligũt ficus: neqȝ de
ſ ſed.
rubo vindemiant vuã. Bonus
ſ intentionis cogitationis.
homo de bono theſauro cordis
ſ ꝓuentum operis.
n ſui profert bonũ: ꝛ malus homo
ſ theſaurus cordis idẽ eſt qð radix arboris: qð de corde ꝓfertᷣ: idẽ eſt qð arboris fructus.
de malo theſauro profert malũ.
ſ quaſi ex theſauro. ſ deo ꝛ ſi nõ hominibus.
o † Ex abũdãtia ei cordis os loqtᷣ.

Quid

a · Eadẽ quippe mẽſura ꝛc. qꝛ ſm ꝙ opera pietatis ſunt maiora: et retributio diuina. Iſta tñ maioritas nõ eſt attẽdẽda ſemp ſm magnitudinẽ operis exterioris: ſed magis ſm magnitudinẽ interioris affectus. Vnde et Marci. xij. vidua que miſit duo minuta ĩ gazophylatiũ ſm teſtimoniũ ſaluatoris dĩr pl⁹ miſiſſe q̃ȝ multi diuites q̃ magna dona miſerãt. b · Dicebat aũt illis. Hic dĩr inducit ſaluator exẽplũ ad virtutes perficiẽtes intellectũ: q̃ ſunt ſapiã de diuinis ꝛ ſciã d̃ humanis inquantũ ordinãtur ĩ deũ: ꝛ iſte virtutes potiſſime requiruntᷣ in ꝑlatᷣ et rectoribus aliorũ cuiuſmodi futuri erant apoſtoli ꝛ alij xp̃i diſcipuli et eoꝝ ſucceſſores. ſ. epiſcopi ꝛ ſacerdotes curati: hoc eſt quod dicitur:
c · Nũqd põt cecus. i. carens ſciã ꝛ ſapientia.
d · Cecum ducere. i. ignorãtẽ dirigere. q. d. nõ. iõ ſubditᷣ: e · Nõne ambo in foueam cadunt. i. in trãſgreſſionem et peccatũ. q. d. ſic: Vñ. Greg. ĩ paſtorali. Cũ paſtor ꝑ abrupta graditᷣ: ↄñs eſt vt grex ad ꝑcipitiũ ſeq̃tur. iõ ſequitur:
f · Nõ eſt diſcipulus ſuper magi. ꝛc. ꝛ iõ nõ eſt mirũ ſi ipm ſequatᷣ. vnde ſequitur:
g · Perfectus autem oĩs erit ſi ſit ſicut ma. ꝛc. qꝛ ſi aſſimiletur bono magiſtro erit ꝑfectus ſm veritatẽ. Si autem malo erit perfectus ſm quãdam trãſumptionem: eo modo loquendi: vt dicitᷣ. v. metaph. Sic aũt transferentes ꝛ ad mala dicimus calũniatorem ꝑfectũ ꝛ latronẽ ꝑfectũ: quoniam ꝛ bonos dicim⁹ ĩpos ꝛ latronẽ bonũ: ꝛ calũniatorẽ bonũ. Et qꝛ ꝑlat⁹ ꝛ rector mal⁹ nõ habẽt frõtẽ corrigẽdi. iõ ſubditᷣ: h · Quid aũt ꝛc. hoc expoſitũ ẽ Matth. vij. i · Bon⁹ hõ ꝛc. q̃ theſaurus eſt ſcia ꝛ virt⁹. k · Profert bonũ. ꝑ doctrinã ſanã ꝛ vitã exemplarem.
l · Ex abũdãtia ei cor. ꝛc. qꝛ ſm ꝙ dĩr. j. Periarmenias. Voces ſũt note. i. ſigna eaꝝ paſſionũ q̃ ſũt ĩ aĩa. Et qꝛ mali rectores dicunt ſe eſſe vicarios chriſti. iõ ſubditᷣ:

† Mat. 7. a
Mar. 4. e
† Mat. 15. c
† Mat. 10. e
Ioh. 13. b
† Mat. 7. c
† Mat. 10. c

Quid

G a Quid aūt. Hec vocatio videt̄ fructꝰ boni arboris: ſed qꝛ non ꝓcedit de pinguedine charitatis: deꝰ nō bonū iudicat. Que autē bonoꝝ maloꝝ ve fructuū vera diſcretio ſit: ſub alia figura ſupponit. Oīs ꝗ venit ad me. b Omnis ꝗ ⁊c̄. Poſtꝗ̄ de apte malis de vere ⁊ ſimulatis bonis diu diſputauit: bonos auditores verbi ſibiꝗ̄pſis: malos diabolo aſſimilat. Quia ſicut xp̄s varijs hoim ꝑſonis vnā eccleſiam cōſtruit: erudit: gubernat: in vitā eternā ꝑducturꝰ. Sic bonꝰ auditor varijs virtutibꝰ ſupnā ſibi māſionē edificat ī futuro cū xp̄o de dedicatione letaturꝰ. Et ſicut diabolus obediētes ſibi de celis ad terrena ⁊ ad peccata trahit vbi nō eſt fundamētū: qꝛ malū eſt ſine ſubſtātia: et ſemꝑ in deteriora p̄cipitat: ſic malus auditor ſiue ſit initiatꝰ myſterijs xp̄i: ſiue ex toto alienꝰ: quaſi in puteū ſine fundo p̄cipitatꝰ nō inuenit vbi ſe retineat: ſed cū venerit in ꝓfundū maloꝝ cōtemnit. (Pro.18.a) c Fodit ī altū. Fodit in altum ꝗ p̄cceptis humilitatis terrena oīa de ſuoꝝ cordibus funditus eruit: ne ꝓpter aliqͦd fluxibile deo ſeruiat: vt incōcuſſam in eis habeat māſionē. d Poſuit fundamēta. Fundamēta pluraliter doctores: ſingulariter fundamētū: doctor doctoꝝ xp̄s. (Moralit̄) Moraliter. Fundamēta domꝰ. intētiones bone ꝯuerſationis: quas ꝑ humilitatē xp̄ianā exhauſtis ſupuacuarū cogitationū ruderibꝰ ꝑfectus auditor in ſe inſerit: hoc in ſe ſpūaliter agēs: qͦd xp̄s in vniuerſa eccl̄ia generaliter agit. e Inundatiōe aūt. Hāc inundationē (Mat.16.c) alibi portas inferi appellat: Et porte inferi nō pre. ad. eū. Hec inundatio tribꝰ modis fit: qꝛ temptat̄ quiſqꝫ a ꝓpria cōcupiſcētia: vel falſoꝝ fratrū īprobitate: vel aperta exterioꝝ impugnatione. f Illiſū eſt ⁊c̄. Poteſt ꝑ īpetū fluminis extremi iudicij diſcrimen intelligi: qn̄ eccl̄ia vtraqꝫ eſt cōſummata: (L.14.c) Oīs ꝗ ſe exaltat humiliabit̄: ⁊ qui ſe humiliat exaltabit̄. g Domui illi. Singule noſtre domꝰ quotidie: vel imūdoꝝ ſpirituū vel īproboꝝ hoim: vel ſue ipſius mentis vel carnis inquietudīe pulſant̄. Et quā tū ꝓprijs viribꝰ fidūt inclinant̄: quātū inuictiſſime petre adherēt: labefacturi neque unt. h Supra terrā ⁊c̄. diabolus mūdū ꝗ in maligno poſitꝰ eſt ſuꝑ terrā edificat: qꝛ ad terrenoꝝ amorē trahit. Sine fūdamento edificat: qꝛ peccatū in ꝓpria natura non ſubſiſtit: qꝛ malū ſubſtātia nō eſt: qͦd tū vbicūqꝫ ſit ī bona natura coaleſcit: vel ſine fūdamento. i. ſine fundo. Sicut ḡ ꝗ in puteo mergit̄ putei fūdo retinet̄: ſic aīa lapſa quaſi in quodā loco fūdi cōſiſtit: ſi in aliꝗ peccati mēſura ſe retinet. Sꝫ cū petō in quo labit̄ nō pōt eſſe cōtēta: dū ad deteriora quotidie ducit̄ quaſi ī puteo quo cōcidit fundū quo figat̄ nō inuenit. i Cōcidit. Oīs cōſcientia ꝗ ſpe fixa in deū nō ꝑmanet ī tētationibꝰ nō valet ꝑſiſtere: ⁊ tāto plꝰ agit̄: ꝗ̄to plus in illis ꝗ mūdi ſūt a ſuꝑioribꝰ diſiūgitur. Et vere oēs mali vel ficte boni ingruente qualibet tētatiōe: peiores fiūt. Ca. VII

k Cum aūt impleſſet. Pulchre vbi p̄cepta cōpleuit: formam docet ſuoꝝ exequēdi p̄ceptoꝝ. Nā ſtatim gētilis cēturionis ſeruꝰ dn̄o ſeruādus offert̄: ī quo gētiles ꝗ mūdana ſeruitute egri tenebant̄: bn̄ficio dei ſaluādi exprimunt̄. l Intrauit. Nō ante intrauit ꝗ̄ verba terminaſſet: ⁊ ſi ſtatim poſt hec verba nō intrauit. Priuſꝗ̄ eñ intraret: in ipſo interuallo mūdatꝰ ē leproſus: vt matthēꝰ ponit. m Miſit ad eū. Diuina ꝓuidentia ſenioris iudeoꝝ mittunt̄ ⁊ eis p̄ſentibꝰ languidus ſanat̄: vt inexcuſabiles ſint ſi credere noluerint. Centurio amicos mittit: ne p̄ſentia ſua verecūdiā dn̄i grauare videret̄: ⁊ officiū officio ꝓuocaſſe. Significat aūt: qꝛ nos ꝗ de gētibꝰ credimꝰ ad deū nō ipſi venire poſſumꝰ: quē ī carne videre nō poſſumꝰ ſed ad reſidētē in dextera patris. Gētilis ppl̄s quaſi cēturio ſtipat̄ milite virtutū ⁊ ſpūaliū ꝑfectiōe ꝗ in cētū ſignificat̄. Sublimis: nihil terrenū a dn̄o ſibi ſuiſqꝫ requirēs: ſꝫ ſola eterne ſalutis gaudia: ⁊ hi ꝓ ſeruis. i. ꝓ

Hbis qui

a Quid aūt vocatis me dn̄e dn̄e
b ⁊ nō facitis ꝗ dico? Omnis qui
ſ per fidem. ſ cū deuotione.
venit ad me: ⁊ audit ſermōes meos ⁊ facit eos: oſtēdā vobis cui
ſ ipſi xp̄o mediatori.
ſimilis ſit. Silis eſt hoi edificāti
ſ eccl̄iaꝫ ī ꝗ ꝑpetuo manet.
c d domū ꝗ fodit in altū: ⁊ poſuit fū
a ſ petra erat xp̄s: cuiꝰ fidei ⁊ dilectioni eccleſia ſancta nihil p̄ponit. ſ nō in terrenis.
e damentum ſupra pētram. Inun
ſ perſecutione inſurgente.
f datione aūt facta: illiſum eſt flu
a ſ vniuerſe īpulſiones. ſ edificatiōe virtutū. ſ Flumis imperꝰ letificat. c. dei ſ. ꝛ. ſ. a. deꝰ in m. e. nō cōmouebit̄. ſ pōt irruere ſꝫ nō diruere.
g men domui illi: et nō potuit eā
ſ ꝙ ſtat nō ſibi: ſed deo tribuit̄.
mouere: fundata eñ erat ſupra
ſ que ergo cadit: nō edificat̄ in chriſto. ſ exteriꝰ et ideo nō habet excuſationē.
petram. Qui aūt audit ⁊ non fa
ſ de quo dicit̄. Inimicus hō h̄ fecit.
cit: ſilis ē hoi qui ędificat domū
h ſuā ſupra terrā ſine fūdamēto: in
i qua illiſus eſt fluuiꝰ: ⁊ cōtinuo ce
ſ qꝛ monita ſalutis cōtēpſit. ſ vt ī ignē eternū.
cidit: ⁊ facta eſt ruina domꝰ illiꝰ magna. Ca. VII
a ſ ſtans in loco campeſtri.
k Cum āt īpleſſet oīa vēr (c)
a ſ ad quā deſcēderat. ſ de cacumine montis.
l ba ſua ī aures plēbis: intrauit capharnaū. Centurionis (†)
aūt cuiuſdā ſeruus male habens
ſ niſi fide p̄ētis deū ⁊ miſerētis xp̄i pietate fuiſſet vite redditus. in quo notat̄ ꝙ ſic inimicos dilexit: vt morti eriperet: ⁊ ſpē ſalutꝭ ꝑpetue daret.
erat moriturꝰ: ꝗ illi erat p̄cioſus. (d e)
m Et cum audiſſet de ieſu: miſit ad (f)
eū ſeniores iudęoꝝ: rogās eū vt (g)
veniret ⁊ ſaluaret ſeruū eiꝰ. At illi cū veniſſent ad ieſum rogabāt eū ſollicite dicētes ei: Quia dignꝰ ē vt hoc illi p̄ſtes. Diligit eñ (h)

a Quid autē vocatis me dn̄e ⁊c̄. q. d. talis auctoritas nō cedet vobis ad vtilitatē: ſed magis ad dānationē. b Omnis qui venit ad me. Poſtꝗ̄ ſaluator p̄miſit ſuā inſtructionem. hic cōſequēter inducit ad eius cōſeruationē. ⁊ patet lr̄a ex dictis Matth. vij. Ca. VI

Moraliter.

a† Factū eſt aūt in ſabbato ⁊c̄. Per ſpicas conuenienter intelligi poſſūt figure veteris teſtamēti cōtinentes ſub velamine lr̄e grana ſpūalia noui: vt ſub p̄cepto carnalis circūciſiōis mūdiciā circūciſiōis mētalis. Sic ḡ ſpicas vellere eſt lr̄am occidentē tollere: ⁊ ſpūalē ſenſū retinere. Qͦd fecerūt apl̄i alijqꝫ diſcipuli: ⁊ ſic māducabāt incorꝑando credētes eccl̄ie myſtico corpori. (Mat.7.c) (Mat.7.d)
† Nec hoc legiſtis qͦd fecit dd̄ ⁊c̄. Moralitas aūt huiꝰ ponit̄ j. Reg. loco ſuo. † Factū ē aūtē in alio ſabbato ⁊c̄. manꝰ arida ad oꝑandū eſt inualida: ḡ ꝑ hoiem manū aridā habentē ſignificat̄ piger ⁊ ocioſus. ſ cum ad verbū xp̄i ſtat in medio virtutis manꝰ eiꝰ ſanat̄ ⁊ in bonis operibꝰ exercet̄. e† Factū eſt aūt in diebꝰ illis ⁊c̄. xp̄s apl̄os electurus orauit ꝓlixe. vn̄ ſubdit̄: † Et erat ꝑnoctās ī orōne dei. ꝑ hoc oſtēdēs ꝙ epiſcopi ꝗ ſunt ſucceſſores apl̄oꝝ non ſūt eligēdi ꝑ inductiones ⁊ per falſas ꝓmiſſiones: ſed ꝑ deuotas orationes. † Et oīs turba que. ⁊c̄. Beda. Tactꝰ ſaluatoris eſt opus ſalutis: quē tāgere eſt in eū fideliter credere: et ab eo tāgi eſt ab eiꝰ vulnere ſanari. g† Et ipſe eleuatis oculis ⁊c̄. Illa ꝗ ſūt ab hoc loco vſqꝫ ad finē huiꝰ capituli ſūt ꝺ ſe moralia ꝓpter qͦd nūc ꝑtrāſeo: ⁊ qꝛ ſupra Matth. v. vj. et. vij. ea tetigi breuiter myſtice exponendo. (1.Re.21.b) (A) (Mat.5.a) Ca. VII

c Cum aūt īpleſſet. Poſtꝗ̄ deſcripta ē xp̄i inſtructio. hic ꝯn̄r ponit̄ eiuſdē inſtructiōis ꝯfirmatio. ⁊ primo ſigno ſenſibili. ſcd̄o facto inuiſibili. ibi: Rogabat aūt illū. Prima ī duas. qꝛ primo deſcribunt̄ quedā miracula facta corā turbis. ſcd̄o corā diſcipulis iohānis ibi: Et nūciauerūt iohāni. Circa primū ponunt̄ duo miracula. primū ē de ſeruo centuriōis ſanato. ſcd̄m de filio vidue reſuſcitato. ibi: Et factū eſt deinceps. Sn̄ia prime partꝭ patet ex dictis Matth. viij. exceptis ꝗ ſequunt̄. d Erat moriturus. ex illa infirmitate niſi ꝑ xp̄m fuiſſet ſanatꝰ. e Qui erat illi p̄cioſus. i. charus ⁊ dilectꝰ ⁊ ꝓpter hoc vocat̄ eiꝰ filiꝰ: Joh. iiij. ſm Chryſoſtomū. Alij tū dicunt ꝙ fuit aliud miraculū ab iſto: ⁊ etiam alia ꝑſona curata hic ⁊ ibi: vt ibidē plenꝰ dicet̄. f Miſit ad eū ſeniores iudeoꝝ. Matth. viij. dr̄ ꝙ ipſemet acceſſit ad ieſū: ſꝫ non eſt intelligēdū ī ꝑſona ꝓpria: ſꝫ qꝛ acceſſit ꝑ amicos ⁊ nūcios: qͦd eñ ꝑ amicos facimꝰ: facimꝰ quodāmodo ꝑ nosipſos. f Ut veniret ⁊ ſanaret. centurio nō rogabat vt veniret ad ſanādū: vt ptꝫ ex lr̄a ſequenti: ſed ſeniores iudeoꝝ miſſi hoc petierūt p̄ter cēturionis intētionē credētis ꝙ ſolo verbo poſſet eū curare abſqꝫ p̄ſentia corꝑali. h Diligit eī gē. ⁊c̄. i. iudeos: ex quo ptꝫ ꝙ erat gentilis poſitꝰ ibi ad cuſtodiā terre a p̄cipibꝰ romanis.

¶ his qui adhuc ſpiritu ſeruitutis in timore pmunt: dño ſuppli
cãt: vt eis paulatim ad ſuperiora pueētis: pfecta dilectio fo/
Mat. 8. a ras mittat timorē. Mattheus dicit cēturionē acceſſiſſe: qđ
p fidē intelligendũ eſt. Per fidē eñ vere ad deũ accedit: que
in centurione a dño cõmendat. Nõ inuenit t. f. in iſrael. Por
B ro lucas ordine quo geſtũ eſt exequit
vt intelligere cogeremur: quõ eũ ac/
ceſſiſſe dicit mattheus. a Gentem
Myſtice no. Myſtice. Gentilis pplˀs cuiˀ figu
rã geſtat cēturio: nõ lõge habet a do/
mo ieſũ: tametſi ſub tecto intrare nõ
audet: qꝛ ppe timētes eũ ſalutare ipi
†23. q. 1. no us ꝙ naturali lege recte vtit: vt bona
li. De cõſe. que nouit operat: eo ꝙ illi qui vere
di. 2. quot/ bonˀ eſt appropriat. At illis quos er
tidie. rore gentilitatis crimina iuxerant ap
Mar. 8. a tari poteſt. qđ alibi dr: Quidã eñ ex
his delonge venerũt. b Ieſus aũt
ibat. Solo verbo potēter curaturus
ad humilitatis cõmēdationē viſitare
dignat languentē. ꝛ qui ad ſanandũ
reguli filiũ ire noluit: ne diuitias ho/
noraſſe videret: ad ſeruũ vadit: ne ſer
uilē cõditionē ſpreuiſſe putaret. Elu/
cet fides in opibˀ dũ ſanat: ſed plus
opat humilitas in affectibus duz va/
dit. c Nõ ſũ arbi. Propter vite gē
tilis cõſciētiã: grauari ſe magˀ digna
tione putauit dñi ꝙ iuuari: nec poſſe
habere hoſpitē xp̃m: cuiˀ et ſi fide p̃/
ditus: nõdũ tñ ſacramētis imbutus.
Sed qꝛ quod infirmitas hũana non
p̃ſumit: diuina gratia dare nouit: in
figurã gentilis populi: ꝛ ſuã fidē nõ/
dũ cathecizatˀ a dño laudari ꝛ famu/
lũ ſanari pmeruit. d Nam et ego.
Si ego homo ſub alio poſſum impera
re minoribus: quãto magis tu qui ſu
p oĩa habēs famulantes angelos: po
tes p eorũ miniſteria ſine corporis p̃/
ſentia dicere infirmitati vt recedat et
recedet: ꝛ ſanitati vt veniat ꝛ veniet.
e Nec in iſrl. Fides iſtiˀ etiã electio
ribus ꝛ deũ videntibˀ antefert. Etiã
in iſto vno fides gentiũ p̃fert iſraeli.
Mat. 8. b f Et reuerſi ſunt. Mattheus planˀ
†De pe. di explicat ꝙ dicente dño: ſicut credidi/
2. ſiē tribus ſti fiat tibi: ſanatˀ ſit puer. Sed mos
et di. 3. ad/ eſt beato luce ab alijs plane expoſita
huc pſidi. breuiare: vel etiã de induſtria p̃terire
.§. ſui nũc ꝙ breuiter dicta ab alijs vel omiſſa ſo
et. di. 6. c. i lertiˀ dilucidare. g Inuenerũt ſer.
Credēte dño ſanat ſeruus: qꝛ põt me/
ritũ dñi etiã ſeruis ſuffragari: nõ tñ
fidei merito: ſꝫ etiã ſtudio diſcipline.
h Et factũ eſt ꝛc. Poſt ſanatũ infir
mũ ſuſcitat mortuũ: qꝛ infirmitas p̃ce
dit mortē. i Que voca. naim. Na/
im ē ciuitas galilee i ſcđo miliario a
thabor cõtra meridiē iuxta endor qui
eſt vicus grãdis. Naim aũt interpta
tur fluctus vel cõmotio. k Cũ ap
propin. Bed. Cũ verbũ caro factũ gē
tilem ppl̃m p portas fidei ad celeſtem
hierl̃m induceret: ecce iudaicus ppl̃s
minor ppter pſidiã defũctus effert:
quē mater eccl̃ia nil in mũdo quaſi p
priũ poſſidēs multˀ pplorꝫ turbis cir
cũſepta: pio affectu plorat: ꝛ ad vitaꝫ
pijs lachrymiſ reuocare laborat. Qđ
et interim in paucis iudeorꝫ cõuerſis
ꝛ tandē in plenitudine impetrat. l Ecce defunctus. Defun
ctus qui corã multis extra portã effert: ſignificat criminaliter
peccantē: et peccatũ nõ cordis cubili tegentē: ſed indicio ope/
ris vel locutionis: quaſi p oſtia ſue ciuitatis aliꝗs ppalantē:
quē ſicut vnicũ defleᵗ mater eccleſia: ꝙ licet ex multis collecta
pſonis: vna eſt tñ virgo mater eccleſia: ſinguli aũt filij: porta
qua effert aliꝗs: eſt de ſenſibˀ quo aliquis in peccatũ corruit

a gentē noſtrã: ꝛ ſynagogã ip̃e edi a
b ficauit nobis. Ieſus aũt ibat cũ
illis. Et cũ iã nõ longe eſſet a do/
mo: miſit ad eũ centurio amicos
a ſ militari tumore depoſito reuerentiã ſumit: ad
fidē facilis: ad honorificentiã promptus.
dicēs: †Dñē noli vexari. Nõ ei ſũ
dignus vt ſub tectũ meũ intres:
c ppter qđ ꝛ meipſum nõ ſũ arbi/
a ſ magna fides ꝙ dei dicere credit eſſe facere.
tratˀ dignuz vt venirē ad te: ſēd
dic verbo ꝛ ſanabit puer meus.
d Nã ꝛ ego homo ſuz ſub poteſta/
te cõſtitutˀ: habens ſub me mili/
tes: ꝛ dico huic vade ꝛ vadit: et
ſ ita angeli tibi ſeruiunt.
alio veni ꝛ venit: ꝛ ſeruo meo fac
hoc ꝛ facit. Quo audito ieſus mi
a ſ qui ſuã intelligit maieſtatē.
ratus eſt: ꝛ cõuerſus ſequētibˀ ſe
a ſ non vt turbati animi ſed docentis nos quos
opus eſt moueri de huiuſmodi mirari.
turbis dixit: †Amēn dico vobis:
ſ p̃ſentis tēporis: inuenit eñ in antiquis.
ſ et ſi a pphetis edocti.
e f nec in iſrael tantã fidē inueni. Et †
g reuerſi ꝗ miſſi fuerãt domũ: iue/ b
nerũt ſeruũ qui languerat ſanũ.
h Et factũ eſt deinceps ibat ieſus c
i in ciuitatem que vocat naim: et d
ibant cum illo diſcipuli eiˀ ꝛ tur/ e
k ba copioſa. Cũ autem appropin
l quaret porte ciuitatis. † Ecce de f †
m functus efferebat filius vnicus
a ſ vidua eſt eccleſia que ſponſi morte redempta
ab ipſo peregrinat tempore ſui incolatus.
n matris ſue. †Et hec viduã erat: ꝛ
turba ciuitatiſ multa cũ illa. Quã
a ſ miſericordia mouet ecce imitãde pietatis ex/
emplũ poſtea ſuſcitat in hoc fides mirande pote/
ſtatis aſtruit.
cum vidiſſet dominˀ: miſericor/ g
dia motˀ ſuper eã dixit illi: Noli h
a ſ mortuũ quē mox reſurgere videbis.
o flere. Et acceſſit ꝛ tetigit loculuꝫ. i
Hi autē qui portabãt ſteterunt.
Et ait: Adoleſcēſ tibi dico ſurge.
ſ interna compunctione reuiuiſcens.
p Et reſedit qui erat mortuˀ: ꝛ ce/ k
ſ eis ꝗ peccatũ luxerãt vitã reducere indicãs.
ſ ſacerdotali iudicio ſociatˀ cõmunioni eccleſie.
pit loqui: ꝛ dedit illũ matri ſue.

vt qui videt ad cõcupiſcendũ: qui aurē ocioſis vel turpibus
audiendis: qui linguã cõmodat litigijs. m Filiˀ vnicus
ma. Ambro. Adã de terra portat a quattuor elemētis vnde
hõ cõſtat: tangit loculus a deo. i. lignũ crucis qꝛ perijt adam
p lignuꝫ paradiſi: hõ a terra portat: qñ ſola terrena cogitat
vel quãdo eger eſt: ꝛ ambulare nõ po
teſt. Ab aqua portat: qñ luxuriari co
gitat: vel qñ p̃ nimio frigore corpus
tãgi nõ põt. Ab aere portat: qñ oĩa p
laude humana facit: vel qñ p egritu
dine ſtare nõ põt. Ab igne portat: qñ
auariciam cogitat: vel qñ p nimia fe
bre tangi non poteſt. n Et turba.
Multi cũ dño: multi cum vidua vt vi †
ſo miraculo multi dei laudatores ꝛ te/ Mat. 8. a
ſtes fiãt. o Tetigit loculũ. Loculˀ
quo effert ſecura deſperati peccato/
ris eſt cõſcientia: quē fert ſepeliendũ:
vel imũda deſideria vel adulantium
blandimenta ꝙ q̃ſi ager terre peccan/
tes obruũt. Sꝫ dño tãgēte cõſcientiã
peccatoris: futuri metu iudicij: turba
carnaliũ voluptatũ: ꝛ iniuſtarũ lau/
dationũ coercet: ꝛ mens ad ſe reuer/
ſa deo vocãti ad vitam occurrit: ꝛ re/
ſpõdet obediendo ſaluatori. Locu
lus quo defert corpus eſt humanum:
portatores ſũt mali mores: ꝗ ip̃m cor/
pus ad mortē trahũt. Sed ieſus locu
lũ tãgit: cũ fragilē naturã i ligno cru
cis erigit. Tũc ſtãt funerˀ portatores:
qꝛ nõ valēt ſicut prius ad mortē tra/
here: tũc loquit ieſus. i. monita ſalu/ †
tis infundit. Quo verbo audito lan/ Mat. 8. b
guidus ad vitã erigit: ꝛ loquit đ eo
bonis actibˀ: ꝛ ſic reddit matri.
p Et reſedit. Tres mortuos ſuſcita/
uit dñs. filiã archiſynagogi i domo: Mar. 5. c
id eſt in cogitatione. filium vnicũ ma .j. 8. f
tris in porta. i. i verbo. lazarũ i monu Ioh. 11. f
mento. i. in opere. ¶ Viſitauit

Nico. de lyra

a Et ſynagogã ip̃e edificauit nobis.
licet eni haberēt vnũ locũ tñ ad offe/
rendũ ſacrificia ꝛ oblationes. ſ. tēplũ
qđ erat in hierl̃m: tñ in ſingulis ciui/
tatibˀ et caſtris habebãt loca: in qui/
bus cõueniebãt cauſa orationis ꝛ au
diendi verbuꝫ dei: ꝙ ſynagoge voca/
bant. b Inuenerũt ſeruũ qui lan/
guerat ſanatũ. ex verbo xp̃i abſentis †4. Re. 4
vt habet Matth. viij. c Et factũ ē.
Hic p̃ñr deſcribit miraculũ de filio vi
due reſuſcitato. d In ciuitatē que
vocat naim. ciuitas parua eſt in gali
lea ppter mõtē thabor. e Et ibant
cũ eo diſcipuli eius ꝛ turba copioſa.
Hoc factũ eſt vt euidentius eſſet mira
culũ corã multis factũ. f Ecce de/
functˀ efferebat. ad ſepeliendũ. Anti
quitˀ eñ loca ſepulture erãt extra ci/
uitates: ne ex cadaueribˀ interficeren
tur habitatores ciuitatũ. g Miſe/
ricordia motus ſup eã: tum qꝛ erat vi
dua: tũ quia non habebat aliũ filium
a quo poſſet in ſenectute ſuſtentari.
h Noli flere. quaſi dicat. cito conſo
lata eris. i Et acceſſit et tetigit lo/
culum. i. feretrum. Ad hoc eñ tetigit
vt oſtenderet ꝙ corpus ſuum diuini/
tati vnitum erat inſtrumentum diuinitatis etiam in miracu/
lis faciendis. de modo autem cooperandi ad hoc dictum fu
it Marci. v. k Et cepit loqui. vt manifeſte appareret ꝙ
erat vere reſuſcitatus ꝛ nõ apparenter tãtũ. vnde ꝛ de ſimo/
ne mago legitur ꝙ apparenter reſuſcitauit quendã mortuũ
qui tamen loqui non poterat: per quod apparuit illam reſur
rectionem fuiſſe tantũ apparenter.

¶ vt ꝗ

Quia

a Viſitauit. Dū ꝛ verbū ſemel in/
corpari cōſtituit: ꝛ quotidie ſpm̄ ſctm̄
in corda hoīm vt ſuſcitent̄ mittit.
b Et nūciauerūt. Ambro. Nō ſim/
plici corde: ſ; inuidia ſtimulāte. Unde
Joh. 3. c alibi querūt dicētes: Rabbi q̄ erat te
cū trās iordanē cui teſtimoniū ꝑhibe
bas: ec. h ba. ꝛ oēs ve. ad eū. Quib⁹
tūc rn̄dit iohes: Quia nō pōt hō ac/
cipere quicq̄ niſi. fu. e. d. de celo: q̄b⁹
verbis ſe purū hoīem ꝛ ieſum dei fili/
um declarabat. Ambro. S; q2 in/
uidia adhuc expelli nequibat: mittit
eos ad ieſū vt hac occaſione videant
ſigna: ꝛ correcti credāt in ieſū: ꝛ ma/
giſtro interrogante ſibi dicāt: Tu es
q̄ vēturus es? Beda. Grego. Non
ait q̄ veniſti: q̄ſi. Cū ab herode inter/
ficiēdus ꝛ ad inferna ſū deſcēſurus:
debeo te nūciare inferis q̄ nūciaui ſu
peris? An conueniat filio dei mori:
an aliū ad hec ſacramēta miſſur⁹ es?
Potuit em̄ phates pius quē vēturū
ꝓdixerat: nō crediſſe moriturū: nec
fide ſed pietate dubitauit: q2 lapſus
amoris fidē nō impedit. Talis em̄ la
pſus eſt religioſus. Allego. Jobā/
Allego. nes figura eſt legis: q̄ ꝓnūcia xp̄i pe/
ctorib⁹ ꝑfidoꝝ q̄ſi carcerib⁹ luce va/
cuatis incluſa tenebat̄: ne plenū teſti/
moniū dn̄ice diſpēſatiōis ſine euāge/
lij atteſtatiōe ꝓferret. Mittit ḡ diſci/
pulos ad xp̄m: vt ſupplemētū ſciētie
aſſequāt̄: q2 plenitudo legis eſt xp̄s:
vt q2 plerūq̄ nutabāt dicta ſine fact/
eo fides plenior geſtoꝝ teſtificationi/
bus q̄ꝫ v̄boꝝ ſpōſionib⁹ exhiberet̄: ꝛ
q̄ tūc i pectorib⁹ iudeoꝝ velut obſcu/
rata lege nutabat eo ipſo ſpectaculo
dn̄ice crucis: ꝛ pleno reſurrectionis
teſtimonio panderet̄. Vt ḡ lex dubie
xp̄m vēturū nūciat: euāgeliū vbi tot
miraculoꝝ exhibitionē veniſſe certiſ/
ſime confirmat. c Et rn̄dens dixit:
Sciēs ieſus nemīne ſine euāgelio ple
ne poſſe credere q2 ſicut fides a veteri
incipit teſtamēto: ita implet̄ in nouo:
interrogat⁹ de ſe: nō verbo aliquo ſ;
factis ſe eſſe ſignauit: nō rn̄dēs ad ea
q̄ interrogabant̄: ſed ad ſcandalū nū
ciorum. d Ceci vidēt. Ecce plenuꝫ
teſtimoniū ꝙ ſit fili⁹ dei. hec em̄ ante
Tob. 11. c euāgeliū vel rara vel nulla. Vn̄ To
bias oculos recepit: et h̄ fuit angeli:
3. Re. 17. d nō hoīs medicina. Helias mortuū ſu
4. Re. 5. d ſcitauit: ipſe t̄n rogauit ꝛ fleuit. Heli/
ſeus leproſū mūdari fecit: non t̄n ibi
valuit p̄cepti auctoritas: ſed myſterij
figura. S; q2 adhuc iſta ſūt dn̄ice te/
ſtificationis parua exēpla: addit poſt
ſupradicta de cruce ꝛ obitu ꝛ ſepultu
ra: qđ eſt plenitudo fidei. Nullū eniꝫ
mai⁹ diuine ꝑſone eſt teſtimoniuꝫ: q̄ꝫ
totō ſe vnū obtuliſſe ꝓ mūdo: h̄ ſolo:
plene dn̄s declarat̄: ſicut etiā a iohā/
Joh. 1. d ne declarat⁹ eſt: Ecce agn⁹ dei: ecce q̄
tollit pctā mudi. e Beatus eſt ꝛc.
Quaſi mira q̄dē facio: ſed abiecta pa
ti nō dedignor: ꝛ cauēdū eſt hoībus:
ne in me deſpiciant mortē: q̄ ſigna ve/
nerant̄. f Qui non fuerit. Grego.
Qui de potētia diuinitatis nō dubi/
tauerit h̄ nō ꝫ iohānē: quē mox adeo
cōmēdat: ſ; nō credētes a ꝑfidia reuo
cat: ꝛ iohāni exponit qđ q̄rebat: quia
Ps. 67. de⁹ ſaluos faciendi: ꝛ d. d. e. m. Viſis
tot ſignis ꝛ virtutib⁹ fidelis nō potu
it de morte eius dubitare ſed ammira
rari: ſed

quāto deſpatio mors aīe ad vitā reuocat̄ tāto
plures eodē corrigūt̄ ꝛ pietas dn̄i maior itelligit̄.
Accepit aūt oēs timor: ꝛ magni/
ficabāt deū dicētes: Quia ꝓphe a
ta magn⁹ ſurrexit in nobis: ꝛ q2 b
a de⁹ viſitauit plebē ſuam. Et exijt
hic ſermo ī vniuerſaꝫ iudeā ꝺ eo:
b ꝛ oēm circa regionem. Et nūcia/ c
uerūt iohāni diſcipuli ei⁹ de oi/
bus his. † Et cōuocauit duos de
diſcipulis ſuis iohannes: ꝛ miſit
hoc dicere.
ad ieſū dicēs: Tu es qui ventur⁹
es: an aliū expectam⁹? Cū autē
veniſſent ad eum viri. dixerunt:
Johānes baptiſta miſit nos ad
te dicēs: † Tu es qui vēturus es
an aliū expectamus? In ipſa aūt d
hora curauit multoſ a lāguorib⁹
ꝛ plagis: ꝛ ſpiritib⁹ malis: et ce/
c cis mult̄ donauit viſū. Et reſpō
dēs dixit illis: Euntes renūciate †
iohanni: que vidiſtis ꝛ audiſtis.
d Quia ceci vidēt: claudi ambulāt
leproſi mūdant̄: ſurdi audiunt:
a ſpiritu vel operib⁹ illuminant̄ vt in ꝑdicatio
ne nulla ſit diſtantia inter pauperes ꝛ diuites.
mortui reſurgūt: pauperes euā/
e f geliȥant̄: ꝛ beat⁹ eſt q̄cūq̄ nō fue
in hoc nuncios ꝑcutit.
rit ſcandaliȥatus in me. † Et cum e†
diſceſſiſſent nūcij iohannis: cepit
ne turbe iohānē liuore morū ſuſpicarent̄: ꝛ vt
ſciant eū queſiſſe nō ſibi ſed diſcipulis.
a q̄ neſciebāt myſteriū interrogatiōis eius.
dicere de iohanne ad turbās.
g Quid exiſtis in deſertuꝫ videre
qui omni vento agitat̄ vt leuitate mentis de
me ambigat quem ꝑdicauit.
h arundinem vento agitatā? Sed
a i vana glia duct⁹ lucra q̄rit ꝓ dapib⁹ vel ve/
ſtib⁹: q̄ locuſtis viuit: ꝛ pilis camelorū induit̄.
i quid exiſtis videre? Hominem
k mollibus veſtimētis indutū? Ec
qui ponūt puluinaria ſub cubitu qui vitam
peccantiū palpant nō pungunt.
ce qui in veſte precioſa ſunt ꝛ de
vbi aliquid venentur.
litijs: in domibus regum ſunt.
Sed quid exiſtis videre prophe/
a qui me venturum nō t̄m predixit: ſed etiā di/
gito demonſtrauit.
l tā? Utiq̄ dico vobis: ēt plus q̄ꝫ
in malachia.
prophetā. Hic eſt de quo ſcriptū
nuncium.
eſt: † Ecce mitto angelū meuꝫ an
a manifeſtationē. b quia reddat tibi corda
auditorū ꝑ penitētiā ꝑdicādo ꝛ baptizando.
te faciem tuā: qui preparabit viā
a vt ſummā virtutū eius cōprehendam.
m tuam ante te. Dicō enim vobis
a non virginis. nulla eni collatio cū filio dei
maior inter natos mulierum ꝓ/
pheta iohanne baptiſta nemo ē.

ri: ſed infideliū mens ſcandalū in illū
ꝓtulit: cū ꝛ poſt miracula morientem
vidit. g Quid exiſtis ꝛc. Ubi mo/
nuit diſcipulos iohānis in crucē do/
minicā eſſe credēdū: cōuerſus ad tur/
bas: ad virtutem paupes ꝓuocat: ne
exaltati corde: mēte iſtabiles: cōſilio
infirmi: ſpecioſa vtilibus: eternis ca/
duca ꝑferrēt: ſ; crucē poti⁹ q̄ꝫ mundi
faleras tollāt. Et iō laudat ꝑſonā io/
hānis: q̄ poſt habito amore vite etiā
iuſticie formā nec mortis timore mu/ † Mat. 11. a
tauit. Deſerto mūdus cōparat̄: q2 ad
huc incult⁹ ꝛ ſterilis: in quē nō eſt ita
ꝓdeundū vt hoīes mēte carnis infla
tos ꝛ virtutis vacuos: et de fragilis
mūdi glia iactātes: putemus eſſe imi/
tandos. h Arūdinē. Beda. Per
arūdinē carnalis anim⁹: q̄ cū fauore
vel detractione tāgit̄: in quālibet ꝑtē
inclinat̄. S; iohānes nō ē arūdo vē/ † Mat. 11. a
to agitata: q2 illum nec gr̄a blandū:
nec cuiuſlibet ira faciebat aſperū: nec
ꝓſpera erigebāt: nec aduerſa inclina
bāt. i Quid exiſtis vi. Be. Quō
in deſerto iohānē videre cupiebāt q̄
erat clauſus i carcere? Tot⁹ ergo hic
ſermo ſpiritualiter eſt intelligēdus. D
k Mollib⁹ ve. Per veſtē corp⁹ hu/
manū itelligit̄. Prophetico ḡ exēplo
ad virtutē ſubeūde xtut̄ hortat̄: Ec
ce q̄ in veſte p̄cioſa. Quib⁹ fluida di/
uitijs mēbra ſoluūt̄: exteros celeſtis
regni: ſub iure diaboloꝝ: q̄ ſūt reges
tenebrarū: intra habitacula hui⁹ mū
di cōſeneſcūt. Allego. Johānes nō Allego.
fuit mollib⁹ indut⁹: q̄ vitā peccātium
nō blādimēt̄ fouit: ſ; aſpe icrepauit.
Gre. Nota rigida vita ꝛ ꝑdicatio de † Mat. 11. a
bet palacia molliū decliare: q̄ frequē/
tāt mollib⁹ induti adulātes. Nemo
putet i fluxu ꝛ ſtudio veſtiū pctm̄ de/
eſſe. Alioq̄n de aſpitate veſtiū nō lau/
daret̄. Officiū ꝓphete ē vētura ꝑ/
dicere: nō etiā demōſtrare. Maior ꝓ
pheta in q̄ finis ꝓphārū. l Plus q̄ꝫ
ꝓphe. Quia angelus nō natura: ſed
officio: q̄ ſupnū iudicē nūciare mitti/
tur. m Dico aūt. In hoc nō ꝑfert
patriarchis ꝛ cūctis hoībus: ſ; equa
lis ceteris ſanctis oſdit̄. Qui

Nico. de lyra

a Quia ꝓpheta magn⁹ ſurrexit in
nobis. i. ille magnus ꝓpheta de quo
dicit̄ Deutero. xviij. Prophetā ſuſci
tabo eis de medio fratrū ſuoꝝ ꝛc. qđ
intelligit̄ de xp̄o in lege ꝛ ꝓphet̄ pro
miſſo. ꝛ iō ſubdit̄: m Et quia de/
us viſitauit plebem ſuā. mittendo eis
ſaluatorem. c Et nūciauerūt iohā/
ni. Hic conſequenter ad confirmatio/
nem doctrine chriſti ponunt̄ miracu/
la coram diſcipulis iohannis facta:
cum ſubditur: d In ipſa autē ho/
ra curauit multos ꝛc. ꝛ per hoc reſpō
dit queſtioni iohannis oſtendens ꝙ †
ipſe eſſet verus chriſtus per miracula Mat. 5. a
ſoli diuine virtuti poſſibilia. ideo ſub
ditur: Et reſpondens dixit illis ꝛc.
Conſequenter ponit̄ iohannis cōmē
datio. cum dicit̄: e Et cum diſceſ/
ſiſſent. magis eni voluit iohānē com
mendare in abſentia diſcipuloꝝ eius
q̄ꝫ in p̄ſentia: vt eius cōmendatio nō
ex fauore humano: ſed amore verita/
tis ꝓcedere videret̄. Cetera aūt patēt
ex dictis Matth. xj. vſq̄ ibi:

a · Qui aūt minor. Oīs sāct⁹ q̄ iā est cū deo maior est eo q̄ adhuc est in mūdo. Uel ego: quē minorē facit multoꝝ opinio in eccl'ia sanctoꝝ illi ꝑlat⁹ sum. Uel nouissim⁹ angel⁹ celi melior est quouis hoīe. b · Et oīs po. Si h̄ a dn̄o dictū ēē intelligit: audiēs iohānē ppl's intelligit̄ esse designat⁹: si ab euāgelista dr̄ interpositū. Audiēs ipm dn̄m de iohānis magnitudine disputantē restat intelligi.
c · Justificauerūt. Justificat̄ de⁹ ꝑ baptismū: dū hoīes
E ꝓpria pctā cōfitēdo se iustificāt. sicut scriptū ē: Dic tu ini
Ps.50. qtates t. vt iusti. Et iustificat̄ i eo: q̄ nō ꝑ cōtumaciā cōfu
Ps.10. tat: h̄ ꝑ iusticiā dei mun⁹ agnoscit̄. Justus eī dn̄s t.i.d. In eo ḡ iustificatio dei ē: si nō ad indignos ⁊ noxios: sed ad inocētes ꝑ ablutionē factos etiā ad iustos videat̄ sua munera cōtulisse. Qui ḡ cōfitet̄ deo pctm̄: iustificat deū: cedēs ei vincēti: ⁊ ab eo gratiā sperās i baptismate: ḡ iustificat̄ de⁹: i quo ē cōfessio ⁊ venia pctōꝝ. d · Cui ḡ ⁊c. Laudato iohāne: trāsit ad icrepādū illos q̄ nec ꝓdicatione iohānis moti sūt: vel ip̄ius xp̄i ꝓdicationē despiciūt. e · Similes sūt pueris. Pueri: doctores sunt spū humiles. Foꝝ synagoga vel ipsa hierl'm in qua iura ꝓceptoꝝ dei cōdebant̄: q2 cōtribulibus solebāt exprobrare ꝙ nec psalmis allecti ad laudes dei assurrexerūt corde deuoto: mēbroꝝ agilitate: qđ notat saltus: nec threnis.i. lamētationib⁹ ꝓpheta ꝑ excidijs iā factis vel faciēdis ad penitentiā sūt cōuersi. f · Cātauim⁹ ⁊c. Nuptiale carmē vbi vbo aīa: spūi caro nubit. In his nuptijs dauid nos
Ps.80. voluit ludere dicēs: Exultate deo a.n.i.d.i.s.p.et.d.t. Quasi in ipso actu nuptiarū posit⁹ ꝓpheta q̄daz leticia
Ibidem. saltat: Sz nō audiuit ppl'us meus vocē m. ⁊ nō int.m. g · Uenit fi. ⁊c. Uenit sicut tūc ita ⁊ nūc: vtrāq3 viā salutis respuitis. lamētauim⁹ ad iohānē: cātauim⁹ ad xp̄m. h · Justificata est sapia. Ostēdit filios sapie intelligere: nec in abstinēdo nec i mādu cādo esse iusticiā: sed in equanimitate tolerādi inopiā ⁊ tēperātiā: nō se corrūpendi ꝑ
Ro.14.c abūdātiā. Nō est regnū dei esca ⁊ pot⁹ quoꝝ nō vsus: sz cōcupiscētia rep̄hendit̄. i · Justificata ⁊c. Quicq̄d me putetis: ego tā dei virt⁹ ⁊ dei sapiētia iuste facere intelligor ab ap̄lis: q̄bus pater reuelauit q̄ prudētibus abscondit. l · Rogabat. Sicut ꝓposuerat verbis: ita factis etiam astruit iustificatā sapientiā ab oībus filijs: q2 etiaz a
Mystice maria penitēte post culpam. k · Quidā pha. Mystice Pharise⁹ de falsa iusticia ꝓsumēs iudaicū ppl'm signat: q̄ dn̄m ad cōuiuiū inuitat: q2 quē venietē nō credidit vē
Ps.79. turū sperare nō desijt. Sz adhuc cū voto dicit: Excita potētiā t.et.v. Dom⁹ pharisei: lex ⁊ ꝓphete in q̄bus ille populus māsionē h̄re gloriabat̄. Quā domū in carne appa
Mat.5.b rens ingredit̄: q2 nō venit legē soluere sz ad implere. Discūbit: q2 in maiestate sua nō intellect⁹ ꝑ formā serui visibilis est factus. Cognoscit aūt gētilitas imūdis actib⁹ dedita ꝑ famā ap̄lici sermonis ꝙ misit de⁹ fi.s.in.c.f.s.l. nō vt pharise⁹ q̄ tm̄ l'ram attēdit iustificet̄. Sed dom⁹.i. nos q̄ grām spūs in lege sequimur: q̄ nō vituperam⁹ ꝙ peccatores recipit: sed laudam⁹ ꝙ pctōres iustificat.
†3.q.7.c.i in.v. scio meretrices l · In domo pha. In cuiuscūq3 domo interiore cognoueris sapiam et iusticiā recūbētē: recurre ad pedes.i. ad extremā sapie partē: inquire lachrymis cōfiteri pctā: expande capillos.i. sterne ante eū cūctas corporis tui dignitates: osculare.i. nihil nisi sapientiā loquaris. m · Attu
F lit. Quot habuit in se oblectamēta: tot de se inuenit ho
Moralr̄ locausta. Moraliter. Affert vnguentum: q2 bona opa agit: q̄b⁹ ecclesiā odore bone opiniōis resp̄git. vn̄ dicit̄:
2.Cor.2.b Christi bonus odor sū deo i o.l. Hiero. Alabastrū vnguēti.i. corpus cū fide: stans retro.i. post ascēsionē dn̄i: secus pedes.i. apostolos: lachrymis rigabat.i. charitate interna i deo capillis tergebat.i. sup̄fluos cibos ⁊ vestimēta dat: osculat̄: cū oībus pacē habet. Debebat denarios quingentos: hec sunt pctā gentiū quinq3 sensib⁹ cōmissa: ali⁹ q̄nquaginta.i. pctā iudeoꝝ. n · Secus pe. Contra pedes stat q̄ in pctis posit⁹ itinerib⁹ dn̄i renitit̄. Sz q̄ ad pn̄iam post pctā cōuertit̄: iā retro secus pedes stat dū vestigia dn̄i q̄ impugnabat sequit̄: Lachrymis pedes rigat: q̄ sanctoꝝ tribulationibus cōpatit̄: q̄ tristiciā illoꝝ putat esse suā: q̄ vltimis mēbris xp̄i inclinat̄ ꝑ affectū cōpassiōis. Capillis q̄ corpi sup̄fluunt: pedes quos rigauerat tergit: q̄ de terrena substātia q̄ sup̄fluit sanctis q̄b⁹ ex charitate cōpatit̄ incipit misereri. Pedes osculat̄: q̄ studiose diligit illos q̄b⁹ sua largit̄: ne sit grauis tribuēti necessitas ꝓximi. Unguēto vngit: q̄ bn̄ operādo bone opinionis odore alios resp̄git: ⁊ ad bn̄ operādū exēplo suo inducit. Uel pōt ꝑ pedes caro xp̄i significari quā osculamur dū mysteria incarnatiōis ei⁹ diligim⁹. Ungim⁹: dū ip̄i⁹ hūanitatis potētiaz sacri eloquij bona opinione ꝓdicam⁹. Sz pharise⁹ h̄ vidēs inuidet: q2 cū iudei gētiles videt ꝓdicare deū: sua malicia tabescūt. Quib⁹ dn̄s bona gētilitatis enume

Grat vt

a ⸗tempore. ⸗dignitate.
a †Qui āt minor ē i regno dei: ma
b ior est illo. Et omnis popul⁹ au a†
c diens ⁊ publicani iustificauerūt b c
deū: baptiçati baptismo iohannis. Pharisei aūt ⁊ legisꝑiti con
⸗quo mundū ꝑ passionē xp̄i saluare decreuit.
a ⸗vel cōtra: q2 q̄ gratiā dei respuit cōtra seipsū facit vel ad seipsos missum dei cōsiliū stulti et ingrati respuerunt.
siliū dei sp̄reuerūt in semētipos
nō baptiçati ab eo. Ait autē do †
d min⁹: †Cui ergo siles dicaz hoīes d
⸗tot monita salutis respuētes. ⸗iudaice.
generatiōis hui⁹: ⁊ cui siles sūt?
⸗monitorib⁹. ⸗vbi lex ⁊ iura ꝓmunt̄.
e Siles sūt pueris sedētib⁹ i foro: et
⸗ad illos quos monēt.
f loquētib⁹ ad iuicē ⁊ dicētib⁹. Cātauim⁹ vobis tibijs ⁊ nō saltastis:
⸗Ut cōuerteremini in toto corde vr̄o in.i.et.f. ⁊c. sed stultus populus me nō cognouit.
lamētauim⁹ ⁊ nō plorastis. †Uenit ei iohānes baptista neq3 mā
a ⸗exemplo abstinētie sue penitētiā vobis indicens et noluistis humiliari cū illo.
ducās panē neq3 bibēs vinū et
⸗cibo ⁊ potu leticiā futuri seculi ꝑsignās: ⁊ noluistis cū illo gaudere: sz calūniari estis.
g dicitis: demoniū habet. Uenit filius hoīs mādu cās ⁊ bibēs: ⁊ dicitis: Ecce hō deuorator ⁊ bibens vinū: amicus publicanoꝝ ⁊ pec
h catoꝝ. Et iustificata est sapiētia
⸗.i. iustis: ⁊ post iniusticiam penitentibus.
i ab omnib⁹ filijs suis. †Rogabat e†
k aūt illum quidā de phariseis vt mādu caret cū illo. Et ingressus f domum pharisei discubuit: †et ec g
⸗iam penitens.
ce mulier q̄ erat in ciuitate pecca
a ⸗in domo pharisei peccatrix meret̄ veniā q2 cognitio peccati ꝑ legē: sic lex mittit ad gratiā.
trix: vt cognouit ꝙ iesus accubu
a ⸗ꝑhendit ꝑripere gratiā hospitis.
l m it in domo pharisei: attulit ala
⸗gen⁹ ē marmoris: i q̄ icorrupta seruāt̄ vnguēta
bastrum vnguenti: et stans re h
a ⸗oculos q̄bus terrena cōcupierat iam ꝑ penitentiam cōterēs plorat.
n tro secus pedes eius: lachrymis i

a · Et oīs ppl's. Ubi post iohānis cōmēdationē ponit euāgelista phariseoꝝ: ⁊ legisperitoꝝ confutationē: ⁊ primo verbis ppl'i. scđo verbis xp̄i. ibi: Cui ḡ. Circa p̄mū dr̄: Et oīs ppl's.i. simplices ⁊ vulgares. b · Et publicani.i. mūdanis ⁊ publicis negociationib⁹ oc
cupati. c · Justificauerūt deū baptiçati baptismo iohānis. ex h̄ enī ꝙ audierūt xp̄m tā excellēter cōmēdantē iohānē ceperūt laudare et glorificare deū tā q̄ iustū ⁊ gloriosū de hoc ꝙ erant baptiçati a tāto. ⁊ tali ⁊ ad penitentiā vocati: ⁊ ꝑ hoc apparet cōfutatio phariseoꝝ q̄ ꝺ sua scientia sup̄biētes sp̄reuerūt baptismū iohānis a deo institutū. ⁊ hoc ē qđ dr̄: Pharisei autē ⁊ legisperiti cōsiliū dei sp̄reue
rūt ⁊c. d · Cui ḡ †Mat.11.c similes dicam ⁊c. Hic consequenter ponit̄ confutatio phariseoꝝ et legisperitoꝝ ex verbis xp̄i: et patet sniā ex dictis Matth. xi.d. e · Rogabat aūt illum. De scripta cōfirmatione doctrine christi signo visibili: hic cōsequēter describit̄ eiusdē con
firmatio facto inui †Mat.26.a Ma.14.a Joh.12.a sibili. videlicet ꝑ remissionē pctōrū mulieris peccatricis vbi p̄mo describit̄ loc⁹. cū dr̄: f · Et igressus domū pharisei discubuit. Legit̄ autez xp̄s manducasse cū pctōrib⁹ vt eos ad penitētiā ꝓuocaret: vt habetur Matth. ix. Itē cū amicis familiarib⁹ vt eoꝝ deuotionē nutriret: vt dr̄ Joh. xij. de martha ⁊ maria. Itez cū cognatis pauperib⁹ vt eoꝝ inopiā suppleret: vt h̄r Joh. ij. de nuptijs vbi deficiēte vino xp̄s aquā vertit in vinū. Itē cū phariseis sup̄biētib⁹ vt eoꝝ sup̄biā cōfutaret: ꝓut hic h̄r vt videbit̄ ꝑ sequēdo. g · Et ecce mu. ⁊c. de pctis suis plene ⁊ ꝑfecte cōtrita. h · Et stās re. q2 ꝑ verecūdia sui pctī nō audebat se anteponere. i · Lachrymis cepit ri. ⁊c. ex quo pz magnitudo cōtritiōis ex q̄ tantū fleuit ꝙ poterāt lauari pedes vni⁹ hoīs

nudis

E rat vt cognoſcāt ī qbꝰ malis ipſi iace-
ant. a ·Cepit ri. ⁊c̄. Maria ſoror La-
çari bis eodē ſūcta eſt officio: ſemel in
galilea: cū primo accedit cū humilita
te ⁊ lachrymis vbi ⁊ remiſſionē pctōꝝ
Joh.11.a accepit. Scdo in bethania nō iā pec-
catrix nominata: ſed caſta: ⁊ ideo de-
uota. Ibi pedes: hic caput iungit.
Moralit Moraliter. Sic quoqꝫ fidelis aīa
prius ad pedes dn̄i humiliata a pec-
catis abſoluenda incuruat̄: poſt cre-
ſcentibꝰ merit̄ fragrātia lete fidei: do
mino q̄ſi caput odore pfundit aroma-
tū. Sic etiā vniuerſalis eccl'ia in pn̄ti
chriſti incarnationis: q̄ pedū noīe ſi-
gnat̄: myſteria celebrādo: deuota re-
dēptori reddit obſequia. In futuro
etiā hūanitatis eiꝰ gloriā ⁊ diuinita-
tis eternitatē: q2 caput xp̄i eſt deꝰ: ſi-
mul intuēdo: ppetuis cōfeſſionū lau-
dibꝰ quaſi piſtica nardo glorificabit.
Myſtice Myſtice. Duo debitores duo ppl'i
ſūt: q deo creatori debēt numū. i. aīaꝫ
ſuā: regis imagine inſignitā: ⁊ ad ſer-
uādū ſibi cōmiſſam. Vtriuſqꝫ debitū
ppl'i p quinariū multiplicat̄: q2 q̄nqꝫ
ſenſus ſūt qbꝰ ī hac vita vtimur: qbꝰ
imaginē cōditoris quā accepimus ex
tollere debemꝰ. Sꝫ minꝰ debet iudeꝰ
cui decalogus legis p ſeruū dat̄: plꝰ
debet xp̄ianꝰ: cui p filiū gr̄a vite com
mittit̄. Ideo iudei p denariū: chriſtia
ni p cētenariū numerū ſenꝰ accumu-
lant. Sꝫ q2 neuter ſuis viribꝰ ſꝫ gr̄a
Luc.7.f dei p fi. ſaluat̄. recte dr̄: Nō ha. il. vn̄
r. d. v. Plus ḡ diligit eccl'ia gentiū q̄̄
iudeus: q2 ⁊ ſi ſm p̄ſentē ſtatū maior
ei gr̄a cōfert̄: ⁊ ſm p̄teritū de maiori
feditate extrahit̄: plꝰ debet q̄ plꝰ acce
pit. Nullus pōt tātū diligere quātuꝫ
ea q̄ in pluribꝰ diligit. b ·Is cui plꝰ.
Scd̄m hoīes plꝰ fortaſſe offendit: qui
plus debuerit: Sꝫ p miſericordiā dn̄i
cā mutat̄: vt ampliꝰ diligat q̄ ampliꝰ
debuit: ſi tn̄ gr̄aꝫ ꝯſequat̄. c ·Recte
iudi. Sua ſn̄ia phariſeꝰ cōuincit̄: q2 ſi
cut freneticꝰ funē portat ex quo liget̄.
d ·Intraui ī do. Intraui carne aſſū-
pta in ꝑl'm iudeoꝝ. Aquā pedibus
meis. Aqua extra nos eſt: humor la-
chrymarū itra nos. Infidelis aūt po
pulꝰ: nec exteriora p dn̄o īcarnato tri
buit. Conuerſa gētilitas nō ſolū ſubſtā
tiā: ſ ⁊ ſāguinē p dn̄o fudit. Oſculū
dilectiōis ē ſignū ⁊ īfidelis ppl's ex di
lectiōe ei ſeruire noluit: cui tn̄ ex timo
re ſeruiuit. Sꝫ gētilitas veſtigia oſcu
lari nō ceſſat: q2 ī eiꝰ amore cōtinue ſu
ſpirat. Oleo caput meū nō vnxiſti. Et
ſi ppl's ille ī deū ſe credere ⁊ nō in ho-
minē fatebat̄: tn̄ ipam potētiā diuini
tatis q̄ p miracula apparebat digna
laude p̄dicare neglexit. Sꝫ gentilitas
dn̄ myſteriū īcarnatiōis credit: ſūma
laude etiā infima eiꝰ p̄dicat.
e ·Aquā pe. Enumerant̄ bona pecca
tricis: ⁊ mala falſi iuſti. f ·Remit-
tūt̄ ei pctā. In domo phariſei. i. ī cu-
ſtodia leg. ⁊ ꝓphete: nō phariſeꝰ icre-
dulus: ſ peccatrix penitēs glorificat̄
q2 ardor charitat̄: i ea rubiginē deli-
ctorū cōbuſſit. g ·Et ceperunt q̄ ſi-
mul. Sanata egra: de ſalute eius alij
egrotant. h ·Fides tua te ſaluam fe
cit. Fides ſaluam fecit: quia quod pe
tijt: poſſe accipere non dubitauit: q2
iam ſpem ab illo acceperat: a quo ſa-
lutem querebat.

G Et factū

a ſ quos ad cōpoſitionē vultus exhibuerat.
a cepit rigare pedes eiꝰ: ⁊ capil- a
ſ lachrymis. ſ ore quo ſupba dixerat.
lis capitis ſui tergebat: ⁊ oſcu- b
ſ qd̄ ſibi p odore ſue carnis adhibuerat.
labat̄ pedes eius: ⁊ vnguento c

a ſ de falſa iuſticia ſupbꝰ nulla cōpaſſione na
ture motus: ſue fragilitatis oblitꝰ.
vngebat. Videns aūt phariſe- d†
us qui vocauerat eū: ait intra e

ſ medicum reꝑhendit quia ſubuenit.
ſe dicens: Hic ſi eſſet ꝓpheta
ſciret vtiqꝫ que et qualis eſt f
a ſ vnguentū eius vitare deberet.
mulier que tangit eū: quia pec
ſ egrā reꝑhendit de egritudine.
catrix eſt. Et reſpondens ieſus. g

ſ cōuincens ſuperbum et ſub ſpecie mulieris
commēdans eccleſie meritum.
dixit ad illum: Simon habeo
tibi aliquid dicere. At ille ait: h
Magiſter dic. Duo debitores
erant cuidam feneratori: vnꝰ
debebat denarios quingētos:
et alius quinquaginta. Non
habentibus illis vnde redde-
rent: donauit vtriſqꝫ. Quis er-
go eum plus diligit? Reſpon- i
dens ſimon dixit: Eſtimo: quia
b is cui plus donauit. At ille di-
ſ per miſericordiā.
c xit ei: Recte iudicaſti. Et con-
uerſus ad mulierem: dixit ſi-
ſ corporaliter quidem video: ſed myſterium
non vides.
moni: Vides hanc mulierem?
ſ iam olim intrauit cū legē dedit.
d e Intraui in domum tuaꝫ: aquā k+
pedibus meis nō dediſti. Hec
autem lachrymis rigauit pe-
des meos: ⁊ capillis ſuis terſit.
Oſculum mihi non dediſti: hec l
autem ex quo intraui nō ceſſa-
uit oſculari pedes meos. Oleo
caput meum non vnxiſti: hec
autem vnguento vnxit pedes
meos. † Propter quod dico ti-
f bi remittunt̄ ei peccata multa m
quoniā dilexit multuꝫ. Cui au
tem minus dimittitur minus
diligit. Dixit autē ad illam: Re n†
g mittuntur tibi peccata. Et ce-
perūt qui ſimul accūbebant di

ſ quia intelligunt hoc opus eſſe ſolius dei.
cere intra ſe: Quis eſt hic qui o
etiā peccata dimittit? Dixit au
ſ confortans ſanatam per pietatis ſentētiā.
h tē ad mulierēꝫ: Fides tua te ſal p
a ſ ne a via veritatis in viam ſcādali vlterius
labaris.
uam fecit: vade in pace.

nudis pedibꝰ incedentis. a ·Et capil-
a lis capitis ſui tergebat. qbꝰ ante ad cō-
poſitionē vultꝰ ſui fuerat abuſa.
b b ·Et oſculabat̄ pedes eiꝰ. vt totū deo
ſeruiret in pn̄ia: q̄cq̄d ex ſe deū cōtēpſe-
rat in culpa: ſm q̄ dicit Grego.
c c ·Et vnguēto vngebat. ad refrigeriuꝫ
caloris ⁊ mitigationē doloris ex labore
itineris. d ·Vidēs aūt. Hic ꝯſr ponī
d† tur phariſei indignatio. vn̄ ſubdit̄:
e ·Ait intra ſe dicēs: hic ſi eſſet ꝓphe-
e ta verus ſciēs occulta. f ·Sciret vtiqꝫ
q̄ ⁊ qualis eēt mulier: ⁊ p ꝯſ nō pmit-
teret ſe tāgi ab ea. g ·Et rn̄dēs ieſus.
ad confutationē illiꝰ. p h eni q̄ rn̄dit ad
f eiꝰ cogitationē q̄ ſoli deo nota eſt: oſten
dit ſe plus q̄̄ ꝓphetā. h ·Duo debito-
res ⁊c̄. parabola eſt vt cōuenientiꝰ cōclu-
dat̄ ꝯtra phariſeū de ſua rn̄ſione. q̄ ſub-
dit̄ cū dr̄: i ·Reſpōdēs ſi. ⁊c̄. q2 amor in
g hūanis plerūqꝫ cauſat̄ ex p̄cedētibꝰ do-
nis: ⁊ p ꝯſ maior amor ex maioribꝰ do
nis. Cōſequēter eū xp̄s redarguit ex tri
plici defectu pietatis. cū dr̄: k ·Intra
ui in domū tuā. aquā pedibꝰ meis nō de
h diſti: q̄ tn̄ erāt feſſi ⁊ dolentes ex labore
itineris: ⁊ lutoſi ſeu puluerçati: eo q̄ ſi-
ne calciamēt̄ incedebat. ſcd̄o ex defectu
charitatis. cū dr̄: l ·Oſculū mi. nō de.
qd̄ eſt amicitie ſignum. tertio ex defectu
hilaritat̄ ſeu leticie q̄ noīe olei deſignat̄:
vt dr̄ Pſ. xliiij. Propterea vnxit te deꝰ
deus tuus ⁊c̄. Tria aūt dicta requirūt̄
in hoſpitalitate gratioſa. Et ecōtra lau-
i dat mulierē de triplici pfectiōe oppoſita
vt p3 ī lr̄a: ⁊ iō cōcludit̄: m ·Remittū
tur ei pec. mul. ⁊c̄. Videt̄ autē q̄ debe-
ret dici ꝯtrariū: q2 p̄mo p̄dixerat donū
eſſe cauſaꝫ amoris. hic aūt ecōtrario in-
fert amorē eſſe cauſam doni. Dicēdū ad
h q̄ primo ī parabola loquebat̄ mō hu-
mano vbi amor ex dono cauſat̄. ſ in ap-
plicatione pabole ad ꝓpoſitū cōuertit ſe
ad loquēdū de amore dei erga nos: q̄ nō
ꝓcedit ex bonis meritis noſtris: ſꝫ ma-
gis cauſat bonū ī nobis. ⁊ iō cōuenicter
k+ cōcludit dicto mō. Vel aliter pōt dici q̄
in pctō ſūt duo remittēda. ſ. culpa ⁊ pe-
na. Culpa aūt ex dei liberalitate remitti
tur: cū nullū bonū meritoriū poſſit eſſe ī
nobis ſine gratia: quā nō habemꝰ ante
culpe remiſſionē: ſ habita gr̄a: ⁊ culpa
l dimiſſa: adhuc remanet pena remittēda
ad cuiꝰ remiſſionē facit bonū opꝰ noſtrū
charitate informatū: ⁊ de hac remiſſione
loquit̄ dn̄s. vn̄ ſequit̄: Cui aūt minꝰ di-
mittit̄ minꝰ diligit. Remiſſio aūt culpe
aut nulla ē aut totalis ſimul: ſꝫ remiſſio
pene fit p ptes ⁊ nō tota ſimul de cōmu-
ni curſu: lꝫ aliq̄n fiat tota ſimul ꝓpē fer- †De pe. di.
m uorē penitentis ⁊ ex liberalitate dei: ⁊ h 3. c. ſepties
fuit in ꝓpoſito in hac muliere. iō ſequit̄: et c. illud
n ·Remittunt̄ tibi peccata. non ſolum in fi
q̄̄tum ad culpam ſed etiam q̄̄tuꝫ ad pe-
n† nam ex vehementi amore dei et horrore
peccati p̄teriti. o ·Quis eſt hic qui
⁊c̄. hoc dicebant quia videbant tn̄ hu-
manitatem exteriꝰ apparentē: ſed igno-
rabant deitatē interiꝰ latentem: que po-
teſt peccata dimittere. p ·Fides tua
o ſaluam te fecit. q2 iſta fides fuit formata
charitate: ⁊ iō fecit habentē dignā vita
eterna. De iſta muliere peccatrice dubi-
tabāt aliqui doctores vtrū fuerit maria
p ſoror Laçari vel alia: de quo dictum eſt
quid ſentiant doctores: Joh. xij. ibi eni
hoc poſui: quia prius ſcripſi ſuper Johā
nem q̄̄ ſuper Lucam.

G

 Et factū

b **Moraliter.** Cū aūt īpleuiſſet ⁊c. ‖ Ca. VII Sequitur: † Centurionis autem cuiuſdam ſeruus male habens. Per iſtum cēturionem ſignificatꝰ ratio vel intellectus cuiꝰ ſeruus eſt appetitus ſenſitiuus qui debet obediri rationi: vt dicit .j. Ethicoꝝ. ſ3 ex corruptione nature infirmꝰ ē ad obediēdū: ꝓpt qḋ hō ꝑ rōnē cognoſcēs hāc infirmitatē in ſuo appetitu ſenſitiuo: ꝑ ſe ⁊ ꝑ alios rogare debet deū vt ſanet ſeruū ſuum. ⁊ qm̄ humilitas rogātis ꝓ ſe plꝰ aliqñ placet deo q̄ꝫ p̄ces alioꝝ. iō ſubdit: † Nō īueni tā tā fidē ⁊c. ⁊ ſic puer eiꝰ ſanatꝰ. Et factū ē deinceps ⁊c. Seqt: f† Ecce filiꝰ defūctꝰ efferebatꝰ ⁊c. ꝑ iſtū defunctum ſignificatꝰ mortuꝰ ꝑ mortale pctm̄. eiꝰ mater ē eccl'ia. portitores huiꝰ funeris ſūt facto vel verbo fouētes hoīem ī peccatis. porta per quā efferꝰ mortuꝰ eſt exterior ſenſus pctī manifeſtatiuus Eſa. iij. Peccatū ſuū quaſi ſodoma p̄dicauerūt nec abſconderūt. Talis tn̄ mortuꝰ ꝑ pctm̄ mortale ſuſcitatꝰ miſericorditer a deo ꝑ p̄ces eccl'ie. c† Et nūciauerūt iohāni di. eiꝰ ⁊c. ꝑ iohānē q̄ ſupra. iij. ca. dixit de xp̄o: veniet fortior me poſt me: ſignificatꝰ vetꝰ teſtamētū qḋ in ꝓphetis denūciauit xp̄i aduentū. ꝑ xp̄m aūt ſignificatꝰ nouū qḋ ē veteris impletiuū. De xp̄o ẏo dicitꝰ Eſa. lxj. Spūs dñi ſup me eo q̄ vnxerit me. Sequitꝰ: Ut mederer cōtritos corde ⁊c. Et hec oñdit xp̄s diſcipulis iohānis eē cōpleta dicēs: † Eūtes renūciate iohāni q̄ au ⁊c. In hoc etiam informauit p̄dicatores euāgelij ⁊ doctores vt nō ſolū verbis doceāt ſ3 etiā factis. e† Et cū diſceſſiſſent nūcij iohānis ⁊c. ꝑ hoc docuit nos fugere notā adulationis ī cōmēdatione alioꝝ ⁊ maxime magnoꝝ ī eoꝝ p̄ñtia: talis erat iohes baptiſta ſicut dꝛ poſtea. † Maior inter natos mulierū ꝓpheta iohāne baptiſta nemo ē ⁊c. Et oīs ꝓpls audiens ⁊c. Ita mō cōtingit frequēter q̄ ſimplices ⁊ illitterati gratiā dei cōſequntꝰ. a qua mūdi ſapiētes ⁊ ſupi dei iudicio priuantꝰ. † Ait aūt dñs ⁊c. Cātauimꝰ vobis tibijs ⁊c. ꝑ iſtos ſignificatꝰ inuidi q̄ nō gaudēt de ꝓſperitate bonoꝝ: nec triſtantꝰ de aduerſitatibꝰ eoꝝ. e† Rogabat aūt illū q̄dā phariſeꝰ ⁊c. ꝑ mulierē peccatricem ad dñi pedes accedētē ſignificatꝰ quelibet pſona vere de peccatis penitēs ⁊ cōtrita: ad qḋ requiritꝰ q̄ ſicut deū offendit ꝑ culpā ita ſeruiat ei ꝑ penitētiā Ro. vj. Sicut exhibuiſtis membra vr̄a ſeruire īmūdicie ⁊ iniq̄tati ad iniquitatē: ita exhibete nūc ſeruire iuſticie ī ſāctificationē. Et ſic fecit mulier iſta. Uñ dicit Greg. Homel. xxv. Liquet fratres q̄ illicitis actibꝰ priꝰ mulier intēta. vnguētū ſibi ꝓ odore ſue carnis adhibuit. Qḋ ergo ſibi turpiter exhibuerat. hoc iā deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena cōcupierat ſ3 hos iā ꝑ penitētiā cōterēs flebat. Capillos ad cōpoſitionē vultꝰ exhibuerat: ſ3 iam cū capillis maculas tergebat. Ore ſupba dixerat ſ3 pedes dñi oſculans hoc in redēptoris ſui veſtigia figebat. Quot ergo in ſe habuit oblectamēta tot de ſe inuenit holocauſta. Cōuertit ad virtutū munera numerū criminū vt totū ſeruiret deo in penitentia quicq̄d ex ſe deū cōtēpſerat ī culpa. d† Uidēs autem phariſeus ⁊c. ꝑ iſtū q̄ xp̄m notauit de ignorātia ⁊ mulierē de īmūdicia ſignificatꝰ hypocrita de ſua falſa iuſticia p̄ſumens et alios cōtēnēs. q: ſicut dicit iohānes os aureū: Uera iuſticia cōpaſſionē habet: falſa vero indignationē. ꝓpter qḋ iſte phariſeus arguitꝰ: de pietatis omiſſione in modicis reſpectiue: et mulier cōmēdatꝰ de maioribꝰ valde cū dꝛ: k† Intraui in domū tuā: aquā pedibꝰ meis nō dediſti. hec aūt lachrymis ⁊c. ꝓpter qḋ ſibi dꝛ: n† Remittuntꝰ tibi pctā tua.

In ca. vij. vbi dicitꝰ in poſtilla: videtꝰ autē q̄ deberet dici ꝫrium: quia primo dixerat donum eſſe cauſam amoris.

Additio. Stant ſimul q̄ donum ſit cauſa amoris et amor cauſa doni etiā loquendo de amicitia modo humano: qḋ ſic ptꝫ. Nā amicitia humana ſm philoſophū in viij. ethicoꝝ. triplex eſt: ſcꝫ vtilis: delectabilis et honeſta. Sꝫ conſtat q̄ amor in amicitia vtili cauſatꝰ ex dono ſeu vtilitate ab amato habita ſeu ſpectata. In amicitia vero honeſta cauſatꝰ amor ex virtute amantis q̄ amatū diligit: nō ꝓpter donuꝫ vel vtilitatem habitā vel conſequendā: ſed ꝓpter virtutē ipſius amati: ex quo amore cauſatꝰ q̄ vult amato bonū ⁊ bonū operatꝰ ei quātum in ſe eſt: vt verus amicus: ⁊ ſic ī amicitia honeſta amor eſt cauſa doni. Unde nulla contrarietas in hac parabola: nec in eius applicatione ſane intellectis reperitꝰ: etiā loquēdo vtrobiq̄ ſm modum humanum. Nam primo in parabola chriſtus loquitꝰ modo humano ſm amiciciam vtilem vbi amor ex dono cauſatꝰ. Unde rectificat iudicium ſimonis dicentis q̄ is cui plus donauit plus diligit. Secūdo vero in applicatione loquitꝰ etiam modo humano ſm amiciciam honeſtam que procedit ex virtute ſeu meritis amātis ⁊ amati: ſcḋm quā amans: certificatus ḋ amicitia quā amatus habet erga amanteꝫ. que quidem amicitia ſm philoſophum vbi ſupra eſt virtus vel nō ſine virtute ꝓuocatꝰ ad amorē ſui amati: ⁊ ꝑ conſequens ad impendendum ei bona. et de hac amicitia loquitur. cū dicit: Remittuntꝰ ei peccata multa ⁊c. Qḋ aūt ſequitꝰ: Cui aūt minus dimittitꝰ minus diligit. Poteſt vno modo intelligi ſm amicitiā vtilem: ⁊ ſic correſpōdet principio huiꝰ altercationis vbi dicebatꝰ q̄ is cui plus donauit plus diligit ⁊c. Alio mō pōt intelligi de amicitia honeſta de qua vltimo loquitꝰ: vt ſit ſenſus. Cauſa autē quare alicui minus dimittitꝰ eſt quia minus diligit: ⁊ ſic ē amor cauſa doni. Unde nulla ꝯtrarietas in hmōi reperitꝰ cum de diuerſis amicitie ſpeciebus loquātꝰ ⁊ vtrobiq̄ ſm modum humanū. Nō eñ eſt veriſimile: q̄ chriſtꝰ loqueretꝰ illi phariſeo de amore diuino qui pertinet ad predeſtinationem vel de remiſſione culpe et pene quorum ſcientia pertinet ad eos qui iam ꝑfecti ſunt in fidei rudimentis. Iſte eñ phariſeus adhuc erat infidelis ⁊ ſatis ignarus vt ſatis patet. Et notanduꝫ q̄ ꝓceſſus chriſti circa informationē phariſei de his amicitijs eſt cōnaturalis homini: incipit eñi ab impfecto ⁊ de magis noto ⁊ tēdit ad perfectum et minus notum. Amicitia eñ vtilis eſt hominibus magis nota: vt eſt impfecta tanq̄ꝫ deficiens a ratione vere amicitie ſm philoſophū vbi ſupra Unde iſtā amiciciam tātūmodo rudis cognoſcebat. chriſtus vero tradidit ſibi noticiā perfectioris amicitie ſcꝫ honeſte que habet veram rōnem amicitie ſm phm̄. Item notandū q̄ ſcḋm vtrāq̄ amicitiā xp̄s phariſeū cōuincit: oſtendēdo ei q̄ illa mulier erat dignior ad recipienda beneficia chriſti q̄ꝫ ipſe phariſeus. Nā ſcḋm primam. ſ. amicitiā vtilem ſibi oſtendit q̄ plures vtilitates ſeu obſequia habuit ab illa muliere q̄ꝫ a phariſeo: ⁊ h̄ cū dicit: Intraui in domum tuā ⁊c. Scḋm vero amicitiā honeſtam: ſimiliter oſtendit ei q̄ erat dignior: ⁊ hoc cū dicit: qꝛ dilexit multum. In quibus bene conſideratis: nos docet q̄ verus penitens debet habere exteriora opera pia ⁊ deuota ⁊ interiora amore feruentia ſm doctores.

Replica. In ca. vij. vbi in parabola chriſti innuitur q̄ more humano loquendo amor oritur ex dono cum dicitꝰ: quis plus diligit? reſponſum eſt: Eſtimo cui plus donauit. Et ſequitur verbum chriſti: Recte iudicaſti. Poſtillator exponit hoc de humano amore ī quo amor oritur ex dono: ſed in applicatione parabole chriſtus cōuertit ſtilum ad loquendum de amore dei erga nos: qui non eſt ex meritis noſtris ſed magis cauſat bonum in nobis ⁊ eſt donatiuus: ideo dixit remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum: vt ſic amor nō ſit ex dono: ſed donuꝫ ex amore. Sed Burgeñ. hic vult abſoluere cōtrarietatem que videtꝰ in littera: ꝑ amorē vtilē ⁊ honeſtū vtrobiq̄ dicendo more humano. Scḋm primū dictū rectificatur iudiciū ſimonis vt ex vtili ſurgat amor. Iuxta ſcḋm fit applicatio quia dilectione ex meritis ⁊ virtute impenduntꝰ ei bona. Hec autē applicatio Burgeñ. laborat in equiuocis: quia amor concupiſcentie et amor amicitie ſunt equiuoce amor: quia diuerſis rationibus nō eſt aūt veriſimile chriſtū amorem equiuocaſſe: nec eſt neceſſarium amorem honeſtū eſſe cauſam doni: ꝓut Burgeñ. vult: quia ſtat illum amorem eſſe rectum ſine omni dono dato vel ſperato: alias eſſet amor mercēnarius per conſequens non honeſtus. Uirtus eñi diligitur ꝓpter ſe ꝑ cōſequens virtuoſe ſine reſpectu ad donum. Qꝫ autem Burgeñ. dicit non eſſe veriſimile q̄ chriſtus ſit locutus phariſeo de amore pertinente ante predeſtinationem et remiſſionē pene et culpe: hoc eſt contra beatum Auguſti. in ſermone de maria Magdalena ſic exponentem hūc paſſum: et contra beatū Bernardum ſuper Cañ. ſer. xxij. ante medium. Et vide de hac materia ſanctum Thomā prima ſcḋe. q. xxvj. arti. iiij. Ratio autē Burgeñ. ad ſic dicendum nō valet: quia ꝓpter ruditatem vel infidelitatem phariſei chriſtus nō voluit pretermittere ea que fidelibus ad inſtructionem poterant valere. Sepe enim dixit coram perfidis que ipſi non intellexerunt: tamen eccleſie prodeſſe non ceſſat: cui datum eſt noſſe myſterium regni dei ceteris autem in parabolis: vt videntes non videāt: intelligentes non intelligant. Quis enim phariſeus modo non intellexit. immo impugnauit veritatem dicendo intra ſe. Quis eſt hic qui etiam peccata dimittit? nihilominus chriſtus dixit coram eo de remiſſione peccatorum quo ad culpā et quo ad penam quantum ad liberalitatem dei p̄cedentem mulieris dilectionem que in peccato exiſtens diligere nō poterat: et quo ad penam debitam: ꝓpter mulieris primam dilectionem. vnde dixit: Remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum.

a Et factū eſt. More aquile ꝓuocātis ad volādū pullos ſu Ca. VIII os paulatim dñs diſcipulos ſuos ĩ nido fidei plumis virtutū induit: qbus poſtea ſublimiꝰ volare ⁊ alios inſtruere valeāt. Priꝰ docet in ſynagogꝭ: miracula facit: famā vbiqꝫ diſꝑgit: turbas ſuſcipit: curat: inſtruit. hinc diſcipulos facit: ex qbꝰ .xij. elegit: quos primo ꝑſente turba docet: ⁊ miſeris ſolita ꝑſtat bñficia. iā vero ſolos ipos ſecū retinet: vt cū familiariꝰ audiant: ſolis illis occultiora exponit myſteria. ⁊ ſic demū virtutū ſuarū oſtẽſione quaſi alarū ꝓtectione firmatis: dat ipſis ꝑtātem curandi: ⁊ mittit ꝑdicare regnū dei. b Maria que vo. mag. Cū maria iter faceret cū dño: ⁊ ei miniſtrare cõmemorat̃: celebri eā vocabulo magdalenā vocat: vbi eādē peccatricē deſcribit: reuerẽter eā generali noīe mulierē dicit: ne nomē tāte fame qđ hodie veneramur: priſci erroris nota fuſcaret. Maria: amarū mare: ꝓpter inſitū penitẽtie rugitū: quo ipſa vel nos ſingula mala deflemus: magdalene. i. turrẽ

Ps. 60. ſis: a magdalo. i. turri. de q̃ dr̃: Tu es ſpes m. turris f. a. fa. i. c Demonia ſe. Eādē eccleſiā de gentibꝰ a ſordibꝰ vitioꝝ mūdatā: quā maria ſignificat: ſignificat ⁊ iohāna prius cultibꝰ idoloꝝ deditā: ſed iam xp̄i pietate redemptā: ⁊ grā impletam: q̄ quaſi vxor erat prius diaboli. d Et iohāna ⁊c. Iohāna dñs gratia eius vel dñs miſericors: cuiꝰ eſt omne quod viuimus. e Procuratoris herodis. Cū quilibet malignus ſpūs ꝓ regno diaboli ad decipiendū laborat: quaſi herodis impijſſimi ꝓcurator exiſtit. f De facultatibus ⁊c. Antiquus mos erat iudeoꝝ nec ducebat̃ in culpā vt mulieres ſua ſubſtātia paſcerent ⁊ veſtirẽt doctores. hic qꝛ hoc in gentibꝰ ſcādalū poterat facere: Paulꝰ ſe memorat abſtinuiſſe:

1. Cor. 9. a Miniſtrabāt ergo dño carnalia: cuius metebāt ſpiritualia: vt formā daret ꝑdicatoribꝰ ꝙ victu ⁊ veſtitu deberẽt eſſe cõtẽti: accipiẽdo a plebibus. g Cū aūt tur. ⁊c. Quotiẽs in euāgelio turbe vocabulū interſerit̃: ſicut diuerſitas hoīm: ita etiā diuerſitas intimat̃ volūtatū. Nō eniꝫ omnes eadem volūtate: ſed diuerſis ex cauſis xp̄m ſequebant̃: quidam pro bono: quidam pro malo: omnibus tamen dominus beneficia preſtat. docendo: alendo: ſanando. h Exijt qui ſeminat ⁊c. Exijt filius dei de ſinu patris: quo creature nō erat acceſſus: vt ſeminaret ſemen ſuum venit in mundum vt teſtimonium ꝑhiberet veritati. Unde ſꝫm alios euāgeliſtas hanc parabolam dicturus đ domo exijſſe: marc adijſſe: nauim cõſcendiſſe memorat̃: idipſum ſitu corporis qđ ꝓceſſu ſermonis inſinuās. i Secus viam. Uia eſt cor ſedulo malarū cogitationū trāſitu attritum: ⁊ areſactū: ne ſemē verbi poſſit accipere vel germinare: ſed a peſſimis cogitationibus cõculcat̃: et a demonibus rapit̃. Qui ideo volucres celi dicunt̃: qꝛ celeſtis et ſpiritualis ſunt nature: vel quia per aereꝫ diſcurrūt. k Supra petram. Petra indomitū cor nullo vere fidei fomere penetratum: in quo nō eſt verus amor ⁊ ꝑſeuerantie virtus. l Centuplum ⁊c. Cū denarius ꝓ ꝑfectiõe ſoleat accipi: qꝛ in decē legis ꝑceptꝭ cuſtodia cõtinet̃. cẽtenariꝰ q̄ per multiplicatū denariū ſurgit: ꝓ magna ꝑfectione ponit̃. Cor igit̃ cẽtuplū facit factū: qđ ꝑ amorē ꝓximi actiuā: ⁊ ꝑ amorē dei cõtẽplatiuā adipiſcit̃ vitā ⁊ ſpiritualiū ornat̃ ꝑfectiõe virtutū. m Qui habet au. ⁊c. Ubicūqꝫ hec ammonitio interponit̃: myſticū eſſe qđ dr̃ ⁊ attẽtius querẽdū oſtẽdit. n Interrogabāt. Nō mox finita

Mar. 4. b parabola (ſed vt marcus ait:) cū eſſet ſingularis interrogauerūt eū hi qui cū eo erāt duodecim parabolā: ĩ quo moraliter inſtruimur: vt ſi intelligẽtiā diuinoꝝ ꝟboꝝ aſſequi volumꝰ: ſepoſitꝭ terrenoꝝ tumultū curis domū dei. i. occulta ſcpture penetralia: orā

Ps. 118. do: ⁊ meditādo intremus dicentes: Reuela oculos meos ⁊c. o Hec para. Nota hanc eē primā parabolā q̄ cū interꝑtatiõe ſua poſita ſit: ⁊ cauẽdū ē vbicūqꝫ dñs rogatꝰ a diſcipulis ĩtrinſecus ſermões ſuos diſſerit: ne vel aliud vel plus vel minꝰ ĩtelligere velimꝰ ꝙ̄ ab eo expoſitū eſt. Ideo aūt hāc parabolā ꝑ ſeipm̄ dignat̃ oſtẽdere vt ſe figurate loq̄ innoteſceret: ⁊ rerū ſignificatiões etiā in his q̄ exponere noluit: querẽdas eſſe doceret. p Uidẽtes. Doctores iudeoꝝ q̄ cū merito ꝑuerſitatis ſue excecati ſūt mẽdaciter ſe vidẽtes putāt. q Quod autem ſecus ⁊c. Secus viā ſeminant̃: qui nulla fide: nullo intellectu: nulla ſaltē tẽptāte vtilitatis occaſione ꝑcipere dignāt̃. Porro ſuper petram et

a Et factū eſt de Ca. VIII inceps: ⁊ ipē iter facie- b bat ꝑ ciuitates ⁊ caſtella ꝑdicās ⁊ euāgelizās regnum dei: ⁊ duodecim cū illo: ⁊ mulie- c d res aliquę q̄ erāt curatę a ſpiriti- b bꝰ malignis ⁊ infirmitatibꝰ. †Ma- c ria q̄ vocat̃ magdalenę de q̄ de-
ſ vitia vniuerſa quibus plena fuerat: i figura eccleſie de gentibus prius ſordide.
d monia ſeptē exierāt: ⁊ iohanna e vxor chuzę ꝓcuratoris herodis:
ſ liliū: ꝓpter odoriferū celeſtis vite cādorem.
⁊ ſuſāna ⁊ alię multę q̄ miniſtra f g bāt ei de facultatibꝰ ſuis. Cū autē turba plurima cõueniret: ⁊ de ciuitatibꝰ ꝓperarēt ad euꝫ: dixit
ſ parabolā. ſ cuiꝰ ē declarare volūtatē pr̄is.
h ꝑ ſi͂litudinē †Exijt q̄ ſemiat ſemiare ſemē ſuū: ⁊ duꝫ ſeminat: aliud i cecidit ſecus viā: ⁊ cõculcatū eſt
ſ vt nec in memoria mens teneat quod opere exercere neglexit.
⁊ volucres cęli comederūt illud.
a ſ vbi nō ē altitudo terre. i. ſtudiū diſcipline.
k Et aliud cecidit ſupra pētram: ⁊
a ſ ad nutriendas lampades virginū.
natum aruit qꝛ nō hābebat humorem. Et aliud cecidit inter ſpi
ſ corda ſollicitudinibus agitata.
nas: ⁊ ſimul exortę ſpinē ſuffocauerūt illud. Et aliud cecidit ĩ ter-
ſ mite cor ⁊ docile. a ſ cū ꝑfecta bonorum operū plenitudine creſcit.
ram bonā: ⁊ ortuꝫ fēcit fructum l centuplū. Hęc dicens clamabat:
ſ intelligẽtiā mẽtis. ſ ſpūaliter hec ꝟba intelligat
m Qui habet aures audiēdi audi- n at. Interrogabāt aūt eū diſcipu- o li eiꝰ: q̄ eſſet hęc ꝑabola. Quibꝰ
a ſ qꝛ fideles eſtis: ſed phariſeis incredulis ſacta
ipſe dixit: †Uōbis datū eſt noſſe
nō ſūt danda. a ſ intelligentiā ſcripturarū de quo regno alibi dr̃: Auferet̃ a vobis regnū dei. b ſ qui foris ſūt: vt marcus ait: qui neqꝫ intueri neqꝫ cognoſcere curant veritatem.
myſtēiū regni dei: cet ēris aūt in p parabolꝭ: †vt vidētes nō videāt: ⁊ audiētes nō intelligāt. Eſt aūt hęc parabola: Semē eſt verbum p dei. Quod autem ſecus viam:

a Et factū eſt deinceps. De- Ca. VIII ſcripta inſtructiõe xp̄i facta apl'is principaliter. hic ꝯſr̃ ponit̃ eiuſdē inſtructio facta apl'is ⁊ turbis cõiter: ⁊ primo ꝑmittit̃ quaſi quedā ꝑfatio. ſcđo ſubdit̃ dicta inſtructio. ibi: Cū autem plurima turba. Circa primum dr̃: b Ipſe iter faciebat ꝑ ciuitates. ĩ quo apparet xp̄i diligẽtia in ope ꝑdicationis. c Et duode cim cū illo. i. duodeciꝫ apl'i: de quoꝝ electiõe dictū. eſt. ſ. vj. ca. non tñ ibāt cū illo ad ꝑdicandū ſꝫ magis ad audiẽdū: vt poſſent cõuenientiꝰ ꝑdicare ad qđ miſſi ſūt poſtea: vt patebit ca. ſe. d Et mulieres aliquę q̄ erāt curate ⁊c. iđ ſequebant̃ eū: e Maria q̄ vocat̃ magdalena. ſic nominata a magdalo caſtro: ⁊ iſta eſt de q̄ eſt ſermo factꝰ ca. ꝑceden ti. rō tñ ſui cognominis diuerſimode aſſignat̃ a doctoribus diuerſis. Illi eni q̄ dicūt ꝙ iſta fuit ſoror lazari dicūt ꝙ noīata eſt magdalena: eo ꝙ magdalū caſtrū cecidit ĩ ptēꝫ ſuā de hereditate paterna. fuit eñ pater eius magnus hō ⁊ nobilis habēs dñium ĩ pluribus locis ĩter q̄ erat dictū caſtrū. Alij vero q̄ dicūt ꝙ iſta nō fuit ſoror lazari: ſed alia eiuſdē noīs: dicūt ꝙ noīata ē magdalene a magdalo caſtro: eo ꝙ erat inde oriunda. f Que mi. ⁊c. Apud iudeos erat cõſuetū ꝙ mulieres ſācte ⁊ deuote miniſtrabāt doctoribꝰ neceſſaria ex deuotione. ⁊ iđ qꝛ xp̄s docebat ⁊ ꝑdicabat iter iudeos: ſꝫ mō accipiebat neceſſaria ab eiſ. Paulꝰ aūt q̄ ꝑdicabat gētilibꝰ iter q̄s nō erat tal' ꝯſuetudo: nō habebat mulieres ſequẽtes ipꝫ ⁊ ei miſtrātes: vt hr̃. j. Cor. ix. ne forte ex ħ gētiles ſcādalizarēt̃. g Cū aūt. Hic ꝯſr̃ deſcribit̃ ipius xp̄i doctrina ſeu iſtructio. Et p̄mo deſcribit̃ dicta inſtructio. ſcđo iſtructionis confirmatio. ibi: Factū ē aūt. Pria in duas: qꝛ p̄o deſcribit̃ ꝑabola ſue ꝑdicatiõis ſcđo feruor predicātis. ibi: Uenerūt aūt ad illuꝫ. Prima adhuc in duas: qꝛ primo parabola ꝑponit̃. ſecūdo exponit̃. ibi: Interrogabāt aūt. Sententia autē iſtarū duaꝝ partiū patet ex dictis Matth. xiij. excepto quod ſequitur in parte ſecunda.

Marginal notes (right): A — † ſ. 24. b De pe. dſ. 3. ſunt pleſ — † Mat. 13. a Mar. 4. a — B — † Mat. 13. b Mar. 4. b — † Eſa. 6. c Ioh. 12. f Act. 28. f

Nemo

ſtrā ⁊ in ſpinis ſeminant̄: q̄ audiūt quidē ⁊ vtilitatē verbi ꝓbant ⁊ deſideriū guſtant: ſed ne ꝑueniāt ad id qđ geſtant: vel ꝑ aduerſa terrendo vel ꝓſpera blandiendo retardāt. his trib⁹ generib⁹ quicunq̄ verbū auditū nō faciūt de ſignant̄. a · Ad tēpus credūt. Multi audiētes diſputationē ꝯtra auariciā vel luxuriā: dicūt cōteptores ſeculi ⁊ caſtos hoīes eſſe beatos: ſed vbi ſpēs cōcupiſcibiles eoꝝ obtutib⁹ p̄ſentant̄: mox recedūt ab eis quicq̄d recte cogitauerant. b · Et diuitijs. Diuitie ⁊ ſi delectare videnť: tñ poſſeſſorib⁹ ſuis ſpine ſūt cū aculeis curarū mētes eoꝝ cōfodiūt: q̄ aui-

Mat.13.c de querunt̄: ſollicite ſeruant̄. Unde ab alio euāgeliſta fallaces diuitie vocant̄: q2 mentis inopiā nō implent nec diu manent. Et nota ꝙ diuitijs duo iūgit: ſollicitudinē ⁊ voluptatē: q2 ⁊ ꝑ curam mētes opprimūt ⁊ ꝑ affluentiā reſoluūt. c · Suffocant̄. Quia voluptates ⁊ diuitie ſuis importunis cogitationib⁹ guttur mentis: ne bonū deſideriū ad coꝛ poſſit intra

† 49.di.c.1. §.gibboſ⁹ re q̄ſi aditū vitalis ſtrāgulant flatus. d · In terrā bonā ⁊c̄. In bonos auditores q̄ verbū audire ſatagunt: ⁊ i vētrē memoꝛie recōdūt: ⁊ ſic oportuno tp̄e fructū opationis ꝓferūt: inter ꝓſpera ⁊ aduerſa ſeculi patiētes. Et bona t̄ra cū patiētia fructū reddit.

C q2 bona agit: ⁊ mala ꝓximoꝝ equanimiter tolerat: ⁊ dū humiliter flagella ſuſcipiūt: poſt flagella in requiem ſuſcipiunt̄. e · Nemo aūt ⁊c̄. Hec verba ponunt̄

Myſtice ſm ſimilitudinē humane cōſuetudinis. Myſtice aūt docēt fiduciā p̄dicādi vel patiendi. f · Supra cāde. ⁊c̄. Quia dixerat apoſtolis: Uobis datū eſt noſſe myſte. reg. dei. c. a. in. p. Nūc oſtēdit ꝑ eoſdē ap̄ſos aliq̄ñ ⁊ ceteris idē myſteriū eſſe reuelādū: ⁊ oēs qui domū dei eſſent intraturi flamine fidei illuſtrādos: Quaſi vob̄ pando myſteria: ī vobis accendo lumē fidei. vos aūt hanc eandē lucē alijs pādite: nec timoꝛe carnaliū incōmodoꝛum abſcondite. Uaſis noīe vel lecti deſignat̄ caro in qua aīa cōtinetur ⁊ quieſcit. Per lucernā: verbū dei. Qui aūt metu carnali occultat verbū dei: ipam carnem p̄ponit manifeſtationi veritatis: ⁊ ille quaſi occultat verbū qui p̄dicare trepidat. Sup candelabrū ponit verbū: qui coꝛpus miniſterio dei ſubijcit: vt ſuperioꝛ ſit predicatio veritatis: ⁊ inferioꝛ ſeruitus coꝛpoꝛis: ꝑ ipſam tñ coꝛpoꝛis ſeruitutez excelſioꝛ luceat doctrina: q̄ officio lingue ⁊ ceteroꝝ mēbroꝝ inſinuatur. g · Non eni ⁊c̄. Quaſi timoꝛ carnaliū nō vos retardet: ſed nec mala opinio que de vobis modo habet̄ apud incredulos. q2 ⁊ ſi viles apparetis: q̄ñq̄ claritas veſtra apparebit: cū domin⁹ illuminabit abſcondita tenebrarū: tūc ⁊ vos coronabimini: et punient̄ veſtri aduerſarij. h · Qui eñ ha. ⁊c̄. Hec ſp̄ūaliter ap̄lis: q̄b⁹ ex charitate noſſe myſteria dat̄: ⁊ ꝑfidis iudeis q̄ ꝑ parabolas qđ nō intelligūt audiūt: dicta vident̄. Poteſt ⁊ generaliter accipi: q2 ⁊ ingenioſus negligēdo ſapientia vera ſe priuat: ⁊ ſimplex ſtudioſus laboꝛādo deguſtat. Quia qui amoꝛē verbi habet dabit̄: ⁊ ſenſus intelligēdi qđ amat: ſed q̄ nō habet amoꝛē audiēdi: etiā ſi naturali ingenio vł laboꝛe ſtudioſo ſe intelligere putat: nullā tñ vere ſcīe dulcedinē guſtabit. i · Et quicūq̄ nō ⁊c̄. Ideo deſidioſus ingeniū accipit ſepe: vt de negligētia iuſtius puniat̄: q̄ ſcire cōtēpſit qđ ſine laboꝛe aſſequi potuit: ⁊ aliq̄ñ ſtudioſus tarditate itelligētie p̄mit̄: vt eo maioꝛa p̄mia iueniat: q̄ ſtudioſi⁹ elaboꝛat. k · Uene-

D rūt. Qđ dixerat ī v̄bo: oſ̄dit ī myſtico facto. I. ꝙ iudei ſolā l̄ram ſequētes: etiā qđ videt̄ habere ꝑdūt. Nā mat̄ ſynagoga ⁊ frēs ꝑp̄li iudeoꝝ d̄ q̄b⁹ eſt xp̄s ſm carnē: ipo iteri⁹ docēte nequeūt itrare: q2 ei⁹ dicta ſp̄ūaliter negligūt itelligere: ſ̄ p̄occupans turba domū ingredit̄: q2 tardante iudea confluit ad xp̄m gētilitas ⁊ illuminat̄. l · Foꝛis ſtāt. Foꝛis ſtātes volūt deū videre q̄ ſp̄ūalē ſenſum in lege nō querētes ad cuſtodiā l̄re ſeſe fixerūt: ⁊ q̄ſi xp̄m ad carnalia docēda poti⁹ cogūt exire: q̄3 ſe ad diſcēda ſp̄ūalia cōſentiāt intrare. merito ꝗ nō agnoſcunt̄. Quo exēplo ⁊ nos infoꝛmamur ꝙ nō agnoſcemur ſi foꝛis ſteterim⁹. Nō aūt iniurioſe negligit matrē: nec mater negat̄: que etiā de cruce agnoſcitur. Sed religioſioꝛes copule mentiū monſtrant̄ q̄3 coꝛpoꝛū: ⁊ coꝛpoꝛali neceſſitudini p̄ſcriptoꝛū celeſtium foꝛma p̄fert̄. figurat etiam iudeis de q̄bus ſm carnem eccleſiam de gentibus que credidit anteferendam.

Ma.10.d ¶ Moꝛaliter. Magiſter p̄cepturus alijs: Qui nō reliquerit patrem et matrem non eſt me dignus. Sententie ſue ipſe primus ſe ſubijcit: nō refutās officium materne pietatis: ſed paternis ſe miniſterijs amplius q̄3 maternis affe

ctibus

hi ſūt q̄ audiūt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbū de coꝛde eorū: ne credētes ſalui fiant. Nā qđ ſupra petrā: q̄ cuz audierint cum gaudio ſuſcipiūt v̄bū. Et hi radi-

a ces nō habēt: q2 ad tēp⁹ credūt: ⁊ in tēpoꝛe tentationis recedūt. † Qđ aūt in ſpinas cecidit: hi ſūt

b q̄ audierūt: ⁊ a ſollicitudinib⁹ ⁊ diuitijs ⁊ voluptatib⁹ vite euntes

c ſuffocāt̄: ⁊ nō referūt fructū.

d Qđ aūt in terrā bonā: hi ſūt qui in coꝛde bono ⁊ optimo audientes verbū retinent: ⁊ fructū affe-

e rūt in patiētia. † Nemo aūt lucer- a†

nam accendens: operit eaz vaſe

f aut ſubtus lectū ponit: ſed ſupra cādelabrū ponit: vt intrātes lu-

g men videāt. † Nō enim eſt occul- b

tum quod nō manifeſtet̄: nec abſconditū quod non cognoſcat̄: ⁊

§ ſtudioſe audire.

in palam veniat. Uidete ergo c

a § vt ⁊ in veſtro pectoꝛe continue ruminetis: et aliena ructuare ſufficiatis.

h quid audiatis. † Qui eī habet da- d

i bitur illi: ⁊ quicunq̄ non habet: e

etiam qđ putat ſe habere aufe- f

k retur ab illo. † Uenerūt aūt ad il- g

§ cognati.

lū mater ⁊ fratres eius: ⁊ nō po-

a § gentiū ad fidē chriſti confluentium.

terant adire euz p̄ꝛe turbā: et nū- †

§ ſynagoga.

ciatum eſt illi: Mater tua et fra-

§ ppl̄s iudeoꝝ. § q2 nō habēt ſp̄ūalē itelligētiā.

l tres tui foꝛis ſtant: volentes te videre. Qui reſpōdens dixit ad eos: Mater mea ⁊ fratres mei hi b†

§ .i. qui dicto vel facto vel exemplo in coꝛdibus ꝓximoꝛū generant deū. § § volūtatez patris mei qui in celis eſt.

ſunt: qui verbū dei audiūt ⁊ faciūt. † Factuz eſt autē in vna die- i†

rum: ⁊ ipſe aſcendit in nauiculaz ⁊ diſcipuli eius. Et ait ad illos:

a · Nemo aūt lucernā accēdens opit eā vaſe. Per lucernā ſaluatoꝛ hic intelligit doctrinaz euāgelicā q̄ nō eſt occultanda nec in latebris tm̄ docēda: ſicut doctrine ſuſpecte ⁊ male: ſed in palā coꝛā oīb⁹. b · Non eſt eni occultū qđ nō manifeſtet̄. q2 licet xp̄s aliq̄ñ docuerit diſcipulos ſecreto: voluit tñ ꝙ ꝑ eos talia publice doceret̄. vñ dicit Matth. x. Qđ ī aure audit̄ p̄dicate ſup tecta. iđ ſubdit̄: c · Uidete quō au. vt cōſtanter ꝑ oꝛbē p̄dicetis. d · Qui eī ha. ⁊c̄. Hoc ſubdit̄ ad oñdēdū premiū p̄dicatiōis ap̄loꝝ q̄ eī p̄dicāt ex fide foꝛmata charitate meret̄ vt ſibi det̄ augmentū grē ī p̄ñti: ⁊ p̄miū glie ī futuro. e · Et q̄cūq̄ nō ha. videlicet fidem charitate foꝛmatā. f · Etiā qđ pu. ſe habe. ⁊c̄. q2 gratie gratis date nō valebūt ei ad ſalutē: ſ̄ magis cedēt ad dānatiōis ſue augmētū: inquātū abuſus fuerit eis. Aliter exponitur d̄ legiſperit̄ ⁊ ſacerdotib⁹ iudeoꝝ q̄ fidez xp̄i nō habuerūt: ⁊ iđ noticia legis ⁊ ꝓphaꝝ nō valuit eis ad ſalutē ſ̄ magis nocuit eis ad augmētū ſue dānationis. ſm ꝙ d̄r. ī. xij. ca. Seru⁹ q̄ ſciuit volūtatē dñi ſui ⁊ nō fecit vapulabit mult̄. g · Uenerūt aūt ad il. Hic cōſequēter deſcribit̄ feruoꝛ xp̄i p̄dicātis ex h̄ ꝙ ꝓpter aduētū m̄ris ſue etiā expectātis foꝛas nō iterrupit p̄dicationē. lz eaz ſūme diligeret ⁊ honoꝛaret: ſed r̄ſidēs nūciāti ſibi aduētū dixit: h · Mat̄ mea ⁊ fra. mei ⁊c̄. q. d. ille eſt mihi ꝓpinquus q̄ ſp̄ūalib⁹ operib⁹ eſt magis intent⁹. In hac etiā r̄ſione chriſt⁹ cōfutauit illū qui ei nunciauit aduētū matris ſue: quia ſm doctoꝛes noſtros malicioſe hoc fecit: vt ſi ex hoc predicationē dimitteret: argueret ipm̄ eſſe hominē puꝝ carnali affectiōe motū. Aduertēdū tñ ꝙ fratres xp̄i hic dicunt̄ cognati ſui germani: eo mō loquēdi q̄ apud hebreos: frēs dicūt̄ illi q̄ ſūt de eadē cognatiōe: ⁊ h̄ mō vocauit Abraā Loth nepotē fratrē ſuū, vt h̄r Gen. xiij. i · Factū ē ⁊c̄. Hic ꝯſ̄r deſcribit̄ doctrīe xp̄i cōfirmatio q̄ ꝓpꝛie fit ꝑ miracula. ſm ꝙ d̄r Marci vl. Sermonē cōfirmāte ſequētib⁹ ſignis. Et primo deſcribit̄ miraculū factū ī mari. ſcđo factū ī terra. ibi: Et cū de naui egreſſus eſſet ad terrā. Sn̄ia prime partis p3 ex dictis Matth. viij. hoc excepto.

† Mat.5.e Mar.4.e

† Mat.10.e Mar.4.e

† Mat.25.b Mar.4.e

† Mat.12.d Mar.3.d

† Mat.8.e Mar.4.d

Trāſfre.

a Trāſfretem⁹ trās ſtagnū. Et aſcē a
b derunt. Et nauigantib⁹ illis: ob
dormiuit: ⁊ deſcēdit ꝓcella ven/
c ti in ſtagnū: ⁊ cōpellebanť et pe
d ricitabanť. Accedētes aūt ſuſci/
tauerūt eū dicentes: Preceptoꝛ
perimus. At ille ſurgēs increpa/
e uit ventū ⁊ tempeſtatem aquę ⁊
ceſſauit: ⁊ facta eſt trāquillitas.
Dixit autem illis: Ubi eſt fides
f veſtra? Qui timētes mirati ſūt
dicētes ad inuicē: † Quis putas
hic ē? Quia ⁊ vētis iperat ⁊ ma/
ri: ⁊ obediūt ei? Et nauigauerūt †
g ad regionem geraſenoꝝ: quę
eſt cōtra galileā. † Et cuꝫ de naui b
h egreſſus eſſet ad terrā: occurrit il
li vir quidā q̄ habebat demoni/
um iā tēpoꝛibus multis: ⁊ veſti/ c
mēto nō induebať: neqꝫ ī domo
i manebat: ſed in monumētis. Is
vt vidit ieſum procidit ante euꝫ:
⁊ exclamans voce magna dixit:
k Quid mihi ē ⁊ tibi ieſu fili dei al
tiſſimi? Obſecro te ne me toꝛque
as. Precipiebat eni ſpiritui im/
mundo: vt exiret ab hoīe. Mul/
tis ei tempoꝛib⁹ arripiebat illū:
l ⁊ vinciebať catenis ⁊ compedi/
bus cuſtoditus: et ruptis vincu/
lis agebať a demonio ī deſertō.
† Interrogauit autē illū ieſus di
cens: Quod tibi nomen eſt? At
m ille dixit: Legio: Quia intraue/
n rāt demonia multa in eū. Et ro/
gauerūt illū ne iperaret illis vt ī
o abyſſuꝫ irent. † Erat aūt ibi grex
poꝛcoꝝ multoꝝ paſcētiū ī mōte:
p ⁊ rogabāt eū vt permitteret eis
q in illos ingredi: ⁊ permiſit illis.

ctibus debere cognoſcit. Itaqꝫ q̄ ſe intelligit ꝓpter diuinum myſteriū in terras veniſſe: ⁊ ꝓpter cōuētū eccleſie relictis pa/ rētib⁹ aſcēdit in nauē. Moralit a Et aſcēderūt. Moraliter. Cū ieſu nauim aſcēdit: q̄ ſigno dominici crucis imbut⁹: ſeculū relinq̄re diſponit. b Obdoꝛmiuit. In hoc facto ver⁹ hō mōſtrať qui doꝛmit: ⁊ verus deus qui furorē coercet maris. c Et cōpellebanť. Merito turbať nauis in qua ꝓditoꝛ eſt cū bonis: ⁊ q̄ ſuis meritis firmi fu erāt: turbanť alienis. d Suſcitauerūt. Aduerte neminē ſine tēptatione de hac vita trāſmigrare: cū etiam apl'os quibus dn̄s adeſt tēptationuꝫ ſeculariū ſepe ꝓcella ꝑturbet. Sꝫ cū ſimus ſubiecti ꝓcellis ſpiritualis ne quiete: excitemus gubernatorē q̄ imperat ventis: qui imperat mari. qui ⁊ ſi iaꝫ nō doꝛmiat coꝛpoꝛis ſui ſomno: caueamus tñ ne noſtri coꝛpoꝛis ſomno doꝛmiat et quieſcat. e Et ceſſauit ⁊c̄. Nota q̄ oīs creatura ſentit creatorē. Impat: increpat: ſentiūt imperātē: nō q̄ ſm̄ hereſim quoꝛūdā ſint animātia: ſed maieſtati cōditoꝛis ſūt ſenſibilia: q̄ apud nos ſunt inſenſibilia. Allego. Allego. Mare vel ſtagnū: tenebroſus eſt ⁊ amarus mūdi eſtus. Nauicula arboꝛ crucis: cui⁹ bñficio fideles adiuti: emerſis fluctib⁹ mūdi: obtinēt litus patrie celeſtis. Aſcendunt diſcipuli ammoniti cū eo. vñ ipſe ait: Lu.9.c Si q̄s vult poſt me venire: abneget Mat.8.d ſemetipm̄: ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequať me. Diſcipulis nauigantib⁹. i. ſeculū fidelib⁹ calcātib⁹: ⁊ futuri ſeculi quietē aīo meditantib⁹ ⁊ ꝑ ſanctiſpūs flatū vel etiā ꝑ ꝓprij regiminis conatū inſidos mūdi faſtus certatiꝫ poſt terga iactātib⁹: ſubito obdoꝛmit dn̄s. i. Mar.4.d aduenit tp̄s dn̄ice paſſiōis. Vñ ⁊ marcus: nocte hoc factū memoꝛat vt veri ſolis occubitū ſignificaret. Deſcēdit ꝓcella: q2 dn̄o ſomnū moꝛtis in cruce ſubeunte: fluct⁹ ꝑſecutionū demoniacis flatib⁹ excitati aſſurgūt: q̄bus nō ipſius paſſa: ſꝫ diſcipuloꝝ ībecillitas concutiť ⁊ trepidat. Suſcitant: ne eo doꝛmiente pereant: q2 cui⁹ moꝛtē viderāt: reſurrectionē optāt: q̄. ſi differetur: ipſi in ꝑpetuū periclitarenť. Vñ Surgēs incre. vē. q2 celeri reſurrectione ꝑ moꝛtē deſtruit ſupbiā diaboli: q̄ habebat iperiū moꝛtis. Tēpeſtateꝫ etiā aque facit ceſſare: q2 rabiē iudeoꝝ moꝛti ei⁹ inſultātiū reſurgēs labefacit. Arguit eos q̄ ſe pñte timebant: eū perire nō poſſit q̄ firmiter adheret ei: Quaſi ipſo geſto nauigationis diceret: q̄d poſt reſurrectionē etiā voce Lu.24.d dixit. O ſtulti et tardi coꝛde ad credēdū. i. o. q. l. ſ. ꝑ. Nōne opoꝛtuit pati xp̄m. Sopoꝛari vndis nauē in qua quieſcebat hincinde vexantib⁹: ⁊ ſic ex tēplo tumidis gurgitib⁹ ſedať: patefacere cūctis potētiā ſue diuinitať. f Mirati ſūt. Nō diſcipuli: ſed naute ⁊ alij q̄ in naui erāt miranť. Unde Mat.8.d mattheus: Poꝛro hoīes illi mirati ſūt dicētes: Qualis eſt hic: Nꝛ ſi diſcipulos dicim⁹ miratos fuiſſe: merito ⁊ ipſi hoīes ſūt appellati. g Ad regionē gera. Geraſa ciuitas arabie iuxta montē galaad: in tribu manaſſe: nō lōge a ſtagno tyberiadis. Significat gētes quas poſt paſſionē ⁊ reſurrectionem dn̄s ꝑ p̄dicatores viſitauit. Vñ geraſa ſiue gergeſi colonū ejiciēs. i. diabolū a quo pri⁹ incolebať: vel aduena ꝓpinquās: q̄ longe erat ī tēMat.8.d poꝛe. h Occurrit illi vir. Cū lucas vnū: Mat. duos occurriſſe memoꝛat: in figurā eiuſdem gētilis populi eſt: q2 cū Noe tres

tres filios genuerit: ⁊ familia ſolius Sem in poſſeſſione dei abſciſa eſt: ex duob⁹ alijs diuerſarū nationū populi pullularūt: qui idolis ſeruierunt. Et nota hūc vnū fuiſſe celebrioꝛis ꝑſone ⁊ maioꝛis inſanie: de quo regio illa maxime dolebat. Occurrit ergo vir. i. ipſe gētilis ppl's: q̄ multis tēpoꝛibus: id ē ab ipſo pene mūdi exoꝛdio vexabať a demonio: nec vtebať veſte nature ſue. i. virtutib⁹ fide ⁊ charitate q̄b⁹ pꝛimi parētes poſt culpā nudati legunť hec ſtola redeūti filio offerť. Neqꝫ ī domo cōſciētie q̄ſcebat: ſꝫ in moꝛtuis opib⁹ coꝛpoꝛis q̄ſi in ſepulchꝛis manebat. i In monumēť. Quid aliud ſūt ꝑfidoꝝ coꝛpa niſi q̄dā defunctoꝝ ſepulchꝛa in q̄bus nō habitāt dei verba. k Ieſu fili dei. arrius cōtēdit eſſe creaturā: quē demon cōfiteť eſſe filium dei. Iudei dicūt: In principe de. e. de. quē demonia negāt aliq̄d ſecū cōmune habere. Toꝛmētū ē diaboli ab hoīs leſione ceſſare: ⁊ q̄ntum diutius poſſederat: tātū difficili⁹ dimittit. Caueat ḡ aliquis leſus a diabolo: vt cito eius iugū dirūpat. Quia tāto facili⁹ q̄nto citius ei⁹ dn̄ium euitať. † Mar.4.d l Vinciebať catenis. Catene ⁊ compedes dure ⁊ graues ſunt gētiū leges quibus ⁊ in coꝝ republica cohibebanť peccata. His tñ legib⁹ ruptis: ad ea ſcelera cupiditate ducebanť q̄ vulgarem cōſuetudinē excedebāt. † Mar.8.d Mar.5.a m Quia intra. ⁊c̄. Multa demonia q̄ vnū ꝑmūt: ſignāt multos cultus idolatrie in vno gentium pplo. Ecōtra dꝛ: Multitudinis cre. e. c. v. et. a. vna. Vñ bene in babylone vnitas linguarū ſciſſa: in hierl'm ē adunata. Act.4.f n Et rogabāt illū. Sciebāt demones ꝑ aduentum dn̄i ſe aliq̄n in abyſſum mergēdos: nō ipſi futura ꝑ diuinātes ſed ꝓphetaꝝ de ſe dicta recolētes. o Grex poꝛcoꝝ. Poꝛci ſunt hoīes: vocis et rationis expertes lutulentis actibus dediti: ī monte ſupbie paſcentes: ⁊ niſi quis moꝛe poꝛci vixerit: diabolus in eo poteſtatem nō accipit: vel ad ꝓbandū tm̄: nō aūt ad ꝑdendū laccipit. p Et rogabāt eū. Aduerte clementiā dn̄i. Nullū pꝛius ipſe cōdēnat: ſꝫ vnuſquiſqꝫ ipſe ſibi mali auctoꝛ eſt. Nō mittūť in poꝛcos demones: ſed ipſi petūt: q2 celeſtis luminis claritatē ferre nō poterāt. Vñ ⁊ ante tēpus debita ſibi toꝛmēta foꝛmidāt. † Mar.5.a q Et ꝑmiſit illis. Permittit: vt ꝑ interfectionē poꝛcoꝝ deť occaſio ſalutis hoīb⁹. Paſtores aūt vidētes ſtatim nūciāt. In q̄ notādū: q̄ nec poꝛcis niſi

Nico. de lyra

a Trāſfretem⁹ ⁊c̄. Matth. viij. vocať mare mō loquēdi hebꝛaico q̄ oīs ꝯgregatio aq̄rum ī notabili q̄titate vocať mare. ſm̄ illud Geñ. j. Cōgregatiōeſqꝫ aq̄x vocauit maria. ſm̄ veritatē aq̄ ioꝛdanis fluuij extēdūť ibi magna latitudine. iō frequēť vocať mare: ⁊ aliq̄ñ lac⁹ ⁊ aliq̄ñ ſtagnū: ſicť hic. † Mar.5.a Mar.5.b b Et cū ⁊c̄. Hic deſcribiť miraculū factū ī tra: ⁊ pmo d̄ curatiōe d̄moniaci. ſcd̄o d̄ ſuſcitatiōe filie archiſynagogi. ibi: Factū ē aūt cū rediſſet. Snia aūt pme pt'ptꝫ ex dict' Matth. viij. ⁊ Marci. v. h excepto: q̄d ſequiť: c Et veſti. ⁊c̄. Amētes em̄ ⁊ demoniaci multa poſſūt ſuſtinere q̄ nō poſſunt al's ſuſtinere: ſicut ptꝫ de nabuchodonoſoꝛ Dañ. iiij. q̄ ꝑ ſeptē annos habitauit cū feris fenū q̄ſi bos comedēs.

Ipſe

cis niſi pmiſſa demonia nocere poſſūt: multo minꝰ hoībus: ni
Allego. ſi occulta tñ iuſticia dei pmittanť. a Abijt grex. Allego.
Liberato populo gētiū a dñatione demonū increduli in abdi
tis agūt ſuos ritus ſacrilegos: ceca ⁊ ꝓfunda curioſitate ſub
merſi: ⁊ impetu ferunť in pceps: qꝛ nulliꝰ meriti cōtēplatione
reuocāť: ſed ad inferiora ꝑ iprobitatē
ꝓcliue detruſi ſuffocāť: intercluſo vi
tali cōmeatu ſpiritus: in aquis volu
ptatū huiꝰ mundi. b Fugerūt ⁊c.
Paſtores fugerūt: qꝛ nec philoſophi
gentiū: nec principes ſynagoge pereū
tibus poſſunt conferre medicinā: ⁊ lꝫ
chriſtianā fugiant legem: potentiam
tñ eius ſtupendo ⁊ mirādo ꝑdicant.
c Exierūt aūt. Significat multitu
dinē ſua venuſta vita delectatā: hono
rare quidē ſed nolle pati religionem
chriſtianā dū dicūt ꝙ eā implere non
poſſunt. Miranť et fidelem populū a
priſtina cōuerſatione ſanatū: ⁊ ſedere
ad pedes domini.i. ſano mentis exa
mine veſtigia ſaluatoris q̃ ſequať in
tueri ⁊ veſtitū ſtudijs virtutum que
F deceptus amiſerat. d Et rogaue
rūt eū. Cōſcij fragilitatis pſentia dñi
ſe indignos iudicāt: nō capiētes ver
bū dei: ⁊ infirma mente pōdus ſapien
tie nō ſuſtinētes: ⁊ ideo diutius mole
ſtus nō fuit ſed regrediť: quia nō di
gnať curare inuitos ſed cito deſerit i
firmos: quibus oneri videt eſſe ſuam
pſentiam. e Ipſe aūt ⁊c. Quādo
de ſynagoga ad gentes tranſiuit ipſe
ſomno: nauis tēpeſtate preſſa memo
ratur. Hic nec ipſe dormit: nec nauis
Ro.6.b periclitať: Quia chriſtꝰ reſurgēs ex
mortuis iā non moriť: mors illi vltra
nō domi. Tamē in hoc innuiť ꝙ paſ
ſionis eius triūphus: ⁊ reſurrectiōis
gloria credituris iudee populis inti
mabiť. ⁊ cū pdicato mortis ſue vexil
lo credi ab hebreis ceperit: quaſi repe
tita naui in qua dormierat: patriā re
uiſit. Ipſe autē qui relictis paren
tibus.i. iudeis aſcenderat nauim.i.
poſt reſurrectionē quaſi trāſacta paſ
ſionis ſue tēpeſtate gentiū ꝓcurauе
rat ſalutē: iam in patriam reuertiť: qꝛ
Ro.11.d poſtq̃ plenitudo gentiuꝫ intrauerit:
tunc omnis iſrael ſaluus erit.
Allego. f Redi in domū ⁊c. Allego. Poſt
remiſſionē pctōꝝ redeundū eſt in bo
nā cōſcientiam: ⁊ ſeruiendum euange
lio: ꝓpter alioꝝ etiā ſalutē: vt deinde
cū chriſto requieſcat: ne cum iam ꝓpe
vult eſſe cū chriſto: negligat myſteriū
pdicationis accōmodatū fraterne li
Phili.1.d berationi. vñ apłs: Cupio diſſolui et
eſſe cū xpo: multo melius: manere au
3.di.ad eiꝰ tē in carne neceſſariū ꝓpter vos.
De pe.di.3 inter hec hircū pmū g Excepit illū ⁊c. In fine ſeculi cuꝫ
adhuc ad iudeos redibit: ꝑ fidei con
feſſionē libenter excipiet: qꝛ expectāt
Oſee.3.d eū ſicut ait ꝓpheta: Dies multos ex
pectabis me. Nō fornicaberiſ ⁊ ñ eris
cū viro: qꝛ nūc ſynagoga nec eſt ſub
dita chriſto viro: nec fornicata cū ido
lo: lōga expectatione ſponſi amplexū
preſtolans. Huic lectioni ꝯſequēter ſubiūgiť mors filie archi
ſynagogi: in figurā eiuſdē ſynagoge: quā dū ꝓperat ſuſcitare
dñs: pripit ſanitatē emorroyda mulier in figurā gentiū q̃ poſt
venientes prius ſananť. Venit ergo ad ieſum pnceps.i. moy
ſes: qui merito iayrus diciť.i. illuminatꝰ a deo vel illuminās
alios: dū verba vite q̃ a ſpūſancto acceperat: alijs miniſtrat.
Cadit ad pedes: qꝛ legiſlator cū toto populo illo xpm in car
ne venturū longe ſibi intelligebat pferendū. Rogat intrare i
Jo.10.d domū: qꝛ deſiderabat eū videre. Vñ: Multi reges ⁊ ꝓphete
v.v.q̃ voſ.v. Huic erat vnica filia.i. ſynagoga ſola legali com
poſitione

Exierunt ergo demonia ab hoīe
a ⁊ itrauerūt i porcoſ: ⁊ ipetu abijt
grex ꝑ preceps in ſtagnū: ⁊ ſuffo
catꝰ ē. Quod vt viderūt factū q̃ pa
b ſcebāt fugerūt ⁊ nūciauerūt in ci
c uitate ⁊ i villis. Exierūt aūt vide
re qđ factū eſt: ⁊ venerunt ad ie
ſum: ⁊ inuenerūt hominē ſedētē
a quo demonia exierāt: veſtituꝫ
ac ſana mēte ad pedes eius: ⁊ ti
muerūt. Nunciauerunt autem il
lis ⁊ qui viderant quomō ſanus
d factꝰ eſſet a legiōe. Et rogauerūt
illum omnis multitudo regiōis
geraſenoꝝ vt diſcederet ab ipis:
quia timore magno tenebanť.
e Ipſe autē aſcendens nauim: re a
uerſus eſt. Et rogabat illum vir
a quo demonia exierāt: vt cū eo
ſ vt iactātie eā vitet: ⁊ infidelibꝰ ſit exēplū.
eſſet. Dimiſit autē eum ieſus di
f cens: Redi in domum tuā ⁊ nar
ra quāta tibi fecit deus. Et abijt
per vniuerſam ciuitatē predicās
quanta illi feciſſet ieſus. Factuꝫ b+
g eſt autē cum rediſſet ieſus: exce c
pit illum turba. Erant enim om
nes expectantes eū. Et ecce ve d
a ſ illuminās: Moyſes eni diciť iayrus qui diui nis pceptis populū inſtruxit.
nit vir cui nomen iayrus: et ipſe
pnceps ſynagoge erat: ⁊ cecidit
ad pedes ieſu rogās eū vt intra
a ſ ſynagoge a lege ex ꝓphetis inſtructa.
ret in domū ſuā quia filia vnica
erat illi fere annoꝝ duodecim: ⁊
hec moriebať. Et contigit dum
iret: a turbis comprimebatur.
Et mulier quedā erat in fluxu ſā
guinis ab annis duodecim que
h in medicos erogauerat oēm ſub
ſtātiā ſuā nec ab vllo potuit cu
i rari: acceſſit retro ⁊ tetigit fimbri
k am veſtimēti eiꝰ: ⁊ cōfeſtim ſtetit

poſitione inſtituta. Que cū ad.xij. annū pueniſſet.i. cū ꝑ le
gis ⁊ ꝓphetarū inſtitutionē edocta ad annos intelligibiles
pueniſſet: vt iā apłica doctrina viueret ⁊ deo ſpūales fructꝰ
gigneret moriebať erroris lāguore. Ad hāc ſanādā dū carne
aſſūpta ꝓperat dei verbū: grauať noxia ꝯſuetudine carnaliū
ppłoꝝ. Et ecce mulier.i. eccłia de gen
tibꝰ cōgregata q̃ interioꝝ lapſu crimi
nū deperibat: a cetu fideliū ſegrega
ta: paratā alijs pripit fide ſalutē: ab
ānis duodeci. Quo tpe ſynagoga i
cultu dei creuerat: eodē tpe gētilitas
Mat.5.b ꝑ orbē idolatrie ſanie fedabať: ⁊ car
nis oblectatione q̃ ſubſtantiā.i. natu
ralis induſtrie vires expēderat in me
dicos.i. philoſophos ⁊ legū docto
res: q̃ multa vitijs ⁊ virtutibꝰ diſpu
tauerant: ⁊ pcepta viuēdi dederant:
nec ꝑ eos curari poterat: ſed (vt mar
cus ait) deterius habebat. Sed vt vi
dit iudeos egrotare: ⁊ veꝝ medicū vi
dit adeſſe: ſperat ⁊ querit medicinā.
Accedit ꝑ fidē: appropinquat retro:
poſt dñꝫ ſuū ambulādo: Vel qꝛ i car
ne dñm nō vidēs pactis incarnatio
nis ſacramentis: per fidē cepit eiꝰ ve
ſtigia ſubſequi. Tangit fimbriam et
vndam ſanguinis reſtringit: Quia
beatus et vere mundandus: qui mi
nimam verbi partem: manu fidei cō
Mat.5.b tingit. h In medicos. Medici de
mones qui quaſi cōſulentes hoībus:
ꝓ deo ſe coli exigunt: quibus ſeruie
rat gentilitas. i Tetigit fimbriaꝫ.
⁊c. Fimbriam tangit: qui incarnatio
nis myſteria perfecte amat et credit:
donec ad maiora capienda pueniat.
Si cōſideremus quāta ſit fides no
ſtra: ⁊ intelligamus quantꝰ ſit filius
dei: videmus qꝛ comparatione eius
fimbriam tm̄modo tāgimus ſuperio
Mar.5.c rem veſtimēti eius partē nequimꝰ at
Mar.5.c tingere. k Et cōfeſtim ⁊c. Suſcita
turus mortuā: redijt ad fidem facien
dam: prius curat emorroydā. Sic he
liçabet ſterilis paritura idicať: vt cō
ceptura virgo credať. Quis

Nico. de lyra

a Ipe aūt aſcē. na. ⁊c. ⁊ rogabat il
lū vir a quo demonia exierāt vt cū eo
eſſet: dimiſit aūt eū ieſus.i. noluit ꝙ
ipm ſequereť. cuiꝰ rō ē: qꝛ diſcipulis
ſequētibꝰ xpm data ē ptās faciēdi mi
racula: vt patebit ca.ix. et.x. Si autē
iſte q̃ fuerat demoniacus talia face
ret: poſſet a ſimplicibꝰ et etiā a mali
cioſis hoībꝰ imputari ꝙ talia faceret
Mat.9.c virtute demonis: qđ xps excludere i
Mar.1.c tendebat. Et ex hoc cōſuetū eſt in ec
cleſia ꝙ demoniaci et furioſi ſi curen
tur: non tamen ad eccleſiaſtica officia
ꝓmoueneť. b Factū eſt aūt. Hic cō
ſequēter deſcribiť miraculū đ reſuſci
tatione filie archiſynagogi. Circa qđ
primo poniť dicti miraculi ichoatio.
ſcđo iterponiť mulieris patiētis flux
um ſanguinis curatio. ibi: Et cōtigit
dū iret. tertio dicte ſuſcitationis con
ſūmatio. ibi: Adhuc illo loquēte. Sententia iſtaruꝫ partiū:
patet ex dictis Matth.ix. et Marci.v. excepto qđ ſequiť in
prima parte. c Excepit illum turba. Licet ei ſacerdotes ⁊
legiſperiti ex odio ipm deſpicerēt ⁊ doctrinā eiꝰ: tñ cōis po
pulus deuote audiebat verbū eiꝰ. d Et ecce venit vir iay
rus. iſtud nomē nō exprimiť Matth.ix. et Marci.v. ⁊ idō hic
ſuppleť. Sciendū tñ ꝙ iſte vocať iayr in idiomate hebreo: ſ
nomina ꝓpria hebraica q̃n trāſferūť ad latinū frequēter ac
cipiūt hāc ſyllabā us in fine: ſicut iacob in hebreo: iacobus
in latino: ⁊ ſaul ſaulus: ⁊ eodē mō iayr iayrus.

Cōuo catis

a Quis ē q̄ ⁊c̃. Nō querit vt doceatᷣ q̄ neſciat: ſed vt fi-
des mulieris appareat. b Turbe te cō. Quē turbe di
uerſis hereſibꝰ affligūt ſola catholica eccl'ia fidei corde tā-
git. nā alij tangētes nō tāgūt: ſicut vidētes nō vidēt: au-
Ioh. 10. d dientes nō audiūt. Vñ ⁊ marie dr̄: Noli me tāgere: nōdū
eī aſcēdi ad patrē meū. c Nā et
ego no. Nō latet q̄cūqꝫ tāgit. De-
us non indiget oculis vt videat:
nec corꝑaliter ſentit: ſ3 in ſe habet
cognitionē oīm. Etiā virtꝰ q̄ ꝓpi-
ciatᷣ oībus iniq̄tatibꝰ noſtris: et
ſanat oēs īfirmitates noſtras: nō
ex nobis ſed ex deo exit. d Vi-
dēs au. Hec mulier verecūda fun-
bria tāgit: fideles acceſſit: religio-
ſa credidit: ſapiēs ſe eſſe ſanatam
cognoſcit. Sic plebs gētiū q̄ deo
credidit: pctīn erubuit vt deſere-
ret: fidē detulit vt crederet: deuo-
tionē exhibuit vt rogaret: ſapiā3
induit vt ſanitatē ſuā ⁊ ipſa ſenti-
ret: fiduciā ſūpſit vt fateretᷣ qḋ ꝓ-
ripiebat alienā. e Adhuc illo
lo. ⁊c̃. Mūdata eccleſia gētiū a ꝓ-
fluuio vitiorū: ⁊ cognominata fi-
lia ob fidei meritū: nūciatᷣ ſyna-
goga leto ꝑfidie ⁊ inuidie ſoluta:
q2 in xp̄m nō credidit ⁊ eccleſiam
credere noluit. Nūciꝰ iſte eſt: qui-
cūqꝫ credit ſtatū ſynagoge a deo
deſtitutū vt reſtaurari nō poſſit.
Ideoqꝫ ꝓ reſtitutiōe illiꝰ ſuppli-
cādū eſſe nō credidit: ſ3 q̄ īpoſſibi-
lia ſūt apud hoīes poſſibilia ſunt
apud deū. Vñ ſequitᷣ: Ieſus autē
audito h̄ verbo. f Nō ꝑmiſit.
⁊c̃. Paucos arbitros reſurrectio-
nis acciuit: q2 nō a multꝭ ꝯtinuo
S. 7. b credita ē reſurrectio. Filiꝰ vi-
due publice ſuſcitatᷣ: h̄ pauci ad-
mittunᷣ: in quo moraliter pietas
dn̄i notatᷣ: q2 vidua matᷣ vnici nō
patiebatᷣ moras: ⁊ iō ne ampliꝰ af-
ficeretᷣ maturitas additᷣ. Signifi-
catᷣ etiā in filio vidue eccleſia cito
creditura. In archiſynagogi filia
iudei q̄ credituri: ſed ex pluribus
pauci. g Patrē puelle. Pater
puelle: cetꝰ doctorꝫ legis. ſ. ſcribe
⁊ phariſei: q̄ ſi credere noluerint
etiā ſubiecta ſynagoga ſalua erit.
h Flebāt aūt. Flent q̄ ſynago-
gā a deo q̄ vita eſt vidēt alienā et
dolēt: nec ampliꝰ poſſe viuificari
putāt: ⁊ illa q̄ ſpōſi p̄ntiā q̄ viue-
re debet amiſit q̄ſi inter plāgētes
mortua iacēs: nec h̄ ip̄m q̄dē q̄re
plāgatᷣ intelligat. i Nolite fle-
re. Fleāt mortuos ſuos q̄ putant
mortuos: vbi eſt fides reſurrecti-
onis nō ē mortis ſpes ſed quietꝭ.
k Nō ē mortua ⁊c̃. Mortua eſt
puella hoībꝰ qui ſuſcitare nō poſ-
ſūt. nō deo: cui aīa viuit: ⁊ caro ſuſcitādo quieſcit.
Allego. l Sꝫ dormit ⁊c̃. Allego. Cū aīa peccans moriatᷣ: ſi tñ a
xp̄o ſuſcitari meretᷣ: nobis q̄dē mortua fuiſſe: ſed deo dici
pōt obdormiſſe. m Deridebāt ⁊c̃. Merito excluſi ſunt
q̄ deridere q̄3 credere malebāt: īdigni videre reſurrectio-
nis miraculū. n Tenēs ma. Tenet manū: q2 niſi manꝰ
iudeoꝝ q̄ ſāguine plene p̄ꝰ fuerīt mūdate: ſynagoga nō
ſurget. o Puel. ſur. Quiſq̄s a morte aīe a xp̄o manū
ſibi cōfortāte reſipiſcit: a ſordibꝰ vitioꝝ debet exurgere:
Mar. 10. b (⁊ ſicut marcus ait) in bonis opibus ambulare: ⁊ celeſti
pane neceſſe eſt vt mox ſacietᷣ. i. verbi dei ⁊ altaris.
p Quibꝰ p̄ce. ⁊c̃. Sicut publica noxa publico eget re-
medio: ita leuia pctā leniori: ⁊ ſecreta queāt deleri penitē-
tia. Vñ puella in domo iacens paucis arbitris exurgit:
eiſdēqꝫ ne miraculū vulgarent interdicitᷣ.

Cōuocatis

fluxus ſāguinis eiꝰ. Et ait ieſus:
a Quis eſt qui me tetigit? Negāti-
bꝰ aūt oībꝰ dixit petrꝰ ⁊ q̄ cū illo
b erant: Preceptor: turbe te cōpri-
ſ quaſi multi ſunt qui te tetigerūt.
mūt ⁊ affligūt: ⁊ dicis q̄s me teti-
a ſ q̄ſi nō q̄ro de tactu corꝑis: ſ3 de tactu fidei.
git? Et dixit ieſus: Tetigit me ali-
c quis. Nā ⁊ ego noui v̄tutē ḋ me
d exiſſe. Vidēs aūt mulier q2 nō la-
tuit: tremēs venit ⁊ ꝓcidit ante
pedes illiꝰ: ⁊ ob quā cām tetige-
rit eū indicauit corā omni pplo:
⁊ quēadmodū cōfeſti ſanata ſit.
ſ per fidem.
† At ipſe dixit ei: Filia fides tua †
a ſ nō factura eſt: ſed fecit. in eo enī iam ſaluata
es q credidiſti.
e te ſaluā fecit: vade ī pace. Adhuc
illo loquēte: venit q̄dā ad prici-
pē ſynagoge dicēs ei: Quia mor-
tua ē filia tua noli vexare illū. Ie-
ſus aūt audito hoc v̄bo: r̄ndit pa-
tri puelle: Noli timere: Crede tā-
tū: ⁊ ſalua erit. Et cū veniſſet do-
f mū: nō ꝑmiſit ītrare ſecū quēq̄3:
a ſ petrꝰ iacobꝰ ⁊ iohānes fides ſpes ⁊ charitas
niſi pētrū ⁊ iohānē ⁊ iacobum: ⁊
ſ pater ep̄us. ſ mater eccleſia.
g h patrē ⁊ matrē puelle. Flebāt aūt
oēs: ⁊ plāgebāt illā. At ille dixit:
i k Nolite flere. † Nō ē mortua puel-
ſ qui nō credit derider.
l m la ſ3 dormit: Et deridebāt eū: ſci-
entes q2 mortua eſſet. Ipſe aūt
n tenēs manū eiꝰ clamauit dicēs:
o † Puella ſurge. Et reuerſus ē ſp̄us
a ſ ad teſtimoniū vite vt nō fantaſma ſ3 veritas
crederetur.
eiꝰ: et cōtinuo ſurrexit: ⁊ iuſſit il-
li dare māducare. Et ſtupuerunt
p parētes eiꝰ: quibꝰ p̄cepit ne ali-
cui dicerēt qḋ factū erat.

Moraliter. Et factū eſt deinceps. Seq̄tᷣ. Ca. VIII
d † Et mulieres aliq̄ ⁊c̃. q̄ miniſtrabāt ei
neceſſaria de facultatibꝰ ſuis tāq̄3 grate de ſuis curatiōibꝰ ⁊ facte
ſibi deuote. h̄ etiā cōſuetū erat fieri p̄dicatoribꝰ iudeoꝝ. † Exijt
q̄ ſeminat ⁊c̃. Semē iſtud pōt dici elemoſyna de cuiꝰ ſeminatione
dr̄. ij. Cor. ix. Qui parce ſeminat parce ⁊
metet ⁊c̃. Duꝰ aūt ſemis cadit ꝑs ſecꝰ viā
et diabolꝰ tollit illud: ⁊ h̄ ē q̄ñ recipiens
elemoſynā ī illicitꝭ cōſumit eā. ⁊ aliud ſu-
pra petrā: qḋ fit q̄ñ recipiēs de b̄nficio nō
ē gratꝰ hoī neqꝫ deo: ⁊ aliḋ cadit ī ſpinas
ꝑ q̄s ſignificātᷣ ſollicitudīes vite p̄ntis: et
hec ꝓ pte ſūt bona eccl'ie data clericis ⁊ re-
ligioſis q̄ de illis viuūt carnaliter ⁊ pōpa-
tice ⁊ implicātᷣ ſecularibꝰ negocijs: cū tñ il-
la bona ſint data ad ſeruiēdū deo deuote:
⁊ ad miniſtrādū pauꝑibꝰ ī ſua neceſſitate.
Et aliḋ cecidit ī terrā bonā ⁊c̃. iſte ſūt ele-
moſyne recepte ad victū ⁊ veſtitū neceſſa-
riū: deo ſeruiētiū ⁊ intēdētiū ſtudio ſacre
ſcp̄ture. a † Nemo accen. lu. ⁊c̃. Hec lu-
cerna dr̄ ſacra ſcp̄tura Ps. cxviij. Lucer-
na pedibꝰ meis v̄bū tuū ⁊ lumē ſemitꝭ me-
is. Hāc aūt lucernā opit vaſe q̄ v̄bis curio-
ſis ⁊ extraneis exponit eā ad iactantiā ſue
fame. ille v̄o ſubtꝰ lectū ponit q̄ ignē here- † Mar. 9. e
ſis ex ſua expoſitiōe ꝑuerſa accēdit: ſic lu- Mar. 5. d
cerna ſub lecto poſita accēdit ſtramia. Et
de hac accēſiōe dicit Hiero. ⁊ hr̄ ī decretis
xxiij. q. iij. ſecāde. Arrꝰ ī allexādria vna
ſcintilla fuit: ſ3 q2 nō ſtatī fuit oppſſus eiꝰ
flāma: totū orbē depopulata ē. Illi āt po-
nūt ſuꝑ cādelabrū q̄ ꝑ bonā vitā faciūt ef-
ficax v̄bū ſuū: ſicut ecōuerſo illi vaſe ope-
riūt q̄ ꝑ malā vitā doctrinā ſuā ꝯtēptibi-
lē reddūt. † Et nūciatū ē ei ⁊c̃. ſm̄ ſen-
ſū l'ralē malicioſe fuit ei nūciatū: vt ſi ꝑ ad-
uētū m̄ris et fratrū p̄dicationē dimitteret
argueretᷣ hō īpurꝰ vtpote effectiōe carnali
motꝰ: ꝓpter qḋ rōnabiliter īpoſuit nūcian-
ti ſilētiū dicēs: b † Mater mea ⁊ fratres
⁊c̃. ⁊ in hoc docuit p̄dicatorē euāgelij rō-
nabiliter reprimere volētes eū malicioſe
īpedire. l † Et factū ē in vna dierū ⁊c̃. ꝑ
quā ſignificatᷣ corpus humanum in q̄ ſm̄ †
platonicos aīa eſt ſicut nauta in naui. In Mar. 9. e
hac aūt nauicula aīa gubernat ſm̄ ꝑtē rō- Mar. 5. d
lem: iraſcibilis aūt et cōcupiſcibilis ⁊ ſen-
ſus interiores ⁊ exteriores ſūt in corꝑabili-
bus organis ⁊ ſic debēt ꝑ rōnē q̄ nō ē vir-
tus organica gubernari: deꝰ tñ principa-
lis eſt gubernator. Turbatᷣ aūt nauis iſta †
corꝑis infirmitatibꝰ ⁊ mēs interior demo- Mat. 9. e
nū tētationibꝰ: ⁊ deꝰ qui principalis ē gu-
bernator dormire dr̄ dū ab eo talia ꝑmit-
tunᷣ: excitatᷣ aūt deuotis p̄cibꝰ ptis rōna-
lis q̄ ad optima deprecatᷣ: ⁊ tūc iubēte do-
mino turbatio quietatᷣ. † Enauigaue-
rūt aūt ad regionē geraſenoꝝ ⁊c̃. ꝑ hoīem
obſeſſū a demone ſignificatᷣ populus gen-
tilis lōgo tp̄e ſeruiēs demonibꝰ ī idolis. ⁊
veſtibꝰ nō vtebatᷣ: q2 nudatꝰ erat v̄tutū or-
namētꝭ: rupat etiā catenas ⁊ vincula legꝭ
naturatᷣ: ſ3 dn̄o iubēte ꝑ p̄dicationē apl'oꝝ demones ſūt ab eis eie-
cti: ⁊ ad ſanā mētē ſūt reducti: ⁊ v̄tutū veſtibꝰ ſūt ornati. Per h̄
aūt q demōes porcos ītrauerūt ⁊ ī mare demerſerūt: ſignificatᷣ q
demōes ītrāt detractores q̄ tāq̄3 porci paſcūtᷣ īmundicijs alioꝝ ⁊
grinniūt cōtra vitā bonoꝝ: ꝓpter qḋ cū demonibꝰ demerguntᷣ in
infernū. b † Et factū ē cū rediſſet ieſus ⁊c̃. ꝑ archiſynagogū ſa-
cerdos curatꝰ ⁊ ꝑ filiā eiꝰ vnica3 ſua parochia deſignatᷣ. igitᷣ ar-
chiſynagogi vnica filia moritᷣ cū ſacerdotꝭ parochia male diſpon-
tur: ſ3 ꝓ eiꝰ ſanitate ieſū rogat cū p̄dicatorē ⁊ cōfeſſorem ꝓ ſalute
aīarū ꝣelantē ī auxiliū ſuū vocat: ⁊ tūc eiꝰ filia ſanatᷣ: ⁊ ei cibꝰ ver-
bi dei ⁊ euchariſtie ſacramēti miniſtratᷣ. † Et mu. q̄dā. ⁊c̃. ꝑ quā
ſignificatᷣ ꝑſona peccatrix a lōgo tp̄e q̄ tñ remediu3 q̄rit a dn̄o. d.
Libera me ḋ ſāguinibꝰ ⁊c̃. ⁊ illa ſola dr̄ xp̄m tetigiſſe. ſ. ſp̄ualitᷣ ꝑ
fidē: l3 multi eū cōprimerēt ꝑ tactū corꝑalē: ꝓpter qḋ ei ſingularitᷣ
dicitᷣ: † Filia, fides tua te ſaluam fecit.

Conuocatꝭ

Glo. ordi.

G a C c Onuocatis aūt ⁊c. Cōceſſa primū ꝑtāte ſignoꝝ mittūtꝰ ¶ Ca. IX
ꝑdicare regnū dei: vt magnitudini ꝓmiſſoꝝ atteſtet etiā magni-
tudo factoꝝ: ⁊ fidē verbis daret virtꝰ oſtēſa: ⁊ noua facerent q̄ no
Mar. 6. b ua ꝑdicarēt. b · Nihil tule. ⁊c. In marco legiť: vt nihil tollerēt in via:
niſi virgā tm̄. Sed ſciēdū ē: q: vtrūqꝫ ꝑceptū eſt a dño vt nihil niſi virgaꝫ
ferrēt: ⁊ vt nec virgā ferrēt. Nō ferre virgā ē non
† 21. di. §. 1 eſſe ſollicitū de his q̄ neceſſaria ſūt humane ſuſtē-
tationi: q: hec debent ꝑdicatoribꝰ ab his quibꝰ
ꝑdicāt: q̄ ſine ſcādalo poſſūt accipi. Nihil ferre
niſi virgā eſt vti illa ꝑtāte accipiēdi neceſſaria q̄
data eſt ꝑdicatoribus. c · Duas tunicas. Sim-
plex veſtimētū eſt quicq̄d eſt neceſſariū alicui ſm̄
qualitatē loci vel tpis: duplex eſt qd̄ vltra neceſſi-
Allego. tatē eſt. Allego. in duabꝰ tunicis duplicitatē ꝓ-
hibet. d · Ibi manete. Ne excurſetis ꝑ domos
Mar. 10. b ⁊ inuiolabilis hoſpitij iura mutetis: Vn̄ ſm̄ mat
† theū domꝰ in qua manere debeāt priꝰ eligēda ē
11. q. 3. c. vt mutādi hoſpitij neceſſitas auferať. e · Pul-
tra ſepe. uerē pedū ⁊c. Puluis excutiť in teſtimoniū labo-
ris ſui: ꝙ igreſſi ſūt i ciuitatē: ⁊ vſqꝫ ad illos ꝑdi-
catio ꝑuenit: Vel excutiť vt nihil ab eis accipiāt
q̄ euāgeliū ſpreuerūt: nec etiā neceſſaria vite.
Allego. ¶ Allego. Ne cōmunicetis inanibꝰ verbis ⁊ ge-
† 24. q. 1. q̄ ſtis ꝑfidoꝝ q̄ pulueri cōparāda ſūt: ne caſte men-
dignior. tis veſtigiū polluať. Puluerē vero fidelis populi
q̄ hūana fragilitate colligiť: debet ꝑdicator euā-
gelij abolere: ⁊ quaſi ſuū i ſe ſuſcipere. Vn̄ apl's:
2. Cor. 11. g Quis infirmať ⁊ ego nō ifirmor? Quis ſcādali-
zať: ⁊ ego nō vror. f · Egreſſi aūt. In marco le-
Mar. 6. b giť: Exeūtes ꝑdicabāt vt pniam agerēt ⁊ demo-
nia multa ejciebāt: ⁊ vngebāt oleo mł'tos egros
⁊ ſanabāt. g · Audiuit aūt. Notādū ꝙ herodes
ꝓpter diſſonos ppl'i rumores priꝰ heſitauit: ſꝫ po-
ſtea confirmato amino dixit pueris ſuis: vt apud
Mat. 14. a matthеū ⁊ apud marcū legiť: Hic eſt iohānes ba-
Mar. 9. b ptiſta: ⁊ ipſe ſurrexit a mortuis: ⁊ ideo virtutes ope-
ranť in eo. h · Iohānes ſurrexit. Qui iohannē
cuiꝰ nullū ſignū viderāt ſurrexiſſe dicebāt. ꝑ ſum-
mā maliciā ieſū ſurrexiſſe negabāt. cuiꝰ multa mi-
rabilia opera viderāt: in cuiꝰ paſſione multa mi-
randa cōtigerāt. i · Narrauerunt. Narrāt apl'i
dño q̄ fecerint: ⁊ quō docuerint: quō iohānes dū
B ipſi docerēt paſſus ſit. Vn̄ ſequiť: ⁊ aſſūptis illis.
k · Et aſſū. il. Nō ocioſis: nō i ciuitate ſynagoge
.i. ſecularis dignitatis reſidētibꝰ: ſꝫ inter deſerta
xp̄m querētibus celeſtis grē alimonia impartiť:
Qui eni nō faſtidiūt a xp̄o ſuſcipiūť: ⁊ ſpūaliter
⁊ corporaliter: etiā ſi indigēt curanť. Et nota: q:
poſtq̄ ꝑfecta eſt mētio paſſionis iohānis: xp̄s re-
ficit: q: poſt defectū legis euāgelicus cibus inci-
pit. Deniqꝫ poſtq̄ curata eſt mulier q̄ geſtat figu-
rā eccleſie: ⁊ poſtq̄ apl'i ad ꝑdicādū ſūt miſſi: fit
mētio refectiōis: q: ꝑ apl'os in eccl'ia vera refectio
fit. l · Seceſſit ſeor. Decollato iohāne ſecedit in
deſertū: q: relicta iudea q̄ ꝓphetie ſibi nō creden-
do caput abſtulerat: In deſertū eccl'ie q̄ virū non
habebat verbi pabula largiť. Vn̄ ⁊ bethſaida do-
mꝰ fructuū iterpťať. Et trāſeūtē ad gētes: multe
caterue fideliū relictis menibus priſce ꝯuerſatio-
nis: neglecto varioꝝ dogmatū munimine. ſequū-
tur: vt q̄ prius in iudea tm̄ erat notꝰ: iā ſuꝑ oēm
terrā exaltareť. Seceſſit. Cū turbe q̄dē volūta-
tē eūdi: ſed ꝑueniēdi vires nō haberēt: iō egrediť
dñs de loco ſuo: ⁊ ꝑgit obuiā: ⁊ viſa turba miſere-
tur ⁊ curat lāguores: vt fides plena ſtatim ꝑmiū
cōſequať. m · Secute ſūt. Nō iumētis: nō vehi-
culis: ſ; ꝓprio labore pedū vt ardorē mētis oſten-
derēt. n · Sanabat. Nemo cibū xp̄i accipit niſi
antea ſanatus fuerit: q: poſt remiſſionē peccatoꝝ
tribuiť alimonia celeſtis. o · Dies aūt ce. Decli-
nata die reficit: q: vel fine ſeculoꝝ appropinquā-
te vel cū ſol iuſticie occubuit: a ſpūali fame ſumꝰ
ſaluati. Et nota ordinē myſterij: prius ꝑ remiſſionē pctōꝝ vulneribꝰ me-
dicina tribuiť: poſtea alimonia mēſe celeſtis expendiť. p · Nō ſunt no.
Nota q: dñs cuiqꝫ ꝓ viribꝰ dona tribuēs: ⁊ ad ꝑfectiora ſemꝑ ꝓuocans
ne aut infirmū validior cibꝰ opprimat: aut validū exilia alimenta nō ſati-
Joh. 6. b ent. Primo quiqꝫ panibꝰ hordeaceis quinqꝫ milia. ſecūdo ſeptē panibus
Mar. 8. b quattuor milia hominū refecit. tertio diſcipulis myſteriū ſue carnis ⁊ ſā-
Joh. 6. f guinis

Luce Ca. IX

a C c † Onuocatis au ¶ Ca. IX a†
tē ieſus duodecim apl'is
dedit illis virtutē ⁊ ꝑtātē
ſuꝑ oīa demonia: ⁊ vt lāguores
curarēt. Et miſit illos ꝑdicare re-
gnū dei: ⁊ ſanare ifirmos. Et ait
b ad illos: † Nihil tuleritis i via ne- †
qꝫ virgā neqꝫ perā neqꝫ panē ne-
c qꝫ pecuniam: neqꝫ duas tunicas
habeatis. Et in quācūqꝫ domum
ſ q̄diu in illa ciuitate ꝑdicabitis.
d itraueritis ibi manete: ⁊ īde ne exe-
atis. † Et q̄cūqꝫ nō receperit vos †
e exeūtes d̄ ciuitate illa: etiā pulue-
rē pedū vroꝝ excutite i teſtimo-
f niū ſupra illos. † Egreſſi āt circūi-
bāt ꝑ caſtella: euāgelizātes et cu-
ſ dū hec fierēt a dño in galilea herodes decolla-
uit iohannē.
g rantes vbiqꝫ. † Audiuit aūt hero- b†
des tetrarcha oīa q̄ fiebāt ab eo
⁊ heſitabat eo ꝙ diceret a q̄buſ-
h dā: q: iohānes ſurrexit a mortuiſ
a q̄buſdā vero q: helias appar-
uit: ab alijs aūt: q: ꝓpheta vnꝰ de
antiq̄s ſurrexit. Et ait herodes:
† Iohānē ego decollaui: q̄s aūt ē
iſte de q̄ ego audio talia? Et q̄re-
ſ vt forte ſi ipſe ſit iohānes poſſit agnoſcere.
bat videre eū. Et reuerſi apoſto- c†
i li narrauerūt illi q̄cunqꝫ fecerūt.
a ſ non timore mortis: ſed vt parceret inimicis
ne homicidiū homicidio iungerent.
k l † Et aſſūptis illis ſeceſſit ſeorſum d
a ſ ꝓrinꝗs et vicinꝰ bethſaide ciuitati galilee.
in locū deſertū q̄ui eſt bethſaide.
m Quod cū cognouiſſent turbe ſe- e
ſ fatigatos.
cute ſunt eū: ⁊ excepit eos ⁊ loq̄- †
ſ docet inſcios. ſ nō de ſecularibꝰ. ſ egros.
bať illis de regno dei: ⁊ eos qui †
n o cura idigebāt ſanabat. † Dies au-
tē cepat declinare. Et accedētes †
duodecim dixerunt illi: Dimitte
turbas: vt eūtes i caſtella ⁊ vil-
las q̄ circa ſūt diuertāt: ⁊ iueniāt
eſcas: q: hic i loco deſerto ſumꝰ.
Ait āt ad illos: Vos date ill'mā-
p ducare. At illi dixerūt: † Nō ſūt no-

Nico. de lyra

a C c Onuocatꝭ aūt ihs duodeci. De- ¶ Ca. IX
ſcripta ꝑdicatiōe xp̄i ꝑ ſeipſū. hic ꝯñr de-
ſcribiť ꝑdicatio facta ꝑ miſſionē diſcipu-
loꝝ: ⁊ q: ꝑdicator verbi diuini poſt deſcēſū ꝑ ꝑdi-
cationē ad ꝓximū debet ꝑ orationē aſcēdere i de-
um: ſic̄ et in ſcala iacob an-
geli deſcēdebant ⁊ aſcen- †
debāt: vt hr̄ Gen. xxviij. Mat. 10.
tō ſaluator ꝑmo mittit di- Mar. 6.
ſcipulos ꝑdicare. ſc'do do-
cet eos orare. xj. ca. Ad-
huc circa primum ꝑmittiť
miſſio apl'oꝝ. ſc'do ſubdiť
miſſio. lxxij. diſcipuloꝝ. ſe- †
quēti ca. Prima i duas: Mat. 10.
q: primo deſcribiť apl'oꝝ Mar. 6.
miſſio. ſc'do eorum reuer-
ſio. ibi: Et reuſi apoſtoli.
Prima adhuc i duas: in
ptē principalē ⁊ incidēta-
lē: q̄ incipit ibi: Audiuit
aūt herodes. Circa ꝑmā
partē dať auctoritas apo- †
ſtolis ꝑdicādi: ⁊ ꝑtās mi- Mat. 10
racula faciēdi ad cōfirma- Mar. 6.
tionem ſue doctrine: ⁊ ſic
mittunť ꝑdicare. Et ptꝫ
ſnia huiꝰ partis ex dictis †
Matth. x. b · Audiuit Mar. 6.
aūt herodes. Hec ē ps in-
cidentalis: q: ꝑ ꝑdicatio-
nē apl'oꝝ facta xp̄i ꝑdicā- †
tiū: herodes audiuit fa- Ma. 14.
mā de miraculis xp̄i: ⁊ de- Mar. 6.
ſiderabat videre ip̄m: ma-
gis ductꝰ curioſitate vidē-
di miracula q̄ deuotione
ꝓpter qd̄ xp̄s noluit in ꝑ-
ſentia eiꝰ aliqd̄ miraculū
facere. vt hr̄. j. xxiij. No-
nes vero q̄re aliqui crede-
bāt xp̄m eſſe iohānē de q̄- †
bus fuit iſte herodes: alij Mar. 6.
heliā: alij hieremiam: alij
vnū ex ꝓphetis antiq̄s: ta-
cte fuerūt breuiť Matth.
xvj. c · Et reuerſi apl'i. H
deſcribiť reuerſio apl'oꝝ
de ꝑdicatione. circa quod
oſtendiť benignitas xp̄i †
ad apl'os. primo oēs beni- Mar. 6.
gne recipiendo. ſc'do eos
ad maiora incitando. ibi:
Et factū ē cum ſolus eſſet.
Prima i duas: q: primo
deſcribiť benignitas xp̄i
ad apl'os. ſc'do ad ꝑplos.
ibi: Qd̄ cū cognouiſſent
turbe. Circa primū dr̄: Et †
reuerſi apl'i narrauerūt il- Ma. 14. b
li quecūqꝫ fecerūt. lꝫ enim Joh. 6. a
nō indigeret tali narratio-
ne cū oīa ſciret ꝑ ſeip̄m: ⁊
hoc etiā apl'is eſſet notum
tn̄ retulerūt ei ꝑ modum
amicabil' collatiōis diſci-
puloꝝ cū magiſtro.
d · Et aſſūptis il. ⁊c. vt re-
quieſcerēt ſegregati a tu- †
multu ꝑploꝝ: ⁊ vt ſe recol- Ma. 14. b
ligerēt i oratiōe: ſicut fue- Mar. 6. c
rūt diſpſi in ꝑdicatione. Joh. 6. a
e · Qd̄ cum cog. tur. Hic ꝯñr deſcribiť benigni-
tas xp̄i erga ꝑplos. primo recipiēdo eos curiali-
ter: qd̄ notať cū dr̄: Et excepit illos. ſc'do q: pauit
eos ſpiritualiter. iō ſubdiť: Et loquebať eis d̄ re-
gno dei. tertio q: curauit lāguidos generaliter:
cū ſubdiť: Et eos q̄ cura idigebāt ſanabat. quar-
to quia

guinis tradidit:ad vltimū magno munere dat electꝭ: vt edāt ⁊ bibant ſup mēſam ſuā in regno. Notandū erāt apl'is niſi q̄nq; panes moſaice legis: et duo piſces.i.ille due pſone q̄ in iſraelitico ppl'o vngebant:ad regēdū populū: reges ⁊ ſacerdotes in q̄bꝰ nulla plenaria refectio poterat inueniri. Medio

Exo.34.g eni legit moyſes: velamē poſitū ē ſup corda eoꝝ. a Niſi forte. Nōdū intellexerant apl'i fidē ppl'i credētis nō eſſe venalē:ſ nouerāt nos potiꝰ eē redimēdos p ſuas eſcas gratuitas.

b Quinq; milia. Per q̄nq; milia ſignificant q̄ i ſeculari adhuc habitu p q̄nq; ſenſus corpis exterioribꝰ:q̄ poſſidēt bene vti nouerūt. Qui q̄nq; panibꝰ alunt:q2 tales neceſſe ē legalibꝰ adhuc p̄ceptis inſtitui:⁊ legali timore cōprimi. Nā q̄ mūdo itegre renūciant:⁊ q̄ttuoꝛ ſūt milia ꝓpt euāgelicaꝫ doctrinā:⁊ ſeptē panibꝰ.i.ſeptiformi ſpūs reficiūt gr̄a. c Per ꝯuiuia. Diuerſi ꝯuiuātiū diſcubitꝰ: diuerſos p orbē eccl'iaꝝ deſignāt ꝯuētꝰ. Quinquageni diſcūbūt q̄ adhuc i pn̄ia peccatoꝝ poſiti:auditū ꝟbi p̄cipiūt. Nā q̄nquageſimus ē pn̄ie pſalmꝰ. Scōm

Mar.6.f aliū euāgeliſtā centeni diſcūbūt: q̄ p̄ſumpta venie ſpe ſolo vite eterne deſiderio ſuſpirant:q2 centenariꝰ de leua trāſit ad dexteram. d Et diſcu.⁊c.

Mt.14.c Scōm aliū euāgeliſtā q̄nq; milia ſup fenū diſcūbunt:q2 illi q̄bꝰ adhuc ſunt coꝛpales ſenſus mollioribꝰ delectāt:

Eſa.40.b oīs ei caro fenū. q̄ttuoꝛ milia ſup trā recūbūt:plꝰ ē eni terrā p̄mere q̄ ſup feno iacere. e Accept' āt. Nō noua creat cibaria: ſ his q̄ habēt diſcipuli b̄ndixit:q2 veniēs i carne nō alia q̄ q̄ p̄dicta ſūt p̄dicat:ſed ꝓphie dicta myſterijs gr̄e grauida demonſtrat. Aſpicit i celū vt illic dirigat mentis acies vbi lux eſt ſcie. Frāgit ⁊ diſcipulis tribuit:vt ponerēt an̄ turbas: q2 clauſa legꝭ ⁊ ꝓphaꝝ ſacra eis q̄ p mūdū p̄dicāt patefecit. Qd̄ ſupeſt turbis diſcipuli tollūt: q2 ſecretioꝛa ſacra q̄ rudes nō capiūt pfecti inq̄rūt. Nā p.xij.cophinos apl'i ⁊ eoꝝ ſeq̄ces figurant:foris hoībꝰ deſpecti: intus ſalutarꝭ cibi reliq̄ijs ad alēda humiliū coꝛda cu-

1.Coꝛ.1.d mulati. Elegit eni deꝰ infirma mundi vt ꝯfundat foꝛtia. Et manꝰ q̄ pꝛiꝰ i cophino ſuerat:iā p crucē xp̄i vite celeſtis opat alimoniā:⁊ eo cibū fidei cōgerit: vbi an̄ erat cenū pfidie gētilis. f Et fregit. Frāgēdo multiplicati ſūt panes:vt plurimos paſcant. lex enim moyſi dū exponit m̄ltos libꝛos facit.

Exo.20.b In lege d̄r: Nō mechaberꝭ. Hūc panē frāgit xp̄s.diuidit h̄ ꝟbū nō aliunde

Mat.5.d adijciēs:ſ de ſuo partiēs. Qui videt inq̄t mu.ad.c.e.iā.m.eſt eam. Habes

Ibidem fragmētū.de ſuo addit: Si oculꝰ tuus dex.ſcan.te e.eum. Habes aliud. Et ſi dextera tua ⁊c.abſcide eā:⁊ qui dimiſſaꝫ a viro ducit mechatur. Uides ex vno q̄ multa fragmēta. g Diſtribuit diſci. Prouocat apl'os ad fractionē panis:vt illis nō habere teſtātibus magnitudo ſigni notioꝛ fiat. Inſinuat q̄ p eoꝝ doctrinā ieiuna coꝛda quotidie ſūt paſcēda. h Et ſaturati ſunt. Qr māducās ppl's ſatiat:ſignificat famē i ppetuū ab electis repellēdaꝫ:q2 nō eſuriet q̄ accepit xp̄i cibū. Qr apl'i miniſtrāt futurā diuiſionē dn̄ici coꝛpis ⁊ ſāguinis ꝓnunciat. i Cophini duodeci. Cur q̄nq; milibus hoīm plus redūdat q̄ttuoꝛ milibꝰ minus? Quia q̄ttuoꝛ milia triduo cum xp̄o fuerūt:et ideo ampliꝰ celeſtis pabuli receperūt. k Et factum eſt ⁊c.

Joh.6.b Poſt miraculū cū turbe vellent eum facere regē:dimiſſa turba fugit ⁊ aſcēdit i montē ſolus oꝛare:⁊ anteq̄ diſcipuli aſcēderent in nauiculā aderant cū ipſo. Ipſe autem ſolus oꝛat patrē. Poſſunt eni ſancti fide ⁊ amoꝛe dn̄o ꝯiūgi: ⁊ cū hoībus excellētioꝛē

excellētioꝛē intueri:⁊ ꝯuerſationē eiꝰ i carne paſſibꝰ humilitatis ſubſequi:ſ incōp̄heſibilia paterne poſitiōis arcana ſolus penetrat ⁊ ſolꝰ qd̄ oꝛādū nouit oꝛat. Cū diſcipulis aūt nō reperit oꝛaſſe:ſ ſolꝰ obſecrat:q2 dei ꝯſiliū hūana coꝛda nō capiūt: nec q̄ſq̄ pōt interioꝝ p̄ticeps eſſe cū xp̄o. l Quē me di.⁊c. Exploꝛaturꝰ:fidē diſcipuloꝝ pꝛiꝰ vulgi ſn̄iaꝫ inq̄rit:ne apl'oꝝ fides firmata videat vulgari opinione:ſ ꝟitatis agnitiōe. Merito turbe noiant que diuerſas de dn̄o ferūt ſn̄ias:q̄ꝝ ſermo ⁊ ſenſus inſtabilis eſt ⁊ vagꝰ a q̄bꝰ ſuos diſtinguēs ait: Uos aūt quē me eē dicitꝭ? m Johēz ba. Opinio d̄ iohē iō foꝛte erat:q2 in vtero m̄ris poſitꝰ:

2.Re.2.d dn̄i p̄ſentiā ſentiebat. De helia:q2 raptus ē i celū:⁊ venturꝰ credit. De hie-

Hiere.1.b remia:q2 i matris vtero ſāctificatꝰ eſt. n Uos aūt. Qui fractat debet audientiū ꝯſiderare pſonas:ne priꝰ irrideatur q̄ audiat. o Chꝛiſtum dei ⁊c. Cōplexus ē oīa:q̄ ⁊ naturam ⁊ nomē exp̄ſſit. In noīe eni xp̄i: ⁊ diuinitatꝭ ⁊ incarnatiōis ē exp̄ſſio:⁊ fides paſſionis. Hereticꝰ et ſi nomē xp̄i nō negat: chꝛiſtū tn̄ negat q̄ non oīa q̄ xp̄i ſunt ꝯfitet. p Precepit ne. Jubet tacere diſcipulos vt fallat p̄ncipem mūdi:et

Ma.16.b vt declinet iactātiaꝫ:doceat humilitatē. Simul ne adhuc rudes ⁊ impfecti

Mar.8.c diſcipuli maioꝛis p̄dicatiōis mole opprimerent. Cōpleto autē paſſionis ſacramēto:oportuniꝰ d̄r apl'is: Euntes

Mat.28.b docete oēs gētes:baptiçātes eos i nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſācti. Tūc non ꝓdeſſet euꝫ publice pꝛedicari dei filium:quem mox erant viſuri flagellatum ⁊ crucifixum. Pꝛohibentur er-

Mat.16.d go eum euāgeliçare dei filiū vt euāge-

Mar.8.d liçarent poſtea crucifixum. q Dicebat autem. Que ad fideꝫ dominice natiuitatis vel paſſiōis ptinent ſolis ſeoꝛſum diſcipulis aperuit:ſed hec ad omnes. r Abneget ſemetipſū. Ni-ſi quis a ſeipſo deficiat:ad eum qui ſuper ſe eſt nō appꝛopinquat:⁊ nouitatē ad quā vocatur non appꝛehendit:niſi mactet vetuſtateꝫ in qua natꝰ fuit: et cum ceſſat a vitijs exquirat etiā virtutes. Unde ſubiungit: Et tollat crucem ſuam ⁊c. s Et tollat crucē ⁊c. Crux tollit quādo p abſtinentiā coꝛpus afficit:vel per cōpaſſionē ꝓximi affligitur animus quod etiam aliqui philoſophi fecerūt. Et ſequat:hoc ſolus chꝛiſtianus.

bis plus q̄ q̄nq; panes ⁊ duo pi-
a ſces:niſi foꝛte nos eamꝰ ⁊ emamꝰ
in oēm turbā hāc eſcas. Erāt au-
b tē fere viri q̄nq; milia. Ait auteꝫ
ad diſcipulos ſuos: Facite illos
c diſcūbere p ꝯuiuia q̄nquagenos:
d ⁊ ita fecerūt. Et diſcubuerūt oēs.
e Acceptis aūt q̄nq; panibꝰ ⁊ duo
bus piſcibꝰ:reſpexit i celū ⁊ b̄ndi
f g xit illos ⁊ fregit:⁊ diſtribuit diſci
pulis ſuis:vt ponerēt an̄ turbas.
h Et māducauerūt oēs:et ſaturati
ſūt. Et ſublatū ē qd̄ ſupfuit illꝭ fra
i gmentoꝛum cophini duodecim.
k †Et factū ē cū ſolus eſſet oꝛans: a
erant cū illo ⁊ diſcipuli:⁊ interro †
l gauit illos dicēs: Quē me dicūt
eē turbe? At illi rn̄derunt et dixe
m rūt: Alij iohānē baptiſtā:alij aūt
heliaꝫ: alij ꝟo q2 pꝛopheta vnus
de pꝛioꝛibꝰ ſurrexit. Dixit aūt illꝭ:
n †Uos aūt quē me eſſe dicitis? Re
ſ nō populi ſententiā expectat:ſed ſuā ꝓmit.
ſ vnus p omnibus.
o ſpōdēs ſimō petrꝰ dixit: Chꝛiſtū
p dei. At ille increpans eos:p̄cepit
ne cui dicerēt:hoc dicens: Quia b†
oportet filiū hoīs m̄lta pati:⁊ re
pꝛobari a ſenioꝛibꝰ ⁊ p̄ncipibꝰ ſa-
cerdotū ⁊ ſcribis:⁊ occidi:⁊ tertia
q die reſurgere. Dicebat autem ad
oēs. Si quis vult poſt me venire †
a ſ nō tm̄ ſua:ſꝫ etiā ipm̄ ſm̄ q̄ fuerat hō vetus.
r s abneget ſemētipm̄:⁊ tollat crucē
ſuam quotidie: et ſequatur me.
ſ q̄ exe pſecutiōis vult p̄ſentē vitā cuſtodire.
Qui eni voluerit aiaꝫ ſuā ſaluaꝫ
a ſ in futuro.b ſ vitā eternā.c ſ ecōtrario.
facēre pdēt illā. Nām q̄ pdiderit
ſ vitam p̄ſentem.
aiaꝫ ſuā ꝓpter me: ſaluam faciet

Nam q̄

Nico.de lyra

to quia famelicos pauit coꝛpoꝛaliter: vt patet in littera ſequēti. cuius expoſitio patet ex dictis Matth.xiiij.

a Et factū ē cū ſolꝰ eēt ⁊c. Hic ꝯſiter oſtenditur beniuolentia chꝛiſti ad diſcipulos incitando eos ad melioꝛa:videlicet ad martyrium qd̄ eſt p̄cipuus actus charitatis: ſm̄ q̄ dicit ſaluatoꝛ Joh.xv. Maioꝛē hac dilectionē nemo habet q̄ vt aiaꝫ ſuā ponat q̄s p amicis ſuis.pꝛimo igit inuitat eos ad martyriū ꝟbo.ſcd̄o facto.ibi: Factū eſt aūt dū cōpleret. Pꝛima in duas.q2 pꝛimo incitat eos verbo ad martyriū.ſcd̄o oſtēdit martyrij pꝛemiū.ibi: Dico autē vobis. Circa pꝛimū p̄mittitur chꝛiſti duplex interrogatio.et duplex diſcipuloꝝ reſpōſio: videlicet quid vulgares d̄ chꝛiſto dicerēt:⁊ q̄d apoſtoli de hoc ſentirent:⁊ ptꝫ ſn̄ia ex dictis Matth.xvj. Sciendū tamen q̄ interrogatio chꝛiſti nō ꝓcedebat ex ignoꝛantia: ſed vt ex reſponſione diſcipuloꝝ qui credebant ipſū eſſe veraciter chꝛiſtuꝫ dei filium:efficacius incitaret eos ad martyrium exemplo eiuſdeꝫ animati:q̄ cum eſſet tante dignitatis voluit p nobis moꝛtem pati.ideo ſubdit: b Hoc dicens q2 opoꝛtet filium hominis multa pati ⁊c.ptꝫ ſn̄ia ex dictis Mat.xvj. excepto qd̄ ſubdit:

y Nam q̄

a Nã q me eru. Sicut pſecutionis tpe ponenda eſt anima: ita in pace frãgenda ſũt deſideria terrena: vt quãto videt homo ſecurior tanto ſit ad ſui cuſtodiã ſollicitior. b Quid eni pficit. Quia aliqñ tpalia deſpicimus: ſ; humana verecũdia ppediti: rectitudinẽ quã habem⁹ in mẽte non audem⁹ voce exprimere ɔgruũ medicamẽtũ ſubiũgit: q erubuerit. Perſecutiõis tpe poterant erubeſcere fideles: ſubſtãtijs nudari: honorib⁹ deijci: verberibus affligi. Pac tpe ſepe veremur a pximis deſpici: iniurias vboꝝ pati: prius ſatiſfacere illis qbus fuim⁹ irati. Habet ergo chriſtianus etiã in pace: vbi in confeſſione xpi veraciter poſſit pbari. ſ. ſi imitat humilitatẽ ſui capitis. c Hunc filius homis. Non ſufficit ad pbationẽ fidei vox pfeſſionis quã defendit a verecũdia profeſſio generalitatis. d Aliqui ſtantes. Qui ſtat cũ chriſto non guſtat mortẽ: quia nec tenuem mortis eterne ſenſu; habebit: q xpi cõſortia meruerit: cui nec in morte interrumpitur ordo viuendi. e Donec videãt regnum. Quia arduum erat animã periculis corpus morti offerre: ſuſtentat infirmitatẽ humane mẽtis remuneratione pſentiũ: ne frãgatur deſperatiõe vel tedio. Viſa enĩ eterna gloria: et ſi ĩ trãſitu et ad breue momentũ: Fortiores tñ ɔtra mundi aduerſa reddunt. Promittit itaqz futurã gloriã in tranſitu vidẽdã in terra vt certi⁹ in celo ſperetur eterna. Vel pmittit aliqs de diſcipulis viſuros dilatationẽ eccleſie anteqz p mortẽ recedant de mũdo: vt in pſenti ɔtra mundi gloriã erecti: certius credant in celo regnaturi. f Poſt dies octo. Alij qui ſex dies tm numerant: poſt ſex etates ſeculi ſanctis a labore quieſcẽdum ſignant. Lucas q et primũ quo pmittit: et vltimũ quo pmiſſio implet cõnumerat: octaua inuit reſurgendum. Nam ſicut chriſt⁹ poſt ſextam ſabbati qua crucẽ aſcendit: et poſt ſeptimã ſabbati qua in ſepulchro quieuit: octaua die reſurrexit: Sic nos poſt ſex ſeculi etates qbus p dño patimur et laboramus: et poſt ſeptimã quietis aiaꝝ que iterim in alia vita gerit octaua etate reſurgem⁹. g Aſſũpſit petrũ. Tres tm ducit: qr multi vocati: pauci electi: et q fidẽ trinitatis inuiolatã ſeruant: eterna merent viſione letari. Scit meritoꝝ cognitor perfectiores fuiſſe ceteris tres apłos. Signãt illos q habẽt fidẽ: ſpem: charitatem. Vel p petrũ prepoſiti ſiue ɔiugati: p iacobũ penitẽtes vel actuales: p iohãnẽ vgines vel theorici. h Aſcendit in mon. In montem oratur⁹ aſcẽdit vt ĩnuat: qr q reſurrectionẽ expectant: mentẽ in excelſis eleuare: et ɔtinuis pcibus debẽt inſiſtere. Pro poſſibilitate cuiuſqz minuit verbum: aut creſcit et niſi altioris prudẽtie cacumẽ aſcẽdas: non tibi apparet ſapia: nõ apparet myſterioꝝ cognitio: nõ apparet quãta ſit gła: quãta ſit ſpes in dei verbo: ſed apparet ſermo nat⁹ ex virgine: litterarũ opert⁹ inuolutionib⁹. Sed aſcende: crede natũ de virgine: natũ de ſpũ: triũphantẽ in cruce: mortuos ſuſcitantẽ: iã pfecta eſt verbi facies altera. i Et facta eſt. Transfiguratus non ſubſtantiã vere carnis amiſit: ſed gloriã vel ſue vel noſtre reſurrectionis oſtendit: qui qualis tunc apłis: talis poſt iudiciũ cũct apparebit electis. Nã in ipo iudicio et bonis et malis in forma ſui apparebit: vt videãt in quẽ pupugerũt. k Et veſtit⁹ ei⁹ etc. Veſtes dñi: ſancti ſunt q xpm induerũt: q veſtis dño in terris ɔſiſtente deſpicabilis et alioꝝ ſiſis viſa eſt: ſed dño montẽ aſcẽdẽte fulget: qr nõdũ apparuit qd erim⁹: ſed tandẽ ſiles ei erimus: qñ videbim⁹ eum ſicuti ẽ. Vel veſtimẽta verbi ſermones ſũt ſcripturaꝝ: et qdã indumẽta diuini ĩtellect⁹: qr ſicut illis apłis ĩ altera ſpecie apparuit: ipe et veſtis ei⁹ refulſit: ita et oculis mẽtis tue iam diuinaꝝ ſenſus albeſcit lectionũ. l Ecce duo viri. Notandum eſt: non corpora vel aĩas helie vel moyſi apparuiſſe: ſ ex aliqua ſubiecta creatura illa corpora formata fuiſſe. Poteſt etiam credi angelico miniſterio illud factũ eſſe: vt angeli eoꝝ pſonas aſſumerent. Mortu⁹ et viuus apparẽt: vt ſignificẽt chriſtum moriturũ et poſt victurum: et vt viuamus chriſto et moriamur mũdo. Etiã apoſtolis dat ſignũ de celo: vt fides eoꝝ augeat: ſed ſcribis tentantibus dare noluit: vt indurarentur. m Erant autẽ mo. Per moyſen infernales: per heliam celeſtes: p apoſtolos terreſtres ad iudiciũ venturi ſignificant. n Dicebant exceſſũ. Moyſes id ẽ legiſlator: et helias pphetarũ eximius apparẽt cu; verbo vt oſtendãt ipſum eſſe qui locutus eũ in lege et pphetis: et quẽ lex et pphete pmiſerũt: q nõ in infimis: ſed in monte viſi ſunt: qr ſoli mente excelſi maieſtatẽ ſcripture q in dño impleta eſt pſpiciunt. Dicebãt exceſſũ ei⁹ quẽ cõpletur⁹ erat in hierſłm: qr lex et pphete quoſcũqz in cacui ne fidei inueniũt: diſpẽſationis ſue myſteriũ docent. Per moyſen mortuũ ſignantur ſancti q ab initio mũdi vſqz ad diẽ iudicij defuncti in ipo iudicio ſunt reſuſcitandi. Per heliam viuentẽ qui viui inuenient: q in maieſtate vident: qr cum chriſto regnabunt glorioſi: qui exceſſum eius dicunt: qr tunc ſancti miſericordiã dñi laudabunt: qui p ſalute eoꝝ dignatus eſt mori. Tres teſtes habem⁹ de terra: tres de celo: moyſen et heliam et ipm patrem. Septim⁹ in medio eoꝝ eſt dei filius: cum ſoleat ſufficere teſtimoniũ triũ: et hic eſt teſtimoniũ plurimoꝝ. o Grauati erant ſomno. Somno grauant: quia ſplendore incõprehẽſibilis deitatis premitur ſenſus humani corporis. Vel ſomno grauãt: vt reſurrectionis gloriã poſt corporis quietẽ viderẽt: et ſancti eo verius maieſtatem dñi videbunt: quo carnis ſue in qua mortẽ vicerãt immortalitate gaudebũt. Nũc moyſen et heliam ſpeculabunt in gloria: qr meli⁹ intelli-

gent quõ

†De ſimo. mattheus.

D

a illã.† Quid ei pficit homini ſi lu
cret vniuerſũ mũdũ: ſe autẽ ipm
perdat et detrimẽtum ſui faciat?
ſ .i. erubeſcibilia de me confiteri voluerit.
b Nam q me erubuerit et meos ſer- a
ſ abijciet.
c mones: hunc fili⁹ hois erubeſcet b
cũ venerit ĩ maieſtate ſua et pris
et ſanctoꝝ angeloꝝ. †Dico autem c
d vobis: vere ſũt aliq hic ſtantes:
ſ temporaliter.
e qui nõ guſtabũt mortem donec
a ſ glorificationem corporis in tranſfiguratiõe.
ſ imaginariã repſentatiõe; future beatitudinis.
videant rẽgnu; dei.† Factum au †
f tẽ poſt hec vba fere dies octo: et
a ſ vt trib⁹ idoneis teſtib⁹: tot⁹ mũdus crederet.
ſ q claues celoꝝ accepit. ſ cui mater cõmittit.
g aſſumpſit pẽtrum et iohannez et
ſ qui primus ſolium ſacerdotale aſcendit.
h iacobũ: et aſcẽdit ĩ mõtem vt ora
i ret. Et facta ẽ dũ oraret ſpẽs vul d
ſ ſicut ſol.
k tus ei⁹ altera: et veſtit⁹ ei⁹ albus e
l et refulgẽs. Et ecce duo viri loq-
m bãtur cũ illo. Erant autẽ moyſes f
n et helias viſi in maieſtate: et dice g
bant exceſſu; eius quem comple
turus erat ĩ hieruſalem. Petrus h
o vo et qui cum illo erant: grauati
a ſ nemo niſi vigilans videt gloriam dei.
erãt ſomno. Et euigilãntes vide

a Nã q me eru. etc. nõ audẽs ɔfiteri xpm et veritatẽ euãgelij. b Hũc filius hois erubeſcet. nõ reputãs eum de ſuis. Nõ aũt hui⁹ ẽ: qr nõ ſolũ credere ẽ neceſſariũ ad ſalutẽ. ſ; ẽt ɔfiteri ore: ſm q dr Ro. x. Corde eni creditur ad iuſticiã: ore ãt fit ɔfeſſio ad ſalutẽ. Hec tñ ɔfeſſio ptinet ad pceptu; affirmatiuũ: qd l; obliget ſemp: non tñ ad ſemp ſ pro loco et tpe occurrẽte caſu in quo ex omiſſiõe ɔfeſſionis fidei ſubtraheret honor debitus deo. vt ſi qs iterrogat⁹ d fide taceret qñ ex ſua taciturnitate crederetur ab alijs ipm fidẽ non habere vel ipam fidẽ falſa; eſſe vel ob ei⁹ taciturnitatẽ alios auerti contingeret a fide: et ſic peccaret mortaliter: et per cõſequens inter dei filios nõ eẽt computandus. c Dico aũt vobis. Hic ɔſequẽter oſtendit martyrij premiu;: vt magnitudo premij auferat terrorẽ ſupplicij. et primo deſcribit illa oſtẽſio. ſcdo emulatiõis diſcipuloꝝ repreſſio. ibi: Et factũ ẽ in ſequenti die. Circa primũ ſciendũ q in hoc oſtendit premiũ martyrij inchoatũ oſtendit ſe tribus diſcipulis ſuis ĩ forma glorioſa qñ trãſfigurat⁹ fuit cora; eis: qr ad ɔſimilem gloriã reſurgẽt corpora martyrum: ſm q dicit apoſtolus ad Phil. iij. Saluatorem expectamus ieſum chriſtum qui reformabit corpus humilitatis noſtre configuratum corpori claritatis ſue: et patet ſententia huius partis ex dictis Matth. xvij. exceptis que ſequuntur. d Et facta eſt dum oraret etc. non eſt intelligendũ q quãtitas vel figura faciei chriſti fuerit mutata: ſed a gloria anime tunc redundauit in corpus ipſius claritas que eſt proprietas ipi⁹ corporis glorioſi. e Et veſtitus eius albus et refulgens. vt claritas veſtis correſponderet claritati corporis. f Erant autẽ moyſes etc. ſc; ipi⁹ chriſti qui tũc apparuit in claritate glorioſa: vt dictum eſt. g Et dicebant exceſſum eius. i. paſſionem eius futuram quã ſuſtinuit ex maxĩa charitate: q dicit hic exceſſiua: nõ qr exceſſerit modũ vtutis: ſed qr excellentiſſimũ eius gradum attingebat. h Petr⁹ vo et q cũ illo erãt gra. erant ſõno. nã in pñtia maieſtat oppzimit fragilitas hũana.

† Mat.16.d

† Ma.16.d
Mar.9.a

† Mat.17.a
Mar.9.a

Et nemi.

gent quomodo vnũ iota aut vnus apex nõ p̃teribit a lege: et
quomodo dñs legẽ ⁊ ꝓphetas nõ ſoluerit: ſed adimpleuerit.
a Bonũ eſt. Qui ad montana ↄſcẽderat nõ vult ad terrena
deſcendere: ſed ſemꝑ in ſublimi ꝑſeuerare: ⁊ eſt petrus in ꝑſo
na ingredientiũ regnum dei. Bonum ẽ nos hic eſſe: bonũ eſt
in regno dei eſſe: q̃ſi nos ſoli hac luce
fruemur: nõ iudei inuidi. Tria taber-
nacula. i. verba: cogitationes: opera.
b Unũ moyſi. Quomodo noſcunt
quos antea nõ viderũt? Per maieſta
tem ſuꝑ eos venientẽ: ſicut in futura re
ſurrectione vnuſquiſq; alterũ cogno-
ſcet ⁊ deſiderata in altero alter ꝑ cha-
ritatẽ intelliget. c Neſciẽs q̃d. Et
ſi petr⁹ ex humana infirmitate neſcit
quid dicat inſti: tñ dat ardoris indi-
ciũ: dũ eos quos videre delectabat
etiã officio ſiſtere q̃rit. Errabat: q2 ĩ
ſra ⁊ ĩ hac mortali carne ſibi ⁊ coapo
ſtolis ſuis dari cupiebat regnũ: qđ in
celis ⁊ carne mortali expoliatis eſt ꝓ
miſſum. Sic errat q̃ tria tabernacula
legi ⁊ ꝓphetis ⁊ euãgelio facere deſi-
derat: cũ hec ab inuicẽ nõ diſcrepent:
nõ tria ſʒ vnũ habẽtia tabernaculũ. i.
eccleſiã dei. d Facta ẽ nu. Et ſi pe
trus ex infirmitate ignorat: placet tñ
obſequiũ deuotio. Ubi et nubes obum
brat diuini ſpũs ẽ iſta obumbratio q̃
nõ caligat affectib⁹ hoĩm: ſed reuelat
occulta: cuius ꝑfect⁹ oſtendit audita
voce dicẽtis: Hic eſt fi. Quia mate
riale q̃ſiuit tabernaculum nubis acce
pit obumbraculũ: vt diſcat in reſurre
ctione non tegmine domoꝝ: ſʒ ſpiritus
ſancti gl̃ia ſãctos eſſe ꝓtegendos.
e Et timuerunt. Timẽt: q2 humana
fragilitas cõſpectũ maioris gl̃ie ferre
nõ ſuſtinet: ⁊ quãto quis ampliora q̃-
ſierit: tanto magis ad inferiora colla-
bit: ſi mẽſurã ſuam ignorauerit.
f Facta ẽ vox. Vox patris petrũ ſub
lato terrore docet veritatẽ. Et nota q
ſicut dño baptizato ſic ⁊ trãſfigurato
myſterium trinitatis declarat: q2 glo
riam quã in baptiſmate cõfitemur in
reſurrectione videbim⁹. Spũs in co-
lũba: hic in nube lucida: q2 qui nunc
ſimplici corde fidẽ ſeruat: tũc aperta
luce viſiõis ↄtemplabit qđ credidit:
ipſaq; qua illuſtrabit gratia ꝓteget.
g Inuẽt⁹ ẽ ie. Non helias: non moy
ſes: ſed quẽ ſolum videris huic figen-
dũ eſt tabernaculũ in corde. Recedũt
ꝗ illi vbi dominus cepit deſignari: ne
ad ſeruos vox patris miſſa putetur.
Typice — Typice ablata nube: euaneſcentibus
moyſe ⁊ helia ſol⁹ cernit: q2 legis ⁊ ꝓ
phetaꝝ vmbra diſcedẽte: verũ lumen
coruſcante euãgelij gratia reperitur.
Tres in principio vident: vn⁹ in fi
Roñ.12.b ne: q2 in fide ꝑfecta vnũ ſũt. Oẽs eni
in corꝑe xp̃i vnũ ſumus. Uel fortaſſe:
q2 lex et ꝓphete ex ỽbo: q̃ autẽ ex ver
Ro.10.a bo ceperũt in ỽbo deſinũt. Finis eni
legis eſt xp̃s ad iuſticiã oĩ credẽti.
h Et ipſi tacuerũt. Dño iubẽte tacẽt:
donec fili⁹ hoĩs a mortuis reſurgat:
ne incredibile ſit ꝓ rei magnitudĩe et
poſt tantã gl̃iã apud rudes ſequens
crux ſcãdalũ faciat. i Factũ ẽ aũt ⁊c. Pro q̃litate merito-
rũ quotidie dñs alijs aſcedit: dũ ꝑfectos q̃ꝝ ↄuerſatio ĩ celis
ẽ ſublimius extollẽdo glorificat: ⁊ de eternis inſtruit ⁊ docet
q̃ a turba nõ audiri valeãt. Alijs deſcẽdit: dũ terrenos ⁊ inci
pientes ↄfortat ⁊ docet ⁊ caſtigat. k Occurrit illi tur. In
mõte orat: docet: maieſtatẽ ſuã demõſtrat: patris vocẽ apl'is
aperit: deſcẽdẽs a turba excipit: miſeroꝝ fletu pulſat: infide-
litatis peccata exprobat: malos ſpũs expellit. l Et ecce ſpi
rit⁹. Matthe⁹

rũt maieſtatem eius: ⁊ duos vi-
ros q̃ ſtabant cum illo. Et factuʒ
eſt cum diſcederẽt ab illo: ait pe-
a ſ vñ apo. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto.
a tr⁹ ad ieſum: Preceptor bonum
eſt nos hic eſſe: et faciamus tria
b tabernacula. Unum tibi: ⁊ vnuʒ
c moyſi: ⁊ vnum helie: neſciens q̃d
d diceret: Hec autẽ illo loquẽte fa
ſ quia maiori luce ſuffudit.
cta ẽ nubes et obumbrauit eos:
e ⁊ timuerũt intrantib⁹ illis ĩ nubẽ:
f ⁊ facta ẽ vox de nube dicẽs: † Hic
eſt filius me⁹ dilectus: ipm audi-
g te. Et dũ fieret vox: inuẽt⁹ ẽ ieſus
h ſolus: ⁊ ipſi tacuerũt ⁊ nemini di a
xerunt in illis diebus quicq̃ ex
i his que viderãt. † Factũ ẽ aũt in b
ſequenti die deſcendẽtibus illis
k de mõte: occurrit illis turba mul
ta. Et ecce vir de turba exclama-
uit dicens: Magiſter obſecro te: †
reſpice in filiũ meũ q2 vnicus eſt
l mihi. Et ecce ſpirit⁹ apprehendit
eũ: ⁊ ſubito clamat: ⁊ elidit ⁊ diſ-
ſipat eum cũ ſpuma: et vix diſce-
m dit dilaniãs eũ: ⁊ rogaui diſcipu
los tuos vt eijcerẽt illũ: ⁊ non po
tuerũt. Rñdens aũt ieſus dixit:
† O generatõ infidelis ⁊ peruerſa †
n vſq; quo ero apud vos et patiar
o vos? Adduc huc filiũ tuũ ⁊ cũ ac
cederet eliſit illũ demoniũ ⁊ diſſi
p pauit. Et increpauit ieſus ſpirituʒ
ĩmundũ ⁊ ſanauit puerũ: ⁊ reddi
dit illũ patri ei⁹. Stupebãt auteʒ
oẽs ĩ magnitudine dei. Omnibuſq;
mirantibus in omnibus que fa-
ciebat: dixit ad diſcipulos ſuos:
q Ponite vos ĩ cordib⁹ v̄ris ſermo c
r nes iſtos. † Fili⁹ ei hoĩs futurũ eſt d
vt tradat in manus hominum.
s At illi ignorabãt verbũ iſtud: et
erat velatũ añ eos vt nõ ſentirẽt

ritus. Matthe⁹ lunaticũ. Marcus ſurduʒ ⁊ mutum deſcribit. Mat.17.c
ſignificat aũt illos q̃ vt luna mutant: nunq̃ in eodẽ ſtatu ma- Mar.9.c
nentes ſed ꝑ diuerſa vitia creſcũt ⁊ decreſcũt: qui nec fidẽ cõſi
tent nec ipſi⁹ fidei audire volũt ſermonẽ. m Rogaui diſci.
⁊c. Preter diſcipulos accuſat impoſſibilitatis: cũ impoſſibili
tas aliquando non ad curatorem: ſed
ad curandũ referat. Unde dominus:
Fiat tibi ſm verbum tuum. n Uſ-
q; quo ero apud vos ⁊ patiar ⁊c. Non
eſt tedio affect⁹ dñs: nec iratus homi-
ni ſed vitio: ſicut medic⁹ qñ videt egro
tum cõtra ſua p̃cepta agentẽ increpat
illum. Cur artis ſue faciat induſtriam
perire: ſe aliud iubente illo aliud ꝑpe-
trante: ⁊ per iſtum vnum iudei arguũ
tur infidelitatis. Unde ⁊ addit: Adduc
huc filium tuũ. o Et cũ accederet.
Dum puer ad dñm accedit eliditur: q2
conuerſi ad dñm plerunq; a demonio
grauius pulſant: vt vel ad vitia redu-
cant: vl' de ſua expulſione diabolus ſe
vindicet: ſicut in p̃ncipio naſcentis ec- †
cleſie multa ⁊ grauia oppoſuit certami Mat.3.b
na illis quos ſuo regno ſubtrahi vide Mar.1.b
bat. p Et increpauit. Nõ puer vim
patiens: ſed diabol⁹ vim inferẽs incre-
patur: q2 qui peccantẽ vult ſanare: vi-
tium debet arguere ⁊ depellere ſed ho
minẽ amando refouere: donec ſanatuʒ †
ſpiritualibus reddat patribus eccl'ie. Mat.17.c
q Ponite vos. Uos qui meo diſcipu Mar.9.c
latui adheretis quib⁹ arcana mea ma
nifeſtius aperui: p̃cioſi ſanguinis quo
mũdus redimendus eſt euentũ mente
recondite: dum ceteri mirantur tanta
facta diuine altitudinis. r Futurũ
eſt vt. Inter magnalia potentie diuine
ſepius replicat abiecta paſſiõis huma-
ne: ne ſubito veniens terreat: ſed leui⁹
feratur precogitata. s At illi igno
rabant. Hec ignorantia nõ tam de tar
ditate q̃ʒ de amore naſcit: quia adhuc
carnales ⁊ myſterij crucis ignari: quẽ
deum cognouerunt: moriturũ credere
nequeũt: ſed ſicut per figuras loquen-
tem audire ſolebãt. ſic etiam qđ de ſua †
traditione loquebat: figuraliter aliud Mat.17.c
ſignificare putabãt. ¶ Intrauit Mar.9.c

Nico. de lyra

a Et nemini dixerunt ⁊c. et hoc ex p̃
cepto domini: vt ptʒ Matth. xvij. vbi
precepit eis dicens: Nemini dixeritis
viſionem donec filius hominis a mor-
te reſurgat. b Factum eſt autem ĩ.
Hic cõſequenter reprimitur diſcipulo-
rum emulatio. et primo facto. ſecundo
verbo. ibi: Intrauit autem cogitatio.
Circa primũ ſciendũ q eo q chriſtus
duxit petrum iacobum ⁊ iohannẽ ſeor
ſum ab alijs ad videndũ gloriam ſue
maieſtatis: vt predictum eſt: alij diſci- †
puli qui nondũ erant in bono cõfirma Mat.17.b
ti aliquid humanum paſſi moti fuerũt Mar.9.c
quodam zelo inuidie contra tres pre-
dictos: et ideo poteſtas eijciendi demo-
nes fuit eis ſubtracta. et ideo non po-
tuerunt curare demoniacum eis obla-
tum: vt patet in littera: vt hoc aduertẽ
tes reſilirent a tali emulatione: ⁊ ideo
in fine dicitur eis: c Ponite vos in cordibus veſtris ſer-
mones iſtos. ſcilicet ad imitandum.
d Filius enim hominis futurum eſt vt tradatur in manib⁹
hominum: ad ſui humiliationem: ſm illud Phil. ij. Humilia-
uit ſemetipſum factus obediens vſq; ad mortem ⁊c. quaſi dice
ret: non debetis per ambitionem inuicem emulari: ſed magis
in vobis humiliari. Cetera que in hac parte exponenda ſunt:
patent ex dictis Matth. xvij.

E a ·Intrauit aūt co. ⁊c̄. Quia viderant petrū ⁊ iacobū ⁊ iohānez
in montem ſeorſum ductos: ſecretūq̨ aliqđ eis eſſe traditū: ſed et
petro ſupius claues regni celoꝝ eſſe ꝓmiſſas: eccleſiamq̨ ſup eū
eſſe edificandā rati ſunt. Vel iſtos tres ceteris: vł oībus apłis pe/
trum eſſe prelatum. Vel q: in tributi ſolutione petrū ipſi domino
pariſicatū viderāt: ipm ceteris preferen/
dum arbitrabanť. Sed ſciendū eſt iſtam
F queſtionē ⁊ ante tributū ⁊ poſt tributū
ſolutū eē factā. b ·Quicūq̨ ſu. Vel ſim
pliciť pauꝑes xp̄i ab his q̄ volunt eē ma/
iores. ꝑ ei⁹ docet eē honore ſuſcipiēdos.
vł puulos malicia docet eē: vt pueriles ī
nocentie ſimplicitatē ꝯſeruent: vt formā
virtutis quā natura duce puer obſeruat:
ipi ꝓ nomīe xp̄i ſequanť ex induſtria.
c ·Me recipit ⁊c̄. Qui imitatorē chriſti
recipit: chriſtum recipit: ⁊ qui imaginem
dei recipit: deum recipit. d ·Iohānes
dixit ⁊c̄. Iohānes diligens deum ⁊ a do
mino dilectus excludendū putat a bene/
ficio qui non vtať obſequio. ideo doceť
neminē a bono quod ex parte habet eſſe
arcendū: ſed ad hoc potius qđ nondum
habet eſſe ꝓuocandum. Tales etiam ob
alioꝝ ſalutē admittendi cenſenť. Igitur
in hereticis vel in malis catholicis nō ſa
cramēta cōmunia in q̄bus nobiſcū ſunt:
et aduerſum nos nō ſunt: ſed diuiſionem
paci veritatiq̨ contrariā qua aduerſum
nos ſunt ⁊ dn̄m non ſequunť nobiſcū: de
teſtari ⁊ ꝓhibere debemus. e ·Nolite
ꝓhi. ⁊c̄. Nō rep̄hēdiť iohānes q: amore
faciebat: ſ; doceť vt nouerit infirmoꝝ eē
firmoꝝq̨ diſtātiā: q: dn̄s ⁊ ſi remunerat
fortiores: nō excludit infirmos. f ·Do
mine vis ⁊c̄. Be. Apoſtoli adhuc rudes
et modū vindicandi ignorantes: non ex
amore correctionis alioꝝ: vel finiēde ma
licie in illis: ſed ex odio vindictā deſide
rant. Hanc autē ignorantiā dn̄s rep̄hen/
dit. Poſtq̄ xp̄o eos de vera ꝓximi dile/
ctione docuit: aliqñ poteſtatē tribuit ta/
Act.5.a les vīdictas exercēdi: ſic̄ Petro ī ananiā
⁊ vxorē ei⁹: q̄ꝝ mors viuētib⁹ vtilē metū
mortˀ īcuſſit: ⁊ ī illis q̄ puniebāť pc̄tm̄ qđ
augere poterāt ſi viuerēt finiuit. Sed h̄ ra/
ro ī nouo teſtamēto vbi ex amore viuiť: ſe
pi⁹ xp̄o ī veteri teſtamēto vbi timore p̄me/
bāť: talis ptās ſactis virˀ a deo collata ē.
g ·Dicim⁹ vt. Ad ſmonē iſtoꝝ ignis đ ce
Mar.3.d lo deſcēderet: q: ſūt filij tonitrui. h ·Et
4. Re.1.c ꝯſumat. In ſilitudine helie: q̄ ⁊ ꝓpria ma
G nu et igne diuinit⁹ impetrato: p̄ſbyteros
baal morte affecit. Et in h̄ q̨ apłi p̄tātem
†23.q.4.c. talis ꝓphete ſibi preſumūt: oſtēdiť ī ipis
q̨ xp̄s et.c fuiſſe meritū ꝓbaꝝ. Ambro. Nō pec/
q̄d facter. cāt apłi q̄ legē ſequūť: q: ſciebāt. Et phi/
Nu.25.c nees reputatū ad iuſticiā: q̄ ſacrilegos in
teremerat: ⁊ ad p̄ces helie ignē deſcēdiſſe
vt ꝓphete vindicareť iniuria. Sed vindi/
diceť q̄ timet. vindictā nō q̄rit qui non ti
met. i ·Neſcitis cuius ⁊c̄. Cui⁹ ſpiritu
ſignati eſtis: cui⁹ acta imitamini: nūc pie
cōſulentes: ſ; in futuro iuſte iudicantes.
k ·Filī⁹ hoīs. Perfecta virtus non ha/
bet ſtudiū vltionis: nec vlla eſt iracūdia
vbi ē charitatˀ plenitudo. Beda. Non
ſemꝑ ī eos q̄ peccāt ē vindicādū: q: non
nūq̄ ampli⁹ ꝓdeſt clemētia tibi ad pati/
entiā: lapſo ad correctionē. Deniq̨ ſamaritani citi⁹ crediderunt: a
q̄b⁹ loco ignis arceť. l ·Dixit q̄dā ⁊c̄. Be. Iſte ſignoꝝ magnitu
dine mot⁹ vult ſequi: vt ex miraculo operū q̄reret lucrū. Unde ⁊ a
dn̄o repudiať: q̄ nō obſequioꝝ ſpeciē ſ; affect⁹ q̄rit puritatē. Dicit
ergo tali fidei: Quid me ꝓpter diuitias et ſeculi lucra cupis ſeq̄?
Ego tante ſum paupertatis: vt nec hoſpitiolum quidē habeam:
nec meo vtar tecto. Vel miraculis motus propter inanem iactātiā
ſequi voluit: quam ſignificant aues: et finxit obſequium diſcipuli
que fictio per vulpem figuratur.

illud: ⁊ timebāt eū īterrogare de
a hoc v̄bo† Intrauit aūt cogitatio a†
  ſ intelligēs cauſas erroꝝ vult deſideriū glorie humilitatis contentione ſanare.
ī eos: q̄s eoꝝ maior eēt. At ieſus
videns cogitatiōes cordis illoꝝ
apprehendit puerū: ⁊ ſtatuit illū
b ſec⁹ ſe ⁊ ait illis: Quicunq̨ ſuſce/
  ſ pauperem.
perit puerū iſtū in nomine meo
  ſ nō ſolū ſm q̨ hō extra videor: ſ; etiā ſm deitatem qua ſum patri equalis.
c me recipit: Et quicūq̨ me recipit
  ſ q: idem ſum cum illo.
recipit eū qui me miſit. Nam qui
minor eſt inter oēs vos: hic ma/
d ior eſt. Reſpondens autem iohā/ b
nes dixit: † Preceptor: vidimus †
quēdam in nomine tuo eijcientē
demonia et prohibuim⁹ eum: q:
nō ſequitur nobiſcum. Et ait ad
e illos ieſus: Nolite ꝓhibere. Qui
enim non eſt aduerſum vos: pro
vobis eſt. Factum ē autem dum c
  ſ imminente tp̄e quo pati debuerat. ſ paſſiōis.
complerentur dies aſſumptiōis
eius: et ipſe faciem ſuā firmauit d
  ſ obſtinata ⁊ imperterrita mente locum quo pati decreuerat petit.
vt iret in hieruſalem. Et miſit nū e f†
cios ante conſpectū ſuum: ⁊ eun
tes intrauerunt in ciuitatē ſama
  ſ hoſpitium.
ritanoꝝ vt p̄pararēt illi. Et non g h
  ſ ſamaritani: q: cōſpiciūt eū ire hierl̄m: non receperūt: q: nō couťunť iudei ſamaritanis.
receperūt eū: q: facies ei⁹ erat eū/
tis hierl̄m. Cū vidiſſent autē di/
ſcipuli ei⁹ iacobus ⁊ iohānes di/
f g xerunt: † Dn̄e vis dicim⁹ vt ignis i
h deſcēdat đ celo: ⁊ cōſumat illos?
Et conuerſus increpauit illos: di
i cens† Neſcitis cui⁹ ſpiritus eſtis. k
k Filius homis nō venit aīas ꝑde l
re ſed ſaluare. Et abierūt ī aliud
caſtellū. † Factū ē āt ambulātib⁹ m
l illis ī via: dixit q̄dā ad illum: Se †
quar te quocunq̨ ieris. Et ait illi

a ·Intrauit autem cogitatio ⁊c̄. et non ſolum cogitatio
interior ſed etiā contentio exterior: ſm q̨ habeť Marc.
ix. vbi dicitur: Siquidem inter ſe in via diſputauerāt q̄s
eorum maior eſſet. quod repreſſit ſaluator verbo et exem/
plo pueri poſiti in medio: ⁊ patet ſentētia ex dictis Mat.
xviij. et Marc. ix. b ·Reſpon/
dens aūt iohannes. Hic ex incidē
ti reſpondet ſibi facte queſtioni: ⁊ †
patet ſententia ex dictis Marc. ix. Mat.18.a
c ·Factum eſt autē dum comple Mar.9.e
rentur ⁊c̄. Superius ſaluator ex/
citauit diſcipulos ad martyrium
verbo: hic hoc idē facit facto. Et
diuiditur in duas. quia primo fa/
cit quod dictum eſt. ſecūdo remo/
uet aliqua a ſuis ſequacibus. ibi:
Factum eſt autem. Circa primum
dicitur. Factū eſt autem dum cō
plerentur dies aſſumptiōis eius:
id eſt paſſionis per quam tranſitu
rus erat et aſſumendus ad gl̄iam
patris: ſm q̨ habetur infra. xxiiij.
Oportuit pati chriſtū et ita itrare
in gloriam ſuam. d ·Et ipſe fir
mauit faciem ſuam: id eſt firmiter
diſpoſuit. e ·Ut iret in hieruſa/
lem. conſtanter et prompte ad ſu/ †
ſtinendum mortem: vt ſuo exem/ Mar.9.f
plo diſcipulos animaret. f ·Et
miſit nuncios ante conſpectum ſu
um vt aduētus eius non lateret.
h ·Ut prepararent illi. ſcilicet ho
ſpitium. h ·Et non receperunt
eum ⁊c̄. ex modo incedendi appa
rebat vt iter eius eſſet in hieruſalē
ad feſtum paſcale: in quo et chri/
ſtus paſſus eſt. ſamaritanis autē
diſplicebat q̨ aliqui irent in ſolen
nitatibus hieruſalem cauſa orati/
onis: quia dicebāt q̨ locus orati/
onis erat apud eos in monte ga/
rizim: vt habeť Ioh. iiij. Item q:
ex veſtimētis xp̄i ⁊ diſcipuloꝝ ei⁹
cognouerūt ſamaritani q̨ erāt iu/
dei: q: iudei erāt diſtincti ab alijs
gentilib⁹ in veſtib⁹: vt habeť Nu
me. xv. Iudei aūt erant ſamarita/
nis odioſi eo q̨ ꝯtēnebāt eos: no/
lentes comedere ⁊ bibere cū eis:
ſm q̨ habeť Ioh. iiij. Non enim
couťunť iudei ſamaritanis.
i ·Dn̄e vis dicimus vt ignis de/
ſcendat de celo ⁊ cōſumat illos: ꝓ
pter maliciā ſuam: ſm Ambro. h̄
bono zelo dixerunt: ſ; indiſcrete:
⁊ allegauerunt ſimile de helia. vn̄
ſequiť: Sicut helias fecit: vt habe
tur. iiij. Regˀ. j. Beda xp̄o dicit q̨ †
h̄ dixerāt impatiētes: ſicut adhuc Mat.18.f
carnales volētes vindicari. et ido
rep̄hendunť a xp̄o de indiſcretiōe
ſm Ambroſiū. ⁊ đ impatiētia ſm †
Bedam. cū ſubdiť: k ·Neſcitˀ Mat.5.e
cui⁹ ſp̄us eſtis. q: in nouo teſtamē
to qđ eſt lex amoris nō timoris ſi/
cut vetus teſtamētū: ꝓcedēdū eſt
ſuauiter ⁊ benigne. vn̄ ſubditur:
l ·Fili⁹ hoīs nō venit aīas ꝑdere.
ſtatim inferēdo penā mortis ſicut
vos vultis. Et in hoc dať exemplum p̄latis vt nō ſtatim
cū impetu pc̄tā puniāt: ſed magis tēpus ⁊ locū expectēt.
m ·Factū ē aūt. Poſtq̄ xp̄s incitauit diſcipulos ad ſe/
quendū ipm etiam vſq̨ ad martyriū: hic ꝯſ̄ter remouet
aliqua a volentibus ſequi ipm. Primū ē cupiditas ter/
renoꝝ. cum diciť: Uulpes foueas habēt ⁊c̄. ſcđm eſt car
nalitas ꝓpinquoꝝ. cum diciť: Sine vt mortui ſepeliant
mortuos ſuos. Et p; ſn̄ia iſtoꝝ duoꝝ ex dictˀ Mat. viij.
tertium eſt inutilis dilatio: que notatur cum dicitur:

¶ Uulpes

Et ait

a Vulpes foueas habent ⁊c̄. Bed. Vulpis animal fallax: inſidijs intentum rapinas fraudis exercens: etiam inter ipa hominum hoſpitia habitãs in foueis. Ita hereticus domum fidei non habēs: alios in ſuam fraudem trahit et a fide ſeducit.
b Ubi caput ſuum. Reclinatio capitꝭ humilitatem chriſti ſignificat que in illo ſimulatore et ſuperbo non habebat locuz. Debet autē circūſpectuz eſſe fidei hoſpitium: ne dum infidelibus noſtre domus interna reſeramus in alie ne perfidie caſſes improuida credulitate labamur. c Ait autez ad alteꝝ. Attende dominum nõ culpas aſpernatum ſed fraudes: quia q̄ repudiauit fraudulētū elegit innocentem: ſed eum cuius patrē ſciebat mortuum: illuz patrē de quo dicitur: Obliuiſcere domū patris tui ⁊c̄. d Dñe pmitte ⁊c̄. Quem miſerat dñs imprudentē vocat. q̄ diſcipulatū nõ reſpuit dignus eſt in quo diuinitas quieſcit: ſed prius pietate funeris expleta liberioꝛ ſequi deſiderat. Sz dñs docet minora bona ꝓ vtilitate maioꝝ eſſe pretermittēda. Maius enim eſt animas mortuorum predicando ſuſcitare: q̄ꝫ corpus mortui terra abſcondere.

Ps. 44.

Myſtice. e Sine vt moꝛ. Be. Myſtice. Nõ reuocatꝛ ab officio patris filius: ſz fidelis ſecernitꝛ a cõmunione perfidoruz: quorū guttur ē ſepulchrū patēs qualis etiaz hereticus erat quē ſupra vulpibus comparauit et auibus. Eſt enī ꝓpria iuſtoꝝ ſepultura: de qua dicitꝛ:
Mat. 16. a Hec enī mittens hoc vnguentuz in. c. m. ad. ſ. m. f. Et ideo qui bona in ſe fide ſepelit chriſtum vt cuz eo reſurgat: diaboli perfidias in ſe ſepelire non debet. f Renunciare his ⁊c̄. Si diſcipulus deum ſecuturus arguitur ꝙ renunciare domui velit: quid fiet illis qui nulla vtilitate ſepe viſitãt domos ſuorum quas dereliquerūt. g Nemo mittēs ma. ⁊c̄. Manū ad aratruz mittit: q̄ quaſi quodā inſtrumento cõpūctiõis ligno ⁊ ferro dñice paſſiõis duriciam ſui cordis euertit: et ad bonos fructꝰ aperit. Qui ſi ad relicta vitia deſiderio rapitur: a regno dei cum
Moralitꝛ vxore Loth excluditꝛ. Mora. Omis arans ſi retro reſpiciat: aut inutilem aut tortuoſū faciet ſulcā: aut arātium boū ſuoꝝ veſtigia vulnerabit: ita ⁊ q̄ directo tramite ac ſpūali vomere vitia mundana pſulcans incedit ad regnū dei. Si ãt aſpectū ſuū ad impia ⁊ vana ꝯuertit: biiugos ſuos h̄ ē corpꝰ atq̄ aīam vulnerabit ⁊ optimi itinerꝭ piculoſū nimis incurrit errorem.

Poſt hec

a ieſus: Vulpes foueas habent: et volucres celi nidos. Filiꝰ autez
ſ in tuo humili pectore non habet diuinitas vbi familiari mãſione quieſcat.
b hoīs non habet vbi caput ſuū re-
c clinet. Ait ãt ad alteꝝ: Seq̄re me.
d Ille aūt dixit: Dñe: permitte mihi primum ire et ſepelire patrem
e meum. Dixitq̄ꝫ ei ieſus: Sine vt
ſ nõ credentes. ſ hoc cõſortibus relinquitꝛ.
a ſ. i. qui de corpore ſine fide exierunt.
mortui ſepeliant mortuos ſuos:
ſ hoc mãdatꝛ electis.
tu aūt vade ⁊ annuncia regnum
dei. Et ait alter: Seq̄r te dñe: ſed
f pmitte mihi pmū renunciare his
g q̄ domi ſūt. Ait ad illū ieſus: Nemo mittēs manū ſuā ad aratrū ⁊ aſpiciēs retro aptꝰ ē regno dei.

a Et ait alter: ſequar te dñe: ſ3 primū pmitte mihi ⁊c̄. ſic faciūt q̄ inutiliter ingreſſum religiõis vel executionē melioris vite differūt: ⁊ h̄ remouetꝛ exēplo ꝯuenienti. cū ſbditꝛ: b Nemo mit. ma. ſuā ad ⁊c̄. Arator enī retro aſpiciēs facit ſulcū tortuoſū aut inutilem: ſic accipiēs melioris vite ſtatū ⁊ habēs affectū redeūdi ad priſtinū ſtatuz: ⁊ pdicator verbi diuini retardās opus pdicatiõis ꝓ amicis carnalibus vel terrenis negocijs: ineptus ē regnū dei adipiſcēdo vel poſſidendo.

Moraliter.

a† Conuocatꝭ ãt ieſus. xij. apl'is ⁊c̄. Hoc aūt facit pdicatoribꝰ euãgelij ſi faciãt q̄d in ſe ē: eis dando ptãtez ejciendi demones ſpūaliter de cordibus hoim ⁊ ſanãdi lãguores vitioꝝ. † Nihil tuleritis ī via ⁊c̄. hoc faciunt q̄ ſe diuine ꝓuidētie cõmittūt: rationabiliter tñ ne deū tēptent. † Et q̄cūq̄ꝫ nõ receperint vos exeuntes d̄ ciuitate illa: excutite puluerem. p quē ſignificantꝛ leues motꝰ impatiētie q̄ ſolēt etiã in virꝭ pfectis ex h̄ ſubito ſurgere: q̄ ſtati ſūt excutiēdi p v̄tutē patiētie. b† Audiuit ãt herodes tetrarcha ⁊c̄. p iſtū ſignificatꝛ curioſi q̄ facta mirabilia bonoꝝ videre q̄rūt ⁊ audire h̄ non imitari. c† Et reuerſi apl'i ⁊c̄. p h̄ oñditꝛ ꝙ pdicatores poſt pdicatiõis diſcurſū redire debēt ad ꝯtēplatiõis ſecretum: ⁊ opa ſua corā deo diſcutere: vt de bonis grãs agãt: ⁊ d̄ defectibꝰ veniã petãt. † Et loq̄batꝛ ill' de regno dei. oſtēdēs ꝙ iter religioſos nõ debet eē locutio de fabulis ſ3 d̄ ſacris ſcripturis. † Et eos q̄ cura indigebãt ſanabat. ⁊ ſicut fecit corporaliter ſic debēt pdicatores ⁊ ꝯfeſſores facere ſpūaliter. ⁊ h̄ ē ꝯtra illos q̄ multū occupãtꝛ circa vnã pſonã ꝯſilio ſpūali nõ multū indigētē ⁊ circa peccatores multū īdigētes paruã aut nullã adhibēt curã. † Et accedētes. xij. dixerūt illi: dimitte turbas ⁊c̄. p q̄nq̄ꝫ panes q̄nq̄ꝫ libri moyſi. p duos piſces ꝓphete ⁊ agyographa. p. xij. cophinos noui teſtamēti doctrina. p apl'os ſcripta ⁊ pdicata deſignãtꝛ: quibꝰ fideles ſpūaliter nutriūtꝛ. † Et īterrogauit illos di. quē me dicūt eſſe turbe ⁊c̄. h̄ aūt q̄ſiuit vt falſas opiniones a ſuis diſcipulis remoueret. ⁊ de v̄itate meliꝰ informaret. Sic doctor euãgelicꝰ debet errores deſtruē vt meliꝰ poſſit aſtruere v̄itatē. b† Quia oportet filiū hoīs mlta ⁊c̄. pdixit ſuã paſſionē ⁊ ꝯſequētꝛ induxit ad ipiꝰ imitationem di. † Si q̄s vult poſt me venire ⁊c̄. ꝯſiliter boni plati inducūt ſubditos ad bonū p exēplū ſui. † Factū ē ãt poſt h̄ v̄ba ⁊c̄. p petꝝ in fide feruentiſſimū ſignificatꝛ fidei feruor. p iacobū iter apl'os pmo martyriçatū ꝯſtantie vigor. ⁊ p iohem v̄ginē mūdicie decor. Iſta tria ꝯſcēdere faciūt cū xpo mõtē ꝯtēplatiõis ⁊ ibi videre ſpeciē future beatitudinis: ⁊ moyſen ⁊ heliã cū ieſu loquētes. i. ꝯcordiã legis ⁊ ꝓphetaꝝ cū euangelio. ⁊ audire v̄bū illud metꝭ auditu: Hic ē filiꝰ meꝰ dilectꝰ ⁊c̄. et dicere p expientiã dulcedinis diuine: bonū ē nos h̄ eſſe. † Magiſter obſecro te: reſpice ī filiū meū ⁊c̄. Iſte nõ plene credebat. ideo dictū ē ei: † O generatio infidel' ⁊c̄. Et p eiꝰ filiū demoniacū ſignificatꝛ peccator a puericia male nutritꝰ ꝓpt q̄d difficilioꝛ ē cura eiꝰ. ido d̄r ꝙ apl'i nõ potuerūt eū curare. Et cū adduceretꝛ ad xpm demon alliſit euz ⁊ g̃uiter afflixit: p q̄d ſignificatꝛ ꝙ q̄ñ petõr marie diuturnꝰ vult reuerti ad deū diabolꝰ ſibi ſuſcitat g̃ues afflictiones ad ipm impediēdū. Per h̄ aūt ꝙ xps īcrepauit demonē affligētē: ⁊ nõ afflictū hoīez ſignificatꝛ ꝙ medicꝰ aīaꝝ debet fouere naturã ⁊ vitiū increpare. a† Intrauit aūt in eos cogitatio q̄s eoꝝ eēt maior ⁊c̄. p pueꝝ quē ieſus accipiens ſtatuit iuxta ſe: ſignificatꝛ īnocēs ſecularis: quē xps vocat ad obſeruãtiã vite regularis. ⁊ de iſto d̄r ꝙ l3 ſit minor in mūdo tñ eſt de maioribꝰ in celo. † Preceptor vidimꝰ quēdã demonia ejcientē in noīe tuo ⁊c̄. p hãc eiectionē l3 aliq̄ñ fiat a malis hoībꝰ vt dicitꝛ Matth. vij. ſignificatꝛ opꝰ bonū de genere nõ tñ ꝓhibendi ſūt h̄ facere. Prouer. iij. Noli ꝓhibere eū q̄ bñ facit: ſi vales ⁊ ipē bñ fac. Licz enī opus tale nõ ſit meritorium ſine charitate tñ eſt diſpoſitiuū ad emendationē vite. f† Et miſit nuncios ante ꝯſpectū ſuū ⁊c̄. p iacobū et iohannē qui adhuc impfecti erant ſignificantꝛ hoīes impfecti querētes nimis dure vindicari: ſed magiſter pfectiõis ꝓhibuit hoc fieri. † Dixit q̄daz ad illū ſequar te quocūq̄ꝫ ieris ⁊c̄. Iſte nõ veraciter loquebatꝛ. ido ſibi dicitꝛ: † Vulpes foueas habēt. i. doloſi habēt cautelas ad q̄s refugiunt ne in ſuis malicijs cõprehendãtur. † Et volucres celi nidos. i. ſupbi q̄runt in altis eleuari. † Filius autē hoīs nõ habet. i. ille qui ſm dictamē rationis viuit talia non querit. † Sine vt mortui ſepeliãt mortuos ſuos. Moraliter mortui ſepeliunt mortuos quãdo peccatores ī peccatis ſuis mutuo ſe celant ⁊ operiūt ſemetipos. b† Nemo mittēs manū ſuã ad aratrū ⁊c̄. Beda. Si aūt ſecuturꝰ dñm diſcipulus q2 domi renūciare velit arguitꝛ: q̄d fiet illis q̄ nulla vtilitatis gratia viſitant ſepius domos illoꝝ q̄s in mūdo reliquerūt.

Mat. 8. c

† De pe. di. 2. pēnata. De voto. c. magne. ⁊. ſanc. De elec. c. quorūdã. li. vi.

Additio.

In ca. ix. vbi d̄r in poſtilla. Sicut ⁊ in ſcala iacob angeli deſcēdebãt ⁊ aſcēdebant. Q̄d inducit de ſcala iacob non facit ad ꝓpoſitū ſuū. Nã ibi p oppoſitū legitꝛ. ſ. ꝙ angeli aſcēdebãt ⁊ deſcēdebãt p eã: ſm quã conſiderationē pdicator prius debet orare: ⁊ ſic ī deū aſcēdere q̄ꝫ p pdicationē ad ꝓximum deſcēdat. ⁊ h̄ ē modus rationabilior. Nã oratio potiꝰ reſpicit futurum q̄ꝫ pteritū. Iuxta illud Matth. vij. Petite ⁊ accipietis q̄d ꝯſonat vniuerſalis eccl'ie ꝯſuetudini ſm quã pdicatores v̄bi diuini ⁊ etiã auditores prius orãt: vñ nõ ē neceſſariū ꝙ h̄ viſio ſcale iacob applicetꝛ diſtinctiõi poſtill. ſ3 potiꝰ applicãda ē pdicatiõis ꝓceſſui debito.

Replica.

In ca. ix. vbi poſtillator facit aggreſſū ⁊ diuiſionem huiꝰ capl'i dicēs: Chriſtꝰ pmū mittit apl'os ad pdicãdū. ſcdo docet eos ad orãdū: vt pdicator v̄bi dei. pmo p pdicationē deſcēdat ad ꝓximū. ſcdo p orationē aſcēdat ad deū: ſicut ī ſcala iacob vidit angelos deſcēdētes ⁊ aſcēdētes ⁊c̄. Iſtud exēplū Burgꝭ. egreferēs dicit ſcribi p oppoſitū Gen. xxviij. Sz vide ibi correctū ⁊ etiã dicit

ordinem illum eſſe rationabilem ꝙ p̄dicator primū aſcendat ꝑ oratione᷑ ꝗ̄ deſcendat per p̄dicationē. Sed non videtur cō/ueniens talis ordo: naꝫ qui conſtituit̄ p̄dicator debet primū exercere officium ad qḋ inſtitutus eſt. et ſic primo alijs profi/cere iuxta materiam inſtitutionis ⁊ cōſequenter ad deum in/ſtituentem ꝯuerti in oratione. ⁊ quia facit iuxta inſtitutioneꝫ. ſuum debitum orare debet poſt vt ſortiat̄ effectum. Quilibet enim non ſolum p̄dicator prius debet ſe exercere in cāpo acti onis ꝗ̄ ad ꝯtēplationē accedat: niſi enim prius cum lya con/traxerit ad amplexus rachaelis ꝑuenire nō meret̄: cui nō ob/ſtat vſus eccleſie qui predicationi premittit orationem: nam ta lis oratio eſt petitio ſuffragij: illa autem que eſt portio cōtem/plationis eſt ſurſum actio deſiderij: ſicut predicationi premit/titur ſtudium vt reprimat̄ p̄ſumptio: ſic ⁊ oratio ꝓ adiutorio: que ad contemplationē non ꝑtinent que eſt aſcenſus ſcale ⁊c. Cōtemplatio enī orat ꝓ gratia ſurſū actionis: ſed actio orat ꝓ remotione impedimēti fruſtrationis: cōtemplatio in ſolo deo quietatur: actio ꝓ ſe ⁊ alijs ſollicitatur.

A

Glo. ordi.

a Poſt hec ⁊c. Sicut in Ca. X apl'is ē forma epoꝝ: ſic i. Lxxij. forma eſt p̄ſbroꝝ. Scdi ordinis Lxxij. mittūt̄: q̄ totidē linguaꝝ gētibus euāgeliū p̄dicarēt: vt ſicut p̄mo. xij. apl'i ap̄l. xij. trib⁹ iſrl': ita ⁊ hi ap̄l exteras gē tes deſtinent̄ imbuendas. Uel cū xp̄s ſe diē: apl'os horas hui⁹ diei noiet. ꝑ hunc
† 21. di. c. in nouo. numerū p̄dicātiū ſignū dat ſe fidē ſācte
De here. c. trinitat' mūdo annūciaturū: ſicut ſol tri
cū eximium duanū ſue lucis ambitū: ꝑ ſeptuaginta/
ero. duas horas efficere ſolet. b Miſit il. ⁊c. Per hoc ꝙ binos mittit innuit̄: ꝙ ne/mo p̄dicatiōis officiū debet ſuſcipe: q̄ er ga aliū charitatē nō habet. Uel bini mit tunt̄: ſm ꝙ bina aīalia miſſa ſūt i arcā: id ē maſcul⁹ ⁊ femīa. imūda p̄us i carna li generatiōe: ſ mūdata eccl'ie ſacro per ſpūalē graꝫ i diſcipuloꝝ p̄dicatione. c Meſſis q̄dē ⁊c. Meſſis turba creden tiū: operarij apl'i ⁊ ſeq̄ces eoꝝ: ⁊ lꝫ meſſis ꝟbo dei ſit ſata: tñ culture laborē ⁊ ſolli/
† 23. q. 1. ḣ- citū mun⁹ operarij req̄rit: ne aues celi ſpar
his ita. ſa ſemina diſſipēt. d Sicut agnos. Si cut lup⁹ ouib⁹: ſic heretic⁹ inſidiat̄ fide/lib⁹. ⁊ ſicut lup⁹ ouile circūit nocte non audēs itrare: canis ſomnū: paſtoris ab/ſentiā vel deſidiā explorans: ſic heretic⁹ nocte ſue interp̄tatiōis fideles decipere conat̄: eccl'iaꝫ nō intrās: paſtores eccl'ie: vel vitare: vel necare: vel in exiliū mitte/re ꝯtēdit. Lup⁹ natura corpis rigidus:
† 11. q. 3. ad ſe inflectere facile nō pōt: ſic heretic⁹ intē
menſam. tionē duri cordis nō ſolet ab errore reuo
Titū. 3. c care. vñ Apl's: Hereticū hoieꝫ poſt p̄mā ⁊ ſcd̄am correctionem deuita ⁊c. Lupus ꝟo ſuo ipetu fert̄: ⁊ ido ſepe illudit̄. ſic heretic⁹ impetū facit ſ ſe pe remanet inanis ne nocere poſſit. Lup⁹ ſi p̄us aliquē viderit: vocē illi⁹ q̄dā nature vi eripit: ſi hō illū p̄us viderit eū exagitat. Sic quē verſuta diſputatiōe heretic⁹ p̄uenit: mutū reddit ne cō/fiteat̄ ꝟbū dei: ſ ſi q̄s cōmēta fraudis ei⁹ agnouerit: nō patit̄ ia/ctantiā vocis. Sicut lupus ſic ⁊ heretic⁹ guttur inuadit: vitali/bus vuln⁹ affigit. Qualit̄ aūt hos effugere poſſim⁹: ſupponit di
Mat. 10 a cēs: Nolite ḡ portare ſacculū nec̄ ⁊c. Inde Mattheus: Nolite poſſidere aurū nec̄ argētū: nō perā nec̄ calciamēta. Utrūc̄ de corio mortui aīalis fit: id ē nihil mortale vult eſſe i illis q̄s ad p̄dicandū mittit: ne mortis timore retardent̄ ab iniuncto itinere. e Nolite ḡ ⁊c. Tāta p̄dicatori debet eē fiducia i deo: vt p̄ſent' vite ſūptus: ⁊ ſi nō p̄uideat: tñ ſibi nō defecturos certiſſime ſciat
Allego. ne dū occupat̄ mens ad tp̄alia: minus p̄dicet eterna. Allego. Pecunia i ſacco clauſa ſapiētia ē occulta: q̄ ꝓximo non erogat̄. Per perā: opa ſecli. Per calciamēta mortuoꝝ opeꝝ exēpla figu rant̄: vt p̄dicator on⁹ ſeculariū negocioꝝ non portet: nec ſtulto/rū operū exempla cōſpiciat: ne ſua opa q̄ſi ex mortuis pellibus credat munire. Qui nō amore eterne patrie: ſ p̄mioꝝ ambitu ſa lutē p̄dicat audiētib⁹: q̄ſi in itinere ſalutat: q̄ hac ex occaſiōe nō ex intētiōe ſalutē audiētib⁹ exoptat. Qis enī q̄ in via ſalutat: ex occaſiōe itineris ſalutat: nō ex intētiōe habēde eiuſdē ſalutis. f Neminē ꝑ viā ſa. Feſtinate iubet ꝯtēdere: ne alicui⁹ obuij cō/fabulatiōe reflectāt̄ ab iniūcto itinere. Nec ſimplicit̄ ait: Nemi/nē ſalutaueritꝭ cū ſit vſus humanitat' alios ſalutare: ſ addidit i via: q̄ nō ſalutatiōis ſedulitaſ auferr̄: ſ obſtaculū ipediēde de uotiōis abolet̄: vt qñ diuīa mādāt̄: pauliſper ſeq̄ſtrent̄ hūana. g In eadē āt. Si pax vr̄a recipit̄: dignū ē vt i ea maneatꝭ carna lia ſtipēdia ab eis accipiētes: q̄b⁹ celeſtia offertꝭ: Ecce q̄ ſaccū et perā ꝓhibuit: ſūpt⁹ ex p̄dicatione ꝯcedit: ſic tñ vt oblato cibo et potu ſint ꝯtēti. h Mane. Nō ē de domo i domū vaga facili/

Gſtate demi.

a P Oſt h aūt deſi/ Ca. X gnauit dñs ⁊ alioſ ſeptu b agintaduoſ: ⁊ miſit illoſ
a ſ vbi verba p̄dicationis p̄currūt venit dñs ad mentis habitaculum.
binos añ faciē ſuā: i dēm ciuitatē ⁊ locū q̄ erat ipe venturus. Et di
c cebat ill': † Meſſis q̄dez mlt'a opa rij autē pauci. Rogate ergo dñm meſſis vt mittat oparios i meſſē
ſ Lxxij.
d ſuam. † Ite: Ecce ego mitto vos
a ſ ſm ꝓpheciā Lupi ⁊ agni ſimul paſcent̄. b ſ lupi ſcribe ⁊ phariſei: qui ſunt clerici iudeoꝝ.
e ſicut agnos inter lupos. Nolite † portare ſacculum nec̄ perā nec̄ †
a ſ in via nō ſalutetis ſed in domo.
f calciamēta: ⁊ neminē ꝑ viāꝫ ſalu tauerītis. † In quācunq̄ domum
a ſ offerte pacem. v. ipſe ingreſſus pacis benedi/ctione celebretur.
intraueritis: primuꝫ dicitē: Pax †
a ſ p̄deſtinat⁹ ad vitā: ſequet̄ celeſte ꝟbū qḋ audit
huic domui. Et ſi ibi fuerit filius † pacis req̄eſcet ſup illum pax ve/ †
ſ ſi audire noluerit. ſ laboris veſtri fructu nō priuabimini.
ſtra. Sin autē ad vos reuertetur. †
g h † In eadem auteꝫ domo manete †

Nico. de lyra

a† b a P Oſt h aūt. Poſtq̄̄ Ca. X
c deſcripta eſt publicatio do/ctrine chriſti ꝑ p̄dicationeꝫ
d† apl'oꝝ. h ꝯñr deſcribit̄ eiuſdeꝫ pub licatio ꝑ p̄dicationē ſeptuagītadu/orum diſcipuloꝝ. Circa qḋ p̄mo de
e f† ſcribit̄ eoꝝ electio. ſcd̄o ad predicā/dum miſſio. ibi: Ite ecce ego mitto vos. tertio eoꝝ reuerſio. ibi: Reuer
g† h† ſi ſūt aūt. Circa p̄muꝫ dr̄: Poſt hec † Mat. 9. b
i aūt. i. poſt miſſionē apl'oꝝ ad p̄dicā dū. b Deſignauit dñs. ieſus. i. ſignāt̄ elegit. Ul' dr̄ deſignauit: q̄ q̄s ab eterno p̄deſtinauit ad h op⁹: † Mat. 10 b
k† tp̄aliter ad h inſtituit ⁊ applicauit. c Septuagintaduos. i. ſignum ꝙ poſt xp̄i reſurrectionē ⁊ aſceſſionem i celū p̄dicaturi erāt fidem xp̄i gēti bus ſeptuagintaduaꝝ linguaꝝ. d Et miſit illos binos: tū ꝓpt mu tuā ꝯſolationē ⁊ ꝓpt mutuam ꝯſer
l† uationē: vt vn⁹ eēt cuſtos caſtitat' † Mat. 6. b alteri⁹ ⁊ alioꝝ bonoꝝ: tū ꝓpter con firmationē ꝟitat' p̄dicāde ab ipis: vt in ore duoꝝ teſtiū ſtaret ꝟbū: tū in ſignū charitatis q̄ debet eē i p̄dicatore: ſm ꝙ exponit beat⁹ Greg⁹. dicēs: Binos ḡ diſcipulos i p̄dica/tionē mittit: vt ꝑ h nobis tacit⁹ in/nuat ꝙ q̄ erga alteꝝ charitatem nō habet: p̄dicatiōis officiū nullaten⁹ ſuſcipe debet. e Añ faciem ſuā. vt aduētus xp̄i nō lateret. f In oēꝫ ciuitatē ⁊ locū. q̄ indifferenter xp̄s ⁊ apl'i p̄dicabant in ciuitatib⁹ ⁊ locis magnis ⁊ paruis. g Meſſis q̄dem multa. quia multitudo gentiū ad ſuſcipiendū ver bum xp̄i ꝑ p̄dicationeꝫ apl'oꝝ erat parata: vt dicit apl's ad Roma. xj. ⁊ patet ꝑ effectū in actibus apl'oꝝ. h Operarij auteꝫ pauci. q̄ apl'i et xp̄i diſcipuli erant pauci reſpectu tāte multitudinis ꝯuertende. Et adhuc eſt ita ſm qḋ expo nit Greg⁹. quia lꝫ i eccleſia ſint multi curati ⁊ eccleſie mini/ſtri: tñ pauci inueniunt̄ apti ad p̄dicandū rōne vite ſancte et ſane doctrine. Uñ dicit Greg⁹. ſup locum iſtū: Ecce mun dus ſacerdotib⁹ plen⁹ ē: ⁊ tñ in meſſe dei rarus valde inue nitur operari⁹: q̄ officiū q̄dē ſacerdotale ſuſcipim⁹: ſꝫ op⁹ officij nō implemus. i Rogate ergo dominuꝫ meſſis vt mittat operarios in meſſem ſuam: q̄ nullus fit aptus ad p̄/dicationē verbi diuini niſi ꝑ gratiā dei: ⁊ niſi ab eo miſſus mediate vel imediate. k Ite ecce ego mitto vos. Hic cō ſequēter deſcribitur diſcipulorum miſſio ad predicanduꝫ: et patet littera ex dictis Matth. x. vbi ea que hic ponunt̄ poſita ſunt: lꝫ non eodem ordine: exceptis que ſequuntur. l Neminē ꝑ viam ſalutaueritꝭ. i. ſaluū dixeritis in hac vi ta: in qua quilibet eſt incertus de ſalute futura niſi ſup hoc certificatus fuerit reuelatione diuina. Sed quia hec expo/ſitio lꝫ cōmunis ſit: tamen videtur ſpiritualis ſeu myſtica. ideo aliter poteſt exponi magis ad litterā: dicēdo ꝙ i hoc oſtendit̄ quāta diligentia ⁊ feſtinatiōe predicator verbi di uini debeat officium ſibi iniunctum exercere: q̄ per hoc in telligitur ꝙ non debeat ab officio ſibi iniūcto retardari ꝓ/pter familiaritatem cum aliquo: ⁊ tali modo loquēdi vſus eſt heliſeus mittens feſtinanter famulū ſuum ad ſuſcitatio nem pueri defuncti: vt habet̄. iiij. Reg'. iiij. Accinge lum/bos tuos ⁊c. et ſubdit̄: Si occurrerit tibi homo nō ſalutes eum: et ſi ſalutauerit te quiſpiam non reſpōdeas ei: ꝑ h enī intēdebat excludere ꝟba cū alijs retardātia eū ab itinere.

Edētes

S tate demigrandū: vt in hoſpitali amore ſeruet̄ conſtantia: ne coalita amicitie neceſſitudo facile reſoluatur. a Dignus ē enim. Nota q̄ vni operi p̄dicatorum due mercedes debentur: vna in via que nos in labore ſuſtentat: alia in patria que nos in reſurrectiōe remunerat. b Et in quācūq̄ ciui. Deſcripto diuerſo domus hoſpitio: quid etiaȝ in ciuitatibus agere debeāt docet: pijs ſcȝ in oībus cōmunicare: ab impioꝛuȝ ꝑ omnia ſocietate ſecerni. c Etiaȝ puluerē. Puluerem excutere iubet: vel ad ꝯteſtationem terreni laboris quē ꝓ illis inaniter ſuſceperūt. vel vt oſtēdant vſq̄ adeo ſe ab ipis nihil terrenum querere: vt etiam puluerē de terra eoꝝ non ſibi patiant̄ adherere. Aliter: Per pedes: ipm opus ⁊ inceſſus p̄dicationis ſignificat̄: per puluerē quo aſpergunt̄: leuitas terrene cogitatiōis a qua ipi doctores immunes eſſe nequeūt: cū ꝓ auditoribus ſolliciti ſalubribus curis intendunt: et quaſi ꝑ itinera mundi vix calcaneo terre puluerē legūt. Qui ergo recipit verbum: ipe afflictiones ⁊ curas doctoꝝ quas ꝓ ſe tolerabāt: in argumentū vertit humilitatis. Ab hoc puluere ꝑ bonos auditores iubent̄ pedes euāgeliſtarū ablui: ⁊ ꝑ ipm ſaluatorē narrant̄ abluti. Sȝ q̄ ſpernit doctrinā p̄dicatoris: ipe labores et pericula: tediūq̄ ſolitudinū ad teſtimoniū dānationis ſibi inflectit. Hic ḡ puluis in ꝯtemptores euāgelij iubet̄ extergi. d Quia ſodomis. Sodomite et ſi in vitijs exardebāt: ⁊ inhoſpitales erāt: tn̄ apud illos nulli hoſpites tales quales apud iudeos ꝓphete quales apl̄i reperti ſunt. Loth inter eos et ſi iuſtus: nō tn̄ aliquid docuit: nulla ſigna fecit. Et
Sap. 6. a ideo cui multū donatū eſt multū ab eo queritur: et potētes potenter tormēta patient̄. e Ue tibi coroçaim. Coroçaim: bethſaida: capharnaū ⁊ tiberias: ciuitates ſunt galilee in litore laci geneſareth. Has plāgit dn̄s: qꝛ poſt tāta miracula et virtutes nō penituerūt: ⁊ ſūt peiores gētilib⁹ naturale ſolūmodo ius diſſipantib⁹: qꝛ poſt deſcripte legis ꝯtēptum: filiū quoq̄ dei ꝯculcare: gratiaq̄ ingrati ſpernere nō timuerūt. f In cilicio. Aſpera peccati pungentis memoria qua in die iudicij ſiniſtra ꝑs induenda eſt ſignificat̄. In cinere mortis ꝯſideratio: ꝑ quā tota humana generis maſſa in puluerem ē redigēda: figurat̄. In ſeſſione: humilitas ꝓprie cōſcientie. Unde ꝓpheta: Surgite poſtq̄ ſede
Pſ. 126. / 1. pe. 5. b ritis. i. humiliamini ſub potenti manu dei: vt v. e. in. i. viſitationis. g Et in cinerere. Impleta videmus v̄ba ſaluatoris: qꝛ cum ille ciuitates predicte dn̄o p̄ſente credere noluerūt: tyr⁹ ⁊ ſidon olim fuerunt amice dauid ⁊ ſalomoni: ⁊ poſtea euāgeliçantib⁹ xp̄i diſcipulis: deuote fidem ſuſceperunt. Quare aūt ſit predicatū nō credituris: ⁊ nō p̄dicatum credituris: nouit ille q̄ oīa nouit. h Et tu capharnaum vſq̄ ⁊c. Uel exaltata es ſuperbe reſiſtēdo mee predicationi. Uel exaltata es meo hoſpitio et meis ſignis ⁊ virtutibus. et ideo maiori plecter̄ ſupplicio: quia his credere noluiſti. Et ne aliquis putaret illis tm̄ ciuitatibus vel perſonis que dominū in carne non receperunt cōuenire hec verba. addit: Qui vos audit me audit. In audiendo vel ſpernendo euangelij predicatorem: quiſq̄ ſciat ſe non viles perſonas: ſed ipm ſaluatorem ſpernere vel audire: qꝛ ī diſcipulo magiſter audit̄: ⁊ in filio pr̄ honoratur. i Dn̄e etiam. Bene ꝯfitentur deferentes honorē nomini chriſti: ſed quia infirma adhuc fide gaudent in virtutibus ⁊ de ſignoꝝ operatione efferuntur: exemplo terrentur: ⁊ ad humilitatem reuocant̄. Quia ſi diabolus ꝓpter ſupbiam de celo eſt p̄cipitatus: multo magis iſti d̄ terra editi: ſi ſuperbierūt humiliabūt̄. k Supra ſer. Serpentes ſunt mali homines vel diaboli: qui inchoandis virtutibus venena praue perſuaſionis obijciunt. Scorpiones: qui conſūmandas v̄tutes ad finem vitiare contendunt. l Et ſuper omnē virtutē. Oīs imundos ſpūs poteſtis ejicere de obſeſſis corporibus. Uel
Act. 28. a ad litteraȝ. Sicut vipera non nocuit manui pauli: ⁊ hauſtum venenum nō
Mar. 16. d nocuit iohāni. vnde et ipe dominus: Et ſi m. quid b. non. e. n. m Nolite gaudere. Malos ſpūs ejicere ⁊ alias virtutes facere: aliquando non ē meritum illius qui illa operatur: ſed inuocatio nominis chriſti hoc agit ad cōdēnationē eoꝝ qui inuocant: vel ad vtilitatem eoꝝ qui vidēt ⁊ audiūt: vbi

Edentes et bibentes que apud il- a
los ſunt. † Dignus eſt eniȝ opera-
ſ cibo ſuo.
rius mercede ſua. Nolite tranſire
b de domo ī domū. Et ī quācūq̄ ci-
uitatē intraueritis et ſuſceperint
vos: mādūcate q̄ apponūt̄ vob.
Et curate infirmos q̄ ī illa ſūt: et b
dicite ill̄: appropinquabit ī vos
regnū dei. In quācunq̄ aūt ciui †
tatem intraueritis et nō ſuſcepe-
rint vos exeuntes in plateas ei⁹
c dicite: Etiaȝ puluerem qui adhe-
ſit nobis de ciuitate v̄ra extergi-
mus ī vos. Tn̄ h̄ ſcitote qꝛ appro-
pinquabit regnū dei. Dico vob: †
d qꝛ ſodomis ī die illi⁹ remiſſi⁹ erit
e q̄ illi ciuitati. † Ue tibi coroçaim c†
ve tibi bethſaida: qꝛ ſi ī tyro et ſi-
done facte fuiſſent v̄tutes q̄ facte
f g ſunt in vobis: olim in cilicio et ci-
nere ſedētes penituerent. Uerūtn̄
tyro ⁊ ſidoni remiſſius erit ī iudi-
h cio q̄ vobis. Et tu capharnaum
vſq̄ ad celuȝ exaltata: vſq̄ ad in-
fernum demerger̄. † Qui vos au- d
a ſ non faciendo miſericordiā vni de fratrib⁹ minimis nec mihi fecit. ſ nolens
dit me audit: et q̄ vos ſpernit me
credere in filium dei.
ſpernit. † Qui āt me ſpernit: ſper-
ſ qꝛ ego ⁊ pater vnum ſumus.
nit eū qui me miſit. Reuerſi ſunt e
autem ſeptuagintaduo cuȝ gau- f
i dio dicentes: Domine etiam de- g
ſ quod in lege non fuit.
monia ſubijciuntur nobis in no-
a ſ tūc qū corruit p̄ſens eram.
mino tuo. Et ait illis: Uidēbā ſa- h
ſ ita p̄cipitem de ſupnis ad ima lapſū. ſ vel ſicut fulgur: qꝛ deiectus adhuc trāſformat
thanā ſicut fulgur de celo caden-
ſe in angelum lucis.
tē. Ecce dedi vobis p̄tātem calcā- i+
ſ qui dente apte ledunt. ſ qui cauda
k di ſupra ſerpentes ⁊ ſcorpiōes: ⁊
clam inſidiantur.
l ſuper omnem virtuteȝ inimici: ⁊
nihil vobis nocebit. Uerūtamē k
m ī hoc nolite gaudere: qꝛ ſpūs vo-

a Edentes et bibētes que apud illos ſunt. nihil interrogantes ꝓpter ꝯſcientiam: ſicut ⁊ paulus poſtea docuit. j. Cor. x. b Et curate infirmos. quia ſimplicibus hominibus ⁊ litteratis q̄les erant diſcipuli chriſti ꝓmittentibus regnum dei non crederet̄ niſi haberent poteſtatem miracula faciendi ad confirmationem ſue doctrine. c Ue tibi coroçaim. ſententia huius partis p3 ex dictis Matth. xj. d Qui vos audit me audit. h̄ addit ſaluator ī fine ad oſtendendum q̄ doctrina diſcipulorū ei⁹ eſt deuote ⁊ reuerēter audienda ſaltem propter reuerentiam dei: cuius p̄ncipaliter ē doctrina hec. e Reuerſi ſunt autem ſeptuagintaduo. Hic cōſequenter deſcribit̄ ſeptuagintaduorū diſcipulorū reuerſio: et diuiditur in partem principalē ⁊ incidētalem: que incipit ibi: Et ecce quidam legiſperitus. Circa primam partē oſtēdit̄ benignitas chriſti erga diſcipulos reuerſos in duobus: videlicet eos benigne corripiēdo. ſcđo de illorum illuminatione deo patri gr̄as agēdo. ibi: In ipa hora. Circa primū dicitur: Reuerſi ſūt aūt ſeptuagītaduo miniſterio ſue legatiōis completo. f Cuȝ gaudio. tum de ſua p̄dicatione ꝑ quā populū edificauerāt: tum de miraculoꝝ operatione: qꝛ demōes ejecerant. vn̄ ſubdit̄: Dicentes: g Dn̄e etiā demonia ſubijciunt̄ nob. Uerūtn̄ qꝛ ex hoc nimis gloriabant̄ tanq̄ adhuc infirmi ⁊ impfecti. ido hec gloria reprimit̄. cū ſubditur: h Et ait illis: vi. ſa. ſicut ful. d̄ ce. cadētē. Fulgur enī cadit celeriter manifeſte ⁊ cum fetore ⁊ inflāmatione: ſic demones de celo empyreo ceciderunt in inſtanti: et vidētib⁹ ſanctis angelis ⁊ cū fetore peccati ꝓprij: ⁊ ad inflāmādū hoīes ꝑ tentationē parati. ⁊ cauſa hui⁹ ruine fuit elatio ſiue ſupbia de ſua excellētia. q. d. ſaluator diſcipulis: cauere diligenter debetis ne ex elatiōe de poteſtate vob̄ ꝯceſſa ſup demones nimis eleuemini ⁊ ſic corruatis. i Ecce dedi vob̄ poteſtateȝ cal. ⁊c. et ſic in aduentu chriſti videtur impletum illud Eſa. xj. quod dicitur de ſerpentibus: Non nocebunt et non occident in vniuerſo monte ſancto meo: qꝛ repleta eſt terra ſcientia domini. videlicet per predicationem chriſti ⁊ diſcipulorū eius. k Uerūtamen in h̄ nolite gaudere, quia ſigna facere in hoc mundo

B Mat. 10. b
† Mat. 11. c C
† Mat. 10. b Joh. 13. c
† 8. q. 1. qui vos ſpernit 21. di. i no.

Nꝭ hoĩes deſpiciant ſigna facientes: deũ tñ honoꝛẽt. Ad cuius inuocationem miracula fiunt. Pꝛohibet gaudere de humiliatione diaboli: qui ꝓpter ſuperbiam cecidit: ſed gaudeant de ſua ſublimatione: vt vñ illi ceciderint ſubleuati iſti aſcendãt humiliati. a Gaudete autẽ. Si qs celeſtia ſiue terreſtria opera geſſerit: ꝑ hec quaſi litteris adnotat⁹: apud dei memoriã eternaliter ẽ affixus.

b In ipſa hoꝛa. Cum de ſubiectione ĩmundoꝛũ ſpirituum de nominib⁹ ſcriptis in celo loquereṫ oſtẽdit ꝑ

† 1.q.1.te/ ncamus. quid hec tanta celſitudo data ſit hominib⁹. ſ. ꝑ humilitatẽ fidei chꝛiſtiane. c Confitebοꝛ. Gratias ago qꝛ apl̃is aduentus mei apuiſti ſacramenta q̃ ignoꝛant ſcribe ⁊ phariſei: qui ſibi ſapiẽtes videntᷣ. d Reuelaſti ea puulis. Non ait inſipientib⁹ et hebetibus: ſed puulis. i. humilib⁹: vt ꝓbet ſe tumoꝛẽ dãnaſſe nõ acumen.

D e Quia ſic. Nõ ratiõez reddit cur hos elegit: illos repꝛobauerit: ſ3 ſic deo placitũ dicit. In quo accipimus exemplum humilitatis: ne temere diſcutiam⁹ de ſupernis ꝯſilijs. f Omnia mihi ⁊c̃. Cõmendata humilitate: ꝑ quam ad fidẽ veniṫ pulchꝛe de ipã fide locus ꝯnectiṫ: cum oĩa ſibi tradita dicit: non elemẽta que ipẽ creauit: ſed illos paruulos quib⁹ pater ſacramenta filij reuelauit. Cum audis oĩa agnoſcis omnipotentẽ: nõ decoloꝛẽ: nõ degenerẽ patris. Cũ audis tradita: ꝯfiteris filiu3: cui ꝑ naturã vnius ſubſtantie oĩa iure ſunt ꝓpꝛia: non dono collata ꝑ gratiam.

g Et multi ꝓphete. Pꝛophete ⁊ iuſti a lõge dñi gloriam viderũt ꝑ ſpeculum in enigmate. ſ3 apl̃i pñtentem dñm habentes: ⁊ ab ipõ q̃ volebant ĩterrogãtes: non ꝑ angelos vel varias viſionũ ſpecies docebantur.

h Legiſperit⁹ ſur. Legis doctoꝛ qui ſine fide in lege iacebat: ſurgit vt ſtet: ſtat dũ magiſtrũ vocat: ſed ⁊ ſtãdo tentat deum: tacendo qd̃ erat. i Tentans illũ. Legiſperitus occaſionẽ tẽtãdi accipit ex verbis dñi: vbi ait: Gaudete qꝛ noĩa veſtra ſcripta ſunt in celis: ꝗ

Mat.11.a ipẽ in tentatiõe mõſtrat q̃ꝫ vera ſit ꝯfeſſio dñi q̃ patrẽ laudans dicit: Abſcondiſti hec a ſapientib⁹ ⁊ potentibus ⁊ reuelaſti ea paruulis. k Ille reſpondẽs. Dixit qd̃ legerat: ſed nõ impleuit qd̃ ſcriptũ erat: quia in pꝛeſentia habebat dominũ quem diligere debebat: ſ3 hunc magiſtrũ non deum vocat. l Recte reſpondiſti. Perfectum iter vite celeſtis oſtendit: dum legiſperito de dilectione dei ⁊ ꝓximi ſcripta ꝓponenti reſpõdit. Recte reſpõdiſti: hoc fac ⁊ viues. ⁊ finita parabola adiecit: Vade ⁊ tu. f. ſ. in quo oſtendit ꝙ ꝑ ſolã dilectionem veniṫ ad vitam eternam: ſed ille ꝓximũ non habebat q̃ nunq̃ꝫ foꝛſitan miſcdiaz fecerat: ⁊ idõ ignorabat. m Hoc fac et ⁊c̃. Ex p̃mo legis capl̃o docet legis ignarꝫ: ꝓbans ꝙ lex in pn̄cipio ſtatim patrem ⁊

E filium p̃dicauerit: ⁊ incarnationẽ filij annũciauerit dicens: Diliges dñm deũ tuũ: ⁊ diliges ꝓximum tuum

Deu.6.a ſicut teipm̃. Vñ et addit: Hoc fac ⁊ vi. Sed ille qui cũ neſciret ꝓximũ: quia non credebat in xp̃m. reſpõdit: Quis eſt meus ꝓximus? Ita qui chꝛiſtum neſcit: ⁊ legem neſcit. Quõ enĩ poteſt ſcire legem cum veritatem ignoꝛet: cum lex annunciet veritatem. n Ille autẽ volens. Legiſperitus vt ſapiẽter reſpõdiſſe dicaṫ: ꝓximũ ſe legis fateṫ ignoꝛare mandatu3: quia humiliari recuſans ⁊ ſeipm̃ iuſtificare volens: arcana nõ poteſt videre que reuelantur paruulis chꝛiſti: cui chꝛiſt⁹ ita reſponſum tẽperat: vt et omnis qui miſericoꝛdiã facit ꝓximus intelligatur: ⁊ ſpecialiter ipẽ dei filius q̃ nobis per humanitatẽ ꝓximus factus eſt deſignetur. o Quis eſt me⁹ ⁊c̃. Nemo ꝓximioꝛ homini q̃ꝫ de⁹ q̃ intrinſecus ⁊ extrinſecus nouit: et oĩa curare põt. ſed omnis incredulus vel tentatoꝛ nec deũ nec hominem ꝓximum habet. p Homo q̃de3 ⁊c̃. Homo iſte adã intelligiṫ in genere humano: qui a beatitudine celeſtĩ hieruſalem p̃uaricationis ꝑ lapſione ad miſerias ⁊ defectum huius vite mutabilis et erronee deſcendit cu3 intumeſcere cepit. Et ꝑ hoc etiam incidit in latrones: id eſt in ptãtem angeloꝝ noctis qui ſe tranſfigurant in angelos lucis: ꝗ pſeuerare nõ poſſunt. In quos non incideret: niſi eius mãdati celeſtis deuius ſe feciſſet obnoxium. Qui etiam indumenta gratie ſpũalis: ĩmoꝛtalitatis ſcilicet et innocentie auferunt: ⁊ ſic vulnera inferunt. i. peccata: quibus humane nature integritas violaṫ: ⁊ moꝛs quaſi foſſis viſceribus induciṫ. Qui ſeruat intemerata que ſũpſit indumẽta: nõ põt ſentire latronũ plagas. Abierũt non ceſſando ab inſidijs: ſed occultãdo inſidias. Semiuiuo relicto: qꝛ ĩmoꝛtalitatem exuere: ſed rationis ſenſum abolere nõ poſſunt: quin homo ſapere ⁊ deũ poſſit cognoſcere. Sacerdos ⁊ leuita qui trãſeunt: ſacerdotium ⁊ miniſteriũ veteris

a bis ſubijciuntur. † Gaudete autẽ b
ꝗ que mũdo vileſcũt. ꝗ ꝑ humilitatẽ fidei veſtre.
ꝙ nomina veſtra ſcripta ſũt in ce
ꝗ de ſalute humiliũ q̃bus loquebaṫ.
b lis. In ipſa hoꝛa exultauit in ſpũ b†
c ſancto ⁊ dixit: † Cõfiteoꝛ tibi dñe
ꝗ meus cõſubſtãtialis. ꝗ nõ pater: ſed creatoꝛ.
pater celi ⁊ terre ꝙ abſcõdiſti hec
d a ſapientib⁹ ⁊ pꝛudentib⁹: ⁊ reue
ꝗ qui ſe exaltare non noꝛunt.
e laſti ea puulis. Etia3 pater q̃m ſic
ꝗ iniuſtũ eſſe non põt quod iuſto placuit.
f placuit añ te. † Oĩa mihi tradita
ſũt a patre meo. Et nemo ſcit qs
ſit fili⁹ niſi pr̃: ⁊ qs ſit pater niſi filius et cui filius voluerit reuelare. Et conuerſus ad diſcipulos ſu
a ꝗ interioꝛes nõ exterioꝛes phariſeoꝛũ qui coꝛpus meũ viderunt. b ꝗ agno
os dixit: † Beati oculi qui vident c†
ſcunt illa ſacramenta que reuelantur paruulis.
a ꝗ quibus me ⁊ patrẽ reuelaui.
que vos videtis. Dico enim vo
ꝗ vẽtura p̃dicãdo. ꝗ ſe ⁊ alios regẽdo.
g bis ꝙ multi pꝛophete ⁊ reges voluerũt videre q̃ vos videtis et nõ viderũt: ⁊ audire q̃ auditis ⁊ nõ
a ꝗ verba legis tenẽs: vim legis ignoꝛans.
h audieꝛt. † Et ecce quidã legiſperi d†
i tus ſurrexit: tẽtans illũ et dicẽs: Magiſter: quid faciendo vitam eternam poſſidebo? At ille dixit
a ꝗ interrogat qd̃ ſcriptũ ẽ: vt ex ſuis reſponſis iuſtificeṫ vel damnetur.
ad eum. In lege quid ſcriptu3 ẽ?
k Quõ legis? Ille reſpõdẽs dixit: † Diliges dñ3 deũ tuũ ex toto coꝛde tuo: ⁊ ex tota aĩa tua: et ex oĩbus virib⁹ tuis: ⁊ ex oĩ mẽte tua: ⁊ ꝓximũ tuũ ſicut teipm̃. Dixitq;
ꝗ laudat reſpõſionẽ: nõ laudat factũ.
l m illi: Recte reſpondiſti: hoc fac et
a ꝗ qꝛ putabat nõ añ deũ ſ3 añ hoĩe3 ſe ſtare. nec ipm̃ quẽ magiſtrũ vocaṫ ꝓximũ cognoſcit.
n viues. Ille autem volens iuſtifi e
o care ſeipſum dixit ad ieſum. Et qs eſt meus pꝛoximus? Suſpici
p ens autẽ ieſus dixit: Homo qui f†
dam deſcendebat ab hieruſalem

aliquando cõceſſũ eſt etiam malis hominib⁹ vt habetur Matth. vij. non ꝓpter ipſos ſꝫ ad confirmationem fidei chꝛiſti p̃dicate ꝑ ipſos. a Gaudete autẽ quia nomina veſtra ſcripta ſunt in celis: id ẽ in libꝛo vite: in quo aliquorum nomĩa dicuntur ſcribi dupliciter. vno modo ſm̃ pꝛeſente3 iuſticiam. alio modo ſm̃ eternam pꝛedeſtinationem: ⁊ vtroq; modo nomina eoꝛum erant ſcripta in celis: qꝛ erãt p̃deſtinati excepto iuda proditoꝛe: ⁊ cum ſꝫ habebant gratia3 dei qua illa gloꝛiatio quã habuerunt de eiectione demonu3: vt pꝛedictum eſt non fuit moꝛtale peccatum. Sequitur: b In ipſa hoꝛa exultauit in ſpiritu ſã. ⁊c̃. et patet ſentẽtia ex dict' Matth. xj. vſq; ibi: c Beati oculi qui vident que vos vi. ⁊c̃. ⁊ ſimiliter patet ſentẽtia huius partis ex dictis Matth. xiij. d Et ecce quidam legiſperitus. Hec eſt ps incidẽtalis in qua ponitur duplex incidẽs. Pꝛimum eſt chꝛiſti reſpõſio ad legis doctoꝛem. Secundum eſt excuſatio marie erga ſoꝛoꝛem. ibi: Factum eſt autem. Pꝛime partis ſententia patet ex dictis Mat. xxij. ⁊ Marci. xij. vſq; ibi: e Ille autem volens iuſtificare ſeipſum. qd̃ exponitur dupliciter. Vno modo ꝙ vellet ſe iuſtificare ſm̃ apparẽtiam. Alio modo ſm̃ veritatem querens a chꝛiſto intellectu3 pꝛecepti hui⁹ vt opere adimpleret. Et cauſa huius duplicis expoſitionis eſt: quia ſicut dictu3 fuit Matth. xxij. iſte videtur pꝛimo veniſſe ad chꝛiſtum mala intentiõe: ⁊ ſm̃ hoc procedit pꝛima expoſitio: ſed poſtea chꝛiſti verbis cõpunctus fuit: et ideo dixit ei chꝛiſtus. Non longe es a regno dei Marci. xij. et ſm̃ hoc procedit ſecunda expoſitio: quia nõ apparet clare ex textu vtrum queſtione3 de ꝓximo fecerit ante cõpunctionem vl' poſt. f Homo quidam deſcendebat de hieruſale3 in hiericho: ſm̃ aliquos hec ẽ parabola: ſm̃ alios eſt res geſta: quia inter hieruſalẽ ⁊ hiericho erat q̃dã ſolitudo vbi freq̃ter hoĩes tranſeuntes ſpoliabantur a latronib⁹ ⁊ occidebantur: in qua ſolitudine captus fuit ſedechias fugiens ab exercitu nabuchodonoſoꝛ: vt hꝫ Hiere. vlti. Moꝛaliṫ tñ exponiṫ d̃ peccatoꝛe deſcẽ.

† Mat.11
† Mat.11. Joh.3.c
† Mat.13.
† Mat.22 Mar.12.
† Deu.6.a Rom.13. Jaco.1.b

ꝗ figurãt

F figurāt testamēti: vbi vulnera languētis mūdi monstrant: sed nō curant.
Samaritanus qui custos interpretat dñs est: qui ꝓpter nos homo fact⁹: vi
Phil.2.a te p̄sentis iter arripuit: ⁊ venit secus vulneratū. In silitudinē hoim fact⁹
⁊ h.i.v.h.cōpassionis nr̄e susceptione finitimus: et misericordie collatione
vicin⁹. Alligauit vul.e.peccata redarguēdo cohibuit. Infundit oleum dū
Mat.3.a penitentibus tribuit spem dicens: Penitentiā agi/
te: quia appropinquabit regnum celorum. Infun/
dit vinū dū peccātibus terrorem pene incutit dñs
Ibi.3.c dicēs: Oīs arbor que nō facit fructū bonū excide/
tur ⁊ in ignem mittet. Iumentū caro ipius est: in q̄
1.Pe.2.d ad nos venit: in quā saucium imponit: quia pecca/
ta nostra portauit in corpore suo. Imponitur x̄o q̄
ipam incarnationem credit. Stabulum est present
ecclesia: vbi reficiunt viatores in eternam patriā
redeuntes. Impositus iumento in stabulum duci/
tur: quia nemo nisi baptiçatus nisi corpori christi
adunatus ecclesiā intrabit. Et curā egit ne eger p̄/
cepta que acceperat dimitteret. Sed nō vacat sama
ritano diu in terris degere redeundū erat vnde de/
scenderat. Itaq̄ altero die.i. post resurrectiōē suā
qñ amplior eterne lucis splendor q̄ȝ ante passionē
effulsit in mūdo: ꝓtulit duos denarios: duo testa/
menta: in q̄bus eterni regis nomen ⁊ imago ꝯtine/
tur: stabulario.i.aplīs dedit: qr tunc illis sensū ape
ruit vt itelligerēt scripturas ad regendū populū.
Q̄dcūq̄ supererogauerꝭ. Supererogat aplūs cū dicit:
1.Cor.7.e De virginib⁹ p̄ceptū dñi nō habeo: cōsiliū aūt do.
Supererogat cū nō vtit p̄tāte accipiendi necessaria.
Mat.25.b Rediēs i iudicio reddet dicēs: qr sup pauca fuisti
fidelis sup multa te ꝯstituā: itra i gaudiū dñi tui.
Quis hoꝝ. Iuxta lrām pꝫ q̄ alienigena hieroso/
lymite cui miscd̄iā impēdēs: ꝓximior fuit q̄ȝ sacer
dos vel leuita eiusdē gētis. a Accidit autē vt.
Sacerdos dei legē ānūciat. descendit q̄dē lex per
moysen i mūdū: ⁊ nullā sanitatem ꝯtulit homini.
Descēdit leuita q̄ typū ostēdit ꝓphaꝝ: ⁊ h nullū
sanat: qr lex pctā arguit ꝯ ptrāsit: qr indulgētiam
nō largit. b Miscd̄ia mot⁹. Hoc de sacerdote ⁊
leuita nō ē dictū: qr lex nō habet miscd̄iam: ꝯ iudi/
ciū ⁊ vindictā. c Duxit i stabulū. Nō domū sꝫ
stabulū vocat: quo nōīe miserias ⁊ fetores hui⁹ vi/
te signat ne hō in hoc exilia tāq̄ȝ i patria gaudeat.
d Qui fecit. Cognatio non facit ꝓximū ꝯ miseri
cordia: q̄ miscd̄ia ē ſm naturā. Nihil enī tā ſm na/
Allego. turā q̄ȝ nature iuuare consortē. Allego. Nemo
ꝓpinquior q̄ȝ q̄ nr̄a vulnera curauit: q̄ vnū ē caput
cū mēbris. Diligamus ḡ eū vt deū ⁊ dn̄m. Diliga/
mus q̄si ꝓximū: diligam⁹ etiā eū q̄ imitator xp̄i est.
Unde sequit: Fac siliter.i. vt vere te ꝓximū sicut
teip̄m diligere manifestes: q̄cquid vales in ei⁹ cor/
porali vel spūali necessitate subleuāda deuot⁹ ope/
rare. e Factum est dū. Habito sermone de dile
ctione dei ⁊ ꝓximi: supponit exemplū vtriusq̄ dile
ctionis non tam in solo verbo q̄ȝ in operis exhibiti
one. Per istas enim duas sorores due significan/
tur vite spirituales. Per marthā operibus actuo/
sa deuotio qua ꝓximo in charitate sociamur. Per
mariam religiosa mentis intētio in dei verbo qua
in dei amore suspiramus. Actiua panem vel corpo
poralem esurienti: vel doctrine ignoranti tribuit:
errantē corrigit: superbum ad humilitatem reuo/
cat: que singulis expediant dispensat. Contemplatiua charitatē dei ⁊ ꝓxi/
mi retinet: sed ab exteriori actione quiescit: soli conditoris desiderio inhe/
ret: et calcatis omnib⁹ curis ad videndū faciem creatoris inardescit: ⁊ desi
derat misceri supernis ciuibus de eterna incōspectu domini incorruptione
gaudentib⁹. f In domū suā ⁊c. Intrante iesu in domū vita iniq̄ ⁊ si ali/
qñ fuerat aufugit: remanēt due vite innocētes: laboriosa et ociosa iter eas
medius est ipe fons vite. g Sedens secus. Quāto humili⁹ sedet: tāto
amplius capit. aqua confluit ad conuallem ꝯ tumoribus collis. Maria
sedet: quia contemplatiua pacatis vitiorum tumultib⁹: optata iam in chri/
sto mentis quiete fruitur. Martha stat: quia actiua laboriosa desudat i cer
tamine. h Martha aūt. Intenta erat maria quō pasceret a dño: intēta
erat martha quō pasceret dn̄m. ꝯ ꝯuiuiū parat dño: i cōuiuio dn̄i illa iā io/
cundat. i Dñe nō ē tibi cu.ex illoꝝ psona loquit q̄ adhuc diuine ꝯtēpla
tionis ignari: solū q̄ð didicere fraterne dilectiōis opus deo placitū dicūt:
ideoq̄ cūctos q̄ xp̄o deuoti eē velint: huic mācipādos autumant. k Et
rn̄dens. Maria nō respōdet: ꝯ causam suā tanq̄ȝ ociosa cōmittit iudici. Si
enim pararet respōdendi sermonē remitteret audiendi intentionem.

in hiericho et incidat i latrones:
qui etiā despoliauerūt eū: ⁊ pla/
gis impositis abierunt semiuiuo
a relicto. Accidit aūt vt sacerdos q̄
dam descēderet eadē via: et viso
illo p̄teriuit. Siliter ⁊ leuita: cum
eēt sec⁹ locū ⁊ videret eū ptrāsijt.
†Samaritan⁹ aūt q̄dā iter faciēs
b venit sec⁹ eū: ⁊ vidēs eū miscd̄ia
ꝯ in baptismo.
mot⁹ ē: Et appropriās alligauit a
a ꝯ chrisma sacrispūs. b ꝯ ca
vulnera ei⁹ ifundēs oleū ⁊ vinū:
licem sue passionis.
c et iponēs illū i iumentū suū: du: b
ꝯ spūalem.
xit i stabulū: †⁊ curā ei⁹ egit. Et al c†
tera die ꝓtulit duos denarios: ⁊ e
dedit stabulario: et ait: Curā illi⁹ d†
habe: ⁊ quodcūq̄ supererogaue/ †
ris: ego cū rediero reddam tibi. †
Quis hoꝝ triū videt tibi proxi/
mus fuisse illi q̄ icidit i latrones?
d At ille dixit: Qui fecit miscd̄iā i
illum. Et ait illi iesus: Uade ⁊ tu f
e fac similiter. Factū ē aūt dū irēt g
⁊ ipe intrauit i quoddā castellū: h†
† ⁊ mulier q̄dā martha noīe exce/ i
f pit illū in domū suā. Et huic erat
g soror noīe maria. Que etiā sedēs k
sec⁹ pedes dñi audiebat verbū il
a ꝯ ministrās necessaria mortali carni: qua indu/
tus erat dei filius.
h lius. Martha autē satagebat cir/ l†
ca frequens ministeriū. Que ste m
ꝯ cōquerens de sorore.
i tit ⁊ ait: Domine: nō est tibi cure n
q̄ soror mea reliquit me solā mi/
nistrare? Dic ergo illi vt me adiu
k uet. Et respōdens dixit illi dñs: o

tore descendēte a statu iusticie in peccatū mortā
le: qui spoliat a demonib⁹ bonis grē ⁊ vulnerat
in bonis nature: et relinquit semiuiu⁹: qr tollit
ab eo vita grē remanēte vita nature: cui xp̄s ap/
propinquās in sua bn̄dicta incarnatione.
a Alligauit vul.ei⁹ in/
fundēs oleū. miscd̄ie cū
vino iusticie. b Du/
xit in stabulū.i. in domū
ecclesie vbi simplices re/
ficiuntur. c Et altera
die.i. post resurrectionē
suam. d Dedit stabu
lario.i. cuilibet aplō.
e Duos denarios: id ē
intelligentiā noui ⁊ ve
teris testamenti: qr ape/
ruit illis sensum vt itelli
gerent scripturas: vt ha
betur infra. xxiiij.ca. Et
eis curā penitētiū cōmē/
dauit: ꝓmittens ꝓ sala/
rio vitā eternā. f Ua/
de ⁊ tu fac similiter. ex re
spōsione ꝯcludēs q̄ pro/
pinquitas generꝭ nō fa/
cit ꝓximū ꝯ op⁹ miscd̄ie
impensū. g Factū est
autem. Hic ponit secun/
dum incidens quod ē ex
cusatio marie erga soro/
rem suā vbi p̄mittit loc⁹
cū dicitur: h Et ipe
intrauit in quoddam ca
stellū.s. bethaniam.
i Et mulier q̄dā noīe
Martha excepit illū in
domū suā. ad illā enī do
mū xp̄s frequēter diuer
tebat ⁊ secure: tū ꝓpter
deuotionē ibi habitan/
tium: tum qr plura bn̄fi/
cia eis ꝯtulerat: qr ipā
marthā a ꝓfluuio sāgui
nis sanauerat ſm Am/
bro. ⁊ mariā a septē de/
monib⁹ liberauerat: ſm
illos doctores q̄ dicūt il
lā fuisse sororē laçari: sic
supra dictū ē. vij.ca.
k Que etiā sedēs sec⁹
pedes dñi ⁊c. intēta ope
ribus vite ꝯtemplatiue.
l Martha autē satage/
bat circa frequens mini
steriū occupata i opib⁹
vite actiue. m Que
stetit. qr fessa labore mi/
nisterij discurrēdo p do/
mū vt xp̄s ⁊ ei⁹ discipuli
essent cōueniēter recepti
⁊ refecti. n Et ait: dñe nō est tibi cure ⁊c. con/
querēs de ociositate sororis sue ⁊ de xp̄i negligē
tia hoc permittentis. o Et respondens dixit
illi dñs. excusādo mariā. Inuenit aūt maria ac/
cusata tripliciter.s. a pharisco de p̄sūptiōe seu te/
meritate eo q̄ christū tetigit recūbentē: vt dictū
est supra. vij.ca. et h ſm illos q̄ dicunt illā fuisse
sororē laçari ⁊ marthe. Itē a iuda de ꝓdigalita/
te eo q̄ p̄ciosū vnguentū effudit ⁊ pedes iesu vn
xit: vt habet Ioh. xij. Tertio a sorore de ociosita
te: vt h habet: ⁊ vbiq̄ maria tacuit: ⁊ christus
eam excusauit. ostendens pharisco q̄ factū ma
rie nō erat p̄sūptiōis sed deuotiōis. Item osten/
dēs iude ⁊ alijs discipulis q̄ illa effusio vnguē/
ti nō erat ꝓdigalitatꝭ ꝯ pietatꝭ. Itē quia ostēdit
sorori q̄ sessio marte nō erat ociosa sed meliorib⁹
actibus applicata. ideo sequitur:

F 45.di. Disciplina. De pe.⁊ remis. oil vtriusq̄
41.di. parsimonie.
G De regula licet in fi.

G a Martha martha. Repetitio indicium ē dilectiōis: vel foꝛte monēde intētionis: vt audiret attēti⁹. b Poꝛro vnū ē ⁊c. Pꝛeponit vnum multis. Non enim a multis vnum ſꝫ multa ab vno: ⁊ tñ multa ſūt neceſſaria tendētib⁹ ad vnū. c Maria optimā ⁊c. Non repꝛehendit̃ ꝑs marthe q2 ⁊ ipa bona: ſed laudat̃ pars marie. Que quare ſit optima ſubinfert̃ q̄ nō auferet̃ ab ea: q2 ꝯtemplatiua hic incipit ⁊ in celeſti patria ꝑficiet̃: q2 amoꝛis ignis q̄ hic ardere incboat: cū ipʒ quē amat viderit in amoꝛē ampli⁹ ignēſcet. Nō ergo auferet̃ ꝯtēplatiua q̄ ſubtracta luce pꝛeſentis ſeculi ꝑficit̃. Actiua cū coꝛpoꝛe deficit: q2 ī eterna patria panē nō poꝛrigit eſurienti: q2 nemo eſuriet: nec cetera pietatis opa aget q2 nō erunt neceſſaria. Cū p̄ſenti ḡ ſeculo auferetur actiua. Merito igit̃ cōtēplationi oīa iuſtificationū merita ī meſa virtutum ſtudia poſtponūt̃. d Que nō auferet̃ ⁊c. Ex oppoſito ītellige q̄ a martha auferet̃ ꝑs quā elegit: q2 tranſit laboꝛ multitudinis: remanet charitas vnitatis.

†De renū. c. niſi. aū ſi

A

a Martha martha ſollicita es ⁊ tur- a
b baris erga plurima. Poꝛro vnū b
a ſ deo iugiter inherere. b ſ marie factus ē aduocatus q̄ iudex fuerat interpellatus.
c ē neceſſariū. Maria optimā ꝑteꝫ c
d elegit q̄ nō auferet̃ ab ea. Ca. XI d

e Et factū ē cū eēt in loco e
ſ oꝛare.
f quodā oꝛās: vt ceſſauit f
dixit vnus ex diſcipulis ei⁹ ad eū: Dñe doce nos oꝛare: ſicut iohēs docuit diſcipulos ſuos.

Ca. XI

Et factū ē. Poſt hiſtoꝛiam ſoꝛoꝝ q̄ duas vitas ſignificant: inducit dñm oꝛaſſe ⁊ diſcipulos ad oꝛādū infoꝛmaſſe: q2 ⁊ oꝛatio quā docuit vtriuſq̄ vite in ſe ꝯtinet myſteriū: ⁊ ipſaꝝ ꝑfectio vitaꝝ nō nr̄is virib⁹ ſꝫ p̄cib⁹ ē obtinēda. f Ut ceſſauit ⁊c. Ideo ſepe ſaluatoꝛ oꝛās inducit̃ vt diſcipulos ad oꝛatiōis ſtudiū inducat. vñ finita oꝛatiōe a diſcipulis ſciſcitaret̃ vt doceat q̄lit̃ debeāt oꝛare. ☞ Cū oꝛatio

Nico. de lyra

a Martha martha ſollicita es et turbaris erga plurima. q2 opa actiue vite ſollicitudinē ⁊ diſtractionē mētis inducūt et frequēt̃ ꝑturbationē ingerūt. b Poꝛro vnū ē neceſſariū. ſcꝫ ipe de⁹ q̄ vn⁹ ē ⁊ ꝑ oībus q̄rēdus. vel vnū. i. vnitas mētis ad deū: ⁊ iſtud reſpicit vitā ꝯtēplatiuā ꝑ quā mens adheret deo q̄ ē ſimpliciter vnus: ſm̄ q̄ dicit apl̄s. i. Coꝛ. vi. Qui adheret deo vn⁹ ē ſpūs: ſicut ecōuerſo ꝑ vitā actiuam intēdēdo creaturis q̄ multe ſūt aīa diuidit̃. c Maria optimā partē elegit. q. d. non tu malā: ſꝫ illa melioꝛē. Diſtinguit̃ eñ duplex actio a doctoꝛib⁹. Una q̄ ꝯſiſtit in exercitio virtutū moraliū: ⁊ iſta diſponit ad ꝯtemplationē: ſm̄ q̄ dicit beat⁹ Greg⁹. vi. moral̃. Qui ꝯtēplatiōis arcē tenere deſiderāt: neceſſe ē vt prius in cāpo actiōis ſe ꝓbent. Cui⁹ ratio ē q2 ſm̄ pħm. vii. phyſicoꝝ ſedēdo ⁊ q̄ſcēdo fit aīa ſciēs ⁊ prudēs. ſedat̃ eñ paſſionib⁹ ⁊ tumultib⁹ paſſionū ꝑ exercitiū virtutū moraliū diſponit̃ aīa vt libere poſſit eleuari ī ꝯtēplationē veritatis. Ex quo ꝑꝫ q̄ talis act⁹ oꝛdinat̃ ad ꝯtēplationē ſicut ad finem. Finis aūt melioꝛ ē his q̄ ſūt ad finē. ⁊ ideo de tali actione cōcedunt oēs q̄ ꝯtēplatio ē melioꝛ. Alia aūt ē actio q̄ ſequit̃ ꝯtēplationem ꝓcedēs ex plenitudine ꝯtēplatiōis ſicut ē docere ⁊ in regimine aīaꝝ laboꝛare ⁊ hmōi. De tali actiōe dicūt aliqui q̄ ē melioꝛ ipa ꝯtēplatiōe. ⁊ de iſta actiōe nō loquitur hic xp̄s vt ꝑꝫ intuēti. Alii vero dicūt q̄ etiā iſta actiōe ꝯtēplatio melioꝛ eſt: q2 illud qd̄ ſimpliciter ꝑeligit̃ videt̃ eē meli⁹ abſolute q̄ꝫ illud qd̄ ꝑeligit̃ tm̄ ī caſu: ſicut philoſophari meli⁹ ē ſimplicit̃ q̄ꝫ ditari: lꝫ ditari ſit magis eligibile ī caſu magne paupꝫtat̃. ꝯtēplatio aūt ē ꝑ ſe eligenda. cura aūt ⁊ regimen aīaꝝ ad qd̄ ſpectat populū docere ⁊ dirigere in ſalutē ē eligēda vel poti⁹ ſuſcipiēda ī caſu neceſſitatis fraterne. Unū dicit Aug⁹. xix. de ciuitate dei: Ocium ſanctū q̄rit charitas: negociū iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitat̃: quā ſarcinā ſi null⁹ imponit intuēde veritati vacādū ē. ſi aūt imponit̃ ſuſcipiēda ē ꝓpter charitat̃ neceſſitatē. d Que nō auferet̃ ab ea. Opa eñ vite actiue nō habēt locū niſi ī p̄ñti vita. ⁊ ideo adueniēte futura auferēt̃: ſꝫ ꝯtēplatio p̄me veritatis nō tollit̃ niſi q̄tū ad illud qd̄ ē imꝑfectiōis: q2 videm⁹ nūc ꝑ ſpeculū in enigmate: tūc autē facie ad faciē: ſm̄ q̄ habet̃. i. Coꝛ. xiii.

Ca. X

Moraliter.

a† Poſt hec deſignauit dñs ieſus ⁊ alios ſeptuagita duos ⁊c. Septuaginta ꝯſurgūt ex ductu denarii ꝑ ſeptenariū: ideo ſignificant impletionē decalogi cū ſeptē donis ſpūſſancti: ꝑ binariū ſupadditū ſignificat̃ gemina charitas dei ſcꝫ ⁊ ꝓximi: q̄ debent eſſe ī p̄dicatoꝛib⁹ euāgelii. d† Et miſit illos binos. ī ſignum mutue charitatis. f† In oēꝫ ciuitatē ⁊ locū q̄ erat ipe venturus. Greg⁹. Pꝛedicatio p̄uenit ⁊ ſic ad habitaculum mentis dñs

dñs venit. g† Meſſis q̄dem multa. i. credētium multitudo. h† Opariī autē pauci. q2 lꝫ ſint multi p̄dicatoꝛes q̄ſtuarii: tñ q̄rētes tm̄ aīaꝝ ſalutē ſūt pauci: ꝓpt̃ qd̄ rogād⁹ ē dñs vt tales multiplicet atq̄ mittat. k† Ego mitto vos ſicͭ agnos. i. māſuetos etiā int̃ crudeles. pſal. cxix. Cū his q̄ oderūt pacē eram pacific⁹. † Nolite poꝛtare ſacculū. i. p̄dicare ꝓpt̃ q̄ſtū. † Neq̄ calciamenta. i. exēpla dare moꝛtifera. naꝫ calciamēta fiūt d̄ pellib⁹ moꝛtuoꝝ. l† Et neminē ꝑ viā ſalu. i. nullū exiſtētē ī via p̄ſentis vite ſaluū dixerit̃: ſꝫ aliq̄ ꝓpter queſtū aliq̄s aſſecurāt de ſua ſalute futura: cū tñ ſit valde dubia. † Dicite pax huic domui. i. inducite ī habitātes ad pacē internā ⁊ fraternam. † Et ſi ibi fuerit fili⁹ pacis. i. p̄deſtinat⁹ ad pacē eternā. † Ueniet ſuꝑ illum pax veſtra. i. a vob̄ nunciata. † Sin autē reuertet̃ ad vos. i. nō erit̃ ꝑuati merito vr̄o. † In ea āt domo ma. ⁊c. nō mutātes hoſpitiū ꝓpt̃ lauti⁹ pꝛādium habēdū. † In q̄cūq̄ ciuitatē ītraueritis ⁊ nō ⁊c. oſtēdētes q̄ ipos q̄rebatis ⁊ nō ſua. † Dico āt vob̄ q̄ ſodo. ⁊c. q2 iudei v̄itatē agnitā de xp̄o nequiter īpugnauerūt: qd̄ ē ſpecies peccati ī ſpiritūſanctū. c† Ue tibi coꝛoçaim ⁊c. In iſtis duab⁹ ciuitatib⁹ fecerat xp̄s ſanitates ⁊ miracula mlta: q̄b⁹ ingrati fuerūt: ꝓpt̃ qd̄ talit̃ iterp̄tāt̃. i† Ecce dedi vob̄ ptātē ⁊c. calcare ſerpētē ē ſubiicere rōni ſenſualitatē: q̄ ſm̄ Aug̃. ſignificat̃ ꝑ ſerpētē: calcare ſcoꝛpionē ē deteſtari detractoꝛē. ⁊ calcare oēm v̄tutē inimici: ē abiicere oēm occaſionē moꝛtalis peccati. b† In ipa aūt hoꝛa exultauit ⁊c. ꝑ h̄ q̄ xp̄s hō exultauit ī ſpū de ſimpliciū illuminatiōe ⁊ ſuꝑboꝝ excecatione ſignificat̃ q̄ q̄libet xp̄ianus debet gaudere de ſimilib⁹ vt xp̄o cōfoꝛmet̃. c† Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos vi. ⁊c. vidētes eñ xp̄m ꝑ fidem charitate foꝛmatā beati ſūt ī ſpe: ⁊ ſi ꝑſeuerēt beati erūt in re. d† Et ecce q̄dā legiſperit⁹ ⁊c. Beda ſuꝑ locū iſtū dic̃: q̄ iſte tētādo q̄ſiuit d̄ vita eternā: ſi foꝛte xp̄s diceret aliq̄d ꝯ̄ moyſen. et ideo xp̄s ꝑ v̄ba moyſi reſpōdēdo ꝯfudit eū. ꝑ h̄ oſtēdēs q̄ deriſoꝛes fidei catholice ſūt ꝯfutādi ab illꝫ q̄ ſciūt ⁊ poſſūt ꝑ illud qd̄ tenēt indiſcuſſe. ſ. iudei ꝑ ſcripturas hebꝛeoꝝ ⁊ ſaraceni ꝑ legē machometi. f Homo q̄dā deſcēdebat ab hierlm̄ ⁊c. per hierlm̄ ſtat⁹ v̄tutis deſignat̃. ⁊ ideo ꝑ hoīeꝫ deſcēdētē ab hieruſalē in hiericho petōꝛ deſignat̃: q̄ incidit ī latrones. i. demōes ſpoliātes eū g̃tuit̃: ⁊ ī naturalib⁹ vulnerātes. Sacerdos āt ⁊ leuita ꝑtrāſeuntes abſq̄ miſcōia: ſūt eccl̄ie mali miniſtri curātes tm̄ d̄ leuatiōe pecunie ⁊ nō de ſanatiōe culpe. Samaritan⁹ autē ē p̄dicatoꝛ ⁊ cōfeſſoꝛ motus ex charitate: alligans vulnera ſauciati ꝑ ſanū ꝯſiliū: infūdēs oleū miſcōie ⁊ iuſticie vinuꝫ. ⁊ imponēs illū ī iumētū: q2 nō ſolū mēte p̄bet auxiliū: ſꝫ etiam ꝓut pōt coꝛpe: qd̄ ē aīe iumētū. ⁊ ducit ī ſtabulū ſcꝫ eccl̄ie vbi dat̃ pabulum v̄bi dei: ⁊ ſacramēti eucharīſtie. c† Et altera die ꝓtulit duos denarios ⁊c. ꝑ q̄s ſignificat̃ gr̄a ī p̄ſenti ⁊ gloria ī futuro. dāde bono curato faciēti debitū ſuū erga peccatorem ſibi ſubditū. d† Et dedit ſtabulario. i. dādos denunciauit. † Et q̄cūq̄ ſuꝑerogaueris. faciēdo circa ſubditū bonuꝫ ad qd̄ nō tenet̃ curat⁹. † Reddā tibi. i. reddendū denuncio. a† Et ipe ītrauit ī quoddā caſtellū ⁊c. ꝑ qd̄ ⁊ etiā ꝑ domū in qua receptus fuit xp̄s ſignificat̃ eccl̄ia: in q̄ dicit̃ Cañ. v. Terribilis vt caſtroꝝ acies oꝛdinata. Et illud Ioh. ii. Nolite facere domū patris mei domū negociatiōis. In hac autem domo ſunt tres ſtat⁹ ſcꝫ actiuoꝝ q̄ ſtatus ſignificat̃ ꝑ martham de q̄ dicit̃: a Que ſatagebat circa freq̄ns miniſteriū. ⁊ ꝯtemplatiuoꝝ: q̄ ꝑ mariā. de q̄ dicit̃: k Que ſedebat ſecus pedes dñi: ⁊ audiebat verbum illius. et tertius ſtatus eſt militum ad vtrorūq̄ defenſionem: ⁊ ſignificat̃ per Laçarum militem.

Ca. XI

Et factū ē. Poſtq̄ xp̄s miſit diſcipulos ſuos pꝛedicare. Hic conſequenter docet eos oꝛare. Et pꝛimo inducit eos ad oꝛationis inſtantiaꝫ. ſecūdo ad fidei cōſtantiam ca. ſequenti. et tertio inducit populos ad penitentiam. ca. xiii. Circa pꝛimū ſciendum q̄ ad oꝛationē debitam duo requirunt̃: ſcꝫ affectio pura: ⁊ intentio recta. Pꝛimo igit̃ inducit ad pꝛimū. ſecūdo ad ſecundū. ibi: Nemo lucernam accēdit. Circa pꝛimuꝫ p̄mittit̃ inſtructio diſcipuloꝝ. ſcd̄o confutatio emuloꝝ. ibi: Et erat eiiciēs demoniū. Adhuc circa p̄mū p̄mo docet modū oꝛādi. ſcd̄o oꝛationē cōtinuādi. ibi: Et ait ad illos. Circa p̄mū p̄mittit̃ xp̄i oꝛatio: q2 cepit facere ⁊ docere: vt d̄r Act̃. i. ⁊ ideo ei⁹ oꝛōneꝫ p̄mittit cū d̄r: f Cū eēt ⁊c.

Sciendū

Glo.ordi.

Mat.6.b a Cū oratis dicite ⁊c̄. Matthe⁹ ſeptē petitiōes ponit. In trib⁹ eterna poſcūtᷣ: in q̄ttuoꝛ tp̄alia q̄ tn̄ ꝓpter eterna ꝯſequenda ſunt neceſſaria. Cū eni dicimus: Sāctificetᷣ nomē tuū: adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua ſicut in celo et in terra. Hic inchoatᷣ quātūcūq̧ ꝓficimus augentᷣ in nobis: et pfecte ſine fine in alia vita poſſidebūtᷣ. Cū vo dicim⁹: Panē noſtrū quotidianū da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nr̄a ſicut et nos dimittimus debitoꝛib⁹ nr̄is. Et ne nos inducas in tentatiōnē: ſed libera nos a malo. Ad p̄ſentis vite indigētiā ptinēt: qꝛ hic ⁊ panis tā coꝛpoꝛalis q̄ ſpūalis eſt neceſſarius: tā aīe q̄ coꝛpoꝛi. Hic etiā fit remiſſio petōꝝ q̄ hic cōmittuntᷣ. Hic ſūt tentatiōes: hic etiam fit malum vñ cupim⁹ liberari. In alia vita nihil hoꝝ eſt. Lucas non ſeptē ſed q̄nq̧ ponit: ⁊ hoc cauſa breuitatis. In q̄nq̧ q̄ ponit: ſeptē illa intelligit ꝯtineri. Nomen quippe dei ſāctificatᷣ in ſpū. Regnū vo dei ī carnis reſurrectiōe ventuꝝ eſt. Oſtēdēs ḡ Lucas tertiā petitionē duaꝝ ſuperioꝝ quodāmō eē repetitionē: magis eā intermittēdo fecit intelligi. Deinde tres illas adiūgit: de pane quotidiano: de remiſſiōe petōꝝ: de tētatiōe vitāda. At vo qḋ mattheus ī vltimo poſuit: Sꝫ libera nos a malo. iſte nō poſuit vt intelligeremus ad id qḋ de tētatione dictuꝫ eſt ptinere. Ideo eni matthe⁹ nō ait: Et libera nos a malo. tāq̄ diuerſā petitionē ponēs. ſ₃ ait: Sꝫ libera nos a malo. vnaꝫ petitionē eē demōſtrās vt ſciat vnuſq̇ſq̧ ī eo ſe a malo liberari: qḋ nō infertᷣ in tentationē. b Panem nr̄m q̄tidianū. Panis q̄tidian⁹ dr̄ q̇ ſ₃ ē neceſſarius quāt⁹ aīe carniq̧ ē tribuēdus: ſiue coꝛpaliter ſiue ſpi
Lu.10.d ritualiter ſiue vtroq̧ mō ītelligatᷣ. Nota legiſperitus ſe iuſtificare volēs dñꝫ tētaturus adijt ſ₃ ꝯfuſus
Ibidem.f abſceſſit. At maria pedib⁹ accliuis optimam ptē philoſophie celeſtꝭ elegit. Itē paruuli xp̄i nō de ſua iuſticia: ſ₃ de redēptoꝛis grā p̄ſumētes: q̇b⁹ orationū modis eādē grām aduocare debeāt inquirūt audiūtq̧: ⁊ q̇b⁹ verbis oꝛare ⁊ q̄ inſtātia pſeuerare: ⁊ ꝓ q̇bus maxime reb⁹ ſupplicare debeāt. ſ. fide: ſpe et charitate: quodq̧ pfecte petētes earūdē largitoꝛem a patre ſpiritū bonū pcipiāt. Cōtra ſ₃ vo ſicut in lectione de demoniaco legitᷣ: ſapiētes ⁊ prudētes: qꝛ ſpiritū grē nō petere q̄rere ⁊ pulſare: ſꝫ blaſphemare ſatagūt: irremiſſibiles ⁊ ſ₃ ⁊ in futuro ſue ptinacie penas luūt. c Quis veſtrū habet amicū. Poſtq̄ formā orationis rogātib⁹ ꝓpoſuit: inſtātiā etiā ⁊ frequētiā orādi illis iniūgit: vt nō ſolū dieb⁹ ſ₃ etiā noctib⁹ oratio deferatᷣ: q̄ eni media nocte panes ab amico petit ⁊ in pe
Myſtice tēdi intentione pſiſtit nō fraudatᷣ orans. Myſtice. Amic⁹ ad quē nocte venitᷣ de⁹ ē: q̄ coꝛpus ſuū tradidit ꝓ nobis. Cui in nocte tribulatiōis ſupplicare: et tres panes. i. intelligentiā ſācte trinitatis: q̄ in p̄ſentis vite laboꝛib⁹ viuamus: efflagitare debem⁹. Hos panes ſi dñm deū tuū diligas nō ſolū tibi ſ₃ etiā alijs poteris emereri. amic⁹ q̄ de via venit ip̄e ē nr̄ anim⁹ q̄ quotiēs ad tp̄alia petēda euagatᷣ: totiēs a nobis recedit. Redit cum ſupna meditatᷣ: ⁊ celeſti alimonia refici deſiderat. Cui qḋ ꝓponat nō habet: quia aīe poſt tenebras ad deū ſuſpirāti: nil p̄ter ip̄m cogitare vel loqui vlꝫ ītueri libet: ſ₃ ſolū trinitatis gaudiū qḋ recognouit ampli⁹ intueri ⁊ ſ₃ ꝯuenire ſatagat. d Noli mihi ⁊c̄. Nō aufert ſpem īpetrādi: ſ₃ vehemēti⁹ accēdit deſideriū orā
Coloſ.4.a di: oſtēſa difficultate ꝯſequēdi. e Iā oſtiū. Oſtium qḋ paul⁹ ſibi aperiri pe
Apoc.3.b tit ad loquēdā myſteriū xp̄i: ⁊ qḋ ioh̄es ſibi aptū vidit: ītelligētia ē diuini ſermonis: qḋ eſt clauſum tp̄e famis verbi dei cum intelligētia nō datᷣ. Et pueri: id eſt illi q̄ euangelicā ſapientiā tanq̄ panē erogātes p oꝛbem terrarū p̄dicauerunt: iam cū dñō ſunt in eterna quiete: ⁊ tn̄ orādo efficitur vt orans accipiat intellectum ab ip̄o dñō: etiam ſi hō deſit per quem ſapientia predicetur. f Nō poſſū ſurgere. Ambꝛo. Nemo timet ne excitet doꝛmiētē quem ſcit ſemper oꝛare vigilantē. g Propter improbitatē. Multe ſunt inſidie ⁊ grauis coꝛpoꝛis ſomnus: qꝛ ſi doꝛmire mens incipit: vigoꝛem ſue ꝟtutis amittit. Excita ergo ſomnuꝫ tuum vt pulſes chꝛiſti oſtiū: vt cum intraueris aperiantᷣ tibi theſauri abſconditi ⁊ tenebꝛoſi in chꝛiſto ieſu. h Petite ⁊ dabitur vob. Si amic⁹ homo ſurgit et dat non amicitia ſed tedio compulſus: quātomagis dat de⁹ q̄ ſine tedio largiſſime donat qḋ petitᷣ. Ne ergo animus ab erroꝛis vanitate ꝯuerſus ſpūalis inopia diuti⁹ tabeſcat: petamus epulas verbi: q̄ram⁹ amicū q̄ det: pulſem⁹ hoſtiū vbi ſeruantᷣ abſcōdita. Magnā eni ſpem tribuit: q̄ ꝓmittendo nō decipit. Oīs eni q̄ p. a. opus ē pſeuerātia vt ꝯſequamur. Cū ſi petenti datᷣ ⁊ q̄rens inuenit: ⁊ pulſanti aperitᷣ: cui ergo non datᷣ ⁊ q̄ non īuenit ⁊ cui non apitᷣ: apparet q̄ nō bene queſierit: petierit et pulſauerit.
Ps.144. i Querite ⁊ inuenietis. Prope ē dñs oīb⁹ inuocātib⁹ eum in veritate ⁊ volūtatē timētiuꝫ ſe faciet. Alios qui non ita petunt redarguit iacob⁹ dicens:
Iaco.4.a Petitis ⁊ non accipitis eo q̄ male petatis: quia pſeueratis in peccatis.

¶ Quis aūt

Luce Ca. XI

a os. Et ait illis: † Cum oratis dicite: Pater: ſanctificetᷣ nomen tu-
b um: adueniat regnū tuū: panem ‡ noſtrū q̄tidianū da nobis hodie: et dimitte nobis peccata nr̄a: ſi † quidē et nos dimittim⁹ debenti nob: et ne nos inducas in tētati †
ſ aliq̇s: vel ſi quis.
c onem. Et ait ad illos: Quis veſtrū habebit amicū et ibit ad illū b† media nocte ⁊ dicet illi: Amice cōmoda mihi tres panes: q̄m amicus me⁹ venit de via ad me: ⁊ nō habeo qḋ ponaꝫ an̄ illum: et ille
ſ non debeo preci-
d deintus rn̄dēs dicat: Noli mihi †
bus tuis inquietari quia.
e moleſt⁹ eſſe: iā oſtiū clauſū eſt: et
f pueri mei mecū ſūt in cubili: non poſſū ſurgere ⁊ dare tibi. Et ille ſi
a ſ nō pudoꝛe pterritus ſꝫ neceſſitate coactus.
pſeuerauerit pulſās: dico vob: et † ſi nō dabit illi ſurgēs: eo q̄ amic⁹
ſ vel per ſe inſpirando: vel doctoꝛē mittendo.
g ei⁹ ſit: † ꝓpter improbitateꝫ tn̄ ei⁹
a ſ ⁊ ſi nō quātum ille aliq̄n voluerit.
ſurget et dabit illi quotquot habet neceſſarioſ. Et ego vob dico:
ſ orando. ſ recte viuendo.
h i † Petite ⁊ dabitur vobis: q̄rite et
ſ pſeuerando.
inuenietis: pulſate et aperietᷣ vobis. Omis enim q̄ petit accipit: ⁊ qui q̄rit īuenit: et pulſanti ape-

Nico.delyra

Sciendum tamen q̄ chꝛiſtus non oꝛauit in q̄ntū deus: quia ſic non cōpetit ei oꝛare. Oratio enim eſt explicatio ꝓprie voluntatis apḋ deum vt eam impleat. Voluntas autem diuina per ſeipſam eſt effectiua coꝝ que vult. ſ₃m illud pſal. Oīa quecū q̄ voluit dñs fecit. ſꝫ qꝛ xp̄s inq̄ntuꝫ hō habuit voluntatē humanā q̄ non ē p ſeipſā efficax ad implendū ea q̄ vult niſi p ꝟtutē diuinā. ideo xp̄o ſ₃m q̄ hō cōpetebat oꝛare. Orauit igitᷣ vt ꝓ nob impetraret ⁊ vt exēplū nob oꝛandi daret. Orauit etiā ꝓ ſeip̄o ad obtinēdū quod ſibi deerat. ſ. gloꝛiā coꝛpoꝛis. Ioh. xvij. Clarifica me tu pr̄. Cōſequenter docet diſcipulos oꝛare cum dr̄: a Cū oratis ⁊c̄. ptꝫ ſnīa ex dictꝭ Mat. vj. Sciendū q̄ Lucas hic omittit duas petitiones orationis dn̄ice: ſcꝫ tertiam ⁊ ſeptimā: qꝛ tertia implicite continetur in duabus precedentibus. Si enim gloꝛiam dei principaliter querimus et participationem regni eius que continentᷣ in duabus primis petitiōib⁹ bene voluntatē ei⁹ facimus ⁊ eius volūtas impletur in nobis: qḋ cōtinetur in tertia petitione que ē: Fiat volūtas tua ⁊c̄. Similiter ſeptima que eſt. Sꝫ libera nos a malo. cōtinetᷣ in ſexta. Si eni in tentationē non inducimur ei ſuccūbēdo: ſed magis preualemus reſiſtendo: bene liberamur a malo. b Et ait ad illos. Hic conſequēter inducit ad orationis ꝯtinuationem. Primo per exemplum eius qui non ſolū ab amico impetrat illud qḋ eſt ſibi neceſſariū ꝓpter amicitiā ſed etiam ꝓpter petendi continuationē. Moraliter autem iſte amicus intelligitur ip̄e deus a quo prouenit nobis omne bonum: tamē aliquādo differt dare illud quod dare intendit: vt quod eſt nobis neceſſarium impetrem⁹ a deo p orationis inſtantiā: ⁊ tale ē qḋ ptinet ad ſalutem: quādo tamen iſta tria concurrunt videlicet q̄ aliq̇s petit pie. i. de pertinentibus ad ſalutem et ꝓ ſe ⁊ perſeueranter ſeu continue: ſemper impetratur quod petitᷣ a deo: non tamen ſemper ſtatim datur ſed aliquando differtur vt congruo tempoꝛe detur. Si auteꝫ aliquis petat de impertinentibus ad ſalutē nō ſemp exauditur: quia frequenter ſibi non expedit exaudiri. ſimiliter ſi petat de ptinentibus ad ſalutem ꝓ alio aliquādo non exauditᷣ ꝓpter defectum illius pro quo petit. Item ſi petat pie ⁊ ꝓ ſe: non tamen pſeueranter impeditᷣ effectus ꝓpter defectū orationis. ideo ſubditᷣ: c Petite. perſeueranter. d Et dabitᷣ vobis. tribus predictis concurrentibus. ⁊ ptꝫ ſententia ex dictis Matth. vij.

Et erat

Margin: † Mat.6.b — B — † De pe.di.i c. importuna. — † Mat.7.a Ioh.16.f Iaco.4.a — Moralit̄

a Quis aūt ex vo. Be. Myſtice. Panis ſignat charitatem ꝓpter maiorē appetitū ⁊ neceſſariū vſum: qꝛ ſicut ſine pane mē ſa videt̄ inops: ita ſine charitate alie ꝟtutes nihil ſūt: q̄ in ſo la charitate ꝑficiunt̄. huic ꝯtraria duricia cordis quā lapidi cōparauit. Piſcis fides ē inuiſibiliū. Sicut enī piſcis ſub te gumēto aquarū naſcit̄ viuit ⁊ alitur: ſic fides q̄ in deū ē. inuiſibiliter in cor de gignit̄: inuiſibili grā ſpūs ꝑ aquaꝫ baptiſmi ꝯſecrat̄: inuiſibili auxilio di uine ꝓtectionis ne deficiat nutrit̄: in uiſibiliū p̄miorꝫ intuitu queq̄ valet bona opat̄. Uel etiā iđo fides piſci cō parat̄: qꝛ ſicut ille crebris fluctib⁹ ma ris tūdit̄ nec perimit̄: ita fides aduer ſitatib⁹ nō frāgit̄ cui ꝯtrarius eſt ſer pēs: ꝓpter venenū infidelitat̄. Per ouū ſpei nr̄e certitudo figurat̄: quia ī ouo nōdū fet⁹ ꝑfect⁹ cernit̄: ſ; fouēdo ſperat̄. Contra ſpem ſcorpionē ponit: cui⁹ aculeus venenat⁹ retro eſt timen dus: ſicut ſpei ꝯtrariū ē retro reſpice re cū ſpes futurorꝫ ī ea q̄ antea ſunt ſe extendat. b Cū ſitis mali. Malos vocat ſeculi amatores: q̄ dāt illa que ſ̄m ſuū ſenſū iudicāt bona: que etiam in ſua natura ſūt bona ⁊ ad vſū infir me vite pertinētia. Uel apl̄i q̄ merito electiōis bonitatē humani gener̄ ex ceſſerāt intuitu ſupne bonitat̄ adhuc ſūt mali: qꝛ nondū īmunes a delictis: maxie ī ꝟbis ⁊ ī cogitatu q̄ q̄tidianis oratiōib⁹ iubet̄ curari. Uel malos vo cat: qꝛ oīs creatura in ꝯſpectu diuine bonitat̄ ē mala: qꝛ nemo bon⁹ niſi de us: ⁊ tñ diuine bonitat̄ participatiōe rationalis creatura bona fieri poteſt: dño ita ꝓmittēte: dabit ſpm̄ bo. pe. ſ. vt ꝑ ꝑticipatiōeꝫ ſpūs fiāt boni q̄ erāt mali dū ꝑ grāꝫ ſpūs: fidē: ſpē ⁊ chari tatē ⁊ cetās ꝟtutes ꝯſequet̄. Un̄ mat the⁹ nō dixit: dabit ſpiritū. b. p. ſ. ſed dabit bona petētib⁹ ſe. oſtendēs ſpiri tūſāctū plenitudinē eſſe oīm bonorū: qꝛ ꝑ eū oīa bona miniſtrantur.

c Quāto magis pa. Apte cōpatio. Si ei homo pctōꝛ adhuc fragili carne grauat̄: petētib⁹ filijs tpalia dare nō abnegat: multo mag̃ pr̄ celeſtis filijs ſuo timore ⁊ amore ꝑditis: nō deficiē tia bona largit̄ in celis. d Et erat eijciēs. Poſt p̄dicatiōis ꝟba q̄ humi lib⁹ ꝓpoſuit etiā miracula opat̄: vt q̄ predicāti nō credunt: viſis miraculis credāt. Matth. hūc demoniacū etiaꝫ cecū fuiſſe dicit: ī q̄ tria miracula a dño fiūt: videt: loquitur: a demone liberat̄. Q̄ ō aūt tūc ī vno carnaliter factū eſt quo tidie fit in ꝯuerſione gētiū: vt p̄mū expulſo demone ⁊ oī ſpur citia idolatrie: fidei lumē videāt: deinde tacētia prius ora ad laudē dei laxarent̄. e In beelce. Nin⁹ rex ꝯditoꝛ niniue: belo prī ſuo ſtatuā ꝯſecrauit: eiq̄ diuinos honores inſtituit: cui⁹ ſimulacri ſilitudinē ſuſcipiētes chaldei bel vocabāt: pa leſtini ſuſcipiētes: baal dicebāt: moabite beelphegor. Iudei aūt vni⁹ dei cultores ꝓpt̄ deriſionē gentiliū beelcebub appel labāt. Baal enim vir dr̄: cebub muſca: inde beelcebub. i. vir muſcarꝫ ſiue habēs muſcas: ꝓpt̄ ſordes cruoris q̄ ī tēplo eius īmolabat̄. Aſſerebāt etiā iudei ī h̄ ſimulacro p̄ncipē demoni orū hītare ꝑ cui⁹ ꝑtātē dicebāt ieſū demōia pelle. f Signū. Ut vel igne de celo deſcēdere faceret: ſicut tpe Helie duo q̄n quagenarij igne ō celo ſūt ꝑempti. Uel vt ꝯ ꝯſuetudinē terre iſti⁹ eſtiuo tpe tonitrua audirēt̄ imbres ruerent: fulgura diſ currerēt: ſicut ſub Samuele actū ē. Uel q̄ſierūt māna de celo. Que ſigna iđo a xp̄o tūc nō ſūt exhibita: qꝛ ſiſr ⁊ illa calūni arent̄ dicētes ex varijs aeris paſſiōib⁹ ꝯtigiſſe. Un̄ ſubditur: Ipe aūt vt vidit co. eo. Hoc ſibi ꝓpriū dñs reſeruauit vt cogi tatiōes intueat̄ ⁊ iudicet. Propriū eſt iudeorꝫ q̄rere ſigna. Un̄ paul⁹: Iudei ſigna petūt: gētes ſapiētiā. g Ipe autē vt vidit: non ad ꝟba ſ; ad cogitata r̄ndet. In q̄ dat certū po tētie ſue ſignū: q̄ ſecreta cordiū rimat̄. Iuxta lraꝫ ptꝫ ꝙ oīe regnū

Margin: De pe. di ſ. ſūt pleo. — 25. q. 1. ſi ea. — Mat. 7. b — Lu. di. 41. — Mat. 12. b — 4. Re. 1. c — 1. Re. 12. c — 1. Cor. 1. b

ſi quis.

a riet̄. Quis aūt ex vobis patrē pe

rigorem odiorū.

tit panem: nunquid lapidem da bit illi? Aut piſceꝫ: nunquid pro

infidelitatē quā ſerpēs primo hoī inſpirauit.

piſce ſerpētē dabit illi? Aut ſi pe

ſpem.

tierit ouum: nūquid porriget illi

deſperationem.

b ſcorpionem? Si ergo vos cum ſi

qꝛ non veſtra datis.

tis mali noſt̄ bona data dare fi

c lijs veſtris: quanto magis pr̄ vr̄ celeſt̄ de celo dabit ſpiritū bonū

d petētibus ſe. † Et erat eijciens de a †

mutos faciens.

moniū ⁊ illud erat mutū: et cum eiecíſſet demoniū locutus ē mu tus: ⁊ admirate ſunt turbe. Qui

ſcribe ⁊ pharīſei: non ſimplex turba.

e dam aūt ex eis dixerūt: † In beelce †

bub p̄ncipe demoniorū eijcit de

f monia † Et alij tētantes: ſignū de †

g celo querebant ab eo. Ipe aūt vt b

vidit cogitatiōes eorū dixit eis:

h † Omne regnū in ſeipſum diuiſū †

deſolabit̄: ⁊ dom⁹ ſupra domuꝫ

i cadet. Si auteꝫ ⁊ ſathanas in ſe ipſum diuiſus eſt: quomodo ſta bit regnū eius? quia dicitis: ī be elcebub me eijcere demonia? † Si aūt ego ī beelcebub eijcio demo nia: filij vr̄i in quo eijciunt? Ideo

k ipſi iudices veſtri erunt. Por ro ſi ī digito dei eijcio demonia:

regnū ſolidū ⁊ firmū ſi ꝑ ꝑtes diuidit̄ ī ſolitudinē redigit̄: va cuatū ab habitatorib⁹ ⁊ domū ſupra domū cadet cū habitato rib⁹ vni⁹ dom⁹ ab alteri⁹ dom⁹ familia: vel oppm̄it̄ vl̄ puniūt̄. Quo aūt hec ſpūaliter tēdāt: exponit cū adiūgit: Si aūt ⁊ ſa thanas in ſeipm̄ diuiſus ē. Si ego vt vos dicitis ī principe de moniorꝫ eijcio demonia: ḡ regnū dia boli ē diuiſum ꝯ ſe: ⁊ ita ptās malicie ei⁹ ſtare nō pōt. Si aūt demō demonē nō pōt expellere: falſo dicit̄ me in p̄n cipe demoniorꝫ demonia eijcere. Si ꝟo pōt ſicut dicitis: ꝓſpicite vobis vt de regno ei⁹ qđ diuiſū ē exeatis ne in ruina eius pariter inuoluamini. In q̄ aūt dñs eijciat demōes ne demoniorū p̄ncipē exiſtimēt: attēdant qđ ſequit̄. Si aūt ego in beel. eijcio de. filij veſtri in q̄ eijciunt? Filios iudeorꝫ apl̄os vo cat q̄ inter alia miracula q̄ a dño acce perā etiā demones pellebāt. Quā ex pulſionē: nō diabolo ſed deo aſſigna bāt: q̄ ſibi ꝯſcij erāt nihil malarꝫ artiū a dño didiciſſe. Iđo ipi ignobilia ⁊ cō tēptibilia mūdi eligētes: in q̄b⁹ nulla malicia artificioſa fuit ſedebūt ſup ſe des duodecī iudicātes duodecim tri bus iſrl̄. Uel filij. i. exorciſte illi⁹ gētis q̄ īuocato nomīe dñi demōes expelle bāt. Quaſi dicat: Si expulſio demo nū ī ill̄ nō diabolo ſ; deo deputat̄: cur idē op⁹ in me nō habeat eādē cauſaꝫ? Ideo ipi iudices vr̄i erūt: nō ptāte ſꝫ cōparatiōe: dū illi expulſionē non dia bolo ſ; deo aſſignāt. h Oīe regnū ⁊c̄. Si oīe regnū diuiſū deſolatur: ḡ regnū patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſācti: quod nulla ꝯtradictiōe: nllo impulſo eſt de ſolatū nō ē diuiſū: ⁊ ideo ē eternū. De h̄ regno r̄ndit pilato: Regnū meū nō ē de h̄ mūdo. ⁊ ideo q̄ in xp̄o ſpem nō gerūt: ſ; in principe demoniorꝫ eijci de mones opināt̄ eos regni negat eſſe ꝑ petui. Nā quō pōt manere diuinū re gnū cū fides ſcindat̄: cū popul⁹ iude orū ſit ex lege: xp̄s q̄ꝫ ſ̄m carnē ex le ge ſit generat⁹. Quō pōt regnū illud eſſe ꝑpetuū qđ ex lege eſt cum popul⁹ ille diuidat legem: cuꝫ a populo legis negatur xp̄s q̄ ex lege debet̄. Sꝫ ma net regnū eccl̄ie: ī qua vnus dñs: vna fides: vnum baptiſma. i Si autē. Quaſi regnū diuiſū ſtare nō pōt: ſed regnū ſathane eſt diuiſū: ⁊ vos dicit̄ ꝙ ſathanas ſathanā expellit: ergo ⁊c̄. k Porro ſi in digito ⁊c̄. Filius dicit̄ man⁹ vel brachiū patris. Spūſſanctus dicit̄ digitus ꝓpter dif ferentiā variorū donorꝫ que ꝑ ſpiritūſanctū hominib⁹ dantur: ſicut digiti inter ſe diſcreti ſūt nec nocet inequalitas mēbrorꝫ. Licet enī

Margin: Mat. — Mar. — Mat. 11 — Job. 18. — Mat. 11 — Mar. 3.

Nico. de lyra

a Et erat eijciēs. Poſita inſtructiōe diſcipulorꝫ de ſācta affe ctione in orādo. Hic ꝯſiter deſcribit̄ ꝯfutatio emulorū ō praua affectiōe facta xp̄i ꝑuerſe deprauādo. Et primo deſcribit̄ eorꝫ emulatio. Secūdo eorum confutatio. ibi: Ipe autem vt vidit. Circa primum ſciendū ꝙ aliqui malignātes miraculis chriſti detrahebant dupliciter. Uno modo attribuēdo virtuti demo nis. et hic modus dictus eſt Matth. ix. ⁊ xij. Alio modo mi racula xp̄i reputando parua eo ꝙ erant circa inferiora: vt cō muniter. vtpote circa ſanitates corporꝫ ⁊ huiuſmodi. Et iđo q̄ rebant ab eo ſigna fieri circa corpora celeſtia: ſicut tēpore Io ſue ſol ſtetit īmobilis ad ſpacium vnius diei: vt habet̄ Ioſue. x. et tēpore ezechie retroceſſit ſol decem gradibus: vt habetur Eſa. xxxviij. et hoc notat̄ cum dicitur: Et alij tentantes ⁊c̄. b Ipe autem vt vidit. Hic cōſequenter deſcribit̄ confutatio malignantiū p̄dictorū. Et primo illorꝫ que opa chriſti demoni attribuebant. ſcđo illorꝫ q̄ ſignum de celo querebāt. ibi: Tur bis aūt ꝯcurrētib⁹. Primo in duas. qꝛ p̄mo ꝯfutant̄ ꝟbo xp̄i eorꝫ maliciā arguētis. ſcđo ꝟbo mulieris deuote ꝟtutē xp̄i cō fitētis. ibi: Factum ē aūt. Snīa aūt prime partis ptꝫ ex dictis Matth. xij.

Licet enim brachiũ maius ſit digito: tamen brachiũ cũ digito vnũ eſt corpus. Hoc digito ſcripta eſt lex in tabulis. Hunc digitũ magi confeſſi ſunt in egypto. a Profecto puenit. Regnum. i. iudiciaria poteſtas dei qua bonos a malis ſecernet in die iudicij. vel regnũ. i. ſupna beatitudo. Quaſi dicat: Si in ſpiritu dei eijcio demonia: ſine dubio ſciatis aditũ regni celeſtis patefactum credentibꝰ. b Cũ fortis armatꝰ ⁊c. Quaſi dicat: Si ego in beelzebub ſicut dicitꝭ eijcerez demonia: tunc in aliq̃ opibus diaboli ꝯſentirẽ. Sed nullo modo cũ illo cõſentio: ſed potius illũ ſuperarez eijcere a meis fidelibus feſtino. Cũ diabolus fortꝭ ad nocendũ: armatꝰ multis ſpũalibꝰ nequicijs cuſtodit in ſua ſeruitute atriũ ſuũ: id eſt mundũ q̃ in maligno poſitꝰ eſt: in quo vſq; ad aduentum filij dei diabolus ſine ꝯtradictiõe pncipabatur: ⁊ male pacato vtebaẽ imperio in cordibꝰ infideliũ. c Si aũt fortior illo ⁊c. Fortiorẽ ſe vocat: q̃ nõ concordi pace ⁊ opatione ſicut calũniabãtur: ſed fortiori potentia ipm ſtrauit: mundũq; ab ipſius dñatiõe liberauit. Arma diaboli q̃ abſtulit calidiſſime ſunt verſutie ſpũalis nequicie. Spolia ſunt anie ab eo decepte: q̃ victor chriſtus diſtribuit qđ eſt inſigniuz triumphantis: q: captiuã ducens captiuitatem: dedit dona hoibus: quoſdã q̃dẽ aplõs: alios euãgeliſtas: alios pa. et do. d Qui nõ eſt mecũ ⁊c. Et vere opa mea non ꝯueniunt cũ opibꝰ ſathane: q: egoipſe in nullo ꝯuenio cum illo: ſed oino ꝯtrarij ſumꝰ: q: ego humilis: benignꝰ anias volens ſaluare. Ille ſupbꝰ: inuidus cupit ꝑdere. Ego ꝑdicatiõe mea ṽtutes congrego. ille ſpargit ⁊ ſepat ab vnitate eccſie. e Et q̃ nõ colligit ⁊c. Hec de oibus hereticis vel ſciſmaticꝭ ex ſupfluo põt intelligi: q̃ oẽs excluduntur a regno dei. f Cũ immũdus ſpũs. Quia ſubtrahitis vos a meo regno attribuentes opa mea diabolo. iõ diabolꝰ habitat in vobis ſicut in ſuo regno grauius q̃ in pncipio. g Exierit. Exiuit diabolus a iudeis qñ legẽ et cultum vniꝰ dei ppl̃s iſte ſuſcepit: ⁊ tranſiuit ad gentes q̃ erant a pinguedine ſpũſſancti ⁊ dilectiõe proximi aride ⁊ ſteriles. In q̃bus iã nõ inuenit requiem: q: iã a cordibꝰ gentiũ ſuſcepta fide xpi expelliẽ qñ dicit: Repetã inde os q̃s añ dimiſi. Et inuenit ſcopis mũdatã illã plebẽ. i. ſupfluis obſeruationibꝰ phariſeorũ ⁊ cerimonijs legis q̃ iã nihil valent poſt aduẽtũ xpi. Et vt firmius poſſideat aſſumit vniuerſitatẽ demonũ. Et modo deteriores iſraelite ſunt: blaſphemantes xpm in ſuis ꝯuẽticulis q̃ olim fuiſſent in egypto ante ꝑceptã legẽ: q: maior infidelitas eſt venientẽ nõ ſuſcipe q̃ venturũ nõ credere. Põt hec ad vnũquẽq; bapticatũ referri. qui poſt acceptã grãm negligit opari bona: ſed potiꝰ originalibus peccata actualia adijcit. Diabolus exijt ab hoie: cũ in baptiſmo pompis illiꝰ hõ abrenũciat: ⁊ ꝑcedentiũ petõꝝ illecebris quẽ deſerens ambulat ꝑ loca inaquoſa: q: corda ſcõꝝ ab oĩ mollicie fluxaꝝ cogitationũ ⁊ humore libidinis imunia callidus tẽtator explorat: ſi q̃s ibi ſue neq̃cie greſſus figere poſſit. Vñ ſubdiẽ: Querens requiẽ ⁊ nõ inueniẽs: q: q̃ in prauis cogitatiõibꝰ ⁊ actibus paſciẽ: in mẽtibꝰ fideliũ oĩa ſua tentamẽta ceſſare ꝑpendit. Tũc dicit: Reuertar in domũ meã vnde ex. Reuertar ad illius ꝯſciam vnde in baptiſmo electꝰ fuerã: ⁊ priſtinã poſſeſſionẽ ꝯſueto dominio mihi ſubijciaz. Et cũ venerit inue. eam

Eph. 4. c

Mat. 12. d

a profecto ꝑuenit in vos regnũ dei.
b Cũ fortis armatꝰ cuſtodit atriuz †
c ſuũ: in pace ſunt ea q̃ poſſidet. Si
autẽ fortior illo ſupueniẽs vicerit eũ: vniuerſa eiꝰ arma auferet
in q̃bꝰ ꝯfidebat: ⁊ ſpolia eiꝰ diſtri
d buet. Qui nõ eſt mecũ aduerſuz
e me eſt: ⁊ q̃ nõ colligit mecũ: diſp
f g git. Cum imundus ſpiritus exierit de homĩe: ambulat ꝑ loca in ‡ †
aquoſa querẽs requiẽ: ⁊ nõ inueniens dicit: Reuertar in domuz
meã vnde exiui. Et cũ venerit inueniet eã ſcopis mũdatã. Tunc
vadit ⁊ aſſumit ſeptez alios ſpiritus ſecum nequiores ſe. Et igreſ
ſi habitãt ibi. Et fiant nouiſſima †
hoĩs illiꝰ peiora prioribus. Fa a
a ſ magna fiducia inẽ blaſphẽos ꝯfiteri đi filiũ.
ctum eſt aũt cũ hec diceret: extol b†
lens vocẽ quedaz mulier de tur c
a ſ ĩ figura eccſie: q̃ ĩ medio gẽtiũ ꝯfiteẽ creatorẽ
h ba dixit illi: Beatꝰ venter qui te d
i portauit: ⁊ vbera q̃ ſuxiſti. At ille e†
a ſ interiori aure ꝑcipiunt.
k l dixit: Quinimo beati qui audi f
ſ opere.
unt ṽbuz dei: ⁊ cuſtodiunt illud.
ſ q̃ſi ad vidẽda miracula q̃ ab eo audiebãt fieri.
m Turbis aũt ꝯcurrẽtibꝰ cepit dice g
ſ iudeorum. ſ adultera.
re: † Generatio hec generatio ne
a ſ quaſi illa q̃ viderãt ſigna nõ fuerint.
b ſ de celo quo indigni ſunt.
n quã eſt: ſignum querit ⁊ ſignum
nõ dabitur illi niſi ſignum ione.
Nam ſicut ionas fuit ſignum niniuitis: ita erit ⁊ filiꝰ hoĩs gene
ſ hec electa fuiſſe non dubitaẽ.
o rationi iſti. † Regina auſtri ſurget ĩ †
p q iudicio cũ viris generatiõis huius ⁊ ꝯdẽnabit illos: quia venit
a finibus terre audire ſapientiaz
ſalomõis. Et ecce plꝰ q̃ ſalomon
ſ in hoc loco.
h. † Viri niniuite ſurgẽt ĩ iudicio †

ſcopis mun. q: cũ hmõi reprobũ delictis cogentibꝰ repetierit: inuenit ꝯſcientiã pctõꝛis a vitijs in baptiſmo mundatã: ſ; nullo bono ope cumulatã. Tunc aſſumit plenitudinẽ oĩm vitioꝝ. Qui. ſ. tales ſpũs neq̃ores diabolo dicunẽ: q: cũ diabolꝰ malus ſit: illi tñ qui ſuis meritis impellẽtibꝰ vitijs mãcipantur: nõ ſolũ mali ſunt: ſ; etiã ſpeciẽ bonitatis affectatis ṽtutibus ꝑ hypocriſim oſtentare nitunẽ: ⁊ fiũt no. h. ii. pe. p. Meliꝰ erat viam veritatꝭ ignorare q̃ poſt agnitionẽ ꝯuerti retrorſum. 2. Pe. 2. d
b Beatꝰ. Hic maria laudaẽ que dñm portauit. Et prauatꝭ tã pñtiũ iudeorũ q̃ futuroꝝ hereticoꝝ q̃ verã xpi hũanitatẽ negãt: ꝯfutaẽ. q: veꝝ dei filiuz aduerſus blaſphemos iudeos ꝯfiteẽ: ⁊ veꝝ hoĩs filiũ teſtaẽ matri ꝯſubſtantialẽ. Niſi enĩ eſſet vna caro cũ matre: fruſtra venter ille ṽginis ⁊ vbera beatificarenẽ. i Et vbera. Sm phyſicos ex eodẽ fonte ⁊ lacte nutriẽdis et ſemẽ ꝓcreandis pueris emanat. q̃ de ſemine ṽginis potuit ꝯcipi: q̃ eius lacte potuit nutriri. k Quinimo. q. d. nõ ſolũ laudãda maria: q: ṽbuz dei portauit in vtero: ſ; magis beata ẽ q: ꝑcepta dei ſeruauit in ope. Sic etiã oẽs beati ſunt q̃ verbuz dei auditu fidei ꝯcipiunt: ⁊ boni opis cuſtodia in ſuo vel ꝓximoꝝ corde pariũt ⁊ nutriunt. l Qui audi. ⁊c. In laude eccleſie. ecõtrario dãnanẽ phariſei: q̃ ṽbũ dei nec audire nec implere ſ; blaſphemare q̃rebant. m Cepit dicere ⁊c. Quidã calũniabanẽ opa eius: q̃bus hucuſq; rñdit: Alij tẽtãtes ſignũ q̃rebãt de celo: ⁊ illꝭ h rñdet: n Signũ q̃rit. diſcipulꝭ ſignũ dedit diuinitatꝭ: ⁊ prius trãſfiguratus in mõte: ⁊ poſtea ipſis vidẽtibꝰ ſubleuatꝰ in celũ: ſed incredulis de inferiori hũanitatꝭ paſſione. o Regina auſtri. h ꝯdẽnata plebe iudeoꝝ: eccſie myſteriũ exꝑmiẽ: q̃ ĩ niniuitis ꝑ pñiam q̃ petm̃ abolet: ĩ regina auſtri ſtudiuz ꝑcipiende ſapĩe q̃ petm̃ cauet: de totis finibꝰ orbis ꝯgregaẽ: vt veri pacifici verba cognoſcat. Ex duobꝰ enĩ ꝯſtat eccſia: vt aut peccare deſiſtas: aut peccare neſcias.
p In iudicio ⁊c. Nõ mille annis añ iudiciũ ſicut iudei fingũt: ſ; in ipõ iudicio ſurget. q Cũ viris. Ecce cõis oñdiẽ reſurrectio tam bonoꝝ q̃ malorum. Condẽnabũt

† Mat. 12. c
Mat. 8. b

D

Nico. de lyra

Matth. xij. ca. a Factũ eſt aũt. hic poniẽ ꝯfutatio ꝑdictoꝝ ṽbo mulierꝭ virtutẽ xpi ꝯfitẽtis cũ đr: Factũ ẽ autẽ. cũ hec diceret. ſ. xps rñdẽſ blaſphemijs iudeoꝝ. b Extollẽs vocẽ. i. ex corde ⁊ ꝯſtanẽ alte ꝓferens laudẽ xpi ꝯtra vituperiũ iudeoꝝ. c Quedaz mulier. Iſta a ſanctꝭ doctoribꝰ đr fuiſſe ſctã Marcella famula beate marthe ſororis laçari. d Beatꝰ venter q̃ te portauit. matrẽ beatificat ⁊ laudat ex filio: ⁊ nõ econuerſo. quia ab illo prouenit gratia ⁊ gloria principaliter ratione deitatis: ⁊ inſtrumẽtaliter rõne humanitatis: q: humanitas chriſti eſt organũ coniunctum ipſius deitatis. e At ille dixit. cõmendãdo fidem ⁊ conſtantiã mulieris ⁊ alioꝝ ſimiliũ. f Quinimo: beati q̃ audiunt ⁊c. Iſtud quinimo nõ diciẽ aduerſatiue ſed cõcomitatiue. q. d. nõ ſolũ illa que me portauit beata eſt: ſed etiã qui audiunt verbũ dei corde credentes ⁊ opere adimplentes. Vñ dicit beatus Augꝰ. libro de virginitate q̃ beata maria felicius concepit deum mente ꝑ fidem q̃ corpore ꝑ carnis aſſumptionẽ. g Turbis aũt. hic ꝯſiter poniẽ ꝯfutatio illoꝝ q̃ ſignũ de celo querebant. ⁊ patet ſentẽtia ex dictis Matth. xij.

† 3. Re. 10. a
2. Pa. 9. a

† 3. q. 1. deo.
Ione. 3. b
Mat. 12. d

¶ a · Condēnabūt. Non ꝑtāte iudicij ſed cōparatione melioris facti: qꝛ relicto imperio: venit ī iudeam audire hoīem ſapīa famoſuꝫ: ſed iudei veram dei ſapīam cū ipſis ꝯuerſantē nō audiūt ſed blaſphemant. b · In ꝑdicatiōe. Jonas paucis dieb⁹: chriſtus lōgo tp̄e ꝑdicauit. Jlle pegrinis: chriſt⁹ ſuis ciuib⁹. Jlle ſignū nō fecit: chriſtus mīra fecit. c · Nemo. Qui in figura regine ⁊ niniuitarū eccleſiaꝫ ꝓtulit ſynagoge. nunc hortaꝛ nos vt fidē nr̄am potius ad eccleſiā trāſferamus. Quaſi dicat: Nemis dixerim nullū ſignū nequaꝫ generationi danduꝫ niſi ione ſignū: tā fidelib⁹ meis non occultabo luc̄ mee claritatē: ſed teſtā hūane nature flamīe mee diuinitat̄ implebo. i. fide mea illuminabo. ⁊ hanc fideꝫ nō ponā ſub vmbra veteris legis: ſed in claritate noui teſtamenti. Neq꜒ ſub mēſura ipſi⁹ legis et īra terminos iudee gent̄ cohibebo: ſed ꝯſtituaꝫ ſup eccleſiā in q̄ ſeptiformis gr̄a ſpūs relucet. In cuius rei ſignū ſolet ī frontibus credētib⁹ ſignū fidei affigi: vt q̄ eccleſiam voluerit ingredi: lumen veritat̄ palā queat intueri. Hinc cōdēnantur iudei q̄ ſigna exteri⁹ q̄rendo: apertā lucis ianuam nolūt ingredi credēdo. d · Videte ergo ne ⁊c̄. Poſt inſtitutionē recte fidei: etiā de bonis opibus ⁊ bona intentiōe inſtruit: vt nō tm̄ opa ſed etiā cogitatiōes ⁊ cordis intentiōes mundenꝛ. q̄ſi: Ego lucernā fidei ī veſtris ſenſib⁹ accēdo: ⁊ in eccleſiā pono. vos autē q̄ntū ex vobis eſt. Lucernas vr̄as accēdite. i. intentiōes cordis vr̄i mundate vt ex intentiōe mūda placeāt etiam opera. Hec cōtra hypocriſim phariſeoꝝ ſub dolo ſigna q̄rētiuꝫ ſpecialr̄ dicta: nos iuxta moralē ſeuſum generalr̄ inſtruunt. e · Et cū lo. Non ait: cū loq̄reꝛ hec: ſꝫ cū loq̄reꝛ. In q̄ innuiꝛ: nō ſtatim finitis his v̄bis: ſꝫ alijs interpoſitis ad phariſeū diuertiſſe. Quia finito h̄ ſmone adhuc eo loq̄nte: ecce mr̄ ⁊ frēs q̄rebāt loq̄ ei. De q̄b⁹ poſtq̄ꝫ nūciāti ſibi rn̄dit: Qui fecerit vo. p. m. h̄ frat m. ⁊ ſo. ⁊ mr̄ eſt. poſtea īrauit ad cōuiuiū phariſei. f · Quare nō bap. Judei frequēter lauāt man⁹ anteq̄ꝫ mādu cent: tenētes traditionē ſenioꝝ: ⁊ a foro reuertētes niſi bapticenꝛ nō comedūt. g · Calicis. Marc⁹ refert: iudeos baptiſmata calic̄ ⁊ vrceoꝝ lectoꝛūq꜒ ⁊ eramētorū ſolitos obſeruare. Calix vas vitreū. catin⁹ fictile de terra. ꝑ hoc figuraꝛ fragilitas humani corꝑis: in q̄ exteri⁹ ꝓtendūt ſanctitatē ⁊ ſimulāt iuſticiā: qđ̄ foris erat laudabant intus nequiſſimi. h · Qđ̄ aūt. Nemo putet fornicationeꝫ ⁊ hmōi corꝑalia vitia ſolūmō grauia eſſe: et ſpūalia vitia eſſe leuia: ſicut auariciaꝫ: irā: ſupbiā ⁊c̄.

¶ ſicut pha

a cum generatione hac ⁊ cōdēna-
a ſ qđ̄ iudei nō fecerūt ad predicationē chriſti.
bunt illam: qūia penitentiaꝫ ege †
b runt in pꝛedicatione ionę. Et ec-
a ſ de ſeipſo h̄ dicit. b ſ fidem.
c ce plus q̄ꝫ iona hic. † Nemo lūcer a†
nam accendit ⁊ in abſcōdito po- b
nit neq꜒ ſub modio ſed ſupꝛa cā- c
delabꝛū: vt q̄ ingrediunꝛ: lumen
ſ .i. totius tue oꝑatiōis.
videāt. † Lucerna coꝛpoꝛis tui ē d
ſ .i. mentis intentio. ſ ſi intentio.
oculus tuus. Si oculus tu⁹ fue- e
ſ pura ⁊ recta. ſ ⁊ ſi coꝛam hominibus aliq̄d impꝑfectionis habere videaris.
erit ſimplex totū coꝛp⁹ tuuꝫ luci f g
ſ ſi ꝑuerſa intentio ꝓceſſerit: prauum opus ſequetur: ⁊ ſi aliq̄n iuſtum videatur.
dum erit: ſi autem nequā fuerit: h†
etiā coꝛpus tuū tenebꝛoſuꝫ erit. i
ſ ne ipſa intentio que anie lumen eſt vitioꝝ tenebris fuſcetur.
d Uide ergo ne lumē quod i te eſt k
a ſ ſi bonū bona intentiōe facis nō habēs in tua conſcientia aliquā partē male cogitationis.
tenebꝛę ſint. Si ergo coꝛp⁹ tuuꝫ l
totū lucidū fuerit nō hn̄s aliquā m
partē tenebꝛaꝝ: erit lucidū totū. n
Et ſicut lucerna fulgoꝛis illumi- o
ſ ⁊ hic ⁊ in futuro gr̄a lucis donaberis.
e nabit te. Et cū loquereꝛ: rogauit p† q
eū quidā phariſeus vt pꝛāderet
apud ſe. Jeſus autē ingreſſus re- r
cubuit. Phariſeus aūt cępit īra s
a ſ lauatus more iudeoꝝ.
f ſe reputās dicere: q̄re nō bāptiça
tus eſſet ante pꝛādiū? Et ait do- t
min⁹ ad illū: † Nūc vos phariſei v
g quod deforis eſt calicis et catini
ſ mundiciā carnis exterius obſeruaris.
h mūdat̄: quod aūt int⁹ eſt veſtꝝ x

a · Nemo lu. ac. qꝛ ſic̄ dictū ē ī deuota orōne req̄riꝛ affectio ſctā ⁊ intētio recta. Jō poſtq̄ꝫ ſaluatoꝛ docuit diſcipl̄os de ſctā affectiōe. h̄ ꝯñr inſtruit eos d̄ recta itētiōe: ⁊ qꝛ recta itētio q̄ dirigit oīa ad gl̄iaꝫ d̄i corrūpiꝛ ꝑ hypocriſim q̄ ordīat oīa ad ꝓpriā laudē. iō ſaluatoꝛ ꝑmo diſcipulos de recta intentiōe īſtruit. ſcđo de hypocriſi emulos arguit. ibi: Et cū loq̄reꝛ. Circa ꝑmū ſciēdū ꝙ intētio recta eſt act⁹ volūtat̄ tendētis in finē debitū ꝑ aliquid ad finē debito modo ordinatū. ſicut cū aliquis dat elemoſynā ꝓpter deum per hoc tēdens in ipm̄ deū: ⁊ ideo ꝓexigit actū charitatis in deū tendent̄ ſicut in finē ꝓpter quē elegit illud quod eſt ad finē. ꝓexigit etiā actū fidei vel cognitionis cuius eſt ordinare hoc in illud. Lucerna autē hic accipitur ꝓ intentione recta vt videbiꝛ. ⁊ ideo dicit ſaluatoꝛ: Nemo accendit lucernā. i. quia intentio eſt recta includit lumen fidei ⁊ ardoꝛē charitatis ad modū lucerne ardentis. b · Et in abſcondito ponit neq꜒ ſub modio. qꝛ intentio recta dirigiꝛ ad ſupna. ideo ſeq̄tur: c · Sed ſupꝛa cādelabꝛū: vt qui ingrediunꝛ lumen videant. Sicut enī lucerna in alto poſita illuminat ea q̄ ſunt in domo materiali: ſic intentio recta ea que fiunt ⁊ diſponūtur in domo eccl̄ie ⁊ etiā in domo cōſcientie. iō ſubditur: d · Lucerna coꝛꝑis tui eſt oculus tuus. Hec eſt locutio metaphoꝛica: qꝛ coꝛp⁹ accipiꝛ hic ꝑ cōgerie oꝑationū. ſicut coꝛpus materiale eſt q̄dā aggregatio membꝛoꝝ diuerſoꝝ. ⁊ ideo ſicut oculuſ dirigit membꝛa ad operandū: vt pedē ad ambulandū: manū ad ſcribenduꝫ: ſic intentio recta ꝓut includit fidem ⁊ charitatē vt pꝛedictū eſt dirigit varias operatiōes in finē debitū. ideo ſubdiꝛ: e · Si oculus tuus fuerit ſimplex: id eſt intētio tua recta ſine plica falſe ſimulationis. f · Totū coꝛp⁹ tuum: id eſt cōgeries operationū tuarū. g · Lucidum erit: id eſt meritoꝛiū vite eterne: dū tñ oꝑationes ſint bone de genere vel ſaltē indifferētes. aliter nō caderent ſub recta intentiōe. h · Si autē nequā fuerit: id eſt intētio ꝑuerſa. i · Etiā coꝛp⁹ tuum tenebꝛoſum erit. i. ꝯgeries oꝑationū mala erit: qꝛ opus bonū de genere malū efficitur ex ꝑuerſa intentione: ſicut cū aliquis dat elemoſynā mulieri paupercule intentiōe trahendi eā ad peccatū luxurie. ideo ſubdiꝛ: k · Uide ergo ⁊c̄. i. diligenꝛ attende ne intentio tua ſit ꝑuerſa: qꝛ ꝑ hoc corrūperenꝛ omīa bona. l · Si ꝗ corpus tuū. i. cōgeries operationū. m · Totū lucidū fuerit. tum ex bonitate intentiōis. tum ex bonitate opis de genere. n · Erit lucidū totū. qꝛ omīa cedent ad vite eterne meritum. o · Et ſicut lucerna fulgoꝛis illu. te. in ꝑn̄ti ꝑ gratiā ⁊ in futuro ꝑ gloꝛiam. p · Et cum loqueretur. Hic ꝯſequēter arguit emulos de hypocriſi que eſt coꝛruptiua recte intentionis. Et pꝛimo ponitur chꝛiſti arguitio. ſcđo repꝛehenſoꝝ obſtinatio. ibi: Cum aūt hec ad illos diceret. Pꝛima in duas: quia pꝛimo arguit phariſeos. ⁊ ſcđo legiſperitos. ibi: Reſpōdens autē. Circa pꝛimū dicitur: q · Rogauit illū quidā phariſeus ⁊c̄. Utrū auteꝫ ex deuotione ſeu emulatione ipm̄ inuitauerit: h̄ nō dicitur: videꝛ tñ ex fine hui⁹ ca. ꝙ malicioſe eū inuitauerit vt inter epulas aliquid calūniabile de verbis chꝛiſti audiretur. r · Jeſus autem ingreſſus recubuit. Sed hoc videtur eſſe cōtra doctrinaꝫ eius: quia mittens diſcipulos ſuos ad pꝛedicandū dixit: In quācunq꜒ ciuitatem aut caſtellū intraueritis interrogate quis in ea dignus ſit et ibi manete: vt habeꝛ Matth. x. Jſte autē phariſeus erat indignus: vt videꝛ ex ſequentibus. Dicendū ꝙ nō eſt ſimile de chꝛiſto ⁊ de diſcipulis eius: qꝛ ex cohabitatione cū peccatoꝛib⁹ nō poterat peioꝛari ſicut diſcipuli q̄ erāt ab eo ſegregati ad exequendū actū pꝛedicandi: ⁊ maxime qꝛ tunc nōdū erant cōfirmati: ⁊ ideo chꝛiſtus domū phariſei intrauit vt haberet occaſionē arguendi vitia phariſeoꝝ. s · Phariſeus aūt ce. in. ſe repu. di. quare nō eſſet bapticatus. i. lotus ſm̄ traditiones iudeoꝝ. t · Et ait dn̄s ad illum. ꝑ h̄ aūt ꝙ rn̄dit cogitationi eius oſtendit ſe eſſe deū cui nuda ⁊ aperta ſunt ſecreta cordiū. v · Nunc vos phariſei qđ̄ deforis eſt mundatis: qꝛ de mundicia exterioꝛi in vaſis ⁊ coꝛpoꝛibus ſuis erant multū ſolliciti: ⁊ de mundicia interioꝛi ipſius mētis negligentes: cum tñ deberet eſſe ecōtrario: qꝛ interioꝛ mūdicia neceſſitatis eſt: exterioꝛ aūt ſolūmodo honeſtatis q̄ pōt omitti ſine peccato. ⁊ iō chꝛiſt⁹ pꝛedictā lotionē omiſit vt haberet occaſionē arguendi phariſeos de exterioꝛi mūdicia tm̄ curātes ⁊ interioꝛē negligentes: ⁊ ideo ſequiꝛ: x · Qđ̄ aūt intus eſt veſtrū plenū eſt rapina. alioꝛuꝫ bona violenter accipiendo ⁊ iniquitate ⁊ fraudibus eos decipiendo.

Mat. 5. b
Mar. 4. c
Mat. 6. e
Mat. 23. e
Mat. 12. g

Ueruntamen

ſicut phariſei putabāt. a Ueruntā qđ ſu
pereſt. Iā bon⁹ doctor quō ꝯtagium corꝑis
mūdari debeat docet. Et hic latius explicat
qđ.ſ.breuiter dixerat de mundando cordis
oculo. Tot⁹ enī hic loc⁹ ad hoc dirigitur: vt
nos ad ſtudiū ſimplicitatꝭ inuitet: et ſuꝑflua
iudeoꝝ ⁊ terrena ꝯdēnet. q̄ ſm corꝑ⁹ intelli-
gendo legē vitro ⁊ catino ꝓpter fragilitatē
cōparant. In q̄ ⁊ ſi grauiter peccāt: ipſis tñ
abſolutio peccati ꝓmittit: ſi miſc̄diā facere
nitant. Nō neceſſario victui ⁊ veſtimēto ſu-
pereſt date paupib⁹. vel do ꝯſiliū: qđ reſtat
ſolūmodo poſt tāta ſcelera date elemoſynā.
Prima elemoſyna eſt: mederi aīab⁹ vr̄is cre
dendo in me q̄ corda mūdo: ⁊ ꝑ fidē mūdatꝭ
cordib⁹ oīa etiā exteriora erūt mūda. Qui
ordinate vult dare elemoſynā: a ſemetipo in-
cipit: ⁊ eā ſibi primū dat. Eſt enī elemoſyna
Eccli.30.b op⁹ miſc̄die. Uñ đr: Miſerere aīe tue placēs
deo. b Ue vobis. Cū ad elemoſynā hor-
taret phariſeos: q̄ corꝑaliter q̄tidie elemoſy-
nas faciebāt: q̄ q̄r ſine fide erāt deo nō place
bant. dicit ſe elemoſynas eoꝝ nō ignorare: vt
oñdat cuiuſmodi elemoſynas ab iſtis requi-
rat. q.d. Cōmonui vos ad dandā elemoſy-
nā ꝑ quā oīa ſunt mūda: ſed ſciatꝭ ꝙ elemoſy
ne quas facitis ad hoc nō valēt: nec de hmōi
elemoſynis me āmonere credatꝭ: ſed de iudi-
cio ⁊ charitate vt de vr̄a miſeria iudicātes: et
dei charitatē quā vobis donauit diligētes:
pie viuatꝭ: iuſtū iudiciū dei ꝯfitētes: q̄r miſe-
ri effecti eſtis ⁊ grās referētes charitati q̄ libe
rati eſtis. c Preteritis iudiciū ⁊c̄. Bre-
uiter multa eoꝝ vitia ꝑſtrinxit: q̄ ad vilia de-
cimāda intendētes: futuri iudicij metū ⁊ dei
charitatē nō hñt. ꝑtereūt iudiciū: q̄r nō oīa q̄
agūt in iudiciū referūt. Charitatē ꝑtereunt:
q̄r nō ex affectu deū diligūt. Sed rurſus ne ſi
dei vos ſtudioſos faciat opeꝝ negligētes: ꝑ-
fectionē fidelis viri ſupponit vt poſt fidē ope
ret. d Qui eſtꝭ vt. Hic ſupſtitionē ipoꝝ
doctoꝝ redarguit: q̄ foris ſpeciē recte doctri-
ne ꝑtendūt: feditatē vero quā int⁹ gerūt oc-
cultant. e Rñdens aūt. Audito ỽbo dei
phariſeus ex mala ꝯſcīa ſibi ꝯtumeliam fieri
putat: ⁊ cōmemorata pena ꝑfidoꝝ: intelligit
ſe dānandū. f Ue vobis q̄ ⁊c̄. Nō argu-
untur ꝙ exornāt monumēta ꝓphetaꝝ: ſed q̄r
interfectores ꝓphetarū imitant edificando
ſepulchra accuſant paterna facinora. Sʒ ꝑſe-
quēdo xp̄m ⁊ apl̄os imitant ſcelera patrū: ⁊
ſnīam dānatiōis quā in p̄res ꝓferebāt in ſe-
ipſos retorquēt. g Profecto. Propē vul-
gi fauorē captādū edificatꝭ: q̄ſi exhorreatꝭ ſce
lera eoꝝ: ſʒ ipo ope oñditꝭ ꝙ ꝑfidie eoꝝ ꝯſen
titis: q̄r h̄ bonū nō bene facitis ſed pro vana
glīa. h Uos aūt edi. ⁊c̄. Propterea quia
eſtis imitatores illoꝝ vt impleatꝭ qđ p̄ribus
defuit. ſ. vt me ⁊ meos ꝑſequamini quē illi ꝑ-
ſecuti ſunt in ꝓphetis. i Prophetas et
apo. Mentiunt heretici: q̄ aliū veteris aliū
noui teſtamēti dicūt inſtitutorē. k A ge-
neratiōe. Oēs mali vna generatio ſūt: vna
ciuitas: vnū corp⁹ diaboli. Sicut oēs boni
vna generatio ⁊ vnū corp⁹ ſunt dicti.
l Uſqʒ ad ſan. ça. Cur vſqʒ ad hūc: cū poſt
hunc multi occiſi ante natale xp̄i: ⁊ nato xp̄o
mox pueri ab hac generatiōe ſūt ꝑempti. Sʒ
quia abel paſtor ouiū fuit necatuſqʒ i agro.
Zacharias ſacerdos necat⁹ in atrio templi.
duos ordines martyrū ſignant: laicos ⁊ eos
q̄ altaris officio mancipant. m Qui pe-
rijt ⁊c̄. Duo erant altaria in templo. Unū in-
cenſi interius: alterū holocauſtoꝝ exterius.
inter quod et templum çacharie eſt occiſus.
vel inter a. ⁊ e. hoc eſt inter conſenſum popu-
li ⁊ ſacerdotum: quorum alij per templū: alij
per altare ſignificantur.

ſ animē turpitudinē retinetis.
plenū eſt rapina ⁊ iniquitate.
ſ ſed. ſ q.d. qui facit verā q̄ naturā verā, q̄ mundari voluit.
Stulti: nonne q̄ fecit qđ deforiſ
a eſt: etiā id qđ deint⁹ ē fec̄: †Uerū a
tamen qđ ſupeſt date elemoſy-
nā: ⁊ ecce oīa mūda ſunt vobis. b
b †Sed vę vobis phariſęis q̄ de- c†
a ſ iuſtum iudicium dei cōfitentes.
b ſ nō triticum ſolūmodo ⁊ vinum.
cimātis mēntā ⁊ rutam ⁊ omne
c olus: ⁊ ꝑteritis iudiciū ⁊ chari- d e
ſ iudiciū ⁊ charitatē. ſ vel ter.
tatem dei. Hęc autē oportuit fa
ſ primo loco. ſ elemoſynas fructuū.
cere ⁊ illa nō omittere. †Uę vob †
a ſ arrogātiā redarguit: qua primat⁹ appetūt.
phariſęis qui diligitꝭ primas ca
thedras in ſynagogis: ⁊ ſaluta-
ſ arguit de hypocriſi.
d tiones i foro. Uę vobis q̄ eſtis f† g
ſ q̄r ſuꝑficiem terre cōis oſtendūt. ſ vl̄ tent.
vt monumēta quę nō patent: ⁊ h
homines ambulantes ſupra ne
e ſciunt. Reſpondens autē qui- i
dam ex legiſperitis ait illi: Ma
giſter: hęc dicens etiam nobis
contumeliam facis. At ille ait:
ſ ſicut phariſei.
† Et vobiſ legiſperitis vę: q̄r one k†
a ſ legis. ſ ſm ꝙ intelligitis ⁊ imponitis.
ratis hoīes oneribus q̄ portare
ſ .i. nec in minimis ꝑficitis: q̄r gratiā meā nō queritis ⁊ iugum leue repellitis: ſed lex ſine gratia nequit impleri.
nō poſſunt: ⁊ ipi vno digito ve
ſ ⁊ hoc legis.
f ſtro non tangitis ſarcinas. Uę l†
ſ ambitioſe orando ⁊ ſeruando.
vobis qui ędificatis monumē-
ta prophetarū: patres autē ve
g ſtri occiderunt illos. Profecto m
teſtificamini ꝙ conſentitis ope
rib⁹ patrū veſtroꝝ: quoniā qui-
h dem ipi eos occiderūt: vos au-
ſ ambitioſe ornando.
tem ędificatis eorū ſepulchra.
ſ ab eterno diſpoſuit.
Propterea ⁊ ſapientia ei dixit: n
a ſ Mat. Ecce ego mitto ad vos. b ſ q̄ prius ꝓphetas poſt apoſtolos miſit.
i †Mittā ad illos prophetas et o
ſ vt iacobum.
apoſtolos: et ex illis occident: ⁊
ſ vt nec recepti ab eis iuſte ad gētes migrent.
perſequētur: vt inquiratur ſan-
guis omnium prophetarū qui
effuſus eſt a conſtitutione mun
ſ .i. malorum.
k di a generatiōe iſta a ſanguine
l abel vſqʒ ad ſanguinem çacha-
ſ occiſus a veſtra generatione.
m rię qui perijt iter altare ⁊ edera.
Ita dico vobis: requiretur ab

a Ueruntamen qđ ſupeſt date
elemoſynā. q̄r ꝑmo dʒ fieri reſti-
tutio: ⁊ de eo qđ remanet elemo-
ſynarū largitio. b Et ecce oīa
mūda ſunt vobis. q̄r elemoſyna
magnā habet virtutē ad pctōꝝ
remiſſionē. vt hr̄ Dan. iiij. Pec-
cata tua elemoſynis redime ⁊c̄.
ſed q̄r phariſei ex hypocriſi nō ſo
lū querebāt exteriorē mundiciā
ſed etiā apparentē iuſticiā. iđ ſub
ditur: c Sed ve vobis pha.
q̄ deci. men. ⁊ rutā ⁊c̄. vt ꝑ h̄ ap-
parerent iuſti q̄ſi volētes imple-
re mādatū de decimis redden-
dū etiā circa minima: vt ꝑ h̄ cre
derent multū voluntarij ad im-
plendū diuina mādata: cū tamē
eſſent trāſgreſſores in maiorib⁹.
iđ ſubdit: d Et ꝑteritꝭ iudi-
ciū. iuſticiā ſubuertēdo. e Et
charitatē dei. opa miſc̄die omit-
tendo. Et q̄r honor eſt ꝑmiū vir-
tutis ſm pħm: ⁊ ex appetitu ap-
parentꝭ iuſticie ſequit appetitus
indebit⁹ honoris. iđ ſequit: Ue
vobis phariſeis q̄ diligitꝭ ꝑmas
cathedras ⁊c̄. Et q̄r vitia occul-
ta a deo punient grau⁹ q̄ʒ mani
feſta q̄to pctōres tales volunt
hic alijs ꝑferri i honorib⁹. ideo
ſequit: f Ue vobis. in hoc ē
cōminatio pene etne. g Quia
eſtis vt monumēta. i. ſepulchra.
Et dicit monumentū q̄ſi monēs
mentē: q̄r viuētes ꝑ hoc monen-
tur de ſua morte cogitare.
h Que nō apparēt. ſ. exterius
qualia ſunt interi⁹: q̄r aliq̄ mo-
numēta pingunt ⁊ ornant exte-
rius ⁊ fetorib⁹ replent interius.
i Reſpondēs aūt. Hic ꝯſequē-
ter xp̄s arguit legiſꝑitos. pecca-
ta enī eoꝝ erant publica ⁊ mani-
feſta. ⁊ ideo xp̄s ꝯtumeliam eis
nō faciebat publice arguēdo ꝓ-
ut iſte legiſperit⁹ imponebat ei:
⁊ ideo chriſtus eos arguit de tri
bus. Primo de imoderata dn̄a-
tione cū dicit: k Et vob le-
giſperitꝭ ve: q̄r oneratis homies.
Et ptʒ ſnīa ex dictꝭ Matth. xxiij.
Scđo arguit eos de falſa religi-
one cū đr: l Ue vobis q̄ edi-
ficatis. ⁊ ptʒ ſnīa ex dictꝭ Mat.
xxiij. excepto quod ſubditur:
m Profecto teſti. ꝙ ꝯſen. opi.
pa. veſtroꝝ: videt magis ſeq̄ cō-
trariū. ad hoc enī ordinabāt ſe-
pulturas ꝓphetarū vt viderentur
iuſtiores patrib⁹ ſuis q̄ occi-
derunt illos: vt habet expreſſe
Matth. xxiij. Et ideo dicendum
ꝙ illud teſtificamini refert ad h̄
ꝙ ipſi ꝑſequebantur chriſtū qui
erat propheta magnus eis pro-
miſſus ⁊ diſcipulos eius. ⁊ iđ ſub
ditur: n Propterea ⁊ ſapi-
entia dei dixit. i. chriſtus q̄ eſt ſa
pientia patris. o Mittā ad
illos ꝓphetas. ꝙ aūt hoc ſit di-
ctum a chriſto ptʒ Matth. xxiij.
vbi dicit: Ecce ego mitto ad vos
ꝓphetas ⁊ ſapiētes ⁊ ſcribas: et
ex illis crucifigetis et occidetis
⁊c̄. tertio arguit eos de peruer-
ſa expoſitione ſacre ſcripture cū
dicitur:

† 12.q.1.quia tua.q.1.de-cimas. De pe.di.1. me dicamētū
† Mat.23.c
Mat.23.a
† Mat.23.e
G
† Mat.23.d

G a Qui tulistis cla. Clauis: humilitas xpi quā q̄ hñt scptu/
ras intelligūt. Hāc legisperiti: nec ipi in lege ꝛ ꝓphis intelli/
gunt: nec ab alijs intelligi volūt. Intrare clauē eſt nō eē ɔten
tū supficie lr̄e: sed vſq; ad arcana intelligēda penetrare. Uel
doctor ſi illos q̄s verbo edificat: exēplo ſcandalizat: nec ipſe
regnū dei intrat: ꝛ illos q̄ intrare po/
terāt excludit. b Cū autē hec. Me
vera pſidie: ſimulatiōis ꝛ impietatis
ſue crimīa audierint ipi teſtant̄: q̄ tan
to intonāte turbine nō reſipiſcūt: ſed
doctorē veritat̄ aggrediunt̄. ¶ XII
c Multis aūt ꝛc. Attēdite ꝛc. Ad
hoc fermētū ptinēt oīa q̄ ſupi⁹ in
domo phariſei diſputauit. Un
1. Cor. 5. c ꝛ Apls: Nō in fer. v. neq; i f.m. ꝛ ne.
Attēdite a fer. Pulcher loc⁹ tenē/
de ſimplicitatis ꝛ emulande fidei: ne
more iudeoꝝ aliud promam⁹ affectu:
aliud voce ſimulem⁹: cū ſciam⁹ i die iu
dicij nō poſſe eſſe latebram fraudis.
Neq; abſcō.

hac generatiōe. † Ue vobis legiſ/ a†
ſ .i. abſtuliſtis.
a peritis qui tuliſtis clauē ſciētie:
ipſi nō introiſtiſ: ꝛ eos qui intro/ b c
b ibant ꝓhibuiſtis. Cum autē hec d e
ad illos diceret: cepērūt phariſei f
ſ ſuſtinere.
ꝛ legiſperiti grauiter inſiſtere: et g
os eius opprimere de multis in/
ſidiantes ei: et querentes capere
aliquid de ore eius vt accuſarēt h
eum. ¶ Ca. XII
m Multis autem turbis cō/ i
currentibus ita vt ſe in/
uicem conculcarent: cepit dicere
c ad diſcipulos ſuos. † Attendite a k†
ſ a ſimulatione.
fermento phariſeorum quod eſt
hypocriſis. † Nihil enim opertū l†

A
Nico.de lyra
a Ue vobis legiſpe. q̄ tuli. cla. ſcie.
Clauis ſcie eſt auctoritas docēdi per
quā dz intellect⁹ ver⁹ latens interius
apiri: ꝛ ipi ecōtrario claudebāt puer/
ſe interp̄tando: vt p; circa p̄ceptū de
honore parentū: q̄d euacuabant p do
ctrinā ſuā: put dictū fuit Mat. xv. et
etiā de plurib⁹ alijs p̄ceptis: vt dictū
fuit Mat. v. b Ipi nō introiſtiſ. ad
intellectū veritat̄. c Et eos qui in/
troibāt. i. intrare deſiderabant.
d Prohibuiſtis. puerſitate doctrine vr̄e. e Cū autē hec
ad il. diceret. Hic ɔ̄ñr deſcribit̄ phariſeoꝝ ꝛ legiſperitoꝝ ob/
ſtinatio q̄ ex v̄bis xpi nō fuerūt emēdati ſ; mag̃ peiorati. iō
ſubdit̄: f Cepērūt pha. ꝛ legiſpe. gra. inſiſtere: vt eū turba
rent ꝛ ſtupefacerēt: q: ɔturbati min⁹ p̄uidēt. g Et os ei⁹
opprimere de mult̄: vt ſic ex varijs q̄ſitis ꝛ obiect̄ extraheret
aliq̄d calūniabile de ore eius. h Ut accuſarent eum. ſicut
poſtea fecerūt corā pilato. vt h̄r. j. ca. xxiij. ¶ Ca. XI

Moraliter.
Et factū eſt cū eſſet in loco q̄daʒ o/
rans ꝛc. Sequit̄: a† Cū oratis di
cite: pr̄ ſanctificet̄ nomē tuū. Aug⁹. Sanctificet̄ ꝛc. ſ. in nob̄
vt ad nos poſſit ei⁹ ſctificatio puenire. † Adueniat regnū
tuū. Aug⁹. Tūc eni venit regnū dei: q̄ñ ſum⁹ ei⁹ grām ɔſecu/
ti. † Panē no. q̄ti. da no. hodie. Aug⁹. Accipe q̄tidie q̄d
q̄tidie tibi ꝓſit. ſic viue vt q̄tidie mercaris accipe. † Et di/
mitte no. de. no. ꝛc. Titus. Hoc aūt neceſſario additū eſt ꝓ eo
ꝙ nullus ſine pctō inuenit̄: ne impediamur in ſacra ōiōne ꝓ
pter humana pctā. † Et ne nos indu. in tentationē. Maxi
mus. i. nō pmittas nos voluptuoſaꝝ tentationū experientiā
pati vel mori. † Quis vr̄m h; amicū ꝛc. p iſtū q̄ media no
cte recurrit ad amicū panib⁹ abundātē vt reficere poſſit ami
cū famelicū ad ipm venientē: ſignificat̄ doctor vel ɔfeſſor ad
quē aliq̄s recurrit ꝓ ſua ɔſciā ſerenāda. ꝛ frequēter cōtingit
ꝙ talis doctor vel ɔfeſſor dubius eſt in caſu ſibi ꝓpoſito. pro/
pter q̄d debet recurrere ad magis intelligentē vel ad deum p
orationē q̄ pōt omnē ſupplere defectū. Per excuſationē q̄ po/
nitur hic: † Noli mihi moleſt⁹ eē ꝛc. ſignificat̄ dilatio q̄ de
us nō ſtatim donat q̄d petit̄ vt ei⁹ domū carī⁹ cōſeruet̄. Q̄d
aūt ſubdit̄: † Et ſi nō dabit illi ſurgēs eo ꝙ amic⁹ ei⁹ ſit ꝓ/
pter improbitatē tñ ꝛc. nō h; locū in deo q̄ nihil dat ex tedio
ſed ex amicitia. tñ eſt hic argumētū ꝙ ſi hō pſeuerant̄ petenti
dat ex tedio. multo mag̃ de⁹ pſeuerant̄ petenti dat ex amici/
tia. ideo ſubdit̄: d† Petite ꝛ dabit̄ vobis ꝛc. Et erat ieſus
eijciens demoniū ꝛ illud erat mutū. ſ. effectiue tm̄: eo ꝙ obſeſ
ſum ab eo fecerat mutū. H aūt fit ſpūaliter: q̄ñ gratiā hñs pre
dicandi vel eccſiam officiādi ceſſat ab iſtis inſtigāte diabolo
q̄ſi mutus. ſed cū grā dei viſitat̄: eijcit̄ demon. ꝛ os ei⁹ ad p̄di
candū ꝛ laudandū deū apit̄. Per illos aūt q̄ dicebāt: † In
beelzebub p̄ncipe demonioꝝ ꝛc. ſignificant̄ maledici q̄ puer/
tunt alioꝝ bona: † Et alij tentātes ſignū de celo q̄rebāt. p
iſtos ſignificant̄ doctores ꝛ ſtudētes nimis curioſe ſcrutātes
diuina: ꝓpter q̄d opprimunt̄ a glīa. † Omē regnū in ſe di
uiſum ꝛc. p q̄d ſignificat̄ oīs ɔgregatio carens ɔcordia. in q̄
ſunt duo ſathane: q̄ꝝ q̄libet nitit̄ partē ſuā augmentare vt ſic
poſſit alteri

poſſit alteri p̄ualere. † Cū fortis armat⁹ cuſto. atriū ſu. ꝛc.
Hoc lr̄alit̄ exponit̄ de diabolo. Moralit̄ pōt exponi de pecca/
tore obſtinato q̄ defendit pctm̄ ſuū ɔtra rep̄hendentem. ſicut
ſaul ɔtra ſamuelem. j. Reg̃. ſed aliq̄ñ talis cum dei adiutorio
vincit̄. qui aufert arma ſua. i. rōnes q̄bus defendit pctā. ꝛ ſpo
lia diſtribuit q̄ñ ei⁹ actus ꝛ mēbra ad
bonū ɔuertit. † Cū imūdus ſpūs. i.
peccati carnal̄ appetit⁹. † Exierit ab Mat. 12. b †
hoīe. p virtutē pnīe. † Ambulat p
loca arida ꝛc. i. p corda hūane molli/
ciei carētia in q̄b⁹ fornicatiōis ſpirit⁹
requiē nō inuenit: ꝛ tūc ad priſtinū lo/
cū redit q̄ñ penitēs patit̄ recidiuum.
† Et tūc fiūt ei⁹ nouiſſima peio. prio
rib⁹. q: ꝓpter ingratitudinē doni pe/
nitentie p̄cedent̄ aggrauat̄ peccatū.
b† Extollēs vo. q̄dā mlier ꝛc. p quā
ſignificat̄ q̄libet pſona beate virgini
deuota. c† At il. dixit q̄nimo ꝛc. p
q̄d ſignificauit xp̄s beatā v̄ginē ſe cō
cepiſſe felicius p fidē ꝛ deuotionē ſpi/
ritualit̄ q̄ corpalit̄. ꝛ h dicit Aug⁹. li/
bro de ſctā virginitate. † Regia au
ſtri ꝛc. p quā ſignificat̄ rōnal̄ aīa: q̄ ſi
bene regat vires inferiores ſm dicta/
men legis nature dr̄ regina. ſed ſi cū h †
faciat ex charitat̄ feruore tunc dr̄ re/ Mat. 16. a
gina auſtri: eo ꝙ ab auſtro ꝓuenit fer Mar. 8. b.
uor caloris ſignificans feruorē chari/
tatis. ꝛ hec regina venit ad verū Sa/
lomonē ieſum xp̄m p deuotionē offe/ †l
rens ei aurū ſapie: gēmas virtutum ꝛ Mat. 10. b
aromata bone fame: iſtis vtendo ad
honorē diuinū. † Uiri niniuite ꝛc.
niniuite q̄ interp̄tant̄ germina pulchritudinis. iō ſignificant
iuuenes exiſtētes i ſtatu potiſſimo iuuētut̄: q̄ ſolēt de facili ad
vitia declinare ꝛ ad bonā monitionē de facili penitere. ꝓpter
q̄d ſubdit̄: † Quia ege. pe. ad p̄. ione. q̄ colūba iterp̄tat̄: ꝓpt
q̄d p eū ſimplr̄ admonēs ſignificat̄. Ex facto q̄ iuuenū p̄dicto
rū oñdunt̄ ɔdēnabiles obſtinati ſenes ſignificati p generatio
nē iudeoꝝ. a† Nemo ac. lu. ꝛc. ſm ſenſū lr̄alē h accipit̄ lucer
na p intentiōe: q̄ ē act⁹ volūtat̄: p̄ſuppoſito tñ actu rōnis. ꝛ iō
ad h ꝙ intētio ſit recta req̄rit̄ fidei lumē in rōne: ꝛ feruor chari
tatis i volūtate: ꝛ ſic lucerna nō abſcōdit̄ p falſaʒ ſimulatiōeʒ:
nec reſtringit̄ ſub modio. i. p carnalē affectionē: ſed in alto po
nit̄ p debitā in deū eleuationē: ꝛ ſic totū corp⁹. i. ɔgeries opa/
tionū lucidū ē. i. deo gratū. b† Si aūt nequā fu. ꝛc. q: ſi intē
tio fuerit puerſa: tota ɔgeries opationuʒ erit mala. f† Et cū
lo. ro. il. q̄dā pha. vt pran. apud ſe ꝛc. Spūale prandiuʒ eſt eu
chariſtia: añ cui⁹ celebrationē vel ſumptionē req̄rit̄ baptiſm⁹
ſpūalis q̄ eſt ɔfeſſio pura: ꝛ nō exterior mūdicia q̄ eſt hypocri/
taꝝ ꝓpria. c† Sed ve vo. pha. q̄ deci. mentā ꝛc. p h arguunt̄
illi q̄ de mīorib⁹ magnā vim faciūt ꝛ de maiorib⁹ parū curant:
ſicut aliq̄ religioſi plus ponderāt fractionē ſilentij q̄ iniuſtum
grauamē ꝓximi. † Ue vo. pha. q̄ dili. pri. ca. ꝛc. p h reprimit̄
oīs indebit⁹ honoris appetit⁹. f† Ue vo. qui eſtis vt mo. ꝛc.
hic rep̄mit̄ q̄libet ſctitatis ſimulatio falſa. k† Et vo. legiſ. ve
q: onerat̄ ꝛc. p iſtos ſignificant̄ p̄lati alijs imponētes magna
ꝛ grauia pauca faciētes aut nulla. l† Ue vo. q̄ edi. monu. ꝛc.
ſm lr̄alē ſenſuʒ h faciebāt vt viderent̄ horrere crudelitatē pa/
trū ſuoꝝ. Cōſilr̄ faciūt q̄ vitia v̄bis deteſtant̄ vt immunes ab
eis ignorantib⁹ videant̄. a† Ue vo. legiſperi. q̄ tuli. cla. ſcie.
ſiles ſunt doctores eccl̄ie: qui v̄bis ꝛ opinionib⁹ extraneis et
curioſis īpediūt intelligētiā v̄itat̄ neceſſarie ad ſalutē. ¶ XII
i Multis aūt. Poſtq̄ xp̄s induxit diſcipl̄os ad orōnis in
m ɔſtantiā: hic ɔ̄ñter inducit eos ad fidei ɔſtantiaʒ: ꝛ h tri/
pliciter. Primo diſſuadendo quedā a fide retrahentia.
Scđo pſuadēdo q̄dā in fide ſtabiliētia. ibi: Nolite timere. ter/
tio oñdendo ad fidē attrahētia. ibi: Dicebat aūt. Retrahētia
aūt a fide ſūt q̄ttuor. ſ. aſtutia ſeductoꝝ: ſeuitia pſecutoꝝ: auari
cia cupidoꝝ: cura nimia neceſſarioꝝ: ꝛ ſm h pria ps diuidit̄ i
q̄ttuor: ſcđa incipit ibi: Dico aūt vob. tertia ibi: Ait aūt ei. q̄r/
ta ibi: Dixitq; ad diſcipl̄os ſuos. Circa p̄mū ſciendū ꝙ hereti/
ci moderni p ſimulationē ſctitatis freq̄nt̄ corrūpūt fidē ſimpli
ciū. ꝛ h modo phariſei faciebāt q̄ erāt hypocrite: vt p; ex p̄di
ctis: ꝛ p h auertebāt mltos a fide xp̄i. q̄d xp̄s docet cauere di
cēs: k Atten. a fer. pha. ne. ſ. p eoꝝ hypocriſim auertami a
fidei v̄itate. l Nihil eni oper. ē q̄d nō reuelet̄. q: eorū falſi/
tas in iudicio

B a Nec⁊ abſcon. Ideo ne emulemini ſimulatores: q꞉ ꝑfecto veniet tp̄s in die iudicij: in q̄ ⁊ veſtra virt⁹ ⁊ illoꝝ hypocriſis oib⁹ reuelabit. Vn̄ ſequit: Q̄m q̄ in te. dix. Non ſolū in futuro oīa patebūt: ſed etiam in p̄nti tp̄e in tota eccl̄ia ꝑ orbē terre publice p̄dicabunt q̄ in tenebr꞉ id eſt in vmbra preſſuraꝝ ⁊ carcerū locuti eſtis qn̄ actus vr̄i legerēt i excelſis. b Q̄m q̄ i te. Amb. Q̄ ī tenebr꞉ id eſt in timore dixiſt꞉ dicet in lumie. i. in fiducia veritatis: accepto ſp̄uſctō. Et qδ ī aure. i. ſecreto locuti ſup tecta. i. calcato carnis domicilio p̄dicabit. c Dico āt vo. Amb. Cū gemina ſit cā pfidie: q̄ vel ex inolita malicia: vel ex accidēti metu naſcit: ne q̄s deū quē corde cognoſcit metu negare cogat: dicit mortē corpis nō eſſe timendā. p̄clare aūt ⁊ fidē acuēdo interuit: ⁊ ip̄i fidei virtutū fundamēta ſubiecit. Nā ſicut fortitudis incētiuū eſt fides: ita fidei fundamētū ē fortitudo. d Oſtēdaȝ a. v. q꞉ duo ſūt genera pſecutoꝝ. vnū apte pſeq̄ntiū: alterū fraudulent blādiētiū. Sicut. ḡ. cōtra hypocriſim: ita h armat ꝯtra carnifices. Tot⁹ h loc⁹ ad ſubeundā ꝓ ꝯfeſſiōe dn̄i paſſionē: vel ꝯtēptu mortꝫ: vel ſpe p̄miꝫ: vel māſuros ī denūciatiōe ſupplicij inſtruit. e Nōne qn̄q̄. Amb. Quiq̄ paſſeres: q̄nq̄ corpis ſenſus: vel duo ſm Mat. corp⁹ ⁊ aīa: q̄b⁹ dedit natura grāȝ ad eṫna ſubuolādi: q꞉ etiā caro ſi ꝯſentiat legi dei: in naturā ſp̄ualē trāſit. Sȝ dū ex inoccult꞉ ⁊ fetidis loc꞉. ſ. cibū q̄rūt: delictoꝝ laq̄is capti: ad ſupnoꝝ opeꝝ fruct⁹ reuolare neque unt: ſȝ dipōdio. i. vili terrene cupiditat꞉ p̄cio venūdant ſub pctō: ita vt etiā aīa maloꝝ ēcis grauata: inclinet in corpis naturā. Sȝ ſi de⁹ etiā īfidelib⁹ hoib⁹ vl' in oriundo ſole ⁊ ṫre fecūditate ꝓſpexerit: ⁊ miſcōie mun⁹ īpartit: nō dubiū fideliū ꝯtēplationē apud illū valituram. f Veneūt dipō. ⁊c̄. Dipondi⁹ ē pōdus ex duob⁹ aſſib⁹ ꝯpoſitū. Aſ aūt ī numer꞉ eſt vnū: h in pōderib⁹ as. qδ duo: h dipondi⁹ eſt. g Et vn⁹ ex. Simplicitat꞉ affectū inſpirauerat: v̄tutē mētis erexerat: ſola fides mutabat:
1. Cor. 9. b hanc de viliorib⁹ roborat. Quō dicit Ap̄ls: Nunq̄d de bob⁹ cura ē deo: ſȝ aliud ē cura: aliud eſt ſcīa. h Sȝ ⁊ ca. ⁊c̄. Non actu cōputatiōis: ſȝ facultate cognitiōis: a ſilitudine pecunie q̄ numerat vt ſeruetur. Ubi magna ꝓuidentia dei: q꞉ nec parua nec ocioſa dicta eum lateant. i Oīs q̄cūq̄ ⁊c̄. Ne q̄s tp̄e pſecutiōis ſufficere ſibi putaret fidē cordis. dicit: Oīs quicūq̄ ꝯfeſſus. k Cōfeſſus fuerit ⁊c̄. Confitet q̄s ieſum ea charitate q̄ ꝑ dilectionē opatur: negat q̄ p̄ceptis nō obedit. l Fili⁹ hominis. Confitet fili⁹ apud patrē illū q̄ ꝑ filiū hȝ acceſſū ad pr̄em. Negat a filio apud patrē: cui nō manifeſtatur in diuīitatis potētia fili⁹ ⁊ pr̄. Et ne putet vna conditio oīm eoꝝ q̄ ſtudio ⁊ eoꝝ q̄ īfirmitate vl' ignorātia negāt. Subdit: Et oīs q̄ dicit ver. in fi. ho. re. ⁊c̄. m Coraȝ angelis. q꞉ dixerat apta ⁊ abſcōdita eſſe reuelāda. hanc reuelationē nō in vili cōciliabulo: ſed in ꝯſpectu angelorū dicit agendā. n Et oīs q̄ di. ⁊c̄. Sp̄uſſctī blaſphemia eſt. Cū q̄s manifeſte opa dei intelligit: ⁊ cū de v̄tute negare nō poſſit ſtimulat⁹ inuidia calūniat: ⁊ dicit talia eſſe beelȝebub. huic nō dimittet: nō q꞉ ei neget remiſſio ſi peniteat: ſed q꞉ hic blaſphem⁹ exigentib⁹ malis meritis ſicut nunq̄ ad remiſſionē: ita nec ad penitentiaȝ ꝑuentur⁹ eſt. Vn̄ Jo.hes euāgeliſta: Propterea non pote
Eſai. 6. c rant credere. q꞉ iteꝝ dixit Eſa. Excecauit oculos eoꝝ: et indurauit cor eoꝝ vt nō videant oculis ⁊ nō intelligant corde ⁊ ꝯuertant ⁊ ſanē eos. Qui ſp̄mſctm̄ hūana ignorantia minorē patre credūt vel dicūt: irremiſſibili crimine nō tenent: q꞉ nō diabolica inuidia h agūt. Sed q̄ ſilitudine diaboli ꝯtra ſuā ꝯſcientiā dei maieſtatem oppugnat: nō hȝ remiſſionē in eternū. ſic Mar. apte declarat: q̄ poſito h teſtimonio dn̄i ſubiūgit: qm̄ dicebāt: ſp̄m īmūdū habet. o Ei aūt q̄. Ei etiā q̄ ſcādaliȝat⁹ in īfirmitate carnis me purū hoiem vel voratorē ſuſpicat⁹ fuerit remiſſibile erit. Sed q̄ grāȝ ſp̄uſſctī qua p̄nia inſpiratur ⁊ ad ꝯgregationē redit nō cognoſcēs impenitēti corde ꝑmanſerit: cū hoc iā nō ſit humanū ſed diabolicū irremiſſibile erit. p Cū aūt indu. Terror taliū ꝯuentuū ſolet auferre libertatē loquēdi. q Nolite ſollicti. Voluntatē vr̄am ꝓ xp̄o offerte. Chriſt⁹ vero loquet ꝓ ſe. r Magiſter. Cōmēdanti grām ſupne pacis et vnitat꞉ vult iſte ingerere moleſtiā terrene diuiſiōis. vn̄ ⁊ hō dr̄. i. terren⁹. Inter q̄s enī hmōi celus ⁊ ꝯtētio eſt: homines ſunt: ⁊ ſm hoieȝ ambulāt. Int fr̄es patrimoniuȝ

non iudex

a ſ nequicia diſcooperietur: ⁊ veſtra intentio ſoli deo modo cognita: ab omnibus ſcietur.

a eſt quod nō reuelet: neq̄ abſcōditū qδ nō ſciatur. †Q̄m que in a

ſ in myſterio. ſ aperte.

tenebris dixiſtis: in lumie dicen

ſ priuatim.

tur: ⁊ quod in aure locuti eſtis in cubiculis: predicabitur in te- b

ſ publice. ſ qui nil terrenū cupitis.

c ctis. Dico aūt vobis amic꞉ me- c†

ſ ꝓpter multitudinē vel ferocitatem eorum.

is ne terreamini ab his qui oc-

a ſ non poſſunt efficere quin animam deus reddat corpori: quin et ipſum corpus reſuſcitet.

cidunt corpus: et poſt hec non habent amplius quid faciant.

d †Oſtendaȝ autem vobis quem

ſ ei ſeruite in timore.

timeatis. Timete eū qui poſtq̄

a ſ mittendo in eterna ſupplicia.

occiderit: habet ptātem mittere

a ſ nolite timere mortē corporis: q̄ mori nō poteſtis ſine nutu dei: quod in minoribus liquet.

in gehēnā. Ita dico vobis hūnc

e f timete. Nōne q̄nq̄ paſſeres ve- d

a ſ ſed ſunt omnia ſub prouidentia dei: quanto magis vos ad imaginem dei facti.

g neunt dipondio: ⁊ vnūs ex illis e non eſt in obliuione coraȝ deo?

ſ vt de maſſa corporis taceam: nam et minime particule dei prouidentia conſeruantur.

h Sed ⁊ capilli capitis veſtri oīs

ſ omnem curam in eum proijcite: apud quem capillus non peribit.

numerati ſūt. Nolite ergo time-

a ſ maioris precij: q꞉ rationales q꞉ eterni.

re: multis paſſeribus plur꞉ eſtis

i vos? †Dico aūt vobis: Omnis

ſ ore fit confeſſio ad ſalutem.

k quicunq̄ confeſſus fuerit me co-

l ram hominibus: ⁊ filius homis

ſ Venite benedicti patris mei.

m confitebitur eum coraȝ angelis

a ſ timore. b ſ deū vel hoiem eſſe. c ſ vbi ꝓdeſſe debet mei nois confeſſio.

dei. †Qui autē negāuerit mē cō-

ſ nō ꝑducetur ad viſionem patris: qua ꝑfruuntur ſancti.

ram hominibus: denegabit co-

n raȝ angelis dei. Et oīs qui di- f

cit verbum in filiū hominis re- g

o mittetur illi: ei autē qui in ſpiritumſanctuȝ blaſphemauerit nō

a ſ cōtra terrores cōſolatio. ſ vt me neget.

p remittetur. †Cūm aūt inducent h

ſ publicos cōuent⁹. ſ principes ſynagoge.

vos ī ſynagogas ⁊ ad magiſtra

ſ regiā poteſtatē. ſ de modo ꝓferendi.

q tus ⁊ ptātes: nolite ſolliciti eſſe

ſ interrogantib⁹. ſ de mō inueniendi.

q̄liter aut q̄d rn̄deat꞉ aut q̄d di-

a ſ diſcere volentib⁹. ſ q꞉ nō ex ingenio vl' arte vr̄a verba ꝓcedent: ſed ex ſp̄uſancti gratia.

catis. Spirit⁹ enim ſanctus docebit vos ī ipſa hora quid oporteat vos dicere. Ait autē ei qui i†

r dam de turba: Magiſter dic fra k

tas in iudicio dei manifeſtabit. a Q̄m q̄ in te. dixiſt꞉. h refertur ad ſeductores. mo- a
dus enī ſeductoꝝ eſt in tenebris ⁊ occult꞉ docere: ſȝ talia veniēt in palā in iudicio extremo. ⁊ h notat cum dr̄: b Predicabitur in tectis. dom⁹ eī in ṫra illa hn̄t plana tecta vbi ꝯgregantur hoies ad ſpaciādū et ꝯfabulandū. ⁊ iō illa q̄ dicunt ibi publice dicunt. ⁊ h mō exponit Theophilus. Beda aūt exponit h referendo ad diſcipulos xp̄i: q̄ꝝ ea q̄ paſſi ſūt in tenebris carcerū ⁊ p̄ſſurarū declarata ſūt ꝑ orbē ad glāȝ eoꝝ: ſȝ p̄ma expoſitio mag꞉ ꝯcordat lr̄e p̄cedenti. c Dico autē vob. h deſcribit ſcd̄m retrahens a fide: qδ eſt ſeuitia pſecutoꝝ quam chriſt⁹ docet nō timere: ⁊ ptȝ ſententia ex dictis Matth. x. excepti q̄ ſequuntur. d Nōne q̄nq̄ paſſeres veneūt. i. venduntur. e Dipondio. Dipondiū eſt ſpecies monete et valet duplex as. ⁊ iō q̄nq̄ paſſeres vendebātur dipondio: vt h habet. et duo aſſe vt habet Matth. x. q꞉ quint⁹ paſſer nō poterat diuidi: et ideo remanebat vendēti: ſicut qn̄ dant quinq̄ oua pro vno denario nō dantur niſi duo ꝓ obolo. f Et oīs q̄ dicit verbū in filiū hoīs. i. cōtra xp̄i humanitatē. g Remittetur illi. i. nō eſt ita graue ad remittendū ſicut v̄buȝ blaſphemie dictū cōtra deitatē: ⁊ hoc fuit expoſitum diffuſe Matth. xij. h Cū aūt indu. vos. Iſtud fuit expoſitū Math. xij. i Ait aūt ei q̄dam. Hic xp̄s diſſuadet tertiū retrahēs a fide: qδ ē imoderata ꝯcupiſcētia terrenoꝝ vbi p̄mittit cuiuſdaȝ cupidi petitio dicentis xp̄o. k Magiſter dic fratri meo vt me. diui. hereditatē. incōueniens petebat q꞉ nō erat locus neq̄ tp̄s: nec xp̄s erat tpa lib⁹ intēt⁹: imo ea ꝯtēnere docebat. et ideo chriſtus rn̄dit ei:

Margin: † Mat. 10. c — † Mat. 10. c — B — † De pe. di. 5. adhuc inſtant. Mat. 10. d Mar. 8. d — † Mat. 12. c Mar. 3. c — † Mat. 10. b Mar. 13. b

non iudex medicꝰ: ſed pietas dꝫ ſequeſtra diuide
re c̄ꝫuis imortalitatꝭ patrimoniū nō ſit pecunia ho
minibꝰ petēdā. a Quis me ꝯſti. Nō ſuꝫ diſ
ſenſiōis deꝰ: ſed pacꝭ ⁊ vnitatis q̄ veni hoīes pa
cificare cū angelis: vt multi vnū cor ⁊ vnā aīam
habeāt: nō vt diuidant̄ ſꝫ vt habeāt oīa cōia: nec
ſit aliq̄s egēs int̄ eos. Ille q̄ nō colligit mecū eſt
diuiſor fraternitatꝭ ⁊ diſſenſiōis auctor. Quia
auaricia plerūq̄ꝫ ſolet tētare v̄tutē patiētie quā
cōmēdabat: ⁊ exēplū ⁊ p̄ceptū huius abolende
ſubijcit̄. dicēte dn̄o: Quis. m. c. i. Nō dignat̄ iu
E dex eſſe litiū: nec arbiter facultatū: q̄ viuorum ⁊
mortuoꝝ hꝫ iudiciū ⁊ meritoꝝ arbitriū. b Ab
oī auaricia. nemo putaret crimē eſſe hereditateꝫ
diuidere: fructꝰ in horrea ꝯgregare: ſed ⁊ h̄ aua
riciciā indicat ſupnꝰ iudex. vn̄ ⁊ ſubiūgit: Hoīs
cuiuſdā diuitꝭ. Sicut. ſ. ꝯtra phariſeos ⁊ hy
pocritas: ita h̄ occaſione ſtulte petitiōis ꝯ auari
M.4.a ciā diſputat. c Nō in abundātia. Nō in ſolo
pane viuit hō: ſꝫ in verbo dei: ſed nec tp̄alis vita
multitudine diuitiaꝝ ꝓtendit̄. d Dixit aūt
⁊c. poſt p̄ceptū ſubdit exēplū ad declinādā aua
riciā tp̄aliū. e Hoīs cuiuſdā ⁊c. Nō rep̄hēdi
tur diues ꝙ terrā coluerit: vel fructꝰ ꝯdiderit in
horrea: ſed ꝙ fiduciam vite poſuerit in illis: nec
paupibꝰ erogauerit: vt ab eis recipet̄ in eternis
tabernaculis. f Quid faciā. Fructus ſuos: ⁊
ſua bona eſſe cōputās: nō erogat paupibꝰ q̄ ſup
ſunt ſed ſue luxurie reſeruare in futurū ſtudet:
ignarꝰ q̄s ꝯgregatis ſit vſurꝰ. g Bona mea
⁊c. Ambro. Non ſunt hoīs bona q̄ ſecū auferre
nō pōt. Sola eni miſcdia comes eſt defunctorū.
h Requieſce. Ecce cū peſte auaricie iūgit̄ peſtꝭ
deſidie vt nec ꝓ tp̄alibꝰ deū interpellaret.
i Dixit aūt. Dicere dei eſt ad hoiem prauas eiꝰ
machinatiōes ſubita aīaduerſiōe cōpeſcere.
k Stulte. Quia longa tibi tp̄a diuitiaꝝ ꝓmit
tebas: hac nocte prereptus alijs ꝯgregata relin
ques. l Repetūt aīam ⁊c. In nocte auferr̄ aīa
que obſcuritate cordis qđ poterat pati p̄uidere
noluit. m Et nō eſt. In deū diues eſt q̄ tran
ſitoria ꝯtēnens paupibꝰ diſtribuit: cuiꝰ expecta
tio dn̄s: cuiꝰ ſubſtātia. i. ꝯſcientie poſſeſſio q̄ ſu
ſtentat̄ ⁊ paſcit̄ eſt apud deū: nō in ſacculꝭ terre.
n Dixit ad ⁊c. Aplos ꝑ fidē in ſpe eternoꝝ cō
firmat: q2 plures ſunt q̄s torpētes facit amor p̄
ſentiū ⁊ deſperatio futuroꝝ. o Nolite ſolli
citi. Perfectiꝰ eſſet paupibꝰ oīa dare: ⁊ de mā
mona iniq̄tatis amicos facere: ſed q2 plerūq̄ꝫ de
uotio fidei infirmitate reuocat̄: nō ꝓhibet ꝓui
dentiā ꝑ quā in ſudore vultus panis p̄parat̄: ſꝫ
vetat ſollicitudinē q̄ mentē ꝑturbat ⁊ ab eternis
reuocat. p Quid mādu. Indecoꝝ eſt hoī cu
rare de cibo vel veſte: q̄ militat in dei regno. No
uit rex quēadmodū familiā ſuā paſcat: alat: ve
Moralit̄ ſtiat. Mora. Ad fidē inſtruit oīa credentibus
a deo poſſe ꝯferri qui ipos ex aīa ⁊ corpe cōpo
ſuit. Cū eni aīa indumēto corpis veſtiat̄: ⁊ vigo
re aīe ſine nr̄o labore corpꝰ animet̄: abſurdū eſt
vt victus copiā nobis defecturā putemus: q̄ vi
uēdi ingē ſubſtantiā a deo ꝯſequimur. q Cō
ſiderate. Sancti merito auibꝰ cōparant̄: qui ni
hil in mūdo hn̄tes nec laborātes: ſola ꝯtēplatio
D ne eterna petunt: iā ſiles angelis. r Quanto
magis. Si volatilibꝰ nō laborantibꝰ nec cōmu
nes fructus aliquo ſibi dn̄atu ſpecialiꝰ vendicā
tibus ꝓuidētia dei neceſſaria largiunt̄: verū eſt
cauſam inopie noſtre auariciā indicare. q̄ cōmu
nia quaſi ꝓpria vendicamꝰ ⁊ alijs inuidemus.
s Si ergo neq̄ꝫ. Si nec in augmētatiōe corpis
vr̄i opari poteſtꝭ: q̄ opatio ēēt minima ad cōpara
tionē ſpūalis creature: quid ſolliciti eſtis de cete
ris maioribꝰ. i. de aīe ꝯſeruatiōe. t Cōſidera
te lilia ⁊c. Apta cōparatio. Lilia non ſicut ceteri
fructus aliquē agricolarū cultū requirūt. Solet
etiā ꝑ liliū celeſtis beatitudo ſignificari: ad quā
nos inuitat dn̄s. Lilia nō in ſiluis ſꝫ in hortꝭ na
ſcunt̄: ſic ⁊ nos i hortꝭ virtutū naſcere debemꝰ.

Nec ſalo

tri meo vt diuidat mecū heredi
a tateꝫ. At ille dixit ei: Homo q̄s a b
ſ litium. ſ facultatum.
me cōſtituit iudicē aut diuiſorē
a ſ tam ad turbas q̄ꝫ ad diſcipulos.
ſup vos? Dixitq̄ꝫ ad illos: Ui
ſ rōnē ꝓuidere: ꝯ quā ſi cara ſuggerit: cauete.
b dete ⁊ cauete ab omni auaricia:
c quia nō in abundantia cuiuſq̄ꝫ c
ſ .ſ.
vita eius eſt ex his q̄ poſſidet.
d Dixit aūt ſimilitudinē ad illos d
e dicens: Homis cuiuſdā diuitis e†
ſ plus ſolito.
vberes fructꝰ ager attulit: et co f
a ſ ecce nimia ſollicitudo ex auaricia.
f gitabat itra ſe dicēs: Quid faci g
am ꝙ nō habeo quo ꝯgregē fru
ſ ex ſollicitudine deliberatio.
ctus meos? Et dixit: Hoc faciā.
Deſtruā horrea mea ⁊ faciā ma
iora: ⁊ illuc congregabo omnia h
ſ meo labore: vel ꝓpter me ſolū.
g que nata ſūt mihi ⁊ bona mea:
⁊ dicā aie mee: Aīa habeſ mul i†
ta bona poſita in annos pluri
ſ a labore. ſ eſuriem ⁊ ſitim pelle.
h mos: requieſce: comede: bibe ⁊ k†
ſ magno paratu.
i k epulare. Dixit aūt illi deꝰ: Stul l m n
ſ exactores.
l te hac nocte repetūt aīam tuā a o
te. Que aūt paraſti cuius erūt? p
ſ ſtultus ⁊ in nocte rapiendus.
m Sic eſt qui ſibi theſauriçat ⁊ nō q† r s
n eſt in deū diues. Dixitq̄ꝫ ad di t
a ſ q̄s ſpecialit̄ ad ꝯtēptū mūdi iuitat. b ſ iā
temporaliū ſollicitudinē vero: ne cū diuitibꝰ ſe
culi vobis theſauriçare conuincamini.
ſcipulos ſuos: † Ideo dico vobis.
a ſ vite que cibo ſuſtentatur.
o Nolite ſolliciti eſſe aīe veſtre †
p quid manducetis: neq̄ꝫ corpori
vr̄o q̄d induamini. Aīa plus ē
q̄ꝫ eſca: ⁊ corpus plus q̄ꝫ veſti
ſ hoc ad eſcam. ſ Matheꝰ: volatilia:
hic ergo ſpecies ꝓ genere. b ſ q̄ꝫ aīa mortal̄.
q mentum. † Conſiderate coruos
quia non ſeminant neq̄ꝫ metūt.
Quibus non eſt celarium neq̄ꝫ
horreum: et deus paſcit illos.
ſ propter rationem propter immortalitatē que
vobis promittitur plus valetis.
r Quanto magis vos pluris eſtis
a ſ hoc de veſtimento. b ſ ſua ſollicitudine et
ſagacitate.
illis. Quis autem veſtrum cogi
ſ illi ergo curā regēdi corpus relinquite
qui illud ad hanc menſurā fecit ꝑuenire.
tando poteſt adijcere ad ſtatu
ſ quaſi nullus.
s ram ſuam cubitum vnum? Si er
go neq̄ꝫ quod minimū eſt pote
ſtis: quid de ceteris ſolliciti eſtis?
ſ non ſunt allegorica iſta: ſed vt de minoribus
perſuadeantur maiora.
t Conſiderate lilia quō creſcunt.

a Homo. carnalis ⁊ rudis
⁊ terrenꝰ. b Quis me cō
ſtituit ⁊c. Sic apli vt poſſent
vacare verbo dei curā tp̄aliū
a ſe abiecerūt dicentes Act.
vj. Nō eſt equū nos derelin
quere verbū dei ⁊ miniſtrare
mēſis. et iō ex hoc xp̄s ꝯñter
docuit cauere auariciā que a
deo ſeparat. vn̄ ſubditur:
c Quia nō in abūdātia cu
iuſq̄ꝫ vita eiꝰ eſt. ſ. ſpūalis ꝑ
quā cōiungit̄ deo: nec etiam
corpalis: q2 ꝓpter abūdātiā
⁊ ſupfluitatē mors pluriū ac
celerat̄. multo eni plures mo
riunt̄ ex repletiōe q̄ꝫ ex atte
nuatiōe. vite etiā pauperum
nullus inſidiat̄. diuites aūt
in nullo loco ſunt ſecuri: ⁊ in
oī cibo ⁊ potu timēt intoxica
ri. d Dixit autē ad illos
ſilitudinē. ad ſuū ꝓpoſitū de
clarandum. e Hoīs cuiuſ
dā diuitis vberes fructus a
ger attulit. i. multo plures ſo
lito curſu. f Et cogita
bat: q2 abundātia diuitiarū
iducit magnā ſollicitudinē:
⁊ ꝑ ꝯñs aīi anxietatē: q2 nō
ſupplēt idigētiā: vt declarat
Boetiꝰ. ij. li. de ꝯſolatiōe. vn̄
ſeq̄t̄: g Quid fa. q2 n̄ h. q̄
ꝯgre. fru. meos. ecce abūdā
tia fructuū faciebat eum hor
reis indigētē. h Illuc cō
gregabo. cū econtrario debe
ret dicere diſpgā paupibus.
i Et dicā aie mee. i. mihimet
ipſi: ſm ꝙ totꝰ hō denoīat̄ a
pte digniori. k Requieſce. h̄
exp̄mūt̄ q̄ttuor mala q̄ ſolēt
ex abūdantia diuitiaꝝ eueni
re. ſ. ocioſitas que notat̄ ibi:
Requieſce. guloſitas cū dicit̄:
Comede. ebrietaſ. ibi: Bibe. † Mat.6.c
comeſatiōis celebritas. ibi:
l Epulare. vn̄. ſ. xvj. de di
uite epulone dr̄ ꝙ epulabat̄
q̄tidi eſplēdide. m Dixit
aūt illi deus. i. contrariū ſue
cogitatiōis fecit. dicere ei ē
facere eſt. ſm illud Pſal. Di
xit ⁊ facta ſunt. n Stulte.
qui nō cogitas de dei ꝓuidē
tia ⁊ iuſticia. o Hac nocte † Mat.6.d
animā tuā repetent a te. ſ. de
mones quibus obligata eſt
per peccata. p Que au
tem paraſti cuius erunt: qua
ſi diceret: nō erunt tua: quia
non portabis tecum: hoc au
tem potiſſime poteſt queri a
perſonis eccleſiaſticis q̄ non
poſſunt relinquere bona ec
cleſie heredibꝰ ſuis. q Sic
eſt: id eſt ſimiliter ſtultꝰ ⁊ ad
ſimilem finem veniet.
r Qui ſibi theſauriçat. bo
na temporalia. s Et non
eſt in deum diues. i. vacuus
eſt bonis ſpiritualibus.
t Dixitq̄ꝫ ad diſcipulos.
Hic ꝯñter ſaluator diſſuadet
quartum retrahens a fide qđ
eſt cura nimia ⁊ ſuperflua re
ſpectu neceſſarioꝝ: ⁊ patꝫ ſnīa
ex dictis Math. vj.

Nolite timere

Mat. 6. d a ·Nec ſalomon. Ambꝛo. Salomon ⁊ hic veſtitꝰ ⁊ alibi coopertꝰ
glia dr̄: q̄ infirmitatē coꝛpoꝛee nature veluti quadā ꝟtute mētis ad
opertā opeꝝ glia veſtiebat. b ·Veſtiebat ſicut vnū. Que purpu
ra regū: q̄ pictura textricū pōt floꝛibꝰ cōparari? Ipe coloꝛ dr̄ veſti/
mentū floꝛis. ſicut dr̄: Operuit iſtū ruboꝛ. c ·Cras in clibanum.
Cras in ſcripturis ꝓ futuro ponit̄. dicente
Gen. 30. e Jacob: Exaudiet me cras iuſticia mea.
d ·Nolite q̄rere. Nō ait: Nolite q̄rere vel
ſolliciti eſſe de cibo vel veſtimēto: ſed expſſi
us: quid māducetis aut q̄d bibetis. In q̄ vi
dent̄ argui hi q̄ ſpreto victu vel veſtitu cō/
muni: lautioꝛa vel auſterioꝛa pre his cū qui
bus viuunt alimenta vel indumēta req̄rūt.
e ·Nolite in ſub. Pꝛohibita ſollicitudine
victus vel veſtitꝰ q̄ ſunt ad neceſſitatē: ꝓhi
bet etiā ſupbiam que ſolet de iſtis ſupabun
dantibꝰ ꝯſequi. Ideo hec ne req̄ratis: q2 ta
lis ſollicitudo facit infidelibus ſimiles.
f ·Et hec omia. Qui oīa ſunt filioꝝ. iō hec
omia adijcient̄ vobis etiā nō querentibus:
vt nec in pn̄ti nec in futuro deſit aliqua gra/
tia fidelibꝰ: quibꝰ ſi hec ſubtrahunt̄ ad pꝛo
bationē eſt. Si dant̄ ad gratiarūactionē: q2
omnia cooperant̄ in bonū bonis. g ·No
lite timere. Regnū querite: ⁊ de regno ne dif
fidat̄: q2 pater cōplacita bonitate dabit vo
bis regnū: nō vr̄is meritis. h ·Puſillus.
Vel ob cōparationē maioꝛis numeri repꝛo/
boꝝ. vel pottꝰ ob humilitatis deuotionez:
p quā humilitatē creſcit eccleſia: p quā pue
nitur ad regnū. h ·Vendite. Non tm̄ nō
timeatis: ne ꝓpter regnū militantibus vite
neceſſaria deſint: ſed etiā poſſeſſa vendite ꝓ
pter elemoſynā: que eſt via ad regnū: duz p
eam peccata redimunt̄. Nō tm̄ cibos ve/
ſtros cōicate paupibꝰ: ſed etiaz vēdite vr̄as
poſſeſſiones: vt oibus veſtris ſemel ꝓ dn̄o
ſpꝛetis poſtea laboꝛe manuū veſtrarū ope/
remini vnde viuat̄ vel elemoſynā faciatis.
k ·Date elemoſynā ⁊c. Qui ꝓ celo omia
mundana ſpernit vendat q̄ habet et diſtri/
buat: q̄ nō eſt tante virtutis: de his q̄ habet
elemoſynaz. Non ꝓhibet̄ vt nil pecunie
ad vſus neceſſarios a ſanctis reſeruet̄: cum
ipe dn̄s loculos habuiſſe legat̄: ſed ne deo
ꝓpter iſta ſeruiat̄: ⁊ ne timoꝛe inopie iuſti/
cia deſerat̄. l ·Non defi. Tpalia vel ex
ſua fragilitate deficiūt: vel ſi q̄d ſolidū ſup/
eſt vt lapides ꝑcioſi a furibꝰ poſſunt tolli.
Sed data ꝓ xp̄o eternū fructū conferūt in
celis. m ·Quo fur. Fures ſunt heretici
⁊ demones q̄ ad hoc intenti ſunt vt ſpūalibꝰ
nos ſpolient. Tinea que latenter veſtes ro/
dit: inuidia eſt que ſtudium vel fructum bo
num lacerat: ⁊ cōpactionē vnitatis diſſipat.
n ·Vbi eni. Vniuerſaliter ⁊ de pecunia ⁊ de
oibꝰ voluptatibꝰ guloſi theſaurꝰ eſt venter
vbi habet coꝛ. ſic ⁊ de alijs. Nam ſi in terra
coꝛ eſt deoꝛſum. ſi in celeſtibus eſt in chꝛiſto
fixū. Neceſſe eſt enim vt q̄ pꝛeceſſerit dilecti
onis theſaurus illic ⁊ cogitatiōis ſequat̄ af/
Myſtice fectus. Myſti. Si theſaurus boni operis
cauſa tpalis cōmodi cōgerat̄ facile coꝛruit:
q2 ſi exterius fit ad fauoꝛē hominū diabolꝰ
Mat. 6. a rapit. vn̄: Receperunt mercedē ſuā. Si intꝰ
fit ad inanē gloꝛiā. tinea ſcindit: cū in ſe cō/
fidentē ⁊ ſibi placentem fragilitas humane
conditiōis deſerit. o ·Sint lumbi ⁊c. Deo
nō placet vnū ſine altero: cū q̄s vel bona agit nōdū refrenata luxu/
ria. vel caſte viuit nō exercēs ſe p bona opa. Et vt ab amoꝛe tpaliū
poſſitis remoueri: ⁊ bona q̄ agitis ſimplici intentiōe eternoꝝ agat̄.
cingite lūbos. i. motꝰ carnaliū deſiderioꝝ refrenate: ⁊ habete lucer/
nas ardētes vt ī opatiōe vr̄a ſolo dei amoꝛe ardeat̄: ⁊ alijs exēplū
ꝓbeatis. p ·Expectātibꝰ. Siue vitat̄ mala: ſiue facitis bona: ni/
hil mūdamini: ſed ſolū aduētū redēptoꝛis expectetis. q ·Qn̄ re/
uer. Ad nuptias dn̄s iuit cū poſt reſurrectionē nouꝰ hō angeloꝛum
multitudinē ſibi copulauit. A q̄bꝰ reuertit̄: cū nobis p iudiciū ma/
nifeſtat̄. Vn̄ ⁊ bene de expectantibꝰ ſubdit: Et cum ve.

a ſ coloꝛibꝰ ſe oꝛnādo. b ſ vt faciant ſibi indu/
menta.
Nō laboꝛant neq3 nēnt. Dico au
a tē vobis: nec ſalomon in omi glo
b ria ſua veſtiebatur ſicut vnuz ex
ſ ſi iſta q̄ ad vſum tm̄ coꝛpis ſunt ⁊ cito decidua
igne cremabunt̄ deꝰ tā venuſte adoꝛnat. q. m.
iſtis. Si aūt fenū qd̄ hodie ī agro
a ſ. i. in aceruū: qui habet ſpeciem clibani.
c eſt ⁊ cras in clibānū mittit̄: deus
ſ. i. veſtiet. a ſ qui ad imaginem dei facti eſtis
ad eterna vocati.
ſic veſtit: quātomagl vos puſille
a ſ ergo. ſ ſi eni de his diffidit̄ quō etna ſperet̄
b fidei? Et vōs nolite q̄rere q̄d mā
a ſ ⁊ ſi hec abundauerint: ne inde ſuperbiatis.
c ducetis: aut q̄d bibatiſ: et nolite
in ſublime tolli. Hec enim omnia
a ſ quibꝰ nulla cura ē de futuris: ſed filioꝝ ē q̄re
re regnū dei. b ſ ne dubites de volūtate patris.
gentes mundi querūt. Pater au
a ſ ꝓuidet hec oīa in ſua via nobis eē neceſſaria.
tē veſter ſcit quoniaz his indige/
a ſ ſed tn̄ nō eſt in his finis ponēdus: ſ3 ī regno:
ꝓpter quod ⁊ iſta. b ſ oibꝰ pꝛeponite: i hoc ſit fi
nis: propter hoc omnia agite.
tis. † Veruntamē q̄rite pꝛimuz
ſ bona eterna.
f regnū dei ⁊ iuſticiā eiꝰ: et hec oīa
ſ non dabuntur quaſi propter ſe ſed ſupaddun/
tur quaſi neceſſaria ad aliud.
g adijcientur vobis. Nolite timere a†
a ſ qui etiā ꝓpter regnū adiecit temporalia.
h puſillus grex: q2 cōplacuit pātri b c
i veſtro dare vobis regnū. † Vēdi d
a ſ operando elemoſynas.
k te q̄ poſſidetl: ⁊ date elēmoſynā.
a ſ repoſitiones quarum merces durat in eternū.
† Facite vobis ſacculos q̄ nō vete e f
l raſcunt: theſaurū nō deficientem g
ſ in ſpūalibus ⁊ eternis. a ſ q2 ibi aduerſus
electos dei nulla fraus diaboli pꝛeualebit.
m in celis. Quo fur nō appꝛopiat: h
ſ q2 diuitie ſctoꝝ future incoꝛruptibiles ſunt.
n neq3 tinea coꝛrūpit. † Vbi eni the i
ſaurꝰ veſter eſt: ibi ⁊ coꝛ veſtrum k
o erit. Sint lūbi veſtri ꝑcincti: ⁊ lu/ l† m†
ſ contra noctem huius vite.
cerne ardentes in manibus ve/ n
ſ ſitis.
ſtris: et vos ſimiles hominibus o†
p expectantibus dominum ſuum
q quando reuertatur a nuptijs:

a ·Nolite timere. Hic ꝯſir ſaluatoꝛ ſuadet in fide ſtabi/
licntia: ⁊ ſunt q̄ttuoꝛ. ſ. pꝛeſtolatio pꝛemij: expectatio iu/
dicij: exigentia officij ⁊ magnitudo beneficij. Et ſm̄ hec
iſta pars diuidit̄ in q̄ttuoꝛ. ſcd̄a incipit ibi: Sint lumbi
vr̄i ꝑcincti. tertia ibi: Ait aūt. quarta ibi: Omni aūt cui
multū datū eſt. Circa p̄mū ſci/
endū ꝙ ſpes vite eterne maxie
ſtabilit in fide. iō dicit ſaluatoꝛ
ipis fidelibꝰ: Nolite timere: ꝑ/
ſecutiones pn̄tis vite. b ·Pu
ſillus grex. ⁊ dicit puſillus: q2
pauci erant fideles reſpectu in
fideliū: ⁊ q2 pauci ſunt electi re
ſpectu repꝛoboꝛū. c ·Quia
cōplacuit patri vr̄o dare vobis
regnū. ex mera eni liberalitate
diuīa aliquos elegit ad regnū
celeſte alijs dimiſſis: ⁊ quos ab
eterno ſic elegit in tp̄e vocauit
ad fidem ⁊ iuſtificauit p grati/
am vt ſic digni efficerent̄ vita
beata: ſm̄ ꝙ dicit apl̄s ad Ro.
viij. Quos aūt pꝛedeſtinauit:
hos ⁊ vocauit. quos aūt voca/
uit: hos ⁊ iuſticauit. quos autē
iuſtificauit: illos et magnifica/
uit. d ·Vendite q̄ poſſide/
tis. q. d. ex quo vobis paratum
eſt regnū celoꝝ parū debetis cu
rare de terrenis. Sciendum tn̄
ꝙ vendere poſſeſſa ad dandum
elemoſynā nō eſt neceſſitatis ni
ſi in caſu extreme neceſſitatis.
alš eſt ſuperogatiōis. ꝓpter h̄
dicit̄ Matth. xix. Si vis pfectꝰ Mat. 6. d
eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes
⁊ da paupibus. nō dicit: ſi vis
ſaluari: ſed ſi vis pfectus eſſe.
e ·Facite vobis ſacculos. i. re
poſitoꝛia bonoꝛuz. f ·Qui
non veteraſcunt. ⁊ que ſint illa
oſtendit dicēs: g ·Theſau/
rū nō deficientē in celis. ibi eni
nō pōt eſſe coꝛruptio ab intrin/ Mat. 10. e
ſeco nec p ꝯn̄s inueteratio: q2
qd̄ antiquat̄ ⁊ ſeneſcit ꝓpe inte
ritū eſt: vt habet̄ Heb. viij. Si/
militer nō pōt ibi violentia fie/ Mat. 6. c
ri ab extrinſeco. ideo ſubdit̄:
h ·Quo fur nō appꝛopiat ⁊c.
Iſte aūt theſaurꝰ acquirit̄ per
pꝛedictā elemoſynaꝝ largitio/
nē. vn̄ Matth. xix. cum dixiſſet
ſaluatoꝛ: Vende omia que ha/ Mat. 6. c
bes ⁊ da pauperibꝰ. ſubiunxit:
⁊ habebis theſaurū in celo.
i ·Vbi eni eſt theſaurus tuꝰ. i. E
res a te amata ⁊ deſiderata.
k ·Ibi ⁊ coꝛ tuū. q2 ſm̄ Aug.
aīa verius eſt vbi amat q̄3 vbi
animat. l ·Sint lūbi vr̄i ꝑcin
cti. Hic ponit̄ ſcd̄m ſtabilies in
fide qd̄ eſt expectatio iudicij fu
turi: vbi fideles q̄ nūc ꝯculcan
tur depꝛimunt̄ ⁊ honoꝛabunt̄.
⁊ ideo ex tali expectatione ſoli/
dantur in fide diſponētes ſe vt
poſſint ſecure illud iudiciū ex/
pectare. ⁊ ad h̄ inducit ſaluatoꝛ. d. Sint lūbi veſtri ꝑcin/
cti. Lūbi mētis ſunt volūtas ⁊ intellectꝰ ex q̄bꝰ ꝓcedūt
cogitatiōes male. Lūbi ꝟo carnis ſūt in q̄bꝰ viget motꝰ
luxurie: ⁊ vtriq3 lūbi ſunt ꝑcingēdi. i. coartādi ab illicit̄
cogitatiōibꝰ ⁊ opibꝰ. m ·Et lucerne ardētes. i. doctri
na clara ꝓcedens ex charitate. n ·In manibus vr̄is.
implendo ope. o ·Et vos ſiles hoibus ⁊c. i. ſitis diſ/
creti vigiles ⁊ ſolliciti de veſtra cuſtodia expectando do
minū venturū ad iudiciū. ſicut antiqui patres expecta/
bant eū ventuꝝ in carne: ⁊ tūc eritis ſimiles illis.

a Cōfeſtim ape. Non vult aprire iudici pulſanti ꝙ timens videre iratū quē contēpſit: de corpe exire metuit. Aperit: qui iudicē let⁹ et ſecur⁹ ſuſtinet: ⁊ de ꝓpinqua morte gaudet. Vñ ſubdit: Beati ſerui illi q̄s cū vene. ⁊c.
b Vigilantes ⁊c. Vigilat ꝙ oculos aptos in vero lumine tenet: vt tenebras negligētie euitet: qui etiā qđ credidit operat: ꝙ ſollicitus eſt in cura gregis ſibi cōmiſſi. Quid vero vigilantib⁹ debeat. ſubdit: Amē dico vobis.
c Trāſiens. Trāſiens miniſtrat cū de iudicio ad regnū rediens ſua claritate fideles ſatiabit. Vel poſt iudiciū tranſibit: cū a cognitione humanitatis ꝙ in iudicio videbitur ad cognitionē diuinitatis poſt iudiciū ſuos illuminabit.
d Et ſi vene. Vigilias vocat a ſiſitudine excubantiū. In nocte hui⁹ mundi ſemp debem⁹ eſſe ꝯtra hoſtē ſolliciti: ⁊ expectare lucē venturā. i. aduentū iudicis. Prima ergo vigilia cuſtodia puericie eſt. ſecunda iuuētutis. tertia ſenectutis. Si q̄s vero in puericia vigilare neglexit: nō tñ deſperet: ſed etiā in iuuētute: vel ſaltim tandē i ſenectute reſipiſcat: qꝛ pius iudex moras nr̄as patienter expectat. Qui ad excutiendā mentis deſidiā exterioꝝ dānoꝝ ſiſitudinē̄ inducit: vt p hoc anim⁹ ad cuſtodiā ſui ſuſcitetur. Vñ h. a. ſ.
e Quoniā ſi ſci. Neſciente patrefamilias fur domū pfodit: qꝛ dum a ſui cuſtodia ſpirit⁹ dormit: improuiſa mors carnis habitaculum irrumpit ⁊ ad ſupplicia trahit. Furi autē reſiſteret ſi vigilaret: qꝛ aduentum iudicis occulte venientē pcauens penitendo occurreret.
f Qua hora nō pu. Vltimā horā ſemp ignorari voluit dñs: vt ſemper ſit ſuſpecta: ⁊ ad eam ſemp prepare.
g Ait aūt ei. Cum dñs duo ꝓpoſuerit. ſ. ⁊ ſe ſubito venturū: ⁊ illos expectādo paratos eē debere: querit petr⁹ ſi illa ſublimia inſtituta celeſtis vite que ſunt neceſſaria ſe preparantib⁹ ad apoſtolos ſolū ⁊ ſimiles eorum: an ad omnes ſaluandos ptineant. [De pe. di. i ſi ſacerdos]
h Dixit autē do. Reſpōdens ad interrogata dñs. primū ⁊ ſecundū iudiciū cunctis affuturū: et ſinglos ꝓ meritis vel remunerādos vel damnādos dicit. Deinde qđ maxime queſierat ſupponit ſcȝ gratiā virtutū quā mūdo attulerat: a ſingulis quantū pōt eſſe ſectandā. quod eſt ibi: Ignē veni mit. in ter.
i Quis pu. Q. d. Vobis ꝙ diſpenſatores eſtis inſtituti: h ſpeciali⁹ ꝯueni t de cuſtodia ⁊ ꝑparatione: vt et vos ⁊ alios ꝑparetis in aduentū iudicis: qꝛ pauci ſunt ꝙ cōmiſſam ſibi bene āminiſtrant diſpenſationē.
k Et prudēs. Q rar⁹ eſt dño ꝓpter dñm ſeruiēs: oues xp̄i nō ad lucꝝ ſed amore xp̄i paſcens prudēs in futuro ſibi ꝓuidens: quē ꝯſtituit. i. ꝙ̄ rarus ꝙ ſit vocatus a deo tanꝙ̄ aaron ⁊ nō magis ſe ingeſſerit: ⁊ qui nō magis ſe paſcat ꝙ̄ oues.
l Beatus. Quaſi dicat: Pauci ſunt fideles. Ille aūt ꝙ repert⁹ fuerit fideliter annonam verbi miniſtrans: ⁊ in curā gregis vigilās: eterna beatitudine glorificabit.
m Supra oīa. Quanto inter bonos auditores ⁊ bonos doctores eſt diſtātia meritoꝝ: tanta ⁊ ꝑmioꝝ. Auditores bonos facit diſcūbere ⁊ trāſiens miniſtrat: diſpenſatores cōſtituit ſupra oīa ꝙ poſſidet: nō vt ſoli: ſed vt ꝑ ceteris habeāt eterna. tñ ꝓ ſua vita. tñ ꝓ greg. cuſtodia.
n Q ſi di. ſer. Nota inē vitia ſui aſcptū ꝙ tardū putat dñi reditū. In ꝟtutib⁹ boni nō annumerat ꝙ hūc cito ſpauerit ſ tñ ꝙ fideliter miniſtrauit. Nihil ꝙ ē meli⁹ ꝙ̄ vt patient ſuſtineam⁹ ignorare qđ ſciri nō pōt: ſed tñ labore⁹ vt idonei iueniamur. [17. di. c. iō.]
o Et edere. Id eſt cūctis ſcelerib⁹ ⁊ illecebris ſeculi: ꝙ mentē errare faciūt occupari. vel ad lrām: ſi ſit deditus gule ⁊ ebrietati.
p Partēq̄. Vel ſ cū infi

a ꝑperando ad iudiciū. b per egritudines: mortem propinquā deſignando.
a vt cū venerit ⁊ pulſauerit confe-
leti cum ſuſcipiendo.
ſtim aperiāt ei. † Beati ſūt illi: q̄s b
b cū venerit dñs inuenerit vigilā- c
vere beati qꝛ. ꝑparās ſe ad retributionē.
tes. Amen dico vob ꝙ ꝑcinget ſe d e
a in eterna beatitudine refoueri. noſtrū recūbere eſt in regno quieſcere.
c ⁊ faciet illos diſcūbere: ⁊ tran-
d ſiens miniſtrabit illis. Et ſi vene f †
adoleſcentia. ſenectute. i. nō in vna ſola: ſed in ꝙcūꝙ etate poſſumus ꝑmereri.
rit in ſecunda vigilia: ⁊ ſi in tertia
ſaltim tunc
vigilia venerit: ⁊ ita iuenerit: be
a p ſimile pbat ꝙ debent vigilare.
ati ſūt ſerui illi. † Hoc aūt ſcitōte:
e quoniam ſi ſciret paterfamilias
a illa hora que ſibi ſuſpecta eſſet.
qua hora fur veniret: vigilāret
vtiꝙ: ⁊ nō ſineret pfodi domum
ergo. poſt ſiſitudinē ſupponit exhortationē. ſine macula ⁊ ruga.
f ſuā. Et vos eſtote parati: qꝛ qua
hora non putatis fili⁹ hoīs veni
g et. Ait autem ei petrus: Domine g
a vēdite. facite ſacculos. q. nō v. ſint lumbi veſtri precincti: ⁊ lucerne ardentes vigilare.
ad nos dicis hanc parabolam:
h an ⁊ ad omnes? Dixit autem do
a difficultatē notat: p ꝙ q̄s ⁊c. nō impoſſibilitatem ꝟtutis. b pecuniā dñi ſui bñ erogando.
i min⁹: † Quis putas ē fidelis diſ b †
diſcernens capacitatē ſinguloꝝ.
k penſator ⁊ prudens: quem cōſti-
chriſtus. eccleſiam.
tuit dominus ſup familiam ſuā
pro qualitate auditorum menſuratū cibum diuini verbi vel exempli.
vt det illis in tempore tritici mē i k
l ſuram? Beatus ille ſeruus quē l
cum venerit domin⁹ iuenerit ita m
facientē. Vere dico vobis ꝙnia
celeſtis regni gaudia.
m ſupra omnia ꝙ poſſidet cōſtituet n
econtra ſi diſſimulauerit iudicium in ꝓximo venturum ſecuritatem ſibi faciens.
n illum. Q ſi dixerit ſeruus ille in o †
corde ſuo: morā facit dñs meus †
a ad vitia incitare: vel cōſcientias infirmorum prauo verbo vel exemplo laniare. quoꝝ etas vl ſexus quāto infirmior tanto ē ad ruinā facilior.
venire: et cepit pcutere ſeruos: ⁊ p
o ancillas: ⁊ edere ⁊ bibere ⁊ inebri
a in quo oēs mali prepoſiti intelliguntur.
ari: veniet dñs ſerui illius in die q
iudicij vel mortis.
qua nō ſperat ⁊ hora qua neſcit:
a a cōſortio fideliū ſegregando: ⁊ eis ꝙ nec fidē habuerant ſociando: qꝛ qui nō habet curā ſuoꝝ negat fidem: et eſt infideli deterior.
p et diuidet illum: partemꝙ eius r s
cum infidelibus ponet. † Ille aūt t †
ſeruus qui cognouit voluntatē
domini ſui: ⁊ non ſe preparauit ⁊
nō fecit ſm volūtatē ei⁹: vapula- v

a Et cū venerit ⁊ pulſauerit. venit aūt dñs ad iudiciū ꝑmo in morte cuiuſlibet: qꝛ talis preſentabit in iudicio q̄lis inuenietur in morte ꝙ̄tū ad grām vel culpā. iō ſequit: [Ma. 24. d]
b Beati ſerui illi q̄s cū venerit dñs. in eoꝝ morte.
c Inuenerit vigilantes. i. in ſtatu gratie et nō in peccat dormiētes.
d Amen dico vobis. i. fidelit aſſero ꝙ.
e Precinget ſe ⁊c. id eſt prompte ⁊ ſine retardatiōe miniſtrabit illis vitā beatam.
f Et ſi venerit in ſecūda vigilia. ſm beatū Greg. ꝑma vigilia eſt cuſtodia puericie maxie poſtꝙ̄ incipit vſus rōnis i pueris. ſcđa vigilia ē cuſtodia iuuētutis. tertia ſtat⁹ virilis. ꝙrta ſenectutis: qꝛ in ꝙlibet ſtatu aliꝙ moriunt: ⁊ iō in ꝙlibet ſtatu fideles debēt eſſe parati p iuſticiā ad recipiēdū mortē. Conſequēter ad h inducit exemplū. Hoc aūt ſcitote ⁊c. ⁊ ptꝫ ex lr̄a. [Ma. 24. b Mar. 13. d]
g Ait aūt ei petr⁹. Dicꝯñr ponit tertiū ſtabiliēs in fide qđ ē exigētia officij: qꝛ plati qui debent alios in fide firmare: debēt eſſe i fide mag ſolidi: et iō debēt vigilare nō ſolū ſup ſe ſ etiā ſup gregē ſibi cōmiſſū: ne inſurgat aliꝙđ fidei ⁊ moribus ꝯtrariū. ⁊ h eſt qđ đr rñdendo ad ꝙſtionem petri.
h Quis putas eſt fidel diſ. ⁊c. q. d. licet ꝙlibet debeat vigilare ſup cuſtodiā ſui: tñ h ꝑcipue plat incūbit ꝙ ſūt diſpenſatores dei. ⁊ iō debent eſſe vigiles ⁊ ſolliciti vt miſtrent ſubdit bona ſpūalia. ⁊ h deſignat cū đr: [mar. 24. d]
i Vt det illis i tpe tritici. tps tritici vocat tps euāgelij. vñ ⁊ xp̄s ſe grano tritici cōparauit Jo. xij.
k Menſurā. qꝛ boni plati debēt admīſtrare ſpūalia ſubdit ſm eoꝝ ꝓportionē ⁊ capacitatem.
l Beat⁹ ille ſeru⁹ ⁊c. in morte ipi⁹.
m Inuene. ita facientē. i. bona ſpūalia fideliter diſpēſantē.
n Supra oīa ⁊c. qꝛ in btītudine eterna ꝯſequet bonū īfinitū qđ īcludit oīa bona.
o Q ſi dixerit ⁊c. non cogitādo de aduētu dñi ī morte: ⁊ p h malis opib⁹ ſe occupanerit ꝙ ſūt cā ruine ſubdit. qđ notat cū đr:
p Et cepit ⁊c. tūc eñi plat⁹ pueros pcutit ꝙñ ſubditos ſuos malo exēplo peccare facit.
q Veni. do. ſer. illius. ex inſperato repetēs debitū mort.
r Et diuidet eū. a pñtis vite bonis. vl: Diuidet eū ſepando aīam a corpore.
s Partēꝙ ei⁹ ponet cū infidelib⁹. i. cū damnatis. ⁊ ſubdit cām ꝙre tales mag dānāt ſubditis malis. d.
t Ille āt ſer. ꝙ cogno. vo. do. ſui. cuiuſmodi ſūt plati ꝙ ſciūt vl debent ſcire ſcripturas ſacras in ꝙb⁹ volūtas dñi exꝑmit.
v Vapulabit multis. i. ꝟberabit vl punietur multū: qꝛ tal nō peccat ex ignorātia ſed ex certa malicia.
Qui aūt

¶ cum infidelibus punienꝫ:ſed differenter. Illi enī qui ſcienter peccāt grauius puniēꝫ.minus grauiter ꝙ peccant ex ignorātia. Et inter iniuſtos tanto quiſqꝫ tolerabiliorē habebit damnationē:quanto minorē habuit iniquitatē.

a Paucis. Aug⁹. Mitiſſima oīm pena eſt eorū ꝙ preter originale nullū inſuper addiderūt delictū. Ambro. Multi exiſtimantes ſe min⁹ vapulaturos ſi neſciāt ꝗd opari debeāt:auertūt ne audiāt veritatē. Sed cū poſſent ſcire ſi vellent ſtudiū adhibere:nō neſcientes:ſed ɔtēptores iudicanꝫ. b Omni aūt. Merito malus cognoſcēs:plus:ꝛ nō cognoſcēs:min⁹ vapulat:qꝛ illi plus:illi min⁹ cōmiſſuꝫ eſt:ꝛ ab omni cui plus cōmittiꝫ:plus exigiꝫ. Utrūqꝫ ordinē ꝛ platoꝝ ꝛ ſubditoꝝ innuit:multis ſubiectis ſepe daꝫ cognitio dñice volūtatis ꝛ facultas implēdi. Prelatis cōmittitur cū ſua ſalute cura paſcēde gregis. c Ignē veni mit.in ter. Quaſi dicat: Tu ꝗrebas:an oēs moneam accinctis lūbis. Ardētib⁹ lucernis aduentū dñi ꝑſtolari:ſed ego ꝗ tm̄ ob hoc veni in mundū:vt a cupiditatib⁹ mūdi ad celeſtia hoīes accenderē: nil aliud volo:niſi vt incēdij hui⁹ iubar vſqꝫ ad finē ſeculi cūctas mundi partes illuſtret:ꝛ vt ī cordib⁹ fideliū ita igneſcat:ne aliquo impetu fluctuum vel flatuū extinguatur. Ignem. Quaſi dicat: Inuito vos ad ꝑparationem veſtri ꝛ ad cuſtodiā gregis:incutiens timorē ex aduentu iudicis ꝗ malos ſeruos dānabit. Sed quia exiguus eſt ꝓfectus:ꝛ parua meritoꝝ grā metu ſupplicij ab errore reuocari:vos ex amore charitatis ad promerendā gratiā ſtudiū veſtrū acuite:ꝛ dū aliquid facitis:illo igne accēdamini.quē veni mittere in terrā.i. in oēs credētes. Ideo dñs fortaſſe in igne venturus eſt:vt in reſurrectiōis tpe vitia vniuerſa cōſumat: ſuoqꝫ ɔſpectu deſideria cōpleat ſingulorū: meritorūqꝫ ꝛ myſterioꝝ lumen accendat. d Baptiſma ꝛc. Et vt ignis iſte in fideliū cordib⁹ queat accēdi:ita vt oīa tpalia ꝑfecte ꝛ ſeipos poſſint deſpicere:pri⁹ habeo baptiſma.h.hoc eſt vnctiōe ꝓprij ſanguinis ꝑfundi.non enī dareꝫ ſpūs:niſi ieſus primū glorificareꝫ. e Et quō. Tanta eſt dignatio dñi:vt infundēde nobis deuotionis ꝛ ɔſūmāde ꝑfectiōis in nobis:ꝛ maturande ꝓ nobis ſtudiū paſſiōis ſibi ineſſe teſteꝫ:qui cū in ſe nil haberet vnde doleret:nr̄is tn̄ angebaꝫ erumnis:ꝛ tpe mortis meſticiā ꝑtendebat:quā nō ex metu mortꝭ ſue:ſed mora redēptiōis noſtre aſſumpſerat.

f Uſqꝫdum per. Qui vſqꝫ ad ꝑfectionē angiꝫ: de ꝑfectione eſt ſecurus:nec de ipſa angitur:ſed potius mors corporis abſolutio eſt anxietatis non coacernatio doloris. g Putatis quia. Quomō poſt baptiſma paſſionis ꝛ poſt aduentum ignis terra ſit arſura dicit: Quia ad fidem chriſti totus orbis contra ſe eſt diuiſus:vnaqueqꝫ domus habuit fideles ꝛ infideles.his contra fidem:illis pro fide pugnantibus.
h In domo vna. Unuſquiſqꝫ homo domus vna eſt:vel dei vel diaboli. Itaqꝫ homo ſpiritualis:dom⁹ ſpiritualis ē. i Diuiſi. Prima cauſa eſt religionis ad deum.ſecunda pietatis ad proximum.oportet enim vt diuinis humana poſt habeas:non eſt ergo pignoribus renunciandum:ſed deus omnibus preferendus.etenim nature pignora ſunt dei beneficia:nec debet plus amari beneficium quod accipitur ꝙ̄ deus a quo beneficium acceptum ſeruatur.
k Tres in duo. Id eſt filius ꝛ filia ꝛ nurus in patrem et matrem.et duo in tres:id eſt pater ꝛ mater:vbi etiam ſocrus intelligitur in filium ꝛ filiam ꝛ nurum. Allego. Per tres ſignificantur:qui fidem trinitatis habent.per duo infideles qui in terra remanent. Boni ergo contraria malis:ꝛ mala cōtraria bonis ſentiendo atqꝫ agendo:ab inuicem diuidentur. (margin: Allego.)
l Pater in filium:ꝛ filius in patrem. Quomodo quinqꝫ cum ſex perſonas numeret:patris et filij:matris et filie:et ſocrus et nurus? Sed que mater eſt filij ipſa eſt et ſocrus vxoris ipſius filij.et ſic eadem et in filiam ſuam et in nurum dicitur diuiſa. Pater in filium. Pater noſter erat diabolus:quia euꝫ imitabamur:ſed venit ignis qui nos ab illo ſeparauit:et oſtendit alterum patrem qui eſt in celis. Mater ſynagoga:cuius filia primitiua eccleſia:que eā de qua genus duxit pro fide contradicentem et ꝑſecutricē ſuſtinuit:ꝛ ipſa ei cōtradicit. Socrus ſynagoga. Nurus eccleſia de gentibus:quia chriſtus eccleſie ſponſus:ſm carnem ſynagoge filius eſt. Synagoga ergo in nurum et filiam eſt diuiſa:quia credentes de vtroqꝫ populo perſequitur. Sed et ille in matrem et ſocrum ſunt diuiſe.quia nolunt carnalem circumciſionem ſuſcipere.
m Dicebat autem ꝛ ad turbas. Cum apoſtolos etiam de ſuo primo aduentu informaſſet:inſinuans quid in eo factum ſit:ꝛ de futuro qualiter eum expectare debeant ammonuiſſet:vertit ſermonem ad turbas:in quibus phariſei erant:vt Mattheus indicat. Quia nec primum aduentum factum credētes: nec ſecundum recte expectantes: ſignum de celo querebant tentantes. Hos ergo arguit:quia ſi vellent attendere poſſent ex verbis prophetarum certiꝫ vtriuſqꝫ aduentus habere indicium. (margin: Mt.16.a)

a non cognoſcere dicendus eſt qui apprehendere vult:ſed nō valet.
bit multꝭ:qui autē nō cognouit a
et fecit digna: plagis vapulabit b
a b paucis. Omni aūt cui multū da- c d
tuꝫ eſt:multū ꝗretur ab eo:ꝛ cui e
ſ.diuina iudicia.
cōmendauerūt multum:plus pe
a feruorē ſpūſſancti:ꝗ corda illuminās ad ſupiora ꝓuocat:vitia cōſumit:vaſa dom⁹ ꝓbat:ꝗ etiā accēdit lucernas ꝗs ſupius ardere monebat.
c tent ab eo. Ignēm veni mittere ī f+
aliud. in cordib⁹ fideliū.
terrā:ꝛ quid volo niſi vt accēda- g+
vel mo.
d tur? Baptiſma aūt habeo bapti- h+
quaſi multū. vel angor.
e f zari:et quomō coartor vſqꝫdum i
ipſa paſſio.
g perficiatur? †Putatis quia pacē k+
veni mittere ī terrā? Nō dico vo
bis:ſed ſeparationē. †Erūt enī ex †
h i hoc quinqꝫ in domo vna diuiſi:
econtra.
k tres in duos ꝛ duo ī tres diuidē-
l tur. Pater in filiū:ꝛ fili⁹ in patrē
ſuū:mater in filiā:ꝛ filia ī mrēm:
ſocrus in nurū ſuā:ꝛ nurus in ſo-
m crū ſuam. Dicebat āt ad turbas: l

a Qui aūt nō cognouit.cuiuſmodi ſūt ſubditi ꝗ vt ī ꝑlib⁹ ſūt illitterati. b Uapu.paucis.i.min⁹ puniēꝫ:qꝛ talꝭ peccat ex ignorātia ꝗ diminuit de pctō:niſi fuerit affectata:ſicut cū aliꝗs vult ignorare illud qđ teneꝫ facere vel vitare vt licēti⁹ peccet. Ex magna enī libidine peccādi ꝓuēit cū aliꝗs vult ignorare illud cui⁹ ſciā poſſet eū a pctō īpedire vꝭ retrahere.ꝛ ī ꝑſona talium dr̄ Iob.xxi. Qui dixerūt deo:recede a nobꝭ ſciaꝫ viaꝝ tuaꝝ nolum⁹. c Omi aūt. Hic ɔſr̄ poniꝫ ꝗrtū ſtabilitens ī fide qđ ē magnitudo beneficij collati: qꝛ nō ſolū ꝑlati debēt eē ſtabiliores aliꝗs ī fide ꝟ etiā illi ꝗ pl⁹ ceteris acceperūt a deo de gratijs grꝭ datꝭ ꝗ dantur ad vtilitatē eccl̄ie ꝛ ꝓmotionē fidei:cuiuſmodi ē noticia ſcripturaꝝ:grā miraculorum:ꝛ ɔſilia. ꝛ ꝟ ē qđ dr̄: Oī āt cui mltū datū ē.ſ.de ꝑdictis gratijs. d Multū ꝗre. ab eo.ñ ſolū ſibi ꝟ etiā aliꝗs ꝓficiēdo. e Et cui cō.mul.differt cōmēdatū a dato. ꝛ iō ꝑ cōmēdatū nō ītelligitur ꝟ noticia ſcpturaꝝ ꝟ magꝭ docēdi officiū qđ ē regimini ānexū. vñ ꝛ ſubditi dicunꝫ eē cōmēdati ſeu accōmodati cure paſtorali:ſcꝫ ꝙ dicꝫ apl̄s.j. Timotꝭ.vj. Depoſitū cuſtodi: ꝛ a talib⁹ pl⁹ reqriꝫ:vt.ſ̄.dictuꝫ ē. Et qꝛ grē gratꝭ date ñ valēt ad ſalutē niſi ſint cū charitate.iō ſb̄diꝫ: f Ignē v.m.ī t.ſ.charitatē dī ꝛ ꝓximi. g Et ꝗd v.n.vt ac.i.augmēteꝫ:qꝛ charitaſ mereꝫ augeri vt aucta mereaꝫ ꝑfici. Et qꝛ paſſio xp̄i quā ex maxia charitate ꝓ nobis ſuſtinuit ē maximū charitatꝭ incētiuū.iō ſubdiꝫ: h Bap.āt h.bap. baptiſmū appellat ſui ſanguīs effuſionē ex ꝗ baptiſm⁹ ꝛ alia ſacra eccl̄ie hñt efficaciā. i Et q.co.vſ.pfi. qđ duplr̄ expōiꝫ. Uno mō vt ꝑ ꝟ ītelligaꝫ magnū deſideriū ei⁹ ꝑficiēdi nr̄aꝫ ſalutē ꝑ ſuaꝫ paſſionē. Alio mō vt ꝑ ꝟ ītelligaꝫ triſticia et anxietas aīꝫ ꝗ fuerūt ī eo īminēte paſſiōe vt ꝑ ꝟ oñderet ꝟitatē hūane nature. Et qꝛ p⁹ paſſionē xp̄i ad ꝑdicationē euāgelij multi crediderūt aliꝗs ꝑſonis ſibi iūctis ī infidelitate remanētib⁹ ꝛ ꝑſeqntib⁹ eos vſqꝫ ad morteꝫ:vt ptꝫ de ſctō Chryſanto et pr̄e ei⁹.iō ſequitur: k Putatis qꝛ p.v.d.ꝛc.ꝛ ptꝫ ſnīa ex dictis Mat.x. l Dicebat āt. ꝟ ɔſr̄ ponūꝫ attractiua ad fidē.ꝛ prio oñdiꝫ ꝓpoſituꝫ.ſcđo remoueꝫ dubiū.ibi: Cū āt vadis. Circa ꝑmuꝫ ſciēdū ꝙ duo ſꝫ valde attractiua ad fidē xp̄i inꝫ alia. Primū ē oracula ꝓpℏaꝝ ꝗ expſſe loquunꝫ de aduētu xp̄i ī mūdū ꝗtū ad ɔditionē ꝑſone venientꝭ ꝛ ꝗtū ad determinationē tpis ꝛ aliaꝝ circūſtātiaꝝ:ſicꝫ plenꝭ declaraui in ꝗdā ꝗſtiōe d̄ ꝗlibꝫ d̄ aduētu xp̄i ꝗ ꝓpꝫ ꝓlixitatē omitto. Et qꝛ iudei ſaltē legiſpiti in oraculꝭ ꝓpℏaꝝ erāt edocti.iō arguit eoſ ſaluator d̄ ꝟ ꝙ ꝟ attractiuū ad fidē ñ cognoſcebāt:ꝛ tn̄ d̄ diſpoſitiōe aerꝭ futura ꝑ ſigꝫ indicabāt ꝗ tn̄ ſꝫ fallibilia:oraclā āt ꝓpℏaꝝ ſūt certa:ꝛ ꝟ ē qđ dr̄:

(margin: † Mat.10.d; † 23.q.1.§.ſꝫ econtra.)

Myſtice. a Cum vi. nu. Myſtice. Nubes ab occaſu oriens carnē xp̄i a morte reſurgentē ſignificat. Ex quo tpe imber euāgelice p̄dicationis oībus terris eſt infuſus. Auſter flans ante eſtū leuiores tribulationes ante iudiciū ſignificat. b Nimbus ve. Ad lr̄am manifeſtus eſt ſenſus. Qui ex elementorū mutatiōe aurarū ſtatū poſſunt prenoſcere: poſſent etiā temp⁹ vtriuſqȝ aduent⁹ ſcire. tum ex dictis p̄phetarū. tum ex magnificentia operū. c Hypocrite. Et ne aliqui rudes in turba de imperitia ſua ſibi blandiētes ſe excuſarēt dicentes ſe legē ⁊ p̄phetas ignorare: ſupponit eos p naturalē rationem poſſe diſcernere: vel eū qui opera facit q̄ nullus ali⁹ fecerat: ſupra hoīem ⁊ deū eſſe: vel poſt tot ſeculi iniuſticias: iuſtū creatoris iudiciū eſſe venturū. Cū aūt vadis. Cū in hac vita preparas te ad placatā faciem iudicis videndā: quis ſermo dei ſit contrarius tue carni: tū eo vtere ſicut cuſtodia data tibi in h itinere: ne

Mat. 5. d contempt⁹ te accuſet. Hoc ⁊ Mattheus ponit: ſed ille ſpecialiter de recōciliāda pace: diſſidentiū fratrū. Hic generaliter ⁊ de penitētia oīm ⁊ de emēdatiōe delictorū. d Cū aduerſario. Aduerſari⁹ noſter in via eſt ſermo dei cōtrari⁹ noſtris carnalib⁹ deſiderijs ī p̄nti vita: a quo liberatur qui p̄cepti ei⁹ humiliter ſubdit: Alioquin ex ſermonis cōtemptu reus: in examine iudicis tenebitur peccator: quē iudex exactori. i. diabolo tradet: q2 pmittet vt diabol⁹ animā eius ad penā trahat: ⁊ ipſe exactor q̄ penā exigit p reatu quem ſuggeſſit: eam retrudet in gehēnā.

A e Da operā ⁊c. Hec etiā ad calcandas mūdi illecebras ⁊ ad iudicis aduentū p̄ſtolādū ptinēt. Quaſi dicat: Quādoquidē cōſtat diſtrictū iudicē eſſe venturū. ergo hic ita viuite: ne in illo iudicio dānemini. f Reddas. Reddit ſemp penas p peccatis patiēdo: ſed nunqȝ veniā cōſequendo.

a †Cum videritis nubem orientez
b ab occaſu: ſtatim dicitis nimbus
venit. Et ita fit. Et cum auſtrum
flantem dicitis quia eſtus erit: ⁊
c fit. Hypocrite faciē celi ⁊ terre no
ſ mei aduentus.
ſtis probare. Hoc autez tempus b
ſ certis argumentis ſcripturarū ⁊ operū.
quomodo non probatis? Quid c d
a ſ ex naturali rōne. b ſ me eſſe deū: ⁊ iudicium venturum
autem ⁊ a vobiſipſis nō iudicatis e
d quod iuſtum eſt? †Cum autez va f†
dis cum aduerſario tuo ad prin-
e cipem in via: da operam liberari
ſ deū.
ab illo: ne forte trahat te ad iudi-
a ſ diabolo q̄ penā exigit p reatu quē ſuggeſſit.
cem ⁊ iudex trahat te exactori: et
ſ inferni.
exactor mittat te ī carcerē. †Dico
a ſ. i. nunqȝ ſicut donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.
tibi: nō exies inde donec etiā no-
ſ. i. pro minimis peccatis puniaris.
f uiſſimū minutū reddas.
g Aderant Ca. XIII g†
a autem quidaz ipſo tem-

Ca. XIII

g a Aderant autē. Dum magiſter veritatis p̄ſentes inſtrueret: qualiter ſe p̄parare deberent ad aduentū iudicis: ⁊ qualiter qui ſe nō preparant ſunt dānandi: nunciatur ei de galileis: q quaſi iuſte ideo perierūt: q nō bene ſe p̄parauerunt: ⁊ reſpōdet dñs: ⁊ illos vere eſſe peccatores ⁊ iuſte periſſe: ⁊ ſimiliter alios peccatores perituros: ſi ſe peccatores nō attendunt.

Nunciantes

Nico. de lyra

a Cū videritis nubē ⁊c. ⁊ cōcludit: b Hoc aūt tps. ſ. aduent⁹ chriſti. c Quō nō pbatis. p ſcripturas p̄phetarū q̄s habetis. vñ ⁊ Dan. ix. temp⁹ aduent⁹ xp̄i determinatur ſm certum numerū hebdomadarū annorū. Scđm attractiuū ad fidem eſt cōditio euangelice doctrine: que ſi p̄poneretur alicui ſapienti qui tñ nō eſſet imbut⁹ aliqua lege: ⁊ cū hoc alie leges diuinitus ⁊ humanitus tradite: naturali iudicio rōnis iudicaret legē euangelicā puriorē: ſanctiorē ⁊ pfectiorē lege veteri: ⁊ multo plus alijs legib⁹ hūanitus confictis: ſicut eſt lex machometi ⁊ cōſiles. ⁊ hoc eſt qđ dicit ſaluator: d Quid aūt ⁊ a vobiſipſis. i. naturali iudicio rōnis. e Nō iudicatis qđ iuſtū eſt. recipiendo doctrinā euāgelicā tanqȝ pfectiſſimā. f Cū aūt vadis cū aduerſario. Hic remouetur dubiū: q2. ſ. dixerat ſaluator: Nō veni pacē mittere: poſſet aliq̄s credere q intellexiſſet de oīm pace: quod nō eſt verū: ſed ſolū de pace illa in qua aliqui cōcordant in malo. ideo dicit: Cum autem vadis ⁊c. Hic accipitur aduerſari⁹ frater vel proximus ab alio iniuſte leſus qui habet cauſam trahendi ad iudicem illum qui leſit eum: ⁊ talis eſt reconciliandus per ſatiſfactionem debitam: prout fuit expoſitum plenius Matth. v. alioquin ſequeretur maior punitio a deo.

Ca. XII

Moraliter.

Multis autem turbis ⁊c. Sequitur: k† Attendite a fermento phariſeorum quod eſt hypocriſis. eam ſimpliciter deuitando. ⁊ ſubditur ratio cum dicitur: l† Nihil opertum ⁊c. quaſi di. Hypocritarum falſitas manifeſtabitur: ⁊ ſimiliter fidei veritas q̄ temporibus eccleſie primitiue propter multitudinem infidelium docebatur occulte. c† Dico autem vobis amicis meis ⁊c. hoc de ſe morale eſt. propter quod pertranſeo vſqȝ ibi: i† Ait autem ei quidam de turba ⁊c. per hoc autem q chriſtus noluit ſe intromittere de diuiſione hereditatis inter fratres: oſtendit q predicatores euangelij non ſe debēt intromittere de negocijs ſecularibus determinandis. (Mat. 16. a) e† Hominis cuiuſdam diuitis ⁊c. per iſtum intelligitur omnis homo congregans et conſeruans bona temporalia vt inde viuat ocioſe. ideo ſequitur: i† Et dicam anime mee quieſce. ⁊ etiā guloſe ⁊ delicioſe. ideo ſubditur: † Comede: bibe: epulare. ⁊ frequenter contingit q tales ſubito moriuntur: ⁊ ſic a propoſito defraudantur. propter quod concluditur: q† Sic eſt qui ſibi theſaurizat ⁊ non eſt in deum diues. quia ſole diuitie virtutum portantur de hoc ſeculo cum habēte. (Mat. 5. b) † Nolite eſſe ſolliciti ⁊c. ſcz ſollicitudine ſuperflua: quia deus dat animam et corpus que ſunt maiora ſine ſollicitudine humana: ⁊ ſimiliter paſcit coruos ⁊ creſcere facit lilia: et hec omnia dicuntur hic ad litteram: ad tollendum a predicatoribus euangelij ſollicitudinē ſuperfluam de neceſſarijs q̄tum ad vitā preſentem. (Mat. 5. d) Moraliter autem virgines lilia dici poſſunt qui per augmentum virtutum in deo creſcunt ⁊ induuntur gratie veſtibus in preſenti et glorie in futuro. a† Nolite timere puſillus grex. i. congregatio humiliū quib⁹ pater celeſtis p̄parauit regnū. l† Sint lumbi veſtri precincti. cingulo caſtitatis. m† Et lucerne ardentes in manibus veſtris. p quas ſignificantur opera bona ꝯ genere ⁊ ex charitate facta: aliter eſſent extincte. o† Et vos ſimiles hominib⁹ expectātibus dominū ſuū. parati ſuſcipere ipm. a† Et cum venerit ⁊ pulſauerit. pulſat dñs hominis animū: cum eum inducit ad melius propoſitum: cui confeſtim aperit p bonum conſenſum ⁊ ſequentē effectum: ⁊ tali ſeruo miniſtrat dñs gratiā in p̄ſenti ⁊ gloriā in futuro. f† Et ſi venerit in ſecunda vigilia ⁊c. per iſtas tres vigilias poſſunt intelligi tria tpa. ſ. iuuētutis: ſenectutis ⁊ etatis medie: in q̄bus pſeuerantes in bono beati ſunt in ſpe ⁊ poſtea erūt in re. h† Quis putas eſt fidelis ſeru⁹ ⁊c. Iſte pōt dici q̄libet virtuoſus in quo ratio regit vires inferiores debito modo p̄pter qđ ſup omnia bona cōſtituetur in celo. a† Quod ſi dixerit ſeruus. i. homo malus. † Moram facit dominus meus. pmittendo ſibi longā vitā: ⁊ ſic cū ſecuritate viuit puerſe. venit dñs auferens eū de p̄nti vita ⁊ eū ponens in gehennā. t† Ille aūt ſeru⁹ q̄ cognouit volūtatem dñi ⁊c. Chryſo. Maior ſtat⁹ fit maioris pene occaſio. ſacerdos enī eadem peccans cū p̄plo multo grauiora patitur. f† Ignem veni mittere in terrā. i. dei verbū. Hiere. ij. Factus eſt ſermo dei q̄ſi ignis exeſtuans. g† Et q̄d volo niſi vt accēdatur. ſ. p ſui diffuſionē in cordib⁹ fideliū. † Baptiſmo aūt ha. baptizari. ſ. i mēbris meis q̄s deſidero baptizari ſpūſctō. qđ impletū fuit vt habetur Act. ij. k† Putatis q2 pacē veni mittere. q. d. nō: ⁊ loquitur de pace q̄ mali cōueniūt ad facili⁹ agendū puerſe. † Erūt enim ex h̄ quinqȝ in vna domo diuiſi. tres in duo: ⁊ duo in tres: id eſt cōtra tres ⁊ ecōuerſo. ⁊ hoc frequēter fiebat in eccl'ia primitiua. nā ſimul manētes ⁊ p̄pinqui diuidebantur in fide: ⁊ non credentes credētib⁹ aduerſabantur intantū q aliq̄n ad mortem pſeq̄bantur. a† Cū videritis nubē ⁊c. hoc dr̄ cōtra illos q̄ ſolliciti ſunt qualitatē futurā aeris cōſiderare: ⁊ de tpe ſue mortis vel futuri iudicij nolūt cogitare. f† Cū aūt vadis cū aduerſario tuo ad principem ⁊c. aduerſarius iſte pōt dici ſynderesis remurmurans malo. ⁊ ſic aduerſatur peccatori: qui ſi non cōſentiat ſynderesi reſiliens a malo condemnabitur per omnium iudicem ⁊ mittetur in gehennam.

Ca. XIII

g a Aderāt. Poſtqȝ ſaluator induxit diſcipulos ſuos ad fidei cōſtātiā. h inducit pctōres ad pniaz. Et pmo ponitur xp̄i monitio. ſcđo

B a ·Nunciantes. Quaſi dicāt: Apparet iſtos fuiſſe pctōꝛes ⁊ dānandos in eternū: ꝗ tam ſcelerata moꝛte ab impio preſide inter ſua ſacrificia occiſi ſunt. b ·De ga. Galilei ipias ſcelerata moꝛte ſcelerꝝ ſuoꝝ penas ſoluūt: qbus tñ non ipa moꝛs obfuit vt in ſecundā moꝛtē mitterent̄: ſed impꝛoba vita. Puniti ſunt aūt ad coꝛrectionē viuentiū: vt flagellato peſtilēte: ſtult⁹ ſapiētioꝛ fiat: vel ad exēplū coꝛrigi nolentium: iōꝗꝫ peſſime perituroꝝ. c ·Quoꝝ ſangui. ⁊c. Allego. Coꝛpalis moꝛs galileoꝝ ꝗrū ſanguis ſacrificiis ē mixt⁹: ſignificat ſpiritualē moꝛtē eoꝝ qui nō pure offerūt ſacrificiū: quoꝝ oꝛatio fit in pctm̄: ſicut de iuda ē ſcriptū: qui inter ſacrificia dñici ſanguinis ꝓditiōez cogitabat. Pilat⁹ ꝗ ſanguinē galileoꝝ cū ſacrificiis miſcet: qn̄ diabol⁹ elemoſynā vel aliud bonū inuidia vel ambitione laudis vel ꝗlibet alia peſte commaculat: vt offerētib⁹ nihil ꝓficiat. d ·Oēs ſilr ⁊c. Hoc impletū eſt poſt paſſionē dñi qn̄ romani impenitentes iudeos incipiēdo a galilea adeo deuaſtauerūt: vt non ſolū atria templi: ſed etiā interioꝛa dom⁹: quo galileoꝝ acceſſus nō erat humano ſanguine fedarentur. e ·Sicut illi decem ⁊ octo. Iſti hieroſolymite ſicut ⁊ galilei: non ſoli pctōꝛes fuerūt ſed in terroꝛē reliquoꝝ puniti ſunt: ꝗ ruina turris preſſi ſignificant iudeos ꝗ penitere noluerūt: cū ſuis memb⁹ eſſe perituros. Nec fruſtra decē ⁊ octo: qui numer⁹ apud grecos ex .i. ⁊ h. vel ioth ⁊ etha exp̄mit̄: hoc eſt ex eiſdē litteris ꝗbus nomē ieſus incipit. Significat autem iudeos hinc maxime perituros ꝗ nomē ſaluatoꝛis recipe noluerint. Illa turris ſignificat illū qui eſt turr' foꝛtitudinis: que merito in ſiloa: qꝛ ſiloa qđ interp̄tatur miſſus ſignificat eū qui miſſus a patre venit in mundū: qui omēs ſuper quos ceciderit cōteret. f ·Dicebat aūt ⁊c. Similitudo infructuoſe arboꝛis: cui iſti ſimiles niſi peniteāt cito ſunt perituri ⁊ eradicādi. Cū ergo ficulnea alibi generaliter oīm hic ſynagoge ſpecialit̄ geſtat typū. Sicut ſterilis ficus foliis exuberans: ſpe fruct⁹ poſſeſſoꝛē deſerit: ſic doctoꝛes ſynagoge operibus infecūdis: iam in vmbꝛa legis gloꝛiantes: ſubiectis nullum operis boni exemplum miniſtrāt. In ficu loco floꝛis quidā fruct⁹ creſcūt: ꝗ aliis ſuccreſcētib⁹ decidūt: remanent tñ quedā de illis ꝗ clemētioꝛi aura ſilueſtrē animū pꝛioꝛis ſuci exeūtes: ceteris ſpecie ⁊ maturitate p̄ferunt̄. Sic antiquus ſynagoge coꝛruit ppl'us: cui⁹ loco de antique religiōis pinguedine nouus eccl'ie emergit ppl's: remāſerūt tñ ex pplo iſrl' apl'i ꝗ ceteris p̄ſtiterūt. g ·Arboꝛē fici. In oꝛigine hūani generis adā ⁊ eua cū peccaſſent de foliis ficulnee ſuccinctoꝛia ſibi fecerūt. Per folia ꝗ ficulnee intelligunt̄ pctā. Erāt autē ſub arboꝛe fici tanꝗꝫ ſub vmbꝛa moꝛt'. de ꝗb⁹ dictū ē: Qui ſedebāt ſub vmbꝛa moꝛt' lumē oꝛtū ē eis. Qꝛ adā ⁊ eua fici foliis ſe tegētes: pn̄tiam dñi vocant' declinabāt trāſgreſſionis conſcii: ſignificat ꝙ ppl's iudeoꝝ in aduentu ſaluatoꝛis ꝗ eos vocatur⁹ venerat exutū ſe virtutib⁹ cognoſcens: pꝛobꝛa ꝯſcientie foꝛmidās a dño receſſur⁹: erat cōfuſus verboꝝ fluentiū velut folioꝝ velaminib⁹ adopert⁹. h ·Querens fructuꝫ. Uinea dñi ſabaoth: dom⁹ iſrl' eſt: in qua domo ſynagoga cōdita eſt ſicut ficus in vinea. Sed ꝗ in vinea peccantē a viatoꝛib⁹ pmiſit diripi: hanc etiaꝫ ficū iuſſit excidi: in ꝗ querit fructū: nō qꝛ deeſſe neſciret: ſꝫ oñdit ī figura: qꝛ ſynagoga iā fructū hr̄e deberet. Nec ante tp̄s ꝗrit ꝗ ꝑ trienniū venit. Qui ꝑ moyſen ſynagogā inſtituit: ip̄e in carne apparēs in ſynagoga crebꝛis docet: fructū fidei ꝗrit ſed in phariſeis nō reperit. i ·Dixit aūt ad cul. Cultoꝛ vinee: doctoꝛes ſunt ⁊ apl'i quoꝝ precib⁹ ⁊ monitis aſſidua plebi dei cura ſuggerit̄: ꝗb⁹ dñs ſepe de infructuoſa gente iudeoꝝ ꝯquerit̄ ꝙ ꝑ tres annos ſue viſitatiōis. i. in legalib⁹ edictis ꝓpheticis ꝯteſtatiōib⁹: euangelii gratia negligens extiterit. k ·Ecce anni tres. Null⁹ in ſynagoga per tres annos futurus eſſe potuit: quia neꝗꝫ tēpoꝛe circūciſionis purificari poterāt: ꝗ circūciſionē animi nō

querebant

a b poꝛe nunciantes illi de galileis:
c quoꝛum ſanguinem pilatus miſcuit cum ſacrificiis eoꝛum. Et reſpondens dixit illis: Putatis ꝙ a
ſ qui non ita ſunt puniti.
hi galilei pꝛe omib⁹ galileis peccatoꝛes fuerīt: qꝛ talia paſſi ſūt?
ſ hic apte notat illos eſſe pctōꝛes.
Non dico vobis: ſed niſi peniten b
d tiam habueritis: omēs ſimiliter
e peribitis ſicut illi decē ⁊ octo: ſu/ c
pꝛa quos cecidit turris in ſiloe: ⁊ occidit eos. Putatis quia et ipſi
ſ peccatoꝛes.
debitoꝛes fuerint: pꝛeter omnes homīes habitātes in hieruſalē?
ſ ſed vos etiā.
Non dico vobis: ſed ſi non penitentiam habueritis: omnes ſimi
f liter peribitis. Dicebat aūt ⁊ hāc d
g ſimilitudinē. Arboꝛem fici habe/ e f
bat quidaꝫ plātatā in vinea ſua: g
ſ carne natus. a ſ operū: nō vmbꝛā verboꝛum.
h et venit querēs fructū in illa: et
i nō inuenit. Dixit aūt ad cultoꝛē h
k vinee. Ecce anni tres ſūt ex quo i

nitio. ſecūdo pctōꝝ ꝯuerſio ca. xv. Pꝛima in duas: qꝛ p̄mo ponit̄ infoꝛmatio penitentiū. ſcđo ꝯfutatio impenitētiū. ſequenti ca. Circa p̄mū p̄mo ponit penitētie motiuū. ſcđo penitēdi modū. ibi: Ait aūt illi quidā. Pꝛima in duas. qꝛ pꝛimo deſcribit motiuū penitētie. ſcđo ex hoc ſequēteꝫ fructū eccl'ie. ibi: Dicebat ergo. Pꝛima in duas. qꝛ circa motiuū penitentie. p̄mo ponit̄ xp̄i inſtructio. ſcđo inſtructiōis cōfirmatio. ibi: Erat aūt docēs. Circa p̄mum inducit xp̄s ad pn̄iam. pꝛimo ꝑ exēpla. ſcđo ꝑ ratione ſumptā ex parabola. ibi: Dicebat aūt. Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ motiuū ad pn̄iam frequēter cōtingit ex moꝛte repentina ⁊ hoꝛrida aliquoꝝ. de quo ponunt̄ hic duo exēpla. Pꝛimum eſt de galileis a pilato interfectis: dum actu eſſent occupati in ſacrificiis. de ꝗbus eſt duplex opinio. Dicit eni Cyrillus ꝙ iſti fuerūt ſequaces iude galilei. de ꝗ dr̄ Act'. v. ꝙ auertit ppl'm in die ꝓfeſſionis: qꝛ dū iudei ꝓfiterent̄ ſe eſſe ſubditos romano impio: vt dictuꝫ eſt ſ. ii. ca. iſte iudas galileus dicebat ꝙ hoc erat eis illicituꝫ: ſcꝫ recognoſcere aliquē dñm p̄ter deum qui eos eduxerat de egypto: ⁊ fecerat ſibi ppl'm peculiarē: ⁊ multi ꝯſenſerūt ei: intantuꝫ ꝙ poſtea ꝓhibebāt oblatiōes fieri ꝓ ſalute imperii romani. de ꝗ pilat⁹ indignatus repente cū multitudine romanoꝝ venit ſuꝑ eos ſacrificātes ſcđm ritū ſuū: ⁊ īterfecit eos ita ꝙ ſanguis interfectoꝝ fuit mixtus cū ſanguīe ſacrificioꝝ. In ſcholaſtica vero hiſtoꝛia dr̄ ꝙ fuit quidā magus de galilea qui dicebat ſe eſſe filiū dei. ⁊ dum multos ſeduxiſſet ⁊ ſecū duxiſſet in montē garizim: ꝓmittens inde ſe aſcēſurū in celū: ⁊ dum illi ſacrificarent ei ſicut filio dei. pilat⁹ ſuꝑueniēs eos cū armis interfecit ne maioꝛ ſeductio fieret. ⁊ hoc eſt qđ dr̄ hic: Aderāt aūt quidam ip̄o in tp̄e nunciātes illi de galileis p̄dictis duplici de cauſa. Una erat qꝛ aliqui eoꝝ volebāt notare xp̄m de ꝯſili ſeductiōe. Alia cauſa erat qꝛ alii illā occiſionē ſubitā ⁊ hoꝛridaꝫ hoꝛribilibus peccatis ip̄oꝝ occiſoꝝ imputabāt. ⁊ ſcđm hoc dicit ſaluatoꝛ: a ·Putatis ꝙ galilei hi p̄ oībus galileis pctōꝛes fuerint. q. d. nō eſt argumētū ſufficiēs. vn̄ ſubdit̄: b ·Nō dico vobis. nō negat eos pctōꝛes fuiſſe ⁊ ꝓpter h̄ periſſe: ſed aſſerit duo. ſ. ꝙ talis moꝛs nō eſt argumētū ſufficiēs ꝙ graui⁹ peccaſſent oībus aliis: qꝛ frequēter dñs peccata minus grauia in pn̄ti vita punit ⁊ grauioꝛa poſt vitā pn̄tē differt graui⁹ puniēda. Aſſerit etiā ꝙ niſi de peccat' ꝓpꝛiis penituerint ſilr pibūt: qđ adimpletū fuit ꝑ Titū ⁊ veſpaſianū in deſtructiōe ciuitatis hieruſalem ⁊ occiſione ppl'i iudaici qui nō penituerat de occiſione xp̄i ⁊ aliis peccatis ſuis. Fideles eni qui tūc crediderūt xp̄o ante aduentū Titi ⁊ Ueſpaſiani ꝑ angelū fuerūt admoniti vt recederent de iudea: ⁊ tunc tranſierūt ad regnū agrippe qui tunc erat ꝯfederatus romanis. Secundū aūt exemplū ponit̄ cū dr̄: c ·Sicut illi decē ⁊ octo ⁊c. Iſti erant hieroſolymitani: ⁊ duꝫ edificarēt quandā turrim in loco dicto ſubito cecidit ſuꝑ eos ⁊ oppꝛeſſit: quā ruinā aliꝗ imputabāt enoꝛmitati pctōꝝ ſuoꝝ. de ꝗ ſilem ſn̄iam dicit xp̄s ſicut ⁊ de p̄mo exēplo. d ·Dicebat aūt ⁊ ſilitudinē. Hic inducit ſaluatoꝛ ad pn̄iam rōne ſumpta ex ſilitudine arboꝛis ꝗ p̄ſcindit̄ niſi faciat fructū: ex h̄ concludēs ꝙ ſilr eēnt p̄ſcindēdi de pn̄ti vita ⁊ puniēdi niſi facerēt fructū pn̄ie ⁊ bonoꝝ operū. ⁊ hoc eſt qđ dr̄: e ·Arboꝛē fici: id eſt gentē iudaicā. f ·Habebat quidā. i. ip̄e de⁹: cui⁹ pfectio ⁊ ꝓprietas nō pōt a nobis expꝛimi aliꝗ determinato noīe: ſcđm ꝙ dr̄ ſexta ꝓpoſitiōe de cauſis. Cauſa pꝛima ſupioꝛ eſt omni narratiōe. ideo dr̄ quidā indeterminate. g ·Plantatam in vinea ſua. i. in iudea que ſpeciali modo dicebatur hereditas dei. h ·Dixit aūt ad cultoꝛē vinee. i. ad angelum cuſtodem ⁊ p̄poſitū illi genti ꝗ tūc erat michael: vt habet̄ Dañ. x. i ·Ecce anni tres ſūt. i. tria tp̄a. ſ. tp̄s legis: tp̄s ꝓphāꝝ: ⁊ tp̄s p̄dicatiōis xp̄i: in quib⁹ de⁹ queſiuit fructū bonoꝝ operum a iudeis: ⁊ nō inuenit niſi in paucis valde: qui quaſi nihil cōputant̄ reſpectu tante multitudīs: vt pꝫ p̄dicta tp̄a ꝯſideranti. B

Succide

B querebant: nec ꝑ legē ſanctificabant: q̄ carnalia in lege tm̄ ſeq̄bant: neq̄ȝ in gratia iuſtificabant: qui de peccatis penitere nolebāt. Cū ergo merito eſſent excidēdi: qḋ q̄dē factū eſt ꝑ romanos: iubet illis q̄ in circūciſione laborabāt: vt ſucciſiōis cladē annūciando pniam ſuggerāt. Sed apl̄i intelligētes etiam aliq̄s de ppl̄o iudeoꝝ ſua vocatiōe poſſe ſaluari: orant vt differat vltio dñice crucis. a Ut quid etiā ⁊c. Poteſt ꝑ terraȝ ſterili ficu occupatā iudaica plebs ſignari: que noxia ꝑpoſitoꝝ vmbra premit: ne lumen veritatis videat ⁊ exemplis eoꝝ īpedit: ne ſole dilectiōis caleſcat. Uñ: Ue vobis. ſ. ⁊. p. qui. c. r. c. ante hoies. Terrā occupat qui locū quē tenet bonis opibus nō exercet: q̄ exemplo prauitatis impedimētū preſtet ceteris. b Uſq̄dum. Donec radicē infructuoſe mētis humilē: ⁊ preſentiū preſſuraꝝ ⁊ eterne dānatiōis incutiēdo metū: foſſa quippe in imo eſt: ⁊ increpatio dū mentē ſibi demonſtrat humiliat. Nouit cultor terrā excolere qui nouit vitia depꝛehendere. Intellexit duriciā ⁊ ſuꝑbiaȝ iudeorū cauſam eſſe ſterilitatis. Pollicet itaq̄ dura corda apl̄icis ligonib⁹ eſſe fodienda: ⁊ ſuperbientia ad humilitatē reuocanda. c Mittaȝ ſtercora ⁊c. Id eſt malorū q̄ fecit abominationē ad animū reducam: ⁊ cōpunctionis gratiaȝ cū fructib⁹ boni operis quaſi de pinguedie ſtercoris exuſcitem. Peccata enī carnis ſtercora dicuntur: que immittuntur ad radicē arboris: qñ prauitatis conſcientia tangitur cogitationis memoria: ⁊ dum inde penitet: quaſi per tactum ſtercoris redit ad fecunditatē operis. d Et ſi quidem. Cū penitentie ordo exigeret vt apponeret. reſeruabitur vel aliquid tale: nihil tamen ſubiunxit: ſed ſuſpendit ſententiā. Cum vero adderet: ſinautē. ſ. nō
C fecerit fructum: continue iudicium venture damnationis aduexit: quia procliuiores ad negandum q̄ȝ ad credendum videbat. e Erat autē. Hanc ſimilitudinem de ficulnea dicit dñs docuiſſe in ſynagoga vt intimet ad ipam ſynagogā ptinuiſſe parabolam. Qr enim fructū querit in ficulnea nec inuenit: ſignificat ꝙ verbū cōmodat ſynagoge nec illa recipit: quaȝ tamen nō ex toto extirpandaȝ: ſed reliquias ꝑ fidem ſaluandas intelligens: mox ibidē primitiue eccl'ie ſanatio: ſub ſpecie incurue mulieris ſubſequit. Idem enim ſignificat ficulnea reſeruata qḋ mulier erecta. f Sabbatis. Sabbatis docet: ⁊ curuā erigit: quia per verbū predicatiōis a tꝑalibus ad eterna erectos ad quietem reſurrectionis ꝑducit. g Ecce mulier. Hec mulier nō niſi poſt decem ⁊ octo annos erigi potuit. quia humana natura hanc corruptionem deponere ⁊ ad induendā incorruptionē eterne beatitudinis erigi nō poterit: niſi prius impleuerit legē: que in decē ꝑcept. ꝯtinet: ⁊ graȝ i q̄ xp̄i reſurrectio facta eſt ⁊ nr̄a expectat. h Annis decē ⁊ octo. Senarius in q̄ mūdi creatura ꝑfecta eſt opeꝝ ꝑfectionē ſignat: qui ꝑ tres multiplicatus. xviij. reddit: ⁊ ſignat eos q̄ in trib⁹ tꝑib⁹ dñice viſitatiōis. ſ. ante legē ⁊ ſub
D lege ⁊ ſub gratia: ꝑfectioneȝ opeꝝ hñt. Hoc ergo tꝑe iudea a ſue mentis rectitudine curuata fuit: q̄ magis terrena q̄ȝ celeſtia nouerat operatur. i Uocauit. Quos āt ꝑdeſtinauit hos ⁊ vocauit: ⁊ q̄s vocauit: hos iuſtificauit. Quos āt iuſtificauit: illos ⁊ magnificauit. k Quia ſabbato. Deus ab opib⁹ mūdi ſabbato requieuit. Uñ ⁊ moyſes ſabbato a ſeruili et noxia actione feriandū ꝑcepit. Prefigurans tꝑs q̄ noſtra ſecularia opa: nō vero religioſa. i. laudādi deum ceſſabūt. In ſignū hui⁹ rei etiā ſabbato dñs curat. Hoc aūt nō intelligēs archiſynagogus fallit ⁊ fallit: q2 lex in ſabbato nō hoiem curare ſed ſeruilia opa facere. i. peccatis grauari ꝓhibuit. l Hypocrite ⁊c. Merito hypocritas. i. ſimulatores vocat: q̄ cū magiſtri plebiū videri appetāt: ſanationē hois non reuerent poſtponere cure pecoris. m Nō ſoluit bouē. Myſtice. Bos
Myſtice qui cognouit poſſeſſorē ſuū: ⁊ aſin⁹ q̄ nouit preſepe dñi ſui: iudaicū ⁊ gentileȝ ppl'm ſignificant: q̄ vterq̄ peccati vincul' abſolut⁹: ſitim eſtūq̄ hui⁹ mundi ꝑ hauſtū dñici fontis depoſuit. In his ergo duob⁹ aīalib⁹ vocationē duoꝝ populoꝝ: aduerſantib⁹ iudeis prenunciat dñs. n Hanc aūt ⁊c. Filia abrae queq̄ fidelis aīa: filia abrae eccl'ia de vtroq̄ ppl'o ad fidē collecta: que tꝑe legis ⁊ dñice reſurrectionis impleto. ꝑ ſeptiformē gratiā ſpūſſancti vincula longe captiuitatis erupit: ⁊ ſic idē eſt bouē vel aſinū a preſepio ſolutos ad potum agi: quod eſt filiam abrae a vinculo noxie inclinationis erigi. o Erubeſcebant omnes. Qui de dictis ſaluatoris erubeſcunt: ficulnee ſterili ſe ſimiles oſtendunt. Qui ergo gaudent de miraculis: pertinent ad filiam abrae: id eſt eccleſiam, deum de ſua erectione glorificantem.

Aduerſarij

venio q̄rens fructum in ficulnea
a annunciat ꝙ ꝑdituri ſint locū ⁊ gentem ꝑ quo ſeruando chriſtum occiderunt ⁊ ſuos.
hac: ⁊ nō iuenio. Succide ḡ illaȝ. a
cur etiam temporali copia vtitur.
a Ut quid etiā trā occupat? At ille rñdēs dixit ei: Dñe: dimitte il- b
b lam ⁊ hoc āno vſq̄dū fodiā circa c
c d illā ⁊ mittā ſtercora. Et ſiquidem d e
fecerit fructū: ſinautē in futurum f
e ſuccides eā. Erat aūt docēs in ſy g
f g nagoga eoꝝ ſabbatis. Et ecce mu h i
amorē terrenoꝝ.
lier q̄ habebat ſpm̄ infirmitatis
a a rectitudine mentis.
b ānis decē ⁊ octo. Et erat inclināta k l
a qr q̄ ſemꝑ videt qḋ ſemper cogitat ⁊ vbi diu ſponte ꝑſiſtit ibi etiā cū noluerit cadit coactus.
ta: nec oīno poterat ſurſuȝ reſpi-
ꝑdeſtinādo ꝑ grām. a illuſtrādo ꝑ doctrinā
i cere. Quā cū videret ieſus: vocauit ad ſe ⁊ ait illi: Mulier: dimiſſa
a ſpūalibus bonis adiuuādo.
es ab īfirmitate tua. Et impoſuit
a ad glorificandū deuȝ vſq̄ in finem ꝑſeuerādo i bonis operibus.
illi manus: ⁊ confeſtim erecta eſt m
⁊ glorificabat deū. Reſpondens n
a vt emulator littere legis.
aūt archiſynagogus: indignans
k quia ſabbato curaſſet ieſus: dicebat turbe: Sex dies ſunt in qui o
bus oportet operari. In his ergo venite ⁊ curamini: ⁊ nō i die ſabbati. Reſpondens autē domin⁹
l ad illum dixit: Hypocrite vnuſ-
m q̄ſq̄ vr̄m ſabbato non ſoluit bouem ſuū aut aſinum a preſepio ⁊
n ducit adaquare? Hanc autē filiam abrae quam alligauit ſathanas ecce decē ⁊ octo ānis: nō oportuit a vinculo iſto ſolui die ſabba
o ti? Et cū hec diceret: erubeſcebāt p

a Succide ḡ illā. In q̄ oſdit ꝙ meruerant occidi ⁊ de terra illa eijci: qḋ factū eſt poſteā ꝑ Titū ⁊ Ueſpaſianuȝ q̄ multos de illis occiderūt ⁊ alios captiuos de terra eiecerūt. b Dñe dimitte illaȝ. q2 angeli ꝓ illis q̄s cuſtodiūt interpellant diuinā clemētiā. vñ ⁊ deſtructio ciuitatis ⁊ ꝑpl'i dilata eſt ꝑ. xlij. annos poſt paſſionē chriſti. c Uſq̄dū fodiaȝ circa illā. immittēdo eis terrorē diuinoꝝ iudicioꝝ. d Et mittā ſtercora. oñdendo eis feditatē ⁊ abominationē peccatorū ſuoꝝ ꝑ que ſolēt homines penitere de peccatis ſuis. e Et ſi q̄dē fecerit fructū. q2 i illis. xlij. annis dicte dilationis multi de iudeis penituerūt: ⁊ ꝯuerſi ad fidē fructū bonoꝝ operū fecerūt: vt patet Act'. ij. ⁊ in plib⁹ alijs locis. f Sinaūt i futurū ſuccides eā. q2 impenitētes ⁊ i ſua ꝑfidia remanētes fuerūt occiſi ⁊ captiuati ꝑ Titū ⁊ Ueſpaſianū: vt ꝑdictū eſt. g Erat aūt. Hic ꝯñr ponit doctrie xp̄i ꝯfirmatio ꝑ ſequēs miraculū: vbi ꝑmo notat locus cū dr̄: Erat autē docēs in ſynagoga eorū: in loco cōi vbi ꝯueniebant iudei. ⁊ tꝑs cū dr̄: h Sabbatis. i. q̄bus hoies debebāt intendere diuino cultui et ad audiendū v̄bū dei. i Et ecce mulier q̄ habebat ſpm̄ infirmitat': id eſt infirmitatē a ſpū maligno inflictā vl' cauſatā: qḋ ptȝ ex h̄ qḋ. ſ. ſubdit: Hanc aūt filiā abrae quā alligauit ſathanas. ſ. vinculo infirmitatis. k Annis xviij. ex q̄ ptȝ infirmitatis diuturnitas. l Et erat inclinata nec ⁊c. In q̄ apparet infirmitatis grauitas ⁊ deformitas: ⁊ iſta exprimuntur vt miraculū ſeq̄ns maius ⁊ euidenti⁹ oſtēdatur. vñ ſubditur: m Et ꝯfeſtim erecta ē. licet enī ꝑ naturā poſſent aliq̄ infirmitates curari: nō tñ in inſtanti. n Rñdens aūt archiſynagog⁹. i. ꝑnceps ſynagoge. ⁊ dr̄ ab archos qḋ ē ꝑnceps ⁊ ſynagoga. o Sex dies ſūt in q̄b⁹ opoꝛ. opari. h̄ intelligit de opib⁹ ſeruilib⁹: ſed opatio miraculorū que ordinat ad gloriā dei ⁊ videntiū deuotionē excitandā poterat fieri i die ſabbati: ⁊ ꝯuenienti⁹ illa die q̄ȝ in alijs: eo ꝙ illa dies erat ordiāta cultui diuino ⁊ deuotiōi ppl'i: et h̄ oñdit xp̄s exemplo ſenſibili. cū dr̄: Hypocrite vnuſ. vr̄. ⁊c. ⁊ ptȝ l'ra. p Et cū hec. ⁊c. ꝯfuſi ſua rōnabili rñſiōe cui nō poterat ꝯdicere. Circa qḋ ꝯſiderādū ꝙ xp̄s ꝯfundebat adūſarios ſuos aliq̄n exēplis: ſic h̄. aliq̄n miracul': ſic. ſ. v. ca. Ut autē ſciatis q2 fili⁹ hois habȝ ptātē dimittendi

a Aduerſarij. Scribe ⁊ phariſei q̄ nec apte veritati contradicere pȏt: nec ꝓpter inuidiā credere volūt. b Omnis ppl's gau. Simplices: humiles verba veritat' ⁊ miracula amantes: ⁊ iſti ſunt figura gentiū: q̄ excecatis iudeis ꝯgregande ſunt ad fidē ꝑ humilitatē. Unde ⁊ ſaluator fidem eoꝝ cōmendat ſub cōparatiōe grani ſinapis. c Dicebat ergo. Quandoquidē aderāt gaudētes ⁊ glorificātes: dicebat ad cōmendationē ⁊ inſtructionē illoꝝ q̄ ꝑ humilitatē ⁊ fidei feruorē exaltandi ſunt in eccleſia. d Simile eſt grano ⁊c. Granum ſinapis: res vilis ⁊ ſimplex: ſed ſi terit̄: vim ſuā fundit. Regnū ergo celoꝝ .i. fides ꝑ quā venit̄ ad regnū: cōparat̄ grano ſinapis: qꝛ ꝑmo humilis ⁊ q̄ſi abiecta ⁊ amari ſaporis: ꝓpter infirmitatē xp̄i ⁊ ſcandalū crucis: ſed trita aduerſis: gratiā ſue virtutis effundit: ⁊ odore ſuo circūſtātes adimplet: dū gloriā reſurrectiōis ⁊ aſcenſiōis etiā poſt mortē ꝑdicauit toto orbe terrarū. Uel corpus xp̄i granū ſinapis: qđ accipiēs ioſeph ī horto ſepeliuit: qđ poſtea in reſurrectiōe ⁊ aſcēſione creuit. Expandit ramos: ꝑdicatores ꝑ totū mūdum mittens in q̄ꝝ dictis ⁊ ꝯſolatiōibꝰ fideles a fatigatiōe mūdi reſpirāt. Qđ acceptū: qꝛ chriſti dona q̄ ex diuinitate nobis cū patre tribuit:
Pſ. 67. ex humanitate nobiſcū accepit. Unde: Accepiſti dona in hoībꝰ. e Et creuit. Creuit in toto mūdo: vel in aīo cuiuſq; fidelis: qꝛ nemo repēte fit ꝑfectus. Creuit ergo ꝑdicatio: qꝛ mentibꝰ hoīm quāte ꝟtutis eſſet innotuit. f In arborē magnā. Creſcit nō ſicut herbe q̄ cito areſcūt ⁊ corruūt: ſed ſicut arbor q̄ longa annoſitate et opima fertilitate gaudet. g Qđ acceptū ⁊c. Mulier eccl'ia: cuiꝰ farina ſumꝰ q̄tꝰ timoris ⁊ ſpei exercitio q̄ſi mola ſuꝑiore ⁊ inferiore cōterimur vt vnus panis multi ſumꝰ in xp̄o. Abſcondit ḡ eccleſia fermentū dilectiōis in farine ſata tria: qꝛ ꝑ-
Deu. 6. a cipit vt diligamꝰ deū toto corde: to. aīa: to. ꝟtute. Uel farine ſata tria: vt ſp̄us: aīa ⁊ corpꝰ ī vnū redacta: nō diſcrepēt inter ſe. Uel tres aīe virtutes in vnū redigant̄: vt in rōne poſſideamꝰ prudentiā: in ira odiū vitioꝝ: in cupiditate deſiderium virtutū. Uel eccl'ia fidē hoīs farine ſata tria miſcet .i. credulitate pr̄is ⁊ filij ⁊ ſp̄uſſancti. Cūq; in vnū fuerit fermētatū: nō nos ad triplicē deum: ſed ad vnīꝰ deitatis noticiā ꝑducit. h Sata tria ⁊c. Satū genꝰ eſt mēſure iuxta morē paleſtine: modiū ⁊ dimidiū capiēs. Poſſunt in tribus ſatis illi dn̄ici ſeminis fructꝰ intelligi: triceſimus ſc; ſexageſimꝰ ⁊ centeſimꝰ .i. ꝯiugatoꝝ cōtinentiū ⁊ virginū. Uel ſata tria: tria genera hominū. Noe Daniel Job. i Donec fermētaretur ⁊c. Tādiu charitas recōdita dꝫ creſcere: donec totā mentē in ſui ꝑfectionē cōmutet: vt nihil ꝑter deū diligat: ⁊ recolat ꝙ hic accipit̄: in alia vita ꝑficit̄. k Et ibat ⁊c. Ubiq; indifferent̄ ꝑdicabat: nō ꝑſonas diſcernēs: ſed ſalutē credētibus q̄rens. l Contēdite ⁊c. Quaſi diceret: Uere pauci: ⁊ illi cū magnis laboribꝰ: qꝛ niſi mētis intentio ferueat: vnda mundi nō vincitur: ꝑ quā aīa ad ima ſꝑ reuocat̄. m Cū āt intrauerit paterfa. Paterfamilias chriſtꝰ cū vbiq; ex diuinitate ſit: illis iā intus eſſe dr̄: q̄s in celo preſens ſua viſiōe letificat: ſed q̄ſi foris eſt his q̄s in hac ꝑegrinatione certātes occultꝰ adiuuat. Intrabit ergo cū totā eccl'iam ad ſui ꝯtēplationem ꝑducet. Claudet oſtiū: cū reprobis locū pn̄ie tollet q̄ foris ſtantes pulſabunt .i. a iuſtis ſegregati: miſ'cordiam quā ꝯtēpſerūt fruſtra implorabūt. n Incipietis fo. ſta. ⁊c. Modo tempe miſericordie ꝯtendite: quia tempore iudicij reprobis tollitur locꝰ penitētie: qui nunc aperitur cūctis pie querentibus. o Neſcio vos ⁊c. Non nouit lux tenebras .i. nō aſpicit: quia ſi aſpiceret: tenebre nō eſſent. p Manducauimus coram te ⁊ bibimus. Non feſtiuitatum epulatio iuuat: quem fidei pietas nō commendat. Nō ſcia ſcripturarū notū deo facit: quē opeꝝ iniq̄tas indignū oſtendit. Uel de iudeis ſimpliciter intelligendū eſt: qui reſpuentes myſteria fidei: gratos ſe deo arbitrantur: ꝙ in templo victimis oblatis co-
Myſtice rā dn̄o epulant̄: ⁊ lectionē ꝓphaꝝ auſcultāt. Ul' myſtice. Mādu cat corā dn̄o ⁊ bibit: q̄ ꝟbi pabulū auide ſuſcipit. Un̄ q̄ſi exponēdo ſubiūgit̄: In plateis no. do. ⁊c. Scriptura ī obſcurioribꝰ cibꝰ eſt: qꝛ q̄ſi exponēdo ¶ frangit̄

---

a b oēs aduerſarij eiꝰ: ⁊ omnis ppl's
gaudebat in vniuerſis q̄ glorioſe
c fiebant ab eo. Dicebat ḡ: Cui ſi- a†
¶ fides ꝑ quā venit̄ ad regnū.
mile eſt regnum dei: et cui ſimile
a ¶ .ſ. pro feruore fidei: vel qꝛ venena dicitur expellere .i. omnia dogmata prauitatis.
d eſtimabo illud? †Sile eſt grāno ſi- †
a ¶ acceptabile habēs. b ¶ deus in iuſto vel iuſtus vir in corde ſuo granū predicatiōis fouet.
napis: qđ acceptū homo miſit in
¶ vbi creſcunt germina virtutum.
e f hortū ſuū ⁊ creuit: ⁊ factū ē in ar-
¶ vbi folia cū fructu: ⁊ ī cuiꝰ diuerſis ſentētijs ſpirituales deſcēdūt: q̄ pēnis ꝟtutū in alta ꝯſcendunt.
borem magnā: ⁊ volucres celi re-
a ¶ vt ꝓ varietate morboꝝ varia ſit medicina.
quieuerūt in ramis eiꝰ. Et iterū
dixit: Cui ſile eſtimabo regnum
a ¶ charitas ꝓ feruore vel ſancta doctrina.
b ¶ a gratia dei vel ſapiētia dei.
g dei? † Simile eſt fermēto qđ acce-
a ¶ ſancta mater eccleſia. b ¶ .i. cōmendat hominibus de tribus noe filijs originem ducentibꝰ quos eccleſia ad fidei vnitatem colligit.
h ptū mulier abſcōdit in farine ſa-
i ta tria donec fermentaret̄ totū.
k † Et ibat ꝑ ciuitates ⁊ caſtella do- †
cens: ⁊ iter faciens in hieruſalē.
Ait aūt illi quidā: Dn̄e: ſi pauci b
ſunt qui ſaluant̄? Ipe autē dixit
¶ qꝛ ille vnus ꝓ oībus q̄rerat. ¶ ad vitā.
l ad illos: † Contēdite intrare ꝑ an- c†
a ¶ labores ⁊ ieiunia: tū amātibus iugū ſuaue ē.
b ¶ ſalutis ⁊ amore premioꝝ prouocati.
guſtam portā: qꝛ multi dico vob d
a ¶ itineris aſperitate perterriti.
m querēt intrare ⁊ nōn poterūt. Cū e†
autē intrauerit paterfamilias et
clauſerit oſtium: incipietis foris f g
ſtare ⁊ pulſare ad oſtiū dicētes:
domine aperi nobis: et rn̄dens †
a ¶ apud vos fidei ⁊ dilectionis mee caracterem non approbo.
o dicet vobis: Neſcio vos vnde ſi- †
n p tis. Tunc incipietis dicere: Man- h †
ducauimus corā te ⁊ bibimus: †
⁊ in plateis nr̄is docuiſti. Et di- †
¶ quaſi hoc non ſufficit.
cet vobis. Neſcio vos vnde ſitis. i†

---

dimittendi in terra petā ait paralytico: tibi dico ſurge ⁊c. Aliqñ ſcripturis: ſicut Matth. xxi. Nunq̄ legiſtis: qꝛ ex ore infantiū ⁊ lactentium ꝑfeciſti laudē ꝓpter ⁊c. Aliqñ rōnibꝰ certis. ſicut Matth. xxij. Cuiꝰ eſt imago hec ⁊ ſuꝑſcriptio ⁊c. Aliqñ teſtimonijs: vt Joh. v. Uos miſiſtis ad Johēz ⁊ teſtimoniū ꝑhibuit veritati ⁊c.
a Dicebat ergo. Poſtq̄ ſaluator poſuit pn̄ie motiuū: hic ꝯn̄r oñdit ſequentē ex hoc eccl'ie fructū. Circa qđ ꝯſiderandū ꝙ licet penitentes ⁊ ꝯuerſi ad fidē catholicā primo fuerūt pauci ⁊ abiecti tpibꝰ ꝑſecutionis tyrannoꝝ ⁊ hereticoꝝ: tū dn̄s poſtea induxit aliquos penitentes ad fidē q̄ fuerūt magni hoīes ſcīa ⁊ vita: ſic fuit Ambroſius Auguſtinus ⁊ cōſiles: ꝑ q̄s eccleſia fuit exaltata valde ꝓut hic ꝯtinet̄ in duabꝰ parabolis q̄ expoſite ſunt Mat. xiij. (Mat. 13. b / Mar. 4. c)
b Ait aūt illi. Poſtq̄ ſaluator .ſ. poſuit pn̄ie motiuū ⁊ ſequentē fructū: h̄ ꝯn̄r oſtendit penitēdi modum. Circa qđ ſciendū ꝙ in penitentibus triplex eſt difficultas ad opa virtutū. (Mat. 13. b) Una ē ex corruptiōe nature ꝑ peccatū primoꝝ parentū ex q̄ cauſata eſt in humana natura pronitas ad malū ⁊ difficultas ad bonū: ſm ꝙ dicitur Gen. viij. Senſus ⁊ cogitatio hūani cordis prona ſunt ad malū ab adoleſcentia ſua. (E; Mat. 9. b) Scđa eſt qꝛ ex peccatis ꝑteritis cauſatus eſt in ipis peccātibꝰ q̄dā habitꝰ vel ſaltē diſpoſitio iclinās ad petā ſilia. (Mat. 7. b) Tertia ē ex difficultate opis ꝟtuoſi: qꝛ virtus eſt circa bonū arduū et difficile: ⁊ iō modus penitēdi ad hoc ꝙ ſit efficax debꝫ cū magno conatu fieri: et h̄ eſt qđ dr̄: c Contendite intrare ꝑ anguſtā portā. ⁊ ꝑ hoc etiā ſoluit̄ q̄ſtio ꝓpoſita de paucitate ſaluādoꝝ: qꝛ pauci reſpectiue īueniuntur ita feruide penitētes ꝙ nō impediant̄ ꝓpter dictas difficultates. ideo ſubdit̄: (F) d Multi dico vob̄ q̄rent intrare et nō poterūt: et iſti ſunt tepidi ꝑdictis difficultatibꝰ impediti: ⁊ qꝛ non ſꝑ durat tp̄s penitēdi. iō ſequitur: e Cū aūt in. prfa. iſte prfamilias ē xp̄s qui ꝑ paſſionē ſuā intrauit gl'iā: vt habet̄ .j. xxiiij. Oportuit pati chriſtū ⁊ ita intrare in gloriā ſuā. Ex q̄ etiā oſtendit̄ ꝙ alij nō habebūt ingreſſū facilē.
f Et clauſerit oſtiū. in morte peccatori clauditur oſtiū pn̄ie. g Incipiet' foris ſtare ⁊ pulſare ⁊c. in quo oñdit̄ penitētia poſt mortē ſed infructuoſa: ſm ꝙ dicitur Sap. v. Dicentes intra ſe penitentiā agentes ⁊c. h Tunc incipietis dicere ⁊c. h̄ potiſſime refertur ad iudeos inter quos chriſtus conuerſatus fuit: ⁊ in plateis eorum docuit. i Neſcio vos vnde ſitis: quia neſciet eos ſcientia approbationis ſed reprobationis.

Ibi erit

frangit: ⁊ manducãdo glutit. Potus enĩ ĩ aperti oꝛib⁹ vbi ita abſoꝛbet ſicut inuenit. Et occulta ergo ⁊ apta ſe intellexiſſe teſtant: ꝗ reprobante iudice ꝙ mãducauerũt ꝯquerũt. a Ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ ⁊c. Fletus de ardoꝛe. ſtridoꝛ dentiũ ꝺ frigoꝛe ſolet excitari: qꝛ

Iob. 24. c ibi tranſibũt ab aq̄s niuium ad caloꝛẽ nimiũ. Uel

† 35. dic. ecclesie. ſtridoꝛ prodit indignãtis affectũ ꝙ ſero penitet: qꝺ deliquit pertinaciter. Uel ſtridebũt dẽtib⁹ ꝗ hic de edacitate gaudebãt. Flebunt oculi ꝗ hic ꝑ ꝯcupiſcentias vagabant. Et nota ꝑ fletũ qui eſt oculoꝛũ ⁊ ſtridoꝛẽ dentiũ verã impioꝛũ reſurrectionẽ.

b Et venient ab ori. ⁊c. Multi pri⁹ feruẽtes poſtea toꝛpent. Multi pri⁹ frigidi: ſubito ardeſcunt. Multi in ſeculo deſpecti: in futuro ſũt gloꝛificãdi. Alij apud hoĩes glorioſi: in futuro ſunt dãnãdi. Uł gentiles ꝗ diu ſine fide vixerant: ad fidẽ ſunt vocãdi: iudei execrandi.

G c Dicite vulpi illi ⁊c. Uulpes aĩal doloſũ: ĩ foueã ad ĩſidias latẽs: odore fetens: nũꝗ̃ rect̄ itineꝛib⁹ incedẽs. Hec oĩa hereticis ꝗꝛ typũ tenet heꝛodes: ꝯgruũt: ꝗ xp̄m. i. humilitatẽ xp̄iane fidei ĩ credentib⁹ conant extinguere. d Ecce eijcio demonia ⁊ ſani. Qua. diceret. Nec herodes nec heretici quoꝝ ip̄e figura ẽ poterũt ꝑturbare qꝺ intẽdo facere. Intendo aũt eijcere demonia de cordib⁹ hoĩm: vt relictis vanitatib⁹ ĩ me credãt: ⁊ ꝑficere ſanitates vt ſꝫm mea p̄cepta viuãt: poſtea ꝯſumoꝛ ĩ meo coꝛpoꝛe: qꝺ eſt eccl̄ia: quã in die reſurrectiõis gloꝛificatã ad conſoꝛtiũ angeloꝛũ ꝑducã. Nõ vero patiar: nõ ſub herode ſꝫ ſub pilato ꝗ in iudea dñat patiar. e Uerũtñ opoꝛ. m. Nõ poterit ꝑturbare herodes ꝗn ita agam ⁊ ita ꝯſumar: ſed nec moꝛtẽ coꝛpis mei poterit operari: quã in hieruſalem opoꝛtet fieri: vbi nõ ip̄e ſed pilatus dominat. f Hodie ⁊c. Prima dies eſt: ꝑ dei gratiã abrenũciare vanitatib⁹. Secunda ꝯcoꝛdare veritati moꝛibus ⁊ vita. Tertia eſt vltima gloꝛificatio. g Hieruſalẽ hieruſalẽ que. Ubi ꝓphete mei: ibi ego caput ꝓphetarũ debeo ĩmolari: ꝓ quo petõ iuſte ip̄a deſtruet: cui deſtructioni coꝝ ſicut pi⁹ pr̄ ꝯdoleo. h Quotiens volui cõ. ⁊c. Ne ſi dicat. Ego volui ⁊ tu noluiſti: ⁊ ꝗtꝗt ꝯgregaui mea voluntate ſemꝑ efficaci: te nolente feci: qꝛ ingrata ſemꝑ fuiſti. i Filios tuos ⁊c. In h̄ qꝺ dicit: Quotiẽs volui congregare filios tuos ⁊c. oĩes retro ꝓphas a ſe miſſos teſtat. k Queadmodũ auis ⁊c. Pulchꝛe ꝗ herodẽ de ſua nece tractãtẽ vulpẽ vocauerat: ſe aui cõparat: qꝛ fraudulenta vulpes ſemꝑ auib⁹ inſidias tendit. l Domus vr̄a deſer. ⁊c. Templũ vel ciuitas: quia occiſo domino: romani quaſi vacuum nidũ diripientes: tulerunt locũ ⁊ gentem.

Non vide

†Diſcedite a me oẽs oparij iniq̃tatis.† Ibi erit flet⁹ ⁊ ſtridoꝛ dẽtiũ: a
cũ videritꝭ abraam iſaac iacob ⁊ b†
a a ꝗbus ſucceſſionẽ carnis nõ fidei trahitis.
quieſcentes.
oẽs ꝓphetas in regno dei: voſ
b aũt expelli foꝛas.†Et venient ab c†
oꝛiẽte ⁊ occidente ⁊ aq̃lone ⁊ auſtro: ⁊ accũbẽt in regno dĩ. †Et ec d†
vt iudas.
ce ſunt nouiſſimi qui erãt p̄mi: et
vt latro.
ſunt pꝛimi qui erãt nouiſſimi. In e†
ipſa die acceſſerũt quidã phariſeoꝛum
a de galilea vbi dñatur herodes: ⁊ trãſi in locũ vbi nõ haber poteſtatem.
ſeoꝛum dicentes illi: Exi ẽt vade f
hinc qꝛ herodes vult te occidere:
c Et ait illis: Ite ⁊ dicite vulpi illi: g
a vt hoĩes ſua peccã ⁊ erroꝛes dãnẽt ĩ ꝗb⁹ vixerẽt
b vt viuãt ſꝫm p̄cepta mea ꝗ ſũt vera ſanitas.
d Ecce eijcio demonia ẽt ſanitates h i
a ⁊ ſic ꝑparatos ĩ reſurrectiõe mecũ gloꝛificabo.
ꝑficio hodie et cras: ẽt tertia die
e conſũmoꝛ. Uerũtamen opoꝛtet
hec ambulatio ad lr̄am intelligit qua ibat in hieruſalem.
f me hodie ⁊ cras ⁊ ſequẽti die ambulare: qꝛ nõ capit ꝓphetã peri k
abſolute. i. nõ cõuenit: vel nõ capit herodes.
a hoĩes nõ ſaxa plangit affectu pr̄is.
g re extra hieruſalem. †Hieruſalem l†
a dñm ꝓphetaꝝ nunciantes.
hieruſalẽ que occidis ꝓphetas:
a duricia coꝛdis a te repellis vel coꝛpaliter vt ſtephanum. b hactenus ad te miſſi ſunt.
⁊ lapidas eoſ qui mittunt ad te.
in vnitate fidei. pr̄iarchaꝝ heredes.
h i Quotiẽs volui cõgregare filios
k tuos queadmoduꝫ auis nidum
in pꝛimo.
ſuum ſub pẽnis: et noluiſti. Ecce
l relinquetur vobis dom⁹ veſtra

a Ibi erit flet⁹. in fletu enĩ duo ſunt. ſ. triſticia animi ex ꝗ ꝓcedit fletus coꝛpalis: ⁊ ſꝫm h̄ fletus erit in dãnatis generalit̄ tã demonib⁹ ꝙ̃ hoĩbus. Aliud ex pte coꝛpis. ſ. reſolutio lachꝛymaꝝ: turbatio cerebꝛi ⁊ oculoꝛũ: et ꝗtũ ad hoc flet⁹ nõ põt eſſe in demonib⁹ neq̃ aĩabus ſepatis: ſed poſt reſurrectionẽ in hoĩbus dãnatis erit turbatio cerebꝛi ⁊ oculoꝝ: nõ tñ flux⁹ ſeu reſolutio lachꝛymarum: qꝛ ceſſante motu celi tũc ceſſabit omĩs generatio ⁊ coꝛruptio. Stridoꝛ autẽ dentiũ nõ impoꝛtat aliquã coꝛruptionẽ: ⁊ iõ poterit ibi eſſe. b Cũ videritis abraã ⁊c. Hoc ꝓprie erit in extremo iudicio qñ reprobi videbũt electos reſurrexiſſe in coꝛpib⁹ glorioſis ⁊ audiẽt vocẽ iudicis eos vocant̄ ad regnũ celeſte: ⁊ condẽnantis reprobos ad penã gehẽne: ſꝫm ꝙ dicit Matth. xxv. Tũc enĩ videbũt ſe expelli ꝑ demones executoꝛes diuĩe iuſticie. c Et venient ab oꝛiente ⁊ occidẽte ⁊c. qꝛ ab vniuerſis mũdi partibus gẽtiles ꝯuerſi ſunt ad fidẽ ꝗ tũc recipiẽt gloꝛiã in aĩa ⁊ coꝛpe. d Et ecce ſunt nouiſſimi qui erant p̄mi. ſ. iudei ꝗ erant pꝛimi ad recipiẽdũ beneficia dei: erũt poſterioꝛes gẽtilib⁹ ꝓpter ſuã incredulitatẽ: ⁊ h̄ eſt qꝺ dicit ap̄ls Ro. xi. Cecitas ex parte ꝯtingit in iſrl̄: donec plenitudo gẽtiũ intraret ⁊c. e In ip̄a die. Hec eſt pars incidẽtal. aliq̄ enĩ phariſeoꝝ nõ potẽtes doctrine xp̄i ꝯtradicere ꝑ cautelã voluerũt terrere eũ: ⁊ ſic eius doctrinã impedire dicẽtes: f Exi ⁊ vade hinc qꝛ herodes vult te occidere. De ꝗ videt ꝙ tũc erat in terra herodi ſubiecta: verũtñ videt ꝙ iſti dixerunt falſũ ex h̄ qꝺ habet. j. xxiij. Herodes autẽ viſo ieſu gauiſus eſt valde. erat aũt ex multo tp̄e cupiẽs videre eũ ⁊c. xp̄s tñ in ſua r̄ſione oſtẽdit ſe talib⁹ nõ terreri nec a bonis opib⁹ impediri. d. g Dicite vulpi illi. i. herodi. Uulpes enĩ eſt aĩal doloſum rapax toꝛtuoſe incedẽs ⁊ fetidũ: ſic princeps malus qualꝭ erat iſte herodes eſt doloſus ꝑ machinatiões mali: rapax reis alieni: toꝛtuoſe incedens ꝑ ꝑuerſitatẽ iudicij. fetidus ꝑ infamiã nominis ſui. h Ecce eijcio demonia. ⁊ nõ p̄nt mihi reſiſtere: cũ tñ ſint maioꝛis p̄tãtis ꝙ̃ herodes. q. d. nõ habeo timere eũ. i Et ſanitates ꝑficio hodie ⁊ cras. qꝛ xp̄s duob⁹ annis p̄dicauit iſta bñficia ꝯferẽdo: ⁊ in tertio ãno ſue p̄dicatiõis paſſus eſt. vel: Hodie ⁊ cras. i. paucis dieb⁹ vſq̃ ad tp̄s paſſionis mee in hierl̄m. k Quia nõ capit ꝓphetã ꝑire extra hierl̄m. Quia ꝯueniẽs fuit xp̄m pati in loco paſſiõis ꝓphaꝝ ꝗ eſt hierl̄m: vt pꝫ ex decurſu veterꝭ teſtamẽti: vñ ⁊ de manaſſe rege iuda dr̄. iiij. Reg. xxi. ꝙ impleuit hierl̄m ſanguine ꝓphaꝝ vſq̃ ad os: ⁊ iõ ꝯueniens fuit xp̄m ibidẽ pati. tum qꝛ eſt caput oĩm ꝓphaꝝ. tum qꝛ oẽs ꝓphete de eo ſcripſerũt: ſꝫm ꝙ dr̄ Act. x. Huic oẽs ꝓphete teſtimoniũ ꝑhibẽt: ⁊ ꝓpter dictã occaſionẽ exprobꝛat ꝯſequẽter ciuitati hieruſalem. d. l Hieruſalem hieruſalem ⁊c. patet ſententia ex dictis Matth. xxiij.

† Ps. 6
Mat. 7. d

† Mat. 8. b

† Ma. 19. d
Mar. 10. e

† Mat. 23. i

Ca. XIII

Moꝛaliter.

g† Aderãt aũt ꝗdam ip̄o tp̄e nunciãtes illi de galileis quoꝝ ſanguinẽ miſcuit pilat⁹ ⁊c. Per pilatũ intelligi põt diabol⁹ cui⁹ eſt mẽbꝛũ: ſicut dicit Grego. Homel. x. An nõ mẽbꝛũ diaboli pilat⁹. Per ſanguinẽ galileoꝛum pctm ſimpliciũ. ꝑ ſacrificia opa de genere bona ſignificant. Igit diabol⁹ miſcet ſanguinẽ ſimpliciũ in ſuis ſacrificijs: cũ eoꝝ opa de genere bona fedat pctis adiũctis. Per turrẽ cadentẽ ſuꝑ decẽ ⁊ octo iudeos ſignificata fuit futura eoꝛum deſtructio per Romanos. c† Arboꝛem fici habuit ꝗdã plantatã ⁊c. ꝑ arboꝛẽ fici ſignificat ꝗlibet pſona in eccl̄ia dei plantata vt fructificet ibi. ꝑ tres ãnos in ꝗb⁹ nõ facit fructũ: ſignificant iuuẽtus: etas media ⁊ ſenect⁹. ꝓpter qꝺ meruit ſuccidi ꝑ moꝛtẽ de vita p̄nti. ꝑ cultoꝛẽ aũt angelus cuſtos hui⁹ hoĩs ſignificat ꝗ rogat vt adhuc vno ãno. i. in ſenio viuere dimittat vt ꝑ ei⁹ diligẽtiã circa talẽ hoĩem fructificet: alit ſuccidat ⁊ ĩ ignẽ mittat. f† Et ecce mulier ꝗ ha. ſpi. ĩfir. decẽ ⁊ oc. ãnis ⁊c. ꝑ quã ſignificat peccatrix pſona ꝗ lõgo tp̄e diabolo ꝓcurãte ſic ad inoꝛdinatũ amoꝛẽ terreſtriũ fuit incuruata: ꝙ ꝓpt lõgã ꝯſuetudinẽ aſpicere ñ põt ſupna: ſꝫ ieſus eã tãgit ĩ ſabbato: qñ ꝯſilio p̄dicatoꝛis vł ꝯfeſſoꝛis ſalutẽ aĩaꝝ deſiderantꝭ, deficit a pctõ: ⁊ ſic erigit ſurſũ ꝑ celeſtiũ appetitũ. archiſynagog⁹ ãt idignãs de tali curatiõe malũ curatũ ſignificat murmurantẽ de p̄dicatoꝛe vł ꝯfeſſoꝛe. ꝓpt qꝺ merito arguit de murmure tali: qꝛ cura maioꝛ circa hũanã naturã ꝙ̃ circa aĩalia bꝛuta dꝫ h̄ri. a† Cui ſiſteſti. re. dei. Siſte ẽ fer. ⁊c. lꝫ fermẽtũ ĩ ſcp̄tura freq̄nti⁹ accipiat ĩ malo. tñ h̄

accipitur

a · Nõ videbitis me. Niſi pniam egeritis ⁊ ꝯfeſſi fuerit' me filiū oīpotētis pris in ſcḋo aduētu faciē meā nõ videbit'. b · Cū diceti: benedict'. Hoc quidē turbe dixerūt dño veniente hierlm. Sed qꝛ Lucas nõ dicit dñm ad galileos poſtea reuerſū vt ab illis h̄ ei decātaret: cogit myſtice hoc de aduentu claritat' intelligi. Ca. XIIII. c · Et factū eſt ⁊c. Hydropic'. e. Hydor aq̄: īde hydropis: morbꝰ aquoſus ſubcutaneus: de vitio veſice natus cū inflatione turgēte ⁊ anhelitu fetido: ⁊ eſt ꝓpriū hydropici. quāto plꝰ bibit tanto plꝰ ſitit: et iō cōparat' ei quē fluxus carnaliū voluptatum exuberans aggrauat: cōparatq̄ diuiti auaro. d · Si licet ſabbato ⁊c. Sabbatis p̄cipue docet ⁊ operatur ieſus: nõ ſolū ꝓpter ſpūale ſabbatū: ſꝫ ⁊ ꝓpt' ꝑplm celebriorē cōuentuꝫ: querēs ſalutē omniū. e · At illi tac. ⁊c. Merito tacēt q̄ cōtra ſe dicturuꝫ q̄cq̄d dixerat vidēt. Si eñ licꝫ: cur obſeruāt? Si non licet: cur pecora curant. f · Ipe vero app̄. Ideo ante phariſeos hydropicū ſanat: et mox ꝯtra auariciā diſputat: vt ipoſ auaricie arguat ꝑ quā ſabbatū violant ⁊ legē male interpretant'. In ſabbato enī nõ a bonis: ſed a mal' opibus feriandū eſt. Vñ dr: Oē opꝰ ſeruile nõ facietis in eo. i. pctm̄. ſic in eterna reqe a malis tm̄ feriabit': nõ a bonis. Vitium qḋ iſte in corpe: phariſei geſtabāt in mēte. ⁊ iō corā ipis curat' corpaliter: vt h̄ exēplo diſcāt ſpūalibꝰ curari. g · Cuiꝰ veſtꝝ ⁊c. Cōpetenti exēplo ſoluit queſtionē: vt oſtendat eos ſabbatū violare in ope cupiditat' qui eū violare arguūt in ope charitatis. h · Bos in puteū. Cōgrue aīali qḋ decidit in puteū hydropicū cōparat: qꝛ noxio hūore p̄ibat: ⁊ bñ bouē ⁊ aſinū noīat: vt vl' ſapientes vl' hebetes vel vtrūq̄ ꝑplm ſigt: ſcꝫ iudeū preſſum iugo leg': ⁊ gentilē nulla rōne domitū: ſꝫ ſtolidū ⁊ brutū: q̄s oēs a puteo ꝯcupiſcētie diuerſoſ extrahit. Omnes enī peccauerūt ⁊ egēt gr̄a dei. i · Dicebat aūt. Poſtq̄ꝫ cōuicerat illos de auaricia ⁊ violatione ſabbati: incipit docere de euāgelica gr̄a illos q̄ aderant idonei: inuitās illos ad hūilitatē ꝯ tumorē quē hēbāt in lege phariſei: vel intēdēs in doctrīa ſua quō debeāt accubitꝰ ī ecclīa eligē. k · Cū inui. fu. Cū ꝑ grāꝫ fidei vocatꝰ a p̄dicatore:

Leui. 23.a (margin, beside "bus feriandū eſt")
Ro. 3.d (margin, beside "a puteo ꝯcupiſcētie")

ſis membris

a deſerta. Dico aūt vobis: qꝛ non
a ſ poſt paſſionē. b ſ hora qua cōfitcamini filiū omnipotentis quē benedictum. i. a peccato immunem: miſit pater ad glorificandū ſuū nomen.
b videbitis me donec veniat cum dicetis: benedictus qui venit in nomine domini. Ca. XIIII

Et factū ē cū itroiſſet ihs a i domū cuiuſdā pricipis phariſeoꝝ ſabbato man
a ſ phariſei. b ſ ſi ſabbatū ſolueret.
ducare panē: et ipi obſuabāt eū. b
c Et ecce hō quidā hydropic' erat c d
ſ inſidioſis obſeruatoribus.
ante illū. Et reſpondens ieſus di e
ſ a legiſperitis: legis iudicium querit.
xit ad legiſperitos et phariſeos
ſ opa charitat' facere: vt nõ ſoluat' ſabbatū.
d dicēs: † Si licet ſabbato curare?
e f At illi tacuerūt. Ipſe vero appre f g
a ſ abire corporaliter ſanatum: vt ſe transferret ad ſalutem animarū.
henſum ſanauit eum: ac dimiſit.
g Et reſpōdens ad illos dixit: † Cu h i
ſ omnes in hac auaricia ſimiles eſtis.
h ius veſtrū aſinus aut bos in pu
a ſ nõ animali ſed ſue auaricie cōſulens.
teuꝫ cadet: ⁊ nõ ꝯtinuo extrahet
ſ nõ intelligens in hoc violationē ſabbati.
illum die ſabbati? Et nõ poterāt k
i ad hec rñdere illi. Dicebat autē ⁊ l
a ſ ab ipo principe. b ſ aliud myſtice ſignificantem. c ſ intelligēs quō illi de primis accubitibꝰ laborarent vnde reprimunt'.
ad inuitatos parabolā: itēdēs m
quomō primos accubitus eligerent: dicēs ad illos: Cū inuitatꝰ n †
k

accipit' in bono ⁊ ꝓpter v̄tutē alterādi ſignificat verbū euāgelicuꝫ qḋ ad fidē tráſmutauit magnā partē mūdi: ⁊ adhuc ampliꝰ trāſmutabit. vñ in figura huiꝰ in pentecoſte q̄ celebrabat' a iudeis. ꝓpter bñficiū legis date: q̄ fuit euangelij figura offerebant' duo panes de ſimila fermētata: vt hr̄ Leuit. xxiij. h̄ aūt fermentū poſitū fuit in ſatis tribꝰ. i. in tribꝰ mūdi partibꝰ a tpe apl'oꝝ: ⁊ ampliꝰ ponet' donec fermētet' totū. † Sile eſt grano ſinapis qḋ acce. hō mi. in hortū ſu. ⁊ creuit ⁊c. granū ſinapis minimū beatū Franciſcū ſignificat humilimum. ꝓpter qḋ ſuos frēs voluit vocare miores. hoc aūt granū hō xp̄s poſuit ī hortū ſuū. ſ. eccl'ie militātis vbi creuit ꝑ vite meritū ⁊ ꝑ ſue religionis augmētū. ⁊ volucres reqeſcūt in eius ramis: qꝛ multi magni ⁊ potētes acquieſcūt filioꝝ ſuoꝝ ꝯſilijs ⁊ doctrinis. † Et ibat ꝑ ciui. ⁊ caſtel. docēs ⁊c. ꝑ h̄ oñdit q̄liter p̄dicator euāgelij dꝫ eſſe diligēs in p̄dicatiōe verbi diuini. c † Contēdite intrare ⁊c. nõ enī pōt fieri ſine conatu magno ꝙ hō terrenꝰ fiat ciuis in celo. c † Cū aūt intra. pr̄fa. ⁊ clauſe. oſtiū ⁊c. qḋ in morte cuiuſlibet claudit' qꝛ tp̄s ſuū merēdi finit'. † Dñe aperi nobis. ꝑ h̄ nõ ſignificat' poſſibilitas intrādi ſꝫ volūtas: ſi poſſibile eſſet. † Neſcio vos. ſ. ꝑ approbationē. † Mādu cauimꝰ corā te. ſ. cibū eucharíſtie. † Et bibimꝰ potū. ſalutar' ſapie. † Et in plateis no. docuiſti. ꝑ p̄dicatores ⁊ doctores eccleſie. ⁊ ſubdit': i † Neſcio vos vñ ſitis. nā dicta bona vl' alia nõ ꝓficiūt defunct' ſine gr̄a. b † Cū viderit' abraā ⁊c. ꝑ quē ſignificat' bonꝰ p̄latꝰ: eo ꝙ interp̄tat' pr̄ multaꝝ gentiū. ꝑ iſaac q̄ interp̄tat' riſus ſignificat' deo ſeruiēs in leticia ⁊ deuotiōe incūdus. ꝑ iacob q̄ ſupplātator interp̄tat' ſupplantans vitia ꝑ virtutē deſignat'. ꝑ ꝓphas boni doctores ⁊ p̄dicatores intelligunt'. ⁊ oēs iſti in regno dei recipient'. c † Et veniēt ab oriēte ⁊c. ꝑ quē ſignificat' tēpus iuuētutis. ꝑ occidentē tp̄s ſenectut'. nā aliq̄ veniūt ad dei ſeruitiū in vtroq̄ tpe: ⁊ aliq̄ñ ꝯtingit ꝙ aliq̄ tarde veniētes mag' ꝓficiūt q̄ꝫ p̄mi. iō ſubdit': d † Et ecce ſūt nouiſſimi q̄ erāt p̄mi ⁊c. Beda. Mlti priꝰ feruētes: poſtea torpēt. ⁊ multi priꝰ tepidi ſubito inardeſcunt. e † In ipa die acceſ. q̄dā phari. d. illi exi. ⁊c. ſm ſenſuꝫ lr̄alē iſti ꝑ minas volebāt xp̄m expellere de iudea ne p̄dicaret in ea. ſꝫ xp̄s oñdit ſe nõ timere nec a p̄dicatiōe voluit ceſſare. ꝑ h̄ oñdens ꝙ p̄dicator euāgelij ꝓ talibꝰ minis nõ dꝫ p̄dicationis officiū omittere. ꝑ qḋ demones eijciunt' cū ꝑ h̄ peccatores penitēt: ⁊ ſanitates ꝑficiūt': cū penitētes ad opa ꝑfectiōis anhelāt. l † Hierl'm hierl'm. iſtud exponet' īfra.

Et factū eſt. Poſita informatiōe Ca. XIIII
penitentiū. hic ꝯſequēter ponit' cōfutatio impenitētiū. dicunt' aūt impenitētes ꝓprie q̄ ad verbū xp̄i non cōterebant' ſed potiꝰ indurabant' in malis ſuis: et inſup chriſto inſidiabant': quales erant phariſei et legiſperiti. Primo ergo ponit' iſtoꝝ ꝯfutatio. ſecūdo ſimpliciū informatio. ibi: Ibant aūt turbe. Prima diuidit' in q̄ttuor: qꝛ primo ꝯfutat eos de ignorātia. ſcḋo de ſupbia. ibi: Dicebat auteꝫ ad inuitatos. tertio de cupiditate. ibi: Dicebat autem ⁊ ei. quarto de ingratitudine. ibi: At ipe dixit. Circa primum ſciendū ꝙ inuidia excecat intellectum. ⁊ ideo phariſei ⁊ legiſperiti ex inuidia contra chriſtū excecati dicebant eum legis tranſgreſſorem: eo ꝙ curabat in ſabbato: quod tñ eſt falſum vt dictū eſt ca. p̄cedenti. ⁊ hoc iteruꝫ oſtendit' ad maiorē confirmationē in curatiōe hydropici. cū dicit': Et factū eſt cum introiſſet in domū cuiuſdā principis phariſeoꝝ ⁊c. Iſte inuitauit chriſtū vt ptꝫ ex ſequentibus. ⁊ videt' ꝙ h̄ fecit malicioſe ⁊ nõ ex deuotione. vnde ſubdit': b · Et ipſi obſeruabant eū. attēdētes ſi inter epulas aliquid diceret aut faceret vñ poſſent eū accuſare. c · Et ecce hō quidā hydropicus: ⁊ dr̄ ab hydor quod eſt aqua: qꝛ hydropicꝰ hꝫ aquā inter carnē ⁊ cutē. d · Erat ante illum. Dicit Cyrillus ꝙ iſte non petebat a chriſto ſanari timore phariſeoꝝ: ſed ſolum ſe oſtendebat vt chriſtus eū videns eiꝰ miſereret'. e · Et rñdens ieſus nõ ad verba: qꝛ q̄ſtio ſibi nõ ꝓponebat': ſed ad cogitatiōes phariſeoꝝ ⁊ legiſperitoꝝ q̄ñ cogitabant curationem in ſabbato eſſe illicitam. f · At illi tacuerunt. qꝛ ſi dixiſſent non: timebant ab eo rōne cōfutari. ſi autē dixiſſent ſic: nõ haberent frontē ipſuꝫ de hoc accuſandi. g · Ipe vero apprehenſum ſanauit eū ac dimiſit. qꝛ ꝑ impoſitionem manus ipm̄ curauit: ⁊ poſtea manū retraxit. h · Et reſpōdens. cogitationibꝰ eoꝝ quibꝰ cogitabāt illud factū illicitū. i · Dixit. oſtendendo illud eē licituꝫ ⁊ bonū ꝑ exemplū aīalis bruti: cuiꝰ piculo licitū erat ſuccurrere in ſabbato etiā ſm ipſos: ⁊ multo fortius ſuccurrendū eſt homī ꝓpter quē facta ſunt aīalia bruta: ⁊ qui factus eſt ad imaginē dei. k · Et nõ poterāt ad hec reſpōdere: tanq̄ꝫ cōfuſi euidenti rōne. l · Dicebat aūt. Hic ꝯfutat ꝯſequēter eos de ſupbia ⁊ ambitione indebita honoꝝ. quod notat' cū dicit': m · Intēdens quō p̄mos accubitus eligerēt. i. primas ſedes in cōuiuijs ſolēnibꝰ. n · Cū inuitatꝰ fueris ad nuptias nõ diſcūbas in p̄mo loco. Per p̄mū locū nõ ſolū intelligitur hic honorabilior ſeſſio in conuiuijs ſolēnibꝰ: ſed etiā q̄libet electio vel poſtulatio ſeu promotio ad aliquam dignitatē: ⁊ hoc ptꝫ ex hoc qḋ p̄mittitur: Dicebat autem ⁊ ad

A (margin)
† Mat. 12.a (margin)
Mat. 3.a (margin)
† ſ. 13.b (margin)
B (margin)

inuitatos

☞ mẽbris eccl'ie te iũxeris:nõ te de merit' gloriãdo:q̃ſi ceteris ſublimioꝛ extollas. a ·Ne forte ho.ꝛc. Honoratiori poſt inuitato locũ dat:q̃ de ſue ꝯuerſatiõis ꝯfidentia ſecurioꝛ fa/ ctus:cita illoꝝ qui ſe in xp̃o ſecuti ſunt agilitate ꝑitur:ꝛ cũ ruboꝛe nouiſſimũ locũ tenete ꝛc.cũ de alijs melioꝛa cog̃ſcẽs:
q̃cq̃d de ſua op̃atiõe altũ ſenſerat hu
Pſ.87. miliat.dicẽs cũ ꝓpha: Exaltat⁹ aũt
hũiliat⁹ ſum ꝛ ꝯfuſus. b ·Et tũc
inci.cũ ru. Et tũc erubeſcẽs q̃ð de te aliq̃ñ maioꝛa p̃ſumpſiſti incipies ad p̄riam hũiliari:ꝛ te mĩoꝛẽ cognoſcere meriti. Ne nũc incipias q̃rere q̃ð tibi ſuaꝫ ĩ fine:q꞉ hereditas ad quã feſtinaꝫ in p̃ncipio:in nouiſſima bñ/ dictiõe deficiet. c ·Tũc erit ti.glo.co.ꝛc. Quotidie dñs dũ ꝯuiuas ſu/ os viſitat ꝛ diiudicat:tanta ſpũs ſui hũilib⁹ dona p̃ſtat:vt eos cet⁹ fideli um cũ ãmiratiõe glificet: ſtupenſqꝫ ĩ
Pſ.138. auctoris ſui laudẽ pſiliat dicẽs:Mi
hi aũt nimis honorificati ſunt amici tui de⁹ ꝛc. d ·Dicebat aũt. Scðm ordinẽ lr̃e. Poſtq̃ꝫ monuit ĩuitatos
C q̃lr̃ debeãt accũbere:monet ꝛ inuita
toꝛẽ q̃s debeat ĩuitare:ne tp̃alis ex/ penſio bonoꝝ quã facit:cedat in va/ cuũ:vl' foꝛſitan augmẽtet pctm̃:ſꝫ ita expendat tp̃alia:vt p hec pateat via ad eterna. e ·Ei q̃. Principi phariſeoꝝ loquiꝫ q̃ foꝛſitan ſupbire pote/ rat:q꞉ tot ad ꝯuiuiũ q̃ſi ex miſcðia vocauerat:vl' ſic ex ᷓbis dñi põt ꝯci pi.iõ poti⁹ inuitauerat vt ab ill' iteꝝ ĩuitareꝫ:ꝛ ſic nll'a ſpecial' retributio ſeq̃reꝫ. f ·Noli vo. Frẽs amicos ꝛ diuites alterutrũ cõuiuia celebrare: nõ q̃ſi ſcelus ĩterdicit:ſed oñdit non valere ad p̃mia vite. Sũt aũt ꝛ q̃dã taliũ diuitũ ꝯuiuia:q̃ nõ ſolũ in p̃ñti retributiões:ſꝫ etiã dãnationẽ pcipi
Ro.13.d unt ĩ futuro. Vñ Apl's: Nõ in cõme
ſatiõib⁹ ꝛ ebrietatib⁹.i.in luxurioſis ꝯuiuijs:q̃ aut collatiõe oĩm celebrã/ tur:aut vicib⁹ ꝯtubernalib⁹ ſolẽt ex hiberi:vbi neminẽ pudeat aliq̃d in/ honeſtũ facere vel dicere. g ·Ne foꝛ.ꝛc. Si intẽdis inuitare vt inui/ teris:ibi potes falli:ſed ſi diſtribue/ ris paupib⁹ de mercede nõ falleris. h ·Voca paupes. Qui paupes vo/ cat in futuro p̃miũ pcipiet:q̃ amicos ꝛ frẽs ꝛ diuites vocat:recepit merce dẽ ſuã. Sed ſi h̃ ꝓpter deũ facit:in ex emplũ filioꝝ Job:ſicut cetera frater/ ne dilectiõis officia:ipſe q̃ iuſſit remu nerat. Qui luxurioſos ꝓpter laſciui am vocat:pena non carebit. i ·In reſur. Cũ oẽs reſurrecturi ſint:tamẽ ſingulariꝫ ꝛ q̃ſi ꝓpria ð꞉ reſurrectio
D iuſtoꝝ q̃ in ea ſunt immutandi.
k ·Hec cũ au. Allect⁹ dulcedine au dite reſurrectiõis in laude ei⁹ ꝓrum pit:ꝛ ĩ ea vere beatos foꝛe aſſerit:et ſi nõ bñ intelligat q̃b⁹ meritis ad il/ lam beatitudinẽ poſſit attingi.
l ·Bea.qui mã.ꝛc. Si q̃s mãduca/ uerit ex h̃ pane:viuet in eternũ. Si q̃s incarnatiõis ſacro pfecte incoꝛpo ratus:diuĩe maieſtatis viſione frui meruerit:h̃ eterna beatitudĩe gaudebit. Sꝫ q꞉ multi fidete/ nus q̃ſi oꝛãdo pcipiũt.dulcedinẽ ᷓbo ei⁹ veraciꝫ attingere fa ſtidiũt:toꝛpoꝛ coꝝ redarguiꝫ. Vñ ſequiꝫ:Homo quidã ꝛc. m ·Homo q̃dã. Verbũ incarnatũ ſatietatẽ interne dulcedi nis multis p̃parauit:ſꝫ pauci veniũt:q꞉ mlti q̃ p fidẽ ei ſub/ ijciunꝫ:male viuẽdo ei ꝯtinuo ꝯtradicunt. n ·Cenã mag. Hoc conuiuium:nõ prandiũ ſed cena diciꝫ:q꞉ poſt prandiũ de quo Mattheus agit:cena reſtat.poſt cenã nullũ cõuiuiũ reſtat.de prandio multi:de cena nullus eijcitur.

☞ Et miſit

a ſ nuptie chriſti ꝛ eccleſie cõiunctio.
fueris ad nuptias nõn diſcũbas
a ſ q꞉ põt cõtingere. b ſ gratioſioꝛ in uitatoꝛi:ꝛ ſi alijs occultus.
a in p̄mo loco:nẽ foꝛte honoꝛatioꝛ
a ſ per gratiã ſuã te ꝛ illum oſtendens.
te ſit inuitatus ab eo:ẽt veniens
ſ deus qui coꝛda ſinguloꝝ nouit.
is q̃ te ꝛ illuꝫ vocauit: dicat tibi
ſ intellige te minoꝛem.
b da huic locũ:et tunc incipies cũ ruboꝛe nouiſſimũ locum tenere.
a ſ quãto maioꝛ es humilia te in oĩbus.
Sꝫ cũ vocat⁹ fuer' vade rẽcũbe
a ſ ad iudiciũ vel q̃tidie augendo humi libus gratiã quã aufert a ſuperbis.
in nouiſſimo loco: vt cũ vẽnerit
a ſ ex humilitate te amicũ recognoſcat: qui ex pſumptione poſtponebaris.
qui te ĩuitauit dicat tibi: Amicẽ
a ſ ad maius p̄emiũ eterne gloꝛie vel hic ad ma ioꝛa dona ſanctiſpiritus recipiendum.
c aſcende ſupius. Tũc erit tibi glo
ſ in eadẽ beatitudĩe vel ĩ eadẽ fide diſcentibus.
ria coꝛã ſil' diſcũbẽtib⁹:†quia oĩs a
a ſ incaute de merit' alleuiat. b ſ a deo ꝛ ſi nõ co
q̃ ſe exãltat hũmiliabiꝫ:et qui ſe b c
rã hoĩb⁹. a ſ ꝓuide de bñficijs. b ſ a deo.
d hũmiliat exãltabiꝫ. Dicebat aũt d e
e ꝛ ei q̃ ſe inuitauerat. Cũ fac' p̄rã/ f+
a ſ quacũqꝫ hoꝛa diei. b ſ veſpere. c ſ carnali affectu:vel cognatione coniunctos.
f diũm aut cẽnãꝫ:noli vocare ãmi
cos tuos neqꝫ frẽs tuos:neqꝫ co g h
a ſ propter hoc q̃ diuites.
gnatos:neqꝫ vicinos:neqꝫ diũi/ i k
g tes:ne foꝛte ꝛ ip̃i te reinuitent:ꝛ l
ſ nõ ait.ꝛ fiat tibi pctm̃:ſed fiat tibi retributio.
fiat tibi retributio.† Sꝫ cũ fac' cõ m
a ſ a q̃bus nihil in p̃ſenti potes expectare.
h uiuiũ voca paũpes debiles cẽ/ n o
cos ꝛ claudos:ꝛ beat⁹ eris:q꞉ nõ p q r
ſ vnde poſſint. ſ a deo.ſ.
hñt retribuere tibi. Retribueꝫ ei
ſ vel retributione. a ſ q̃ in reſurrectio/ ne eſſent beatificandi pauperũ ſuſceptoꝛes.
i k tibi ĩ reſurrectione iuſtoꝝ. Hẽc cũ s
audiſſet q̃dã de ſimul diſcũbenti
l bus dixit illi: Beatus q̃ mãduca t
a ſ ego ſum panis viuus qui de celo deſcendit.
bit pãnem ĩ regno dei. At ipſe di v
a ſ q̃ſi de beati q̃ comedẽt:ſꝫ deditu ẽrenis vl' cu/ rioſitati vl' voluptatib⁹ hui⁹ mũdi nõ comedent.
m n xit ei:†Homo quidaꝫ fecit cẽnaꝫ r† y

inuitatos parabolaꝫ. Parabola eſt alteri⁹ rei ſignificatiua.ad dignitates aũt ſe nullus dꝫ ingerere:ſꝫ alios melioꝛes ſe p̃ponere cõtũ eſt in ſe:alioq̃n inuitatoꝛ p̃ncipalis.ſ.de⁹ a q̃ eſt oĩs po/ teſtas deijciet eũ a ſua dignitate ſaltẽ ſpũaliter ſñia dãnatiõis. Aliq̃ñ etiã deijcit tales pena tp̃alis depoſitiõis.ſi autẽ hũiliter refugiẽs ſicut faciebãt p̃res antiqui:vt Grego.ꝛ Amb.ꝛ ꝯſiles:tandẽ ex obe/ dientia ſuſcepit ꝛ ex charitate fraterna ea bñ vſus fuerit:tandẽ celeſteꝫ gl'iam obtinebit.iõ ſubdiꝫ: Et erit ti.glo.ꝛc. Cui⁹ rõ ſubdiꝫ cũ ð꞉ a ·Quia oĩs q̃ ſe exaltat.p̃ſũptuoſe ſe dignitatib⁹ in/ gerẽdo. b ·Hũiliabiꝫ.mõ predicto. c ·Et q̃ ſe hũiliat.nõ fallaciꝫ ꝛ ficte:ſm q̃ ð꞉ Eccl'i.xix. Eſt q̃ nequiꝫ ſe hũiliat: ꝛ ĩterioꝛa ei⁹ plena ſũt dolo:ſꝫ q̃ veraci ter ꝛ ex coꝛde. d ·Exaltabiꝫ.ſm q̃ ſcri biꝫ Prou.xxix. Hũilẽ ſpũ ſuſcipiet glo ria. e ·Dicebat. Hic ꝯñr arguit pha riſeos de cupiditate:q꞉ faciebãt ꝯuiuia nõ moti pietate ſed mag' cupiditate in/ tendẽtes per hoc cõſequi aliquam vti/ litatẽ ſeu honoꝛẽ p adiutoꝛiũ illoꝝ q̃s vocabãt ad ꝯuiuia:ꝛ h̃ eſt q̃ð ð꞉ Dice bat aũt ꝛ ei q̃ ſe inuitauerat vt p refe/ ctione coꝛpali rẽpẽderet ei ſpũalẽ.ſ.do/ cumẽtũ pietat'. Sciẽdũ tñ q̃ lꝫ dirige/ ret ᷓbũ ad ip̃m:tñ p h̃ alios aſſiſtẽtes qui erant in h̃ culpabiles arguebat.
f ·Cũ facis pran. aut ce. noli vo.ami/ cos.i.ꝓpter amicitiã ſecularẽ. g ·Neqꝫ fra.tuos.i.ꝓpter ꝯſanguinitatem.
h ·Neqꝫ cognatos.i.ꝓpter affinitatẽ. †
i ·Neqꝫ vicinos.ꝓpter familiaritatẽ: Mat.23.d
k ·Neqꝫ diuites.i.ꝓpter aliquã vtili/ 7.18.c
tatẽ ꝯſeq̃ndã.iõ ſubdiꝫ: l ·Ne foꝛte ꝛ Jaco.4.
ip̃i reinuitent te. Iſta reinuitatio intel/ ligiꝫ cuiuſcũqꝫ boni tp̃alis recõpẽſatio. Notandũ tñ q̃ ſi vocenꝫ p̃dicti ad con uiuia ꝓpter charitatẽ mutuã nutriẽdã meritoꝛiũ eſt.ſi aũt ad laſciuiã aut gu/ lam exercendã pctm̃ eſt.ſi aũt ꝓpter li/ beralitatẽ q̃ndã ſeu vrbanitatẽ indiffe/ rens ẽ:ꝛ põt bñ fieri ꝛ male ꝓut ad fi/ nẽ vlterioꝛẽ oꝛdinaꝫ q̃ põt eſſe bon⁹ vel malus. m ·Sed cũ facis cõuiuiũ: motus pietate. n ·Voca pau.caren tes cenſu. o ·Debiles.carẽtes cona tu. p ·Claudos.carentes greſſu. ††
q ·Cecos.carẽtes viſu. r ·Et be.e. Tho.4.d
q꞉ de⁹ retribuet tibi. Pietas eĩ ad oĩa vtilis eſt ꝓmiſſionẽ hñs vite q̃ nunc ẽ ꝛ future.j.Timot'.iiij.iõ ſubdiꝫ: Retri bueꝫ enĩ tibi in reſurrectiõe iuſtoꝝ. Se quiꝫ: s ·Hec cum au.quidaꝫ.xp̃m loquentẽ de reſurrectiõe:mot⁹ ᷓbo xp̃i ꝓrupit in hec ᷓba: t ·Beat⁹ q̃ man. pa.in re.dei. Dicũt aliq̃ q̃ p panem iſte intelligebat btitudinẽ verã q̃ ꝯſiſtit in viſiõe ꝛ fruitiõe deitat' xp̃i p̃ncipaliter ꝛ hũanitatis ſecũdario:q̃ vocat ſe panẽ vite Joh.vj. Alij aũt dicunt q̃ iſte erat rudis ꝛ carnalis credẽs q̃ reſurrectio futura eẽt ad vitã cibis coꝛpalib⁹ indi gentẽ:ſic credunt ſaraceni ꝛ iudei mo/ derni. Et iſtud videꝫ veri⁹:q꞉ ſtatĩ xp̃s rñdẽs ꝓpoſuit parabolã de his qui ꝓ Mat.22.f
pter ſuã ineptitudineꝫ excludendi ſunt Apoc.19.d
a cõuiuio celeſti. v ·At ipſe dixit ei.
Homo quidã ꝛc. Hic ꝯñter chriſtus arguit eos de ingratitudi/ ne:q꞉ iudei p̃ ceteris gentib⁹ fuerũt inuitati ad beatitudinẽ ce/ leſtem.p̃mo p ꝓphetas.ſcðo p ip̃m xp̃m eis p̃dicanteꝫ in pſona ꝓpria.tertio p apl'os:ꝛ tñ renuerũt venire p fidẽ:ꝛ iõ vocati ſũt gẽtiles ſm q̃ ð꞉ Act'.xiij. Vobis opoꝛtebat p̃mũ loq̃ ᷓbũ dei. ſꝫ q̃m repellit' illud ꝛ idignos vos iudicat' eẽne vite: ecce ꝯuer timur ad gẽtes.ſic enĩ nob̃ p̄cepit de⁹.ꝛ h̃ eſt q̃ð ð꞉ nobis para/ bolice. x ·Hõ q̃dã ꝛc.i.xp̃s ver⁹ hõ ꝛ ver⁹ de⁹. y ·Fecit ce. ma.i.ſtatuit celeſtẽ btitudinẽ q̃ vocaꝫ cena eo q̃ ẽ refectio vltia.

Et vocauit

1. Co.10.c a Et miſit ſeruũ ſuũ ꝛc. Hora cene.finis ſeculi.vnde Apľus: Nos ſum⁹ in q̃s fines ſeculoꝝ deuenerũt. In hoc fine mittiť ſeruus.i.ordo p̃dicatoꝝ ad inuitatos p legẽ ꝛ ꝓphas: vt repulſo faſtidio ad guſtãdã cenã ſe ꝑparẽt: q2 oĩa iã ſũt parata. Chriſto eni immolato: introit⁹ regni patet. b Et cepe.ꝛc.ideo excuſãt q2 nemini intercludiť regnũ: niſi quẽ ſue vocis ꝓfeſſio excluſerit. Excuſat aũt ſe omnis q̃ plus terrena q̃ celeſtia diligit: etiã ſi ad celeſtia ſe ten dere dicat. c Villam emi.villa.i.terrena ſubſtãtia. Exit ergo videre villã: qui ſola exteriora cogitat ꝓpter ſubſtantiã: ꝛ hoc eſt q̇ð ab amatorib⁹ mũdi pri⁹ queriť.ſ.ſubſtantia corpis. Aug⁹. In empta villa dñatio notať et ſupbia. Habere eni villã poſſidere: homĩes ſibi ſubdere: vitiũ malũ.vitiũ primũ. Prim⁹ eni hõ dñari voluit q̃ hr̃e dñm noluit. Prim⁹ g̃. inuenta ſupbia: venire noluit. Secũdus oñdit q̇nq3 iuga.i.quinq3 ſenſus corpis: q2 nihil ĩueſtigandũ intelligit: niſi q̇ð p hos amminiſtrať. ꝛ iõ inuitãtes ad cenã eternoꝝ nõ ſequiť. Hec iuga boum dicũtur: q2 p hos terrena requiruntř: boues eni verſant terrã. Et bene iuga dicuntř. Due enim ſũt aures: duo oculi: duo nares. In guſtu eni duo inſtrumẽta: lingua ꝛ palatũ. In tactu gemina voluntas carnis: interius ꝛ exteri⁹. Terti⁹ vxorẽ ducit: quia volũtas carnis multos ĩpedit. Amor rerũ terrenaꝝ: viſcus eſt ſpũaliũ pennaꝝ. d Rogo te. Dũ dicit: Rogo te habe me excu.humilitas ſonat in voce dũ venire ↄtẽnit: ſupbia in actiõe. e Iuga bo. Quinq3 iuga boũ: quinq3 corporis ſenſus qui recte iuga dicuntř q̃ in vtroq3 ſexu geminantř: qui qm̃ nõ interna: ſed ſola exteriora cognoſcũt ꝛ tãgũt recte p eos curioſitas deſignať: q̃ dũ exterius inueſtigat vitã ꝓximi ſua intima neſcit. Et curioſi anim⁹ q̃to ẽ pit⁹ alieni: tãto ignar⁹ ſui. Nec diſcrepant ṽba excuſantiũ a ſignificatiõe ſui vitij dũ dicit: Eo ꝓbare illa.q2 ꝓbatio ad curioſitatẽ ſolet ptinere. f Vxorẽ duxi. Quia multi nõ ꝓpter fecũditatẽ: ſ3 ꝓpter deſideria carnis vxores ducũt.iõ p rẽ iuſtã carnis voluptas deſignať: ꝓpter quã ad cenã dei faſtidioſus venire recuſat.

Tria genera hominum a magna cena videntř excludi. Gẽtiles ꝓpter ĩmoderatũ affectũ tẽporaliũ. Iudei q̃ xp̃m reſpuẽtes: iugũ legis ceruicib⁹ ſuis ĩponũt. Vbi ſũt q̇nq3 iuga decẽ ṽboꝝ: vľ q̇nq3 libri veterľ legľ. Heretici q̃ velut eua feminco affectu tẽtant rigorẽ fidei: ꝛ lubrica facilitate ꝓlabẽtes: lenocinia falſi decoris affectãt: ĩtemeratã neg̃ligẽtes pulchritudinẽ ṽitatľ. Itaq3 poſt diuitũ faſtidia: ↄfert ſe dñs ad gẽtes. Introducit bonos ꝛ malos: vt bonos augeat: maloꝝ affect⁹ in meli⁹ mutet. Inuitat pauperes ac debiles: cecos ꝛ clau.oſtẽdẽs q̧ debilitas corpo2iſ nullũ excludit a regno: rariuſq3 delinquat: cui deſit illecebra peccãdi: ꝛ citi⁹ ad dñm ↄuertať: q̃ nõ habet in mũdo
Moraliť vnde delecteť. g Exi cito ꝛc. Moraliť. Mittat ad plateas cũ pctõres de latiorib⁹ vijſ vocat ad anguſtã q̃ ducit ad vitã. Mittit ad vicos: cũ illos vocat q̃s tpaliũ rez coartat ĩopia. Mittit ad vias: cũ illos vocat: q̃ iã in quodã bone volũtatis tramite ↄſtituti ſunt nullis cupiditatib⁹ tpaliũ occupati. Mittit ad ſepes cũ eos vocat: q̃ culta ab incultis ſecernũt: ꝛ incurſus arcẽt beſtiarũ.i.bona a maľ diſtiguũt: ꝛ munimẽta fidei aduerſuſ diaboli tẽptamenta obtendũt. Cũ de vicis ꝛ plateis vocat: iudeos ſignat: q̃ tenere legẽ ſuburbana cõuerſatiõe nouerãt. Cũ de vijs ꝛ ſepib⁹ vocat: agreſtẽ ppľm gẽtiũ ſignat. h Factũ eſt. Multos tales ex iudeis ad cenã tuã collegim⁹: ſed iſti locũ cõuiuij tui nõ ĩplẽt. ſupeſt loc⁹ vbi gẽtiũ numeroſitas ſuſcipiať. vñ ſubdiť: Exi in vi.ꝛ ſe.ꝛc. i Exi ĩ vias ꝛ ſe. ꝛ cõ. Nota q̧ in hac tertia ĩuitatiõe nõ ð2 ĩuita ẜ cõpelle ĩtrare. Qui eni hui⁹ mũdi aduerſitatib⁹ fracti: ad dei amorẽ redeũt: atq3 a p̃ntis vite deſiderijs corriguntř: illi nõ niſi cõpulſi intrãt. Quidã aũt vocantř ꝛ cõtẽnũt: q̃ donũ intellect⁹ accipiũt: ſ3 opere nõ implẽt. Quidã vocantř ꝛ veniũt q̃ acceptã ĩtelligẽtiã ope adiplẽt. Notandũ ſicut pctõres fuerũt q̃ venire noluerũt: ita peccatores ſũt q̃ veniunt: ſed ſupbi peccatores reſpuuntř: hũiles eliguntř. k Ibãt aũt turbe ꝛc. Turbe q̃ ſequuntř ieſũ iter faciẽtẽ in hierſm: ſignãt eos q̃ ad cenã inuitati vľ cõpulſi veniũt ꝛ tota ĩtẽtione ieſũ imitantř: p̃cedentẽ ad' eterne pacľ viſionẽ. Hos ergo iſtruit q̃ ſincero amore patriã illã debeãt appetere: ꝛ ꝓ ea carnalis pietatis affectib⁹ renũciare.
l Si q̇s ꝛc. Simul ꝛ odiſſe ꝛ diligere poſſum⁹: vt ꝛ cognatiõe ↄiũctos ex diuio p̄cepto diligam⁹: ꝛ q̃s aduerſarios in via dei patimur: odiẽdo ꝛ fugiẽdo neſciam⁹. Et vt ẜ odiũ nõ de affectiõe: ſ3 de charitate videať ꝓcedere. addit: Adhuc ꝛ a.ſ. Tũc bñ aĩaz odim⁹: cum ei⁹ carnalib⁹ deſiderijs nõ acq̇eſcim⁹ ẜ reluctamur ꝛ frãgim⁹. Hoc odiũ q̃liť exhiberi debeat. ſubdiť: Et q̃ ñ baiulat cru.ſ. Crux duob⁹ modis baiulať cũ vľ p abſtinẽtiã caro afficiť. Vľ p cõpaſſionẽ ꝓximi affligiť anim⁹. Et venit p⁹ me. Aliq̇s eni carnẽ lacerat ꝓ inani gľia vľ ꝓrio carnaliť cõpatiť: vt culpe faueat; hic crucẽ ferre videť: ſed deum non ſequitur.

a magnã ꝛ vocauit mľtos. Et mi a† b†
ſ ordinẽ p̃dicatoꝝ. ſ in fine ſeculi.
ſit ſeruũ ſuũ hora cene dicere inuitatis vt venirẽt: q2 iã parata
ſ qui venire noluerunt.
b ſũt oĩa. Et ceperũt ſil' oẽs excuſa c†
a ſ magno labore acquiſiui: vľ precio fidei quaz in deo habeo hec recepi.
c re. Primus dixit ei: Villãz emi d
ſ ab interna cõtẽplatiõe. ſ totũ ſtudiũ ad eaz
ꝛ neceſſe habeo exire ꝛ videre illã. Rogo te habe me excuſatuz.
aplicare. ſ ora ꝓ me q2 pctõr ſũ.
e Et alter dixit: Iuga boum emi quinq3: ꝛ eo ꝓbare illa. Rogo te habe me excuſatũ. Et ali⁹ dixit: e
a ſ cõiugium non reprehendiť: ſ3 integritas ad maiorem honorem vocatur.
f Vxorẽ duxi: ꝛ ideo non poſſum venire. Et reuerſus ſeruus nũciauit h̃ dño ſuo. Tũc irat⁹ paterfamilias dixit ſeruo ſuo. †Exi cito ĩ f † †
g a ſ qui paupertate ſupbiunt. g†
plateas ꝛ vicos ciuitatľ: ꝛ pau
a ſ q̃ ſuo iudicio apud ſe infirmi ſũt. b ſ qui lumen ingenij nõ habẽt. c ſ qui rectos greſſus nõ
peres ac debiles: ꝛ cecos ꝛ claudos itroduc huc. Et ait ſeruus:
habẽt in ope. ſ ordo p̃dicatorũ.
h Dñe. Factũ ẽ vt ipaſti: ꝛ adhuc h†
i loc⁹ ẽ. Et ait dñs ſeruo: Exi in vias ꝛ ſepeſ ꝛ cõpelle itrare: vt im i
ſ numero p̃deſtinatoꝝ fideliũ qui numer⁹ ĩexpletus non remanebit.
pleatur dom⁹ mea. Dico autem k
ſ excuſantium.
vobis q̧ nemo virorum illorũ q̃
a ſ ſi p ſerã penitẽtiã aliqñ itrare q̃rãt.vñ ð2 fatuis virginib⁹: Amẽ dico vobis: neſcio vos.nemo ergo vocatus excuſet ſe.
vocati ſunt gũſtabit cenaz meã.
a ſ capte dulcedine p̃dicatiõis ꝛ miraculorum.
b ſ diſcedente a domo conuiuij.
k Ibãt aũt turbe mľte cũ eõ. Et l†
l cõuerſus dixit ad illoſ: †Si quis m†
a ſ diligam⁹ q̧ ſunt: odio habeam⁹ q̃ in dei itinere nobis obſiſtunt.
venit ad me ꝛ nõ odit patrẽ ſuũ n

a Et vo.mul. q2 vult oẽs hoĩes ſaluos fieri.j.Timoth.ij. b Et miſit ſer ſ.i.ſeruos accipiẽdo ſingulare ꝓ plurari.ſicut Exo.viij. Venit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcarũ. c Et ceperũt ſil' oẽs ex.i.p mala opa ſe retrahere: ꝛ accipitur hic oẽs ꝓ maiori parte: q2 pauci ſaluantř reſpectiue vt dictũ ẽ ca. p̃ce. d Villã emi ꝛc. Hic notantř ſupbi p dominium velle emptum: q2 ſupbi volũt alijs dñari. e Iuga boũ emi q̇nq3. Per h̃ autẽ intelliguntř cupidi terrenis nimis intẽti finẽ ſuũ ibi cõſtituẽtes. f Vxorẽ duxi. Per h̃ intelliguntur carnales ꝛ laſciui. Ad iſta ṽo tria vitia reducũť oĩa excludentia a beatitudine celeſti: ſ3 q̇ð dicit Iohãnes p̃ma canõica.ij.ca. Oẽ q̇ð eſt ĩ mũdo aut ẽ cõcupiſcẽtia carnis: aut ↄcupiſcẽtia oculoꝝ: aut ſupbia vite. g Exi cito in plateas et vicos ciuitatľ ꝛc. q2 p̃ncipes iudeorũ ꝛ ſacerdotes et legiſperiti ꝛ maiores illi⁹ ppľi ꝓpter ſua pctã ſũt dimiſſi a deo. Paupes autẽ ꝛ ſimplices ꝛ publicani illi⁹ populi ſũt vocati: vt pz in apľiſ ꝛ ĩ plurib⁹ alijs ex decurſu euãgelij. h Et adhuc loc⁹ ẽ. q2 nõ ſolũ de iudeis: ſed ẽt de gẽtib⁹ p diuerſas ptes orb mľti ſũt vocati ad fidez ꝛ ad gľiaz: vt p̃dictũ ẽ. ꝛ h̃ notať cũ ð2: i Exi ĩ vi.ꝛc. i.ex iudea diſcurrẽdo ad ppľm gẽtilẽ: ſić fecert apľi vt p̃dictũ ẽ. k Dico aũt vo.ꝛc. Nõ ẽ ĩtelligẽdũ p h̃ q̧ null⁹ de iudeis ſit ſaluat⁹: ſ3 q2 pauci cõparatiu⁹: ſić cõi mõ loq̇ndi ð2: Nemo eſt ĩ eccľia vľ ĩ foro qñ ſť ibi pauci. l Ibãt ãt. Poſita ↄfutatiõe ĩpenitẽtiũ: h̃ ↄñr põiť ĩſtructio ſeq̇ntiũ xp̃m: ꝛ p̃mo ſimplici ṽbo. ſcðo parabolico. ibi: Quis ei ex vo.ꝛc. Circa p̃mũ ð2: m Si q̇s vẽit ad m.i.vult venire p fidẽ credendo ſić ſũt ſeclares. vľ ſtatũ pfectionis aſſumẽdo: cuiuſmodi ſũt religioſi. n Et nõ odit patrez ſu. Hic accipiť odiũ large in q̃tũ ꝓpť pturbationẽ parẽtũ ꝛ amicoruz nõ dimittit venire ad fidẽ catholicaz: ſić patet de ſancto chryſanto ꝛ multis alijs: vel de ſeculo ad religionẽ.

D

E

† 23.q.4.ipſa pietas.p⁹ prin.

† 20.q.1.§.1 ꝟ.item qui odit.

a Et qui nõ ba. ⁊c. Ita debetis odiſſe crucē baiulare venire poſt me: q̄ ita cõſummabit̄ edificiū ꝑ qḋ venit̄ ad regnū. b Quis enĩ ex vo. Poſtq̄ dñs ſequētibꝰ ſe in hieꝛl̄m dedit ſublimia p̄cepta de ꝯtēptu mūdi ⁊ de abiectione corꝑis. ſuppõit p̄ceptū de ꝑſeuerātia: ad quā neceſſaria eſt cū hũilitate patiētia: ⁊ hoc ꝑ ſimile edificat̄.

c Turrim edi. ⁊c. Quia ſublimia p̄cepta dedit: edificāde ſublimitat̄ cõparatiõez ſubiūgit. d Cõputat. Ille cõputat ſumptꝰ q̄ diſcernit eſſe erogandā tēporalē pecuniā: ⁊ cor auertēdū a cupiditatibꝰ mūdi: ⁊ aīam p̄parandā contra aduerſa mundi.

e Omnes qui vi. Sicut ait Apl's (1.Co.4.c) Facti ſumus ſpectaculū mundo angelis ⁊ hominibus: ⁊ in omni qḋ agimus ꝯſiderare occultos aduerſarios debemus: qui noſtris operibꝰ inſidiantur: et niſi cõtra eos vigilemꝰ patimur irriſores quos habemꝰ ad malū ſuaſores. f Aut quis rex. Poſt ſimilitudinem de turre edificāda ſupponit ſimilitudinez maioris rei: de rege pugnaturo. In quo oſtendit̄ ꝑ impletionē p̄cedentiū mandatoꝝ nullū ad gloriā poſſe ꝑtigere: niſi ſeueri iudicis ſentētia tēperet̄ ꝑ miſericordiā. In cõſpectu enĩ dei oīs hõ iꝑfectus. Ergo ſicut in ſupiori p̄meditatio erat neceſſaria ad cauendū inimici deriſionē: ſic eſt ⁊ ad iꝑetrādā iudic̄ miſericordiā. g Si poſſit. Quaſi cū decē milibꝰ occurrit deo: q̄ offert opa decē mādatoꝝ que exteriꝰ geſſit: ſꝫ deꝰ q̄ſi cum dublicato numero cõtrauenit: cū vix illū p̄paratū in ſolo ope: diſcutit ſiꝰ de ope ⁊ cogitatiõe. Et iō dū adhuc lõge ē ꝑ dilationem iudicij: nos fragilitatis noſtre inſufficientiā attēdentes: ad impetrandā ſeueri iudic̄ pacem debemꝰ p̄mittere legatiõem lachrymarū bonoꝝ operū: pioꝝ affectuū. h Sic ergo ⁊c. Infert a p̄miſſis ſimilitudinibꝰ: q̄n q̄dē nõ bñ põt edificare q̄ nõ cõputat ſumptꝰ: nec ſecure põt occurrere q̄ nõ p̄mittit legatione: ſic nec meꝰ p̄t eſſe diſcipulꝰ q̄ nõ renūciat oībꝰ. Hac igit̄ cõcluſiõe oſtendit̄ ꝙ edificare turrim: facere pacē cū fortiore: nihil aliḋ eſt q̄ eſſe diſcipulū xp̄i. Preparare vō ſumptꝰ vł' mittere legationē ad faciēdā pacē: nihil aliḋ ē q̄ renūciare oībꝰ q̄ poſſidemꝰ. Hoc tñ diſtat inter renūciare omnibꝰ ⁊ relinquere omnia: q̄ renūciare ꝯuenit omnibꝰ q̄ ita licite vtunt̄ oībꝰ mūdanis q̄ poſſidēt vt tñ mēte tēdāt ad eterna. Relinq̄re eſt tātūmodo ꝑfectorū: q̄ oīa tꝑalia poſtponūt ⁊ ſolꝭ eternis inhiant. i Bonū eſt ſal. Vere q̄ vult meꝰ eē diſcipulꝰ: oportet vt renūciet omnibꝰ: q̄ ita erit bonū ſal. i. dignꝰ ꝯſtitui in numero apl'oꝝ ad cõdiēda corda auditorum ſpūali ſapīa. Si aūt ꝯdimēto vitat̄ ſemel illūiatꝰ iterꝝ ꝑ amorē tꝑaliū ad apoſtaſiā redierit: q̄ alio doctore corriget̄: q̄ dulcedinē ſapīe quā guſtauit: vł' adūſis territꝰ: vł' ꝓſperis illectꝰ abiecit. k Neq̄ in terrā. Sal ſterilez facit terrā. Vñ ira victoꝝ deſtructas vrbes ſale ſeminabat: ne in eis germē oriret̄. Ita apl'i deſtructo pctī regno: germē vitioꝝ cõpeſcūt. Sal cibos cõdit: carnes ſiccat. Predicatio a vermibꝰ ⁊ putredine vitioꝝ illeſā ſeruat ſuo creatori hūanā naturā. Si aūt ſal euanuerit ⁊c. i. ſi apl'i ꝑ q̄s alij cõdiēdi ſūt ꝓſperis vł' aduerſis ceſſerit: ꝑ quos eis error auferet̄: cū eos deꝰ elegit tollere alq̄s: neq̄ in terrā neq̄ ī ſterq̄liniū: q̄ q̄ retro vadit: neq̄ ipe fructū ferre: neq̄ excolere valet: ſed eijcit̄. Vñ vtil' exhortatio ſubdit̄: Qui hꝫ aures audiē. au.

Erant aūt

⁊ matrē ⁊ vxorē ⁊ filios ⁊ f̄res ⁊
ſorores: adhuc autē ⁊ aīam ſuā: a
a nõ poteſt meꝰ eſſe diſcipulꝰ † Et q̄ b†
a ſ crux a cruciatu dicitur: que ſemꝑ eſt portanda vt amor chriſti oſtendatur.
non baiulat crucē ſuam ⁊ venit c
poſt me: nõ põt meꝰ eſſe diſcipu
a ſ per aſſumptam patientiam.
b lus. Quis enĩ ex vobis volens d†
ſ humilitatis. a ſ quieſcēs a tumultibꝰ mūdi.
c turrim edificare: nonne prius ſe e
a ſ omne qḋ agimꝰ p̄uenire ꝑ ſtudiū ꝯſiderationis debemꝰ. b ſ terrenū edificiū cõgregādo expēſas cõſtruit̄: celeſte aūt expēſas diſpergēdo.
d dens cõputat ſumptꝰ qui neceſ f
ſarij ſunt ſi habeat ad ꝑficiendū:
ſ fidei.
ne poſtea q̄ poſuerit fundamen g
ſ nõ habēs cõſummationē opeꝝ q̄ conueniūt fidei. a ſ maligni ſpūs q̄ gratulant̄ de nr̄o defectu
e tum ⁊ non potuerit ꝑficere: oēs h
a ſ ideo debet ſolliciꝰ eſſe ī edificādo: ne deficiens deriſionē ab inimico patiatur.
qui vidēt incipiāt illudere ei di
cētes: quia hic homo cepit edifi
a ſ quaſi cõmittere bellū cū deo eſt intelligere aliquem ſe ex meritis iuſte ab eo ſaluari.
f care ⁊ nõ potuit cõſūmare? Aut i†
quis rex iturꝰ cõmittere bellū ad
uerſus aliū regē: nõ ſedens priꝰ
g cogitat ſi poſſit cū decez milibꝰ k
occurrere ei qui cū viginti milibꝰ
ſ i. ſi intelligit ſe ex equo nõ poſſe occurrere.
ſ patienter expectante
vēit ad ſe? Alioq̄n adhuc illo lõ l
ge agēte: legatiõez mittēs rogat m
h ea que pacꝭ ſūt. † Sic ergo oīs ex n
vobis qui nõ renūciat omnibꝰ
que poſſidet: nõ põt meꝰ eē diſci
i pulus. † Bonū eſt ſal. Si aūt ſal o† p†
a ſ quis medicabit̄ incātatori ꝑcuſſo a ſerpēte.
k euanuerit ī quo ꝯdiet̄? Neq̄ in q
a ſ quā ſuo iniectu germiare ꝓhibet. b ſ agriculture ꝓfuturo: q̄ licet viuacibꝰ glebis immiſtū: nõ ſecare ſemina frugū: ſed extinguere ſemina ſolet. ſ qḋ nõ ſinit fecūdare.
terrā neq̄ in ſterq̄liniū vtile
ſ ab vnitate eccl'ie ſecernēdus.
eſt: ſed foras mittetur. Qui ha r
ſ qbꝰ verbū dei ꝑcipe poſſit. a ſ obediēdo ⁊ faciēdo qḋ didicit.
bet aures audiendi audiat.

---

a Adhuc aūt ⁊ aīam ſuā. i. vitā corporalē eā ꝯtēnēdo ꝓpt deum: paratꝰ vitā ſuā exponere ꝓ fide: caſu neceſſitatis occurrente. b Nõ p̄t meꝰ eē diſci. Diſcipulatꝰ aūt xp̄i dupliciꝭ põt intelligi. Uno modo generalit̄ ſm ſtatū cõem fideliū: ⁊ ad hoc ſufficit fides cū obſeruatiõe mādatoꝝ. Alio mõ cū hoc ꝑ obſeruātiam cõſilioꝝ: in vtroq̄ tñ ſtatu requirit̄ repreſſio cõcupiſcentiaꝝ carnaliū: magꝭ tñ in ſecūdo mõ diſcipulatꝰ q̄ p̄mo. iō ſequit̄: c Et qui nõ baiulet crucē ſuam. ꝑ carnis macerationē ⁊ ꝯcupiſcētiarū repreſſionē. (Mat.10.d Mar.8.d L.9.c) d Quis enĩ ex vob. Adducit hic ꝯñr duas parabolas ad ſuum ꝓpoſitū de aggreſſu ſtatꝰ ꝑfectiõis q̄ ꝯſiſtit in obſeruātia ꝯſiliorum. ⁊ p̄mo oſtendit̄ q̄d requirit̄ in tali aggreſſu. ſecundo q̄d in debito vſu. ibi: Bonum eſt ſal. ¶ Circa primū dr̄: Quis enĩ ex vobis volēs turrim edificare. i. aggredi ꝑfectionē euāgelicā: e Nõne priꝰ ſedēs. i. quietatꝰ a tumultu paſſionū deliberās. f Cõputat ſū. i. ꝯſiderat ſi habebat illud qḋ ad hoc requirit̄: quod eſt ꝓmptitudo ad relinquēdū oīa ꝓpter deū: vt patebit poſtea. g Ne poſtea q̄ poſuerit fundamētū. qḋ cõſiſtit in obſeruātia mādatorū. h Et nõ potuerit ꝑficere: q̄ nõ habet ꝓmptitudinē animi ad relinquendū omnia: qḋ eſt primū in ſtatu ꝑfectionis acquirēde: talis fuit ille iuuenis de quo dicit̄ Matth. xix. qui obſeruauerat mādata. cui dixit chriſtꝰ: Si viſ ꝑfectus eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibꝰ. Et ſequit̄ ibidē ꝙ abijt triſtis: eo ꝙ multas habebat poſſeſſiões: quarū amore fuit impeditꝰ a ſtatu ꝑfectionis. ⁊ iō nõ habuit ſumptꝰ ad ꝑficiendū turrim cuius poſuerat fūdamentū. i Aut q̄s rex. Hic põitur ſcd'a parabola ad idē. cū dicit̄: Quis rex iturꝰ cõmittere bellū. hic accipit̄ rex quicunq̄ vult aggredi ꝑfectionis ſtatū: q̄ debet bñ regere operationes ⁊ cogitationes ſuas: ⁊ habet cõmittere bellū. ad rapiendū ſibi celeſte regnū: ſm qḋ dr̄ Mat. xj. Regnū celoꝝ vim patit̄: ⁊ violēti rapiūt illud. k Si poſſit cū decē milibꝰ ⁊c. i. cū obſeruātia decē mādatoꝝ: ſed q̄ non ſufficit ad ꝑfectionis ſtatū acq̄rendū: vt p̄dictū eſt: q̄ rex celeſtis. l Venit cū vigin. mi. ad ſe. (Mat.10.b) q̄ duplā obſeruantiā exigit ab eo. ſ. mādatoꝝ ⁊ ꝯſilioꝝ. iō ſubditur. m Rogat ea q̄ pa. ſūt. aſſentiēdo regi celeſti in obſeruātia ꝯſilioꝝ q̄ īcipit ab euāgelica pauꝑtate. (Mat.5.b Mat.9.b) iō cõcludit̄: n Sic ergo oīs ex vo. q̄ ⁊c. Ex hac concluſione patet ꝙ iſta parabola ⁊ p̄cedēs vadūt ad iſtā intētionē: o Bonū eſt ſal. Oſtēſo q̄d req̄rit̄ ī ꝑfectiõis aggreſſu: hic ꝯñr oñdit̄ q̄d req̄rit̄ ī eius debito vſu. ſ. diſcretio q̄ requirit̄ in omnibꝰ opibus bõis: ſm ꝙ dic̄ apl's ad Ro. xij. Rationabile obſeq̄ū vr̄m. ⁊ hoc eſt qḋ dr̄: Bonū eſt ſal. i. diſcretio que eſt ꝯdimētū bonoꝝ opeꝝ: ſicut ſal eſt cõdimentū ciboꝝ. p Si aūt ſal eua. i. diſcretio defuerit. q In quo cõdiet̄. q̄ opꝰ bonū de genere inſipidū eſt ⁊ inutile ſi careat diſcretione. r Sed foras mittetur. hoc eſt a perfectione cadet. vnde ⁊ in collationibus patrum collatione ſecunda moyſi abbatis declarat̄ ꝑ rõnes ⁊ exempla: ꝙ illi q̄ ceciderūt a ſtatu ꝑfectiõis. hoc fuit cõit̄ ꝓpt̄ defectū diſcretiõis.

¶ Moraliter.

Et factū eſt cū intraſſet ⁊c. ¶ Ca. XIIII Seq̄t̄: h† Et ecce hõ q̄dā hydropicus ⁊c. Per hydropicū q̄ cū plus bibit plus ſitit: ſignificat̄ cupidꝰ ⁊ auarus: q̄ cū plus acq̄rit ad acq̄rēdū amplꝰ inardeſcit. Iuuenalis. Creſcit amor numi q̄tū pecunia creſcit. Et iſte ſtat ante ieſum cum conuertit̄ ad deū: paratus acquiſita diſpēſare ad honorē diuinū, ⁊ ſic recuperat ſanitatē: q̄ de cupiditate mu

tat̄ in li

tat in liberalitatē. m† ·Cū inuitatus fueris ad nuptias ꝛc. oēs catholici sūt ad xp̄i ⁊ ecclie nuptias inuitati: sed illi in primo loco recūbūt qui dignitatib⁹ ecclie se ingerūt: q̄s spōsus ecclesie xp̄s deijcit ab ecclia triūphāte: ⁊ aliqn̄ etiā a militante. humiles vero recūbūt in nouissimo loco vt spōsus eos exaltet in celo. f† ·Cū facis prādiū ꝛc. p̄dicator verbi diuini facit cōuiuiū spirituale: sed si faciat hoc ꝓpter honoris vl̄ lucri temporalis cōsecutionem: nō habebit a deo mercedē. si vero faciat ꝓpter animarū salutē: recipiet cū iustis vitā eternā. r† ·Homo quidā fecit cenā magnā ꝛc. Homo xp̄s fecit magnū conuiuium: qn̄ instituit eucharistie sacramentū. a† ·Et vocauit multos. Nā oēs catholici ad h̄ generaliter sūt vocati: sed illi vocati sunt specialiter: quib⁹ de⁹ dat specialia dona quasi ex speciali amicitia: vtpote donū corporalis decentie: vel donum tp̄alis abundantie: vl̄ mūdialis excellētie: quib⁹ debēt ad bonū vti: vt sint ad dictū cōuiuiū specialiter p̄parati. b† ·Et misit seruum suū ꝛc. i. p̄dicatorē euangelicū. c† ·Et ceperūt se oēs excusare. excusatio ista est indispositio volūtaria: q꞉ corpore decētes frequēter ex hoc cadūt in luxuriā. diuites in auariciā. excellentes in supbiā. primi significant̄ ꝑ vxorē ducētes. secūdi ꝑ iuga boū emētes. tertij ꝑ villā emptā vidētes. ⁊ oēs isti ad cenā dn̄icā sunt inepti. † ·Tūc irat⁹ paterfamilias. ↄtra ↄtēptores sue cene. † ·Dixit seruo suo. i. p̄dicatori euāgelico. g† ·Exi cito in pla. ꝛc. ꝑ paupes itelligunt̄ vere humiles q̄ sūt paupes spū: vt expōit Aug⁹. Beati paupes spū. i. nō habētes inflatē spūm. ꝑ debiles: nihil sibi virtutis attribuentes. ꝑ cecos visū ab illicitis reprimentes. ꝑ claudos: defect⁹ ꝓprios ↄsiderātes. omnes isti sunt ad cenā dn̄icā introducendi. h† ·Et adhuc loc⁹ ē. hoc dicit̄ eo ꝙ ecclia plures recipere semꝑ est parata. m† ·Si q̄s venit ad me ꝛc. Grego. Homel. xxxv. Quasi ꝑ odiū diligit̄ q̄ carnalit̄ sapiētē dū praua nobis ingerit nō audit̄. Et sic odiēdi sūt nō solū domestici: sꝫ etiā aīa ꝓpria dū ꝑs sēsibil̄ nob̄ igerit ihonesta. c† ·Et q̄ nō baiulat cru. su. ꝛc. Chrys. Nō vt trabē suꝑ humeros apponam⁹: s̄ vt sp̄ xp̄i mortē p̄ oculis habeam⁹. d† ·Quis aūt ex vo.

volēs tur. edificare ꝛc. Turris hec est ecclia q̄ Cant. iiij. dicitur turris dauitica: quā edificāt boni doctores ⁊ p̄dicatores. sumpt⁹ aūt hui⁹ edificatiōis sūt scripturaꝝ sanctaꝝ intelligētia: ⁊ exemplaris vita: quib⁹ carētes sūt ad hoc edificiū ipotentes. i† ·Aut q̄s rex itur⁹ cōmit. bel. ꝛc. Rex veniēs cōtra nos cū. xx. milib⁹ est dn̄s nr̄ iesus xp̄s veniēs ad iudiciuꝫ cū angel̄ et potestatib⁹: cuius potestati resistere nō valem⁹. et ideo dū adhuc est longe mittam⁹ ad eū legationē lachrymaꝝ ⁊ bonoꝝ operū vt eū placare possim⁹. o† ·Bonū est sal. i. discretio q̄ cōdit opa nostra. p† ·Si aūt sal eua. ꝛc. i. si discretio ab operib⁹ nr̄is bonis de genere defuerit. nō erūt deo accepta. in cuius figura sal in omni sacrificio ponebat̄.

In ca. xiiij. vbi d꞉ in postil. Sicut credūt saraceni ⁊ iu. mo.

Additio. j.

Ex traditiōib⁹ iudoꝝ thalmudic̄ ⁊ aliis apd̄ eos autentic̄ nullo modo habetur ꝙ in futuro seculo homines cibis corporalibus indigeāt. ⁊ ideo si forte sint aliqui moderni qui hoc credant: hoc cōtingit ex fatuitate coꝝ. vnde apud precipuos doctores coꝝ: ⁊ s̄ꝫ thalmudicas traditiones: ꝓut habetur cathedrū ca. vlti. in futuro seculo non est cib⁹ nec potus: nec vsus venereoꝝ: sꝫ iusti ibidem in capitibus coꝝ coronati delectant̄ in visione diuine habitatiōis. qd̄ si recte intelligeret̄ bene adaptaret̄ fruitione diuīe in q̄ sancti cū aureolis fruuntur visione xp̄i: in quo est vera habitatio diuina. vn̄ magis redarguendi sunt ꝙ non receperūt doctrinā xp̄i q̄ traditionib⁹ coꝝ bn̄ intellectis maxime cōsonat.

In eo. ca. vbi d꞉: Iuga boū emi quinqꝫ.

Additio. ij.

Proprius videt̄ hec parabola ꝑ Augustinū expōi i libro de v̄bis dn̄i vbi d꞉: Villā emi. applicat ad supbiā: ꝓut postil. dic̄: vbi aūt d꞉: Quinqꝫ iuga boū. ad q̄nqꝫ sensus carnis q̄ geminati sūt: ꝓut ipe declarat: vbi notabilit̄ expōit illa verba excusatiōis. s. Et eo ꝓbare illa. Nō eni dixit: eo pascere illa: q꞉ ad necessitateꝫ naturalē bonū est vti sensibus: nō aūt ad curiositatē ⁊ superfluitatē. qd̄ autē sequit̄: Vxorē duxi. exponitur ex carnalitate: in quo etiā postil. concordat.

Glo. ordi.

F a Erant aūt ꝛc. Quia nō solū iust⁹ Ca. XV per inertiā peccare: sed et peccator per solertiam p̄t resipiscere. Post electionē infatuati sal̄ cohors penitentiū intus admissa describit̄: qui ad audiendū verbū dei ꝓpinquātes nō solū ad colloquēdū: sed etiā ad ↄuescendū recepti sunt. Vn̄ dedignātur pharisei: q꞉ falsa iusticia nō cōpassionem sed dedignationē habet. Sed q꞉ egri erāt: ita vt se esse egros nescirēt: quaten⁹ qd̄ erāt agnoscerēt: celestis medic⁹ paradigma obijcit: quo in coꝝ corde vulneris tumorē premit. dicens: Quis ex vobis hō. b ·Quis ex vo. Didiceras in suꝑiorib⁹ abnegare negligentiā: vitare arrogantiā: deuotionē sumere: secl̄arib⁹ occupationib⁹ nō teneri. caduca nō p̄ferre ꝑpetuis. Sed q꞉ fragilitas humana firmū neq̄t in tāto secl̄i lubrico tenere: vestigiū etiā aduersus errorē remediū tibi medic⁹ demōstrat. s. iudex spem venie nō negat. Vn̄ sāctus Lucas tres ex ordine parabolas ponit. Ouis: dragme: filij. c ·Centū oues ꝛc. Quia centenari⁹ numer⁹ ꝑfectus est. deus cētū oues. i. ꝑfectū numeruꝫ habuit: cū angeloꝝ ⁊ hominū substantiā creauit. Sꝫ vna perijt: qn̄ homo pascua vite peccando dereliq̄t. Ergo: q꞉ rationalis creature numer⁹ pereūte homīe erat diminut⁹: querit ī terra hominē vt sūma integretur. d ·Nōne dimit. Quasi dicat: Murmurat̄ q꞉ peccatores recipio: sed ego nō veni nisi vt aberrātes colligā sicut vnusquisqꝫ vestrū aberrantē ouē reducere laborat. e ·Impōit in hu. Ouē in humer̄ posuit: q꞉ humanā naturā suscipiēs: pctā nr̄a ipe portauit Vn̄: Humeri xp̄i crucis brachia sūt. Illic pctā nr̄a deposuit: ī illa nobilis patibuli ceruice requieuit. f ·Et veniēs. Reparato hoīe ad celuꝫ redit pastor. ibi angeloꝝ choros inuenit. Qui amici: q꞉ instabilitate sua volūtatē ei⁹ ↄtinue custodiūt. q̄ ⁊ vicini: q꞉ claritate visionis ei⁹ fruunt̄. Et nota ꝙ nō dicit: Congratulamini oui inuētē: s̄ mihi: q꞉ gaudiū ei⁹ ē vita nr̄a. g ·Dico eni vo. In nonagitanouē: iustoꝝ numer⁹ itelligit̄: ī vna oue pctōꝝ. vn̄ alibi: Nō veni vo. iu. s̄ pec.

Mat. 9. b

Hic ḡ: Mai⁹ gaudiū erit in ce. suꝑ vno pec. pe. a. q̄ꝫ suꝑ no. no. iu. q̄ nō ī. p. q꞉ vt q̄tidie exꝑimur: q̄ illicita nō cōmiserūt: ī reb⁹ licit̄ sepe sibi vsū p̄hēt: ad celestia anxie nō anhelāt. Et q꞉ securi sūt, ad bōa agēda pigri remanēt. Ecōtra

a Erant autē Ca. XV appropinquātes ei publicani et peccatores: vt audirēt illum. Et murmurabāt pharisei ⁊ scribe dicentes: Quia hic pctōres recipit et māducat cum ill̄. †Et ait ad illos parabolā istā b dicēs: Quis ex vobis homo q̄ c habet centū oues: ⁊ si ꝑdiderit d vnam ex illis: nōne dimittit nonagintanouē in deserto ⁊ vādit ad illaꝫ que perierat: donec iueniat eam? Et cuꝫ inuenerit eaꝫ: e ipōit in humeros suos gaudēs: f ⁊ veniēs domū cōuocat amicos ⁊ vicinos dicēs illis: Congratulamini mihi: quia iueni ouē meam que perierat. g Dico vobis ꝙ

a s qui publica vectigalia exigunt vel conducūt: ⁊ q̄ lucra secl̄i ꝑ negocia sectantur.

a s dupliciter errant: q꞉ et se iustos putant cum sint supbi: ⁊ illos reos cū iam penitēant.

a s q. d. cōtrari⁹ est legi q̄ hoc ꝓhibet.

a s diues pastor cui⁹ nos oēs cētesima portio sumus.

s angelicā naturā in sūma beitudie existētē q̄si reliquit: dū seipm̄ exinaniuit.

a s. i. in celo quod desertum est ab homine peccante. b s dum per predicationē vocat.

s inuenit dum conuertitur aliquis.

Nico. de lyra

A a Erāt Ca. XV autē appropinquātes. Supi⁹ descripta est peccātiuꝫ monitio ad penitētiam hic ↄn̄r describit̄ eoruꝫ conuersio ad iusticiaꝫ. ⁊ p̄mo in generali. scd̄o in speciali. ca. xix. Prima in tres. q꞉ p̄mo ostēdit̄ ꝙ pctōres redeūtes sūt benigne recipiendi. scd̄o caute nutriēdi. ca. xvij. tertio deuote istruendi. ca. xviij. Prīa in duas: q꞉ p̄mo describit̄ pctōꝝ receptio benigna. scd̄o docet̄ coꝝ satisfactio ↄdigna. ca. se. Circa p̄mū ostēdit̄ ↄuersio pctōꝝ. cū d꞉: Erāt āt appropin. ꝛc. ex ꝓposito emēdatiōis vite. b ·Et au. il. para. ei obe. scd̄o subdit̄ iiusta murmuratio malignātiū. cū d꞉: c ·Et murmu. pha. ꝛc. Notātes xp̄m de mala vita: eo ꝙ talib⁹ amicabilē se p̄hebat. ⁊ sequit̄ xp̄i rn̄sio. cū d꞉: d ·Ait ad il. In rn̄siōe ostēdit̄ ꝙ pctōres redeūtes sūt dulcit̄ recipiēdi. ⁊ ad h̄ inducūt̄ tres parabole. scd̄a incipit ibi: Aut q̄ mulier. tertia ibi: Homo q̄dā habuit duos fili. e ·Quis ex vo. Hic pōit̄ p̄ma pabola de oue ꝑdita ⁊ hūeris pastor̄ cū gaudio reportata. ⁊ pꝫ sn̄ia ex dictis: Matth. xviij. ca.

Mat. 18. b

B

¶ Econtra aũt pctõꝛ plerũq facit. Maius ḡ gaudiũ de eo q̃ de ſtãte iuſto: vti dux in ꝑlio: pl⁹ eũ militẽ diligit: q̃ p⁹ fugã reuerſus hoſtẽ fortiꝰ pmit: q̃ eũ q̃ nõ fugit: nec vnq̃ fortiꝰ egit. Sz ⁊ ſũt q̃dã iuſti: de q̃b⁹ tãtũ gaudiũ ẽ: vt eis null⁹ penitẽs ꝓponi poſſit: q̃ ⁊ ſi nõ ſint ſibi maloꝝ cõſcij: tñ licita reſpuũt: in oĩb⁹ ſe hũiliãt. Quãtũ ḡ gaudiũ ẽ ſi hũiliter plãgit iuſt⁹: cũ gaudiũ ſit: ſi q̃ð male geſſit plãgit iniuſt⁹. a Gaudiũ erit. Angeli: q: rõnales gaudent de recõciliato ſibi hoĩe q̃ð incẽdit nos ad ꝓbitatẽ: vt agam⁹ q̃ð ill' gratum ſit: quoꝝ ⁊ affectare patrociniũ ⁊ offẽſã timere debemus. b Q̃ ſup nona. ⁊c̃. Si in nonagitanouẽ iuſtiſ q̃ ñ errauerĩt nec idigẽt pẽitẽtia: ãgeli itelligũt: mai⁹ videꝛ ipſos iuſtificare q̃ iuſtos creare ⁊ ꝯſeruare: q: ⁊ ſi vtrũq eq̃lis potẽtie: ħ maioꝛis miſcðie ⁊ maioꝛis gaudij. c Aut q̃ mu. Mulier .i. dei ſapĩa .x. dragmas habuit cũ hoĩes ⁊ ãgelos ad imaginez ſuã creauit. Sz vnã ꝑdidit: cũ hõ a ſilitudĩe creatoris receſſit. Sz dei ſapĩa lucernã ad q̃rẽdũ accẽdit: cũ in carne apparuit: q: lucerna eſt lux ĩ teſta .i. verbũ ĩ carne: q̃ð vbi inꝛ hoĩes claruit: domũz euertit: q: ꝯſcientias hoĩm de reatu ſuo ꝑturbauit: ⁊ ſic dragma reperiꝛ: dũ in hoĩe ſilitudo ꝯditoꝛ reparaꝛ. d Hũs drag. ⁊c̃. Angeloꝝ ⁊ hoĩm naturaz quã ad eternitatẽ dñs ꝯſiſtere voluit: ad ſuã ſilitudinẽ creauit. Decẽ ḡ dragmas mulier habuit. cũ nouẽ oꝛdinib⁹ ãgeloꝝ abdit⁹ ẽ hõ vt cõpleret decim⁹ electoꝝ numer⁹. Qui nec p⁹ culpã a creatoꝛe ꝑijt: q: eum ſapĩa dei ꝑ carnẽ miracul' coꝛuſcãs ex lumĩe teſte repauit. e Cõuocat ami. Amice ⁊ vicine ſupne ptãtes q̃ tãto deo iuxta ſũt q̃to eũ vicini⁹ contẽplãꝛ: q̃s vocat dñs ꝑ exhibitionẽ grẽ hoĩb⁹ ipẽſe ad amoꝛẽ ſui vehemẽti⁹ accẽdit. Tres pabole ñ ocioſe ꝓponũꝛ. ouiſ: dragme: filij vt triplici remedio prouocati: vulnera nr̃a curem⁹. Xp̃s paſtoꝛ ouẽ reuehit cui⁹ pctã ĩ ſuo coꝛꝑe ſuſcepit. Mulier .i. eccl̃ia q̃ſi maꝛ dragmã req̃rit ⁊ ſuffragaꝛ. De⁹ pater recõciliatũ recipit ⁊ veſtit. Eadẽ diuini opis miſcðia: ſz diuerſa ꝑ meritis nr̃is grã. Ouis a paſtoꝛe lapſa ꝛuocaꝛ: dragma q̃ ꝑierat inueniꝛ: fili⁹ ad prẽz ꝓpijſ veſtigijs redit ⁊ a prẽ honoꝛaꝛ. ouis ſum⁹: petam⁹ paſcua. dragma ſum⁹: habeam⁹ p̃ciũ. filij ſum⁹: feſtinem⁹ ad patrẽ. f Hõ q̃dã. Duab⁹ p̃miſſis pabol': q̃tũ ipẽ cũ angel' gaudeat de pẽitẽtiũ ſalute ĩſinuat. In hac tertia. nõ ſolũ gaudiũ oñdit: ſꝫ ẽt murmur ĩuidẽtiũ repħẽdit. Hõ iſte de⁹ pr̃ habuit duos filios: q: auctoꝛ ⁊ creatoꝛ eſt duaꝝ ſtirpiũ hũani gener' .i. iudeoꝝ ⁊ gẽtiliũ. Maioꝛ fili⁹ q̃ in cultu vni⁹ dei ꝑmãſit. Minoꝛ q̃ vſq ad colẽda idola deũ deſeruit. Subſtãtia eſt oẽ q̃ð viuimus: ſapim⁹: cogitam⁹: loq̃mur. Hec de⁹ dedit eque

Joh.i.a oĩb⁹. vñ: Erat lux v.q.i.o.h.ve. ⁊c̃. Hui⁹ ḡ ſubſtãtie portionẽ mioꝛ ſibi petit dari: cũ hõ ronal' ſuo ſẽſu delectat⁹: ꝑ liberꝝ arbitriũ ſe regere ⁊ a dñio creatoꝛ' q̃ ſiuit exire. g Et dixit ad. Sic de⁹ ñ hꝫ aliũ a q̃ foꝛmeꝛ: a q̃ regaꝛ: ſic iſte vult ſua prãte vti: vt nullo foꝛmãte nullo regẽte viuat. h Pater da. Dimidiũ p̃rimoniũ petẽtib⁹ daꝛ: nec eſt culpa patr' q̃ dat adoleſcẽtioꝛi. Nulla ĩ regno dĩ ĩfirma etaſ: nec fides grauaꝛ ãnis: niſi ipẽ certe ſe iudicauerit inidoneũ q̃ poſcit. Si iſte ñ receſſiſſet a prẽ ipedimẽtũ neſciſſet etatis: ſz ꝑegre ꝓfect⁹: merito patrimoniũ vaſtat. i Et diuiſit. Fidelib⁹ ſue grẽ ꝓtectionẽ quã deſiderabãt ipartiẽdo. ĩfidelib⁹ x̃o naturalib⁹ ſolũ ĩgenij q̃ ꝯtẽti erãt bñficiũz ꝯcedẽdo. k Nõ p⁹ mul. di. Nõ multo p⁹ ĩſtitutionẽ hũani gener' placuit aĩe liberꝝ arbitriũ ferre ſecũ: q̃ſi quandã potẽtiã nature ſue: ⁊ deſerere eũ a quo cõdita eſt ꝯfidẽs virib⁹ ſuis. Et has vires tãto citi⁹ ꝯſũmat: quãto datoꝛẽ deſerit. Hec eſt ꝓdiga vita q̃ amat fũdere ⁊ ſpaciari in põpis exterioꝛibus: relinq̃ẽs eũ q̃ ſibi eſt interioꝛ. l Peregre ꝓfect⁹. Nõ locum mutãdo ſed animũ. Quãto q̃s in prauo opẽ plus delinq̃t: tãto ab ei⁹ gratia longi⁹ recedit. Quid longi⁹ q̃ a deo recedere. Qui a deo recedit exul eſt patrie: ciuis mũdi. Regio longinqua eſt vmbꝛa moꝛtis. m Et ipẽ cepit ege. Quia nihil ſatis eſt ꝓdige voluptati: q: voluptas ſꝑ habet famem ſui. Merito ergo eget: qui theſauros ſapientie diuitiarumq celeſtium altitudinẽ reliquit. n Uni ciuium. Unus ciuiũ ille eſt q̃ ꝯcupiſcentijs terrenis merito prauitaꝛ ſue ꝓpoſit⁹ princeps mundi vocaꝛ. Qui in villam mittit: quia cupiditati mũdialis ſubſtãtie ſubiugat. Poꝛcos paſcit: cuz ea quibus immundi ſpiritus gaudent operatur. o Et paſceret poꝛ. Poꝛcus immũdũ aĩal q̃ð ſoꝛdib⁹ delectaꝛ. Sic diabol⁹ q̃ in idolis cruoꝛe pecudũ paſciꝛ ⁊ moꝛte ipſi⁹ hoĩs. Miſit ergo in villã .i. ſuũ fecit famulũ. Ut paſceret poꝛcos immolãs ei animã ſuã.

¶ coꝛam angelis dei.

a ita gaudium erit in celo ſuꝑ vno

¶ penitẽtiã agere ẽ: ⁊ ꝑpetrata mala plãgere ⁊ plangenda non perpetrare.

b pctõꝛe penitẽtiã agẽte: q̃ ſuper †
nonaginta nouẽ iuſtis: qui nõ ĩ
c digẽt penitẽtia. Aut que mulier a†

¶ dragma ẽ num⁹ certe q̃ãtitaꝛ hñs imaginẽ regis.

d hñs dragmas decez: ſi ꝑdiderit †
dragmã vnã: nõne accẽdit lucer b†
nã ⁊ euertit domũ: ⁊ querit dili c
gẽter donec iueniat eã? Et cũ iue d
e nerit: ꝯuocat amicas ⁊ vicinas
dicẽs: Cõgratulamini mihi: q:
iueni dragmã quã ꝑdiderã. Ita
dico vobiſ: gaudiũ erit coꝛã ãgelis dei ſuꝑ vno peccatoꝛe penitẽ

a ¶ h̃ pabola de iudeo ⁊ gẽtili: generaliꝛ ãt ð penitẽte ⁊ iuſto: vl' q̃ ſibi iuſtus accipi poteſt.

f tiã agẽte. Ait autez: Homo qui/ c†
g dam habuit duos filios: ⁊ dixit f g†
h adoleſcẽtioꝛ ex ill' patri: Pater: †
da mihi poꝛtionẽ ſubſtãtie que
i me ꝯtigit. Et diuiſit illis ſubſtã/ h†
k tiã. Et nõ poſt mltos dies ꝯgre/
l gatis oĩbus adoleſcẽtioꝛ fili⁹ pe i†

¶ vſq ad obliuionẽ dei.

gre ꝓfectus eſt in regionẽ lõginquã:

¶ luxuria cõſumit oĩa bona nature.

⁊ ibi diſſipauit ſubſtãtiam k†
ſuã viuẽdo luxurioſe. Et poſtq̃ l†

a ¶ oꝛnamenta nature. b ¶ bonoꝝ operuz atq virtutũ. ¶ verbi dei: nã indigentia verbi veritatis: eſt in obliuione creatoꝛis.

ẽmnia conſummaſſet: facta ẽ fãmes valida ĩ regiõe illa: ⁊ ipẽ ce/ m n†

a ¶ omnis locus abſẽte patre penurie eſt.

¶ ſpõte. ¶ iam illaqueatus.

n pit egere. Et abijt ⁊ adheſit vni o†
ciuiũ regionis illi⁹: et miſit illũ p†
o in villaz ſuã vt paſceret poꝛcos. q†

a Aut q̃ mu. Hic põiꝛ ſcðã parabola de dragma ꝑdita ⁊ reinuẽta. Ubi dꝛ: Que mulier hñs dragmas decẽ. Mulier iſta eſt ſapĩa diuina hñs nouẽ oꝛdines angeloꝝ q̃ſi dragmas nouẽ. ⁊ decima dragma ẽ hũana natura ad imagĩez dei fctã. ⁊ iõ capax ipſi⁹ ꝑ cognitionem ⁊ amoꝛẽ. iſta dragma .x. fuit ꝑdita ꝑ pctã p̃moꝝ parẽtũ. b Nonne accẽ. lu. Lucerna ẽ lumẽ ĩ teſta. q: dĩna ſapĩa lumẽ deitaꝛ' accẽdit ĩ teſta nr̃e moꝛtalitaꝛ' ad q̃rẽdũ naturã hũanã ꝑditã: ⁊ reducẽdã eã ad beatitudinẽ. c Et euertit do. Iſta dom⁹ ẽ ſynagoga q̃ fuit euerſa vt inueniꝛ natura hũana. d Et cũ inue. ꝯuo. ami. i. ãgeloꝝ ſocietates q̃ cõgaudẽt ð pctõꝛib⁹ ad deum ꝯuerſis: ſz q̃ð dictũ eſt in parabola p̃cedẽti. ⁊ ex h̃ iteꝝ ꝯcludiꝛ: Ita dico vob̃ gau. erit ⁊c̃. e Hõ q̃dã. Hic põiꝛ tertia pabola ð filio ꝓdigo ꝑ quẽ deſignaꝛ pp̃ſ gẽtil' q̃ erat ſb̃ dit⁹ pctis. vl' ẽt q̃cũq pctõꝛ ſingl'ariſ. dĩc ḡ: Hõ q̃dã .i. ipẽ de⁹ ꝓ nob̃ hũanat⁹. f Habuit duos filios .i. duos pp̃los .ſ. iudaicũ ⁊ gẽtilẽ. vel duos filios .i. iuſtos ⁊ pctõꝛes: q: pctõꝛes ſũt filij dei inq̃tũ ſũt ad ei⁹ imaginẽ: licet nõ ſint filij dei ꝑ grãm. g Et dixit adoleſcẽtioꝛ .i. gẽtiliſ pp̃ls. vñ ⁊ pp̃ls iudaicus vocaꝛ fili⁹ dei p̃mogẽit⁹: Exo. iiij. Fili⁹ me⁹ p̃mogẽit⁹ iſrl'. vl' pctõꝛ q̃ dꝛ iuueniſ moꝛib⁹. ⁊ iõ dꝛ adoleſcẽtioꝛ fili⁹. h Et diuiſit illiſ ſub. q: dona dei hoĩb⁹ largiũꝛ: ſꝫ diuerſimode. i Adoleſcẽtioꝛ fi. ꝑegre ꝓfe. ẽ. ꝑ multiplicationẽ pctõꝝ elongãdo ſe a deo prẽ ⁊ a celeſti ciuitate. k Et ibi diſſi. ſub. ſ. q: ꝑ pctã moꝛtalia tolluntꝛ bõa grẽ: ⁊ peioꝛanꝛ bõa nature. l Uiuendo lux. luxuria ſpũalis q̃ eſt idolatria q̃tũ ad gentilez pp̃lm. ⁊ luxuria coꝛꝑali nõ ſolũ q̃tũ ad gẽtilẽ: ſꝫ ẽt q̃tũ ad peccatoꝛẽ infoꝛmẽ fidẽ hñtẽ. m Facta ẽ fames va. ꝑ defectũ v̄bi diuĩ ⁊ ſacre ſcpture: q: gentilib⁹ nõ ẽ data lex vet⁹ neq oꝛacula ꝓphaꝝ: ſꝫm illud Pſ. cxlvij. Nõ fecꝛ taliꝛ oĩ natiõi: ⁊ iu. ſ. nõ ma. eis. pctõꝛib⁹ ẽt iudeis ĩ tali ſtatu lex ⁊ ꝓphe nõ valebãt ad ſalutez. iõ ſubdiꝛ: n Et ipẽ ce. egere. ſpũalib⁹ bõis. o Et adheſit vni ci. re. illi⁹ .ſ. diabolo q̃ ẽ ciuis ĩ regiõe vmbꝛe moꝛtis. p Et miſit il. ĩ vil. i. occupauit eũ circa cupiditatẽ mũdanã cui⁹ ville diabol⁹ dꝛ dñs: Joh. xiiij. Uenit p̃nceps mũdi hui⁹ ⁊ in me nõ hꝫ q̃cq̃. q Et paſceret poꝛcos .i. vitia q̃ fetida ſũt ⁊ immũda. vñ .j. Timoth. vj. ca. Radix oĩm maloꝝ ẽ cupiditas: q: ſic radix miniſtrat nutrimentũ omnibus ramis arboꝛis. ſic abũdãtia tpaliũ circa quã verſaꝛ mũdana cupiditas adminiſtrat materiã ⁊ fomẽtũ omnibus vitijs.

¶ a Et cupiebat. Cib⁹ demonū ē ebrietas fornicatio ⁊ hmōi: q̄ blāda ſūt ⁊ ad ſui viſū ꝓuocāt. Nec̄ alia cura eſt luxurioſis: niſi vt ventrē ſuū im
Phil. 3. d pleāt: quoꝝ de⁹ vēter eſt. Sed eis nō pōt ſaturari: q2 voluptas ſp̄ habȝ famē ſui. Al' ſiliq̄ cib⁹ demonū ſūt: carmīa poetaꝝ ⁊ doctrīe ſclares: ſte rili ſuauitate reſonātes: q̄ cū delectēt: in eis nihil eſt qδ ad vitā ꝑtineat: ſed eſt ſonit⁹ et ſtrepitus verboꝝ: nulla refectio vbi ſtudioſi eoꝝ fame veritatis ⁊ virtutū pere/ ant. Et ideo nemo illi dabat: qui aliquod ſoli/ dū ⁊ rectū q̄rebat. Vñ iſte iā ab eis q̄ forīſec⁹ il liciunt ⁊ ſeducunt: in conſciētie interiora redu/ cere faciens intentionē ſuā dicit. Quanti mer/ cennarij ⁊c.
b Nemo illi dabat ⁊c. Quia diabolus cum aliquem ſuum facit vltra ad vitiorum abun/ dantiam non ꝓcurat: ſciens eſſe iam mortuū.
c Quanti mercennarij ⁊c. Qui future mer/ cedis intuitu digna operari ſatagūt: quotidia nis ſuperne gratie reficiuntur alimentis. Sed fame perit: qui extra domū patr᷑: id eſt ſine fi/ ne viuens: vitā beatam in inani philoſophia inquirit. d Pater pec. Et ſi de⁹ omnia no/ uit: vocē tamē expectat confeſſionis. Sine peri culo prodas quod ſcis iam eſſe cognitum. ha/ bes cauſam vt pro te interueniat chriſt⁹: nec ꝑ te gratis mortuus ſit: habet et cauſā ignoſcēdi pater: quia quod vult filius vult ⁊ pater. Pa/ ter peccaui in celū ⁊ corā te. Peccato anime ce leſtia ſignificant̄ dona ſanctiſpiritus īminuta.
e Fac me ſicut ⁊c. Ad filij affectū qui omnia que patris ſunt ſua eſſe non ambigit: aſpirare non p̄ſumit: ſed mercēnarij ſtatum iam ꝓ mer/ cede ſeruitutis deſiderat: ſed nec hunc etiā niſi paterna dignatione ſe ꝓmereri poſſe teſtatur.
Ambro. Diſtat inter ſeruum: mercennariū ⁊ filium. Seruus eſt qui timore pene preſentis vel future temperat a vitijs. Mercennarius eſt qui ſpe ⁊ deſiderio regni celoꝝ. Filius ē q̄ amo re ipſius boni ⁊ virtutū ſuccēſus: quicquid eſt eis contrariū toto odio deteſtatur. Unde pro/ digus cum in ſe reuerſus famis ſupplicia formi daret: iam ſeruus factus: ſtatim mercennarij iā de mercede cogitās cupiebat. Sed pater occur rens non contentus minora concedere. vtroq̄ gradu citius tranſcurſo: priſtine filioꝝ dignita ti reſtituit. Nec iam de mercede conductoris: ſ; de hereditate facit cogitare parētis. Unde iſte non addit quod diſpoſuerat ſe dicturum. Fac me ſicut vnū de mercennarijs tuis: cū panē nō haberet vel mercennarius eſſe cupiebat: quod poſt oſculū patris generoſiſſime dedignatur.
f Cum autem adhuc longe eſſet. Anteq̄ in/ telligeret deum: ſed tamen cum iam pie eum q̄/ reret: tamen nondum dignus operib⁹ rediret: per verbum incarnatum anticipat filij reditū. Ante ad terras venit q̄ ille ad domum cōfeſ/ ſionis ipſum verbum non deſerens: ſed in ver/ bo vſq̄ ad peregrinationē noſtram condeſcen/ dens. Brachiū. i. filiū in amplexū reuertentis humiliauit. Pater ſuper filij collū cecidit duȝ leue iugum ſue dilectiōis ſibi impoſuit: ⁊ oſcu/ latus eſt eum vt oſtenderetur q̄ alibi dicitur:
Can. 1. a Oſculetur me oſculo oris ſui. Rediens oſculum charitatis a patre accipit: dum ꝑ gratiā certifi/ catur de indulgentia. g Cito ꝓferte ſtolā primam. Stola prima veſtis inocētie in qua p̄/ mus homo cōditus: ſed poſt culpā ſe nudū no uit ⁊ pellicīū. i. mortale ſūpſit indumētū. Anu/ lū. i. ſignaculū fidei q̄ ſignant̄ ꝓmiſſa in cordi/ bus credentiū. In manu. i. opatiōe: vt ꝑ opa fi des clareſcat: ⁊ ꝑ fidē opera firmēt̄. Et date cal ciamenta. i. exempla prioꝝ munite in officio ꝑ/ dicandi: vt ⁊ opus ornetur bene viuēdo: ⁊ cur/ ſus ad eterna preparando. Adducite vitulum predicate chriſtum ⁊ mortem eius inſinuate: vt et corde credat occiſum imitando: ⁊ ore percipiat paſſionis ſacramentum ad emundationem.
h Et calciamenta. Nec coluber inuadat: vt ſuper ſcorpiōes eat: vt e
Ro. 10. c ꝯueniat. Q̄ ſpecioſi pedes e. Perdiderat eni͛ dignitatē ſponſi ⁊ nudis pedibus paſca celebrare non poterat.

a † Et cupiebat implere vētrē ſuū a†
ſ ſiliqua genus ligumīs: ſonoris follib⁹ ⁊ vacu is: qδ ventrē magis onerat q̄ reficit.
de ſiliquis quas porci māduca/
b bāt: ⁊ nemo illi dabat. In ſe aūt b† c†
ſ bñ in ſe reuertit̄: q2 a ſe receſſit: a ſ. i. quāti ex iudeis ob p̄ſentia bona tm̄ legē cuſtodiūt: nō ex dilectione.
c reuerſus dixit: Quanti mercen d†
narij in domo patr᷑ mei abūdāt e f†
a ſ in idolatria omni veritati deſtituor.
panib⁹: ego aūt hic fame pereo. g†
ſ q2 me iacere cognoui: ibo q̄ lōge receſſi: ad pa trē q̄ ſub p̄ncipe pecoꝝ mirabili egeſtate tabeſco h†
Surgā ⁊ ibo ad patrē meū: ⁊ di i k†
a ſ corā angelicis ſpiritib⁹ ſanctiſq̄ animabus in quibus deus ſedet.
d cam ei: Pater peccaui in celū ⁊
corā te: iam non ſum dignus vo
e cari filius tuus: fac me ſicut vnū
de mercēnarijs tuis. Et ſurgēs
ſ ſicut deliberauit ita implet ſ in eccleſia cō/ ſtitut⁹: vbi iā peccatoꝝ fructuoſa poſſit eſſe cō/ feſſio.
f venit ad patrē ſuum. Cū aūt ad l†
a ſ aū oclos haberi nō niſi q̄ diligunt̄ dici ſolēt: impios eni͛ ⁊ ſupbos de⁹ nō videre dicitur.
huc lōge eſſet vidit illū pater m†
ſ dū ꝓ hoīe reducēdo verbū in carne miſit.
ipſius: ⁊ miſericordia mot⁹ eſt: ⁊ †
ſ ne quis impediat veniētem: in occurſu p̄ſētia in amplexu clementia.
accurrēs cecidit ſup collū eius:
ſ in eccl'ia cōſtitut⁹ icipit pctm̄ cōfiteri.
⁊ oſculatus eſt eum. Dixitq̄ ei
ſ quia celeſtē hieruſalē reliqui.
filius: Pater peccaui in celū ⁊
ſ q̄ te deſerto idola colui. a ſ cupit ꝑ grām fi eri qδ fatet̄ indignū eſſe ꝑ meritum.
coram te. Iam non ſum dignus
vocari filius tuus. Dixit autem n†
ſ pater ex natura ex ſubſtātia quā aliq̄ñ dedit ñ ergo pater iuſtis tm̄. ſ coad iutores inexco/ lenda ac vinea. b ſ certificare de hereditate mor
g pater ad ſeruos ſuos. † Cito pro o†
talitatis habenda. ſ id eſt veſtē ſp̄ūſſancti.
ferte ſtolā primā: ⁊ induite illū:
a ſ. i. ſignaculū ſimilitudinis chriſti: ⁊ expreſſio veritatis. ſ. i. operibus.
h ⁊ date anulum in manu eius: et p q
calciamēta i pedes ei⁹. Et addu r†
ſ chriſtus vitulus ſaginat⁹ omī ſpūali virtute opim⁹: vt ꝓ toti⁹ mūdi ſalute ſufficiat. a ſ ſēp chriſtus credentib⁹ immolatur.
cite vitulū ſaginatū ⁊ occidite:
ſ gaudiū ē corā deo ſup vno pctōre pñiam agē
et māducem⁹ ⁊ epulemur: quia s t†
te ſ ꝑ infidelitatē. ſ per fidē.
hic fili⁹ me⁹ mortu⁹ fuit ⁊ reuixit: v

a Et cupiebat iplere vē. ſu. ⁊c. q2 intēt⁹ ꝯgregatio ni tpaliū q̄rit in talib⁹ ſufficiētiā: intēdēs eā habere ꝑ talia: ſed nō aſſequit̄ intētū: q2 talia nō minuūt cu/ piditatē: ſed mag' eā augēt. q̄nto eni͛ aliq̄s plus ha/ bet de bonis tpalib⁹: tāto plus ad habenda maiora anhelat: ſcḿ qδ dic̄ beat⁹ Gre/ †
go. Et hoc de cōmuni curſu ac 37. di. ca. le
cidere videm⁹. et iō hī ſubdi/ gimus. §.
tur: b Et nemo illi dabat. hinc etiam
q2 nō aſſequit̄ qδ intēdebat: D
⁊ q2 ꝯſideratio hui⁹ defectus inducit aliq̄ñ ad penitētiā. iō ſubdit̄: c In ſe aūt reuer/ ſus dixit: Nō eni͛ peccādo ex̄ ſe egredit̄: q2 limites rctē rati onis trāſgredit̄: ⁊ iō peniten/ do ad ſe reuertit̄. d Quā ti mercennarij. i. ſeruientes ꝓ mercede eterna. e In do/ mo patris mei. i. in eccl'ia ſeu ꝯgregatiōe iuſtoꝝ. f Abū/ dant panib⁹. i. pane ſacre ſcri/ pture ꝑ eruditionē ⁊ pane eu/ chariſtie ꝑ ſacramenti recepti onē. g Ego aūt hic fame pereo. q2 ſi ad populū gentilē referat̄ hoc dictū. ptȝ q̄ ei ta/ lia nō adminiſtrant̄. Si autē ad catholicū peccatorē: ptȝ q̄ talia nō ꝓficiūt hoī q̄ diu ma net in mortali pctō. h Sur/ gā. ꝑ infidelitatis vel pcti de/ relictionē. i Et ibo ad pa trē meū ⁊c. ꝑ vite melioratio/ nē. k Et dicā ei: pater ⁊c. ꝑ verā fidei cōfeſſionē. q̄tum ad pplm gentilē: ſcḿ illδ Ro. x. Corde credit̄ ad iuſticiam: ore autē cōfeſſio fit ad ſalutē. q̄tū ad catholicū pctōrē ꝑ in/ tegrā pctōꝝ ꝯtritionē ⁊ purā ꝯfeſſionē. l Cū aūt adhuc lōge eſſet. i. mot⁹ ad pñitēdū: E
nō tñ ꝑfecte ꝯtrit⁹, ad quā re/ quirit̄ grā diuina ꝑueniēs. iō ſubdit̄: m Vidit illū pat̄ ipſius. oculo clementie. ſequi/ tur: n Dixit autē pater ad ſeruos ſuos. i. ad apoſtolos ⁊ eccleſie miniſtros q̄bus prece pit predicare nō ſolū iudeis: ſed etiā gentilibus. ⁊ etiā non ſolum iuſtis: ſed etiam pecca/ toribus. o Cito ꝓferte ſto lam primam. i. proferendā in/ †
nocentiā ⁊ reſtituendam nun De. pe. di. 3
ciate vere conuerſis ⁊ penitē⁹ c. quō reno
tib⁹. p Et date anulū ī ma uari.
nu eius. i. p̄dicate dandū anu lū fidei ꝑ charitatē opantis.
q Et calciamēta in pedes. i. ſanctoꝝ p̄cedentiū exempla: q2 calciamēta fiūt de pellibus aīaliū mortuoꝝ. r Et ad/ ducite vitulū ſagiatū ⁊c. i. ſa/ cramētū eucharíſtie fidelib⁹ adminiſtrate. in quo īmolat̄ chriſtus q̄ eſt vitul⁹ ſaginat⁹ ꝓpter gratie pinguedinē.
s Et manducem⁹. q2 in pri/ mitiua eccleſia nō ſolum mini ſtri eccleſie ſumebāt hoc ſacra mentū: ſed etiā totus ppl's q̄ti die: vt hr̄ Act. ij. Et adhuc ſemel in anno q̄libȝ chri ſtian⁹ tenet̄ refici h̄ ſacramēto. reficit̄ etiā q̄tidie: q2 ſacerdotes nō ſolū ſumūt h̄ ſacramētū ꝓ ſe: ſ; ēt pro pplo. t Quia hic fili⁹ me⁹ mortu⁹ erat. morte cul/ pe. v Et reuixit. vita gratie.

¶ a Et ceperūt. Nō ſolū filiꝰ ꝓ quo vitulꝰ occiſus eſt reficit̄: ſ ⁊ pater et ſerui eius: qꝛ refectio dei ⁊ ſctōꝝ eſt ſalꝰ pctōꝝ. Et nota ꝙ poſt datā ſtolā: anulū: calciamētū: vitulꝰ immolat̄: qꝛ niſi q̄s ſpem pme imortalitatis induerit: niſi anulo fidei opa ꝓmunierit: niſi ipam fidē ꝯfitēdo ꝓdicauerit: celeſtibꝰ nō pōt intereſſe ſacramentis.
b Erat aūt ſi. Filiꝰ. i. pplꝯ iſrael q̄ nec ad colēda idola elōgauerat: neq̄ ī domo erat: qꝛ interiora legis nō penetrabat: litterali ſē ſu cōtētus: terrena opās: terrena expectās. Hic eſt qui agrū emit: ⁊ q̄nq̄ iuga boū legꝭ onere preſſus: terrenis ſenſibus fruitur: et vxorē ducit in affectu carnis. c Et cum ve. ⁊c. Appropinquat filiꝰ domū: cū aliq̄s ī
F pplꝯ illo ſpiritualit̄ legē intelligēs: labores ſeruilis opis īprobat ⁊ eccleſie libertatē cōſiderat. Audit ſymphoniā ⁊ choꝝ. i. ſpū plenos: vocibus ꝯſonis euāgeliū ꝓdicare. Vocat vnū de ſeruis: cū ſumit ad legendum aliquē de ꝓphetis. Et cū interrogat: dū in eo ſcrutat̄ q̄ ſint hec feſta eccl'ie: in quibꝰ ſe eſſe nō videt. Interrogauit que hec eſſēt: ⁊ nūc q̄rit iſrl' cur deꝰ letet̄ in aſſūptiōe gētiū ⁊ ꝓpter inuidiā neſcit patrꝭ volūtatē ⁊ foris ſtat: q̄uis p ꝓcones roget̄. d Audiuit. Symphonia eſt diuerſarū etatū ⁊ virtutū velut
Act.4.f variaꝝ chordaꝝ īdiſcreta ꝯcordia. Vn̄: Multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. e Indignatus eſt. Indignabant̄ iudei et cōquerebant̄: qꝛ ieſus cū gentibꝰ epularet̄. Et adhuc de gētiū ſalute indignant̄: nec volunt introire. Sed cū plenitudo gentiū itro-
G ierit: egredief pater ad rogādū iſrael: quando manifeſta erit vocatio iudeoꝝ. f Ecce tot annis. Hiero. Iuſticiā legis ſecutꝰ: iuſticie dei nō eſt ſubiectꝰ. Que enī maior ē iuſticia dei q̄ ignoſcere penitentibꝰ. g Mādatū tuū nūq̄ ꝓteriui. quaſi nō ſit ꝓterire: ſalute alterius inuidere: vel de iuſticia ſe iactare. Nunq̄ ꝓteriui: cōuerſatus ſine querela: vel iactātia eſt: nō veritas: cui pater non cōſentit: ſed alia rōne cōpeſcit. Decū es: lege qua ſtringeris: nō quin peccauerit: ſ qꝛ
Ps.85. deꝰ caſtigādo ſp retraxit. Vn̄: Si aūt dereliq̄rit filij eiꝰ legē meā: ⁊ in iudi. meis nō am. ⁊c. Viſitabo ⁊c. Nec mirū ſi prī mētit̄: q̄ frī inuidet: cū ⁊ in iudicio impudē eiꝰ mentien-
Dan.7.c tur. Nōne in noīe tuo d. c. Nūq̄ dediſti mihi ⁊c. Nullius ſāguis ꝓphete vel ſacerdotꝭ a romano imperio nos liberauit: ⁊ p gētibꝰ glorioſus ſanguis fundit̄. Cum amicꝭ epulatur patre abſente: qꝛ ſp in agro. i. in fine ſcl'i hedū. i. antichriſtū imolabit. Et cū amicꝭ de
Ps.73. monibꝰ ſaturabit̄. Vn̄ dr̄: Tu cōfregiſti capita drā. d. e. e. p. ethio. i. nolētibꝰ ꝯuerti. dediſti eū in quo delectent̄. Occidiſti il. vi. ſa. Cōfitent̄ veniſſe xp̄m: ſed inuidia non vult ſaluari. Sic de iudeo ⁊ gentili. Generalit̄ āt de iuſto ⁊ pctōre pōt accipi: Sed quō iuſtꝰ inuidet fratri: nec vincitur correctiōe patris. Sed oīs iuſticia in cōparatiōe dei nō eſt iuſti-
Ro.7.d cia. Vn̄ Paulꝰ: Quotq̄t pfecti eſtis. Et alibi: Miſer ego quis m. l. de c. m. huius. In ſctōs aūt cadit inuidia: vt apl'i indignati ſūt ꝓ petitiōe matris filioꝝ zebedei. Nec mirū cū hoc etiam de angelꝭ putet̄. Sidera q̄ppe nō ſūt mūda in cōſpectu eiꝰ: ⁊ circa angelos ſuos peruerſum q̄d intellexit. Oia mea tua ſunt. Oia: nō ſp ad totū: ſed ad
Ps.13. ꝑtē maximā refert̄. Ut oēs decliauerūt. ſi. iu. fa. ſunt. Oēs q̄ venerūt f. ſūt. Omnibꝰ oia. f. ſ. Oēs q̄ ſua ſūt. q. Omnia mea tua ſūt: nō angeli ſed lex ⁊ ꝓphete: q̄ſq̄ illi nil negauerit quem ad eſum hortatur vituli. h Nunq̄ mandatum tuū preteriui. ⁊c. Hoc non de omnibus: ſ de his tm̄ q̄ ad idolatriā nunq̄ verſi ſunt. q̄ ⁊ ſi temporalia querebāt: ab vno deo tn̄ ea deſiderabant. i Deuorauit ſubſtantiā ⁊c. Meretrices ſūt ſupſtitiōes gētiliū: cū quibꝰ ſubſtātiam diſſipat: q̄ relicto cōnubio xp̄i dei: cū demōe feda cupiditate fornicat̄. k Fili tu ſp ⁊c. Nō q̄ſi mētiētē redarguit: ſ ſecū pſeuerātiam eiꝰ approbās ⁊ ad pfruitionē potioris exultatiōis inuitās.
l Omnia mea tua ſunt. In eterna beatitudine ⁊ oīm ſingula ⁊ ſingulorum oīa nr̄a ſunt ſupiora ad videndū: nr̄a erūt equalia ad cōuiuendū: nr̄a erūt inferiora ad dn̄andū. Sic enī cupiditas nihil ſine anguſtia: ita nihil cū anguſtia charitas tenet.

¶ Dicebat āt

¶ receđēdo a cōſortio iuſtoꝝ. a ¶ redditꝰ mr̄i eccl'ie. b ¶ h in ꝓmitiua eccl'ia. ſ epule huiꝰ feſtiuitatꝭ iā dilatata eccl'ia ī orbe terraꝝ celebrant̄.

a periērat ⁊ inuentus eſt. Et cepē-
b rūt epulari. Erat aūt filiꝰ eiꝰ ſeni- a†

¶ .i. in terrenis opibꝰ. i. lōge a cōſilio pr̄is.

c or in agro. Et cū vēiret ⁊ appro- b

a ¶ ſymphonia eſt collatio quorumcunq̄ ſonoꝝ et chorus vocum.

d pinq̄ret domui: audiuit ſymphō- c
niā ⁊ choꝝ: ⁊ vocauit vnū de ſer- d
uis: ⁊ interrogauit q̄d hec eſſēt.

¶ ꝓpheticus ſermo. a ¶ ab extremis terre: vñ maior exultatio. Dñ: Cātate deo cāticū nouū: qꝛ laus eius ab extremis terre.

Iſq̄ dixit illi. Frater tuꝰ vēnit: ⁊ occidit pater tuꝰ vitulū ſagia-
e tū: qꝛ ſaluū illum recepit. Indi- e
gnatus ē aūt ⁊ nolebat itroire.

¶ etiam hunc bonus pater ſaluare cupit.

Pater ergo illius egreſſus cepit f
rogare illū. At ille reſpōdens di-
f xit patri ſuo: Ecce tot ānis ſuio g

¶ quod eſt de vno deo colendo.

g tibi: ⁊ nunq̄ mādatū tuum ꝓter h

¶ .i. nunq̄ te mihi ad refectionē dediſti eo ipſo ꝙ te hedū. i. pctōrē ⁊ legis ꝓphanatorē exiſtia.

iui: ⁊ nūq̄ dediſti mihi hedū vt i

¶ hoc ex ꝑſona ꝓncipū cū plebe. vel ex ꝑſona populi hieroſolymitani cū alijs tribus iſrael.

cum amicis meis epularer. Sed
i poſtq̄ hic filius tuꝰ q̄ deuorauit
ſubſtātiā ſuā cū meretricibꝰ vēit
occidiſti illi vitulū ſaginatū. At
k ipē dixit illi: Fili tu ſēp mecū es: k

¶ ſi deſinas inuidere.

l ⁊ omnia mea tua ſūt. Epl'ari au- l
tem ⁊ gaudere oportebat: qꝛ frater tuꝰ hic mortuꝰ erat ⁊ reuixit: periērat ⁊ inuentus ēſt.

a Erat aūt filiꝰ eiꝰ ſenior in agro. qꝛ iudaicꝰ pplꝯ in cultu vniꝰ dei erat occupatꝰ. b Et cū veni. ⁊ ap. do. ſ. eccleſie. c Audiuit ſymphoniā ⁊ choꝝ. qꝛ cū ſpūſſctūs deſcēdiſſet ſup aplos alioſq̄ diſcipulos in die pētecoſtes ceperūt laudare deū varijs linguis: vt habet̄ Act. ij. Et tūc iudei qui erāt in hieruſalē audiētes voces eoꝝ admirati ſūt: et ceperunt querere vnde eſſet tanta gratia ⁊ exultatio. ideo ſubditur: d Et vocauit vnū de ſeruis. ⁊ interrogauit quid hec eſſent: qꝛ Petrus pro alijs rn̄dit: oſtendens ꝙ erat ex dono ſpūſſancti q̄d iuſtificat venientes ad fidē catholicam ſiue ſint iudei: ſiue ſint gētiles. vñ ⁊ ſimilis gratia ſpiritusſancti data fuit gentilibus credentibus: ſicut et diſcipulis chriſti in die pentecoſtes data fuerat: vt habet̄ Actu. x. de Cornelio ⁊ alijs gentilibus qui erant cum eo. e Et indignatus nolebat introire. qꝛ iudei etiā ad fidē cōuerſi fuerūt admirati ꝙ gentiles q̄s priꝰ deſpexerant equarent̄ eis ī gra dei: vt habetur Act. x. vñ cū Petrꝰ rediſſꝫ hierl'm illi q̄ erāt cōuerſi ad fidem catholicam de iudaiſmo diſceptabāt aduerſus illū: eo ꝙ cōicauerat cū illis: vt habet̄ Act. xj.
f Pater ergo illius egreſſus cepit rogare ⁊c. qꝛ deꝰ ꝑ aplos ⁊ ſpecialit̄ ꝑ Paulū oſtēdit rationabiliter ⁊ ꝑ ſcripturas ꝙ erāt gētiles nō cōtēnēdi: ſ gaudent̄ ad cōmunionē fideliū recipiēdi. g Ecce tot ānis ſuio tibi: ſub lege moyſi. h Et nunq̄ mādatū tuū ꝓteriui. ſ. mādatū de cultu vniꝰ dei: Licet enī multi de iudeis fuerant idolatre: tn̄ aliq̄ ſp remāſerūt ī fide ⁊ cultu vniꝰ dei. ⁊ illi poſſunt dici pplus iudaicꝰ: ſicut ⁊ frequēter pars nomiat̄ nomine totius. i Et nūq̄ dediſti mihi he. qꝛ toto tpe legis moſaice nūq̄ tātū beneficiū datū fuit pplo iudaico: q̄ntū datū eſt tpe euāgelij gētili populo ad fidē cōuerſo. ideo oīa bn̄ficia illiꝰ tpis modica ſūt ⁊ q̄ſi nullius reputatiōis reſpectu bn̄ficiorū noue legis. k Fili tu ſemp mecū es. qꝛ ſp aliq̄ de iudeiſ adheſerūt deo ꝑ fidē. ⁊ multi ex eis receperūt fidē catholicā: q̄ ſūt ꝑticipes beneficioꝝ noue legis. ideo ſubdit̄: l Et oīa mea tua ſūt. cetera patēt ex ꝓdictis. Si aūt referat̄ iſta parabola ad iuſtū ⁊ pctōrē reuertētē: ſic filiꝰ ſenior exiſtēs in agro eſt hō a iuuētute in opibꝰ virtuoſis exercitatꝰ. Iunior autē filiꝰ ē pctōr pñitēs q̄ diu male vixit: ⁊ aliq̄n ſibi dat̄ a deo maior gr̄a: ⁊ ꝑ ꝯñs maior gl'ia q̄ illi q̄ bn̄ vixit a iuuētute: ſic patet de ſctō Bonifacio martyre nō pōtifice: qui iuuentus in ſtupro penituit: ⁊ paſſus ē ſub diocleciano cuius feſtū colit eccleſia romana ſcd̄o idus maij. de quo iuſti aliq̄n admirant̄: q̄ q̄dē admiratio pōt dici q̄dā indignatio: inq̄ſtū talis nō videt̄ dignꝰ tāto bono: ſed deuſ pater pacificat hāc indignationē q̄n oñdit ꝑ eruditionē vel inſpirationē ꝙ h nō ꝓuēit ex ꝑte pctōris penitētis: ſ ex infinita bōitate dei ꝯferēt' ſm̄ vera ſua iudicia facultatē hūanā oīno trāſcēdētia. ⁊ ad hāc itētionē pōt de facili lr̄a applicari. ¶ Ca. XV

¶ Moraliter. Erant autē appropinquātes ei publicani ⁊c. Sequit̄: et Quis ex vobis hō q̄ habet centū oues. Per hominē centū oues habētē ſignificat̄ ꝓſidēs mōaſterio cētū religioſos hn̄ti in clauſtro q̄d deſertū dr̄: eo ꝙ aſꝑitas vite ibi ſeruat̄. ꝑ numeꝝ etiā centenariū itelligit̄ qlibet aliꝰ numerꝰ clauſtraliū, nā ī nouo

⁊ veteri

⁊ veteri teſtamento frequẽter ponit̃ determinat⁹ numer⁹ pro indeterminato. † Et ſi ꝑdiderit vnã.ꝑ apoſtaſiam. † Nõ ne dimittit nonagintanouẽ in deſerto.i. in obſeruatione clau/ ſtrali vbi ſunt in tuto. † Et vadit ad illã que perierat. vt ad bonũ reducat.⁊ gaudet nõ de illius errore:ſed de bona re/ ductiõe. † Q̃ ſupra nonagintanouẽ iuſtis.nõ q꞉ plus dili gat illũ:ſed q꞉ ſpecialẽ rõnẽ gaudendi habet de reductiõe ei⁹ quã nõ habet de nõ errãtib⁹.tñ nõ errãtes ſꝑ ſũt plus diligen/ di ceteris parib⁹. a† Aut que mulier habẽs dragmas.x. Per hãc mulierẽ põt itelligi prioriſſa vl' abbatiſſa habẽs mo/ niales in quocũq; numero rõe ꝑdicta. † Et ſi ꝑdiderit vnã. intra domũ ꝑ infamiã. b† Nõne accedit lucer.⁊c̃. q꞉ debet diligenter inquirere veritatẽ q̃ſtũ ad factũ ⁊ circũſtãtias. ⁊ ſi inuenerit illã monialẽ innocentẽ vel veraciter penitẽtẽ debet gaudere cũ vicinis ſuis.i.cũ monialib⁹ alijs. e† Hõ q̃daʒ habuit duos filios.homo ille xp̃s eſt.eius autẽ filij ſunt oẽs chriſtiani ꝑ eiuſ baptiſmũ regenerati:quoꝝ tñ aliqui ſũt iuſti: ⁊ aliq̃ pctõres. g† Et dixit adoleſcẽtior. Per quẽ ſignifi/ cat̃ quilibet peccator:q꞉ iuuenis eſt moribuſ. † Pater da mihi portionẽ ſubſtãtie ⁊c̃. Per hoc ſignificat̃ ꝙ pctõr recedit a dei patris lege vt agat ꝓ libito volũtatis ſue. h† Et di/ uiſit illis ſubſtãtiã.q꞉ de⁹ dimittit quẽlibet agere ſꝫm arbitriũ libertatẽ. i† Adoleſcẽtior fili⁹ pegre ꝓfect⁹ ẽ.ꝑ multiplica tionẽ pcti elõgãs ſe a patria celeſti.ideo ſubdit̃: k† Et ibi diſſipauit ſbſtãtiã ſuã.bona gratuita ꝑdẽdo:⁊ naturalia peio rãdo. m† Et poſtq̃ cõſũmaſſet oĩa facta eſt fa.va.i re.illa. nã i regiõe pcti fit magn⁹ defect⁹ pabuli diuini. n† Et ipẽ ce pit egere.nã exiſtẽs in mortali pctõ fit egẽs omĩ ſpũali bono. o† Et adheſit vni ci.⁊c̃.i.diabolo q̃ ciuis ẽ in regione vmbre mortis. p† Et miſit il.in vil.ſu.i.in pctõꝝ ſocietatẽ in q̃ do minat̃ ſicut in ꝓpria villa. q† Ut paſceret por.i.imũdicie pec cata. a† Et cupiebat im.vẽ.de cibo porcoꝝ q̃ ẽ carnalitas b† Et nemo il.da.q꞉ null⁹ vtẽs rõe ꝯcedit carnalit̃ viuere. c† In ſe aũt reuer.i.ad ꝓpriã ꝯſciẽtiã ꝑ rõnis dictamen.a q̃ receſſerat ſequẽdo ſẽſualitatẽ. d† Dixit quãti mer.i.deo ſꝫ/ uiẽtes. f† Abũdãt panib⁹.vbi diuini ⁊ euchariſtie ſacra/ mẽti. g† Ego aũt hic fame pe.ꝓuat⁹ omĩ bono. h† Sur gã.de luto culpe: i† Et ibo ad prẽꝫ.ꝑ conatũ opãdi bñ. k† Et dicã ei ⁊c̃.recognoſcẽdo culpã ⁊ petẽdo veniã. l† Cũ aũt adhuc lõge eſ.i.attrit⁹ ⁊ nõ ꝑfecte ꝯtritus.ad q̃s requirit̃ grã dei ꝑueniẽs.iõ ſubdit̃: m† Uidit il.pa.ipi⁹. oculo clemẽtie. † Et accurrẽs ceci.ſup col.ei⁹ ⁊c̃.in ſignum reconciliatiõis ꝑfecte. n† Dixit ad ſer.ſu.i. eccl'ie miſtros q̃b⁹ xp̃s ꝑcepit benigne recipe penitẽtes ⁊ cõfitẽtes. o† Ci to ꝓferte ſtolã primã ⁊c̃.adminiſtrãdo ſibi eccl'ie ſacramẽta: vt ſic pri⁹ ſpũalit̃ adornet̃. r† Et adducite vitulũ ſa.i.eu/ chariſtie ſacramẽtũ.xp̃m cõtinẽs imolatũ. t† Et epulemur ⁊c̃.q꞉ pctõr vere penitẽs de pctis ad mẽſã xp̃i recipit̃ cum ali is chriſtianis. a† Erat autẽ filius eius ſenior in agro ⁊c̃. per quẽ ſignificatur chriſtianus perſeuerans in iuſticia remiſ ſe tamen opando.⁊ talis aliquando miratur ꝙ deus magis reſpicit peccatorem conuerſum dando ei virtutẽ fortius ope/ randi:ſicut dedit ſancto Bonifacio martyri.⁊ talis admira/ tio indignatio dici poteſt large loquẽdo. quia parabola que eſt quedã ſimilitudo non ſemꝑ currit omni modo. pater autẽ amouet hãc admirationẽ ſeu idignationẽ qñ de⁹ ꝑ ſe vl' ꝑ ali um oſtẽdit iuſto ꝙ q̃cq̃d opat̃ iuſte fit: licet hominibus ali/ quando aliter videatur.

Glo.ordi.

a Dicebat Ca. XVI autem ⁊c̃. Poſtq̃ tribus parabolis murmurãtes de penitẽti/ um receptiõe redarguit: ſuppõit duas parabolas de danda elemoſyna ⁊ ſe/ quẽda parſimõia. Et con/ grue p⁹ pẽitẽtiã de elemo/ ſyna ſubdit̃: Iuſte eniꝫ a deo pẽitẽs miſẽdiaꝫ expe/ ctat:q̃ idigẽti ſr̃imiſẽdiaꝫ ꝓſtat. Monet ꝗ aplõs ad

Lu.6.f clemẽtiã.q.d. Dimittite⁊ dimittet̃ vob:date⁊ dabi tur vob. b Ad diſci. q꞉ phariſei ſupbi ⁊ auari: ſicut petẽtib⁹ veniã ita egẽ/ tib⁹ pecuniã negabãt: iõ ſaluator nũc ad illos:nũc ſꝫ audiẽtib⁹ ad diſciplos de pietate vba facit. c Hõ q̃dã. Uillic⁹ ꝓprie ville cuſtos:ſꝫ põit̃ hic ꝓ iconomo.i.diſpẽſatore: q̃ vniuerſã ſubſtãtiã dom⁹ diſpẽſat. In h̃ q̃ppe diſpẽ/ ſatore nõ oĩa ad imitãdũ debem⁹ ſumere.ſ.vt frau/ dulẽter erga deũ agam⁹: ſed ecõtrario iſte ſilitudi/ nes dant̃: vt intelligam⁹ ſi laudari potuit a domĩo cui fraudẽ faciebat:q̃tomagis placet deo q̃ ſꝫm ei⁹ ꝑceptũ opa illa facit. Nec repꝛehẽdit̃ villic⁹: in quo diſcim⁹:nõ ipi eſſe dñi:ſed poti⁹ alienarũ diſpẽſatores facultatũ. Et iõ licet peccauerit:ta/ mẽ q꞉ ſibi in poſterũ ex indulgẽtia rerũ dñi que/

Allego. ſiuit auxilia:predicatur. Allegorice. Uillicus eſt cui deus aliquas pecuniaſ ad erogandũ pau peribus commiſit:qui ſi cogitat talem villicatio nem cum vita illa finienda:magis de amicis ac/ quirendis q̃ de congregandis diuitijs pertra/ ctat. Intelligens finita vita iſta non eſſe ei locũ: vt terram ſuam deuota cõpũctione fodiat ad fe/ rendum fructum. Et ibi etiã ꝯfuſibile erit mẽdi/ care:eo modo quo mẽdicabũt fatue virgines.

a b c Dicebat ãt ⁊ Ca. XVI ad diſcipulos ſuos: Hõ q̃dã erat diues q̃ habe/ b c d

a hec accuſatio fit qñ nõ exercet opa pietatis erga illos quibus debuit.

bat villicum:⁊ hic diffamat⁹ eſt e

diſſipatio ẽ vel qñ male cõgregat̃:vl' dñ bñ ex pendit. a vocat qñ incutit timorẽ eterne dã nationis.

apud illũ:quaſi diſſipaſſet bona f illius:⁊ vocauit illum:et ait illi:

a dñ viuis cogita qualiter debeas opari.

Quid h̃ audio de te:† Redde ra g

a tpe mortis.

tionẽ villicatiõis tue. Iã eni nõ h

timore pterritus.

poterꝭ villicare. Ait ãt villic⁹ in/ i†

vt penas euitem.

tra ſe: Quid faciã: q꞉ dominus meus aufert a me villicationẽ? Fodere nõ valeo: mẽdicare eru k l

tpe hui⁹ villicatiõis.

beſco. Scio q̃d faciã:vt cũ amo/ m† n

a illis quib⁹ miſericordiã hic impendero.

tus fuero a villicatiõe: recipiãt o me in domos ſuas. Conuocatꝭ p† itaq; ſingulis debitoribus dñi

Nico.de lyra.

a† a b c d Dicebat aũt. Poſtq̃ deſcripta eſt Ca. XVI penitentiũ receptio benigna.hic ꝯñr deſcri/ bitur coꝝ ſatiſfactio cõdigna: q̃ potiſſime eſt ꝑ elemoſynaꝝ largitionẽ:ſꝫm illud Dañ.iiij. Pctã tua elemoſynis redime:⁊ iniq̃tates tuaſ in miſericor dijs paupeꝝ. Et ad hoc ſaluator inducit ꝑmo para/ bolã.ſecũdo rẽ geſtã.ſcõa ponit̃ ibi: Hõ q̃dã erat di ues. Circa primũ ꝑmo ponitur xp̃i eruditio.ſcõo phariſeoꝝ deriſio.ibi: Audiebãt aũt. Pria i duas. q꞉ prima ponit̃ parabole narratio.ſecũdo ipſi⁹ ad ꝓ poſitũ applicatio.ibi: Et ego vobis dico. Circa ꝑ mũ ſciẽdũ ꝙ ad h̃ iducit̃ parabola: vt ꝑ hoc itelliga tur ꝙ ſicut diſpẽſator faciẽs curialitatẽ de bonis do mini ſui recept⁹ ẽ in domib⁹ illoꝝ quib⁹ fecit: ſic di uites hui⁹ mũdi ſi de bonis a deo ſibi traditꝭ ad diſ pẽſationẽ dẽt paupib⁹:recipient̃ in domo ipoꝝ q̃ eſt celũ:ſꝫ illõ Mat.v. Beati paupes ſpũ qm̃ ipoꝝ eſt regnũ celoꝝ.dicit ergo: b Hõ q̃dã.i.ipẽ de⁹ ꝓ no bis humanat⁹. c Erat diues.ſꝫm q̃õ ẽ.xxi.ꝓpo/ ſitiõe libri de cauſis.ꝑmũ eſt diues ꝑ ſemetipm ⁊ nõ diues maius.⁊ Pſ.cxj. Glorie⁊ diuitie i domo ei⁹. d Qui habebat villicũ.i.diſpẽſatorẽ cui tradidit bona tẽporalia ad diſpenſandũ. e Et hic diffa/ matus eſt apud illũ.q꞉ nihil latet eum. f Quaſi diſſipaſſet bona illius.quia frequenter contingit ꝙ diuites huius mundi:⁊ maxime eccleſie miniſtri q̃/ bus tradita ſunt bona tpalia ad exponẽdum in pijs operibus:frequenter conſumunt ea in illicitis ⁊ ſu/ perfluis cõtra voluntatẽ dñi tradẽtis talia coꝝ diſ/ penſationi. g Redde rationẽ.q꞉ de omnib⁹ ſibi traditis deus exiget rationẽ vſq; ad minimuꝫ qua/ drãtẽ. h Iã eni nõ po. vil.q꞉ oĩa a te auferent̃ i morte. i Ait aũt vil. intra ſe q̃d fa.q꞉ aliqñ ꝯtin/ git ꝙ diuites huius mundi male conſumentes bona ſibi tradita: timore mortis ducuntur ad penitentiam ⁊ ad cogitandum de vita futura. k Fodere non valeo.i.ꝓprio labore et penitentia non poſſum ſatiſfacere de peccatis et venire ad vitam beatam. l Mendicare erubeſco. q꞉ ve/ recundum debet eſſe huius mundi diuitibus petere a pauperibus ⁊ religi/ oſis ſuffragia ſpiritualia et nõ rependere eis in tẽporalibus bonis. m Scio quid faciam.q꞉ bona tpalia eis diſtribuã. n Ut cũ amot⁹ fue/ ro a villicatione.ſ.in morte. o Recipiãt me in do. ſu.i.ꝑ eoꝝ ſuffragia⁊ merita recipiar in vita beata. p Conuocatis itaq; ſingulis debitorib⁹ dñi ſui:q꞉ religioſi et paupes q̃ntũcunq; iuſti ſunt debitores dei. In hoc ta men tenet iſta parabola ꝙ ſicut iſte qui curialis fuit creditoribus de bo/ nis domini ſui:recepit ab illis curialitatẽ quibus fecerat:ſic diuites huius mundi ſi bona eius tradita pauperibus diſpenſent.per hoc de offenſis ſatiſ facient. parabola enim ſimilitudo eſt. Similitudo enim non ſemper currit

† De accuſa. qualiter in pun.

A

B

Cẽtũ ca

a Centū cados. Cadus grece: amphora dicit latine: cō⸗tinēs tres vrnas. Chorus modijs. xxx. implet. Simplici⸗ter ſic pōt accipi. Quiſq̄s indigētiā paupis vl' ex dimidia vl' ex q̄nta pte alleuiat. miſericordie ſue mercede donādꝰ eſt. Uel ſic accipiat vt cū iudei decimas dederint ſacerdo⸗tibꝰ ⁊ leuitis ſuis: ſup iuſticiā eo⸗rū abundet iuſticia eccl'ie xp̄i. Et cū illi decimaſ: iſti dent dimidias: ſicut zacheus fecit de bonis ſuis: vel duplicent illoꝝ decimas dan⸗do quintas. b Et lauda. ⁊c̄. Si diſpēſator inique mām̄one dn̄i vo⸗ce laudat: q' de re iniqua ſibi iu⸗ſticiā pparauit: ⁊ paſſuſ diſpēdiū: tn̄ laudat prudētiā eius: nō q' ad⸗uerſū dn̄m fraudulenter egerit: ſꝫ q' ꝓ ſe prudent fecerit: q̄ntomagꝰ chriſtus qui nullum damnū ſuſti⸗nere pōt et ꝓnus eſt ad clementiā laudabit diſcipulos: ſi in ſibi cre⸗ditos miſericordes fuerint.
c Quia filij. Cuius quiſq; opa agit eius et filiꝰ dicit. Unde: Filij huius ſeculi: id eſt tenebrarū: ⁊ fi⸗lij lucis eterne vite. d Facite vobis. Mammona lingua ſyrorū diuitie iniquitatis: quia de iniq̄⸗tate collecte ſunt. Si ergo iniq̄taſ bene diſpenſata vertit in iuſticiā: q̄ntomagis eplē diuini ſermonis in quo nulla eſt iniquitas: bonuꝫ diſpēſatorē leuāt in celū. Un̄ ſeq̄⸗tur: Qui fidelis eſt in minori ⁊c̄.
e Qui fidelis eſt ⁊c̄. Qui fidel' eſt in minimo. i. in pecūia cū pau⸗pere participanda: ⁊ in maiori fi⸗delis eſt: adherens creatori: ⁊ cuꝫ eo ſpūs vnus effectus. Sed q̄ tē⸗poralia que poſſidet: nō bn̄ diſpē⸗ſat: eternoꝝ ſibi gl'iam de qua tu⸗
i. Joh. 4. d met euacuat. Si enim non diligit fratrē quē videt: deū quem nō vi⸗det quō poteſt diligere? Et ſi hn̄s ſubſtantiā viderit fratrē egenteꝫ ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo: quō charitas dei manet in eo? f Si ergo ⁊c̄. Qui non dat fratribꝰ ad vtendum qd̄ a deo ꝓ omnibꝰ eſt creatum iniquus erit in ſpirituali pecunia diuidenda: vt non ꝓ ne⸗ceſſitate: ſed ꝓ pſonis doctrinam domini diuidat. g Et ſi i alie⸗no. Si carnales diuitias q̄ labun⸗tur nō bn̄ diſpēſatis veras ⁊ eter⸗nas diuitias quis dabit vobis?
h Nemo ſeruus ⁊c̄. Corripiens auariciaꝫ dicit amatores pecunie deum amare nō poſſe. Qui ergo deū amat pecuniā ꝯtemnit. Non valet eñ ſil' trāſitoria et eterna di⸗ligere. Qui eternitatem diligit tē⸗poralia in vſu non in affectu poſſi⸗det. Ideo debetis fideliter diſtri⸗buere: vt domini tēporaliū: nō vt ſerui: q' ſimul nō poteſtis ſeruire deo ⁊ pecunie. i Aut vni ad. Augꝰ. Non q̄dem diliget. Nemo enim diligit di⸗abolū: ſꝫ ſua cupiditate implicitꝰ ei adheret: vt ſi q̄s aliene ancille cōiunctꝰ patit ſeruitutē: ⁊ ſi nō diligit eū cuiꝰ an⸗cillā diligit. Et alteꝝ ꝯtēnet: nō q' odio habeat. Nulliꝰ ei ꝯſcīa deū odiſſe pōt: ſꝫ ꝯtēnit dn̄ minas eiꝰ ſuis cupidita⸗tibꝰ poſtponit: ⁊ de bonitate eiꝰ ⁊ impunitate ſibi blandi⸗tur. k Nō poteſtis. Nō ait: habere diuitias: ſꝫ ſerui⸗re. Seruit q̄ cuſtodit vt ſeruus: ſꝫ qui ſeruitut' excuſſit iu⸗gū diſtribuit vt dn̄s. Qui ſeruit mām̄one: illi vtiq; ſuit. qui merito ſue puerſitatis rebꝰ iſtis ppoſitꝰ: pnceps mū⸗di a dn̄o dicit. l Audiebant aūt. Monebat dn̄s ſcri⸗bas ⁊ phariſeos ſi ſupbe ſape: nō de ſua iuſticia pſumere: ſed peccatores penitentes ſuſcipe: ⁊ ſua q̄ forte inciderent

pctā cle

ſui: dicebat primo: Quantum debeſ domino meo? At ille dixit:
a Cētū cados olei. Dixitq; illi: Accipe cautionem tuaꝫ: ⁊ ſede cito
(dimidiam partem dimittit.)
ſcribe quinquagita. Deinde alio dixit: Tu vo quātū debes? Qui ait: Cētū choros tritici. Ait illi:
(quintā partē dimittit.)
Accipe lr̄as tuas: ⁊ ſcribe octo⸗
(nō de fraude ſꝫ de ꝓuidētia q̄uis peccātē lau⸗dat.)
b gita. Et laudauit dn̄s villicū ini⸗ a†
c q̄tatis q' prudent' feciſſet: q' fi⸗ b
lij huius ſeculi prudētiores filijſ c d
(carnali.)
lucis in generatione ſua ſūt. Et e
(a nō quoſliber pauperes ſed eos q̄ pn̄t vos re⸗cipere in eterna tabernacula.)
d ego vobis dico: Facite vob' āmi f†
cos de mammona iniq̄tatis: vt g
cum defeceritis recipiant vos ī h
e ęterna tabernacula. Qui fidelis i
(in carnalibus in vſus fratrum bene expēſis.)
(in ſpiritualibus erogandis.)
eſt in minimo: et in maiori fidel'
(qui non dat fratribus.)
eſt: ⁊ qui in modico iniquꝰ eſt: ⁊ k
f in maiori iniquus ē. Si ergo in l m
(.i. in diuitijs quibꝰ p̄eſt iniquus mām̄on vt d̄ eis tenet homines.)
iniquo mām̄ona fideles nō fui⸗
(.i. vere vite gaudia vl' ſecures qbꝰ ad vitā vēit)
ſtis: quod veruꝫ eſt: quis credet n o
(a alienū ē a vob' q̄cq̄d ſcti eſtꝰ: q' p̄ter naturā.)
g vobis? Et ſi in alieno fideles nō p
(a ea q̄ ꝓpē hoī ꝯparata ſūt xp̄s ē: q' vita nr̄a ē)
fuiſtis: quod vēſtrū eſt: quis da q r
h bit vob'? Nemo ſeruꝰ pōt duobꝰ s
(inter ſe diſſidērib'. nihil mediū. diabolū)
dn̄is ſuire. Aut ei vnū odiet ⁊ al⸗
(deum. diabolo. deū)
i teꝝ diliget: aut vni adhēbit ⁊ al⸗
(cuiꝰ mādata poſtpōit ⁊ diligit naturaliter.)
(exponit qui ſint duo dn̄i.)
k teꝝ cōtēnet. Nō poteſt' deo ſer⸗ t
l uire ⁊ mām̄onę. Audiebāt autē v†

q̄ttuor pedibꝰ. immo ſi teneret in omnibꝰ iā nō eſſet ſilitudo: ſꝫ ma⸗gis idētitas. a Et laudauit dn̄s villicū iniq̄tatis. nō de fraude ſed de prudentia. ſic diuites huiꝰ mūdi nō ſūt laudabiles de ꝯſum⸗ptione bonoꝝ in illicitis actibꝰ: ſed de h̄ q' prudēter ſeꝰ ꝯuertūt ad diſtribuendū bona in pijs opibꝰ: vt p h̄ ꝓuideāt ſibi in vita futu⸗tura: q' ſola elemoſyna eſt comes defūcto⸗rū: ſm qd̄ dicit beatꝰ Augꝰ. b Quia fi⸗lij huius ſeculi. i. homies tpalibꝰ inteti. c Prudētiores. i. magis aſtuti ſūt ⁊ fer⸗uidi in tpalibꝰ negocijs agēdis. d Fili⸗is lucis. i. q̄ȝ homies ſpūalibꝰ deputati ſint in negocijs ſpūalibꝰ. ⁊ hoc videmꝰ ad ſen⸗ſū frequēter accidere. Cuiꝰ vna rō ē corru⸗ptio nature: ꝓpter quā hō ꝓnior eſt ad ma⸗lū q̄ȝ ad bonū. Alia ratio eſt: q' bona ter⸗rena ſūt ſenſibilia. ⁊ iō fortiꝰ mouēt animū: q' bonū nō mouet niſi vt cognituꝫ: ſm qd̄ dicit Augꝰ. Inuiſa diligere poſſumꝰ: inco⸗gnita aūt nequaq̄ȝ. ſenſibilia aūt bona ſūt magis cognita q̄ȝ ſpūalia: q' ſenſibilia ſūt cognita p experiētiā ſenſus. illa aūt ſolū p fidē. e Et ego vobis dico. Hic ponit p̄⸗dicte parabole applicatio. cū dicit: f Fa⸗cite vobis amicos de mām̄ona iniquitat'. Mām̄on eſt nomē demōis tētātis de diui⸗tijs male acq̄rēdiſ. ⁊ ideo nomē eiꝰ ad diui⸗tias ſignificandas deriuat: ⁊ pōt eſſe p̄me vel tertie decliātionis. dicendo mammo⸗na mām̄one: vl' mām̄on mām̄onis. Facere igit amicos de mām̄ona iniquitat' eſt da⸗re diuitias paupibꝰ q̄ dicunt mām̄ona ini⸗quitatiſ: q' frequēter ad iniquitatē īducūt ⁊ implicāt: nō tn̄ p ſe ſꝫ ex abuſu hominuꝫ. vn̄ dicit btūs Amb. Sicut diuitie impedi⸗mēta ſūt reprobis: ita ꝓbis ſūt adiumēta virtut'. Aliter etiā pōt exponi de diuitijs ī⸗iquo affectu vel malo actu acq̄ſitis. de q̄bꝰ pōt tn̄ elemoſyna fieri vt de acquiſitis per meretriciū ⁊ hmōi. dare igit talia paupibꝰ eſt facere ſibi amicos de mām̄ona iniq̄tat'. i. de diuitijs iniq̄ actu vl' affectu acq̄ſit'. Si aūt iniuſto titulo acquirant' vl' poſſideant' diuitie de eis nō debet dari elemoſyna: ſed eſt reſtitutio faciēda. g Ut cū defeceri⸗tis. a p̄ſenti vita. h Recipiāt vos in eter⸗na tabernacula. i. p ſua merita ⁊ ſuffragia ipetrēt apd̄ deū vos finaliter recipi in btā vita. i Qui fidelis eſt in mini. ⁊ ī maio⸗ri fidelis eſt. bōa minima ſūt tpalia. ſiliter ſūt aliena a nobis: q' ſūt extra nos. bōa āt ſpūalia ſūt bōa maiora. ſūt etiā nr̄a: q' non pn̄t auferri a nob' nobis nolentibꝰ. dic igit ſaluator: Qui fidel' eſt in minimo ⁊ in ma⸗iori fidel' eſt. q. d. qui bōa tpalia q̄ ſūt mini⸗ma fideliter diſpēſauit p elemoſynarū lar⸗gitionē: dignꝰ eſt vt ſibi cōmittat diſpenſa⸗tio ſpūaliū q̄ ſūt maiora: q' fidelitas diſpē⸗ſatiōis p̄me eſt argumētū fidelitatis ſcd̄e. † Dat. 6. d
k Et qui in modico iniquꝰ. bona tpalia q̄ modica ſunt in illicit' cōſumēdo aut male retinēdo. l Et in maiori iniquꝰ eſt. i. in diſpēſatione bonorū ſpiritualiū que maio⸗ra ſunt: quia infidelitas prima eſt argumē⸗tū infidelitatis ſecūde. iō ſequit: m Si ergo in iniquo mām̄ona fideles non fuiſtis. tēporalia ma⸗le diſpenſando que ſunt magis bona ſm apparentiam q̄ȝ ſm veri⸗tatē. n Quod verū eſt. i. bona ſpūalia que ſunt vera bona. o Quis credet vobis ⁊c̄. i. tradet vobis ad miniſtrandum. q. d. nullus ſapiens. ⁊ ideo tales ſi ꝓmoueātur in eccleſia nō eſt ex dei ordinatione: ſed magis pmiſſione. p Et ſi in alieno fideles non fuiſtis. i. in tpalibꝰ q̄ ſūt aliena a vobis: vt p̄dictū eſt. q Nō veſtrū eſt. i. bona ſpūalia q̄ ſunt habentibꝰ intrinſeca: vt predictū eſt. r Quis dabit vobis. ſ. ad diſpenſandū. q. d. nullꝰ ſapiēs h̄ faceret. s Nemo pōt duobꝰ do. ſerui. ſ. ꝯtrarijs. iō ſequit: t Nō poteſtis deo ſeruire ⁊ mām̄one. i. obedire deo ⁊ diabolo: tē⸗tāti de diuitijs male acq̄rēdis ⁊ male diſpēſādis. v Audie. aūt. Hic ꝯſūr pōit phariſeoꝝ deriſio irrōnabil'. ſcd̄o eoꝝ ꝯfutatio rōna⸗bilis, ibi: Et ait illis. Primum ponitur, cum dicitur: Audiebant

aūt hec

¶ pctā elemoſynis redimere. Sed illi pceptorē miſericordie: humilitatis ⁊ parſimonie. deridēt quaſi min⁹ vtilia ⁊ nū/ ꝗ̄ facienda nox⁹ imparet: vel certe vtilia: ſed a ſe tā pfe cta ſupflu⁹ ingereret vnde eos redarguit. a Et ait: Dū pctōres q̄ſi infirmos ⁊ deſperatos cōtēnit̄ ⁊ vos pfectos i oib⁹: cūcteꝙ fragilitatis ex ptes elemoſynarū remedio ñ egere cre/ ditis. Sed hec tumor̄ altitudo ꝗ̄ iuſte dānāda ſit: videt ille q̄ illu minat abſcōdita tenebrax ⁊ māife ſtat ꝯſilia cordiū. b Lex ⁊ p. Diſputātē ꝯ phylargiriam deride bāt q̄ſi ꝯriū legi ⁊ ꝓphet̄: cū in le ge multi diuites deo placuerūt: et cū lex ſuis obſeruatorib⁹ bona ter re ꝑmittat: q̄b⁹ occurrit docēs di/ ſtātiā eſſe inter legē ⁊ euāgelium. Quia i lege carnalib⁹ ꝓpt̄ t̄rā ꝑci piūt̄ mioꝛa: ⁊ i euāgelio ſpūalib⁹ ꝓpt̄ celū ꝑcipiūt̄ maioꝛa: iō i euā/ gelicatiōe r̄gni addit: c Et oīs i ñ. Magna vis ē cū de t̄ra genit⁹ celū q̄rit poſſidere ꝑ virtutē: qḋ ñ potuit tenere ꝑ naturā. cū liguas etiā deridētiū ꝯtemnit: ſic dñs irri ſus ē a phariſeis. Oīs q̄ vim facit vehemēti ſtudio ꝓꝑerat. nō toꝛpē/ ti lēteſcit affectu. Eſt ḡ fidei religi oſa violētia: ſegnicies criminoſa. Faciam⁹ ḡ vi nature: vt nō ad ter rena demergat: ſ ad ſupna ſe eri/ gat. d Facili⁹ ē. Cūis dicā lex ⁊ ꝓphe vſꝙ ad iohem: tñ nō ꝑdi/ co legis deſtructionē: q̄ facili⁹ eſt maxia mūdi elemēta ꝗ̄ minima le gis ꝑcepta trāſire: q̄ etiā illa q̄ le/ uia vl̄ ſupſtitioſa vident̄: nō vacāt a ſacramētis ſpūalib⁹ q̄n oīa ⁊ in euāgelio recapitulent̄. Et tñ lex ⁊ ꝓphe vſꝙ ad iohem: q̄ nō potuit vltra vētux ꝓphetari: quē claret veniſſe teſtimonio iohis. e Oīs q̄. Amb. Nō oīne cōiugiū ē a deo. Nō eni gētilib⁹ xp̄iane co pulant̄: cū lex ꝓhibeat. Ubi ē im/ par cōiugiū: lex dei nō eſt. f Hō q̄dā erat. Cōtra deriſoꝛes auaros qḋ ꝓpoſuit: exēplo aſtruit. ſ. ꝙ di/ ues apḋ iferoſ torq̄t̄: q̄ laçax non fecit ſibi amicū: a q̄ poſſet recipi in eterna tabernacula. ⁊ magis vide tur narratio ꝗ̄ parabola. g Qui induc. Grego. Purpura coloꝛ regū habit⁹ eſt cōchis mari nis ferro circūciſis emiſſa. Byſſus gen⁹ lini cādidiſſi/ mi ⁊ molliſſimi. Si cult⁹ ꝑcioſax veſtiū culpa nō eſſet: ſer mo dei nō tā euigilant̄ exp̄meret: ꝙ diues purpura ⁊ byſ/ ſo indut⁹: apud inferos irremediabiliter torquet̄. Nec re ꝑhendit̄ diues ꝙ aliena rapuerit: ſed ꝙ ſua nō erogaue/ rit. Quid ergo illi erit q̄ aliena rapit: hoc etiā hūc iferno tradidit: q̄ in ſua felicitate timid⁹ nō fuit: q̄ ꝑcepta dona ad vſū arrogātie inflexerit: q̄ viſcera pietatis ignoꝛauit: q̄ ꝑcepta ꝑcio redimere noluit. h Et erat qui. Si q̄ re ꝑhenſibilia in pauperib⁹ videm⁹: deſpicere nō debem⁹: q̄ foꝛtaſſe q̄s mox īfirmitas vulnerat: medicia paupꝛtat̄ cu/ rat. i Ulcerib⁹ plen⁹. Cui⁹ vlcera diues faſtidioſus exhoꝛret: ne iter ꝑcioſas epulas vnguētatoſꝙ cōuiuas fe toꝛē vlcex lābētib⁹ canib⁹ ſuſtineat. k Cupiens. In vna re duo iudicia dei explent̄. Ex viſiōe paupis: diuiti ñ miſerēti cumul⁹ dānatiōis infert̄: ⁊ rurſū ex viſiōe diuit̄: tēptat⁹ quotidie paup ꝓbat̄: quē ad maioꝛē ipſi⁹ ꝓbati/ onē: paupꝛtas ſimul ⁊ egritudo: ⁊ viſa diuit̄ copia: ⁊ nul/ la ſibi adhibita cōſolatio afficiūt. l Canes. Pōt in li/ gua canū: lingua ſignificari adulātium: qui vulnera lin/ gunt: dum mala que in nobis reprehendimus iprobo fa/ Allego. uoꝛe laudant. Allego. Diues q̄ induebat̄ pur. ⁊ byſ. ⁊ c. q. ſ. iudaicum populum ſignificat: qui cultum vite exte/ ri⁹ habuit: ⁊ accepte leḡ dlitijs vſus ē ad nitoꝛē nō ad vti

litatem

oīa hec phariſei q̄ erant auari: ⁊
¶ itelligētes parabolā aduerſus ſe dictā: ⁊ car/ nalia pſentia ſpūalib⁹ futur̄ q̄ſi icerī ꝑponētes
a deridebant illū. Et ait ill̄: Uos a b
eſt̄ q̄ iuſtificat̄ vos corā hoib⁹:
de⁹ autē nouit corda vr̄a: q̄ qḋ c d
a ¶ vr̄a altitudo diſplicet deo: ⁊ in h̄ ne defēda/ tis vos ꝑ legē. q̄ lex vr̄a iā amiſit ſtatū.
hominibus altū ē: abōminatio e
¶ vbi tp̄alia dabantur.
b eſt ante deū. † Lex ⁊ ꝓphe vſꝙ f
¶ q̄ penitentiā et vite auſteritatē verbo ⁊ exem/ plo ꝓpter celeſtia docebat. ¶ q̄ ē finis leḡ ⁊ ini tiū gratie. ¶ a tp̄e ei⁹.
ad iohānē: ex eo regnū dei euā/
¶ ſupple tendens.
c gelīçat̄: ⁊ omnis in illud vim fa g
d cit. † Facilius ē aūt celū ⁊ terrā ꝑ h
terire: ꝗ̄ de lege vnū apicē cade
¶ non ſolū legē ſicut in hoc vno apparet: ſic ⁊ de alijs intelligite.
e re. † Oīs q̄ dimittit vxoꝛē ſuā i†
¶ Matthe⁹ excepta cauſa foꝛnicationis.
⁊ ducit alterā: mechatur. Et qui
dimiſſā a viro ducit mechatur.
¶ quaſi ignot⁹ apud deū: nomine non deſignat̄.
¶ hoc niſi ad inanem gloꝛiam.
f g Homo q̄dā erat diues q̄ indue/ k† l
¶ ecce voracitas. m†
bat̄ purpura ⁊ byſſo: ⁊ epl̄abat̄ n†
h quotidie ſplēdide. Et erat q̄dā o†
¶ paup humil̄ ꝑ approbationē ex nomie ſcit̄.
mēdicus noīe laçaruſ: q̄ iacebat p†
i ad ianuā ei⁹ vlceribus plenus: †
k cupiēs ſaturari de micis que ca q r
debant de mēſa diuit̄: et nemo s†
a ¶ hos nec a ſe remouere poterat: nec viſitatoꝛ erat qui remoueret.
l illi dabat. Sꝫ ⁊ cānes vēiebāt: t†

aūt hec oīa phariſei q̄ erant auari ⁊ deridebāt eū: q̄ſi irrationabi/ liter loqueret̄. tñ q̄ abꝛaā fuit diues valde: vt habet̄ Gen. xiij. et ⁊ multi alij qui deo ſeruierunt ⁊ placuerunt. tñ q̄ lex vet⁹ ⁊ ꝓphe/ te inducebant ad ſeruitutē dei ꝑmittēdo abūdātiā tēpoꝛaliū: vt patet in multis locis veteris teſtamenti. phariſei tamē iſta induce bāt ad defenſionē ſue auaricie: male etiam inducebāt: q̄ illi q̄ bene vtunt̄ diuitijs nō ſeruiūt eis: nec demoni de eis tētanti: ſed magis ecōuerſo diuitie eis ſeruiunt: q̄ ſūt eis iuuamenta virtutis vt pdictū eſt. ta/ les autē fuerunt abꝛaā ⁊ alij diuites q̄ deo ſeruierūt ⁊ placuerūt. Similiter lex ⁊ pro/ phete ſeruientibus deo nō ꝑmittebāt abū dantiā tp̄aliū tanꝗ̄ ꝑncipale premiū: cum ſint minoꝛa bona ꝗ̄ act⁹ meritoꝛij. premiū aūt principale eſt mai⁹ bonū: cum ſit finis act⁹ meritoꝛij: ⁊ finis ſp̄ ē potioꝛ his q̄ ſūt ad finē oꝛdiata. ⁊ iō vbicunꝙ in ſacra ſcri ptura ꝓ actib⁹ virtutū ꝓmittunt̄ bōa tē/ Mat. xi. b poꝛalia: ſub illis intelligunt̄ bona ſpiritu alia ⁊ eterna: tanꝗ̄ ꝑncipalit̄ ꝓmiſſa: ne/ ꝙ tp̄alia ſic ꝑmittunt̄ ad malū vſū: ſed ad bonū. a Et ait illis. Hic ꝯñr pōit̄ pha riſeox cōfutatio. ⁊ pmo dicta ꝯfutatio pōi tur. ſcḋo dubiū remouet̄. ibi: Facil⁹. pꝛio igit̄ ponit̄ phariſeox cōfutatio. cū ḋr: Mat. 5. b b Uos eſtis q̄ iuſtifi. vos co. ho. auarici am vr̄am ꝑdicto mō coloꝛādo falſe. c De⁹ aūt no. coꝛ. ve. i. iniquitatē ibi la/ tentē. d Quia qḋ ho. al. eſt. i. apparēs Mat. 5. e iuſticia ⁊ nō exiſtēs. e Abominatio eſt Mat. 10. b apḋ deū: q̄ ſꝫ qḋ dicit btūs Hiero. Simu lata ſctitas duplex eſt iniq̄tas. f Lex ⁊ ꝓphete vſꝙ ad iohā. nō ꝙ lex vl̄ ꝓphetia defecerit: ſed q̄ extūc pfectio euāgelica ꝑ/ dicari incepit: q̄ inducit ad ꝯtēptū tp̄aliū ꝓpter amoꝛē ſpūaliū ⁊ celeſtiū tanꝗ̄ ꝓpt̄ E mai⁹ bonū expediti⁹ ꝯſequendū. vñ ḋr li/ bꝛo de eccleſiaſticis dogmatib⁹: Bonū eſt facultates cū diſpēſatione erogare. meli⁹ ē tñ intētiōe ſequēdi xp̄m. totū ſil̄ donare ⁊ abſolutū a ſollicitudīe cū xp̄o egere. Sed q̄ ad hoc requirit̄ magn⁹ conat⁹ liberi ar bitrij. iō ſequit̄: g Et oīs in il. vim f. q̄ hō nutrit⁹ ⁊ aſſuet⁹ in amoꝛe bonox tp̄ali/ um ñ pōt talia ꝯtēnere ꝓpt̄ deū: niſi ſibi q̄n dā violētiā faciat: q̄ ꝯſuetudo q̄dā natu/ ra eſt. illa aūt q̄ ꝯ naturā ſūt: ſunt aliq̄ mō violēta. h Facili⁹ ē. Hic remouet dubiū. q̄ dixerat ſaluatoꝛ: Lex ⁊ ꝓphe vſꝙ ad io. poſſet aliq̄ credere ꝙ iſta cēnt ꝑ xp̄ꝫ ānihi lāda: qḋ nō eſt vex. imo ꝑ xp̄m fuer̄t iple/ ta ⁊ ipfectio eox amota: vt plen⁹ declara/ tū fuit Mat. v. ⁊ h̄ eſt qḋ dic̄ ſaluatoꝛ: Fa/ cili⁹ eſt aūt ce. ⁊c. Et ad h̄ inducit vnū exēplū. dicēs: i Oīs qui di. vxo. ⁊c. Lex eni ꝑmittebat repudiū vxoꝛis. nō tñ ſic licitum: ſ ꝓpt̄ mai⁹ malū euitādū. vt declaratū fuit Deut̄. xxiiij. ⁊ Matth. xix. Et ideo chꝛiſt⁹ impfectionē legis amouit q̄n indiſſolubilitatē matrimonij oſtēdit. d. Omnis q̄ dimittit vxoꝛē ⁊c. ⁊ patet ſnīa ex dictis: Mat. xix. k Homo quidā erat diues. Hic inducit exē/ plum ad ꝓuocandū homines ad opera miſericoꝛdie ex diuite dā/ nato ꝓpter defectū pietatis et miſericoꝛdie: ⁊ nō dicit̄ hic ꝙ ſit pa rabola: q̄ ſm doctoꝛes eſt narratio rei geſte. dic̄ ḡ: Hō quidā. ſm ꝙ dicit Grego. non exp̄mit̄ nomē ei⁹: q̄ nō erat a deo cognit⁹ per approbationē: ſm qḋ dicit ſaluatoꝛ reprobatis Mat. vij. Nunꝗ̄ noui vos diſcedite a me ⁊c. l Erat diues. ecce ſupfluitas i cēſu. m Qui idue. pur. ecce exceſſus i veſtitu. n Et epulabat̄ q̄ti. ⁊c. excedēs in victu. o Et erat q̄dā mēdic⁹ no. la. exp̄mit̄ autem eius nomē: q̄ erat deo cognitus ꝑ approbationē. ſicut ⁊ moyſi di/ xit Exo. xxxiij. Noui te ex nomine. Et ex hoc dicit Ambꝛo. hic ꝙ ē magis narratio ꝗ̄ parabola. p Qui iacebat ad ianuam ei⁹. vt ex vicinitate maḡ appareret duricia diuit̄: ⁊ ꝓbaret̄ patiētia paupis. q Cupiēs ſaturari de mi. nō dicit de ꝑcioſis. r Que cadebāt de mēſa di. in quo apparet maxima duricia: eo ꝙ perire ꝑ mittebat̄ vnde paup poterat ſubleuari. s Et nemo illi dabat. quia tali domino talis familia: ⁊ ideo ſibi confoꝛmabatur in men/ tis duricia. t Sed et canes veniebāt ⁊ lingebāt vlcera ei⁹. Ec ce bꝛutalis pietas in lingendo vlcera pauperis arguit duriciam

diuitis

⁋ litatē. Laçar⁹ vlcerib⁹ plen⁹ gētilē ꝓpl'm ſignificat: q̄ cōuerſus ad deū dū pctā ꝯfitet̄ vir⁹ qḋ it⁹ latebat: q̄ſi rupta cute foras emittit. Et cupiebat ſa. de mi. q̄ ca. de mē. di. ⁊ n. i. d. q꜡ gētilē quēq̄ȝ ad cognitionē legis admittere ſupb⁹ ille deſpiciebat. Quia ei nō ad charitatē: ſed ad elationē doctrinā legis habuit: q̄ſi de accept̄ opib⁹ tumuit. Et q꜡ verba ei deflu ebāt de ſciētia

F quaſi mice cadebāt ď mēſa. Sȝ ecōtra pauperis vlcera canes lābūt: q꜡ dū p̄dicatores loq̄ndo a pctiſ eripiūt: q̄ſi tāgēdo vulnera ad ſanitatē reducūt. ſicut canis curat vulnera dū lingit. Vn̄ laçar⁹ adiut⁹ bn̄ interp̄tat̄: q꜡ ip̄i hūc ad ereptionē iuuāt: q̄ eius vulnera p lingue correctionē curāt.

a In ſinū abra. Sin⁹ abrae eſt reqes beatoꝝ pauperꝝ: quoꝝ eſt regnū celoꝝ: ī quo p⁹ hāc vitā recipiunt̄. Sepultura īferni penaꝝ ꝓfūditas ē: q̄ ſupboſ ⁊ imiſe: icordes poſt hāc vitā vorat. Sin⁹ abrae reqes ē patr̄: in q̄ recūbūt veniētes ab oriēte ⁊ occidēte cū abraā iſaac ⁊ iacob. ſȝ filij regni purpura ⁊ byſſo induti: foras eijciuntur.

G b Et ſepult⁹. In lege nō tenacia: ſȝ rapina dāmnat̄. In euāgelio diues ꝙ ſua nō

† dedit torquet̄. c Eleuās ⁊c. A lōge vi

De. pe. di. 3 cauendum dent īfideles: dū in imo poſiti an̄ diē iudicij fideles ſup ſe in reqe attēdūt: q̄ꝝ gaudia poſt cōtēplari nō pn̄t. Lōge ē qḋ ꝯſpiciūt: q꜡ illuc p meritū nō attingūt. Refrigeret. l. m. Infidelis pp̄ls v̄ba legis ī ore tenuit: q̄ in ope ſeruare ꝯtēpſit. Ibi ḡ amplius ardebat: vbi ſe oñdit ſcire qḋ facere noluit. Ab extremo digito ſe tāgi deſiderat: q̄ eternis ſupplicijs dat⁹: optat opatione iuſtoꝝ vltima pticipare. Fili recorḋ. q꜡ re. bo. in vi. t. q꜡ om̄e tuū gaudiū felicitatē trāſitoriā putaſti. Hn̄t ⁊ iuſti in mundo bona: ſȝ q꜡ in recōpēſatiōe nō recipiūt ſed ad eterna ſctis deſiderijs eſtuāt q̄ aſſūt minime bona videt̄. Memēto fili. Ecce abraam filiū vocat: quē tn̄ a tormēto n̄ liberat: q꜡ p̄cedētes p̄res hui⁹ ꝓpl'i mītos a ſua fide duiaſſe ꝯſiderāt: nec vlla cōpaſſiōe a tormētis eripiūt: q̄s tn̄ filios p carnē recognoſcūt. Habeo eni q̄nq̄ȝ fratres. Iudaicus pp̄ls iā ex magna pte dānat⁹: ſequaces q̄s in terra reliq̄t q̄nq̄ȝ libris moyſi carnaliter intellectis: vel quinq̄ȝ corporis ſenſib⁹ deditos nouit. q̄nq̄ȝ ſūt ergo fratres q̄s ad ſp̄ualē intelligentiā nō aſſurgere gemit. Si moyſen ⁊ ꝓphas nō audiunt. niſi q̄s ex m. r. c. ei. Ex mortuis dn̄s reſurrexit: ſed q꜡ iudaic⁹ pp̄lus moyſi credere noluit: ei q̄ reſurrexit credere contēpſit. Et cū moyſi v̄ba ſpiritualiter intelligere no

Joh. 5. g luit: ad eū quē moyſes p̄dixerat nō puenit. Unde veritas: Si crederet̄ moyſi: crederet̄ vtiq̄ȝ et mihi. d Vidit ab. Greg. ī Home. Credendū eſt ꝙ ante retributionē extremi iudicij iniuſti in requie q̄ſdā iuſtos ꝯſpiciāt: vt eos vidētes ⁊ ꝯſpiciētes in gaudio nō ſolū de ſuo ſupplicio: ſȝ etiā de illoꝝ bono crucient̄. Iuſti v̄o in tormētis ſp iniuſtos intuent̄. vt hinc eoꝝ gaudiū creſcat: q꜡ malū cōſpiciūt qḋ miſericorditer euaſerūt: vt etiā pctōres in iudicio amplius puniant̄ ⁊ eoꝝ vidēt gl'iam q̄s ꝯtēpſerūt: ⁊ de illoꝝ pena torq̄ntur q̄s inutiliter amauerūt. e Et intin. Qui micas cadētes de mēſa laçaro nō dedit. de extremo ei⁹ digito aquam diſtillari in ore ſuo cupit: ⁊ q̄ minima in vita nō dedit: in inferno minima querit. f Quia rece. Aug⁹. Nota ꝙ diues iſte aliq̄d boni habuit: ex q̄ bonū trāſitoriū in hac vita recepit: ⁊ laçarus aliq̄d mali habuit: ꝙ ignis īopia purgauit. g Et ī his o. Sic reprobi a pctis ad gl'iaȝ ſctōꝝ trāſire volūt: ita iuſti p miſcdiaȝ mēte ire volūt ad poſitos ī tormēt̄ vt eos liberēt: ꝙ nō pn̄t: q꜡ iuſtoꝝ aīe ⁊ ſi ī nature ſue bōitate miſcdiam hn̄t: iā tn̄ auctoris ſui iuſticie ꝯiūcte: tāta rectitudīe cōſtringunt̄: vt nulla ad reprobos cōpaſſiōe moueāt̄. Nota ꝙ apḋ animū iuſtoꝝ nō fuſcat btitudinē aſpecta pena reproboꝝ: q꜡ vt iā cōpaſſio miſerie nō erit: minuere bonorū leticiā nō valebit. Et licȝ iuſt̄ ſua gaudia ſufficiāt: ad maiorē tn̄ gl'iam vidēt penas malorū q̄s p graꝫ euaſert̄: q꜡ q̄ claritatē dei vidēt: nihil ī creatura agit̄ qḋ videre n̄ poſſint. h Rogo ḡ te pa. Poſtq̄ȝ ardēti de ſe ſpes tollit̄: anim⁹ ad ꝓpīq̄s recurrit: q꜡ reproboꝝ mētē pena ſua q̄nq̄ȝ iutilit̄ erudit ad charitatē vt iā tūc etiā ſuos ſp̄ualit̄ diligāt: q̄ ꝙ dū pctā diligerēt: nec ſe amabāt. Seruat̄ ḡ diuiti ad penā: ⁊ cognitio pauꝑis q̄ ꝯſpexit: ⁊ memoria fratrū q̄s reliq̄t: vt de viſa deſpecti gl'ia: ⁊ de pena inutiliter amatoꝝ ampli⁹ torquet̄. i Et mit. Seru⁹ diues iſte mgr̄ īcipit eē cū iā nec diſcēdi tp̄s hēat nec docēdi. ⁋ Si

⁊ ligebāt vlcera ei⁹. Factū ē aūt a†
vt moreret̄ mendic⁹: ⁊ portaret̄ b
a ab angel' in ſinū abrae. Mortu⁹ c
b ē aūt ⁊ diues: ⁊ ſepult⁹ ē ī infer/ d
c no. Eleuās aūt ocl'os ſuos cū eſ/ e
d ſet in tormētis: vidit abraā a lō f
ge ⁊ laçaꝝ ī ſinu ei⁹: ⁊ ip̄e clamāſ
dixit: Pater abraā miſerere mei g†
e ⁊ mitte laçaꝝ vt itigat extremū h
digiti ſui ī aquā: vt refrigeret li/ i

F i qua āpl⁹ crucior: in hoc nota: q꜡ ſicut mos ē: etiā inter cōuiuia loquacitati ſtuduit. a F torquet̄ an̄ iudiciū: q꜡ luxurioſo carere delitijs pēa ē

guā meā: q꜡ crūcior in hac flam
ma. Et dixit illi abraam † Fili re/ k
f cordare q꜡ recepiſti bōa in vita
tua: et laçarus ſilr mala. Nunc l
aūt hic cōſolatur: tu v̄o cruciar̄. m

F inter pauperem et diuitem chaos eſt: q꜡ poſt mortem nequeunt merita mutari.

g Et in his omnibus inter nos ⁊ n
vos chaos magnum firmatū ē:
vt hi q̄ volūt hic trāſire ad vos
non poſſunt: neq̄ȝ inde huc trāſ/ o
h meare. Et ait: Rogo ergo te pa/ p
i ter vt mittas eū in domū patr̄

diuitis: q꜡ curialiores erāt canes paupi q̄ȝ eoꝝ dn̄s. a Factū eſt aūt vt moreret̄ mendicus. in patiētia q̄ op⁹ pfectum habet ꝓbatus. b Et portaret̄ ab angel' ⁊c. id eſt ad limbū ſanctoꝝ patrū: vbi deſcendebāt iuſti morientes anteq̄ȝ īpedimētū generale glorie per paſſionē xp̄i eſſet amotū. c Mortuus eſt autē ⁊ diues. q꜡ diuitie nō pn̄t a morte ſaluare. d Et ſepult⁹ ē in īfer. ſcȝ damnatoꝝ: q̄ erat diaboli parochian⁹ ei p̄mitias reddēs. bona tpalia in illicitis ꝯſūmendo: ⁊ horas diei audiēdo: cātilenis diſſolutis ⁊ malis verbis intēdēdo. e Eleuās aūt oculos ſuos ⁊c. q̄a ei⁹ oculi apti erāt p penā q̄ an̄ fuerāt clauſi p culpā. f Vidit abraam a lōge. q꜡ multū etiā ante aptionē ianue celeſtis diſtabat ſtat⁹ electorū a ſtatu reproboꝝ intātū ꝙ īpoſſibilis erat trāſit⁹ ab vno in aliū. vt dr̄. ī. Ex ꝙ aūt loco dic̄ Grego. ſup Lucā. ⁊ ponit̄ in. iiij. ſniaꝝ in fine. ꝙ infideles in imo. i. in īferno poſiti ante diē iudicij fideles ſup ſe in requiē attendūt. quoꝝ gaudia poſt cōtēplari n̄ pn̄t. Qualiter autē intelligendū ſit dictum beati Grego. maioꝝ diſcretiōi ⁊ iudicio dimitto: ſed ꝙ dānati vſq̄ȝ ī diē iudicij videāt gl'iam btōꝝ: vt videnī v̄ba ei⁹ ſonare nō habet̄ ex ꝙ loco ſufficiēſ argumētū: q꜡ ſaluator narrauit hic rē geſtā: vt predictū eſt. et p ꝯñs factaȝ an̄ xp̄i paſſionē. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ abraā ⁊ laçar⁹ nōdū erāt in gl'ia celeſti: ſȝ in limbo ſctōꝝ patrū. g Pater abraā. Hūc falſo ⁊ p nihilo vocat patrē: quē ī opib⁹ minime voluit imitari. Un̄ ⁊ ſaluator Joh. viij. dicit iudeis: Uos ex patre diabolo eſtis ⁊c. h Mitte laçarū. irrationabilit̄ petijt illuȝ ad ſe iuuandū mitti: cui micas panis noluit mittere eſuriēti. i Ut refrigeret liguā meaȝ. ibi plus cruciabat̄: quia per eaȝ plus peccauerat: ſȝ duo officia nature in quib⁹ lingua deſeruit. ſ. guſtui ⁊ loq̄le: vt habetur. ij. de anima. ꝙ aūt p linguā in officio guſtus peccaſſet: patet per illud qḋ. ſ. dictū eſt: Epulabat̄ quotidie ſplendide. Similiter in officio loquele: q꜡ īter epulas ſplēdidas magis relaxat̄ lingua ad loquēdū inepta. Notandum tamen hic ꝙ lingua ⁊ digitus metaphorice dicunt̄ in animabus ſeparatis: quales erant anime laçari et diuit̄. ſicut in deo qui ſpiritus eſt: manus dicitur virtus ei⁹ operatiua. ⁊ ſimiliter in laçaro hic per digitū intelligit̄ virt⁹ eius auxiliatiua. per linguam diuitis virtus concept⁹ mētis expreſſiua. k Fili recordare quia recepiſti bona in vita tua. Hoc ſibi dicitur ad augmentū ſue pene: q꜡ maximum infortunij genus eſt fuiſſe felicē: vt dicit Boeci⁹. ſ. de conſolatione. l Nunc aūt hic conſolat̄. ꝓpter meritū patientie. m Tu v̄o cruciaris. ꝓpter defectū miſericordie. n Et in his omnib⁹ inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatum eſt. i. diſtantia magna meritoꝝ ⁊ ſtatuum firmata eſt rigore iuſticie diuine: vt impoſſibilis ſit trāſitus ab vno ſtatu in aliū. ideo ſubditur: o Ut hi q̄ volunt hinc tranſire ad vos non poſſint: neq̄ȝ inde huc trāſmeare: q꜡ anime ſeparate ſunt extra ſtatum meriti ⁊ demeriti. Quod autem damnati vellent venire ad locū electoꝝ ſi eſſet poſſibile: nō eſt dubiū: ſȝ de elect̄ ꝙ vellēt ire ad locū damnatoꝝ videt̄ falſū. Ad qḋ dicēdū ꝙ nō vellent ire illuc ad manēdū: vellent tn̄ ire illuc ſi eſſet poſſibile ad ꝓximos ſuos liberandū. Iſtud tn̄ velle intelligit̄ ſm voluntatē naturalē. nō aūt ſm voluntatem deliberatiuam in qua ꝯformat̄ ſimplicit̄ diuine iuſticie. p Rogo ergo te pater vt mittas eū ī do. pa. m. dixit ꝙ nō charitate duct⁹ cū illā nō haberet: ſed timore ſeruili: ne in ipſoꝝ cōſortio eius pena augeretur: q꜡ fuerat eis occaſio peccādi. tum ratiōe diuitiarū quas eis dimiſerat ad abuſū. tū exēplo male vite: quod eis dederat ad ſequendum.

Et ait il.

Na. Si moyſen. Qui v̄ba legis d̄ eſpici unt: redēptorꝭ p̄cepta q̄ ex mortuis ſur rexit: q̄ꝫto ſubtilioꝛa ſūt tāto hec diffici liꝰ iplebūt: ⁊ cuiꝰ dicta īplere renuūt ei p̄culdubio credere recuſāt. Nota q̄ in villici illiꝰ ſupi oꝛe: ⁊ iſtiꝰ diuitis p̄ſētis cōparatiōe: incētiuū fit miſe/ ricoꝛdie: ⁊ ibi foꝛ taſſe ſcris q̄s ami cos dicit q̄bꝰ ta/ bernacula tribu/ it. hic v̄o docet paupibꝰ ↄferen/ dū. Ca. XVII

b Et ad di/ ſcipulos. Sciēduꝫ cū dn̄s de miſeri/ coꝛdia loq̄retur: pharisei auari in irriſiōe pſeuera/ bāt: in q̄ infirmiſ auditoꝛibꝰ ſcā da lū ne attēderēt fa ciebāt. Hos ḡ in crepat loquens apl̄is. ſ. q̄ illi ſuo vitio faciebāt vt euenirēt ſcādala p̄ ſe q̄ nō poterāt nō euenire ī mū/ do crūnis ⁊ erro ribꝰ pleniſſimo. q̄ ſi di. Vos ne tur bemī ſi iſti deriſo res ſcādala mo/ uēt: q꜡ ita neceſ/ ſe eſt fieri: vt q̄ p̄ bati ſūt māifeſti fiāt in voƀ. No ra q̄ īqntū poteſ ſine pctō vitare ſcādalū ꝓxī debes: q̄ꝺ ſi de veritate eſt pro ſcandalo veritas relīqui non debet.

c Si lapis molaris. Fꝫ ritū p̄uīcie vbi erat iſta criminū pena: vt alligato ſaxo in ꝓfūdū demergerenꝭ. Et vere vtiliuſ īnoxiū pēa grauiſſima vitā finire: q̄ꝫ le/ dēdo fratrē moꝛtē mereri ppetuā. Vel p̄ lapidē molarē ſclarꝭ vite circuitꝰ ⁊ la/ boꝛ exp̄mitꝭ: p̄ mare extrema dāṅatio. Quicūq̄ ḡ ſpēꝫ ſctitatꝭ hn̄s v̄bo vl̄ ex emplo ceteros deſtruit: meliꝰ eſſet ei vt cū ſub exterioꝛi habitu ad moꝛtē terre/ na acta ↄſtrigēt: q꜡ ſi ſolꝰ caderet: tole/ rabilioꝛ eū pena cruciaret. d Puſilꝭ iſtꝭ. Nō etate: ſꝫ fide ⁊ aīo q̄ occaſiōes q̄rūt quō ſcādaliçēꝭ. iō ↄſulere opoꝛtet vos his: ne occaſiōe vr̄i recedāt a fide ⁊ a ſalute. e Attēdite vo. Quo oꝛdi ne ſcandala declinare ⁊ ve perpetuum euitare poſſimus inſinuat. Sꝫ ſi nos attendimus ne quem ledamus: ſi pe/ nitentem çelo iuſticie coꝛripimus: ſi ex coꝛde penitenti dimittimus. Nec iu/ bemur paſſim peccanti: ſed penitentiaꝫ agenti dimittere. Primuꝫ ergo eſt pec/ cantē icrepare: vt poſtea penitenti poſ/ ſimus dimittere. Ita enim peccat q̄ pec cantem videns tacet: ſicut qui peniten ti non indulget.

f Et ſi penitentiam egerit dimitte il/ li. Aliter fratri penitenti: aliter inimi/ co perſequenti veniā dare precipimur. Fratri conceſſa remiſſione: ſocia chari/ tate communicamꝰ. ꝑſecutoꝛi malū no

Ꝭ bis vo

mei. Habeo enī quinq̄ fratres: vt teſtetur illis ne ⁊ ipſi veniāt ī hūc locuꝫ toꝛmentoꝝ. Et ait illi a abraam: habēt moyſen ⁊ p̄phe b tas: audiant illos. At ille dixit: c

ſ qui v̄ba dei deſpexerat: hoc audire non poſſe ſuos ſequaces eſtimabat.

Non pater abraam: ſed ſi q̄s ex d mortuis ierit ad eos: penitētiā a agent. Ait aūt illi: Si moyſen et e prophetas nō audiūt: neq̄ ſi q̄s ex mortuis reſurrexerit credēt.

b Et ait ad di/ Ca. XVII f† ſcipl̄os ſuos: †Impoſſi/

ſ offendicula.

bile ē vt nō vēiāt ſcāda

ſ meliꝰ ē p̄ culpa breuē recipe penā q̄ꝫ eternis ſeruare cruciatibꝰ. nō enī iudicabit deꝰ bis in id ipſum.

la: Ve aūt illi p̄ quē veniūt. Vti † c liꝰ eſt illi ſi lapis molarꝭ impona tur circa collū eiꝰ: ⁊ p̄iciatur in d mare q̄ꝫ vt ſcādaliçet vnū de pu

ſ magnꝰ ei moueri n̄ pōt. ſ ḡ. ſ ve quē ledatꝭ.

e ſillis iſtis. Attendite vobis: †Si ſ† peccauerit in te frater tuus: icre f pa illū: ⁊ ſi penitentiā egerit: di

a Et ait illi: habēt moyſen. qui docuit moralia agēda. b Et p̄phetas. q̄ docue/ rūt myſtica ⁊ credēda. ⁊ iſta ſufficiūt ad ſalutē. ideo ſequitꝭ: c Audiāt illos. Ex h̄ patet q̄ iſte diues ⁊ amici eiꝰ erāt de gēte iudeoꝝ: q꜡ gentiles nō habebāt doctrinam moyſi et p̄phetarū. d Nō pater abraā ⁊c̄. moti ex nūcio ſic mirabiliꝭ eis apparē te. e Si moyſen ⁊ p̄phas nō au. ⁊c̄. Hoc patuit per effectū: q꜡ laçaro reſurgēti et chriſto teſtimoniū p̄hibenti nō crediderūt: ſed magis inter/ ficere eū voluerūt: vt habetꝭ Ioh. xij. Similiꝭ nec x̄po reſur/ genti: ſed magis ſuaſerunt falſo ip̄m nō reſurrexiſſe: ⁊ coꝛpꝰ eiꝰ a diſcipulꝭ ſuis furatū fuiſſe: vt habetꝭ Mat. vl. Ca. XVI

Moraliter. a† Dicebat aūt ⁊ ad diſci. ſu. Hō quidā ⁊c̄. Parabolā iſtā lr̄aliꝭ ex/ poſui de mala diſpenſatiōe bonoꝝ foꝛtune: nūc aūt eā expo nā de mala diſpēſatiōe bonoꝝ nature: q̄ ſunt claritas intelli gentie: capacitas memoꝛie: viuacitas ſenſuū exterioꝝ: ⁊ in/ tegritas ⁊ ſanitas membꝛoꝝ: quibus homo pōt bene ⁊ ma/ le vti: ⁊ malus vſus eſt diſpenſatio mala. ⁊ tanto peioꝛ altē/ ra quāto bona naturalia bonis foꝛtune ſunt potioꝛa. ꝓpter q̄ꝺ a dn̄o iuſte repꝛehenditꝭ. dicens: † Quid hoc audio de te ⁊c̄. hoc aūt dn̄s ei dicit: q̄ñ terroꝛem moꝛtis immittit. i† Ait aūt villicus intra ſe. Quid faciā ⁊c̄. h̄ aūt dicit q̄ñ nō ſolū moꝛtē timet coꝛpoꝛalē: ſed etiā eternā. m† Scio quid faciā ⁊c̄. i. p̄ alios bonos ꝓcurabo mihi ſalutē. p† Conuocatis itaq̄ ſingulis debitoꝛibꝰ dn̄i ſui ⁊c̄. Oēs āt q̄ꝫtūcunq̄ iuſti ſūt debitoꝛes dei. hō vero dotatꝰ p̄dictis na turalibꝰ bonis de curſu cōmuni abūdās eſt in foꝛtune diui/ tijs: quaꝝ tñ nō eſt dn̄s: ſed diſpēſatoꝛ. ⁊ ideo q̄ñ de illis dat pauperibus donat de boniſ dn̄i ſui. ⁊ p̄ eoꝝ merita acq̄rit ſa lutē ſibi. ideo cōcluditꝭ: a† Et laudauit dn̄s vil. iniq. ⁊c̄. dicitꝭ aūt villicꝰ iniquitatis. ꝓpter diſſipatiōnē bonoꝝ natu/ re. ſed laudatꝭ a dn̄o: q꜡ prudenter diſpēſauit bona foꝛtune. ꝓpter q̄ꝺ inducit alios ad ſimile dicēs: f† Facite vobis amicos de māmona iniquitatꝭ. i. de tp̄alibꝰ diuitijs q̄ ſic no/ minātꝭ: nō q꜡ ſint male ſꝫm ſe: ſꝫ q꜡ frequēter ſūt occaſio mali. j. Thimoth. vj. qui volūt diuites fieri incidūt in tēptationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ deſideria multa inutilia ⁊ nociua: que mergūt hominē in interitū ⁊ p̄ditionē. v† Audiebāt āt hec oīa pha. ⁊c̄. Auarꝰ enī liberalē dicit p̄digum: vt hr̄. iiij. Ethicꝭ. ⁊ p̄ ↄñs dicit eū deridēdū tāq̄ ſtultū. ꝓpt̄ q̄ꝺ phari/ ſei q̄ erāt auari deridebāt x̄pꝫ eo q̄ laudabat diſperſionē bo noꝝ tp̄aliū. l† Oīs q̄ dimittit vxoꝛē ⁊c̄. vxoꝛ nullo mo/ do dimittēda eſt ſapiētia. Sap. viij. Et q̄ſiui ſpōſā mihi eam aſſumere ⁊c̄. k† Hō quidā erat diues ⁊c̄. Hoc expoſui lit/ teraliꝭ de diuitijs foꝛtune: q꜡ ſꝫm doctoꝛes catholicos nō po nitꝭ hic parabola: ſed narratꝭ res geſta. nūc aūt exponi pōt de diuitijs nature p̄dictꝭ. ⁊ q꜡ talis cōmuniter eſt etiā diues in tēpoꝛalibꝰ ⁊ ſapbus. ideo ſubditꝭ: m † Qui induebatꝭ purpura ⁊ byſſo. ecce pompa veſtiū. n† Et epulabatꝭ quotidie ſplēdi/ de. p̄ exceſſū victualiū. o† Et erat q̄dā mēdicꝰ. p̄ quē ſignificatꝭ hō ſimplex ⁊ igna rus indigēs ↄſilio eiꝰ. † Vlceribꝰ plenꝰ. i. penitēs de ſuis facinoꝛibꝰ. q̄ꝺ ſignifi catur p̄ vlcera in quibꝰ putredo erūpit ad exterioꝛa. q† Cupiens ſaturari de mi cis. i. de conſilij ſui verbis q̄ p̄cedūt ex ſciētia ſicꝭ mice de menſa. s Et nemo illi da bat. q꜡ talis cōtēnit paupes ⁊ eos alloq̄ dedignatꝭ. r† Sed ⁊ canes veniebāt ⁊ li/ gebāt vlcera eius. Per canes lupos a gregibꝰ arcētes. ſignificanꝭ p̄dicatoꝛes ⁊ cō/ feſſoꝛes qui debēt tales dulciꝭ cōſolari. a† Factū eſt aūt vt moꝛeretꝭ mendicꝰ ⁊c̄. q꜡ frequēter cōtingit q̄ ſimplices ⁊ ignari ſaluanꝭ: ⁊ homīes aſtuti ⁊ litterati dam/ nanꝭ. Vn̄ Augꝰ. de Paulo ſimplice dixit: Simplices ⁊ illitterati rapiūt celū: ⁊ nos cū litteris nr̄is trahimur ad infernū. g† Pater abraā miſerere mei ⁊c̄. Per hoc ſignificatꝭ q̄ damnati vellēt ſi fieri poſſet a beatis adiuuari: ſed h̄ impeditꝭ p̄ dei ſentē tiā: que dicitꝭ hic magnū chaos impoſſibile ptranſiri.

In ca. xvj. vbi dr̄ in poſtil. Lex enī p̄mittebat repudiū vxoꝛis ⁊c̄.

Additio. j. De hac p̄miſſione agitꝭ ſatis large in additiōe. ſ. Deutꝭ. xxiiij. ⁊ Mat. xix. vide ibi. In eo. ca. vbi dr̄ ī poſtil. Qualiꝭ aūt itelligēdū ſit dictū Grego. Maioꝛū diſcretioni dimitto ⁊c̄.

Additio. ij. Verba beati Grego. vbi dicit ante diē iudicij. intelligēda ſūt ac ſi dicat: ante diē paſſionis x̄pi. In paſſione enī fuit q̄dāmo do iudiciū mūdi. iuxta illud Ioh. xvj. Nūc iudiciū eſt mūdi.

Replica. In ca. xvj. tāgit poſtillatoꝛ de matrimonij indiſſolubilitate. Sꝫ Bur. ſe opponit per ea q̄ poſuit Deutꝭ. xxiiij. ⁊ Mat. xix. h̄ vide (coꝛ. Mat. xix.

Et ait ad diſcipl. Poſtq̄ꝫ ſaluatoꝛ oñdit q̄ pctōꝛ/ Ca. XVII es pēitētes ſūt benigne recipiēdi. hic ↄñr oñdit q̄ ſūt caute nutriēdi. Circa q̄ꝺ p̄mo pōitꝭ īfoꝛmatio x̄pi benigna. ſcd̄o ſubditꝭ phariſeoꝝ interrogatio ma ligna. ibi: Interrogatꝰ aūt a pha. Circa p̄mū pōitꝭ x̄pi inſtructio. ſcd̄o īſtructiōis ↄfirmatio. ibi: Et factū ē. Pꝛia ī duas. q꜡ p̄mo pōitꝭ dicta īfoꝛmatio. ſcd̄o apl̄oꝝ po/ ſtulatio. ibi: Et dixerūt apl̄i. Circa p̄mū ſciēdū q̄ pctōꝛes cōuerſi ad pēitētiā ꝓꝛo caute nutriunꝭ: q̄ñ a p̄bēdo eis occaſionē reuertēdi ad vomitū diligēter cauetꝭ. ⁊ talꝭ occaſio vocatꝭ ſcādalū. ⁊ dr̄ a ſcādalon grece q̄ꝺ ē ipactio pedis q̄ facit hoīeꝫ ruere: ꝓut dictuꝫ fuit Matth. xviij. vbi iſte paſſus exponitꝭ. Secūdo nutritꝭ caute q̄ñ defe ctꝰ eoꝝ patientꝭ poꝛtātꝭ ⁊ iīurie remittūtꝭ: q꜡ de nouo ↄuerſi ad pēitētiā ꝓpt̄ ↄſuetudi nē p̄ſtinā hn̄t q̄ndā p̄nitatē recidiuādi. iō dicꝭ ſaluatoꝛ: g Si pecca. ī te f. t. ⁊c̄. dul/ citer ⁊ charitatiue.

Si ſepties

bis volenti: vel ſi poteſt facienti: bona volum⁹ ⁊ facim⁹ q̄ poſſum⁹.
a Septies. Solet vniūſitas ſeptenario ꝯſignari. Precipit̄ ḡ vt oīa pctā dimittat̄ vl' ſꝑ penitēti dimittat̄. b Adauge. Cū ſupra dixiſſet: q̄ fidel' ē in minimo ⁊ in maiori fidelis eſt: ⁊ ſi in alieno fidelis nō fuiſtis: qͦ v. eſt q. d. Apoſtoli q̄ in alieno ⁊ in minimo. i. in terrenoꝝ cōtēptu fuerāt fideles: in ſuo et maiori fidē poſtulāt augeri: vt q̄ ex fide iā habent exordia virtutis: in eadē ꝑficiāt: donec ad ꝑfectionē veniant. c Sicut granū ſinapis. Fidem ꝑfectam grano ſinapis cōparat: q̄ in facie ē humilis ⁊ nullaꝝ viriū apparēs: ſed preſſuris trita quātū int⁹ ferueat oſtendit. Si napis granū tritū et cribratū tepide pingui mulſe admixtū: ſi ieiun⁹ cōtra ſolē vl' in balneo gargariſes: omnē noxiū humorē de capite purgat. ⁊ imminentiū inbecillitatum pericula vitari facit. Sic fides tētatiōis piſtillo ꝓbata ab omni leuium cogitationū ſuꝑficie: cribro diſcretiōis caſti
B gata ⁊ ꝑfecte dilectiōis melle dulcorata: oēs de corde vitioꝝ ſentinas: nō ſolū ad p̄ſens exhaurit: ſed ⁊ in futuꝝ ne recolligi poſſint p̄cauet.
d Arbori moro. Per moꝝ colore ſanguineo cuius fruct⁹ ⁊ virgulta rubēt euāgeliū cruc̄ exprimit̄: q̄ ꝑ fidē apoſtoloꝝ de gente iudeoꝝ (in q̄ velut ī ſtirpe gener̄ tenebat̄ verbū p̄dicatiōis) eſt eradicata: ⁊ in mare gentiū trāſplantata: cui etiā ꝯuenit ſubiecta parabola de miniſtris xbi. Folia mori ſerpēti ſubiecta necē inferūt: ⁊ verbū crucis vt cuncta ſalutaria cōfert cūcta noxia tollit. Fruct⁹ mori in flore albet: format⁹ irrutilat: maturitate nigreſcit. Sic diabol⁹ flore angelice nature ⁊ poteſtate rutilātis p̄uaricādo tetro inhorruit odore: qui ꝑ fidē excludit̄.
e Quis autē. Seruus arās aut paſcēs doctor
Luc.9.g. eſt eccleſie. de quo d̄r: Nemo mitt. ma. a. ara. ⁊ aſpiciēs retro aptus eſt regno dei. ⁊ dn̄s petro di
Joh.21.c cit: Paſce oues meas. Qui ſeru⁹ de agro regreditur: cū intermiſſo opere p̄dicādi: quaſi ad curiam ꝯſcientie rediens ſua dicta vel facta ꝑtractat: cui dn̄s nō ſtatim iubet ab hac vita tranſi
C re: ⁊ eterna quiete refoueri: ſ; domi parare q̄ cenet. i. poſt laborē aperte locutionis: humilitatez ꝓprie conuerſationis exhibere. in tali enī ꝯſcien
Apoc.3.d tia deus cenat. Vñ: Cenabo cū illo ⁊ ipſe mecū. ⁊ p̄cinge. i. fluctātiū cogitationū ſin⁹ quib⁹ greſſus opeꝝ impediri ſolet cōſtringe. f Et miniſtra mihi. Miniſtrat cōditori q̄ ei⁹ naturā ꝯſiderās ⁊ ei⁹ iudicia ꝑtimeſcēs de ſuis ſe virtutibus humiliat. Miniſter enī a minori ſtatu d̄r.
g Sic et voſ. Poſtq̄ꝫ ad ꝑfectionē fidei exhortatus eſt ꝑ quā fiūt mirabilia opa: etiā ꝯtra reꝝ naturā monet ne q̄s de ſuis opib⁹ glorief̄: ſ; q̄nto fides eſt foris virtutib⁹ excellētior: tāto cōſcientie intus ſit humilior: q: dn̄o iure debem⁹ obſequium. h Serui inuti. Si homo ab homine ſeruo nō vniforme ſed multiplex miniſteriū exigit: nec gratiā habet: q̄ntomag' vos q̄ ſine me nihil poteſtis. nō vni⁹ vſuz opis vel laboris exercere debetis: ſed ſꝑ nouis ſtudijs augere priora: nec vos iactetis: q: bene ſeruitis. i Debuim⁹ facere. Qui veni miniſtrare nō miniſtrari. nō debitores ſibi fecit: ne nr̄is operib⁹ ꝯfidētes: ſed ciui examen pauentes: omnibus impletis que precepta ſūt: nos imperfectos eſſe recognoſcam⁹ q̄diu peregrinamur a deo. k Et factū eſt ⁊c. Poſt parabolā que inuitat ad humilitatē ⁊ ꝑſeuerātiā in diuerſis officijs dei: reprehendunt̄ ingrati de ip̄ſis bn̄ficijs. l Occurrerūt ei. Leproſi ſūt heretici q̄ quaſi varios colores habētes ī eodē corpe: varias ſectas: nūc falſitatis: nūc veritatis ꝑmiſcēt in eadē p̄dicatione. Hi aūt q: vitant̄ ⁊ ab eccl'ia remouent̄ lōge: neceſſe habēt vt magno clamore iterpellēt. vñ ſequitur: Qui ſteterunt a longe. Qui ꝯtra decalogū peccauerāt: nec amādo deū de quo male ſētiūt nec ꝓximū a quo diuidunt̄: ſub denario ad deū clamāt ⁊ ſanant̄: dū in eccleſie ſocietate doctrinā integrā veraq̄ꝫ aſſequunt̄. ⁊ oīa ſcḋm catholice fidei regulā diſſerūt: ⁊ varietate mēdaciorū q̄ſi lepra carēt. Sed vn⁹ gratias agit. i. q̄ in vnitate eccl'ie ꝑ humilitatē remanēt. Qui xo ꝑ ſuꝑbiā elati mūdatori ſūt ingrati. nouē ſūt: q: per
Ro.1.c vnitatē a ꝑfectiōe denarij deficiūt. vñ Ap̄lus: Qui cū deū cognouiſſēt nō ſic̄ deū glorificauerūt a. g. e. ſed e. in. c. ſuis. m Et leuauerūt vo. q: ī verbis ſaluatoris ſe erraſſe cognoſcūt: ſaluādi p̄ceptorē vocāt: ⁊ ꝑ cognitionē p̄ceptoris redeūt ad formā ſalutis.

a ꝯ ne vel nimis difficilis venia: vel nimis remiſſa ſit indulgentia.
a mitte illi. † Et ſi ſepties ī die pecca a
ꝯ ſi enim in deū: nō erit noſtri arbitrij.
uerit in tē: ⁊ ſepties in die cōuerſus fuerit ad te dicēs: pēitet me: dimitte illi. Et dixerūt apoſtoli: b
ꝯ quaſi diceret: dicis erogandā pecuniā: cōdonāda peccata: ſed vt habeam⁹ ꝑfectā noticiā: horuꝫ faciendoꝝ: adauge nobis fidem.
b Dñe adauge nobis fidem. Dixit c
c aūt dñs: † Si habueritis fidem ſi d†
cut granuꝫ ſinapis: dicetis huic e†
ꝯ ſpecies pro genere: q: fides cōſūmata etiā elementis imperare poteſt.
d arbori moro: eradicare ⁊ trāſplā f
e tare ī mare: ⁊ obediet vob. Quis g†
autē veſtrū habēs ſeruū arātem aut boues paſcentē: qui regreſſo h
ꝯ a labore.
de agro dicat illi: ſtatī trāſi et re i
ꝯ ad menſam. ꝯ potius.
cūbe: ⁊ non dicat ei: para q̄ cenē k
f ⁊ precinge te ⁊ miniſtra mihi: do
a ꝯ poſtq̄ꝫ tua p̄dicatione ⁊ cōpūctiōe refect⁹ ero tūc tandē eternis mee ſapiētie epul' reficieris.
nec manducē et bibaꝫ: ⁊ pōſt hec tu manducabis ⁊ bibes? Nunq̄d gratiam habet ſeruo illi: q: fecit
ꝯ vel erit. a ꝯ quaſi diceret q̄d mirū ſi fecerit ſeruus qͦ debet cuius eſt laborare ⁊ aſſidue ſeruire
g que ei impauerat? Nō putō. Sic ⁊ vos cū feceritis omnia que pre
ꝯ q: empti precio.
h cepta ſunt vobis dicite: Serui in l
ꝯ q: bonoꝝ opeꝝ nō eget de⁹. vl' q: n̄ ſūt cōdigne paſſiōes hui⁹ tpis ad futurā gliaꝫ q̄ re. in nobis.
i utiles ſum⁹. Quod debuim⁹ fa
k cere fecimus. Et factū eſt dū iret m
in hieruſalem: tranſibat per mediā ſamariā et galileā. Et cū igre
l deret̄ quoddam caſtellum occur n†
rerunt ei decem viri leproſi. Qui o
m ſteterūt a lōge: ⁊ leuauerunt vo p

a Si ſepties ī die ⁊c. i. totiēs quotiēs: ſ; qͦ expoſitū fuit Mat. xviij. vniuerſitas ei numero ſeptenario deſignat̄. b Et dixerūt. Hic ꝯſr ponit̄ apoſtolorū poſtulatio. cauere enī a ſcādal' ⁊ remittere iniurias totiēs q̄tiens ꝓcedit ex magnitudīe fidei q̄ aliq̄s credit ⁊ ſperat ꝓ talibus ī vita futura remunerari. ⁊ iō ap̄l'i q̄ erāt adhuc imꝑfecti ⁊ ignari audita p̄dicta xp̄i doctrīa petierūt augmētū fidei dicētes: c Dñe ad auge nobis fidē. Auget̄ autē fides dupliciter. Vno mō
Mat.18 extēſiue. ſ. q̄n plura credibilia cognoſcūt̄ ⁊ credunt̄ explicite: ſicut fideles īſrati cognoſcūt et credunt explicite que ſimplices implicite credunt credendo de talib⁹ in
Mat.17 quodā generali illud qͦ tenet eccleſia. Alio modo auget̄ intēſiue: videlicet quando credibilia clari⁹ cognoſcunt̄ ⁊ firmius feruētiuſq̄ꝫ tenent̄ ⁊ vtrūq̄ꝫ augmentū fidei requirit̄ ī eccl'ie p̄lat'. propter quod apoſtoli qui poſt chriſtum fuerunt p̄mi prelati in eccleſia dei. petierunt vtrunq̄ꝫ augmentū fidei quod chriſtus dedit eis maxime poſt reſurrectionez ſuam dando eis gratiā ſpirituſſctī. ⁊ ideo predicit eis virtutem fidei dicens:
d Si habueritis fidem ſic granum ſinapis. quod licet ſit modicū quātitate: eſt tn̄ maximū virtute. propter qͦ fides ei comparatur.
e Dicetis huic arbori moro: id eſt dicere poteritis.
f Eradicare ⁊ trāſplantare in mare. duo mira ꝯiūgit. ſ. eradicationē ſubitā arboris d̄ terra ſolida: ⁊ trāſplātationez ei⁹ in aqua fluida. vt per hoc magis appareat virtus fidei. ſ; q: de talib⁹ operib⁹ que nō fiunt principaliter virtute credent': ſed virtute dei operantis null⁹ debet eleuari: ſed mag' ſub deo humiliari. ideo ſubdit̄:
g Quis aūt vr̄m ha. ſer. aran. ſ. laborantē in agro.
h Qui regreſſo. ſ. de labore. i Dicat illi: ſtatī tranſi ⁊ recūbe. i. q̄eſce poſt laborē ⁊ refocillare. q. d. non ita d̄r ei a dn̄o ſuo: ſ; magis dicitur ei: k Para q̄ cenē. ita q̄ poſt laborē ī agro requirit̄ ab eo labor in domo. ⁊ ſi in oīb⁹ ſcḋo⁹ obediat: n̄ tn̄ ꝓpter h̄ tenet̄ ſibi regratiari dn̄s: nec ſcḋo⁹ in ſuꝑbia debet eleuari: q: ad h̄ tenebat̄ ex ꝯditiōe ſeruitutis. ⁊ ex h̄ ꝯcludit xp̄s q̄ ap̄li de bonis opib⁹ nō debēt eleuari ſ; magis humiliari. ideo ſubdit̄:
l Dicite: ſerui inutiles ſum⁹. q: ſcḋm veritatē nulla vtilitas prouenit deo de humanis operib⁹: ſed ſolū ipſis operantib⁹. m Et factū eſt. Hic ꝯſr ponit̄ doctrine chriſti p̄dicte ꝯfirmatio ꝑ opa miraculoſa in ſanatiōe decē leproſoꝝ. cū ſubdit̄: n Occurrerūt ei decē vi. lepro. q: audierāt famā de mirabilibus chriſti. o Qui ſteterunt a longe. tum propter chriſti reuerentiam. tum quia non debebāt appropinquare ſanis hominibus ne eos inficerēt.
p Et leuauerunt vocem ſuam. ex magno deſiderio ſanitatis.

Ite oſten Dicētes

¶ a Ite oſtēdite. Quiſq̃s heretica prauitate vel gētili ſuperſtitione: vel iudaica pfidia: vl' fraterno ſciſmate p dei gratiā mūdatꝰ caruerit: neceſſe ē vt ad eccliam veniat colorē
Act.9.a ꝗ fidei verū alijs ſile ʒ oſtēdat. Vñ paulꝰ ad ananiā: Cor-
Ibi.10.a nelꝰ ad petrū mittit. Cetera vitia dñs ĩ ɔſcia p ſeipm corrigit ⁊ ſanat. b Vnꝰ aūt ex il. Vnꝰ aūt regreſſus ſignificat vnꝰ eccliẽ deuotā in xp̄o humilitateʒ. Qui cadēs ad pedes eiꝰ gratias agēs: q: repſſis pſūptiōis cogitationibꝰ ꝗ ſit infirmus videt: nihil ꝟtutis ſibi retribuit: bona q̃ agit de miſcdia ĩtelligit. Vñ ⁊ ſamaritanꝰ. i. cuſtos cognoiat: q̃ ita bona que accepit deo tribuit: vt cuʒ
Ps.58. pſalmiſta dicere poſſit: Fortitudinē meā ad te cuſtodiā. c Et cecidit ĩ fa. Cadit ĩ faciem q̃ de ppetratis malis erubeſcit. Ibi eni cadit homo: vbi ɔfūdit. Qui ĩ faciem cadit: videt q̃ cadat. q̃ retro cadit: nō videt. Boni ḡ ĩ faciem cadūt: q: hūiliant ſe ĩ his viſibilibꝰ vt ad inuiſibilia erigant. Mali retro cadunt: q: cadunt ĩ inuiſibilibꝰ vt nō videt q̃d eos ſeq̄t. d Surge. Qui ĩfirmitatē ſuā agnoſces hūiliter añ deū iacuit: diuia cōſolatione ſurgere ad fortiora opa: ⁊ ire creſcendo vſq ad pfectiora iubet. e Fides tua. Fides q̃ ad agēdas grās inclinauit: ɔcōtra pfidia illos dānat: q̃ de acceptꝭ beneficijs ſūt ingrati. f Te ſaluū fecit. In ſupiori pabola decernit fidē p humilitatē debere augeri. In iſta rebꝰ ipis manifeſte oñdit: non fidei tm̄ agnitā rōneʒ: ſ; fidei executā opationē eſſe: q̃ ſaluū faciat credentē. g Interrogatꝰ. Ideo iterrogauit: q: ſicut lucas ĩferiꝰ aperuit. Exiſtimabāt ꝙ veniente dño hieroſolymā ɔfeſtim regnū eiꝰ māifeſtaret: ita vt ⁊ ipi apli hac opinione ducti: poſt reſurre-
Act.1.a ctionē eiꝰ iterrogarēt eū: Dñe ſi ĩ tpe hoc reſtitues. r. i. et alibi cleo-
Lu.24. phas: Nos aūt ſperabamꝰ ꝙ ipe eēt redēptur iſrl. h Cū obſeruatione. Quia qñ veniet: neq ab angelis: neq ab hoībꝰ pōt obſeruari: ſicut dñice ĩcarnatiōis tpſ: ⁊ ꝓphaꝝ vaticinijs pñxum: et angeloꝝ ē pconijs manifeſtatū adeo vt ɔceptꝰ ē: natꝰ baptiçatꝰ: pdicās mortēs: reſurgēs: ad celos aſcēdēs: comitātibꝰ indeſinēter vel angeloꝝ vel hominū: vel certe miraculoꝝ ſit declaratꝰ indicijs. i Ecce enĩ regnū. Nō poterit obſeruari: q: regnū meū nō ē corporale vt putatꝭ: ſ; ſpūale qđ fide iam incepit. k Regnū dei. Vel ſic pōt accipi reſpōſio dñi. Regnuʒ dei intra vos ē q̃ q̃nq venturꝰ iudex oīm nūc etiā regnat in cordibꝰ fidelium. Sed cū heretici turbāt eccleſiā prauis dogmatibꝰ deſiderāt fideles vt dñs vna die ad terras rediēs ſi fieri poſſet veritatē fidei intimaret. Sed nō videbūt: q: qđ ſemel euāgelico fulgore ē exhibitū nō ē opus corporali viſione dñi firmari. l Veniēt ⁊c. Noluit dicere qñ veniret: ſ; venturū dixit: vt incuteret oībꝰ terrorē iminētis iudicij: nec ſecuritatē afferret dilatiōis: ⁊ ne videretur cōtriſtare
Mar.13.d apſos ſi eis aliq̃d denegaret. ſm aliū euāgeliſtā dicit: De die autē ⁊ hora nemo ſcit: neq angeli neq filiꝰ niſi pater. m Deſidereris ⁊c. Poſt meā aſcēſionē qñ vos ĩ h exilio mūdi ingemiſcētes deſiderabitꝭ me videre in glia mea: q̃ volūtas laudāda: nō tñ in h mūdo implēda. n Vnuʒ
Ps.83. diē fi. Nō vnū diē: q: nulla glia de q̃ ꝓpha ait: Melior eſt dies vna ĩ atrijs tuis. ſu. m. Nulla ē tenebrarū iterruptō: nulla ſaltim memoria miſerie vel doloris. Huiꝰ diei pſentiā bonū ē deſiderare: nō tñ magnitudine deſiderij nobis fingere ſomnia: qſi inſtet dies dñi: qđ ab aliq̃bꝰ faciendū ¶ pdicit.

cem dicentes: Ieſu p̄ceptor miſe- a
rere noſtri. Quos vt vidit dixit: †
a ſ q̃ ſunt figura ſacerdotij futuri in eccl'ia.
a † Ite oſtēdite vos ſacerdotibus. b†
Et factū eſt dū irent: mūdati ſūt. c
b Vnus autē ex illis vt vidit quia d†
mundatꝰ eſt: regreſſus eſt cuʒ ma e
c gna voce magnificans deuʒ. Et
cecidit in faciem ante pedes eiꝰ:
gratias agēs. Et hic erat ſamari f†
tanus. Reſpondens aūt ieſus di
ſ ingratos quaſi ignotos vbi ſint inquirit.
xit: Nōne decem mundati ſunt:
⁊ nouem vbi ſunt? Non eſt inuē- g
tus q̃ rediret ⁊ daret gloriā deo:
d niſi h alienigena. Et ait illi: Sur-
e f ge vade: quia fides tua te ſaluū
g fecit. Interrogatꝰ aūt a phariſeis h
ſ dies iudicij.
quando venit regnū dei: reſpon i
ſ dies iudicij.
dēs eis dixit: Non veniet regnū k†
ſ temporis.
h dei cuʒ obſeruatione: neq dicēt: l
ſ neq ſcietur determinatus locus.
i k ecce hic aut ecce illic. Ecce eni re- †
a ſ regnū dei ſcipm dicit: intra ſeipos poſituʒ et in cordibꝰ coꝝ qui crediderūt regnantem.
gnū dei intra vos ē. Et ait ad di m
ſ q̃s etiā itelligimꝰ de aduētu q̃ſiſſe: ⁊ iſti ſūt petrus iacobꝰ andreas ⁊ iohānes: vt marcꝰ teſtat.
l ſcipulos ſuos: Venient dies qñ n†
m n deſideretis videre vnum diē filij
ſ pſeudo ꝓphete.
hoīs ⁊ non videbitis. Et dicent o† p†
ſ in hac pſona: vel in h tpe ē xp̄s. ſ ſ; vos.
vobis: † Ecce hic ecce illic. Nolite q

a Dicētes: ieſu p̄ceptor miſerē nr̄i. i. ſolo ꝟbo potes curare nos. b Ite oſtēdite vos ſacerdotibus. Lex enim p̄cepit. Leuit. xiiij. vt emūdati a lepra ſacerdotibꝰ ſe offerrēt: ⁊ hoc duplici de cauſa: vna erat q: ſacerdotes debebāt iudicare vtꝝ talis eēt vere curatꝰ. ſecūda erat q: p ſua emūdatiōe tenebat offerre ſacrificiū determinatū in lege. Legalia āt tūc curſū ſuū habuert. vñ ⁊ xp̄s ea ſuauit: vt ptʒ ĩ eiꝰ circūciſiōe ⁊ oblatiōe ĩ tēplo ⁊ imolatiōe agni paſcal'. ⁊ ıđo illos q̃s a lepra ſanauit ad ſacerdotes miſit. c Et factū ē dū irent mūdati ſūt. ex fide ⁊ obedientia ad xp̄m meritorie de cōgruo: ſ; diuina ꝟtute effectiue. d Vnꝰ aūt ex ill' vt vidit q: mūdatꝰ ē, ſuā ſanationē ꝟtuti xp̄i imputans. e Regreſſus ē. tāq gratus grās deo agens. f Et hic erat ſamaritanꝰ. i. de gētibꝰ illis q̃ miſſe fuerūt a rege aſſyrioꝝ ĩ ſamariā et alias ciuitates terre illiꝰ: captiuatis inde iudeis ⁊ tranſlatis in aſſyrios: vt habetur iiij. Reg. xvij. et iſti ſamaritani partim colebant idola: ⁊ partim deum: ⁊ iudei non cōmunicabāt cū eis ſicut nec cū alijs gentilibus: vt habet Ioh. iiij. Et p hoc ꝙ dicitur: Et hic erat ſamaritanꝰ: innuit ꝙ alij nouem erāt iudei nec reuerſi ſunt ad grās agendū: q: decepti a ſacerdotalis quibus ſe repſentauerant qui doctrine chriſti ⁊ miraculis detrahebant ſm eoꝝ informationem: attribuerunt ſuaʒ ſanationem obſeruantie legis ⁊ non ꝟtuti chriſti: l; a principio fideliter et deuote petiuiſſent ab eo ſanari. ideo ſubdit: g Non eſt inuentus qui rediret ⁊ daret gloriam deo niſi h alienigena et in hoc figuratuʒ fuit ꝙ gentiles venturi erant deuote ad fidem chriſti: iudeis remanētibus in ſuo errore. h Interrogatus autem. Deſcripta inſtructione chriſti benigna. hic conſequenter ponitur phariſeoꝝ iterrogatio maligna. chriſtus enim in ſuis ſermonibus frequenter fecerat mentionē de aduentu regni dei: vt ptʒ ex predictis in hoc euangelio ⁊ in alijs. et ıđo phariſei q̃ doctrinā chriſti deridebāt. vt dictum eſt ca. p̄cedenti: irriſorie ab eo q̃rebant. i Quando venit regnum dei. q. d. anteq veniat regnum de quo loqueris occupabit te mors crucꝭ: ſed dominus tanq vere patiens nō dedignatus eſt eis reſpōdere rationabiliter ⁊ māſuete. dicēs: k Non veniet regnū dei cū obſeruatiōe. p aduētū aūt regni dei intelligit aduentꝰ xp̄i ad iudiciū: quia veniet tāq rex ad iudicādū. Venit autē ad iudiciū dupliciter. Vno modo pticulariter. ſ. in morte cuiuſlibet: q: q̃lis vnuſq̃ſq in morte reperit: talis in iudicio extremo preſentabit. ſ. in pte electoꝝ vel damnatoꝝ. Alio mō vniuerſaliter: ⁊ ſic veniet ad iudiciū in fine mūdi. ⁊ neuter aduētus ē cū obſeruatione tpis: q: nihil incertiꝰ ē hora mortis. de tpe etiā futuri iudicij dixit apſis Actꝭ. j. Nō ē veſtrū noſſe tpa vel momēta. ⁊ multo fortius illud tpſ ē incertū alijs ſm ꝙ dicit Augꝰ. Illud ꝟbū oīm calculantiū digitos q̃eſcere iubet. l Neq dicēt ⁊c. i. non poſſūt dicere certitudinaliter ⁊ determiate tēpus aduētus xp̄i ad iudiciū. vnde ⁊ illi q̃ voluerunt h determinate dicere: vt abbas ioachim: ⁊ q̃dam alij inuēti ſūt falſum dixiſſe: q: tempora ab eis determinata tranſierunt. m Et ait ad diſcipulos. Hic ɔñter ponit diſcipulorū informatio de aduētu chriſti ad iudicium: vt ꝓpter imēſitatem pſecutionum non credant cito chriſtum venturum ad iudiciū: nec propter pacem credant de longe venturum: ſed ſemper ſint parati ad eum expectandum: ⁊ hoc eſt quod dicitur: n Venient dies qñ deſideretis videre vnuʒ diē filij hoīs. i. diem extremi iudicij: q̃ erit vnus ⁊ a iuſtis deſiderādus: q: tūc a malis pſentis vite liberabunt ⁊ ad requiem glorie trāſferēt. ſm ꝙ dicitur infra. xxj. His autem fieri incipientibus reſpicite ⁊ leuate capita veſtra quoniaʒ appropinquat redemptio veſtra. qđ exponens Greg. dicens: Leuate capita vr̄a. i. exhilarate corda. o Et nō videbitꝭ. niſi poſt multas tribulatiōes. p Et dicent vobis: ecce hic ⁊ ecce illic. q: ante aduentū xp̄i ad iudiciū ſurgent multi pſeudo ꝓphete ⁊ multi pſeudo xp̄i. q Nolite ire. aſſentiendo tali doctrine.

D
† De pe. di. 1. c. porro §. Hīc. * hinc etiā le proſi. et. c. quē penitet in pn. et vl tra mediū.

E
† Ma.24.b Mar.13.c

B Nā ſicut

ſ predicit. Et dicēt vobis: Ecce hic ꝛc. Fuere qdam q
cōputantes curricula etatū ꝯſūmatiōis ſeculi certū
annū: diem et horā ſe dicerēt inueniſſe. Multi he
retici fuerūt ꝛ futuri ſunt q ſe chriſtos aſſererent: qꝝ
primus ſimon magus: vltim⁹: antichriſt⁹. a Nā
ſicut. Nolite illis credere: q2 ſecūdus aduētus repē
tinus erit: ꝛ ita manifeſtus: ꝙ nullus poterit ignora
re de ſub celo: q2 diſcrimē iudicij ſub celo: hoc eſt: in
1.Teſ.4.d aeris medio gerit. Unde: Rapiemur cū illis ī nubi
bus obuiā chriſto ī aera. b Primū aūt oportet.
Loquēs de glia aduentus: inſerit etiā de paſſione:
vt cū morientē viderent: quē regnaturū audierant
dolorē paſſionis: ſpe pmiſſe claritatis mitigarent.
c Et ſicut factū ē ī dieb⁹. Subitū aduētus ſui diem
pluribus aſtruit exemplis: ꝛ quē fulguri (cito oīa trāſ
Gen.7.b uolāti) cōparauerat: dieb⁹ noe vel loth eqparat qñ
Ibi.19.e repētin⁹ mortalib⁹ ſupuenit iterit⁹. d Et edebāt
ꝛ bibe. Nō cōnubia vel alimēta damnantur: cum in
his ſucceſſionis: in illis nature poſita ſint ſubſidia:
ſed imoderatus licitorū vſus arguitur. Quia enim
Allego. his ſe totos dando dei iudicia contēnebant: igne vl
aqua perierunt. e Uſq in diē. Allego. Noe arcā
edificat cū domin⁹ fideles in eccleſia ꝯgregat: quā
et cōſūmatam ingredit: cum hanc in die iudicij pre
ſentia ſua illuſtrat. Sed dū arca edificat: iniqui lu
xuriant: ꝛ dū intrat: eterna dānatione plectunt.
f Similiter ſicut. Pretermiſſo maximo ſodomitarū
ſcelere: ſola ea cōmemorat: que vel leuia vel nulla eē
putarentur: vt intelligas quali pena feriantur illici
ta: ſi licita ꝛ ea ſine quibus vita non ducitur: imode
ratius acta: igne et ſulphure puniunt. g Loth.
Allego. Allego. Loth qui interpretat declinans eſt popul⁹
electorum: qui dum in ſodomis .i. inter reprobos (vt
aduena) moratur: qntum valet ſcelera eoꝝ declinat.
Exeunte loth: ſodoma perit: quia in cōſūmatione ſe
Mat.13.g culi: Exibūt angeli et ſeparabunt malos de medio
iuſtorū et mittent eos in caminū ignis. h Filius
hominis. Qui interim apparens omnia videt: tūc
apparens omnia iudicabit: quando cunctos iudici
G orum ſuorum oblitos huic ſeculo ꝯſpexerit mācipa
tos: vt merito debeant cū ipo quē inhabitant orbe
deleri. i In illa die. Hucuſq de hoc ꝙ regnū .i.
chriſtus: non cum obſeruatiōe: ſed inſperatus adue
niat: nunc a qualibet ipe aduentus expectari debe
at. In tecto eſt qui carnalia excedens velut in aura
libera ſpiritualiter viuit. Uaſa eius in domo ſūt cō
cupiſcentie carnales quas prius amauerat: ſ ſupna
petens in mundo reliquerat quas īminente iudicio
neceſſe eſt ne repetat. k Et qui in agro. Qd dixe
rat: Eum q in agro eſt retro nō debere redire: ne de
his tm̄ dictū videretur qui aperte de agro redituri
ſunt .i. dñm palam negaturi: oſtendit multos q cum
faciē in anteriora vident tenere: animo tamen retro
reſpiciunt. l Memores eſtote. Uxor loth: ſignifi
cat illos q in tribulatiōe retro reſpiciūt: ꝛ ſe a ſpe di
uine pmiſſionis auertūt: et ideo ſtatua ſalis facta ē:
q2 admonēdo hoīes ne ſimilia faciāt corda eorū cō
dit ne ſint fatui. m Quicunq. Qui vitam car
nalem (negando chriſtum) in mundo ſaluare volue
rit in futuro perdet eam. Uel q eternam ſalutē ani
me querit: nō dubitet eam dare ad mortem hui⁹ tem
poris. n In illa nocte: id ē in illa tā tenebroſa tri
bulatione: vt in errorē inducant ſi fieri poteſt: etiā
electi. Duo in lecto: illi ſcz qui ociū eligūt: neq ſecu
laribus: neq eccleſiaſticis negocijs occupati. Un⁹:
id eſt q pp̄ter deū ꝯtinentie ſtudēs que dei ſūt cogi
1.Teſ.4.d tat: aſſumet obuiā xp̄o in aera. Alter relinquet qui
vel humana laude: vel qlibet corruptione ſtatū vite
Trē.1.c qua imbut⁹ ē deſerit. De q Hieremias: Uiderūt eā
hoſtes ꝛ deriſerūt ſabbata ei⁹. o Due erunt mo.
Due differētie ſequentiū orbē rerum mobiliū q femi
neo genere deſignant: q2 maloꝝ ꝯſilio regunt vt fe
mine a viris que tm̄ in vnū molunt: inqntum de ſuis
negocijs eccle vſibus deſeruiūt: ſ qdam tm̄ pp̄ter
eterna: q habent tanq non habētes: qdam propter
tpalia qui in incerto diuitiarū ſperant. p Qui
dixit. Duo qrentib⁹ vnū reſpondet ſanctos .ſ. ſecū
aſſumēdos: aliud ſubijciendo innuit: malos ſcz a ſe
repulſos

a ſ cum illis vt credatis que dicunt:
b ſ vitam eorum.
a ire: neq ſectemini. Nā ſicut a+
fulgur coruſcās d ſb celo ī ea
a ſ ſubit⁹ coruſc⁹: vt null⁹ in ſua mēte late
re pmittat: qn iudici fulgore penetretur.
q ſb celo ſūt fulget: itā erit fili
a ſ ita clar⁹ veniet: ſz ad hāc claritatē opor
tet venire p paſſionē: ꝛ ſi diligitis hanc glo
riā ne p hac timeatis pati mortem.
b us hoīs in die ſua. Primūm b
aūt oportet illū mlta pati: ꝛ
a ſ nō tm̄ iudeoꝝ: ſed oīm reproboꝝ a qb⁹
quotidie patitur xp̄s in ſuo corpore.
reprobari a generatiōe hac.
c † Et ſicut factū ē ī dieb⁹ noe: c+
ſ ſic fiet impijs.
ita erit ꝛ in diebus filij hoīs.
d Edebāt et bibebant: vxores
ducebāt: ꝛ dabant ad nupti
e as vſq in diem qua intrauit
noe ī arcam: ꝛ venit diluuiū
ſ ſic fiet impijs.
f et pdidit oēs. Similiter ſicut d
g factum ē in diebus loth: ede
bant et bibebant: emebāt et
vendebant: plantabāt ꝛ edi
ficabant. Qua die autē exijt
ſ dñs.
loth a ſodomis pluit ignem
ꝛ ſulphur d celo: ꝛ oēs perdi
ſ ita ſubitum ꝛ ineuitabile erit.
h dit. Scdm̄ hec erit: qua die fi e
i lius hominis reuelabit. In f+
a ſ non qua iudex venit: ſed qua venturus ē
poſtq venerit: nō poterit quiſq velle vt de
ſcendat in mūdum aliquid rapere.
illā die qui fuerit in tecto: et
vaſa eius in domo ne deſcē
a ſ qui operatur in eccleſia plantans et ri
gans non reſpiciat ſpem ſecularē cui renū
ciauit.
k dat tollere illa: et qui in agro
l ſiſiter non redeat retro. † Me g
ſ ergo.
m mores eſtote vxoris loth. † Qui h
cunq queſierit animam ſuā
ſaluam facere perdet illam. i
a ſ qui hic pp̄ter chriſtum perdiderit exur
gente xp̄o illic liberam inueniet.
Et quicunq perdiderit illā: k
viuificabit eā. Dico vobis: l
a ſ Greg⁹. non de duobus hominibus: ſed
de duobus generibus affectionū dictū eſt.
n in illa nocte erunt duo in le m+
ctovno: vnus aſſumetur ꝛ al
o ter relinquet. † Due erūt mo
lentes in vnum: vna aſſume
a ſ due differentie predicatorum ī eccleſia:
quaſi in agro laborantium eorum qui chri
ſtum ſincere annunciant ꝛ eorū qui verbū
dei adulterant.
tur et altera relinquet. Duo
ī agro: vn⁹ aſſumet ꝛ alter re
linquet. Reſpōdentes dicūt n
ſ aſſument vel relinquentur.
p illi: Ubi domine? Qui dixit o

a Nā ſicut fulgur coruſcās
ꝛc. q.d. aduentus xp̄i ad iudi
cium nō erit ambigu⁹ quādo
erit de facto: ſed erit ita clar⁹
et manifeſtus ꝙ null⁹ poterit
dubitare. ideo ſubditur: Ita
erit filius hominis ī die ſua.
b Primū oportet illū mul
ta pati. In primo enim aduen
tu venit in humilitate et pau
cis cognitus ꝛ a multis deſpe
ctus et reprobatus: ſed ī ſecū
do aduentu veniet manifeſt⁹
et glorioſus in poteſtate orbē
iudicaturus: ſz quia tempus
illius aduentus eſt incertum:
vt predictum eſt. ideo inducit
ad hoc duplex exemplū. Pri Mat.24.
mum eſt d tempore diluuij: vt
habetur Gen. vij. quod nota
tur cum dicitur: c Et ſicut
factū eſt in diebus noe. quia
homines illius temporis erāt
in ſecuritate: nihil timentes q
uſq diluuium ſubito ſubmer
ſit omnes excepto noe: et his
qui cum eo erant in arca. Se
cundum exemplū eſt de tem
pore ſubuerſionis ſodomorū:
vt habetur Gen. xix. quod no
tatur cum dicitur: d Simi
liter ſicut factū eſt in diebus
loth: edebant ꝛc. quia erāt in
ſecuritate vſq ad illam horā
qua dominus per ignem ꝛ ſul
phur deſtruxit terram illam.
e Scdm̄ hec erit qua die fili
us hominis reuelabitur: id ē
homines erūt in ſecuritate ni
hil timentes d futuro iudicio
vſq ad illd tempus quo chri
ſtus in hūanitate glorioſa: ta
men manifeſte videbitur veni
ens ad iudicium. f In il
la die qui fuerit in tecto et va
ſa ꝛc. id eſt tunc non vacabit
alicui intendere negocijs tem
poralib⁹: quia oportebit ſubi
to eum conſpectibus iudicis
comparere. g Memores
eſtote vxoris loth. que nec ha Gen.19.g
buit ſpacium reſpiciendi re
tro: ſed ſtatim cōuerſa fuit in Mat.16.d
ſtatuam ſalis: vt habet Gen. Mar.8.d
xix. ſic nec tunc homines ha
bebunt ſpacium reſpiciēdi re
tro: id eſt ſpacium intendendi
alicui negocio: ſed oportebit
eos ſtatim comparere conſpe
ctibus iudicis. h Quicū
q queſierit animam ſuam ſal
uam facere: id eſt timore mor
tis deficiet a fide in tribulati
one antichriſti que precedet iu
dicium. i Perdet illam.
per eternam damnationem.
k Et quicunq perdiderit il Ma.24.d
lam. preeligens mori q cade
re a charitate fidei.
l Uiuificabit eam. merendo
vitam eternam.
m In illa nocte erunt duo ī
lecto vno: vnus ꝛc. hoc expo
ſitum eſt Matth. xxiiij.
n Reſpōdētes dicūt illi vbi
dñe. i. quo aſſumet. o Qui
dixit illis vbicunq fuerit cor
pus. i. chriſtus q iudicabit in
forma

& repulſos cũ diabolo dãnãdos. a Ubicũqꝫ fuerit ⁊c. Ubicũqꝫ fuerit dñs corꝑaliter illo ↄgregabũt electi q̃ ei⁹ paſſiões humiliter imitãdo: tãqꝫ de carne ei⁹ ſaturãt: q̃ꝝ ꝑ reſurrectio nẽ renouabit vt aq̃le iuuentus. Ca. XVIII

b D Icebat ãt ⁊c. Sẽp orare. Sẽp canonic̃ horis q̃tidie ſm morẽ eccl'ie. vel q: iuſt⁹ ſm deuꝫ oĩa gerit. vel dicit: Semp orat q̃ ſemp agit bona: nec deſinit orare niſi cũ deſinit iuſt⁹ eſſe. c Iudex q̃daꝫ. Hec ꝑabola ad orãdũ ⁊ credẽdum: et ſi ŏ nob̃ ſ de deo ꝑſumẽdũ hortat. Et nota ꝙ dñs ꝑabolas ponit: vel ſm ſi militudinẽ: vt de hoĩe q̃ habuit duos filios q̃ ꝑſonã dei gerit. Vl' ꝑ ſilitudi nẽ vt deũ q̃ iudice q̃ ꝑſonã dei nullate nus tenet. ſ ꝑ hũc põt cõijci q̃ꝺtuꝫ de⁹ bon⁹ ⁊ iuſt⁹ eos curet depcãtes ſe: cũ nec hõ iniuſt⁹ eos q̃ illum aſſiduis ꝑci bus tundũt: vel ꝓpt̃ tediũ deuitãduꝫ põt ↄtẽnere. ħ eni ſubdendo addidit. Ne iterũ ⁊ iterum veniẽs ſuggillet .i. ſtrãgulet me tedioſis clamoribus.
d Uidua aũt. Hec vidua põt habere ſilitudinẽ eccl'ie q̃ deſolata videt̃ do nec veniat dñs: q̃ tñ ĩ ſecreto etiã nũc curã ei⁹ gerit. e Uindica me. Cũ iu ſti ꝑ ꝑſecutorib⁹ orare moneãt: tñ de malis ſalua iuſticia hãc vindictã expe tũt: vt pereant oẽs mali vel ↄuerſi ad iuſticiã: vel amiſſa ꝑ ſupplicũ ꝑtãte q̃ nũc ↄ̃ bonos q̃ꝺdiu ħ ipm bonis expe dit vel tpaliter aliq̃d ꝑñt. Quẽ finem cũ iuſti venire deſiderãt: q̃uis ꝓ ini micis orent: tñ nõ abſurde vindictaꝫ deſiderare dicunt. Uerũtñ

a illis: ℣ Ubicũqꝫ fuerit corpus illuc ↄgregabunt et aquile. Ca. XVIII

b D Icebat ãt
ꝫ de iudice q̃ ad orãdũ inuitabat.
⁊ ꝑabolã ad illos: q̃m
a ꝫ ad declinãdũ ꝑenumeratã incõmoda.
oportet ſemp orare ⁊ nõ deficere
c dicẽs: Iudex q̃dã erat ĩ q̃dã ciui tate: q̃ deũ nõ timebat: ⁊ homĩeꝫ
d nõ reuerebat. Uidua aũt q̃dam erat ĩ ciuitate illa et veniebat ad
e eũ dicẽs: Uindica me de aduerſa rio meo. Et nolebat ꝑ multum tẽ pus. Poſt ħ aũt dixit intra ſe. Et ſi deũ non timeo nec hoĩem reue reor: tamẽ q: moleſta ẽ mihi hec vidua vindicabo illã: ne ĩ nouiſ
a ꝫ ſugillet a ſuggero tractũ a lamijs .i. ſtrãgulo.
ſimo veniẽs ſugillẽt me. Ait aũt dñs: Audite q̃d iudex iniquita tis dicit: De⁹ autẽ non faciet vin dictã electorũ ſuorũ clamantium ad ſe die ac nocte: ⁊ patiẽtiaꝫ ha

ad ſignificãdũ ꝙ pauci ſũt reſpectiue q̃ grati ſũt de beneficijs largitat̃ diuine. f† Et ħ erat ſamaritan⁹. q̃ cuſtos iterꝑtat. nã illi ſũt grati deo q̃ ſe cuſtodiũt a peccati recidiuo. k† Nõ veniet regnũ dei cũ obſuatiõe. Moralit̃ regnũ dei grã: q̃ ẽ ar ra glĩe. põt dici. ipa ℞o nõ venit cũ obſuatiõe: q: neſcit homo vtꝝ amore vel odio dign⁹ ſit. Eccs. ix. ido ſbdit: † Ecce eni regnũ dei ⁊c. q: donũ grẽ ẽ ĩ mente. n† Ueniẽt dies q̃ñ ⁊c. i. glĩaꝫ ei⁹ q̃ vna dies dr̃: eo ꝙ ꝑ noctẽ nõ iterrũpit. o† Et non vi. tũc ad libitũ vr̃m: ſ tñ poſtea videbit̃ ſm libitũ meũ. p† Et dicẽt ⁊c. i. ſucceſſo rib⁹ vr̃is antixp̃i tpe futur̃. a† Naꝫ ſic̃ fulgur coruſcans ⁊c .i. aduent⁹ xp̄i ad iudiciũ erit ita patens: ꝙ null⁹ ha bebit dubiũ. põt etiã ħ exponi ŏ aduẽ tu xp̄i ĩ morte hoĩs q̃ frequenter ita re pẽtin⁹ ẽ ſicut ict⁹ fulgur̃. c† Et ſicut factũ ẽ ĩ dieb⁹ noe ⁊c. i. q̃b⁹ nõ timebãt hoĩes diluuiũ. nec ĩ dieb⁹ loth ĩcẽdiũ: ſic frequẽter venit mors q̃ñ nullũ time tur ꝑiculũ. f† In illa die q̃ fuerit ĩ te cto ⁊c. i. tpe mortis nõ cogitet aliq̃s ŏ aliq̃ re ſaluãda niſi ŏ aĩa ſua. m† In illa nocte. ſ. mortis. Erũt duo in lecto ⁊c. i. q̃libet eni aſſociatiõe frequent cõ tingit ꝙ vnus moritur ⁊ alter viuit. † Ubicunqꝫ fuerit corpus illic ↄgre. ⁊c. i. lꝫ oẽs moriant tñ ſoli iuſti chriſto aggregant. Ca. XVIII

b D Icebat aũt ⁊ ꝑabolã. Poſtqꝫ ſaluator oſtẽdit ꝙ pctõres pe nitẽtes ſũt benigne recipiẽdi et caute nutriẽdi. Hic ↄñr oſtẽdit ꝙ ſunt deuo te inſtruẽdi. ⁊ diuidit ĩ duas. q: ꝑmo deſcribit xp̄i inſtructio. ſcdo inſtructi onis ↄfirmatio. ibi: Factũ ẽ aũt. Cir ca ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ deuotio potiſſime cõ ſiſtit ĩ oratiõe q̃ ẽ aſcẽſus mẽtis ĩ deũ:

† Mt.14.
A
†
Eccl.12.e
1.Cef.5.

B

Nico. de lyra

forma humana glioſa. a Cõgrega bũt ⁊ aq̃le. i. ſcti occurrentes xp̄o ve niẽti ad iudiciũ: ſm ꝙ dr̃. j. Theſſal'. iiij. Simul rapiemur cũ illis in nubib⁹ obuiã xp̄o in aera. Ca. XVII

Moraliter.

f† Et ait ad diſcipulos ſuos ipoſſibile ẽ vt nõ ⁊c. i. difficile: ſic eni vno mõ dr̃ ĩpoſſibile vt hr̃. v. meth. † Ue ãt hoĩ illi ꝑ quẽ ve. ⁊c. Chryſ. Per ſcãdaliẓãtis penã hrauiũ ſaluant̃ addiſce: niſi eni vni⁹ aĩe ſal⁹ cẽt ſibi nimiũ cure nõ cõminaret ſcãdaliẓanti bus tãtã penã. g† Si peccauerit frater tu⁹ ⁊c. charitate mo nẽdo. † Et ſi pniaꝫ egerit dimitte illi. ſ. totiẽs q̃tiẽs: q̃ŏ ꝑ ſe ptiẽs ſignificat: eo ꝙ ꝑ ſeptenariũ vniũſitas figurat. d† Si ãt habuerit̃ fidẽ ſic̃ ⁊c. Cõpat aũt grano ſinapis ipam fidẽ: eo ꝙ granũ ſinapis tãte ℣tutis ẽ ꝙ creſcit ĩ arborẽ: ⁊ ſic virt⁹ fidei charitate formate ẽ magna ĩ opatiõe. iõ ſeq̃t: e† Dice tis huic arbori moro ⁊c. cui⁹ fruct⁹ liquorẽ ſãguini ſileꝫ emit tit. Uñ dr̃. j. Mach. vi. Oſtẽderũt elephãtib⁹ ſãguinẽ vue et mori. Et iõo arbor mor⁹ crucẽ ſignificat cui⁹ fruct⁹ dr̃ ipẽ xp̄s ĩ ea ſuo ſãguine rubricat⁹. Hãc aũt arborẽ trãſtulerũt apl'i de tra iudee ⁊ plãtauerũt ĩ mari. i. in latitudine gẽtiũ q̃ põt dici mare eo ꝙ ẽ aq̃ꝝ cõgregatio. ⁊ Apoc. xvij. dr̃: Aq̃ multe ꝑpl'i multi: q̃ñ fidẽ xp̄i crucifixi ꝑdicauerũt gẽtib⁹: dimiſſis iudeiſ q̃b⁹ paul⁹ ⁊ barnabas ↄſtãter dixerũt Act̃. xiij. Uob oporte bat ꝑmũ loq̃ ℣bũ dei: ſ q̃m repellit̃ illud ⁊ indignos vos iu dicatis vite eĩne: ecce ↄuertimur ad gẽtes. ſic eni ꝑcepit nob de⁹. g† Quis aũt veſtrũ habẽs ſeruũ arãtẽ ⁊c. ſeru⁹ reuer tẽs ŏ labore ſignificat ꝑdicatorẽ vel doctorẽ reũtẽs poſt la borẽ ad domũ ꝓpꝛie ↄſciẽ: cui nõ ſtatim dicit xp̄s: trãſi ⁊ recũ be vocãdo eũ de ꝑſenti vita ad requiẽ patrie: ſ adhuc req̃rit ab eo aliud bonũ op⁹ ĩ q̃ dñs delectat: ⁊ cũ ħ fecerit reputet ſe paꝝ aut nihil feciſſe ꝑ dño reſpectu mercedis quã expectat ab eo. ſic dicebat beat⁹ Frãciſc⁹ etiã poſt mltos labores ⁊ ma gnos: Frẽs ĩcipiam⁹ ſuire dño: q: vſqꝫ nũc paꝝ ꝓfecimus. n† Occurrerũt ei decẽ viri le. denari⁹ numer⁹ vniuerſitatẽ ſi gnificat: eo ꝙ ẽ ꝑfect⁹. numeri nãqꝫ ſequẽtes vſqꝫ ad cẽtũ ſũt ipi⁹ ⁊ ptiũ ei⁹ replicatiões. nã. xj. ſũt decẽ ⁊ vn⁹. et ſic vſqꝫ ad xx. q̃ ſũt bis decẽ. xxx. ter decẽ. ⁊ ſic ↄſequẽter. ſ ꝑ decẽ lepro ſos occurrẽtes xp̄o. ſignificat vniũſitas pctõꝝ penitẽtiũ ⁊ cõ fitẽtiũ. † Quos vt vidit. ꝑ effectum remiſſiõis pctõꝝ dixit: b† Ite oſtendite vos ſa. q: lꝫ pctã remittãt ĩ ↄtritione: tñ te net ea hõ ↄfiteri. d† Un⁹ aũt ex ill' vt vidit q: ẽ ⁊c. ħ aũt dr̃ ad ſignifi

ſm Damaſcenuꝫ: de q̃ ſaluator ħ inſtruit ꝑſentes diſcipulos q̃ iã erãt ad deũ ↄuerſi. ⁊ ꝑ ↄñs futuros ad eũ ꝑ pniaꝫ ↄuerten di. Primo ĝ ſaluator oſtendit orõnis efficaciã. Scdo inducit diſcipulos ad martyrij tolerãtiã. ibi: Aſſũpſit ãt. ⁊ ptꝫ ordo: q: eleuatio mẽtis inducit ad ↄtẽptũ vite pñtis. Prima in du as: in ptẽ ꝑncipalẽ ⁊ incidẽtalem. Scdo ibi: Et interrogauit. Circa ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ ad efficaciã oratiõis duo maxĩe faciunt: videlicet inſtãtia ⁊ hũilitas. Primo ĝ docet orare inſtanter. Scdo humiliter. ibi: Dixit aũt ⁊ ad quoſdã. Primũ oſtendit ꝑ ſilitudinẽ vidue q̃ ꝑ importunitatẽ precũ obtinuit effectuꝫ. dicit ĝ: Dicebat aũt ⁊ ꝑabolã. i. ſilitudineꝫ vidue: q̃ poſtea ſe quit: c Q̃m oportet ſemp orare. li ſemp nõ importat conti nuitatẽ tpis: q: oportet orationẽ interrũpi tpe dormitionis et aliquaꝝ aliaꝝ neceſſitatũ: ſꝫ importat inſtãtiaꝫ orationis tpi bus ⁊ horis ad ħ ↄgruis. vñ dicit gloſa Bede ſup iſtũ locuꝫ. Dicẽdũ eſt eũ ſemp orare ⁊ nũqꝫ deficere q̃ canonic̃ horis ro gare nõ deſiſtit. Cõſequẽter inducit ſilitudinẽ dicẽs: d Iu dex q̃dã. nõ exꝑmit ei⁹ nomẽ: q: non erat deo cognit⁹ ꝑ appro bationẽ. vñ ſubdit: e Qui deũ nõ timebat. ſcꝫ offendere. f Et hoĩes nõ reuerebat. i. eos publice ſcãdaliẓare. ⁊ ſubdit depcatio vidue. g Uindica me de aduerſario meo. facien do iuſticiã meã. h Et nolebat. ex ſua malicia: q: bene pote rat: et ex officio facere tenebat. i Per multum tp̄s. q: illa vidua frequẽter ſuã petitionẽ repetebat. Ex quo ptꝫ iniuſticie diuturnitas ĩ iudice. k Poſt hec aũt dixit intra ſe. victus precũ importunitate: l Et ſi deũ nõ ⁊c. i. ſi nõ ꝓpt̃ deũ neqꝫ ꝓpt̃ hoĩes mouear ad faciẽdũ iuſticiã illi vidue. m Tñ q: moleſta eſt mihi hec vidua vindicabo illã. faciẽdo ei iuſticiã. n Ne in nouiſſimo veniens ſuggillet me. i. ſuggerẽdo offen dat ſua importunitate: ex q̃ apparet mor⁹ ad faciẽdũ iuſticiaꝫ non ꝓpter amorẽ iuſticie: ſꝫ ad vitationẽ ſue moleſtie. o De⁹ aũt nõ faciet vindictã ⁊c. i. ſi iudex iniquitatis ꝓpter precũ inſtantiã fecit vindictã. De⁹ q̃ neceſſario ẽ iuſtiſſimus. Nõ faciet vindictã electoꝝ ſuoꝝ: exiſtentiũ in ꝑſſura ⁊ tribu latione. p Clamãtiũ die ac nocte. i. orantiũ inſtãter ꝓ ſua liberatiõe ⁊ declaratiõe diuine iuſticie. q. d. multo plus exau diet taliũ precũ inſtantiã. ſ illud q̃ŏ dr̃ hic de oratiõe electoꝝ: videtur eſſe q̃ſi cõtra illud q̃ŏ dr̃ Matth. v. Orate ꝓ ꝑſequen tib⁹ ⁊ calũniantib⁹ vos. Ad q̃ŏ dicenduꝫ ꝙ ad bonos ꝑtinẽt

a Verũtñ. Dico me facturũ vindictã iuſtoꝝ: ſ꞉ illi erũt valde pauci: q꞉ cũ in die iudicij in forma filij hoĩs apparuero: tãta erit raritas iuſtoꝝ vt nõ tã ob clamorẽ fideliũ iniuſte dãnatoꝝ ꝗ̃ ob eorum torporẽ iuſte dãnandoꝝ toti⁹ iã mũdi ſit accelerãda ruina. Putas in vbo increpat̃ dubitatiõis infidelitas nõ opinat̃ diuinitas. Scit enĩ oĩa ꝑ quẽ ſũt oĩa: ſ꞉ dubitãdo increpat ĩfideliũ corda. b Duo hoĩes. Quia parabola q̃ ad orandũ inuitauit: ita ↄcluſit: vt diceret veniẽte iudice: difficile fidẽ in terra reperiendã: ne ꝗs ſibi d̃ ſupuacua fidei cognitione: vel etiã ↄfeſſione blãdiret̃. In hac parabola diligẽti⁹ oſtendit a deo nõ fidei vba ſ꞉ opa examinãda: iter q̃ maxie regnat humilitas: quã q꞉ nõ habent ſupbi de ſua iuſticia ꝓſumẽtes et infirmos deſpiciẽtes ꝗ̃ſi vacui fide cũ orant nõ exaudiunt̃. c De⁹ grãs. Quattuor ſũt ſpecies tumoris: cum vel ꝗs bonũ qḋ habet a ſe habere eſtimat aut ſi datũ a deo crediti: ꝓ meritis datũ putat: aut cũ iactat ſe habere qḋ nõ habet: aut cum deſpectis ceterl̃ appetit ſingulariter videri habere q̃ habet. Hac phariſe⁹ peſte laborabat q̃ ideo nõ iuſtificat⁹ deſcendit: q꞉ merita bonorũ operũ ſibi ſingulariter tribuens publicano ſe ꝓ̃tulit. d Ieiuno bis. Ecce phariſeus ad exhibendã abſtinentiã: ad impetrãdam miſcdiã: ad referẽdas deo grãs: oculũ habet: ad humilitat̃ cuſtodiã nõ habet. Et ꝗd ꝓdeſt ſi tota ciuitas cuſtodiat̃: ⁊ vnum foramẽ ꝑ qḋ hoſtes intrent relinquat̃.

De pe.di. i. c. ꝗs aliqñ ꝗ. quecunꝗ

e Et publican⁹. Sicut humilis non audet appropinq̃re vt ad eũ de⁹ appropinquet: nõ aſpicit vt aſpiciat̃. Premit ↄſcientiã: ſ꞉ ſpem ſubleuat. Percutit pect⁹: penas de ſe exigit vt de⁹ parcat. Cõfitet̃ vt de⁹ ignoſcat. Ignoſcit deus qḋ ille agnoſcit. f De⁹ ꝓpiti⁹. Publican⁹ humiliter orans ad illos ꝑtinet de q̃bus dr̃: De⁹ nõ faciet vindictã electoꝝ ad ſe clamantiũ. Phariſeus merita iactãs: ad illos de q̃b⁹ ſubdit̃. Fili⁹ hoĩs veniens: putas ĩueniet fidẽ ĩ terra? g Quia. Poſita pharisei ⁊ publicani cõtrouerſia ponit̃ iudicl̃ ſentẽtia vt caueat̃ ſupbia. Typice.

Typice

Phariſe⁹ populũ iudeoꝝ deſignat: q̃ ex iuſtificationib⁹ legis extollit merita ſua: ⁊ ſuperbiẽdo recedit: humiliat⁹ publican⁹ gẽtilẽ q̃ longe a deo poſit⁹ peccata ↄfitet̃: ⁊ lamentãdo appropinquat deo ⁊ exaltat̃. h Afferebãt aũt. Poſt dictã ↄtrouerſiã: poſt datam ſentẽtiã: humili magiſtro offerũt infantes: vt oſtendat̃ ꝙ inocẽs ⁊ ſimplex etas ad grãm ꝑtineat. Increpãt apli nõ ꝙ nollẽt infantes manu et voce ſaluatoris bñdici: ſed q꞉ nõdũ ꝑfecti in fide putabãt eũ in ſimilitudinẽ hoĩm laſſari importunitate offerentiũ. i Increpauit illos. Hoc fortaſſe ideo quia pl⁹ populũ iudeoꝝ ex quo ſm carnem erãt ſaluari volebãt: ſed et ꝓ chananea muliere ſupplicauerunt. Sciebat ergo myſteriũ ꝙ vtriuſꝗ populi vocatio deberet̃: ſ꞉ fortaſſe adhuc neſciebant ordinem. k Sinite pueros. Nemo ꝓhibebat lãguidos venire ad medicũ. Iſti in ramo nihil adhuc cõmiſerũt ſed in radice perierunt. Qui ꝓ ſe agere non poſſunt cauſã ſuam maiorib⁹ cõmiſerũt. Tãgat medicus ⁊ benedicat puſillis cũ maioribus. l Taliũ eſt enĩ. Nõ ait iſtoꝝ: ſ꞉ q̃ habent ex ſtudio innocentiam ⁊ ſimplicitatẽ quã iſti habẽt ꝑ naturã: q꞉ non etas regnat ſed mores. Nõ enĩ ẽ virtus nõ poſſe peccare ſ꞉ nolle. Sicut puer non ꝑſeuerat in ira leſus nõ meminit: nõ ↄcupiſcit mulierẽ: nõ cogitat vl̃ loquit̃ malũ: ſic vos niſi talem innocentiam ⁊ animi puritatem habueritis non intrabitis in regnum celoꝝ. m Regnũ dei ⁊c̃. id ẽ doctrinã euangelij ſicut puer iubemur accipe. Puer in diſcẽdo nõ cõtradicit doctoribus. Nõ rationes et verba cõponit ad reſiſtẽdũ: ſ꞉ fideliter ſuſcipit: obtẽperat ⁊ quieſcit. n Et interrogauit eũ. Beda. Audierat hic princeps: ſimiles puerorũ dignos eſſe regno: vultꝗ certius inſtrui nõ per parabolas ſed aperte exponi: quib⁹ meritis vitam poſſit conſequi. Beda. Non putãdus eſt iſte (vt ꝗdã aiunt

---

bebit in illis. Dico aũt vobis: q꞉ a
a cito faciet vĩdictã illorũ. Verũtñ b
filius hoĩs veniens: putas inue c
ſ de ꝑfecta fide dicit.
niet fidem in terra? Dixit autem d
et ad quoſdã qui in ſe confidebãt
ſ cũ tamẽ parua bona facerent.
tãꝗ̃ iuſti ⁊ aſpernabant̃ ceteros:
a ſ vtercꝗ fidelis: ſ꞉ vn⁹ verboten⁹: ali⁹ ex facto.
b parabolã iſtaꝫ dicẽs: Duo homi e
nes aſcẽdebãt in tẽplũ vt orarẽt:
vnus phariſe⁹: ⁊ alter publican⁹. f g
Phariſe⁹ ſtans: hec apud ſe ora h
a ſ ſi rephendit̃ qui ſuperbe gratias agit quid ergo ille qui impugnat gratiam.
c bat: † De⁹ grãs ago tibi: q꞉ non ſũ i
ſ quid eſt ceteri homines niſi omnes ꝑter ipſum quaſi diceret: ſolus iuſtus ſum.
ſicut ceteri hoĩm: raptores: iniu
ſ ecce ex vicino publicano: maior tumoris occaſio: q̃ aſcendit orare: non deum rogat: ſ꞉ ſe laudat inſuꝑ ⁊ roganti inſultat.
ſti: adulteri: velut etiã h̃ publica
b nus. Ieiuno bis in ſabbato: deci k l
c mas do oĩm q̃ poſſideo. Et publi m
can⁹ a lõge ſtãs: nolebat nec ocu n
los ad celum leuare: ſ꞉ ꝑcutiebat o
f pect⁹ ſuũ dicens: Deus ꝓpitius p
eſto mihi peccatori. Amẽ dico vo q
a ſ ad cõparationẽ illius.
bis: deſcendit hic iuſtificat⁹ in do r s
ſ plus ꝗ̃ ille. ſ quare.
g muꝫ ſuam ab illo. † Quia omnis t
ſ aũ ruinã exaltabit̃ cor ⁊ aũ glãꝫ humiliabit̃.
qui ſe exaltat humiliabit̃: et q̃ ſe v x
h hũiliat exaltabit̃. † Afferebãt au y z †
tẽ ad illũ ⁊ infantes vt eos tãgeret.
ret. Quod cum viderẽt diſcipuli
i increpabãt illos. Ieſus autẽ cõ
a ſ reſpuenda eſt veſtre ſeruitutis officioſa ſedulitas vbi diuinitatis eſt iniuria.
k uocãs illos dixit: Sinitẽ pueros
venire ad me: ⁊ nolite vetare eos.
l Talium eſt enĩ regnũ dei. Amen
dico vobis: quicũꝗ non accepe
m rit regnum dei ſicut puer: non in
n trabit ĩ illud. Et interrogauit eũ a

---

bona ſpũalia ⁊ eťna: q̃ ſunt ſimpliciter bona optare ſuis ꝑſecutorib⁹: ⁊ h̃ modo ꝓ eis orare: ſ꞉ q꞉ pene tꝑales ſũt ꝗdã medicine: q꞉ valẽt ad emẽdationẽ vite ⁊ declarationẽ diuine iuſticie. ideo ad ſanctos hñ ꝑtinet petere a deo h̃ modo vindictã de ſuis ꝑſecutorib⁹: non ex motu ire ſ꞉ ex zelo iuſticie. a Dico autẽ vobis q꞉ ci. fa. vin. illorũ. ſ꞉ enĩ aliqñ tardare videat̃ ſm humanũ iudiciũ: tñ ſm veritatẽ non tardat: q꞉ oĩa opatur ſm diſpoſitionẽ ſue ſapie ĩfinite. b Verũtamẽ fili⁹ hoĩs veniens. ſ. ad faciendũ vindictã. c Putas inueniet fidẽ ĩ terra. q. d. paꝝ inueniet reſpectiue: loquẽdo de fide formata charitate. d Dixit ãt. Hic ↄñter oſtẽdit ꝙ ẽ humiliter orãdũ: oſtẽdẽs ꝙ humilitas ẽ deo grata. ⁊ ꝑmo oſtẽdit h̃ verbo. ſcḋo facto. ibi: Afferebãt aũt. Primũ facit ꝑ pabolã publicani ⁊ pharisei dicens: e Duo hoĩes aſcẽdebant in tẽplũ. q꞉ ad lr̃am erat ĩ alto ſitũ. ſ. in mõte moria. vt habet̃. ij. Paral. iij. f Un⁹ phariſe⁹. apparẽs iuſt⁹. g Alter publican⁹: id ẽ publicis negocijs intent⁹ q̃ de cõi curſu implicant ad pctm̃. h Phariſe⁹ ſtans. ecce iactantia: q꞉ ſtabat vt ab alijs videret̃ orare: et irreuerẽtia cum in orando deberet ſe ꝓſternere.

† Eccl. 7. e

i Deus grãs ago tibi: quia nõ ſum ſicut ceteri hominuꝫ: raptores ⁊c̃. Iſte nõ ꝓprie orauit ſed magis ſe iactauit de iuſticia aliis cõdẽnando ⁊ orantẽ iuxta ſe publicanuꝫ deſpiciẽdo. k Ieiuno bis in ſabbato. i. in hebdomada que ſic denomiat̃ a die digniori. l Decimas do omniũ que poſſideo. pharisei enim decimas minimorũ: vt rute ⁊ mente ⁊ cimini ad quas nõ tenebant̃: vt dicũt aliq̃ dabant vt ceteris iuſtiores apparerẽt: vt dictũ eſt ſupra. m Et publican⁹ a longe ſtans. Ecce dei timor: ꝗ̃ſi nõ eſſet dignus appropinquare.

† Mat. 23. b

† Mat. 19. b
Mar. 10. b

n Nolebat nec oclos ad celũ leuare. ecce pudor quaſi pro peccatis ꝓ̃teritl̃ non audẽs celũ reſpicere. o Sed ꝑcutiebat pectus ſuũ. ecce dolor de peccatis cõmiſſis. p Deus ꝓpitius eſto mihi peccatori. ecce vera et pura ↄfeſſio. ⁊ iſta faciũt ad peccatorũ remiſſionẽ. ideo ſequit̃: q Amẽ. i. fideliter. Dico vob̃. r Deſcẽdit hic. de domo dei q̃ erat ĩ mõte: vt ſupra dictum eſt: s Iuſtificat⁹ ab illo. i. pre illo remanẽte in fecib⁹ ſuis. cui⁹ cauſa ſubdit̃ cũ dr̃: t Quia oĩs q̃ ſe exaltat. ꝑ ſupbiã. v Humiliabit̃. ꝑ penã. x Et q̃ ſe humiliat. ꝑ verã peccatorũ ↄfeſſionẽ. y Exaltabit̃. in glĩa. ꝑ remuneratiõeꝫ. Sicut eñ in ſtathera materiali vna ꝑte depſſa. altera eleuatur: ⁊ ecõuerſo. ſic in ſtathera diuĩe iuſticie decretũ ẽ: vt q̃ eleuant̃ ꝑ ſuperbiã ĩ ꝓ̃ſenti vita: deprimant̃ per penam ↄfuſibilem ĩ futura: ⁊ ecõuerſo: qui ſe humiliãt ĩ ꝓ̃ſenti ꝓpter deũ: ĩ futuro ad gloriã eleuabunt̃. z Afferebãt aũt. Hic ↄñter facto oſtendit̃ ꝙ humilitas ẽ deo grata et accepta ꝑ hoc ꝙ pueros xp̃s amicabilit̃ recepit. ⁊ patet ſententia ex dictis Matth. xix. a Et interrogauit. Hec eſt pars incidẽtalis in qua ponunt̃ duo incidentia. Scḋm ponit̃ ibi: Ait aũt petrus. Circa primum ſciendũ

ſiunt) vel deũ tẽptaſſe: vel de ſua vita mẽtit⁹ eſſe: ſ; ſimpli
citer vt dixit ↄfeſſus eſt. Alioq̄n (vt marc⁹ ait) nõ intus ar
cana cordis ei⁹ diligere eũ diceret ieſus. Diligit eñ eos q̄
mãdata legis cuſtodiũt. Sed q̄d ibi minus eſt his qui pfe
cti eſſe volũt adiũgit: Oĩa vende ꝛ da pauperibus.
a Magiſter bone. Quia bonũ magiſtrũ dixit ꝛ nõ deũ:
vel dei filiũ confeſſus eſt: dicit quẽuis ſanctũ hominẽ com
paratione dei bonum non eſſe. Chriſtus autẽ nõ rẽnuit te
ſtimoniũ bonitatis ſed magiſtri abſq; deo excludit bonita
tem. b Dixit autẽ. Ambro. verſuta interrogatio. ꝛ ido
arguta reſpõſio. Tentator enĩ bonum magiſtrũ dicit: qui
deum bonũ dicere debuiſſet. Quid me dicis bonũ: quẽ ne
gas deũ? Quid bonũ dicis: cũ nemo bonus niſi ſol⁹ de⁹?
Non ergo bonũ ſe negat: ſed deũ ſignat. Quid me bonũ
dicis: cũ bonum ſentire nõ poſſis qui tentas. Bon⁹ ergo
ſed rectis corde. Deniq; gloriãti ĩ lege q̄d oĩa cuſtodiſſet:
vt inanem eius iactantiã exponeret oſtẽdit ei adhuc deeſſe
q̄d eſt legis. Et ideo ad miſericordie p̄ceptum triſtis indu
citur: ꝛ in eum quedam naturalis datur forma ſentẽtie. Fa
cilius eſt camelũ p foramẽ acus trãſire q̃ꝫ diuitem intrare
in regnũ celoꝝ. Non debet ſe diuitẽ iactare ĩ diuitijs ſuis:
cum his vbis diffiniat ↄtra naturã eſſe diues miſericors.
c Mãdata noſti. Hec eſt puerilis innocẽtie caſtitas: que
nobis imitãda ꝓponit ſi regnum dei ingredi volum⁹. Et
nota ꝙ iuſticia leg̃ ſuo tẽpore cuſtodita nõ ſolũ bonũ ter
re: ſed ꝛ vitaꝫ confert eternam. d Diues erat. Nullus
diues. i. ↄfidens in diuitijs ſuis intrabit vt ieſus ſm mat
theũ exponit. Nõ q̄ diuites manẽtes ſed q̄ cẽ deſierũt intra
Myſtice bunt. e Facil⁹ eſt. Myſtice. Facilius eſt xp̄m pati ꝓ di
lectorib⁹ ſeculi q̃ꝫ dilectores ſeculi ad xp̄m cõuerti. Came
lus dicit̃ chriſt⁹: q; ſponte humiliat⁹ infirmitatis nr̃e one
ra ſuſtulit. Acus ẽ punctio p quã anguſtias paſſiõis ſigni
ficat: q̄ paſſione velut acu nature nr̃e q̄ſi ſciſſa veſtimenta
reſarcire dignatus ẽ. i. reparare poſt lapſũ. Aliter. Faci
lius eſt gẽtilẽ populũ gybbo peccatoꝝ deformẽ p anguſtã
vite viã ingredi q̃ꝫ iudeũ de meritis gloriãtẽ: ꝛ ad ſubeun
Ambro. dum leue onus xp̄i ſe humiliare nolentẽ. Vel ita. Facili
us eſt gẽtilẽ populũ ſupſtitionis deformitate degenerãtẽ:
turpia onera ferẽtẽ ĩtrare p ãguſtã viã: q̄ via xp̄s ẽ: q̄ ꝓprij
corporis paſſione mortis penetrans viã: velut acu reinte
grauit: ſciſſa veſtimenta nr̃e nature: quã ppl̃m iudeoꝝ qui
diues eſt in lege: egen⁹ in fide. f Quis põt. Intelligũt
in numero diuitũ deputãdos oẽs q̄ amant diuitias ꝛ ſi nõ
habent. Aliter enĩ cum ſit turba maior pauperũ non dice
rẽt: Quis potes ſaluus fieri? g Nemo. Qui carnalia
Ma.10.d ꝓ domino dimiſerit ſpũalia accipiet. Marcus ait: Centies
tantũ nũc in tempore h cum perſecutionibus fratres ꝛ ſo
rores: et in futuro vitam eternaꝫ: id eſt in hac vita perſecu
tionibus plena gaudium regni deguſtant: et omnium ele
ctorum ſincera dilectione fruuntur. h Accipiat multo
plura in hoc tempore. Qui pro domino omnes diuitias di
miſerit: et carnis affectus cõtempſerit: multo plura recipi
et in preſenti: ꝛ a fratribus ꝛ ſororibus propoſiti ſui gluti
no ſpirituali colligatis: multo gratioſiorem in hac vita re
cipiet charitatem. Copula enim qua filij et patres et con
iuges: et cetera huiuſmodi cõnectuntur fragilis et breuis
ẽ. Sed ſoli illi perpetue coniunctionis retinent vnitatem:
Act.4.f omnia que fratrũ ſunt: tanq̃ꝫ ſua credẽtes: Quia multitu
dinis credentium erat cor vnum et anima vna: nulluſq; e.
e. i. e. et quaꝫ aliquis vxorem in laſciuia poſſidebat: eandẽ
in odore ſanctificationis poſſidet. i Aſſumpſit autem.
Preuidens ex paſſione ſua diſcipulos perturbandos: pre
dicit et paſſionis penam: et reſurrectionis gloriam: vt cuꝫ
morientem cernerent: reſurrecturum non dubitarent.
k Et conſũmabuntur omnia que ſcripta ſunt per prophe
tas. In hoc oſtendit quicq̄d prophete predixerunt ad ſue
diſpenſationis myſterium intendiſſe. In quo percutit here
ticos qui dicunt chriſtum legi et prophetis cõtrarium pre
dicaſſe: ꝛ alium veteris: alium noui eſſe deũ teſtamẽti. Cõ
futat etiã paganoꝝ demẽtiã: q̄ ei⁹ crucẽ deridẽt: cũ ꝓxime
ſue paſſionis ꝛ tp̄s q̄ſi futuroꝝ p̄ſcius oſtendit: ꝛ locũ q̄ſi
mortẽ nõ timẽs adijt. l Et ipi nihil. Diſcipuli ſermonẽ
dñice paſſionis totiẽs replicatũ. ideo intelligere nõ valẽt:
q; quẽ maxĩe videre deſiderãt ei⁹ mortẽ audire nõ poſſũt.
Et quẽ nõ ſolũ hoĩem innocentẽ: ſ; etiã verũ deũ eſſe ſciũt
mori poſſe nõ putãt. Et quotiẽs aliq̄d de ſua paſſiõe dicit:
hoc allegoricũ dictũ putãt: ſicut in alijs p pabolas loquẽ
tem audire ↄſueuerãt. Iudei q̄ ei⁹ mortẽ parabãt: q̄cq̄d de
ſua paſſiõe

a ſ hic diues ꝛ ſuperbus non voto diſcentis: ſed
tẽptantis interrogat.
a quidaꝫ princeps dicens: † Magi †
ſter bone: quid faciens vitã eter
b nam poſſidebo? Dixit auteꝫ ei ie
ſus: Quid me dicis bonuꝫ? Ne
a ſ ſicut in mandatis cõtinet̃.
c mo bon⁹ niſi ſolus deus. Mãnda
ta noſti? Nõ occides. † Nõ mecha
beris. Non furtuꝫ facies. Nõ fal
ſum teſtimonium dices. Honora
patrẽ tuuꝫ ꝛ matrẽ. Qui ait: Hec
oĩa cuſtodiui a iuuẽtute mea.
Quo audito ieſus. Ait ei: Adhuc
ſ ad p̄fectionẽ. ſ nõ partem.
vnum tibi deeſt. † Omnia quecũ
q; habes vende ꝛ da pauperib⁹:
ſ ſic dando.
et habebis theſaurum in celo: et
veni ſequere me. His ille audit̃
a ſ hec eſt triſticia q̄ mortem operatur: he ſunt ſpi
ne ꝛ tribuli: que ſemen dei ſuffocauerunt.
ſ poſſidens cũ amore.
d cõtriſtãt⁹ ẽ: q; diues erat valde.
a ſ qui multiplicandis diuitijs incumbunt: alte
rius vite gaudia contemnunt.
Vidẽns aũt ieſus illum triſtẽ fa
ctũ: dixit: Q̃ꝫ difficile q̄ pecunias
a ſ cũ amore poſſident ꝛ in eis confidunt: nec im
poſſibile: ſ; difficile dixit: q; difficulter diuitie cõ
temnuntur: de omnibus ergo tutius eſt: nec habe
re nec amare diuitias.
e hãbẽt ĩ regnũ dei intrabũt. † Faci
ſ ingentibus mẽbris enormem.
lius ẽ enĩ camelũ p foramẽ acus
trãſire: q̃ꝫ diuitẽ ĩtrare in regnuꝫ
f dei. Et dixer̃t q̄ audiebãt. Et q̄s
poteſt ſalu⁹ fieri? Ait illis: Que a
a ſ vt p ſe a ſuis cupiditatibus conuertãtur.
impoſſibilia ſunt apud homĩes:
ſ deus ab amore ad charitatem eternoꝝ conuer
tit non q̄ cupidi ꝛ ſuperbi inerent.
poſſibilia ſũt apud deum. Ait au b
tem petrus: Ecce nos dimiſim⁹
ſ etiã voluntatem habendi. ſ q̄d p̄fecti⁹ eſt.
oĩa: ꝛ ſecuti ſumus te. † Qui di
a ſ non tm̃ de vobis apoſtolis: ſed et de q̄buſcun
q; fidelibus.
g xit eis: Amẽ dico vobis: † nẽmo ẽ
ſ oẽs affect⁹ carnis mee charitati poſtpoſuerit.
qui reliquit domum aut parẽtes
aut fratres aut vxoreꝫ aut filios
h propter regnũ dei: et nõ recipiat
multo plura in hoc tẽpore: ꝛ ĩ ſe
i culo futuro vitaꝫ eternã. † Aſſum c†
pſit autẽ ieſus duodecim: ꝛ ait il
lis: Ecce aſcẽdim⁹ hieroſolymaꝫ:
k ꝛ cõſũmabuntur oĩa que ſcripta d
ſũt p ꝓphetas de filio hoĩs. † Tra
det̃ enĩ gẽtib⁹ ꝛ illudet̃ ꝛ flagella
bit̃: et cõſpuet̃: et poſtq̃ꝫ flagella
uerint: occidẽt eũ: ꝛ die tertia re
l ſurget. Et ipi nihil hoꝝ intellexe e†
rũt. † Et erat ãt vbũ iſtud abſcõdi

ſciẽdũ ꝙ q; ieſus
ĩmediate dixerat
de pueris: taliuꝫ †
ẽ regnũ celoꝝ. et Ma.19.b
ĩ h parabolice lo Mar.10.c
quebat̃ p pueri
tiã intelligẽs hu
militatẽ ꝛ ĩnocẽ
tiã. Ido q̄dam le
giſperit⁹ q̄ vocat̃ †
hic p̄nceps eo ꝙ Exo.20.b
erat diues: vt pꝫ Mat.19.c
ex ſequentib⁹ pe Mar.10.c
tijt ab eo q̄d faci
endo haberet re
gnũ celorũ. q. d.
dicas mihi plane
et apte abſq; pa
rabola: quid de
beo facere ad cõ † 14.q.1.
ſequẽdũ regnuꝫ in p̄n.
celeſte. ꝛ hoc mõ
xp̄s ei reſpõdit. ꝛ
pꝫ ſnĩa ex dictis
Matth. xix. vſq;
ibi: a Que
impoſſibilia ſunt
apud hoĩes poſ
ſibilia ſunt apud
deũ. q; ad regnũ
celoꝝ nõ poſſunt
hoĩes ꝑtingere
ꝓpria vtute: ſ; p
auxilium diuine E
grẽ. b Ait aũt
petr⁹. Hic ponit̃
ſcd̃m incidẽs: q; †
petr⁹ a xp̄o imme Mat.19.c
diate audierat: Mar.10.c
q̃ꝫ difficile qui pe
cunias habẽt re
gnũ dei ĩtrabũt.
ideo q̄ſiuit a xp̄o
q̄ eẽt ſui ꝛ alioꝝ
remuneratio: q;
oĩa terrena reliq̄
rant ꝓpt̃ xp̄m. et
pꝫ xp̄i reſponſio
ex dict̃ Matth.
xix. c Aſſũpſit
ieſus. Poſtq̃ꝫ ſal
uator oſtẽdit ora
tionis efficaciaꝫ.
hic ↄſ̃ter indu †
cit diſcipulos ſu Mat.19.d
os ad martyrij Ma.10.d
tolerãtiã exẽplo †28.q.1.c.1
ſui. ꝛ paꝫ ſnĩa ex
dict̃ Mat. xx. ex
ceptis q̄ ſequũt̃.
d Cõſũmabũt̃
oĩa q̄ ſcripta ſũt
ꝛc. q; ꝓphete ſcri
pſerunt de paſſio
ne chriſti futura: †
vt patet Eſa. liij. Mat.10.c
ꝛ Dañ. ix. ꝛ ĩ mul Mar.10.c
tis alijs locis.
e Et ipi nihil ho
rum ĩtellexerũt.
tum quia adhuc
erant rudes ꝛ im
perfecti: tũ quia
chriſtus frequen
ter eis paraboli
ce loquebatur. et
ideo neſcierunt ſi † ff.2.g
tunc parabolice

ſ ſua paſſiõe loqueret intelligebant. Hoc enĩ loq̃bat. Nõ ipi pfice/
re optabãt. a Cec⁹ q̃dã. Cec⁹ ſignificat humanũ gen⁹: q̃d a ſu/
perna claritate excluſũ dãnationis ſue patit tenebras: ſ a dño ap
propinquãte hiericho curat. Hiericho luna iterptat: p quã defe/
ctus mortalitatis itelligit. Dũ g verbũ dei infirmitatẽ nr̃e carnis
ſuſcipit: hõ ad cognoſcẽda diuina redit.
Cec⁹ ſedet iuxta viã dũ incipit credere in
Job.14.a ipm q̃ dicit: Ego ſũ via. Mendicat dũ ro
gat. Un̄ loquit: Et clamabat. b Et q̃
preibãt. Qui ieſũ p̃eunt venientẽ: ſignifi
cant cecũ carnaliũ vitiorũ q̃ diſſipant co/
gitationẽ hoĩs ꝛ pturbãt vocẽ orationis
ne ieſus ad illuminãdũ venire poſſit cor
D hoĩs ſ iã credẽs ſentiẽs ſe grauari fantaſ
mate prior vitiorũ: ꝛ vocẽ orõnis ſue im/
pediri: ne p ſe exorari poſſit ardenti⁹ cla
mat. c Stans aũt. Tranſiẽs cecũ au/
dit. Stans illuminat: q̃r p humanitatem
ſuã nr̃e cecitatis vocib⁹ cõpatit: ſ p potẽ
tiã diuinitatis lumẽ nobis grẽ infundit.
d Adduci ad ſe ꝛc̃. Qui p̃tereuntẽ ali/
quaten⁹ ſentiebat: dũ i oratiõe patit fan/
taſmatũ turbas vehementi⁹ inſiſtẽs orati
oni ducit ad ſtantẽ ꝛ recipit lumẽ: q̃r de⁹
in corde firmo figit ꝛ ſic lux amiſſa repa/
ratur. e Quid tibi vis ꝛc̃. Non ex ig
norãtia q̃rit ſ ideo vt roget vt mẽtem ad
oratiõez excitet. Nõ itelligẽs cec⁹ ſubiũ/
† De pe. di. i. voluiſſer. ſ xps q̃ꝙ. git: Dñe vt videã. Nõ petit cec⁹ aurũ vel
aliq̃d tpale: ſ tm̃ lumẽ. Imitemur g cũ
quẽ mente ꝛ corpe audiuim⁹ ſanatũ. Pe
tam⁹ a dño lucẽ eterne viſionis. Et dicet
nobis: Reſpice: fides tua ſaluũ te fecit.
f Et ꝯfeſtim vidit ꝛc̃. Uidet ꝛ ſequit: q̃
bonũ q̃d itelligit opat: ꝛ ieſũ p̃ſentẽ vł p̃
A tereuntẽ imitat: ꝛ h talis nõ ſolũ p impe
trato i deũ pficit: ſ etiã alios ad laudem
dei accẽdit. Un̄ ſequit: Et oĩs plebs vt vi
dit: dedit laudẽ deo. g Et oĩs plebs.
Laudat plebs deũ: nõ ſolũ p impetrato
munere lucis: ſ ꝛ p merito fidei impetrã
tis: q̃r nõ ſolũ laudat q̃ potenter ꝛ miſeri
corditer illuminat: ſ q̃r clamorẽ fidei fir/
miter clamãtis exaudit. Ca. XIX
h Et igreſſus. Ecce camel⁹ depoſita
ſarcina gibbi p foramẽ ac⁹ trãſit:
dũ ꝯtẽpto cenſu fraudium angu/
ſtam portã q̃ ducit ad vitã aſcendit: et q̃r
deuotione fidei ad videndũ ſaluatorẽ q̃
natura min⁹ habebat: aſcẽſu arboris ſup
plet: iuſte q̃d rogare ñ audebat: dñice ſu/
ſceptiõis bñdictiões accipit quã deſide/
Myſtice rabat. Myſtice. Zache⁹ q̃ iterp̃tat iuſti
ficat⁹: ſignificat credẽtes ex gẽtib⁹ q̃ per
occupationẽ tpaliũ depſſi erãt ꝛ minimi: ſ a dño ſãctificati. Qui
intrãtẽ hiericho ſaluatorẽ videre volũt: dũ fidei quã in mũdo at/
tulit pticipare grũt. Sz turba. i. vitiorũ ꝯſuetudo q̃ cecũ clamãtez
increpabat: etiã hũc ſuſcipientẽ tardat. ſ ſicut ampli⁹ clamãdo ce/
cus turbã vicit: ita puſill⁹ terrena relinquẽdo: arborẽ crucis aſcẽ/
Gal. 6. c dẽdo: turbã obſtãtẽ trãſcẽdit: clamãs cũ apl̃o: Mihi ãt abſit glo/
riari niſi i cruce ꝛc̃. i Et ipe erat. Quiſ d̃ ſe deſperet: cũ venit iſte
ad deũ cui cẽſus ex fraude? Per hunc apparet q̃r non oĩs diues
auarus. k Pre turba ꝛc̃. Que turba niſi iperite ꝯfuſio mul/
titudinis q̃ verticẽ ſapie videre neq̃t. Zache⁹ g nõ i turba ſ plebẽ
trãſgreſſus meſſiã quẽ deſiderat aſpicit. l Sycomor⁹. Arborẽ:
moro folijs ſiĩs: ſ altitudine p̃ſtãs: ꝛ iterptat fic⁹ fatua. i. crux q̃
credẽtes vt fic⁹ paſcit: ab ĩfidelib⁹ irridet vt fatua. Ut puſill⁹ aſcẽ
dit dũ q̃libet humilis ꝛ ꝓprie infirmitatis ꝯſcius i v̓tute cruc̃ glo
riat: ꝛ p hãc laudabilẽ fatuitatẽ trãſeũtẽ ꝓpe dñm cernit: q̃r ſi nõ/
dũ ita ſolide vt ẽ iã: tñ rapti: ꝛ q̃ſi i trãſitu luci ſapie celeſt̃ itẽdit.
m Quia inde erat. Iſid. Illa pte vbi ſycomorus vel vbi creditu
rus: vt ꝛ myſteriũ ſaluaret ꝛ grãz ſeminaret. Sic enĩ venerat: vt p
iudeos trãſiret ad gẽtes. Uidit itaq̃ Zacheũ ſurſũ. Iã enĩ ſubli/
mitate fidei iter fruct⁹ nouorũ operũ: velut in fecũda altitudie opis
eminebat. n Et cũ veniſſet. Per premiſſos p̃cones verbi ſui:
in q̃bus erat ieſus ꝛ loquebat venit ad populũ nationũ: q̃ paſſio/
nis eius fide iam ſublimis etiã diuinitatẽ eius agnoſcere ardet: ſu
ſpiciens videt: q̃r p fidem a terrenis eleuatum eligit eligentẽ ſe et
Amat

tũ ab eis: ꝛ nõ itelligebãt q̃ dice/
bant. Factũ eſt aũt cũ appropin
a q̃ret hiericho: cec⁹ q̃dã ſedebat ſe
cus viã mendicãs. Et cũ audiret
turbã p̃tereuntẽ iterrogabat q̃d
hoc eẽt. Dixerũt ãt ei: q̃ ieſus na
zarenus trãſiret. Et clamauit di
ſ homo p hoĩbus factũ: miſerere hoĩs.
cẽs† Ieſu fili dauid: miſerere mei.
b Et q̃ preibãt increpabãt eũ vt ta
ceret. † Ipe v̓o multo magĩ clama
c bat: fili dauid miſerere mei. Stãs
d autẽ ieſus iuſſit illũ adduci ad ſe.
a ſ interrogat vt credam⁹ nõ niſi confitẽtẽ poſſe ſanari.
Et cũ appropinq̃ſſet: iterrogauit
e illũ dicẽs: Quid tibi vis faciaz?
At ille dixit: † Dñe vt videã. Et ie
ſus dixit illi: Reſpice: fides tua te
f ſaluũ fecit. Et ꝯfeſtĩ vidit: ꝛ ſeque
g bat illũ magnificãs deuz. Et oĩs
plebs vt vidit dedit laudẽ deo.
h Et ingreſſus Ca. XIX b
pambulabat hiericho.
Et ecce vir noĩe zache⁹: c
i ꝛ hic p̃nceps erat publicanorũ: ꝛ d
ipe diues. Et q̃rebat videre ieſũ e f
k q̃s eẽt: ꝛ non poterat p̃ turba: q̃r g
ſ non malicia ſed fide.
ſtatura puſillus erat. Et p̃currẽs
l aſcẽdit in arborẽ ſycomorũ vt vi/
m deret eũ: q̃r inde erat tranſitur⁹.
n Et cum veniſſet ad locũ: ſuſpici/ b
ens ieſus vidit illũ: ꝛ dixit ad eũ:

loqueret. a Factũ ẽ. Poſtq̃ poſita ẽ xp̃i inſtructio de
efficacia orõnis ꝛ de tolerãtia paſſiõis: hic ꝯſter deſcribi
tur dicte doctrine ꝯfirmatio p op⁹ miraculoſũ: ſm q̃ ſcri/
bit Marci vlt̃. Sermonẽ ꝯfirmãte ſequẽtibus ſignis: et
ptz ſnĩa ex dictis Mat. xx. ꝛ Marc. x. h excepto. Factũ ẽ
aũt cũ appropinquaret ieſus hie/
richo. i. ꝓpe hiericho adhuc exiſte
ret: q̃r ſm v̓itatẽ nõ accedebat ad
hiericho: ſ inde recedebat: vt ptz
Mat. xx. ꝛ Marc. x. Ca. XVIII
Moraliter. b† Dice bat autẽ
ꝛ pabolã. ſcz de pſeuerãtia i orati/
one. ꝛ d̃ ei⁹ exauditiõe exẽplo puer
ſi iudicis viduã importune petẽtẽ
exaudiẽtis. ex q̃ ꝯcludit q̃ multo
forti⁹ de⁹ q̃ ẽ iuſt⁹ exaudiet p̃ces ſã
ctorũ ſuorũ ad ſe clamãtiũ. Aduer/ † Mat. 20 b
tẽdũ tñ q̃ ſãcti viuẽtes i terra nõ
petũt a deo de aduerſarijs vindi/
ctã p gehẽne penã ſ q̃ deſinãt eſſe
mali. ſicut d̃r Prou. xij. verte im/
pios ꝛ nõ erũt ſcz mali: vel q̃ deſi/
nant eſſe potẽtes iuſtos perſequi.
d† Dixit ãt ad q̃ſdã q̃ in ꝛc̃. My
ſtice p phariſeũ iudaic⁹ pp̃ls ſigni
ficat q̃ ex bñficio leg̃ ꝛ ꝓphãꝝ ſu/
ſcepto de ſua ſãctitate p̃ſumẽs gẽ/
tiles aſpernabat. p publicanũ v̓o
pp̃ls gẽtilis: q̃ peccata ſua p̃dican
tib⁹ ap̃lis humiliter ꝯfitebat: pro
pter q̃d iuſtificatus eſt p fidei xp̃i
receptionẽ ꝛ iudaic⁹ ẽ dãnat⁹ per
ſuã obſtinationẽ. Moralit autẽ
p phariſeum ſignificat iuſt⁹ inſtin
ctu diaboli ſupbiens: ꝛ p publica
nũ petõr reſpectu ſpiritusſãcti hu/
militer ſe emendans. z† Affere/
bant aũt ad illũ infantes ꝛc̃. Seq̃
tur: † Taliũ enĩ ẽ regnũ celorũ.
Beda. Signãter dixit taliũ: ꝛ non
illorũ: vt oſtẽderet nõ etatẽ regna/
re: ſed mores: et his qui ſimilez ha
berent innocentiã et ſimplicitatez
p̃miare ꝓmitti. † Magiſter bo/
ne q̃d faciẽdo vitã eternã poſſide/
bo. exponat vt ſupra Matth. xix.
et Marc. x. c† Aſſumpſit aũt ie
ſus. xij. diſcipulos ꝛc̃. Sequitur:
e† Et nihil horũ intel. p h ſignifi/
cat q̃ hoĩes carnales aſpera no/
lũt audire. ſ ad delectabilia ſunt i
tẽti. a† Factũ ẽ ãt cũ appro. ꝛc̃.
exponat vt. ſ. Mat. xx. ꝛ Mar. x.
Ca. XIX
b Et ingreſſus ieſus. Poſtq̃ deſcri/
pta eſt cõuerſio peccatorũ in generali. hic ꝯſequẽ/
ter deſcribit in pticulari. ſ. in cõuerſione Zachei.
Et diuiditur in duas. q̃r p̃mo deſcribit conuerſio zachei.
ſecundo remotio dubij. ibi: Hoc illis audientibus. Circa
primũ dicitur: Et ingreſſus ieſus pambulabat hiericho.
Scdm ea que dicta ſunt in fine p̃cedentis ca. iſta hiſtoria
zachei non ſequit imediate poſt illumiatiõnẽ ceci que fa/
cta fuit in egreſſu ieſu a hiericho: ſed poſt egreſſũ eius ab
hiericho ꝛ pgreſſu per alia loca regreſſus fuit ibidẽ ſicut
ꝛ in multis alijs locis: in euangelio dicit pluries veniſſe
ad eundẽ locum: ꝛ in iſto regreſſu accidit hiſtoria iſti⁹ za/
chei. cũ dicit: c Et ecce vir noĩe zache⁹. Exp̃mit hic no
men ei⁹ q̃r dign⁹ erat noĩari ꝓpter ꝯuerſionis facilitatez:
et ꝓpter cõuerſi pfectionem. d Princeps erat pu. i.
prim⁹ inter illos qui vacabãt publicis actib⁹. i. exactioni
bus ꝛ vectigalibus leuãdis ꝛ deferẽdis q̃ cõmuniter ad
peccatũ implicãt: ex quo in eius vocatiõe apparet maior
dei miſcdia. e Et ipe diues. q̃r auarus fuerat in acqui
rendo: ſed poſt ꝯuerſionẽ non fuit auarus in retinendo:
quia paratus fuit reddere quadruplũ defraudat̃ ab eo.
f Et querebat videre ieſũ. ex deuotione. g Et nõ po/
terat p̃ turba. ex q̃ ptz deuotio populariũ ad chriſtũ. Se/
quit: h Suſpiciẽs ieſus. i. approbãs deuotiõem illi⁹.
Quia hodie

amat amantē ſe. a Deſcende. Qꝛ deſcēdere de ſycomoro: ⁊ ſic ī domo parare manſionē iubetur. hoc
1.Cor.5.d eſt qḋ apoſtolus ait: Et ſi cognouimus ſm carnem
Ibi.13.b chriſtū: ſꝫ iā nō nouim⁹. Si eni mortu⁹ ē ex infirmitate: ſed iam viuit ex ꝟtute dei. b Manere. Manebat aliqn dn̄s in domo pn̄cipis phariſeoꝝ.i. in iudeorū ſynagoga docebat: ſed qꝛ ſabbato curantē: peccatores recipientē: ꝯ auaros diſputātē: ⁊ cetera digna deo gerentē: lingua venenata capiebāt: pro ſuis facinora eorū diſceſſit di
S.13.6 cens: Relinquetur vob̄ d.v.d. hodie tamen in domo puſilli çachei oportet illuminare: id eſt noue lucis gr̄a coruſcante in humili credentiū nationum corde q̄ſcere. c Murmurabāt. Manifeſtū eſt iudeos ſemp gentium odiſſe: vel non intellexiſſe ſalutē. Unde ⁊ ad
Act.11.a uerſus petrū dicit: Quare introiſti ad gētes p̄pucium habentes. d Stans autē ⁊c. Aliqs calūniātib⁹: hoīeꝫ peccatorē: ipe ⁊ çacheus ſtans.i. in ea quā cepat fidei veritate pſiſtens: nō ſolum ſe ex peccatore ꝯuerſum: ſꝫ etiam inter ínocentes ꝓbat ꝯuerſatū: cū etiā ante ꝯuerſationē innocēter vixit: ⁊ q̄ ante ꝯuerſionē dimidiū: poſt ꝯuerſionē pōt dare ⁊ totū. Sꝫ ſi quē defraudaui. Primū eſt ſm legē reddere: deinde qḋ remanet pauperib⁹ erogare. hunc fructum vite publican⁹ de ſycomoro p ſapientem ſtulticiā legit ꝙ rapta reddit: ꝓpinqua relinq̄t: viſibilia ꝯtēnit: ei⁹ quē nōdū videt ſequi veſtigia concupiſcit. e Fili⁹. Nō carne ſꝫ fide: qꝛ ſicut abraā iuſſu dei patriā ob ſpem future hereditatis deſeruit: ſic ⁊ iſte q̄ theſaurū in celis acq̄rit ſpe. f Eo ꝙ ⁊c. Nō ſolū q̄ iuſti perſeuerāt ſꝫ etiā q̄ de iniuſticia ꝯuertunt ad filios ꝓmiſſionis ptinent. g Uenit eni ⁊c. Etiā murmurātib⁹ ſua myſteria nō dedignat exponere: ꝙ ꝓpter pn̄iā peccatoꝝ ſuſcipiendā maxime ipe ī terrā venerit vbi ⁊ ſe appellat filiū hoīs: vt inſinuet nobis diſpēſationē ſue pietatis. h Hec illis. Suſcepta ⁊ comēdata pn̄ia publicani diuit' p pabolam docet ſibi mag' pn̄iā petōꝝ q̄ꝫ iuſticiā placē ſupboꝝ. Latinſqꝫ ī gētibus de ignorantia legis hūilib⁹ q̄ꝫ in iudeis de iuſticia legis ſupbientib⁹ ſe eſſe regnaturū. Et qꝛ diſcipuli audita paſſione ⁊ reſurrectiōe hieroſolymis implēda: exiſtimabāt regnū dei mox eſſe vēturū. Hanc coꝝ ignorātiā illuminat: docēs ſe p̄mo regni ſui fidē toto orbe diſperſurū: ⁊ in fine ſeculi iudicē oīm regē eē vēturū. i Nobilis abijt. Hic ē nobilis cui ce
Ma.10.g cus clamabat: Miſerere mei fili dauid. et cui turbe
Ioh.12.b clamabāt: Oſāna filio da. bn̄. q̄ venit ī noīe dn̄i. r.i. q̄ ꝯſtitut⁹ ē a pr̄e rex: cui date ſūt gentes in hereditatē. k Longinquā. Excecatos iudeos relinquēs tranſijt ad illuminādas gētes q̄ lōge (qꝛ a finib⁹ t̄re) clamāt ad dn̄m: vel qꝛ lōge a peccatorib⁹ ſal⁹. De⁹ q̄ vbiqꝫ p̄ſens: lōge ab his q̄ idola colūt: ſꝫ ⁊ ipi ꝓpe facti ſūt ī ſāguine. l Uocat' āt. Uocat. x. ſuos dū eligit diſcipulos lr̄a decalogi imbutos. dat. x. mnas dū p⁹ reſurrectionē ſurgit ⁊ apit ſenſū: vt ſpūaliter ītelligant legis dicta. Mna. x. dragmas appendit et oīs ſcpture ſermo: qꝛ vite celeſtis pfectionē ſuggerit q̄ſi cētenarij numeri pondere fulget. m Negociamini. ꝟba legis myſtica interp̄tatiōe diſcuſſa pplis:

offerte:

a non inuitatus inuitat: qꝛ ſi nondum audierat vocem inuitatis: audierat affectum.

a çachee feſtinās deſcēde: qꝛ hodie a
b ī domo tua oportet me manere.
Et ꝯfeſtim deſcēdit: ⁊ excepit illū
c gaudēs. Et cū viderēt oēs mur b c
murabāt dicētes: ꝙ ad hoīeꝫ pec
d catorē diuertiſſet. †Stans aūt ça d
che⁹ dixit ad ieſū: Ecce dimidiū e
bonoꝝ meoꝝ dn̄e do paupib⁹ † ⁊
ſi q̄d aliquem defraudaui reddo f
q̄druplū. Ait ieſus ad eū: Quia
e hodie ſal⁹ domui huic facta ē: eo g

a nō veni vocare iuſtos ſed peccatores.

f g ꝙ ⁊ ipe ſit fili⁹ abrae. † Uenit eni

ſalus q̄ olim iudeoꝝ dom⁹ implebat: hodie populo gētiū illuxit: eo ꝙ ⁊ ipe ppl's ſit abrae fili⁹.

fili⁹ hoīs q̄rere et ſaluū facere qḋ
h perierat. Hec ill' audiētib⁹ adijciēs h
dixit parabolam: eo ꝙ eſſet ꝓpe i
hierl'm: ⁊ qꝛ exiſtimarent ꝙ confe k
ſtim regnū dei māifeſtaret. Dixit
i ergo: † Homo q̄dā nobilis abijt l† m†
k ī regionē lōginquā accipe ſibi re n†

q̄n in fine ſeculi oīs iſrl' ſaluus erit.

l gnū: ⁊ reuerti. Uocatis aūt decē o† p†
ſeruis ſuis dedit eis decē mnas. q†
m Et ait ad illos: Negociamini dū r

.i. iudei ex q̄b⁹ xp̄s ſm carnē non ſolū p̄ſentem vſqꝫ ad mortē crucis oderāt: ſed ⁊ poſt reſurrectionem eius miſerunt pſecutionem aplis ⁊ p̄dicationem regni celeſtis ſpreuerunt.

venio. Ciues aūt ei⁹ oderant eū: s†

a Quia hodie ī do. ⁊c. in domo materiali ꝓpter refectionē xp̄i ⁊ ſuoꝝ diſcipuloꝝ. ⁊ ad oſtendendū benignitatē peccatori reuertēti: ⁊ ī domo ſpūali ꝯſcie p gr̄e infuſionē. b Et cū viderēt oēs.i. phariſei ⁊ alij malignātes. c Murmurabāt. ⁊ h̄ irrationabiliter: qꝛ null⁹ rationabilit pōt murmurare ſi medic⁹ viſitet egrotū ad ipm ſanādū. d Stās aūt çacheus. ad obediēdū dn̄o ꝓmptus. vn̄ ſubditur: e Ecce dimidiū bo. me. dn̄e do paupibus. nō dicit dabo in futuro: qꝛ erat parat⁹ ſtatim dare: ex hoc etiā patet ꝙ non oīa bona ſua erāt male acq̄ſita: qꝛ de illis non poſſet elemoſynā facere. f Et ſi q̄d aliquē defrau. red. quadruplū. Lex eni in aliquib⁹ p̄cepit reſtitue re duplū: ⁊ in aliquib⁹ quadruplū: ⁊ in aliq̄b⁹ quintuplū: vt ptꝫ Exo. xxij. ⁊ ideo p hoc qḋ h̄ exprimit reſtitutio media: intelligunt alie due B
extreme. Sequit: g Eo ꝙ ⁊ ipe fili⁹ ſit abrae. † 1.q.1.pa
dicit hic glo. Bede: Fili⁹ aūt abrae çache⁹ dr̄: ſtor: §.vep.
non qꝛ de ei⁹ ſtirpe genit⁹: ſed qꝛ ei⁹ fidē imita † 12.q.2.in
tus: vt ſicē ille terrā domūqꝫ paternā deſeruit: antiqs.r.c
ita iſte bona ſua partienda paupib⁹ reliq̄rat: ſi ſeculi.
⁊ ſic videt dicere ꝙ nō fuit iude⁹ natiōe ſꝫ gentilis: qꝛ omēs iudei natione de ſtirpe abrae deſcenderāt. Idē videt dicere Ambro. dicens: Zacheus exiguus meritis ſicut popul⁹ natio †
nū ⁊c. Aliquib⁹ aūt alijs videt ꝯtrarium: qꝛ Mat.15.a
ſupra dr̄ ꝙ murmurabant de xp̄o intrante domū çachei eo ꝙ ad hominē peccatorē diuertiſſet: apud iudeos eni lōge abominabilius fuit ingredi ad gentiles q̄ꝫ ad iudeos peccatores: ꝓpter qḋ petrus etiam poſt aſcenſionē xp̄i p reuelationē fuit p̄monit⁹: vt abſqꝫ tali abominatione ingrederet domum cornelij: vt habetur Act. x. Et ideo ſi çache⁹ fuiſſet gētilis magis †
habuiſſent occaſionē murmurādi eo ꝙ ad ho Mat.15.a
minē gētilē diuertiſſet: ⁊ videt ꝓbabile ꝙ hāc Mat.13.b
cauſā ſue murmurationis expreſſiſſent ad colorandū murmurationē ſuā tā q̄ꝫ rationabilem. Itē ex h̄ ꝙ çacheus dixit: Si q̄d aliquē defraudaui reddo q̄druplū. Illa eni lex fuit data iudeis ⁊ nō gētilib⁹ ⁊ nec ad eā tenebant gentiles ī aliquo: ſꝫ ſolū ad ſimplū niſi forte in aliq̄ caſu ex circūſtātia facti: ⁊ ideo illā legē ignorabant: ꝓpter qḋ çacheus q̄ illā ſciuit ⁊ ſm eam facere voluit videt fuiſſe iude⁹ an̄ vocationē ſuā: nec valet ſi ꝯ hoc arguat ꝙ hic dr̄ p̄nceps publicanoꝝ: qꝛ ⁊ matthe⁹ publican⁹ fuit: q̄ tn̄ iude⁹ fuit natiōe: vn̄ ⁊ euāgeliū ſuū ſcripſit hebraice: ſm ꝙ dicit beat⁹ Hiero. in ꝓlogo ſuper Matth. h Hec illis audiētib⁹. Poſtq̄ꝫ deſcripta ē vocatio çachei. Hic ꝯñter ponit remotio dubij qḋ p̄mo remouet verbo. ſcḋo facto. ibi: Et his dictis p̄cedebat. Circa primū ſciendū ꝙ iudei ⁊ etiā apl̄i de regno xp̄i carnaliter ſentiebāt an̄ ei⁹ aſcenſionē: credentes eū in regno dauid tp̄aliter regnaturū. vn̄ Act. j. petierūt a a chriſto: Dn̄e ſi in tp̄e hoc reſtitues regnū iſrael? vn̄ ⁊ filij çebedei credentes eū ſic regnaturū petierūt ꝙ vnus ad dexterā ſuā: ⁊ alius ad ſiniſtrā ſederet. ⁊ ideo qꝛ appropinquabat xp̄s verſus hieruſalem credebant eū ſublimandū cito in regē in regia ciuitate. ⁊ hoc ē qḋ dicitur: i Eo ꝙ eſſet ꝓpe hierl'm ⁊ qꝛ exiſtimarent. falſo tn̄. k Quod confeſtim regnum dei manifeſtaret. ⁊ vocat hic regnum dei regnū ipius dauid. vnde et. j. Paral. xxix. Sedit ſalomō ſup ſolium dn̄i in regem p dauid patre ſuo ⁊c. et ideo ad hanc falſā eſtimationē remouēdā ꝓponit parabolam: ad oſtendendū ꝙ in primo aduentu non venerat ad regnādū tēporaliter: ſed magis ad patiendū. ⁊ in ſecundo aduentu reuertet ad iudicandū ſicut rex excellentiſſimus tunc regnum ſuum omnib⁹ manifeſtaturus. ideo ſubditur: l Homo quidā nobilis.i. chriſtus homo nat⁹ ſm carnē de ſemine dauid regis. m Abijt ī regionē lōginquā: id eſt ad celū empyreū per ſuā aſcenſionē. n Accipe ſibi regnū. ſup ordines angeloꝝ. o Et reuerti.ſ. in fine mundi ad iudiciū. tunc enim manifeſtabit omnib⁹ regnū ſuū. p Uocatis autē decem ſeruis ſuis: id ē fidelibus vniuerſis: quoꝝ vniuerſitas numero denario deſignat: quia eſt primus limes numeroꝝ: vnde ⁊ numeri ſequētes ſunt replicationes ipius ⁊ partiū eius. viginti enim ſunt bis decē: ⁊ triginta ter decem: ⁊ ſic conſequenter. q Dedit eis decem mnas.i. vniuerſitatē bonoꝝ ſuoꝝ: diuerſimode tamē: quia dedit vnicuiqꝫ plus vel minus ſm ꝓpriā virtutem. r Negociamini dū venio. qꝛ tempus meriti currit vſqꝫ ad diem iudicij: in quo tēpore deus dat dona ſua ad hoc ꝙ multiplicent p fructus bonoꝝ operū. s Ciues aūt eius oderāt illum. Ciues iſti ſūt iudei q̄ ꝓ maiori parte in odium chriſti ſunt firmati.

¶ offerte: ⁊ ab eis ꝯfeſſionē fidei moꝝq; ꝓbitatē recipite. a Et factū eſt ⁊c. quotidie xp̄s accepto regno a patre redit: qꝛ peregrinantis in terra ec/cleſie ſemꝑ ſtatū cōſpicit: huic ſeruo pecuniā negociaturo cōmodat: in al/tero modū ꝯſūmati opis examinat: hūc prudēter laborantē ampliori grā donat illū ſu ꝑurioſa ſecitātē: etiā qđ dederat priuat. In iudicio vo multi q̄ ad docendū idonei videbāt: ob negligētiā ſuā īter indoctos reputabunt. Quidā ſimplicioris obſeruatiōis deuotionē inter aplicos ſūma p̄mia
Mat. 10 b ꝑcipiēt. Qui eni recipit ꝓphā i noīe ꝓphe: merce
C dem ꝓphete accipiet. b Venit autē ⁊c. Prim⁹ ſeru⁹ ordo doctoꝝ in circūciſione miſſus: q̄ vnam mnam negociatur⁹ accepit: qꝛ vnū deū: vnā fidē: vnū baptiſma miſſus eſt p̄dicare: ſ; decē acq̄rit dū ꝑplm ſub lege ꝯſtitutū: docēdo ſibimet aſſociat. c In modico ⁊c. Modicū ē q̄cq̄d in p̄ſenti perci
1. Cor. 13. c pim⁹ donoꝝ ad cōparationē futuroꝝ: Ex pte eni cognoſcim⁹: ⁊ ex pte ꝓphetamus. d Decē ciui. Decē ciuitates ſūt aīe: ꝑ legis verba ad grām euā/gelij ꝑuenietes: q̄b⁹ tunc glorificādus p̄ponit q̄ eius pecuniā verbi digne deo commēdauerit. Vn
1. Thes. 2. d apl̄s: Que ē ſpes noſtra: aut gaudiū aut corona glie: Nōne vos añ dn̄m ieſum. e Et alter ve. Bonus ordo vocatur⁹ gētes: ⁊ iudeos miſſurus interfici q̄ noluerūt ſuꝑ ſe xp̄m regnare. hāc p̄mi ſit cōparationē: ne diceret: nihil dederat populo iudeoꝝ vn̄ melior poſſit fieri: vt q̄d exigeret ab eo q̄ nihil recepit. Ex vna mna q̄nq; facit q̄ moralia habet ꝓpter quinq; ſenſus. f Quinq; mnas. Qui ad p̄puciū miſſus ē eni dn̄s mnam vnā ean/demq; fidē q̄ circūciſioni credita eſt p̄dicandum cōmiſit: q̄ quinq; mnas facit: qꝛ gentes q̄nq; ſenſi bus corporis mācipatas ad grām fidei euāgelice ꝯuertit. g In ſudario. In ſudario pecuniam reponit: q̄ ad p̄dicandū idone⁹ officiū p̄dicādi vl̄ ſuſcipere rēnuit: vel ſuſceptū nō bene gerit: ſ; ꝑce/pta dona ſub ocio tēporis abſcondit ſecū dicens: Sufficit mihi vt de me rationē reddā cur alijs p̄/dicem: vel de alijs cogar reddere rationē: cū etiā apud deū illi ſūt inexcuſabiles q̄b⁹ lex data nō ē: neq; audito euāgelio dormierūt: qꝛ ꝑ creaturā po terāt creatorē cognoſcere. h Metis qđ. Metit
D eni deus vbi non ſeminauit. i. etiā eos impietatis reos tenet: q̄bus legis verbū vel euangelij nō mi niſtrauit. Timēs ſ; periculū iudicij: requieſcā ab āminiſtratione verbi. Myſtice. Matth. Metis vbi nō ſe. p̄cidis falce iudicij eos q̄bus legem nō cōmiſiſti: ⁊ ꝯgregas vbi non ſparſiſti. ꝯgregas in regno tuo bonos: etiā de gentib⁹ ⁊ de eoꝝ cōpara tione q̄ naturalē legē ſeruāt: dānas eos qui negli
Myſtice gunt etiā ſcriptā. Myſtice. Per duos ſeruos fi/deles vtriuſq; ꝑpl̄i doctores. Per ſeruū neq̄; ma/los catholicos. Per decē ⁊ q̄nq; mnas: credētes ꝑpl̄i. Per inimicos: qui verbū dei vl̄ nunq̄; audi/re vel male interp̄tādo corrūpere malūt. Per meſ ſionē ruris non ſeminati q̄s verbū dei nec audire cōtigit. His q̄nq; pſonis genus hoim in die iudi/cij diſcutiendum ſignat. i Sciebas. Qđ puta uerat ꝓ excuſatione dixiſſe vertit in culpā. Si me ita durū et crudelē noueras: quare iſta cogitatio nō incuſſit tibi timorē vt ſcires me mea diligētius queſiturū. k Pecuniā. i. euangelicā p̄dicatio nē: paratiſq; fideliū cordib⁹ nō intimaſti. Meā nō
1. Pe. 4. c tuā. Vn̄ apl̄s: Si q̄s loquit quaſi ſermones dei. l Cū vſuris. Qui vbi pecuniam a doctore emit credēdo: neceſſe ē vt cū vſuris ſoluat operādo. vl̄ de accepto verbi fenore vſuras ſoluit: qui ex eo quod audit: etiam alia ſtudet intelligere. m Auferte. Collatam gratiam amittit qui p̄di/cando alijs cōmunicare neglexit. Augetur vo illi
E qui in ea laborauit. Sicut regiū criſma quod ſuꝑ/biendo ſaul amiſit: dauid obediendo promeruit.
1. Re. 18. c Spirit⁹ enim domini qui a ſaul receſſit: direct⁹ eſt
Rom. 11. c a die illa ⁊ deinceps in dauid. n Et abundauit. Myſtice. Cum omnis iſrael ſaluus erit: tunc plenitudo ſp̄ualis gratie quā modo torpenter exer cemus: doctoribus illi⁹ tēporis abundāter ꝯferet. o Et his dict. Fi/nita parabola vadit hieroſolymā: vt oſtenderet de eiuſdem maxime ciui/tatis euētu parabolā fuiſſe p̄miſſā: que non lōge poſt ⁊ ipſum occiſura: ob odiū regni eius hoſtili clade ſit peritura.

⁊ miſerūt legationē poſt illum di
cētes: Nolum⁹ hunc regnare ſuꝑ
¶ hoc erit qñ ille qui humilis apparuit in mani/feſtiſſima claritate iudicaturus adueniet.
a nos. Et factū ē vt rediret accepto
regno: et iuſſit vocari ſeruos q̄b⁹
a ¶ .i. ſciri faceret: tunc eni oīm opera ⁊ cogitatio nes omnibus palam oſtenderet.
dedit pecuniam: vt ſcirēt q̄ntum
¶ vt ſimul de iudicantib⁹ ⁊ negociatis iudicet.
b q̄ſq; negociat⁹ eēt. Venit āt p̄m⁹
dicēs: Dn̄e: mna tua decē mnas
acquiſiuit. †Et ait illi: Euge ſerue
¶ non tua querens.
c bone: qꝛ i modico fuiſti fidel: eris
d poteſtatē hn̄s ſupra decē ciuita/
e tes. Et alter venit dicens: Dn̄e:
f mna tua fec̄ q̄nq; mnas. Et huic
a ¶ .i. ex eaꝝ animaꝝ quas imbuiſti: fide ⁊ cōuer ſatione magn⁹ ſublimiſq; eſto: vt non tm̄ de tuis ſed etiā de auditoꝝ ꝓfectibus honoreris.
ait: Et tu eſto ſuper q̄nq; ciuita/
a ¶ terti⁹ ſeru⁹ ſūt illi q̄ poſt collectis iudeos ⁊ gē tes negligēter verūt cōmiſſo p̄dicatiōis officio.
tes. Et terti⁹ venit dicēs: Dn̄e: ec
g ce mna tua: quā habui repoſitā i
a ¶ q̄ ardua eſt via que ducit ad vitā: ⁊ qꝛ quāto gradus altior: tanto caſus grauior.
ſudario. Timui enim te qꝛ hō au
ſter⁹ es: tollis qđ non poſuiſti: et
h metis qđ nō ſeminaſti. Dixit ei:
a ¶ quia piger ad exercendum officiū: ſuperbus ad accuſandum domini iudicium.
De ore tuo te iudico ſerue neq̄;.
i Sciebas q̄ ego hō auſter⁹ ſū: tol
lēs qđ nō poſui: ⁊ metēs qđ non
k ſeminaui. Et q̄re nō dediſti pecu
l niā meā ad mēſā: ⁊ ego veniēs cū
¶ merita diſcutiens.
vſuris vtiq; exegiſſem illud: Et
m aſtantibus dixit: Auferte ab illo
mnā: ⁊ date illi q̄ decē mnas ha/
bet. Et dixerūt ei: Dn̄e: habet de
cē mnas. †Dico aūt vob: qꝛ oi ha
¶ vtenti eo qđ habet.
n bēti dabit ⁊ abūdabit: ab eo aūt
¶ qui non vtitur.
q̄ non habet ⁊ qđ habet auferet
¶ .i. iudeos. ⁊ oēs nolētes cōuerti ad xp̄m.
ab eo. Verūtn̄ inimicos meos il
los q̄ noluerūt me regnare ſuꝑ ſe
adducite huc ⁊ interficite añ me.
o Et his dictis p̄cedebat aſcēdens

¶ Ad bethphage

a Et miſerunt. legationem poſt illum dicentes: nolumus hunc regnare ⁊c. quia poſt aſcenſionem chriſti ad celos iudei conati ſunt deſtruere fidē catholicam in qua incipit regnū chriſti: quod complebitur ⁊ manifeſtabitur in fine mundi. b Et factum ē vt rediret. ſc; ad generale iudiciū. c Iuſ
a† ſit vocari ſeruos: quibus dedit pecuniā: quia oportebit oēs comparere ante iudicem ad reddendū de omnib⁹ receptis ab eo ra
b† tionem. d Venit autē
c primus. quia tūc electi de ſuis meritis ſecuri parati erunt aſtare iudici. e In modico fuiſti fidel. quia bona etiam ſpiritua/
d lia que habētur in vita p̄/ſenti. modica ſūt reſpectu bonoꝝ celeſtium que ex
pectantur in vita futura. † Mat. 25 b
f Eris poteſtatē habēs
e f ſupra decem ciuitates: id eſt gaudebis de felicitate omniū qui per tuā doctrinam vel exēplum vite tue conuerſi ſunt ad bonum. g Et tertius venit. qꝛ ſ; mali reformidēt venire ad ꝯſpectū iudicis: tn̄ oportebit eos ibidē rep̄ſentari.
g h Ecce mna tua quā ha/but repoſitam in ſudario. Sudariū autē ē pann⁹ i q̄ īuoluunt corpora mortuorum. ⁊ ideo mna in ſudario repoſita ſignat donum dei a bonis opib⁹ ocioſū
i k tāq̄; mortuum. i Timui
l enim. iſte timor nō eſt niſi puſillanimitas bū agēdi. k Quia hō auſter⁹ es. ſ; eni modo tēpus ſit miſericordie: i iudicio tn̄ erit tēpus rigoris iuſticie. l Tollis quod nō poſuiſti. ⁊ metis quod nō ſeminaſti: qꝛ a prelatis eccleſie nō ſolū requirunt bona i pſona ꝓpria: ſed in ſubditis eorum quos tenent inducere ad bonū. ⁊ ſententia hui⁹ ptē plenius ex dictis Matth. xxv. vſq; ibi: m Verūtn̄ inimicos meos. i. iudeos q̄ poſt aſcen/
ſionē xp̄i conati ſūt fidem † Mat. 13. d
catholicā deſtruere: vt ſu/ Mr. 14. c
pra dictū ē. n Adducite huc ⁊ interficite: qꝛ quadrageſimo ſecūdo āno p⁹ paſſionem xp̄i ciuitas hieruſalē fuit deſtructa: ⁊ populus iudeorū occiſus ꝑ
m† Titū ⁊ Veſpaſianū. In fine etiam mundi oēs reprobi generaliter q̄ ſūt inimi/
n† ci xp̄i ſnīa mortis eterne ſūt
o† interficiendi. o Et his dictis. Hic ꝯſ̄ter oſtendit facto qđ declarauerat verbo. In parabola autē īmediate precedenti duo declarauerat. vnum ꝑtinēs ad ſuam paſſionē: aliud ad ciuitates hieroſolymitane deſtructionē. igitur primo facto oſtendit primū. ſecundo ſecūdū. ibi: Et cum appropinquauit videns ciuitatem fleuit. Prima diuiditur in tres: quia primo deſcribitur

chriſti

a · Ad bethphage. Bethphage vicul⁹ ſacerdotū in monte oliueti: ⁊ interpretat̃ do
mus bucce. Bethania villa vel ciuitas in latere eiuſdē mōtis: ⁊ dicit̃ domus obediē
tie. Has dñs hieroſolymā venturus p̄ſentia ſua ſublimauit: q᷑ multos ante paſſionē
ſuā docendo pie ꝯfeſſionis donis ⁊ obediētie ſpūalis impleuit. Que bene in monte
oliueti ſūt poſite. i. in ip̄o dño q̄ nos vnctiōe ſpūaliū criſmatū: ⁊ ꝯſcientie pietatiſq̄
luce refouet: ⁊ q᷑ nō vult abſcōdi ciuitatē ſupra ſe poſitam:
mittit diſcipulos in caſtellū qḋ ē ꝯtra eos: vt p̄ eos toti⁹ cō
trapoſiti orbis munitiones penetret. b · Introeūtes iue.
Introeuntes in mundū p̄dicatores inueniūt populū natio
num pfidie vinculis irretitū: liber̄ ⁊ laſciuū: cui nemo vn̄q̄
ho. ſe. id ē nullus rōnalis doctor frenū correctiōis poſuit: q̄
vel linguā a malo ꝓhiberet: vel in artā viā vite ire cogeret.
Nemo indumēta ſalutis q̄bus calefieret vtilia ſuadēdo cō
tulit. Nemo ſedit: q᷑ null⁹ ſtulticiā eius deprimēdo correxit.
c · Pullum aſine. Tres euangeliſte qui grece ſcripſerūt pul
Mat.21.a lum tm̄ cōmemorāt. Matthe⁹ q̄ hebraice ſcripſit: etiā aſinā
ſolutā ⁊ adductam refert: vt hebree quoq̄ gētis ſi penituerit
nō deſperādā mōſtrat eſſe ſalutē. d · Alligatū. Alligatus
vinculis pfidie in quo addict⁹ vel aſtrict⁹ dño errore famu
labat̃: ſed dominatū ſibi vendicare nō poterat quem domi
nū fecerat: non natura ſed culpa. ⁊ ideo cum dñs dicit̃ vnus
agnoſcit̃. Nam ⁊ ſi multi dij ⁊ dñi: generaliter tamen vn⁹ de
Mar.11.a us ⁊ vnus dñs. Marcus ait: Ante ianuam ligatum quia ex
tra chriſtum quicūq̄ eſt foris ē in via: q̄ in chriſto ē foris nō
eſt. In biuio ergo ligatus ſtabat qui non vnam fidei viteq̄
viam tenebat: ſed pluribus erroribus deſeruiebat: de quib⁹
aperte ſubditur: Soluentibus autem. e · Soluentib⁹ au
tem illis pullum. Non deſpicias hunc aſellum: quia ſicut in
veſtitu ouium ſūt lupi rapaces: ita ſub exuuijs corporis qḋ
nobis eſt cōmune cum beluis: mens deo plena vegetatur.
f · Dixerunt dñi eius. Multos habebat dños qui non vni
ſupſtitioni deditus: ſed ꝓ libitu īmundorꝫ ſpirituū raptaba
tur ad varios errores. g · Quid ſoluitis. Qui ſoluendo
pullo cōtradixerāt: audito nomine quieſcūt: quia magiſtri
errorū qui doctoribus ad ſalutem gentiū venientibus obſi
ſtunt: ſuas tenebras defendunt: donec miraculis atteſtanti
bus veri poſſeſſoris virtus emineat. Sed poſtq̄ dñice fidei
poteſtas apparet: cedentibus aduerſariorum querelis: cer⁹
qui deum corde portet adducitur. h · Veſtimenta ſua. Ve
ſtimēta apoſtolorum doctrina virtutū vel diſcretio ſcriptu
rarum: ⁊ gratia ſpiritualis: quibus illi corda hominū prius
nuda et frigida contegunt: vt mereant̃ habere ſeſſorem chri
ſtum. i · Impoſuerunt ieſum. Dum populus gentiū por
tat chriſtum: diſcipuli in via veſtimenta ſternūt: quia corpo
ris ſui exuentes amictū: ſimplicib⁹ ſāguine ſuo viam parāt:
vt in offenſo greſſu mentis: hieroſolymā quo chriſtus ducit
tendant. i. ad veram pacis viſionem. k · Subſternebāt ve
ſtimēta. Iuxta alios euāgeliſtas nō diſcipuli ſed turba ſub
ſternebant q̄ martyrū exempla ſequens carnem p̄ abſtinen
tiā edomat: vt dño iter ad mētē paret ⁊ ſequētib⁹ bona p̄be
at exēpla. l · Ad deſcēſū mō. Deſcēdēte dño d̄ monte oliue
ti. i. hūiliante ſe ad infirmitatē nr̄e carnis illo q̄ erat ī forma
dei: cū eo deſcēdūt turbe. i. hūiliant̃ ſb manu ei⁹ q̄ miſcḋia in
digēt vt ab eo exaltent̃. m · Gaudētes lau. de. Frequēter
ingreſſus ē ciuitatē hierſm: ſ nō cū his laudib⁹ nō rex voca
tus qḋ ſemꝑ fugerat: niſi mō cū aſcēdit paſſur⁹. Qḋ ideo fa
ctū ē vt ampli⁹ eorꝫ aduerſū ſe excitaret inuidiā: q᷑ iā tp̄s paſ
Ioh.12.b ſionis inſtabat. n · Sup oib⁹. Marie de reſurrectiōe laça
ri q̄ nuꝑ facta erat. Nā ⁊ ꝓpterea obuiā venit ei turba: q᷑ h̄
ſignū factū audierāt ab eo. Laudāt etiā de ſignis ⁊ doctrina
Ibi.7.a q̄ fecit cū aſcēdit ad diē ſcenophegie: qḋ iohēs narrat.
o · Būdict⁹. Turba poſt modicū crucifixura regē appellat:
expectatum ſm̄ carnem dauid filium veniſſe declarat: vt ad
uerſum ſe teſtimoniū extorqueatur inuitis. p · Pax in ce
Luc.2.b lo. Sicut naſcente dño hominū ⁊ angelorꝫ agmina celeſtia decantabant: Gloria in
excelſis deo. Et in terra pax hoībus. Sic eidē mox triūphaturo homines cōcinnūt.
Pax in celo et gloria in excelſis. q · Magiſter increpa. Mira inuidentiū demen
tia quem vera docentem nouerant cuꝫ magiſtrū appellari audiunt: diſcipulos eius
quaſi melius edocti: redarguendos eſtimant: quos ille inſtituerat deum apparet eē
per miracula. r · Lapides clamabūt. Crucifixo dño: ap̄lis pre timore tacētibus:
Myſtice petre q̄ ſciſſe ſunt: apert̄ monumētis: deū ⁊ mūdi dñm aperte clamabant. Myſti
ce. Si cecitas ꝯtigerit in iſrael vt a laude dei ꝯticeat: popul⁹ gentium mollito corde
lapideo creatorē ſuum credet ⁊ annūciabit. s · Et vt appropinquauit ⁊c̃. Quod
dñs ſm̄ hiſtoriam ſemel fecit: hoc quotidie per electos ſuos in eccleſia agit: plangit
reprobos qui neſciūt cur plangūt̃ ſed exultant in rebus peſſimis: qui ſi dānationē
ſuam p̄uiderent: ſeip̄os cum electorꝫ lachrymis plangerent: qui in peruerſitate ſua
diem ſuum hic habēt in qua ⁊ pacem habent ex abundantia tēporalium: ⁊ ſupplicia
nūc abſconduntur ab oculis eorū qui refugiunt futura p̄uidere: q̄ tēporalē leticiā
ꝯturbent

hieroſolymā. † Et fctm̄ ē cū appro
a piquaſſet ad bethphage ⁊ betha
a ſ venit ad mōtē oliueti: vt nouellas oliuas i ſub
niā ad montē q̄ vocat̃ oliueti: mi
limi virtute plātaret. a ſ ꝓpter ſciētiā veritatis
⁊ mūdiciā opis vel gemine dilectiōis ſacramentū
toto orbe p̄dicādū: vel ꝓpter duos ordines p̄dica
torū: vnū in circūciſione: alterū in gentibus.
ſit duos diſcipulos ſuos dicens:
Ite in caſtellū qḋ ꝯ vos ē. In qḋ
b c itroeūtes iuenietis pullum aſine
a ſ alieni alligāt vt poſſideāt: xp̄o ſoluitur teneat
d alligatū: cui nemo vn̄q̄ hoim ſe
ſ q̄cū q̄ ſolueritis in terra erūt ſoluta et in celo.
dit. Soluite illū et adducite. Et ſi
q̄s vos interrogauerit: q̄re ſolui
tis: ſic dicetis ei: Quia dñs opaꝫ
ei⁹ deſiderat. Abierūt aūt q̄ miſ
ſi erāt: ⁊ iuenerūt ſicut dixit illis
e ſtātē pullū. Soluentib⁹ autē illis
f pullū: dixerūt dñi eius ad illos:
g Quid ſoluitis pullū? At illi dixe
rūt: Quia dñs euꝫ neceſſariū ha
bet. Et duxerūt illū ad ieſū: et ia
h ctātes veſtimenta ſua ſupra pul
i lū impoſuerunt ieſū. † Eunte aūt a
k illo ſubſternabāt veſtimenta ſua
in via. Et cuꝫ appropinquaret iā †
l ad deſcenſuꝫ mōtis oliueti: ceꝑe
runt omnes turbe deſcendentiū
m gaudētes laudare deū voce ma
n gna ſuꝑ omnibus quos viderāt b
a ſ ab oī pctō ſingulariter imunis ⁊ immunes fa
o virtutibus dicētes: Benedictus
ciens. a ſ ego veni in noīe patris mei.
qui venit rex in nomine domini:
p pax in celo: et gloria in excelſis.
Et q̄dam phariſeorꝫ de turba di c
a ſ turbas laudantes: vel ap̄los ad laudandum
inſtituentes.
q xerūt ad illuꝫ: Magiſter incrēpa d
diſcipulos tuos. Quib⁹ ipſe ait: e
r Dico vobis: q᷑ ſi hi tacuerit lapi f
s des clamabūt. Et vt appropiqua g

chriſti humiliatio: ſecundo populi de
uotio. ibi: Eunte aūt illo. Tertio phari
ſeorū malignatio. ibi: Et q̄dā phariſeo
rū. Circa primuꝫ dicit̃ ſic: Et his dictis
p̄cedebat aſcēdens hieroſolymam vbi
erat paſſur⁹: ſm
q̄ predixerat fa
cto: oſtēdens q̄
erat paratiſſim⁹
ſe humiliare et
obedire vſq̄ ad
mortē ꝯtēptibi
liſſimā ⁊ acerbiſ
ſimā. ⁊ iḋo humi
liter voluit illuc
venire ſedēs ſu
per pullū aſine:
ſicut fuerat p̄di
ctū Zach. ix. Ce
tera patēt ex di
ctis Mat. xxi.
a · Eunte aūt il
lo. Hic ponitur
ꝑpli deuotio. et
ptꝫ ſententia ex
dictis Matth.
xxi. excepto qḋ
ſubdit̃: b · Su
per oībus q̄s vi
derant virtuti
bus. ex ſuſcitati
one enim laçari
quaꝫ plures vi
derant fuerunt
moti ad iſtā de
uotionē: vt ha
bet̃ Ioh. xij. et
etiā ex alijs xp̄i
miracul̃. c · Et
q̄dā phari. Hic
ꝯñter deſcribit̃
phariſeorꝫ mali
gnatio. ex inui
dia enī quam ꝯ
xp̄m ꝯceperāt:
deuotionē ꝑpli
ad xp̄m videre
nō poterāt. iḋo
dixerūt: d · Ma
giſter incre. ⁊c̃.
q. d. tale falſum
applauſū nō de
bes ſuſtinere.
e · Quibus ip̄e
ait. rōnabiliter
ſe excuſādo ⁊ ꝓ
phetādo d̄ futu
ro. f · Dico vo
bis q᷑ ſibi tacu.
⁊c̃. ⁊ h̄ fuit iple
tū i ſua paſſiōe
qñ diſcipulis p̄
timore iudeorū
tacentib⁹ laudē
xp̄i: lapides ſciſſi ſūt: vt h̄r Mat. xxvij.
q̄ſi p̄hibētes teſtimoniū ſacritat̃ ip̄ius
xp̄i moriēt̃: ꝓpt̄ qḋ cēturio ⁊ alij genti
les q̄ erāt cū eo viſis tot ſignis ſanctita
tē xp̄i ꝯfeſſi ſunt dicētes: Vere fili⁹ dei
erat iſte: vt habet̃ ibidem. g · Et vt ap
propinquauit. Hic ꝯſequenter oſtendit
facto futurā ciuitatis hieroſolymitane
deſtructionē: in h̄ q̄ fleuit ex cōpaſſiōe
ꝓpter mala ſuꝑ ciuitatē ⁊ populū futu
ra: ⁊ q᷑ ſemꝑ in deo cū miſcḋia currit iu
ſticia. ideo in chriſto primo oſtenditur
dulcor compaſſionis. ſecūdo rigor vlti
onis. tertio ī p̄ncipib⁹ iudeorꝫ malū ob
ſtinatiōis

Mat.21.a
Mar.11.a
F
Mat.21.a
Mar.11.a

perturbēt. Sʒ veniēt dies qñ aīas exeuntes a corporib⁹ demones inimici circūdabūt vallo: trahētes eas ad ſocietatē ſue dānatiōis: ⁊ vndiqꝫ circūdabūt ⁊ coanguſtabūt qñ nō ſolū opis ſ; etiā locutiōis ⁊ cogitatiōis iniq̄tates añ oculos eorū replicabunt ⁊ ad t̄rā ꝓſternent cū caro in puluerē redigenꝭ. Filij etiā cadēt cū i illa die peribūt oēs cogitationes eoꝝ: q̄ cogitationes etiaʒ ꝑ lapides ſignāꝭ: cū ſb̄dit:

† 16. q. 7. c. et hoc dixi mus. ⁊. cū audiſſet.

Et non relin. .l. ſ. la. Peruerſus enim cuʒ pueriſe cogitationes abijcit q̄ſi lapidē ſuꝑ ſtruit: ſ; cū aīa ad vltionē rapiꝭ: talis cogitationū ꝯſtructio diſſipaꝭ. ⁊ h̄ iō: q2 nō cognoueris t. v. t. Peruerſā eni aīam de⁹ viſitat: aliqñ precepto: aliqñ flagello: aliqñ miraculo. Sʒ q2 ſuꝑbiēs ꝯtēnit nec d̄ malis ſuis erubeſcit: in extremo inimicis tradeꝭ cuʒ qb⁹ in eterno iudicio dānatiōis ſacietate colligaꝭ.

a Ad pacē ⁊c̄. Duʒ carne das voluptatibus mala vētura nō ꝓſpiciens: habes bona p̄ſentia q̄ ad pacē poſſūt eē tpalē: ⁊ cur h̄: ſubdit. .ſ. q2 nō p̄uidet mala q̄ ei euentura ſunt. Si eni p̄uideret in p̄ſentib⁹ ꝓſperis leta non fuiſſet.

b Et nō relin. Cum hierl̄m mō ſit conſtructa extra portam vbi dñs crucifixus erat: apparet illā hierl̄m ex toto fuiſſe deſtructuʒ: cui vnde euerſo cōtigerit ſubdiꝭ: Eo ꝙ non cogno. t. c. vi. tue. .i. aduentū filij dei in carne.

c Et igreſſus. Poſt enumerata mala: igreſſus tēplū eiecit vēdētes ⁊ emētes: ꝑ h̄ inuēs ꝙ ruina ꝑplī maxie ex ſacerdotuʒ culpa fuit: dū eni vēdētes ⁊ emētes ꝑcutit: oſtendit vñ

Moraliꝭ

radix ꝑditiōis ꝓceſſit. Mora. Sicut i ciuitate ē tēplū: ſic in plebe fideli vita religioſorū. Sed multi dū ꝓ religionis habitu ſacrorū ordinū locum ꝑcipiūt: religionis officiuʒ i mercimoniū terrene negociatiōis ꝯuertūt. In tēplo vēdit q̄ h̄ qd̄ qbuſdā iure competit ad p̄miū largiꝭ. Iuſticiā vēdit: q̄ hāc pro p̄mij acceptiōe ſeruat. Emit i tēplo: q2 dum h̄ qd̄ proximo iure debet negat: dato patronis

Eſa. 56. c

p̄mio emit petm̄. Quib⁹ d̄r: Feciſtis do. m. ſ. l. Quia dū ꝑuerſi locū tenēt religionis ibi ꝑ maliciā occidūt vbi ꝑ oratione viuificare debuerūt. Sʒ q2 ꝯtra ꝑuerſa ꝑ ſacras pagines nos indeſinēter inſtruit. Recte ſubdiꝭ: Et e. do. i t c̄. Dom⁹ dei ē ꝯſciētia fideliū: quā facit ſpelūcā latronū q̄ relicta ſimplicitate ſāctitatis illō meditaꝭ agere vñ ꝓximū innocenteʒ poſſit ledere. Sʒ ecōtra dñs mētes fidelium ad cauēda mala erudit. d Querebāt il. Ideo nō poterāt illum ꝑdere: q2 timebāt tu multum populi. vel ideo volebant ꝑdere: q2 neglecto ſuo magiſterio totū populum videbant ad eius doctrinam confluere.

uit: vidēs ciuitatē fleuit ſuꝑ illaʒ a b
a ſ ruinā que iminet. ſ ſubaudis fleuiſſes q̄ modo exultas.

dicēs: † Quia ſi cōgnouiſſes ⁊ tu: c d e f
a Et q̄dē i hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūnc aūt abſcōdita ſūt ab ocu
a ſ nō prudēter ſuꝑuēture miſerie: nūc tpe leticie.
ſ ecce pena quā iminērē ignorant.

lis tuis. Quia veniēt dies i te: et g
ſ romani principes.

circūdabūt te inimici tui vallo: ⁊ h
circūdabūt te: ⁊ coanguſtabūt te i
vndiqꝫ: ⁊ ad terrā ꝓſternēt te: ⁊ filios tuoſ q̄ i te ſūt † Et nō reliquēt
b i te lapidē ſuꝑ lapidem: eo ꝙ non k†
c cognouerꝭ tp̄s viſitatiōis tue. Et l†
ingreſſus i tēplū cepit eijcere vendētes ⁊ emētes: dicēs ill': † Scriptū eſt: q2 dom⁹ mea dom⁹ orationis
ſ q̄ ad h̄ i tēplo reſideris: vel vt nō dātes munera corꝑaliter ꝓſequamini: vel dātes ſp̄ūaliter necerꝭ.

ē: vos aūt feciſtis illā ſpeluncā la
a ſ q2 dñs nec indignis verba ꝑdicatiōis ſubtrahit: poſt vigorē diſcipline iniectis ꝑſeuerat in gratia docendi.

tronū. Et erāt docēs q̄tidie in tēplo. Principes aūt ſacerdotuʒ et m n
a ſ q2 quotidie docebat i templo ⁊ eijciebat latrones recipiebat laudē turbarum.
b ſcribe et principes plebis q̄rēbat o p
illū perdere: et nō inueniebāt q̄d q
facerent illi. Omnis eni populus r
ſuſpenſus erat audiens illum.

ſtinationis. ſcd̄a ibi: Et ingreſſus. tertia ibi: Principes aūt. Circa p̄mū diciꝭ: a Vidēs ciuitatē. ſ. hierl̄m in qua diu viguerat cultus diuinus. b Fleuit ſuꝑ illā. tū ꝓpter mala culpe q̄ ibi multiplicata fuerāt. tum ꝓpter mala pene que futura iminebāt dicēs: c Quia ſi cognouiſſes. ſupple mala dicta. d Et tu. ſupple fleres. e Et quidē in hac die tua. .i. modico tempore in quo facies voluntatē tuā. f Que ad pacē tibi. .i. modico tpe duraturā. ⁊ ideo nūc gaudes q2 mala iminētia nō vides. ideo ſubdiꝭ: Nunc aūt abſcondita ſunt ⁊c̄. g Et circūdabunt te inimici tui. ſ. romani. h Vallo. .i. cū exercitu valde forti. i Et coanguſtabūt te vndiqꝫ. in tātū ꝙ ꝑ anguſtia famis inuēte ſūt mulieres filios ꝓprios comediſſe: ſm ꝙ refert Joſephus libro de iudaico bello. Et cauſa tāte deſtructionis. ſubditur: k Eo ꝙ nō cognouerꝭ tp̄s viſita. tue. ꝑdicationē xp̄i recipiendo: ſʒ magis vſqꝫ ad mortē ip̄m ꝑſequendo. l Et ingreſſus. Hic ꝯſequenter in xp̄o oſtendiꝭ rigor vltionis in h̄ ꝙ vendentes ⁊ ementes in tēplo inde eiecit: ꝑ hoc deſignās ꝙ eſſent eijciēdi in gehennā. et ptʒ ſentētia ex dictis Matth. xxi. m Principes āt. Hic ꝯſequenter deſcribiꝭ obſtinatio principū iudeoꝝ. ⁊ primo q̄tum ad interiorē machinationē. ſcd̄o q̄tū ad exteriorem inſidiationē. ca. ſequēti. Circa primū dicitur: Principes aūt ſacerdotū q̄ preerant in ſpiritualibus.

† Mar. 11. b

n Et ſcribe. q̄ intendebāt doctrine legis ⁊ ꝓphetaꝝ. o Et principes plebis. q̄ p̄ſidebant in tēporalibus diſponēdis. p Querebāt illū ꝑdere. excogitātes diuerſas vias et modos quō poſſent illum occidere: moti ex rancore ⁊ inuidia ꝯtra ip̄m. ideo ſubdiꝭ: q Et non inueniebāt. cū eēt ſanctiſſimus: nec etiā audebāt timore populi. ideo ſubdiꝭ: r Oīs eni popul⁹ ſuſpēſus erat audiēs illū. .i. valde attentus ad audiendā ſāctam eius doctrinam.

† Eſa. 56. c
Hiere. 7. b
Mar. 11. b

Ca. XIX

Moraliter.

b† Et ingreſſus ieſus ꝑambulabat hiericho: et ecce vir nomine çacheus ⁊c̄. Per diuiteʒ iſtum querentē videre ieſum: ſed impediebaꝭ ꝑ turbam ⁊ ſtature ſue paruitatem ſignificaꝭ quilibet diues qui d̄ ſalute ſua ſollicitatur: ſed per turbationē fantaſmatū circa negocia tēporalia: ⁊ imperfectionem ꝓpriam impediꝭ: ꝓpter qd̄ aſcēdere debet in arborem. .i. ad xp̄m per orationē que ſm Damaſcenū eſt aſcenſus mentis in deum. ⁊ ſic ieſū videre meretur. ⁊ partem bonoꝝ ſuoꝝ pauperib⁹ dare. ⁊ ſi quem defraudauit fideliter reſtituere. Per phariſeos autē murmurantes ſignificātur maledici bonorum opera deprauantes. l† Homo quidam nobilis. Hic eſt chriſtus ſm deitatē dei patris. ⁊ ſm humanitatem dauid regis filius. m† Abijt i regionem lōginquā. aſcendēs in celuʒ empyreū. n† Accipere ſibi regnum. ſuper ordines angeloꝝ. o† Et reuerti. ad generale iudicium ⁊ etiaʒ ad particulare quod ē in cuiuſlibet hominis morte. p† Vocatis ſeruis ſuis. id eſt chriſtianis. q† Dedit illis decem mnas. per quas itelligiꝭ vniuerſitas donoꝝ dei, ꝓpter ꝑfectionē denarij. s† Ciues autē oderant eum: id eſt mali chriſtiani qui dicūtur ciues abſolute: eo ꝙ ſunt in numero maloꝝ. Matth. xx. Multi ſunt vocati pauci xō electi. a† Et miſerūt legationem poſt illum dicētes: nolumus hunc regnare ſuper nos ⁊c̄. hec autem legatio eſt maloꝝ operuʒ multiplicatio ꝑ quā dicūt facto mali chriſtiani nolle ſe chriſto ſubijci. b† Et factum eſt vt rediret. ꝑticulariter in cuiuſlibet hominis morte. vel generaliter mūdi fine: ⁊ opantes bñ de donis ſuis remunerat: ſ; torpētes a bonis opibus dānat vario tñ modo ſm quātitatem meriti vꝭ delicti. m† Verūtñ inimicos meos ⁊c̄. Seqꝭ: n† Adducite huc ⁊ interficite. p̄mo morte tpali ⁊ poſtea eternali. o† Et his dictis p̄cedebat aſcēdens hieroſo. ⁊c̄. exponaꝭ vt ſupra Mat. xxi. ⁊ Mar. xi. g† Et cū appropinquauit vidēs ciuitatē fleuit ⁊c̄. Scd̄m ſenſū allegoricū ciuitas hec ē eccl̄ia q̄ tpe antichriſti ſic anguſtiabiꝭ ⁊ ꝓſterneꝭ ꝙ pauci audebūt ſe chriſtianos ꝯfiteri. k† Eo ꝙ nō cognoueris tp̄s viſitationis tue. xp̄s eni eccl̄iam viſitat quādocūqꝫ xp̄ianos ad bonū excitat: ſed eccl̄ia ꝓ maiori pte nō cognoſcit h̄ cū effectu: ꝓpter qd̄ antichriſti ꝑſecutio ſuꝑ eā veniet ad purgatiōeʒ electoꝝ: ⁊ dānationeʒ reproboꝝ. Scd̄m xō ſenſū moralem iſta ciuitas ē aīa peccatoris q̄ vallaꝭ i morte. ⁊ anguſtiaꝭ a ſpiritib⁹ malignis. ⁊ ei⁹ filij ꝓſternūꝭ. .i. cogitationes ei⁹ qb⁹ ꝓmittebat ſibi longam vitam honores diuitias ⁊ huiuſmodi fruſtranꝭ. eo ꝙ nō cognouit tp̄s viſitationis ſue: cū dñs eam inuitaret ad emendationē vite. l† Et ingreſſus in templū cepit eijcere vendentes ⁊c̄. exponaꝭ ſicut ſupra Matth. xxi. ⁊ Mar. xi.

In ca. xix. vbi dicitur in poſtilla. Et ſic videtur dicere ꝙ non fuit iudeus natione ſed gentilis.

Additio.

Quod aūt çacheus ſit natione hebre⁹ ſatis oſtēdiꝭ ꝑ rationes poſtillatoris: nec Beda ꝯtrariū videꝭ dicere ſi bñ itelliganꝭ xba euāgelij. qbus ſententiaʒ ſuam adaptat. Nam chriſtus dixit ꝙ ſalus facta eſſet huic domui: ſcʒ çacheo habitatori eo ꝙ eſſet fili⁹ abrae. Conſtat autem ꝙ

ſ Et factū

a Et factū ē ⁊c. In q̄ pote. De dei ptāte du/ Ca. XX
bitant: ⁊ ſubintelligi volūt diaboli eſſe qd̄ facit. Vñ
addūt: Aut quis ē. q. d. t. ⁊c. in q̄ plane negāt dei fi/
liū: que nō ſuis virib⁹ ſ3 alienis ſigna facere credūt. b In/
terrogabo. Poterat apta reſpōſiōe tentatoꝝ calūniā ꝯfuta/
re: ſ3 prudēter īterrogat: vt vl̄ ſuo ſilētio vel ſua ſnīa ꝯdēnet̄.
c Baptiſmū iohis. Quē ꝯfitemini de celo habuiſſe ꝓphetiā
mihi phibuit teſtimoniū ⁊ ab illo audiſti: ī q̄ ptāte ego faciā.
Qd̄ illi itelligētes: dubitāt q̄d debeāt reſpōdere. d Nec
ego dico vo. Propter duas cauſas v̄itas q̄rentib⁹ ē abſcon/
Job. 16. c dēda. Vel q2 min⁹ capaces ſūt ad audiēdū. vñ d̄r: Multa ha/
beo vob̄ dicere: ſ3 nō p. p. mō. Vel q2 ex odio ⁊ cōtēptu q̄rūt.
Mat. 7. a vñ d̄r: Nolite ſāctū da. ca. e Cepit aūt. Pricipib⁹ ſacerdo
dotū ⁊ ſcribis de ſua īterrogatiōe ꝯfutat̄: dn̄s qd̄ cepat exe/
quit̄: ⁊ illis audiētib⁹ plebē q̄ ſua v̄ba liberi⁹ audiat alloqui
tur: inferēs parabolā q̄ ⁊ illos īpietat̄ arguat: ⁊ regnum dei
Moralit̄ ad gētes trāſferēdū oſtēdat. f Vineam. Mora. Vinea dn̄i
ſabbaoth dom⁹ iſrl̄. Coloni: opariȷ: q̄ ad excolēdū p̄ma hora
tertia: ſexta ⁊ nona ſūt ꝯducti. Peregre fuit: q̄ vbiq3 p̄ſens ē
cū imitatorib⁹ liberū operādi arbitriū3 derelīq̄t. g Et ipſe
pe. Qui vbiq3 ē: diligētib⁹ ſe p̄ſentior ē: negligētib⁹ abeſt: ⁊
lōgo tpe abfuit: ne ppera videret̄ exactio. Nā q̄ indulgētior
liberalitas eo inexcuſabilior putacia. h Et in tpe. Pri/
mus ſeru⁹ q̄ mittit̄ moyſes legiſlator: q̄ p. xl. an. fructū legis
quā dederat a cultorib⁹ inq̄rebat: ſ3 ceſū dimittūt inanem: q2
irritauerūt moyſen ī caſtris: ⁊ aaron ſāctū dn̄i ⁊ vexatus eſt
Deu. 32. e moyſes ꝓpt̄ eos q. ⁊c. De q̄bus ip̄e ait: Vua eorū vua fellis:
⁊ bo. a. vinū coꝝ fel draconū. i Et addidit alterum. Alter
ſeruus dauid ꝓpha: q̄ poſt moyſen colonos vinee pſalmodie
modulamine ⁊ cithare dulcedine: ad exercitiū boni opis inui/
3. Re. 12. d tauit: ſ3 ⁊ hūc ꝯtumelia affectū dimittūt inanē dicētes: Que
nob̄ ps ī dauid aut q̄ here. in filio iſai: q̄ tn̄ ꝓ hac vinea ne pe
Ps. 79. nit⁹ extirpet̄ exorat: Dn̄e de⁹ v̄tutū ꝯūte ⁊ reſpice d̄ celo ⁊ vi
de ⁊ viſita vineā iſtā. k Et addidit. Terti⁹ ſeru⁹ chor⁹ pro
phetaꝝ q̄ populū corripiebāt: ⁊ mala q̄ vinee iminerēt p̄dica/
bāt: ſ3 ⁊ illos pſecuti ſūt ⁊ occiderūt. Cui⁹ vinee ſterilitatem
Hiere. 2. d Hiere. deplorat dicēſ: Ego te plātaui vineā meā electā. Quō
Ibidem ꝯuerſa es in prauū vinea aliena. l Quē cū vi. Apte ꝓbat
iudeos nō p ignorātiā crucifixiſſe filiū dei: ſ3 p inuidiam. In
Ps. 2 tellexerunt enim hunc eſſe cui dictum eſt: Poſtula a me et da
bo tibi gentes hereditatem tuam: poſſeſſionem tuā3 terminos
Joh. 12. c terre. Et ideo conſulentes ſibi dicunt: Ecce mundus totus
poſt eum abijt: ⁊ ſi di. eū ſic o. c. i. e. Hereditatem ergo eccleſie
quā non moriēs pater reliquit: ſ3 ip̄e ſua morte emptam reſur
gendo poſſedit. hanc iudei eripere volunt dū fidem q̄ per eū
eſt extinguere conant̄: iuſticie dei nō ſubiecti: ſed ſuā ꝯſtitue/
re volentes. m Hic ē heres. Chriſtus heres: q2 morti pro/
prie ſupuixit: ⁊ teſtamentoꝝ q̄ ip̄e condidit q̄ſi hereditaria in
noſtris ꝓfectibus emolumenta conſequitur. n Et eiectu3
Mar. 12. a illū extra vi. ⁊c. Marc⁹ ordinē mutat. Occiderūt ⁊ eie. extra
vi. In q̄ ptinacia coꝝ notat̄: q̄ poſt reſurrectionē p̄dicantib⁹
apl̄is credere noluerant: ſed q̄ſi vile cadauer ꝓijcientes: gen
tibus ſuſcipiendū dederūt. o Abſit. Cōtradicūt ſnīe quā
ꝯtra pfidiā ſuam dicta3 cognoſcūt. Qd̄ eni in mēte gerebāt:
in parabola contineri intelligunt. Negantib⁹ ergo iudeis iu
ſtam fore diuine ſcientiā legis quā ipi ſpernebant ad gentes
trāſferri: q̄d ſaluator reſpōdeat attēde. Quid ē. p Quid
eſt ergo. Quō implebit̄ hec ꝓphetia: Niſi q2 xp̄s a vobis re/
probatus crediturus gētib⁹ eſt p̄dicādus: vt in ſe vno angu/
lari lapide duos condat parietes. q Edificantes. Qui ſu
pra coloni: hic edificātes dicunt̄: q2 q̄ plebē ad ferendos fru/
ctus excolere: hāc ipi dn̄o in habitatore dignā q̄ſi domū con/
ſtituere iubebant̄. r Ois q̄ ceciderit. Qui credit ⁊ tn̄ pec/
cat: cadit ſup lapidē ⁊ non ꝯteritur ſed ꝯfringit̄: q2 p patien/
tiam ad ſalutē reſeruat̄ ſ3 cui lapis irruit. i. q̄ negat penitus
conterit̄ vt nec teſta remaneat. Vel cadit ſup eu3: qui modo
ꝯtemnit ⁊ iniurijs afficit necdū penitus iterit ſed quaſſatur:
vt non ambulet rect⁹. Cadit ſup eū lapis quē veniēs in iudi/
Moralit̄ cio opprimit. Mora. Vinea locat̄: cū myſteriū baptiſmi fi/
delibus ad exercendū ope cōmittit̄. Mittuntur tres ſerui vt
de fructu accipiāt. Cū lex: pſalmodia: ꝓphetia ad bn̄ operan
dum hortant̄: ſed contumelijs affecti vel ceſi eijciunt̄ cū ſ'mo
audit⁹ vel cōtemnitur: vel etia3 blaſphematur. Miſſum here/
dem occidit: qui filium dei conculcat: et ſpiritui quo ſanctifi
catus eſt contumeliā facit. Vinea alteri dat̄ cum gratia quā
ſuperbus abijcit humilis ditat̄. Scribe manū mittere q̄runt
ſed timore retinentur cum falſus fraternitatē eccl̄ie ꝓpter bo/
norū multitudinē: vel erubeſcit vel timet impugnare.

Et q̄rebāt

a Et factū ē in Ca. XX
vna dierum: docēte illo
populū ī tēplo ⁊ euange
lizāte: ꝯuenerūt p̄ncipes ſacerdo
tū ⁊ ſcribe cū ſeniorib⁹ ⁊ aiūt dicē
tes ad illū: † Dic nob̄ ī q̄ ptāte hec
facis: Aut q̄s ē q̄ dedit tibi hanc
ptāte3: Rn̄dēs aūt ieſus dixit ad
b illos: Introgabo vos ⁊ ego vnū
c verbū. Reſpondete mihi: Baptiſ
ſ ſicut verum eſt.
mum iohānis de celo erat: an ex
hominib⁹: At illi cogitabant in/
tra ſe dicētes: Quia ſi dixerimus
ſ ſicut verū eſt. ſ mihi teſtimoniū phibēti.
d̄ celo: dicet: Quare ergo nō cre/
a ſ ſi ex inuidia iſti⁹ etiā iohāni derogauerimus.
didiſtis illi: Si aūtē dixerim⁹ ex
hominibus: plebs vniuerſa lapi
dabit nos. Certi ſūt eni iohannē
a ſ timentes lapidationem: ſed magis timētes ve
ritatis confeſſionem.
ꝓphetam eſſe. Et rēſpōderunt ſe
neſcire vnde eēt. Et ieſus ait illiſ:
ſ non dico vobis qd̄ ſcio: quia non vultis fateri
quod ſcitis.
d Neq3 ego dico vobis ī q̄ poteſta
e te hec facio. † Cepit aūt dicere ad
plebē parabolā hanc. Homo qui †
f dam plātauit vineā et locauit eā
g colonis: et ipſe pegre fuit multis
h temporib⁹. Et in tempore illo mi
ſit ad cultores ſeruū: vt de fructu
vinee darēt illi. Qui ceſum dimi
i ſerūt eū inanē. Et addidit alterū
ſeruū mittere. Illi aūt hūc quoq3
cedētes ⁊ afficiētes ꝯtumelia: di
k miſerūt inanē. Et addidit tertiu3
mittere: q̄ ⁊ illū vulnerātes eiece
ſ qd̄ ambigit non
de ignorantia: ſ3 vt reſeruet̄ hoi libera volūtas.
rūt. Dixit autē dn̄s vinee. Quid
faciā: Mittā filiū meū dilectum:
forſitan cū hūc viderint verebūt̄.
l Quē cū vidiſſent coloni cogita/
m uerūt intra ſe dicētes: Hic eſt he/
res: Occidamus illu3: vt nr̄a fiat
a ſ q2 dn̄s extra portā paſſus ē: vel q2 pri⁹ a cordi
bus iudeoꝝ ē eiect⁹: ⁊ deinde cruci ē addictus.
n hereditas. Et eiectū illū extra vi
neā occiderūt. Quid ergo faciet
illis dn̄s vinee: veniet ⁊ pdet co
lonos iſtos: ⁊ dabit vinea3 alijs
o q̄ audito dixerunt illi: Abſit. Ille
p aūt aſpiciēs eos ait: Quid ē ḡ h̄
qd̄ ſcp̄tū ē: † Lapidē quē reproba
q uerūt edificātes hic fact⁹ eſt in ca
r put anguli. Ois q̄ ceciderit ſupra
illū lapidem conquaſſabit̄: ſupra
quē autē ceciderit cōminuet illū.

a † autem q̄ non A
fuit ſal⁹ facta
Zacheo eo q̄
d̄ ſtirpe abrae
genit⁹ eēt: ſ3 q2
eius fidē ē imi
tatus. et ſic re/ †
ferēda ſūt ver/ Mat. 21. e
ba Bede ad Mar. 11. d
cauſā ſalut̄. ſ.
zachei. nō aūt
ad eius ſtirpē
tm̄. ſil̄r ex di/
ctis Ambro.
dicētis: zache/
us exigu⁹ meri
tis ſicut popu/
lus nationum
⁊c. nō videtur
dicere q̄ ſit de
pplo nationū:
ſ3 q̄ ſit de figu
ra populi nati
onum: nō ē au
tē incōueniēs
vt aliq̄s de na
tione iſraeliti/
ca figuret nati
onem gētiliū.
ſicut Luc. xv.
d̄ filio ꝓdigo. B
Ca. XX
a Et fa/
ctū ē.
Hic cō †
ſequēter deſcri Mat. 21. d
bitur iudeorū Mar. 11. a
obſtiatio quā/
tu3 ad inſidia/
tionem exteri/
orem ꝯtra chri
ſtum. et primo
circa h̄ deſcri/
bitur eorū ma/
licia inſidiās.
ſecūdo eorū ſu
perbia ad hoc
incitans. ibi:
Audiente om
ni pplo. Pri/
ma ī duas par
tes. quia p̄mo
eorum malicia
deſcribitur. ſe
cūdo confuta/
tio concludit̄.
ibi: Reſpondē
tes autē. Pri/
ma adhuc ī du C
as. quia p̄mo
deſcribit̄ mali
cia principum
inſidiādo chri
ſto per ſeipſos.
ſecundo p mi/
niſtros. ibi: Et
obſeruātes mi
ſerunt inſidia/
tores. Circa p̄/
mum p̄mitti/
tur maligna ī/ † Ps. 117
terrogatio. ſe/ Mat. 21. d
cundo ſubdi/ Mar. 12. a
tur interrogā/ Act. 4. b
tium confuta/
tio. ibi: Reſpō
dens autem.
Et iſta ſecūda
ps diui

G a Et q̃rebãt ⁊c. Quaſi mẽtientẽ querũt interficere: in q̃ vera ꝓbant̃ q̃ dixerat. Ipſe eſt enĩ heres illi praui coloni q̃ ſolo humano terrore retardãt̃ donec veniret hora eius. b Et obſeruantes. Q̄ꝛ ꝑ timore ꝓpli ꝑ ſe nõ poſſunt: manibus preſidis efficere volunt: velut imunes a morte ipiꝰ videãt̃. c Licet nob ⁊c. Cum nuꝑ ſub auguſto iudea romanis ſtipẽdiaria facta eſſet: phariſei q̃ de iuſticia ſibi applaudebant q̃ decimas ⁊ ꝓmitiua deo dabãt: tributa homini ſoluenda negabãt: ꝓ q̃ ſeditiõe poſtea regnũ ⁊ tota patria deſtructa ſunt.

D

d Cuiꝰ habet imagi. Alia imago dei: alia mũdi. Si ḡ xp̃s non habuit imaginẽ ceſaris: cur cenſũ dedit. Non de ſuo dedit: ſ3 mũdo reddidit q̃ erãt mundi. Et tu ſi non vis eſſe obnoxiꝰ ceſari: noli habere q̃ ſũt mũdi. Si habes diuitias: obnoxius es ceſari. Si vis terreno regi nihil debere: oĩa tua relinque ⁊ xp̃m ſequere. Et bñ prius q̃ ceſaris ſũt reddenda decernit. Nõ enĩ põt q̀s eſſe dñi: niſi prius mũdo renũciauerit. e Reddite ḡ. Sic ceſar exigit ĩpreſſionẽ ſue imaginis: ſic ⁊ deꝰ aĩa3 lumĩe vultꝰ ſui ſignatã. f Acceſſerũt ⁊c. Due hereſes erãt ĩ iudeis. Phariſeoꝝ q̃ ꝓferebãt iuſticiã traditionũ ⁊ obſeruationum vñ ⁊ diuiſi vocabãt̃ a ꝓplo. Et saduceoꝝ q̃ ⁊ ipi vẽdicabãt ſibi q̃d nõ erãt. i. iuſti. g Magiſter moy. Qui reſurrectionẽ corporũ nõ credũt: ⁊ aĩas putãt iterire cũ corporibus: turpitudinẽ fabule fingũt q̃ deliramẽti arguit eos q̃ reſurrectiõem aſſerunt. Põt aũt fieri: vt ĩ gente eorũ hoc aliq̃ñ acciderit.

E

Myſtice. Myſtice autẽ hi ſeptem oẽs reprobi ſũt q̃ tota hac vita q̃ ſepte3 diebꝰ ẽ ſteriles a bono ſũt: q̃bus miſere mortis: ad vltimũ mũdana ↄuerſatio q̃ ſine fructu ẽ trãſibit. h Ut accipiat. In lege lr̃e cogebat̃ nubere inuita. S3 in lege ſpũs: cõmendat̃ caſtitas. i Illi ꝟo q̃ ⁊c. Cũ oẽs boni ⁊ mali ſint reſurrecturi ⁊ abſq3 nuptijs mãſuri: dominꝰ tñ vt ad gl'ia3 reſurrectiõis incitet de ſolis electis diſſerit. Si aũt ĩ reſurrectione neq3 du. vxo. reſurgent ḡ corpa q̃ poſſũt nubere ⁊ ducere. Nõ d'r d' his q̃ habent mẽbra genitalia: ſ3 nulla voluptate vł neceſſitate nubẽdi mãcipabuntur. Et nota ꝙ cũ ĩſidiatoribꝰ ⁊ ↄculcatoribꝰ ſecreta myſteria loquat̃: nõ tñ ſãctũ dat canibꝰ: ſ3 aderant multi idonei q̀s ꝓpter alioꝝ ĩmũdiciã nõ oportebat negligi. k Neq3 nubẽt. Cũ cõnubia ꝓpter filios: filij ꝓpter ſucceſſionẽ: ſucceſſio ꝓpt̃ mortẽ: vbi ergo nõ ẽ mors neq3 cõnubia. l Quia ve. Poſtq̃3 ꝓpoſite q̃ſtioni de reſurrectiõis ↄditiõibꝰ ſatis fecit de ipa reſurrectiõe ↄtra coꝝ infidelitatẽ agit. m Et ampliꝰ. Confutati ĩ ſermonibꝰ nõ ampliꝰ interrogant: ſed apte cõꝓhenſum romane ptãti tradunt: ex quo intelligimus venena inuidie poſſe q̃dem ſupari: ſed difficile conquieſcere. n Quomodo dicũt. Conſumaturꝰ precepta dñs: in fine teſtamẽti ſui fidem ↄcludit vt dominũ ieſũ vex deum: ⁊ verũ hominẽ ad dexterã patr̃ ſedere credamus. o Dixit dominꝰ. Iſtud dicere: eſt equalẽ ſibi filium generare domino: non ſm ꝙ de eo natus: ſ3 ſm ꝙ de patre fuit ſemper. p Donec ponam. Q' a patre ſubijciuntur inimici non infirmitatem filij: ſed vnitate3 nature: ĩ q̃ altero alter opat̃ ſignificat.

F

G Nam ⁊

a Et q̃rebant principes ſacerdotũ et ſcribe mittere in illũ manꝰ illa hora: ⁊ timuerũt populũ. Cognob uerũt ei ꝙ ad ipos dixerit ſilitudinẽ hãc. † Et obſeruãtes miſerũt inſidiatores q̃ ſe iuſtos ſimula/

a ſ vt aliquid velut eo ignorante extorquerẽt vnde argui poſſet.

rẽt vt căparẽt eũ ĩ ſermone: ⁊ traderẽt eũ princi/

a ſ pilati qui in illis diebus erat hieroſolymis.

patui et poteſtati preſidis. Et iterrogauerũt eu3

a ſ q̃ſi laudatus myſteriũ cordis ſui ſimpliciter eis aperiat eoſq3 velit habere diſcipulos.

dicẽtes: † Mãgiſter: ſcimꝰ q2 recte dicis ⁊ doces: ⁊

a ſ nõ times ꝑlatã ꝑſonã: ſed indiſcrete dicis veritatẽ maioribus ⁊ minoribus. b ſ illic ꝓuocat vt deũ magis timeat q̃3 ceſarẽ ⁊ dicat nõ debere ſolui tributa: vt inde ſeditionis auctor fiat.

nõ ăccipis ꝑſona3: ſed viã dei in veritate dŏces:

c Licet nobis tributũ dare ceſari: an nõ? Conſide

a ſ reſpõdet nõ ſm verba coꝝ blãde: ſed ſm cõſciẽtias coꝝ aſpere.

rãs aũt dolum illoꝝ dixit ad eos. Quid me tẽta

a ſ qui ꝓ cenſu ſoluit̃: ⁊ habet imaginẽ ceſaris. b ſ non de ignorantia interrogat: ſed vt competẽter ad coꝝ verba reſpondeat.

d tis? Oſtendite mihi dẽnariũ. Cuiꝰ habet imagi/

a ſ Tiberij priuigni Auguſti ſub quo paſſus eſt dñs.

nẽ ⁊ inſcriptionẽ? Rñdẽtes dixerũt: Ceſaris. Et

ſ tributum pecuniam.

e ait illis: Reddite ḡ q̃ ſunt ceſaris ceſari: et q̃ ſunt

ſ decimas victimas.

dei deo. Et nõ potuerũt verbũ eiꝰ reꝑhendere co

a ſ qui credere debuerãt mirant̃ ꝙ non habẽt locum tentandi.
ſ vt vel per frequentiam vincerent.

f rã plebe: ⁊ mirãti ĩ reſpõſo eiꝰ tacuerunt. Acceſſe/ c

ſ qui interpretant̃ iuſti. ſ phariſei ere

rũt aũt q̃dã ſaduceoꝝ: q̃ negãt eẽ reſurrectiõe3 et

debãt corporis ⁊ aĩe reſurrectionẽ: saducei ⁊ aĩas interire cũ corpore.

g iterrogauert eũ dicẽtes: † Magr̃: moyſes ſcꝑſit nobis ſi frat̃ alicuiꝰ mortuus fuerit hñs vxorẽ: ⁊ h ſi

h ne liberł fuerit: vt accipiat eã frat̃ eiꝰ vxorẽ ⁊ ſuſcitet ſemẽ fr̃i ſuo. Septẽ ḡ fr̃es erant: primꝰ accepit vxorẽ ⁊ mortuꝰ ẽ ſine filijs. Et ſequẽs accepit illã ⁊ ipe mortuꝰ ẽ ſine filio. Et tertiꝰ accepit illã ſilr̃ ⁊ oẽs ſeptẽ ⁊ nõ reliq̃rũt ſemẽ ⁊ mortui ſũt. Nouiſſime oĩ3 mortua ẽ ⁊ mulier: In reſurrectiõe ḡ cuiꝰ coꝝ erit vxor? Siq̃dẽ ſeptẽ habuerũt eã vxore3. Et ait ill' ieſus: Filij huiꝰ ſcl'i nubũt ⁊ tradũt̃ ad

i nuptias: illi ꝟo q̃ digni habebũt̃ ſcl'o illo: ⁊ reſur

k rectiõe ex mortuis: neq3 nubẽt neq3 ducẽt vxores:

ſ ecce ſpũalis conuerſatio.

neq3 vltra mori poterũt. Equales enĩ ãgelis ſũt

ſ ſine labe corruptionis viſione dei fruuntur.

l ⁊ filij ſũt dei: cũ ſint filij reſurrectiõis. Quia ꝟo re

a ſ moyſes quẽ vos recipitis: alioquin poterat apertiora dare de reſurrectione teſtimonia ꝓpheta2 ſed ꝓpheras saducei non recipiunt.

ſurgãt mortui: † et mŏyſes oñdit ſecꝰ rubũ ſicut di

a ſ q̃ iã mortui erãt qñ hec dicebat: ꝓbat ergo ꝑ hoc aĩas poſt mortẽ permanere: non enĩ diceret̃ deus non exiſtẽtium: ⁊ ſic introducit̃ corpoꝝ reſurrectio: q̃ cum aĩabus bene vel male geſſerunt.

cit dñm dẽu3 abraã ⁊ deũ iſaac ⁊ deũ iacob. Deꝰ

ſ quoꝝ dñs ⁊ deus eſt.

ãt ñ ẽ mortuoꝝ ſ3 viuoꝝ. Oẽs enĩ ei viuũt. Reſpõ d e
dẽtes ãt q̃dã ſcribaꝝ dixert ei: Magr̃: bñ dixiſti.

m Et ãpliꝰ nõ audebãt eũ q̃cq̃3 iterrogare. Dixit ãt

a ſ nõ reꝑhendunt̃ q̃ dauid filiũ dicũt: ſ3 q2 dei filiũ nõ credunt.

n ad illos: Quõ dicũt xp̃m filiũ eẽ dăuid: et ipe dŏ

ſ pater. ſ filio.

o dicit ĩ libro pſalmoꝝ † Dixit dñs dño meo: ſede a

a ſ nõ ad horã. b ſ inobediẽtes. c ſ ſubijciã tibi nolẽtes: ⁊ volẽtes.

p dextrł meis. Donẽc ponã ĩimicŏs tuo ſcăbellũ pe/

a ſ quõ repugnãtia ſũt hec ſm nr̃m ĩtellectũ. ſ ſi purꝰ homo eſt.

dũ tuoꝝ. Dăuid ḡ dñm illu3 vocat: ⁊ quõ filꝰ eiꝰ

ps diuiditur ĩ duo: q2 chriſtꝰ primo confutat eos reſponſiõe cauta. ⁊ ſecundo parabolica ad hoc apta. ſecũda ibi: Cepit autem dicere. Sententia aũt iſtarum partiũ patet ex dictis Matth. xxi. a Et obſeruãtes. Hic deſcribit̃ ĩſidiatio ꝑncipũ iudeorũ ↄ xp̃m ꝑ miſtros eiu3 dr̃: b Miſerũt inſidiatores q̃ ſe iuſtos ſimularent: vt ſub ſpecie iuſticie faciliꝰ chriſtũ deciperent: ſ3 dr̃: Prouer. j. Fruſtra iacit̃ rete añ oculos pennatoru3. et ideo fruſtra inſidias tẽdebãt chriſto: cũ nulla ſimulatio poſſit eum decipe: quia omnia nuda ⁊ aperta ſũt oculis eiꝰ: ſm ꝙ dicit̃ Heb. iiij. Cetera patẽt ex dictis Mat. xxij. c Acceſſerũt autem. Hic conſequenter ponitur confutatio saduceorum: et patet ſententia ex dictis Mat. xxij. vſq3 ibi: d Omes enĩ viuunt ei. quia iuſti lic3 ſint defũcti corpore viuunt tamen in anima reſurrecturi ad plena3 participationẽ glorie: ⁊ iniuſti ſimiliter ad declarationem diuine iuſticie. e Reſpondentes autem. Hic ex predictis cõcluditur confutatio inſidiantium chriſto: ⁊ ꝑmo ex eorum ꝓpria confeſſiõe: cu3 dicitur: Dixerũt: magiſter bene dixiſti ⁊c. ſecundo ex ſilẽtij impoſitione. cum dicitur: Et amplius nõ audebant eũ q̃cq̃3 interrogare. tertio ex ignorãtie eorũ

† Mar.12.b Mar.12.a

† Ma.22.b Mar.12.a

† Deu.25.a Mat.22.c Mar.12.c

† Exo.3.b Mar.12.c

† Ps.109 Mat.22

Nã ꝛ fili⁹ ſubijcit inimicos patri: qꝛ patrē clarificat ſup terrā.
a Attēdite a ſcribis. Duplici rōne iubemur attendere a vanē
glorie cupidis. Ne vel eoꝝ ſimulatione decipiamur: vel eorū in
exemplo ad amorē tēporaliū inflāmemur. b Et amāt ſa. in
fo. Nō ſalutari in foro: nec primas ſedes vetat eis qb⁹ debet ex
ordine officij: ſꝫ eis q̄ indebite amant.
Animū enī nō gradū redarguit. Nec
xpo caret culpa: ſi his fori litib⁹ ītereſſe
velit: qui deſiderat ſedere in cathedra
moyſi. c Qui deuorāt do. Marcus.
Sub obtētu ꝓlixe orōnis: q̄ vt religio/
ſiores appareāt: ꝓlixi⁹ orāt: vbi ab in/
firmis qbuſlibet: ꝛ pctōꝝ ſuoꝝ ꝯſcia
turbatis: q̄ſi patroni laudes ꝛ pecuni/
as accipiāt: q̄ꝝ oratio fit ī pctm̄: vt nō
ſolum ꝓ alijs non poſſint intercedere:
ſꝫ nec ſibi ad ſalutē ꝓficere: imo ꝓ ipſis
oratiōib⁹ magis dānabunt. d Ma
iorē dānatio. In h̄ inſinuat illos etiā q̄
in angulis ſtātes orant vt videant ab
hoīb⁹ dānationē q̄dē mereri: ſed iſtos
maiorem. Ca. XXI
e r Eſpiciēs aūt vi. Qui appetito
res primatus: ꝛ vane glīe cauē
dos eſſe monuerat: etiā dona ferētes ī
domū dñi certo examine diſcernit: vt
retribuat ſingul' ſm intentionē cordis.
f In gaçophylatiū ꝛc̄. Gaça diuitie.
phylaxe ſeruare. Inde gaçophylatiū:
arca habēs foramē deſup in qua mitte
bāt ſacerdotes donaria ꝑpli q̄ ꝯgrega/
bant ad neceſſarios vſus tēpli. Porti
cus etiā in qua arca ſeruabat gaçophy
Joh. 8. c latiū dicebat. Vñ: Hec locut⁹ eſt ieſus
Allego. in gaçophylatio docēs in tēplo. Al/
legorice. Diuites q̄ ī gaçophylatiū mu
nera mittūt: ſunt iudei legis elati. Ui/
dua: eccl'ia: ꝑ q̄ vir ipſi⁹ mortē ptulit: ꝛ
in celi penetralib⁹ ab oculis eius occul
tus: q̄ſi in pte alteri⁹ regiōis viuit. Hec
paup: qꝛ ſupbiā ꝛ ꝯcupiſcētias mundi
abiecit: q̄ ī gaçophylatiū minuta duo
mittit. qꝛ in ꝯſpectu diuine maieſtatis
vbi nr̄i opis oblatiōes q̄ſi certo nume/
ro ꝯſignate ſeruāt: vel dilectionē dei ꝛ
ꝓximi: vel fidei ꝛ opatiōis ſue munera
defert q̄ ꝯſideratiōe ſue fragilitatis mi
nuta: ſꝫ merito pie intentiōis magis ac
cepta q̄ꝫ cūcta ſupbiētiū iudeoꝝ opa.
g Ex abundātia. Jude⁹ ex abundan
tia mittit: q̄ de iuſticia ꝓſumēs: ita orat
8. 18. b apud ſe: De⁹ grās ago tibi: qꝛ non ſū ſi
cut ceteri hoīes. Pēnvictū eccl'ia ī mu
nera dei mittit: q̄ oīe qd̄ īnuit: non ſui
meriti: ſ; diuini muner' ītelligit dicēs:
De⁹ ꝓpiti⁹ eſto mihi pctōri. e Et qui
buſdā ꝛc̄. Poſt oblatiōēs vidue ī qua
eccl'ia de gētib⁹ ſignat: deſtructio tēpli
ſupponit: vt velamēto lr̄e occultāt': re/
cōdita ſacra eccl'ie īcipiāt pateſcere. Cu
rauit enī de⁹ ciuitatē ꝛ tēplū ꝛ oīa figu
ralia ſubuertere: ne q̄s poſt aduētū xp̄i
ad illa recurreret. i Introgauerūt.
Quia laudātib⁹ edificatiōes tēpli p̄di
Mar. 13. a xerat oīa deſtruenda: diſcipuli (ſic̄ mar
cus ait) petr⁹ iacob⁹ iohēs et andreas
ſeparim q̄rūt tp̄s ꝛ ſigna p̄dicte deſtructionis. k Multi enī.
Imminēte hieroſolymoꝝ excidio mlt̄i fuere p̄ncipes q̄ ſe xp̄os
eē: ꝛ tp̄s libertat' appropinq̄re dicerēt. Tēporib⁹ q̄ꝫ aploꝝ here
ſiarche mlt̄i ꝓdierūt: q̄ inter ceteras falſitates diē dñi inſtare p̄
dicabāt: q̄s ꝛ apl's redarguit. l Prelia ꝛ ſedi. ꝛc̄. Hec a paſ/
ſione dñi ī iudea abundauerūt qbus ne territi apl'i hierl'm ꝛ iu
deam deſerant āmonent: qꝛ nō ſtatim finis: ſed poſt quadrage
ſimūſecūdū ānū. m Tūc dicebat il. ꝛc̄. Hoꝝ: alia e celo: alia
e terra: alia ab elemētis: alia ab hominibus. Surget gens. Ec/
ce turbatio hoīm: terremot⁹. Ecce reſpect⁹ ire deſup: peſtilētie.
Ineq̄litas corpoꝝ: fames. Ecce ſterilitas terre: terrores d̄ celo.
Ecce ineq̄litas aeris. Qui ḡ ī oīb⁹ deliq̄rūt: ī oīb⁹ feriūt. My/
ſtice.

eſt: Audiente āt oī ꝓplo dixit di/ a†
a ſcipulis ſuis† Attēdite a ſcribis q̄
a ſ cultioribus veſtimē/
mentis indui in publicū ꝓcedere: qd̄ rephēdit
b volūt ambulare ī ſtolis: ꝛ amant a
in diuite: q̄ induebatur purpura ꝛ byſſo.
ſalutatiōēs in foro: et primas ca
thedras in ſynagogis: ꝛ primos
c diſcubit⁹ ī ꝯuiuijs. Qui deuorāt b
a ſ q̄ hñt affectū religiōis: ſꝫ neſciūt ſibi ꝓuidere.
domos viduārū: ſimulātes lōgā
orationē. Hi accipiēt dānationē c
d maiorem. Ca. XXI
e r †Eſpiciēs aūt vidit eos q̄ d
f mittebāt munera ſua in
gaçophylatiū diuites. Uidit aūt
ſ non perpēdit deus quantū in eius ſacrificio ſꝫ
ex quāto proferatur.
ꝛ quādā viduā paupculā mittētē
era minuta duo. Et dixit: †Uere
dico vob̄: qꝛ vidua h̄ paup pl⁹ q̄ꝫ
g oēs miſit. Naꝫ oēs hi ex abūdāti
ſibi miſerūt ī munera dei. Hec āt
ex eo qd̄ deeſt illi oēꝫ victū ſuum
h quē habuit miſit. Et qbuſdā dicē e†
tib⁹ de tēplo qd̄ bonis lapidib⁹ et
donis ornatū eēt: dixit: †Hec q̄ vi
ſ hoc quadrageſimo ſecūdo anno poſt paſſionē
detl': veniēt dies ī qb⁹ nō relinquet
domini factum eſt a romanis.
lapis ſup lapidē q̄ non deſtruat.
i Introgauerūt aūt illū dicentes: f†
Preceptor qñ h̄ erūt: ꝛ qd̄ ſignuꝫ
a ſ ne q̄s ꝑſuadeat quaſi hec mox ſint ventura.
cū fieri īcipiēt: Qui dixit: †Uidē g
a ſ horū prim⁹ fuit ſimō mag⁹: cui auſcultabant
omnes qui in ſamaria erāt dicētes: hic ē virt⁹ dei
magna. ſ ante horū cōpletionē.
k te ne ſeducami. Multi ei venient
a ſ de ſignis docet: de tēpore nō putat intimādū.
ī noīe meo dicētes: Quiā ego ſuꝫ
ſ libertatis ꝛ pacis.
ꝛ tēpus appropinquit. Nolite ire
a ſ ante excidiū. ſ q̄ ad hoſtes. b ſ que ad ciues.
l p⁹ eos. Cū āūt audieritl' ꝓlia ꝛ ſe/
ditiones: nolite terreri. Oportet
primum hec fieri: ſꝫ nondum ſta/
m tim finis. Tunc dicebat ill': †Sur

eorum declaratione. cum dicitur: Quomodo dicūt chriſtū
filium dauid ꝛc̄. et patet ſententia ex dictis Matth. xxij.
a Audiente autem omni ꝛc̄. Poſtq̄ꝫ deſcripta eſt princi/
pium iudeorum malicia. hic ſecūdo deſcribitur eorum ſuper
bia que fuit primuꝫ motiuum in eis. Ex ſuperbia enim ꝛ pre
ſumptiōe nō poterant correctionem
chriſti ſuſtinere nec deuotionem ꝑpli
ad chriſtum videre: et patꝫ ſententia †
ex dictis Matth. xxiij. excepto quod Mat. 23. a
ſequitur: a Volunt ambulare in
ſtolis: id eſt in cultioribus veſtimen
tis in publicuꝫ procedere vt per hoc
honorabiliores viderentur.
b Qui deuorāt domos viduarum.
bona earum ad ſe trahentes ꝛ conſu
mentes ſub falſa ſpecie ſāctitatis.
c Hi accipient damnationem maio
rem. quia ſm q̄ dicit Hieronymus.
Simulata ſanctitas duplex ē iniqui/
tas. et ideo plectenda eſt maiori pe/
na. Ca. XX A
Moraliter. a† Et fa/ †
ctū eſt ī vna Mar. 12. b
dierum ꝛc̄. Exponat vt. s. Mat. xxj.
ꝛ Mar. xj. Cepit autē dicere. Seq̄t:
† Homo q̄dā plātauit vineā. expo/
nat vt ſupra Matth. xxj. ꝛ Mar. xij.
vſq̄ ibi: c† Acceſſerūt aūt ad eum
ꝛc̄. exponat vt ſupra Matth. xxij. et
Mar. xij. vſq̄ ibi: f† Audiēte oīm † 24. q. 1.
populo ꝛc̄. exponatur ſicut Matth. odi ꝛ ꝓiici
xxiij. et Marc. xij.
d Eſpiciens autem Ca. XXI
r vidit eos. Deſcripta doctrina
chriſti per moduꝫ amoris be
nefica conferendo. hic conſequenter
deſcribitur eius doctrina per modū B
terroris futuri iudicij horrorem incu †
tiendo: et quia hoc fit per reſponſio/ Ma. 24. a
nem ſaluatoris ad propoſitaꝫ queſti/ Mar. 13. a
onem. ideo primo ponitur queſtionis
occaſio. ſecundo eiuſdeꝫ propoſitio.
ibi: Interrogauerunt autem illuꝫ. ter
tio ſolutio. ibi: Qui dixit. Circa pri/
mum ponitur duplex occaſio. ſecun/
da ibi: Et quibuſdam dicentibus.
Prima occaſio fuit ex hoc q̄ chriſt⁹
viduam mittentem duo minuta ī ga †
çophylatium templi: eius oblationē Ma. 24. a
pre ceteris commēdauit: ꝛ patet ſen Mar. 13. a
tentia ex dictis Marci. xij.
e Et quibuſdam dicentibus de tē
plo. Hic ponit ſecunda occaſio. Mu
nera enim illa ponebantur in gaço/
phylatio pro ſuſtentatione edificio/
rum templi ꝛ alijs que erant neceſſa/
ria ad miniſterium. et ideo diſcipuli
chriſti ceperunt loqui de ſtructura tē
pli ꝛ alijs q̄ ptinebant ad eius orna/
tum: q̄bus ſaluator dixit totum fore
deſtruendum: et patet littera.
f Interrogauerunt autem illum C
dicentes. Hic conſequenter ponitur †
queſtionis propoſitio: ex hoc enī q̄ Ma. 24. a
chriſtus dixerat templuꝫ fore deſtru Mar. 13. a
endum: queſierunt a chriſto diſcipu
puli de tempore huius deſtructionis et de precedentibus ſi/
gnis: et quia diſcipuli poſt deſtructionem ciuitatis ꝛ templi
credebant cito futuram eſſe conſummationem ſeculi. ideo
de hoc mouerunt ſecundam queſtionem cum precedente: vt
patet Matth. xxiiij. g Qui dixit. Hic conſequenter po/
nitur vtriuſq̄ queſtionis ſolutio. et primo prime: ſecundo
ſecunde. ibi: Et erunt ſigna. Prima in duas: quia circa de/
ſtructionem ciuitatis primo premittuntur prenoſtica ſigna.
ſecundo deſtructio ipſa. ibi: Cum autem videritl'. Adhuc cir
ca p̄mum prenunciant mala futura populo iudeorum in ge/
nerali. ſcd̄o xp̄i diſcipulis ī ſpāli. ibi: Sꝫ añ h̄ oīa. ꝛ ptꝫ ſnia
litaꝝ ptiū ex dictis Mat. xxiiij. exceptis que ſequunt.
Terroreſq̄

☙ ſtice. Regnū aduerſus regnū: et peſtilētia
coꝝ q̄ꝝ ſmo vt cācer ſerpit: ⁊ fames audiē
di ỽbum dei: cōmotio terre: a vera fide ſe
paratis i hereticis itelligi debet q̄ ꝯ ſe in/
uicē dimicātes: eccl'ie victoriaꝫ faciunt.
a Et ſigna magna erūt. Hec etiā eo tpe i/
pleta: apud ioſephū iueniť q̄ narrat ſtellā
gladio ſīleꝫ ꝑ annū ſupra hieroſolymā pe
pēdiſſe: ⁊ curr' eq̄treſq̄ʒ armatos .xl. dieb'
in aere debellaſſe: ⁊ vitula inter man' imo
lantiū agnā pepiſſe. Quo aūt merito hec
cōtigerint: ſubinferť. Sʒ aū hec oīa ⁊c.
b Cōtinget aūt vobis ⁊c. In teſtimoniū
eoꝝ q̄ vel ꝑſequunť vel vincēdo nō mutā/
tur. Moꝛs eni iuſtoꝝ bonis eſt in adiuto
riū: malis in teſtimoniū dānationis vt in/
de ꝑuerſi ſine excuſatione pereant: vñ ele/
cti exemplum capiunt vt viuāt. Quia vo
tot terroꝛib' auditis turbari poterāt cōſo/
lationē ſupponit. Ponite ergo in coꝛ.
c A parētib' ⁊ fra. Maius tormētum:
cū aliq̄s ab illis patiť ā q̄bus ꝓſumebat:
qꝛ cum dāno coꝛpoꝛis mala cruciāt amiſſe
charitatis. Et qꝛ dura ſūt q̄ ꝑdicunť de af/
flictiōe moꝛtis: ſubdiť ꝯſolatio de gaudio
reſurrectionis. d Et capil. Quaſi dice/
D ret: Cur timetis ne pereat qđ inciſū dolet:
q̄nquidē nec illud pōt ꝑire in voƀ qđ inci/
ſū nō dolet? Caro eni inciſa dolet: capill'
nō dolet. Et capill'. Nō ſolū oſſa vr̄a .i.
foꝛtia geſta: vel dicta renumerabūť: ſʒ etiā
capilli .i. cogitatiōes: q̄ de coꝛde q̄ſi ā cere/
bꝛo exeūt: apđ iuſtū iudicē iuſta mercede
Ps. 75. donabunť. vñ ꝓpha: Reliquie cogitatio/
nem diem feſtū agent tibi. e In patien/
tia veſtra. Patientia radix ⁊ cuſtos ē oīm
ỽtutum. In hac ergo aīas que coꝛp' poſ/
ſident poſſidemus: cum ipſas aīas ad pati
endum ratione regimus. Vera autem pa/
tientia eſt: aliena mala equanimiter ꝑpeti
contra euꝫ qui mala irrogat: nullo doloꝛe
moueri. f Et qui in medio. Eccleſiaſti/
ca hiſtoꝛia narrat chꝛiſtianos qui in iu/
dea erāt: iminēte excidio ab angelo moni
tos fuiſſe ⁊ trans ioꝛdanē i ciuitate pella:
donec deſolatio iudee iplereť habitaſſe.
g Erat ei preſ. ⁊c. Hec ꝑſſura ⁊ ira vſq̄ʒ ho
die ī ꝓpꝛio illi ꝑ oēs gentes diſperſo durat:
Nō tñ i eternū durabit. Vñ p' oꝛdinē ꝑſ/
ſure de miſcđia ſubdiť: donec impleāť tpa
Roꝫ.11.d na. h Donec impleāť .i. donec plenitu
do gētiū itrauerit: ⁊ ſic oīs iſrľ ſalu': ⁊ q̄ſi
ad ſoliū ꝓpꝛie natiuitatis gauiſur' redeat.
Quid eni impleť tpib' nationuꝫ: ⁊ oī iſrľ
ſaluatoꝛ ſequať: dñs ex oꝛdine ponit. Naꝫ
Ma.24.a ⁊ hec ſm mattheū apl'i q̄ſierūt: non ſolū tē
pus euertēdi tēpli: ſʒ ⁊ ſignū aduēt' ei': et
ꝯſūmatiōis ſeculi. Et erūt ſigna i ſo. ⁊ lu.
E i Et erūt. Hec de ipo aduētu. Cū oēs vir
Mat.25.a gines prudentes et fatue: inſolito clamoꝛe
ſuſcitate lāpades oꝛnant .i. opa ſecū nume
rāt: ꝓ q̄b' mario cū timoꝛe iā inſtātē eter/
ni diſcriminis expectāt euentū. Nā hacten'
vniuerſus oꝛbis abſq̄ʒ timoꝛe iudic' actu/
1. Teſ.5.a rus ē. vñ apl's: Cū dixerīt pax et ſecuritas
ſupueniet et repētin' iterit'. Nec mirū ſi i
expectatiōe diuini examinis q̄ i mūdo flo/
ruerūt exareſcēt: ſi fides q̄ ſine opib' irrue
rat emarceſcet. nā ỽtutes celoꝝ mouebūť:
angelice ptātes tremūt aduentū iudicis.
Job. 26. c Vñ Job: Colūne celi ꝯtremiſcūt: et pauēt
aduētū ei'. k Sonit' ma. Appꝛopinquā
te extremo iudicio: ſonit' mar' ⁊ fluctuum
ꝯfundiť: terrarūq̄ʒ oꝛbis ꝑmētib' vndiq̄ʒ
coloꝛis inficiť: maria celi lumīaria nouo
hoꝛroꝛe ꝑcuſſis radijs: turbatā faciē velāt
qꝛ appꝛopīquāte termīo ſuo: elementa q̄ſi
pauentia nutant ⁊ tremunt.
☙ Et tūc

§ cōſtat hec oīa cōtigiſſe tpe iudaice ſeditionis
get gens ꝯ gētē ⁊ regnū aduer/
aū. vltimā ꝓuincie euerſionē.
ſus regnum: ⁊ terremot' magni
erūt ꝑ loca ⁊ peſtilētie ⁊ fames:
a terroꝛeſq̄ʒ ā celo ⁊ ſigna magna a
§ hec maxia cauſa fuit iudeis ꝙ poſt occiſionē
dñi: noīs etiā ei' ꝓcones: ⁊ cōfeſſoꝛes impia cru
delitate vexabant.
erūt. † Sʒ aū hec oīa iniicīēt voƀ b†
man' ſuas: et ꝑſequēť tradētes c
i ſynagogas ⁊ cuſtodias: trahē d
tes ad reges ⁊ ꝑſides ꝓpter no
b mē meū. Cōtiget aūt vobis i te e
a § nolite terreri: vos ad certamen acceditis: ſʒ
ego ꝓlioꝛ: vos verba editis: ſʒ ego ſū q̄ loquoꝛ.
ſtimoniū. Ponite ergo in coꝛdi e†
bus vr̄is nō ꝓmeditari quēad/
modū reſpōdeatis. Ego eni da f
bo vobis os ⁊ ſapiāꝫ: cui nō po g h
terunt reſiſtere ⁊ ꝯtradicere oēs
aduerſarij vr̄i. Trademini autē i
c a parētib' ⁊ fratrib' et cognatis
⁊ amic': ⁊ moꝛte afficiēt ex voƀ.
Et eritis odio oīb' hoīb' ꝓpter
d nomē meū. Et capill' de capite k
e vr̄o nō peribit. In patiētia vr̄a
a § huculq̄ʒ ea q̄ ꝑ quadraginta ānos nondū ſi
ne aduenīēre futura erāt hic finis deſolatiōis q̄
a romanis facta eſt.
poſſidebit' aīas vr̄as. † Cūꝫ au l†
tem videritis circūdari ab exer m
citu hieruſaleꝫ: tūc ſcitote qꝛ ap
pꝛopinquauit deſolatio eius.
a § id ē tpe ꝓꝛio ante obſidionem dū adhuc fu
gere licebat: dū miles roman' ꝑ galileā ⁊ ſama/
riam ſe diffundere cepit.
b § qui extra ſūt nō fugiāt in hierlm.
† Tunc qui in iudea ſūt fugiānt †
f ad montes: et qui in medio ei'
diſcedant: ⁊ qui in regionibus:
§ dominici ſanguinis.
non intrent i eam: quia dies vl
tionis hi ſunt: vt impleanť om
nia que ſcripta ſunt. Ve autem
§ quarum vteri vel manus filioꝛum ſarcina ꝑ/
grauate: fuge neceſſitatem impedirent.
ꝑgnantibus et nutrientibus in
g illis dieb'. Erit eni preſſura ma
gna ſuper terram et ira populo
huic. Et cadent in oꝛe gladij: et n† o†
captiui ducentur in omnes gē/ p
tes. Et hieruſalem calcabitur a q
h gentibus donec impleantur tē r†
i poꝛa nationum. † Et erūt ſigna s†
a § ſol vertetur in tenebras: et luna in ſanguinē
anteq̄ʒ veniat dies domini magn' ⁊ manifeſt'.
b § hoc tempoꝛe antichꝛiſti: quando erit tribu/
latio magna: qualis nō fuit ab initio mundi ne
q̄ʒ fiet.
in ſolē et luna et ſtellis: ⁊ in ter
a § ꝓnunciat hoc qđ iohānes inter cetera ſeculi
mutabilia mare habiturū cōſpexit.
ris ꝑſſura gentiuꝫ: pre cōfuſio/
k ne ſonit' maris ⁊ fluctuum: are/

a Terroꝛeſq̄ʒ de celo. Dicit enī io
ſephus libꝛo de iudaico bello ꝙ aū
deſtructionē ciuitat' ſtella comata
in ſilitudinē gladij ſup ciuitatē ap/
paruit ⁊ ꝑ ānū durauit: deſignans
futuram populi occiſionem.
b Sed ante hec omnia iniicient
vobis manus: quia beatus ſtepha
nus: iacobus frater iohannis: pe/
trus et paulus: et fere omnes alij †
apoſtoli et q̄ſi innumerabiles chꝛi/ Mar.24.a
ſtiani fuerūt pꝛo fide chꝛiſti occiſi. Mar.13.b
c Tradentes in ſynagogas. vbi Joh.15.e
iudei habebant poteſtatem iudicā/
di. d Trahētes ad reges ⁊ pre
ſides ꝓpter nomē meum. vbi genti
les habebant auctoꝛitatē condem/
nandi ad moꝛtem. e Contin/
get aut vobis in teſtimoniū .ſ. veri/
tatis euangelice ibidem conſtanter
ꝯfitende. e Ponite ergo in coꝛ
dibus veſtris nō preme. ⁊c. per hoc
non excluditur meditatio reſpōdē/
di ſi tempus aſſit et facultas ſcien/
tie: ſed ꝓmittitur ſecuritas ſi iſta de
ficiant. quod frequenter continge/
bat in pꝛimitiua eccleſia: quia tunc
frequēter fideles ſubito trahebā/
tur ad iudices: et cū hoc erāt illitte
rati ⁊ ſimplices: qꝛ de' pōt tales de/
fect' ſupplere. iđo ſeq̄ť: f Ego eni
dabo voƀ os .i. loquēdi ꝯſtantiaꝫ.
g Et ſapiāꝫ .i. ſcripturaꝝ itelligē/
tiā: ſic factū ē i multis ſimplicib'. ⁊
ſi non dabať ſp talis itelligētia: da
bať tñ loquēdi ꝯſtātia: qꝛ i tali caſu †
ſufficit ad ſalutē ꝯfiteri ꝯſtāter fidē Ma.24.b
i generali: qđ pōt facē ſimplex chꝛi/ Mar.13.b
ſtian'. h Cui nō po. reſiſtere ⁊c.
ſicut pꝫ de beato ſtephano: de quo
ſcribiť Act'. vj. Nō poterāt reſiſte/
re ſapientie ⁊ ſpūi qui loquebatur.
i Trademini auteꝫ a parentibus
et fratrib' et cognat' ſicut legiť a be
to Chꝛyſanto ⁊ mult' alijs. k Et †
capil. de ca. vr̄o non ꝑibit. ħ aūt ad Ma.24.
didit ſaluatoꝛ ad declarādū ỽitatē Mar.13.
future reſurrectiōis ꝑ quā reſurgēt
in elect': nō ſolū illa q̄ ſūt de neceſſi
tate nature hūane: ſʒ etiaꝫ ea q̄ faci/
unt ad decoꝛē cuiuſmodi ſunt capil
li: qꝛ meditatio hui' reſurrectionis
multū facit ad tolerātiaꝫ martyrij:
de q̄ ſaluatoꝛ loq̄bať. l Cū autem
vi. ħ ꝯñter deſcribiť deſtructio ciui/
tatis hierlm: et patet ſnīa ex dictis
Mat. xxiiij. except' q̄ ſequunť.
m Circūdari ab exer. hierlm .ſ. ab
exercitu tyti ⁊ veſpaſiani: ꝑ quē de/
ſtructa ē. n Et cadent ⁊c. Refert
aūt ioſeph' ꝙ a ꝓncipio obſidionis
vſq̄ʒ ad finē ceſa ſūt decies centena
milia. o Et captiui ducēť. qꝛ ſm
ipm ducti ſunt captiui iudeoꝝ vſq̄ʒ
ad nonagintaſeptē milia. p In †
oēs gētes. qꝛ deſtructio ciuitatis et Ezec.38.
ꝓpli facta eſt in vltionē moꝛtis xp̄i: Eſa.13.b
vt dictū ē ſupra ca. xix. ⁊ ꝑ ħ ꝙ aliq̄ Johel.3.
de illo ꝓpꝛio ducti ſūt captiui in oēs
gētes: facta ē q̄dā teſtificatio inocē
tie xp̄i ⁊ ꝑfidie iudeoꝝ. q Et hie
ruſalē calcabiť a gentib' .i. calcāda
dabiť. r Donec imple. tē. natio/
num. tūc enim cū plenitudo gentiū
intrauerit oīs iſrľ ſaluus fiet: vt ha
betur ad Ro. xi. s Et erūt ſigna.
hic ponitur ſolutio ſecunde queſtio
nis de aduentu chꝛiſti ad iudiciuꝫ:
vbi ꝑmo

F a Et tūc videbūt. Quē ī hūilitate poſitū audire noluerūt: vt virtutē ei⁹ tāto tūc diſtrictiꝰ ſentiāt: quāto nūc corda ad ei⁹ patiētiam non inclinant. Quia ṽo ꝯ̄ reprobos h̄ dicta ſūt: mox ad ꝯſolationē electoꝝ ſupponit. His aūt fieri. i. cū plage crebreſcunt: cū terror iudicij cōmotꝭ ṽtutibꝰ oſtendit. Leuate capita vr̄a. Exhilarate corda vr̄a: q2 dū finit mūdꝰ cui amici ñ eſtis: ꝓpe ē redēptio quā q̄ſiſtꝭ. Qz ṽo mundꝰ deſpici debeat ꝓuida cōpatiōe manifeſtat: Uidete ficulneā.

b Uidete fi. Regnū dei eſtati cōparat: q2 tunc meroris nr̄i nubila trāſibūt: ⁊ eterni dies vite ſb̄ claritate ſolis fulgebunt. Sicut enim ex fructu arboꝝ vicina eſtas cognoſcit: ita ex ruina mūdi ꝓpe eē cognoſcit regnū dei. Ex his verbis oſtēdit: q2 fructꝰ mundi ruina eſt. Ad h̄ eni creſcit vt cadat: ad h̄ germinat: vt q̄cūqȝ germinauerit: cladibus ꝯſūmat.

c Celū ⁊ t̄ra ⁊c̄. Nihil in corpoꝝ natura celo et t̄ra durabiliꝰ eſt. Nihil trāſit velociꝰ q̄ȝ ṽmo. Ṽba q̄uſq̄ iꝑfecta ſūt: ṽba nō ſūt. Si ꝑfecta ſunt: iā oīno nō ſunt: neqȝ eni ꝑfici: niſi trāſcundo pn̄t. Ait ḡ: Celū ⁊ t̄ra trāſibūt: q̄ſi oīe qđ apđ vos durabile ⁊ ſine mutatiōe ē: ad eternitatē durabile non ē: ⁊ oē qđ apud me trāſire cernitur: fixū ⁊ ſine tranſitu tenet: q2 ṽmo meꝰ q̄ tranſit: ſententias manentes exp̄mit.

d Uerba aūt mea nō ⁊c̄. Et cū ṽba mea ita abſqȝ dubio ſint iplēda: videte ne ꝯ̄ ꝯteſtationē ṽborum meoꝝ ſitis dediti crapule ⁊ ebrietati: ⁊ ſecularibꝰ curis: ſic q̄dā erūt tp̄e iminētis iudicij. De q̄bꝰ dr̄: Cū dixerint: pax ⁊ ſecuritas: ſupueniet repētinꝰ īteritꝰ.

1. Teſ. 5. a

e Erat aūt ⁊c̄. Qđ ṽbo docuit: exemplo aſtruit. Qui añ vniuerſale iudiciū ⁊ ſinguloꝝ incertū exitū voluptatibꝰ ⁊ curis ſeculi renunciare ⁊ vigilare monuit ⁊ orare: ipē iminēte ſua paſſiōe doctrine: vigilijs: precibuſqȝ inſtat: ⁊ eos ꝓ q̄bꝰ paſſurus erat ṽbo ꝓuocat: ⁊ oratione patri cōmēdat. Sic ⁊ nos cū inter ꝓſpera iuſte et pie conuerſamur: inter aduerſa de diuina miſ̄dia non deſperemus. Diebus docemꝰ in templo: q2 fidelibus boni opis formā p̄bemꝰ. Noctibꝰ in mōte oliueti moramur: q2 in tenebris anguſtiaꝝ gaudij ſpūalis ꝯſolatione reſpiramꝰ: ⁊ ad nos audiēdos populꝰ manicat cū vel obſcurꝭ opibꝰ tenebrarū: vel dei gr̄a victis nebulis preſſurarū: ſicut in die honeſte ambulantes: nos filios lucꝭ imitamur

Joh. 17. a

f Appropinquabat ⁊c̄. Qui Ca. XXII dr̄ paſca ⁊c̄. Paſca nō a paſſiōe: ſ; a trāſitu nominatur: ꝙ illa die tranſiuit exterminator p̄ egyptū: vel dn̄s liberās pplm ſuū: q̄ noīe ſignificabatur agnuȝ in hac die de mundo ad patrē trāſituꝝ

ſcētibꝰ hoībꝰ p̄ timore ⁊ expectatione q̄ ſupuenient vniuſo orbi. Nā

a ṽtutes celoꝝ mouebunt: et tunc videbūt filiū hoīs venietē ī nube cū ptāte magna ⁊ maieſtate. His aūt fieri incipiētibꝰ: reſpicite ⁊ leuate capita vr̄a q̄m appropinq̄t redēptio vr̄a. Et dixit illꝭ ſilitudinē: a

b † Uidete ficulneaȝ ⁊ oēs arbores: cū ꝓducūt iā ex ſe fructū: ſcitꝭ q̄m ꝓpe ē eſtas: Ita ⁊ vos cū videritꝭ h̄ fieri: ſcitote q̄m ꝓpe ē re-

(a ſ et q̄ dico ſub certamine expectate.)

gnū dei. Amē dico vobis: q2 nō

(a ſ de mortalitate ad imortalitatem.)

(b ſ .i. omne humanuȝ genꝰ: vel gens iudeoꝝ que nō deficiet: donec veniat dies iudicij.)

p̄terībit generatio hec donec oīa

(a ſ aereū nō ethereū. b ſ inouabūt depoſita priori forma: ꝑmanēre aūt ſubſtātia. vñ dr̄: Terra in eternum ſtat.)

c d fiāt. Celūȝ et t̄ra trāſibūt verba aūt mea nō trāſibūt. † Attēdite āt vob ne forte grauēt corda vr̄a in crapula et ebrietate et curis huiꝰ vite: ⁊ ſupueniat ī vos repētina b c d e f

(a ſ inſperatꝰ: ⁊ ꝑpetuo retinēs qđ ſemel ceperit.)

dies illa. Tāq̄ȝ laqueꝰ eni ſupueniet in oēs q̄ ſedent ſup faciē oīs g

(ſ quibus placent illecebre huius mundi.)

(ſ non quibuſdam certis diebus vel horis.)

terre. Uigilate itaqȝ omi tp̄e orātes: vt digni habeamini fugere iſta oīa q̄ futura ſunt: et ſtare ante filiū hoīs. † Erat āt diebus docēs ī tēplo: noctibꝰ ṽo exiēs morabat in mōte qui vocat oliueti. h i k † l

(ſ hec ē ſūma beatitudinis ī p̄ſentia iudicis ſui ſecurum conſiſtere.)

e

(a ſ .i. mane ire accelerabat.)

Et omnis populꝰ manicabat ad eū in tēplo audire eum. m†

f Appropinquabat autem dies feſtꝰ Ca. XXII n†

---

vbi p̄mo deſcribūt ſigna p̄noſtica: cū dr̄: Et erūt ſigna: q2 lȝ talia pluries p̄ceſſerint: tn̄ iminēte aduētu iudicꝭ maiora ⁊ crebriora fiēt. In ſcholaſtica hiſtoria ponūt. xv. ſigna p̄cedētia q̄ndecim diebꝰ aduētū iudicꝭ: ſ; vtrū illi dies q̄ndecim futuri ſint ꝯtinue ſe habētes vel interpolate: ibidē ſb̄ dubio relinq̄t. Primo die eriget mare. xl. cubitꝭ ſup altitudies mōtiū ſtans ī loco ſuo q̄ſi murꝰ. ſcđo tm̄ deſcēdit vt vix videri poſſit. tertio marine belue apparētes ſup mare dabūt rugitꝰ vſqȝ ad celū. q̄rto ardebit mare ⁊ oēs aque. q̄nto herbe ⁊ arbores dabūt rorē ſanguineū. ſexto ruent edificia. ſeptio petre adinuicē collidēt. octauo fiet generalis terremotus. nono eq̄bit t̄ra. decimo exibūt hoīes de cauernis: ⁊ ibūt velut amētes nec mutuo poterūt loq̄. vndecimo ſurgēt oſſa mortuoꝝ: ⁊ ſtabūt ſup ſepulchra ſua. duodecio cadent ſtelle. tertiodecimo morient viuētes vt cū mortuis reſurgant. decioq̄rto ardebit celū ⁊ t̄ra. q̄ntodecimo fiet nouū celū ⁊ noua t̄ra ⁊ reſurgēt oēs. Dicit etiā ibidē ꝙ Hiero. īuenit iſta ī annalibꝰ hebreoꝝ: in q̄bꝰ lȝ ſint multa vera: tn̄ ſūt ibi multa falſa admixta. ⁊ iđo de veritate ſeu falſitate iſtoꝝ ſignoruȝ iudiciū maioribꝰ derelinquo. F

† Ma. 24. c Mar. 13. c

a Leuate ca. vr̄a. q2 dies iudicij lȝ reprobis ſit terribilis: tn̄ electis debet eē ꝯſolabilis: q2 tūc trāſferēt ad gloriam. b Attēdite āt. i. diligenter cauete. c Ne forte gra. cor. vr̄a. i. deprimāt ad vitia. d In crapu. ⁊ ebrietate. i. ex ſupfluitate cibi ⁊ potꝰ. e Et curis huiꝰ vite. i. ſupflua ſollicitudine terrenoꝝ. f Et ſupueniat ⁊c̄. i. dies iudicij. g Tāq̄ȝ laqueꝰ. q̄ euadi nll̄o mō poterit. Et ex h̄ loco videt ꝙ hoībꝰ exiſtētibꝰ in ꝯuiuijs ⁊ feſtiuitatibꝰ tanq̄ȝ ſecuris et nihil timētibꝰ de die iudicij veniet repēte. ⁊ idē habet Mat. xxiiij. vbi dr̄: Sicut eni erāt ī diebꝰ añ diluuiū comedētes ⁊ bibētes: nubētes ⁊ nuptui tradētes vſqȝ ad eū diē q̄ ītrauit ī arcā noe ⁊ nō cognouerūt donec venit diluuiū ⁊ tulit oēs: ita erit et aduentꝰ filij hoīs. Et hec ṽitas euāgelij videt ſaltē in aliq̄bꝰ diſſonare ab illꝭ q̄ndecim ſignis ſupra poſitis ⁊ acceptis de apocryphis iudeoꝝ.

† Ma. 24. c Mar. 13. d Ro. 13. d † 15. di. c. 1.

h Uigilate itaqȝ oī tp̄e orātes. p̄ h̄ nō ē intelligēdum ꝙ oratio ſit ſemp ꝯtinua: q2 oportet eā interrūpi ſomno ⁊ alijs neceſſitatibꝰ corporis: ſ; eiꝰ ꝯtinuitas intelligit ꝙ nō īteruenīat pctm̄ mortale īpediēs effectū ipiꝰ. iđo ſubdit: i Ut digni ha. fu. ⁊c̄. q2 illi qui tūc īuenient ſine pctō mortali erūt ſalui. k Et ſtare añ filiū hoīs. i. ſtare ſecure in iudicio corā xp̄o q̄ iudicabit ī forma hūana. l Noctibꝰ ṽo exiens mo. ī mōte q̄ vocat oliueti: vt ibi vacaret orationi. m Et oīs ppl̄s manicabat ad eū. i. mane accelerabat venire ad p̄dicatiōis ſue locū attractꝰ efficacia ⁊ dulcedine doctrine ſue. G

Ca. XXI

† Joh. 8. a

Moraliter. d† Reſpiciēs āt ieſus vidit eos q̄ mittebāt munera ſua ī ga. ⁊c̄. Exponat vt ſupra Mar. xij. e† Et q̄buſdā dicētibꝰ de tēplo ⁊c̄. exponat ſic. ſ. Mat. xxiiij. ⁊ Mar. xiij. f† Introgauerūt āt illū. exponat ſic ſupra Mat. xxiiij. ⁊ Mar. xiij. h† Sed añ hec oīa. exponat ſicut Matth. xxiiij. et Mar. xiij. e† Ponite ḡ ī cor. vr̄is. ſic Matth. x. ⁊ Mar. xiij. l† Cū āt videritꝭ ab exercitu circūdari hierl̄m. exponat ſic ſupra. xix. † Tūc q̄ ī iudea ſūt fu. ⁊c̄. exponat ſic ſupra Mat. xxiiij. ⁊ Marc. xiij. vſqȝ ibi: n† In ore gladij. ſcȝ diuie ſn̄ie ꝓ ſua īcredulitate. o† Et ī captiuitatē du. nō ſolū tp̄alem ſub p̄ncipibus terrenis: ſ; etiā eternā ſub ſpiritibꝰ malignis. q† Et hierl̄m a gētibꝰ calcabit. i. eccl̄ia q̄ſtuȝ ad populū cōmunē q̄ multum deprimit a p̄ncipibꝰ ⁊ p̄latis. r† Donec impleant tēpora nationū. i. vſqȝ ad tp̄s a dn̄o p̄efinitum. s† Et erunt ſigna in ſole ⁊c̄. exponat ſicut ſupra Matth. xxiiij. ⁊ Mar. xiij. vſqȝ ibi: b† Attēdite aūt vobis ne forte grauent corda vr̄a ī crapula et ebrietate. Crapula ṽo ſpūalis ē ingurgitatio doctrine ꝑuerſe. ⁊ ebrietas ſpūalis ē diuina curioſe ſcrutari vltra debitā mēſurā. et talis īueſtigans opprimit a gloria: ſicut bibens vinū vltra debitam menſurā opprimitur ab eo. † Erat aūt diebꝰ docēs in tēplo. In h̄ dedit exemplū doctoribꝰ ⁊ p̄dicatoribꝰ euāgelij vt diebus doceāt et noctibus ſint in oratiōe dei vt ibidē hauriāt qđ auditoribꝰ effundant in mane ſequēti. iđo ſubdit: m† Et oīs populꝰ manicabat. i. ī mane feſtinabat ad eiꝰ doctrinā venire. Talium eni doctrina ē a populo deſiderata. A

Ca. XXII

n Appropiquabat. Poſtq̄ȝ euāgeliſta deſcripſit xp̄i p̄dicatiōes: hic ꝯ̄ñter deſcribit ipiꝰ paſſionē ꝑ quaȝ ſolutum eſt precium noſtre redēptionis

trē tranſitu. Inter paſca ꝟo ⁊ açyma h̄ diſtat: ꝙ paſca vocaꝛ ſolꝰ dies ī q̄ agnꝰ occidebaꝛ ad veſperā.i.xiiij.luna p̄mi mēſis. Dies açymoꝝ erat a.xv.luna vſq ad.xxi.diē eiuſdē mēſis. Sȝ euāgeliſte īdifferēt ponūt: ⁊ diē açymoꝝ ꝓ paſca: ⁊ paſca ꝓ die bꝰ açymoꝝ. vñ h̄ lucaſ: Dies feſtꝰ açymoꝝ: q̄ dr̄ paſca: q̄ ⁊ paſce dies in açymis panibꝰ celebrari p̄cipiebaꝛ. Et nos q̄ſi ꝑpetuā paſca faciētes: ſemꝑ ex h̄ mūdo trāſire p̄cipimur: vno die imolato agno ad veſperā ſequunꝛ ſeptē dies açymoꝝ: q̄ xp̄s ī plenitudie tēpoꝝ ſemel ꝓ nob̄ paſſus toto tp̄e ſeculi q̄d ſeptē diebꝰ agiꝛ in açymis ſinceritatiſ ⁊ ꝟitatiſ p̄cepit eē viuēdū. a Et q̄rebāt ⁊c. Hec añ biduū paſce ꝯgregatis p̄ncipibꝰ ſacerdotū ⁊ ſcribis ī atriū

Mat.26.a caypbe: matthēꝰ geſta teſtaꝛ. b Intrauit. Dicit iohis ꝙ poſt buccellam a

Joh.13.a dño traditā intrauit ſathanas ī iudā. Sed ⁊ ante inuaſerat eum ſathanas: ⁊ quē prius ītrauerat vt deciperet: poſtmodū intrauit vt iā ſibi traditū plenꝰ poſſideret. c Venit autē dies. Licet ſequēti die.i.q̄ntadecima luna ſit crucifixus: hac tñ nocte q̄ agnꝰ imolabaꝛ: ⁊ carnis ſāguiniſq ſuis diſcipulis ſacrā celebrāda tradidit: ⁊ a iudeis tentus ⁊ ligatꝰ: ipiꝰ imolatiōis.i. paſſiōis ſue ſacrauit exordiū. d Ecce introeūti ⁊c. Sicut deꝰ cūctoꝝ p̄ſciꝰ cū diſcipulis loquiꝛ: de his q̄ alibi gerūꝛ. Et hñ parat uris paſca amphorā aq̄ portās occurrit: vt oſtēdaꝛ ꝙ huiꝰ paſce myſteriū ꝑ ablutiōe mundi ꝑ aquā baptiſmi ſit celebrandū: vbi vere paſce cultoribꝰ typicus de limine cruor auferꝛ ⁊ ad tollenda pc̄tā viuifici fontis baptiſma conſecraꝛ: amphora ſignificat ꝑfectā menſurā expleti tp̄is: q̄ dignū erat h̄ gerit. e Homo amphorā. Sine noīe deſignatur: vt paup ⁊ ignobilis eſtimetur: q̄ a dño eligiꝛ. Cuiꝰ ſanctitas ī h̄ apparet: q̄d ī ſtrato eiꝰ dñs cū diſcipulis cū ſublimiū ꝟtutū delectatiōe requieſcit. f Seq̄mini eū. Cōſulte p̄termittuntur noīa vel bauli aq̄: vel dñi domꝰ: vt oībus volētibꝰ imbui ſacris chriſti: q̄d ē paſca celebrare: xp̄m ſue mentis hoſpitio ſuſcipe q̄rentibꝰ facultas danda ſignetur. g Cenaculū magnuȝ. Spiritualis ē lex q̄ d̄ āguſtijs l̄re egrediēs in ſublimi loco recipit ſaluatorē. Qui in l̄ra remanet in imis paſca facit: ſȝ q̄ aq̄ baiulū.i.grē p̄conē in domuȝ eccl̄ie ſequiꝛ trāſcēdēs l̄re ſupficiē ī mētis ſolio refectionē parat xp̄o: dū cuncta vel paſce ſacrā vel cetera legis decreta: de eo ītelligit ſcripta. h Deſiderio. Deſiderat p̄mo typicū paſca māducare: et ſic paſſiōis ſue mūdo myſteria declarare: vt ⁊ antiq̄ paſce ꝓbator exiſtat: ⁊ h̄ ad ſue diſpēſatiōis figurā ꝑtinuiſſe demōſtrās: iā adueniēte veritate vmbra ceſſare debeat: in cuiꝰ rei figura: defecit māna: poſtq̄ comederūt filij iſrl̄ de frugibus terre: nec vſi ſūt vltra cibo illo. i Non māducabo. Non vltra moſaicū paſca celebrabo donec in eccl̄ia q̄d eſt regnū dei ſp̄ualiter ītellectū cōpleatur. In hoc regno vſq hodie māducat xp̄s cum ea q̄ moyſes rudi populo carnaliter obſeruāda p̄cepit: in membris ſuis ſp̄ualiter exercet. k Et accepto calice. Hic calix ad verꝰ paſca cui finē imponebat ꝑtinet: q̄ accepto grās agit. iđo ſcȝ q̄ vetera trāſierūt: ⁊ noua oīa erāt ventura. l Grās egit. Oſtēdit q̄d quiſq facere debet in flagello culpe ꝓprie cuȝ ipe equanimiter flagella tulit aliene. m Dico eni vobis. Sicut typicū eſum agni: ſic ⁊ typicū paſce potum negat ſe bibiturum: donec oſtenſa reſurrectionis glīa. regnum

dei: id ē

a ſ.i.prima dies azymoꝝ poſt imolationeȝ agni ſcȝ.xv.dies que erat ſolēnis.

a açymoꝝ q̄ diciꝛ paſca.†Et q̄rebāt b p̄ncipes ſacerdotum ⁊ ſcribe quō c

a ſ nō metuentes ſeditionem: ſȝ ne auxilio populi de ſuis manibus tolleretur. d

ieſū īterficerent: timēbant ꝟo plebē.† Intrauit āt ſathanas ī iudā e f+

b q̄ cognominabaꝛ ſcarioth vnum

a ſ nō a principibꝰ invitaꝛ: nulla neceſſitate cōſtrigiꝛ: ſȝ ꝓpria ſpōte ſcelerate mētis iniȝt cōſilium.

de duodeci:† et ābijt ⁊ locutꝰ ē cū g+ principibꝰ ſacerdotū ⁊ magiſtratibꝰ: quēadmodum illū traderet eis. Et gauiſi ſūt: ⁊ pacti ſūt pecu h niā illi dare. Et ſpopōdit. Et q̄re

ſ ſine turbis.

bat oportunitateȝ vt traderet il

ſ xiiij.luna.

c lū ſine turbis. Venit āt dies açy i

ſ agnus paſcalis.

moꝝ: ī q̄ neceſſe erat occidi paſca. k Et miſit petrū ⁊ iohēȝ dicēs: Eūtes parate nob̄ paſca: vt māducemus.

ſ q̄ non habemꝰ tabernaculū.

At illi dixeꝛt: Ubi vis pare d mus? Et dixit ad eos: Ecce ītro l eūtibꝰ vob̄ ī ciuitatē: occurrit vob̄ m e f hō q̄dā amphorā aq̄ portās: ſeq̄mini eū ī domū ī quā ītrat: ⁊ dicetis p̄rifamilias domꝰ: Dicit tibi n magiſter: Ubi eſt diuerſoriū: vbi paſca cū diſcipulis meis mandu g cē? Et ipe oſtēdet vob̄ cenaculuȝ magnū ſtratū: ⁊ ibi parate.†Euntes aūt iuenerūt ſicut dixit illꝛ: et

a ſ.i. quartadecima die primi mēſis ad veſperā cū.xv.luna iam terris apparente iuxta legis edi ta inſtabat paſca.

parauerꝛt paſca. Et cūm facta eēt

ſ vel diſcipuli.

hora diſcubuit: ⁊ duodeci ap̄li cū h eo. Et ait illꝛ: Deſiderio deſidera o+

a ſ agnū māducar q̄ in agno ipe figurabaꝛ.

ui hoc paſca manducare vobiſcū p anteq̄ patiar. Dico eni vobis q̄ q

ſ tempore. ſ vetus paſca.

i ex hoc nō māducabo illō: donec

a ſ bis diciꝛ accepiſſe calicē prior vetus: ſecūdus nouus. ſ.i.eccleſia.

k īpleaꝛ ī regno dei.†Et ācce pto ca l lice grās egit ⁊ dixit: Accipite et m diuidite īter vos. Dico eni vob̄:

demptionis: vbi primo deſcribiꝛ maligna chriſti cōprehēſio ꝑ explorationē iudeorū. ſcđo eius ꝯdēnatio iniuſta ꝑ executionem gentiliū.ca.ſequēti. Prima diuidiꝛ in quattuor partes: q̄ primo deſcribiꝛ chriſti venditio facta non ex eiꝰ ignorantia ſed magis ex ꝯſcientia ⁊ voluntate. ſecūdo ipius vēditi traditio nō ex eiꝰ diſplicentia ſed ex charitate. tertio traditi cōp̄henſio non ex xp̄i impotentia ſȝ ex ſua mititate. q̄rto cōp̄henſi illuſio nō ex ſua iniuſticia ſȝ humilitate. ſcđa ibi: Venit aūt dies açymoꝝ. tertia ibi: Comp̄hendētes aūt eū. q̄rta ibi: Et viri q̄ tenebāt eū illudebāt ei. Circa primū dr̄: Appropinq̄bat aūt dies feſtus.i. ſolēnitas paſcalis q̄ celebrabaꝛ p̄mo menſe q̄ntadecima die menſis: vt habeꝛ Leuit.xxiij. incipiebat tñ a veſpere p̄cedētis diei. a Açymorū. q̄ fermētū ⁊ fermētatū nō debebant apparere in domibꝰ iudeoꝝ ſeptē diebus huiꝰ ſolennitatiſ: vt habeꝛ Exo. xij. b Qui dr̄ paſca.i.tranſitꝰ: q̄ tūc trāſiuit āgelꝰ dñi ꝑ egyptū interficiēs p̄mogenita egyptioꝝ ⁊ hebreos ſaluans. c Et q̄rebāt p̄ncipes ſacerdotū ⁊c. moti inuidia ꝯ xp̄m. d Quō ieſū interficerēt. lȝ enī hoc ſūme deſiderarēt: tñ erat eis difficile ꝓpter fauorē ꝑp̄li ad xp̄m. iđo ſubditur: e Timebāt ꝟo plebē. ne cōtra eos inſurgeret ſi in xp̄m manꝰ mitterent. f Intrauit aūt ſathanas ī iudā.i.aīam iude nō ꝑ illapſū: q̄ hoc ē deo ꝓpriū ſed ꝑ effectū venditionem xp̄i ei ſuggerēdo. g Et abijt et locutꝰ ē cū p̄ncipibꝰ ſacerdotū ⁊c. Motiuū aūt iude hic taceꝛ: ſ; exprimitur Matth.xxvj. ⁊ Joh.xij. ſcȝ vt recuperaret valorē vnguēti p̄cioſi effuſi ſuꝑ xp̄m a maria ſorore laçari. h Et gauiſi ſūt. q̄ ille modꝰ capiēdi xp̄m per ſuū diſcipulū videbaꝛ magis poſſibilis ⁊ ſecretꝰ. i Venit aūt dies açymorū. Hic ꝯſ̄ter deſcribiꝛ ipiꝰ xp̄i vēditi traditio. Et p̄mo iſta traditio p̄nūciatur. ſcđo executioni daꝛ. ibi: Et egreſſus ibat. Prenūciatio dicte traditionis facta ē a xp̄o cū cenaret cuȝ diſcipulis. ⁊ ideo primo deſcribiꝛ paſcale ꝯuiuium. ſcđo inſtituiꝛ eucbariſtie ſacr̄m. ibi: Accepto pane. tertio poniꝛ dicte traditionis prenūciatio. ibi: Verūtñ. q̄rto diſcipuloꝝ īformatio. ibi: Facta ē ꝯtētio. Circa primū dr̄: Venit autē dies açymoꝝ iſta erat q̄rtadecima dies mēſis primi in cuiꝰ veſpere debebāt comedere agnuȝ paſcalē cū açymis panibꝰ. iđo ſequiꝛ: k In q̄ neceſſe erat occidi paſca. et accipiꝛ hic paſca nō ꝓ die ſolēni ſicut ſupra ſ; ꝓ agno paſcali q̄ illo veſpere debebat occidi. Sequiꝛ: l Ecce introeūtibꝰ vo. in ciuitatē.ſ. hierl̄m. m Occurret vobis hō ⁊c. in hoc dedit eis ſignū directiuū in p̄paratiōe cōuiuij paſcalis. n Et dicetis p̄rifa. domꝰ ⁊c. hic aūt creditur fuiſſe xp̄i diſcipulus. ⁊ iđo prouidit de loco et d̄ agno ⁊ alijs neceſſarijs in celebratione cōuiuij paſcalis: vt dictuȝ fuit plenius Marc.xiiij. o Deſiderio deſideraui.i. valde deſideraui. p Hoc paſca manducare vobiſcū. q̄ tūc finiuit vetus teſtamētū et inchoauit nouū: q̄d erat ſibi in deſiderium. q Dico eni vo. q̄ ex hoc nō mā. illud donec impleaꝛ in reg. dei ⁊c. q̄ poſt illam cenam non comedit nec bibit donec poſt reſurrectionem ſuam in qua impletū ē regnū dei: quia tunc apta eſt ianua ⁊ xp̄s reſurrexit ad vitā imortalē: ⁊ tunc chriſtus cum multis

comedit

Mat.21.b Mar.12.a Joh.7.e

Joh.13.a

Mat.26.a mar.14.a

Mat.26.b Ma.14.b

Mat.26.c Ma.14.c 1.Cor.11.e

B

dei.i.fides mūdi adueniat: vt ꝑ hoꝝ duoꝝ īmutationē ſacramētoꝝ: cetera legis ſacramēta vel iuſſa ad ſpirituales obſeruātiā doceat trāſferēda. Pōt tñ ſimplicit̄ accipi ꝙ ab hora cene vſq; ad tp̄s reſurrectiōis q̄ in regno dei erat venturꝰ vinū nō erat biciturꝰ. Poſt reſurrectionē eni cū diſcipul' māducauit ⁊ bibit. a Et accepto. Finitis veteris paſce ſolenniis trāſit ad nouū qd̄ ī ſue redēptionis memoria ecclīam frequentare deſiderat: vt ꝓ carne ⁊ ſāguīe agni ſue carnis ⁊ ſāguinis ſacramētū in panis ⁊ vini figura ſuſtituat: frāgit ⁊ porrigit vt oſtēdat ſui corpis fractionem non ſine ſua ſponte futurā: agit grās de veteribꝰ terminat': ⁊ nouis incipiēdis. b Pane.qa panis corpꝰ ꝯfirmat: vinū opat' ſanguinē.

Myſtice Myſti. Hoc ad corpꝰ: illō ad ſanguinē xp̄i refert'. Vex nec panis ſine aqua cōficit': nec vinuꝫ ſine aq̄ offert'. Per aquā pp̄l's ſignat': qui nec xp̄i paſſiōe ſaluat': nec ſine cuiuſ amore xp̄s paſſuſ. Oportꝫ ḡ vt nos ei vniamur: ⁊ ip̄e in noƀ maneat ⁊ nos ī eo. c Verūtñ ec. Sic de paſſiōe p̄dixit: ſic p̄dixit ⁊ de ꝓditore: vt vidēs ſe latere ñ poſſe: pēiteat facti. Nec deſignat ex noīe ne manifeſte correctꝰ ipudētior fiat. Mittit ḡ culpā ī nūero vt ꝯſciꝰ pēitētiā agat. Predicit ⁊ penā: vt quē pudor non ꝯuicerat denunciata ſupplicia coerceāt. d Manꝰ tra. Exēplo iude filiū hoīs tradit: q̄ illō iuiolabile dominici corpis ſacramētū violare p̄ſumit. Vēdit: q̄ eiꝰ timore et amore neglecto caduca amare ꝯuincitur ⁊ crimioſa. e Fctā ē āt cō. Be. Cā cōtētiōis noƀ īcognita: ſ; nō ē īcredibile. qꝛ iuxͣ ħ qd̄ alibi p̄cipit': Cōtēdite ītrare ꝑ anguſtā portā bonorē ſeīuicē p̄ueniēdo certarēt: Sꝫ q̄ libet ex cā cōtēderint: nō q̄d adhuc carnales geſſerint: ſꝫ q̄d ſpūal' magiſter iuſſerit videamꝰ. Amb. Caueamꝰ ḡ ipēdio.i. ſedulo ne q̄ inter nos de p̄latiōe poſſit ē ꝯtētio. Si eī ꝯtēdebāt apl̄i: ñ excuſatiōi obtēditur: ſꝫ cautiōi ꝓpōit'. Oībꝰ vna dat' forma ſnīe: vt nō de p̄latiōe iactantia ſit: ſ; de hūilitate ꝯtētio. f Dixit aūt. Ipiꝰ mgr̄ nō inite ꝯtētionis arguit: ſꝫ formā hūilitatis quaꝫ ſequāt' deſcribit. q.d. Nos more ſeculariū ꝑ p̄latione p̄ueire vult' ad regni poſſeſſionē. Sꝫ ad ſūma virtutū nō potētia venit': ſ; hūilitate. Neceſſe eſt aūt vt correctionē ſubditus ⁊ matrē pietas ⁊ patreꝫ exhibeat diſciplīa: aut ne diſtrictio rigida: aut pietas ſit remiſſa. g Nam q̄s maior eſt. Ad v̄ba exhortatiōis exēplū de ſe pōit.

Ioh.13.b Hinc iohēs ſcribit: Si ego laui pedes v.d.⁊ m. ⁊ v.d.⁊c. Pōit ⁊ in verbo miſtrādi oīa q̄ dn̄s in carne geſſit: nō tm̄ p̄dicādo vl' miracul' āmonēdo: ſ; ēt aīaꝫ quā ꝓ noƀ accepit ponēdo: vt ⁊ nos ꝓ īuicē pōere aīas diſcamꝰ. b Ego aūt ī me. Be. Ego miſtro vos āt recūbit' ⁊ ꝓpōit cāꝫ: qꝛ ꝑmāſiſt' mecū ī tētatiōe mea. Infirmitas mea nō ꝯturbauit vos: ſꝫ ī bono cepto p̄ſeuerāſt'. Sic ḡ mihi p̄ſeuerāti vſq; ad mortē dedit pat' nomē qd̄ ē ſuꝑ oē nomē: ſic ⁊ ego p̄ſeuerātes voſ mecū ducā ad eternum regnum. Intelligendum ē iudā iā receſſiſſe: ⁊ m̄tos alios iā retro abiiſſe: audit' verbis īcōp̄hēſibil' ſacri: qñ hec loq̄bat' dn̄s. i Et ſedea. ſuꝑ thro. Hec mutatio dextre excelſi: vt q̄ hūiles nūc gaudent miſtrare ꝯſeruis: tūc ſublimes ſuꝑ mēſā dn̄i ꝑpetuis dapi

bus alan

ꝙ nō bibā de generatiōe vit' do- a
a nec regnū dei vēiat. Et accepto b
b pane grās egit ⁊ fregit ⁊ dedit c
 quod ſub ſpecie panis apparet
eis dicēs: Hoc ē corpꝰ meū: qd̄ ꝓ
voƀ dat'. Hoc facite ī meā cōme d
 q̄tiēſcūq; māducabit' panē hūc ⁊ calicē bibetis: mortē dn̄i annūcia: dōec vēiat. ſ.dedit eiſ
morationeꝫ. Silr̄ ⁊ calicē poſtq̄
cenauit dicēs: Hic ē calix nouū
 a ad diſtictiōeꝫ veter' qd̄ ſāguīe hircoꝝ ⁊ vitulo: dedicatū ē. qꝛ īpoſſibile ē ſāguīe hircoꝝ
teſtamētū ī ſāguine meo: q̄ pro
 pctā tolli. a vl' mult'. b ſꝫ tñ vni de voƀ nō ꝑderit: ꝑ quē fūdet' ipſe ſanguis.
c d vōƀ fundet'. Verūtñ ecce manꝰ e f
tradēt' me mecū ē ī mēſa Et q̄dē g
 hō pacīmee ī q̄ ſpabā: q̄ e.p.in.m.a.m.ſ.
filiꝰ hoīs ſꝫ qd̄ definitū ē vadit.
Verūtñ ve hōi illi ꝑ quē tradet'. h
 nouerāt xi. ꝙ nil tale cogitarāt: ſꝫ plꝰ credūt mgr̄o q̄ ſibi: et timētes fragilitatē ſuā an.xij.q̄rūt de petō: cuiꝰ nō habēt cōſcientiā.
Et ipi ceperūt q̄rere int' ſe q̄s eſ- i k
e ſet ex eis q̄ hoc facturꝰ eſſet. Fa- l†
cta eſt aūt ⁊ ꝯtētio inter eos: q̄s m
f eoꝝ videret' eſſe maior. Dixit āt
 a ꝑ potentiā eos humiliātes.
eis: Reges gētiū dominat' eo-
 largiendi.
rū: ⁊ qui poteſtateꝫ hn̄t ſuꝑ eos
 qꝛ nō eoꝝ q̄ diſtribuitis nō auctores ſed diſpēſatores eſtis.
benefici vocāt'. Vos aūt nō ſic.
 in virtutibus. humili reputatione.
Sꝫ q̄ maior ē ī voƀ fiat ſic mior: †
 gradu dignitatis.
⁊ q̄ p̄ceſſor eſt ſicut miniſtrator.
 ſm̄ iudicium ſeculi.
g Nā q̄s maior eſt: q̄ recūbit: an q̄ n
miniſtrat? Nōne qui recumbit?
Ego aūt in medio veſtrum ſum o
ſicut q̄ miniſtrat. Vos āt eſt' q̄ p
ꝑmāſiſt' mecū ī tētatiōibꝰ meis. q
h Et ego diſpono vobis ſicut diſ- r
poſuit mihi pater meꝰ regnum:
 a beati qui eſuriūt et ſitiunt iuſticiā: qm̄ ipi ſaturabūt' fruēdo.ſ.deſiderato olim ⁊ amato gaudio veri boni. b mēſa q̄ oībꝰ ſcis ē ad fruendū ꝓpoſita eſt celeſtis vite gloria.
vt edatis ⁊ bibātis ſuꝑ mēſaꝫ s
i meā in regno meo: ⁊ ſedeatis ſu t

comedit ⁊ bibit ad ꝓbādū ſue reſurrectiōis veritatē: vt habet' .J. xxiiij.ca. a Nō bibā de generatiōe vit' hu. generationeꝫ vitis vocat vinū. qꝛ exp̄mit' de fructu vitis. b Et accepto pa. Hic ꝯſr̄ inſtituit' eucharistie ſacramētū pꝰ legale ꝯuiuiū. cū dr̄: Et accepto pane grās egit. Per ħ oſtēdit ꝙ in cōſecratiōe huiꝰ ſacramēti p̄exigit' deuotio ⁊ oratio. c Et fregit ⁊ dedit eis. dicēs: ħ eſt corpꝰ meū ⁊c. Nō ē ſic intelligēdū ꝙ priꝰ frāgeret ⁊ daret diſcipul' ⁊ poſtea diceret v̄ba ꝯſecratiōis: ſ; magis econuerſo: qꝛ xp̄s dedit apl̄is ſuis corpꝰ ſuū cōſecratū: ⁊ iō priꝰ dixit v̄ba cōſecratiōis q̄ ſūt: Hoc eſt corpꝰ meū. qꝛ verba ꝯſecratiōis efficiūt qd̄ figurāt. poſtea fregit ⁊ dedit. d Hoc facite in meā cōmemorationē: qꝛ eucharistie ꝯſecratio eſt q̄dā dn̄ice paſſiōis rememoratio: ⁊ ꝓpter ħ cōſecrat' corpꝰ ſeparatim a ſāguīe: qꝛ in paſſiōe ſanguis fuit ſeparatꝰ a corꝑe. ideo ſubdit': Silr̄ ⁊ calicē ⁊c. Cetera aūt q̄ ad iſtud ſacramētū ꝑtinēt tractāda ſūt ī.iiij. ſniaꝝ. e Verūtñ. Hic ꝯſr̄ xp̄s p̄nūciat traditionē ſui.d. f Ecce manꝰ tra. me mecū ē ī men. Ex q̄ patet maxima ingratitudo ⁊ ꝓditio iude: q̄ ingerebat ſe comeſtiōi cū xp̄o quē nō latebat ſua ꝓditio. g Et quidē filius hoīs. quia licꝫ ſit deus ⁊ homo: non tñ tradebatur ⁊ patiebatur ſꝫ diuinitatē in qua īpaſſibilis eſt: ſed tm̄ ſm̄ humanitatē: ſm̄ ꝙ diffinitū eſt in ꝓuidentia dei ꝓ ſalute mūdi. h Verūtamē ve homini illi ꝑ quem tradet' ⁊c. qꝛ licet iudas poſt factum penituerit: hoc tñ fuit inutiliter: qꝛ ꝑ deſperationē ſe ſuſpēdit: vt habetur Mat.xxvij. i Et ipi cepe. q̄re. int' ſe.ſ.apl̄i. k Quiſ eſſet ex eis q̄ ħ fa. eſ. tñ neſciuerūt: qꝛ ħ xp̄s nō reuelauit māifeſte: ſ; tm̄ Iohāni ſecrete: vt habet' Iohis.xiij. l Facta ē ꝯtētio. Hic ꝯſr̄ ponit' informatio diſcipuloꝝ. ⁊ primo oſtendit' qualis ſit aptus ad officium prelationis. ſecūdo q̄d foret eis licitum tp̄e ꝑſecutiōis. ibi: Et dixit eis. Ad huc primo ponit' informatio diſcipuloꝝ in generali. ſecūdo ipſius petri ī ſpeciali. ibi: Ait aūt dn̄s ſimoni. Adhuc p̄mo informat diſcipulos de prelationis aptitudine. ſecundo de p̄mij magnitudīe. ibi: Vos aūt. Circa primū ſciendū ꝙ cum apl̄i audierūt xp̄m p̄dicentē traditionem ſui ad mortē: crediderūt firmiter hoc eſſe futurū: ⁊ iō ceperūt querere inter ſe q̄s inter apl̄os eſſet ꝯueniētior ad tenēduꝫ xp̄i locū. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit': Facta eſt aūt int' eos cōtētio.i. diſquiſitio. m Quis eorū videret' eſſe maior.i. aptior ad p̄ſidendū alijs loco chriſti. ⁊ ideo chriſtus de ħ eos docuit: videlicet ꝙ ille eſſet ad ħ aptior qui eſſet vere humilior. ꝑ cōtrarium ad terrenā dominationē. Et ad ħ īducit exēplū ſui.d. n Quis maior ē q̄ re. an q̄ mi ni. Nōne q̄ re. q.d. ſic ſm̄ iudiciū hūanū. ⁊ infert: o Ego āt in me. veſ. ſū ſic q̄ mi. Hoc iā oñderat in lotiōe pedū ſuoꝝ diſcipuloꝝ. Et ex ħ ītēdit ꝯcluder' ꝙ ille ē aptꝰ ad ſuccedēdū ſibi in regimie eccl'ie q̄ ē fūdatꝰ ī vera hūilitate. p Vos āt. Poſt q̄ oñdit aptitudīeꝫ p̄lati. ħ ꝯſr̄ oñdit magnitudinē p̄mij.d. Vos aūt eſtis q̄ ꝑmanſiſt' mecū. iā eni iudas exierat de ſocietate eoꝝ accepto pane intincto: vt habet' Ioh.xiij. q In tentationibꝰ m. qꝛ iminebat agonia ſue paſſiōis. r Et ego diſpono vo. qd̄ ītelligit' dupl'r. Vno mō de regno militāt' eccl'ie: cuiꝰ regimē xp̄s tradidit apl̄is. Alio mō de regno triūphāt' eccl'ie ad qd̄ erāt apl̄i aſſumēdi poſt laborē vite p̄ſētis. s Vt edat' ⁊ biba. ħ ſiliter dupliciter intelligit'. Vno mō de ſacramēto eucharistie: cuiꝰ ꝯſecrationē: acceptionē ⁊ diſpēſationē xp̄s tradidit apl̄is. Alio mō de fruitiōe gl'ie ad quam apl̄i erāt p̄deſtinati. t Et ſedeat' ſuꝑ thronos. qꝛ in iudicio extremo erūt aſſeſſores chriſti iudicātis.

† Mar.26.c
† De cōſe.di.2. panis ꝑ totum. ⁊ de reli. et vene.ſan. Clemen. ſi dūꝫ
† Mat.26.c
Mar.14.c
† Mat.20.d
mar.14.a
† Mat.20.d
Mar.10.f

C Ait aūt.

bus alãr: ꝛ q̃ in tẽtatiõib⁹ iniuſte iudicati cũ dño pmanẽt: illic cũ eo ſup tẽtatores ſuos iuſti iudices veniãt. Quãto ei h deſpectio/res: tãto illic maiori culmĩe poteſtatis excreſcẽt. a ·Iudicãtes duo. Per duodecĩ nõ duodecĩ pſone: ſʒ multitudo iudicãtiũ ſigni/ficat: ꝑpt duas ptes ſeptenarij q̃ vniuerſitas ſignificat. i. tria ꝛ q̃tuor p q̃s. xij. multiplicant. b ·Ait aũt do. ſi. Ne gloriẽt. xij. q̃ſ ſoli de tot milib⁹ cũ dño in tẽtatiõib⁹ pmãſiſſe dicerent: am monet eos eadẽ ꝓcella potuiſſe ↄteri: niſi diuia grã fuiſſent ꝓtecti. Cũ xp̃o ſathanas expetit tẽtare: ꝛ velut q̃ triticũ purgat vẽtilãdo concutere: docet null⁹ a diabolo niſi deo pmittẽte tẽtari. c ·Ecce ſatha. Sathanas bonos ad cribrãdũ petit: cũ ad eorũ afflictionẽ eſtib⁹ anhelat malicie. Quo

D eñi iuidẽs eoꝝ tẽtationẽ appetit: eo illorũ q̃ſi ꝓbationẽ depcãs petit. d ·Ego aũt ro. Nõ vt tẽter. ſʒ ne deficiat fides tua: vt poſt lapſũ negatiõis: ad p̃ſtinũ ſtatũ pẽitẽdo reſurgas. Utile eſt eñi ſctis ꝛ tẽtationib⁹ examiari: vt vl tẽtati q̃z fortes fuerit appareat: vl cognita p tẽtationẽ ſua infirmitate: fortiores fieri diſcãt: ꝛ ſic cũ ꝓbati fuerint accipiãt coronã vite. e ·Qui dixit ei do. Quia dñs dixerat ſe ꝓ petro oraſſe: ↄſci⁹ ille p̃ſẽtis affect⁹ ꝛ feruẽt fidei: ſʒ neſci⁹ caſus futuri: nõ credit ſe ab eo poſſe dĩficere. Sʒ ille q̃ nouit q̃d ſit ĩ hoĩe: ne q̃s de ſuo ſtatu ĩcaute ↄfidat. vl de caſu ĩcautius diffidat: ſic de⁹ modũ: tp̃s: numerũ negationis ei⁹ p̃dicit: ꝛ ſic miſericors auxiliũ ſue defẽſiõis ꝓmittit. f ·Qñ miſi. Nõ eadẽ regula viuẽdi pſecutionis tpe q̃ pac̃ diſcipulos ĩformat. Miſſis ſiq̃dẽ diſcipul ad p̃dicãdũ ne q̃d tollerẽt ĩ via p̃cepit: ordinãſ .ſ. vt q̃ euãgeliũ nũciat de euãgelio viuat. Inſtãte xp̃o mort articulo: ꝛ tota illa gente paſtorẽ ſil ꝛ gregẽ pſeq̃nte ↄgruã tpi regulã d̃cernit: pmittẽs neceſſaria victui: donec ſopita pſecutoꝝ inſania tp̃s euãgelicãdi redeat. g ·Sʒ nũc q̃. In h nob q̃ʒ dat exẽplũ: vt nõnũq̃z cã iſtãte q̃dã de nr̃i ꝓpoſiti rigore ſine culpa poſſim⁹ intermittere: Uerbi grã: Si p inhoſpitales regiões iter agim⁹: plura viatici cã licet portare q̃z domi habeam⁹. h ·Et q̃ nõ hʒ. Gladiũ vl habitũ ſumere: vl non habitũ iubet emere: vt ſciãt legẽtes nõ facultatẽ reſiſtendi deeſſe diſcipul: ſʒ amorẽ magiſtro poti⁹ ineſſe patiẽdi: vbi ꝛ ſi nulla alia cã eſſet euaginandi gladium: ſufficere põt illa: vt amputata ſerui auricula: tactu dñi ſanaret. In q̃ am monemur ne irã ꝑcuſſi ſuſtineamus: ſʒ fidẽ reſurgẽtis ſuſcipiam⁹. Quare xp̃o ſacculũ ꝛ perã ꝛ gladiũ tollere iubeat ſubdit. ſ. q̃ ip̃e paſſur⁹: ꝛ cũ iniq̃s erat deputãd⁹. i. cũ latronib⁹ in quoꝝ medio eſt crucifixus: vl cũ ĩferis ad q̃s p mortẽ erat d̃ſcẽſur⁹: vt educeret ſuos victos de lacu: vbi nõ eſt aqua.

Myſtice. ¶ Ui. vſti. Eſt gladi⁹ ſp̃ũalis: vt vẽdas patrimoniũ ꝛ emas verbũ dei quo nuda mẽtis penetralia veſtiunt. Eſt etiã gladi⁹ paſſionis: vt exuas corp⁹: ꝛ immolate carnis exuuijs: emat tibi corona martyrij. Deniq̃z vt ſcias q̃ de paſſiõe locut⁹ eſt: ne turbaret diſcipuloꝝ aĩos. de ſe exẽplũ ſuppõit. Quõ adhuc h q̃ſ ſcriptuʒ eſt: i ·Ecce gladij duo. Duo gladij ꝓmunt vn⁹ noui: alt vete ris teſtamẽti: q̃b⁹ aduerſus diaboli munimur inſidias. Et dicit: Satis eſt. q̃ nihil deeſt ei: quẽ vtriuſq̃z teſtamẽti doctrĩa muniet. k ·Satis eſt. Duo gladij ſufficiũt ad teſtimoniũ ſpõte paſſi ſaluatoris: Unus q̃ ꝛ ap̃lis audaciam certãdi ꝓ dño: ꝛ euulſa ictu enſis auricula dño etiã morituro pietatẽ virtutẽq̃z medicãdi ineſſe doceret. Alter qui nequaq̃z exempt⁹ vagina: oſtenderet eos: nõ totũ q̃ſ potuere ꝓ eius defenſiõe facere pmiſſos. l ·Et egreſſus ibat. Tradẽdus a diſcipulo dñi: ↄſuetũ locũ adijt: vbi facile poſſet inueniri: ne mortẽ putaret timuiſſe. Et bñ diſcipulos ſãguis ꝛ corpis ſui myſterijs ĩbutos: ĩ mõtẽ oliueti educit: vt oẽs in morte ipſi⁹ baptiçatos deſignaret: altiſſimo ſancti/ſpiritus chariſmate confirmandos. m ·Orate ne intretis in tentationem. Impoſſibile eſt hominem non tẽtari. nec ait: vt nõ tentemĩ: ſed ne intretis in tentationẽ. Orate. i. ne tẽtatio vos ſuperet: ꝛ intra caſſes ſuos teneat.

¶ Et ipſe

a p thronos iudicãtes duodecĩ tri
b bus iſrl. Ait ãt dñs ſimõi: Simõ
c ecce ſathanas expetiuit vos vt
d cribraret ſic triticũ. Ego ãt roga
uip te vt non deficiat fides tua.

a ſ ſic q̃ orãdo te ꝓtexi ne deficeres: ſic tu ĩfirmiores frẽs exẽplo tue pnie ↄforta: ne d̃ vẽia d̃ſperẽt

Et tu aliq̃ñ ↄuerſus ↄfirmã fres
e tuos. † Qui dixit ei: Dñe: tecũ pa
rat⁹ ſũ ꝛ ĩ carcerẽ ꝛ ĩ morteʒ ire.
At ille dixit: Dico tibi petre: nõ
cãtabit hodie gall⁹ dõec ter ab/
f negeſ noſſe me. Et dixit eis: Qñ
miſi vos ſine ſacculo ꝛ pera ꝛ cal
ciamẽtis: nũq̃d aliq̃d defuit vo/
bis? At illi dixerũt: Nihil. Dixit
g ergo eis: Sʒ nũc q̃ hʒ ſacculũ tol
h lat: ſilr ꝛ perã. Et q̃ nõ hʒ: vẽdat
tunicã ſuã ꝛ emat gladiuʒ. Dico
eñi vobis: quoniam adhuc hoc
quod ſcriptũ eſt oportet impleri
in me. † Et cũ iniquis deputat⁹

ſ p̃dicta.

eſt. Etenim ea que ſunt de me:

ſ impletionem.

fineʒ habẽt. At illi dixerũt: Dñe
i ecce gladij duo hic. At ille dixit
k eis: Satis ẽ. † Et egreſſus ibat ſʒ
l cõſuetudinẽ in montẽ oliuaruʒ.
Secuti ſunt autẽ illũ et diſcipu/

ſ ſm alios in villã que dicit gethſemani.

li. † Et cum perueniſſet ad locuʒ:
m dixit illis: Orate ne intretis in

a ·Ait aũt. Poſita informatiõe diſcipuloꝝ ĩ generali. hic ponit informatio petri in ſpeciali de fragilitate hũana cõſiderãda: ꝛ de ↄſtãtia ex dei adiutorio habẽda. cũ dicitur: b ·Simon ecce ſatha. ex. vos. i. ſtudioſe q̃ſiuit p tẽtatiões ſubuertere: q̃ multũ nitit ad ſubuerſionẽ ſctõꝝ. illos eniʒ pulſare negligit quos q̃ſi iure q̃eto poſſidere ſe ſentit: vt dicit Gregor. c ·Ut cribraret. i. tẽtationũ ĩpulſu cõcuteret: ꝛ ſic in tali ↄcuſſiõe remanet palea ꝛ tranſit farina: ſic iudas remãſit diabolo ad penã eternã: alij xp̃o ap̃li trãſierũt ad gl̃iam. d ·Ego ãt ro. p te vt nõ defi. fi. t. ſ. finalit. Nõ eñi rogauit q̃ petrus nõ caderet: ſed vt in caſu nõ remãeret. iõ ſequit: e ·Et tu aliq̃ñ conuerſus. ſ. de peccõ ad graʒ. f ·Cõfirma fres tu. h d̃ ei: q̃ eccl̃ia erat ſibi cõmittẽda: vt hr̃ Ioh. vlti. vbi ter dicitur ei a chriſto: paſce agnos meos. Ex hoc etiã patet fidẽ nõ deficere vſq̃z ad finẽ mundi: potiſſime in eccl̃ia romana q̃ a petro p⁹ xp̃m fundata eſt. g ·Dñe tecũ parat⁹ ſũ ꝛ in car. ꝛ ĩ mor. ire. Hoc dixit ex feruore ꝛ ↄfidẽs de ſua ↄſtãtia ꝛ virtute: iõ ↄſequẽter p̃dicit ſibi ſua fragilitas. h ·Nõ cãtabit hodie gal. dõec ter abneges noſſe me. P⁹ binã ãt negatiõʒ petri gall⁹ cãtauit: h petr⁹ ñ adũtit: h p⁹ tertiã cũ iterũ gall⁹ cãtauit: ꝓut fuit expoſitũ plẽius: Mar. xiiij. i ·Et dixit eis. Hic dñr oſtẽdit q̃d foret ap̃lis licitũ tpe pſecutiõis. Quia cum p̃mo xp̃s miſit eos ad p̃dicãdũ dedit eis formã incedẽdi vt ſine pecunia ꝛ ꝓuiſione alia neceſſarioꝝ incederẽt: vt dictũ fuit. ſ. x. ca. ꝛ iõo forte crederent q̃ tpe pſecutiõis q̃ ĩmineret nõ liceret eis talia portare: q̃ſ remouet dicẽs: k ·Sed nũc q̃ habet ſacculũ. ad portandũ pecuniam ꝓ prouiſione neceſſariorum: l ·Tollat. i. portet. m ·Similiter et perã. i. repoſitoriũ victualiũ. Et q̃ nõ ſolũ erat eis licitũ tĩa portare: ſed etiam ſeipſos a pſecutorib⁹ moderate defendere: ſaltẽ ꝓtũc. iõ ſubdit: n ·Et qui non habet. ſ. gladium. o ·Uendat tunicã ſuam ꝛ emat. p hoc innuẽs q̃ licita eſſet eis defenſio moderata tpe pſecutiõis. iõ ſubdit: p ·Dico ei vob q̃m adhuc h q̃ſ ſcri. ꝛc̃. ſcʒ mortẽ acerbiſſimã ꝛ ↄtẽptibiliſſimã p iudeoꝝ pſecutionẽ. q ·Et cũ iniquis deputat⁹ eſt. hoc ſcribit Eſa. liij. r ·Eteñi ea que ſunt de me ſcripta. ſupple p ꝓphetas. s ·Finem habẽt. i. ſunt ꝓpe complementũ. t ·Dñe ecce duo gladij hic. non curauerũt ap̃li loqui de ſacculis vel peris: ſed tm̃ de gladijs: q̃ erant animati ad defẽſionẽ ſui magiſtri: licet poſtea fugerũt timore humano ꝑcuſſi. Dicit autẽ Chryſ. q̃ illi duo gladij erant duo magni cultelli ad ſcindẽdum carnes agni. v ·Satis eſt. quia vnus euaginandus ſufficienter oſtendit licentiã ſe defendendi ꝛ audaciaʒ petri ad defendendũ ſuũ magiſtrũ: ꝛ voluntariã paſſionẽ chriſti q̃ cũ haberet qui pro eo pugnaret: ipſe tamen hoc ꝓhibuit. Alius non euaginatus oſtendit ap̃los nõ fuiſſe pmiſſos facere quantũ poterant ad defenſionẽ ſui ꝛ magiſtri: vt p hoc oſtenderetur q̃ pfectior eſt patientia q̃z defenſio etiam licita. x ·Et egreſſus ibat. Hic põitur traditionis chriſti executio. ꝛ p̃mo ex parte chriſti ſe voluntarie offerentis. ſecũdo ex parte iude eum ꝓditorie tradentis. ibi: Adhuc eo loquente. Circa primũ dicitur: Et egreſſus. de loco cene p̃dicte. y ·Ibat ſm cõſuetudinẽ. q̃ aſſuetus erat illuc exire de nocte cauſa orõnis. z ·In mõtẽ oliuaꝝ. vbi ſciebat traditorẽ vẽturũ. a ·Orate ne intretis ĩ tẽtationẽ. Orõ eſt ſm Damaſcenũ ẽ eleuatio mẽtis in deũ. Quanto autẽ mẽs eleuat in deũ: tãto facili⁹ tẽtatio ab eo ſepat.

Et ipſe.

Marginal references: Mat. 26. d / Mar. 14. c; Eſaie. 53. d / Mar. 15. c; Mat. 26. d / Ioh. 18. a; Mat. 26. d / mar. 14. d

a Et ipſe auulſus ē. Dato aplis p̄cepto orādi: ⁊ ipſe auulſus eſt ab eis. Solus orat p̄ omnib⁹ q̄ ſol⁹ p̄ omnib⁹ paſſur⁹ erat: innuens oratione ſuā tantū q̄tū ⁊ paſſionē a nr̄a diſtare.
b Iactus ē lapi. In hoc myſtice innuit: vt in idipm̄ dirigāt lapidē. i. vſq ad ipm̄ p̄ducāt intētionē legis: q̄ ſcripta erat lapide: vſq ad illū eni pōt p̄ucire ille lapis: qm̄ finis legis eſt chriſt⁹ oīm credenti ad iuſticiā. c Orabat. Orat nō tā timore patiēdi q̄ miſericordia p̄oris p̄pli ne ab illo bibat calicē p̄pinatū. Vñ ⁊ ſignāter dicit: iſtuz. i. p̄pli iudeoꝝ: q̄ nō habēt excuſationē ignorātie in meā mortē: q̄ q̄tidie anūcior illis in lege ⁊ p̄phetis. Si ergo fieri pōt vt ſine iteritu iudeoꝝ credat multitudo gētiū: recuſo paſſionē. Si vo illi excecandi ſunt vt alij videant: nō mea ſed tua fiat voluntas. d Pater ſi vis. Amb. Pro me doluit: cum p̄ ſe nihil habuit qd̄ doleret. Suſcepit eni triſticiā meā: vt mihi largiret ſuā leticiaȝ. Cōfidenter q̄ triſticiā nomio: q̄ crucē p̄dico. e Verūtamē nō mea. Appropinquās dn̄s paſſiōi: īfirmātiū vocē ⁊ timorē vt abſtraheret ī ſe ſuſcepit: ⁊ rurſus p̄ obedientiā fortitudinē mētis oſtendit: vt cū nobis iminet qd̄ fieri nolum⁹: ſic p̄ infirmitatē petam⁹ ne fiat: vt tū p̄ fortitudinē parati ſim⁹ ad implēdā cōditoris voluntatē poti⁹ q̄ noſtrā. f Et factus ē ſudor. Appropiquāte morte: certamē mentis nr̄e in ſe expreſſit: qui merito quandā vim terroris patimur: cū poſt puſillū ſum⁹ inuenturi quod in eternū duret.
g Sanguinis decurrentis in terrā. Per terrā ſanguine irrigatā declaratur q̄ effectuȝ ſue p̄cis iā obtineret: vt fidē. ſ. diſcipl'oꝝ quā terrēa adhuc fragilitas arguebat: ſuo ſanguīe purgaret: et quicq̄d illa ſcādali de morte eius p̄tuliſſet: hoc totū ipſe moriendo deleret: ſed ⁊ totum mundum peccatis mortuum ad vitam reſuſcitaret.
h Ut oſcularetur. Suſcipit domin⁹ oſculum: nō q̄ ſimulare nos doceat: ſ3 vt nec p̄ditorē refugere videret: ⁊ pl⁹ afficeret p̄ditorē: cui amoris officia nō negaret. vnde dicit: Cum his q̄ oderūt pacē erā pa. i Dn̄e ſi p̄cutim⁹ gladio. Ordo. Cū interrogaſſent dicētes: Dn̄e ſi p̄cutim⁹ in gladio? Tūc reſpōdit: Sinite vſq huc. i. nō vos moueat qd̄ futuꝝ ē. Permittēdi ſūt huc vſq p̄gredi: vt me app̄rehēdāt ⁊ impleant que de me ſcripta ſūt: Sed int̄ moras verboꝝ interrogantiū ⁊ reſpōdētis: Petrus auiditate defenſiōis: maiore cōmotione p̄ dn̄o p̄cuſſit. Sed nō potuerunt ſimul dici que potuerunt ſimul fieri. Non ergo dicitur: Sinite vſq huc: quaſi domino placuerit factuȝ petri: cum apud Mattheū legatur dixiſſe: Conuerte gladium tuū in locuȝ ſuū. quod poſt factum apparet dixiſſe ieſum. k Seruum principis ſacerdo.

Myſtice. Myſtice. Seruus ē popul⁹ iudeorum: principibus ſcȝ indebite mācipatus qui in paſſione dn̄i dexterā aurē. i. ſpiritualē intelligentiā p̄didit. Siniſtra. i. vilitate littere cōtent⁹: nō petro tollente: ſ3 diuino iudicio ablatā pendente. Que auris in his q̄ credere maluerunt: pietate domini reſtituitur. Vel auris amputata ⁊ ſanata: ſignat auditum ablata vetuſtate innouatū: vt ſit in nouitate ſpiritus: et non in vetuſtate littere. Qꝛ ſeruus inuentus eſt pertinet ad illam vetuſtatem que generat in ſeruitutem q̄ ē agar. Sed cum acceſſit ſanitas figurata eſt libertas. Unde et nomen ſerui malchus. i. rex vel regnaturus: quia regnabit cum chriſto: cui auditus innouatur.

a temptationē. Et ipſe auulſus ē ab eis a
b quātum iactus eſt lapidis: et po c
a vt hūilitatē mētis habitu corpis oſtēdar.
c/d ſitis genib⁹ orabat dicens: † Pa c
ter: ſi vis trāſfer calicē iſtuȝ a me.
a in ſe reuertens q̄ ex hominis perſona renuerat trepidanter: ex dei filij poteſtate confirmat.
e Uerūtamen non mea voluntas:
ſed tua fiat. Apparuit autem illi d
a hō fact⁹ eo mō ē cōfortat⁹ q̄ ⁊ cōtriſtat⁹: nā ſi nob triſtis ē. i. p̄pt̄ nos triſtis ē: neceſſe ē vt etiā p̄pter nos cōfortar⁹ ſit et nobis.
angelus de celo cōfortans euȝ. e
Et factus in agonia p̄lixius ora/ f g
f bat. † Et fact⁹ eſt ſudor eius ſicut h †
g gutte ſanguinis decurrentis in
terrā. Et cum ſurrexiſſet ab orati †
one ⁊ veniſſet ad diſcipulos ſu/
a p̄ triſticia ſomnū vincere nō poſſūt.
os inuenit eos dormiētes p̄e tri i
a vicina iā negatiōe. a apparet q̄ p̄ illis orauerat q̄s monet orationū ſuaꝝ vigilādo ⁊ orādo p̄ticipes exiſtere.
ſticia. Et ait illis: Quid dormi/
a i. ne in vos calix mee paſſionis incūbat.
tis? Surgite orate: nē intretis in
tentationeȝ. † Adhuc eo loquēte: k
ecce turba: et qui vocabatur iu/ l
a factuȝ cōgruit mutare nōmi: iā eni cū fuſtibus qui q̄ſdiu cū pace fuit trāquillius ſe egit.
das vnus de duodecim antecedebat eos: ⁊ appropinquauit ieſu m
a vt hoc ſigno dinoſcerēt cū quē tenerent.
h vt oſcularetur eum. Jeſus autē
a inſtrumento pacis mortē irrogas: ſeruus dn̄m diſcipul⁹ magiſtrū prodis.
dixit ei: Juda: oſculo filiū homis n
tradis? † Uidētes autē hi qui cir o
ca ipſum erant quod futurū erat: p
i dixerunt ei: Domine: ſi p̄cutim⁹ q
a petr⁹ eodem ardore mentis: quo cetera zelat⁹ ſicut phinees.
in gladio? Et percuſſit vnus ex il
k lis ſeruuȝ principis ſacerdotum:
⁊ amputauit auriculam eius de/
a i. nō moueat vos qd̄ futuꝝ ē.
xterā. Rn̄dēs āt ieſus ait: Sinite r
a nūq̄ȝ pietatis obliuiſcit q̄ nec hoſtes ſuos patitur vulnerari.
vſq huc. † Et cū tetigiſſet auricu s †
lā ei⁹: ſanauit eū. Dixit aūt ieſus t

a Et ipſe auulſus eſt ab eis. q̄ orō debet eſſe ſolitaria.
b Et poſitis genib⁹ orabat. q̄ debet eſſe reuerēs ⁊ deuota
c Pater ſi vis trāſfer ⁊c. q̄ debet eſſe diſcreta ſubmittēdo p̄priā volūtatē volūtati diuine. d Apparuit aūt illi angelus. viſiōe corpali in ſpē humana. e Cōfortās eū. p̄ modū ſeruiētis qd̄ factū fuit ad cōfirmādū fidē diſcipl'oꝝ: q̄ chriſtus ſit maior angelis rōne deitatis. p̄ hoc etiā oſtēdebat q̄ in eo vera humanitas erat que cōfortabat̄ ɔtra triſticiā īſurgentē in parte ſenſitiua ex app̄hēſiōe mortis imminētis. f Et fact⁹ ī agonia. Erat eī iſta agonia reluctatio ſenſualitatis mortē horrētis ⁊ rōnis ipſam acceptātis: q̄ virtute diuina q̄libet p̄s p̄mittebat̄ agere ⁊ pati qd̄ erat ſibi p̄priū. Ma. 26. d mar. 14. d Joh. 6. d.
g Prolixius orabat. oſtendēs q̄ in maiori neceſſitate magis debet hō orationi inſiſtere. h Et factus eſt ſudor eius ſicut gut. ſan. Ex vehemēti eī anxietate ſenſualitatis q̄ p̄mittebat̄ agere ⁊ pati qd̄ erat ſibi p̄priū vt dictū eſt fiebat vt nō ſolū humores exirēt p̄ ſudorē: ſed cū h̄ aliq̄d de ſanguine ſudorē tingēte. ſcd̄m vo alios ſupnaturaliter factū eſt vt ſanguis p̄ ſudore exiret: vt ſic chriſtus iā ſuū ſanguinē pro ſalute noſtra effūdere īciperet. † Mat. 26. d Mar. 14. d
i Inuenit eos dormiētes p̄ triſticia. Triſticia eni eſt paſſio cauſata ex malo p̄ſenti qd̄ nō pōt repelli: ⁊ ſic cauſat aggrauationē animi quaſi dep̄ſſi pondere mali p̄ſentis: qd̄ nō pōt amoueri: ⁊ ſic p̄ ɔn̄s īpedit vlteri⁹ motū ſpirituum a corde ad organa ſenſuū exteriorū. Sed quia hmōi ſpūs cauſāt opera vigilie: inde eſt q̄ triſticia īpediēs talē motū ſpirituū cauſat aggrauationē ſenſuū ⁊ ceſſationē ab actib⁹ p̄prijs: ſicut fit in ſomno p̄prie dicto q̄ cauſat̄ ex vaporatiōe humoꝝ ex cibis ⁊ potibus aſcendēte verſus cerebrū qui humores ibidem ingroſſati ex frigiditate cerebri deſcēdūt verſus organa ſenſuū opilantes meatus p̄ quos ſpūs p̄gredietes a corde debēt ad organa ſenſuum trāſire: ⁊ ſic ceſſāt ſenſus ab actibus vigilie. † Mat. 26. e Mar. 14. e Joh. 18. a k Adhuc eo loquente. Hic cōſequēter ponitur executio traditionis ex parte iude tradentis. cum dicitur: l Judas vnus de duodecim antecedebat eos. tanq̄ȝ ductor illorū q̄ volebant cōp̄rehēdere ieſū. † Mat. 26. e Mar. 14. e Joh. 18. b
m Et appropinquauit ieſu vt oſcularetur eū. dederat eni iudas cōp̄rehēſorib⁹ iſtud ſignū: nē p̄ ieſu caperēt iacobū fratreȝ dn̄i q̄ fuit ei valde ſimilis: vt dictuȝ fuit Mat. xxvj. n Juda oſculo filiū hoīs tradis. i. ī ſigno charitatis p̄ditionē homicidij facis: ex q̄ factū iude aggrauabat̄ valde. o Uidētes aūt hi q̄ circa ipm̄ erāt. i. xp̄i diſcipuli. p Qd̄ futurū erat. ſ. captionē magiſtri ſui vt duceret̄ ad mortē. q Dixerūt ei. Dn̄e ſi p̄cutim⁹ in gladio ⁊ p̄cuſſit vn⁹ ex illis ⁊c. alijs diſcipulis licentiā petētib⁹ percutiendi ad magiſtri ſui defenſionē: petrus qui erat audacior ceteris et feruentior non petiuit licentiā nec expectauit reſponſionem: ſed amputauit vnius auriculam intendēs eum interficere vel grauiter vulnerare. r Sinite vſq huc. q. d. nō moueat vos qd̄ eſt futurū: q̄ p̄mittendi ſūt vt me cōp̄rehendāt vt ipleant̄ ea q̄ de me ſcripta ſunt. s Et cū tetigiſſet auriculā eius ſanauit eū. in quo apparet maxima chriſti charitas ſanando illū qui venerat ad cōp̄rehendēdū ipſū. † 24. q. 1. c. ſi petrus prin. t Dixit aūt ieſus ad eos qui venerāt ad ſe principes ſacerdotum ⁊c. Contrariū videt̄ Mat. xxvj. vbi dici videtur q̄ p̄ncipes ſacerdotum nō fuerunt in captione ieſu: ſed duct⁹ fuit ad

a Venerāt ad ſe prin. Iuxta alios euāgeliſtas: nō venerāt ad ieſũ principes ſacerdotũ et magiſtrat⁹. ſed in atrio caypbe expectauerāt. Sed q̄ illi de nece dñi ita agebāt vt quaſi innoxij viderent̄. cũ per diſcipulũ tradit⁹: a tribuno ⁊ turbis cōprebenſus: a preſide dānat⁹: a romanis crucifixus: a pplis etiā barrabas eſt electus: volēs euāgeliſta eos maxime eſſe reos: quoꝝ cōſilio cūcta gerebant̄. dicit eos vēiſſe ad cōprebendendũ ſaluatorē qui ſue iuſſionis poteſtate venerũt.
b Quaſi ad latronē. Stultũ eſt cũ gladijs ⁊ fuſtibus querere: qui vltro ſe eoꝝ offert manib⁹: ⁊ in nocte quaſi latitantē ⁊ veſtros oculos declinantē inueſtigare per proditorē: q̄ quotidie in tēplo docet. Sed ideo aduerſum me in tenebris congregamini: quia poteſtas veſtra qua contra lucem armamini in tenebris eſt. c Principis ſacerdo. Caypbe q̄ pōtificatum vnius anni precio ſibi emerat a romano principe: prius tamen ad annam vt iobānes ait: d Sequebat̄ a longe. Merito a longe qui ī p̄rimo fuerat negatur⁹. Significat eccleſiam imitaturam chriſti paſſionē longe differenter: quia eccleſia patitur pro ſe: chriſt⁹ p̄ eccleſia. e Igne in medio. Ignis cupiditatis: inſtinctu maligni ſpūs accenſus: in atrio caypbe ad negandũ ⁊ blaſphemandũ deũ: linguas perfidoꝝ armabat. Nō enī int⁹ in domo principis ſacerdotũ maligna ſynodus gerebat: hoc ignis iter frigora noctis foris accēſus typice demōſtrabat: hoc frigore ad horā torpēs petrus: quaſi prunis miniſtroꝝ calefieri cupiebat: q̄ temporalis cōmodi ſolatiũ pfidoꝝ ſocietate querebat. Sed hanc infidelitatē dño reſpiciente reliquit: et poſt reſurrectionem in captura piſciũ. cum prunas poſitas: ⁊ piſcem ſuppoſitum vidiſſet: cor ſuũ prunis amoris inflammauit. f Ancilla quedam. Cur prima ancilla p̄dit: cũ viri magis poterant cognoſcere: niſi vt iſte ſexus oſtēdat̄ in nece dñi peccaſſe. per paſſionē redēpturus. Et ideo mulier prima reſurrectionis myſteriũ accepit ⁊ mādata cuſtodit: vt veterē p̄uaricationis errorē aboleret. g At ille negauit. Nō in monte: non in tēplo: nō in domo ſua petrus negat: ſed in pretorio iudeoꝝ: in domo p̄ncipis ſacerdotũ: vbi nō ē veritas: vbi xp̄s captus ⁊ ligatus. Quid niſi erraret quem ītromiſit oſtiaria iudeoꝝ: Eua male induxit adam: Petrũ male introduxit femina. h Nō neſ. q̄d di. ⁊c. Nō ſolũ negat chriſtũ q̄ dicit illũ ñ eſſe xp̄m: ſꝫ etiā q̄ cũ ſit negat ſe eē chriſtianũ: ⁊ ita impletur q̄d dicit dñs: Tu me negabis. i Galileus eſt ⁊c. Hieroſolymite ⁊ galilei eque ſũt hebrei ⁊ vni⁹ lingue: ſed vnaq̄q; p̄uincia habet ſuas p̄prietates: vernaculũ loquēdi ſonũ mutare nō pōt. k Et cōtinuo. Poſt tertiā negationē ſequitur gallicāt⁹. Sacramēta reꝝ p̄ ſtatũ tempoꝝ deſignāt̄: Media nocte negat: galli cantu pēitet: ⁊ poſt reſurrectionē quem ſub luce tūc negauerat: tunc ſe amare p̄feſſus eſt: q̄ q̄ in tenebris obliuione errauit: ſperate iā lucis rememoratione correxit: ⁊ eiuſdem vere lucis preſentia plene quicq̄d mutauerat erexit. Myſtice. Gall⁹ aliq̄s doctoꝝ eſt q̄ ſōnolentos increpās ait: Euigilate iuſti ⁊ n.p. Q̄ petr⁹ ante primũ gallicantũ negat: eos ſignificat q̄ xp̄m añ reſurrectionē dominī eſſe nō putauerunt: morte ei⁹ turbati. Q̄ bis ante ſecũdũ gallicantũ negat illos ſignificat qui vere in illo ſm̄ hominē vel ſm̄ deum in vtraq; ſubſtātia errāt: ⁊ ideo veritatē negant. Primus gallicant⁹ eſt dñi reſurrectio in ipſo. Secūdus eiuſdem in corpore eccleſie. l Et cōuerſus dñs. Intuitu p̄uocauit ad lachrymas: quaſi in mēte ei reducēs q̄tiens negauerat: quod ei p̄dixerat: nec potuit ī tenebris remanere: quem lux mũdi reſpexit. m Et egreſſus foras. Ab impioꝝ cōcilio ſecluſus: culpā lauat q̄ nō int⁹ ob h̄ p̄miſſus eſt heſitare: vt in eccleſie principe cōderet̄ remediũ pēitētie: ⁊ nemo auderet de ſua virtute cōfidere. n Illudebāt ei cedē. Impleta eſt p̄phetia: In virga p̄cutietur maxilla iudicis iſrael. Et item: Dedi maxillā meā alapis. Sed qui tūc cedebatur colaphis iudeoꝝ: nūc cedit̄ blaſphemijs falſorum chriſtianoꝝ. Velauerũt faciē: nō vt eoꝝ ſcelera nō viderēt: ſꝫ vt a ſe (ſicut quondā moyſi fecerũt) grām cognitiōis ei⁹ abſcōdāt. Si enī crederēt moyſi: crederēt ⁊ dño. Hoc velamen vſq; hodie manet ſup corda eoꝝ: ſed credētib⁹ ē ablatũ: cum illo moriēte velũ tēpli ſciſſũ ē. o Prophetiça. Cōtumelia in eũ q̄ ſe p̄phetā dicebat. Sꝫ ⁊ heretici ⁊ iudei q̄ vſq; hodie xp̄m negāt: ⁊ mali chriſtiani q̄ reprobis actib⁹ exacerbāt: dũ ſuas cogitatiōes ⁊ opa tenebraꝝ ab illo videri nō putāt q̄ſi illudētes aiunt: Prophetiça q̄s ē q̄ te p̄. p Si tu es xp̄s. Non veritatē deſiderāt: ſed calũniā parāt. Intelligebāt xp̄m purũ hominem de dauid naſciturũ. Scd̄m hoc ergo querunt: vt ſi diceret: Ego ſum chriſt⁹ calumniarent̄ q̄ ſibi arrogaret regiam poteſtatem. q Si vobis dixero. Sepe dixerat ſe eſſe xp̄m Interrogauerat etiā eos: quō dicerēt chriſtũ filiũ dauid: cũ eũ dd̄ dñm vocet: vt per hoc ad credendum deum prouocaret: ſed illi nec dicenti credere: nec interrogāti reſpōdere

Myſtice
.Co.15.d
† De pe. di. 1. porro. ſꝫ hoc idem.
† De pe. di. 1 petrus
Eſa.10.c
Pſ.109.

a ad eos q̄ venerāt ad ſe p̄ncipes ſacerdotũ ⁊ magiſtrat⁹ tēpli ⁊ ſe-
b niores† Quaſi ad latronē exiſtis cũ gladijs ⁊ fuſtib⁹† Cũ quotidie vobiſcũ fuerī in tēplo: nō extēdi-
ſ noctis nequicie veſtre cōgrua
ſtis man⁹ ī me: ſēd hec ē hora veſtra: ⁊ poteſtas tenebraꝝ† Cōp̄hēdētes aũt eũ: duxerũt ad domũ
ſ in hoc diuerſus a ceteris. ſ diuiſus ab alijs.
c p̄ncipis ſacerdotuꝫ. Petrus ꝟo
ſ hoc eſt deuotionis. ſ hoc eſt timoris nature.
d ſeq̄bat̄ eũ a lōge.† Accenſo autē
e igne in medio atrij ⁊ circũſedentibus illis: erat petrus in medio
f eoꝝ. Quē cũ vidiſſet ancilla quedā ſedentē ad lumē et eũ fuiſſet i-
g tuita dixit: Et h̄ cuꝫ illo erat. At
a ſ q̄ negēt petr⁹ obreptiōis ē: q̄ pēitet fidei.
ille negauit eum dicēs: Mulier: non noui illũ. Et poſt puſillũ alius vidēs eum dixit: Et tu de illis es. Petrus ꝟo ait: O homo non ſum. Et interuallo facto q̄ſi hore vni⁹: alius q̄dā affirmabat dicēs: Vere ⁊ h̄ cũ illo erat:
h i nā ⁊ galile⁹ ē. Et ait petr⁹: Ho-
k mo: neſcio q̄d dicis. Et continuo adhuc illo loq̄nte cātauit gall⁹.
a ſ reſpexit dñs vt recordaret̄ petr⁹: q̄ miſericordia ad penitentiā vocat.
l †Et cōuerſus dominus r̄ſpexit petrum† Et recordatus eſt petr⁹ verbi dñi ſicˀ dixerat: q̄ priuſq̄ꝫ
m gallus cātet ter me negabis. Et egreſſus foras petr⁹ fleuit ama-
n re: Et viri q̄ tenebāt illũ: illudebāt ei cedētes† Et velauerũt eũ: ⁊ p̄cutiebāt faciē ei⁹ ⁊ iterrogauerũt
o eũ dicētes: Prophetiça: Quis ē q̄ te p̄cuſſit? Et alia mlta blaſphemātes dicebāt in eũ: Et vt
a ſ vide q̄ſ ſolliciti in malo: tota nocte vigilauerunt vt facerent homicidium.
fact⁹ ē dies ꝯuenerũt ſeniores plebꝭ ⁊ p̄ncipes ſacerdotuꝫ ⁊ ſcribe: ⁊ duxerũt illũ i ꝯciliũ ſuũ dicētes:
p †Si tu es xp̄s dic nobis? Et ait
q illis: Si vobis dixero nō credetis

eos p̄ cōprebēſores ad locũ vbi cōuenerāt. Ad q̄d r̄ndet̄ dupliciter. Vno mō q̄ licet nō venerīt ad cōprebēdendũ ieſũ in p̄prijs pſonis: venerũt tñ in virtute ī miniſtris ab eis miſſis. Alio mō q̄ aliq̄ de p̄ncipib⁹ ſacerdotũ venerũt cũ miſtris ad cōp̄hēdēdũ ieſũ vt diligēti⁹ fieret negociũ: pl'es tñ expectabāt ī domo: vt dicˀ Mat. a Quaſi ad latronē exiſt. cum gla. ⁊ fuſ. ⁊c. q̄ſi diceret: tūc non cepiſtis me: q̄ nolebā: nec mō caperetis niſi p̄mitterē. ĩō ſequit̄: b Sed hec eſt hora. vobis conceſſa ad me cōp̄hendendũ. c Et p̄tās tenebraꝝ. q̄ diabolus tenebrarum p̄nceps eos ad h̄ icitabat. d Cōp̄hēdētes autē. hic ꝯñr pōit̄ xp̄i traditi cōp̄hēſio ⁊ ſb̄dit̄ petri negatio. cũ dicit̄: e Petr⁹ ꝟo. ſ negatiōe enī petri varie loquuntur euāgeliſte: q̄ varietas expoſita fuit ⁊ cōcordata: Mat. xxvj. f Et viri. h̄ ꝯñr deſcribit̄ xp̄i cōp̄hēſi illuſio. cuꝫ dicit̄: g Prophetiça ⁊c. Per h̄ ei deſignabāt q̄ eſſet falſus p̄pheta ⁊ q̄ ignoraret q̄s eũ p̄cuteret. ⁊ non ſolũ illudebāt: ſꝫ ēt calũnioſe interrogabāt. h Si tu es xp̄s dic n. q̄ ſi r̄ndiſſet ſic: ſtatim impoſuiſſet q̄ voluiſſet ſibi vſurpaſſe dignitatē regiā ꝯ ceſaris ordiatiōes q̄ dignitatē regiā a iudeis abſtulerat: ſicˀ dictũ fuit s. iij. ca. Si āt dixiſſet nō: obiecit ſēt ꝯ eũ de redargutiōe: q̄ pluries ꝟbis ⁊ factis dixerat ſe eē xp̄m vñ Iob. x. Dicētib⁹ ei iudeis: Si tu es chriſt⁹ dic no. pa. Rñdit eis ieſus: loquor vob̄ ⁊ nō creditis: opa q̄ ego facio in noīe pr̄is mei hec teſtimoniũ phibēt de me. ĩō ſeq̄t: i Si vob̄ dixe. ⁊c. ſic ⁊ al's ñ credidiſtis nec ꝟbis meis nec factis

† Mat. 16. a
Mat. 14. e
Ioh. 18. b
† Mar. 14. f
Ioh. 18. b
† Mat. 26. g
mar. 14. g
Ioh. 18. c
† Mat. 26. g
mar. 14. g
† Eſa. 50. e
Mat. 26. g
mar. 14. g
Ioh. 18. b
† Mat. 26. f
Mar. 14. f
Ioh. 6. g

G ſpondere: nec cū q̄ innoxi⁹ erat dimittere volebant. a Ex h
aūt ⁊c̄. Qui ſemē dauid calūniari q̄rebāt plus etiā audiūt: ꝙ
ꝑ cōtēptū ſit vētur⁹ ad gliam. b Vos dicitis ⁊c̄. Ita tēpat
reſpōſionē: vt ⁊ veꝝ dicat: ⁊ ſermo calūnie nō pateat: Maluit
ſe chriſtum filiū dei ꝓbare ꝙ̄ dicere: vt cōdēnādi cā tolleret̄:
bis q̄ fatent̄ qḋ obijciūt. c Ipſi ei
audiuim⁹. Ibi dixit: Erit fili⁹ hoīs ſe Mar.14.f
dēs ad dexterā virtutis dei: ⁊ v. d. qꝛ
e. ſ. Sua ſe ſnīa dānāt q̄ eū morti tra/
dūt: quē oris ⁊ oꝑis ſui teſtimōio deū
eſſe cognoſcūt.
d Duxerūt illū. Tradi/ Ca. XXIII
derūt romāe ꝑtāti: vt eo mō iudei ab
ei⁹ interfectiōe alienos ſe eſſe oſtēde/
rent: in q̄ nō eoꝝ inocētia ſed inſania
mōſtrat̄.

mihi: ſi autem ⁊ interrogauero a
non reſpōdebitis mihi neqꝫ di/ b
ego quē vt hoīez deſpicit̄ ꝑ ſuppliciū cruc̄ ero exaltat⁹ ⁊ hñs nomē qḋ ē ſup oīe nomē.
a mittetis. Ex hoc autem erit fili⁹ c d
cum hic infirmus appaream.
hominis ſedēs a dextris virtu/
tis dei. Dixerunt autē omnes: e
Tu ergo es filius dei? Qui ait: f
b Vos dicitis: qꝛ ego ſum. At illi g
ꝙ ſe chriſtum ⁊ filiū dei dicat.
dixerūt: † Quid adhuc deſidera/ h
c mus teſtimoniū? Ipſi enī audiui/
mus de ore eius. Ca. XXIII
† Et ſurgēs omīs multi i
d e tudo eorum duxerunt
illum ad pilatum. Cepe k
impij nihil veriſile qḋ obijcere poſſēt inueniūt. ⁊ iō ſic marc⁹ ait: Nō erāt ꝯuenientia eoꝝ teſtimōia
runt autem illum accuſare dicē/

Nico. de ly.

G Pilat⁹ factis. a Si aūt ⁊ interroga. nō re. ſic cū alīs pertinerat ab eis de xp̄o quō ſit fili⁹ dd nō rn̄derūt: ⁊ in pl'ib⁹ alijs ei⁹ q̄ſtiōib⁹ ſile inenit̄. b Neqꝫ di/mittetis. qꝛ obſtinationē ſciebat eoꝝ. c Ex hoc aūt. i. poſt paſſionē meā et reſurrectionē. d Erit fili⁹ hoīs ſe/dēs a de. vir. dei. qḋ ipletū ē in aſcēſio ne xp̄i: ſm qḋ dꝛ Mar. vl. Et dn̄s q̄dē ieſus. poſtq̄ locut⁹ eſt eis aſſūpt⁹ ē in celū: ⁊ ſedet a dextris dei. e Dixerūt aūt oēs ⁊c̄. Mat. xxvj. dꝛ ꝙ ſūm⁹ ſacer dos hoc dixit. dicēdū ꝙ ille dixit ꝑmo ⁊ ꝑncipalit̄: ⁊ iō Matthe⁹ ipm ſolū ex ꝑimit: alij aūt ꝯñr idē dixerūt volen/tes ex h ꝯcludere ꝯdēnationē xp̄i fo/re iuſtā. g Tu ergo es fi. dei. h nō ſequebat̄ ex dicto ꝑcedēti: qꝛ dixerat: Erit fili⁹ hoīs. verūtn̄ qꝛ hoc erat veꝝ noluit negare nec etiā affirmare ne apiret locū calūnie: ſed rn̄dit: g Vos dicitis qꝛ ego ſū. qḋ verbum erat veꝝ ⁊ talit̄ ꝓlatū ꝙ calūniā nō haberet ſm veritatē: ſꝫ tm̄ ſm iudeoꝝ maliciā: ex qua ꝯcluſerūt: h Quid adhuc deſide/ram⁹ teſtimoniū. q. d. cōuict⁹ ē ꝓprio verbo. vn̄ ſubdit̄: Ipſi enī audiuimus de ore eius. Ca. XXII

Moraliter.

n† Appropinquabat autē dies fe/ſtus azymoꝝ ⁊c̄. Exponat̄ ſicut. ſ. Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. f† Intrauit aūt ſathanas in iudā ⁊c̄. iā ante intrauerat ipm cū eſſet fur ⁊ loculos hn̄s: vt dicit̄ Joh. xij. ſꝫ tunc intrauit ad ipm ampli⁹ poſſidēdū. Ex quo patet ꝙ in oīn mortali pctō di abol⁹ intrat hominē vt ipm de nouo poſſideat vl' ampli⁹ q̄ an. g† Et abijt ⁊ locutus eſt cū prin. ſacer. ⁊c̄. exponat̄ ſic ſupra Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. o† Et ait illis: deſiderio deſidera/ui hoc paſca mā. vo. ⁊c̄. hoc eſt eucharistie ſacramentū. qḋ nos ꝑ fidē ſpūaliter mādūcam⁹ ⁊ ipē mādūcat nobiſcū: incorporā do nos ſibi ꝑ iſtud ſacramētū: qḋ alloquēs Auguſtin⁹ dicit: Cib⁹ es grandiū nō mutaberis in me: ſed tu me mutabis in te. Cetera moraliter ſūt expoſita: Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. Facta eſt ⁊ cōtentio inter eos q̄s eoꝝ videret̄ eē maior ⁊c̄. Simil' con tentio frequēter fit in eccleſia ꝓ dignitatib⁹ obtinēdis: ⁊ nō ſo lū inter ſeculares: ſed etiā inter regulares diuitias habētes: ſi cut canes cōtēdūt ad obtinendū os carnib⁹ ⁊ medullis reple/tum. ꝓpter qḋ viliores canib⁹ vident̄ religioſi mēdicātes: qui ꝓ officijs ꝑſidendi ꝯtēdūt. cū nihil annexū habeāt niſi miſeri am ⁊ laborē. ꝓpter qḋ ad repellēdū talē ambitionē ſubdit ſal/uator: † Sed qui maior eſt in vobis ⁊c̄. Vos aūt eſt̄ q̄ ꝑ/māſiſtis mecū ⁊c̄. ꝑmanētib⁹ enī firmiter in tribulatiōib⁹ cum ipſo diſponit fruitionē beatā in celeſti regno. a† Ait autē dn̄s ſimoni. Ecce ſathanas expetiuit vos ⁊c̄. ꝑ hoc patet ꝙ dia bol⁹ fideles tētare nō pōt niſi ex dei licētia: ſicut de ſācto Job dicit̄ Job. j. t† Vt cribraret ſicut triticū. ex hoc habet̄ ꝙ di abolus homīes ſctōs magis ſatagit ꝯcutere tētationib⁹ q̄ ali os. Vn̄ refert Grego. in dialogo: ꝙ ille diabol⁹ q̄ ꝑ magnū tem pus andreā epiſcopū tētādo de quadā muliere: ipm ad h idu/xerat ꝙ illius mulieris tergū blādiendo manu ꝑcuſſerat. pluſ fuit a ſuo principe cōmēdat⁹ q̄ illi q̄ ꝓcurauerāt homicidia ⁊ alia multa mala. v† Ego autē rogaui ꝓ te vt non deficiat fides. Chryſ. Non autem dixit: rogaui vt nō neges: ſed vt fi/dem non deſeras. nam ⁊ ſi paululum agitandus ſis habes ta men reconditum ſemen fidei. c† Et tu aliquando conuer/ſus confirma fratres tuos. nam illi qui conſecuti ſūt a deo do/num miſericordie: debent q̄tum poſſūt in bono ceteros robo/rare. Qui

rare. g† Qui dixit ei: Domine tecum paratus ſum ⁊c̄. ex/ponatur vt ſupra Matth. xxvj. ⁊ Marc. xiiij. i† Et dixit eis: quando miſi vos ſine ſacculo ⁊c̄. quādo miſſi fuerūt apo ſtoli ad predicandum ſine prouiſione aliqua neceſſarioꝝ fu it diuinitus eis laute prouiſum: quia nihil eis defuit vt dici/tur in textu. quando vero relaxatum fu it illis ſibi prouidere de neceſſarijs in via paſſi fuerunt penurias multas: vt patet in actibus apoſtolorum. ⁊ in le/gendis eorum. hoc autem fuit ad dan dam fiduciam pauperibus ꝑdicatori/bus exequendi conſtanter officium ꝑ/dicandi. o† Vendat tunicam ſu/am ⁊ emat gladiū. Gladius ſpūs eſt dei verbū in ſacra ſcriptura cōtentū. pro quo emendo in ſacre ſcripture ſtu dio vēdenda eſt tunica. i. exteriora bo na ſunt exponenda. Hec eſt illa mar/garita pro cuius emptione omnia ſūt vendenda: vt dicitur Mat. xiij. ⁊ Sa pien. viij. dicitur: Omne aurū in com/ † Mar.16.f
paratione illius arena eſt exigua: ⁊ tā Mar.14.f
q̄ lutum eſtimabitur argentum in cō A
paratione illius. Sacra vero ſcriptura Mar.27.a
continetur in duobus teſtamentis. iō Mar.13.a
ſubdit̄: t† Ecce duo gladij hic. Et Job.18.f
q̄m ſufficiunt ad omnē falſitatē fidei contrariam deſtruendam. ſequitur: v† Satis eſt. Et egreſſus ibat ⁊c̄. ſ. ad locum vbi ſciebat traditorem ven/turum: ⁊ obtulit primo ſpūm ꝑ feruo/rem orationis. ideo ſubditur: h† Et factus eſt ſudor eius ſicut gut te ſanguinis decurrentis in terram. ex feruore orādi: ⁊ ex apprehenſione iminēt̄ tormēti. † Et cū ſurrexiſſet ab ora. ⁊c̄. exponat̄ ſic Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. vſ/qꝫ ibi: s† Et cū tetigiſſet auriculā ei⁹ ſanauit eū. ſicut ꝑ/ciſio auricule ſerui pōtificis ſignificauit inobedientiā iudai/ci ꝑpl'i ad xp̄m. ſic ei⁹ ſanatio ſignificat ei⁹ obediētiā circa fi/nē mūdi. qꝛ tūc tāget xp̄s ſua clemētia corda iudeoꝝ. d† Cōprehēdētes āt e. ⁊c̄. expōat̄ ſic Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. vſqꝫ ibi: † Et vt fact⁹ ē di. ⁊c̄. expōat̄ ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar ci. xiiij. l† Et ait il. ſi dixe. ⁊c̄. hoīes enī in malis obſtinati veritatē dicētib⁹ nō credūt. nec interrogati de veritate reſpō/dēt. nec ad bonā ꝑſuaſionē a neq̄cia ſua ceſſant. ⁊ tales erant iſti. Reſiduū hui⁹ ca. expōat̄ ſic Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij.

Additio. j.

In ca. xxij. vbi dꝛ in poſtil. Quia ille mod⁹ capiēdi xp̄m ꝑ ſuū diſcipulū videt̄ magis poſſibilis. Modus capiēdi xp̄m ꝑ ſuū diſcipulum nō ſolū videbat̄ phariſeis magis poſſibilis ⁊ ſecret⁹: ſꝫ eū h erat magis cōueniēs ad ſubuertēdū ꝑpl'z quē phariſei maxie timebāt in captiōe xp̄i: vt Mar. xiiij. Nō in die feſto ne forte tumult⁹ fieret in ꝑplo. vn̄ ex h ꝙ diſcipul⁹ xp̄i aſſociabat capi entes erat ꝑplo magis ꝑſuaſibile ꝙ xp̄s eſſet ſeductor ſeu ma lefactor ⁊ hmōi. In eo. ca. vbi dicit̄ in poſtil. Et factus ē ſudor eius ſicut gutte ſanguinis.

Additio. ij.

Prout doctores dicūt ꝯtra naturā ē ſudare ſanguinē: nec in libris medicoꝝ q̄ de iſtis corporalib⁹ paſſionib⁹ tractāt vt credo hoc inuenit̄. vn̄ tenēdū eſt ꝙ fuit ſupnaturale ⁊ figuratiuū. nā ſicut Aug⁹. dic̄ ſignificabat de corpore ſuo manatura martyria. Ca. XXIII
i Et ſurgēs oīs multitudo. Poſtq̄ deſcripta eſt xp̄i cō
e ꝑhenſio ꝑ maliciā iudeoꝝ: hic ꝯñr dſcribit̄ ei⁹ occiſio ꝑ executionē gētiliū: vbi ꝑmo dſcribit̄ ſollicita exami natio. ſecūdo iniqua cōdēnatio. ibi: Pilat⁹ aūt iterrogauit. tertio ipia occiſio. ibi: Et cū ducerēt eū. quarto deuota tumu latio. ibi: Et ecce vir noīe ioſeph. Circa primū primo deſcri bit̄ examinatio corā pilato ꝑſide. ſcḋo corā herode. ibi: Pila tus aūt. Circa ꝑmū dꝛ: Et ſurgēs oīs multitudo eorum du/xerūt illū ad pilatū q̄ erat ibi ꝑſes loco romanoꝝ. k Cepe rūt aūt accuſare illū. ⁊ hoc de trib⁹. Primo de auerſiōe ꝑpl'i a lege moyſi ſeruāda. cū dꝛ: Hūc inuenim⁹ ſubuertentē gentē nr̄am. Scḋo ꝙ ꝑ doctrinā ſuā ipediret ꝑplm ſuū reddere ce/ſari tributū. ⁊ h notat̄ cū dꝛ: Et ꝓhibētē. Tertio ꝙ volebat ſibi vſurpare regnū iudeoꝝ. iō ſequit̄: Et dicētē ſe xp̄m regē eſſe. primū āt erat manifeſte falſū: qꝛ nō vēit ſoluere legē ſꝫ ad iplere: vt habet̄ Mat. v. ⁊ legē moyſi vſqꝫ ad mortē ſeruauit: vt declaratū fuit ibidē. Silr ſecūdū: qꝛ iudeis q̄rentib⁹: Licꝫ

 nob cen

A a Pilat⁹ aūt. Cum duo obiecta fueriſt.ſ.ꝙ ꝛ tributa red
di ꝓhiberet: ꝛ ſe chriſtū diceret: pilat⁹ potuit audire qđ de
ſ.20.d tribut⁹ dixerat: Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari. Et inde h̄ q̄ſi
aptū mēdaciū nihilipēdēs: ſolū q̄ neſciebat q̄ſiuit.
b Tu dicis. Eodē v̄bo q̄ p̄ncipibus ſacerdotū r̄ndet ꝛ p̄
ſidi: vt ꝓpria ſnīa ambo ꝯdēnent.
c Nihil inuenio. Pridie q̄̄ pate
Joh.14.d ret dn̄s. ait diſcipulis: Venit prin
ceps mūdi hui⁹: ꝛ non habet in me
quicq̄. Sed q2 p̄nceps. i. pilat⁹ eū
abſoluit: in q̄ nihil dānatiōis inue
nit. vide q̄d agāt iudei: qui nō eq̄
tatis amore ver̄ inueſtigāt: ſ3 inui
die ſtimulo iuſtū dānare laborant.
d Cōmouit populū. Nō illū ſ3 ſe
accuſāt: docuiſſe enī ppl̄m ꝛ a p̄ſtia
torporis ignauia docēdo cōmonuiſ
ſe: taliq̄ actu a galilea vſq̄ ad iude
am. i. totā ꝓmiſſiōis terrā: a fine vſ
q̄ ad finē ptranſiſſe: nō criminis: ſ3
indiciū eſt virtutis. Deniq̄ pilat⁹:
nec īterrogandū ſaluatorē de h̄ ra
tus: ſed magis nacta occaſione: li
berū ab eo iudicando cupit redde
re. vnde ſequit: Pilatus autē.
e Et vt cognouit ꝛc̄. Ne cōtra in
ſonte ꝛ quē traditū ꝑ inuidiā noue
rat: ſentētiā dare cogeret: herodi
mittit audiēdū: vt a ſuo tetrarcha:
vel abſolueret vel dānaret: ſed ne
q̄ iudeis excuſatio remaneret. He
rodes quoq̄ q̄ natu ꝛ religiōe iude
us erat: q̄d de chriſto ſenſerit oſten
dere pmiſſus eſt: vt vtraq̄ regio: ꝛ
iudea in qua chriſtus nat⁹: ꝛ gali
B lea in qua nutrit⁹ erat: in ei⁹ necē
cōſpiraſſe mōſtrentur. f At ipſe
nihil. Tacuit ꝛ nihil fecit: q2 ꝛ he
rodis incredulitas nō merebat vi
dere diuina: ꝛ dn̄s iactātiā declia
bat. Significant aūt in herode om
nes impij: qui nō credūt legi ꝛ pro
phetis: ꝛ in euangelio chriſti opera
videre nō poſſūt. Principib⁹ ergo
ſacerdotū accuſātib⁹: apđ pilatum
pauca: apđ herodē nulla reſpōdet:
nec crimē diluēs dimiſſus a p̄ncipe
crucis vtilitatē differret. Et iđ iuſtū
erat vt pilato qui inuit⁹ ſnīam fere
bat: ex aliq̄ pte reſpōderet. Herodi
v̄o ꝛ ceteris q̄ cōtra legē innoxiū
dānabāt ſicut indignis nihil dicit:
Ubi v̄o tacet: quaſi ꝓ grege agn⁹
īmolād⁹ patiētiā p̄ſtat: vbi r̄ndet:
Quaſi paſtor ꝓ ouib⁹ cōtra lupos
ꝛ latrones pugnat. g Et illuſit i
dutū ve. Qui in alba veſte ſpernit ꝛ
illuditur: ſignificat ꝙ pro totius
mundi peccatis in carne caſta im
molatus agnus eſt paſſus ꝛ ſepul
tus. ꝙ hic alba: iuxta alios euan
geliſtas purpurea vel coccinea ve
ſte illuditur indut⁹: ſignat geminū
martyrij genus: quo in paſſiōib⁹ eccl̄ia adornat vt ſit can
didus actiōe: rubicūd⁹ ſāguie. Ipe enī mēbroꝝ floſcul⁹ v̄
nans: in pace lilia gignit: bello roſas. h Et remiſit ad
pilatū. Ad herodē mittit: ad pilatū remittit: ꝛ ſi vterq̄ re
um nō ꝓnūciat: aliene tn̄ iniq̄tatis ſtimulis obſequit.
i Et facti ſūt ami. Nephādū fed⁹ ꝙ herodes ꝛ pilat⁹ ī oc
cidendo xp̄m pepigerunt: ſucceſſores eoꝝ hereditario iure
cuſtodiūt: dū iudei ꝛ gētiles: ſicut genere ꝛ religiōe: ita mē
te quoq̄ diſſidentes. in chriſtianis tn̄ pſequēdis: ꝛ fide xp̄i
perimēda cōſentiūt. In typo herodis ꝛ pilati q̄ ꝑ ieſum
amici facti ſunt: iudeorū gentiumq̄ figura ſeruat: vt per
paſſionem chriſti vtriuſq̄ populi concordia ſit ventura:
ita tn̄ vt gētilis pri⁹ capiat regnū dei: ꝛ ad iudeū fidei ſue
deuotionē trāſmittat: vt illi q̄3 glīa maieſtatis ſue corp⁹ ve
ſtiāt xp̄i: quē ante deſpexerāt.

tes: Hunc inuenim⁹ ſubuerten †
a ſ cum ipſe dixerat: Reddite que ſunt ceſaris ce ſari: et que ſunt dei deo.
tem gentem noſtram: ꝛ ꝓhibēn
tem tributa dari ceſari: et dicen
a tem ſe chriſtū regē eſſe. † Pilat⁹
autem interrogauit eū dicens:
Tu es rex iudeorū? At ille reſpō
b dens ait: Tu dicis: Ait autē pi
latus ad principes ſacerdotū ꝛ
c turbas: Nihil inuenio cauſe in h̄ a† b
homie. At illi inualeſcebāt dicē †
d tes: Commouit populū docens c
per vniuerſam iudeam: incipiēs d
a galilea vſq̄ huc. Pilat⁹ aūt au e
diens galileā: interrogauit ſi ho
e mo galileus eſſet. Et vt cogno
uit ꝙ de herodis poteſtate eſſet
remiſit eum ad herodem: qui et f
ipſe hieroſolymis erat illis die
bus. Herodes autē viſo ieſu ga g†
uiſus eſt valde. Erat enim cupi
ens ex mlt̄o tempore videre eū:
eo ꝙ audierat multa de eo: ꝛ ſpe h i
rabat ſignū aliquod videre ab k
eo fieri. Interrogabat autem eū l
a ſ melior eſt cauſa que non defenditur ꝛ ꝓbat: ſuſanna tacuit et vicit.
f multis ſermonib⁹. At ipſe nihil
ſ accuſat et tacet que defenſione nō indiget: am biunt defendi qui timēt vinci: nec accuſationē cō firmat tacēdo: ſ3 deſpicit nō refellendo.
illi reſpondebat. Stabant autē
ſ ſed nec his aliquid dicit.
principes ſacerdotū ꝛ ſcribe cō
a ſ vl ſpernit. ſ Spreuit herodes ꝛ exercit⁹ vt omnes in eadē culpa pares monſtrentur.
ſtanter accuſātes eū. Spreuit āt m†
g illū herodes cū exercitu ſuo: ꝛ il n
h luſit indutū veſte alba: ꝛ remiſit o
i ad pilatū. Et facti ſūt amici he p†
rodes ꝛ pilat⁹ in ip̄a die: nā an q
tea inimici erāt ad inuicē. Pilat⁹ r

nobis cenſū dare ceſari an nō? R̄ndit: Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſa
ri: vt habet Mat. xxij. Similit tertiū: q2 cum ieſus ſciret turbas
venturas vt eū raperēt et facerēt ſup ſe regē: fugit: vt habet Jo
han. vj. Pilatus autē de primo non curauit: q2 gentilis erat. et
ideo de lege moyſi nō curabat. ſcđm reputabat falſū: quia reſpō
ſionē chriſti audierat ꝑ relationē de tri
buto ceſari reddēdo vt p̄dictū ē. ſ3 t̄tio ī
quiſiuit: q2 videbat eē ꝯ dn̄m ſuū. vnde
ꝛ iudei coram eo dixerūt: Nō habemus
regē niſi ceſarem: Johan. xix. ꝛ ibidē di
cit: Omnis enim qui ſe regem facit con
tradicit ceſari: chriſtus autē ſe regem eſ †
ſe nō negauit neq̄ affirmauit: ſed medio Ma.27.b
modo reſpōdit dicens: Tu dicis: Verū Mar.15.a
tamen expreſſit ꝙ ſi eſſet rex: regnū ei⁹ nō Joh.18.f
erat de hoc mūdo: vt habet Joh. xviij.
ꝛ q2 pilatus ꝛ īperator dn̄s ſuus non cu
rabāt niſi de regno terreno. ideo pilat⁹
habuit ieſum excuſatum. dicens:
a Nihil inuenio cauſe. ſc3 criminis vel
mortis. b In hoc homie. At illi inua
leſcebāt. vt clamoribus obtinerēt qđ ra
tione nō poterant. c Cōmouit ppl̄m.
quaſi dicerent: turbauit pacē cōmunem.
d Incipiens a galilea. volebant enim
eum notare ꝙ eſſet ſimilis iude galileo:
qui t̄pe natiuitatis chriſti inducebat po
pulum ad rebellandū imperatori roma
no: dicens eſſe illicitū iudeis ꝓfiteri ali
quē dominū terrenū ſed ſolū deū: vt ha
bet Act. v. Ante hos dies extitit iudas
galileus qui auertit populū in die ꝓfeſſi
onis: ſed pilatus hoc falſū reputauit eo
ꝙ audierat chriſtum dixiſſe: Reddite q̄
ſunt ceſaris ceſari: ꝛ que ſunt dei deo. ꝑ
hoc oſtendēs ꝙ poterāt eſſe ſubiecti nō
ſolum deo ſed etiā t̄pali dn̄o. e Pila
tus aūt. Hic ꝯſequēter ponit examīatio
chriſti corā herode. Pilat⁹ aūt audiens
ꝙ ieſus eſſet de galilea: remiſit eū ad he
rodē: tum vt herodi deferret: tum q2 cre
debat ꝙ libenter liberaret hominē qui
eſſet de terra ſua ꝛ maxime innocentem.
Sciendū etiam ꝙ licet chriſtus fuerit in
bethleem natus: vt dictū eſt. ſ. ij. ca. ta
men dicitur hic de galilea: q2 fuit ibi nu
tritus ꝛ conuerſatus. f Qui ꝛ ipſe
hieroſolymis erat his diebus. i. paſcali
bus propter ſolennitatem: q2 iude⁹ erat.
pater enī ſuus fecit ſe circūcidi tranſiens
ad ritū iudaiſmi: ſ3 qđ dicit Joſephus.
g Herodes āt viſo ieſu gauiſus eſt. nō
ꝓpter deuotionē ſed ꝓpter curioſitatē.
ideo ſubditur: h Eo ꝙ audierat mul
ta de eo. ſ. de miraculis ei⁹ ꝛ doctrina.
i Et ſperabat ſignū aliqđ. i. mirabile fa
ctū: k Videre ab eo fieri. ſperabat ēt
audire quedā curioſe ꝛ īſolita. ideo ſub
ditur: l Interrogabat autē eū mul
tis ſermonib⁹. ieſus aūt in ꝯſpectu ei⁹ no
luit aliqđ ſignū facere: tum q2 herodes
erat indignus cū moueretur ex curioſita
te vt dictū eſt: tū q2 ieſus voluit oſtende
re ꝙ p̄dicator verbi diuini nō debet corā p̄ncipib⁹ oſtentationē
ſuā querere: ꝛ eiſdē rōnibus nō r̄ndit eius interrogationib⁹.
m Spreuit aūt illū herodes. reputās eū idiotā ꝛ fatuū.
n Et illuſit indutū veſte alba. ſic enī illudebat tūc fatu⁹.
o Et remiſit ad pilatū. vt eum honoraret ſic̄ ꝛ pilat⁹ ei detule
rat. p Et facti ſūt amici. ꝓpter mutuā reuerentiā factā vt di
ctū eſt. q Nā antea inimici erāt ad inuicē. ꝓpter galileos q̄s
pilat⁹ occiderat: miſcēs ſanguinē eoꝝ cū ſacrificijs: vt dictū ē. ſ.
xiij. ca. r Pilat⁹ aūt. Hic ꝯſr deſcribit xp̄i ꝯdēnatio iniuſta:
vbi primo declarat xp̄i innocētia ex triplici cōfeſſiōe iudicis cau
ſā examinātis: ꝛ etiā ex allegatiōe herodis q̄ ip̄m non cōdēnaue
rat. Iudei aūt ecōtrario cōtra verba iudicis ter reclamauerunt
vt obtinerent per īportunitatē clamoris quod non poterāt via
rationis. ꝓpter quod pilatus finaliter declinauit a iuſticia con
demnans ad mortem innocentē ieſum: inclinatus ad hoc ex po
puli fauo

Obtuliſtis

a Obtuliſtis. Quātū ſtudiū dimittēdi ieſū pilatus habeat attēde.
Primo illis accuſantibꝰ dicit ſe nihil cauſe in eo inueniſſe: deinde tñ
in incepto pſiſtētibꝰ mittit ad herodē: vt exploret an ille aliq̄d ſceler̄
in eo inuenire poſſit: an dimittendū decernat. Deniq̄ herodis agni/
ta volūtate: nec inuēto in ieſu facinore: plebis ſnīam q̄rit: cui vnū ī pa
ſca oportet dimitti. Iterū etiā tertio volēs di/
mittere: interrogat. Sed quanto curioſius di
mittere querit: tāto criminoſiores ad mortem
eius inuenit. b Sed neq̄ herodes. Ad ex
probrandā duriciā iudeoꝝ vel gentiliū: fatet̄
pilatꝰ nec ſe nec herodē aliq̄d ī occidēdo xp̄o
⁊ illudēdo inueniſſe: ſed aliene crudelitat̄ cla
moribꝰ obtēperaſſe. c Emēdatū vobis. Pi
latus abſoluit ieſū quē ꝓbat inſontē: ſꝫ vt im
plerent̄ ſcripture: abſoluit quidē iudicio: quē
tū crucifigit myſterio. d Tolle hūc ⁊ di.
Quia ꝓ ieſu latronē ꝓ ſaluatore interfecto/
rem: pro datore vite ademptorē elegerūt: meri
to ſalutē ꝑdiderūt: ⁊ vitā ⁊ latrocinijs ⁊ ſedi/
tionibus intantū ſe ſubdiderūt: vt ⁊ patriam
regnū quod chriſto pretulerant perderent: ⁊
hactenus libertatē anime vel corporis quam
vendiderant nō reciperēt. e Barrabā ⁊c.
Barrabas qui filꝰ magiſtri vel patris eoꝝ in
terpretat̄: ipſe eſt antichriſtus quē illi xp̄o pre
Joh.8.f ferent. quibꝰ dicit̄: Uos ex patre diabolo eſt̄.
Pilatꝰ os malleatoris interp̄tat̄. diabolū ſi/
gnificat: qui ē malleꝰ vniuerſe materie ꝑ queꝫ
deus vaſa ꝓbare ꝑmittit: ⁊ tandē cōterit cū ī
extrema damnatiōe cōfringit. f Crucifige
⁊c. Magna crudelitas nō ſolū occidere: ſꝫ cru
cifigere querūt: vt manibꝰ ⁊ pedibꝰ ad ligнuꝫ
cōfixis ꝓducta morte necaret̄: ne dolor citius
finiretur: ⁊ vt in cruce diu videret̄. g Cor
ripiā ergo. Hanc correptionē deridendo ⁊ fla
gellando nephandoꝝ deſiderijs exhibuit: ne
vſq̄ ad crucifigendū ſeuirēt: qđ ⁊ verba iohā
nis euāgeliſte: et ipſa columna teſtat̄ ad quā
ligatus fuit dominus: que vſq̄ hodie domini
ci ſanguinis cernentibus certa ſigna demon/
ſtrat. Sed licet pilatus hoc agat. inſaciabilis
tamen ſacrilegoꝝ furor nō ceſſat: ſed mag̃ in/
ſtat: quia accuſationem quā contra dn̄m detu
lerant: ſollicita pilati interrogatione viderāt
euacuatā. Tandeꝫ impudici ad ſolas p̄ces ſe
conuertunt: vt quod criminādo: vel quaſi ra/
tiocinando nequerāt: iā poſtulādo ⁊ vociferā
do et perficiendo perficiūt. h Dimiſit aūt
illis. Auctor ſeditionis ⁊ homicidioꝝ iudeis
dimittit̄. i. diabolꝰ q̄ ob culpā a luc̄ patria de
pulſus ⁊ in tenebrarū carcerē fuerat miſſus. ⁊
ideo pacē habere nō poſſūt: qꝛ pacis auctoreꝫ
nō elegerūt. i Apprehenderūt ſi. ⁊c. Pro
dn̄s crucē portauit: ſed poſtea impoſita eſt ſi/
moni: quē exeuntes obuiā habuerūt: ⁊ h̄ con/
1.Pe.2.d grue. Xp̄s enī paſſus eſt ꝓ nob̄ vt ſ.v.e. Qui
vo eū vult ſeq̄ tollat crucē ſuam ⁊ ſeq̄t. Quia
vo ſimō nō iſraelita: ſꝫ cyreneꝰ erat: ꝑ eū gen/
tiles deſignant̄. prius peregrini et hoſpites te
ſtamētoꝝ: ſꝫ nūc in fide ciues ⁊ domeſtici dei
⁊ coheredes xp̄i. vn̄ ⁊ ſimō obediēs: cyrene he
res interp̄tat̄. Sꝫ ſimō vēit de villa. i. de pago
a q̄ pagani: q̄ a ciuitate dei alieni: vrbane ſūt
ꝯuerſatiōis ignari. Sꝫ ſimō pago egrediens:
crucē portat poſt ieſū: cū ꝑpl̄i gētiū paganis ri
tibꝰ derelict̄ obedient̄ āplectūt̄ veſtigia dn̄ice
paſſiōis. k Seq̄bat̄ āt il. mul. tur. h̄ nō eadē
mēte crucē ſeq̄t. Mali ſequūt̄ vt moriētē leti
aſpiciāt. Mlieres vt quē viuere deſiderabāt:
morituꝝ moriētē ⁊ mortuū plorarēt. Nec iō ī/
ducit̄ ſolus mulieꝝ plāctꝰ: qn̄ ⁊ multi viri do
lerēt: ſed qꝛ feminēꝰ ſexꝰ quaſi cōtēptibilior li
berius poterat p̄ſentibꝰ p̄ncipibꝰ ſacerdotum
q̄d cōtra eos ſenſerit oſtētare. Quia vo nouit dn̄s q̄ ſūt eiꝰ: ꝑtermiſ/
ſa furentis ꝑpl̄i turba: adamātes ⁊ plāgētes ſe femīas: oculos ⁊ ora
conuertit. l Que plangebant ⁊ lamē. ⁊c. Triſtabant̄ de vita mor
tali que morte erat finienda: non de cecis qui medicū occidebāt. vn̄
ſubditur: Conuerſus autem.

aūt cōuocatis p̄ncipibꝰ ſacerdo/
tū ⁊ mḡratibꝰ ⁊ plebe: dixit ad il
a los. Obtuliſt̄ mihi hūc hominē
q̄ſi auertētē ꝑpl̄m: ⁊ ecce ego co/
rā vob̄ iterrogās: nullā cām inue
nio in homīe iſto: ex his in q̄buſ
b eum accuſat̄. Sed neq̄ herodeſ.
Nam remiſi vos ad illum ⁊ ecce a b
nihil dignum morte actuꝫ eſt ei.
ſ flagris ⁊ ludibrijs q̄rtū iubetis afficiā: dūmo/
do ne ſitiatis innoxium ſanguinem.
c Emendatum ergo illuꝫ dimittā. c d
ſ nō impiali leḡ ſanctiōe: ſꝫ annua ḡtē cui ꝑ ta
lia gaudebat placere deuiceꝰ cōſuetudine.
† Neceſſe auteꝫ habebat dimitte e
re eis per diem feſtum vnum. Ex
ſ data optione eligendi quē vellent: qꝛ pōtifices
excitauerant turbā vt magis peterent barrabaꝫ
clamauit aūt ſimul vniuerſa tur/
b ba dicens: † Tolle hūc ⁊ dimitte
e nobis barrabam. Qui erat pro/
pter ſeditionem quandā factā in
ciuitate ⁊ homicidiū miſſus ī car
cerem. Iterum autem pilatꝰ locu
tus eſt ad illos: volens dimitte/
re ieſum. At illi ſucclamabāt di/
f centes: Crucifige: crucifige eum.
Ille autem tertio dixit ad illos:
Quid eniꝫ mali fecit iſte? Nullā
g cauſam mort̄ inuenio in eo. Cor
ripiam ergo illū et dimittam. At
illi inſtabāt vocibuſ magnis po/
ſtulantes vt crucifigeretur: ⁊ inua
a ſ videt̄ qꝛ nihil ꝓficeret ſꝫ magis tumultꝰ fieret
leſcebant voces eoꝝ. Et pilatus
a ſ iudex nec inuidie cedere debuit nec timori.
adiudicauit fieri petitionē eoꝝ.
h † Dimiſit aūt illis eū qui propter
homicidiū ⁊ ſeditionē miſſus fue
rat in carcerē quem petebant: ie
ſum vo tradidit voluntati eorū.
i † Et cū ducerēt eū: apprehēderūt f
a ſ a cyrene que eſt ciuitas helchie.
ſimonē quēdā cyrenēſē venientē
de villa: ⁊ īpoſuert̄ illi crucē por/
k tare poſt ieſum. Sequebatur aūt g
illū multa turba populi ⁊ mulie/
l rum que plangebāt ⁊ lamētabā
tur eum. Conuerſus aūt ad illas

puli fauore quē querebat: ⁊ ceſaris timore cuiꝰ īdigna
tionē formidabat: eo ꝙ dixerant iudei in ꝯſpectu ſuo:
Si hūc dimittis nō es amicꝰ ceſar̄: vt habet̄ Joh. xix.
⁊ ex dictis patet lr̄a paucis exceptis q̄ exponent̄. Naꝫ
remiſit illū ad nos. i. ad noſtrū iudicium. libri antiq̄ ⁊
correcti ſic habent:
a Nam remiſi vos ad illuꝫ
ſcilicet ad herodeꝫ: vt patꝫ ex
dictis. ⁊ littera ſequens conſo
nat. cum dicitur:
b Et ecce nihil dignum mor
te actum eſt ei: ſcilicet corā he/
rode. c Emendatum er/
go. id eſt verberatum.
d Illum dimittam. liberum
āt morte. Sed cōtra hoc vide
tur: quia pilatus ſciebat ipſū
eſſe innocenteꝫ: quomodo igi
tur volebat ipſum iniuſte ver
berare? Dicendum ꝙ volebat
facere vt iudei videntes hanc
flagellationem ſatiarētur hac C
pena ⁊ ceſſarent a morte ieſu
querenda. e Neceſſe autē †
habebat dimittere eis per di/ Mat.27 b
em feſtum vnum ⁊c. quia in Mar.15.a
nocte paſce angelus domini
ſaluauit hebreos et percuſſit
primogenita egyptioꝝ. ⁊ ideo
in memoriam huius beneficij †
in ſolēnitate paſcali ſaluabāt Joh.18.g
vnum propinquū morti ⁊ ali/ Act.3.c
quos condēnatos ad morteꝫ
interficiebant ad repreſentan/
dum ſaluationem hebreorum
⁊ interfectionem egyptioruꝫ.
⁊ iſtam conſuetudineꝫ eis ob/
ſeruari impetrauerant ab im/
peratore romanoruꝫ: ſicut fue
rat obſeruata anteq̄ iudea eſ
ſet romanis ſubiecta. ⁊ hoc ē
quod dicitur: Neceſſe autem
habebat ⁊c. quia tenebat̄ ob/
ſeruare illud quod erat cōceſ/
ſum ab imperatore. Pilatꝰ ſci
ens ieſū innocentē volebat eū
liberare ꝑ hanc viam, ꝓponēs
ꝙ non expediret eis dimittere
niſi ieſum aut barrabā: cuiꝰ li
berationem credebat iudeos
nullo modo preeligere ꝓpter
nimiam ipſius maliciā: ſꝫ ipſi D
nimio odio moti contra xp̄m
preelegerunt barrabā libera/ †
ri: petentes ieſum crucifigi eo Mat.27.e
ꝙ erat modus mortis aſperi/ Mar.15.b
or et turpior. cetera patent. Joh.18.g
f Et cum ducerent eū. Hic
conſequenter deſcribitur chri †
ſti impia occiſio. cum dicitur: Mat.27.b
Et cum ducerent eum ad cru/ Mar.15.b
cifigendum apprehenderunt
ſimonem ⁊c. quia coegerunt
eum ad portandum cruceꝫ vt
citius venirent ad locū cruci/
fixionis: quia ieſus videbat̄
nimis debilitatus ex afflictio
ne precedenti. ⁊ ideo q̄uis ie/
ſus primo portaſſet cruceꝫ ſu/
am: tamen illi qui eum duce/
bant acceperunt eam ⁊ poſue
runt ſupra ſimoneꝫ ratione p̄/
dicta. ille autem inuite porta/
bat: tū qꝛ h̄ erat turpe. tū qꝛ forſitā erat diſcipulꝰ ieſu ⁊
occultꝰ tn̄. g Sequebat̄ aūt illū mul. tur. qꝛ aliq̄ ſeq̄
bant̄ eū ad ip̄m crucifigendū: aliq̄ ad deridēdū eū: et
aliq̄ ad vidēdū ſpectaculū: ⁊ aliq̄ ad plāgēdū: ſpeciali
ter mulieres deuote q̄bus dixit:

¶ a Filie hieruſalē. Nota cū filios hierl̄m vocat: qḋ nō ſole q̄ cū eo venerāt a galilea: ſed etiā eiuſdē vrbis ciues ei mulieres adheſerāt. b Nolite flere. Ne lamētemini me moriturū: cui⁹ cita reſurrectio mortē ſoluere pōt: cuius mors mortē: et ipſū mortis auctorē deſtruet. Uos potius veſtrāqꝫ ꝓgeniē. dignis lachrymarū fōtib⁹ abluite: ne cū pfidis damnemini in vltionē mee crucis. c Ecce veniēt dies Dies romane obſidiōis ⁊ captiuitatis. Naturale ē iminēte captiuitate: hoſtiliqꝫ ꝑ agros vrbeſqꝫ clade feruēte: cunctos q̄ euadere queāt alta queqꝫ vł abdita refugia q̄b⁹ ab ſcōdank̄ reqrere. Refert Joſeph⁹ inſiſtētib⁹ ſibi romanis iudeos cauernas mōtiū colliūqꝫ certatim petiſſe ſpelūcas ita vt ſeipm̄ teſtet̄ munitiōe quadā deſtructe vrbis iotapate in ſpelūcā .cū .xl. comitib⁹ ꝑditū iuētū: atqꝫ ab hoſtib⁹ captū. d Cadite ſup nos. Pōt hoc ex ſupfluo itelligi de his q̄ in vtrolibet ſexu ſeipos caſtrauerūt ꝓpᷣ regnū celoꝝ: q̄ dicūt mōtib⁹. c. ſ. n. ⁊. c. o. n. cū ſue fragilitatis memores ingruēte tētationū articulo ſublimiū viroꝝ: vel ipa virginitate vł martyrio vł q̄cūqꝫ alia virtute querūt exēplis: monit̄ ꝑcibuſqꝫ defēdi. e Quia ſi in viri. li. Uiride lignū xp̄s ⁊ ſui electi: aridū ipij ⁊ pctōres. vn̄ ait: Si ergo ego q̄ pctm̄ nō feci: q̄ lignū vite merito appellat⁹: duodenos fruct⁹ grē ꝑ ſinglos mēſes affero: ſine igne paſſiōis de h̄ mūdo nō ex eo: q̄ tormēta mouēt illos q̄ fructib⁹ ſūt vacui: inſup ⁊ lignū vite flāmis dare nō timēt. Et ſi nūc ē tp̄s vt incipiat iudiciū de domo dei ⁊ oēs q̄ volūt pie viuere in xp̄o ꝑſecutionē patiūt̄: q̄s finis eoꝝ q̄ nō credūt euāgelio? f Ducebank̄ āt. Implet̄ qḋ dictū ē: Et cū iniq̄s deputat⁹ ē. In morte deputat̄ cū iniq̄s: vt in reſurrectiōe viuificet iniq̄s q̄ ꝓpter hoīes hō fact⁹: hominib⁹ dedit poteſtatē filios dei fieri. g Caluarie loc⁹. Extra portā hieruſalē erāt loca in quib⁹ trūcabank̄ capita dānatoꝝ: ⁊ dicebāt̄ loca caluarie. i. decollatoꝝ. ibi crucifigit̄: vt vbi erat area damnatoꝝ erigank̄ vexilla martyrij. h Et latrões ⁊c̄. Execrabilis in facto iniq̄tas iudeoꝝ q̄ q̄ſi latronē crucifigit oīm redēptorē: bon⁹ tn̄ in myſterio latro: q̄ inſidiat⁹ ē diabolo: vt vaſa ei⁹ auferret. Per illum q̄ a dextris: ſignificat̄ mortificatio carniſ ꝓ celeſti glīa. ꝑ illū q̄ a ſiniſtr̄ mortificatio carnis ꝓ aliq̄ mūdi cā. i Jeſus āt. Quia lucas xp̄i ſacerdotiū ſcribere diſpoſuit: recte dn̄s apō deū ꝓ ꝑſecutorib⁹ iure ſacerdotis intercedit. ⁊ latroni ꝯfitēti paradiſū pᷣmittit: nec fruſtra orat: ſꝫ ꝓ eis q̄ p⁹ paſſionē ei⁹ crediderūt ipetrat. Nō ꝓ eis orat q̄ ꝑ inuidiā ⁊ ſupbiā filium dei intellexerunt: negant ⁊ crucifigunt: ſed ꝓ eis q̄ çelū dei habētes: ſꝫ nō ſm̄ ſciētiā neſcierūt q̄d fecerūt. k Diuidētes. De his iohānes lati⁹: quadripertita veſtiſ ſignificat eccl̄iam toto orbe q̄ q̄ttuor ptib⁹ ꝯſtat diffuſā oībus partib⁹ equalit̄. i. ꝯcordit̄ diſtributā. Tunica ſortita: oīm ptiū ſignificat vnitatē: q̄ charitatis vinculo ꝯtinet̄. l Sortes. In ſorte dei grā cōmēdata ē. Sic q̄ppe in vno ad oēs ꝑuenit: cū ſors oīb⁹ placuit: q̄ ⁊ dei grā ī vnitate ad oēs ꝑuenit: ⁊ cū ſors mittit̄ nō ꝑſone cuiuſqꝫ vł merit̄: ſꝫ occulto dei iudicio credit̄. m Alios ſaluos fe. Sua ſe ſnīa dānāt q̄ etiā nocētes qꝫ alios ſaluos fecerat ꝯfitentur. Poterat q̄dē ſe ſaluare: ſꝫ q̄ ipe xp̄s dei elect⁹. de cruce deſcēdere noluit. Nā q̄ ideo venit vt ꝓ nobis crucifigeretur: iō ſe de cruce ſaluare neglexit: q̄ cū ceteriſ pctōrib⁹: etiā crucifixores moriēdo curauit ſaluare. n Illudebāt. Nota qꝫ iudei vocabulū xp̄i ⁊ filij dei ꝛauctoritate ſcripture ſibi traditū irridēt. Milites vō ſcripturarum inſcij: nō xp̄o dei electo: ſꝫ regi iudeoꝝ inſultāt. o Et acetū offerētes. p Et acetū offerētes. Acetū erāt iudei: a vino patriarchaꝝ degenerātes. Hoc aceto militeſ potāt dn̄m quē illoꝝ ſuggeſtiōe morti tradūt. q Erat aūt ⁊c̄. De tres ligue p̄ ceteris eminebāt. Hebrea ꝓpter iudeos in lege gloriātes. Greca: ꝓpter gentiliū ſapientiā. Latina: ꝓpter romanos iperātes. Ergo velint nolint iudei: omne regnum mūdi: oīſ mūdana ſapia. oīa dīna legis ſacramēta teſtāt̄: qꝫ ieſus eſt imperator credentiū ⁊ ꝯfitentiū. r Hic eſt rex iudeo. Titul⁹ q̄ xp̄m regē teſtat̄: nō infra ſꝫ ſupra crucē ponitur: q̄ licet in cruce hominis infirmitate dolebat. ſup crucē tn̄ regis maieſtate fulgebat: ⁊ ideo imolato titul⁹ eſt ſupapoſit⁹ vt cūctis legere. i. credere volētib⁹ pateat: q̄ ꝑ crucē nō ꝑdidit: ſꝫ corroborauit iperiū. s Increpabat e. Ipa increpatio futuꝝ crucis ſcādalū etiā circa credētes reuelat: quoꝝ alij a dextris: alij a ſiniſtris. t Dn̄e memē. Magna grā in h̄ latrone eminet. Nullū mēbrū a ſupplicio liberū habet: ꝑter cor ⁊ linguā: totū qḋ liberꝝ habet offert: corde credit: ore cōfitet̄: fidē habuit q̄ regnaturū credidit quē ſecū morientē vidit. Spē habuit q̄ aditū poſtulauit: charitatē firmit̄ tenuit: q̄ latronē ⁊ de iniq̄tate ſua arguit: ⁊ vitā quā cognouerat ei p̄dicauit. Magna virt⁹: ꝯfitet̄ quē videt hūana īfirmitate morientē: quē negabāt apl̄i quē viderāt miracula diuīa virtute facientē.

¶ Amē dico

a b iesus dixit: Filie hierl̄m nolite flere ſup me: ſed ſup voſipſas fle
c te: ⁊ ſup filios veſtros. Qm̄ ecce veniēt dies in q̄b⁹ dicēt: † Beate
d ſteriles: ⁊ vētres qui nō genue-
e runt ⁊ vbera que nō lactauerūt. † Tūc icipiēt dicere mōtibus: ca-
d dite ſup noſ: ⁊ collib⁹ opite nos.
e Quia ſi i viridi ligno h̄ faciūt: i
f arido quid fiet? Ducebank̄ autē ⁊ alij duo neq̄ꝫ cū eo vt interficerentur. † Et poſtq̄ꝫ venerūt i locū
g qui vocat̄ caluarie: ibi crucifixe-
h rūt eū ⁊ latrones: vnū a dextriſ:
i alterum a ſiniſtris. Jeſus autē dicebat: † Pater dimitte illis:
k nō eni ſciūt q̄d faciūt. † Diuidentes vō veſtimenta eius: miſerūt
l ſortes. Et ſtabat populus expectans: et deridebant illū princi-
m pes cum eis dicentes: Alios ſaluos fecit: ſe ſaluū faciat ſi hic eſt
n chriſt⁹ dei elect⁹ † Illudebāt āt ei
o p ⁊ milites accedētes: ⁊ acetū offerētes ei ⁊ dicētes: Si tu es rex iu-
q deoꝝ ſaluū te fac. † Erat āt ⁊ ſup-

ſ vt oīs lingua cōfiteat̄: q̄ dn̄s ieſus xp̄s in gloria eſt dei patris.

ſcriptio ſcripta ſup eū lr̄is grecl̄: hebraicl̄ ⁊ latinis. Hic eſt rex iu-
r deoꝝ. Un⁹ aūt de hiſ q̄ pēdebāt latronib⁹ blaſphemabat eū dicens: Si tu es chriſtus ſaluū fac

a ſ forte ⁊ ille cōuiciat⁹ pri⁹ eſt: ſed repente conuerſus: nec mirū ſi cōuerſo cito ignoſcit: q̄ etiam inſultātibus veniam dabat.

teipſū ⁊ nos. Reſpondens au-
s tem alter increpabat eū dicēs:

a ſ ſaltem hic deberes querere liberationem.

Neqꝫ tu times deū: qui in eadē dānatiōe es: Et nos q̄dē iuſte: nā digna fact̄ recipim⁹: h̄ vō nihil mali geſſit. Et dicebat ad ie-
t ſū: Dn̄e memēto mei cū venerl̄ i regnū tuum. Et dixit illi ieſus:

a Filie hierl̄m ⁊c̄. q̄ nō ſolū aliq̄ de galilea ſecute fuerāt ipſū: ſꝫ etiā aliq̄ de hieruſalē ſibi adheſerāt ꝑ deuotionē. b Nolite flere ⁊c̄. nō ꝓhibet cōpaſſionē ſꝫ p̄dicit aliā luct⁹ cām in obſidiōe hieruſalē futura ꝑ titū ⁊ veſpaſianū. iō ſubdit: c Qm̄ ecce dies ve. ſ. xlij. āno poſt paſſionē xp̄i i q̄ fuit dicta obſidio. d Btē ſteriles. q̄ agiliores erāt ad fugiendum q̄ꝫ grauide. f Et vētres q̄ nō genuerūt. q̄ mlieres habētes pueros ī obſidiōe fuerūt anxiate: nō ſolū ꝓ ſe ſꝫ etiā ꝓ pueris ſuis: ⁊ aliq̄ ꝑ famis anxietate ꝓprios pueroſ comederūt: ſm̄ qḋ dicit Joſephus libro de iudaico bello. f Tūc inci. dice. mō. ⁊c̄. q̄ aliq̄ pre horrore miſerie q̄ tūc fuit in ꝑplo iudeoꝝ dicebāt: vtinā mōtes caderēt ſup nos. g Quia ſi in viridi ligno hec faciunt. xp̄s hic d̄r lignū viride faciēs fructū: ⁊ ꝑ ꝯñs indignū abſciſiōe ꝑ mortē. ꝑplꝰ āt iudaic⁹ h̄ d̄r lignum aridū infructifex: ⁊ ꝑ ꝯñs dignū abſciſione ꝑ mortē ⁊ cōbuſtionē gehenne q̄ eſt pena extrema ⁊ maxīa. h Pater dimit. il. q̄ neſciūt q̄d faci. Erāt ei ibi aliq̄ ſimplices ⁊ illitterati a ſacerdotib⁹ iudeoꝝ deceptī q̄ ꝑſeq̄bāt̄ xp̄m çelo legis: ⁊ ꝓ iſtis orauit xp̄s. Alij āt erāt lrati q̄ ipm̄ eſſe xp̄m ꝓbabilit̄ nouerant ſeu agſcere debuerant: ſed ex odio ⁊ iuidia fuerūt excecati ⁊ ipm̄ ꝑſecuti ſūt vſqꝫ ad mortē: ⁊ ꝓ ill' non orauit. i Erat āt ⁊ ſupſcripti. ⁊c̄. q̄ iſte erāt treſ ligue p̄ncipales vt oēs poſſēt legere. k Neqꝫ tu timeſ deū q̄ in eadē dānatiōe es. q. d. licet hoīes nō timueris tn̄ deberes deū timere: maxime in articulo mort̄ ī q̄ tu es. ideo ſubditur: l Qui in eadē dānatione es. ſ. mortis. m Memēto mei dn̄e. magna fides huius latronis q̄ nec ꝓpter acerbitatē pene quā ſuſtinebat. nec ꝓpᷣ īfirmitatē carnis quā in xp̄o videbat ꝯfeſſionē vere fidei omiſit. n Cum veneris in regnū

Joſephus de bello iudaico. li. 3. c. 10.

23. q. 1. paratus. 16. q. 7. ſic dn̄i

Sap. 3. c Eſa. 54. a Gal. 4. d

Eſaie. 2. d Oſee. 10. c Apo. 6. d

Ma. 27. d Mar. 15. b Joh. 19. c

Mat. 27. f Mar. 15. c Joh. 19. f

Mat. 27. e Mar. 15. d Joh. 19. d

a ·Amē dico ti. Pulcherrimū affectā de cōuerſiōis exemplū: ꝙ tā
cito latroni venia relaxaꝛ: ꝛ vberioꝛ grā ꝗ̄ ꝑcatio. Semꝑ eni domi
nus plus tribuit ꝗ̄ rogaꝛ. Ille rogabat. Me. m. c. ꝛc. Dñs ait: Ho.
m. c. ꝛc. Cito ignoſcit dñs: qꝛ ille cito cōuertiꝛ. b ·Et tenebre. Sol
retraxit radios: ne aut pēdentē videret dñm: aut ne impijs blaſphe
mātes ſua luce fruerenꝛ. Et nota ꝙ ſexta ho/
ra. i. ſole receſſuro a cētro mūdi crucifigiꝛ. di/
luculo. i. oriente ſole reſurgit: qꝛ mortu⁹ eſt ꝓ
pter pctā nr̄a: ꝛ reſur. p. i. n. Adā peccante p⁹
meridiē. i. inclinata luce fidei vox dñi audiꝛ.
Eodē igiꝛ tpis articulo quo tūc peccāti ade
obcluſerat: nūc latroni penitenti dñs paradi
ſū reſerat. c ·Velū tēpli ſciſ. Hoc expirāte
deo geſtū eſt: ſed lucas ꝑoccupat volēs mira/
culū ſolis cōiūgere miraculo veli. Scidiꝛ āt
velū vt arca teſtamēti ꝛ oīa ſacramēta leg̅ q̄
tegebanꝛ appareāt ꝛ ad gētes trāſeāt. Joſe/
phus ait: Virtutes angelicas ꝑ̄ſides quodā
tēpli tūc pariꝛ cōclamaſſe. Fugiam⁹ ab his ſe/
dibus. d ·Pater in man⁹ ꝛc. Patrē iuo/
cās: ſe filiū dei declarat. Spūꝫ cōmēdāſ: non
ꝯfectū xtut̄ ſꝫ cōfidentiā eiuſdē cū p̄re ptāt̄
īſinuat. Amat eni dare gliaꝫ p̄ri: in q̄ nos in/
format: vt gl̄iam dem⁹ creatori. Cōmēdat āt.
Ps. 15. iuxta qꝺ alibi legiꝛ: Letatū eſt coꝛ meū ꝛ ex/
ultauit līgua mea īſup. ꝛ ca. m. re. ī ſpe. Qm̄
n̄ dereliques aīaꝫ meā ī īferno: nec dabis ſan
ctū tuū videre coꝛruptionē. e ·Vidēs āt cē
tu. Vidēs ꝙ ita haberet ptāte mittēdi ſpūm:
qꝺ nō hꝫ niſi cōditoꝛ aīaꝝ. īp̄e q̄ crucifixerat
in ip̄o paſſiōis ſcādalo ꝯfiteꝛ dei filiū: quē iu
dei poſt tot miracula credere renuerūt. Vñ ꝑ
cēturionē fides eccl̄ie deſignaꝛ: q̄ velo myſte/
rioꝝ celeſtiū ꝑ mortē dñi reſerato mox iuſtū ꝛ
dei filiū tacēte ſynagoga cōfirmat. f ·Per/
cutiētes pectora. Qꝺ ꝑcutiūt pectora in ſignū
pēitētie ꝛ luct⁹ duplr̄ p̄t ītelligi. Siue eni cu/
ius vitā dilexerāt iniuſte occiſū dolebāt. ſiue
cui⁹ mortē ſe impetraſſe meminerāt: hūc ī moꝛ
te āpl̄i⁹ gl̄ificatū tremebāt. Sꝫ q̄cūꝗ cā pect⁹
tūdere coegerit: videam⁹ diſtātiā gēt̄ ꝛ gēt̄.
Gētiles moriēte dño deū timētes: apte ꝯfeſſi
onis voce gl̄ificāt. Judei ꝑentiētes ſolū pecto
ra ſilētes domū redeūt. g ·Nomīe ioſeph.
Joſeph ꝑ nobilitatē potētie ſclar̄ coꝛp⁹ acci/
pere: ꝑ iuſticiā meritoꝝ dign⁹ ē ſepelire.
h ·Hic acceſſit ꝛc. Nō apl̄i ſꝫ ioſeph iuſtus ꝛ
cōſtās: ꝛ nicodem⁹ ī q̄ erat dol⁹ ſepeliūt. Taꝛ
eſt etiā ſepultura xp̄i q̄ fraudē iniq̄tatēꝗ non
habꝫ. in q̄ obſtruiꝛ tergiuerſatio iudeoꝝ. Nā
ſi apl̄i ſepeliſſēt: dicerēt nō ſepultū quē dixerīt
raptū. i ·Syndone. Ex ſimplici ſepultura
dñi ambitio diuitū cōdēnaꝛ: q̄ nec mortui ca/
Myſtice rere poſſunt diuitijs. Myſtice. In ſyndone
mūda ieſū inuoluit: q̄ pura mēte eū ſuſcipit.
Hinc etiā mos eccl̄ie habet vt ſacrificiū al/
taris nō ſerico: nō pāno tīcto: ſed puro lineo
celebraꝛ: k ·In monumēto exciſo. Solus
dñs tumulo includiꝛ: vt ſepltura illi⁹ ꝛ reſur
rectio a noſtre fragilitate nature diſſimil̄ mō/
ſtreꝛ. Sepult⁹ ē ſꝫ ꝗ̄diu voluit: reſurrexit: ſꝫ
qn̄ voluit. l ·In quo nō. Si in monumēto
vbi alius poſitus fuiſſet poneret: alius reſur
rexiſſe fingereꝛ. In petra exciſo: ne ſi ex mul/
tis lapidibus edificatū eſſet foſſis tumuli fū/
damentis: furto ablatis diceretur.
m ·Et poſuit eum. Bene ergo chriſtus in monumento iuſti con/
ditur: vt habeat filius hominis vbi reclinet caput: ꝛ iuſticie habi
tatione quieſcat. bene nouo: vt in nouitate vite qui chriſtum ſuſci
pit ambulet: non ſepelit chriſtum: niſi qui credit in chriſtum.
Gen. 1. c. n ·Et dies erat paraſceues ꝛ ſabbatum illuceſcebat. Sexta die fa
c. 2. 4 ctus homo: ſabbato quieuit deus. Sexta ergo crucifixus: prepara
tionis implet arcanū. Sabbato ſepulchro quieſcens reſurrectio/
nis expectat euentum. Sic nos in ſexta mundi etate debemus pa/
ti pro domino. In ſeptima: id eſt quando morimur coꝛp⁹ in tumu/
lo: aīa cū dño poſt opa manet in q̄ete: donec ī. viij. reſurgāt coꝛpa.
o ·Mulieres. alijs noꝛ: ieſu p⁹ depoſitū coꝛp⁹ recedētib⁹: ſole mu
lieres q̄ arti⁹ amabāt officiū fūer̄ īſpiciebāt: vt ꝯgruo tpe mun⁹ de
uotionis

a ſ vita ē eſſe cū xp̄o: qꝛ vbi chriſtus ibi regnū.
a †Amē dico tibi: hodie mecū eriſ a
a ſ quādo crucifixus eſt.
in paradiſo. Erāt āt fere hora ſe
a ſ tenebre effuſe ſunt oculis ꝑfidorum. vt fidei
lumē reſurgeret.
b xta: ꝛ tenebre facte ſūt ī vniuer/
ſā terrā vſꝗ in horā nonā†. Et ob
c ſcurat⁹ eſt ſol: ꝛ velū tēpli ſciſſū ē
mediuꝫ. Et clamās voce magna
d ieſus ait† Paꝛ: in man⁹ tuas cō/ b†
mēdo ſpūm meuꝫ. Et hec dicēs
e expirauit. Videns autē cēturio c†
quod factū fuerat: gl̄ificauit de/ d e
um dicens: † Vere hic homo iu/ f
ſtus erat. Et omnis turba eoꝝ
qui ſimul aderāt ad ſpectaculuꝫ
f iſtud: ꝛ videbant que fiebant: ꝑ g
cutiētes pectora ſua reuertebā/
tur. Stabant autem omnes no/ h
ſ elōgaſti a me amicū ꝛ p̄ximū: ꝛ n. m. a. m.
ti eius a longe: ꝛ mlieres q̄ ſecu
te erāt eū a galilea hec vidētes.
g †Et ecce vir nomie ioſeph q̄ erat i†
a ſ decurio ē q̄ de ordine curie ē ꝛ officiū curie
adminiſtrat. b ſ qꝛ et ip̄e diſcipul⁹ ieſu: ſꝫ occul
tus: vitās p̄r⁹ inimicitias iudeoꝝ: ſꝫ in hoc extre
mo officio: min⁹ curat de illis.
decurio vir bon⁹ ꝛ iuſtus: hic nō k l
cōſenſerat conſilio ꝛ actibus eo
ſ ipſa eſt ramathan helchane ꝛ ſamuelis ci/
uitas in regione thamitica: iuxta decapolim.
rū: ab arimathia ciuitate iudee: m
qui expectabat ꝛ ipſe regnū dei. n
ſ ſi ignotus eſſet ad principē nō accederet: nec
corpus impetraret.
h Hic acceſſit ad pilatū ꝛ petijt coꝛ o
i pus ieſu: ꝛ depoſitū īuoluit ī ſyn/ p
k l done: ꝛ poſuit eū in monumēto q
l exciſo: in quo nōdū quiſꝗ̄ poſi/ r
a ſ paraſceue eſt ſexta feria qua ꝑparabanꝛ ne/
ceſſaria ſabbato.
n tus fuerat. Et dies erat paraſce/ s†
ues: ꝛ ſabbatū illuceſcebat. Sub t v
o ſecute aūt mlieres q̄ cum ipſo ve
nerāt de galilea viderūt monu/
mentū: ꝛ queadmodum poſituꝫ

in regnum tuum: ꝛ dixit illi ieſus. manifeſte patet ꝙ nō
loquebatur de regno temporali ſed eterno. ideo ſubdi/
tur: a ·Hodie mecū eris in paradiſo. nō accipiꝛ hic
paradiſus ꝓ horto voluptatis: nec ꝓ celo empyreo: ſed
ꝓ fruitione beata quā habuerūt ſancti patres in morte
chriſti qui erant in limbo detē/
ti: ſtatim cū eius anima deſcen/ †
dit ad eos: ꝛ eadē die illuc de/ 26. q. 6. ca.
ſcendit anima illius latrōis fa/ ſi preſbyter
cta particeps beate fruitiōis. c. ipoꝛtuna
b ·In man⁹ tuas cōmendo ſpi de cōſe. di.
ritū meum. oſtendens ꝙ in arti 4. baptiſmi
culo mortis maxime debem⁹ re in pein.
currere ad deuꝫ. c ·Vidēs †
autem centurio. qui erat conſti Mar. 27. f
tutus ad cuſtodienduꝫ chriſtū Mar. 15. e
in cruce quouſꝗ expiraſſet.
d ·Nō factū fuerat. ſ. miracu
la in chriſti paſſione facta vtpo † Ps. 50.
te terremotus: petraruꝫ ſciſſio: De cele miſ
obſcuritas ſolis ſupnaturalis: in quadā.
ꝛ ꝙ cū clamore magno expiraſ/
ſet: quod non poterat fieri vir/ G
tute nature. e ·Gloꝛificauit †
deuꝫ. fidei confeſſione. dicens: Mat. 27. f
f ·Vere hic homo iuſtus erat. Mar. 15. d
Mat. xxvij. dicitur: Vere filius
dei erat iſte. dicendū ꝙ vtrūꝗ
dixit centurio: ſed Matthe⁹ ex/
preſſit vnū: Lucas aliud. de al/
tero tacendo. g ·Percutiē
tes pectora ſua. penitētes ꝛ do/
lentes de xp̄i ꝑſecutiōe. ꝛ iſti fu
erunt q̄ a peritis decepti fuerāt
vt predictum eſt. h ·Stabant
autē oēs noti ei⁹ a longe. Con/ †
trarium videꝛ Joh. xix. vbi dꝛ: Mat. 27. g
Stabant iuxta crucem ieſu ma Mar. 14. d
ter eius ꝛ ſoꝛoꝛ matris eius ꝛc. Joh. 19. g
Reſpondet Aug⁹. ꝙ non erant
immediate iuxta illū ꝓpter tur/
bā cōprimētē: nec ita lōge quin
poſſent eum videre: ideo poſſet
dici fuiſſe longe ꝛ ꝓpe diuerſis
reſpectibus. i ·Et ecce vir.
Hic deſcribiꝛ deuota chriſti tu/
mulatio q̄ fuit ſolēnis ꝛ ꝑcioſa:
licꝫ mors fuerit ignominioſa ꝓ
ut de vtroꝗ fuerat ꝓphetiçatū
per Eſa. ſicut plen⁹ fuit decla/
ratū Mat. xxvij. k ·Decurio.
i. exiſtens de curia. ſ. ꝑ̄ſidis vel
imperatoris. l ·Hic nō cō/
ſenſerat cōſilio ꝛ actib⁹ coꝝ: ſcꝫ
alioꝝ iudeoꝝ chriſtū perſeq̄n/
tium. m ·Ab arimathia. iſta
eſt ciuitas que vocata eſt rama
tha: de qua fuit helcana paꝛ ſa
muelis: vt habeꝛ. j. Reg. j.
n ·Qui expectabat ꝛ ipſe re/
gnū dei. nō tēpoꝛale ꝛ terrenū:
ſed celeſte ꝛ eternū. o ·Hic ac
ceſſit ad pilatū. erat eī de curia
ꝛ ꝓpter hoc habebat maiorē ac
ceſſum. p ·Et depoſitum in
uol. ꝛc. i. in panno lineo. ꝛ ex ħ
ordinatum eſt ꝙ coꝛp⁹ chriſti nō cōſecraꝛ niſi ſuꝑ pannuꝫ
lineum. q ·Et poſuit eum in monumēto exciſo. i. in vno
lapide cōcauato ſm̄ quātitatē hominis: ne ſi ex pluribus
lapidib⁹ eſſet factū poſſet dici a iudeis ꝙ ſuffoſſū fuiſſet ſe
pulchrū ꝛ corpus inde ſublatū. r ·In quo nondū q̄ſꝗ̄
poſitus fuerat: ne poſſet dici ꝙ ille q̄ p̄r⁹ ibi fuiſſet ſepult⁹
reſurrexiſſet ꝛ nō chriſtus. s ·Et dies erat paraſceues. i.
feria. vj. q̄ dꝛ paraſceues. i. preparatio: qꝛ tūc ꝑparabāꝛ ꝛ
coquebāꝛ illa q̄ debebāt comedi in ſabbato: ſm̄ ꝙ ꝑcipi/
tur Exod. xvj. t ·Et ſabbatū illuceſcebat. qꝛ ſolenni/
tas ſabbati incepit a veſpere ꝑcedētis diei. v ·Subſecu/
te aūt mulieres. q̄ erāt xp̄o deuote: vt viderēt monumen/
tū ꝛ q̄liter

G uotiōis ſue offerrēt: expectantes q̄ꝺ ieſus ꝓmiſerat: ⁊ ideo ꝑme viderūt.
a Et reūtētes. Inſpecta ꝺn̄i ſepultura reuertētes parāt aromata. ⁊ ve. q̄ lecta audita: recordata paſſiōe domini: ad opa virtutū q̄bus xp̄s delectet ſe ꝯuertūt: ⁊ ſabbato ſilēt. P⁹ ſabbatū cum mūerib⁹ vētu/ri ad ꝺn̄m: cū finita p̄ſentis vite paraſceue i btā q̄ete gaudētes expectāt tp̄s reſurrectionis q̄ xp̄o occurrāt cū redolentibus actionum aromatibus. b Et ſab. ⁊c. Mandatum erat vt ſabbati ſilentium a veſpa vſq̄ ad veſperaꝫ ſeruaret. Ido mulieres ſepulto ꝺn̄o q̄ꝺiu licebat opari in vnguētis ꝑparādis occupātur paraſceue vſq̄ ad ſolis occaſū: ⁊ tranſacto ſabbato occidente ſole: vt mane veniētes vngerēt cū: q2 veſpere ſabbati ꝑoccupante iā noctis articulo: monumētū audire nō poterāt.

c Una aūt ſabba. Ca XXIIII
V ti ⁊c. Una ſabbati: idē eſt q̄ prima ſabbati: id ē vna dies a die ſabbati vel ſabbato⁊ q̄ nūc ꝺn̄ica dicit. Q2 valde mane mlieres ad monumentū venerūt: magn⁹ feruor charitatis q̄rēdi: ⁊ inueniēdi dominū oſtēdit. Myſti. exemplū dat: vt illuminata fide: decuſſiſq̄ vitio⁊ tenebris ad ſacrū corp⁹ ꝺn̄i accedamuſ. Nā ſepulch⁊ figura ē altaris i q̄ celebrat myſteriū corpis ⁊ ſāgnis ꝺn̄i. Aromata q̄ deferūt odorē virtutū: ⁊ ſuauitatē oratiōnū cū q̄b⁹ altari ꝓpinquare debemus ſignificat.
d Lapidē reuo. Reuolutio lapidiſ ſignificat reſeratiōnē ſacramētorum chriſti: q̄ velo lr̄e tegebant. Lex i lapide ſcripta eſt: cuius ablato tegmine ꝺn̄i corpus mortuū nō inuenitur: ſꝫ viuū euāgeliçat: q2 ⁊ ſi cognouimus xp̄m ſm̄ carnē: ſed iā nō nouimus. Potuit aūt clauſo exire ſepulchro: q̄ clauſo exiuit vtero. e Mēte ꝯſter. Mēte ꝯſternāt q2 ⁊ lapideꝫ immēſe magnitudīs reuolutū ſtupebāt: ⁊ corp⁹ tā venerabile n̄ īuētū dolebāt. Sic tētato in ſolitudīe ꝺn̄o: expleta victoria angeli miſtrabant ei: ita mō p⁹ deuictā mortē venerāt āgeli q̄ nō ſolū v̄bo: ſꝫ ēt fulgenti habitu: gl̄iā ānūciāt triūphātē. Et ſic corpi i ſepulchro aſtiterūt: ſic ēt corpi ꝯſecrato i altari q̄tidie aſſiſtūt. f Decli. vul. Nota q̄ nec ſctē mlieres i terra cecidiſſe: nec aliq̄s ſcō⁊ in reſurrectiōe ꝺn̄i ꝓſtrat⁹ i terrā adorare legitur. vn̄ mos cepit i eccl̄ia: paſcali tpe nō flecti genua i orōe: ſꝫ vultu i terraꝫ decliato orare. Exēplo mlie⁊: cū appropinquam⁹ myſterijs celeſtib⁹. cū gaudia ſuꝑno⁊ ciuiū ꝯtēplamur ad

G cōſpectū an

a erat corpus eius: et reuertētes a
parauerūt aromata ⁊ vnguēta: b
b et ſabbato quidem ſiluerūt ſm̄ c d
mandatum. Ca. XXIIII

id eſt prima.
c V Na aūt ſabbati valde e f
diluculo venerunt ad
monumentum portantes que parauerāt aromata: ⁊ i/ g
d uenerūt lapidē reuolutū a monumēto: ⁊ īgreſſe nō īuenerūt corp⁹ h
e ꝺn̄i ieſu. Et factū ē dū mēte con i
ſternate eſſēt de iſto: ecce duo vi k
ri ſteterūt ſecus illas i veſte ful/ l
f gēti. Cū timerēt aūt ⁊ declīarēt m n

tū: ⁊ q̄liter redire poſſent ad vngēdū corp⁹ xp̄i ibi poſitū. a Et reuertētes. ſ. a monumēto. b Parauerūt aromata. h̄ fecerūt feria ſexta anteq̄ītraret ſolēnitas ſabbati q̄ꝺiu erat eis licitū aliq̄d emere ⁊ parare. c Et ſabbato quidem ſiluerūt. i. ab opib⁹ q̄euerūt. d Scd̄m mādatū. ſ. leg̃: q̄ꝺ habet Exo. xx.

Moraliter.

Et ſurgēs multitudo eo⁊ ⁊c. Sequit: † Nūc Ca. XXIII
īuenim⁹ ſubuer. gē. no. Iſta ꝯtra xp̄m ꝓpoſita erāt ſimplr̄ falſa. ꝓpter q̄ꝺ pilat⁹ r̄ndit: a† Nihil inuenio cau. i h̄ ho. ſꝫ hic ē mod⁹ iniq̄⁊ q̄ ꝑ mēdacia q̄rūt ꝯdēnationē iuſto⁊. Ex h̄ etiaꝫ patet q̄ aliq̄n iuſtius agit in curia laicali q̄ꝫ clericali. ꝑncipes ei ſacerdotū xp̄ꝫ cōdēnauerīt tāq̄ꝫ mort̄ reū: quē pilat⁹ ꝓnūciat inocētē ⁊ iuſtū: ⁊ ſic hodie fit in plib⁹ locis q̄ homicide notorie q̄ ꝑ ſclarē iudicē ſuſpēderent: ꝑ eccliaſticū iudicē in magnū ppl̄i ſcādalū liberant. † At illi inua. ⁊c. ſic faciūt maligni q̄rētes obtinere ꝑ clamorē q̄ꝺ nō p̄nt ꝑ rōnē. g† Herodes aūt ⁊c. ꝑ hoc aūt q̄ xp̄s corā herode iceſtuoſo ⁊ homicida noluit facere miraculū: nec ſuis iterrogatiōib⁹ r̄ndere. ſignificauit q̄ tales digni nō ſūt opa videre diuīa nec ei⁹ habere reſpōſa. m† Spreuit aūt illū hero. ⁊c. ſic hodie ſectatores xp̄i a mal̄ hoīb⁹ ſpernūt ⁊ ab eis fatui reputant. p† Et facti ſūt amici he. ⁊ pi. hoc fuit ſignū q̄ iudeo⁊ ꝑncipes ⁊ romano⁊ ꝯuenirēt in ꝑſecutione xp̄iano⁊. Cetera exponant ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. vſq̄ ibi: a† Filie hierl̄m no. fle. ſup me ⁊c. ſm̄ ſenſū lr̄alē flet⁹ ad quē induxit xp̄s mulieres fuit ꝓpter miſeriā ꝑ romāos ſup iudeos vēturā. ⁊ illa miſeria figura fuit miſerie ſup incredulos vēture ꝑ ſpūs malignos. ꝑ cuius euaſiōe flendū eſt ⁊ orādū an̄ terminū hui⁹ vite. † Ducebant aūt ⁊ alij duo ⁊c. h̄ ad lr̄aꝫ ꝓcuratū fuit ꝑ ꝑncipes iudeo⁊: vt a vulgarib⁹ xp̄s participaſſe videret i criminib⁹ eorū. ⁊ ſic ipi viderent iuſte mortē ei⁹ ꝓcuraſſe: ⁊ ſic frequenter faciūt maligni q̄rētes opire ſuā neq̄ciā ꝑ infamiā iuſti. † Et poſtq̄ venerūt in locū q̄ vocat caluarie ⁊c. exponat ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. b† Ieſus aūt dicebat ⁊c. Be. Neq̄ putādū eſt eū h̄ fruſtra oraſſe: ſed in eis q̄ poſt ei⁹ paſſionē crediderunt: q̄ꝺ orabat īpetraſſe. Notādū ſane q̄ nō ꝓ eis orat q̄ quē filiū dei intellexerūt crucifigere q̄ꝫ ꝯfiteri maluerūt: ſꝫ ꝓ eis q̄ neſcierūt q̄ꝺ fecerūt ꝫelū dei habētes: ſꝫ nō ſꝫ ſciētiā. vnde ſubdit: † Nō eī ſciūt q̄d fa. Cetera exponāt ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. vſq̄ ibi: † Un⁹ aūt de his q̄ pē. ⁊c. ꝑ iſtos duos ſignificāt illi q̄ ꝓ pctīs ſuis expiandis cū xp̄o crucifigunt ꝑ ꝓfeſſionē in religiōe factā: ſꝫ aliq̄ reuertūt actu ⁊ ſi nō habitu. ad vitā ſecularē. de q̄b⁹ dicit Ro. ij. Nomē dei ꝑ vos blaſphemat īter gētes: quia ſcādaliçāt ſeculares. ⁊ iſti ſignificant ꝑ latronē blaſphemātē. alij v̄o ꝓfeſſi crucē penitentie ꝑ patiētiā deuote ſuſtinēt. ⁊ iſti ſignificant ꝑ latronē xp̄m cōfitētē ⁊ ei⁹ grāꝫ poſtulantē. ꝓpter q̄ꝺ ſibi dicit: b† Hodie mecū eris i pa. q2 tales iā cū xp̄o ſūt ꝑ gratiā ⁊ erūt ꝑ gl̄iam in futuro. † Erat aūt fe. ho. ſexta. expōat ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. c† Pater in man⁹ tuas cō. ſpi. me. in h̄ docuit nos ſemp deo cōmēdare ſpirit⁹ nr̄os q̄n corpa q̄tidie tēdūt ad mortē ⁊ horā penit⁹ ignoram⁹. d† Uidēs aūt cēturio q̄ꝺ factū fuerat ⁊c. ꝑ hoc aūt q̄ iſte gētilis ꝯfeſſus fuit xp̄m tā clare: ſignificata fuit glorioſa cōfeſſio gentiliū in eo⁊ ꝯuerſiōe. ⁊ duricia iudeo⁊ ⁊ in infidelitate. Ambroſ. O duriora ſaxis pectora iudeo⁊. iudex arguit: credit miniſter: ꝓditor ſcelus ſuū morte cōdēnat: elemēta fugiūt: terra ꝯcutit: monumēta reſerant. iudeo⁊ t̄n auaricia imobilis atq̄ duricia manēt orbe ꝯcuſſo. k† Et ecce vir no. io. expōat vt. ſ. Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. † Et dieſ erat pa. Be. Q2 āt ꝺn̄s. vj. die crucifigit: ſeptio i ſeplchro q̄eſcit. ſignificat q̄ in ſexta mūdi etate nos ꝓ ꝺn̄o pati. i. velut mundo crucifigi neceſſe eſt. in ſeptimo v̄o. i. poſt mortē corpora q̄dē in tumulis. anime v̄o cū ꝺn̄o requieſcūt. vſq̄ nūc etiā mulieres ſancte. i. anime humiles dilectiōe fruētes paſſioni xp̄i diligēt obſequūt.

c U Na autē ſabbati. Poſtq̄ euāgeliſta deſcripſit ingreſſū chriſti in Ca XXIIII
v mūdū ꝑ ſuā incarnationē: ⁊ ei⁹ ꝓgreſſū ꝑ ſuā p̄dicationē. ⁊ egreſſū de mundo ꝑ ſuā paſſionē. hic vltimo deſcribit ei⁹ regreſſū ad patrē ꝑ ſuā reſurrectionem ⁊ aſcenſionē. ⁊ p̄mo deſcribit eius reſurrectio. ſecūdo ei⁹ aſcēſio. ibi: Uos aūt ſedete in ciuitate. Circa chriſti reſurrectionē p̄mo deſcribit xp̄i reſuſcitati apparitio. ſcd̄o reſurrectionis ꝓbatio. ibi: Cōturbati v̄o. Prima in tres. q2 p̄mo deſcribit xp̄i apparitio facta mulierib⁹. ſecūdo diſcipulis itinerantib⁹. tertio oīb⁹ ſil̄ exiſtentib⁹ p̄ter thomam. ſecūda ibi: Et ecce duo. tertia ibi: Dū aūt hec loquerent. Circa primū notatur tp̄s apparitionis. cū dicit: Una ſabbati. i. prima die poſt ſabbatū: eo modo loquendi quo dicit Gen̄. i. Factū eſt veſpe ⁊ mane dies vn⁹. i. p̄mus. vnde ibi ꝯſequēter ſubdit dies ſecūdus ⁊ tertius: ⁊ ſic de alijs. f Ualde diluculo. Cōtrariū videtur Marci xvj. vbi dicit: Orto iā ſole. Dicendū q̄ duplex ē ort⁹ ſolis. vnus q̄n apparet p̄io lux eius. ſ. aurora. alius quādo apparet ſol ſup terrā. Marcus aūt loquit de primo ortu non de ſecundo. vel poteſt dici q̄ q̄n mulieres receſſerūt de domo erat valde diluculo: vt dicit hic Lucas. ſed q̄n venerunt ad ſeplchrū incipiebat apparere ſol ſup terrā. ſic dicit Marcus: q2 locus ſepulchri erat extra ciuitatē hieruſalē: vt habet Ioh. xix.
g Et inuenerūt la. reuo. q2 angel⁹ remouerat lapidē de oſtio monumēti: vt h̄r Mat. xxviij. h Et ingreſſe. ſ. locū monumēti: q2 cuſtodes fugerāt timore angeli apparētis. vl̄ iacebāt ſicut mortui. i Et fa. ē dū mē. ꝯſter. eēnt. eo q̄ nō inueniſſent corpus ꝺn̄i in ſepulchro. k Ecce duo viri. i. duo angeli apparētes in ſpecie viro⁊.
l Steterūt ſe. il. Ioh. xx. dr̄ q̄ erāt ſedētes: vn⁹ ad caput: ali⁹ ad pedes vbi poſitum erat corpus ieſu. Dicendū q̄ q̄n maria vidit ſola erāt ſedētes vt ibi dicit: ſed q̄n apparuerunt iſtis mulieribus plib⁹ ſimul ſtabāt vt hic dr̄: Facile enī eſt angelis ſic apparētib⁹ mutari de ſeſſiōe in ſtationē: ⁊ ecōuerſo. m Cū timerēt aūt. ex viſiōe inſolita.
n Et declinarēt vul. in terram. ex verecundia.

Dixerūt ad

† Mar. 15. a
Mar. 16. a
Ioh. 20. a
† Mar. 15. a
Mar. 16. a

¶ cōſpectū angeloꝝ debem⁹ vultū in terrā hu
militer declinare:nos terrā ⁊ puluerē eē re/
colētes. a ·Recordamini qua. Die tertia
ſicut ex hoc loco habem⁹ inter diſcipulos ēt
feminis q̄ eū ſequebant̄ dn̄s reſurrecturū ſe
p̄dixit. Paraſceue hora.ix. expirauit. Ma/
ne prima ſabbati reſurrexit. Merito āt vna
die ⁊ duabus noctib⁹ in ſepulchro iacuit:q2
lucē ſue ſimple mortis q̄ tm̄ in carne erat:te/
nebras duple nr̄e mortis q̄ in corpe erat ⁊ a/
nima oppoſuit:⁊ vtrāq3 nraꝫ curauit. Si ei
vtrāq3 ſuſcepiſſet:nos a neutra liberaſſet.
b ·Et recordate. Sicut mulieres in monu/
mento dn̄i ſtātes:recordant̄ vboꝝ q̄ de ſua
diſpēſatiōe p̄fat⁹ erat:ſic nos inter dn̄ice paſ
ſionis myſteria celebrāda:nō ſolū paſſiōis:
ſʒ ⁊ reſurrectiōis debem⁹ recordari. c ·Nū
ciauerūt. Sicut in p̄ncipio mlier auctor cul/
pe viro fuit:vir executor fuit erroris:ita nūc
que mortē prior guſtauerat reſurrectionē vi
dit:⁊ ne ppetui reat⁹ opprobriū apd viros
ſuſtineret:que culpā viro trāſfuderat:trāſ/
fudit ⁊ grām. Et q2 ꝯſtātiā p̄dicādi non ha
bet inferior ſex⁹:⁊ ad exequendū infirmior:
mandat̄ viris officiū euāgelicādi. d ·Cre/
diderūt. Q2 diſcipuli tarde credūt:nō tā il/
loꝝ infirmitas q̄ꝫ nr̄a futura firmitas fuit.
Nā illis dubitātib⁹:reſurrectio mult̄ argu
mētis mōſtrat̄:q̄ dū legētes agnoſcim⁹:qd
aliud q̄ꝫ de eoꝝ dubitatiōe ſolidamur.
e ·Petr⁹ aūt ſur. Johes cōmemorat: ꝙ et
ipſe ⁊ petr⁹ ſil̄ cucurrerūt:⁊ ꝙ petro int⁹ in/
troeunte in monumētū:⁊ viderēt lintheami/
na ⁊ ſudariū: ipe iohānes inclinās ſe vidit
lintheamina:nec introiuit. Sed intelligen/
dū eſt petrū p̄mo ꝓcūbentē vidiſſe:qd Lu/
cas cōmemorat iohānes tacet. p⁹ vo īgreſ/
ſū vt diligēti⁹ interiora dinoſceret:igreſſum
tm̄ añq3 iohes ītraret. f ·Stadioꝝ ſexagi/
ta. Stadiū eſt octaua ps miliarij:⁊ iō ſexa/
ginta ſtadijs.vij.milia paſſuū ⁊ q̄ngētos ſi/
gnificat:qd ſpaciū eis cōgruit:q̄ de morte ⁊
ſepultura dn̄i certi gradiebant̄:de reſurre/
ctiōe dubij. Nā reſurrectionē q̄ p⁹ ſeptimaꝫ
ſabbati facta eſt octauo nūero cōtinere nul/
lus ambigit. Diſcipli ḡ q̄ de deo loquētes ī
cedūt.ſextū miliarium cepti itiner̄ cōplene/
rāt:q2 illū ſine q̄rela viuētē vſq3 ad mortem
quā ſexta ſabbati ſubijt ꝑueniſſe dolebāt. Cō
pleuerāt ⁊ ſeptimā:q2 hūc in ſepulchro q̄e/
uiſſe ñ dubitabāt. Sʒ d̄ octauo dimidiū tm̄
ꝑegerūt:q2 gl'iaꝫ iā celebrate reſurrectionis
ꝑfecte ñ credebāt. g ·Noīe emaus. Emauſ
ipa ē metropol̄ ciuitas inſignis paleſtie:q̄ p⁹
expugnationē iudee ſub marco aurelio an/
tonio principe reſtaurata .cū ſtatu mutauit
⁊ nomē. h ·Dū fabu. Loquētes de ſe dn̄s
appropinquās comitat̄:vt ⁊ fidē reſurrecti
onis eoꝝ mētib⁹ īcēdat:⁊ qd ſe ꝓmiſerat fa
ctuꝝ ipleat. vbi ſūt duo vl̄ tres ꝯgregati in
noīe meo:ibi ſū ī medio eoꝝ. i ·Appropi/
quās āt ⁊c̄. Appuit q̄dē in ſpē ꝓpa ſ3 ſpēm
quā recognoſcerēt ñ oñdit. Sic ⁊ ipi ⁊ it⁹ a/
mabāt ⁊ tn̄ dubitabāt:ſic ipe for̄ ⁊ pn̄s ad/
ē:⁊ q̄s ſit ñ oñdit. De ſe ḡ loq̄ntib⁹ p̄ntiā ex
hibꝫ:ſ3 d̄ ſe dubitātib⁹ ſpēꝫ cognitionis au/
fert. k ·Peregri. es ⁊c̄. ꝑegrinū putāt quē
ñ agſcūt. Et vere pegrin⁹ erat eis: a q̄ꝝ fragi
litate ꝑ gl'iaꝫ reſurrectiōis iā lōge ſtabat:a q̄
rū fide reſurrectiōis neſcia ex̄ne⁹ māebat.
l ·Vir ꝓ. ꝓphetā ⁊ magnū fatēt̄:filiū dī ta
cēt:vl̄ q2 nōdū ꝑfecte credūt:vl̄ ſi credūt ti/
mēt tradi ī māib⁹ iudeoꝝ neſciētes cū q̄ lo/
quūt̄. m ·Nos aūt ſpe.⁊c̄. Quodāmō re/
darguūt ſeipoſ ꝙ ī illā redēptiōeꝫ ſꝑauerit:
quē mortuū viderāt:nec reſurrectuꝝ crede/
bāt: ⁊ maxime dolent eū ſine culpa occiſū:
quē īnocētē nouerāt:⁊ ex h̄ triſtes īcedebāt.

¶ Terrue

vultū in terrā:dixerūt ad illas: a
¶ iaꝫ reſuſcitatū a mortuis. ¶ .i.in monumē
to:q̄ loc⁹ eſt ꝓprie mortuoꝝ.
Quid queritis: viuentē cum
¶ preſentia corporis.
mortuis? Nō eſt hic:ſed ſurre/
a xit. Recordamini qualiter lo/
cutus eſt vobis:cū adhuc ī ga
lilea eſſet dicēs: Quia oportꝫ
filiū homis tradi in man⁹ ho/
minū peccatoꝝ. Et crucifigi:⁊
b die tertia reſurgere.† Et recor
date ſunt verboꝝ eius. Et re/
c greſſe a monumēto nunciaue b
runt hec omnia illis vndeciꝫ:
et ceteris oīnibus.† Erat autē
a ¶ ipſa eſt ſoror lazari q̄ vnxit dn̄m vnguēto.
b ¶ vxor chuſe ꝓcuratoris herodis.
mâria magdalene ⁊ iohanna:
a ¶ mater iacobi minoris:et ioſeph:ſoror ma
tris domini.vñ iacob⁹ frater domini dicit̄.
et mâria iacobi:⁊ cetere q̄ cuꝫ
eis erāt:que dicebant ad apo
ſtolos hec. Et viſa ſunt ante il c
los ſicut deliramentuꝫ verba
b iſta: et non crediderunt illis.
c Petrus autem ſurgens cucur d
rit ad monumentum: ⁊ procū e
bens vidit lintheamia ſola po
ſita:et abijt ſecum mirans qd f
factum fuerat. Et ecce duo ex g†
illis ibant ipſa die in caſtelluꝫ h† i
f quod erat in ſpacio ſtadioruꝫ
g ſexaginta ab hieruſalem no/
mine emaus: et ipſi loquebā/ †
tur ad inuicem de his omni/
bus que acciderant.† Et factū k
h eſt dum fabularentur ⁊ ſecum
i quererent:⁊ ipſe ieſus appro/ †
pinquans ibat cum illis. Ocu l
li autem illorum tenebantur:
ne eum agnoſcerent. Et ait ad
illos: Qui ſunt hi ſermones m
quos confertis ad inuiceꝫ am
bulātes:et eſtis triſtes? Et re/
ſpondens vnus cui nomē cleo
k phas dixit ei: Tu ſolus pere/ n
grinus es in hieruſalem:⁊ nō
cognouiſti que facta ſunt in il
la his diebus? Quibus ipſe o
dixit: Que? Et dixerūt: De ie p
l ſu naçareno qui fuit vir ꝓphe
ta potens in opeꝛ ſermone co q
rā deo ⁊ omni populo. Et quo r
modo tradiderunt eum ſum/
mi ſacerdotes:et p̄cipes no/
ſtri ī dānatiōeꝫ mort̄:⁊ crucifi
m xerūt eū. Nos aūt ſperabam⁹ s

a ·Dixerūt ad il. ꝯſolādo eas ⁊ iſtru
endo de xp̄i reſurrectiōe:ſm̄ ꝙ xp̄s
eis p̄ntib⁹ p̄dixerat. iō ſubdit̄: Et re
cordate ſūt vboꝝ.ei⁹. b ·Nūciaue
rūt hec oīa il. vn. q2 duodecim⁹.ſ.iu/
das ſe ſuſpēderat: ſʒ adhuc videt̄ ꝙ
ñ eſſēt vndecī apl̄i ſʒ tm̄ decē: q2 tho/
mas erat abſēs: vt videt̄ Joh.xx. Di
cēdū ꝙ erat cuꝫ alijs qñ iſte mlieres
nūciauerūt vt h̄ d̄r. ⁊ ſilr̄ qñ duo di/
ſcipl̄i regreſſi de emaus narrabant q̄
viderāt: vt hr̄.j.eo.ca. ſʒ tm̄ thomas
diſcredēs diſceſſit ab alijs per aliqd
ſpaciū. ⁊ tūc vēit ieſus ⁊ ſtetit in me/ † Mar.18.b
dio diſcipuloꝝ di. Pax vob. abſente Mar.16.b
thoma: vt d̄r Joh.xx. c ·Et viſa ſt
ante illos q̄ſi delíramētū vba iſta.i.
fātaſtica ⁊ nō vera. d ·Petr⁹ autē
ſurgēs cucurrit ad monumētū: ⁊ io/
hānes cucurrit cū eo: vt hr̄ Joh.xx. † 3.s.a
vbi iſte curſus plen⁹ deſcribit̄. B
e ·Et ꝓcūbēs. Joh.xx. d̄r ꝙ ipe in
trauit monumētū ⁊ vidit lintheami/
na ⁊c̄. Dicēdū ꝙ veniēs ad oſtiū mo
numēti p̄mo incliauit ſe ad vidēdū:
vt hic d̄r: poſtea intrauit ad certi⁹ co
gnoſcendū veritatē. f ·Et abijt mi
rās.i.cogitās de xp̄i reſurrectiōe.
g ·Et ecce duo. Hic ꝯñr deſcribitur
apparitio facta duobus diſcipul̄ iti/
nerantib⁹. ⁊ primo deſcribit̄ iſta ap/
paritio. ſcd̄o apparent̄ cognitio. ibi:
Et factū ē. tertio cognitiōis relatio.
ibi: Et reſurgētes. Circa p̄mū dicit̄/
tur: Et ecce duo ex illis.ſ.ex .lxx. di/
ſcipulis: quoꝝ vnus vocabat̄ cleo/
phas: vt.j.habet̄. ali⁹ dicit̄ fuiſſe lu
cas euāgeliſta: ꝓpter qd ⁊ nomē ſuū
tacuit. h ·Ibāt ipſa die.ſ.die reſur
rectiōis. i ·In caſtellum qd erat
in ſpacio ſtadioꝝ.lx. ab hieruſalē. ſe/
decim ſtadia faciūt vnā leucam. ex q̄
patet ꝙ nō diſtabat a hieruſalē ꝑ q̄t
tuor leucas integre: ſed deficiunt q̄t/
tuor ſtadia. k ·Et factū ē dū fa/
bularēt̄. nō dicit̄ h̄ fabulari a fabula
ſed a for faris: q2 non loquebant̄ de
vanis: ſʒ de operib⁹ ieſu ⁊ morte ei⁹. † Mar.16.b
l ·Oculi aūt eoꝝ tenebant̄. q2 incre C
dulitas eoꝝ ⁊ dubietas demerebat̄
ꝙ xp̄s cognitioneꝫ ſui corpis ab eis
retardaret. m ·Qui ſūt hi ſermo/
nes. nō querit ex ignorantia: ſʒ vt ex
eoꝝ reſponſione incredulitas eorum
cōuenienti⁹ arguat̄. n ·Tu ſolus
peregrinus es in hieruſalē ⁊c̄. li ſol⁹
non facit excluſionē alioꝝ peregri/
norum: cū multi valde peregrini ⁊ d̄
diuerſis p̄tibus veniſſent in hieruſa
lē ad diē feſtū paſce: vt habet̄ Joh.
xij. ſed notat excluſionē cognitionis
ab iſto ſic apparētē.ſ. noticia mortis
ieſu: vt ſit ſenſus: Cuꝫ multi peregri
ni his diebus venerunt in hieruſalē:
mirū eſt ꝙ tu ſolus int̄ alios peregri
nos ignores ea q̄ ſūt nota alijs om/
nibus. o ·Quib⁹ ille dixit: Que?
nō q̄rit ex ignorātia ſicut p̄r⁹ dictuꝫ
eſt. p ·De ieſu naçareno qui fuit
vir ꝓpha potens in opere.ſ. miracu/
loꝝ. q ·Et ſmōe. p̄dicatiōis ⁊ do/
ctrine. r ·Et quō tradiderūt eum
⁊c̄. q2 ꝓcurauerūt ei⁹ captionē: ⁊ ꝑ/
ſuaſerunt p̄plis vt coram pilato pete
rent eius crucifixionē et barnabe di
miſſionem: vt habet̄ Mat.xxvij.
s ·Nos āt ſpe. ⁊c̄. q.d. iā euaneſcit
ſpes nr̄a. cui⁹ ſubdit̄ cā:

Et nūc

Gloſſa ordinaria

a Terruerũt nos. Merito dicũt terruiſſe eos qͥbꝰ de nõ iuento corpe plꝰ meſticiã addiderũt: ꝗ̃ denũciata reſurrectiõe gaudiũ: q̃ recrearent̃ afferũt. b Abierũt q̃dam ⁊c. Cũ ſupra dixerit Petrũ cucurriſſe ad monumẽtum: ⁊ mõ dicat cleophas: Quidã ex nr̃is abierũt ad mo. ⁊c. intelligendũ ẽ ꝙ duo ſimł' ierũt. Sꝫ Petrũ ſolũ pmo cõmemorauit: qꝛ primitus illi nũciauit maria.

c O ſtulti ⁊ tardi coꝛ. Hic gemina humiliãdi neceſſitas incũbit: q̃ nec in ſcripturis quãtũ opoꝛtet edocti: nec adimplẽda q̃ nouimꝰ: quãtũ decet ſumꝰ itẽti. Nã ſi moyſes ⁊ ꝓphe de xp̃o locuti ſũt: ⁊ eũ ꝑ paſſionẽ ⁊ gloꝛiã intraturũ p̃dixerãt: quõ gl'iat̃ ſe eſſe chꝛiſtianũ: q̃ neqꝫ in ſcripturis q̃liter ad xp̃z ꝑtinent inueſtigat: neqꝫ ad gl'iam quã cũ xp̃o habere cupit ꝑ paſſiones attingere deſiderat. d Et ipſe ſe fin. Talẽ ſe exhibuit in coꝛpoꝛe: qualis apud illos erat ĩ mẽte. Probãdi erãt: ſi hũc quẽ nondũ vt deũ diligebãt. ſaltẽ vt peregrinũ diligerẽt. Sed qꝛ extranei a charitate eſſe nõ poſſũt cũ q̃bus veritas gradiebat̃: ad hoſpitium vocãt: imo cogũt. Quo exemplo colligit̃: qꝛ peregrini nõ ſoluꝫ ad hoſpitiũ ſũt vocãdi: ſꝫ etiam trahendi. e Fregit ⁊ poꝛ. Quẽ ĩ expoſitiõe ſcripture nõ cognouerũt: in fractionẽ panis nouerunt: qꝛ nõ auditoꝛes legis: ſꝫ factoꝛes iuſtificabunt̃: ⁊ veritas meliꝰ operando q̃ʒ audiẽdo intelligit̃.

f Aperti ſunt oculi. Subtrahit̃ carnalibus oculis ſpecies infirmitatis: vt mentibꝰ incipiat apparere gloꝛia reſurrectiõis. Unde ſubditur: Et dixerũt ad inuicẽ: Nõne coꝛ noſtrũ ardens erat in nob̃ ⁊c. Myſtice. Jõ ĩ chꝛiſto ill' oſtẽſa eſt alia effigies: ne eũ niſi ĩ fractione panis cognoſcerẽt: vt oẽs intelligãt ſe xp̃m nõ agnoſcere: niſi fiãt participeſ coꝛpis eiꝰ. i. eccleſie: cuiꝰ vnitatẽ cõmẽdat ap̃lus in ſacramẽto panis dicẽs: Unꝰ panis: vnũ coꝛpus multi ſumꝰ. Cuꝫ ergo panẽ bñdictũ poꝛrigit: aperiuntur oculi vt eum cognoſcant. ⁊ remouet̃ ĩpedimẽtũ qδ a ſathana in oculis erat: ne agnoſceret̃ ieſus. Et hoc impedimẽtũ pmittit ĩ eſſe dñõ: donec ad ſacramẽtũ panis vẽiat̃. Sed participata vnitate coꝛpoꝛis aufert̃ impedimentuꝫ inimici: vt poſſit xp̃s agnoſci.

g Ardẽs erat. Exaudito ſermone: coꝛ pꝛius toꝛpoꝛe incredulitatis ⁊ timoꝛis frigidũ igne ſãcti ſpiritus eſt accenſũ: vt iã ſupno deſiderio ardeat: ⁊ ad credendã veritatẽ ſe extẽdat. Quot p̃ceptis inſtruit̃ hõ: quaſi tot facibꝰ inflãmatur. h Surrexit do. vere. Jã fama erat ꝙ reſurrexerat ieſus ab illis mulieribꝰ facta: ⁊ a ſimone petro cui apparuerat: hec loquẽtes ĩuenerãt iſti duo: ſed ⁊ ipſi pꝛiꝰ audierãt ꝙ reſurrexerat: ſꝫ timuerũt dicere in via: qñ tãtũmodo angelos dixerũt viſos mulieribꝰ. Ignoꝛãtes enĩ cũ cũ q̃ loquebãt̃: poterãt timere ne inciderẽt ĩ manꝰ iudeoꝝ: ſi q̃d paſſim dicerẽt de chꝛiſti reſurrectiõe. i Stetit ieſus ĩ me. ⁊c. Hec oſtẽſio ẽ illa de q̃ iohãnes ait: Cũ ſero eſſet die. il. vna ſab. ⁊c. vẽit ieſus: ⁊ ſtetit in medio eoꝝ ⁊ dixit eis: Pax vobis. Cũ Ꝺo dicit iohannes thomam non fuiſſe cum illis: cum Lucas di

Marginal notes: D — 36. di. q̃ ec/cleſiaſticis ꝟ. eſtoꝛe. — E — Myſtice — 1. Coꝛ. 10. d — F — Joh. 20. e

Textus

qꝛ ipẽ eſſet redẽpturꝰ iſrł. Et nunc
ſ pmiſſam reſurrectionem tacẽt: timentes cũ cui loquebantur.
ſup h̃ omnia tertia dies ẽ hodie: ꝙ hec fctã ſũt. Sed ⁊ mulieres q̃dã ex nr̃is terruerũt nos: q̃ añ lucẽ fuerũt ad monumẽtũ: ⁊ nõ ĩuẽto coꝛpe eiꝰ venerũt dicẽtes ſe ẽt viſionẽ angeloꝝ vidiſſe: q̃ dicũt eũ viuere. Et abierũt q̃dã ex noſtris ad monumẽtũ: ⁊ ita inuenerunt ſicut mulieres dixerũt: ipſuꝫ ꝟo nõ ĩuenerunt. Et ipſe dixit ad eos: O ſtulti ⁊ tardi coꝛde ad credẽdũ ĩ oibꝰ q̃ locuti ſunt ꝓphete. Nõne hec opoꝛtuit pati chꝛiſtuꝫ ⁊ ita intrare in gloꝛiã ſuã? Et incipiẽs a moyſe ⁊ omnibꝰ ꝓphetis: interpꝛetabat̃ illis in oibus ſcripturis que de ip̃o erãt. Et appropiquauerũt caſtello quo ibãt ⁊ ipſe ſe finxit lõgius ire. Et coegerunt illũ dicentes: Mane nobiſcum dñe qm̃ adueſperaſcit et ĩclinata eſt iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum eſt dum recumberet cuꝫ eis: accepit paneꝫ et bñdixit ac fregit: ⁊ poꝛrigebat illis. Et apti ſunt oculi eoꝝ ⁊ cognouert̃ eũ: ⁊ ip̃e euanuit ex ocul'
ſ iam certi de reſurrectione.
eoꝛum. Et dixerunt ad inuicem: Nõne coꝛ noſtrum ardẽs erat in nobis dum loqueretur in via: et aperiret nobis ſcripturaſ? Et ſurgẽtes eadeꝫ hoꝛa regreſſi ſunt in hieruſalem. Et inuenerunt cõgregatos vndecim: ⁊ eos q̃ cũ ipſis erãt dicẽtes: ꝙ ſurrexit dñs vere
ſ pmo oim viroꝝ apparuit petro: qδ ⁊ ſi nõ dicit euãgeliſta qñ vł vbi factũ: tñ ꝙ factũ ſit nõ tacet
⁊ apparuit ſimoni. Et ipi narrabãt que geſta erãt in via: ⁊ quõ cognouerũt eũ in fractiõe panis. Dũ autẽ hec loquunt̃ ſtetit ieſus in medio eoꝛum ⁊ dixit eis: Pax

Nicolaus de Lyra

a Et nũc ſup hec oĩa tertia dies eſt hodie. q̃ p̃dixit ſe reſurgere: ⁊ tñ adhuc nõ apparuit diſcipulis: licet tertia dies ſit ꝓpe finẽ. ſic dr̃. ĩ. Aduespaſcit ⁊ iclĩata eſt iã dies. b Sꝫ ⁊ mulie. q̃daꝫ ex no. ter. nos. nõ de reſurrectiõe xp̃i quã nũciabãt: ſꝫ de ablatiõe coꝛpis eiꝰ quã diſcipuli timebãt. c Dicẽtes ſe etiã ⁊c. ſed diſcipuli nõ credebãt plene: timẽtes ne tãq̃ʒ mulieres de facili fuiſſent deluſe. d Et abierũt q̃dã ⁊c. ſ. petrꝰ ⁊ iohannes: vt ſupra dictum eſt. ⁊ ita inuenerũt ſicut mulieres dixerũt: nõ q̃ʒtũ ad viſionẽ angeloꝛuꝫ ſeu auditionẽ verboꝝ ab ipſis: ſed qꝛ ĩuenert̃ ſepulchꝛũ vacuũ coꝛpe: ⁊ ſola lintheamina remãſiſſe. ideo ſubdit̃: Ipm ꝟo nõ inuenerũt. e Et ipſe dixit ad eos. ex rñſione coꝝ arguẽs eos. g O ſtulti. ꝓpter cecitatẽ intellectꝰ. h Et tardi coꝛ. ꝓpter tarditatẽ affectꝰ. i Ad credendũ in oibꝰ ⁊c. de xp̃i moꝛte ⁊ reſurrectiõe: qs ſcripturas debebãt itelligere: maxime qꝛ fuerãt cũ xp̃o qui diſcipulis de talibꝰ loquebat̃. k Nõne opoꝛtuit pati xp̃m ⁊c. tũ ꝓpter patris p̃oꝛdinationẽ. tũ etiã ꝓpter xp̃i exaltationẽ. tñ ꝓpter humanã redẽptioneꝫ. tñ ꝓpter ſcripturarũ impletionẽ. ideo ſubditur: l Et incipiẽs a moyſe ⁊ oibꝰ ꝓphe. ⁊c. nõ ꝙ oẽs ſcripturas q̃ de xp̃o ſũt explicaret: qꝛ in tã breui tp̃e nõ fieret: ſed explicabat tantũ quantũ ſufficiebat ad ꝓpoſitũ oſtendendũ. ⁊ iõ li omnibꝰ nõ facit diſtributionẽ ꝓ ſingulis generũ: ſed ꝓ generibus ſinguloꝛum. ſicut dicit̃: Omẽ animal fuit in arca noe. qꝛ de qualibet ſpecie animaliũ fuerunt ibi aliqua indiuidua. ⁊ ſic xp̃s in ꝓpoſito de lege ⁊ ꝓphetis ⁊ agiographis induxit aliqua teſtimonia. m Et ipſe finxit ſe longiꝰ ire. nõ fuit ibi aliqua falſitas: quia fuit talis fictio ad deſignandum veritatẽ. ſ. diſtantiam eiꝰ a coꝛdibus eoꝝ ꝓpter fidei defectũ. tales enim apparitiones vt cõmuniter fiunt ſm̃ diſpoſitionẽ interioꝛẽ illoꝝ q̃bus fiunt. n Et coegerunt illũ. i. obnixe rogauerũt deſiderãtes adhuc audire illũ. o Et intrauit cũ illis. qꝛ per dictũ deſideriũ diſponebãtur ad fidei cõplementũ. p Et factum eſt. Hic ꝯñr deſcribitur xp̃i apparẽtis cognitio. cũ dicit̃: q Accepit panẽ ⁊ benedixit ac fregit ⁊ poꝛrigebat illis. ſic conſueuerat facere ante paſſionẽ. ſic enim frãgebat panẽ ac ſi ſcinderetur cũ cultello. r Et aperti ſunt oculi eoꝝ. quia voluntarie ſe eis oſtendit in effigie qua erat cognoſcibilis ab eis. ⁊ cũ hoc cognouerunt eũ per modum fractiõis panis. s Et ipſe euanuit ex oculis eoꝛum. oſtendẽs diſcipulis ꝙ habebat coꝛpus gloꝛioſum. qδ ſubito põt diſparere per dotẽ agilitatis. t Et ſurgentes eadẽ hoꝛa regreſſi ſũt in hieruſalem. Quis enĩ iã eſſet tarde: vt patet ex predictis: tamẽ ex fidei feruoꝛe: ⁊ remoto iudeoꝝ timoꝛe ſtatĩ regreſſi ſunt in hieruſalem ad illos diſcipulos qui erant excluſi propter metum iudeoꝛum: vt habetur Joh. xx. ad nunciãdũ eis chꝛiſti reſurrectionẽ. ideo ſubdit̃. v Et inuenerũt cõgregatos vndecim. qꝛ adhuc Thomas erat cũ alijs. x Dicẽtes ꝙ ſurrexit dominus vere ⁊ apparuit ſimoni. qñ aũt iſta apparitio fuerit nõ legit̃ expꝛeſſe: ſed tunc creditur fuiſſe facta qñ Petrꝰ cucurrerat ad monumentum ⁊ viderat lintheamina poſita: abijt mirãs ſecuꝫ qδ factum fuerat: vt dictũ eſt ſupra. y Et ipſi narrabãt. apparitionem eis factã ꝓut deſcripta eſt per oꝛdinẽ. tñ nec iſtis nec alijs Thomas credidit: ſed ꝑ aliq̃δ ſpaciũ ab alijs diſceſſit. ⁊ tũc ip̃o abſente facta eſt iſta apparitio q̃ ſequit̃: z Dũ aũt hec lo. Hic deſcribit̃ tertia apparitio facta oibꝰ p̃ter Thomã. cũ dr̃: a Stetit ieſus in medio eoꝝ. ſubito ei ĩnt̃ diſcipulos apparuit: qꝛ ad eos ianuis clauſis intrauit: vt habetur Joh. xx.

Ego ſum

cas dicat iſtos duos inueniſſe vndecim ꝯgregatos: ⁊ eos q̄ cū eis erant: intelligendū eſt ꝙ Thomas inde exiſſet: ⁊ anteq̄ dn̄s eis hoc loquenti/bus appareret. a Spiritū videre ⁊c. Nouerāt diſcipli fuiſſe verū ho/minē: ſed poſtq̄ mortuꝰ eſt: nō credūt tertio die potuiſſe veram carnē de ſepulchro reſurgere. Putant ḡ ſe videre ſpm̄: quē emiſit in paſſione: ſed hunc errorem aufert dn̄s. b Quid turbati eſtis. Credebant apl̄i: ſed tn̄ turbanť. Prio q̄ paucoꝝ opinionē ſentētia maioris partis exclu/dit. Deniq̄ q̄ petrus ⁊ ſi crederet reſuſcitatū: turbari potuit ꝙ clauſis ianuis dn̄s cū corpore ſuo ſe improuiſus infuderit. c Cogitatiões aſcendūt. Falſe nō deſup deſcēdētes: ſed ſic ma/la herba in corde aſcēdentes fidē quā in vobis plantaui exigo: qđ ex vobis ortū eſt ꝯdēno ſi nō eſt veritas reſurrectiōis: ꝑditus eſt fructꝰ paſſi/onis. d Palpate ⁊ vi. Multis documentis ꝑſuadet reſurrectionē ꝓbādo ſe: ⁊ oculis viden/dū: ⁊ māibꝰ ꝯtrectādū. Qui dum palpādo oſſa carnēq̄ mōſtrat: ſtatū ſue vel nr̄e reſurrectionis ſignat in q̄ corpꝰ noſtrū: ⁊ ſubtile erit ꝑ effectum ſpūalis potētie: ⁊ palpabile ꝑ veritatē nature.

Poſt reſurrectionē dn̄s in corpe ſuo duo con/traria oſdit: ⁊ palpabile eiuſdē nature vt infor/met ad fidē: ⁊ icorruptibile alteriꝰ glorie: vt inui/tet ad premiū. e Oſtēdit eis ⁊c. Ut oſtenſa vulnerū cicatrice infidelitatis vulnꝰ ſanaret: q̄s cicatrices ⁊ tūc ſeruauit: ⁊ i iudicio ſeruaturꝰ ē. Primo ad fidē reſurrectiōis inſtruēdā. Deinde vt p̄ri ꝓ nobis ſupplicans: q̄le genus mortis ꝓ hoīe ptulerit ſp oſdat. Tertio: vt ſua morte re/dēptis q̄ miſericordiť ſint adiuti: ꝓpoſitť eiuſ/dem mortť inſinuat iudicijs. Sed poſtremo: vt i iudicio q̄ iuſte dānenť impij denunciet: oſtenſa quā ab illis accepit cicatrice. Nō ergo ex impo/tentia curādi cicatrices ſeruauit: ſed vt ꝑpetuū victorie ſue circūferat triūphum. f Habetis hic aliq̄d. Ad inſinuandā veritatē reſurrectiōis: nō ſolū tangi ſed cōueſci voluit: nō ꝙ vel ip̄e vel nos poſt reſurrectionē cibo debeamꝰ indigere: ſed vt corpꝰ nō ſpm̄ eſſe manifeſtaret: manduca/uit p̄tāte: nō neceſſitate. Aliter abſorbet aquam terra ſitiens. aliter ſolis radius calēs. Illa indi/gentia. iſte potētia. g Piſcis aſſi. Piſcť aſ/ſus: ip̄e mediator paſſus: in aq̄s hūani generis captꝰ laqueo mortť: aſſatꝰ tp̄e paſſiōis. Ip̄e ⁊ fa/uus mellis nobis ē in reſurrectiōe. Fauus mel/lis in cera. i. diuinitas in hūanitate. in huiꝰ mel/lis comeſtione ſignatur: q̄ illos in corpe ſuo ad eternā quietē ſuſcipit: q̄ cū tribulatiōes pro deo ſentiūt: ab amore interne dulcedinis n̄ recedūt. Qui hic aſſanť illic vera dulcedine ſatiabūtur. h Et cū mādicaſſet. Oēs ambages aufert: vi/ſus eſt: tactꝰ eſt. manducauit: ⁊ ne in aliq̄ ſenſus hūanos lucidificaſſe videreť: mittit manus ad ſcripturas: vt et ſi magicť artibꝰ videať potuiſſe qđ voluit: ſicut dicūt pagani: ſaltē videāt ꝓphe/tare nō potuiſſe anteq̄ natꝰ fuit. i Tūc ape/ruit. Poſt viſum: poſt cōtactū: poſt cōmemora/tā legē aperuit ſenſū: vt qđ vidēt ⁊ legūt intelli/gant. Deinde poſt ſui corpis cōmēdatā veritatē cōmēdat eccl̄ie vnitatē: ⁊ p̄dicari in noīe eiꝰ pe/nitentiā ⁊c. Oportebat xp̄m pati. Oportebat vt miniſtri q̄ pniām ⁊ remiſſionē erāt p̄dicaturi in oēs gētes: incipent ab hieroſolymis. Nō ſolū q̄ illis credita ſunt eloq̄a dei: ⁊ q̄ coꝝ ē adoptio filioꝝ ⁊ gloria ⁊ teſtamēta ⁊ legiſlatio: ſed iō etiā vt gentes varijs erro/ribus ⁊ facinoribꝰ implicite: h̄ marie indicio diue pietatť ad ſpem venie ꝓuocenť: q̄ eis qui filiū dei crucifixerūt: venia relaxať. k Vos aūt ſe. Poſtq̄ diſcipulos de v̄tute predicatiōis ꝑfecte inſtruxerit: cū repēte ſi vellet poſſet eos roborare. diſtulit dicēs: Vos aūt ſedete i ciuitate: vt ex/emplū ſeq̄ntibꝰ daret: ne impfecti predicare an̄ tp̄s preſumāt. In ciuitate ſedet: q̄ intra mētis clauſtra ſe ꝯſtringit: ne loq̄ndo exteriꝰ euageť: vt cū diuina v̄tute ꝑfecte fuerit indutꝰ tunc q̄ſi a ſeip̄o foras exeat: alios iſtru/endo. l Eduxit aūt eos. Pretermiſſis oībꝰ q̄ ꝑ q̄dragínta dies ge/ſta ſunt: p̄mo reſurrectiōis diei tacite ꝯiūgit nouiſſimū q̄ aſcēdit in celū. Et pulchre bn̄dicturꝰ diſcipulos: educit in bethaniā q̄ domꝰ obedientie dicit: q̄ q̄ ꝓpter inobedientiam ꝑuerſoꝝ deſcēdit: ꝓpter obedientiam cōuerſoꝝ aſcendit. Et q̄ eadē villa in latere mōtis oliueti eſt poſita: q̄ obediētes eccl̄ie domus apoſtolico digna hoſpitio: nō alibi q̄ in latere

ſummi mon

vobis. Ego ſū: nolite timere. Cō/turbati v̄o ⁊ ꝯterriti: exiſtimabāt
a ſ non carnem.
a b ſe ſpm̄ videre. Et dixit eis: Quid
c turbati eſtis: ⁊ cogitatiōes aſcen/dūt in corda v̄ra? Uidete manuſ
meas ⁊ pedes: q̄ egoip̄e ſū. Pal/
d pate ⁊ videte: q̄ ſpūs carnē ⁊ oſ/ſa non habꝫ: ſicut me videtis ha/
e bere. Et cum hec dixiſſet: oſtēdit eis manus ⁊ pedes. Adhuc autē illis nō credentibus ⁊ mirantibꝰ
f pre gaudio dixit: Habetis hic ali/quid qđ manducetur? At illi ob/
g tulerūt ei partē piſcis aſſi ⁊ fauū
h mellis. Et cū manducaſſet coraꝫ eis: ſumens reliq̄as dedit eis. Et dixit ad eos: Hec ſunt verba que locutus ſum ad vos cum adhuc
ſ in eadem mortali carne.
eſſem vobiſcū: quoniam neceſſe
ſ .ſ. hec verba.
eſt impleri omnia que ſcripta ſūt in lege moyſi ⁊ ꝓphetť ⁊ pſalmis
i de me. Tunc aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas. Et di/xit eis: †Quoniā ſic ſcriptū ē: ⁊ ſic oportebat chriſtum pati: ⁊ reſur/gere a mortuiſ die tertia: ⁊ p̄dica/re in nomine eiꝰ penitentiā et re/
a ſ nō i vna tm̄ gēte iudeoꝝ: vť in aliq̄ pte t̄rarū.
miſſionē peccatorum in omnes gentes: incipiētibus ab hieroſo/
ſ q̄ vidiſtis ⁊ audiſtť. a ſ q̄ p̄dicāda ſunt.
k lyma. Uos aūt eſtis teſtes hoꝝ.
ſ vt ſufficiatis ad teſtandū mittā vobis auxiliū.
ſ ſpūſſancti gratiam.
†Et ego mittā promiſſum patris mei in vos: vos autem ſedete in ciuitate quoaduſq̄ induamini
l virtute ex alto. Eduxit āt eos fo/

a Ego ſum. nō res fantaſtica ſeu illuſio diaboli/ca. b Cōturbati v̄o. Hic ꝯſr̄ deſcribiť reſurre/ctionis ꝓbatio: ꝑ h̄ ꝙ oſdit ſe verū hoīem ⁊ verū deū: ⁊ ſm̄ hūanitatē vere ſuſcitatū: vt patebit ꝓce/quēdo. c Exiſtimabāt ſe ſpm̄ videre. diuina eni ꝓ/uidētia ꝑmiſſi ſunt dubita/re ad maiorē certificationē fidei de dn̄ica reſurrectiōe. d Uidete manꝰ m. ⁊ pe. me/os. ꝑ cicatrices clauoꝝ ibi remanētes: oſtendit ꝙ erat idē corpꝰ nūero. e Pal/pate ⁊ videte. Per hoc eni oſdebať hr̄e corpꝰ verū ⁊ nō fantaſticū. f Habetiſ h̄ ali. q. manduceť. ꝑ come/ſtionē eni oſdit ſe hr̄e cor/pus viuū aīa vegetatiua aīatū. g Hec ſunt v̄ba. ꝑ h̄ ꝙ loq̄bať ſenſibiliť ⁊ etiā rōnabiliť: reducens ad me/moriā q̄ eis dixerat an̄ mor/tē ſuā: oſdit ſe hr̄e corpus aīatū aīa ſenſitiua ⁊ intelle/ctiua: ⁊ eadē qua prius. h Tūc apuit illť ſenſū ⁊c. ſicuť ꝑ precedentia ꝓbauit veritatē ſue reſurrectionis q̄tū ad hūanitatē: ſic ꝑ h̄ illā ꝓbauit q̄tū ad deita/tē: q̄ illuminare mētes igno/rantiū intellectū ſacre ſcri/pture ⁊ ſubito ē ip̄iꝰ deitatť ꝓpriū. et iō ſubdiť: i Et ſic opor. xp̄m pa. ⁊ reſur. q̄ ſicuť an̄ paſſionem declara/uit ſe eſſe verū deū ⁊ hoīem. ita etiā poſt reſurrectionē ſuā. Reſurrectio eni v̄a eſt eiuſdē i numero iterata ſur/rectio. k Et p̄dicare in no. eiꝰ pe. ⁊ re. pec. in o. gē. inci. ab hieroſolyma. Hie/ruſalē eni eſt i medio terre habitabiť: q̄ eſt in q̄rto cli/mate. ⁊ iō ab illo loco ꝯue/nienť incepit p̄dicatio euā/gelij: vt ꝑ apl̄os xp̄i alioſq̄ diſcipulos circūquaq̄ ꝑ or/bem diſꝑſos: in oēm terrā exiret ſonꝰ p̄dicatiōis eoꝝ: ſm̄ ꝙ fuerat p̄dictū Pſal. xviij. l Uos aūt teſtes eſtis hoꝝ. ſ. ſupiꝰ deſcripto/rū q̄tū ad chriſti incarnati/onē: predicationē: paſſionē ⁊ reſurrectionē. n Et ego mitto. i. mittā de ꝓpin/quo. n Promiſſū pa/tris mei in vos. ſ. ſp̄mſctm̄ in ſigno viſibili ad p̄dican/dū ꝯſtanter vbiq̄ veritatē euāgelij. o Uos aūt ſedete in ciuitate. Poſtq̄ euāgeliſta deſcripſit xp̄i reſurrectionē: hic v̄tio de/ſcribit eiꝰ aſcēſionē. Circa qđ ſciendū ꝙ in die aſcē/ſionis xp̄s bis apparuit diſcipulis ſuis. Prio in ci/uitate hieruſalē diſcipulť comedētibꝰ. quā deſcribit Lucas pleniꝰ Actť. j. c. ⁊ tūc dicit eis ꝙ nō diſcede/rent ab hieroſolymis: ſꝫ expectarēt ꝓmiſſū p̄ris. ⁊ h̄ repetiť breuiť cū d̄r: Uos aūt ſedete in ciuitate q̄aduſq̄ induamini virtute ex alto. q. d. Non eſtis ſufficiētes ad p̄dicādū ꝯſtāter v̄itatē euāgelij: do/nec ꝯfirmati fueritis ꝑ donū ſpūſſancti. ⁊ tūc prece/pit diſcipulť ſuis vt exirēt de ciuitate in montē oli/ueti vt inde viderēt eum aſcēdentē in celū. ⁊ hoc eſt qđ d̄r: p Eduxit aūt eos foras i bethaniā. i. ver/ſus bethaniā: q̄ mons oliueti ad quē exierunt eſt extra hierſm̄ in via eundi v̄ſus bethaniā: ⁊ betha/

D nia eſt

† Act. 17.

† Act. 1.

ras in bethaniā: ⁊ eleuatis mani a†
bus suis benedixit eis. †Et factū b
est dum benediceret illis recessit c
ab eis ⁊ ferebatur in celū. Et ipsi d e
a ƒ vbi pmissionē patris iussi sunt expectare.
adorantes: regressi sunt in hieru f
a ƒ quia dominum post triumphum resurrecti/
onis etiam celos penetrare vident.
salem cū gaudio magno: et erāt g h+
a b semp in templo laudantes ⁊ be/ i
nedicentes deum.

¶ Finit euāgeliū ſm Lucam:

ſ summi montis. i. christi: fundamēta fidei: spei ⁊ charitatis lo
cauit. de quo latere sacramentū sanguinis ⁊ aque qb⁹ nascat
⁊ nutriatur gaudet emanasse. De cui⁹ vertice. i. deitate: spūa
lis vnctionis munera desiderat: lucis ⁊ pacis promissa expe/
ctat. Deinde: qꝛ bethania iuxta hierusalē q̄si stadijs q̄ndecim
erat. Iste numer⁹ ꝓpter septē et octo:
q̄bus ꝯstat scripturaꝝ mysterijs accō
modus: vel vitā que nūc est ⁊ futurā:
vel vet⁹ ⁊ nouū testamētū: vel sabba/
tum aīaꝝ in futuro: ⁊ carnis resurre
ctionē ꝯtinet. Et iō q̄bus vtriusq̄ te/
stamēti sciam aperuit: q̄s oēm viuēdi
⁊ sperandi regulā edocuit: eos q̄nde/
cim stadijs in locū q̄ eis benediceret:
⁊ pcepta docēdi traderet eduxit. Re/
cte q̄ndecim stadijs locū ascensiōis a
loco passionis secreuit: vt oēs pro se
vel mori vel viuere cupiētes: ⁊ pmuꝫ
quiescēdi post mortē: et in fine a mor/
tuis resuscitādi: desiderio parit ⁊ amo
re firmaret. a In templo ⁊c. Ut in
loco orōnis inter laudū deuotiōes: ꝓ
missum sanctispūs aduentū paratis: p
omnia cordib⁹ expectēt. Sic nos post
celebrata in hierosolymis. i. visione pac: passionis ⁊ resurre/
ctionis solēnia. dño duce petam⁹ bethaniā: vt mente quieta:
corꝑis ⁊ sanguinis ei⁹ sacris imbuamur: et dom⁹ obedientie
esse curem⁹: qꝛ sicut quotidiana ei⁹ benedictiōe sublimamur:
quotidie triūphalis ascēsionis memores: laudātes ⁊ benedi/
centes deū in hierlm. i. sperata pacis visione quiescimus: simi
les hoībus expectantib⁹ dñm suum: quādo reuertatur a nu/
ptijs. h Laudātes ⁊ benedicētes deū. Lucas. qui sacer/
dotiū christi ceteris ampli⁹ exponendū suscepit: ⁊ ideo euan/
geliū suū a ministerio templi p sacerdotiū çacharie cepit: pul/
chre hoc in templi deuotione cōpleuit: cū apostolos ibi mini/
stros: scꝫ noui sacerdotij futuros: nō in victimarū sanguine:
sed in laude dei ⁊ bñdictiōe ꝯcludit. Finit expositio Luce.

¶ Nico. de lyra

nia est prope montē oliueti sita: ⁊ ibi secūdo apparuit discipu/
lis in die ascēsionis: qꝛ postq̄ apparuerat illis in ciuitate ⁊ di
xerat ꝙ irent ī montē oliueti disparuit ab illis. ⁊ cū venissent
ad montē oliueti iterum eis apparuit. Octo enim vicib⁹ alijs
apparuerat post resurrectionē suā: vt declaratuꝫ fuit Matth.
xxviij. a Et eleuatis ocu. in ce. vbi volebat ascēdere.
b Benedixit eis. i. discipulis suis. c Recessit ab eis. p̄/
sentia corporali. d Et ferebat in celū. ꝓprio motu per do
tem agilitatis. Nubes tamē ⁊ angeli apparuerunt ad ei⁹ ob/
sequium: vt habet Act. j. e Et ipsi adorātes. xp̄m ascen
dentem q̄diu potuerunt videre eū. f Regressi sunt in hie
rusalem. postq̄ pdiderūt eius aspectū. g Cū gaudio ma
gno. qꝛ omnia mysteria erant impleta in xp̄o. h Et erant
semp in templo laudantes ⁊c. Theophilus expositor refert h
ad tempus qđ fuit inter ascensione dñi ⁊ pentecosten dicens:
ꝙ licet apli ⁊ alij christi discipuli ante ascensionē xp̄i starēt in
clusi ꝓpter metū iudeoꝝ: ex ascensiōe tñ eius cōfortati exibāt
ad templū causa orōnis: licet nōdū accepissent spm̄sctm̄ in si/
gno visibili. Alij aūt expositores referūt hoc ad tp̄s post pen
tecosten. in quo apli spūsctō ꝯfortati abiecerūt a semetum iu/
deoꝝ. Dicūt enim ꝙ apli stabant in hierlm q̄si reclusi in ora/
tione positi q̄usq̄ reciperent grāꝫ spūsancti eis a xp̄o ꝓmissaꝫ.
⁊ hoc videt magis ꝯcordare ei qđ dr̄ Act. j. Tunc reuersi sūt
in hierusalē a monte q̄ vocat oliueti ⁊c. ⁊ seq̄tur: Et cū intro/
issent in cenaculuꝫ ascēdebant in suꝑiora: vbi manebāt petr⁹
⁊ iohannes ⁊c. ⁊ subdit post: Hi oēs erant pseuerātes vnani
miter in orōne cū mulierib⁹ ⁊ maria matre iesu ⁊ fratrib⁹ ei⁹.
In eodē loco receperūt spm̄sctm̄ in die pentecostes: vt habet
Act. ij. ⁊ ex tunc relicto timore iudeoꝝ ꝯfitebantur ⁊ predi/
cabant publice christū ⁊ ibant causa deuotionis ad templuꝫ.
ſm ꝙ hic dr̄: Et erant semp. i. cōmuniter vel freq̄ter.
i In templo laudantes ⁊ benedicētes deum. Cui est honor
⁊ gloria in secula seculorum. Amen. Ca. XXIIII

Moraliter. e† Una autem sabbati ⁊c. Beda.
Iuxta intellectum vero mysticum p
hoc ꝙ mulieres valde diluculo veniunt ad monumentū: da/
tur nobis exemplum discussis vitioꝝ tenebris ad dñi corpus
accedere. nam ⁊ sepulchrū illud figuram dñici habebat alta/
ris in quo corporis mysteria nō in serico nō in panno tincto:
sed instar

sed instar syndonis qua cum Ioseph inuoluit in lintheo pu/
ro debent ꝯsecrari. vt sicut ipse veram terrene nature substan/
tiā morti ꝓ nob obtulit: ita ⁊ nos ī cōmemoratione ipius pu
rum de terre germine candidūq̄ ⁊ multimodo quasi mortifi/
cationis genere castigatū linum apponamus. Aromata autē
que mulieres deferunt significāt odo
rem virtutū ⁊ orationū suauitatē qui/
bus altari appropinquare debemus. † Mar. 16. b
Reuolutio autē lapidis insinuat rese Luc. 1. b
rationē sacramētoꝝ que tegebantur
velamine littere legis q̄ in lapide scri/
pta fuit: cui⁹ ablato tegmine corp⁹ do
mini mortuū nō inuenitur: sed viuum
euāgeliçatur: qꝛ ⁊ si cognouimus ſm
carnem christum: sed iam nunc nō no
uimus. quō autēꝫ posito in sepulchro
corꝑe dñi angeli astitisse leguntur: ita
⁊ tempore ꝯsecratiōis mysterij corꝑis
christi assistere sunt credēdi. Nos er/
go exemplo deuotaꝝ mulieruꝫ q̄tiens
mysterijs celestibus appropinquam⁹:
ꝓpter euangelicā p̄sentiā seu propter
reuerentiā sacre oblationis cum oī
humilitate vultum declinemus in ter
ram: nos esse terrā ⁊ cinerē recolentes. g† Et ecce duo ex il/
lis. p quos significat bon⁹ actiuus ⁊ ꝯtēplatiuus. h† Ibāt
ipa die ⁊c. nam ipa die resurrectionis apta fuit via beatitudi/
nis que p emaus significat: eo ꝙ mater dulcedinis interp̄ta/
tur. ⁊ ex tunc christi discipuli p viam ꝯsequende beatitudinis
gradiunt. † Et ipi loquebant ad inuicem de his oībus que
acciderant. s. de iesu ꝯuersatione ⁊ ei⁹ morte ꝓut ptꝫ ex lr̄a se/
quēti. † Et ipse iesus appropinquās ibat cū illis. nā ipse dixit
Matth. xviij. Ubi sunt duo vl tres ꝯgregati in noīe meo ī me
dio coꝝ sum. ꝓpter qđ istoꝝ exēplo cū p viā incedim⁹ cōbinati
de salutiferꝭ loq debem⁹: vt xp̄m nobiscū pgentē habeam⁹: ⁊
nō solū pgentē sꝫ etiā nos docentē: sicut istis duob⁹ discipulis
cum q̄bus ibat scripturas ꝓphetaꝝ aperiebat. Sed q̄m audi/
tores legis nō iustificant sed factores. iō coꝝ oculi nō fuerunt
aperti audiēdo scripturas: sed opa pietatꝭ faciēdo ipm in spe
cie pegrini trahēdo ad hospitiū ⁊ apponēdo cibū. iō sequitur:
r† Et apti sunt oculi coꝝ. s. cordis ⁊ corꝑis ad cognoscenduꝫ
ipm. r† Et surgētes eadē hora ⁊c. nā ea q̄ sunt ad cōmunē sa
lutē nō sunt tacēda sed reuelāda. Tob. xij. Opa aūt dei reue/
lare ⁊ ꝯfiteri honorificū est. iō subdit: r† Et ipi narrabant
⁊c. Dū hec loq̄rent: iesus stetit in medio coꝝ. qꝛ ꝯgregati erāt
in ei⁹ noīe vt pmittit: inuenerūt ꝯgregatos. xj. † Et dixit il/
lis: pax vobis. ex quo ptꝫ ꝙ illi sunt pacifici q̄ vere sunt disci/
puli xp̄i. † Et dixit eis: q̄d turbati estis ⁊c. ſm sensum lr̄alē
certificauit eos de sua resurrectiōe p tria. s. p visum d. d† Ui
dete man⁹ meas ⁊ pedes meos. Et p tactū dicēs: e† Palpa
te ⁊ videte qꝛ spūs carnē ⁊ ossa nō habet. Et p gustū ibi cū di/
xit: f Habetis aliq̄d qđ manducet ⁊c. Mystice vero xp̄m
resurrexisse vidēt q̄ resurrectionis eius gloriā meditant. ipm
vero tangunt ⁊ palpant: q̄ sibi charitate copulant. j. Ioh. iiij.
Qui manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. piscē assum
offerunt ei q̄ patientiā igne tribulatiōis decoctaꝫ habēt ꝓ no
mine christi: sed illi offerūt fauū mellis q̄ mēbris eius exhibēt
opa pietatis. de q̄bus dicit Matth. xxv. Esuriui ⁊ dedistis mi
hi manducare. h† Tunc aperuit illis sensum vt intelligerēt
scripturas. ex q̄ ptꝫ ꝙ sacre scripture nō p̄nt sufficiēter intelli/
gi nisi ille aperiat q̄ habet clauem dauid. q̄ aperit ⁊ nemo clau
dit. o† Uos aūt sedete in ciuitate ⁊c. licet ei dedisset eis scri
pturaꝝ intelligentiā ⁊ cōmisisset p̄dicatiōis officiū: tñ distulit
executionē p̄dicandi vsq̄ ad sanctispūs receptionē in signo vi
sibili. p hoc insinuans ꝙ predicās actu debet p̄us habere suf/
ficientē sacre scripture noticiā ⁊ grām spūsancti p ꝯiecturā. s.
ꝙ nō sit cōscius sibi de pctō mortali. p† Et eduxit eos foras.
vt viderēt eū ascendētē. p hoc significās ꝙ ciuitās tumultuo/
sa nō est loc⁹ aptus ad diuinoꝝ ꝯtemplationē. a† Et eleuatꝭ
manib⁹ suis: bñdixit eis ⁊c. ex hoc documentū hñt suꝑiores ī
eccl̄ia: vt benedictionem dent subditis q̄ñ recedunt ab ipis.
h† Et erāt semp in tēplo. orantes deuote ꝓ recipiendo spūs/
sancti dono sicut erat eis ꝓmissuꝫ a xp̄o: ⁊ sic debem⁹ orare vt
possimus ipm recipe Matth. vij. Si vos cū sitis mali nostꝭ bo
na data dare filijs vestris: q̄to magis pater vester celestis da
hit spiritum bonum petentibus se.

¶ Finit postilla fratris Nicolai de lyra sup Lucam.

Incipit

Incipit proemiū Nicolai ð lyra ſuꝑ Iohēʒ.

Facies aquile deſuper ipoꝝ quattuor: Ezech. j. Ezechiel ꝓpheta cui aperti ſunt celi ⁊ vidit viſiones dei. vidit q̄ttuor facies in vno animali. Quattuor inq̄t facies vni: videlicet facies hominis: facies leonis: facies bouis ⁊ facies aquile. in quo deſignat̃ vna noticia de verbo incarnato q̄drupliciter deſcripta: ꝑut diffuſiꝰ dictuʒ eſt ſuꝑ Mattheum. Deſcriptio enim Matthei deſignat̃ in facie hoĩs: q2 p̄ncipaliter deſcribit facta ipſius humanitatis. Deſcriptio Iohānis deſignat̃ in facie aquile: q2 p̄ricipaliter deſcribit in chriſto excellentiā diuiē nature. Deſcriptio auteʒ Marci deſignat̃ in facie leonis: q2 p̄ncipaliter deſcribit ipſiꝰ chriſti regnū. Deſcriptio autē Luce deſignat̃ in facie bouis: qui eſt aĩal immolaticiū: q2 principaliter deſcribit ipſiꝰ chriſti ſacerdotiū. vnde ⁊ a ſacerdotio inchoat ſuum euangeliuʒ dicens: Fuit in diebus herodis regis iude ſacerdos quidam nomīe Zacharias. Aduertendū tamen ꝙ licet quilibet q̄ttuor euangeliſtaruʒ p̄ncipaliter conſiderat vnam predictarum quattuor ꝯditionum: tamē alias tres nō omittit: quia ſm̄ ꝙ dicit beatus Gregorius ſuꝑ Ezech. Quicquid in vno repereris hoc ſimul in quattuor recognoſces. ꝓpter quod aliq̄ doctores viſionē Ezechielis exponētes: dicūt ꝙ nō ſolum apparuit ei vnū aĩal habens quattuor facies predictas: ſed apparuerunt ei q̄ttuor aĩalia in oĩbus ꝯſilia: In quo deſignatur vna noticia verbi incarnati a q̄ttuor euangeliſtis ꝯcorditer: licet differēter deſcripta. Cōſiderādum tamē ꝙ Ezechiel ꝓpheta inter p̄dictas facies quattuor: vidit facieʒ aquile deſuper eminentē: in quo deſignat̃ euāgelium Iohānis reſpectu alioꝝ excellētia: ſm̄ ꝙ dr̄ in verbo p̄aſſumpto: Facies aquile ⁊c. in quo deſignat̃ euāgeliū Iohānis ceteris excellētius in tribus: q2 ſcripſit ceteris ſublimiꝰ: ſubtilius: ⁊ etiā ꝑfectiꝰ. Sublimitatē deſignat ſuꝑior ſitus. cum dr̄: Deſuꝑ. ſubtilitatem acuties viſus. cum dr̄: Aquile. ꝑfectionē ſeu integritateʒ deſignat quaternarij typus. cum dr̄: Ipoꝝ quattuor. Ad euidentiam p̄mi aduertēdum ꝙ cōtemplatio ſanctoruʒ ⁊ potiſſime euāgeliſtarū differt a cōtemplatione philoſophoꝝ. Philoſophi enī ex creaturis ꝯtemplati ſunt ipſum deum. ſic̄ ⁊ ſancti: tamē differēti modo ⁊ quaſi ꝯtrario. Cōtemplatio enī eſt actus egrediēs ab ipſo cōtemplante: ⁊ in deū terminat̃ tanq̄ in obiectum: ⁊ ideo ꝯtēplationis actus ē medius inter ꝯtemplantem ⁊ rem cōtemplatam: ⁊ ideo poteſt ad vtrūq; referri. Si igitur actus diuīe ꝯtemplationis referat̃ ad ip̄m contemplantem: ſic habet̃ ꝯtemplatio philoſophorum. Querebant enim philoſophi deum ꝯtemplari ex creaturis inq̄tum talis ſpeculatio ſeu ꝯtemplatio eſt ipſius ſpeculātis ſumma perfectio. Contemplationē enim p̄mi ⁊ ſummi intelligibilis poſuerūt felicitatē hoĩs: vt habet̃. x. Ethicoꝝ. Ex quo ptʒ ꝙ talis ꝯtemplatio erat pure ſpeculatiua: q2 querebāt talē ſpeculationē ꝓpter ſeipſam: ⁊ nō propter aliam ꝑfectionem. ꝓpter quod in tali cōtemplatione plus facit ſubtilitas intellectꝰ q̄ feruor affectus. Si autem referat̃ actus ꝯtemplatiōis diuine ad ipſam rem cōtemplatā: quod fit quādo talis cōtemplatio queritur propter amorē rei cōtemplate: vt ex tali cōtēplatiōe ipſe cōtemplans inardeſcat in amorē diuinū. ſic habet̃ ꝯtemplatio ſanctoꝝ ⁊ potiſſime euangeliſtarum. Ex quo ptʒ ꝙ talis cōtemplatio nō eſt pure ſpeculatiua: q2 nō queritur ꝓpter ipſum ſpeculari: ſed ꝓpter amorē ipſius obiecti cōtemplati. ⁊ ideo in tali cōtemplatione plus facit feruor affectus q̄ ſubtilitas intellectus. ꝓpter quod beatus Dionyſius. vij. ca. celeſtis hierarchie dicit ꝙ in cōtemplatione diuinorum proprium eſt amoris calidum ſuꝑferuens ⁊ acutū: q2 amans nō eſt contentus amati ſuꝑficie: ſed nititur q̄tum poſſibile eſt eius intima penetrare. ꝓpter quod dicit Hugo cōmētator ibidē: Ubi ſcientia foris ſtat dilectio intrat. igitur quia beatꝰ Iohānes euāgeliſta ceteris euāgeliſtis xp̄m feruētius dilexit. ideo eiꝰ ſecreta intimius penetrauit. ꝓpter quod ſubtiliꝰ ſcripſit: qḋ notat̃ in facie aquile. que tantam ꝑſpicacitateʒ habet in viſu ꝙ ſolem in rota ſua oculis irreuerberatis intuet̃: vt dicit Augꝰ. in libro de moribꝰ eccl'ie. ⁊ de hoc poteſt expōi illud quod ſcribit̃ Iob. xxxix. Nunquid ad p̄ceptum tuū eleuabit̃ aquila: ⁊ in arduis ponet nidum ſuū? Hoc enī verbum dr̄ de Iob negatiue: ſed de deo affirmatiue: ſicut ptʒ ibideʒ. ⁊ merito: q2 ad p̄ceptum dei humana aquila noſtra videlicet beatus Iohannes euāgeliſta eleuata eſt de terrenis ad celeſtia: quia ad verbū xp̄i vocantis dimiſit thorū nuptialem: et eleuatus eſt ad ꝯtinentiā virginaleʒ: q̄ eſt vita celeſtis: ſicut dicit beatus Hiero.

Hiero. in ſermone de aſſumptiōe beate virginis. Profecto in carne p̄ter carnem viuere: nō terrena vita eſt ſed celeſtis. vnde in terris angelicā gloriaʒ acq̄rere maioris ē meriti q̄ habere. Eſſe enī angelū felicitatis eſt: eſſe virginē v̄tutis. dum h̄ obtinere viribus nitit̃ cū gratia qḋ angelus habet a natura. Et talis eleuatio fuit diſpoſitio in Iohāne ad ſubtilius contemplandū ⁊ deſcribendū diuia. Contrariorum enim ꝯtrarie ſunt cauſe. Laſciuia autē carnalis inducit intellectꝰ hebetudinem: vt dicit beatꝰ Grego. xxx. moral'. ergo ꝑ oppoſituʒ continentia virginalis diſponit ad eius ſubtilitatē. Sed cōſummatio huius ſubtilitatis ſubdit̃ in auctoritate p̄miſſa cum dr̄: In arduis ponet nidū ſuū. Nidus enī eſt locus vbi volucres ſe reclinant ⁊ quieſcunt. Nidus igit̃ Iohānis fuit ſinus ſaluatoris. q2 ſuꝑ pectus eiꝰ ſuauiter recubuit: ⁊ inde fluenta euāgelij ceteris vberius potauit. ⁊ ideo ſequit̃: Oculi eius de longe ꝓſpiciunt: q2 ipſi adhuc manēti in terra: reuelata ſunt ſecreta celeſtia. ⁊ q2 ſubtilius ſecreta celeſtia cognouit: ꝑ conſequens ⁊ ſubtilius ſcripſit. Scd'o dico ꝙ Iohānes ceteris euāgeliſt' ſcripſit ſublimiꝰ: ⁊ differt hoc mēbrū a p̄cedenti: q2 de infimis pōt fieri ſubtilis deſcriptio: ſed ſublimitas deſcriptiōis importat altitudinē materie. qḋ ꝯuenit Iohāni euangeliſte: q2 alijs euāgeliſtis ad deſcribendū xp̄i humanitatē intētis: beatꝰ Iohannes ad ꝯtemplādū ⁊ deſcribendū eius diuinitatē p̄ncipalit̃ aſcēdit: ꝓpter qḋ alij tres euāgeliſte figurati ſūt ꝑ aĩalia in terra gradiētia: videlicet ꝑ hoīem: vitulū ⁊ leonē. Iohes autē figuratꝰ eſt ꝑ aquilā in altū volantē: in q̄ deſignauit ſecūduʒ ſcʒ eiꝰ ꝯtemplationē ⁊ deſcriptionē ſuꝑ alios trāſcendentē. qḋ notat̃ in v̄bo preaſſumpto cū dr̄: Deſuꝑ. ⁊ id'o de hoc pōt exponi illud pſal. xvij. Aſcēdit ſuꝑ cherubin ⁊ volauit. Cherubin dicunt̃ a plenitudine ſciētie: ⁊ ideo ſignificant euāgeliſtas qui fuerūt repleti ſpū ſapiē diuine. ꝓpterea vocantur aĩalia plena oculis in circūitu ⁊ intus. Apoc'. iiij. Sup iſta cherubin aſcēdit ⁊ volauit: q2 ꝯtēplatione alioꝝ euāgeliſtaꝝ trāſcēdit diuinitatē xp̄i pre ceteriſ ſpeculādo: ⁊ q̄tū poſſibile eſt ſublimiꝰ deſcribendo. ꝓpter qḋ dicit Augꝰ. ꝙ ſi altius intonuiſſet: totus mūdus cape nō potuiſſet. Tertio in v̄bo p̄ſumpto oſ̄dit̃ cōtemplatio ⁊ deſcriptio Iohīs alijs ꝑfectior: ⁊ h̄ in duobꝰ in q̄bus ſuppleuit illud qḋ ab alijs euāgeliſtis fuerat dimiſſū: ſm̄ ꝙ dicit Hiero. libro illuſtriū viroꝝ. Primū eſt: q2 a tpibꝰ Iohānis ſurrexit error hebionitaꝝ q̄ dicebant xp̄m eſſe hominem purū: ⁊ ꝑ ꝯſequēs ante mariā nō fuiſſe. ꝓpter qḋ beatꝰ Iohānes rogatꝰ ab aſie epiſcopis ſcripſit euāgeliū: i cuiꝰ principio oſ̄dit diuinā xp̄i naturaʒ in qua eternaliter preceſſit mariam. Secundū eſt ꝙ cum Iohānes legiſſet Matthei: Marci ⁊ Luce euangelia: illa ꝓbauit: ⁊ eos vera dixiſſe firmauit: verūtamen tantūmodo hiſtoriā chriſti texuerant q̄tum ad illum annum in quo paſſus eſt: videlicet poſt Iohānis baptiſte incarcerationem. ꝓpter qḋ ip̄e Iohānes euāgeliſta in ſuo euāgelio narrauit geſta ſuꝑioris anni anteq̄ Iohes baptiſta in carcere clauderet̃. Ex q̄ ptʒ ꝙ ꝑfectiꝰ alijs ſcripſit. que q̄dē ꝑfectio in v̄bo p̄aſſumpto in numero q̄ternario deſignat̃. cum dicit̃: Ipſoꝝ q̄ttuor. Quaternarius enī numerꝰ eſt p̄mus numerus quadratꝰ. Qr̄ aūt ꝑ quadratū ꝑfectio deſignetur: ptʒ ꝑ ph̄m j. Ethicoꝝ. vbi cōparat virtuoſum corp̄i quadrate. q2 ſicut corpus quadratū bn̄ ſedet in oĩ latere: ſic virtuoſus ſe bene habʒ in quacūq; fortuna ꝯtingēte. Quadratura p̄us inuenit̃ in numeris q̄ in corporibus: ſic ⁊ vnitas prior eſt ipſo puncto. ⁊ ideo ꝑfectio p̄mo ⁊ p̄ncipaliter deſignat̃ in numero q̄ternario. que quidē ꝑfectio in euāgelio Iohānis pre ceteris inuenit̃: vt ptʒ ex dictis. ⁊ ideo de hoc pōt exponi illud Ezech. j. Cūq; aſpicerē aĩalia apparuit vna rota habens q̄ttuor facies. Intuēti enī diligenter q̄ttuor euāgelia apparet euangeliuʒ Iohānis alijs ꝑfectius: vt dictuʒ eſt: ⁊ hoc deſignat̃ cum dr̄: Apparuit vna rota: quia figura circularis eſt ꝑfectiſſima: ſed vlterius dicit̃ ꝙ hec rota habet quattuor facies: quia euangeliū Iohannis continet q̄ttuor partes p̄ncipales: q2 primo deſcribit ipſiꝰ dei eternalē ꝓceſſionē dicēs: In p̄ncipio erat verbū. ſecundo per ip̄m generalē rerū ꝓductionē dicens: Oĩa ꝑ ip̄m facta ſūt. tertio deſcribit eius temporalē incarnationē dicens: Et v̄buʒ caro factū eſt. ⁊ ꝯſequēter deſcribit opera que chriſtꝰ in carne humana aſſumpta peregit. quarto ꝑ ipſum filium dei incarnatum oſtendit finalem generis humani glorificationem. propter quod in fine ſui euangelij concludit: Hec autem ſcripta ſunt vt credatis quoniam ieſus eſt filius dei: ⁊ vt credētes vitam habeatis. Et patet ordo huius euangelij ad alia: quia prius eſt ordine perfectionis: licet ſit poſterius ordine temporis. patet etiam ordo partium huius euangelij in ſe. Et in hoc iſte prologus terminatur.

¶ a Hic eſt iohānes. Aug⁹. Omnibus diuine ſcripture paginis euāgelium excellit: q͛ q̄d lex et ꝓphete futurū ꝑdixerūt: h̄ cōpletuʒ dicit euangeliū. Inter ipſos aūt euāgeliorū ſcriptores iohannes eminet ī diuinorū myſteriorū ꝓfunditate: q̄ a tēpore dn̄ice aſcenſiōis ꝑ annos .lxv. verbuʒ dei abſq̧ āminiculo ſcribēdi vſq̧ ad vltima Domiciani ꝑdicauit tēpora. Sed occiſo domiciano cū ꝑmittente nerua de exilio rediſſet epheſum: cōpulſus ab ep̄is aſie: de coeterna patri diuinitate xp̄i ſcripſit aduerſus hereticos: qui eo abſente irruperant in ei⁹ eccl'ias q̄ xp̄m ante mariā fuiſſe negabant. Un̄ merito in figura q̄ttuor aīalium aquile volanti cōparat̄ q̄ volat altius ceterꝭ aīalib⁹: ⁊ ſolis radios irreuerberatis aſpicit luminib⁹. Ceteri quippe euāgeliſte q̄ tp̄alē xp̄i natiuitatē ⁊ tp̄alia eius facta q̄ geſſit ī hoīe ſufficienter exponunt: ⁊ de diuinitate pauca dixerūt q̄ſi aīalia greſſibilia cū dn̄o ambulant in terra. Hic aūt pauca de tp̄alib⁹ ei⁹ geſtis ediſſerēs: ſed diuinitatꝭ potentiā ſublimi⁹ ɔtēplās: cū dn̄o ad celū volat. Qui enī ſupra pectus dn̄i in cena recubuit: celeſtis hauſtū ſapiē ceteris excellenti⁹ de ipſo dn̄ici pectoris fonte potauit. Legerat ſiq̄dē euāgelia triū euāgeliſtarū: ⁊ approbauerat fidem eorū ⁊ veritatē: in q̄b⁹ deeſſe vidit aliqua geſtarū rerū hiſtorie: ⁊ ea maxie q̄ domin⁹ geſſit ꝑmo ꝑdicatiōis ſue tp̄e. ſ. anteq̄ iohēs baptiſta clauderet̄ in carcere. Hec ergo q̄ſi dimiſſa ab illis ſcribit iohānes q̄ fecit ieſus anteq̄ iohēs traderet̄: ſʒ maxime diuinitatē xp̄i ⁊ trinitatis myſteriū cōmēdare curauit. Tres ſiq̄dem alij euangeliſte dicta ⁊ facta dn̄i tp̄alia: q̄ ad informādos mores vite p̄ſētis maxie valent copioſi⁹ ɔſecuti: circa actiuā vitā ſūt verſati. In q̄ laborat̄ vt cor mūdet̄ ad videndū deū. Iohānes v̄o pauca dn̄i facta dicit: v̄ba vero dn̄i q̄ trinitatꝭ vnitateʒ et vite et̄ne felicitatē inſinuāt: diligenti⁹ cōſcribit: ⁊ ſic in ɔtēplatiua vita virtute cōmēdāda: intētionē ſuā ⁊ ꝑdicationeʒ te-
Joh.2.a nuit. In q̄ ɔtēplatiua vacat̄ vt de⁹ videa-
Joh.19.c tur. Iſte ſiq̄dē eſt iohēs quē dn̄s de fluctiuaga nuptiarū tēpeſtate vocauit ⁊ cui matrē virginē v̄gini cōmēdauit. b Nuptiarū vinū ⁊c̄. Uinū aliud ē nuptiale: aliud ſpūale. Nuptiale vinū ad l̄ram poſſumus dicere: q̄d de aq̄ ſubſtitutū ē. Spūaliter ꝑ vinū q̄d defecit ī nuptijs: poſſum⁹

legem

¶ Prolog⁹ ſancti Hieronymi in euangeliū ſc̄m Iohannē incipit.

a Hic eſt iohānes euāge a b
liſta vnus ex diſcipu- c
lis dn̄i qui virgo ele- d
ct⁹ a deo ē †quē de nu e
ptijs volentē nubere
vocauit de⁹. Cui v̄ginitatꝭ ī hoc f
duplex teſtioniū ī euāgelio dat̄:
ſ ecce vnū. ſ hic aliud ⁊c.
ꝙ ⁊ p̄ ceterꝭ dilect⁹ a dō d̄r: †⁊ huic g h
matrē ſuā pendēs in cruce cōmē-
dauit dn̄s: vt virginē virgo ſer-
uaret. Deniq̧ māifeſtās ī euāge- i
ſ .ſ. iohannes vel deus.
lio ꝙ erat ipē incorruptilis verbi k l
a ſ verbū caro f.
op⁹ inchoās: † ſolus v̄bū carnē fa m
ctū eſſe: nec lumē a tenebris com
prehenſuʒ fuiſſe teſtat̄. † Primū ſi n
gnuʒ ponens q̄d in nuptijs fecit
a ſ deus vel iohannes. b ſ .ſ. inuitatus de vino nuptiarū in vinum nouum quo inebriatur de calice preclaro domino a ſe inuitato.
dn̄s oñdens ꝙ ipē erāt vt legēti o p
bus demōſtraret ꝙ vbi dn̄s inui q
ſ lex coniugij.
b tatus ſit deficere nuptiarū vinū r
debeat: vt ⁊ veterib⁹ immutatis: s

Eiuſdem Nicolai expoſitio prologi beati Hieronymi ſuper Iohannem.

a Hic eſt Iohānes. Huic euāgelio q̄d eſt ceteris ꝑfecti⁹: vt p̄ʒ ex dictꝭ. beatus Hiero. hūc prologū ꝑmittit: in q̄ ꝑncipalit̄ tria facit: q͛ ꝑmo deſcribit ſcriptoris hui⁹ euāgelij cōmēdationē. ſc̄do ipſi⁹ euangelij ordinationē. ibi: Cū poſt oēs. tertio ponit Hiero. ſuā excuſationē. ibi: Quorū tn̄. Prima diuiditur in q̄ttuor. q͛ ꝑmo deſcribit̄ ipſi⁹ Iohānis ſtatus. ſc̄do ſue deſcriptiōis modus. ibi: Deniq̧ manifeſtās. tertio deſcriptiōis tempus ⁊ locus. ibi: Hoc autē euāgeliū. quarto iohānis obitus. ibi: Hic eſt iohānes. Prima in duas: q͛ primo ponit̄ ipſi⁹ iohānis cōmēdatio. ſc̄do cuiuſdā dicti in ea ꝓbatio. ibi: Cui virginitatꝭ. Circa primū iohānes a q̄ttuor cōmendat̄. q͛ ꝑmo deſcribit̄ ei⁹ cōmendatio ex ꝓprio noīe. cū d̄r: Hic eſt iohānes. q̄d interpretat̄: in q̄ eſt gr̄a. Sicut enī iſaac in veteri teſtamēto ⁊ iohānes baptiſta in nouo: ſortiti ſūt ſua ꝓpria noīa ex diuīa ꝑordinatione: † Joh.2.a ad ſignificanduʒ ipſorū ꝓprietatē: vt p̄ʒ Geñ. xvij. de iſaac. ⁊ Lu. j. de iohāne baptiſta. ita credēdū eſt ꝙ ipe ex diuīa preordinatiōe noīat⁹ ſit iohānes ꝓpter plenitudinē gr̄e: q̄uis nō ſit ſcriptū: q͛ nō oīa ſunt ſcripta: vt h̄r in fine hui⁹ euāgelij. ſc̄do cōmēdat̄ ex officio. cū ſubdit̄: b Euāgeliſta. q͛ ex diuīa ordinatiōe habuit officiū ſcribendi euāgeliū. † Joh.19.c nō enī ꝓprie loquēdo d̄r euangeliſta doctor euāgelij vel ipſi⁹ predicator: ſed ille q̄ ex officio eſt ei⁹ ɔſcriptor. tertio cōmendat̄ ex cōuictu. cū d̄r: c Unus ex diſcipulis dei. ⁊ inter alios fuit de ꝑmis chriſti diſcipulis: vt. j. patebit. ⁊ pre ceterꝭ xp̄o magꝭ familiaris: quod ē indiciū ſue virtutis. q̄rto cōmēdat̄ ex virtutꝭ actu. cū d̄r: d Qui virgo a deo electus eſt. Act⁹ enī magne v̄tutis eſt ɔtinētia v̄ginalis. ꝓpt̄ q̄d de ipā dicit ſaluator Mat. xix. Nō oēs capiūt verbū iſtud: q͛ pauci p̄nt ad hanc pfe- † Joh.1.b ctionē attingere. ꝓpter q̄d ibideʒ ſubdit̄: Sūt eunuchi q̄ ſe caſtrauerūt ꝓpter regnū celorū: q̄ pōt cape capiat. Tempus aūt q̄ iohānes vocat⁹ eſt ad ɔtinētiā virginalē oñdi- † Ibi.2.b tur. cum d̄r: e Quē de nuptijs ⁊c̄. de q̄b⁹ nuptijs dicetur. j. ij. ca. Sed cōtra hoc videt̄ eſſe illud q̄d d̄r Mat. iiij. ꝙ iohānes vocat⁹ eſt cū iacobo fratre ſuo de naui vbi erāt cū ʒebedeo patre eorū. dicendū ꝙ triplex fuit hui⁹ iohannis vocatio. Primo enī fuit vocat⁹ ad ipſi⁹ noticiaʒ aliqualē. ⁊ de iſta vocatiōe habet̄ Ioh. j. q̄n andree petenti: Rabbi vbi habitas? r̄ndit ieſus: Ueni ⁊ vide. q͛ cum ipſo andrea erat iohānes: vt. j. videbit̄. Sc̄do vocat⁹ eſt ad ipſius xp̄i familiaritatē. ⁊ de hac loq̄tur hic Hiero. q͛ iſta vocatio d̄ nuptijs facta ē. ⁊ ex tūc iohānes fuit xp̄o familiaris ꝓpter mūdiciā ɔtinētie v̄ginalis. Tertio vocatus fuit ad apl'atū: q̄n relictꝭ retib⁹ ⁊ p̄re cū fratre ſuo ſecutus ē ieſuʒ. Et de iſta vocatiōe loq̄tur Matthe⁹. Ex q̄ p̄ʒ ꝙ verbū Matthei nō ɔtrariat̄ v̄bo Hiero. f Cui v̄ginitatis. Hic ɔſ̄r ꝓbat̄ quoddā ꝓpoſitū in ꝑcedēti cōmēdatiōe. Cōmēdauerat enī Hiero. iohānē ex q̄ttuor. ſ. ex noīe: ex officio: ex cōuictu ⁊ ex virtutꝭ actu. Tria aūt ꝑma erāt manifeſta. nō ſic aūt q̄rtū videlicʒ v̄ginalis ɔtinētia. iō iſtud ꝓbat Hiero. duplici teſtimonio. Primū ē ſpecialꝭ dilectio xp̄i ad ipm̄ q̄ erat ſue v̄ginitatis ſignuʒ: q͛ ſc̄m ꝙ d̄r Eccl'i. xiij. Omē aīal diligit ſile ſibi: volatilia ad ſilia ſibi ɔueniunt: ſic oīs caro ad ſibi ſilem ɔiunget̄: ⁊ oīs hō ſibi ſili aſſociabit̄. De xp̄o aūt nulli eſt dubiū q̄n fuerit v̄go ⁊c̄. ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: Cui v̄ginitatis in h̄ duplex teſtimoniū dat̄ in euangelio. primū aūt teſtimoniū tangit̄. cū d̄r: g Qz ⁊ p̄ ceteris a deo dile. d̄r. ſicut. j. xxj. Uidit illū diſcipulū quē diligebat ieſus ⁊c̄. Sc̄m aūt teſtimoniū virginitatꝭ iohānis fuit recōmendatio matris xp̄i in cruce ſibi facta: vt virgo virgini deſeruiret: ⁊ eſſet adinuicē grata ſocietas: ⁊ florid⁹ aſpect⁹: ſc̄m ꝙ dicit Hiero. in ſmone de aſſūptione v̄ginis marie. ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: h Et huic matrē ſuā pendēs in cruce commēdauit: vt v̄go virginē ſuaret. i Deniq̧. Hic ɔſ̄r oñdit̄ ſcribēdi mod⁹ quē tenuit iohānes in ſcribēdo iſtud euāgeliū: q͛ ſcribēdo xp̄i naturā incipit ab emanatiōe incorruptibilꝭ v̄bi. ꝑ h̄ oñdit in xp̄o naturā dīnā: ⁊ talꝭ modus incipiēdi debebat̄ iohāni ꝓpter incorruptionē carnis ſue. ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: Deniq̧ manifeſtās in euāgelio: incipiēdo euāgeliū. k Qz erat ipē. i. in corruptionē carnis ſue. l Incorruptibilis v̄bi opus inchoans. q͛ ab h̄ ſuū euāgeliū incepit dicens: In ꝑncipio erat verbū ⁊c̄. m Solus verbū carnē factū eſſe. nec lumē a tenebris cōprehēſuʒ fuiſſe teſtat̄: q͛ alij euāgeliſte nō loquunt̄ de ꝓprietatib⁹ verbi: ſicut iſte. ſiliter deſcribendo facta xp̄i humanitus geſta incipit ab illo ſigno q̄ xp̄s inuitat⁹ ad nuptias deficiēte vino aquā ɔuītit ī vinū: vt habet̄. j. ij. ca. ⁊ ꝑ h̄ deſignat̄ ꝙ in illis q̄ inuitāt xp̄m ad nuptias ſpūales ꝑ aggreſſuʒ ɔtinētie virginalꝭ. debʒ deficere delectatio carnalꝭ. q̄ ꝑ vinū deſignat̄ vt aqua ɔuertat̄ nouo mō in vinum ꝑ xp̄m mutādo carnalē delectationē in ſpūalē. ⁊ h̄ mō incipiēdo deſcriptionem operū xp̄i oſtendit ſuam virginitatē. ⁊ hoc eſt quod dicit̄: n Primū ſignum ponens q̄d in nuptijs fecit dn̄s. mutando aquā in vinum. o Oñdens ꝙ ipſe erat. ſ. ſegregatus a delectatione carnali ꝑ ɔtinentiam virginalem. p Ut legentib⁹. ſuum euangelium. q Demōſtraret ꝙ vbi dn̄s inuitat⁹ ſit. i. in nuptijs ſpiritualib⁹. r Deficere vinū nuptiarū debeat. i. delectatio carnalis. s Et veterib⁹ imutatis. i. delectatiōe carnali q̄ corruptionē inducit mutata ī ſpūalē q̄ renouat aīaʒ.

Noua omnia

legem ꝯiugij intelligere: q̃ ante aduentū chriſti fere ab oib⁹ cu
ſtodiebat. qꝛ tūc dicebat: Creſcite ⁊ mĺtiplicamini: ⁊ ſteriles
que nō pariebāt: magno opprobrio cuſtodiebant. Sed veni
ente xp̄o: iā in q̄buſdā cepit vinū illud deficere: ⁊ aliud vinū
ſcȝ virginitat' creſcere: ſicut in maria: iohāne: ſtephano: et in
plurib⁹ alijs. Jdeo aūt dr̄ vinū ꝯiuga
le ipſa lex ꝯiugij: qꝛ ſicut vinū inebri
at hoiem: et a ſtatu ſue mētis alienat:
ſic lex cōiugij alienat hoiem ab his q̄
dei ſunt: ⁊ ſollicitū eū facit circa mun
danas res q̄b⁹ ſe ⁊ ꝯiugē ⁊ prolē nu
trire queat. Caſtitas vero dr̄ vinum
ſpūale: qꝛ qđ iſtud facit ſeclo: illud fa
cit deo: qꝛ facit poſtponere mūdana:
et celeſtib⁹ inhiare. Et iō poſuit h̄ vt
demōſtraret: ꝙ vbi dn̄s eſt inuitat⁹. i.
in mētib⁹ illoꝝ ad quos inuitatus ve
nit vinū nuptiaꝝ. i. veteris ꝯſuetudi
nis debet deficere: ⁊ veterib⁹ immuta
tis. i. dimiſſis oīa appareāt noua que
a xp̄o nouo hoie ꝯſtituunt. a Et
hic iohes. Johānes interp̄tat gratia
dei ſiue in q̄ eſt grā: vel cui donatū ē.
Cui autē theologoꝝ donatum eſt ita
abſcōdita ſummi boni myſteria pene
trare: ⁊ ſic hūanis mētib⁹ intimare.
Finit expoſitio prologi.

ſ. i. virginitas appareat.

noua oīa q̄ a xp̄o inſtituunt ap a
pareāt. Hoc aūt euāgeliū ſcripſit b
in aſia: poſtea q̄ꝫ in pathmos in c
ſula apocalypſim ſcp̄ſerat: vt cui d
in pūcipio canonis incorruptibi
le pn̄cipiū pnotat ī geneſi: ei etiā e
incorruptibil' finis p virginez in f
apocalypſi redderet: dicēte xp̄o. g
a ⁊ Ego ſuȝ alpha ⁊ o. Et hic ē iohā h
nes: q̄ ſciēs ſupueniſſe diē receſ
ſus ſui: ꝯuocat' diſcipulis ſuis in i
epheſo: p mĺta ſignoꝝ experimēta k
promens xp̄m deſcēdēs in defoſ l m
ſum ſepulture ſue locū: facta ora n o

ſ angelos.

tione poſit⁹ eſt ad p̄res ſuos: tam p
extrane⁹ a dolore mort' q̄ꝫ a cor
ruptione carnis iuenit alienus.
Cū poſt oēs euangeliū ſcripſit: ⁊ q
h̄ virgini debebat. Quoꝝ tn̄ vel r s
ſcriptoꝝ tp̄is diſpoſitio vl' libro t v
rū ordinatio: ideo a nobis p ſin x

ſ per ſingla. ſ vl' vt neſciētib⁹ deſideriū eēvidet y

gula n̄ expōit: vt ſciēdi deſiderio
collato ⁊ q̄rentib⁹ fruct⁹ laboris: ȝ
⁊ deo magiſterij doctrīa ſeruet.
Finit prologus.

Incipit
Nico. de lyra

a Noua oīa q̄ a xp̄o inſtituunt. i. re
parant: Appareant. b Hoc autē.
Hic ꝯn̄r oſtēdit tp̄s ⁊ loc⁹ in q̄ iohes
ſcripſit iſtud euangeliū. Loc⁹ eſt aſia
minor in q̄ metropolis eſt epheſus. in
qua plurimū iohānes fuit ꝯuerſatus.
⁊ hoc eſt qđ dr̄: Hoc aūt euāgeliū ſcri
pſit in aſia: qꝛ de h̄ rogat⁹ fuit ab aſie
ep̄is rōne p̄dicta. Tēp⁹ āt deſcriptiōis
hui⁹ euāgelij fuit poſtq̄ꝫ iohes redie
rat de relegatione exilij vbi Apocaly
pſim ſcripſerat ī inſula q̄ dr̄ pathmos.
⁊ hoc eſt quod dr̄: c Poſtea q̄ꝫ in
pathmos inſula apocalypſim ſcripſe
rat. Sed qꝛ poſſet aliq̄s q̄rere quare li
ber apocalypſis ponit' vltim⁹ in cano
ne: cū fuerit deſcript⁹ ante illud euangeliū. Jdeo ad h̄ rn̄det
Hiero. dicēs: ꝙ hoc factū eſt vt finis canonice ſcripture pn̄ci
pio rn̄deret: qꝛ ſcriptura canonica incipit a pn̄cipio incorru
ptibili. cū dr̄: In pūcipio creauit de⁹ ⁊c̄. Et ideo ꝯueniens fu
it ꝙ finis ipſius incorruptibilis p virginez deſcriberet. Vn̄
⁊ liber Apocalypſis in finali beatitudine terminat q̄ cōſiſtit
in reductiōe creature ad ipm̄: ſicut p creationez egreditur ab
ipſo. de qua creatiōe agit' in canōis pn̄cipio. ⁊ hoc eſt qđ dr̄:
d Ut cui in pn̄cipio canonis ⁊c̄. i. ipſi deo a q̄ creatura egre
ditur. e Ei etiā incorruptibil' finis p virginē. i. p iohānē.
f In apocalypſi redderet. qꝛ ibi deſcribit' finis creature ſi
cut ⁊ pn̄cipiū. ꝓpter qđ ſubdit': g Dicēte xp̄o: Ego ſum
alpha ⁊ o. Apoc'. vlt'. Alpha enī eſt pma lr̄a greci alphabe
ti: O vero vltīa: ⁊ p hoc deſignat ꝙ ipe xp̄s ē pn̄cipiū ⁊ finis
ſacre ſcp̄ture: ac etiā toti⁹ ſcp̄ture vere: qꝛ ē v̄itas pma: a qua
oīs alia v̄itas deriuat. h Hic eſt io. Hic ꝯn̄r deſcribit' ipſi⁹
iohānis felix obitus quod oñdit' de duob⁹. Primo qꝛ ex di
uina reuelatione p̄ſciuit ſe vocatū ad celeſte regnū. ⁊ hoc eſt
qđ dr̄: Hic ē iohānes q̄ ſciens ſupueniſſe diē receſſus ſui de h̄
mundo. i Cōuocatis diſcipulis ſuis in epheſo. q̄ erat me
tropolis illi⁹ terre. k Per multa ſignoꝝ experimenta. qꝛ
ſenſibiliter viderat multa miracula virtute xp̄i facta.
l Promens xp̄m. qꝛ talia ſunt diuinitat' xp̄i oſtēſiua. Se
cūdo qꝛ ſpeciali modo obijt: nō ſentiēs dolorē mortis. ⁊ h̄ eſt
qđ dr̄: m Deſcēdens. ꝓpria volūtate. n In defoſſuȝ
ſue ſepulture locū. vt hr̄ in legēda ſua. o Facta orōne po
ſitus eſt ad p̄res ſuos. i. ad ſctōs p̄res veter' teſtamenti: q̄ iam
erāt in glīa celeſti. p Tam extrane⁹ a dolore mort'. nō di
cit a morte: qꝛ mortu⁹ fuit p ſeparationē aīe a corpe: qꝛ q̄libet
hō debitor ē mort' ex pmi parētis trāſgreſſiōe: ſm ꝙ dr̄ Heb.
ix. Statutū ē hoib⁹ ſemel mori: ſȝ dolorē mort' nō ſenſit ex p
uilegio ſpeciali in ſignū integritat' v̄ginalis. ꝓpter qđ ſubdi
tur: Et a

tur: Et a corruptiōe ſubdit' alien⁹. q Vn̄ poſt oēs. Poſita
cōmēdatiōe iohis. hic Hiero. oñdit ordinē ſue deſcriptiōis: qꝛ
vltim⁹ int' euāgeliſtas ſcripſit euāgeliū: ⁊ h̄ decebat v̄ginē: qꝛ
taciturnitas ⁊ verecūdia debēt eſſe annexe v̄ginitati. ⁊ hoc ē
qđ dr̄: Vn̄ poſt oēs euāgeliū ſcripſit ⁊ hoc debebat virgini ra
tione p̄dicta. r Quoꝝ tn̄. Hic pōit
Hiero. ſuā excuſationē a diligēti ptra
ctatiōe ordis euāgeliſtarū ⁊ euāgelio
rū dicens: ꝙ illa in generali tm̄modo
tetigit triplici de cā. Primo qꝛ p hoc
ꝙ in generali tangit': excitat' deſideri
um in legētib⁹ ad pfecti⁹ cognoſcēdū.
Scđo ex tali deſiderio homo laborat
ad pfectiorē cognitionē q̄rendā: ⁊ tal'
labor eſt ei meritori⁹. Tertio qꝛ p hoc
doctrina magiſterij ipſi deo reſeruat':
q̄ veritatē reuelat q̄rentib⁹ taliter: et
hoc eſt qđ dr̄: Quoꝝ tn̄. i. euāgelioꝝ.
s Uel ſcriptoꝝ. i. euāgeliſtarum.
t Tp̄is diſpoſitio. in quo tp̄e q̄libet Apoc. i. d
eoꝝ ſcripſit. v Libroꝝ ordinatio:
id eſt quare euangeliū Matthei ſit p
mū. Marci ſecūdū: ⁊ ſic de alijs.
x Jdeo a nobis p ſingula nō expo
nit' vt ſciendi deſiderio collato. ī fide
lib⁹ iſta legētib⁹. y Et q̄rētib⁹. hoꝝ
pfectā cognitionē. ȝ Fruct⁹ lab.
⁊ dō ma. do. ſer. qꝛ parat⁹ eſt reuelare
veritatē fideliter inq̄rētibus ipam.
Finit expoſitio prologi.

Poſtilla fratr' Nicolai de lyra ſup Johannez euangeliſtam incipit.

Ca. I

In pn̄cipio erat ver
bum. Scđm ꝙ ptȝ
ex predict' intentio
beati Johānis eſt
diuinitatez dn̄i nr̄i
ieſu chriſti pn̄cipa
liter declarare: ad
extinguendū here
ſim hebionitarum
extūc inſurgentez:
qui dicūt chriſtum
purū hoiem: ⁊ p ꝯn̄s ante mariā nul
lo modo fuiſſe. Et iō in h̄ euāgelio ſic ꝓcedit: qꝛ pmo diuinita
tē xp̄i p rōnē q̄ꝫtū poſſibile eſt ꝓbat. ſcđo ipam p miracula ab
ipſo facta manifeſtat in pn̄cipio ſequentis ca. ibi: Tertia die.
Prima in duas. qꝛ pmo diuinitatē xp̄i oñdit. ſcđo declarat q̄
liter hoc ſibi innotuit. ibi: Et vidim⁹. Prima ī duas: qꝛ pmo
declarat ipſi⁹ filij dei eternā generationē. ſcđo tpalē ipſius in
carnationē. ibi: Fuit hō. Prima in duas: qꝛ pmo determinat
de ipſo filio dei q̄ꝫtū ad ei⁹ eſſe ſeu generari. ſcđo q̄ꝫtū ad eius
opari. ibi: Omīa p ipm̄. Circa pmū q̄ttuor declarat. pmuȝ eſt
filij a p̄re eternā generationē. ſcđm eſt ipſoꝝ pſonalē diſtinctio
nē. ibi: Et verbū erat apud deū. tertiū eſt p̄ris ⁊ filij ꝯſubſtan
tialitatē. ibi: Et de⁹ erat verbū. quartū eſt ipſoꝝ coeternitatē.
ibi: Hoc erat in pn̄cipio apud deū. Ad euidentiā iſtoꝝ cōſide
randū ꝙ beat⁹ iohes in declaratione iſtoꝝ vtit' noīe verbi: qđ
nō inuenit' niſi in creatura intellectuali: q̄ eſt ad imaginez dei
facta. ⁊ ideo efficaci⁹ ducit in cognitionem creatoris q̄ꝫ cetere
creature. Et iō ad intellectū dicēdoꝝ aliq̄ ſunt hic pmittenda.
pmū eſt qualit' verbū in nob̄ inuenit'. ſcđm qualit' in deo po
nit'. tertiū qualit' ꝓprietas filiatiōis in v̄bo diuīo repit': qꝛ be
atus Johes loquit' de filio dei ſub noīe verbi. Circa pmū ſci
endū ꝙ vox ſignificatiua dr̄ verbū: ſed h̄ eſt tm̄modo large et
denoīatiue: inq̄ꝫtū ſignificat interioris mētis cōceptum: ſicut
vrina dr̄ ſana inq̄ꝫtū eſt ſanitatis indicatiua. ⁊ iō ſicut ꝓprie dr̄
ſanitas quod p vrinā deſignat': ita illud ꝓprie dr̄ verbū quod
p vocē ſignificat'. hoc autem eſt interior mētis ꝯceptus: ſm ꝙ
dicit phs. j. Periarmenias. Uoces ſunt note. i. ſigna eaꝝ paſ
ſionū q̄ ſunt in aīa: ⁊ iō ꝯceptus mētis interior etiā anteq̄ꝫ per
vocē deſignet' ꝓprie verbū dr̄. ⁊ hoc eſt quod dicit Aug'. xv.
de trinitate. Quiſq̄s pōt intelligere verbū nō ſolū anteq̄ꝫ ſo
net: verūetiā anteq̄ꝫ ſonoꝝ eius imagines cogitatiōe inuoluā
tur: pōt videre aliquā illi⁹ verbi ſiītudinē. de quo dictuȝ eſt:
In pn̄cipio erat verbū. Aduertendū tn̄ ꝙ in nobis eſt duplex

 interior

Incipit euangeliū ſm Johēm. Ca. I
In principio erat verbū ⁊c. Cōtra eos ꝗ
ꝓpter tēpalem chriſti natiuitatē dicebant
xp̄m non ſemꝑ fuiſſe: incipit de eternitate
verbi dicēs: In p̄ncipio erat verbū. verbū
dr̄ vel qđ ꝓfert̄ et
tranſit: vt qn̄ dr̄ deꝰ vel aliqđ
hmōi: vl' cogitatio ſeu ꝯceptio
mētis q̄ ex mente nata cū ipſa
mēte ꝑmanet: vt qn̄ cogitas vl'
diuinā ſubām vl' aliā rē. Hac
ſilitudine rō et ſapīa dei q̄ ex
deo nata oīa cōp̄hēdit verbū
dr̄. Hoc dr̄ eſſe in p̄ncipio ꝯtra
eos: q̄ (qꝛ ex tp̄e dr̄ naſci ex vir
gine) dicūt nō ſemꝑ fuiſſe. In
A principio. i. p̄re q̄ eſt p̄ncipiū
† De ecle. miſ. c. 2. nō de principio: ipſe cū eo ē p̄n
cipiū de p̄ncipio. In q̄ ſolum
notat̄ eternitas verbi q̄ oīa p̄
cedit. Sȝ qꝛ alij dicebāt ꝙ idē
deus aliqn̄ eſt p̄r: aliqn̄ filiꝰ:
vt alter notet̄ in ꝑſona. Addit:
⁊ verbū e. a. d. vt alius apud
aliū. Sed qꝛ alij ꝯcederēt: ⁊ ſꝑ
aliū fuiſſe: ſed nō deū eſſe. ſub/
dit: ⁊ deꝰ erat verbū. Sȝ qꝛ ite
rū alij etiā deū ꝯcederēt ſed factū deū: vt ex hoībus
fiūt dij: ꝯtra eos addit: hoc. i. verbū erat apud deū.
in p̄ncipio. i. ante oīa natꝰ ex deo: in q̄ ⁊ coōipotens
⁊ ꝯſubſtātialis ⁊ coeternꝰ indicat̄. Poſtq̄ȝ aūt dixit
de natura filij: de opatiōe ipſiꝰ ſupponit: oīa ꝑ ipſū
facta ſunt. oīa. i. q̄cq̄d eſt ſiue in ſubā ſiue in aliq̄ na/
turali ꝓprietate. Ecce auctor bonoꝝ. Et ſine ip. f. eſt
nī. qꝛ n̄ ab eo ē: qđ nō ē naturalit̄: ſȝ qđ ē ꝑuerſio na/
ture: vt malū ſiue idolū. Ecce nō ē auctor malorum.
Sed ne qꝛ iſta facta ſūt mutabilia: ipa volūtas ⁊ rō
⁊ ſapīa dei videret̄ eſſe mutabil'. addit: qđ factū ē in
tp̄e ⁊ eſt mutabile: erat viuēs ⁊ ꝑmanēs in ipō: vt ar
ca facta in ope: mutat̄ ⁊ perijt. arca in mēte artificis
ꝑmanet: ita vt ex ea alia ⁊ alia fieri poſſit illa p̄us fa
cta pereūte: ⁊ ita ꝯſtat ꝙ creatura nō ē coeterna cre/
atori: ſed ars ⁊ rō ⁊ ſapīa ex q̄ fit ē coeterna deo. Di/
cto q̄ ſit natura verbi: que etiaȝ eiꝰ opatio: ſupponit
q̄d faciat hūane rōnali creature: et hec vita. i. ſapīa
dei in q̄ viuūt oīa: erat lux q̄ȝtū in ſe eſt: ⁊ ſi iniq̄ non
ſentiūt. lux. i. illumīatio hoīm: nō pecoꝝ vl' aliaꝝ re/
rū. Et hec q̄dē lux lucet q̄ȝtuȝ in ſe eſt in tenebroſis:
ſicut ſol ſuꝑ cecum: ⁊ tn̄ illi mali vt ceci nō ſentiūt ſo
lem. Si enī cōp̄hēderēt tenebre nō eſſent. Ut aūt
⁊ ipſe tenebre poſſent cōp̄hendere p̄miſſus ē homo
in teſtimoniū huius luc'. Et ipſa lux. i. verbū: factuȝ
eſt caro: quaſi mutat̄ in lac ꝓpter paruulos. In for/
ma enim deitatis nō poſſet noſci a paruulis. Alij
euangeliſte deſcribūt chriſtū natū ex tempe. Johan
nes affirmat eum fuiſſe in p̄re vt in principio. Nō fu
it ante pater q̄ȝ filiꝰ. Ecce filiꝰ alia ꝑſona a p̄re: vna
ſubſtātia cū patre. b Erat. Sum verbū ſubſtan
tiuū duplicē hȝ ſignificationē. aliqn̄ enī tēpales mo/
tus ſm analogiā alioꝝ verboꝝ declarat. aliqn̄ ſub/
ſtantiā vniuſcuiuſq; rei de qua p̄dicat̄ nō vllo tēpali
motu deſignat. ideo ⁊ ſubſtantiuū vocat̄. tale eſt qđ
dr̄: In principio erat verbū: q̄ſi in p̄re ſubſiſtit filiuſ.
Nō enī ꝓ tp̄e ſed ꝓ ſubſtātia ponit̄ erat. Quare
ponitur erat ſubſtātiuum verbum: vt intelligas om
nia tempora p̄ueniſſe coeternum patri verbum.
c Verbum. Uel quia per eum pater mundo inno/
tuit: vel quia ipſum dicendo: id eſt generando deus
pater omnia creauit: verbum dicitur.
d Et verbum erat. Alij ſubito inter homines appa
ruiſſe. Johannes dicit apud deū ſemper fuiſſe. Alij
verum hominem. Johannes verum deum aſſerit di
cens: deus erat verbum. Alij hominem inter homi/
nes conuerſatum. Johannes apud deum manenteȝ
dicit: hoc erat in principio apud deū. Alij dicunt mi
racula q̄ fecit hō in mūdo. Johānes ꝑ ipm̄ oīa facta
teſtatur. Omīa ꝑ ipm̄ facta ſunt. Ecce auctor bono/
rū. Sine ipō f. eſt nī. Non eſt auctor malorū.

Omnia p

Incipit euāgeliū ſm Johannem. Ca. I

a ſ in p̄re q̄ p̄ncipiū ſine p̄n/
cipio ē: vl' i p̄ncipio oīm crea
turarū vel tēpoꝝ. i. cū incipe
rent oīnes creature vel tp̄a iā
erat verbū. vel qꝛ ab ipſo ha
bent oīa principiū exiſtendi.
ſ nō in maria incepit vt qui
dam volebāt. ſ vt idem in
ſubſtātia: et ſi alius in ꝑſona
qđ q̄dā negabant. b ſ nota
conſubſtantialitatis.

a b † In principiō erāt a†

a ſ filius qui eſt principiū de principio. b ſ fili/
us. ſ verbum nō ꝓlatū: ſed ſemꝑ apud euȝ ma
nens. ſ. ſapīa: qua vl' de creādis oīa ſciebat vel de
ſe. c ſ vt alia ꝑſona: nō tn̄ alia ſubſtantia.

c d verbū: ⁊ verbū erāt apud deum: b†

interior mētis ꝯceptꝰ. vnꝰ informis ⁊ imꝑfectꝰ: aliꝰ formatꝰ ⁊ ꝑfectus.
Cuiꝰ rō eſt: qꝛ cognitio nr̄a ꝓcedit de imꝑfecto ad ꝑfectū. ⁊ iō de re pri/
mo habemꝰ ꝯceptū ꝯfuſum ⁊ imꝑfectū: vt hr̄. j. phyſicoꝝ: ⁊ tal' ꝯceptꝰ
nō dr̄ ꝓprie verbū: ſȝ cogitatio. Procedēdo aūt puēimꝰ ad hn̄dū ꝯceptū
ꝑfectū rei ⁊ determiatū: qui a p̄hīs vocat̄ diffinitio: a ſanct' aūt dr̄ ꝓprie
verbū. ⁊ hoc ē qđ dicit Augꝰ. ix. de trinitate.
Diffinitio tꝑantiā: ⁊ h̄ ē verbū eiꝰ: ⁊ ſic ptȝ p̄/
mū. ſ. q̄d ſit verbū in nobis. Circa ſcōm ꝯſide/
randū ꝙ deꝰ eſt intellectual' nature: vt ab oībꝰ
tam ſcīs q̄ȝ p̄hīs ſupponit̄ tanq̄ȝ manifeſtū: ⁊
ideo in ipō ponit̄ verbū nō tn̄ ad ſilitudinem
verbi large dicti: qđ eſt ipa vox ſignificatiua:
vel ꝯceptꝰ rei imꝑfectꝰ: qꝛ in deo nihil eſt ſenſi
bile nec etiā imꝑfectū: ⁊ ꝓpter hoc vox ſignifi
catiua q̄ ſenſibil' eſt: ⁊ ipſa cogitatio q̄ licet ſit
intellectualis: tn̄ qꝛ imꝑfectionē implicat: non
hȝ ibi locū: ſed ibi ponit̄ verbū inq̄ȝtū impor/
tat ꝯceptū rei ꝑfectū: qꝛ deꝰ vnico actu intelli/
gendi ſeipm̄: ⁊ oīa alia ꝯcipit ꝑfecte. Ex q̄ ptȝ
differentia verbi nr̄i ad verbū diuinū: qꝛ verbū † Mat. 1. a
nr̄m in mēte multiplicat̄. Quot enī ſūt ibi cō/ Luce. 3.
ceptus ꝑfecti vl' formati: tot ſunt ibi verba. in
deo aūt eſt verbū vnicū: qꝛ nō pōt ibi eſſe niſi
vnicus ꝯceptꝰ ꝑfectiſſimꝰ. Itē verbū in nobis
eſt accidēs ⁊ q̄d trāſiens: qꝛ nō ſemꝑ actu itel/
ligimus: ſed in deo idem eſt qđ ſubā diuīa: qꝛ
nō patit̄ admixtionē alicuiꝰ accidētis ſeu cu/
iuſcūq; nature extranee. Eſt etiā verbū ſemꝑ actu ꝑmanēs ⁊ eternū: et
ſic ptȝ aliq̄liter ſecūdū. ſ. qualr̄ in diuinis ponat̄ verbū. Circa tertiū ſci
endū ꝙ de rōne filiatiōis ꝓprie dicte eſt ꝙ ibi ſit ꝓceſſus viuētis a vi/
uente ſm rōnē ſilitudinis in idētitate nature ſaltē ſpecifica vl' in ꝓpinq̄
genere. qđ ptȝ: qꝛ in rebꝰ inanimat' q̄ȝuis vnū ꝓcedat ab alio: ſic ignis
ab igne: nō tn̄ ignis ꝓductus ab alio igne dicit̄ eiꝰ filiꝰ. Silr̄ ſi res non
viua ꝓcedat a viuente: nō inuenit̄ ibi rō filiatiōis: ſicut artificiatuȝ ꝓ/
cedit ab artifice: nō tn̄ dicit̄ eius filiꝰ. ⁊ ideo reꝗrit̄ ſicut dictū eſt ꝓceſ/
ſus viuētis a viuēte. Itē hoc nō ſufficit niſi ſit ꝓceſſus ſm ſilitudinem
nature: qꝛ pediculus ꝓcedens ab hoīe nō dicit̄ eiꝰ filiꝰ: ſed ille q̄ proce
dit ab eo ſilis in ſpecie. Aduertendū tn̄ ꝙ nō eſt de ꝑfecta rōne filiatio/
nis ꝙ natura ſpecifica in patre ⁊ filio numero diſtinguatur: ſed hoc cō/
tingit ex imꝑfectione illius nature: que ꝓpter ſui limitationē in pluribꝰ
ſuppoſitis eſſe nō poteſt vna numero exiſtens. Si igit̄ in diuinis ponat̄
verbum diſtinctū ꝑſonaliter a principio a quo ꝓcedit: ſicut veritas rei
ſe habet vt magis patebit. j. ꝯſequenter oportet dicere ꝙ in ipſo ꝑfecte
inueniatur ratio filiationis: qꝛ deus nō ſolū eſt viuens: ſed vita ꝑ eſſen
tiam. ⁊ ideo verbū in diuinis neceſſario ꝓcedit ſicut viuens a viuente:
⁊ in idētitate nature: nō ſolum ſpecifica ſed numerali. Et ꝓcedit etiam
ſm rationē ſilitudinis: quia de ratiōe verbi eſt ꝙ ſit ꝑfecta ſilitudo illiꝰ
cuius eſt verbum. ⁊ ideo verbū in diuinis ⁊ filius idem ſunt ꝑ omnem
modum. ꝓpter quod dicit Augꝰ. vj. de trinitate. Uerbum ſolus filius
accipit̄: ⁊ eo dicit̄ verbū quo filiꝰ. His p̄libatis ꝓcedendū eſt ad decla
rationē prime cōcluſionis quā inducit Johānes ad ꝓbandū eternā fi/
lij generationē: vt p̄dictū eſt: nec debet aliq̄s admirari ꝙ tm̄ in iſt' ſte
ti: qꝛ verba beati Johānis ꝯtinent ſententiā maximā: imo nobis incō/
p̄henſibilē. ideo nō poteſt paucis verbis etiā modicum declarari. In
ratione autē iſta beatus Johānes ſupponit vnum quod ab oībus ſup/
ponitur tanq̄ȝ manifeſtū. ſ. ꝙ deus ſit principiū ſimplicit̄ primū: ⁊ ꝑ cō/
ſequens ꝙ ſit intellectualis nature: aliter nō hr̄et noticiā ſui ⁊ alioꝝ:
quod eſt incōueniēs maximū. ⁊ iō quicq̄d eſt ꝑfectiōis in natura intel/
lectuali totū cōpetit ei: modo tn̄ ſuperexcellēti. In natura autē intellectu
ali ꝑfectionis eſt ꝙ ibi ſit verbū: qꝛ hoc cōpetit ei inq̄ȝtū eſt in actu ꝑfe/
cto: vt ptȝ ꝑ p̄dicta: ergo in ipſo deo ꝓprie ⁊ ꝑfecte eſt verbum. Uerbū
autem de ſua ratione dicit q̄d ꝓcedens ab eo cuius eſt verbum: ſicut cō
ceptus a ꝯcipiente. Cum igit̄ verbū ⁊ filius idē ſint: ſeq̄tur ꝙ ibi ſit ge/
neratio filij a patre: ex quo eſt ibi ꝓceſſus verbi a dicēte. Huiꝰ rationis
Johānes ponit tm̄modo ꝯcluſionē omittens iſtā deductionē: ſicut fre/
quēter faciūt p̄hi tangēdo ſolūmodo vnā ꝓpoſitionē ſue rōnis: et hoc
modo dicit Johānes. a In principio erat verbū. i. in ipſo deo qui
ab oībus ſupponit̄ primū principium neceſſario eſt verbū ꝓprie dictū:
vt ptȝ ꝑ p̄dicta. b Et verbū erat. Hic ꝯſ̄r ꝓbat patris ⁊ filij ꝑſona
lem diſtinctionē. Ad cuius intellectū ſciendū ꝙ ꝑſona eſt intellectual'
nature incōmunicabilis exiſtētia: vl' potius ſubſiſtētia. Uerbū autē in
diuinis nō pōt eſſe accidēs: vt ptȝ ex p̄dictis. ⁊ ideo oportet ꝙ ſit quid
ſubſiſtēs in diuīa natura. Eſt etiā incōmunicabile: qꝛ nec intellectꝰ nec
natura capit ꝙ ꝓcedēs ſit idē ꝑ oēm modū cū eo a quo ꝓcedit. et ideo
qꝛ verbū in diuinis ꝓcedit ꝑ actū realem: oportet ꝙ inter ipſum ⁊ prin
cipiū a q̄ ꝓcedit ſit diſtinctio realis ꝑ ꝓprietates ſuas alteri incōmuni
cabiles. ⁊ iō cū vtrūq; ſit ſubſiſtēs incōmunicabile in natura diuīa: q̄ ē
in ſuꝑmo intellectualitat': ſeq̄tur ꝙ inter verbū ⁊ p̄ncipiū a q̄ eſt verbū
ſit diſtinctio

¶ a Omīa ꝑ ip. Augꝰ. Nō eſt creatura ꝑ quē oīs creatura facta eſt. Malū nō eſt factū ꝑ ipm̄: nec ipm̄ idolū: qꝛ nihil ſunt: nulla ſua natura ſubſiſtūt. Tn̄ qcq̄d mēte ꝯcipit̃ dr̄ eſſe: h̄ modo pctm̄ pōt eſſe. Ea q̄ ſunt ꝑ ipm̄ facta ſunt. Illa autē ſūt q̄ a natura ꝓpria nō recedūt. i. q̄ ꝯcordāt cunctipotētie diuinitatis. b Et ſine ipſo. Origenes ſta diſtinguit. Et ſine ipſo factū eſt nihil qd̄ factū eſt. Ordo: nihil qd̄ factū eſt: factū eſt ſ. i. Augꝰ. Quod factū eſt erat vita in ipō. Jobes Chryſo. ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil quod factuȝ eſt. Hylarius: ſine ipſo fa. ē ni. qd̄ factū ē in ipſo. c Qd̄ factū eſt ⁊c. Augꝰ. Si audis mutabilē creaturā ꝑ filium factā: nō tn̄ credas mutabilē eius voluntatē: qꝛ nō ſubito aliq̄d voluit facere: ſed oīa ab eterno fecit. Quod factum eſt tp̄e: trāſit. qd̄ in ſapiētia imutabili eſt: trāſire nō pōt. Faber eni archam pri9 facit in mente: poſt in ope qd̄ in mēte eſt viuit cū artifice: qd̄ fit mutatur cum tempore.

a ſ ipſe filiꝰ erat deꝰ. ſ ne dicat̃ eē cū deo ⁊ n̄ deꝰ.
b ſ h̄ idē v̄bū nō eſt nouꝰ deꝰ ſȝ erat apud deū in p̄ncipio. i. in p̄re exiſtēs p̄ncipiū oīm cū patre.
c ſ ita erat vnum cum patre: vt oīm principiū creaturaꝝ ſua p̄iret eſſentia.

⁊ deꝰ erat verbū. Hoc erāt in p̄n- a† b†

a ſ. i. omnis creatura viſibilis ⁊ inuiſibilis: oīs forma: oīs ꝯpago: oīs concordia partium.

a cipio apud deū. † Omnia ꝑ ipȝ fa- c†

a ſ nulla res ſubſiſtens ſine ipſo eſt facta.

b cta ſunt: ⁊ ſine ipō factū eſt nihil.

ſ ⁊ oīa. a ſ in tp̄e. b ſ in ſpūali factoris rōne ſꝫ viuit ⁊ vixit. c ſ ⁊ hec vita. i. ſapientia dei.

c Qd̄ factū ē i ipō vita erat: ⁊ vitā d† e†

¶ Fuit homo

Nico. de lyra

ſit diſtinctio ꝑſonalis. Et hoc ē qd̄ breuiter tāgit iohānes dicens: Et verbuȝ erat apud deum. Nulla eni res dr̄ ꝓprie eſſe apud ſemetipſam: ſicut nec aliq̄s eſt in ſeipō: vt dr̄. iiij. phyſicoꝝ. ⁊ iō inter v̄bum ⁊ principiū apud qd̄ eſt verbū. ſ. patreȝ eſt ꝑſonalis diſtinctio. Nō eni verbū ꝓcedit a patre ꝑ actionē tranſeuntē extra: ſed manētē intra. ⁊ iō v̄bum manet intra illud cuiꝰ eſt v̄bum: tn̄ ab eo diſtinctū: q̄ diſtinctio ꝑſonalis eſt: vt ptȝ per p̄dicta. a Et deꝰ. Hic ꝯn̄r ꝓbat patris ⁊ filij ꝯſubſtantialitatē. verbū eni diuinū eſt q̄d ſubſiſtēs in natura diuīa: vt p̄dictū eſt. natura autē diuīa nō eſt multiplicabilis: qꝛ nullo mō pōt eſſe niſi vna ⁊ ſimpliciſſima. ⁊ iō oportet ꝙ verbū ⁊ principiū a q̄ eſt verbum ſint idē penitꝰ in natura: q̄uis diſtinguat̃ vt p̄dictū eſt in ꝑſona. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit Johānes: Et deꝰ erat verbū. ita ꝙ li deus ponat̃ a parte p̄dicati. dicēdo ſic: v̄bum eſt deꝰ. Nomīa eni ⁊ verba trāſpoſita idem ſignificāt. q. d. Johānes: q̄uis v̄bum ſit apud deū: nō tn̄ eſt aliq̄d extranee nature: ſicut eſt v̄bum noſtrū: ſed ē nature diuīe q̄ indiuiſibilis eſt. ideo ē eadē oīno in ipſo ⁊ in patre. b Hoc erat in principio. Hic ꝯn̄r declarat̃ quartū. ſ. coeternitas patris ⁊ filij. Qr eni ꝓcedens ſit poſterius duratione eo a q̄ ꝓcedit: hoc ꝯtingit multipliciter. Uno mō qꝛ ꝓducens nō habet a p̄ncipio ſue duratiōis potentiā ꝓductiuā ꝑfectā: ſicut hō a p̄ncipio pueritie nō habȝ potentiā generādi ꝑfectā. ⁊ ideo eiꝰ filiꝰ neceſſario poſterior ē duratiōe. Alio modo ꝯtingit ꝓpter modū ꝓducēdi: qꝛ qn̄ aliq̄d ꝓducit̃ ꝑ motū: q̄ motus eſt in tp̄e: oportet ꝙ ꝓductū ſit poſteriꝰ ꝓducente duratione: qꝛ ꝓductū p̄mo hȝ eſſe in illo inſtāti in quo terminat̃ ille motꝰ. Tertio modo ꝯtingit hoc qn̄ aliq̄d ꝓducitur libere ⁊ nō de neceſſitate nature: qꝛ tale agens pōt expectare ad ꝓducendū ſuū effectū: ſicut creature ꝓducunt̃ a deo cuius potentia eſt ꝑfectiſſima: ⁊ ſine trāſmutatiōe ⁊ motu: tn̄ nō ſunt ei coeterne: qꝛ ⁊ ſi ab eterno potuit ꝓducere creaturam: vt dicūt aliq̄: tn̄ noluit. Nullo autē iſtoꝝ modoꝝ p̄t poni in diuinis: ꝙ filiꝰ ſiue verbū qd̄ eſt idē: vt ptȝ ꝑ predicta: ſit poſterior patre: qꝛ in diuinis nulla pōt eſſe potētia ꝓductiua imꝑfecta: vt de ſe ptȝ: nec verbū in diuinis ꝓcedit ꝑ mutationē ⁊ motum: qꝛ in diuinis nō h̄nt locū: ſm̄ ꝙ dicit beatus Jacobꝰ. Apud quē nō eſt trāſmutatio nec viciſſitudinis obumbratio. Itē filiꝰ ꝓcedit a patre de neceſſitate nature: qꝛ deꝰ neceſſario intelligit ſe: ⁊ ſic relinquit̃ ꝙ filiꝰ ſit equal' patri in duratiōe: ⁊ hoc eſt qd̄ breuiter dicit beatꝰ Jobes: Hoc erat in p̄ncipio apud deū. hoc. ſ. verbū de quo locutꝰ fuerat: erat apud deū a p̄ncipio eternitatis. ⁊ ſic ptȝ q̄rtum quod de verbo dei fuerat. ſ. poſitū. c Oīa ꝑ ipm̄. Poſtq̄ euāgeliſta declarauit ipſiꝰ verbi eſſe ſeu generari: hic ꝯn̄r declarat ſuum agere ſeu opari. ⁊ diuidit̃ i duas: qꝛ p̄mo declarat h̄ q̄tū ad oēs creaturas in generali. ſcd̄o q̄tū ad hoīes in ſpeciali. ibi: Et vita erat lux hoīm. Prima in duas. qꝛ primo declarat ꝓpoſitū q̄tū ad ꝓducēdi actū. ſcd̄o q̄tum ad ꝓducēdi modū. ibi: Qd̄ factū eſt. In p̄ria parte oñdit ꝙ actus ꝓducendi ipſiꝰ v̄bi ſe extēdit ad oēm creaturā i generali: qꝛ creature ꝓducūt̃ a deo ſic artificiata ꝑ artificē: Sap. vij. Oīm eſt eni artifex ⁊c. cū deꝰ ſit agēs ꝑ itellectū. qd̄ autē ꝓducit̃ ꝑ artē ſeu intellectū

intellectū

itellectū ꝓducit̃ ꝑ ꝯceptū art̃ ſeu itellectꝰ. ſic̃ domꝰ in re extra ꝓducit̃ a domo q̄ eſt in aīa. vij. metaphyſice. Uerbū aūt in diuinis idē eſt qd̄ ꝯceptꝰ intellectꝰ diuini: vt. ſ. dictū eſt. g̃ oīa ꝑ ipm̄ ꝓducta ſunt. ⁊ hoc ē qd̄ dicit Jobes: Oīa ꝑ ipm̄ facta ſunt. Et qꝛ poſſet aliq̄s credere ꝙ hoc ſignū oīa diſtribueret ſolum ꝓ creatur̃ corꝑalibꝰ: eo ꝙ in p̄ncipio Gen̄. vbi agit̃ de p̄ma reꝝ ꝓductione: nō fit mētio niſi de corꝑalibus creatur̃. iō ad hoc excludēdū addit̃: Et ſine ipō factū eſt nihil: qꝛ etiā ſpūales creature ſunt a deo ſic̃ ab efficiente. Cōſideranduȝ tn̄ ꝙ manicheꝰ dixit nihil hic teneri affirmatiue: ⁊ per hoc ſm̄ ipm̄ intelligunt̃ creature corꝑales: q̄ paruȝ h̄nt de entitate: ⁊ ꝓpter h̄ ſignificant̃ hoc noīe nihil: eo mō loquendi q̄ dicit ph̄s. ij. phyſicoꝝ: ꝙ illud qd̄ eſt modicū nihil reputat̃. Sic igit̃ exponit manicheꝰ dicens: Et ſine ipſo factū eſt nihil. i. ſine verbo facta eſt corꝑalis creatura: qꝛ dicit ipſam eē factā a p̄ncipio malo. Poſuit ei duo principia. vnū ſimplr̃ bonū. aliud ſim- † 16. q. 5. ca. episcopi in fine.

pliciter malū: ⁊ ab iſto dixit corꝑalē creaturā ꝓcedere: h̄ iſtud ptȝ eſſe falſum: qꝛ ens ⁊ bonū ꝯuertunt̃. ⁊ iō q̄tū hȝ corꝑalis creatura de entitate: tantū de bonitate: ⁊ ꝑ ꝯn̄s a p̄ncipio bono ꝓcedit. hoc etiā ptȝ ex ordine reꝝ ⁊ ꝯnexione eaꝝ: qꝛ vniuerſi corruptibiles creaturas ⁊ incorruptibiles videmꝰ ad inuicē ꝯnecti ⁊ i vnū ordinari. ⁊ iō ꝯcedēdū eſt eas ab vno p̄ncipio ꝓduci: ⁊ i vnū finē reduci. ꝓpter qd̄ ph̄s. xij. metaphyſice: ex ꝯnexione vniuerſi ꝓbat vnitatē p̄mi p̄ncipij dicēs: Entia nolūt male diſponi: nec bona pluralitas p̄ncipatuū. vnus g̃ princeps. Pluribꝰ etiā alijs modis error manichei poſſet impugnari: ſed omitto ꝓpter ꝓlixitatē vitādā: ⁊ diffuſiꝰ hȝ tractari. ij. ſn̄iaꝝ. Alij aūt dixerunt ꝙ ꝑ nihil intelligit̃ diabolꝰ: quē dicūt eſſe ſine verbo factū. Sed hoc ptȝ eē falſum. qꝛ diabolus nō ē natura malꝰ. ſi eni malū eēt integrū: ſeipm̄ deſtrueret. ⁊ iō natura ipſiꝰ bona ē. ⁊ iō facta ē a v̄bo a q̄ oīa bona ꝓcedūt. Et iō exponēdū eſt li nihil ſicut expoſitū eſt. ſ. d Qd̄ factū eſt in ipō. Oſtenſo ꝙ verbū ſit cā ꝓductiua reꝝ: hic ꝯn̄r oñditur ꝑ quē modū ſit cā eaꝝ. Ad cuiꝰ intellectū ſciendum ꝙ ſm̄ ph̄m. ij. de aīa: q̄tuor ſunt gradus vite ſeu viuentiū: vegegetatiuū: ſenſitiuū: motiuū ſm̄ locū: ⁊ intellectiuū. Et inť iſtos gradus intellectiuū tenet ſummū locū. ⁊ ideo ea q̄ ſunt in aliq̄ ſm̄ modū intelligibilē ſunt in eo ſm̄ modū vitalē. Creature aūt p̄exiſtunt in v̄bo ſicut in ꝯceptu art̃ vel intellectꝰ: vt ptȝ ex p̄dictis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſunt in eo ꝑ modū vite intellectiue: qꝛ intelligere verbi eſt ſuū eſſe: ⁊ ſuū viuere: ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Quod factū ē in ipſo vita erat: qꝛ qd̄ factū ē in re extra priꝰ erat in verbo per ideam: q̄ idē eſt qd̄ eſſentia diuīa ⁊ vita. Et ſic ptȝ modus per quē creature ꝓcedūt a v̄bo: videlicȝ ſic̃ artificiata ab artifice vel ab arte. ꝓpter qd̄ dic̃ Boetiꝰ. iij. de ꝯſolatiōe. Tu cūcta ſuperno duc̃ ab exēplo pulchrū pulcherrimꝰ ipſe: Mundū mēte gerens: ſimiliq̄ imagine formās. Alio mō exponit̃ h̄ inq̄tū creature p̄exiſtūt i voluntate verbi. Ad cuiꝰ intellectū ſciendum ꝙ ſm̄ ph̄m. j. de aīa: illa dicunt̃ viuētia q̄ mouēt ſeipſa. h̄ aūt maxime ꝯpetit voluntati q̄ mouet alias potētias ad agēdū. ⁊ iō ea q̄ ſunt i voluntate verbi dicunt̃ vita i ipſo. Sic aūt ē de creaturis inq̄tū dependent a voluntate dei: ⁊ ſic exponitur illud: Qd̄ factū ē in ipſo vita erat: qꝛ iſte creature anteq̄ fierēt: erāt in volūtate v̄bi ad ꝓducēdū eas vl' nō ꝓducēdū: ⁊ ſic ptȝ modus ꝑ quē ē cā ꝓductiua creaturaꝝ: qꝛ ꝓducit eas oīno libere: ꝑ quod excludit̃ error aliquoꝝ ph̄oꝝ dicentiū ipm̄ deum eas de neceſſitate ꝓducere. qd̄ ptȝ falſuȝ: qꝛ voluntas nō vult aliq̄d de neceſſitate niſi illud bonū ad qd̄ hȝ neceſſariā habitudinē. Uoluntas aūt diuīa cū ſit infinita nō hȝ neceſſariā habitudinē niſi ad bonū infinitū: ⁊ nihil vult de neceſſitate niſi bonū ꝓpriū: ⁊ iō nullā creaturā vult de neceſſitate: ſed tm̄ ꝯtingenter ⁊ libere: ⁊ ſic eā ꝓducit. filiꝰ autē ſiue v̄bū in diuis aliter ꝓcedit a p̄re. ſ. naturali neceſſitate. e Et vita erat lux hoīm. Oſtenſo q̄lit̃ verbuȝ ſe hȝ ad oēs creaturas in generali: hic ꝯn̄r oñdit̃ qualit̃ ſe habet ad hoīes in ſpeciali. Ad cuiꝰ intellectū ſciēdū ꝙ aīalia q̄ ſunt infra hoīes h̄nt aliq̄lē reꝝ ſenſibiliū cognitionē: ſic̃ aſinꝰ cognoſcit ſtabulū ſuū ⁊ pabulum: ⁊ dn̄m ꝓpriū. ⁊ de ſilibꝰ ē ſilē iudiciū: h̄ ſola creatura itellectual' pōt attingere ad cognoſcēdū ipm̄ deū. Eo enim ipō ꝙ facta ē ad imaginē dei: eſt capax ipſiꝰ ꝑ cognitionē ⁊ amorē vt dicit Augꝰ. xiiij. de trinitate. verūtn̄ cognitio dei ⁊ amor p̄nt duplr̃ acci-

 pi. Uno mō

¶ a Fuit hō miſſus. Poſtq̄ ſublimi volatu vltra oēm naturā in altitudinē theologie aſcēdit: qꝛ ꝟbum apud patrē ſꝑ fuiſſe ꝯtēplat⁹ eſt: mox ad humilitatē hūane nature ⁊ ſpecialiť ꝑcurſoꝛis ꝟbi deſcēdit ꝯtra illos: q̄ dicebāt humanā naturā: in ꝑmo parente ex toto perditā ⁊ ad nihilum redactam.

b Hō miſſus. Hō: nō angelus vt heretici volunt miſſus a deo. Jō potuit dicere de deo. ¶ Erat lux

a ſ non aliarum rerum.
erat lux hoīm: ⁊ lux i tenebris lu- a b+
a ſ tñ a tenebris nō cernebať. b ſ añ incarnationē: ſicut nec cec⁹ cōpħēdit lucē ſuꝑ ſe lucentem.
cet: ⁊ tenebre eā nōn cōpħēderūt. c
a ſ ſed vt etiā tenebre cōpꝛehēderēt.
b ſ ꝑcurſoꝛ hūanati verbi. c ſ nō ab hoībus. d†
a b † Fuit hōmo miſſus a deo: cui no c f+
a ſ nō ab hoīe impoſitū ſed a deo q̄ſi ſubſtantialiter datū b ſ .i. grā q̄ totū a grā hꝫ: ⁊ grām ꝑdicat. ſ cur miſſuſ. c ſ agēs libera volūtate. ſ hic miſſus eſt: hic venit in teſtimoniū.
mēn erat iohannes. Hic vēnit in g+
ſ cuius rei. a ſ quicunq̄ contradiceret.
teſtimoniū vt teſtimoniū ꝑhibē
a ſ .i. xp̄o nato. ſ iā nomē verbi mutauit i lumē. b ſ quare. c ſ lumen xp̄m eſſe.
ret de lūmine: ut oēs crēderent h+
a ſ teſtificantē: qꝛ deū nemo vidit vnq̄. b ſ magnus quidē erat iſte: nō eſt tamen ex ſe lucens: ſunt tamen ſancti lux illuminata.
pēr illum. Nōn erat ille lux: ſed vt i+ k
ſ miſſus erat. ſ de quo.
teſtimonium ꝑhiberet de lumīe.

Nico. de lyra

† Mar.3.a .33.d pl. Uno modo ꝑ cognitione ⁊ amore q̄ pn̄t hri ex naturalib⁹. Alio mō d̄ cognitiōe ⁊ amore ſupnaturali: et ſm h̄ lr̄a iſta pt dupl̄r exponi .ſ. de cognitione naturali ⁊ ſupnaturali. Pꝛio igiť exponiť de cognitiōe naturali: ſic eni ptꝫ ex predict̄: oēs creature ſunt ꝑ ꝟbum ꝓducte: verūtn̄ humana natura excellētioꝛ eſt in cognitiōe inq̄tum virtute intellect⁹ pōt ad dei cognitionē attingere: effectus in ipm reducendo, ꝑ quē modū ph̄i habuerūt cognitionē de deo. Ois autē cognitio fit in aliq̄ lumīe: ⁊ iō natura hūana ſuꝑ alias creaturas inferioꝛes eſt a ꝟbo ſpecialiter illuſtrata. ⁊ hoc ē qd̄ d̄r: Et vita .i. ipſuꝫ ꝟbum qd̄ eſt vita: vt ptꝫ ex predict̄. a Erat lux hoīm. inq̄tū attingit ꝑ naturā ſibi datā a verbo ad altioꝛē cognitiōis gradū. ſubdit autē modū dicēs: b Et lux i tenebris lucet. Licet eni ipm verbū qd̄ eſt lux ꝑ eſſentiā nō poſſit eſſe forma intellect⁹ noſtri. tn̄ intellect⁹ agens q̄ eſt potentia aīe: eſt q̄dā lux deriuata a diuīa luce. ⁊ ideo ꝑ ipſum pōt hō ad diuīa cognoſcēda quodāmodo attingere: ſm q̄ d̄r Pš.iiij. Multi dicūt: quis oñdit nobis bona. Rñdet: Signatū eſt ſuꝑ nos lumē vultus tui dñe. q.d. in lumīe intellect⁹ agent̄ impſſo a te aīab⁹ humanis: pōt hri cognitio tue bonitat̄. Et h̄ mō lux diuina in tenebris lucet inq̄tū natura humana de ſe eſt q̄daꝫ tenebra: qꝛ ex ſe lumē nō habet: ſed a verbo illuſtrať: eo q̄ luce ab ipō deriuata mō predicto infoꝛmatur: verūtn̄ qꝛ talis cognitio dei q̄ habeť ex naturalib⁹ eſt defectiua. iō ſeq̄tur: c Et tenebre eā nō cōpꝛehēderūt. qꝛ lux diuīa ſiue ꝟbuꝫ qd̄ idē eſt cognitione naturali ꝑ eſſentiā nō videť: qꝛ tal' cognitio eſt tm̄modo per effect⁹ q̄ nō adequāt virtutē ꝑme cauſe: ſed in infinitū diſtant ab ea. iō ꝑ talē cognitionē nō pōt videri diuina eſſentia. Alio mō exponiť lr̄a de cognitiōe ſupnaturali: hō eni ad q̄ndam finē ſupernaturalē oꝛdinať: q̄ excedit lumē natural' rōnis: ſm q̄ dicit apl's .j. Coꝛ.ij. Oculus nō vidit: ⁊ aur' nō audiuit: nec in coꝛ hoīs aſcēdit q̄ pꝛeparaſti diligētib⁹ te. Ad finē eni incognitū nō pōt hō moueri: qꝛ incognita nō poſſum⁹ diligere: ſm Aug'. ⁊ ideo hō ad finē ſuū ꝯſequēdū indiget neceſſario illuſtratiōe ſupnaturali: vt in finē vltimū dirigatur. Deus autē parat⁹ eſt hāc illuſtrationē hoībus dare: qꝛ natura nō deficit in neceſſarijs: vt d̄r .iij. de aīa. Et ſi hoc verꝫ eſt de natura naturata: multo foꝛti⁹ verꝫ eſt de auctoꝛe ipſius nature: q̄ eſt natura naturās. Et ideo ſi hō faciat qd̄ in ſe eſt: ꝯuertendo ſe ad deū ꝑ cognitionē ⁊ amorē ꝓut pōt ex naturalib⁹ hri: deus ſupplet reſiduū addendo nature ꝑfectionē grē illuſtrans eū ſupernaturali illuſtratiōe. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r: Et vita erat lux hoīm .i. ipſuꝫ ꝟbum nō deficit illuſtrādo hoīes per grātiā in cognitiōe ſupnaturaliū. Et lux in tenebris lucet .i. i peccatoꝛib⁹: qꝛ verbū q̄tuꝫ eſt in ſe illuſtrat eos luce grē. Sed q̄ ſunt tenebroſi. hoc eſt qꝛ ſe ſubtrahūt ab influētia diuīe lucis ſiue verbi. ⁊ iō ſeq̄tur: Et tenebre eā nō cōpꝛehēderūt: qꝛ petōres hanc lucē nō ꝯſequūť: nō ꝓpter defectū luc̄: vt dictū eſt: ſed ꝓpter ꝓpꝛium defectū. d Fuit hō. Poſtq̄ euāgeliſta deſcripſit ſeu declarauit eternā verbi emanationē ⁊ ipſi⁹ operationē: hic ꝯñr declarat ei⁹ tp̄alē incarnationem. Et diuidiť in duas partes: qꝛ ꝑmo agiť de miſſione precurſoꝛis. ſcdo de aduētu redēptoꝛis. ibi: Erat lux vera. Pꝛia in duas: qꝛ ꝑmo poniť cōmendatio ꝑcurſoꝛis. ſcdo tolliť occaſio erroꝛis. ibi: Non erat ille lux. Circa ꝑmum cōmēdatio ꝑcurſoꝛis ex q̄tuoꝛ deſcribiť. Pꝛimo ex ꝯditiōe naturali. cū d̄r: Fuit hō .i. viuens vita hoīs ſm dictamē recte rōnis: ⁊ rōnabiliť ꝑcurſoꝛ ſaluatoꝛis fuit hō ⁊ nō angelus: qꝛ ſapiā diuīa diſponit oīa ſuauiť: vt d̄r Sap.vij. qꝛ facit oīa ſm modū ꝯuenienteꝫ ⁊ de-
centem

centem mouēdo quālibet rē ſm q̄ nata eſt moueri. Hoīes aūt cōiter loq̄ndo mag' ſūt apti recipe doctrinā hoīs q̄ angelicū. tū ꝓpter ſilitudinē nature. tū ꝓpter ꝯſuetudinē locutiōis ⁊ vite: q̄ req̄runť inter diſcipulū ⁊ doctoꝛē. Si aūt aliq̄ doceanť cōuenienti⁹ ab angel': hoc eſt verꝫ de excellentib⁹ viris ⁊ a cōmuni vita hoīm ſegregatis. Aduētus autem redēptoꝛ' annūciādus erat oīb⁹ cōiter nō ſolū excellentib⁹. ⁊ iō precurſoꝛ aduentū xp̄i prenūcians mag' idonee fuit hō q̄ angelus. verūtn̄ licꝫ iohānes fuerit hō ex ꝯditiōe naturali: fuit tn̄ angel⁹ ab officio ⁊ puritate virginali: ſm q̄ dicit ſaluatoꝛ Matth.xi. Hic eſt de q̄ ſcriptuꝫ eſt .ſ. Malach.iij. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. Scdo deſcribiť Johis cōmendatio ex diuina auctoꝛitate. cū ſubdiť: e Miſſus a deo. qꝛ nō vēit ꝓpꝛio capite. De hac miſſione iohis dicunt aliq̄ q̄ fuit tm̄ ꝑ internā inſpirationeꝫ: ſed meli⁹ videť q̄ cū hoc fuerit ꝑ expꝛeſſam dei miſſionem ⁊ exterioꝛē apparitionē: qꝛ ad ea q̄ ſunt multū ardua ſolēt ꝓphe ſic mitti: vt ptꝫ ex decurſu veter' teſtamenti. Myſteriū aūt xp̄i inť oīa fuit maximū: qꝛ ad ipſum fuit oꝛdinatū totū vetus teſtamentū: vt declaraui diffuſe ſuper epl'am ad Hebꝛeos. ⁊ ideo nō eſt veriſile q̄n iohānes fuerit ad h̄ miſſus per expꝛeſſam miſſionē dei ⁊ apparitioneꝫ exterioꝛē: licet mod⁹ hui⁹ apparitiōis nō ſit ſcriptus. multa eni facta ſūt circa myſteriū chꝛiſti q̄ nō ſūt ſcripta: vt habeť in fine hui⁹ euāgelij. Hoc idē videť innuere qd̄ ipſe iohannes dixit: vt habeť .j. codē ca. Qui miſit me baptiçare in aqua ille mihi dixit: Suꝑ quē videris ſpm̄ deſcēdentē ⁊c. Tertio deſcribiť cōmēdatio iohis ex noīe. cū d̄r: f Cui nomen erat iohes. Jllud nomē fuit ſibi impoſitū nō ex humana diſpoſitione: ſed diuīa ꝑoꝛdinatiōe: vt habeť Lu.j. ⁊ ideo rñdebat ꝓprietati interne .ſ. plenitudini gratie. Johānes eni interꝑtatur. in q̄ gratia. ⁊ ideo fuit idoneus ad ꝑcurrendū ante illuꝫ q̄ eſt auctoꝛ grē: ſm q̄ d̄r .j. codē ca. Gratia ⁊ veritas per ieſum xp̄m facta eſt. Siſe inueniť in veteri teſtamēto: qꝛ abꝛaaꝫ: iſaac ⁊ iſrael ſic noīati ſunt ex diuīa oꝛdinatione: ad deſignandū eoꝝ ꝓprietatē. Quarto deſcribiť eius cōmēdatio ex officij nobilitate. cū ſubdiť: g Hic venit vt teſtimoniū ꝑhiberet de lumine .i. de filio dei in mundū veniēte. hoc aūt teſtimoniū ꝑhibuit predicādo ei⁹ excellentiā: vt habeť .j. codē ca. Jpſe ē q̄ poſt me ventur⁹ eſt: cui⁹ nō ſum dign⁹ vt ſoluā corrigiā calciamenti eius. Simil'r teſtimoniū perhibuit baptiçādo in aqua: vt per h̄ deſignaret illū q̄ erat ventur⁹ baptiçare i ſpū ſctō. ꝓpter qd̄ foꝛma baptiſmi iohis erat in noīe venturi: vt habeť Act'. xix. Sicut eni ꝓphete antiq̄tus denūciabāt aliq̄ futura nō ſolum verbis ſed etiā factis. Vt ptꝫ de Hieremia q̄ poſuit catenā in collo ſuo vt verbo ⁊ facto ꝓnunciaret captiuitatē futurā regis ⁊ ciuitat': vt habeť .xxvij. Sic iohes baptiſta predicādo ⁊ baptiçando annūciauit aduētum redēptoꝛis. Finis aūt ſui officij tangiť. cum ſubdiť: h Vt oēs crederēt per illum. nō dicit in illuꝫ: qꝛ ad h̄ finaliter ꝑdicabat: vt ꝓpl's crederet in chꝛiſtū venturū. Notandū etiā q̄ illud qd̄ d̄r hic: Oēs crederēt ⁊c. referť ad illud quod .ſ. dictuꝫ eſt: Fuit hō miſſus: qꝛ hic loquebať general'r oībus. nō ſic aūt loq̄tur angelus: ſed ſolum excellētib⁹: vt .ſ. dictū eſt. i Nō erat ille lux. Hic tollitur occaſio erroꝛis. Ex h̄ eni q̄ euāgeliſta dixerat de iohāne tot magnifica: poſſet aliq̄s credere q̄ ei⁹ aduent⁹ ſufficeret ad ſalutē gener' humani. ſicut ⁊ de ipſo multi ſunt opinati ipm eē xp̄m ꝓpter excellentiā ſue ſanctitat': ꝓpter qd̄ ſacerdotes iudeoꝝ miſerunt ab hieroſolymis interrogātes ſi ipſe eſſet xp̄s: vt habeť codē ca. ⁊ ideo euāgeliſta oñdit q̄ ei⁹ aduētus non erat ſufficiēs ad ſaluādum humanuꝫ gen⁹ dicēs: Nō erat ille lux: q̄ poſſet mētes hoīm luce grē illuſtrare: ſed tm̄ erat precurſoꝛ hui⁹ lucis. iō ſubdiť: k Sed vt teſtimoniū ꝑhiberet de lumine. Modus autē teſtificādi iā predict⁹ eſt in parte imediate ꝑcedēti. Sed ꝯtra h̄ videť eſſe illud qd̄ d̄r Eph.v. Eratis aliq̄n tenebre: nunc aūt lux in dño. ⁊ ſic rō luc̄ ꝯuenit cuilibet iuſto: ⁊ per ꝯñs iohāni. Dicenduꝫ q̄ lux grē dupl'r accipiť in ſcriptura. Uno mō ꝑ eſſentiā: ⁊ ſic ſoli deo ꝯuenit: ⁊ appropꝛiatur filio in diuinis ſicut ⁊ alia q̄ ꝑtinēt ad noticiā. ⁊ ideo pro-
pꝛietas

a Erat lux vera. Õis hõ dicit̃ illa natura in hoĩe q̃ ad imaginẽ ⁊ ad ſilitudinẽ dei facta eſt. Alia oĩa q̃ ſunt in hoĩe inferiores partes hoĩs ſunt: ⁊ quodãmodo extra hoĩem ſunt. In illa ſcʒ aĩa velut in quodã mundo ſupiori vera lux lucet: ⁊ in illum mũdũ veniẽtes ⁊ p grãm renaſcẽtes illuminat: qr q̃ꝝ vita ⁊ conuerſatio in celis eſt: q̃ſi in alio mũdo ſunt. b Et mũdus eũ. Non ꝙ creatura nõ cognouerit: ſed hõ q̃ in mundũ mente amãdo deſcẽdit. Pri⁹ mũdus ipſa creatura dicebat̃. Õmis eñ creatura ſuum creatorez recognoſcit. hõ vero minime. c Et ſui eũ. Ab initio mũdi nullũ temp⁹ erat in q̃ receptores diuini verbi non eſſent. vñ addit: Quotq̃t autẽ receperũt. d Filios dei. Mirabilis ptãs vt q̃ filij diaboli erãt: ⁊ filij dei ⁊ fratres chriſti p eũ liberati dicant̃: q̃ aũt ordine filij dei fiãt: ⁊ quõ hec generatio diſtat a carnali. ſubdit: Qui nõ ex ſang.

Et verbum

a ſ aũt. b ſ xp̃s. c ſ qr eſt nõ vera lux. ſ. q̃ nõ ẽ ex ſe ſed aliunde lucet. d ſ nõ ꝙ oẽm: ſed qr null⁹ ſine illo illuminat̃. e ſ vt etiã ipm iohannem.

a † Erat lux vera que illuminat omnez hoiem venientẽ in hũc munduʒ. a† b c

a ſ .i. qui a deo recedens ⁊ cadens in mundũ cecatus eſt alioquin nõ indigeret illuminari.

a ſ ⁊ hec lux. ſ pñtia deitat̃ nõ vt ꝑs ei⁹: ſʒ vt factor oibus creaturis infuſus: regens quas fecit.

b In mũdo erat: ⁊ mũdus p ipſum factꝰ eſt: ⁊ mundus eũ nõ cognouit. d e f+

a ſ dilectores mundi: qr oẽm ſenſum ⁊ intellectũ diuina lux excedit.

a ſ in hũanã naturã ſ .i. in mũdũ q̃ ſuus eſt. b ſ xp̃s p carnẽ. c ſ .i. q̃cũq₃ hoies p̃ſertim iudei q̃s oibus ꝑtulit. ſ eius cognati. ſ ſui nõ ꝙ nulli qr aliqui ſed rari: ⁊ quotquot receperunt.

c In ꝓpriã venit: ⁊ ſui eum nõ receperũt. † Quotquot aũt receperunt euʒ: dedit eis ptãtem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. † Qui nõ ex ſanguibus g† h i+ k+ l+

a ſ ſiue iudei ſiue gentiles. ſ p fidẽ.

a ſ p ꝓmiſſum nõ tñ reformari: ſed b ſ adoptiuos. ſ vt ſint frẽs ei⁹ ⁊ coheredes p grãm ſicut ⁊ ipſe fili⁹ vnigenitus p naturã vt iã nõ ſit ſolus.

ſ .ſ. a ſ deũ eſſe ⁊ hoiẽ. b ſ .i. iure ei⁹ noĩs c ſ .i. emanuel qđ interpretat̃ nobiſcum deus.

a ſ pluraliter vt ſignificet maris ⁊ femine materiam. ſ ſunt nati de materia patris ⁊ mřis. ſ hic miſera conditio apponitur.

Nico. de lyra

pñtas hui⁹ lucis de iohãne negat̃: ꝟ de chriſto affirmat̃: vt ſtatim patebit. Alio modo accipit̃ lux p participationem: ⁊ ꝟ bene ꝯuenit iohãni ⁊ alijs ſanctis: ⁊ ſic loq̃tur apl's in auctoritate p̃dicta. a Erat lux vera. Poſtq̃ꝫ euãgeliſta declarauit miſſionẽ p̃curſoris: hic ꝯñr agit de aduẽtu redẽptor̃. Et diuidit̃ in tres: qr primo oñdit̃ neceſſitas hui⁹ aduẽtus. ſcđo inde ꝯñs fructus. ibi: Quotq̃t aũt. tertio veniendi modus. ibi: Et verbũ caro factũ eſt. Circa p̃mũ ꝯſiderandũ ꝙ rõ naturalis eſt defectiua in cognitione diuinoꝝ: qr nõ attingit ad coꝝ cognitionem niſi p effectus q̃ diſtãt a deo in infinitũ. Item reuelatio de diuinis ĩ veteri teſtamẽto erat imꝑfecta: qr ſub velaminib⁹ ⁊ figur̃. propter qđ ante xp̃i aduentũ hoies multipliciter errabant circa cognitionẽ diuinoꝝ: vt ptʒ inſpicienti illi⁹ tpis decurſum. et ideo aduent⁹ xp̃i in mundũ fuit neceſſari⁹ ad illuminandum hoies in cognitiõe diuioꝝ: ſm ꝙ ipſemet dicit. J. xix. Ego in ꝟ nat⁹ ſum ⁊ ad ꝟ veni in mũdũ vt teſtimoniũ phibeã veritati. Jõ videm⁹ ꝙ poſt ei⁹ aduentũ idolatria ceſſauit q̃ſi p totũ mũdum: ſicut fuerat p Zachariã ꝓphetã predictũ ca. xiij. Et erit in die illa dicit dñs diſperdã noĩa idoloꝝ de terra. Qr autem xp̃s ſit lux ſufficiẽs ad talẽ illuminationẽ oñdit triplici rõne. p̃ma ratio ꝓcedit ex luc̃ hui⁹ veritate. ſcđa ex ipſi⁹ p̃ſentialitate. tertia ex euidenti ei⁹ manifeſtatione. ſcđa tangit̃ ibi: In mũdo erat. tertia ibi: Mundus p ipm fact⁹ eſt. Circa primuʒ aduertẽdũ ꝙ aliq̃d d̃r veꝝ tripl'r. Uno mõ qr diſtinguit̃ ꝯtra falſum. ſcđo qr diſtinguit̃ ꝯtra figurale in q̃ꝫtũ figura recedit a pfecta rei veritate. tertio qr diſtinguit̃ ꝯtra participans: qr illud qđ eſt tale p participationẽ deficit a pfectiõe illi⁹ qđ eſt tale p eſſentiã. Lumen ĝ rõnis natural' in cognitiõe diuinoꝝ p̃mo deficit a rõne vere luc̃: qr ⁊ ſi p eã p̃hi habuerãt de deo aliquã cognitionẽ: fuit tñ admixta erroꝛib⁹ multis: ꝓpter qđ d̃r ad Ro. j. Cũ cognouiſſent deũ nõ ſicut deũ glorificauerũt aut grãs egerũt: ſʒ euanuerũt in cogitatiõib⁹ ſuis: ⁊ obſcuratum eſt inſipiens cor eoꝝ. Et ꝟ ptʒ in Ariſtotele: q̃ inter alios p̃hos dicit̃ veri⁹ ſcripſiſſe: ⁊ tñ in plurib⁹ deuiauit a veritate: ſicut ptʒ de mũdi eternitate: de intelligẽtiaꝝ numero ⁊ eaꝝ felicitate: q̃ꝝ ꝓſecutionẽ cã breuitatis omitto. Lumẽ vero cognitionis diuioꝝ qđ fuit in veteri teſtamẽto deficit a rõne vere lucis: qr licet habuerit veritatẽ abſq₃ admixtiõe falſitatis: tñ ipſa erat figuralis ⁊ q̃ſi vmbra veritat̃. Lumẽ vero cognitionis euangelice tertio modo deficit a pfecta lucis veritate: qr licʒ vera ⁊ apta ſit: tñ eſt participata. Lux aũt diuia ꝟ modo d̃r vera. qr eſt lux p eſſentiã. Et ex ꝟ ſeq̃tur ꝙ ipſa ſit ſufficiens ad oĩm illuminationẽ: qr qđ eſt tale p eſſentiã: eſt cauſa oĩm alioꝝ: ſic ignis eſt cã caliditat̃ in oĩb⁹ alijs: vt h̃r. ij. methaphyſice. Talis aũt lux appropriat̃ filio: vt dictũ eſt: ⁊ ſic ptʒ p̃ma rõ ſue efficacie ad illumiationẽ grẽ. q̃ tangit̃ cũ d̃r: Erat lux vera: ſine falſitate: ſine vmbra ⁊ ſine participatiõe: ſed lux p eſſentiã. iõ ſeq̃tur: b Que illumiat oẽm hoiem. q̃tũ in ſe eſt:

ſe eſt: qr ſi aliq̃ nõ ſunt illumiati: ꝟ eſt qr ſe ſubtrahũt ab influentia hui⁹ luc̃. põt ꝟ etiã intelligi de lumĩe natural' rõnis q̃ ſe extẽdit ad oẽs etiã petõres: ⁊ eſt q̃dã participatio diuĩe luc̃: vt ptʒ ex p̃dict̃. c Uenientẽ in hũc mũduʒ. p ꝟ nõ eſt intelligendũ ꝙ hoies ante fuerũt in alia vita vñ venerint in mundũ iſtũ: Uel ꝙ aĩe fuerint a principio mundi create: ſicut intellexerunt aliq̃ heretici: ſed euãgeliſta vtit̃ tali mõ loquẽdi: ad denotãdũ ꝙ aĩa itellectiua dat̃ ab extrinſeco p creationẽ: ⁊ dicit̃ hic ipe hõ eodẽ modo q̃ pars p̃ncipalior rei d̃r ipſa res: vt habet̃. x. ethicorũ. d In mũdo. Hic tangit̃ ſcđa ratio ad idẽ ex p̃ſentialitate. Ad cui⁹ intellectũ ſciẽdũ ꝙ aliq̃d d̃r eſſe alicubi tripliciter. Uno modo p potentiã: ſicut rex eſt in toto regno. Alio modo p p̃ſentiam: ſicut rex eſt in aula ſua: qr oĩa q̃ ſunt ibi patẽt eius aſpectui. Tertio modo p eſſentiã: ſicut rex eſt in loco ſuo determiato: cui ꝓportionatum eſt corp⁹ eius. de⁹ aũt pñs eſt vbiq₃ ꝟ triplici modo: qr ei⁹ virt⁹ ad oĩa ſe extendit: ⁊ qr oĩa ſunt nuda ⁊ apta oculis eius: ⁊ etiã qr pñs eſt vbiq₃ p eſſentiã. qđ ptʒ: qr nõ ſolũ dat eſſe reb⁹: ſed eas in eſſe ꝯſeruat: ꝯiungẽs principia rerũ ad inuicẽ. hoc aũt nõ põt eſſe per aliqđ qđ ſit mediũ int̃ ipſum ⁊ creaturam: qr nullũ eſt tale mediuʒ. Et ideo oportet ꝙ hoc faciat p ſeipm vbiq₃ p̃ſentialit̃ ⁊ p eſſentiã exiſtentẽ: ⁊ ſic patet ꝙ cũ diuĩa lux ſit idem qđ ipſe de⁹: ꝙ ipſa ſit efficax ad predictã illuminationẽ ꝓpter ſuã p̃ſentialitatem. Et hec ratio breuiter tangit̃ cũ d̃r: In mũdo erat. noĩe enĩ mundi intelligit̃ vniuerſitas creaturarũ. e Et mundus. Hic ponit̃ tertia ratio ad idẽ ex euidẽtia lucis diuine: qr et ſi nõ euidens in ſe: eſt tñ euidẽs in ſuo effectu. ſ. in vniuerſitate creaturaꝝ a deo ꝓductarũ: ex quaꝝ pulchritudine ⁊ ordine lux diuina etiã poteſt in naturali ratiõe cognoſci: ſm ꝙ dicitur Sap̃. xiij. A magnitudine ſpeciei creaturaꝝ poterit creator hoꝝ viſibiliter cognoſci: ad Ro. j. Inuiſibilia dei a creatura mũdi. i. ab homie: p ea q̃ facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt̃ ⁊c̃. Et hec ratio tangitur cũ dicit̃: Et mũdus p ipſum fact⁹ eſt: qr noĩe mundi oĩs creatura intelligit̃: vt dictũ eſt: que ducit in cognitionẽ creatoris: ſicut effect⁹ in cognitionem ſue cauſe. f Et mũdus eũ. Hic remouet q̃ndã obiectionẽ: qr cõtra p̃dicta poſſet obijci p ꝟ ꝙ videm⁹ multos hoies nõ h̃re cognitionẽ dei. Et ipſe rñdet ꝙ ꝟ nõ eſt ex defectu luc̃: ſed magis ex malicia hoim ab ea ſe auertentiũ dicẽs: Et mũdus eũ nõ cognouit. Noĩe mũdi intelligũtur petõres mundialiter viuẽtes: ⁊ ideo aliter accipit̃ mũdus q̃ꝫ in parte p̃cedẽti: qr ibi accipit̃ ꝓ eſſentijs reꝝ: hic ꝓ malicijs hoim. g In ꝓpria venit. i. in mũdo quẽ ipe fecerat venit p carnis aſſumptionẽ: ⁊ ſic fuit ibi nouo modo. Uel aliter: In ꝓpria venit. i. in iudeã que dicebat̃ terra dei: vt ptʒ in plurib⁹ locis veteris teſtamẽti. h Et ſui eũ nõ receperũt. i. iudei: qr in veteri teſtamẽto dicunt̃ ꝓpl's peculiaris ipſi⁹ dei: qr pauci de iudeis cõparatiue crediderũt xp̃o: ſm ꝙ fuerat p̃dictũ Eſa. viij. Qr eſſet futur⁹ in lapidẽ offenſiõis ⁊ in petrã ſcãdali duab⁹ domib⁹ iſrael. i Quotq̃t aũt receperũt eũ. Hic ꝯñr ponit̃ aduent⁹ xp̃i vtilitas ſiue fruct⁹: ⁊ diuidit̃ in duas. qr p̃mo oñdit̃ ꝓpoſitũ. ſcđo remouet̃ quoddam dubium. ibi: Qui nõ ex ſanguinib⁹. Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ ſicut verbũ incarnatuʒ eſt vere fili⁹ dei natural': ita illi q̃ fiunt mẽbra eius p fidem formataʒ efficiunt̃ filij adoptiui: ⁊ in hoc apparet vtilitas nobis ꝓueniẽs ex ſuo aduẽtu. ⁊ hoc eſt qđ d̃r: Quotq̃t autẽ receperũt eũ. credẽdo. k Dedit eis ptãtẽ filios dei fieri. p regenerationẽ baptiſmi: q̃ nõ dat̃ niſi ꝓfitentib⁹ fideʒ xp̃i p ſe ſi ſint adulti: vel p aliũ ſi ſint paruuli. l Qui nõ ex ſanguinibus. Hic ꝯñr remouet dubiũ: qr poſſet forte aliquis credere ꝙ hec generatio eſſet p modũ generatiõis carnalis. ideo hoc remouet dicens: Qui nõ ex ſanguinib⁹ ⁊c̃. Licet enĩ ſanguis in latino plurale nõ habeat: hʒ tñ in greco. ⁊ ideo tranſlator vt ſequeret̃ veritatẽ textus nõ curauit de regul' grãmatice trãſferens in plurali: Ex ſanguib⁹. Ad generationẽ enim

† De heret. cum ex iniuncto.

† De pe. di. 4. c. hãc ſocietatem.

† De. conſe. di. 4. ſi qs.

a Et verbū. Ut aūt ſecure credam⁹ hoīes naſci ex deo: ſubdit deū naſci ex hoīe ex hac ſuſceptione infirmitat' ſanat' nr̄a infirmitas vt poſſim⁹ filij dei fieri. ⁊ hoc eſt: ⁊ verbū caro factū eſt. Quod ſupius erat: inferi⁹ deſcēdit. Quid mirū ſi qđ erat inferi⁹: in id quod ſuperi⁹ eſt aſcēdit. Nec mirū ſi hoīes naſcunt' ex deo: qꝛ deus ex hoīe eſt natus. b Plenū gratia. Hō chriſt⁹

B plen⁹ fuit gratia: qꝛ null⁹ p̄cedentib⁹ merit' ex q̄ ꝯceptus eſt fuit deitas in eo implens hoīem illū oī plenitudīe redundāte in oēs ſctōs. vn̄ ⁊ mr̄ eius non tm̄ dicit' mater hoīs: ſed ⁊ mater dei. nec mirū ſi dicit' hō etiā deus: cū deus dicat' etiā hō. hec aūt gratia dicitur ⁊ veritas: qꝛ ſic olim ꝓmiſſuz ē: ⁊ modo exhibitū. ſ. vt deus ſit in hoīe implens eū oīm bono: ⁊ p eū ſuos.

Hic erat

a ſ ꝯcupiſcētia carniſ. ſ. femie q̄ ē caro ad e⁊ regit'
neqꝫ ex voluntate carnis neqꝫ ex a
a ſ vir dicit' ſpūs q̄ regit. b ſ opante p baptiſmū. c ſ hoīes ex deo ⁊ deus ex homie.
volūtate viri: ſꝫ ex deo nati ſunt. b
ſ i. fili⁹ dei. ſ homo. a ſ habitu iuēt⁹ vt hō.
a ⁊ Et verbū caro factū ē: ⁊ hītauit i c†
ſ ⁊ p hoc ſanati. ſ nos q̄s elegit.
a ſ i. cognouim⁹ deū eē glorioſū. b ſ maieſtatē eius p hūanitatē in q̄ docuit ⁊ miracula fecit in q̄ trāſfigurat' eſt in q̄ ſurrexit. ſ vel altitudinem.
nobis. Et vidimus gloriā ei⁹ glo d†
a ſ nō vt cuiuſlibet ſcti. b ſ vidim⁹ illū hoīem.
b riā q̄ſi vnigeniti a patre: plenum e f

Nico. de lyra

carnalem ꝯcurrit duplex ſanguis: qꝛ ex p̄te matr' reqrit' ſanguis mēſtruus ꝓ materia: ex p̄te viri reqrit' ſemē in q̄ ꝯſiſtit virt⁹ formatiua. hoc aūt ſemen eſt reſiduū alimēti ſanguinei: qꝛ nutritiua miniſtrat materiaꝫ ipi generatiue. h tn̄ reſiduū qđ trāſit in ſemē dealbatū ē ꝓpter maiorē digeſtionē. Iſtos igit' ſanguines excludit euāgeliſta generatiōe ſpūali di. Qui nō ex ſanguib⁹ nati ſūt. a Neqꝫ ex volū. carnis. p carnē hic intelligit' femīa q̄ paz participat de rōne reſpectu viri: ꝓpter h noīat' caro Gen. ij. Hoc nūc os ex oſſib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea. copula aūt maſculi et femine reqrit' in carnali generatiōe: ſic in oī alia actiōe naturali reqrit' ꝯiūctio actiui ⁊ paſſiui: ⁊ hec copula mar' ⁊ femie excludit' a generatiōe ſpūali. cū đr: Neqꝫ ex voluntate carnis neqꝫ ex volūtate viri. Alit' pōt exponi: ita q̄ p volūtatez carnis itelligat' ꝯcupia large loqndo de volūtate: put accipit' p appetitu ſenſitiuo. p volūtatē viri intelligat' appetit⁹ intellectiu⁹: qꝛ vterqꝫ appetit⁹ ꝯcurrit i generatiōe carnali hoīs. Appetit⁹ ſenſitiu⁹ vt mouēs: intellectiu⁹ vt ꝯſentiēs: et h remouet' a generatiōe ſpūali. cū đr: Neqꝫ ex volūtate carnis ⁊c. Qualit' autē fiat generatio iſta oñdit'. cū đr: b Sed ex deo nati ſūt. inq̄ʒtū hoīes a deo recipiētes grāz trahunt' quodāmō ad naturā dinā: qꝛ p donū grē efficiūtur ꝯſortes dīne nature: vt hr̄. ij. Pet. j. Per quē maxīa ⁊ p̄cioſa nobiſ ꝓmiſſa donauit: vt p hec efficiamini dīne ꝯſortes nature. Ex p̄dict' ptꝫ q̄ filij carnales ꝯtrahūt q̄ndā maculā ⁊ feditatē ex mō ſue generationis. nō ſic aūt filij ſpūales: ſ magꝭ nobilitatē. c Et ver. caro fa. ē. Hic ꝯſr oñdit modū verbi i mūdū veniētis: qꝛ nō venit vbi p̄us non erat: ſed qꝛ nouo mō ibi incepit eē: ſicut rex q̄ prius ē in aliq̄ ciuitate p ſui potētiā tm̄: qn̄ venit illuc pſonaliter incipit eē nouo mō. ſ. p ſui p̄ntiā: ſic de⁹ fili⁹ q̄ prius erat in mūdo p potētiā: p̄ntiā ⁊ eſſentiā: vt ptꝫ p p̄dicta. venit ibi nouo mō. ſ. p carnis aſſūptionē. ⁊ h eſt qđ đr: Et verbuꝫ caro factū ē: ⁊ habitauit i nobis. Ex h verbo: verbū caro factū ē: Euchites accepit occaſionē errādi dicēs: q̄ ex verbo ⁊ carne facta ē vna natura ſic' ⁊ vna pſona: ſed h māifeſte ptꝫ falſuꝫ ⁊ impoſſibile: qꝛ illa natura eēt cōpoſita ex verbo ⁊ natura humana: ⁊ ſic verbū veniret in cōpoſitionē alteri⁹. h aūt ē ipoſſibile: qꝛ oē qđ cōponit' alteri ē aliq̄ mō in potētia. potentia aūt nullo mō pōt eē in verbo cū ſit actus pur⁹. q̄ ⁊c. Itē ſi eēt poſſibile vnā naturā ex ābab⁹ fieri. illa tn̄ nō eēt natura hūana nec diuia: qꝛ natura cōpoſita ex duab⁹ nō eſt aliq̄ illaꝝ: ſed aliq̄d aliud reſultās ex ipis: vt ptꝫ de mixto ex elemētis: quia mixtū nō ē aliqđ elemētoꝝ nec ipa ſil' ſūpta: qꝛ tūc mixtū non eēt aliq̄d vnū. ⁊ iō ſi ex verbo ⁊ carne fieret vna natura: ſeq̄retur q̄ xp̄s nō eēt hō neqꝫ de⁹ ꝯtra ſcripturā noui ⁊ veter' teſtamēti. ꝓpter qđ Arri⁹ dixit q̄ ex carne ⁊ v̄bo nō ē facta vna natura: ſꝫ ipm verbū carnē aſſūpſit: nō tn̄ aīam: qꝛ verbū ſupplet locū aīe ſm ipm: ſꝫ iſtud dictū iplicat ꝯtradictionē: qꝛ caro nō ē in ſpecie carnis niſi p aīam: vt hr̄. iiij. methauroꝝ. ⁊ iō dicere q̄ verbū aſſūpſit carnē ⁊ nō aīam iplicat ꝯtradictionē. Nec valet q̄ dicit verbū ſupplere locū aīe: qꝛ caro illa etiā ſm ipm nō ē informata p verbū: ſꝫ tm̄ aſſūpta. Et ſi diceret ipſam p verbū informari: h tn̄ ē impoſſibile. Itēꝫ ſeq̄ret' q̄ xp̄s non eēt hō: vt ptꝫ manifeſte. ꝓpter qđ Apollinaris dixit q̄ verbū aſſūpſit carnē: qꝛ ſm ipm aſſūpſit aīam ſenſitiuā q̄ dat eē carnis: nō tn̄ aſſūpſit aīam intellectiuā cū verbū ſit maxīe intellectiuū. ⁊ iō in xp̄o ſolūmō ponebat intellectuꝫ verbi: ſed h ptꝫ

falſum

falſum: qꝛ licꝫ iſte i xp̄o poſſet ſaluare carnē: nō tn̄ carneꝫ hūanā: qꝛ caro nō đr hūana niſi p aīaꝫ intellectiuā: etiā ſm ponētes pluralitatē formaꝝ. Itē xp̄s nō eēt hō: cū hō in ſpecie hūana reponat' p aīam intellectiuā: ſꝫ magꝭ eēt aīal brutuꝫ: qꝛ aīa ſenſitiua nō reponit niſi i ſpecie bruti: hec aūt oīa ꝯ fidē ſunt ⁊ ſacrā ſcripturā. ⁊ iō ſūt tanq̄ʒ heretica ⁊ reprobata: ⁊ licꝫ pluib⁹ alijs vijs poſſent p̄dicta iprobari: tn̄ ꝓpter ꝓlixitatē vitandā omitto. ꝓpter qđ dicēduꝫ q̄ cū đr: Verbū caro factū ē: p carneꝫ intelligit' natura hūana: ſic' freq̄nt' in ſacra ſcriptura. vn̄ đr Eſa. xl. Oīs caro fenū ⁊c. Et q̄ p carnē itelligat' natura hūana: ptꝫ p illud qđ ſubditur: Uere fenū eſt pplꝯ. Caro igit' iſta. i. natura hūana aſſumpta ē a verbo nō in vnitate nature: ſꝫ in vnitate ſuppoſiti vel pſone. ⁊ iō eſt ſenſus: Verbū caro factū ē. ac ſi diceret': de⁹ hō fact⁹ ē: qꝛ licet fieri repugnet deo vl' verbo abſolute: p̄t tn̄ dici de eo rōne nature hūane adiūcte: vt diffuſi⁹ declarat'. iij. ſententiaꝝ. qꝛ p tale fieri nō habet' q̄ de⁹ de nouo incipiat eē: qđ eſt ipoſſibile: ſ q̄ incipiat eē hō: qđ eſt poſſibile: qꝛ ſuppoſitū diuinū eſt infinite ſubſiſtētie. ⁊ iō pōt naturā in ſeipo ſuſtētare: vt diffuſi⁹ declarat'. iij. ſniaꝝ. Cōſiderādū tn̄ q̄ euāgeliſta ñ ſine rōne dic' verbū eſſe carnē factū magꝭ q̄ʒ hoīem: qꝛ p h euitat' error illoꝝ q̄ dixerūt naturā humanā hr̄e in xp̄o hypoſtaſim ꝓpriā. ſi enim dixiſſet: verbū factū eſt hō: cū hō ſignificet naturā humanā in ſuppoſito: dediſſet occaſionē cogitādi q̄ natura hūana in xp̄o ſubſiſteret in ꝓpria hypoſtaſi. Silr magꝭ dixit verbū factū eē carnē q̄ʒ aīam: ne daretur occaſio cogitādi q̄ illa vnio eēt tm̄ ſm actum aīe vt p cognitiōem ⁊ amorē: nō tn̄ in vnitate ſuppoſiti. d Et vidim⁹. Poſtq̄ʒ euāgeliſta declarauit verbi emanationē ⁊ ei⁹ incarnationē: hic ꝯſr oñdit q̄lit' ipſe ⁊ alij apl̄i habuerūt de hoc cognitionē. Et diuidit' in duas partes: qꝛ p̄mo ponit innoteſcēdi modum. ſcđo manifeſtat ipm. ibi: Et de plenitudine. Prima in duas: ſm duplicē modū innoteſcendi quē ponit. ſcđa ibi: Johānes teſtimoniū p̄hibet. prim⁹ autem innoteſcēdi modus ē p viſum. Sciēdū tn̄ q̄ videre aliq̄n accipitur nō ſolū ꝓ viſiōe corꝑali: ſed etiā ꝓ cognitiōe intellectuali. p quē moduꝫ dicim⁹: vides tu hoc. i. intelligis: ⁊ h eſt qꝛ viſus eſt ſpūalior int' alios ſenſus: ⁊ plures reꝝ differētias nob' demōſtrat: vt hr̄. j. metaphyſice. et iō noīe viſus vtimur aliq̄n in his q̄ ꝑtinēt ad intellectū: vtroqꝫ mō vidēdi habuit iohēs ⁊ alij apl̄i noticiā v̄bi icarnati: qꝛ cū ipo fuerūt corꝑalit' ꝯuerſati: ⁊ ſic viderūt ſenſibilit' opa virtutē toti⁹ creature excedentia: ſic' ē ſuſcitatio mortui: illumīatio ceci: ⁊ ꝯſilia. ex q̄b⁹ viſu mētis ꝑceperūt ei⁹ diuitatē in carne latentē. viderūt etiaꝫ hoc mētalit' p internā inſpirationē: q̄n aperuit eis ſenſuꝫ vt intelligerēt ſcripturas. vt hr̄ Lu. vlt'. ⁊ h eſt qđ đr: Et vidim⁹ gl̄iaꝫ ei⁹. i. excellētiā oēm creaturā excedētē. ꝓpter qđ ſubdit' q̄ſi exponēdo p̄dictā gloriā: e Quaſi vnige. a p̄re. i. naturalit' ab eo ꝓcedētis: ⁊ p ꝯñs eandē naturaꝫ nūero cū ipo hñtis. h enī viderūt apl̄i p̄mo p p̄ris teſtimoniū in trāſfiguratiōe in q̄ fuit iohēs cū petro ⁊ iacobo: vt hr̄ Mat. xvij. ⁊ iō tūc audiuit vocē patr' dicētis de xp̄o: Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c. ſcđo viderunt hoc p angeloꝝ obſequiū: qꝛ angeli miſtrabāt ei ſicut ſuperiori: vt hr Mat. iiij. Supra naturā angelicā nihil ē niſi natura diuina. tertio viderūt h p h q̄ creature etiā viſibiles obediebāt ei ad nutum ſicut dño ⁊ creatori. ꝓpter qđ dixerūt Mat. viij. Qualis ē hic qꝛ venti ⁊ mare obediūt ei. q̄rto h viderūt p docendi ⁊ opandi modū. Moyſes enī ⁊ alij ꝓph̄e nō dabāt ꝓpꝛio p̄cepta: ſꝫ de p̄cept' di ipm iſtruebāt. ⁊ iō dicebāt: hec dic' dñs. vel aliq̄d ſile. Silr de moyſe ſcriptū eſt: Locut⁹ ē dñs ad moyſen ⁊c. Chriſt⁹ aūt tanq̄ʒ de⁹ a ꝓpria auctoritate loq̄ns dabat doctrinā ſuā: vt ptꝫ Mat. v. vbi freq̄nt' đr: Ego aūt dico vob'. vn̄ in fine illi⁹ ſmonis đr q̄ erat docēs ſicut ptātē hñs. Et ſilr ꝑpenderūt p opandi modū: qꝛ ⁊ ſi alij fecerūt miracula: h fuit tm̄ depcando. Chriſt⁹ aūt ⁊ ſi in miracul' faciēdis aliq̄n orauerit: vt i ſuſcitatiōe laçari Joh. xi. tn̄ cōiter miracl'a faciebat imperādo: vt ptꝫ ex decurſu euāgelij. p qđ oñdebat' q̄ illa faciebat virtute ꝓpria ſic' de⁹. ꝓpter qđ đr Lu. vj q̄ virt⁹ exibat de illo ⁊ ſanabat oēs. Seq̄t': f Plenū grē. ⁊ h p̄rio ꝓpter gratiā vniōis. ille enī ꝑfectiſſime eſt plenus grā q̄ ꝑfectiſſime deo coniungit'. natura aūt humana in xp̄o nō ſolū ꝯiuncta eſt deo p cognitionē ⁊ amorē ſicut in alijs: ſed p realeꝫ vnionē: ⁊ hec

dicit' in xp̄o

† Mat. i. b
Luce. i. e

a Hic erat. Per demōſtratiuū ,pnomē innuit chriſtū affuiſſe in illo loco. Sepe enī ipe dn̄s adhuc ignot' anteq̄; baptiçaret ꝛ p̄dicaret ad iohēm ſolitus erat venire. b Qui poſt me ṽ. Qui poſt me nat':poſt me p̄dicatur':baptiçatur':moritur'. Nō q̄ iā nō eſſet nat' qn̄ hec dixit:q2 etiā baptiçatus. Sed ventur' in p̄dicatiōe:in morte: ſed nō in reſurrectiōe. c Ante me fact' eſt. Ex greco corā me fact' ē.i.apparuit mihi quidē.ſ.q2 prior me erat. d Et de plenitudine. Expoſito teſtimonio p̄curſoris redit euangeliſta ad teſtimoniū ſue aſſertiōis:qn̄ verbū caro f.ē.vidim' gl'iā ei' plenū grā ꝛ veritate:ꝛ d' pleītudine ei' n.o.a.gratiā vt ipm̄ credam':ꝛ veritatē q̄ illu; intelligim'. e Accepim'. Aug'. Nō ſolū gratiā q̄ plane grat' dat:nō ,p merito vt fide; q̄ p dilectionē opat' ex q̄ iuſtus viuit:ſ; ꝛ ,p iſta grām.i.beatitudinē eternā q̄ ꝛ merces iuſticie dicitur ꝛ etiā grām:q2 meritū ex gratia. f Gratiā ,p grā. Grā in ɔceptiōe boni p grām dat'. Grā ſimplr̄ q̄ nō ē meriti:ſi poſtea cū illa opamur:in bonis ɔſueſcim':ꝛ tūc dat' grā ,p grā priori. g Per moyſen. Per moyſen ſeruū p̄nūciatio:p dn̄m ieſu; ſalut' ipletio. h Deū nemo vidit ṽc. Id eſt nullus purus homo viuēs in hoc corporeuidit deum vt eſt.vn̄ dictum eſt moyſi:
Exod.33.d Non videbit me homo ꝛ viuet.i.nemo viuens in corpore videbit diuinitatē meā.vnde iſta adiecit de' moyſi:
Sta in fo

a ſ ſm humanitatē. b ſ ſm deitatē. c ſ nō ſolū ego dico:ſed etiā. ſ baptiſta. d ſ .ſ.q̄ verbū caro f.ē:q2 ipe pmiſſus ei teſtat' idipſum.ſ.celſitudinem humanitatis ꝛ eternitatē diuinitatis.
grātie ꝛ vēritat'. † Johēs teſtimō a b+
a ſ .ſ.chriſto. b ſ apte nō obſcure vt lex.
nium phibet de ip̄ō:ꝛ clāmat di- c†
a ſ verbum ſubſtantiale. ſ ab eterno. b ſ vobis querentibus:an eſſem chriſtus.
a b cēs: Hic ērat quē; dixi: q̄ poſt me d† e
a ſ .i.mihi ppoſit' eſt etiā i hūanitate:ꝛ qđ dixi iterū dico. ſ cur. b ſ eternitate deitatis.
c ventur' ē:āte me fact' ē: q2 p̄ōr f g
a ſ quia illis ſpiritus eſt datus nō ad menſura;: nobis ab eo ſm menſuram.
b me erat. Et dē plenitudine eius b+
a ſ vt ipm̄ credam' ꝛ veritatē q̄ illū intelligam'.
e f nos omēs accepim': et grātiam i+
a ſ p bono bonū. b ſ vere ab eo accepim' q2 lex q̄ mala nō tollit ſ; oñdit:ꝛ reos ɔuincit ꝛ humiliēt ſe medico.
g prō grā † quia lex p moyſen data k+
a ſ que ſit ſalus homini vt erat promiſſa. b ſ q̄ eſt dn̄s liberans.
eſt:grātia ꝛ veritas p ieſum chriſ- †
a ſ q̄. ſ nec moyſes. b ſ hec grā p xp̄m oib' eſt data.i.videre deū q̄ nūq̄; viſus ē. c ſ nullus hō.
h ſtu; factā eſt. † Dēu; nēmo vidit l

Nico.de lyra

ḋr in xp̄o grā vnionis:p quā hō ḋr de':ꝛ ecōuerſo p cōicationē idiomatū. Dicit' aūt talis vnio grā inq̄ṫū diuīa liberalitate ꝛ miſcḋia facta eſt. ſcḋo ,ppter grām habitualē:q̄ plen' fuit in chriſto q̄; in alijs. ,ppter h' ḋr.j.iij.ca.q̄ dat' eſt ei ſpiritus nō ad mēſurā:q2 nō ſolū habuit pleītudinē ſufficiētie: ſed etiā redundātie in alios:q2 eſt caput nō ſolū hoim̄ ſ; etiā angelorū. Qz autē virgo maria ꝛ aliq̄ alij ſancti legunt' pleni gratia:vt ḋr de maria Lu.j.ꝛ de ſtephano Act'.vj.hec tamē eſt alia plenitudo.plenu; enī opponit' vacuo:ꝛ iō tot modis dicit' plenū q̄t modis dicit' vacuū. Dicit' aūt vacuitas gratie. vno mō ,p' virtut' defectū circa ,ppriū ſubiectū:ꝛ tali vacuo opponit' pleītudo grē ſctōꝝ. alio mō dicitur vacuitas gratie: eo q̄ nō redūdat ad corp':ꝛ tali vacuo opponitur plenitudo marie inq̄ṫum gratia ei' aliq̄ modo redūdabat ad corpus ſupernaturaliter cōcipiendo.plenitudo tn̄ marie nō ſe extendit ad alios:ita q̄ ſit grē datrix:ſed ſolū inq̄ṫū eſt grē impetratrix. Chriſti aūt plenitudo ad alios ſe extendit:ꝛ ſic opponit' vacuo nō ſolū reſpectu ſui:ſed etiā alioꝝ:q2 fuit in xp̄o plenitudo grē nō ſolū reſpectu ſui:ſed etiā reſpectu alioꝝ. a Et veritatis. inq̄ṫu; in ip̄o fuit veritas diuina ſiue increata per vnionē nature. Silr̄ in aīa chriſti fuit plenitudo veritatis inq̄ṫum habuit noticiā oīm que cognoſcit de' noticia viſiōis. Silr̄ fuit in chriſto plenitudo veritatis inq̄ṫum impleuit omnes figuras ꝛ ,pmiſſiones legis moſaice. b Johānes teſtimonium phibet. Hic ponit ſecundū modū quo innotuit iohanni ꝛ apoſtolis alijs verbū incarnatum:ꝛ hic modus fuit p auditum:quia audiuit a iohāne teſtimonium de chriſto qđ erat efficax propter iohānis mirabilem natiuitatem: ꝛ ,pter excellentem vite ſue ſanctitate;.ꝛ hoc eſt quod dicit': Johānes teſtimoniū phibet de ipſo.ꝛ bene dicit phibet:ad oñdendum q̄ eius teſtimonium fuit continuatum:q2 nō ſolū ſemel ſed pluries teſtificatus eſt de chriſto.ꝛ ideo dicit: phibet:ad denotandū ɔtinuatione; huius teſtimonij.ſecūdo oſtēditur iſtud teſtimoniu; clarum.cum ſubditur: c Et clamat.q2 Johānes nō loquebat' de chriſto in occulto:ſicut faciunt illi qui habent doctrinā ſuſpectam:ſed in palam coram populo. Dicit' autē hoc teſtimoniū certū ꝛ verum:q2 eodē modo teſtificatus eſt prius de chriſto ī abſentia:ꝛ poſt in p̄ſentia:quod notatur cum dicitur: d Hic erat quem dixi.ſc; ante.ꝛ idē modo dico. Alterius oſtēditur quod de chriſto dixit. cum dicitur: e Qui poſt me ventur' eſt.pt; q̄ Johānes non loquit' de aduētu xp̄i in mūdū:q2 iā erat nat' ꝛ fere.xxx.annorum:ſed

rum:ſed loq̄tur de aduētu ad p̄dicandū:ꝛ myſteriū nr̄e redēptiōis cōplendū. f Ante me fact' eſt. Ex h' loco arguit Arius:q̄ verbū ſm naturā verbi ſit factū:q2 nō eſt dubiū q̄ iohānes p̄ceſſit xp̄m ſm carnē.ꝛ ideo cū dicit: Ante me fact' eſt: de natura verbi intelligēdū eſt:ſed lr̄a ſequēs hoc deſtruit per hoc qđ ſubdit': Quia prior me erat:et p ɔñs habuit eſſe ante iohānē.ideo ſi de factione nature loq̄ret' aliter ordinaſſet lr̄am. d. Prior me erat:q2 ante me fact' eſt.ꝛ iō ſic d; intelligi: Añ me fact' eſt.i.mihi prelat'.cui' rōnē aſſignat dicens: g Quia prior me e. nō ſm humanitatē ſed ſm diuinitatē in q̄ eſt ab eterno. Pōt etia; aliter exponi referēdo hoc ad xp̄m ſm humanā naturā. Ad cui' intellectū ſciendū q̄ puer eſt in fieri ſm curſum nature vſq; ad natiuitatē. Chriſtus aute; ab inſtanti ɔceptiōis habuit corp' oibus lineamētis diſtinctū:ꝛ aīam oib' virtutib' ꝛ ſcientijs pfectā:q̄uis nōdu; habuerit pfectā corpis quātitatē.ꝛ h' fuerat p̄dictū Diere.xxxj. Nouū faciet dn̄s ſup terrā:mulier circūdabit virū.q2 xp̄s ab inſtanti ɔceptionis fuit vir pfectus modo dicto. Cōſtat aute; q̄ xp̄s fuit ante ɔcept' q̄; iohānes fuerit nat':vt pt; Lu.j.et iō hoc modo lr̄a p̄dicta pōt exponi: Ante me fact' eſt:vt p factu; eſſe intelligat' pfectio: q2 hoc deſignat talis locutio:ſicut fieri impfectionē deſignat:q2 xp̄s etiam ſm humanā naturā ante pfectus fuit q̄; iohānes:vt pt; p p̄dicta. h Et de plenitudine. Poſit' duob' modis q̄b' verbū incarnatū eis innotuit:hic ɔñr vtrūq; modū manifeſtat:ꝛ p̄mo manifeſtat primu; q̄ eſt p viſu;:vt dictū eſt.ſcḋo ſecūdū q̄ eſt p auditū.ibi: Et h' eſt teſtimoniū. Ad intellectū p̄mi ſciendū q̄ hec verba q̄ ſequunt' nō ſunt ṽba iohis baptiſte.licet h' dicat Origenes:ſed ſunt verba iohānis euāgeliſte declarant' modū q̄ cognouerūt verbu; incarnatū p viſum:ſm Aug'.ꝛ Chryſo.dixerat enī.ſ. Vidimus eū plenū grē ꝛ veritat':poſſet aliq̄s q̄rere qualit' h' vidiſtis.iō declarat q̄lit' hoc cognouerūt qn̄ rn̄dens tacite q̄ſtiōi. Et diuidit' in duas:q2 p̄mo declarat qualit' cognouerunt eum plenū grē.ſcḋo qualit' cognouerūt eū plenū veritatis.ibi: Deum nemo vidit.dicit igit' p̄mo:bn̄ dixi q̄ vidim' eū plenū grē: q2 de plenitudie ei' nos oēs accepim'. Hoc potiſſime apparuit in ſpūſſancti miſſione ſupra apl'os in die penthecoſtes:ex cui' plenitudine linguis oim loq̄bant' vt ḋr Act'.ij.ꝛ iō experientia quodāmodo cognoſcebāt ipm̄ xp̄m eſſe plenu; gratie:et h' eſt qđ dicit': Et de plenitudine ei' nos oēs accepimus. Iſta dictio copulatiua ꝛ:nō ɔtinuat' lr̄e īmediate p̄cedēti:que cōtinet verba Johānis baptiſte:ſed verba iohānis euāgeliſte qn̄.ſ. dixerat: Et vidim' eū quaſi vnigenitū a pr̄e:plenū grē ꝛ veritatis:q2 hic declarat modū p quē hoc cognouerūt vt dictum eſt ſc; p acceptionē ſpūſſancti de ei' plenitudine.ideo ſequitur:
i Et gratiā ,p gratia. p̄ma enī grā dat' ſine meritis:q2 ante gra; nō pōt hō mereri:ſ; habita p̄ria grā pōt hō mereri d' ɔdigno augmētū grē.ꝛ iō ſcḋa grā dat' quodāmō ,p p̄ria: q2 dat' ,p meritorio ope p̄cedēte ex ipſa. Aliter pōt hoc exponi et magis ,pprie ad litterā de lege noua ꝛ veteri:ita q̄ lex vet' dicit' gratia p̄ria.magna enī gratia fuit dare legē ſpecialē pp'lo dure ceruicis:ꝛ alia bn̄ficia illi populo collata. ,ppter qđ dicitur in Pſ.cxlvij. Nō fecit taliter omni nationi ṽc. Quia tn̄ iſta lex erat impfecta loco illi' data eſt lex noua que eſt pfecta ꝛ maior gratia.ꝛ ſic exponit' illud: Et gratiā ,p gratia.q.d. Nō ſolum accepim' de plenitudie xp̄i ī receptiōe ſpūſſancti:ſed cū h' accepimus gratiā ,p gratia.i.legē nouā loco veter'. ,ppter qđ ſubdit' qn̄ exponēdo: k Quia lex p moy. da. eſt gra. ꝛ ve. ṽc. Dicit' aūt lex noua reſpectu veter' veritas:q2 illa fuit figura ꝛ vmbra illi'.dicit' etiā gratia reſpectu ei':q2 q̄uis lex vet' ex liberalitate diuīa fuerit illi pp'lo data:,ppter qđ pōt dici gratia large:eo modo loquendi quo quodlibet donū gratis datū dicitur gratia:nō tn̄ ɔferebat gratiā iuſtificantem ſicut facit lex noua. l Deū nemo vidit. Hic declarat iohānes qualit' cognouerūt xp̄m fuiſſe plenū veritate:videlic; p doctrinā xp̄i q̄ docuit eos de ſecret' diuinitat':q̄ cōphēdi nō pn̄t niſi ab eo in quo eſt

Marginal notes: † Mat.3.c / Mar.1.a / Luce.3.c; † De.pe.di.i libenē. De purga.p' partū.c. vnico.; † Joh.4.c / 1.Tim.6.c

Exo.33.d Sta in foramine petre: ⁊ cū ꝑtranſiero videbis poſteriora mea. Petra.i.chriſtus: foramen: crucis patibulū ꝑtrāſiero.i.trāſiero de mundo ad prēm. Poſteriora: ortus eiꝰ paſſio: reſurrectio: aſcēſio ꝑ q̄ credita ad eiꝰ beatitudinē ⁊ viſionē ꝑuenimus.

Vt legit deū apparuiſſe hoībus ſiue viſibiliter carnalibꝰ oculis ſiue inuiſibilit ꝓpheticis viſiōibꝰ ꝑ ſubiectā creaturā intelligēdū eſt. viſiones enī ꝓphetaꝝ quadā ſpūali creatura facte ſunt: qbꝰ deū vidiſſe ꝑhibent.

a Unigenitꝰ filius ⁊c̄. Que ſit ſūma grē ⁊ veritat̄: breuit ſubdit .ſ. cognitio ipſius trinitat̄. vnō hec eſt vita eťna: vt cognoſcant te vnū verū deū: et quem mi.i. xp̄m: que ī hac vita nō plene eſt: qꝛ nemo ī carne vidit deū vt eſt. vnde nec ipſe moyſes nedū ꝑ eū data ſit gr̄a: ſicut etiam ipſe poſt oīa viſa ī typo dei dixit: Oſtēde mihi teipſum: ſed filꝰ q̄ eſt in ſecreto patris narrauit: qꝛ nemo nouit patrē niſi filius: ⁊ cui v.fi.re. Ipſe narrat ſuis q̄d de trinitate deitatis ſentenidum ſit: quō ad eam ꝑueniendū ⁊ ad ip̄m introducit. (Exod.33.c)

b Et hoc. Et hec ⁊ cetera ſequētia teſtimonia iohānis: exhibita ſunt poſt baptizatū xp̄m: cū iam ieſus veniret īuitare diſcipulos q̄s iohānes ſuis teſtimonijs mittit ad eū. Teſtimoniuꝫ ꝯtra hoc ꝙ occultus chriſtꝰ: occultꝰ qꝛ humilis: humilis vt poſſit ſperni ⁊ occidi vt redimeret mūdū. c Tu q̄s es? Putabant iudei iohannē eſſe chriſtuꝫ: q̄ in lege ꝓmittebat̄. Alij putabāt eū eē heliā ꝓpter nimiā abſtinētiā ⁊ caſtitatē ⁊ ſolitariā vitā: ⁊ aſperrimā delictoꝝ reph̄ēſionē: ⁊ duriſſimā future vindicte terrorē. Alij dicebāt euꝫ eē vnū de ꝓphis reſuſcitatū: ꝓpter ꝓphetie grām. d Cōfeſſus ⁊c̄. Cōfeſſus eſt vt poſtea dicit qd̄ nō erat xp̄s. non negauit qd̄ erat.i. ꝙ eēt p̄curſor. vt poſt īrogatus dicit: Ego vox ⁊c̄. Ordo verboꝝ: ⁊ cōfeſſus eſt ⁊ nō negauit qñ miſerūt.

e Helias es tu ⁊c̄. Cum oēs ſcirent nomen xp̄i: ſciebant etiam ꝙ helias preceſſurus ſit eum: ſed ipſe helias p̄ceſſurus in poteſtate iudicaturū. Iohānes figuraliter: helias eundē iudicandū: vt ſint duo precones ſicut duo aduētus eiuſdem. vnde nō ſum helias.i. nō preco: potētiā indicans: ſꝫ in quā offendiſt̄ ordo hūilitatē: q̄ſi ſuīte hūili: anq̄ʒ excelſus iudicet. Ecce nec ego xp̄s: nec a pte potētie index.

Ego vox

ſ ſed. a ſ in ſecreto ⁊ eū nouit.
a vnq̄ʒ. †Unigenitꝰ filꝰ q̄ eſt ī ſinū a†
ſ .i. ꝑ manifeſtationē ſue incarnatiōis deum inuiſibilē demonſtrauit. ſ fidelibꝰ. ſ iterū.
b patris: ipſe enarrauit †Et hoc ē te- b† c†
a ſ ꝑ moyſen nō eſt gr̄a nec ꝑ ip̄m iohānē: ⁊ hoc eſt ꝙ teſtat̄ ſe nō eſſe xp̄m. b ſ vt lucerne. c ſ cū eius excellētia mouerent̄ qꝛ auſus eſt baptizare.
ſtimōniū iohānis: qñ miſerūt iu- d
ſ ſapientes in lege.
dei ab hieroſolymis ſacerdotes e f
a ſ vt confeſſione ipſiꝰ iohannis ſcirent quis eſſet. ſ quid.
⁊ leuitas ad eū vt īterrogarēt eū: g
a ſ ecce hūilitas iohānis q̄ nihil maiꝰ ē cū poſſet credi xp̄s. ſ ꝙ nō ē xp̄s. b ſ ꝙ erat p̄curſor.
c Tu q̄s es? Et ꝯfeſſus ē: ⁊ ñ nēga- h i
ſ quid.
d uit. Et ꝯfeſſus ē: qꝛ ñ ſuꝫ ego xp̄s. k
ſ remota priori opinione. ſ .ſ. eo.
Et interrogauerūt euꝫ. Quid ḡ? l
a ſ nō ſum. h. qꝛ nō ſolū ꝓpheta ſicut ille ſed etiā p̄curſor. ſ corpore qꝛ ipſe dn̄s ſpūaliter de eo dicit: helias in ſpiritu ⁊ virtute.
e Helias es tu? Et dixit: Nō ſum. m
ſ heliſeus. a ſ qꝛ nō p̄nūcio ſed oſtēdo. ſ non ſum ꝓpheta qꝛ plus q̄ꝫ ꝓpheta: non ſum vnus de illis ꝓphetis de quibus me eſſe putatis.
Propheta es tu? Et rn̄dit: Nō. n o
a ſ dic quis es ne abſq̄ rn̄ſo redeamꝰ ad illos q̄ nos miſerunt. b ſ audiuimus de chriſto te p̄dicare: ſed de teipſo nihil manifeſtum aſſeris.
Dixerūt ergo ei: Quis es vt rn̄ſū demus his qui miſerunt nos? Quid dicis de teipſo? Ait: p

quo eſt plenitudo veritat̄. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄: Deū nemo vidit vnq̄ʒ: nō accipit̄ h̄ nemo ꝓ nullo hoīe: qꝛ in ſacra ſcriptura aliqñ accipit̄ hō ꝓ oī creatura: eo ꝙ hꝫ aliquā ꝯuenientiā cū oī creatura. ꝓpter qd̄ dr̄ Mar. vlt̄. Predicate euāgeliū oī creature. ita nemo aliqñ accipit̄ ꝓ nlla creatura. eſt igit̄ ſenſus: Deū nemo vidit vnq̄ʒ.i. nulla creatura pōt viſiōe cōprehēſiōis videre diuinā eſſentiā. ⁊ ſubdit a q̄ cōph̄endatur. a Unigenitꝰ q̄ eſt in ſinu p̄ris.i. in intrinſec̄ diuinitatis ipſe cōprehēdit eā: qꝛ hꝫ eandē noticiā cū p̄re: ⁊ ideo pōt de hoc alios plenꝰ inſtruere. iō ſeq̄tur: b Ipſe enarrauit. ſicut ptꝫ ex decurſu euāgelij ꝙ ap̄los de ſecret̄ diuinitatis docuit: vt de myſterio trinitatis: ⁊ de mult̄ alijs q̄ nō fuerūt ita explicite tradita in lege ⁊ ꝓphetis ſicut xp̄s explicauit. c Et h̄ eſt teſti. Poſtq̄ʒ euāgeliſta declarauit modū q̄ habuerūt noticiā de plētudīe xp̄i ꝑ viſuꝫ. h̄ ꝯñr declarat aliū modū q̄ idē cognouerūt ꝑ auditū. vicꝫ ꝑ iohis teſtimoniū: ⁊ diuidit̄ in duas ptes. qꝛ p̄mo mãifeſtat teſtimoniū iohis factū ī xp̄i abſentia. ſcd̄o teſtioniū iohis de xp̄o in eiꝰ p̄ntia. ibi: Altera die. Prio teſtioniū dedit iohes interrogatus. ⁊ diuidit̄ in duas. qꝛ p̄mo fuit interrogatꝰ de ꝑſona. ſecundo de officio. ibi: Et q̄ miſſi fuerāt. Prima adhuc in duas. qꝛ p̄mo ponit̄ teſtimoniū iohānis ꝑ modū negatiōis. ſecūdo ꝑ modū affirmatiōis. ibi: Dixerūt ergo ei. Prima adhuc in tres ſm̄ tres q̄ſtiōes factas ip̄i iohāni: ⁊ tres rn̄ſiōes correſpōdētes. ſcd̄a ibi: Et īterrogauerūt. tertia ibi: Propheta. Circa p̄mū aduertēdū ꝙ tp̄e p̄dicatiōis iohānis erat famoſa opinio: ⁊ maxime in hierl̄m vbi vigebat ſtudiū legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ꝙ tp̄s aduentꝰ meſſie eſſet de ꝓximo. p̄mo qꝛ videbant ab eis ablatū eſſe regnum: vt declaraui ſuꝑ Matth. et Dañ. ⁊ hoc fuerat eis datum ꝓ ſigno aduētus meſſie: Geñ. xlix. Nō auferet̄ ſceptrū de iuda ⁊c̄. Scd̄o qꝛ videbāt cōpletas hebdomadas dictas a Daniele de aduētu ſanctiſſanctorū: q̄ cōplete fuerūt in natiuitate xp̄i: vt declaraui ſuꝑ Dañ. ix. vel ſm̄ alios q̄ dicūt eas fuiſſe cōpletas. xviij. anno Tyberij ceſaris: in paſſione xp̄i viderūt eas cito cōplēdas. propter qd̄ meſſiā de ꝓximo expectabāt: ex altera pte iohannis baptiſte mirabilē natiuitatē: ⁊ eiꝰ excellentē ſctitatē: ⁊ iō fuerūt moti ad opinādū ip̄m eſſe xp̄m. ꝓpter qd̄ miſerūt ſolennes nūcios ad iohānē volētes ſuꝑ hoc ſcire veritatē. veruntamē Chryſo. dicit ꝙ malicioſe venerūt. ſꝫ Orige. dicit: ſimplici aīo venerūt ad q̄rendū veritatē: ⁊ hoc videt̄ veriꝰ: qꝛ in modo q̄rēdi exhibuerūt iohāni maximā reuerētiā: ⁊ h̄ ex q̄ttuor: vt ptꝫ in lr̄a. p̄mo ex ꝑſonis mittētibꝰ ad ip̄m nuncios. ⁊ hoc notat̄ cū dr̄: d Cū miſerūt iudei.i. illi de tribu iuda q̄ erant nobiliores in ꝑplo. ſcd̄o ex loco miſſiōis. cū dr̄: e Ab hieroſolymis. q̄ erat ciuitas ſacerdotalis ⁊ regia: et qꝛ ſtudiū leḡ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ cultꝰ diuinꝰ vigebāt ibi: ſimr ipſa erat caput regni. tertio ex parte nuncioꝝ. cū ſubdit̄: f Sacerdotes ⁊ leuitas. que erāt ſolēnes ꝑſone: ⁊ maxime qꝛ illi ſacerdotes ⁊ leuite q̄ fuerūt miſſi erāt de ſecta phariſeoꝝ: vt dr̄. ī. eo. ca. ⁊ iſti erant maḡ religioſi ⁊ famoſi in toto ꝑplo illo. Quarto ex modo interrogādi. cū ſubdit̄: g Ut interrogarent eū: Tu q̄s es? q̄ſi volentes in h̄ acq̄eſcere dictis eiꝰ. ⁊ ſubdit̄ iohānis rn̄ſio: h Et ꝯfeſſus ē.ſ. veritatē. i Et nō neg. vſurpādo ſibi diuinū officiū. h̄ enī eſſet negare ip̄m chriſtum q̄ eſt ipſa veritas. vñ ſequit̄: k Et ꝯfeſſus eſt qꝛ nō ſum ego chriſtꝰ. et in hoc reſpōdit intentiōi eoꝝ. Ad hoc enī querebāt: Tu q̄s es? vt rn̄deret eis ſi eſſet chriſtus vel nō. l Et interrogauerūt. Hic ꝯñr ponit̄ ſecūda queſtio. Sicut enī aduentꝰ chriſti fuerat ꝓmiſſus iudeis: ita ⁊ aduētus helie: vt habet̄ Malach. vlti. Ecce ego mittā vobis heliā ꝓphetā ⁊c̄. ⁊ ideo audiētes ꝙ nō eſſet chriſtꝰ interrogauerunt ꝯñr ſi ipſe eſſet helias. ⁊ ſubdit̄ iohis rn̄ſio cū dr̄: m Et dixit: nō ſum. Sed videt̄ eſſe ꝯtra illud qd̄ dicit ſaluator de iohe Matth. xi. Ipſe ē helias: dicendū ꝙ ipſi q̄rebāt de ꝑſona helie. ⁊ iō ad eoꝝ q̄ſtionē rn̄dit ꝙ nō erat helias ī ꝑſona: licꝫ eēt helias ī ſpū: ꝓpter ſilitudinē vite ī auſteritate et doctrine veritate: ⁊ ī officio: qꝛ erat p̄curſor p̄mi aduētꝰ redēptoris: ſic helias erit precurſor ſcdi: ⁊ h̄ mō ſaluator vocat iohem heliā: ⁊ ſic nō ē ꝯtradictio. n Propheta. Hic ponit̄ tertia q̄ſtio. erat enī famoſa opinio tūc tp̄is apud aliq̄s iudeos ꝙ añ chriſtū veniret vnꝰ magnꝰ ꝓpheta ꝓ eo ꝙ ſcriptū eſt Deut. xviij. Prophetā ſuſcitabit dominus deꝰ de fratribꝰ veſtris ⁊c̄. que quidē auctoritas ſm̄ veritatē intelligenda eſt de chriſto ad lr̄am: licet iudei intelligerent eā de alio ꝓpheta: ⁊ iō interrogauerūt eū ſi eſſet ille ꝓpheta de q̄ dicta eſt ſcriptura p̄dicta. vñ in greco hic nō ponit̄ propheta abſolute: ſed cū articulari dictiōe q̄ denotat ꝓphetā dictum antonomatice. ſubdit̄ iohis rn̄ſio: o Et rn̄dit: nō. Nō enī negauit ſe eē ꝓphaꝫ abſolute: nec ꝓphetā miſſuꝫ añ chriſtū: qꝛ negaſſet veritatē: ſed negauit ſe eſſe illū ꝓpham de q̄ loq̄tur illa ſcriptura p̄allegata: q̄ ad lr̄aꝫ ē de chriſto intelligēda: vt dictū eſt. Aliter exponit h̄ Grego. dicēs: ꝙ negauit ſe eē ꝓphaꝫ tm̄: qꝛ erat plꝰ q̄ꝫ ꝓpha: ſed p̄ria expoſitio videt̄ melior ⁊ lr̄e ꝓpinquior: qꝛ minꝰ includit̄ in maiori. ſi enī fuit plus q̄ꝫ ꝓpha: ſeq̄tur ꝙ fuit ꝓpha. p Dixerūt ergo. Hic ponit̄ teſtimoniū iohānis ꝑ modū affirmatiōis: qꝛ audiētes nunc̄ iudeoꝝ ꝙ de oībꝰ rn̄deret negatiue: voluerūt aliq̄d affirmatiue dictū ab eo reportare. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄: Dixerunt ergo ei: q̄s es tu? vt rn̄ſum de. his q̄ mi. nos: q̄d dicis de teipſo. Affirmatiue ſubdit̄ iohānis rn̄ſio in qua dat teſtimoniū xp̄o: aſſerens ſe eſſe eius precurſorem dicens:

† Mat.11.d Luce.10.d J.5.c

Ego vox

a Ego vox. Nō dicit ego sum hō: vel iohānes vel fili⁹ çacharie. Nō ɔsiderat hūanā subsisten/tiā vel generationē: sed vltra hec oīa exaltat⁹ p̄/cursor verbi deserit oīa q̄ intra mūdū cōtinent. Ascēdit ī altū: fact⁹ vox vbi nullā in se substātiā fatet p̄ter abūdātiā grē q̄ excedit oēm creaturā vt sit vox verbi. Vox est interpres animi. Animus aūt .i. intellect⁹ omniū est fili⁹ dī. Johānes ergo vox est ⁊ interpres hui⁹ animi: q: p̄mo mundo eū demōstrauit: ecce agn⁹ dei. b Esaias. hoc de iohāne ꝓpheta/uit: Ego vox clamāt̄ in deserto. in qua verbū so/nat .i. ꝓphetia et ostēsio ⁊ lucerna verbi p̄ntis.
Esa. 40.a

c Ex phariseis .i. ex p̄ncipib⁹ iudeoꝝ qui doctrinā nō querūt: sed inui/dent: q̄ tñ ad iohānē zō venūt q: audiūt eū pre/dicasse cōem oīm resurrectionē quam ⁊ ipi credebant. vñ et ipi in multis xp̄o ɔsentiūt. Paulū q̄z apl̄m in mult̄ audierūt. d Quid ḡ baptiças. Audierāt pharisei in ꝓphetis xp̄m vēturū ⁊ baptiçaturū: scientes iordanē figurā baptismi gessisse: cūq̧ heliā ⁊ heliseum siccis pedibus trāsisse: figurāq̧ baptismi ī helia ⁊ heliseo nō dubitabant precessisse. vñ ⁊ nūc eos surrexisse putabāt ⁊ baptiçasse. vñ nec interrogāt es tu vn⁹ ꝓphetaꝝ: ḡ solūmodo es tu ꝓpheta: ille videlicet q̄ p̄figurauit baptismū.
4. Reg.2.b

e Ego baptiço ī a. Nō imputet̄ audacie qđ ago: q: corpa abluo aqua nō aufero pctā: vt sicut nascēdo ⁊ p̄dicando p̄cursor sum: sic ⁊ baptiçādo: sed iste medius inter vos est q̄ pctā tollit. f Cuius nō sum dign⁹. Nō ait nō soluā. Soluit enī q̄ ipm manifestauit ⁊ de diuinitate ⁊ humanitate ipsi⁹ multa aperuit: sz nō sum dign⁹: q: indignū ad h̄ agendū se reputat: in q̄ simplr̄ indicat̄ hūilitas.

Mystice. Mystice. ligaturā mysterij incarnati verbi nō sum dign⁹ penetrare vel nomē sponsi mihi vsurpare. g Hec in bethania. Due sūt bethanie. vna trās iordanē: altera citra nō longe a hierusalē vbi laçar⁹ suscitat⁹ est. Illa q̄ trās iordanē est significat humanā naturā sub lege naturali ante flucta gratie: que grā post incarnationem xp̄i abūdās fuit: q̄ natura ad h̄ creata erat vt lege nature obediret: in q̄ iohānes baptiçat: q: a pctō ñ liberat. Baptiçat vltra flucta dīnorū donoꝝ q̄ nōdū ī xp̄o inchoauerāt ī hūanā naturā descēdere. Illa q̄ est citra iordanē significat eandē humanā naturā obedientē sub lege grē q̄ est ꝓxima hierusalē .i. visioni pacis p charitatē: in qua christ⁹ mortuū suscitat: q: a pctō liberat.

Typice. b Altera die. Typice. Johānes .i. ꝑl̄s grē: altera die .i. post legē cognoscit agnū q̄ redimitur. i Venientē. Nō solū gressib⁹ corpis: sz etiā interiorꝭ sue contemplatiōis accessibus: quia dignatus est a iohanne cognosci ꝫm diuinitatem ⁊ humanitatem. k Ecce agnus dei ⁊c. Tria ministrat agnus possidentib⁹ se: lac simplicis doctrine quo paruuli nutriuntur: lanam .i. incrementa virtutum. esum carnis sue.

¶ Peccata

ſ sum. a ſ verbi incarnati. b ſ in me. c ſ deserte iudee solatium annuncians. ſ quid

a †Ego vox clamātis in deserto: di a
ſ parate in vobis. a ſ p fidem: per opera per q̄ dñs ingreditur.
b rigite viām dñi: sicut dixit esaias
c ꝓpheta. Et q̄ missi fuerāt erāt ex b
ſ ex inuidia querebant.
phariseis. Et interrogauerūt eū:
a ſ q̄si audacie est. ſ hic plane inuidia ptz.
d ⁊ dixerūt ei. Quid ergo baptiças †
a ſ q̄ habet auctoritatē baptismi.
si tu ñ es christus neq̧ helias ne/
ſ helise⁹. a ſ etiā inuidis ex bonitate ꝟitatē dicit.
q̧ ꝓpha. Rēspōdit eis iohannes c†
ſ .i. lauo.
e dicēs: †Ego baptiço ī aqua: medi †d
a ſ .i. p̄ns vobis apparet. b ſ corpe. c ſ q: humilis: ⁊ ideo ego lucerna preaccendor.
us aūt vr̄m stētit quē vos nescit̄. e
a ſ ante tpa diffinitū est quod post me veniret. b ſ sicut nascendo ita p̄dicando. c ſ mihi prepositus est dignitate.
Ipe ē qui pōst me ventur⁹ ē: qui f
f an̄ me fact⁹ ē: cui⁹ ego ñ sū dign⁹ g
vt soluam ei⁹ corrigiam calciamē
ſ .i. in domo obedientie baptizat vt significet obedientiam conuenire baptizatis.
g ti. Hec ī bethania facta sūt trans h+ i
iordanē vbi erat iohēs baptiças.
ſ altera cognitione. ſ intuitu mētis ⁊ corporis.
h Altera die vidit iohannes iesum k l
a ſ innocēs imolād⁹ p̄figurat⁹ in agno pascali.
i k venientē ad se ⁊ ait: Ecce agnus m n

---

a Ego vox clamātis in deserto: dirigite viā dñi .i. ego sum ille de q̄ scptura dicit Esa. xl. vt allegatū est q̧ dz clamare in deserto iudee vt hoīes se prepararēt ad aduentū christi in mundū. Et bene designat̄ iohānes in ꝓprietate vocis: q: erat annūciator verbi diuini .i. christi q̄ est verbū prīs ꝫm diuinitatē vt .s. dictū est: vox enī humana est vbi mētalis expressiua. b Et q̄ missi. Hic declarat̄ testimoniū iohānis factū ad interrogationē eius de officio: ⁊ diuidit̄ ī tres partes: q: primo ponit̄ nunciorū interrogatio. secūdo iohānis respōsio. ibi: Rñdit eis. tertio quedā respectu precedentiū ɔclusio. ibi: Hec in bethania. Circa primū ɔsiderandū q̧ sicut dictū est: pharisei inter alios iudeos videbant̄ magis religiosi. ꝓpter qđ dicebant̄ pharisei a phares qđ est diuisio: q: in habitu in gestu ⁊ victu erant ab alijs quodāmodo distincti in signū maioris religionis. ꝓpter qđ ostendebant se magis çelare ꝓ ritu legis. ꝓpter qđ audientes a iohanne q̧ nō erat aliq̄s trium predictorū quos expectabāt tanq̧ psonas solēnes: quesierūt ab eo quare baptiçabat inducēdo nouū ritū: ⁊ hoc est quod dr̄: Et qui missi fuerant erāt ex phariseis: ⁊ ptz lr̄a ex dictis. c Respondit. Hic ponit̄ responsio Johānis in qua p̄hibet testimoniū de christo dicens: q̧ sicut precurrebat predicationē christi sua predicatione ⁊ denunciatione: ita baptismum christi precurrebat suo baptismate: sicut et ꝓphete antiq̄tus aliq̄ñ denunciabāt futura nō solū vbis sed etiā factis: vt .s. dictū est: ⁊ hoc est quod dicit̄ hic: Respōdit eis Johannes. d. Ego baptiço ī aq̄: lauando tm̄ corpus: ad designandū illum qui suo baptismate lauabit aīas. vnde subdit̄: d Medius autē vestrū stetit .i. cōmuniter viuens int̄ homines. christ⁹ enim vitā cōmunē inter hoīes duxit: vt ptz ex decursu euangelij. e Quē vos nescit̄. scz q̄tum ad diuinitatē: imo ipsum simpliciter negauerunt corā pilato. f Ipse est q̄ post me ⁊c. hoc exponat̄ sicut .s. expositū. g Cui⁹ nō sum dign⁹ vt soluā ei⁹ corrigiā calciamēti. cū christ⁹ calciamenta nō portauerit. qđ ptz ex hoc qđ dr̄ Lu. x. portare calciamēta apostolis inhibuit. ipse fecit qđ docuit: vt habet̄ Act̄ .j. ideo ptz hic q̧ hec erat metaphorica locutio. Cuius nō sum dign⁹ ⁊c. q: Johannes in hoc dicit se nō esse dignū exhibere christo etiā minimū obsequiū: hoc exprimēs ꝫm cōmunem modū loquēdi. Cum enī aliq̄s paruitatē suā ⁊ alteri⁹ excellentiā vult exprimere: solet cōiter dicere: nō sum dignus tangere sotulares eius: vl̄ aliud huiusmodi: nec mirū si hoc Johānes dixit: q: hō q̄tūcūq̧ magnus deo cōparatus nihil est nisi puluis ⁊ cinis. Per hoc etiā ostēdit Johānes ipis phariseis q̧ officiū alienū nō vsurpabat: sed tm̄ suū propriū officiū. scz precursoris exercebat. h Hec in bethania. Hic ponit̄ quedā ɔclusio ad maiorem expressionē predictoꝝ: videlicet determīatio loci. forte enim adhuc viuebāt aliq̄ q̄ interfuerāt testimonio Johānis: ⁊ ideo ex ɔditione loci voluit eos euangelista reducere ad memoriam facti. d. Hec in bethania facta sunt. Aduertendum tamen q̧ hec bethania non est illa que est prope hierusalē sita vbi laçarus fuit suscitatus: sed est alia villa eodem noīe vocata supra iordanem: ex altera tamen parte fluminis: scilicet in sorte duarum tribuum ⁊ dimidie. ⁊ ideo ad hoc designanduz subditur: i Trans iordanem vbi erat iohānes baptiçans. Origenes tamen dicit q̧ ibi dicit̄ esse bethabora que erat villa vltra iordanem: sed vitio scriptoꝝ fuerit corruptuz. k Altera die. Hic ɔsñter explicat testimoniū Johānis de christo in eius p̄sentia: ⁊ hoc dupliciter. primo generaliter corā turbis. secūdo specialiter coram aliq̄bus discipulis Johānis. ibi: Altera die stabat. Prima in tres. q: p̄mo ponit̄ Johis testificatio. scđo excludit̄ testificātis suspicio. ibi: Hic est de quo dixi. tertio subiūgit̄ testimonij ɔfirmatio. ibi: Et testimoniū p̄hibuit. In p̄ma parte dr̄ sic: Altera die. ex hoc ptz q̧ Johānes pluries testimoniū ferebat ipi xp̄o etiā q̄libet die: q: ad h̄ totū officiū ei⁹ ⁊ p̄dicatio ordinabat̄. l Vidit iohānes iesum. p̄ntialiter: q: testimonium qđ est p visum est efficacissimū. m Venientē ad se. hoc nō est intelligendū de aduentu xp̄i ad baptismū sz post. qđ ptz ex h̄ qđ seq̄tur. j. q̧ iohānes ante iā viderat spm̄ descēdentē sup eū qđ factū fuit in baptismo. ⁊ iō ptz q̧ xp̄s post baptismū venit ad iohānē vt testimoniū iohānis pluries latū ⁊ p̄ntialiter esset efficacius. Subdit̄ aūt testimoniū iohānis de xp̄o duplr̄. Primo q̄tum ad eius veram hūanitatem: in qua ꝓ nobis imolat⁹ est. cum dicitur: n Ecce agnus dei: id est a deo missus: immolandus vt hostia acceptissima. Circa quod considerandum q̧ licet alia animalia immolarentur in lege vt bos: vitulus: capra ⁊ huiusmodi: tamē christus magis vocatur agn⁹ q̧ cetera immolaticia: duplici de causa. Prima ē: q: inter omnes figuras veteris testamenti agn⁹ pascalis expssi⁹ figurabat passionē xp̄i: q: ille agn⁹ erat sine

Esa. 40.a
Math.3.a
Mar.1.a
Luce.3.a

D

Mat.3.a
Mar.1.a
Luce.3.d
Act.1.a
et.19.a

¶ a Peccata mūdi. Pctm̄ mūdi ḋr originale pctm̄ qḋ eſt cōmune toti⁹ mūdi: q̄ tota humana natura ſil' ⁊ ſemel ꝯdita leges diuīas ꝑ inobedētiā trāſgreſſa eſt ī paradiſo: qḋ originale ſingulaꝗ̄ ſupaddita gr̄a relaxat. b Poſt me ve. vir. Chriſt⁹ eſt vir: in q̄ nobis ꝯgruit ⁊ ꝓ nobis ſoluit: ⁊ fili⁹ dei in q̄ patri ꝯgruit ⁊ pctā dimittendo recōciliat nos ei. c Ut manifeſtetur. Hic ē agn⁹ q̄ tollit pctā: qḋ non ego quē etiā meli⁹ mō noui: ſꝫ ꝓpterea baptiço vt manifeſtet̄ iſraeli. Ne enī ꝓpter inſolentiā min⁹ baptiçarētur a xp̄o in ſpū: vſu baptiçādi ei viam parauit. vñ poſtq̄ ad ip̄m q̄ via eſt ventuꝫ eſt: baptiſm⁹ ei⁹ ceſſat. In baptiſmo etiā iohānis manifeſtatur hūilitas xp̄i q̄ eſt impletio toti⁹ iuſticie: ſicut enī opus ē xp̄m naſci ⁊ mo-
E ri: ſic ⁊ baptiçari. Si enī ip̄e q̄ ñ eget a ſeruo baptiçat̄: nō dedignent̄ ceterū cūcꝗ̄ ſapiētes ⁊ ſcti a dño baptiçari: ſine q̄ ꝑmanēt in pctīs. d Baptiçans. Chriſt⁹ a iohe baptiçat̄ vt indicet̄ oīs hūilitas q̄ eſt oīs iuſticia: ſꝫ nō ſol⁹: ne baptiſma iohis ſancti⁹ ⁊ mai⁹ in q̄ de⁹ hō baptiçat⁹ eſt videretur baptiſmo xp̄i in q̄ hoīes baptiçant̄. Baptiçant̄ aūt alij a iohe: vt vſus baptiçādi ꝑpararet viā baptiſmo xp̄i. e Et teſtimo. Sic dixit ſe veniſſe vt māifeſtaret xp̄m: ita ꝑhibuit teſtimoniū. ſ. vidi ſpm̄: in q̄ didicit qḋ p̄us neſciuit. venerat etiā p̄dicare pniam. i. facere preparationē p̄dicationis xp̄i: ſed tm̄ de preparatiōe baptiſmi ponit ſingularit̄: q̄ baptiſm⁹ chriſti ē ſummū ſacrm̄ inter alia. f Spm̄ deſcēdenteꝫ. Non q̄ modo primū deſcenderit: ſed vt ꝑ hoc deſcēdere oñdatur ⁊ manere in baptiçat̄ aqua ⁊ nō aliter: ⁊ vt iohānes ꝑ euꝫ de xp̄o excellenti⁹ intelligeret. g Ego neſciebā. Aug⁹. Uiſa colūba dicit ſe ꝑ eā didiciſſe qḋ prius neſciebat. Sciebat q̄dē q̄ erat dominus: q̄ agnus tollens peccata: q̄ ab eo deberet baptiçari ſicut ⁊ confeſſus erat: ſed neſciebat q̄ ſibi eēt retentur⁹ ⁊ nulli traditur⁹ poteſtatē baptiſmi: ⁊ miniſteriuꝫ ꝑ qḋ ꝯſtat vnitas eccl'ie: ne ſint tot baptiſmi q̄t baptiſte. Potuit aūt dñs ptātē baptiſmi alicui ſeruo vice ſua tradere: vt tanta eēt vis in ſerui baptiſmo quanta in dñi: ſed voluit vt ſpes baptiçatorum tm̄ ſit in dño nō ī hoīe ⁊ vniant̄ in eo: vt ſit vna colūba et nō diuidatur ꝑ hoīes. vñ nihil differt baptiſma dñi ſiue ꝑ bonū ſiue ꝑ malū tradetur miniſtrū nec iterat̄: q̄ ſp ē baptiſm⁹ dñi. Baptiſm⁹ iohānis iterat̄: q̄ nō dñi eſt: ſed hoīs et ſi ex deo. Baptiſm⁹ iude: nō iude ſed dñi ē: nec iterat̄: vt aūt vnitas ⁊ fraternitatis pax ſine laniatione in oībus baptiçatis ſeruaret̄: quaſi ī vna colūba q̄ gemit in erūnis mundi: ⁊ ramū qui extra eſt ſi fructū habet fert ad arcam: iō ſpūs in q̄ baptiçat̄ ꝑ colūbaꝫ oñditur. vt aūt habita vnitate ⁊ pace in ſe ferueāt ꝯtra mala: poſt in igne dat⁹ ē apl'is ⁊ in linguis diuerſis ſḿ diuerſitatem gentiū q̄ modo vniunt̄ olim de vna diuiſe in tumidis edificatorib⁹. Nota q̄ in ſacro baptiſmatis ſicut et in alijs: ſolus xp̄s operat̄. alij vero ſunt miniſtri vnde apl's in labo-
Ro.12.b re ⁊ mente ſunt differētes: in operatione indifferentes.

Hiero. Oñdit iohānē nō ſcire ꝑ baptiſmū xp̄i. i. munduꝫ eſſe redeptū: nā ſciebat eū filiū dei eſſe ⁊ natū in carne. Auguſtinus dicit iohannē ignoraſſe hoc tm̄ vtrum ſibi retineat vim baptiçandi an alicui ſuoꝝ tribuat. h Et manentem ſup eū. Aug⁹. Specialit̄ ḋr ſpm̄ manere in chriſto a q̄ nunq̄ ꝑ pctm̄ receſſit: in quo ſemꝑ mirabilit̄ vixit ⁊ mirabilit̄ operatus eſt: in ſanctos venit ⁊ ꝑ peccata recedit: manet tamen ſemꝑ in eis ad aliquid: vt chriſt⁹ eis ꝓmiſit. ſ. vt bonis ſemper inſiſtant: ad aliquid non manet. ſ. vt ex eo ꝓphetent vel miracula faciant. ⁊ ideo hoc qḋ dicit ē primū ſignum agnoſcendi chriſtum. i Qui baptiçat. Baptiçat xp̄s in ſpiritu: non ſolū remittendo peccata in aqua: ſed ⁊ poſt purgando ⁊ amorem accendendo ⁊ donis implendo. k Hic ē filius. Hic teſtatur filium dei quē ſupius virum vocabat: vt ab eo habeatur teſtimonium vtriuſꝗ̄ nature.

¶ Altera

a ſ q̄d ꝯfert. ſ ñ de loco ad locū ſꝫ vt oīno ñ ſint.
b ſ q̄ nō cū traduce carnis nat⁹.
c ſ hic deťmiat q̄s ille medi⁹ de q̄ ſupra dixit ſit.
a dei: ecce q̄ tollit pctā mōi. Hic ē a b
ſ iſtud. a ſ p⁹ ꝑconē iudex. ſ natiuitate ⁊ cetet.
b de q̄ dixi: Poſt me venit vir: qui c
ſ dignitate. ſ deitate.
ante me fact⁹ ē: q̄ prior me erat:
c ⁊ ego neſciebā eū. Sꝫ vt manife- d † e
ſ vſu baptizandi ⁊ oſtenſiōe hūilitatis xp̄i.
ſtetur in iſrl': ꝓpterea veni ego in f
ſ nō in ſpū pctā tollens.
d e aqua baptiçās. Et teſtimoniū ꝑ- g
hibuit iohes dicens: † Quia vidi h
a ſ corꝑali ſpecie columbe. b ſ vt iohānes ꝑ eum excellentius de chriſto intelligeret.
f ſpm̄ deſcēdētē q̄ſi colūbā de celo:
a ſ cōparatiōe hui⁹ cognitiōis. nā ex viſu ⁊ auditu licet corꝑali multū ꝓficiebat in cognitiōe maieſtatis ⁊ poteſtatis: reuelatis oculis.
g h ⁊ manſit ſup eū: ⁊ ego neſciebam i
eum. Sed q̄ miſit me baptiçare k l
in aqua: ille mihi dixit: Sup quē m
videris ſpiritū deſcendentē ⁊ ma-
a ſ nō alius. b ſ quid. ſ ecce q̄d didicit.
i nentē ſup eum: hic ē qui bapti- n
ſ in q̄ eſt remiſſio: qḋ nō ē iohes. ſ illū ſpiritū.
çat ī ſpiritu ſancto. Et ego vidi ⁊ o p
k teſtimonium perhibui q̄ hic eſt

erat ſine macula: ⁊ ꝑ ei⁹ īmolationē filij iſrl' liberati ſunt a ſeruitute egyptiaca: ſic ꝑ paſſionē xp̄i q̄ pctm̄ nō fecit ſum⁹ liberati a ſeruitute diaboli. Scḋa cā eſt: q̄ iuge ſacrificiū qḋ figurabat ꝑpetuitatē btītudinis fiebat de agno: ſicut ⁊ xp̄s ē nr̄a btītudo. Scḋo fert teſtimoniū iohes de xp̄o q̄tū ad ei⁹ diuinitatē. cum ſubditur: a Qui tol. pec. mūdi. q̄ tollere pctm̄ ē ꝓpriū ip̄i⁹ dei. ḋr aūt hic pctm̄ ponēdo ſingl'are ꝓ ꝑl'ali ſḿ modū idiomat' hebrei: vt pꝫ Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ. vel alit̄ ḋr pctm̄ in ſingl'ari: licꝫ ille agn⁹ tulerit oīa pctā: tm̄ ſpeciali modo ꝓ pctō originali occiſus ē. b Hic eſt de q̄ dixi. Hic ꝯñr tollit̄ ſuſpicio teſtis. Ieſus enī erat cognatus iohis ex parte mr̄is: ⁊ iō ſi h̄ teſtimoniū dixiſſet tm̄ poſtq̄ ieſus fuit ei not⁹: poſſet aliq̄ h̄re teſtimoniū ei⁹ ſuſpectū: ⁊ iō teſtimonium iohis de xp̄o fuit aliq̄ mō anteq̄ noticiā determiatā h̄ret de ip̄o: q̄ p̄io in generali fuit reuelat⁹ aduent⁹ xp̄i ꝓ- † Mat.i.b
pinquus de futuro ip̄i iohāni: ⁊ fuit ſi- Mar.i.b
bi preceptū a dño vt baptiçaret ī noīe Luce.j.b
venturi: ⁊ p̄dicaret ei⁹ aduētū ⁊ ꝑpararet pplm̄: ⁊ tūc incepit ferre teſtimoniū de xp̄o in generali: dicēs q̄ cito eēt venturus: tm̄ neſciebat q̄s eēt determiate: ſꝫ tūc datū fuit ſibi ſignū cognoſcēdi ip̄m ſcꝫ ꝑ apparitionē ſpūſſcti ſup eū. ⁊ h̄ eſt qḋ ḋr: Hic ē de q̄ dixi. q. d. non mō incipio ferre teſtimoniū de ip̄o: ſed anteq̄ cognoſcerē ipſuꝫ. c Poſt me ve. vir q̄ añ me fa. ē: q̄ p̄or me erat. exponat̄ ſicut. ſ̄. d Et ego ne. eū. q̄tū ad pſonā determiatā. e Sꝫ vt ma. in iſrl'. id eſt ip̄m iſraeli. f Propterea ve. ego in aq̄ bap. q̄ totū officiū iohis baptiçādo ⁊ predicādo erat ordinatuꝫ ad manifeſtationē xp̄i. Sed ꝯ̄ illud qḋ ḋr hic: Et ego neſciebā eū. videt̄ eē illud qḋ h̄r Mat. iij. q̄ iohes ꝓhibebat ieſū venientē ad baptiſmū dicēs: Ego a te debeo baptiçare. ergo vt videt̄ ante baptiſmū ip̄m cognouit. Dicendū q̄ in baptiſmo cognouit eū dupl'r. Primo ꝑ reuelationē diuinā q̄ñ venit ad baptiſmū iohānis: et tūc dixit ei iohānes illud Mat. iij. Ego a te debeo baptiçari. Scḋo cognouit eū q̄ñ ſpūſſctūs deſcēdit ſuper eū in ſigno viſibili a deo p̄us ſibi dato vt dictū eſt. et iō cū dicit̄ hic. Et ego neſciebā eū. refert̄ ad tp̄s precedēs baptiſmuꝫ q̄ iohannes nō cognoſcebat ieſum q̄tū ad pſonā determinatā. g Et teſti. ꝑhi. io. di. Hic ponit̄ teſtimoniū iohānis ꝯfirmatio ꝑ ſignū ſibi diuinit⁹ datuꝫ de xp̄o a p̄ncipio: qḋ poſtea vidit in ipſo. ⁊ hoc ē qḋ ḋr: Et teſtimonium ꝑhibuit iohānes. d. h Quia vidi ſpm̄ deſcēdentē q̄ſi colūbā de celo: ⁊ manſit ſup eū. Hoc fuit q̄ñ iohes baptiçauit ieſum: vt h̄r Mat. iij. i Et ego neſci. eū. iſtud refert̄ ad tp̄s p̄cedēs baptiſma: vt dictuꝫ ē. Aug⁹. aūt refert neſciebā ad ptātē excellētie in baptiſmo quaꝫ ſibi xp̄s retinuit: q̄ ꝯſiſtit in q̄ttuor. p̄mū eſt q̄ ip̄e ſolus baptiſmū inſtitueret. ſcḋm ē q̄ effectū baptiſmi ſine baptiſmo cōferre poſſet. tertiū ē q̄ meritū paſſionis eius in baptiſmo efficaciam haberet. quartū q̄ ab aliq̄ tp̄e baptiſmus ꝯferret̄ in noīe ipſi⁹: ſicut habet̄ Act'. xix. q. d. ego neſciebā q̄ hanc excellentiā predictam in baptiçando ſibi retineret. vnde ſubdit̄ poſtea: Hic ē qui baptiçat: ſolus q̄tū ad iſtā excellentiā. prima tm̄ expoſitio magis videt̄ ꝯſonare littere: ita q̄ illud: neſciebam eū: referat̄ ad tempus precedēs baptiſmū xp̄i: q̄ñ iohānes non cognoſcebat xp̄m adhuc in ꝑſona determiata: vt predictuꝫ eſt: ſed tm̄ in generali: ⁊ cū hoc fuit ſibi datum ſignū cognoſcēdi eū determinate in futuro ꝑ apparitionē ſpūſſancti in ſigno viſibili. iō ſubditur: k Sed q̄ miſit me. i. de⁹ ꝑ expreſſam miſſionē ⁊ apparitionē: vt. ſ̄. dictū ē. l Baptiçare in aqua. q̄ baptiſmus iohannis gratiā non ꝯferebat: ſed baptiſmum xp̄i ſignificabat ⁊ ad ipſum diſponebat. m Ille mihi dixit: ſup quem videris ſpm̄ deſcendentē ⁊ manentem ſup eum: in ſigno viſibili columbe. n Hic ē qui baptiçat in ſpūſancto: quod eſt ꝓpriū ipſi⁹ dei. ſ. ſaluare animas ꝑ gratiam ſpūſancti. o Et ego vidi. ſpm̄ ſanctum predicto modo deſcendentē ſuper ieſum. p Et teſtimonium perhibui quia hic eſt filius dei. ſ. naturat̄: ⁊ ꝑ ꝯſequēs habens eandem virtutem cum patre.

Altera

Typice. a Altera die. Typice. Stat iohãnes: ceſſat lex. tñ teſtimoniũ pꝛhibens xp̃o. Ambulat ieſus. i. gr̃a hincinde colligens: b Secuti ſũt ieſũ. Secuti ſũt vt eũ iã potiꝰ q̃ȝ iohẽȝ audirent: nõ tñ adhuc ei peniꝰ adherentes: ſed vt videant vbi habitat: vt aſſidue ad euȝ veniãt ⁊ ab eo erudiant: et poſtea pfecti ſunt ſecuti qñ eos de naui vocauit. Duo ſequunt: q2 q̃ ſequunt gemina charitate debẽt accedi. c Conuerſus. Quaſi a tergo viderãt: ſ; q̃ſi faciem pbuit illis: dũ de maieſtate deſcẽdit vt poſſet videri: duȝ p vmbꝛa leg. euãgelij lucẽ exhibuit.

d Quid q̃rit. Interrogat nõ ignorãs ſed vt mercedẽ habeant rñdẽtes. q̃d rẽ ñ pſonã. q̃d: nõ quẽ: ne ſe videat oñdere: illi pſonã rñdẽt. e Vbi

Myſtice habitas. Myſtice. Volũt oñdi ſibi in q̃bus xp̃s habitet vt ſe illis aſſimilẽt: vl' qui incarnationẽ vident pie q̃rũt oñdi ſibi eternã mãſionẽ quõ ſit apud prẽm. f Venite. Quaſi ſmone nõ pt explicari: ſed ope demõſtrat. vẽite credẽdo ⁊ opando ⁊ intelligetl. venite teſtimonio iohĩs ⁊ a lege recedite ⁊ gr̃am recipietis. g Die illo. Oñdit nouum teſtamẽtũ ſiue pñtẽ vitaȝ. h Hora ãt e. Quia ex lege venerãt: decalogꝰ ad xp̃ȝ miſit. hora decima q̃rũt ab eo doceri: q2 nõ aliꝰ docet legeȝ niſi q̃ dedit eã. Docet ãt cũ miſericoꝛdia ⁊ iplent q̃ impleri nõ poterãt: vel hora. x. veſpaȝ mũdi indicat. i Frat ſi. Frater iunioꝛ natu pꝛioꝛ credit. ñ ei ẽ oꝛdo fidei ĩ ãĩs: foꝛte ad dignitatẽ andreas dr̃ eẽ frat petri: ſup quem. i. ſup cuiꝰ fidẽ fundãda erat eccl'ia. k Inue. hic. Vera pietas ſtati inẽtũ theſaurũ nũciat fr̃i: vt ſic ẽ ſãguie ſit ⁊ germanꝰ ĩ fide. l Inue. meſ. ⁊c. Chꝛiſtꝰ grece: meſſias hebꝛaice: vnctꝰ latine. vere enĩ vnctꝰ ẽ a ſpũſctõ ſpecialr: a q̃ vn-

Gen. 35. c ctiõe xp̃iani appellant. Qr iacob erexit lapidẽ poſt viſionẽ in titulũ quẽ oleo ſupfuſo vnxit. iã diuĩꝰ p illã petrã futurã petrã. i. xp̃m ſpũſctõ vngendũ figuralit intellexit: in q̃ petra ſic linitã fundari pfigurabat ⁊c. m Tu es ſi. filiꝰ. Pꝛiꝰ dicit nomẽ q̃d hȝ a parentibꝰ vt ſignificet mutatio: dũ de ſimone petrũ facit. In mutatiõe aũt notat viuacitas myſterij: ſ; nec pꝰs nomẽ caret ỽtute. Eſt ei ſimon obediẽs filiꝰ gr̃e vel colũbe: dũ vẽit ad ieſũ: ſeq̃ns frẽm. vñ a petra xp̃o dr̃ petrꝰ firmꝰ ĩ illo: in figura eccl'ie q̃ in petra fundat. n Filius iohanna ⁊c. Iona dicit ⁊ iohanna indifferẽter. Iona colũba. Iohãna gr̃a iterp̃tat.

In galileam.

ſ vnicꝰ vñ pt baptiȝare. a ſ imobil' in culmĩe pfectionis. ſ firmiter eiꝰ adherẽtes magiſterio.

a filiꝰ dei. Altera die iteꝝ ſtãbat iohãnes ⁊ ex diſcipul' eiꝰ duo: et re- ſ ex dilectione. a ſ in carne ad nos venientẽ. ſpiciens ieſum ambũlamtem di- ſ diſcipul' oñdẽdo a ſ q̃ſi q̃d me ſeq̃mini: illum ſeq̃mini q̃ ẽ agnꝰ dei pciũ mũdi. ſ itellexerũt. xit: Eccẽ agnꝰ dĩ. Et audierũt eũ a ſ ſequentes euangeliũ legem amiſerũt vẽtes eius teſtimonio. ſ imperio magiſtri.

b duo diſcipuli loq̃nteȝ: ⁊ ſecuti ſũt

c ieſuȝ. Conuerſus aũt ieſus ⁊ vidẽs ſ dat fiduciã interrogãdi.

d eos ſequẽtes ſe: dicit eis: Quid ſ mgr̃m. a ſ q̃cũq̃ vellẽt. b ſ h' noie fidẽ ſuã inſinuãt: q̃ſi dicant: iã ſequimur vt mgr̃m. a ſ latine. b ſ nolunt eo tranſitoꝛie vti: ſed ſcire locum quo frequẽter veniant ⁊ ſecreto inſtrui.

q̃ritis? Qui dixẽrt ei: Rãbbi: q̃d

e dr̃ interp̃tãtũ mgr̃: vbi hãbitas?

f Dicit eis: Venite ⁊ videte. Venerũt ⁊ viderũt vbi maneret: ⁊ apud a ſ nõ eſt nox vbi eſt lumẽ xp̃s ad quẽ poſtq̃ꝫ peruenitur ibi eſt manendum.

g h eũ mãſerũt die illo. Hora ãt erat ſ virilis q2 cõſtãs ⁊ foꝛt. ſ obediens.

i q̃ſi decima. Erat ãt ãdreas frater ſimonis petri: vnus ex duobus qui audierat a iohanne: et ſecuti

k fuerant eum. Inuenit hic primũ a ſ hoc verbo innuit q̃ diu eũ queſierunt.

l frẽm ſuũ ſimonẽ: ⁊ dicit ei: Inue- ſ hebꝛaice. nimus meſſiaȝ: q̃d ẽ interp̃tatuȝ ſ latine. ſ non dedignat maioꝛ ſequi minoꝛeȝ. eſt chꝛiſtꝰ. Et adduxit eum ad ie- ſ ſecreto coꝛdis ex quo cognito mutat nomen. ſum. Intuitus autẽ eum ieſus di- a ſ p ſp̃m obediẽte. b ſ. i. colũbe. ſ. ſ. ſ. ex quo humilis dũ maioꝛ ſequitur minoꝛem.

m n xit: Tu es ſimõn filius iõhanna.

a Altera die. Hic explicat teſtimoniũ iohãnis de xp̃o factũ corã diſcipulis iohãnis ſpecialit. ⁊ diuidit in duas: q2 pꝛimo ponit huiꝰ teſtimoniũ. ſcd'o teſtimonij fructum. ibi: Et audierũt. In pma parte dr̃ ſic: Altera die iteruȝ ſtabat iohãnes ⁊ ex diſcipulis eiꝰ duo. dicit altera die: ad denotandũ q̃ iohãnes pluries ⁊ frequẽter ferebat teſtimoniũ de chꝛiſto: vt. ſ. dictũ eſt. p h' q̃d ſubdit: b Stabat. oſtendit q̃ ipe paratꝰ erat ad exercenduȝ ſuũ officiũ teſtificando de chꝛiſto baptiȝando ⁊ docẽdo. vñ ſubdit: c Et reſpiciẽs ieſum ambulantẽ. ſ. ppe locũ vbi ſtabat iohannes: q2 chꝛiſtꝰ poſtq̃ꝫ baptiȝatus eſt a iohãne ad tempꝰ moratꝰ eſt ppe locũ: ⁊ factus eſt iohãni familiaris: vt ſic iohãnes frequẽter diceret teſtimoniũ de chꝛiſto ĩ ſua pñtia: ⁊ ſic ab alijs cognoſceret. vñ ſubdit: d Ecce agnꝰ dei. breuit repetit euãgeliſta teſtimoniũ q̃d fuerat ſupius dictũ: iõ omittit illud q̃d. ſ. dictũ eſt: Qui tollit peccata mundi. ⁊ exponatur ſicut. ſ. expoſitũ fuit. e Et audierũt. hic ponit fructꝰ predicti teſtimonij: ⁊ diuiditur in tres: q2 pmo põitur fructꝰ ſequẽs ex iohãnis teſtificatione. ſcd'o ex diſcipuli ꝯuerſi pdicatiõe. ibi: Erat autẽ andreas. tertio ex xp̃i vocatiõe. ibi: In craſtinũ. Fructus aũt pmus fuit ꝯuerſio diſcipuloꝛum iohãnis ad xp̃m: q̃ fuit inchoata p iohãnem inq̃ꝫtũ diſcipuli teſtimoniũ eiꝰ reuerent audierũt: ⁊ tanq̃ꝫ veriſſimũ executi ſunt ĩ ope. ⁊ h' eſt q̃d dr̃: Et audierũt eũ duo diſcipuli loquentẽ: ⁊ ſecuti ſũt ieſum: deſiderãtes ei adherere ⁊ eiꝰ doctrinã audire: ſed iſta ꝯuerſio ꝯſũmata eſt per ip̃m chꝛiſtũ. vñ ſubdit: f Conuerſus aũt ieſus. ex ſua benignitate ⁊ miſcd'ia. g Videns eos ſeq̃ntes ſe: dicit eis: Quid q̃ritis. q. d. paratꝰ ſum ad voluntatẽ veſtrã. nec petit h' ex ignorãtia vt aliq̃d addiſcat: ſ; vt ex coꝝ rñſione ꝯuenietiꝰ eos dirigat. ſicut Geñ. iij. dixit dñs: Adam vbi es: vt ex ſua rñſione ꝯuenientiꝰ argueret ip̃m. ſequit: h Qui dixerũt ei: rabbi: q̃d dr̃ interpretatũ magiſter. Iſtud q̃d dr̃ interp̃tatũ magiſter: nõ eſt de ỽbis coꝝ: ſed eſt ỽbũ euãgeliſte interp̃etantis nomẽ hebꝛaicuȝ: q̃d eſt rabbi. vñ dixerunt: Rabbi vbi habitas? querẽtes domũ eiꝰ tanq̃ꝫ ſtudioſi diſcipuli vt poſſent frequẽter cũ eo ⁊ ab eo inſtrui. i Dicit eis ve. ⁊ videte. liberalit ꝯdeſcẽdens petitioni coꝝ. Sed q2 dictũ eſt de domo xp̃i: hic videt cõtradicere ei q̃d dr̃ Mat. viij. Filiꝰ hoĩs non hȝ vbi caput ſuũ reclinet. Dicendũ q̃ in Mattheo dr̃ nõ habuiſſe pꝛpꝛiũ domiciliũ: nõ tñ negat q̃n habuerit ſicut hoſpes domũ accõmodatũ p tp̃e ad manẽdũ. Sic enĩ frequẽter fuit in domo marthe: ⁊ eodẽ mõ ad tp̃s mãſit ppe iohãnẽ poſt baptiſmũ ſuũ rõnibꝰ predictꝰ: tñ in hoſpitio alieno. q̃d pȝ ex h' q̃ nõ erat de loco illo: ſ; de naçareth. Sequitur: k Venerũt ⁊ vi. vbi mane. ſic hoſpes vt dictũ eſt. l Et apud eũ mã. die illo. audiẽtes verba vite ab eo. m Hora aũt erat q̃ſi decima. i. ppe veſperã. ex q̃ pȝ ardoꝛ coꝝ ad audiẽdũ xp̃m: q2 cũ hora veſptina ſoleãt homĩes reuerti ad pꝛpꝛia domicilia: tñ oĩbꝰ dimiſſis mãſerũt cũ ip̃o vſq̃ in craſtinũ deſiderio audiẽdi ip̃m. n Erat aũt andreas. hic ꝯñr ponit fructꝰ pueniẽs ex diſcipuli ꝯuerſiõe: q2 audita xp̃i doctrina ſtatim iuit ad q̃rẽdũ frẽm ſuũ ad audiẽdũ ieſuȝ xp̃m. ⁊ h' eſt q̃d dr̃: Erat aũt andreas ⁊c. ſecuti fuerãt eũ. ſ. xp̃m. Nomẽ aũt alteriꝰ diſcipuli h' tacet: q2 modꝰ ſcribentiũ ẽ tacere pꝛpꝛias laudes: vel ſaltẽ loq̃ de ſe ſicut de alio. ſicut. j. vlti. ca. dicit Iohẽs euãgeliſta de ſeip̃o: Hic ẽ diſcipulus ille ⁊c. nõ exprimẽdo nomẽ ſuũ: ⁊ eodẽ mõ loquit hic: q2 pbabilr credit q̃ ipſemet fuerit cũ andrea: q2 circũſtãtias loci ⁊ tp̃is deſcribit q̃ſi ille q̃ pꝛeſentialiter vidit. Poteſt etiã aliter dici q̃ ſolus andreas noĩatur eo q̃ antiq̃oꝛ ⁊ pꝛincipalioꝛ erat. vñ ⁊ hanc pꝛogatiuã habuit q̃ fuit pmus xp̃i diſcipulus: q2 de duobꝰ pmo adherẽtibꝰ chꝛiſto ip̃e fuit pncipalis ⁊ pmꝰ: ſicut ⁊ ſtephanus fuit pmus martyr. Sequit: o Inuenit hic primũ fratrẽ ſuũ ſimonẽ. nõ inuenit eũ a caſu: ſed diligenter queſitũ: deſiderans eũ hr̃e fratrẽ in religione fidei ſicut ⁊ in ꝓpinquitate carnali: ꝯtra illos qui pꝛpꝛios amicos retrahunt ab ingreſſu religionis. vnde ſeq̃tur: p Et dicit ei ⁊c. chꝛiſtus. i. vnctꝰ: q2 chꝛiſtus eſt rex ⁊ ſacerdos vnctus ĩ hũana natura plenitudine gr̃e: ſicut reges et ſacerdotes in veteri teſtamẽto inungebant coꝛpali vnctione. ⁊ bene dicit: Inuenimus: q2 ſufficiẽter erat inſtructꝰ a chꝛiſto p teſtimonia legis ⁊ ꝓphetarũ: q̃ ipſe erat vere chꝛiſtꝰ: ⁊ q2 ꝯſummatio boni opis eſt p chꝛiſtũ. iõ ſequitur: q Et adduxit eũ ad ieſum. tum q2 nõ ꝯfidebat de ſe q̃ poſſet eũ ſufficienter inſtruere. tum q2 libent ad mgr̃m redibat: habita occaſiõe. r Intuitꝰ aũt eũ ieſus. nõ ſolũ exteriꝰ ſed etiã interiꝰ videns eiꝰ deuotionẽ: q2 intuetur coꝛ. s Dixit: tu es ſimon. i. vere obediẽs. quaſi dicat: nomẽ tuũ eſt pꝛpꝛietati tue conſonum. t Filiꝰ iohãna. Matth. xvj. dr̃ bariona. i. filiꝰ iona. Dicenduȝ q̃ idẽ eſt nomẽ patris petri iona ⁊ iohãna: aliqualit tñ diuerſificatũ: ſicut in latino nico

a In galileã ꝛc. Galilea ĩ trãſmigratio vł reuelatio. Trãſmigrat enĩ hõ de vitijs ad virtutes: ꝛ poſt de virtute in virtutẽ: ꝛ ſic fit ei reuelatio vt videat̃ de⁹ deoꝝ in ſion. Uocatur⁹ q̃ diſcipulũ ad ſeq̄ndũ. i. ad imitandũ: exit ĩ galileã: ipſo loco innuens: vt ſicut ipſe ꝓficiebat ſapiã: ꝛ ſicut ꝑ paſſiões intrauit in gloriã: ſic ꝛ ſeq̄ces. b A bethſaida ciui. Nõ fruſtra noĩat̃ ciuitas: nec fruſtra dĩ philippi petri et andree. ſonat enĩ dom⁹ venatoꝝ: in q̃ notat̃ animus ꝛ officiũ iſtoꝝ: ſunt enĩ venatores in capiẽdis aĩab⁹. vñ philipp⁹ anteq̃ fiat apl̃s ſponte vocat nathanaelem. c Inuenit philip. ꝛc. Nathanael peritiſſim⁹ ſcripturaꝝ intelligit: qꝺ nõ aliq̇ ſcꝫ a nazareth exire ſingularẽ nazarenũ. Quia aũt doctiſſim⁹ nõ eſt in aplm̃ elect⁹. oẽs enĩ apli primuꝫ de idiotis: vt ꝯfundant̃ ſapientes.

G d Quẽ ſcripſit moy. Ut caut⁹ venator: multis rõnib⁹ veritatẽ fratri aſtruit. ſ. ꝙ ieſus eſt q̃ ꝓnunciat̃ in lege ꝛ ꝓphetis. filius ioſeph q̃ eſt de domo dauid: vt ꝑ eum nõ ꝙ de eo nat⁹ cũ maria matre ei⁹ quaꝫ ſciebat ex ꝓphetis virginẽ peperiſſe: notet̃ eſſe ex dauid. e Et dixit ei na. ꝛc. Uel dubitãdo interrogat: vel affirmat vt legiſperit⁹: a ciuitate tanti noĩs poſſe eſſe aliquem bonũ vel eximiũ doctorẽ vł ſummum ſaluatorẽ. Dicit̃ enĩ nazareth: flos vł germen mũdicie vel ſctitas: vtriq̄ autẽ ꝓnunciationi ꝯgrue ſubdit̃: veni ꝛ vide ꝛc. ☞ Ecce vere

ſ nondum ponit nomen ſed preſignat.
Tu vocaberiſ cephas: qꝺ interp̃/ a
ſ .i. poſt reſurrectionẽ ad gẽtes.
tatur petrus. In craſtinũ voluit b c
ſ a iudea vbi erat iohẽs baptizãs. ſ os lãpadiſ
a exire ĩ galileã: ꝛ iuenit philippũ. d
Et dic̃ ei ieſuſ: Seq̄re me. Erat ãt e
ſ venationis domus.
b philipp⁹ a bethſaida ciuitate an
c dree ꝛ petri. Inuenit philipp⁹ na/ f
ſ fratrem ſuum.
b thanael: et dicit ei: † Quẽ ſcripſit g
moyſes ĩ lege ꝛ ꝓphete: iuenim⁹ h i
a ſ ꝛ h̃ nomẽ a ꝓphis: vt ꝛ maria q̃ nõ ignorans ſe v̄ginẽ dicit: Ego ꝛ pr̃ tu⁹. ſ .i. de ſemie dauid
b ſ patriã ponit vt notet eũ de q̃ ꝓpha: nazareus vocabit̃. ſ virgultum.
c ieſum filiũ ioſeph ã nazareth. Et k l
dixit ei nathanael: A nazareth m
p̃t aliq̇d bõi eẽ. Dicit ei philipp⁹: n
ueĩ ꝛ vide. Uidit ieſus nathanael o

Nico. de lyra

latino nicolaus ꝛ colinus. vel aliter dicendũ ꝙ pr̃ petri erat binomius: ꝛ ſic iona ꝛ iohanna ſunt duo noĩa: hoc videt̃ ex eoꝝ interpretatiõe: q: iona interpretat̃ colũba. iohanna: in q̃ gratia. dicit ergo filius iohanna. q. d. hoc cognomen ꝯſonat tuo nomini: q: ille q̃ eſt vere obediens eſt fili⁹ gratie ſpũſſancti qui ꝑ columbã deſignat̃. a Tu vocaberis cephas. i. capitaneus. ꝛ idem ſonat hoc nomẽ petrus: q: fundamentuꝫ habet quodãmodo ꝓprietateꝫ capitis. vnde Matth. xvj. q̃ñ dictũ eſt ei a chriſto: Tu es petrus ꝛc. nõ fuit nominis noua impoſitio: ſed nominis prius impoſiti cõmemoratio vł confirmatio: q: hic ſibi fuit impoſituꝫ: ſm̃ Aug. Aliqui tamen alij dicunt econuerſo: ꝙ tunc fuit ſibi impoſitũ: ſed hic predictũ fuit ſibi imponendũ. ꝓpter qꝺ dicitur: Tu vocaberis: quaſi loquẽs de futuri nomiſ impoſitione. Notãdũ etiã ꝙ mutatio nomiſ facta a deo ſemꝑ facta eſt ex aliqua gr̃a ſpeciali quaꝫ a deo ꝯſecut⁹ eſt ille cui⁹ nomẽ mutat̃. ſicut Jacob vocat⁹ eſt iſrael: eo ꝙ vidit dñm Geñ. xxxij. Et abram vocat⁹ ẽ abraam q̃ñ facta fuit ſibi ꝓmiſſio de ſemine: in qua benedicende erãt omnes gentes terre illi⁹ Geñ. xvij. ꝛ eodẽ modo hic ſimon vocatus eſt cephas ex hoc ꝙ vocat⁹ fuit ad chriſti fidem et vocandus de ꝓprimo ad apoſtolatũ ꝛ principatũ apoſtoloꝝ. et Matth. xvj. vocatus eſt petrus: qꝺ idem eſt vt dictũ eſt propter fidelem chriſti confeſſionẽ: qua dixit: Tu es chriſt⁹ fili⁹ dei viui. Sed cõtra illud qꝺ dicit̃ hic de vocatione petri ꝛ andree: videt̃ illud eſſe qꝺ habet̃ Matth. iiij. Ambulans ieſus iuxta mare galilee vidit duos fratres ſimonẽ qui vocat̃ petrus: ꝛ andream fratrẽ eius mittentes rete in mare ꝛ vocauit eos. ex quo patet ꝙ fuerũt vocati de naui. Dicendũ ꝙ vocati fuerũt ad fidem ꝛ ad chriſti aliqualẽ familiaritatem iuxta iordanẽ ſm̃ modũ qui hic ſcribit̃: ſꝫ poſtea ſup mare galilee fuerunt vocati ad apoſtolatũ: ꝛ ideo tunc relictis retib⁹ ꝛ naui ſecuti ſunt eum nõ amplius ad ꝓpria reuerſuri. b In craſtinũ. Hic ꝯñr ponit̃ fruct⁹ ꝓueniens ex chriſti vocatiõe. ꝛ diuidit̃ in duas. q: primo deſcribit̃ ipſius philippi vocatio. ſcꝺo ex hoc ſequẽs nathanaelis ꝯuerſio. ibi: Inuenit philippus. Circa primũ ſciendũ ꝙ chriſt⁹ venit ad baptiſmũ iohannis vt virtutẽ regenerãdi tribueret aq̇s: ꝛ vt baptiſmũ iohãnis ꝛ ei⁹ doctrinã approbaret: ꝛ vt de chriſto ꝑ iohãnis teſtimoniũ latũ in xp̃i p̃ñtia ꝓpl̃s ipm̃ cognoſceret. ꝓpter q̃ chriſt⁹ ad temp⁹ morat⁹ eſt ꝛ ꝓpe locũ illũ: vt. ſ. dictuꝫ eſt: ꝛ iõ hoc pacto voluit redire in galileã vbi fuerat nutrit⁹: ꝛ in illo reditu vocat⁹ eſt philippus. ꝛ hoc eſt qꝺ dĩ hic: In craſtinũ autẽ. ſcꝫ poſt vocationẽ petri. c Uoluit exire in galileaꝫ. ſi enĩ manſiſſet ꝓpe iordanẽ poſtq̃ fuit cognit⁹ a ꝓpl̃o: oẽs cucurriſſent ad eũ ꝛ dimiſiſſent iohẽm. qꝺ p̃ꝫ ex effectu: q: duo ex p̃ncipaliorib⁹ diſcipulis iohĩs ſecuti ſunt iã eũ: vt dictũ eſt: et iõ volens deferre iohãni ꝛ dare nobis exẽplũ fugiẽdi applauſuꝫ ꝓpl̃i inde receſſit. ſequit̃: d Et inuenit philippuꝫ. nõ a caſu vł q̃ſi ignotũ: ſed ex ſua ꝓordinatiõe: vt eũ vocaret ad fidẽ ꝛ illumiaret. vñ ſequit̃: e Et dicit ei ieſus. ſequere me. Q: aũt philippus ſecut⁹ eſt eũ ſtatim credens: nõ eſt mirũ: q: vox chriſti nõ ſolũ habebat vim mouendi auditũ ſed etiã animũ. Poteſt etiã ꝓbabiliter dici ꝙ philippus erat iam edoctus de chriſto ab andrea ꝛ petro. vñ ſubdit̃: Erat aũt philippus a bethſaida ciuitate andree ꝛ petri: q̃ſi reddat̃ ratio quare ſtatim ſecut⁹ eſt xp̃m ex h̃ ꝙ erat de villa andree ꝛ petri. ex quo ꝓbabile eſt ꝙ docuerãt ipm̃. f Inuenit philippus. Hic ponit̃ ꝯñter nathanaelis conuerſio: q̃ oñdit̃ primo inchoata ꝑ philippũ. ꝛ ſcꝺo cõſũmata ꝑ chriſtũ. ibi: Uidit ieſus. Circa primuꝫ ꝯſiderandũ ꝙ philippus a chriſto inſtructus fuit ad q̄rendũ nathanaeleꝫ fratrẽ ſuũ: deſiderans eũ h̃re fratrem in fide ſicut in carne. ꝛ hoc eſt qꝺ dicitur hic: Inuenit philippus nathanaelem: nõ a caſu inuenit eũ ſed diligẽter queſitũ: vt dictum eſt. Iſte aũt nathanael erat hõ litterat⁹ ꝛ edoct⁹ in lege ꝛ ꝓphetis: ꝛ iõ philippus cũ⁹ eius eſſet parũ lr̃atus a p̃cipio: tñ iam erat inſtruct⁹ a xp̃o in ſcripturis legis ꝛ ꝓphetarũ loquentibus de ipſo. iõ annũciando xp̃m fratri ſuo quẽ ſciebat lr̃atuꝫ incepit a teſtimonio legis ꝛ ꝓphetaꝝ dicẽs: g Quẽ ſcripſit moyſes in lege. hoc habet̃ Geñ. penult. Nõ auferet̃ ſceptruꝫ de iuda ꝛc. ꝛ Deut. xviij. Prophetam ſuſcitabit vobis deus de fratribus v̄ris ꝛc. que ad lr̃am de xp̃o ſunt intelligenda: vt p̃ꝫ ꝑ p̃dicta. h Et ꝓphete. Omnes enĩ ꝓphete de xp̃o loquunt̃: q: ad xp̃m oẽs eoꝝ ꝓphetie p̃ncipaliter ordinabant̃. i Inuenimus ieſum. q. d. hoc nomẽ ꝯgruũ eſt ꝓphetis: q: promiſerunt meſſiã ſaluatorẽ. hoc etiã nomẽ ponit̃ expreſſe de chriſto: Abacuk vlti. Ego aũt in dño gaudebo ꝛ exultabo in deo ieſu meo. ꝛ in apocriphis Eſdre: Et erit poſt annos hos et morietur ieſus filius meus ꝛ ꝯuertet̃ ſeculũ. k Filiũ ioſeph. Philippus hic loquit̃ ſm̃ cõmunẽ modũ loquẽdi: q: putabat̃ ei⁹ filius: vt habet̃ Lu. iij. Hoc etiã ꝯſonat ſcripture que clamat vbiq̄ xp̃m deſcẽdere de ſtirpe dauid: de cui⁹ tribu erat ioſeph ꝓpter qꝺ ꝛ xp̃i genealogia ꝑ ipm̃ cõputat̃. vt p̃ꝫ Matth. j. ꝛ Lu. iij. Quis enĩ nõ fuerit pr̃ xp̃i: fuit tñ in mr̃imonio ꝯiũct⁹ mr̃i ei⁹ q̃ erat eiuſdẽ trib⁹: put diffuſi⁹ declaraui ſup Matth. l A nazareth. Loc⁹ etiã iſte ꝯſonat ſcripture loq̄nti de xp̃o Eſa. xj. vbi dĩ ſic ſm̃ hebraicã veritatẽ: Egredit̃ virga de radice ieſſe: ꝛ nazare⁹ de radice ei⁹ aſcẽdet: ꝛ iõ nathanael vidẽs hanc ꝯſonantiã ſtatim r̃ndit: m A nazareth p̃t aliq̇d boni eſſe. affirmatiue ſm̃ Aug. aliter exponit̃ h̃ ſm̃ Chryſo. negatiue ꝛ dubitatiue. q: ſicut dictũ ẽ iſte nathanael erat legiſperitus: ꝛ iõ vidit ꝙ duo p̃mã nõ habebãt calũniã. ſ. nomẽ ꝓpriũ qꝺ ẽ ieſus: ꝛ gen⁹. ſ. dauid: ſꝫ de loco videbat̃ eſſe ꝯ̄ ſcripturaſ Michee. v. vbi expſſe dĩ xp̃m naſcituꝝ in bethleeꝫ. Et tu bethleem ephrata paruul⁹ es ĩ milib⁹ iuda: ex te mihi egredict̃ qui ſit dñator in iſrl̃. ꝛ egreſſus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitat. ꝓpter qꝺ leg. ſcribe r̃nderũt herodi q̄renti vbi xp̃s naſceret̃: ꝙ bethleem erat natiuitat. ſue loc⁹: vt h̃r Mat. ij. Et dictũ ſuum ꝯfirmauerũt ꝑ ſcripturã p̃dictã Michee. v. ꝛ ꝓpter h̃ nathanael ꝯceſſis duob⁹ p̃miſſis tanq̃ manifeſte ver. q̄rit dubitatiue de tertio dicẽs: A nazareth p̃t aliq̇d boni eſſe: ꝛ q: philipp⁹ nõ erat ꝑfecte inſtruct⁹: iõ duxit eũ ad ieſum: vt ab illo pleni⁹ audiret. ꝓpter qꝺ ſequit̃: n Dicit ei philippus: veni ꝛ vide. i. addiſce ab eo. Notãdũ hic ꝙ ſm̃ veritatẽ euãgelij xp̃s natus fuit in bethleem: vt h̃r Mat. ij. ꝛ Lu. ij. ſicut fuerat p̃dictuꝫ ꝑ ꝓphetã: ſed ꝯceptus fuit ꝛ nutrit⁹ in nazareth: vt h̃r Lu. ij. ꝛ iiij. ꝛ ꝓpter h̃ vocat̃ a ꝓphis nazare⁹: ꝛ ſic p̃ꝫ ꝯcordia ꝓphaꝝ. o Uidit ieſus. Hic deſcribit̃ ꝯuerſio nathanaelis cõſũmata ꝑ xp̃m: vbi xp̃s oñdit ſe veꝝ eſſe meſſiã ꝓmiſſũ ex trib⁹ ſignis: q: legiſperiti ſigna q̄rebãt: vt dĩ. j. Cor. j. Iudei ſigna petũt. et in plurib⁹ loc. ĩ euãgelio petierũt ſigna a xp̃o. ſcꝺm ponit̃ ibi: Reſpondit

Geñ. 49. d
Deu. 18. c

G. a Ecce vere iſraelita. Dolꝰ.i.ſimulatio.ſi eni habet pctā: cōfitet. Nō ḡ negat pctōrē: ſed i eo laudat cōfeſſionē. Phariſei aūt ſūt doloſi q̄ ſe bonos p̄dicant cū ſint mali. b Unde me noſti. Cognoſcēs dñm loq̄ de ſua cōſcīa: nō ex indignatiōe q̄rit: ſꝫ admirādo: vñ ꝛ ex qua ꝟtute. c Sub ficu vi. Myſti
Myſtice ce nathanael.i.donū dei: ē verus ipl's iſrl' dono dei q̄ erat ſub ficu abditꝰ.i. ſubditꝰ ſub cōſuetudīe peccādi ꝛ vm
Ge.3.b bra mortis: vt primi parentes ſub fici folijs ſe texerūt: vbi priꝰ viſus eſſet a dño ꝛ q̄ſitꝰ q̄ dñm videret ꝛ q̄reret: ꝛ ante etiā q̄ꝫ p aplos vocaret. d Rab bi tu es ꝛc. Quia cognouit nathanael xp̄m abſentē vidiſſe q̄ ipſe i alio loco geſſerat.i.quō ꝛ vbi vocatus ſit a philippo qđ ē indiciū deitatis: fateť nō ſolū magiſtrū: ſꝫ ꝛ dei filiū ꝛ regē iſrl'.i.xp̄m i quo ꝓbať eſſe iſraelita vt dicit.i.vidēs deū. e Videbit' celū. Nathanael iſraelita: dr viſurꝰ apturꝫ
Ge.28.c celū ꝛ āgelos dei d.ꝛ a. vt olim patri archa iacob vidit ſcalā ꝛ angelos a. ꝛ d.q̄ p bñdictionē vocatꝰ eſt iſrael. Augꝰ. Nō dictū ē nathanaeli mō impleť i chriſtianis: q2 poſtq̄ꝫ hō deꝰ aſcēdit: credentibꝰ i eū aperit aditus celi. Et vident angelos.i. p̄dicatores ſup eū aſcēdētes: dū arcana deitatis cōſiderāt ꝛ p̄dicāt: ꝛ deſcēdētes dū in fimis ſe cōtēperāt: ꝛ hūana de eo p̄dicāt. Et maiꝰ eſt eis celū aperiri ꝛ vtrāq̄ꝫ in eo cognoſcere naturā p angelos viſos.i.p̄ſcitos eē: dū eſſent ſub vmbra mortis. Si ei ibi manerēt q̄d ꝓfuiſſent ibi videri. f Angelos dei. Sepe hoc miraculū apparuit q̄ angeli aſcēdebāt ꝛ deſcēdebant ſup xp̄m. g Sup filiū hōis. Chriſtus dicit ſe filiū hōis: affirmās qđ minꝰ eſt.ſ.hūanitatē: nathanael ꝛ petrus filiū dei qđ maius eſt: affirmātes diuinitatē. Ecce ꝯfirmatio vtriuſq̄ꝫ nature in xp̄o. iſti cōfitētes deitatē merenť aſcēdere: ille aſſerēs hūanitatē teſtať ſe ad redimendū veniſſe. Sup filiū ꝛc.
Mat.16.c Cōfirmat ſe eē hoīem ne aliq̄ errarēt credētes ipſū tm̄ eſſe deū vt etiā petrus cū dixit: Abſit a te dñe.

a venientē ad ſe: ꝛ dicit de eo: Ecce a
vere iſraelita: i quo dolus nō eſt.
b Dicit ei nathanael: Unde me no b
ſti? Rñdit ieſus: ꝛ dixit ei: Priꝰ c d
q̄ꝫ te philippus vocaret cū eſſes
ſ.i.ſub arbore fidei. ſ.i.ſub lege littera.
ſ elegi.
c ſub ficu vidi te. Rñdit ei natha/ e
a ſ ecce eadē vox nathanaelis et petri: Vñ ꝛ petrus meruit vocari. ſ cuiꝰ ego miles.
d nael ꝛ ait: Rabbi: tu es filiꝰ dei:
tu es rex iſrl'. Rñdit ieſus ꝛ dixit f
a ſ quaſi ſub arbore fici veniſti ad fidē.
ei: Quia dixi tibi: vidi te ſub ficu
a ſ quia per iſtud paruū veniſti ad fides venies ad maiora. ſ hoc maius.
credis: maiꝰ his videbis. Et di/ g h
e cit ei: Amē amen dico vobis: vi/ i k
f debitꝭ celū apertū ꝛ angelos dei
g deſcēdētes ꝛ aſcendentes ſup filium hominis.

Et dic

Nico.de lyra

Rñdit ieſus. tertiū ibi: Rñdit nathanael. Primū ſignū fuit manifeſtatio occulti p̄ſītis.ſ.intētionis cordis ꝛ puritatis cōſciētie ipſius nathanaelis: q̄ nō poterāt eſſe nota niſi virtute diuina: ꝛ hoc eſt qđ dr hic: Vidit ieſus nathanael venientē ad ſe: nō ſolū vidit exteriꝰ: ſed etiā vidit cor ipſius iteriꝰ. vñ ſequiť: a Et dicit de eo: Ecce vere iſraelita i quo dolus nō eſt: q2 ſine intētione doli ꝛ falſitatis veniebat: vt veritatem cognoſceret. b Dicit ei nathanael. Hic poniť ſcðm ſignū qđ eſt reuelatio occulti p̄teriti: vidēs aūt nathanael q̄ cōditionē ſue mētis expſſerat q̄ſiuit vñ ipſam ſciebat dicens: c Vñ me noſti. Reſpōdit ieſus ꝛ dixit ei: p reuelationē alteriꝰ occulti. d Prius q̄ꝫ philippus te vocaret cū eſſes ſub ficu vidi te.i. cognoui ꝓpoſitū cordis tui. Ad lr̄am priꝰ locuti fuerāt adinuicē de xp̄o ipſe ꝛ philippus ſub ficu i tali diſtātia: q̄ xp̄s eos nō poterat videre oculo corpali: nec aliq̄s alius erat p̄ſens q̄ potuiſſet ei referre: ꝛ iō ꝓpter hoc ſignū ꝛ p̄cedēs nathanael ſtatim cōfeſſus eſt ipm̄ eē xp̄m. vñ ſequiť: e Rñdit ei nathanael ꝛ ait: Rabbi tu es ꝛc. rex iſrl'.i. ille q̄ expectať vt ſit rex iſrael. Expectāt em̄ oēs iudei meſſiā tpalē regē futurū: ꝛ h̄ mō videť loq̄ iſte nathanael: q2 nō habebat adhuc cognitionē pfectā de xp̄o. Nō eni videť intellexiſſe tūc ipſius diuinitatē: q2 nō dixiſſet. Tu es rex iſrl': ſed potiꝰ mūdi. Et p h̄ qđ dicit: Tu es filiꝰ dei. nō fuit cōfeſſus eiꝰ diuinitatē: ſicut poſtea cōfeſſus eſt eā petrus. dicēs: Tu es xp̄s filiꝰ dei viui: Matth.xvj. ꝛ ꝓpter hāc cōfeſſionē dictꝰ eſt beatꝰ a xp̄o: ſed intellexit hāc filiationē p quādā excellentiā grē. f Rñdit ieſus. Hic ponit tertiū ſignū qđ eſt reuelatio occulti futuri. Modus em̄ cognitionis hūane eſt vt ab impfecto ad pfectionē ducať ordinate. vt ptꝫ.j. Phyſi. Et q2 grā pficit naturā: iō cōſimilis ordo eſt i cognitione gratie: q2 primo ē ipfectior ꝛ poſtea ad pfectionē deduciť: ꝓpter qđ xp̄s ipm̄ nathanaelē iā xp̄m cognoſcentē q̄tū ad gratie excellentiā: vlteriꝰ deducit eū ad cognoſcendum ſuā diuinitatē p obſequiū angeloꝝ ſibi exhibēdū tāq̄ꝫ ſuperiori. Nulla

ori. Nulla ei natura eſt ſup angelicā niſi diuina: ꝛ hoc eſt qđ dicit: Reſpōdit ieſus ꝛc. Credis.ſ.me eſſe xp̄m: q̄tū ad excellentiā gratie. g Maius his videbis. cognoſcēdo virtutem diuine ſubſtātie. h Et dicit eis.ſ.philippo ꝛ nathanaeli. i Amē amē dico vobis. amen.idē eſt qđ fideliter: ꝛ iō vbi duplicať eſt ſignū maxime certitudinis ꝛ firmitatis. k Videbitis celū aptū ꝛ ange.ꝛc. in obſequiū diuinitatis in hūana natura latentis. Si eniꝫ querať vbi hoc viderūt? poteſt dici in aſcēſione xp̄i: vt hr̄ Act'.j. Cūq̄ꝫ intuerenť in celū euntē illū: ecce duo viri ꝛc.i.duo angeli in ſpecie viroꝝ. Siſr in reſurrectiōe viderūt apl'i angelos ſtātes ſupra ſepulchrū xp̄i. ꝛ i paſſiōe apparuit angelus d' celo cōfortās eū. Luce.xxij. Queriť etiā hic quare nathanael nō fuit vocatꝰ ad aplatū cuꝫ a xp̄o ſup alios fuerit cōmendatꝰ: vt ptꝫ ex p̄dictis. Dicēdū q̄ xp̄s voluit primos fūdatores eccl'ie ſimplices homines eligere: ne prima cōuerſio hominū ad fidē hūane ſapie aſcriberet ſꝫ diuine: ꝛ ꝓpter hoc iſte nathanael et nicodemꝰ: de quo hr̄.j.iij.ca. nō ſunt inſtituti apl'i: q2 erāt hoīes lr̄ati: fuerūt tn̄ a p̄ncipio ad fidē vocati: ne ſi a p̄ncipio oēs fuiſſent ſimplices crederēť p oppoſitū p ignorātiā decepti. Poſtq̄ꝫ vo fides catholica fuit radicata: Paulꝰ vocatꝰ ē ad aplatū: q̄uis lr̄atꝰ eēt. Vñ dr.j.Cor.j. Videte vocationē vrāꝫ frēs q2 nō multi ſapiētes.

Moraliter. Caplm.I

a† In principio erat verbum ꝛc. Johānes euangeliſta tam ſublimiter loquitur de diuinis q̄ multa de dictis eius exponere moraliter neſcio hūanis actibus applicādo: ꝓpter qđ aliqua conuertā ad fidē ꝛ aliq̄ alijs exponēda dimittā. Sicut dixi i expoſitiōe litterali hic ponūť.v. de diuīs p̄ſonis. Primū ē intrinſeca verbi ꝓceſſio. cū dr: In p̄ncipio erat verbū. Scðm ē verbi ꝛ patris p̄ſonalis diſtinctio cū dr: b† Et ꝟbū erat apud deuꝫ. Tertiū ē eoꝝ ſubſtātialis indiſtinctio cū dr: a† Et deꝰ erat verbū. Quartū ē coeterna duratio. cū dr: b† Hoc erat i p̄ncipio apud deū. Quītū i diuiſa opatio cu dr: c† Oīa p ipꝫ facta ſūt. Per primū elidiť p̄ſūptio philoſophoꝝ q̄ nihil volūt recipe niſi ꝓbatū fuerit hūana rōne: q̄ tn̄ eſt valde deficiens. nā rem ſenſibilē ꝛ paruā: vt foliū arboris vel aliqđ huiuſmodi hūana rō nō cōphēdit q̄tū ad eiꝰ oēs cōditiōes ſcꝫ quare ſit talis figure: coloris ꝛ hmōi: ꝓpť qđ medici de ꝟtute ipſiꝰ ſanatiua dicūt q̄ ē a tota ſpecie neſciētes eā noīare eo q̄ eā nō cōphēdūt: ꝓpter qđ dr Eccs.j. Cūcte res difficiles: nō pōt eas hō explicare ſermōe. Per ſcðm excludiť error Sabellij q̄ ſicut i diuinis ē vna eſſentia: ita dixit p̄ris ꝛ filij vnaꝫ eē p̄ſonā: qđ ē falſū: q2 nulla res gignit ſe ipſam: ꝛ iō īter patrē ꝛ filiū eſt diſtinctio p̄ſonalis. ꝛ eadē rōne īter ꝟbuꝫ et eiꝰ cuiꝰ ē ꝟbū: q2 eo filiꝰ q̄ ꝛ ꝟbū. Per tertiū repelliť error Arrij q̄ dixit q̄ pať ꝛ filiꝰ eēntialiter diſtinguūť ſicͭ ꝛ p̄ſonaliter: qđ ē erroneū: q2 ſic filiꝰ nō eēt deꝰ ꝓprie: ſꝫ tm̄ p̄ticipatiue: cū eēntia diuina ſit indiuiſibilis: ꝛ de ipo dr.j. Joh.v. vt cognoſcamꝰ verū deū: ꝛ ſimꝰ i filio eiꝰ ꝟo: hic ē verꝰ deꝰ ꝛ vita eterna. Per quartū reprobať error Ebionitaꝝ q̄ dixerūt xp̄m ante mariā nō fuiſſe: ꝛ ſic eū nō fuiſſe ab eterno: cū tn̄ xp̄s dicat de ſe ipo Joh.viij. Principiū q̄ ꝛ loquor vob. Et ibidē: Añq̄ꝫ abraā fieret ego ſū. Per.v. excludiť error Manichei q̄ poſuit duo p̄ncipia: vnū boni ꝛ alterꝫ mali: ꝛ hec īferiora corruptibilia dixit eē a deo malo ꝛ p ꝯſequēs nō ſūt a ꝟbo ſm ipm̄. d† Qđ factū eſt i ipo vita erat. nā oīs creatura i ꝟbo p̄eriſtit itelligibiliť. itelligere ꝟo ē viuere ꝛ itellectio vita. e† Et vita erat lux ho.i. ꝟbū ē māifeſtatiuū oīm q̄ ab hoībꝰ cognoſcunť: p qđ tolliť error dicētiū q̄ diuia ꝓuidētia ſe nō extendit ad hec īferiora: i q̄rū p̄ſona dr Job.xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̄a ꝯſiderat. Qđ reprobať ibidē. cū ſubdiť: Quoꝝ ſnīa lōge ſit a me. Philoſophꝰ etiā.j. de aīa reprehēdēs Empedoclē hꝫ p īcōueniēti q̄ aliq̄d cognoſcamꝰ: ꝛ ſit deo ignotū. b† Et i te.lu.ꝛc.i.i pctōribꝰ q̄tū ē de ſe ſicͭ cecus lucē ſol' nō videt ipm̄ illuſtrātē. d† Fuit hō miſ.a deo. p iohēm p̄curſorē dñi ſignificať p̄dicator euāgelij. iō dr h̄ hō

E id eſt

id eſt viuēs ſm dictamē rōnis ⁊ nō vita beſtiali. f† Cui no/
mē erat iohēs. ꝗ iterꝑtaꝛ i ꝗ eſt grã. ad h̄ eni ꝙ p̄dicator coue
nienter ⁊ vtiliter ānūciet v̄bū dei requiriꝛ grã ſpūſſancti.
g† Hic venit vt teſti. ꝑhi. de lu. i. de xp̄o ꝗ ē lux p eēntiã. iō in
p̄dicatore debet eē hui⁹ lucis ꝑticipatio ꝑ bonā vitā ⁊ famā:
q2 ſic̄ dicit Greg. homel. xxxviij. cui⁹ vita deſpiciꝛ reſtat vt ei⁹
p̄dicatio cōtēnaꝛ. a† Ut oēs crederēt ꝑ illū. debet eni inten/
dere ſalutē auditoꝝ ⁊ nō ꝓpriā laudē vel queſtū. i† Nō erat
ille lux. q2 p̄dicator nō docet iteri⁹ mētē illuſtrādo ſ; de⁹. ideo
ſubdiꝛ: a† Erat lux vera ⁊c̄. lumine grẽ ꝗ̄tū eſt de ſe: ſ; mali
nō illuminanꝛ eo ꝙ ponūt obicē huic illuminatiōi: de qb⁹ d̄r
Job. xxiiij. Ipſi fuerūt rebelles lumini. e† Et mūdus eū nō
cog. i. hoīes mūdialiter viuētes: ꝗ ſuū itellectū ⁊ affectū defi/
gūt i terrenis ⁊ ſic auertunꝛ a diuinis. g† In ꝓpria ve. ⁊ ſui
eū nō rece. l; aūt oēs chriſtiani ſint ſui: mag̃ tñ ꝓprie clerici ꝗ
dicūꝛ a cleros qđ ē ſors eo ꝙ ſūt de ſorte dei: ⁊ tñ coꝝ multi nō
recipiūt ipm̄ ſ; mag̃ abijciūt ꝗ̄ laici. i† Quotqt aūt recepe
rūt eū. ꝑ fidē charitate formatā. k† Dedit eis ꝑtātē ⁊c̄. per
adoptiōis graꝫ. l† Qui nō ex ſanguinib⁹ ⁊c̄. nā hec filiatio
nō ē ꝑ ꝑticipationē eē nature: ſ; magis diuine ſcđm qđ d̄r. ij.
Pe. i. Qui vocauit nos ꝓpria glīa ⁊ v̄tute ꝑ quē maxima et
p̄cioſa nob̄ ꝓmiſſa donauit. vt ꝑ hec efficiamini diuie ꝯſortes
nature. c† Et v̄bū caro factū ē. ⁊ ſic de⁹ voluit eē ꝑticeps hu
mane nature: ⁊ hec mutua ꝑticipatio debet eē rō maxime dile
ctionis: l; nō ſit ſilis vtrobiꝗ. q2 v̄bū aſſūpſit hūanā naturā
verā: ſ; dei filij adoptiui nō recipiūt ſic diuinā: ſ; ꝑticipationē
ei⁹ ꝑ grãm. d† Et vidim⁹ gloriā ei⁹ ⁊c̄. nā fideles vidēt eā
nūc ꝑ ſpeculū ⁊ i enigmate: poſtea v̄o videbūt clare ⁊ manife/
ſte. b† Johānes ꝑhibet teſtimoniū. Hic poniꝛ ipi⁹ iohis mo
dus teſtificādi ꝑ quē ſignificaꝛ mod⁹ p̄dicādi: ꝗ debet eē cuꝫ
affectu magno ⁊ etiā i publico. iō ſubdiꝛ: c† Et clamat. habē
tes eni doctrinā ſuſpectā mag̃ docet occulte ⁊ ſine clamore.
d† Hic ē quē dixi ꝗ poſt me ⁊c̄. q2 p̄dicator ꝗ̄rere debet hono/
rē xp̄i ⁊ v̄tutē p̄dicatiōis attribuere ſibi. iō ſubdiꝛ: b† Et de
plenitudine ei⁹ ⁊c̄. ex nobis nihil habētes. i† Et graꝫ ꝓ grã.
i. nob̄ dedit graꝫ vt ꝑ eā gliaꝫ cōſequamur: ꝗ eſt gratia cōſū/
mata. b† Quia lex ꝑ moyſen da. ē. a pctīs cohibēs ſ; nō gra
tiā iuſtificātē ꝑbēs: nā h̄ xp̄o reſeruabaꝛ. iō ſubdiꝛ: † Grã et
v̄itas ꝑ ieſū xp̄m facta ē ⁊c̄. Deū nemo vidit vnꝗ̄. cōꝑhēſiue.
a† Unigenit⁹ ꝗ ē i ſinu p̄ris. i. ſibi cōſubſtantiaꝛ. ipe vidit iſto
mō. iō ſubdiꝛ: k† Ipſe enarrauit. ſ. myſteria i lege ⁊ ꝓphetis
ſub velaminib⁹ ꝓnūciata ⁊ h̄ fuit ſignū ꝙ nos deduceret ad
clarā viſionē diuiorꝝ. c† Et h̄ ē teſtimoniū iohis. qđ ꝑhibuit
corā legiſperitiꝭ. i ꝗ teſtimonio negauit ſe eē xp̄m: ⁊ h̄ veraciter
ꝗ̄tū ad iterrogātiū itētionē. ⁊ d̄ duob⁹ primis pꝫ q2 iohēs nō
erat xp̄s nec helias i ꝑſona. ſilr de tertio: nā intēdebāt ꝗ̄re/
re ſi iohēs erat de nūero ꝓphetaꝝ antiquoꝝ: aliꝛ eī r̄ndere fu/
iſſet falſū: ſ; aſſeruit ſe eē vocē. i. v̄bi diuini nūciatorē: qđ erat
verū ⁊ humile reſpōſū. ⁊ i hoc docuit doctores catholicos ve/
raciter ⁊ humiliter r̄ndere. † Quid ꝗ baptiças ⁊c̄. q. d. tu
tibi vſurpas officiū alienū. c† Rndit eis iohēs. nō reddēdo
iniuriā ꝓ iniuria: ſ; humiliter ⁊ vere. d. † Ego baptiço i aq̄.
corpa tm̄ lauādo. ad ſignificādū illi⁹ baptiſmū ꝗ lauat aīas in
ſpūſſctō. b† Hec i bethania facta ſūt. ꝗ iterꝑtaꝛ dom⁹ obe/
diētie. iō ꝑ h̄ ſignificaꝛ ꝙ iohēs ex obediētia dei venerat xp̄m
nūciare imolādū ꝓ redēptiōe mūdi. d† Et ego neſciebā eū.
ante reuelationē mihi factā āno ꝗntodecimo Tyberij ceſaris:
vt h̄r Luce. iij. ꝗ ꝗdē reuelatio facta fuit iohāni in deſerto. vt
h̄r ibidē: ⁊ ꝑ h̄ ſignificaꝛ ꝙ reuelatiōes diuine fiūt habitātib⁹
i deſerto penitētie: Pſal. lxij. In terra deſerta ⁊ iuia ⁊ inaquo
ſa: ſic i ſācto apparui tibi: vt viderē v̄tutē tuā ⁊ gloriā tuā.
a† Altera die iterꝫ ſta. io. ⁊c̄. ſicut dictū ē ꝑ iohannē p̄dicator
euāgelij deſignaꝛ. ⁊ iō ꝑ hoc ꝙ d̄r hic: ſtabat: ſignificaꝛ ꝙ p̄di
cator euāgelij debet eē cōſtās in p̄dicatione verbi dei. c† Et
reſpiciēs ie. am. ꝑ qđ ſignificaꝛ ꝙ p̄dicator euāgelij debet dili/
gēter ꝯſiderare ꝓceſſuꝫ vite xp̄i ⁊ nō ſolū cōſiderare ſ; etiā p̄di
care. iō ſubdiꝛ: † Dixit: ecce agnus dei. eius innocētiā p̄di/
cādo: ⁊ obediētiā vſꝗ ad mortē: ⁊ audiētes debēt deuote reci
pere talē p̄dicationē. qđ ſignificaꝛ ꝑ h̄ qđ ſubdiꝛ: e† Et au/
dierūt eū duo diſcipuli loquētē ⁊ ſecuti ſūt ieſum. ⁊ dñs ieſus
ad tales ꝯuertiꝛ ꝑ clemētiā: ⁊ recipit ꝑ gratiā: ⁊ inſtruit eos d̄
neceſſarijs ad ſalutē. ꝑ Andreā v̄o ⁊ philippū ꝗ a xp̄o edocti
fuerūt de ſalute fratrū ſuoꝝ ſolliciti: ſignificanꝛ illi ꝗ ꝓximos
ſuos ꝗ̄tū bono modo poſſunt inducūt ad ſequelā chriſti. con
tra multos ꝗ nō ſolū nō inducunt ſed ꝓ ſuo poſſe auertunt.
i† Amen amen dico vobis videbitis angelos ⁊c̄. ꝑ quos ſi/
gnificanꝛ p̄dicatores ꝗ dicunꝛ aſcendere ſuꝑ filiū hoīs qñ p̄/
dicant chriſti deitatē: ⁊ deſcendere quādo ꝓ eius amore que/
runt

runt releuare ꝓximi neceſſitatē.

¶ In ca. j. Johannis vbi diciꝛ in poſtilla. Et hoc pꝫ i Ariſ.
qui inter alios ꝑhos videꝛ verius ſcripſiſſe ⁊c̄.

Additio. j.

Licet Ariſtoteles non demonſtrauerit
mūdi nouitatē: nō tñ cōcludit ꝯtrariū:
ſed ſcđm mentē ei⁹ hoc tāꝗ̄ ꝓbleuma neutrū reliquit: vt pꝫ
ꝑ rōnes eius in de celo ⁊ mūdo intuēti: in quo nō videꝛ a ve/
ritate deuiaſſe. Nā cū philoſophica iueſtigatio ſolū rōni na/
turali innitaꝛ: ſm quā mūdū incepiſſe nō ē ſcibile nec demō
ſtrabile: ꝓut. ſ. ſanct⁹ Tho. plene tradit i pꝛima pte. q. xlvj.
arti. ij. i corpe. q. Idcirco nō demōſtrādo mūdi nouitatē non
deuiat a rōne. Similiter circa intelligētias ſepatas conat⁹ ē
adinuenire numerū correſpondētē nūero celeſtiū motuū: ꝑ h̄ nō
excludēs ꝗn plures poſſūt eē ſubſtātie itellectuales ſepate
orbes nō mouētes: vt pꝫ ꝓceſſū ſuū in hac materia bene ad
uertēti. Silr circa felicitatē nō videꝛ a veritate deuiaſſe. Nā
in pꝛimo ⁊ vltimo ethicoꝝ vbi de felicitate tractat nō loquiꝛ
niſi de felicitate politica ſeu de felicitate ſpeculatiua ꝗ in hac
vita ꝑ naturā haberi pōt: nō aūt de felicitate ſuꝑnaturali de
ꝗbus apl̄s. j. Cor. ij. et etiaꝫ Eſa. lxiiij. Nec oculus non vidit
⁊c̄. Talis eni felicitas ſpeculationē naturalē tranſcēdit.

¶ In eo. ca. j. vbi d̄r in poſtilla. Plenū eni opponiꝛ vacuo.

Additio. ij.

Hec diſtinctio poſtillatoris de pleno
⁊ vacuo nō bene videꝛ cōſonare rōni
nec ꝓpoſito adaptari: pꝛimū pꝫ. Nā l; vacuū opponaꝛ ple/
no: nō tñ tot modis diciꝛ vacuū ſicut d̄r plenū. nā vacuū op/
poniꝛ pleno ꝑ modū priuatiōis: priuatio aūt ſicut cecitas nō
d̄r tot modis ſicut viſus. Scđm pꝫ. Nā ſm illā diſtinctionē
nō eſſet diſtinguēdū iter plenitudinē grẽ vni⁹ ſancti ⁊ aliaꝝ:
de quolibet eni ſctoꝝ verū eſt dicere ꝙ nō patiꝛ virtutis de
fectū cū oēs v̄tutes ſint cōnexe. Nec dicēdū videꝛ ꝙ in ſan/
ctis ſit vacuitas gratie: eo ꝙ coꝝ gratia nō redūdat ad cor/
pus ſicut ſuꝑnaturaliter cōcipiat. Sꝫ ad declarationē hui⁹ at
tendēdū ē ꝙ licet in ſacra ſcriptura multis et diuerſis attri/
buaꝛ plenitudo grẽ ſeu ſpūs: nō tñ vniformiter ſeu equaliꝛ i
ſingulis intelligēda eſt hmōi plenitudo ſꝫ i quolibet coꝝ exꝓ
miꝛ: vel ſaltē innuiꝛ illud reſpectu cui⁹ talis plenitudo grẽ
attribuaꝛ: verbi grã: cū legiꝛ de Beſeleel Exo. xxxj. Repleui
eū ſpū dñi ⁊c̄. Ibidē ſubiūgiꝛ: In oī ope ad excogitandū. in
quo declaraꝛ ꝙ talis plenitudo referꝛ ad oīa artificialia ꝑfe
cte diſponēda ſeu exercēda. Cū aūt legiꝛ de Stephano Act.
vj. Plenus gratia ⁊ fortitudine: ibidem declaraꝛ ad ꝗd re/
ferēda eſt hec plenitudo. ſ. ad faciēda ſigna ⁊ ꝓdigia ⁊ ad for
titudinē martyrij exercēdā. Silr cū d̄r d̄ beata virgine. Ple
na grã: Luce. ij. Referēda eſt illa plenitudo ſeu extēdēda ad
tantā plenitudinē vt decebat genitricē filij dei. Decebat eniꝫ
fecūdā eē gratijs que actorē gratie nō ſolū in mente ſed i vē/
tre amplectebaꝛ. Unde in glo. ſuꝑ illud verbū gratia plena.
q. d. quedā arra et dos ſponſi oſtendiꝛ ꝙ fecūda ſit gratijs.
Cū aūt de apl̄is diciꝛ: Repleti ſūt oēs ſpiritusancto: Act. ij.
talis plenitudo ſeu repletio extendēda eſt ad hoc ꝙ eēnt ſuf/
ficiētes ad fundandā fidē chriſti vniuerſaliter in orbe ꝑ ple/
nitudinē fidei ⁊ charitatis ⁊ donū linguarū ⁊ hmōi ꝓut ibi/
dē declaraꝛ ꝑ ſigna viſibilia hanc inuiſibilē plenitudinē de/
mōſtrantia. Cū aūt de chriſto diceretꝛ. Plenū gratie ⁊ verita
tis: extendenda eſt talis plenitudo ꝓut decet filio dei natu/
rali vnigenito: ꝗ quidē extenſio etiā ſm humanitatē ineffa/
bilis eſt quodāmodo infinita tāꝗ̄ nō ad mēſurā data: vt. j.
iij. ca. Quā quidē extēſionē plenitudinis gratie xp̄i euāgeli
ſta ſatis innuit cum ſubdit: Quaſi vnigeniti a patre: ſuꝑ qđ
verbū Aug⁹. dicit: Suꝑ oēm naturā ⁊ cōſeruoꝝ noſtrorum
claritatē euāgeliſta mētē erigēs ad ipm̄ nos bonoꝝ ꝓduxit
verticē. q. d. euangeliſta: nō vt ꝓphete aut alterius hoīs vel
angeli alicui⁹ ſuperiorū virtutū ſed quaſi ipſius dñatoris ip/
ſius regis ipſius naturalis filij vnigeniti. hec Aug⁹.

¶ In eodem ca. vbi diciꝛ in poſtilla. Cuius nō ſum dignus
vt ſoluam eius corrigiā calciamēti.

Additio. iij.

De hac materia. ſ. de calciamentis:
chriſti: vide ſupra in additiōe Mar.
j. vbi de hoc large tractaꝛ.

Replica.

Johānis j. ca. vbi diciꝛ: Mūdus ꝑ ipſū
factus eſt. Poſtillator dicit Ariſtotelē
erraſſe de mūdi eternitate intelligētiarū numero et felicitate
⁊c̄. Burg. aſſumit Ariſto. in ſui defenſione aſſerens eū nō er/
raſſe: q2 innitebaꝛ rōni naturali ſm quā mūdū incepiſſe non
eſt ſcibile: relinquit igiꝛ tanꝗ̄ ꝓbleuma neutrū: ſed miruꝫ
de Bur. ꝙ ſe opponit ſchole pariſienſi ſine neceſſitate ⁊ ſine
ratione: venerabilis eni Guilhelm⁹ epiſcopus pariſienſis cū
ſchola

ſchola ibidē ꝓhibēt catholicos cū Ariſtotele in his erroꝛib⁹ ꝛ alijs in ſuis libꝛis repertis ſentire: ꝛ ꝑſertim quia ſm Ariſ. Omne verū vero cōſonat: ſuū aūt ꝓbleuma qḋ dicit neutruꝫ nō cōſonat ei qḋ catholice eſt verū: igiṫ ꝓbleuma ſuū falſum. Item ipſe idē Ariſtoteles in multis locis ꝓbat ꝛ putat demōſtrare ſtatū in cauſis. Standū igiṫ erit in omni genere cauſarū in aliqua pꝛima cauſa in genere cauſarū finalis et efficientis. Apud Ariſto. aſſignaṫ vn⁹ pꝛinceps in .xij. metaph. queꝫ in octauo phyſicoꝝ noīat pꝛimū motoꝛē. Ab hoc quidē ente dicit deriuatū cūctis eſſe: ꝛ celū ꝛ totā naturā depēdere: vnuꝫ igiṫ ſolū ab Ariſto. poniṫ independēs: ꝛ q̄uis ſm beatū Auguſti. pꝛimo de trini. difficile ſit plene intelligere creationem ſm viā naturalis cognitionis: nō eſt tñ impoſſibile ſuppoſitꝭ pꝛincipijs ꝛ dictis phoꝝ ꝛ alijs ſilib⁹. Nec ꝑ rōnes abducoꝛ a veritate vt ſentiā cū Ariſto. mūdi creationē foꝛe ꝓbleuma neutrū ſine erroꝛe: qꝛ oēs rōnes poſſibiles fieri cōtra veritatē fidei ſunt ſophiſtice. Dicit enī beat⁹ Hyldinus. xiiij. de trini. Reſpuit captioſas ꝛ inutiles queſtiōes pbie fides cōſtās nec humanarū ineptiarū fallacijs ſuccūbens: ſpoliū ſe pbet veritas falſitati. Mirū igiṫ de Bur. qui Ariſtotelē veritatē dubitantē ꝓpter tales rōnes captioſas dicit nō erraſſe: q̄uis enī ꝑ demōſtrationē veritas aliqua nō ſit ſcibilis ꝓpter ſophiſmata: tñ ſine erroꝛe nō diciṫ dubitabilis et neutra.

¶ In eodē ca. vbi diciṫ: Plenū gratie ꝛ veritatis. Poſtilꝉ. volēs declarare differētiā plenitudinis grē xpi ꝛ alioꝝ dicit plenū opponiṫ vacuo: idcirco quot modis dr̄ vnū tot et reliquū ꝛc. Bur. dicit illā diſtinctionē nō cōſonare rōni: ſcḋo dicit eā ꝓpoſito nō bene adaptari. Pꝛimū oſtēdit ex eo ꝙ plenū ꝛ vacuū opponūṫ pꝛiuatiue. Pꝛiuatio vero nō diciṫ tot modis quot habit⁹. Hic dico pꝛimū ꝙ antecedēs ē falſum ꝛ ꝯſequētia nō valet. Nā ſm modū gradualis habit⁹ accipiunṫ modi graduales pꝛiuatiōis: habitui eī ſimpliciter ꝑfecto opponiṫ pꝛiuatio ſimpliciter: habitui aūt partiali opponiṫ partialis pꝛiuatio. Nā ſicut vn⁹ eſt magis videns q̄ȝ alius: ꝛ ſicut vn⁹ eſt magis ſciēs q̄ȝ ali⁹: ita vn⁹ eſt magꝭ ignarus alio ꝛc. Patet igiṫ: qꝛ dato ꝙ plenū ꝛ vacuū opponerenṫ pꝛiuatiue adhuc quot modis diciṫ vnū tot modis dr̄ ꝛ reliquū. antecedēs aūt eſt ꝯtra Ariſto. iiij. phyſicoꝝ: qui vult vacuū potius eſſe ens ꝓhibitū q̄ȝ pꝛiuatiuū. Nā ſi eſſet pꝛiuatiuū: eēt locus carēs cōtento cū aptitudine habēdi: ꝓut dixerūt antiqui quos repꝛobat Ariſto. vbi ſupꝛa. Quo ad ſecūdū Bur. vult oſtēdere ꝙ poſtilꝉ. diſtinctionē talē nō bñ applicat ex eo qꝛ videṫ: dicit Burg. ſm illā applicationē nō eſſe diſtinguendū inter plenitudinē vni⁹ ſancti ꝛ alteri⁹: qꝛ nullus ſanctus virtutis pariṫ defectum cū virtutes ſint cōnexe. Burgeñ. ſic replicat quaſi poſtillatoꝛ nō intellexerit vel intelligere noluerit. Nam poſtillatoꝛ loquens de defectu virtutis non loquitur de habitu ſed de gradu. Omnibus enī virtutibus ſimul concurrentibus in vno ſm naturā habituū ſtat defectus in omnibus ſm gradum: et hoc opoꝛtet Burg. cōcedere niſi velit incidere cuꝫ Begar. in clemē. ad noſtrū. de hereti. dando gradū virtutū vltra quē quis nō poſſit ꝓficere. cū tamē ipſe Burgeñ. dicat xp̄m experimētaliter ꝓfeciſſe Luce. ij. Carēs igiṫ aliquo gradu quē tñ poſſet habere ſm illā carentiam et pꝛiuationē pōt dici vacuus: ſi ſaltē vacuū ꝛ plenū ſint pꝛiuatiue oppoſita ꝓut Burg. vult.

Glo. oꝛdi.

Et die tertia. Ca. II Aug⁹. Poſt oſtenſionem chꝛiſti ꝑ teſtimonia iohānis ipſe ſe miraculo oſtendit. Et die tertia. Significat tertia die. i. tpe gratie: poſt tēpus. i. ante legeꝫ et ſub lege xp̄m ad nuptias eccleſie ꝑ carnē veniſſe.

b Vocat⁹ eſt aūt. In q̄ oſtēdit nō deſpiciendas nuptias quas fecit: ꝛ ſacramētū nuptiarū inſinuat. c Deficiente vino. Vinū deficit vt mirabiliter vino de aqua facto: virtus latētis deitatis appareat. Aug⁹. Maioꝛ virt⁹ ē in creatione ꝛ gubernatione celi ꝛ terre: ꝛ ꝙ quotidie aqua pluuie ꝑ vites in vinū vertiṫ: ꝛ ꝙ ex paruo ſeminario fruges creanṫ: ſꝫ qꝛ hec naturaliter fiūt: iā ex vſu viluerūt: ꝛ iō quedam ꝛ ſi minoꝛa ꝑter ſolitū nature ſibi deus ſeruauit: ꝑ q̄ virtus q̄ ī maioꝛib⁹ etiā operaṫ ad memoꝛiā reduciṫ. d Quid mi. Aug⁹. In his nō negat matrē vt heretici dicūt: nec inhonoꝛat eā: qui parētes honoꝛare ꝑcepit: ſed illa exigente: miraculū facturus nō agnoſcit eā. q. d. Ex eo ꝙ genuiſti nō operoꝛ hoc: agnoſcā aūt te pēdens in cruce cū vt fili⁹ curā tui diſcipulo cōmittā: ſed nōdū venit hoꝛa mea. i. opoꝛtunitas: qꝛ nō debet eſſe paſſio niſi p̄dicato euāgelio: niſi virtute deitatis oſtēſa mūdo: tūc erit hoꝛa: nō neceſſitatis: vt heretici calūnianṫ ſed volūtatis. vnde: Poteſtatē h. p. a.
ꝑ.10.d m: et. i. ſ. c. Nō ei auctoꝛ tēpoꝛū fato tēpoꝛis regiṫ.

Chana galilee. Id eſt zelus trāſmigratiōis ibi nuptie: qꝛ hi ſūt digni xp̄o q̄ feruoꝛe deuotionis de vitijs ad virtutes: de terra ad celos trāſmigrāt. Mater ibi cui⁹ vterus thalam⁹ fuit de quo ſponſus ꝓceſſit. Vocat⁹ eſt aūt ieſus deſiderio p̄cedētiū patrū ꝛ diſcipuli vt miniſtri. In nuptijs vinū deficit: qꝛ ſenſus legis ꝑ carnalē expoſitionē phariſeoꝝ a ſua pꝛiſca virtute ceperat deficere: ſꝫ xp̄s aquā in vinū cōuertit: dum q̄ carnalia videbanṫ: ſpūalia oſtendit: ꝛ ſupficiem lr̄e plenā virtute celeſti videri fecit. Chꝛiſtus enī in ꝓphetis nōdū manifeſtatus quaſi vinū in aqua latuit: ſed cū aperuit eis ſenſuꝫ vt intelligerēt ſcripturas: ipſos vino inebꝛiauit ꝛ mētes a carne alienauit. Scripture ſūt lex ꝛ ꝓphete et pſalmi: he oēs ſm lr̄am aqua inſipida ſm ſpm̄ vinū ſūt. Sex hydrie: ſex etates: quarū nulli defuit ꝓphetia. Incipit eī ab exoꝛdio mūdi: Et eſt pꝛima etas ab Adam vſq; ad Noe. Scḋa vſq; ad abꝛaā

a Et die tertia nuptie facte ſūt ī chana ſ mater eſt figura ſynagoge. galilee: ꝛ erat mr̄ ieſu ibi. Ca. II a† ♀
b Vocat⁹ ē āt ih̄s ꝛ diſcipli ei⁹ ad c† c nuptias. Et deficiēte vino dicit d maṫ ieſu ad eū: Vinū nō habēt. e a ſ Aug⁹. quid eſt cōe deitati mee et tibi matri ſm carnem.
d Et dicit ei ieſus: Quid mihi ꝛ ti f

Nico. de lyra

Et die tertia. Qm̄ ad eſſe ſequiṫ opari: cū oīa ſint determinata ꝓpꝛio opꝫ: vt dr̄. iiij. metaph. iō poſtq̄ȝ euāgeliſta oſtēdit diuinitatē xp̄i ꝑ eternā emanationē a patre: hic ꝯñr declarat eā in opꝫ. ſ. ꝑ opa miraculoſa q̄ ſunt diuine virtutis manifeſtatiua: qꝛ trāſcendūt virtutē totius nature create. Et diuidiṫ ī tres: qꝛ pꝛimo ponūṫ opa q̄ fecit xp̄s inter hoīes cōuerſando. ſcḋo q̄ fecit moꝛiēdo. xij. ca. tertio q̄ fecē reſurgēdo. xx. ca. Pꝛima in duas: qꝛ pꝛimo poniṫ opus diuinū q̄tū ad mutationē nature. ſcḋo q̄tū ad effectū gratie: ſequē. ca. ibi: Erat hō. Pꝛima adhuc ī duas. qꝛ pꝛimo poniṫ opus miraculoſū corā diſcipulis vt in fide firmenṫ. ſcḋo corā turbis vt cōuertanṫ. ibi: Poſt hoc deſcendit. Pꝛima in tres. qꝛ pꝛimo poniṫ miraculi occaſio. ſcḋo eius ꝑpetratio. ibi: Erāt aūt. tertio ipſius ꝓbatio. ibi: Et dixit eis ieſus. Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ occaſio hui⁹ miraculi fuit defectus vini in nuptijs: ꝛ iō euāgeliſta deſcribit ipſas nuptias q̄tuꝫ ad earū circūſtātias. a. Et die tertia. ſ. a vocatione philippi ꝛ nathanaelis fratris ei⁹: ꝛ ſic notaṫ tēpus. b Nuptie facte ſūt in chana galilee: ꝛ ſic ptꝫ loc⁹. Chana enī q̄dā villa eſt ſita in galilea. c Et erat mater ieſu ibi. Vocat⁹ eſt aūt ieſus ꝛ diſci. ei⁹ ad nuptias. Licet autē alij plures fuerint in iſtis nuptijs: tñ ieſus ꝛ mater ei⁹ ꝛ diſcipuli ei⁹ expꝛeſſius noīanṫ: qꝛ nō fit hic mētio de nuptijs niſi rōne miraculi ibidē ꝑpetrati: qḋ fuit factū ꝑ matris interpellationē et ꝑ ipſi⁹ ieſu opationē: ꝛ ad diſcipuloꝝ ꝯfirmationē. Et ꝑ hoc etiā excludiṫ erroꝛ eoꝝ q̄ dicūt nuptias eē pctm̄: qꝛ ſi nuptie eſſent illicite ieſus ꝛ mater eius nō fuiſſent in illa ſocietate. Diciṫ etiā cōiter ꝙ iſte nuptie fuerūt iohānis euāgeliſte: a q̄bus eū xp̄s vocauit ante cōſūmationē matrimonij ꝑ copulā carnis. Ex hoc ī eccl̄ia obſeruaṫ ꝙ ante carnalē copulā poteſt licite alter cōiugū intrare religionē. Hoc aūt videṫ ꝑ dictū Hieronymi in ꝓlogo: vbi dr̄ ꝙ xp̄s vocauit eū de nuptijs nubere volentē: ex q̄ videṫ ꝙ nuptie fuerūt ſue: qꝛ xp̄s nō legiṫ in alijs nuptijs fuiſſe. Ḣ etiā videṫ ꝑ hoc ꝙ mater ieſu erat ibi tāq̄ȝ in nuptijs nepotꝭ ſui. Nō enī ē veriſiꝉe ꝙ ipſa veniſſet niſi multū attinuiſſet ſibi: ſicut iuit ad helizabet cognatā ſuā feſtināter tñ: vt hr̄ Luc. ij. qꝛ ſm ꝙ dicit Ambꝛoſi⁹. nō libēter ſtabat ī publico: ſꝫ magꝭ ī oꝛationis ſecreto. d Et deficiente vino. hic tāgiṫ occaſio miraculi. e Dicit mater ieſu ad eum. vinū nō habēt. ſ. ad ſufficiētiā. Ex coꝛde enī ꝑijſſimo voluit p̄uenire totalē defectū ne appareret cōfuſio: iō inuitauit filiū quē ſciebat ad ḣ potentē: ſicut a pꝛincipio edocta fuerat ꝑ angelū ꝛ ꝑ ſpiritūſctm̄: non tñ ipm̄ inuitauerat ad miracula ante etatē ꝑfectā qꝛ nō decebat vt videbiṫ: f Et dicit ei ieſus q̄d mihi ꝛ tibi eſt mulier? Cum xp̄s maximā reuerētiā matri ſue detulerit: mirū videṫ ꝙ ſic extranee mr̄i ſue reſpōdit: iō dicit Aug⁹. ꝙ facere miracula ei cōpetebat ſm diuinā naturā quā a matre nō habuit: iō p̄dicto mō reſpōdendo matri oſtendere voluit ꝙ in hoc nō tenebaṫ ei obedire: qꝛ in natura diuina nihil habuit

ſ abraam. Tertia vſqꝫ ad dauid. Quarta vſqꝫ ad tráſmigrationē babylonis. Quīta vſqꝫ ad iohānē baptiſtā. Sexta vſqꝫ ad finē mundi. In his ſ etatibꝰ erāt hydrie.i.corda hoim receptiua ſcripturarū dei parata ꝓpoſita in exemplū viuendi ⁊ credendi. Lapidea.i.fortia in chriſto lapide: ſm purificationē iudeoꝝ.i.qꝛ illi ꝑplo iudeoꝝ lex data eſt: gr̄a ꝑ xp̄m oibꝰ facta eſt. Videamꝰ q̄ in ſingul' etatibꝰ q̄ſi hydrijs aq̄ fuerit: ⁊ quō in vinū mutaꝛ.

Geñ.4.b In prima abel a fratre occidiꝛ. ⁊ hic penā: ille laudē accipit. In h̄ ſi q̄s innocētiā abel ſequiꝛ ⁊ maliciam cain fugit: aquā abluentē ⁊ reficientē bibit. Si Xo i eodē xp̄m a iudeis occiſū ītelligit: de aq̄ vinū bibit: ſic in alijs oibꝰ huiꝰ etat'.

Geñ.7.c In ſcd'a Noe ī arca ꝓpter iuſticiā ſaluaꝛ. mundus diluuio perit. Si q̄s h̄ exemplo a vitijs ſe corrigit: aquā ſalutarē bibit. Sꝫ ſi ī arca eccleſiā q̄ cūcta aīalia.i.oēs gētes

B recipit: ī aque baptiſmū ītelligit: ⁊ cetera hmōi: vinū bibit.

Geñ.22.b In tertia abraā obediēs ꝓ filio offert arietē: q̄ hic diſcit obediētiaꝫ: bibit ð tēia hydria aquā: Si q̄s i iſaac deitatē: i ariete xp̄i carnē intelligit: vinū bibit.

1.Re.5.a In quarta: dauid hūilis regnat: Saul ſupbꝰ abijciꝛ. in hoc ſi q̄s diſcit humiliari: aquā bibit: ſi regnū xp̄i intelligit vinū bibit.

Hiere.5. In q̄nta peccās ꝑpl's captiuaꝛ: poſt reduciꝛ. hic ſi q̄s diſcit penitētia corrigi aquā bibit. Si q̄s ð captiuitate peccati: ꝑplm dei ꝑ ieſuꝫ liberari ītelligit: vinū bibit.

Luc.2.e In ſexta xp̄s circūcidiꝛ: offerꝛ. In q̄ ſi q̄s diſcit ſuis ſacris ſubijci ſicut xp̄s ille aquā bibit. Si i vera octaua: depoſitionē totiꝰ mortalitat' ⁊ ītrationē ad deū ītelligit: vinū bibit. a Binas vl' ter. Augꝰ. Eſtimantis eſt h̄ dicere vt ipas diceret binas q̄s ⁊ ternas. Sūt ḡ due mēſure in ſcriptur': dū pat' ⁊ filiꝰ noiaꝛ: ⁊ ſpūs q̄ neceſſario ē cois pa

Ps.103. tri ⁊ filio intelligiꝛ: Ut oia i ſapia feciſti dñe.i. in

Iob.10.f filio: Et ego ⁊ pater vnū ſumꝰ. Terne: dū noiato

Ps.32. ſpū trinitas manifeſtiꝰ ītelligiꝛ: Ut Xbo dñi celi

Ma.28.d firmati ſ't et.ſpū o.e.⁊c. Et baptiçātes ī noīe pa. ⁊ fi.⁊ ſpi.ſ.a. Aliter bine vel terne mēſure ſūt oēs gētes ad q̄s ꝑtinet ſcripture. bine ꝓpter ꝑputiū ⁊ circūciſionē. Ipſe etiā trine: a tribus filijs Noe diſſeminate. b Et imple. Qꝛ iuſſu eiꝰ iplete ſūt hydrie. ſignificat ꝙ etiā illa ſcriptura a dño ē: ſꝫ dū in ea ſub velamie.i.adopertionē lr̄e latet xp̄s: ſapit aquā inſipidā. Cū aūt auferꝛ velamē: eſt vinū inebriās. potuit q̄dē vacuas iplere vino q̄ cūcta creat ex nihilo: ſ maluit de aq̄ vinū facere vt doceret ſe nō ſoluere legē ſ iplere: nec ī euāgelio alia facere vel docere q̄ q̄ ꝓpheta ꝑdixit.

c Ut aūt guſta. Tricliniū.i.tres ordines diſcūbētiū altitudine diſtantes īter ſe.i.doctores: cōtinētes cōiugati. Archtriclinꝰ aliq̄s legiſperitꝰ: q̄ bibit ſpūalē ſenſū legis. Uñ ſpūalē ſenſū ī ſcripturis apire diſcipulis: eſt aquā ī vinū cōuertere: vt q̄n poſt reſurrectionē aperuit illis ſenſū vt intelligerēt ſcripturas. d Aquā vinū fa. Hiero. Per aquā baptiſmꝰ iohannis: ꝑ vinū paſſio xp̄i. vñ ⁊ vinū priꝰ ferꝛ archtriclino.i.iohāni q̄ ante bibit q̄ paſſionē

ſ eſt nomē ſexus. a ſ .i.oportunitas oñdēdi naturā quā ex te habeo: ſꝫ oñſa diuina ꝑ miracula: oſtēdeꝛ ⁊ hūana natura ꝑ paſſionē.

bi eſt mulier? Nondū venit hora a

ſ et ſi videꝛ negare filiꝰ: ſcit mater pietatē eiꝰ: et ideo fiducialiter imperat miniſtris.

mea. Dicit mater eius miniſtris. b

Quodcūqꝫ dixerit vob facite. Erāt c d

ſ vaſa aquaria ab hydor.

aūt ibi lapidee hydrie ſex poſite:

ſm purificationem iudeoꝝ: capi/

ſ metron grece: latine mēſura diciꝛ.

a entes ſingule metretas binas vl' e

ternas. Dicit eis ieſus: Implete f g

a ſ qꝛ nullū tēpus fuit a ſalutari doctrina vacuū

b hydrias aqua. Et iplēuerūt eas h

vſqꝫ ad ſummū: ⁊ dicit eis ieſus: i

Haurite nūc ⁊ ferte architriclino. k

a ſ princeps tricliniū. Eſt ei in mediū ſpaciū domus a parietibus vbi ſedebāt cōuiuantes.

c Et tuleꝛt. Ut aūt guſtauit archi/ l

a ſ vt paulus prius neſciuit ſpm̄ in lr̄a.

d triclinꝰ aquā vinū factū ēt nō ſcie m

ſ vt Eſaias et ceteri.

bat vñ eſſet: miniſtri aūt ſciebāt n

q̄ hauſerāt aquā: vocat ſpōſū ar o

ſ carnalis a veris ad falſa deſcēdit.

chitriclinꝰ ⁊ dicit ei: Ois hō ꝑmū p q

ſ mūdana prudentia prius docet hoies blanda deinde ſubdit inutilia ⁊ inhoneſta.

bonū vinū ponit: ⁊ cuꝫ inebriati r s

fuerit: tūc id qd' deteriꝰ ē. Tu aūt t

buit a matre: nec ꝑ ꝯſequēs cū ea aliqd' eſſe cōe. iō dicit: Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier.q.d. virtutē faciēdi miracula a te nō habeo: ſꝫ qꝛ humanitatē ī qua paſſus eſt traxit a matre: iō addidit: a Nōdū venit hora mea.i.tēpus patiēdi in natura quā habeo a te ⁊ tūc te recognoſcā ⁊ tibi cōdeſcendā: vñ ⁊ tūc eā recōmēdauit Iohāni: vt hr̄.i.xix. ſm Chryſ. aliter exponiꝛ: qꝛ ſm ipm̄ beata virgo ex pietate mōta voluit ꝑoccupare tp̄s debitū faciēdi miraculū. Illud enī miraculū īter miracula xp̄i erat primū ⁊ ad cōfirmationē diſcipuloꝝ: vt dr̄.i.eo.ca. ⁊ iō debuit eē notū ibidē exiſtētibꝰ ⁊ gratū ipſis cōuiuātibꝰ: h̄ aūt magis fuit eo ꝙ factū eſt poſt vini totalem defectū q̄ ſi antea fuiſſet factū: ⁊ qꝛ mater ieſu voluit ꝑuenire totalē defectū: vt ꝑdictū ē: iō dixit illi ieſus: Quid mihi ⁊ tibi ē mulier.q.d. ſcire tp̄s aptū ad miracula faciēda nō eſt mihi ⁊ tibi cōe: ſ mihi ſoli cōuenit: ꝓpter qd' ſubdit: Nondū venit hora mea.i.tp̄s cōueniēs ad faciēdū miraculū mihi ſoli notū. Ex h̄ aūt ꝙ dr̄: hora mea. dicūt q̄daꝫ heretici dicti Priſcillianiſte ꝙ fctā xp̄i ⁊ alioꝝ hominū ſubiacēt fato ſiderū: ſ h̄ eſt falſū nō ſolū de xp̄o ſed etiā de omni hoie: qꝛ virtꝰ intellectualis nō eſt alligata organo corpali: ⁊ iō nō eſt ſubiecta cuicūqꝫ actioni corpali. ꝓpter qd' influxus ſideꝝ nō ꝑtingit directe ad ipm̄: ſed tm̄modo indirecte: inq̄ntū impꝛſſio facta ī appetitu ſenſitiuo redūdat quodāmō ad appetitū ītellectiuū: vt dr̄.iij.ð aīa. ſed h̄ nō eſt ꝑ modū neceſſitatis: qꝛ hō ꝑ appetitū intellectiuū poteſt moueri ad cōtrariū: ꝓpter qd' Ptolemeꝰ qui fuit maximꝰ aſtrologus dicit in cētilogio: Sapiēs dñabiꝛ aſtris: qꝛ nō ſequiꝛ appetitū ſenſualitatis: ſed dictamē recte rōnis: ⁊ ideo exponēdū eſt: Nōdū venit hora mea.i. hora cōueniēs faciēdi miraculū a me ſolo cognita. Et huic cōſonat lr̄a ſequēs: qꝛ mater ieſu ex eiꝰ reſpōſione nō oſtendit petitionē ſuā repulſam: ſed cōuenienter dilatā. vnde ſequiꝛ: b Dicit mater eiꝰ miniſtris. q̄ ſeruiebāt in nuptijs. c Quodcūqꝫ dixerit vobis facite. expectās hora cōuenienti a filio ſuo cognita īpletionē petitionis ſue. d Erant aūt. Hic ꝯñr poniꝛ miraculi ꝑpetratio. Et deſcribiꝛ veritas miraculi ex pluribꝰ cōditionibꝰ. Primo ex parte vaſoꝝ. cū dr̄: Erant aūt ibi lapidee hydrie ſex poſite ſm purificationē iudeoꝝ. Ex traditiōe enī ſenioꝝ iudei vaſa frequēter lauabāt ⁊ purificabāt: ſm ꝙ diciꝛ Marci.vij. ⁊ iō ad hoc faciēdū erāt ibi poſite ille hydrie: qꝛ erāt vaſa ad reponēdū aquā ꝓ hmōi purificatiōe faciēda: ⁊ ex h̄ miraculū fuit euidētiꝰ: qꝛ ſi fuiſſet aq̄ cōuerſa ī vinū in vaſis vinarijs: poſſet credi ꝙ illud vinū ꝑextitiſſet ibidē. e Capientes ſingule me. binas vel ternas. Metreta q̄dā mēſura eſt cōtinēs decē ſextarios: vt dicit Iſid'.xvj.ethymol. Sꝫ cuiꝰ quātitat' erat ſextariꝰ nō ē certū qꝛ nō eſt eiuſdē quātitat' ī diuerſis terris: ī eadē etiā terra variaꝛ ī diuerſis villis. Iſidorus tñ dicit.xvj.ethymol. ꝙ ſextarius ꝯtinet duas libras tm̄: ⁊ ſm h̄ eſt valde paruꝰ. f Dicit eis ieſus.i.miniſtris. g Implete hydrias aq̄. qꝛ aliq̄d de aqua ibi priꝰ poſita aſſūpſerāt ad purificationem vaſoꝝ. iō iuſſit ieſus ſuppleri qd' fuerat amotū. vñ ſubdiꝛ: h Et impleuerūt eas vſqꝫ ad ſūmū. ꝑ h̄ etiā fuit miraculū euidētiꝰ ꝙ aqua appoſita fuit de nouo: ⁊ ꝑ miniſtros q̄ ſciebāt totalē defectū vini: qꝛ cū implete fuiſſent: aq̄ ꝯuerſa eſt ī vinū virtute diuina. i Et dixit eis ieſus. hic ꝯñr poniꝛ miraculi facti approbatio. voluit enī xp̄s ꝙ ille q̄ principalior erat inter cōuiuas primo de vino illo guſtaret vt ex cōmēdatione illiꝰ miraculuꝫ notius fieret: ꝓpter qd' dr̄: k Et ferte architriclino. Diciꝛ enī architriclinus ab archos qd' ē pꝛīceps ⁊ tricliniū qd' ē locus vbi hoies ſedēt ī cōuiuio: qꝛ antiquitꝰ comedebāt ſedētes in lectis: ꝓpter h̄ in ſcriptura dicūtur comedētes accūbere vel recūbere: locus enī vbi fiebāt ordines lectoꝝ ad ſedendū vocaꝛ hic tricliniū: ⁊ iō architriclinꝰ nō eſt nomē ꝓpriū ſed ſignificat illū q̄ principaliter inter cōuiuas ſedebat: ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ fuerit aliq̄s ſacerdos illiꝰ tpis q̄ ſtabat ī nuptijs ad bñdicēdū: ⁊ ad oſtēdenduꝫ qualiter debebat ꝓcedere ſm legē ⁊ ſtatuta ſenioꝝ. ſequiꝛ: l Ut autē guſtauit architriclinꝰ aquā vinū factū.i.mutatā in vinū. m Et nō ſciebat vñ eſſet.i.ꝑ virtutē xp̄i. n Miniſtri aūt ſciebāt q̄ hauſerāt aquaꝫ. ad ſupplēdū vini defectū ex ꝑcepto xp̄i. o Uocat ſpōſū architriclinꝰ. quaſi ad arguēdū eū. vñ ſubdiꝛ: p Et dicit ei ois hō. prudēter agēs. q Primum.i.in principio. r Bonū vinū ponit.i.apponit ipſis conuiuantibꝰ. qꝛ tunc ſenſus eſt viuax: ⁊ pōt diſcernere vini bonitatē ⁊ acceptare. nō ſic aūt pōt ebrietatē. iō ſubdiꝛ: s Et cū inebriati fuerint: tunc id qd' deteriꝰ eſt: apponit ipſis cōuiuantibꝰ: qꝛ tūc neſciūt diſcernere īter bonū ⁊ malū. t Tu aūt ſeruaſti vinū bonū vſqꝫ adhuc. q.d. imprudenter feciſti cōtrariū: iſte tñ ignorāter loquebaꝛ vt ꝑdictū eſt.

Docte/

¶ paſſionē ꝗ̄ xp̄s. a Hoc fecit. ꝛc. Hiero. In initio ſignoꝝ q̄ mortalis mortalib⁹ erat daturus aquā vertit in vinū: ſicut iā īmortalis diſcipulis aperuit ſenſū vt in lege ⁊ ꝓphis intelligerēt xp̄m: ita carnales mētes prius ſapore ſapiē imbuit: poſtea reſuſcitatos maiori gl̄ia cōpletur⁹. b Poſt hec ꝛc. Poſt initiū ſignoꝝ de vino ſubdit aliud indiciū diuine maieſtatis ī eiectione vēdētiū de tēplo.

Typice. Typice. Fili⁹ dei vt hūil: deſcēdit capharnaū. i. immūdū ſm ꝙ habet matrē ⁊ frēs. c Et ꝓpe erat ꝛc. Paſca agim⁹: dū a vitijs ad virtutes trāſim⁹. ad h̄ ieſus venit: dū eccleſiā q̄tidie viſitat ⁊ act⁹ eiuſq̄ cōſiderat: ⁊ eos eijcit q̄ inter ſctōs vel ficte bona vl' apte mala faciūt. Per boues q̄ arant p̄dicatores doctrine celeſtis ſignificant: hos vēdūt q̄ nō amore dei ſ; ꝓ queſtu tp̄ali p̄dicāt. Oues innocētes ſua vellera veſtiendis p̄bēt. ꝑ has ſignant opa mūdicie et pietatis q̄ vēdunt: dū ꝓ hūana laude gerūt. Spūs vt colūba apparuit. vn̄ ꝑ colūbā ſpūs accipit: quā vēdūt ſymoniaci: Nūmos dāt mutuo ī eccleſia q̄ non ſimulate celeſtib⁹: ſed apte terrenis ſeruiūt. hi oēs eijciunt de pte ſortis ſctōꝝ: q̄ vel ficte bona vel apte mala faciūt: ⁊ funiculis pctōꝝ mō flagellant ad correctionē. q̄ ſi incorrecti ꝑmāſerint: in fine ligabūt. Oues quoq̄ ⁊ boues eijcit: q̄ talium vitā ⁊ doctrinā oſtēdit reprobā. Et mēſas ſubuertit: q̄ ī fine ipſe res quas dilexerūt: deſtruunt. d Et aſcendit ꝛc. Si ip̄e q̄ dedit decreta dei cuſtodit: docet quāta cura hoībus debet eſſe vacare orationib⁹ ⁊ dei ſolēnitatib⁹. Bis legit ad paſca aſcēdiſſe: ſemel primo anno p̄dicatiōis: nōdū incarcerato iohāne: vn̄ hic agit. Scd̄o cū ad paſſionē iret: ⁊ in vtroq̄ vendētes eiecit de templo. e Et inuenit ī templo. Si in figurali tēplo qd̄ eſt dom⁹ orationis ꝓhibet negociationē q̄ honeſta putat cū ſit de his que in tēplo offerunt: quāto magis ꝓhibet potationes ⁊ cetera grauiora.

f De funiculis. Funiculi q̄bus eijciunt ſūt

Eſa. 5. c incremēta actionū malarū. vn̄ Eſaias: Ve qui trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis. Et

Pro. 5. d ſalomon: Funiculus peccatorū ſuorū quiſq̄ cōſtringit. g Qui columbas. Nō ſolū vēdentes columbas: ſed etiā alij domū dei faci/

1. Cor. 10. e unt domū negociatiōis. i. omnes qui querūt que ſua ſunt: non que ieſu chriſti.

h Zelus domus ꝛc. Bonus zelus ē feruor animi: quo mens abiecto humano timore: ꝓ defenſione veritatis accenditur: ab eo comeditur qui quelibet praua q̄ viderit corrigere ſatagit: ſi nequit tolerare gemit.

¶ Quod

a ſ q̄ ⁊ olim bonū: ⁊ ſi in figuris quaſi i aqua occultū: nūc vero in euāgelio manifeſtū.
ſeruaſti bonū vinū vſq̄ adhuc.
a Hoc fecit initiū ſignoꝝ ieſus in a
ſ latentem deitatem.
chana galilee. ⁊ manifeſtauit glo b
riā ſuā: ⁊ crediderūt i eū diſcipuli c
a ſ villa pulcherrima vel ager cōſolationis.
b ei⁹ † Poſt h̄ deſcendit capharnaū d e
a ſ cognati: mag' frēs q̄ diſcipuli. b ſ q̄ nō frēs
ip̄e et mater ei⁹ ēt frēs ei⁹ ēt diſci f g
puli ei⁹: ⁊ ibi māſerūt nō multis h
c dieb⁹. † Et ꝓpe erat paſca iudeo/ i †
a ſ docet nos ſeruare inſtituta illius eccleſie ad quā venim⁹: ſi nō fuerit cōtra fidē.
d rū: ⁊ aſcendit ieſus hieroſolymā: k
a ſ vt i ſacrificijs offerent: ⁊ erat auaricia ſacer/
e † ⁊ inuenit i tēplo vēdētes boues ⁊ l † m
dotū. a ſ ne deeſſent p̄cia emptoribus.
oues ⁊ colūbas: et nūmularios n
a ſ qui peccata pcīs addit: quaſi funē connectit quo flagellet et liget.
ſedētes. Et cū feciſſet q̄ſi flagellū o
f de funiculis: oēs eiecit de tēplo.
ſ eicit.
oues quoq̄ ⁊ boues: ⁊ numula/
ſ . i. oēm materiā venditionis.
riorū effudit es: ⁊ mēſas ſubuer/
a ſ ſpecialiter ſymoniaca dānat hereſis.
g tit. Et his q̄ colūbas vēdebant
a ſ gratiā ſpūs ꝓhibet vendi: q̄ gratia eſt.
dixit: † Auferte iſta hinc: et nolite
ſ hic apte ſe filiū dei dicit.
facere domū p̄ris mei domū ne/
ſ hoc viſo.
gociatiōiſ. Recordati vero ſūt diſci p
a ſ q̄ zelo domos dei eicit impios.
h puli ei⁹ q̄ ſcriptū ē † Zelus dom⁹ q

a Hoc fecit. Hic ponit miraculi ꝑpetrati cōcluſio: q̄ hoc miraculū primo ā xp̄o factū eſt ad manifeſtandū veritatē diuinitatis in eo latentē ⁊ ad fidem alioꝝ cōfirmādū. ⁊ hoc eſt qd̄ d̄r: Hoc fecit initiū ſignoꝝ ꝛc. q̄ iſtud fuit primū miraculū ab ipſo factū: vt pleni⁹ videbit in fine hui⁹ ca. b Et manifeſtauit gloriā ſuā. i. diuinitat' potētiā. c Et crediderūt i eū diſcipuli ei⁹: q̄ aliq̄ de nouo crediderūt i eū: ⁊ illi q̄ prius crediderāt vt andreas ⁊ alij. vt dictū eſt: ꝑ h̄ in fide ſolidati fuerūt. d Poſt hoc deſ. Poſita īmutatione nature corā diſcipulis: hic idē oſtendit corā turbis: nō pro tūc facta: ſ; q̄ p̄dicit īpoſterū fiēda: vt videbit. Et diuidit ī duas: q̄ primo oſtēdit ꝓpoſitū. ſcd̄o ex hoc ſequēs fruct⁹ declarat. ibi: Cū aūt eēt hieroſolymis.

L

Iſta īmutatio nature ē ſuſcitatio corporis ſui quā h̄ p̄nūciat ſe facturū in ſua reſurrectione. Et diuidit in tres: q̄ primo ponit hui⁹ denūciatiōis occaſio. ſcd̄o ſubiūgit ip̄a p̄nūciatio. ibi: Rūderūt ꝗ. tertio p̄nū/ † Mat. 4. b
ciatiōis interp̄tatio. ibi: Dixerūt ꝗ. prima ī duas: q̄ primo cōtinuat hiſtoriā. ſcd̄o deſcēdit ad ꝓpriā materiā. ibi: Et ꝓpe erat paſca. In prima pte dicit ſic cōtinuādo ad p̄cedētia. Poſt hoc. i. poſt mutationem aque ī vinū p̄dictā. e Deſcēdit capharnaū. Illa ci/ † Mat. 21. b
uitas erat metropolis galilee: ⁊ iō illuc voluit ve/ Mar. 11. a
nire: q̄ inceperat iā gloriā ſuā manifeſtare. f Ipſe Luc. 19. g
⁊ mater eius. q̄m ioſeph mortuo xp̄s comitabat matrē ſuā ad īpendēdū ei debitū obſequiū. g Et fra. † 49. di. cū
ei⁹. q̄ nō eſſent filij marie matris ei⁹: vt dicit Helui/ beatus ⁊
dius heretic⁹: q̄ dixit eā fuiſſe cognitā a ioſeph poſt ſalomō. ss.
xp̄i natiuitatē: ⁊ de ea filios genuiſſe: q̄ dicūt h̄ frēs di. c. 2. 1. q.
q̄ ex eadē matre: ſ; nō ex eodē p̄re: Sz h̄ fuit īproba 5. ſaluares
tū Matth. j. Propter qd̄ alij dixerūt ꝙ fuerunt filij ſū ſi.
ioſeph de alia vxore: dicunt tn̄ hic frēs xp̄i eo ꝙ ioſeph putabat pater ei⁹: ſ; hoc ē falſū: q̄ cū xp̄s matrē ſuā ī cruce nō cōmēdauerit niſi virgini etiā cū iā in etate ꝓceſſerat: nō eſt veriſile ꝙ ioſeph q̄ fuit aſſignat⁹ a deo p̄cipuus cuſtos ei⁹ ⁊ ī iuuētute virginis nō fuerit cōſilr virgo: imo cū ea votum virginitatis emiſit: q̄ erat ī cōſili ꝓpoſito ſicut ipſa ꝓut diffuſi⁹ tractat ī. iiij. ſnīarū vbi agit de cōiugio marie ⁊ ioſeph. De hoc etiā pleni⁹ dixi ſup Lucā. j. ca. Dicunt igit hic frēs xp̄i cognati ei⁹: q̄ illi q̄ ſunt de eadē cognatione: ī ſacra ſcriptura noiant frequēter frēs. vn̄
Gen. xiij. Dixit abraā ad loth: Ne ſit iurgiū īter me † ss. di. c.
⁊ te: frēs enī ſum⁹: tn̄ loth erat nepos ip̄i⁹. ⁊ ſequit: qd eſt alio
h Et ibi mā. nō mul. die. q̄ īminebat tēpus eūdi in hierl'm: vt parebit pte ſequēti. i Et ꝓpe erat. Poſita cōtinuatione hiſtorie. hic ꝯn̄r ponit occaſio p̄nūciādi ſuā reſurrectionē futurā: q̄ aſcēdēs hierl'm eiecit de tēplo vēdētes ⁊ emētes: qd̄ videbat ptinere ad
ꝑſonā ſup ppl'm auctoritatē habētē. ⁊ iō hui⁹ auctori † Ps. 68.
tatis petierūt iudei ſignū: ⁊ h̄ occaſio fuit p̄dicēdi ſignū ſue reſurrectiōis. ⁊ h̄ ē qd̄ d̄r: Et ꝓpe erat paſca iudeoꝝ. In trib⁹ enī ſolēnitatib⁹ ī anno tenebant cōuenire in hierl'm. ſ. in ſolēnitate paſce: pēthecoſtes: ⁊ tabernaculoꝝ: vt habet Exo. xxiij. Verūtn̄ de feſto tabernaculoꝝ ⁊ pēthecoſtes aliq̄n diſpēſabat cū illis q̄ erāt a remotis: nō tn̄ de ſolēnitate paſcali: xp̄s aūt vſq̄ ad paſſionē ſuam voluit legē obſeruare. ⁊ ꝑ ꝯn̄s in ſolēnitate paſcali hierl'm aſcendere: ⁊ h̄ eſt qd̄ ſubdit: k Et aſcēdit ieſus hieroſolymā. Ex h̄ cōfutat error Manichei q̄ dicit vetus teſtamētū a diabolo eſſe datū: q̄ xp̄s nullo mō obſeruaſſet ip̄m. l Et inuenit i tēplo. noīe tēpli nō accipit hic ipſa domus dn̄i: in qua erat altare thymiamatis ⁊ cādelabrū: nec atriū ſacerdotū in quo erat altare holocauſtoꝝ: ſ; quoddā atriū vbi hoīes orabāt: ⁊ doctores etiā docebāt ibidē: ⁊ etiā ibi vendebant ea q̄ in tēplo offerebant. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r: m Vēdentes oues ⁊ bo. ⁊ co. ⁊ q̄ talia nō poterāt de longinquo adduci. iō ſacerdotes cupiditate ducti ſtatuerāt hoīes talia ibi vēdētes: vt veniētes de longinquo nō haberent excuſationē de oblationib⁹ dimittēdis. Aliq̄ etiā eoꝝ nō habebāt pecuniā: iō ſacerdotes ſtatuerāt ibi cāpſores q̄ ſub cautione tradebāt pecuniā: ⁊ cū hoc vltra ſortē aliqua munuſcula recipiebāt: nō tn̄ pecuniā ne arguerēt manifeſte facere ꝯtra legē Deut. xxiij. vbi dicit: Nō dabis fratri tuo ad vſurā pecuniā ꝛc. ⁊ hoc eſt qd̄ d̄r: n Et nūmularios ſedentes. q̄ h̄ erat illicitū ꝓpter cupiditatē ſacerdotū q̄ diuerſis adinuentionibus depauperabāt ppl'm: vt pt; ex p̄dictis: ⁊ q̄ fraus ⁊ tumultus ſolent anneCti mercationi q̄ cōtrariant orationi. iō ſequit: o Et cū feciſſet quaſi fla. ꝛc. ⁊ pt; lr̄a vſq̄ ibi: p Recordati ſunt vero diſcipuli ei⁹. q̄ ſcriptū eſt Ps̄. lxviij. de xp̄o. q Zelus domus tue comedit me. Ex facto enī xp̄i recordati ſūt ſcripture illius ⁊ impletionis ei⁹ de chriſto. Querit hic quare nō reſiſtebant ei cum ipſi eſſent multi: ⁊ ipſe ſolus ⁊ parū adhuc reputatus. Dicēdū ꝙ diuina virt⁹ ī illo facto operabat q̄ appebat in effectu cū volebat: ſicut inferi⁹. xviij. ca. Solo verbo ꝓſtrauit eos q̄ volebāt cū cape. Corpus eī xp̄i erat inſtrumētū diui

 nitati

¶ a Nō ſignū oſtē. Quia ſignū querūt quare ſolita cōmertia de tēplo eijcit: ⁊ ait: Soluite: q̄ ſi: Quia hoc tēplū ſignificat tēplū corporis in quo nulla ē macula: ⁊ merito hoc figurale purgo: q̄ illud ab hoib⁹ morte ſolutū diuina potētia ſuſcitare queo.

b Soluite tē. Nō de ꝓprio corpe qḋ ē tēplū dei dicit ieſus: Excitabo illō ⁊c. Judei nō itellexerūt. Licet ignorātes diuinit⁹ rñdent. dicētes: Quadraginta ſex ānis edificatū ⁊c. q: nō cōuenit lapidi: ſ homini ſuſcitatio. Nā lxvj. dieb⁹ corpus xp̄i vt cuiuſlibet hoīs i vētre m̄ris organiçaṫ: ſ deſtructum a iudeis a morte die tertio ſuſcitatur. Nō etiā dictum nec apli itellexerūt: donec die tertio ſuſcitat⁹ eis appuit. ſ qḋ itelligere ñ poterāt: patiēṫ tolerabant q̄uſq; ſpū ſctō reuelāte reſurrexiſſe eū viderūt. Añ exemplū accipim⁹ vt qḋ ītelligim⁹ ſuperbiēdo ne amittam⁹: qḋq; intelligere ſubito nō valem⁹: vilipēdentes ne deſpiciam⁹: ſed humiliter expectem⁹ orantes ac exercētes mētes nr̄as donec intelligamus. Nā is ſermonū dei ⁊ ꝓphãrū mos eſt vt q̄ videnṫ i eis nobis apta: clauſa latēt ne cito itellecta iactātiā generarēt: ⁊ exercitio acq̄ſita corrigēdo d: lectarēt. Nā carnali ſenſui claudūṫ: ſpūaliter aūt laborāti et diligenter attendenti danṫ: vt ne margarite ꝓijciēde ſint ante porcos ne cōculcēṫ. c Dixerūt ḡ. Carnales carnaliter ſapiebāt: ille ſpūaliter loq̄baṫ: qḋ euāgeliſta nob apeꝛi. ille āt dicebat ḋ tē. coꝛ. ſui.

d Quadraginta ⁊c. Anatole grece oriens. dyſme occidēs. arctos ſeptētrio. meſēbria meridies. Prime lr̄e hoꝝ. iiij. noīm. i. alpha: delta. Itē alpha: mi: ꝯtinēṫ i noīe adā q̄ ē orb terrarū. ⁊ alpha ſignificat vnū: delta. iiij. Itē alpha: vnū ⁊ mi. xl. ⁊ ſunt ſimul. xlvj. e Edificatū ē. Aug⁹. Edificatio ſalomonis. vij. ānis pfecta ē: reedificatio ſb çoꝛobabel īpedīētib⁹ inimicis. xlvj. ānis. Hic nūer⁹ ꝯuenit pfectiōi dñici corpiſ: q: vt dicūt phyſici: tot dieb⁹ forma hūani corpis pficiṫ. Hic nūer⁹ i lr̄is ade iuenitur cui⁹ nomē ex q̄ttuoꝛ pmis lr̄is climatū cōſtat: q̄ lr̄e ſignificāt adā diſpſuz p q̄ttuoꝛ ptes mūdi i filijs ſuis. Hoc nūero corp⁹ xp̄i qḋ ē ex adā: ḋ q̄ ḋr: Soluite tēplū h̄: ſic̄ ⁊ illi ḋr: Terra es ⁊ i terrā ibis. i vtero m̄ris edificaṫ: vt ſignificet illū adā q̄ diſpſus erat: colligēdū eſſe de illis q̄ttuoꝛ ptib⁹ i vnū corpus xp̄i qḋ ē eccl̄ia. vñ ḋr electos eſſe cōgregādos a q̄ttuoꝛ ventis. f Cū aūt. Couent⁹ adibat vt ꝟbis ⁊ ſignis plēs ꝯuerteret: ⁊ q: aliq̄ ſolis ſignis moti credebāt i eū: vere q̄dē ſ tñ ita vt poſſent poſtea i paſſiōe ei⁹ ſcādaliçari: ⁊ q: nōdū erāt renati ex aq̄ ⁊ ſpū nō erāt digni q̄b⁹ ſe crederet ieſus et familiariter cohabitaret. Sciebat enī q̄d eſſet i illis: meli⁹ q̄ ipe hō de ſe. Hec fides ꝯuenit cathecuminis q̄ credūt i eū: ſ3 q: nō ſūt renati nō crediṫ eis cōmunio corpis ⁊ ſāguinis xp̄i: de talibus erat nicodem⁹ q̄ credēs dicit eū a deo veniſſe ꝓpter ſigna q̄ viderat: ſ3 nōdū renatus erat: ⁊ iō nocte venit: nō die: q: nōdum illuminatus celeſti lumine.

¶ Erat

a ſ nō audentes ſibi reſiſtere q: viderūt diuinū quid in facie eius irradiare.

tue comedit me. Reſpōdērūt er- a

a go iudei: ⁊ dixerūt ei: † Nō ſignū b

oſtēdis nobis q: hec facis? Rñ- c

a ſ nō imperat ſed quaſi diceret vos ſoluetis.

b dit ieſus ⁊ dixit eis: † Soluite tē †

ſ .ſ. in virtute trinitatis.

a ſ ego vt deus cū patre.

plū hoc: ⁊ i trib⁹ dieb⁹ excitābo il d

c d lud. Dixerūt ḡ iudei: Quadragi e

e ta ⁊ ſex ānis edificatū ē tēplū h̄: ⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud?

Ille aūt dicebat de tēplo corpis f

ſui. Cū ḡ reſurrexiſſet a mortuis g

recoꝛdati ſunt diſcipuli eius q:

a ſ corp⁹ ſuū morte ſoluēdū ⁊ a ſe ſuſcitādum.

b ſ ꝓphãrū q̄ dixerūt xp̄m tertia die reſurrecturū.

hoc dicebat: ⁊ crediderūt ſcriptu h

ſ hunc. ſ. ſoluite tēplū hoc.

f re et ſermoni quē dixit ieſus. Cū i k

aūt eſſet hieroſolymis in paſca i

die feſto: multi crediderūt in no- l

nitati cōiūctū: ⁊ iō ex oculis quidā fulgoꝛ exibat virtute diuīa eos deterrēs ita q̄ reſiſtere nō audebāt: ſicut i paſſione vox illa q̄ erat diuinitatis quodāmodo inſtrumētū ꝓſtrauit magnā multitudinē armatoꝝ. Solet etiā queri ab aliq̄b⁹ quō fecit flagellū de funiculis: q: nō vēdebanṫ ibi funiculi: ſed ſolum illa q̄ debebāt in templo offerri. Et dicūt aliq̄ q̄ ipſe chꝛiſtus vtebatur funiculo ꝓ cingulo: ⁊ illū funiculū accepit de q̄ erat pcinct⁹: ⁊ ipm duplicādo fecit q̄ſi flagellū: ⁊ q̄uis h̄ nō habeaṫ expſſe in textu: tñ ꝓbabiliter pōt credi: q: nō oīa ſcripta ſūt: vt ḋr in fine hui⁹ euāgelij.

a Rñderūt ḡ. hic poniṫ ſue reſurrectionis pnūciatio: q: occaſione hui⁹ facti petierūt ab eo ſignū ipſi iudei. dicētes: b Nō ſignū oſtēdis nobis q: h̄ facis? Cuius enī factū eſſet bonū de ſe: tñ nō ptinebat ad quēlibet hoc facere: ſ3 ſolū ad eū q̄ haberet auctoritatē coꝛrigēdi exceſſus ſacerdotū qḋ nō ꝯueniebat alicui de cōi pplo. cū ſacerdotes eſſent in illo pplo ſuperioꝛes: ſed ꝓphete mittebanṫ ad hoc ſpāliter a deo ⁊ ideo petierūt ſignū miſſiōis ſue: ⁊ ipſe dedit eis ſignū ptātis diuine in ſuſcitatione ſui coꝛpis ꝓpria virtute. ⁊ hoc eſt qḋ ḋr: c Rñdit ieſus ⁊ dixit eis. ſoluite tēplū hoc. Nō eſt ꝟbū inductiuū ad hoc faciendū: cū fuerit ſimpliciter malū ex pte iudeoꝝ. ad malū aūt xp̄s nō poterat inducere: ſed eſt verbū denunciatiuū ei⁹ qḋ erat p ipos fiendū. q. d. Soluite templū hoc. i. ſoluetis: q: in paſſiōe xp̄i anima fuit ſoluta a coꝛpe: ⁊ ſanguis a carne: ⁊ cōtinuitas mēbroꝛuꝫ in cōfixione clauoꝝ ⁊ lācee. d Et in trib⁹ dieb⁹. excitabo illud. Nō dicit poſt tres dies: q: xp̄s nō fuit moꝛtu⁹ trib⁹ diebus cōplete. e Dixerūt ḡ. Hic poniṫ ſue pnūciatiōis interp̄tatio. Et diuidiṫ i duo: q: pꝛimo poniṫ interp̄tatio iudeoꝝ falſa. ſcḋo interp̄tatio euāgeliſte. ibi: Ille aūt. Circa pꝛimū ſciendū q̄ iudei petierant a xp̄o ſignū nō ad credendū ⁊ venerandū: ſed magis ad deridēdū ⁊ īpugnādū: qḋ pꝫ ex hoc q̄ ſtatim impugnauerūt dictū ſuū: ⁊ iō nō fuerūt digni vt pdiceret eis reſurrectionem coꝛpis ſui manifeſte: ſed occulte vocās coꝛpus ſuū templū: ⁊ iō volueꝛūt arguere dictū ſuū p materiale tēplū: ⁊ hoc eſt qḋ diciṫ: Dixerūt ḡ iudei. xlvj. annis edificatū eſt tēplū hoc: ⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud. hoc dicūt deridēdo: quaſi eſſet ei impoſſibile. multo plus deriſiſſent ſi reſurrectionē coꝛpis ſui pdixiſſet manifeſte: q: difficili⁹ ē reſuſcitare moꝛtuū q̄ȝ edificare tale tēplū. Sciēdū etiam q̄ nō loquūṫ hic de tēplo facto p ſalomonē: q: illud fuit edificatū i ſeptē annis: vt hr̄. iij. Reg. vj. Et pterea q: fuit p nabuchodonoſoꝛ deſtructū. iiij. Reg. vlti. ſed loquunṫ de tēplo reedificato poſt captiuitatē babylonicā. A pꝛimo enī anno cyri regis pſarū i quo data eſt pplo licētia redeūdi ⁊ tēplum reedificādi vſq; ad ſextū annū darij ſub q̄ cōſūmatū ē illud tēplū: fluxerūt. xlvj. anni: q: iudei īpediebāṫ a nationib⁹ i circūitu eoꝝ exiſtētib⁹ in edificatione tēpli. Iſte numer⁹ pꝫ p hoc q̄ cyrus regnauit. xxx. annis. cābyſes fili⁹ ei⁹ poſt eū. x. q: nō cōputaṫ tēpus q̄ regnauit cū patre: poſt eū regnauerunt ſucceſſiue duo magi: ſ3 tēpus eoꝝ dimittiṫ: q: regnauerūt tm̄ ſeptē mēſibus q̄bus ſucceſſit Dari⁹: in cui⁹ ſexto anno cōſūmatū eſt tēpli opus: ⁊ iō de iſto tēplo loquebanṫ: q: illud ſtabat i eoꝝ pſentia: ⁊ illud oſtēdebaṫ: vt pꝫ i lr̄a. hec aūt. xlvj. ānoꝝ acceptio accipiṫ ſm̄ expoſitores latinos ⁊ grecos: ſm̄ hebꝛeos optet aliter accipere: ſicut dixi in pꝛīcipio libri Eſdre ⁊. ix. ca. Dañ. Cū de verificatione hui⁹ dicti: quadraginta ⁊ ſex annis edificatū eſt tēplū hoc: nō eſt multū curādū: q: nō eſt verbū chꝛiſti: nec euāgeliſte niſi tm̄ referēdo: ſed eſt verbū iudeoꝝ deridēdo xp̄m. vt dictum eſt: ꝯtra quē multa falſa dixerūt: vt. j. refert euāgeliſta. f Ille aūt. Hic poniṫ interp̄tatio vera: q: loquebaṫ de coꝛpoꝛe ſuo noīe tēpli: q: humanitas xp̄i erat ſpūale habitaculū ipi⁹ dei: ⁊ hoc eſt qḋ dicit euāgeliſta: Ille aūt dicebat de tēplo coꝛpoꝛis ſui. Hāc aūt interp̄tationē nō cognouerūt tūc apli: qḋ pꝫ ex hoc q̄ poſtea. Petrus audiens ab eo eius paſſionē futurā voluit eā impedire: Matth. xvj. ſed poſt reſurrectionē chꝛiſti hanc intellexerūt īterp̄tationē: quādo aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas Luce vl. ⁊ hoc eſt quod diciṫ:

g Cū ergo reſurrexiſſet a moꝛtuis recoꝛdati ⁊c. ſ. intelligendo de coꝛpoꝛe ſuo. h Et crediderūt ſcripture. ſ. ꝓphetarū loq̄ētiū de chꝛiſti reſurrectione futura tertia die: Oſee. vj. Viuificabit nos poſt duos dies: ⁊ in die tertia ſuſcitabit nos. hoc dixit ꝓpheta: q: reſurrectio xp̄i fuit cauſa reſurrectionis noſtre. ⁊ Jone. ij. ḋr: q: Jonas fuit tribus dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctibus in ventre ceti in figura ipſius chꝛiſti. i Et ſermoni quē dixit ieſus. quia tunc perceperunt impletionē verbi illius. k Cum autem eſſet. Hic vltimo ponitur fructus denūciationis et pdicationis chꝛiſti: q: chꝛiſtus exiſtens hieroſolymis in feſto paſcali pplm docuit ⁊ multa miracula fecit ad cōfirmationē ſue doctrine: ex quibus multi fuerūt moti ad credendū. ⁊ hoc eſt qḋ diciṫ: Cum autē eſſet hieroſolymis in paſca in die feſto. Non accipiṫ hic dies ꝓ vna die naturali vel artificiale tantū: ſed pro toto tēpoꝛe ſolennitatis paſce que durabat per ſeptē dies cōtinuos. l Multi crediderūt in nomine eius. credētes q̄ ipſe eſſet vere chꝛiſtus.

Videntes

Margin notes: 3. Re. 6. b — Gen. 3. d ſm aliam litteram. — † Mat. 16. a — Mar. 8. b — † Mat. 16. f

ſ cur. ſ propter ſigna.
a mine eiꝰ vidẽtes ſigna eiꝰ q̃ facie
a ſ nõ ꝙ eſſent aliq̃d facturi nolẽti q̃ haber ptãtẽ ponendi animã ſuã ⁊c̃. ſed quia occulta in eis nouit: ⁊ ſciebat eos nõ firmiter credere.
b bat. Ipſe aũt ieſus nõ credebat †
ſ cur. ſ vt deus.
c ſemetipſũ eis: eo ꝙ ipẽ noſſet om
a ſ ita nõ et vt a nullo quicꝗ̃ acciperet cuꝫ ſciret de homine quod nõ ipſe homo de ſe.
d e nes: ⁊ q: õpꝰ ei non erat vt quis teſtimoniũ ꝑhiberet de hoĩe. Ip
f ſe eni ſciebat q̃d eſſet in hoĩe.

a Vidẽtes ſigna q̃ faciebat. Sicut eni ſufficiẽter oſtẽdit veritas ſubiacẽs facultati naturali intellectꝰ qñ reducit ad prima principia ꝑ ſe nota: ita veritas excedẽs facultatẽ intellectꝰ qualis erat iſta: qñ cõfirmat ꝑ opa diuina: q: certũ eſt ꝙ deꝰ nõ poteſt eſſe teſtis falſitatis. Et iõ qñ ad cõfirmationẽ alicuiꝰ doctrine inducit opus diuinũ: ſufficiẽter oſtendit qȯ dictũ eſt in illa eſſe verũ: verũtñ q: in illis credentibꝰ aliq̃ erãt adhuc imꝑfecti: ⁊ aliq̃ ſiugebãt eis qui erãt ꝑmmõ ficti: iõ chriſtꝰ adhuc nõ reuelabat eis altiora myſteria catholice fidei: q: ficti ĩdigni erãt audire: ⁊ imꝑfecti adhuc nõ poterãt capere: ꝓpter qȯ etiã ipſis apoſtolis dixit ieſus. J. xvj. ca. Multa habeo vobis dicere ſed nõ poteſtis portare modo. ⁊ hoc eſt qȯ dicit: b Ipſe autẽ ieſus ñ credebat ſemetipſũ eis. altiora myſteria. ſ. fidei reuelando. ⁊ ſubdit cauſa: c Eo ꝙ ipſe noſſet oẽs. ſ. iſtorũ imꝑfectionẽ ⁊ illoꝝ fictionẽ. Modus ꝑ quẽ cognoſcebat hic ſubdit: d Et q: opus ei nõ erat. i. neceſſe. e Ut qs teſtimoniũ ꝑhiberet de hoĩe. i. vt mẽtẽ et ſtatũ cuiuſlibet hoĩs cognoſceret ꝑ informationẽ alteriꝰ: q: hoc ſciebat ꝑfecte ꝑ ſemetipſũ. ꝓpter hoc ſequit: f Ipſe eni ſciebat q̃d eſſet in hoĩe. i. ĩ mẽte ⁊ ſtatu cuiuſlibet hoĩs: ⁊ ex hoc euangeliſta oſtendit ipm eſſe deũ: cuiꝰ ꝓpriũ eſt ſcire ſecreta cordiuꝫ. Ad maiorẽ euidẽtiã ꝑdictoꝝ querit vtrũ cõuerſio aque in vinũ de qua dictũ ẽ: fuerit xp̃i primũ miraculũ. Et arguit primo ꝙ nõ: q: chriſtus fecit miracula ad inducẽdũ hoĩes ad fideꝫ: vt iã dictũ eſt. ſed ante illas nuptias aliq̃ ei credebant: ⁊ aliq̃ ſicut diſcipuli ei adherebãt: q: ſicut dictũ eſt: Uocatus eſt ieſus ⁊ diſcipuli eius ad nuptias: ergo videt ꝙ ab eo aliqua miracula viderãt. Itẽ illud miraculũ fecit xp̃s exiſtens. xxx. annoꝝ: q: poſt baptiſmuꝫ ſuum fecit illud: vt patet ex ꝑdictis. Ipſe aũt erat incipiẽs. xxx. annũ qñ baptiçatus eſt: vt habet Luce. iij. Sed in libro de infantia ſaluatoris ſcribunt multa miracula q̃ fecit in pueritia ergo ⁊c̃. Cõtra hoc eſt illud qȯ dictũ eſt in littera. Hoc initiũ ſignoꝝ fecit ieſus ⁊c̃. Reſpõſio: nõ eſt queſtio de chriſti poteſtate in operibꝰ miraculoſis: q: ſuam ptãtẽ a principio habuit: ſed querit de tp̃e quo viſus eſt poteſtate in natura aſſumpta q̃ erat organũ diuinitatis: etiã in miraculis faciẽdis: vnde ⁊ ad tactũ manꝰ eiꝰ ſanabant infirmi: curabant leproſi: illuminabant ceci: ⁊ ad vocẽ eiꝰ ſuſcitabãt mortui: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ queſtio eſt d̾ facto. Propter qȯ ſũt hic duo vidẽda. primo q̃d ſit circa hoc factũ. ſcȯo q̃ circa hoc cõueniẽtia ſunt. Circa primũ dixerũt aliq̃ ꝙ cõuerſio aque in vinũ nõ fuit primũ miraculũ xp̃i abſolute: q: plura alia ante fecerat: ꝫ fuerat primũ q̃tũ ad illa miracula q̃ fecit chriſtus in cõſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ: ꝓpter hoc ſignanter nõ dicit euãgeliũ: Hoc fecit initiũ ſignoꝝ ieſus tm̃: ſed addidit: In chana galilee: et manifeſtauit gloriã ſuã ⁊ crediderũt in eũ diſcipuli eius. q. d. Alibi alia ſigna fecit: Sed hoc eſt cõtra veritatẽ euangelij. q: ſ. dixerat euãgeliſta ꝙ xp̃s adhuc erat incognitꝰ nõ ſolũ ipſi ꝑplo ſed iohãni ꝑcurſori eiꝰ. vñ Johãnes baptiſta de xp̃o loquens dixit: Et ego neſciebã eũ. ſ. ante baptiſmũ: vt. ſ. dictuꝫ eſt. ſimiliter loquẽs iudeis dixit: Mediꝰ aũt veſtrũ ſtetit queꝫ vos neſcitis. ſi aũt aliqua miracula feciſſet nõ fuiſſet ſic incognitꝰ: ⁊ maxime ſuo ꝑcurſori: q: ad ipm manifeſtandũ natus erat: vt d̾r Luce. j. imo nec etiã ꝑcurſore indiguiſſet: q: eiꝰ miracula ſufficiẽter manifeſtaſſent eũ: ⁊ ideo dicere ꝙ fecerat miracula ante baptiſmũ eſt expꝛ̃ſſe cõtra euãgeliũ. poſt baptiſmũ vero primũ ſignũ fuit ꝑdicta cõuerſio aque in vinũ: ⁊ ꝑ cõſequẽs fuit miraculũ eiꝰ ſimpliciter primũ. Circa ſcȯm ſciendũ ꝙ miracula chriſti ordinabant ad duo. ſ. ad manifeſtationem ſue diuinitatis: ⁊ ad ↄfirmationẽ ſue doctrine ꝑ quã hoĩes ad fidẽ adducebant: ⁊ q̃tũ ad vtrũqꝫ fuit cõueniẽs differre operationẽ miraculoꝝ vſqꝫ poſt baptiſmũ. hoc primo declarat inq̃tũ miracula erant doctrine ſue cõfirmatiua. Quia cõfirmatio doctrine nõ ꝑcedit actũ docẽdi: ſed magis ſequit. Ad ꝑdicationẽ aũt ⁊ doctrinã requirit etas ꝑfecta ſaltẽ de cõgruitate de qua agit: ꝑfecta etas eſt. xxx. annoꝝ: ꝓpter qȯ ioſeph ſuſcepit regimẽ egypti in etate tali: vt habet Geñ. xlj. Similiter dauid erat. xxx. annoꝝ cum regnare cepit: vt hꝛ̃. ij. Reg. v. et Ezechiel in. xxx. anno incepit ꝓpheticare: vt hꝛ̃ Ezech. j. Et iõ cõueniẽs fuit ꝙ xp̃s ante. xxx. annũ nõ doceret: ⁊ ꝑ cõſequẽs nec miracula ſue doctrine cõfirmatiua faceret. ſcȯo idẽ oſtenditur inq̃tuꝫ miracula erant ſue diuinitatis manifeſtatiua. Paris eni periculi eſt ſi neget in chriſto vera humanitas: ſicut ſi neget ſua diuinitas: ⁊ ideo debuit ſic diuinitas manifeſtari vt vere humanitatis cognitio nõ impediret: ⁊ iõ nõ fuit cõueniẽs ipm ante etatẽ ꝑfectã miracula facere: ne eius incarnatio fantaſtica crederet. Ad primũ dicẽdũ ꝙ illi diſcipuli q̃ adheſerũt ei ante miracula ipſi adheſerũt ex iohãnis teſtimonio inchoatiue ⁊ doctrina xp̃i cõſũmatiue: vt ptꝫ ex ꝑdictis. vnde ⁊ ad laudẽ diſcipuloꝝ hoc ꝑtinet. ꝙ chriſtũ ſecuti ſũt antequã audiſſent eũ miracula facientẽ: ſm ꝙ dicit Greg. homel. v. Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ liber de infantia ſaluatoris reprobatꝰ eſt tãqꝫ ab hereticis cõfictꝰ: vt ptꝫ in decreto Gelaſij pape. ⁊ ideo nõ eſt ei fides adhibẽda. Ca. II

Moraliter.

a † Et die tertia nuptie facte ⁊c̃. Myſtice nuptie tũc celebrant qñ ſponſus eccleſie. ſ. ep̃us cõſecrat. † In chana galilee. chana çelus. galilea trãſmigratio iterꝑtat. Per hoc ſignificat ꝙ ep̃i ↄſecratio fit ꝓpter çelũ animarũ ⁊ ꝓpter trãſmigrationem ipſius ad culmẽ virtutũ: hec eni duo inſeꝑabiliter cõcomitari debent epiſcopalẽ ſtatũ. c † Et erat mater ieſu ibi ⁊c̃. nã ex cõſecratione talis ep̃i honorat ieſus ⁊ mater ipſius: ſꝫ ibi deficit vinũ cõſolationis humane: ⁊ h̾ ꝓpter ſollicitudinẽ ĩpoſite ſibi cure. de qua dicit. ij. Cor. xj. Quis infirmat ⁊ ego nõ infirmor: q̃s ſcãdaliçat et ego nõ vror ⁊c̃. Sꝫ tali ꝑlato ſic cõpatienti populo ſuo ĩpetrat ꝑ virginẽ melius vinũ. i. cõſolatio melior. ſ. diuina q̃ tãte virtutis eſt ꝙ facit materiã cõſolationis illud qȯ eſt alijs materia deſolationis Act. v. Ibãt ap̃li gaudẽtes a cõſpectu cõſilij: qm̃ digni habiti ſunt ꝓ noĩe ieſu cõtumeliã pati. Epiſcopi vero ſucceſſores ſũt ap̃loꝝ vt d̾r in decret̾ diſ. xxj. ĩ nouo. Et iõ ſi gaudẽt d̾ ap̃lico honore debẽt eis eſſe ſimiles in labore. i † Et ꝓe erat paſca iudeoꝝ ⁊c̃. Sequit: l † Et inuenit ĩ tẽplo vendẽtes oues ⁊c̃. Per oues intelligunt hypocrite q̃ mentẽ lupinã habent ſub ouina pelle. ꝑ boues q̃ ſũt laborioſi ſignificãt illi q̃ magnos labores ſuſtinẽt ꝓ principibꝰ ⁊ ꝑlatis: vt ꝑ h̾ ꝓmoueant ĩ eccleſia lꝫ inſufficiẽtes ſint ⁊ ĩdigni: ꝑ vẽdẽtes colũbas ſimoniace ꝓmoti: oẽs iſtos eiecit d̾ tẽplo xp̃s: ſignificãs ꝙ ſũt excluſi d̾ tẽplo glie ſctõ dei. † Soluite tẽplũ h̾ ⁊c̃. qȯ itelligit l̾ralit̾ d̾ ſolutõe corpis xp̃i ꝑ mortẽ vt d̾ ĩ l̾ra: ꝑ qȯ ſignificatũ fuit ꝙ iudei poſt aſcẽſione xp̃i conarẽt ſoluere corpꝰ eiꝰ myſticũ: ꝫ ĩ tribꝰ diebꝰ fuit ſuſcitatũ: ꝑ q̃s dies ſignificãt doctrine miracula ⁊ exẽpla vite ĩ ap̃lis alijſqꝫ diſcipulſ: ꝑ hec eccl̃iaꝫ illuminãtibꝰ ſicut ſol ⁊ luna. † Ipſe aũt ieſus nõ crede. ⁊c̃. i. nõ reuelabat eis altiora myſteria ſm ſenſũ l̾ralẽ: q: aliq̃ erãt ĩꝑfecti nõ potẽtes ea cape: ⁊ aliq̃ ficti querẽtes ea deridere: ⁊ ĩ h̾ inſtruxit ꝑdicatores euãgelij vt nõ ꝑdicẽt ſimplicibꝰ alta: ꝫ groſſa ⁊ capibilia: q: ſũt nutriẽdi lacte ⁊ nõ ſolido cibo: nec fictis ſi dei ſecreta myſteria: ne derideãt ipa: ꝓpter qȯ dicit ſaluator Matth. vij. Nolite ſctm̃ dare canibꝰ neqꝫ mittatis margaritas ante porcos: ne forte cõculcẽt eas pedibꝰ ſuis. In ca. ij. vbi d̾r poſtil. Et ñ ꝓbabiliter põt cõcedi: q: nõ oĩa ſcripta ſũt.

Additio.

Probabilꝰ videt ↄcedẽdũ ꝙ xp̃s ñ funiculo cingebat ſic̃ illi q̃ auſterã vitã ducũt: ꝫ ſimplici cingulo q̃ hoĩes vtũt cõiter. Nã vt Chryſ. dic̃ ſup Matth. Nil plꝰ xp̃s oñdit ꝑter miſcõiaꝫ ⁊ iuſticiã: dimittẽs ꝫ Johãni ieiunio fulgere: ipẽ ↄtra icẽſſit via ad menſã itrãs publicanoꝝ ⁊ mãducãs ⁊ bibẽs. h̾ ille. Et idẽ dicẽdũ ẽ d̾ his q̃ ꝑtinet ad veſtitũ. ꝓut ſctũs Tho. i. ij. ꝑte. q. xl. ar. ij. ĩ rñſione ꝑmi ar. Querere ãt quõ ĩ tẽplo erãt funiculi cũ ibi ñ vẽdebãt: niſi ea q̃ debebãt offerri ẽ valde irrõnabile: tũ q: mlta iueniũt ĩ tẽplis q̃ nõ ibi ↄſueuerũt vẽdi: tũ q: veriſile ẽ ꝙ tauri ⁊ aĩalia q̃ ibi offerebãt portabãt ligata funicul.

Replica.

In ca. ij. vbi d̾r ꝙ ibꝰ fec̃ flagellũ q̃ſi de funicul. dicit poſtil. ꝙ ꝓbabilr põt credi ꝙ xp̃s cingebat funiclo quẽ duplicãdo fec̃ q̃ſi flagellũ. Burgẽ. dicit ꝙ ꝓbabilꝰ ſit oppoſitũ videlꝫ ꝙ cinctꝰ ſit ſic̃ hoĩes cõiter: allegat ad id Chryſ. dicẽtẽ: Q: xp̃s nihil oñdit ꝑter miſcõiaꝫ ⁊ iuſticiã: dimittẽs Johãni ieiunio fulgere: ipẽ ↄtra inceſſit via ad mẽſã itrãs publicanoꝝ mãducãs ⁊ bibẽs. Et ita dic̃ Bur. dicẽdũ ẽ d̾ veſtitu xp̃i ꝙ ſe nõ habuit ſic̃ h̾ auſterã vitã ducẽtes: ꝫ ſalua reuerẽtia Chryſ. Xp̃s ĩ ieiunio tãtã

 auſteritatẽ

auſteritatē oñdit ꝙ poti⁹ fuit ī ea admirabil' ꝙ̄ imitabil' etiā a
Johāne q̄ nūꝙ̄.xl.ↄtinuis dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit vt xp̄s:q̄
ſi aliq̄ñ cū pctōrib⁹ ⁊ publicanis mādu cauit:ñ ex h̄ viā oppo/
ſitā tenuit:q̄nimo maiori pfectione hmōi act⁹ exercuit ꝙ̄ Jo/
hānes ieiunauit. Opa eni cōdeſceſſionis ⁊ ipfectiōis q̄ patēt ī
fuga ⁊ loculis ⁊ hmōi ↄuerſatiōe cū pctōrib⁹ ī xp̄o nullā argu
unt ipfectionē.nō ē igit̄ ꝓprie dictū xp̄m inceſſiſſe ↄ̄ria via pfe
ctioni:vl' via ↄ̄ria ad v̄tutē quācūꝗ ptinēte. Nec videt̄ ꝓprie
dictū ꝙ xp̄s nihil oſtēdit niſi miſericordiā ⁊ iuſticiā ſi vult ex
cludere opa ſupererogatiōis ⁊ auſteritat':falſū eſt: infirmis eī
cōdeſcēdere ⁊ opa ipfecta ex maxima pfectione facere ꝓ loco
tpe ⁊ oportunitate:nō eſt via ↄtraria incedere:nec neceſſariū
eſt dicere xp̄m funiculos de ligatura boum ꝓ flagellis faciē
dis recepiſſe:vt vult Bur. Sicut eni boues p funes ducunt̄:
ita p flagella ire cōpellūt̄:quapropter ita cito xp̄s inueniſſet
ducēdū flagella ſicut funiculos. Tantū videt̄ Bur.odiū cō/
tra poſtil.habuiſſe ꝙ nō potuit pacifice loq̄:ſed videt̄ frequē
ter occaſiones queſiſſe ad ſenſū l'ralem modicū ptinentes.

Glo.ordi.

A Ca. III a Erat āt homo. ex.Hic erat vn⁹ ex his q̄ p ſigna cre/
diderant.
b Nicode/
m⁹ noīe. Ni/
codem⁹ victo/
ria ppli.vl' vi/
ctor ppli: ge/
ſtās figuram
oīm qui ex iu/
daico pplo in
xp̄m credētes
p fidē vincūt
mūdū. Ni/
codem⁹ vel ē
figura cathe/
cuminoꝝ q̄ fi/
dē habēt ſ; nō
dū baptiçati
q̄ ī q̄dā nocte
ſacroꝝ acce/
dūt. Vel ē for
ma eoꝝ q̄ pfe/
cte credūt:ſed
tñ lucē pfecto
rū operū non
dum habēt:ti
mētes carnali
um cogitatio/
nū vl' actionū
vel infideliū iudeoꝝ impetū: fide ſola
colloquio xp̄i fructes:bonoꝝ opeꝝ fi/
duciā nō habētes. c Hic ve ⁊c. Noꝝ
ſignificat l'raz leg':vl' ignorātiā cordis
vel timorē. Et nocte iō forſitā venit q:
magiſter ī iſrl' palā diſcere erubeſceret
vel ꝓ metu iudeoꝝ. Hic q: prudenter
apta ſigna notauit:pleni⁹ myſteria fi/
dei reqrit:⁊ iō meruit doceri de deita/
te xp̄i ⁊ ip̄i⁹ vtraꝗ natiuitate: de paſſi
one:ↄ̄ reſurrectione ⁊ aſcēſione: ↄ̄ ſcd̄a
generatione ⁊ ingreſſu regni celoꝝ: et
ↄ̄ alijs plurib⁹ rn̄dit ieſus: d Amē
amē di.ti. Nō īterrogāti ſcd̄am natiui
tatē exponit ne credat nicodem⁹ ſolā fi
dē:q̄propt̄ viſa ſigna crediderat ī ieſū
ſufficere ad ſalutē:abſꝗ ſpūal' regene/
rationis v̄tute ⁊ abſꝗ ſacr̄is. Etiā q:
hoīez puꝝ ītelligebat eū nicodem⁹ vt
ioh̄ez baptiſtā vl' quēlibet ex ꝓphis:iō
īcepit eū inſtruere ieſus ↄ̄ ſcd̄a regene
ratiōe q̄ ītelligit eū filiū dei: ⁊ ſe poſſe
filiū dei fieri. Aug⁹. Scd̄a natiuitas
ↄ̄ qua docet ieſus ſpūalis ē: q̄ ē ex deo
⁊ eccl'ia ad vitā:ſ; ille ſolā carnalē ſa/
pit:q̄ ē ex adā ⁊ eua ad mortē.ſ; ſīc car
nalē dīc iſte nō poſſe iterari:ſic ⁊ ſpūal'
a q̄cūꝗ facta ñ pōt iterari. Ex ſemīe eī
veri abrae ſūt nati ſiue p liberā ſiue p
ancillā. e Niſi q̄s. Neceſſariū ē vi
ſibile ſacramētū aque ad ablutionē vi
ſibil' corpis:ſic ē neceſſaria doctrīa īui
ſibil' fidei ⁊ ad ſctificatiōez aīe īuiſibil'.

Exaq̄

Erat aūt hō ex Ca. III b
a ſ q̄ credūt reſurrectionē:p hoc ab alijs diuiſi. ſ quaſi nota nomē.
phāriſeis nicodem⁹ no/ c
ſ vnus de principibus.
mine pīceps iudeoꝝ. Hic venit d e
ſ ad lucē. ſ ipe ī tenebris ē nō lux:q: nō renat⁹
ad ieſū nocte ⁊ dixit ei: Rabbi: f
ſ a deo ad celeſte magiſteriū veniſſe: cū illo deū eſſe ſed ipm deū eſſe nō cognouit.
ſcim⁹ q: ā deo veniſti magiſter.
a ſ q̄ vidit in paſca fieri ab eo.
Nemo eni pōt hēc ſigna facere q̄ g
tu facis niſi fuerit de⁹ cū eo. Re/ h
ſpōdit ieſus ⁊ dixit ei: Amē amē i
ſ .i.niſi ſpūalē intellectū ſymboli ꝑcipiat.
dico tibi:niſi q̄s renat⁹ fuerit de/
a ſ qđ ē ex greco deſurſū. b ſ .i.nō pōt cognoſcere me q̄ ſū regnū patris:qui ſū viſio veritatis.
nuō nōn pōt videre regnum dei. k
a ſ qui ſolā carnalē natiuitatē nouit q̄ nō pōt denuo fieri:ideo modū ſecunde querit.
Dicit ad eū nicōdem⁹: Quō pōt l
hō naſci cum ſit ſenex? Nunquid m
pōt ī vētrē matris ſuę itex intro
ſ modū ſecūde natiuitatis oſtēdit.
ire ⁊ renaſci? Rn̄dit ieſus: Amen n o
amē dico tibi: niſi quis renatus

Nico.de lyra

Erat aūt hō. Poſtꝙ̄ euāgeliſta declarauit Ca.III
xp̄i diuinitatē p nature imutationē:h̄ idē declarat p
grē reformationē de qua pīcipaliter agit:q: ad h̄ euā
geliū deſcripſit. Et diuidit̄ ī duas:q: primo agit de ſpūali re/
generatione baptiſmi ī quo p̄dicta reformatio inchoat̄. ſcd̄o
de collatione multiplicis ſpūalis bn̄ficij: in quo reformatio
cōſūmat̄.ſcd̄a incipit ca.v. Poſt hec erat.prima in duas: q:
primo agit̄ de generatiōe ſpūali quo ad iudeos.ſcd̄o ꝓut de
riuat̄ ad extraneos ca.ſequē. Ut g̊ cognouit. prima ī duas:
q: prima deſcribit̄ ſpūalis generatio. ſcd̄o diſtīguit̄ a iohan
nis baptiſmo.ibi: Poſt hec venit.prima ī duas:q: primo do
cet xp̄s regeneratiōis ſpūal' neceſſitatē.ſcd̄o ei⁹ modū ſiue q̄/
litatē ibi: Dixit ad eū nicodem⁹.tertio efficacie ipius cauſaz
ſiue rōnē.ibi. Rn̄dit nicodem⁹. Et q: docet iſta rn̄dendo ad ī
terrogata:ideo prima diuidit̄ in duas: quia primo ponitur
nicodemi interrogatio. ſcd̄o ſubiungit̄ xp̄i reſpōſio.ibi: Re/
ſpōdit ieſus. Circa primū deſcribit̄ prima cōditio interrogā/
tis.cū d̄r: Erat aūt hō ⁊c. Iſte eni fuit vn⁹ illoꝝ de q̄bus di/
ctū ē p̄cedēti ca.ꝙ multi crediderūt in ieſū vidētes ſigna q̄
faciebat. Et quia ibidem ſubdit̄ ꝙ ieſus nō credebat ſemet/
ipſū eis ſecreta fidei reuelando:iō iſte nicodem⁹ venit ad ie/
ſum in ſecreto ⁊ extra turbā alioꝝ:vt ab ipſo pleni⁹ inſtruere
tur.ſequit̄: b Ex phariſeis.q: erat de ſecta eoꝝ. Ipſi autez
cōfitent̄ reſurrectionē ⁊ ſpūales creaturas: ↄ̄ q̄bus loqueba
tur xp̄s:⁊ iō ex hoc erat quodāmō diſpoſit⁹ ad audiēdū do/
ctrinā ei⁹. c Nicodem⁹ noīe. Hoc exprimit̄ ad oſtēdēdū
famā ipius. d Princeps iudeoꝝ. In hoc oſtendit̄ digni/
tas ei⁹.tūc eni ppl's gubernabat̄ p doctores ⁊ ſacerdotes.l;
eni xp̄s primos vocatos ad fidē voluerit eſſe ſimplices vt ī
plurib⁹:ne doctrina fidei ſapiē humane aſcriberet̄.ita etiā a
principio vocauit aliquos litteratos:ne ipſa cōtēptui habe/
ret̄:quaſi a ſolis ſimplicib⁹ recepta. e Hic venit ad ieſum
nocte. Nō eni audebat venire in palā ne de ſynagoga expel/
leret̄:ſicut d̄r.ī.ix.ca.de parentib⁹ ceci nati: ꝙ ꝓpter h̄ non
audebāt xp̄z cōfiteri. f Et dixit ei: Rabbi ſcim⁹ q: ⁊c.i.certū ē mihi ꝙ tua doctria
eſt vera ⁊ a deo data ⁊ nō humanit⁹ cōficta.⁊ ſubdit cām dicēs: g Nemo eni po
teſt hec ſig.fa.⁊c. Sicut eni certitudo veritatis hr̄ ī his q̄ ſubiacēt facultati natura
lis rōnis p reductionē ad pīa p̄ncipia.ita hr̄ ī his q̄ excedūt rōnē p vera miracu/
la q̄ ſūt ſufficiēs teſtimoniū ꝙ doctrina p talia cōfirmata ꝓcedit a veritate pīa:mi
n⁹ dixit ille nicodem⁹ ⁊ pl⁹ ſignificauit:q: p talē ↄfeſſionē oñdit ſe deſiderare ab eo
pleni⁹ informari. h Rn̄dit ieſus.hic deſcribit̄ xp̄i rn̄ſio:q: videbat nicodemum
humilit̄ ⁊ vere q̄rere doctrinā xp̄i:q̄tū ad ſecreta fidei:⁊ iō incepit a pīo ſacramē/
to.ſ.baptiſmo q̄ ē regeneratio ſpūalis:⁊ p ↄñs neceſſaria ad ſalutē.⁊ h̄ ē qđ d̄r: Rn̄
dit ieſus ⁊ dixit ei: i Amē amē dico ti.niſi q̄s re.fu.denuo.i.iteꝝ p generationem
ſpūalē. k Nō pōt vi.re.dei. Uiſio eī dei p eēntiā ſibi ſoli cōpetit p naturā: hoib⁹
aūt cōpetere ñ pōt niſi p grāz p quā trahūt̄ hoīes q̄dāmō ad naturā diuinā: vt hr̄
ij.Pe.i. Magna ⁊ p̄cioſa ꝓmiſſa donauit:vt p h̄ efficiamini diuīe nature ↄſortes.
h̄ aūt nō pōt eē p generationē carnalē q̄ ſolū facit filios hoim:⁊ iō adhuc reqrit̄ re/
generatio ſpūal' p quā hoīes ſūt filij dei.⁊ p ↄñs heredes vite celeſt'. S; ↄ̄ h̄ videt̄
q: pr̄es veter' teſta.ſaluati ſūt:q̄ tñ nō fuerūt baptiçati. Dicēdū ꝙ tūc nō erat ī p̄ce/
pto.ↄſecuti tñ ſūt ſpūalē vitā p grāz ī fide xp̄i vēturi:⁊ ſic habuert rē baptiſmi:ha/
buerūt etiā ipm ī figura ī aliq̄ corn̄dēte p qđ tollebat̄ pctm̄ originale. l Dicit ad
eū ⁊c.h̄ ↄñr docet xp̄s modū ⁊ q̄litatē regeneratiōis ſpūalis.⁊ diuidit̄ ī duas: q: p̄
mo ponit̄ nicodemi obiectio.ſcd̄o xp̄i rn̄ſio.ibi: Rn̄dit ieſus. Xp̄s ei dixerat eē ne/
ceſſariū ad ſalutē regenerari.iō vt modū hmōi regeneratiōis meli⁹ ītelligat: arguit
ↄ̄ p̄dicta duplr. Pmo mō ex etate:q: ille q̄ naſcit̄ ē puer:a ſenectute v̄o ñ pōt aliq̄s
redire ad puericiā.g̊ regeneratio videt̄ ipoſſibil'.⁊ h̄ ē qđ d̄r: Dicit ad eū nicodem⁹:
quō pōt hō naſci cū ſenex ſit: Erat aūt aſſuet⁹ ſenſui l'rali:⁊ iō arguit ↄ̄ generatione
carnali. Scd̄o arguit ex quātitate naſcēt' q̄ ē parua: vt poſſit icludi ī vēo mr̄is. ⁊ iō
videt̄ ipoſſibile ꝙ ille renaſcat̄ q̄ iā ē pfecte quātitat'.⁊ h̄ ē qđ d̄r: m Nūq̄d po.
ī vē.⁊c.q.d.nō:q: quātitas nō pmittit. n Rn̄dit ieſus.hic ponit̄ xp̄i rn̄ſio. ⁊ di/
uidit̄ in duas:q: primo ponit̄ ei⁹ rn̄ſio.ſcd̄o ad h̄ inducit̄ exemplū. ibi: Spūs vbi
vult. In prima igit̄ pte dicit ꝙ illa regeneratio de qua loquit̄ nō eſt carnalis ſ; ſpi
ritualis:⁊ iō nō valēt argumēta q̄ ꝓcedūt de generatiōe carnali: ꝓpt̄ qđ modū hu
ius regeneratiōis ſpūalis ſaluator explicat ↄñr dicēs: o Amē amē di.ti.niſi q̄s re
na.fu.⁊c.q.d.illa generatio de q̄ dixi ſic ē ītelligēda:inq̄tū aqua lauat exteri⁹: et
ſpūſſanct⁹ interius:⁊ lotio talis bn̄ d̄r generatio:q: p hāc hoīes efficiūt̄ cōformes

verbo

a ·Ex aqua ⁊ ſpi. Ex aqua viſibili ſacramēto: ⁊ ſpū inuiſibili itellectu vt ſymboluʒ baptiſmi viſibilr̄ accipiat: ⁊ ſpūalē intellectū ipi⁹ ſymboli pficiat. Uel ex aq̄ viſibili ⁊ ſpūſctō. b ·Q̄ð natū. Hāc ſpūalē natiuitatem diſtinguit a carnali dicēs: qð natū ē ⁊c̄. c ·Ex carne. i. ex pmo hoīe p carnis ſucceſſionē: carnale ē. Hoīe carnis: nō ſolū carnē ſʒ totū carnalē hoīeʒ ſignificat: ſic eſʒ totus hō ſpūalis: aīa ⁊ coꝛpoꝛe ſpūs ðr. d ·Et qð natuʒ ⁊c̄. Uerbo ⁊ ſacramēto ſpūs inuiſibiliter adeſt: q̄ nat⁹ ex adā ad moꝛtē naſcit: fili⁹ dei ad vitā q̄ non tm̄ ſpūalis ðr ſʒ ſpūs: qꝛ ſic ſubſtantia ſpūs eſt īuiſibil': ita inuiſibiliter p viſibile ſacramētū efficit dei fili⁹. e ·Spirit⁹ eſt. Nō aūt mireris ſi ſic natum dico ſpm̄: qꝛ ſic ſpūs vbi vult ſpirat et neſcis vñ venit aut quo vadat: ſic ē oīs q̄ nat⁹ eſt ex ſpū. f ·Spūs vbi. Quia in ptāte habet cui⁹ coꝛ illuſtret. Uocē ei⁹ audis in ſcripturꝭ: vel duʒ loq̄t aliq̄s plen⁹ ſpūſctō: q̄ etſi audis neſcis vñ venit. i. quō coꝛ illi⁹ intrauit vel quō redierit: qꝛ natura ei⁹ ē īuiſibil': ſic ē oīs q̄ nat⁹ ē ex ſpūſctō: qꝛ ipē inuiſibiliter agēte ſpū: incipit eſſe qð nō erat: ita vt infidelis neſciat vnde veniat ⁊ q̄ vadat. i. q̄ gr̄a venit ī adoptionē filij ⁊ vadit ī regnuʒ dei: q̄ quia incognita ſunt carnali: iteꝝ q̄rit quō pñt h̄ fie. nō hñs ſpūalē ītellectū in lr̄a leg' ipoſſibile putat qð ðr ð natiuitate p ſpirituʒ: vñ redarguit a dño: Tu es magiſter ⁊c̄. g ·Et vo. ⁊c̄. Uox ſpūs ē vox xp̄i: quā audiuit nicodem⁹: ſʒ qꝛ nōdū ē nat⁹ de ſpū: neſcit vñ veniat aut q̄ vadat. i. q̄ occaſione velit naſci hoīeʒ ī ſpū: aut q̄ vadat. i. ad quā pfectionē ducat ipm naſcētē ex ſe. Naʒ q̄ ex eo naſcit: vn⁹ cū ipo ſpūs p graʒ efficit: ſicut etiā ipē ſpūs vnus ē p naturā. h ·Tu es magiſter. ⁊c̄. Nō inſultat ei vt ſupioꝛ eē habeat q̄ oīb⁹ pēſt: ſed qꝛ vult euʒ naſci ex ſpū qð nequit niſi humilis: tumidū ex magiſterio humiliat. q̄ſi: Supb⁹ princeps: niſi noſti: humiliare vt ille q̄ ſe ipm exinaniuit ⁊ nat⁹ ē ex ſpū: ſcies qð mō neſcis. i ·Q̄ð ſcim⁹ lo. Id eſt qꝛ ipē eſt ſcia: locutio ⁊ ſermo patris. ⁊ qð vidim⁹ teſtamur: qꝛ ipſe viſio ⁊ verū teſtimoniū ⁊ ꝟitas pr̄is. Q̄ð pluraliter: myſteriū trinitatꝭ innuit. k ·Si terrena. Aug⁹. Et qꝛ nō accipitꝭ terrena: quō poteſtis cape celeſtia. i. celeſtē ſpūs natiuitatē: cū nō ſolū nō credatꝭ: ſʒ nec intelligatꝭ terrena: ꝙ de tēplo coꝛpis mei qð de terra accepi dixi a vobis ſoluēdo: a me ſuſcitando. l ·Et nemo aſcendit in ce. Poſtq̄ʒ increpauit et ad humilitē inuitauit: quia iſte

diligēter

a fuerit ex aqua ⁊ ſpūſācto nō po
a idē eſt intrare qð videre. qui enim videt intrat: et qui intrat videt.
b teſt introire ī regnū dei. Q̄ð na a
.i. carnale ē habēs naturā generātis viſibile ē ⁊ īuiſibilib⁹ icremētis p eā pficit.
c d tū eſt ex carne caro ē: ⁊ qð natū b c d e f
.i. ſile ſpūi. nō putes impoſſibile.
e ē ex ſpū ſpūs ē. Et nō mireris qꝛ
dixi tibi: opoꝛtet vos naſci de
a .i. ſpūaliter. qꝛ. in q̄bus vult operat et quando.
f g nuo† Spūs vbi vult ſpirat: ⁊ vo g h i
q̄uis vocē ei⁹ audias.
cē ei⁹ audis: ſʒ neſcis vnde veni k
at aut quo vadat: Sic eſt oīs q̄ l
quod nōdū es tu.
natus eſt ex ſpū. Reſpōdit nico m
demus ⁊ dixit ei: Quomō poſ †
qð dicis vocē ei⁹ audis: et neſcis vñ ve. ⁊c̄.
ſunt hec fieri? Reſpōdit ieſus ⁊ n
h dixit ei: Tu es magiſter in iſrl' ⁊ o
littera occidit. inflat⁹ neſcis: hūiles ſcies.
hec ignoꝛas? Amē amē dico ti p
nos: ego. ſ. pphetis ⁊ aplis. a qð ī abſcōdito dicit: foris mūdo.
i bi: qꝛ qð ſcim⁹ loq̄mur: ⁊ qð vi
dim⁹ teſtamur ⁊ teſtioniū nr̄m
a .i. teſtimonio nr̄o vos carnales nō creditis. b .i. ſi terreni coꝛpis ſolutionē ⁊ reſurrectionē nō creditis: q̄d q̄rꝭ capiti myſteri a ſpūal' natiuitat'
k nō accipitꝭ. Si terrena dixi vo q
bis ⁊ nō creditꝭ: quomō ſi dixe r
a quaſi tamē dicā celeſtia.
l ro vobis celeſtia credetꝭ? †Et nē s†

verbo incarnato q̄ ē fili⁹ dei naturalis inq̄ʒtū ī hac generatiōe eſt aliq̄d ſenſibile coꝛrñdēs carni. ſ. aq̄: ⁊ aliq̄d īuiſibile coꝛrñdēs ꝟbo. ſ. gr̄a. vñ ſeq̄t: a ·Q̄ð natū ē ex carne. ſ. ſm ꝟtutē carnal' generatiōis. b ·Caro ē. i. cōſtituit ī vita carnali tm̄. c ·Et qð na. ē ex ſpū. mō pdicto. d ·Spūs ē. i. cōſtituit ī vita ſpūali. et ita cōcludit: e ·Nō mireris. i. nō debes āmirari. f ·Quia dixi ti. opoꝛ. vos denuo naſ. qꝛ nō loquoꝛ ð generatiōe carnali de q̄ tu arguis: ſʒ de ſpūali. g ·Spūs vbi vult. h̄ ſaluatoꝛ ad pdicta adducit ſenſibile exēplū ſm Chryſo. q̄ h̄ exponit de vēto materiali: cui⁹ pncipiū ignoꝛat ⁊ ſilr̄ finis vbi terminat ⁊ tñ ſon⁹ ei⁹ pcipit: Sic mō ē ī generatiōe ſpūali: qꝛ ſcrūſſpūs q̄ ē pncipiū hui⁹ generatiōis: ⁊ ſilr̄ beatitudo eterna q̄ ē ei⁹ finis a nob̄ nō pcipiūt ſʒ credūt tm̄. Aq̄ aūt exterioꝛ ⁊ foꝛma ꝟboꝝ pcipiūt p ſenſū. ⁊ h̄ ē qð ðr: Spūs. i. vēt⁹. h ·Ubi vult ſpi. i. flat. Si aūt arguat ꝯ h̄ ſicut arguit Aug⁹. ꝙ vēt⁹ material' nō habet volūtatē nec a ſe mouet: ppt qð dicit Aug⁹. ꝙ h̄ ꝟbū de ſpūſācto intelligit: pōt dici ſuſtinēdo dictū Chryſ. ꝙ volūtas ī ſcripturꝭ aliq̄ñ accipit p inclinatiōe naturali: ⁊ h̄ mō accipit hic. i ·Et vocē ei⁹ au. ſenſibiliter pcipiēdo. k ·Sʒ neſcis vñ ⁊c̄. Si aūt arguat ꝯ h̄ vt arguit Aug. ꝙ oēs nouerūt ventū venire ab auſtro vel ab aq̄lone: ⁊ iō vadit ī partē oppoſitā. pōt dici ꝙ h̄ ē veꝝ tm̄ ī generali: ſʒ ī qua pte determinate ꝟſus auſtrū talis icipiat ventus q̄ flat ab auſtro: vel vbi terminet oīno ignoꝛat. l ·Sic ē oīs q̄ na. ⁊c̄. qꝛ ſicut dictū ē ī tali generatione ē aliq̄d occultū ⁊ aliq̄d patēs ad ſenſuʒ. Propter argumēta pdicta q̄ tñ ſūt ſolubilia vt viſū eſt: dicit Aug⁹. ꝙ pdicta lr̄a de ſpūſctō intelligēda eſt: q̄ ī pphetꝭ ⁊ ſcripturis ſacris loquit: Uox aūt pphāꝝ ⁊ ſcptura eoꝝ ſenſu pcipit: ſʒ pncipiū hui⁹ ſcripture. ſ. ſpūſſctūs ⁊ ei⁹ finis. ſ. beatitudo celeſtis nobis occultant ⁊ ſola fide tenēt: et iſta expoſitio videt rōnabilioꝛ: qꝛ nicodem⁹ erat in ſcripturis ſāctis īſtruct⁹: ⁊ iō videt magis ꝙ ſaluatoꝛ ſibi dederit exēplū de talib⁹ q̄ʒ de vēto materiali: ⁊ tūc ē plana lr̄a. Spūs vbi vult ſpirat: qꝛ nō inſpirat hoīes ex naturali neceſſitate ſʒ ex mera liberalitate. Et vocē ei⁹ audis. in ſcripturis pphetaꝝ q̄ legūt in ſynagogis iudeoꝝ. Sʒ neſcis vñ veniat aut q̄ vadat: qꝛ pncipiū īſpirās ⁊ finis vltim⁹ hui⁹ īſpiratiōis ſibi occultāt: vt dictū eſt. Sic eſt oīs ⁊c̄. exponat ſicut. ſ. m ·Rñdit nicodem⁹. h̄ ꝯñr ſaluatoꝛ oñdit cām efficatie q̄ ē in ſpūali generatione. Et diuidit ī duas: qꝛ primo circa h̄ ponit nicodemi interrogatio. ſcðo xp̄i rñſio. ibi: Rñdit ieſus. Circa primū ſciēdū ꝙ ꝯſuetudo q̄dā natura ē vt dicit phus libro de memo. ⁊ re. Et qꝛ iſte nicodem⁹ erat aſſuet⁹ legi moſaice q̄ pmittit carnalia: iō nō potuit cape ſpūalia: ppt qð q̄rit vlteri⁹ circa pdicta dicēs: Quō poſſūt hec fieri? n ·Rñdit ieſus. hic ponit xp̄i rñſio. Et diuidit ī duas: qꝛ pmo rephēdit nicodemi tarditatē. ſcðo oñdit baptiſmal' efficatie cāʒ. ibi: Et nemo aſcēdit. Arguit aūt tarditatē nicodemi ad ītelligēdū ⁊ credēdū pdicta ex trib⁹. pmo ex cōditione audiētꝭ q̄ erat doctoꝛ ⁊ perit⁹ ī lege: ⁊ p ꝯñs deberet talia cognoſcere. ⁊ h̄ ē qð ðr: o ·Tu es ma. in iſrl': ⁊ hec ignoꝛas? Sʒ poſſet aliq̄s dicere ꝙ nō erat mirū ſi talia ignoꝛabat: qꝛ nō ptinebāt ad vet⁹ teſtamentū ī quo erat inſtruct⁹. Dicēdū ꝙ ī lege moyſi figuratiue cōtinebat baptiſmus ſm ꝙ dicit apl's. j. Coꝛ. x. Oēs ī moyſe baptiʒati ſūt ī nube ⁊ ī mari: qꝛ ī vtroꝗ fuit baptiſm⁹ figurat⁹. Legis aūt doctores debebāt ſcire figuras ei⁹ lʒ ad h̄ nō teneret vulgus. Itē ī pphetꝭ q̄s frequēter legerat exp̄mit baptiſm⁹: Ezech. xxxvi. Et effundā ſup vos aquā mūdā ⁊ mūdabimini ab oīb⁹ inquinamentis veſtris ⁊c̄. Itē Zach. xiij. In die illa erit fons patēs domui dauid ⁊ habitātib⁹ hierl'm ī ablutionē pctōꝛis ⁊ mēſtruate. ſcðo arguit tarditatem nicodemi ex cōditione dicētꝭ pdicta: qꝛ xp̄s dicebat ea q̄ certitudinalit ſciebat: iō cito debebat acq̄eſcere: ⁊ maxīe qꝛ ei⁹ doctrinā ꝯfeſſus fuerat a deo datā: ⁊ h̄ ē qð ðr h̄. o ·Amen amē dico tibi: qꝛ qð ſci. lo. ⁊ qð vi. teſtamur. Chriſt⁹ enī ſm diuinitatē habet eādē ſciētiā cū patre: in humana etiā natura cognoſcit oīa q̄ cognoſcit de⁹ noticia viſionis. iō dicit: Q̄ð vidim⁹ teſtamur: ⁊ teſtimoniū noſtrū nō accipitis: qꝛ pauci iudeoꝝ cōpatiue crediderūt xp̄o. iſte etiā nicodem⁹ erat ad capiendū q̄ dicebat tardus. tertio arguit eū de cōditione materie de q̄ erat ſermo q̄ eſt facilis ad intelligendū reſpectu emanationis verbi a patre ⁊ ſpūſſancti ab vtroꝗ: ⁊ maxime qꝛ ī lege ī qua iſte erat exercitatus p ablutiones aliq̄s amouebant immūdicie alique: ⁊ ideo de facili deberet capere qualiter p ablutionē aque exteri⁹ ⁊ virtutē diuinā interi⁹ fit ablutio aīe: ⁊ hoc eſt qð ðr: q ·Si terrena dixi vobis ⁊ nō creditis. Regeneratio ſpūalis terrena pōt dici inq̄ʒtum efficit ī terra ⁊ ſub elemento ſenſibili. ſ. aqua. Uel dicit terrena: qꝛ ad hoc induxerat exemplū ſenſibile de vento flante in terra ſm expoſitionē Chryſoſ. pdictā. r ·Quō ſi dixero vobis celeſtia credet'. Celeſtia hic vocat emanationem perſonarum in diuinis que eſt valde ardua et de difficili valde intelligibilis. s ·Et nemo aſcendit in celum. Reprehenſa eius tarditate ſaluatoꝛ procedit ad reddendum cauſam efficacie que eſt in ſpirituali generatione. Et

diuidit

† De renū. c. inſi ·ſ· verum.

B

† Eph. 4. b

❡ diligēter his q̄ audiuit attendit: inſtruit adhuc de celeſtib⁹ ⁊ terrenis. Celeſtis eſt ei⁹ aſcēſio ad vitā: Terrena ei⁹ exaltatio ī cruce ad mortē: q̄ſi intellige celeſtia q̄ nō carnales ⁊ idē itellige d̄ aſcēſione. Renati enī ſpūaliter aſcēdēt in celū: ſꝫ nō niſi ſint mēbra coherētia illi q̄ in vna pſona eſt hō ⁊ dei filius: vt ſciat iſte nullū ex ſe p xp̄m poſſe aſcendere. Et iō non dicit hoīes aſcēdere: ſed filiuꝫ hoīs totū cū corpe qui ſm deitatē deſcendit de celo: ⁊ eſt in celo nō ſm ꝙ ē homo. Et quia hec aſcēſio nō pōt eſſe niſi redemptis p paſſionē. iō ſbdit:

a ❛Niſi q̄ deſcen. Hoc ptinet ad ſecūdā natiuitatem in ſpū: qꝛ nemo in chriſto ad patrem aſcendit niſi q̄ ex ſpiritu naſcit̃. Nemo ſaluat̃ p mortē chriſti niſi q̄ ex ſpiritu naſcit̃. Nemo naſcit̃ ex ſpū niſi ī morte xp̄i. Et cū dicit fili⁹ hominis: dat nobis certitudinē aſcendendi cū filio hominū ſimus.

b ❛Et ſicut moyſes ꝛc. Supponit d̄ morte ſua q̄ eſt origo ⁊ cā habendi p̄dicta in cuius fide eū inſtruit: ⁊ qꝛ carnalis erat ⁊ not⁹ ī lege: iō quādā legis ptē adducit: quā oñdit eē figurā ⁊ mortis ſue ſignificatiuā vt etiā ſic pateat de alijs ptib⁹ leg̃ ꝙ ſint ī figura. Et qꝛ mors it̃ itelligit̃ p ſerpētē: ⁊ xp̄s mortu⁹ ſerpēs d̄r: quē q̄ fide intuet̃: liberat̃ ſic̃ intuitu illi⁹ ī figura ab ignit̃ ſerpētib⁹ liberāt̃ q̄ ſignificāt īcētiua vitioꝝ.

c ❛Ita exal. Magiſtrū leg̃ ad ſignificatione leg̃ iuitat: ⁊ qꝛ dixerat d̄ filio hoīs: ne h̄ ſolū putet nicodem⁹: ſubdit eūdē etiā eē filiū dei. d. Sic enī deus.

d ❛Sic ei ꝛc. Aperit cām hūane ſalut̃. ſ. dilectionē dei pr̄is: ex q̄ oīs reſtauratio ē p filiū ſuū in ſpūſctō.

e ❛Mūdū. Coſmos grece qd̄ latine mūd⁹ iterptat̃: ornat⁹ d̄r. Per mūdū igit̃ hūana natura ſignificat̃: nō ꝙ ſm corp⁹ ex q̄ttuor elemēt̃ cōſtet: ſꝫ qꝛ ſm aīam adeo ē ornata ⁊ ad imaginem dei ē facta: quā ad h̄ diligit de⁹ vt eā eternā faciat.

f ❛Vt filiū. Ecce idē dicit de filio dei qd̄. d̄. de filio hoīs: vt p quē ī deitate cōditi ſum⁹: p eūdē ī hoīe reſtauremur.

g ❛Vt iudi. Nōdū apparuit iudiciū: ſed iā factū eſt iudiciū. Nouit dn̄s q̄ ſunt ei⁹. Nihil enī aliud eſt iudiciū. i. eterna dānatio: q̄ꝫ nō cognoſcere ⁊ nō credere ī filium dei: ſicut nihil aliud eſt beatitudo et vita: niſi credere ⁊ cognoſcere filiū dei. vñ dicit̃ Hec ē vita eterna: vt cognoſcāt te ſolū deum verū ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū.

h ❛Sed vt ſaluet̃ ꝛc. Ex eo ſaluat̃ homo non iudicatur. ſed ſi iudicat̃ ex ſe: habuit: quia non credidit.

Marginal notes: †De pe. di. 4. bndict⁹ deus. — Nu. 21. c — 2. Timo. 2. c — Jo. 17. a

❡ Hoc eſt

ſ ſm ꝙ hō. — a ſ ſm ꝙ deus.

a mo aſcēdit ī celū niſi q̄ deſcēdit d̄

a ſ qꝛ ⁊ idē eſt fili⁹ dei. — b ſ ſm ꝙ deus.

b celo filius hoīs q̇ ē in celo.† Et — a, b+

ſ quaſi hoc modo illud fiet. ſ. p mortē xp̄i.

ſicut moyſes exaltauit ſerpentē ī

ſ in cruce.

c deſerto: ita exaltari oportet filiū

ſ . i. vera fide intuetur in ipſum.

hoīs: vt oīs q̄ credit in ipō nō pe — c

ſ h̄ p filiū hoīs: qꝛ idē ē fili⁹ dei: ex dilectiōe dei ad h̄ miſſus: ſic enī. d. ꝛc. — ſ . i. humanā naturā.

d reat: ſꝫ habeat vitā eternā† Sic ei — d+

e f dilexit deus mundū vt filiū ſuū

ſ . i. in mortē vt oīs aſpiciēs in eius morte nō pereat: ſed habeat vitā eternā.

vnigenitū daret: vt oīs qui credit in eum nō pereat: ſed habeat — e, f

ſ vere ſalus p filiū dei: non enī alia cā venit niſi vt ſaluet: nō vt iudicet. i. damnet.

vitā eternā. Nō enim miſit deus — g+

ſ in humanā naturā.

g filium ſuū in mūdum vt iudicet

ſ vnde ſaluatoꝛ mūdi dicit̃.

h mundū: ſed vt ſaluet̃ mundus p — h

ſ qꝛ p fidē dimittunt̃ pctā p q̄bus damnaret̃.

ipſuꝫ.† Qui credit in eū non iudicatur. Qui aūt nō credit iam iu — i, k

ſ ne dicā iudicabit̃. — ſ cur.

dicatus eſt: qui nō credit in noīe — l

diuidit̃ in duas: qꝛ primo facit qd̄ dictū eſt. ſcd̄o manifeſtat ꝓpoſitū. ibi: Sic de⁹ dilexit. prima in duas ſm duplicē cām quā aſſignat. ſcd̄a ponit̃. ibi: Et ſicut moyſes. Circa primū ſciēdū ꝙ cauſa principalis efficacie baptiſmalis eſt myſteriū incarnationis p quā fili⁹ dei vniuit ſibi humanā naturā in mūdū deſcēdēdo. Naturale eſt aūt ꝙ quelibet res ad locū ſue originis reuertat̃: ideo verbū incarnatum ad patrē redire pōt aſcēdēdo: ⁊ qꝛ p generationē ſpūalē hoīes efficiunt̃ mēbra ei⁹ ⁊ ipſi vniunt̃: ⁊ p cōſequēs cū ipſo ad celeſtia trahunt̃ virtute verbi incarnati. Sic ſoluta eſt queſtio Nicodemi qua querebat quō poſſūt hec fieri. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit̃: Et nemo aſcēdit in celū niſi q̄ deſcendit de celo: qꝛ ſicut dictū eſt hoīes nō aſcēdunt illuc niſi inq̄ꝫtū efficiūt̃ mēbra verbi incarnati: ⁊ qꝛ verbū non deſcēdit de celo p motū localē celum dimittēdo: ſed carnē de nouo ſibi vniendo: ideo ad hoc denotādū ſubdit̃: † Nu. 21. c

a ❛Filius hoīs q̄ eſt in celo. Ex hoc loco Valētin⁹ accepit occaſionē errādi. d. ꝙ dei fili⁹ corpus celeſte attulit: et p virginē trāſijt nihil de ea aſſumēdo. hoc aūt ptꝫ erroneum et euangelio cōtrariū: qꝛ hoc mō xp̄s nō eſſet fili⁹ virginis. Itēꝫ chriſtus nō eſſet hō: qꝛ corpus celeſte non pōt informari ab anima cū ſit forma corporis phyſici organici: ſm ꝙ dicit ph̄us. ij. de anima qd̄ nō pōt cōpetere corpori celeſti. † 1. Jo. 4. b

b ❛Et ſicut moyſes. Hic ponit̃ ſecūda cauſa efficacie baptiſmalis: q̄ eſt meritū paſſiōis xp̄i: quod ī baptiſmo operat̃: ⁊ hoc tangit̃. cū ſubdit̃: Et ſicut exaltauit moyſes ſerpētem in deſerto: ita exaltari oportet filiū hominis. de hoc ſerpēte habet̃ Nume. xxi. ⁊ fuit figura paſſionis chriſti: qꝛ habuit ſimilitudinē veneni inq̄ꝫtum dicebat̃ ſerpens: fuit tñ ſine veneno: qꝛ eneus: ſic xp̄s habuit ſilitudinē pctī ex carne paſſibili: fuit tñ oīno ſine peccato: ⁊ ideo ſi aſpectus illius ſerpētis enei ſaluauit a corporali morte: multoforti⁹ fides xp̄i crucifixi ſaluat a morte ſpirituali: ⁊ reſtituit hoīem vite eterne. iō ſequit̃:

c ❛Vt oīs q̄ credit ī ipſo nō pereat ſed habeat vitā eternā. Notandū etiā ꝙ xp̄i crucifixio dicit̃ exaltatio: qꝛ ei⁹ corpus fuit exaltatū in cruce: ſicut vexillū in aere: ad debellādū aereas ptātes: ſm illud Heb. xij. Curram⁹ ad ꝓpoſitum nobis certamē aſpiciētes in auctorē fidei ꝛc. ⁊ qꝛ p paſſionem meruit exaltationē ſm ꝙ d̄r Phil. ij. Humiliauit ſe metipm̄ fact⁹ obediēs vſq3 ad mortē: mortē aūt crucis: ppter qd̄ ⁊ de⁹ exaltauit illū.

d ❛Sic eni̇ de⁹. Hic ꝯſequēter manifeſtat cauſā p̄dictā. ⁊ diuidit̃ in duas: qꝛ primo oſtēdit ꝓpoſitū. ſcd̄o remouet quoddā dubiū. ibi: Nō ei. Superi⁹ dixerat ꝙ efficacia baptiſmalis ꝓuenit ex myſterio incarnatōis. iō declarat q̄liter iſta incarnatio ſit facta. dicēs: ꝙ nō eſt facta ex hūano merito: nec ex neceſſitate: ſꝫ gratuita dilectiōe dei ad nos. ⁊ h̄ eſt qd̄ dicit: Sic ei de⁹ dilexit mūdū vt filiū ſuū vnigenitū daret: q̄ eſt bonū infinitū. Ex quo apparet maxima dei dilectio: qꝛ diligere ē velle alicui bonū: ipē aūt voluit nobis volūtate efficaci bonū infinitū: qꝛ dedit nobis filiū ſuuꝫ.

e ❛Vt oīs q̄ credit ꝛc. Ex hoc etiā errauerūt aliqui heretici dicētes ꝙ credētes nō dānabūt̃: etiā ſi moriant̃ in peccato mortali: ⁊ ꝯfirmāt dictū ſuū p verbū apl̄i. j. Cor. iij. Fundamētū eni̇ aliud nemo pōt ponere ꝛc. et ſequit̃: Si cuius opus arſerit detrimētū patiet̃: ipſe aūt ſaluus erit: ſic tñ quaſi p ignē: p fundamētū eni̇ iſtud intelligit̃ fides: ⁊ iō ſi ſup hoc fūdamētū ponant̃ opa cōbuſtiōe digna ꝓpter talia hō punietur ad tēpus: tñ finaliter ſaluabit̃: Sꝫ hoc eſt erroneū: ⁊ improbat̃ p dictū apl̄i ad Gal. v. Manifeſta ſūt opa carnis q̄ ſunt fornicatio imūdicia impudicitia ꝛc. ſequit̃: Qui talia agūt regnū dei nō cōſequent̃. Ex quo ptꝫ ꝙ nō ſolum dānant̃ aliqui ꝓpter infidelitatē: ſed etiā ꝓpter alia peccata mortalia. Et ideo dicēdū ꝙ ſaluatoꝛ nō accipit hic fidē tm̄ p habitu fidei informis: ſed fidei formate p charitatē: ⁊ certū eſt ꝙ talis ſaluabit̃: ⁊ ad hoc denotandū dicit: Vt omnis qui credit in eū. ſ. tendendo in eū per charitatē.

f ❛Non pereat. Ad dictū apoſtoli p̄alligatū in cōtrariū: dicendū ꝙ loquit̃ de peccatis venialibus: ſm ꝙ exponunt doctores: ⁊ ego tūc plenius dicam: ſi contingat me ſup illū locū ſcribere. p peccatis aūt venialib⁹ fideles tpaliter punient̃ igne purgatorij: tñ finaliter ſaluantur.

g ❛Nō eni̇ miſit. Hic remouet quoddā dubiū: ⁊ diuidit̃ in duas: qꝛ primo facit qd̄ dictū eſt. ſecūdo declarat quoddā dictū ibidē. ibi: Hoc autē eſt iudiciū. Circa primū ſciendū ꝙ alique ſcripture loquēdo de ſecūdo aduētu chriſti in mūdum dicunt ipſū venire ad iudicandū: ⁊ ideo ne aliqui credāt ꝙ hoc debeat fieri in primo eius aduentu. hoc remouet dicens: Nō eni̇ miſit ꝛc. vt iudicet mundū ſcꝫ in primo ſuo aduentu. tūc eni̇ nō venit iudicare ſed magis iudicari ꝓ mundi ſalute. ideo ſequit̃:

h ❛Sed vt ſal. mū. p ipm̄. ⁊ ꝓbat cōſequēter hoc dictū: qꝛ in primo ei⁹ aduētu aliqui credebant ei: ⁊ aliq̄ nō credebāt ei. ⁊ eſt diuiſio p immediata: cū inter cōtradictoria nō ſit mediū: ſed nō venit ad iudicādū nō credētes: nec credentes: vt ſtatim patebit. ergo ꝛc. ⁊ hoc eſt qd̄ ſequit̃:

i ❛Qui credit in eū nō iudicat̃. i. nō habet cauſam vnde cōdemnet̃.

k ❛Qui autē nō credit iā iudicat⁹ eſt. i. habet in ſe cauſam manifeſtā ſue cōdemnationis: ſicut ille d̄r mortu⁹ q̄ iam habet in ſe cauſam manifeſtā mortis. ⁊ hoc ē qd̄ ſubdit̃:

l ❛Qui nō cre. in no. vni. filij dei. q̄ venit ꝓ ſalute mūdi. verūtamē cauſa hui⁹ dānationis dabit̃ executioni in ſcd̄o aduētu xp̄i.

Hoc eſt

a Hoc ē iudi. Cur q̄ nō credit iudicat᷑? Quia lux venit q̄ excitat hoīes ⁊ ammonet cognoscere sua mala ī q̄bus oēs sūt: sed alij oderūt ammonentē lucē ⁊ fugiūt ne arguant᷑ eoꝝ mala q̄ diligūt. Alij āmoniti ꝑ lucē accusant sua mala q̄d ē facere v̄itatē ⁊ sic illuminant᷑.
b Erāt ei eoꝝ. Qui ē ī tenebris ⁊ diligit lucē nō est malꝰ: s̄ ille ō malus ⁊ opa eiꝰ mala q̄ postq̄ꝫ lux vēit: odit lucē ⁊ diligit mala. Et h̄ est qd̄ dicit: Erāt ei opa eoꝝ mala. Opa. i. īpietas ⁊ īcredulitas ⁊ odiū eterne lucis et nolle eā aspicere: s̄ velle ī tenebris petōꝝum remanere. c Qui aūt fa. Ostēso q̄ iusticia dānet᷑ q̄ nō credit: ostēdit q̄ iusticia saluetur q̄ credit. Qui autē fa. ve. i. cui displicēt mala sua ⁊ accusat nō sibi ignoscit n̄ sibi parcit: s̄ venit ad lucē. Et incipit agere cū deo q̄ mala accusat: q̄ꝛ initiū boni ē accusatio mali: ꝫ opa eiꝰ. hec. s. ꝙ se accusat sicut deꝰ accusat manifestat: q̄ꝛ ī deo sūt facta. nisi eī̄ dei lux ī bi luceret: sibi n̄ displiceret. d Post hec. Nō ɔtinuo post disputationē cū nicodemo q̄ facta ē in hierosolymis: s̄ pacto spacio tēporis de galilea ī iudeam redijt. e In iudeam. Moralit᷑ vbi ē cōfessio petōꝝ vl̄ diuiaꝝ laudū: illuc venit iesus ⁊ discipuli eiꝰ. i. doctrīa ⁊ illumīatio eiꝰ: vbi morat᷑ purgādo a delictis. vñ sequit᷑: et ibi morabat᷑ ⁊ baptiçabat.

Moralit᷑

f Et baptiçabat. Quārū cathecuminis nōdū baptiçat᷑ ꝓdest doctrina fidei: tñ ꝓfuit baptisma iohānis añ baptisma xp̄i. q̄ꝛ sic̄ ille p̄dicabat penitētiā ⁊ baptismū xp̄i p̄nūciabat ⁊ etiā ī cognitionē v̄itat᷑: q̄ mūdo apparuit attrahebat: sic ministri eccl̄ie p̄rio crudiūt veniētes ad fidē: post petā eoꝝ redarguūt: deinde remissionē ī baptismo xp̄i ꝓmittūt: ⁊ sic ī dilectionē ⁊ cognitionē v̄itat᷑ attrahūt. g Erat āt. xp̄o iā baptiçāte adhuc baptiçat iohēs: q̄ꝛ adhuc ꝑmanet vmbra. Nec debet p̄cursoꝛ cessare donec manifestet᷑ veritas. Mystice: nōdū erat ɔsūmatio lr̄e leg᷑. h In en. Ennos hebraice aq̄ latine: vñ q̄si nois īterp̄tationē apiēs s̄bdit: q̄ꝛ aq̄ multe. e. i. i Iuxta sa. Salim oppidū ē vltra iordanē situ̅: vbi olī melchisedech regnauit. k Nōdū ei. Ecce apte notat facta xp̄i añ iohēm īcarceratū q̄ alij p̄terierūt: īcipientes ab his q̄ facta sūt pꝰ iohēꝫ missū ī carcerē q̄n cessāte baptismo p̄cursor᷑ apte īcepit baptismꝰ xp̄i. l Facta est. Dum iohēs p̄dicat ⁊ schola eiꝰ durat: xp̄s latēt᷑ p̄dicat ⁊ opat᷑: s̄ palā baptiçat vt oriat᷑ q̄stio d̄ baptismo iohis et d̄ baptismo xp̄i ⁊ illa soluat᷑ testionijs iohis. m Et ve. Volentes accusare xp̄m quē paulo añ viderāt a iohe baptiçatū.

Mystice

a in quo solo est salus: nō habet multos filios deus ꝑ quos saluet. b cā dānationis.
a vnigeniti filij dei. Hoc ē aūt iudi a†
verbū in carnē. a hoc ē ius dānatiōis.
ciū: q̄ꝛ lux venit ī mūdū: ⁊ dilexe b† c
carnales. petā que habebant. d
rūt hoīes magis tenebras q̄ꝫ lu
quare. petā arguētē. q̄ ex se. cur ideo.
b cem. Erant enim opa eoꝝ mala. e
q̄ ē ī inētiōe mali ⁊ cui placet malū. q̄ apit
Ois eni qui male agit odit lucē: f
mala. nō cōiūgit luci: sed fugit eam.
⁊ nō venit ad lucē: vt nō arguan g h
mala q̄ diligit. bona opa q̄ veritas iubet.
c tur opa eiꝰ. Qui aūt facit verita i
tē venit ad lucē vt manifestent᷑ k l
a s. pasca ⁊ ea q̄ hic narrauit facta.
d opa eiꝰ: q̄ꝛ ī deo sunt facta. Post m n†
e hec venit iesus ⁊ discipuli eiꝰ in
significat cōfitētes: quos visitat xp̄s.
terrā iudeam: et illic demorabat᷑ o
.i. discipul᷑ vl̄ credētibꝰ ī eū iudeis. ꝑ aplos.
f g cū eis ⁊ baptiçabat. † Erat aūt ⁊ p
a suo baptismo nō eo quo baptizatꝰ est: illud eī subijt vt esset via ⁊ p̄paratio suo baptismo.
p̄currēs ⁊ p̄parās baptismo christi.
h i iohānes baptiçās ī ennon iuxta
est ciuitas.
salim: q̄ꝛ aque multe erāt illic: et q r
a Mystice: Nōdū erat cōsūmatio littere legis: sꝫ dū pendens in cruce dixit: Cōsūmatū est.
k veniebāt ⁊ baptiçabant᷑. † Nōn s
dū eni missus fuerat iohānes in
a defendentibꝰ baptismū magistri et putātibꝰ iohannē maiorē christo.
l carcerē. Facta ē aūt q̄stio ex disci t†
a dicētibꝰ meliorē baptismū xp̄i ad quē iohannes inuitabat hoīes nō iesus ad iohānē.
pulis iohānis cū iudeis de puri v x
vt solueret hanc questionē.
m ficatione. Et venerūt ad iohānē y

a Hoc est aūt iudiciū. hic declarat suū dictū: videlicet ꝙ nō credētes ī filium dei iā habēt ī se cām manifestā sue dānatiōis: q̄ꝛ sūt extra fidē saluatoris sine q̄ nullus vnq̄ꝫ potuit saluari. ⁊ h̄ est qd̄ ō: Hoc ē aūt iudiciū. i. cā cōdemnatiōis. b Quia lux. i. xp̄s q̄ ē lux vera. vt dictū ē. j. ca. c Venit in mū. carnē assumēdo: ⁊ ī ea apparēs salutē hūani generis opando. d Et dile. ho. ma. te. q̄ꝫ lucē. tenebras infidelitatis p̄eligēdo. ⁊ subdit cām: e Erāt ei opa eoꝝ mala. Ad cuiꝰ itellectū sciēdū ꝙ legisperiti aliquā noticiā de xp̄o habuerūt cognoscētes ip̄m eē vere xp̄m: vt pleniꝰ declaraui Matth. xxi. sup illū locū: Dixerūt agricole: hic est heres: verūtñ q̄ꝛ arguebat eoꝝ vitia: moti fuerūt ɔ eū iuidia excecāte illā cognitionē quā de eo habebāt: q̄ꝛ passio p̄ns ⁊ fort᷑ ꝑuertit iudiciū rōnis: sicut pꝫ ī cōtinēte: q̄ p̄nte passione iudicat eē fornicādū: tñ extra passionē positꝰ iudicat ɔ̄riū. vt ō. vij. Ethi. sic iudei odio ⁊ iuidia moti ꝑsecuti sūt xp̄m: ⁊ ponit ad h̄ saluatoꝛ exēplū. d. f Ois ei q̄ ⁊c. sic̄ pꝫ d̄ adultero ⁊ de fure. ⁊ sic de alijs. g Et nō ve. ad lu. i. nō facit sua malefacta ī palā. h Vt nō ar. opa eiꝰ. i. nō puniāt᷑ ꝑ iusticiā secularē. i Qui aūt fa. ve. i. opa cōformia volūtati diuine: q̄ ē idē qd̄ veritas prima. k Venit ad lu. i. in palā vel ad xp̄m q̄ ē lux vera. l Vt ma. opa eiꝰ. nō ad ꝓpriaꝫ laudē: sꝫ ad dei gl̄iaꝫ ⁊ p̄rimi edificationē. m Quia ī deo sūt fa. i. virtute dei: sine cuiꝰ virtute opꝰ meritoriū non pōt fieri. n Post hec ve. Hic ɔ̄sr̄ ponit᷑ distinctio īter baptismū xp̄i ⁊ baptismū iohis. ⁊ diuidit᷑ ī tres: q̄ꝛ p̄rio vterq̄ꝫ baptismꝰ describit᷑. scd̄o ex h̄ q̄stio oritur ibi: Facta ē ꝫ q̄stio. tertio soluit᷑. ibi: Et rñdit iohānes. Pria ī duas: q̄ꝛ p̄mo ponit᷑ baptismꝰ xp̄i. secūdo ponit᷑ baptismꝰ iohis. ibi: Erat aūt iohēs. In p̄ma pte ō sic: Post hec venit iesus ⁊ discipuli eiꝰ. Ex p̄dict᷑ pꝫ ꝙ iesus loq̄bat᷑ cū Nicodemo ī hierl̄m q̄ ē metropol᷑ ī iudea. Quō ꝫ ō h̄ imediate post locutionē xp̄i cū nicodemo: Post h̄ venit iesus ⁊ di. eiꝰ ī terrā iudeā ⁊c. q̄ꝛ erat ibi: vt videt᷑. Ad h̄ rñdet Bed. ꝙ li post h̄ nō itelligit᷑ imediate respectu p̄cedētiū: s̄ ī ꝓcessu tp̄is post istructionē Nicodemi venit ī galileā: ⁊ iteꝝ reuersus ē ī iudeā. Alit᷑ etiā pōt dici vt imediate cōiūgat᷑ lr̄e p̄ce. Post hec venit ih̄s ⁊ di. eiꝰ ī t̄rā iudeā. q. d. post istructionē nicodemi in hierl̄m venit ad alia loca iudee: q̄ꝛ non tñ debebat docere ī ciuitate metropoli: s̄ etiā in alijs. ⁊ ad h̄ denotādū ō: In terrā iudeā. tūc eī d̄ hierl̄m venit versus iordanē vbi hoīes ɔgregabant᷑ ad baptismū: vt sic īcipet baptiçare s̄m ꝙ iohēs d̄ eo p̄dixerat: vt. s̄. dictū ē. iō subdit᷑: o Et illic mo. ⁊c. s̄ ɔ̄riū videt᷑ . j. se. ca. vbi ō ꝙ iesus n̄ baptiçabat: s̄ tñ discipuli eiꝰ. Dicēdū ꝙ ipe p̄mo baptiçauit discipulos suos: vt h̄ ō: postea soli discipuli baptiçabāt: xp̄o circa altiora docēda occupato: ⁊ sic nō ē ɔtradictio. de h̄ tñ baptismate pleniꝰ dicet᷑ ī fi. huiꝰ ca. p Erat aūt et io. Hic ɔ̄sr̄ ponit baptismū iohānis. d. Erat aūt ⁊ iohā. bap. ī ennon iuxta Salim: qd̄ ē oppidū iuxta iordanē: ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ alio noīe vocat᷑ salē: ⁊ ē locꝰ vbi regnauit melchisedech vt hr̄ Gen. xiiij. s̄ h̄ est falsū: q̄ꝛ salē vbi regnauit melchisedech idē est qd̄ hierusalē: q̄ꝛ ip̄am edificauit melchisedech. vt dicit Isid. li. xv. Ethymol᷑. ⁊ p̄rio dicta ē salē. i. pacifica ex cōditiōe reg᷑ q̄ regnuit in pace: postea dicta est hierl̄z a tp̄e q̄ abraā voluit ibi offerre isaac filiū suum: q̄ꝛ locū istū appellauit dn̄s videt: vt hr̄ Gen. xxij. ⁊ iō hierl̄m interp̄tat᷑ visio pacis: q̄ꝛ cū prima interp̄tatione addita est visio. Subdit᷑ aūt cā quare iohānes baptiçabat iuxta salim cū ō: q Quia aque mul. erāt illic. ē etiā īterp̄tatio eius qd̄ dicit᷑ in ennon. Ennos eī hebraice dicit᷑ aqua. r Et veniebāt hoīes et baptiçabātur. Sed videt᷑ ꝙ baptismꝰ iohānis statim debuit cessare baptiçato xp̄o. cū ad ip̄m manifestandū ordinaret᷑. vt. s̄. dictū est. Dicendū ꝙ nō statim cessauit: ne crederet᷑ totaliter reprobādus: sicut baptismata q̄bꝰ pharisei vtebāt᷑: vt ō Marci. vij. ca. Iterū q̄ꝛ sicut añ baptismū christi iohānes baptiçabat in noīe xp̄i vēturi: sic post baptismū xp̄i illos quos baptiçabat ad xp̄m mittebat plenius instruēdos: ⁊ sic cōfirmabat suū testimoniū de xp̄o.
s Nōdū eī̄ missus fuerat iohānes in carcerē: hoc addit᷑ ad ostendēdū ꝙ texit historiā quā alij euāgeliste dimiserāt īcipiētes describere facta xp̄i post īcarcerationē iohānis. t Facta est aūt. Hic ex p̄dictis mouet᷑ questio: q̄ꝛ discipuli iohānis çelātes ꝓ magistro suo voluerūt p̄ferre baptismū suū baptismo christi: ⁊ hoc est qd̄ ō: Facta est aūt questio ex dis. iohānis: indiscrete ꝓ magistro suo çelātibꝰ. v Cū iudeis. i. xp̄i discipulis: ⁊ alijs ad baptismū xp̄i venientibꝰ. x De purificatione. i. de baptismo: q̄ꝛ isti dicebāt baptismū christi meliorē: q̄ꝛ christus illos quos baptiçabat nō mittebat ad iohannē. y Et venerūt ad iohannē. moti çelo indiscreto.

† Mat. 3. b Luc. 3. a

† Mat. 4. b Mar. 1. c

Et dixerūt

a Rūdit io. Qui vltra ꝯſuetudinē hūane nature ſū nat⁹ ex parētib⁹ ꝓuecte etatis: putatis me eē vltra hoīes: ſꝫ ſcitote qꝛ pur⁹ ſuꝫ hō: ille de⁹: a quo habeo qcq̄d habeo. Ex me infirmitas: ex illo gr̄e ſublimitas. Putatis vt aliq̄d dicam ꝯtra meū teſtimoniū ego nō baptiço in remiſſionē peccatoꝝ ſꝫ ille.
b Nō pōt. Quaſi ego pur⁹ hō: nil habeo niſi qꝺ datū ē a deo.i.baptiçare ī penitētia nō ī remiſſionē: qꝛ nō ego xp̄s: ſꝫ ille vt ſcit᷒ me teſtatū fuiſſe vobis. iō ad illū currite. c Nō ſum xp̄s. Non ſum vnct⁹ a patre plenitudine ſpūs: ſed de plenitudine illius accepi vt illū ꝑcurrerē.
d Hoc ḡ gau. In h̄ gaudiū meū ē plenū ꝙ fact⁹ ſū amic⁹ ſpōſi: ⁊ qꝛ ſto ⁊ audio.
e Illū opoꝛ. Gaudeo ad vocē ſponſi. Ille ſpōſus creſcet.i. inuenief eē xp̄s qui putabaf ꝓpha. Ego minuar: qꝛ ei⁹ ꝓpha īueniar: q̄ xp̄s putabar. Illū opoꝛtet creſcere.i.exaltari.i. dū pctā dimittit grām dat ī quo glīa ei⁹ q̄ ī ſe ſemꝑ ē ꝑfecta: creſcit ī hoīem dū eā hō plus videt ⁊ habet. Hō minuif q̄ ante in ſe glīabaf: dūmō peccata cōfitef ⁊ accipit qꝺ ille dat. Cui rei atteſtaf paſſio vtriuſq;. Chriſt⁹ ī cruce exaltaf. Iohēs capite minuif. Atteſtaf ⁊ creatura: iohēs nat⁹ eſt decreſcētib⁹ diebus xp̄s v̄o creſcētib⁹
f Me aūt. Iohēs figura legis ē: xp̄s veritas: lex minuif: apparēte veritate.
g Qui deſurſū .i. de altitudine hūane nature an̄ pctm̄ pri mi parētis: qꝛ ꝺ illa altitudīe aſſūpſit v̄bū dei hūanā naturā: ⁊ nō aſſūpſit culpā cui⁹ aſſūpſit penā

a ſ quaſi inſtigarent in inuidiā cōtra ieſum. b ſ quaſi quē baptizaſti.
⁊ dixerūt ei: Rābbi qui erat tecū a b
ſ d.ecce agnus dei.
trās iordanē cui tu teſtioniū phi c
a ſ vā valde miramur. ſ i iudea. b ſ q̄ſi quid tibi de hac p̄ſūptione videf.
buiſti: ecce hic bāptiçat ⁊ omnēs d e
a ſ de dimiſſo q̄ cū baptizaſti.
a veniūt ad eū † Reſpōdit iohānes f
b ⁊ dixit: Nō pōt hō accipe quicq̄
ſ accepi qꝛ ego nō chriſtus.
niſi fuerit ei datum de cęlo. Ipſi g
vos mihi teſtimoniū ꝑhibetis ꝙ h
a ſ maioꝛ ergo illo: nō: ſed miſſus ante vt preco ſeruus parans viam ei.
c dixerim: ego nō ſū chriſt⁹: ſed qꝛ
a ſ quid ergo es tu: quid ille: ego amicus ſponſi qui zelo ſponſam ei: nō mihi.
miſſus ſum ante illū. Qui habet i
ſ .i. eccliam q̄ generat ⁊ virgo ꝑmanet. ſ q̄cūq;
ſponſaꝫ ſponſus eſt: amicus aūt k+
a ſ humilis nō cadit ſꝫ ſupb⁹. ſ int⁹ docērē.
ſpōſi qui ſtāt ⁊ audit eum: gau/
a ſ nō de ſe ī quo ē triſticia ſꝫ de deo. b ſ .i. teſtimoniū ei⁹ quo ꝑhibet ſe filiū dei ſpōſū eccłie
dio gaudet ꝓpter vocem ſponſi.
a ſ ita ergo ⁊ ego gaudeo ad vocē ſpōſi qꝛ ipſe me illuminat. b ſ .i. habeo grāꝫ meā: ſufficit mihi grā mea: pl⁹ mihi nō aſſumo: ne qꝺ accepi amittā
d Hoc ergo gaudiū meū implētuꝫ
ſ ⁊ ne miremini qꝛ plures baptizat q̄ ego: qꝛ.
e f eſt. Illū opoꝛtet creſcere: me aūt l+ m
ſ qꝛ chriſtus. ſ de patre ſ in mundū. ſ ideo medio creſcit.
g minui. Qui deſurſum venit ſup n+
a ſ hoīes et angelos. b ſ iohannes. ſ natus.
h omnes eſt. Qui eſt de terra: de o p q r s
ſ terren⁹ ē ex ſe. ſ et ecce terrena ſapit ⁊ dicit.
terra ē: ⁊ de terra loquif. Qui de
ſi vero diuina ex illumināre eſt. ſ hoc eſt qꝺ ante deſurſū. ſ chriſtus. ſ apud patrē.
i cęlo venit ſup oēs eſt. Et qꝺ vi/ t v
ſ a patre. ſ de deitate ſua.
dit ⁊ audiuit h̄ teſtaf: ⁊ teſtimo/ x y
ſ de populo ſiniſtre.
niū ei⁹ nemo accipit. Qui aūt ac z
ſ de populo dextre. ſ ipſe q̄ de celo deſcēdit ⁊ ſup omnes eſt.
k cepit ei⁹ teſtioniū ſignificauit: qꝛ a b
a ſ vere verax: qꝛ loq̄f v̄ba dei. ſ .i. xp̄m.
l deus verax eſt. Quē ei miſit de⁹ c

a Et dixerūt ei. ⁊ ꝓpoſuerūt q̄ttuoꝛ ex q̄bus iohānes poſſet ꝓuocari. Primū eſt p̄tēdēs excellētiā iohānis reſpectu xp̄i. qꝺ notaf cū ꝺꝛ: b Rabbi q̄ erat tecū trās iordanē. q.d. diſcipulus cū magiſtro. Scōm ē bñficiū a iohāne xp̄o impēſū. cū ſubdif: c Cui tu teſtimoniū ꝑhibuiſti. q.d. ꝑ te eſt ī auctoritate. Tertiū eſt vſurpatio officij alieni cū ſubdif: d Ecce hic baptiçat. q.d. tuū officiū vſurpat. Quartū eſt minoratio iohannis. cū ſubdif: e Et oēs veniūt ad eū. q.d. de te nō curatur. f Rūdit iohēs. Hic ponif queſtionis ſolutio. ⁊ qꝛ diſcipuli iohānis notabāt xp̄m de h̄ ꝙ officiū iohānis vſurpabat: ⁊ ꝺ h̄ ꝙ fama iohānis ꝑ h̄ decreſcebat. iō iohēs ī ſua ſolutione ſic ꝓcedit: qꝛ primo oſtēdit primū eē falſū. ſcꝺo oñdit ſcōm eſſe iuſtū. ibi: Illū opoꝛtet creſcere. Primū oſtēdit ꝑ hoc ꝙ iohēs nō baptiçabat niſi ſicut ꝑco xp̄i: ⁊ iō xp̄s baptiçās nō vſurpabat ſibi officiū iohīs: ſed magis exercebat officiuꝫ a iohāne ꝑconiçatū. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺꝛ: Rūdit iohēs ⁊ dixit: Nō pōt hō ⁊c. qꝛ oīs ptās a deo eſt: ⁊ iō ſm̄ diſtinctionē collatiōis diuine diſtinguūf officia. iohēs aūt nō accepit auctoritatē a deo baptiçādi niſi ad denūciandū xp̄m ⁊ ꝑparādū hoīes ad ſuū aduētū. ⁊ h̄ ē qꝺ ꝺꝛ: g Ipſi vos mihi teſti. ꝑhibet᷒.i. ꝑhibere debetis: qꝛ a me audiſtis. h Qꝛ dixerim: nō ſū ego xp̄s ſꝫ qꝛ miſſus ſū ante illū: ꝓpter qꝺ baptiçādo nō vſurpat officiū alienū. qꝺ ꝓbaf ꝑ hoc qꝺ ſubdif:
i Qui hꝫ ſpō. ſpōſus ē.i. habet officiū ſpōſi: qꝺ ē generare filios: ⁊ iō officiū xp̄i ē baptiçare ꝑ qꝺ regenerant filij de ſponſa xp̄i q̄ eſt eccłia. k Amicus ⁊c. gaudio gaudet ꝓpter vocē ſponſi.i. debet cōgaudere ſpōſo filios generāti. Si ei officiū generādi ex ſpōſa ſibi accipet nō eſſet amicus ſponſi: ſed inimicus ⁊ adulter eſſet. q.d. iohēs: de hoc ꝙ xp̄s baptiçat nō debeo dolere: ſed magis gaudere: cū ſim ei⁹ ꝑco ⁊ amic⁹. ꝓpter hoc ſubdif: Hoc ḡ gaudiū meū ipletū eſt. Et notādū ꝙ iohēs hic vocat ſe xp̄m amicū. ſ̄. aūt ſe vocauit ei⁹ ſeruū etiā indignū. d. Cui⁹ nō ſū dign⁹ vt ſoluā ei⁹ corrigiā calciamēti. cui⁹ cā ē: qꝛ volebat diſcipulos ſuos reprimere volētes ipm ad iuidiā mouere ꝯtra xp̄m vt ptꝫ ex p̄dictis. iō hic voluit loqui magis charitatiue. l Illū opoꝛtet. Hic oñdit ſcōm eē iuſtū ſcꝫ famā ſuā diminui: ⁊ creſcere famā xp̄i. Et diuidif in duas: qꝛ p̄io oñdit ꝓpoſitū. ſcꝺo ꝯcludit principale intētū. ibi: Qui credit ī filiū. Primū ꝓbat q̄ttuoꝛ rōnib⁹. Prima ſumif ex altitudine originis xp̄i: cui⁹ origo de ſurſū ē ⁊ quātū ad deitatē ſicut patuit. j. ca. ⁊ quātū ad hūanitatē: qꝛ corp⁹ ei⁹ formatū ex v̄tute ſpiritusſācti. ⁊ h̄ eſt qꝺ ꝺꝛ: Illū opoꝛtet creſcere. in claritate fame: ⁊ auctē apud hoīes: qꝛ ī ſeipō nō augef.
m Me aūt minui. ſic lucifer minuif ī claritate quātū ad apparētiā oriēte ſole: ⁊ auctas ꝑconis aduenīte iudice. ⁊ hui⁹ rō ſubdif: n Qui deſurſū venit.i. originat⁹ ē ⁊ quātū ad diuinitatē ⁊ quātū ad hūanitatē mō p̄dicto. o Sup oēs ē.i. auctē et dignitate. debet oēm creaturā ꝑcellere: qꝛ quanto origo alicui⁹ eſt altioꝛ: tāto debef ei maioꝛ honoꝛ. Scꝺa rō accipif ex certitudine doctrine: qm̄ xp̄s ī natura diuīa habet eādē ſcīētiā cū p̄re: ī hūana natura cognoſcit oīa q̄ deus cognoſcit noticia viſionis. ⁊ iō pōt certitudinalif docere etiā altiſſima: iō debef ei excellētia maxima. ⁊ h̄ eſt qꝺ ꝺꝛ: p Qui eſt de terra.i. oīs hō ꝑter xp̄m: cui⁹ corpus formaf virtute ſeminis exiſtētis de terra a dñio: ſicut ⁊ alia mixta. vt ptꝫ ex. ij. de generatiōe.
q De terra ē.i. ꝑ hoc cōſtituif ī vita terrena: ⁊ ꝑ ꝯñs nō pōt loq̄ niſi de terrenis quātū eſt ex ſe. iō ſequif:
r Et de terra loquif. lꝫ eñ iohānes ⁊ alij ſā cti locuti fuerint de celeſtib⁹. hoc erat inquātū erāt a deo illuminati: ſꝫ aliter ē de homine xp̄o rōne p̄dicta. iō ſubdif: s Qui ꝺ ce. ve. quātū ad originē mō p̄dicto. t Sup oēs eſt. quātū ad doctrinā: qꝛ pōt loq̄ celeſtia ⁊ diuīa q̄ certitudinaliter cognoſcit ⁊ inquātū de⁹ ⁊ inquātū hō. ꝓpter qꝺ ſequif: v Et qꝺ vi. et au. lꝫ enī habeat eādē ſciam cū patre iquātū de⁹: tñ habet eā a p̄re ſicꝫ ⁊ eſſentiā. ⁊ hoc ſignificaf ꝑ audire: inquantū autē homo habet aliā ſcientiam a deo infuſam: ⁊ ſic inquātū hō et inquantū deus a patre audiuit. x Hoc teſtaf. docēdo. ⁊ patet certitudo teſtimonij ꝑ viſū ⁊ auditū. y Et teſtimonium eius nemo accipit.i. pauci cōparatiue. ſicut cōiter dicif: nemo eſt in foro.i. pauci: qꝛ pauci de iudeis crediderūt in aduētu xp̄i. z Qui aūt acceperit. eius teſtimoniū. credēdo: a Significauit.i. mōſtrauit. b Quia de⁹ verax eſt. adimplēdo ꝓmiſſū de filio iā miſſo: ſicut ante mittendum ꝓmiſerat ꝑ ꝓphetas: et cōcludit excellētiā doctrine ex p̄dictis. d. c Quē enī miſit de⁹ verba dei loquif: ꝓpria virtute. alij autē nō poſſunt h̄ facere niſi virtute ipi⁹.

Mat.3.a Mar.1.a Luc.3.c

Qui ei ꝺ celo.i. de patre venit duob⁹ modis ſup oīa ē. Primo ſup oēm hūanitatē q̄ de ipa pri⁹ q̄ꝫ peccaret: venit. Scꝺo iuxta altitudinē p̄ris cui ē eq̄lis. h De t̄ra.i. q̄ ē de terrenis parētib⁹ nat⁹ a q̄b⁹ pctm̄ ⁊ penā pctī ꝯtraxit ex ſe nihil eſt niſi terra. i Et qꝺ vi. Cū ipſe fili⁹ dei ſit v̄bū p̄ris: nō aliud v̄buꝫ p̄ris audit vel hoīb⁹ teſtaf: ſꝫ ſe v̄bū qꝺ pat̄ locut⁹ ē.i. edidit ⁊ genuit ex ſe: ſcit ⁊ indicat hoīb⁹ eē ex p̄re. Hoc euāgeliſta dicit vt potuit: qꝺ plene dici vel itelligi nequit.
k Significauit. Hoc ē ſignū poſuit ī corde ſuo q̄ñ ſpāle aliq̄d.ſ. hūc eē verū deū q̄ miſ-
Ps.115. ſus ē ad ſalutē hoīm. l Verax. Oīs hō ex

ſe mēdax

Tertia

Ꝗ ſe mēdax: nō enī vera dicere pōt niſi illuminat⁹ a deo. Quem enī miſit de⁹ pater v̄ba dei loquit̄. qd̄ ē: quē miſit de⁹: de⁹ eſt. ideo v̄ba dei loquit̄. ꝗ v̄ba filij de ſe teſtimoniū ꝑhibētis ꝙ de⁹ ſit v̄ba dei ſūt. a Verba dei loquit̄. In h̄ ſe diſtinguit a xp̄o: ſ; q2 miſſus ⁊ v̄ba dei loquit̄: aptius addit: Nō enī ad mēſurā. b Nō enī ad mē. Oībus dat ad mēſurā: filio nō dat ad mēſurā ſ; ſicut totū ex ſeipo toto genuit filiuz ſuū: ita incarnato filio ſuo totū ſpiritū ſuū dedit: nō ꝑticulatim: nō ꝑ ſubdiuiſiones ſ; generalit̄ ⁊ vniuerſalit̄ ⁊ nō ob aliud dat niſi q2 pater diligit filiū. c Qui credit. Ac ſi diceret: q̄ credit ī filiū habet ipm̄ filiū: ⁊ ꝑ h̄ habet vitā. d Sꝫ ira dei. Ira cuꝫ q̄ natus ē ꝑmanet. ⁊ ido non ait: venit: ſed manet: q2 ꝑ filiū miſſū q̄ ē vita nō tollitur effect⁹ illi⁹ ire. ſ. mors corruptio ⁊c̄. q̄ oīa manēt. Ꝗ Ut ergo

a b verba dei loquit̄. Nō enī ad men a
ſ .ſ.filio.
a ſ q2. ſ ſingulariter nō vt adoptiuos.
ſurā dat de⁹ ſpirituꝫ.† Pater dili b
a ſ vt tantus ſit filius quātus ⁊ pater: equalē enī ſibi genuit.
c git: ⁊ oīa dedit in manu ei⁹. Qui c
ſ q̄ eſt vita eterna. ſ .i.ipm̄ filium.
credit ī filiū habet vitā eternā: q̄ d
aūt incredul⁹ ē filio: non videbit
ſ .i.ipſum filium.
d vitā ſꝫ ira dei manet ſuper eum. e

Nico.delyra

Tertia rō accipit̄ ex plenitudine grē: Sic eī in capite corꝑis naturalis ſunt oēs ſenſus: in alijs aūt mēbris ſūt ꝑticulatim: ſic in xp̄o capite nr̄o ē oīs plenitudo grē: in alijs aūt diuiſim. ⁊ ido excellentia dignitatis ⁊ honoris xp̄o debet̄ ꝑ alijs. ⁊ h̄ eſt qd̄ dicit̄: a Nō enī ad mēſurā dat de⁹ ſpm̄. i. grām hoī xp̄o: non ꝙ ei⁹ grā habitualis ſit infinita: ſ; q2 habet grām ſꝫm oēm ei⁹ rationē ⁊ effectū: ſicut ſi haberet̄ albedo ſꝫm oēꝫ gradū ipi⁹ poſſibilem: diceret̄ haberi ſine mēſura ⁊c̄. Alio mō etiaꝫ dr̄ hoc ex reſpectu ad capacitatē aīe. Si eī aliq̄s veniēs ad fluuiū hauriat aquā quātū pōt vas cape: dr̄ accipe ſine mēſura: lꝫ vas ſit determinate mēſure. Sic in ꝓpoſito: q2 tota capacitas aīe xp̄i fuit repleta grā. ideo dr̄ accepiſſe ſine mēſura. Quarta rō ſumit̄ ex xp̄i filiatione: q2 ē dei fili⁹ naturalis ⁊ vnigenit⁹. Alij aūt q̄tūcūq; ſācti etiā angeli beati non ſūt niſi filij adoptiui: ⁊ ido ſibi debet̄ excellētia reuerētie ⁊ honoris. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit̄. b Pater dili. filiū ⁊ oīa de. in manu ei⁹. q2 inquātū deus habet eādē potētiā cū pr̄e: ſic ⁊ eādem eſſentiā. Sꝫ h̄ mō accipiēdo li diligit nō tenet̄ cauſaliter: q2 fili⁹ nō ꝓcedit a pr̄e voluntarie ſ; naturalit̄: ſ; tenet̄ ꝯcomitatiue ⁊ ꝑ modū ſigni: q2 dilectio ꝯcomitat̄ ꝓductionē filij. Silr̄ inq̄tū hō: oīa tradita ſūt ī manu ei⁹: vt h̄r̄ Matth. vlt̄. Data ē mihi oīs ptās ī celo ⁊ ī terra. ⁊ h̄ mō accipiendo li diligit tenet̄ cauſaliter: q2 dilectio diuina ē rō oīs alteri⁹ doni. ⁊ ſic ē cauſa oīm alioꝝ donorū q̄ facta ſūt ī hūanitate xp̄i. c Qui credit. h̄ ꝯcludit ꝑncipale intētū: q2 intētio iohānis baptiſte iſta dicentis erat inducere diſcipulos ſuos ad credēdum ipi xp̄o cui⁹ erat ꝑcurſor ⁊ nunci⁹. ⁊ h̄ ē qd̄ dr̄: Qui credit ī fi. habet vitam eternā ⁊c̄. q2 habet grāꝫ q̄ v̄tualiter ꝯtinet beatitudinē: ſicut ſemē arborē ipſā arborē. ⁊ loquit̄ de fide formata charitate. d Qui aūt incre. ē filio nō vi. vitā eternā. q̄tū ad penā dāni q̄ ē carētia viſiōis diuine. e Sꝫ ira dei ma. ſu. cū. q̄tū ad penā ſenſus q̄ eternalit̄ manet ſup dānatū: q2 nllō mō pōt euadere. Ad maiorē euidētiā ei⁹ qd̄ dictū ē ꝙ xp̄s baptiçabat ⁊ diſcipuli ei⁹. q̄rit̄: q̄le fuerat illud baptiſma. Et arguit̄ ꝙ nō fuit baptiſma xp̄i: q2 baptiſma xp̄i habet efficaciā a paſſiōe ipſi⁹: ꝗ illā nō ꝑceſſit: q2 effect⁹ nō pōt ꝑcedere cauſā ſuā. xp̄s āt nōdū paſſus fuerat. ꝗ ⁊c̄. Iteꝫ ſi aliq̄ fuiſſent baptiçati baptiſma xp̄i aū ei⁹ aſcēſionē ī celū: h̄ maxie videret̄ eē veꝝ d̄ apl̄is ⁊ xp̄i diſcipulis. h̄ aūt nō ē veꝝ: q2 xp̄s volēs ad pr̄eꝫ aſcendere dixit eis: Iohes q̄dem baptiçauit aq̄: vos aūt baptiçabimini ſpūſācto ⁊c̄. vt dr̄ Act̄. j. Baptiſm⁹ aūt xp̄i ē in ſpū. vt ptꝫ ex ꝑdict̄. j. ca. ꝗ ⁊c̄. Contrariū videt̄ ꝑ dictū Aug̃. ſup iſtū locū: q2 dicit ꝙ ieſus baptiçabat vt dn̄s: h̄ aūt ē baptiçare baptiſmo ſuo. ꝗ ⁊c̄. Rn̄ſio. in hac q̄ſtione ⁊ ꝯſilib⁹ q̄ ſūt de illī q̄ nō poſſūt ſufficiēter ꝑ rōneꝫ īueſtigari: nec caꝝ veritas habet̄ ꝑ exp̄ſſā ſcripturā: tenēdū ē illō qd̄ ē mag̃ ꝯſonū ſcripture ⁊ rōni. ⁊ ideo ſꝫm hūc modū ī hac q̄ſtione ē ſic ꝓcedēdū: q2 nō ē exp̄ſſum ꝑ ſcripturā q̄le fuerit illud baptiſma. Sciēdū igit̄ ꝙ Chryſ. dicit ꝙ illō baptiſma tm̄ fuit baptiſma iohis: q2 ſꝫm ipm̄ baptiſmus xp̄i nōdū erat institut⁹. Cui⁹ rō ē: q2 ī baptiſmo xp̄i dat̄ ſpūſſanct⁹ q̄ nō ē dat⁹ aū xp̄i reſurrectionē: ſꝫm ꝙ dr̄. j. vij. ca. Nōdū erat ſpūs dat⁹: q2 nōdū erat ieſus glorificat⁹. ⁊ ido dicit ꝙ apl̄i aū paſſionē baptiçabāt tm̄ baptiſmo iohis. de xp̄o aūt dr̄ ꝙ ipē nō baptiçabat: vt dr̄ ca. ſe. ſ; ꝓ tāto dr̄ baptiçaſſe ī h̄ ca. q2 actio ſuoꝝ diſcipuloꝝ ei attribuit̄: ſicut factū ſui attribuit̄ dn̄o. ſ; iſta non vident̄ ꝯſona ſcripture. Qꝫ enī dic̄ primū baptiſmū

mū baptiſmū

mū baptiſmū xp̄i nō eē inſtitutū aū reſurrectionē. nō videt̄ eſſe veꝝ: q2 ſacr̄a xp̄i ex ſua inſtitutiōe grām ꝯferebāt. ⁊ ido tūc videt̄ baptiſm⁹ xp̄i inſtitut⁹ q̄n data ē virt⁹ ꝓducēdo iſtū effectū: h̄ aūt fuit q̄n xp̄s a iohāne baptiçatus tactu ſāctiſſime carnis ſue v̄tutē regenerādi ꝯtulit aq̄s. Et h̄ tenet̄ a doctorib⁹: lꝫ neceſſitas vtendi h̄ ſacr̄o fuerit inducta poſt paſſionē: q2 ī paſſiōe xp̄i terminata ſūt figuralia ſacr̄a. Hoc etiaꝫ dicit Aug⁹. in q̄dā ſermone epiphanie: Ex q̄ xp̄s ī aquis īmergit̄ ex eo oīm peccā abluit aq̄: ablutio aūt auferens peccā nō ē aliud q̄ꝫ xp̄i baptiſm⁹. ꝗ ⁊c̄. Item ꝙ dicit ſcd̄o aplos baptiçaſſe baptiſmo iohānis nō videt̄ veꝝ: q2 ibidē dr̄ ꝙ diſcipuli iohānis mouerūt brigā ⁊ q̄ſtionē de baptiſmo xp̄i ⁊ ſuorū diſcipuloꝝ: qd̄ nō eēt ſi xp̄s ⁊ ei⁹ diſcipuli baptiçaſſent baptiſmo iohānis: q2 nō cederet ad iohānis detrimētum vt ei⁹ diſcipuli inſinuabāt: ſ; mag̃ ad honoris augmentū. Preterea ſi fuiſſet tm̄ vnū baptiſma iohānis ⁊ aploꝝ. q̄ſtio illa de diuerſis baptiſmatib⁹ nō h̄ret locū. Qꝫ aūt dicit tertio xp̄m ī ꝓpria ꝑſona nō baptiçaſſe ſ; tm̄ ꝑ diſcipulos ſuos nō videt̄ veꝝ: q2 vt dr̄ Act̄. j. Cepit ieſus facere ⁊ docere. ⁊ iō nō ē veriſile q̄n ꝑmo baptiçauerit ꝑ ſeipſū. Et ꝯfirmat̄ ꝑ h̄ ꝙ alia ſacr̄a xp̄s ꝑ ſeipſum ꝑmo exercuit: ſicut ptꝫ de eucharistia: q2 ꝑmo ipſe corp⁹ ſuū ꝯſecrauit ⁊ formā ꝯſecrādi apl̄is tradidit. ſilr̄ ſacr̄m ꝯfirmatiōis ꝑ man⁹ īpoſitionē exhibuit ꝑ ſemetipſū. ⁊ ido nō ē veriſile q̄n ſacr̄m baptiſmi ꝑ ſemetipm̄ exercuerit cū ſit ꝑmū ſacr̄m. ⁊ iō dicēdū ſꝫm Aug̃. ꝙ xp̄s baptiçauit diſcipulos ſuos baptiſmo ſuo. ſ. aq̄ ⁊ ſpūſancto: vt dr̄ in h̄ ca. ꝙ ipſe baptiçabat: poſtmodū tm̄ officiū baptiçādi eodē baptiſmate diſcipulis reliq̄t intent⁹ doctrine ⁊ ꝑdicationi: ſicut ⁊ apl̄s paul⁹ paucos ꝑ ſe baptiçauit vt poſſet predicationi fideli⁹ intendere. vt h̄r̄. j. ad Corinth. j. q2 ibideꝫ ſubdit: Nō enī miſit me xp̄s baptiçare. ſ. ꝑncipalit̄ ſꝫ euāgeliçare. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit Aug⁹. in ep̄la ad Seleuciā: Credibile ē aplos fuiſſe baptiçatos baptiſmo xp̄i: nec enim miniſterio baptiçandi defuit vt haberet baptiçatos ſuos ꝑ q̄s ceteros baptiçaret: q̄ nō defuit hūilitatis miniſterio q̄n eis pedes lauit. Auctoritas aūt illa q̄ h̄r̄ Ioh. vij. Nōdū erat ſpūſſanct⁹ dat⁹ ⁊c̄. itelligit̄ d̄ datiōe ſpūſſācti ī ſigno viſibili. ⁊ h̄ modo nō dabat̄ ī baptiſmo xp̄i aū ei⁹ aſcēſionē: dabat̄ tm̄ inuiſibilis grā ſpūſſancti ſicut et modo. Ad ꝑmū dicēdū ꝙ baptiſm⁹ habet efficaciā a paſſione xp̄i rōne ſuppoſiti diuini a q̄ etiā ipſa paſſio v̄tutem habebat: eadē aūt erat ꝑſona aū paſſionē ⁊ poſt paſſionē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eadē cauſa efficacie fuit ī baptiſmo ab inſtitutione ipſi⁹ q̄n ex tactu carnis xp̄i data ē aq̄s virt⁹ regenerādi. Ad ſcd̄ꝫ ptꝫ ex ꝑdict̄ ꝙ apl̄i aū paſſionē fuerūt baptiçati baptiſmo xp̄i. Qꝫ d̄ āt dictū ē eis poſtea: Vos aūt baptiçabimini ſpūſācto ⁊c̄. non intelligit̄ de baptiſmo ſacr̄ali: ſ; de infuſione ſpūſſancti ī ſigno viſibili: q̄ dr̄ baptiſm⁹ ſilitudinarie: q2 ī baptiſmo qd̄ ē ſacr̄m dat̄ grā inuiſibilis ſpūſſancti ſub ablutione aque viſibilis. Ca. III

† Mat.11.d
Luc.10.d
1.Ioh.5.b

Moraliter.

a† Erat hō ex phariſeis ⁊c̄. Per Nicodemū q̄ venit ad ieſū vt de ꝑtinentib⁹ ad fidē pleni⁹ erudiret̄ ſignificat̄: diſcipul⁹ humilis ⁊ diligens q̄ venit ad doctorē peritū vt ab ipſo de dubijs inſtruat̄: qui debet eum dulciter recipere exemplo chriſti: qui nicodemū dulcit̄ recepit. ⁊ nō ſolum ꝓponētem ſ; etiā replicātem bis audiuit. ꝑmo cuꝫ dixit: † Quō pōt hō naſci cuꝫ ſit ſenex ⁊c̄. ſcd̄o cū ſubiūxit poſtea: † Quō poſſunt h̄ fieri. ꝯ multos doctores q̄ tm̄ tenēt de ſua ſciētia ꝙ ſine diſcuſſione dicta ſua ſint tenēda. s† Et nemo aſcēdit ī celū niſi is q̄ deſcendit de celō ⁊c̄. h̄ dr̄ d̄ xp̄o ad lr̄am: quē doctor euāgelic⁹ debet imitari ſcꝫ ī celū aſcēdēdo ꝑ ꝯtēplationē diuinoꝝ ⁊ inde deſcēdēdo ad eruditionē ꝓximoꝝ. b† Et ſic moyſes exaltauit ſerpentē ⁊c̄. ſerpens ille fuit ene⁹ ⁊ ī alto eleuat⁹ vt aſpiciētes ipſū ſanarent̄ a morſib⁹ ſerpētū. ⁊ ille ſerpēs fuit figura xp̄i q̄ fuit īpaſſibilis factus q̄tū ad corp⁹ ī ſua reſurrectione: q̄ īpaſſibilitas figurata fuit ꝑ eneā ſoliditatē: ⁊ fuit exaltat⁹ ī ſua aſcenſiōe ad pr̄is dexterā. ⁊ ex h̄ dat̄ ſpes credētib⁹ aſcendēdi ad gl̄ie vitā. Greg⁹. Qui terrenū corp⁹ deſiderib⁹ ſuppoſuit: nob̄ celum poſſe patere mōſtrauit. d† Sic enī de⁹ dilexit mūdū ⁊c̄. ⁊ h̄ debet nob̄ eſſe amoris diuini maximū excitatiuū. g† Nō enī miſit de⁹ filiū ſuū vt iudicet mūdū ⁊c̄. i. vt ꝯdēnet. ⁊ nos multomin⁹ debem⁹ ꝯdēnare ꝓximū etiā peccatorē: q2 q̄lis ſit futur⁹: ē nob̄ penit⁹ ignotū. a† Hoc ē aūt iudiciū. i. rō ꝯdēnatiōis reproborum.

ſ Quia lux

b† Quia lux venit ĩ mũdũ: ⁊ dilexerũt hoĩes mag᷑ tenebras ꝙ͞ꝫ lucẽ. Be. Moralit᷑ illi mag᷑ tenebraſ ꝙ͞ꝫ lucẽ diligũt q̃ ſuos ꝑdicatores bñ docentes odijs detractionibus inſequuntur. n† Poſt h̃ venit ieſus ⁊ diſcipuli ei⁹ ĩ iudeã. q̃ interꝑtat᷑ confeſſio. Alchuin⁹: Ubi eı̃ ẽ pctoꝝ ⁊ diuinaꝝ laudum ꝯfeſſio: illuc venit xp̃s ⁊ diſcipuli ei⁹. i. doctrina ipſi⁹ ⁊ purgat vitia peccatoꝝ. r† Facta ẽ aũt q̃ſtio ex diſcipul᷑ io. ⁊c̃. nã ei⁹ diſcipuli ĩdiſcrete ꝫelãtes ꝓ eo baptiſmũ iohãnis ꝑferre volebãt baptiſmo xp̃i: q̃b⁹ ſiles ſũt multi theologi ⁊ aliq̃ religioſi: q̃ magis adherẽt aliq̃b⁹ opinionib⁹ eo ꝙ ſũt opiniones magiſtroꝝ ſui ordinis vl᷑ patrie ꝙ͞ꝫ ꝓ ipſa ỽitate: cũ tñ dicat ph̃us ꝑmo ethicoꝝ: ꝙ ſctm̃ ẽ ꝑhonorare ỽitatẽ. Et plato dixit de ſocrate magiſtro ſuo: Amic⁹ q̃dẽ ſocrates: mag᷑ amica ẽ ỽitas. Per h̃ aũt ꝙ iohãnes dictos diſcipulos repͥhẽdit: informãt᷑ doctores boni vt tales adulatiões nõ recipiãt ſ᷑ mag᷑ repellãt ſic᷑ ⁊ moyſes dixit ioſue Numeri. xj. Quid emularis pro me ⁊c̃. x† Amic⁹ aũt ſpõſi ⁊c̃. hic ẽ ꝑdicator ver⁹ q̃ non ſuũ q̃rit ſed xp̃i honorẽ. ⁊ ille dicit de xp̃o: l† Illũ oportet creſcere me aũt minui. q: ſollicit⁹ ẽ de honoris xp̃i augmẽtatiõe ⁊ ꝯ̃ ꝓpria hũiliatiõe. ⁊ illud qͦ̃ ſequit᷑: n† Qui de ſurſum venit ⁊c̃. q:

confitet᷑ in xp̃o diuinã excellentiã ⁊ in ſeipſo fragilitatẽ terrenam. et in hoc docuit iohannes doctores inferiores deferre ſuperioribus honores.

In ca. iij. vbi dr̃ ĩ poſtil. Dixerũt agricole: hic ẽ heres.

Additio. j.

Sup illã declarationem eſt q̃dã additio ſcꝫ ĩ illo capl̃o Mat. xxj. vide ibi ⁊c̃.

In eodẽ ca. vbi dr̃ ĩ poſtil. Ennon hebraice dr̃ aqua.

Additio. ij.

Ennon hebraice nõ ſignificat aquã: ſed hennoch qͦ̃ habet hai ꝓ ꝑma lr̃a ⁊. n. ꝓ ſcd̃a. ⁊. t. ꝓ tertia ſignificat idẽ ꝙ fontes.

In eodẽ ca. iij. vbi dr̃ ĩ poſtil. Nõ eñ ad mẽſurã dat de⁹ ſpi.

Additio. iij.

Poſſũt etiã alit᷑ exponi h̃ ỽba euãgeliſte. ſ. Nõ eñ ad mẽſurã dat de⁹ ſpm̃ ⁊c̃. Uno mõ vt ĩtelligãt᷑ de diuia natura quam ab eť̃no pr̃ dat filio q̃ ẽ donum infinitũ. ⁊ hoc videt᷑ ſentire glo. q̃ in hoc loco dicit: Ut tãtus ſit filius quãtus ⁊ pater. Alio modo poſſũt exponi de dono qͦ̃ datũ eſt humane nature vt ꝑſone diuine vniatur: quod etiã eſt donũ infinitũ ꝑut alia glo. ibidẽ dicit: ſicut pater plenũ genuit verbũ: ſicut plenũ ⁊ ꝑfectũ vnitũ eſt humane nature vel creature. Hec in glo.

Glo. ordi.

a v Ut ẽ cogno. Ca. IIII Sciebat ieſus ſciẽtiã eoꝝ ⁊ inuidiã ꝙ non ideo didicerãt de eo vt eũ ſeq̃rent᷑: ſ᷑ ꝑſeq̃rent᷑: ⁊ ideo fugit: docẽs ſuos cedere malis nõ timẽs: vel euadere eos impotẽs. b Et baptiꝫat. Qͦ̃ vere dr̃: Ipſe eñ ſemꝑ mũdat ĩ ſpũ inuiſibilit᷑ ⁊ dono: ſ᷑ ei⁹ baptiſm⁹ fit etiam ĩ corꝑe q̃ ẽ in duob⁹. ſ. ĩ aq̃ et ỽbo vite. vñ
Eph. 5. f paul⁹: Mundãs eã lauacro aq̃ ⁊ ỽbo vite. c Sꝫ diſcipuli ei⁹. In q̃ꝝ baptiſmo dabat᷑ ſpũs: lꝫ nõ ita manifeſte vt poſt aſcẽſionẽ dat⁹ ẽ ineffabili ⁊ inexcogitabili modo. d Reliq̃t iudeã. i. phariſeos ĩcredulos q̃ cogitabãt eũ ꝑſequi ꝓpt᷑ baptiſma ipſi⁹ qͦ̃ creſcebat: ⁊ q: ꝑ doctrinã ei⁹ legẽ euacuari intelligebant. e Et abijt. Poſtq̃ꝫ paucos de iudaico ꝑplo ſuſcepit: reliquit ĩcredulos legis lr̃am ſeq̃ntes q̃ neminẽ ad ꝑfectũ ducit: ⁊ abijt ĩ galileã. i. in ſpiritualẽ ipſi⁹ lr̃e intelligentiã. f In galileã. In galilea trãſformatio dñi credit᷑ facta per quã ſignificat᷑ trãſmutatio humane nature in priſtinam gloriã. In galilea dedit diſcipulis in mõte doctrinã: ꝑ quã ad vitã tranſituri ſunt credentes. g Oportebat. Int᷑ iudeã ⁊ galileã ſamaria ẽ. i. int᷑ legẽ lr̃e q̃ ꝑ iudeã ⁊ diuinas leges circa deũ reuolutas: quaꝝ figura ẽ galilea: ẽ lex naturalis in medio ꝯſtituta: q: ẽ ex lege ſũpſit fundamẽta eccl̃ie. oportebat eũ ad gẽtes trãſire: ꝯſtitutas ſub lege nature: vt cũ vtriſq̃ in galileã eterne beatitudinis rediret. Uenit er. Ut agnoſcerẽt ⁊ ꝯuerterẽt᷑ ad eũ ſamaritani vẽdicãtes ſibi hereditatẽ patriarche iſrael. h Que dr̃ ſichar. Sichar. i. ꝯcluſio vel ram⁹. i. gẽtilis populs cõcluſus ſub peccato qui eſt ramus de oleaſtro excĩſus et oliue inſert⁹. i Erat autẽ ibi fons ⁊c̃. Quia naturalis ratio nõ aliunde ſurgit niſi a cauſa omniũ bonoꝝ. Ideo pulchre dicitur ibi fons eſſe iacob: id ẽ ratio infinita patris altitudine
Allego. ꝓcedens. k Ieſus ergo. Allego. Iter ieſu carnis eſt aſſumptio in qua eſt fatigatio. i. infirmitas: releuãs hoĩẽ quẽ creauit potẽtia: ſeſſio ẽ hũilitas. Sexta hora: ſexta etas q̃ venit: puteus ꝓfunditat᷑ hui⁹ ſeculi. Samaritana eccl̃ia venit nõ iam iuſta: ſ᷑ iuſtificãda. Aq̃ putei volũtas hui⁹ ſeculi q̃ quaſi de ꝓfundo extrahitur ſubmiſſis et inclinatis ad eam hominib⁹: ꝑmiſſa cupiditate quaſi hydria.

Sedebat.

a v Ut ergo cognouit ieſus quia audierũt phariſei ꝙ ieſus plures diſcipulos facit ⁊ baptiꝫat ꝙ͞ꝫ iohãnes: quãq̃ꝫ ieſus nõ baptiꝫaret ſed diſcipuli ei⁹. Reliq̃t iudeã ⁊ abijt iterũ ĩ galileã. Oportebat aũt eũ trãſire ꝑ mediã ſamariã. Uenit ẽ ĩ ciuitatẽ ſamarie q̃ dicit᷑ ſichar: iuxta ꝑdiũ qͦ̃ dedit iacob ioſeph filio ſuo. Erat aũt ibi fons iacob. Ieſus ergo fatigatus ex itinere.

(Ca. IIII. a ſ q: ꝯſilio iohẽs ẽ capt⁹. ſ. i. diſcipuli iohannis q̃ maxime fuerũt de phariſeis. b ſ vñ magis inuidebãt. ſ. i. intingeret. a ſ ſignificat trãſitũ de iudeis ad gẽtes. a ſ q: de galilea venit in iudeã. b ſ oſtẽdit ꝙ ſicut ꝑdicauit iudeis: ꝑdicauit ⁊ gentibus. a ſ. i. in collectionẽ fideliũ ex gentibus. ſ. i. agrum. ſ in figura xp̃i qui ẽ legitimus heres patriarche habẽs hereditatem in gentibus. ſ naturalis intellectus. ſ ſuſcepit eñ oĩa que ſunt noſtre infirmitatis ſine peccato. b ſ iter xp̃i incarnatio.)

Nico. de lyra

a v Ut ẽ co. Poſtq̃ꝫ euãgeliſta de Ca. IIII terminauit ꝯ̃ effectu grẽ q̃ ad iudeos: h̃ determiat ꝯ̃ deriuatiõe ipſi⁹ q̃ ad gentiles. Et q: xp̃i doctrĩa dupliciter deriuata ẽ ad credẽtes. ſ. ꝑ doctrinã ⁊ ꝑ miracl̃a: vt hr̃ Mar. vlt᷑. Sermonẽ ꝯfirmãte ſeq̃ntib⁹ ſignis. ideo ꝑmo agit᷑ de deriuatiõe ei⁹ ꝑ doctrinã. ſcd̃o ꝑ miracula. ibi: Poſt duos dies. Prĩa ĩ tres. q: ꝑmo ponit᷑ doctrĩe xp̃i oportunitas. ſcd̃o ipſi⁹ q̃litas. ibi: Uenit mulier. tertio ꝯñs vtilitas. ibi: Reliq̃t ẽ hydriã. Primũ oñdit᷑ ex tribus. q: primo oñdit᷑ ex xp̃i receſſu. ſecundo ex ei⁹ trãſitu. ibi: Oportebat. tertio ex acceſſu. ibi: Uenit ẽ. Circa ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ xp̃o baptiꝫato ꝑmo ⁊ diſcipulis ei⁹ ꝯñr: vt ptꝫ ex dict᷑: Phariſei cõmoti fuerũt ꝯ̃ eũ inuidia. ⁊ ideo volẽs dare patiẽtie exẽplũ: inde receſſit: ⁊ ſic occaſionẽ docẽdi gẽtiles habuit. ⁊ h̃ ẽ qͦ̃ dr̃: Ut ẽ cog. ieſus q: audi. pha. ꝙ ieſus plures diſcipulos fa. ⁊ ba. ꝙ͞ꝫ iohãnes. phariſei eñ ex inuidia ꝑſecuti ſũt iohãnẽ ⁊ ꝓcurauerũt eũ mitti ĩ carcerẽ: ꝓpt᷑ qͦ̃ dr̃ Mat. xvij. ꝯ̃ iohe. † Mat. 4. b
Helias iã venit ⁊ fecerũt ĩ eũ q̃cũq̃ voluerũt ⁊c̃. † Gen. 41. b
⁊ eodẽ mõ xp̃m ꝑſeq̃bãt᷑ ⁊ ei⁹ mortẽ tãdẽ ꝓcurauerũt. b Ut ꝙ͞ꝫ ieſus ñ ba. tũc lꝫ ꝑmo baptiꝫaſſet: vt dictũ ẽ. c Sꝫ diſcipuli ei⁹. ĩ h̃ enim dedit xp̃s exẽplũ plat᷑ eccl̃ie ꝯmittẽdi ea q̃ pñt fieri cõmode ꝑ ĩferiores vt ipſi liberi⁹ poſſint in altiorib⁹ exerceri. d Reliq̃t iudeã. q: ꝑſeq̃bãtur ei⁹ doctrinã. eodẽ mõ dr̃ de apl̃is Act᷑. xiij. relinq̃ẽtib⁹ iudeã ꝓpt᷑ eoꝝ ĩcredulitatẽ. Uob oportebat ꝑmũ loq̃ ỽbũ dei: ſ᷑ q: repellitis illd̃ ⁊ indignos vos iudicat᷑ eť̃ne vite ecce ꝯuertimur ad gẽtes: ſic eñ ꝑcepit nob̃ de⁹. e Oportebat. Hic ꝯñr oñdit᷑ ꝯueniẽtia doctrina xp̃i apd̃ gentiles ex ſuo trãſitu: q: ĩ regno decẽ tribuũ habitabãt gẽtiles q̃ tranſlati fuerãt a rege aſſyrioꝝ illuc: captiuatis inde decẽ tribubus. ſicut hr̃. iiij. Reg. xvij. Conueniebãt tñ cũ iudeis aliq̃liter: q: cũ ꝑmo fuerũt trãſlati ĩ terrã decẽ tribuũ: dñs miſit leones eos deuorãtes. ⁊ ideo rex aſſyrioꝝ habito ꝯſilio ſuꝑ h̃: miſit vnũ de ſacerdotib⁹ captiuis q̃ doceret eos colere dñm: verũtñ cũ h̃ colebãt idola vt ibidem dr̃: nec recipiebãt oẽs libros veter᷑ teſtamẽti: ſ᷑ tm̃ q̃nq̃ libros moyſi: ⁊ ſic ꝑtim erãt gentiles ⁊ ꝑtim iudei. Chriſt⁹ aũt veniẽs de iudea ĩ galileã: habebat trãſire ꝑ eoꝝ regionẽ. ⁊ ſic habuit occaſionẽ docẽdi eos. ⁊ hoc tãgit᷑ hic: Oportebat aũt eũ tranſire ꝑ mediã ſamariã. Nota eñ illa regio dicebat᷑ ſamaria a noĩe ciuitat᷑ metropolis q̃ antiq̃t⁹ dicebat᷑ ſamaria: ꝙ͞ꝫuis eñ tunc eſſet deſtructa tñ nomẽ remãſerat ĩ terra. f Uenit ẽ. h̃ tertio ponit᷑ oportunitas docẽdi ex acceſſu: q: acceſſit ad locũ delectabilẽ ⁊ q̃etũ ⁊ doctrine aptũ: tũ ꝓpt᷑ amenitatẽ loci: tũ ꝓpt᷑ fontis ibidẽ exiſtẽtis ꝓprietatẽ q̃ ſignat doctrinam xp̃i ⁊ grãm: ſm̃ ꝙ dr̃ Eſa. xij. Haurietis aq̃s in gaudio de fontib⁹ ſaluatoris ⁊c̃. et h̃ ẽ qͦ̃ dr̃: Uenit ẽ ĩ ciuitatẽ ſamarie q̃ dr̃ ſychar. antiq̃t⁹ dicebat᷑ ſychẽ: vt hr̃ Gen. xxxiij. g Iuxta ꝑdiũ ⁊c̃. Iacob eñ veniẽs de meſopotamia emit agrũ ab emor ꝑncipe ciuitat᷑ ſychẽ: et ibi ad tp̃s habitauit iuxta vrbẽ. vt ibidẽ dr̃: ſꝫ ꝓpter raptum dine filie ſue occiſi ſũt habitatores illi⁹ ciuitat᷑ a filijs iacob: ⁊ ſic ceſſit in poſſeſſionẽ ei⁹: ⁊ illũ locũ dedit iacob moriẽs filio ſuo ioſeph: vt habetur Gen. xlviij. h Erat aũt ibi fõs iacob. i. pute⁹ quẽ ipſe foderat q̃ñ ibi habitauit. i Ieſus ẽ fa. ex iti. ex q̃ apparet ỽitas hũane nature ex infirmitate.

a Sedebat. Quaſi laſſitudinē releuās in q̃ iu dicat magiſter: doctur⁹ accedētes et poſſeſſur⁹.
b Supra fontē. Fons dr̄ vbicūq₃ manat aq̃ de terra: ſ; ſi ī ſupficie: fons tm̄. ſi ī pfundo: etiā dr̄ pute⁹. c Uenit aūt. In figura eccl'ie de gētib⁹ q̃ pri⁹ hauriebat aquā: id ē volūtatē de pfūdo ſecli: cui⁹ fidē ſitit ieſus ⁊ petit ab ea potari.
Greg⁹. Uel Mulier. i. ſynagoga q̃ venit hauri re aquā. i. diſcere hiſto riā lr̄e leg': cui⁹ fidem pe tit ieſus. Pute⁹ alt⁹: p fūditas myſterioꝝ legis q̄nq₃ viri q̄nq₃ libri moy ſi. quē nūc habes. i. librū ioſue. Reliq̃t hydriā. i. pſtinā ɔuerſatiōe₃: abijt in ciuitatē. i. pmitiuā ec cleſiā. d Da mihi bi. Ieſus ſedēs ſupra fontē petit a primitiua eccl'ia quam de gētib⁹ elegerat potū fidei q̄ ī eū credat: petit a natura potū rati onis q̄ ɔditor ⁊ redēptor iueſtiget. Apl'i miſſi ī ci uitatē. i. ī mūdū. emere ſpūales eſcas. i. fidem ⁊ actionē et cognitionē q̄ bus magr̄i ſatiāt eccl'ie. Da mihi bi. Lic₃ ieſus p⁹ fatigationē ſitire poſ ſet. Tn̄ hūc potū nō exi git ſ; vt cor eccl'ie gētiū p laboris ei⁹ cognitiōe potus ei efficiat deſide rat. e Diſcipuli enim. In ciuitatē diſcipl'i abie rūt. ſ. ad iudeos q̄ legis valle muniti ⁊ pphie te lis ſunt armati vt cibos emerēt ipoꝝ. ſ. corda p̄di catiōe fidei deo p̄pātes. f Dicit ei mu. Neſciēs quē potū petit ab ea: pu tās q̄ d̄ aq̃: opponit ſe eē de alienigenis vaſculis q̄r etiā ɔuerſatione non vtunt iudei. ſ; ieſus q̄ fi dem petebat: ei ſpm̄ da re cupiebat: ⁊ eā ammo net vt petat: ſpūs ē aūt ⁊ donū dei ⁊ viua aqua.
g Nō eni coutūt. Samaritanos iudei execrāt ⁊ ſupplātatores vocāt: q₂ eos hereditate patris ſui iacob priuauerūt abſtinendo a cibis ⁊ vaſis eoꝝ. h Rn̄dit ieſus. Pedetentim ⁊ ſimplici bus verbis inſtruit: vt tandē donū dei. i. ſpiritū poſſit accipere. i Dicit ei mulier. Aq̃ viua dr̄ nō alia niſi q̄ vbi orit excipit: de q̄ mulier carna liter ſapiēs dixit: Cū hauritoriū non habeas et pute⁹ alt⁹ ſit quō habes aquā viuā? S₃ ne forte aliū fontē pmittere videret. ſubdit: Nūqd tu melior es. i. potes melior eē iacob q̄ cū ſuis vſus ē iſto? Cōtra qd̄ ḡ apte xp̄s oſtēdit ſe nō carnali ter ſ; ſpūaliter loq̄: dicēs nō ſitire eū q̄ ſuā aquā biberit. k Nūqd tu. Alienigena iacob prē₃ ſuū vocat: q₂ ipa ſb lege moyſi vixerat: ⁊ p̄dium qd̄ iacob filio ſuo dederat poſſidebat. l Et ipe ex eo. De puteo bibunt hoīes ⁊ pecora: ſiliter de rōne q̄ q̄ſi deprauata ⁊ obſcurata magno labore fodit ⁊ exercet. Bibūt aūt q̄dā vt hoīes qui ea rōne ad bonū vtūt vt ſācti: q̄dā vt pecora q̄ vtū tur ea ad malū vt pbi. m Qui aūt bi. Qui cūq₃ mee p̄dicationi cor accōmodauerit ⁊ gratie donū cognouerit: fides q̄ p dilectionem opat in

co naſcit

a b ſedebat ſic ſupra fontē. Hora aūt a b
a ſ p quā feruens fides ſamaritanoꝝ.
c erat q̄ſi ſexta. Uenit mulier d̄ ſa c†
maria haurire aquā. Dicit ei ie d†
d e ſus: Da mihi bibere. Diſcipuli e
eni ei⁹ abierāt ī ciuitatē vt cibos f
f emerēt. Dicit ḡ ei mlier illa ſama g
ſ ex habitu eū cognouit.
ritana: Quō tu cū ſis iude⁹ bibe † h
re a me poſcɫ q̄ ſum mulier ſama
ſ cur h̄ dixit. a ſ q₂ d̄ loco oratiōis diſcrepabāt
g ritana? Nō eni cōutunt iudei ſa i
h maritanis. Reſpondit ieſus ⁊ di k†
ſ qd̄ eſt ſpūs dei.
xit ei: Si ſcires donū dei: ⁊ quis l
ſ dator ſpūs. ſ. i. petit a te fidē.
ē qui dicit tibi: Da mihi bibere:
ſ ſubaudis aquā viuam. i. ſpiritū per quem dartur etiam fides. ſ merito fidei.
tu forſitan petiſſes ab eo: ⁊ dediſ m n
i ſet tibi aquā viuā. Dicit ei muli o p
er: Dn̄e neq₃ in quo haurias ha
ſ. i. pfundus.
bes: ⁊ pute⁹ altus eſt. Unde ergo q†
ſ q̄ niſi hauriat de imo putei haberi ſ nō poterit.
k habes aquā viuā? Nunquid tu r
ſ maius aliq̄d nobis dādo.
maior es prē noſtro iacob qui de s
ſ hūc. ſ hauritorio aquā extrahēs.
l dit nobis puteū: ⁊ ipe ex eo bibit
ſ p q̄s pfectiores ī eccl'ia. a ſ minores vl' proſſus ignorantes.
⁊ filij ei⁹ ⁊ pecora ei⁹? Reſpōdit ie t
ſus ⁊ dixit ei: Oīs q̄ bibit ex hac v†
ſ figurali. ſ ſc₃ voluptatem ſeculi quā talis aqua ſignificat. ſ pmittit ſatietatē
m aq̃ ſitiet itex.† Qui autē biberit x† y†
ſpūs que fiet in reſurrectione: quia apud eum eſt fons vite quo inebriabuntur.
ex aq̃ quā ego dabo ei: non ſitiet ʒ

tate. a Sede. ſic ſu. fō. ppt̄ loci aptitudinē ad quieſcēdū ⁊ docēdum. b Hora aūt ⁊c. h̄ dr̄ ad oſtēdēdū cauſā fatigatiōis: q₂ p magnū tp̄s ambu lauerat peditādo. c Uenit mulier. Poſita docendi oportunitate. h̄ ɔn̄r ponit q̄litas doctrīe: ⁊ diuidit ī duas. q₂ p̄mo ponit ī docēdo ɔueniēs in greſſus. ſcd̄o debit⁹ pceſſus. ibi: Rn̄dit ieſus: Cōueniens īgreſſus fuit p h̄ q̄ xp̄s petijt a muliere potū corpalē volēs ſibi red dere potū ſpūalē q₂ mod⁹ inſtructiōis hūane ē q̄ a ſenſibilib⁹ ad itelligibilia deducat: ⁊ h̄ ē qd̄ ſubdi tur: Uenit mulier de ſamaria haurire aquā. Sama ria h̄ nō ē nomē ciuitatis: ſ; gētis vl' regiōis: q₂ illa mulier fuit de ciuitate ſychem q̄ tunc erat metropo lis ſamaritanoꝝ: vt dicit ioſeph⁹. xi. antiq̃tatū. Sa maria. n. erat deſtructa ⁊ reedificata: tn̄ noīe muta to ei⁹: q₂ tūc ſebaſte dicebat: vt hr̄. xiij. li āt̄iq̃tatū. d Dicit ei ieſus: da mihi bi. cā q̄re petijt a muliere ſubdit: e Diſcipuli eni ei⁹ abie. ī ciui. ⁊ ido nō fu erāt pñtes ad dādū ſibi potū. f Ut cibos eme. q₂ ſup fontē comedere volebant ſicut paupes: nec ad magna hoſpitia ī villas declinabāt. g Dicit ḡ ei mulier illa ſama. quō tu iu. cū ſis. cognouit eni p habitū quē ipe portabat eū eē iudeū: q₂ ſic erant diſtincti ab alijs ī cultu dei ⁊ ī corpali circūciſione: ita etiā in veſte: ppt̄ qd̄ Nume. xv. p̄cipit q̄ habe ant fimbrias p angulos pallioꝝ. h Bibere a me po. q̄ ſū mu. ſamaritana. de h̄ etiā mirabat. cui⁹ cau ſa ſubdit: i Nō eni coutunt iudei ſa. l₃ eni eſſet iudeis p̄ceptū ne iūgerēt fed⁹ et amicitias cū alijs natiōib⁹: tn̄ ſpecialit abominabant ſamaritanos: tū q₂ terrā eoꝝ p pte occupauerāt: tum q₂ multas moleſtias eis fecerāt ī reedificatiōe templi ⁊ ciuita tis. vt pt₃. j. Eſdre. k Rn̄dit ieſus. Hic ɔn̄r po nit debit⁹ pceſſus ī docēdo: q₂ p̄mo docet xp̄s ver bis. ſcd̄o ſignis. ibi: Dicit ei ieſus vade. Prima in duas. q₂ p̄mo pponit intētū. ſcd̄o remouet mulierɫ falſū itellectū. ibi: Rn̄dit ieſus. Habita igit occaſio ne loquēdi de aq̃ ſpūali ex v̄bis mulierɫ. Rn̄dit ie ſus ⁊ dixit ei: ſi ſcires donū dei. i. grā₃ ſpūſſancti: ſ q̄ dono alia dona donant. l Et q̄s ē q̄ dicit tibi da mihi bibere. q₂ potēs ē ⁊ parat⁹ grām ſpūſſācti dare oīb⁹ petentib⁹ eā fideliter ⁊ deuote. m Tu forſitā. h̄ dicit ppt̄ liberi arbitrij vertibilitatem. n Petiſſes ab eo. q₂ grā nō dat adultis de cōmu ni lege ſine motu pprio ī deū. o Et dediſſet tibi aquā viuā. i. ſpūſſācti gratiā: q₂ eſtum ɔcupiſcētie refrigerat ⁊ p deuotiōe₃ humectat. dr̄ ḡ aq̃ viua ad ſiltudinē aq̃ in corporalib⁹: vbi dicunt aq̃ viue q̄ cōtinuant p̄ncipio ſue ſcaturiginis. aque aūt mor tue dicunt ille q̄ ſunt collecte ī lacub⁹ et ciſternis: grā aūt ſpūſſancti cu₃ ipo ſpūſācto cōtiguat: quia gratia nō eſt in aīa niſi ſpūſſanct⁹ ſpeciali mō habi tet ī ipa: ⁊ q₂ mulier erat aſſueta corpalib⁹: itellexit verbū xp̄i de aq̃ corporali. ideo ſequit: p Dicit ei mulier: dn̄e neq₃ in q̄ hau. ha. ⁊ pute⁹ alt⁹ eſt. q. d. nō potes mihi dare aquā viuā de iſto puteo: q₂ nō habes inſtrumētū ad hauriēdū: ⁊ pute⁹ ē ita pfun dus q̄ nō poſſes attingere cū manu. q Unde ḡ habes aquā viuā? q. d. nō potes mihi dare niſi tu faceres h̄ miraculoſe. qd̄ nō videt: q₂ tūc tu eſſes maior patriarcha iacob: qd̄ nō videt. ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄: r Nunquid tu ma ior es patre nr̄o iacob? q̄ fuit ɔtent⁹ aq̃ huius putei. idō ſequit: s Qui dedit no. puteū. inquātū fodit ipm̄: vt p̄dictū ē. qd̄ nō feciſſet ſi aquā viuā p voluntate ſua aliunde habere potuiſſet. Et bibit ex eo ⁊ filij ei⁹ ⁊ pecora eius. t Rn̄dit ieſus. Hic remouet falſū itellectū hui⁹ mulieris: oſtēdēs q̄ nō loquebat de aq̃ materiali: ſ; ſpūali. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Rn̄dit ieſus ⁊c. v Ex hac aq̃. ſ. materiali. de q̄ tu itelligis. x Sitiet itex. q₂ non ſedat ſi tim niſi ad tempus. y Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei. i. gra tia ſpūſſācti. ʒ Nō ſitiet ī eternū. Sed contra h̄ videt illud Eccli. xxiiij. Qui bibunt me adhuc ſitiēt. vbi loquit de aqua ſapiētie. Dicendum q̄ ſi tis vno modo accipit p deſiderio alterius rei nō habite. ⁊ ſic oīs res tem poralis adepta magis generat ſitim q̄₃ tollat: q₂ cupiditatē augmentat. Si militer aqua corporalis q₂ non habet effectu₃ niſi ad tempus: oportet itex q̄ alia aqua numero ſumat ad ſedandū ſitim: ⁊ ſic fit īterruptio. Alio mo do accipit ſitis p deſiderio eiuſdē rei habite: ad habendū eam pfectius. et ſic habētes deu₃ p gratiā ſitiunt habere ipm per gloriā. ⁊ hoc modo loqui tur auctoritas Eccl'iaſtici p̄allegata. Tertio modo accipit ſitis p excluſio ne faſtidij a delectatiōe habita. ⁊ ſic beati dicunt deum ſitire. Cum ergo di citur hic: Non ſitiet in eternū. intelligit de ſiti p̄mo modo dicta: q₂ habens gratiā dei habet deū: ⁊ ideo non deſiderat aliquid qd̄ non habeat: ſed deſi derat deum quem habet habere pfectius. ideo ſequitur:

B

† De pe. di. 2. cirius. §. Qd̄ vero reprobi.

eo naſcit̄: ⁊ ſic tandē in vitā tranſibit eternā. a Aq̄ ſaliētis. aq̄ corꝑalis deorſū fluit: aq̄ ſpūalis ſurſum ſalit: ⁊ ſecū eos q̄ eā bibūt ī eternā gloriā ſubuehit. b Dicit ad eū mulier. Delectata ꝓmiſſiōe dn̄i volēs nō ſitire vt exoneraret̄ his laborib⁹: adhuc carnaliter

3. Re. 19. b putat ꝓmitti ſibi: ſic helie datū eſt. xl. dieb⁹ nō eſurire neq̄ ſitire: ſ3 volens ieſus vt illa iā itelligat. dic: Uade voca virū tuū et veni huc vt eo duce ad ↄtēplationē ſpūalis itelligentie aſcēdas. c Uade voca

†ꝟrq. 1. quō poſt. prin. vi. tu. Tu ſenſualis voca rationalē itellectū q̄ vt viro regaris. tu q̄ modo carnalit̄ ſapis: hūc ego lux ⁊ caput viri illuminabo: q̄ſi ħ q̄ dico nō carnaliter vt tu aīalis facis: ſ3 ſpūaliter ſūt itelligēda ⁊ ductu rationis accipiēda: ⁊ lō tu para itellectū mihi ⁊ veni itelligendo ħ ſpūalia q̄ dico. d Reſpōdit mulier. Reuera hec mulier tūc nō habebat virū ſ3 vtebat̄ quoda3 nō legitimo: de q̄ reſpōdet adhuc carnaliter ſapiēs q̄ nōdū vocauerat virū: id ē intellectū. e Dicit ei ieſus. Bñ. Paulatim eā attollēs adhuc myſteria loq̄tur vt paulatim ꝑduceret ea3 ad cognoſcēdū q̄s cū3 ea loqueret̄. Et nō op⁹ bonū: nō prudētem mulier̄ laudat reſpōſionē: ſed ꝟitatis laudat ↄfeſſionem. f Quinq̄ eni vi. Quinq̄ viri ſūt q̄nq̄ leges hūane nature date. Prima ī paradiſo ante peccm̄ ī ꝓhibitiōe ligni. Scd'a poſt ꝑuaricationē ⁊ expulſionē de paradiſo: de multiplicatione humane ꝓpaginis. Tertia noe ante diluuium de fabricāda arca. Quarta poſt diluuium de diuiſionibus gentiū. Quinta abraam de circūciſione ⁊ immolatione filij. His q̄nq̄ legibus quaſi quinq̄ viris: humana aīa ab initio mundi vſq̄ ad moyſen ſubiecta fuit. Poſtea data eſt lex littere q̄ nullā ſalutē cōtulit. vn̄ dr̄: Quē nūc habes nō ē tu⁹ vir. Dimitte lr̄am vade ad ſpm̄ lr̄e: ad nouū teſtamētū a q̄ ſpūales ꝟtutum ꝓlem concipias. Aug⁹. Quinq̄ viri. i. q̄nq̄ ſenſus corporis te rexerūt: nūc ī tēpore diſcretiōis nō te regit vir: id eſt itellect⁹ ſapientie: ſed adulter. i. error corrūpit dum carnaliter q̄ dico accipis. ⁊ ideo voca virum: ſicut dico ſpūaliter intelligas. Ideo q̄nq̄ ſenſus in minori etate dicunt̄ viri quia ſunt legitimi. Poſt lapſu3 eni homīs ex decreto dei naturaliter regit̄ illa etas nō ad eterna ſed ad iſta tēporalia appetēda ſi mulcēt: vitanda ſi offendunt. g Qui ꝓpheta es tu. Mulier exauditis ꝓficiens iam ceperat aliquaten⁹ habere intellectū: vnde et ꝓphetā vocat ſed non plenū quia nō credit veniſſe chriſtum. h Patres noſtri. Propheta es tu: ⁊ iđo iudica de hac ↄtentione que me mouet. Judei ſe ꝑferebant ſamaritanis ꝓ templo qđ edificauit ſalomon in quo adorabant. Econtra ſamaritani aduerſum iudeos ꝓ monte in quo ⁊ non in tēplo patres adorauerunt qui deo placuerunt. Et ſic patriarche in montibus: iudei in templo adorauerunt ꝑfigurantes modū bene orandi. i Mulier. In hoc loco domin⁹ iactantiā ſamaritanorū repꝛimit: qui putabant ſe non minoris religionis fuiſſe q̄ iudeos: loquitur ergo ī ꝑſona ꝓphetarum et omniū qui in chriſtum credūt. vn̄ ait: Uos adoratis patrem quem neſcitis: quia nullus adorat patrem niſi filium adoret: ꝑ quē ad noticiam patris venitur: ſed nos ſcimus filium et per filium patrem. vnde ſequitur: Quia ſalus ex iudeis ē: id ē quia chriſtus qui eſt ſalus ex iudeis eſt: non ſolum origine carnis ſ3 etiā ex eis orta eſt fides ⁊ ꝑmitiua eccleſia.

Eſa. 7. e ſcḋm lxx. k Crede mihi. Quia iam eſt ī te vir qui poteſt credere. ⁊ ideo crede q2 niſi credideris non intelliges.

Quū neq̄

in eternū: ſ3 aq̄ quā dabo ei: fiet i- a†
a eo fons aq̄ ſaliētis ī vitā eternā.
b Dicit ad eū mulier: Dn̄e da mihi b
hāc aquā vt nō ſitiā neq̄ veniam c
c huc haurire. Dicit ei ihs: † Uade d†
ſ. i. rationalē intellectū.
d voca virū tuū: ⁊ veni huc. Rn̄dit e f
mulier ⁊ dixit: Nō habeo virum.
ſ. q2 vere dixiſti.
e Dicit ei ieſus: Bene dixiſti: quia g
a ſ. dū dicit aliq̄d qđ ab ea nō audiuit: ꝓbat ſe nō ab ea didiciſſe q̄ virū non habet ſed ex diuinitate
f non habeo virū. Quinq̄ eni vi- h
ſciſſe. ſ. modo.
ros habuiſti: et nunc quē habes i
non eſt tuus vir: hoc vere dixiſti. k
ſ. q̄.
g Dicit ei mulier: Dn̄e video q2 l m†
ſ. vere es ꝓpheta q2 oīa noſti. a ſ. iacob ⁊ filij ei⁹
h ꝓpha tu es. Patres nr̄i in mōte n o
ſ. iudei.
hoc adorauerūt et vos dicitis q2 p q
ſ. tēplū. ſ. q̄ſi alibi nemo poſ
hieroſolymis ē loc⁹ vbi adorare r
ſit placere deo. a ſ. q2 iā cepit itelligere ſupaddit.
i k optet. Dic̄ ei ieſus: Mulier crede s t

a Sed aqua quā ⁊c. fons aque ſalientis in vitam eterna3: quia per gratiā ſpūſſanct⁹ inhabitat mentē: qui eſt origo gratie faciētis hominem ſalire in vitā eternā. naturale eſt enī q̄ aqua tātu3 aſcendere pōt quantū deſcendit. ⁊ ideo ſicut aqua gratie a deo in nos deriuat̄: ita ꝑ ipam anima ad deū eleuat̄: q2 per ipam cōſors diuine nature efficit̄: vt dicit̄. ij. Petri. j. Magna et precioſa dona donauit nobis vt per hoc efficiamini diuīe cōſortes nature. b Dicit ad eū mulier. domine da mihi hanc aquam. Quis enim ad plenū non intelligeret verba chriſti: tamen audiens huius aque bonitatē: petijt eam. ⁊ ſubdit cauſam: c Et non ſitiā neq̄ veniā huc haurire. i. vt liberer a ſiti ardore et a labore veniēdi huc hauriendi ⁊ deportandi. d Dicit ei ieſus. quia adhuc non poterat capere hec mulier verba chriſti. ideo cōſequēter ꝓcedit ad ſigna. Et diuiditur in duas. quia pmo inſtruit ea3 per reuelationē ſecreti. ſcđo per ſolutionē dubij. ibi: Dicit ei mulier. Secretū autē iſtud erat quia mulier adulteru3 tenebat: qui tamē ab omnibus hominib⁹ loci illi⁹ credebatur eē maritus eius. ⁊ iđo per hoc q̄ chriſtus hoc ſecretum mulieri dixit: oſtēdit ſe ſcire peccata occulta. ⁊ hoc eſt qđ dicitur: Dicit ei ieſus: vade voca virum tuum. ſ. putatiuum. e Et veni huc. hoc non dixit ieſus ad hoc vt illa mulier eum adduceret ad ſe: ſed vt ex reſponſione ei⁹ cōuenientius ipam argueret. ſecretu3 reuelando. vnde ſequit̄: f Reſpondit mulier ⁊ dixit: non habeo virum. ſ. legitimū. g Dicit ei ieſus. exponēdo eius dictū. Bene dixiſti q2 non habeo virum. et ſubditur: h Quinq̄ enim viros habuiſti: id eſt legitimos. i Et nunc quem habes non eſt tuus vir. ſ'm veritatem. ideo ſequitur: k Hoc vere dixiſti. q̄ſi diceret: illud qđ aſs finxiſti eum eſſe virū tuū mendacium eſt. l Dicit ei mulier. Hic conſequenter inſtruit eam per ſolutionem dubij. Et diuidit̄ in duas: q2 primo ponitur ipſius ieſu inſtructio. Secūdo mulieris reſpōſio. ibi: Dicit ei mulier: ſcio. Circa primam partem ſciendum q̄ mulier percepit eam eſſe propheta3 ex hoc q̄ eius ſecretum cognouerat. ideo conuertit ſe ad interrogandū eum de quodam dubio quod inter iudeos et ſamaritanos vertebat̄. Et diuiditur in duas. quia primo ponit̄ mulieris interrogatio. ſecundo chriſti reſponſio. ibi: Dicit ei ieſus. Circa primum ſciendū q̄ iudei reuertentes de captiuitate babylonica noluerunt ſamaritanos aſſociari ſibi in edificatione templi: vt habet̄. j. Eſdre. iiij. ⁊ ideo fecerūt ſibi locum adorationis diuine in monte garizim: vt dicūt aliqui. Joſephus autē aſſignat aliam rationem: dicens q̄ quidā iudeus noīe manaſſes accepit filiā ꝑncipis ſamaritanorū: et quia apud iudeos ſūmū ſacerdotium erat valde honorificū: rogauit ſocerum ſuum vt faceret ſibi templu3 in gaçarim: vt ibi ſacerdotio fungeretur: vt habetur. xj. antiquitatū. Samaritani igitur dicebant: quia hic locus magis erat cōueniēs orationi q̄ templū hieroſolymitanū. Judei autē cōtrarium dicebāt: ⁊ erant rationes ad vtrāq̄ ptē. ⁊ iđo mulier voluit audire a ieſu circa hec ſuam ſententiā. ⁊ hoc ē qđ dr̄: Dicit ei mulier dn̄e: vt. m Uideo. ꝑ effectū. ſ. ꝑ reuelationē ſecreti. n Quia ꝓpheta es tu. inſtrue igit̄ me de loco debite orationis. Et arguit q̄ loc⁹ gaçarim ſit ↄuenientior per hoc q̄ antiqui patres veteris teſtamēti ibi adorauerūt: q2 filij iſrl̄ ingrediendo terram ꝓmiſſionis in loco illo bñdixerunt deū: vt habet̄ Deutero. xxvij. Similiter iacob patriarcha ⁊ filij eius ꝓpe illū locū manſerūt: vt. ſ. dictum eſt. ⁊ ideo in illo loco orationes ⁊ ſacrificia fecerūt: q2 ante edificationē templi iudei in montib⁹ adorabāt ⁊ ſacrificabāt: vt patet de abraam Gen̄. xxix. ⁊ de ſalomone iij. Reg̃. iij. et in alijs multis. ideo ꝓbabile eſt q̄ iacob ⁊ filij ei⁹ ī mōte gaçarim adorauerūt. ⁊ hoc eſt qđ dr̄: o Patres noſtri ī monte hoc adorauerūt. vocabāt enim ſamaritani patres veteris teſtamenti patres ſuos: q2 receperūt quinq̄ libros moyſi: ⁊ in parte erāt iudei: vt dictū ē. p Et vos. ſ. iudei: q Dicitis. ecōtrario. r Quia hieroſolymis ⁊c. q. d. non: videt̄ ↄueniens illud quod dicitis: rōne ꝑdicta. Sciendū tn̄ q̄ locus ↄuenientior erat in hieruſale3: quia erat a deo electus vt eſſet loc⁹ adorationis et ſacrificij. vt habet̄. ij. Paral. vj. s Dicit ei ieſus. Hic ponit̄ chriſti reſponſio. mulier enī deuote petierat eū: q2 cognoſcens eum ꝓphetam non cōuertit ſe ad q̄rendu3 de curioſitatib⁹ vt de euentu futurorū et cōſilib⁹. ſed de modo vel loco colendi deum. ideo inſtruit eam. d. t Mulier crede mihi. quia accedentem oportet credere. Hiere. ix. et Eſa. vij. Niſi credideritis nō intelligetis. ſ'm tranſlationem. lxx.

Uenit

a Mulier neqꝫ ĩ mõ. Ecce pariter mons veſter ⁊ tēplū iudeoꝝ reprobabit: ſꝫ ĩ h̄ eſtis impares ꝙ vos ſamaritani adoratis qḋ neſcitis: ſ nos iudei non oẽs ſꝫ electi: adoram⁹ qḋ ſcim⁹: q꞉ nobis cognitio dei teſtamētuꝫ: ꝓphetia ꝓmiſſa: de nobis xp̄s. ⁊ h̄ eſt: q꞉ ſal⁹ ex iudeis eſt. ſed q̄uis ita ſim⁹ diſferētes: tñ nõ p̄ferro locū iudeorum loco ſamaritanoꝝ et h̄ ē q꞉ venit hora ⁊ nunc. b Nõ veri ado. Priuſq̄ venirē in carne nemo potuit adorare patrē ĩ ſpū ⁊ veritate p̄ter patriarchas et ꝓphas: q̄bus mea incarnatio reuelata fuit: ſ p meaꝫ p̄ſentiā in carne fiet veri adoratores. c In ſpū ⁊ ve. Nõ in templo: nõ in hoc mõte: ſꝫ interi⁹ in intimo tēplo cordis ⁊ in veritate cognitionis patrē eſſe adorādū. d Spūs eſt deus. Cū deus ſit ſpūs ⁊ nõ corp⁹ non q̄rit corporeū locū: montē vel tēpluꝫ ĩ q̄ oret: Sed ſpūs pur⁹ ē ei⁹ tēplū in q̄ oret: nõ d viſibilib⁹ q̄ trāſeunt: ſed de eternis q̄ veritas ſunt. e Scio q꞉. Iā p v̄ba docēt ampli⁹ ꝓuecta ſcit a q̄ pfecte debeat inſtrui. i. a meſſia. f Ille ānū. Qualiter ſpreto tēplo vel mõte in ſpiritu et v̄itate adorem⁹ oſtēdet: et abiectis vmbꝛis v̄itate illuſtremur. g Ego ſū q̄ lo. Quē vetuſtū expectas veniſſe cognoſce: ⁊ adducto tecū viro q̄ te regat q̄ fidei ſūt neceſſaria diſcere labora. Et q꞉ ſciebat iā q̄s eā poſſet docere cū eū iā docētē nõ agnoſceret: digna erat cui ipſe ſe manifeſtaret. vñ dicit: ego ſū meſſias. q̄ manifeſtatiõe accepta nõ habet q̄d vltra q̄rat. vñ ſeq̄t: Reliq̄t ḡ hydriā ⁊c. Sꝫ euāgeliſta interſerit de diſcipul. h Et mirabāt. nõ mirant ꝙ cū muliere loq̄t cū q̄b⁹ loq̄ ꝯſueuerat: ſꝫ q꞉ cū alienigena: ignorātes myſterium eccl̄ie de gētib⁹ future. Et non malū ſuſpicant ſꝫ clemētiā mirāt: q꞉ gētilē erroneaꝫ docet: ſicut qui venit q̄rere qḋ perierat. i Reliq̄t ḡ. Audito ego ſū: iā habēs ĩ intellectu mulier chꝛiſtū caput viri: reliquit hydriā. i. cupiditatē ⁊ cucurrit euāgelicare. hic diſcāt euāgelicaturi prius deponere curā: ⁊ onus hui⁹ ſeculi. k Venite ⁊ videte. Pedetentim inducit ad veritatem illos rudes: nec ſtatim affirmat xp̄m ne iraſce.

ſ q꞉ iā eſt in te vir q̄ põt credere ⁊ ideo crede q꞉.
a ſ cū ablata vmbꝛa lux veritatis irradiauerit vt appareat in locis nõ eē deum ſꝫ ĩ puris mētibus.

a mihi: q꞉ v̄eniet hora qñ neqꝫ ĩ mõ a b
te h̄: neqꝫ ĩ hieroſolymis adorabi c
ſ q꞉ veri iudei nõ eſtis.
tis p̄rē. Vos adoratis qḋ neſcitis: d
a ſ quoꝝ patribus ꝓmiſſus ē xp̄s.
ſ p legem ⁊ ꝓphetas.
nõs adoram⁹ qḋ ſcim⁹: q꞉ ſal⁹ ex e f
a ſ cū ſpūs poſt reſurrectionē meā dabit.
iudeis eſt. Sed venit hora et nūc g
ſ cū aliqui mihi firma fide adherent.
b ē: qñ veri adoratores adorabūt h
ſ non de vanis.
c patrē ĩ ſpiritu ⁊ v̄itate. Naꝫ ⁊ pa i k
a ſ adorātes in ſpiritu ⁊ veritate agnitionis.
ter tales querit q̄ adorent eum.
ſ quia.
d †Spūs ē de⁹: ⁊ eos q̄ adorāt eū: ĩ l
ſpū ⁊ v̄itate oportet adorare. Di m
ſ quaſi veniet.
e cit ei mulier: Scio q꞉ meſſias ve
ſ finis legis ⁊ ꝓphetaꝝ.
f nit: q̄ dicit xp̄s. Cū ḡ venerit: ille n o
ſ q̄ ad cultū ſuū ⁊ patris ptinent.
nobis annūciabit oĩa. Dicit ei
g ieſus: Ego ſum qui loquor tecū. p
Et cõtinuo venerūt diſcipuli ei⁹ q†
h ⁊ mirabāt quia cū muliere loquebatur. Nemo tamen dixit q̄d q̄ r
i ris: aut quid loqueris cū ea? Re s†
ſ hydor grece aqua latine: inde hydria.
liquit ergo mulier hydriā ſuam ⁊
abijt ĩ ciuitatē: ⁊ dicit illis homi t
k nibus. Venite ⁊ videte hominēꝫ v
qui dixit mihi omnia q̄cūqꝫ feci.
a ſ exitur a ciuitate cū exitur a mūdanis.
Nunquid ipſe eſt chꝛiſtus? Exie x y†
b ſ nota facilitatem gentium ad fidem ⁊ duriciaꝫ iudeorum. a ſ ignorantie.
rūt ḡ d ciuitate ⁊ v̄eniebāt ad eū.

a Veniet hora. ſ. tēpus publicationis euāgelij. b Mulier neqꝫ in mõte hoc. quia cult⁹ gentiliū tūc ceſſauit. c Neqꝫ in hieroſolymis adorabitis patrē. q꞉ tēpluꝫ diuina diſpoſitiõe deſtructū eſt. xlij. anno poſt paſſionē xp̄i: vt ſic deuotio ꝓpl̄i curreret ad xp̄m: ⁊ ex gētilib⁹ a iudeis fieret vn⁹ ꝓpl̄s chꝛiſtianus: ſubtracto eo qḋ impediebat hāc ꝯiūctionē ex vtraqꝫ pte: q꞉ idolatria gentiliū erat abominabilis iudeis: ⁊ onus cerimoniaꝝ legaliū erat importabile gentilibus. ⁊ ideo p xp̄m vtrūqꝫ ē amotū p publicationē euāgelij. ideo ex iudeis ⁊ gētilib⁹ fact⁹ ē vn⁹ popul⁹ chꝛiſtian⁹. ⁊ ſic patet ꝙ xp̄s eam inſtruxit de vero cultu diuĩo ĩ ꝓximo futuro: q꞉ idolatria gētiliū ⁊ cerimonie iudeoꝝ ꝯuertēda erāt in ſpūalē noue legis cultuꝫ diuinū: verūtñ q꞉ añ publicationē euāgelij cult⁹ iudeoꝝ erat licitus ⁊ bonus: nõ ſic aūt cult⁹ gentiliū. ideo ſubdit ſaluator: d Vos ado. qḋ neſcitis. attribuere enĩ deo illud qḋ ſibi nõ conuenit vt ꝙ ſit corpore⁹: vl̄ aliq̄d hmõi: eſt ip̄m neſcire: h̄ aūt faciebāt gētiles: ⁊ maxime iſti ſamaritani. iudei v̄o habebāt verā cognitionē de deo: vt d꞉ Pſal. lxxv. Notus ĩ iudea de⁹. ideo ſequit: e Nos adoram⁹ qḋ ſcimus. Et q꞉ vera cognitio dei p legem ⁊ ꝓphas erat ꝯceſſa ꝓpl̄o iudaico: ſicut ⁊ alia bñficia ſpūalia ⁊ diuina: ꝓpter hoc ꝙ xp̄s erat naſcitur⁹ ex eis. ideo ſubdit: f Quia ſal⁹ ex iudeis eſt. i. ſaluator ex eis expectat. ⁊ q꞉ p ip̄m ſaluatorē cultus cerimonialis legis ꝯuertēdus erat in ſpūalē ritū noue legis: vt dictū ē. ideo ſequit: g Sed venit hora ⁊ nūc ē. q꞉ a tp̄e p̄dicationis xp̄i incepit publicatio euangelij: per quā introduct⁹ eſt ver⁹ et pfect⁹ cult⁹ diuinus. vñ ſequit: h Qñ veri adoratores ⁊c. p h̄ excludunt figurales cerimonie legis. i Et veritate. p hoc excludit falſitas que erat in cultu gentiliū: q꞉ vtrūqꝫ amotū ē p xp̄m: ⁊ ꝙ talis cultus noue legis ſit deo accept⁹: oſtenditur diuina acceptatione cum ſubdit: k Nā ⁊ pater q̄rit tales q̄ ado. eū ex aſſimilatiõe ad deū q̄ eſt ſpūalis nature. ⁊ ideo ei magis ꝯfirmamur p ſpūalia q̄ꝫ corpalia. ⁊ h̄ eſt quod d꞉: l Spūs ē de⁹ ⁊ eos q̄ adorāt eū in ſpū ⁊ ve. opor. adorare. q꞉ oratio eſt aſcēſus mentis in deū: ⁊ ideo req̄rit cõformitateꝫ ad ip̄m ſm ꝙ eſt poſſibile. m Dicit ei mulier. Hic ponit mulieris reſpõſio. erat enĩ opinio nõ ſolū apd iudeos: ſed etiā apud ſamaritanos ꝙ ĩ aduentu meſſie inſtruerent pfecte de omnib⁹ ptinentib⁹ ad ſalutem. ⁊ ideo mulier non capiēs ad plenū v̄ba xp̄i: dicit ſe ⁊ alios tēpore meſſie de his ad plenū inſtrui. ⁊ hoc eſt qḋ dicit: Dicit ei mulier: ſcio q꞉ meſſias venit. i. in ꝓximo ventur⁹ eſt: ſicut ei dictū eſt: Samaritani receperūt quinqꝫ libros moyſi. ⁊ Gen. xlix. datur ſignū de aduentu chꝛiſti. ſ. tranſlatio regni iudeorum cum dicit: Non auferet ſceptrum d iuda et dux de femore eius donec veniat q̄ mittendus eſt. Ipſi autē videbant hoc eſſe completū tempore herodis regis ſub q̄ nat⁹ ē xp̄s. et ideo apud eos erat fama cõmunis ꝙ xp̄s erat de ꝓximo vēturus. ⁊ ideo ſic loquedat mulier: q꞉ ex fama cõmuni audierat. n Qui d꞉ xp̄s. i. vnct⁹. q꞉ xp̄s expectabat rex ⁊ ſacerdos: ⁊ vtrunqꝫ officiū p vnctionē accipiebat. o Cū ḡ venerit: ille nobis annūciabit oĩa. ad ſalutē neceſſaria q̄ ſūt nūc occulta. Igit ieſus vidēs ei⁹ deuotionem ꝯueniēter ſe ei reuelat dicens: p Ego ſū q̄ loquor tecū. q. d. mõ eſt tp̄s veritatis reuelande. q Et cõtinuo. Hic ponit fructus ꝯſis ex doctrina xp̄i: q꞉ hec mulier edocta a xp̄o ſtatim iuit ad ciuitateꝫ: et adduxit ad ieſū ꝓpl̄i multitudinē ad crēdēdū paratā. Diuidit ḡ in duas. q꞉ p̄mo ponit mulieris receſſus. ſcḋo ex h̄ ſequēs ꝓpl̄i acceſſus. ibi: Exierūt. Receſſit igit mulier a xp̄o: q꞉ ceſſauit loq̄ cū ea veniētib⁹ diſcipulis de ciuitate. ⁊ h̄ ē qḋ d꞉: Et ꝯtinuo venerūt diſcipuli ei⁹ ⁊ mirabant: q꞉ cū muliere loquebat: nõ ꝓpter ſuſpitionē aliquā: ſꝫ mirū erat ꝙ tātus doctor alloq̄bat vnā ſolaꝫ mulierē pauperculā ⁊ gentilē: q꞉ videbat eis parua aut nulla vtilitas cuꝫ tñ eſſet magna: vt patebit ex ſequētib⁹. r Nemo tñ dixit: q̄d q̄ris aut q̄d loq̄ris cū ea. ſciētes ꝙ ei⁹ locutio cū muliere nõ fuit inutilis ⁊ vana q̄uis h̄ nõ viderēt. qḋ ptꝫ ex ſequēti effectu: q꞉ mulier edocta a xp̄o ex feruore denunciādi qḋ audierat. s Reliq̄t ḡ hydriā ſuā mulier ⁊ abijt ĩ ciuitatem. q꞉ oblita aque neceſſarie ad vitā corporalē: cucurrit ad denūciandū aquā ſapiētie q̄ ē neceſſaria ad vitā ſpūalē. vñ ſequit: t Et dicit illis hoībus. i. oībus exiſtentib⁹ ĩ ciuitate. v Venite ⁊ videte hoīem q̄ dixit mihi oĩa quecūqꝫ feci. Ex quo ptꝫ ei⁹ deuotio: q꞉ non veret fateri turpitudinē ſuā: vt eos adducat ad xp̄i p̄dicationē. x Nūq̄d ip̄e ē chꝛiſtus. q. d. ſic videt p effectū. y Exierūt. Hic ꝯſter ponit ꝓpl̄i acceſſus ad xp̄m. Et diuidit in tres: q꞉ euāgeliſta p̄mo incipit deſcribere hunc acceſſum. ſecundo interponit inſtructionē diſcipuloꝝ. ibi: Interea. tertio reuertit ad ꝓpoſituꝫ. ibi: Ex ciuitate aūt. Circa p̄mū ſciendū ꝙ ſamaritani erant in ſuſpenſo de aduētu xp̄i de ꝓximo: tum ꝓpter impletionē tp̄is: vt dictum eſt: tum ꝓpter p̄dicationē iohānis p̄dicātis xp̄i aduentum de ꝓximo: cuius p̄dicatio tunc erat famoſa. ideo facilius crediderunt verbo mulieris. ⁊ hoc eſt quod dicit: Exierunt ergo de ciuitate ⁊ venerūt ad

† 24. q. 5. quidam. ⁊. antropomorphite. 2. Cor. 3.

D

ne iraſcerēt ꝛ indignarēt. a Nunqd at
tulit. nō auſi ſūt īterrogare dn̄m timentes
ne ab eo repḡhēdāt: ſi incaute interrogaue/
rint. b Me⁹ ē cib⁹. nō ītellexerāt eī cam
ſicꝫ mulier ſupra nō ītellexit aquā. vn̄ magi
ſter eos inſtruit
nō p circūitū vt
illā: ſꝫ iā apte di
cēs: Me⁹ ē cib⁹
v. f. v. e. q. m. m.
c Volūtatē pa/
tris. Voluntas
prīs ē vt credaꝛ
in eū. i. in filium
quem p̄ſe miſit:
E op⁹ prī ē nr̄a ſa/
lus: xp̄i ꝗ cibuſ
nr̄a fides ꝛ nr̄a
†Hec pe. di. 3. inter hec hircū. i. in fi. ſal⁹. Facit ꝗ vo/
lūtatē docendo
credere ī ſe: fac
op⁹ maturando
myſteriū redem
ptiōis. d Nō
ne vos di. Cum
ꝗrat fidē ꝛ ſalu/
tē pploꝝ feruet ī
opus ꝛ oparios
mittē diſponit.
e Leuate ocu.
Intellectu men
tis ꝯſiderate ꝙ
trāſacta hyeme
id ē īfidelitate:
adeſt calor fidei
et pata ſꝫ corda
vt opera iuſticie
ex eis colligatꝰ.
q. d. iuuate ad ī
plendū volūta/
tē prīs ꝛ bn̄ po/
teſtꝰ: qꝛ parata
ē meſſis. i. vide/
te gentes facile
credētes. f Et
ꝗ metit. Puta/
tis ꝗtuor men/
ſes eſſe vſqꝫ ad
meſſem: ſed ego
aliā meſſez oſtē/
do vob̄ albā et
paratā. vnde et
eos ꝗs mittit ex
F hortaꝛ. ꝛ h̄ eſt: ꝛ
ꝗ metit mer. ac.
g Vt et qui ſe.
Vtroqꝫ op⁹ erat
ſemiatore ꝛ meſ
ſore: qꝛ ī h̄ appa
ret pbabile ver
bū: qꝛ ali⁹ ſemi/
nat: ali⁹ metit: niſi enī parati eſſent p ꝓphe
tas nō audirēt apl̄os. h Ego miſi. Vos
facio meſſores ibi: vbi alij ſeminauerūt. i. ī
iudea vbi p̄ma ſeges collecta ē: vn̄ aliꝗ ex/
euntes ī toto mūdo ſeminauerūt: vn̄ alia
meſſis ꝗſi de granis ſurgit colligēda ī fine
ſcl̄i meſſorib⁹ angelis. i Laborauerūt.
Multi enī labores fuerūt patriarchis ꝛ p
phetis: ī ꝗb⁹ oīb⁹ erat ꝓphetia xp̄i: ꝛ mul/
ti paſſi ſūt ꝗſi ī frigore ſeminationis.
k Cū veniſſent. Poſtꝗ̄ audierūt famā: poſt
ꝯſpexerūt p̄ſentē: nec ſatꝰ ē eis ſꝫ apō ſe ma/
nere faciūt vt ipi⁹ v̄bis inſtruerētur ꝗ̄ p̄fe/
rūt v̄bis mulieris. In ꝗb⁹ oīb⁹ econtrario
arguiꝛ duricia iudeoꝝ ꝗ nec miraculis cre
Moraliꝛ dunt. l Et māſit ibi. Mora. Sic ꝗtidie
apō illos ꝗ foris ſūt nūciaꝛ xp̄s p mulierē:
ſ. id ē eccl̄iaꝫ

ſ vel īterrogabāt. ſ ꝗ attulerāt cibos.

Interea rogabāt euꝫ diſcipuli di a b
cētes: Rabbi manduca. Ille aūt c
ſ conuerſionē ſamaritanoꝝ.
dixit eis: Ego cibū habeo mādu d
care quē vos neſcitis. Dicebāt ꝗ e
a diſcipuli adinuicē: Nunqd aliꝗs
b attulit ei māducare? Dicit eis ie/
ſ .i. iſtos credere.
c ſus: †Me⁹ cib⁹ ē vt faciā volūtatē f
ſ p mortē ꝛ paſſionem.
ei⁹ ꝗ miſit me: vt pficiā op⁹ eius.
d Nōne vos dicitis: ꝙ adhuc ꝗtu g
or mēſes ſūt et meſſis venit? Ec/ h
ſ mentis.
e ce dico vob̄: leuate oculos v̄ſos
ſ corda hominum. ſ quaſi ſicut iam vicina eſt meſſis terre: ita ꝛ meſſis hominum.
et videte regiones quia albę ſūt
f iā ad meſſem. Et qui metit merce i
dem accipit: ꝛ cōgregat fructū in k l
ſ .i. ꝓphete.
g vitam ęternā: vt ꝛ qui ſeminat ſi m
ſ apl̄i qui ꝛ ſi diſpares tempo ris labores: tamē eandē mercedē habuerunt.
mul gaudeat et ꝗ metit. In hoc n
ſ euangelij.
enī verbū ē verum: quia alius ē o
ſ ꝓphete qui p̄parauerūt: vnde ꝛ iſta mulier iā p̄parata dixit: ſcio quia meſſias venit.
h ꝗ ſeminat: et ali⁹ eſt ꝗ metit. Ego p q
miſi vos metere qd̄ vos nō labo r
ſ ad fidem xp̄i inuitādo.
i raſtis. Alij laborauerunt et vos s
a ſ inuitatos iudeos ad fidē cōgregatis.
ī labores eoꝝ ītrōiſtis. Ex ciuita/ t
te aūt illa mlti crediderūt ī eū ſa/ v
maritanoꝝ ꝓpter v̄bū mulieris
teſtimoniū phibētis: qꝛ dixit mi/
k hi oīa ꝗcūqꝫ feci. Cuꝫ veniſſent ꝗ x
ad illū ſamaritani rogauerꝰ eū vt
ſ gratiam eius impartiendo.
ſ duo precepta charitatis.
l ibi maneret: ꝛ māſit ibi duos di/ y

nerunt ad eū: vt p̄ſentialiter audirēt eū. a Interea. Hic īterponiꝛ diſcipuloꝝ
informatio: qꝛ xp̄s videbat multitudinē gentiū diſpoſitā ad credendū. ideo vole/
bat excitare diſcipulos ad p̄dicanduꝫ. Excitat aūt eos dupliciter. Primo ꝓpter
ſalutē ꝓximi. Scd̄o ꝓpter remunerationeꝫ premij. ibi: Et ꝗ metit. Circa primum
oſtēdit xp̄s ꝙ hō debet eē magis ſollicitus de ſalute ſpūali ſui ꝓximi ꝗ̄ de ꝓpria
neceſſitate corporali: qꝛ cum eſſet tēpus comedēdi: voluit tn̄
differre vt intēderet p̄dicationi: dans exemplū alijs ſiliter
faciendi. ꝛ hoc ē qd̄ diciꝛ: Interea. i. anteꝗ̄ p̄ueniſſent ſama
ritani ad eū. b Rogabāt eū diſcipuli dicētes: rabbi man
duca: qꝛ iā erat hora ſexta: vt p̄dictū eſt. ꝛ erat ſupra fontem
vbi erat locus aptus ad comedendū. c Ille autem dixit
eis. Habita occaſione ex cibo corporali: incipit loqui d̄ cibo
ſpūali. ſ. de conuerſione ſamaritanoꝝ qui per eius predicati
onem ſunt ei incorporati. vnde ſubdiꝛ: d Ego cibuꝫ ha/
beo manducare quem vos neſcitis. q. d. alius cibus pl⁹ me
delectat. e Dicebant ergo diſcipuli adinuicem: Nunquid
aliquis attulit ei manducare? Intellexerāt enī verbū iſtud
de cibo corporali ꝛ ſciebant ꝙ nihil portauerat in via come/
ſtibile. ideo querebāt ſi habebat aliūde. ideo chriſtus expo/
nit ſe dicens: f Meus cibus eſt vt faciā voluntateꝫ eius
qui miſit me vt perficiam opus eius. in gentiliū cōuerſione:
quia ſm̄ ꝙ diciꝛ. j. Timoth. ij. vult oēs hoīes ſaluos fieri
ꝛ ad agnitionē veritatis venire. ꝛ ꝙ inſtet tempus hoc faci/
endi oſtendit dicēs: g Nōne vos dicitꝰ ꝙ adhuc ꝗtuor
menſes ſunt. q. d. lꝫ tēpus meſſis corporalis adhuc diſtet: ta
men tempus meſſis ſpūalis iam inſtat. dicitur autem meſſis
collectio frugū. ꝛ ad ſimilitudinē huius meſſis ſpūaliter di/
citur vocatio hominū ad fidem p quā congregaꝛ in domi/
ni horreū. vnde ſequiꝛ: h Ecce dico vobis leuate oculos
veſtros ꝛ videte regiones qꝛ albe ſūt iam ad meſſem. hoc di/
cebat ꝓpter ſamaritanos veniētes ad ipm̄: diſpoſitos ad cre
dendum. i Et qui metit. Hic hortaꝛ diſcipulos ad opus
p̄dicationis ex merito ſequentis p̄mij. Sicut enī ſamaritani
iam erant diſpoſiti ad credendū p predicationem chriſti: ſic
etiam chriſtus videbat multitudinē gentiū p totū manduꝫ
cito cōgregandā in horreū eccleſie p p̄dicationem apoſtolo
rū: ex qua p̄dicatione meruerūt premium vite eterne. ꝛ h̄ eſt
qd̄ d̄r: Et ꝗ metit mercedē accipit. In p̄nti enī vita p̄ma meſ/
ſis eſt p quā homīes adduciꝛ ad fideꝫ. ꝛ in hac meſſe meſ
ſores fuerunt apl̄i. Vltima v̄o meſſis erit in iudicio: qn̄ fide
les colligenꝛ intra horreū glorie: ꝛ tūc meſſores erunt ange/
li: vt habeꝛ Matth. xiij. ꝛ ideo ſequiꝛ: k Et cōgregat fru
ctum: id eſt multitudinē fideliū reponendā. l In vitam
eternā. quia pacto iudicio reponenꝛ in horreo glorie p mini
ſterium angelorum: vt dictuꝫ eſt. ꝛ quia locutus eſt de meſſe
ſpūali p ſimilitudinē meſſis corporalis. ideo oſtendit in quo
eſt ſimile: ꝛ in quo eſt diſſimile. Ad cui⁹ intellectū ſciendum
ꝙ apud iudeos erat ꝓuerbiū de hoc ꝙ quādo aliꝗs multū
laborabat in re aliqua ꝛ alius reportabat fructū: dicebaꝛ ꝓ
uerbialiter: vnus ſeminat: alius metit. q. d. vnus laborat et
alius colligit. ꝛ ſic aliquando contingit de meſſe corporali ꝗ
aliquādo ab vno ſeminatur ꝛ ab eius hoſte irruente colligi/
tur. De meſſe v̄o ſpūali ſic eſt ꝙ alij ſeminauerunt ꝛ alij meſ
ſuerūt: quia patriarche ꝛ ꝓphete antiqui ſeminauerūt p̄ma
ſemina fidei: ſed apoſtoli meſſuerūt: inquātum populum ad p
fectionem fidei deduxerunt: verūtamē vtriqꝫ reportant gau
dium: quia tam ꝓphete antiqui ꝗ̄ apl̄i propter meritum la/
boris ſui recepti ſunt ad celeſte gaudiū. ꝛ in hoc non tenet ꝓ
uerbium de meſſe corporali de qua nō gaudet ſeminās ſi ab
alio metaꝛ. ꝛ hoc eſt quod diciꝛ: m Vt ꝛ ꝗ ſeminat ſimul
gaudeat ꝛ qui metit. ſ. ꝓphete et apoſtoli. n In hoc enim
eſt verbum verum. i. prouerbium cōmune pro tanto habet locum in propoſito.
o Quia alius eſt qui ſeminat. ſ. patriarche ꝛ ꝓphete. p Et alius ē qui metit.
ſcꝫ apoſtoli. ideo ſequitur: q Ego miſi vos metere. i. ad pfectionē fidei addu/
cere. r Quod vos nō laboraſtis. ꝓphete enim ꝛ patriarche multū laborauer/
runt in denūciando aduentū xp̄i ꝛ arguendo infidelitatē populi. ꝛ ideo ſequiꝛ:
s Alij labo. ꝛ vos in la. eoꝝ introiſtis. quia ꝓphetias ab alijs p̄nunciatas cō/
pletas p̄dicabitis. t Ex ciuitate. ſupra euāgeliſta inchoauerat acceſſū ſamari/
tanorū ad chriſtū: ſed interpoſuit informationē diſcipuloꝝ. ideo hic reuertiꝛ ad p
poſitum: oſtēdens ꝙ eoꝝ acceſſus fuit valde vtilis: qꝛ p veraꝫ fidē ꝯuerſi ſunt ad
deū. ꝛ hoc ē qd̄ d̄r: Ex ciuitate aūt illa: ꝗ dicebaꝛ ſychem vel ſychar: vt dictū eſt.
v Multi crediderūt in eū ſama. ꝓpter ver. mu. teſti. phibētis ꝛc. Iſtud teſtimo/
niū videbaꝛ efficax ex duob⁹: qꝛ p̄mo dicebat ꝯtra honorē ſuū ex ꝣelo veritatis.
ſcd̄o qꝛ oſtēdebat eū ſcire talia ꝗ nō poterāt ſciri via humana. verūtn̄ qꝛ hoc teſti/
moniū non fuit niſi ꝗdā pſuaſio ad credendū. qꝛ pfectio fidei ipſoꝝ facta ē p xp̄m
ideo ſequiꝛ: x Cū veniſſent ꝗ ad illum ſa. roga. eum vt ibi maneret: qꝛ accepta
fide p ei⁹ doctrinā: deſiderabāt ampli⁹ informari ad ſuam ꝯfirmationem.
y Et māſit ibi duos dies. acqēſcēs petitioni eoꝝ que erat honeſta ꝛ deuota.

Et multo

g id ē eccleſiā ⁊ credūt p iſtā famā. Inde apud eos manet p duos dies ſine mētiōe noctis vt lux eorū duob⁹ pcept. charitat. inſtruat. a Et mulieri di. Poſtq̄ dñs carnis pſentia iudeis ſpūalit̄ edocetis: gratiaȝ ſue cognitiōis infudit: mulieri. i. legi dicebāt iā nō ꝓpt̄ tuā loquelā credim⁹. b Ipſe eni. Quaſi qꝛ ibi pmū morat⁹ miracula fecerat: nec niſi pauci i eū crediderīt. vñ. ſ viſo ſigno crediderūt i eū diſcipuli ei⁹ non alij. Et iō a ſamaritanis q̄ facile nullo ſigno viſo crediderīt: reuertit̄ ad iſtos vt q̄ p prioꝛa ñ crediderīt mō credāt. Significat q̄ a gētib⁹ facile ꝯuerſis: i fine ſeculi reuertet̄ ad iudeoſ q̄ ſūt ſua patria: qꝛ pus in eius honoꝛem nō habuerat.

Allego. c Quia ꝓpha. Allego. Patria xp̄i ē ꝓpls iudeorū vbi ſine honoꝛe ē: quia pauci d̄ his credūt: qd̄ de galileis ciuib⁹ xp̄i d̄r: Eccleſia gētiū facile credēs: ſilis eſt ſamaritanis: et hi mīti ſolo v̄bo p̄dicatiōis illi p miracl̄a ⁊ pauci. Ecce cur venit: iō reuertit̄: qꝛ teſtat⁹ ē q̄ ꝓpha nō habet honoꝛē i patria: alio/ Luce. 4.d q̄n videt̄ nō debuiſſe ad hos reuerti vbi honoꝛē ñ habet: ſ manere apd̄ illos vbi bñ recept⁹ eſt. d Et erat q̄dā re. Iſte regulus pōt figurare aliquē gent. iudaice doctoꝛē: q̄ tādē p⁹ plenā eccl̄ie gētiū ꝯuerſionē: ad quaȝ dñs a iudeis expulſus p diſcipulos trāſmigrauit: p filio. i. iudaico ꝓplo quē nō niſi in fine ſcl̄i fidē accepturū cognoſcit: oꝛat vt de lōga pfidie infirmitate ſanet̄. e Et rogabat eū. Iā credēs q̄ poſſet ſanare filiū ei⁹: ſ qꝛ p deitatē q̄ vbiq̄ ē nō credit filio adeſſe: rogat vt deſcēderet ⁊ pñs coꝛpe ſanaret: vñ īfidelitat. arguitur: Niſi ſigna et ꝓdigia v. nō cre. Ecōtrario centu- Mat. 8.a rio laudat̄. q̄ dic: dic v̄bo Ibidem ⁊ ſa. pu. m. vñ: Non iueni tātā fidē in iſrl̄. Vl' foꝛſitā cupiebat tētare q̄lis eſſet xp̄s. vñ arguit̄: niſi ſigna ⁊ ꝓdigia. Poſtea aūt ꝓpt̄ ſalutē filij credidit ipe et dom⁹ ei⁹ tota. f Niſi ſig. In h̄ redarguit̄ d̄ incredulitate q̄ nō vbiq̄ credebat eū eē: ⁊ p huius duriciā ſignificat̄ duricia iudeoꝝ q̄ nec viſis miraculis credūt. Vere ecōtra p ſamariā ſignatur fides gētiū q̄ ſolo v̄bo credidit. h̄ āt q̄tū ad allegoriā a pmo xp̄i aduētu vſq̄ p⁹ regnū antixp̄i i pfidis iudeis durabit. g Et ꝓdi. ꝓdigiū q̄ſi poꝛro dictū: q̄ſi qd̄ aliq̄d ſignificat. Vel ꝓdigiū q̄ſi ꝓcul a digito: qꝛ p̄figurat aliq̄d remotū ⁊ futurum. h Deſcēde. Quaſi alit̄ nō poſſet ſanare niſi pñs eēt: vñ dñs indicās ſe nō deeſſe vbi inuitat̄: ſolo iuſſu ſanat. vñ: Vade. fi. t. v. i Vade fi. tu⁹. Ad filiū reguli nō vadit: ne diuitias honoꝛare videat̄: Ad ſeruū cēturiōis ire ꝓmittit q̄ naturā hoīs nō deſpicit in quo ſupbiā deſtruit: que in hominibus non penſat naturam ſed que extra patent.

g Credidit

a es. Et mlt̄o plures crediderūt in a
a eū: ꝓpter ſermonē ei⁹. Et mulieri b
dicebāt: quia iā nō ꝓpter tuam †
b loquelam credimus. Ipſi eni au c
diuimus et ſcimus quia hic vere d e
a quibus moꝛatus eſt in ſamaria.
ē ſaluatoꝛ mūdi. Poſt duos aūt f
a in patriā ſuā vbi nutritus fuerat.
dies exijt inde et abijt in galileā.
cur. affirmauit.
† Ipſe enim ieſus teſtimoniū phi g
c buit: qꝛ ꝓpheta in ſua patria ho- h
noꝛem non habet. Cum ergo ve- i
niſſet i galileā: exceperūt eū gali-
a q̄ſi ꝓpter miracula aliq̄ nō curarēt eū recipe.
lei: cuȝ omnia vidiſſent q̄ fecerat k
hieroſolymis in die feſto. Et ipſi l
curioſitate miraculoꝛuȝ non voluntate audiendi p̄dicationem. vt nūc credant.
eni venerāt ad diē feſtum. Venit m
a nec tñ ibi crediderūt ei niſi pauci diſcipuli.
ergo iterū i chana galilee: vbi fec n
a ꝓpter paruitatē vel regni vel fidei.
d aquā vinuȝ. Et erat q̄dā regulus o †
cui⁹ fili⁹ infirmabat̄ capharnaū. p
iſte regulus eſt figura iudeoꝛū difficile ad fidē venientium.
Hic cum audiſſet qꝛ ieſus adueni q
ret a iudea i galileā: abijt ad euȝ:
e ⁊ rogabat eum vt deſcēderet ⁊ ſa r s
naret filiū ei⁹: incipiebat eni mo-
f ri. Dixit ḡ ieſus ad eū: Niſi ſigna t
quib⁹ ſignis ⁊ ꝓdigijs crediderūt ſamaritani.
g ⁊ ꝓdigia videritꝭ non creditꝭ. Di
h cit ad eum regul⁹: Dñe deſcende v
ne cadat in deſperationem.
prius q̄ moꝛiat̄ filius meus. Di- x
i cit ei ieſus: Vade filius tu⁹ viuit. y
iam incipit credere q̄ ſermone ſanet: et ſic meruit ſalutem filio ⁊ ſibi.
Credidit hō ſermoni quē dixit ei z
credendo.
ieſus: ⁊ ibat. Iā aūt eo deſcēdēte a b

a Et multo plures cre. i eū ⁊c. q̄ a pncipio. b Et mulieri dice. qꝛ nō ꝓpt̄ tuā loq̄. cre. qꝛ lȝ ex doctrina alicui⁹ aliq̄s inducat̄ ad credēdum: tñ fides initit̄ diuine veritati ſm ſe. ideo ſequit̄: c Ipſi enim audiuim⁹. ab ipo q̄ ē de⁹ ⁊ hō. d Et ſcim⁹. firmiter credēdo: qꝛ i fide maioꝛ ē certitudo adherētie q̄ in ſciētia: q̄uis nō ſit tāta certitudo euidētie: ⁊ qꝛ nō ſufficit coꝛde credere: ſ opoꝛtet fideȝ ꝯfiteri oꝛe: ſm q̄ d̄r Roma. x. ideo fidem ſuaȝ ꝯfitentur dicēdo: e Quia h̄ ē vere ſaluatoꝛ mūdi. in q̄ tria ꝯfitent̄ de xp̄o. ſ. ei⁹ eminentiā ſingularē. Hic ē. efficaciam ſalutarē: Vere ſaluatoꝛ. influentiaȝ generalē. ibi: Mūdi. f Poſt duos aūt dies. Deſcripta ꝯuerſione gentiliū p doctrinā. Hic ꝯñter deſcribit̄ eoꝛum ꝯuerſio p miraculi opationem. Et diuidit̄ in tres. qꝛ pmo circūſtantia miraculi deſcribit̄. ſcdo ipm miraculū efficit̄. ibi: Et erat q̄dā. tertio itētuȝ ꝯcludit̄. ibi: Et credidit: Q̄tum ad pmū tangit̄ circūſtātia tpis cū d̄r: Poſt duos aūt dies. q̄bus māſerat cū ſamaritanis ad pces eoꝝ: vt p̄dictū ē. Et ſubdit̄ circūſtātia loci: Exijt inde ⁊ abijt in galileā. Et ſubdit̄ cauſa ſm Chryſ. g Ipſe eni ieſus teſti. ꝓhibuit. i. ꝓhibuerat añ. vt h̄r Luc. iiij. † Mat. 13.g
h Quia ꝓpha in ſua patria honoꝛē non habet. Mar. 6.a
qꝛ inuidia eſt magis inter cōpatriotas: vt dictum Luc. 4.d
fuit Matth. xiij. ⁊ ideo xp̄s non redijt i naçareth vbi non fuit vilipenſus q̄ſi voluerunt eum p̄cipitare: vt habet̄ Luce. iiij. ſed abijt in aliā partē galilee. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit̄: i Cū ergo veniſſent in galileam exceperunt eum galilei honoꝛifice: ſicut xp̄m a deo miſſum. ⁊ cauſa ſubdit̄: k Cum oīa vidiſſent que fecerat hieroſolymis in die feſto. ꝓpter que etiaȝ mirabilia nicodemus legis doctoꝛ crediderat vt ſupra dictū ē ca. p̄cedēti. ⁊ oſtendit ꝯñter qualiter galilei illa ſigna viderat dicens: l Et ipſi eni venerāt ad diem feſtum: qꝛ ipſi tenebantur venire: vt ſupra dictū ē. ij. ca. m Venit ergo iteꝝ in chana galilee. qꝛ ibi ante fuerat in nuptijs. vnde ſequit̄: n Vbi fecit aquā vinuȝ. ⁊ declinauit ciuitatē naçareth rōne p̄dicta. Alit̄ exponit̄ ab alijs dicēdo q̄ non diuertit a naçareth: ſed oſtendit̄ p litterā p̄dictā q̄ fuit honoꝛifice receptus vbi pri⁹ fuerat vilipēſus. Et rō reddit̄ p h̄ q̄ illi de galilea generaliter: inter quos erant illi de naçareth cum eſſent gilulei: fuerunt in hieruſalem in die paſchali: et vidētes miracula q̄ fecit ieſus crediderūt in eum. ⁊ ſic honoꝛifice receperūt: et ad h̄ pōt applicari illa lr̄a ab illo loco. Et abijt i galileā: generaliter: nō excipiēdo naçareth. ⁊ ſubditur cauſa: Ipſe eni ieſus teſtimoniuȝ ꝓhibuit. i. ꝓhibuerat ante. q. d. mutatū erat negociū in oppoſitā ptē. vnde ſubdit̄: Cum ḡ veniſſet i galileā exceperūt eū galilei. honoꝛifice. generaliter etiā illi de naçareth. ⁊ cauſa reddit̄. Cū oīa vidiſſent q̄ ieſus fecerat ⁊c. Venit iteꝝ i chana galilee: nō diuertendo a naçareth: vt dicit Chryſ. ſed de iudea veniēdo v̄ſus naçareth: qꝛ ē in via veniendo illuc. o Et erat q̄dā re. Deſcriptꝭ circūſtātijs miraculi q̄tū ad locū ⁊ tpꝰ. ꝯñr deſcribit̄ miraculi act⁹ cū d̄r: Et erat q̄dā re. Non accipit̄ h̄ regul⁹ ꝓ paruo rege: vt videt̄ nomen ſonare: qꝛ romani volentes frāgere iudeoꝝ ſupbiā: abſtulerūt ab eis regiam dignitatē: regnū iudee i q̄ttuoꝛ tetrachias diuidētes: p̄cauere volētes eoꝝ rebellionē: vnde ꝓ illo tpe null⁹ rex erat i iudea. Dicit ergo iſte regul⁹: qꝛ erat officialis impatoꝛis deputat⁹ ad cuſtodiaȝ galilee: ꝓpt̄ qd̄ manebat in capharnaū q̄ erat metropolis illi⁹ terre. vnde ſubdit̄: p Cui⁹ fi. infir. caphar. ⁊ lȝ eēt gentilis: auditis tñ miraculis xp̄i ſperabat ab eo ipetrare ſanitatē filij ſui. ideo ſequit̄: q Hic cū audiſſet qꝛ ieſus adueniret ⁊c. qꝛ xp̄s erat i alia villa. ſ. in chana. r Et rogabat eū vt deſcēderet. qꝛ capharnaū erat i valle ſita reſpectu loci in quo erat xp̄s. s Et ſana. fi. ei⁹. lȝ eni crederet ipm poſſe ſanare eū: credebat tñ q̄ nō faceret ſine pñia coꝛpali. ꝓpter qd̄ xp̄s dure r̄ndit ei dicens: t Niſi ſigna ⁊ ꝓdi. vi. nō creditꝭ. Nō eni rep̄hēdit eū de petitiōe ſalut̄ filij ſui: ſ de defectu fidei ſue. verūtñ qꝛ ex deuotiōe repetit petitiōem ſuā dicēs: v Dñe deſcēde. iō exaudiat̄ a xp̄o. vñ ſeq̄t̄: x Dicit ei ieſus: vade. nō eni voluit xp̄s ire coꝛpaliter: vt amoueret ab eo falſā eſtimationē q̄ putabat ipm poſſe ſanare tñ pñtia coꝛpali. y Fili⁹ tu⁹ viuit. i. pfecte ſanitati reſtitut⁹ ē de ianuis moꝛtꝭ: qꝛ icipiebat moꝛi. z Credidit hō ſer. quē di. ei ⁊c. qꝛ fides req̄rit̄ ad obtinēdū dei bñficia. a Et ibat. ſine coꝛpali xp̄i pñtia. b Iā aūt eo deſcen. qꝛ capharnaū ē ſita i valle.

G

a Credidit ipſe. Nō alij ciues: in q̄ paucitas fidei iudeoꝝ ſignaꝛ q̄uis ſigna viderit: vñ infert: Hoc iteꝝ ſcd̄m ſi.fe.ie.ſiꝛ ꝙ.multitudo gētiū ſolo xbo cōuertēdaꝝ in ſamaritanis ſignabaꝛ. b Hoc iteꝝ ſcd̄m. De oib⁹ miraclis q̄ fecit ieſus ī āno añ morte iobis: nō facit iobes mētionē niſi de iſt.: ꝛ de diſputatione xp̄i cū iudeis q̄.ſ. poniꝛ. Ceteri eni euangeliſte q̄ hic reticet dixerunt plane. Poſt hec

y† Et exierūt q̄ ḋ ciuitate ꝛ veniebāt ad eū .ſ.ad ieſū. Interea rogabāt eū diſcipuli ei⁹ di.rab.mā.ꝛc̄.p h aūt ꝙ diſtulit refectionē corpis accipe q̄uis iā eēt hoꝛa ſexta: ꝛ ipe etiā eēt fatigat⁹ ex itinere: volēs pus itēdere ꝯuerſiōi ſamaritanoꝝ oñdit xbo ꝛ facto q̄tū p̄dicatoꝛ euāgelij debet eē ſollicitus ḋ ſalute hoim ꝛ poſtponere oē aliud negociū. † Ex ciuitate aūt illa mlti crediderūt ꝛc̄. q̄ lꝫ excitati fuerūt p mulierꝭ xbū tñ magꝭ crediderūt p xp̄m .ido ſequiꝛ: † Quia iā nō ꝓpꝛ ꝛc̄.p qḋ ſignificaꝛ ꝙ lꝫ doctrina philoſophica fidei nr̄e ſit i plurib⁹ accōmoda tñ nō credim⁹ ꝓpꝛ illā: ſꝫ ꝓpꝛ ſacrā ſcripturā ꝛ potiſſime ꝓpter xp̄i doctrinaꝫ. o† Et erat q̄daꝫ regul⁹ ꝛc̄. Moꝛaliꝛ. q̄libet petōꝛ pōt dici regul⁹ diminutiue: qꝛ deficit ī ſuippi⁹ regimie. ꝛ tūc ei⁹ fili⁹ īfirmaꝛ: qñ ratiōi ſenſibilis appetit⁹ ꝯtrariaꝛ: q̄ debet obedire ratiōi ſicꝫ fili⁹ ſuo pr̄i vt ḋꝛ.j.eth.ſꝫ cū bō p rōnē xp̄m fideliter depcaꝛ.tunc ille fili⁹ p xtutē xp̄i ſanaꝛ.p quē ſenſibilis appetit⁹ ſub ordine rōnis collocatur.

In ca.iiij.vbi ḋꝛ in poſtil. Dicendū ꝙ ſitis vno modo accipiꝛ ꝓ deſiderio alterius rei ꝛc̄.

ſerui occurrerūt ei: ꝛ nūciauerūt a
dicētes: qꝛ fili⁹ ei⁹ viueret. Inter b

a ſ nō diffidit de miſcdia dñi: ſꝫ deſiderat vt vire⁹ diuina ſeruoꝝ cōfeſſiōe plurimis inoteſcat.

rogābat q̄ hoꝛā ab eis in q̄ meli⁹ habuerit. Et dixerunt ei: qꝛ heri

ſ in figura ſacrīſpūs ſeptiformis: in q̄ ois ſalus.

hoꝛa ſeptia reliq̄t eū febꝛis. Cog

ſ cōparauit hoꝛā nūciantiū hoꝛe p̄nūciātꝭ.ſ.xp̄i

nouit q̄ pater qꝛ illa hoꝛa erat in
q̄ dixit ei ieſus: fili⁹ tuus viuit: et c
a credidit ipe ꝛ dom⁹ ei⁹ tota. Hoc d
b iterū ſcd̄m ſignum fecit ieſus cuꝫ
veniſſet a iudea in galileam.

Nico.de lyra

a Serui occur.ei et nū.di.qꝛ fili⁹ ei⁹ viueret.cōgaudēdo ipi. b Interrogabat q̄ hoꝛā ꝛc̄.h fecit ad certificationē miraculi reſpectu ſui: qḋ patꝫ p h qḋ poſtea ſeq̄ꝛ: Cognouit q̄ pater ꝛc̄. c Et credidit. Hic poniꝛ intēta ꝯcluſio.ad h eni factū ē iſtud miraculū vt iſte regul⁹ gētilis cū familia ſua crederet ī xp̄m. ꝓpꝛ h ḋꝛ: Et credidit ipſe et dom⁹ ei⁹ tota.i.familia. Solet aūt q̄ri an iſtud miraculū ſit idē cum eo qḋ ſolet ſcribi Mat.viij.de cēturionis ſuo ſanato a xp̄o: ꝛ diꝛ Chꝛyſ.ꝙ ſic. Alij aūt dicūt ꝯtrariū: qḋ videꝛ ex q̄ttuoꝛ. Primo ex pſona īfirmi q̄ h ḋꝛ filius: ibi autē ḋꝛ ſeru⁹. Scd̄o ex infirmitate q̄ hic ḋꝛ febꝛis: ibi aūt paralyſis: vñ ibidē ḋꝛ: Seruus me⁹ iacet ī domo paralytic⁹ ꝛc̄. Tertio ex modo rogādi: qꝛ iſte rogabat ꝙ veniret p̄ſentialiꝛ credēs ꝙ nō poſſet curare aliꝛ ꝓpter qḋ fuit rep̄hēſus a xp̄o: vt dictū ē. Ille aūt cēturio p̄ſentiā xp̄i repellebat: reputās ſe indignū tāto hoſpite.vn. Nō ſū dignus ꝛc̄. Credebat etiā eū poſſe ſanare dū eſſet abſens ſolo iperio: ꝓpꝛ qḋ dicebat: Dic tm̄ verbo ꝛ ſanaꝛ puer me⁹ ꝓpꝛ qḋ fuit a dño cōmēdat⁹.dicēte: Nō inueni tātā fidē ī iſrꝭ. ꝛ ſic ptꝫ ex mō rogādi ꝙ iſte regul⁹ ali⁹ fuit a cēturione. Quarto ptꝫ ex loco qꝛ ipe erat ī capharnaū qñ fuit rogatus a centurione: h ḋꝛ ꝙ erat ī chana galilee qñ fuit rogat⁹ a regulo. d Hoc iteruꝫ ſcd̄m ſignū fecit ieſus.nō ḋꝛ ſcd̄m ſimpliciter qꝛ multa fecerat in hieꝛlm: vt p̄dictuꝫ eſt: ſed ḋꝛ ſcd̄m de his q̄ fecit in galilea. vñ ſequiꝛ: Cū veniſſet a iudea in galileā. Ca.IIII

Moꝛaliter.

At q̄ cognouit ieſus ꝛc̄. Sequitur: i† Ieſus aūt fatigat⁹ ex itinere ſedebat ſic ſup fontē.hoꝛa aūt erat q̄ſi ſexta. Iſta fatigatio fuit ſignū paſſiōis xp̄i future tali hoꝛa. c† Venit mulier ḋ ſamaria haurire aquā.p hāc mulierē q̄ gētilis erat itelligi pōt vniuerſitas ſtudētiū ī doctria gentiliū. d† Dicit ei ieſus da mihi bibere.p qḋ ſignificaꝛ ꝙ intēdebat aliq̄s piros ī doctrina gētiliū ſibi incoꝛpare p fidē.ſ. Dionyſiū Ambꝛoſiū Auguſtinū. i† Quō tu cū ſis iude⁹ bibere a me poſcꝭ. h admiratiue ḋꝛ: qꝛ qñ tales ſicꝫ dionyſi⁹ ꝛ ceteri ad fidē ꝯuertebāꝛ: alij ḋ gētilitate mirabāꝛ. k† Rñdit ieſus et dixit: ſi ſcires donū dei ꝛc̄.ac ſi dicat .o tu gētilitas ſi ſcires dei grām tibi ꝯcedēdam tu nō mirarerꝭ ſꝫ eā peteres p̄cib⁹ deuotis. ꝛ h gētilitatꝭ ignorātia magꝭ deſignaꝛ cū ſubdiꝛ: q† Vñ q̄ habes aquā viuā. qꝛ gētilitas ignoꝛabat xp̄i potētiā. v† Ois q̄ biberit ex aq̄ hac.i.gētiliū doctrina. x† Sitiet iteꝝ.nā philoſophi de felicitate loquētes nō attigerunt ad aliq̄d qḋ eēt humani deſiderij q̄etatiuū.qḋ tñ ē de rōne felicitatꝭ.illi xo q̄ magꝭ appꝛopinq̄uerūt xitati.poſuerūt felicitatē hoīs ī ſpeculatiōe p̄me cauſe: q̄ tñ ſpeculatio ē p creaturas de q̄ certū ē p expientiā ꝙ hominis deſideriū nō q̄etat. y† Qui āt biberit ex aq̄ quā ego dabo ei nō ſitiet ī etnū.qꝛ doctria euāgelica felicitatē pfectaꝫ q̄ ꝯſiſtit ī viſione ꝛ fruitiōe dei oſtēdit. ꝛ gr̄a q̄ daꝛ credētib⁹ euāgelio ad illaꝫ pducit.iō ſeq̄ꝛ: a† Sed aq̄ quā ego dabo ei fiet ī eo fons aq̄ ſaliētꝭ ī vitā etnā.diꝛ ei mulier: dñe da mihi hāc aquā ꝛc̄. nā gētilitas audita p̄dicatiōe apl̄oꝝ ꝛ alioꝝ diſcipuloꝝ deuote recepit fidē xp̄i. o† Dicꝭ ei ie.va.voca viꝝ tuū.p quē ſignificaꝛ itellect⁹ q̄ ad capiēdū xp̄i doctrinā ē applicād⁹. m† Dñe video qꝛ ꝓpheta es tu: pr̄es nr̄i ꝛc̄.p h eni ꝙ h mulier q̄ſiuit a xp̄o debitū adoꝛatiōis moduꝫ: ſignificaꝛ ꝙ gētiles vni⁹ veri dei cultū receperūt ꝛ idolatriā abiecerunt. q† Et ꝯtinuo venerūt diſci.eius ꝛ mi.ꝛc̄.p h ſignificata fuit admiratio iudeoꝝ ī ꝯuerſiōe gētiliū: ſicꝫ hꝛ Act⁹.x. ꝙ iudei q̄ erāt cū petro fuerūt admirati: qñ viderūt graꝫ ſpūſſancti dari cornelio ꝛ aliꝭ gētilib⁹ exiſtētib⁹ cū eo. s† Reliq̄t q̄ mulier hydriā ſuā ꝛ abijt ꝛc̄.p qḋ ſignificaꝛ ꝙ mlti doctoꝛes gētiliū reliq̄rūt doctrinā ꝯſuetā ꝓpꝛ euāgeliū: ꝛ diſcurrerūt ad docēdū alios: ꝛ fecerūt fructū magnuꝫ: qḋ ſignificaꝛ p hoc qḋ ḋꝛ: Et exierūt

Additio.

In q̄libet iſtoꝝ triū modoꝝ q̄b⁹ ſitꭍ accipiꝛ ſm poſtillatoꝛē q̄ biberit ex aq̄ ſpūali quaꝫ xp̄s dat iteꝝ ſitiet. Nā ſi accipiꝛ p̄mo mō.ſ.ꝓ deſiderio alteri⁹ rei: ſic ſm ipm ois res ſpūalis accepta magis generat ſitim q̄ꝫ tollit. Si aūt accipiaꝛ ſitis ſcd̄o mō.ſ.ꝓ deſiderio euſdē rei habite ad habēdū eā pfecti⁹: ſm quē modū habētes deū p grām adhuc ſitiūt habere ipm p gl̄iaꝫ.ſic etiā iſto mō ſitis remanet ī ipis q̄ aquā ſpūalē.ſ.gratiā xp̄i accipiūt. Si aūt tertio accipiꝛ ſitis.ſ.ꝓ excluſiōe faſtidij a dilectiōe habita: ſic etiā bti accipientes aquā: gl̄iaꝫ adhuc ſitiūt. Vñ nullo p̄dictoꝝ modoꝝ quibus ſm eū ſitis accipiꝛ pōt verificari verbū xp̄i dicētis: Qui aūt biberit ex aq̄ quā ego dabo ei nō ſitiet ī eternū: imo auctoritas Eccl̄i.p illū allegata nō ſolum applicaꝛ ſiti ſcd̄o mō acceptē: ſꝫ etiā p̄mo ꝛ tertio mō vt ptꝫ intuēti. Vñ p̄dicta xba xp̄i plani⁹ ꝛ veri⁹ exponūꝛ ſm Chꝛyſ.ſic ī h loco dicentē: Hāc aūt excellētiā hui⁹ aque: vt ſcꝫ q̄ ex ea biberit non ſitiet in eternuꝫ: p ea q̄ ꝯſequūꝛ xp̄s oſtēdit.dicit eni: Sed aqua quā ego dabo ei fiet ei fons aque ſaliētis in vitā eternā.q.d.ſicut q̄ fonteꝫ habet nequaq̄ꝫ iterficieꝛ ſiti: ſic ꝛ q̄ hāc aquā habet quā ei dabo.hec ille. Auctas aūt Eccl̄i.vbi ḋꝛ: Qui bibūt me adhuc ſitient.intelligēda ē de quolibet triū modoꝝ p̄dictoꝝ.

Replica.

In ca.iiij. vbi ḋꝛ: Qui biberit ex hac aq̄ nō ſitiet ampli⁹.poſtillatoꝛ quandā apparentem ſacre ſcpture ꝯtrarietatē ſoluit: qꝛ de eadē aq̄ ḋꝛ Eccl̄i.xxiiij. Qui me bibēt adhuc ſitiēt. Dicit enim poſtilꝭ. ſitim vno mō ſignificare appetitū alteri⁹ rei ab aq̄.ſ. ſpūali q̄ ē gratia ḋ q̄ ſermo p cui⁹.ſ. extranee rei adeptionē ſitis nō extinguiꝛ ſꝫ potius augeꝛ: alio mō dicit ſitim ſignificare deſideriū eiuſdem rei habite ad habēdū pfecti⁹: vt habēs deū p gratiā deſiderat eū habere p gl̄iā. ꝛ ſic vera ē auctas de Eccliaſtico allegata.p̄mo aūt mō itelligiꝛ xbū xp̄i: Qui biberit ex aq̄ quaꝫ ego dabo.i. gratia nō ſitiet ī etnū appetēdo.ſ.rē tpalē: qꝛ q̄ vere habet deū p gratiā ex ipm nihil cupit habere cū h ſtat ꝙ deſiderat eūdeꝫ hr̄e pfecti⁹ ſitiēdo adhuc: ꝓut ſonat auctas Eccl̄i.xxiiij. Burg. aūt q̄ſi nolēs itelligere xba poſtilꝭ.dicit ſm p̄muꝫ modū ſitim nō extingui: qꝛ habēs rem ſpūalē magꝭ eā appetit hr̄e. Et ecce ꝙ Burg. vel nō itellexit vel itelligere noluit ꝙ poſtilꝭ. dicit ſitim p̄mo mō ſignificare appetitū rei extranee a gr̄a. ꝛ illa ē res tpalis: cui⁹ appetit⁹ p adeptionē gr̄e vel minuiꝛ vel oīno extinguiꝛ. Nā quāto pl⁹ q̄ſq̄ꝫ pcipit de gr̄a tanto min⁹ ſapit ei id qḋ habet natura: inquātū eni regnū gr̄e dilataꝛ.intātū peti ptās minuiꝛ. Verba ſūt.b.Ber.de li.ar.ca.xij. Gr̄a eni habentē trahit ad ꝯtēptū ſui ꝛ amoꝛē dei.inq̄t.Richar. ꝛ ē cōis ſnīa ſctōꝝ doctoꝝ: ſm appetitū igiꝛ rei extnee verū eſt xbū xp̄i. Et ſi dixerit Burg.habēs grām ſitit gl̄iaꝫ ꝓut ī poſtilla.igiꝛ ſitis nō extinguiꝛ: ꝯcedo .qꝛ ille ē itellectus auctis Eccliaſtici.xxiiij.ſꝫ illa ſitis nō ē alterius rei ſed eiuſdeꝫ: qꝛ gloꝛia eſt gratia ꝯſumata: falſū igiꝛ eſt qḋ Burgē.finaliter hic dicit auctoꝛitatē Eccleſiaſtici intelligēdā eſſe de ſiti p̄mo modo: vt ptꝫ ex p̄dictis. Dictū Chꝛyſ.p Burg.adductū poſtillatoꝛi bñ intellecto concoꝛdat: qꝛ qui habet gratiā habet fontē vnde hauriat vt p̄ter illḋ qḋ ad illum fontē ptinet non ꝯcupiſcat.

Poſt hec

Glo. ordi.

G a P Oſt h̄ ⁊c. Eſt aūt hie/ Ca. V
p roſolymis. Probaton grece ouis dr̄ latie. Probatica ḡ pe/cualis: qr̄ ibi ablueba̅t cadauera hoſtiarū. Significat autē aq̄ illa populū iu/deorū q̄ modo ſtat quietus: mō vero tētationū turbatur q̄ dicūt dn̄o: Nos pp̄ls tu⁹ ſum⁹ ⁊ oues paſcue tue. qui quinq̄ porticib⁹ .i. le/ge q̄ in quinq̄ libris ē innuit.
Pſ. 94.
Ibi mlti infirmi qr̄ lex nō ſanat ſ; pdit īfirmos vt aliqn̄ q̄rāt medicū. Ceci ibi ſūt q̄ nō hn̄t lumē fi/dei. Claudi q̄ q̄d vidēt n̄ pn̄t opari. Aridi q̄ q̄cq̄d agunt ſūt ſine pigue/dine charita/tis. Expecta/bāt aq̄ motū: i q̄ ſanitas fie/bat p angelū: q̄r lege ꝯuīcti grām redēptio/nis deſidera/bāt. Angel⁹ fi/li⁹ dei latēs in carne inī iude/os: q̄ moti ſūt doctrinis eius ad ꝑſequēdū: cui⁹ morte ſa/naṫ vnitas q̄ p humilitatē deſcēdit ad fi/dē paſſiōis: ſ; q̄ poſt .i. q̄ ab vnitate diſcre/pat: nō ſanaṫ.

b Angel⁹ āt. Ecce duo miracula: vnū īuiſibiliṫ p an/gelū i piſcinā: alterū viſibiliter a dn̄o. In vtroq̄ vn⁹ ſanaṫ vt vnitas cōmēde/tur. Alioq̄n nec in ptāte adeo magnū et in benignitate paruū fuit vnū de tot ſanari ab eo q̄ oēs vno poterat erigere v̄bo. S; in his corpalib⁹ plus intēdit eternā ſalutē animarū. c Triginta ⁊ octo .i. duob⁹ minus q̄draginta: q̄ nu/mer⁹ ꝯſtat ex q̄ter decē ⁊ ſignificat pfe/ctionē operū: i decē p̄cept. leg. et q̄ttuor euāgelijs a q̄ duo minus habet q̄ chari/tate dei ⁊ p̄ximi caret. d Vis ſan⁹ fie/ri. Nō neſcit q̄d velit ſ; accēdit ad amo/rē ſanitat. d̄ q̄ iā deſperabat: vñ iā ꝯq̄/rebaṫ q̄ non haberet qui eū mitteret in aquā. e Tolle grabatū. dilige p̄xi/mū infirma ei⁹ tolerādo: q̄ te infirmum patiēter tulit: ⁊ nō ſolū letare d̄ tua ere/ctiōe ſ; etiā de p̄ximorum ſollicit⁹ eſto ſalute. Ecce angelus magni cōſilij la/tens in carne: turbata aque iudeorū ſa/num fecit vnum. f Et ambula. Dili/gendo deum feſtina vſq̄ ad viſionē ei⁹ nec fratrem p̄pter amorem eius ad quē pergis deſerens: nec propter fratrē ab illo querendo ceſſans.

G Dicebāt

Johannis Ca. V

a P Oſt h̄ erat dies Ca. V a
ſ ſolēnitatē celebrat cū hoīb⁹ hō.
feſt⁹ iudeorū et āſcēdit ie/ b
ſus hieroſolymā. Eſt āt c†
hieroſolymis p̄batica piſcina: q̄ d
cognomiaṫ hebraice bethſaida:
quinq̄ portic⁹ habēs. In his iace/ e† f
bat multitudo magna lāguētiū:
cecorū: claudorū: aridorū: expectā
a ſ .i. mortē xp̄i ⁊ inde redemptionem.
b tiū aq̄ motū. Angel⁹ autē dn̄i ſm g
tp̄s deſcēdebat i piſcinā: ⁊ moue h
ſ ſi plures ſananṫ morte xp̄i: p̄pter vnitatē tamē vnus diciṫ ſanari.
baṫ aq̄. Et q̄ prior deſcēdiſſet i pi i
ſcinā poſt motionē aque: ſan⁹ fie
bat a q̄cūq̄ detinebaṫ infirmita/
c te. Erat aūt q̄dā homo ibi: trigin k
ſ ſignificat multis ⁊ magnis peccatis oppreſſū.
ta ⁊ octo ānos habēs i infirmita
te ſua. Hūc aūt cū vidiſſet ieſus l
iacētē: ⁊ cognouiſſet q̄r iā multū
a ſ incitat eū ad fidē q̄ niſi volēs debet fieri ſan⁹
tp̄s haberet: dicit ei: Vis ſān⁹ fie m
d ri? Rn̄dit ei lāguidus: Dn̄e hoīem n o
nō habeo vt cū turbata fuerit aq̄
mittat me in piſcinā. Dū venio p
eni ego: alius añ me deſcēdit. Di q
ſ a vitijs.
e cit ei ieſus: †Surge tolle grabatū r†
ſ de virtute in virtutem.
f tuū ⁊ ambula. Et ſtatim ſan⁹ fa/ s t
ctus ē hō ille et ſuſtulit grabatū †

Nico. de lyra

a P Oſt h̄ erat dies feſt⁹. In ſuperiorib⁹ determinauit euāgeliſta de Ca. V
p ſpūali regeneratiōe. hic ꝯñr determinat de bñficiorū ad h̄ cōueniētiū exhibi/tione. i generatiōe eni carnali filij habēt a p̄re vitā: nutrimētū ⁊ doctrinā: ita eodē mō eſt i generatiōe ſpūali. ideo euāgeliſta p̄mo deſcribit vite collatiōem. ſcdo ſpūalē nutritionē ca. ſequēti. Poſt h̄ aūt. tertio inſtructionē. ca. vij. ibi: Poſt h̄ aūt ambulabat. Circa p̄mū ſciēdū q̄ mod⁹ naturalis cognitiōis humane ē ex ſenſibilib⁹ ad itelligibilia deduci: qr̄ oīs nr̄a cog/nitio oriṫ ex ſenſu. ⁊ ideo mod⁹ iſti⁹ euāgeliſte: vt frequēter ē p/mittere ſignū ſenſibile ꝯueniēs ſequēti doctrine. ⁊ ideo h̄ caplm diuidiṫ i duas ptes. qr̄ p̄mo p̄mittiṫ ſenſibile ſignū: ad oſtēdē/dū q̄ i xp̄o ſit potentia vite reparatiua. ſcdo ſuddiṫ doctrina. ibi: Pr̄ eni diligit. Prima i tres. qr̄ p̄mo poniṫ miraculi opa/tio. ſcdo ei⁹ īpugnatio. ibi: Erat aūt ſabbatū. tertio cōueniēs excuſatio. ibi: Ieſus aūt rn̄dit: pr̄ me⁹. Prima i duas. qr̄ p̄mo circūſtātia miraculi p̄mittiṫ. ſcdo act⁹ miraculi deſcribiṫ. ibi: Erat aūt q̄dā. Circa p̄mū poniṫ p̄mo circūſtantia tp̄is. cū dr̄: Poſt h̄ erat dies feſt⁹ iudeorū .ſ. feſtū pentecoſtes. b Et aſcē/dit ieſus hiero. qr̄ viri tenebāṫ ibi eē i illo feſto: qr̄ ter in anno tenebāṫ maſculi apparere corā dn̄o .ſ. paſchate: pentecoſtes et feſto tabernaculorū. ſcdo deſcribiṫ ꝯditio loci cū dr̄: c Eſt aūt hiero. p̄ba. pi. in q̄ aq̄ pluuiales colligebāṫ: ⁊ ibi lauabā/tur hoſtie p̄mo: ⁊ poſtea i luterib⁹ i atrio ſacerdotū exiſtenti/bus. ideo dicebaṫ illa piſcina p̄batica: a p̄baton q̄d eſt ouis: ⁊ ē nomē grecū: cui⁹ interp̄tationē ponit in hebraico dicens: d Que cognoiaṫ hebraice bethſaida .i. domus ouium. e Quinq̄ por. ha. vt p plura loca poſſent lauātes hoſtias de/ſcēdere ad aquā. f In his .ſ. porticibus. Iacebat mltitudo magna lāguētiū ⁊c. et ſubdiṫ cauſa: g Angel⁹ aūt dn̄i ſm tp̄s .i. i diuerſis tp̄ib⁹ ꝯ interpolatiōe tm̄ facta. h Deſcēdebat i pi. ⁊ mo. aq̄: ex deſcēſu angeli. i Et q̄ prior deſcēdiſſet in pi/ſcinā poſt motionē aque ſan⁹ fiebat. Cauſa aūt deſcēſus ange/li ⁊ hui⁹ miraculi aſſignaṫ a doctorib⁹ dicētib⁹ q̄ appropinquā/te euāgelij v̄itate dn̄s voluit figurā expreſſā baptiſmi in hac piſcina oſtēdere: q̄ ꝯueniebat cū baptiſmo i mūdādo ⁊ ſanan/do virtute dei occulta ad motionem angeli: ſicut baptiſmus ſub ſenſibili elemēto mūdat aīam v̄tute occulta verbi: ⁊ cū h̄ aliqn̄ ſanat corp⁹ miraculoſe. verūtn̄ qr̄ figura deficit a figura/to. ideo iſta piſcina nō ſanabat niſi corp⁹ ⁊ vna vice tm̄: ⁊ nō ſa/nabat niſi vnū. Baptiſm⁹ āt ptingit ad aīam ⁊ ſanat oēs q̄tq̄t veniūt ad ip̄m niſi ponāt impedimentū. Alij aūt dicūt q̄ illa miracula ibi fiebāt p̄pṫ p̄ſentiā ligni dn̄ice crucis q̄d ibi ena/tauit appropinquāte xp̄i paſſiōe. ⁊ ideo angel⁹ illuc deſcēdebat p̄pṫ ligni reuerētiā: ⁊ enatauit tp̄e ꝯueniēti p̄pṫ ei⁹ motionem. p h̄ etiā oſtēdebaṫ q̄ natura hūana a morbo peccati p lignū dn̄ice crucis erat ſanāda. Qualiter aūt illud lignū dn̄ice cru/cis i loco illo fuerit poſitū: diuerſimode dr̄. Diciṫ eni in hiſto/ria ſcholaſtica q̄ regina Saba vidit in domo ſalt⁹ libani ſalo/monis quoddā lignū de q̄ vidit in ſpū q̄ i illo patereṫ ille p̄pṫ quē deficeret regnum iſrl: q̄d cū ſignificaſſet ſalomoni: ip̄e vo/lēs ſeruare durabilitatē regni: fecit poni illud lignū i p̄fūdo terre iuxta tēplum vbi poſtea in ſup̄ficie terre facta ē illa piſci/na: ⁊ ideo poſtea ibi illud lignū apparuit mō p̄dicto. In quadā v̄o hiſtoria ſācte cru/cis dr̄: q̄ Seth fili⁹ Ade ex p̄cepto p̄ris iuit ad paradiſū voluptatis vnde eiect⁹ fue/rat: ⁊ petijt ab angelo cuſtodiēte locū illū de oleo miſericordie: q̄ acceptis trib⁹ gra/nis arboris ligni vetiti: dedit ea Seth ⁊ ip̄e plātauit ſupra ſepulchrū p̄ris ſui Ade: ⁊ inde orte ſūt tres virgule q̄ poſtea in vnā arborē ſūt ꝯiūcte: poſtea tp̄e ſalomonis illa arbor fuit ſecta: qr̄ videbaṫ edificatiōi tēpli neceſſaria: verūtn̄ qn̄ applicabatur ad opus ſemp erat nimis curta vl̄ nimis lōga. ⁊ ideo tāq̄ inutilis ad h̄ dimiſſa fuit iuxta templū in atrio quodā: hoīes aūt veniētes ad templū illi ligno ceperunt face/re quandā reuerentiā inſtinctu diuino: de q̄ dolētes ſacerdotes fecerūt illud p̄ijci i/tra piſcinā q̄ erat p̄pe templū q̄d deſcēdens ad fundū: ibi diu latuit: poſtea v̄o imi/nēte paſſione apparuit mō p̄dicto. Hec autē ſcripſi ſine aliqua aſſertione. k Erat aūt q̄dā. Hic ꝯñr poniṫ actus miraculi cū dr̄: Erat aūt q̄dā homo ibi tri. ⁊ octo an/nos habēs i infir. ſua. Ex q̄ patꝫ q̄ diu punit⁹ fuerat: illā eni infirmitatē p̄pṫ pecca/tū p̄cedēs incurrerat vt patebit infra. verūtn̄ qr̄ penā patienter ſuſtinuerat: ideo di/gnū erat vt ei ſubueniret. p̄pter h̄ ſequiṫ: l Hūc cū vi. ieſus ia. ⁊ cogno. qr̄ iam multū tp̄s haberet .ſ. i infirmitate illa. m Dicit ei: vis ſan⁹ fieri: nō petit q̄ſi dubi/tans de voluntate: ſ; vt magis excitet ei⁹ deſideriū. qr̄ p hoc dignior efficiṫ accipere dei donū. n Rn̄dit ei languidus. oſtēdēs ſuum deſideriū. o Dn̄e hoīem non ha. vt cū tur: fu. aq̄ mittat me in piſcinā. q. d. multū deſidero: ſed non habeo hoīem qui me portet: ⁊ ego ſum ita debilis q̄ non poſſū ita cito venire ſicut alij. vñ ſequiṫ: p Dum venio eni ego: ali⁹ ante me deſcēdit. hoc aūt dicebat: quia videbat ieſū for/tem ⁊ aptum ad portandū eum: ⁊ magnū reputaret ſi in hoc ei ſeruire vellet: ſed ſta/tim ꝯtulit ei mai⁹ beneficiū: videlicet ſanitatē p̄fectā. vnde ſequiṫ: q Dicit ei ie/ſus: ſurge. reſtitutus ſanitati. r Tolle grabatum tuū. reſtitutus priſtino vigori. s Et ambula. ad declarationem diuini miraculi. t Et ſtatim ſanus factus ē ho/mo ille. quia diuina virtus infinita eſt ⁊ operaṫ in inſtanti: ſanitas enim que virtu/te nature reſtituitur: in tempore ⁊ non in inſtanti acquiritur.

Marginal notes: † Mat. 9. a; Mar. 2. a; Luc. 5. b — B — † De pe. di. 2. § 1. De pe. ⁊ remiſ. cū infirmi/tas. i pn.

a Dicebāt ḡ. Judei obſeruatores lr̄e neſciētes grām q̄ lex implet̄ q̄ ab oī ſeruili ope. i. a petō ceſſare iubet. vn̄ h̄ d̄r: Tol. gra. t. ⁊ am. b Nō licet. Nō calūniāt̄ de ſalute q̄ ī ſabbato curāt aīalia ſ̄ de lecti portatione. c Rn̄dit eis. Nō cedit obijciētib⁹ ſ̄ ſanatoris mādat̄ obediēs auctoritatē ſanationis ſue obijcit calūniātib⁹. d Neſciebat q̄s ⁊c̄. In turba poſit⁹ nō agnouit ieſū: ſ; poſt ī tēplo in q̄ docemur: vt q̄ſq̄s vult ad viſionē dei puenire: fugiat turbā ſuoꝝ affectuum ⁊ neq̄ hoim: ⁊ adeat tēplū interne oratiōis. e In tēplo. Nō ī turba ſ; ī tēplo: q: ſi grāz ɔditoris cognoſcere volum⁹: oportet vt ɔuēticula fugiam⁹ ⁊ tēplum efficiamur. f Noli pecca. Innuit ꝙ ꝓpter petā lāguebat: ſ; ipe ieſus illū ſicut exteri⁹ ita itus ſanauit. vn̄ premonet: ne iteꝝ peccādo grani⁹ iudicet̄. g Quia h̄ fa. in ſab. Quaſi ſolutor legis agēs ɔ̄ deū: q̄ req̄euit in ſab- Gen. 2. a bato. ſex dieb⁹ p̄mo opat⁹. Contra q̄d ait ieſus: Nō ſex dieb⁹ tm̄ vt putat̄ opat⁹ eſt de⁹ ſ̄ vſq̄ mō opat̄: q: q̄ ſex dieb⁹ ɔdidit noua: a q̄b⁹ requieuit die ſeptīo: poſtea opatur vſq̄ ī finē gubernādo: ſuſtētādo: renouādo: ꝓpagando: vt permaneāt ɔdita. Et cū ſemp opat̄ deus ɔſtat ſacramētū eē q̄d de requie ſabbati legit̄. h Jeſus autez re. Quaſi ceci in lege cur mihi iuidet̄ ſi hoiez ī ſabbato ſano: q̄ de⁹ cū pr̄e ſemp operor. i Propterea er. Si pri⁹ ꝑ ope ſabbati nūc mag̃ inſidiāt̄: q: patrē ſuū deū dicit cū eum tātūmodo hoiem putarēt. Ergo īponunt ꝙ ſe facit eq̄lez deo q̄d eēt facere rapinā: ſ̄ ipſe nat⁹ eſt eq̄lis. k Rn̄dit itaq̄ ieſus. Quia cōmoti ſūt de audita eq̄litate ei⁹ quē putāt hoiez purū: cū deo patre: ſubdit ſe eſſe filiū eq̄lē patri eiuſdē volūtatis: eiuſdem p̄tātis: eiuſdem opatiōis. In his aūt differēdis: h̄ genere loquendi vtitur: quo mentes paruulorum poſſit excitare et ſi non implere: ⁊ quo mentes adultorum exerceantur ⁊ paſcātur. dicit enim de deitate filij: Non poteſt a ſe facere niſi quod videt patrez fa. ⁊ demonſtrat ei pater. que omnia non ſ̄m litteram vt in hominibus fieret acciplēda ſunt: ſed myſtice. Illis autem hec ſecreta dicit vt conturbentur: vel vt forte turbati medicum querant. Propter nos etiaz vt nobis ſcriberētur: que nō bene intellecta in errorē: bene itellecta ī veritatē ducerēt. l Amen amen dico vobis. Agit hic de idētitate ſua cum patre: ⁊ minoritate ſua ſ̄m hominē ⁊ quid in his faciat. ſ. vtranq̄ reſurrectionē corporis ſcilicet et anime. m Non poteſt filius a ſe. Ita ſum equalis patri: vt nō ipſe a me ſ; ego ſim ab eo. Non facit a ſe: nec poteſt a ſe q̄ non eſt a ſe: ſed ab eo facit et poteſt a quo eſt. n Niſi quod viderit. Idem eſt: filio videre patrem vel audire q̄d eſſe a patre. Videre ergo facientē eſt eadez cum patre operari. Non enim hic dicit̄ quaſi alia faciat pater: alia imitans fili⁹ ſicut ſolet in hominibus fieri: ſed eadem ſunt opera que operatur pater per filiuz. vnde addit: Quecūq̄ enim ille fecerit: hec ⁊ fili⁹ ſilr̄ facit. hec eadem ⁊ nō alia ⁊ nō diſſimiliter ſed ſimiliter.

Hec ⁊ ſilr̄

ſuū ⁊ ambulabat. Erat aūt ſabba-
a tū ī illa die. Dicebāt ḡ iudei illi q̄
b ſanat⁹ fuerat. Sabbatum ē: nō li- b
c cet tibi tollere grabatū tuuz. Re-
ſpōdit eis: Qui me ſanū fecit ille c
mihi dixit: Tolle grabatū tuuz ⁊
ambula. Interrogauerūt ḡ eum: d
Quis eſt ille hō q̄ dixit tibi tolle
grabatū tuū ⁊ ambula? Is aūt q̄ e
d ſan⁹ fuerat effect⁹ neſciebat quis
eēt. Jeſus āt declinauit a turba f
cōſtituta ī loco. Poſtea īuenit eū g
e ieſus in tēplo: ⁊ dixit illi: Ecce ſa- h
f nus fact⁹ es: iam noli peccare: ne
ſ. noto ieſu nō ē piger in annūciādo.
deteri⁹ tibi aliq̄d ɔtingat. Abijt il- i k
a ſ. iſte nunciat ſalutē vt ſequantur: ſed illi econtra ꝑſequuntur.
le hō ⁊ nunciauit iudeis q: ieſus
eēt q̄ fecit eū ſanū. Propterea ꝑ- l+
g ſequebāt̄ iudei ieſū: q: h̄ faciebat
h in ſabbato. Jeſus aūt rn̄dit eis: m+
ſ. ſapiētia ꝑ quā facit pater omnia.
Pater me⁹ vſq̄ mō opat̄: et ego n
i operor. Propterea ḡ magis q̄re- o
bāt eū iudei īterficere: q: nō ſolū
ſ. quātū ad opinionē coꝝ.
ſoluebat ſabbatū: ſed ⁊ patrē ſuū
ſ. nō vt nos q̄ prēs eū vocam⁹: ſ; eq̄lē faciēs. ſ. do.
dicebat deū: equalem ſe faciens
k deo. Reſpondit itaq̄ ieſus et di-
l m xit eis: Amen amen dico vobis p
ſ. i. filius ſ̄m hoc ꝙ eſt homo nihil poteſt niſi q̄d pater dat ⁊ docet.
n non poteſt filius a ſe facere q̄cq̄
niſi q̄d viderit patrem facientez.

a Erat aūt ſab. Hic ɔñr ponit̄ p̄dicti miraculi accuſatio. ⁊ p̄mo q̄ītū ad ipm ſanatū. ſcd̄o q̄ītū ad ipm medicū. ibi: Interrogauerunt ḡ. In p̄ma p̄te d̄r ſic: Erat aūt ſabbatū ī die illo: in q̄ nō erat licitū opa ſeruilia facere. ꝓpt̄ q̄d ſequit̄: Dicebāt ḡ iudei illi q̄ ⁊ ſanus fact⁹ fuerat. b Sabbatū ē: nō licet ti. tol. gra. tuū. Iſti falſū dicebāt: q: opa corpalia q̄ ſūt ad dei honorē bn̄ poſſunt fieri ī die ſabbati: ſicut ſacerdotes ī tēplo corpalit̄ opabant̄. tēplū ornādo: hoſtias īmolādo ⁊ lauādo: ⁊ ɔſimilia: vt d̄r Mat. xij. Portatio autē hui⁹ grabati erat ad magnificētiā diuini miraculi: ſic̄ ⁊ mō illi q̄ miraculoſe de carcerib⁹ vel hmōi liberāt̄: portāt cōpedes ſuos ad loca ſancta: ad manifeſtationē ſue miraculoſe liberatiōis: tn̄ alit̄ ſe excuſat ille ſanat⁹. dicens: c Qui me ſanū fecit ille mihi dixit: tolle grabatū tuū ⁊ ambula. q. d. ille q̄ me diuīa ỽtute ſanauit: eadē virtute ⁊ auctoritate mihi p̄cepit: et ꝑ ɔñs teneor ſibi obedire: nec ſū trāſgreſſor. d Interrogauerunt ḡ. Hic ponit̄ accuſatio medici. ⁊ p̄mo ī generali añ cognitionē determinatā de ipo. ſcd̄o ī ſpāli ipſo cognito. ibi: Poſtea. Quia eni ꝑ ſanātē eū iſte ſanat⁹ ɔuenienter ſe excuſabat. id̄o q̄rebāt de ipo ſanāte: vt ipm ꝑſequerēt̄ ⁊ h̄ ē q̄d ſeq̄t̄: Interrogauerūt ḡ eū q̄s eſt ille hō q̄ dixit tibi: tolle grabatū tuū ⁊ ambula. q̄ſi dicerēt: mal⁹ ē hō q̄ p̄cepit talia. e Is aūt q̄ ſan⁹ fuerat effect⁹ neſciebat q̄s eēt. q: diu lāguidus iacuerat: et ſic facta x̄pi ⁊ eius famā ignorabat. f Jeſus eni declinauit a turba ɔſtituta in loco. dans exemplum aliq̄n fugiēdi volētes calūniare: ⁊ nolēs ſe iactare de opatione miraculi. g Poſtea. Hic ponit̄ accuſatio medici ī ſpāli habita cognitiōe de eo: ⁊ h̄ ē q̄d d̄r: Poſtea īuenit eū ieſus in tēplo: q: ad agēdū grās de ſanitate ſibi collata frequētabat tēplū q̄d ē loc⁹ oratiōis. h Et dixit illi: ecce ſan⁹ fact⁹ es iā noli peccare. Ex q̄ patz ꝙ infirmitas illa fuerat ſibi ꝓpt̄ pctm̄ inflicta. i Ne deteri⁹ aliq̄d tibi cōtingat: incurrēdo penā eternā: q: ī recidiuante fiūt nouiſſima peiora priorib⁹. k Abijt ille hō ⁊ nūciauit iudeis ⁊c̄. Dicūt aliq̄ ꝙ h̄ fecit malicioſe: ſ; h̄ nō ē verū: q: illos q̄s dn̄s ſanauit corpe: ſanauit ⁊ mente. vn̄ de iſto dicit̄ infra. vij. ca. Totū hominē ſaluū feci in ſabbato: q̄d etiā exprimit̄ hic ex verbo x̄pi. cum d̄r: Iā noli peccare. q. d. p̄cedēs peccatū eſt tibi dimiſſum. Et ideo dicendū ꝙ iſte ſanat⁹ iuit bona intētione ad publicandū ỽtutez x̄pi. Illi aūt q̄bus hoc nunciauit fecerūt inde dānū ſuū: ſicut ⁊ de alijs x̄pi ỽtutibus. ideo ſequitur: l Propterea ꝑſequebāt̄ iudei ieſū q: hec faciebat ī ſabbato. tanq̄ violatorē diuine legis: q̄d tn̄ erat falſum: vt viſum eſt. m Jeſus autem. Hic ponit̄ miraculi excuſatio. Circa q̄d ɔſiderādum ꝙ apl'i fuerunt homies puri. ⁊ ideo chriſt⁹ excuſauit eos de violatione ſabbati in ɔfricatione ſpicarū per exempla puroꝝ hominū: ſic dauid ⁊ ſacerdotum: vt habet̄ Mat. xij. vbi iſta exempla diffuſi⁹ tractant̄. ipe aūt x̄ps erat hō ⁊ de⁹. ⁊ ideo aliq̄n ſe excuſauit de violatiōe ſabbati ꝑ facta humana: vt ptz Luc. xiij. vbi oſtēdit ꝙ in neceſſitate poterat bos leuari de puteo ī die ſabbati: ⁊ multo magis homo ſanari: vt habet̄ infra. vij. ca. Si circūciſionē accipit homo in ſabbato vt non ſoluat̄ lex moyſi: mihi indignamini q: totū hoiem ſaluū feci in ſabbato. Aliq̄n autē ſe excuſat ꝑ diuina facta: vt hic cū ſubdit̄: n Pater me⁹ vſq̄ nūc opat̄ ⁊ ego operor. De⁹ eni non ſic ꝑducit res ſicut artifex domū: q: domū factā dimittit ⁊ non ɔſeruat. ⁊ ideo domo facta ceſſat ei⁹ opatio. deus aūt ſic ꝑducit res ꝙ eas ɔſeruat in eſſe. ⁊ ideo l; ſeptima die q̄euerit a nouis operib⁹ cōdendis: nō tn̄ quieuit a creaturis ꝑductis cōſeruandis. Pater ⁊ fili⁹ ſūt vn⁹ de⁹. ⁊ ideo ſicut pater ɔtinue opat̄ in ɔſeruatione ⁊ adminiſtratiōe rerū: ita ⁊ fili⁹: ⁊ ſic x̄ps excuſat̄ ī ſabbato operando. Sz q: ex hac excuſatiōe ſequit̄ ꝙ x̄ps ſit eq̄lis deo pr̄i. ideo ex h̄ ỽbo mag̃ ꝑſequebant̄ eū iudei tanq̄ blaſphemum: q: blaſphemia acrius punit̄ in lege q̄ fractio ſabbati: ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: o Propterea ergo magis q̄rebāt eū iudei īterficere ⁊c̄. patz lr̄a. ꝓpter q̄d ɔñter ſe excuſat. dicēs: p Amē amē dico vobis nō pōt filius a ſe ⁊c̄. q. d. vos mihi imponitis leg̃ trāſgreſſionē: ⁊ hoc ē impoſſibile: q: nō poſſū obliquari a regula veritatis diuine: q̄d patet: q: filius inq̄ītū de⁹ habet oīno eādē opationē cū patre: ⁊ ſic non pōt ab eo obliquari. Silr̄ nec inq̄ītū hō: q: hūanitas x̄pi ē inſtrumētū ɔiūctū ipi⁹ diuinitatis: et ſic

non poteſt

a Hec ⁊ ſiliter. Videt̃ corp⁹ omne facere qḋ anim⁹ ſʒ nō ſiliter cū anim⁹ imperet corpori. Pater v̄bo ⁊ fili⁹ eadē ⁊ ſiliter opant̃: qꝛ vna natura vna ſubſtātia p̄ris ⁊ filij ⁊ vna volūtas ⁊ ptās ⁊ vna opatio. b Oia demō. ei. Demōſtrare patrē filio: ē cūcta opari p filiū vt eq̄ habeant ī filio de nr̄a pr̄ ⁊ filius. Et ne aliq̄ mō min⁹ ſentiat̃ ō filio addit: Et maiora his da. ei. h̄ ē p euʒ maiora faciet. Que: ſicut enim p. ſ. m. ⁊. v. Mai⁹ ē ſuſcitare mortuos q̄ languidū ſanare: vnde agebat̃. c Maiora his. Suſcitat pat aīas p filiū vt aīe viuēt ex ſubſtātia p̄ris ⁊ filij: ⁊ ei filio homini facto ī tpe demonſtrabit maiora. i. reſurrectionē corporū: vt miremini eaʒ fieri p filiū. d Sic enī pr̄ ſu. Incipit oſtēdere q̄d filius ſm q̄ eq̄lis ē p̄ri faciat. ſ. animas a morte reſuſcitat. Et eſt p̄ma reſurrectio a vitijs. In ſequēti v̄bo oſtēdit etiā reſurrectionē mortuorū corpoꝝ: ſm q̄ filius hoīs ē ⁊ ptātēʒ dedit ei. i. f. e Sic et filius. Aug⁹. Quia pr̄ ⁊ fili⁹ ſūt eadē vita. Iudicat aūt ⁊ ſuſcitat corpa: nō pr̄ ſʒ fili⁹ ſm diſpoſitionē humanitatis in q̄ minor p̄re: nec honorat̃ ſicut pater. vnde ait: Qui non honorificat filium miſſum: non hono. patrē qui mi. illū. f Quos vult viuificat. Aug⁹. Non alios q̄ pater ſed eoſdem: qꝛ vna volūtas ⁊ eadē poteſtas et eadem viuificatio mortuoꝝ. hec ſunt maiora que operatur pater p filiuʒ ſcʒ reſurrectio mortuoꝝ: vnde honorandus p̄batur filius ſicut ⁊ pater. Unde ⁊ ſubditur: Neqꝫ enī pater iudicat quēq̄: qꝛ pſona patris in iudicio nō apparebit: ſed nec chriſt⁹ in eo q̄ ei cōſubſtantialis: ſed in forma ſerui vt poſſit etiam ab impijs videri: in qua iniuſte iudicatus: iuſte iudicabit. Vn̄ alibi hec cauſa reddit̃: qꝛ filius homīs eſt. g Ut omnes ho. Honorat deū qui cōmendat creatorem: omnipotentē: eternuʒ. Honorat patrem qui credit eum habere filium equalem ſibi. Honorat filiū qui credit eum eſſe equalem patri. h Qui nō honorificat. Aug⁹. Si enī minor crederet̃ filius: pater inhonoraret̃: q̄ vel inuidie nollet eū genuiſſe eq̄lē: vel infirm⁹ nō poſſet ⁊ ſic nō eſſe de⁹ cōuincere: qꝛ impotēs. i Quia q̄ v̄bū. Quia eq̄lis ſū p̄ri ⁊ vno honore cū eo honorād⁹: ḡ q̄ audit v̄bū meuʒ. i. q̄ credit me filiū ⁊ credit eū patrē: habet vitā etnā. qꝛ hec: ē vita eter-
Jo. 17. a na: vt p⁹ dicet: vt cognoſcāt te ⁊ quē. m. ie. xp̄m eē vnū veꝝ deum. k Audit ⁊ cre. ei. Cur ait: Audit v̄bū meū et credit: nō mihi ſʒ ei q̄ me miſit: qꝛ v̄bū ei⁹ ē ī me: imo ego ſū v̄buʒ ei⁹. Qui ḡ ei credit: credit v̄bo ei⁹. i. mihi. l Sʒ trā. Hic a morte īfidelitat̃ ad vitā fidei et iuſticie: p⁹ a corruptiōe ad eternitatē. De p̄ma

ſ vt ſicut pater honoret̃ filius. ſ a patre habet q̄ poſſit: qꝛ a patre habet q̄ ſit.
a Quecūqꝫ enī ille fecerit: hec et filius ſimiliter facit. Pater enī dili- a b c d
a ſ ſicut ſupra ait viderit patrē facientē.
b git filium: ⁊ oīa demōſtrat ei que
ſ corporalib⁹ curationib⁹.
c ipſe facit: ⁊ maiora his demōſtra e
a ſ q̄ſi de equali patri quē nō creditis equalem.
d bit ei opa vt vos mirēmini. Sic f g
ſ quos vult.
enim pater ſuſcitat mortuos ⁊ vi
ſ in animabus. ſ . ſ. qui ſūt digni.
e f uificat: ſic ⁊ filius quos vult viui h
ſ ⁊ vere filius viuificat: qꝛ etiam iudicat.
ficat. Neqꝫ enī pr̄ iudicat quēq̄: i
ſ cur.
g ſed omne iudicium dedit filio: vt k l
ſ non vt minorem ſed ſicut hono. pat.
omnes honorificēt filiū ſicut ho-
h norificāt patrē. Qui nō honorifi m
cat filiū: nō honorificat patreʒ q̄ n
miſit illū. Amē amē dico vobis: o
a ſ intelligit. b ſ me miſſū ad ſalutē oim.
i k quia qui verbū meū audit et credit ei q̄ miſit me: habet vitā eter p
a ſ ex p̄re cui credit ⁊ ſiliter ex me q̄ ſū vna vita cū eo: ⁊ h̄ ē q̄ dicit ⁊ q̄ audierint viuēt.
ſ dānationis.
l nam: ⁊ in iudiciuʒ non venit: ſed q r
ſ vere trāſit in vitam.
trāſiet a morte ī vitā. Amen amē s

nō pōt a motiōe ei⁹ obliq̄ri. ⁊ p ꝯn̄s nō pōt trāſgredi: qꝛ trāſgreſſio ē obliq̄tio a lege diuīa. Sciēdū tn̄ q̄ Arri⁹ ex h̄ v̄bo. Nō pōt fili⁹ ⁊c. dic̃ filiū ī diuinis eē minorē p̄re. ⁊ iōo ꝯn̄r h̄ excludit̃. cū ḋr: a Quecūqꝫ enī ille fecerit. ſ. pr̄ b Hec ⁊ fili⁹ ſilr̄ fac. vbi tria excludūt̃: p q̄ poſſet dici fili⁹ mior p̄re. Primū ē ſi opatio p̄ris ſe extēderet ad aliq̄ ad q̄ ſe nō extēderet opatio filij. iōo hoc excludit̃. ibi: Quecūqꝫ. Scd̄ʒ ē ſi fili⁹ faceret eadē q̄ facit pr̄. ſm idētitatē ſpeciei tm̄: ſʒ nō ſm numerū: ita q̄ pr̄ plura in numero faceret: ⁊ h̄ excludit̃ cū ḋr: Hec ⁊ fili⁹ ſilr̄ facit. i. eadē numero. Tertiū ē ſi faceret eadē numero: ſicut faber ⁊ martell⁹ p̄ducūt eūdē effectū: tn̄ alit̃: qꝛ faber vt cā p̄ncipalis: martell⁹ aūt vt inſtrumētalis. ⁊ h̄ excludit̃ cū ḋr: c Silr̄ facit. i. vniformiter p oēm modū. D
Et ſic ptʒ q̄ v̄bū ſupdictū. Non pōt fili⁹ a ſe facere q̄cq̄ ⁊c. nō pōt exponi ſm errorē Arrij de minoritate filij reſpectu p̄ris ī diuinis: ſʒ tm̄ oſtēdit p̄ceſſū filij a p̄re: inq̄tū fili⁹ nō ē a ſe ſʒ a patre: ⁊ ſic potētiā opandi ⁊ noticiā habet a p̄re: ſicē ⁊ eſſentiā: nō tn̄ aliā: ſʒ eandē numero. Si enī fili⁹ eēt creatura vt dicit Arri⁹ nō poſſet facere q̄cūqꝫ fac̃ pr̄: vt ꝯn̄r dicit euāgeliſta: Quecūqꝫ facit ille ⁊c. qꝛ ſeipm nec poſſet p̄ducere: nec cōſeruare: eſſet tn̄ p̄duct⁹ ⁊ ꝯſeruat⁹ a p̄re. d Pater enī di. Poſtq̄ euāgeliſta poſuit ſignū viſibile ad oſtēdēdū q̄ fili⁹ habet potentiā collatiuā vite corpalis. hic ꝯn̄r ponit̃ doctrina xp̄i de vita ſp̄uali p ip̄m ꝯferēda. Et diuidit̃ in duas. qꝛ p̄mo ponit̃ doctrina xp̄i. ſcd̄o eius ꝯfirmatio ſubdit̃. ibi: Si ego teſtimoniū. Circa p̄mū ſciēdum q̄ duplex ē viuificatio. ſ. aīe ⁊ corpis: ⁊ duplex iudiciū diuinū ſibi rn̄det. p̄mum ē iudiciū diſcretiōis qḋ nūc ē et rn̄det vite p̄nti. ſcd̄m ē iudiciū diſcuſſiōis vltime ⁊ premiatiōis: qḋ erit ī futuro. ⁊ rn̄det corpoꝝ reſuſcitationi. Iōo ſic p̄cedit: qꝛ p̄mo agit de viuificatione aīaꝝ ⁊ iudicio diſcretiōis nūc exiſtēte. ſcd̄o de reſurrectiōe futura. qꝛ ī p̄mo oñdit xp̄s ſe h̄re potētiā viuificatiuā. ſcd̄o oſtēdit q̄liter iſta potētia ſit ītelligēda. ibi: Amen amē dico vob̄. In p̄ma pte ḋr ſic: Pater enī diligit filiū ⁊ oīa demōſtrat ei q̄ ip̄e facit. Si accipiat̃ hic filius ſm diuinā naturā: dilectio non accipit̃ hic cauſalit̃: qꝛ volūtas in diuinis non ē p̄ncipiū originis filij: ſʒ natura: vt ſuperi⁹ dictū ē. ⁊ iō cū ḋr: Pat̃ enī diligit filiū ⁊ oīa demōſtrat ei: inq̄tuʒ ſciētia patr̃ cōmunicat̃ filio. h̄ v̄bū diligit nō notat cauſā: ſʒ tm̄ ſignū vel cōcomitātiā. Si aūt accipiat̃ fili⁹ ſm humanā naturā: ſic accipitur cauſalit̃: qꝛ amor ē p̄mū donū ⁊ cauſa alioꝝ: ⁊ tunc ē ſenſus. Pater diligit filiū: qꝛ plenitudo ſciētie cōmunicate aīe xp̄i p̄cedit ex patr̃ dilectiōe. e Et maiora his demōſtrabit ei opa. ſ. viuificationē mortuoꝝ morte ſp̄uali: de q̄ loq̄t̃ poſtea qꝛ maius ē iuſtificare impiū q̄ creare celū ⁊ terrā: ſm Aug⁹. exponētē illud infra: xiiij. Et maiora hoꝝ faciet. Q̄ aūt ḋr h̄ demōſtrabit de futuro: nō ē p h̄ ītelligēdū q̄ fili⁹ ſm naturā diuinā acceperit de nouo aliquā ſciētiā: vel q̄ aīa xp̄i aliq̄d cogñerit qḋ a p̄ncipio ſue creatiōis ignorabat: qꝛ a p̄ncipio ſue creatiōis habuit plenitudinē gratie ⁊ ſciētie. ſʒ ḋr res demōſtrari: q̄ſi de nouo alijs īnoteſcit. ⁊ talis modus loquēdi habetur Geñ. xxij. Nūc cognoui q̄ timeas dñm. i. alios cognoſcere feci: qꝛ de⁹ añ ſciebat abraā timere ip̄m: ſʒ p obediētiā eius in īmolatiōe filij h̄ fecit ab alijs cognoſci. f Ut vos miremini. Iſtud nō ponit̃ cauſaliter ſʒ tm̄ ꝯſecutiue: qꝛ ptās viuificatiua nō ē data xp̄o p̄pt̃ iudeoꝝ admirationē: ſʒ ex h̄ ſecuta ē q̄ſi viderūt mirabilia xp̄i opa. Et oſtēdit ꝯn̄r q̄ ſunt illa maiora opa. dicēs: g Sicut enī pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: qḋ ē diuine v̄tutis: h Sic ⁊ fili⁹ q̄s vult viuificat. Iſtud v̄bū vult non ponit̃ hic ad denotandū q̄ filius pauciores viuificet q̄ pater: ſed ad oſtendenduʒ modum agēdi: qꝛ nō agit coacte nec ex neceſſitate nature: ſed libere. Et qꝛ iudiciū diſcretionis cōcomitat̃ reſurrectionē ſp̄ualem: vt p̄dictū eſt. ideo ſequit̃: i Neqꝫ enī pater iudicat quēq̄. ſ. ſeorſū a filio cum ſit coꝝ vna opatio. k Sʒ omne iudiciū dedit filio. hoc ḋr pro tanto: qꝛ iudiciū eſt per ſapientiā diuinam. ſapiētia auteʒ tota cōmunicat̃ filio: ⁊ per ꝯn̄s potentia iudicatiua. l Ut omnes honorificēt filiū ſicut honorificāt patrē: ex p̄dictis enī ſequit̃ q̄ ſit honorādus honore latrie ſicut ⁊ pater: cum ſit vn⁹ de⁹ cum eo. vnde ſequit̃: m Qui nō honorificat filiū: honore latrie. n Nō honorificat patrē q̄ miſit illum. quia habēt candē maieſtatē. o Amen amē dico vobis. Hic oſtendit qualiter potentia viuificatiua de qua locutus eſt ſit ītelligenda. ſ. de viuificatione ſp̄uali: que eſt per fidē charitate formatā: ⁊ hoc eſt quod ḋr: Amen amen dico vob̄ qꝛ q̄ verbū meum audit ⁊ credit ei q̄ miſit me. fide formata. p Habet vitā eternam. cauſaliter: qꝛ habet gratiam que facit eum dignū vita eterna. q Et in iudiciū nō venit. ſ. ꝯdēnatiōis: veniet tn̄ ī iudiciū diſcuſſionis ⁊ premiationis. Et qꝛ dixit q̄ talis habet vitā eternā: ne aliq̄s credat ex hoc q̄ fides faciat hominē in p̄ſenti īmortalē. ideo ſubdit̃: r Sed tranſiet a morte in vitam. quia oportet ſoluere debitū nature anteq̄ veniat ad vitam glorie. Et qꝛ fides a deo dat̃ p inſpirationem. ideo ſubdit̃: s Amen amen dico vobis. Iſte euangeliſta ſolus duplicat hanc dictionē amen: qꝛ in hebreo confirmationē deſignat.

Ip̄e enim

tatē. De pma aūt resurrectiōe aptiꝰ subdit: Amen amē dico vobis: q. v. h. ⁊ nūc ē. a · Quia venit ho. Dixi qꝛ filiꝰ suscitat ⁊ viuificat: qđ veꝝ ē qꝛ venit hora ⁊c. et ostēsio pris sui: h enī de suscitatiōe aīe a pctīs agit. b · Vocē filij. Hoc solū iustꝭ cōuenit: q̄ sic audiūt đ incarnatiōe eiꝰ vt credāt qꝛ filiꝰ dei ē. c · Sicut enim pr̄. Aug. Vita q̄ ē ipē pr̄ et filiꝰ ptinet ad aīaꝫ non ad corpus. Corpꝰ enī non sentit vitā sapiētie sed aīa rōnalis: q̄ illuminaṫ a lumine qđ illuminat oēꝫ. h. v. in h. mū. Aug. Sup aīam rōnalē que ē imago dei: nihil ē nisi deꝰ cuiꝰ est imago: huiꝰ ipē deꝰ ē vita ⁊ ipa est vita corporis.

†De pe. di. 2. c. charitas est. §. cum ergo.

d · In semetipo. Nō aliūde: sꝫ ipse ē vita: sic et filiꝰ in semetipo ē vita. Sꝫ differūt: qꝛ pr̄ ē vita nō nascēdo. filiꝰ ē vita ex patre nascēdo. vn̄ ait: Dedit. nō ꝙ aliqn̄ filiꝰ fuerit sine vita: sꝫ nasciṫ ex eo vita. dedit ergo. i. vita genuit vitaꝫ. e · Et ptātem. Postq̄ dixit de resurrectiōe aīe: subdit de resurrectiōe carnis. Et ptātem quā habet filiꝰ cuꝫ patre in occulto dedit pr̄ ei: qꝛ filiꝰ hominis ē: in q̄ forma iudicās bonis et malis videbiṫ. Visio enī forme dei solis mūdis cordē ꝓmittiṫ. vn̄ Be. m. c. q. ip. deū videbūt. Aug. Christꝰ in eo ꝙ ē filiꝰ dei ē vita q̄ viuificat aīas. i eo ꝙ filiꝰ hoīs: iudex. Dedit ḡ ei pater vitā generādo: vt viuificet. Dedit ei potestatē iudicij i carne mittendo. ꝑ verbū enī filium dei fit aīaꝝ resurrectio. ꝑ verbum factū i carne: filium homīs: fit corpoꝝ resurrectio. f · Quia veniet hora. Sicut. s. est auctor de resurrectiōe mētis i vitam eternā. ita etiā h ē auctor de resurrectiōe carnis: aliter nemo crederet.

† De cōse. di. 5. c. finali in fi.

Mat. 5. a

† 12. di. c. 1.

g · Nō possū a meipso fa. Dedit mihi ptātez iudicij nō tn̄ possū a me. i. q̄ nō ē a se: nō facit a se. et ita q̄ culpat eum de opere sabbati: culpat patrem. h · Sicut audio. Audio per vnitatē substātie: id est scio qꝛ nō est aliud audire q̄ꝫ scire vel esse. Vel ego filius hoīs nihil a me possum: sꝫ sicut audio a deo iudico: ⁊ hoc iudiciū meū de q̄buscūq ē iustum. iō qꝛ non q̄ro. v. m. i. hoīs sed patris: que ē de salute hominū: q̄ ad hoc me misit: id est incarnari fecit. i · Non quero. Loquiṫ nunc ẜm qđ equalis ē patri: vt ꝓbetur in eo vera deitas: nūc ẜm qđ minor vt ꝓbeṫ vera humanitas. k · Si ego testimoniū. Dicto de idētitate essentie sue cuꝫ patre: ex qua viuunt non corpa que non sentiunt: sed anime rationales medie inter deuꝫ ⁊ corpora. Dicto etiam de minoritate humanitatis: in qua sꝫ moritur: resurgit: suscitat corpora et iudicat. Supponit de testimonijs suis que nō indiget habere ab homine: quia habet ab operibꝰ que pater dedit ⁊ ab ipo pr̄e. Habet tn̄ et ab hoībꝰ sꝫ vt a lucernis. i. a iohāne et a moyse q̄ si nō possūt ꝯiūgere aīas deo: possunt tn̄ ꝯfutare inimicos.

Sꝫ hec

a ẜ post ꝑ aplos. b ẜ noli expectare nouissimā.

a dico vobis: quia venit hora et a
ẜ ꝑ ipm. ẜ sine fide in peccatis. ẜ credēdo.
b nūc est qn̄ mortui audiēt vocē fi- b
ẜ obediēdo. ẜ nūc ⁊ semp. ẜ ꝑ vocē
c lij dei: ⁊ q̄ audierint viuēt. Sicut c d
filij dei: qꝛ sicut enī pr̄. a ẜ ad aīaꝝ viuificatiōeꝫ.
d enī pr̄ habet vitām i semetipo: sic e
dedit et filio habere vitā i semet-
e ipo. †Et ptātez dedit ei iudiciū fa f
a ẜ ꝙ filiꝰ hoīs habet ptātez iudicij: vt ⁊ malis possit videri: mirum enī videṫ cum hoc magis cōueniret filio dei.
f cere: qꝛ filiꝰ hoīs ē. Nolite mirari g h
ẜ in fine seculi. ẜ tam boni q̄ꝫ mali.
ri h: qꝛ veniet hora i qua oēs q̄ i i
ẜ corpe nō aīe. a ẜ non vt viuāt sicut supra sꝫ vt resurgāt.
monumētis sunt audiēnt vocē fi
ẜ adhuc indiscretio. ẜ ecce discretio iudicij.
lij dei: †⁊ ꝓcedēt qui bona fecerūt k
ẜ vt videant deum sicuti est.
in resurrectione vite: qui ꝟo ma- l
ẜ dānationis.
la egerūt in resurrectionē iudicij.
g †Nō possum ego a meipso facere m
h quicq̄ꝫ: sꝫ sicut audio iudico et iu- n o
ẜ quo iudico cū patre: qꝛ nō q̄ro vo. meā. i. ꝓpriā filij hoīs: sꝫ que cū patre filio eadem est.
i diciū meū iustum ē: † qꝛ non que
ẜ hominis.
ro voluntatē meā sed voluntatē
ẜ. s. dei patris. ẜ homo.
k eiꝰ qui misit me. Si ego testimo- p
niū ꝑhibeo de meipso: testimoni- q
ẜ vobis incredibile videbiṫ. ẜ pr̄: qđ post apiet
um meū nō ē verū. †Aliꝰ ē qui te- r
ibi: q̄ misit me pr̄. ẜ vt in baptismo ⁊ in mōte.
stimoniū ꝑhibet de me: et scio qꝛ s
ẜ qꝛ est a veritate que est deus.
verū ē testimoniū eius qđ perhi-
ẜ sacerdotes ⁊ leuitas.
bet de me. †Vos misistis ad iohā t

Ipe enī subtiliora ⁊ altiora scribit de xp̄o: ⁊ h indigēt maiori assertiōe ꝓpṫ qđ cōiter vtiṫ ꝑdicta duplicatiōe. a · Quia venit hora ⁊ nūc ⁊c. morte infidelitatꝭ: de q̄ dr̄ Mat. viij. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. b · Audiēt vo. fi. dei. fidē viuificātē suscipiēdo. iđo seq̄ṫ: c · Et q̄ au. vi. pōt etiā itelligi de viuificatiōe corpali: qꝛ ad vocē xp̄i aliq̄ fuerūt resuscitati scilicet filiꝰ vidue. Luc. v. ⁊ filia archisynagogi Mat. ix. ⁊ laçarꝰ. j. xj. ca. Per h aūt qđ h dr̄: Venit hora ⁊ nūc ē. ptꝫ ꝙ nō loquiṫ đ resurrectiōe generali: q̄ erit i futuro: ẜ de viuificatiōe spūali q̄ ē ꝑ fidē xp̄i: et de resurrectiōibꝰ corpalibꝰ pticularibꝰ tn̄ q̄ facte sūt ad ꝯfirmatiōeꝫ huiꝰ fidei: ⁊ iste inceperūt a ꝑncipio ꝑdicatiōis xp̄i. d · Sicut enī pr̄. Hic ꝯn̄r agiṫ de resurrectiōe generali futura et de iudicio sibi correspōdēte. Et diuidiṫ i duas. qꝛ pmo agiṫ đ resurrectiōe. scđo de iudicio ibi: Et potestatē. Circa pmū sciēdū ꝙ illđ qđ ē tale ꝑ essentiaꝫ est cā alioꝝ: vt hr̄. ij. metaph. deꝰ pr̄ est vita ꝑ essentiā: ⁊ ꝑ ꝯn̄s filiꝰ: cū sint vna essentia ⁊ vna vita: et ꝑ ꝯn̄s ipē erit cā viuificatiua oīm resurgētiū: et h ē qđ dr̄: Sicut enī pr̄ habet vitā i semetipo. i. a se et a nllo alio: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ei ꝯuenit ꝑ essentiā. e · Sic dedit ⁊ filio hr̄e vitā i semetipo. qꝛ lꝫ filiꝰ sit vita per essentiā sic ⁊ pr̄: h tn̄ habet a pr̄e. f · Et ptātē. Hic ꝯn̄r agiṫ de iudicio futuro. Et diuidiṫ in duas. qꝛ pmo describiṫ illud iudiciū. scđo describiṫ fore iustū. ibi: Nō possū. Circa pmū sciendū ꝙ tota trinitas i iudicio futuro iudicabit auctoritatiue: ẜ xp̄s inq̄ꝫtū hō iudicabit executiue. Cuiꝰ rō ē: qꝛ iudex debet eē manifestꝰ oībꝰ iudicādis. deꝰ aūt pr̄ vl̄ filiꝰ ẜm diuinā naturā nō videbiṫ i iudicio ab oībꝰ qꝛ tūc oēs essent beati: qꝛ i tali visiōe ꝯsistit btitudo. ⁊ iō executio iudicij data est xp̄o hoī q̄ poterit ab oībꝰ videri: ⁊ h ē qđ dr̄: Et ptātez dedit ei iudiciū facere executiue. g · Quia fi. hoīs ē. ab oībꝰ visibilis bonis ⁊ malis. h · Nolite mi. h. q. d. adhuc maiꝰ faciet xp̄s hō. vn̄ subdiṫ: i · Quia ve. ho. ⁊c. audiēt vocē filij dei: hūanitas enī xp̄i ē organū diuinitatꝭ. ⁊ iō vox eiꝰ opabiṫ ad resurrectionē generalē futurā ꝑ modum instr̄i ꝯiūcti. verūtn̄ qꝛ nō resurgēt vniformiṫ: qꝛ aliq̄ resurgent ad gloriā ⁊ alij ad penā. iō seq̄ṫ: k · Et ꝓcedēt qui bona fecerūt i resurrectiōe vite. h dr̄ ad denotanduꝫ ꝙ fides sine bonis opibꝰ nō sufficit ad salutem. l · Qui ꝟo mala ege. in resur. iu. i. ꝯdēnationis. m · Nō possū. Hic ostēdit h iudiciū fore iustū. Filiꝰ enī inq̄ꝫtū deꝰ habet eādē naturā cū patre: ⁊ sic nō pōt i iudicādo deficere. similiter nec inq̄ꝫtū hō: qꝛ volūtas hūana i oībꝰ seq̄ṫ motū ⁊ regulā volūtatis diuine: ⁊ h ē qđ dr̄: Nō possū ego a memetipo facere quicq̄ꝫ: declinādo a patre. n · Sꝫ sic audio iudico. Licet enī habeat eādē noticiā cū patre inq̄ꝫtū deꝰ: tn̄ habet eā a pr̄e: ⁊ ẜm hoc dr̄ ab eo audire: ẜm ꝟo humanā naturā habet noticiā infusā: ⁊ sic magꝭ ꝓprie a pr̄e audit. o · Et iudiciū meum iustū ē. qꝛ nō pōt obliquari volūtas xp̄i hoīs a volūtate dei: vt dictū ē. iđo sequiṫ: Quia nō q̄ro volūtatem meā sꝫ volūtatem eius qui misit me.

† Mat. 25. d

† j. 6. d

† j. 8. c

† 8. i. c

p · Si ego testimoniū. Posita xp̄i doctrina de potētia viuificatiua eius. hic ꝯn̄r poniṫ ꝯfirmatio ꝑdicte doctrine. Et diuidiṫ i duas. qꝛ pmo cōfirmaṫ hmōi doctrīa. scđo arguiṫ iudeoꝝ duricia. ibi: Claritatē ab hoībus. Prima i duas. qꝛ pmo ꝯfirmaṫ testimonio hūano. scđo testimonio diuio. ibi: Ego aūt habeo. Prima i duas. qꝛ pmo īduciṫ testimoniū. scđo ostēditur ꝙ debeat eē acceptū. ibi: Ille erat. Circa pmū sciēdū ꝙ aliqn̄ doctrīa aliq̄ ꝯfirmaṫ ꝑ aliq̄d qđ ē minoris auctoritatꝭ: ꝓpṫ h ꝙ illud ē magꝭ acceptū audiētibꝰ: sic dic̄ phs. ij. metaph. ꝙ aliq̄ dignāṫ. i. dignū reputāt poetā īducē testē: sic sūt illi q̄ sūt imbuti dictꝭ poeticꝭ. ⁊ iđo nihil recipiūt nisi ꝑ testimoniū poete ꝯfirmeṫ: q̄uis illđ sit magꝭ autēticū simpliciṫ q̄ꝫ dictum poeticū. Et eodē mō veniētibꝰ ad fidē de iudaismo ꝯfirmaṫ nouū testamētū ꝑ vetꝰ: ⁊ eodē mō saluator h ꝯfirmat doctrinaꝫ suā ꝑ testimoniū iohis: cuiꝰ sāctitas erat nota iudeis: ⁊ h ē qđ dr̄: Si ego testimoniū ꝑhibeo de me ipso. s. solus. q · Testimoniū meū nō ē veꝝ. i. efficax ẜm reputationē vestrā: q̄uis i se sit efficacissimū. ꝓpṫ h sequiṫ: r · Aliꝰ ē q̄ testimoniū ꝑhibet de me. s. iohēs baptista: vt patuit. j. ⁊. ij. ca. s · Et scio qꝛ veꝝ ē testimoniū eiꝰ. qꝛ pr̄ eiꝰ Zacharias ꝑ spiritūsāctū ꝓphauit ipm preire an̄ faciē dn̄i ad dandā sciētiā salutis: vt habeṫ Luc. j. Testimoniū aūt salutiferuꝫ esse nō pōt nisi sit verū. Qꝫ aūt istud testimoniū sit autēticū: ostēdiṫ cū subdiṫ: t · Vos misistis ad iohem ꝯnūcios solēnes q̄si volētes acquiescere dicto eius sicut autētico: sicut dictum fuit. j. ca.

Et testimoniū

a Sz h dico. Sz tñ testimoniũ iohis induco: vt p iohẽz vos hoies ad veritatẽ ipaz ducamini ⁊ credẽtes salui sit᷑. b Il le erat lucer. Qui me exteri⁹ oculis hoim visibilẽ exhibuit: in teri⁹ corda hoim ad me cognoscẽdũ accẽdit. Etiaz oẽs ꝓphe ⁊ apli sũt lucerne: xp̃s verũ lumẽ qđ illumiat oẽm hoiez ve. ĩ hũc mũdũ. c Ardẽs ⁊c. Hoc ẽ in nocte ostẽdẽs seq solẽ: nõ ĝ supflua. Nemo tñ in ea remaneat q̃si ipa suffi/ciat. d Neqz vocẽ ei⁹. Et si in sina vocẽ ei⁹ audisse ⁊ speciem vidisse pute tis. e Scrutamini. Ecce aliud testi moniũ scripture: ĩ q̃ de⁹ testat᷑ d̃ filio: s iudei ĩ ea spem ponentes ad xp̃m so lẽ nõ ꝑueniũt. f Et ille sũt ⁊c. Vos q̃ putat᷑ vitã habere ĩ scriptur᷑: ⁊ me q̃si ↄtrariũ moysi repudiatis: p ipsas me deũ ĩtelligere potestis si diligẽter aduertatis. g Claritatez ab. Nec ido h loquor vt q̃rã gliaz meã: s vob errãtib⁹ cõdoleo: q̃ nõ habetis dilecti onẽ dei: ⁊ ad viam veritatis reducere volo. h Quia dilectionẽ. Dilectio dei nõ ẽ ĩ vob qꝛ me nõ accipitis. i. nõ credit᷑: qꝛ veni vt p me pr̃ glorificet᷑. i Si alt⁹ ve. Antichrist⁹ q̃ ꝓpriã glo/riã q̃rit nõ dei. i. in noie suo veniet: h
1.Tes.2.c est qđ Apl̃s ait: vt credãt mẽdacio q̃ nõ crediderũt v̾itati. ¶ Si eni

Johannes etiã q̃ ex deo est testat᷑ de me. / non sibi sed.
nẽ: ⁊ testimoniuz ꝑhibuit v̾itati. a
Ego aũt ab homine testimoniuz b
/ nõ sũ cõtẽt⁹ testimonio iohis: q̃si nõ sufficiat nisi
a nõ accipio: sz hęc dico vt vos sal
de⁹ attestet᷑. / q̃dẽ. / ꝓpter qđ deberetis ei cre/dere. / non lux. / spũ charitatis.
b/c ui sitis. Ille erat lucerna ardens c/d
/ lumine veritatis. / cum ipse sequi solem ostenderet.
⁊ lucẽs. Vos aũt voluistis exul/ e
tare ad horã in luce ei⁹. Ego aũt f
habeo testimoniuz mai⁹ iohãne.
/ vere maius.
† Opa ei q̃ dedit mihi pater vt ꝑ g
ficiã ea: ipsa opa q̃ ego facio testi/
/ qꝛ talia opa ñ nisi a deo pñt fieri. / q̃ opa dedit
moniũ ꝑhibẽt d̃ me: qꝛ pr̃ me mi/
sit. † Et q̃ misit me pr̃ ipẽ testimõi h
a / inuisibiliter in cordib⁹ hoim. b / sed vos. c / q̃ nõ aure carnali: sed tm̃ spũaliter capitur.
d um ꝑhibũit de me. Neqz vocẽ ei⁹ i
/ qꝛ substãtia diuinitatis est inuisibilis.
vnq̃ audist᷑: neqz speciẽ ei⁹ vidi/
/ qđ erat in principio.
stis. Et v̾bũ ei⁹ nõ habet᷑ ĩ vobis k
a / qꝛ his q̃ auditis a me nõ creditis nec amat᷑.
manẽs: qꝛ quẽ misit ille: hũic vos
/ aurem.
e nõ credit᷑. Scrutamini scpturas: l/m
qꝛ vos putatis in ipsis vitã ęter/ n
f nã habere. Et ille sunt q̃ testimo/ o
/ tamẽ. / p illas.
nium ꝑhibẽt de me: et nõ vultis p
/ credere in me. / quã in scripturis q̃ritis.
venire ad me vt vitaz habeatis.
/ i. hũanã laudẽ nõ q̃ro: nec honorẽ q̃ veni dare
g Claritatẽ ab hominibus nõ acci q
spũalez. / ideo dico qꝛ.
h pio: sed cognoui vos: qꝛ dilectio r/s
nẽ dei nõ habetis in vobis. Ego t
veni in noie patris mei: et nõ ac/ v
/ vñ hec pena vobis. / q̃ dicet se esse deũ.
i cepistis me. Si alius venerit ĩ no x
mine suo: illum accipietis. Quõ y/z

Nico. de lyra

a Et testimoniũ ꝑhi. v̾itati. i. mihi q̃ sũ veritas. ↄfitẽdo me eẽ xp̃m: ⁊ se ne gãdo: vt patuit. s. j. ca. ⁊ . iij. b Ego aũt nõ ab hoie te. ac. ⁊c. q. d. nõ dixi p dicta vt sim in maiori auctoritate ꝓpt dictũ iohis sz ꝓpt salutẽ v̾raz quã de sidero: vt acq̃escẽtes ei⁹ testimonio ad salutem ꝑtingat᷑. c Ille erat. Hic ostẽdit q̃ iohis testimoniuz debet eis eẽ acceptũ ꝓpt tria. s. ꝓpt ei⁹ officium qꝛ erat p̃co xp̃i: qđ notat᷑ cuz dr̃: Ille erat lucerna: ostẽdẽs hoib⁹ viã salut᷑ scz xp̃m. Et sic lucerna nõ lucet ex se: sic iohẽs non erat lux: s venit vt testi/moniũ ꝑhiberet de lumĩe. scđo ꝓpter charitatis incẽdiũ: qđ notat᷑ cum dr̃: d Ardẽs. intãtũ q̃ ꝓpt zelũ charita tis diuĩe mortẽ suscepit. tertio ꝓpt vir tutis exercitiũ: intãtũ q̃ credebãt eũ xp̃m: qđ notat᷑ ibi: Lucens. Ista tria debẽt reddere testimoniũ ei⁹ acceptũ: ⁊ maxĩe iudeis: qꝛ voluerũt ipm reci/pere tanq̃ xp̃m. ꝓpter quod subditur: e Vos aũt voluistis ad horã exulta/re ĩ luce ei⁹. dicit ad horã: qꝛ finaliter eũ ↄtẽpserũt: ⁊ ei⁹ mortẽ ꝓcurauerũt. f Ego autẽ. Hic ↄñr ↄfirmat doctri/nã suã p testimoniũ diuinũ. Et diuidi tur ĩ tres ꝫm q̃ pr̃ testificat⁹ ẽ triplici ter de xp̃o. s. p opa: p seipsum: ⁊ p scri/pturas. scđa ibi: Et q̃ me misit. tertia ibi: Scrutamini scripturas. In pma pte dr̃ sic: Ego aũt habeo testimoniũ mai⁹ iohẽ. s. testimoniuz dei pr̃is qđ ẽ maius testimoniũ iohis ꝓpt maiorẽ cognitiõis certitudinẽ: ⁊ ꝓpter ei⁹ incõmutabilitatẽ. Et q̃le sit istud testi/moniũ ostẽdit. d. g Opa eni ⁊c. vt ꝑficiam ea. s. miracula v̾tutẽ toti⁹ creature excedẽtia: q̃ faciebat xp̃s v̾tute ꝓpria. iõ dicit: Ut ꝑficiã ea: ipa opa q̃ ego facio testimoniũ ꝑhibent de me: qꝛ pr̃ misit me. Sicut eni firmũ testimoniũ habet᷑ p demõ/strationẽ ĩ his q̃ subsũt facultati naturali ĩtellect⁹: ita ĩ his q̃ sũt supra hãc facultatẽ firmũ testimoniũ ẽ p opa soli deo pos/sibilia: q̃ nõ põt eẽ testis falsitat᷑. et h mõ ↄfirmata ẽ doctrina xp̃i: nõ solũ ipo p̃dicãte: s etiam ipsis aplĩs. ꝫm q̃ dr̃ Marc. vlt᷑. Illi aũt ꝓfecti p̃dicauerũt vbiq̃ dño cooperãte ⁊ sermo nẽ ↄfirmãte sequẽtib⁹ signis. h Et q̃ misit me. Hic ↄñr po nit᷑ testimoniuz pr̃is qđ testificat⁹ ẽ p seipsũ: ⁊ h fuit ĩ baptis/mo ⁊ ĩ trãsfiguratiõe: vbi audita ẽ vox pr̃is sup xp̃m. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹: ⁊ h ẽ qđ dr̃: Et q̃ misit me pr̃ ipẽ testimoniũ ꝑ/hibuit de me: p seipsũ. i Neqz vocẽ. Hic ↄñter ostẽdit eos nõ cape hmõi testimoniũ: qđ de⁹ ostẽdit tripliciter. primo p si/gnũ sensibile: sicut ĩ baptismo ⁊ trãsfiguratiõe audita est vox sensibilis: s hãc vocẽ nõ audierãt iudei ꝑsequẽtes xp̃m: qꝛ ibi nõ fuerant. ideo dr̃: Neqz vocẽ ei⁹ vnq̃ audistis. scđo ostendit aliq̃b⁹ p visionẽ sue essentie sicut bea/tis: ⁊ hoc excludit᷑ ab eis. cũ dr̃: Neqz speciẽ ei⁹ vidistis. tertio p internam in/spirationem. et hoc excludit᷑. cum dr̃: k Et verbum ei⁹ nõ habetis ĩ vobis manẽs. Et subdit causã huius. Quia quẽ misit ille huic vos nõ credit᷑. q. d. h nõ ꝓuenit ex dei defectibilitate: sz ex vestra incredulitate. l Scrutamini. Hic ↄñr ponit᷑ testimoniũ dei pr̃is per scripturas veteris testamẽti q̃ manife/ste loqnunt᷑ de xp̃o: et hoc ẽ qđ dicit᷑: Scrutamini. i. interi⁹ diligẽter aduer/tite. m Scripturas. legis et ꝓphe/tarũ. n Quia vos putatis in ipis vitam eternã habere. Et bñ dicit puta tis: qꝛ ab hac opinione sunt defrauda ti ex eoꝝ incredulitate. o Et ille sũt q̃ testimoniũ ꝑhibent de me. qꝛ scriptu ra veteris testamẽti determinat tẽpus eius aduẽtus. Geñ. penult᷑. Nõ aufe/ret᷑ sceptrũ ⁊c. et Dan. ix. vbi determi/nat᷑ tẽpus aduentus sanctisãctoꝝ sub numero certo hebdomadarũ. determi nat etiã locũ natiuitatis Miche. v. Et tu bethleem ephrata paruulus es ĩ mi libus iuda: Ex te eni egredict᷑ q̃ sit do/minator in isrl̃ ⁊c. determinat etiã mo/dum nascẽdi. Esa. vij. Ecce v̾go conci/piet ⁊ pariet ⁊c. et modũ cõuersandi. s. in pauptate. Zach. ix. Ecce rex tu⁹ ve/nit tibi iustus ⁊ saluator ⁊ ipẽ pauper. Et modũ moriendi: Esa. liij. Sic ouis ad occisionem ducet᷑ ⁊c. et breuiter oĩa mysteria xp̃i in veteri testamento inue niunt᷑ expressa: ⁊ in xp̃o cõpleta. et iõ ex scripturis veteris testamẽti potuit vere cognosci q̃ ipẽ erat christ⁹ in lege promissus: sicut diffusius declaraui in q̃dã q̃stione in q̃ de hoc determinaui. p Et non vultis venire ad me. per fi dem: quia iudei pro maiori parte per/mãserũt in infidelitate. Ut vitã eternã habeatis. que habet᷑ per fidẽ formatã charitate. q Claritatem ab homi nibus. Hic consequenter arguit eoꝝ tarditatem ad credendum: ⁊ quia per sequebantur christum vt blasphemũ: in quo fingebant se moueri zelo dei: et vt violatorez sabbati: in quo videban tur moueri zelo legis moysi. ideo ostẽ dit vtrunq̃ esse falsum. primo primuz. secundo secunduz. ibi: Nolite putare. dicitur ergo primo sic: Claritatem ab hominibus non accipio: id est quero. quasi diceret: p̃dicta non dixi ad iactã tiam: quia non quero hominũ gloriã: quod patet ca. sequenti. vbi dicitur q̃ fugit quando turbe vo luerunt eum facere regem. Sed ostendit vlteri⁹ ad q̃d p̃dicta dixerit: scz ad ostendendum eoꝝ duriciam dicens: r Sz cognoui. i. cognoscere feci. s Quia dilectionẽ dei nõ habe/tis in vobis. qđ declarat ex signo p̃senti dicẽs: t Ego veni in noĩe patris mei. qđ pz p p̃dicta testimonia. v Et nõ ac/cepistis me. sz magis ꝑsequimini: qđ nõ faceretis si dilectionẽ dei haberetis. hoc etiã declarat ex signo futuro dicens: x Si alius venerit in nomĩe suo. i. nõ habẽs p̃dicta testimo nia a deo. y Illũ accipiet᷑. Hoc fuit inchoatũ q̃ñ iudei rece/perunt bencozeba tanq̃ messiã: q̃ tñ nullũ diuinũ testimoniũ habebat p miracula vel scripturas. Hoc etiaz ꝑfecte cõplebit᷑ q̃ñ recipient antixp̃m ꝓ vero deo: quia faciet se circũcidi ⁊ di/cet se eis ꝓmissum: ⁊ ei adherebũt q̃usq̃ ei⁹ falsitas detegat᷑ p Enoch ⁊ Heliã. Et causã hui⁹ incredulitatis subdit dicẽs: z Quõ potestis credere q̃ gloriã abinuicem accipitis: id est

gloriam

¶ a ·Si eni. Cur aūt nō credāt ſubdit: non q2 nō ē apta ꝟitas. ſȝ q2 ſupbia eos excecat ⁊ ambitio laudis: q appetit ſe eſtimari qđ ī ſe nō habet ⁊ ſup alios ſe efferre. Humilitas ꝟo ſolius dei gl'iaȝ q̄rit: eiq3 ſoli placere appetit. b ·Si aūt illiꝰ. Ex h colligit: q2 q̄ legis p̄cepta q̄ exterioꝛa ſūt iplere negligit: euāgelica q̄ pfectioꝛa ſūt ⁊ ſubtilioꝛa multo minus implere valebit. Ca. VI

c P ·Oſt hec abijt. Poſt ꝟba qbꝰ deitatis ſue ⁊ humanitatꝭ arcana mōſtrauit: miraculo q̄nq3 panū q̄s cēt ſubdit. vñ ait: poſt hec abijt. i. hec inuſitata ⁊ viſibilia ad cognitionē inuiſibilis dei ducunt. Sȝ et myſtica ſt. Mare eni ē ſeculū galilee: id ē rote: q2 hic ē volubilitas non erectio ad deū. Hoc trāſit ieſus reſurgendo. vñ cū quē p̄mū vna gens iudeorū: iā ſequit multitudo gētiū: cupiēs inſtrui: ſanari ⁊ ſatiari. Jeſus autē diſcipulis ī mōte ſpūalibꝰ altioꝛa cōmittens: turbis inferioꝛibus ſimplicioꝛa ꝓximo paſca h agit: docēs eos q̄bus facit debere trāſire de mūdanis ad celeſtia. Oculi ieſu ſūt dona ſpūs: q̄ miſertus aperit: ne errēt veniētes ad ſe. Ipe ſciēs tentat diſcipulū: vt ille tarditatē ſue fidei agnoſceret qui p̄ſente creatoꝛe de panc̄ ſufficiētiam multis poſſe fieri: dubitare nō debuit. Et per eiꝰ ignoꝛātiā ſignificat ſpūalē itelligētiā iudeos ī lege ignoꝛare. d ·Trās mare. Tyberiadis ⁊ capharnaum in eodē litoꝛe ex pte nr̄a: vltra ī alio litore oppoſito locꝰ ē vbi miraculū iſtud factū ē. Nec ꝓpꝛie vocat mare: h q̄dā magna iordanis refluxio. e ·Et ſeqbat ⁊c. Viſo h miraclo gētiuȝ magna turba ſequit: q2 ſic eos q̄s a coꝛpis infirmitate ſanabat: intus ſpūs reintegrabat: ſic ipſos a moꝛbo icredulitatꝭ ſanabat. f ·Cū ſubleuaſſet. Exēplo ſuo nos ām̄onet leuare oclos coꝛdis nr̄i: vt ſi forte eo ducēte ad altitudinē actiōis ⁊ ſciētie aſcēdere pmittamur. Turba ſequētiū carnalium cognitionuȝ nos nō pturbet: nec ab altitudine ɔtēplationis deijciat: ſȝ eā ſpūalibꝰ eſcis quātū capere poſſit paſcere curemus. ¶ Rñdit ei

A
† 39. di. in p̄n. ibi turbas ſequēres.

potestis vos credere q̄ gl'iam ab
¶ q̄ gloꝛiat in deo gloꝛiet.
inuicē accipitis: ⁊ gl'iam q̄ a ſolo a
a ¶ aurē. b ¶ q2 nō veni dānare ſȝ ſaluare.
deo ē nō q̄ritꝭ: Nolite putare q2 b
ego accuſaturꝰ ſum vos apud pa
a ¶ q2 voci eiꝰ nō creditis qua ait: ꝓphetā ſuſcitabit vobis deus ipm audietis ſicut me.
trē. Eſt q̄ui accuſat vos moyſes c
¶ quomodo.
a in q̄ vos ſperatis. Si eni credere d e
¶ irriſio increduli nō dubitatio dei.
tis moyſi: crederetis foꝛſitā ⁊ mi
¶ cur.
b hi. De me eni ille ſcripſit. Si autē f g
¶ q̄ de me teſtantur.
illius lr̄is nō creditis: quomodo
¶ q̄ a lege p̄dictus ſum.
verbis meis credetis? Ca. VI
¶ .i. interfecto iohe voluit dignitatē humanitatis ⁊ deitatis p miracula oſtēdere nominādo locū ⁊ tēpus.
c d P Oſt hec abijt ieſus trās h i
mare galilee qđ ē tyberi k
e adis. † Et ſeqbat eū mltitudo ma l
gna: q2 videbāt ſigna q̄ faciebat m
ſup his q̄ ifirmabāt. † Subijt g̃ in n
mōtē ieſus: ⁊ ibi ſedebat cū diſci o
pulis ſuis. Erat aūt p̄mū paſca p
f dies feſtꝰ iudeoꝝ. † Cū ſubleuaſſet q †

Nico. de lyra

gloꝛiā humanaȝ. h eni impediuit iudeos a fide xp̄i in pte: q2 ſolū attēdebāt ⁊ adhuc attēdūt ad gl'iam ⁊ exaltationē tēpoꝛalē dādā eis p meſſiā. videbāt autē xp̄m pauperē ⁊ abiectū. ⁊ ideo nō receperūt eū: nō attēdētes ſcpturas ꝓphaꝝ q̄ de eiꝰ paupṫate ⁊ abiectiōe loquūt: vt. ſ. dictū ē. Gloꝛia autē ⁊ exaltatio q̄ ꝓmittit danda p xp̄m: illa ē gl'ia celeſtꝭ quā nō intelligebāt. idō ſeq̄tur: a ·Et gl'iaȝ q̄ a ſolo deo ē non q̄ritis. ꝓpt h ī infidelitate pmanetꝭ. b ·Nolite putare. Hic oſtēdit eos nō moueri ȥelo moyſi: ipſum p̄ſequendo: q2 moyſes manifeſte ſcripſerat de eo: et h ē qđ d2: Nolite putare ꝙ ego accuſaturꝰ ſū vos apud patrē. ſ. ego ſolꝰ. c ·Eſt q̄ accuſat vos. mecū. ſ. moyſes: d ·In q̄ vos ſperatꝭ. falſo tñ. e ·Si eni credere tis moyſi crederetꝭ foꝛſitan ⁊ mihi. li foꝛſitan nō ē nota dubij: ſȝ libertatꝭ arbitrij: q2 nullꝰ credit niſi volēs. f ·De me eni ille ſcripſit. ſ. dupliciter. vno mō expſſe ⁊ manifeſte: vt p̄dictū ē Geñ. penultꝭ. ⁊ Deutero. xviij. Prophetā ſuſcitabit vob deus. alio mō figuraliter ⁊ occulte: q2 oīa ſacrificia ⁊ facta veteris teſtamēti ſūt figure xp̄i. g ·Si aūt illius lr̄is nō cre. ⁊c. nō ꝙ lex moyſi ſit maioꝛis auctoꝛitatꝭ q̄ȝ verbū xp̄i ſm veritatē: ſȝ tm̄ ſm iudeoꝝ reputationē: vocat etiā lex moyſi lr̄a. doctrina aūt xp̄i ꝟbū: q2 moyſes doctrinā ſuā tradidit ſcripto: nō aūt xp̄s: q2 lex euāgelica ē lex amoꝛis. ⁊ ideo p̄mo fuit ſcripta ī coꝛdibꝰ apl'oꝝ p receptionē ſpūſſancti: ſicut diffuſius declaraui ſup ep̄ſam ad Hebꝛeos. Ca. V

Moꝛaliter. Poſt h erat dies feſtꝰ iudeoꝛuȝ ⁊c. Sequit: e† ·Eſt aūt hieroſolymis ꝓbatica piſcina. Scđm doctoꝛes catholicos piſcina h ſanās infirmitates iuiſibili ꝟtute apparuit añ baptiſmū xp̄i: ad ſignādū ꝟtutē huiꝰ baptiſmi ſic dixi plenꝰ ī expoſitione lr̄ali. Quinq3

e† ·Quinq3 poꝛticos habēs. i. aditus p q̄s ſignificat lex ꝓphe et agiographa euāgeliū ⁊ ap̄lica doctrina. h eni q̄nq3 metiōeȝ faciūt de xp̄i baptiſmate q̄ſi ad ipm p̄bētes aditū: tria p̄ma figuratiue alia duo exhibitiue. p āgelū deſcēdētē ī piſcinā ſignificat xp̄s q̄ Eſa. ix. ſȝ trāſlationē. lxx. d2 magni ɔſilij angelꝰ. ipe ꝟo deſcēdēs ī ioꝛdane vim regeneratiuā dedit aq̄s tactu ſacratiſſime carnis ſue. Sȝ q2 diuia virtꝰ nō ē alligata ſacramētꝭ. idō ad h ſignificāduȝ iſte lāguidus q̄ d2 hic ſanatꝰ nō fuit ſanatꝰ p deſcēſū ī piſcinā ſȝ p xp̄i ſermonē cū ei dixit: r† ·Surge tolle grabatū tuū ⁊c. p h aūt ꝙ vnꝰ tm̄ ſanatꝰ fuit d̄ multitudine lāguidoꝛū ſignificat ꝙ pauci ſaluant de multitudine vocatoꝝ: p lectū aūt in q̄ iacebat languidus: ſignificat praua ɔſuetudo: p quā hō iacet in petō q̄ tollit p exercitiū ī ope bono. idō ſubdit: † ·Et ſuſtulit grabatuȝ ſuū et ambu. p ꝟtutis exercitium. l† ·Propterea pſeq̄bant iudei ieſū. opꝰ eiꝰ bonū pu̾tētes ī malū: ⁊ adhuc multos habēt ſeq̄ces: nūcios xp̄i ꝓpt opꝰ ɔfeſſionis ⁊ predicationis moleſtantes. m† ·Jeſus aūt rñdit pr̄ meꝰ vſq3 modo opatur ⁊c. vbi xp̄s vnitatē opationis oſtēdit ⁊ nature ī filio ⁊ ī patre: ⁊ h ſatis diffuſe: nec occurrit mihi moꝛalitaſ hic ɔueniēs niſi ꝙ q̄libet xp̄ianꝰ q̄ dei filiꝰ ē adoptiuꝰ debet vniri ſibi p charitē mētis ⁊ ɔfoꝛmitatē opationis. ſm illud. j. Coꝛ. vj. qui adheret deo vnus ſpiritus eſt. Ca. VI

b P ·Oſt h aūt. Poſtq̄ȝ egit d̄ vita ſpūali. hic ɔſeq̄nter agit de nutrimēto coꝛreſpōdēte. Et diuidit ī duas ptes. q2 p̄mo ponit ſignuȝ ſenſibile de collatione cibi coꝛpalis vt p h inducamur ad itellectū cibi ſpūalis. ſcđo ſubiūgit doctrina de ipo ſpūali cibo. ibi: Rñdit ei ieſus. Prima ī tres. q2 p̄mo ponit miraculi tp̄s ⁊ locus. ſcđo miraculi actꝰ. ibi: Cū ſubleuaſſet. tertio ɔſequens fructꝰ. ibi: Illi ergo hoīes. In prima pte d2 ſic: Poſt hec autē: que p̄dicta ſunt. i ·Abijt ieſus trās mare galilee. Judei eni q̄rebāt eū iterficere: et nō erat adhuc tp̄s paſſiōis ſue. ideo recedēdo dedit exēplū cedēdi ad tp̄s malicie humane: oſtēdēs ꝙ aliq̄ñ licitum ſit xp̄ifidelibꝰ fugere ī pſecutiōe. k ·Qđ ē tyberiadis. illud eni mare ē q̄dā lacꝰ magnꝰ p quē trāſit ioꝛdanis fluuiꝰ: ſȝ vocat mare ſm modū loquēdi hebꝛaicū: in q̄ ɔgregatio aquaꝝ vocat mare. ſm illud Geñ. j. Cōgregationeſq3 aquaꝝ vocauit maria: vocat aūt mare galilee a ꝓuincia iuxta quā trāſit: ⁊ vocat mare tyberiadis ex noīe ciuitatis edificata ī litoꝛe: q̄ antiq̄tꝰ ceneretḣ dicebat: ſȝ ab herode tetrarcha fuit reedificata ⁊ ampliata: et tyberias vocata in honoꝛē Tyberij ceſaris. vocat etiā mare illud alijs noībꝰ vt declaraui ſup Mat. et ideo illa dimitto. l ·Et ſeq̄bat eū multitudo magna. q̄dam ex deuotione ab eo curati. quidam malicioſe volentes eū capere ī ſermone vt phariſei. et quidam ex deſiderio addiſcēdi. ⁊ aliqui ex curioſitate volētes miracula q̄ faciebat videre. ideo ſubdit: m ·Quia videbāt ſigna q̄ faciebat ſup his q̄ infirmabāt. h addit ad oſtēdēdū ꝙ fiebāt ꝟtute diuia. Magicꝭ eni artibꝰ bñ fiūt aliq̄ curioſa ⁊ iutilia: ſicut ꝙ ſtatue loquāt ⁊ ɔſilia: ſȝ ſanitates q̄ fiūt ad reducēdum hoīes ī deū fiūt tātūmodo ꝟtute diuina: vt habetur ī itinerario Clemētis. n ·Subijt g̃ ī mōtem. q2 erat locꝰ deuotionis ⁊ doctrine aptꝰ. ideo ſequit: o ·Et ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis. docēs eoſ: ⁊ ſic ptȝ locꝰ ī q̄ factū ē miraculū ſequēs: tp̄s aūt ī q̄ factū ē deſcribit. cū d2: p ·Erat aūt ꝓmū paſca dies feſtꝰ iudeoꝝ. Iſtud ē feſtū paſcale de quo iſte euangeliſta facit mentionem ⁊ ī iſto paſcate non fuit ieſus in hierl'm: Quis eni xp̄s legē ſuauerit: tñ in hac ſolēnitate non fuit: q2 illi q̄ habebāt inimicitias capitales erant excuſati a p̄cepto legis q̄ p̄cipit oēm maſculū apparere coꝛā dño in ſolennitate paſcali. ſic autē erat de xp̄o: q2 iudei querebāt eum interficere. Preterea xp̄s ſicut ſeruando legē oſtendebat ſe eſſe verū hoīem de filijs iſrl' ſm carnem: ſic aliq̄ñ p̄termittendo obſeruationē eiꝰ oſtēdebat ſe eſſe dominum ſupꝛa legem. q ·Cum ſubleuaſſet ergo.

† Ma. 14. b
Luc. 9. b

† Ma. 14. b
Mar. 6. e
Luc. 9. f

Hic ponit

¶ a ·Rñdit ei philip. Adhuc philippꝰ lacte doctrine nutritꝰ ſolidū fidei ⁊ cognitiōis cibū capere nō valēs iuxta ſue virtutꝫ facultatē rñdit: īpoſſibile exiſtimās tot paucis poſſe refici: ſed erudit̄ deo nihil eē īpoſſibile. Philippꝰ etiā q̄ īterꝑtat̄ os lāpadis figurā gerit ꝑdicātiū: q̄bꝰ ī altitudine cū xp̄o ꝯſtitutꝫ de carnalium hoīm cogitationum turba paſcēda dn̄s quotidie loquit̄.

b ·Ducētoꝝ. Cētenariꝫ dupli catꝰ ſignificat ꝑfectionē bone actiōis ⁊ rationalis ſciētie: q̄ erudiēdis ī fide nō ſufficiūt: niſi eis altitudo theologie addat̄: q̄ aīas ꝑ bonā opationē purgatas ⁊ ꝑ ſciaꝫ rerꝫ creaturarū illumiatas: ad ꝯſūmatā ſpūaliū refectionū plenitudinē ꝑducit.

c ·Eſt puer vnꝰ. Hic puer ē moyſes legiſlator: cuiꝰ lex nemine ad ꝑfectū duxit. Vnꝰ: q̄ vnitatē eccl̄ie futurā ꝑfigurabat. Hic. i. ī veteri te. qd̄ ꝙuis nouo clareſcente iā vileſcit: adhuc tn̄ oīno non receſſit.

d ·Quinq̄. Quinq̄ panes ſūt verꝰ lex ī q̄nq̄ librꝫ moyſi. Hordeacei: q̄ cibꝰ ē rudiū. Medulla hordei tenaciſſima palea ⁊ vix ſeꝑabili tegit̄ ſic ſpūalis ſenſus hebreꝰ ppl's puerili ſenſu legem portat q̄ſi onꝰ nec clauſis paſcit̄ nec alios paſcit. Duo piſces ꝓphete et pſalmi: iam ꝓantes auſterꝫ ſaporē legis. Vel duo piſces: due ꝑſone ꝯſtitute ī regimine ppl'i: regia et ſacerdotalis: q̄ inter turbas fluctuātꝫ ppl'i q̄ſſant̄ nec deficiūt: in q̄bꝰ vnus xp̄s ſignificat̄ rex ⁊ ſacerdos. Fenū: q̄ carnaliter ſapiebāt in carnalibꝰ q̄eſcebant. Quibus vō venit xp̄s rex ⁊ ſacerdos carneꝫ calcant vt ſpūalit̄ reficiant̄. Quinq̄ milia: ppl's qui ſub lege: vt lāguidi in q̄nq̄ porticibꝰ. Sꝫ viri. i. ꝑfectiores q̄ ſūt digni numero ꝑter īfirmā etatē ⁊ fragilē ſexū: ſūt q̄nq̄ milia. i. ꝑfecte quinq̄ ſenſibꝰ corporeis ꝯñant ⁊ hi reficiunt̄ a xp̄o. Accepit panes: nō nouos creauit: q̄ antiquā ſcripturā non ſoluit ſꝫ ipleuit ⁊ docuit. Gratias agit: docēs nos ꝺ oībꝰ bñficijſ grās agē: et intimās de nr̄a refectiōe ſe gaudere ⁊ ſalute. Multiplicauit: q̄ de paucꝫ illꝫ tot ſcripture emanauerūt. Fragmenta: ſunt ſecretiora q̄ cōis non capit ppl's: hec colligunt apl'i et cōmittunt̄ abiectis mūdi et corde ꝑfectis. Vidētes: ꝓphetā vocant forſan ideo: q̄ adhuc in feno reſident. Sꝫ ⁊ vere ꝓpheta dicit̄: q̄ dum aliquid ꝑſens docet: angelꝰ dicit̄. dū futurū ꝑdicit: ꝓpheta. tamē quia verbum caro factum eſt: dominus eſt angeloꝝ et ꝓphetaꝝ.

e ·Sed hec quid ſūt inter. Quaſi legis littera: vel corporei ſenſus quid ꝓſūt ad multitudinē in te credi torum: qui ſpūalia alimenta ſunt petituri: que omnem litterā omnēq̄ corporeum ſenſum ſuperant.

f ·Facite homines diſcūbere. Magiſter veritatis prius in ſimplicitate littere quaſi in infimis locis et ī ſimplicitate viſibilis creature auditores erudiuit: vt ſic in altitudinē contemplationis erigant̄.

g ·Illi ergo homines. Illi nondū plena fide ꝑficiebant quare hunc deum dicere neſciebant. Nos certiores illis dicimus: hic eſt verbum ſine quo nō eſt propheta vel angelus.

ergo oculos ieſus: et vidiſſet q̄ multitudo maxia venit ad eū: dixit ad philippū. Vn̄ ememꝰ panes a
a ſ vt ignorātiā diſcipuli demōſtraret.
vt mādu cēt hi? Hoc aūt dicēbat b
ſ fidē illius de futuro miraculo conſulens.
tentās eū. Ipe eni ſciebat q̄d eēt c
a b factur. Reſpōdit ei philipꝰ: Du d
cētoꝝ denarioꝝ panes nō ſufficiunt eis: vt vnuſq̄ſq̄ modicuꝫ q̄d e
a ſ eadē ſimplicitate qua philippus.
accipiat. Dicit ei vnꝰ ex diſcipulꝫ f
eiꝰ: andreas frater ſimōis petri.
a ſ puer h' vl' vnꝰ ꝺ diſcipul' fuit vl' aliq̄s ꝺ turba.
c d †Eſt puer vnꝰ h̄ q̄ habet q̄nq̄ pa g
e nes hordeaceoſ ⁊ duos piſceſ. Sꝫ
a ſ neq̄ iſte adhuc ꝑfecꝰ ī fide. ſ doctores nō ꝑfecte itelligētes legē dicent: q̄d cōfert lex ſaluti.
hēc q̄d ſūt iter tātos? Dicit ḡ ieſus: Facite hoīeſ diſcūbere. Erat h i k
f
ſ legis l'ra multiplex in ſymbolis. ſ adhuc ī eis caro viuebat.
aūt fenū multū ī loco. Diſcubuerūt ḡ viri numero q̄ſi q̄nq̄ milia. l
†Accepit ḡ ieſus panes ⁊ cū grās m n
ſ ꝑ ſe ⁊ aplos.
egiſſet: diſtribuit diſcūbētibꝰ. Similiter ⁊ ex piſcibꝰ ꝙtū volebat.
Vt aūt ipleti ſūt: dixit diſcipulis o p
a ſ illa ſubtilia ſacramēta q̄ nō poſſunt impfecti capere que non cōmittunt̄ aplis.
ſuiſ: Colligite q̄ ſupauert̄ frāgmēta ne pereāt. Collegerūt ḡ: ⁊ ipleuerūt duodecī cophinos fragmē q
ſ varia vaſa ad portandū deputata.
torū: ex q̄nq̄ panibꝰ hordeaceis r
⁊ duobꝰ piſcibꝰ: q̄ ſupfuert̄ his q̄
g manducauerāt. Illi ḡ hoīes cum s
vidiſſēt q̄ ieſus fecerat ſignū dicebāt: Quia hic eſt vere ꝓpheta t

Hic ponit̄ miraculi actꝰ. Et diuidit̄ ī tres. q̄ ꝑmo ꝑmittit̄ miraculi neceſſitas. ſcdō deſcribit̄ eiꝰ q̄litas. ibi: Dixit ḡ ieſus. tertio oñdit̄ eiꝰ veritas. ibi: Vt aūt ipleti ſūt. Primū oſtēdit̄ triplicit̄. ſ. ex ppl'i multitudīe, cū dr̄: Cū ſubleuaſſet ḡ oclos ieſus ⁊ vidiſſet: q̄ multitudo maxia venit ad eū. Tātū. n. deſiderabāt audire xp̄ꝫ q̄ omiſerāt apportare ſecū alimētū: ꝓpt̄ qd̄ neceſſariū erat fieri miraculū. oſtēdit̄ etiā h̄ neceſſitas ex defectu pecunie. cū ſubdit̄: a ·Vn̄ ememꝰ ⁊c̄. Nō petit ignorans q̄ deficeret eis ꝑciū: ſꝫ vt ex rñſiōe philippi appareret certiꝰ miraculū. vn̄ ſubdit̄: b ·Hoc aūt di. ⁊c̄. cū. vt ꝑ h̄ defectꝰ pecunie alijs oſtēderet̄ ſic Gen̄. xxij. Tētauit deꝰ abraā vt eiꝰ obedientia alijs manifeſtaret̄: non ſibi: ꝓpt̄ h̄ ſubdit̄: c ·Ipe eni ſcie. ⁊c̄. q̄ inquātū hō habuit plenitudinē ſcīe a ꝑncipio ꝯceptiōis: ⁊ inq̄tū deus oīa nouit ab et̄no. d ·Rñdit ei philipꝰ: Ducētoꝝ denarioꝝ pa. nō ſuf. eis. q. d. pauperes ſumꝰ ⁊ tātā pecuniā hr̄e nō poſſumus: ⁊ ſi haberemꝰ nō ſufficeret ꝓ eoꝝ refectiōe. ideo ſequit̄: e ·Vt vnuſq̄ſq̄ mo. Iſte eni philippus adhuc rudis exiſtēs nō aſpiciebat ad eiꝰ virtutē q̄ de aq̄ vinū fecerat: nec ad alia ſigna q̄ frequēter fecerat. Oſtēdit̄ ꝯſr̄ miraculi neceſſitas ex cibi paucitate. f ·Dicit ei vnꝰ ex diſcipulis andreas fra. ⁊c̄. Hic videt̄ meliꝰ diſpoſitus ꝙ̄ philippꝰ: q̄ ī reſpōſione ſua videt̄ hr̄e reſpectū ad multiplicationē panū: eo mō q̄ factū ē ꝑ Heliſeū. iiij. Reg. iiij. vn̄ ſubditur: g ·Eſt puer vnꝰ h̄ q̄ habet q̄nq̄ panes horde. ⁊ duos pi. ſꝫ hec q̄d ſūt iter tātos? q. d. etiaꝫ ſi multiplicaret̄ ex mō q̄ factū ē ꝑ heliſeū qui de viginti panibꝰ multiplicatꝫ nō ſatiauit niſi centū viros: ī iſta magna multitudīe h̄ eēt valde modicū. h ·Dicit ḡ ie. Oſtēſa miraculi neceſſitate. Hic ꝯſr̄ deſcribit̄ eiꝰ q̄litas ꝑ multiplicationē panū virtute xp̄i. h̄ ē qd̄ dr̄: i ·Facite hoīes diſcūbere. i. ordinate ſedere ad comedēdū. k ·Erat aūt fenū multū ī lo. Hoc interponit̄ ad oſtēdēdū q̄ locꝰ erat aptus ad ſedēdū. l ·Diſcubuerūt ḡ viri nūero q̄ſi q̄nq̄ milia hoīm: ſm modū hebraicū ſoli viri h̄ numerant̄ a. xx. ānis ⁊ ꝰ. vt hr̄ Nu. j. Mulieres aūt ⁊ ꝑuuli hic tacēt̄. m ·Accepit ḡ ieſus paneſ. q̄ ī manibꝰ ſuis multiplicati ſūt. De mō huiꝰ multiplicatiōis dixi Mat. xiiij. vbi idem miraculū deſcribit̄. Sciēdū tn̄ q̄ xp̄s n̄ creauit panes de nouo ſꝫ ꝑexiſtētes multiplicauit vt miraculū eēt magis notū: q̄ talis multiplicatio ē magꝫ ꝑceptibilis ꝙ̄ creatio. n ·Et cū grās egiſſet diſtribuit diſcūbētibꝰ. i. ꝑ aplos diſtribui ꝑcepit. Sciendū etiā q̄ xp̄s aliq̄n̄ fecit miracula iꝑādo vt oſtēderet ſe facere illa virtute ꝓpria: aliq̄n̄ aūt orādo: vt h̄ cū dr̄: Gratias egiſſet: vt oſtēderet q̄ talia nō fiebāt ab eo ꝑ demones magica arte: vt phariſei dicebant. o ·Vt aūt ipleti. Hic oſtēdit̄ miraculi veritas. Si. n. mltiplicatio illa fuiſſet tm̄ ſm apparētiā hoīes nō fuiſſent inde ſatiati: nec remanſiſſent ibi reliq̄e ſenſibiles. ideo ad maiorē declarationē miraculi ⁊ eiꝰ publicationē ſubdit̄: p ·Dixit ⁊c̄. fragmēta q̄ pereāt. q̄ ꝑ fragmenta portata alijs q̄ nō fuerāt ibi: publicatū ē miraculū ⁊ approbatū: q̄ vere ⁊ nō ficticie reficiebant̄. q ·Collegerūt ḡ ⁊ impleuerūt. xij. ⁊c̄. nō a caſu ſed ex diuina diſpoſitiōe impleti ſūt. xij. cophini ſm numeꝝ. xij. aploꝝ vt ꝑ h̄ deſignaret̄ q̄ fragmēta verboꝝ xp̄i ꝑ aplos ꝑ mūdū publicarent̄. Sꝫ ſi q̄rat̄. vn̄ habuerunt illos cophinos in monte? pōt dici q̄ acceperūt in aliqua villa ꝓpinqua: vel q̄ fuerāt ibi portati vt vēderent̄ multitudini venienti. Vl' pōt dici q̄ nō fuerāt ibi cophini: ſꝫ tm̄ collegerūt de fragmētis q̄. xij. cophini poſſent impleri: vt bene alibi īuenit̄ talis modus loquēdi. r ·Ex q̄nq̄ panibꝰ ⁊c̄. Hoc etiā facit ad euidentiā miraculi q̄ plus remāſit ꝙ̄ a ꝑncipio fuit. s ·Illi ḡ. Hic ponit̄ miraculi fructꝰ: qui oſtendit̄ triplex. primꝰ eſt fidei cōfeſſio. ſecūdus honoris exhibitio. ibi: Jeſus ergo. tertiꝰ xp̄i ſollicita q̄ſitio. ibi: Vt aūt ſero. Circa primuꝫ ſciendū q̄ xp̄s erat ꝓmiſſus ī lege tanꝙ̄ ꝓpheta ceteris excellētior: vt habet̄ Deutero. xviij. Prophetā ſuſcitabit ⁊c̄. ꝓpt̄ qd̄ viſo miraculo ꝑdicto ppl's ꝯfeſſus ē illū eē de q̄ loq̄t̄ ꝑdicta ſcptura: ⁊ ſic ꝯfitebāt̄ eū eē verū xp̄m: ⁊ h̄ ē qd̄ dr̄: Illi ḡ ⁊c̄. fecerat ſignum al's non auditū: q̄ illa multiplicatio q̄ facta fuit ꝑ heliſeū fuit multum deficiens ab iſta: vt pꝫ ꝑ predicta. t ·Dicebant ⁊c̄. venturꝰ eſt in mundum: ad ipſum ſaluandum: ſic

Mat. 14. b
Mar. 6. e
Luc. 9. b

B

†36. di. qui eccleſiaſtica. ḡ ecce.

¶ Jeſus ḡ

dum: ſic

a. Jeſus ḡ. Qui volūt rape ⁊ regē facē ſignificāt diſcipulos ⁊ alios credentes: q̄ volūt ꝑuenire tp̄s regni ei⁹: putātes eum ſic veniſſe vt iā regnaret: ſꝫ h̄ tp̄e colligit̄ regnū qḋ ī fine erit manifeſtū cum dicet:

Mat.25.c Percipite regnuꝫ qḋ vob̄ pa.eſt. Fugit ḡ nō timens tenerī: qui poſtea eiſdem colloquit̄: ſꝫ ſignare volens ꝙ altitudo ei⁹ nō pōt intelligi. Fugit in mōtē.i.aſcendit celos: ſol⁹ ſacerdos īterpellās ꝓ ſꝑloſoris ꝯſtituto q̄ īterim iactat̄ fluctibus. vnde ſubdit: Ut aūt ſero fa. ē.

b. Ut aūt ſero fa. Sero mūdi ē poſt aſcēſionē xp̄i: in q̄ diſcipuli deſcēdūt ad labores mundi ⁊ regūt nauē .i.eccleſiaꝫ. Et tenebꝛe iā facte ſūt: quāto accedit finis mundi tāto mag̃ frigeſcit charitas: creſcūt erroꝛes: crebꝛeſcūt mala: ⁊ tñ nauis nō perit: ſed ieſus ad poꝛtum tendit.

c. Cuꝫ remigaſſent. Non ſine cā eſtimatiue dicit xxv. aut. xxx. ⁊ nō affirmatiue alterꝫ. Quinquies q̄nq̄ ſūt. xxv. ⁊ eſt q̄dratus q̄nari⁹: ſignificans libꝛos legis cui deerat ꝑfectio. In ſenario autē q̄ ꝯſtat ex ꝑtib⁹ ſuis notat̄ ꝑfectio. Unde

Gen.1.d Sex dieb⁹ fecit oīa de⁹. q̄nq̄ ergo per ſex multiplicāt̄ vt lex ꝑ euāgeliū adimpleat̄. His ḡ q̄ legē ſeruāt incipit apparere ieſus: ſed ꝑ euāgelicā grām proxim⁹ fit et calcat fluct⁹.i.oēs tumores mūdi ſub pedib⁹: ⁊ cuꝫ p̄ abundantia mali q̄ remigāt timēt ne deficiēt: ſed eos conſolat̄ ieſus: Ego ſū q̄ h̄ p̄dixi: q̄ hec facio q̄ neceſſe ē fieri. et ideo nolite timere:

Mat.28.d q꞉ ecce ego cōpꝛimo fluct⁹ q̄ vobiſcū.ſ.v.a.c.ſ.

d. Timuerūt. Hꝫ diſcipuli q̄ omniū ī eccl̄ia futuroꝝ figurā gerebāt: viſo dn̄o ſup fluctū maris ad ſe veniētē timuerūt:

Mt.14.c ⁊ vt alius euāgeliſta aperti⁹ dicit fantaſma crediderūt eū: myſterio non vacat. Quia adhuc hodie multi ī eccl̄ia: cū audiunt ſibi ꝑſuaderi vt p̄ſentia bona ⁊ caduca ꝓ eternis nūq̄ habēdis dimittant: timēt ⁊ ſe deceptos credunt: q̄b⁹ dn̄s ait: Nolite ti.ego ſum.

e. Altera die. Inſinuatū eſt turbe h̄ miraculū: ꝙ ſup aq̄s ieſus ambulaſſet: q꞉ nō fuerit ibi niſi nauis vna ⁊ ī eā nō ītrauit ieſus cuꝫ diſcipulis. vnde ḡ fact⁹ eēt trāſitus niſi ſup aq̄s ambulaſſet.

Allego. Allego. Altera die: id eſt poſt

Poſtēſionē

a ſ magne ſalutis mundo eſt p̄co futurus.

a qui vētūr⁹ ē in mūdū. Jeſus ergo cuꝫ cognouiſſet q꞉ venturi eſſent

ſ ꝓ miraculo panū volētes ſub hoc eſſe: ſub quo videbant̄ non egere.

vt raperēt eū ⁊ facerēt eū regem:

a ſ qui poſt occurrit crucifixoꝛib⁹. b ſ a quo deſcenderat paſcere turbas docens ꝓſpera mūdi fugere ⁊ ꝯ̄ ea oꝛare.

fugit iterūm in mōntē ipſe ſolus.

b †Ut aūt ſero factū ē: deſcenderūt diſcipuli ei⁹ ad mare. Et cū aſcen

a ſ ſūmatim ꝓponit qḋ poſtea explicabit.

diſſent nauim: vēnerūt trās mare in caphꝛarnaū. Et tēnebꝛe iā fa

a ſ merito tenebꝛe ſūt q꞉ lux nōdū venit.

ſ exponit quid inueniendo contigerit.

cte erāt: ⁊ non venerat ad eos ieſus. Mare aūt vēto magno flāte

ſ mūdus. ſ .i. omni genere tentationū.

ſ aduerſus eccl̄iā. ſ nō deſiſtebant ꝓ aduerſis: q꞉ qui ꝑſeuerauerit v.i.f.ſ.e.

c exurgebat. Cum remigaſſent ergo quaſi ſtadia vigitiquinq̄ aut triginta: vident ieſum ambulātē ſupꝛa mare: ⁊ ꝓximū naui fieri ⁊

ſ non in ſcipſos confidentes.

d timuerūt. Ille aūt dicit eis: Ego

a ſ agnoſcētes ⁊ ſecure gaudētes.

ſum: nolite timere. Uōluerunt ergo eū accipe ī naui: et ſtāti nauis

a ſ de fluctu ad ſoliditatē port⁹ q̄ ē in eťna pace.

e fuit ad terrā quā ibāt. Altera die

ſ vnde venerant diſcipuli.

turba q̄ ſtabat trans mare vidit

ſ in p̄cedente veſpera.

q꞉ nauicula alia non erat ibi niſi vna: ⁊ q꞉ non introiſſet cuꝫ diſcipulis ſuis ieſus in nauim: ſed ſoli diſcipuli eius abiſſent. Alię v̄o

ſ illam.

ſ quib⁹ ipe turbe tranſpoꝛtarent̄.

ſupuenerūt naueſ a tiberiade iu/

dū: ſic aūt nō venerūt alij ꝓphe: ſꝫ ſolū ad denūciandū iſti⁹ aduentū. a. Jeſus ḡ. Hic ponit̄ ſecūdus fruct⁹ q̄ ē honoꝛis exhibitio. xp̄s enī erat ꝓmiſſus rex futurus. ſm ꝙ habet̄ Hiere. xxxiij. Suſcitabo dauid germē iuſtū ⁊ regnabit rex ⁊ ſapiens erit ⁊c. et idō poſtq̄ ꝯfeſſi ſūt eū eſſe xp̄m: voluerūt ꝯ̄ter ipm̄ facere regē: xp̄s tñ nō acceptauit hūc honoꝛē. ⁊ h̄ ē qḋ d̄r: Jeſus ḡ cū cognouiſſet q꞉ vēturi eēnt vt raperēt eū ⁊ facerēt eū regē fugit ⁊c. ī h̄ dans exēplū nobis fugiēdi honoꝛes ⁊ acceptādi laboꝛes: q꞉ ad paſſionē q̄ſit⁹ ſe obtulit. Si aūt q̄rat̄ q̄re nō acceptauit tūc regnuꝫ cū eēt ſuū ex diuina ꝓmiſſione. Dicēdū ꝙ lꝫ eēt ſuum dicto mō: tñ nō erat manifeſtandū niſi tp̄e debito. hoc autē nō debuit eē in p̄mo aduētu: ne fides catholica potentie humane aſcriberet̄: ſicut lex machometi q̄ ꝑ potētiā gladij incepit ⁊ ꝑ eā tenet̄. Preterea q꞉ ꝑ ꝓphas erat denūciat⁹ p̄mo ventur⁹ ad ſuſcipiēdū abiectionem ⁊ moꝛtem. Poſtea aūt veniet ad manifeſtādū regiū honoꝛē: ꝓpter qḋ Act⁹.j. d̄r apl̄is q̄rentib⁹: Dn̄e ſi in tp̄e h̄ reſtitues regnū iſrl̄? Rn̄dit: Nō ē veſtrū noſſe tp̄a ⁊c. b. Ut autē ſero. Hic ponit̄ terti⁹ fruct⁹ miraculi predicti q̄ ē ſollicita xp̄i q̄ſitio. ⁊ p̄mo oſtēdit̄ q̄liter q̄ſit⁹ ē a diſcipulis. ſcḋo a turbis. ibi: Altera aūt. In p̄ma ḡ pte d̄r ſic: Ut autē ſero factū ē diſcipuli ei⁹ deſcēderūt ad mare: vt q̄rerent magiſtrū ſuū: q꞉ ab eis receſſerat: vt p̄dictū ē: ⁊ ptꝫ ex h̄ deuotio eoꝝ ad ipm̄: q꞉ ꝓpt̄ noctē īminentē nō dimiſerūt q̄rere eum. c. Et cū aſcēdiſſent nauim venerūt trās mare in capharnaū. i. voluerūt venire: q꞉ credebāt illic eſſe xp̄m. ꝓpt̄ qḋ ſubdit̄: d. Et tenebꝛe iā facte erant. Chꝛiſtū enī ex altera pte maris tyberiadis vſq̄ ad noctē expectauerūt. e. Et nō venerat ad eos ieſus. ꝓpter qḋ credebant ipm̄ mare trāſiſſe ſine eis. f. Mare aūt vēto magno flāte exurgebat. Ex q̄ ptꝫ deſideriū eoꝝ eſſendi cum xp̄o: q꞉ ꝓpt̄ tēpeſtatis periculū nō differebāt venire ad eum. g. Cū remigaſſent ḡ q̄ſi ſtadia. xxv. aut. xxx. ſtadium eſt octaua ps miliaris: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ. xxv. ſtadia faciūt tria miliaria ⁊ vnū ſtadiū. h. Uidēt ieſū ambulātē ſupꝛa mare. nō q꞉ habuit coꝛp⁹ fantaſticū: ſicut dic̄ Maniche⁹: ſed v̄tute diuina ſic ambulauit: q꞉ ⁊ petrū eadem v̄tute fecit ambulare ſuꝑ aq̄s: vt habet̄ Mat. xiiij. q̄ habuit coꝛpus graue ⁊ pōderoſū: etiā ſm Manicheū. i. Et timuerūt. tū ꝓpter aque periculū. tū q꞉ timebāt ne eēt q̄d fantaſticū. ⁊ ideo vtrūq̄ timoꝛē remouet dicēs: k. Ego ſū. vere nō fantaſtice. l. Nolite timere. q꞉ poſſū vos ꝯ̄ periculo aq̄ eripere. m. Uoluerūt ḡ accipe eū in nauim: vt ſecurioꝛes eſſent ex ei⁹ p̄ſentia. n. Et ſtatim nauis fuit ad terrā ad quā ibāt. ſ. capharnaum: ⁊ ſic apparet ibi triplex miraculū. p̄mo q꞉ ſuꝑ aq̄s ambulauit. ſcḋo q꞉ tēpeſtatē ſedauit. tertio ī bꝛeuiſſimo tp̄e fuerūt ī poꝛtu a quo multū diſtabāt. Solet aūt h̄ q̄ri vtrū ideꝫ ſit factū qḋ hic ſcribit̄ ⁊ Mat. xiiij. Ad h̄ dicit Chꝛyſ. ꝙ nō. p̄mo q꞉ ibi d̄r ꝙ diſcipuli ex p̄cepto xp̄i nauē intrauerūt. hic d̄r ꝙ ꝓpꝛia volūtate h̄ fecerūt. ſcḋo q꞉ ibi dicit̄ ꝙ veniēs ad eos ſupꝛa mare intrauit nauē. hic aūt d̄r ꝙ voluerunt eū accipere ī nauim. tertio q꞉ ibi d̄r ꝙ applicuerūt in terrā geneſar. hic aūt d̄r ꝙ applicuerūt in capharnaū. ⁊ ideo dicit ꝙ ē aliud ⁊ aliud factū. habēs tñ ſilitudinē ī mult̄: nec eſt mirū q꞉ xp̄s frequēter legit̄ miracl̄a ſil̄ia feciſſe. Aug⁹. v̄o dicit cōtrariū: q꞉ Matthe⁹ poſt refectionē turbe narrat hāc apparitionē xp̄i ſupꝛa mare: ſicut hic. Qui vult Aug̃. ſequi pōt obiecta Chꝛyſo. ſoluere. Ad p̄mū pōt ſic dici: ꝙ xp̄s p̄cepit apl̄is vt pararēt ſe ad tranſfretandū: ⁊ interim illis ignoꝛantibus aſcendit in montem oꝛare: ⁊ ipſi expectauerunt eum vſq̄ ad veſperā. ⁊ tunc videntes ꝙ nō veniret crediderūt ipm̄ alibi tranſiſſe: ꝓpter qḋ tunc aſcenderunt nauē ꝓpꝛia voluntate vt quererēt eū: ⁊ ſic non eſt hic ꝯtradictio: q꞉ pꝛimo chꝛiſt⁹ p̄ceperat: vt dicit Mattheus: qḋ poſtea ipo abſente ꝓpꝛia voluntate executi ſunt. Ad ſecundū dicendū ꝙ iohannes nō negauit xp̄m nauem intraſſe: ſed dicit ꝙ voluerunt eum accipe quādo appꝛopinquauit eis: ſed tūc nō intrauit ſed ibat extra nauem ⁊ petrus petijt ad ipm̄ venire ſuꝑ aquas: vt dicit Matthe⁹: ⁊ poſtea cū petro intrauit nauem. Ad tertiū dicendū ꝙ geneſar non eſt nomē ciuitatis ſed regionis ſupꝛa illud mare exiſtentis: ⁊ dicit̄ geneſar quaſi generans auram ꝓpter vētum ibidem ex mari generatū: in illa autē regione eſt ciuitas capharnaum. ⁊ ideo venire in capharnaū eſt venire in terram geneſar: ſicut venire pariſius ē venire in terram francie: vel ſi dicatur ꝙ geneſar ſit villa: dicendū ꝙ erat ꝓpe capharnaum ⁊ in cōfinio vtriuſq̄ applicuerunt: mediū autem ab vtroq̄ extremo denominat̄. o. Altera. Hic oſtendit̄ qualiter fuit queſitus a turbis. multi enim qui viderāt ⁊ audierāt ſignum factū de panibus in craſtinū venerunt ad locum vbi ieſus fecerat illud ſignum: ⁊ non inueniētes eum venerūt ad alteram partem maris: et ibi inuenerūt eum cū diſcipulis ſuis: ⁊ q꞉ erāt ibi tñ due naues. vna in qua ipi venerant querentes ieſum: ⁊ alia in qua venerant apl̄i: ⁊ die p̄cedenti viderāt ꝙ ieſus non intrauerat nauē cū diſcipulis ſuis. idō mirabant̄ q̄liter tranſiſſet illud mare.

† Mat.14.c Mar.6.f Luce.6.b

et ideo

G ostensionē xp̄i stabat in bōis opib⁹: nō iacebat i terrenis expectās iesū: vna nauis: catholica ecclia: alie naues cōuēt⁹ eoꝝ q̄ nō sincere querūt iesū. vnde eis dicit: Queritis me nō ꝓpter me: sꝫ ꝓpt̄ terrena. Et docet quō debeāt q̄rere. a Et cū inuenissēt. Ecce p̄sens est eis q̄s fugerat: ne euꝫ regē facerēt. Cur ergo fugerat? nisi ꝑ p̄dicto sacramēto. iteruꝫ p̄sens loquit eis: vt quoꝝ satiauit ventres eoꝝ satiet ⁊ mētes. dicēs: Amē amen dico vobis: docēs eos q̄s doctores istituit: fugere laudē ⁊ terrenū iperiū: sꝫ tm̄ insistere p̄dicationi. b Amen amē dico vo. Postq̄ de diuinitate sua qua idē est cū patre: tractauit ⁊ eodē honore honorādus: ⁊ de humanitate sua qua de morte liberat ⁊ suscitat grādi honore dign⁹: vult tractare de cibo vite. i. v̄bo dei ⁊ hec continuatio q̄tuꝫ ad sententiam. Ad litterā x̄o sic: Uos q̄ritis me non ꝓpter me: sed ꝓpter panes qui pereunt. Ergo operamini. i. querite me ꝓpt̄ me: non propter aliud. Ipse est enīꝫ cibus ille qui permanet in vitam eternam: vt post apte dicet. Similiter quotidie querūt multi iesum: non propter iesum sed vt bene sit eis i tp̄e. c Signauit. Quasi ꝓprio signo a ceteris discreuit: q: qui est filius hominis est ⁊ filius dei: ⁊ iō me nolite contēnere filiuꝫ homis: sed petite a me cibum spiritualem. d Hoc est opus dei. Fides per dilectionē operās: est opus: q: si desit facultas non q̄ritur nisi voluntas. Merito etiam fides q̄ per dilectionē opat̄ opus dicitur: que est initiū et finis totius boni. e Quod ergo tu facis. Audiunt christum promittentem maiora. i. cibū q̄ permanet in vitam eternam: q̄ꝫ moysen qui ꝓmisit terram fluētem lac ⁊ mel ⁊ huiusmodi temporalia: ⁊ nondum videt ab eo
Exo.16.d signa nisi minora. Moyses enī dedit de celo panem: iste panes hordeaceos. Quasi ergo ꝓ minimo habentes quod fecerat q̄ maiora promittebat: querunt. Q̄d ergo. t. f. f Signum. q:
1.Cor.1.d ad fidem suam eos inuitabat q̄runt signa quibus inducerent ad credendum. vñ Aplus: Judei signa querunt. g Dixit ergo eis iesus. Q: p̄ferebāt op⁹ moysi suo operi: ostendit illō esse min⁹: q: non fuit panis de celo: sed tm̄ figura illius: ⁊ suum maius qui est panis de celo qui dat vitam: ⁊ hic est cibus queꝫ supra dixit permanere in vitam eternam. h Panis enī verus. Angeli purum verbū soli dum cibum comedūt. Nos x̄o verbum sed in lac versū: quia si nō possumus comedere possumus suger e. Nisi enim incarnaretur a nobis nō cognosceret: ⁊ a nobis nō gustaretur. i Dn̄e semp da. Sicut mulier samaritana
Jo.4.a audiēs: qui biberit de hac aqua nō sitiet in eternū: s̄m corp⁹ accepit: ⁊ tm̄ labore ⁊ idigētia carere volēs
Ibid. dixit: Da mibi hāc aquā. sic isti q̄rūt panē q̄ eos refi

[Textus]

Et adhuc ibidem erant.
xta locū vbi manducauerāt panem: gratias agētes deo. Cū ergo vidisset turba q: iesus nō esset ibi neq; discipli ei⁹: ascēderūt in nauiculas ⁊ venerūt capharnaum querētes iesū. Et cū iueīssent eū trās mare dixerūt ei: Rabbi: q̄n hūc vēīsti. Rn̄dit eis iesus et dixit: Amē amē dico vobis: q̄ritis me nō q: vidistis signa: sꝫ q: mādu castis ex panib⁹ ⁊ saturati estis. Operamini nō cibū q̄ perit: sꝫ q̄ pmanet in vitā eternā queꝫ filius homis dabit vobis. Hūc enī pater signauit deus. Dixerūt ergo ad eum. Quid faciem⁹ vt operemur opa dei? Rn̄dit iesus et dixit eis: Hoc est op⁹ dei vt credatis in eū quē misit ille. Dixerūt ergo ei: Q̄d ergo tu facis signū vt videamus ⁊ credamus tibi? Quid operis? Pr̄es nr̄i mādu cauerūt māna in deserto: sicut scriptū ē: Panē de celo dedit eis mā ducar. Dixit ergo eis iħs: Amē amē dico vobis: nō moyses dedit vobis panē de celo: sed pat̄ meus dat vobis pānem de celo verum. Panis enī ver⁹ est q̄ de celo descēdit ⁊ dat vitā mundo. Dixerūt ergo ad euꝫ: Dn̄e semp

[Interlinear glosses: q: naues habēt. / qui non intrauerat nauim. / qui intrauerant nauim. / qui venerāt a tiberiade. / quia nauem non intrasti. / nō ad questionem sed ad intentionem. / q: potuistis me cognoscere. / .i. nō ꝓpt̄ spūꝫ: sꝫ ꝓpter carnē ne oportear vos laborare. / operib⁹ meremini. / non panes vt prius. / verbum quo viuunt angeli. / null⁹ alt⁹: ipe ei ⁊ p sacerdotes vob dat. / vere fili⁹ homis vobis dabit: hūc ei: vł vtriq; possū. / p̄e consortibus suis. / quia intellexerunt cibum illum esse opus dei. / q̄d obseruādo hoc p̄ceptū facere poterim⁹ / nō hoīs: ne q̄s h̄ se puter habere nisi a deo. / illud. / hic apte ostēdūt se cōparare miraculū moysi miraculo christi: quasi minori. / ne putē q̄d putes māna: q̄d ps. vocat panē celi / et si nō de aere nō tn̄ illū de q̄ viuūt angeli. / .i. verbū q̄d vertit i lac dū dscēdit i carnē. / cor iustificans. / dum homo fit. / q̄d non manna.]

ciat ⁊ nus

[Nico. de lyra]

⁊ iō q̄rebāt: Rabbi q̄n hyc vēīsti: alia lr̄a ptꝫ ex dictis. a Rn̄dit eis iesus. Posito signo de cibo corpali. h̄ oñr poīt doctria de cibo spūali. Cibus aūt spūalis ē ipm x̄bū icarnatū p̄ncipalit̄ rōne deitat̄: ⁊ ex ꝯsequēti rōne assūpte carnis: q̄ nob dat̄ in cibū i sacramēto eucharistie. iō pmo agit de cibo spūali q̄d est verbū. scdo de cibo spūali q̄d est sacramētū. ibi: Et panis quē ego dabo. Prima in duas. q: pmo ponit xp̄i doctrina. secūdo subdit̄ iudeoꝝ murmuratio maligna. ibi: Murmurabāt. Pria diuidit̄ in q̄ttuor. q: pmo iuitat eos ad querendū cibū spūalē. secūdo ostēdit veniendi modū. ibi: Dixerūt ergo. tertio ostendit̄ q̄d sit iste cib⁹. ibi: Dixerūt ergo ad eū: Dn̄e sp da nob. quarto q̄ ptingūt ad fruitionē ei⁹. ibi: Dn̄e q̄d dat mihi. In pma igit̄ pte d̄r sic: Respōdit eis ie. vidēs ei q̄ ita sollicite q̄rebāt eū ꝓpter cibū corpalēꝫ quē eis dederat. ⁊ adhuc iterꝫ sperabāt habere. arguit eos dicēs: b Amē amē dico vob: q̄ri. me ⁊c. ad credendū ⁊ venerādū loquit̄. ꝓ illis solū q̄ male mouebant̄: q: multi bōa deuotiōe seq̄bāt eū: vt p̄dictū ē. ⁊ aliq̄ ex mala ⁊ carnali itētiōe. ⁊ iō seq̄tur: c Sed q: mā. ex pa. ⁊c. q. d. deberet̄ magis eē solliciti de cibo spūali q̄ aīa sustētat̄: q: melioꝛ ē cibo carnali: q̄nto aīa ē melioꝛ corpore. iō sequit̄: d Opami ⁊c. q̄ pmanet in vitā eternā. i. opam dare vt possit̄ habere cibūꝫ spūalē: q: nō perit sic corpalis. Si enī cib⁹ corpoꝛal̄ maneat in ꝓpꝛia forma nō nutrit: sꝫ magis nocet corpi. Sed si nutriat opoꝛtet q̄ a ꝓpꝛia natura peat ⁊ ꝯuertat̄ i mēbꝛa. ecōūso āt cib⁹ spūal̄ manet ⁊ ꝯuertit in seipm semētē: q: de⁹ nos sibi incoꝛpat ⁊ nō ecōuerso. vñ Aug⁹. loquēs in p̄sona hui⁹ cibi dic: Cib⁹ sū grādium: nō me mutabis i te: sꝫ tu mutaber̄ in me. e Quē fi. ho. da. vo. i. parat⁹ ē dare: q: ad h̄ venit in mūdū. f Hūc enī pat̄ sig. de. i. ad h̄ ipm assignauit mittēdo in mūduꝫ. ꝓpter q̄d. Jo. xviij. dicit: Ego ad h̄ vēi in mūdum vt testimoniū p̄hibeā x̄itati: ⁊ h̄ est dare cibū spūalē. g Dixerūt ē. Hic oñr ośdit̄ mod⁹ habēdi cibū hūc. s. p verā fidē p quā hō deo incoꝛpat̄. ⁊ pmo circa h̄ poīt̄ xp̄i instructio. scdo iudeoꝛuꝫ obiectio. ibi: Dixert. Instructiōi x̄o xp̄i p̄mittit̄ eoꝝ interrogatio. cū dicit̄: Dixert̄ ḡ ad eū. q̄rēdo q̄lit̄ posset h̄re cibū p̄dictū. h Quid faciem⁹ vt operemur opa dei. i. op⁹ p q̄d possumus p̄dictū cibū ꝯseq̄. i Rn̄dit iesus ⁊ dixit eis: h̄ est op⁹ dei. p q̄d hūc cibū poterit̄ asseq̄.
k Ut credatis in eū quē misit ille. Q: aūt fides h̄ d̄r op⁹ videt̄ eē ꝯtra illō q̄d h̄r ad Ro. iiij. vbi fides distiguit̄ ꝯ op⁹. Dicēdū q̄ ibi distinguit̄ ꝯ opa exteriora. h̄ aūt d̄r op⁹ manens tm̄ in aīa. l Dixerūt. Hic ꝯ dictū xp̄i obiciunt dicētes: m Q̄d ḡ tu fac̄ signū ⁊c. q. d. tu adhuc n̄ fecisti silia moysi. ꝓpter h̄ subdit̄: n Patres nr̄i mā. māna in deserto ⁊c. q. d. moyses dedit māna: tu āt panē hoꝛdeaceū. iterū dedit. xl. annis: tu āt pauisti nos semel tm̄. ⁊ subdit̄ rn̄sio: o Amē amē dico vo. nō dedit vobis moyses panē de celo. s. ꝓprie dicto: q: nō de celo sidereo ⁊ empyreo: sꝫ de celo aereo: q: dscēdebat vt ros vł pꝛuina: vt h̄r Nu. xi. p Sed pat̄ me⁹ dat vob pa. de ce. verū. Diuidit̄ enī verꝫ figurale. ⁊ iō māna nō fuit ꝓprie panis ver⁹: q: fuit figura panis spūalis dati in sacramēto. ⁊ iō iste est ver⁹ panis q̄ fuit figurat⁹ p illū. dicit̄ etiā de celo vere ⁊ ꝓprie dicto: q: nō de celo deitat̄ de celo orit̄. i. de deo p̄re. Sitr rōe hūanitat̄. q: aīa imediate a deo creat̄: virt⁹ etiā formatiua coꝛpis fuit virt⁹ spiritussctī: vt. s. dictum ē. iō sequit̄: q Panis enī ver⁹ q̄ de celo descēdit: mō dicto.
r Et dat vitā mū. Affect⁹ enī veri panis ē vitā ꝯseruare. iō ille est ver⁹ panis spūalis q̄ dat ⁊ cōseruat vitā spūaleꝫ. h̄ aūt cōpetit x̄bo icarnato: ꝓpter q̄d dicit. j. Ego veni vt vitā habeāt ⁊c. s Dixerūt ergo. Hic ostēdit q̄d sit iste panis spūalis. iudei enim audiētes bonitatē hui⁹ cibi dixerūt: t Dn̄e sp da no. pa. hūc. volebāt de cetero esse refecti sine esurie ⁊ laboꝛe: sic de muliere samaritana dictū fuit. iiij.

Mat.16.a
Mar.8.b
Ps.77.
Sap.16.e
De ꝯse. di. 2. nec moyses.

G

fuit. iiij.

¶ ciat ⁊ nūq̄ꝫ deficiat: ꝓpter qḋ eū regē facere voluerūt. Sed ieſus ad ſe reuocat ⁊ quē pa/nē dixit euidenti⁹ apit: Ego ſū pa.vi. Pote/ro dare vitā: q: ſū panis viuificās: igne ſpi/ritusſcti in clybano vteri virginalis coctus ⁊ formatus: ⁊ mūdo ad pellendaꝫ famem ignorātie dī donat⁹. a Sed dixi vob. q̄ſi nō dixi de hoc pane: quo ſciā vos eē ſati/andos: ſed ad impro periū vr̄e infidelita/tis: q: videt⁹ ⁊ nō cre ditis. b Omne qḋ dat mihi pater. i. q̄cū ꝙ pater trahit ad me pater dat filio: pater trahit ad filiū illos q̄ ideo credūt in filiuꝫ: q: credūt eū patrē ha bere deū. c Veni et. Mihi venit humil humili: ⁊ ideo nō fo/ras eijcit qḋ ē tm̄ ſu/

Di.12.c.nō decet. ꝑbi q̄ nihil hꝫ in bo/no īteriori: neqꝫ h: neqꝫ in futuro. d Et eū q̄ ⁊c. Nō eijciā fo/ras: ſꝫ int⁹ manebit ī ſecreto beatitudinis.

Mat.25.b vn̄ dr̄: Intra ī gaudium d.d.t. iō nō eijciā foras: mihi herentēꝫ humilē: q: veni face/re volūtatē n̄ meā: ſꝫ pr̄iſ. Supb⁹ ſuā volū tatē fac̄ n̄ dei: hūil dī nō ſuā qḋ eſt: q: hūil ſū docēs hūilitatē. iō q̄ mihi heret humiliſ ſit: ⁊ faciet nō ſuā vo luntatē ſꝫ dei. ⁊ iō nō

E eſt ei⁹ foraſ eijci: ſicut ſupbi. e Hec ē ei. Dicit. Nō ē volūtas dei vt pereat vn⁹ de puſillis. de tumētib⁹ perit. de puſillis ni/hil. f Nō perdam ſꝫ reſu. hec ē aūt vo. i. q: videt me ⁊ credit ī me: qui ſū vita ſic̄ et pat. ⁊ ideo mō habet vitā q̄ nō ē ei ſola: ſꝫ ⁊ reſuſcitabo eū. g Ut oīs q̄ videt. ſu pra dicebat: Qui audit verbū meū ⁊ cre/dit ei qui me miſit: h dicit: Qui videt filium et credit in eū. nō dicit: Qui credit in patrem: quia hoc eſt credere in filium qḋ et in patrem: quia ſicut pater habet vitam in ſemetipſo: ſic ⁊ fili⁹ habet vitam in ſemetipſo. h Murmurabāt. Neſciētes hūc panē nec patrē ei⁹ celeſtē: q̄a inflati de ſua iuſticia in q̄ de virib⁹ ſuis p̄ſu/mūt: iuſticiā dei q̄ de celo venit: nō eſuriūt. i Nolite murmurare. Quaſi nō ſim panis q̄ de celo deſcēdi: q: vere ſū ſꝫ nemo pōt. v. a. m. niſi a patre tract⁹. ⁊ iō vos nō credit⁹ me eſſe panē: q: nō eſt⁹ tracti a patre. k Nemo poteſt ⁊c. Alibi dicit: Nemo cognoſcit pa/trem niſi per filium: quod contrarium videt̄ huic dicto: Nemo poteſt venire ad me ⁊c. ſed nō eſt: q: pat̄ reuelat trahit ⁊c. p filiū.

¶ Niſi pater

da nob panē hūc† Dixit āt eis ieſus: Ego ſū panis vite: q̄ vēit ad (a b)
a ¶ h eſt q̄ credit i me ⁊ comedit me. non ſitiet. In vtroqꝫ enī ſignificat̄ eterna ſatietas.
mē nō eſuriet: ⁊ q̄ credit ī me nō (c)
¶ ego ſum panis reficiens quē vos p̄ſentē habetis: non et manducatis credendo.
a ſitiet ī ētnū. Sꝫ dixi vob: q: et vi (d e)
¶ ſed ſi vos nō creditis: nō ideo inutiliter veni: nō ideo alios ꝑdo: ſed venientes recipio.
b diſtis me ⁊ non credidiſtis† Om (f g)
¶ ꝑ fidē mihi venit̄. ¶ paſſib⁹ fidei ⁊ bōe opari.
c ne qḋ dat mihi pat̄ ad me vēiet: (h)
d ⁊ eū q̄ vēit ad me nō eijciā foraſ: (i k)
¶ fact⁹ ſū hō: humilē deū ſequat̄ ille quē pudet ſequi humilē hominē.
†q: deſcēdi d̄ celo nō vt faciā vo (l)
¶ hominis. ¶ dei patris.
lūtatē meā: ſed volūtatē ei⁹ q̄ mi
e ſit me. Hec ē enī volūtas ei⁹ q̄ mi (m)
a ¶ dat⁹ ē ei tm̄ hūilis in q̄ ſit p̄ma reſurrectio
ſit me patr̄: vt oīe qḋ dedit mi
¶ ecce ſcd̄a reſurrectio.
f hi nō ꝑdā ex eo: ſꝫ reſuſcitē illud (n o)
a ¶ per me mediatorem vult pater dare credenti bus verā qꝫ vitam.
ī nouiſſimo die. Hec ē aūteꝫ vo/ (p q)
luntas patris mei qui miſit me:
g vt omnis qui videt filiū ⁊ credit (r)
a ¶ credendo in eum ⁊ tranſeundo in vitam.
in eū habeat vitāꝫ ētnā: ⁊ ego (s t)
reſuſcitabo eū in nouiſſimo die.
h Murmurabāt ergo iudei de il/ (v)
lo: q: dixiſſet: Ego ſū panis viu⁹
qui de celo deſcēdi. Et dicebāt:
¶ ignominioſe indignātes: ⁊ ei⁹ opprobria q̄rē/tes in hūilitate gener̄ ei⁹ offēdūt. ¶ chriſti.
† Nōne h eſt fili⁹ ioſeph cui⁹ nos
¶ ſed non celeſtem.
nouim⁹ patrē ⁊ matrē? Quomo
do ergo dicit hic: q: de celo de/
a ¶ quē nil latet q̄ abſcōdita cordiū intuet̄.
ſcēdi? Reſpōdit ergo ieſus ⁊ di/ (x)
i xit eis: Nolite murmurare in in (y)
¶ credere in me niſi gratia eū ꝑuenerit: niſi pater eū reuelauerit.
k uicē. Nemo poteſt venire ad me (z)

fuit. iiij. ca. q̄ petijt a xp̄o: Dn̄e da mihi hāc aquā vt nō ſitiā ⁊c. verūtamē ſicut illa nō intelligebat cōditionē aque ſp̄ualis: ſic nec iſti de pane ſp̄uali. ⁊ iō ieſuſ oſ̄dit eis q̄d ſit iſte panis. dicēs: a Ego ſū panis vite. q̄ nō ſolum vitā ↄſeruat: ſed etiā dat ipſam de nouo. panis aūt corporalis vitā corporalē p̄exiſtentē tātūmodo ꝓlongat. iō ſequit̄: b Qui venit ad me. ꝑ fidē formatā charitate c Nō eſuriet ⁊c. q: licet habēs deū queꝫ habet ꝑ gratiam deſideret habere pleni⁹ ꝑ gl̄iam. tn̄ nō deſiderat rē nō habitā. Cibus aūt ⁊ pot⁹ corpalis eſt ↄtrarie ↄditiōis: q: habit⁹ in plenitudīe in faſtidiū vertit̄: ſed

Mat.16.c Mar.14.c Luce.22.b q: poſſent iudei dicere nos petim⁹ a te panē iſtū: ⁊ tu ſi reſpōdes dabo vel nō dabo. iō ad h r̄ndet dicēs: d Sed dixi vobis. ſ. ꝙ ego ſū panis vite. e Quia ⁊ vidiſt⁹ me: ⁊ ſic habebit⁹ hūc panē in p̄ſentia vr̄a quē parat⁹ ſū dare. f Et nō credidiſt⁹. in hūc panē ⁊ nō q̄ſiſtis: ſꝫ magis panem corporalē. g Oīe qḋ dat mi. pa. Hic ↄſ̄r oſ̄dit q̄ ſūt illi q̄ fruunt̄ hoc pane: q: illi q̄ habēt graꝫ in p̄ſēti fruunt̄ ipfecte. in gl̄ia aūt fruentur pfecte. ⁊ h eſt qḋ dr̄: Oīe qḋ dat mihi pater. i. facit mihi adherere: nō ſolū ſm̄ p̄ſentē iuſticiā: ſꝫ etiā ſꝫ eternā p̄deſtinationē. h Ad me veniet ꝑ fidē. formatā. (†T.13.a) i Et eū q̄ venit ad me. hoc mō. k Nō eijciā foras. q: oīs p̄deſtinat⁹ finalit̄ ſaluat̄. cui⁹ cā ſubdit̄: l Quia deſcēdi de ce. ⁊c. nō eſt per h ītelligēdū ꝙ volūtas xp̄i in aliq̄ diſcordet a volūtate patris: q: ſm̄ naturā diuinā eadeꝫ omnino eſt volūtas patr̄ ⁊ filij. ſil̄r

Mat.16.d mar.14.d Luce.22.e Jo.5.e ſm̄ naturā humanā volūtas ei⁹ nō poterat a volūtate diuina diſcordare. cū aīa xp̄i eſſet ↄiūcta v̄bo: nō ſolū ꝑ fruitionē ſed per realē vniōnē: ⁊ ſic voluntaſ xp̄i nullo mō poterat a volūtate patris diſcrepare. ⁊ iō facere volūtatē patris ⁊ ſuā ē idē ſꝫ rē ⁊ ecōuerſo. q̄ñ ḡ dicit: Deſcēdi de celo nō vt facerē voluntatē meā ⁊c. eſt cōis mod⁹ loquēdi apud hoīes. illi⁹ q̄ omnino ſequit̄ volūtatē alteri⁹. ⁊ eſt ſenſus: Deſcēdi de celo ⁊c. ac ſi diceretur: nō veni ad declinandū in aliq̄ a volūtate patris: ⁊ ꝑ ↄſequēs veni ad ꝑficiēdū ſalutē electoꝝ: q: hec ē voluntas patris ipſos p̄deſtināſis. iō ſequit̄: m Hec ē enī volūtas eius q̄ miſit me patr̄: vt omne qḋ dedit mihi: non ſolum ſm̄ p̄ſentē iuſticiam: ſed etiam ſm̄ eternā predeſtinationem. n Non perdam ex eo. q: ſi talis aliquando cadit in peccatum: finaliter tamen reſurgit. o Sed reſuſcitem illud. vt corpore ⁊ anima ꝑfruatur in gloria. p In nouiſſimo die. homines enī̄ reſurgent ad vitam incorruptibilem. ⁊ ideo poſt illā reſurrectionem non erit in natura humana generatio et corruptio: nec per conſequens in alijs creaturis corruptibilibus que ſunt propter hominem: ⁊ ꝑ conſequens tunc ceſſabit motus celi qui ordinatur ad complendū numerū electorum per generationem: et ſic ceſſabit tēpus quod ſequitur motum celi: vt habetur. iiij. phyſicorum. propter hoc dicitur Apocalyp̄. x. Jurauit per

Mat.13.d Mar.6.a Luce.4.d Jo.7.b viuentem in ſecula ſeculorum: quia tempus ampli⁹ nō erit. Et patet ex dictis ꝙ nouiſſimus dies erit dies reſurrectionis generalis: et quia illa reſurrectio ordinat̄ ad hoc ꝙ electi ſint perfecte beati. ideo ſequit̄: q Hec eſt autem voluntas patriſ mei qui miſit me: vt omnis qui videt filium: ſed non accipitur hic viſio per eſſentiam cum non ſtet cum actu credendi: ſed accipit̄ pro cognitione fidei formate. ideo ſubditur: r Et credit in eum. tendendo in ipſuꝫ per dilectionē. s Habeat vitam eternam. ſi perſeueret: quod eſt īfallibiliter verum in predeſtīatis. de quibus loquitur: vt patet ex predictis. ideo ſequitur: t Et ego reſuſcita. expōat̄ vt pri⁹. v Murmurabāt. Poſita xp̄i doctrina de ſpirituali cibo. hic ponit̄ in cōtrariū iudeoꝝ murmuratio. Et diuiditur in duas. q: p̄mo ponit̄ hec murmuratio. ſecundo ei⁹ ſedatio ſubdit̄. ibi: Rn̄dit ergo ieſus. ¶ Circa primū ſciendū ꝙ iudei credebāt xp̄m eſſe hominē purū ⁊ de ſemine ioſeph ex maria cōceptū: ignorantes ipſum formatū virtute ſpiritusſancti. ⁊ ideo murmurabāt de h qḋ dixerat: Ego ſū panis vite qui de celo deſcēdi. ⁊ patet l̄ra. x Rn̄dit. Hic ponit̄ murmuris ſedatio. Et diuiditur in tres. quia primo admonitio ponitur. ſecūdo cā murmuris ſubditur. ibi: Nemo pōt: tertio ratio dicti: ꝓpter qḋ murmurabāt reddit̄ ibi: Amen amen dico vobis. In prima ergo parte admonet eos. dicens: y Nolite murmurare in in. quia patres eorum in deſerto fuerunt grauit̄ puniti propter murmurationem. ⁊ ideo hec admonitio chriſti eſt ſalubris ne cadant in conſimilem penam. z Nemo poteſt venire ad me. Hic oſtenditur cauſa predicte murmurationis: non enim cauſabatur ex verborum chriſti falſitate cū eſſent veriſſima: ſed ex iudeoꝝ incredulitate. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Nemo poteſt venire ad me per fidem formatam.

Niſi pater

a · Niſi pater q̄ mi. Illū pater trahit ad filiū q̄ ideo credit in filiū: qꝛ cogitat patrē eiꝰ eē deū. i. q̄ credit equalē patri genitū. Tractio hec ñ ē violentie nec neceſſitatis: nec eſt inuiti: ſed volūtatiſ ⁊ ōſiderij. vñ ď: Trahit vnūquēq3 ſua volūtas. Si ergo in his in q̄bꝰ nō eſt vera dilectio: trahit hō amore ⁊ deſiderio: q̄nto magis trahit aliq̄s vehemēti delectatione cui pat reuelat panē q̄ eſt vita ⁊ beatitudo ⁊ om̄e bonū: i q̄ cōmedat magna gr̄a. b · Et ego reſuſcitabo ⁊c̄. Ego equal' pri faciaȝ eū videre qð credit: māducare qð eſurit: habere qð amauit ⁊ deſiderauit: qð nō pōt eē in p̄n̄ti vbi tm̄ trahit. c · Eſt ſcriptū. Uere nemo venit ad me niſi pat docuerit: qꝛ ita teſtantur ꝓphetie: oēs homīes regni illiꝰ. i. chriſtiāi fidei: erūt docibiles dei: qꝛ ⁊ ſi hoīes foris loquunt: tñ deꝰ ſolꝰ intus ſenſū apit: intꝰ inſtruit veritatis cognitione ⁊ amore: ita qui cūq3 audit ⁊ diſcit a p̄re venit ad me. Et ne q̄s excuſet ſe di. Nūq̄3 vidi patrē: quomō diſco ab eo? Subdit nō qꝛ pat viſibilis ſit alicui: ⁊ tñ nemo credit niſi ipſe docuerit: quō ergo docet? Dū audis verbū eiꝰ. i. mei dum ego hō verbū eiꝰ coeternū: factꝰ hō vobis loq̄r. ⁊ hoc eſt: Is q̄ eſt a deo. ſ. filius vidit patrē. i. nouit ⁊ vos docet. ⁊ ideo me audite. d · In ꝓphetis. ꝓphet' dic̄ pluralit: quia: oēs ꝓphe vno ⁊ eodē ſpū repleti: licet diuerſa ꝓphetarēt: tñ ad idē tendebāt: quapropt cū quouis eoꝝ oēs alij ꝯcordabāt: ſicut i Iohel q̄ dicit: Et erūt oēs docibiles dei. e · Nō qꝛ patrē ⁊c̄. i. ego noui patrē. qꝛ ab illo ſū. ⁊ iō credite: qꝛ q̄ credit in me habet vitā eternā. Potuit dicere: hȝ me: ſȝ reuelat q ipe ſit vita eterna: qꝛ ꝟbū ē vita hoīm qð ⁊ carni ſue quā ſuſceperat: cui interuenit mors vt mortē tolleret. dat vitā in reſurrectione: ſic ⁊ alijs credentibꝰ in ſe. f · Ego ſum pa. vi. ⁊c̄. Māna de q̄ ſupbitis: patribꝰ murmuratoribus quoꝝ eſtis filij murmurādo: ñ vite fuit panis: qꝛ nō intellexerūt in eo ſpiritualem cibum: ſic ⁊ vos qui me auditis: nō ſpiritualiter intelligitis. Uixit aūt moyſes ⁊ alij electi de māna: qꝛ ſpiritaliter māducauerunt: ſic ⁊ q̄ modo ꝟba mea ſpiritalit accipiūt. Ego ſū paniſ ⁊c̄. ecce ſacramentū ꝟbis tegit: vt iudei ⁊ etiā aliq̄ diſcipuli nō credētes ꝟbis illiꝰ magis ſcādaliçent: ⁊ humiles apl'i humiliter credētes pbēt. vñ Petrꝰ: Uerba vite eterne habes. g · Et panis quē ego da. ⁊c̄. Quō ſit panis determiat: nō ſolū ſm verbū quo viuūt omnia: ſed etiā ſm carnē aſſumptā ꝓ mundi vita. Humana eniȝ caro q̄ erat pctō obnoxa ⁊ ideo mortua: carni eiꝰ mūde vnita: incorporata vnū cū illo effecta: viuit ď ſpiritu eiꝰ ſicut viuit corpꝰ de ſuo ſpū. qui ꝟo non eſt de corpore chriſti: nō viuit de ſpiritu chriſti. Qui autem iudei non erant huius vnitatis litigabāt: nec talibꝰ exponit quō dñs carnē ſuā det ad manducandū: ſed audiūt: vnde magis moueant: Niſi māducaueritis carnem.

Iohel. 2. g ſm aliā litteram.

Niſi mandu

a niſi pat q̄ miſit me traxerit euȝ: a
panis.
b ⁊ ego reſuſcitabo eū i nouiſſimo b
c d die.† Eſt ſcriptuȝ in ꝓphetis: Et c
q̄ facile doceant a deo. qð nō iudei.
erūt omnes docibiles dei. Om/ d
quod eſt trahi a patre.
nis q̄ audiuit a p̄re ⁊ didicit ve/ e f
e nit ad me. Non quia patrē vidit g
q̄ſq3 niſi is q̄ eſt a deo: hic vidit
p̄rem.† Amē amē dico vobis: q̄ h
credit in me habet vitā eternaȝ. i
qꝛ. q̄ paſco donec paſtos iungā vite.
f Ego ſuȝ panis vite. Patres ve/
ſtri māducauerūt manna in de/
a nō more carnali cōi cū moyſe ⁊ alij: ſȝ more ſpūali. .i. in h̄ loco panis vl' ōmōſtratiue dic̄
ſerto et mortui ſunt. Hic ē panis
quem manna ſignificauit.
de celo deſcēdens: vt ſi q̄s ex ipo
intus in corde intelligēdo et amando. ſpū.
manducauerit nō moriat. Ego
⁊ ideo viuus: qꝛ de celo deſcēdi.
ſū panis viuꝰ q̄ de celo deſcēdi.
Si quis māducauerit ex hoc pa
nō tm̄ in p̄ſenti p iuſticiā.
g ne viuet i eternū.† Et panis quē k
ego dabo caro mea ē: ꝓ mūdi vi l
ta. Litigabāt ḡ iudei ad iuicē di m
qꝛ vſq3 modo nō fecit mentionē de ſūpriōe ſacramēti altaris.
cētes: Quō pōt h̄ nob carnē ſuā

a · Niſi pat q̄ mi. me tra. eū. nihil ei pōt aſcēdere ad id qð ē ſupra naturā ſuā: niſi ab alio trahat. ſicut lapis nō p̄t ſurſū aſcēdere niſi p motū alteriꝰ. fides ei formata charitate trahit quodāmodo hoīeȝ ad naturā diuinā. ſm illud. ij. Petri. j. Magna ⁊ p̄cioſa ꝓmiſſa donauit vob̄ vt p hoc efficiamini ꝯſortes diuine nature. ⁊ ideo tale donū nō pōt hō ꝯſeq̄ niſi a deo trahat. Iudei aūt nō ſic erāt tracti. iō murmurabāt de ꝟbis xp̄i. Illi aūt q̄ a patre trahunt ad filiū p fidē formatā ꝯſequunt eternā vitā. iō ſequit: b · Et ego reſuſcitabo eū ⁊c̄. qꝛ aīa nō eſt ad plenū beata donec fuerit corpi reunita: ⁊ qꝛ p̄dictꝰ tractꝰ ē p diuinā inſpirationē. iō hoc oſtēdit p ſcripturā. d. Eſt ſcriptū i ꝓphet'. c · Et erūt oēs docibiles dei. i. docti a deo. Sn̄ia eni huiꝰ ď Eſa. liiij. Ponā oēs filios tuos doctos a dño. ⁊ Hiere. iij. Dabo vobis paſtores iuxta cor meū ⁊ paſcēt vos ſciētia ⁊ doctrina: ⁊ eſt eadē ſētētia cū illa q̄ hic a ſaluatore exprimit. Xp̄s ei ⁊ apl'i nō ſp allegauerūt ſcripturā de verbo ad verbū: ſȝ ſuffecit eis accipe ſn̄iam. Cuiꝰ aūt efficacie ſit diuīa īſpiratio oñdit. d. d · Ois q̄ audit a pa. p̄dictas īſpiratiōes pcipiēdo. e · Et didicit. eas ſequēdo. f · Uenit ad me. p fidē formatā in p̄ſenti: ⁊ p glīaȝ i futuro. ⁊ qꝛ deꝰ pater docet hominē nō apparēdo viſibilit: ſicut hō vl' ſicut āgelꝰ in corpe ab eo moto: vl' ſicut dei filꝰ in corpore ſibi vnito. ideo ſequit: g · Nō qꝛ patrē vidit q̄ſq3 niſi is q̄ eſt a deo. ſ. filius q̄ naturaliter ꝓcedit a patre. Notādū q p hāc dictionem quiſq3 pōt intelligi natura hūana: ⁊ ſic verū ē q nullꝰ hō ante xp̄m vidit patrē: niſi forte in quodā raptu ſicut moyſes. ſȝ talis viſio nō erat ſil'is viſioni xp̄i q̄ ab inſtāti ſue cōceptiōis vidit diuinā eſſentiaȝ per modū habitꝰ pmanētis: ⁊ vtēs ſenſibꝰ corporis. Si aūt per li q̄ſq3 excludat omnis creatura: ſic intelligit q ſeq̄t de filio ſm diuinā naturā: ⁊ de viſiōe cōprehēſiōis q̄ cōpetit ſoli dō. p h̄ āt q dictio excluſiua ibi adiūgit filio ñ excludit p̄r vl' ſpūſſctūs: q̄ꝝ ē vna ſimplex viſio. dictio ei excluſiua addita vni pſōe r̄ſpectu termini eſſential': nō excludit aliā pſonā: vt diffuſius declarat. j. Sn̄iaꝝ. h · Amē amē. Repreſſa iudeoꝝ murmuratiōe: ſaluator reddit cām eiꝰ qð dixerat: Ego ſū panis vite q̄ de celo deſcēdi: q̄ſi ſatiſfaciens eoꝝ q̄ſtioni. Et q illud dictū ſit veꝝ arguit: Ille eſt verꝰ panis vite ⁊ de celo deſcendēs: q̄ p̄t p̄ſeruare a morte: ⁊ dare vitā eternā ⁊ celeſtē: talis panis ē verbū incarnatū: nō aūt panis datꝰ a moyſe in deſerto: qꝛ omnes qui manducauerūt ex illo mortui ſūt. ergo ⁊c̄. ⁊ hoc eſt qð ď: Amen amē dico vobis: q̄ credit in me: p fidē formatā. i · Habet vi. eternā. que virtualiter in gr̄a cōtinet. alia l'ra patet ex dictis. k · Et panis quē ego dabo. Poſtq̄3 egit de pane ſpūali qui eſt verbū. hic ꝯſr agit de pane ſpūali q̄ eſt ſacr̄m. Et diuidit i duas ptes. qꝛ circa h̄ p̄mo pōit doctrīa xp̄i. ſcdō exponit: qꝛ videbat obſcura. ibi: Multi aūt audiētes. Prima i duas: qꝛ p̄mo oſtendit ꝓpoſitū. ſcdō ꝓbat q̄ddā ſuppoſitū. ibi: Qui māducat. Prīa in tres: qꝛ p̄mo ſaluator docet huius ſacramēti q̄litatē. ſcdō ipſiꝰ neceſſitateȝ. ibi: Litigabāt. tertio eiꝰ veritatē. ibi: Caro mea vere ⁊c̄. Circa primū ſciēdū q in ſacramēto euchariſtie ꝯtinet ipm verbū incarnatū. ⁊ iō oſtēdēs q̄litatē huiꝰ ſacramēti q̄ttuor tāgit. Primū eſt illō qð ibi ſacramētū tm̄. ſ. ſpecies panis. cū dicit: Et panis. Secūdū ē auctor huiꝰ ſacramēti q̄ ē ipe chriſtus ſacerdos ſummꝰ. Sacerdos aūt q̄ eſt miniſter huiꝰ ſacramēti tm̄modo ꝓfert ꝟba nō in ꝓpria pſona: ſȝ in pſona xp̄i. in alijs aūt ſacr̄is vtit miniſter ꝟbis ſuis vl' ꝟbis eccl'ie: q̄bꝰ exprimit actꝰ quē facit: vt i baptiſmo patet cū dicit: Ego baptiço te. ſȝ i ſacr̄o eucharistie ſolū refert ꝟba xp̄i. cū dic̄: Qui p̄die q̄3 pateret ⁊c̄. ⁊ ſequūt poſtea ꝟba xp̄i cōſecratiōeȝ efficiētia. ⁊ h̄ notat cū ď: Quē ego dabo. Tertiū eſt res ſignificata ⁊ ꝯtēta. ſ. veꝝ corpꝰ xp̄i. cū ď: Caro mea ē. ⁊ accipit h̄ caro ꝓut diſtiguit ꝯtra aīam ⁊ ſāguinē: qꝛ licet ſub ſpecie panis ſit aīa ⁊ ſāguis. h̄ tñ nō ē ex virtute ſacr̄i: ſȝ ex cōcomitātia reali: ſicut ⁊ ipſa diuinitas. Quartū ē res nō ꝯtēta ſȝ tm̄ ſignata. ſ. corpꝰ xp̄i myſticū: qð ꝯiūgit capiti p charitatē. h̄ aūt ſacramētū ď ſacramētū amoris. iō ď: l · Pro mūdi vi. Sic eni vita natural' ē in mēbris: eo q vniunt capiti a q̄ recipiūt īfluētiā ſēſus ⁊ motꝰ: ſic i fidelibꝰ q̄ ſūt mēbra xp̄i vita ſpūalis ꝯſeruat: eo q vniunt capiti xp̄o p ſacr̄m amoris. Cōſiderādū ēt q bñ dicit mūdi: qꝛ alia ſacra ſolū ꝓficiūt ipi recipiēti. ſol' eni baptiçatꝰ recipit gr̄am baptiſmalē ⁊ nō alij. Sacramētū aūt eucharistie nō ſolū ꝓficit ſacerdoti ſumēti: ſȝ etiā toti eccl'ie: ⁊ illis q̄ ſūt in purgatorio. Cuiꝰ rō ē: qꝛ eucharistia nō tm̄ ſacramētū: ſed ē eccl'ie ſacrificiū in q̄3tū ꝯtinet chriſtū paſſū. ⁊ iō ꝓficit oībꝰ xp̄i fidelibꝰ. Si aūt ſumat alio mō ſicut a laico: tunc ꝓficit ſolū ſumēti: qꝛ officiū eiꝰ nō eſt offerre ſacrificiū: ſed tm̄ ſumere ſacramentū. m · Litigabāt. Hic ꝯſr oſtēdit huiꝰ ſacramēti neceſſitas. Iudei eni rudes p̄dicta ꝟba xp̄i audiētes reputabāt ea inutilia ⁊ īpoſſibilia. iō

Eſa. 54. d Hie. 3. c.

De pe. di. 4. būdicꝰ

De ꝯſe. di. 2. c. xp̄s et ca. omnia.

a Niſi mānducaueritis. Augꝰ. Hūc cibū ⁊ potū ſocietatē vult intelligere corporis ⁊ mēbrorū ſuorū qḋ eſt eccl'ia in p̄deſtinatis: qḋ iā factū ē ⁊ iuocatis ⁊ iuſtificatis qḋ factū eſt: ⁊ fit ⁊ fiet in glorificatis: qḋ nūc ē in ſpe fiet in re. Huiꝰ rei ſacramentū.i. vnitatis corporis xp̄i: alibi q̇tidie: alibi certis diebꝰ fit: et ſumit' aliſ in vitā: aliſ in mortē. Res vo huiꝰ ſacramēti omnibꝰ ē in vitā ſumētibꝰ: nulli ad mortē.i. vnitas ſāctorū. Vn̄ corpus ⁊ ſāguis in his rebꝰ cōmēdat' q̄ ex multis in vnū redigūtur vt ex mult' granis vnꝰ panis fit: ⁊ ex multis acinis vinū confluit.

b Qui mādu. c. meā. Exponūt q̄dā ſcti de cōmeſtione altaris ⁊ bene dicūt: ſ; q̄rūt quō fiat in vitā eternā: cū q̄dā ad mortē. vn̄ dicit Ap̄ls: Si q̄s comedit i altari cū hac cōmeſtione de q̄ agit h.ſ. cū fide opante ⁊ dilectione h comedit i vitā eternā. Si q̄s vo alit': in mortē.

1. Cor. 11. f
† De conſe. di. 2. iuitat et ca. q̄ māducat.

c Caro ei m. Vere viuet aīa et corpꝰ ex h cibo: q: caro mea vere ē cibꝰ q̄ ſolꝰ facit imortales: vt neq; eſuriēt neq; ſitiēt. aliꝰ cibus h nō p̄ſtat ē ſi in eo h appetat'.

d Qui māducat. Ja expōit quō fiat qḋ dixit: ⁊ quid ſit māducare car. ⁊ bibere ſā. h ē manere in xp̄o: ⁊ xp̄; habere in ſe manētē. Qui vo n̄ mācet i xp̄o: ⁊ in q̄ manet xp̄s: nō māducat ſpūalit': ⁊ ſi ſacr'm ſibi ſumit i iudiciū corpalit'.

e Sic me miſit. De equalē ſibi miſit.i. hominē fecit: ⁊ inde ē vt ad eū referā vitā meā q̄ſi ad maiorē.

f Et ipe v. Ut viuā ex patre. mea exinanitio facit vt hō viuat ex me. pticipatio facit q̄ me māducat.

g Hic eſt pa. Et ita ꝯſtat ꝙ hic eſt vere panis de celo: nō māna: q: illō māducātes p̄res vobis ſimiles mortui ſūt in eternū: hūc panē hō q̄ vitā nō habebat māducās viuet i eternū. Supra dixerat: Ego ſū panis q̄ de celo deſcēdi. h dicit: hic.i. filius hoīs ad cuiꝰ carnis intro. ē ille panis q̄ de ce. deſ. q̄ idē ē filꝰ hoīs ⁊ filꝰ dei.

h. Multi er. Multi carnalit' ſapiētes q̄ſi pticulatim carnē q̄ īduꝰ erat ſe eis diſtributurū p̄mitteret ꝯ naturā eē putāt: vt cibū hoīz hūanā carnē daret.

i Durꝰ ē h. ſic oportebat dici vt ab hoībꝰ n̄ itelliget': h ſecretū dei vbis tegeret': ſecretū dei itētos d; facere:

dare ad māducādū? Dixit ē̄ eis
(et ſi ignoreris q̄s modꝰ ſit dādi vel māducādi: tū niſi.)
a iesus: Amē amen dico vob: niſi a
māducaueritis carnē filij hoīs ⁊ b
biberitis eiꝰ ſāguinē: nō habebi-
(ſine hac vita pōt haberi tpalis ſ; nō eterna.)
(a ne aūt de hac vita itelligerēt ⁊ inde litigarēt ſubdit: Qui man. car.)
b tis vitā in vobis. Qui māducat c
meā carnē ⁊ bibit meū ſāguinē:
(a ſ'm ſpūm: nec caro eiꝰ fraudabit' ea ſuo tpe.)
(b h dicit: ne q̄s putet māducātē n̄ mori corpe.)
habet vitā eternā: ⁊ ego reſuſci- d e
(a i. ſocietas ſctōrū vbi pax etnitas erit pfcā)
c tabo eū i nouiſſimo die. Caro ei f
mea vere ē cibus: ⁊ ſāguis meꝰ
d vere eſt potꝰ. Qui māducat me g
am carnē: ⁊ bibit meū ſāguinē: i
(a h eſt ſignū māducationis: illi edūt accedēdo ad meā carnē: q̄ nō relinquūt vnitarē. ſic viuet: quia ſicut ego homo viuo ꝓpter patrem viuum cui vnior: ſic q̄ me māducat ⁊ mihi vnit' viuit ex me.)
e me manet ⁊ ego i illo. †Sic miſit h i
me viuēs pater: ⁊ ego viuo pro- k
f pter patrē: ⁊ q̄ māducat me ⁊ ipe l
g viuet ꝓpter me. Hic ē panis q̄ d m
(nō ſic morientur i aīa q̄ me celeſtē panē digne māducāt ſicut patres veſtri in. d. manna: ⁊ mortui ſunt.)
celo deſcēdit. Nō ſic māducaue- n
rūt p̄res vr̄i māna: ⁊ mortui ſūt.
(ſed potius.) (in me qui ſum vita.)
Qui māducat hūc panē viuet i o
eternum. Hec dixit in ſynagoga p
h docēs i capharnaum. Multi er- q r
(quid ergo inimici.)
go audientes ex diſcipulis eiꝰ di
(ſapiunt ſ'm carnē: ⁊ ideo mouent'.)
i xerunt: Durꝰ eſt hic ſermo: et q̄s s t

oſtēdit neceſſitatē huiꝰ ſacramēti.d. a Niſi māducaueritis carnē filij hoīs ⁊c. Sic ei in vita corpali cibꝰ ē neceſſariꝰ ad vitā ꝯſeruādā: ita i vita ſpūali h ſacr'm ē neceſſariū: q: ē vite ſpūal' ꝯſeruatiuū: q: ſic baptiſmꝰ ē q̄dā ſpūal' generatio: ita eucbariſtia ē q̄dā ſpūal' nutritio. b Et biberit' ſā. c. n̄ ē itelligēdū ꝙ h ſacr'm ſb vtraq; ſpecie ſit fidelibꝰ exhibēdū: ſ; tm̄ h mō a ſacerdote ſumēdū: licet in p̄mitiua eccleſia pplus ſub vtraq; ſpē cōicaret: tn̄ poſtea ꝓuide ordiatū eſt vt nō cōicet ſub ſpecie vini ꝓpter periculū effuſiōis. ⁊ q: ſub ſpecie panis accipit' quodāmodo ſāguis in q̄̄tū ibi cōtinet': vt p̄dictū eſt: q: ſub vtraq; ſpē eſt totꝰ xp̄s. alit' tn̄ et aliter: q: ſub ſpecie panis eſt vera caro xp̄i ex virtute ſacramēti. cetera vo ſūt ibi ex cōcomitātia. Et eodē mō ſub ſpecie vini ē ſāguis xp̄i ex vi ſacramēti cetera ex ꝯcomitātia. Notādū ꝙ ex h qḋ d': Niſi māducaverit' ⁊c. dicūt greci ꝙ h ſacramētū ē tāte neceſſitatis ꝙ pueris d; dari ſic baptiſmus: qḋ eſt falſū: q: in ſumēte h ſacr'm requirit' actual' deuotio ⁊ reuerentia: q̄ nō ſūt in puer'. ⁊ iō vbū qḋ iportat p̄ceptū tātūmodo itelligit' de adult': q̄bꝰ neceſſariū eſt ad ſalutē h ſacr'm eucbariſtie accipe: ſaltē i voto ſi nō poſſit haberi in re. c Qui māducat. Hic ꝯ̄ñr oñdit' huiꝰ ſacramēti vtilitas q̄ eſt augmētatio in vita ſpūali. ſic cibꝰ corporalis nō ſolūmō nutrit ⁊ cōſeruat vitā: ſ; deducit ad pfectā q̄titatē. ſic h ſacramētū pducit hominē ad ꝯſūmationē grē q̄ ē glīa eterna. ⁊ h ē qḋ d': Qui māducat carnē meā. non tm̄ ſacramētalit' ſ; ēt ſpūalit' pcipiēs effectū ſacramēti. d Habet vitā eternā. q: habet deū ihabitātē q̄ ē vita eterna. e Et ego reſuſcitabo eū ⁊c. vt pticipatio huiꝰ vite ad corpꝰ p aīaz deriuet'. f Caro eni mea. Hic oſtēdit' huiꝰ ſacramēti vitas. xp̄s ei frequēter parabolice diſcipulis ſuis loq̄bat'. ⁊ iō ne crederēt ꝙ caro eiꝰ ꝯtineret' in h ſacramēto eucbariſtie tātūmodo ſic i ſigno. iō h remouet dicēs: Caro mea vere ē cibꝰ: q: hic ſumit' realit' ⁊ nō figuratiue. ⁊ eodē mō eſt de ſāguie ſub ſpecie vini. iō ſubdit: Et ſanguis meꝰ. Dicit' etiā: Caro xp̄i vere cibꝰ: ⁊ ſāguis eiꝰ vere potꝰ: q: reficiūt aīam q̄ ē imortalis. Cibꝰ aūt corpal' tm̄ reficit corpꝰ qḋ eſt corruptibile. g Qui māducat. Hic pbat quoddā ſuppoſitū. dixerat ei ꝙ māducatio carnis eiꝰ dat vitā. iſtō pbat h: q: illō p qḋ aliq̄s vnit' p̄ncipio viuificatiuo illud dat vitā. hoc pt; in vita corpali. p h aūt ſacramētū hō vnit' xp̄o q̄ eſt p̄ncipiū vite ſpūalis. ergo ⁊c. et hoc eſt qḋ d': Qui māducat carnē meā ⁊ bibit ſāguinē meum in me manet.i. vnit' mihi: h Et ego in illo. q: p charitatē amās eſt in amato ⁊ econuerſo. i Sicut miſit me viuēs pater. q: eſt vita p eſſentiā. k Et ego viuo ꝓpter patrē. Filꝰ eni in q̄̄tū deꝰ ⁊ in q̄̄tū hō viuit ꝓpter patrē. ſ; alit': q: ſ'm ꝙ deꝰ viuit ꝓpter patrē in q̄̄tū ꝓcedit ab eo. accipit tn̄ eandē vitā quā habet pat'. Scd'm vo ꝙ hō viuit ꝓpter patrē in q̄̄tū vnit' ſuppoſito ꝓcedēti a patre: quā vniōnē cōcomitat' plenitudo gratie: que eſt ſpiritualis vita. ⁊ eodē mō nos in q̄̄tū p ſacramētū eucbariſtie vnimur deo viuimus ſpiritualiter. tamen eius vnio eſt realis in vnitate ſuppoſiti. noſtra aūt vnio apud ipſum eſt p fidem ⁊ dilectionem. ⁊ hoc eſt quod dicitur: l Et qui manducat me ⁊ ipſe viuet ꝓpter me. quia p hoc coniungit' principio ſpiritualis vite. vt viſum eſt. ideo conſequēter concludit eſſe verū illud de quo murmurabant iudei tanq̄ de falſo.

m Hic eſt panis qui de celo deſcendit: q: caro chriſti in h pane cōtenta virtute ſpiritusſācti fuit formata. n Non ſicut man. pa. veſtri māna et mortui ſunt. ⁊ ideo non fuit vere cibus celeſtis: ſed tm̄ figura eius: q: vitā ſpiritualem non cōferebat: ſed eam dari in ſacramēto p̄figurabat: quia erga deuotos habebat omne delectamentum: vt habet' Sap. xvi. Panē paratū p̄ſtitiſti eis habentē omne delectamentū. Malis aūt hominibꝰ erat inſipidꝰ. vn̄ dicebāt Nu. xxi. Nanſeat anima noſtra ſup cibo iſto leuiſſimo. ſic eucbariſtia digne ſumentibus eſt vite ſpiritualis ſolatium. ⁊ indigne ſumentibus iudicium. ideo ſequit': o Qui mandu. hunc panē digne. viuet in eternū. ſequitur: p Hec dixit in ſynagoga. q̄ ē locus cōmunis vbi iudei conueniunt. q Docens in capharnaum. que erat metropolis galilee. hoc addit euangeliſta poſt verba chriſti p̄dicta ad oſtendendū ꝙ chriſtus in palam docebat ſicut habens doctrinā ſanā ⁊ nō ſuſpectā.

r Multi. Poſita doctrina xp̄i: h ꝯſequēter exponit'. ⁊ primo ponit' eiꝰ expoſitio. ſecūdo ex hoc oſtendit' aliquorū reprobatio ⁊ aliorū ꝯfirmatio. ibi: Ex hoc multi. Prima in duas. q: primo pōitur expoſitiōis occaſio. ſecūdo ipſa expoſitio. ibi: Sciens aūt ieſus. Occaſio aūt expoſitionis fuit: q: multi iudeorū verba chriſti capere non potentes ꝓpter ſuam incredulitatem: s Dixerunt: durꝰ ē hic ſermo. In corporalibus dicit' aliquid durū duplici de cauſa. vel q: nō eſt de facili penetrabile. vel q: reſiſtit tactui. ſic in ſpiritualibus dicit' aliq̄d durum: vel q: ab intellectu nō penetratur. vel quia diſplicet voluntati. vtroq; modo ſermo chriſti erat eis durus: quia eius verba non intelligebant: ⁊ diſplicebat eis ꝙ tanta de ſe dicebat: eo ꝙ ipſum hominem purum eſſe putabant. ideo ſequitur: t Et quis poteſt eum audire. quaſi diceret: blaſphemia eſt.

Sciēs aūt

facere: nō aduerſos. a ·Si ergo vid. Suſpēdit orō q̄ſi tūc itelligetis ꝙ nō eodē mō q̄ putatis erogo corp⁹: ⁊ ꝙ h̄ grā morſib⁹ non ꝯſumit̄: ſꝫ ſpūali grā me illis dādo: ipos in corp⁹ meū conuerto. hinc planē ſoluit qḋ ipſos mouerat. Putabāt enī ꝙ corpuſ diſtribueret ille dicit in celū ſe aſcēſur̄ vtiq̄ integrū. Quid ergo tenendum ſit apte ſubdit: Spūs ē q̄ viui. Caro ſicut intelligit̄: ſic q̄ ī macello emit̄ ſic alius cibus nō ꝓdeſt: ipſa tn̄ vas ſpūſ q̄ in ea ſalutē opat̄: multum ꝓdeſt: ſicut ſola ſcientia inflat: ipa tn̄ nō ē mala: ſꝫ ꝑ charitatē edificat.

b ·Verba, quibus dixi mānducandū me eſſe: manere in me et me in ipſo: vt āt aliq̄ſ maneat in xpo vt mēbrū: ⁊ xps in ipo vt in templū: vnitas facit. Unitas āt ex charitate eſt: charitas aūt ex ſpū: ġ ſpūs q̄ viuificat cōpagīata membra non ſeparata.

c ·Sed ſunt q̄dam. Propheta: Niſi credideri̇t nō intelligetis. per fideꝫ copulamur. per intellectum viuificamur. (Eſaie. 7. b ſm trāſlationē. lxx.)

d ·Et quis traditurus eſſet e. quia iudas int̄ ſcādalicatos recedit: ſꝫ manet ad inſidiandaꝫ quem nec ſilet nec apte oſtēdit vt oēs timeant dū vnus perit.

e ·Quia ne. p. Cauſā quare q̄dā nō credāt ſbdit: Quia nō ē a dō datū. fideſ enī nō eſt hoīb⁹ a ſe q̄ſi ꝓpria ſꝫ a deo gratia quaſi.

f ·Ex h̄ mul. Nota eſſe caute loquēdū ſed ſi tamē ex verbis tuis aliquis ſcādalicabit̄ habeto cōſolationē in eo ex cui⁹ dicto multi ſcādalicati ſūt: q̄ hoc fecit vt tibi eſſet exemplo.

g ·Nōne ego. Duodeci numer⁹ ſacrat⁹ ē q̄ ꝑmāet ⁊ ſi iudas ide perit. elegit. xi ad ꝑmanēdū: elegit iudā vt ꝑ eū diuīe diſpenſatio miſericordie in ſalutē mūdi iplerer̄: vtēs malo

ad bonū

ſ ei obedire. a ſ quē nihil latet.
poteſt eū audire? Sciēs autē ie a
ſ q̄ ſic dixerāt vt ab illo non audirent.
ſus apud ſemetipſum: quia mur/ b
murarent de h̄ diſcipuli eius di/ c
ſ quia dixi de carne mea ⁊ ſanguine.
a xit eis: Hoc vos ſcādalicat? † Si d e
ergo videritis filiū hoīs aſcēdē/
ſ q̄ verbū ⁊ hō vn⁹ ē xpo ḋ: in celo eſſe duꝫ in terra loquit̄: ſ dei. ſ ſi d̄s cū carne quā odit ha
tem vbi erat pri⁹? † Spūs ē q̄ vi/ f
ſ bet ſpūm: viuit. ſ ꝑ itellectiōe coꝝ q̄ dixi.
b uificat caro nō ꝓdeſt q̄cq̄. Ver/ g h
ba q̄ ego locut⁹ ſū vobis ſpūs ⁊ i
ſ i ſe ⁊ ſpūal: ſ itel. ⁊ viuificāt: ſꝫ nō ei q̄ carnalit̄ accipit. vn̄ ſubdit: Sꝫ ſt q̄dā ex vo. q̄ n̄ cre.
c vita ſunt. Sed ſunt quidā ex vo k
bis qui nō credūt. Sciebat eniꝫ l
a ſ apoſtoli q̄ nō ſūt ſcādalicati.
ab initio ieſus q̄ eſſent credētes m
d ⁊ quis traditurus eſſet eū. Et di n
ſ quia quidā nō credūt.
e cebat: Propterea dixi vobis: q̄ o
nemo pōt venire ad me niſi fue
f rit ei datū a patre meo. Ex hoc p
ſ nō pauci q̄ videbant̄ ⁊ nō vere fuerāt diſcipuli. a ſ non poſt xpm ſed poſt ſathanam.
multi diſcipłoꝝ eius abierūt re/
ſ vt pciſi n̄ iā cū illo erāt: nec vltra redeūtes.
tro: ⁊ iā non cū illo ambulabāt.
a ſ q̄ iudas corpore remanſit: qḋ aūt iā ſciebat dn̄s alijs poſt aperuit.
Dixit ergo ieſus ad duodecim: q
Nunq̄d ⁊ vos vultis abire? Re r s
ſ vnus ꝓ omnibus. ſ ſilis tibi
ſpōdit ergo ei ſimō petr⁹. Domi t
ſ cū nō ſit. ſ nō ē a te eūdū. ſ q̄. ſ i miniſtratione corpis ⁊ ſāguīs tui ꝓmitt̄ vitā.
ne ad quē ibim⁹? Verba vite et/ v
ne hēs: et nos credim⁹ ⁊ cogno/ x
a ſ pri⁹ ē credere ⁊ p⁹ cognoſcere. b ſ .i. q̄ tu es vita eterna: ⁊ ideo in carne ⁊ ſanguie tuo nō das niſi quod es. ſ cauſa ꝓbādi eos.
ſuim⁹ q̄ tu es xps fili⁹ dei. Rn̄dit y z
g eiſ ieſus: Nōne ego vos duodeci a
ſ .i. vocaui electione illa qua dicitur: Multi vocati pauci electi.
elegi: ⁊ ex voƀ vn⁹ diabol⁹ ē? Di b c
ſ .i. deorſum fluens. ſ filio. ſ interpretatur
cebat āt ḋ iuda ſimōis ſcariothiſ d
memoria ſanguinis.
h̄ ei erat traditur⁹ eū: cū eēt vn⁹ e f

a ·Sciēs aūt. Hic ponit̄ doctrine xpi expoſitio q̄ntū ad duo: de quib⁹ audiētes erāt ſcādalicati. ſecūdū pōit̄ ibi: Spūs eſt q̄ viuificat. Primū igit̄ de quo ſcādalicati erāt erat qḋ dixerat: Deſcēdi de celo. ⁊ oſtendit ꝙ nō debebāt ſcādalicari: ꝑdicens ꝙ viderent eū in poſterū in celū propria virtute reuerti. Et ideo nō debebāt admirari ſi dixerat ſe de celo originari: quia quelibet res ad ſuū locū reuertit̄. ⁊ h̄ eſt qḋ dicit̄: Sciens autem ieſus apud ſemetipſū. i. abſq̄ alio ſibi nunciante. b ·Quia murmurarēt de h̄ diſcipuli ei⁹. q̄ dixerat ſe de celo deſcēdiſſe. c ·Dixit eis. reprimens coꝝ murmurationē iniuſtā. d ·Hoc vos ſcādalicat. ⁊ ſine rōne. e ·Si ergo videritis filiū hoīs aſcendentē vbi erat prius. accipit̄ hic ſi ꝓ q̄. q. d. quia hoc videbitis: nō debetis ſcādalicari ḋ hoc ꝙ dixi: illi enī q̄ xpo credentes cū eo ꝑmāſerūt. in aſcenſione eius hoc viderunt: vt pꝫ Act. j. f ·Spūs ē. Hic exponit ſecūdū de q̄ murmurabāt. ſ. q̄ dixerat carnē ſuā eē cibū neceſſariū ad ſalutē: ⁊ ipi intelligebāt h̄ ac ſi daret̄ in ꝓpria ſpecie. ſicut laniat̄ vel vēdit̄ in macello qḋ eſt horribile. ideo tollit hūc intellectū dicēs: Spūs eſt q̄ viuificat. q. d. V̄ba q̄ dixi ſpūalē ſenſū habēt ⁊ ſic viuificāt. g ·Caro autē nō ꝓdeſt quicq̄. q̄ caro xpi manducata eo mō q̄ itelligebāt nō eſſet vtilis ſꝫ magis horribil̄. iō ſequit̄: h ·Verba q̄ ego locutus ſū vo. de carne mea mānducāda. i ·Spūs ⁊ vita ſūt. q̄ ſpūalē habēt intellectū: nec mirū: q̄ ſūt a ſpūſctō. iſta tn̄ ſpūalitas nō ē ſic accipiēda: q̄ caro xpi ſit in ſacro euchariſtie tm̄mō ſicut in ſigno: vt dixerūt aliq̄ heretici: q̄ ē ibi realiter: vt dictū eſt. ſꝫ q̄ mānducat̄ caro xpi in h̄ ſacro q̄dā ſpirituali mō. in q̄ꝫ rū ſpēs viſibiles atterunt̄ ⁊ comedunt̄. ⁊ ſpiritus ex virtute dei carni vnita reficit̄. k ·Sed ſūt q̄dam ex vo. q̄ nō cre. q. d. ꝓpt̄ h̄ itelligere nō pn̄t. l ·Sciebat ei ab ini. ie. q̄ eſ. cre. q̄ tāq̄ de⁹ ſciebat occulta cordiū. m ·Et q̄s tra. eſ. eū. q̄ ſciebat euētū futuroꝝ ꝯtingētiū. n ·Et dicebat. ad maiorē affirmationē ꝑdictoꝝ. o ·Propterea dixi vo. q̄ nemo pōt veni. ad me ⁊c. Eādē enī ſniaꝫ dixerat. ſ. licet v̄ba ſint aliq̄ntulū alia. idē eī ē trahi a p̄re qḋ. ſ. dixit: ⁊ dari fidē a patre qḋ h̄ pōit. ipe āt ſciebat iſtos q̄b⁹ loq̄bat̄ n̄ eē ꝑdeſtiatos ab etno: nec tractos a p̄re. p ·Ex hoc mul. h̄ ex ꝑdict⁹ ꝯcludit̄ aliq̄ꝝ obſtiatio ī malo ꝑ apoſtaſiā. cū ḋr: Ex h̄ mł. ⁊c. h̄ n̄ ē itelligēdū ḋ. xij. apłis vł ḋ lxxij. diſcipul̄: q̄ iſti xpo adheſert̄. ſꝫ mlti alij ſeq̄bāt̄ ipꝫ ad audiēdū ei⁹ doctrinā ⁊ ḋ iſt̄ mlti retroceſſert̄. Et ꝯn̄r ꝑ oppoſitū oſtēdit̄ alioꝝ cōfirmatio. cū ḋr: q ·Dixit ergo ieſus ad. xij. apłos: r ·Nuq̄d ⁊ vos vultis abi. Nō petit q̄ſi ignorās ſꝫ vt oſtēdat ſe eis nō īdigere: q̄ pōit ī coꝝ optiōe cū alijs recedere. s ·Rn̄dit ergo ei ſimō pe. nō ſolū ꝓ ſe ſꝫ ꝓ omnib⁹: q̄ inter eos erat ꝑncipalior. ⁊ in ei⁹ rn̄ſiōe exꝑmit̄ maxia dilectio ad xpꝫ. cū ḋr: t ·Dn̄e ad quē ibi. q. d. ſilem tui īuenire nō poſſum⁹: tu ſol⁹ ſufficis noƀ: ꝓpt̄ quē oīa reliquim⁹. v ·Verba vite eter. ha. i. v̄ba vite eterne ꝓmiſſiua ⁊ inductiua ad eā. Exꝑmit̄ etiā in ei⁹ rn̄ſione vera ꝯfeſſio fidei. cum dicit̄: x ·Et nos credi. ⁊ cogno. quia credere ꝑcedit intelligere. y ·Quia tu es xps. q̄ntū ad humanitatē in qua vnct⁹ es vt rex ⁊ ſacerdos. z ·Filius dei. naturalis q̄ntū ad deitatē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s equalis ei in natura ⁊ potētia. verūtamē q̄ petrus nimis large rn̄derat dicens ꝓ omnib⁹: nos credim⁹: q̄ nihil mali de alijs cogitabat. iō xps cognitor occultoꝝ ei⁹ rn̄ſionē corrigit dicēs: a ·Nōne ego vos. xij. ele. non loquit̄ h̄ de electiōe ad vitā eternā: ſꝫ ad apłatū. b ·Et ex vo. vn⁹ diabolus eſt. i. ꝑuiſus ad diaboli conſortiū. verūtamē nō dixit determiāte q̄s eſſet ille: nec apłi tūc cognouert̄: ſꝫ poſtea q̄n ꝑ effectū viderūt. ⁊ iō illḋ qḋ ſequit̄ nō ē de verbis xpi ſꝫ euāgeliſte q̄ ſcripſit iſta poſt paſſionē xpi. dicēs: c ·Dicebat aūt. ſ. xps. d ·De iuda ſimonis ſcario. ad differētiā alterius iude: q̄ fuit frat̄ iacobi. e ·Hic ei erat tra. e. q̄n ieſus ꝓtulit v̄ba ꝑmiſſa. f ·Cū eēt vn⁹ ex. xij. ꝑncipalib⁹ diſcipulis xpi. Querit̄ h̄ ſine argumentis vtrū iudas a ꝑncipio ſue vocatiōis a xpo fuerit mal⁹. Dicēdū ꝙ in hac q̄ſtiōe q̄ eſt de his q̄ trāſcēdūt hūanā īueſtigationē cū ſit de occultis cordiſ hūani: ⁊ in ꝯſilib⁹ q̄ſtiōib⁹ tenēdū eſt illḋ qḋ ē mag̃ ꝯſonū ſacre ſcripture ⁊ rōni. Sciendū igit̄ ꝙ dicit Aug⁹. ꝙ iudas a ꝑncipio ſue electiōis fuit malus. elect⁹ tn̄ eſt a dn̄o ad apłatū vt ꝑ ei⁹ maliciā ⁊ ꝓditionē ꝑficeret̄ xpi myſteriū: q̄ ſic iniq̄ male vtunt̄ bonis opib⁹ ḋi. ſic ⁊ de⁹ bn̄ vtit̄ malis opib⁹ hoim. ⁊ iō q̄uiſ iudas fuerit peſſimus. tn̄ ei⁹ malo bn̄ vſus eſt xps. Beda aūt ī h̄ ꝯuēit cū Aug⁹. ſed addit ꝙ iudas nō fuit elect⁹ ad apłatū. ſꝫ alij. xj. vocat⁹ ē tn̄ cū eis vt ꝑ ꝓditiōis ei⁹ officiū xps oparet̄ ſalutē hūani generis. ſꝫ vtrūq̄ iſtoꝝ videt̄ ꝯtra rōnē eſſe ⁊ ſacrā ſcripturā. diſtributio enī bonoꝝ reſpicit iuſticiā cōmutatiuā: vt habet̄. v. Ethico. vt alicui tāto plus det̄ de honore: q̄nto maior ē in virtute. ⁊ iō nō eſt veriſile ꝙ iudas vocat⁹ fuerit ad honorē apłat⁹ niſi tūc fuerit iuſt⁹. vł q̄ xps tūc eū iuſtificauerat vt eſſet tāli honore dign⁹ ſic iuſtificauit Matth. q̄n eū vocauit ī apłatū: vt hr̄. Mat. ix. Itē .J. xvij. dicit xps de diſcipłis ſuis loquēs ad p̄rē: Quos dediſti mihi cuſtodiui: ⁊ ne

h

† Mat. 26. f
mar. 14. g
Luce. 22. g

† Mat. 26 d
Mar. 14 d

 mo perijt

ad bonū: vt mali vtunt̄ bonis dei ad malū. Ca. VII

a P Oſt hec aūt. Dñs in carne manēs frequēter ī galileam ambulabat: vt eū imitari volētes de vitijs ad x̄tutes trāſmigrare diſcāt: qđ illa figurabat: vl' vt illi⁹ t̄pis ſāctī de iudea ad gētes x̄bi dei trāſitū expectarēt. b Dies fe. Nō q̄ vn⁹. ſūt enī. vij. ſ3 more eoꝝ q̄t q̄t ſūt quaſi vn⁹ dicūt̄ ꝑpter vnā feſtiuitatē. Scenophegia feſtiuitas tabernacloꝝ q̄ mēſe. vij. iudei habitabāt in tabernaculis: in memoriā illoꝝ in q̄bus patres eoꝝ habitauerūt in deſerto. c Ut diſcipuli. Opa q̄ vere diſcipuli ſciebāt: iſti neſciebāt laudibus diuīs τ nō populari fauore efferēda. d Nemo q̄ppe. Glorie ei⁹ ꝯſulūt: q̄ſi mira facis. ſ. in abſcōdito: ſ3 īnoteſcere vt ab oīb⁹ lauderis. e Tp̄s meum. Ideo nō eſt nūc tp̄s meū ſ3 vr̄m: q2 nō ſū amator mūdi vt vos ſ3 accuſator. Et iō nō odit vos mund⁹ ſuos falſos teſtes: q̄ dicitis bona mala τ mala bona. f Ego nō aſcē. Aug⁹. Quidā dicūt h̄ ad paſſionē ptinere: q2 nō ī feſtiuitate ſcenophegie: ſed in paſcali qua agn⁹ occidi ſolet: crucē aſcēdit.

Nō manifeſte

a P Er duodecim. Ca. VII

Oſt hec aūt ambulabat iesus ī galileā. Nō eñ vo- a† b
nō tā timēs: q2 habet poteſtatē: ſed īfirmis dat exemplū ne eis obijciat̄ latibulū.
lebat in iudeā ābulare: q2 q̄rebāt
reminiſcebant̄ iudei beneficioꝝ dei occiſuri deū
eū iudei iterficere. Erat āt in ꝓximo c
.i. tabernaculoꝝ cōſtructio ſiue dedicatio.
b dies feſtus iudeoꝝ ſcenophegia.
a cōſanguinei. τ iō faſtidientes eum.
Dixerunt autem ad eum frātres b
humanā gl'iam querūt. τ ideo nō credūt in eū vt ipſe poſt de eis dicit. *vbi eſt principatus gentis et ciuitas caput regni.*
eius: Tranſi hinc τ vade ī iudeā: c†
c vt τ diſcipli tui videāt opera tua f
d que facis. Nemo quippe in occulto quid facit: τ querit ipſe in palā
ergo. *ſi vo facis vl' q2 hec facis.*
eſſe. Si hec facis: manifeſta teipꝫ mundo. Neq3 enim fratres eius g
corripiens cupidos glorie.
credebant in eū. Dicit ergo eis ie
gl'ie reſurrectiōis τ aſcēſiōis: ad quā veniēdū ī- pleta prius humilitate paſſionis.
e ſus: Tempus meū nōdum adue- h
glorie mundi quā affectatis.
nit: tempus aūt veſtrū ſemꝑ eſt i
quia.
paratū. Nō poteſt mund⁹ odiſſe k
vos. Me aūt odit: q2 ego teſtimo l m
niū perhibeo de illo: quia opera
ideo. *ſcꝫ primū vel ſecundū vbi querit' hūanā gl'iam: carnalia gaudia*
ei⁹ mala ſūt. Uos aſcendite ad di n
nō eterna. *vo.* *ſic vos querēs gl'iam: q2 tp̄s gl'ie mee nōdū ē in q̄ erit mea feſtiuitas.*
f em feſtum hūc. Ego eī nō aſcēdā o

Nico. de lyra

mo perijt ex eis niſi filius ꝑditiōis. et certū eſt q̄ loquit̄ hic de ꝑditiōe q̄ ē ꝑ pctm̄ mortale: q2 iudas adhuc viuebat vita corporali. τ ſic videt̄ q̄ perierit per pctm̄ mortale poſtq̄ fuit datus xp̄o ꝑ fidē a deo patre. Qr aūt addit Beda iudā ñ fuiſſe vocatū ad apl'atū: videt̄ eē ꝯ̄ ſcripturā: Mat. x. τ Mar. iij. vbi numerant̄ illi q̄ vocati ſunt ad apl'atū: τ inter illos enumerat̄ iudas. Itē Act. j. q̄ Matthias elect⁹ ē ad apoſtolatū d̄ q̄ p̄uaricat⁹ fuerat iudas. null⁹ aūt p̄uaricat̄ a ſtatu in q̄ nō fuerit. Ex q̄ ptꝫ q̄ vere fuit vocat⁹ ad apoſtolatū. ꝓpt̄ qđ dicēdū ſm̄ Chryſ. q̄ fuit vocat⁹ ad dignitatē apl'at⁹: τ ꝓ tūc fuit bon⁹: q2 vocatio ad talē dignitatē reſpicit p̄ſentē iuſticiā. q̄ aūt poſtea peccauit ꝓdendo τ tradēdo xp̄m nō cōtradicit iſti vocationi: q2 apl'i ex ſua vocatiōe nō fuerūt in bono cōfirmati. qđ ptꝫ ex caſu petri q̄ poſt ſuam vocationē xp̄m negauit. Et iō ſilr̄ dicendū q̄ licet iudas tp̄e ſue vocatiōis fuerit bon⁹. tñ poſtea xp̄m ꝓdēdo peccauit. Sciēdū tñ q̄ extūc mal⁹ erat qñ xp̄s apl'is dixit x̄ba ī h̄ ca. cōtēta: vn⁹ ex vob̄ diabol⁹ ē. tñ ſua malicia nō erat apl'is nota: ſ3 ſoli xp̄o q̄ cognoſcit corda. xp̄s tñ ſuā maliciā dixit ī generali ip̄o audiēte: ne credēs ſuā maliciā latere: ſine timore mala oparet̄. nō tñ dixit in ſpeciali: ne extūc inuerecūd⁹ fact⁹ peior efficeret̄: ſm̄ qđ dic̄ Chryſ. Ca. VI

Moraliter. Poſt hec abijt ie. τc. Seq̄t: q† Cū ſubleuaſſet g̃ ocu. ie. τc. Iſta refectio magne multitudīs de. v. pāib⁹ et duob⁹ piſcibus expoſita fuit myſtice: Mat. xiiij. τ Mar. vj. τ Lu. ix. ꝓpt̄ qđ hic ptrāſeo. a† Jeſus g̃ cū cog. q2 vē. ei. τc. cū aūt q̄reret̄ ad paſſionē volūtarie ſe obtulit τ q̄rētib⁹ ſe manifeſtauit. d. ego ſum: vt hr̄. j. xviij. ꝑ h̄ oſtēdēs q̄ virtuoſus debet eē tardus ad honores: τ ꝓmpt⁹ ad bonos labores. Sic aūt fecerūt p̄res nr̄i: ambroſi⁹: auguſtin⁹: gregori⁹ τ alij multi q̄ dignitates eccl'ie refugerūt quātū potuerūt bono mō: τ labores fidelit̄ executi ſūt τ viriliter. c† Et cū aſcē. na. τc. expōat̄ ſic. ſ. Mat. xiiij. τ Mar. vj. b† Amē amē di. vo. q̄rit' me τc. Grego. Nō ꝓ ſignis dñm: ſ3 ꝓ panib⁹ q̄rere: ē ad officiū religiōis nō ꝓ augēdis virtutib⁹ ſ3 ꝓ reḡrēdis ſubſidijs tp̄alib⁹ ī hiare. d† Opami nō cibū q̄ pe. τc. Chryſ. Quaſi di. vos exq̄rit' eſcā tp̄alē: ego aūt corpora vr̄a nutriui vt ꝑ h̄ exq̄reret' illā eſcā q̄ nō tp̄alē ſ3 eternā tribuit vitā. Hec aūt eſca eſt xp̄i corp⁹ in eucharīſtia: ꝓut ptꝫ ꝑ l'rāꝫ ſequētē ī q̄ loquit̄ ſatis diffuſe de ſacro eucharīſtie oſtēdēs q̄d in eo realit̄ cōtinet̄. vñ. j. eo. ca. d̄r: Caro mea vere ē ci- bus τ ſa

bus τ ſanguis me⁹ vere eſt pot⁹. Per qđ tollit̄ error berigarij: qui dixit xp̄i corpus in hoc ſacramēto tāq̄ꝫ in ſigno ꝯtineri. ꝓpter qđ dictū ſuū tāq̄ꝫ erroneū reuocauit. In reſiduo huius ca. nō occurrit mihi aliq̄s ſenſus myſtic⁹ notabilis iō ſufficiat litteralis.

In ca. vj. vbi dicit̄ in poſtilla: Et iſto paſcate nō fuit ieſus in hierl'm.

Additio. Chryſoſtomus ī h̄ loco ſic dic̄: Qualiter igit̄ nō aſcēdit ad diē feſtū: paulatim enī ſoluebat legē occaſionē accipiens a iudaica nequicia. Et theodor⁹ ibidē: q2 enī iudei eū pſequebant̄: occaſionē receſſus accipiēs legē excluſit: innuēs obſeruātib⁹ q̄ x̄itate adueniente ceſſat oīs figura: τ q̄ legib⁹ non ſubijcit̄ vt legalia feſta pficeret. τ vnđ hoc: q2 nō erat feſtū xp̄i ſed iudeoꝝ. h̄ Theodorus. Ca. VII

a P Oſt hec āt. Poſtq̄ꝫ euāgeliſta egit de nutrimēto ſp̄ūali collato filijs xp̄i. h̄ ꝯ̄r agit de doctrīa eis collata. q2 ſic̄ ꝑdictū ē pat' dꝫ filijs nutrimētū τ documētū. Et diuidit̄ in duas. q2 p̄mo origo doctrīe xp̄i oñdit̄. ſecūdo ip̄a doctrīa poīt̄ ca. ſe. ibi: Jeſus āt prexit. Pria ī tres. q2 p̄rio oſtēdit euāgeliſta aptitudinē loci ad māifeſtādū doctrīe xp̄i originē. ſcđo māifeſtādi occaſionē. ibi: Judei aūt q̄re. tertio manifeſtationē actualē. ibi: Reſpōdit ie. mea doctrīa. Circa p̄mū ſciendū q̄ loc⁹ apt⁹ ad ꝑdictā māifeſtationem erat ciuitas hieroſolymitana. vbi ad diē feſtū cōueniebat ppl's. τ iō ad manifeſtandū ſe in h̄ loco inuitat̄ xp̄s. Et licꝫ p̄mo recuſet: tñ finalit̄ cōſentit τ rōnabilit̄ vt videt̄. τ h̄ ē qđ d̄r: Poſt hec ambulabat ieſus in ga. docēdo in ſynagogis eoꝝ. b Nō eniꝫ vo. in iu. ambu. q2 τc. licet ei poſſet eſſe int̄ eos ſine nocumento: voluit tñ ſe aliqñ abſētare añ tp̄s debitū paſſiōis ſue: oſtēdēdo in ſe x̄itatē hūane nature: τ q̄ licitū erat fidelib⁹ ſuis aliqñ ꝑſecutionē fugere. c Erat āt τc. ſcenophegia. i. feſtū tabernaculoꝝ. d̄r āt a ſcenos qđ eſt vmbraculū τ phagin qđ eſt comedere: q2. vij. dieb⁹ comedebāt iudei ī vmbracul'. d Dixerūt āt ad e. f. e. ñ q̄ eſſēt filij marie matr' ſue neq3 ioſeph: vt al's dictū ē improbādo errorē heluidij ſr̄ Mat. j. ca. nec cog'ti ſui q̄ erūt ad apl'atū vocati: q2 de iſtis d̄r. j. q̄ fres ei⁹ nōdū credebāt ī eū: ſ3 dicūt̄ h̄ fres: q2 erāt d̄ cognatiōe ſua q̄ ex factis ei⁹ volebāt reportare gl'iā mūdanam ſm̄ Aug'. vñ ſequit̄: e Trāſi hic τ va. ī iu. h̄ eſt in hierl'm metropolim iudee. f Ut τ diſci. t. vi. o. t. Dubitabāt ei de xp̄i miraculis vtrū eēnt vera. ꝓpt̄ h̄ ſequit̄: g Neq3 ei fres ei⁹ cre. in eū. Et q2 ſuggerebāt ei malū. ſ. gl'iā mūdanā q̄rere. iō recuſauit. di. h Tp̄s meū nōdū ad. i. tp̄s gl'ie mee māifeſtāde: q2 p⁹ reſurrectionē erāt māifeſtāda. i Tp̄s aūt v. ſp eſt pa. q. d. tp̄s gl'ie mūdane quā q̄rit' nūc ē in p̄ncipio huius ſolēnitatis: q2 iudei mag' vacabāt ꝯuiuijs τ leticie ī p̄ncipio feſti q̄ꝫ in fine qñ xp̄s iuit ad feſtū: vt. j. patebit. vel alit̄: Tp̄s aūt vr̄m τc. q. d. vos poteſtis ire ſecure. nō aūt ego in q̄tū hō q̄ inimicos capitales habeo. ꝓpt̄ hoc ſequit̄: k Nō pt mūdus odiſ. v. q. d. vos q̄ gl'iam mūdanā q̄rit': hoīes mūdanos aduerſarios nō habetis. l Me aūt odit q̄ q̄ro gl'iam dei: τ ꝑ ꝯñs arguo pctā mūdanoꝝ q̄ ſūt ei ꝯ̄ria. τ h̄ eſt qđ d̄r: m Quia ego ꝑhibeo teſti. d̄ il. i. de mūdo. Et accipit̄ h̄ mundus nō q̄tū ad creaturarū ſubſtātiā: ſ3 q̄tū ad hoīm maliciam. ſic̄. ſ. dictū ē. j. ca. ſup illđ: Et mūd⁹ eū ñ cogno. n Uos aſcē. ad di. fe. h. i. ad p̄ncipiū ſolēnitat' tabernacloꝝ. q2 in p̄ncipio magis vacabāt hoīes epul' τ leticie: vt ꝑdictū ē. nō q̄ ī- uitꝫ eos ad t'ia: ſ3 oſtēdēdo q̄d iſti q̄rebāt: q2 q̄ mūdana ſī adhuc ſapiebāt tm̄: vt viſū ē. o Ego āt nō aſ. ad di. fe. iſtū. ſ. p̄mū. vñ q̄ poſtea veīt ī medio ſolēnitat' ī alia die nō ē mētit⁹. τ

ſubdit cā

Typice. a Nõ māifeſte. Typice xp̄s occulte aſcēdit in feſtiuitatē: q2 ĩ omnibus illis figuralibꝰ latuit q̄ mō eſt manifeſtus nobis. Et ꝙ latuit exemplũ ē vitādi malos: ꝙ palā loquiť ⁊ nō teneť ab his q̄ q̄rebāt. poteſtatis eſt. b Rñdit eis. Mea doctrīa: hominis nō eſt mea: ſed dei. vł q2 nō eſt verbũ nulliꝰ ſ3 alicuiꝰ: doctrina eiꝰ. i. ipſe verbũ doctrīa eiꝰ nō ē ſua: ſed eiꝰ a q̄ ē qđ eſt: ego nō ſu3 a me ipſo. Et q2 h̄ ꝓfundũ vidit nō oēs intellecturos: dedit cōſiliũ. Si vis intelligere: crede hoc eſt. Si q̄s credit me filiũ dei: cognoſcet de doctrina. i. intelliget ꝙ doctrina mea nō eſt mea.
c Quia a ſemet. Antichriſtꝰ nō ē verax: ⁊ iniuſticia in illo eſt: q2 q̄rit gl̄ia3 ſuā: nō dei a q̄ nō eſt miſſus: ſ3 venire ꝑmiſſus. d Qui aũt. i. ego q̄ licet equaľ patri: tñ in ſerui forma q̄ro gloriā patris: nō meā. in h̄ exemplũ hũilitatis tribuit vt oīa bona deo tribuamus.

☞ Nõne moy

Nico. de lyra

subdiť cā. a Quia tp̄s meũ nondũ eſt cōpletũ. Tp̄s eni aptũ doctrine veritatis ꝓpter quā venerat ſaluatoꝛ nō ſic erat in ꝑncipio ſolēnitatis ꝓpť ꝑdicta ſicť circa finē. b Hec cũ dixiſſet ipſe māſit ĩ galilea: rōne ꝑdicta. c Ut aũt aſcēderũt fr̄es eiꝰ tũc ⁊ ipſe aſcēdit. ſ. ad dieʼ feſtũ tabernacloꝝ: nō tñ cũ fratribꝰ ſuis nec eadē die: q2 ipſi fuerũt ad primu3 diē illiꝰ feſtiuitatis. ipſe aũt venit illuc q̄rto die. vt patebit. j. Sicut eni noluit eſſe in ꝑncipio feſtiuitatis ne fratribꝰ ſuis malũ ꝑſuadentibꝰ videreť fauere. ſic nō habuit ſe omnino ſbtrahere: ne a ꝑplo doctrinā ſalutiſ ſubtraheret quā venerat docere. modus aũt veniēdi tangiť. cum d̄r: d Nō manifeſte. i. cũ magna comitiua. ne daret iudeis occaſionē maioris inuidie. e Sed q̄ſi in occul. in h̄ cōdeſcēdēs fidelibꝰ q̄ timore mortis occultādi erāt. f Iudei ergo. Poſtq̄3 euāgeliſta deſcripſit aptitudinē tp̄is ad māifeſtādũ originē ſue doctrine. hic ꝯñr deſcribit occaſionē manifeſtatiōis dicte. Et diuidiť in duas ſ3 duaſ occaſiōes hmōi māifeſtatiōiſ. ſcđa poniť ibi: Iā aũt die feſto. Prima occaſio fuit iueſtigatio iudeoꝝ xp̄3 q̄rētiũ: q̄ꝝ aliq̄ eum q̄rebāt vt iterficerēt. alij aũt vt doctrinā eiꝰ deuote audirent. ⁊ iđ debuit apparere ⁊ docere. vt oſtēderet ꝙ mali nocere nō poterāt niſi q̄ntũ ꝑmittebat. Sic eni ſe occultādo oñdit infirmitatē hũanitatiſ: ita cōfidēter īter īimicos apparēdo ⁊ exiſtēdo. oſtēdit potentiā deitatis. Debuit etiā apparere ꝓpter bonos vt eiꝰ doctrinā originatā a deo oſtēderet. vt attentiꝰ eũ deſiderarēt. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: Iudei ḡ q̄rebāt eũ in die feſto. duplici de cā vt dictũ eſt. g Et dicebāt vbi eſt ille. q2 illi q̄ q̄rebāt eũ ex odio dedignabāť eu3 nominare ꝓprio noīe. Illi aũt q̄ q̄rebāt eũ ex deuotiōe ita reputabāt eũ famoſũ ⁊ autēticũ ꝙ nō oportebat exp̄mere nomē ꝓpriũ. ⁊ iđ q̄ntũ ad eos ſenſus ē: Ubi eſt ille. q. dicāt: vbi ē ille q̄ tātꝰ ⁊ talis eſt ⁊ facit tot miracula? h Et murmur multꝰ erat de eo in turba ꝓpter ꝯtrarietatē opinionũ de eo. iđ ſequiť: i Quidā eni dicebāt q2 bonꝰ eſt. approbādo eiꝰ doctrina3 ⁊ miracula. k Alij aũt dicebāt nō: ſed ſeducit turbas. ex hoc ꝙ iſti malignātes dicebāt turbaſ eſſe ſeductaſ ab eo: ꝑ3 ꝙ maioꝛ pars ſ̄m numerũ dicebat ꝯ̄riũ. q2 erāt ꝑncipes ꝑpli illi qui dicebāt eũ ſeductorē. vñ ſequiť. l Nemo tñ palā loq̄bať de eo. ſ. in bonũ. m Propť metũ iu. ſ. illoꝝ de tribu iuda. lic3 eī oēs de ꝑplo aliq̄ñ nomiarenť iudei. tñ ſpeciali mō ſic noiantur illi de tribu iuda. ⁊ iſti grauiꝰ mouebāť ꝯtra xp̄m: eo ꝙ in ſcripturis xp̄s erat ꝓmiſſus de tribu eoꝝ. ipſi aũt reputabant iſtũ galileũ ⁊ ab eis extraneũ. ꝓpť qđ ēt ſacerdotes repudiabāt eũ: vt d̄r ĩ fine huiꝰ ca. n Iā aũt. Hic poīť ſcđa cā q̄ eſt admiratio turbe in doctrīa xp̄i. ⁊ iđ debuit oñdere vñ origiareť excellētia ſue doctrine. ⁊ h̄ eſt qđ d̄r: Iā āt die feſto medi. Dies feſtꝰ h̄ d̄r totũ tp̄s illiꝰ ſolēnitatiſ q̄ durabat ꝑ ſeptē dieſ. ⁊ ſic mediũ huiꝰ feſti erat in q̄rto die. ⁊ tũc. o Aſcēdit ie. in tē. ⁊ doce. q2 ibi ē locꝰ aptꝰ ⁊ cōis ſanc doctrīe. p Et mirabāť iu. ꝓpť rē iſolitā. Credebāt eni ipm eē filiũ ioſeph ⁊ ꝑ ꝯñs occupatũ ĩ laboꝛe corporali. Sciebāt etiā ipm nō eſſe exercitatũ in ſtudio: ⁊ tñ videbāt eũ excellētiſſime docētē. legis ⁊ ꝓphetarũ teſtimōia ꝓferentē. ⁊ iđ merito mirabanť vñ tāta excellētia doctrine originabať. ⁊ h̄ eſt qđ d̄r: Quō hic lr̄as ſcit cũ nō didicerit? q Rñdit eis ie. Hic ꝯñr exp̄miť origo illiꝰ doctrīe. Et diuidiť in duas. q2 ꝑmo oñdit doctrīe ſue originē. ſcđo inuitat ad ipſa3. ibi: In nouiſſimo aũt. Prima in duas. q2 ꝑmo oſtendiť origo doctrine. ſcđo origo docentis. ibi: Dicebāt ergo. Prima in tres: q2 ꝑmo ꝓponit intentũ. ⁊ ſcđo ꝓbat ꝓpoſitũ ibi: Si q̄s voluerit. ⁊ tertio concludit ibi: Nolite iudicare. In ꝑma ḡ pte ꝓpoīt ꝙ doctrīa ſua origiať a p̄re. di. r Mea doctrīa nō ē m. q. d. iſta doctrina q̄ ē mea approbatiue ⁊ ſubiectiue nō ē mea ꝑ exercitiũ acq̄ſitiōis hũane. s Sed eiꝰ q̄ mi. me. i. data ē mihi a p̄re: q2 filiꝰ ſ̄m naturā diuinā licet habeat eandē ſcientiā cũ patre: tñ habet eā ab ipſo: vt ſupiꝰ frequēter dictũ eſt. ſ̄m xo naturā humanā h3 aliam ſcientiā. ſ. creatā. nō tñ habet eā ꝑ exercitiũ acq̄ſitā: ſ3 ab inſtāti cōceptionis infuſā. Et ſic ſoluta eſt queſtio q̄ q̄rebāt: Quō h̄ lr̄as ſcit ⁊c̄. Alio mō exꝑoīt Augꝰ. dicēs ꝙ filiꝰ ē x̄bũ patriſ: ⁊ q2 x̄bũ alicuiꝰ idē ē qđ doctrīa ſua. ideo ſequiť ꝙ filiꝰ ſit doctrīa patris. filiꝰ igiť eſt doctrīa ꝑ idētitatē nō tñ ꝑ originē: q2 a ſe nō origiať ſed a patre. Eſt igiť ſenſus ſ3 Auguſ. Mea doctrina nō ē mea. q. d. Ego q̄ ſũ doctrīa patris ñ ſũ a meipſo ſ3 a p̄re. expoſitio tñ ꝑma magiſ ꝯcordat littere. t Si q̄s. Hic ꝯñr ꝓbat ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ ſua doctrina ſit a p̄re ſibi data. Et diuidiť in duas: q2 ꝑmo īducit ſuā ꝓbationē. ſecũdo remouet quandā obiectione3. ibi: Nōne moyſes. Pria in duas ſ̄m duas ꝓbationes q̄s īducit. ſecunda ibi: Qui a ſemetipſo. ꝑma ꝓbatio ꝓcedit ex alioꝝ iudicio: Amoꝛ eī ⁊ odiũ multum ꝑuertunt iudiciũ recte rōnis. ⁊ iđ monet eos vt amoueāt odiũ ꝙ ꝯ̄ ipm ꝯceperāt. ⁊ tũc poterũt māifeſte iudicare ꝙ eiꝰ doctrīa ſit a deo patre ea3 ꝑ miracula teſtificāte: q2 nō p̄t eē teſtis falſitatiſ. vt. ſ̄. frequēter dictũ ē. ⁊ hoc eſt qđ d̄r: Si q̄s vo. vo. eiꝰ fa. ſ. p̄ris celeſtis ꝑuerſā affectionē a ſe abijciēdo. v Cognoſcet. i. vere poterit iudicare: q2 paratꝰ ſũ eiꝰ iudicio cōmittere. x Utrũ ex deo ſit an ego a meipſo lo. Nō ē ꝑ h̄ intelligēdũ ꝙ filiꝰ in aliq̄ poſſit a p̄re diſcordare. q2 h̄ ē ipoſſibile. vt. ſ̄. declaratũ eſt: ſ3 loquiť eis ſ̄m eoꝝ opinionē: q2 reputabāt eũ purũ hominē. q. d. y An ego a meipſo loq̄r. gl̄iam humanā falſo querēdo vt vos eſtimatis. z Quia a ſemet. Hic ꝯñr ꝓbat ꝓpoſitũ ꝑ ꝯ̄ ſcđo: q2 ĩ doctrīa ſua q̄rebat gl̄ia3 p̄ris celeſtiſ: ⁊ ſic ꝑ3 ꝙ illa doctrīa erat a deo. Omne eī qđ ē ad dei gl̄ia3 ordiatũ ab ipſo ē. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: Qui a ſemetipſo lo. falſa de ſe fingēdo/ ꝓpriā gl̄ia3 q̄rit: q2 ſupbia excitat eũ ad ſic loquēdũ. a Qui aũt q̄rit gl̄ia3 e. q̄ mi. il. i. dei p̄ris. b Hic verax ē. in doctrīa. c Et iniuſticia ĩ il. nō ē. q2 irrepꝛehēſibiľ ē in vita. ſic aũt faciebat xp̄s: q2 ſtatũ paupꝑtatis ⁊ abiectiōis elegit ⁊ gl̄iam dei ĩ omnibꝰ q̄ſiuit: ⁊ ꝑ3 ꝓpoſitũ.

Text with interlinear gloss (centre column):

ſ. ſ. primũ vel ſcđm. — ſ humilitatis.
ad dieʼ feſtum iſtũ: quia meũ tem- a
pus nondum ipletũ eſt. Hec cum b
dixiſſet: ipſe māſit ĩ galilea. Ut au- c
a ſ pꝰ nō vbi illi: q2 nō gl̄iari ſed ſalubriť docere.
tē aſcenderunt fratres eius: tūnc
a ⁊ ipſe aſcendit ad diem feſtũ non d
ſ nō querēs fauorē.
manifeſte: ſed quaſi ĩ occulto † Iu- e f
ſ q2 non aſcēderat cũ fr̄ibꝰ. vñ dixit: nō ad hunc quē vulť. i. ꝑmũ vł ſecũdũ. aſcēdit aũt poſt ĩ medio die feſtiuitatiſ.
dei ergo querebāt eũ in die feſto: g
⁊ dicebāt: Ubi ē ille? Et murmur h
ſ de hac cōtētiōe. ſ. q2 q̄dā ⁊c̄.
multus erat de eo in turba. Qui- i
dā eni dicebant q2 bonus eſt: alij k
autē dicebāt non: ſed ſeducit tur-
a ſ eoꝝ q̄ dicebāt bonꝰ ē: alij palā xp̄m cōfitētes.
bas. Nemo tamē palā loqueba- l
ſ q2 tales execrabāt ⁊ extra ſynagogā faciebāt.
tur de illo ꝓpter metum iudeoꝝ. m
a ſ mediātis illis diebus. i. q̄rta die feſti. b ſ maxime feruente zelo iudeorum.
Ia3 aũt die feſto mēdiāte aſcēdit n o
a ſ ſicut nō māifeſte aſcēdit: mō palā docet: ſed q̄ſi latenter. b ſ vrēs auctoritate ſcripturaꝝ. ſ oēs mirabantur: ſ3 nō oēs cōuertebantur.
ieſus in tēplũ ⁊ docebat. Et mi- p
ſ in eius educatione ſciebāt eũ nũq̄3 didiciſſe. a ſ admiratio inſinuande veritatis eſt occaſio.
rabantur iudei dicētes: Quomō
hic litteras ſcit cum nō didicerit?
a ſ ecce quō ſcit lr̄as.
b Reſpōdit eis ieſus ⁊ dixit: Mea q r
doctrina nō eſt mea: ſ3 eius q̄ mi- s
a ſ. i. credere in eũ qđ alibi dicit opꝰ dei. i. quod deo placet.
ſit me. Si q̄s voluerit vōlũtatem t
eiꝰ facere: cognoſcet đ doctrīa vtꝝ v x †
ex deo ſit: an ego a meipſo loq̄r. y
ſ ille aũt. ſ. ſ. antixp̄s. ſ nō a deo. ſ nō dei.
c Qui a ſemetipſo loq̄ť gl̄ia3 ꝓpriā z
ſ vñ Apls: Extolliť ſup omē qđ d̄r deus.
d q̄rit. Qui aũt q̄rit gl̄ia3 eiꝰ q̄ mi- a
ſit illum: hic verax eſt ⁊ iniuſticia b c

B

† ſ̄. 6. e

C

a • Nonne moyſes. Ego ex deo loquor ⁊ gloriā ei⁹ quero. verax: iuſtus. ſʒ vos qui gloriamini in lege cōtra legē q̄ vetat occidere: q̄ritis me interficere. b • Demonium ha. Querūt occidere ⁊ qđ pei⁹ ē dicūt eū demoniū hr̄e q̄ demonia pellit. c • Unū op⁹ fe. de vno miramini q̄d ſi oīa videretꝭ. Unū op⁹ fuit ꝙ totū hominē ſanauit i ſabbato. vñ turbati ſūt ſtulti obſuatores ſabbati: ſed ꝯuicit eos moyſes: iubēs circuncidere. viij. die. qđ aliqñ occurrit i ſabbato fieri: ⁊ hoc eſt. Propterea ne q̄s turbetur ēt ſi ſal⁹ ſp̄ fit in ſabbato. Et ſciant oēs ſp̄ debere fieri q̄ ſalutꝭ ſūt. d • Circūciſionē. Ppt̄ tres cās data fuit circūciſio. Primū iſignū magne fidei abrae. Scđo vt p hāc a ceteris natiōib⁹ diſtigueretꝭ. Tertio vt (facta in virili mēbro p qđ generatꝭ creatura mortaliū) caſtitatē mētꝭ debere obſuari idicaret. Signat āt baptiſma q̄ pctā dimittūtꝭ et cora cupiditatib⁹ ſpoliatꝭ. e • Si circūciſi. ac. q̄ſi vos q̄ in lege gloriamini ꝯ legē q̄ me nūciat: de morte mea tractatis: ſʒ nō ē ꝯ legē ꝙ totū hoīeʒ ſanū feci i ſabbato: ego dñs ſabbati. Cuſtodia enī ſabbati ſic̄ cetera oīa ppt̄ ſalutē hoīs ſūt ſic̄ vos ipſi circūcidētes in ſabbato: q2 ad ſalutē ptiet: ñ ſoluere vos ſabbatū creditꝭ. f • Nolite iudicare. Nō debetꝭ mihi iraſci de ſaluatione hoīs in ſabbato: ſic̄ nō iraſcimī de circūciſiōe i ſabbato: q2 nō ē iudicandū ſm faciē. i. actionē pſonarū: vt qđ licuit moyſi mihi nō liceat: ſʒ iuſtū iudicium. i. ſm veritateʒ rex q̄ cognita: nec me nec moyſen dānabilis: nec me ꝯtrariū illi dicetis. In q̄ illos arguit nos iſtruit: ne i iudicādis cauſis pſōas accipiam⁹: nō ꝙ p diuerſitate graduū p diuerſimode pſōas nō honorem⁹. g • Dicebant ergo quidā ex hie. Quia et ſi occult⁹ ad feſtū aſcēdit: palā loq̄tꝭ: ⁊ apparet ptās q̄ putabatꝭ timiditas. Miratꝭ aliq̄ q̄ potētia nō tenetꝭ cui⁹ mors tāto ope q̄rebatꝭ: ⁊ nōdū plene itelligētes ei⁹ eē potētiā putāt eē ſcientiaʒ

Mat. 12. a

† 25. q. 1. c. in deo. §. Ite cum iuge.

† 2. q. 1. c. do. D

¶ pncipū:

a in illo nō ē. Nōne moyſes dedit a
a ¶ quia q̄ritis me interficere.
vob legē? Et nemo ex vob facit b
¶ q̄ cā ē. a ¶ ñ ptinētia ad ordinē: ſʒ ad ꝯturba.
legē. Quid me q̄ritꝭ iterficē? Re c d
a ¶ hoc non dicerent niſi demoniū haberēt.
b ſpōdit turba ⁊ dixit ei: Dēmōiū e
¶ negāt ꝙ volebāt. a ¶ doloſe. b ¶ nō turbat⁹ vt illi: ſʒ trāqll⁹: nō reddēs maledictū p maledi.
habes. Quis te q̄rit iterficē? Rē f g
c ſpōdit ieſus ⁊ dixit eis: Unū op⁹ h
feci ⁊ oēs miramini. Propterea i k
¶ que ſignificat ſanationē anime et corporis
d moyſes dedit vobis circumciſio
quam ego facio. ¶ excepta.
nem: nō q2 ex moyſe eſt: ſʒ ex pa l m
¶ q2 abraā in ſabbato pri⁹ accepit a deo.
¶ quo iubemini vacare: ſi occurrit octauus dies: iubemini circūcidere.
tribus. Et i ſabbato circūciditꝭ n
¶ ergo. ¶ que ad ſalutē inſtituta eſt. i. ſi i ſigno vere ſalutis: nō ē violatio ſabbati.
e hominē. † Si circūciſionem accipit homo i ſabbato vt nō ſolua- o
¶ qui vera in ſalutē operor.
turꝭ lex moyſi: mihi idignamini: p
¶ id eſt humanum genus totū in nouo teſtamēto. ¶ curatus eſt vt ſanus eſſet i corpe: et crediderit ſanus eſſe in mente.
q2 totū hominē ſanū fecit in ſab
f bato? † Nolite iudicare ſm faciē: q
g ſed iuſtū iudiciuʒ iudicate. Dice r s
bant ergo q̄dā ex hieroſolymis:
Nōne hic ē quē q̄rūt iterficere? t
Ecce palam loquitur: ⁊ nihil ei v x
dicunt. Nunquid vere cognoue y
rūt principes quia hic ē chriſt⁹?
¶ cuius filius ſit.
Sed hūc ſcim⁹ vnde ſit. Chriſt⁹ z a
aūt cū venerit nemo ſcit vñ ſit. b
† Clamabat ergo ieſus i templo c d
docēs ⁊ dicēs: Et me ſcitis ⁊ vn e f
de ſim ſcitis: ⁊ a meipſo nō veni: g
ſed ē verus q̄ miſit me quē vos h i
neſcitis. Ego ſcio eū: et ſi dixero k
¶ quod eſt impoſſibile.
quia neſcio eū: ero ſimilis vobiſ

a • Nōne moyſes. Hic remouet quādā obiectionē q̄ poſſet fieri in ꝯtriū: q2 poſſetꝭ dicere et de facto dicebāt: tua doctrīa nō eſt a deo: q2 legē dei datā moyſi nō cuſtodis violādo ſabbatū. hoc enī ei iponebāt: vt. ſ. dictū eſt. Hāc aūt obiectionem remouet dupl̄r. ſcđo ibi: Rñdit ieſus. Primo igitꝭ remouet obiectionē p̄dictā p h. dato ꝙ eſſet trāſgreſſor legꝭ nō tñ habebāt titulū arguēdi ipʒ cū eſſent tranſgreſſores legis māifeſte in maiorib⁹. ⁊ h eſt qđ dr̄: Nōne moyſes dedit vobis legē. q. d. vos eſtis obligati ad ei⁹ obſeruatiōeʒ magis q̄ʒ ego: q2 ſm veritatē nō erat obligat⁹. b • Et nemo ex vobis fa. le. qđ ꝓbat p effectū. d. c • Quid me q̄ritis in. lex enī ꝓhibet interfectionē innocētis: ⁊ q2 nō poterāt rōnabiliter rñdere ꝯuerterūt ſe ad cōuicia. vñ ſeqꝭ: d • Rñdit turba. i. hoīes turbati. e • Demoniuʒ ha. qđ patet manifeſte falſū: q2 demonia expellebat. f • Quis te q̄rit interfice. q. d. nos nō q̄rim⁹. ⁊ in hoc mētiūtꝭ ſicut et in pmo: q2 q̄rebāt mortē ei⁹: vt dictū ē in pncipio hui⁹ ca. g • Rñdit ieſus. Hic alio mō excludit obiectionē p̄dictaʒ oſtendēs eā falſā. Ex hoc enī dicebāt eū trāſgreſſorē legꝭ ꝙ lāguidū ſanauerat die ſabbati: vt. ſ. dictū eſt. v. ca. ⁊ tñ in hoc nō fuit trāſgreſſor: vt ibidē fuit dictū. ⁊ h idē oſtēditur alio mō. ſ. p circūciſionē quā licite accipit hō in ſabbato. ⁊ hoc eſt qđ dr̄: Rñdit ieſus ⁊ dixit eis: repˀmēdo eorū maliciā. h • Unū op⁹ feci. ſ. notū vobis. i • Et oēs miramini. i. turbamini. q. d. quātū turbaremī ſi vidiſſetis omnia facta mea. male interꝑtantes ea. k • Propterea moyſes dedit vob circūciſionē. i. lege eā ſcribēdo. l • Nō q2 ex moyſe ē. ſ. pmo. m • Sed ex patrib⁹. q2 data ē a tēpore abrae: vt patet Geñ. xvij. ⁊ ſic ptʒ ꝙ circūciſio ē maioris auctoritatis: q2 data ē ipi abrae q̄ erat patꝭ pncipalꝭ populi. n • Et in ſabbato circūciditꝭ hoīeʒ. abſq3 legꝭ trāſgreſſione: q2 p̄ceptū eſt ꝙ octaua die circūcidatꝭ puer. ⁊ iđ ſi octaua dies ſit in ſabbato circūciditꝭ puer: nec aliq̄ trāſgreſſio reputatꝭ. ex hoc arguit ſaluator. o • Si circūciſi. accipit hō in ſabbato vt nō ſoluatꝭ lex moyſi: vt ptʒ p p̄dicta. p • Mihi indigna. quia totū hominē ſanū feci in ſabbato. q. d. hoc eſt valde irrationabile: q2 magis licita ē ⁊ melior ſanatio homīs in aīa ⁊ corpe q̄ʒ ſit ipſa circūciſio ⁊ magis ad dei glīaʒ. q • Nolite iudi. Hic ex p̄dictis cōcludit intētū. ſ. ꝙ ei⁹ doctrina ſit a deo ſi recte ꝯſideretꝭ. et h eſt quod dr̄: Nolite iudicare ſm faciē. i. attēdētes ad id qđ nō ꝑtinet ad rē: qđ fit qñ amor vl̄ odiū attēditꝭ. ppt̄ qđ alitꝭ q̄ʒ ſm v̄itatē iudicatꝭ. r • Sed iuſtū iudiciū iudicate. i. de doctrina mea ⁊ factis meis iudicate ſm naturā rei in ſe. ⁊ tūc iuenietꝭ qđ ē a deo ſm veritatē. s • Dicebāt ergo. Declarata origine doctrine. h oſtēditꝭ origo doctorꝭ. Et diuiditꝭ in duas. q2 pmo circa hoc pōitꝭ ppl̄i dubitatio. ſcđo xp̄i ſolutio. ibi: Clamabat ergo ¶ Circa pmū ſciēdū ꝙ multi d̄ pplo ſciebāt pncipeſ q̄rere mortē xp̄i. ⁊ iđ cū vidiſſent eū in palā docētē: ⁊ pncipes arguētē ⁊ ipos nō ꝯdicere. crediderūt forti⁹ ipm eſſe xp̄m. trahētes argumētū ex facto pncipū q̄ nō capiebāt eū: cū tñ pri⁹ ad mortē q̄rerēt eū. q̄ſi ipi de nouo haberēt noticiā ꝙ ipe eſſet vere xp̄s eis ꝓmiſſus. ⁊ iđ ab ei⁹ pſecutiōe ceſſaſſēt. ⁊ h eſt qđ dr̄: Dicebāt ḡ q̄dā de hieroſolymis. iſti enī ſciebāt meli⁹ maliciā pncipū q̄ʒ alij: q2 manebāt cū eis in ciuitate. t • Nōne hic ē quē q̄rūt interficere? toto conatu ſuo. v • Ecce palā loq̄tur. ⁊ ꝯtra eos: vt ptʒ p p̄dicta. q2 dixit: Nemo ex vob facitꝭ legē. x • Et nihil ei dicūt. i. ipm nō capiūt. q2 bñ aliq̄ verba ei dicebāt: vt ptʒ ex p̄dictis. y • Nūquid vere cognouerūt ⁊c̄. q. d. videtꝭ ꝙ ſic: eo ꝙ deſiſtūt ab ei⁹ pſecutiōe. verūtamē q2 nō habebāt certitudinē: ſʒ tñ opinionē. iđ etiaʒ arguebāt ad ꝯtrariū dicētes: z • Sed hūc ſcim⁹ vñ ſit. q2 patriā ⁊ gen⁹ ei⁹ cognoſcebāt. a • Chriſt⁹ aūt cū venerit nemo ſcit. i. ſciet. b • Unde ſit. Iſtud aūt accipiebant ex ſcriptura Eſa. liij. q̄ ad l̄ram intelligitꝭ de xp̄o. Generationē ei⁹ q̄s enarrabit? ⁊ Eſa. xlv. Uere tu es de⁹ abſcondit⁹ ſaluator iſrael. c • Clamabat. Poſita dubitatiōe ppl̄i circa originem xp̄i. hic ponitꝭ p̄dicte dubitationis ſolutio. Et diuiditꝭ i duas: q2 pmo declarat xp̄ſ originē ſuā. ſcđo terminū ad quē tēdebat. ibi: Dixit ḡ ieſus adhuc modicum. pma adhuc i duas. q2 pmo declaratꝭ xp̄i origo. ſcđo ex h oritꝭ turbe diuiſio. ibi: Querebāt. In prima ergo pte dr̄ ſic: Clamabat ḡ ieſus. in q̄ oſtenditꝭ magnitudo ſui affectus ad nr̄am informationē. d • In tēplo do. vt oēs poſſent eū audire. e • Et dicēs. eoꝝ dubitatiōi reſpōdēdo. f • Et me ſcitis. q̄ʒtū ad hūanitatē. patriā ⁊ gen⁹ cognoſcēdo: ſʒ q̄ʒtū ad diuitatē me neſcitꝭ. iđ ſequitꝭ: g • Et a meip. nō ve. ſed a patre quē ignoratꝭ. h • Sed ē ve. q̄ me mi. q2 i h ipletꝭ ꝓmiſſū d̄ filij miſſione. i • Quē vos neſ. q2 deū nemo vidit vnq̄ʒ. vt. ſ. dictū ē. j. ca. ⁊ ꝓinde me nō cognoſcitꝭ cū ſim ei⁹ fili⁹ naturalꝭ eq̄lis ei in natura deitatis. k • Ego ſcio eūʒ. q2 inq̄ʒtū de⁹ fili⁹ habet eādē ſciam cū patre. ⁊ ſic eū cōphēdit. ſm et ꝙ hō eū clare vidit a pncipio. ſʒ nō cōphēdat. Et cā hui⁹ noticie ſubditꝭ. cū dicitꝭ:

† Deut. 1.

† Mat. 11. Luce. 10.

Quia ab

G principiū: q꞉ cognouerūt eū eē xp̄m. vñ ſibiipſis obij
ciūt: nō eſſe hūc xp̄m: cū nemo ſciat vñ ſit xp̄s: q꞉ ⁊ ſi
p ꝓphas d꞉ loc⁹ natiuitatis ⁊ hmōi: tñ eterna nati-
Eſaie. 53. c uitas ei⁹ ex patre naſcit̃. vñ ꝓpha: Generationē eius
qs enar. Ideo xp̄s ad vtrūq꞉ rñdet ⁊ de infirmitate ⁊
de maieſtate. Et me ſcitis. i. ex
figiē vult⁹ mei ⁊ vnde ſum: na-
tiuitatē ⁊ parentes: qđ eſt ſm
carnē me noſcitis: ſꝫ nō ſm di
uinitatē: q꞉ a meipſo nō veni.
neſciebāt eū dei filiuꝫ eē nec a
patre miſſū: neſciebāt ēt deū
patrē q̄ ver⁹ ē genitor ipſi⁹ ve
ritatis. Sed vñ pn̄t ſcire ſub-
dit: Ego ſcio eū ergo a me q̄ri
te: i me credite: q꞉ nemo nouit
patrē niſi fili⁹: ⁊ cui fili⁹ volu
erit reuelare. a · Sꝫ ſcio eū.
Ideo ſcio eū q꞉ ab ipſo ſū: ipſe
me miſit. Breuit̃ vtrūq꞉ cōple
ctit̃ ab ip̄o ſū: q꞉ fili⁹ de patre
pat̃ nō de alio: ⁊ ī carne me vi
detis: q꞉ ipſe me miſit. in q̄ ei
magna generātis auctoritas
⁊ ſibi cōis cū hominib⁹ natu-
ra. b · Hora ei⁹. Nō q꞉ ne-
ceſſitas ſit facti ſed oportuni-
tas voluntatis. Voluit enim
oportuno tp̄e naſci: premiſſa
lōga ſerie p̄conū. ſilr̃ p̄dicato
euāgelio voluit oportuno tem
pore mori. c · Audiert̃ pha.
Principes īſani audito mur-
mure q̄ xp̄s a turba glificaba
tur: q̄rūt occidere quē tñ non
dū volētē: apphēdere non po
tuerūt: ſꝫ docētē audierūt.
d · Adhuc mo. Quaſi qđ mō
vultis p⁹ facturi eſt̃. ꝟ nō mō:
q꞉ adhuc modicū. t. v. ſ. q̄ diſ-
pēſationē meā īplere debeo: ⁊
tūc vado ad eū q̄ me miſit: tūc
pati debeo. Et q̄ mō nō vultiſ
audire p̄ſentē ⁊ miracl'a faciē-
tē: q̄ret̃ me poſt reſurrectionē
⁊ aſcēſionē cū tāta miracl'a fi-
ent p apl'os mea virtute: ⁊ cū
tāta credet multitudo. Tūc ei
cōpūcti de tāto ſcelere mortis
xp̄i dixerūt petro q̄d faciem⁹.
e · Vobiſcū ſū. Nō ait ero. ſꝫ
ſū: q꞉ ⁊ ſi ꝟꝫ q꞉ hō mutat loca:
ſm q꞉ de⁹ nō mutat: cū vbiq꞉
Jo. 3. b ſit. Vñ alibi: Fili⁹ hoīs q̄ eſt ī
celo. q. dic̃ loquēs in terra.
f · Nō pōt. Nō ait poteritis ſꝫ poteſtis. Tales eniꝫ
Jo. 13. d tūc erāt q̄ nō poſſent: ſicut ⁊ alibi dicit petro: Nō po
tes me ſeq̄ mō: ſeq̄ris aūt poſtea. ſic nec de iſtis dat̃
deſperatio. g · Ad ſemetipſos. Vñ dn̄o dicere ne
ſcierūt: ⁊ tñ illud qđ futurū erat neſciētes ꝓnūciaue
rūt. Q꞉ ⁊ ſi nō p̄ſentia: p apl'os tñ itur⁹ eſt ad gētes
credituras. h · Quis eſt hic. Cū ignorātes ꝓphe
taſſent veritatē: replicātes eādē q̄ſtionē oſtēdit ſe ꝓ
phetaſſe ex ignorātia: vt poti⁹ ignoraſſe videant̃ q̄
phetaſſe. i · In nouiſſimo. Poſt diſſenſiōes iude
oꝝ de ieſu: ⁊ p⁹ verba q̄ dixit q̄bus alij cōfunderen-
tur: alij docerent̃ in vltimo die ſcenophegie: vocat ñ
ſolū loquēdo: ſꝫ ⁊ clamādo: vt qui ſitit vēiat ad eū.
k · Si q̄s ſitit. Bibat ſpūm vt poſt exponit̃: ⁊ cū bi
berit flumina de ventre ei⁹ fluent aque viue. Venter
eſt cōſciētia cordis: q̄ bibito ſpū purgata viuit ⁊ ha-
bet fontē: ⁊ ipſa eſt fons vl' fluui⁹: q̄ manat beniuo-
lētia dum proximo vult conſulere: qui bona ſua pu-
tat ſibi ſoli ſufficere: non fluit ille fons.
Hieronymus. Audacter et tota libertate pronun
cio ex eo tempore quo apoſtoli domino crediderunt
habuiſſe ſpiritumſanctum: nec potuiſſe ſigna facere
abſq꞉ ſpūſſcti gratia: ſꝫ ꝓ modulo atq꞉ mēſura. vnđ
G ſaluator cla

a mendax. Sed ſcio eū q꞉ ab ipſo a
ſū: ⁊ ipſe me miſit. † Querebāt er b
go euꝫ apphēdere: ⁊ nemo miſit c
i. q꞉ nōdū volebat.
in illū man⁹: q꞉ nōdum venerat d
p̄dicatiōe ⁊ miraculis moti: ſimplices credūt et verba et facta dn̄i glorificant.
b hora ei⁹. De turba aūt multi cre e
diderūt in eū ⁊ dicebāt: Chriſtuſ f
quaſi non.
cū venerit: nūq̄d plura ſigna fa-
c ciet q̄ que hic facit? Audierunt g
phariſei turbā murmurātē de il-
lo hec: et miſerūt p̄ncipes ⁊ pha-
riſei miniſtroſ vt apphēderēt eū.
d Dixit ergo eis ieſus: Adhuc mo h i
tūc. a i. p paſſionē ad eū vadit: a q̄ tñ nō receſſit. i. patiar: q꞉ ſpōte patiar.
e dicū tp̄s vobiſcū ſuꝫ: ⁊ vādo ad k
poſt aūt cōpūcti de ſcelere mortis mee. a fi de vel corporaliter.
eū q̄ me miſit. † Q̄ret̃ me ⁊ nō l m
quare. icōmutabilis cū patre.
f inuenietis: ⁊ vbi ego ſū vos nō n
nūc. a more ſuo ꝟba dn̄i carnalit̃ itelligētes
poteſtis vēire. Dixerūt ergo iu- o
non ad ipſum.
g dei ad ſemetipſos: Quo ꝟ itur⁹
eſt q꞉ nō inueniem⁹ euꝫ? Nunq̄d
i. ad gentes ad vana et diuerſa diſpſas.
in diſperſionē gentiū itur⁹ eſt et
h docturus gētes? Quis eſt ꝟ ſer p
hic replicant.
mo quē dixit: q̄retis me ⁊ nō in-
uenietis: ⁊ vbi ſū ego vos nō po
i teſtis vēire? In nouiſſimo autē q †
die magno feſtiuitatis ſtabat ie r
k ſus ⁊ clamabat dicens: Si quis s

a · Quia ab ip̄o ſū ⁊ ip̄e me mi. p ꝟ eni q꞉ ꝓcedit a p̄re in natura diui‑ſ
habet ſciam p̄mā: q̄ ē ſciētia cōprehēſōis. p hoc aūt q꞉ miſſus eſt ī natu
ra humana ad ſalutē mūdi. habet in natura humana plenitudinē gra
tie ⁊ ſciētie: q̄ pōt in natura creata recipi. b · Querebant g. Hic ꝯñr
ponit̃ ppl'i diuiſio ſequēs ad reſponſionē xp̄i. q꞉ ea audita maligni ex-
arſerūt in malicia: ⁊ boni fuerūt in fide ſolida-
ti. ⁊ ꝟ eſt qđ d꞉: Querebāt ergo eū apprehēde-
re. ad occidēdū malignātes. c · Et nemo mi- † Mat. 21. d
ſit in illū man⁹. q꞉ nō poterāt explere maliciaꝫ Mar. 11. c
in effectu: niſi q̄tū p̄mittebat. iđ ſequit̃: Luce. 19. g
d · Quia nōdū venerat hora ei⁹. i. ab eo ordi-
nata de captione ſua. e · De turba aūt mul
ti crediderūt in eū. ꝓpter ei⁹ doctrinaꝫ ⁊ mira
cula. iđ ſequit̃: f · Et dicebāt: xp̄s cū venerit
nūq̄d ⁊c̃. q. d. nō eſt ali⁹ expectād⁹ q̄ plura faci
at. iđ firmit̃ tenēdū q꞉ hic eſt xp̄s. Audierāt ei E
aūt q꞉ in aduētu xp̄i multa miracula debebāt fi
eri: ⁊ ſm veritatē tot videbāt fieri p̄ſentialit̃ q꞉
ꝯuincebant̃ credere ip̄m eſſe xp̄m. g · Au-
dierūt phari. tur. mur. ⁊c̃. Et hñ dicit̃ murmu-
rantē: q꞉ nō audebāt hñ ꝯfiteri in palā. Verū-
tamē phariſei audiētes tāta bona de xp̄o dolu
erūt ⁊ ꝓcurauerūt miniſtros p p̄ncipes ad ca-
piēdū ip̄m. ⁊ ꝟ eſt qđ d꞉: Et miſert̃ p̄ncipes ⁊c̃.
h · Dixit ḡ eis ie. Poſtq̄ xp̄s oñdit ſuā origi
nē. ꝟ ꝯñr declarat terminū ad quē tēdebat. Et
diuidit̃ ī duas. q꞉ p̄mo oñdit̃ ꝓpoſitū. ſcđo ex
ꝟ ſequit̃ admiratio turbaꝝ. ibi: Dixerūt ergo.
Termin⁹ ad quē xp̄s tēdebat ē ip̄e pat̃ ad quē
p mortē rediit inq̄tū p hoc gliam corpis ⁊ ex-
altationē accepit. ⁊ ꝟ ē qđ dic̃ q̄ſi rñdēdo ītētio
ni q̄rētiū ip̄m cape. i · Adhuc modicū tē. v.
ſū. q. d. nō mō īplebit̃ qđ vult̃: q꞉ adhuc modi
co tp̄e volo manere in ꝑplo ad docēdū ⁊ mira- † Jo. 13. d
cula faciēdum. k · Et va. ad eū q̄ me mi. p
mortē ei iuit ad p̄reꝫ. pact̃ tñ p̄dict̃. l · Que
ret̃ me. q꞉ p⁹ aſcēſionē ei⁹ in celū iudei vidētes
ſigna p apl'os fieri: pn̄ia ducti reuerſi ſūt ad fi
dē xp̄i. dicētes ad apl'os: q̄d faciem⁹: vt habet̃
Act. ij. m · Et nō inuēiet̃. ſ. ſꝫ p̄ntiā corpalē.
ſꝫ pēitētes eū iuenerūt ſm p̄ſentiā ſpūalē. Ali
ter expōit̃ de p̄ntia corpali: q꞉ p⁹ appropinquā-
te deſtructiōe ciuitatis p romāos: mlt̃i iudeoꝝ
cogñuerūt hāc miſeriā eis euenire ꝓpt̃ mortē ie
ſu: quē tūc libēter voluiſſēt habere p̄ſenteꝫ ad
ſui liberationē. ſequit̃: n · Et vbi ego ſum
⁊c̃. q̄re nō dixit: Vbi ego vado. qđ videt̃ ꝯuēi-
enti⁹ dicere. Dicēdū q꞉ ſic ire ad patrē ꝯuēit ei
ſm hūanitatē in q̄ ē mutatio. ita eē ſꝑ apđ p̄reꝫ
ꝯuēit ip̄i p diuinitatē in q̄ eſt idē cū ip̄o patre ī
eſſētia. diſtict⁹ tamē in pſona. ⁊ ad hoc deſignā
dū dic̃: Vbi ego ſū. o · Dixerūt ḡ ei. Hic ex
ꝟbis xp̄i ponit̃ turbe admiratio. ex ꝟ ei q꞉ xp̄s
dixerat: Queret̃ me ⁊ nō inueniet̃: q̄ſi dubitā
tes arguebāt q꞉ deberet a iudea recedere ⁊ ire
ad p̄dicādū gētib⁹ ex terrā iudeoꝝ. ⁊ l'ra ptꝫ. ſꝫ ex fine ꝟbi arguūt ꝯriū
dicētes: p · Quis ē ꝟ ſmo quē di. q̄ret̃ me ⁊ ñ īuēiet̃. ⁊ vbi ſū ego vos
ñ poteſt̃ vēire. q. d. Et ꝟ qđ dixit: Vbi ego ſū. ptꝫ q꞉ illđ qđ dixit: Que-
retis me ⁊ nō īuenietis. nō intelligit̃ p ꝟ receſſuſ ei⁹ a iudea: q꞉ dixiſſet:
vbi ero. ⁊ nō vbi ſū: q꞉ tūc erat in iudea cū ꝓtulit ꝟbū p̄dictū. Et ſic pa
tet eoꝝ dubiū circa xp̄i ꝟbū. ſic eni debebat loq̄ obſtinat̃ vt vidētes nō
viderēt: ⁊ audiētes nō ītelligerēt: ꝓut erat de eis ꝓphetatū Eſa. vj.
q · In nouiſſimo. Declarata origie doctrine xp̄i: ⁊ oſtēſo q꞉ erat a deo
data ⁊ facta. hic ꝯñr inuitat ad ip̄am. Et diuidit̃ in duas: q꞉ p̄mo pōit̃
hmōi inuitatio. ſcđo ex ꝟ ſequēs ppl'i diſſenſio. ibi: Ex illa ergo turba.
In p̄ma igit̃ pte dicit̃ ſic: In nouiſſimo aūt die magno feſtiuitatis. i. in
die. vij. q꞉ prim⁹ dies ⁊ vltim⁹ erāt ſolēniores ītermedijs. vl' alit̃: In no
uiſſimo. i. in octauo. q꞉ pactis ſeptē dieb⁹ feſtiuitatis tabernaculoꝝ. in
octauo die erat feſtum cetus vel collecte. et dicebatur illa dies ſanctiſſi-
ma in lege. Cuius ratio eſt: quia figurabat congregationem ſanctoruꝫ
ī ſuperna felicitate. In illa ergo die magna et ſolenni.
r · Stabat ieſus ⁊ clamabat. predicando verbum dei. ⁊ ex hoc ſoleuit
conſuetudo vt turbis vulgaribus fiat ſermo ſtando. religioſis autem
ſedendo: quia chriſtus docebat diſcipulos ſuos ſedēdo: vt hr̃ Mat. v.
Et cum ſediſſet acceſſerūt ad eū diſcipuli ei⁹. ⁊ aperiens os ſuum doce-
bat eos. ⁊ in pluribus alijs locis in euangelio turbas docebat ſtando:
vt hic habetur. quid autem docebat ſubditur: s · Si quis ſitit. ſi q̄s
deſiderat doctrinā vite.

Veniat ad

G ſaluatoꝛ clamauit in tēplo.dicēs: Si qs ſitit ve. ad me ꝛ bi.q̄ credit in me ſic̄ di.ſ.flumia de ven. ꝛc̄. Hoc aūt dixit de ſpū quē ac.c.cre.in eū. Et in eodē loco īfert.nōdū eni erat ſpūs dat⁹: qꝛ ieſuſ n.e.g. Nō ꝙ nūc nō eſſet ſpūſſctūs dicēre ſaluatoꝛe.ſi aūt ī ſpūſctō eīcio demonia:ſʒ q̄ erat in dn̄o necdū not⁹ in apl̄is mo/rabat. Eo bꝛē cū ducere tur ieſus ad paſſionē ne/gāt: ꝛ xp̄ʒ ſe neſcir iurāt.

F a · Nōdū ei erāt. Et ſi ꝑ ꝓphete acceperūt eundem ſpūm: ꝛ iohes ꝛ alij añ reſurrectionem xp̄i: tñ erat ali⁹ mod⁹ donationis fu/tur⁹: aptioꝛ ꝛ plenioꝛ. p⁹ reſurrectionē ei qñ p̄mūʒ apparuit apl̄is: īſufflauit in facieʒ eoꝝ q̄ flatu p̄mo homī aīaʒ indidit: ꝛ de li mo erexit. Significās er/go ſe eſſe eūdē: īſufflauit ſpūm apl̄is: vt de luto ex urgerēt. Deinde p⁹ aſcenſionē pleni⁹ ſpūm miſit in igneis liguis vt oēs gentes docerēt: ſic̄ illi tūc omnib⁹ linguis: ſic nūc vni/tas eccl̄ie loquit̄ oib⁹ linguis: a q̄ vnitate p̄ciſus ñ habet ſpūm. b · Quia ieſus. Poſtq̄ʒ aūt bapti/ʒant ſpūſancto: ꝛ effūdit̄ gratia ſpūſſcti in eis: tūc libere loqūt̄ ad p̄ncipeſ iudeoꝝ. Opoꝛtet obedi/re magis deo q̄ʒ homini/bus: moꝛtuos ſuſcitāt: inter flagella letant̄: ſāgui/nē fūdūt ꝛ alqs ſupplicijſ coronant̄. Nōdū ḡ erat ſpūs in apl̄is: nec de ventre eoꝝ fluebāt gr̄e ſpiri/tuales: qꝛ nōdum fuerat

G dn̄s glificat⁹. Que ſit autē talis glia ip̄e in ſequē/

Joh.17.a tib⁹ apit.dicēs: Pat clarifica me claritate quam habui apō te añq̄ʒ mūd⁹ fieret. Chriſt⁹ niſi reſuſcitat⁹ vt ſua reſurrectione nr̄aʒ oſtendēs ꝛ vitā quā amem⁹ ſpūʒ dare noluit: vt in reſurrectiōe nr̄a fla/gret charitas: ꝛ ſpreta vita q̄ nō ē vera ꝛ oib⁹ ca/ducis q̄ ſūt ei⁹ charitateʒ migrem⁹ ad verā vitam. Si ḡ credim⁹ in eum q̄ reſurrexit a moꝛtuis: ꝛ no/bis dat̄ ſpūs a nouo ho/mine: vt noui ſimus.

c · Venerūt er. Miſſi ad capiendū eū redierūt im/munes a crimīe: plēi am/miratiōe: diuīe doctrīe teſtes. d · Nūq̄d ꝛ ꝛc̄. laudabilit̄ ſeducti erāt q̄ di/miſſo malo īfidelitat̄ trāſierāt ad fidē. e · Nūq̄d ex p̄n. ꝛc̄. q̄ docēt legē cō/tēnūt eū q̄ miſit legē: ſʒ q̄ nō nouerāt legē credūt in eū q̄ dedit legē: vt im/pleat̄ qd̄ dr̄: Ut ñ vidētes videāt: ꝛ vidētes ceci fiāt. f · Nūq̄d lex. qꝛ illi puerſi nolebāt pri⁹ eē dānatoꝛes q̄ʒ cognitoꝛeſ. iſte v̄bo putabat ꝙ ſi patiēt eū p̄ſtē audirēt: foꝛſā eēnt ſiles miſtr̄ q̄ ma.

G luerūt cre

a ſ interi⁹ credere ꝛ diligere ex verba dei audire
ſ affectu amoꝛis ꝛ paſſib⁹ fidei recedēdo ab amoꝛe mūdi. ꝛ hoc eſt venire ad eum.

ſitit vēiat ad me ꝛ bibat. † Qui cre a b c
ſ Eſaie.
dit ī me ſicut dicit ſcriptura: flu/
mina de vētre eius fluent aque d
ſ exponit ꝑ quē vocaſſet potū. ſ ſancto.
viue. Hoc āt dixit d̄ ſpiritu quē e f
ſ qñ poſt reſurrectionē inſufflauit: ꝛ poſt aſcēſi/onē in igneis linguis dedit. ſ accepturi.
a accepturi erāt credētes ī eū. Nō/ g
b dū enim erat ſpūs dat⁹: quia ie/ h
a ſ reſurrectione ꝛ aſcenſione.
ſus nondum erat gloꝛificatus.
ſ cū h̄ loquerēt ꝛ inuitaret credētes nata ē de il/lo in turba diſſenſio. ſ aliq. ſ hi ceperāt bibere
Ex illa ergo turba cuʒ audiſſent i
hos ſermōes ei⁹ dicebāt: Hic eſt k
vere ꝓpħa. Alij dicebāt: Hic eſt l
ſ hi nondū inceperāt bibere neſciētes hec eſſe i/pleta in xp̄o q̄ ꝓpħe p̄dixerāt: qꝛ erat ī nazareth galilee nutritus.
chriſtus. † Quidā autē dicebāt: m
ſ qui nouerant in nazareth nutritū natiuitatis locum nō attendunt.
Nunquid a galilea vēit chriſt⁹? n p
† Nonne ſcriptura dicit: qꝛ ex ſe/ o
mine dauid ꝛ de bethleē caſtello
vbi erat dauid: vēit chriſt⁹? Diſ/ q
ſ nō tñ credere nolebāt: ſʒ ꝑſeq volebāt.
ſenſio itaq̄ʒ facta ē in turba ꝓpt̄
cū. Quidā aūt ex ipſis volebāt r
ſ qꝛ nōdū ipſe voluit.
apphendere eum: ſed nemo mi/ s
c ſit ſup illum man⁹. Venerunt er t
go miniſtri ad pōtifices ꝛ phari
ſ phariſei.
ſeos: ꝛ dixerūt eiſ illi: Quare nō
a ſ qui miſſi fuerunt.
adduxiſtis eū? Reſpōderūt mi v
ſ prius.
niſtri. Nunq̄ʒ ſic locutus eſt hō: x
ſ qꝛ erat de⁹ ꝛ hō. ſ h̄ teſtimōiū repellētes.
ſicut hic loquitur. Reſponde/ y
a ſ quid delectati eſtis ſermonib⁹ eius.
d runt ergo eiſ phariſei: Nūnquid z
e ꝛ vos ſeducti eſtis? Nunq̄d ex a
principibus aliquis credidit in b
eū: aut ex phariſeis? Sed turba c †
hec q̄ non nouit legeʒ maledicti d
ſunt. † Dixit nicodemus ad eos: e
ſ volens illuminari. ſ timens ſcīri.
ille qui venit ad eum nocte: qui
ſ nō tñ incredulus.
f vn⁹ erat ex ipſis: nūq̄d lex noſtra f

a · Veniat ad me. ꝑ fidē formatā. b · Et bibat aquā ſapiētie ſalutaris. nō ſolū ad ſufficientiā: ſʒ etiā ad redūdantiā: qꝛ fides ꝛ bonitas vni⁹ fide/lis debet ad alios deriuari. qd̄ oſtēdit ſaluatoꝛ ꝑ ſcripturā. cui⁹ ſentētia habet̄ Prouer. v. ſed verba ſunt hic aliquātulū mutata. ꝛ hoc eſt qd̄ dicitur. c · Qui credit in me ꝛc̄. flumīa de ventre ei⁹ fluēt. ꝛ alios ꝑ redundantiā. d · Aque viue. dicitur autē ſapientia diuina aqua viua: qꝛ cōtinuat hominē ſuo p̄ncipio. ſ. deo. e · Hoc aūt dixit de ſpūſctō. Hec ſūt verba euāgeliſte exponētis verbū xp̄i p̄dictū de acceptiōe ſpūſſcti in ſigno viſibili ſicut acceperunt apl̄i die pente/coſtes: qꝛ ex illa acceptiōe facta eſt redūdātia fidei in predicatiōe euāgelij per totū oꝛbē. f · Quē accepturi erāt credētes in eū. Cuis enī apl̄i haberēt gram ſpūſſcti ante illā diē ꝑentecoſtes: nō tñ ita plene. ꝛ ꝓpter h̄ nō receperāt in ſigno viſibili qd̄ denotat gratie plenitudinē. cui⁹ tñ cauſa ſubdit̄: g · Nondum enim erat ſpiritus datus. in tali ple/nitudine ꝛ ſigno viſibili. h · Quia ieſus nondū erat gloꝛificatus. Ad hoc enim datur ſpirituſſan/ctus vt trahantur coꝛda fideliuʒ ad celeſtis gloꝛie deſiderium. nihil autem deſideratur niſi appꝛehendatur vt poſſibile. poſſibilitas autem humane na/ture ad aſſecutionē celeſtiū manifeſtatur per gloꝛi/ficationem humanitatis in chꝛiſto. ꝛ ideo prius debuit gloꝛificari q̄ʒ daretur ſpirituſſanctus in ſigno viſibili. vt per factum videretur aditus regni celeſtis poſſibilis homini. i · Ex illa ḡ tur. Hic ꝯñr deſcribit̄ ꝑplī diſſenſio ſequēs ad v̄ba xp̄i. ꝛ p̄mo int̄ ꝑplares. ſcd̄o int̄ p̄ncipes. ibi: Venerūt ḡ mini. In p̄ma ḡ pte dr̄ ſic: Ex illa ḡ tur. cū au. hos ſer. ei. di. ſ. illi ꝙ vere credebāt. k · Hic eſt vere ꝓ. i. anto/nomatice dictus ꝓpħa qui ꝓmiſſus ē: Deut. xviij.

Deut.18.c

Prophetā ſuſcitabit de⁹ ꝛc̄. qd̄ ad lr̄am itelligit̄ d̄ xp̄o: vt dictū ē. ſ. ca. p̄ce. l · Alij dice ꝛc̄. Iſti erāt in fide feruētioꝛes p̄dict̄: qꝛ fidei v̄itatē apti⁹ ꝯfi/tebant̄. m · Quidā aūt di. ꝯdicēdo p̄cedētib⁹.

Mich.5.

n · Nūq̄d a ga. ve. xp̄s. q. d. nō. ꝛ ꝓpt̄ h̄ nō eſt xp̄s: qꝛ eſt galile⁹. ꝛ adducūt ꝓ ſe argumentū ex ſcptura dicētes: o · Nōne ſcptura dicit ꝛc̄. vbi erat dauid qñ fuit inunct⁹ in regē. p · Vēit xp̄s. q. d. ſic. Sciendū ꝙ ſcriptura in plurib⁹ locis p̄dixit xp̄m eſſe d̄ ſemine dauid. potiſſime Iere. xxiij. Suſcitabo dauid germē iuſtū ꝛc̄. qd̄ intelligit̄ de xp̄o. vñ in fine auctoꝛitatis ſubdit̄: Et h̄ eſt nomē qd̄ vocabūt eū dn̄s iuſtus noſter. Silr̄ ꝙ in bethleē caſtello naſceret̄ ſcriptū eſt Michee. v. Et tu bethleē ephꝛata ꝛc̄. ſequit̄: Ex te mihi egredietur q̄ ſit domiatoꝛ in iſrl̄. et vtrūq̄ʒ erat veꝝ de xp̄o. qꝛ de dauid deſcēdit ſʒ carnē: ꝛ in bethleē nat⁹ ē: vt p̄ʒ Mat. ij. ꝛ Luc. ij. ſed ipſi h̄ ignoꝛabāt: eo ꝙ nutrit⁹ fuerat in naçareth. q · Diſſenſio itaq̄ʒ fa. eſt in tur. ꝓpt̄ eū. qꝛ ibi erant ꝯrīe opiniōes de eo: vt patet ex p̄dictis. r · Qui/dā aūt ex ip. vo. ap. eū. ſʒ repꝛeſſi ſūt diuina virtute. ideo ſequit̄: s · Sed nemo mi. ſu. eū ma. qꝛ nihil poterāt ei facere niſi q̄ʒtū ꝛ qñ ip̄e ꝑmittebat. t · Venerūt ergo. Hic ꝯſequēter ponit̄ diſſenſio q̄ ad p̄ncipes. ꝛ diuidit̄ in duas. qꝛ p̄mo oſtēdit̄ diſſenſio eoꝝ erga miniſtros. ſcd̄o p̄ncipū ad inuiceʒ. ibi: Dicit Nicodem⁹. Turbatio p̄ncipū erga mini/ſtros fuit ex h̄ ꝙ nō ceperāt ieſū: qꝛ ad h̄ miſſi fue/rāt: vt p̄dictū eſt: ꝛ p̄ʒ lr̄a. v · Rñderūt miniſtri. ſe excuſātes. x · Nunq̄ʒ ſic lo. e hō ſic h̄ lo. q. di. ita bene loquit̄ ꝙ nō videt̄ hō pur⁹ ſed plus. ꝓpter qd̄ temerariū eſſet ponere ſup eū man⁹. y · Rñderūt ḡ eis pha. ex inuidia moti. z · Nūq̄d ꝛ vos ſedu. eſtis. i. ex̄ veritatē ducti. q. d. p̄ʒ ꝙ ſic: qd̄ ꝯfir/māt exēplo maioꝝ ꝛ legiſperitoꝝ dicentiū: a · Nūq̄d ex p̄ncipib⁹. i. ex ſacerdotib⁹ q̄ p̄ncipabant̄ i populo. b · Aliqs cre. in e. aut ex pha. q̄ videbant̄ religioſioꝛes alijs. q. d. null⁹ ex talib⁹ credidit. h̄ tñ falſū erat: qꝛ multi de iſtis crediderūt xp̄o. occulte tñ ne de ſynagoga expellerent̄: vt hr̄. j. xij. ca. c · Sʒ tur. hec. ſ. credidit: q̄ de facili ſeduci p̄t ꝓpt̄ ignoꝛātiā. iō ſbdit̄: d · Que nō no. ꝛc̄. h̄ accipiebāt ex h̄ ꝙ dr̄ Deut. xxvij. Maledict⁹ q̄ nō ꝑma. in le. ꝛc̄. e · Dixit nico. Hic pōit̄ diſſēſio p̄ncipū ad inuicē ꝓpt̄ v̄bū nicodemi excuſāt̄ ieſū: qꝛ occulte credebat ī eū. iō voluit eū excuſare ex lege. d. f · Nūq̄d lex nr̄a iu. ho. ꝛc̄. volebat enī ꝑ h̄ īducere eoſ ad audiēdū xp̄m: vt ꝑ v̄ba ei⁹ ꝯuerterēt̄ ſicut ip̄e fuit ꝯuerſus.

Jo.3.a / J.19.g

Et cogno

luerũt credere ꝙ̃ tenere. Auctoritate ḡ legis vult eos inducẽ vt eũ pri⁹ velit audire. a ·Et tu gali.ꝛc. Galile⁹ dicebat̃ ieſus qm̃ de naçareth erãt parẽtes ei⁹. Ca. VIII

b Jeſus aũt ꝑrexit. Quia mos ei erat die docere in tẽplo: veſpere reuerti in bethaniã ꝙ̃ eſt in mõte oliueti. Myſtice ſignat altitudinẽ miſericordie. vn. de nob̃ chriſma.i. vnctio. Mane redit ad tẽplũ.mane ẽ ort⁹ noue luc̃ p⁹ tenebras leg̃:q̃ fidelib⁹.i.in tẽplo ei⁹ miſericordiã vẽit pãdere ꝛ dare. Seſſio ẽ humilitas icarnatiõis:q̃ miseret̃ ꝛ docet. vñ libẽti⁹ ꝑplo vẽit ad eũ:ſz inimici pharisei de iuſticia tẽtãt:an ꝯ eã dicat:ſciebãt mãſuetũ ꝛ miſericordie ꝑdicatorez vñ placebat ꝑplo.vñ putabãt dicturuz dimittendã eſſe adulteram:ꝛ in hoc dicerẽt hoſtis legis cõtrari⁹ moyſi ꝛ deo auctori.ꝛ cũ adultera re⁹ mortis. Q2 ſi ſm legẽ diceret lapidãdã:deriderẽt q̃ſi nõ haberet mãſuetudinẽ quã ꝑdicabat ꝑ q̃ amabat̃. Jpe aũt neutra capit̃ calũnia:ſz ſeruata mãſuetudie rñdet qđ ẽ vere iuſticie. Qui ſine pctõ ẽ.p.i.i.l.m. Nõ aũt ſtatim iudicat: ſz inclinãs ſe digito ſcribit i terrã:digito dei ſcripta fuit lex in lapide ꝑ duricia illi⁹ ppli:nunc iã inclinat⁹ in hoĩe:iſe cuſtos legis eſt ꝛ lator legis:ſcribẽs in terrã q̃ fructuz reddit. Docet aũt nos auditis alicuiuſ malis:nõ temere iudicare ſz pri⁹ digito diſcretiõis nosipos int⁹ diſcutere .ſicut ill̃ dicit: Qui ſine pec.ẽ.ve.q̃ſi pri⁹ ſit̃ iuſti:vt poſt reã puniat̃. Si enĩ lex iubet punire reos:nõ tñ a ſilr puniẽdis. Ecce plẽa iuſticia:vt iuſt⁹ mala puniat. Jlli ḡ vl̃ reã dimittãt vl̃ cũ ea penã

Myſtice ſubeãt. c ·Adducũt ãt. Myſtice. Mulier in adulterio dep̃hẽſa ſigt̃ ſynagogã q̃ adulterauit legẽ moyſi ſeq̃ndo traditiones patrũ. Ul̃ q̃ dimiſſa lege moyſi iã ſeq̃t̃ fidẽ xp̃i. vñ iude⁹ iã q̃ſi adulterã accuſat. Ul̃ ſigt̃ eccliaz q̃ reliquẽs deũ fornicata erat cũ demõib⁹ quã iude⁹ accuſat ꝙ ad xp̃m accedat:ꝛ q̃ſi non um idolatrie gen⁹ reputata eſt. G Jeſus autẽ

iudicat hoĩem niſi pri⁹ audierit ab ipſo ꝛ cognouerit qđ faciat? a
a ſ ex ꝑiudicio cordis ſui.

a Rñderũt ꝛ dixerũt ei: Numqđ ꝛ b c
ſ .i.galileo ſeductus. ſ cũ ſis legis doctor.

tu galile⁹ es?† Scrutare ſcripturaſ d
ſ rñ dños ꝓpheraꝝ inde ſurrexit:q̃ dicitur naçareus.

ꝛ vide:q2 a galilea ꝓpheta non e
ſ nullo perfecto negocio.

ſurgit. Et reuerſi ſunt vnuſq̃ſꝙ; f
ſ maliciam ſuam.

in domum ſuam. Ca. VIII

b Jeſus autez perrexit in g montem oliueti:†et diluculo iterꝫ vẽit i tẽplũ: h ꝛ oĩs ppl̃s vẽit ad eũ:ꝛ ſedẽs do i

c cebat eos. Adducũt autẽ ſcribe k†

Nico.de lyra

a ·Et cognouerit ꝛc. q2 i dãnatiõe hoĩs nõ leuit̃ ẽ ꝓcedẽdũ. b ·Rñderũt ꝛ di.ei.de xitate turbati.q2 hoĩes iuidia ꝛ iracũdia agitati nõ recipiũt ꝑſuaſionẽ. c ·Nũqđ ꝛ tu ga.es.i.diſcipul⁹ hui⁹ galilei. d ·Scrutate ſcri.i.diligẽter ꝯſidera:q2 vl̃ ꝙ nihil de eis ſcias. e ·Et vide q2 ꝓ.ꝛc.h̃ xbũ eoꝝ ſimplicit̃ ẽ falſũ:q2 ſi itelligat̃ de ꝓphis generalit̃ aliq̃ fuert̃ nati de galilea:videlicet heliſe⁹:tobias ꝛ delbora ꝓphetiſſa:ꝛ forte ꝑ̃tes aliȷ̃. Si ãt itelligat̃ de ꝓpha ꝓmiſſo ad ſalutẽ ꝑpli q̃ ẽ meſſias:vt freq̃nt̃ dictũ ẽ.ſic ẽt falſuz ẽ xbũ eoꝝ:q2 de iþo ſcribit̃ Eſa.xi.ꝙ debet eſſe naçare⁹:ꝛ ꝑ ꝯñs de galilea.q2 naçareth ẽ in galilea.dr̃ eĩ de xp̃o Eſa.xi.ſm xitatẽ hebraicaz:Egredict̃ virga de radice ieſſe:ꝛ naçare⁹ de radice ei⁹ deſcẽdet.h̃ ãt poterat rñdere nicodem⁹ q̃ erat legiſperit⁹:ſz nõ fuit auſus: nec mirũ:q2 ẽt apl̃i illo tp̃e erãt timidi. f ·Et reuerſi ſũt ꝛc.q2 eorũ cõſiliũ ꝑ diuiſionẽ fuit diſſipatũ. Hic q̃rit̃ vtrũ xp̃s fuerit ꝓpheta. Et arguit̃ ꝑmo ꝙ nõ:q2 ꝓphetia ꝑtinet ad cognitionẽ itellectiuã:vt ptz Dañ.x. Jntelligẽtia op⁹ ẽ in viſiõe. Xp̃s ãt ſm ptẽ itellectiuã erat i ſtatu btitudis i q̃ nõ manet ꝓphetia ſz mag̃ euacuat̃ ꝛ ceſſat:vt hr̃.j.Cor.xiij.ꝛc. Jtẽ cognitio ꝓphetica q̃ndã obſcuritatẽ iportat.iõ dr̃ ꝓpha q̃ſi ꝓcul fãs .in xp̃o ãt nõ fuit enigmatica cognitio:q2 ab iſtãti cõceptiõis aĩa ei⁹ vidit clare eſſẽtiã diuinã ḡ ꝛc. Cõtrariũ ptz in lr̃a. Jtẽ in lege ꝛ ꝓphis ꝑdict⁹ fuit vẽtur⁹:ſic ꝓpha antonomatice dict⁹. Rñſio:dicẽdũ ꝙ ꝓpha ſz noĩs iterptationẽ dr̃ q̃ſi ꝓcul fãs: inq̃tũ ãnũciat ea q̃ ſũt lõginq̃ ab hoĩm cognitiõe. Hec ãt longinq̃tas ꝑt dupl̃r itelligi. Uno mõ reſpctũ ꝓphe ãnũciãt̃: ita ꝙ ea q̃ ãnũciat ſint ab ei⁹ cognitiõe lõginq̃: ꝓpt̃ obſcuritatez ſue cognitiõis:ꝛ h̃ nõ ꝑtinet ad ꝑfectionẽ ꝓphetie:ſz mag̃ ad defectũ:vt ptz Nu.xij.vbi moyſes dr̃ excellẽtior ꝓpha: eo ꝙ deũ palã ꝛ nõ ꝑ enigmata viderat:quẽ aliȷ̃ cog̃ſcebãt in ſõno ꝛ viſiõe. Alio mõ itelligit̃ iſta lõginq̃tas reſpctũ alioꝝ hoĩm cũ q̃b⁹ ꝓpha ꝯũſat̃:q̃b⁹ ãnũciat occulta:ꝛ h̃ ẽ de rõne ꝓphetie.ꝛ iõ Aug⁹.xvj.ꝯ Fauſtũ dic̃ ꝙ ex h̃ aliq̃s dr̃ ꝓpha:q2 annũciat ea q̃ ſũt lõginq̃ a cõi cognitiõe hoĩm cũ q̃b⁹ ꝯuerſat̃ in via.xp̃s aũt añ paſſionẽ ſuã q̃tũ ad ptẽ ſenſitiuã erat viator. ꝛ cũ aliȷ̃s hoĩb⁹ ꝯuerſabat̃.ꝛ iõ q̃uis clare videret diuia ſecreta:tñ erat

ta:tñ erat vere ꝓpha iq̃tũ erat lõginq̃ a cognitiõe alioꝝ hoĩz cũ q̃b⁹ ꝯũſabat̃:ꝛ q̃b⁹ annũciabat illa. Angeli ãt i nullo ſunt viatores:q2 eoꝝ ꝯũſatio nõ ẽ cũ hoĩb⁹:vt hr̃ Dañ.ij.ꝛ iõ ñ pñt dici ꝓphe ex h̃ ꝙ ãnũciãt hoĩb⁹ occulta. Per dicta ptz ad argumẽta. Q̃uis enĩ xp̃s q̃tũ ad ptẽ itellectiuã eẽt btũs: nõ tñ erat oĩno extra ſtatũ vie.ꝛ iõ nõ euacuabat̃ in illo rõ ꝓphetie añ paſſionẽ:ſed poſt reſurrectionẽ fuit euacuata:q2 ampli⁹ nõ erat in via:ꝛ ſic ptz ꝑmũ argumentũ. Ad ſcđm ſilr̃ ptz ex dict̃:q2 obſcuritas cognitiõis in iþo ꝓpha nõ eſt de ꝑfectiõe ꝓphetie. Ca. VII

Moraliter.

a† ·P⁹ hec aũt am.ie.ꝛc. †ꝯ.5.ſ Per hoc oñdit xp̃s ꝙ aliq̃ñ dand⁹ eſt ire loc⁹ marie q̃ñ pſonal̃ eſt ꝑſecutio ſicut videt̃ fuiſſe in ꝓpoſito. o† ·Trãſi hinc ꝛ vade ꝛc. iſti loq̃bant̃ tanq̃ꝫ humana gl̃ia eſſet ꝑ ſe q̃reda qđ eſt falſũ. ꝓpt̃ qđ xp̃s eis ñ acq̃euit vt daret nobis exẽplũ talẽ gl̃iam nõ q̃rẽdi. verũ tamẽ q2 ꝓpt̃ hoĩm xba doctrĩa ſalut̃ nõ eſt omittẽda:q̃rta die feſtiuitatis q̃ erat media eo ꝙ ſeptẽ dieb⁹ durabat feſtũ:aſcẽdit ieſus in tẽplũ ꝛ docebat populũ q̃ dieb⁹ ꝑterit̃ itent⁹ fuerat ſacrificȷ̃s ꝛ oblatiõib⁹ ꝯſuetis.ꝛ ꝑ h̃ docuit ꝑdicatores euãgeliȷ̃ vt ſm dictũ ſapientis tp̃s tacẽdi ꝯſiderẽt ꝛ tp̃s loq̃ndi. Jn ſeq̃ntib⁹ aũt mihi nõ occurrit aliq̃đ myſticũ notabile vſq̃ ibi: A †Lu.21.G

q† ·Jn nouiſſimo aũt die ma.ꝛc.ex h̃ inoleuit ꝙ turbis fit ꝑdicatio ſtãdo ꝛ mag̃ clamoſe.clauſtralib⁹ aũt ꝛ capitul̃ ſedendo ꝛ magis remiſſe:eo ꝙ dr̃ Mat.v.ꝛ cũ ſediſſet acceſſerũt ad eũ diſcipuli ei⁹:ꝛ apiens os ſuũ docebat eos. c† ·Sed turba hec q̃ nõ nouit le.ꝛc. Aug⁹. Jn me ſit hec maledictio. Jta etiã nũc ẽ in eccl̃ia ꝙ ſimplices ꝛ laici ſũt aliq̃ñ deuotiores:ſz illud Eſa.j. Cognouit bos poſſeſſorẽ ſuũ:ꝛ aſin⁹ pſe. dñi ſ.ꝛc.

Additio.

Jn ca.vij.vbi dr̃ in poſtil. Eſt igit̃ ſenſus.ſm Aug̃. Mea doctrina nõ eſt mea. Uerba Auguſtini in h̃ loco hec ſũt. videt̃ aũt h̃ eẽ ꝯtrariũ qđ dic̃: Mea ꝛ nõ mea:ſz ſi dixiſſet iſta doctrĩa ñ ẽ mea:nulla ẽ q̃ſtio. Que ẽ ḡ doctrĩa patr̃ niſi xbũ patr̃:iþe ḡ xp̃s eſt doctrĩa patr̃ ſi xbũ patr̃ ẽ: ſz q2 xbũ nõ põt eẽ niſi alicui⁹ ꝛ ſuã doctrinã dixit ꝛ ſeipm ꝛ nõ ſuã.q2 patr̃ eſt xbũ. q̃đ eſt enĩ tã tuũ q̃ tu:ꝛ q̃đ tã nõ tuũ q̃ tu ſi alicui⁹ es. Dicere ergo: Mea doctrĩa nõ eſt mea.i.ac ſi diceret: Ego non ſũ a meipſo. h̃ Aug⁹.que verba ſat̃ ꝯcordãt lr̃e ꝛ meo iudicio meli⁹ intelligunt̃ in ſeipis q̃ ꝑ expoſitionẽ poſtillatoris.

Replica.

Jn ca.vij.vbi dr̃: Mea doctrĩa nõ ẽ mea. vbi poſtillator põit xba beati Aug̃.i claꝛiſſima ſũma ſic: Mea doctrina nõ eſt mea.q.d. Ego q̃ ſum doctrina patr̃ q̃ nõ ſũ a meipſo ſz a patre ꝛc. Hãc intelligibilẽ et ſũmariã ex dictis bti Aug̃.reductã veritatẽ Bur.ſine calumnia ñ relinq̃t.ꝛ tñ idẽ finalit̃ dicit:vt ptz ĩtuẽti ſuã allegatiõz.

b Jeſus aũt. Declarata origine doctrĩe xp̃i Ca. VIII hic ꝯñr ponit̃ ipſa doctrĩa.ipſa aũt hꝫ virtutẽ illumiatiuã.ꝛ viuificatiuã.iõ ſic ꝓcedit:q2 pmõ ꝯclarat ei⁹ virtutẽ illũiatiuã. ſcđo virtutẽ viuificatiuã.x.ca.ibi: Amẽ amẽ dico vobis. prima in duas:quia primo oſtendit̃ eius virt⁹ illuminatiua per verbũ.ſecũdo per ſenſibile ſignũ ca.ſe. Et preteriens ieſus.prima in duas:quia euangeliſta primo introducit xp̃m docentẽ.ſecundo oſtendit doctrine eius virtutez.ibi: Jterꝫ ergo.prima in duas.q2 primo ponitur doctrina veritat̃. ſecundo confutatio falſitatis.ibi: Adducũt aũt. Circa primum ſciendum ꝙ debitus mod⁹ docendi veritatẽ fidei:eſt ꝑmo haurire in oratione:poſtea effundere populo in predicatione.ꝛ ideo xp̃s volẽs dare exemplũ ꝑdicatorib⁹ eccleſie aliq̃ñ añ ꝑdicationẽ ſeq̃ſtrabat ſe in orõne.ꝛ h̃ eſt qđ dr̃: Jeſus aũt ꝑrexit in mõtẽ oliueti cã orãdi. q2 dom⁹ marthe in q̃ hoſpitabatur erat ꝓpe mõtẽ illũ. h ·Et diluculo iterꝫ venit in tẽpluz. ad oſtendendũ in eo çelũ aĩarũ. i ·Et omnis po.ꝛc.docebat eos.de ſalute animarum.quid aũt tũc dixerit ꝑmittit euãgeliſta:q2 ꝑncipaliter intẽdebat deſcribere illa ex quibus eius deitas manifeſtabat̃.ex quibus diſſenſio iudeoꝝ ꝯtra eũ oriebatur. k ·Adducunt. Hic conſequẽter ponit̃ ꝯfutatio falſitatis.ꝛ diuidit̃ in duas partes.q2 primo põitur iudeoꝝ maligna iterrogatio.ſcđo ſubiũgit̃ xp̃i benigna rñſio.ibi: Jeſus aũt icli.

a Jesus autē ⁊c. Quid ſcriberet in terra: ſiue verba illoꝝ ſiue quid aliud nō eſt diffinitū ſm q̄ ſe inclīat ⁊ digito ſcribit. Docet tn̄ vt anteꝗ̄ iudiciū fiat nos debere iclinare.i.cōdeſcē/dere in iudicio: aut faciēdo vti diſcretiōe. b Et iteꝝ ſe in.ſ.i. Data ſnīa iuſticie q̄ illi cōſcij maloꝝ pcuſſi ſūt. iteꝝ ſcribit i terram ex more: vultū alio vertēs: vt illi ſit libeꝝ exire q̄s ꝓuidebat citi⁹ exituros q̄ꝫ plura īterrogaturos. Docet aūt nos ſicut ⁊ ante correctionē alterius: ita ⁊ poſt noſipſos humiliter inueſtigare: ne idē vel aliud ſit e in nobis ſit. c Nec ego. Sed quia poterat timere ne ille q̄ ſine peccato eſt eā puniret: dic̄ ei vt miſericors p̄terita pctā dimittēs. Nec ego te cōdēnabo. vt iuſ. ne ampli⁹ peccet īterdicēs. d Iteꝝ ergo. Repulſis tētatorib⁹: ſanata culpa mulieris: aperti⁹ ſubdit q̄d poſſit ex diuinitate: ne ambigat de eo homie an poſſit pctā dimittere. Ego ſum lux mūdi: q̄ nube carniſ tegit̄: ⁊ ſic tolerāda hominib⁹ efficit̄. vn̄ ⁊ pctā poſſuꝫ dimittere ⁊ etiā hominē illumiare. e Teſtimoniū tuū ⁊c. Putāt nō credendū ei: quaſi ſol⁹ de ſe teſtat̄ obliti ꝓmiſſarū lucernarū: ⁊ ipſi⁹ iohannis baptiſte q̄ de eo euidenter oſtendit. Vex eſt te

De pe. di. 6 ca. i. circa medium

⁊ phariſei mulierē i adulterio de/ a b
recenter.
p̄hēſā: ⁊ ſtatuerūt eā ī medio: ⁊ dixerūt ei: Mgr̄: hec mlier mō dep̄hē/ c d
ſa ē in adulterio. † In lege āt moy/ e
ſes mādauit nobis hm̄oi lapida/
re. Tu ergo quid dic̄s? Hoc autē f
dicebāt tētātes eū: vt poſſent ac/
a cuſare eum. Jeſus aūt inclinās ſe g
de ſinu patris in mundum ad reclinanda pctā humani generis. peccata eorum.
deorſum: digito ſcribebat in ter/
ram. Cum autē pſeuerarēt inter/ h
qui inclinatus ſcripſit erectus: ſalua miſericordia iuſticiam indicat. vt erigat illos qui i peccatis curuabantur. auerſo vultu non dedignatur.
rogātes: erexit ſe ⁊ dixit eis: † Qui i
ſine peccato eſt veſtrum primus
oſtendit dimiſſa peccata mulieris.
b in illā lapidē mittat. Et iteꝝ ſe in k
clinans ſcribebat in terrā. Audiē
tes aūt hec vnus poſt vnum exi l
bāt incipiētes a ſenioribus: ⁊ re/ m
remanet ſolus ieſus cū muliere in domo.i.cū eccleſia in mundo. miſericordia. miſeria. diſcipulorum vel in dubio.
māſit ieſus ſolus ⁊ mulier in me
dio ſtans. Erigēs autē ſe ieſus di n
a *hos fugauit iudicio iuſticie.*
xit ei: † Mulier vbi ſunt q̄ui te ac/ o
vel runt. ſciens ſe ſimiliter inquinarī.
cuſabant? Nemo te condēnauit?
Que dixit: Nemo dn̄e. Dixit au/ p q†
c tē ieſus † Nec ego te condēnabo.
Uade ⁊ iā amplius noli peccare. r† s
d Iterum ergo locut⁹ eſt eis ieſus t
ideo.
dicens: † Ego ſuꝫ lux mūdi. Qui v x
p fidē. iuſſis exēplis obedit. ignorātie vl̄
ſequit̄ me nō ambulat i tenebris y
peccoꝝ. nūc ⁊ i futuro. q: deū ſe ſignificauit
ſꝫ habebit lumē vite. Dixerūt er/ z a
go ei phariſei. Tu de teipſo teſti
e moniū ꝑhibes: teſtimōiū tuū nō b
oſtendens ſe et patrem cui dat glias.
eſt verū. Reſpondit ieſus ⁊ dixit c

Nico.de lyra

aūt inclinās. In ꝑma ḡ pte d̄r ſic: Adducūt aūt ſcribe.i.illi q̄ habebāt noticiā ſcpturarū. a Et phariſei. q̄ videbant̄ p̄ alijs religioſi. b Mulierē i adul. dep̄. Si q̄rat̄ q̄re nō adduxerūt adulteꝝ ei⁹: cū ſꝫ legē eſſet eadē pena plectēd⁹. pōt dici q̄ p̄ h̄ voluerūt pōere ſuſpicionē i corde ppl̄i q̄ fuiſſet aliq̄s diſcipul⁹ ei⁹. ⁊ iō nō adduxiſſēt eū ad eius iudiciū. Uel aliter: forte adulter erat diues: ⁊ ideo ꝓ p̄cio ip̄m liberauerāt. ꝓponūt ergo q̄ſtiōeꝫ bīgoſā: q: rn̄ſio ad quālibet pteꝫ videbat̄ eſſe ꝯtra xp̄m. vt videt̄. c Mgr̄ hec mu. in q̄ allegāt p̄ſentiā pſone: ⁊ p̄ſentiam facti. cū ſubdit̄: d Nō dep̄hēſa ē i adul. Et arguūt grauitateꝫ crimīs ex grauitate pene p legē īflicte. cū d̄r: e In lege aūt moy. māda. no. hm̄oi lapidare: Leuit. xx. f Tu ḡ q̄d di. Et ſubdit̄ cā q̄ſtiōis: Hoc āt dicebāt tētātes eū ad capiēdū ip̄m ex rn̄ſiōe. Ut poſſet accuſare eū. Uidebāt eni tā tā ei⁹ māſuetudinē ⁊ miſeōiaꝫ q̄ ꝓbabilit̄ credebāt eū iudicare ip̄aꝫ dimitti: ⁊ ſic accuſaret̄ ab eis vt trāſgreſſor leḡ: ꝓpter q̄ reduxerūt legem ad memoriā ne poſſet excuſari p leḡ obliuiōnē. ſi aūt ecōtrario diceret eā lapidādā. videbat̄ dicere ꝯtra alia ſua dicta ⁊ facta q̄ erāt de pietate ⁊ miſeōia. g Jeſus āt. Hic pōit̄ xp̄i benigna reſpōſio. Et diuidit̄ i duas: q: ꝑmo oſtēdit̄ q̄ i ſua rn̄ſiōe iuſticiā tenuit. ſcōo q̄ a miſicordia nō dcliauit. ⁊ p h̄ vtrāq̄ꝫ coꝝ cauillationē euitauit. ſcōa ibi: Erigēs aūt. Circa primū ſciēdū q̄ ſuā ſnīaꝫ ſm modū iudicialē ꝑmo ſcripſit. poſtea ꝓtulit. h̄ eſt q̄ d̄r: Jeſus āt icli. ſe deor. di. ſcri. ī ter. illō q̄ poſtea ꝓtulit ad maiorē certitudinē. h Cū ḡ pſeue. inter. eum ere. ſe. ad coꝝ īportūitatē repmēdā. i Et dixit q̄ ſi. ⁊c. q. d. puniat̄ peccatrix: ſꝫ ñ a pctōrib⁹. ipleat̄ lex quā allegatis ſꝫ nō a trāſgreſſorib⁹ leḡ. In īferēdo ei penā iuſtā debet obſeruari debit⁹ mod⁹. k Et iteꝝ ſe in. Dicūt aliq̄ q̄ ſcribebat idē q̄ pri⁹ ad oſtēdendū maiorē firmitatē ſnīe. Alij dicūt ⁊ meli⁹ vt videtur q̄ ſcribebat coꝝ pctā vt eos oſtēderet īeptos ad accuſationē hui⁹ femie. iō ſequit̄: l Un⁹ p⁹ vnū ex. q: grauiorib⁹ criminib⁹ irretiti erāt: ſꝫ ſi querat̄ quō ſcribebat: dicēdū q̄ ñ ſcribebat p ſingl̄a: ſꝫ diuiā vrtute potuit facere q̄ in aliq̄ figura ab eo ꝓtracta q̄libet coꝝ videret ſua ꝓpria pctā ⁊ nō alia: nec ab alijs videbant̄. m Et remāſit ſol⁹ ieſus ⁊c. Nō eſt ītelligēdum q̄ xp̄s remāſit ſol⁹ ſimpl̄r cū illa muliere: q: remāſerūt cū eo diſcipuli ⁊ mlītitudo ppl̄i: ſꝫ remāſit ſol⁹ a ſuis calūniatoribus. n Erigēs. Poſito rigore iuſticie: h̄ xp̄s ip̄m tēperat dulcore miſeōie. ⁊ hoc eſt q̄ d̄r: Erigēſ aūt ſe ieſus cōfutatis calūniatorib⁹. o Dixit ei: Mulier. vbi ſūt q̄ te accuſabāt. in q̄ examiat̄ de accuſatiōe: ⁊ cōſequēter de ꝯdēnatiōe. Nemo te ꝯdēnauit. ⁊ ſubdit̄ mulieris rn̄ſio: p Nemo dn̄e. q: receſſerāt vt viſū eſt. ⁊ ſubdit̄ xp̄i abſolutio: q Dixit āt ie. nec ego te cō. q: veni pctōres ſaluare ⁊ non ꝯdēnare. r Uade. abſoluta a culpa ⁊ a pena. s Et iā ampli⁹ noli pec. ſaluādo eni naturā dānat culpā. Circa hoc ſciēdū q̄ h̄ factū xp̄i nō ē trahēdū ad ꝯſequētiā: imo debēt ſacerdotes ī foro p̄nītētiali īponere p̄nītētiā ſꝫ cōditionē peccāt̄ ⁊ pctī: q: nō habēt talē poteſtatē dimittēdi: poterat ēt xp̄s illi mulieri tātā cōtritionē dare q̄ ſufficeret ad deletionē illi⁹ culpe ⁊ pene: ⁊ illā cōtritionē cognoſcere: nō ſic aūt alius ſacerdos q̄ ñ nouit coꝛ nec videt: q: hō videt ea q̄ patēt: vt habet̄. j. Reg. xvj. t Iteꝝ ḡ. Poſtq̄ꝫ euāgeliſta itroduxit xp̄ꝫ docētē. h̄ deſcribit doctrinā ipſius q̄ꝫtū ad virtutē illumiatiuā. Et diuidit̄ in duas. q: ꝑmo ꝓpōit̄ ītētū. ſecūdo ꝓbat̄. ibi: Dixerūt ḡ phariſei. Circa ꝑmū tria ponūt̄. Primū ē ipſius chriſti ſpeciale priuilegiū. cū dicit̄: v Ego ſū lux mū. Alij eni nō ſūt lux: ſꝫ ab hac luce illūiati: vt dictuꝫ fuit. j. ca. nō tn̄ ſic eſt ītelligēdū q̄ xp̄s ſit ſol iſte viſibil̄: ſic ītelligebāt manichei. lux ei magis ꝓprie d̄r in ſp̄ūalib⁹ q̄ꝫ in corporalib⁹: q: lux h̄ꝫ rōnē manifeſtatiui. q̄ ꝓprie h̄ꝫ locū iu cognitiōe ītellectiua: q̄ ſūmū tenet gradū. ⁊ iō ip̄e de⁹ ſolus eſt lux p eſſētiā. q: ab ip̄o oīs noticia deriuat̄. Scōo ꝓponit̄ hui⁹ luc̄ bn̄ficiū. cū d̄r. x Qui ſequit̄ me. p fidē formatā. y Nō ambulat i tenebr̄. ignorātie ⁊ culpe: ⁊ p ꝯn̄s nō veniet ad tenebras gehēne: q̄ ſūt termin⁹ p̄dictarū tenebrarū. ꝓpter hoc Mat. viij. dicūt̄ tenebre exteriores. i. vltime. p xp̄ꝫ eni facta eſt veritas ꝯ̄ tenebras ignorātie: ⁊ grā ꝯ̄ tenebras culpe. ⁊ glīa dabitur ab eo ꝯ̄ tenebras gehēne. Tertio ꝓponit̄ hui⁹ lucis fruct⁹. cū d̄r: z Sꝫ habebit lu. vite. q: p irradiatione hui⁹ luc̄ eleuabit̄ ītellect⁹ ad vidēdū deū clare: ⁊ p ꝯn̄s affect⁹ ad fruendū ip̄o pfecte in q̄b⁹ ꝯſiſtit vita eterna. a Dixerūt ḡ. Hic ꝓbat tria iſta ꝓpoſita p ordinē. ꝑmo ꝑmū. ſcōo ſcōm. ibi: Dixit ergo iterum. tertio tertiū. ibi: Amē amē dico vob: ſi q̄s ſer. ⁊c. Pria in duas: q: ꝑmo pōit̄ iudeoꝝ obiectio. ſecūdo xp̄i rn̄ſio. ex q̄ oñdit̄ ꝑmū ꝓpoſituꝫ ibi: Rn̄dit ieſus. Obiectio aūt coꝝ ꝓcedit nō ex pte dicti: q: erat veriſſimū: ſꝫ ex pte dicēt̄. ⁊ h̄ ē q̄ d̄r: Dixerūt ḡ pha. Tu de teipo teſti. p. b Teſtimōiū t. nō ē veꝝ. i. hn̄s firmitatē dato q̄ eſſet veꝝ in ſe. q: null⁹ p̄t ferre teſtimoniū de ſeipo. c Rn̄dit ieſus. Hic pōit̄ xp̄i rn̄ſio. ⁊ excludit coꝝ obiectionē dupl̄r. ꝑmo oſtēdēdo q̄ ꝯſequētia ñ tenet. ſcōo q̄ añcedēs ē falſū. ibi: Uos ſꝫ car. Circa ꝑmū ſciēdū q̄ teſtimōiū h̄ꝫ firmitatē ⁊ ꝟitatē ex certitudie cognitionis. ⁊ iō hoīs teſtimōium ꝺ ſe nō ē firmū. q: ⁊ ſi ſe cog̃ſcat: tn̄ freq̄nt̄ iordiate afficit̄ ad ſeip̄m. de⁹ āt pfecte ſe ⁊ alios cog̃ſcit: nec p̄t eē diſtorſio i ei⁹ affectu: ꝓp̄t q̄ teſtimōiū dei de ſeipo firmū ē. Teſtimōiū āt hoīs de deo ē iualidū ꝓp̄t ꝺfectū cognitiōis. xp̄s āt erat hō ⁊ de⁹: nec poterat eē ꝺfect⁹ cognitiōis vl̄ inordiatio affectiōis i diuia natura vl̄ hūana: ꝓp̄t q̄ eius teſtimōiū de ſeipo erat fir

50. di. pōderet. in fi.

B

De. pe. di. 2 in prin. et di. 3. ſ. apls er. c. adhuc pſidi iſtāt poſt prin.

Leui. 20.

Jo. 8 et i 12. 8

a Verū ē te. Meū teſtimoniū ideo verum eſt habēdū q2 ſcio vñ venio. hoc ē q2 teſtimonio p̄ris cōfirmat̄ veni miſſus a p̄re: nō tñ eū deſerēs: ⁊ ĩpleto miniſterio ad patrē redeo: nec tñ mūdū relinquo. b Vos ſm carnē. Quia illud neſcit̄. idō vos ſm carnē iu. h̄ eſt hoīem putatis cui ĩ laude ſua credē dū nō ſit: ⁊ etiā dāna tis. c Ego non iu. Ego non iudi. q. ſm carnē vt vos: vel pe nit⁹ nō iudico h̄ p̄io aduētu ſ̄ ſaluo. ſ̄ q2 ſcd̄o aduētu iudica bit. ſubdit h̄: Et ſi iu dico ego. d Quia ſol⁹ ⁊c. Aug⁹. Ideo veꝝ: q2 nō ſol⁹ ſ̄ ego ⁊ p̄r. Ecce ego duo ĩ ꝑſonis lz vnū ĩ ſub ſtātia: qđ ē. idō veꝝ ē iudiciū meū: q2 ver⁹ dei fili⁹ ſū. vñ ꝓbat̄ ꝙ fili⁹: q2 nō ſolus: ſ̄ pater mecū.
e Et ĩ lege. Aug⁹. Dicto de iudicio ꝙ ſuū ⁊ p̄ris teſtioniū verū ſit ꝓbat ab au ctoritate legis. Dicit
Deu.17.b ei ĩ lege: In ore duo rū vel triū ſtat oē v̄ bū. nō ꝙ duo vl̄ plꝛes nō ſint ĩuēti ſepe fal laces: ſ̄ trinitas ĩ h̄ cōmēdat̄ ĩ q̄ ꝑpetua veritas. Si ḡ vis ha bere bonā cām habe duos vel tres teſtes: patrē ⁊ filiū ſimul: vl̄ patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſcā
Dan.13.b ctū: vt accuſata ſuſā na habuit. f Dice bāt. Scd̄m carnē iu dicātes: patrem xp̄i carnalit̄ acceperūt: ſ̄ erat hō ĩ apto: ver bū patris ĩ occulto. g Ubi eſt pa. Qua ſi. te videm⁹ ſz nō pa trē tecū. q̄b⁹ econtra d̄r: ſz nec me ſcit̄. q2 ſi hoīem quē videtis nō ꝙ in occulto ſum ſcitis: ⁊ idō nec patrē ſcitis: ſz ſi me ſciretis: qđ eſt prius me cognoſcite: ⁊ ſic patrē ſcietis q2 vnū ſum⁹. h For ſitan. Nō dubitat ſz dubitātes q̄ſi irridet et increpat: vt ⁊ dñs ſeruo: forſitan dñs tu⁹ ſū. i Hec ver. lo. Gaçe diuitie: phylaxe: ſuare.
Typice Typice gaçophylatiū ⁊ myſteria ſcripturaꝝ q̄ ſūt ĩ tēplo. i. ĩ xp̄o. Hec ſecreta poſt reſurrectionē aperuit apl̄is: ſ̄ in his mō loquit̄ per parabolas nō ĩtelligētib⁹ iudeis. k Et nemo. i. loquētē d̄ deitate. ſ̄. nemo etiā ſi vellet app̄hēdit: q2 ip̄e necdū voluit. Dicit ḡ d̄ paſſione ſua: q̄ ĩ ſua p̄tāte eſt: iudeis cape volentib⁹. l Ego va. Quaſi ſpōte ⁊ idō fruſtra laboratis. Uadit illo vñ venerat ⁊ vñ nō diſceſſerat. Queretis: odio ꝑſequētes. aſſūptū in celis: nō vt amici habere cupiētes: vñ eis penā p̄dicit: In pctō v̄ro moriemini.
m Nūqd inter. Stulta v̄ba q̄ſi ſi d̄ morte diceret nō poſſent eū ſequi ad mortē. Dicebat ḡ nō de morte: ſz de glīa ad quā ibat per mortē. vñ illis carnalib⁹ ſubdit: Uos d̄ deor ſum

eis: Et ſi ego teſtimoniū ꝑhibeo
a de meipſo: verū eſt teſtimoniū
a patre.
meū: q2 ſcio vnde veni: ⁊ quo va a
do. Uos aūt neſcitis vnde venio b
b aut quo vado. Uos ſm carnē iu c
c dicatis: ego nō iudico quēꝙ̄. Et d e
ſi iudico ego: iudiciū meū veꝝ ē:
a i. ⁊ ſi hō patrē nō deſerui: ⁊ ſi miſſus ꝑ carnē tñ ego ⁊ p̄r ſimul ꝑ deitatē. ſicarnari cōſtituit.
d q2 ſolus nō ſū: ſz ego ⁊ q̄ me mi f g
vobis a deo data
e ſit pater. † Et ĩ lege veſtra ſcriptū h
eſt: q2 duorū hoīm teſtimonium i
verū eſt. Ego ſum q̄ teſtimoniū k
a nūc et ſi differo iudiciū: nō differo teſtimoniū
ſi duob⁹ hoīb⁹ credit̄ q̄ poſſūt falli ⁊ mētiri: q̄ re nō mihi ⁊ patri vbi eſt ſtabilis veritas.
ꝑhibeo de meipſo: ⁊ teſtimoniū l
ꝑhibet de me q̄ miſit me pater.
f g Dicebant ergo ei: Ubi eſt pater m n
tu⁹? Rn̄dit ieſus: † Neq3 me ſcitis o p q
neq3 patrē meū. Si me ſciretis. r
h i forſitan ⁊ patrē meū ſciretis. Hec s
a magna cōfidentia intrepidus verba diuinitatis corā inimicis aperte loquit̄ vt docet.
verba locut⁹ eſt ieſus ĩ gaçophy
k latio docēs ĩ tēplo: et nemo ap
p̄hendit eū: q2 nōdū venerat ho t
nō natalis: ſed oportuna ⁊ volūtaria.
l ra ei⁹. Dixit ḡ iteꝝ eis ieſus: Ego v
a de futuro q̄ſi de p̄ſenti loquit̄. b ꝑſequendo in apl̄is. ꝑmanentes.
vado ⁊ queretis me ⁊ ĩ pctō v̄ro x y
a vos inimici nūq̄: ſed amici mei: ⁊ ſi nō mō poſtea tñ poterūt q̄bus alibi idē dicit qđ iſtis.
moriemini. Quo ego vado: vos z
oīa carnalit̄ ſapiētes: ⁊ qđ dixit nō itelligētes
nō poteſtis venire. Dicebāt ḡ iu a
m dei. Nunquid interficiet ſemetip b
ſum: q2 dicit quo ego vado vos

erat firmū magꝰ q̄ qđcūꝙ aliud teſtimoniū: ⁊ ſic p3 defect⁹ ꝯſequētie. ⁊ h̄ eſt qđ d̄r: Rn̄dit ieſus ⁊ dixit: ⁊ ſi ego teſtioniū ꝑhibeo ⁊c. ſubdit̄ cā: a Quia ſcio ⁊c. i. ꝑfecte cognoſco p̄re3 a q̄ exiui ĩ mūdū: ⁊ ad quē reuertar: ⁊ ſic p3 ꝓbatio p̄mi ꝓpoſiti. ſ. ꝙ xp̄s ſit lux ꝑ eēntiā: q2 v̄bū ē a p̄re ꝓgrediēs ſicut lux a luce. b Vos aūt neſcit̄ ⁊c. q2 ei⁹ diuinitatē ignorabāt. c Uos ſm car. Hic oñdit xp̄s añcedēs eoꝝ eē falſū. Et diuidit̄ ĩ duas. q2 p̄io ponit̄ xp̄i ꝓbatio. ſcd̄o remouet̄ iudeoꝝ obiectio. ibi: Dicebāt ḡ. Añcedēs eoꝝ erat ꝙ xp̄s eēt ſolus q̄ de ſe teſtimoniū ꝑhiberet: ⁊ h̄ eſt falſū: q2 filius dei nō pōt eē ſine p̄re ⁊ ſpūſctō. q̄ ꝯcorditer dāt teſtioniū cū eo. vt d̄r. j. Joh. v. Tres ſūt q̄ teſtimoniū dāt ĩ celo ⁊c. tñ nō fit hic mētio niſi d̄ p̄re: ⁊ h̄ ē qđ d̄r: Uos ſm carnē iudicat̄. ſ. me eē ſolū hoīem. d Ego nō iudico quēꝙ̄. ſ. ꝑ exteriora ſic̄ vos: q2 de⁹ intuet̄ cor.
e Et ſi ego iu. iudi. meū ve. ē. i. firmū. f Quia nō ſū ſol⁹. vt ſupponit̄: q2 nō pōt eē ſolitudo ĩ diuinis. cū vna ꝑſona ſit ĩ alia ⁊ ecōuerſo. idō ſubdit̄: g Sz ego ⁊ q̄ mi. me pat ⁊c. Ex h̄ arguit ad ꝓpoſitū d.
h Et ĩ le. ve. ſcrip. ē. Deut. xix. i Quia duoꝝ ho. te. ve. ē. i. debet reputari veꝝ: q2 q̄uis duo hoīes poſſūt ſimul mētiri: tñ nō cōtingit de facili. k Ego ſum q̄ te. ⁊c. Ecce vna ꝑſona. l Et teſti. ꝑhi. ⁊c. Ecce alia. argumētū ē a minori. ſi eni duoꝝ hoīm teſtioniū ē firmū q̄ habēt cognitionē paruā ⁊ pñt hr̄e affectionē diſtortā: multo forti⁹ teſtioniū p̄ris ⁊ filij ĩ diuinis vbi nō pōt eſſe talis defect⁹ debet firmū reputari. C †Deu.17.b Mat.18.b 2.Cor.13.a
m Dicebāt ḡ. Hic remouet̄ iudeoꝝ obiectio. audiētes ei ꝙ allegabat p̄rem ſuū ĩ teſtioniū. ſtatim obiecerūt: n Ubi ē pa. tu⁹? q. d. nō ē talis ac tāt⁹ ꝙ in h̄ ſit ei credēdū: credebāt ei eū eē hoīe3 puꝝ filiū ioſeph ⁊ idō de ip̄o deriſorie q̄rebāt. o Rn̄dit ieſus. obiectionē excludēdo: p Neq3 me ſcit̄. ſm deitatem.
q Neq3 pa. meū. ꝑ ꝯñs: q2 cognito vno correlatiuorū cognoſcit̄ ⁊ reliquū. idō ſequit̄: r Si me ſciretis. † Mat.11.d Luc.10.d
Quis eni iudei haberent maiorē noticiā q̄ gētiles: ſm ꝙ d̄r Pſ. lxxv. Not⁹ ĩ iudea de⁹. tñ nō cognoſcebāt eū q̄tū ad myſteriū trinitatis: q2 nō erat adhuc plene reuelatū. s Hec v̄ba locut⁹ ē ieſus ĩ gaçophylatio. i. ĩ loco vbi ponebāt̄ oblatiōes ꝓ edificijs templi. h̄ aūt addidit euāgeliſta: ad oñdēdū ꝙ ieſus tunc erat ĩ loco vbi poterat faciliter capi ab eis q̄ q̄rebant eū occidere: niſi fuiſſent rep̄ſſi diuia v̄tute. idō ſequit̄: Et nemo app̄hēdit eū. t Quia nōdū ve. ho. ei⁹. i. ab eo p̄ordinata: q2 q̄n voluit capt⁹ ē ⁊ nō ante.
v Dixit ḡ iteꝝ. Hic ꝓbat ſcd̄m. ſ̄. poſitū. ſ. ꝙ ſequēs eū nō ambulat ĩ tenebris. Et diuidit̄ ĩ duas: q2 p̄io oñdit eos q̄b⁹ loquebat̄ hr̄e hui⁹ lucis defectū. ſcd̄o ſ̄dit hui⁹ defect⁹ remediū. ibi: Dicebāt ḡ. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ recedēte ſole viſibili de nr̄o hemiſperio cauſant̄ ibi tenebre. ita ſilr̄ xp̄o q̄ eſt ſol iuſticie ex h̄ mundo ꝑ mortē recedēte: iudei ꝓ maiori pte ſūt obtenebrati tenebris infidelitatis: ⁊ ĩ eis obſtinati. ⁊ h̄ iuſto iudicio dei: q2 viderāt ſigna in vita ei⁹ ⁊ ĩ morte: ꝓpter q̄ gētiles leḡ et ꝓphar̄ū noticiā nō habētes crediderūt xp̄o. Silr̄ p3 de illo cēturione q̄ viſis ſignis ĩ morte xp̄i dixit: Uere fili⁹ dei erat iſte: vt habet̄ Matth. xxvij. ⁊ idō iudei q̄ nō ſolū ꝑ miracula viſa: ſ̄ etiā ꝑ oracula ꝓphetarum p̄dicta poterāt eū cognoſcere verū xp̄m ⁊ ꝑſequētes: eū merito ſūt a deo dimiſſi ꝓpter eoꝝ ingratitudinē: ⁊ ſic excecati totalr̄ ꝑ obſtinationē. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: Dixit ḡ iteꝝ eis ieſus: ego vado. ſ. ad p̄re3. ꝑ mortē ſm hūanitatē: a q̄ tñ nō receſſit ſm diuinitatē. x Et q̄ret̄ me. ſ. ꝑſequendo me in mēbris meis: q2 poſt mortē xp̄i iudei ꝑſecuti ſūt apl̄os ⁊ alios xp̄i fideles vſq3 ad mortē. vt p3 Act̄. viij. y Et ĩ pctō ve. mo. i. ꝓpter pctm̄ v̄rm: q2 ꝓpter ꝑſecutionē xp̄i ⁊ apl̄oꝝ ciuitas hierl̄m deſtructa ē: ⁊ tēplū cōbuſtū: ⁊ ppl̄us occiſus ab exercitu romano: vt fuerat a xp̄o p̄dictū exp̄ſſi⁹ Luce. xix. et. xiij. Hierl̄m hieruſalē q̄ occidis ꝓphas ⁊c. z Quo ego vado ⁊c. ſ. ad glīa3 p̄ris: v̄ra infidelitate h̄ impediēte. a Dicebat ḡ. Hic ꝯñr ieſus docet remediū. Et diuidit̄ ĩ duas: q2 p̄mo hm̄ōi remediū ꝓponit. ſcd̄o ei⁹ efficaciā oñdit ibi: Dicebāt ergo. Circa primū ſciēdū ꝙ h̄ remediū cōſiſtit in veniendo ad xp̄m ꝑ fidē q̄ eſt vera lux. idō diuidit̄ in duas: q2 primo remediū hui⁹ fidei oñdit̄. ſcd̄o ad credēdum eos inducit. ibi: Dicebāt ḡ ei. Prima ĩ duas: q2 primo ponit̄ iudeoꝝ interrogatio. ſcd̄o ſubdit̄ xp̄i rñſio ĩ qua dat remediū p̄dictū. ibi: Et dicebat eis. Circa primū ſciēdū ꝙ audierāt iudei xp̄m voluntarie morituꝝ: vt hr̄ ꝑ illud Eſa. liij. Tradidit ĩ mortē aīam ſuā. q̄ ſcriptura ⁊ totū capl̄m exponit̄ de xp̄o ab antiq̄s doctorib⁹ hebreoꝝ: ⁊ idō iudei deriſorie q̄rebāt de ieſu quē reputabant falſū xp̄m. b Nūq̄d interficiet ſemetip̄m ⁊c. Si eni ſerioſe loquerent̄ d̄ impletione hui⁹ ꝓphetie diceret ſic: Nūquid ex ſimplici volūtate ſeparabit̄ anima a corꝑe. qđ p3 ex eo qđ ſubdit̄: Quo ego vado vos non poteſtis venire.

h Ipſi eni

G ſum eſtis: ⁊ iō terrā ſapitis: ſicut ſerpens terrā comeditis. a Dixi er. Hic exponit q̄d ſit eſſe de mūdo. i. eſſe pctōres infideles terrena ſapiētes. vñ h̄ eis exponit. ſi eni nō: ſꝫ ecōtrario ſpē dat credituris.

b Si eni nō cre. Credideritis dic: nō ꝑceperitis: qꝛ nemo nūc capit imutabilē eēntiā. Ego ſū. nō dic q̄d vel xp̄s: vel filiꝰ dei vel aliō hmōi: ſ ad iſtos vtit̄ ꝟbo eterne eſſentie: ſic oli ad moyſen quē mittebat ad liberādū iſrl̄. q̄ſi:

Exo. 3. b Qui miſi moyſen ad liberādū filioſ iſrl̄: ego ꝑ meipm̄ veni liberare ꝑditos. Cetera vero oīa q̄ mittant̄ nō vere ſunt.

D

c Pricipiū. Auguſti. Credite me pncipiū ⁊ ē in greco feminini generis. ac ſi diceret: Credite me ꝟitatē q̄ loquoꝛ voƀ. Paſ dr̄ pricipiuꝫ nō de pncipio. filius dr̄ principiū a pricipio. i. a pr̄e ꝑ quē oīa. oīa eni ꝑ filiū paſ oparꝰ ē: ipē manꝰ dextra: fortitudo: ſapiā ⁊ ꝟbū eſt patris.

Augꝰ. Ecce q̄d eſt eē qꝛ pricipiū i ſe manet: innouat oīa ⁊ mutari non pōt. d Loquoꝛ. Et habeo vobis mlt̄a loq̄ docēdo ſi credideritꝭ: accuſādo ſi nō credideritis. ⁊ q̄ mō nō iudicoſ ſaluo: habeo pꝰ iudicare: habeo dico: ſ totū ex pr̄e q̄ verax eſt ex ſe: ex q̄ ego ſū veritas quā genuit ex ſe: ⁊ iō vera dico et iudico. Ecce quō dat gloriā patri cui equalis eſt: vt doceat nos minores dare gloriā deo. e Et nō cog. Cū dicit: q̄ miſit me verax eſt: nō intellexerūt ꝙ de patre diceret: qꝛ adhuc habebāt clauſos oculos. ⁊ iō ſubdit eis: Cū exaltaueritis fi. vbi oſtēdit aliquos ibi eē: q̄ poſt paſſionē ſuā eſſent credituri ⁊ cogniturī q̄s ipē eſſet. f Quia ego ſū. Eſſe eſt imutabile diuine ſubſtātie: ſꝫ ne ipē q̄ loq̄tur intelligeret̄ eſſe pater. ſubdit: Et a meipſo facio nihil: qꝛ a meipſo nō ſū: ſꝫ a pr̄e. g Facio ſemꝑ. Semꝑ ipa eq̄litas ē. Semꝑ non ex quodā initio ⁊ deinceps: ſed ſine initio ⁊ fine. dei eī generatio nō habet initiū tp̄is: qꝛ ꝑ vnigenitū facta ſūt tp̄a. h Multi cre. Fides ē credere qꝺ nō vides. ꝟitas eſt videre qꝺ credidiſti: nō co-

non poteſtis venire? Et dicebat a
§ a patre cū eo credēs oīa.
eis: Uos deorſū eſtis: ego d̄ ſup- b
a § in peccato nati adhuc in eo viuitis: qꝺ nō iā hi qui de mundo electi ſunt: pcinētes ad eū qui fecit mundum.
nis ſū. Uos de mūdo hoc eſtis: d
§ prioꝛ mundo.
a ego nō ſū de hoc mūdo. Dixi er- e f
go vobis qꝛ i pctis vr̄is moꝛie-
b mini. Si eī nō credideritis quia g h
§ in quo nati.
ego ſum moꝛiemini in pctō vr̄o.
a § carnaliter ſapiētes eterne eſſentie ignari.
b § qꝛ dixiſti: ego ſum: ⁊ nō addidiſti quid: nunc ergo: dic quis es vt credamus.
Dicebāt ergo ei: Tu quis es? Di- i k
c xit eis ieſus: Principiū qui ⁊ lo- l m
a § facꝰ hō ꝑpter vos vt poſſetiſ me itelligere.
quoꝛ voƀ. Multa habeo de vo- n
bis loq̄ ⁊ iudicare: † ſꝫ qui me mi- o
§ idē eſt audire ab eo: qꝺ eē ab eo.
ſit verax ē: ⁊ ego q̄ audiui ab eo: p
§ .i. veritatem.
d e hec loquoꝛ i mūdo. Et nō cogno- q
uerunt qꝛ patrē eiꝰ dicebat deū.
a § quaſi prius eſt paſſio implēda ꝑ manꝰ vr̄as: poſt ex vobis aliqui credēt: ne q̄s ergo deſperet de quācūq̧ ſcelere.
Dixit ergo eis ieſus: † Cū exalta- r †
§ aliqui ex vobis.
a § nota iter eos fuiſſe aliquos q̄ credituri erāt.
ueritiſ filiū hoīs: tūc cognoſcetis s †
f g qꝛ ego ſū: ⁊ a meipſo facio nihil: r
a § .i. ſcientem genuit.
ſed ſicut docuit me pater: hec lo- v
a § idē iam dixerat: ſed qꝛ res magna aſſidue cōmemorat. b § nō tū miſſus vt ego: qꝛ nō incarnatꝰ nec venit.
quoꝛ. Et qui me miſit mecū eſt: ⁊ x
a § pater. § filiū. § quare nō reliquit.
non reliquit me ſolum: quia ego y
§ in ſalute humani generis q̄ ē volūtas patris.
q̄ placita ſunt ei facio ſemꝑ. Hec z
a § iudei nō oēs qꝛ nōdum in oēm terrā exiuit ſonus apoſtoloꝛum.
h illo loquente multi crediderunt
a § qꝛ crediderūt ꝓmittit quo ex fide ꝑueniat̄.
in eū. Dicebat ergo ieſus ad eos a

Ipſi eni poterāt ſeipſos interficere: ſed nō poterāt aīam ſuā ꝓ volūtate ſua tradere: ſic fuit ꝓphetatū de xp̄o ꝑ Eſaiā ⁊ in ieſu fuit adimpletū. a Et dicebat. Hic ponit̄ xp̄i rn̄ſio i qua dat̄ ꝑdicti verbi intellectꝰ dicentis: b Uos de deorſum eſtis. i. de maſſa coꝛrupta pōdere originalis peccati: ⁊ iō habetis debitū moꝛtis et neceſſitatē moꝛiēdi: ꝓpter qꝺ ſeꝑatio aīe a coꝛpe nō ſubiacet ſimplici veſtre volūtati. c Ego de ſuꝑnis ſum. qꝛ ſm deitatē habet eandē naturā cū pr̄e: ſm humanitatē aīa eſt a deo imediate per creationē: ⁊ coꝛpus formatū ſpūſſancti virtute: ⁊ ꝓpter h̄ habebat plenū dominiū ſuꝑ coꝛpus ſuū ſeparādo aīam ab ipſo ⁊ reuniendo: ſm ꝙ dicit. j. x. ca. Poteſtatem habeo ponēdi aīam meā: ⁊ poteſtatē habeo iteꝝ ſumēdi eā. ideo ſequit̄: d Uos de hoc mūdo eſtis. coꝛpoꝛe ⁊ affectu. e Ego nō ſum de hoc mundo. qꝛ ſm ꝙ deꝰ: ꝑcedit mundū vt cauſa effectū: nec eſt pars vniuerſi. ſm aūt humanitatē: ꝓpter virtutē formatiuā eodē modo eſt dicendū: qꝛ illa virtꝰ fuit virtus ſpūſſancti. quātū aūt ad animā ⁊ coꝛpus bene eſt ꝑs vniuerſi: ⁊ ſic eſt de mūdo q̄tuꝫ ad ſubſtantiā: nō aūt quo ad peccati deoꝛdinationē: que deoꝛdinatio noīe mūdi in ſacra ſcriptura frequēter deſignat̄: vt. ſ. dictū eſt. j. ca. ⁊ hoc mō iudei erāt de mundo ꝓpter infidelitatis pctm̄. ꝓpter hoc ſubdit: f Dixi ḡ vobis qꝛ moꝛiemini in pctis vr̄is. Supra dixerat: in peccato veſtro i ſingulari: qꝛ principale peccatū eoꝝ erat ꝑſecutio chriſti: ſed ad hoc ſequebant̄ multa alia peccata: ꝓpter hoc replicauit hic in plurali in peccatis veſtris. Et cōſequēter oſtendit remediū cōtra iſta mala d. g Si eī nō credideritis. fide foꝛmata charitate. h Quia ego ſum. vobis in lege et ꝓphetis ꝓmiſſus: Moꝛiemini i peccato veſtro. i Dicebant ergo. Oſtēſo remedio euadēde moꝛtis: qꝺ eſt ꝑ fidē xp̄i. hic ꝯñr inducit eos ad credēdū ſibi. Circa qꝺ ꝑmittit̄ iudeoꝝ interrogatio dicēs: † s. 7. b
k Tu q̄ es. q. d. oſtēde nobis ꝙ tu ſis talis ⁊ tantus ꝙ debeat credi ſibi. l Dixit eis ieſus. ꝓbando ꝙ debet ei credi ꝑ h̄ ꝙ eſt oīm creaturarū primū principiuꝫ. ⁊ ꝑ ꝯñs veritas prima ⁊ infallibilis. ⁊ hoc eſt qꝺ ſubdit:
m Principiū q̄ ⁊ loquoꝛ vobis. ⁊ qꝛ eſt primū oīm rerū principiū: oīa reducit in ſeipm̄ cū ſit finis oīm. iō ꝯñr oſtēdit ꝙ ad ipm̄ ꝑtinet oīm iudiciū: ꝑ qꝺ alia reducunt̄ i ipſū. ⁊ hoc eſt qꝺ dicit: n Multa ha. de vo. loq̄: ⁊ iu. non † s. 3. b
dicit vobis. i. ad vtilitatē veſtrā: ſꝫ de vobis. ſ. ad maluꝫ † s. 12. c
veſtrū: qꝺ erit i iudicio futuro. o Sꝫ q̄ me mi. ve. ē. qꝛ ad impleuit ꝓmiſſū de prima miſſione filij q̄ nō eſt ad cōdēnandū vel iudicādū mūdū: ſꝫ magis ad ſaluanduꝫ ꝑ doctrinā. iō ſequit̄: q Et ego q̄ au. ab eo h̄ loquoꝛ in mūdo. dicit eni ſe audire a pr̄e: qꝛ inquātū deꝰ habet ſciētiā a pr̄e: tn̄ eādē cū ipſo ſicut ⁊ eſſentiā: ſ inquātū hō habet ſciētiā infuſaꝫ ab eo. q Et nō cog. qꝛ pa. eius dice. deū. Hoc addidit euāgeliſta vt oñderet cecitatē eoꝝ. Uerū tñ qꝛ multi iudeoꝝ in moꝛte xp̄i crediderūt videntes miracula q̄ acciderāt i moꝛte eiꝰ. vt hr̄ Luce. xxiij. Silr̄ ad ꝑdicationē apl̄oꝝ multi iudeoꝝ crediderūt poſt moꝛtem xp̄i. vt hr̄ Act. ij. iō ſubdit̄: r Dixit ḡ eis ieſus: cū exal. fi. ho. ſ. in cruce in q̄ fuit extēſus in aere: ⁊ ꝑ qꝺ exaltatus ē a pr̄e: ſm ꝙ dr̄ Phil. ij. Humiliauit ſemetipm̄ factꝰ obediēs vſq̧ ad moꝛte: moꝛtē aūt crucis: ꝓpter qꝺ ⁊ deꝰ exaltauit illū ⁊c. s Tūc cog. qꝛ ego ſū. ſ. vere xp̄s: vtitur aūt tali mō loquēdi: vt reducat eis ad memoꝛiā: illd̄ Exo. iij. Ego ſū q̄ ſū. t Et a meip. fa. nihil. qꝛ ſm ꝙ deꝰ habet totā ꝟtutē opatiuā a pr̄e lꝫ eandē ſicut dictū eſt de ſciā: ſm ꝙ hō illa natura ē organū diuinitatiſ cōiūctū: ⁊ iō nihil poterat opari niſi ſm motū ⁊ regulationē ipiꝰ dei. iō ſeq̄t̄: v Sed ſicut ⁊c. mecū eſt. qꝛ ſm deitatē pater ē in filio: ⁊ ecōuerſo. ſm hūanitatē ꝟo ipa deitas ē in hoīe xp̄o ſpāli mō. ſ. ꝑ realē vnionē ꝑ quē modū nō ē i aliq̄ alio. x Et nō reli. me ſolū. qꝛ filiꝰ ſm ꝙ deꝰ nō pōt ſeꝑari a pr̄e: ſm ꝟo ꝙ hō pōt ſeꝑari de potētia abſoluta: ſ de potētia oꝛdiata natura aſſūpta nūq̄ dimittet̄: qꝛ qꝺ ſemel aſſūpſit nūq̄ deponet. vt dicit Damaſcenꝰ. y Quia ego q̄ pla. ⁊c. Inquātū eī deꝰ: idē vult ⁊ facit qꝺ paſ: qꝛ eoꝝ ē vna volūtas ⁊ opatio. inq̄tū ꝟo hō eiꝰ voluntas ⁊ opatio regulant̄ abſq̧ aliq̄ obliq̄tione a regula diuine voluntatiſ vt pꝫ ex ꝑdictiſ. z Hec illo. lo. ⁊c. Hoc addidit euāgeliſta ad oñdēdū ꝙ remediū fidei ꝑdictū extūc icepit hr̄e efficaciā q̄tū ad aliq̄s iudeoꝝ. a Dicebat ḡ. Poſtq̄ ſaluatoꝛ iduxit aliq̄s ad remediū fidei. Hic ꝯñr oñdit efficaciā huiꝰ remedij. Et diuidit̄ in duas: qꝛ prio circa h̄ ponit̄ xp̄i iſtructio. ſcđo iudeoꝝ ꝯdictio. ibi: Rñderūt ḡ. Efficacia aūt fidei i h̄ cōſiſtit ꝙ dat ꝑfectā libertatē: q̄ ē maxīe deſiderabil̄ a creatura rōnali: qꝛ ſenſibilit̄ videmꝰ ꝙ bruta aīalia libertatē ꝑeligūt vētris ſacietati. Et multo foꝛtiꝰ hō de cuiꝰ natura ē libertas: ꝑ h̄ eī differt ab alijs aīalibꝰ ꝙ ē liberi arbitrij: ⁊ iō debet verā libertatē oībꝰ ꝑponere: ꝓpt̄ qꝺ ſaluatoꝛ oñdit ꝙ efficacia fidei ſe extēdit ad dādā libertatē ꝑfectā. ⁊ h̄ ē qꝺ dr̄: Dicebat ḡ ieſus ad eos q̄ credi-

derunt

Cognoſcimꝰ vt credamꝰ: ſꝫ credimꝰ vt cognoſcamꝰ. iō xp̄s hō ī terra fidē iacit: poſt: ſe videndū dabit qđ eſt merces fidei.
a Vere diſci. ad hāc altitudinē ꝑuenietis ex fide q̄ eſt hūilis ⁊ cōtēnit̃: ⁊ eſt granū ſynapis.
b Liberabit. Ꝟbū dn̄s poſuit a libertate n̄ vt plerūqꝫ latine dici ſolet: liberari aliq̄s ab infirmitate. Et nō dixerat dn̄s: liberi erit̃: ſꝫ Ꝟitas liberabit vos: ī q̄ tm̄ Ꝟbo nō ītellexerūt niſi libertatē carnalē. c Rn̄derūt ei. n̄ illi q̄ crediderūt: ſꝫ alij in turba q̄ nō crediderūt: q̄ audito liberabit vos: indignati ſūt ſe vocari ſuos: putātes dixiſſe ꝺ carnali libertate. d Et nemini ⁊c̄. Ꝯtriūt: ioſeph ſuiuit ī egypto: p̄res ī egypto ſeruierūt ī luto: iſti eidē tributis ceſaris. e Amē amē di. Amē hebraice verū ꝺꝫ latine qđ nullꝰ īterpres mutauit ne vileſceret nudatū: ſꝫ honorē habeat ſecretū: et ē q̄ſi iuramtū. Vn̄ Hiero. ſup Eſaiā: Iurat dn̄s p ſemet ip̄ꝫ q̄m ſniaꝫ oīs ſui ⁊ Ꝟbuꝫ qđ ſemel ꝓtulit neq̄q̄ irritū facit: ꝧ ē p ſemetip̄m iurauit. f Seruꝰ aūt nō. In ꝧ terruit nos q̄ ſꝫ ſpes ē libertatꝭ his q̄ nō ſūt ſine pctō. Filiꝰ āt m. ī e. qui ſolꝰ liber eſt a pctō. g Scio q̄ filij. Expoſito a dn̄o ꝯ gl'iantes ꝺ vana libertate carnis ⁊ vera ſeruitute pctī: ⁊ vera libertate p ſe filiū: ꝯcedēs iſtis ſup ꝙ filij abrae ſūt p carnē: tales liberos oñdit nō eſſe filios abrae p imitationē fidei ⁊ iuſticie: ſꝫ eē filios homicidi diaboli: q̄rētes ſe occidere ⁊ ita eſſe vere ſeruos. h Apud pa. ve. De diabolo dicebat cuiꝰ filij ſūt: nō natura ſꝫ imitatiōe. Occaſione illoꝝ Ꝟborū q̄dā dixerunt: hoīes ex diabolo naſci ſm̄ carnē qđ falſū ē. Refert tñ Pōpeius troianꝰ: demones cū mulierib' cōcubuiſſe ⁊ de illis hoīes ortos fuiſſe. Augꝰ. ꝧ nō affirmat ſꝫ dicit ꝧ quoſdā dicere: q̄bꝰ nō facile ē ꝯdicere. Pōt q̄dē eē ꝙ ſicut aſſumūt aerea corpora: ita et cū illis aſſumāt ſemina vñ hoīes naſcant̃: hec tñ dicta nō ſūt affirmāda. i Reſponderūt et dixerūt ⁊c̄. Quia arguit eos facere mala p̄ris: fatētes patrē ſuū eē abraā: ꝓuocāt aliq̄ maledicere ꝯ abraā vt ſit eis occaſio faciēdi qđ volebāt: ſꝫ dn̄s abraam laudat ⁊ iſtos degeneres dāṅat. dicēs:

Q̄ crediderunt ei iudeos. Si vos a
a ſ q̄ iam eſſe cepiſtis. ſ in fide q̄ in vobis cepit eſſe per ſermonem.
a manſeritis in ſermōe meo vere di
a ſ diſcipuli bonitatis iuſticie ⁊ veritatis. ſ quid ꝓdeſt eſſe diſcipulos.
ſcipuli mei eritis et cognoſcetis b
a ſ quā nec oculꝰ vidit. ſ quā mō credit̃ q̄ mō carne tecta loquit̃ vobis ⁊ latet vos. ſ ſicut eſt. ſ cognita. ſ Liberos vos faciet q̄ hic ſerui erāt
b Ꝟitātem: et Ꝟitas liberabit vos. c
nec auris. a. nec ī. c. h. aſ. ſ efferūt genꝰ ſupbi.
c Reſpōderūt ei: Semē abrae ſu- d e
d mus et nemini ſeruiuimꝰ vnq̄:
ſ exponit eis q̄ ſit ſeruitꝰ q̄ libertas quā ꝓmittit
Quō tu dicis liberi erit̃: Rn̄dit f g
ſ magna cōfirmatio ī geminatiōe: vt attētiores
e eis ih̄s: Amē amē dico vob: † q̄ †
ſiāt. ſ ex amore nō lāguore nature. ſ .i. pctōꝛ
f oīs q̄ facit pctm̄ ſeruꝰ ē pctī. Ser h i
ſ et ſi intrat. ſ in eccleſia.
uus āt nō manet ī domo ī et'nū.
ſ xp̄s in domo ſua cui coherent filij liberati.
Filiꝰ aūt manet ī eternū. Si ergo k l
ſ qui ſolus liberat a pctīs. ſ vt hic pctm̄ nō dñet̃ et poſt corruptionē vt omnino nō ſit.
filiꝰ vos liberauerit: vere liberi m †
ſ quidē. ſ p carnē: ſꝫ nō p imitationē.
g eritis: Scio q̄ filij abrae eſtis: ſꝫ n
ſ cur. a ſ q̄ eſt vt hamꝰ q̄ ca
queritis me interficere: q̄ ſermō o
pit dū capit̃. a ſ cur: q̄ nō capit̃ a corde veſtro. b ſ .i. veritate q̄ ego ipſe ſum ⁊ ideo ſermo meus
meꝰ non capit in vobis: Ego qđ p
vos deberet capere.
h vidi apud p̄rem loquōr: ⁊ vos q̄ q
vidiſtis apud patrē vr̄m facitis.
a ſ quaſi quid cōtra illū dicis.
i Reſpōderūt ⁊ dixerūt ei: Pāter r
noſter abraam eſt. Dicit ei ieſus:
ſ Credidit abraā deo.
† Si filij abrae eſtis: opa abrae fa s †

derūt ei iudeos: q̄ ipi libertatē maxime deſiderabāt. a Si vos māſeri. in ſer. meo ve. diſci. mei eritis. ꝧ dixit q̄ aliq̄ eoꝝ ficte credebāt: ⁊ iſti nō erāt vere diſcipuli. b Et vos cog. veri. ſ. fidei p doctrinā meā. c Et veri. libe. vos. q̄ in p̄ſti veritas fidei liberat a ſeruitute culpe: in qua inchoat̃ vera libertas: ⁊ in futuro a ſeruitute miſerie: q̄n ipa creatura liberabit̃ a corpe mortis. vt hr̄ Ro. vij. tūc libertas pficiet̃: q̄ aīa erit ſubiecta ſoli deo: in quo cōſiſtit eiꝰ libertas: ꝓpter qđ dicit Augꝰ. Volūtas tua erit libera ſi fuerit pia: pietas aūt ē ſeruitꝰ dei: ⁊ corpus erit oīno ſubiectū ipi aīe p dotes glie. d Rn̄derūt. Hic ponit̃ iudeoꝝ ꝯdictio. Et diuidit̃ ī duas: q̄ primo ponit̃ hec ꝯdictio. ſcđo remouet̃. ibi: Rn̄dit. Circa primū ſciēdū q̄ audierūt a xp̄o ſe poſſe ꝯſequi libertatē p eiꝰ fidē. In ꝧ autē implicat̃ ꝙ ipſi eēnt ſerui. ⁊ iō ſtatim cōtradixerūt: nobilitatē ſue originis allegātes. ⁊ ꝧ eſt qđ ꝺꝫ: e Semē abrae ſu. ⁊ ne. ſer. vnq̄ ⁊c̄. Manifeſte ptꝫ ꝧ dictū eoꝝ eē falſuꝫ: q̄ ſi intelligebāt loq̄ de toto ppl'o iudaico: ptꝫ dicti falſitas ex ꝧ ꝙ ppl's iudaicus q̄dringētis annis fuit ī egypto in ſeruitute magna: ⁊ iterū. lxx. annis in babylōe. In terra etiā ſua freq̄nter ſeruierūt regi aſſyrioꝝ ⁊ alijs nationibꝰ. vt ptꝫ. iij. Reg. et. iiij. Si aūt loquebant̃ de ſeipſis ꝓ illo tpe pꝫ etiā dicti falſitas: q̄ tūc ſeruiebāt romanis: ⁊ q̄libet anno reddebāt tributū eis. ꝓpter hoc dixerūt. Jo. xix. Nō habemꝰ regē niſi ceſarē. f Quō tu di. li. erit̃: Saluator eis duo ꝓmiſerat. ſ. cognitionē veritat̃. d. Cognoſcetis veritatē: ⁊ donū libertat̃. i. d. Et veritas liberabit vos. lꝫ aūt ſit peius deficere a cognitione q̄ a libertate: tñ iudei ſicut carnales ⁊ ſupbi magis iniurioſū reputabant carentiā libertatis. ⁊ iō dimiſſo defectu cognitionis q̄ implicabat̃ ī verbis xp̄i dicētis: Cognoſcetis veritatē: q̄ſierūt tm̄mō de defectu libertat̃ implicato in ꝧ verbo: Veritas liberabit vos. g Rn̄dit eis ie. hic remouetur iudeoꝝ ꝯdictio. In ꝯtradicēdo aūt negauerūt vnū. ſ. ſeruitutē dicētes: Nemini ſeruiuimꝰ vnq̄: ⁊ aliđ affirmauerūt. ſ. generis nobilitatē dicentes: Filij abrae ſumꝰ. iō ſaluator p̄mo ꝓbat eē verū qđ ipſi negabāt: ⁊ ſcđo excludit ſcđm qđ affirmabāt. ibi: Scio q̄ filij. Circa primū ſciendū ꝙ lꝫ xp̄s poſſet ſtatim oñdere eos eē ſeruos ſeruitute tpali: vt ptꝫ ex p̄dictis: tñ de hoc nō curauit q̄ ipſemet ſeruire voluit ⁊ ſoluere tributū. vt hr̄ Matth. xvij. ſꝫ oſtēdit eos ſuos ſuitute culpe: de q̄ eis p̄dixerat: lꝫ itellexiſſent male ꝺ ſeruite tpali. ⁊ ꝧ eſt qđ ꝺꝫ: Rn̄dit eis ieſus ⁊c̄. oīs q̄ facit pctm̄ cuiuſcūqꝫ cōditiōis: ſiue ſit nobil' ſiue ignobilis: ſiue diues ſiue paup. h Seruꝰ ē pctī. cuꝰ rō ē: q̄ ſicut ille ꝺꝫ liber q̄ mouet̃ ꝓprio motu: ſic ꝺꝫ ſeruꝰ eo ꝙ mouet̃ ad iperiū dn̄i ſui. In ope aūt pctī hō mouet̃ ꝯ illđ qđ ē ſibi ꝓpriū: q̄ viuere ſm̄ rectā rōnē ē ꝓpriꝰ hoīs motꝰ: vt hr̄. ij. ethicoꝝ. In pctō aūt hō mouet̃ ꝯ rectā rōnē. et ideo licet peccatū ſit volūtariū: tamē in ipſo ꝯſiſtit maxima ſeruitꝰ: ipi autē erāt peccatores manifeſti. Ex quo cōcludit̃ ꝙ erāt vere ſerui. Et cōſequēter oſtendit penā huius ſeruitut̃ dicēs: i Seruus aūt nō manet in domo in eter. Iſta domus ē eccl'ia vbi ſerui culpe nō manēt ī eternū: lꝫ mō ad tp̄s maneāt ī ipa: inquātū ſūt de nūero fideliū: q̄ mō admixti ſūt mali cū bonis: ſꝫ ī futuro iudicio ſeꝑabūt̃ ſicut oues ab hedis: vt hr̄ Matth. xxv. Per quē modū āt poſſint ab hac pena liberari oſtendit. d. k Filius. ſcꝫ dei manet ī eternū: q̄ ſolus ē ſine peccato: ⁊ eſt filiꝰ dei naturalis: ⁊ ſic habet poteſtatem alios liberādi a pctō: faciēdo eos filios dei p gratiā adoptiōis: ⁊ ꝧ ē qđ ꝯcludit̃: l Si ẽ fi. vos li. a ſeruitute culpe p modū p̄dictū. m Vere li. eritis. q̄ ī ꝧ ꝯſiſtit libertas vera. vt ptꝫ p p̄dicta. n Scio q̄ fi. Hic ſaluator excludit ſcđm: oſtēdēdo p̄rio ꝙ n̄ ſint abrae filij. ⁊ ſcđo cuiꝰ ſint filij. ibi: Vos ex p̄re diabolo ⁊c̄. Prima ī duas: q̄ p̄rio oñdit ꝙ nō ſint abrae filij. ſcđo ꝙ n̄ ſint filij dei. ibi: Dixerūt ẽ. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ vera filiatio declarat̃ p imitationē ꝯditiōis patne: iudei aūt nō imitabāt̃ facta abrae. ex q̄ ꝯcludit ſaluator ꝙ eiꝰ veri filij nō erāt: q̄uis ab eo carnaliter deſcendiſſent. ꝧ eſt quod dicit: Scio q̄ filij abrae eſtis: tm̄mō carne: ſed nō moꝝ imitatione. iō ſeq̄t̃: Sꝫ q̄rit̃ me iterficere. cuiꝰ cā ſubdit̃: o Quia ſm̄o meꝰ ⁊c̄. loquit̃ de Ꝟbo dei ad modū material' hami q̄ nō capit piſcem niſi capiat̃ a piſce. Sic Ꝟbū dei nō capit hoīem ad vitā eternā niſi capiat̃ p fidē: ⁊ iō p̄dicatores vocāt̃ ī ſcriptura piſcatores. p Ego qđ vidi apđ pa. lo. ſ. veritatē meā. q̄ xp̄s inquātū deꝰ habet eādē viſionē diuine eētie cū p̄re. q Et vos q̄ vi. apud pa. ve. fa. i. apud diabolū: de q̄. ī. exprimit ꝙ ſit pater eoꝝ. Sꝫ ſm̄ Chryſ. l'ra tal' eſt. Et vos q̄ vidiſtis apud patrē vr̄m facite. q. d. ſicut facio ⁊ loquor Ꝟitatē quā vidi apud patrē. ita ⁊ vos facite q̄ vidiſtis apud abraam. i. potuiſtis videre ī ꝯſideratiōe vite eiꝰ p ſcripturā: ſꝫ p̄ria l'ra mag' ꝯſonat ſequētibꝰ cū ꝺꝫ: r Reſponderūt ⁊ dixerūt ei. pater nr̄ abraā ē. q. d. Neſcimus quē tu vocas patrē noſtrū: q̄ adhuc nō expſſerat de diabolo. Pater noſter abraā ē: ꝓpter qđ cōcludit xp̄s: s Si filij abrae eſtis: opera abrae facite. q̄ imitatio patris eſt ſignū vere filiationis: qđ nō eſt in vobis: et hoc probat cōſequenter dicens:

Marginal notes: Gen. 39. a; Exo. 1. b; † Rom. 6. d; 2. Pe. 2. d; E; † 22. q. 2. querit̃. q. itē oppo nitur.

Si filij — D 2 — Nunc aūt

Si filij a. a Nūc aūt. Nō dicit ꝙ poterat ſe eſſe dn̄m abrae ne ſit occaſio calumnie: nec filiū dei: ſ; qd̄ iuidēt ⁊ qd̄ poſſūt occidere. b Uos fa. Iā innuit aliū patrē ꝙ̄ abraā: cui⁹ filij ſūt nō natura ſ; imitatiōe. c Dixerūt. Iā itelligentes nō de origine carnis ſ; de vita dn̄m loq̄: ⁊ ex vſu ſcripturarū ſcientes fornicationē ſpūalr̄ dici cū aīa falſis dijs ſubijcitur: mutāt rn̄ſionē et tacēt iam de p̄re abraā: ne eis dicat̄ cur d̄ eo gloriamini cui⁹ vitā non imitamini: et dicūt p̄rē deū volētes videre q̄d ad h̄ poſſet eis dicere. d Dixit ḡ. Sic p̄oſtēdit d̄ abraā: ita nūc oñdit deū nō p̄rē eis ēē eorū: q: non cognoſcūt filiū quē miſit: nec eū diligūt. e Ego ei. Proceſſio ex p̄re eterna ē i q̄ ē fili⁹ vnigenit⁹ p̄ri eq̄lis: venit hō fact⁹ in q̄ frater hoībus. f Quare lo. Ita res ē vt dico: ſ; nō poteſt̄ qd̄ dico cognoſcere: q: n̄ poteſtis audire: cū; nō velit̄ credēdo corrigi: ⁊ h̄ q̄re: q: ex diabolo eſt̄ filij diaboli pſeuerare elegiſtis. g Uos ex pa. Ecce iā determinat q̄s ſit p̄r eo℞ cui⁹ filij ſūt nō naſcēdo vt manichei dicūt: ſ; imitando: vnde ⁊ iudeis d̄r: Pat̄ tu⁹ amorre⁹ ē: mr̄ tua cethea. h Et d̄ſideria. iō filij diaboli q: d. p. v. v. f. ⁊ occidere me in carne: q: nō poteſt̄ i mēte. i Ille homi. Nota homicidā nō ſolū q̄ ferro ſ; etiā q̄ v̄bo occidit vt diabol⁹ p̄mos parētes. vn̄ i Pſ̄. Ligua co℞ gladi⁹ acut⁹. k Et i ve. nō ſte. Quare n̄ ſtetit: q: n̄ ē i eo v̄itas. i. v̄bū ⁊ ſapiā p̄ris. Cū d̄r i xp̄o ē v̄itas: ita d̄r: vt ip̄e ſit v̄itas. Si ḡ diabol⁹ ſtetiſſet i veritate: i xp̄o ſtetiſſet: ſ; nō ſtetit i ea: q: nō ē ipſa i eo. l Ex p̄prijs lo. q: mēdax ⁊ h̄ non ſufficit: q: ⁊ hō mēdax ē q̄ nō habet d̄ p̄prio ſ; ab alieno ccpit. i. a diabolo: iō addidit: ⁊ pat̄ ip̄i⁹. ſ. mendacij qd̄ inuenit. Ex proprijs. q: nō aliūde h; ſ; a ſe poſtꝙ̄ cecidit a v̄itate. vn̄ ſubdit̄ ēē pat̄ mendacij qd̄ ex ſe genuit vt de⁹ ex ſe v̄itatē. m Quis ex vo. Nō dedignat̄ ex rōne oñdere ſe nō ēē peccatorē. n Nōne bn̄ dicim⁹. Quia cōiūcti.

ſunt

† De pe. di. i. porro. ſ; ſtes; vos ex p̄re.
† 2. q. 7. teſtes. ſ; ecce. De here cū exiuiuncto.
Ezech. 16. a
† De preſū. c. nonne.
Gen̄. 3. a
Pſ̄. 56.

a ſ facis p̄bare: non verbis. b ſ in quo p̄babimini nō eſſe filij abrae.
a citē. Nūc aūt q̄rit̄ me iterficere hoiem q̄ veritatē vobis locutus ſum: quā audiui a deo. Hoc b
a ſ cui⁹ filios vos facitis. ſ ſed eſt vobis alius pater cui⁹ opa facitis.
b abraā nō fecit. Uos facitis opa c
c patris veſtri. Dixerunt itaq̄ ei: d
Nos ex fornicatiōe n̄ ſum⁹ nati: e
a ſ quaſi et ſi nō ſimiles abrae ſim⁹: ſaltem ſemp̄ deum colim⁹ q̄ iſrael ſuū primogenitū noiat.
b Unū patrē habem⁹ deū. Dixit ergo eis ieſus: Si de⁹ pater veſter f g
c eēt: diligeret̄ vtiq̄ me. Ego enī;
ſ deus. ſ in carnem.
ex deo p̄ceſſi ⁊ veni. Neq̄ eñi a
f meipſo veni: ſ; ille me miſit. Quare loquelā meā nō cognoſcitis? h
ſ in hoc ſtatu manētes. ſ credere.
Quia nō poteſt̄ audire ſermonē i
g meū. † Uos ex p̄re diabolo eſtis: k
h ⁊ deſideria p̄ris vr̄i vult̄ facere. l m
a ſ q̄ deſideria. b ſ ex quo fuit hō q̄ poſſet occidi
i k † Ille homicida erāt ab initio: ⁊ i n o
a ſ i qua fuit ſed tn̄ cecidit. ſ a qua lapſus eſt.
ſ quare.
veritate nō ſtetit: q: nō ē veritas
ſ ſed.
l in eo. Cum loquit̄ mendaciū: ex †
p̄prijs loquit̄: q: mendax ē ⁊ pa p
a ſ .i. me verbū et veritatē patri coeternā.
ter ei⁹. Ego aūt ſi veritatē dico: q
a ſ vos q̄ eſtis ex patre mendacij.
m nō creditis mihi. † Quis ex vobis r
a ſ vt ego arguo vos et patrē veſtrū. b ſ ⁊ cū nullus poſſet arguere.
arguet me de pctō? Si veritatē s
a ſ niſi q: eſtis filij diaboli q:.
dico quare nō creditis mihi? t
ſ nō natura ſed fide. ſ amat.
† Qui ex deo eſt verba dei audit.
ſ ſed. ſ per viciū
Propterea vos nō auditis: q: ex v x
nō ſūt ex deo: qui tn̄ per naturā ſunt ex deo.
deo nō eſt̄. Rn̄derūt ergo iudei y z
n ⁊ dixerūt ei: † Nōne bn̄ dicim⁹ nos: a

a Nūc aūt queritis me interficere hoīem q̄ veritatē vobis locut⁹ ſū quā audiui a deo: ⁊ miſſus ſū nunciare eā vobis. b Hoc aūt abraā nō fecit. ſ; mag̃ nūcios dei reuerēter ſuſcepit: vt h̄r Gen̄. xviij. ⁊ iō cōcludit: c Uos facitis opa pa. vr̄i. ſc; diaboli. vt patebit ex lr̄a ſequēti. d Dixerūt. Hic ꝯñr oſtēdit ꝙ nō ſint filij dei. videtes eñi iudei ꝙ ex opibus filiationē arguebat. ideo dixerūt ſe filios dei cui⁹ legē ⁊ cerimonias ſeruabāt: nō ſic aūt alie nationes idolatrie dedite. ⁊ hoc eſt qd̄ d̄r: e Nos ex fornicatione nō ſum⁹ nati. fornicationē vocāt idolatriā: p̄ quā aīa ſeparat̄ a deo: p̄pter qd̄ ipſa idolatria frequenter noīat̄ fornicatio i ſacra ſcp̄tura. f Unū pa. ha. deū. q: n̄ colebāt pluralitatē deo℞ ſicut gētiles. Sed hāc paternitatē excludit ſaluator dicēs: g Si de⁹ pa. veſter eēt diligeretis vtiq̄ me: q: ſicut ſignū filiationis humane ē imitatio operū: ita ſignū filiationis diuine eſt dilectio: imo vt verius loquar in hoc cōſiſtit hec filiatio q̄ eſt p̄ adoptionē: ſm ꝙ habet̄ Ephe. v. Imitatores dei eſtote ſic filij chariſſimi: ⁊ ambulate i dilectione. Iſta dilectio nō eſt i eis: q: ſi diligerēt deū patrē: diligerent ⁊ filiū: xp̄s aūt eſt dei naturalis fili⁹. ideo ſequit̄: Ego eñi ab eo p̄ceſſi ⁊ veni: ⁊ ſic p̄; veritas p̄dicte cōſequētie: ſi de⁹ pater veſter eſſet diligeretis vtiq̄ me. Et oñdit ꝯñr ꝙ hoc nō deberet eos latere dicēs: h Quare loquelā meā nō cognoſcitis. q. d. q̄ eſt cauſa ꝙ ex verbis meis ⁊ factis nō cognoſcit̄ me xp̄m a deo miſſum? Et reſpondet dicēs: i Quia non poteſtis audire ſermonē meū. q. d. defect⁹ nō p̄uenit ex operib⁹ meis vel doctrina: ſed ex veſtra malicia: q: tātū odiū ꝯ̄ me cōcepiſtis ꝙ nō poteſtis me audire: nec p̄ ꝯñs verba mea intelligere: ⁊ multo min⁹ in bonū interp̄tari. Mala eñi affectio p̄uertit iudiciū recte rōnis: ⁊ iō inuidia ⁊ odiū qd̄ cōceperūt iudei erga xp̄m: ex hoc ꝙ arguebat peccata eo℞: fuit cā excecationis ⁊ obſtinationis eorū: vt declaraui diffuſius ſup̄ Matth. xxi. k Uos ex patre diabolo eſtis. Hic ꝯñr oſtēdit xp̄s cui⁹ ſint filij. Et diuidit̄ in duas: q: primo ponit̄ xp̄i p̄batio. ſcd̄o iudeorū iniurioſa rn̄ſio. ibi: Reſponderūt ḡ. In prima p̄te d̄r ſic: Uos ex patre diabolo eſtis: p̄ imitationē: ⁊ nō p̄ creationē. iō ſubdit̄: l Et deſideria pa. ve. ſ. diaboli: m Uultis facere. qd̄ p̄bat ꝯñr cōditiōes diaboli explicās: ⁊ poſtea ad eos applicās: vnā cōditionē diaboli tāgit dicēs: n Ille homicida erat ab initio. Hō eñi i ſpecie humana reponit̄ p̄ aīam: ⁊ ideo ille magis p̄prie eſt homicida q̄ aīam interficit p̄ peccatū mortale ꝙ̄ ille q̄ interficit corpus p̄ qd̄ hō ꝯuenit cū brutis: hoc aūt facit diabolus et fecit a principio mūdi: q: p̄ ſuggeſtionē ei⁹ primū peccatū hoīs cōtigit: ⁊ in hoc officio cōtinue p̄ſeuerauit: ⁊ aliā cōditionē ei⁹ tangit cū ſubdit: o Et i veritate nō ſtetit. i. in debita obediētia ad deū. Res eñi dicunt̄ vere inquātū cōformant̄ veritati prime: a qua veritate p̄ma deuiauit diabolus p̄ peccatū ſupbie. Tertiā cōditionē tangit dicēs: p Cū loquit̄ mēdaciū ex p̄prijs loquitur. i. ex habitu malo in quo ē obſtinat⁹. ⁊ ſubdit̄ cauſa: q Quia mēdax eſt ⁊ pater eius. i. ip̄ius mēdacij. Ille eñi d̄r mēdax nō tm̄ pater mēdacij q̄ mēdacia ab alijs inuenta ſolū refert: ſ; mēdax ē ⁊ pater mēdacij q̄ nō ſolū refert mendacia: ſed etiā ea fingit: ⁊ p̄pter hoc diabolus d̄r pater mēdacij: q: primū mēdaciū adinuenit. cū dixit mulieri Gen̄. iij. Nequaꝙ̄ moriemini. Cōſequēter iſtas cōditiones applicat ſaluator ad iudeos d. r Ego aūt ſi veritatē dico nō cre. mi. q. d. p̄ hoc apparet ꝙ p̄prietas vr̄a ē recipe falſa ⁊ mēdacia ⁊ nō vera: ſ; q: poſſent dicere ꝙ non credim⁹ tibi: h̄ nō eſt p̄pter odiū veritatis: ſ; p̄pter maliciā tuā: q: mal⁹ hō es. iō ſubdit h̄ remouēs: s Quis ex vo. ar. me de pctō. q. d. Si habetis aliqd̄ pctm̄ qd̄ poſſitis ſup̄ me oñdere: parat⁹ ſū audire ⁊ me rōnabiliter purgare: ⁊ iō cū hoc non poſſitis facere. t Si veritatē dico. ſi p̄ quia: v Quare nō cre. mihi. Et ſubdit cām dicēs: Qui ex deo eſt verba dei audit: q: quilibet audit doctrinam ad quā affectat⁹ eſt: q: eſt ſibi cōnaturalis. ⁊ iō cōcludit: x Propterea vos non auditis. i. recipitis verba dei ex ore meo. y Quia ex deo nō eſtis. ⁊ p̄ ꝯñs ſequit̄ ꝙ ſitis ex diabolo nō p̄ creationē: ſ; p̄ imitationē. z Reſponderūt ergo. Oſtēſo patre eo℞: ponit̄ eorū iniurioſa rn̄ſio. Et diuidit̄ i duas: q: primo ponit̄ dicta rn̄ſio. ſcd̄o ip̄ius rn̄ſionis māſueta declinatio. ibi: Rn̄dit ieſus. Circa primū ſciēdū ꝙ modus hoīm q̄ neſciūt rōnabiliter rn̄dere eſt ad cōuitia ſe ꝯuertere: ⁊ iō iudei nō habētes qd̄ xp̄o rōnabiliter reſpōderēt ad cōuitia ſe ꝯuerterūt dicētes: a Nōne bn̄ dicim⁹ nos q: ſa. es. Licet eñi xp̄s eſſet genere iudeus ⁊ nō ſamaritan⁹: tn̄ vocāt eū ſamaritanū duplici de cauſa. Una eſt q: ſ. dictū eſt ca. iiij. ꝙ̄uis ſamaritani eſſent gētiles tn̄ legē in p̄te ſeruabāt: ⁊ iō erat vulgare apud iudeos ꝙ ille q̄ in parte legē ſeruabat ⁊ in parte legē ſoluebat vocabatur ſamaritanus ꝙ̄uis eſſet iudeus. p̄pter ſilitudinem ad ſamaritanos: ſicut apud

chriſtianos

† Ioh. 3. b
† 1. Ioh. 4. a
S. 7. a
† S. 10. d

¶ ſunt nō eſſe filij abrae vl' dei: ſed diaboli: lugerūt cōuitia qꝛ nō poterāt reſiſtere.
a Honorifico pa. Nō me ne arrogās vobis videar facio qđ debeo: ħ vos nō facitis qđ debetis qꝛ nō honoraſtis me: quez ſi cognoſceretis: ſicut ego glifico patrē: ſic vos me honoraret'.
b Ego aūt nō ⁊c. audito cōuitio demoniū habes. ecōtra đ glia ſua ħ ſolū dicit: Honorifico patrē oīa tribuendo ei: ⁊ ego nō q̄ro glīaꝫ meā vt hoīes q̄ illatis cōtumelijs aliquid reddūt: ſꝫ pri reſeruo ⁊ ē q̄ querat ⁊ iudicet. c Eſt q̄ q̄rit. Due ſūt tētationes: vna ꝓbationis de q̄ tētat vos de⁹: alia deceptionis de q̄ deus tētat. Sic ⁊ duo timores: vn⁹ quem charitas foras mittit. Alter q̄ pmanet ī ſeculū ſeculi. ſic ⁊ duo iudicia: vnū dānatiōis q̄ nō iudicat pater:
3.5.d ħ oē iudiciū dedit filio. Alteꝝ diſcre
Ps.42. tionis. vñ: Judica me de⁹ ⁊ diſcerne cām meā. ſm ħ đꝛ: Eſt pať q̄ querat glīam meā: et diſcernat a glia veſtra: qꝛ vos ſm ſeculū gloriamini: ego nō: ſꝫ ea glia quā habui apud patrē añq̄ꝫ mūdus eſſet: q̄ ē ab hūana inflatiōe diſcreta. d Amē amē di. Nō ego ſꝫ pať q̄rit gloriā meam. ego āt dico: ſi vos dicit': demoniū habes: ego vos ad vitā voco. Hinc diſcat hō ieſus: nō malū ſꝫ bonuꝫ reddere. e Nō videbit. Qꝛ đꝛ videbit vl' guſtabit nihil aliud ē q̄ꝫ experieť. f Nūc cogno. Sicut accepta contumelia bon⁹ fit melior: ita malus de bñficio peior.
g Quē teipm fa. ſm illos ſe faciebat filiū dei: eq̄lē ſibi: q̄ſi nō eēt: ſꝫ nō faciebat imo
Phil.2.a vere erat. vñ apl's: Nō rapinā arbitrat⁹ ē: faciēs eq̄lē deo. Ideo ñ q̄s es ſꝫ quē te. i. f.
h Rñdit. Cōtra ħ qđ dicūt quē te facis: refert glīam ſuā ad prēꝫ de q̄ ē q̄ deus eſt.
i Eſt pr̄ me⁹. apte dicit prēm ſuū eē deū: q̄ annūciat⁹ ē iudeis nō recētē deū vobis annūcio: ſꝫ illū de cui⁹ cognitione ſoletis gloriari. k Qui glifi. Vox pris glificat filiū ī baptiſmo ī mōte ⁊ ī alijs hmōi.
l Et nō cog. Nō cognouiſť ſpūaliter: dū ꝓ terrenis ſeruiſtis. Ecce videt apte eos ſibi reſiſtere ſꝫ tñ nō deſinit ſe eis p̄dicare.
m Et ſi dixero: quia nō ſcio eū ⁊c. Ne in hoc arrogās videatur gloriari: addit et ſi dixero: Arrogantia ſic caueať: vt veritas nō relinquatur.

¶ Abraam

a ſ hoc nō negādo recipit quia cuſtos.
qꝛ ſamaritan⁹ es tu: ⁊ demoniuꝫ a
ſ hoc vt falſū negat: ſed vt patiens cōuitiū non reddit. ſ hoc ſolū de gloria ſua.
habes? Reſpōdit ieſus: Ego de- b c
a moniū nō habeo: ſed honorifico d
a ſ honorē ei debitū exhibēdo. ſ g falſa opprobria.
patrē meū: ⁊ vos inhonoraſtis e
a ſ ſicut ſimulatores qui volūt videri quod nō ſunt.
b me. Ego aūt nō quero glīam me f
ſ pater. a ſ diſcernit pater a gloria hominū: gloriā filij: quē vnxit p̄ p̄ncipib⁹ ſuis.
c am. Eſt qui q̄rat ⁊ iudicet. Amē g h
d amē dico vobis: ſi q̄s ſermonez i k
a ſ verū ſed iudei vere mortui nō itelligentes eū: putant dici: nunq̄ꝫ morieť et iraſcentes dicūt abraam. m. c.
e meū ſuauerit: mortē nō videbit l
f ī eternū. Dixerūt ḡ ei iudei: Nūc m n
cognouim⁹ qꝛ demoniū habes.
a ſ ꝓuocāt vt aliquid diceret cōtra abraā.
b ſ ſed nō illa morte qua dñs dicit.
Abraāꝫ mortuus ē ⁊ ꝓphete: et
tu dicis: ſi q̄s ſermonē meū ſerua o
uerit: nō guſtabit mortē ī eťnū?
a ſ cui⁹ ſermone tu dicis nō mori.
Nūq̄d tu maior es patre noſtro p
abraā q̄ mortu⁹ ē? et ꝓphete mor
a ſ vt dicas ex ſermone tuo nō mori cum ſcias illos mortuos.
g h tui ſūt. Quē teipſum facis? Rñ- q r
ſ tm̄.
dit ieſus: Si ego glorifico meip- s
i ſum: gloria mea nihil eſt. Eſt pa- t
k ter me⁹ q̄ glificat me: quē vos di v
a ſ qꝛ ſi cognouiſſent filiū ei⁹ recepiſſent.
ſ nō idola
l citľ: qꝛ de⁹ noſter ē: ⁊ nō cognoui x
m ſtľ eū. †Ego āt noui eū. Et ſi dixe y z

chriſtianos aliq̄s dicit iudeus vel ſaracenus q̄ ritū catholice fidei ī parte ſoluēs iudeis ⁊ ſaracenis q̄ꝫtū ad aliq̄d aſſimilať. Alia cā eſt: qꝛ ſamaritani erāt multuꝫ infeſti iudeis ⁊ odibiles eis: vt. ſ. dictū eſt. iiij. ca. ⁊ iō vulgare erat apud iudeos q̄ hoīes malos ⁊ eis odibiles vocabāt ſamaritanos q̄ꝫuis eſſent iudei. Talis āt erat xp̄s ſm reputationē coꝝ: iō vocabāt eū ſamaritanū. a Et demoniū ha. ħ enī iudicabāt de xp̄o ꝓpter mirabilia q̄ faciebat: ⁊ magicis artib⁹ īputabāt: ⁊ qꝛ ſecreta eoꝝ frequēter dicebat: et qꝛ aliq̄ñ quedā alta ⁊ ſubtilia loquebať q̄ nō itelligebāt ꝓpter qđ eū arreptitiū dicebāt: ſicut ⁊ de ſaul đꝛ. j. Reg. xviij. q̄ arrept⁹ a demonio ꝓpheticabat in aula ſua.
b Rñdit ieſus. Hic ponit ipi⁹ xp̄i manſueta declinatio: qꝛ cū malediceret nō maledicebat. vt hr̄. j. Petri. ij. ideo māſuete iniuriā declinat. d. c Ego demoniū nō ha. qđ ptꝫ qꝛ demones expellebat: nec doctrinā malā habebat ſꝫ ſanctiſſimā: vt ptꝫ intuēti. Si enī aliq̄s hō in nulla lege ībutus videret xp̄i doctrinā: ſtatim ex ſola rōne naturali iudicaret eā mūdiſſimā ⁊ honeſtiſſimā reſpectu cuiuſcūq̄ꝫ alteri⁹ doctrine. ſilr miracula xp̄i nō fiebant virtute demonis: qđ ptꝫ ex ħ q̄ faciebat multa: nō ſolū ꝟtutē demonis: ſꝫ ꝟtutē cuiuſcūq̄ꝫ creature trāſcēdētia: ſič ē ſuſcitatio mortuoꝝ: illuminatio cecoꝝ: ⁊ illuſtratio ſubita hominū ſimpliciū ⁊ cōſilia. Ex ħ ptꝫ q̄ fiebant virtute diuina. iō ſequiť: d Sꝫ honorifico pa. meū. declarādo eius ꝟtutē in miraculo. e Et vos inho. me. attribuēdo demoni qđ ꝟtuti diuine deberet attribui. Et ne poſſent dicere: q̄ talia diceret ad iactātiā. ſubdit: f Ego aūt nō q̄ro glīam meā. Sꝫ q̄riť hic cū xp̄s q̄reret gloriā dei pris: ⁊ eadē ſit glia pris et filij: quō pōt dicere: Ego aūt nō q̄ro glīam meā? Dicēdū q̄ dirigit ꝟbū ad intētionē eoꝝ q̄b⁹ loquebať: q̄ reputabāt eū querere honorē mūdanū. ⁊ eſt ſenſus: Ego aūt nō q̄ro glīam meā. q. d. Ego nō q̄ro gloriā meā ab honore dei pris deuiantē ſicut vos creditis. g Eſt q̄ q̄rat ⁊ iudi. q. d. illi q̄ q̄rūt gloriā mūdi poſſūt manifeſte iudicare ⁊ ꝑpēdere p facta mea q̄ ego talia nō q̄ro: qꝛ vita xp̄i ī pauptate ⁊ abiectiōe exiſtēs: glie mūdane erat ꝯria. Aliter exponiť: Ego aūt nō q̄ro glīaꝫ meam. i. exaltationē meā ꝓ nūc: qꝛ añ paſſionē xp̄s q̄rebat abiectionē. Eſt q̄ q̄rat. ſ. de⁹ pr̄ q̄ poſt humiliationē ī cruce exaltauit eū ⁊ dedit illi nomē qđ eſt ſup oē nomē: vt đꝛ Phil. ij. h Et iudicet. ſ. de⁹ pr̄ đ illis q̄ me inhonorāt: vindictā faciēdo de ipſis: qđ factū ē: qñ ī vindictā morť xp̄i deſtructa ē ciuitas ⁊ tēplū ⁊ pp̄ľs occiſus ē ⁊ captiuatus p romanos. i Amē amē di. vo. Hic ꝓbat tertiū. ſ. poſitū. ſ. q̄ ſequēs xp̄m lumē habeat vite. Et diuidiť ī duas: qꝛ p̄rio poniť xp̄i ꝓbatio. ſcđo iudeoꝝ obiectio. ibi: Dixerť ḡ. In p̄ria pte đꝛ ſic: Amē amē dico vob. i. fideliť ⁊ duplicať ad maiorē affirmationē. k Si q̄s ſer. meū ſer. mortē nō videbit ī eternū. Cui⁹ rō ē: qꝛ ſemē eſt ꝟbuꝫ dei: vt habeť Luce. viij. in q̄ꝫtū vita eterna ī verbo dei cōſiſtit ſicut ī quodā p̄ncipio ſeminali: qꝛ finaliter ꝓducit ī vitā beatam: ſicut virtute ſeminis ꝓduciť fruct⁹: ⁊ ideo ſicut ille q̄ ſeruat ſemē a corruptione puenit ad fructū: ſic ſeruās verbū diuinū puenit ad beatitudinis ſtatū: q̄ beatitudo deſignať cū đꝛ: l Mortē nō videbit. Vita enim beata in viſione et fruitione cōſiſtit: ⁊ iō p excluſionē mortis gehēne q̄ huic viſioni opponiť: ꝯſecutio beatitudinis intelligiť: ⁊ ſic ptꝫ qđ. ſ. fuit ꝓpoſitū. ſ. q̄ ſequēs xp̄m habet lumē vite: qꝛ ſequela xp̄i ī obſeruatione verbi ei⁹ cōſiſtit. † 3.7.b
m Dixerūt. Hic poniť iudeoꝝ obiectio ī ꝯriū. Et diuidiť ī duas qꝛ p̄rio poniť dicta obiectio. ſcđo xp̄i rñſio. ibi: Rñdit ieſus. Obiectio aūt eoꝝ incipit a cōuitio: qꝛ ſicut hoīes irrōnabiles ⁊ turbati ſtatim dixerūt. n Nūc cog. qꝛ demoniū habes. q. d. prius tm̄ opinabamur te habere demoniū ſed mō ſum⁹ certi: qꝛ ita ē q̄ nulla falſitas a deo ē: ſꝫ a diabolo q̄ ē pater mēdacij: vt tu dixiſti. ꝟbum aūt tuū ē aptū mēdaciū. Ad cui⁹ ꝓbationē inducūt: Abraā mortu⁹ ē ⁊ ꝓphete: q̄ tñ ſermonē dei ſeruauerūt: q̄ ē maioris ꝟtutis q̄ꝫ ſit ſermo tu⁹: ⁊ iō ptꝫ falſum qđ tu dicis: o Si q̄s ſermo. meū ſerua. mortē nō guſtabit in eternū. Ex quo ptꝫ q̄ decipiebanť in equiuoco ex q̄ xp̄s dicebat de morte ſpūali. ipſi aūt acceperūt de morte corporali. ⁊ iō querūt deriſorie duo. primū eſt: Nūq̄d tu ma. es pa. noſtro abraā. q. d. nō. ſcđm eſt: q Quē teipm facis. q. d. manifeſte patet q̄ ad gloriā vanā de te falſa dicis. r Reſpōdit ieſus. Hic poniť xp̄i rñſio. ⁊ primo ad ſecūdū. ſcđo ad primū. ibi: Abraā. Et qꝛ in vltimo q̄ſito imponebāt ei q̄rere vanā glīam. iō ħ excludit d. Si ego glifico meipſū. i. ſi ego q̄ro gloriā meā p̄ter regulā veritatis diuine: vt vos mihi īponitis: s Glia mea nihil eſt. i. falſa: qꝛ falſū eſt nō ens vel nihil: ſꝫ nō ē ita: qꝛ glia mea ē a deo prē: a q̄ nullū falſum pōt eſſe. ⁊ ħ ē qđ đꝛ hic: t Et pať me⁹ ⁊c. p miraculoꝝ opationē: ⁊ poſtea glificabit p reſurrectiōis ⁊ aſcēſionis gliaꝫ. v Quē vos di. qꝛ de⁹ nr̄ ē. p opeꝝ imitationē: ſꝫ ħ ē falſū qđ ꝓbat dicēs: x Et nō cog. eū. p fidē formatā ī qua cōſiſtit dei filiatio p adoptionē. y Ego aūt noui eū. ſicut ei⁹ fili⁹ naturalis habēs eandē ſciētiā cū ipſo. z Et ſi dix. qꝛ nō ſcio eū ero ſi. vo. mēdax ſicut eſť

a Abraã. Credẽs exultauit ſperãdo vt videret itelligẽdo tã tũ myſteriũ. b Diẽ meũ. Aug⁹. Incertũ eſt an diẽ tpalẽ q̃ erat ventur⁹ in carne: an diẽ eternitatis: ſ; vtrũq; abraa; vidit vñ ineffabile gaudiũ illi fuit. Quãti eñi eſt videre verbũ apḋ patrẽ: ⁊ q ipſũ caro factũ ẽ. c Et exiuit. Exiẽs de tẽplo. i. ḋ figuris iudeoꝝ videam⁹ q̃d fecerit in templo gentiũ. Ca. IX

d Et pteriẽs. Nõ ſtãs in via pec catoꝝ ſ; ſecus viã noſtre mor talitatis. e Cecũ. Cecus ſi gnificat humanũ gen⁹ in q̃ cecitas na turalis q: peccãte primo hoĩe: vitiu; ꝓpter naturã inoleuit: vñ ſm mentẽ oĩs hõ cecus natus eſt. f Neq; hic pec. Peccauerũt q̃dẽ ſ; nõ illo pecca to factũ eſt vt cecus naſceret: ſ; hec ẽ cauſa vt manifeſtent opa dei in illo. Sed vt

Nico.de lyra

mẽdaces aſſerẽdo vos eũ cognoſcere cũ tñ nõ eũ cognoſcat: ita eſſem mendax ſi aſſererẽ me eũ ignorare cũ inq̃ tũ de⁹ habeã noticiã eãdẽ cũ eo: ⁊ in q̃tũ hõ eũ clare videã. ⁊ iõ ſubdit: a Sed ſcio eũ. ſ. pdicto mõ. b Et ſermonẽ ei⁹ ſeruo. H addit q: vera co gnitio p opa demõſtrat. in oĩ eñi ope malo eſt aliq̃ ignorãtia: ꝓpter qḋ diẽ phs. iij. ethi. Oĩs mal⁹ ẽ ignorãs. c Abraã. Hic reſpõdet ad primũ. q̃ ſierat eñi primo deriſorie ſi ipe eẽt maior q̃ꝫ abraã: ⁊ rñdit q ſic. d. Abraa; pater veſter exultauit vt videret die; meũ: q: abraã deſiderauit cognoſcere tẽpus aduẽt⁹ xpi: qḋ ẽ videre xpm in ſpũ: ⁊ ſic p; q ẽ maior abraã: ꝓpter hoc eñi cognitionẽ hãc deſiderabat: q: ab ipo oĩm gentiũ redẽptionẽ expe ctabat. d Uidit ⁊ gauiſus ẽ: q̃ñ di ctũ eſt ei: In ſemĩe tuo bñdicent oẽs gẽtes terre: Geñ. xxij. Et q̃ñ in figura triũ angeloꝝ ſibi apparentiũ cogno uit trinitatis myſteriũ. Geñ. xviij. ⁊ ĩ oblatione iſaac: ꝓpter qḋ locus ille dict⁹ ẽ: dñs videt: vt hr Geñ. xxij. q: dñs fecit videre abraã occultũ xpi my ſteriũ. Sꝫ ↄtra hoc dictũ xpi veraciſſimũ: arguũt dicẽtes: e Quinq̃ginta annos nõdũ habes ⁊ abraã vidiſti? q. d. hoc ẽ ipoſſibile q: a morte abrae vſq; ad tps xpi fluxerũt anni cir citer duo milia. Solet q̃ri cũ xps nõ haberet vltra. xxxiij. an nos quõ iudei aſſũpſerũt tãtã ſupfluitatẽ dicendo q̃nq̃ginta annos ⁊c. Dicẽdũ q ꝓpter labores ⁊ ieiunia videbat lõge ma ioris etatis q̃ꝫ eẽt: vel ſm alios ꝓpter reuerentiã anni q̃nq̃geſi mi q̃ erat iubile⁹ iudei p ipm cõputabãt: ⁊ eſt ſenſus: Quinq̃ ginta ãnos nõdũ ⁊c. q. d. nõ vixiſti adhuc vnũ iubileũ ⁊ abra am vidiſti? Ex mõ loquẽdi apparet eoꝝ falſitas ⁊ calũnia: q: xps nõ dixit: vidi abraã: ſicut ipſi repetierũt: ſ; ecõtrario q abraã viderat ipm: tñ eoꝝ obiectio ꝓcedebat ex h q ſolũ ĩ eo naturã hũanã cõſiderabãt: iõ oñdit ſe naturã diuinã hrẽ d. f Amẽ amẽ di. vo. ⁊c. vbi oñdit ei⁹ eternitas cõiũgẽdo v̄bũ pñtis tpis ego ſũ: cũ v̄bo pteriti tpis añq̃ꝫ fieret: q: eternitas aſſiſtit oĩ tpi. Et q: iudei neſciebãt v̄bis ei⁹ cõtradicere rõna biliter loquẽdo. iõ ↄtradixerũt corpaliter pſequẽdo. iõ ſubdi tur: g Tulerũt lapi. vt ia. in eu;. ſicut in blaſphemũ. Et p; manifeſte q nõ mouebãt amore iuſticie: ſ; liuore inuidie: q: in lapidatione blaſphemi reqrit debit⁹ ꝓceſſus p accuſatio nẽ corã iudice ⁊ teſtiũ depoſitionẽ: ⁊ iudicis ſniam. ⁊ tũc ſeq̃t lapidatio extra ciuitatẽ: vt hr Leui. xxiiij. ipi aũt volebãt ip ſũ lapidare omiſſo ꝓceſſu pdicto: ⁊ cũ h in hoc ſacro qḋ erat illicitũ etiã ḋ cõuicto: ꝓpter qḋ Joiada põtifex fecit Athaliã trahi extra ſepta tẽpli anteq̃ꝫ occideret. vt hr. iiij. Reg. xj. h Jeſus aũt abſcõdit ſe. nõ occultãdo retro parietẽ vel aliqḋ hmoi: ſ; v̄tute diuinitatis ſe reddẽdo eis iuiſibilẽ: ⁊ ĩ h nobis exẽplũ patiẽtie dedit ⁊ fidelib⁹ ſuis materiã ↄſolatiõis: q̃ ali q̃ñ ſe abſcõſuri erãt. i Et exiuit de tẽplo. p mediũ illoꝝ inui ſibiliter pgẽs: ſicut ḋ de ill q̃ voluerũt eũ pcipitare: Luc. iiij. Jeſus aũt trãſiens p mediũ illoꝝ ibat: tñ a ſuis diſcipulis vi debat

† 7. q. 1. ad uerſitas. §. h etiã. 25. q 3. poſt pn.

† 24. q. 3. §. 1. De cõſe. di. 4. añ baptiſmũ.

cum ſcientiã.

ro: q: non ſcio eũ: ero ſimilis vo
q̃ dicitis vos ſcire ⁊ neſcitis. *ſermonẽ pris*
bis mendax. Sed ſcio eũ ⁊ ſermo a b
vt filius loquebat: ⁊ ipſe erat verbũ pris q̃ hoib⁹ loquebat. *autem.*
a nem ei⁹ ſeruo. Abraam pater ve c
nõ timuit q: in eo charitas. *nõ q: vidit.*
b ſter exultauit vt videret diẽ me
a irati in eo ſolã etatẽ carnis penſentes nõ di uinam naturam.
um: Uidit ⁊ gauiſus ẽ. Dixerũt b
ergo iudei ad eũ: Quinq̃gita an c
nos nõdũ habes: ⁊ abraã vidi
ab intuitu carnis ad diuinitatẽ trahẽs.
ſti? Dixit eis ihs: Amẽ amẽ dico f
a nõ dicit eẽt ſed fieret q: creatura. *b nõ di cit factus: ſed ſum q: creator.*
vobis: anteq̃ꝫ abraam fieret ego
a q: putãt h eẽ blaſphemiã. *b ipi duri vt la*
ſũ. Tulerũt ergo lapides vt iace g†
pides. *vt hõ humilis.* *q: cõmen dãda erat patientia nõ exercenda potentia.*
rent in eum. † Jeſus aũt abſcõdit h†
⁊ ſic a durio eorũ cordib⁹ fugit.
c ſe ⁊ exiuit de tẽplo. Ca. IX i
.i. miſertus eſt.
d Et pteriẽs ihs vidit ho k l
e minẽ cecũ a natiuitate:
⁊ interrogauerũt eũ di
a magiſtrũ appellant q: ſcire deſiderãt.
ſcipuli ei⁹: † Rabbi quis peccauit m
hic aut parẽtes ei⁹ vt cec⁹ naſce
f ret? Rñdit ieſus: Neq; hic pecca n o†

debat: quia ſecuti ſunt eum ⁊c. Ca. VIII

Moraliter.

Jeſus aũt perexit ĩ mõtẽ oliueti ⁊c. Sequit. k† Adducũt aũt ſcribe ⁊ phariſei mulierẽ ⁊c. p mulierẽ iſtã ĩ adulterio dephenſam ſi gnificat q̃libet pſona xpo p fidem deſponſata. ſcdm illud. ij. Cor. xj. Deſpõdi eĩ vos vni viro vir ginẽ caſtã exhibere xpo. ſ; poſtea per mortale pctm cũ diabolo adulterata. Per ſcribas ⁊ phariſeos demones ſi gnificãt: q̃ dicunt hic ſcribe q̃m nr̃a pctã retinẽt memoriter tãq̃ꝫ firmiter ſcpta: ⁊ phariſei. i. diuiſi recte dicũt. nã a xpo ⁊ ſctõꝝ cõſortio ſepant. Hi mulierẽ ad iudiciũ adducũt q: dãna tionẽ hoim ſollicite q̃rũt: ſ; q: dñs nõ vult mortẽ pctõris ſ; vt mag̃ ↄuerta tur ⁊ viuat Ezech. xviij. iõ dicit ei: r† Uade ⁊ ãpli⁹ noli pec. q: ſibi ſuf ficit vera pnĩa de pterit ⁊ cautela cõ tra recidiuũ ꝓ futuris. q† Dixit g̃ eis ieſus cũ exalta. fi. ho. ſ. ĩ cruce. s† Tũc cognoſcet q: ego ſũ ⁊c. poſt mortẽ eĩ xpi ⁊ ei⁹ aſcẽſionẽ vna die p dicãte Petro crediderũt ſimul ⁊ ſe mel ḋ iudeis. v. milia ⁊ altera die tria milia vt hr Act. ij. et. iiij. ſic etiã ẽ in ter hoies q valor hois pl⁹ apparet ⁊ cõmẽdat poſt eius mortẽ q̃ꝫ ante. † Amen amẽ di. vo. q: oĩs q̃ fac pec catũ. ⁊c. Aug⁹. O miſerabilis ſeruit⁹ ſeru⁹ hois aliq̃ñ ſui dñi duris impe rijs fatigat⁹ fugiẽdo requieſcit: ſeru⁹ peccati quocũq; fugit ſecũ trahit ſer uitutẽ: pctm eĩ qḋ facit intus eſt: vo luptas trãſit: pctm nõ tranſit: pteriit qḋ ḋlectabat: remãſit qḋ pupugerat. l† Si g̃ fili⁹ vos liberauerit. pmo a culpa. poſtea a pñti miſeria. m† Ue re liberi eritis. Ro. viij. Ipſa creatu ra liberabit ĩ libertate gl̃ie filioꝝ dei. o† Si filij abrae eſtis opa abrae faci te ⁊c. Ex h p; q fruſtra gloriat ali q̃s q ſit fili⁹ ſcdm habitũ alicui⁹ ſan cti: vt bñdicti: dñici vel frãciſci vel al teri⁹ ſãcti niſi opa ipi⁹ ſm ſuã poſſibi litatẽ imitet. p† Cũ loq̃t mẽdaciu; ex ꝓprijs loquit q: mẽdax eſt ⁊ pater ei⁹ ⁊c. i. inuẽtor mẽdacij: ex quo p; q mẽdax in loquẽdo et mẽdacia fingẽdo ꝓprietatẽ diaboli aſſumit: male viuendo. g† Tulerũt g̃ la. vt iace. ĩ eũ. Beḋ. Myſtice aũt quot malas cogitationes q̃s aſſumit q̃ſi tot lapides in ieſum mittit: ac de inde q̃tũ ad ſe ptinet ſi ad deliberationẽ trãſit ieſũ extinguit h† Jeſus aũt abſcõdit ſe. Quid aũt abſcõdẽdo ſe dñs ſigni ficat niſi vt q eis ipa veritas abſcõdit q̃ ei⁹ verba ſeq̃ cõtem nũt: eã quippe quã nõ inuenit humilẽ veritas fugit mẽtẽ: q̃d aũt nobis hoc exemplo loquit niſi cũ etiã reſiſtere poſſum⁹: irã ſupbientiũ humiliter declinem⁹ Hec Beda. Ca. IX

k Et pteriẽs ieſus. Poſtq̃ꝫ xps oñdit ſe hrẽ v̄tutẽ illu minatiuã verbo: hic ↄñr h oſtẽdit ſenſibili ſigno. Et diuidit in tres: q: primo ponit quedã miraculi pfa tio. ſcdo miraculi opatio. ibi: Et cũ dixiſſet. tertio miraculi fa cti examinatio. ibi: Itaq; vicini. Precedẽtia miraculũ ſunt duo. Scdm ponit. ibi: Rñdit ieſus. Primũ qḋ fuit pcedẽs ipm miraculũ ⁊ ei⁹ occaſio fuit diſcipuloꝝ interrogatio de ce co nato: ⁊ hoc eſt qḋ ḋr: Et pteriẽs ieſus. in exitu tẽpli: ḋ quo dictũ ẽ in fine pcedẽt ca. l Uidit hoiem cecũ a natiuitate: q: ibi ſedebat mẽdicãs elemoſynã ab igredientib⁹ tẽpliũ: ⁊ di ligẽter intuit⁹ ẽ eũ ieſus: vt dicit Chryſ. q̃ſi vellet aliq̃d age re circa eũ: ⁊ iõ diſcipuli moti ſũt ad querẽdũ de cã cecitatis ei⁹ dicẽtes: m Rabbi q̃s pec. ⁊c. Ex h eñi q. ſ. dñs ſanan do lãguidũ dixerat: Jam ampli⁹ noli peccare ne deteri⁹ tibi cõtingat: oſtẽdẽs q pctm fuerat cã illi⁹ lãguoris: vt ibi dictũ fuit. iõ apl̃i cõſiliter crediderũt de iſto ceco nato: q pctm ipi us vel parẽtũ eẽt cã hui⁹ cecitatis. n Rñdit ieſus. Hic po nit ſcdm pambulũ ad miraculũ. ſ. xpi rñſio: ex qua oñdit q cecitas cõtigit vt v̄t⁹ diuĩa ĩ ei⁹ ſanatione declaret. ⁊ h ẽ qḋ ḋr: o Neq; hic pec. neq; pa. ei⁹: vt cecus naſceret. Nõ ne gat ſimplr ipm peccaſſe vel parẽtes ei⁹: ſ; ſolũ ad illḋ ḋ quo interrogat

a Sed vt mani. Ut cū illuminādo ⁊ ꝑ eū q̄d in cecitate hūani gener᷑ factusꝰ ſit ſignificādo filiꝰ dei manifeſtet᷑. vñ ſubdit: b Quādiu ſū. Nō ſolū tūc xp̄s lumē erat ī mūdo: ſ; ⁊ ſemꝑ vſq; ad cōſūmationē ſeculi ꝑ fidē ē cū electis: ⁊ ē tp̄s operandi. Nox illa eſt infernalis in qua nulli lꝫ opari: vt nec ardēti diuiti licuit: ſ; tū̄ ē tēpus recipiendi. c Et fecit lu. Sicut primū hoīem de limo terre formauit: ita ꝑ idē genꝰ luti genus humanū reformauit. De ſaliua lutū fecit q2 v̄bum caro factum eſt. Saliua eſt ſapia q̄ ex ore altiſſimi ꝓdijt. Terra ē caro xp̄i. Unxit oculos. i. cathecuminū fecit q̄ credit verbū carnē factū. Unctus nōdū videt: ſ; mittit᷑ vt lauet. i. baptiçetur ī miſſo. i. ī xp̄o ꝓpter qđ nomē piſcine interp̄tat᷑. Baptiçatus a peccatis lumen recepit. d Uade laua. Siloa fons ē ad radicē mōtis ſion q̄ nō iugibꝰ aq̄s ſ; ī certis horis ebulit ꝑ cōcaua terrarū: vbi cecus lota facie lumē recepit: q2 cecitas iudeoꝝ vel q̄rūcūq; infideliū nō pōt ſanari: niſi doctrina aquarū xp̄i que ſine ſtrepitu ⁊ clamore v̄boꝝ leuiter fluit. vñ Eſaias: Aque ſyloe q̄ vadūt cū ſilētio. e Et venit vidēs. Querit᷑ quō iſtū ſine fide ſaluauerit cū legat᷑ neminē ſine ſanatione interiori: exteriꝰ ſanaſſe. S; h̄ dr̄ de illis q̄ ꝓpter peτā infirmabant᷑: iſte nō ꝓpter petm̄: ſ; ꝓpter gloriā dei lāguebat. Nō eſt

Mat.28.d — Gen.2.b — Eſa.8.b

a uit neq; parētes eiꝰ: ſed vt mani a†
a ſ eni. ſ p̄dicare illuminare cecos.
feſtent᷑ opa dei ī illo. Me oportet b
a ſ q2 filiꝰ de illo ipſe de nullo: vnde gloriā dat illi. b ſ ecce ille miſſus in quo cecus oculos lauit.
opari opa eius qui miſit me do/ c d
a ſ .i. dū ſum in mūdo. b ſ quare dū dies eſt. c ſ .i. pſecutio apl̄oꝝ: vel pſecutio antixp̄i. ſ q2.
nec dies eſt. Uenit nox qñ nemo e
b pōt opari. † Quādiu ſum in mūdo: f
ſ ecce qđ eſt dies in eo cecus lauat oculos ⁊ videt diē. ſ monēs bonos ⁊ terrens malos.
lux ſū mūdi. Hec cū dixiſſet expu g
a ſ ecce collyriū quo vngit᷑ genus humanū.
c it ī terrā: ⁊ fecit lutū ex ſputo: ⁊ li h† i
ſ nondum intus.
niuit lutū ſup oculos eiꝰ ⁊ dixit k
ſ .i. in piſcina q̄ dr̄ ſyloe.
d ei: Uade laua in nātatoria ſyloe †
qđ interp̄tat᷑ miſſus. Abijt ergo l m†
e ⁊ lauit: ⁊ venit vidēs. Itaq; vici/ n o
ni ⁊ q̄ viderāt eū priꝰ q2 mendicꝰ
erat: dicebāt: Nōne hic ē q̄ ſede/ p
bat ⁊ mēdicabat? Alij dicebant
a ſ q2 apti oculi vultū mutauerant. q
q2 hic ē: Alij aūt nequaq̄; ſ; ſilis r s
a ſ vox grata ne dānaret᷑ ingratus.
ē eiꝰ. Ille v̄o dicebat q2 ego ſum. t†
Dicebāt ḡ ei: Quō apti ſunt tibi
a ſ videns euāgelizat gratiā.
oculi? Reſpōdit: Ille hō q̄ dicit᷑ v
ieſus lutum fecit ⁊ vnxit oculos x
meos ⁊ dixit mihi: Uade ad na/
tatoriā ſyloe: ⁊ laua. Et abij ⁊ la/
a ſ qui nō habebāt in corde qđ ipſe in facie.
ui ⁊ video. Et dixerūt ei: Ubi eſt y
ille? Ait: neſcio. Adducūt eū ad z†
phariſeos q̄ cecꝰ fuerat. Erat aūt a
ſabbatū qñ lutū fecit ih̄s: ⁊ ape/
ruit oculos eiꝰ. Iterū ḡ iterroga b
bāt eū phariſei quō vidiſſet? Il/ c
ſ vt ſilis iuncto loq̄t᷑ p̄dicat ⁊ neſcit q̄ p̄dicat.
le aūt dixit eis: Lutū poſuit mi
hi ſuper oculos: et laui et video.
Dicebāt ergo ex phariſeis qdā: d

Nico. de lyra

interrogat᷑. q. d. nec peτō ꝓprio cecus natꝰ eſt: q2 añ natiuitatē peccare non potuit: ī q̄ apparet q̄ſtio apl̄oꝝ ridiculoſa quātū ad hāc ptē. Nec mirū: q2 adhuc rudes erāt añ receptionē ſpūſ ſācti. Neq; peτō parētū cōtigit: lꝫ enī parētes ꝓ peτis ſuis aliqñ puniant᷑ ī filijs mōſtruoſis: inquātū talia monſtra ex diuina iuſticia naſcunt᷑: tū̄ frequētiꝰ fit ſine peτō. ſ. ꝓpter indiſpoſitionē materie vl̄ debilitatē virtutis q̄ eſt ī ſemine: verūtū̄ q̄uis talia ſint a caſu reſpectu nature create: ſūt tū̄ inordinata reſpectu diuine ꝓuidētie: et aliqñ ordināt᷑ ad declarationē diuine v̄tutis ī opibꝰ miraculoſis: et ſic erat de iſto. ideo ſequit᷑: a Sꝫ vt mani. opa dei ī il. ī eiꝰ mirabili illuminatione. vñ ſubdit᷑: b Me oportet opari. iſtud nō īportat coactionē volūtat᷑ in xp̄o: ſ; īmobilitatē eiꝰ a diuina ordinatione. c Opa eiꝰ q̄ miſit. ſ. pr̄is: h̄ dixit q2 miracula illa faciebat v̄tute diuina: ⁊ humanitas xp̄i opabat᷑ īſtrumētaliter. d Donec dies ē. i. q̄diu ſū p̄ſentialiter ſup terrā ī hūanitate aſſūpta: ſicut enī p̄ſentia ſolis ſup terrā facit diē: ſic p̄ñtia xp̄i q̄ eſt ſol iuſticie ī hūanitate aſſūpta fecit quēdā diē grē ſpūalē: q̄ dies durauit a xp̄i natiuitate vſq; ad eiꝰ aſcēſionē: lꝫ poſtea remāſerit nobiſcū ſacramētaliter vſq; ad mūdi finē. ⁊ tūc e Uenit nox qñ nemo pōt opari. q2 poſt iudiciū nullus poterit mereri: vel a culpa ad gratiā reuerti. f Quādiu ſū ī mūdo lux ſū mūdi. ipm̄ doctrina ⁊ miraculis illuſtrādo. g Hec cū dixiſſet. Hic ꝯñr ponit᷑ miraculi opatio: ī qua duo exp̄mūt᷑ q̄ ī miraculis diuinis req̄runt᷑. ſ. dei potētia operās: ⁊ ſanati fides ⁊ obediētia diſponēs. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Hec cum dixiſſet expuit ī terrā. Saliua ei fluit a capite: ⁊ iō ꝑ hāc expuitionē oñdit ꝙ v̄tus ſanatiua quodāmō erat ab eiꝰ hūanitate inquantū eſt organū diuinitatis: ꝓpter h̄ dr̄ Luc. vj. Uirtꝰ de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. h Et fecit lu. ex ſpu. vt oñderet ſe eē illū q̄ formauit primū hoīem d̄ limo. i Et liniuit ſuꝑ ocu. eiꝰ. Inter corpa aīaliū nobiliꝰ ē corpus hūanū: ⁊ ī corpore hūano caput ē ps nobilior: ⁊ ī capite oculus: ⁊ iō ex formatione ptis nobillioris repte ī corꝑalibꝰ oñdit xp̄s ſe eē formatorē corporis. k Et dixit ei: vade la. ī na. ſyloe. h̄ dixit vt cecꝰ trāſeūdo ſic ꝑ ciuitatē liniꝰ luto a mult᷑ videret᷑. ⁊ ꝑ ꝯñs miraculū magis diuulgaret᷑ ⁊ cōfirmaret᷑. l Qđ interp̄tat᷑ miſſus. Hoc addit euāgeliſta volēs īterp̄tari nomē hebraicū: ad deſignādum myſteriū xp̄i miſſi ad ſalutē hoīm. m Abijt ḡ. in q̄ ptꝫ fides ceci. n Et lauit ⁊ venit vidēs. non v̄tute luti. alioqn vidiſſet ſtatim cū īpoſitū fuiſſet. ⁊ iterū h̄ ptꝫ: q2 nō vidit donec lutū amotū fuit: nec v̄tute aq̄: q2 hoīes ibi frequēter ſe lauabāt: ⁊ idē cecꝰ alās de illa ſe lauerat: q2 cōis erat: ⁊ tū̄ v̄tutē illuminatiuā nullus ibi exptus fuerat: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ illa illuminatio diuina v̄tute facta ē. o Itaq; vicini. hic ꝯñr ponit᷑ miraculi facti examinatio. ⁊ p̄io a turbis. ſcđo a phariſeis. ibi: Adducūt autē. † J.8.b / J.12.g In p̄ia examinatiōe fit inq̄ſitio d̄ tribus. Primo de ipō illuminato vtrū eſſet ille q̄ priꝰ dicebat᷑ cecꝰ natꝰ. et h̄ eſt qđ dr̄: Itaq; vicini ⁊ q̄ viderāt eū priꝰ frequēter. cuiꝰ cā ſubdit᷑: Quia mēdicus erat: ⁊ ſic ſuā cecitatē frequēter eis expoſuerat elemoſynā petēdo. p Dicebāt. Nōne h̄ ē q̄ ſedebat ⁊ mēdicabat. q. d. ſic ꝓ certo: q2 dictū coꝝ erat firmū ꝓpter experientiā frequentē. q Alij aūt: volētes īpugnare facta xp̄i. dicebāt: r Nequaq̄. ſupple eſt ille cecꝰ natꝰ. s Sꝫ ſilis eiꝰ eſt. ex viſu ei fit hō maxime cognoſcibilis. ⁊ iō reſtitutio viſus ita mutauerat vultū eiꝰ ꝙ vix poterat recognoſci niſi a valde exptis quales erāt vicini q̄ frequēter eū viderāt. t Ille v̄o dicebat q2 ego ſū. ⁊ in h̄ excludit alioꝝ dubiū: ⁊ ſicut gratꝰ cognoſcit diuinū b̄ñficiū. Sꝫ ꝯñr querūt d̄ mō illuminatiōis dicētes: Quō apti ſūt tibi oculi? v Rñdit. Ille hō q̄ dicit᷑ ieſus: lꝫ ei ipm̄ alās nō vidiſſet cū eſſet cecus: tū̄ frequēter audiuerat nomen eiꝰ: ⁊ ꝑ vocē ipm̄ cognoſcebat. x Lutū fecit ⁊ vn. ocu. meos. Aſſerit tū̄ illud qđ fiebat: ſenſerat enī lutū poſitū ſup oculos ſuos ꝑ tactū: ⁊ cū eſſet ī loco ſicco ī q̄ nō erat lutū: ꝑ h̄ ſciuit ꝙ xp̄s illud lutū fecerat: ſꝫ vtrū feciſſet cū ſputo vel aq̄: h̄ nō cognouit: et iō repetēdo nō dicit lutū ex ſputo ſed tū̄ fecit lutū ⁊c̄. Queſito de mō illuminationis querit᷑ tertio de ipſo illuminante dicētes: y Ubi eſt ille? ait neſcio: q2 anteq̄ eēt reuerſus de natatorijs ſyloe vidēs ieſus a loco illo declinauerat. z Adducūt. Poſita examinatiōe miraculi corā turbis. Hic ꝯñr ponit᷑ examinatio eiꝰ corā phariſeis. Et diuidit᷑ ī duas: q2 p̄io examināt miraculū. ſcđo inducūt illuminatū ad veritatē negandū. ibi: Uocauerūt rurſū. Prima ī duas: q2 p̄io examināt miraculū ꝑ ipſū illuminatū. ſcđo ꝑ parētes eiꝰ. ibi: Nō crediderūt. Prima in duas: q2 p̄io ponit᷑ illuminati iterrogatio. ſcđo ex h̄ audientiū diuerſa opinio. ibi: Dicebāt ḡ. In p̄ia ḡ pte dr̄ ſic: Adducūt aūt eū ad phariſeos q̄ cecꝰ fuerat: h̄ fecerāt malignātes ꝯ ipm̄ volētes oñdere ꝙ feciſſet ꝯ legē: ꝓpter qđ ſubdit euāgeliſta: a Erat aūt ſabbatū ⁊c̄. Phariſei enī arguebāt xp̄m de violatiōe ſabbati. b Iterū ergo interrogabant eū phariſei quomodo vidiſſet. Sciendū ꝙ interrogauerūt eum ordinate de tribus p̄dictis in prima examinatione: ſed euāgeliſta breuiter hoc repetit. c Ille aūt dixit eis. reſpondendo ſicut prius. d Dicebant ergo ex phariſeis quidam. Hic ponitur diuerſitas opinionū ſequentium ex eius reſponſione: quia quidā ex phariſeis arguebant chriſtū de violatione ſabbati in hoc facto dicentes.

B

a Nõ eſt hõ. Ille ſpūaliter cuſtodit ſabbatū q̄ eſt ſine pctō: illi nõ q̄ ſerui ſūt pcti.
b Tu q̄d di. q̄rūt calūniā vt illa de ſynagoga pelleret̄ ſ3 a xp̄o inueniretur.
c Ille autem dixit: Adhuc inunct⁹ ī corde q̄ nōdū filium dei ↄfitet̄: nõ tn̄ mētit̄.
D
d Donec vo. Myſtice parētes .i. diabol⁹: vel vitia: q̄ dicūt: Etatē habet. ipē. d.ſ.l. nolunt hoīem ↄfiteri xp̄m.
Myſtice
e Da gloriā deo. Dare gloriā deo eſt veritatē de aliq̄ q̄ſi p̄ſente deo dicere. hoc eſt. Cōfitere iſtū nõ eē deum ſic nos: ſ3 peccatorē.
E
f Quid iterū vul. Aug⁹. Stomachat̄ ↄ duriciā eoꝝ ↄ ceco: fact⁹ videns: τ cecos iā nõ ferēs.
†De ↄſe. di. 4. cum pro paruulis. 15. q. 1. ex vtraq3.
g Maledixerūt. ſm coꝛ eorū maledictio ē: ſ3 q̄ dicit̄ optabile eſt omnib⁹: vt diſcipuli chꝛiſti ſūt Aug⁹. de ſtulta maledictione eos redarguēs dic̄: Maledictio iſta veniat ſup nos: ac ſi diceret: vtinam talia opa facere poſſem⁹ vt diſcipuli eius fieri mereremur.
h Hūc autē neſci. Superi⁹ dixerāt: hūc ſcim⁹: vn̄ hic dicūt ſe neſcire: ſ3 neſcire nos dicim⁹ q̄ abijcimus. Ille neſcit̄: latet humilitate: ꝓdit̄ ſignoꝝ virtute. Neſcitur vnde ſit: τ vt deus cecos illuminat.
ſ.4.f
F
Miſi eēt

ſ nõ oēs q2 iam q̄dā inungebant̄: iſti nec videntes nec inuncti.
a Nõ eſt hic hõ a deo q̄ ſabbatū a†
ſ iam inuncti.
nõ cuſtodit. Alij aūt dicebant: b c
Quõ poteſt hõ peccatoꝛ hec ſi
a ſ dies ille diuiſerat inter lucē τ tenebras.
gna facere? Et ſciſmā erat in d
ſ dixerunt.
ter eos. Dicunt ergo ceco ite
ſ eſtimas.
b rū: Tu q̄d dicis de illo q̄ ape e
c ruit oculos tuos? Ille aūt di f
a ſ cōſtanter exprimit qõ ſentit.
xit: Quiā ꝓpheta ē: Nõ credi ſ†
derūt ergo iudei de illo: q2 cecus fuiſſet τ vidiſſet: donec vo
a ſ .i. eius qui cecus fuerat et viderat.
cauerūt parētes ei⁹: qui viderat: τ interrogauerūt eos dicē
tes: Hic ē fili⁹ veſter quē vos h i
dicitis q2 cecus nat⁹ eſt? Quõ
ergo nūc videt? Reſponderūt
eis parētes ei⁹: τ dixerūt: Sci k
mus q2 hic ē fili⁹ noſter: τ q2 cecus eſt nat⁹. Quõ aūt nūc videat neſcim⁹: aut q̄s ei⁹ aperu
it oculos nos neſcim⁹: ipſum l
a ſ vt inſtruamini q̄d nobis calūniamini.
b ſ nõ ē op⁹ nobis loqui ꝓ infante.
īterrogāte: †Etatē habet: ipſē d m
ſe loquat̄. Hec dixerūt paren n
tes ei⁹ q̄m timebāt iudeos: Iā o
eni cōſpirauerāt iudei vt ſi q̄s
a ſ qõ iā nõ ē malū: expulſos eni xp̄s ſuſcipit
eū cōfiteret̄ eē xp̄m: extra ſynagogā fieret. Propterea parentes ei⁹ dixerūt: q2 etatē habet
ipm īterrogate. Vocauerūt ḡ p
rurſus hoīem q̄ fuerat cec⁹ et
a ſ quaſi nega qõ accepiſti qõ eſt blaſphemare: non deo gloꝛiam dare.
e dixerūt ei: † Da gliā deo: Nos q
ſcimus q2 hic hõ peccatoꝛ eſt.
a ſ nõ pater calūnie: nec veritatē zelat.
Dixit ergo ille: Si peccatoꝛ eſt r
neſcio: vnū ſcio q2 cec⁹ cū eēm s
modo video. Dixerūt ergo illi:
Quid fecit tibi? Quõ aperu
it tibi oculos? Rn̄dit eis: Di
f xi vobis iā τ audiſtis. Quid ite
a ſ ſicut ego iā video τ nõ inuideo.
rū vultis audire? Nūq̄d τ vos
g vultis diſcipuli ei⁹ fieri? Male t
dixerūt ḡ ei τ dixerūt: Tu diſci v
ſ qõ ſi eēnt xp̄o crederēt quē moyſes nūciauit
pul⁹ illi⁹ ſis: nos aūt moyſi di x
a ſ q2. ſ ſeruū deo p̄ferūt. ſ qõ moyſes docuit a deo accepit.
ſcipuli ſim⁹. Nos ſcim⁹ q2 moy y
ſ neſciebāt aūt ei⁹ diuinitatem. ſ vn̄ hoc accepit.
h ſi locut⁹ eſt de⁹. Hūc aūt neſci z
m⁹ vn̄ ſit. Rn̄dit ille hõ τ dixit

a Nõ ē hic hõ a deo q̄ ſab. nõ cu. Ipſi falſum dicebāt: q2 opa coꝛpalia ad dei magnificētiā ordinata licite fiebāt ī ſabbato: ſicut dictū ē. ſ. v. ca. b Alij aūt. ecōuerſo volentes factū xp̄i excuſare τ magnificare. c Dicebāt quõ pōt hõ pec. hec ſigna facere: q. d. nullo mõ. S3 ↄtrariū videt̄ Matth. vij. vbi d2 de malis hoīb⁹: Dn̄e nõne ī noīe tuo demonia eiecim⁹: τ ꝟtutes multas fecim⁹. ſeq̄t̄: Nõ cognoui vos: diſcedite a me opatij iniq̄tatis τc. Dicēdū q̄ miraculū ē op⁹ excedēs oēm ꝟtutē creatā: et p ↄñs fit a ſolo deo. talia aūt fiūt ab ipo ad teſtificādū aliquid qd̄ ē ſupra hūanā cognitionē. τ h̄ ē dupl̄r. Vno mõ ad teſtificādū ꝟitatē alicui⁹ doctrine exiſtētis ſup facultatē ītellect⁹ nr̄i: τ tūc opoꝛtet q̄ illa doctrina ſit vera cū de⁹ nõ ſit teſtis falſitatis tn̄ nõ opoꝛtet q̄ ille q̄ docet doctrinā illā ſit bon⁹: q2 miraculū illud nõ fit ad teſtificādū ei⁹ bonitatē ſ3 doctrine veritatē: τ h̄ mõ aliq̄n p malos hoīes p̄dicātes fidē catholicā facta ſūt miracula ad cōfirmationē fidei catholice: τ ſic intelligit̄ illud ꝟbū Matth. ꝓalligatū. Alio mõ fiūt miracula ad teſtificādū de bonitate ipi⁹ docētis: τ tūc opoꝛtet q̄ bonitas ſit ī illo: aliter deus eſſet teſtis falſitat̄: τ h̄ mõ fiebāt miracula xp̄i: ſicut dictū fuit ſ. v. ca. Opa q̄ ego facio teſtimoniū ꝑhibēt de me: τ h̄ mõ loq̄bant̄ iſti dicētes: Quõ pōt hõ pctōꝛ τc. d Et ſciſma erat iter eos: ꝓpter qd̄ requirit̄ ſn̄ia illi⁹ illuminati cū d2: e Tu q̄d dicis de illo q̄ ape. ocu. tuos? Illud q̄ſitū nõ fuit ab illis q̄ impugnabāt facta xp̄i: q2 ꝓbabile erat q̄ rn̄deret ꝓ ſuo illuminatore: ſ3 ab alijs. Et ſubdit̄ ei⁹ rn̄ſio cū d2: f Ille aūt dixit q2 ꝓpheta ē. Nõ ē intelligēdū q̄ cōfiteret̄ eū eē ꝓphetā cōiter dictū ſicut fuit Eſaias; vl̄ Hieremias: ſ3 ꝓphetā antonomatice dictū q̄ erat ꝓmiſſus ad ſalutē hoīm: ſm q̄ d2 Deut. xviij. Prophetā ſuſcitabit vob̄ de⁹ τc. τ ſic cōfeſſus ē ipm eē verū chꝛiſtum.
g Nõ credi. Hic ponit̄ inquiſitio miraculi p parētes ceci: τ h̄ ex diuina oꝛdinatiōe factū ē ad maioꝛē fidei τ miraculi declarationē. Interrogauerūt ḡ parētes de trib⁹. Pria de pſona filij cū d2: h Hic ē fi. ve. itelligit̄ iterrogatiue. Scd̄o d̄ mõ naſcēdi. cū ſubdit̄: i Quē vos di. q2 ce. na. eſt .i. fingit̄: q̄uis foꝛte nõ ſit ita: h̄ dicebāt vt iducerēt eos ad negādū: q2 parētes ſolēt occultare mōſtruoſitatē filioꝝ quā trahūt a natiuitate: q2 talis mōſtruoſitas magis cōuertit̄ ī cōfuſionē parētū q̄3 ſi poſt natiuitatē eēt ↄtracta p pueri defectū. Tertio ſi nat⁹ ſit cecus q̄rūt de mõ vidēdi dicētes: Quõ ḡ nūc videt? Subdit̄ parētū rn̄ſio. τ de duob⁹ pꝛimis rn̄dēt aſſertiue dicētes: k Scim⁹ q2 h̄ eſt fi. no. τ q2 ce. na. ē. mag̃ volūt ↄfiteri turpitudinē ſuā q̄3 dicere falſitatē. De tertio aūt remittūt ad filiū nõ audētes veritatē dicere: τ cā. ij. ponit̄. τ h̄ eſt qd̄ d2: l Ipſū inter. eta. ha. q. d. meli⁹ pōt veritatē dicere. m Ipſe de ſe loquat̄ .i. ī cā ſua vt dictū ſuū nob̄ nõ iputet̄. cui⁹ cām ſubdit euāgeliſta: n Hec dixe. pa. ei⁹ q̄m ti. iu. q2 erāt pꝛīcipales ī pplo. o Iā ei τc. extra ſynagogā fieret .i. ex ſocietate iudeoꝝ tāq̄3 excōicatus τ reprobat⁹: qd̄ apud iudeos erat maximū oppꝛobriū. p Vocauerūt. Hic inducit̄ illuminat⁹ ad negādū facti veritatē. Et diuidit̄ ī tres: q2 pꝛimo ponit̄ dicta introductio. ſcd̄o iniuſta condēnatio. ibi: Maledixerūt. tr̄io ei⁹ a xp̄o receptio. ibi: Audiuit aūt: Circa pꝛimū ſciendū q̄ phariſei vidētes q̄ factū negari non poterat. idõ † Joh. 1. c voluerūt decipere ipſū illuminatū. τ hoc eſt qd̄ d2: Vocauerūt ḡ τc. da gloꝛiā deo .i. cōfitere veritatē. volebāt eni eū inducere ad dicendū q̄ illuminat⁹ fuiſſet magica arte. ideo ſubdit̄:
q Nos ſcim⁹ q2 hic hõ pec. ē. q. d. diuina virtute nõ fecit. Et ſubdit̄ ipi⁹ illuminati cōſtātia: q2 iter aduerſarios exiſtens foꝛti⁹ q̄3 ante ꝟitatē cōfitet̄ d. r Si pctōꝛ ē neſcio. h̄ nõ dicit dubitās de xp̄i ſāctitate: ſ3 irridēdo eoꝝ maliciā. q. d. vos dicitis q2 ſcitis eū eē pctōꝛē: τ ego nõ dico h̄: imo ↄtrariū qd̄ ꝓbat ↄñr p factū: s Vnū ſcio q2 cū ce. eſ. mõ video: τ ex h̄ manifeſte arguit ei⁹ ſāctitatē: q2 tale factū excedit oīno facultatē toti⁹ nature create: τ p ↄñs nõ fit a magica arte: ſed a deo ſolo q̄ nõ facit aliquid ad teſtimoniū bonitatis alicui⁹ niſi in veritate ſit ſanctus. Cetera patēt. t Maledixerūt. hic ponit̄ ei⁹ iniuſta ↄdēnatio. cū d2: Maledixerūt ḡ ei: ſm ſuā reputationē: tn̄ ſm veritatē erat magis bn̄dictio. vn̄ dicit Aug⁹. Vtinā ſup me veniat iſta maledictio. v Et dixerūt. tu diſcipulus illi⁹ ſis .i. illi⁹ maleficī τ trāſgreſſoꝛis. x Nos aūt mo. diſ. ſum⁹. h̄ erat verū tātūmõ noīe: ſ3 nõ re: q2 veri diſcipuli moyſi ſūt q̄ ei⁹ opa imitāt̄ τ ei⁹ ſcripturas pie interp̄tant̄. iſti aūt faciebant ↄtrariū: ꝓpter qd̄ ſaluatoꝛ dixit eis. ſ. v. ca. Si crederetis moyſi crederetis foꝛſitan et mihi. y Nos ſci. q2 moyſi lo. ē de⁹. in h̄ verū dicūt q2 expſſe h̄ ī ſacra ſcriptura cōtinet̄. z Hūc aūt neſ. vn̄ ſit .i. nullius auctoꝛitatis ipm reputam⁹: nec a deo miſſū. Nõ enim ſimpliciter loquēdo neſciebāt vnde eēt q2 patriā τ gen⁹ cognoſcebant. vn̄. ſ. dictū eſt. ij. ca. Hunc ſcim⁹ vn̄ ſit: ſed iſte illuminat⁹ eoꝝ maliciā τ falſitatē cōfutat. d.

In hoc

a Niſi eſſet hic a deo. Spreta coꝝ ira libere veritatē cōfitet̄: hec enī nō niſi a dn̄o nec a diſcipulis fierēt niſi deus in eis.
b In peccatis na. i. cū clauſis oculis qḋ dicūt eē ꝓ pctis parentū: ſed xp̄s totū ſanat: extra oculos intꝰ cor aperit.
c Et tu doces ꝛc. Totiēs interrogādo vt diſcerēt magiſtrū fecerāt: ſꝫ ingrati docētē ꝓiecerūt foras. Sꝫ qꝛ expulſus magis factꝰ eſt chriſtianꝰ. d Quis ē. Adhuc inunctus bis xp̄is oñdit ſe iam dudū cor ad credēdū habuiſſe paratū: ſꝫ ī quē credere debeat ignoraſſe. e Et vidiſti. Jā dn̄s lauat faciē inuncti: iā cordis oculos illuminat: ꝛ ille nō tm̄ filiū hoīs: ſꝫ etiā ꝯfitet̄ filiū dei.
f Ut q̄ nō vidēt. i. q̄ ſe nō videre putāt ꝛ q̄rūt vt videāt ꝛ q̄ vidēt. i. q̄ ſe videre putāt: ꝛ medicū nō q̄rūt: ꝛ h ē iudicium. i. diſcretio: qꝫ diſcernit cām credētiū a ſuꝑbis. Judiciū enī dānationis nō modo ſed in fine faciet. vn̄
ſ.5.b de: Ego nō iudico quēq̄.

Amen

eis: In h eī mirabile ē qꝛ vos neſcitꝭ vn̄ ſit: ꝛ aperuit meos ocl'os. a
Scimus aūt qꝛ pctōres deꝰ non b
ſ adhuc inunctꝰ: qꝛ pctōres deꝰ audit: vt publicanū cōfitentē.
audit ſꝫ ſi q̄s dei cultor ē ꝛ volū/ c d
ſ magna res eſt.
tatē eiꝰ facit: hūc exaudit† A ſeculo nō ē auditū: qꝛ q̄s aperuit ocu e f
los ceci nati. Niſi eſſet hic a deo: g
nō poterat facere q̄cq̄. Rn̄derūt h
b ꝛ dixerūt ei: In pctis natꝰ es to/ i
c tꝰ: ꝛ tu doces nos? Et eiecert eū k l
foras. Audiuit ieſus qꝛ eiecerūt m
eū foras: ꝛ cū inueniſſet eū dixit n o
ei: Tu credis ī filiū dei? Rn̄dit ille ꝛ dixit: Quis es dn̄e vt credā p
ſ corporaliter.
d ī eū? Et dixit ei ieſus: Et vidiſti q
ſ ecce miſſus in quo loca faciei: iā filiū dei agnoſcit in filio hoīs.
eū: ꝛ q̄ loq̄t̄ tecū ipē ē. At ille ait: r
ſ qualē credit indicat.
Credo dn̄e. Et ꝓcidēs adorauit s t
ſ vt deū.   a ſ ecce dies iter lucē ꝛ tenebras diſcernit.   ſ diſcretionis: nō vltime retributionis.
eū. Et dixit ei ieſus: In iūdiciuꝫ v x
f ego in hūc mūdū veni: vt q̄ non y
a ſ humiles ceci.   b ſ ꝑ me lumē.   c ſ ſuꝑbi ſapientes vt phariſei ex iſtis verbis cōmoti.
vidēnt videāt: ꝛ q̄ vidēt ceci fi/ 5
ant. Et audierūt q̄dā ex phariſe/ a
is q̄ cū ipo erāt: ꝛ dixerūt ei: Nū b
q̄d ꝛ nos ceci ſumꝰ? Dixit eis ie/ †
a ſ .i. ſi cecos vos exiſtimaretis ad medicū curreretis.   b ſ qꝛ ego veni tollere pctā.
ſus: Si ceci eētis nō haberetꝭ pec c
ſ ꝓpter qḋ medicū nō queritis.
catū. Nūc vero dicitꝭ: qꝛ videmꝰ
ſ ꝛ ita ceci ꝑmanetis.
p eccatū veſtrū manet.

Nico.de lyra

a In h eī mirabile ē ꝛc. Jſta enī mirabilia dicunt̄ q̄ ſūt incōſueta. Cōſuetū aūt erat iudeis ſigna q̄rere: vt hr̄ j. Cor. j. Judei enī ſigna petūt: ꝛ manifeſtis ſignis credere: ſicut patet de moyſe faciēte ſigna corā ppl'o ꝓpt qḋ ei crediderūt: vt hr̄ Exo. iiij. ꝛ iō incōſuetū erat ꝛ mirabile qꝫ non credebāt xp̄o faciēti ſignū maximū in illuminatione huiꝰ ceci: qꝛ nec moyſes vel aliꝰ ꝓpheta ſil'e fecerat. iō ſubdit̄:
b Scimꝰ aūt qꝛ deꝰ pec. nō au. faciēdo miracula ad teſtimoniū bonitatꝭ eoꝝ. vt pꝫ ex p̄dictis. c Sed ſi q̄s cul. dei ē. ꝑ actū latrie debitū.
d Et volū. eiꝰ fa. ꝑ ipletionē mādatoꝝ. e Hūc exaudit. faciēdo miracula ad declarationē ſue bonitatis.
f A ſeculo nō ē ꝛc. Hoc enī nō inuenit̄ ī tota ſerie ve. te. ꝛ iō ꝯcludit ꝓpoſitū. g Niſi eſſet h a deo. ſpāliꝭ miſſus. h Nō po. fa. q̄cq̄. de talibus facultatē nature excedētibꝰ: ꝛ qꝛ mali hoīes ꝛ obſtinati nō recipiūt ꝑſuaſionē. iō ex veritate oſtenſa reddūt ei vituperationē dicētes: i In pctis na. es totꝰ. ſ. ī aīa ꝛ corꝑe: vt pꝫ ī cecitate. k Et tu do. nos. q. d. nō decet ſꝫ h ē falſū: qꝛ xitas a quocūq̄ dicat̄ recipiēda ē. l Et eie. eū fo. i. a ſocietate alioꝝ hoīm excōicauerūt.
m Audiuit ieſus. Hic ponit̄ eiecti receptio. Et diuidit̄ ī tres: qꝛ primo ponit̄ eiꝰ ī fide inſtructio. ſcḋo fidei ſue cōmēdatio. ibi: Et dixit ei ieſus. tertio phariſeorū murmuratio. ibi: Et audierūt. In pria ꝑ ꝑte dꝫ ſic: Audiuit ieſus qꝛ eiecerūt eū foras. lꝫ oīa nouerat anteq̄ fierent: tn̄ hec audiuit auditu corꝑali. n Et cū iueniſſet eū. nō a caſu factū ē: ſꝫ ex ſua volūtate ꝛ ordinatiōe. o Dixit ei: Tu credis ī filiū dei. i. paratꝰ es credere ī filiū dei q̄ aperuit tibi oculos: ꝛ ille ſicut valde paratꝰ ad h. Rn̄dit: p Quis ē dn̄e vt cre. ī eū. nō enī cognoſcebat ieſum ī facie. qꝛ illū alias nō viderat: vt. ſ. dictū ē. ſꝫ eū deſiderabat videre: ꝛ iō dignū erat vt ei veritas reuelaret̄. iō ſequit̄: q Et dixit ei ie. ꝛ vi. eū. nūc in p̄nti. r Et q̄ lo. te. ipſe ē. ꝛ ſtatim credidit ꝛ fidem ſuā ore ꝓfeſſus ē. d. s Credo dn̄e. ꝛ ope. t Et ꝓci. ado. eū. adoratione latrie credēs eū deū ꝛ hoīem. v Et dixit ei ie. Hic ꝯſequēter ponit̄ fidei ſue cōmēdatio a xp̄o dicēte: x In iu. ego ī hūc mū. veni. nō accipit̄ hic iudiciū cōdēnatiōis ꝛ ꝑmiationis qḋ erit ī ſcḋo aduētu xp̄i: ſꝫ iudiciū diſcretiōis credentiū a nō credētibꝰ: qḋ factū ē ī primo eiꝰ aduētu. iō ſequit̄:
y Ut qui nō vident videant. i. ad illuminationē ſimpliciū ꝛ humiliū q̄ reputāt ſe nō videre. z Et q̄ vi. ce. fiāt. i. ad excecationē legiſperitoꝝ ſuꝑboꝝ reputātiū ſe videre: ꝛ pꝫ ipletuꝫ in h ceco nato: ꝛ apl'is q̄ erāt ſimplices ꝛ a xp̄o ſūt illuminati: ſacerdotes aūt ꝛ legiſperiti ꝓpter ſuꝑbiā ſūt excecati. Aliter exponit̄

exponit̄ h de illuminatiōe gētiliū ꝑ fidei ſuſceptionē ꝛ obtenebrationē iudeoꝝ ꝑ ipiꝰ refutationē: qꝛ antea gētiles reputabāt̄ ceci: vt iudei vidētes qꝛ erāt vniꝰ dei cultores: ꝓpter h dꝛ in Ps̄. Notꝰ ī iudea deꝰ. a Et audierunt. Hic ponit̄ phariſeoꝝ murmuratio: ex verbis enī chriſti male intellectis acceperunt qꝫ comminaret̄ eis cecitatem corporalē qualem amouerat ab illo ceco nato: hoc aūt iniurioſum reputauerūt. iō ſtatim repugnauerunt dicētes: b Nūq̄d ꝛ nos ce. ſu. ſꝫ ex eoꝝ rn̄ſione eos cōfutat d. c Si ceci eētis ꝛc. qꝛ ſi nō vidiſſet opa xp̄i haberēt aliquā excuſationē d h qꝫ ṅ crediderūt ei. Uel aliꝭ: Si ceci eſſetis. i. ignorātes ſcp̄turas ꝛ ꝓphetias d̄ me: † Jo. 15. c
Nō haberetꝭ pctm̄. ſ. tm̄ quātū habetis nūc. d Nūc xo di. qꝛ videmꝰ. i. reputatis vos itelligere ſcp̄turas.
e Pctm̄ ve. ma. i. aggrauat̄: pōt etiam exponi de viſione corporali miraculoꝝ q̄ aggrauabat pctm̄ eoꝝ. Hic q̄rit̄ vtrū cecitas mētꝭ excuſet pctm̄. Et arguit̄ p̄io qꝫ ṅ: qꝛ pctm̄ additū pctō nō excuſat ſeu diminuit pctm̄: ſ magꝭ auget: cecitas āt mētꝭ pctm̄ ē: qꝛ meretur penā. ſm̄ qꝫ dꝛ. j. ad Cor. xiiij. Si q̄s ignorat ig. ꝛc. Jtē illḋ ꝓpt qḋ duplicat̄ pena ṅ excuſat pctm̄ ſ magꝭ aggrauat: cecitas mētꝭ ē hmōi: qꝛ. iij. Ethi. dꝛ qꝫ ebrijs duplices maledictiōes debēt. Cōtrariū arguit̄ ꝑ h qꝫ dic̄ ſaluator ī l'ra: Si ceci eētis ꝛc. Rn̄ſio. Hic tria ſūt vidēda. P̄rio. ſ. q̄d ſit cecitaſ mētꝭ. ſcḋo q̄le pctm̄ excuſat. t̄tio quō excuſat. Circa p̄mū ſciēdū qꝫ cecitas ṅ dic̄ ſimplicē negationē viſus cū ſit ꝑuatio: ſ dic̄ negationē ī ſbiecto apto ꝛ ꝓ tpe ī q̄ viſus dꝫ ineſſe: qꝛ catulꝰ ān nonū diē ṅ dꝛ cecꝰ. Ad ſilitudīeꝫ huiꝰ ī ſpūalibꝰ cecitas mētꝭ ṅ dic̄ ſimplicē negationeꝫ ſcie: ſ negatiōeꝫ ſcie q̄ dꝫ alicui ieſſe: ꝛ ꝓ tpe ꝓ q̄ tenet̄ illḋ ſcire: qꝛ ṅ oēſ tenēt eadē ſcire nec ꝓ eodē tpe: plꝰ ei tenet̄ ſcire ſacerdos vel clericꝰ q̄ ſimplex laicꝰ: nec ꝓ q̄libet tpe. plus enī tenet̄ idē hō ſcire in etate ꝑfecta ꝛ ſenectute q̄ ī adoleſcētia vꝭ iuuētute. ꝛ ſic pꝫ p̄mū. Circa ſcḋꝫ ꝯſiderādū qꝫ cecitas mētꝭ ꝯn̄s ad actū pctī pōt ſe hr̄e tripliꝭ: añcedēter: ꝯcomitāt ꝯn̄r. Cōſequēt ſe hꝫ qn̄ hō ꝑ volūtatē ſic īberet pctō ꝑpetrato ꝑ ꝯſenſū qꝫ ṅ vellet ſcire ea ꝑ q̄ poſſet a pctō ꝑpetrādo q̄tū ad actū īpediri vꝭ retardari: ꝛ ſic vult talia neſcire vt liberiꝰ peccet: ꝛ tale pctm̄ nō excuſat̄ ꝑ cecitatē mētis: ſed magis aggrauat̄: qꝛ talis cecitas ꝓcedit maxima intētione volūtatꝭ erga peccatū. Cōcomitāter ſe habet ad peccatū qn̄ aliq̄s peccat neſciēs: tn̄ ſic ē diſpoſitꝰ qꝫ ſi ſciret nihilominꝰ idē faceret: ſic̄ ſi aliq̄s ꝑcutic̄ſ hoīeꝫ credit ꝑcutere canē: nihilominꝰ ſi determīate cog̃ſceret illū hoīeꝫ idē faceret: ꝛ talꭍ cecitas nō excuſat nec agḡuat actū: qꝛ ṅ ē cā actꝰ ſ tm̄mō ipꝫ cōcomitat̄: talꭍ ei nō peccat ꝑ ignorātiā: lꝫ peccet ignorās. vt hr̄ iij. Ethi. Añcedēt ſe hꝫ ad actū pctī qn̄ ē cā actꝰ: ꝛ h ē qn̄ ſic ē diſpoſitꝰ hō qꝫ ſi ſciret illḋ eē pctm̄ ṅ faceret: ꝛ talꭍ peccat ꝑ ignorātiā vꝭ mētꝭ cecitatē: ꝓpt qḋ tale pctm̄ ꝑ ipam excuſat̄. Et ſic pꝫ ſcḋm. Circa t̄tiū ꝯſiderādū qꝫ p̄dicta cecitas vꝭ ignorātia q̄ ē cā pctī pōt tripliꝭ cauſari. Uno mō ex ruditate itellectꝰ ipiꝰ hoīs ꝛ ſi ſit tāta ruditas qꝫ illa igrātia vꝭ cecitas ſit īuincibilꭍ excuſat totaliꝭ a pctō. Alio mō excuſat̄ ex negligētia ſtudēdi ea q̄ hō tenet̄ ſcire: vt pote: qꝛ refugit laborē ſtudij: vꝭ qꝛ circa alia occupat̄. ꝛ tūc excuſat̄ pctm̄ nō ī toto: qꝛ illa ignorātia nō ē oīno īuolūtaria: ꝛ q̄to minꝰ hꝫ d̄ īuolūtario tāto minꝰ excuſat: ṅ tn̄ pōt ī h certa regꭍa poni ſ dꝫ ex circūſtātijſ pēſari. t̄tio mō cauſat̄ ex malicia ꝓpe volūtatꝭ: ita qꝫ hō bn̄ ē diſpoſitꝰ ī mēte ꝛ corꝑe: totaliꝭ tn̄ laborē acq̄rēdi illūiationē mētꝭ expellit illā igrātiā ꝓ nihilo r̄putādo: ꝛ ille excuſari ṅ pōt a pcō ꝛ ſic pꝫ t̄tiū. Ad p̄mū ſciēdū qꝫ additio pctī ad pctm̄ ſꝑ fac̄ pl'a pctā: nō tn̄ ſēꝑ fac̄ maiorē ḡuitatē: qꝛ pōt ꝯtingere qꝫ p̄mū ſic

diminuit ſcđm ꝙ ſbo ſil' iūcta nō habēt tātā ꝗuitatē ꝗtū hrēt ſcđm ꝑ ſe acceptū: ſic homicidiū ꝑpetratū ab hoīe ſobrio ꝗui⁹ ē ꝗ̄ ſi ꝑpetrarēt ab hoīe ebrio: ita ꝙ ꝑpōderat ebrietati ⁊ homicidio ex illa ſequēti ꝗuis ſint duo pctā. Ad ſcđm dicēdū ꝙ duplices punitiōes ſiue maledictiōes debēt ebrijs ꝓpt̄ duo pctā q̄ ibi cōcurrūt: tn̄ ſi ille punitiōes fiāt ſm mēſurā pcti: nō erūt tāte quātitat' quāta ē punitio ꝓ vno ſolo pctō grauiori: vt dictū ē. Aliter pōt dici ꝙ illud dictū nō ē dictū phi: ſʒ ē ſbū cuiuſdā legiſlatoris noīe. Pitaci q̄ h̄ ſtatuit circa ebrios ampli⁹ puniēdos nō reſpiciēs ad pcti grauitatē: ſʒ ad cōem ppli vtilitatē: q: multi ex ebrietate peccāt: ⁊ in talib⁹ ad q̄ ꝑpetranda multitudo ꝓna eſt grauior pena ſolet adhiberi: ſicut in mult' terris ſimplex furtū grauius punit' q̄ blaſphemia ꝗuis blaſphemia ſit multo magis peccatū. Ca. IX

Moraliter. k† Et p̄teriēs ieſus vidit hoīem cecū a natiuitate ⁊c̄. Myſtice cecus naſcit' oīs habēs pctm̄ originale: q: priuat⁹ ē dei viſione: hāc tn̄ priuationē nō facit ei⁹ actuale pctm̄: qđ adhuc non habet: nec etiā parētū ſuoꝝ imediatoꝝ. iō ſubdit': o† Neq̄ hic peccauit neq̄ parētes ei⁹. vt cec⁹ naſceret'. a† Sʒ vt ma. opa dei ī illo. ſic ei pmiſſus ē naſci iſte cec⁹ vt illuminaret' xp̄i miraculo: ⁊ ſilr emūdatio pcti originalis ē op⁹ diuine ſtutis cui⁹ mod⁹ ſignificat' cū dr̄: b† Et fecit lutū ex ſputo ⁊c̄. ꝑ qđ ſignificat' cathecism⁹ p̄cedēs baptiſmū. de q̄ ſubdit': † Vade laua in natatoria ſyloe ⁊c̄. i. chriſti miſſi a patre ꝓ ſalute mūdi. m† Abijt ḡ ⁊ lauit: ⁊ venit vidēs. ꝑ illuminationē fidei datā ſtute baptiſmi. t† Ille ſo dicebat q: ego ſū. ꝑ h̄ oñdēs ꝙ q̄libet tenet' recognoſcere gratāter ⁊ cōſtāter bñficiū diuinū. z† Adducūt eū ad phariſeos. q̄ īterp̄tant' diuiſi ꝓpter qđ ꝑ ipos heretici ſignificāt': q̄ ſunt ab eccl'ia diuiſi: quoꝝ aliq̄ ceremonias legis obſeruāt. ſ. naçarei: ⁊ iſti ſignificant' ꝑ illos q̄ dicebant de xp̄o. a† Nō eſt hic hō a deo q̄ ſabbatū nō cuſtodit. Alij vero dicūt hoīem naſci ſine originali pctō. ſ. Pelagiani: ⁊ iſti ſignificant' ꝑ illos de q̄b⁹ ſubdit': g† Nō crediderūt ḡ iudei de illo ꝙ cec⁹ fuiſſet. i. nat⁹ in origīali pctō. ꝑ parētes aūt ceci q̄ de modo ſue illuminatiōis nō r̄nderūt timore ducti ſignificant' fideles īfirmi q̄ tpe ꝑſecutiōis fidē nō audent cōfiteri. ꝑ cecū ſo ꝯfidenter ſitatē cōfitentē ſignificāt' in fide firmi cōſtāter ꝯfitētes ſitatē fidei. l† Et eiecerunt eū foras. ſʒ xp̄s eū ſuſcepit benigne: ⁊ ꝑ h̄ ſignificat' ꝙ eiecti de ſocietate maloꝝ ꝓpter xp̄m: ab eo recipiūt' gratioſe: ſicut dicit Matth. v. Beati eſtis ⁊c̄. Sequit': Et eiecerit nomē veſtrū tāq̄ malū: ꝓpter filiū hoīs. b† Dixit eis ieſus: ſi ceci eſſetis nō haberetis pctm̄. ex quo pʒ ꝙ ſciētes ſcripturas ⁊ nō obſeruātes eas graui⁹ delinquūt ⁊ grauiorē penā incurrūt: Luce. xij. Seru⁹ q̄ ſciuit volūtatem dñi ſui ⁊ nō fecit vapulabit multis plagis.

In ca. ix. vbi dicit' in poſtil. Circa ſecūdū ꝯſiderādū ꝙ cecitas mētis ꝯſequēs ad actū pcti ſe pōt habere tripliciter.

Additio. Videt' poſtillator ī hac queſtione indifferēter accipere iſta duo. ſ. cecitatē mētis ⁊ ignorātiā: eſt tn̄ inter illa ſm doctores differētia. Nā cecitas mētis cōiter accepta eſt pctm̄: q: ſm Greg. xxj. moral. ponit' inter vitia que cauſant' ex luxuria. Ignorantia aūt pluries ē ſine peccato: vt manifeſtū eſt.

Replica. In ca. ix. vbi diſtinguit poſtillator cecitatē mētis tripliciter: ⁊ vtiliter declarat quō ſe habeat ad pctm̄: ſimiliter ⁊ ignorātiā: nō habēs Bur. vnde inuaderet poſtillatorē dicit eū accipe cecitatē mētis et ignorantiā indifferenter qđ tn̄ falſū eſt: vt pʒ ex reſolutione poſtill'. Nec eſt generaliter verū omnē mētis cecitatē eē pctm̄ quia aliqua eſt pena pcti p̄cedentis.

Glo. ordi.

a Amen amē dico. Ca. X
Quia phariſei iactabant ſe videre qđ poſſet' ſi oues xp̄i eēnt: dñs ꝯ eoꝝ arrogātiā de grege ſuo ⁊ d' oſtio q̄ itrat' ī ouile ſilitudinē ꝓponit: oñdēs ꝙ nec ſapiētia nec obſeruatio leg': nec bona vita q̄cq̄ valet niſi ꝑ euʒ: ſine eo nihil ſūt ī q̄cūq̄ iudeo vel gentili ⁊ phō vel phariſeo q̄ docēt beate viuere: vel heretico ſub noīe xp̄i: nec tn̄ ī xp̄o p̄dicāte: h̄ oēs ſine eo rapiūt ⁊ occidūt. b Per oſtiū. i. ꝑ me vt poſt exponit. Hec ianua ē humil' q̄ ꝑ hāc vult ītrare oportet vt ſe humiliet ne ſi erect⁹ ē offēdat ī humilē ianuā. c Fur. Quia qđ alienū ē ſuū dic̄. i. oues dei ſuas facit: latro q: qđ furat⁹ ē occidit. Sʒ oēs q̄ ſitatē tenent ⁊ docēt ī xp̄o paſtore ſunt vn⁹ paſtor. d Paſtor eſt ouiū. xp̄s ꝓpric paſtor ē ſm officiū paſcendi oues: vt ipe poſt exponit q̄ per ſe oſtiū ītrat ī ouile ouiū. Sʒ q: alij eū ꝑticipes ſūt ei paſtoral' officij: q̄ de eo ꝓprie dicunt' etiā eis ſuo mō cōgruūt. Oſtiū ē q̄ ītrat': xp̄s ḡ paſtor ꝑ ſe oſtiū: ⁊ q̄cūq̄ ſub eo paſtor: ꝑ ipm oſtiū ītrat ī corda ouiū: q: ſi alid' p̄dicat nō audiūt oues ſi xp̄m: oues xp̄i hāc vocē agnoſcūt. Qđ oſtiū ē xp̄s: ſibi ſoli tenuit: q: nō ē ali⁹ q̄ p̄dicet' ouib⁹ vel ī quē credat': nō ē ali⁹ ꝑ quē p̄dicās ītret ad corda ouiū: vl' ꝑ quē oues ītrāt ad deū. Qđ paſtor ē cōicat ſuis. Paſtor aūt ītrat ꝑ oſtiū: q: ⁊ ipe ſe xp̄m p̄dicat vt lumen: et alia ⁊ ſe oſtēdit ⁊ intellect⁹: ⁊ alia ⁊ ſe intelligit: ⁊ alij paſtores ſimiliter chriſtū p̄dicāt. e Huic oſtiari⁹. Oſtiarius. i. xp̄s q̄ ſe aperit: vel ſcriptura q̄ ducit ad chriſtum: vel ſpirituſſanct⁹ qui docet omnē veritatem.

i. Tim. 2. c f Et oues vocē ⁊c̄. Aug⁹. Aliqui ſunt vere oues q: nouit dñs q̄ ſūt ei⁹: ſiue iam ceperint: ſiue nōdū: ⁊ tn̄ ſūt errātes foris: audiētes vocē alienoꝝ in multis. Econtra lupi ſūt intus ⁊ audiūt vocē paſtoris ī multis. Sʒ eſt q̄dā ꝓpria vox paſtoralis. ſ. q̄ ꝑſeuerauerit vſq̄ ī finē. ſ. e. Hāc nullus ꝓpri⁹ cōtēnit: null⁹ alienus audit.

Illi aūt

---

a † Amen amē dico Ca. X
a ſ. i. in catholicā eccleſiā ī conſortium fidelium.
b vobis: q̄ nō ītrat ꝑ oſtiū
a ſ. caſur⁹ ex alio humilis itrat. b ſ. quoquo mō p̄ter xp̄m: vel nō bene de eo ſentiendo vel nō eius gloriā ſed ſuā querendo.
ī ouile ouiū: ſʒ āſcēdit āliūde: ille
a ſ. i. q̄ recte ſentit d' xp̄o ⁊ n̄ ſua ſʒ q̄ xp̄i ſūt q̄rit.
c fur ē ⁊ latro. Qui āt itrat ꝑ oſtiū b†
a ſ. p̄deſtinatis ad vitā.
d e paſtor ē ouiū. Huic oſtiari⁹ apit: c†
a ſ. p̄deſtinati ad vitā. b ſ. i q̄cūq̄ ſonet vox verbi dei. c ſ. obediēdo. d ſ. Quarū noīa ſcripta ī libro vite. vñ ⁊ dr̄: Nouit dñs qui ſunt eius.
f ⁊ oues vocē ei⁹ audiūt. Et ꝓpās d† e†
a ſ. quaſi de egypto in doctrinā vel regnū.
oues vocat noīatiʒ: ⁊ educit eaſ. f†
a ſ. de tenebris ad lucē dū ān eas vadit q̄ſi ī colūna nubis ⁊ ignis. b ſ. exēplū eis faciēo: qđ ducit vel ad regnū p̄cedit.
Et cū ꝓprias oues ēmiſerit: ānte g†
a ſ. quocūq̄ ierit. ſ. ꝑſeuerādo vſq̄ in finem.
eas vadit: ⁊ oues illū ſequūt': q: b†
a ſ. i quo nō ē vox xp̄i etiā ſi bon⁹ videat'.
ſciūt vocē ei⁹. Alienū aūt nō ſe- †

Nico. de lyra

a† a Amen amē di. vo. Hic oñ- Ca. X dit' ꝙ doctriā xp̄i ſit viuificatiua. Et pmo oñdit' h̄ ꝑ ſbū. ſcđo ꝑ ſenſibile ſignū: q: ꝯſuetudo ē hui⁹ euāgeliſte adiūgere ſignū ſenſibile corrñdēs doctrine. ſcđa ſe. ca. Erat aūt q̄dā lāguēs. Prima ī duas: q: pmo ponit' xp̄i benignitas ī docēdo. ſcđo iudeoꝝ malignitas ipm ꝑſequēdo. ibi: Facta ſunt encenia. Prima in duas: q: pmo doctrina xp̄i ponit'. ſcđo ei⁹ effect⁹ oñdit'. ibi: Diſſenſio iterꝝ. Pria adhuc ī duas: q: pmo ſaluator p̄mittit quādā ꝑabolā. ſcđo expoſitionē ei⁹. ibi: Hoc ꝓuerbiū. In ꝑabola exprimit' ꝯditio furis ⁊ paſtoris ouiū. Pmo ꝓpter diuerſuʒ īgreſſū ipoꝝ. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Amē amen dico vobis q̄ nō ītrat ꝑ oſtiū ⁊c̄. nō ei venit ꝓpter bonū. iō q̄rit īdebitū ingreſſum. b Qui aūt i. ꝑ oſtiū ⁊c̄. Scđo oñdit' eorū diſtictio ꝑ effectū cū ſubdit': c Huic oſtia. apit. q: ſcit eū beniuolū ouibus. d Et oues vo. ei⁹ au. i. cognoſcūt: q: bruta aīalia ſuos bñfactores recognoſcūt. vt pʒ ꝑ expientiā et ꝑ Eſaiā ꝓphetā. j. ca. Cognouit bos poſſeſſorē ſuuʒ ⁊c̄. e Et ꝓprias o. vo. no. q: diſtincte eas cognoſcit qđ nō facit alien⁹. f Et edu. eas. ad paſtū. g Et cū ꝓ. oues ⁊c̄. Hūc ei modum habēt paſtores ī terra illa: qđ p̄cedūt gregē ſibilādo voce ⁊ inſtrō: ad cui⁹ auditū oues dirigūt'. iō ſeq̄t': h Et oues il. ſe. ⁊c̄. alienū aūt nō ſequunt'. i. furē ſʒ fugiūt ⁊c̄. Sm aūt Chryſ. ouile ē eccl'ia. oues ſūt fideles. oſtiū ſacra ſcp̄tura. Sm illud ad Col. iiij. Orātes ſil' ꝓ nob̄ vt de⁹ apiat nob̄ oſtiū ſermonis ad loquēdū myſteriū xp̄i. Sic igit' cōtinuat' l'ra iſta p̄cedētib⁹ ſm Chryſ. Chriſt⁹ ei dixit iudeos eē cecos in ītellectu ſcp̄turaꝝ. qđ oñdit ex hac parabola ex h̄ ꝙ aduētū xp̄i deberēt ꝯſiderare ex teſtimonis ſcp̄turaꝝ q̄s habebāt q: xp̄s ītrauit ꝑ oſtiū. i. ꝑ determinationē ſacre ſcp̄ture q̄ tps: locū ⁊ modū veniēdi determinauit: vt. ſ. dictū ē. v. ca. ⁊ iō alij alit' intrātes ſūt fures ſicut machomet⁹ et antixp̄s. Huic oſtiari⁹ apit. i. moyſes: cui data eſt pmo ſacra ſcp̄tura: ꝓpter h̄ ſaluator dixit. ſ. v. ca. Si crederet' moyſi crederetis forſitā ⁊ mihi. Et oues illū audiūt. i. ſimplices ſic fuerūt apl'i ei credētes. Et ꝓprias oues vocat noīatim: h̄ pʒ d' aplis: q̄b⁹ diſtincta noīa īpoſuit. Et educit eas: de tenebris ignorātie ⁊ culpe. Añ eas vadit: ꝑ exēpla opeꝝ: ſm ꝙ dr̄. j. xiij. ca. Exēplū dedi vob̄ vt quēad-

†1. q. 1. ordinatiões. ⁊ q. 4. tres ꝑſonas.

a Illi aūt nō cog. p̄destinate oues ad tp̄s ſeneſcūt: nec vocē paſtoris audiūt: ſʒ in fine pſeuerāt: ecōtra lupi ad tp̄s audiūt ⁊ intrāt ſʒ retro abeūt. b Si qs. Hic euidēter oſ̄dit: nō ſolū paſtorē ſʒ ⁊ oues intrare ꝑ oſtiū. c Oēs quotquot. Fur eſt q̄ ꝑ ſimoniā vel aliq̄ alio mō ꝯ xp̄m intrat ⁊ poſtq̄ intrauerit malo exemplo occidit ⁊ ſic apte latro. Nec talis dicēdus ē mercēnariꝰ: q̄ lupo veniēte nō reſiſtit: ſʒ ꝓ mercede cedit. Si lupo violēter diſtrahente nō reſiſtit: mercedē hāc recipit ꝙ non diſtrahiť cū ouibꝰ: ſʒ poſtea male viuēdo oues corrūpit: ⁊ iā in aliā ꝑtem relapſus fit fur vel latro: nomē mercēnarij amittens. d Et ingrediť ⁊c. Intꝰ bn̄ cogitādo egrediť extra exēplo alioꝝ bn̄ operādo. Uel ingrediť i eccleſiā vt hic viuat ꝑ fidē: vn̄ poſt dicit vt vitā habeāt: ⁊ egrediť d̄ iſta vita vt i eternū viuat. Un̄ poſt ⁊ abundantiꝰ habeat vitā ⁊ paſcua inueniet ingrediēs ⁊ egrediēs.
e Niſi vt furē ⁊c. Fureť: alienā rem ſibi vſurpādo: mactet: a fide retrahēdo: ꝑdat in eternā dānationē.
f Mercennariꝰ aūt et qui nō eſt ⁊c. Mercēnariꝰ ē q̄ q̄rit q̄ ſua ſunt nō q̄ xp̄i. q̄ ſeruit deo: nō ꝓpť deū ſʒ ꝓ aliq̄ mercede q̄ culpabilis eſt: ⁊ nō ē filiꝰ ſʒ tn̄ neceſſariꝰ ⁊ tolerādus. Fur vō ſemꝑ ē cauēdꝰ. Prepoſiti vō q̄ filij ſunt: ſūt ⁊ paſtores: ⁊ tn̄ vnꝰ ē paſtor: q̄ illi oēs ſūt mēbra illꝰ cuiꝰ ſūt oues ꝓprie. g Et lu. ra. Lupus ē vel violentꝰ q̄ corꝑaliter vaſtat: vel diabolꝰ q̄ ſpūaliter diſſipat: cui q̄ nō aīas ouium ſʒ ſua q̄rit: nō occurrit reſiſtēdo vł mala arguēdo qđ ē fugere: q̄ timor ē fuga animi ne ꝑdat qđ diligit: vnde reddens cām fuge ſubdit: Quia mercēnariꝰ ē ⁊ nō amat oues ſʒ ſua. Paſtores aūt nō dicunť fugere ſi cedūt ꝑſecutioni ⁊ ſeruāt ſe ouiū vtilitati: q̄bꝰ etiā corpore abſentes ſūt ſpiritu p̄ſentes. h Ego ſū

quūť: ſed effugiūt ab eo: quia nō
a Exercet obſcurē paſcit manifeſtiꝰ: vn̄ exponit.
Qꝛ iactant ſe videre.
nouerūt vocē alienoꝝ. Hoc pro- a
a uerbiū dixit eis ieſus. Illi autē b
a In quo cōuincunť ceci eſſe.
nō cognouerūt q̄d loquereť eis.
Ut credēs q̄ dixit ⁊ pie q̄rēs intelligat.
Dixit ergo eis iterū ieſus: Amē c d
a Per me ergo intrat qui intrat.
amen dico vobis: quiā ego ſum
a Preter me ꝓphete p̄miſſi cū eo. i. cū veritate.
b oſtiū ouiū. Oēs quotquot vene- e
rūt fures ſūt ⁊ latrōes: ſed nō au
Uere. Sed.
dierunt eos oues. Ego ſū oſtiū. f g
a Non fictus. b Pſeuerādo ītꝰ bn̄ cogitādo.
c Per me ſi q̄s introierit ſaluābiť h
a Ul' ingrediť credēdo opando egrediť ad pugnā
d ⁊ ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pa- i k l
do ꝯ hereticos. Bene operando. Aure.
e ſcua inueniet. Fur nō venit niſi m
Et iō non audiunt eū oues.
vt fureť ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. Ego ve- n o
Hic iuſtꝰ ex fide viuit. De hac vita trāſmigrā
ni vt vitā habeant: ⁊ abundātiꝰ p q
do. a In futuro. Sicut oſtiū. b Ad differentiā furis vel mercēnarij.
habeāt. †Ego ſum paſtor bōnus. r
a Exprimit q̄d ſit ꝓpriū boni paſtoris. b Uitā
Bonus paſtor animā ſuam dat s
f ꝓ ouibꝰ ſuis. †Mercēnariꝰ aūt et t†
a Et ſi videať q̄ veritatē p̄dicat vt paſtor.
q Qꝛ nō amore earū: ſed ꝓ ſua mercede.
qui nō eſt paſtor cuiūs non ſunt v
oues ꝓprie: videt lupū venientē x†
⁊ dimittet oues ⁊ fugit. Et lupꝰ y† z

Nico.de lyra

vt quēadmodū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Et oues illū ſequūť: ꝑ imitationē. Quia ſciūt vocem eiꝰ. i. ꝑ fidē cognoſcūt ⁊ approbāt. Alienū aūt nō ſequūť recipiētes falſā doctrinā: q̄ nō nouerūt vocē alienoꝝ. Sʒ ꝯ dictū Chryſ. pōt argui: q̄ xp̄s exponēdo hāc parabolā dicit ſe eē oſtiū. ſʒ ſacra ſcriptura nō ē hic oſtiū. Pōt dici ſuſtinēdo dictū Chryſ. ꝙ xp̄s nō vocat ſe ſolū oſtiū ſʒ etiā paſtorē: vt patebit. ⁊ ſm̄ h̄ diſtinguiť ab oſtio: ꝓpť h̄ ſacra ſcriptura dr̄ oſtiū hic loq̄ndo xp̄s ē paſtor ouiū ⁊ reſpectu ſui igreſſus i mūdū. Qr̄ āt xp̄s dicit ſe eē oſtiū h̄ nō ē reſpectu ſui ingreſſus i mūdū: ſʒ inq̄ntū aliq̄ ꝑ ip̄m habēt igreſſū i deū: ſm̄ Aug. oſtiū ē xp̄s. Et ꝯtinuať lr̄a ſic p̄cedētibꝰ: q̄ iudei i p̄ce. ca. dixerūt ſe videre ſine xp̄o: ⁊ ꝑ ꝯñs poſſe ad vitatē ꝑuenire ſine eo: ꝓpť h̄ ſaluator i hac parabola oſ̄dit h̄ impoſſibile. Qui nō itrat i ꝯgregationē fideliū. Per oſtium. i. ꝑ xp̄m. Fur ē ⁊c. qđ faciūt oēs īfideles ⁊ etiā mali fideles ſtatū p̄latiōnis īdebite aſſequētes. Qui aūt itrat ꝑ oſtiū. i. ꝑ fidē xp̄i ⁊ humilitatē ⁊ alias virtutes eiꝰ. Paſtor ē ouiū: ſm̄ vitatē. Huic oſtiariꝰ apit. i. ſpūſſctūs reuelat vitatē vt poſſit oues paſcere. Et oues vocē eiꝰ audiūt. i. doctrinā recipiūt. Et vocat eas nominatim: ꝯdeſcēdēdo familiariť ſubditꝭ: Et educit eas. de tenebris ignorātie ⁊ culpe. Ante eas vadit. ꝑ exēpla vite.
a Hoc ꝓuerbiū. Hic poniť dicte ꝑabole expoſitio. Et diuiditur i duas: q̄ p̄rio oſ̄diť neceſſitas exponēdi. ſcđo ſubiūgiť ipa expoſitio. ibi: Dixit ḡ. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ illa idigēt expoſitiōe q̄ habēt obſcuritatē: tale erat vbū xp̄i p̄dictū q̄ erat parabolicū. ⁊ iō itellectꝰ eiꝰ audiētibꝰ erat occultꝰ: ⁊ h̄ ē qđ dicit euāgeliſta: Hoc ꝓuerbiū dixit eis ieſus. ꝓuerbiū dr̄ q̄ñ vbū poniť ꝑ vbo: ſic eſt i parabola: q̄ ꝑ vocē vnā rē ſignificantē aliud deſignať. b Illi aūt nō cog. ⁊c. ⁊ ſic p̄ʒ neceſſitas expoſitiōis. c Dixit ḡ eis iteꝝ. Hic poniť ipa expoſitio parabole: Parabola aūt duas ꝑtes habet. vna ē ꝙ intrās aliunde fur ē ⁊ latro: ⁊ h̄ p̄rio exponiť. ſcđa ē ꝙ intrās ꝑ oſtiū eſt verꝰ paſtor. ⁊ h̄ ſcđo exponiť ibi: Ego ſū paſtor bonꝰ. Prima in duas: q̄ p̄rio poniť prime ꝑtis expoſitio. ſcđo eiuſdeʒ expoſitionis ꝓbatio. ibi: Ego ſū oſtiū. In p̄ria clauſula fecit mētionē d̄ oſtio ouiū: ⁊ d̄ fure. iō vtrūq̄ exponit d. d Amē amen di. vob ⁊c. rō huiꝰ p̄dicta ē. e Oēs q̄tq̄t venerūt ⁊c. h̄ nō ē intelligēdū de ꝓphetis a deo miſſis: ſʒ de illꝭ q̄ venerūt ex capite ꝓprio: ſic dr̄ Act. v. de Theoda ⁊ iuda galileo. Theodas eni vt dicit Joſephꝰ fuit q̄dā magꝰ: q̄ decepit multos d̄ ꝑplo iſrl': ⁊ duxit eos vſq̄ ad iordanis fluuiū ꝓmittens eis diuidere aq̄s vt trāſiret ſicco pede ſic p̄res eoꝝ. Judas aūt galileꝰ tꝑe q̄ xp̄s fuit natꝰ ꝓhibebat ꝑplm iudeoꝝ ꝯfiteri ceſarē dn̄m ⁊ reddere tributa: ⁊ multi ſecuti ſūt eū. f Sʒ nō audi. eos oues. i. fideles i ouili eccl'ie ꝑmanētes: q̄ ipſi ꝑierūt ⁊ ſeq̄ces eoꝝ: vt dr̄ Act. v. g Ego ſū oſtiū. Hic ꝓbat vtrūq̄ dictū i dicta expoſitione. Et p̄mo ꝙ ſit oſtiū: q̄ officiū oſtij ē ſaluare ea q̄ ſūt itra domū: ⁊ ꝙ ꝑ ip̄m ſit ingreſſus et egreſſus: ⁊ ſic ē d̄ xp̄o: q̄ ꝑ ip̄m fideles ſaluāť ⁊ ſuanť ſm̄ ꝙ dr̄ Act. iiij. Nec ꝙ eī ē aliud nomē ſub celo datū hoībꝰ i q̄ oporteat nos ſaluos fieri: ⁊ h̄ ē qđ dr̄: h Per me ſi q̄s ⁊c. Siľr per ip̄m ē igreſſus ad fidē: ⁊ egreſſus de miſeria iſta ad gloriā: ⁊ ſic iueniūt paſcua eterna viriditatꝭ. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: i Ingrediť. h̄ ad fidē. k Et egre. ex h̄ mūdo ad glīaʒ. l Et paſcua in. q̄ ibi reficiūť iteriꝰ i aſpectu diuinitatis: ⁊ exteriꝰ i aſpectu hūanitatꝭ xp̄i ꝑ quē ſūt ſaluati. iō dicit paſcua i pſal. Cōſequēter ꝓbat ſcđm. ſ. ꝙ alij fuerť fures: q̄ nō venerť ad ſalutē ꝑpli: ſʒ magꝭ ad eiꝰ deſtructionē: ⁊ h̄ ē qđ dr̄: m Fur nō venit ni. ⁊c. vſurpādo qđ nō ē ſuū: ſicut illi venerūt vſurpando qđ nō erat eis debitū. n Et ma. ⁊ ꝑdat: q̄ multi de ꝑplo occiſi ſūt corꝑaliter ⁊ etiā ſpūalr̄ credētes ꝑſuaſioni illoꝝ. o Ego veni. nō ſicut ipi. p Ut ha. vi. ꝑ graʒ in p̄ñti. q Et abūdātiꝰ ha. ꝑ gloriā i futuro: q̄ gloria ē grā ꝯſūmata. r Ego ſū pa. Hic exponit ſecūdā ꝑabole ꝑtē. ſ. ꝙ ſit bonꝰ paſtor itrās ꝑ oſtiū. Et diuidiť i duas: q̄ p̄rio ꝓponit itētū. ſcđo ꝓbat ꝓpoſituʒ. ibi: Ego ſū paſtor bonus. Circa p̄mū ponit ꝯditiōes boni et mali paſtoris: q̄ bonꝰ paſtor debet hr̄e affectionē ad gregē: itātū ꝙ ꝓ eo ſi neceſſe eēt ſuſtineat mortē. ⁊ h̄ eſt qđ dr̄: s Bonꝰ pa. ⁊c. Ad cuiꝰ itellectū ſciēdū ꝙ res melior nō ē exponēda ꝑiculo ꝓ viliori: ſʒ magꝭ ecōuerſo. vita aūt hoīs melior ē ſimplr̄ q̄̄ vita eīm brutoꝝ aīaliū: ⁊ iō lʒ paſtor brutoꝝ debeat aliquē laborē ꝓ ſalute ſui gregꝭ ſuſtinere: nō tn̄ debet ſe morti exponere. Aīa aūt hūana nobilior ē corꝑe. iō eꝯrio paſtor aīaꝝ ꝓ grege ſuo debet vitā corꝑalē exponere. Alterꝰ tāgit cōditionē mali paſtoris dicēs: t Mercēnarius aūt ⁊ q̄ nō ē pa. mercēnariꝰ dr̄ a mercede: ⁊ talis ē q̄ i officio p̄latiōis attēdit cōmodum rei tꝑalis: qđ dr̄ merces: glīa aūt celeſtis nō dr̄ ꝓprie merces: ſʒ tm̄mō large: inq̄ntū oē qđ reddiť i p̄miū laboris dr̄ merces. Rō aūt huiꝰ ē: q̄ hereditas diſtinguiť a mercede ꝓprie dicta: ſicut filiꝰ cui debeť hereditas diſtinguiť ab opario ꝯductitio cui debeť merces. Glīa aūt celeſtis reddiť fidelibꝰ ſic hereditas filijs ꝓpter qđ non habet rōnē mercedis. ⁊ iō ille ē verꝰ paſtor q̄ attēdit ad p̄miū glīe: mercēnariꝰ aūt q̄ attēdit ad cōmodū rei terrene. Et q̄ nō eſt ꝓprie paſtor. iō ſeq̄ť: v Cuiꝰ nō ſūt oues ꝓ. ſʒ tm̄ vſurpatiue: qđ ꝓbat ꝑ effectū cū dr̄: x Uidit lu. ve. i. tyrānū: ſubditos ad peccādū inducētē: vel hereticuʒ falſa doctrina eos corrūpentē. y Et di. oues ⁊ fugit: nō reſiſtēdo ꝑ cēſurā eccleſiaſticā tyrānide oppſſioni: nec ꝑ ſanā doctrinam heretice prauitati. z Et lupus rapit. ad malū ꝑtrahendo.
Et diſꝑgit

†23. q. 4. c. tres perſonaſ. ⁊ c. q̄ nō pōt. 7. q. 1. aduerſitas. ⁊ h̄ etiā. De renun. niſi ꝯ. ꝓpter maliciam.

a Ego ſũ pa. Poſt culpã ficti: iterũ formã veri paſtoris op/
ponit: Ego ſũ pa. bo. ⁊ aiam pono ꝑ ouib⁹: qḋ nõ ipſe vn⁹ fe/
cit niſi ꝙ oẽs ſui ⁊ ipſe vnus ſũt: qꝛ ipſe ſine illis h̃ potuit: illi
nõ ſine eo ſine q̃ nihil poſſũt. b Et ego agno. Fili⁹ ꝑ ſe agno
J.1.b ſcit patrẽ: nos ꝑ illũ: ſicut alibi: Deũ nemo vidit vnq̃ꝫ niſi vni
genit⁹ q̃ eſt in ſinu p̃ris ipſe enarrauit.
Itẽ nemo nouit filiũ niſi pater: neq̃ꝫ
Mat. 11.b patrẽ q̃s nouit niſi fili⁹: ⁊ cui fili⁹ vo/
† 16. q. 1. p/ luerit reuelare. c Et aiaꝫ meã. Hoc
dicatoꝛ in ẽ ꝓbatio dilectiõis ad p̃rẽ ⁊ ad oues
verbo. ſic ⁊ petr⁹ tertio cõfitẽs amorẽ: iubet̃
J.21.c paſcere oues ⁊ ꝓ eis mori. d Pro
ouib⁹ meis. Pro ouib⁹ dom⁹ iſrl̃ q̃
perierãt ad q̃s corꝑaliter miſſus a q̃/
bus nõ ſũt diſſil̃es ille q̃ ſũt d̃ gẽtib⁹.
vñ dicit: Oportet me alias adducere
Q̃uis ꝑ ſuos qꝛ in illis ipſe. Et vocẽ.
meã au. nõ dicit meoꝝ: qꝛ i ipis ille lo
quit̃. e Quia ego ⁊c. Aug⁹. Ver/
† De pe. di bũ ex q̃ ſuſcepit hoiẽꝫ. i. carnẽ ⁊ aiam
4. §. hac ſo nũq̃ꝫ depoſuit aiam vt eẽt aia a v̓bo
cietatem/ ſeꝑata: ſꝫ caro poſuit aiam q̃n expira/
uit q̃ redeũte ſurrexit. Mors ḡ ad tẽ/
pus carnẽ et aiam ſeꝑauit: h̃ neutruꝫ
a verbo dei. Caro itaq̃ꝫ ponit aiam ⁊
D ſumit: ſꝫ nõ ꝑtãte ſua: ſꝫ ꝑtãte inhabi
tantis carnẽ deitatis. ſ. f Facta ſũt
aũt. Cenon. i. nouũ. Inde enceniare.
id ẽ initiare. Encenia feſta dedicatio/
nis tẽpli q̃ facta eſt a iuda machabeo
tꝑe hyemis. Hyems aũt hic cõmemo
rat̃: vt ſignificet iudeos frigidos: q̃
nõ accedũt ad ignẽ. i. nõ credũt i chri
3. Reg. 8 ſtũ. Salomõ aũt facto tẽplo i autũno
1. Eſdre. 7 illud dedicauit: ꝫorobabel ⁊ ieſus ſa/
cerdos poſt captiuitatẽ reedificatum
2. Ma. 15. tẽplũ i vere dedicauerũt. Iudas ma/
chabeus ꝑ ꝓphanatione antiochi in
hyeme ¶ In por.

rapit ⁊ diſꝑgit oues. Mercenna/ a b
ri⁹ aũt fugit: qꝛ mercẽnarius eſt: c
a et nõ ꝑtinet ad eũ de ouib⁹. † Ego d e
ſ. i. diligo.
ſũ paſtoꝛ bon⁹: ⁊ cognoſco oues f
ſ diligũt ⁊ obſequunt̃.
meas: ⁊ cognoſcũt me meę. † Sic g h
b nouit me pat̃ ⁊ ego agnoſco pa/
c d trẽ: ⁊ animã meã pono ꝑ ouib⁹ i
ſ de gentibus.
meis. † Et alias oues habeo q̃ nõ k
ſ de populo iſrael.
ſũt ex h̃ ouili: ⁊ illas opoꝛtet me l
a ſ per apoſtolos. b ſ nõ illoꝝ.
adducere: ⁊ vocẽ meã audiẽt: ⁊ fi m n
a ſ pono animã ꝑ ouib⁹ et ꝓpterea.
et vnũ ouile ⁊ vn⁹ paſtoꝛ. Pro/ o p
ſ qḋ ẽ iõ me pater diligit: qꝛ morioꝛ vt reſurgã.
e pterea me diligit pat̃: qꝛ ego po/
ſ enim.
no aiam meã vt iteꝝ ſũmã eã. Ne q
mo tollit eã a me: ſꝫ ego ponã eã r
ſ quia.
a meipſo: Ptãteꝫ habeo ponẽdi s
eam: ⁊ poteſtatẽ habeo iteꝝ ſu/ t
a ſ de oĩbus ꝑdictis et ponẽdi et ſumẽdi animã.
b ſ non ꝙ inferioꝛ ſed qꝛ genitus equalis quicq̃d
habet a patre habet.
mẽdi eã. Hoc mãdatũ accepi a pã v
ſ qꝛ tenebꝛe lucẽ nõ cõphendũt.
tre meo. Diſſẽſio iteꝝ facta ẽ iter x
iudeos ꝓpt̃ ſermões hos. Dice/ y
ſ iſti ſunt tenebꝛe.
bãt aũt multi ex ipis: † Demoniũ z
habet ⁊ iſanit: Quid eũ auditꝭ?
ſ iſtoꝝ oculi iã ceperãt aperiri.
Alij dicebãt: Hec v̓ba nõ ſũt de/ a b
a ſ quaſi demoniũ nõ ſolet bona operari.
moniũ habẽtis. Nũq̃d demõni/ c
f um põt cecoꝝ oculos apire? Fa/ d
cta ſũt ãt encenia i hieroſolymis e

Nico. de lyra

a Et diſꝑgit oues. ab vnitate eccle/
ſie ſeparãdo. b Mercẽnari⁹ aũt fu
git. i. auxiliũ debitũ ſubtrahit.
c Quia mer. eſt. i. ſolũ curãs de cõ/
modo tpali. d Et nõ ꝑti. ad eũ de
ouib⁹. qꝛ nõ habet affectũ debite oꝛdi
natũ ad eas. e Ego ſũ. Hic ꝓbat
qḋ dixerat ꝑ duo ſigna. Primũ ẽ mu
tua cognitio paſtoꝛis ⁊ ouiũ: qḋ ꝓue
nit ex hoc ꝙ paſtoꝛ frequẽter ⁊ ſollici
te oues viſitat: ⁊ ſic cognoſcit in par/
E ticulari cõditiones earũ: ſilr̃ oues ex
frequẽti imaginatione bñficij paſto/
ris ipm̃ attẽdũt: ⁊ ſic ſpãlit̃ recogno/
ſcũt ipm̃. Sic eſt de xp̃o ⁊ vere fideli/
b⁹. q̃ eſt paſtoꝛ verus: h̃ ẽ qḋ d̃r: Ego
ſũ paſtoꝛ bon⁹: ⁊ ſignũ hui⁹ ſubdit̃: f Et cognoſco meas.
nõ ſolũ noticia viſionis: qꝛ oĩa nuda ſũt ⁊ apta oculis ei⁹: vt
d̃r Heb. iiij. ſꝫ etiã noticia approbationis. g Et cognoſ. me
mee. qꝛ vere fideles cognoſcunt bñficia xp̃i. g Sicut nouit
me pa. ⁊c. li ſicut nõ iportat eq̃litatẽ: h̃ quãdã aſſimilationẽ lõ
ginquã. // Vel ſic: li ſicut nõ eſt nota equalitatis: ſꝫ ſilitudinis
qꝛ p̃ris ⁊ filij eſt vna noticia: cõſiderando filij diuinitatẽ: ẜm
v̓o humanitatẽ videt patrẽ clare ⁊ cõtinue: nõ ſic aũt fideles
poſſũt habere oculũ mẽtis ad bñficia diuine gr̃e: qꝛ talis attẽ
tio mẽt̃ aliq̃n neceſſario iterrũpit̃ ꝓpter ſtatũ p̃ntis vite. Se
cũdũ ſignũ veri paſtoꝛis ẽ affectio quã oñdit ad oues: q̃ non
põt eẽ maioꝛ q̃ꝫ ſe exponere ꝑ ouib⁹: ſic ẽ de xp̃o ⁊ fidelib⁹. iõ
dicit: i Et aiam meã po. ꝑ oui. meis: qꝛ aĩa xp̃i ꝑ fidelib⁹
fuit ſeꝑata a coꝛꝑe ⁊ oblata deo p̃ri cũ dixit: In man⁹ tuas cõ
mẽdo ſpm̃ meũ: Luce. xxiij. Et ne crederet̃ ꝙ ſoluꝫ ꝑ iudeis
deberet mori ꝓpter h̃ qḋ dicit: Matth. xv. Nõ ſuꝫ miſſus niſi
ad oues q̃ perierũt dom⁹ iſrl̃. iõ h̃ remouet dicẽs: k Et ali/
as oues ha. q̃ nõ ſũt ex h̃ ouili. i. de ſynagoga iudeoꝝ: ſꝫ d̃ po/
pulo gẽtili. l Et il. opoꝛ. me adducere. qḋ factũ ẽ ꝑ ꝑdica/
tionẽ aploꝝ. vt hr̃ Act̃. xiij. xp̃o principaliter operãte in coꝝ
ꝑdicatione. ẜm ꝙ d̃r Marci. vl. Illi autẽꝫ ꝓfecti ꝑdicauerũt
vbiq̃ꝫ

vbiq̃ꝫ dño cooperãte ⁊c. m Et vo. meã au. qꝛ iudeis repel/
lentib⁹ fidẽ xp̃i: gẽtiles eã deuote receperũt ad ꝑdicationem
aploꝝ: ẜm ꝙ hr̃ Act̃. xiij. vbi d̃r ꝙ Paul⁹ ⁊ Barnabas dix/
erũt iudeis: Uobis opoꝛtebat ꝑmũ loq̃ v̓bũ dei: ſꝫ q̃m repel
litis illud ⁊ indignos vos iudicatis vite eterne ecce cõuerti/
mur ad gẽtes. ſic eñ nobis ꝑcepit dñs
⁊ ſequit̃: Audiẽtes ḡ gẽtes gauiſe ſũt
⁊ glificabãt v̓bũ dñi. n Et fiet vnũ
ouile. i. vna eccl̃ia ex iudeis ⁊ gẽtib⁹
collecta. o Et vn⁹ pa. ſ. xp̃s. alij ãt
nõ ſũt niſi vicarij illi⁹ paſtoꝛis. Qua
liter aũt ſit intelligẽdũ verbũ xp̃i ꝑal
ligatũ Matth. xv. ibi fuit expoſitum.
Subdit̃ aũt adhuc de affectione illi⁹
paſtoꝛis ad oues. cũ d̃r: p Propte † Mat. 11.b
rea me pater di. i. ex dilectione patris Luc. 10.b
eſt ꝙ me ad ſalutẽ ouium deſtinauit.
Uel aliter. Propterea me pat̃ dili/
git. ſ. qꝛ adimplebo ei⁹ volũtatẽ i mea
paſſiõe ꝑ ouib⁹. iõ ſubdit̃: Quia ego † mar. 10.b
pono aiam meã. Sciẽdũ tñ ꝙ affect⁹ mar. 10.b
amoꝛis p̃ris ad filiũ etiã ẜm hũanita
tẽ nõ venit ex paſſione h̃ mag̃ ꝑceſſit:
ſꝫ aliq̃s effect⁹ amoꝛis ſecut⁹ eſt. ſ. gl̃i
ficatio coꝛpis xp̃i i ei⁹ reſurrectione.
iõ ſubdit̃: Et iteꝝ ſumã eã. Et qꝛ volũ
tarie paſſus eſt. iõ ſubdit̃: q Nemo
tol. eã a me. ſ. violẽter. nõ ẽ ſic itelligẽ
dũ q̃n ex vulnerib⁹ ⁊ paſſiõe moꝛtu⁹
ſit: ſꝫ qꝛ poterat ꝑſecutoꝛes ſuos ꝓpe/
dire ⁊ vno v̓bo ꝓſternere. r Sed
ego po. eã a meipſo iterfectoꝛes nõ i/
pediẽdo. s Ptãtẽ ha. ponẽ. eã. i.
deponẽdi nõ a ſuppoſito verbi: qꝛ qḋ
ſemel aſſũpſit nũq̃ꝫ depoſuit: ſꝫ a coꝛ/
poꝛe a q̃ fuit ſeparata i triduo: q̃uis
eẽt vnita v̓bo. t Et ptãtem ha. ⁊c.
nõ ad ſuppoſitũ a q̃ nũq̃ꝫ fuit ſepara
ſꝫ ad coꝛpus cui fuit reunita. v Hoc
mãdatũ acce. a pa. meo. ſ. vt iplẽã ei⁹
volũtatẽ i mea paſſiõe ꝑ oĩm ſalute.
x Diſſenſio iteꝝ. Hic ponit̃ effect⁹ do
ctrine xp̃i q̃ fuit diuerſus in bonis ⁊
malis: qꝛ boni ꝑ ei⁹ doctrinam i fide
ſũt ꝯfirmati: ⁊ mali eã ꝑuertẽtes di/
uino iudicio ſũt i malis obdurati. ⁊ h̃ † J. 7. c
eſt qḋ d̃r: Diſſenſio iteꝝ facta ẽ iter iu
deos ꝓpt̃ ſermões hos. Dicit iteꝝ: qꝛ
al's inter eos fuerat diſſenſio ex cõſili
cã: vt dictũ ẽ. ſ. ca. vij. y Dicebant
aũt mul. ⁊c. obſtiati i mal̃. z Demo/
niũ ha. ⁊ iſa. miracula ei q̃ faciebat at
tribuebãt demoni: ſilr̃ v̓ba ei⁹ q̃ nõ i
telligebãt: credẽtes ꝙ ſic arreptiti⁹ lo
q̃ret̃. iõ ſeq̃t̃: Quid eũ audit̃? ex̃rio
v̓o. a Alij di. ſ. boni ⁊ deuoti.
b Hec v̓ba ⁊c. qꝛ ſi arreptitij aliq̃n
loquet̃ ardua: tñ ſũt falſa ⁊ ad malũ iducẽtiã: xp̃s aũt habe
bat v̓ba vite eterne: qḋ ꝓbãt vlteri⁹ ꝑ factũ dicẽtes: c Nũ
q̃d demo. po. ⁊c. q. d. nõ: lꝫ eñ demones poſſũt aliq̃ miracula
facere. inq̃ãtũ i tꝑe iꝑceptibili a nob̃ cõiũgũt ꝓpria actiua
ꝓprijs paſſiuis: ſic rane facte ſũt a mag̃ pharaõis: ẜm ꝙ dic̃
Aug⁹. tñ nõ p̃nt facere ea q̃ excedũt totã facultatẽ nature eu
iuſmõi ẽ illuminatio ceci. d Facta ſũt. Deſcpta benignitate
xp̃i i docẽdo. h̃ ꝯñr deſcribit̃ iudeoꝝ malignitas: ipm̃ ꝑſeq̃n
do: ⁊ p̃io v̓bis. ſcḋo fact̃. ibi: Suſtulerũt ḡ lapi. Prima i du
as: qꝛ p̃io ponit̃ iudeoꝝ iterrogatio maligna. ſcḋa xp̃i rñſio
v̓a. ibi: Rñdit eis ihs. Circa ꝑmũ deſcribit̃ eoꝝ iterrogatio
q̃tũ ad tꝑs ⁊ locũ ⁊ interrogãdi modũ. tꝑs tãgit̃. cũ d̃r:
e Encenia fa. ſũt i hie. i. feſtũ dedicatiõis tẽpli. Encenia eſt
idẽ ẽ qḋ inouatiões: ⁊ d̃r ab en qḋ ẽ i ⁊ cenoſ nouũ: qḋ fit q̃n
aliq̃ res noua ſuo vſui applicat̃: i dedicatiõe ãt tẽplũ applicat̃
vſui. Sciẽdũ tñ ꝙ feſtũ ĩ erat ꝑme dedicatiõis q̃ fc̃tã ẽ a ſalo
mone: qꝛ illa fc̃tã ẽ. x. die ſeptẽbꝛis i autũno: vt hr̃. iij. Reg̃.
viij. Nec etiã ſcḋe dedicatiõis q̃ fc̃tã ẽ ſub ꝫoꝛobabel tẽplo re
edificato: qꝛ illa fc̃tã ẽ i martio tꝑe vernali. Sꝫ fuit feſtũ illi⁹
dedicatiõis ſeu inouatiõis q̃ fc̃tã ẽ ſb iuda machabeo q̃n pu
rificatũ fuit tẽplum ab antiocho epiphane ꝓphanatũ: vt hr̃
j. Machab.

a In porticu ⁊c. Porticus qb⁹ tēplū cingebaꝛ ſolēt ſignifi/cari noīe tēpli. b Circūderūt. Q̄ho pariēter iter opprobria veritatē p̄dicāte excecati nō obſequūꝛ ſed tētant. c Quouſq̄ aīam. Calūniāꝛ illū tollere aīas q̄ ſaluat: quē purū hominē putabāt: ſꝫ p̄ oībus regnaturū. d Si tu es xp̄s. Nō veritatē deſiderāt: ſꝫ parāt calūniāꝫ: vt ſi dixerit ſe regē: ꝯ auguſtū faciētē ptāti tradāt. Sꝫ dñs ſic tpat rñſuꝫ vt nec illis ſit locus calūnie: ⁊ fidelibus ꝓpter quos hec referūꝛ: manifeſte ap parcat: q̄ ipſe ſit xp̄s: nō hō tm̄ vt illi putāt: ſꝫ filius dei. e Et nemo pōt rape: q̄r ex h̄ q̄ ſū ex p̄re maiorꝫ ſuꝫ ad ꝓtegēdū: q̄ȝ illi ad impugnādū. f Ego ⁊ pa. vnū ſu. His x̄bis nō ſolū iudeoꝝ ſoluit queſtionē: q̄ vt tētarent acceſſerūt: ſꝫ etiā futurorū heretīcorū dānat inſaniā. g Tulerūt ḡ. Hoc iā nō ferūt q̄ cetera tulerūt: ſꝫ duri ad lapides currūt. Sꝫ q̄r ieſus nō patiꝛ niſi qđ vult: adhuc loquiꝛ. h Facis teipm̄. Intellexerūt nō poſſe dici ego ⁊ pater vnū. ſ. niſi vbi ē eq̄litas p̄ris et filij: qđ Arri⁹ nō intellexit. Chriſtus aūt q̄r vidit illos tardos nō ferre ſplēdorē veritatis: tēperauit eū ī his x̄bis: nōne ſcriptū eſt. i Quia ego

a ſ ecce ignis de quo deberēt accēdi.
⁊ hyems erat. Et ambulabat ih̄s (a, b)
a ſ .ſ. vbi ſalomō ſtare ſolebat ad orandū.
(a, b) in tēplo ī pōrticu ſalomonis. Cir (c)
a ſ ecce hyems in iudeis.
cūdederūt ḡ eū iudei: et dicebāt (d)
a ſ dū incertos nos relinquis.
(c) ei: Quouſq̄ animā noſtrā tōllis?
ſ a. i. ille meſſias q̄ venturus eſt in mūdū.
(d) Si tū es chriſtus dic nobis pa/ (e, f)
a ſ vt verbū dei ex probo p̄ opera quid ſim.
lā. Rn̄dit eis ieſus: Lōquor vo/ (g, h)
bis ⁊ nō creditis. Opa que ego (i)
ſ cui⁹ et nō ſuā gloriā querit.
facio in noīe patris mei: hec teſtimoniū p̄hibēt de me. Sꝫ vos nō (k)
ſ cur. ſ iſtos videbat futuros p̄ditioni.
creditis: q̄r nō eſtis ex ouib⁹ me/
a ſ ſed. b ſ q̄ p̄ oſtiū intrār. ſ obediūt p̄cepti
is. Oues mee vocē meā audiūt: (l, m)
a ſ imitatione et beatitudine.
⁊ ego cognoſco eas: ⁊ ſequūntur (n, o)
ſ q̄r vos de p̄ſenti vita cogitatis ⁊ calūnias q̄ritis. ſ hec ſūt paſcua de qb⁹ ſupra. ſ ac ſi dixerit vos peribitis in eternū q̄r nō eſtis de ouib⁹.
me: Et ego vitā eternā do eis: et (p)
ſ etſi in p̄nti videāꝛ p̄ire. a ſ fur et latro nihil poſſunt cōtra illos quos nouit deus eſſe ſuos.
nō p̄ibūt in eternū: ēt nō rapiet (q)
ſ poteſtate. ſ quia.
eas quiſq̄ de manu mea. † Pater (r)
a ſ gignēdo. i. eē vnigenitū filiū coequalē coeternū. b ſ oībus creaturis et angelis.
me⁹ qđ dēdit mihi maius ōibus
a ſ virtutē ⁊ gloriā hui⁹ rei: q̄ nemo rapit de manu ei⁹ patri attribuit. b ſ poteſtate q̄ vna eſt mihi et patri: vel de me qui ſum manus patris.
(e) ē: ⁊ nēmo pōt rape de mānu pa/ (s)
(f) tris mei. Ego ⁊ pater vnū ſum⁹. (t†)
(g) † Suſtulerunt ḡ lapides iudei vt (v†)
ſ nō verbis ſed factis eorū.
lapidarēt eum. Rn̄dit eis ieſus: (x)
Multa bona opa oñdi vobis ex (y)
a ſ cui⁹ gloriā querit vbiq̄.
pātre meo: Propꝛ qđ eoꝝ opus (z)
me lapidatis? Rn̄derūt ei iudei: (a)
ſ nō poſſūt negare bona accepiſſe.
De bono opere nō lapidam⁹ te: (b)
ſ nō poſſūt ferre qđ filio dei diciꝛ.
ſꝫ d̄ blaſphemia: ⁊ q̄r tu hō cū ſis:
(b) facis teip̄m deū. Rn̄dit eis ieſus: (c)

Nico. de lyra

j. Mach. iiij. que purificato facta fuit. xxv. die noni mēſis apud iudeos: vt habeꝛ. j. Machab. iiij. qui ꝓ maiori p̄te cōiter cōcurrit cū decēbri apđ nos: ⁊ iđ ad hoc denotādū addiꝛ: a Et hyems erat. ⁊ ſic ptꝫ tp̄s. Loc⁹ āt deſignaꝛ cū d̄r: b Et ambu. ⁊c. noīe tēpli intelliguntꝛ atria ⁊ loca ad domū dñi p̄tinētia. Erat āt q̄dā loc⁹ edificat⁹ vbi ſalomō ſtabat ad orandū q̄ dicebaꝛ regis oratoriū. Sed contra h̄ videꝛ q̄ oīa q̄ edificauerat ſalomon in tēplo fuerūt cōbuſta p̄ chaldeos: vt h̄r. iiij. Reg. vl. Dicēdum q̄ alia porticus fuit reedificata in tēplo ad ſiītudinē prioris: ⁊ iđ retinuit nomē p̄cedētꝫ: ſic frequēter fit ī edificijs repatis: ⁊ ſic ptꝫ īterrogationis loc⁹. Subdiꝛ etiā īterrogādi modus. c Circūdederūt ḡ eū iu. vt citi⁹ eū ī x̄bis caperēt. d Et dicebāt ei quſq̄ aīam no. to. i. crucias: dimittendo nos ī ſuſpēſo. p̄ h̄ inuētes q̄ vellēt ei⁹ dicto ſtare ⁊ eū libēter ſicut xp̄m recipere: cū tn̄ haberēt ɔ̄trariū in corde. e Si tu es xp̄s dic no. pa. non q̄rūt ſi tu es fili⁹ dei: q̄r d̄ h̄ nō curaſſet Pilatus q̄ erat gētilis: apud quē intēdebāt eū accuſare. ſꝫ q̄rūt: Si tu es xp̄s .i. vnct⁹: q̄ vnctio debebaꝛ regib⁹: ⁊ p̄ ɔ̄ñs ſi rñdiſſet ſe eē xp̄ꝫ ſtatim accuſaſſent eū p̄ſidi vt rebellare volētē ɔ̄ īp̄atorē romanū cui ſbditi erāt iudei: ⁊ aſpirare ad regnū. Eadē etiā de cā dixerūt: f Dic nob̄ pa. vt poſſent ɔ̄ eū h̄re teſtimoniū. g Rn̄dit eis ie. hic poniꝛ xp̄i vera rñſio. ī q̄ p̄io oñdiꝛ iudeoꝝ malignitas. ſecūdo diſcipłoꝝ xp̄i benignitas. ibi: Oues mee. In p̄ia ḡ p̄te d̄r ſic: h Loquor vo. ⁊ nō cre. q. d. vos q̄ritis x̄ba exp̄imētia q̄ ego ſim xp̄s: nō ad veritatē intelligēdū: ſꝫ mag̃ ad calūniādū: q̄r ſi illa dicerē nō crederetꝫ: qđ ꝓbat ɔ̄ñr dicens: i Opa q̄ ego fa. ⁊c. ſic ei. ſ̄. dictū ē. iiij. ca. efficaciſſimū argumētū ad ꝓbādū veritatē excedētē naturalē facultatē intellect⁹: ſūt opa miraculoſa: ⁊ tn̄ illis nō credebāt: cū tn̄ fierēt ad declarationē deitatis ieſu xp̄i. Cā āt īcredulitatꝫ eoꝝ ſubdiꝛ. cū d̄r: k Sꝫ vos nō cre. ⁊c. i. inocētes ⁊ humiles: ſꝫ ſupbi ⁊ maligni: ⁊ iđ dei iudicio excecati. Cōſiderādū q̄ ī hac rñſione xp̄s nō dixit expſſe ſe eē xp̄m quē querebant: ſꝫ dixit aliq̄d equalēs

equiualēs vel maius: vt rñderet x̄itatē ⁊ excluderet calūnie maliciā. l Oues mee. h̄ ɔ̄ñr oñdit diſcipuloꝝ ſuoꝝ benignitatē dicēs: Oues mee. i. hūiles qb⁹ reuelaꝛ x̄itas: vt habeꝛ Math. xj. m Vocē meā au. credēdo corde ⁊ obediendo ope. n Et ego co. eas. nō ſolū noticia viſiōis: ſꝫ etiā noticia approbatiōis ad vitā eternā. o Et ſe. me. h̄ ī p̄nti p̄ grāꝫ: ⁊ ī futuro p̄ gloriā. iđ ſeq̄ꝛ: p Et ego vi. ⁊c. Loq̄ꝛ eī hic d̄ illis q̄ ſūt oues ei⁹ nō ſolū ſcḋm p̄ntē iuſticiā: ſꝫ etiā ſcḋm p̄deſtinationē diuinā: q̄ fruſtrari nō pōt. q Et nō ra. eas q̄ſ. de ma. p̄ violētiā. qđ ꝓbat tali rōne: r Paꝛ me⁹ ⁊c. i. ip̄a deitas quā habeo a p̄re: q̄r oīa excedit ī infinitū. s. Et ne pōt rape ⁊c. cuꝫ eñi ſit infinite potētie nihil pōt ab eo auferri p̄ violētiā. t Ego ⁊ pa. vnū ſum⁹. ī x̄tute ⁊ potētia: ſic in deitate: vt. ſ̄. dictū ē. ḡ nemo pōt rape oues d̄ manu mea. Notādū aūt q̄ ex h̄ x̄bo ſaluatoris: Ego ⁊ p̄r vnū ſum⁹: excluduntꝛ duo errores ɔ̄rij circa articulū ſanctiſſime trinitatꝫ. Sabelli⁹ eī poſuit in deo vnitatē p̄ſone ſicut ⁊ eēntie. ⁊ hoc remoueꝛ cū d̄r: Ego ⁊ paꝛ vnū ſum⁹. Si eī paꝛ ⁊ fili⁹ eēnt vna p̄ſona dixiſſet ſū ī ſingulari. Arri⁹ āt eɔ̄trio poſuit diuerſitatē eēntiaꝝ ſic ⁊ p̄ſonarū. ⁊ h̄ excludiꝛ p̄ h̄ qđ d̄r h̄: Vnū. ſi eī p̄r ⁊ fili⁹ haberēt diuerſas eēntias: nō diceret vnū neutraliꝛ: ſꝫ plura. v Suſtulerūt ḡ. h̄ ɔ̄ñr oñdiꝛ malignitas iudeoꝝ ī facto. Et diuidiꝛ ī tres: q̄r p̄mo xp̄s refrenat eoꝝ ſeuiciā. ſcḋo excludit īpoſitā ſibi blaſphemiā. ibi: Rn̄derūt iudei. tertio fugit ꝓpꝛ eoꝝ obſtinatā maliciā. ibi: Querebāt ḡ. In p̄ia igiꝛ p̄te d̄r ſic: Suſtulerūt ḡ lapides iudei vt lapidarēt eū: motī liuore īuidie nō amore iuſticie: abſq̄ legis ordīe: vt. ſ̄. dictū fuit in caſu ſiīi. viij. ca. x Rn̄dit eis ie. dulciꝛ eos reprimēdo. y Multa bo. opa ⁊c. ſ. veritatē docēdo: īfirmos curādo: et alia miracula faciēdo. z Propꝛ qđ eoꝝ opus. ⁊c. cū tn̄ ex h̄ me honorare deberetꝫ. a Rn̄derūt. h̄ ɔ̄ñr excludit blaſphemiā ſibi īpoſitā. Et diuiditur ī duas: q̄r p̄mo hmōi blaſphemia imponiꝛ. ⁊ ſcḋo excludiꝛ. ibi: Rn̄dit. In p̄ia ḡ p̄te d̄r ſic: Rn̄derūt ḡ iudei dicētes: b De bo. ope nō la. ⁊c. In dictꝫ eoꝝ ptꝫ ɔ̄dictio: q̄r loq̄bāꝛ ſic furioſi: teſtificāꝛ eī eū facere bona opa ī miraculis: cū dicūt: De bono ope nō ſcꝫ qđ facis: ⁊ tn̄ dicūt h̄ eū blaſphemū. cū d̄r: Sꝫ de blaſphemia. iſta eñ ſūt īcōpoſſibilia: q̄r miracula xp̄i fiebāt ad teſtioniū bonitatꝫ ei⁹: ⁊ iđ cuꝫ eēnt bona opa ⁊ dīna: nō poterāt fieri ad teſtificādū aliqđ falſū: qđ tn̄ eēt ſi ille eēt blaſphem⁹ ad cui⁹ teſtioniū fierēt. Iſta āt cecitas ī eis ꝓcedebat ex eo q̄ ſolū hūanā naturā ī xp̄o ɔ̄ſiderabāt. iđ ſbdiꝛ: Quia tu hō cū ſis facꝫ teip̄ꝫ deū. c Rn̄dit eis. h̄ ɔ̄ñr ieſus excludit crimē blaſphemie ſibi īpoſitū: ⁊ h̄ dupliꝛ. p̄io excludit illđ p̄ ſcp̄turā. ſcḋo p̄ rōnē. ibi: Si nō facio. Circa p̄mū ſciēdū q̄ ſacra ſcp̄tura cū ſit a d̄o īſpirata: n̄ pōt eē falſa. Ip̄a aūt attribuit deitatē hoīb⁹ ſctis ⁊ ꝓphis ⁊ ipi xp̄o. aliꝛ tn̄: q̄r deitatē p̄ticipatiue tm̄ attribuit alijs a xp̄o: ſic iudices locuꝫ dei tenētes dicūꝛ dij: Exo. xxij. Dñs dom⁹ applicabiꝛ ad deos ⁊ ibidē: Dijs nō detrahes ⁊c. Xp̄o aūt attribuit deitatē ꝓprie dictā: ſcḋm q̄ h̄r Hiere. xxiij. Ecce dies veniūt dic̄ dñs ⁊ ſuſcitabo dd̄ germē iuſtū. ſeq̄ꝛ poſtea: Hoc ē nomē qđ vocabūt eū dñs iuſt⁹ nr̄. ⁊ vbi habem⁹ dñs: poniꝛ nomē dñi tetragrāmaton ī heb. qđ nullo mō attribuiꝛ alicui niſi deo x̄o. iđ ptꝫ q̄ ſic ſcp̄tura vete. teſta. attribuit alijs a xp̄o deitatē p̄ticipatiue dictam

† De ſum. tri. damnamus

ſ. s.

G a ·Quia ego. Tribꝰ modis dr̄ deꝰ natura: adoptiōe: vt ego dixi dij eſtis: falſo: vt demones ꝛ idola. b ·Sʒ illos di. Si p ſermonē dei ꝑticipādo fiūt hoīes dij: quō ille q̄ p naturā eſt filiꝰ q̄ ꝑticipāt nō eſt deꝰ? c ·Operibꝰ credi. Fidē adhibete operibꝰ vt merito fidei ampliꝰ cognoſcēdo opa veniatis ad fidē deitatis. d ·Quia i me ē pa. Pater eſt in filio: filiꝰ ī p̄re vt eq̄lis in eo cui
G equalis ē. vñ ꝛ pōt dicere: Ego ꝛ pat
Jo.14.b v.ſ. ꝛ q̄ videt me videt ꝛ patrē. ꝛ h̄ eſt ei ꝓpriū. Dunꝰ aūt eſt hoī p participationē qd̄ dr̄ eē in deo cōtinēte ꝛ deꝰ in eo vt in vaſe. e ·Et multi ve. Iſti apꝑhēdūt ꝑmanētē: nō quō iniq̄ apꝑhēdere volebāt diſcedētē. vñ ſequiꝛ et multi c. ī eū. f ·Quia io. Nullū in hierl'm fecit vt iſte: ꝛ q̄cq̄d dicebat teſtimoniū huic ꝑhibebat: q̄ſi p lucernā veniamꝰ ad diē. Erat

a †Nōne ſcriptū ē in lege vr̄a: quia ego dixi dij eſtis? Si illos dixit deos ad q̄s ſermo dei factꝰ eſt: et nō pōt ſolui ſcriptura quē pater ſctificauit: ꝛ miſit ī mūdū: vos dicitis q2 blaſphemas: q2 dixi filiꝰ dei ſū: Si nō faciō opa p̄ris mei: nolite credere mihi: Si aūt faciō ꝛ ſi mihi nō vultis credere: opibꝰ credite: vt cognoſcatꝭ ꝛ credatꝭ: q2 ī me ē pater ꝛ ego ī p̄re.† Que rebāt ergo eū appꝑhēdere: ꝛ exiuit de manibꝰ eoꝝ. Et abijt iteꝝ trās iordānē in eū locū ubi erat iohānes baptiçās p̄mū: ꝛ māſit illic. Et multi venerūt ad: eū ꝛ dicebāt: q2 iohānes q̄dē ſignū fec nullū. Omnia aūt quecūq3 dixit iohānes de hoc: vera erāt: ꝛ multi crediderunt in eum.

[Interlinear glosses: ſ pſalmo. — a ſ falſitatis argui. ſ dauid. — a ſ .ſ. gignēdo vt ſācꝰ eēt: dedit vt ſcm̄ genuit ſ .ſ. cū i ſctitate icarnari cōſtituit ꝓ ſalute mūdi — a ſ q̄ nemo poteſt facere niſi filius. — a ſ ſi ſolis ꝟbis p̄dico ne credatis. b ſ opa illa — ſ verbis ꝛ innocētie vite. — a ſ nō credēdo ſʒ vt occidant. — ſ q2 nō habēt manꝰ fidei. — a ſ myſtice ad gentes. b ſ oſtendebat ſe eſſe impletionem vmbre iam ceſſantis.]

Nico.de lyra

dictā: ita ipi xpo deitatē ꝓprie dictā. Scd̄m hoc igiꝛ exponēda eſt littera: Rñdit eis ieſus: declarādo ſe nō eſſe blaſphemū dicēdo ſe eſſe deū vel dei filiū naturalē: qd̄ idez eſt. qd̄ ꝓbat p ſcripturā. d. a ·Nōne ſcri. eſt ꝛc. q2 ego dixi dij eſtis. h̄ h̄r in Pſ. lxxxj. et dr̄ de iudicibꝰ ꝛ ꝓphetis. iō ſubdiꝛ:
b ·Si illos dixit deos. ꝑticipatiue.
c ·Ad q̄s ſer. dei fa. ē. ſicut fuerūt ꝓphete ꝛ iudices. d ·Et non pōt ſol. ſcriptura. i. nō pōt dici ꝙ cōtineat falſum. e ·Quē pa. ſctificauit. i. meipſum: quē ſctificauit. i. ſcm̄ generauit ab eterno: ſm̄ deitatē. Vel: Sāctificauit. i. plenitudine gr̄e adīpleuit: q̄ſtū ad humanitatē. f ·Et miſit ī mūdū. ad ſaluādū ipm̄: ſicut erat p ꝓphetas p̄dictū. g ·Vos di. q2 blaſphemas q2 dixi filiꝰ dei ſum. q. d. irrōnabiliter loq̄mini: q2 ſcriptura ſacra q̄ ſolui nō pōt: expꝛeſſe loquiꝛ d̄ diuinitate mea: vt ptʒ p p̄dicta. h ·Si nō facio. Hic ꝯſīr excludit crimen blaſphemie ſibi impoſitū p rōnē. Circa qd̄ ſciendū ꝙ oīa determināꝛ ꝓprio ope: vt h̄r. iiij. methauroꝝ: iō p ꝓpriā opatiōez certificamur d̄ natura rei: xp̄s aūt faciebat opa diuitatꝭ ꝓpria. ſ. miracl'a totā facultatē creature trāſcēdētia: ꝛ etiā ꝟtute ꝓpria: q2 nō ſolū faciebat illa obſecrādo diuinā potētiā: ſ3 etiā aliq̄n īperando: Ex q̄ ꝯcludiꝛ ꝙ ī eo vere erat natura diuīa: ꝛ p ꝯñs n̄ erat blaſphemꝰ: dicēdo ſe eē deū vl' dei filiū: ꝛ h̄ ē qd̄ dr̄: Si nō facio opa p̄ris mei ꝛc. iō ꝯcludit ex opibꝰ. i ·Et cognoſcatꝭ ꝛc. in q̄ſtū ē vna natura amboꝝ: ſic ꝛ vna opatio. k ·Querebāt ḡ. Hic ꝯſīr poniꝛ fuga xp̄i. ꝓpꝛ eoꝝ obſtinatā maliciā: q2 nec ꝟbis eiꝰ nec opibꝰ ī ducebāꝛ ad credēdū: ſ3 tā q̄ obſtiati q̄rebāt eū appꝑhēdere ad occidēdū. l ·Et exiuit de manibꝰ eoꝝ. ꝟtute diuina trāſiēs p ipſos: ſicut. ſ. dictū fuit. viij. ca. m ·Et abijt iterū ꝛc. ꝛ māſit illic. ſ. ad tēpus: vt ppl'i venietes ad ipm̄ recordarenꝛ de teſtimonio iohānis q̄ dixerat de eo: Ecce agnꝰ dei: ꝛ de teſtimonio dei p̄ris: cuiꝰ vox audita fuerat ī baptiſmo xp̄i. Hic eſt filius meꝰ dilectꝰ: ꝛ ſic habita collatiōe prioꝝ ꝛ nouiſſimoꝝ cōfirmarenꝛ in fide ipiꝰ. iō ſequiꝛ: n ·Et mul. ve. ad eū. credētes. o ·Et dicebāt. ī argumētū ſue fidei. p ·Quia ioban. ſignū fecit nullū. Signa eni reſeruabanꝛ xp̄o ſicut in p̄cipaliori: tñ ꝓpter ſāctitatē vite credebāt iohāni. Et q2 ī xp̄o videbāt dictū eiꝰ impleri. iō ſequiꝛ: Oīa aūt q̄cunq3 dixit iohānes de h̄ vera erāt. Et ꝯcludiꝛ fructꝰ huiꝰ collationis. cū dicitꝛ:
q ·Et mul. cre. in eū. Circa p̄dicta ī h̄ ca. q̄riꝛ: Utrū licitū ſit paſtori eccl'ie ī pſecutione fugere? Et arguiꝛ primo ꝙ ſic: quia aliq̄ ſācti legūꝛ h̄ feciſſe: ſicut Thomas cātuarienſis fugit de anglia tp̄e pſecutiōis ſue eccl'ie: qd̄ nō feciſſet niſi licitū fuiſſet. ꝫ ꝛc. Ipē ſaluatoꝛ dixit aplīs Matth. x. Si vos pſecuti fuerīt ī vna ciuitate fugite ī aliā: ꝛ ſic videꝛ ꝙ fugere tp̄e pſecutionis nō ſolū ſit licitū: ſ3 etiā meritoꝛiū: cū ſaluatoꝛ diſcipulos ad h̄ hoꝛteꝛ. Cōtrariū arguiꝛ. p h̄ qd̄ ī hoc ca. dictū eſt: Mercēnariꝰ ꝛ q̄ nō ē paſtoꝛ videt lupū venietē ꝛ dimittit oues ꝛ fugit: qd̄ expōnēs Greg. dicit ꝙ ille q̄ fugit tp̄e pſecutionis merito perdit

pdit meritū paſtoꝛis: qd̄ nō eſſet verū ſi fugere eſſet ſibi licitū. Reſpōſio: dicēdū ꝙ noīe lupi venientis ſup oues: aliq̄n intelligiꝛ diabolus p tētationes fideles infeſtans: aliq̄n hereticus p falſam doctrinā coꝛrūpens: aliq̄n tyrannꝰ violentia armoꝝ pſequēs. Si pꝛimo ꝛ ſcd̄o modo accipiaꝛ lupus: nō eſt licitū paſtoꝛi fugere: q2 cū talibus lupis nō ē reſiſtēdū coꝛpaliter: ſ3 magis ſpūaliter p deuotā oratiōnē ꝛ ſanctā p̄dicationē ꝛ doctrinā: ꝛ iō p talia eſt eis ſtatim viriliter reſiſtēdū. aliter eni ſi dareꝛ eis ingreſſus: nō reſiſtēdo: accideret maiꝰ ꝑiculū: ꝓpꝛ qd̄ † Pſ.81.
dicit beatꝰ Jacobꝰ. iiij. ca. Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a vob. Et h̄ idē poſſet dici d̄ heretico: q2 fugit illū q̄ p ſanaz doctrinā detegit ipiꝰ falſitatē: ꝓpꝛ qd̄ Simō magꝰ fugiebat petrū de ciuitate ī ciuitatē: vt dr̄ ī itinerario clemētꝭ. Si accipiaꝛ lupus tertio mō: tūc ē diſtinguēdū: q2 aut pſecutio pſonalis ē aut cōis. Si pſonalis: ita ꝙ ē ꝯ paſtoꝛē tm̄ ꝛ nō ꝯ gregē ſibi cōmiſſū: tūc paſtoꝛi ē fugiēdū: nec tūc dimittit gregē in pſecutiōe: q2 tūc pſecutio nō eſt ꝯ gregē: vt dictū eſt: ꝛ h̄ mō Paulus apl's fugit d̄ Damaſco: vt h̄r Act. ix.
Si aūt ſit pſecutio cōis ꝯ gregē ꝛ paſtoꝛē: adhuc diſtinguēdū ē: q2 aut eſt vnꝰ ſolꝰ paſtoꝛ: aut multi. Si vnꝰ tm̄ nō ē ſibi licitū fugere ꝛ gregē dimittere: q2 hic eēt mercēnariꝰ ꝛ nō paſtoꝛ: ſm̄ ꝙ dicit ſaluatoꝛ. Si aūt ſūt multi paſtores q̄bꝰ eccl'ia ali indigeat: tūc aliq̄ debēt remanere ꝛ alij fugere: vt ſic grex remanēs ī illa eccl'ia ſufficienter cuſtodiaꝛ ꝛ vtilitati eccl'ie de alijs ꝓuideaꝛ: ꝛ ſi nō poſſit determinari d̄ cōi cōcordia vl' alia cōueniēti via qui remaneāt ꝛ q̄ fugiāt: poſſent ſup h̄ inuocata ſpūſſcti gr̄a ſoꝛtes mitti: ſm̄ ꝙ dicit Augꝰ. ī epl'a ad honoratū: Si inter dei miniſtros ſit diſceptatio q̄ eoꝝ tp̄e pſecutionis maneāt ꝛ q̄ eoꝝ fugiant ne fuga vel moꝛte oīm eccl'ia deſeraꝛ: ſi hec diſceptatio aliꝛ non poterit terminari q̄ſtū mihi videꝛ q̄ maneāt ꝛ q̄ fugiāt: ſoꝛte legēdi ſūt. Ad p̄mū dicēdū ꝙ ſcti fugierūt ī caſibꝰ licitꝭ p̄dicto mō. vñ ī legēda ſcti Tho. dr̄ ſic: ꝙ in p̄ncipio pſecutiōis fugit: q2 nōdū īnotuerat ad plenū cā eccl'ie: et pſonalꝭ pſecutio videbaꝛ. Eodē mō dicēdū ē ad ſcd̄m ꝙ ſaluatoꝛ hoꝛtaꝛ diſcipulos fugere ī caſibꝰ licitꝭ p̄dictis.

Mat.12.b
Mar.3.a

Ca. X

Moraliter.

a† ·Amē amē dico vobis q̄ nō īntrat p oſtiū ꝛc. Per ouile ouiū pōt intelligi clauſtrū regulariū cuiꝰ oſtiū ē melioꝛis vite ꝓpoſitū firmū. oſtiariꝰ aūt ē ſpūſſctūs: q̄ īſpirat ipm̄. īntrās aūt aliūde ē ingrediēs religionē: cū ꝓpoſito lautioꝛis vel honoꝛabilioꝛis vite: ſicut ſūt aliq̄ paupes ꝛ de hūili plebe q̄ q̄rūt īgredi religionē magnas poſſeſſiōes habētē nō vt ſuiāt xp̄o deuote: ſed magis vt xp̄s eis ſeruiat de bonis illiꝰ eccl'ie: ꝛ iſti ſūt fures ꝛ latrones p vitiū ꝓprietatꝭ: ꝛ mactāt ꝛ p̄dūt q2 dignitates vel officia ambiūt: ꝛ ſic vlteriꝰ diſſentiōes faciūt p q̄s coꝛrūpiꝛ charitas fraťna ī q̄ cōſiſtit ſpūalis vita. j. Joh. iij. Qui nō diligit manet ī moꝛte. b† ·Qui aūt īntrat p oſtiū. i. habēs ſāctū ꝓpoſitū ī ingreſſu ꝛ ipm̄ cōtinuās ī ꝓgreſſu. †·Paſtoꝛ ē ouiū. i. dignꝰ regere monaſteriū: ꝛ talꝭ ꝓmotio ē a ſpūſācto. iō ſubdiꝛ: c† ·Huic oſtiariꝰ apit. i. ſpūſſctūs. d† ·Et oues vo. eiꝰ au. i. hūiles ꝛ deuoti ad nutū obediūt ei. e† ·Et ꝓprias oues vocat noīatim. diligētē curā de ipis gerēdo. f† ·Et educit eas. ad paſtū eterne viriditatꝭ p deguſtationē celeſtiū ſibi ſubditos ꝟbis ꝛ exemplis inducēdo. ideo ſubdiꝛ. †·Et ante eas vadit. viam oſtendendo. h† ·Et oues illū ſequunꝛ. doctrinā paſtoꝛis imitādo. †·Alienū vero nō ſequunꝛ. p alienū pōt intelligi diabolus a cōſoꝛtio dei ꝛ ſanctoꝝ alienatꝰ: quē nō ſequūꝛ boni religioſi eiꝰ ſuggeſtionibꝰ aſſentiēdo ſ3 fugiūt diſſentiēdo. r† ·Mercēnariꝰ aūt ꝛc. h̄ ē q̄ pſidēdo clauſtralibus querit honoꝛem ꝓpriū ꝛ promotionem carnalium amicoꝛum. x† ·Uidet lupum venientem: .i. aliquē malum gregē ſuū in fide vel moꝛibꝰ coꝛrumpentē.

Et dimittit

xi ¶ Et dimittit oues ꝛ fugit ꝛc. Greg. Fugit nõ mutãdo locū ſꝫ ſubtrahẽdo ſolaciū. xi ¶ Ego ꝛ pat vnū ſum⁹. Aug⁹. Utrūqꝫ audiet: vnū ꝛ ſumus: ꝛ a charybdi ꝛ ſcilla liberaberis. Qz dic vnū: liberat te ab Arrio: ꝙ dicit ſum⁹ a Sabellio. vi ¶ Suſtu lerūt ḡ lapides iudei. Hylari⁹. Nūc hereticoꝝ furoꝛ iã dño in celis ſedẽte pari infidelitate dict̃. nõ obediẽtes odiū impieta/ tis exercẽt. Uboꝝ lapides iaciunt: ꝛ ſi poſſent de throno ſuo eū in crucem detraherẽt.

¶ In ca. x. vbi d̃r i poſtil. Oẽs quotquot veniūt fures ſunt ꝛ latrones.

¶ Additio. i.

Nõ aūt hec vba xpi nõ poſſūt intelligi de ꝓphetis ſeu patriarchis ꝛ hmõi ſat̃ eſt manifeſtū: illi eni nõ vt ꝑderẽt oues ſeu vt eas furarent̃ ve nerūt. Sꝫ attẽdẽdū eſt quõ verba xpi dicentis vniuerſaliter: Omẽs q̃tq̃t venerūt fures ſūt ꝛc. ſaluari poſſint ſic vt ſub hac vniuerſalitate nõ cõphẽdant̃ etiã iuſti a deo miſſi. nã ſꝫ aplm ad Heb. ii. Qui oĩa dicit nihil excipit. ſꝫ cõtinuãdo hec vba ad imediate p̄cedẽtia ſatis habet̃ ꝙ hec vniuerſalitas nõ cõ/ p̄hẽdit oẽs quotq̃t venerūt ſimplr̃: ſꝫ tm̃ illos q̃ veniẽtes nõ i trauerūt ꝑ oſtiū: vñ cū xp̄s dixit: Ego ſum oſtiū ouiū: ſtatim ſubiūxit: Quotq̃t venerūt ꝛc. vt intelligat̃ illa vniuerſalitas ſolū cõphẽdere illos q̃ nõ ꝑ oſtiū venerūt: Et h̃ videt̃ dicere Aug⁹. in h̃ loco vbi ſic: Intellige ḡ q̃tq̃t venerūt p̄ter me. non aūt p̄ter illū ꝓphete venerūt: qꝛ cū illo venerūt ꝛc. et. i. Pre/ ceſſerūt ei iuſti i eū credẽtes vẽturū quõ credim⁹ i eū q̃ iã ve/ nit: tpa eni variata ſūt: nõ fides: hec Aug⁹.

¶ In eodem ca. vbi dicit̃ in poſtil. Hereditas differt a merce/ de ꝓprie dicta.

¶ Additio. ii.

Premia ſctõꝝ in vtroqꝫ teſtamẽto fre/ quẽter merces d̃r: vñ Gẽ. xv. Merces tua magna ẽ nimis. et Eſa. xl. Ecce merces ei⁹ cū eo: ꝛ Math. v. Merces veſtra copioſa eſt i celis. et. i. Coꝛ. iii. Unuſquiſqꝫ mercedẽ accipiat ſcdm ꝓpriū laboꝛẽ: quẽ modū loquẽdi etiã doctoꝛes catholici tenẽt: vnde Aug⁹. dicit. Uiſio ẽ tota mer ces. ꝛ ſic d̃ multis alijs. Incõueniẽs igit̃ videt̃ dicere ꝙ glia celeſtis nõ dicat̃ ꝓprie merces cū ſic cõiter appellet̃ a ꝓphet̃ p̄triarchis euangeliſtis aplis atqꝫ doctoꝛib⁹. Sꝫ meli⁹ videt̃ dicẽdū ꝙ glia celeſtis i cõpatiõe meritoꝝ q̃b⁹ eã q̃s de cõi le ge adipiſcit̃ põt duplr̃ ꝯſiderari. Uno mõ ſm congruitatẽ q̃ attẽdit̃ ſm eq̃litatẽ ꝓportiõis ꝛ ſic iuſti ꝓprie merẽt̃ gliaꝫ ce leſtẽ. vñ ꝛ ꝓprie debet dici merces. Alio mõ ſm ꝯdignitatẽ q̃ attẽdit̃ ſm ꝓportionẽ eq̃litat̃: ꝛ iſto mõ ſcti nõ merẽt̃ gliaꝫ celeſtẽ. Uñ ad Ro. viii. Nõ ſūt cõdigne paſſiões hui⁹ ſeculi ad futurã gliam q̃ reuelabit̃ i nobis: q̃ ꝯſideratiõe glia cele/ ſtis nõ d̃r merces: ſꝫ poti⁹ hereditas: eo ꝙ fili⁹ ad h̃ ꝙ debe/ at ſuccẽdere i bonis paťnis nõ req̃rit̃ ꝙ h̃ mereat̃ ex ꝓprio la boꝛe: ſꝫ ſufficit ꝙ legitime ſuccedat pr̃i. Uñ p̄io mõ loquẽdo glia celeſt̃ ꝓprie d̃r merces: ꝛ iſto mõ debẽt itelligi auctes h̃ aſſerẽtes. ſcdo vo mõ itelligi debẽt auctes noiantes celeſteꝫ gliaꝫ hereditatẽ: vt i Ps̃. Iuſti aūt hereditabūt terrã. ꝛ ſic de alijs.

¶ Replica.

In ca. x. poſtilla. diſtinguit mercedẽ ab hereditate: Bur. occaſioneꝫ q̃rẽs dicit p̄mia ſctõꝝ dici merces i vtroqꝫ teſtõ: inepte cõclu dẽs ex h̃ ꝙ hereditas ꝓprie debet dici merces: ꝛ diſtinguẽs de merito cõgrui ꝛ cõdigni ſe inoluẽs: ꝯcedit ꝙ in poſtil. re/ darguit. ſ. diſtinctionẽ hereditatis ꝛ mercedis. Uñ ſciẽdū ꝙ vbi in ſacra ſcriptura vita btã merces: d̃r nõ eẽ ꝓprie intelli/ gendū ſed trãſumptiue: vtputa ſicut merces in hūanis dat̃ ꝑ opera: ita in diuinis nõ ſm ꝓprietatẽ ſed ſilitudinẽ. Merces ei eterna nõ habet oꝛtū ꝓprie ex ope: ſꝫ opis acceptabilitate: ꝛ h̃ ſm cõgruitatẽ. cõgruū ei ẽ cū hoĩes faciūt ꝙ poſſūt ꝙ de us ea acceptet ꝛ gr̃aꝫ cõferrat: vñ fiat cõdignitas i ope.

¶ Glo. oꝛdi.

a Erat aūt q̃dã. Dũ mo ¶ Ca. XI rat̃ trãs ioꝛdanẽ infirmat̃ la/ çarus: ꝛ mittūt ad eū ſoꝛoꝛes illuc. Iſte ſoꝛoꝛes laçari figura ſūt iu deoꝝ i eterna btĩtudine iã receptoꝛuꝫ q̃ ꝓ fratre ſanãdo. i. ꝓ reliquijs i te/ nebris ignoꝛãtie adhuc errãtib⁹: dño ſupplicãt ex notiſſima actione.

b ¶ Lãguẽs la. Laçar⁹ figura ẽ inde/ oꝛū q̃ infirmi erãt i fide xpi. Martha ꝛ maria ſignificãt doctrinã bonoꝝ iu deoꝝ. c ¶ Ecce quẽ amas. Laçarus ꝑ quẽ pctõꝛ ſignificat a dño amat̃ qꝛ nõ venit vocare iuſtos ſꝫ pctõꝛes. So roꝛes peccatoꝛis ſūt bone cogitatio/ nes q̃ ꝓ pctis diſſoluẽdis oꝛant.

d ¶ Pro glia dei. i. vt glĩficet̃ fili⁹ dei. Ecce ſe deū dicit ꝯ illos: q̃ dicūt filiuꝫ dei nõ eſſe deū. e ¶ Diligebat aūt. Di ligebat lãguẽtiū ſaluatoꝛ ꝛ moꝛtuoꝛū ſuſcitatoꝛ laçarū q̃ lãguẽs ꝛ moꝛtu⁹. ¶ Duobus

a b Erat aūt q̃dã lã ¶ Ca. XI a guẽs laçar⁹ a bethania: b c de caſtello marie ꝛ mar d

a ſ ne errem⁹ cū multe ſint hui⁹ nominis oſtendi tur ex notiſſima actione.

the ſoꝛoꝛuꝫ ei⁹. Maria aūt erat q̃ vnxit dñm vnguẽto ꝛ extersit pe des ei⁹ capill' ſuis: cui⁹ frat̃ laçar⁹

ſ ſufficit amãti nūciare: q̃ nõ deſerit quẽ amat.
ſ vt ſe a doloꝛe illū liberet ab egritudine.

e ifirmabat̃. Miſerūt ḡ ſoꝛoꝛes ei⁹

ſ ecce quaſi ſi dignaris veni ꝛ ſana

c ad eū dicẽtes. Dñe ecce quẽ amas f ifirmat̃. Audiẽs ãt ihs: dixit eis: g

a ſ qꝛ nec ipſa moꝛs q̃ iminebat ad moꝛtẽ fuit: ſꝫ ad miraculū quo oẽs crederẽt in xpm.

Infirmitãs hec nõ ẽ ad moꝛtẽ: ſꝫ h

ſ q̃ nõ eū auxit ſed nobis ꝓfuit.

d ꝓ glia dei: vt glorificet̃ fili⁹ dei ꝑ

a ſ infirmantẽ. ſ triſtiū cõſolatoꝛ. b ſ q̃ tri ſtis erant.

e eū. Diligebat ãt ihs marthã: ꝛ ſo i roꝛẽ ei⁹ mariã ꝛ laçaꝝ. Ut ḡ audi k

¶ Nico. de lyra

a Erat aūt q̃dã lãguẽs ¶ Ca. XI Poſtq̃ꝫ euãgeliſta oſtẽdit in xp̄o vtutẽ viuificatiuã ex ei⁹ verbo. hic ꝯn̄r h̃ idẽ oſtendit ſenſibili ſigno i moꝛtuo virtute ei⁹ reſuſcitato. Et diuidit̃ i tres: qꝛ euã geliſta p̄mo deſcribit infirmitatẽ laçari incurabilẽ. ſcdo eius moꝛtẽ indubitabilẽ. ibi: Ut ḡ audiuit. tertio ei⁹ ſuſcitationem mirabilẽ. ibi: Ieſus aūt ꝛ vidit. Prima i duas: qꝛ p̄mo eius infirmitas deſcribit̃. ſcdo xp̄o nūciat̃. ibi: Miſerūt ḡ. In p̄ia ergo pte d̃r ſic: Erat aūt q̃dã lãguẽs. Ex quo ptꝫ icurabilitas infirmitatis via nature. ifirmitas ei curabilis nõ d̃r ꝓprie lã/ guoꝛ. b ¶ Laçar⁹. ſ. noĩe. c ¶ A bethania. nomẽ ẽ ville in q̃ erat infirm⁹. d ¶ De caſtello marie ꝛ marthe ſoꝛoꝝ ei⁹. qꝛ i p̄/ dicta villa erat illud caſtrū i quo manebãt iſte dñe cū laçaro eoꝝ fratre: ꝛ qꝛ multe mulieres vocabãt̃ noĩe marie: iõ ad di/ ſtinguendū iſtã ab alijs. ſubdit̃: Maria aūt erat q̃ vnxit dñm vnguẽto. Utrū aūt hec maria fuerit illa peccatrix de qua ſcri bit̃ Luce. vii. q̃ lauit pedes dñi ꝛ vnxit vnguẽto: ſcti varie lo quūt̃. Hiero. aūt et Chryſ. dicūt iſtã fuiſſe aliã. vñ illa d̃r pec catrix: hec ſancta et honeſta. ꝛ ꝓpter h̃ nomẽ illi⁹ Luce. vii. ta cet̃: iſti⁹ aūt nomẽ hic exp̄imit̃. ꝛ tūc dicūt iſti ꝙ ambe mulie/ res fe

res fecerūt ſimile: ſed illa fecit hoc ex peccatoꝝ ſuoꝝ cõpūctione: iſta auteꝫ ex chriſti deuotione. Greg. et Aug⁹. de cõſenſu euãgeliſtarū dicūt cõtrari/ um. Dicit tñ Aug⁹. ꝙ iſta maria bis vnxit dñm. ex hoc loco ſumẽs argu/ mentū: qꝛ hic dicit̃ ꝙ vnxit: loquẽdo de p̄terito: ꝛ ſequẽti ca. ſilr̃ dixit ꝙ vn xit caput dñi. dicit igit̃ ꝙ p̄ma vn/ ctio fuit ex ꝯtritione: quã Lucas nar rat diffuſe: ꝛ hic breuiter repetit̃. ſcda aūt fuit ex deuotione: que ſequẽti ca. deſcribit̃. Cõſuetudo etiã eccl'ie tenẽt ꝙ eadẽ mulier fuit de qua narrat Lu cas tacito ei⁹ noĩe: et que hic dicitur ſoꝛoꝛ laçari. Nec mirū: qꝛ officiū ec/ cleſiaſticū a ſancto Grego. oꝛdinatuꝫ eſt: qui fuit hui⁹ opinionis: A

e ¶ Miſerūt. Hic ꝯn̄r infirmitas laça/ ri chriſto nūciat̃ ꝑ internunciū. ꝛ hoc eſt qd̃ dicit̃: Miſerūt ergo ſoꝛoꝛes. cu rationẽ fratris deſiderantes.

f ¶ Ad eum dicentes: dñe ecce queꝫ amas infirmat̃: nõ dicunt veni: quia amanti ſufficit neceſſitatem nunciare amici. g ¶ Audiens aūt ieſus dixit eis. ſ. reſpondendo ꝑ nūciū.

h ¶ Infirmitas hec nõ eſt ad moꝛteꝫ. Nõ eſt ꝑ hoc intelligendū ꝙ laçarus nõ fuerit moꝛtuus: vt dixerunt aliqui: quia hoc eſſet deſtruere veritatẽ euangelij: cum. i. eodem ca. dicat ſaluatoꝛ: Laçarus moꝛtuus eſt: ſed ꝓ tanto dicit̃: Hec infirmitas nõ eſt ad moꝛtẽ: qꝛ nõ tendebat ad moꝛtẽ ibi ſiſtendo: ſed ꝓpter reſurrectionẽ ſequentem: vt inde gloꝛificaret̃ deus ꝑ oſtenſionẽ ſue virtutis: et in chriſto declaret̃ virt⁹ deitatis: ideo ſequit̃: Sed ꝑ gloꝛia dei vt glo/ rificet̃ filius dei ꝑ eam. i ¶ Diligebat aūt ieſus marthã ꝛc. hoc addit̃ ad oſtendendū quare nõ opoꝛtuit ꝙ martha ꝛ ma ria irent ad chriſtū ꝑſonaliter: ſicut fecit regulus. de quo. ſ. dictū eſt. iiii. ca. quia chriſtus erat familiaris laçaro et ei⁹ ſo roꝛib⁹: q̃ ibi frequenter hoſpitabat̃. k ¶ Ut ḡ audiuit. Hic cõſequẽter deſcribit̃ moꝛs laçari: ꝛ diuidit̃ in duas: qꝛ p̄mo deſcribit̃ hui⁹ moꝛtis expectatio. ſcdo expectate denũciatio: ibi: Deinde poſt hoc. Circa primum ſciendum ꝙ chriſtus au dita infirmitate laçari nõ ſtatim iuit ad eum: ne a iudeis ei⁹ miracula ipugnantib⁹ ꝛ virtuti demonū ea iponẽtib⁹ poſſet dici

a Duobꝰ die. Ut quatriduū impleret. Prima eni die q̄ nunciatū eſt ei: mortuꝰ ē lāguidꝰ trās iordanē p duos dies māſit: ecce tres: quarto autē
Myſtice die venit. b Eamꝰ in iu. Myſtice ſignificat fidē rediturā ad iudeos in fine p heliā ⁊ enoch. c Dicūt ei di. Territi volentes cōſiliū dare magiſtro ne moreref ſicut ⁊ ali
Ma.16.d bi petrꝰ: Abſit a te dn̄e: nō fiet tibi iſtud. Sed ſicut petrꝰ laudat de alieno:
Ibidem Beatus es ſi. bar: qꝛ pater reuelauit tibi. cul
B paf d ſuo: Redi poſt me ſathana: qꝛ ſapis nō q̄ dei ſ3 q̄ hominis ſūt. Ita et hos corripuit dicēs: ſe diē i quo debēt ambulare ne offendāt: ⁊ ſine eo ambulātes offendāt vt nō nolentes eū mori: q̄ p hominibus venit mori. Illos autē dicit eſſe horas q̄ diē ſequūtur: ṅ dies eas: ſed dies eas illuminat. Duodecim eſt ſacratus nūerus q̄ p manet plenꝰ. de iecto enī iuda q̄ nō lucebat iter
Act.1.d horas: aliꝰ ſurrogat. d Ut credat. Nō ꝙ modo īciperēt credere: ſ3 vt robuſtiꝰ crederēt. Semp ei fides eoꝝ miracul' augebaf. e Et i
Myſtice ue. Myſtice q̄tuor ſt dies mortis. Naſcif hō cū originali peccato: ecce dies vnꝰ mort. poſt q̄ venit ad rōnales ānos: naturalē legē q̄ di
Tob.4.c cit i corde: Quod tibi nō vis: alij ne feceris tranſ
Exod.19. gredif: ecce ſcd̄s dies mort. Data eſt a deo etiā lex ſcripta ꝓhibēs mala q̄ ⁊ ipa cōtēnif: ecce dies tertiꝰ mortis. Addit euāgeliū p̄dicat xp̄s: eterna vita. ecōtra gehēna: ſed ⁊ hoc cōtemnūt hoīes: ecce quartꝰ dies mortis in qua putret hō: ſed nec tales relinquit miſericordia. f Erat aūt be. Ad bethania: id eſt domꝰ obediētie vbi. ſ. ſuſcitādus erat mortuus vicina eſt hieroſolymis

a ſ diſtulit ſanare vt poſſet reſuſcitare.
uit qꝛ īfirmabaf tūnc q̄dē māſit i
a ſ vt quadriduū impleref.
a eodē3 loco duōbꝰ diebꝰ. Deinde a b
b poſt hec dicit diſcipulis ſuis: Ea c
a ſ ꝙ diſceſſit infirmitatis fuit: ꝙ redit poteſtatis eſt. ſ q̄ eſt circa hierlm a regibꝰ de iuda iudei: ſicut a Romolo romani.
c mus in iudeā iteꝝ. Dicūt ei diſci d
puli: Rabbi nūc q̄rebāt te iudei e
lapidare: ⁊ iteꝝ vadis illuc? Rn̄ f
a ſ quaſi vos nō detis mihi cōſiliū: ſed me ſequimini ⁊ in me die ambulare ⁊ nō offenderis.
dit ieſus: Nōnē duodecī horꝫ ſūt g
diei. Si q̄s ambulauerit ī die nō h i
ſ .i. me.
offēdit: qꝛ lucē huiꝰ mūdi videt. k
ſ in tenebris peccōꝝ vel ignorātie.
Si aūt ābulauerit ī nocte offen l m
ſ ego. ſ oñdēs rōnē ſui trāſitus. n
dit: qꝛ lux nō ē ī eo. Hec ait: ⁊ poſt o p
hec dicit eis: Laçarus amicꝰ nr̄
a ſ niſi hoībus mortuus.
dormit: ſ3 vado vt a ſomno exci q
a ſ ſm ꝙ intellexerunt.
tē eū. Dixerūt ḡ diſcipli eiꝰ: Dn̄e r
ſ qꝛ ſolet eē ſomnꝰ egrotātiū ſalutis indiciū.
ſi dormit ſaluꝰ erit. Dixerat aūt s
ieſus de morte eiꝰ. Illi aūt puta t
uerūt qꝛ de dormitiōe ſomni di
ſ qui obſcure dixerat: dormit.
ceret. Tūc ḡ ieſus dixit eis mani v
feſte: Laçarꝰ mortuꝰ ē: ⁊ gaudeo x
a ſ vt me nihil latere. ſ et tū ſcio qꝛ mortuꝰ eſt.
d ꝓpter vos: vt credatꝭ: qm̄ nō erā y
ibi. Sꝫ eamꝰ ad eū. Dixit ḡ tho z
ſ geminus.
mas q̄ dicif didymꝰ ad cōdiſcipu a
a ſ ecce verus amantiū affectus vel cū eo viuere vel cum eo mori.
los: Eamꝰ ⁊ nos: ⁊ moriamur cū
e eo. Venit itaq3 ieſus ⁊ īuenit eū b
q̄ttuor dies iā in monumēto ha
f bentē. Erat autē bethania iuxta c
hieroſolymā q̄ſi ſtadijs q̄ndeci3.
Multi aūt ex iudeis venerāt ad d
martha3 ⁊ mariā vt ꝯſolarēf eas
de fratre ſuo. Martha ergo vt au e
a ſ actiua vita: primū occurrit p opa miſcdie.
diuit qꝛ ieſus venit: occurrit illi: f

dici ꝙ illa infirmitas ⁊ mors ſequēs fuiſſet tn̄ ſm apparentiā ⁊ illuſionē factā a xp̄o p artē magicā. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄: Ut ḡ audiuit: qꝛ infirmabaf tūc q̄dā māſit in eodē loco: trās iordanē. a Duobꝰ diebꝰ. expectādo mortē laçari ſic ꝙ eſſet quatriduanꝰ anteq̄3 illuc veniret. ad maiorē miraculi certitudinē. b Deinde poſt hec. Hic ꝯſr ponif mortis laçari denūciatio: in qua denūciatione ſaluator ſic ꝓcedit: qꝛ p̄io ꝓpoſitū eundi in iudeā p̄dicit. ſcd̄o cām ſubiūgit. ibi: Hec ait. tertio ad locū p̄dictū puenit. ibi: Venit itaq3 ieſus. In p̄ria ḡ parte dr̄ ſic: Deinde poſt hec. ſ. expectationē mortis laçari p̄dictā: c Dicit diſcipulis ſuis eamꝰ in iudeam iterū. Hoc aūt p̄dixit eis ꝑter cōſuetudinē: qꝛ ſciebat eos inde terreri: vt minꝰ iacula ferirent q̄ p̄uiderenf. d Dicūt ei diſcipuli. timētes ī iudeā reuerti. e Rabbi nūc querebāt te iudei lapidare. hoc habitū eſt ca. p̄ce. Et tu iterū vadis illuc. q. d. nō eſt tibi nec nobis ſecurū. f Reſpōdit ieſus. eos aſſecurādo. g Nōne duodecim hore diei ſūt? q. d. ſi voluntatē habebāt tūc me lapidādi: nō tn̄ nō facient: qꝛ mutato tp̄e pōt volūtas mutari. Erat eī ꝓuerbiū apud iudeos et adhuc eſt apud nos ꝙ loquēdo de mutatione ꝓpoſiti: dr̄: duodecim hore ſūt diei: ⁊ iō ſaluator vſus eſt tali mō loquēdi. Et oſtēdit vlteriꝰ ꝙ deberent eſſe ſecuri. dicēs: h Si q̄s ambulauerit in die. i. ſancte et iuſte. Uel aliter: In die .i. mecū q̄ ſū lux mūdi: faciēs diē diuine gratie: i Nō offendit. i. ſecurus debet eſſe. k Quia lucem huiꝰ mūdi videt. i. meip̄m q̄ poſſum eū ſaluare. Uel aliter: Lucē. i. iuſticiā ad quā attēdit. l Si aūt ambulauerit in nocte. i. ſine p̄ñtia mea: vel ſine iuſticia. m Offendit. i. debet ſuſtinere penā offenſe debitā. n Quia lux nō ē in eo. i. iuſticia: vel ego q̄ ſum lux. q. d. xp̄s: q̄diu vobiſcū ſū p̄ſentialiter: nō debetis timere iudeos: qꝛ xp̄s etiā in captione ſua ſuos diſcipulos ſaluauit. dicens: Sinite hos abire. vt hr̄. j. xviij. ſed poſt mortē meā periculū erit vobis iter iudeos ambulare. o Hec ait: Hic ꝯſr exprimit cām quare volebat ire in iudeam. ſ. ꝓpter laçari ſuſcitationē. Et diuidif ī duas: qꝛ primo denūciat mortē laçari: tn̄ occulte. ſcd̄o exprimit eā manifeſte ibi: Tūc ḡ ait: Circa primū dicif ſic: Hec que īmediate p̄dicta ſunt. p Et poſt hoc illis dixit: laçarꝰ amicus noſter dormit: mortē eius vocat dormitionē: qꝛ cito erat ſurrecturus. q Sed vado vt a ſomno excitē eū. qꝛ tā facile īmo faciliꝰ ē xp̄o ſuſcitare mortuū: q̄3 alteri dormientē. hāc cauſa3 ſui itineris dixit ad aſſecurandū diſcipulos. q. d. nō debetꝭ timere: qꝛ nō vado ad diſputādū cu3 iudeis: ſicut ante: ſed ad laçarū ſuſcitādū. r Dixerunt ergo diſcipuli eiꝰ: dn̄e ſi dormit ſaluꝰ erit. q. d. ex quo dormit: ſignū eſt ſue curatiōis nō eſt neceſſe ꝙ vadas illuc: nōdū enī erāt ad plenū aſſecurati p verba xp̄i: nec mix: qꝛ adhuc erāt infirmi ⁊ imꝑfecti. s Dixerat aūt ieſus de morte eiꝰ. eā exprimēs p dormitionē: rōne p̄dicta. t Illi aūt pu. qꝛ d dor. ſomni diceret. Sꝫ videf mirabile ꝙ intellexiſſent xp̄m velle ire tā longā viā ad excitādū hoīem de ſomno. dicēdū qꝛ adhuc erāt rudes ⁊ in timore poſiti. vt pꝫ ex p̄dictis: ⁊ iō male capiebāt verba xp̄i. Uel dicēdū ꝙ xp̄s cōſueuerat eis parabolice loq̄: ⁊ iō neſciebāt q̄d p excitationē a ſomno intelligerēt: ſuſpicātes ne forte parabolice loquereſ. v Tūc ḡ. Hic ꝯſr exprimit mortē laçari manifeſte. d. x Laçarus mor. eſt ⁊ gaudeo. nō de morte eiꝰ abſolute: ſed y Propter vos vt videntes eiꝰ reſuſcitationē ī fide cōfirmemini. Uel ſic: Et gaudeo. ſ. qꝛ nō erā ibi: nō ꝓpter me: ſ3 ꝓpꝫ vos: qꝛ ex p̄ñtia mea mors eiꝰ fuiſſet īpedita cū mors habere locū nō debeat vbi ē vita: ⁊ p ꝯñs eiꝰ reſuſcitatio nō eſſet: q̄ tn̄ eſt vtilis vobis. z Dixit ḡ tho. q̄ dr̄ didymꝰ. i. dubiꝰ. a Ad cōdiſcipulos: eamꝰ ⁊ nos ⁊ mo. cū eo. Iſte erat magis timidꝰ q̄3 alij q. d. exponamꝰ nos periculo. Uel ſm alios dicebat hoc ex magna dilectione. q. d. meliꝰ eſt nobis cū illo mori q̄3 ſine illo viuere. b Venit itaq3 ieſus. Hic ꝯſr agif de aduentu xp̄i ad laçarū. ⁊ diuidif in duas: qꝛ primo agif d eius ꝑuerſione. ſcd̄o de eius ſuſceptione. ibi: Martha ḡ. In primo ḡ parte dicif ſic: Venit itaq3 ieſus et īuenit eu3 quattuor dies iam in mo. habentē. Quattuor dicit ad certitudinē mortis quia licet ſint aliq̄ue infirmitates latentes q̄bus videf aliquis mortuꝰ ad tēpus: hoc tn̄ nō durat p quattuor dies. Dicit etiā in monumēto. ſ. in terra recluſus: qꝛ dato ꝙ fuiſſet ibi poſitꝰ viuꝰ: nihilominꝰ in tāto tp̄e fuiſſet ibi mortuꝰ. c Erat ⁊c. quaſi ſtadijs q̄ndecim: q̄ valent leucā excepto vno ſtadio. d Multi aūt ex iudeis venerāt ⁊c. vt cōſo. eas de fratre ſuo: tū qꝛ erāt nobiles dn̄e: tū qꝛ locus erat ſatis ꝓpe: vt patet ex dictis. e Martha ḡ. Hic agif d xp̄i ſuſceptiōe. ⁊ p̄io q̄ ad marthā. ſcd̄o quo ad mariā. ibi: Et cū hec dixiſſet. Prima ī duas: qꝛ p̄io xp̄s a martha deuote ſuſcipitur. ſcd̄o fratris ſui ſuſcitatio ei ꝓmittif. ibi: Dixit illi ieſus. In p̄ria pte dr̄ ſic: Martha ḡ vt audiuit qꝛ venit ieſus. ipa eī habebat curā domꝰ: ⁊ iō primo nūciatꝰ ē ei aduētus xp̄i p aliquē q̄ aduētū xp̄i p̄uenerat. f Occurrit illi. reuerēter ⁊ deuote.

Maria

Hieroſolymis bene myſterio ↄgruit:qꝛ gens iudeoꝝ q̄ i fine ſeculi ↄuertet̄ cito ad hie/ruſalē.i.ad pacis viſionē ꝑueniet: Nō tñ niſi expletis.xv.ſtadijs.i.poſt cognitionē veteris ꝛ noui teſtamēti ſpūalē. a Sʒ ꝛ nunc ſcio. Ħ ſcio qꝛ potes ſuſcitare ſi vis q̄d tuo relin quo arbitrio:non aūt ꝑſumo neq̧ ro go vt ſuſcites:q̄ ne ſcio an ſit vtilis fi/eri reſurrectio.

b Etiā ſi mor. f. Tres mortuos ſuſcitauit ieſus:vnū in domo.i.in cor/de.ſcd̄m in porta.i.in ore.tertium in monumēto.i.in o/pere ꝛ ↄſuetudie peccādi. c Vi/uet. At viuit abra/am iſaac ꝛ iacob q̄ rū de⁹ d̄r ſic viuo/rū. Credēs ēt mor tuus viuit:ſic non credēs etiā viuēs mortu⁹ ē. d Si/lentio. Quia ſi au diſſent iudei eā vo catā fuiſſe a ieſu:ñ ſequerent̄: ꝛ ita ñ viderēt miraculū. Sed qꝛ putauerīt eas ad ſepulchꝛuʒ fratris ituras:ſe/cuti ſūt. e Et vo cat te. Cā breuita/tis i v̄bis marthe oñdit nō prius di/ctū.i.q̄ dñs mari/am vocauerit.

f Secuti ſūt euʒ di. Hec iō euāgeli ſta narrare cura/uit vt videamus q̄ occaſio fecerit vt plures haberet te/ſtes reſurrectio q̄/triduani. g In/fremuit ſpū. Ho/ra ꝑtātem:ipe fre/muit ꝛ turbauit ſe quē ali⁹ turbare ñ potuit:ſic oīa hu/iuſmodi ſuſcepit qꝛ voluit. Significat āt q̄ntū hō turba/ri debeat: preſſus tāta mole peccati. Q̄ñ āt pctōꝛ com/putās q̄ bona dei accepit que mala reddidit fremit in ſpū ꝛ turbat̄: xp̄s frēmit in eo ꝛ tur/batur: qꝛ fides de xp̄o:chriſt⁹ ē i cor de. Fremit v̄o fi/des in homīe duʒ de peccat' icrepat ſe. h Ubi poſu iſtis euʒ? Qui ab/ſens ſciuit mortuū ſcit et vbi ſit ſepultus.ſed ſic dicens ſe q̄ſi neſcire ꝑditum hominē ſignificat.vñ dici tur: Nō noui vos.ꝛ vbi es adā.

a ſ quia contemplatiui quietem deſiderant.
Mária āt domi ſedebat. Dixit ḡ a b
martha ad ieſū: Dñe ſi fuiſſes ħ
a frat̄ me⁹ nō fuiſſet mortu⁹. Sʒ ꝛ c
nūc ſcio qꝛ q̄cūq̧ popoſcer̄ a do
dabit tibi de⁹. Dic̄ illi ieſus: Re d e
ſ ambigue dictū ñ determīat q̄ñ.ꝛ iō illa dic̄ ei:
ſurget frat̄ tu⁹. Dicit ei martha: f
ſ de illa certa ſū:de hac incerta.
Scio qꝛ reſurget in reſurrectiōe
a ſ quaſi dicis q̄ reſurget ꝛ veꝝ eſt:ſed ꝑ quem tunc reſurget pōt ꝛ mō.qꝛ.e.ſ.r.
in nouiſſimo die. Dicit ēi ieſus: g
ſ ideo reſurrectio qꝛ vita.
Ego ſuʒ reſurrectio ꝛ vita: Qui h i k
ſ vt modo eſt lazarus.
b c credit i me ēt ſi mortu⁹ fuerit vi/ l m
ſ in carne. ſ iā viuēs in aīa.
uet:ꝛ oīs q̄viuitꝛ credit i me nō n o
ſ ſi ad tp̄s moriat̄ ſm carnē. a ſ ſciens fideʒ querit confeſſionem,
moriet̄ in ęternuʒ. Credis hoc? p
ſ omnia hec credo:quia.
Ait illi: Utiq̧ dñe. Ego credidi q r
ſ miſſus ad ſalutem mundi.
qꝛ tu es xp̄s fili⁹ dei viui q̄ i hūc ſ t
mūdū veniſti. Et cū hęc dixiſſet v
ſ explorata a deo fide ꝛ ab ea data.
Abijt ꝛ vocauit mariā ſororē ſu x
.i.ſuppreſſa voce.
d e am ſilētio dicēs: Magr̄ adeſt ꝛ vo y z
cat te. Illa vt audiuit ſurrexit ci a
to ꝛ vēit ad euʒ. Nondū eni ve/ b
nerat ieſus i caſtellū:ſed erat ad
huc in illo loco vbi occurrerat ei
martha. Judęi ḡ q̄ erāt cū ea in c
ſ de reſurrectione.
domo ꝛ ↄſolabāt̄ eā:cū vidiſſēt
f mariā qꝛ cito ſurrexit et exijt:ſe/
cuti ſt̄ eā dicētes: Quia vadit ad d
monumētū vt ploret ibi: Maria e
ergo cū vēiſſet vbi erat ieſus:vi
dēs eū cecidit ad pedes ei⁹: ꝛ di f
ſ qꝛ te ꝑſente nulla īfirmitas auſa fuit appare/re apud q̄uas vita nouerat hoſpitari.
xit ei: Dñe ſi fuiſſes hic non eſſet
mortu⁹ frat̄ me⁹. Jeſus ḡ vt vi/ g
dit eā plorantē:ꝛ iudęos q̄vene
g rāt cū ea plorātes:infremuit ſpū h
ſ alius non.
h ꝛ turbauit ſemetipʒ ꝛ dixit: Ubi
poſuiſt̄ eū? Dicūt ei: Dñe vēi ꝛ
ſ miſerere. ſ plorat ḡ ſe pctōꝛ. ſ hūanitus.
vide. † Et lachꝛymatus ē ieſus. i

a Maria aūt domi ſedebat.cū iudeis q̄ venerāt ad eas. b Dixit ḡ martha ad ieſū: Dñe ſi fuiſſes hic frater me⁹ nō fuiſſet mortuus. Ex q̄ apparet q̄ credebat ip̄m poſſe ꝑſeruare fratrē ſuū a morte:tñ imꝑfecte credebat:qꝛ videt̄ inuere q̄ nō poſſet chꝛiſtus tātum abſens quātū ꝑſens. c Sed ꝛ nūc ſcio:qꝛ q̄cūq̧ popo/ſceris a deo dabit tibi de⁹.videt̄ ꝑ hoc nō fuiſſe edocta plene de eius deitate: qꝛ ſi dixiſſet q̄cunq̧ popoſceris:ſed dixiſſet: q̄cūq̧ iuſſer̄ fiet. d Dixit illi ieſus. Hic ſuſcitatio fratris ſui ei promitti/tur.cū dicit̄: e Reſurget frater tuus.ſed illa itellexit hoc de reſurrectione futura.iō ſubdit̄: f Dicit ei mar/tha:ſcio qꝛ reſurget in reſur.ꝛc̄.ex quo patet q̄ erat de ſe/cta phariſeoꝝ q̄tū ad hoc q̄ ↄfitent̄ reſurrectiōeʒ futurā: ꝛ nō de ſecta ſaduceoꝝ qui hoc negāt. g Dic̄ ei ieſus: explicās intētionē ſuā de reſurrectiōe fratris ſui ꝓpinq̄. g Ego ſū reſurrectio.ſ.cauſaliter.tū qꝛ reſurrectio xp̄i ē cauſa nr̄e reſurrectiōis.tū qꝛ reſurrectio generalis futura fiet virtute xp̄i vocātis mortuos ad iudiciū. i Et vita. ꝑ eſſentiā: ꝓpter q̄d ſū cā vite oīb⁹ viuētib⁹:ꝛ poſſuʒ dare vitā mortuis:qꝛ q̄d eſt tale ꝑ eſſētiā eſt cā oīm alioꝝ q̄ ſūt ꝑ ꝑticipationē:vt habet̄.ij. Metaph. k Qui credit in me.ſicut ꝑdeſtinat⁹. l Etiā ſi mor.fue.ꝑ lapſū in pctm̄ mortale. m Uiuet.finaliter vita grē. n Et oīs q̄vi uit ꝛ cre.in me.fide formata: o Nō moriet̄ i eter.i.mor te eterna:licet moriat̄ morte tp̄ali:ad ſoluēdū debitū na/ture. p Credis ħ?nō petit ħ q̄ſi ignorās: ſʒ q̄rēs ei⁹ cō feſſionē ad meritū:qꝛ ore fit ↄfeſſio ad ſalutē: vt hr̄ Ro.x. q Ait illi: vtiq̧ dñe.qꝛ ꝑ xp̄i v̄ba erat iſtructa i fide ple nius q̄ȝ añ.q̄d p̄ʒ ex ei⁹ ſequēti ↄfeſſiōe:in qua p̄mo expri mit̄ ipſi⁹ xp̄i dignitas ſacerdotalis ꝛ regia.cū d̄r: r Ego credidi qꝛ tu es xp̄s.i.vnct⁹.vnctio āt debebat̄ regibus ꝛ ſacerdotib⁹.ſcd̄o xp̄i diuitas.cū d̄r: ſ Fili⁹ dei.ſ.natu ralis.tertio icarnatiōis v̄itas.cū ſubdit̄: t Qui i hūc mun.ve.nō ꝑ loci mutationē:ſʒ ꝑ carnis aſſūptionē. v Et cū hec dixiſ. Hic agit̄ de ſuſceptiōe xp̄i q̄ ad mariā: qꝛ martha a xp̄o edocta.ſtatim: x Abijt ꝛ vocauit ma riā ſororē ſuā.vt audiret bonos rumores q̄s ip̄a a xp̄o au dierat. y Silentio. ꝓpt̄ iudeos ꝑñtes:quoꝝ aliq̄ ↄtra xp̄m machinabant̄.dicētes: z Magiſter adeſt ꝛ vocat te.licet nō ſit ſupra expreſſū q̄ xp̄s vocaret mariā.tñ ħ eſt credendū:qꝛ nō eſt ꝓbabile q̄ martha in ħ mentiret̄:ſed ꝓpter breuitatē euāgeliſta illud omiſit: qꝛ ſufficit ex v̄bo marthe exprimere. a Illa vt au.ſur.cito ꝛ ve.ad eū.ex magna deuotione. b Nōdū eni venerat ieſus i caſtel lū ꝛc̄.oſtendēs q̄ ad miracula faciēda nō ſe ingerebat: et vt ex aduentu iudeoꝝ cū maria ad ip̄m:mag̃ celebre ꝛ no toriū eēt miraculū. c Judei igit̄ ꝛc̄.ꝛ patet lr̄a vſq̧ ibi: Dicentes: d Quia vadit ad mo.vt ploret ibi. crede/bāt eni eā eſſe ſubito motā ex cōpaſſiōe fr̄is ſui:qꝛ nō audi erāt verbū marthe: vt dictū eſt. e Maria ꝛc̄.cecidit ad pedes eius.q̄d nō fecerat martha.ex quo p̄ʒ q̄ maria ma gis amabat ieſū ꝛ reuerebat̄. f Et dixit ei dñe ſi fuiſſeſ hic ꝛc̄.exponit̄ ſicut.ſ. g Jeſus ergo. Hic ↄñr agit̄ d̄ laçari ſuſcitatiōe. Et diuidit̄ in duas:qꝛ p̄mo pōit̄ ſuſcita/tiōis actus.ſcd̄o ſequēs effect⁹.ibi: Multi ergo ex iudeis. Prima in tres:qꝛ primo deſcribit̄ affectio xp̄i ad laçaruʒ. ſecundo ſequēs inde murmuratio iudeoꝝ. ibi: Dixerunt ergo.tertio xp̄s ſuſcitat mortuū.ibi: Jeſus ḡ rurſū ꝛc̄. Af/fectio xp̄i ad laçarū oſtendit̄ p̄mo ex ſigno.cū d̄r: Jeſus ḡ vt vidit eā plorātē ꝛ iudeos q̄ venerāt cū ea plorantes: ex morte amici. h Infremuit ſpū ꝛ tur.ſeip̄m.fremit⁹ cō ſurgit ex indignatione. iſte enim xp̄i fremitus ꝓcedebat ex indignatione eius ↄtra diabolū.ꝑ cuius ſuggeſtionem mors intrauit in mundū quem erat cito debellatur⁹.tur/batio autē illa ꝓcedebat ex cōpaſſione laçari ꝛ ſoroꝝ ei⁹. Sciendū tñ q̄ iſte paſſiōes ꝛ ↄſimiles nō erāt in xp̄o vitio ſe:ſed magis virtuoſe:qꝛ nō erāt preueniētes iudiciū rōis: ſed magis ſequentes ꝛ per ip̄m excitate:ſic̄ dicit ph̄s .iiij. Ethic̄.q̄ paſſio ire excitata ꝑ virtuteʒ fortitudīs adiuuat ad actū ei⁹ forti⁹ exequendū.ſecūdo oſtēdit̄ affectio chꝛi ſti ex verbo.cum dicitur: Ubi poſuiſtis eū ꝛc̄.tertio ex fa cto.cum ſubditur: i Et lachꝛymatus eſt ieſus.ex pie/tate videns locū ſepulture.ꝑ hoc etiā oſtendit veritatē hu mane nature.paris eni periculi eſt diſcredere verā hūani tatē in chꝛiſto:ſicut et deitatē.ꝛ ideo vbi chꝛiſtus oſtendit ſuā deitatē:adiungebat aliqua ad declarandū ſuā huma nitatem:ꝛ econuerſo.ꝛ hoc patet in eius natiuitate:q̄ñ ia cens in preſepio vt homo infirmus:ſtellam fecit radiare in celo vt deus. Similit̄ in paſſione quando ipſo moriente ex natura paſſibili:ſol obſcuratus eſt inuiſibi/li virtute dei. Et hic ſimiliter in ſuſcitatione laçari quatriduani:quod erat mari/me virtut̄

Gen.3.b

D

† 13.q.2.c.q diuina.De pe.di.6.c.1

Jeſus ḡ

J

a Ieſus ergo. Difficultatē oſtendit viuificatiōis talis pctō/ris. b Erat aūt ſpe. Laçarus mortu⁹ figura eſt iudeorū in xpo nō credētiū: ⁊ lapide. i. onere legiſ oppſſoꝝ. Sorores ꝑ eo

Moralit rogātes fideles ſūt in pplo iudeoꝝ. Morali. Unuſqſq; pctōꝛ mole pctōꝝ pſſus ⁊ ſua lege grauat⁹ ⁊ ꝯſuetudīe ſua mala iam fetēſ: alios exemplo ſuo malo apte corrūpit. Sorores cogitatiōes aliq̄: quia qſq; cogitās ſe male feciſſe dolet.

E c Dñe iā fe. Timebat remoto lapide potius fetorē excitari q̄ fratrē reſuſcitari. d Sed ꝓpter pplm. His verbis ſe gliam pris q̄rere ſic̄ in alijs opib⁹ oñdit. Nā qꝛ ſꝫ hominē mīoꝛ erat patre: ab eo petit ſuſcitationē laçari: ⁊ iō ſe exauditū dicit. ⁊ h ꝓpter circūſtātes: vt ſic crederent dei filiū. e Uoce magna cla. Fremuit: lachrymauit: clamauit: qꝛ difficile ſurgit: quē moleſ male ꝯſuetudinis ꝑmit: ſed tñ p⁹ magnā vocē ſurgit. i. ꝑ magnā dei gratiā viuificaꝛ dū penitet. f Et ſtati ꝓ.

† De. pe. di. 1 quārūſlibꝫ De ſen. ex/ cō. c. a no/ bis. 2. Mat. 16. c

Dū pctōꝛ cōtēnit ſepult⁹ iacet: qñ peniter ſurgit: qñ ꝯfiteꝛ ꝓdijt: q̄ſi de occultis exeundo manifeſt⁹: ſed adhuc ligatus eſt. ⁊ dꝛ miniſtris: Soluite eū ⁊ ſinite abire. vñ: Que ſolueritis ſup terrā ſo. e. ⁊ in ce. g Soluite eū. Xps ꝑ ſe viuificat int⁹: miniſtris tribuit poteſtatē ſoluēdi. h Quidā aūt. Siue annūciādo vt crederēt: ſiue ꝓdiēdo vt ſeruirēt. Sꝫ quō h factū ſit: Collegerūt pō. Credēt

a ſ vñ dꝛ: Nō veni vocare iuſtos ſꝫ pctōꝛes.

a Dixerunt ḡ iudei: Ecce quō amabat eū. Quidā aūt ex ipis dixerūt:

ſ potuit: ſꝫ noluit: qꝛ plus ē ſuſcitare mortuū q̄ ne moreꝛ facere. b ſ inuidi hoc qđ cōfitebantur non credebant.

† Nō poterat hic qui apuit ocl'os b ceci nati facere vt hic nō moreref.

ſ fremat ⁊ in te ſi vis reuiuiſcere.

Ieſus ergo rurſū frēmēs i ſemet/ c ipſo venit ad monumentū. Erat d e

a ſ mortu⁹ ſub lapide: re⁹ ſub lege: qꝛ rei ſub lege: aūtē ſpelūca: et lapis ſuppoſitus

bōi cū lege. a ſ on⁹ legis remouete: ꝑdicate grāꝫ.

erat ei. Ait ieſus: † Tollite lapidē. f g Dicit ei martha ſoroꝛ ei⁹ q̄ mor/

ſ cōſuetudine peccandi.

c tu⁹ fuerat. Dñe iā fetet: q̄tridua/ nuſ ē ei. Dicit ei ieſus: Nōne dixi h i

a ſ qꝛ fetentē q̄triduanū ſuſcitat: oēs eni peccauerunt et egent gloria dei.

tibi: quoniā ſi credideris vidēbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidē. k Ieſus aūt eleuatis ſurſuꝫ oculis l dixit: Pat̄ gr̄as ago tibi q̄m au/ m diſti me. Ego aūt ſciebā qꝛ ſemp n

d me audis: ſꝫ ꝓpt̄ pplm q̄ circum/ o ſtat dixi: vt credāt qꝛ tu me miſi/

e ſti † Hec cum dixiſſet voce magna p

ſ ſic potētia ē q ſurgit: ita q ligatus adhuc ꝓ/

f clamauit: Laçare veni foras. Et q

dijt. i. foras ꝓceſſit. ſ vinculis pctōꝝ.

ſtati ꝓdijt q̄ fuerat mortuus: liga r tus pedes ⁊ man⁹ iſtitꝭ: ⁊ facies il

ſ velamen ſup coꝛ.

li⁹ ſudario erat ligata. Dixit eis s

g ieſus: Soluite euꝫ: ⁊ ſinite abire. t

ſ non omnes.

Multi ergo ex iudeis q̄ venerāt v ad mariā et marthā ⁊ viderant q̄

h fecit ieſuſ: crediderūt i eū. Quidā x

ſ qui venerāt: vel ex his qui crediderant.

aūt ex ipſiſ abieꝛt ad phariſeos: ⁊ dixeꝛt eis q̄ fec̄ ieſus. Collegeꝛt y

Nico. de lyra

me virtutis. turbat⁹ eſt ⁊ fleuit. ad declarandū veritatē humanitatis.

i Dixerūt. Hic ex effectu chriſti oſtēditur ſequēs murmuratio. Iudei eniꝫ viderunt xpm triſtari: ⁊ ꝑ ꝯñs arguebāt q mors illa cōtra volūtatē chriſti ſimpliciter accidiſſet: qꝛ triſticia eſt de his que nobis nolentib⁹ acciderūt: vt dicit Aug⁹. xiiij. de ciuitate d. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯcludebāt q nō potuiſſet laçaꝝ pſeruaſſe a morte. ⁊ h eſt qđ dꝛ: Dixerūt ergo iudei ecce quō amabat eū: qꝛ videbāt euidēs ſignū: inuentes ꝑ h q libēter ſi poſſet pſernaſſet eū a morte. ⁊ ex hoc vlterius miraculū de ceco nato illuminato volebāt annihilare ⁊ in aliū retorquere. dicentes: k Nō poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere vt hic nō moreref. q. d. ex quo ſi poteſt hoc: nec illud potuit: nec fecit. Iſti non expectabant ſufficienter: ſed iudicabāt añ tp̄s: quia chriſtus plus fecit. plus enim eſt mortuum ſuſcitare q̄ mortem infirmantis impedire.

† De pe. di. 6 c. 1. et di. 2. ſicut trib⁹ et. di. 6. c. 1. De ſenten. excō. ca. a nobis. 2. F

Ieſus ergo. Hic conſequenter ponit laçari ſuſcitatio. Et ponunt hic quinq; ꝑ ordinē facientia ad miraculi certitudinem ⁊ magnificentiā. partes patebunt ꝓſequēdo. Primū eſt deſcriptio ſepulchri: quod erat ſpelunca cauata in rupe magna ⁊ ꝓfunda: ita q poterant poni plura ibi corpora. ſ. corpora coꝝ qui fuerunt eiuſdem parentele. vnde frequēter dicitur in libris Reg. Sepultus eſt in ſepulchro patrū ſuoꝝ. Sic igit̄ erat factum ſepulchrum laçari ⁊ deſuper grandi lapide claudebaꝛ. Ex quo paret vera mors laçari: quia ſi fuiſſet ibi poſitus viuus ⁊ ſanus: infra quatriduū fuiſſet mortuus ex loci corruptione. ⁊ hoc eſt qđ dicitur: Ieſus ergo rurſum fremens in ſemetipſo. indignatus ꝯtra maliciam iudeoꝝ de factis ſuis inique murmurantiū: ⁊ talis indignatio eſt virtuoſa: qꝛ ſicut ad virtuoſum pertinet applaudere bonoꝛ ita ⁊ indignari contra malū. d Uenit ad monumentū. dicitur eni ſepultura monumentū: quaſi monēs mentē: quia monet viuentes vt precogitent mortem. e Erat autē ſpelunca ⁊c. modo predicto facta. f Ait ieſus. Hic ponitur ſecunduꝫ ſcꝫ lapidis amotio. cum dicitur: g Tollite lapidem ⁊c. domine iā

mine iam fetet. q. d. licet aliquando ſuſcitati ſint mortui recenter. tamen q iam quatriduanus ex fetore ſolutus reſuſciteꝛ: non eſt ſic auditum. ⁊ hoc verbū videtur ꝓceſſiſſe ex admiratione marthe et eius ignorantia: quia eiuſdē virtutis eſt ſuſcitare mortuum vtroq; modo. ideo ſequitur: Dicit ei ieſus. corrigēdo ei⁹ dictū. i Nōne dixi tibi q̄m ſi cre. vi. glo. dei. i. glorioſā ei⁹ virtutē in ſuſcitatiōe fratrꝭ tui. k Tulerūt ḡ lapidē. ad ꝑceptū xpi. l Ieſus aūt. Hic poniꝛ tertiū. ſ. xpi orō i laçari ſuſcitatione: qđ facit ad declarationē miraculi: qꝛ iudei xpo iponebāt q faciebat miracula virtute demōis: qđ oſtendiꝛ falſū ꝑ h q i faciēdo orat deū. ⁊ hoc eſt qđ diciꝛ: Ieſus aūt eleſur. oculis. vt oſtēderet nobis formaꝫ orandi: q̄ eſt ꝑ eleuationē mētis i deū. m Dixit pr̄ gra. ago ti. De⁹ aūt pr̄ celeſtis magnificētiſſim⁹ ē. ⁊ iō ex gratiarūactiōe de pteritis ad pſtāda beneficia ſequētia ꝓuocaꝛ. h ei eſt ꝓpriuꝫ magnifici: vt hr̄. iiij. Ethic. n Ego aūt ſciebā ⁊c. In his ei q̄ chriſtus abſolute volebat deliberatiua voluntate cōformabatur diuine voluntati ⁊ ſic exaudiebatur. Sciendū tamen q orare patrem conuenit chriſto ratiōe humanitatis in qua eſt minoꝛ patre. non autē rōne diuinitatis i qua eſt ei eq̄ꝛ. o Sed ꝓpter pplm q̄ circūſta. multi eni ex iudeis dicebant q i beelçebub faciebat ſigna: qđ remonet ꝯformādo voluntatē ſuā cū volūtate diuina. p Hec cū dixiſſet. Hic poniꝛ quartū ſcꝫ laçari vocatio. cū diciꝛ: Hec cū dixiſſet voce magna clamauit ⁊c. hoc facit ad declarationē miracli: qꝛ ſi dixiſſet in ſilētio: poſſent dicere aduerſarij q xba magica dixiſſet vel interpoſuiſſet. ꝑ hoc etiam tolliꝛ erroꝛ coꝝ q̄ dicebāt aīaſ defūctoꝝ latitare i ſepulchrꝭ: ⁊ iō clamauit ieſus voce magna in ſuſcitatiōe laçari: q̄ſi aīam reuocās a lōginq. ſ. ab īferno: vt ad corp⁹ rediret. q Et ſtatim. Hic poniꝛ quintū. ſ. laçari ſuſcitatio. cū diciꝛ: Et ſtati ꝓdijt q̄ fu. mor. qꝛ virt⁹ diuīa opaꝛ in īſtāti. r Ligat⁹ man⁹ ⁊c. Hic declaraꝛ virtus diuina nō ſolū ſuſcitādo mortuū: ſꝫ etiā faciēs exire ligatū. ꝑ hoc etiam apparet certitudo miracli: inq̄ſtū exiuit laçar⁹ eo mō q̄ fuerat in ſepulchro poſit⁹. s Dixit eis ieſus: ſol. h pcepit alijs: licet poſſet facere ꝑ ſeipm: vt accedētes de prope ⁊ tāgētes ex viſu ⁊ tactu eſſent teſtes miracli efficacioreſ: ſicut. ſ. dictū eſt de amotiōe lapidis. t Et ſinite abire. vt oſtēdaꝛ vere ſuſcitat⁹ ⁊ non fantaſtice. ꝑ opa vite: cuiuſmodi ē ambulatio ⁊ comeſtio ⁊ ꝯſimilia. iō. j. dꝛ ſe. ca. q laçar⁹ erat vn⁹ de diſcūbentibus. v Multi ergo.

Hic pōiꝛ ſuſcitatiōis effect⁹ dupliciꝛ. pmo quo ad pſentes. ſecūdo quo ad abſentes. ibi: Collegerūt ergo. Effect⁹ miraculi circa pſentes oſtendiꝛ ex hoc q viſo pdicto miraculo multi eorū crediderūt chriſto: nec mirū: qꝛ illud ſignū fuit diuine virtutis māifeſte oſtēſiuū: q̄ nō pōt adeſſe ad teſtificandū aliqđ falſū. ⁊ hoc eſt qđ diciꝛ: Multi ḡ ⁊c. ⁊ ptꝫ. Sequiꝛ. x Quidā aūt ex ipis ⁊c. dicūt doctores aliq̄ q h fecerunt bono çelo moti: volētes ex miraculo viſo refrenare irā coꝝ ꝯtra ieſū tā q̄ irrationabilē. alij dicūt q male moti hoc fecerūt: qꝛ ſic ex ſignis viſis boni ⁊ electi ꝯuertunꝛ: ita frequēter mali obdurātur. ⁊ hoc magis videꝛ ex littera ſequēti: vbi agiꝛ de cōgregatiōe phariſeoꝝ ad tractādū de morte chriſti. l Collegerūt er. Hic poniꝛ effect⁹ ſuſcitatiōis laçari reſpectu abſētiū: qꝛ audita ſuſcitatiōe laçari: ex ira ⁊ inuidia moti ſūt ad tractādū d morte xpi. Et diuidiꝛ i tres. qꝛ pmo pōiꝛ coꝝ ꝯgregatio. ſcđo ꝯgregatoꝝ dubitatio. ibi: Et dicebāt. tertio dubij determinatio. ibi

¶ a Credēt. Et qꝛ ſentiebāt doctrinā eiꝰ eſſe ꝯtra tēplū ⁊ paternas leges: timebāt ne ſi oēs crederēt in xp̄m: nemo remaneret q̄ ꝯtra romanos ciuitatē dei ⁊ templum defenderet. Et venient ro. De tp̄alibꝰ timēt: nō de eternis: ⁊ vtraqꝫ pdiderūt. Locus eſt hieruſalē quē pdiderūt. Gentē ſuā pdiderunt vbiqꝫ diſpſi. b Hoc a ſemet. Augꝰ. Nota etiam p malos ſpūm ꝓphetie p̄dicere futura: qḋ tn̄ euāgeliſta diuino tribuit ſacramēto: qꝛ fuit pōtifex .i. ſūmꝰ ſacerdos ⁊ myſteriū hñs in manibꝰ ſpū dei locutꝰ eſt. Deꝰ ꝯſtituit vnū ſūmum ſacerdotem: cui mortuo vnꝰ ſuccederet. Sed p ambitionē poſtea euenit vt plures eſſent ⁊ vicibꝰ miniſtrarēt: forte et plures in vno anno ex quibꝰ forte exibat q̄ incenſū poneret: qḋ nō licet niſi ſūmo ſacerdoti: vt de çacharia legit̄. c Pro gēte. Judeoꝝ .ſ. in qua erant oues. ħ tm̄ cayphas: ſꝫ qꝛ nouerat euāgeliſta eē alias oues. addidit: ſed vt filios dei q̄ erāt diſpſi ꝯgregaret. Filij p̄deſtinatiōe: ſicut ⁊ oues in iſrł: nōdū eni erant: qꝛ nōdū crediderāt. d Proximū aūt. Imminēte paſcha figurali in q̄ iā verꝰ agnꝰ imolādꝰ eſt: ꝯſiliū erat inter iudeos de eo occidēdo: ⁊ ipē appropinquat paſſionis loco. ¶ Jeſus ex

¶ aduerſus ieſum.
ergo pōtifices et phariſei cōciliū: a b
¶ quaſi cur nō ꝓuidemꝰ nobis.
et dicebāt: Quid facimꝰ? Quia c d
hic hō mlt̄a ſigna facit: Si dimit- e
a timꝰ eū ſic: oēs credēt i eū. Et ve- f
niēt romāi ⁊ tollēt nr̄m locū ⁊ gē g h
a ¶ inueſtigās vł ſagax vel veniēs ore interꝑtat̄.
tē. Unus aūt ex ipſis cayphas no- i
mine cū eſſet pōtifex āni illiꝰ dixit k l
eis: † Vos neſcitꝭ q̄cq̄ꝫ nec cogitatꝭ: m
qꝛ expedit vobis vt vnꝰ moriat̄ n
hō ꝓ populo: ⁊ nō tota gēs pere- o p
b at. † Hoc a ſemetipſo nō dixit: ſed q r
cū eſſet pōtifex āni illiꝰ ꝓphauit:
qꝛ ieſus moriturus erat ꝓ gente. s
c Et non tm̄ ꝓ gēte: ſꝫ vt filios dei t
q̄ erāt diſpſi congregaret in vnū. v x
¶ non quin ⁊ prius: ſed modo diffinite.
† Ab illo ergo die cogitauerūt vt i- y
terficerent eum. Jeſus ergo iā nō z
¶ nō q̄ ħ nō poſſet ſed docet ſuos cedere furori.
in palā ambulabat apud iudeos
ꝯſeq̄nciū. ¶ ſignificat trāſitū ad gētes i ephrem q̄ interꝑtat̄ fructificatio .i. eccleſia.
ſed abijt i regionē iuxta deſertū: a
in ciuitatē q̄ dr̄ ephrē: ⁊ ibi mora- b c
d bat̄ cū diſcipulꝭ ſuis. † Proximum d
āt erat paſcha iudeoꝝ: ⁊ aſcēderūt e
mlt̄i hieroſolymā d̄ regiōe aū pa- f
a ¶ ſic ꝑceꝑat deꝰ vndiqꝫ cōuēire ad paſcha: vt illius diei ſctificarent̄ celebratiōe. ¶ male.
ſcha vt ſctificārēt ſeipſos. Quere- g

Nico. de lyra

tio. ibi: Unꝰ ex ipſis. In prīa ergo pte dr̄ ſic: Collegerūt ḡ pōtifices qui erāt maioris auctoritatis ⁊ magis litterati a Et phariſei. q̄ videbant̄ p̄ alijs religioſi: ex q̄bꝰ factū eoꝝ grauiꝰ erat. b Cōciliū .ſ. aduerſus ieſū. ħ nō ē ex textu ſꝫ ſubintelligit̄. Circa ħ notādum q̄ pōtifices erant de tribu leui. phariſei aūt ꝓ magna pte erāt de tribu ſymeon: qꝛ ex illa tribu habuit ortū ſecta phariſeoꝝ: idō in figura huiꝰ p̄dictū fuit Gen. penul. Symeon ⁊ leui fr̄es vaſa iniq̄tatis bellātia: in cōſiliū eoꝝ nō veniat aīa mea. c Et dicebāt. Hic pōit̄ eoꝝ dubitatio q̄d facerēt de ieſu: qꝛ habebāt rōnes ad vtrāqꝫ ptē. ex euidētia eni miraculoꝝ cogebāt̄ dicere: d Quia hic hō multa ſigna facit. ⁊ ex ħ ſequit̄ q̄ erat ei credēduꝫ magis q̄ꝫ moyſi: qꝛ moyſes nō tot nec tanta ſigna fecit. ⁊ marie q̄ñ ppłs ei p̄mo credidit: imo valde pauca: vt patet Exo. iiij. ⁊ ſic habebāt argumētū ad ipm recipiendū ⁊ honorādū tanq̄ꝫ verū chriſtū: ſꝫ ecōuerſo arguebāt ad cōtrariū dicētes: e Si dimit. euꝫ ſic oēs cre. i eū. ſic̄ in xp̄m: ⁊ qꝛ xp̄o debebat̄ regimē ſm̄ ſcripturas: q̄s male itelligebāt de tp̄ali regno. idō ex ħ videbat̄ ſeq̄ cōtra iꝑatorē romanū rebellio: q̄ tūc tp̄is dn̄abat̄ eis: ⁊ ħ videbat̄ ꝓpinq̄ occaſio deſtructiōis ciuitatꝭ ⁊ tēpli p poteſtatē romani iꝑerij: q̄ tūc erat maxīa: ⁊ idō ipſi nō habebāt aliquā virtutē reſiſtēdi. ⁊ ħ eſt qḋ dr̄: f Et veniēt ro. in tāta fortitudīe q̄ nō poterimꝰ reſiſtere. g Et tol. lo. no. i. ciuitatē ⁊ tēplū. h Et gētē. captiuādo ꝓpłm. ⁊ ſic ptꝫ q̄ paſſio timoris ſubuertebat in eis iudiciū rōis. i Unꝰ āt ex ip. Hic pōit̄ dubij determiatio. Et diuidit̄ i tres: qꝛ prīo dubiū determiat̄. ſcd̄o determiatio approbat̄. ibi: Ab illo aūt die. tertio a xp̄o euitat̄. ibi: Jeſus ḡ iā nō i pa. Prīa i duas: qꝛ p̄mo pōit̄ cayphe determinatio. ſcd̄o huiꝰ determiatiōis expoſitio. ibi: Hoc aūt a ſemetipſo. In p̄ma igit̄ pte dicit̄ ſic: Unꝰ aūt ex ipſis cayphas no. nō eſt d̄ textu: ſꝫ itelligit̄ nomē eiꝰ ꝓpter auctoritatē ſui officij. vñ ſubdit̄: k Cū eēt pō. an. il. dn̄s aūt ꝑceꝑat eē tm̄ vnum ſūmū ſacerdotē: ⁊ p totā vitā ſuam: q̄ moriēte aliꝰ ſibi ſuccederet. vñ ⁊ i morte eiꝰ reuertebant̄ fugitiui. ſꝫ ꝓpt̄ cupiditateꝫ et ambitionē ſuā ſtatuerūt int̄ ſe illi q̄ erāt de genere ſacerdotali vt q̄libet āno vnꝰ eſſet ī illo officio fūgeret̄. Aliā aūt rōnē aſſignat Joſephꝰ dicēs: A tpe herodis aſcalonite q̄ auxilio romanoꝝ occupauit regnū iudee: ſacerdotiū cōit̄ vēdebat̄: ⁊ ſic ꝓpt̄ maiꝰ lucrū tp̄ale ſummꝰ ſacerdos frequēter mutabat̄. l Dixit eis. ꝓpter auctoritatē officij ſic locutꝰ ē. dicēs: Vos neſci

m Vos neſcitꝭ q̄cq̄ꝫ q̄d eo. q. d. p̄ma facie q̄libꝫ itelligēs videre pt̄ q̄ ad mortē huiꝰ homīs debemꝰ laborare. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ bonū cōe magis ē eligēdū q̄ꝫ bonū pticulare. ſi āt hō iſte dimittat̄: bonū totiꝰ ppłi diſſipabit̄: vt ptꝫ p p̄dicta ſm̄ eoꝝ eſtimationē: ⁊ ſic ꝯcludit q̄ ſit agēdū ad mortē xp̄i: ēt ſi ex pte eiꝰ nō inueniat̄ aliq̄ cā. ⁊ ħ ē qḋ dr̄: n Expedit vo. vt vnꝰ mo. hō. ēt ſi eēt bonꝰ ⁊ iuſtꝰ. o Pro ppło. i. ꝓ ꝯſeruatiōe ppłi. p Et ñ to. gēs pe. ſꝫ māeat i vita. Hic ptꝫ māifeſte q̄ paſſio inuidie ⁊ liuoris ꝯ xp̄m: ⁊ paſſio timorꝭ pdēdi gētē ⁊ locū: ſubuertebāt i eis rōis iudiciū: qꝛ i nullo caſu licitū ē iterficere inocētē. p ħ ei nō ꝓcurat̄ bonū cōe: ſꝫ magꝭ deſtruit̄: ꝓpter qḋ dei iudicio factū ē q̄ illḋ malū qḋ credebāt p mortē xp̄i euadere .ſ. deſtructionē loci ⁊ gētis: p mortē xp̄i incurrerūt: qꝛ in penā huiꝰ pcti: romani p titū ⁊ veſpaſianū locū ⁊ gētē deſtruxerūt āno. xlij. poſt paſſioneꝫ xp̄i: ſic̄ fuerat a Daniele ꝓphatū. ix. ca. Et ciuitatē ⁊ ſāctuariū diſſipabit ppłs cū duce vēturo ⁊c̄. ⁊ a ſaluatore p̄dictū Lu. xix. Uidēs ciui. ſā. fle. ſup il. q Hoc āt. ħ pōit̄ p̄dicte d̄miatiōis expoſitio: q̄ q̄dē expoſitio ē iohis euāgeliſte oſtēdētꝭ q̄lit̄ cayphas p̄dictā determinationem ꝓtulit. Cuius eni eēt itētio cayphe dare ſolum ꝯſiliū de chriſti morte ꝓ tp̄al̄ picli euaſiōe circa ꝓpłm iudeoꝝ: tn̄ ꝟbū eiꝰ ſic ſonabat q̄ xp̄s erat moriturꝰ ꝓ gēte ⁊ populo: ⁊ qḋ ſic fuit ꝓlatuꝫ fuit ꝓphetia q̄dā mō de futuro q̄ xp̄s erat moriturꝰ ꝓ ſalute ſpūali ⁊ nō ſolū iudeoꝝ: ſꝫ etiā omniū gētiū q̄ credituri erāt in ipm. et ħ ē qḋ dr̄: Hoc aūt a ſe metipſo nō dixit: ſupple p̄dictū ꝟbū ħ mō ꝓtulit: ſꝫ p motionē alteriꝰ. r Sꝫ cū eſ. pō. an. il. ꝓ. qꝛ ipō ignorāte dictū ꝓpheticū ꝓtulit: nō rōe ſui meriti: ſꝫ dignitatꝭ officij. s Quia ieſus e. mo. ꝓ gē. ſ. iudeoꝝ: qꝛ mlt̄i de iudeis ſaluati ſūt p ipm. t Et nō tm̄ ꝓ gē. ſꝫ vt fi. dei. ñ qꝛ adhuc eēnt filij dei actu: ſꝫ i potētia ad actū reducēda: qꝛ erāt p̄deſtiati. v Qui erāt diſpſi. p diuſos ritꝰ gētiliū. x Cōgre. in vnū. i. i vnā eccłiam ex iudeis ⁊ gētibꝰ ꝯſtitutā: vt eēt vnū ouile ſic̄ eſt vnꝰ paſtor: vt. ſ̄. dictū ē p̄ce. ca. ꝓpt̄ qḋ Gen. penł. ca. dr̄ de xp̄o. Ipe erit expectatio gētiū. ñ ſolū iudeoꝝ. Nec ħ ē ꝯ illḋ qḋ dicit ſaluator Mat. xv. Nō ſū miſſus niſi ad oues q̄ pierant domus iſrł: qꝛ ibi ſaluator loquit̄ de ſua miſſiōe ad p̄dicādū in pſona ꝓpria. Propt̄ qḋ Apłs dicit Ro. xv. Dico eni dn̄m ieſuꝫ xp̄m miniſtrū fuiſſe circūciſiōis. y Ab illo. Hic pōit̄ d̄terminatiōis cayphe approbatio: q̄ꝫuis eēt iniq̄: qꝛ oēſ alij erāt affectati ad ꝓcurādū mortē xp̄i: ſic̄ ⁊ ipē. ⁊ ħ ē qḋ dr̄: Ab illo ergo die co. vt inter. ie. Licet eni añ habuiſſent volūtatē interficiēdi ipm: vt patuit p p̄dicta: tn̄ ex cōſilio cayphe diffinierūt ħ adiplere q̄ꝫ citiꝰ poſſet. z Jeſus ḡ. Hic ꝯſr pōit̄ huiꝰ determiatiōis declinatio. nō enim adhuc erat tp̄s paſſiōis xp̄i a deo p̄ordiatū: ⁊ iudei q̄rebāt occidere eū: vt viſū eſt: idō receſſit ad tp̄s. ⁊ ħ ē qḋ dr̄: Jeſus ḡ iā nō i palā ambulabat apḋ iudeos: q̄ꝫuis eni inter eos exiſtēs poſſet eoꝝ ipetū refrenare: tn̄ voluit ad tp̄s latere ⁊ ſe occultare rōnibꝰ p̄dictis ca. viij. ⁊ x. vbi ſimilit̄ agit̄ de ſua occultatiōe. a Sed abijt in regioneꝫ iuxta deſertū. vbi pauci de iudeis erāt. b In ciuitatē q̄ dicit̄ ephrem. q̄ erat pua ⁊ paꝝ populata. c Et ibi mora. cū diſ. ſuis. vſqꝫ ad tp̄s ꝓpiquū ſue paſſiōis. d Proximū auteꝫ erat paſcha iudeoꝝ. hoc ſubdit̄ ad oſtendenduꝫ q̄ xp̄s paruo tpe in illa ciuitate ſe occultauit: qꝛ ante paſcha in hieruſalē venit. e Et aſcenderūt multi hieroſolymā de regiōe: qꝛ tenebātur de tota iudea ad ſolēnitatē vēire. f Ante paſcha vt ſanctificarent ſeipſos. orationibus et ſacrificijs: ad digne comedēdū agnū paſchalē. ⁊ ſi hoc fiebat de agno figurali: multo magꝭ ſe debet hō ſāctificare orōnibus ⁊ bonis opibus ad digne recipiendū verū agnū imaculatū corpꝰ ieſu xp̄i. g Querebāt ḡ ie. vt audirēt eiꝰ doctrinā: de cuiꝰ miraculꝭ audierāt famā.

† I.3.c
G
† 1.q.1.dictū eſt a dn̄o.
† Mat.12.b
Mar.3.a
† Mat.16.a
mar.14.a
Luce.22.a

a ¶ obliti ſue ſãctificatiõis: in ipſo loco orationis tractãt de nece agni.

a bant ergo ieſum: ⁊ colloquebantur ad inuicē ī tēplo ſtãtes. Quid putatꝭ: q2 ñ vēit ad diē feſtū iſtū? b Dederãt aũt põtifices ⁊ phariſei mãdatū: vt ſi qs cognouerit vbi ſit: indicet vt apprehēdant eum.

a Et colloquebanꝫ ad inuicē ⁊c. q2 mirabãꝫ ꝙ in tãta ɔgregatiõe nõ venerat ad docēdū. iõ q̄rebãt: Quid putatꝭ q2 non venit ad diē feſtū? Et ſubdit euãgeliſta qſi rñdēs q̄ſtiõi eoꝝ. b Dederãt enī põtifices ⁊c. ⁊ ptꝫ lr̃a. Propꝫ hoc enī ab eis ſicut ab ĩgratis ⁊ obſtinatis receſſerat vſqꝫ ad tp̃s ſue paſſiõiſ diſpoſitū. Circa p̄dicta in h ca. q̄ritur vtrū cayphas erat vere ꝓpha? Et arguiꝫ p̃mo ꝙ ſic: q2 balaã dr̃ vere ꝓpha vt hr̃ libro Nu. xxiiij. ⁊ tñ fuit malus hõ. donū enī ꝓphetie aliqñ malis hominib9 ɔcediꝫ. ḡ malicia cayphe non ĩpediuit in eo veritatē ꝓphetie. Item in lr̃a dr̃ hic ꝙ ꝓpherauit ꝙ ieſus eſſꝫ moriturus ꝓ gēte: ⁊ vt filios dei q̄ erãt diſpſi ɔgregaret. ⁊ h vbuꝫ euãgeliſte videreꝫ falſū: qđ nllo mõ ē dicēdū: niſi cayphas fuiſſet vere ꝓpha. Cõtrariū arguiꝫ ꝑ h ꝙ ipſe dixit falſū dicēs illis q̄ de morte xp̃i tractabant. Expedit vobis vt vnus hõ moriaꝫ. mors enī chriſti nõ fuit expediēs illis q̄ eã ꝓcurauerũt. falſitas aũt nõ ſubeſt ꝓphetie ḡ ⁊c. Reſpõſio dicendū ꝙ ad rõnē vere ꝓphe duo requirunꝫ. Primū eſt ꝙ habeat verã cognitionē de aliquo occulto reſpectu aliorū hoĩm cū q̄b9 ɔuerſaꝫ. ꝓpter h dr̃ ꝓpheta q̄ſi ꝓcul fans: vt s̃. dictū eſt: in c̄ſtū cognoſcit ea q̄ longinq̄ ſũt a cognitiõe aliorū ꝓpter qđ ſi alicui fiat apparitio indicãs aliq̄d occultū. non dicit ꝓpheta ſi illud ſit ei ignotū. Sic pharao vidit ſpicas deſignãtes qualitatē futurorū annoꝝ. ⁊ nabuchodonoſor ſtatuã deſignãtē mutabilitatē regnoꝝ. neuꝫ tñ fuit ꝓpheta: ſed ioſeph ⁊ daniel q̄ de occultꝭ illꝭ cognitionē habuerũt. ꝓpter qđ dr̃ Danielis. x. Intelligētia opus ē in viſiõe: q2 nõ põt dici ꝓpha ſine ītellectuali cognitiõe. ſola enī viſio imaginaria nõ facit ꝓphetã vt viſū eſt. Secũdo requiriꝫ ꝙ illa cognitio fiat mediãte ſpiritu bono. maligni enī ſpũs aliquãdo reuelãt hominib9 ea q̄ ſũt alijs occulta: nõ tñ ex hoc dicunꝫ veri ꝓphe: ſꝫ ſolū cū additione diminuēte: ſicut in ſacra ſcriptura dicũꝫ frequēter aliq̄ ꝓphete baal vł ꝓphe excelſoꝝ. talꝭ enī nõ dr̃ ꝓpha abſolute: ſicut nec hõ mortuus dr̃ hõ: ꝓpꝫ additionē diminuētē. ꝓphetia enim vera cõputaꝫ inter ſpũſſcti dona. Cū ergo q̄riꝫ de caypha. dicendū ꝙ ñ fuit vere ꝓpheta: q2 nullã cognitionē habuit de ſecreto dñice paſſionis ꝙ eſſet futura ꝓ ſpũali ſalute humani generis: ſed tm̃ intēdebat dare cõſiliū de morte xp̃i ꝓpꝫ tiorē romanoꝝ. Verũtñ ſꝫ ꝙ hic dicũt Chryſ. ⁊ Augus. Spũſſctus in ꝓlatiõe ſui ɔſilij ſic mouit linguã eius ꝙ ipo ignorãte: vba q̄ ꝓtulit ſignificabãt xp̃i mortē eſſe futurã ꝓ ſpũali hoĩm ſalute: nõ tñ põt dici vere ꝓpheta: ex hoc ꝙ vbū ꝓpheticū ignorãs ꝓtulit: alio linguã eius ad hoc mouēte. Sicut nec aſina balaam põt dici animal rationale ex hoc ꝙ verba rationabilia ꝓtulit: vt patet Nu. xxij. q2 illa nõ ꝓceſſerũt ex interiori cõceptione ſeu ꝓpria cognitione: ſed magis ex diuĩa motiõe: ſꝫ ꝙ ibidē dr̃: Apuit dñs os aſine ⁊c. Licet enī cayphas de morte xp̃i cogitauerit: ⁊ alios ꝑ ſuū cõſiliū ad hoc inducere voluerit: qđ fuit ex ꝓpria ɔceptiõe: ⁊ diabolo hoc ſuggerēte: ꝙ tñ ɔſiliū ſuum ſic ꝓtulit ꝙ ꝑ vba illa ſignificareꝫ paſſio chriſti ꝓ futura ſpũali hoĩm ſalute: hoc nullo mõ ab eo fuit: vt dictū eſt: q2 c̄ſtum ad hoc ſolū vbū illđ erat ꝓpheticū. iõ ꝑ hoc nõ põt dici ꝓpha. ¶ Ad p̃mū dicēdū ꝙ nõ eſt ſimile de ipſo balaã: q2 c̄ſuis fuit malus habuit tñ verã cognitionē occultoꝝ vt ibidem dr̃: Dixit vir cui obturatus eſt oculus q̄ viſiões oĩpotētis videt. Cayphas aũt talē cognitionē nõ habuit: vt viſū eſt. ⁊ iõ negatur ab eo ꝓphetia: nõ ꝓpꝫ ſuã maliciã: ſꝫ ꝓpter cognitiõis defectū. ¶ Ad ſcđm dicēdū ꝙ vbū euãgeliſte eſt veꝝ ſi bñ ītelligaꝫ. nõ eñ dixit ꝙ cayphas eſſet ꝓpha: ſꝫ ꝙ ꝓpheticauit. i. vbū ꝓpheticū ꝓtulit: nõ tñ a ſemetipſo. ſic euãgeliſta dicit: ſed ſpũſctõ linguã eius ſic mouēte ipo ignorãte: ꝓpter qđ nõ habuit vere rõnē ꝓphete. Argumentū etiã in ɔ̃riū ē ſoluēdū: q2 ſicut dictū eſt cayphas illud vbū ꝓtulit ꝑ motionē ſpũſſcti: a quo nullū eſt falſum. ⁊ ideo cayphas dicēdo: Expedit vob vt vnus moriaꝫ hõ ⁊c. veꝝ dixit: ſi bñ ītelligaꝫ ꝙ mors xp̃i c̄ſtum eſt in ſe fuit expediens oĩb9 ēt illis q̄ de eius morte tractauerũt: c̄ſuis aliq̄ eoꝝ ꝑ ſuã maliciã eius vtilitatē recuſauerũt: ſicut et alij pctõres in pctõ mortali decedentes.

¶ Ca. XI

¶ Moraliter.

a ¶ Erat q̄dã lãguēs ⁊c. Per quem ſignificari poteſt grauē tētationē paciēs. ꝑ eius ſorores ſignificanꝫ pſone ꝑ eius alleuiatione deuote xp̃m dep̄cãtes: q̄ nõ ſp exaudiunꝫ: ſꝫ talis paciēs aliqñ ꝑ actū pcti mortalꝭ mori ꝑmittiꝫ ab eo q̄ eſt tãte bonitatꝭ ⁊ potētie ꝙ ſcit et põ tbõa de malis elicere. Per ieſū ãt q̄ ſalus interp̃taꝫ p̄dicator vł ɔfeſſor ſalutē aĩaꝝ ſitiēs ſignificaꝫ: q̄ pctõrē non ſolū mortuū reperit ꝑ culpã: ſꝫ etiã aliqñ fetentē ꝑ īfamiã: ⁊ ſepultū ſub lapide ꝑ obſtinationē: ⁊ tñ deo p̃ncipaliter operãte ſic ꝑ bonã monitionē reducit eū ad vitã gr̃e ꝙ nõ ſolū tollitur obſtīatio ⁊ mors culpe: ſꝫ etiã īfamie fetor ⁊ ſuauis odor redditur bone fame.

¶ In ca. xj. vbi diciꝫ in poſtil. Infirmitas curabilꝭ nõ dr̃ ꝓprie lãguor.

¶ Additio. j.

Languor nõ ſignificat infirmitatis incurabilitatē: q̄nimo debilitatē tm̃ ſignificat q̄ ɔtigit q̄ñqꝫ ſine graui īfirmitate. Vñ aliqñ addiꝫ huic termino lãguor dictio ſignificãs magnitudinꝫ eius. vñ. ij. Paral. xxiiij. Dimiſerũt eū in languorib9 magnis. Si enī lãguor de ſe ſignificaret incurabilitatē infirmitatis ſupflue adderetur magnū. cū q̄libet īfirmitas incurabilꝭ eſt magna. Nec facit ad ꝓpoſitū vtrū īfirmitas laçari eēt curabilis via nature vel nõ: q2 miraculū laçari ex reſuſcitatiõe mayie īſolita ſingulariꝫ p̄dicaꝫ: nõ aũt de curatiõe infirmitatis. Xp̃s enī īnumerabiles infirmitates curauerat: vt ptꝫ in ꝓceſſu euãgelioꝝ: de q̄b9 tñ nõ ſic ſolenniçaꝫ. Curatio enī infirmitatū nõ ē in tãto gradu miraculoꝝ ſicut reſuſcitatio mortui: p̄ſerti q̄triduani: vt ſctũs Tho. in p̃ma pte. q. cv. arti. vi. in corpe q̄ſtiõis.

¶ In eo. ca. vbi dr̃ in poſtil. Circa h notãdū ꝙ põtifices erãt de tribu leui.

¶ Additio. ij.

Licet tã ſacerdotes c̄ leuite rõne generis tã aarõ a q̄ ſacerdotes deſcendebãt c̄ alij eiuſdē tribuſ a leui patriarcha deſcēdiſſet: tñ ſoli leuite q̄ ñ erãt ſacerdotes retinuerũt ſibi nomē generis. vñ Nu. xviij. Filijs aũt leui dedi oēs decias iſraelis ⁊c. In q̄ ca. pl̃ies vocaꝫ leuitas ꝓut diſtinguũꝫ a ſacerdotib9 aaronitꝭ: vt ibidē ptꝫ: ⁊ ſic in multꝭ alijs locis. vñ ſic loquēdo de ſacerdotib9 ⁊ leuitis. ſ. ꝓut inuicē diſtinguunꝫ: tenēdū ē ꝙ leuite nõ fuerũt ꝑticipes ī fabricatione ſeu adoratiõe vituli qđ fuit maximū pctm̃ inꝫ cetera a ꝑplo iſraelitico commiſſa: vt Exo. xxxij. ca. ſilr nec ꝑticipeſ fuerunt in occiſiõe xp̃i: licꝫ ī vtroqꝫ ſcelere ſacerdotes de p̃ncipalibuſ fuerũt ſpecialiꝫ ſm opinãtes ꝙ aarõ idolatraſſet ī illo facto. Primū patet Exo. xxxij. vbi cū moyſes volēs vindictã facere in ꝑplo idolatrãte clamaſſet: Si q̄ſ ē dñi adiũgaꝫ mihi. ſtatim ſubdiꝫ: Cõgregati ſũt ad eū oēs filij leui. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ leuite in illo actu dño adheſerũt: qđ ēt habeꝫ ī glo. Deuꝫ. xxxiij. vbi ſic: Quõ fecerũt vitulū aureū leuite accīcti gladijs iubēte moyſe a porta vſqꝫ ad portã idolatras interfecerũt. Sꝫ cõſtat ꝙ aaron de p̃ncipalib9 fuit in illo crimīe ꝓut ibidē ptꝫ. ſ. ſm p̄dictos opinãtes. Addũt ēt hebrei ꝓut Ra. moy. tradit ī ſuo Deute. de idolatria: ca. j. ꝙ licet ꝑplꝯ iſraeliticus pl̃ies idolatraſſet vt ī multis ⁊ varijs ſacre ſcripture locꝭ hr̃: leuite tñ nũc̄ idolatrarũt. ⁊ ſic patet primū. Scđꝫ vbo hr̃ exp̃ſſe ī glo. Deuꝫ. vbi. s̃. vbi ſup illđ vbū qđ legiꝫ de leui: Judicaſti eūꝫ ad aq̄s ɔ̃dictiõis ſic ait: Aque ꝑpli ſũt q̄ ɔ̃dicētes clamauerũt: Crucifige crucifige eū. ⁊ ſãguis eius ſup nos ⁊ ſu. fi. no. Ad cumulū enī pfectiõis leui adiũgit: Qui dixit pr̃i ſuo ⁊c. hec in glo. Ex q̄ mãifeſte hr̃ ꝙ leui ſeparatus fuit ab illꝭ q̄ clamabãt: Crucifige ⁊c. ⁊ ꝑ ɔñs a crimīe qđ ceteri iſraelitici cõmiſerũt ī occiſiõe xp̃i ī q̄ p̃ncipes ſacerdotū ⁊ hmõi fuerũt manifeſte ꝑticipes. Veritas huius glo. ex ſerie lr̃e euãgelice põt haberi vbi in materia paſſiõis xp̃i in q̄ de oĩb9 ſtatib9 hebreoꝝ exp̃ſſa fit mētio. ſ. põtificib9: ſacerdotib9: ⁊ ſũmis ſacerdotib9: ſcrib ⁊ phariſeis ⁊ hmõi. De leuitꝭ tñ nullus euãgeliſtaꝝ ī hac materia legiꝫ facere mētionē: vt ptꝫ diſcurrēti q̄tuor euãgelia ī materia paſſiõis. Cõſtat ēt ꝙ ī alijs euãgelicꝭ hiſtorijs vbi leuite interueniũt mētio fit de eis ꝓut a ſacerdotib9 diſtinguũꝫ. vt. s̃. j. ca. Miſerũt iudei ſacerdotes ⁊ leuitas ⁊c. ⁊ ī alijs. ⁊ ſic ptꝫ ſecũdū. Ex q̄b9 ſeq̄ꝫ ꝙ ꝓphetia Jacob Gen. penꝫ. Simeõ ⁊ leui fr̃es ⁊c. per poſtilꝫ. allegata: ſi ad paſſionē xp̃i applicēꝫ intelligēda ē đ ſymeõe a q̄ phariſei ⁊ hmõi đſcēderũt. ⁊ de leui in ꝑſona ſacerdotū tm̃ ſeu põtificū ab aarone deſcēdētiū: ñ ãt leuitꝭ ꝓut a ſacerdotib9 diſtiguũꝫ. Prophetia vo moyſi applicãdo ē tribui leui ꝓut diſtiguiꝫ a ſacerdotio q̄ īmunes fuerũt vt iã dictū ē: tã a pctõ vituli c̄ ab occiſiõe xp̃i. ⁊ ſꝫ hebreoſ ēt a q̄cũqꝫ idolatria. Si ãt ɔ̃ p̄dicta obijciaꝫ đ h qđ dr̃ in ꝓphia moyſi: Deuꝫ. vbi. s̃. Qui dixit pr̃i ſuo ⁊ mr̃i ſue neſcio vos: ⁊ fr̃ib9 ſuis ĩgñro illos ⁊c. Ex q̄b9 videꝫ ꝙ leuite pr̃es ⁊ mr̃es ſilr ⁊ fr̃es ⁊ filios hēbant idolatras ſeu ꝓcurãtes occiſiõeꝫ xp̃i. Dicēdū ꝙ leuite admiſcebãꝫ cū alijs tribub9 ī matrimonijs ſicꝫ

⁊ alie trib⁹: inde potuit ſepe ꝯtigere ꝙ leuite haberēt mr̄es et pr̄es matrū ex alijs tribub⁹. ſilr̄ ⁊ nepotes. ſ. filios ſororꝫ q̄ di cūt fr̄es. vñ de abraā ⁊ loth nepote ſuo dicebat: Fr̄es ei ſum⁹ vt Gen̄. xiij. ca. Silr̄ filios filiarū q̄ ꝯ̄xerāt in alia tribu. ⁊ tr̄es ſūt q̄ſi filij. vñ de talib⁹ verificat ꝓphetia moyſi p̄dicta. ſ. Qui dixit pr̄i ſuo ⁊ ma. ⁊c̄. Eo ꝙ ꝓprij leuite. ſ. de genere leuitarꝫ p̄ maſculinā lineā deſcēdētes ſeparauerūt ſe a p̄dictis ꝯſāguine is de tribub⁹ alienis deſcēdētib⁹ in p̄dict̄ duob⁹ caſib⁹ vt do adhererēt: put glo. p̄dicte teſtant̄ q̄b⁹ lr̄a ꝯſonat vt dictū ē.

Replica. In ca. xj. vbi dr̄: Laçar⁹ lan. dic̄ poſtil. ex h̄ īfirmitatē fuiſſe p̄ naturā īcurabilē: q2 īfirmitas īcurabil̄ ꝓp̄e n̄ dr̄ lāguor. Bur. dic̄ ꝙ lāguor nō dicit īcurabilitatē: q2 illi termīo addit̄ ali⁹ t̄min⁹ ſignificās magnitudinē. ij. Paral. xxiij. vbi dr̄: Magnus languor. Ibi dico ꝙ magn⁹ refert̄ ad ītētionē dolor̄: q2 mlt̄i morbi īcurabiles ſūt parui doloris vt ptiſis hydropiſis ⁊c̄. Quidam autem intenſiui doloris ſunt: ſicut febres ⁊ hmōi. Cum igitur in ſcriptura lāguori addit̄ magnitudo. lāguor ꝑtīet ad īcurabilatē: magnitudo ad dolorꝫ ītēſionē.

Replica. In eo. ca. vbi dr̄: Collegerūt pōti. ⁊ pha. cō. dic̄ poſtil. pōtifices fuiſſe d̄ tribu leui: phariſeos āt vt plurimū d̄ tribu ſymeō: iuxͣ illā ꝓphiā iacob dicētē: Symeō ⁊ leui fr̄es: vaſa iniq̄tat̄ bellātia ī cōſiliū eorꝫ nō vēiet aīa mea. Bur. Fortaſſe de tribu leui: p̄ magnā digreſſionē vult ſaluare leuitas vt diſtiguit ꝯ̄ ſacerdotes q̄ ab aaron deſcēderūt. dicēs eos nunq̄ꝫ idolatraſſe: nec ī morte xp̄i ꝯſēſiſſe. qꝺ ſi verꝫ ē ſic nō credim⁹ rōnabile fuiſſet leuitas vt ſic diſtictos etiā a vīdicta mort̄ xp̄i p̄ſeruare. vel ſaltē ad fidē xp̄i p̄ alijs ꝯūti qꝺ factū n̄ ē. de ꝯūſiōe eīiudorꝫ legim⁹ d̄ ſacerdotib⁹ ꝯūſis: Act. iiij. Multa t̄ba ſacerdotū obediebat fidi d̄ leuit̄ nihil ī ſpēali p̄ſumo igit̄ ꝯ̄ Bur. q2 fruſtra eoſ (excuſat.

Glo. ordi.

a I Eſus ⁊c̄. Añ ſex dies. Oia. Myſtice. ſexta: q2 ſex dieb⁹ oīa fecit: ſexta die homīez cōdidit: ſexta etate redimere venit. ſexta feria paſſus eſt. ſexta hora mortuus eſt. Uenit aūt ad bethaniā. i. ad domū obediētie: ip̄e obediēs pr̄i vſq3 ad mortē. docēs eccl̄iam obediētiā: q̄ ē in mōte olei. i. miſc̄dic. nec pōt abſcōdi in q̄ ſuſcitat ſepultos a pctīs grauib⁹. ibi fit cena in fide ⁊ deuotiōe iuſtorꝫ. Martha miniſtrat. i. dū q̄libet fidel̄ opa deuotiōis dn̄o īpēdit. Laçar⁹. i. ſuſcitati de grauib⁹ cū his q̄ māſerūt ī iuſticia: leti epulant̄ de p̄ñtia dn̄i. Maria q̄ oli penitens vnxit pedes. Nec ibi dr̄ q̄ vnguēto: mō pedes ⁊ caput p̄cioſo. ibi rudimēta penitētiū. hic iuſticiā deſignat pfectorꝫ. vñ hic libra vnguēti. i. pfectio iuſticie. Unguētū: q2 bon⁹ odor ſumuſ deo. Caput vngit: q̄ alta d̄ ea p̄dicat. Pedes q̄ infirma venerat̄. Capill̄ tergit q̄ ſuis ſupfluis paupes q̄ in terra īdigēt reficit. Odore dom⁹. i. bona fama mund⁹ replet̄. b Uenit in beth. Jō pri⁹ bethaniā venit: vt reſuſcitatio laçari alti⁹ memorie oīm traderet̄ ⁊ inexcuſabiles iudei ꝯfūderent̄: tractātes de morte tāti ſuſcitator̄. c Maria ḡ. Precioſū vnguētū fit de nardo maxie de ſpicis. hic āt dr̄ piſtici a loco vñ erat. Et intp̄retat̄ fidel̄ nō alia admixtiōe corrupti. d Dixit ergo. Judas et ſi mal⁹ t̄ñ int̄ ap̄los numerat̄ vt doceamur malos tolerare: nec corp⁹ xp̄i diuidam⁹: ⁊ malos boniſ nō obeſſe. ꝟ Non q2

ſciēs eos ꝯſpiraſſe: vēit q̄ſi agn⁹ ad victimam: vt verꝫ paſcha hēam⁹.

a† I Eſus ḡ añ ſex Ca. XII dies paſche vēit ī betha b niā vbi laçar⁹ fuerat mortu⁹ quē ſuſcitauit ieſus. Fecerūt āt ei cenā c

a ſoror lazari. b vt nō fātaſma: ſꝫ vera eius reſurrectio ꝓbet̄: comedit loquit̄ ⁊c̄.

ibi: ⁊ martha miniſtrabat: laçarus d e vo vn⁹ erat ex diſcūbētib⁹ cū eo.

altera ſoror lazari.

c †Maria ḡ accepit libram vnguē f† g h i k l ti nardi piſtici p̄cioſi: ⁊ vnxit pedes ieſu: ⁊ extersit capill̄ ſuis pedes ei⁹: ⁊ dom⁹ ipleta ē ex odore m

iſte morit̄ bono odore: de quo alij viuūt.

d vnguēti. Dixit ergo vn⁹ ex diſci n o

a loco.

pulis eius iudas ſcariothis qui p erat eū traditur⁹. Quare hoc vn q guētū nō venijt trecēt̄ denarijs

a ne eū cura paupeꝝ putarem⁹ dixiſſe: determinate euangeliſta cur dixerat.

⁊ datū eſt egenis? Dixit āt hōc: r s

Nico. de lyra

a I Eſus ergo. Poſtq̄ꝫ iohānes declarauit diuinitatē chriſti p̄ opa facta in eius vita. hic etiā declarat p̄ ea q̄ in eius morte ſūt facta. ⁊ diuidit̄ in duas: q2 primo determīat de ei⁹ morte ⁊ paſſiōe. ſcdo de eius reſurrectione. xx. ca. Una aūt ſabbatorꝫ. Prima in duas: q2 p̄io declarat mort̄ xp̄i occaſionē. ſcdo ipſā mortē. ſe. ca. Ante diē feſtū. Circa primū ſciēdū ꝙ occaſio mort̄ xp̄i fuit īuidia iudeorꝫ ex fama ⁊ glīa xp̄i. iō diuidit̄ ī duas: q2 p̄mo deſcribit̄ ei⁹ fama ſiue glorificatio. ſcdo iudeorꝫ īfidelitas ⁊ obſtinatio ibi: Cū aūt tāta ſigna. Prīa in duas: q2 p̄mo ponit̄ ei⁹ glorificatio ab homine. ſcdo a d̄o patre. ibi: Nūc aīa mea turbata. Prīa ī tres: q2 p̄mo ponit̄ glorificatio xp̄i ab īimic̄ familiarib⁹. ſcdo a turbis vulgarib⁹. ibi: Cognouit ergo turba. tertio a gētilib⁹. ibi: Erāt aūt gētiles. Prima adhuc in duas: q2 p̄io ponit̄ obſeq̄ū xp̄i factum ab inimic̄ in generali. ſcdo a maria in ſpeciali. ibi: Maria ḡ. In p̄ma pte dicit̄ ſic: Jeſus ergo añ ſex dies paſche. īmediate enī poſt ſuſcitationē laçari iudei diffinierūt occidere xp̄m: vt p̄dictū eſt. ⁊ ideo receſſerat quouſq3 appropinq̄ret paſcha in q̄ īmolabat̄ agn⁹ paſchal̄: vt ſic xp̄s q̄ eſt agn⁹ ver⁹ immolaret̄ ꝓ nobis īmediate poſt īmolationē agni paſchal̄ figuralis: vt veritas figure ſuccederet. b Uenit bethaniā. q̄ eſt ꝓp̄e hieruſm ad duo miliaria: vbi laçar⁹ fuit mortu⁹ quē ſuſcitauit ieſus. illuc enī venit vt ex memoria miraculi ibidē facti turba ppl̄i moueret̄ ad eū honorifice recipiendū in hieruſm añ ſuā paſſionē. ſicut fuerat p̄dictū p̄ çachariā ꝓphetā. ix. Exulta ſatis filia

Nico. de lyra

tis filia ſion: iubila filia hieruſm: ecce rex tu⁹ vēit ⁊c̄. c Fecerūt aūt ei ce. ibi hoīes illius loci: ⁊ fuit hec cena in domo ſimōis leproſi: vt cōit̄ tenēt doctores. fuerat t̄ñ prius a xp̄o curat⁹: ſꝫ nomē remāſerat ad memoriā miraculi. Origenes āt dicit ꝙ illa cena fuit in domo marthe: qꝺ ꝓbat ex eo qꝺ ſubdit̄: d Et martha miniſtrabat. Sed pōt dici ꝙ iſte ſimon erat vicin⁹ marthe: ⁊ ꝓpter h̄ ip̄a miniſtrabat in domo ei⁹: ſicut hoīes ſolēt facere ī domibus amicorꝫ ſuorꝫ: ⁊ maxie ꝓpt̄ reuerentiā ipſi⁹ xp̄i comedētis ibidē. e Laçar⁹ vo vn⁹ erat ex diſcūbē. cū eo. inuitat⁹ a ſimone. h̄ aūt factū eſt ad declarationē veri miraculi de eius ſuſcitatione. f Maria ḡ. Hic deſcribitur obſequiū chriſto īpēſuꝫ a maria in ſpeciali. ⁊ diuidit̄ in tres: q2 p̄mo pōitur marie deuotio. ſcdo iude indignatio. ibi: Dixit ergo vn⁹. tertio ei⁹ reprehēſio. ibi: Dixit ergo ieſus. In prima ḡ pte dr̄ ſic: Maria ḡ. ſ. ſoror laçari. g Accepit librā. in quo notat̄ quātitas vnguenti. non eſt veriſile ꝙ eēt aliq̄d groſſe materie: ſic̄ vnguēta cōiter dicta: q2 indecēs eſſet tale q̄d ponere ſup caput hoīs ſedētis ī mēſa. Maria aūt nō ſolū vnxit pedes dn̄i: ſꝫ etiā caput: vt Mattheus exprimit. xxvj. ⁊ Marcus. xiiij. licet hic omittat̄. Et iō dicendū ꝙ hic vocat̄ vnguentū liquor p̄cioſus de re aromatica expreſſus: ſicut aq̄ roſacea de roſis exp̄mit̄. Alij dicit̄ ꝙ fuit lachryma fluēs naturaliter de arbore aromatica. h Nardi. nomē eſt herbe nigre aromatice habēt̄ ſpicas. ꝓpter h̄ dicit̄ Marci. xiiij. Nardi ſpicati. ⁊ de illis ſpicis extrahebat̄ liq̄r p̄dict⁹ p̄ artificiuꝫ: vl̄ naturā ſm alios. i Piſtici. ſm Aug⁹. nomē ē loci vbi creſcit herba vnde talis liquor exp̄mit̄: ſed meli⁹ dr̄: Piſtici. i. fidelis. piſtis enī grece fides ē latine. h̄ eſt dictū ꝙ ille liquor erat pur⁹ ⁊ ver⁹ nō habēs aliq̄d aliud admixtū: nec ſophiſticatus. k Precioſi. q2 valebat trecentos denarios: vt habet̄ Mar. xiiij. ca. i. trecētos nūmos vſuales. erat enim liquor ille refrigeratiuus ⁊ cōfortatiuus mēbrorꝫ ⁊ cōſolidatiuus ⁊ valde odorifer⁹. l Et vnxit pedes ieſu ⁊ extersit pedes eius capillis ſuis. ordie ꝯuerſo factū fuit q̄ꝫ hic ſcribat̄: q2 p̄mo lauit pedes ⁊ extersit: ⁊ poſtea vnxit. m Et domuſ īpleta eſt ex odore vnguēti. Ex quo patet p̄cioſitas vnguēti ⁊ deuotio marie expēdētis rē tā p̄cioſā in obſequiū dn̄i. Utruꝫ aūt iſta fuit mulier de qua narrat Lucas. dictū fuit ca. p̄cedēti. n Dixit ergo. Hic ponit̄ iude murmuratio. cū dicit̄: o Unus ex diſ. eius iu. ſcariothis. h̄ dicit̄ ad differentiā alteri⁹ iude. p Qui erat eū traditur⁹. licet ei p̄mo fuerit bonus q̄ſi vocat⁹ fuit ad ap̄latū: vt. ſ̄. dictū eſt. t̄ñ poſtea lapſuſ eſt in petm̄. Qꝫ aūt dn̄s in ſua ſocietate tolerauit eū: dedit nobis exēplū tolerādi malos. q Quare h̄ vn. nō ve. tre. denarijs. i. vendit̄. vñ verſus: De re q̄ venijt gr̄a nulla vēit. habet enī ſenſū paſſiui ſub voce actiua. r Et datū eſt egenis. h̄ dixit ſimulāſ pietatē: ad op̄iēdū ſuā cupiditatē. ꝓpt̄ qꝺ ſubdit euāgeliſta: s Dixit aūt h̄ nō q2 de e. p. ad eū. i. de illis nō curabat. licet ei ea portaret q̄ dabant̄ xp̄o ad dādū paupibus nō

A † Mat. 26. a Mar. 14. a

† Mat. 26. a mar. 14. a Luc. 7. f

a Nō quia. Centū ad suā intētionē: ad eū nō ptinebat de egenis: qꝛ nō curabat de ipsis: nō quin cōmissū esset ei dispensare paupibus. b Loculos h. Cui ministrāt angeli: loculos habet in supt⁹ pauperꝫ ꝯdescēdēs īfirmis. c Sinite illā. Nouit furē sed nō ꝑdit: docēs tolerare malos. tñ obsequiū marie cōmendat: ostēdēs ꝙ esset moritur⁹: ⁊ ad sepeliendū aromatib⁹ vngendus. Jō marie cui nō licuit mortuū vngere datū est viuentē officio funerꝭ donare. vñ ſm Mar. dr ꝙ habuit. i. potuit h fecit: ꝑuenit vngere corp⁹ meū ī sepulturā.
B Magna patiētia nō arguit iudā auaricie: ⁊ ñ cā pauperꝫ dixisse: sed ex rōne mōstrat nō eē culpādos illos: q ipsi inter hoīes cōuersanti de facultatib⁹ ministrant: q paruo tpe corporalit̄ ē apd eos māsur⁹: cū sp sint paupes futuri: qbus elemosyna possit ipendi. d Me aūt. Corporali p̄sentia: vel nō habebitis tu iuda ⁊ q sunt hmōi: qꝛ si mali iaꝫ cōicant sacramētis: postea tñ nō habēt dñm vt boni. e Et venerūt. Curiositas hos nō charitas adduxit: nos ecōtra: si cognoscim⁹ iesū obediētis aīe domū in qua habitet inuenisse: veiamus illuc cōtēplatiōe: nō ꝓpt hoīeꝫ tñ quē in aīa suscitatū videm⁹: sꝫ vt bonā vitā innitemur: ⁊ p hoc ad visionē iesu pueniamus. f Sed vt laça. Mystice resurgētes in scdo aduētu rapienꝭ in aera cū dño. g Cogitauerūt a. Quia nō poterāt occultare vl negare miraculū: stulte volūt occidere: qsi nō possit suscitare occisū: q suscitauit defunctū.
Mystice
h In crastinū. Ecce oues ex israel veniūt ad pastorē. Rami sūt laudes significātes victoriā supaturi diabolū ⁊ mortē. i Et clamabāt. Aug⁹. Osanna vox obsecrātis magis indicāꝭ affectuꝫ q̄ rē aliquā significās sicut interiectiones. k Rex israel. Rex non terreno more: qd parum est: sꝫ qꝛ regit: ⁊ ad mētes ⁊ ad regna celoꝝ ducit: ⁊ est miseratiōis nō indignatiōis. ¶ Noli

a nō qꝛ de egenis ptinebat ad eū:
a ſ dñi loculoꝝ custos.
b sed qꝛ fur erat: ⁊ loculos habēs:
a ſ in loculos. b ſ ministerio: sed tollebat furto. i. exportabat.
ea que mittebanꝭ portabat. Dixit ergo iesus: † Sinite illā vt i diem sepulture mee seruet illud.
ſ vt si nō re iplear: tñ deuotiōe p⁹ meā mortē.
Paupes eni semp habebitꝭ vobiscū: me aūt nō semp habebitꝭ.
Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: ⁊ venerūt non propter iesum tñ: sed vt laçarū viderēt quē suscitauit a mortuis.
ſ quia propter laçarū veniebāt.
Cogitauerūt āt pricipes sacerdotum vt et laçarū interficerēt: qꝛ mlti ꝓpter illū abibāt ex iudeis:
ſ in die dñica.
⁊ credebant in iesum. † In crastinū autem turba multa q venerat ad diē festū: cū audissēt quia vēit iesus hierosolymā: accepert
ſ p ramos mortifica. carnis. vl exēpla p̄cedētiū
ramos palmarū: ⁊ ꝓcesserūt obuiā ei: ⁊ clamabāt: Osānā bñdictꝰ q vēit i noīe dñi rex israel.
patrū. a ſ hiero. qsi oſꝭ anna. i. salua obsecro.
a ſ pfis: ēr possēt dicere i suo: qꝛ ipe dñs.

Nico.delyra

bus: nō tñ faciebat: sed retinebat sibi. ſiō subdiꝭ: a Quia fur erat ⁊ lo. ha. in quib⁹ abscōdebat ea q debebāt i alios vsus expēdi. vnde subdiꝭ: b Ea q mittebanꝭ. i. xpo dabanꝭ ad subueniendū necessitatib⁹ xpi ⁊ discipuloꝝ ei⁹ ⁊ ad dādū pauperib⁹. c Portabat. i. officiū portādi ⁊ suādi habebat ad istos vsus: licet hoc infideliter ageret. Ex hoc pꝫ ꝙ xps ⁊ discipuli ei⁹ de elemosynis viuebāt. Sciendū etiā ꝙ ista portatio pecunie in via nō ptinet ad pfectionē: sed xps h faciēdo suscepit psonā infirmoꝝ eis cōdescēdēs: sicut fecit se abscōdēdo a iudeis: vt. s. dictū est. viij. ⁊ x. ca. ⁊ hoc hr extra de xbo. signi. Exijt q seminat. Et ꝓpter hoc male arguūt illi q ex h loco dicūt ꝙ habere aliq mobilia in cōi ad pfectionē ptineat. Pōt aūt h queri q̄re xps pmisit iudā portare pecuniā p̄dictā: cum sciret eū latronē? Dicēdū ꝙ a p̄ncipio qñ fuit sibi traditū portādi officiū latro nō erat: ⁊ q̄uis xps sciret eū futurū latronē tñ tradidit sibi istud officiū: qꝛ minor erat inter aplos alios. ꝓpter qd vltim⁹ inter eos nominaꝭ: vt pꝫ Mat. x. ⁊ Marc. iij. talib⁹ aūt tpalia sūt tradēda. maiores aūt debēt circa doctrinā ⁊ spūalia occupari: ꝓpter qd in p̄mitiua ecclia apli septē diacones ordīauerūt sub eis ad tpalia administrāda: vt ipi apli liberius possēt itēdere orōni ⁊ p̄dicatiōi: vt hr Act. vj. d Dixit ergo. Hic poniꝭ iude rephēsio. cū diciꝭ: Sinite illā. q. d. nō habetꝭ cāꝫ sufficiētē murmurādi: quia egit op⁹ bonū. vñ pꝫ ꝙ iudas nō solū murmurauit: sed etiam alij discipli: vt hr Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. verūtamē qꝛ fuerūt icitati p iudā: ⁊ iterꝫ moti pietate: iudas aūt cupiditate: iō iohēs solū iudaꝫ nomīauit. f Ut in diē sepul. mee ser. illud. non loquiꝭ de h qd iā erat effusū: sed de alio sili. q. d. illud qd ꝓ sepultura mea p̄parabit: illud reseruabit: qꝛ nō poterit illud in me expendere p̄uēta acceleratiōe resurrectionis mee: quia qñ venit ad monumentū ad vngendū corpus dominicū: xps iā resurrexerat: vt patet. j. xx. ca. Mattheus aūt expressius hoc dicit: Preuenit vngere corp⁹ meū in sepulturā. ⁊ idē exprimiꝭ hic obscuri⁹ cū diciꝭ: Sinite illā vt in diē sepulture mee ⁊c. q. d. dimittēda est nūc facere: qd tūc faceret si posset: ⁊ illud vnguētū tūc seruauit in loco istius nūc in me expensi: ⁊ qꝛ iudas ita murmurādo ⁊ alios ad hoc incitando causā pietatis p̄tēderat. ideo hāc excludit. d. g Paupes enim sp hēbitꝭ vo. q. d. pōt recupare ad benefaciendū paupib⁹: sꝫ non poterit recupare ad inungēdū me corpalit. ꝓpter qd seqꝭ: h Me aūt non sp habebitis. s. p̄sentia corpali ad habitandū in carne passibili q indiget tali vnctione. Per hoc patet ꝙ aliquod op⁹ min⁹ necessariū pōt p̄poni magis necessario qñ imminet casus qd illud minus necessariū nō pōt alꝭs recupari.
Mat. 26. a
i Cognouit ergo tur. Hic cōsequēter ostenditur qualiꝭ xps fuit honorat⁹ a turbis: ⁊ h dupliciꝭ. p̄rio eū visitādo. secūdo honorifice ei obuiādo. ibi: In crastinum. In prima pte diciꝭ sic: Cognouit ergo turba multa ex iudeis qꝛ illic esset. Bethania eni erat ꝓpe hierusalē ad vnā leucā. ⁊ ideo d facili poterāt hoc cognoscere. k Et venerūt nō ꝓpter iesū tñ. in h inuiꝭ duplex causa. vna ꝓpꝭ ipsū iesū reuerenꝭ visitandū. alia q subdiꝭ: l Sed vt laçarū viderēt quē suscitauit a mortuis. Facta eni mirabilia libenꝭ videntur. mirabilissimum autē erat videre quatriduanū mortuum suscitatū comedētem ⁊ bibentem ⁊ alia opera facientē. Sperabant etiam audire ipsum referentem statū alterius vite: quem omnes scire desiderant. Et quia in hoc gloria christi manifestaꝭ. de quo dolebant principes populi. ideo subdiꝭ: m Cogitauerunt autem p̄cipes sacerdotum vt ⁊ laçarū interficerēt ⁊c. Ex quo patet coꝝ malignitas: qꝛ volebant interficere illū quē deus viuificauerat: ad occultādū miraculū. Si aūt queraꝭ quare magꝭ laçarū psequebātur q̄ cecū illumiatū. de q dictū ē. ix. ca. ⁊ languidū sanatū: de quo dictum fuit. v. ca. Dicendū ꝙ hoc erat quia laçarus erat homo nobilis et famosus. ⁊ ideo miraculum in ipso factum erat magis publicum et famosum. n In crastinum. Hic describitur honor exhibitus christo in turbe obuiatione. Et diuiditur in duas: quia primo describitur ipsa obuiatio. secundo subdiꝭ hui⁹ obuiationis ratio. ibi: Testimoniū ergo. In prima parte dicitur sic: In crastinum autem turba mlta que venerat ad diē festū: qꝛ omnes tenebanꝭ venire in hierusalem in solennitate pasche. o Cum audissent qꝛ iesus venit hierosolymā. istud fuit quinto die ante pascha: illa die accipiebatur agn⁹: ⁊ seruabaꝭ vsq ad vesperā q̄rtedecime diei ⁊ tūc immolabaꝭ: vt habeꝭ Exo. xij. iō xps illa die venit in hierlm: vbi erat immoland⁹ tanq̄ verus agnus ꝓ nobis: vt sic veritas respōderet figure. p Acceperūt ramos palmaꝝ. qd diuina dispositione factū est: ad designandū victoriā quam xps de hoste in ꝓximo erat habiturus. vnde antiquitus dabaꝭ ram⁹ palme victori in certaminibus. q Et ꝓces. ob. ei. reuerenꝭ. r Et cla. osāna. i. salua obsecro: qꝛ petebāt ab eo salutē. s Benedict⁹ q venit. In hoc laudāt ⁊ ꝯfitenꝭ eius aduentū. dicere eni hoīs nō est suū facere: sed tñ fateri. ⁊ iō qñ deum benedicimus nō eū bonū facim⁹: sed tātūmodo ei⁹ bonitatē fatemur ⁊ laudam⁹. dicere aūt dei est suū facere: ſm qd diciꝭ ps. xxxij. Dixit ⁊ facta sūt. ⁊ iō qñ de⁹ hōi bñdicit: ei bñficiū ipēdit. t In noīe domini. i. sic dominus: nō sic autē vēit moyses: sꝫ tmmō vt su⁹: vt hr Heb. iij. vl aliꝭ: In nomine dñi. i. a deo pre missus ad explēdū ei⁹ volūtatē. v Rex isrl. in hoc cōfiteꝭ ei⁹ potētiā: tñ diminute: qꝛ credebāt ipm regnaturꝫ tpaliꝭ ⁊ liberaturꝫ eos a tributo. ipe āt vēit ad regnādū spūaliter: ⁊ ad liberandū totū genus humanuꝫ a diabolo qd erat maius. propter hoc in ps. cxvij. vbi ista laus predicta fuit. dicitur: Benedictus qui venit in nomine domini de⁹ dñs ⁊ illuxit nobis. in quo exprimitur ei⁹ diuitas ⁊ regnū spūale.
Mat. 21. a
Mar. 11. a
Luce. 19. c

Et inuēit

a Noli timere. In reprobo ppl'o erat filia ſion. i. hierl'm: ſcȝ oues q̄ deuote occurrūt venienti: qbꝰ diuinitus dr̄: Agnoſcite quē laudatis: ⁊ ne timeatis cū patit̄ q̄ eſt vra redēptio. Pullus in quo nemo ſederat: ppl'us eſt gētiū q̄ legē dei nō acceperat. b Ecce totꝰ. ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē totū mundū redemit ⁊ ſecutꝰ eſt eū. Et q̄d mirū ſi poſt eū vadit mūdus ꝑ quē factus ē mūdꝰ. c Hi ergo ac. Oſtēdit gētes ꝑ p̄dicationē apl'oꝝ ꝯuerſas. d Ieſus aūt. Mat. 21. a De iudeis erāt q̄ clamabāt: Bn̄dictus q̄ venit in noīe dn̄i. mō gētiles q̄rūt videre: ecce duo parietes ꝯcurrētes. Dicit itaqꝫ angularis lapis: Venit hora vt c. Hec nō eſt clarificatio de iſtis volētibꝰ videre: ſed occaſionē hoꝝ annūciat venturā plenitudinē gentiū eo in celis glorificato. Sed hāc altitudinē glificationis p̄cedit hūilitas paſſiōis. vn̄: Amē amē dico vobis ⁊c̄. vbi ſe dicit granuȝ mortificādū ⁊ multiplicādū: ad quam paſſionē iā exhortatꝰ ſbdit: Qui amat ani. ſuā ⁊c̄. e Niſi gra. fru. Augꝰ. Ipſe ē frumētū quo viuere debet fidelis aīa. Granū de quo ſpūalis ſeges debet ſurgere: Cū ſint multa grana ſeminū nlli ſe cōparat: niſi frumēto: vn̄ moſ cepit eccl'ie de hoc ſolo grano cōfici corꝑꝰ dn̄i. f Qui a. Augꝰ. Qui amat in hac vita: ꝑdit in futuro qđ magꝰ cōgruit. vn̄ ſbdit: Qui odit aīaȝ ſuā ⁊c̄. Nō amat ſȝ odit aīaȝ i h̄ mōo q̄ diligēdo deū: potiꝰ q̄ꝫ ī eū peccet eligit occidi. Si q̄s mi.

a ſ breuit̄ dic̄ q̄ alij latiꝰ quō factū ſit narrāt b ſ ꝑpl'm iudeoꝝ.
Et īuenit ieſus aſellū ⁊ ſedit ſuꝑ a
a ſ ꝑ cōfeſſionē fidei. b ſ in zacharia. c ſ huic facto adhibetur ꝓpheticū teſtimoniū.
a eū. ſicut ſcrptū eſt: †Noli timere fi b c
lia ſion: ecce rex tuꝰ venit ſedens
a ſ fieri ſm ꝓpheciā q̄ in pullo ſederet.
ſuꝑ pullū aſine. Hec nō cognoue d
a ſ reſurrectione.
rūt diſcipli eiꝰ p̄mū: ſȝ qn̄ glificā e
ſ recolentes que viderant.
tus eſt ieſus: tūc recordati ſunt:
a ſ nō alia q̄ꝫ q̄ ſcripta erāt de eo.
q2 hec erant ſcripta de eo: ⁊ hec
a ſ ſimplices mirabile factū efferebāt: ſȝ phariſei turbide loquuntur.
fecerunt ei. Teſtimoniū ergo ꝑ f
hibebat q̄ erat cū eo qn̄ lazaruȝ
vocauit de monumento: et ſuſci
tauit eū a mortuiſ. Propterea ⁊
obuiam venit ei turba: q2 audie
ſ iudei turbati.
rūt eū feciſſe h̄ ſignum. Phariſei g
ergo dixerūt ad ſemetipſos: Vi h
ſ ꝓpheterant neſcientes.
b detis q2 nihil ꝓficimꝰ. Ecce totꝰ i
mundus poſt eū abijt. Erāt au k
ſ ꝓſelyti.
tem quidaȝ gētiles ex his q̄ aſcē
derant: vt adorarēt in die feſto.
c Hi ergo acceſſerūt ad philippū: l
q̄ erat a bethſaida galilee: ⁊ ro
gabāt eū dicētes: Dn̄e: volumꝰ †
ieſū videre. Venit philippꝰ ⁊ di m
cit andree. Andreas rurſū ⁊ phi n
d lippꝰ dixerūt ieſu: Ieſus aūt re o
ſpōdit eis dicēs: Venit hora vt p†
ſ ſed prius ſum moriturus.
clarificet filꝰ hoīs† Amē amē di
e co vobis: Niſi granuȝ frumenti q
cadēs i terrā mortuū fuerit: ipſȝ
ſ in infidelitate iudeorum.
ſoluȝ manet. Si aūt mortuū fue
ſ in fidelitate populoꝝ. a ſ vero amore.
f rit mltū fructū affert. Qui amat r
a ſ moriet̄ cū xp̄o. b ſ temporalem vitam.
animam ſuam perdēt. Et q̄ odit s
animam ſuaȝ in hoc mundo: in

† Eſa. 62. d
Zach. 9. b
Mat. 21. a

C

D
† De deci. cū nō ſit i hoīne i ꝑn.

Nico. de lyra

a Et inuenit ieſus aſellū ⁊ ſedit ſuꝑ eū. Modū aūt ⁊ qualiter ⁊ ꝑ quē xp̄s hūc aſellū habuit. ſ. ꝑ miſſionē diſcipulorū: euāgeliſta trāſit: q2 ſufficient̄ fuerat expſſū ab alijs. ſ. Mat. xxi. ⁊ Mar. xi. b Sicut ſcriptū eſt: Zach. ix. c Noli timere filia ſi. ⁊c̄. hoc fuit expoſitū Mat. xxi. d Hec nō cognouert̄ diſcipuli eiꝰ primū. i. ꝓtūc: q2 adhuc erant ſimplices ⁊ illitterati. e Sȝ qn̄ glorificatꝰ eſt ieſus. i. poſt reſurrectionē ſuā qn̄ fuit glorioſus ſil' in aīa ⁊ corpore. tūc eni aperuit illis ſēſū vt intelligerēt ſcripturas: vt habet̄ Luc̄ vltio. f Teſtimoniū. Hic ponit̄ dicte obuiatiōis rō que fuit ꝓmulgatio ſuſcitationis lazari ipſis turbis ꝑ illos q̄ p̄ſētes fuerāt in ſuſcitatiōe. ⁊ hoc ē qđ dr̄: Teſtimoniū ergo ꝑhibebat ⁊c̄. g Phariſei ergo dixert̄ ad ſemetipſos. i. int ſe. h Videtis q2 nihil ꝓficimꝰ. Hoc exponit̄ dupliciter. Vno mō de bono zelo: q2 aliq̄ de phariſeis in eū crediderāt: vt patuit. ſ. de Nicodemo. iij. ca. ⁊ iſti volebant alios retrahere a xp̄i ꝑſecutione. q. dicerēt: quātūcūqꝫ laborauerimus ad eū īpediendū. nihil tn̄ ꝓficimꝰ ⁊ iō videt̄ q̄ ſit factū diuinū. Cui ſimile fuit dictū gamalielis retrahēt' iudeos a ꝑſecutione apoſtolorum: vt habetur Act. v. Diſcedite ab hominibus iſt' et ſinite illos: qm̄ ſi ex hominibus eſt cōſiliū hoc aut opus diſſoluetur. ſi autē ex deo eſt non poterit' diſſoluere: ne forte ⁊ deo repugnare videamini. Alio modo exponitur de malo zelo ꝯtrum ad illos qui non crediderant chriſto. ⁊ ideo inuidia moti talia dicebāt: i Ecce totꝰ mūdꝰ poſt eū abijt. ſermo eſt hyperbolicus: ad exprimēdū q̄ multi ſequebant̄ xp̄m. k Erant aūt. Hic oſtendit̄ glorificatio xp̄i a gētilibꝰ. ⁊ diuidit̄ ī duas: q2 p̄mo exprimit̄ eoꝝ deuotio. ſcđo xp̄i reſpōſio. ibi: Ieſus aūt reſpondit. In p̄ia ergo parte dicit̄ ſic: Erāt āt quidā gētiles ex his q̄ aſcēderāt vt adorarēt in die feſto. nā aliqui de gentilitate conuertebantur ad ritū iudeorū qui dicebāt proſelyti: ⁊ iſti
tenebāt

tenebant eſſe in ſolennitate paſchali: ſicut ⁊ alij. dicunt̄ eni hic gentiles: q2 remanebat eis nomē priſtinū. Alio mō expōitur hoc ⁊ meliꝰ de gētilibꝰ ſm veritatē: q2 tēplū ꝓ ſui ſācitate habebat̄ in reuerētia a gētilibꝰ q̄ erāt in circūitu iudeoꝝ: vt habet̄. ij. Mach. iij. ⁊ ideo multi de eis aſcēdebāt adorare ī hieruſalē: ⁊ maxime in ſolēnitate paſchali: nō tn̄ admittebāt ad eſum agni paſchalis: niſi prius dimiſſo ritu gētilitatis eſſent circūciſi: vt habet̄ Exo. xij. iſti igit̄ q̄ audierāt xp̄i miracl'a: iō volebāt eū videre ⁊ eiꝰ doctrinā audire. ideo ſubdit̄: l Hi ergo acceſſerunt ad philippū ⁊c̄. q2 videbāt eū māſuetū ⁊ piū: ⁊ iō prius ei expoſuerūt ſuuȝ deſideriū. m Venit philippꝰ ⁊ dic̄ ādree. q2 ādreas p̄ncipalior erat ipo: cum eſſet p̄mꝰ xp̄i diſcipulꝰ: ⁊ ꝑ eū philippus etiā fuerat cōuerſus: vt dictuȝ eſt. ſ. ca. j. ⁊ ideo volebat circa h̄ agere de eiꝰ cōſilio: ⁊ maxime q2 forte memor erat verbi chriſti dicēt' apoſtolis Mat. x. In viā gentiū ne abieritis. ꝓpter qđ ipſi chriſto nolebat hoc nūciare ꝓprio capite. n Andreas rurſum ⁊ philippus dixerūt ieſu: hoc diuina diſpoſitione factū eſt: ad prenoſticandū q̄ gentiles erāt in ꝓprio adducendi ad fidē chriſti ꝑ p̄dicationeȝ apoſtoloꝝ. o Ieſus aūt rn̄dit. Hic ponit̄ chriſti reſpōſio: in q̄ p̄mo denūciat ſuā paſſionē. ſcđo exhortat̄ ad eiꝰ imitationē. ibi: Quia amat animā. ſ. Circa primum ſcienduȝ q̄ chriſtus reſpondēdo denunciationi ſibi facte de gentilium deuotione: p̄nūciauit ſuam paſſionem: quia immediate poſt illam gentiles erant recipiēdi ad fideȝ. ⁊ hoc ē qđ dr̄: p Venit hora. In paſſione ſua fuit clarificatus ꝑ ſigna oſtēſa in ſolis obfuſcatione: in terremotu ⁊ ſepulchroꝝ apertiōe: ⁊ veli tēpli ſciſſione. Fuit etiaȝ clarificatus in ſua reſurrectiōe ⁊ aſcēſione: ſm qđ dr̄ Philip. ij. Humiliauit ſemetipſum ⁊c̄. Seq̄t̄: Propter quod ⁊ deus exaltauit illuȝ ⁊ dedit illi nomē qđ eſt ſuꝑ omne nomen. Fuit etiā clarificatꝰ in gētiliū cōuerſione q̄ eius deitatē vbiqꝫ ꝯfitent̄. ꝓpter qđ ibidē ſubdit̄: Et oīs lingua ꝯfiteat̄ ⁊c̄. Et q2 xp̄s p̄uidebat iſta futura in ꝓximo: iō audiēs deuotioneȝ gentiliū qui iā erāt diſpoſiti ad credēdū. Dixit: Venit hora ⁊c̄. ſicut aliquiſ videns meſſes diſpoſitas ad collectionē. dicit: venit hora vt mittāt̄ falces. verūtamē ꝑ ꝯgruū exemplū oſtendit q̄ mors eius debebat p̄uenire cōuerſionē gentiliū. d. q Niſi granū ⁊c̄. q2 nō facit fructus multiplicationeȝ: niſi ꝑ ſuā p̄cedentem corruptionē. ſic mortuo chriſto quo ad ſuā humanitatem multiplicata eſt fides in gētilibꝰ. vnde ſimile eſt ac ſi xp̄s expreſſe dixiſſet: Iſti gentiles qui modo volūt venire ad me poſt mortē meaȝ venient ad me ꝑ fidē. r Qui amat a. Hic hortat̄ xp̄s ad ſue mortis imitationē. Ad cuiꝰ itellectū ſciendū q̄ amare aliquē eſt ei velle bonū: ⁊ ſi bonū volitū ſit vere ⁊ ſimpliciter bonū: eſt verus amor ⁊ aliter non. Sunt autē quedā hoīs bona q̄ ſunt bona ſimpliciter ⁊ vera: q̄ ſunt bona ſpūalia: q̄dā autēȝ ſunt bona ſm quid: ſicut tēporalia bona: corporalia ⁊ mundi delectabilia. ⁊ ſm hoc Augꝰ. exponit dupliciter hanc l'ram. Primo ſic: Qui amat aīam ſuā. ſ. vere quo ad ſpiritualia: s Perdet eam. in preſenti: nō formidans ſuſtinere mala p̄ſent' vite ꝓ xp̄o. vn̄ dic̄ Augꝰ. Si cupiſ vitā tenere cū xp̄o noli mori. ti. ꝓ xp̄o. In morte ei dr̄ q̄dāmō aīa ꝑdi q̄ ad p̄nteȝ vitā: q2 ſepat̄ a corpe. Alio mō expōit̄ ad ſēſū ꝯriū: Qui amat

a Si qs mi. Preciū op̄is q̄ illi miſtrat̄ eſt eſſe cū illo ſine q̄ nuſq̄ bn̄ eſt eſſe: ⁊ cū q̄ nuſq̄ male ē eſſe. vn̄ ⁊ apt' ſubdit: Si qs mihi miniſtrauerit. b Nūc aīa. p̄dicta paſſiōe ⁊ ad eā ſuppoſita exhortatiōe: q̄ſi data voce fortitudis ſue. ſubdit affectū infirmitatis nr̄e: quē vere ſuſcepit: ſ; ex volūtate p nobis ne d̄ hac infirmitate deſperem'. in q̄ ēt docet q̄d dicere debeam' : ⁊ q̄ ꝯfugere q̄ſi: Cōturbat̄ aīa mea. q̄d dicā: q̄ ꝯfugiā: quē inuocē: in quē ſperē: in patrē q̄ ſaluat: cui volūtatē meā p̄pono: q: ꝓpterea vt hec patiar veni ī hāc horā. vn̄ ⁊ clarificatio mihi ſic fit ⁊ ī mēbr̄ meiſ. c Pater cla. Saluationē q̄ro: ſ; paſſionē nō recuſo: ꝓpter quā paſſionē clarifica me. qd̄ eſt glīa tui nois. d Nō ꝓpter. Oſtēdit hāc vocē nō ſibi īdicaſſe qd̄ ſciebat: ſed eis q̄b' īdicari oportebat. e Nūc iudi. Diſcretiōis. ſ. qd̄ eſt an̄ vltimū dānatiōis: q: nūc p paſſionē iure diaboli deſtructo multi liberabunt̄. vn̄ exponēdo ſubiūgit: Patior turbor ⁊ p h. n. p. h. m. f Eijciet̄. a redēptis expellet̄: p̄dicātib' apl'is plene expellet̄ q̄ olim a pauc' : ⁊ ſi extra tēret̄ tur nō ledit int'. g Et ego ſi. Eiecto diabolo cū exaltat' fuero (nō enī dubitat) trahā oīa: n̄ dic̄ oēs: vt de vniuerſitate hominū accipes: ſ; oīa de īegritate creature. ſ. aīam. Nō ⁊ corp' ītelligimus: qd̄ viuim': vt nec capill' p̄eat. Et vt de ſol' hominib' dicat̄: oīa p̄deſtiata de quibuſ nihil perit. vel oīa genera hominū: oīa de quib' diabol' eijcit̄.

† De cōſe. di. 3. c. fi. ī fine

Et quō mi

a ſ ⁊ ideo. ſ. i. q̄ querit nō q̄ ſua ſunt: ſ; q̄ ieſu chriſti: q̄cunq; bona ſiue in tp̄alib' ſiue in ſpūalibus ꝓpter deū faciens.

a vitā eternā cuſtodit eā. Si q̄ſ mi a
hi miniſtrat me ſeq̄tur. Et vbi ſū b
ego: illic ⁊ miſter me' erit. Si qs c
a ſ vt ibidē ſit adoptat' vbi eſt vnic'.
mihi miſtrauerit: honorificabit d
ſ tunc honorificabitur mea anima.
b eum pater meus. † Nūc aīa mea e
ſ qd̄ eſt ex voluntate. a ſ q̄ſi ſcis q̄d agā.
turbata ē. Et quid dicā? Pater f g
ſ paſſionis.
ſaluifica me ex hac hora. Sed ꝓ h
c pterea veni in hāc horā. Pater i
ſ ſuſcitando.
clarifica nomē tuū. † Venit ergo k
ſ anteq̄ mund' eſſet. vel in omnib' mirabilib' q̄ huc uſq; egit in homie vt ī reſurrectiōe lazari.
vox de celo dicēſ: Et clarificaui: l
ſ in reſurrectione et aſcenſione.
⁊ iterū clarificabo. Turba autē m n
q̄ ſtabat ⁊ audierat dicebat: tonitruū fctm̄ eē. Alij āt dicebant: o p
Angel' ei locut' eſt. Reſpondit q
d ieſus et dixit: Nō ꝓpter me vox r
e hec venit: ſed ꝓpter vos. Nunc ſ t
ſ diſcretionis. ſ hūc patior turbor: ⁊ p hec.
iudicium eſt mundi. Nunc prin v
ſ diabol' q̄ dn̄atoꝛ in mal' mūdo dedit' e.
f ceps huius mundi eijciet̄ foras.
ſ affirmatiue. ſ in cruce
g † Et ego ſi exaltat' fuero a terra: x †
ſ vt ſim caput: ⁊ illa mēbra.
oīa trahā ad meip̄z. Hoc āt dice y z
ſ ſ. in cruce.
bat ſignificās q̄ morte eēt moritur'. Rn̄dit ei turba Noſ audiui a b
mus ex lege: quia chriſt' manet

Nico. de lyra

ꝓpter h̄ veni in horā hāc. q. d. ad hoc veni in mūdū vt patiar ꝓpt̄ p̄dicta. iō orādo dicit: i Pater clarifica nomē tuū . fac illud in quo relucet gloria tui nominis. ſ. paſſionē filij in q̄ ipſe pater eſt clarificat': ⁊ p ꝯñs fili' q̄ ē idē cū patre ī ſubſtātia. q: p paſſionē filij diuulgatā p apl'oꝝ p̄dicationem. noticia pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti diffuſa eſt p totū orbē. k Venit g̃. Hic pōit̄ glorie petite ꝓmiſſio. Et diuidit̄ ī tres: q: p̄mo pōit̄ vox pr̄is gl̄iā ꝓmittēt̄. ſecūdo opinio turbe d̄ illa voce varie ſētiētis. ibi: Turbe ergo. tertio expoſitio ꝓlate voc̄. ibi: Rn̄dit ieſus. Circa p̄mū ſciēdū q̄ illa vox fuit formata a tota trinitate: cū ei' opa ſint īdiuiſa verūtamē dicit̄ vox patr̄: q: fuit formata ad repſentādū pſonā ei'. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r: Venit g̃ vox de celo: a deo prē mō p̄dicto. l Et clarificaui. q: xp̄s nō clarificauit ſemetip̄m vt pōtifex fieret: vt d̄r Heb. v. ſed pater glorificauit eū p̄mo in miraculis in vita xp̄i factis. m Et iterū gl̄ificabo. q: poſtea clarificauit eū in morte p ſigna diuinitatis oſtēſa reſuſcitādo eū ⁊ exaltādo eū ad celū. n Turba g̃. Hic ponit̄ opinio diuerſa de illa voce. in illa enī turba aliq̄ erāt magis rudes q̄ tm̄ ſonū vocis p̄ceperāt nō ſignificationē: ⁊ q̄ſtū ad illoſ d̄r: Turba g̃ q̄ ſtabat ⁊ audiebat dicebat tonitruū factū eſſe. i. aliq̄d p modū ſoni ꝯfuſi. o Alij aūt. magis pſpicaces intellexerūt articulationē vocis. ⁊ iſti: p Dicebāt angel' ei locut' eſt. Credebāt enī eū eſſe purū hoīem. ⁊ iō dicebāt angelū ei loq̄. ſic aliq̄n in ſcriptura d̄r q̄ angeli ꝓphetis loq̄bant̄. q Rn̄dit ieſus. Hic ponit̄ expoſitio audite vocis. Et diuidit̄ in tres. q: p̄mo ponit̄ xp̄i expoſitio. ſcd̄o iudeoꝝ ꝯ̄dictio ibi: Nos audiui. t̄tio xp̄i rn̄ſio. ibi: Adhuc modicū. In p̄ma p̄te oñdit xp̄s q̄ nō erat tōitruū nec ſon' ꝯfuſus ſic aliq̄ credebāt: ſ; vox diuia ꝓpt̄ īſtructiōes ꝓpli circūſtāt̄: vt cog̃ſceret ip̄m ieſū eē verū xp̄m: cui d̄ celo dabat̄ teſtimoīū. ⁊ h̄ ē qd̄ d̄r: r Nō ꝓpt̄ me vox h̄. v. q: vox fit ꝓpt̄ īſtructiōē alicui'. xp̄s āt īſtructiōē nō indigebat ſ; q: de'. ſiīr nec īq̄ſtū hō: q: ab īſtāti ꝯceptiōiſ oīa pfetē cog̃uit q̄ cog̃ſcit de' ſcia viſiōis. iō vox illa nō ē fctā ꝓpt̄ ei' īſtructiōē: q: ſciebat ſe p paſſiōē glificādū a pr̄e s Sz ꝓpt̄ v. i. ꝓpt̄ īſtructiōē vr̄ā.

† Mat. 16. d mar. 14. d

† 2. 3. b. ⁊ 2. 8.

ꝯcupiſcentiā. ſ. nō vere volēdo ſibi dilectabilia hui' mūdi. Perdet eā in futuro: q: priuabit̄ vita btā. ⁊ ſcḋm hūc ſenſū dicit Aug'. Noli amare. ſ. aīam in hac vita: ne p̄des eā in vita eterna: ⁊ h̄ vltima expoſitio magis ꝯuenit textui. q: ſequitur: Qui odit aīam ſuā in h̄ mūdo: ī vitā eternā cuſtodit eā. ⁊ iō q̄n p̄ri' dixit: Qui amat animā ſuā. ſubintelligit̄ ī h̄ mūdo. ⁊ q̄n ſubdit̄: Perdet eā. itelligitur in futuro: ⁊ q̄ debeam' ip̄m imitari in paſſiōe: oñdit p rōnē. d. a Si qs mihi miniſtra. me ſequat̄. q. d. rōnabile ē q̄ miſter ſequat̄ dn̄m. ⁊ cū h̄ oſtēdit hui' ſeq̄le p̄miū. ip̄aꝫ. ſ. beatitudinē. d. b Et vbi ego ſū ⁊c. q: xp̄s in q̄ſtū deus eſt eſſentialit̄ ip̄a beatitudo: ⁊ q̄ſtū ad humanitatē erat actu beatus in aīa q̄ eſt p̄ncipalioꝛ ps hoīs. iō ip̄a aīa aliq̄n nomiat̄ hō: vt hr̄. x. Ethic̄. c Si qs mihi miſtrauerit. obediēdo mādat̄ meis. d Honorificabit eū pat̄ me'. honoꝛ ei dat̄ homi ab alijs hominib' in vita p̄nti in teſtimoniū virtutis: ſed honoꝛ dat̄ hoībus a deo in gl̄ia celeſti in p̄miū virtut'. e Nunc aīa. Hic oñdit̄ q̄lit̄ xp̄s gl̄ificat' eſt a pr̄e. ⁊ diuidit̄ ī duas: q: p̄mo ponit̄ hui' gl̄ie petitio. ſcd̄o ſubdit̄ ipſi' ꝓmiſſio. ibi: Venit ergo. Circa p̄mū xp̄s p̄mittit ſue petitiōi oſtēſionē affectiōiſ naturalis ad declarationē vere hūanitatis in ip̄o. dicēs: Nūc aīa mea turbata eſt. Turbari ei aliq̄d d̄r q̄n cōmouet̄. iō mare motū d̄r turbatū. in xp̄o aūt ps ſēſitiua dimittebat̄ agere qd̄ erat ſibi ꝓpriū. iō imminēte paſſiōe affectus ſenſitiu' cōmouebat̄ timore ex horroꝛe naturali. ⁊ hoc ē qd̄ d̄r hic aīe turbatio. tn̄ iſta turbatio nō erat ꝯ̄ rōnē: ſ; magis ꝯueniēs rōni: ⁊ p rōnē excitata: ad oſtēdēdū veritatē hūane nature: vt dictū ē. ⁊ ad merēdū nr̄am redēptionē: ſicut ⁊ alie afflictiōes xp̄i. Et q: dixerat alios imitari mortem ſuam ne forte aliquis ei diceret. ſecure pōt mortē ſubire: q: nihil mali ſentis. iō ꝯtrariū voluit oſtēdere p talē turbationē: ⁊ p ꝯñs nō eſt recedēdū ad ei' imitationē ꝓpter naturalē horroꝛē. f Et q̄d dicā. q. d. ſcḋm appetitū ſenſitiuū faciā hanc petitionē. g Pater ſaluifica me ex hac hora. liberādo me a paſſiōe iminēte: verūtn̄ q: ſcḋm appetitū rōnalē q̄ dn̄abat̄ in eo volebat pati ꝓpter patris obediētiā. ⁊ ꝓpt̄ hūani generis ſalutē. iō alit̄ loquit̄ dicēs: h Sz ꝓpter h̄

t Nūc iudi. ē mū. i. iudiciū diſcretiōis: q: tp̄e paſſiōis xp̄i diſcreti ſūt fideles credētes ab obſtiat̄ p īfidelitatē. ī futuro āt erit iudiciū ꝯdēnatiōis īfideliū ⁊ p̄miatiōis credētiū. vl' alit̄: Nūc iudi. ē m. i. p mūdo: īq̄ſtū ex diua ſnīa mūd' a p̄tāte diaboli erept' ē ī paſſiōe xp̄i. iō ſbdit̄: v Nūc p̄n. hu. mū. eij. f. Diabol' enī h̄ d̄r mūdi p̄nceps. n̄ q̄ ſit dn̄s ſbſtātie mūdi: ſ; hoīm mūdialit̄ viuētiū īq̄ſtū ſe ſbijciūt ei p pctm̄. d̄r āt eiect' diabol' p paſſionē xp̄i p quā apta ē ianua gl̄ie: ⁊ ſic diabol' n̄ p̄t īpedire ſctōs a ꝯſecutiōe gl̄ie. ſic faciebat an̄: tn̄ p̄mittit̄ tentare hoīes ad exercitiū ⁊ meritū electoꝝ. x Et ego ſi exal. fu. a ter. ſ. ī cruce vbi exaltat' ē: moriēs ī aere d̄bellādo aereaſ p̄tātes. Dicit̄ ēt ī cruce exaltat': q: p h̄ meruit gl̄ificatiōem et exaltationē ſui corpis. ⁊ ſubiecta ē ſibi mltitudo gētiū p fidē: vt hr̄ Phil. ij. Propt̄ qd̄ ⁊ de' exalta. il. ⁊c. ſeq̄t̄: Et oīs lingua ꝯfiteat̄: q: dn̄s ieſus xp̄s ī gl̄ia ē dei pr̄is. y Oīa trahā ad me. Ex amoꝛe enī ī cruce oſtēſo ad gen' hūanū h; vim attractiuā oīm mētiū. z Hoc aūt dicebat ſignificās q̄ morte eſſet moritur'. Iſta ſūt verba euāgeliſte interp̄tātis q̄d xp̄s ītelligeret p illā exaltationē. ſ. ſuā crucifixionē. a Reſpondit. Hic ponit̄ iudeoꝝ cōtradictio arguentiū ex ei' morte audita q̄ ip̄e nō eēt xp̄s. dicētiū: b Nos audiuimuſ ex lege: quia xp̄s manet in eternū. Nomie legis iudei aliq̄n accipiūt totū vet' teſtamētū: ⁊ nō ſolū q̄nq; libros moyſi q̄ app̄opriate dicūt̄ lex. in ꝓphetis āt fit mētio de eternitate xp̄i: vt p; Eſa. ix. Et vo

¶ a ¶ Et quō tu di.o.exal.fi.ho. Quō ī cruce moriet̃. Hoc enī eū dixiſſe puta/bāt qō facere cogitabāt. Filiū3 hoīs: q2 ħ memorie tenebant ꝙ ſepe dixerat ſe filiū hoīs: nō ꝙ ħ dixiſſet: ſi exalta/tus fuerit fili⁹ hoīs. Quis ē iſte fili⁹ hoīs. Si enī xp̄s eſt mãet ī eternū. Si mãet ī eter/nū quō exaltabit̃ a t̃ra.i.mo/riet̃ ī cruce. b. Ambulate. i.totū itelligi/te: ꝛ moriturū xp̄m vt rediat: victur̄ ī et̃nū3 ī celo quo ꝑducat. Al' dū xp̄3 vobiſcū habe/tis: ne tenebre īgrãtie ꝛ mort̃ ꝑpetue vos cōꝓhēdāt. c ¶ Neſcit q̄ v. Qui nō credit mortem xp̄i neſcit q̄ vadit: ſ3 offēdit ī petrā ſcandali qō eſt xp̄s: in deis cōtenētib⁹ ꝛ irri/dētib⁹ mortu/um. d ¶ Dū luce habet̃.i.dū aliq̄d veri itel/ligit̃ de eternitate xp̄i. credi/te in veritatem addēdo de humilitate vt re/naſcami ī veri/tate. e ¶ Ab eis. Nō ab hiſ q̄ credert̃ icepe/rāt: ſ3 ab his q̄ īuidebant. Qr abſcōdit ſe no/ſtre īfirmitati cōſuluit: ñ ſue poteſtati derogauit. f ¶ Ut ſer. Quē oīb⁹ modiſ impleri neceſſe ē: nō tñ̄ neceſſitate faciendū ſ3 volūtate. ꝑſciuit enim de⁹ ꝛ ꝑdixit: ñ credituros et peccaturos: nō tñ̄ coegit ad ħ ſ3 vt fit ſic ꝑſciuit ꝛ ꝑdixit. g ¶ Nō po. Aug⁹. Nō ꝙ nō pñt hoīes mutari ī meli⁹: ſ3 q̄diu tales nō pñt credere. h ¶ Excecauit. q2 ꝑdixit Eſaias in ſpū ꝑſciētis oīa excecationē iudeoꝝ: non poterant credere nō ꝙ neceſſitate nō poſſent: et ita nulla culpa eſſet eis: ſ3 q2 nolebāt: quā volūtatē eoꝝ ꝑſciuit de⁹ ꝛ ꝑdixit. Sed alia cā hui⁹ reddit̃ rei.ſ. exceca/tio dei: ſ3 etiā hāc excecationē meruit volūtas eoꝝ tumida: q̄ ſuā volētes cōſtituere iuſticiā iuſticie dei nō ſūt ſub/iecti: qō d̄r nō poſſe credere. Ita ē cul/pa volūtat̃ hūane. ſic qō d̄r de⁹ ñ poſ/ſe ſe negare: laus ē volūtat̃ diuie.

¶ Gloriā dei

a ī eternū. Et quō tu dic̃ oportet a
exaltari filiū hoīs? Et q̄s ē iſte fi
li⁹ hoīs? Dixit ḡ eis ieſus. Ad/ b+ c
a ¶ cū intelligitis ꝙ xp̄s manet ī eternū: hec ꝑs fidei ꝛ veri lumis ꝑ ſe nō ſufficit. b ¶ ꝙ ſi ita itelligit̃ xp̄i eternitatē vt negent̃ ei⁹ mortē.
b huc modicū lumē ī vob̄ ē. Ambu d e f
late dū lucē habetis: vt tenebre
a ¶ id ē q̄ nō credit mortē xp̄i.
vos nō cōꝑhēdant. Et qui am/ g
c bulat in tenebris neſcit quo va/ h
¶ ſed vos.
d dat. Dū lucē habetis credite ī lu i
cē vt filij lucis ſit̃. Hec locut⁹ eſt k l
a ¶ ſicut corporaliter ſic ꝛ ſpiritualiter
eis ieſus: ꝛ abijt ꝛ abſcondit ſe m
e ab eis. Cū aūt tāta ſigna feciſſet n
f corā eis nō credebāt in eum: vt o p
ſermo eſaie impleret̃ quē dixit† Dñe q
a ¶ ꝑ charitate ꝛ difficultate. b ¶ vel qō nos a te audiuimus: vel ipſi nos de te nūciātes audiūt.
¶ fili⁹ ꝑ quē oīa fecit.
quis credidit auditui nr̄o: ꝛ brā r
¶ ꝑ fidē cū eēt ī carne pauc̃.ſ. hūilib⁹ ñ ſupb̄ iud.
chiū dñi cui reuelatū ē? Propte s
¶ q̄ñ ꝑdicabat īcarna. xp̄i: ꝑdicebat et excecationē iudeoꝝ. ¶ de⁹ deſerēdo eos: q̄ cū poſſet videre noluerūt: ꝛ cū poſſēt cogitare ꝛ itellige. nolu.
g rea ñ poterāt credē q2 iter̄ dixit t
h eſaias† Excecauit oclos eoꝝ ꝛ i/ v x
durauit cor eoꝝ: vt ñ videāt ocu y
a ¶ vel aliquando vt ſic ꝯfuſi ꝯuertantur ꝛ ſane3
lis: ꝛ nō itelligāt corde: ꝛ ꝯuertan/ z
eos. ¶ vt non. a ¶ de excecatione iudeoꝝ
tur ꝛ ſanē eos. Hec dixit eſaias a
¶ nō ſicuti eſt: ſed aliq̄ ſpecie: vt ſolet fieri in viſione moyſi ꝛ aliorum. ¶ chriſti.
quā vidit gl'iam ei⁹: ꝛ locut⁹ ē de
eo. Uerūtamē multi ex principi b c
¶ et ſi alij nō crederent.
bus crediderūt in eū: ſ3 propter d
¶ ergo hoc credere fuit eis quaſi non credere.
phariſeos nō ꝯfitebant̃: vt de ſy
nagoga non eijcerentur. Dilexe e+
¶ hos credentes improbat. ¶ in mundanis.
rūt enī gl'iam hominū magis q̄3 f

ix. Et vocabit̃ nomē ei⁹ admirabil'. ꝯſiliari⁹: de⁹ fortis: pat̃ futuri ſeculi: ꝑnceps pac̃s multiplicabit̃ ei⁹ īperiū: ꝛ pac̃ nō erit finis. ſil'r Dañ.vij. Poteſtas ei⁹ ptās eterna ꝛc. ꝛ Michee.v. Et tu bethleē ephrata ꝛc. Seq̄t̃ ex te mihi egrediet̃ q̄ ſit dñator in iſrl'. ꝛ egreſſus ei⁹ ab īitio a dieb⁹ eternitat̃. tal' āt ꝑmanētia videt̃ ꝯ̄riari morti. iō arguūt: a ¶ Et quō tu dicis oportet exal.fi.ho.i. mori in cruce. q.d. Si tu loquar̃ de teipſo ſeq̄tur ꝙ tu nō ſis xp̄s q̄ manet ī eternū. Si aūt loquar̃ de alio dic nob̄ q̄s ē iſte fili⁹ hoīs: licet āt xp̄s nō vocauerit ſe in iſto loco filiū hoīs. tñ̄ cōiter ſic ſe vocabat. ꝛ iō iudei repetēdo verba ei⁹ ħ addiderūt. Si aūt q̄rat̃ q̄lit̃ iudei itellexert ꝙ xp̄s ſuam futurā crucifixionē vocaret exaltationē. Dicēdū ꝙ ꝓuerbiū erat apō iudeos ꝙ crucifixio vocabat̃ exaltatio. ꝛ adhuc homīes tali modo loquēdi vtunt̃. ſic̃ cū aliq̄s imꝑcatur alteri ſuſpēſionē dicit ei: tu ſis in altū eleuat⁹. b ¶ Dixit ḡ eis ieſus. Hic ponit̃ xp̄i rñſio in q̄ cōmēdat eos de aliq̄li cognitiōe xp̄i ꝑ ſcripturas q̄ſtū ad ei⁹ eternitatē: ſ3 oñdit eā īꝑfectā3 dicēs: c ¶ Adhuc modicū lu. in vo.ē. q2 nō intelligebāt mortē xp̄i ꝛ paſſionē in hūanitate ſtare ſil' cū deitatis eternitate. ꝛ tñ̄ vtrūq3 pōit ſcriptura de xp̄o. de eternitate iā dictū ē. de ei⁹ paſſiōe ſcribit̃ Eſa.liij. Tāq3 ouiſ ad occiſionē ducet̃ ꝛc. Et ſ3 antiq̄s doctores hebreoꝝ totū illō capitulū de xp̄o ad l'ram ītelligit̃ ab illo loco q̄ ponit̃ ca. ꝑce. Ecce itelliget ſeru⁹ me⁹ ꝛc. ſil'r Dañ.ix. expſſe ꝑdicit̃ paſſio xp̄i. Et poſt hebdomadas .lxij. occidet̃ xp̄s: ꝛ iō monet eos ad q̄rēdū ꝑfectā cognitione3 de xp̄o. dicēs: d ¶ Ambulate.i. in cognitiōe ꝓficite.

e ¶ Dū lucē habetis.i. me ꝑſentialit̃ q̄ ſū lux illuminās ꝑ veritatē doctrine ꝛ lumē gr̄e. f ¶ Ut nō vos tenebre cōꝑhē.ſ. ignorãtie ꝛ culpe. g ¶ Et q̄ ambu. in te.ſ. ꝑdictis. h ¶ Neſcit q̄ vadat. q2 decliauit a rectitudīe vie. i ¶ Dū lucē habet̃ credite in lucē.i. in meipm. k ¶ Ut filij luc̃ ſit̃. ꝑ imitationē ꝛ gr̄e adoptionē. l ¶ Hec locut⁹ ē ieſus ꝛ abijt. q2 nō recipiebāt ei⁹ doctrinā. m ¶ Et abſcō. ſe ab eis. eodē mō ꝛ eiſde3 cauſis: ſic̃ dictū ē ca.viij. ꝛ .x. ſed nō videt̃ ver̄: q2 ſupra ſe abſcōdit: eo ꝙ vellēt occidere eū. hic aūt ñ dicit̃ ħ. dicēdū ꝙ ipſe videbat cogitatiōes eoꝝ ad ħ tēdētes: licet adhuc nō ꝓrupiſſent in opꝫ. ꝛ iō voluit eos ꝑuenire ſe abſcōdēdo. q2 nōdū venerat hora paſſiōis ſue. n ¶ Cū āt tāta. Hic pōit̃ iudeoꝝ infidelitas ꝛ obſtinatio. Et diuidit̃ in duas: q2 ꝑmo ꝑdicta obſtinatio oñdit̃. ſcdō a xp̄o arguit̃. ibi: Jeſus aūt clamauit. Prima in duas. q2 ꝑmo oſtendit̃ obſtinatio nō credētiū. ſcdō defectus iudeoꝝ xp̄o credentiū. ibi: Uerūtamē ex ꝑncipib⁹. Dicit igit̃ in ꝑma pte ſic euãgeliſta: Cū aūt tāta ſigna feciſſet corā eis. in miraculis: in doctrīa: ꝛ ī reuelatiōe ſecretoꝝ cordis: ꝛ futuroꝝ cōtingentiū ꝑ q̄ declarata erat ei⁹ diuinitas. † Eſaie.53.a

o ¶ Nō credebāt in eū. ꝛ in ħ īplete ſūt ꝓphãꝝ ſcripture eorū obſtinationē ꝑdicentiū. ꝛ hoc eſt qō d̄r. p ¶ Ut ſermo Eſaie ꝓphete impleret̃. li vt nō tenet̃ hic cauſalit̃: ſed cōſecutiue tñ̄ q2 ex iudeoꝝ obſtinatiōe īpletio ſecuta eſt Eſaie ꝓphe di. q ¶ Dñe quis cre. au. nr̄o. q.d. pauci valde. q2 de iudeis pauci crediderūt cōparatiue. ꝛ bene dicit auditui nr̄o: q2 ꝓphete nō cognouerūt myſteriū xp̄i ꝑ viſū rei in ſe. q2 adhuc erat futurū: nec viderūt illud in diuina eſſentia: ſ3 tñ̄ cognouerunt per reuelationē. ꝛ talis reuelatio ex pte dei reuelantis vocat̃ locutio. ex pte ꝓphe intelligentis vocat̃ auditio. r ¶ Et brachiū dñi cui reuelatū eſt.i. filius dei naturalis qui eſt virtus operatiua patris. qui inq̄tū deus omnia fecit ꝑ verbum. Et ſi ita eſſet in hominib⁹ ꝙ ꝑ verbū ſuū faceret q̄cquid vellēt: v̄bū hoīs brachiū ei⁹ diceretur. Inducit ēt ad ħ euangeliſta aliā ſcripturā Eſaie.d. s ¶ Propterea nō poterant credere. hec īpoſſibilitas nō eſt abſoluta: ſ3 tñ̄ ex ſuppoſitiōe.ſ. ſuppoſito ꝙ haberēt volūtatē obſtinatā in malo. ſic̃ de aliquo dicit̃: Iſte nō pōt illū diligere. q̄ñ habet voluntatē fixa3 in odio eius. t ¶ Quia iter̄ dicit Eſaias ca.vj. licet verba ſint aliquātulū mutata. v ¶ Excecauit ocu. eoꝝ. ſubtrahendo lumē gr̄e ꝓpt̃ eorum maliciā: q2 auertebāt ſe ab hac luce. x ¶ Et indu. cor eoꝝ. q2 ad ſubtractionē diuie gratie q̄ cor mollificat ꝑ deuotionē ſequit̃ cordis induratio ꝑ cordis obſtinationē. y ¶ Ut nō vi. ocu.ſ. mētalib⁹. z ¶ Et nō itel. cor. ꝛ ꝯuer. ꝛ ſa. eoſ. q2 iſta nō poſſent fieri niſi gratia dei ꝑueniēte. a ¶ Hec dixit eſaias q̄ñ vidit gl'iam ei⁹. Hoc addit euãgeliſta: quia Eſa.vj. ꝑmittit̃ v̄bis ꝑdictis de exaltatiōe xp̄i ꝛ gl'ia. cū d̄r: Uidi dñm ſedētē ſuꝑ ſoliū excelſū ꝛc. b ¶ Uerūtñ̄. Hic oſtendit̃ defect⁹ iudeoꝝ xp̄o credentiū q̄ īꝑfecti erāt in fide: q2 nō ſolū requirit̃ credulitas cordis: ſ3 etiā ꝯfeſſio oris: ſm qō d̄r Ro.x. Corde enī credit̃ ad iuſticiā: ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē. ipſi aūt licet in chriſto crederēt: tñ̄ ꝯfiteri nō audebant. ꝛ ħ eſt quod dicit̃: Uerūtamē ex ꝑncipib⁹.i. ex legiſperitis ꝛ ſacerdotib⁹. c ¶ Multi cre. in eū. ꝓpter miracula ꝛ ꝓpter impletionē ſcripturarū. d ¶ Sed ꝑ. pha. nō ꝯſi. vt de ſynagoga nō eijce. q2 ꝯſpirauerūt ꝙ ꝯfitentes ipm eſſe xp̄m excōicarent̃ ꝛ de ſocietate iudeoꝝ expellerēt: qō erat apō eos ignominioſū: vt.ſ. dictū ē. ca.ix. verūtñ̄ oēs taleſ pene ſi ꝓ iuſticia ſuſtineāt ſūt meritorie. Cā v̄o q̄re ħ meritū fugerēt erat ſuꝑbia. iō ſubdit̃: e ¶ Dilexerūt enī gl'iam ho.i. honorē mūdanū. f ¶ Magis q̄3 gl'iam dei.i. meritū ꝓ q̄ gl'ia dei reddit̃.

† Eſaie.6.c
Mat.13.b
Mar.4.b
Luce.8.b
Act.28.f

Jeſus aūt

G a Gliã d. id eſt crux i frōte credētiū vbi eſt ſedes verecūdie figit: vt de noīe xp̄i null' erubeſcat: ⁊ magis gl'iam dei q̄ꝫ hominum querat. b Jeſus. Alijs nō credētib'. alijs vo credētib': vel palā cū palmis ⁊ laudib'. Uel in occulto iaꝫ appropiquāte ſua paſſione: clamat ieſus qui latebat q̄ꝫdiu paſſio ñ erat cōplēda.

G c Qui credit in me. Quia hō apparebat: ⁊ de' ī homine latebat: ne putarēt eū hoc tm̄ eſſe qd̄ videbant: vult ſe credi talem ⁊ tātū: q̄lis ⁊ quātuſ p̄r eſt. Et h̄ eſt: nō credit ī me. i. in h̄ qd̄ videt: ſꝫ ī euꝫ q̄ me miſit: quē neceſſe ē credi p̄rem: ⁊ ſi p̄r ē hꝫ filiuꝫ. q̄ ḡ credit ī p̄reꝫ credit ī filiū eq̄lē ei: ⁊ h̄ tal' vere credit: ñ q̄ credit me hoīeꝫ filiū dei p graꝫ: nō p naturā. Et idō ne q̄s ītelligeret p̄reꝫ tā q̄ꝫ multoꝝ filioꝝ p̄reꝫ p graꝫ: ñ vnici vbi eq̄l' ſibi. ſubdit: Et q̄ videt me videt ⁊ eū q̄ me miſit. Uſq; adeo nil diſtat int' me ⁊ eū: vt q̄ videt me videat eū. Hec viſio nō carnal' ſ; itellectualis ē mūdo corde.

d Qui vi. m. Nō ait: nō videt me: ſ; eū q̄ me miſit. ſic dixit: q̄ credit ī me: ñ cre. ī me: ſ; ī e. q̄ ⁊c. q2 illō dixit: ne ſic videbat: crederet tm̄ hoīs fili'. h̄ aūt dixit vt crederetur eq̄lis p̄ri. Neutrū hoꝝ dicēt ali' miſſus. i. ap̄lus: q2 tm̄ ſu'. Poſt aūt dicē alia filio cōia: vt q̄ audit vl' recipit me audit eū ⁊ recipit q̄ me miſit: q2 dn̄s honorat in ſeruo: ⁊ pat' in filio. e Ego lux. de alio nō d2: Lux vēit ī mūdū: niſi de eo q̄ illūiat: ceteri vt illūiati ſūt lux: q2 vita eoꝝ lucet hoīb'. f Sermo quē. l. aīfeſte dic ſe iudicatuꝝ ī nouiſſimo die: q2 ip̄e eſt ſmo p̄ris q̄ ſeip̄m locut' ē: ſeip̄m annūciauit.

g Mādatū. Nō dedit p̄r filio mādatū p angelū vl' aliā creaturā. Nec mādatū qd̄ aliqn̄ neſciſſet: ſꝫ dū vbū ⁊ ſapiam in q̄ ſūt oīa mādata genuit: dedit. ſic filio q̄ eſt vita: eo dedit vitā q̄ genuit vitā: q2 gignēdo vitā dedit eſſe vitā q̄ ſine vitio fuit.

h Et ſcio. Cū dicat mādatū eē vitā eternā ⁊ ip̄e ſit vita eterna. apte dic ſe mādatū dei

i Que ḡ. itelligētib' mētib' vt ē nata vitas ex p̄re. ſic loq' vitas int' ſine ſono: ſic dixit ei p̄r: ſ; vt crederēt hoīeſ qd̄ nōdū pñt ītelligē: ex oīe carnis vba ſonuerūt: q̄ ꝓlata ⁊ lr̄is ſigta: noſ ad ipaꝫ vitatē aliq̄ten' erigunt.

ſ que eſt in cruce.

a b **gloriā dei. Jeſus aūt clamauit ⁊** a b

a ſ q̄ ſe mihi in fide cōicat. b ſ ſm qd̄ videt exteri'. ſ et q̄ credit ī me: nō credit in me ſolū: ſed etiā in patre. ſ veraci ⁊ ſpūali intellectu.

c **dixit: Qui credit in me: nōn cre**

ſ .ſ. patrem.

dit in me: ſꝫ in eū q̄ miſit me. Et c d

ſ ſpirituali viſione.

d **qui videt me: videt eū qui miſit**

ſ quis enim es tu.

e **me. †Ego lux in mundū veni: vt** e+

ſ q̄ nō in alia lumia. ſ in quib' inuēt' ē ſi mō fide: poſtea vera viſiōe illuſtretur.

omnis q̄ credit ī me: in tenebris

ſ exterius.

nō maneat. Et ſi q̄s audierit ver f

a ſ interius. b ſ cui pater dedit om̄e iudiciū.

ba mea et nō cuſtodierit: egō nō g h

ſ modo. ſ cur nō modo. ſ q2 prim' aduētus nō iudicij ſed miſericordie eſt.

iudico eū. Nō eni veni vt iudicē i+

ſ de iudicio vero nouiſſimo ſubdit.

mundū: ſed vt ſaluificē mundū. k

ſ non credit me eſſe deum.

Qui ſpernit me ⁊ ñ accipit vba l

ſ quis nam ille. ſ .i. ego.

f **mea: habet qui iudicet eū. Ser** m n

ſ extra hominibus.

mo quē locut' ſum: ille iudicabit

ſ ideo iudicabit: q2 ego filius ex patre.

eū in nouiſſimo die. Quia ego o

ſ non loquit ex ſe: q2 nō eſt ex ſe.

ex meipſo nō ſum locutus: ſed q̄

ſ ad hoc vt loquerer.

g **miſit me pat': ip̄e mihi mādatuꝫ** p

ſ intra. ſ extra.

dedit: quid dicā ⁊ quid loquar.

h **Et ſcio q2 mādatū ei' vita eter** q

a ſ .i. q̄ meip̄m verbū annūcio.

i **na eſt. Que ergo ego loquor: ſi** r

ſ .i. ſic verax me veritatem genuit: ſic veritas me veritatem annuncio.

cut dixit mihi pater ſic loquor.

---

a Jeſus aūt. Hic ɔñr coꝝ infidelitas argui' a xp̄o. Et diuidit in tres. q2 p̄mo inducit eos ad credēdū. ſcd̄o oñdit fidei fructū. ibi: Et lux. tertio īcredulitatis ſupliciū. ibi: Et ſi q̄s audierit. In p̄ma igit' pte dicit' ſic: Jeſus aūt clama. ad denotādū magnitudinē dicēdoꝝ ⁊ ſui affect' ad ſalutē hoīm. b Et dixit q̄ cre. ī me nō cre. in me. ſ. ſolū. aliter eēt ɔ̄dictio. idō ſequi': c Sed in eū q̄ miſit me. q2 vna eſt fides patris ⁊ filij: ⁊ vna viſio q̄ ſuccedit fidei. ideo ſeq̄tur: d Et q̄ videt me ⁊c. Pater eni ⁊ fili' ſūt vnū ī ſubſtātia. diſtinguunt' aūt in ꝓprietate relatiua. Hec aūt ē natura relatiuoꝝ: q2 cognito vno cognoſcit' ⁊ reliquū: cum ſint ſimul natura in intellectu. e Ego lux. Hic ponit' fi dei fructus. cū d2: Ego lux veni in mūdū: vt oīs q̄ credit ī me in tenebris nō maneat. ſ. ignorātie: culpe ⁊ gehēne. hic eſt fructus glorioſus talia euadere ⁊ bona cōtraria obtiere. f Et ſi q̄s audierit. Hic deſcribit' pena increduloꝝ. cū d2: Et ſi q̄s audierit vba mea. aure corpis: ſꝫ nō cordis. h Et nō cuſtodierit ea. manēs in infidelitate. h Ego nō iudico eū. ſ. in iſto p̄mo meo aduētu. cui' cā ſubdit': i Nō eī veni vt iudicē mūdū. in aduētu p̄mo: k Sed vt ſaluificē mūdū. ſuſtinēdo iudiciū cōdēnatiōis ⁊ mortē. l Qui ſpernit me ⁊ nō accipit verba mea. p fidē. † 3. 2. b. et. 9. a

m Habet qui iudicet eū. ⁊ oñdit q̄s ſit iſte iudex. q. d. n Sermo quē locut' ſū ⁊c. Sicut eni lex ciuilis d2 iudicare latronē in q̄ꝫtū oñdit eū dignū iudicio ⁊ ɔdēnatione. ſic facta xp̄i et ei' doctria iudicabūt īfideles: q2 oſtēdent eos dignos cōdēnatiōe: ſed q2 ipſemet xp̄s iudicabit effectiue in aduētu ſcd̄o. idō ſequi': o Quia ego ex meipſo non ſū locut'. ꝓpter hoc eni ſermo xp̄i oñdit infideles cōdemnabiles: q2 ꝓcedit ex infallibili vitate. ſ. a deo patre. idō ſ; ditur: p Ipſe mihi mādatū dedit: q̄d dicā ⁊c. q2 xp̄s ī q̄ꝫtū hō minor eſt patre. ⁊ ſic accipit ab eo mādatū. in cui' executiōe nō pōt deficere a regula volūtatis diuie: q2 hūanitas xp̄i tā q̄ꝫ inſtrumētū diuinitatis ɔiūctū in nullo moue' niſi ſm ipſi' motū. q Et ſcio q2 mādatum ei' vita eterna eſt. ſ. virtualiter in q̄ꝫtū obſeruatio mādatoꝝ dei deducit ad vitā eternā: ſm illud Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua mādata. r Que ergo ego lo. ⁊c. Hoc cōcludit ad oſtendēdū q̄ hūanitas ſua nō poterit obliquari a regula diuine veritatis: vt patet per p̄dicta. Occaſiōe cuiuſdā dicti in hoc ca. queri': vtꝝ p̄ncipes iudeoꝝ credētes in xp̄m añ ei' paſſionē peccarēt mortaliter nō ɔfitēdo ſuā fidē. Et argui' p̄mo q̄ nō: q2 omittere illud qd̄ verti' ī ſcādalū ⁊ turbationē alioꝝ nō eſt pctm̄ mortale: ſꝫ mag' videtur meritoriū. q2 dic' Ap̄ls. j. ad Coꝝ. x. Sine offēſiōe eſtote iudeis ⁊ gētilib'. Cōfeſſio aūt ſue fidei fuiſſet ī ſcādalū ſeu turbationē alioꝝ. ḡ ⁊c. Itē aliq̄ de iſtis fuerūt valde boni ⁊ iuſti: vt nicodem' ⁊ ioſeph ab arimathia q̄ erāt diſcipuli chriſti occulti. ⁊ idō nō eſt veriſile q̄ tacuiſſet a ſue fidei cōfeſſione ſi fuiſſꝫ hoc peccatū mortale. Cōtrariū argui' per illō qd̄ d2 ad Ro. x. Corde eni credi' ad iuſticiam: ore aūt fit cōfeſſio ad ſalutē. ⁊ ſic vide' q̄ ɔfeſſio fidei ſit neceſſaria ad ſalutē. ſic ⁊ ipſa fides: ⁊ p ɔñs ei' omiſſio pctm̄ mortale eſt. Rñſio Aug'. diffiniēs pctm̄ mortale: dic' q̄ peccatū trāſgreſſio eſt legis diuine ⁊ celeſtiū inobediētia mādatoꝝ. ⁊ idō omiſſio ɔfeſſionis fidei nō eſt pctm̄ mortale niſi ī caſu in q̄ ɔfeſſio ei oppoſita cadit ſub p̄cepto diuio. ipſa aūt ɔfeſſio cū ſit act' virtut' nō cadit niſi ſub p̄cepto affirmatiuo. p̄ceptū aūt affirmatiuū licꝫ ñ obliget ad ſp obligat tñ ꝓ tpe ⁊ loco. videlicet qñ omiſſio act' q̄ cadit ſub p̄cepto ē cōtra charitatē dei vl' ꝓximi. ⁊ hoc modo omiſſio ɔfeſſiōis fidei ɔtra charitatem dei eſt qñ p hoc ſubtrahi' honor deo debit': vtpote qñ p hoc credi' q̄ talis fides nō ſit vera. Eſt etiā ɔtra charitatē ꝓximi: qñ p hoc ꝓximi ſalus impedi'. ⁊ hoc eſt quando per hoc q̄ aliq̄s maioris ſtat' fidē ſuā nō ɔfite'. alij ſimpliciores a fide vl' fidei ɔfeſſiōe tpe debito auertun'. ꝓpter vtrūq; iſtoꝝ p̄ncipes iudeoꝝ de q̄bus q̄ritur mortaliter peccabāt. primo cū eſſent legiſperiti ⁊ ſacerdotes ī ſcripturis exercitati: vt. ā. dictū eſt. p hoc q̄ ex timore fidē ſuā de xp̄o nō cōfitebant'. fides illa ab alijs nō vera ſed falſa reputaba'. p hoc etiā alij inferiores dictis ⁊ factis ſacerdotum inherētes a fide xp̄i auertebant': ⁊ ſic patet q̄ omiſſio ɔfeſſionis fidei in ipſis erat ɔtra charitatē dei ⁊ ꝓximi. Itē alia rōne peccabāt: q2 tenebāt' ex officio docere pplꝫ de his q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē: cuiuſmodi erat fides xp̄i: ⁊ idō taciturnitas illa nō pōt a pctō excuſari. Et hoc innuit euāgeliſta reddēs cām taciturnitatis ipſoꝝ dicēs: Dilexerūt eni magis gl'iam hominū q̄ꝫ gl'iaꝫ dei. Ad p̄mū dicendū q̄ ɔfeſſio fidei qñ eſt ad turbationē hoīm ⁊ ad nullā vtilitatem eſt omittenda. ſm qd̄ dicit dn̄s Mat. vij. Nolite ſctm̄ dare canib' ⁊c. Sed ſi ex ɔfeſſione fidei ſpera' aliq̄ vtilitas aut etiā aſſit neceſſitas: ſcādalū infideliū eſt ɔtemnendū. ſic dic' dn̄s Mat. xv. de ſcādalo phariſeoꝝ. Sinite illos. ſ. turbari: q2 ceci ſūt ⁊ duces cecoꝝ. Ad ſcd̄m dicēdū q̄ etiā ap̄li añ ɔfirmationē ſpūſſcti mortalit' peccauerūt. vt p3 de negatiōe petri. ⁊ idō nō eſt mirū ſi alij iferiores q̄ꝫtūcūq; iuſti ſimilit' peccauerunt: q2 nō erant confirmati.

Ante diē

Ante diem

Morali. a† Jeſus ãn ſex di. pa. Alcui Ca. XII
nus. Myſtice ꝙ ante ſex dies venit betha/
niam. ſignificat ꝙ ille qui ſex dieb⁹ oīa fecerat: ⁊ ſexto die ho/
minem creauerat ipſe ſexta mūdi etate ſexta feria. ſexta hora re/
dimere mundū venerat. f Maria ergo accepit libram vn/
guenti ⁊c. exponatur ſicut ſupra Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij.
m† Cogitauerūt aūt pncipes ſacerdotū vt lazaꝝ interfice/
rent ⁊c. Aug⁹. O ceca ſeuicia: q̄ſi dñs ſuſcitare potuerit mor/
tuū ⁊ nō poſſit occiſū. ecce vtrūq; dñs fecit. nā lazarū mortuū
⁊ ſeipm̄ occiſū ſuſcitauit. n† In craſtinū aūt tur. mul. ⁊c. ex/
ponatur ſicut. s. Mat. xxi. ⁊ Mar. xj. Erāt gētiles q̄dā ⁊c. Seq̄/
tur: † Dñe volum⁹ ieſū videre ⁊c. Aug⁹. Ecce volūt eū iu/
dei occidere ⁊ gētiles videre: ſed ⁊ illi ex iudeis erāt q̄ clama/
bāt: Benedict⁹ q̄ venit in nomie dñi. ecce iſti ex circūciſiōe. ⁊ il/
li ex ꝑputio velut duo pietes de diuerſo vēiētes: ⁊ in vnā fidē
xp̄i pacis oſculo cōcurrentes. ideo ſequit: p† Venit hora
vt clarificet fili⁹ hoīs. clarificat⁹ eſt enī in eccleſia ex iudeis
et gentib⁹ collecta. Quod ſequit morale eſt vſq; ibi: q† Et
ego ſi exaltat⁹ fuero a ter. oīa trahā ad meipm̄ ⁊c. Nā amore
quo ꝓ nobis paſſus ē trahit nos ad ipm̄: ſicut magnes lapis
attrahit ad ſe ferrū. ⁊ ſic omnia trahit ad ſe. nā hō dicit omnis
creatura: Marc. vltimo. Predicate euāgeliū omni creature:
id eſt omni homini. ſicut fuit expoſitum ibi: b† Dixit er/
go eis ieſus: adhuc modicū lumē in vob eſt ⁊c. Moralit attri/
tus de peccatis modicū lumē habet. ꝓpter q̄d vſq; ad cōtritio/
nē ꝑfectā debet ꝓcedere ne cōprehendāt eū tenebre ꝑ recidi/
uum mortalis culpe. c† Dilexerūt enī magis glo. hoīm q̄3
gliam dei ⁊c. iſti hodie multos habēt ſeq̄ces. s. ꝓ mūdi glia ſe
⁊ ſua ꝓdigaliter exponētes: et parū aut nihil ꝓ ꝓmerēda dei
gloria facietes. Jeſus aūt clamauit ⁊c. Sequit: e† Ego lux
in mūdū veni ⁊c. ꝓpter q̄d accedēs ad eū ꝑ fidē ⁊ deuotionem
ab eo illuminat ad ſalutē. ab eo v̄o recedēs obtenebrat ad ge/
hennā. f† Nō veni vt iudicē mū. i. cōdemnē. ꝓpriū enī de/
lictū cōdemnat quēlibet peccatorem.

In ca. xij. vbi dicit in poſtilla: Sciendū etiā ꝙ iſta portatio
pecunie in via nō pertinet ad ꝑfectionē.

Additio. j. Non repugat ꝑfectioni habere ſeu por/
tare pecuniā: licet cōſiliū dñi de dimiſſio
ne bonoꝝ tpaliū ſit vtile ad vitā eternā facili⁹ cōſequēdā. Cu/
ius ratio eſt. Nā ſm̄ Thomā ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxv. arti. vj. in re/
ſpōſione ad pmū argumētū. Perfectio chriſtiane vite nō cōſi/
ſtit eſſentialit in pauptate volūtaria: ſed voluntaria pauptas
opat inſtrumētaliter ad ꝑfectionē vite. Vñ nō oportet ꝙ vbi ē
maior pauptas ibi ſit maior ꝑfectio: quinimo pōt eſſe ſumma ꝑ/
fectio cum magna opulētia. Nam abraam cui dictū eſt: Gen.
xvij. Ambula corā me ⁊ eſto ꝑfectus. legit q̄3 plurimū diues
fuiſſe. Si aūt ex hoc arguat inutile eſſe cōſiliū dñi de paupta/
te cū abraā diuitias poſſidēs fuit ꝑfectus. Ad hoc dicēdū ſm̄
Thomā in tractatu de ꝑfectiōe vite ſpualis: ꝙ idcirco cōſiliū
pauptatis dat: q2 paupes liberiores ſūt a ſollicitudie diuitia/
rum ⁊ ſecuriores ab illis vitijs que in acquirendis pecunijs
q̄nq; cōtingūt: q̄ ſunt impedimēta ꝑfectionis. Ex quo ſequit
ꝙ magna fuit virtus ſeu ꝑfectio abrae ⁊ dauid ⁊ ſimiliū q̄ eti/
am diuitias poſſidentes a diuitijs liberū animū habuerūt: ſic
magna fuit virtus Samſonis q̄ abſq; armis cū ſola mādibula
aſine multos ꝓſtrauit hoſtes. vt Judi. xv. ca. Nec ex hoc ſeq̄/
retur inutiliter dare ꝯſiliū militi vt ad bellū ꝓcedēs arma ſu/
meret ad hoſtes vincēdos. vincere enī ſine armis licet ſit poſ/
ſibile ⁊ valde virtuoſum: eſt tamē de raro cōtingentib⁹. ſimile
eſt de poſſidentib⁹ diuitias reſpectu ꝑfectionis vite. vñ Eccl.
xxxj. Cū dicit: Beatus eſt diues q̄ inuent⁹ eſt ſine macula ⁊c.
⁊ infra. Quis eſt hic ⁊ laudabim⁹ eū: fecit enī mirabilia ī vi/
ta ſua ⁊c. Mirabilia enī facit ſeu mirāda: nō aūt ipoſſibilia q̄
in diuitijs viuēs diuitijs affluētib⁹ cor nō apponit. Ex q̄b⁹ ad
ꝓpoſitū dici poſſet ꝙ xp̄s q̄ pauptatē voluntariā ſepe cōmē/
dauit: volēs docere apl̄os ꝙ etiā ſine tali pauptate ꝑfectio vi/
te poſſet acquiri. idcirco pecuniā in via portabat. Si aūt obij/
ciat de h̄ ꝙ Mat. x. d2 apl̄is q̄ in eccl̄ia ꝑfectiorē locū tenent.
Nolite poſſidere auꝝ nec argentū nec pecuniā in ꝯonis vr̄is.
Ad h̄ dicēdū ꝙ illa v̄ba dñi ad lr̄am Aug⁹. ī li. de ꝯſen. euā/
geliſtarū expōit vt intelligant nō p̄cipiēdo ſed magis ꝑmit/
tēdo: ꝑmittit enī eis vt abſq; auro ⁊ argēto ⁊ alijs ſūptib⁹ ad
p̄dicādū irēt: accepturi vite ſūpt⁹ ab his quib⁹ p̄dicabāt. vñ
ſubdit: Dign⁹ eſt opari⁹ cibo ſuo: ita tñ ꝙ ſi aliq̄s ꝓprijs ſū/
ptib⁹ p̄dicatiōe euāgelij vteret ad ſupererogationē ptinet. ſic
Paul⁹ de ſeipſo dicit. ij. Cor. xj. Chryſ. etiā alit expōit iſta
v̄ba vt itelligant illa dñm diſcipul' p̄cepiſſe q̄ntū ad illā miſ/
ſionē tm̄ q̄ mittebant ad p̄dicandū iudeis: vt ꝑ hoc excitare/
tur ad ꝯfidendū de virtute ipſius q̄ eis abſq; ſūptib⁹ ꝓuide/
ret: q̄d ꝯſonat cū h̄ q̄d d2 Luc. xxij. Qñ miſi vos ſine ſacculo
⁊ pera ⁊ calciamētis: nūq̄d aliq̄d defuit vobis? Vñ ex p̄dict'
v̄bis nō obligabant apl̄i nec ſucceſſores q̄ ꝓut dic glo. Lu.
x. Sūt ep̄i ad nō portādū ſeu habendū pecuniā tanq̄ ad illa
q̄ repugnāt ꝑfectioni. vñ. ꝓut dicit ſctūs Tho. vbi. s. in rñſi/
one. ij. arti. Stltū āt videt dicere ꝙ tot ſcti pōtifices ſic Ana/
ſtaſi⁹: Ambro. Aug⁹. illa p̄cepta trāſgreſſi fuiſſēt ſi ad illa ſer/
uāda ſe crederēt obligari. Illō aūt capſm: Exijt q̄ ſemiat ⁊c.
ꝑ poſtillatorē allegatū facit ad p̄dicta. pmo q2 pluries ibi di/
dicit pauptatē eſſe viā ꝑfectiōis vl' ad ꝑfectionē. ⁊ ꝑ ꝯñs nō
eſt ꝑfectior. ſcd̄o q2 h̄ q̄d dicit ꝙ xp̄s ꝯdeſcēdēs infirmis pe/
cuniā portabat: ſicut ⁊ in fuga ⁊c. Intelligendū eſt ꝙ ſi apl̄i
adhuc infirmi vel etiā alij crederēt ſūmā pauptatē eſſe neceſ/
ſariā ad ſalutē: forte retrocederēt: ſicut de illo adoleſcēte legi/
tur Mat. xix. ⁊ ideo talib⁹ cōdeſcēdēs apl̄os docebat exēplo
ꝙ etiā ſine tali paupertate poſſet q̄s acquirere ꝑfectionem. et
ſimiliter poſſet dici de fuga.

In eo. ca. vbi dicit in poſtil.
Dicendū ꝙ hoc erat q2 lazar⁹ erat nobilis hō.

Additio. ij. Miraculum lazari inter cetera mira/
cula chriſti maius fuit. ⁊ ideo notabi/
lius. Unde ſupra eodem ca. dicitur ꝙ turba multa venerunt
vt lazarum viderent quem ſuſcitauit a mortuis: quod non ſic
legitur de alijs miraculis.

Replica. In ca. xij. vbi inquirit poſtil. quare con/
tra lazarum mouebantur iudei vt cogi/
tarent eū interficere. Reſpondet: quia fuit vir nobilis ⁊ famo/
ſus. ideo eius reſuſcitatio fuit famoſior et infidelib⁹ plus odi/
oſa. Burgen. opponit ꝙ illud non fuit propter nobilitatē la/
zari: ſed propter nobilitatē miraculi: quia fuit maximū mira/
culum chriſti: ſed nō video quare fuit mai⁹ miraculū q̄3 ſuſci/
tatio filij vidue ⁊ filij archiſynagogi.

Glo. ordi.

G a Ante diē fe Ca. XIII
ſtū. Diē feſtū dicit qui/
decimū diē. s. diē paſſio/
nis: q2 p⁹ imolationē agni q̄
tūc fiebat ī die iouis: faciebāt
iudei magnū feſtū: q̄d h̄ paſcha
vocat. Paſcha apud grecos
equocū ē. Dicit enī ⁊ a paſchim. i. a paſſiōe ⁊ a trāſitu
q̄d hebrei phaſe dicūt. Dies aūt. xiiij. poſt eq̄noctiū v̄/
nale ī q̄ imolabat agn⁹ ad veſpam: ꝓprie paſcha a trā/
ſitu dicebat. Dies v̄o ſolēnitatis ſequētes: q̄ꝝ pm⁹ et
vltim⁹ maiori cultu habebāt. dies azymoꝝ ꝓp̄e voca/
bant. Vocat tñ ⁊ dies imolatiōis azyma: ⁊ q̄ntadeci/
ma paſcha. In hac ſignificatōe dic iohes: Añ diē feſtū
pa. vocādo diē ſolēnē paſcha. Greci v̄o diē q̄ imolat
agn⁹. dicūt ſolūmō vocari paſcha. ⁊ illa die dicūt xp̄m
crucifixū fuiſſe ad meridiē: ⁊ dicūt eū anticipaſſe vnū
diē añ: vt cū diſcipulis agnū comederet. ⁊ h̄ ꝯfirmādū
et hec v̄ba ſequētia ꝯducūt. i. noluerēt itrare in preto/
riū. s. pilati domum: ne contaminarentur vt comede/
rēt paſcha intelligētes paſcha eiuz agni tm̄. Hec eru/
q̄ deſcūt

Ca. XIII

ſ figuralem.
a Ante diē feſtū paſche ſcieſ a† b
a ſ. i. ipſe dies paſche quo tranſiret per crucē. ecce v̄itas illi⁹ figure.
ieſus q2 venit hōra eius c

Nico. de lyra.

a Ante diē feſ. paſ. In pte p̄/ Ca. XIII
cedēti euāgeliſta deſcripſit occaſionem A
mortis xp̄i. hic incipit deſcribere mortē
ei⁹. Et diuidit in duas: q2 pmo deſcribit q̄liter
xp̄s imminēte morte ſua aīos diſcipl'oꝝ ꝯforta/
uit. ſcd̄o mortē xp̄i deſcribit. ca. xviij. ibi: Hec cū
dixiſſet ie. Pria in tres: q2 pmo oñdit q̄lit xp̄s
ꝯfortauit diſcipl'os exēplis. ſcd̄o v̄bis ca. ſe. Et ait diſcipl'is ſuis: Nō
ꝯtur. cor. vc. tertio orōnū ſuffragijs ca. xvij. Hec locut⁹. Prima in du/
as: q2 pmo pōit imitabile xp̄i exēplū. ſcd̄o defect⁹ diſcipuloꝝ ad imi/
tandū. ibi: Hec cū dixiſ. ie. Pria ī tres. q2 prio factū deſcribit. ſcd̄o ei⁹
vtilitas oñdit. ibi: Vcit q̄ ad ſi. tr̄io feci imitatio diſcipl'is idicit. ibi:
Poſtq̄3 q̄. Pria ī duas: q2 prio pmittit affect⁹ xp̄i ad diſcipl'os. ſcd̄o ꝑ
factū iſtruit ipos. ibi: Et cena facta. Circa pmū ſciēdū ꝙ affectus xp̄i
ad diſcipl'os pmittit vt ei⁹ factū magis gratū oſtēdat: ⁊ diſcipuli ei⁹
libēti⁹ imitēt. dic q̄ ſic: Añ diē feſ. s. xiiij. luna in cui⁹ veſpa imolabat
agn⁹: ⁊ icipiebat ſolēnitas paſcal' q̄ celebrabat lūa. xv. ⁊ ſ3 hūc modū
in eccl̄ia ſolēnitates īcipiūt a veſpa p̄cedētis diei. b Sciēs ieſus.
Ex q̄ pz ꝙ nō ignorās nec iuolūtari⁹ vēit ad paſſionē: ſed volūtarie
obediēs deo pr̄i. c Quia ve. ho. ei⁹. ñ fatal': ſ3 a deo pr̄e determia/
ta. ⁊ h̄ ꝯueniēt. vt imolatio agni q̄ tollit pctā mūdi imediate p⁹ imola/
tiōē agni figuralis ſeq̄ret. ⁊ ſic v̄itas figure r̄nderet. Vt trā

N Deſcũt dicere alios euãgeliſtas mẽtitos ꝙ di
cũt dñm cõiter cũ alijs carnes agni comediſ
ſe.Hũc iohãnẽ xᷓo illos correxiſſe dicũt. Sꝫ
errãt:qꝛ cũ oẽſ eodẽ ſpũ locutos fuiſſe ↄſtet:
ſi in vno mẽtirenꝭ:in alijs eis nõ crederetur.

a Ut trãſe. Interꝑ
taꝭ nobis euãgeliſta
nomẽ paſce.i. trãſituſ
ꝛ ſignificationẽ: qꝛ ſicꝭ
illi de egypto:ſic chri
ſtus de mũdo. Sic et
nos ſanguine agni in
ſigniti.de vitijs ad vir
tutes:de mũdo ad ce
lũ. b In fine di. In
finẽ.i.in xp̄m:ꝗ eſt fi
nis cõſũmãs.i.vt eiuſ
dilectiõe trãſeãt ꝗ ipe
trãſit. Ul'in fine.i.in
mortẽ:nõ ꝙ morte ter
mineꝭ ei⁹ dilectio:ſed
intãtũ dilexit ꝙ vſqꝫ
ad mortẽ dilectio eum
ꝑduxit:in ꝗ exẽplũ de
dit vt oẽs in dei veri
tate ꝑmaneãt vſqꝫ i fi
nẽ. c Et cena ſa. Ce
na ſignificat paſſiõeꝫ.
Sicꝭ ei p⁹ cenã ñ fit prã
diũ ſic et xp̄s poſtqꝫ
ſemel paſſus ẽ nõ iterꝝ
patiꝭ. Surgit a cena:
poſt paſſionẽ põit ve
ſtimẽta:ſm priorẽ in
firmitatẽ lĩtheo ꝑcin
xit ſe:eadẽ carne iã i
mortali.aquã in peluĩ
.i.grãm baptiſmi: la
uat pedes: ꝛ tergit a
pctis. i baptiſmo acce
pit veſtimẽta.i.iudeos
in fine ſeculi ꝗs prius
excecatos depoſuit.
d Surgit a ce. Ab
illa celeſti refectiõe ꝗ
cũ angelis reficiebaꝭ.
deponit veſtimẽta per
gl'iam eterne beatitu
dinis. e Et ponit
veſtimẽta. Pretermi
ſit altitudinẽ:ſuppoſi
turus ei⁹ humilitatẽ:
vt ꝑfecte cõmẽdeꝭ hu
militas homĩ: cũ tam
alt⁹ ſit ſe hũiliauerit:
vt ꝛ pedes traditoris
lauaret. f Deinde
mi. Sãguĩeꝫ i terrã fu
dit:vt veſtigia credẽ
tiũ mũdaret: ꝗ terre
nis peccatis erãt ſor
dida. g Dicit ei p.
Pro altitudine ꝑmiſ
ſi myſterij nõdũ ꝑmit
tit fieri:nõdũ ꝑt ſuſtinere deũ ad pedes hũi
liari:pauore ꝑterrit⁹. h Rñdit. Qui non
lauaꝭ ꝑ baptiſmũ ꝛ ↄfeſſionẽ pnĩe:nõ hꝫ ptẽ
cũ ieſu. i Dicit ei ſimõ pe. Error petri hic
nobis ꝓfuit. Errauit eni ne nos erraremus.
Errauit:cũ ſe totũ lauãdum deo obtulit quẽ
de⁹ correxit:oſtẽdẽs ſemel baptiçatũ nõ eſſe
baptiçandũ. k Qui lot⁹ eſt. Ex his ver
bis ĩtelligim⁹ baptiçatos apl'os:ꝛ ſi nõ legi
gim⁹ vbi vl' qñ. Qui lot⁹ ẽ ꝛc̃. Baptiſmo
lot⁹ eſt mund⁹. Sed qꝛ iterũ puluere terrene
habitatiõis inquinaꝭ:iterꝝ op⁹ eſt pedes la
uare:quos lauat dñs interpellãs ꝓ nob̃: et
noſipſi orãdo. Ille etiã ꝗ in ocio ſtudet veri

tati dũ in

† De pe. di.2 c.ſi eni. aũ mediũ. De conſe. di.4 c. quãdo.2

¶ quo tranſit ppl's de egypto.
a vt trãſeat ex h̃ mũdo ad pꝛẽꝫ:cũ a b
a ¶ ꝓ eis factus homo.
dilexiſſet ſuõs:qui erãt in mun
¶ ꝓ eis moriẽs. ¶ vt ei⁹ dilectiõe ipi trãſirẽt õ mũdo. a ¶ parata nõdũ trãſacta:qꝛ poſtea re cubuit ꝛ buccellã iude dedit.
b c do i finẽ dilexit eoſ.† Et cenã fa c† d†
¶ ſpũali ſuggeſtione iude.
cta cũ diabolus iã miſiſſet i cor: e
¶ hoc cõſentiẽtis iniqtas ẽ. ¶ nõ credẽſ eẽ deũ.
vt traderet eum iudas ſimonis
a ¶ in vſũ mala:in effectũ bona. ¶ etiã traditore quo vtitur vt vult: ꝛ de malo bonũ facit.
ſcariothis:† ſciẽs qꝛ omnia de f
a ¶ ſciens non eũ deſereus.
dit ei pater i man⁹: ꝛ quia a deo g
a ¶ nõ nos relinquẽs. b ¶ ſignificat ꝙ de celeſtibus deſcẽdit: ꝛ ꝙ ſeipm exinaniuit: ꝛ ꝙ formã ſerui induit.
d exiuit: ꝛ ad deũm vadit: ſurgit h
e a cena ꝛ ponit veſtimenta ſua: i
a ¶ carnẽ mũdã. ¶ humilitate.
et cũ accepiſſet lintheũ ꝑcinxit k
f ſe. Deinde miſit aquã i peluim: l m
¶ veſtigia euãgeliſtarũ firmat ꝛ purgat.
ꝛ cepit lauare pedeſ diſcipulorꝝ:
¶ qꝛ tota eius paſſio noſtra eſt purgatio.
¶ corporis.
ꝛ extergere litheo quo erat ꝑcin n
¶ nõ poſt alios ſꝫ prius ad principẽ apl'orꝝ.iõ ex pauefcit ¶ ꝙ deus lauet pedes homini.
cxuſ. Uẽit ergo ad ſimonẽ petꝝ. o†
¶ deus. ¶ ſeruo.
g Et dicit ei petrus: Dñe tu mihi p†
h lauas pedeſ: Reſpondit ieſus ꝛ q
¶ myſteriũ huius rei.
dixit ei: Quõ ego facio tu neſcis †
modo:ſcies aũt poſtea. Dicit ei r s
petrus: Nõ lauabiſ mihi pedes
¶ .i.nunqꝫ. ¶ terrens de periculo ſalutis.
i eternũ. Reſpondit ei ieſus. Si t †
¶ te dicit ꝓ ſolis pedibus.
non lauero te nõ habebis ꝑtem
i mecũ. Dicit ei ſimõ petr⁹: Domi v
¶ territ⁹ hac rñſiõe:totũ ſe offert abluendũ turbat⁹ amore ꝛ timore. ¶ affectionis. ¶ opa.
ne nõ tm̃ pedeſ meos:ſꝫ ꝛ man⁹
¶ cogitatiões.
k ꝛ caput. Dicꝭ ei ihs:† Qui lot⁹ ẽ: x

a Ut trãſeat ex h̃ mũdo ad pa. Dicebaꝭ eĩ paſca iudeorꝝ trãſit⁹: eo ꝙ tũc angel⁹ trãſijt ꝑ egyptũ ĩterficiẽs ꝑmogẽita egyptiorꝝ ꝛ filios iſrl' ſeruãs. Et ſimiliꝭ paſca chriſtianorꝝ dꝛ trãſit⁹ inqꝫtũ fili⁹ dei ꝑ mortẽ trãſijt ad patrẽ.nõ ꝑ loci mutationẽ:ſꝫ ſicut dꝛ a patre veniſſe aſſumẽdo nr̃am naturã mortalẽ .ita dꝛ ad patrẽ rediſſe faciẽdo ipã ↄſortẽ paẗne gl'ie ꝑ ĩmortalitatẽ i ſua reſurrectione. b Cũ dile.ſu.in quo oſtẽdiꝭ ei⁹ dilectio gratuita.qꝛ prior dilexit ſuos.oſtẽdiꝭ diſcreta:qꝛ iſta dilectio ſpecial' nõ fuit ad oẽs:ſꝫ ad ſibi familiares: cuiuſmodi erãt apl'i ꝗ erãt in mũdo.oñdiꝭ hec dilectio neceſſaria:qꝛ apl'i remanẽtes in ꝑiculo mũdi indigebãt cõſolatiõe diuina. c In fi.dile.eos.i.in morte ſpecialia ſigna dilectiõis oſtẽdit. vl' aliter: In finẽ.i.ꝑfecte aĩam ſuã ꝓ eis ponẽdo. d Et cena facta. Hic deſcribiꝭ imitabile factũ.ſ.lotio pedũ diſcipulorꝝ ſuorũ. vbi ꝑmittiꝭ tp̄s ꝛ mod⁹ hui⁹ lotiõis.cũ dꝛ: Et cena facta. Nõ ẽ intelligẽdũ ꝙ eſſet totaliꝭ cõpleta.qꝛ poſtea dꝛ: Et cũ recubuiſſet.ſed erat facta qꝫtũ ad h̃ ꝙ comederãt agnũ paſcalem. ꝛ tũc ſurrexit ad lauandum pedes diſcipulorꝝ ſuorꝝ anteqꝫ daret eis ſui corpis ſacramentũ:ad deſignãdũ ꝙ ſpũalis mũdicia requiriꝭ ad ꝑcipiẽdũ ipm. e Cũ dia.iã miſiſ.i cor.vt traderet eũ iudas ſimõis ſcariothis. Hic eni ꝑcedẽti eũ vẽdiderat ſuggeſtiõe diaboli hãc ꝓditionẽ in cor ipſi⁹ mittẽtis. f Sciẽs qꝛ oĩa de.ei pr̃ in ma.ei⁹.ex ꝗ pꝫ i xp̄o plẽitudo ſciẽtie ꝛ ptãtis. g Et qꝛ a deo exi. ꝛ ad deum vadit.h̃ eſt iã.ſ.expoſitũ qliter dꝛ fili⁹ a deo exiſſe ꝛ ad deũ redire. h Surgit a ce.qꝛ miniſtrare volebat. i Et ponit ve.ſ.i.depõit vt ↄuenienti⁹ h̃ miniſteriũ exhiberet. k Et cũ acce.li.ꝑ.ſe. ꝛ ſic ad lauãdũ ſe optiẽ diſpõit.nihil omittẽs de his ꝗ ad iſtõ officiũ requiruntꝭ: ꝛ ſequiꝭ ſimplex hũilitatiſ miſteriũ.cũ dꝛ: l Deinde mi.aquã i pel. ꝓprijs manib⁹: nõ per miniſteriũ aliorꝝ. m Et ce.la.pe.diſ.lutoſos:quia diſcalciati incedebãt. n Et extergere lin.ꝗ erat ꝑcinctus:vt ipleret humilitatis officiũ. o Uenit ergo. Hic oſtendiꝭ hui⁹ facti vtilitas. ꝛ oſtẽdiꝭ h̃ ex quadã cõcertatiõe petri ꝛ xp̄i:ꝑ qđ oſtendiꝭ factũ eẽ myſticũ.dicit ergo: Uẽit ꝗ ad ſimonẽ petrũ: ſm Origenẽ lotis alijs diſciplis vẽit vltio ad petrũ:qꝛ cepit lauare a minorib⁹.ex h̃ ſumẽs argumẽtũ ꝗ dꝛ: Cepit lauare pedes diſcipulorꝝ ſuorꝝ. Et poſtea ſubdit: Uenit ꝗ ad ſimonẽ.ꝑ hoc oſtedẽs ꝙ alij iã erãt loti. Sed nõ videꝭ veriſile ſi trãſiſſet ꝑ oẽs alios qn alijs eorꝝ vl' ꝑles recuſaſſent hãc lotionẽ.ſicut ꝛ petr⁹. Et iõ alij doctores dicũt ꝙ ꝑmo vẽit ad petrũ.ꝓpter qđ alij diſcipuli audita rephẽſione petri de h̃ ꝙ recuſauerat eiuſmodi lotionẽ nõ fuerũt auſi eã vltra recuſare. Qꝛ ꝗ dicit euangeliſta: Cepit lauare. ꝛ poſtea ſubdit: Uẽit ꝗ ad ſimonẽ.nõ eſt ꝑ h̃ ĩtelligẽdũ ꝙ alios lauerit añ ipm:ſꝫ euãgeliſta pri⁹ dixit factũ in generali.poſtea explicat modũ in ꝑticulari incipiẽs a petro. p Et dicꝭ ei pe. Domine tu mi.la.pedes.i.vis lauare mihi pctõri: tu ꝗ es fili⁹ dei.q.d. nullo mõ decet.ſicꝭ xᷓbũ dixit in ꝑncipio ſue ↄuerſiõis: Lu.v. Exi a me dñe qꝛ hõ pctõr ego ſũ. q Rñdit ie. ꝛ di.ei:qđ ego facio tu ne.mõ.q.d. nõ ſolũ h̃ facio ꝓpꝭ pedũ corporaliũ emũdationẽ:ſꝫ ꝓpꝭ humilitatis eruditionẽ: vt poſtea expoſuit.iõ ſubdit: r Scies aũt poſtea.ꝑ h̃ aũt deſignauit mũdiciã pedũ ſpũaliũ ꝗ ſũt affect⁹ mẽtꝭ ꝗ reqriꝭ in eucharistie ꝑceptiõe. s Dicꝭ ei pe.nõ la.mi.pe.in eter.i.nũqꝫ lauab̃.ac ſi diceret:ego nll'o mõ ſuſtinerẽ.licet aũt petr⁹ faceret h̃ bono çelo:tñ ĩdiſcrete h̃ faciebat:qꝛ cũ xp̄s nõ poſſet errare nõ debebat volũtati ei⁹ aliq mõ reſiſtere.iõ ſeqꝭ: t Rñdit ei ieſus: Si nõ la.ꝛc̃. Si h̃ ĩtelligiꝭ de lotiõe ĩterior⁹ macule:lr̃a ẽ plana:qꝛ null⁹ ꝑt hr̃e ptẽ cũ xp̄o in gl'ia celeſti niſi lot⁹ fuerit a macula pcti:ſm qđ ſcribiꝭ Apoc.xxi. Nihil coinqnatũ itrabit in illã. Si aũt ĩtelligaꝭ de lotiõe corpali pedũ ipſi⁹ petri.eodẽ mõ ẽ dicẽdũ. Sicꝭ eni aliqd eſt illicitũ nõ ex natura ſua:ſꝫ tm̃ qꝛ ꝓhibitũ: vt pꝫ de eſu ligni vetiti ꝑmi parẽtis.ita ſilr aliqd eſt neceſſariũ ad ſalutẽ nõ ex natura ſui: ſꝫ ꝓpter ꝑceptũ dei vl' plati. ꝛ ſic erat in ꝓpoſito. Ex ꝗ eni xp̄s volebat ſimpliciꝭ h̃ facere.petrus de neceſſitate ſalutis tenebaꝭ ſuſtinere. v Dicit ei ſimõ petrus: dñe nõ tm̃ pedes meos ſꝫ ẽt man⁹ ꝛ caput. Pedes ſũt ps corpis ĩferior. man⁹ media.caput ſuperior. ꝛ iõ ꝑ expſſionẽ iſtarꝝ ptiũ ĩtelligiꝭ totũ corp⁹. Eſt igiꝭ ſenſus: Dñe nõ tm̃ ꝛc̃.q.d.pri⁹ ſuſtinerẽ a te ꝑ totũ corp⁹ lauari qꝫ a te ſeparari:qꝛ qꝫuis eſſet durũ petro ſuſtinere ſuitiũ mgr̃i:tñ grani⁹ erat ei ab ipo ſeparari.vñ dꝛ in itinerario Clemẽtꝭ: ꝙ qñcũqꝫ petr⁹ memor erat dulciſſime ſocietatꝭ xp̄i reſoluebaꝭ i lachrymas:ita ꝙ facies ei⁹ aduſta videbaꝭ ex frequenti lachrymarꝝ fluxu. x Dicꝭ ei ie.ꝗ lot⁹ ẽ ꝑ baptiſmũ:ex ꝗ accipiꝭ ꝙ apoſtoli

fuerũt a

† Luce.22.a

† Mat.11.d Luce.10.d 6.6.d

tati: dū ī aliꝗs pulſanti ſponſo apire ꝑgit: pedes inqnat: q: veritas humilit audit: ſ ſine periculo non pōt ꝑdicari: ſ hos pedes dñs diſcipulis lauat. a ·Et cuȝ re. Sicut pri⁹ exēplo: ſic etiā nūc ỽbo īſtruit eos magiſter veritatis. Et ꝙ dic̄ magna de ſe nō ē arrogātia: ſ ỽitas q̄ ꝓdeſt auditorib⁹: ſicut facit et paul⁹. Grego. Incauti ſūt humiles qui ſe mēdacio illaqāt: dū arrogātiam vitāt: q: ꝯ ỽitatez ſe erigunt quā relinquūt. Qui enī neceſſitate cogēte vera de ſe ⁊ bona loq̄tur: tāto mag̃ humilitati iūgit quāto ỽitati ſociat. b ·Nō de oibus. Nō oēs facietis ſ vn̄ beati ſitis. ſȝ q̄ mādūcat m.p. nō vt ꝑficiat ſȝ vt lateat: leuabit ꝯ me calcaneū ſuū. i. me calcabit: vt impleatur ſcptura q̄ ſ ꝑ dixit: nō q̄ cogat ſ q: q̄ futuꝝ erat nō tacuit. c ·Ego ſcio q̄s. Ad ſ vt ſequaces mei ſint beati. Elegit aūt ⁊ iudam nō ad ſ: ſ ad illō q̄ de eo factū ē ſcȝ ad ſalutē aliorū. Un̄ alibi: Elegi vos duodecim: ſȝ vn⁹ diabol⁹ eſt. ſ.6.g d· Ammodo dico vo. Quaſi hucuſq̄ toleraui ⁊ tacui ſ iā noto ꝓditorē añq̄ fiat q̄ mox faciēdū ē: vt cū factū fuerit credat̃: q: ego ſū ille de q̄ ſcptura illa predixit. e ·Amē amē di. Poſtq̄ exēplo ſuo eos docuit humiliationē ⁊ calcanei paſſionem: ſupponit q̄ ꝯſolet eos honorē ꝙ ipe ⁊ pr̄ in eis recipitur. f ·Qui acci. In iſtis ỽbis nō vnitas nature miſſi ⁊ mittētis: ſ ī miſſo mittēt̃ auc̄tas cōmendatur. Quiſq̄s ḡ ſic miſſū accipiat vt ī eo mittētē attēdat: vt ī petro xp̄m. ſ. in ſuo dñm. ī xp̄o patrē. ſ. in vnigenito genitorem. g ·Cum hec di. Nra infirmitas ī eo vere turbata ē. nō ſua ptās. ſicut et vere paſſa. Volūtarie aūt accepit turbationē: ne deſperet ſeru⁹ turbat⁹ neceſſitate. Qȝ aūt turbat̃ ſpū. ſignificat turbandos ſpūales ex charitate: cū vrgēs cauſa ⁊ ҫiҫania a tritico añ meſſem cogit̃ ſepare. h ·Turbat⁹ ē. Dictur⁹ vn⁹ ex vobis tradet me: turbat̃ nō carne ſ ſpū: nō ꝙ tūc ꝑmuȝ ſubito hoc nouerit ⁊ repētinū malū eū turbauerit: ſ q: iā fuerat eū ⁊ vt non lateret exp̄ſſur⁹. ⁊

Ille iam

non indiget niſi vt pedes lauet: a
a ſ ꝓter pedes quibus tangit̃ terram.
ſ ē mūd⁹ tōt⁹. Et vos mūdi eſt̃:
ſ quare hoc dixit: exponit euangeliſta.
ſȝ nō oēs. Sciebat enī quiſnā eēt
q̄ traderet euȝ. Propterea dixit:
ſ impleta purgatione ꝑ ſanguinē.
nō eſt̃ mūdi oēs. Poſtq̄ ḡ lauit b+
ſ ſurgens imortalis factus eſt.
pedes eoꝝ accepit veſtimēta ſua. c
a ſ ad dexterā patris ſedens. b ſ ꝑ ſpiritū miſſū in linguis docet.
a Et cū recubuiſſet iterū dixit eis: d e
ſ inuitat ad ſciendū q̄ prius neſciebant.
Scitis q̄d fecerim vobis:† Vos f
vocatis me magiſter ⁊ dñe: et bñ
ſ q: verum eſt. ſ dimiſi.
dicitis: ſum eteni. Si ergo ego la g
peccata veſtra. ſ q: deus. ſ q: veritas.
ui pedes vr̄os dñs et magiſter: ⁊ h
a ſ alter alteri pctā dimittere ⁊ ꝓ inuicē orare.
vos debetis alter̃ alterius laua
re pedes. Exēplū enī dedi vobis: i+
vt queādmoduȝ ego feci vobis:
ſ ſicut ego patior ⁊ vos patiamini: ſicut me humilio: ita vos humiliamini. a ſ manu vl̄ corde.
ita ⁊ vos faciātis.† Amē amē di k+
ſ ⁊ debetis facere quod ego: quia
co vobis: nō ē ſeruus maior dño
ſuo: neq̄ apoſtol⁹ maior eſt eo q̄
ſ que feci ⁊ docco.
miſit illū. Si hec ſcitis: beati eri l
ſ non oēs vos beatos dico.
b tis ſi feceritis ea. Nō de oib⁹ vo m
c bis dico. Ego ſcio q̄s elegerim. n o
Sȝ vt adimpleat̃ ſcriptura† Qui p† q†
mādūcat mecū paneȝ: leuabit cō
d tra me calcaneū ſuum. Ammō di r
co vobis ꝑuſq̄ fiat: vt cū factum
e fuerit credatis q: ego ſum.† Amē s
f amē dico vobis: q̄ accipit ſi quē
miſero: me accipit. Qui āt me ac t
g cipit: accipit eū q̄ miſit me. Cū h v
ſ humano.
h dixiſſet ieſus turbat⁹ ē ſpū: ⁊ ꝓte x†

fuerūt a xp̄o baptiҫati: vt. ſ. dictū ē ca. iij. a ·Nō indiget niſi vt pedes lauet: ſȝ ē mundus tot⁹. Si enī aliq̄s baptiҫat⁹ ſtatim moriat̃ euolat ad patriā: nec indiget aliq̄ alia lotione. tñ ſi ſupuiuat: etiā ſācte: indiget lotiōe pedū ſpūaliū. i. affectionū mētis: q: ex cōditione mortalis vite affect⁹ ei⁹ aliqñ aliq̄s maculas ꝯtrahit ex temporalib⁹: ſȝ nō indiget lauare caput. i. ꝑtē ꝯtēplatiuā q̄ intēdit ſupiorib⁹ ⁊ eternis. nec man⁹. i. vite actiue opa q̄ ī eo ſūt ſācta. Talis aūt erat petr⁹ ⁊ etiā aliꝗ apl̄i excepto iuda ꝓditore. ꝓpt̃ q̄ ſequit̃: Et vos mūdi eſtis ſȝ nō oēs. b ·Poſtq̄ ḡ lauit. Oſtenſa facti vtilitatē ī ꝑdicta lotiōe. hic inducit diſcipulos ad imitādū in ope. Et diuidit̃ ī duas. q: ꝑmo ꝓpoſitū declarat. ſcd̄o ꝯfirmat. ibi: Exemplū enī dedi. Dicit igit̃: Poſtq̄ ergo lauit pedes eoꝝ. In hoc oſtendit ꝯuenietē modū docēdi. in moralib⁹ enī magis mouēt facta q̄ ỽba: vt pōt haberi ex. x. Ethicoꝝ. ⁊ ido xp̄s doctrine de humilitate ꝑmiſit humilitatis factū. c ·Accepit veſti. ſua. Sicut enī adminiſtrādū cōgrue debēt veſtimenta deponi. ita ad docendū honeſte debēt aſſumi: ꝓpter q̄ magiſtri ſolēt legēre in habitu ad ſ diſpoſito ordinato ſm̄ diſpoſitionem facultis ſue. d ·Et cuȝ recubuiſſet iteꝝ. q: ſedendo debet doctor docere. doctrina enī non capit̃ niſi in quiete. ꝓpter q̄ dr̄. vij. phyſicoꝝ. Sedēdo ⁊ quieſcēdo fit aīa ſciens et prudens: ſequit̃ doctrina. e ·Dixit eis ſcitis q̄d fecerim vobis. q. d. vos debetis hoc ſcire. et in hoc reddit eos attentos. f ·Vos vocatis me magiſter ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis: ſum eteni. Aliq̄d enī dicit̃ bñ dictuȝ qñ congruit dicenti ⁊ rei dicte. Cōgruit aūt rei dicte quādo ſic eſt ī re ſicut dicitur. Congruit aūt dicenti quādo dicens taleȝ ſe oſtēdit. facto qualem verbo. vtroq̄ modo apoſtoli bene dicebāt: quia ſic erat in re ex parte xp̄i qui ſuperior erat. ſimiliter ⁊ ex parte aploꝝ qui facto ſe ei ſubiiciebāt ſicut ⁊ ỽbo: ꝓpt̃ q̄ ꝯtra diſcipulos ſolo verbo dicit̃ Matth. vij. Multi dicent mihi in illa die: Dñe domie nōne in noīe tuo ꝓpheta uimus ⁊c̄. et tunc ꝯfitebor illis: q: nūq̄ noui vos ⁊c̄. Ex ꝑdictis cōcludit ſaluator intētuȝ dicēs: g ·Si ergo ego laui pedes ⁊c̄. multo fortius h ·Et vos debet̃ alter alterius lauare pedes. ꝑ hoc intelligit̃ quodlibet pietat̃ et humanitatis officiū ꝓximo impenſū. ad q̄ impendendū quilibet tenet̃ in caſu neceſſitatis. extra aūt talem caſū tenetur debito honeſtatis ⁊ cōgruitat̃. i ·Exemplū. Hic ꝯfirmat cōcluſionē ꝑdictā. ⁊ hoc q̄druplicit̃. Pmo exēplo ſui dicēs: Exemplū enī dedi vobis ⁊c̄. q. d. ad hoc feci vt oſtenderē vos ad hoc teneri. Scd̄o ꝯfirmat per ſuā auctoritatē dicēs: k ·Amē amen dico ⁊c̄. neq̄ apl̄s. i. miſſus. q: apl̄i fuerūt miſſi a xp̄o ad ꝑdicādū: q̄b⁹ miſſis tenebant̃ populi credere. multo forti⁹ apl̄i tenebāt̃ auctoritati xp̄i obedire. Tertio ꝯfirmat eā ſequēti ꝑmio cū dicit: l ·Si hec ſcitis beati ⁊c̄. Beatitudo aūt eſt maximū deſiderabile: cum ſit ſtatus oim̄ bonoꝝ aggregatiōe ꝑfectus. m ·Non de oibus vobis dico. ſcȝ ꝙ de beatis eſſe beati. q: ꝑuidebat dānationē iude futurā. ꝓpter quod ſubdit̃: n ·Ego ſcio. i. clare cognoſco. o ·Quos elegerim. ſ. ad vitam eternā. Iudas autē non fuit electus ad ipam. ſ tñ ad apoſtolatum: vt. ſ. dictū eſt ca. vj. p ·Sed vt adimpleatur ſcriptura. ex malicia ⁊ dānatione vnius veſtrū. q ·Qui mādūcat mecū panē leuabit calcaneū ſuuȝ ꝯtra me. i. conabit̃ me ſuppeditare. hoc fuit impletū ī iuda qui panem corporalē ⁊ ſacramentalē ſibi datū a xp̄o mādūcauit. ꝑdicta autē ſcriptura habet̃ pſal. xl. Trāſlatio. Lxx. habet: Qui edebat panes meoſ magnificauit ſup me ſupplantationē. Et trāſlatio Hiero. accepta iuxta hebraicuȝ mag̃ ꝓpinqua ē dicto xp̄i: q̄ talis ē: Qui mādūcat panē mecum leuabit ꝯtra me plantā. r ·Ammodo dico voƀ ⁊c̄. q: ego ſum. ſ. vere xp̄s. verus homo. ver⁹ deus. q: ſcire ſecreta cordiū ⁊ ꝑdicere certitudinaliter futura ꝯtingētia a libero arbitrio dependentia ỽtute ꝓpria ē manifeſtū indiciū deitatis. Quarto ꝯfirmat ꝯcluſionē ꝑdictam ex dignitate eoꝝ q̄ꝝ pedes lauabāt̃ dicēs: s ·Amē amen dico vobis q̄ accipit ſi quē miſero me accipit. i. ſeruitiū factū xp̄i miniſtris redūdat in honorē ipius. ⁊ ꝑ conſequēs toti⁹ trinitatis. ideo ſequitur: t ·Qui autē me accipit: accipit illū q̄ miſit me. i. honorat patrē ⁊ ſpiritūſanctū q̄ miſerūt filiū: ſm̄ ꝙ dr̄ Eſa. xlviij. Et nūc miſit me dñs ⁊ ſpiritus eius: hec dicit redēptor tuus iſrl̃. v ·Cū hec dixiſſet. Poſtq̄ ſaluator ꝓpoſuit ꝑfectionis exemplū. hic oſtēdit defectū diſcipuloꝝ. ⁊ ꝑmo defectū iude ꝓditoris. ſcd̄o defectū petri negātis. ibi: Dixit ei ſimon. Prima in duas. quia ꝑmo denūciat ipam ꝓditioneȝ. ſcd̄o ipm̄ ꝓditorē. ibi: Aſpiciebant ergo. In prima ꝑte dicit̃ ſic: Cū hec dixiſſet ieſus turbat⁹ eſt ſpū. ex horrore paſſionis ſue iminentis ⁊ ꝓditionis iude. Hec aūt turbatio q̄ erat in ꝑte ſenſitiua non erat cōtraria ratiōi: ſed magis ꝯueniēs ei. ſicut dictū eſt. ſ. de aliꝗs paſſionib⁹ ca. ꝑcedenti. x ·Et ꝓteſtatus ē ⁊ dixit: Amē amē dico vobis: q: vn⁹ ex vobis tradet me. Multiplicat autē hanc dictionē Amē: ad oſtendendum future rei certitudinem.

† Per Joh. An de magiſtris. c. 2 in Clemen.

† Mat. 10. c Luc. 6. f

† Ps. 40.

C † Ma. 10. b Luce. 10. c

K Aſpiciebāt

Ille iā erat exitur⁹ ꝛ iudeos adductu-rus. Turbauit aūt eū iminens paſſio ꝛ ꝓximū piculū ꝓditoris.ſicut.ſ.di-
§.12.b xit: Nūc aīa mea turbata ē: appropin quāte paſſione. a In ſinu. Idē qḋ dicit ſupra pe-ctuſ: ſignificat ſecretū de q̄ bi bit diuinitatiſ
†2.q.1.vn⁹ ſacramentum. b Et cū intin xiſſet. Panis itinctio ſignifi cat fictionē iu-de q̄ fict⁹ ami-cus venit ad cenā. Que enī
† 93.di.le gimuſ.§.ſꝫ et petrus. tingūt: nō mū dant: ſꝫ infici-unt. Si āt bo-nū aliq̄d ſigni ficat intinctio eidē bono in-gratū: nō ime-rito ſecuta eſt damnatio.
c Dedit iude. Nō vt q̄dā pu tāt nūc iudas corp⁹ xp̄i acce-pit. Sciēduꝫ ē
†1.q.1.xp̄s De ꝯſe.di.2.ōme ꝛ.c. et ſcrā c.ſic iudas eniꝫ ꝙ iā oīb⁹ dn̄s diſtribue-rat ſacr̄m cor-poris ꝛ ſāgui-nis inter q̄s ꝛ iudas fuit.de-inde ꝑ buccel-lā intinctā: ex-primit ipē tra-ditor ꝛc.
c Qḋ facis. Nō precepit: ſꝫ p̄dicit iude malū: nob̄ bo-nuꝫ: q2 h̄ vult cito fieri: nō tā feſtinādo i illi us penā q̄ꝫ in ſalutē fideliū.
d Quia locu
P los ha. In q̄-buſ oblata ſer uabanẽ ſuoꝝ neceſſitatib⁹ et aliis indigēti-bus. In q̄ daẽ forma eccleſie ſeruādi neceſſaria: q̄ iubeẽ nō cogita-re de craſtino: ne ꝓ terrenis fuiat: vẽ timore inopie iuſticiam deſerat.
e Erat autē nox. Nox cōgruit facto. Erat enī q̄ exiuit fili⁹ tenebraꝝ faciēs opa tenebraꝝ. f Nūc clari. Aug⁹. Exeūte iuda ꝓ quo dicebaẽ: nō eſtis mūdi oēs: remāſerūt ſoli mūdi cū ſuo mūdatore: in q̄ ſignificata ē clarifica-tio xp̄i: in q̄ ſepatis malis: manebit in eternitate cū ſāctis. Sicut ḡ res ſigni-ficātes tāq̄ꝫ res ſignicate appellāẽ: vt petra nō ḋr: ſignificabat xp̄m ſꝫ erat xp̄s: ita hoc facto ſepationis iude: cō-teſtans futuram illam ſeparationem di cit: Nūc: non ſignificata eſt clarifica-tio: ſed clarificat⁹ eſt filius homīs: et deus cla. eſt in eo: quia non ipē in ſe: ſꝫ deus in eo clarificaẽ. Qḋ quaſi ex-ponens ſubdit: Si deus clarificatus
Est i eo

qḋ occultū fuerat. manifeſtauit.
ſtatus eſt ꝛ dixit: † Amen amē di
numero nō vinclo ſpūs. a exitur⁹ ex vobis.
co vobis: quia vn⁹ ex vobis tra-
a q2 et ſi nota fuit cuiq̄ ſua cōſcientia alteriꝰ ē tñ ſibi erat ignota.
det me. Aſpiciēbant ergo adinui a
cem diſcipuli: heſitantes de quo
de ſe quaſi de alio dicit vt rerum geſtarū ſcriptorū non ſui p̄dicatorum.
diceret: † Erat ergo recūbēs vn⁹ b
a ꝑ ſinū ſignificat ſecretū.
a ex diſcipulis eius i ſinū ieſu: quē c
nō pl⁹ oīb⁹: ſꝫ familiarius vt ꝑ pacē de vita exi-
diligebat ieſuſ. Innuit ergo huic d
ret: nō ꝑ paſſionē. a nō loquēdo ſꝫ innuēdo de motu corporis: poſt ſono vocis vt quęrat.
ſimon petr⁹: et dixit ei: Quis eſt e
de quo dicit? Itaq̄ cuꝫ recubuiſ- f
hic eſt ille ſinus.i.ſecretū ſapientie.
ſet ille ſupra pectus ieſu. Dicit ei: g h
Domine q̄s ē? Reſpondit ieſus: i
† Ille eſt cui ego itinctū panē por k†
b c rexero. Et cum itinxiſſet panē: de
dit iude ſimonis ſchariotis. Et l
q2 bona male eſt vſus: ꝛ hec p̄-ſumptio peccatū auxit. vt pleni⁹ poſſideret
d nas. Et dicit ei ieſus: Quod facl m n
in quem intrauerat vt deciperet.
fac citi⁹. Hoc āt nemo ſciuit diſcū o
bentiū ad q2 dixerit ei: Quidaꝫ p q
e enī putabāt: q2 loculos habebat
iudas: ꝙ dixiſſet ei ieſus: Eme ea r
q̄ ſunt op⁹ nobis ad diē feſtū: aut s
egenis vt aliq̄d daret. Cuꝫ ergo t†
vt malus. bonū. a dn̄o apte recedit.
accepiſſet ille buccellā: exiuit cōti v
f nuo. Erat aūt nox. Cū ergo exiſ- x y†
a abſente palca: iā triticū quodāmō ē purgatū.
g ſet: dixit ieſus: Nūc clarificat⁹ ē z
filius hominis: ꝛ deus clarifica- a

a Aſpiciebāt. Hic ꝯſ̄ter denūciat ꝓditorē. Et diuidiẽ in duas. q2 p̄mo poniẽ denū-ciationis occaſio. ſcḋo ipa denūciatio. ibi: Rn̄dit ieſus. Occaſio hui⁹ denūciationis fuit duplex. p̄ma fuit ſtupefactio ꝛ ꝯturbatio: q̄ tangiẽ ibi cū ḋr: Aſpiciebāt ḡ adinui cem diſcipuli heſitātes de q̄ diceret: Erāt enī admirati. q2 q̄libet eoꝝ p̄ter iudā ſentie-bat ſe totaliter firmatū in cōtrariū dicto ipi⁹ xp̄i. ꝛ ꝯſilr̄ de ſuis ſocijs ſicut de ſe co-gitabat. verūtñ ꝓpt̄ firmitatem v̄boꝝ xp̄i magis ei⁹ dicto cre debāt q̄ꝫ ſuis ꝯſciētijs. ꝛ ideo nō heſitabāt de euētu rei: ſꝫ de illo ꝑ quē h̄ eueniret. ſcḋa occaſio fuit familiaritas ioh̄is cuꝫ xp̄o ꝓpt̄ quā xp̄s ſua ſecreta ei reuelabat: ꝛ hec cauſa exp̄miẽ
† Ma.26.b mar.14.b Luc.22.c
cū ḋr: b Erat ḡ recūbēs vn⁹ ex diſcipulis ei⁹ i ſinu ieſu.i. familiariter ei ꝓpinqu⁹ ex dilectione. ꝓpt̄ h̄ ſequiẽ: c Quē diligebat ieſus. ſpālia ei ſigna dilectiōis oſtēdēdo p̄ ceteris. ꝓpter mūdiciā virginalē. Notādū ꝙ ioh̄es hic de ſe loquiẽ ꝑ modū alteri⁹ ꝑſone. hic enī ē modus loquēdi iſtoꝝ q̄ canoni-cas ſcripturas ꝯſcripſerūt. q̄ſi in eis de ſe q̄s loq̄ẽ. vñ paulus ij. Cor⁹. xij. loquēs de ſeipſo dicit: Scio hoīem i xp̄o ꝛc. ꝛ da-uid. ij. Reg⁹. xxiij. Dixit vir cui ꝯſtitutū eſt de chriſto ꝛc.
d Innuit ḡ huic.ſ.iohanni. e Simon petr⁹ ꝛ dixit ei q̄s
†.21.f
eſt. de q̄ dicit: Petr⁹ enī quodā ſigno ſignificauit iohanni vt peteret a xp̄o ſibi familiari de q̄ dixerat. lꝫ enī petr⁹ al's ſolit⁹ eēt īterrogare a xp̄o p̄ ceteris. tñ tūc non fuit auſus petere: q2 īmediate fuerat rep̄hēſus de indiſcreta locutiōe cum dixerat xp̄o: Nō lauabis mihi pedes ꝛc. f Cū recubuiſſet ille.ſ.io-hānes. g Supra pect⁹ ieſu.i.inclinat⁹ ꝓpe os ei⁹. ꝛ ſic erat idonee poſit⁹ ad īterrogādū ꝛ audiēdum aliq̄d ſecrete ab eo. h Dicit ei dn̄e q̄s ē. ille.ſ. ꝓditor. i Rn̄dit ieſus. Poſita occaſiōe denūciatiōis. h̄ poniẽ denūciatio ꝓditoris. Et diui-diẽ in tres. q2 p̄mo exp̄miẽ ipa denūciatio. ſcḋo rei denūciate ꝓmiſſio. ibi: Et dixit ei. tertio ꝓmiſſiōis executio. ibi: Cum ḡ accepiſſet. In p̄ma pte ḋr ſic: Rn̄dit ieſus ipi iohāni i ſilētio: q2 ſi alte dixiſſet petr⁹ erat ita feruid⁹ ꝙ ſtatim inſurrexiſſet in ꝓditorē. k Ille ē cui ego itīctū panē porrexero. ꝑ h̄ notaẽ iude fictio. q2 ſicut panis intinct⁹ habet ſaporē i ſupficie aliū q̄ꝫ interi⁹. ita iudas ſe ſimulabat exteri⁹ xp̄i diſcipulū. cū tñ in teri⁹ eēt ei⁹ ꝓditor. Uel aliter dedit iude panē itinctū ad oſtē dēdū iude ingratitudinē ꝛ xp̄i māſuetudinem. Panis enī in-tinct⁹ ſapidior ē ad comedēdū. ideo xp̄s iude fecit iſtud obſe-quiū ad declarādū ſuā benignitatē ꝛ iude malignitateꝫ q̄ ex h̄ nihil mouebaẽ ad cōpūctionē. Sciēdū tñ ꝙ iſte panis itin-ctus nō fuit corp⁹ xp̄i: ſꝫ añ ipm accepat in pane nō intincto. ideo ſtatutū ē ꝙ corp⁹ xp̄i intinctū nō daẽ fidelib⁹. vt habeẽ de ꝯſe. diſ. ij. Cū oē. l Et poſt buccellā itroiuit i eū ſatha-nas. nō de nouo cū iā pri⁹ xp̄m vēdiſſet. ſꝫ itroiuit i eū ad am pli⁹ ipm poſſidēdū. q2 ingrat⁹ obſequij xp̄i fact⁹ ē in ptāte de-monis magis q̄ꝫ ante. m Et dicit ei ieſus. Hic poniẽ ꝓdi-tionis ꝓmiſſio. nō enī poterat aliq̄d facere niſi xp̄o ꝓmittēte. ideo dixit ei: n Qḋ facis fac citi⁹. Non dicit h̄ p̄cipiendo vel ꝯſulēdo: q2 p̄ceptū diuinū vel ꝯſiliū nō pōt eē de malo. ſꝫ tātūmodo ꝓmittēdo rōne dicta. tñ v̄ba xp̄i fuerūt alijs apl̄is obſcura. ideo ſeq̄ẽ: o Hoc aūt nemo ſciuit diſcūbētiū. p̄ter iudā. p Ad q̄d dixerit ei. V̄bū p̄dictum de alijs a iohāne nō erat mirū ſi ignorauerūt: q2 ſoli iohāni dixerat xp̄s: Cui dabo panē. Sꝫ de iohāne mirū videẽ. ideo dicēdū ꝙ audito v̄bo xp̄i ita fuit attonitus ꝛ ſuſpēſus ꝙ nō aduertit illud qḋ poſtea dictū eſt ipſi iude a ſaluatore. ꝛ ideo diſcipuli v̄bū xp̄i aliter interp̄tabāẽ. ꝛ hoc eſt qḋ ḋr: q Quidā enī putabāt q2 loculos habebat iudas. i. q2 portabat elemoſynas datas ꝓ xp̄o ꝛ diſcipulis ei⁹. r Q2 dixiſſet ei ieſus eme ea q̄ op⁹ ſūt nob̄ ad diē feſtū. q̄ īminebat in craſtino: vt dictū eſt. In talib⁹ enī ſolennitatib⁹ iu dei lauti⁹ viuebāt. s Aut egenis aliq̄d daret. q2 ad vtrūq̄ iſtoꝝ pecunia portaba tur: vt.ſ. dictū ē ca. p̄ce. t Cū ergo accepiſſet. Hic deſcribiẽ proditionis executio. Et diuidiẽ in duas. q2 p̄mo poniẽ dicta executio. ſcḋo ꝓnūciaẽ ex hoc ſequēs xp̄i glo rificatio. ibi: Cū ergo dixiſſet. In p̄ma pte ḋr ſic: Cum ergo accepiſſet ille buccellā. Di cūt aliq̄ ꝙ tñ accepit i manu: ſꝫ nō comedit: q2 diabol⁹ nō ꝓmiſit eū tādiu ſtare ibi: eo ꝙ nō poterat ſuſtinere p̄ſentiaꝫ xp̄i. ꝛ h̄ nō ē veriſile: q2 diabol⁹ i p̄ſentia xp̄i diu ſtetit i deſerto ipm tentādo. ideo aliter exponiẽ: Cū ergo accepiſſet. i. comediſſet. accipe enī cibum idem ē qḋ comedere. v Exiuit cōtinuo. ad querēdū cohortem q̄ caperet xp̄m x Erat aūt nox. Hoc exp̄ſſit euāgeliſta ad oſtēdēdū opportunitatē tp̄is ad pagendū ꝓditionē. ꝛ ad denotādū i iuda mētis tenebroſitatem. y Cum ergo exiſſet. Hic p̄-nūciaẽ ſequēs xp̄i glorificatio. ſciebat enī diſcipulos ꝯturbādos de ei⁹ receſſu. ꝛ ideo p̄mo oſtēdit gloriā quā erat adeptur⁹ ꝑ ſuā mortē. ſcḋo denūciat ipam mortē. ibi: Fi-lioli. In p̄ma igiẽ pte ḋr: Cū ergo exiſſet iudas ad ꝓcurādū xp̄i mortē. z Dixit ie-ſus nunc clarificat⁹ eſt filius hoīs. Dicit enī aliq̄d iam eſſe qḋ incipit. paſſio autē ei⁹ extūc incipiebat. ꝑ quā fuit multiplicit clarificat⁹: vt dictū ē ca. p̄ce. et ideo dixit ſe iā clarificari. a Et de⁹ clarificat⁹ eſt in eo. q2 paſſio xp̄i erat ordinata ad dei gloriam inq̄ꝫtū ibi maxime relucebat diuina miſcḋia ꝛ iuſticia. ꝛ inq̄ꝫtū ꝑ eā multitudo gētiū adducta ē ad glorificādū deū. diciẽ aūt glorificatio q̄ſi clarificatio: q2 gloria eſt clara noticia cum laude. vnde gloria dicitur quaſi claria. c. mutata in. g.

Et deus

G eſt in eo:q2 nō ꝗſiuit ille voluntatē ſuā:ſ; patris. ⁊ de⁹ cla.ē in ſemetipſo :vt humana natura xbo vnita etiā īmortali eternitate donet. Et hec clarificatio eſt cōtinuo.i.īmortalis reſurrectio non differet̄ ī fine:ſicut oīm ad quā pōt referri ⁊ pri⁹ dictū vt dicat̄: Nunc: nō de inſtanti tp̄e paſſionis:ſed de ꝓximo reſurrectiōis quaſi ſit factū qḋ mox ē futurū.

a Filioli. Auguſtin⁹. Quia dixerat ꝙ de⁹ ē cito clarificatur⁹ eū:ne putarēt ꝙ nō vltra iūgeret̄ eis ꝯuerſando ī t̄ra:addit:adhuc modicū vobiſcū ſū ī infirmitate carnis ſicut et vos:vſq; ad horā mortis: ſicut poſt reſurrectionē dicit : cū eſſem vobiſcū ī carne mortali. Et modicū vobiſcū ſū:ſi nō in eadē q̄litate tp̄ali tñ ī terrena ꝯuerſatiōe poſt reſurrectionē.xl. dieb⁹. De p̄ntia aūt diuina q̄ cū eis eſt vſq; ad ꝯſūmatiōe; ſeculi nō pōt h̄ accipi :q2 nō ꝯueniret qḋ ſequitur: Queret̄ me:⁊ nō poteſtis venire. Tunc enī implebit̄ : vbi ego ſū ⁊ illi ſūt. b Quo ego vado. Nūc nō poterāt apl̄i nōdū ſpū cōfirmati ſeq̄ dn̄z.i.mori pro dn̄o ⁊ iuſticia : vel venire ad vitā īmortalē ad quā ip̄e ibat ſecuturi aūt erant poſtea. Quō autē idonei poſſint eſſe et ꝑgere q̄ ille antecedit docet. Mandatū nouū do vobis. c Mādatū; nouum. Aug⁹. Nō ꝙ h̄ nō ſit ī antiq̄ lege:Diliges ꝓximū tu.ſi.teip.et non ꝙ antiq̄ ſācti nō ſic dilexerūt:ſed q2 dilectio

Leui.19.c

de veteri facit nouum hoīe; q̄cūq; tp̄e:qḋ tñ nō facit dilectio q̄ ē naturali neceſſitudīe:vt inter ꝯiuges:p̄res ⁊ filios et hm̄ōi:vt taceam⁹ de turpi q̄ ē inter amatores. Et ideo pulchre determīat: Sic dilexi voſ.ꝑductur⁹ ad fidē ſine fine:ea dilectiōe diligite:vt ſitis filij dei fratres vnico filio:q̄ dilectio facit mori ſeclo. d Ut diligat̄. Nō putetur h̄ p̄termiſſa dilectio dei q̄ ē ī dilectiōe ꝓximi. In ꝓxīo enī nō niſi de⁹ diligit̄:ſic̄ ⁊ xp̄s ī nob̄ diligit deū.⁊ nō ꝙ h̄ habeamus:ſ; vt haberem⁹ ſic̄ medic⁹ in egro: nō morbū ſ; ſalutē quā venit dare. e Dn̄e q̄va. Audito q̄ ego vado:⁊ itellecta via q̄ ſeq̄ pōt.i.dilectione:dicit petr⁹ vt ſeq̄ parat̄. Et q2 hunc ei⁹ animū nouit dn̄s:dixit nō modo eum poſſe in quo non abſtulit ſpem futuri : ſ; cōfirmauit.ſeq̄ris autem poſtea. f Aīam meā. Multū p̄ſumit q̄ aīam ꝓ eo ponē ꝓmittit:q̄ nondū ꝓ petro aīa; dedit:q̄ſi p̄ire poſſit. Aug⁹. Volūtatē ſuā:ſ; nō vires ſuas cognoſcens vt infirmus volūtatē ſuā iactat: ſed inſpiciebat inualitudinē medic⁹. Ille ꝓmittebat:ille p̄noſcebat:et qui neſciebat audebat:q̄ p̄ſciebat docebat. g Nō cātabit gall⁹ donec ter me neges. Petrus ante primum gallicantu; trinam negationem incipit:tota; autem perficit ante ſecundū gallicantum.

ſ q2 nō q̄ſiuit niſi gloriā patris.

tus ē ī eo. Si de⁹ clarificat⁹ eſt in eo ⁊ deus clarificabit eū ī ſemet a ipſo:⁊cōtinuo clarificabit eū.† Filioli adhuc modicū vobiſcū ſum.
ſ volentes ſequi me. ſ ſed ſine modo.
† Queretis me:⁊ſicut dixi iudeiſ:
ſ iudei nunq̄.
b † quo ego vado voſ nō poteſt̄ venire:et vobis dico modo †. Mandatū nouum do vobis:vt diligatis inuicē ſic̄ dilexi vos:vt ⁊ vos diligat̄ īuicē. In hoc cognoſcēt oēs q2 diſcipuli mei eſt̄:ſi dilectionē habueritis adinuicem. Dicit ei ſimon petr⁹: Dn̄e quo vadis? Reſpondit ieſus: Quo ego vado nōn potes me modo ſequi:ſequeris autem poſtea. Dicit ei petr⁹: Quare non poſſum te ſequi modo? Aīam meam ꝓ te ponā. Reſpondit ieſus:† Animā tuā ꝓ me ponet? † Amē amē dico tibi:nō cātabit gall⁹ donec ter me neges.

a ſ idē dico vobis ſed cū mō. b ſ ne deſperent addit̄ modo. c ſ ſed vt aliq̄n ſequimini.
a ſ ideo ⁊ vos: in q̄ innuit ſe conferre diligendo nos:vt mutua dilectiōe inter nos cōſtringamur.
a ſ nō in alijs q̄ etiam non mei habent.
a ſ h̄ ē fons in q̄ alien⁹ nō cōicat vt ait ſalomon.
a ſ quaſi non feſtines q2 nōdū eſt indutus virtute ex alto:⁊ ideo ne interim p̄ſumas.
a ſ nunc nō poterant apl̄i:nondum ſpū con.⁊c. ſ ne deſperes.
a ſ qui totum nouit ⁊ docet.
ſ q̄nq̄:ſed ꝓpe eſt vt neges timore mortis vitā ⁊ occidas tuam animam.
a ſ xp̄m q̄cq̄d in verbis ſones.

a Et de⁹ clarificabit eū ī ſemetip̄o.i.de⁹ p̄r ꝑ ſeip̄m clarificabit filiū in q̄tū in morte ei⁹ mirabilia oſtēdit.⁊ eū a morte reſuſcitauit. b Et ꝯtinuo clarificabit eū.i.ſine mora:q2 nō ē derelict⁹ in inferno: nec caro ei⁹ vidit corruptionē.vt h̄r Act̄.ij.q2 accelerata ē ſua reſurrectio. c Filioli. Cōſequēter hic denūciat ſuū receſſū ꝑ mortē. Et diuidit̄ ī duas.q2 p̄mo denūciat predictū receſſū.ſcḋo oſtēdit q̄liter poſſint eē idonei ad ſequēdū ip̄m.ibi: Mādatū nouū. Dicit ḡ p̄mo. Filioli.in q̄ oſtēdit teneritudinē amicicie ad eos. d Adhuc modicū vobiſcū ſū.i.modico tp̄e. ⁊ ſm aliq̄s intelligit̄ iſtud tp̄s modicū vſq; ad aſcēſionem: q2 vſq; tunc apparuerat eis corꝑaliter.ſ; meli⁹ d̄r ꝙ iſtud tp̄s modicū itelligit̄ vſq; ad aduētū iude ⁊ militū :q2 tūc fuit eis ſubtract⁹. e Queretis me.i.deſiderabitis me habere in p̄ſentia vr̄a. f Et ſicut dixi iudeis. q2 nō poterāt me ſequi ca.vij. ita nūc dico vobis: g Quo ego va.vos nō po.venire.q2 adhuc impfecti eſtis. verūtñ q2 iſta impfectio erat tollenda ab eis ꝑ grā; ſp̄ūſſācti.ideo ſubdit̄: h Et vob̄ dico mō. q.d.l; ꝓ nūc nō poſſit̄ me ſeq̄.tñ poſtea poteritis:q2 recepta ſp̄ūſſācti grā gaudebāt ī tribulationib⁹ ⁊ opprobrijs:vt h̄r Act̄.v. Qñ aūt dixit iudeis ꝙ nō poterāt eū ſeq̄.nō addidit hāc determinationē mō.oſtēdēdo ꝙ illa impfectio ⁊ malicia nō erat ab eis tollenda. i Mādatū nouū. Hic ꝯſequenter oſtendit modū ſequēdi ip̄m.ſ.ꝑfectionē charitat̄ q̄ aīa; facit ponere ꝓpt̄ xp̄m.⁊ h̄ ē qḋ dicit: Mādatū nouū do vob̄ vt diligat̄ inicē. Sciēdū ꝙ mādatū dilectiōis nō d̄r nouū:q2 ꝓ tūc fuerit d̄ nouo datū. In veteri enī teſtamēto fit mētio frequēter d̄ dilectiōe dei ⁊ ꝓximi: ꝓpt̄ qḋ legiſperitis r̄ndit xp̄s mādatū dilectiōis eē inter alia maximū:vt h̄r Mat.xxij. S; ꝓ tāto h̄ d̄r mādatū nouū ab affectu:q2 aīa; renouat.⁊ ite; q2 differētiā noui teſtamēti ⁊ veteris ꝯſtituit. Lic; enī in lege veteri fieret mētio de dilectiōe. tamē p̄ncipali⁹ inducebāt̄ ad obſeruātiā legis ex timore.⁊ eodē mō in nouo teſtamēto bñ fit mētio de timore : ſed p̄ncipali⁹ de amore. vnūquodq; aūt a principaliori vel euidētiori denoiat̄. ꝓpt̄ qḋ vet⁹ teſtamentū d̄r lex timoris. nouū aūt lex amoris. Cōſequēter oſtēdit modū diligendi. dicens: k Sicut dilexi vos ⁊c.i.gratuite ⁊ efficaciter ⁊ recte.ſic enī xp̄s dilexit nos:q2 in dilectiōe nos p̄uenit:vt d̄r.j.Joh.j. Prior dilexit nos.⁊ ſic gratuite. Aīa; etiā ſuā ꝓ nobis poſuit.⁊ ſic efficaciter dilexit.hāc etiā dilectionē ad nr̄a; beatitudinem ordinauit:⁊ ſic dilexit nos recte. ⁊ h̄ mō debem⁹ nos inuicē diligere. l In h̄ cognoſcēt oēs:q2 diſcipuli mei ⁊c. Sola enī charitas diſtinguit int̄ filios regni ⁊ filios ꝑditionis:vt dicit Aug⁹.xv.de trinitate. m Dicit ei ſimon. Supi⁹ declarauit xp̄s defectū diſcipuli ip̄m ꝓdituri.h̄ ꝯſ̄ter defectū diſcipuli eu; negaturi.⁊ primo oſtēdit hui⁹ oſtēſiōis occaſio q̄ fuit iactātia petri de ſua cōſtātia ⁊ fidelitate. Chriſt⁹ enī dixerat: Quo ego vado vos nō poteſt̄ venire mō.iḋo petr⁹ feruid⁹ petijt ſtatim a xp̄o: n Dn̄e q̄ vadis.q.d.oīb⁹ modis volo te ſequi. o Rn̄dit ieſus.rep̄medo ei⁹ p̄ſūptionē. p Quo ego va.non po.me mō ſeq̄.q2 adhuc erat impfect⁹ ad tolerādū ꝯſtāter mortē ꝓ xp̄o. ſic patuit per ſequētē effectū. q Seq̄ris aūt poſtea.q2 finalit̄ ꝓ xp̄o crucē gaudēter ſuſtinuit. r Dic̄ ei petr⁹. ꝓpt̄ fragilitat̄ inexptus: s Quare nō poſ. te ſeq̄ mō.q.d.imo poſſū:h̄ oſtēdit ꝑ factū. t Aīam meā ꝓ te ponā.nō dixit mēdaciū:q2 ꝓtunc ſic cogitabat facere anq̄ dimitteret xp̄m. v Rn̄dit ei ieſus.p̄dicēs ei⁹ defectū. x Aīam tuā ꝓ me pones?q.d.nō ſic erit. y Amē amē di.ti.nō cātabit ⁊c. Mar.xiiij.d̄r anq̄ gall⁹ bis vocē dederit. ſ; hāc ꝯtrouerſiā ſolui Mat.xxvj. Querit̄ vtrū cena in h̄ ca. deſcripta in q̄ xp̄s corp⁹ ſuū diſcipulis ſuis tradidit in ſacro fuerit facta luna.xiiij.exiſtēte. Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō.ꝑ illud qḋ dicit iohēs ī p̄ncipio hui⁹ ca. Añ diē feſtū paſche cui⁹ p̄ma dies erat luna.xiiij.q2 tunc incipiebat paſcha ḡ illa cena de q̄ loq̄t̄ iohēs fuit añ lunā.xiiij. Itē infra.xviij.ca.dicit iohēs ꝙ iudei nō ītrauerūt p̄toriū pilati:vt nō ꝯtaminarēt̄:ſ; mādu carent paſcha.ḡ in veſpere illi⁹ diei q̄ paſſus ē xp̄s:mādu cauerūt agnū paſchalē. ipſi aūt tenebāt̄ ex lege comedere illū luna.xiiij.ḡ cū cena p̄dicta fuerit ī veſpe p̄cedētis diei:ptz ꝙ fuit luna.xiij. Cōtrariū dicit beat⁹ Hiero. videl; ꝙ xp̄s illam cenā fecit luna.xiiij.⁊ paſſus ē luna.xv.exiſtēte. Rn̄ſio. Greci dicunt ꝙ iſta cena facta fuit luna.xiij. ꝓpter auctēs allegatas in arguendo ꝓ iſta pte: ⁊ dicūt ꝙ xp̄s p̄uidēs tp̄s ſue paſſiōis futurū illa die q̄ īmolabat̄ agn⁹ paſchalis vt īmolatio agni veri correſpōderet īmolatiōi agni figuralis. ideo p̄occupauit comedere agnū paſchalē ꝑ vnū diē. Et dicūt ꝯſ̄r ꝙ xp̄s corp⁹ ſuū in pane fermētato ꝯſecrauit:q2 in domib⁹ eoꝝ nō īueniebat̄ panis azymus vſq; ad.xiiij.lunā. S; dictū eoꝝ ē ꝯ veritatem euāgelij.q2 Mat.xxvj.d̄r ꝙ

† De pe.di. 4. hanc ſo citaret ... hoc ergo.
† ſ.7.e
ſ.ſ.e
† 1.Joh.1.b
† De pe.di. 2. qui vult facere
Mat.26.c
Ma.14.d
Luce.22.c

pꝛima die açymoꝝ acceſſerũt diſcipuli ad ieſũ dicẽtes: Ubi vis
parem⁹ tibi comedere paſcha. Item Luc. xxij. Uenit aũt dies
açymoꝝ i q̃ neceſſe erat occidi paſcha: ⁊ miſit petrũ ⁊ iohez. d.
Euntes pate nob̃ paſcha vt mãducem⁹. Ex q̈b⁹ pꝫ manifeſte ꝙ
ꝙ illa cena fuit die açymoꝝ. ⁊ ꝑ ↄ̃s luna. xiiij. exiſtẽte. Et ex h̃
ſeq̇t̃ ꝙ xp̃s ↄſecrauit i açymo pane: qꝛ illo tp̃e ñ iueniebat̃ pa
nis fermẽtat⁹ i domib⁹ iudeoꝝ ẜm p̃ceptũ leg̃. p. vij. dies vt h̃r
Exo. xij. Sꝫ greci itãtã veſaniã ꝓrupert ꝓpt̃ defẽſionẽ ſui dicti
ꝙ negãt textũ euãgelij: dicẽtes alios euãgeliſtas falſũ ſcripſiſ
ſe q̃tũ ad diẽ hui⁹ cene: ⁊ ꝓpt̃ h̃ iohes euãgeliſta q̇ ſcripſit po/
ſterioꝛ deſcribẽs hãc cenã eos correxit. d. Añ diẽ feſtũ paſche
⁊c̃. vt. ſ. alligatũ ẽ. Sꝫ ad dictũ iſtud ſequit̃ deſtructio toti⁹ ſa
cre ſcripture: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs toti⁹ fidei catholice: cũ ſacra ſcriptura ſit
regula fidei: ẜm ꝙ ſcribit beat⁹ Aug⁹. in ep̃la ad Hiero. Si di
cat̃ a fidelib⁹ ꝙ ſcriptura i aliq̃ ſui p̃te ↄtineat falſũ: eadẽ rõne
poterit dici ab aduerſarijs fidei ꝙ i nulla ſui p̃te habeat certi/
tudinẽ ṽitat̃. Preterea fides catholica tenet euãgeliſtas ſcri/
pſiſſe nõ a ꝓprio capite: ẜ ſpũſſãcti inſpiratiõe. vñ dicit beatus
Petr⁹ ſcd̃a canonica. j. ca. Spiritusſãcto inſpirati locuti ſũt ſã
cti dei hoĩes: nullũ ãt falſũ põt eſſe a ſpũſancto. ⁊ iõ dicere ꝙ
euãgeliſte i aliq̃ loco ſcripſerũt falſũ eſt erroneũ. ⁊ iõo ꝓpt̃ p̃di
cta dixerũt aliq̃ ꝙ xp̃s comedit agnũ paſchalẽ debito tp̃e ẜm
legẽ videlꝫ luna. xiiij. vt dictũ ẽ. Sꝫ iudei circa mortẽ xp̃i ꝓcu
rãdã intẽti ⁊ occupati illa die nõ comederunt paſcha: ẜ tarda/
uerũt ꝑ vnũ diẽ: ẜm ꝙ d̃r Joh. xix. qꝛ iudei nõ itrauerunt p̃to/
riũ pilati illa die q̃ paſſus ẽ xp̃s ne ↄtaminarẽt̃ ⁊ impedirẽt̃ a
comeſtione paſche: vt. ſ. allegatũ ẽ. Sꝫ iſtud dictũ non ↄſonat
cũ ṽbis marci euãgeliſte dicẽtis ca. xiiij. Et p̃ma die açymoꝝ
qñ paſcha imolabãt dicũt ei diſcip̃li: Quo vis eam⁹ ⁊ parem⁹
tibi vt mãduces paſcha. Ex q̇ videt̃ ꝙ eadẽ die qua alij imola
bãt agnũ paſchalẽ: eadẽ die xp̃s imolauit agnum. ⁊ ſic cenã di
ſcipulis ſuis fecit luna. xiiij. exiſtẽte. Ad p̃mũ dicendum ꝙ pa
ſchale feſtũ apud iudeos incipiebat a veſp̃e diei in q̃ luna erat
xiiij. dies aũt feſtiu⁹ apud eos incipit a veſp̃e vni⁹ diei ⁊ durat
vſq̃ ad veſperã diei ſequẽt̃. ẜm ꝙ d̃r Leuit. xxiij. A veſp̃e i ve
ſperã celebrabit̃ ſabbata vr̃a. ⁊ ſic dies ſolẽnis paſche erat lu
na. xv. ꝓpt̃ qd̃ eũdẽ diẽ quẽ iohes noĩauit añ diẽ feſtũ paſche
ꝓpt̃ diſtictionẽ naturaliũ dierũ. Marc⁹ noĩat p̃mũ diẽ açymo/
rũ: qꝛ a veſpera p̃cedẽt̃ diei incipiebãt comedere açyma. Qñ
ḡ d̃r ꝙ luna. xiiij. exiſtẽte erat p̃m⁹ dies ſolẽnitatis paſche. Di/
cẽdũ ꝙ nõ ẽ verũ: ſꝫ i fine illi⁹ diei incipiebat p̃m⁹ dies ⁊ dura/
bat vſq̃ ad veſperã diei ſequẽtis. ⁊ ſic p̃ma dies ſolẽnitatis pa
ſchalis celeberrima erat luna. xv. vt pꝫ Leuit. xxiij. Mẽſe pri
mo. xiiij. die mẽſis ad veſperam paſcha dñi ẽ. ⁊ . xv. die menſis
hui⁹ ſolẽnitas açymoꝝ dñi ẽ. ſeptem dieb⁹ açyma comedetis.
dies p̃m⁹ erit vob̃ celeberrim⁹ ſãctuſq̃. Ad ſcd̃m dicendũ ꝙ il
lud paſcha qd̃ debebãt comedere iudei i die paſſiõis xp̃i nõ in
telligit̃ de comeſtione agni paſchalis: qꝛ illud paſcha comede
rãt i veſp̃a p̃cedẽtis diei: vt dictũ ẽ. ẜ itelligit̃ de panibus açy
mis q̃s debebãt comedere ſeptẽ dieb⁹ ↄtinuis: ⁊ non debebãt
comedi niſi ab hoĩb⁹ mũdis. ⁊ ideo nõ introierũt domũ hoĩs
gẽtilis ne impedirent̃ a comeſtione ipſoꝝ.

Ca. XIII

Moraliter.

a† Ante diẽ feſtum pa. ⁊c̃. Paſcha id ẽ tranſit⁹: et nos feſtũ h̃ debite cele/
bram⁹ cũ a vitijs ad ṽtutes vł a mioꝛib⁹ bonis ad maioꝛa trãſi
mus. c† In finẽ dilexit eos. ꝑ ieſũ q̇ ſal⁹ interp̃tat̃ bon⁹ p̃lat⁹
ſignificat̃. finis aũt vltim⁹ ẽ beatitudo vera: que ↄſiſtit i clara
dei viſiõe ⁊ fruitiõe ꝑfecta. lꝫ aũt oĩs homo debeat ad hũc finẽ
ꝓximũ diligere: p̃lat⁹ tñ q̇ ẽ xp̃i vicari⁹ tenet̃ erga ſuos ſubdi/
tos h̃ facere. d† Et cena facta. i. p̃parata ẜm ſenſũ litteralẽ.
nõ eñi erat terminata cũ xp̃s a cena ſurrexit ad lauãdũ pedes
diſcipuloꝝ vt d̃r infra eodẽ. Patet ḡ ꝙ iudas cũ alijs cenauit
⁊ corꝑaliter lot⁹ fuit. Sic igit̃ exẽplo xp̃i bon⁹ p̃lat⁹ ſubditis
etiã malis debet exhibere bñficia vt q̃tũ in ſe ẽ eos a ſua reuo
cet vita mala. o† Uenit ḡ ad ſimonem petrũ. ſcꝫ p̃mo ꝓut di
ctũ fuit i expoſitiõe litterali: ⁊ i h̃ xp̃s dedit exẽplũ ſuꝑioꝛib⁹ il
los iter ſubditos p̃ncipalit̃ honoꝛare q̇ p̃mi ſũt etate vel diui/
nitate. p† Dñe tu mihi lauas pedes. q. d. h̃ idecẽs ẽ. ⁊ nullo
mõ ſuſtinẽdũ. ⁊ i h̃ petr⁹ ſignificat diſcipulũ ignoꝛãtem ⁊ iudi/
ſcrete loquẽtẽ de facto ſuꝑioꝛis ſui cui⁹ ignoꝛat rõnez. frequen
ter eñi ↄtingit ꝙ illud iudicat̃ irrationabiliſſimũ ab ignoꝛãte
cauſã qd̃ tñ rationabiliſſimũ ẽ ẜm ṽitatẽ: h̃ aũt ↄtigit i h̃ caſu
petro. ꝓpt̃ qd̃ dixit ei xp̃s: p† Qd̃ ego facio tu neſcis mõ. ⁊ i
h̃ docemur bñ iudicare ⁊ loq̇ de factis ſuꝑioꝛis boni niſi deo ꝑ
mittẽte erraret manifeſte. † Si nõ lauero te nõ habebis p̃tez
mecũ. xp̃s eñi nõ lauabat pedes diſcipuloꝝ ꝓ corꝑali mũdati/
one ẜ ꝓ exẽplo hũilitat̃ docẽde. ꝓpt̃ qd̃ dixit eis: t† Exẽplũ
eni dedi vob̃ ⁊c̃. ꝙ ḡ dixit petro ſi nõ lauero te nõ habebis p̃tẽ
mecũ: idẽ ẽ ac ſi dixiſſet: p̃tẽ mecũ nõ habebis niſi a me recepe
ris exẽplũ hũilitatis. ⁊ in h̃ facto xp̃s dedit ſuꝑioꝛib⁹ ⁊ p̃latis
exẽplũ vere humiliatiõis. b† Poſtq̃ ḡ lauit pedes eoꝝ ⁊c̃.
ꝑ h̃ oſtẽdẽs ꝙ ſuꝑioꝛ poſt actũ hũilitat̃ debet reſumere debi/
tũ exercitiũ auctoꝛitat̃. k† Amẽ amẽ dico vob̃ ñ ẽ ſeru⁹ ma.
dño ſuo ⁊c̃. lꝫ oẽs chꝛiſtiani ſint ſerui xp̃i: tñ ſpecialit̃ ep̃i qui
ſũt ſucceſſoꝛes ap̃loꝝ: ꝓpt̃ qd̃ nõ debẽt ſe facere maioꝛes ipſo
xp̃o. ⁊ tñ aliq̇ q̃tũ ad aliq̇d faciũt cõtrariũ. nam p̃cepta ſua ⁊
ſtatuta lꝫ frequẽter ſint de indifferẽtib⁹ ſeruari ſtricti⁹ faciũt
q̃ diuia. p† Sꝫ vt adimpleat̃ ſcp̃tura. ſ. pſ. xl. q† Qui mã/
ducat panẽ mecũ ⁊c̃. Iſti ſũt p̃lati clerici ⁊ religioſi qui laute
viuũt d̃ p̃rimonio crucifixi: ⁊ tñ coꝝ plurimi leuãt calcaneũ ↄ̃
xp̃m i mẽbris ſuis affligẽtes ea calũnijs ⁊ exactiõib⁹ iniuſt̃.
r† Jeſus turbat⁹ ẽ ſpũ ⁊c̃. ṽtuoſũ eſt eñi ↄturbari ↄ̃ vitia. et
ideo ieſus turbat⁹ eſt ſpiritu. i. ex impio rõnis: qꝛ exp̃ſſius q̃
añ volebat exp̃mere crimẽ ꝓditiõis. k† Ille ẽ cui ego intin
ctũ panẽ ⁊c̃. panis intinct⁹ ſuauioꝛ ẽ. ideo ſignificat eucharı/
ſtiam: cui⁹ etiã vna ꝑs tingit̃ i ſanguine qñ ſumi debet a ſacer/
dote qui tñ ẽ xp̃i ꝓditoꝛ qñ indigne ſumit. Hiero. Hic ſacer/
dos. hic clerice: quõ eiſdẽ labijs deoſcular̃ filiũ ṽginis q̈b⁹
deoſculat⁹ es filiã meretric̃. o iuda oſculo filiũ hoĩs tradis?
t† Cũ ḡ accepiſſet ille buccellam exiuit ↄtinuo. qꝛ ſacerdos
xp̃i coꝛp⁹ ſumẽs indigne mag̃ elõgat̃ a deo. y† Cũ ḡ exiſſet
dixit ieſus nũc clarificat⁹ ẽ fili⁹ hoĩs. Scd̃m Aug̃. ꝑ exitum
iude de ſocietate xp̃i ⁊ diſcipuloꝝ p̃figurata fuit reꝓboꝝ ſe
paratio tp̃e iudicij finalis a ↄſoꝛtio xp̃i ⁊ electoꝝ: qꝛ tũc appa
rebit gl̃ia magna xp̃i. Qd̃ ſeq̇t̃ ẽ de ſe moꝛale ideo ꝑtrãſeo.

In ca. xiij. vbi d̃r i poſtil. Et cepit lauare pedes diſcipuloꝝ.

Additio. j.

Ex h̃ ꝙ pedes diſcipuloꝝ lauabãt: non ſequit̃ ꝙ habebãt lutoſos pedes nec ꝙ
diſcalciati icederẽt. Mos eñi erat vt itinerãtiũ pedes lauarẽ
tur: vt pꝫ Geñ. xviij. vbi cũ abraam angelos ſibi occurrẽtes
q̃s hoĩes eſſe credebat iuitauit. p̃mo offerebat eis aquã ad pe
des lauãdũ dicẽs: Afferã puſillũ aque et lauent̃ pedes vr̃i ⁊
req̇eſcite ⁊c̃. et ſic d̃ alijs ſilib⁹: q̃ q̇dẽ lotio p̃ncipaliter fiebat
in remediũ laſſitudinis q̃ itinerãtib⁹ ſepe ↄtingunt.

In eodẽ ca. vbi dicit̃ in poſtil. Sed ꝓ tanto dicit̃ hic man
datũ nouũ ab effectu: qꝛ aĩam renouat.

Additio. ij.

Hec due rõnes aſſignate ꝑ poſtill̃. ad h̃ ꝙ mandatũ de dilectiõe ꝓximi h̃ po
ſitũ dicat̃ nouũ non videt̃ ſufficere. Pꝛima eñi ratio q̃ ſumit̃
ex renouatiõe aĩe in lege noua nõ videt̃ valere: nã renouatio
aĩe ꝓprie fit ꝑ grãm a deo infuſã mediãte ṽtute ſacroꝝ q̃ ad
h̃ inſtrumẽtaliter opat̃: ẜm quaꝫ grãm aĩa d̃r noua creatura:
quã q̇dẽ nouitatẽ etiã paruuli vſũ rõnis nõ habẽtes: nec per
ↄ̃ñs actũ dilectiõis i baptiſmo acq̇runt. Uñ valde impꝛopꝛie
d̃r ꝙ mandatũ dilectionis aĩam renouat: cauſalitas eñi p̃nci/
palis hui⁹ renouatiõis ſoli deo attribuit̃ tãq̃ p̃ncipali agen/
ti: ſacr̃o aũt regeneratiõis tãq̃ inſtrumẽto. Uñ Aug⁹. ſuper
Joh. dicit ꝙ tanta vis ẽ aque vt coꝛpus tangat ⁊ coꝛ abluat.
Uñ ẜm iſtã ↄſiderationẽ ꝓprie diceret̃. Sacramẽtũ nouũ do
vob̃. loquẽdo de ſacr̃o baptiſmi q̇ aĩa renouat̃. ſcd̃a aũt ratio
quã inducit ad hãc nouitatẽ ſumptã a differẽtia noui ⁊ vete/
ris teſtamẽti nihil videt̃ facere ad ꝓpoſitũ: nam lꝫ verum eſt
ꝙ lex euãgelica p̃ncipali⁹ inducit ad ſui obſeruationẽ ꝑ amo/
rem q̃ ꝑ timoꝛẽ h̃ intelligit̃ ꝑ amoꝛẽ dei. ⁊ ſic ẜm poſtill̃. ad h̃
deſignandũ debuiſſet dicere. Mãdatũ nouũ do vobis vt di/
ligatis deũ. ꝑ amoꝛẽ eñi dei lex euãgelica inducit ad ſui obſer
uantiã. Uerba etiã euãgelij q̇ in h̃ loco nouitatem mãdati te/
ſtant̃ nõ faciũt in hoc mentionẽ de his q̃ inducũt ad obſerua
tionẽ legis ſeu mãdati. Uñ ad declarationẽ nouitatis huius
mãdati vlteri⁹ videt̃ aliq̇d dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã attendẽ/
dũ ẽ ꝙ ẜm Tho. i p̃ma ſcd̃e. q. cviij. arti. iiij. in coꝛpe q̃ſtiõis.
Lex noua q̃ ẽ lex libertatis ſupra p̃cepta addidit ↄſilia q̃ in
optiõe ei⁹ cui dant̃ ponũt̃: In veteri ãt lege q̃ erat lex ſuitut̃
nõ dabant̃ ↄſilia ſed tñ p̃cepta q̃ neceſſitatẽ impoꝛtãt: vnde
de duob⁹ p̃ceptis charitatis in q̈b⁹ tota lex ⁊ ꝓphete pẽdẽt:
vt Matth. xxij. Ea que ſũt de neceſſitate ſalutis implenda in
veteri lege ad plenũ ↄtinẽt. De p̃mo enim dicit̃ Deutero. vj.
Diliges dñm deũ tuũ ex toto coꝛde ⁊c̃. De ſcd̃o ṽo precepto:
Diliges ꝓximũ tuum ſicut teip̃m. Leuit. xix. Ea ṽo q̃ ad ꝑfe
ctionẽ impletionis p̃dictoꝝ p̃ceptoꝝ pertinẽt in lege noua ex
ↄſilijs ↄtinẽt̃: qd̃ de p̃mo pꝫ cũ dñs ↄſuluit. Matth. xix. Si
vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da paup̃ibus ⁊c̃.
In quo ↄſilio ẜm doctoꝛes ea que ꝑtinẽt ad ꝑfectionẽ dilecti
onis dei ꝑ modũ ↄſilij ponunt̃. De ſcd̃o ṽo ea q̃ ꝑtinẽt ad ꝑ/
fectionẽ dilectionis ꝓximi potiſſime ↄtinent̃ in hoc qd̃ dicit:
Diligatis inuicẽ ſicut dilexi vos: qd̃ ſic pꝫ. Nã modus dile/
ctionis xp̃i

ctionis xpi ad diſcipulos ſeu ad humanū gen⁹ attingit ſūmū
gradū pfectiōis dilectiōis ꝓximi tripliciter. Primo ſm extēſio
nē: quāto enī dilectio ꝓximi ad plures extēdit tāto videt ēē
magꝭ pfecta. Extēdit aūt xp̄s hāc dilectionē non ſolū ad ami
cos vel ei ꝯiūctos ꝓpt naturalis cognatiōis aut ciuilis vin/
culū. ſ etiā ad inimicos ꝓ qb⁹ etiam ī paſſiōe orauit: vt Luc.
xxiij. ca. de q̄ extēſiōe docuerat apl̄os Matth. xv. Diligite ini
micos vr̄os. Scd̄o q̄ ad intēſionē. quāto ei aliqd intēſi⁹ ama/
tur tāto facili⁹ maiora ꝓpter ip̄m ꝯtēnunt. Cōtēpſit aūt xp̄s
ꝓpter dilectionē ꝓximoꝝ nō ſolū exteriora bona vl̄ etiā q̄dā
corpalia iteriora exponēdo corp⁹ ſuū laborib⁹ ⁊ pſecutiones
maxias tolerādo: ſꝫ etiā aīaꝫ ſuā ꝓ eis ponēdo qđ ſūmū gra
dum pfectiōis circa hui⁹ dilectiōis intēſioneꝫ obtinet. Juxta
illud Joh. xv. Maiorē hac dilectionē nemo habet ⁊c̄. Tertio
ſm effectū: q̄to enī maiora bona ꝓximis p dilectionē impen/
dim⁹: tāto pfectior dilectio ēē videt. Largit⁹ eſt enī xp̄s ꝓxi
mis ſeu hūano generi bona ſpūalia ⁊ diuia ſupra naturā ⁊ ra
tionē exiſtētia. ſ. doctrinaꝫ diuinoꝝ ⁊ ſacroꝝ inſtitutionem et
hmōi q̄ꝝ bonoꝝ collatio ad ſingularē quādam pfectionē fra
terne dilectiōis videt ptinere: cū p h̄ bona hō vltio fini ꝯiun
git in q̄ ſūma hoīs pfectio ꝯſiſtit: q̄ q̄dē ſpūalia bona cū non
vni tm̄ vel duob⁹ ſ toti multitudini exhibita ſūt ē pfectior di
lectio ſm effectū. vn̄ iuxta ſniaꝫ ph̄i. Bonū gētis pfecti⁹ eſt ⁊
diuini⁹ q̄ꝫ bonū vni⁹. Ex qb⁹ manifeſte ptꝫ ꝙ ī h̄ qđ dicit xp̄s.
Diligatꝭ inuicē ſicut dilexi vos: docuit apl̄os dilectiōis ꝓxi/
mi pfectionē ī ſūmo g̃du q̄ ſub ꝯſilio cadit: non enī ad p̄miſſa
de neceſſitate ſalutꝭ ī q̄libet caſu q̄s tenet: Vn̄ Aug⁹. ī enche.
ſup illud Matth. v. Diligite inimicos vr̄os dicit: pfectorum
ſūt iſta ⁊ filioꝝ dei. Ex qb⁹ ſeq̄t ꝙ h̄ mādatuꝫ ꝓprie dr̄ nouū.
in antiq̄ enī minime talis modus dilectiōis repit. ſi autē di
cat ꝙ ſm h̄ debuiſſet dicere: Cōſiliū nouū do vob: nō aūt mā
datū nouū: cū p̄dicta nō cadūt cōiter ſub p̄cepto vt dictū ē: ſꝫ
ſub ꝯſilio. Ad h̄ dicēdū ꝙ lꝫ iſta q̄tū ad cōmunē ſtatū hoīm
non cadūt cōiter ſub p̄cepto. Ad ſtatū aūt apl̄oꝝ ſub p̄cepto
ceciderūt inq̄tū fuerūt deputati ad edificationē toti⁹ vniuer
ſalis eccl̄ie. Juxta illud ad Ephe. iiij. Alios q̄dem apl̄os: ali/
os aūt paſtores ⁊ doctores ad ꝯſūmationē ſāctoꝝ in op⁹ mi/
niſterij ⁊ edificationē corporis xp̄i. ſ. eccl̄ie. Et ideo ꝓprie h̄ ver/
ba eis dirigunt p modū p̄cepti ſcꝫ: Mandatū nouū do vob:
qꝛ qđ alijs cōiter ē ꝯſiliū: apl̄is ē p̄ceptū qđ etiā illi mō eis cō
gruēte pfecte impleuerūt: vt ex geſtis eoꝝ ptꝫ. Si vlteri⁹ q̄rat
q̄liter ꝯſilia ad p̄mū p̄ceptū charitatꝭ ptinētia nō fuerūt data
apl̄is ſub p̄cepto ſicut ⁊ p̄dicta. cum ad ꝯſilia vtriuſq̄ꝫ p̄cepti
eadē rōne tenerent. Dicēdū ꝙ hmōi ꝯſilia. ſ. ad p̄mū p̄ceptū
ptinētia iā obſeruabāt ab apl̄is. vn̄ Matth. xix. Ecce nos re
liquim⁹ oīa ⁊ ſecuti ſum⁹ te. Jn abiectiōe enī oīm tpaliuꝫ ⁊ ſe/
quela xp̄i pfectio diuine dilectiōis: ⁊ p ꝯñs ꝯſilia ad illud p̄/
ceptū ptinentia ꝯtinent: iuxta illud p̄allegatuꝫ. Matth. xix.
Si vis pfectus eſſe ⁊c̄. vn̄ non reſtabat niſi vt informaret de
pfectione impletionis ſecūdi p̄cepti: vt dictum eſt.

¶ Jn eodē ca. dr̄ ī poſtil. Querit vtrū cena ī h̄ capl̄o deſcp̄ta.

¶ Additio. iij.

Hec q̄ſtio diſputat ⁊ ad plenū vt cre
do declarat in additiōe ſup Matth.
xxvj. ca. vide ibi.

¶ Replica. j.

Jn capl̄o. xiij. vbi dr̄: Cepit lauare pe/
des: Poſtillator dicit lutoſos: qꝛ nu/
di pedes ibant. Burgē. ſe opponit hic ſicut Mar. vj. vide ibi
correctum. Qđ hic ſpecialiter dicit de abraam qui obtulit an
gelis pedum loturam ꝓut dicit Gen̄. xviij. iuncta auctoritate
beati Diony. xv. angelice hierarchie eſt cōtra Burg. quia ibi
dr̄ angelos ſemp appariuiſſe nudos pedes.

¶ Replica. ij.

Jn eodē ca. vbi dr̄: Mandatū nouū
do vobis. Poſtillator illius nouita
tis dat duplicē rōnem: vna eſt ꝙ dr̄ nouū ꝓpter aīe īnouatio
nem: alia qꝛ differētia noue legis a veteri cōſtituit. Burg. hic
facit cauillationē ꝯtra rōnem vtranq̄ꝫ. Contra p̄mā: qꝛ ſacra
mēta īnouant aīam inſtrumētaliter. de⁹ p̄ncipaliter. ideo ꝓ/
pter inouationē aīe potius debuit dici ſacramentuꝫ nouū do
vobis. Hic dico ꝙ aliud eſt īnouare aīam effectiue: aliud for/
maliter: de⁹ effectiue renouat: ⁊ ad ideꝫ gen⁹ cauſe reducit in/
ſtrumētū: qđ etiā efficit ſuo mō: ſ gr̄a ⁊ charitas formalit re/
nouāt aīaꝫ. Hec aūt gr̄a ⁊ charitas p deū infundūt in baptiſ
mo: p quā tanq̄ꝫ p ꝓpriā formā meriti mādati noui fit imple
tio. Jnnouat igit aīa effectiue p charitatis infuſionē: inoua/
tur aūt formaliter p mādati executionē: q̄ fieri nō pōt ſine ha
bitu illo infuſo. Eſt igit cauillatio Burg. tentatiua: ptractio
etiā ſcd̄e rōnis eſt q̄dā tētatiua cauillatio. Nā differentia no/
ue legis ⁊ veteris teſtamēti ē timor ⁊ amor. Opa enī legꝭ erāt
ſeruilia
ſeruilia ⁊ q̄ſi mercēnaria: opa aūt gr̄e amoroſa: ⁊ ideo q̄ ſub le/
ge erāt: dicebant ſerui. q̄ aūt ſub gr̄a: dicunt filij ⁊ amici. Mā
data illis data fuerūt deſpotica. Jſtis aūt ſunt data regalia et
politica: qꝛ de⁹ illis mādata dedit vt ſeruis: iſtis vt filijs libe/
ris ⁊ amicis: ex qua differētia hn̄ accipit nouitas mādati. Ea
aūt que Burg. ponit ad declarādū mādati nouitatē non ſunt
multū ꝓbabilia. Dictū ei⁹ p̄mū eſt ꝙ nouitas illa attendit pe
nes cōſilia ſupaddita. Nā in veteri lege vt dicit: non dabant
ꝯſilia: ſ tm̄ p̄cepta: h̄ aūt dictū eſt ꝯtra lr̄am veteris legis que
diſtinguit ī multis locꝭ p̄cepta a cōſilijs. Dicit nāq̄ꝫ Prouer.
j. Deſpexiſtis omne ꝯſiliū meū. ⁊ ibideꝫ. iij. Cuſtodi legē atq̄ꝫ
cōſiliū. ⁊ ſic de alijs. Scd̄m dictū Burg. ē ꝙ oīa de neceſſitate
ſalutis ptinentia ad impletionē p̄ceptoꝝ charitatis in quibus
tota lex pendet ⁊ ꝓphete ad plenū cōtinent in veteri lege: ſed
h̄ dictū videt ꝯtra plenā lr̄am Mat. v. vbi dr̄: Niſi abundaue
rit iuſticia vr̄a pluſq̄ꝫ ſcribaꝝ ⁊c̄. Nō itrabitis ī regnū celoꝝ:
vbi glo. Juſticia illoꝝ mandata moyſi impletio illoꝝ iuſticia
xp̄i: illa a pena liberat: iſta ſaluat. ⁊ infra mandatū xp̄i non eſt
cōtrarium legi: ſed latius in ſe legē continens: qui enī non ira
ſcitur: non occidit: ſed nō ecōtra: tolle irā ⁊ homicidiū nō fit.
illa enī ſi pſeruabat a pena ſenſus: non tm̄ a pena damni. ideo
obſeruantia veteris legis non ſufficiebat ad ſalutē ſine expreſ
ſione xp̄i ſupaddita: vetera enī ⁊ noua p̄cepta eadem ſunt ſm
ſubſtantiaꝫ: ſed differūt ſm maiorē ⁊ minorē expreſſionē ⁊ vti/
litatem ſm beatū Augꝭ. xvj. de ciui. dei ca. xxvj. ⁊ p̄mo retra.
ca. xij. Tertiū dictū Burg. eſt ꝙ ea que ad pfectionē impletio/
nis p̄ceptoꝝ ptinent: in lege noua in conſilijs ꝯtinent: ſed hoc
videtur falſum. nam ſtat aliquē pfectiſſime deuꝫ diligere: qui
tm̄ non vendidit oīa ſua ⁊ dedit pauperib⁹ prout exemplificat
beatus Aug⁹. j. de ciui. dei cap̄. x. de Paulino ep̄o Nolenſi ⁊
Burgen. idē vult ſupra ca. xij. in correptorio p̄mo. idcirco ſine
obſeruātia ꝯſilioꝝ xp̄i pōt q̄s eſſe pfectus dei amator. Ceterū
ſi pfectio obſeruantie dilectiōis ꝓximi potiſſime ꝯtinetur ī eo
qđ hic dr̄: Diligatis inuicē ſicut dilexi vos: ꝓut Burg. dicit:
tunc ſequit illud fore dictū p modū conſilij: cū tm̄ dicat in lr̄a:
mandatū nouū. Sed Burgē. hoc volēs euadere dicit ꝙ debet
itelligi ſolꝭ apl̄is mādatū: cōitati aūt fideliū ſit ꝯſiliū. ſꝫ h̄ vide
tur irrationabiliter dictū ⁊ in nulla ſcriptura fundatū. ſꝫ fun/
dat ſup falſa imaginatione: imaginat enim ꝙ xp̄s dilexit nos
in ſūmo gradu pfectionis: intenſiue: extenſiue: et effectiue: ad
quem gradū diligendi qꝛ non pōt homo de cōmuni lege ptin/
gere: idcirco xp̄s euꝫ nō p̄cepit: nō enī xp̄s p̄cepit alicui impoſ
ſibile: habet igit vt dicit Burg. vim conſilij nō p̄cepti: cuꝫ dr̄:
Diligatis inuicē ſicut dilexi vos: idē argumentuꝫ eſt de apl̄is
ſicut de alijs: nemo enī ex eis ad ſūmum gradū pfectiōis ptin/
gere potuit intenſiue extēſiue ⁊ effectiue. Oppoſitū enī huius
damnat in clemētinis. ad nr̄am. de hereticis. Unde etiaꝫ neq̄ꝫ
apl̄is eſſet mandatum pari ratiōe qua ceteris non mandatuꝫ:
cui⁹ tm̄ oppoſitū dicit Bur. Pro Burg. igit ⁊ ſuorum imitato
rum de ꝯſolatiōe dico ꝙ Burg. decept⁹ eſt putās eſſe ſimilitu/
dinē currentē q̄ttuor pedib⁹. Scd̄m enī eundē Bur. in multis
locꝭ nulla ſilitudo debet vniuerſaliter accipi: qꝛ iā nō ēēt ſilitu
do ſ idētitas. idcirco pticulariter accepta h̄ ſilitudo. Sicut di
lexi vos. nō cogit Burg. ad dicendū manifeſtū p̄ceptū fore cō
ſiliū: qꝛ nō ſequit: diligatis ſicut dilexi: ſꝫ ego dilexi in ſummo
gradu pfectionis. igit ⁊ vos: ſicut non ſeq̄t: ſicut ſe habet ſen/
ſus ad ſenſibilia: ita itellectus ad itelligibilia. ſ ſenſus pcipit
ſua ſenſibilia materialit. ergo itellect⁹ itelligibilia. totū antece
dens ē verū ꝯñs impoſſibile: ſicut enī vniuerſaliter accipiēdo
ſilitudines multi lapſi ſūt ī periculoſoſ errores: ita ⁊ ioachim
abbas arguebat ex illa ſimilitudīe: Pater oro vt fideles ſint
vnū ſic ego ⁊ tu vnū ſum⁹: ſ fideles nō poſſūt ēē vnū niſi colle/
ctiue: q̄ pſone diuine nō ſūt in cōi eſſentia. ſ collectiue: q̄ error
dānat: ex de ſū. tri. ⁊ fi. catholica. Dānam⁹. Vn̄ beat⁹ Greg⁹.
aliter exponit illud mādatū q̄ꝫ Burg. Dicit enī: Diligite inui
cem ſicut ego dilexi vos. h̄ eſt amate inuicē ad qđ amaui vos.
ſic igit accipit ſimilitudo q̄ ad terminū amoris: qꝛ amor dei er/
ga nos ordinat ad gr̄am ⁊ gl̄iam: ita et noſter amor inuicem:
etiam q̄uis ſm intenſiuū modū nō eſt nobis poſſibile xp̄o aſ/
ſimilari in dilectione: tm̄ in extēdendo ad oēs etiā hoſtes poſ/
ſibile ē: imo nō difficile: qꝛ de diligendis inimicis nemo vnq̄ꝫ
in veritate poterit ſe excuſare vt vult beatus Aug⁹. in ſmone
cōmuni. Eſt igit p̄ceptū charitatis ſic extenſū nouū ⁊ leue re/
ſpectu ꝓximi: multo aūt leuius reſpectu dei: qꝛ volūtas ſeq̄ſ
do rectam rōnem in deo nihil reperire pōt niſi diligibile: qꝛ nō
niſi bonum: imo optimum: p ꝯſequēs ſup oīa diligēdū: opor/
tuit igitur Burgē. alium habere reſpectū quādo circa. xx. ca.
Exo. dicit p̄ceptum de dilectione eſſe arduiſſimum. vide ibi:

¶ a Et ait diſ. Nõ turbet. Aug⁹ Ca. XIIII
Ne aũt mortẽ tãq̃ hoĩs timerẽt: ⁊ iõo tur
barẽt: ꝯſolat eos. ſe etiã deũ eſſe dicens:
Ne aũt iterũ ſibi timerẽt q̃ſi ab eo perituri: cũ ꝯfi
dẽtiori petro dictũ ſit: negabis. certificat poſt ten
tationes ſe apud deũ cum
xp̃o manſuros eſſe: qr ⁊ ſi
A differẽtes: null⁹ tñ aliena
bit a domo in q̃ quiſq; ha
bet manſionem ꝑ merito.
Per denariũ q̃de oĩb⁹ ſi
gnatur vna et nõ diuerſa
viuẽdi i eťnitate mãſura.
† De pe.di. 4. in domo et. § p̃terea. ꝑ manſiones ſignantur di
uerſe dignitates in eadẽ
eťna vita: qr alia claritas
ſol: alia claritas lune: alia
claritas ſtellarũ. b In
domo ⁊c. Domus dei: tẽ
plũ dei: regnũ dei: regnũ
celorũ ſũt hoĩes iuſti i q̃b⁹
ſũt mſte differẽtie iter ſe.
Et he ſũt mãſiões ipi⁹ do
mus. He ãt iã pate ſũt i p̃
Ephe.1.a deſtinationẽ: ſic ait apl̃s:
Qui elegit nos añ mũdi
ꝯſtitutionẽ p̃deſtinando:
parãde ſũt i opatiõe. Añ:
Roma.8.f Quos p̃deſtinauit hos
et vocauit ⁊ iuſtificauit et
magnificauit. Et ſm h̃ dr:
Eccle.3.c Fecit de⁹ q̃ futura ſũt. i. q̃
factur⁹ ẽ. Aug⁹. Nõ iu
ſti ſũt regnũ dei ⁊ regnũ
Mat.13.f celorũ. vt dr: Colliget d̃ re
gno ei⁹ oĩa ſcãdala. Sz et
Ibidem de eiſdẽ dr: Fulgebunt iu
ſti ſi. ſ. i r. p. eorũ. Id ẽ regnũ i regno. Qd etiã ora
Ibid.6.b tur. Adueniat reg. t. ⁊ i fine: Percipite regnũ. i. q̃
Ibi.25.b regnũ eratis ⁊ nõ regnabit': mõ regnate qd erat'
in ſpe: ſitis i re. c Si q̃ min⁹: Id ẽ ſi non p̃deſti
naſſem mãſionẽ qd ẽ incõueniẽs q̃tum ad deũ q̃
oĩa bona añ oĩa tpa p̃deſtinauit: tunc mõ p̃para
rẽ. i. p̃deſtinarẽ qd iterũ ẽ incõueniẽs q̃tũ ad deũ
p̃ſentialit' aliq̃d p̃deſtinare. Aug⁹. Cõfirmat eẽ:
qr ſi nõ eſſent dixiſſet: ibo ⁊ parabo. i. p̃deſtinabo:
ſ; qr iã ibi ſũt nõ ẽ op⁹ aliq̃ parare: qr v̾o nõdũ ſũt
i opatiõe: addit: ⁊ ſi abiero ⁊ p̃parauero. Abiẽs ſ;
nõ relinquẽs parat: qr ſubtrahit ſe ⁊ latet vt ſit fi
des q̃ nõ ẽ de re viſa: ⁊ inde ẽ meritũ fidei. Et hac
viuit iuſtus ⁊ mũdat ei corũum pegrinat' ⁊ in ea
deſiderat qd nõdũ habet. Et h̃ ẽ p̃paratio mãſio
nis: qr ſic parat nos ſibi ⁊ ſe nob̃ vt maneat in no
bis ⁊ nos i eo q̃tũ q̃ſq; erit pticeps ei⁹ pl⁹ vl' min⁹
ꝓ diuerſitate meritorũ. ⁊ h̃ multitudo mãſionũ ẽ.
d Et ſi abiero. Aug⁹. Abyt latendo: venit appa
rẽdo: ſ; manet regẽdo vt pficiam⁹ bñ viuẽdo: ⁊ ſic
parat' loc⁹. Aug⁹. Fides q̃ nõ videt credit: naz
ſi videret nõ eſſet fides: credẽti colligit' meritum:
cũti reddit' p̃miũ. Eat ḡ de⁹ ⁊ paret locum: eat ne
videat'. lateat vt credat'. Tunc eñi loc⁹ parat': ſi ex
fide iuuat' credit. Deſiderett vt deſiderat⁹ habeat'.
Deſideriũ dilectiõis p̃paratio ẽ mãſionis. e Et
q̃ ego. Hoc dictũ ẽ ſm q̃ſdã q̃ ſciebãt ⁊ filiũ ⁊ prẽz
Thomas v̾o ⁊ ſi putaret ſe neſcire ꝯuincit' ꝑ hoc
ꝙ ip̃m nouit: ⁊ viã ſcire ⁊ vitã. i. filiũ ⁊ patrẽ. De
iſtis ſcientib⁹ ſubdit': Amodo cognoſcetis eũ ꝑ
me cognitũ ⁊ vidiſt' eũ in corde: dũ me ꝑ oĩa ſilẽz
ei vidiſt'. Sz alij erãt de q̃b⁹ ẽ philipp⁹ neſciẽtes. ⁊
ſi ſcirẽt iſtũ filiũ: illũ patrẽ: non putabant filiũ ex
toto ſilẽz: ſ; patrẽ meliorẽ: ⁊ ita nec patrẽ nec filiũ
ſciebãt. Quo aĩo philipp⁹ dicit: Oſtẽde nob̃ prẽz
⁊ ſufficit. in q̃ ſufficiẽtia: ⁊ nõ i te. vñ increpat' nec
filiũ ſcire. f Dicit ei tho. Quo ⁊ q̃ itur dixit eos
ſcire q̃ non mentit': ſ; thomas dicit eos vtrũq; ne
ſcire: neſciens eos ſcire: ſ; xp̃s cõuincit eos ſcire:
qr ſi eũ ſciebãt ⁊ ip̃e ẽ via: viã ſciebãt: et ſi ip̃m ſcie
bant: ⁊ ip̃e eſt veritas ⁊ vita: tũc ſciebãt veritatẽ
ſ; ⁊ vitã

a Et ait diſci/ Ca. XIIII a
§ aũt. a § ꝑ morte mea
cernis qr de⁹ ſũ q̃ ſuſcitabo carnem.
pulis ſuis: Nõ turbetur b+
a § qr ſi credit' i deũ cõſeq̃t' vt ⁊ i me: qr ego de⁹
cor vr̃m: creditis i deũ ⁊ i me cre c
ſum. § in iuſtis. a § diuerſa p̃mia meritorũ.
b dite. † In domo patris mei mãſiõ d+
§ ſi nõ eſſet. § .i. ſi in aliquo.
c nes multe ſũt. Si quo minus: di e
a § ſi nõ eſſent parare vel p̃deſtinare: ſ; eſſent p̃pa
rande vel p̃deſtinãde tũc vado ⁊c. § vadit para
re non vt parare ſũt: ſed vt ſint parãde: illud ne
gat: hoc affirmat.
xiſſem vobis: quia vado parare f
d vobis locũ. Et ſi abiero et p̃para g
a § apparebo in iudicio. § introducã i mãſiones
vt maneatis pfruendo.
uero vob̃ locũ: iterũ venio ⁊ acci h
piã vos ad meipſũ: vt vbi ſũ ego i
§ ſed ne querant vbi ſit: hoc ſubdit: quo. i. ad pa
trẽ: Et nota ꝙ ibi ⁊ eſt vt de⁹: ⁊ illuc vadit vt hõ
cum ſit vna pſona deus ⁊ homo.
e ⁊ vos ſitis. Et q̃ ego vado ſitis: ⁊ k l
§ .i. me ad ipſum.
f viã ſcitis. Dicit ei thomas: Dñe: m

a Et ait diſci. ſuis. Poſtq̃ ergo xp̃s ꝯfortauit diſcipu Ca. XIIII
los ſuos exẽplis. hic ꝯfortat eos v̾bis. Et diuidit' in duas. qr pri
mo ꝯfortat eos ꝯ deſolationẽ ipſorũ de xp̃i morte. ſcõo ꝯ deſolatio
nẽ in tribulatiõe poſt mortẽ xp̃i eis iminẽte ca. ſequẽti. Ego ſũ vitis vera.
Prima in duas. qr p̃mo ꝯſolat' diſcipulos de ſua morte rõnib⁹ ſũptis ex
pte diſcipulorũ remanẽtiũ. ſcõo rõnib⁹ ſumptis ex
pte xp̃i dimittẽtis eorũ ꝯſortiũ. ibi: Nõ turbet' cor
vr̃m. Prima i tres. qr p̃mo ꝯſolat' remanẽtes pro
mittẽdo eis acceſſũ ad patrẽ ꝑ ip̃m. ſcõo ꝓmitten
do eis ſp̃ũſſãcti donũ. ibi: Si diligit'. tertio ꝓmit
tẽdo eis ſuũ reditũ. ibi: Nõ relinquã vos. Prĩa
in tres. qr p̃mo ꝓponit intẽtũ. ſcõo manifeſtat ꝓpo
ſitũ. ibi: Et q̃ vado ſcitis. tertio dubium remouet.
ibi: Dicit ei philipp⁹. Circa p̃mũ ſciẽdũ qd p̃dixe
rat eis iude ꝓditionẽ ⁊ petri negationem ⁊ ſui ab
ſentiã ⁊ mortẽ. q̃ oĩa erãt eis turbatiõis materia. iõ
dicit: b Nõ turbet' cor vr̃m. ꝓpt' p̃dicta. Sz ãt
aliq̃ libri habẽt hic: Neq; formidet: nõ ẽ de textu.
ſ; infra eo. ca. ponit' vt videbit'. c Credit' i deũ
⁊ in me credite. in q̃ exp̃mit ſuã deitatẽ manifeſte.
aliter ꝯſequẽtia nõ valeret. d In domo pa. mei
mãſiões mlte ſũt. Dom⁹ prĩs h̃ vocat' gl̃ia celeſt':
in q̃ ſũt multi gradus ⁊ diſtinctiones: qr q̃uis ſit
idẽ obiectũ beatitudinis: nullã diuerſitatẽ hñs.
tñ ex pte beatorũ ẽ diuerſitas i pticipãdo iſtud ob
iectũ ſm varietatẽ meritorũ: qr aliq̃ vidẽt alijs cla
ri⁹ ⁊ fruunt' pfecti⁹ ſm maiorẽtatẽ habit⁹ charitat'
q̃ facit aĩaz capacẽ obiecti beatitudinis. e Si q̃
minus dixiſſem vobis. q. d. ſi i celeſti beatitudine
eẽt aliq̃d min⁹ vel defectuoſum dicerẽ vobis:
f Quia va. pa. vo. locũ. ſ; nõ ẽ neceſſe ꝙ vadã ad
p̃parãdũ: qr i deo ẽ bonitas perfecta eternalis: et
etiã imutabiliter ⁊ multipliciter pticipabilis a be
atis. Numer⁹ etiam electorũ ⁊ termin⁹ meritorũ: eſt
eternalit' ⁊ imutabiliter p̃deſtinat⁹. ⁊ ſic totum pa
ratũ ẽ ab eterno ſm ꝙ dr Mat. xxv. Poſſidete pa
ratũ vobis regnũ a ꝯſtitutiõe mũdi: ſ; huic expo
ſitioni videt' repugnare qd ſequit': Et ſi abiero ⁊ p̃parauero vobis locũ ſ;
videt' ꝙ iret ad p̃parãdũ. Dicẽdũ ꝙ beatitudo vel loc⁹ ipi⁹ nõ indigebat
aliq̃ p̃paratiõe: vt dictũ ẽ. ⁊ ſic loquit' ſaluator in lr̃a p̃cedẽti. ipſi aũt electi
indigẽt p̃paratiõe ad h̃ ꝙ poſſint beatitudinẽ ꝯſeq̃: qr lz ſint ab eťno p̃de
ſtinati: tñ beatitudinẽ nõ ꝯſequũt' niſi mediãte gr̃a q̃ dat' tpaliter i pſen
ti. q̃ñ ḡ dicit ſaluator. g Si abiero ⁊ p̃parauero vobis locũ. nõ ẽ intelli
gẽdũ ꝙ in gl̃ia celeſti aliq̃d aſcẽdẽdo p̃parauerit: ſ; qr ꝑ aſcẽſionẽ ſuã do
nũ ſp̃ũſſancti fidelib⁹ miſit. ꝑ qd p̃parant' ad ꝯſecutionẽ beatitudinis.
h Iterũ venio ⁊ accipiã vos ad meip̃m. Ex h̃ v̾bo dixerunt aliq̃ heretici
ꝙ electi nõ aſſumũt' ad gl̃iaz vſq; ad diẽ iudicij: ⁊ tũc p̃mo aſſumũtur q̃ñ
xp̃s veniet iterũ i forma humana. ſm ꝙ dr Act'. j. Hic ieſus q̃ a vobis aſſũ
ptus ẽ ſic veniet ⁊c. ſ; h̃ ẽ expſſe ꝯtra dictũ apl̃i Phil. j. Cupio diſſolui et
eſſe cũ xp̃o. et. ij. ad Cor'. v. Scim⁹ q̃m ſi t̾reſtris dom⁹ nr̃a habitatiõis
hui⁹ diſſoluat'. habem⁹ domũ nõ manufactã i celis. Ex q̃b⁹ ptz ꝙ aĩa exu
ta a corpe nõ habẽs impedimẽtũ culpe vel pene tpalis debite: ſtatim euo
lat ad gl̃iaz. Hoc etiã ptz rõne: qr talis aĩa ꝑ gr̃am quã habet digna ẽ glo
rie. ⁊ nõ habet impedimẽtũ ꝑ pte pſone nec toti⁹ nature: qr illud impedi
mẽtũ ꝑ xp̃i mortẽ fuit ablatũ. ⁊ ſic intelligit' p̃paraſſe beatitudinis locum
inq̃tũ ꝑ mortẽ ſuã amouit impedimẽtũ nature. ⁊ aſcẽdens ad celos miſit
donũ gr̃e q̃ ambo erãt neceſſaria ad ꝯſecutionẽ gl̃ie. Sciẽdũ igit' ad itelli
gẽdũ verbũ xp̃i cũ dr: Iterũ venio ⁊c. ꝙ xp̃s duplicit' venit ad accipiendũ
fideles. vno mõ ad accipiẽdũ eos ad beatitudinẽ aĩe. ⁊ ſic quotidie venit
ad eccleſiã accipiẽdo a corporalib⁹ aĩas ſanctas ⁊ trãſferẽdo ad gl̃iaz. iſte
tñ aduẽtus nõ ẽ in p̃ſentia corpali. alio mõ veniet i fine mundi corpaliter
ad aſſumendũ fideles ad beatitudinẽ aĩe ⁊ corpis ſimul. ⁊ q̃tũ ad h̃ verũ
eſt v̾bũ illorũ ꝙ fideles nõ aſſumũt' ad beatitudinẽ vſq; ad diẽ iudicij. in
telligẽdo de beatitudine corpis ⁊ aĩe ſimul. h̃ tñ ẽ itelligẽdũ de cõmuni le
ge: qr aliq̃ ſancti ex p̃uilegio ſpeciali ſũt iã in beatitudine eterna aĩa ⁊ cor
pore: qr ſaltẽ h̃ pie credit' de beata v̾gine. i Et vbi ego ſũ ⁊ vos ſitis. di
cit: ego ſum. qr ante paſſionẽ ſuã iã erat beat⁹ pfecte inq̃tum de⁹ ⁊ inq̃tũ
homo q̃ ad aĩam. k Et quo vado. Hic manifeſtat qd dixerat. ſcz ꝙ per
ip̃m habebãt acceſſũ ad patrẽ: qr ip̃e ẽ via ſm hũanitatẽ. ⁊ pater ẽ termi
nus. ip̃e aũt de vtroq; inſtruxerat. ideo dicit': Et quo ego vado ſcz ad pa
trem. l Et viam ſcitis. via ꝑ quã iuit xp̃s fuit mors ipius. ip̃e autẽ xp̃s
vel ſequela ipius qd ꝓ eodem hic accipit': eſt via ꝑ quã alij veniũt ad pa
trem. ⁊ de his oĩbus diſcipulos inſtruxerat. lz nõ intellexiſſent ad plenũ.
ꝓpter qd ſubdit': m Dicit ei thomas: dñe neſcim⁹ quo vadis et quo
modo poſſumus viã ſcire. ⁊ ſic negat ſe ſcire vtrũq; ſcz viam ⁊ terminum.
ꝓpter qd videt' dictum eius verbo xp̃i eſſe ꝯtrariũ. Dicendũ ꝙ nõ ẽ incõ
ueniẽs vnum ⁊ idem ſciri ⁊ ignorari diuerſimode. Cognitio eñi humana
ꝓcedit de impfecto ad pfectum: vt habet'. j. Phyſicorũ. ⁊ iõo illud quod
ſcitur in ge.

¶ ⁊ vitã ad quã vadit. Ipe ẽ ꝑ ſe viam: ad ſe ꝟitatẽ ⁊ vitã ⁊ ad prẽz: q2 cũ prẽ
J.6.g vnũ ẽ: vadit. Nos ꝑ q̃bus dic: Nemo venit ad prẽm niſi ꝑ me. ꝑ ipm ad ipm ⁊ ad prẽz vadim⁹. Cũ xp̃s ſit de⁹ ⁊ hõ ſm hoĩez venit ad hoĩes: ⁊ ſm hoĩez glorificatum redit ad ſe deũ: q̃ ẽ cũ prẽ vna ꝟitas ⁊ vita. Sic ⁊ ſui in glorificatiõe veniẽt ad ipaz veritatẽ viã ⁊ vitã: ⁊ tã ſibi q̃z illis ẽ via ꝑ obedientiã. vnde:
Phil.2.b Propter qđ ex alta. illũ. d. ⁊c. a Si cognouiſſetis. Quia dixerat nullũ venire ad prẽz niſi ꝑ ſe: q̃ eſt inſeparabilis idem cuz prẽ. ne q̃rerẽt qs ẽ pr̃: oſtẽdit ex ſe noto noſci prẽm: qđ nõdũ q̃dã cognouerãt: q̃s arguit dicẽs: Si cogno. b Et vidiſtis eũ. Ut de duob⁹ oĩno ſilib⁹ dr̃: ſi iſtũ vidiſti: illũ vidiſti. viderant ẽ q̃z ſimul vnũ filiũ: ſ3 moriẽdi erãt vt talẽ etiã prẽz itelligerẽt ⁊ nõ diſſimilez. c Quõ tu. di. Et cũ oĩno ſimilis. Quõ tu d. q̃ſi video q̃ aio dicas: nõ q̃ris alteꝝ ſilez ſ3 putas meliorem. d A meipſo. Quia non ſũ a meipſo q̃ loq̃r: ei tribuit qđ facit: de q̃ ẽ ipẽ q̃ facit. e Qui credit i me. Ego ⁊ pr̃ indifferẽter opamur. Et q̃cũq3 credit i me (nc de ſolis apl'is h̃ accipiẽ) opa q̃ ego facio ꝑ me: ipẽ faciet. i. ego facio i eo vl' ꝑ eũ: ⁊ etiã maiora. ⁊ qđ non ille faciet ſ3 ipẽ in eo oñdit: q2 va. ad pa. ⁊. qđ. pe. patrẽ i no. meo h̃ faciã pri⁹: facio vt poſtea faciat. f Opa q̃ ego fa. Nõ tñ ex ſe ſ3 ex me.
J.13.b non ẽ ſeru⁹ maior dño. Ipẽ eñi ſine eis multa: illi ſine eo nihil niſi peccatum.
Luc.8.f g Maiora. Aug⁹. Quia ſi ipſe fim
Act.5.b bria: petr⁹ vmbra ſanauit. Uel op⁹ ei⁹ ẽ qđ ꝑ ſe loq̃ẽ ⁊ docet aliq̃s. diſcipulis ꝟo loquẽtib⁹ plures crediderũt. Ut q̃ ego facio. i. fidẽ ⁊ ipẽ faciet: q2 ego pri⁹ poſt ipẽ: ⁊ maiora horũ q̃ ego ſine eo. Alia eñi opa facit i nobis vt faciam⁹ et nos. i. credere vñ iuſtificaẽ impius. Alia ſine nob: vt q2 tũc p̃dicabat verba iuſticie. Et de his dicit que tũc agebat: ⁊ nõ d oib⁹ vniuerſaliter operib⁹.
¶ Uel qđ

neſcimus quo vadis: et quomodo poſſumus viã ſcire? Dicit ei ie
a ¶ via ſine errore q̃rẽtib⁹: vitas ſine falſitate iuuẽtib⁹: vita ſine morte ꝑmanẽtibus.
b ¶ ⁊ cum ſim via.
ſus: † Ego ſu3 viã veritãs ⁊ vita. a† b
¶ veſtrũ. ¶ cũ q̃ ſum veritas et vita. ¶ viam.
Nemo venit ad patre3 niſi ꝑ me. c
¶ qui idẽ ſum cũ patre.
a Si cognouiſſetis me: ⁊ prẽz meũ d e
vtiq3 cognouiſſet̃. Et amodo co f
¶ non tamẽ oculis corporeis.
b gnoſcetis eũ et vidiſtis eũ. Dicit g
¶ nõ itelligẽs iſtũ oĩno ſilez pr̃i. ¶ q̃ſi q̃ maior te ẽ
ei philipp⁹. Dñe oſtẽde nob prẽz h i
¶ q2 in eo ſufficientia erit nobis.
⁊ ſufficit nobiſ. Dicit ei ieſus: Tã k †
to tẽpore vobiſcũ ſum et non co +
a ¶ q2 nec filiũ nouit q̃ prẽz meliorẽ credit.
b ¶ philippe vere me nõ nouiſt̃: q2 ſi me nouiſſe
gnouiſtis me? Philippe qui vi m
tis ⁊ patrẽ. a ¶ ſpũalib⁹ oculis. ¶ nõ q2 aliud ſit filius: aliud pr̃: ſ3 q2 omnino ſimilis.
c det me: videt ⁊ prẽm. Quõ tu di n o
a ¶ qđ ſi nõdũ credere ⁊ videre potes.
cis: oñde nob prẽm? Nõn credis p
¶ cur ergo inſeparabiles ſeparatim vis noſcere.
q2 ego i prẽ ⁊ pr̃ i me ẽ? Uerba q̃ q
a ¶ ſic eq̃lis alter alteri: vt tñ alter ex altero.
d ego loquor vob a meipſo non lo
quor. Pr̃ ãt i me manẽs ipẽ facit r
¶ ⁊ cũ facit i me: nõ creditis. q. e. in. p. hic.
opa. Nõ creditis q2 ego i patre ⁊ s
oſtendiẽ non ſolus philippus arguendus.
pr̃ i me ẽ? † Alioq̃n ꝓpẽ opa ipſa t
¶ q2 ego i prẽ ⁊ pr̃ in me ẽ. ſi eñi ſeparati eſſemus nullo modo inſeparabiliter opari poſſemus.
e credite. Amẽ amẽ dico vob q̃ cre v
a ¶ ecce fides q̃ opaẽ ꝑ dilectionẽ. b ¶ nõ ergo credit q̃ nõ facit. c ¶ prius ego: poſt ipẽ: q2 ego facio vt ipẽ faciat.
f dit in me opa q̃ ego facio ⁊ ip
g ſe faciet: et maiora horum faciet: x †

ſcitur in generali ⁊ confuſe h̃ ignoraẽ in particulari ⁊ determinate. ſic erat in ꝓpoſito: quia xp̃i doctrinam in quodã generali ⁊ cõfuſo acceperãt: ⁊ ſic xp̃s dicit eos ſcire. determinate autem ⁊ ꝑfecte adhuc neſciebant: et ſic thomas negauit ſe ſcire. propter qđ xp̃s magis explicat i particulari. a Ego ſum via. ſm humanitatẽ: quia ea que geſſit in humanitate: ſũt via ꝑducens nos ad gl'iaz: b Ueritas ⁊ vita. Licet enim xp̃s inq̃ztum homo ſit via beatitudinis: vt dictum eſt: tamẽ inq̃ztũ deus eſt beatitudinis termin⁹. ſicut ⁊ pater q2 eadem eſt eſſentia ⁊ bonitas amborum: in cui⁹ viſione clara ⁊ ꝑfecta fruitione conſiſtit beatitudo. ⁊ ideo diciẽ veritas ratiõe viſionis. vita ratione fruitionis: ⁊ q2 ſit via ratione humanitat̃ oſtendit dicens: c Nemo venit ad patrẽ niſi per me. in me credendo ⁊ ope imitãdo: q2 etiam ſit termin⁹ beatitudinis ſicut ⁊ pater oſtendit dicens: d Si cognouiſſet̃ me. ꝑfecte q̃ztum ad deitatem. e Et patrẽ meum vtiq3 cognouiſſet̃. q2 pater ⁊ filius vnũ ſunt in deitate. f Et amodo cognoſcetis eum. i. a tp̃e paſſionis q2 poſt paſſionem imediate apeuit illis ſenſũ vt intelligerẽt ſcripturas: vt habeẽ Luc. vlt̃. et extunc habuerũt pleniorẽ cognitionem de myſterio trinitatis. g Et vidiſtis eum. q2 videndo xp̃m viderunt ſuppoſitum filij in quo eſt natura diuina que ẽ idem qđ pater: et ſic in filio quodãmodo patrẽ viderant. Aliter exponiẽ: Audiſtis eum: id eſt audiſtis: vt habeẽ Exo. xx. Populus videbat voces. vbi accipitur videre pro audire. Si queratur vbi apoſtoli audierant vocem patris. Dicendum q2 audierãt cũ reſpondit chriſto: Clarificaui ⁊ iterũ clarificabo. ſicut predictum eſt ca. xij. Aliqui etiã illoꝝ vocem patris audierant in trãſfiguratione. ſ. petrus. iacob⁹ et iohãnes: vt habeẽ Mat. xvij. h Dicit ei philippus. Hic xp̃s remouet dubiũ ex verbis ſuis exortuz. Et diuidiẽ in duas. q2 primo remouet dictũ dubium. ſecundo ꝓbat ꝓpoſitum. ibi: Uerba q̃ ego. dixerat enim q2 apl'i cognouerant patrẽ ⁊ viderant. idõ credidit philippus q2 pater poſſet videri oculis corpalib⁹ ſicut et filius. ideo ſtatim dixit: i Dñe oſtende nobis patrẽ ⁊ ſufficit nobis. q. d. credo verbo tuo: ſed patrem videre deſidero. k Dicit ei ieſus. oſtẽdendo qualiter pater videẽ: q2 non videẽ oculis corporalib⁹ nec oculis mentis viſione intuitiua i hac mortali vita: niſi a xp̃o hoĩe. ideo ſequiẽ: l Tãto tp̃e vobiſcũ ſum ⁊ non cognouiſtis me. q. d. magna ruditas ẽ q2 tãdiu doctrinã meã audiſtis ⁊ adhuc ita parũ me cognoſcitis ſm deitatem. m Philippe q̃ videt me. ſm deitatem. n Uidet ⁊ patrẽ meum. Sicut eñi pater non videẽ niſi i beatitudine. ſic nec filius in ſua deitate: q2 illa viſio eſt merces. ⁊ q2 talis non eſt homini concedenda in via. idõ ſubdit: o Quõ tu dicis oſtẽde nobis patrẽ. q2 oculẽ corpalib⁹ nõ ẽ viſibilis cum ſit ſpũs: vt ſupra dictũ eſt ca. iiij. nec oculis mẽtalib⁹ videẽ in p̃ſenti: vt dictũ ẽ. ⁊ idõ debet ſufficere habere noticiã fidei de eo. ꝓpter qđ ſubdit: p Nõ credis: q2 ego in patre ⁊ pr̃ in me eſt. q. d. iſtud debes credere ⁊ h̃ ſufficit tibi ad ſalutẽ. q Uerba q̃ ego loquor. Remota dubitatiõe philippi ꝑ h̃ qđ in p̃ſenti de patre ⁊ filio nõ habeẽ noticia niſi fidei: hic ꝯñter oſtẽdit q2 debeant credere. et h̃ declarat tripliciter. Pmo ꝑ ſuã doctrinã q̃ erat autẽtica: q2 ſicut lingua xp̃i ab aĩa mouebaẽ ad loquẽdũ de cõceptu aĩe. ſic aĩa ei⁹ in oib⁹ regulabaẽ ab ipa deitate: ⁊ ideo ꝟbũ ei⁹ in nullo deuiare poterat a veritate. ꝓpẽ qđ tali doctrine debebant firmiter aſſentire. et h̃ eſt qđ dr̃: Uerba q̃ ego loquor vobis a meipſo nõ loquor. i. ab humanitate tm̃: ſ3 a deitate modo predicto. h̃ etiã p3 ex mũdicia ⁊ ꝑfectione doctrine xp̃i qua nõ põt eſſe maior: intãtũ q2 etiã ſine miraculis dignũ eſſet ei credere. ſcđo h̃ ꝓbat ꝑ opa diuinit⁹ facta ad teſtimoniũ veritatis doctrine xp̃i: q̃ ſũt efficaciſſimũ argumẽtũ veritat̃: vt frequẽter patuit ex ſupradictis. ⁊ hoc eſt qđ dr̃: r Pater aũt in me manens ipẽ facit opa. Fili⁹ eñi ⁊ pater ſũt vnũ in ꝟtute opatiua ex q̃ fiebãt miraculoſa opa. s Nõ creditis. q2 ego in patre ⁊ pater in me eſt. q̃liter pater ſit in filio ⁊ ecõuerſo dictũ eſt ſupra ca. x. t Alioquin ꝓpter opa ipa credite. q. d. ſi verba nõ inducũt vos ad credendũ: opa miraculorũ totaz nature ꝟtutẽ trãſcẽdentia debẽt vos ad hoc inducere. Tertio ꝓbat h̃ idẽ ex operib⁹ q̃ fecit xp̃s per apl'os: q2 non ſolum in ꝓpria ꝑſona miracula fecit: ſ3 etiaz ꝑ apl'os. ⁊ per h̃ p3 q2 virtus ꝑfecta faciendi miracula erat in xp̃o inq̃ztuz non ſolũ ꝑ ſe: ſed etiam ꝑ hoĩes ſimplices ⁊ illitteratos miracula faciebat. ⁊ hoc eſt quod dr̃: v Amen amen dico vobis q̃ credit ⁊c. Et bene dicit: Qui credit: q2 ſicut xp̃s faciebat miracula per h̃ q2 eius humanitas erat deitati cõiũcta in vnitate ſuppoſiti. ſic et apl'i faciebant ea inq̃ztum erant ꝑ fidem xp̃o cõiuncti. x Et maiora horuz faciet. Hoc p3 p̃mo in doctrina. plures eñi conuerſi ſũt ad fidẽ ꝑ p̃dicationem apl'oꝝ q̃z ꝑ p̃dicationem xp̃i: q2 ꝑ eos conuerſa eſt multitudo gentiũ. per predicationẽ autẽ xp̃i pauci iudeorũ. Item quia apoſtoli predicabãt in omnibus linguis: vt habeẽ Act̃. ij. chriſtus autem predicabat in vna ſola lingua. ſ. hebrea: quia ſolum iudeis p̃dicauit ſm q2 ipſemet dicit Matth. xv. Non ſum miſſus niſi ad oues que perierũt dom⁹ iſrl̃: nec eſt contra illud quod ſupra dictum eſt ca. iiij. q2 p̃dicauit ſamaritanis: quia ipſi erant iudei in parte ſicut ibidem dictuz fuit. ſecundo patet in miraculis: q2 apl'i

† ſ. di. ꝯſuetudinẽ. De pe. di. 2 ſi eni ꝯ vñ dauid. De cõſe. di. 5. c penulti.

B

† J. 5. k

¶ Uel qđ facit ī nob̄ nō ſine nob̄: mai⁹ eſt oībus q̄ ſine nob̄ facit: vt ꝙ ex impio fit iuſt⁹: maius eſt oīb⁹ celo ⁊ t̄ra ⁊c̄. q̄ illa trāſibūt: h̄ manebit. Et ī ill' eſt t̄m opus dei: ī iſtis imago dei. Sꝫ ⁊ ſi angelos fecit mai⁹ videt̄ ī/pios iuſtificare q̄ iuſtoſ creare. q̄ ſi vtrunq̄ eq̄/lis potētie: h̄ eſt maior' miſeꝛie. a · Si dili. me. Quō monet di/ligere et ſeruare mādata vt acci/piāt ſpm̄ quē ni/ſi habeāt n̄ pñt diligere ⁊ ſerua/re. Sꝫ qđ habe/bāt min⁹ occulte accepturi erant ampli⁹ māifeſte vt eis innoteſce/ret qđ habebāt. b · Quia nō vi. Nō habet ſpūa/les oclos mūdi amatores q̄bus ſpiritūſanctū vi/deant. Nec vo carnalib⁹ oculis poſſunt videre: q̄ ſpūſanct⁹ nō apparuit indut⁹ humanitate ⁊c̄. c · Et ī vo. erit. Erit ī vob̄ vt ma/neāt: non mane/bit vt ſit: q̄ pri⁹ ē eſſe alicubi q̄ manere. Ne q̄s ꝫ putet ſic ma/nere vt hoſpes apud aliū viſibi/liter: ſꝫ ī eis eſt: ⁊ ideo ab eis co/gnoſci pōt: non ab alijs. d · Nō reli. Nō ita dabit̄ ſpūs ꝓ me vt ego etiā nō ſim vobiſcū. Orphan grece pupilli latine ē. e · Adhuc modi/cum. Sed mun/dus q̄ modo vi/det oc'is carnis poſt modicū nō videbit: q̄ reſuſcitat⁹ ſe eis nō oſtēdit: ꝟ totū tp̄s modicū ē: q̄ finito: auferet̄ im/pius ne videat gloriā dei quā iuſti vide/būt. f · Quia ego ⁊c̄. Preſenti vtitur q̄ mox futura eſt ei⁹ reſurrectio. Ad il/los vtit̄ futuro q̄ꝫ in fine futura reſur/rectio. g · Et vos ī me. Hoc modo eſt ⁊ cognoſcit̄ quodāmodo p fidē: ſꝫ tunc cognoſcet̄ p ſpeciē q̄ñ hec cōiunctio pfi/cietur q̄ modo inchoatur. h · Qui ha/bet. Nō ſoluꝫ vos apl̄i viuetis ⁊ cogno/ſcetis: ꝟ ⁊ q̄cunq̄ hꝫ in memoria ⁊ ſuat in vita. Ul' habet faciendo: ſeruat pſeue/rando. Uel q̄ habet ī ſermonib⁹: ſeruat in moribus. Uel habet audiēdo: ſeruat faciendo. i · Et ego di. Ad h̄ diligaꝫ: vt manifeſtē: quia ⁊ nūc diligit: ſed non ad hoc: ſed poti⁹ vt credam⁹: ⁊ mādata ſeruem⁹ vt mereamur qđ poſt capiam⁹.

¶ Et manifeſtabo

Margin: C † De ꝯſc. di. ā ī xp̄o pr̄. — † De ꝯſc. di. 2. ſpecies. — 1. Pe. 4. d

q̄ ego ad pr̄em vado. Et q̄dcūq̄ ᵃ ᵇ⁺
a ꝟ ad ſalutē alia ꝑpici⁹ dat: irat⁹ non daret. ꝟ h̄ addit ne puret̄ ꝙ ꝓmiſerit ſine patre facturus. b ꝟ ſtatim vl' poſt. ꝟ nō facit ſine pr̄e filius: quā
petierit' pr̄eꝫ ī nōīe meo h̄ faciā:
q̄dem ideo facit vt in eo pater gloꝛificetur.
vt clarificet̄ pr̄ ī filio. † Si q̄d peti ᶜ
ᵃ eritis me ī nomīe meo h̄ faciā. Si ᵈ
a ꝟ vt faciatis q̄ ego facio: vt faciā q̄ petitis.
diligit' me mādāta mea ſeruate.
a ꝟ in q̄ euidēter oñdit̄ dilectio mādātis. ꝟ rogat hō ꝙ de⁹ dat. b ꝟ aduocatū vel conſolatorē ſicut ego ſum vobis pſens carne.
Et ego rogābo pr̄eꝫ ⁊ aliū pāra/ ᵉ ᶠ
a ꝟ hic ad quedaꝫ: vt illuſtret ⁊ alia hmōi faciat: poſt: vt ad videndā ſpeciem introducat.
clytū dabit vob̄: vt māeāt vobiſ/ ᵍ
ꝟ ſcꝫ ſanctū q̄ patri ⁊ filio coetern⁹ eſt ⁊ cōſubſtātialis. a ꝟ remanēs amator mūdi: cum quo nunq̄ eſt amator dei.
cū ī etnū: ſpm̄ v̄itatis quem mūn ᵇ⁺ ⁱ
a ꝟ nō hꝫ iuiſibiles oclos q̄b⁹ iuiſibilit̄ videt̄ ſpūſ ſanctus. ꝟ nec ſciendo intelligit.
ᵇ dus nō pōt accipe: q̄ nō vidēt eū ᵏ
nec ſcit eū. Uos aūt cognoſcetis ˡ ᵐ
ᶜ eū: quia apud vos manebit et in ⁿ ᵒ
ꝟ indicat ſe patrem illis.
ᵈ vobis erit. Nō relinquā vos or/ ᵖ⁺
a ꝟ poſt reſurrectionē carne ⁊ pſentia deitatis. ꝟ ſed.
ᵉ phanos: vēniam ad vos. Adhuc ᵠ ʳ
ꝟ tempus.
modicū ⁊ mund⁹ me iā nō videt.
ᶠ † Uos aūt videtis me: q̄ ego vi ˢ ᵗ
ꝟ ſuā vitā etiā illis ꝓmittit.
uo ⁊ vos viuet'. In illo die vos ᵛ ˣ
ꝟ qđ mō credit'. a ꝟ vt radi⁹ ī ſole vnū cū ipſo.
cognoſcetis: q̄ ego ſū ī pr̄e meo:
a ꝟ vt p palmites ī vite. b ꝟ vt ait apl's: Si aūt
ᵍ ʰ ⁊ vōs ī me: et ego in vobis. Qui ʸ ᶻ
xp̄s in nobis. ꝟ hoc eni ope oſtēdit̄ dilectio.
habet mādata mea ⁊ ſuat ea: ille ᵃ ᵇ
ꝟ quis fructus.
ē q̄ diligit me. † Qui āt diligit me
ꝟ pater ⁊ filius inſeparabiliter diligunt.
ⁱ diliget̄ a pr̄e meo et ego diligam ᶜ

maiora fecerunt. magnum enim reputatum fuit ꝙ infirmi ſanabant̄ ad tactum fimbrie veſtimentoꝛuꝫ chꝛiſti: vt habetur Marc̄. vj. ſed maius videtur ꝙ ad tactuꝫ vmbre petri ſanabātur: vt habetur Act'. v. Subditur autem cauſa quare apoſtoli tāta erant facturi cū dicit̄: a · Quia ego ad patrē vado. q̄ maioꝛa debebant fieri poſt effuſionem plenitudinis ſpūſſancti: que effuſio nō debebat fieri ante aſcenſionē chꝛiſti: vt ſupra dictū eſt. vij. ca. Nondū erat ſpiritus datus: q̄ nōdum erat ieſus gloꝛificatus. ⁊ q̄ ꝓpter tanta que fienda erant p apoſtolos: poſſet credi ꝙ eſſent futuri maioꝛes ipſo xp̄o. hoc remouet dicēs: b · Et q̄dcūq̄ petieritis patrē in nomine meo hoc faciā. In quo oſtēditur ꝙ apoſtoli illa nō fecerunt niſi per virtuteꝫ chꝛiſti: quod patet: quia talia faciebant deprecando. ideo dicit: Et quodcūq̄ petieritis. chꝛiſt⁹ autem fecit miracula imperando vt gloꝛificaretur pater ī filio. Qꝛ enim ad inuocationem nominis chꝛiſti fiebāt miracula per apoſtolos. redundabat in gloꝛiā patris cuꝫ pater ⁊ filius ſint vnus deus: ꝓpter quod ſubditur: c · Si q̄d petieritis in nomine meo hoc faciā. eadē virtute qua et pater. d · Si diligitis. Supꝛa cōſolatus eſt diſcipulos ꝓmittendo eis acceſſum ad patrem per ipm̄. hic cōſequenter idem facit ꝓmittendo ſpiritusſancti donuꝫ. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Si diligitis me mandata mea ſeruate. Amoꝛ enim ⁊ obediētia ad deum eſt diſpoſitio ad habendū plenius ſpiritūſāctum: quia ꝟm Aug'. Charitas meretur augeri vt aucta mereatur ⁊ perfici. ideo ſubditur: e · Et ego rogabo patrem. hoc cōuenit chꝛiſto inq̄tum homo ⁊ aduocatus noſter eſt. f · Et alium paraclytum dabit vobis: id eſt conſolatoꝛem. Dicit autē alium ad oſtendendū diſtinctioneꝫ filij ⁊ ſpiritusſancti in perſona. g · Ut maneat vobiſcum in eternū. q. d. iſte cōſolatoꝛ nō auferetur a vobis: ſicut ſubtrahitur humanitas mea per moꝛtem: ſed eternaliter erit vobiſcum hic per gr̄aꝫ: ſed in futuro per gloꝛiam. h · Spiritum veritatis. tum q̄ eſt eſſentialiter ipa veritas. tum quia docet veritatem. i · Quem mūdus non poteſt accipere: id eſt homines mundiales affectuꝫ in terrenis ponētes: quia nō ſunt ad hoc diſpoſiti. ideo ſequit̄: k · Quia nō videt eum. i. dirigit intētionem ad ipm̄. l · Nec ſcit eum. i. cognoſcit: q̄ ſola bona ſenſibilia ſunt hominib⁹ mundialib⁹ nota: ꝟm ꝙ dr̄. j. Coꝛ'. ij. Animalis autē homo non pcipit ea que ſunt ſpūs dei ⁊c̄. m · Uos autē cognoſcetis eū. p ſpecialē reuelationē ⁊ p ſenſibile ſignū: q̄ ſpūſſanctus ſup apoſtolos in linguis igneis apparuit. n · Quia apud vos manebit. q̄ non receperūt eum per modum paſſionis trāſeuntis: ſed habitus firmiter ꝑmanētis: inq̄tū fuerūt in gr̄a ꝯfirmati. o · Et ī vo. erit. Hoc dicit ad denotandū familiaritatē ſpūſſancti erga ipſos diſcipulos. p · Nō relinquā vos. Hic ꝯſolat̄ eos ꝓmittēdo eis ſuū reditū: q̄ de hoc dono ſpūſſancti qđ adhuc ignorabāt parū erāt cōſolati. ⁊ diuidit̄ in duas. q̄ pmo ꝓmittit ſuū reditū. ⁊ ſcđo bonoꝝ ſuoꝝ beneficiuꝫ. ibi: Hec locut⁹ ſū vobis. Prima in tres. q̄ pmo ꝓmittit ſuā viſitationē. ſcđo aſſignat hui⁹ rōnem. ibi: Qui habet mandata. tertio remouet diſcipuli dubitationeꝫ. ibi: Dicit ei iudas. In pma igit̄ parte dicit ſic: Nō relinquā vos oꝛphanos. Oꝛphanus dr̄ priuat⁹ pr̄e carnali: q̄ eni vult a deo ī filiū adoptari: opoꝛtet eū carnalē affectū ad parētes relinquere inq̄tū ē ꝯtra deū. ꝟm ꝙ dicit ſaluatoꝛ Luc̄. xiiij. Qui nō odit patrē ⁊ matrem ⁊c̄. Sequit̄: Nō pōt me⁹ eſſe diſcipul⁹. apl̄i aūt talia relinquerant. ideo quodāmodo oꝛphani erāt reſpectu parētū carnalium: ⁊ ſic erant filij dei per adoptionem: ꝓpter qđ xp̄s gerebat curā de eis ſicut de filijs. ꝓpter qđ ſubdit̄: q · Ueniam ad vos. nō ſolū ſpūaliter ꝯſolādo: ſꝫ etiā coꝛpaliter viſitādo ⁊ in fide ꝯfirmando: qđ fecit xp̄s poſt reſurrectionē ſuā apparens apl̄is per. xl. dies ⁊ loquens eis de regno dei ante ſuā aſcenſionē: vt habet̄ Act'. j. r · Adhuc modicū ⁊ mundus me iam nō videt. q̄ modicū tp̄is erat vſq̄ ad tp̄s ſue moꝛtis: p quā aſpectus ſue humanitatis ſubtrahendus erat apl̄is. s · Uos aūt videtis me. Poſt reſurrectionē eni nō fuit viſus oībus ſicut ante ſed ſolū apl̄is ⁊ alijs diſcipulis: vt habet̄ Ioh. xx. Et ſubdit̄ cauſa ſue reſurrectionis. cū dr̄: t · Quia ego viuo. q. d. lꝫ moꝛiar ex infirmitate carnis: tamē reſurgā virtute deitatis: que ſemp viuit. v · Et vos viuetis. hoc dicit aſſecurādo eos: q̄ timebāt moꝛi cū ipo. vñ ſupꝛa. xj. ca. thomas hoc timens dixit: Eamus ⁊ moꝛiamur cū ipo: vt ibidē expoſitum fuit. x · In illo die vos cognoſcetis quia ⁊c̄. Poſt reſurrectionē eni habuerunt plenioꝛē noticiā de myſterio trinitatis: vt dictū eſt eodē ca. y · Et vos in me ⁊ ego in vobis. non per eſſentie vnitatem ſicut pater ē in filio ⁊ ecōuerſo: ſed p mutuā dilectiōeꝫ: ſicut amans eſt in amato ⁊ ecōuerſo. z · Qui habet mādata. Hic reddit cauſā hui⁹ beneficij collati apoſtolis ⁊ nō mūdo: vt pꝫ ex dictis. hec cauſa ē dilectio ⁊ obedientia ad xp̄m: que fuit in apoſtolis: ⁊ hoc eſt qđ dicit̄: Qui habet mādata mea: in aure ad audiendū: ⁊ in coꝛde ad meditandum: ⁊ in oꝛe ad docendum. a · Et ſeruat ea. adimplendo opere. b · Ille eſt qui diligit me. quia ꝓbatio dilectionis exhibitio eſt operis: ꝟm Greg'. c · Diligetur a patre meo ⁊ ego diligam eum. quia vnus eſt amoꝛ patris ⁊ filij.

Et manifeſtabo

Margin: † Io. 16. b — † Mat. 21. c Mar. 11. c — † Ma. 10. d Luc. 14. e

☞ a · Et manifeſtabo. Qui habet.m.mā. ille me cognoſcit: ⁊ h̄ eſt. ibi: Manifeſtabo ei meipm̄. Sʒ ꝓmittit cauſā mādati: qꝛ diligit me: ⁊ q̄ me diligit pr̄ me⁹ diliget eū: ⁊ qꝛ pr̄ tūc ego diligā eū: ⁊ inde ē manifeſtatio. b · Dicit ei iu. Audito ꝙ mūdus nō videbit eū ſ3 ipi videbunt: ꝓ oīb⁹ q̄ſitur⁹ q̄rit iudas cauſā hui⁹ diſcretionis. Hec aūt cauſa ē ſcḋm reſponſionē dn̄i: dilectio ꝑ quā ſolā ⁊ nō ꝑ aliā diſcernit̄: gens ſancta a non ſancta.

c · Ad eū veni. Venit de⁹ ad hoīeʒ dū homo venit ad deum. Venit hō credēdo: obediēdo intuēdo: capiēdo: de⁹ venit ſubueniēdo: illumināndo: implendo.

d · Et māſionē. Charitas facit habitare ī domo in q̄ pater ⁊ fili⁹ facit māſionē. vnde ⁊ dabit manifeſtationeʒ de qua ille queſierat.

e · Hec locut⁹. Hec de māſione in dilectorib⁹ ſuis: in q̄ ſignificat̄ eccleſia futura ſpūalis: ī qua beati a q̄bus non recedit. Apud vos manens. hic eccl'ia p̄ſens corporalis: in q̄ viſitat liberando ⁊ redit.

f · Paraclyt⁹. Cōſolari cū ſit op⁹ trinitatis: ad pſonam tn̄ maxime ſpūſſancti ptinet: qꝛ in ſcriptura noīe bonitatis ſpūſſanct⁹ deſignatur: ꝑ bonitatem ergo deus nos ꝯſolat̄: ꝑ quā oīa bona ſua nobis tribuit. Unde cuʒ ipſe fili⁹ doctrina ſit pr̄is: de ſpū dicit: Ille vos docebit oīa: qꝛ ⁊ ſi filius docet nos ⁊ reuelet patrem: hoc totum facit per ſuam bonitatem.

g · Ille vos docebit omnia. Docebit que dixero: non ꝙ dicat filius ⁊ ſpiritus doceat: qꝛ qḋ dicit ⁊ docet: ⁊ ipſa trinitas dicit ⁊ docet. Sʒ quia trinitas eſt: oportet ſingulas pſonas inſinuari: quas nō diſtincte audire: inſeparabiliter intelligere debemus. Cum ergo dicimus pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: non eos ſimul dicimus: cum non poſſint eſſe non ſimul.

h · Pacem relinquo. Iturus ad patreʒ. Pacem re. et repetens de eodem. Pacē meam do

Eſa.27.b vobis. Et hoc ē qḋ ꝓpheta dicit: Pacem ſup pacem. Pax eſt ī hoc ſeculo: in qua manētes hoſtem vincimus: inuicem diligimus: ⁊ de occultis inuicem non iudicamus. Pax erit ī futuro: cuʒ ſine hoſte regnabimus: vbi alter ab altero non poterit diſſentire: vbi omnia aperta ⁊ laus vnicuiq;. In illo autem ⁊ ab illo eſt vtraq; pax. Ipe enim eſt pax noſtra: ⁊ euʒ credimus qꝛ eſt: ⁊ euʒ videbimus ſicuti ē. Unde ꝙ dicit meam a poſteriori: etiaʒ ad pri⁹ ſubaudiendū eſt. Uel pax in hoc ſeculo eſt nr̄a q̄ eſt aliqua ⁊ non plena: ⁊ ab illo in futuro ſua eſt pax: vbi nihil repugnat q̄liter ipe habet.

i · Nō turbetur. Quia ī pace vos relinquo: non turbet̄ cor veſtrū de eo ꝙ dixi vado: q̄ſi paſtoris abſentia lup⁹ inuadit: quia ſicuti homo vado: vt deus preſens ſum.

☞ Si diligeret

ſ hec viſio erit merces fidei.

a b eū: ⁊ māifeſtabo ei meipm̄. Dicit a b

ei iudas: non ille ſcariothis: Dn̄e c

q̄d factū ē: qꝛ māifeſtatur⁹ es nob

teipm̄ ⁊ nō mūdo: Rn̄dit ieſus: ⁊ d

ſ apoſtol⁹ vel q̄cunq;. ſ cauſa ē dilectionis que ꝓbatur in cuſtodia ſermonum.

dixit ei: Si q̄s diligit me ſermo- e

nē meū ſeruabit: ⁊ pr̄ me⁹ diliget f

a ſ ego ⁊ pater ⁊ ſpūſſanctus.

ſ ⁊ erit interna viſio ⁊ māſio nō trāſitoria: ſʒ eterna.

c d eū ⁊ ad eū veniem⁹: et mānſioneʒ g

a ſ hi ſūt q̄ nūq; videt̄ patrē ⁊ ſpiritū: ſʒ nec filiū in forma dei: ⁊ ſi in forma ſerui.

apḋ eū faciem⁹. Qui non diligit h

me ſermōes meos nō ſeruat. Et i

a ſ qꝛ nō eſt ſuum verbū: ſʒ patris. ⁊ qꝛ ſe voluit intelligi: ſingulariter dixit q̄ prius pluraliter dixerat ſermones meos.

ſermōeʒ quē audiſtis nō ē me⁹: ſʒ

e ei⁹ q̄ miſit me pr̄is. Hec locut⁹ ſū k

a ſ corporali p̄ſentia q̄ ſi iam auferē ne timeatis: qꝛ paraclytus.

f vob̄ apud vos manēs. Paracly l†

tus autē ſpūſſāct⁹ quē mittet pr̄ i

a ſ docebit vt ſciatis: ſuggeret vt velitis.

g noīe meo: ille vos docebit oīa: et

a ſ ab occulto nō miniſtrabit ꝙ inferior: vl' cōmonebit vos.i. facit vos memores oīm: ecce hoc etiā gratia ſpūs eſt ꝙ non obliuiſcimur.

ſuggeret vob̄ oīa q̄cunq; dixero m†

ſ iturus ad patrem.

h vob̄. † Pacē relinq̄ vob̄: pacē meā n

ſ pducturus ad patrem. ſ vt ſine moleſtia mūdo fruāt̄ que nō eſt vera vbi diuiſa ſunt corda.

do vobis. Non quomodo mūd⁹ o

i dat: ego do vobis. Nō turbetur p†

a · Et manifeſtabo ei meipm̄.ſ. poſt reſurrectioneʒ in humanitate glorioſa: ⁊ ſic manifeſtauit ſe xp̄s ſuis diſcipulis: quia habebant conditiones p̄dictas. Manifeſtat ſe etiā talib⁹ ꝑ apertam viſionem deitatis in gl'ia celeſti. b · Dicit ei iudas. Hic remouet diſcipuli dubitationē: qꝛ iudas frater iacobi audiens a xp̄o ꝙ manifeſtaret ſe apl'is ⁊ nō mūdo: admirat⁹ ē de h̄ ꝙ eos toti mūdo p̄ferebat: qꝛ vere humilibus admirabile eſt audire de ſe magna. ideo queſiuit dicēs: c · Domine q̄d factū eſt qꝛ manifeſtatur⁹ es nobis teipm̄ ⁊ nō mundo. q.d. vnde nobis tanta excellētia? d · Rn̄dit ieſus. reddens cauſā huius.ſ. p̄rogatiuam dilectionis ⁊ obedientie ad xp̄m que erat in apoſtolis: nō ſic autem in alijs: ⁊ hoc eſt qḋ dr̄: e · Si q̄s diligit me ſermonē meum ſeruabit. qꝛ obediētia in ope ꝓcedit ex amore exiſtēte in corde. f · Et pr̄ me⁹ diliget euʒ. ꝑ h̄ oſtendit ſe vnū cū pr̄e in eſſentia. g · Et ad eū veniemus ⁊c. Et ſic ptʒ ꝙ pl⁹ eis ꝓmittit q̄ꝫ an̄ fecerat: qꝛ ante ꝓmiſerat ſuā viſitationē corpalē. hic aūt cuʒ hoc ꝓmittit viſitationē ſpūalē nō trāſitoriā: ſicut in illis q̄ ad vomitū reuertunt̄: ſʒ ꝑmanētē ꝑ gr̄aʒ ꝯfirmationis in p̄ſenti: ⁊ poſtea ꝑfecte glorificatiōis. talis enim gr̄a fuit data apl'is. h · Qui nō diligit me ſermones meos nō ſeruat: tales ſūt mūdani hoīes: ⁊ ideo nō ſūt digni habere tale bn̄ficiū ſicut vos qui eſtis mei diſcipuli veri. Et qꝛ dixerat ſermonē meum ſeruabit ⁊ pr̄ me⁹ diliget eum: videret̄ forte alicui ꝙ nō dixiſſet ꝯuenīēter: ſʒ mag' debuiſſet dixiſſe: ⁊ ego diligā eū. ideo huic tacite queſtioni reſpondēs dicit: i · Et ſermonē quē audiſtis nō ē me⁹ ⁊c. Sicut enī p̄dictū ē lingua xp̄i nō mouebat̄ ad loquēdum ex ꝯceptione aīe niſi ſcḋm ꝙ aīa mouebat̄ a diuinitate. ⁊ ideo v̄ba xp̄i erāt magis ipi⁹ pr̄is q̄ eſt vnū cū filio in deitate cū eſſent ipi⁹ xp̄i incꝫtū hō. ⁊ ideo qꝛ in humanitate ꝓferebat verba illa rn̄dit: pr̄ me⁹ diliget eū: magis q̄ꝫ ego diligā. ad denotādum ꝙ v̄ba ſua magis erāt deitatis in q̄ pr̄ ē vnū cū filio q̄ꝫ humanitatis q̄ illa ꝓferebat: ꝓpter qḋ ⁊ pr̄ diligit obſeruatores illorū verbor̄. k · Hec locut⁹ ſū vobis. Superi⁹ promiſit xp̄s apl'is ſpiritūſanctū ⁊ ſuū reditū. hic conſequēter oſtēdit vtilitatē vtriuſq; ꝓmiſſi. Et diuidit̄ ī duas. qꝛ p̄mo oſtēdit vtilitatē primi. ſcḋo ſecūdi. ibi: Pacē. Dicit ergo primo ſic: Hec locutus ſum vobis apud vos manēs: in p̄ſentia corporali apparens. l · Paraclytus autē ⁊c. ille vos docebit oīa.i. faciet vos itelligere oīa q̄ dico vobis. Apoſtoli aūt adhuc erāt rudes ⁊ in timore poſiti ex auditu paſſiōis xp̄i. ideo ad verba xp̄i male attēdebāt: ⁊ ꝑ ꝯſequēs non capiebat ea ad plenū: ꝓpter qḋ dicit gr̄am ſpūſſācti poſtea ſupplere iſtū defectū. m · Et ſuggeret vobis ⁊c.i. ad memoriā vobis reducet: h̄ dicit qꝛ multa de illis que xp̄s docebat obliti ſūt apl'i timore paſſiōis cōcuſſi. n · Pacem meam. Hic oſtendit reditus ſui vtilitatē que eſt cōſecutio vere pacis: ⁊ hoc eſt qḋ dicit: Pacem relinquo vobis: pacē meam do vobis. Poſt reſurrectionē enī ſuam eis apparens dixit: Pax vobis. qꝛ ꝑ eius viſitationē ⁊ inſtructionē in dieb⁹ illis. xl. corda eor̄ ſunt pacificata a turbatione p̄cedentis paſſiōis. Et bene dicit: Pacem meā do vobis. ad diſtinguēdum pacem ſanctor̄ a pace mundi: q̄ magis apparens eſt ⁊ ficta q̄ꝫ vera. Ad cui⁹ intellectū ſciendū ꝙ pax ē trāquillitas ordinis ſcḋm Aug'. In hoīe auteʒ triplex debet eē ordo: ad ſeipm̄: ad ꝓximū: ⁊ ad deū. ⁊ ideo ad pacē ſanctorū p̄mo req̄rit̄ trāquillitas in ſeipo: ⁊ hoc q̄ꝫtum ad tria q̄ in ipo hoīe debent ordinari. p̄mo q̄ ad intellectū ne errore obſcuret̄. ſcḋo quo ad volūtatē vt in deum libere dirigat̄. tertio q̄ ad appetitū ſenſitiuū vt nō inordinatis paſſionib⁹ moueat̄. ꝓpter qḋ Aug⁹. diffiniēs pacē libro de verbis dn̄i dicit: Pax ē ſerenitas mentis q̄ ad primū: trāquillitas animi quo ad tertiū: ſimplicitas cordis quo ad ſcḋm. ꝑ cor enim qḋ mouet alia membra intelligit̄ voluntas que mouet alias potentias quo ad agēdū. ſecūdo ad pacē ſanctor̄ requirit̄ ordo ad ꝓximum ꝑ ꝯſortium charitatis ordinātis bonum ꝓximi ad deum. tertio req̄ritur ordo ad deū ꝑ amoris indiſſolubilis vinculum. pax autē mūdi ordinat̄ ad quietā fruitionē bonorū tēporalium quā frequēter cōcomitat̄ multiplicatio pctōr̄: ſcḋm illud Deutero. xxxij. Incraſſatus eſt dilectus ⁊ recalcitrauit. ⁊ Ezech. xvj. Hec fuit iniq̄tas ſodome ſororis tue ſuperbia: ſaturitas panis: ⁊ abūdātia: ⁊ ociū. ideo de hac pace ſubdit: o · Nō quō mundus dat: ego do vobis.i. non talem pacem: vt patʒ ex dictis. p · Non turbet̄ cor veſtrū. Supra cōſolatus eſt xp̄s apl'os de morte ſua rationib⁹ ſumptis ex parte ipſor̄. hic adhuc ꝯſolat̄ eos rōnib⁹ ſumptis ex parte ipſius xp̄i. Et diuidit̄ in duas: ſcḋm duas rōnes quas ponit. ſcḋa ibi: Iam non multa. Prima ratio ꝓpter quā debebant de morte xp̄i cōſolationem habere eſt: qꝛ q̄ꝫuis eſſet dura ⁊ ignominioſa: tn̄ erat ordinata ad exaltationem xp̄i: et hoc eſt qḋ dicit̄: Nō turbetur cor veſtrum. q.d. non debetis turbari de morte mea.

D

† 23.q.1.nī ſi bella.

a Si diligeretis. Augꝰ. Hoc erat ire ad eū ⁊ recedere a nobis: mutare atq̄ imortale facere: qd̄ suscepit ex nobis mortale: ⁊ leuare ī celū: ꝑ qd̄ fuit in terra ꝓ nobis. Nature ğ humane gratulandū ē: eo ꝙ sic ē assūpta a vbo: vt mortalis ꝯstitueret in celo: atq̄ ita fieret terra sublimis: vt incorruptibilis puluis sederet ad dexterā patris.

b Gauderetis ⁊c̄. Quia humane nature cōgratulādū ē q̄ leuat ad dexterā patris in q̄ idē sibi sperant ceteri.

c Credatis ⁊c̄. Nō ꝙ factū viderit: qꝛ nō ē laus vel meritū fidei: imo nec fides ē d̄ eo qd̄ videt: sꝫ de eo qd̄ non videt. Sꝫ credatis me filiū dei: nō noua fide qꝛ etiā priꝰ crediderāt: sꝫ aucta fide ⁊ refecta: qꝛ ⁊ modo cum hec diceret: parua erat ⁊ cū moreret: nulla.

d Et ī me nō. Noluit dn̄s habere qd̄ perderet: paup venit: ne haberet diabolus qd̄ auferret. ❡ Ego sum

qd̄ plus est.
cor vestrum neq̄ formidet. Audi a
si dixi: vado: qd̄ terret: dico: venio qd̄ mulcet. a vobis corpore.
stis: quia ego dixi vobis: vado ⁊ b
corpore in iudicio.
a venio ad vos. Si diligeretis me c
de eo ꝙ. ſm ꝙ minor vadit ⁊ veniet iudicare.
b gauderetis vtiq̄: qꝛ vado ad pa
trem: quia pater maior me ē. Et d e
qꝛ vado ad patrem.
nūc dixi vobis priusq̄ fiat: vt cū
c factū fuerit credatis. Iā nō multa f
a accepta licētia a deo. b diabolꝰ.
loq̄r vobiscū. Venit eni pricēps g
.i. peccōꝝ nō creaturaꝝ. a qd̄ ad se ptinet. nullum omnino peccatū sumi.
b mūdi huiꝰ ⁊ ī me nōn habet q̄cq̄ h
quasi diceretur cur ergo moreris: si non habes peccatum quia pater mandauit.
Sꝫ vt cognoscat mundꝰ qꝛ diligo i
prēꝫ: ⁊ sicut mandatū dedit mihi k
a qꝛ discūbēs dicebat discūbētibꝰ hoc. vt cognoscat mūdꝰ. ad locū vn̄ tradēdꝰ ad mortē ero
pr̄ sic facio. Surgite eamus hinc. l

Nico.de lyra

a Neq̄ formidet. H addit eos assecurādo: qꝛ timebāt mori cū eo. b Audistis qꝛ ego dixi vob: vado et venio ad vos. q.d. nō sic recedo a vobis per mortē q̄n adhuc vobis appareaꝫ post meā resurrectionē. c Si diligeretꝭ me gauderetꝭ vtiq̄ qꝛ vado ad prēm. Ibi accipit si ꝓ qꝛ: ⁊ ē sensus: ac si diceret: qꝛ diligitꝭ me ꝑ ꝯn̄s debetꝭ gaudere: qꝛ ꝑ mortē vado ad patrē me exaltantē ⁊ clarificātē. Qualiter āt xp̄s clarificatꝰ ē ⁊ exaltatꝰ ꝓpt̄ eiꝰ humiliationē in cruce: frequēter supra dictū ē. d Quia pr̄ maior ē me. nō ſm deitatē
A ī q̄ filiꝰ ē eq̄lis patri: ſ ſm humanitatē ī q̄ filiꝰ ē minor prē. Et ꝙ h lr̄a sic debeat itelligi: ptꝫ qꝛ xp̄s loq̄t de seipo ſm illā naturā ī q̄ cōuenit ei mori ⁊ exaltari. H aūt nō pōt esse ī natura diuia q̄ immortalis ē magnitudie infinita: ſ natura hūana ī eo poterat mori ⁊ exaltari. Et ex h ptꝫ falsitas Arrij q̄ ex hoc loco arguebat filiū ī diuinis a prē distingui ī essentia: qꝛ nō loq̄t de filio ſm diuinā naturā ſ ſm hūanā tm̄. e Et nūc dixi vo. priusq̄ ⁊c̄. scꝫ ꝙ non tm̄ sū hō q̄ mori pōt ⁊ exaltari: ſ etiā deꝰ q̄ certitudinaliter p̄dico futura ꝯtingētia: qd̄ ē ꝓpriū ipiꝰ dei: ſm ꝙ dr̄ Esa. xlj. Annūciate nob q̄ vētura sūt in futurū ⁊ sciemꝰ qꝛ dij estis vos. H addit xp̄s: qꝛ imediate locutꝰ fuerat de sua humanitate. Modꝰ eni huiꝰ euāgeliste ē: vt dictū ē frequēter: cū refert aliq̄d ptinēs ad xp̄i humanitatē ī q̄ ē minor prē: adiungere aliq̄d ptinēs ad deitatē ī q̄ ē ⁊ eq̄lis patri: qꝛ credē vtrūq̄ ē de necessitate salutis. f Iā nō multa. Hic ponit scd̄a rōn̄ ꝓpt̄ quā apl̄i debebant ꝯsolari de morte xp̄i: scꝫ qꝛ illa mors n̄ erat culpabilꝭ ſ magꝭ virtuosa: ⁊ h ē qd̄ dr̄: Iā nō multa loq̄r vobiscū. i. in h mortali corpe existēs: qꝛ tp̄s sue captiōis erat ꝓpinquū. g Venit eni p̄nceps mūdi huiꝰ. i. diabolꝰ qui ē p̄nceps hoīm mūdanoꝝ nō ꝑ creationē sꝫ ꝑ seductionem. Venit aūt ad xp̄m ipm̄ tentādo ī deserto ⁊ p̄ncipes iudeoꝝ ꝯtra ipm̄ incitādo. h Et ī me nō habet q̄cq̄. i. nullū pctm̄: ⁊ per ꝯn̄s nullā mortꝭ causā: qꝛ mors itrauit ī mūdū ꝑ pctm̄: vt dr̄ ad Roma. v. Et qꝛ posset q̄ri ex q̄ in te nō ē causa mortꝭ: q̄re ğ morierꝭ: Ideo huic tacite q̄stioni rn̄det dicēs: i Sꝫ vt cognoscat mundus qꝛ diligo patrē. i. ad h sustineo mortē vt oēs cognoscāt ꝙ h ꝓcedit ex dilectiōe quā habeo ad patrē: qꝛ deus pr̄ xp̄o homini inspirauit volūtatē patiēdi ꝓ salute mūdi ex maxia charitate q̄ diligit hoīem. k Et sicut mādatū dedit mihi pr̄ sic facio. i. ex obediētia ad prēꝫ libēter subeo mortem. l Surgite eamꝰ hinc. Querit h de loco ad quem xp̄s duxit discipulos suos cū dixit: Surgite eamus hinc. Ad h dicit Hylariꝰ. ix. de trini. ꝙ de loco ī q̄ comederāt agnū paschalem duxit eos ad locū in q̄ erat tradēdus. Sꝫ lr̄a sequens videt repugnare: qꝛ ī p̄ncipio ca. xviij. dr̄: Hec cū dixisset iesus: egressus ē cū discipulis suis trās torrētē cedron: vbi erat hortus in quē introiuit xp̄s et discipuli eiꝰ. Sciebat aūt iudas q̄ tradebat eū locū. Ex q̄ ptꝫ ꝙ illa vba q̄ ab h loco sequunt vsq̄ ad p̄ncipiū. xviij. ca. dixit iesus discipulis suis extra locū ī q̄ erat tradēdus: ꝓpt̄ qd̄ sciēdū ꝙ xp̄s morti sue ꝓpinquꝰ ardua ⁊ difficilia volebat dicere discipulis suis: vt ptꝫ ex sequētibꝰ. Ad itelligēdū vo talia req̄rit attētio animi. talis aūt at
tentio

tentio erat impedita ī apl̄is ex passiōe timoris. ⁊ idō dixit xp̄s discipulis suis: Surgite eamꝰ hinc. i. ad aliū locū magꝭ securū q̄ tn̄ ille locꝰ fuerit determinate nō exp̄mit. videbat eni xp̄s discipulos timore mortis ꝑterritos: tū rōne tp̄is: qꝛ nox erat: vt supra dictum est: tum ratione loci: quia adhuc erant in medio ciuitatis vbi comederant agnum paschalem. ⁊ ideo timentes capi ab hostibus quasi continue circumuoluebant oculos ad ostium domus. ⁊ ideo dixit eis: Surgite eamus hinc ⁊c̄. quasi diceret: eamus ad aliuꝫ locum magis securum ⁊ secretum vbi melius attendatis ad ea que dicenda sunt vobis.

Ca. XIIII

Moraliter.

a† Et ait discipulis suis: nō turbet cor vr̄m ⁊c̄. Quia imediate ante dixerat petro ter me negabis. timuerūt alij: ne sibi cōtingeret eis: ꝙ lꝫ nō negauerūt vbo: tn̄ q̄dammodo cōtigit facto. xp̄m in sua captiōe fugientes. idō ne desperarent de salute dixit eis: b† Nō turbet cor vr̄m. q.d. post lapsū remanet vob penitētie remediū ꝑ qd̄ lapsus aliq̄n resurgit ad equaleꝫ vel maiorē grē gradū: ⁊ ꝑ h oībus lapsis xp̄s dedit spem salutis. d† In domo patris mei māsiones multe sūt. Gregꝰ. Hac rōne cōueniunt mānsiones multe cū denario diurno: qꝛ et si alter minꝰ alter ampliꝰ exultat: oēs tn̄ vnū gaudiū cōditoris sui visione letificat. a† Ego sū via vitas ⁊ vita. Hylariꝰ. Nō eni nos ī erratica atq̄ in inuia deduxit ille q̄ via ē: neq̄ illudit ꝑ falsa q̄ veritas est: neq̄ ī mortis reliquit horrore qui vita est. l† Tanto tēpore vobiscū sū ⁊c̄. Hoc pōt dici multꝭ seclaribꝰ q̄ post annos vite sue plures ignorāt diuina p̄cepta quoꝝ custodia necessaria est ad saluteꝫ. Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Potest etiam dici pluribus religiosis qui negligūt scire suam regulam ⁊ statuta. b† Et q̄dcūq̄ petieritis patrē in nomine meo hoc faciā. Iesus interp̄tat salus. ⁊ ideo qd̄ non ptinet ad salutem non petit in nomine eius: imo christꝰ negando petitionem ostendit se saluatorē: sicut bonus medicus ostēdit se diligere salutem infirmi qui nociua denegat postulāti. d† Si diligitis me mandata mea seruate. Greg. Probatio dilectionis exhibitio est operis. h† Spiritū veritatis quem mundus nō potest accipere. Gregꝰ. Spiritussanctꝰ autem omnem quem repleuerit ad inuisibilia desideranda accendit: ⁊ quoniam mundana corda sola visibilia diligunt. hunc mūdus non accipit: quia ad diligenda inuisibilia non assurgit. seculares eteni mētes quanto se foras per desideria dilatant: tanto ad receptionem illius sinum cordis angustant. p† Non vos relinquaꝫ orphanos veniam ad vos. orphanus ꝓprie caret vtroq̄ parēte: ergo orphani sunt qui parentibus carnalibus in malis nō assentiunt: ꝓpter quod parentes eos derelinquūt: sed christꝰ ad eos tanq̄ pater venit et suis consolationibus refouet atq̄ nutrit. g† Et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Gregꝰ. In quorūdam enim corda venit et mansionem non facit: quia per cōpunctionem quidem respectum dei percipiunt. sed tentationis tempore hoc ipm̄ ꝙ cōpuncti fuerāt obliuiscūtur: sicq̄ ad ꝑpetranda peccata redeunt ac si ea minime planxissent: qui ergo deuꝫ vere diligit in eius corde dominus venit ⁊ mansionem facit: qꝛ sic eum diuinitatis amor penetrat vt ab hoc amore tentationis tēpore nō recedat. l† Paraclitus autem spiritussanctus quem pater mittet in nomine meo: ille vos docebit omnia. Gregꝰ. Nisi autem idem spiritus cordi assit audientis ociosus est sermo doctoris: nemo enim docenti bonum attribuat quod ex ore docentis intelligit: quia nisi intus sit qui doceat doctoris lingua exterius inuanum laborat. m† Et suggeret vob omnia. excitando ad opera bona. p† Non turbetur cor vestrum neq̄ formidet. scꝫ de meo recessu per mortem: cum sit via ad meam glorificationem ⁊ spiritus sancti missionem. et in hoc docemur nō turbari de nostris amicis decedentibus in confessione fidei: nam hec est via ad eorū glorificationem et nostram subuentionem: qꝛ p̄sentes cuꝫ deo multo plus iuuare nos possunt q̄ viuentes in mundo.

In ca. xiiij.

¶ In ca. xiiij. vbi dr̄ i poſtil. Ad h̄ dic̄ Hylari⁹ .ix. d̄ trinitate.

¶ Additio.

Hylari⁹ nō fecit mentionē niſi d̄ duob⁹ locis tm̄ q̄ ſunt termini p̄ncipales i hac materia .ſ. de loco aſſignato p̄ eſu agni paſchalis a q̄ p̄ncipaliter exiuit: ꝛ de loco ad quē p̄ncipaliter venit vt ibi caper̄. de loco aūt medio in q̄ fuit cū apl̄is vt eis diceret ardua ꝛ difficilia q̄ eſt loc⁹ medi⁹ inter duos p̄dictos. Hylari⁹ nō fecit mentionē. ſicut etiam euāgeliſte qui duos locos p̄mos declarauerunt. Iſtum v̄o locū medium minime deſignauerunt: vnde ſententie Hylarij littera non repugnat: vt patet intuenti.

¶ Replica.

In ca. xiiij. vbi dr̄: Surgite eam⁹ hinc. Dicit poſtillator manifeſte oſtendi ꝙ xp̄s fuerit i aliq̄ loco medio int̄ domū i q̄ comedit paſcha ꝛ hortū in q̄ illa v̄ba notabilia dixit diſcipulis. vn̄ dicit Hylariū nō ꝯſonare lr̄e q̄ in .ix. de tri. ſe reſtringit ad ſolū illa duo loca: qd̄ Bur. egreferēs dic̄ euāgeliſtā etiā ſicut Hylariū nō exp̄ſſiſſe mediuȝ locum: ſed ſatis manifeſtum eſt ex lr̄a ꝙ fuerit medius locus q̄uis non determinate exp̄mar̄.

¶ Glo. ordi.

a Ego ſū vi. Et me p̄. ¶ Ca. XV
Acceden̄te ad paſſionē debet̄ ſeq̄: qꝛ ego ſū vitis .i. caput vr̄m. eiuſdē nature vobiſcū: vt in me poſſit fructificare humana natura. b Et pr̄ me⁹. Ego etiā agricola cum pr̄e: qꝛ ſū mūdator palmitū: qd̄ eſt agricole: nō vitis officiū: q̄ etiā palmites operarios facit: ſȝ nō de ſuo nec p̄ ipſos: ſ; p̄ meip̄m. c Propter ſer. Nō ait ꝑpt̄ aquā baptiſmi: qꝛ ꝛ ipa ſine v̄bo ē ſolū aqua: p̄ verbū fit ſacramētuȝ. d Ego ſū vi. Qui ſe a ſe ferre fructū exiſtimat: nō ē i vite. Vn̄ cū repetitiōe ꝛ ſupiorꝫ explanatione ſupponit. Ego ſū vi. vos pal. mihi q̄ſi viti adherētes. e Qui manet. Et iō q̄cūq̄ (non ſolū vos) manet i me credēdo obediēdo: p̄ſeuerādo: ꝛ ego i eo illuminādo: ſubueniēdo: p̄ſeuerantiā dādo. f Hic fert fru. Et ſi ſm̄ hoīeȝ xp̄s ē vitis: tn̄ hāc grāȝ palmitib⁹ nō daret: niſi etiaȝ de⁹ eēt. g Si q̄s i me nō. Sarmēta p̄ciſa ceteris lignis ſūt viliora: qꝛ nullis vſib⁹ deputāt̄: ſȝ igni: vel i vite ſūt vel i igne. h Et ver. ꝛc̄. Verba dei tūc dicūt̄ manere i nob̄ qn̄ facim⁹ q̄ p̄cipit ꝛ diligim⁹ q̄ ꝑmittit. Qui aūt h̄ nō facit: tāgit: nō coheret. ꝛ iō nō ſūt ei i b̄n̄ficiū ſ; i teſtimoniū dānatiōis. i Petetis. Si q̄d petit fidelis ꝛ non fit: nō petit h̄ qd̄ habet māſio i eo: nec qd̄ habēt v̄ba ei⁹ q̄ ſūt i eo: ſȝ qd̄ habet cupiditas ꝛ infirmitas carnis. k In h̄ clarifi. Qui manet i me fructū mul. fert qd̄ ē grā dei: ꝛ ita eſt glia eius nō hoīs: et hoc eſt. In h̄ clarificatus eſt pater. ℞ Ut fructū

[Textus]

¶ Ca. XV

a Ego ſum vitis
ſ ſm̄ ꝙ hō capur eccl̄ie vni⁹ nature cū palmitib⁹. a ſ qꝛ ē alia i amaritudinē cōuerſa. b ſ cū q̄ idē ē ꝛ fili⁹.

b vera: ꝛ pater meus agri ſ nō tm̄ extra opando: ſȝ etiā int⁹ incremētū dā/ cola ē. Oēȝ palmitē i me nō ferē/ do. ſ vt agricola. a ſ ꝑpter h̄ mūdatus ē. te fructū tollet eū: ꝛ oēȝ q̄ fert fru ſ ampli⁹. ſ mūdādo corda ſpiritū charitat̄. ctū: purgabit eū: vt fructū pl⁹ af/ ifūdēdo. ſ mūdi atq̄ iterꝫ pl⁹ mūdādi vt fructū c ferat. Iā vos mūdi eſtis ꝑpt̄ ſer/ pl⁹ ferat̄. ſ meip̄m ſcȝ. a ſ cū ego ſim vit̄ vera. monē quē locut⁹ ſum vobis. Mā a ſ quo totum accipitis. ſ vt totū ſacrm̄ afferēs. b ſ vt ampli⁹ fructificetis. ſ qꝛ. nete i mē et ego in vobis. Sicut palmes nō pōt ferre fructum a ſe metipſo niſi māſerit i vite: ſic nec a ſ totū vobis dans: nihil a vobis recipiens. ſ quia.

d vos niſi in me manſeritis. Ego e ſū vit̄: vos palmites. Qui māet f in me ꝛ ego i eo h̄ fert fructū mul ſ nec parum. tū: qꝛ ſine me nihil poteſt̄ facere. ſ aūt. ſ qd̄ ē in p̄tāte liberi arbitrij. g Si q̄ſ i me n̄ māſerit: mittet̄ foraſ ſ meſſores angeli. ſic palmes ꝛ areſcet: ꝛ colligēt eū ſ manere in me ꝛ ſi mā. et i ignē mittēt et ardet. † Si māſe ſ nō tm̄ fuerint. h ritis i me: ꝛ v̄ba mea i vob̄ māſe/ ſ qꝛ manētes i ieſu nō p̄nt velle niſi qd̄ ē ſalutis. i rint: q̄dcunq̄ volueritꝭ peteꝭ et k fiet vobis. In hoc clarificat⁹ ē pr̄

¶ Nico. de lyra

a Ego ſū vi. Poſtq̄ ¶ Ca. XV
xp̄s ꝯſolatus ē diſcipulos de ſua morte. hic ꝯſolat̄ eos ꝯ̄ tribulatiōes imminētes eis ex iudeorꝫ ꝛ p̄ncipū mundi p̄ſecutione. Et diuidit̄ in duas p̄tes. qꝛ p̄mo p̄mittit parabolā. ſcd̄o p̄ſequit̄ ipſam. ibi: Iam vos mūdi eſtis. Parabola aūt iſta ē de tribus .ſ. de vite: de agricola: ꝛ de vitis cultura vt patebit p̄ſequēdo. dicit g̊: Ego ſū vitis vera. Sicut enim vitis materialis habet lignū vile ꝛ deſpectū: ꝛ q̄ſi inutile videt̄: cum tn̄ fruc⁹ optimos habeat: ita xp̄s in humana natura videbat̄ abiect⁹ vilis ꝛ deſpectus: ꝛ tn̄ p̄ eius humilitatē ſecut⁹ eſt fruct⁹ glorioſus. vnius enim nature ſūt vitis ꝛ palmites. ꝛ ideo xp̄s dr̄ vitis rōne humanitatis in q̄ natura eſt fidelibus ſimilis. b Et pater me⁹ agricola ē. qꝛ plenitudinē grē ꝛ veritatis infudit ꝛ plantauit in xp̄o hoīe: vt dictū eſt in p̄mo cap̄lo. Sciendū autē ꝙ cultura hui⁹ vinee nō habet ꝓprie locū circa ip̄m ſtipitē: q̄ eſt ip̄e xp̄s: qꝛ in grā ꝛ ſciētia habituali nō ꝓfecit: ſȝ totū a p̄ncipio habuit nec habuit peccatū tollendū ꝛ purgādū: ſȝ cultura huius vinee circa palmites ꝯſiſtit .i. fideles xp̄o adherentes quorꝫ aliqui ſola fide adherēt nō p̄ charitatē operantē et iſti abſcindent̄ p̄ ꝯdēnationis ſententiā. ideo ſubdit̄: Omnē palmitem in me nō ferentē fructū tollet eū. Alij aūt adherēt xp̄o p̄ fidē et operantē charitatem: ꝛ de iſtis ſubdit̄: c Et oēm q̄ fert fructū purgabit eū. p̄ mundi tribulationes q̄ ſunt q̄dam medicine ꝛ purgationes. d Ut fructū plus afferat. Sicut enī in vite materiali aliqui palmites etiaȝ fructuoſi reſcindunt̄

¶ Nico. de lyra

B

ſcindunt̄ ne humor nimis diſpergat̄ ꝛ ſic virt⁹ vnita fortificat̄ ꝛ mag̊ fructificat: ſic p̄ tribulatiōes iocūditatē vite p̄ſentis a fidelib⁹ reſcindētes: corda eorꝫ retrahūt̄ ab amore mūdialium: ꝛ ſic itra ſe collecta feruenti⁹ feruntur i deū ꝛ faciunt maiorē fructū bonorum operꝫ. e Iā vos. Hic p̄ſequit̄ parabolā. ꝛ p̄mo q̄tū ad palmitū adheſionē. ſcd̄o q̄tuȝ ad eorꝫ purgatiōeȝ. ibi: Si mūdus vos odit. Prima i duas. qꝛ p̄mo diſcipulos ad adherēdū ſibi i ducit. ſcd̄o declarat in q̄ iſta adheſio cōſiſtit. ibi: Sicut dilexit me. Circa p̄mū ponit q̄ttuor rōnes quare fideles debēt xp̄o adherere p̄ fidē ſicut palmites ad vitem. Prima ratio ſumitur ex palmitū adherentiū fructificatiōe: qꝛ aliter non poſſunt fructum facere: ꝛ h̄ eſt qd̄ dicit: Iam vos mūdi eſt̄ ꝛc̄. qꝛ apoſtoli per doctrinam xp̄i iam erant ſegregati ab erroꝛib⁹ iudaice ſup̄ſtitionis. iō concludit: f Manete i me ꝛ ego in vobis. p̄ fidem charitate formatā: per quam homo eſt in deo ꝛ de⁹ in homine. g Sicut palmes nō pōt ferre fructuȝ a ſemetipſo niſi manſerit in vite. Hoc ſenſibiliter videmus i vite materiali: qꝛ facere fructum nō pōt niſi particeps ſit humoris ꝛ pinguedinis ipſius ſtipitis. h Sic nec vos. ſcȝ poteſtis fructificare operibus meritorijs. i Niſi in me manſeritis. p̄ participationem gratie et veritatis. k Ego ſū vitis ꝛ vos palmites .q.d. ſi vultis fructificare manete in me. l Si quis in me. Hic ponit̄ ſecunda ratio adherendi xp̄o que ſumitur ex palmituȝ non adherentium punitiōe: cum dicit̄: Si q̄s in me non manſerit. veraciter per charitatem formataȝ: q̄uis maneat apparenter p̄ fidē ſine operibus que mortua ē. m Mittet̄ foras. p̄ abſciſionē in morte: qꝛ tūc ſeparabit̄ numero a fidelib⁹ ſicut erat ſepat⁹ merito. n Et areſcet. qꝛ xp̄iani q̄diu viuūt habēt aliquem vigorē ꝑpt̄ xp̄ianitatis nomē: ſ; in morte eū amittūt: qꝛ tūc apparet ꝙ nihil eis ꝓfuit ꝛ adhuc magis i futuro iudicio apparebit. ideo ſequit̄: o Et colligent eū .ſ. angeli executores diuine iuſticie tollētes ꝫyꝫaniā d̄ medio tritici. p Et i ignem mittēt .ſ. infernalē. q Et ardet. ſine fine in ꝑpetuitate pene. r Si māſeritis. Hic ponit̄ tertia ratio: q̄ ꝓcedit ex impletiōe volūtatis fideliū xp̄o adherētiū: ꝛ h̄ eſt qd̄ dr̄: Si māſeritis in me: fide formata charitate. s Et v̄ba mea i vob̄ māſerint. nō ſolū corde itelligēdo ſ; etiā ope adimplēdo. t Q̄dcūq̄ volueritis petetis ꝛ fiet vobis. h̄ tn̄ itelligēdū ē ſi petāt pie .i. de ptinētib⁹ ad ſalutē: qꝛ exaudiri i alijs frequēter nō expedit eis: ꝛ p̄ſeueranter: qꝛ illud qd̄ petit̄ etiā ptinēs ad ſalutē non ſemp̄ ſtatim dat̄ a deo: ſed differt̄ vt cōgruo t̄p̄e detur: et p̄ ſe: qꝛ oratio ſanctorꝫ de ſalute aliorꝫ aliq̄n̄ impedit̄ non ꝑpter defectū orantis ſ; illi⁹ p̄ quo oratur. his aūt tribus ꝯcurrētibus ſemp̄ oratio exaudit̄. v In hoc clarificat⁹ eſt. Hic ponit̄ q̄rta ratio q̄ ꝓcedit ex diuina glorificatiōe quam q̄libet debet deſiderare: magis etiā q̄ ſuū bonū ꝓpriū. Diuina aūt glorificatio relucet i fidelib⁹ xp̄o adherētib⁹ p̄ fidē ex dilectiōe operantem. ꝛ h̄ ē qd̄ dr̄: In hoc clarificat⁹ eſt pater meus vt fructum plurimum afferatis: in multiplicatione bonorum operum.

† Mat. 11 c
Mar. 11 c

Et efficiamini

a Et fructū. Sic nō eq̄litatē oſtēdit nr̄e nature ⁊ ſue: ſꝫ grāz q̄ mediator ē: naz pr̄ diligit nos ſꝫ in filio. b Efficiamini. Quō? Si me dilexeritis ex q̄ dilectiōe? ex p̄ceptoꝝ obſeruatiōe. Si me dilexeritis ſicut dilexit me pr̄: nō quātū. Non enī notat equalitas ſꝫ ſilitudo dās eis et̄nā eternitatē. c Si p̄ce. Non dic̄ q̄ ꝑ ſeruat̄ p̄cept̄ ſint dilectores. Nemo enī ſuat q̄ n̄ diligit: ſꝫ q̄ nemo diligit niſi q̄ ſeruat. Oſtēdit ḡ nō vnde generētur: ſꝫ vn̄ mōſtrētur dilectores. Uel ī dilectiōe mea qua diligo vos. i. manente grā mea: ⁊ inde ſciet̄ vos manere ī ea ſi p̄cepta ſeruabitis. Niſi ḡ pri⁹ ſeruant p̄cepta oīa: nō pn̄t ſeruare p̄cepta niſi eos diligat ⁊c̄. d Et gaudiū. Gaudium dei d̄ nobis q̄ p̄ſciuit ⁊ p̄deſtinauit ſemꝑ ē plenū: ī nob̄ icipit ex fide: creſcit īmo ⁊ ꝑficietur ī reſurrectione. e Hoc ē p̄ce. Et. ſ. de dilectiōe ꝓximi: ſꝫ repetitio ē ꝯfirmatio. ibi tn̄ dic̄ mādatū dō: q̄ſi nō an̄ fuerit. hic aūt ſꝫ ē: q̄ſi non aliud ſit. Ibi nouum: ne ī vetuſtate remaneamus: ſꝫ meuz: ne ꝯtēnatur. f Maiorē hac. Diffinit plenitudinē mutue dilectiōis quaz h̄re p̄cipit. g Iā nō di. Cōmēdata dilectione addit qd̄ dignationis ē: vt bonos ſuos (q̄ ſciūt faciēdo q̄ p̄cipit) dicat amicos ⁊ eis tollit nomē ſui q̄ ē ex timore foras mittēdo: q̄ neſcit q̄d faciat domin⁹. Quia cū aliq̄d fac̄ ſic extollit̄: q̄ſi ipe faciat: nō dn̄s. Sūt tn̄ ſui timore ꝑmanēte ī eternū q̄ intrāt ī gaudiū dn̄i: hi ſciūt q̄ faciat eos dn̄s nō ſolū hoies ſꝫ ⁊ iuſtos ⁊ q̄cq̄d boni ē. h Nota feci. Nō q̄ iam ꝗs oīa ſciat: cū poſtea dicat: Multa. h. v. d. q. n. p. p. m. Sed dicit ſe feciſſe nota que ſcit ſe facturum in reſurrectione vbi plene erunt beati in anima et corpore: et hec eſt gloria nō ex vobis ſed ex me: et ſꝫ eſt: non vos me elegiſtis.

† De pe. di 2. qui vult. De renū. c. niſi. ḡ. q̄ppe

C

Jo. 16. c

Hec mā.

ſ ꝑ p̄dicationē ⁊ paſſionē ſicut ego.
a me⁹ vt fructū plurimū afferatis:
ſ vt ait apl's: Ipi⁹ opus ſum⁹ creati in xp̄o.
b ⁊ efficiamini mei diſcipuli. Sicut a b
ſ ecce vnde plurim⁹ fructus ex dilectione: ſed vnde dilectio: q̄ prius nos dilexit.
dilexit me pat̄: et ego dilexi vos.
ſ ⁊ ideo pſeuerate. a ſ quō in ea manebim⁹ diligite me: ⁊ vos dignos diligi efficite.
c Manete i dilectione mea. Si p̄cē c d
pta mea ſeruaueritis: manebitis
i dilectiōe mea: ſicut ⁊ ego p̄cep/ e
a ſ ⁊ ꝑ hoc oſtēdo: diligi a patre ego homo.
pta pr̄is mei ſeruaui: ⁊ māneo in
eius dilectiōe. Hec locutus ſum f+
a ſ vt gaudeā de vobis: qd̄ ē cū gratiā pſtat.
b vobis vt gaudiū meū i vobis ſit g
ſ dū ꝑ grām ei⁹ cōſortiū habebūt.
ſ vt ꝓo impleatur.
c ⁊ gaudiū veſtrū impleat̄. † Hoc ē h i
ſ nō aliud: q̄ i hoc ſūt oīa: ⁊ dilectio dei ⁊ fides.
p̄ceptū meū vt diligatis inuicē ſi k
a ſ nō ſicut hoies ſe iuicē diligūt: ſꝫ vt deū habeatis. ſ ita ⁊ vos ꝑ fratrib⁹ vt me imitemini: ſꝫ nō mihi cōparemini. b ſ vt ſic̄ poſui aiaz meā ꝓvob
f cut dilexi vos. † Maiorē hāc dile l
a ſ ponere aiaz ꝑ amicis nō ē dilectio ſꝫ effect⁹ dilectionis. a ſ et ꝑ charitatem eritis amici.
ctionē nemo habet q̄ꝫ vt aiām ſu
am ponat q̄uis pro amicis ſuis.
Uos amici mei eſtis ſi feceritiſ q̄
ſ et ſi prius.
g ego precipio vobis. Iam nō dicā m
a ſ .ſ. ille q̄ ſolo timore ſeruit non ille de q̄ dicitur: euge ſer. bo. ⁊c̄. qui ſeruit ex amore.
vos ſeruos: q̄ ſeru⁹ neſcit q̄d fa/ n
ciat dominus eius. Uos autē di o
a ſ ego homo ad op⁹ hoim.
xi amicos: q̄ oīa q̄cūq̄ audiui a
a ſ q̄ nō elegit nōdū diligit.
b pr̄e meo nota feci vob̄. Nōn vos p
a ſ miſcōia ꝑueni vos cū eēt̄ mali. b ſ inſpiraui fidē. a ſ .i. ad grāz plātaui. b ſ ꝑ me viā: ⁊ hoc iterꝫ grā. ſ eatis volēdo fructū afferat̄ pſeuerando. c ſ quē nō afferēt niſi prius electi.
me elegiſtis ſed ego elegi vos: et q
pōſui vos vt eātis ⁊ frūctuz affe/ r s
ſ .i. dilectio q̄ ē fructus noſter q̄ mō ē i deſiderio: nōdū i ſaturitate: ⁊ ipo deſiderio q̄ocunq̄ p. ⁊c̄.
ratis: et fruct⁹ vr̄ maneat: vt qō/ t

a Et efficiamini mei di. ꝑfecte adherēdo mihi. b Sic dilexit. Poſtq̄ꝫ hortat⁹ eſt xp̄s diſcipulos ad adherēdū ſibi. ſꝫ ꝯnr̄ oſtēdit ī q̄ hmōi adheſio ꝯſiſtit. Et diuidit̄ in duas. q̄ p̄mo oſtēdit q̄ ſꝫ adheſio ꝯſiſtit ī dilectiōe. ſc̄do oſtēdit q̄ dilectio ꝯſiſtit ī mādatoꝝ obſeruatiōe. ibi: Si p̄cepta mea. dicit igit̄: Sicut dilexit me pr̄ ⁊ ego dilexi vos. i. ad idē bonū ꝯſequēdū: nō tn̄ eq̄liter. Diligere enī ē velle alicui bonum. de⁹ aūt pr̄ vult bonū diuinū xp̄o homini: nō ſolū ſm̄ vnionē q̄ ē ꝑ opatiōnē ī fruitiōe boni vera: ſꝫ etiā ſm̄ realē vnionez ſuppoſiti. fidelib⁹ aūt vult bonū diuinū tn̄ ſm̄ vnionē grē ⁊ glie: q̄ eſt in fruitione: nec tn̄ ita ꝑfecte fruunt̄ ſicut aīa xp̄i. c Manete in dilectiōe mea. ſꝫ dicit ad oſtendēdū q̄ de⁹ nullū cogit ad fidē ⁊ dilectionē. d Si p̄cepta mea. Hic oſtendit q̄ dilectio ꝯſiſtit in mādatoꝝ obſeruatiōe. Et diuidit̄ in duaſ. q̄ p̄mo facit dictū qd̄ ē. ſc̄do r̄ndet cuidā q̄ſtioni q̄ ſibi poſſet fieri. ibi: Hoc ē p̄ceptū meū vt diligat̄ ⁊c̄. In p̄ma pte dicit ſic: Si p̄cepta mea ſeruaueritis manebit̄ in dilectione mea. Amor enī dei nūq̄ ē ocioſus. ⁊ ideo ſi ē ī corde oſtēdit̄ in ope. ⁊ ꝑ ſꝫ hō diſponit̄ vt charitas in eo augmentet̄: et ꝑ ꝯñs adheſio ad xp̄m fortificet̄. e Sic̄ ⁊ ego p̄cepta pr̄is mei ſeruaui ⁊ maneo in ei⁹ dilectiōe: q̄ xp̄s ex amore ad patrē fact⁹ ē obediēs vſq̄ ad mortē: vt habet̄ Phil. ij. ⁊ ꝑ hoc vnio ei⁹ ad patrē augmētata ē inq̄ꝫtū glīa aīe deriuata ē ad corp⁹ ei⁹ ī ſua reſurrectiōe. f Hec locut⁹ ſū vob̄. ſꝫ addit ne forte aliq̄s crederet q̄ ꝓpt̄ ſe nō ꝓpter nos ad p̄dicta inuitaret. idō ſubdit: g Ut gaudiū meū ī vob̄ ſit. gaudiū enim xp̄i hoīs ꝯſiſtit ī ꝯiūctiōe ad deitatē modis p̄dictis. ad quā etiā ꝑueniem⁹ ꝑ mādatoꝝ obſeruationē: alio tn̄ mō q̄ꝫ xp̄s: vt dictū ē. h Et gaudiū vr̄m īpleat̄. qd̄ nō pōt eē niſi in glīa celeſti: q̄ nihil circa deū pōt replere cor humanū: ꝓpter qd̄ dicit Aug⁹. libro cōfeſ. Inquietū eſt cor meū dn̄e donec requieſcat ī te. i Hoc eſt p̄ceptū. Hic r̄ndet cuidā q̄ſtioni q̄ ſibi poſſet fieri: q̄ poſſet aliq̄s dicere. tu admonuiſti nos adherere tibi ⁊ dixiſti q̄ hec adheſio ꝯſiſtit in mādatoꝝ obſeruatiōe: ſꝫ oſtēde nobis vlteri⁹ obſeruandi modū. ideo dicit q̄ modus obſeruādi ē ꝑ dilectionē dei ⁊ ꝓximi: q̄ ī his duob⁹ tota lex pēdet et ꝓphete: vt habet̄ Matth. xxij. cui⁹ ratio ē: q̄ oīa bona opa ex charitate ꝓcedunt: ꝓpter qd̄ dicit Greg⁹. Sicut multi arboris rami ex vna radice ꝓdiunt: ſic multe v̄tutes ex vna charitate generant̄ ⁊ ad charitatez ordinant̄: ꝓpt̄ qd̄ dicit apl's. j. Timoth. j. Finis p̄cepti ē charitas ⁊ hoc ē qd̄ d̄r: Hoc ē p̄ceptū meū vt diligatis inuicem. Licz aūt in dilectiōe ꝓximi includat̄ dilectio dei tā q̄ꝫ p̄ncipalior: q̄ ꝓxim⁹ nō ē diligēdus niſi ꝓpt̄ deum. tn̄ ſaluator ſꝫ magis facit mētionē expſſam de dilectiōe ꝓximi cū dicit: inuicē: q̄ intēdebat apl'os inducere ad fideliū edificationē et ꝯſolationē ⁊ tribulationē ſuſtētādā ad q̄ neceſſaria ē charitas ꝓximi. k Sic dilexi vos. i. efficaciter gratuite ⁊ recte: ſicut expōſitū ē ca. p̄ce. Qr̄ aūt xp̄s ſic dilexerit ꝓbat cū ſubdit: l Maiorē hac di. ⁊c̄. ſꝫ aūt fecit xp̄s. ḡ ⁊c̄. Quattuor enī diligēda ſūt ex charitate. ſ. de⁹: aīa: ꝓxim⁹ ⁊ corp⁹ propriū. idō cū charitas ſit ordinata: ꝑ ipo deo q̄ eſt p̄mū ⁊ maximū diligibile: ex charitate debēt alia tria exponi ſicut minus ꝑ maiori. ꝑ aīa aūt ꝓpria debet ꝓxim⁹ ⁊ corp⁹ ꝓpriū cōtēni: ꝑ ſalute ꝓximi debet vita corpalis exponi. ⁊ idō cū corpus ꝓpriū ſit maximū bonū qd̄ nob̄ remanet ꝑ ꝓxio exponēdū: ptꝫ q̄ ī tali expoſitiōe ē maximū ſignum dilectiōis ad ꝓximū. verūtn̄ q̄ obſeruatio mādatoꝝ non ſolū inducit ad dilectionē ꝓximi: ſꝫ p̄ncipali⁹ ad dilectionē dei. idō ſubdit̄: Uos amici mei eſtis ſi feceritis q̄ ego p̄cipio vob̄: et q̄ amicis reuelāt̄ ſecreta. idō ſubdit̄: m Iā nō dicā vos ſuos: id ē timore ſeruili ſubiectos tn̄ amore filiali erāt ſubiecti: et ſꝫ mō apl'i aliq̄n̄ dicunt̄ ſerui. Romo. j. Paulus ſeruus ieſu xp̄i ⁊c̄. n Quia ſeruus neſcit q̄d faciat dn̄s eius. ſꝫ videmus ī humanis. ſecreta tn̄ reuelant̄ filijs: hmōi erant apl'i q̄ xp̄o erāt ſubiecti amore filiali. ideo ſubdit̄: o Uos autē dixi amicos ⁊c̄. nota feci vobis. hoc nō eſt intelligendum de oībus ſimpliciter ⁊ abſolute: q̄ apl'i nō habuerūt tantā plenitudinē ſcientie ſicut xp̄s: ſed ē itelligendum de oīb⁹ ꝑtinentib⁹ ad coꝝ ſtatū: cuiuſmodi ſūt iſta que ꝑtinēt ad coꝝ ſalutē: ⁊ fidei et morū p̄dicationē: ⁊ eccl'ie gubernationē. Et q̄ iſta cōferūt ad vtilitatē fidelium: non ipius xp̄i. ideo ſubdit: p Nō vos me elegiſtis ⁊c̄. Duplex eſt enim electio fidelium. Una eterna q̄ eſt idem qd̄ p̄deſtinatio diuina. ⁊ hec electio apl'oꝝ ⁊ alioꝝ fidelium eſt a ſolo deo ex mera liberalitate. Alia eſt tpalis. ſ. vocatio ad fidem ⁊ gratiam ⁊ apoſtolatuz ⁊ hmōi: ⁊ iſta vocatio eſt effect⁹ prime. ſm̄ illud ad Roma. viij. Quos p̄deſtinauit hos ⁊ vocauit: ⁊ ſic apl'i electi ſunt a xp̄o tempore gratie. q Et poſui vos. i. firmiter diſpoſui. r Ut eatis. p̄dicādo ꝑ totum mundum. s Et fructū afferatis ⁊ fructus veſter maneat. quia fides eccl'ie manebit vſq̄ ad finē mūdi q̄ꝫtūcūq̄ tribulatiōib⁹ impellat̄: Uel aliter: Maneat in gloria eterna. t Ut quodcūq̄ petieritis patrē in nomīe meo det vobis. dūmodo tamen iſta petitio fiat ꝑ vobis pie ⁊ pſeuerāter: ſicut ſupra expoſitum eſt eodem ca.

† 1. Cor. 4. b
Eph. 5. a
1. Teſ. 4. b
1. Joh. 3. b

Hec mādo

a Hec mā. Hic oſtēdit q̄s ſit fruct⁹ quē dixerat: ꝑ q̄ et dabit pater q̄d petim⁹: q̄ ⁊ h̄ dedit vt diligam⁹. b Et diligatis. Aug⁹. Merito ſepe dilectionē cōmēdat q̄ſi ſola ꝑcipiēda ſit ſine q̄ nō poſſūt cetera q̄ ſine ceteris non pōt haberi. Pro hac aūt patiēter debem⁹ ſuſtinere etiā oīa aduerſa mūdi. vñ ſubdit: Si mū. ⁊c. c Si mūdus. Noīe mūdi aliq̄n boni aliq̄n mali deſignāt̄ q̄ vna maſſa ē q̄ tota in adā perijt: de q̄ ſūt alia vaſa in honorē: alia in cōtumeliā. d Mūd⁹ q̄d ſuū. Si malus punit ſcel⁹ mali: ex pte odit mund⁹ q̄d ſuū ē: dū punit ex pte amat: q̄ malus fauet malis. e Sermōis. Hoc ſcꝫ. Nō ē ſeru⁹ maior dn̄o ſuo: ⁊ illi⁹ ſuperioris. Scitote q̄ priorē me. v. o. h. et ſubdit cauſā: q̄ nō eſt ſer. ma. do. ſuo. f Nō ē ſer. Quia exēplo ſui q̄ aliud meli⁹ nō ē monuit ad ferēda odia mūdi: ſubdit q̄re debeāt eum i h̄ imitari: q̄ ipe dn̄s: illi ſerui. g Si non ve. Hic expſſi⁹ iudeos oſtendit: ad q̄s venit: de q̄b⁹ ſub noīe mundi ſupiora dixerat. Et q̄ ad eos venit: h̄ inexcuſabiles de oīb⁹ malis oſtēdit. h Excuſationē. Illi q̄b⁹ nō venit nec locutus ē: habēt excuſatiōē nō de oī pctō: ſed de h̄ q̄ in xp̄m nō crediderūt. Hi xō q̄b⁹ in apl'is venit ⁊ locut⁹ ē: non excuſant̄. Priores xō q̄ ſine lege peccauerūt: ſine lege peribūt. i De pctō. Qr nō credūt me ſ₃ oderūt: ⁊ pſequūtur i meipō ⁊ i meis: ſ₃ h̄ pctm̄ i me redundat et in patrē: q̄ q̄ me odit ⁊ patrē meū odit. Et q̄d ē grauiſſimū nō ſolū veni ⁊ locut⁹ ſū ſ₃ opa feci: q̄ videntes oderūt ⁊ me ⁊ prē. Nec ē cauſa q̄re:
Pſ. 34. ſ₃ vt ipleat̄ q̄d i lege ſcptū ē: Qui oderunt me gratis ⁊c. Qui me

ſ quecūq̄ petierim⁹ i noīe ieſu dabit nobis pr̄.
cūq̄ petieritis prēm in noīe meo
ſ quem fructum.
a b det vob. † Hec mādo vobis vt di a
ſ qui odit que diligit.
c ligatis inuicem. † Si mūdus vos b
ſ grandis conſolatio membris ex capite.
odit: ſcitote q̄ me priorem vobis c d
ſ contemptu. ſ damnato.
odio habuit. Si de mundo fuiſſe e
a ſ falſa dilectiōe q̄ ſe falſo diligit: ſ₃ vere odit ſe:
b tis: mūdus q̄d ſuū erat diligēret. f
q̄ naturā odit: diligit vitiū. ſ nunc.
Quia xō de mūdo nō eſt': ſ₃ ego
a ſ q̄ tūc de eo fuiſtis. b ſ gratis.
elēgi vōs de mūdo: ꝓpterea odit
c vos mūd⁹. Memētote ſermonis g
ſ quia.
f mei quē ego dixi vob: † Non ē ſer h
ſ ⁊ ita.
uus maior dn̄o ſuo. Si me pſecu i
ſ nec pōt placere ſeruus cui diſplicet dn̄s.
ſ in q̄bus ego.
ti ſūt: ⁊ vos pſequēt̄. Si ſermonē k
a ſ vt in eo caperēt ⁊ calūniarēt̄. ſ q̄ etiā meus.
meū ſeruauerūt: ⁊ vrm̄ ſeruabūt.
a ſ q̄ dixi odio habebūt: pſequent̄: ſermonē cōtēnent. b ſ . i. me in vobis oderūt: ⁊ pſequuntur ſermonē: ⁊ q̄ meus eſt contemnunt.
† Sed hec ōmnia facient vobis ꝓ l
ſ ea ſcia quā ſcriptū ē: ſcire aūt re ſenſus ē cōſum
pter nomen meū: q̄ neſciūt eū q̄ m
matus. ſ miſit me ſed ſi non exiuiſſem.
g miſit me. Si nō veniſſem ⁊ locut⁹ n o
a ſ illō q̄d reuēt ⁊c. ⁊ ſine q̄ dimittūt̄. i. credere in xp̄m q̄ io venit vt credat̄ i eū. ſ de q̄bus ſupra: ſi
fuiſſem eis: pctm̄ ñ haberēt. Nūc p
me pſecuti ſūt ⁊c. ſ q̄ veni ⁊ locut⁹ ſum eis.
b i āt excuſatiōēs ñ hñt de pctō ſuo.

ſeſe ſequūt̄ vt ſupbi ⁊ cupidi: ꝓpt̄ h̄ dicēdū ꝙ duplex ē amor. ſcꝫ amicitie ⁊ ꝯcupiſcētie. In amore āt amicitie ſilitudo ē cauſa amoris: q̄ amic⁹ vult amico bonū inq̄tū appbēdit ipſum quodāmō vnū ſibi: q̄ amic⁹ ē alter ipe ſm pħm. h̄ aūt non ē ꝑ realē idētitatē ſ₃ ꝑ ꝯformitatē. Sic aūt nō ē i amore ꝯcupiſcentie q̄ aliq̄s vult ſibiipſi bonū. et ideo quāto pl⁹ diligit ſe amore ꝯcupiſcētie q̄ aliū ſibi ſilēꝫ amore amicitie: tanto odit eū inq̄tū ipedit̄ ꝑ eū a ꝯſecutiōe boni amati. ⁊ ſic vn⁹ ſupb⁹ odit alterū inq̄tū ſurripit ſibi ſingularē excellentiā quā cupit: ⁊ auar⁹ ſiliter auarū inq̄tū arripit ſibi lucrū q̄d deſiderat. et ſic d̄ alijs. g Memētote. Hic exponit rōnes p̄dictas. ⁊ pmo pmam. ſcd̄o ſcd̄aꝫ. ibi: Sꝫ h̄ oīa. Prima rō erat de pſecutiōe illata xp̄o ⁊ apl'is inferēda: ⁊ q̄tū ad h̄ dicit: Memētote ſermōis mei quē ego dixi vobis. ſ. xiij. ca. h Nō ē ſeru⁹ maior dn̄o ſuo. Et aūt pl⁹ vocauit eos ſuos. xiij. ca. et h̄ idē repetit: nō ē ꝯ illud q̄d i h̄ caplo dixit. Iā nō dicā vos ſeruos. Seruit⁹ enim quā apl'is attribuit nō ē aliud q̄ ſubiectio ex amore filiali ad xp̄m q̄ d̄r ſeruit⁹ large. Seruit⁹ aūt quā ab eis excludit ē timoris ſeruilis q̄ a charitate excludit̄. vt hr̄. j. Ioh. iiij. i Si me pſecuti ſūt ⁊ vos pſequēt̄. ſi ꝓ q̄. q. d. q̄ me pſecuti ſūt de facto: nō ē mirum ſi vos pſequent̄ i futuro. k Si ſermonē meū ſeruauerūt ⁊ vrm̄ ſuabūt. Hic pōt accipi ſi dupliciter. ſ. ꝓ q̄ et ꝓ nō: q̄ aliq̄ xbū xp̄i deuote ſuſceperūt: vt Nicodem⁹ Lazarus ⁊ ſorores ei⁹ ⁊ ſiles: ⁊ aliq̄ ꝯtēpſerūt ſicut ſcribe ⁊ phariſei: ⁊ ſiliter fuit de apl'is: quia aliq̄ eos deuote audiebāt: ſicut pꝫ d̄ Cornelio Act'. x. ⁊ i plurib⁹ alijs loc' ⁊ multi eos ꝯtēpſerūt: ⁊ a ſe repulerunt vt pꝫ Act'. xiij. vbi barnabas ⁊ paulus dixerūt: Vob oportebat pmū loq̄ xbū dei: ſ₃ q̄m repellitis illud ⁊ indi. iu. vos ⁊c. l Sꝫ h̄ oīa. Hic expōit ſcd̄aꝫ rōnē q̄ fuit de odio mūdanoꝝ erga aplos cui⁹ cauſā explicat dicēs: Sꝫ h̄ oīa faciēt vob ꝓpt̄ nomē meū. i. ꝓpt̄ ꝯfeſſionē ⁊ p̄dicatiōnē noīs mei. m Quia neſciūt eū q̄ miſit me. i. deū prē. Cōtra h̄ videt̄ illō pſ. lxxv. Notus i iudea de⁹. Dicēdū ꝙ habuerūt

Marginal notes: i. Ioh. 4. c — † Jo. 18. c — † Mat. 10. c Luc. 6. f — † Mat. 24. a Mar. 13. b — D

Nico. de lyra

a Hec mādo vob vt diligatis īuicē. In h̄ ꝯcludit intentū ꝑ hoc ſignās ꝙ oīa p̄dicta dixit eis ad hunc finē. ſ. vt mutuo ſe diligāt. b Si mūd⁹. Hic agit de palmitū adherētiū purgatiōe ꝑ tribulatiōes futuras ꝯ ipas eos cōſolādo: ⁊ diuidit̄ in tres. q̄ primo ad eoꝝ cōſolationē ratiōes inducit. ſcd̄o eas exponit. ibi: Memētote. tertio excuſatiōes pſequētiū excludit. ibi: Si nō veniſſem. Circa pmū ponit duas rōneſ. Prima ſumit̄ exēplo ſui. Mēbra enī refutare nō debēt ꝯditionē capitis cū nō ſint maioris dignitatis imo minoris: xp̄s aūt caput ē aploꝝ. ⁊ ideo exēplo xp̄i debēt patienter tolerare tribulatiōes pſequētiū: ⁊ h̄ ē q̄d d̄r: Si mūdus vos odit: hic accipit̄ ſi ꝓ q̄. q. d. q̄ futurū ē ꝙ mūdus vos odiat. c Scitote. ad ꝯſolationē vrāꝫ. d Quia me priorē vobis odio habuit. ꝓpter q̄d dicit Aug⁹. in ſmone. Recuſat eſſe in corpe q̄ odiū nō vult ſuſtinere cū capite. Scd̄a ratio ſumit̄ ex pte mūdi. ſilitudo enim ē cauſa dilectiōis: ſm illud Eccl'i. xiij. Omne animal diligit ſibi ſimile. ⁊ diſſimilitudo ē cauſa odij. Apl'i aūt diſſimiles erāt hoīb⁹ mundanis ⁊ ideo nō debebāt admirari ſi pſecutiōes ſuſtinerēt ab ipis: ⁊ hoc eſt q̄d dicit: e Si de mūdo fuiſſetis. ſ₃ apl'i eſſent de mūdo p̄ſentia corporali: nō tñ erāt d̄ mūdo ꝯcupiſcētias mūdi imitādo. f Mūdus q̄d ſuū erat diligeret. ſ₃ ꝯtra h̄ videt̄ eē ꝙ aliqui pncipes mūdani de q̄b⁹ loquit̄ ſaluator: cū eſſent pſecutores aploꝝ. aliq̄s tñ mūdanos ⁊ malos nō diligebāt: ſ₃ mag' pſequebāt vt latrones ⁊ p̄dones ⁊ hmōi q̄s īterficiebant. Dicēdū ꝙ malū nō pōt eſſe purū q̄n habeat aliq̄d de bono: aliter ſeipm deſtrueret: ſm pħm. iiij. ethicoꝝ. Licꝫ igit̄ pncipes illi q̄ pſecuti ſūt aplos eſſent mūdani ⁊ mali q̄tū ad ſupbiā ⁊ infidelitatē ⁊ hmōi. tñ aliq̄d boni habebāt: vtpote iuſticiā: clemētiāꝫ: vel aliq̄ hmōi: ſicut legit̄ de Traiano ⁊ de multis alijs pncipib⁹ mūdanis ⁊ ſic pſequebāt̄ latrones ⁊ p̄dones inq̄tū erāt eis diſſimiles i bono iuſticie: ſicut ecōuerſo pſequebant̄ aplos et alios fideles inq̄tū erāt eis diſſimiles i infidelitate. Sed adhuc diceres q̄ ſūt aliq̄ mundani in eodē vitio cōicantes: q̄ tñ
ſeſe pſe.

noticiā determinatā de vnitate dei. de pluralitate aūt pſonaꝝ nō habuerūt noticiā: niſi ſupiores ſcripturas itelligētes. tñ illa noticia fuit abſcura: q̄ an̄ tp̄s xp̄i nō fuit myſteriū trinitat' ad plenū reuelatū. Illa etiā noticia quā hēbāt de h̄ iudei fuit eis obſcurata ex odio q̄d ꝯceperāt ad doctrinā chriſti: ⁊ ſic lꝫ cognoſcerēt inq̄tū ē pr̄ oīm ꝑ creationē: nō tñ cognouerūt eū inq̄tū miſit filiū ſuū ad ſalutē credētiū. iſta tñ igrātia nō excuſabat eos i pſecutiōe xp̄i ⁊ aploꝝ: q̄ ꝓcedebat ex odio ⁊ inuidia: vt dictū ē. Silr igrātia excuſabat tyrānos aplos ⁊ alios fideles pſequētes: q̄ ꝓcedebat ex obſtinatiōe eoꝝ i pctō idolatrie: q̄d pꝫ ex h̄ q̄ videbāt ꝑ aplos fieri ſigna xtut' diuie. ⁊ tñ ꝑmanebāt i infidelitate: q̄ aliq̄ attribuebāt ſciētie magice ⁊ male. n Si nō ve. Hic oñdit pſecutores xp̄i ⁊ fideliū iexcuſabiles. ⁊ h̄ oñdit dupliciter. pmo ex his q̄ facta ſūt i xp̄i p̄ñtia. ſcd̄o ex his q̄ facta ſūt i ei⁹ abſentia. ibi: Cū āt venerit. pma in duas. q̄ pmo oſtēdit eos inexcuſabiles xbis. ſcd̄o factis. ibi: Si opa. Circa pmū ſciēdū ꝙ doctria xp̄i fuit ita mūda pura ⁊ pfecta: vt pꝫ intuēti: ⁊ dict' ꝓphaꝝ ꝯſona ⁊ ipoꝝ ipletiua: vt pꝫ ꝯferēti nouū teſtamētū veteri. Itē ſic fuit ꝯfirmata miraculis ſoli deo poſſibilib⁹ ꝙ ſufficiēter debebat ꝯuicere audiētes ad credendū: ꝓpt̄ q̄d dixit Nicodem⁹. ſ. iij. ca. Scim⁹ q̄ra deo veniſti magr̄. Nemo enī pōt h̄ ſigna facere q̄ tu fac' niſi fuerit de⁹ cū eo: ꝓpt̄ q̄d infidelitas iudeoꝝ fuit maximū pctm̄: ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: Si nō veniſſem. h̄ dixit q̄ ei⁹ aduētus erat eis ꝓmiſſus i lege ꝓphis. o Et locut⁹ fuiſſem eis. ſi nō q̄d i aliq̄b⁹ libris iterponit̄ nō ē d̄ textu: ſ₃ reſumit̄ ex p̄cedēti clauſula. p Peccatum nō ha. ſcꝫ pctm̄ infidelitatis in me: q̄d d̄r ſpecialiter peccatū ꝓpter

N a· Qui me odit. Queſtio nõ diſſimulanda h naſcit: quõ ſcʒ poterãt odiſſe quẽ neſciũt: ſi eni deuʒ nõ (qḋ ẽ ipe: ſed neſcio q̃d aliud ſuſpicant eſſe) credũt ⁊ h ode- rũt: vtiq̃ʒ nõ ipm oderũt: ſed qḋ ſua ſuſpitiõe mẽdaci: vel falſa credulitate ↄcipiũt. Si xo qḋ ẽ: h de illo ſen- tiũt: quõ eum neſcire dicũt: ⁊ qḋ ẽ de hoib' vel i hoib' hoc fieri põt. Non eni viſos poſſu mus diligere vl' odiſſe: ſed nõ ignotos: qꝛ ⁊ ſi non viſi: fama vel lr̃is nota ẽ eoꝝ ꝓbitas vl' improbitas: ꝙ ſi diligim' bo- na ⁊ odim' mala: ⁊ ita nõ erra mus i iudicio rerũ: veniale ẽ. Si nõ vera ſentim' de occult' hoim q̃ ẽ humana tentatio: ſi ſuſpicemur aliter eſſe q̃ʒ ſint: q̃ ſuſpitiones ſi ſint humane: iu- diciũ de talib'. i. diffinita cer- taq̃ʒ ſnia ꝓhibet. Ex ſuſpica- tionib' aũt euenit: vt bon' bo nũ ſi putet malũ neſciens ode- rit: q̃ etiã neſciens malum dili git. Sic et malus cui diſplicet bonitas: bonũ odit et ſi putet malum neſciens diligit.

ꝙ.6.a b· Que nemo. Aug'. Or pa-
Ibidẽ.c uit tot millia de paucis: ꝙ ſup
p.21.b aquas iuit ⁊ petrũ ire fecit: et
Exo.14.b alia hmõi. Sʒ ⁊ moyſes in di-
Ibid.16.a uiſo mari: in mãna. et ioſue in
Ioſ.1.a diuiſo iordane: infixo ſole: et
Ibid.10.c aliꝗ pr̃es fecerũt: q̃ nec chriſt' nec ali' fecit. Nõ q̃ de talibus h dicit. Supat etiã xp̃s mira- cula oim: ꝙ natus ḋ virgine:

A ꝙ de morte ſurrexit: ſed h non ſũt facta in eis nec coram eis.
5.q.1.4.1 Dicit q̃ de ſanitatib': quot et quãtas nullus fecerat i eis: ⁊ qꝛ ipe ꝑ ſeipſũ fecit: nemo ſine eo. c· Oderunt ⁊ me ⁊ pa. Iudei dicũt ſe diligere deũ: et tñ neſciẽtes oderũt: qꝛ q̃ volunt eſſe mali: nolũt eẽ ve- ritatẽ q̃ dãnant. Et ſicut oderũt ſuã penã: oderunt ve ritatẽ: q̃ irrogat penã: neſcientes eũ eſſe veritatẽ. Et ſi oderũt veritatẽ: oderũt eũ ḋ quo nata ẽ veritas: ⁊ ita patrẽ neſciẽtes ḋ eo natã veritatẽ oderũt. d· Quia odio ⁊c. Gratis odit q̃ nullũ ex odio cõmodũ q̃rit vel incõmodũ fugit. Sic impiꝗ oderũt xp̃m. Sic iuſti dili- gunt gratis: non ꝑpter aliud ſed ꝑpter ipſum. e· Cum autẽ. Nunc videntes opera oderunt gratis ⁊ me ⁊ patrẽ. Sed cuʒ venerit paraclytus manifeſtio- re teſtimonio ↄuincet eos q̃ viderunt ⁊ oderunt: ſʒ et quoſdã eorũ compunctos de tanto ſcelere conuertet.
Act.1.c f· Quẽ ego mit. Die pentecoſtes venit ſpũſſanctus i centũ. xx. homies cõgregatos: cũ q̃bus erant omnes apoſtoli in domo vbi cena fuerat. g· Qui a patre. Spũs ꝑcedit a patre et filio: ſʒ filius dicit a patre ꝑ- cedere: qꝛ ad patrẽ ſolet referre: ⁊ ꝙ ipi' ẽ ḋ quo ipe ẽ. Et q̃ q̃ habet vt ſit: ab illo habet vt ḋ illo ꝑcedat ſpũs. h· Ec locutus ſum. Poſtq̃ʒ exem Ca.XVI plo ſuo docuit ferre odia in quo ſciũt quid de beant facere: ſed nõ poſſunt poſtq̃ʒ etiã ꝓmi- ſit ſpiritũ quo poterũt deſiſtere. etiaʒ addit: Hec locu- tus ſum de odio mei: qḋ eſt exemplum de ſpiritu q̃ cõ- firmabit: vt ita charitate diffuſa in cordibus veſtris: ſit vobis multa pax ⁊ non ſcandalũ. Vñ eni ſcãdalũ? Quid paſſuri? abſq̃ʒ ſynagog'. i. extra ſynagogas fa- ciẽt vos: qꝛ nõ erat ali' ppl's dei niſi iſrl': ſi xp̃m recipet nõ eẽt alia eccl'ia xp̃i: nec alia ſynagoga iſrl'. Sʒ qꝛ iſti ſemꝑ volũt eẽ ſine xp̃o: volẽtes ↄſtituere ſuã iuſticiã: pellũt eos q̃ nũq̃ʒ volũt eẽ ſine xp̃o: iuſticie ei' ſubiecti. Nec erubeſcũt pulſi: ſic illi q̃ credẽtes i ieſũ: ꝑpt metũ nõ audebãt ↄfiteri ne pellerẽt de ſynagog': diligẽtes gl'iaʒ hoim mag' q̃ʒ gl'iaʒ dei. i· Sʒ venit. Quaſi ſi pulſi ab eis tot acq̃ret' mihi (vñ vob gaudẽdũ) vt nõ ſat' ſit eis vos pellere. Sʒ ñ ſinãt viuẽ: ne oẽs acq̃rat':

vt a iudaiſmo

a Qui me odit: ⁊ patrẽ meuʒ odit. a
a ſ nõ iter eos vel corã eis: ſʒ i eis: qꝛ eos ſanauit ꝑ quib' debuerũt eum amare: non odiſſe.
b Si opera nõ feciſſem in illis q̃ nẽ b†
ſ illud magnum.
mo ali' facit: pctm̃ nõ haberent.
ſ illa opa. ſ et ſi neſciẽtes.
c Nũc aũt ⁊ viderũt: ⁊ oderũt ⁊ me c d
⁊ pr̃eʒ meũ. Sʒ vt impleat ſermo e
ſ que ẽ eis data. ſ in pſalmis.
d qui i lege eorũ ſcript' eſt: †qꝛ odio f g
e habuerunt me gratis. Cum autẽ h
a ſ ſpõte vt de'. b ſ vt ſit fiducia cõſolationis.
c ſ ecce ꝙ ⁊ fili' mittit a patre a quo ipſe eſt.
f venẽrit paraclyt' quẽ ego mittã i
ſ vt ſit fiducia ꝑdicationis.
g vobis a patre ſpiritũ veritatis q̃ k
a ſ ecce ꝙ ⁊ pater mittit. b ſ manifeſtatiõe ſui qꝛ tãto miraculo ꝙ q̃ putabat mortu' reſurrexiſſe ⁊ viuere ꝓbatus eſt.
a pãtre procedit: illẽ teſtimoniuʒ l
a ſ qḋ nõ mõ: qꝛ nõ adeſt plenitudo illius tp̃is.
ꝓhibebit de me. Et võs teſtimo- m
ſ per eum. ſ ꝑdicatiõis mee.
ideo predicare poteritis qḋ noſtis.
niũ ꝓhibebitis: qꝛ ab initio meũ n
eſtis. Ca.XVI
b H Ec locutus ſũ vobis vt o† p
nõ ſcãdaliçemini †Abſq̃ʒ q†
i ſynagogis facient vos. Sʒ venit r†

catũ ꝑpter ei' grauitatẽ tñ ſine h habebãt bñ alia pctã ⁊ aſi habuerũt. a· Qui me odit ⁊ patrẽ meũ odit. Hoc ſubdit ad oſtendendũ ꝙ exce catio iudeoꝝ doctrine tã efficaci nõ credẽtiũ ꝓceſſit ex iuidia ⁊ odio ↄ ipm. b· Si opa. Hic ponit ſcḋa rõ ad oſtẽdẽdũ eos inexcuſabiles: q̃ ꝓcedit ex opib' factis a xp̃o q̃ fuerũt ita magna ⁊ virtutẽ creature traſcẽdẽtia ꝙ null' ali' fecerat aſi talia: vt pʒ in illuminatiõe ceci nati: ⁊ i ſuſcitatiõe Laça- ri q̃driduani: ⁊ i ſupnaturali eclypſi i paſſiõe xp̃i. ⁊ ideo ſi illi q̃ fuerũt increduli moyſi ⁊ ꝓ- phetis fuerũt grauiter puniti ⁊ inexcuſabiles reputati: multo forti' iſti. ⁊ h eſt qḋ ḋr: Si opa nõ feciſſem i eis q̃ nemo ali' fecit: pctm̃ nõ ha- berẽt. ſ. infidelitat' i me: lʒ haberẽt alia pctã. c· Nũc aũt ⁊ viderũt. ſ. opa. d· Et oderũt ⁊ me ⁊ patrẽ meũ. qꝛ ex odio ad xp̃m ipi' opa tanq̃ʒ maligna attribuebãt beelçebub ꝑncipi demonioꝝ: vt habet Mat. xij. e· Sʒ vt ad impleat ſermo hic vt tenet ↄſecutiue: quia ex odio eoꝝ ſecuta ẽ impletio illi' ſermonis. † Pſ.34.
f· Qui in lege eoꝝ ſcript' eſt. ſ. pſ̃. xxxiiij.
g· Odio habuerũt me gratis. i. ſine cauſa. imo ecõtrario habebãt cauſã amãdi eũ ex bñficiꝗs eis impẽſis i docẽdo eos ⁊ ſanando infirmos eoꝝ. h· Cũ aũt ve. Hic oſtẽdit eos inexcuſa biles ꝑ ea q̃ facta ſũt in xp̃i abſentia: videlʒ ꝑ aduentũ ſpũſſancti ſup ap'los poſt aſcẽſioneʒ xp̃i: qḋ fuit ſignũ manifeſtiſſimũ ad doctrinã xp̃i ↄfirmãdã: ⁊ h ẽ qḋ ḋr: Cũ aũt venerit pa- ralytic'. i. ↄſolator. i· Quẽ ego mittã vob a pr̃e. In h oſtẽdit ſpiritũſãctũ a ſe ꝑcedẽtem l' q̃tũ dicit ſe illũ mittere. k· Spiritũ veritat' q̃ a pr̃e ꝑcedit. In q̃ oſtẽdit ſpiritũſãctũ a pr̃e ꝑcedere: qꝛ ꝑcedit ab vtroq̃ʒ. l· Ille teſti- moniũ ꝓhibebit ḋ me. Qr eni hoies pa' illit- terati ⁊ ſimplices de ꝓfunditate ſcripturaruʒ
† Da.24.a ſubito plane loquerẽt ⁊ i oibus linguis: fuit
Mar.13.b maximũ ſignũ ad ↄfirmãdũ fidẽ xp̃i. m· Et
Luc.21.c vos teſtimoniũ ꝓhi. ꝑiudicãdo oib' populis. n· Quia ab initio mecũ eſt'. nõ ẽ itelligẽduʒ ꝙ fuerint cũ eo a ꝑncipio vite ei': ſʒ ab initio ſue predicatiõis q̃ñ incepit docere ⁊ miracula facere. Ca.XV

Moraliter.

a† Ego ſũ vitis ve- ra. Moralr̃ iſta vitis dici põt q̃libet religio approbata. ⁊ illa maxime q̃ magis appropinquat xp̃i vite. agricola xo religioni ꝑſidens et ipi' curã gerẽs. hui' aũt vitis palmites ſũt religioneʒ intrãtes: q̃ꝝ aliq̃ aſi ꝓfeſſionẽ inutiles repiunt ⁊ infructuoſi: q̃ ſũt ſtatim ꝑ agricolã amo uẽdi. aliꝗ xo ſub ſpe ꝓficiẽdi ſũt ad ꝓfeſſionẽ recipiẽdi: q̃ꝝ tñ aliqui nõ manẽt i vite ꝑ ſui ſtat' dilectionẽ: ſʒ aliqui apoſtatãt ⁊ aliq̃ ſolo ha bitu remanẽt. remanẽtes aũt habitu ⁊ deuotiõe fructificãt: ⁊ vt mag' fructificẽt de ſuis defectib' ꝑ correptionẽ debitã purgant: vt ſic pluri- mũ fructũ faciãt ad dei gl'iaʒ ⁊ ſuã beatificatiõeʒ: ꝑpt qḋ i hui' para- bole fine ḋr: f† Hec locut' ſũ vob vt gaudiũ meũ i vob ſit ⁊ gaudiũ vr̃m impleat. qḋ aũt ſequit ẽ inductio ad amorem charitatis: ꝑpt qḋ ſenſus litteralis ẽ de ſe moralis: nec occurrit alia moralitas vſq̃ʒ ibi: n† Si nõ veniſſem ⁊ locut' eis nõ fuiſſem ⁊c. Seq̃t: b† Si opa non feciſſem ⁊c. ꝑ h oſtẽdit ꝙ q̃libet ꝑlat' et curat' q̃ i h ẽ xp̃i vicari' ꝑplo ſuo debet bonã admonitiõeʒ xbi ⁊ opatione exẽpli: et ſi i vtroq̃ʒ defi- ciat vl' altero ꝑpl's habet aliquã excuſationẽ de peccato nõ a toto ſʒ a tãto: maxime ſi defect' ẽ in facto. vñ ⁊ dicunt laici q̃re nõ facerem' h vel illud cũ ꝑlati ⁊ curati hoc faciunt ⁊ etiã religioſi. Ca.XVI

o H Ec locut' ſũ. Poſtq̃ʒ xp̃s aliq̃s rõnes poſuit ad diſcipuloruʒ
b ↄſolationẽ: hic magis explicat ſuã intẽtionẽ. ⁊ diuidit i tres. qꝛ ꝑmo dicta explicatio ponit. ſcḋo ei' effect' oſtendit. ibi: Di- cũt ei diſcipuli. tertio intẽtũ ↄcludit. ibi: Hec locut' ſũ. Prima i du- as. qꝛ ꝑmo ponit rõnes q̃b' cõſolatus eſt eos de tribulationib' futu- ris: ⁊ hoc vt ↄtinuet ſe ad dicta imediate ꝑcedẽtia. ſcḋo explicat rati- ones cõſolatorias de receſſu ſuo, ibi: Et nunc vado. Prima in duas. qꝛ primo ponit intentionẽ ſuam. ſecũdo ſubiũgit dicti rõnem. ibi: Hec aũt vobis ab initio. In ꝑma ergo pte dicit ſic: Hec locut' ſũ vobis. i. ad ↄſolationẽ veſtram ↄtra futuras tribulationes. p· Vt nõ ſcãda liçemini. cadẽdo ꝑ impatientiã q̃ñ euenient vobis. Scandaliçare dicit a ſcandalon grece qḋ ſignificat impactionẽ pedis ꝑ quã homo ruit: ⁊ ad ſil'itudinẽ hui' in ſpũalib' dicit q̃s ſcãdaliçari in tribulatione q̃ñ ẽ ei occaſio cadẽdi ꝑ impatiẽtiã. q· Abſq̃ʒ ſynagogis faciẽt vos. In- cipit h explicare i ꝑticulari tribulatiões futuras iter quas eiectio de ſynagoga reputabat magna: ſicut apud nos eiectio de eccleſia ꝑ excõ municationẽ. r· Sed venit hora. de propinquo.

Et ois q̃

G vt a iudaiſmo auertatis i q̄ deū iſrl̄ credūt deſeri τ ſancta ſua. a Hec aūt. Poſtq̄ dixit futuras eoꝝ paſſiões: τ ꝯſolatorē ſpiritū eis eē dādū, ſubdit: Hec nō dixi vobis ab initio. Qz ſi de paſſionib⁹ accipim⁹: nō ſolūmodo poſt cenam: ſz τ ante ꝓximū paſcha: τ ab initio miſſiōis .xij. apl'oꝝ p̄dixerat: ſ; de ꝯſolatione ſpūs eis vētura nō p̄dixerat: qz ipſe cum eis corporali p̄ſētia aduocat⁹ vl̄ ꝯſolator erat: ſ; qz iā iturus ē: op⁹ erat vt illū diceret venturū: q̄ ꝯfirmaret eos ꝯ abijciētes τ interficiētes. b Vado ad. Ita palā: vt nemo iterroget qđ viſu corpali cernat. videbūt eū i nube aſcēdētē certi ꝺ glia: q̄ pri⁹ p̄dicta paſſiōe q̄ſierāt: dn̄e quo vadis? c Si eni. Nō q̄ poſit⁹ i terra nō poſſet dare: ſz qz illi nō ſūt idonei accipere: niſi eū ſm carnem deſiſtant noſſe. d Si aūt. Mētib⁹ vr̄is ſic raptis ad celeſtia: aderit ſpūs ſimul pater τ fili⁹. Spūales eni ex carnalibus facti: capaci⁹ fuerāt trinitatē habituri: ſicut ꝓmiſſum erat. Vobiſcū ſū vſq; ad cō. ſ. Et ad eū veniem⁹ et man. a. e. fa. Nūq̄ eni itelligēda eſt ſeparatio: τ ſi ſigillatim loquat̄ ſcriptura ꝺ pſonis. Op⁹ eni erat ſic trinitatē iſinuari. e Ille ar. Nō q̄ fili⁹ nō arguat: ſz qz ſpūs dabit eis charitatē τ pellet timorem: vt ſit eis libertas arguēdi. Aug⁹. Arguit̄ ꝺ pctō qui in chꝛiſtum non credit. Arguitur τ de iuſticia eoꝝ qui credūt. Ipa eni fideliū cōparatio: infideliū eſt vitupatio. Credāt igit̄ hoīes in xp̄m: ne arguant̄ de pctō infidelitatis q̄ oīa tenētur. Trāſeāt in numero fidelium: ne arguantur ꝺ iuſticia eoꝝ quos iuſtificatos nō imitant̄. Caueāt futurū iudicium: ne cū mundi pncipe iudicantur: quem iudicatū imitentur. f Et de iuſticia. Non de ſua: ſed de credentium iuſticia mūdus arguitur: quoꝝ cōparatione dānat̄. Vnde non ait: Nō videbit me mūdus: ſz nō videbitis me vos apl'i. Cōtra infideles q̄ dicūt: quō credem⁹ qđ nō videm⁹: Eſt vera iuſticia credere qđ nō videt̄: vt q̄ viderꝫ hoīes crediderꝫ deū. Et cū p aſcēſionē forma hoīs ſubtracta ē viſib⁹: tūc ex oī pte impletū ē: Iuſt⁹ ex fide viuit. Et iā nō videbitis me. i. nunq̄ videbitꝭ me talē vt mō. i. mortalē iudicādū: ſz glorificatū iudicē. Et h̄ ē iuſticia fidei: de q̄ apl's. Et ſi nouim⁹ xp̄m ſꝫ carnē: ſ; iā nō nouim⁹. tūc quā qz mūdus ab iſtꝭ ſi vult accipe arguit̄. g De iudicio. Quia ſi dānatū illū ſequūt̄: cū eo dānatur: τ ne ſibi credāt parci terrētur ſupplicio illi⁹ ſuperbi.

Mat. 28. c
Jo. 14. c
Aba. 2. c
2. Cor. 5. d

G Oēz ve,

---

hora vt oīs q̄ iterficit vos arbitretur obſequiū ſe p̄ſtare deo. Et h̄ facient vob: qz nō nouerūt p̄rē neq̄ me. Sz h̄ locut⁹ ſū vob: vt cum venerit hora eoꝝ reminiſcamini: qz ego dixi vob. Hec aūt vob ab initio nō dixi: qz vobiſcū ērā. Et nunc vado ad eum q̄ me miſit: et nemo ex vobis interrogat me q̄ vadis. Sed qz hec locut⁹ ſum vobis: triſticia iplebit coꝛ vr̄m. Sed ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. Si ēni non abiero paraclyt⁹ ñ vēiet ad vos. Si āt abiero mittā eū ad vos. Et cum venerit ille arguēt mundum de pctō et de iuſticia τ de iudicio. De peccato q̄dē: quia nō crēdiderūt in me. De iuſticia v̄o quia ad patrē vado: τ iā nōn videbitꝭ me. De iudicio āt: qz pnceps hui⁹ mundi iam iudicatus eſt. Adhuc

Interlinear glosses:
ſ q̄ſi ſz ne timeatis ſolitudinē: qz tot acq̄retis vt p eis ad gloriā dei videamini occidendi.
a ſ zelū dei habent: ſed nō ſm ſcientiā ſz ex ſtulta ignorantia.
ſ eſſe.
ſ filium.
ſ hec fient: ſed ego p̄dixi: ne ignaros hec τ impꝛouiſa turbarent: ſed p̄uiſa patienter ferantur.
ſ tenebroſa. ſ opoꝛtunitas. ſ maloꝝ. ſ τ caue, atis vobis.
ſ de aduentu paraclyti.
a ſ ego paraclytus veſter.
ſ τ ideo opus eſt p̄dicare de illo.
ſ iterum a vobis.
ſ a nobis. ſ .i. me iterū a vobis.
ſ cū nōdū conſolationē ſpūs intus habeatis qua meli⁹ me intus viſuri eſtis: doletis me coꝛpoꝛalib⁹ oculis ſubtrahi.
a ſ vt ſpūaliter iā me noſcatis τ carnaliter iā me noſſe deſiſtatꝭ: ne verbo carne facto: quaſi lacte cōtenti ſitis. b ſ ſi carni qua alīj carnaliter heſeritis: capaces ſpūs non eritis.
a ſ p vos q̄ modo timidi.
ſ qđ h̄z mūd⁹. a ſ quā nō imitat̄. b ſ qđ ñ timet
a ſ exponit qđ dixerat. ſ ſuo. b ſ arguet.
c ſ hoc ſpecialiter ponit: qz hoc manēte cetera manent: hoc diſcedēte cetera remittunt̄.
a ſ iam talē nō. v. τ paul⁹ eni et ſtephan⁹ poſtea viderūt eum: ſed iam alium.
ſ futuro.
a ſ foꝛas miſſus iudicio ignis reſeruatus.

---

a Ut oīs q̄ iterficit vos arbitret̄ obſequiū ſe p̄ſtare deo: qđ dupliciter itelligit̄. Vno mō de deo vero: τ ſic iudei excecati iterficiētes fideles arbitrāt̄ ſe obſequiū p̄ſtare deo celi. Iſta tñ ignorātia eos nō excuſabat: vt dictū eſt. Alio mō exponit̄ de deo opinatiue dicto: ſm errorē gētiliū: τ ſic gētiles interficiētes xp̄i fideles credebāt ſe obſequiū p̄ſtare deo. ſ. ioui vel ſaturno vl̄ h̄mōi. b Et h̄ faciēt vob. exponat̄ ſicut ca. p̄ce. c Sz hec lo. ſū vo. vt cū ve. ho. eoꝝ remi. qz ego dixi vob: vt facili⁹ toleretis tāq̄ p̄dicta vobis ab eo q̄ certitudinaliter pōt denūciare futura ꝯtingētia. Iſta eni p̄dixit xp̄s aplis vt p̄uiderēt ſibi de patiētia: qz min⁹ feriunt iacula q̄ p̄uident̄: vt dic̄ Greg⁹. Cui⁹ rōnem aſſignat Tulli⁹ in libro de tuſculanis q̄ſtionib⁹. Oīa eni bona et mala coꝛpoꝛalia minoꝛa vident̄ τ minus pōderant̄ p̄ſentia q̄ futura. vnde ſenſibiliter videm⁹ q̄ aliq̄ bona tp̄alia vel coꝛpalia delectabilia multū deſiderāt̄ anteq̄ habent̄. habita v̄o parū appꝛeciant̄. nūc aūt ita ē q̄ cū aliq̄s ſibi p̄uidet ꝯ mala futura: appꝛehēdit ea q̄ſi quodāmodo p̄ſentia. ideo vident̄ minoꝛa. d Hec aūt. Hic ſubdit ſui dicti rōnē videlꝫ q̄re tunc iſta dixerit eis τ nō a pncipio vocatiōis ipſoꝝ dicens: Hec aūt vobis ab initio non dixi: h̄ eſt: iſta v̄ba ad ꝯſolatiōē vr̄am ꝯ futurā tribulationem: vt ptꝫ Matth. x. vbi tribulatiões p̄dicūt̄ aplis: nō tñ ꝯſolādo eos ſicut hic: τ ſubdit̄ cauſa. e Quia vobiſcū eram. ꝯfoꝛtās vos mea p̄ſentia coꝛpali: ſ; qz mō imminet receſſus me⁹ indigetꝭ ꝯ talia ꝯſolari. f Et nūc vado. Hic explicat rōnes ꝯſolatoꝛias de receſſu ſuo q̄ fuerūt tres. Vna fuit de ꝓmiſſiōe ſpūſſancti. Alia de ꝓmiſſione redit⁹ ſui. Alia de ꝓmiſſiōe acceſſus eoꝛū ad patrē. ſcđaꝫ explicat. ibi: Modicū. tertiā ibi: In illo die: q̄uis nō fuerint ſupꝛa poſite eodē oꝛdine. Pꝛima i duas. qz p̄mo ꝓmittit p receſſū ſuū donū ſpūſſancti. ſcđo oſtēdit efficaciam hui⁹ doni. ibi: Et cū venerit. Dicit ḡ p̄mo ſic: Et nūc vado ad eū q̄ miſit me: qz impleui officiū p̄dicatiōis mee. Et nemo ex vobis iterrogat me q̄ vadis. Sed h̄ videt̄ ꝯ illud qđ. ſ. dictū ē ca. xiij. vbi petrus q̄ſiuit: Dn̄e q̄ vadis: τ. xiiij. ca. dixit Thomas: Dn̄e neſcim⁹ q̄ vadis. q. d. vellem⁹ ſcire. Dicēdū q̄ in pncipio xp̄s locutus eſt eis tātūmodo de ſuo receſſu τ tūc bñ q̄ſierunt q̄ iret: vt allegatū eſt. Sz poſtea iterpoſuit de tribulationib⁹ eis futuris in q̄b⁹ interfectoꝛes coꝛū reputabāt ſe deo p̄ſtare obſequium: qđ videbat̄ nimis durū τ extraneū: ꝓpter qđ ipi tanq̄ adhuc imp̄fecti fuerūt ita ſtupefacti τ attoniti q̄ oīno obmutuerūt: τ tūc q̄ſi expꝛobꝛando dixit: g Et nemo ex vobis interrogat me τc̄. q. d. ex timoꝛe τ triſticia facti eſtis muti: τ h̄ ptꝫ p l'ram ſequentē. cum dicit̄: h Sz qz hec locut⁹ ſū vo. de tribulatiōib⁹ futuris. i Triſticia impleuit coꝛ vr̄m. Et qz cum hoc triſtabant̄ de receſſu xp̄i de cui⁹ p̄ſentia ꝯfidebāt i tribulationib⁹ ꝯſolari. iđ ſubdit: Sz ego veritatē vob dico: Expedit vob vt ego vadā: τ ſubdit cauſā dicēs: k Si eni nō abiero paraclyt⁹ nō veniet ad vos: qz plenitudo ſpūſſancti non erat danda niſi poſt aſcēſionē xp̄i. l Et cū venerit. Hic oſtendit efficaciā illi⁹ doni: τ hoc in trib⁹. p̄mo reſpectu ipi⁹ mundi. ſcđo reſpectu apl'oꝝ. ibi: Adhuc habeo. tertio reſpectu xp̄i. ibi: Ille me clarificabit. Effectus autē ſpūſſancti reſpectu hoīm mundialiter viuentiū ē arguitio ipſoꝝ: τ hoc eſt qđ dicit: Et cum venerit ille arguet mundū. i. arguendū τ ꝯdēnandū oſtendet de trib⁹. ſ. m De peccato. infidelitatis in xp̄m: qz ſine fide mediatoꝛis non remittit̄ aliqđ peccatum. n De iuſticia. ſ. xp̄i quā nō acceptauerūt homīes mūdani. o Quia ad patrē vado. Per hoc eni q̄ xp̄s ad patrē rediēs reſurrexit τ ad celum aſcēdit declarata eſt iuſticia eius ſm q̄ arguit Petrus Actꝭ. ij. Jeſū naçarenū virum appꝛobatū a deo. Sequit̄: Hunc ieſum reſuſcitauit deus cui⁹ omnes nos teſtes ſum⁹. dextera ḡ dei exaltatus τc̄. Et hui⁹ iuſticie xp̄i declaratio erat p̄ſecutoꝝ ei⁹ manifeſta arguitio vel ꝯdēnatio. p Et iā nō videbitis me. p̄ſentia coꝛpali habitātē vobiſcū: qz poſt aſcēſionē nō viderūt eū: lꝫ eni poſt reſurrectionē aliq̄n eis appareret añ aſcenſionē: tamen non habitabat cū eis ſicut añ: qz iā nō erat i moꝛtali coꝛpe. q De iudicio aūt: qz pnceps hui⁹ mūdi. i. diabolus: ſicut. ſ. expoſitū eſt ca. xiij. r Iā iudicat⁹ eſt. i. cōdēnatus diuina ſnīa tanq̄ obſtinat⁹: τ p ꝯſequēs oēs ei adherētes eodē iudicio oſtendunt̄ ꝯdēnabiles. s Adhuc multa. Hic oſtēdit efficaciam ſpūſſancti reſpectu apl'oꝝ: que ꝯſiſtit i illuſtratiōe ipſoꝝ de ꝓfundiſſimis τ altiſſimis

B

C

¶ a ·Oēʒ ve. Promittit qđ totū facturꝰ eſt ſpūs. nō q ī hac vita totū cōpleat. b ·A ſemetipſo. Augꝰ. Quia nō eſt a ſeipſo: qꝛ ſolꝰ pr̄ de alio nō ē. Nā ⁊ filꝰ de pr̄e natꝰ ē: ⁊ ſpūs de pr̄e ꝑcedit: ⁊ tn̄ et filꝰ ⁊ ſpūs eq̄lis patri ē. Sʒ q̄cūqʒ a.l.audiet ab eo a q̄ ꝑcedit: audire illꝰ ſcire ē: ideʒ ē ⁊ eē. Et q̄ illi ḡ ē eſſentia: ab illo audiētia .i. ſciā: q̄ nō ē aliud q̄ʒ eſſentia. Et cū de ſempit̄na re ꝓprie dicat̄ ē: ſm nos bene dr̄: fuit: erit. Fuit: qꝛ nunq̄ʒ defuit. Erit: qꝛ nunq̄ʒ deerit. [† De cōſe. di.5.c.pen.] Eſt: qꝛ ſemꝑ ē. Nō p̄teriit q̄ſi qui nō maneat. Nō orit̄ q̄ſi q̄ ñ erat. Cū ḡ noſtra locutio ꝑ tpa variet̄: de eo vere dicunt̄ v̄ba cuiuſlibet tpis: qꝛ nullo tpe defuit: deeſt vel deerit. Et ideo nō mirū ſi audiet dixit de eo q̄ audiuit ⁊ audit .i. ſemper ſciuit: [D] ſcit: ⁊ ſciet. c ·Ille clarificabit. Quia ſpūales faciēdo vos declarabit: q̄ mō patri filꝰ ē eq̄lis: quē ſm carnem vt hoīem nouerāt: vel timorē tollendo faciet vos gl'iaʒ meā annūciare toti mūdo: q̄ nō mihi ſꝫ hominibꝰ ꝓſit. d ·De meo. Nō q ſpiritꝰ ſit minor filio: cur aūt h̄ dixit: explanat. Oīa.q.h.p.m.ſ. ꝓp̄ea d.q.d.m.a. Ergo d̄ patre accipit ſpūs vn̄ accipit filꝰ: qꝛ ī hac trinitate de pr̄e natꝰ ē filꝰ: de patre ꝑcedit ſpūs. Qui aūt d̄ nllo natꝰ ē: d̄ nullo ꝑcedit: pr̄ ē ſolus. e ·Oīa q̄cunqʒ. Augꝰ. de ſpū dic̄ xp̄s. [Mat.13.b] Spūs p̄ris. v.q.lo. in [1.Pe.1.d] vob. Et apl's: Si ſpūs eiꝰ q̄ ſuſcitauit xp̄m .i. [Gal.4.a] ſpūs p̄ris. Itē apl's: Miſit deꝰ ſpm̄ filij ſui in corda vr̄a: ⁊ quiſq̄s ſpm̄ xp̄i non habet. Ita aperte oſtēdit̄ patr̄ ⁊ filij eē ſpūs. f ·Modicū. Dixerat. ſ. ſiue modicū ad patrē vado: ⁊ iā non videbitis me. vbi viſus ē apte loq̄: nec q̄cq̄ʒ q̄ſierūt. Nūc aūt determinās q̄ñ iturꝰ ſit .i. paulopoſt: ⁊ quō ſcʒ ꝑ paſſionē: dicit modicū: qđ anteq̄ʒ ipleret̄ penitꝰ fuit obſcurū. Modicū .i. paruū tp̄s reſtat vſqʒ ad h̄ q patiar: ⁊ claudar ſepulchro ⁊ iterum paruū tempus vſqʒquo me videatis reſuſcitatum. Uel parum tempus eſt: id eſt triduū quo clauſas nō videboꝛ. Et iterum paruum: id eſt quadraginta dies quo reſuſcitatus videboꝛ. Quia vado ad patrem: hoc eſt: quia tempꝰ eſt vt depoſita moꝛtalitate: humanam naturam celis inferaʒ. Uel ſpiritualiter illis quibus loquebatur dicit: Modicum ⁊ non videbitis me. ⁊ ad hoc refertur: quia vado ad patrem non ad illō: iterum modicum ⁊ videbitis me: qđ vniuerſe ꝓmittit eccleſie. Dicit ergo modicū: nō quia moꝛtuus: ab eis nō erat videndus donec ſurgeret: ſed qꝛ eundo ad patrem: facturus erat vt nō eū vlterius moꝛtalem viderent: qđ fecit poſtq̄ʒ ſurrexit ⁊ aſcendit in celum. Omnibꝰ autē cōmuniter dicit: Iterū modicū .i. totuʒ tēpus vſqʒ ad finē ſeculi: ⁊ videbitis me: eterna viſione.

¶ Quia ploꝛa.

a ſ q̄ nemo haber determinare. ſ qꝛ nōdū venit ſpiritus.
Multa habeo vob dicere: ſꝫ nō po
teſtis poꝛtare mō. Cū aūt venerit a
a ſ intus ſine ſono: ſic ſit ⁊ alijs ſanctis: vel deducet in oēm veritatē: vt deduc.m.d.in.v.t.
a ille ſpūs v̄itatꝭ: docebit vos oēʒ b
ſ ſaluti neceſſariam.
b veritatē. † Nō eni loquet̄ a ſemet/ c
a ſ non ſolū q̄ futura in tpe ſed magis eterna quoꝝ amoꝛe inflāmat.
ipſo: ſꝫ quecūqʒ audiet loquet̄: et d e
c q̄ vētura ſūt annūciabit vob. † Il f g
ſ patre a quo ego.
d le me clarificabit: qꝛ de meo acci/
e piet: ⁊ anūciabit vobis † Oīa q̄cū h
qʒ habet pr̄ mea ſunt. Propterea i
dixi qꝛ de meo accipiet: ⁊ ānūcia
ſ .i. nūq̄ʒ videbitis me moꝛtalē.
f bit vobis. Modicū ⁊ iā nō vide/ k
bitis me: ⁊ iteꝝ modicū ⁊ videbi l
ſ qꝛ obſcure dixit.
tis me † qꝛ vado ad patrē. Dixerūt
ergo ex diſcipulis eius adinuicē:
Quid ē hoc qđ dicit nobis. Mo
dicū ⁊ nō videbitꝭ me: ⁊ iteꝝ mo/
dicū ⁊ videbitꝭ me: ⁊ qꝛ vado ad m
patrē? Dicebant ḡ: Quid eſt hoc n
qđ dicit modicuʒ? Neſcimus qđ
a ſ in hoc oſtendit ſe deum: cum ſine verbis eoꝝ intellexit dubitationem.
loquitur. Cognouit aūt ieſus qꝛ o
volebāt eum interrogare: ⁊ dixit p
eis: De hoc q̄ritis iter vos quia
dixi: Modicū ⁊ nō videbitis me:
⁊ iterū modicum ⁊ videbitis me.

altiſſimis fidei ſecret̄: ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Adhuc multa habeo vobis dicere ſꝫ non poteſtis poꝛtare mō: ꝓp̄ vr̄aʒ ipfectionē ⁊ eoꝝ arduitatē. a ·Cū aūt ve. ille ſpūs v̄itatis .i. ſpūſſanctꝰ q̄ ē v̄itas ꝑ eſſentiā ⁊ effectiue docēdo eam. b ·Docebit vos oēʒ v̄itatē. ſ. neceſſariā ad ſalutē: nō ſolū ꝓ pſonis vr̄is: ſꝫ etiā ad regimē eccl'ie ⁊ fideliū inſtructionē. Et qꝛ poſſent credere q ſpūſſanctus eēt maioꝛ filio: eo q debebat docere eos d̄ maioribꝰ .iō hūc erroꝛē remouet dicēs: c ·Nō eni lo. a ſe. qꝛ ſic nō ē a ſe ſꝫ a pr̄e ⁊ filio: ita nec a ſe loq̄t. iđo ſeq̄t: d ·Sʒ q̄cūqʒ au. a me ⁊ a pr̄e: qꝛ ſuū audire ē ab eis ꝑcedere. e ·Loquet̄. ſ. vob. ſꝫ nō ē itelligendū h̄ generaliter de oībus q̄ audit ſpūſſanctꝰ a pr̄e et filio: qꝛ ab eis accipit ſciaʒ infinitā: ſꝫ de oībꝰ ꝑtinētibꝰ ad eoꝝ ſalutē: ⁊ eccl'ie regimē: vt dictū ē. f ·Et q̄ vē. ſūt an. vo. Multa eni de futurꝭ ꝑ ſpm̄ſſctū reuelata fuerunt apl'is: ſic iohāni ꝑ ſpm̄ſſctū reuelatꝰ ē ꝓceſſus eccl'ie vſqʒ ad finē mūdi ī Apoc̄. Et petro ſuū martyriū ſm q ipſemet dicit .ij. Petri .j. Scio qꝛ velox ē depoſitio tabernacli mei. ſm q dn̄s ieſuſ xp̄s ſignauit mihi. Et paulo reuelate ſūt future ſibi tribulatiōeſ ī hieroſolymis: vt h̄r Act̄. xx. Ille me clari. Hic ponit̄ efficacia ſpūſſcti reſpectu ipiꝰ xp̄i q̄ fuit declaratio ipiꝰ diuinitatis: q̄ manifeſta facta ē ꝑ ſpm̄ſſctū apl'is datū: qꝛ ſicut p̄dictū ē illđ fuit ſignū maximū ad ꝯfirmādū xp̄i doctrinaʒ: ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Ille me clarificabit: qꝛ de meo [† Mat.10.d] accipiet. a me ꝑcedēdo: Nec ē ꝑ h̄ itelligēdū q ꝑtem [Luc.10.d] eſſentie filij recipiat: qꝛ indiuiſibil̄ ē: ⁊ iō ſi aliq̄d capitur totū capit̄. oē aūt v̄bū ꝑcedēs ab aliq̄ naturalit̄ ipm manifeſtat: ⁊ ſic ſpūſſanctꝰ ꝑcedēs a filio ⁊ totaʒ eiꝰ eſſentiā accipiēs totū ipm manifeſtat. Qꝛ aūt ſpūſſanctꝰ ꝑcedit ab ipſo oſtēdit ꝯñr dicēs: h ·Oīa q̄cūqʒ ⁊c. Oīa eni q̄ ſūt p̄ris filio cōicant̄: excepta ꝓprietate paterna: in q̄ a filio diſtinguit̄: ⁊ ꝑ ꝯñs v̄tus ſpiratiua filio cōicat̄: cū ī ipſa pr̄ ei nō opponat̄: ⁊ h̄ ē cauſa q̄re ſpūſſanctꝰ ꝑcedit a filio ſicut a patre: qꝛ ſūt vnū [† J.14.b] ī v̄tute ſpiratiua: ⁊ h̄ ē qđ ſubdit: i ·Propterea dixi qꝛ de meo accipiet. q.d. ꝓpter h̄ dixi q a me ꝑcedit. Quia oīa q̄cūqʒ habet pr̄ mea ſūt: qꝛ mihi cōicat oīa: excepta ꝓprietate paterna. k ·Modicū. Hic explicat ea q̄ .ſ. dixerat ad eoꝝ ꝯſolationē de ſuo reditu: ⁊ diuidit̄ ī tres. qꝛ p̄mo ponit̄ dicta explicatio. ſcđo ex h̄ ſequēs diſcipuloꝝ dubitatio. ibi: Dixerūt ḡ. tertio dubitatiōis expoſitio. ibi: Cognouit ḡ. In prima igit̄ ꝑte ad eoꝝ ꝯſolationē oñdit q tp̄s modicū erat futurū vſqʒ ad ſuū reditū ꝑ reſurrectionē ſuā dicēs: Modicū ⁊ iā nō videbitꝭ me. ſm Aug̃. ꝑ iſtud modicū intelligit̄ tp̄s ab illa hoꝛa q̄ loq̄bat̄ xp̄s diſcipulis vſqʒ ad ſuā paſſionē ⁊ moꝛtē: ꝑ quā ſubtractꝰ ē eis ⁊ ſic nō viderūt eū. l ·Iteꝝ mo. ⁊ vi. me. ꝑ iſtud ſcđʒ modicū itelligit̄ tp̄s ab hoꝛa ſue moꝛtꝭ vſqʒ ad reſurrectioneʒ ſuā: qꝛ tūc iterū viderūt eū. vtrūqʒ aūt tp̄s modicum fuit. ſm v̄o Chryſ. aliter exponit̄: qꝛ ꝑ p̄mū modicū itelligit̄ tp̄s ab hoꝛa paſſiōis vſqʒ ad tp̄s reſurrectionis. ⁊ tūc ē ſenſus: Modicū ⁊ nō videbitꝭ me. q.d. tp̄s in q̄ nō videbitꝭ me ꝑ ſubtractionē a vob ī mea moꝛte erit modicū. ⁊ ideo nō debetꝭ deſolari. ꝑ ſcđm modicū cū dr̄: Iteꝝ modicū ⁊ videbitꝭ me. itelligit̄ tp̄s ab hoꝛa reſurrectionis vſqʒ ad aſcēſionē in q̄ apparuit eis loquēs de regno dei vt habet̄ Act̄. j. ⁊ illud tp̄s fuit modicū reſpectu tpis ſequētis vſqʒ ad finē mūdi. iđ ſubdit̄: m ·Quia vado ad pa. q.d. q̄ñ ī celū aſcēdā ex tūc nō videbitꝭ me cōiter loquēdo niſi ī generali reſurrectiōe: ꝓp̄ qđ dr̄ Act̄. j. Uiri galilei q̄d ſtatis aſpiciētes ī celū: h̄ ieſus q̄ aſſūptꝰ ē a vob in celū ſic veniet quēadmodū vidiſtꝭ eū. q.d. ampliꝰ non videbit̄ in terra p̄ſentia coꝛpali vſqʒq̄ veniet ad iudiciū. Qꝛ eni aliq̄bꝰ ſāctis apparuit poſtea: fuit ex ſpāli gratia: ſic apparuit iohāni euāgeliſte an̄ moꝛtē ſuā vocās eū ad celeſtē gl'iaʒ. Silr̄ et petro apparuit an̄ crucifixionē ſuā dicēs ei: Uado romā iteꝝ crucifigi: qꝛ ī crucifixione petri futura dicebat ſe xp̄s crucifigi: ſicut ī ꝑſecutiōe fideliuʒ dicit ſe ꝑſecutiōeʒ pati: Act̄. ix. Et ſilr̄ apparuit paulo q̄ñ fuit ꝓſtratꝰ de celo. vt habet̄ ibidē: ⁊ iſta expoſitio Chryſ. magꝭ ē ꝯſona v̄bis xp̄i vt poſt videbit̄ magis. n ·Dicebāt. Hic ponit̄ diſcipuloꝝ dubitatio: qꝛ in v̄bis xp̄i erat obſcuritas ex h̄ q ibi videbat̄ q̄dā ꝯtradictio ī hoc q dixerat: Modicū et nō videbitis me. ⁊ poſtea: Iterū modicum ⁊ videbitis me. ⁊ ideo dubitauerūt de ītellectu iſtoꝝ v̄boꝝ: ⁊ ptʒ l'ra. o ·Cognouit. Hic ponit̄ dubitationis ſolutio: ⁊ diuidit̄ in duas. qꝛ p̄mo dubitatio eoꝝ ſoluit̄. ſecūdo exēpluʒ ad ꝓpoſitum inducit̄. ibi: Mulier aūt. In p̄ma ꝑte dicit̄ ſic: Cognouit aūt ieſus qꝛ volebant eū interrogare. hoc eni cognouit xp̄s inq̄ʒtuʒ deꝰ: cuius eſt ꝓpriū ſecreta coꝛdiū cognoſcere ꝓpria v̄tute. Cognouit etiā hoc inq̄ʒtū homo: qꝛ aīa xp̄i videt in verbo oīa q̄ deꝰ videt ſciētia viſionis. p ·Et dixit eis. de hoc queritis iter vos. Ad hoc reſpondendo ꝑuenit eoꝛum interrogationem vt oſtenderet ſe ſcire mentis eoꝛum intentionem.

a Quia plo. De occiſo. de quo inimici gaudebūt. Sīlr plo rant oēs boni in erūnis huius ſecli: ſed mundi amatores gau dent. Boni aūt cōparant parienti q̄ genuit in partu: ſed letā tur de fructu: ⁊ plus gaudet de aduētu future ꝓlis q̄ꝫ triſt̄ꝫ de pſenti doloꝛe. b Si quid pe. Aug⁹. Ita ſane intelligen dū eſt ꝙ ait: dabit vobis: vt ea benefi cia ſignificata ſciant: q̄ ad eos q̄ petūt ꝓꝓꝛie ptinet. Exaudiunt enī ſancti ꝓ ſeipſis. nō aūt ꝓ omnib⁹ alijs amicis vel inimicis. c Dabit vo. In futu ro nō rogabitis: ſꝫ mō petite: ⁊ dabit vobis qđ ad vos ptinet. ⁊ ſi de omni bus illis quib⁹ petitis. ⁊ iđ d̄r vobis. d Hec in ꝓuer. Que hucuſq̄ꝫ dixi: q̄ ſi in ꝓuerbijs q̄ ſolēt hoīes audire: ſꝫ nō intelligere dixi: q̄r aīales eſtꝭ. Aia 1.Cor.2.d lis aūt q̄ nō pcipit q̄ ſūt ſpūs dei: q̄cū q̄ꝫ dicūt de incoꝛpoꝛea ⁊ imutabili ſb ſtātia: hꝫ q̄ſi ꝓuerbia. Sꝫ veīt hoꝛa: q̄ dato ſpū faciā vos ſpūales: vt certiſſi ma intelligētia mētis: ⁊ ſi nō vt ī futu ro deū videatꝭ: ⁊ tūc palā de patre nū ciabo: vt ipm ⁊ me eiuſdē ſubſtātie in telligatiſ. ⁊ tūc in nomine meo petetꝭ: quia tunc vere cognoſcetis ⁊ ſcietꝭ ꝙ ſi vt hō rogo patre: vt de⁹ exaudio cū patre. Vñ dicit: Et nō dico vo. q.e.ro. pa. Hec in ꝓuerbijs. Quō poſſūt pe tere plenū gaudiū. ſubdit: q̄r de aīali bus quod ſūt faciet ſpūales: vt ablatꝭ omnibus imaginib⁹ coꝛpoꝝ: pura fa cie mentis ſincere luci coherēāt. e Ipſe ei ⁊c̄. Amat nos pater: quia amam⁹ filiū: cū a patre ⁊ filio accepi mus: vt amemus patrē ⁊ filium. data charitate per ſpiritū queꝫ ⁊ ipſū ama mus cū patre ⁊ filio: pꝛioꝛ amās facit in nobis ꝙ ametur. ¶ Iteꝝ re

¶ expōit qđ dixerat. ſ. ſe moriturꝫ et reſuſcitādū.

a Amē amē dico vob̄ q̄r ploꝛabitꝭ a
⁊ flebitis vos: mūd⁹ aūt gaude b
bit. † Vos āt ꝯtriſtabimi: ſed triſti c
¶ in reſurrectiōe ⁊ aſcēſione.
cia vr̄a v̄teꝝ ī gaudiū. Mulier cū d
a ¶ pariendi vel parturiendi.
parit triſticiā hꝫ: q̄r veīt hoꝛa ei⁹.
a ¶ n̄ feminā ſed maſculū: q̄r ad fructū ēt̄ne ꝯtēpla tiōis cūcte actiōes referūt: n̄ ad molliciē hui⁹ ſcli.
Cū aūt pepit ꝓuez: iam nō memi
nit ꝓſſure ꝓpter gaudiū: quia na e
a ¶ .i. in vitā eternā. b ¶ adaptat ſimilitudinem.
tus eſt hō in mūndū. Et vo͛s igiꝭ f
a ¶ poſt triſticiā victo ipugnatoꝛe remunerabo.
nūc q̄dā triſticiā habetis. Iterūꝫ g
autē videbo vos: ⁊ gaudebit coꝛ
a ¶ q̄r gaudiū ipſoꝝ xp̄s eſt: q̄ iā non moꝛiꝭ.
vr̄m: ⁊ gaudiuꝫ vr̄m nēo tollet a h
a ¶ eterne viſiōis: qđ nō ī hac vita. ¶ nō peteꝭ vl̄ iterrogabitꝭ: q̄r tūc erit plena cognitio ⁊ ſufficiētia
vobis. Et in illo diē me nō iterro i k
gabitis q̄cq̄ꝫ. † Amē amē dico vo
¶ ꝙ ſi aliquid non nihil.
b bis: ſi q̄d petieritis pr̄eꝫ ī nomīe l
¶ confiſi mee pſētie.
c meo dabit vobis. Vſq̄ꝫ mō nō pe m n
a ¶ ꝙ aliq̄d ſit cōparatiōe rei ꝑmanētꝭ. b ¶ qđ nō cognouiſtis ſic cognoſcēdū ē. c ¶ nūc aūt petite vt gaudiū v.ſ.p. qđ eſt eternis: ⁊ vere accipietꝭ.
tiſtis q̄uicq̄ꝫ in nōie meo. Petite o
⁊ accipietꝭ † vt gaudiū vr̄ꝫ ſit ple p
d nū. Hec in ꝓuerbijs locut⁹ ſū vo q
bis. Veīt hoꝛa cū iā nō ī ꝓuerbijſ r
a ¶ intus in coꝛde: nō aure.
loq̄r vob̄: ſed palā de pr̄e meo ān s
nunciabo vob̄. In illo die in nōie t
a ¶ q̄r nihil tūc deerit: et ſi nunc rogo.
meo petetis. Et nō dico vob̄: q̄ꝛ v
e ego rogabo pr̄eꝫ de vob̄. Ipe enī
a ¶ ideo ita exaltamini.
paꝭ amat vos: q̄r vo͛s me amaſtꝭ

Nico. de lyra

a Amē amē dico vobis: q̄r ploꝛabi tis et flebitis vos. q.d. per illud quod dictū eſt: Modicū ⁊ nō videbitꝭ me. ī telligiꝭ tp̄s mee paſſiōis vſq̄ꝫ ad reſur rectionē meā: in q̄ flebitis ꝓpter meā abſentiā. b Mund⁹ autē gaude bit. q̄r in triduo moꝛtis xp̄i iudei mun dialiter viuentes ſunt gauiſi credētes extinxiſſe totā ſectā xp̄i. c Sed tri ſticia veſtra verteꝭ in gaudiū. In h̄ ex ponit illud qđ. ſ. dixerat: Iterū mo dicū ⁊ videbitis me: q̄r in tp̄e in q̄ eis apparuit poſt reſurrectionē ſuā gauiſi ſūt viſo dño. Et ſic pꝫ ex v̄bis xp̄i ex poſitꝭ. qđ. ſ. dixerā ꝙ expoſitio Chry ſoſ. ꝓpinq̄oꝛ ē lr̄e q̄ꝫ expoſitio. Aug̃. d Mulier. Declarat qđ dixerat per exemplū mulieris in doloꝛe part⁹ tri ſticiā patiētis: ſed in natiuitate pueri gaudiū ſupueniēs abſoꝛ bet p̄cedentē triſticiā. Mulier iſta eſt ecclia ſeu apl̄oꝝ collegiū in quo ꝓtūc erat tota ecclia fideliū. Triſticia part⁹ eſt doloꝛ d̄ paſſiōe xp̄i: q̄ fuit in illo collegio. Natiuitaſ hoīs ē reſurrectio xp̄i qua xp̄s de nouo ꝓceſſit ad vitā immoꝛtalē: q̄ꝫtū ad coꝛp⁹ qđ pꝛius fuit moꝛtale. ⁊ iđ h̄ ad deſignādū dixit ſaluatoꝛ: e Quia natus eſt homo in mundū. ⁊ nō dixit: puer: q̄r chri ſtus hō pfect⁹ vitā imoꝛtalē inchoauit ꝑ ſuā reſurrectionē. ſeq̄ tur: f Et vos ergo nūc quidē triſticiā habetꝭ. ſ. tp̄e mee paſ ſiōis ⁊ moꝛtis. g Iteꝝ aūt vi. vos ⁊ gaudebit coꝛ veſtrū. poſt meā reſurrectionē. h Et gaudiū ve. nemo tollet a vo bis: q̄r vita xp̄i q̄ fuit materia gaudij imoꝛtalis erat nō ampli us auferēda ꝑ moꝛtē: q̄r xp̄s reſurgēs ex moꝛtuis iā nō moꝛiꝭ ⁊c̄. vt d̄r Ro. vj. Iſtud v̄o. gaudiū apl̄oꝝ de xp̄i viſiōe fuit in choatū poſt reſurrectionē xp̄i: ſed poſtea ꝯſūmatū in gl̄ia celi. i Et in illo die. Hic explicat xp̄s qđ. ſ. dixerat de acceſſu diſ cipuloꝝ ad patrē. Et diuidiꝭ in duas: q̄r p̄mo explicat erga diſ cipulos patrꝭ familiaritatē. ſecūdo ſubiūgit ſui dicti rationē. ibi: Hec in ꝓuerbijs. Dicit igiꝭ p̄mo ſic: Et in illo die. i. in tp̄e poſt reſurrectionē meā. k Me nō interrogabitis q̄cq̄ꝫ. q.d. ex pſē

ex pſentia ſpūſſctī vobis a pr̄e miſſi: ſic eritis illūiati ꝙ nō in digebitis q̄rere ſicut mō: neq̄ꝫ edoceri. Sed ꝯ hoc videꝭ: ꝓ il lo tp̄e petijt a xp̄o petr⁹ de iohāne: Hic aūt q̄d: vt hr̄. j. vl. ca. Sīlr apl̄i petierūt a xp̄o: Dñe ſi in tp̄e h̄ reſtitues regnū iſrꝭ: vt habeꝭ Act. j. Dicendū ꝙ intelligiꝭ de q̄ſtionib⁹ ſic irratio nabilib⁹ ſicut ante reſurrectionē apl̄i faciebant xp̄o: q̄lis fuit q̄ſtio philippi ſupꝛa poſita. xiiij. ca. Dñe oſtēde nob̄ ⁊c̄. ⁊ cōſimiles q̄ſtiones que frequen ter leguntꝭ in euangelijs ab apoſtolis facte. Poſt reſurrectionē v̄o xp̄s ape ruit illis ſenſum vt itelligerēt ſcriptu ras: Luce. xxiiij. ⁊ ideo fuerūt edocti de multꝭ q̄ pri⁹ ignoꝛabāt. ⁊ ꝓpt h̄ nō indigebāt querere ſicut ante: ⁊ ſi aliq̄ querebant rōnabilius q̄rebāt. iđ ꝑ v̄ ba ſupꝛadicta nō ītēdit ſaluatoꝛ exclu dere ab apoſtolis omnē queſtionē: ſꝫ exprimere eoꝝ iſtructionē ꝑ itellectuꝫ ſcripturarū: vt dictū eſt. Aliter expōit Aug⁹. In illo die me nō iterrogabitꝭ quicq̄ꝫ. i. in eterna beatitudine q̄ ē di es vna cōtinua: vbi vidēt beati clare in diuina eſſentia q̄ expedit eos vide re: nec opoꝛtet eos aliquid interroga re. pꝛima tamē expoſitio ꝓpinquioꝛ ē littere p̄cedenti ⁊ ſubſequenti. vnde ſe quiꝭ: l Si quid petieritis patrem in nomine meo. i. pertinēſ ad ſaluteꝫ: quia ieſus qđ ē nomē xp̄i ſalus inter pretaꝭ. m Dabit vobis. ſuppoſitis tamen cū hoc alijs duabus conditio nibus ſupꝛadictꝭ: ca. xv. ſ. ꝙ petitio fi at ꝓ ſe et pſeueranter. n Vſq̄ꝫ mo do nō petiſtis quicq̄ꝫ in nomine meo. Apoſtoli eī ante reſurrectionē chꝛiſti ita nō cognouerūt virtutem nominis chꝛiſti ſicut poſt. ⁊ ideo adhuc ignoꝛa bant ꝙ omnis eoꝛum petitio eſſet ex audibilis in nomīe chꝛiſti. o Pe tite et accipietis. Hic gratiam in pſē ti. p Vt gaudium veſtrum ſit ple nū. in futura beatitudine: q̄r ad ei⁹ cō ſecutionē debēt oꝛdinari omnes pꝛe ces eccleſie. q Hec in ꝓuerbi. Hic reddit cām ſui dicti. videlicet q̄re di ſcipuli habebāt talē acceſſū ⁊ familia ritatē ad pr̄eꝫ poſt reſurrectionē. duo enī faciūt familiaritatē cū aliq̄. ſ. eius noticia ⁊ amoꝛ. poſt reſurrectionē aūt ⁊ ſpūſſctī receptionē apl̄i fuerūt pfecti in noticia ⁊ amoꝛe dei: ⁊ h̄ ē cā q̄re fue rūt magis familiares ei q̄ꝫ ante. ⁊ hoc eſt qđ d̄r: Hec in ꝓuerbijs locut⁹ ſū vo bis. q.d. ante paſſionē meā paraboli ce ⁊ obſcure locut⁹ ſū vobis: ſic patet ex decurſu euāgelij. r Veīt hoꝛa cū iā nō in ꝓuer. i. obſcure. s Loq̄r vo bis: ſꝫ pa. de pa. meo ānū. vo. q̄r xp̄s p⁹ reſurrectionē ſuā cla rius et expſſius docuit apl̄os de regno dei q̄ꝫ ante. Ipi enim erāt magis capaces: q̄r habebāt ſenſū aptū ad intellectū ſcri pturarū: vt habeꝭ Luc. vl. t In illo die in nōie meo pe. q̄r ſicut dictū eſt poſt reſurrectionē xp̄i cognouerūt magꝭ virtu tē nomīs xp̄i q̄ꝫ añ. ⁊ iđ ſuas petitiōes in xp̄i nōie foꝛmabāt: ⁊ ꝓpter hoc oꝛōnes ecclīe in fine foꝛmanꝭ in xp̄i nōie dicēdo ꝑ dñm nr̄m ieſū xp̄m ⁊c̄. vel aliq̄d ſilē. v Et nō di. vo. quia ego ro. pa. de vobis. q.d. nō dico ꝙ ſit tūc vobis neceſſe habe re me interceſſoꝛē mediū in petitionib⁹ vr̄is ſicꝭ mō. Añ paſſi onē enī xp̄i apl̄i tātū ꝯfidebāt de pn̄tia coꝛpali ei⁹ ꝙ ī oīb⁹ ad ipm recurrebant: ſꝫ poſt paſſionē ipſimet ſuas petitiōes ad de um foꝛmabāt. iđ xp̄s ꝑ illa v̄ba vult exprimere ꝙ ſecure poſ ſent h̄ facere ꝓpter familiaritatē pr̄is ad ipos. vñ ſilis eſt mo dus loquēdi ac ſi dixiſſet xp̄s apl̄is: tātā familiaritatē habe bitis ad deū ꝙ ꝑ voſipſos poteritis accedere ad euꝫ ipetra re. nō tñ ꝑ h̄ excludit ſuū adiutoꝛiū: ſꝫ exp̄mit cū q̄nta ſecuri tate poterāt oꝛare deū. Cōſilī mō loq̄baꝭ ſctā Agatha iā gl̄io ſa ī celꝭ btē Lucie exiſtēti in terrꝭ: Soꝛoꝛ mea Lucia v̄go deo deuota: q̄d a me petꝭ qđ ipa poterꝭ pſtare ⁊c̄. ſi ei excludebat a

L beata Lu

† Ioh.11.c Iaco.4.c
† Mat.21.c Mar.11.c
† 1.Ioh.1.d

☞ a Iterꝝ re. Reliquit mũdũ corꝑali ꝑ̃ſentia. Uadit ad patrẽ: qꝛ humanitatẽ ad inuiſibilia paterne maieſtatis induxit. Reliquit mundũ: qꝛ ab aſpectu amatoꝝ mũdi qd viderãt abſtulit. Redit ad patriã: qꝛ amatoribꝰ ſuis ſe equalẽ credendũ docuit patri. b Dicũt ei: nõdũ veniſſet hora quã ꝓmiſit: ecce nũc palã loquit̃ illa que dñs ſcit: nõ ĩtelligentibꝰ eẽ ꝓuerbia: illi vſqꝫ adeo non intelligũt: vt nec ſaltẽ ſe nõ intelligere intelligãt. De qua eoꝝ infirmitate admonẽs rñdit. Modo creditis ꝛc̃.
c Nũc ſcimꝰ. Apte oñdũt: qꝛ loquẽs de eis: ad eos maxĩe agebat q̄ illos delectabat audire: ꝛ q̄ ipi interrogare volebãt: hec ipſe ꝑueniẽs vltro ꝓferebat. ꝛ ideo illũ qꝛ cogitatiões non erat ꝯſitentur ſcire oĩa quaſi deũ ꝛ dei filiũ.
G d Et nõ eſt. Cũ ſcias oĩa: nõ eſt opus vt iterroges aliquẽ a quo aliq̄d ſcias. Uel etiã interrogeris ab aliq̄ ꝑ̃ſciens q̄d ille velit. Si aũt aliq̃n interrogauit vel interrogatꝰ eſt: nõ eis ſed alijs opꝰ fuit. e Modo cre. Ut paruuli q̄bꝰ q̄cunqꝫ alta adhuc ꝓuerbia ſũt creditis: Luce.24.c ſed venit hora paſſiõis ꝛ iã ꝓpe eſt in qua ita ꝑturbemini: vt qd mõ creditis relinq̄tis: nõ mõ corꝑe ſꝫ etiã mentis fide. vñ ſperabamꝰ ꝙ redẽpturꝰ eſſet iſrael. f Et nõ ſum. Ecce ꝓfecerũt: ſed ad maiꝰ vult eos extendi: vt cũ dixerint a deo exiſti. dicat: Pater mecũ eſt: nec ſic putent a deo exiſſe. vt putant etiã receſſiſſe.
g Quia pa. Dixerat relinq̄ mũ. ꝛ. v. ad. p. nũc dicit: pater mecũ eſt: qd itelligenti eſt verbũ: nõ intelligenti ꝓuerbiũ. Cui ſi nõ eſt cibus: tñ lactis eſt alimẽtũ. Ex q̄ ẽ ꝙ ſciebãt eum noſſe oĩa.

a ſ carne ſumpta: nõ tñ deſerui. ſ autem.
ꝛ credidiſtꝭ: qꝛ a dõ exiui. Exiui a
ſ viſibiliter. a ſ corꝑali diſceſſione nõ gubernatione ꝑ̃ſentie.
a a pr̃e ꝛ vẽi in mũdũ. Iterꝝ relinq̄ b c
b mũdũ et vado ad patrẽ. Dicũt d e
a ſ palã loq̄ eſtimãt: cũ dictoꝝ eiꝰ nequeãt comprehendere myſteria.
ei diſcipli eiꝰ: Ecce nũc pãlã loq̄ f
c ris ꝛ ꝓuerbiũ nullũ dicis. Nunc g
a ſ docẽri q̄ ſpõte oĩa dicit: ſciẽs q̄d q̄ſiturꝰ vẽit: alijs opꝰ ẽ interrogare: qꝛ aliter neſciret q̄d q̄ſi
d ſcimꝰ qꝛ ſcis oĩa ꝛ nõ opꝰ ẽ tibi vt h
tot ſcire vellet. ſ ꝙ ſcis omnia.
q̄s te iterroget. In h credimꝰ qꝛ i k
e a deo exiſti. Rñdit eis ieſus: Mõ l m
ſ vt paruuli.
creditꝭ: †Ecce vẽit hora ꝛ iã vẽit n
ſ in veſtre infidelitatis tẽpore.
vt diſꝑgami vnuſq̄ſqꝫ in ꝓ̃pa: ꝛ o p
f me ſolũ relinq̄tis: ꝛ nõ ſum ſolꝰ q
g qꝛ pat̃ mecũ eſt. Hec locutꝰ ſũ vo r
bis: vt in me pacẽ habeatis. In s t v
a ſ cõtra ꝑſſuras hoſtat. b ſ qd fecẽt dato ſpiritu: ꝛ vicerũt: nõ vt priꝰ reliq̄rũt ſolũ.
mũdõ ꝑſſurã habebitis: ſꝫ cõfi x
a ſ vici in me ꝛ in meis. ſ ego caput vr̃m vici magna ſpes membris.
dite egõ vici mundum.

Nico. de lyra ☞ Hec lo

beata Lucia ſuũ adiutoriũ: ſed exꝑmebat eum quanta ſecuritate poſſet rogare deum ꝛ h modo chriſtus loquebatur apl'is: ad exꝑimendũ erga eos amicitiã dei patris. ꝓpter hoc ſequit̃: Ipe eñi pater amat vos ꝛc̃. ſequit̃: a Exiui a patre. nõ ꝑ loci mutationẽ: ſed ꝑ eternã generationẽ ꝛ ꝑſonalẽ diſtinctionẽ. b Et veni in mundũ. ꝑ carnis aſſũptionẽ. c Iterꝝ relinquo mundũ. q̃tũ ad corꝑalẽ preſentiã. d Et vado ad patrẽ. faciẽdo naturã mortalẽ paterne glĩe cõſorte. ſicut. ſ. expoſitũ eſt ca. xiij. e Dicũt ei diſcipu. Poſtq̃ xp̄s explicauit rõnes. ſ. poſitas ad diſciploꝝ ꝯſolationẽ: h cõſequẽter oñdit effectꝰ ꝑdicte explicatiõis: q̄ ẽ plenior cognitio aploꝝ. Et diuidit̃ in duas. qꝛ ꝑmo ponit̃ iſta plẽior cognitio. ſcõo ſubdit̃ ipſoꝝ ĩfirma diſpoſitio. ibi: Rñdit ieſus. In pria igit̃ pte dr̃ ſic: Dicũt ei diſcipuli eiꝰ. clariꝰ ĩtelligẽtes q̃ ante. f Ecce nũc palã loqueris: ꝛ ꝓuer. nul. di. Clariꝰ eñi loq̄bat̃ de ꝓceſſu eiꝰ a pr̃e: ꝛ de aduẽtu eiꝰ in mũdũ ꝑ carnis aſſũptionẽ q̃ fecerat ante. ꝛ ideo deitatẽ clariꝰ intelligẽtes dicũt: g Nũc ſcimꝰ qꝛ ſcis oĩa. Ex doctria eñi eiꝰ ꝛ miracul' plenꝰ eiꝰ deitatẽ cognoſcebãt. h Et nõ opꝰ ẽ tibi vt q̄s te i. h ei videbãt ex h ꝙ ꝑuenerat eos rñdẽdo anteq̃ interrogarẽt: vt dictũ eſt. i In h credimꝰ. i. ex dictis ꝛ fact' ꝑteritis. k Quia a deo exiſti. ꝛ ſic fidẽ quã habebãt in corde ꝯfitent̃ ore. l Rñdit ieſus. Hic ꝑdicit̃ eoꝝ cõditio ĩfirma: ne ex pleniori cognitiõe habita eleuent̃ ꝛ cautiores ꝯtra pericl'a reddãtur cũ dicit̃: m Modo creditis. q. d. parũ ſtabitis in hac fidei ꝯfeſſiõe. n Ecce vẽit hora ꝛ iã venit. qꝛ ex tũc ĩcipiebat tp̃s ſue paſſiõis de q̄ loq̄bat̃. o Ut diſꝑgamini vnuſq̄ſqꝫ ĩ ꝓpria. ſicut eñi ꝓpter fidẽ xp̄i apl'i ꝓpria reliquerãt: ꝛ ad inuicẽ ꝛ cũ xp̄o colligati erãt ꝑ amorẽ: vt hr̃ Mat. xix. Ecce nos reliq̄mꝰ oĩa ꝛ ſecu. ſumꝰ ꝛc. ita ecõtrario ꝓpt̃ infirmitatẽ eoꝝ ĩ fide ĩminẽte xp̄i morte. diſꝑſi ſũt ab inuicẽ: ꝛ a xp̄o q̄rẽtes ꝓpriũ cõmodũ. iõ ſubdit̃: p Et me ſolũ relinq̄tis. qd factum eſt in captione: q̄ ĩminebat de ꝓximo. verũtamen ex fuga eoꝝ nullũ detrimentũ accidit xp̄o. iõ ſubdit̃: q Et nõ ſũ ſolus qꝛ pat̃ me. ẽ. qꝛ hũanitas remãſit deitati ꝯiũcta: in qua deitate pater ꝛ filiꝰ ſũt vnũ: q̄ſi diceret: in mea paſſiõe nõ ĩdigeo vr̃a ꝑ̃ſentia: cũ habeã ꝑ̃ſentiã patris oĩpotent'. r Hec locutꝰ ſũ. Hic ꝯcludit̃ ꝯcluſio ꝑncipalit̃ intẽta: ad h ei dixit xp̄s ꝑdicta oĩa vt

oĩa vt apl'i firmarẽt̃ ꝯ tribulatiões ĩminẽtes. ꝛ h ẽ qd dr̃: Hec locutꝰ ſũ vobis. ſ. ad hũc finẽ. s Ut in me pacẽ habeatꝭ. aduenientibꝰ tribulatiõibꝰ futuris: qꝛ ſicut graue q̄erat̃ in loco ꝓprio: ita cor humanũ in deo. t In mũdo ꝑſſurã ha. i. a mũdanis hominibꝰ vos ꝑſequẽtibꝰ. v In me ãt pa. ha. Sci ei viri ñ hñt puras tribl'atiões: qꝛ hñt ꝯſolationẽ di admixtã h mali hñt eas puras nõ habẽtes cõſolationẽ vllam. x Sed cõfidite ego vici mũdũ. q̃tũ ad ꝯcupiſcentiã carnis ꝑ auſteritatẽ: q̃tũ ad cõcupiſcẽtiã oculoꝝ ꝑ paupertatẽ: q̃tũ ad ſupbiã vite ꝑ humilitatẽ. In hac victoria xp̄i debẽt cõfidere ſctĩ: qꝛ ꝯſideratiõe eiꝰ armati faciliter ſupant tribulatiões mũdi. ꝓpt̃ qd dicit Petrꝰ. j. Ep'la. iiij. Chriſto ĩ carne paſſo ꝛ vos eadẽ cogitatiõe armamini ꝛc̃. Occaſiõe cuiuſdã dicti in hoc ca. q̄rit̃ vtrũ plenitudo ſpũſſctĩ debuit dari ĩmediate poſt aſcẽſionẽ xp̄i. Et arguit̃ ꝑmo ꝙ nõ: ĩmo debuit dari ante: qꝛ plenitudo grẽ debuit dari ĩ tp̄is plẽitudine: ſꝫ plenitudo tp̄is incepit a natiuitate xp̄i: ſcḋm qd dic̃ Apoſtolꝰ ad Gal. iiij. At vbi vẽit plẽitudo tp̄is miſit deꝰ filiũ ſuũ factũ ex muliere: factũ ſub lege ꝛc̃. Itẽ arguit̃ ꝙ adhuc plenitudo grẽ nõ ſit data: qꝛ ſic̃ filius eſt a patre: ſic ſpũſſctũs ab vtroqꝫ. ſtatus aũt veteris teſta. correſpõdet patri in quo ĩtẽdebãt pr̃eſ generationi. ſil'r ſtatus noue leg' correſpõdet filio in q̄ clerici intẽdẽtes ſapiẽtie filio appropriate hñt ppl'm regere: ergo videt̃ ꝙ futurꝰ ſit aliꝰ ſtatꝰ ſpũiſãcto correſpõdẽs. In tp̄e aũt ſpũiſctõ correſpõdẽte dꝫ plẽitudo grẽ dari: ergo ꝛc̃. Cõtra vtrũqꝫ ꝑdictorũ arguit̃ ꝑ illud qd dixit ſaluator diſcipul' ſuis in l'ra: Si nõ abiero paraclytꝰ nõ veniet ad vos. Ex quo patet ꝙ ante aſcenſionem chriſti nõ fuit data plenitudo ſpũſſctĩ. Seq̄t̃: Si ãt abiero mittã eũ ad vos. Ex q̄ pꝫ ꝙ ſpiritusſctũs cito pꝰ xp̄i aſcẽſionẽ fuit datꝰ. Riſio. Circa hãc q̄ſtionẽ errauerũt manichei occaſione verboꝝ xp̄i: ſcḋm qd dicit Augꝰ. in libro ꝯtra Fauſtũ. xp̄s eñi in h ca. loquẽs de aduẽtu ſpũſſctĩ dixit apl'is: Cũ aũt venerit ille ſpũs veritatis docebit vos oẽm ṽitatẽ. Apl'i aũt oẽm ṽitatẽ nõ cognouerũt: ſcḋm qd dicit Apl'us. j. ad Cor. xiij. Ex pte cognoſcimꝰ ꝛ ex ꝑte ꝓphetamꝰ. iõ dixert ꝙ ꝓmiſſio ſpũſſctĩ nõ fuit ĩpleta ĩ apoſtolis ſꝫ in ipſo manicheo: q̄ fuit poſterior ipſis: ꝛ ſcḋm eos cognouit plenitudinẽ veritatis: ꝓpter qd manichei nõ recipiũt librũ actꝰ aploꝝ: qꝛ ibi expreſſe ponit̃ miſſio plenitudĩs ſpũſſancti ſup aplos: vt pꝫ Act. ij. Sed dictũ iſtoꝝ mãicheoꝝ manifeſte patet falſũ: qꝛ manicheꝰ quẽ dicũt omnẽ veritatem cognouiſſe: nõ ſolũmõ multa falſa: ſꝫ ẽt abſurdiſſima dixit: vt patet intuẽti eiꝰ errorẽ: ꝛ erroris reprobationẽ a doctoribꝰ nr̃is ij. Sniaꝝ. ꝛ. iij. ꝛ in plibꝰ alijs locis: qd omitto ꝓſeq̄ rõe ꝓlixitat' vitãde: ꝛ qꝛ hereſis manichei ꝛ eiꝰ reprobatio ſũt ſatis note. ꝓpter qd dicendũ ꝙ plenitudo ſpũſſctĩ ſcḋm qd xp̄s ꝓmiſerat fuit cõpleta in apl'is q̄ fuerũt ipi xp̄o ꝓpinq̄ſſimi: in quo habitat oĩs plẽitudo diuinitatis: verũtñ nõ fuit data iſta plenitudo apl'is añ aſcẽſionẽ xp̄i. Cuiꝰ rõ eſt: qꝛ ad h datur ſpũſſctũs hoibꝰ vt corda eoꝝ trahãnt̃ ſurſũ ꝑ appetitũ celeſtiũ. appetitꝰ aũt hoĩs nõ tẽdit efficacit̃ ad aliq̄d niſi illõ apphendat̃ poſſibile. ꝛ iõ poſſibilitas ꝑueniẽdi ad celeſtia debuit prius hoibꝰ declarari q̃ daret̃ plẽitudo ſpũſſctĩ. illa ãt poſſibilitas fuit declarata ĩ xp̄i aſcẽſiõe: ſcḋm qd dr̃ Michee. ij. Aſcẽdit añ eos pãdẽs iter. ꝛ iõ plẽitudo ſpũſſctĩ nõ debuit dari añ aſcẽſionẽ xp̄i. ꝓpt̃ qd dr̃. ſ. Ioh. vij. Nõdũ erat ſpũſſctũs datꝰ: qꝛ nõdũ fuerat ihs glĩficatꝰ. Scḋa rõ ẽ ad h: qꝛ ſpũſſcũs ẽ amor ſpũal'. ꝛ iõ apl'i priꝰ debuerũt diſpõi ꝑ aliquẽ ſpũalem amorẽ ad xp̄m añq̃ reciperẽt plenitudinẽ ſpũſſctĩ. talis ãt diſpoſitio facta ẽ ſubtracto amore carnali ad xp̄z q̄ cauſabat̃ ex ꝑ̃ſẽtia corꝑali ipiꝰ xp̄i cũ apl'is: q̄ q̄dẽ ꝑñtia ſubtracta ẽ ĩ eiꝰ aſcenſiõe iõ ꝛc̃. Tertia rõ ẽ ad h: qꝛ xp̄s nõ dat ſpũmſctm̃ inq̃tũ hõ: ſꝫ inq̃tũ deꝰ. ꝛ iõ priꝰ debuit dclarari eiꝰ diuinitas ꝑ aſcẽſiões ad patrꝭ eq̄litatẽ q̃ daret ſpũſſctĩ plẽitudinẽ. Itẽ non debuit retardari

Mat.16.c
Mar.14.c
Zach.13.c

tardari talis plenitudo ꝑ magnū tp̄s: qꝛ ſicut iā dictū ē decēſ erat vt illi qui erāt primi fūdatores eccl'ie poſt xp̄m: poſt ip̄z in maiori plenitudine haberēt ſpūmſctm̄ q̄bus ſtatim iminebat tp̄s p̄dicādi veritatē euāgelij ꝑ orbē vniuerſū: tñ de plenitudine ꝑtātis diuine pōt dari plenitudo ſpūſctī indifferent̄ in q̄libet tp̄e. Ad primū dicēdū ꝙ plenitudo grē incepit a chriſti cōceptione: qꝛ eiꝰ aīa extūc plenitudine grē fuit repleta. verūtñ illa plenitudo nō erat extūc ad alios deriuāda: ſed poſt aſcenſionē ⁊ glorificationē chriſti: vt patet ꝑ p̄dicta. Nō eī oportet ꝙ a principio plenitudis tp̄is detꝰ oīs plenitudo grē. ſed ſꝫ ordinatū ꝓceſſū diſpoſitiōis diuine. Ad ſcdm̄ dicendū ꝙ lex noua ſucceſſit veteri: ſicut ꝑfectū impfecto: ſed nō eſt aliꝰ ſtatꝰ expectādꝰ ꝑfectior ſtatu noue legis: cū noua lex vltimā ꝑfectionē poſſibilē in via cōtineat. ⁊ iō nō eſt expectāda alia lex vl' aliꝰ ſtatꝰ magis correſpōdēs ſpūiſctō q̄ʒ ſtatꝰ noue legis: potiſſime: qꝛ lex noua ē amoris. amor autem appropriatur ſpūiſctō ſicut ⁊ filio. ꝓpter qꝺ dicit Apl's. Ro. viij. Lex ſpūs vite ī xp̄o ieſu. Et eodē mō lex vetꝰ nō correſpōdet patri ſolū: ſed etiā filio inq̄ʒtū fuit ibidē p̄nūciatꝰ ⁊ p̄figuratꝰ. ꝓpter qꝺ dicit ſaluator Joh. v. Si crederet' moyſi crederetis forſitan ⁊ mihi. ꝺ me enī ille ſcripſit. Illud āt qꝺ adducebāt Manichei ꝓ ſe: Cum venerit ille ſpūs veritat' docebit vos oēm veritatē. ſolutū eſt: exponēdo lrām: qꝛ cognouerūt oēm veritatē cor ſtatui decētē. Qꝛ aūt dicit Apls. j. ad Cor. xiij. Ex pte cognoſcimꝰ. loquitꝰ de cognitiōe vie reſpectu cognitiōis prie. ⁊ iō nō valet: qꝛ apl'i cognouerūt ea q̄ decuit eos ſcire ꝑ ſtatu vie: vt dictū ē. Ca. XVI

Moraliter.

o† Hec locu. ſū vo. vt nō ſcā. ⁊c. In h capitulo xp̄s idurit diſcip'los nō ſolū p̄ntes tūc: ſꝫ ēt futuros vt nō recedāt a fidei v̄itate ꝓ vituꝑio quocū q̄ʒ: qꝺ ſignificatꝰ ꝑ eiectionē de ſynagoga. cum dicitꝰ: q† Abſq̄ʒ ſynago. fa. v. nec ēt q̄cūq̄ʒ tormēto. qꝺ ſignificatꝰ cū dꝛ: r† Sed vēit hora vt omnis qui inter. vos ⁊c. Mors enī eſt vltimū terribiliū in p̄ſenti vita. Indurit etiā diſcipulos ad petēdū ſpiritusſctī donū. qꝺ ē in omī afflictiōe corroboratiuū. ⁊ ſic lral' ſēſus ē ēt moral': nec occurrit mihi aliꝰ ſupaddēdus. In ca. xvj. vbi dicitꝰ in poſtilla: Omnia bōa ⁊ mala corporalia miora videntꝰ ⁊ minꝰ pōderantꝰ p̄ſentia q̄ʒ futura.

Additio. j.

Mala fiunt magis terribilia ex duobꝰ. primo ex magnitudine mali qꝺ timetꝰ. ſecūdo ex debilitate timētis cū minꝰ poſſit reſiſtere. Ad vtrūq̄ʒ aūt iſtor opatꝰ ꝙ repentinū malū cauſet maiorē timorē q̄ʒ malū ꝓuiſū. Ad p̄mū enī qꝛ mala ⁊ bona corporalia p̄ſentia miora videntꝰ q̄ʒ futura. Ad ſcdm̄ v̄o: qꝛ repentinū malū magis ſubtrahit remedia quibꝰ hō ſe poſſet p̄parare ad repellēdū futur malū qꝺ facere nō poſſet cū repēte ex iꝓuiſo malū occurrit. p̄mū iſtor videtꝰ declarare Tullius: vt in poſtilla. Ad ſecundū v̄o magis videntꝰ declinare verba Greg'. vñ licet eandē ꝯcluſionē teneāt: nō tñ eiſdē medijs vt hn̄ aſpicienti patere poterit. In eodē ca. vbi dicitur in poſtilla: Cū venerit ille arguet mūdū.

Additio. ij.

Ad maiorē declarationē hor v̄bor .ſ. cū venerit ille arguet mūdū de pctō ⁊ de iuſticia ⁊ iudicio ⁊c. Notandū ꝙ mūdꝰ q̄ xp̄m nō cognouit. vt. ſ. j. ca. intelligitꝰ de mūdanis q̄ in tribus impugnauerūt xp̄ʒ. primo ī eiꝰ doctrina q̄ eſt veritas quā nō crediderūt. ſcdo in eiꝰ vita q̄ ē iuſticia quā multiplicitꝰ exprobrauerūt. tertio in eius potētia quā ꝑ iudiciū diffinitiuū q̄ʒtū in ipſis fuit ſupplātauerūt cū morti ꝯdēnādo. vñ de iſtis tribꝰ ſpūſctūs in apl'os veniens mundū arguit. De p̄mo qꝛ ꝑ eos veritas doctrīe xp̄i ꝑ orbem fuit publice diuulgata ⁊ miraculis cōfirmata. De ſcdo qꝛ per eiꝰ aſcēſionē ſeu reditū ad p̄rēʒ teſtificata ē iuſticia eiꝰ ꝑ apl'os ꝓut poſtil. dicꝰ h̄ ē qꝺ dicꝰ ꝺ iuſticia. Qꝛ ad p̄rēʒ vado. Et ne forte q̄s crederet ꝙ xp̄s in celū aſcēdēs iter ad vitā mortalē redirēt. iō ſubiūgit: Etiā nō videbit' me. De tertio. ſ. de iudicio mūdꝰ arguitꝰ: qꝛ ſicꝰ crediderūt xp̄m iudicādo: totā eiꝰ poteſtatē euacuare: ſic ꝑ oppoſitū p̄nceps huiꝰ mūdi. i. diabolꝰ fuit iudicatꝰ et eiꝰ poteſtas totaliter ablata reſpectu electorū qꝺ apl'i ꝑ ſpūmſctm̄ in eis manētē frequēter oſtēderūt eiciēdo demonia ⁊ detegēdo illuſiones ſeu errores cor vt ſepiſſime in cor geſt' habetꝰ. In eodē vbi dꝛ in poſtil. Sꝫ dictū iſtor manicheor ptʒ falſū.

Additio. iij.

Nō ſolū manicheꝰ icidit ī iſtū errorē vt dicꝰ Augꝰ. ſꝫ fortiꝰ ⁊ ꝑiculoſiꝰ machometus q̄ ſic̄ fundauit errorē ſuū ī his v̄bis xp̄i ⁊ alijs ī q̄bꝰ ꝓmittit ſe miſſurū aliū paraclytū. vt Joh. xiiij. Ego rogabo p̄rēʒ me. ⁊ aliū pa. mit. v. vñ ⁊ ip̄e vocat ſe miſſū a deo: vt ptʒ ī ſuo alchorano: ī q̄ falſiora ⁊ magis abſurda ꝯtinētꝰ: vt ptʒ eūdē librū legēti: ꝓut poſtillator etiā tangit infra ſequēti ca.

Glo. or.

a Ca. XVII b Hec locu. Nō ſolū q̄ in cena ſꝫ etiaʒ q̄ ab initio. Sꝫ marie q̄ ī cena hac ꝺ cā dicꝰ dicta: vt in illo pacem haberēt. Hec par ē ꝑ q̄ xp̄iani ſumꝰ: ꝑ q̄ ſacris ībuimur: ꝑ q̄ oīmodis erudimur: ꝑ q̄ ſpūʒ pignus accepimus: ꝑ qua in eum credimꝰ et ſperamus: ⁊ amore eiꝰ accēdimur. hec ē p̄ſſur' ꝯſolatio ⁊ liberatio: vt ī hac liberemur: ī fine felicitꝰ regnemꝰ: ī hac ḡ ſmone ꝯcludit. b Pat' ve. ho. potuit orare ſilentio: ſꝫ ī orādo ē ēt doctor: ⁊ notā fac orōēʒ: q̄ ⁊ p̄ſētiū ⁊ futuror ē edificatio. Uēit hora nō vrgēte fato: ſꝫ diſponēte deo q̄ ſine tp̄e ordiauit oīa q̄ fiāt ꝑ tp̄a ordīe ꝯgruo. c Clarifica fi. ⁊c. hūilitas ī paſſiōe: claritas ī reſurrectione cepit. Uēit hora paſſiōis: ſemināde hūilitat': nō differas gl'iaʒ reſurrectiōis. Ut filiꝰ tuꝰ clarificet te. Et ſic claritas p̄ris nec augeri nec minui pōt ī ſe. Apd̄ hoīes mior erat dū ī iudea ſola notꝰ: ſꝫ ꝑ reſurrectionē filij vbiq̄ʒ īnotuit. d Ut fi. tu. In cognitiōe hoīm: ſic dediſti vſq̄ʒ vt cognoſcāt te: ⁊ quē miſiſti. Nō eī pōt cognitiōe hoīʒ clarificari p̄r: niſi ille cognoſcatꝰ ꝑ quē clarificatꝰ. i. ꝓp̄ſis īnoteſcat. Et h ē clarificatio p̄ris q̄ nō circa ſolos apl'os: ſꝫ ēt circa oēs credētes fit. e Hec ē āt. Ordo. vt cog̃ſcāt te: ⁊ quē miſiſti. i. xp̄m cū ſpū q̄ ē ambor: eſſe vnū ⁊ ſolū ver deū. Si ḡ eo

Hec locutꝰ eſt Ca. XVII iesus: ⁊ ſubleuat' ocul' in celū dixit: Pat' vēit hora clarifica filiū tuū: vt filꝰ tuꝰ clarificet te. Sicꝰ dediſti ei ꝑtātē oīs carniſ: vt omne qꝺ dediſti ei det eis vitaʒ eternā. Hec ē aūt vita eterna

[interlinear gloss: finito ſermōe ad diſcipulos: ad p̄rēʒ v̄ba cōuertit ⁊ orare cepit. — quam cōſtitui tecū. — notū faciat oī carni: ſicꝰ ei ſꝫ hoīeʒ ꝺdiſti ꝑtātē c. i. hoīs: ſic ei dediſti vt oīe qꝺ d. e. d. e. v. e — filio.]

Nico. de lyra

a Hec locutꝰ ē. Poſtq̄ʒ xp̄s cōfortauit diſcip'los ſuos ꝑ doctrīe b̄nficiū. h ꝯſir cos ꝯſolatꝰ ꝑ orōis ſuffragiū. Circa qꝺ notādū ꝙ orō ē petitio decētiū a deo: ſm Damaſcenū li. iij. Et iō orare nō ꝯuēit xp̄o ſm diuītatē: ſꝫ mag' orari: qꝛ ſic eſt equal' deo p̄ri. ſm hūanitatē aūt in q̄ mior ē p̄re ꝯuēit ei orare: ⁊ ꝓ alijs ⁊ ꝓ ſe. Diuiditꝰ ḡ p̄ns caplm ī tres ꝑtes: qꝛ p̄mo xp̄s orat ꝓ ſeip̄o. ſcdo ꝓ apl'or collegio. ibi: Manifeſtaui. tertio ꝓ toto fidli ꝓp̄lo. ibi: nō ꝓ eis tm̄. Prīa ī tres. qꝛ p̄mo p̄mittit ſuā orōnēʒ. ſcdo remouet quādā dubitationē. ibi: Hec eſt vita eter. tertio ſubiūgit erauditiōis rōnē. ibi: Ego te clarificaui. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ xp̄s nō tm̄ orauit ad aliq̄d īpetrādū: ſꝫ ēt ad dādū nob orādi exemplū. ⁊ iō orō ſua hic deſcribitꝰ optimis circūſtātijs diſpoſita. p̄mo reſpectu p̄cedētiū. cū dicit: Hec locutꝰ ē ieſus. qꝛ pꝰ diſcipulor iſtructionē ꝯuertit ſe ad orōnē: ad oſtendēdū ꝙ cōplemētū boni opis eſt a deo req̄rēdū. ſcdo reſpectu p̄ntiū. cū dꝛ: b Et ſuble. ocu. ī ce. Int alias ꝑtes corpis diſpoſitio iterior mēt' maxīe relucet ī ocul'. In orōe āt mens dꝫ in deū eleuari: qꝛ ſm Damaſ. Orō ē aſcēſus mēt' ī deū. ⁊ iō ad h denotādū ſaluator orādo p̄ſētialitꝰ ocl'os leuauit ad celū. tertio reſpectū ſeq̄ntiū. iminente eī tribulatiōe dꝫ hō recurrere ad deū: ⁊ iō xp̄s in p̄ncipio ſue orōis exp̄mit tp̄s ſue paſſiōis iminēt'. c Pat' ve. hora. ſ. paſſiōis mee. d Clarifica fi. t. In paſſiōe enī clarificatꝰ ē a p̄re. p̄mo ꝑ ſigna diuitꝰ oſtēſa: q̄ ſꝫ: ſol' obſcuratio: terre motꝰ: veli tēpli ſciſſio: ⁊ hmōi. q̄bꝰ viſis cēturio q̄ erat gētil' dixit: Uere filiꝰ dī erat iſte. Scdo ꝑ paſſionē fuit clarificatꝰ inq̄ʒtū ꝑ ip̄aʒ meruit corpis gloriā ⁊ exaltationē. Tertio qꝛ ꝑ h vēit in totiꝰ mūdi noticiā ꝑ gētiū credulitatē. Granū enī frumēti mortuū attulit hūc multiplicē fructū. Hāc igitꝰ triplicē clarificationē petit h ieſus: verūtñ qꝛ gl'ia filij redūdat in gl'iaʒ p̄ris. iō ſubditꝰ: e Ut filꝰ tu. cla. te. ⁊ nō ſolū redūdat ī p̄rēʒ: ſꝫ ī oībꝰ adherētibꝰ xp̄o ꝑ fidē: qꝛ bonū capit' ad mēbra deriuatꝰ. iō ſubditꝰ: f Sicꝰ dediſti ei ꝑtātē om. car. i. oīs hūane nature. g Ut oīe qꝺ de. ei. ꝑ adherētiā fidei. h Det eis vi. eter. qꝛ ꝑ meritū xp̄i habemꝰ itroitū ad gl'iaʒ quā amiſeramꝰ ꝑ adam. i Hec ē aūt. hic remouet quādā dubitationē. poſſet enī aliq̄ credere ꝙ iſta vita eterna ꝑ eū fidelibꝰ dāda ꝯſiſteret in carnalibꝰ bōis. ſicꝰ dicūt ſaraceni q̄ expectāt ī alia vita ī voluptatibꝰ carnalibꝰ ⁊ diuitijs ⁊ ꝯſilibꝰ p̄miari: ſꝫ qꝺ dꝛ ī alchorano machometi: q̄ tñ vita ſꝫ p̄hm dꝛ vita pecudū. j. Ethicꝰ. mꝰ qꝺ ip̄e

† De pe. di. 4 ſi ex bono. vltra medium: vt omne qꝺ dediſti. ⁊c.

S modo te clarificat fili⁹ ſicut dediſti ei ꝑtātē oīſ cre atures: ⁊ ſic dediſti: vt om̄e qđ dediſti ei de. e. v. e. ⁊ hec ē vita eterna vt cognoſcāt te. Sic te ꝗ filius clarificat: vt oīb⁹ ꝗs dediſti ei te cognitū faciat. a · Ut cogno. ⁊c. Qđ h̄ ē ex ꝑte: in futuro erit ple ne. Qui ergo ꝓficit in co gnitiōe mag⁹ viuere tēdit. Qñ āt erit plēa cognitio. erit ſine fine laudatio. Et hec eſt illa clarificatio: ſʒ pri⁹ h̄ clarificat: dū īnote ſcit fidelib⁹. vñ. Ego t. c. ſ. t. b · Opus. cō. i. ac ſi ap te futurū diceret: clarifica bo: gētib⁹ p̄dicādo. Opuſ ɔſūmabo: qꝛ iā factū p̄de ſtinatiōe: ⁊ ꝑ iā facto ē ha bēdū qđ certiſſime ē futu rū. Hāc p̄deſtinationeʒ in ſua clarificatiōe māifeſti⁹ apit. dicēs: Quam habui apđ te priuſq̄ mūd⁹ eſſ3. i. ſic tūc i p̄deſtiatiōe habui apđ te añ tpa: ita nūc in re fac in mūdo in tpe. c · De diſti mihi. In q̄ notat̄ gra Nihil ei h3 in hoīe qđ nō accepit. Cū reſtet paſſio di cit: Cōſūmaui. qꝛ ſe certiſſi me nouit ɔſūmaturū. ſicut ꝓpha ait: Qui fecit q̄ futu ra ſūt. Cuius ꝗ videat̄ h̄ di cere ꝙ prioꝛ prē3 gl̄ificaue rit: ⁊ p⁹ a prē eēt clarificā dus. dicēdo ⁊ nū c clarifi ca me pr̄ apđ temetipm: tñ de futuro ē vtrūq̄: ⁊ eo oꝛ dine vt. ſ. Pat̄ clarifica fi liū tuū vt fi. te clari. Eadē enī eſt ſnīa: niſi qꝛ h̄ dict⁹ ē clarificatiōis mod⁹ q̄ ibi e rat tacit⁹: quō pr̄ clarificet̄ ⁊ fili⁹: fili⁹ clarificat patrē ſup terrā: pat̄ filiū apđ ſe ipm. d · Hoīb⁹. Poñt hec oīa dici de oīb⁹ fidelib⁹ fu tur̄. Et eſt h̄ clarificatio q̄ clarificat⁹ fili⁹ clarificat pa trē ſup terrā: ſm qđ ē pte ritū ꝓ futuro. Sʒ credibi li⁹ ē de his dici q̄ tūc erāt diſcipli. cū p⁹ dicat: Cū eſſē cū eis ſer. e. i no. t. ⁊ null⁹ ꝑijt niſi fili⁹ ꝑditiōiſ . i. iudas: q̄ de. xij. ꝑijt. vbi addit: nūc ad te v. in q̄ oñdit corꝑali pñtia ſe fuiſſe cū eis: q̄ in aſcēſiōe ab illis abijt. De ceter̄ p⁹ addit: Nō ꝓ his tm̄ ro go. ſʒ ꝓ his q̄ credituri ſūt ꝑ v̄bū eoꝝ. e · Tui erāt. Aug⁹. Pris erāt hi ſic oīa: nō ſine filio oīa tenen te cū illo. Sʒ ſolet ei a q̄ eſt tribuere q̄cq̄d h3. Mi hi eos đdiſti ſʒ hoīe3 q̄ nō ſp fuit: ſʒ accepiſſe eos di̇. Habuit aliqñ dei fili⁹ qđ nōdū habuit idē hō fili⁹: qꝛ nōdū erat hō. f · Cognouerūt. Ne puta ret̄ cognitio iā fctā ꝑ ſpēm. addit: Crediderūt vere. nō eo mō q̄ cū dixit: mō credit̄. venit hora vt diſp gami. Sʒ nec adhuc tles erāt: ſʒ p̄nūciat q̄les ſint futuri accepto ſpū: ſine q̄ nec ſeruauerūt ſermonē quē dixerat. g · Ego p. e. Pria orō fuit: Clarifi ca fi. vt fi. c. t. ⁊ đ his execut⁹ ē ⁊ ɔcluſit i fide cre dētiū. Iā ꝓ eis rogat vt pat̄ tueat eos q̄s ipe cor pore relīq̄t. h · Et mea oīa t. ſ. nō ei qꝛ filio dedit pr̄ amiſit: cū fili⁹ adhuc addat: mea oīa tua: ⁊ tua mea ſūt. Unigēiti filij ſt oīa q̄ pris: ꝑ h̄ ꝙ ēt de⁹ ē ipe: ēt de prē nat⁹ pri ē equal̄. i · Et tua m. ſ. Scti de qb⁹ h̄ dic̄: nō pñt eē niſi ei⁹ a q̄ creati ⁊ ſcificati ſūt. i. pris ⁊ filij: ⁊ ꝑ h̄ oīa q̄ ipoꝝ ſūt: neceſſe eſt vt

Jo. 16. c ſint ei⁹ cui⁹ ⁊ ipi ſūt. qđ. ſ. dixit de ſpū: Oīa q̄ h3 p. m. ſ. ꝓpterea dixi: đ meo accipiet. de his dixit q̄ ad ipa3 ꝑtinēt pris deitatē: in qb⁹ ille ē equal̄ oīa q̄ h3 habēdo nō poſſidēdo: neq̄ ei ſpūs đ creatu

ra accipiet

B

Eccle. 3. c

a vt cognoſcāt te ſolū deū veꝝ: et
quē miſiſti ieſū xp̄m. Ego te cla a
b rificaui ſup terrā: opus conſum b
c maui qđ đdiſti mihi vt faciā. Et
a ſ vt te clarificē. b ſ ad dexterā tuā collocādo
nūc clarifica me tu pater apđ te c
a ſ ab initio ſicut ꝑordinatū eſt vt de⁹ ſic hoīes
metipꝫ claritate quā hūi priuſq̄
illū exaltaret. a ſ nō ꝙ iā ſit ꝑfecta māifeſta tio ſine ꝓuerbus: ſʒ ꝙ certiſſime futura.
mundus fieret apud te. Manife b
a ſ nō quo diceris de⁹: qđ erat notū i iudeis: ſed q̄ dicet̄ pat̄ me⁹ qđ ſine filio ñ noſcit̄. b ſ aplis ⁊ vere oīb⁹ gētib⁹. c ſ inſtruēdos.
b ſtaui nōmē tuū hōminib⁹: quos
a ſ homini. b ſ de q̄ iā nō ſūt. c ſ pſcientia
c đdiſti mihi de mūdo. Tui erāt e g
a ſ ad docēdum.
⁊ mihi eos đdiſti: ⁊ ſermonem f h
a ſ i fið ꝑmāſerūt. b ſ . i. cognouerūt qꝛ a te ſū ſimul enī pat̄ dedit oīa cū genuit q̄ hēret oīa.
f tuū ſeruauerūt. Nūc cognouerūt qꝛ i
omnia q̄ đdiſti mihi abs te ſūt.
a ſ ꝑ hoc cognouerūt qꝛ acceperūt. ſ intus.
Quia verba q̄ dediſti mihi: de k
ſ intellexerunt et tenuerunt.
di eis: et ipi acceperūt ⁊ cognoue l m
a ſ ſimiliter vere.
rūt vere qꝛ a te exiui: ⁊ crediderūt
a ſ qđ eſt idem qđ a te exiui.
g qꝛ tu me miſiſti. Ego ꝓ eiſ rogo: n
a ſ . i. dediſtis mundo.
Non pro mundo: ſʒ ꝓ his quos o
ſ ꝑ qđ iā nō ſūt de mūdo ꝓ quo nō rogo.
h dediſti mihi: qꝛ tui ſunt. Et mea p q
i omnia tua ſunt: ⁊ tua mea ſunt:

Auicēna h̄ ɔſiderās dixit ꝙ ꝓpha quē vocāt machometū ꝓmittit eis ta lē felicitatē in p̄miū: quā multi ſapiētes nō attēderūt. Silr̄ iudei reſurrectio nē futurā expectāt ad vitā carnalē. Et iō felicitatē vite future credūt ɔſiſte re in bonoꝝ tꝑaliū plenitudine ⁊ pacis trāq̄llitate. hoc aūt remouet ſalua toꝛ. d. Hec eſt aūt vita eterna vt cogno. te ⁊c. Uita enī eterna ſiue beatitu do cōſiſtit eſſentialit̄ in aſpectu claro ipſius diui nitatis ꝑut tñ habet adiūctā fruitionē q̄ eſt com pletiua felicitatis: ex ɔſequēti v̄o ɔſiſtit in aſpectū humanitatis xp̄i: q̄ eſt inſtrumentū nos introdu cēs ad beatitudinē p̄ncipalem. Beatitudo āt ho minis cōſiſtit in ɔiunctiōe ad vltimū ⁊ optimū. et iō nō pōt ɔſiſtere in ɔiunctione ad aliqđ bonū tē poꝛale vl̄ coꝛpoꝛale: vt dicūt rudes ſaraceni ⁊ iu dei: ſed in adeptione ipſius primi ⁊ ſūmi boni per apertā viſionē ⁊ fruitionē. Cōſiderandū etiā ꝙ cū dicit fili⁹ loquēs ad patrē: Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolū deū. ꝑ hoc enī nō habet̄ ꝙ ſolus pater ſit de⁹: ⁊ filius ſit creatura: vt dicebat Arri⁹: quia hec dictio excluſiua ſolus non deter minat li te: vt ſit ſenſus: ꝙ ſolus pater ſit deus: ſʒ determinat li deum. ⁊ eſt ſenſus ꝙ illa eſt ſola dei tas vera que eſt in patre. ⁊ ſic ab ea nō excludit̄ fi lius ſed magis includit̄: qꝛ vna eſt deitas in vtro q̄: ſed excludit̄ vera deitas ab his q̄ a gentib⁹ co lebant̄. ſ. ioue: ſaturno ⁊ cōſimilibus. dato etiam ꝙ hec dictio ſolus determinat li te: ⁊ ſit ſenſus: ꝙ ſolus pater ſit deus: nō tñ ꝑ h̄ excludit̄ fili⁹ a dei tate: ſed magis includitur: qꝛ ſm p̄hm ſolus ē idē ꝙ nō cū alio: ⁊ ideo tm̄mō excludit illud qđ alie tatem dicit. filius autē non eſt alius a patre in eſ ſentia: ſed tm̄ in perſona. ⁊ ideo quādo hec dictio ſolus additur vni perſone reſpectu termini eſſenti alis: ſicut eſt in propoſito non excludit aliam pſo nam ſed magis includit. ⁊ hoc patet ꝑ auctorita tem ſaluatoꝛis: Mat. xj. vbi dicit: Nemo nouit filium niſi pater: neq̄ patrem quis nouit niſi fili us. Si enim hec dictio niſi addita vni perſone re ſpectu termini eſſentialis excluderet aliā. ſequere tur ꝙ pater non cognoſceret ſe: ſed tm̄ fili⁹: nec filius cognoſceret ſe ſed tm̄ pater: quod eſt abſur dū dicere. a · Ego te clarificaui. Hic ſubdit ra tionem quare ſua oꝛatio debeat exaudiri: videli cet quia fuit ꝑfecte obediens deo patri carnē aſſu mendo ⁊ veritatē fidei inter homines docēdo. et hoc eſt quod dicit: Ego te clarificaui ſuper terrā. Et non ſolum eſt exaudibilis propter p̄dicta: ſʒ etiam qꝛ ad conſummationem myſterij ſue īcarna tionis mortē conſtanter ſuſtinebat. ideo ſubdit̄: i b · Opus cōſūmaui quod dediſti mihi vt faciā. d cit cōſummaui: qꝛ iā ei⁹ paſſio incipiebat: qua ꝑ acta dixit: Cōſūmatū eſt: vt habet̄. j. xix. c · Et nūc clarifica me tu pat̄ apđ te metipm claritate quā habui priuſq̄ mūdus fieret apđ te. i. illi⁹ glo rie quā habeo eternaliter tecū ſm diuinitatē. fac ꝑticipē naturā moꝛtale3 quā aſſumpſi ꝓpter hominū ſalutē. d · Maīfeſtaui nomē tu. Hic ɔſeq̄n ter oꝛat ꝓ collegio aploꝝ. ⁊ diuidit̄ in duas: qꝛ p̄mo oñdit ꝙ d3 ꝓ eis de p̄cari. ſcđo foꝛmat ſuā oꝛōnē deuote. ibi: Pater ſctē. Circa p̄mū pōit q̄t tuoꝛ rōnes ad oſtēdēdū ꝙ debeat ꝓ aplis dep̄cari. Prima accipit̄ ex ꝑte xp̄i: qꝛ erat coꝝ mgr̄ ⁊ ipſi ei⁹ diſcipli. Bon⁹ aūt magiſter d3 ꝗelare ꝓ diſci pulis ſuis ⁊ eos dirigere. ⁊ h̄ eſt qđ đr: Maīfeſtaui nomē tuū hoīb⁹ q̄s de diſti mihi de mūdo: qꝛ apli fuerūt ſpecialit̄ ɔiūcti ipi xp̄o. e · Tui erāt. ſm eternā p̄deſtinationē. f · Et mihi eos dediſti. vocādo tꝑaliter ad fi dē ⁊ apoſtolicā dignitatē. g · De mūdo. qꝛ añ vocationē ſuā apli erant mūdialiter viuētes ſicut ⁊ ceteri homīes. ſcđa ratio accipit̄ ex ꝑte aploꝝ q̄ fuerūt ſerui obediētes. ⁊ h̄ eſt qđ đr: h · Et ſer. tu. ſeruauerūt. coꝛde. ſ. et ope. i · Nūc cognoue. qꝛ oīa ⁊c. abs te ſūt. i. a te ꝓcedētia. k · Quia v̄ba q̄ de. mi. dedi eis. qꝛ a plenitudīe ſcie xp̄i facta ē redūdātia in aplis. l · Et ipſi acceperūt. doctrinā xp̄i recipiēdo. m · Et cognoue. vere q̄a a te exiui. h̄ enī cognouerūt ꝑ doctrinā xp̄i ⁊ ꝑ miracula. verūtñ qꝛ tal̄ co gnitio eſt fidei. iō ſubdit̄: Et crediderūt qꝛ tu me miſiſti. Tertia v̄o rō acci pit̄ ex ꝑte cuſtodie xp̄i: cui apli erāt ſpecialit̄ cōmiſſi. ⁊ h̄ ē qđ đr: n · Ego ꝓ eis rogo nō ꝓ mūdo. hoc dicit qꝛ efficacia ſue oꝛōis tm̄mō ſe extēdit ad electos: quis enī ſit efficax ꝓ oīb⁹: tñ mali ponūt ſibi īpedimētū ne ſint ꝑ ticipes ipſi⁹. iō ſubdit̄: o · Sʒ ꝓ his q̄s dedi. mi. ro. q̄ ad efficaciā. p · Quia tui ſūt. ſm eternā p̄deſtinationē. q · Et mea oīa tua ſūt. qꝛ ꝓpt̄ inſeꝑabilē vnionē hūanitat̄ ⁊ diuinitat̄ in xp̄o fit idiomatū cōicatio at tribuēdo ea q̄ ſūt hoīs xp̄i deo ⁊ ecōuerſo. ſic enī demōſtrato xp̄o: h̄ ꝓpoſi tio ē v̄a: iſte hō creauit ſtellas. ita h̄ ꝓpoſitio ē v̄a: de⁹ moꝛtu⁹ ē. qꝛ ꝓpter vnitatē ſuppoſiti oīa q̄ ſūt dei cōicant̄ hoī. ⁊ ecōuerſo mō p̄dicto.

Et cla.

Gra accipiet q̄ ſubdita eſt pr̄i et filio: ſed de pr̄e de q̄ ꝓcedit ſpūs. de q̄ nat⁹ ē fili⁹. a ·Et cla rifi. ſupra petebat de futuro clarifica me apud temetipm̄: h̄ factā dicͭ ⁊ in eis. Sed ⁊ h̄ futura cū eis inoteſcet. ⁊ p eos oīb⁹ credentib⁹ ꝙ ad dexterā pr̄is ſit glificatus. b ·Serua eoſ. Ut ſint vnū in natura ſua: ſicͭ ⁊ noſ i nr̄a ſum⁹ vnū: ⁊ iō nō ait vt ſint vnum nobiſcum: aut vt ſimuſ vnū ipi ⁊ nos ſicut nos vnū ſum⁹: q: nō ſūt eiuſ dē̄ nature cū deo: ſicͭ filí⁹ ſm̄ ꝙ de⁹ vnū ē cum pr̄e. c ·Cū eſſē. Non debem⁹ itelligere ꝙ pater ⁊ fili⁹ alternati ſuēt q̄ſi alter p⁹ alterꝫ. Sil'ei ſeruāt pat ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs q̄ eſt vn⁹ de⁹. Sed ſcriptura nos nō leuat niſi ad nos dſcēdat. Cū ita loquit̄ itelligam⁹ diſtiguere pſonas: nō ſeparare naturā. Gaudiū qđ. ſ. expſſit vt ſint vnū ſicͭ ⁊ noſ. Hec ē pax illa ⁊ beatitudo in futuro ſcl'o. ppͭ quā oīa fiunt. ppͭ quā ſe eē locutū dicit in mūdo.
d ·Sctifica. Sicͭ ex gr̄a tua incepta ē ſctificatio p quā iā nō ſunt de mūdo: eadē gr̄a fac ſāctioreſ vt pſeuerēt i v̄itate: cui⁹ vmbra fuerūt veteres ſctificatiōes. i. i me q̄ ſū v̄itas: qđ ſubdendo apit: Sermo tu. v. ē qđ ē: ego ſū v̄itas. Grece logos: latie v̄bū vl' ſmo q̄ ē vnigenit⁹ pr̄is.
Jo.14.a
e ·Et p eis e. ſā. i. vt p eis pſit ego me homiēꝫ ſctifico in me v̄bo: qđ ē ab iitio icarnatiōis ſue q̄ñ verbū factū ē caro. Ita aūt ill' ꝓdeſt: q: ⁊ ipſoſ q̄ ſūt ego: q: caput ⁊ corp⁹ ſūt vn⁹ xp̄s: ſctifico i meip̄o. vñ addit: vt ſint ⁊ ipi ſicͭ ego ſctifi cati in v̄itate ⁊ in me.
f ·Nō p eis. Jā nō de ſol' aplis: ſꝫ de ceterꝭ mēbris icipit: Nō aūt orat p his q̄ iā ſūt i fide ei⁹ defūcti: ſꝫ p his q̄ ſūt i tētatiōib⁹. g ·Sꝫ ⁊ p e. q̄ cre. ſ. vſqꝫ i fine mūdi. vl' iā credūt vbicūqꝫ ſīt: ſi tm̄ tā pfectē vt p⁹ crediturí ſunt poſt reſurrectionē. h ·Per v̄bū. p v̄bū euangelij qđ eſt eorū nō ꝙ p eos tm̄ ſit p̄dicatū: ſꝫ ⁊ p Paulū ⁊ alioſ q̄ſlibet: ſed q: eis p̄mo ⁊ p̄ncipaliter cōmiſſū ſit ad p̄dicādū. Hoc eſt verbū fidei verbū dei: p quod credidit latro: credidit Paul⁹ ⁊ quicūqꝫ credit. i ·Ut oēs v. ſ. Nō ait oēſ vnū ſum⁹: ſꝫ vt illi oēs vnū ſint ſicut tu pat in me ⁊ ego in te: ſubaudi vnū ſum⁹. Ita ⁊ pat i filio ⁊ fili⁹ in pr̄e: vt vnū ſint: q: vni⁹ ſubſtātie. Nos v̄o poſſum⁹ eſſe in pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpūſctō. Q̄ pat ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs in

Nobis

ſ tm̄. ſ et ſi pri⁹ fui. ſ q: cito futurū
a ⁊ clarificat⁹ ſū i eis. Et iā nō ſū i (a b)
a ſ corpali pſētia. ſ q: tardi⁹ exituri. b ſ expo nit quō dixit: ñ ſū i mūdo ſciēs aliqꝫ iñ moueꝺoſ
mūdo: ēt hi i mūdo ſt ⁊ ego ad te (c d)
a ſ vt hō rogat patrē p diſciplis. ſ pat iā ꝓpe ē aſcēſio: ⁊ iō cōmēdo tibi corꝑalit̄ q̄s reliquo.
b ſ ſed nō ſine me ſpūali potētia.
b vēio† Pat ſcē ſūa eos i noīe tuo (e)
a ſ homi vl' v̄bo gignēdo pat oīa dedit.
quos d̄diſti mihi: vt ſint vnū ſicͭ (f g)
a ſ mō ſerua in tuo noīe in quo eos ſeruabam.
b ſ corporalit̄. c ſ ego fili⁹ homo.
c ⁊ nos. Cūꝫ eſſē cū eis: ego ſerua (h i)
ſ ſed nō ſine te ſpūali cuſtodia.
bā eos i noīe tuo. Quos dediſti
mihi: ego cuſtodiui: ⁊ nē̄o ex eis (k)
ſ iudas p̄deſtinat⁹ pditioni. a ſ q̄ h̄ de illo p
pījt niſi fili⁹ pditiōis: vt ſcriptū (l)
pherauit. a ſ pacta obediētia elect̄ filijs p q̄s p̄dicatio ipleat̄. b ſ q: adhuc corꝑe i mūdo.
ra ipleat̄. Nūnc āt ad te vēio: ēt (m n)
hec loquor i mūdo: vt habeant (o)
ſ .i. a me eis collatum.
gaudiū meū ipletū i ſemetipſis.
ſ aūt. ſ hoc abiēs reliquit eis: et hec eſt cauſa odij. a ſ hoc de ſecuturis paſſiōib⁹ dicit.
Ego d̄di eis ſmonē tuū: † ⁊ mūn (p q)
ſ tur. a ſ me liberāte eos nat⁹ de ſpū. ſ re nati ex ſpiritu.
dus eoſ odio hūit: q: nōn ſūt de
ſ de quo nati. ſ natus de ſpiritu.
mūdo: ſicut ⁊ ego nō ſū de mun
ſ orat p ſuis cōtra odia mūdi. ſ vbi adhuc neceſſarij ſūt: ⁊ ſi nō ſūt de eo. ſ ⁊ ſi mūd⁹ odit eū.
do. Non rogo vt tollas eos de (r)
mūdo: ſꝫ vt ſerues eos a malo. (s)
De mūdo nō ſūt: ſicͭ ⁊ ego nō ſū
a ſ ideo. ſ ſic ſeruabant̄ ab illo malo qđ orabat
b de mūdo. Sctificā eos in v̄itate. (t v)
ſ quia. ſ in carne nō peccati.
Sermo tu⁹ v̄itaſ ē. Sicͭ tu me mi (x y)
a ſ vñ apli dicunt̄. b ſ liberatos a labe peti.
ſiſti i mūdū: ita ⁊ ego miſi eos in (z)
e mūdū. Et pro eis ego ſanctifico (a)
meip̄m: vt ſint ⁊ ipi ſctificati i ve (b)
a ſ vt ſeruentur a malo vt ſanctificentur.
f ritate. Non pro eis aūt rogo tm̄ (c)
ſ p illis quoꝝ fides iā incepta reſurrectione ⁊ aſcenſione confirmabitur.
g h ſed ⁊ pro eis qui credituri ſūt p
a ſ q̄d rogas. b ſ qđ ſupra de ſol' aplis h̄ d oīb⁹ ſit. ſ in fide: i charitate: i pace: q: in vnū regnū
i verbuꝫ eorum in mē: vt omnes
ſunt futuri. de q̄ poſtea vpponet. ſ rogo.
vnū ſint ſicͭ tu pat i me ⁊ ego i te: (d)

---

a ·Et clari. ſū in eis. h̄ dicit: q: apli gliaꝫ ei⁹ iā ptim cognoſcebāt: ⁊ de ꝓpinq̄ pl⁹ cogniſcituri erāt. Quarta rō accipit̄ ex neceſſitate iminēte aplis: q: xp̄s cito receſſur⁹ erat ab eis. cui⁹ corꝑali pſētia erāt delectati ⁊ ꝯfortati. ⁊ iō ꝓtūc idigebāt ſpēalit̄ deo pr̄i p orōnē xp̄i recōmēdari. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: b ·Et iā nō ſū i mū. i. ſū in ꝓpinq̄ receſſu ab eis. c ·Et hi i mūdo ſūt. remanētes i tribulatiōib⁹ mūdanis. d ·Et ego ad te venio. q̄ſi di. ꝓpter h̄ ꝓ eis oro. e ·Pat ſctē ſer. eos. Poſitis rōnib⁹ quibus dꝫ ꝓ eis orare. hic ꝯñr format ſuā orationē. ⁊ diuidit̄ in duas: q: p̄mo orat eis ꝯſeruationē a malo. ſecūdo pfectionē in bono. ibi: Sctifica eos. Dicit ergo p̄mo ſic: Pater ſctē ſerua eos in nomīe tuo. i. in fide ⁊ ꝯfeſſiōe noīs tui. f ·Quos dedi. mi. p ſpecialē amicitiā eos mihi ꝯiūgēdo. g ·Ut ſint vnū ſicͭ ⁊ nos. i. vt ſint vniti p charitatē ſicut nos ſum⁹ vnuꝫ per naturā. ita ꝙ li ſicut nō importat equalitatē: ſed quādā imitationē longinquam. ⁊ allegat conſequēter apoſtoloꝝ neceſſitatem reſpectu huius cōſeruationis diuine. dicens: h ·Cum eſſem cū eis. pſentia corꝑali. i ·Ego ſerua. eos ⁊c. cuſtodiui. i. firmit̄ ⁊ ſecure. k ·Nemo ex eis perijt niſi fili⁹ pditiōis. h̄ dicit: q: ſua pditio nō fuit ex defectu cuſtodie xp̄i: ſed ex malicia ſua. ſicut dicit̄ aliquis filius mortꝭ: eo ꝙ facit aliquid dignū morte. l ·Ut ſcriptura ipleatur. li vt hic tenetur cōſecutiue: q: p ꝓditionē iude ſecuta eſt impletio ſcripture que de hoc loquit̄: Pſ. xl. ⁊ cviij. vt. ſ. allegatū eſt. xiij. ca. m ·Nūc autē ad te venio. per mortē meā. n ·Et hec loquor i mūdo. hoc dixit ꝓpter hoc ꝙ ex dictꝭ eius aliqui poſſēt credere ꝙ non haberet poteſtatē cuſtodiendi eos in abſentia ſicut in preſentia. ideo hoc remouet dicens: Et hec loquor in mundo. ſ. exiſtēs in preſentia corporali: ac ſi diceret: ſic loquor nō ꝓpter defectū virtutꝭ: ſed ad oſtendendū veritatē humane nature cōpatientis eis. ideo ſubdit̄: o ·Ut habeāt gau. meū iple. in ſemet. Gaudiū eni xp̄i eſt de vniōe hūanitatꝭ ad diuinitatē: per quā illa humanitas habet gratie ⁊ glorie plenitudinē: vt. ſ. dictū eſt ca. j. Ad hoc aūt erat intentio chriſti orantis: vt apli venirent ad gliam vere fruitionis: in qua aperte viderent vnionē i ipſo deitatis ⁊ hūanitatis. Alia aūt ratio quare apli indigebāt a deo ſpecialiter ꝯſeruari eſt: q: erāt iudeis odioſi ꝓpter doctrinā chriſti. ⁊ h̄ allegat ſaluator dicēs: p ·Ego dedi eis ſer. tu. cuſtodiendū ⁊ p̄dicādū. q ·Et mūdus eos odio ha. q: nō ſūt de mūdo: q̄ꝫtū ad affectionē: licet ſint de mūdo q̄ꝫtū ad corꝑalē pſētiā. r ·Nō rogo vt tol. eos de mūdo. q: nō expedit fideliū ſaluti donec fides ſit publicata p totū mūdū. s ·Sꝫ vt ſer. eos a ma. ⁊c. dādo eis ꝯſtātiā in tribulatiōib⁹ iminētib⁹ de ꝓprimo. t ·Sctifica eoſ. Hic ꝯñr orat aplis pfectionē in bono. d. Sctifica eoſ. i. ꝯfirma. ſctm̄ eni vno mō ſignificat idē qđ firmū. v ·In veritate. ſ. fidei catholice. x ·Sermo tu⁹ veritas eſt. i. doctria mea quā dedi eis: q̄ ēt tua eſt. ſicut. ſ. dictū eſt. ca. vij. Iſta aūt ꝯfirmatio aploꝝ facta ē a deo pr̄e q̄ñ in die pētecoſtes miſit eis ſpūmſctm̄. Et neceſſitas hui⁹ ꝯfirmatiōis ſubdit̄ cū d̄r: y ·Sicͭ tu me miſi. i mū. ad veritatē ſalutꝭ eterne docēdū. z ·Et ego miſi eos in mū. ad hāc doctrinā vbiqꝫ p̄dicādū. Et notādū ꝙ dicͭ miſi. i. mittā: loquēdo d̄ futuro p modū p̄teriti ꝓpͭ certitudineꝫ euent⁹ futuri: q: apli nō ſūt miſſi ad p̄dicādū p mundū niſi p⁹ acceptionē ſpūſſancti: licet añ fuiſſent miſſi ad p̄dicanduꝫ in ciuitatib⁹ iudee iudeis tm̄. a ·Et p eis ego ſā. meip̄m. i. ſacrificiū in carne offero tibi acceptū. b ·Ut ſint ⁊ ipſi ſan. in ve. ſicut eni vet⁹ teſtamētum p ſanguinis effuſionē ꝯfirmatū eſt. ſic cōfirmatio noui teſtamenti facta eſt p effuſionem ſanguinis xp̄i: vt oſtēdit Apl's ad Heb. ix. c ·Nō p eis aūt ro. ⁊c. Hic ꝯñr ſaluator orat ꝓ toto fideli pp'o. ⁊ diuidit̄ in duas. q: p̄mo orat ꝓ eis ꝯſecutionē gr̄e. ⁊ ſcđo glie. ibi: Pater quos dediſti mihi. Dicit ergo p̄mo ſic: Nō ꝓ eis aūt rogo tm̄ ⁊c. vt oēs vnū ſint: in vnitate charitatis: in qua vnione ꝯſiſtit pfectio xp̄iane religiōis: q: p h̄ mēbra eccl'e ꝯiungunt̄ ad inuicē ⁊ capiti hoi xp̄o. ⁊ vlteri⁹ ipi deo: q: q̄ adheret deo vn⁹ ſpūs eſt: vt d̄r. j. ad Cor. vj. ⁊ ſic p ꝯñs p̄mū p̄ncipium qđ eſt deus contungit̄ homini qui eſt quodāmodo omnis creatura. d ·Sicut tu pater ⁊c. vnum ſint. Non eſt ibi vnitas equalitatis: ſed cuiuſdā imitationis: q: chriſti hominis ⁊ dei eſt vnitas perſonalis. aliorum autē hominum a deo eſt tm̄ vnitas charitatis.

† De ecle. miſſa. cum c. marthe de ſum. tri. c. damnamus.

† ſ. 15. c

nobis eē pñt: vnū tñ cū deo eē nō possum⁹: qꝛ nō
vni⁹ substātie. De⁹ vō in nob ē vt i tēplo: nos in
illo vt creatura in creatore. a Ut ꝛ ipi. In no
bis dicit vt ꝙ vnū sūt fide ꝛ charitate: grē dei tri/
buāt: vt nūc sūt lux in dño. b Ut mūd⁹. mū/
dus hic accipit ꝓ oib⁹ il/
lis q̄ vnū sūt. Nec hoc qḋ
sūt facit cām vt credāt: qꝛ
poti⁹ credēdo vnū sūt: q̄
q̄uis essent vnū natura:
dissentiēdo tñ ab vno: nō
erāt vnū: ſꝫ orando dixit:
vt mund⁹ credat: sicut orā
do dixit: vt oēs vnū sint.
ac si tertio subaudiat: ro/
go vt mūd⁹ credat.
c Ego in eis. Nō q̄n ꝛ pa
ter in nobis ꝛ nos in pre.
Sed hic mediatorē se ostē
dit: ex cui⁹ psona hoc dici
tur: sicut ḣ qḋ Apls ait:
i. Cor. 3.d Uos xp̄i: xp̄s āt dei. Ut
sint ꝯsūmati: oñdit eo per
duci recōciliationē p me/
diatorē vt pfecta btitudi/
ne fruamur vbi cognoscet
mūdus p speciē: qḋ mō p
fidem. Ego sum in eis
ad q̄s me mi. ꝛ tu i me. mū
dū tibi p me recōciliās vñ
est etiā ḣ qḋ seq̄t: dilexisti
eos: qꝛ i filio et mēbra ei⁹
diligit. sicut ꝛ me: nō ꝙ eq̄
liter: ſꝫ qꝛ ꝛ me ꝛ illos: vel
ꝓpter me illos. sic. s. Sic
misisti me misi eos. i. quia
me misisti misi illos.
d Quos dedi. i. traxisti
ad me: sic ꝛ ego elegi eos
d mūdo. alij ñ sūt dati ei.
nō sunt sui: ꝛ si ptās sit ei
oim e Uolo vt. Nō pōt
ñ fieri qḋ vult oipotēs: ſꝫ
illa volūtas ē hois. d q̄ di
Mat.26.d cit: nō sic ego volo. f Ut
vbi. i. in celo vbi in carne
mox futur⁹ sū. vl' sic dic̄ ni
Jo.3.b codemo: Nemo ascēdit in
celū nisi fili⁹ hois q̄ ē i ce/
A lo. Nō dixit: erit ſꝫ ē ꝓpt
veritatē psone: in q̄ ꝛ deus
hō ē: ꝛ hō deus. ꝛ vbi ego
sū deitate: ꝛ nō q̄rat vbi:
qꝛ deitas vbiq̄ est cū q̄ tñ
bon⁹ ē. ꝛ si ñ vbiq̄ sic ille:
Luce.23.f vt latrōi dic̄. Hodie m. e. i
pa. Uñ ꝛ ḣ nō sat' fuit di/
cere: Ubi ego sū. ſꝫ addit: mecū: qꝛ miseri pñt eē
vbi ille ē q̄ nusq̄ deest. ſꝫ soli beati sūt cū illo: q̄ ñ
sūt beati nisi ex eo. Cū illo: qꝛ fruunt̄ illo. vidēt il
lū sicuti est. Mali nō sūt cū illo vt ceci in luce non
sūt cū luce. Nec boni nūc ita sūt cū eo: ꝛ si aliq̄ mō
p fidē sūt cū eo. g Uideāt. Cū in forma serui
clarificata viderint iudicātē bonū ꝛ malū: tollet̄
Mat.5.a ipius ne videat claritatē dei q̄ de⁹ est: quā soli mū
di corde videbunt qḋ erit eis vita eterna. h Ut
dilectio. Dilectio q̄ pat̄ diligit filiū ē i oib⁹ iustis:
qꝛ mēbra ei⁹ sūt ꝛ diligunt̄ in illo q̄ tot⁹ diligitur.
iō subdit: Et ego in ipis sū. q̄si: qꝛ ego sū in ipsis.
aliter est in nobis vt in templo: nos in illo aliter:
quia nos sumus ille: cum ſm hominem eius capi
tis sumus corpus Ca. XVIII
i Egressus est ꝛc̄. Jam apl'is i agro culto ꝛ fru
ctuoso ope p assiduā p̄dicationē ꝯstitut': tpe pas/
siōis in hortū paradisi itroducit vbi fruct⁹ ē abū/
dātior: ꝛ q̄ in deserto tētat⁹ vicerat: in horto suos
Luce.23.f coronat. vñ ait latroni: Amē amē dico tibi hodie
mecum eris in paradiso.

Ubi erat

a vnitas sctōꝝ ḣ vt'i futuro ñ ē cā fidei: ſꝫ mer
ces. b ita sint vnū. c ꝓ eis vt hō rogo: ꝛ vt
a b vt ꝛ ipi i nob ūnū sint vt mūnd⁹ a
deus facio qḋ rogo.
credat q̄a tu me misisti. Et ego b
immortalitat'.
claritatem quā tu dedisti mihi
a dabo tecū ego de⁹. b i charitate sic supra i
fide c vt sint vnū p me vnū mediatorem.
dedi eis vt sint vnūm sic ēt nos c
a in claritate. b supra eni vt sint vnū ḣ cō
sūmati. ibi credat: hic cognoscat.
c vnū sum⁹. Ego i eis ꝛ tu i me: ūt d
a i. ipi ꝯsūmati. hoc ꝛ ibi et hic: qꝛ insepabi
lē charitatē pris ꝛ filij mō credim⁹: tūc cognosce.
sint ꝯsūmati in vnū: ꝛ cognoscat e
mūd⁹ qꝛ tu me misisti ꝛ dilexisti
d eos sic ꝛ me dilexisti. Pr̄ q̄s dedi f
a qꝛ dilexisti eos in me: recipe eos mecū. ꝯsū
mādos i tātā spē erigit q̄ maior nō sit.
e f sti mihi volo vt ubi sū ego ꝛ illi g h
ita mecū. a nō ait credāt: qꝛ ḣ ē merces fidei
g sint mecū: vt videāt claritatē me i
nō fides. a p⁹ crucē mihi hoi: vl' mihi dō: cū me
gēuisti tibi cq̄lē. b videāt: qꝛ d. m. in quo ꝛ nos
dilexit et p̄destiauit tūc: qḋ i fine mūdi faciet.
am quā dedisti mihi: qꝛ dilexisti k
a iō ḣ eis volo: qꝛ hi soli de mūdo cognouerūt te
me añ ꝯstitutionē mūdi. † Pāt iu l
iniquus. iustum mediator
ste mūd⁹ te nō cognouit. Ego aūt m
a p me. p ḣ cognouerūt: qꝛ c. m. m. q̄ grā nouerīt.
te cognoui: ꝛ hi cognouerūt: qꝛ tu n
per fidem.
me misisti. Et notū feci eis nomē o
per speciem.
b tuū ꝛ notū faciā: vt dilectio q̄ di p q
lexisti me: in ipis sit ꝛ ego i ipis. r
nō añ ſꝫ ist' finit: nō ꝙ i hortū
H† Ec cū di Ca. XVIII a†
b mox itroiret. trāsit de iudeis ad
i xisset iesus: egressus ē cū
gētes. qꝛ bibit de torrēte h⁹ sctī
discipulis suis trās torrentē ce/

a Ut mū. cre. qꝛ tu me mi. ḣ addit: qꝛ ex magna charitate ꝛ vnitate q̄ fu/
it in p̄mitiua eccl'ia multi ꝯuersi sūt ad veritatem fidei: vt hr̄ Act. ij. ꝛ. iiij.
Et qꝛ p p̄dicta posset aliq̄s credere ꝙ fili⁹ nō eēt cā pfectiōis aploꝝ sic ꝛ pa
ter. iō hoc remouet. b Et ego cla. quā de. mihi de. eis. qꝛ ptās miracu
loꝝ p quā declarata ē diuitas xp̄i data ē apostolis a xp̄o: vt ptꝫ Luc. x. ꝛ
Mat. x. tñ alit' dedit eis hāc ptātē quā ipse habu/
it: qꝛ xp̄s virtute ꝓpria miracula fecit. Apl'i aūt ñ
ꝓpria virtute: ſꝫ virtute xp̄i miracula faciebāt: ꝓ/
pter qḋ in miraculis faciēdis nomē xp̄i iuocabāt.
c Ut sint vnū sic ꝛ nos vnū su. i. vt sint in vna vni
tate eccl'ie ꝛ absq̄ scismate. d Ego in eis ꝛc̄. in
vnū. qꝛ p vnionē humanitat' xp̄i ad deū facta est
vnio toti⁹ creature: vt dictū est. e Et cognoscat mū
dus. qꝛ tu me mi. ꝛ di. e. sic ꝛ me di. p opa eni mira/
culoꝝ ab eis facta adduct⁹ est mūd⁹ ad fidei chari
tatē: ꝛ cognouit diuitatē xp̄i ꝛ familiaritatē siue a/
micitiā dei ad apl'os: q̄bus aderat diuia virtus in
opibus miraculosis. f Pat̄ q̄s dedisti. ḣ orat
fidli ꝓ pfectionē glie. d. Pr̄ q̄s dedisti mihi p ve
rā fidē. g Uolo. i. oro desidero h Ut vbi ego sū
ꝛ il. sint me. i. i eterna btitudīe: i q̄ iā erat xp̄s actu
alit' q̄tū ad aiā q̄ est p̄ncipalior ps hois. i Ut
videāt claritatē me. quā de. mihi. i. diuitatē meā.
vl' aliter: claritatē corpis mei glificandi: qꝛ vtrāq̄
claritatē hꝫ fili⁹ a prē, vnā eternalit': aliā ex tpe.
k Quia dilexisti me añ ꝯsti. mū. ḣ ptꝫ q̄tum ad
xp̄i deitatē. silr q̄tū ad hūanitatē i q̄tū de⁹ pr̄ eter
naliter p̄destinauit ipm ad hāc gliam ꝛ exaltatio/
nē. Et ꝯsr ostēdit saluator ꝙ sua oratio sit exaudi
bilis. dicēs: l Pater iuste mū. te nō cogno. Li
cet eni phi deū cognouerūt q̄tū ad essentie vnita/
tē: nō tñ q̄tū ad psonalē distictionē. ꝛ iō nō cogno
uerūt ꝓprie loquēdo deū patrē. Silr iudei licꝫ de
hoc habuerūt aliquā cognitionē p scripturas ꝓ/
phetarū loquētes de distictiōe psonarū in diuis.
illa tñ fuit in eis obscurata ex iuidiā ꝛ odio ad xp̄ꝫ
vt. s. dictū est. ꝛ ideo nō cognouerūt deū patrē ni/ † Mat.11.d
si large loquēdo d paternitate: inq̄tū pater est om Luce.10.d
niū creatione. m Ego aūt te cognoui. qꝛ inq̄/
tū deus cognoscit patrē noticia cōprehēsiōis: ꝛ in/
q̄tū hō plen⁹ cognoscit q̄ aliq̄s angel⁹ q̄tūcūq̄
beat⁹. n Et hi cognouerūt qꝛ tu me misisti. qꝛ
apl'i p doctrinā ꝛ miracula xp̄i habuerūt noticiā
ꝙ ipe esset missus ꝓ salute mūdi. o Et notū fe/
ci eis nomē tuū. i. nomē paternitatis ꝓprie dicte
in diuinis: ꝛ p ꝯñs toti⁹ trinitatis: qꝛ cognita vna
psona ꝛ alie cognoscunt̄. Istud eni nomē sctissime
trinitat': qḋ erat alijs ignotū: vt p̄dictū est. p do/
ctrinā xp̄i fuit apl'is reuelatū. p Et notū faciā. † Mat.26.e
qꝛ post resurrectionē xp̄i qñ apuit apl'is sensum vt Mar.14.e
scripturas itelligerēt: et post missionē spūsctī apo Luce.22.d
stoli plenius cognouerūt mysteriū trinitatis.
q Ut dilectio q̄ dilexisti me i ipis sit. i. spūsctūs
q̄ est amor pris ꝛ filij. r Et ego i ip. qꝛ p grāꝫ spūs
scti facti sūt tēplū ꝛ habitaculū xp̄i. Ca. XVII

Moraliter.

a† Hec locu. ē ie. ꝛc̄. In ḣ
docuit nos ad celū cū ora
mus leuare oc'los. qꝛ ſꝫ Damas. Oratio ē eleuatio mēt' i deū. c† Pa
ter venit hora clarifica fi. tu. ꝛc̄. Per hoc ostendit̄ ꝙ p patiētiā in tribula
tione homo clarificat̄ p patiētie virtutē ꝛ de⁹ clarificat̄. nā patiēs sustinet
ad eius honorē. i† Hec est aūt vita eter. vt co. te so. ve. de. Per ḣ ex/
cludunt̄ errores omniū in aliq̄ bono creato beatitudinē obiectiuā ponētium.
b† Opus cōsūmaui qḋ dedisti mihi vt faciā. hoc legāt ꝛ retineāt
instabiles q̄ bona frequēter inchoāt sed nō pseuerāt. Hui⁹ capituli residu
um est oratio christi ꝓ suis discipulis p̄sentib⁹ ꝛ futuris. ꝛ in ḣ xp̄s dedit
exemplū p̄latis eccl'ie et curatis vt ꝓ suis subdit' deuote orēt ꝛ attēte. nec
moralitas alia mihi nunc occurrit superaddenda.

In ca. xvij. vbi d' in postil. Silr etiā iudei resurrec. futurā expectāt ꝛc̄.

Additio.

Licet eni iudei moderni multas erroneas opiniones
habent circa futurā vitā: similiter circa statū resurrecti
onis. antiq̄ tñ coꝝ ꝛ auctētici nō credūt felicitatē vite future ꝯsistere i bo/
norū tēporaliū pleitudine: vt. s. declaratū est i additiōe sup Luc. xiiij. ca.

a H Ec cū dixisset iesus. Hic incipit euāgelista describer Ca. XVIII
b xp̄i passionē ꝛ mortē. ipa āt fuit p iudeos ichoata ꝛ p gētiles ꝯsū/
mata ſm qḋ xp̄s p̄dixerat Mat. xx. Fili⁹ hois tradet p̄ncipib⁹ sa/
cerdotū ꝛ scribis ꝛ ꝯdēnabūt eū morte: ꝛ tradēt eū gētib⁹ ad illudendū
ꝛ flagellādū ꝛ crucifigēdū. Et iō euāgelista p̄mo oñdit q̄d xp̄s a iudeis sit
passus. secūdo q̄d a gētibus se. ca. Tūc ergo apprehēdit. Prima in tres:
qꝛ p̄mo de

a Ubi erat hor. In horto capit̃ vt de/
leret peccatũ cõmiſſũ in horto delitiaꝝ
in quẽ hui⁹ ſeculi torrẽtẽ trãſiẽs: diſci/
pulos introduxit. b Cohortẽ. Non
iudeoꝝ ſed militũ a pſide ſeruato ordie
legitĩe poteſta/
tis: vt illis tenẽ
tibus null⁹ au/
deret reſiſtere.
vel etiam ſi quiſ
auderet contra
tot non poſſet.
c Uenit illuc.
Nocte traditur
vt ſine turbis q̃
in die frequẽteſ
aderant inueni/
retur.
d Stabat aũt
et iudas qui tra
debat eum cum
ipſis. De oſculo
hic tacet qd̃ alij
euãgeliſte dicũt
e Ego ſũ. hac
vna voce tot fe/
roces et fortes
moritur⁹ pſtra/
uit: virtute latẽ
tis deitatis: qa
volebat q̃dẽ cõ/
prehẽdi: ſed nõ
niſi quando vo/
luit.
f Abierunt re
troꝛſuz τ cecide
runt in terram.
Sic modo per
euangelium vbi
q̃ dicit chriſt⁹:
ego ſum. τ iudei
expectantes an
tichriſtuz retro
abeunt: τ in ter
rena que amant
cadunt.
g Sinite hos
abi. Aug⁹. Fa/
ciũt quod iubz:
ſinunt eos abi/
re quos nõ vult
perire. nõ quin
poſt ſint moritu
ri: ſʒ quia ſic nõ
dum credebant
quomodo cre/
dunt qui nõ pe/
reũt. h Per/
cuſſit. ſeruus ſi/
gnificat popu/
luz legis ſeruũ.
Auris pro do/
mino amputata τ a dño ſanata. auditũ amputa
tũ: a vetuſtate renouatũ: vt ſeruiat liber ĩ noui/
tate ſpũs: nõ in vetuſtate littere. Uñ dicit̃ mal/
chus: id eſt regnatur⁹ cũ chriſto. Quod ſignifi/
catum qz nõ cogitauit petrus: ſʒ mgr̃m defẽde/
re voluit: dñs ĩprobat factũ: τ monet eũ ad pa/
tientiã. Illd̃ tñ myſtice τ fieri debuit τ ſcribi.
i Mitte gla. Ac ſi diceret: q̃eſcat vĩdicta. Ali/
ter: Conuerte gladiũ in locũ ſuũ. i. verbũ p̃dicati
onis ↄuerte ad gẽtes: vbi ſm̃ Paulũ oſtium
Ro.11.d apertũ τ ingẽs iueniat̃. Aliter. Poſtq̃ʒ plenitu/
do ſubintrauerit. dicit petro: p quẽ tot⁹ ordo p̃/
dicatorũ deſignatur: Mitte verbũ predicatio/
Mat.16.c nis ad iſrl̃. Omnis eñi q̃ gla. ac. gla. pe. Quo
gladio: illo qui igneus vertitur ante paradiſũ:
τ gladio ſpũs q̃ in dei ſcribit̃ armatura.

ſ cedron obumbratio eorum.
a dron vbi erat hortus in quẽ in/ a b
ſ ñ ſtati: ſʒ q̃buſdã ĩterpoſitiſq̃ alij narrãt. a ſ vbi ipſe ſup⁹ int̃ oues locũ p̃notauerat.
troiuit ipſe τ diſcipuli ei⁹. Scie/ c†
bat ãt iudaſ q̃ tradebat eũ locũ:
qz ieſuſ frequẽter ↄuenerat illuc
cũ diſcipulis ſuis. †Judas ḡ cuz d e
b accepiſſet cohortẽ: τ a põtificib⁹ f
ſ iudeos.
c τ phariſeis miſtros: venit illuc
a ſ nox ei erat ĩ q̃ iõ cũ lucernis τ facib⁹: vt ſi la tere vellet hiſ q̃rerẽt. ſ ipſi accẽderẽt ſibi lumẽ pe nale. b ſ vt his ſi q̃ cũ o͂ſẽdere vellẽt expugñrẽt.
cum lãternis τ facibus τ ãrmis.
Jeſus itaq̃ ſciens oĩa q̃ vẽtura g†
erant ſup eũ pceſſit et dixit eis:
ſ nõ ĩgrãſ q̃d vellẽt: ſʒ vt ſcirẽt eẽ eũ quẽ q̃rebãt
Quẽ q̃ritis? Rñderũt ei: Jeſuz h i
a ſ nõ abſcõdit ſe ſed oſtẽdit.
naçarenũ. Dic̃ eis ieſuſ: Egõ ſũ.
ſ q̃ſi neſci⁹ ſci coꝝ. vl̃ poti⁹ vt ſigno oſclo cũ tra.
d Stabat aũt τ iudas q̃ tradebat k
e eũ cũ ipſis. Ut ḡ dixit eis: ego l†
f ſũ: abierũt retroꝛſũ τ ceciderũt i
a ſ vt hũ cũ cognoſcãt: ne errẽt in captiõe.
terram. Iteꝝ ergo interrogauit m
eos: Quẽ q̃ritis? Illi autem di/ n
xerũt: ieſũ naçarenũ. Rñdit ieſuſ:
Dixi vobis qz ego ſum: Si ergo o p
g me q̃ritis ſinite hos abire. Ut i/ q
pleret̃ ſermo quẽ dixit: qz quos r
dediſti mihi nõ pdidi ex eis quẽ
ſ ardentioꝛ ceteris diſcipulis. a ſ cultellũ. ſ.
q̃. † Simõ ergo petr⁹ habẽs gla s†
h diũ eduxit eũ: τ pcuſſit põtificis t
ſeruũ: τ abſcidit ei⁹ auriculã de/ v
xtram. Erat ãt ſeruo nomẽ mal/ x†
i chus. Dixit ḡ ieſus petro: Mit/ y
ſ paſſionis.
te gladiũ tuũ i vaginã. Calicem z
a ſ vt Apl̃s ait: Pro nobis omnibus tradidit eum. b ſ quaſi cur reſiſtis.
quẽ dẽdit mihi pr̃ nõn vis vt bi

qz p̃mo deſcribit euãgeliſta qualiter xp̃s a miniſtris iudeoꝝ fuit capt⁹. ſecũdo quali
ter a miniſtris fuit põtificibus tradit⁹. ibi: Cohors q̃ʒ. tertio qualit a põtificib⁹ corã
pilato eſt accuſat⁹. ibi: Adducũt ergo. Circa p̃mũ euãgeliſta tria deſcribit. p̃mo
pditiõis locũ. ſcd̃o pditoris apparatũ. ibi: Judas ergo. tertio animũ xp̃i ad ſuſti/
nendũ p̃paratũ. ibi: Jeſus itaq̃ ſciẽs. Circa p̃mũ ſciendũ q̃ xp̃s iuit ad locũ extra
ciuitatẽ ad quẽ ſciebat vẽturꝝ pditorẽ: vt oſtẽderet ſe volũ/
tarie ſubire mortẽ. τ h̃ eſt qd̃ d̃r: Hec cũ dixiſ. τc. trãs torrẽtẽ
cedrõ. nomẽ ẽ torrẽt̃ int̃ ciuitatẽ hierl̃m τ mõtem oliueti cur
rẽs p vallẽ ioſaphat q̃ ẽ itermedia. Et dicebat̃ ille torrẽs ce/
dron: eo q̃ in ripa illius flumĩs ſiue illi⁹ torrent̃ naſcebant̃
multi cedri. hic enĩ fluuı⁹ appellabat̃ torrẽs: p eo q̃ ad mo/
dũ torrent̃ q̃nq̃ habebat aq̃s: q̃nq̃ nõ. a Ubi erat hor/
tus. τ ſic erat loc⁹ clauſus cõuenĩẽs ad capiẽdũ illos q̃ cẽnt
itra ipm. b In quẽ itroiuit ipe τ diſcipli ei⁹. offerẽs ſe ca
ptioni. c Sciebat ãt τ iudas q̃ tra. e. lo. Ex quo pʒ aptitu
do loci ad capiẽdũ xp̃ꝝ ex trib⁹. p̃mo qz erat a ciuitate remo Mat.16.e Mar.14.e
tus: τ ipi q̃rebãt eũ cape ſine ſtrepitu turbaꝝ: vt hr̃ Mat. x/ Luce. 22.e
xj. ſcd̃o qz erat clauſus. τ tertio qz pditori cognit⁹. d Ju
das ergo. Hic deſcribit̃ pditoris apparat⁹: qz iudas de tri/
bus ſe muniuit. primo de magna ſocietate forti τ autẽtica. et
ideo d̃r: e Cũ accepiſſet cohortẽ. ſ. militũ a p̃ſide aſſigna/
tã: vt ſic multitudo ppl̃i ſi ſuꝑueniret nõ auderet ĩpedire ei⁹
pditionẽ ꝑpter iuſticie publice timorẽ. f Et a põti. τ pha
riſe. miniſtros. vt ſic haberet fulcimẽtũ ab vtraq̃ curia. ſ. põ
tificis τ imparatoris. ſecũdo muniuit ſe iudas de lumĩe cõtra
noctis tenebras. qd̃ notat̃ cũ d̃r: Uenit illuc cũ laternis τ fa
cibus. Tertio muniuit ſe de armis: ſi vellẽt ei⁹ pditioni reſi
ſtere. iõ ſubdit̃: Et armis. g Jeſus itaq̃. Hic oñdit̃ pm/
ptitudo xp̃i ad patiẽdũ. τ h̃ dupliciẽ. primo qz xp̃s ſe nõ oc/
cultauit. ſcd̃o qz defenſionẽ phibuit. ibi: Simõ ergo. In pri
ma igit̃ pte dicit̃ ſic: Jeſus itaq̃ ſciẽs oĩa q̃ vẽtura erãt ſup
eũ pceſſit τ dixit eis: h Quẽ q̃rit̃. Ex quo mãifeſte pʒ q̃
ſua volũtate captus eſt: qz cũ ſciret oĩa futura. vt. ſ͂. declara
tũ fuit. j. ca. nõ ſe occultauit: ſed magis q̃rẽtib⁹ eũ obuiã iuit
i Rñderũt ei: ieſũ τc. Uirtute ei⁹ diuinitat̃ factũ ẽ q̃ veniẽtes
ad capiẽdũ eũ p̃mo nõ cognoſcerẽt eũ etiã ſu⁹ diſcipul⁹ q̃ ve B
nerat ad tradẽdũ eũ. vñ ſubdit̃. k Stabat aũt τ iudas q̃
tra. eũ cũ ipſis. vt p h̃ ſcd̃o oſtẽderet̃ q̃ de volũtate ſua cape
ret̃: qz ex quo eis erat incognit⁹ poterat ab eis recedere. τ ñ
ſolũ patuit h̃ p p̃dicta: ſed etiã manifeſti⁹ p hoc qd̃ ſubdit̃:
l Ut ḡ dixit eis: ego ſũ abierũt re. τ ce. in ter. Si ei⁹ vno ver
bo oẽs pſtrauit: de facili poterat ab eiſ euadere. Oĩa ei⁹ iſta
facta ſũt ex diuina ordinatiõe: vt declararet̃ virt⁹ diuinitat̃
ei⁹ p p̃dicta. ſicut fragilitas humanitatis p captionẽ ei⁹ ſe/
quentẽ τ paſſionẽ. m Iteꝝ ergo inter. eos quẽ q̃ritis:
h̃ fuit facto iteruallo a p̃ria interrogatiõe: qz q̃ʒdiu iacuerũt
pſtrati nõ mouit ſe de loco: vt magis declararet̃ ſua volũta
ria captio. n Illi aũt dixerũt: ie. na. Nõ ei⁹ cognoſcere po 14. q. 1. Si petrus. Luce. 22.e
terãt eũ nec capere donec ipſe vellet. ꝑpter hoc ſubdit̃:
o Dixi vo. qz ego ſũ. τ tũc habuerũt ipſi⁹ noticiã: τ capiẽ/
di cũ licẽtiã. ꝓpt̃ qd̃ ſubdit̃: p Si ergo me q̃rit̃ ſi. hos a.
q. d. ſic do vobis ptãtẽ me capiẽdi: vt tñ meis diſcipul̃ nõ fa/
ciatis aliq̃d mali. q Ut ĩpleret̃ ſer. q. di. ca. p̃ce. r Quia
q̃s dedi. mihi τc. iſtud enĩ verbũ dixerat ieſus nõ tm̃ de ſalu
te ſpũali ſuoꝝ diſcipuloꝝ: ſʒ etiã d̃ ſalute corpali coꝝ. qd̃ pʒ
ex h̃ q̃ inde excepit iudã q̃ pdit⁹ eſt τ ſpũaliter τ corpalit̃: qz
ex deſperatiõe ſe ſuſpẽdit. τ iõ euãgeliſta applicãs v͂bũ p̃di/
ctũ ad pditionẽ corporalẽ nõ diſcedit ab ĩtẽtiõe lr̃e. s Si
mon ergo. Hic oſtenditur promptitudo chriſti ad patiendũ
ex hoc q̃ defenſionem prohibuit. et hoc eſt quod dicitur: Si
mon ergo petrus habens gladium eduxit eum. Dicunt hic
aliqui q̃ diſcipuli emerant gladios de precepto domini: ſm
qd̃ habet̃ Luc. xxij. vbi dicit̃ ſic: Et qui nõ hʒ vẽdat tunicã ſuã τ emat gla/
diũ. ſʒ nõ eſt veriſile: qz ibidẽ d̃r q̃ apl̃i ſtati rñderũt: Ecce duo gladij hic. et
xp̃s dixit: Sufficit. ex quo patʒ q̃ ante illos gladios habebant. Dicendũ
igit̃ q̃ apl̃i fuerũt piſcatores: in piſcatiõe aũt oportet aliq̃ñ retia cum paxil/
lis affigere: τ cũ perticis nauiculas dirigere. τ ideo in tlib⁹ τ ↄſimilib⁹ vſuſ
magnorũ cultelloꝝ eſt neceſſarius: τ ꝓbabile ẽ q̃ aliqui de apoſtolis illos
cultellos ſibi retinuerant ad ſcindendum cibaria. vnde etiam cum illis car/
nes agni paſchalis cõſciderãt. Petrus aũt vnũ ex illis retinuerat apud ſe:
quia erat magis promptus ad defenſionẽ ſui magiſtri q̃ʒ alij. t Et pcuſ/
ſit pontificis ſeruum. qui magis de prope ſe ingerebat ad chriſtum capien/
dum v Et abſcidit auriculam eius dextram. Credidit enim cum magis
ledere. ſed diuina ordinatione ictus declinauit. x Erat aũt nomen ſer/
uo malchus. hoc addit euangeliſta ad oſtendendũ certitudinẽ rei geſte: ex
primendo ꝓpria nomina. y Dicit ergo ieſus petro: mitte gladiũ tuũ in
vaginã. quaſi diceret: noli vti ad defenſionẽ meã. τ ſubdit̃ cauſa: z Cali/
cem quem dedit mihi pater non vis vt bibam illum? quaſi diceret: paſſio/

a Cohors autē. Nos erat iudeis: vt quē morte dignū iudicarēt vinctū preſi di traderēt. b Et adduxerūt eū. erāt eo tpe duo ſacerdotū pͥncipes (vt Lu/cas ait:) ānas ⁊ caypbas q̄ viciſſim an nos ſuos agebāt. (Luce. 23. a)
Sȝ tūc erat annuſ caypbe: ⁊ volūta/te ei⁹ pͥmū ductus eſt ieſus ad annā: nō q꞉ collega: ſed quia ſocer ei⁹ erat. Ul' dom⁹ ſic erant poſite: vt nō debe/ret annas a trāſeū tib⁹ pͥteriri. c Et ali⁹ diſci. q̄s ſit iſte q꞉ h̄ tacet̄ nō teme re diffiniat̄. Solet tñ iſte iohānes ſic ſe ſignificare. (C)
d Dic̄ il. nō. Au g⁹. Nō ſolū negat xp̄m q̄ dic̄ eū nō eſ ſe xp̄m: ſȝ q̄ ēt ne/gat ſe eſſe chriſtia/nū. ⁊ ita hic īplet̄ qđ dn̄s dixit: ter me negab. e Pa lā. i. mult̄ audiētī b⁹: nō ꝙ q̄ dicit pa lam eēnt cognita turbis. Cū ⁊ apl̄ſ dixerit: Hec ī ꝓū/biis locut⁹ ſū. Sȝ vēit hora cū palā annūciabo vobiſ. (Jo. 16. f; Ibidem) Eiſ ēt ſecreta expo nebat: q̄ aliis p pa rabolas dicebat. (D) Sil'r qđ dic̄: nihil ī occl'to ſū locut⁹. nō ꝙ nō eēt occul/ta intelligētia: ſed q꞉ corā tot hoībuſ dixerat. Ea etiā q̄ pauc̄ dixerat non ſūt ī occulto: quia ad hoc dixerat vt pͥdicarent̄ ſup te/cta: nō vt tacerēt. (Mat. 10. e) Ea aūt q̄ audierāt ⁊ nō ītellexerāt ta/lia erāt vt nō poſ/ſēt iuſte crimīari: ⁊ quotiēs interro gādo tentauerunt vt accuſarēt: ſic re ſpōdit vt oēs calū nie fruſtrarent̄. iō dic̄: q̄d me inter. f Quid me. i. a q̄ v̄itatē audir̄ ſi dſi/deras. Interroga mag̃ eos: d̄ q̄x dict̄ nō hēas īuidiā. Ita tēꝑat r̄ſionē vt nec veritatē taceret nec defēdere ſe videret̄. g Hec autē. Obii citur cur nō fecit quod docuit: ōbuit nō ſic reſpondere: ſed alterā maxillā pꝛebe/re. Sed veraciter ⁊ manſuete ⁊ iuſte re/ſpondit: ⁊ nō modo maxillam: ſed totuȝ corpus feriētī parauit: At hinc poti⁹ oſtē dit p̄cepta patiētie: nō oſtētationē corꝑiſ cordiſ pparatiōe faciēda. ꝑt ei q̄s maxil lā viſibilit̄ pͥbere irat⁹. Melꝰ q̄ r̄ndit v̄e placat⁹: ⁊ ad ferēda grauiora trāq̄llo aīo parat⁹. h Si ma. male loq̄t̄ q̄ ꝯ v̄itatē loq̄t̄. ⁊ ē. ſi ma. l. i. da teſ. q̄. ꝓbeſ mēdacē.

Erat āt

a bā illū? † Cohors aūt ⁊ tribun⁹ ⁊ miniſtri iudeoꝝ cōpͥhēderūt ieſū: ⁊ b ligauerūt eū: ⁊ adduxerūt eū ad an (a b c d e† f)
a ſ cur ad eū. b ſ voluit ad illū pͥo duci vt mi noris culpe videret̄: ſi alteri⁹ quoq; ſacerdotis damnaretur ſententia.
nā pͥmū. Erāt eni ſocer̄ caypbe q̄ erat pōtifex āni illi⁹. Erat āt cay phas q̄ ꝯſiliū dederat iudeis: q꞉ expedit vnū hoīeȝ mori ꝓ ppl'o. (g h)
ſ ex deuotione.
c Seq̄bat̄ aūt ieſuȝ ſimō petr⁹: et alius diſcipul⁹. Diſcipul⁹ aūt il le erat not⁹ pōtifici: ⁊ itroiuit cū ieſu ī atriū pōtific̄. Petr⁹ āt ſta/ (i k l m)
ſ foris ſtabat qui negatur⁹ erat.
bat ad oſtiuȝ foris. Exiuit ergo
ſ anne.
diſcipulus qui erat not⁹ pōtifi/ci: ⁊ dixit oſtiarie: ⁊ itroduxit pe trū. † Dixit ergo petro āci lla oſti aria: nunq̄d ⁊ tu ex diſcipulis es d hois iſti⁹? Dicit ille: Nō ſū. Sta (n † o p)
ſ infidelitatis.
bāt āt ſerui ⁊ miniſtri ad pꝛūas: q꞉ frig⁹ erat ⁊ calefaciebāt ſe. Erat āt cū eis ⁊ petr⁹ ſtās ⁊ calefaciēs ſe. Pōtifex ergo iterrogauit ieſū de diſcipul' ſuis ⁊ de doctrīa ei⁹. (q r s t v†)
e Rn̄dit ei ieſus: Ego palā locut⁹ ſū mūdo † Ego ſp docui ī ſynago ga ⁊ ī tēplo q̄ oēs iudei ꝯueniūt: f ⁊ in occl'to locut⁹ ſū nihil: Quid me iterrogas? Interroga eos q̄ audierūt q̄d locut⁹ ſim ipiſ: ecce hi g ſciūt q̄ dixeri ego. Hec aūt cū di/xiſſet: vn⁹ aſſiſtēs miniſtroꝝ dedit alapā ieſu dicēs: Sic rn̄des pōti (x y z)
ſ vt māſuet⁹ ⁊ patiēs: q̄ iuſſu q̄nlibet ꝑcutiēti irrogare penam poterat.
h fici? Rn̄dit ei ieſus: Si male locu tus ſū teſtimōiū pͥhibe de malo: ſi aūt bn̄ q̄d me cedis? Et miſit eū (a b c)

nem quā ordinauit pater celeſtis ad ſalutē humani generis debeo patient̄ tolerare. ⁊ ideo nō eſt locus defenſiōis et reſiſtentie: ſed magis patientie. a Cohors quo q;. Hic oſtēdit̄ qualit̄ xp̄s a miniſtris cōpͥhēſus pōtificib⁹ p̄ſentat̄. Et diuidit̄ in duas: q꞉ pͥmo deſcribit̄ ipſius anne p̄ſentatio. ſecūdo caypbe. ibi: Et miſit eū annas. pͥma ī duas: q꞉ pͥmo ponit̄ chriſti p̄ſētatio. ſcđo ei⁹ examīatio. ibi: Pōtifex ergo. Pͥma adhuc in duas: q꞉ pͥmo deſcribit̄ pͥdicta p̄ſētatio. ſcđo inci dent̄ pōit̄ pͥma petri negatio. ibi: Seq̄bat̄ aūt. Dicit̄ igit̄ pͥ mo ſic: Cohors q̄ȝ. ſ. militū. b Et tribun⁹. q̄ eis pͥerat: et illi erāt gētiles. c Et miniſtri iudeo. iſti erāt iudei. d Cō pͥhēderūt ieſū. ex q̄ pȝ obſtiatio eoꝝ. q꞉ nō fuerūt auerſi a ſuo malo viſis pͥdict̄ ſignis: ſȝ mag̃ attribuebāt artib⁹ ma gicis. e Et ligauerūt eū. q̄ſi morte dignū. Illi eni q̄ repu tabant̄ morti digni iudicib⁹ p̄ſētabāt̄ ligati. f Et addu/xerūt eū ad an. pͥmū. i. pͥmo. cui⁹ cā ſubdit̄: g Erat ei ſo cer cay. ⁊ q꞉ eūdo ad domū caypbe habebāt trāſire añ do/mū iſti⁹ anne. iō itroierūt domū ei⁹ ꝓpt̄ ei⁹ reuerētiā. Alia āt rō fuit: q꞉ pōtificat⁹ tūc ſinglis ānis vēdebat̄. ⁊ iſti duo. ſ. annas ⁊ caypbas q̄ſi alternati erāt pōtifices. ꝓpt̄ qđ q̄ſi pōtifex habebat̄: q꞉ āno p̄cedēti fuerat. Tertia rō ē vt xp̄s corā iudicib⁹ plib⁹ ꝯdēnat⁹ videret̄ mag̃ dign⁹ morte. († Mat. 26. f; Mar. 14. f; Luce. 22. f)
h Qui erat pō. an. il. ⁊c̄. iſta ſūt expoſita. ſ. xi. ca.
i Seq̄bat̄ aūt. h̄ interponit̄ pͥma negatio petri. cū d̄r: Seq̄ bat̄ āt ie. ſimō pe. ⁊ ali⁹ diſcipul⁹. ſ. iohēs. licet ei iſti ſic̄ ⁊ a/lii pͥmo fugiſſēt: tñ poſtea ſecuti ſūt ieſū. q꞉ feruētiores erāt aliis. k Diſcipul⁹ āt il. e. no. pō. Dicūt aliq̄ ꝙ iohēs erat pit⁹ ī lege. ⁊ ꝓpt̄ h̄ hēbat noticiā cū pōtifice. ſȝ h̄ nō ē veriſi mile: q꞉ piſcator erat ⁊ de naui a xp̄o vocatus fuerat: vt hr̄ Mat. iiii. vñ dic̄ Hiero. in ep̄l'a ſua ad paulinū: Iohēs ru/ſtic⁹ piſcator īdoct⁹ ⁊c̄. ⁊ iō alia fuit cā ſue noticie cū pōtifi ce: q꞉ forte miſſus a pr̄e ſuo pl'ies portauerat piſces ad do/mū pōtific̄. vl' forte q꞉ aliq̄ſ de cognatiōe ei⁹ ibidē fuiebat: vl' aliq̄ alia cā quā aliq̄ aſſignāt: q꞉ deſcēderat de dd. ⁊ ſa/cerdotes hēbāt iſtas genealogias. l Et ī. cū ie. ī a. pōti. ꝓpt̄ noticiā pͥdictā pmiſſus ē itrare. m Petr⁹ āt ſta. ad oſti. f. tāq̄ȝ īcognit⁹. tñ ꝓpt̄ iohānē pmiſſus ē itrare. n Di xit ḡ pe. an. oſtiaria: nūq̄d ⁊ tu ex di. es ho. iſti⁹? q. d. vt ꝙ ſic. vidit ei eū timide itrātē: ⁊ ſic hūit de eo ſuſpitionē. († Mat. 26. g; mar. 14. g; Luce. 22. g)
o Dic̄ il. nō ſū. ex q̄ pȝ fragilitaſ petri. q꞉ ita cito negauit: ⁊ ad vocē vni⁹ mlier̄ q̄ nō loq̄bat̄ acrit̄. Nō ei dicebat: es tu de familia huius ꝓditoris? vel aliq̄d hmōi: ſȝ hois iſti⁹ q̄ſi cōpaſſiue loq̄ndo. p Stabāt āt ſer. ⁊ mi. ad pꝛu. q꞉ fri gus e. ſic̄ ſolet eē ī marcio p⁹ mediā noctē. Et calefa. ſe ⁊c̄.
q Pōtifex ḡ. h̄ pōit̄ xp̄i examīatio. Et diuidit̄ ī tres: q꞉ pͥ mo pōit̄ dicta examīatio. ſcđo xp̄i rn̄ſio. ibi: Rn̄dit ei ieſuſ. tertio rn̄ſiōis reprobatio. ibi: Hec āt cū dixiſ. Circa pͥmuȝ ſciēdū ꝙ xp̄s reputabat̄ a iudeis ſeductor hoīm: ⁊ doctor falſe doctrine. iō examinat⁹ fuit de vtroq;. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: Pō tifex ḡ iterrogauit ieſū. Dicit̄ āt annas pōtifex: nō q꞉ eſſet actu: ſȝ q꞉ ante fuerat. ⁊ q꞉ ſocer erat pōtificis: vt dictū eſt. († Mat. 26. e; Mar. 14. e; Luce. 22. f)
r De diſcipul' ſuis. vt videret ſi poſſet eū depͥhendere ꝙ fuiſſent ab eo ſeducti. s Et de doctrina ei⁹. ad vidēdū ſi poſſet ibi inuenire falſitatē vel calūniā ⁊ aliq̄d dictū con/tra legem. t Reſpōdit ei ieſus. hic ponit̄ xp̄i reſponſio De diſcipulis autē ſuis nihil poterat ꝓtunc boni reſpōde/re: quia principaliorē inter eos ſtatim audierat ipſū in ſua preſentia negaſſe. ſed de doctrina ſua reſpōdit oſtendēs ꝙ nō erat mala vel ſuſpecta: ſed ſana. quod declarat ex duo/bus. primo ex loco. cū dicit̄: v Ego palā locut⁹ ſū mun/do ⁊c̄. doctrina autē ſuſpecta in angul' ⁊ laterib⁹ docet̄ non in loco publico ⁊ ſacro. ſcđo ex auditoꝝ teſtimōio. dicens: x Interroga eos qui audierūt ⁊c̄. quaſi diceret parat⁹ ſū teſtimoniū eoꝝ ſubire. quod eſt tibi magis credibile q̄ȝ me um dictū: cuius ſm veritatē deberet eſſe contrariū.
y Hec autē cū dixiſſet vn⁹ aſſiſtēs miniſtro de. ala. ie. di. hic ponitur huius reſponſiōis reprobatio. ⁊ hoc dupliciter. primo per factum. cum dicitur: Unus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam ieſu. ſecundo per verbū cū ſub/ditur: z Sic reſpondes pontifici. Ille enim miniſter ſceleris accepit reſponſio/nem ieſu quaſi notaſſet pontificē de ſtulta interrogatione. a Reſpōdit ei ieſus. humiliter veritatem oſtendendo. b Si male locutus ſū teſtimoniuȝ pͥhibe de malo. i. potes perhibere: ⁊ non me iniuſte ꝑcutere. Sed videtur ꝙ hic chriſtus fecit contra doctrinā ſuam: quia Matth. v. dicit: Si quis te percuſſerit in maxillam de/xteram: pꝛebe ei ⁊ alterā. Ipſe autē hoc nō fecit ſed magis percucientēȝ ſe correxit. Dicendū ꝙ illud xp̄i p̄ceptū ⁊ plura alia q̄ ibi ponunt̄ nō dant̄ abſolute: ſm qđ di cit Aug⁹. ſȝ magis ſm pparationē animi: q꞉ hō dȝ habere animū ſp pparatū ad h̄ faciendū: vbi videret h̄ expedire ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccl'ie. al's āt nō. imo ali/quādo expedit iniuriātib⁹ rn̄dere ad īpoꝝ ⁊ alioꝝ īſtructionē: ſic̄ fecit h̄ xp̄s. ⁊ ali/q̄n etiā facto reſiſtere ne det̄ occaſio mal' male agēdi. c Et miſit. hic oſtendit̄ q̄li ter xp̄s p̄ſentat⁹ eſt caypbe. Et diuidit̄ ī duas: q꞉ pͥmo d̄ſcribit̄ dicta p̄ſētatio. ſcđo

ſubdit̄ ſcđa

a Erat aũt. Aug⁹. Dicto ꝙ annas miſit ieſũ ad cayphã: redit ad locũ narratiõis vbi reliq̃rat petrũ vt explicet q̃d in domo anne de trina petri negatiõe cõtigerat. b In ꝑtoriũ. id ẽ vbi ꝑſes pilat⁹ habitabat: ſʒ ſi ad cayphã quõ ĩ ꝑtoriũ? forſitã aliq̃ cã vrgẽte ẽ domo anne ad audiẽdũ ieſũ ambo ꝯuenerãt: cayphas ꝑrexit ad ꝑtoriũ ꝑſidis: ⁊ ſocero ſuo ieſũ reliq̃t ad audiẽdũ. vl' in domo cayphe pilat⁹ acceꝑat ꝑtoriũ: ⁊ tãta erat dom⁹ vt ſeorſũ habitaret dñs: ſeorſũ pilat⁹. c Et nõ cõ. q2 diebus açymoꝝ cõtaminatio erat illis in alienigene habitaculũ intrare. d Nob nõ li. hoc dicũt ꝓpt' diei feſti ſctitatẽ. (Exo.12.c) Lex enĩ ꝑcipit ne ꝑcãt malefactorib⁹: ꝑſerti ſeducẽtib⁹ a deo ſuo: q̃lẽ iſtũ dicebãt eſſe: ⁊ ꝯtra ſeipſos dicũt: q2 inſiciebant quẽ iterficiendũ offerebãt. ſic ⁊ pilat⁹ iterfecit: nõ tñ manib⁹ ſuis. Cũ pilatus vellet ieſũ tradere iudeis vt ſm legem ſuã iudicarẽt eũ: noluerũt recipe. dicẽ(Mat.20.c)tes: nob nõ li. i. q. ⁊ ſic iplet' ſmo ieſu quẽ de ſua morte ꝑdixit: vt cũ a iudeis traditũ gẽtes iterficerẽt: q̃ſi ſic eẽnt alieni a ſcelere q̃ magis peccãt: in q̃ non eoꝝ inocẽtia ſʒ demẽtia mõſtrat'.

ſ qui erat princeps ſacerdotũ illo anno: ⁊ ad eũ a principio ducebatur.

ãnas ligatũ ad cayphã põtificẽ. a

ſ in domo anne. ſ hoc ⁊ ante dixerat: ſed que ſecuta ſunt adiungit.

a Erat aũt ſimõ petr⁹ ſtãs ⁊ calefa b
ciẽs ſe. Dixerũt g̃ ei: Nũq̃d ⁊ tu c d†
ſ ecce ſecundo negat.
ex diſcipul' ei⁹ es? Negauit ille: ⁊ e
a ſ vt tertia negatio cõpleret'.
dixit: Nõ ſũ. Dicit vn⁹ ex ſeruis f
põtificis cognat⁹ ei⁹ cuius abſci
dit petrus auriculaꝫ. Nõne ego g
te vidi ĩ horto cũ illo? Iteꝝ ergo h
ſ ecce cõpleta ꝑdictio xp̃i ⁊ ꝯuicta ꝑſũptio petri
negauit petr⁹: ⁊ ſtati gall⁹ cãta/ i
ſ ab ãna a ſ ĩ illã ptẽ dom⁹ quã pilat⁹ tenebat.
b uit. Adducũt g̃ ieſũ a caypha ĩ ꝑ k†
ſ iudei q̃ adducebant ieſum.
toriũ. Erat aũt mane: ⁊ ipi nõ in l m†
c troierũt ĩ ꝑtoriũ vt nõ ꝯtaminarẽt': n
ſʒ vt mãducarent paſcha. Exiuit o
ſ q̃ q̃rebãt falſũ teſtimoniũ aduerſus ieſum.
g̃ pilatus ad eos foras ⁊ dixit: p
Quã accuſationẽ affertiſ aduer/
a ſ quẽ iudicatis reũ mortis.
ſus hõieꝫ hũc? Rñderũt ⁊ dixerũt q
ſ ꝓhibꝫ tributa dari ceſari. ⁊ di. q2 poſſũ deſtruere tẽplũ dei ⁊ reedificare. ſ qd̃ ꝓbat' falſũ ĩ tot bñficijs q̃ fecerat ꝓ q̃b⁹ reddebãt mala.
ei: Si nõ eẽt h malefactor nõ ti/ †
bi tradidiſſem⁹ eũ. Dicit ergo eis r
pilat⁹: Accipite eũ vos ⁊ ſʒ legẽ s
vr̃am iudicate euꝫ. Dixerũt g̃ ei
a ſ nõ licꝫ iterficere queq̃. ſ. in feſtiuis dieb⁹: q2 in alio tpe licebat ſm legem.
b iudei. Nob ñ licꝫ iterficere queq̃ t†
c ſ tradẽt eũ gẽtib⁹ ad crucifigẽdũ ⁊ illudẽdũ.
vt ſermõ ieſu iplerẽt' queꝫ dixit: v
ſignificãs q̃ morte eẽt moritur⁹.
† Introiuit g̃ iteꝝ in ꝑtoriũ pila x

Nico. de ly.

¶ A temet ſubdit' ſcd̃a ⁊ tertia petri negatio. ibi: Erat ãt. In p̃ma igit' pte dr̃ ſic: Et miſit eũ annas ligatũ. q̃ſi morte dignũ: et iã corã eo cõdẽnatũ. a Ad cay. põ. tũ q2 ad ipm ptĩebat ꝑncipalit' xp̃i examinatio: ſũ vt videret' xp̃s mag' morte dign⁹ q̃ fuiſſet corã iudicib⁹ pſib⁹ ꝯdẽnat⁹. Sciẽdũ tñ ꝙ iohes h tacet q̃liter cayphas eũ examiauit: ⁊ q̃lit' cayphas veſtimẽta ſua ſcidit. ⁊ q̃lit' xp̃s ĩ domo ei⁹ illuſus fuit: q2 alij euãgeliſte h ſufficiẽt' expſſerãt. b Erat ãt. h reuertit' euãgeliſta ad narrãdũ de negatiõe petri. ⁊ iõ q̃ſi eadẽ vba q̃ dixerat ĩ fine p̃me negatiõis reaſſumit. d. Erat ãt ſimõ petr⁹ ſtãs ⁊ calefaciẽs ſe. Ille ei q̃ narrat hiſtoriã aliquã qñ occurrũt aliq̃ incidẽtia narrãda: iterrũpit ꝑncipale ad illud icidẽs narrãdũ: q̃ fcõ reuertit' ad ꝓpoſitũ. ⁊ ſic fac h iohes vt dictũ eſt. c. Dixerũt g̃ ei. miſtri ad ignẽ ſtãtes. d Nũq̃d ⁊ tu ex diſ. e. es. q. d. ſic. q2 videbãt eũ timidũ ⁊ pauidũ. e Negauit il. ⁊ di. nõ ſũ. de iſta ſcd̃a negatione petri videt' matthe⁹ ꝯdicere iobi. p̃mo q̃ ad pſonam: q2 dixit ipm ſcd̃o negaſſe ad vocẽ alteri⁹ ancille: Mat. xxvi. Johãnes ãt h dic' ꝙ fuit ad vocẽ miſtroꝝ ad ignẽ ſtãtiũ. ſcd̃o q̃ ad locũ: q2 Matthe⁹ dic' ꝙ ſcd̃o negauit ĩ exitu ianue. h aũt dr̃ ꝙ ſtãs ad ignẽ. ꝓpt' qd̃ ſciẽdũ ꝙ ꝑncipal' itẽtio euãgeliſtaꝝ erat exp̃mere trinã petri negationẽ. ⁊ in h oẽs ꝯueniũt. de pſonis aũt accuſãtib⁹: ſeu de negatiõis loco nõ erat eoꝝ ꝑncipalis intẽtio. ⁊ ꝓbabile ẽ ꝙ multi ad vba petri ꝯcurrebant circa eũ ⁊ ꝯſilia vba dicebãt iproꝑando ei mgr̃m ſuũ. ⁊ iõ vn⁹ euãgeliſtaꝝ exp̃mit vnã pſonã accuſãtẽ: ⁊ ali⁹ aliã. ⁊ vterq3 dicit veꝝ. vñ ſm vitatẽ hiſtorie videt' ꝙ prima negatio ſit facta ad vocẽ ancille oſtiarie: petro domũ itrãte. ſcd̃a ãt negatio facta eſt ĩ domo: q2 p⁹ p̃mã negationẽ petr⁹ timuit diu ſtare int' iudeos: ꝓpt' qd̃ voluit exire. ⁊ tũc alia ancilla vidẽs eũ timidũ accuſauit eũ. ⁊ ſili' h ꝯcurrerũt illi q̃ ad ignẽ ſtabãt ⁊ idẽ dicebãt cũ illa ancilla. ꝓpt' qd̃ Matthe⁹ dic' ꝙ ad vocẽ ãcille alteri⁹ negauit. Johes aũt miſtros ꝯcomitãtes exp̃mit. Itẽ Matthe⁹ dic' ꝙ negauit ipo exeũte ianuã. i. volẽte exire: ⁊ ad h ſe p̃parãte ꝓpt' timorẽ: vt ꝑdictũ ẽ: q2 tñ adhuc erat in domo nec ab igne lõge receſſerat. iõ dic' Johes ꝙ ꝓpe ignẽ facta ẽ illa negatio. tertia aũt negatio fcã ẽ mult' eũ accuſãtib⁹ ⁊ ꝯcurrẽtibus ꝓpt' ꝑdicta. tñ iter illos erat ꝑncipal' vn⁹ ſeru⁹ põtific': ꝓpter qd̃ Johes eũ exp̃mit tacẽdo de alijs. iõ ſubdit: f Dic' ei vn⁹ ex ſer. põ. co. e. cui pe. ab. au. ⁊ iõ acri⁹ ceter' eũ accuſabat. ⁊ ĩ accuſatiõis ſue aſſertionẽ adduxit factũ ꝑcedẽs. cũ dicit: Nõne ego

g Nõne ego te vi. ĩ hor. cũ il. q. d. ſic. h Iteꝝ g̃ nega. aliq̃ ãt volẽtes excuſare petrũ dicũt ꝙ nõ negauit cũ ex tiore mortis: ſʒ ex amore nolẽs ab eo ſeparari: ſʒ ſp cũ ſeq̃. Sciebat eĩ ꝙ ſi diceret ſe eẽ diſcipulũ ei⁹ ſtati ab eo ſeparet'. Sʒ h ẽ ꝯ vba dñi ſ. habita ca. xiij. vbi exprobrauit petro dicẽs: Aiaꝫ tuã ꝓ me pones? qd̃ fuit dictũ negatiue. ſic fuit ſ. expoſitũ. ⁊ iõ pʒ ꝙ petr⁹ negauit timẽs aiaꝫ ſuã exponere ꝓ xp̃o. i Et ſtati gal. cã. ſ. ſcd̃a vice: q2 p⁹ p̃mã negationẽ ſemel cãtauit gall⁹. ſʒ petr⁹ timore ꝑturbat⁹ nõ ꝑcepit: ſʒ qd̃ fuit expoſitũ Mat. xxvi. k Adducũt g̃ ieſũ. h oñdit' q̃lit' ieſus a iudeis corã pilato accuſat'. E Et diuidit' ĩ tres: q2 p'o deſcribit' xp̃i ꝑntatio. ſcd̃o ꝑntati examinatio. ibi: Exiuit g̃. tertio innocẽtie xp̃i declaratio. ibi: Et cũ h dixiſ. In p̃ma pte dr̃ ſic: Adducũt g̃ ie. a ca. ĩ p. i. a domo cayphe põtific' ad domũ pilati pſidis. ad quẽ ptĩebat iudiciũ ĩ cã ſãguis. ⁊ loc⁹ vbi iudicabat ꝑtoriũ vocabat. Aliq̃ ãt libri maĩe hñt ad cayphã. q2 ĩ domo cayphe iam erat xp̃s. null⁹ ãt adducit' ad locũ ĩ q̃ ẽ. Preterea Johes ſcpſit ĩ greco h euãgeliũ. ⁊ iõ ꝓ vitate text⁹ hñda recurrẽdũ ẽ ad grecũ. In greco aũt põit' a caypha. († Mat.27.a Mar.15.a Luce.23.a) l Erat ãt mãe. h addit euãgeliſta ad oſtẽdẽdũ quãtũ iudei ſitiebãt ſãguieꝫ ieſu xp̃i: q̃ ſũmo mãe q̃rebãt ſniam de ei⁹ morte dari. m Et ipi ñ itro. ĩ p. vt nõ ꝯtamiarent'. ex ĩ greſſu dom⁹ hominis gẽtil': ⁊ tñ nõ timebãt iq̃nari ex ꝓcuratiõe mort' inocẽt': ex q̃ pʒ eoꝝ ſupſtitio vana. n Sʒ vt mãdu. paſ. i. açymos pães q̃ a iudeis cõedebant' in paſchate ꝑ ſeptẽ dies. nõ enĩ erat licitũ illos cõedere niſi pſonis mũdis. ⁊ ideo ꝑ paſchatis mãducationẽ non itelligit' hic comeſtio agni paſchalis. vt male dicũt greci: q2 illũ comederãt die ꝑcedẽti. F o Exiuit ergo. h põit' xp̃i examinatio: ⁊ h dupl'r: q2 p̃mo examinat' coraꝫ iudeis. ſcd̃o ad ptẽ ſine ipſis. ibi: Introiuit g̃ iteꝝ. In p̃ma parte dicit' ſic: Exiuit g̃ pilat⁹ ad eos fo. Iudei enĩ nõ audebãt domũ ei⁹ igredi ne ſuas obſeruatiões violarẽt. ideo volẽs eis deferre exiuit ad eos. p Et dixit: quã accu. affert' adũ. ho. hũc? Videbat enĩ eũ ligatũ in ſignũ dãnatiõis. iõ q̃rebat de cã. q2 nõ erat ꝯſuetudo romanis ꝯdẽnare aliquẽ niſi pri⁹ audirẽt accuſationẽ ſuã: ⁊ haberet locũ ſe defendẽdi: vt hr̃ Act. xxv. († Mat.27.b Mar.15.a Luce.23.a) Et iõ pilat⁹ q̃ erat iudex ab imꝑatore romano illuc miſſus voluit modũ romanoꝝ tenere. q Rñde. ⁊ di. ⁊ ſi ñ eẽt h ma. ⁊c̃. q. d. nos ei⁹ factũ diligẽt' examiauim⁹ ⁊ iuenim⁹ eũ dignũ morte: ac ſi diceret: nõ oportet aliã examiationẽ facere. r Dic' g̃ eis pila. q̃ſi idignat⁹ ex eoꝝ rñſiõe: q2 ſciebat eos ipm ꝑ inuidiã tradidiſſe: vt hr̃ Mat. xxvij. s Accipite eũ vos ⁊ ſʒ legẽ ve. iu. q. d. ſi ſufficit vr̃a examiatio: ſufficiat ⁊ vr̃a ſnia. Sciẽdũ eĩ ꝙ romãi aliq̃ mĩora iudicãda dimiſerãt iudeis: ſʒ nõ poterant ꝓ talib⁹ inferre penã mort': q2 romãi retinuerãt ſibi cãꝫ ſanguinis. ⁊ iõ ꝑ hãc rñſionẽ ihibebat iferre xp̃o mortẽ: ipi ãt nõ poterãt vitã ei⁹ ſuſtinere. ⁊ iõ renuerũt h accipe. di. t Nob nõ licꝫ iterfi. quẽ. Si enĩ poſſẽt dare mort' ſniam libent' iudiciũ recepiſſẽt. v Vt ſermo ie. im. quẽ di. ⁊c̃. Chriſt⁹ enĩ ꝑdicẽs mortẽ ſuã apl'is: Mat. xx. dixit ꝙ a ꝑncipibus ſacerdotũ traderet' gentib⁹ ad illudendũ ⁊ crucifigendũ. ⁊ h fuit impletũ ꝑ h ꝙ renuerũt iudiciũ ⁊ dimiſerũt ipm pilato q̃ erat gẽtil' iudicãdũ. ⁊ ſnie executiõeꝫ ſuis militib⁹. x Introiuit g̃. h põit' examiatio xp̃i ĩ ſecreto. ⁊ diuidit' ĩ tres. q2 p'o põit' pilati iterrogatio. ſcd̃o xp̃i rñſio. ibi: Rñdit ie. t'tio pilati obiectio. ibi: Dixit ita. Circa p̃mũ ſciẽdũ. ꝙ iudei cũ tumultu irrõabili petebãt mortẽ xp̃i. ꝓpt' qd̃ xp̃s ñ rñdebat: ſʒ illd̃ Eccl. xxxij. Vbi nõ ẽ audit⁹ nõ effũdas ſmonẽ. ꝓpt' h matthe⁹ ⁊ marcus di

a A temetipſo. Scit ieſus q̄d ipſe interrogat: ⁊ q̄d ille rñſurꝰ eſt: ſ; tñ dici voluit: nõ vt ſciret: ſed vt ſcriberet̃ qḋ ſcire voluit. b Quid feciſti. quaſi ſi hec culpa nõ eſt ꝙ te regē dixeris: Quid aliud feciſti: q̄ſi nõ ē mirū ſi iudici traderis puniēdꝰ q̄ te regē dicis. Sed ſi hec cā nõ eſſet tūc forte alia q̄rēda eſſet: quaſi ꝯfirma ſi hec cā eſt q̄ obijcit̃ an alia. c Regnū. Hoc eſt qḋ nos ſcire voluit: ſed prius viciſſim interrogādo voluit oñdere q̄ eſſet de regno ſuo hominū opinio iudeoꝝ vel gentiliū: qua oſtenſa vtriſq; aptiꝰ rñdet: Regnū meum nõ ē de h̄ mū. Quaſi decepti eſtis: ſi enī īpedio dñationē vr̃am in h̄ mūdo: ne vane timeatis ⁊ ſeruiatis: ſed ad regnū celeſte credēdo venire. d Tu dicis. Nõ ſe regē timet ꝯfiteri: ſ; ita libratū eſt vt neq; ſe regē neget: nec de mundo ſe fateat̃ eſſe: vt ille ſentiebat q̄ dixit: ergo rex es tu: cui rñdit: tu dicis: q: rex ſū ego: quaſi carnal' carnalit̃ dicis. e Ego in hoc na. ſū. nõ in hac re ſed ad hāc rē: qḋ in greco nõ eſt ambiguū. Dicit q̄ de tp̄ali natiuitate q̄ vēit ī mūdū: ſm̄ quā natus eſt ad hoc: ⁊ ad h̄ venit in mūdum. i. ꝓpter h̄ vt teſtimoniū ꝑ. v. Sed quia nõ oīm eſt fides. addit: oīs qui ē ex veritate audit. i. obedit et credit mihi. f Iterū exi. nõ expectat reſpõſū: nec cū vellet dimittere mora fieret. ſubito ei vēit ī mētē ꝯſuetudo q̄ poſſet ꝑ paſcha dimitti. g Eſt aūt. Quia ī paſcha a ſeruitute liberati ſūt: in paſcha hec cõſuetudo dimittēdi eis fuit. h Dimittā vo. Nõ potuit auelli a corde eiꝰ ieſū eſſe regē iudeoꝝ: ſicut in ſcribēdo titulo: tanq̄ ipſa veritas h̄ ei fixerit. de q̄ q̄d eſſet interrogauit. Latro. i. diabolꝰ ſediciōſus ⁊ homicidiorū auctor dimiſſus ē iudeis q̄ de patria lucis ob ſupbiā pulſus: ī tenebrarū carcerē miſſus erat. ⁊ iō non pñt iudei vidē pacē: q: ſediciōſoꝝ pncipē plꝰ q̄3 deū eligere voluerūt. vñ bñ d̄r: Uos ex diabolo patre eſtis. ☞ Erat aūt

a ſ hoc enī obijciebāt iudei ꝙ ſe dicebat regē.

tus: ⁊ vocauit ieſū ⁊ dixit ei: Tu es rex iudeoꝝ? Rñdit ieſus: A temetipſo h̄ dicis an alij tibi dixerūt de

a ſ quaſi a me hoc nõ dixi: ſed a iudeis accepi q̄ ideo te tradiderunt mihi.

me? Rñdit pilatus: Nunq̄d ego iudeꝰ ſū? Gens tua ⁊ pontifices tradiderūt te mihi. Quid feciſti?

a ſ .i. credentes in me.

Rñdit ieſus: Regnū meū nõ ē de

ſ et ſi adhuc in mundo.

h̄ mūdo. Si ex h̄ mundo eſſet regnū meū: miniſtri mei vtiq; decertarēt vt nõ traderer iudeis. Nūc

ſ apparet: q: nullus defendit.

ſ et ſi adhuc inter malos.

aūt regnū meū nõ ē hic. Dixit itaq; ei pilatꝰ: Ergo rex es tu? Rñdit

a ſ ideo nõ nego me regē: q: in hoc natus ſum vt oſtendā qḋ ſum.

ieſus: Tu dicis q: rex ſū ego. Ego in h̄ natꝰ ſū: ⁊ ad h̄ vēi in mūdū: vt teſtimoniū ꝑhibeā veritati. Oīs qui eſt ex veritate audit vocē meam. Dicit ei pilatꝰ: Quid eſt veritas? Et cū hoc dixiſſet: iterū exiuit ad eos ⁊ dic̃ eis: Ego nullā in eo inuenio cauſam.† Eſt aūt ꝯſuetudo vobis vt vnū dimittā vobis ī paſcha.

a miniſtris ꝯtra aduerſarios ꝓ ipſo pugnātibꝰ: qḋ nõ q̄rebat xp̄s. ⁊ ſic patet ꝙ ſatiſfecit ad q̄ſtionē oſtēdēdo ꝙ nõ q̄rebat inter iudeos tp̄alē dñationē. verūtñ q: cõceſſerat ſe eſſe regē. iō cõcludit: k Nūc aūt regnū meū nõ eſt hinc. i. q̄tū ad tp̄alia iſta q̄rēda. Sed ꝯtra hoc videt̃ qḋ d̄r pſ. xlvj. Rex oīs terre deꝰ. Ipſe aūt eſt verꝰ deꝰ ſicut verus hō. ergo regnū eiꝰ ē de h̄ mundo. Dicendū ꝙ ſm̄ veritatē diuinitat' oīa ſūt ſubiecta xp̄o. tñ q̄tū ad hūanitatē ī p̄mo aduētu ſuo nõ vēit ad dñandū temporaliter: ſed magis ad ſeruiēdū ⁊ patiendū: ⁊ ſic p̄3 ꝙ ſufficient̃ excludit illud qḋ ſibi īponebat̃ de vſurpatiõe regni iudee: q: nõ fiebat q̄ſtio de ipſo niſi inq̄tū hō: ⁊ ꝓ ſtatu p̄ſenti in quo erat: q̄ ad primū eiꝰ aduētū ptinebat. l Dixit itaq;. Hic ponit̃ pilati obiectio. ſicut enī viſū eſt xp̄s in ſua rñſiõe ꝯceſſerat ſe eſſe regē: ſ; dixerat regnū ſuū nõ eſſe hinc. ideo pilatꝰ ad plenū verba eiꝰ nõ ītelligēs accepit ꝑ hoc ipſum eē regē alicuiꝰ regni. de quo nõ intromitterēt ſe romani: ſed ꝙ xp̄s ꝑ h̄ ītelligeret regnū celeſte: ⁊ ſpirituale nõ intellexit. ⁊ iō voluit ſcire magis determinate: cõcludens ex verbis chriſti p̄dictis. m Ergo rex es tu q. d. ex q̄ ꝯcedis te eſſe regē regni nõ ptinēt' ad dominiū impatoris: declara mag' qḋ ſit illud regnū. n Rñdit ieſus. p̄mo ꝯcluſionē factā ꝯcedēdo. dicens: o Tu dicis q: rex ſū ego. ⁊ ita ē ſm̄ veritatē. Sed cõſequēter declarat huius regni cõditionē. d. p Ego ī h̄ natꝰ ſū. tp̄aliter. q Et ad hoc veni in mundū. ꝑ carnis aſſumptionē. r Ut teſtimoniū ꝑhibeā veritati. docēdo ⁊ radicādo veritatē de diuinis in cordibus fidelium. s Omnis qui eſt ex veritate. prima que deus eſt: non ſolum per creationē: ſed per imitationem et ſubiectionem. t Audit vocem meam. corde credēdo et opere obediēdo: ⁊ ꝑ conſequēs in talibus ſpiritualiter ego regno: et tale regnū in nullo īpediebat impatoris romani dominiū. de quo q̄rebat pilatꝰ. v Dicit ei pilatus: Quid ē veritas? Nõ querit diffinitionem veritatis: ſ; querit que eſt illa veritas cuius virtute ⁊ participatione homines efficiuntur de regno chriſti. Intellexit enim per hoc in quodā generali aliqḋ dominiū exiſtēs extra cõmunē modū hominum. ⁊ h̄ eſt verū ſi intelligat̃ determiate ⁊ mag' ī pticulari: q: veritas diuia filio appropriat̃. Ueritas per quā homines in preſenti efficiuntur de regno chriſti eſt quedam impreſſio et participatio veritatis diuine. huius autem queſtionis pilatus non expectauit reſponſionem duplici de cauſa.

† Mat. 27. b
Mar. 15. b

Nico. de lyra

cus dicūt ꝙ cū accuſaret̃ a pncipibꝰ ſacerdotū nihil rñdit. ꝓpter qḋ pilatꝰ intrauit pretoriū qḋ erat ī domo ſua vt ibi xp̄m magis pacifice examinaret extra tumultū iudeoꝝ: q̄ nõ audebāt intrare p̄toriū vt dictū eſt. xp̄s aūt de tribꝰ fuerat accuſatus corā eo: vt h̄r Luc. xxiij. Hunc iuenimꝰ ſubuertētē gētem nr̃am: ⁊ ꝓhibentē dari tributa ceſari: ⁊ dicētē ſe xp̄3 regē eſſe. Pilatꝰ aūt de duobꝰ primis nõ curauit inquirere. q: de p̄mo. ſ. de ſubuerſiõe obſeruationū legaliū nõ curauit vtrū eſſet verū vel falſū: q: nõ erat iudeꝰ ſed gētilis. Scdm̄ cognouit eē falſū ꝑ famā publicā: q: audierat xp̄i rñſionē qua iudeis de hac materia rñderat: Mat. xxij. Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari ⁊c. Sed de tertio qḋ videbat̃ eſſe ꝯtra honorē impatoris inq̄ſiuit. ſ. de regno: q: impatores romani nomē regiū a iudeis abſtulerāt vt frāgerēt eoꝝ ſupbiā: ⁊ tollerēt rebellādi occaſionē. ⁊ iō q̄ſiuit a xp̄o. a Tu es rex iudeoꝝ? q. d. eſt hoc verū qḋ tibi īponit̃. ſ. ꝙ velis tibi vſurpare regnū. b Rñdit ieſus. h̄ ponit̃ xp̄i rñſio in q̄ primo examiauit pilati īterrogationē. dicēs: c A temetipſo h̄ dicis an alij ⁊c. q. d. ꝯcepiſti hāc opinionē de me ꝑ teipſm. d Rñdit pilatꝰ. nūq̄d ego iudeꝰ ſū? q. di. ex me nõ cõcepi: q: nõ ſū iudeꝰ. ⁊ ſic nõ poſſum īueſtigare ex libris iudaicis q̄s debeat eſſe rex eoꝝ: ſed hoc ad peritos leg' ptinet. ideo ſubdit̃: e Gēs tua ⁊ põtifices tradiderūt te mi. accuſātes te ſup hoc. f Quid feciſti? q. d. videt̃ ꝙ tu ſis in aliquo culpabilis. ex quo illi q̄ ſūt de gēte tua ⁊ tāte auctoritat': ſicut ſūt põtifices te accuſāt. g Rñdit ieſus. Examiata interrogatiõe pilati ieſus p̄mo rñdit ad q̄ſtionē p̄mo factā de vſurpatiõe regni tp̄alis. h Regnū meū nõ eſt de h̄ mūdo. nõ enī negat ſe eſſe regē: ſ; magis ꝯcedit: q: ſm̄ veritatē ipſe erat rex regū. verūtñ ad tollendū occaſionē calūnie tēpat ſuā rñſionē. dicēs: ꝙ nõ q̄rit huiꝰ mūdi tp̄alē dñationē. qḋ ꝓbat ꝯñr. dicens: i Si ex hoc mūdo eſſet re. meū miniſtri mei ⁊c. Omne enī regnū tp̄ale h̄3 firmitatē nõ ſolū ab ipſo rege cū ſit vnꝰ ſolꝰ

☙ hō: ſ; etiā

ris romani dominiū. de quo q̄rebat pilatꝰ. v Dicit ei pilatus: Quid ē veritas? Nõ querit diffinitionem veritatis: ſ; querit que eſt illa veritas cuius virtute ⁊ participatione homines efficiuntur de regno chriſti.

Una eſt quia erat de regno ſpirituali: vt viſum eſt. ipſe autem non habebat ſe intromittere niſi de temporalibus. ⁊ ideo hoc aduertens dimiſit illius queſtionis proſecutionē. Alia cauſa fuit: quia iam perceperat chriſti innocentiam et iudeorum maliciam: ſciens ꝙ tradiſſent eum per inuidiam. Igitur pretermiſſa queſtione predicta: voluit procedere ad eius liberationem: vt ſtatim patebit. x Et cum hoc dixiſſet. hic conſequenter ponitur innocentie chriſti declaratio. cum enim pilatus vellet eum liberare vt dictum eſt. occurrit eius memorie modus ꝯueniēs liberatiõis ſue: videlicet de cõſuetudine iudeorū qua dabat̃ eis a preſide in ſolēnitate paſchali vnꝰ vinctus in memoriā liberationis filiorū iſrael de terra egypti: ⁊ ꝓpter hoc voluit chriſtū liberare ꝑ hūc modū: ⁊ p̄mo ad h̄ faciēdū allegat xp̄i innocētiā dicēs: y Ego nul. ī eo inue. cā3. ſ. dignā morte. ſcdo allegat ꝯſuetudinē. de cuiꝰ obſuatõe ſciebat eos eē cupidoſ. d. z Eſt aūt ꝯſue ⁊c. vult' q̄ dimit. v. regē iu. q. d. vos debet' h̄ velle. Ad cuiꝰ ītellectū ſciēdū ꝙ pilatus volēs xp̄3 liberare poſuit eis ſub diſtictiõe de liberatiõe xp̄i vl' barrabe. ⁊ de nullo alio: vt mag' exp̄mit̃ Mat. xxvij. Sciebat eñ ꝙ ꝯſuetudinē ſuā nullo mõ dimitteret. ex alia parte barrabas erat ita peſſimꝰ et populo odioſus: ꝙ firmiter credebat ꝙ eius liberationem nullo modo vellet. ⁊ ſic ꝑ ꝯñs li-

☙ berationi

a Erat aūt bar. i. filiꝰ mgr̄i. i. diaboli q̄ latroni in ſuo ſcelere iudeis in ꝑfidia mgr̄ fuit. vel barrabas. i. filiꝰ pr̄is. i. diaboli. b Tunc ergo. Hoc fecit pilatꝰ. i. milites face- Ca. XIX re pmiſit vel etiā iuſſit: vt iudei ſatiati de penis a morte deſiſterēt. c Corona. In ſpinea corona nr̄oꝝ notat̄ ſuſceptio peccōꝝ. ꝓ q̄ mortal' fieri voluit. vn̄ pcurſor: Ecce agnꝰ dī e. q. t. p. m. Spine nāqꝫ in peccōꝝ ſignificatione ponūt̄. vn̄ dn̄s: Terra tua ſpinas ⁊ tribu. ger. i. ꝯſciētia tua pūctiōes ⁊ aculeos vitioꝝ ꝑcreare nō deſiſtet d Exiuit e. Ecce iplent̄ q̄ ō ſe ꝑdixerat ieſus: occulta potētia cōmēdat̄ patiētia: q̄ informāt̄ martyres. e Et dic̄ e. Hic apparet nō ignorāte pilato hec a militibꝰ eē fctā: ſiue iuſſerit ſiue pmiſerit: vt ſatiat̄ iudeis hec ſufficerēt: ſꝫ magꝰ iardeſcūt ⁊ clamāt: Crucifi. c. Filiū

B. 1. b ⟨margin, beside "voluit. vn̄ pcurſor"⟩
Gen. 3. c ⟨margin, beside "ponūt̄. vn̄ dn̄s"⟩

Nico. de lyra

berationi xp̄i ꝯſentirēt: ſꝫ ſacerdotes deceperūt ppl'm inducētes eū ad petēdū liberationē barrabe ⁊ nō xp̄i. ⁊ hoc eſt q̄ō ſubdit̄: a Clamauerūt rurſū ⁊c̄. ſed barrabā dimitte nob̄. b Erat āt barrabas latro. ſ. publicꝰ ⁊ famoſus. Hoc addit euāgeliſta ad oſtēdēdū eoꝝ maliciā: q̄ ad ꝓcurādū mortē xp̄i petierūt latrōis publici liberationē ꝯ bonū publicū ⁊ ꝯ iuſticiā. Ca. XVIII

Morali.

r† Hec cū dixiſſet ieſus egreſſus ē ⁊c̄. q̄ iterꝓtat̄ triſtꝰ meroꝛ. p h̄ igit̄ q̄ xp̄s fuit illuc iminēte ſua paſſiōe. ſignificat̄ q̄ xp̄ianꝰ ire volēs ad martyriū debꝫ imminēs ſuppliciū precogitare ⁊ ꝑ patientiā ſe armare. vn̄ dicit Grego. Homelia. xxxiij. Minus eni feriūt iacula q̄ ꝑuident̄: ⁊ nos tolerabiliꝰ mala mūdi ſuſcipimꝰ ſi cōtra hec ꝑ prouidentie clypeū munimur. c† Sciebat aūt ⁊ iu. q̄ tra. eū lo. qꝛ freq̄nter ieſus ꝯuenerat illuc cū diſcipulis ſuis. iter q̄s erat iudas vt xp̄m traderet ſic ſathā fuit īter filios dei vt ſctm̄ iob afflictiōibꝰ moleſtaret. g† Jeſus autem ſciens omnia que ventura erant ſup eum ꝓceſſit ⁊c̄. queſitus aūt a turbis vt facerent eū regez fugit ſolus in montem. docens in hoc fugere mundanos honores ⁊ ꝓmptum eſſe ad labores. l† At ergo eis dixit ego ſum: abierūt retroꝛſum ⁊c̄. Ille qui cadit retroꝛſum nō videt ſui caſus periculum. ſic etiam labentes in culpā nō vident ſui lapſus miſeriam. † Sinite hos abire. ꝑ hoc oſtendit̄ q̄ ſupiores debēt ſuos ſubditos fideliter adiuuare et ſe mortis periculo exponē ꝓ ipoꝝ defēſiōe. s† Simō āt pe. ⁊c̄. expōat̄ ſic̄. ſ. Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. ⁊ Luc̄. xxij. x† Erat aūt ſer. no. mal. q̄ iterꝓtat̄ rex eoꝝ. et iō ꝑ abſciſiōꝫ auricl'e ſue ſignificata fuit abſciſio regal' ⁊ pōtifical' eminentie iudeoꝝ. f† Et adduxerūt eū ad annā primū: q̄rentes ei placere: qꝛ cū caypha fuerat in ꝯſilio de xp̄i morte. ſic multi faciūt querētes de malis placere hominibus peruerſis. v† Ego palā locutꝰ ſū mundo. tanq̄ hn̄s ſanā doctrinā cōtra hereticos qui magis docent in occulto. o† Nūq̄d tu de diſci. ⁊c̄. dixit ille nō ſū. expōat̄ vt. ſ. Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. ⁊ Luc̄. xxij. k† Adducūt ergo ie. a ca. i p̄. ſ. pilati. l† Et ipſi nō intro. ⁊c̄. Iſtis ſūt ſiles illi q̄ faciunt ꝯſcientiā magnā de minimis: ⁊ mlt̄o grauioꝛa cōmittūt: ſic̄ iſti timebāt cōtamiari ꝑ igreſſū domꝰ pilati q̄ gētilis erat. ⁊ tn̄ toto conatu ꝓcurabāt mortez xp̄i q̄ inocētiſſimꝰ erat. † Si nō eſſet hic male. ⁊c̄. quaſi. dice. nos ſumus tante veritatis ⁊ iuſticie q̄ nobis deberet credi ſimpliciter verbo ſine alia diſquiſitione: ⁊ ſic homines malicioſi ſe iuſtificāt coꝛā iudicibꝰ vt magꝰ nocere valeāt inocēti. t† Nobis nō licet interficere quēq̄. ſic dicūt mali clerici de coꝛpali morte laici: ⁊ tn̄ h̄nt ꝓ modico multos īterficere ſuo malo exēplo morte ſp̄uali q̄ peioꝛ ē interfectiōe coꝛpali. g† Rn̄dit ieſus regnū meū nō eſt de h̄ mundo. Multi ꝑlati q̄ tn̄ ſunt eiꝰ vicarij ꝯtrariū vident̄ dicere facto in pompis: equantes ſe in pncipibꝰ terrenis. vl' etiā excedentes. s† Omnis qui ex veritate audit vocē meā. quaꝫ nō audiūt multi doctores ⁊ ſcholares theologi: qui neglecta ſacra ſcriptura circa curioſa ⁊ inutilia ſunt itenti. † Quid eſt veri.

ſ quaſi quē melius.

Vultꝭ ergo dimittā vobis regē iudeoꝝ? Clamauerūt rurſū oēs dicētes: Nō hūc ſed barrabam. a† Erat autē barrabas latro. b Tunc ergo Ca. XIX c† apphēdit pilatꝰ ieſum ⁊

ſ ecce q̄ iniurioſa pilatꝰ et milites intulerunt chriſto.

flagellauit. † Et milites plectētes d corona de ſpinis īpoſuerūt capiti e

ſ deriſoꝛie. qꝛ ſe regē dicebat eſſe. purpura eniꝫ eſt ſignum regis.

eiꝰ ⁊ veſte purpurea circūdederūt f eū. Et veniebāt ad eū: ⁊ dicebāt: g Aue rex iudeoꝝ. Et dabāt ei alapas: † Exiuit ḡ iteꝝ pilatꝰ foras: h† i et dicit eis: Ecce adduco vob̄ eū k l foras: vt cognoſcatꝭ qꝛ nullā iue-

ſ moꝛt̄. a ſ nō clarꝰ impio ſꝫ plenꝰ opprobrio

nio i eo cām. † Exiuit ḡ ieſus poꝛ- m n tās ſpineā coronā: ⁊ purpureū

a ſ pilatꝰ. b ſ quaſi ſi regi inuideretis: iā ꝑcite qꝛ deiectū videtis. c ſ qui ſe regem dixit.

veſtimētū: ⁊ dic̄ eis: Ecce homō. o Cū ergo vidiſſēt eū pōtifices et p miſtri clamabāt dicētes: Crucifi q† r

eſt veritas. ꝑ h̄ āt q̄ nō expectauit xp̄i rn̄ſū ſignificata fuit eiꝰ inſtabilitas q̄ tioꝛe ceſarꝭ ⁊ fauoꝛe iudeoꝝ a veritate declinauit. dādo ſniaꝫ ꝯ xp̄m. ⁊ ſic hodie faciūt mlt̄i iudices tioꝛe vl' fauoꝛe a veritate iudicij declinātes. a† Clamauerūt ḡ rur. o. ⁊c̄. expo nat̄ ſic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. ⁊ Lu. xxiij.

In ca. xviij. vbi dicit̄ i poſtil. Et iō ꝑ paſche māducationē nō intelligit̄ h̄ cōmeſtio agni paſchalis.

Additio.

Immo manducatio paſche intelligi debet tm̄ de agno paſchali: vt declaratur in additiōe Mat. xxvj. vbi agit̄ de tpe cene dn̄i vide ibi:

Replica.

In ca. xviij. vbi dicit̄: Et ipſi non introierent ꝑtoꝛium ne contaminarentur ſed manducarent paſcha. Poſtillatoꝛ dicit q̄ intelligendum eſt de māducatione panis azymi nō paſchalis agni. Bur. opponit ꝑ ſuā minus autēticā cōputationē ⁊ digreſſionē quā ponit Mat. xxvj. Et ſi intelligi deberet de eſu agni ꝑut Burgen. vult ratio Joh. euāgeliſte valeret cōtra nicodemū ⁊ alios ſepulture xp̄i intendentes: quia fuiſſent cōtaminati ex tactu moꝛtui: per cōſequēs inabiles ad māducanduꝫ paſcha ſic acceptū. vnde ō eis dicere opoꝛtuit. ⁊ ipſi nō ſepelierūt eū ne cōtamiarent̄ ſed māducarēt paſcha. ſicq̄ falſificarent̄ oēs euāgeliſte ⁊ puto ſi cōputatio Bur. eſſet vera q̄ non fuiſſēt a iudeis pmiſſi ſepelire moꝛtuum celebritate paſchali iā īchoata: que īcepit a veſpera ferie ſexte ſꝫ Burgen. computationē. Ca. XIX

A
† Mat. 27. c ⟨margin⟩
Mat. 15. c ⟨margin⟩
† Luce. 23. a ⟨margin⟩

c Tunc ergo apprehendit pilatꝰ. Hic ꝯn̄r euangeliſta deſcribit q̄d paſſus ſit xp̄s a gentibus. Paſſus āt ē tria ab eis. ſ. flagellationē: illuſionem ⁊ crucifixionem: ſꝫ q̄ō predixerat ſaluatoꝛ: Matth. xx. Tradent eū gētibꝰ ad illudēdū ⁊ flagellandum ⁊ crucifigendum. ⁊ iō euāgeliſta ꝑmo agit de illuſiōe ⁊ flagellatiōe. ſcd̄o de crucifixiōe. ibi: Tūc ḡ tra. Pria in duas: qꝛ pzio deſcribit̄ xp̄i flagellatio ⁊ illuſio. ſcd̄o circa h̄ oſ̄dit̄ pilati ītētio. ibi: Exiuit iterū. Circa ꝑmū ſciēdū q̄ pilatꝰ vidit ex clamoꝛe eoꝝ q̄ nullo mō poterat dimittere ieſū oīno liberꝝ cū pace ipoꝝ. ex altera ꝑte duꝝ erat ſibi īnocētē īterficē. ⁊ iō ad ſatiſfaciēdū eis fec̄ xp̄ꝫ flagellari ⁊ illudi. ⁊ h̄ eſt q̄ō d̄r: Tūc ḡ apphēdit pi. ie. ⁊ fla. nō ꝑ ſeipm̄ imediate: ſꝫ ꝑ milites ſuos ⁊ miſtros. d Et milites ple. co. de ſpi. i. de iūcꝭ marinis ad modū ſpinarū durꝭ ⁊ acutꝭ. e Impoſue. ca. eiꝰ. tāq̄ volēti regnare ⁊ nō potēti: q̄ō fecerūt vt eoꝝ illuſio rn̄deret iudeoꝝ accuſatiōi. f Et veſte pur. ⁊c̄. tli eni veſte vtebāt̄ reges. g Et ve. ad eū ⁊ di. ⁊c̄. h̄ totū factū ē i illuſionē. vn̄ ſeq̄t̄: h Et da. ei ala. vt illuderēt factꝭ ſic̄ illuſerūt ſignis ⁊ verbis. i Exiuit iteꝝ. h̄ oſ̄dit̄ circa ꝑdicta pilati ītētio q̄ erat bōa q̄ntū ad h̄: qꝛ ꝑdicta iuſſerat fieri vt iudei tli afflictiōe xp̄i eſſēt ſatiati. ⁊ ſic ꝯſētirēt in eiꝰ liberationē ſine morte. tn̄ ꝑ h̄ n̄ excuſat̄ a toto: qꝛ cū eēt iudex ſup eos: nō debebat ei quē ſciebat inocētē ēt minimā penā īferre. Igit̄ euāgeliſta circa ſequētia ſic ꝓcedit: qꝛ primo d̄clarat conatū pilati ad xp̄i liberationē. ſcd̄o iudeoꝝ reſiſtētiā ad eiꝰ ꝯdēnatiōem. ibi: Cū ḡ vidiſ. In pria igit̄ pte d̄r ſic: Exiuit ḡ iteꝝ pi. f. vbi iudei ſtabāt: qꝛ domū eiꝰ īgredi n̄ audebāt: vt. ſ. dictū ē. k Et dic̄ eis. pzio allegās xp̄i inocētiā. l Ecce ad. vo. eū fo. poſtq̄ diligent̄ examiaui eū ⁊ flagellaui ad vob̄ ſatiſfaciēdū. Vt cognoſcatꝭ qꝛ nullā i eo inueio cāꝫ. ſcd̄o oſ̄dit ipiꝰ punitionē iā factaꝫ vltra ꝯdignū. cū d̄r: m Exiuit ergo ieſus. ex ꝑcepto pilati. n Poꝛtās. ſ. coronā ⁊c̄. volebat ei pilatꝰ vt ſēſibilit̄ viderent q̄lit̄ fuiſſet illuſus ⁊ flagellatꝰ: vt ſic mouerēt̄ ad cōpaſſioneꝫ. o Et dic̄ eis: ec. hō. q. d. ⁊ ſi i aliq̄ male egiſſet: tn̄ vltra condignū punitꝰ ē. ⁊ iō deberet vob̄ ſufficē. p Cū ḡ. h̄ pōit̄ iudeoꝝ reſiſtētia. ⁊ h̄ dupl'r. pzio ꝑ irrationabilē clamoꝛē. ſcd̄o ꝑ rationē. ibi: Rn̄derūt iudei. In ꝑma pte d̄r ſic: Cū ḡ vidiſ. eū pō. ſic flagellatū ⁊ illuſū: ⁊ cogſcerēt q̄ pilatꝰ ſic volebat dimittē ipꝫ. q Clamabāt. tumultuoſe: ⁊ alios ad clamādū excitabāt. d. r. Crucifi. q. d. h̄ pēa nullo mō nob̄ ſuffic̄: ſꝫ petimꝰ q̄ moꝛiat̄.

Dicit eis

G a Filiũ dei. Ecce altera maioꝛ inuidia
qꝛ q̄ videbať illicita affectatio regni:
⁊ tñ vtrũq; vere erat xp̄s ⁊ rex ⁊ fili⁹ dei.
b Jeſus aũt. Hic ⁊ in alijs locis legi-
tur ſiluiſſe xp̄s vt ꝓphetia impleať. Si
cut agn⁹ corã ton-
dēte ſine voce ſic ñ
apuit os ſuũ. q̄ ſili
tudo ꝯ agno data
eſt vt in ſuo ſilētio
B nõ re⁹ ſꝫ ĩnocēs ha
beať. nõ ei vt ꝯſci⁹
ꝯuinciť: ſꝫ vt man
ſuet⁹ ꝓ alijs imo-
lať. c Niſi tibi.
i. a deo: qꝛ nõ ē po-
teſtas niſi a deo: ꝫ
tñ tibi talis data ē
vt ſis ſub alterius
ptāte. ⁊ ideo mai⁹
pctm̄ eſt ei q̄ tradi-
dit me tibi inuidē-
do q̄ꝫ tibi q̄ exer-
ces ptātē metuen-
do: nõ tñ pilat⁹ eſt
ſine pctõ. ⁊ idõ ait
maius. d Exin
de. i. ex hac cauſa:
ne haberet pecca-
tũ occidēdo inno-
cētē: ⁊ ſi min⁹ illis
inuidis q̄rebat di
mittere: nõ q̧ tũc
primũ q̄reret: ſꝫ ſi
prius volebat mõ
querebat. e Si
hũc. Supra legem
ꝓpoſuerat ſꝫ quaꝫ
C deberet mori: qꝛ fi-
liũ dei ſe fecit. Sꝫ
qꝛ ille legē gētꝭ ali
ene ñ timet: ſꝫ ma-
gis timet occidere
filiũ dei: terrēt euꝫ
a ceſare quē nõ pt
vt actorē ptātꝭ ſue
ꝯtēnere. f Erat
aũt paraſ. Aug⁹.
Paraſceue qđ in-
terptať ꝑparatio:
eſt ſexta feria q̄ ꝑ-
parabanť neceſſa-
ria ſabbato: q̄ die
ꝑcepit moyſes ꝑu
plo colligere man-
na ꝓpter ſabbatũ.
Hora quaſi ſexta:
qꝛ iã icepat. vj. ho
ra diei: qñ pilat⁹ ſedit ꝓ tribunali: ⁊ dũ
duceret ieſus ⁊ cetera gererenť. cõple-
ta eſt ſexta hora: ex q̄ tenebre fuerãt vſ-
q; ad nonã. Sꝫ ne ꝫ facin⁹ in romãos
ſꝫ magis in iudeos retorq̄ať: diċ Mar
cus hora tertia crucifixum: qꝛ iudei cla
mauerũt eadē hora: Crucifige: crucifi.
Uel paſcha ē imolatio xp̄i: cui⁹ para
ſceue. i. ꝑparatio a nona hora noctꝭ ce-
pit q̄ in domo põtificꝭ pnũciata ē mors
xp̄i a dicētib⁹: re⁹ ē mortꝭ. ab illa hora
noctꝭ. ix. vſq; ad diei tertiã. ſex hore ſũt
ꝑparatiõis: tres noct⁹: tres diei: q̄rum
ſexta iã cepat cũ pilat⁹ tribunal aſcēdit
qđ adhuc erat ꝑparatio imolatiõis: q̄
terã ē ꝫ Marcũ tertia: ñ ꝑparatiõis ſꝫ
diei: ⁊ eadē ē. vj. ꝑparatiõis. g Regē v.
Adhuc terroꝛ quē ꝯ ceſare igerit ſupať
cõať. d. Regē v. c. ꝯ ignominia eoꝝ vo-
lēs eos frãgere: qđ ꝯ ignominia xp̄i nõ
poterat

ge crucifige eũ. Dicit eis pilat⁹: a
Accipite eum vos ⁊ crucifigite.
(quare mori debeat.)
†Ego ei nõ iuēio ĩ eo cãm. Rñde b c
rũt ei iudei: Nos legē hēm⁹ ⁊ ſꝫ d e
a legē dꝫ mori: qꝛ filiũ dei ſe fecit. f
†Cũ ergo audiſſet pilat⁹ hũc ſer g
monē magꝭ timuit. Et igreſſus h
ē ꝑtoriũ iterũ ⁊ diċ ad ieſuꝫ: Uñ i
(ibi nõ rñdebat: ſicut ouis ſilebat: vbi rñdet ſi-
cut paſtor docet.)
b es tu? Jeſus aũt rñſũ nõ dedit ei. k
Diċ ꝫ ei pilat⁹: Mihi nõ loq̄ris? l
Neſcis qꝛ habeo ptātē crucifigē m
te: ⁊ ptātē hēo dimittere te? Re- n
ſpõdit ieſus† Nõ hēres ptātē ad o
(.i. quãtulãcũq; hēs: nõ ei tibi oĩmode liber ē)
c uerſus me vllã niſi tibi datũ fuiſ
(iudaicus pplus.)
ſet ꝯſup. Propterea q̄ me tradidit p
(.i. ideo.)
d tibi: mai⁹ pctm̄ hꝫ. Et exide q̄re- q
bat pilat⁹ dimittē eũ. Judei aũt
e clamabãt dicētes: Si hũc dimit r
tis ñ es amic⁹ ceſarꝭ. Ois ei q̄ ſe s
regē faċ ꝯdiċ ceſari. Pilat⁹ aũt cũ t
a (timet ſed non conſentit.)
audiſſet hos ſermones: adduxit
(pro iudice vel in ſede.)
foras ieſũ: ⁊ ſedit ꝓ tribunali in v x
(.i. iudiciũ vel iudiciale.)
loco q̄ ꝺꝛ lichoſtratos: hebraice
(.i. collis vel ſublimitas.)
f aũt gãbatha. Erat paraſceue pa- y
ſche hora q̄ſi ſexta† Et diċ iudeis: ꝫ a
Ecce rex vr̄. Illi autē clamabãt: b c
Tolle tolle crucifige eũ. Diċ eis d
g pilat⁹: Regē vr̄m crucifigã? Rñ e f
derũt pontifices non habem⁹ re g†

a Dicit eis pilat⁹: acci. ⁊c. Deriſorie ⁊ indignanť hoc dixit: qꝛ nõ habebãt ptātē
iudicãdi aliquē ad mortē: vt. ꝯ. dictũ eſt. ⁊ ē ſilis mod⁹ loquēdi: ac ſi diceret: Si ha-
beretis poteſtatē dare mortis ſnĩam: cito ⁊ ſine cã faceretis: ſꝫ ego ꝫ agere nolo. idõ
ſequiť: b Ego eni nõ in. in eo cãm. dandi talē ſniaꝫ. c Rñderũt. vidētes iudei
q̧ pilatus nõ acq̄ſceret eoꝝ clamori: inceperũt allegare rõnes alias q̄ꝫ ſupra allega
uerãt. Nõ eni illas audebãt reiterare: qꝛ pilat⁹ iã illas e-
uacuauerat. ⁊ idõ ꝫ aliđ allegãt. Et ꝑmo allegãt ipꝫ feciſſe ꝯ
legē dei. ſcđo ꝯ legē ipatoꝛꝭ romãi. ibi: Exinde q̄re. In pri-
ma igiť pte allegãt ſic iudei: d Nos legē habem⁹. ſ. a đo
datã in mõte ſinai. e Et ſm legē debet mori. qꝛ Leuiť.
xxiiij. ꝑcipiť q̧ blaſphemi occidãť: ⁊ tale crimē iponebãt
ei. vñ ſequiť: f Quia filiũ dei ſe fecit. Uerũtñ xp̄s ꝫ di-
cendo nõ blaſphemauit: ſed veritatē dixit ⁊ p ſcripturã ꝓ-
batũ: vt. ꝯ. habitũ ē ca. x. g Cũ ꝫ au. pi. hũc ſer. ma. ti-
muit. nõ ꝓpter legē iudeoꝝ quã nõ obſeruabat: ſꝫ ne verũ
eſſet vt ieſus ſibi oblat⁹ eſſet vere dei fili⁹. ⁊ ſic factũ enoꝛ-
me feciſſet ipm̄ flagellãdo. ⁊ idõ de ꝫ voluit certi⁹ iq̄rere. vñ
ſequiť: h Et in. eſt ꝑ. iterũ. vt veritatē magis poſſet co-
gnoſcere extra tumultũ iudeoꝝ. i Et dicit ad ieſũ vñ es
tu. p ꝫ q̄rēs ſi eſſet ex origine diuia ſm̄ veritatē. k Jeſus
aũt rñſũ nõ de. ei. ꝑmo: qꝛ hõ erat gētilis ⁊ idolatra: ⁊ gene
rationē filij in diuis cape nõ poſſet. ſcđo: qꝛ nolebat paſſio
nē ſuã ipedire. tertio qꝛ ꝓphetatũ erat de eo: Eſa. liij. Et ſiċ
agn⁹ corã tõdēte ſe obmuteſcet ⁊c. ⁊ idõ volebat illud ꝓphe
ticũ iplere. l Dicit ergo ei pilat⁹: mi. nõ lo. mirabať ꝯ ei⁹
taciturnitate cũ eſſet ĩ pũcto liberatiõis vł ꝯdēnatiõis ſue.
Sequiť: m Neſcis qꝛ ha. ptātē ⁊c. q. d. mihi ſaltē debe
res rñdere. n Rñdit ieſus. nõ ad ipediendũ ſuã paſſi-
onē: ſꝫ ad repmēdũ pilati iactãtiã. o Nõ ha. pote. adũ.
me vl. niſi ti. da. eſſꝫ deſup. i. a ꝑncipib⁹ romãoꝝ: ⁊ vlteri⁹
pmiſſũ a deo q̄ ē ptās ſupioꝛ. Et ex ꝫ arguit ei⁹ pctm̄: qꝛ nõ
accepat ptātē a ceſare ⁊ a deo ꝯdēnãdi inoxios: ſꝫ magꝭ li
berãdi eos. ⁊ cũ ꝫ oñdit pctm̄ iude ⁊ iudeoꝝ eſſe maius q̄ꝫ
pctm̄ ipſius pilati: qꝛ ad occiſionē xp̄i iudas fuit mot⁹ cupi
ditate. iudei aũt inuidia ⁊ rãcoꝛe: ſꝫ pilat⁹ fuit mot⁹ huma
no timoꝛe: vt magis patebit. ⁊ ꝫ eſt qđ ꝺꝛ: p Propterea
q̄ me tra. ti. ma. pec. hꝫ. in q̄ icludiť pctm̄ pilati: qꝛ mai⁹ nõ
ꝺꝛ niſi p cõparationē ad min⁹. q Et exinde. Hic ꝯñr al-
legãt iudei xp̄m feciſſe ꝯtra legē impatoꝛis: qꝛ videbãt q̧
pilat⁹ parũ erat mot⁹ eoꝝ ꝑdicta allegatiõe: ſꝫ volebat ieſũ
omnino dimittere. ⁊ hoc eſt qđ ꝺꝛ: Exinde q̄rebat pilat⁹ di
mittere eũ. Uiderat eni pilat⁹ tanq̄ꝫ hõ aſtut⁹ q̧ xp̄s rõna
biliter cõuicerat eũ de pctõ ſi eũ innocētē ꝯdēnaret. ⁊ idõ q̄-
rebat occaſionē dimittēdi eũ. qđ vidētes iudei clamabãt: ꝛ.
r Si hũc di. nõ es amic⁹ ceſaris. i. non ꝣelas ꝓ honoꝛe et
ſtatuto dñi tui cuſtodiēdo. qđ arguũt ꝯñr. dꝛ. s Ois ei
q̄ ſe re. fa. ꝯtradicit ceſari. Impatores eni romani abſtule-
rãt a iudeis regiã dignitatē: ne haberēt rebellãdi occaſio-
nē. Et ideo quicunq; inter iudeos dicebat ſe regē qualiter
cunq; videbať cõtra ordinationē impatoꝛis facere. xp̄s aũt
cõceſſerat ſe regē eſſe: vt pꝫ ex ꝑdictis. ⁊ ideo q̄ꝫuis ſꝫ ve-
ritatē hoc regnũ nõ eſſet ꝯtra dominiũ ipatoꝛis: vt. ꝯ. di
ctũ eſt. tñ ꝫ arguebãt apparēter. pilat⁹ aũt nõ audebat eti
am ſm̄ minimã apparentiã facere ꝯtra impatoꝛis honoꝛē.
idõ ſequiť: t Pilat⁹ ⁊c. adduxit foras ieſũ. vt corã iudeis
euidenti⁹ de facto inq̄reret. ⁊ eoꝝ dictũ falſũ oſtenderet.
v Et ſedit ꝓ tribunali. i. in loco ſedis iudiciarie. x In
loco qui dicitur lichoſtratos. i. lapidũ ſtratura. ⁊ diciť a li
chos qđ eſt lapis: ⁊ ſtratos quod eſt pauimentuꝫ ſiue ſtratura. ⁊ eſt nomē grecũ. He
braice aũt gabatha. qꝛ hoc nomē hebraicũ idē ſignificat ſicut grecũ. Ille eñ loc⁹ erat
ante domũ pilati. ante eni domos magnatoꝝ ſolet eſſe locus de lapidib⁹ ꝑparatus.
y Erat aũt paraſceue. qꝛ erat feria ſexta ⁊ prima dies ſolennitatis paſchalis. dice-
batur aũt feria ſexta paraſceue. i. ꝑparatio. qꝛ illa die ꝑparabãt iudei cibaria ꝓ die
ſabbati ĩ quo ñ erat licitũ aliq̄đ decoq̄: vt habeť Exo. xvj. ꝫ Hora quaſi ſexta.
Contrariũ videť Marci. xv. vbi diciť: Erat aũt hora tertia: ⁊ crucifixerũt eũ. prius
aũt fuit iudicatus q̄ꝫ crucifixus. ergo ⁊c. Dicendum q̧ ſm̄ veritatem erat temp⁹ me
dium inter tertiam et ſextã. mediũ aũt ab vtroq; extremo poteſt denominari. ⁊ ideo
Marcus expreſſit illud tp̄s mediũ p horã tertiã. iohannes vero p ſextã. a Et diċ
iudeis. allegãs ꝓ xp̄i liberatione. b Ecce rex veſter. q. d. mirũ eſt q̧ hunc homi
nem abiectũ ⁊ flagellatũ dicitis ſibi velle vſurpare regnũ iudeoꝝ. c Illi aũt cla
mabãt. ſicut furibundi. d Tolle tolle crucifige eũ. q. d. nõ poſſum⁹ videre eũ.
e Dicit eis pilat⁹. allegãs in crucifixione xp̄i eoꝝ verecũdiã. dicēs: f Regē ve
ſtrũ crucifigã? q. d. ex quo eũ regnare formidatis. ⁊ iã de hoc fuit fama magna: erit
vobis verecũdia ſi morte moriať ſic abiecta. vñ ⁊ poſtea pilat⁹ ſcripſit titulũ cruċ ad
eoꝝ verecũdiã: Jeſus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. g Rñderũt põtifices. Nõ habemus
regē niſi ceſarē. Ex quo patet q̧ extunc ꝑpetue ſubiectiõi romanoꝝ ſe obligauerũt:
renũciantes omni alteri regie dignitati. Patet etiã eoꝝ obſtinatio ad ꝓcurãdũ xp̄i
mortē: cũ ꝓ ei⁹ ꝓcuratiõe cõfeſſi ſũt in ꝑpetuũ ſeipſos ſubiectos ſeruituti.

Marginal notes: † 22. q. 1. mo- nec te. §. ſi- cut etiam. — † Luce. 23. c — † Mat. 27. b Mar. 15. a Luc. 23. a — † Mar. 15. b Luce. 23. c

ꝯ poterāt mitigare. a Tūc ḡ. Quia ꝓfitenꝭ cesarē apte ꝯ eū eē si aliū regē velit eis ingerere dimittēdo ipunitū quē ꝓpter hos ausus tradiderāt occidēdū. Vicer⁹ ḡ timore tradidit eis iesū vt crucifigaꝭ. Eis: nō ꝙ ipsi manib⁹ eū acciperēt q̄ supra h̄ excusauerāt: sꝫ vt crimine iplicitı videanꝭ a q̄ alieni eē conāturꝭ: cū nō nisi ꝑ eis h̄ faceret pilatus. vn̄ nec ait vt crucifigerēt: sꝫ vt crucifigereꝭ iudicio ꝫ ptāte pilati. b Baiulās. Portabat crucē suā ihs. Grande ludibriū ipijs: grāde mysteriū pijs: gloriātib⁹ q̄si i sceptro regni: ꝫ ē crux cādelabrū lucerne q̄ nō erat sub modio ponēda. Prīo dn̄s crucē portat: qꝛ prior passus ē. Postea iposita ē simoni cyreneo: qꝛ debem⁹ seq̄ vestigia ei⁹. c Et cū eo. Latro q̄ pmāsit i ꝑfidia: significat iudeos. q̄ ꝯfiteꝭ: gentes significat. d Et erat scri. He tres lingue ceteris eminebāt. Hebrea ꝓpꝭ iudeos i lege dei gl̄iantes. Greca ꝓpꝭ gētiū sapiētes. Latina ꝓpꝭ romanos tūc pene oīb⁹ gētib⁹ impantes. e Milites. Ecce q̄ gesta sūt iuxᷓ crucē: cū iā crucifix⁹ eēt. f Quattuor. Quadripartita vestis signat ecclīaꝫ toto orbe q̄ q̄ttuor ptib⁹ cōstat diffusā: oīb⁹ ptib⁹ eq̄liter. i. cōcorditer distributā. Tunica sortita oīm ptiū significat vnitatē q̄ charitat' vīculo cōtineꝭ. g Incōsutil'. Ne aliqñ dissoluaꝭ vnitas ecclīe ꝫ advnū ꝑuenit: qꝛ oēs i vnū collegit: sic̄ ꝫ i duodecī vn⁹
Mat.16.d petr⁹ ꝑ oīb⁹ dicit: Tu es xp̄s fili⁹ dei viui: ꝫ ei ꝑ oīb⁹ d̄r: Tibi dabo claues regni celoꝝ: vn⁹ ꝑ oīb⁹: qꝛ vnitas ē i oīb⁹. h Desup. Quia charitas supeminet oīb⁹ ꝑ totū: qꝛ nemo ē ei⁹ expers q̄ ptinere videaꝭ ad totū: a q̄ toto sic̄ greca idicat ligua: catholica vocaꝭ ecclīa q̄ in sorte dei gr̄a cōmēdaꝭ. ꝯ Cū vidisset.

ꝭ .i. volūtati eoꝝ.

a gē nisi cesarē. Tūc ergo tradidit a

a ꝭ milites facto iudeoꝝ voto q̄ totū fecerūt qd̄ fieri exoꝛserūt.

eis illū vt crucifigereꝭ. †Suscēpe b

a ꝭ suo humero vt eā cōmēdaret imitaturis.

b rūt aūt iesū ꝫ eduxerūt. Et bāiu c†

ꝭ .i. decollatoꝝ.

lās sibi crucē: exiuit i eū q̄ d̄r cal/ d

ꝭ locus decollationis.

uarie locū: hebraice āt golgotha.

a ꝭ latrones vt alij dicūt: vt sic cū ipijs deputar⁹

c Ubi crucifixerūt eū: ꝫ cū eo ālios e f†

duos hic ꝫ hinc: mediū aūt iesuꝫ.

ꝭ operaꝭ diuina vis in corde nesciētis.

Scripsit aūt titulū pilat⁹: ꝫ po/ g h

suit sup crucē. † Erat āt scp̄tū: Je i k

ꝭ corde nō carne.

sus naçaren⁹ rex iudeoꝝ. Hūc er/ l m

go titulū multi legerūt iudeoꝝ:

qꝛ ꝓpe ciuitatē erat loc⁹ vbi cru/

d cifixus est ihs: †Et erat scriptum n

ꝭ trib⁹ linguis scribiꝭ: q̄si trib⁹ testib⁹: qꝛ in ore

hebraice grece ꝫ latine. Dicebāt o

d. vel t. t. st. o. v. a ꝭ q̄ ꝑdixerāt nō habem⁹ regē

ergo pilato pōtificēs iudeorum:

nisi cesarē. a ꝭ nō potest mutari qd̄ veritas dixit: nec qd̄ pilatus scripsit.

Noli scribere rex iudeoꝝ: sꝫ quia p

ipse dixit: rex sū iudeoꝝ. Rn̄dit q†

a ꝭ vt impleaꝭ scriptura: Ne corrūpas tituli inscriptionē. b ꝭ q̄si: nō corrūpo veritatē et si vos diligitis falsitatem.

c pilāt⁹: Quōd scp̄si scp̄si. †Milites r†

ergo cū crucifixissent eū: accepe/

a ꝭ de alijs vestimētis sine sorte. ꝭ hinc apparet quattuor milites fuisse qui crucifixerunt.

f rūt vestimēta ei⁹: ꝫ fecerūt quāt/ s

tuor ptes vnicuiꝙ militi ptem: ꝫ

ꝭ acceperūt silr: sꝫ ñ silr diuiserūt. ꝭ hec ē eā q̄re

g tunicā. Erat aūt tunica incōsutil' t v

nō diuiserūt. a ꝭ qꝛ charitas supeminet ꝑ oīb⁹.

h desup cōtexta ꝑ totū. Dixerūt er x y

go ad iuicē: †Nō scindam⁹ eā: sed ꝫ

sortiamur d̄ illa cui⁹ sit. Ut scp̄tu a

a ꝭ non sortiri.

ra impleret dicēs: † Pārtiti sunt b

Nico.de lyra

a Tūc ḡ tra. Hic icipit agere euāgelista d̄ crucifixione xp̄i. Et diuidiꝭ in tres. qꝛ prīo agit d̄ crucifixiōe. scd̄o d̄ morte. ibi: Postea sciens iesus. tertio d̄ sepultura. ibi: Post h̄ aūt rogauit. Pria in duas. qꝛ prīo describit ipām crucifixionē. scd̄o agit d̄ ꝯsequentib⁹ ad ip̄m. ibi: Scripsit aūt titulū. Circa pmū sciēdū ꝙ pilat⁹ vidēs ꝙ ꝓpꝭ morte xp̄i obligabāt se iudei ppetue seruituti romanoꝝ: timuit si h̄ refutaret ne accusareꝭ apd̄ cesarē. ꝫ iō mot⁹ timore impatoris ꝫ fauore iudaici ppl̄i cui ꝑ erat: ꝫ a q̄b⁹ pecunias leuare spabat: ꝯ iusticiā dedit sniaꝫ d̄ morte inocētꝭ ꝫ h̄ ē qd̄ d̄r: Tūc ḡ tradidit eis illū. ꝑ sniam diffinitiuā. b Ut crucifige. tn̄ pri⁹ lauit man⁹ suas iponēs pctm̄ d̄ morte xp̄i iudeis ipis h̄ recipiētib⁹: vt hr̄ Matth. xxvij. q̄uis nō eēt ꝑ h̄ excusat⁹ sm̄ v̄itatē. c Et baiu. si. cru. Prīo ei portauit eā vt h̄ d̄r: tn̄ postea iueniētes simonē cyrenēsem fecerūt sibi portare crucē vt citi⁹ veniret ad locū passiōis: qꝛ iesus ꝑ totā noctē ꝑcedētē afflict⁹ fuerat: ꝫ iō lēto gradu icedebat. d Exiuit i eū q̄ d̄r ꝛc. Iste locus erat ꝓpe ciuitatē hierl̄m: ꝫ dicūt aliq̄ ꝙ d̄r loc⁹ caluarie a caluaria Ade ibi sepulti. sꝫ h̄ ē falsū: qꝛ sepult⁹ fuit i hebrō: vt d̄r Jos. xiiij. Sꝫ sic noīaꝭ locus caluarie: qꝛ i illo loco malefactores decapitabāꝭ: ꝫ sic ptꝫ mortꝭ xp̄i turpitudo ex cōditione loci: ꝫ ex mō mortis. cū d̄r: e Ubi cru. eū. Crucifixio eñi erat turpissimū gen⁹ mortꝭ. f Et cū eo alios duos ꝛc. Ex q̄ apparet turpitudo mortꝭ xp̄i rōne societatꝭ: qꝛ iter duos malefactores fuit crucifix⁹: h̄ aūt factū ē ex iudeoꝝ itētiōe ꝫ diuia ordinatione. tn̄ diuersimode: qꝛ iudei ꝑ h̄ itēdebāt inducere suspitionē pplo ꝙ iesus eēt. ꝑticeps ꝫ pricipalis in eoꝝ malefactis. Ex intētiōe aūt diuia factū ē h̄ vt impleret scp̄tura Esa. liij. Et cum ini/

cū iniq̄s deputat⁹ est. g Scripsit aūt. Hic ponūꝭ q̄dā ꝯsequētia ad xp̄i crucifixionē: ꝫ sūt tria. qꝛ pmū ptinet ad pilatū. scd̄m ad milites crucifigētes iesū. tertiū ad parētes xp̄i exīstētes ꝓpe eū. scd̄m poniꝭ. ibi: Milites ḡ aūt. tertiū ibi: Stabāt aūt. Circa pmū sciēdū ꝙ modus romanoꝝ erat scribere cām mortis crucifixoꝝ sup lignū crucis. iudei aūt ꝯ volūtatē pilati petierūt xp̄m crucifigi: vt ptꝫ ex ꝑdictis: ꝫ iō ꝑ talē modū scripsit titulū vt redūdaret i verecūdiā eoꝝ. ꝫ h̄ ē qd̄ dicꝭ: Scripsit āt ꝫ titulū pilat⁹: i q̄dā charta tabule affixa. h Et po. sup cru. illā tabulā. i Erat aūt scri. iesus. i q̄ exprimiꝭ nomē ꝓpriū. k Naçarenus. q̄ ad patriā: qꝛ ibi fuit nutrit⁹: vt dictū ē. l Rex iudeoꝝ. i q̄ exprimitur causa mortis. m Hūc ḡ ti. multi le. iudeoꝝ. ꝫ cā subdiꝭ: Quia ꝓpe ciuitatē erat loc⁹ vbi crucifixus est iesus: ꝫ iō multi d̄ ciuitate poterāt d̄ facili illuc venire. n Et erat scriptus he. gre. et lati. vt oēs q̄ d̄ diuersis partib⁹ orbis ad festū paschale venerāt possent illū legere. Venerāt eī ibi aliq̄ gētiles: vt. s̄. dictū ē. ca. xij. Et iō titul⁹ fuit script⁹ i trib⁹ linguis ꝑncipalib⁹. o Dicebāt ḡ pi. pō. iu. no. scribere ꝛc. qꝛ videbāt ꝙ talis mod⁹ scribēdi redūdabat i verecundiā eoꝝ: ꝫ maxie ꝓpter gētiles q̄ h̄ v̄bū erāt reportaturi ad diuersas ptes orbis. ꝫ iō voluerūt titulū sic corrigere. p Sed qꝛ ip̄e dixit rex sū iudeoꝝ. h̄ eī mō nō sonaret in eoꝝ verecūdiā. q Rn̄dit pilat⁹ qd̄ scp̄si scp̄si. qd̄ scripserat ꝯfirmādo. nec fortuitu factū ē h̄ sꝫ diuina ꝑordinatione: qꝛ h̄ erat ante ꝓphetatum. ꝓpter qd̄ Ps. lviij. q̄ loquiꝭ de passiōe xp̄i: ꝫ duo psalmi ꝑcedētes sic intitulanꝭ: Ne corrūpas tituli inscriptionē. ꝫ iō titul⁹ crucis xp̄i triplr̄ de scriptus nō fuit mutat⁹: sꝫ magꝭ cōfirmat⁹. r Milites aūt. Hic poniꝭ secūdū ꝯsequēs ad xp̄i crucifixionē: et ptinet ad milites q̄ crucifixo xp̄o diuiserūt sibi vestes suas. ꝫ h̄ ē qd̄ d̄r: Milites ḡ cū crucifixissent eū acce. vesti. ei⁹. Ex q̄ apparēt duo. pmū ē passionis xp̄i ignominia: i h̄ ꝙ nudū eū crucifixerūt qd̄ nō fit nisi abiectis ꝫ vilib⁹ ꝑsonis. scd̄m ē crucifigētiū auaricia: qꝛ xp̄i vestes q̄uis eēnt parū valētes. tn̄ sibi rapuerūt. s Et fecerūt ꝛc. qꝛ erāt quattuor milites ip̄m crucifigētes. t Et tuni. s. citra ptes ꝑdictas quā nō diuiserūt: eo ꝙ erat incepta diuisioni. qd̄ ptꝫ ex eo ꝙ subdiꝭ: v Erat aūt tuni. incōsu. i. sine sutura. x Desup cōtexta ꝑ totū. Ex h̄ dicūt aliq̄ ꝙ xp̄s ꝑciosis vestib⁹ vtebaꝭ. sꝫ Chryꝭ. dicit cōtrariū dicēs ꝙ i palestina pauperes induebanꝭ talib⁹ indumentis reticulato ope factꝭ ad modū cilicioꝝ: ꝫ h̄ videꝭ veri⁹: qꝛ xp̄s cōmēdauit vilitatē vestimētoꝝ i Iohē baptista Matth. xj. Quid existis i desertū videre hoiem mollib⁹ vestitū. q. d. nō: ꝫ ꝑciositatē ibidē reprobauit dicēs: Ecce q̄ mollib⁹ vestiunꝭ i domib⁹ regū sūt ꝛc. Jesus autē cepit facere et docere: vt hr̄ Act. j. ꝫ iō nō est verisile ꝙ vsus fuerat ꝑciosis vestib⁹. y Dixerūt ꝛc. nō scindam⁹ illā: qꝛ partes nihil valuissent. ꝫ Sed sortiamur de illa cui⁹ sit. Ex̄ ptꝫ ꝙ sup solā tunicā miserūt sortē. Sꝫ ꝯtrariū videꝭ Mar. xv. vbi dicꝭ: Diuiserūt sibi vestimēta ei⁹ ꝫ mittētes sortē sup eis q̄d quis tolleret. Dicendū ꝙ dictū Marci debet diuisiue intelligi sic: Diuiserūt sibi vestimenta ei⁹. s. alia a tunica. ꝫ postea sequiꝭ: Mittētes sortē sup eis qd̄ ꝑ synechdochē dꝫ intelligi: super eis. i. sup aliqd̄ eoꝝ. s. sup tunicā q̄d. q̄s tolleret. i. q̄s tolleret illā tunicā. sequiꝭ. a Ut scriptura impleret. q̄ dicit Ps. xxj. b Partiti sūt vesti. m. sibi. s. alia a tunica icōsutili.

† Ma.17.d Mar.15 b Luc.23.d

D

† Mat.27.e Mar.15.e Luc.23.e

† Mat.27 d Mar.15 d Luce.23.e

† 16.q.7. sic domini

E

† Ps.21.

M Et in

¶ a Cū vidiſſet. Qui diuina factur⁹ q̄ſi repulit ignotā mrē; iā oñdit veniſſe horā quā tūc p̄dixit in q̄ agnoſcit de q̄ fuerat mortalr nat⁹: ⁊ docet vt a pijs filijs īpēdat̄ cura a parentib⁹.
1.Tio.5.a Vn̄ ⁊ apl's: Si q̄s ſuo⁊ curā nō habet: fidē negat ⁊c̄. b Mu lier ec. Mri quā reliquit alterū ꝓ ſe filiū q̄dāmō tribuit. Vñ cur hec fecerit: hec frequētia indicāt: Ex illa hora a.e.d.in ſuā. q̄ ⁊ ſi iā nō hr̄et ꝓpria ī illa ſocietate cētuplicitet
2.Cor.6.b accepat vbi erāt oīa cōia: nihil habēs ⁊ oīa poſſidēs. c Oia cōſū. Oia q̄ oportebat fieri añq̄ʒ accipet acetū et traderet ſpm̄. Ut etiā ſcriptura h̄ ɔſū
Ps.68. maret̄. In ſiti m.p.m.a.dicit: Sitio.q̄ſi h̄ min⁹ feciſtis: date q̄d eſtis. Degenerauerāt ei a vino patrū de iniq̄tate mūdi: q̄ſi de pleno vaſe īpleti: hn̄tes cor vt ſpōgiā cauernoſis ⁊ tortuoſis latibulis fraudulētū. Iſop⁹ humilis herba pect⁹ purgat: ſignificat hūilita
†27.q.2 q̄d aūt.§.Itē ſi cōiuges. c.paul'q̄ ⁊ c.ſi eni. tē xp̄i ꝑ quē fuſus ſāguis nos emundat. Hāc circūdederūt iudei: ⁊ ſe circūueniſſe putauerūt. Arundo ſignificat ſcripturā q̄ h̄ facto implebat̄.
F d Sʒ vn⁹. Uigilāti v̄bo vſus ē: nō dicit ꝑcuſſit vel vulnerauit: ſed aperuit: vt illic q̄dāmō vite hoſtiū pāderet̄ vñ ſacra eccl'ie emanauerūt: ſine q̄bus ad vitā nō itrat̄. Ille ſāguis fuſus eſt ī remiſ.pec. aq̄ ⁊ lauacrū p̄ſtat
Gen.7.b ⁊ potū. Ecce oſtiū ī latere arce quo ī
Ibidē.2.d trant aīalia diluuio nō pitura. Ecce mulier facta d̄ latere dormientis.

¶ Sicut mos

Textus

¶ tunicam.
veſtimēta mea ſibi: ⁊ ī veſtē meā a miſerūt ſortē. Et milites q̄dē h̄ fe b cerūt. Stabāt āt iuxta crucē ieſu c
a ¶ hec erat mater iacobi. b ¶ filia cleophe.
mr̄ ei⁹: ⁊ ſoror mr̄is ei⁹ māria cle
a ophe ⁊ maria magdalene. Cū vi d† diſſet ḡ ieſus matrē ⁊ diſcipulū
¶ pre ceteris familiarius.
ſtātē quē diligebat: dicit mr̄i ſue. e
b Mulier ecce fili⁹ tu⁹: † Deinde di f cit diſciplo: Ecce mr̄ tua. Et ex il g
a ¶ q: ad ei⁹ curā q̄c q̄d ei eſt neceſſariū ꝑtinet.
b ¶ matrem.
la hora āccepit eā diſcipul⁹ ī ſuā.
¶ qui oia diſpoſuit ꝑ neſcientes agit.
c Poſtea ſciēs ih̄s q: oia ɔſūmata h ſūt vt cōſūmaret̄ ſcriptura dicit: i k l †Sitio. Uas aūt poſitū erat ace m to plenū. Illi ḡ ſpōgiā plenā ace n
a ¶ arūdinē vt ali⁹ dicit.
to iſopo circūponētes ōbtulerūt o ori ei⁹. Cū ḡ accepiſſet ieſus ace p
a ¶ q̄d ꝓpheta p̄dixerat: ⁊ q: nihil iam reſtat q̄d ante mortē fieri oportet ⁊ tradidit ſpm̄: vt q̄ p̄tatē habebat ponendi aīaʒ ſuā et iterū ſumēdi eā. n
tū: dixit: † Cōſūmātū eſt: Et incli q r† nato capite tradidit ſpm̄. Iudei s ḡ q̄m paraſceue erat: vt nō rema t nerēt in cruce corpora ſabbato. (Erat eni magn⁹ dies ille ſabba v
a ¶ vt morerent̄.
ti:) rogauerūt pilatū vt frāngerē x
a ¶ mortui de ligno: ne pendentes magnū diē ſui diuturni cruciatus horrore fedarent.
tur co⁊ crura: ⁊ tōllerent̄. Uene y rūt ergo milites ⁊ primi q̄dē fregerūt crura: ⁊ alteri⁹ q̄ crucifixus ē cū eo. Ad ieſū aūt cū veniſſent z vt viderūt eū iā mortuū: nō fre
b gerūt eius crura. † Sed vnus mi a† litum lancea latus eius aperuit: ⁊ cōtinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. b†

Nico.de lyra

a Et ī ve.meā mi.ſor.i.ſup aliā tunicā incōſutilē. ex q̄ etiā p̄ʒ q̄ xp̄s ꝓ
† De cele. miſ.in q̄dā prie habebat pl'a veſtimenta. b Et mi.q̄.h̄ fecerūt.ſ.ſic erat ſcriptū Ps. p̄dicto. h̄ addit euangeliſta vt oñdat ꝓphetiā īpletū ꝑ factū eo⁊. p̄ʒ etiā ꝑ p̄dicta falſitas iudeo⁊ exponentiū Ps. p̄dictū de pſecutiōe quā habuerūt iudei ꝑ amā: dicētes q̄ mardocheus fecit p̄dictū Ps. q: titul⁹ pſal. oñdit ɔtrariū: q: ille pſal. intitulat̄ a dauid ⁊ nō a mardocheo. Itē ī p̄ncipio pſal. d̄r: Lōge a ſalute mea v̄ba rugitus mei. ſm̄ v̄itatē hebraicā ⁊ trāſlationē Hiero. q̄d verificatū ē d̄ paſſiōe xp̄i: q̄ nō fuit liberat⁹ a paſſiōe q̄uis de h̄ clamaret ad p̄rem: ſic.ſ. dictū ē xij.ca. Pater ſaluifica me ex hac hora. Tpe aūt Mardochei iudei fuerūt
† De ɔſe. di. 2.c.1.et.c. oportet. et diſ.4.c.p' prie in fine liberati celeriter poſt orōnem co⁊: q: p̄t⁹ fuerūt liberati q̄ʒ veniret xp̄s ſtatutū īterfectiōis co⁊. Itē ibidē ſb̄dit: Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos: q̄d nō eſt īpletū ī Mardocheo nec in
G aliq̄ iudeo illi⁹ tp̄is: ſʒ magis econuerſo ipſi iudei Amā ⁊ filios ei⁹ crucifixerūt. c Stabāt. Hic ponit̄ tertiū ɔñs ad xp̄i crucifixionē: ⁊ ꝑtinet ad ei⁹ parētes: q: xp̄s ī cruce poſit⁹ añq̄ʒ moreret̄ voluit matri ſue d̄ cuſtodia ⁊ miniſtro ꝓuidere: dās exēplū aliq̄s vt ipī ſint ſolliciti īpēdere debitū obſequiū parētib⁹ ſuis. ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: Stabāt aūt iuxta crucē ieſu ⁊c̄. Cōtrariū aūt videt̄ Luc. xxiij. vbi d̄r: Stabāt aūt oēs noti ei⁹ a lōge. Dicēdū q̄ p̄io fuerūt ꝓpe: vt hic d̄r: ⁊ tūc xp̄s hec v̄ba dixit: ſʒ p̄cedēte paſſione ꝓpter turbā cōprimētē ſe retraxerūt: ſm̄ q̄ dicit Lucas. vl' forte iſte pſone h̄ noiate tāq̄ʒ mag' feruētes ī amore xp̄i ꝓpinqui⁹ ſtabāt: ſic dicit Johes: alie aūt multe pſone erāt xp̄o note q̄ p̄ timore a lōge ſtabāt: ⁊ d̄ ill' loq̄t̄ Lucas: dicit tñ q̄ oēs noti ei⁹ ſtabāt a lōge. q: mlto pl'es erāt ſtātes a lōge q̄ʒ a ꝓpe. d Cū vidiſſet ⁊c̄. quē diligebat.ſ. iohēm q̄ ſc̄pſit h̄ euāgeliū: ⁊ ꝓpter h̄ de ſe loq̄t̄ tāq̄ʒ de q̄dā altero. vt.ſ. dictū ē. e Dicit mr̄i ſue: Mu.ec.fi.tu.q.d. vſq̄ʒ nūc fui tibi ad obſequiū: d̄ cetero iſte erit loco mei. Et nota q̄ loquēs mr̄i ſue d̄ cruce nō dixit ei mr̄: ſʒ mulier vocās eā cōi noīe: ne ex teneritudine noīs materni

terni ſi exp̄meret̄ aggrauaret̄ anim⁹ v̄ginis vidētis paſſionē filij. f Deinde di.diſ.ec.ma.tua.q.d. deputo te ad ei⁹ obſequiū. g Et ex il.ho.⁊c̄.ī ſuā.ſ.curā ⁊ diligētiā. h Poſtea ſciēs. Hic agit euāgeliſta de xp̄i morte. Et diuidit̄ ī duas q: p̄io ponit̄ xp̄i ɔſūmatio ꝑ mortē. ſc̄do ei⁹ lāceatio poſt ipſam. ibi: Iudei ḡ. Circa p̄mū ſciēduʒ q̄ cōſūmatio nr̄e ſalut' ɔſūmāda erat ꝑ venerabilē mortem xp̄i: vt declarat apl's ad Heb.ij. ⁊ h̄ ē q̄d d̄r hic: Poſtea ſupple q̄ dicta ſūt. i Sciens ie. q: oia ɔſū.ſi.ſ.q̄ ſc̄pta erāt d̄ xp̄o paſſuro: q: pauca reſtabāt añ mortē ei⁹ īplēda.ſ. ei⁹ potatio q̄ ī ꝓmptu erat. vñ ſeq̄t̄: k Ut ɔſū.ſcri. Ps.lxviij. In ſiti mea potauerunt me aceto. iō ad illō reſiduū implēdū. l Dicit: ſitio. tm̄ laborauerat ⁊ d̄ ſāguine emiſerat: q̄ corp⁹ ei⁹ erat deſiccatū ⁊ aduſtū: ⁊ ꝓpt̄ h̄ ſitiebat ſupra modū: ⁊ talis ſitis ē maximū tormētū. m Uas aūt erat po.⁊c̄. Illud ei portauerant milites vt darēt crucifixis ad bibēdū vt ꝑ h̄ citi⁹ morerēt̄: ⁊ ſic de cuſtodia co⁊ ī cruce expedirēt̄: Talis ei potatio aceti mortē accelerat crucifixi: vt dicūt aliq̄. aliā aūt cām hui⁹ aceti tetigi: Matth. xxvij. q̄ videt̄ ꝓbabilior iſta: ⁊ eſt ibidē ſatis diffuſe poſita. ꝓpter q̄d hic omitto. n Illi ḡ ſpon. ple. aceto Iſopo.i.ligno iſopi. † Mat.27.f
o Circūponētes obtu. ori ei⁹. Erat eī eleuat⁹ a terra ita q̄ ſola manu nō poterāt attingere ad os ei⁹. Mar.15.e Luc.23.e
p Cū ḡ ac.⁊c̄. Cōtrariū videt̄ Matth.xxvij. vbi d̄r: Noluit bibere. Dicēdū q̄ illō q̄d ē modicū q̄ſi nihil reputat̄: vt d̄r ij. phyſi. ⁊ iō q: pax d̄ illo aceto accepit: vt dicit h̄ Joh. Matth. dicit: Noluit bibere. ꝑ talē etiā modū loquēdi dicim⁹ cōit' d̄ pax bibēte q̄d ſi vult bibere. q Dixit ɔſūma.ē.ſ. q̄c q̄d erat ſc̄ptū d̄ me. Uel aliter: Cōſūmatū ē. op⁹ redēptiōis hūane. r Et icli.ca.tra. ſpm̄. oñdēs ex mō moriendi q̄ moriebat̄ ex obediētia p̄ris ⁊ nō inuolūtarie ſic.ſ. dixerat ca.x. Nemo tollit a me aīam ſʒ ego pono eā. s Iudei ḡ. Hic deſcribit̄ vulneratio xp̄i mortui. Et diuidit̄ ī tres: q: p̄io ponit̄ vulnerationis occaſio. ſc̄do ipa vulneratio. ibi: Uenerūt ḡ milites. tertio dici certificatio. ibi: Et q̄ vidit. Circa p̄mū ſciēdū q̄ occaſio vulnerationis xp̄i mortui fuit: q: iudei volebāt cadauera d̄ cruce deponere ꝓpt̄ ſolēnitatē craſtinā īminētē: q̄ īcipiebat a veſpa illius diei ī q̄ xp̄s fuit crucifixus: lʒ eī fuerit crucifix⁹ p̄ria die paſche q̄ erat ſolēnis apud iudeos. tñ ſc̄da dies ꝓtūc fuit ſolēnior rōne ſabbati apud iudeos. Dies eni ſabbati occurrēs infra
† De cele. miſ.c. cum marthe.§. q̄ſiuiſti ⁊.c in q̄daʒ.§. per hoc.
octauā paſche erat dies ſolēnior: q: tūc feſtū duplicabat̄: ⁊ h̄ ē q̄d d̄r: Iudei ḡ q̄m paraſceue erat.i. dies vener'. ī cui⁹ veſpera īcipit ſolēnitas ſabbati ſequēt'. t Ut nō rema. ⁊c̄. Erat ei h̄ indecēs ī tāta ſolēnitate. vñ ſeq̄t̄: v Erat eī mag. ⁊c̄. q: ſicut dictū eſt ſolēnitas ei⁹ duplicabat̄ ꝓpter octauā paſche cōcurrentē. x Rogauerūt pi. vt frāge. co⁊ cru. ne aliq̄ mō euadere poſſent ⁊ tollerent̄ de patibulis. y Uenerūt ḡ milites ⁊ primi q̄dē fre.⁊c̄. Sʒ videt̄ q̄ veniſſent ad ieſū anteq̄ʒ fregerūt crura ſecūdi: q: ieſus erat ī medio ambo⁊. Dicēdū q̄ duo milites frangebāt ⁊ vn⁹ fregit crura vni⁹ latronis ex vna p̄te: ⁊ alter crura alteri⁹ ex altera p̄te: ⁊ ſic ambo venerūt hincinde ad ieſū q̄ erat in medio. ⁊ hoc eſt q̄d dicit̄: z Ad ieſum aūt cū veniſſent: vt vi. eū iā mor. nō fre. ei⁹ crura: q: h̄ nō fiebat niſi ad hoc q̄ euadere nō poſſent depoſiti d̄ patibulis. a Sʒ vn⁹ mi.lan.la.ei⁹ aperuit. vt certificaret̄ d̄ morte ei⁹. b Et ɔti.exi.ſā.⁊ aq̄. Sāguis ad nr̄am redēptionē: aq̄ ad peccto⁊ ablutionē. Sciēdū tñ q̄ iſta aq̄ miraculoſe exiuit

q: non

a Sicut mos. Nō fruſtra ait ſicut mos eſt iudeis: ſ; admonet in hmōi officijs morē cuiuſq; gētis eſſe ſeruādum.

Currebāt

Et qui vidit teſtimoniū ꝑhibuit: [a b]
a Nō ait ſciatiſ: ſcit ipſe q̄ vidit: credat ei q̄ n̄ vidit.
et verū ē ei⁹ teſtimoniū: et ille ſcit q̄ꝛ
vera dicit: vt et vos credatis. Fa [c]
cta ſūt enī hec vt ſcriptura imple
a ob qd̄ dixit: nō fregerūt ei⁹ crura. b agno.
ref. †Os nōn cōminuet[a] ex eo.[b] Et [d]
a ad h̄ qd̄ dixit: lācea lat⁹ ei⁹ aperuit. b q̄ꝛ in ea carne vētur⁹ eſt in qua ē crucifixus.
iteru; alia ſcriptura[a] dicit: †Vidē[b] [e]
būt i quē trāſfixerunt. †Poſt hec [f+]
aūt rogauit pilatū ioſeph ab ari [g]
mathia eo q̄ eſſet diſcipul⁹ ieſu: [h]
occult⁹ aūt ꝓpter metū iudeoꝝ [i]
vt tolleret corp⁹ ieſu. Et ꝑmiſit pi [k l]
lat⁹. Venit ḡ et tulit corpus ieſu. [m]
† Venit āt et nicodem⁹ q̄ venerat [n]
a q̄ꝛ nō nocte ſolū ſed nocte primū.
ad ieſū nōcte primū: ferēs mixtu [o†]
rā myrrhe et aloes q̄ſi libraſ cētū.
Acceperūt ḡ corp⁹ ieſu et ligaue [p]
rūt eū lintheis cū aromatib⁹: ſic [a]
mos ē ſepelire iudeis. Erat aūt i [q]
loco vbi crucifixus eſt hortus: et i
a ſicut in vtero marie nemo ante eū: nemo poſt eum: ita in hoc monumento.
horto monumētū nouū i quo[a] nō [r]
a accelerata ſepultura ne veſperaſceret quādo nihil tale licebat facere.
dū q̄ſq; poſit⁹ fuerat. Ibi ērgo ꝓ [s]
pter paraſceuē iudeoꝝ q̄ꝛ iuxta
erat monumētū poſuerūt ieſū.

Nico. de lyra

q̄ꝛ nō fuit humor flegmaticus vt dicūt aliq̄: ſed aqua pura ad oſtēdēdū q̄ corp⁹ xp̄i erat ex veris elemētis cōpoſitū: ꝯ errorē eoꝝ q̄ dixerūt eū hr̄e corp⁹ celeſte: ſicut dixit Valētinus et ſeq̄ces ſui: et eoꝝ q̄ dixerūt eu; hr̄e corp⁹ fātaſticū ſicut Manichei.
a Et q̄ vidit. Hic ponit certificatio q̄ꝛ ipſe iohes q̄ ſcripſit h̄ euāgeliū p̄n̄tialiter exiſtēs vidit h̄ factū. et iō eius teſtimoniū ē efficax ad credēdū. et h̄ ē qd̄ d̄r: Et q̄ vidit. i. ego ipſe. loq̄t eī de ſe ꝑ modū alteri⁹: ſicut. ſ. dictū ē.
b Teſtimoniū ꝑhibuit et c. p; lr̄a ꝑ p̄dicta. ſeq̄t: c Facta ſūt enī hec vt ſcptura ipleret. Exo. xij. Os nō cōminuetis ex eo. Agn⁹ enī paſchalis fuit figura expreſſiua paſſiōis xp̄i. iō ordinatiōe diuina cōſtitutū ē vt oſſa agni paſchalis nō frāgerent: vt ſic figura et veritas correſpōderent: q̄ꝛ veri agni oſſa nō ſūt fracta i cruce vt p̄dictū eſt.
d Et iter; alia ſcri. di. de ei⁹ trāſfixione Zach. xij. e Videbūt i quē trāſfixerūt. Lr̄a Hiero. h;: Aſpicient ad me quē cōfixerūt. Propheta enī loq̄tur i ꝑſona xp̄i loquēs i p̄ia ꝑſona: ſ; euāgeliſta refert illō ad xp̄m loquēs in tertia ꝑſona: et eadē ē ſnīa: illa aūt trāſfixio ꝓprie fuit i lācee vulneratione. S; hec videbit a iudeis i iudicio futuro: q̄ꝛ cicatrices vulnerū reſeruate ſūt a corꝑe xp̄i reſurgēte: nō ſolum ad certificationem ſue reſurrectionis oſtēdēdo illas cicatrices aplis: ſ; etiā ad cōuincēdū iudeos i futuro iudicio de peccato ſue mortis. f Poſt hec aūt. Hic agit ꝯñr de xp̄i ſepultura q̄ fuit glioſa: ſ̄m q̄ erat p̄dictum: Eſa. xj. Et erit ſepulchrū ei⁹ glioſum: q̄uis p̄cedēs mors fuit ignominioſa. et h̄ ē qd̄ d̄r: Poſt hec aūt rogauit pilatū ioſeph. Erat ei ei familiaris cu; eēt nobilis decurio. vt d̄r: Mar. xv. et iō ſecuri⁹ eū rogauit. g Ab arimathia. oriūdus. Eadē ē ciuitas q̄. j. Reg⁹. d̄r ramatha de q̄ fuit Samuel. h Eo q̄ diſcipul⁹ eēt ieſu. i. fideliter credēs ei⁹ doctrine. i Occult⁹ aūt ꝓ. me. iu. Ante ei paſſionē ex ipfectione timebat de ſynagoga expelli qd̄ erat ignominioſū ſi cōfiteret xp̄m: tn̄ poſt paſſionē feruētior fact⁹: exēplo xp̄i aiat⁹ manifeſtauit ſe volēs xp̄m honorifice ſepelire. et iō ſequit:
k Vt tolleret corpus ieſu. ad ſepeliēdū. l Et ꝑmiſit pilat⁹. tū ꝓpter reuerētiā petētis: tū ꝓpter inocētiā xp̄i paſſi quā ipſe cognouerat. m Venit ḡ et tu. cor. ieſu de cruce. Corpa eī dānatoꝝ nō poterāt ſepeliri niſi de licētia p̄ſidis. n Venit aūt et nico. q̄ ve. ad ieſū no. vt. ſ. dictū ē ca. iij. o Ferēs mixturā myrrhe et aloes q̄ſi libras cētū. Iſte etiā Nicodem⁹ ante paſſionē xp̄i ſicut ioſeph erat xp̄i diſcipulus occult⁹: ſed poſt paſſionē ex feruore ſe manifeſtauit ſicut et ioſeph. Sciēdū etiā q̄ l; ex deuotione iſtā vnctionē faceret: videt tn̄ q̄ plenā noticiā de xp̄i reſurrectione nō haberet: q̄ꝛ de eo erat ſcriptu; Pſ. xv. Nō dabis ſctm̄ tuū videre corruptionē: ꝓpter qd̄ nō indigebat vnctiōe cōſeruāte ꝯ putrefactionē. p Acceperūt ḡ cor. ie. et liga. eū lintheis. i. pānis lineis inuoluerūt: ꝓpter qd̄ ſtatutū eſt q̄ corꝑalia ſup q̄ cōficit corpus xp̄i nō fiāt de pāno ſerico ſ; tm̄ lineo: vt hr̄ de cōſecra. diſ. j. Ex cōſultu oīm.
q Erat aūt i loco vbi crucifixus ē hortus. i. ꝓpe locū crucifixionis. r Et in horto monumētū nouū et c. hoc factū ē ꝓpter certitudinē dn̄ice reſurrectionis: q̄ꝛ ſi fuiſſet ſepult⁹ in monumēto vbi iā alij fuiſſent ſepulti: poſſet reſurrectio dn̄ica a iudeis alteri iputari. s Ibi ḡ ꝓpter paraſceuē iudeoꝝ: q̄ꝛ iuxta erat monumētū poſuerūt ieſum. Hoc ē dictū q̄ꝛ feria ſexta in qua licitū erat opari et corpa ſepeliri iā declinabat ad veſperā. et iō ſepelierūt ieſū i loco ꝓpinquo: q̄ꝛ nō poterāt lōge portare ꝓpter ſolēnitatē ſabbati de ꝓpinquo iminentē et c.

Moraliter

Moraliter.

c† Tūc ḡ apphēdit eū pi Ca. XIX latus et flagellauit et milites ple. co. et c. Beda. Et q̄uis h̄ milites illudēdo facerēt: nobis tn̄ opabant myſteria: nā ꝑ ſpineā coronā noſtroꝝ deſignat ſuſceptio pctōꝝ q̄ ſicut ſpinas terra noſtri corꝑis germinat: in veſtimēto purpureo caro ei⁹ paſſionib⁹ obiecta ſignificat. purpura etiā veſtit cū de triūphis ſāctorū martyrū gliatur. h† Aue rex iudeoꝝ. ſic faciūt illi q̄ in eccleſijs deuotiōis oſtendūt ſigna: et cito poſt iniurias xp̄o graues i mēbris ſuis faciūt. q† Clamabant dicētes cruci. et c. nā obſtinata neq̄cia nō emollit miſcdia. g† Rñderūt pōtifices: nō habem⁹ regē niſi ceſarē. H̄ facto clamāt nr̄i pontifices et curati q̄ ſuas eccl̄ias dimittētes ingerūt ſe negocijs tp̄alib⁹ principat⁹ vel regni. Exo. 12. g Num. 9. b
c† Et baiulās ſibi crucē et c. ꝑ h̄ nos inducēs ad ſui ſequelā ſicut dixerat Matth. xvj. Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemetip̄m et tollat crucē ſuam et ſequat me. f† Et cū eo alios duos et c. exponat ſicut Matth. xxvij. et Marci. xv. et Luc. xxiij. q† Qd̄ ſcripſi ſcpſi. ꝑ h̄ aūt q̄ iudeis petētib⁹ pilat⁹ delere titulū q̄ ſonabat cōfuſionē iudeoꝝ noluit ſ̄ magis ip̄m cōfirmauit: ſignificatū fuit q̄ xp̄i mors ad cōfuſionē eoꝝ erat futura ꝑ exercitu; romanoꝝ et ad regni xp̄i exaltationē ꝓpter ſequētē reſurrectionē: ꝓpter qd̄ tūc dixit: Matth. vl. Data ē mihi oīs ptās i celo et in terra. r† Milites ḡ cū crucifixiſſent eū acceperūt veſtimēta ei⁹ et c. exponat ſicut Matth. xxvij. et Mar. xv. d† Cū ḡ vidiſſet ih̄s matrē et c. ꝑ h̄ aūt q̄ poſit⁹ in tāto tormēto matri ſue ꝓuidit de miniſtro docuit nos in quocūq; ſtatu ſimus honorare parentes q̄ꝛtū pōt fieri bono modo. e† Et inclinato capite tradidit ſpm̄. Theo. Tradidit aūt dn̄s ſpiritū deo pr̄i: oſtēdēs q̄ nequaq̄ ſcōꝝ aīe cōuerſant i tumulis ſ; deueniunt ad man⁹ pr̄is oīm pctōꝝ ib⁹ ad locum penarū delatis videlicet in infernū.
Zach. 12. e
Mat. 27. g Mar. 15 d Luc. 23. g
† ſ. 3. a et, 7. g
a† S; vn⁹ militū lācea lat⁹ ei⁹ aperuit et c. Theophil⁹. Vt iudeis placeāt: lanceant xp̄m circa corpus exanime cōtumelias inferētes. iſtis aūt ſūt ſiles q̄ mortuos ꝑſequūt. b† Et cōtinuo exiuit ſāguis et aq̄. ex q̄b⁹ habent efficaciā ſacramēta. f† Poſt h̄ aūt rogauit ioſeph pilatū et c. exponat ſicut Matth. xxvij. et Mar. xv. Venit aūt et nicodem⁹ et c. ſequit: o† Ferēs mixturā myrrhe et aloes et c. ꝑ ip̄m ſignificat doctor bon⁹ ferēs mixturā. i. doctrinā ex auctoritatib⁹ ſacre ſcripture cōfectā ad vngēdū corpus xp̄i myſticū ad ei⁹ ſalutem.

In ca. xix. vbi d̄r i poſtil. ſcd̄m ē crucifigētiū auaricia q̄ xp̄i veſtes q̄uis eēnt parū valētes tn̄ ſibi rapuerūt.

Additio. j.

Non ē veriſimile q̄ milites q̄ cōiter honeſtos ſeu liberales ſe demōſtrant: etiā ſi eſſent interi⁹ ſ̄m veritatē cupidi tātā auariciā i ipſis eē publice oſtēderēt. ideo q̄dā dicūt q̄ milites ſeducti a phariſeis q̄ xp̄m aſſerebāt facere miracula in beelçebub: vt Luc. xj. ſcientes q̄ ad tactū fimbrie veſtimenti ei⁹ ſanabant infirmi: vt Luc. viij. Veſtes xp̄i accipiebant vt cū eis alia medicinalia ſeu aliq̄ alia faſcinatorie facere experirēt: qd̄ etiā redūdabat in ignominiā xp̄i vt h̄ vidētes crederēt ip̄m eē maleficū.

In eo. ca. vbi d̄r in poſtil. Et nota q̄ loq̄ns de cruce matri ſue nō dixit mater ſed mulier.

Additio. ij.

Nō ſolū tpe paſſiōis ſed etiā tpe gaudij ſeu conuiuij nuptialis xp̄s vocat matrē ſuā eodē noīe ſic̄ hic. ſ. mulier nō aūt mar̄. Vn̄. ſ. ij. ca. Quid mihi et tibi mulier. idcirco rō hui⁹ vocatiōis attribuēda ē ſūme humilitati vtriuſq; filij. ſ. et mr̄is. Sicut eī xp̄s. Cū i forma dei eēt ſeip̄m exinaniuit formā ſerui accipiens: vt ad Phil. ij. eadē rōne cū fili⁹ dei viui ver⁹ eēt cōiter ſe vocat filiū hoīs qd̄ ē nomē cōe cuicūq; hoī. pari rōne matrē cui⁹ hu

militatē maxime cognoſcebat mulierē vocat qđ eſt nomē cōe
cuilibet mulieri:non aūt matrē qđ maximā dignitatē includit
cū ſit mater xp̄i. ¶ In eo.ca.vbi đr in poſtilla. Licet ei fue/
rit crucifixio prima die paſche q̄ erat ſolēnis apud iudeos.

¶ Additio.iij.

Chriſtus fuit crucifixus i paraſceue paſche q̄ nō erat ſolēnis apud iudeoſ
vt hr̄.j.eo.ca.ibi ğ ꝓpter paraſceue poſuerūt eū vt magis de/
clarat in additione ſup Matth.xxvj.ca.
¶ In eo.ca.vbi đr in poſtil. De feria ſexta in qua licitū ē ope/
rari ⁊ corpora ſepelire.iam declinabat.

¶ Additio.iiij.

Hec feria ſexta.i q̄ xp̄s fuit crucifix⁹ nō erat ſolēnis apud iudeos:vñ ⁊ li
citū erat in ea opari ⁊ ſepeliri ꝓut latius dictū eſt in additio/
ne ſup Matth.xxvj.ca.

¶ Replica.

In ca.xix.poſtillator dicit ꝺ auaricia cru
cifigentiū i eo ꝙ veſtes xp̄i etiā parū va/
lētes rapuerūt:Burg.opponit dicēs ꝙ nō eſt veriſile ꝙ mili/
tes q̄ vt cōiter ſe honeſtos ⁊ liberales oſtēdūt:auariciā ſiquā
in mēte habuerūt publice demōſtraſſēt:ego aūt puto illos nō
fuiſſe milites ẜm cōem ſeculi dignitatē.nam hi nō ꝯſueuerūt
ad tā vilia officia lictoꝝ ⁊ ſuſpēſoꝝ deputari:ẜ fortaſſis illis tē
porib⁹ vocabāť milites ſeruiētes rei publice in executiōe iuſti/
cie.Nā de ſolis militib⁹ ẜm dignitatē nō đr:nemo teneť ſuis
ſūptib⁹ militare.i.rei publice ſuire:ẜ etiā de ceteris. Miles āt
cōi noīe đr a militādo:ſicq̧ cūcti ſeruiētes reipublice pñt dicī
milites a militādo.i.ſeruiēdo:q̄ etiā nō tenenť ꝓprijs ſtipen/
dijs militare.Si tñ ꝓprie dicti ſūt milites nō mirū ꝙ oñderūt
ſe publice auaros:q̄ ſe oñderēt diſcholos ⁊ publicos ribaldoſ
i multis ꝯtra ieſū:imo ꝑter cōem cōſuetudinē circa īterficien/
dos: vt pꝫ i potione fellis illatis cōuitijs q̄ fieri nō ꝯſueuerūt
ab honeſtis ꝯtra morti adiudicatos. ¶ In eo.ca.vbi poſtilla
tor dicit crucifixionē factā prima die paſche q̄ erat apud iude
os ſolēnis.Burg.ꝓpter ſuā ſingularē min⁹ tñ autēticā cōpu/
tationē dicit ꝙ paraſceue nō erat ſolēnis apud iudeos: qđ qꝛ
factū ē eo ꝙ fūdat Bur.factū ſuū ſup obſeruātia traditionis
phariſaice quā xp̄s ꝯtra dei p̄ceptū nō admiſit:p̄ceptū autē
dei fuit ꝙ.xv.luna pr̄ia mēſis eſſet celebris. Cōſtat aūt para/
ſceue fuiſſe.xv.luna:qꝛ luna.xiiij.etiam ẜm Bur.xp̄s cenauit
allegās igiť traditiōes ꝯtra dei p̄ceptū:cū Burg.audire de/
bet:Quare tranſgredimini p̄ceptū ꝓpter traditiones vr̄as:
amiſſo tñ cōputo Bur.etſi paraſceue tota dies nō fuiſſet cele/
bris vſq̧ ad veſperā:tñ t̄pe ſepulture celeberrima fuiſſet: qꝛ
ẜm cū paſcha et ſabbatū cōcurriſſet ad veſperā: quādo apud
iudeos incipit feſtiuitas ſequētis diei.

¶ Glo.ordi.

¶ a ¶ Currebāt aūt. Johes ſi/ ¶ Ca.XX
A gnificat ſynagogā q̄ prior venit ad mo
numētū:ſꝫ nō ītrauit:qꝛ ꝓphetias de
incarnatiōe ⁊ paſſiōe audiuit:ſꝫ ⁊ mor
tuū credere noluit. Petrus ē eccľia q̄
cognouit carne mortuū: ⁊ viuētē cre/
didit deū:poſt quē ⁊ iudea in fine ītra
bit. b ¶ Separatim. Quia ſacra diui
nitatis incōphēſibilia a nr̄e infirmita/
tis ꝯgnitiōe remota ſūt. In inuoluto:
nec finis nec initiū aſpiciť. Sic celſitu
do diuinitatis nec cepit eſſe nec deſinit.
In vnū locū qꝛ i ciſſura mētiū de⁹ ñ ē:
ſꝫ in vnitate. Vel ſudariū capitis paſ/
ſio xp̄i:cui⁹ ſacra īfidelib⁹ ſūt occulta.
ſeorſum qꝛ lōge a noſtra:quia illa ſpō/
te et ſine culpa paſſus:nos inuiti cum
culpa. ¶ Mōdū

¶ Nico.de lyra

a V Na aūt ſab. Poſtq̄ ¶ Ca.XX
euāgeliſta deſcripſit xp̄i cruci/
fixionē ⁊ mortē.Hic ꝯñr deſcri
bit ei⁹ reſurrectionē. Et diuidiť i du/
as:qꝛ p̄rio deſcribiť manifeſtatio hui⁹
reſurrectiōis facta mulierib⁹ deuotis.
Scđo eiuſdē manifeſtatio facta aplis.
ibi:Cū ğ ſero eēt. Circa primū ſciēduꝫ
ꝙ mulieres gradatim puenerūt ad co
gnoſcēdū hāc reſurrectionē: ⁊ iō p̄rio
euāgeliſta oñdit q̄liter eā cognouerūt
B p ſepulchri euacuationē. Scđo p ange
licā viſionē,ibi: Abierūt diſcipuli. Ter
tio p dñicā apparitionē.ibi:Hec cū di/
xiſſet. Prima i tres: qꝛ p̄rio deſcribiť
ſepulchri viſio. Scđo rei denunciatio.
ibi:Cucurrit ğ. Tertio renūciate īqui
ſitio.ibi:Exijt ğ. In p̄ma ğ pte đr ſic:
Vna aūt ſabbati.i.pr̄ia die poſt ſabba
tū.ſic ei apud iudeos noianť dies heb
domade:qꝛ ſabbatū ſic noiať abſolu/
te ꝓpť reuerētiā illi⁹ diei: ⁊ ab illa de/
noianť alij dies:ita ꝙ ſequēs īmedia/
te đr pr̄ia ſabbati: ⁊ alia ſcđa ſabbati. ⁊ ſic ꝯñr. ⁊ ꝓpter h̓ Mat/
the⁹ et Marc⁹ vocāt dñicā reſurrectiōis primā diē ſabbati.io/
hānes aūt vnā ſabbati:qꝛ h̓ nomē vnū frequēter accipiť ꝓ p̄/
mo. ⁊ ſic pꝫ Gen̄.j. Factū ē veſpe ⁊ mane dies vn⁹.i. p̄m⁹. Aū
⁊ ꝯñr đr: Factū ē veſpe ⁊ mane dies ſecūdus: ⁊ poſtea terti⁹.et
ſic ꝯñr. b ¶ Maria magda.ve.ma.⁊c̄.i.anteq̄ eēt clara dies
dimiſit tñ diē ſabbati trāſire:qꝛ non erat licitū aliq̄d opari illa
die. Sciēdū etiā ꝙ cū ea fuerūt alie due mulieres ẜm ꝙ dicunt
alij euāgeliſte:ſꝫ iohes iſtā ſolā exprimit:qꝛ erat alijs feruētior
⁊ pricipalior. c ¶ Et vidit la.ſubla.a monu. Angel⁹ eni dñi eū
amouerat,nō ad h̓ ꝙ xp̄s de ſepulchro ſurgeret:qꝛ clauſo ſepul
chro

ꝗ quā matthe⁹ primā ſab
† Va aūt ſabba ¶ Ca.XX a†
ti maria magdalenę ve/ b
a ꝗ cū iā t̄pus opandi re
diſſe. b ꝗ in req̄rēdis intelligentiā.
nit māne cuꝫ adhuc tēnebrę eēnt
ad monumētū: ⁊ vidit lapidē ſub c
a ꝗ vel reuolutū. b ꝗ ex nimio ardore. ꝗ cucur
rit nūciare diſcipulis vt aut ſecū quererēt:aut ſe/
cum dolerent.
lātū a monumēto. Cucurrit ğ et d
venit ad ſimonē petrū ⁊ ad aliuꝫ
diſcipulū quē diligebat ih̄s: ⁊ di e
a ꝗ in grecis codicibus addiť: meum ꝓpenſiore
charitatis ⁊ familiarus affectu.
cit ill': Tulērūt dñm ꝺ monumē/
to: ⁊ neſcimus vbi poſuerūt eū.
Exijt ğ petr⁹ ⁊ ille ali⁹ diſcipul⁹: ⁊ f
a ꝗ quō aūt venerūt:regreſſus narrat: cucurre.
b ꝗ p decurſū hui⁹ mūdi:iudei p legis litterā:gē/
tiles per legem nature.
a venerūt ad monumentū. Currē/ g
bāt aūt duo ſimul: ⁊ ille ali⁹ diſci h
pul⁹ p̄cucurrit citi⁹ petro: ⁊ vēit p̄
m⁹ ad monumētū. Et cū ſe īclinaſ i
ſet vidit poſita lintheamia nō tñ k l
introiuit. Venit ğ ſimō petr⁹ ſe/ m
quēs eū: ⁊ ītroiuit i monumētū ⁊
ꝗ ſacre ſcripture ſacramēta.
vidit lītheamia poſita ⁊ ſudariū n
qđ fuerat ſup caput ei⁹ nō cū lin/
b theaminib⁹ poſitū:ſꝫ ſeparatim in o
uolutū i vnū locū. Tūc ğ ītroiuit p
⁊ ille diſcipul⁹ q̄ venerat primus

¶ Nico.de lyra

Mat.28.g
Mar.16.a
Luc.24.a

chro ſurrexit et exijt: ſicut clauſo vte/
ro virginis natus eſt:hoc tñ fuit ali/
ter:qꝛ in reſurrectione habuit corpus
glorioſum cui nō reſiſtit aliq̄d:ſed exi
tus de vtero virginis fuit miraculo/
ſus. Remouit igiť lapidē angelus ſo
lū ad manifeſtandū xp̄i reſurrectionē
iā cōpletā. d ¶ Cucurrit. Hic deſcri/
biť rei viſe denūciatio cuꝫ đr: Cucur/
rit ğ ad ſimonē petrū ⁊ aliū diſcipulū
quē diligebat ieſus.ſ.iohānē. iſti eniꝫ
p ceteris xp̄m amabāt ⁊ inuicē ſe te/
nebant ſicut familiares.alij aūt ſicut
diſpſi fugerant: ꝓpter qđ in pluribus
locis leguntur iſti duo apľi ſimul cōbi/
nati:vt dictū eſt ſuperi⁹.xviij.ca.in ſe
quēdo xp̄m captū: ⁊ Act.iij.ſimul aſ
cēdendo in templū. ⁊.viij.ſimul miſſi
ſūt ad ſamaritanos.vt darēt eis ſpm̄
ſc̄m. e ¶ Et dicit illis:tu.dñm ꝺ mo.
⁊c̄. Timebāt eni ne iudei corpus xp̄i
aſportaſſent vt ei ignominiā facerēt.
f ¶ Exijt ergo petr⁹. Hic poniť rei nū/
ciate inquiſitio.cuꝫ diciť: Exijt ergo
petr⁹ ⁊ ille alius diſcipulus ⁊ venerūt
ad monumētū:vt viderēt factū.mo/
dus aūt veniendi oſtendiť cū diciť:
g ¶ Currebāt duo ſimul. ex deſiderio
videndi. h ¶ Et ille ali⁹ diſci.p̄cucur.
tius petro ⁊c̄.qꝛ erat iunior ⁊ agilior.
i ¶ Et cū ſe inclinaſſet.ad vidēdū ſup
ple p oſtiuꝫ illius edificij intra quod
corpus chriſti erat ſepultū:quia ſepul
chrū erat factum ad modum cuiuſdā
domūcule lapidee intra quā erat ſe/
pulchrū chriſti poſitū: ⁊ ideo erat ibi
quoddam oſtiolum per quod erat in
greſſus ad illū locū:ſic eni fiebant ſe/
pulchra iudeoꝛuꝫ antiquitus: ⁊ maxi
me magnarū perſonarū vt eorum fi/
lij poſſent ibi ſepeliri:propter hoc di/
citur frequēter.iij.et.iiij. Reg.de re/
gibus iuda. Sepultus eſt i ſepulchro
dauid ⁊c̄. k ¶ Vidit poſita lintheamina.i.bene diſpoſita et
plicata:ad oſtendendū ꝙ corpus nō fuerat ſublatū: quia ſi/
mul fuiſſent lintheamina aſportata: et maxime quia erāt for
titer adherentia corpori ꝓpter vnctionē. ⁊ ideo p hoc appa/
rebat ꝙ ſic vere ſurrexerat. l ¶ Non tamē introiuit: ꝓpter
petri reuerētiā quē expectauit:qꝛ erat ſenior ipſo ⁊ inter apo
ſtolos principalior. m ¶ Venit ergo ⁊c̄.pꝫ lr̄a vſq̧ ibi:
n ¶ Et ſudariū qđ fuerat ſup caput eius nō cū lintheaminib⁹
poſitū.ſ.cōfuſe ⁊ indiſtincte. o ¶ Sed ſeparatim inuolutū.i.
bene plicatum. p ¶ In vnū locū.hoc factū eſt ad oſtenden/
dum reſurrectionē factā,ſequiť:

Et vidit

a Nōdū.ſ.vſq; adeo vt cū ab ipſo dn̄o ap/te diceref: ꝓpter ꝯſuetudinē ab eo audiēdi parabolas nō intelligerēt. b Plorās. Jā plus de ſublato ꝙ̄ de occiſo plorat: q2 tanti magiſtri cui⁹ vita ſubtracta fuerat: nec memoria remanebat: et iſte dolor ibi eū tenebat. c Dū ḡ. Cū eū ſciret ibi nō eſſe: ſ3 q2 nimis dolet nec ſuis oculis: nec oculis illoꝝ duoꝝ credēdū putauit. Uel potius diuino inſtinctu hoc factū eſt. d Uidit duos an. Angeli.i. nūciȷ̄ ſignificāt euāgeliū xp̄i a capite vſq; ad pedes.i. ab initio vſq; ad finē3 eſſe nūciandū. Et ille ex paſſione ſua erat nūciandus: q2 deus eſt ante ſecula: ⁊ hō i fine ſeculi. Sedet ḡ angelus ad caput cū dicit: Jn pͣcipio erat verbū. Ad pedes cū dicit: Uerbū caro factū ē: Uł duo āgeli duo teſtamēta: vnū pri⁹: aliud ſequens. Cōiūcta: dū pari ſenſu: incarnatū mortuū: reſuſcitatū nunciāt. e Quid plo. Quaſi: noli plorare Prohibent lachrymas ꝗdāmō nūciantes gaudiū. At illa putās eos īterrogare neſcientes: ꝓdit cām lachrymarū: q2 tulerūt dn̄m meū.i. corpus dn̄i mei. f Et nō ſcie. Quia tergū ad eum habebat quē nō reſurrexiſſe credebat: q2 amabat ⁊ dubitabat: videbat ⁊ nō cognoſcebat. g Quē q̄ris. Nō ꝙ dubitet quem reqreret: ſed q2 illa quē querit ignoret. nō ei q̄rit xp̄m: ſ3 quē putat raptū. h Dn̄e. Quē putat hortulanū dicit dn̄m vt honorificaret hoīem a ꝗ rogabat bn̄ficiū. Nec ſic dicit eū dn̄m ſicut illum quē q̄rit ſublatū. Jeſū xp̄o agnoſcens vocat magiſtrū: q2 recolit cū a quo diſcernere hūana ⁊ diuina diſcebat. i Si tu ſuſtu. Non dicit quē: q2 h̄ i aīo agit vis amoris: vt quē3 ſemp cogitat: nullū aliū ignorare credat. k Maria. Poſtꝙ̄ cōi noīe vocauit: ⁊ nō ē agnitus: vocat ex noīe: ac ſi dicat: recognoſce eū a quo recognoſceris. l Noli me tā. Hic innuit ꝙ pedes ei⁹ amplecti voluit. Merito nō tāgit ꝗ nō videt: nā ꝗ videt tāgit. m Dicit ei ie.⁊c. Fidē docēs ⁊ in corde ei⁹ hortulan⁹ ſemiat dicit: Noli me tāgere nō ꝙ nollet tāgi niſi cū aſcēdiſſet: cū ⁊ mulieres et alȷ̄ i terra eū tetigiſſe legāt: ⁊ nō ſedentē in celo. Uult ḡ ſic ſe ſpūaliter tangi.i. ſic ſe credi vt ſit eq̄lis patri. Et q2 iſta adhuc carnaliter i eū credebat quē ſicut hoīem flebat: audit. Noli me tāgere.i. ſic credere: q2 in corde tuo nōdū credis me eq̄lē aſcēdi ad patrē.i. nōdū credis me eq̄lē patri: tūc tāges cū nō imparē

credes

a ſ vacuū ſepulchrū. b ſ nō quidē reſurrexiſſe

ad monumentū: et vidit ⁊ credi/ a

ſed ſublatū eſſe. ſ cur nondū.

a dit. Nondū eni ſciebant ſcriptu/ b

ram: quia oportuit eum a mortu

a ſ cū crederent ablatū.

is reſurgere. Abierūt ergo iteruʒ c

a ſ vt habitabāt. b ſ quā fortior fixerat affect⁹.

diſcipuli ad ſemetipſos. Maria d e

ſ cū aliȷ̄s duabus.

aūt ſtabat ad monumentū foris f

b c plorās. Dū ergo fleret inclinauit g h

d ſe ⁊ ꝓſpexit i monumētū. Et vidit i

duos āgelos i albis ſedētes: vnū k l

ad caput ⁊ vnū ad pedes: vbi po

ſitū erat corp⁹ ieſu. Dicunt ei illi: m

e Mulier quid ploras? Dicit eis: n

Quia tulerūt dn̄m meū: ⁊ neſcio

a ſ hec eſt maior cā doloris.

vbi poſuerūt eū. Hec cū dixiſſet o

cōuerſa ē retrorſū: ⁊ vidit ieſū ſtā

ſ redarguēs eā.

f tē ⁊ nō ſciebat q2 ieſus ē. Dicit ei p q

a ſ ꝗ nō credit adhuc ē mulier: adhuc corporei ſexus appellatiōe ſignaf b ſ q̄ſi non lachrymas nudas ſ3 fidē exigo: bone lachryme ſi ieſū agnoſcas. c ſ īterrogaf cā doloris vt augeaf deſideriū

g ieſus: Mulier quid ploras? Quē

a ſ nō penitus falſo: q2 in ei⁹ mēte ſeminabat.

q̄ris. Jllā exiſtimās q2 hortula/ r

h i nus eēt: dicit ei: Dn̄e ſi tu ſuſtuli s

ſti eū dicito mihi vbi poſuiſti eū: t

k ⁊ ego eū tollā. Dicit ei ih̄s: Ma/ v

a ſ prius corpe cōuerſa putauit: qꝺ nō erat nūc cōuerſa corde qꝺ erat agnouit.

ria. Cōuerſa illa dicit ei: Rabbo/ x y

m ni qꝺ d2 magiſter: dicit ei ieſus: ʒ

l Noli me tāgere. Nōdū eni aſcēdi a

a Et vidit ⁊ credidit. Hoc exponif dupliciť. vno modo ſic: Uidit.ſ. ea ꝗ dicta ſūt a maria. Et credidit eſſe verū.ſ. ꝙ corpus xp̄i eſſet ſublatū de monumēto: ⁊ nō cogitauerūt de xp̄i reſurrectione. ⁊ iō ſubdif: Nōdū ei ſciebāt ſcripturā: q2 oportuit eū a mortuis reſurgere. Alio mō exponif ſic: Uidit.ſ. lintheamina ⁊ ſudariū: ſic diſpoſita ⁊ plicata vt dictū ē: Et credidit: reſurrectionē xp̄i iā factā. ⁊ ſubdif cā q̄re ante nō credebat: cū dicif:

b Nōdū ei ſcie.ſcrip.⁊c. ⁊ iō nō ex ſcriptura ſed ex ſignis viſis credebāt reſurrectionē xp̄i iā factā.

c Abierūt ḡ. Hic oſtēdif q̄liter maria puenit ad angelicā viſionē. cū d2: Abierūt ḡ iterū diſcipuli.ſ. petr⁹ ⁊ iohānes nō audētes diu manere iuxta ſepulchrū ꝓpter metū iudeoꝝ. d Ad ſemetipſos.i. ad locū vbi pri⁹ latitabāt ⁊ vn̄ ad ſepulchrū venerāt. e Maria āt ſta. ex feruore ⁊ cōſtātia: ⁊ q2 nō iminebat ſibi tātū periculū ſicut aplis. f Ad monu.fo.plo. l3 eni intraſſet clauſurā horti i ꝗ erat domūcula ſepulchri exciſa in rupe: tn̄ illā domūculā nō intrauit: verūtn̄ q2 illa horti clauſura tota aliqn̄ ſepulchrū noiaf: inde eſt ꝙ maria aliqn̄ d2 intraſſe monumētū. vt h̄r Mar.vl. et Luce. ſilr d2 aliqn̄ foras ſtetiſſe: vt hic. g Dū ḡ fleret. ꝓpter abſentiā corpis xp̄i. h Jnclinauit ſe et ꝓſpexit i monumētū: q2 ſm̄ Greg. vis amoris intētionē multiplicat inq̄ſitiōis: ⁊ iō nō ſufficiebat ſibi ſemel reſpexiſſe: ꝓterea l3 vidiſſet abeſſe corpus xp̄i: tn̄ volebat adhuc videre ſi aliqꝺ ei⁹ veſtigiū poſſet ꝑcipere. E
i Et vi.duos an. ex feruore ei deuotiōis illā viſionē meruerat. k Jn albis ſedētes. ad deſignādū dn̄ice reſurrectiōis gaudiū. Apparitiōes ei euāgelice fiunt ad inſtructionē hoim: ⁊ ſolēt apparere p illū modū ꝗ cōpetit rei de ꝗ debēt inſtruere. Cādor aūt veſtis ſplēdorē denūciat ſolēnitatē: ⁊ iō in albis veſtib⁹ apparuerūt: ad denotādū gaudiū dn̄ice reſurrectiōis.

l Unū ad caput ⁊ vnū ad pe. vbi po.e.cor.ieſu: tum ꝓpter reuerētiā loci ꝯſecrati ex tactu corpis dn̄ici: tū ad ſolēni⁹ denūciādū reſurrectionē xp̄i: q2 ſolēni⁹ denūciaf p duos ꝙ̄ p vnū. m Dicūt ei illi: mulier ꝗd ploras. q.d. nō habes cām flēdi ſ3 magis gaudēdi ex reſurrectione xp̄i. n Dicit eis ⁊c. exponaf ſicut.ſ. o Hec cū dixiſſet. Hic oſtēdif dn̄ica apparitio facta marie cū d2: Hec cū dixiſſet ꝯuer.ē re.⁊ vi.ie.ſtantem. D
S3 ſolet hic q̄ri: q̄re ꝯuertit ſe retrorſū: q2 angelos ſibi loquētes cognouit eē bonos vel ſaltē eſtimauit valētes viros: ⁊ iō videf ꝙ magis deberet vertere faciē ad ipſos. Dicēdū ꝙ illi āgeli ſedebāt ſupra ſepulchrū xp̄i: vt dictū ē: ⁊ vidit illos aſſurgētes ꝓpter reuerentiā xp̄i apparētē extra ſepulchrū: ⁊ iō illa cōuertit ſe retrorſū ad vidēdū cui tātā reuerētiā faciebāt.

p Et nō cog. q2 ie. eſſet. Jpſa eni nōdū habebat fidē reſurrectiōis xp̄i: vt p3 ex ꝑdict. ⁊ iō talis apparuit i corpe q̄lis erat apud eā i mēte. Jn ꝑtāte eni hoīs habētis corp⁹ glioſuʒ ē ſic apparere ꝙ cognoſcaf vel nō cognoſcaf: q2 illud corp⁹ ē oīno ſubiectū aīe: ⁊ codē3 mō facta ē apparitio duob⁹ diſcipulis eūtib⁹ i emaus vt h̄r Luc.vlti. q Dicit ei ieſus: mulier ꝗd ploras? nō petit q̄ſi ignorās: ſ3 vt ex ei⁹ reſpōſione cōuenienti⁹ eā inſtruat. r Jlla exiſtimās q2 hortulan⁹ eēt. Sciebat ei ꝙ milites de ſepulchro fugerāt: ⁊ iō neminē credebat aduenīſſe niſi illū cui incūbebat illa cura horti ſeruādi i quo erat monumētū. s Dicit ei: dn̄e ſi tu ſuſtuliſti eū. nō dicit: ſi tu ſuſtuliſti ieſū crucifixū loquēdo determinate: ſ3 eū i generali: q2 modus ē feruēter amātiū eſtimare ꝙ oēs cogitēt de eo qꝺ habēt cordi. t Dicito mihi vbi po.eū ⁊ ego eū tollā. Ex ꝟtute ei amoris credebat ſe poſſe portare tm̄ corpus etiā mortuū: q2 feruēter amāti nihil videf difficile v Dicit ei ieſus. maria vocat eā ꝓprio noīe vt eā magis intentā faciat ⁊ talē ſe ei exhibet vt cognoſcaf. x Cōuerſa illa.ſ. oculis mētis: ſicut et oculis corpis. y Dicit ei rabboni. Sic eni ꝯſueuerat eū appellare an̄ paſſionē: q2 doctores apud iudeos vocanf magiſtri. ʒ Dicit ei ieſus: noli me tāgere. Jlla ei ex deuotione voluit ſtatim oſculari pedes ei⁹. ſ3 ꝓhibita ē ſm̄ Aug. q2 erat indigna ꝓpter fidei defectū. iō ſubdif: a Nōdū ei aſcēdi ad patrē meū.i. i corde tuo nō credis me ꝑueniſſe ad eq̄litatē patris. Aliter exponif ſm̄ Chryſ. ⁊ meli⁹: vt videf. Ad cui⁹ itellectū ſciēdū ꝙ apparuit marie i cōſili corpe ſm̄ apparentiā quale habebat an̄ paſſionē ⁊ nō illa claritate ꝗ ē ꝓprietas corpis glioſi: ⁊ iō maria credebat ipm̄ reſurrexiſſe ad vitā cōem cū diſcipulis ducēdā ſicut ante. ⁊ iō volebat eū familiariter tāgere ſicut prius. hāc aūt opinionē dn̄s voluit ab ea remouere dicens: Noli me tāgere. q.d. nō credas me inter vos habitaturū ſicut pri⁹: ⁊ hoc ē qꝺ ſubditur: Nōdū ei aſcēdi ad patrē meū. Eſt aſſignatio cauſe quare apparebat i ſili corpore ſicut et ante paſſionē: ⁊ nō in claritate corporis glorioſi: qꝺ fuit ad ꝓbandū veritatē dominice reſurrectionis inquātū ſic apparuit diſcipulis p dies quadraginta inſtruens eos de regno dei ante ſuā aſcēſionē: ꝓpter qꝺ ſeqf

credes. In hac figurat eccľia de gentibus q̄ in xp̄m nō credit: niſi cū ad patrē aſcendit. Myſtice. Noli me tāgere. Noli manū maiorib⁹ adhibere: ſed vade ad pfectiores q̄ facile reſurrectionē credāt. Mulierib⁹ eſt i eccleſia docere nō pmittit.

Myſtice

a · Vade aūt ad fratres meos.i.ad apoſtolos: q̄s vocat frēs ꝓpter ſimilitudinē nature humane ⁊ ſpecialitatē amicitie ad ipos. b · Et dic eis aſcendo.i.aſcendam. c · Ad patrē meum.per naturā. d · Et patrem veſtrū.per adoptionis gratiā. e · Deum meū ⁊ deum veſtrū.inquantū ſum homo.ſic eni loquebat in propoſito: vt patet ex hoc ꝙ imediate vocauerat apoſtolos fratres ꝓpter ſimilitudinē nature: ⁊ eodē modo loquit.cū dicit: Aſcendo ad patrē meū: quia aſcēdere nō cōpetit ei ſm diuinā naturā q̄ eſt altiſſima. p h igit ꝙ xp̄s hic ſuā aſcēſionē denūciat apl'is p mariā: inſinuat ꝙ eis ante aſcēſionē illā apparebat ad eorū inſtructionez ſicut expreſſius dicūt alij euāgeliſte. f · Venit maria ⁊c. patet lr̄a ex dictis. g · Cū ḡ ſero eēt. Hic ɔ̄ñr oſtēdit manifeſtatio reſurrectionis xp̄i diſcipulis facta. Et primo oib⁹ cōiter. ſcd̄o aliquib⁹ ſpāliter.ca.ſe. Prima i duas: q̄ primo manifeſtat oibus excepto Thoma abſente. Scd̄o thoma cum eis exiſtente. ibi: Et poſt dies octo. Prima in tres: q̄ primo deſcribit xp̄i apparitio. ſcd̄o apparitionis denunciatio. ibi: Thomas aūt. tertio diſcipuli audictis obſtinatio. ibi: Ille aūt dixit: Prima adhuc i duas: q̄ primo deſcribit apparitionis act⁹. ſcd̄o ei⁹ effect⁹. ibi: Gauiſi ſunt. In pria ḡ pte d̄r ſic: Cū ḡ ſero eſſet. In die eni apl'i erāt diſpſi ꝓpter metū iudeorū: ſꝫ in ſero cōueniebāt ad locū vnuꝫ: ⁊ iō tali hora apparuit. h · Die illo.ſ. prima die reſurrectionis. i · Una ſabbatoꝝ.i. prima die poſt ſabbatū vt p̄dictū eſt. k · Et fores ⁊c. ꝓpter metū iudeoꝝ. Hoc etiā ex diuina ordinatione factū eſt: vt ieſus intrās ad diſcipulos ianuis clauſis oñderet ſe habere corpus glorioſū. l · Et dicit eis: pax vobis. ⁊ hoc ē ɔ̄ duplicē coꝝ pturbationē. Erāt eni cōturbati d̄ morte ipius xp̄i: ⁊ de pſecutione iudeoꝝ eis iminēte. poterat eni eos p ſuā p̄ſentiā cuſtodire ⁊ de reſurrectione certificare. vñ ſubdit: m · Et cū hoc di. oñdit eis ma. ⁊ la. vt p cicatrices remanētes oñderet idētitatē numeralē corporis pri⁹ paſſi. Iſta ei i corpe xp̄i remāſerūt nō ad defectū ſꝫ magis ad gloriā: ꝓpter victoriā ex illis vulnerib⁹ ɔ̄ſecutā. n · Gauiſi ſūt. Hic ɔ̄ñr ponit hui⁹ apparitiōis effect⁹ q̄ eſt duplex. Prim⁹ eſt diſcipuloꝝ exultatio ɔ̄tra duplicē triſticiā ipſoꝝ amotā ſcꝫ de morte xp̄i ⁊ iudeoꝝ metu: ⁊ quātū ad hoc dicit: Gauiſi ſūt ḡ diſcipuli viſo dño. Scd̄o eſt coꝝ inſtructio. ⁊ quātuꝫ ad h ſubdit: o · Dicit ḡ eis iterum: pax vobis: q̄ volebat eos inſtruere de pace futura q̄ erat ppetua. p · Sicut miſit me pa. ad veritatē fidei docēdā i iudea. q · Et ego mitto vos.i. mittā ad hāc ỽitatē publicādā p totū mūdū. ⁊ q̄ executio hui⁹ officij nō pōt ɔ̄uenienter fieri ſine gr̄a ſpūſſācti iō ſequit: r · Hec cū dixiſſet inſufflauit ⁊ dixit eis: accipite ſpm̄ſctm̄. p illā ſufflationē oñdere voluit ſpm̄ſctm̄ a ſe ꝓcedere ſicut ꝓcedit a pr̄e. s · Quoꝝ re. pec. re. eis. Licet eñ ſolus de⁹ p̄ncipaliter pctā dimittat: tñ miniſtri eccl'ie p ỽtutē clauiū ad hoc miniſterialiter operant. t · Et quoꝝ re. .i. retinēda iudicaueritis. v · Retēta erūt. Hoc tñ intelligēdū eſt qñ iudiciū eccl'ie diuino iudicio cōformat. x · Thomas. Hic ponit apparitiōis xp̄i denūciatio abſenti diſcipulo cū d̄r: Thomas aūt q̄ d̄r didym⁹. h erat cognomē ei⁹: ⁊ ſonat idē qd̄ gemin⁹: q̄ forte erat de tribu beniamin d̄ cognatione gemini. Vel ſm alios ſonat idē qd̄ dubi⁹: q̄ ꝓpter dubiū de reſurrectione qd̄ thomas habuit. ideo ſic cognominat⁹ fuit. y · Un⁹ de duo. nō ꝙ tūc eſſent duodecim cū iudas eſſet mortu⁹: ſꝫ q̄ erat vn⁹ de. xij. electis in principio a xp̄o. Vel q̄ cōnumerat hic matthias poſtea elect⁹ in loco iude: q̄ iohānes h euāgeliū ſcripſit poſt ei⁹ electionez: vt pꝫ ex p̄dictis in principio hui⁹ operis. z · Nō erat cum eis qñ venit ieſus. Ipſe eñ inter alios apl'os videt fuiſſe magis timidus: vt. ſ̄. dictū eſt. xj. ca. ⁊ iō tardius ceteris venit ad locū vbi cōgregabant diſcipuli: ⁊ ideo ꝓpter tarditatē ſuā priuatus eſt illa viſione xp̄i. hoc aūt factū eſt diuina ordinatione vel pmiſſione ſm ꝙ dicit Greg. vt ex ſua abſentia ſequeret dubitatio: ⁊ vlteri⁹ in dubitatione obſtinatio. ⁊ p ɔ̄ſequēs diligēs inquiſitio ad noſtrā cōfirmationē.

†Luc.24.f

†Mat.18.b

a · Dixerūt ḡ ei alij diſcipuli. q̄ boni rumores ſcito denunciant. b · Vidim⁹ dñm. Sic eni ante paſſionē eū appellauerāt: vt dictū ē. ſ̄. ca. xiij. Vos vocatis me magiſter ⁊ dñe ⁊c. c · Ille aūt di. eis: niſi vi. in ma. ei⁹ fi. clauo. Ridiculoſe petit iſte thomas q̄ magis ē videre repationē toti⁹ corpis. Itē fuit dur⁹ ad credēdū: q̄ volebat certificari duplici ſenſu.ſ. viſu ⁊ tactu. iō ſeq̄t: d · Et mit. di. meū ⁊c. iſti eñ ſūt duo ſenſus q̄ min⁹ poſſūt decipi: q̄ viſus īter alios pl'es differētias reꝝ demōſtrat: vt hr̄.j. metaph. Tact⁹ aūt i hoie ē certiſſim⁹. Alij aūt ſenſus hn̄ īueniūt viuaciores i alijs aīalib⁹: vt hr̄. ij. de aīa. e · Et poſt dies octo. Hic ponit ſcd̄a apparitio facta apl'is i p̄ñtia thome. Et diuidit i duas: q̄ pr̄o deſcribit dicta apparitio. ſcd̄o ponit q̄dā breuis epilogatio. ibi: Multa q̄dā. In pria pte d̄r ſic: Et poſt dies octo. Facto eni interuallo chriſtus apparebat diſcipulis: q̄ nō cōuerſabat cōtinue cum eis: vt oſtenderet ſe ſurrexiſſe

---

ad patrē meū. Vade aūt ad frēs [a ſ natura.] meos ⁊ dic eis: Aſcēdo ad pātrē [a ſ nō ait cōiter noſtrū: ſed meū ⁊ veſtrū q̄ differunt. ſ gratia. b ſ deū meū q̄ ego hō. c ſ veſtrū q̄ vos ab errore liberauit.] meū ⁊ prēꝫ vr̄m: deū meū ēt deū [ſ ſub quo et homo ſum.] vr̄ꝫ. Venit maria magdalene ānūciās diſcipul' q̄ vidi dñm: ⁊ dixit [ſ hoc in ipſo die reſurrectionis.] mihi hec: † Cū ḡ eſſet ſero die illo [a ſ moli corporis vbi erat diuinitas oſtia clauſa nō obſtiterūt ſicut et nat⁹ fuerat de virgine.] vna ſabbatoꝝ: et forēs eēnt clauſe vbi erāt diſcipuli cōgregati ꝓ [a ſ die dñica eiuſdē reſurrectiōis.] pter metū iudeoꝝ: vēnit ieſus ⁊ ſtetit in medio ⁊ dixit eis: Pax vobis. Et cum hec dixiſſet: oſtē [ſ vbi ad dubitantiū corda ſanāda vulnerū ſūt ſeruata veſtigia.] dit eis manus et latus. Gauiſi ſunt ergo diſcipuli viſo domino. [a ſ iteratio confirmatio eſt: dat ei pacē ſup pacē ſicut ꝓmiſit p ꝓpheram.] Dicit ergo eis iterum: Pax vo [a ſ eq̄lis ē pr̄ filio: ſꝫ hec ỽba mediatoris ſūt: ille miſit me: ego vos. ſ .i. ad paſſiōes: et ſi amet q̄ſi ea charitate vos mitto ad mala q̄ pr̄ me miſit.] bis. Sicut miſit me pāter: et ego [a ſ inſufflatio ſignificauit ſpm̄ſanctū nō patris eſſe ſolius ſpm̄: ſed ſuum.] mitto vos. Hec cū dixiſſet inſufflauit: ⁊ dicit eis. Accipite ſpiritū [ſ .i. quos dignos remiſſione iudicaueritis: duabus.ſ. clauib⁹: videlicet poteſtatis ⁊ diſcretiōis.] ſctm̄: † Quoꝝ remiſeritꝭ pctā remitūt eis: ⁊ quorū retinueritis: retenta ſunt. Thomas autē vnus ex duodecim qui dicitur didym⁹ nō erat cum eis qñ venit ieſus. Dixerūt ergo ei alij diſcipuli: Vidim⁹ dñm. Ille aūt dixit eis: † Niſi videro i manib⁹ ei⁹ fixurā clauorum et mittā digitum meum in locum clauorum: ⁊ mittaꝫ manum meam in latus eius nō credam. Et poſt dies octo iteꝝ erāt diſcipuli ei⁹ intus ⁊ thomas cuꝫ eis. Venit ih̄s ianuis clauſis: et

---

Mulier mortez viro ꝓpinauit: mō mulier vitā nūciat viris: et q̄ tūc ỽba ſerpētis: mō narrat verba viuificatoris: ac ſi ipſis reb⁹ dicat deus de q̄ manu illa ei⁹ ēpot⁹ mortꝭ: de ipſa ſuſcipite potū vite.

E

†27.q.2 ſic quippe.

b · Cum ḡ eēt. Hoc i ipo die reſurrectionis factū ē: i q̄ q̄nquies ieſus apparuit. Prīo marie magdalene. ſcd̄o eidez cum alijs currēti nūciare diſcipulis volētib⁹. tertio petro. q̄rto cleophe ⁊ ſocio ei⁹. q̄nto diſcipulis ianuis clauſis p̄dict' duob⁹ iā reuerſis.

Mar.16.e

Ibidem

‡21.a

Lu.vlti.b

c · Oñdit eis. Poſt reſurrectionē i corpe ſuo dñs duo ɔ̄traria oñdit: ⁊ palpabile eiuſdem nature vt formet ad fidē: ⁊ i corruptibile alteri⁹ glie vt inuitet ad pmiū.

F

†1.q.1.re/miſſionem

24.q.1.lo/quitur.

De pe.di.1 multiplex.

d · Dicit ḡ eis ite. pacez offert q̄ ꝓpt pacē venit. iterat vt mōſtret p ſuū ſanguinē eē pacificata q̄ i celiſ ſūt ⁊ q̄ in terra.

†27.q.2.ſic quippe

e · Accipite ſpi. Aug. In terra dat ſpūs vt diligat ꝓxim⁹: e celo dat ſpūs ⁊ diligat de⁹.

f · Quoruꝫ remiſeritis pec. ⁊c. Ecce charitas q̄ p ſpiritū ſanctū infūdit cordib⁹ eoꝝ. Qui participes ſui ſūt pctā dimittit eoꝝ q̄ nō ſūt tenet. Et iō poſtq̄ dixit: Accipite ſpm̄ſāctū cōtinuo ſubiecit: Quoꝝ remi. pec.

g · Thomas ex. Nō caſu ſꝫ diuina diſpoſitiōe defuit thomas: ⁊ audita nō credidit. Vn̄ palpādū ſe ei dñs p̄buit: q̄ eius dubitatiōe ⁊ facta ſibi ꝓbatiōe nulli relīquit iā dubitare. h · Qui d̄r di. Didymus

G-nius .i. gemin⁹ q̄ꝛ dubi⁹ thomas .i. abyſſus: q̄ꝛ dubitādo ꝓfū
dius nouit. a Rñdit. Uidebat ꝛ tāgebat hoiem: ꝛ ſup hoc
deū credebat iā remota dubitatione: ꝛ cōfitebat̄ quē nō vide
bat b Quia vidiſti. Nō ait tetigiſti ſꝫ vidiſti: q̄ꝛ viſus q̄d
dāmodo generalis ſenſus ē q̄ de alijs q̄ttuoꝛ dici ſolet. Forſi
tan nō fuit auſus tāgere ſed aſpiciē
do tn̄: ſeu etiā tāgēdo credit.
c Beati. Cōmēdat fidē gētiū: ſꝫ p̄
terito vtit̄ vt q̄ q̄d erat futurū i ſua p̄
deſtinatione nouerat iā factū.
d Multa. Quaſi i fine libri cōclu
dit. Multa q̄dē: ꝛ alia ſi. fe. q̄ p̄ ſua mul
titudine nō ſūt ſcripta: hic aūt q̄ fecit
ieſus: ꝛ ante reſurrectionē ꝛ poſt di
cit ſe ſcripſiſſe vt fidem aſtruat q̄ vita
habeat̄. Deinde tn̄ narrat quō ſe ma
nifeſtauit ieſus ad mare tyberiadis:
ꝛ i captura piſciū cōmēdauit eccl̄ie ſa
cramētū: q̄lis futura ē in vltima reſur
rectione. Ad q̄d cōmēdandū valet q̄
q̄ſi finis libri iterpoſit⁹ eſt: vt eēt etiā
ſecure narratiōis q̄ſi p̄miū: q̄d ei face
ret quodāmodo eminētioꝛē locū.
e Poſtea ma. Relict⁹ Ca. XXI
P oib⁹ ſecuti fuerāt ieſum. Q̄ꝛ ſi
poſt moꝛtē ieſu anteq̄ꝫ redde
ret eis viu⁹ repetiſſent prioꝛē artē: poſ
ſent videri ex deſperatione h̄ feciſſe: ſꝫ
poſt redditū viuū: poſt acceptū ei⁹ in
ſufflationis ſpūs: poſt verba ei⁹: ſicut
miſit me pater ꝛ ego mit. v. ſubito fiūt
q̄d fuerūt: piſcatoꝛes nō hoim ſꝫ piſci
um. Sꝫ ſciendū ē nō ꝓhibitos fuiſſe
ſua arte licita victū q̄rere apl̄at⁹ inte
gritate ſeruata: cū vn̄ viuerēt nō ha
berēt: ꝛ ſic illis laboꝛātib⁹ adiecit de⁹
neceſſaria q̄ ꝓmiſit: hic aūt penuria
coꝝ diſpoſita eſt: vt i piſcatione tanta
exhiberet̄ ſacramēta. Et illa

ſtetit in medio: ꝛ dixit eis: Par a b
vob. Deīde dicit thome: Infer di c
gitū tuū huc: ꝛ vide man⁹ meas: d
ꝛ affer manū tuā ꝛ mitte i latus e
meū ꝛ noli eē incredul⁹ ſꝫ fidelis.
a Reſpōdit thomas ꝛ dixit: Dn̄s f g
meus ꝛ de⁹ meus. Dicit ei ieſus: h
ſ hominem . ſ me eſſe deum.
b c Quia vidiſti me thoma credidi i
ſti: Bti q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt.
d † Multa q̄dē ꝛ alia ſigna fecit ih̄s k
in cōſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ que
nō ſūt ſcripta i libꝛo hoc. Hec aūt l
ſcripta ſunt vt credatis: q̄ꝛ ieſus m
xp̄s ē fili⁹ dei: ꝛ vt credētes vitā n
habeatis i noīe ei⁹. Ca. XXI o
e Poſtea manifeſtauit ih̄s p
a ſ .i. q̄d mare galilee et ſtagnū ge
nazereth.
P ſe iteꝝ ad mare tyberia q
dis. Manifeſtauit aūt ſic. Erant r
ſimul ſimon petrus ꝛ thomas q̄ s
dicitur didymus: ꝛ nathanael q̄

ſic intelligit̄ v̄bū xp̄i: Qui nō viderūt. hoc aūt dictū lꝫ ſit ve
rū: tn̄ q̄ntū ad primā partē nō valet ad ꝓpoſitū: q̄ꝛ apoſtoli
q̄bus xp̄s loquebat̄ Luc. x. Nō erāt beati in re. ꝓpter q̄d di
cēdū q̄ illud Luc. x. intelligit̄ de viſione xp̄i i p̄ñtia moꝛtali
q̄ fuit multū deſiderata a ſāctis p̄rib⁹ ve. teſta. ſicut p̄ꝫ p lit
terā ſequētē Luc. x. k Multa q̄dē.
Hic ponit̄ epilogus reſpectu p̄dictoꝝ
in q̄ oñdit̄ inſufficiētia hui⁹ ſcripture G
reſpectu excellētie xp̄i i ope ꝛ doctria
q̄ tāta ē q̄ nō poſſet l̄ris cōp̄hēdi. ꝛ
hoc eſt q̄d d̄r: Multa q̄dē ꝛ alia ſigna
fecit ieſus i cōſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ
q̄ nō ſūt ſcripta i libꝛo h̄. Hoc ſignan
ter dixit: ne aliq̄s foꝛte crederet ea nō
eſſe vera q̄ ſcripta ſūt ab alijs euāgeli
ſtis ꝛ a iohāne dimiſſa. Oſtēdit̄ etiā
i hoc epilogo vtilitas hui⁹ doctrine:
cū ſubdit̄: l Hec aūt ſcri. ſūt vt cre
datis. fide foꝛmata charitate.
m Quia ie. ē fili⁹ dei. ſ. naturalis in f. 21. g
potētia ſibi eq̄lis: ꝛ p ↄ̄ñs idē in deita
te: q̄ꝛ natura diuina eſt indiuiſibilis.
Sicut ei fuit dictū a principio princi
palis intētio iohānis eſt in h̄ euange
lio declarare diuinitatē xp̄i ꝛ eternā
ei⁹ generationē a patre. n Ut cre.
vi. habeatis. ſ. eternā i q̄ clare videbi
tur q̄d nūc credit̄. o In noīe ei⁹. i.
p fidē noīs xp̄i: q̄ꝛ ſm̄ q̄ d̄r Act⁹. iiij. A
Nec enī aliud nomē ē ſub celo datū
hoib⁹ in q̄ opoꝛteat nos ſaluos fieri.

Moraliter.

Ca. XX a† Una aūt
ſabbati maria magdalena venit ma
ne ꝛc. Per iſtā q̄ p̄ oibus fuit ſollicita
videre xp̄i ſepulchꝛū: q̄d p̄ꝫ ex h̄ q̄
venit mane cū adhuc eſſent tenebꝛe: ꝛ
q̄ꝛ recedētib⁹ apl̄is nō recedebat: ꝓp̄
q̄d ei dn̄s p̄rio apparuit: ſignificat̄ q̄li

Nico. de lyra

ſurrexiſſe ad vitā imoꝛtalē ab hoib⁹ hui⁹ vite ſeparatā.
a Stetit ieſus i medio. vt poſſet ab oib⁹ videri. b Et dixit
eis par vob. ſicut p̄ri⁹ exponat̄. c Deinde di. tho. i di. huc. q̄
ſi rñdēs petitiōi ei⁹ ſupꝛa poſite. In h̄ etiā ſuā deitatē declarat
i q̄ntū abſens coꝛp̄alit̄ ei⁹ v̄ba ſciebat. d Et vi. ma. meas.
Videt̄ ei q̄ deberet dicere: tāge man⁹ meas. Dicēdū q̄ viſus
ꝓpter ſui certitudinē accipit̄ ꝓ oī ſenſu: imo etiā aliq̄ñ acci
pit̄ p itellectu: ſicut d̄r alicui: vides tu h̄. i. intelligis. ꝛ Exo.
xx. Cūct⁹ pp̄ls videbat voces. i. audiebat: ita q̄ ibi accipit̄ vi
ſus ꝓ auditu. ꝛ eodē mō hic accipit̄ ꝓ tactu. Uel aliter q̄ꝛ ſi
cut dictū ē: Thomas volebat certificari duplici ſenſu. ſ. viſu i
aſpectu manuū: ꝛ tactu p later⁹ tactū. iō ſeq̄t̄: e Et affer ma
nū tuā ꝛc. Hoc dixit ieſus: q̄ꝛ thomas dixerat diſcipulis nun
ciantib⁹ xp̄i reſurrectionē ſe aliter nō crediturꝫ eā. f Rñdit
tho. nō ſolū coꝛde credēdo ſꝫ etiā oꝛe cōfitēdo: q̄ꝛ vtrūq̄ req̄ri
tur ad ſalutē vt frequēter dictū ē. ſ. g Dn̄s me⁹ ꝛ de⁹ me⁹.
In h̄ manifeſte cōfitet̄ deitatē i xp̄o ↄ̄ ꝑfidiā arriani. ſ. ei h̄n
vocauerāt ip̄m ieſū dn̄m: ſꝫ nō vocabāt eū deū exp̄ſſe: lꝫ dixe
rint aliq̄ v̄ba p q̄ ei⁹ deitas pōt itelligi: vt patuit ex ſupꝛadi
ctis. Sꝫ thomas hic fact⁹ ꝑfectioꝛ i cognitione poſt xp̄i reſur
rectionē manifeſtatā cōfeſſus ē ip̄m deū eē. h Dicit ei ieſus
q̄ꝛ vi. me. tho. credidiſti. Cōtrariū videt̄ p h̄ q̄d d̄r ad Heb. xi.
Fides ē ſubſtātia reꝝ ſperādarū argumētū nō apparentiū: ꝛ
ſic p̄ꝫ q̄ fides ſaltē q̄ntū ad actū nō pōt eē de viſis. Utrū autē
poſſit eē de eis q̄ntū ad habitū nō eſt p̄ñtis ſpeculatiōis. Di
cēdū q̄ thomas aliud vidit ꝛ aliud credidit: q̄ꝛ hūanitatē vi
dit ꝛ deitatē q̄ in p̄ñti videri nō pōt credidit. i Beati q̄ non
viderūt ꝛ cre. In h̄ cōmēdat alioꝝ ꝓmptitudinē ad credēdū
ꝛ in h̄ ſtat ↄſolatio nr̄a q̄ nō vidim⁹ ꝛ tn̄ credim⁹ p doctrinā
xp̄i ꝛ aploꝝ xp̄m vidētiū ad nos deriuatā. Sꝫ huic dicto vi
det̄ cōtrariū q̄d d̄r Luce. x. Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos videt⁹.
Dicēdū q̄ duplex ē beatitudo. Una rei q̄ cōſiſtit principaliter
in aſpectu et fruitione deitatis: ꝛ ex cōſequēti in viſione hūa
nitatis xp̄i: vt dictū ē ca. x. ꝛ de hac beatitudine intelligit̄ ver
bū Luce. Alia eſt beatitudo ſpei q̄ habet̄ in p̄ñti. ꝛ iſta cōſiſtit
in merito future beatitudinis. ꝛ iō beatioꝛ eſt h̄ mō q̄ plus me
ret̄: plus aūt meret̄ q̄ credit nō videns q̄ꝫ vidēs p̄dicto mō: ꝛ
ſic in

bet pſona d̄ cognitiōe v̄itat⁹ diuie valde ſollicita: ꝛ p h̄ meret̄
hāc aſſeq̄ cognitiōē: Matth. vij. Petite ꝛ dabit̄ vob: q̄rite
ꝛ iuenietis: pulſate ꝛ apiet̄ vob. Et tal⁹ dꝫ v̄itatē agnitā alijs
nūciare ſic maria diſcipul⁹ nūciauit: ne d̄ abſcōdito talēto de
beat merito rep̄hēdi. Cū ſero eēt die illa: ſeq̄t̄: † Uenit ie
ſus ꝛ ſte. ꝛc. p ieſū q̄ ſal⁹ iterp̄tat̄ p̄lat⁹ bon⁹ ↄelū ſalut⁹ aiaꝝ
habēs ſignificat̄: q̄ ſaluās clauſurā v̄tutū ad ſubditos igre
dit̄ ꝛ ſtat i medio v̄tut⁹ ad dādū eis exēplū: ꝛ i medio debite
affectiōis ſine acceptiōe pſonaꝝ: ꝛ ſic dicit eis bis par vobis
optādo eis ꝛ ꝓcurādo q̄ntū pōt pacē duplicē. ſ. fratnā ꝛ ſup
nā. m† Et oñdit eis ma. i. opa v̄tuoſa. † Et lat⁹. i. v̄e cha
ritat⁹ ſigna. † Et dicit eis: acci. ꝛc. illos ad oꝛdines ſacros
ꝓmouēdo q̄ ſūt idonei ad laboꝛē ſalut⁹ aiarū. ideo ſubdit̄:
s† Quoꝝ remiſe. pctā ꝛc. Thomas aūt vn⁹ ex duodeci ꝛc.
Seq̄t̄: c† Ille aūt dixit eis ꝛc. p iſtū q̄ntū ad h̄ ſignificāt̄ il
li q̄ bonitatē vel p̄tātē p̄lati ab alijs auditā credere nolūt ni
ſi habeāt ꝓpriā experiētiā ꝓpter h̄ rep̄hēdēdi ſūt. nā i talib⁹
credēdū ē teſtimonio bonoꝝ: ꝓpter q̄d ſubdit̄: Beati q̄ nō vi
derunt ꝛ crediderūt. Ca. XXI
p P Oſtea aūt ma. Hic ponit̄ tertia xp̄i apparitio q̄ mani
feſtata ē ſua reſurrectio aliq̄b⁹ diſcipul⁹ ſp̄ālitер. Et ſi
oꝛdinē iſtaꝝ triū apparitionū ↄſiderem⁹. In p̄ria oñdit xp̄s
ſuā deitatē ſp̄miſſū inſufflādo. In ſcd̄a v̄o hūane nature idē
titatē: cicatrices oñdendo. In iſta tertia oñdit hūane nature
v̄itatē. cū apl̄is comedēdo. In hac aūt apparitiōe deſcribenda
ſic ꝓcedit iohēs: q̄ꝛ p̄rio oñdit q̄d ih̄s exhibuit plib⁹ diſci
pul⁹. ſcd̄o q̄d exhibuit duob⁹ ſp̄ālit̄ p̄dilect⁹. ſ. petro ꝛ iohāni.
ibi: Cū ḡ p̄rādidiſſet. P̄ria i tres: q̄ꝛ p̄rio deſcribit̄ xp̄i appa
ritio. ſcd̄o xp̄i apparēt⁹ cognitio. ibi: Dixit ḡ diſcipul⁹ ille. ter
tio p̄dictoꝝ epilogatio. ibi: Hoc iā tertio. In p̄ria p̄te d̄r ſic:
Poſtea manifeſtauit ſe iteꝝ ih̄s. i. facto iteruallo tp̄is: q̄ꝛ nō
manebat ↄtinue cū apl̄is cui⁹ cā dicta ē ca. p̄ce. q Ad ma.
tybe. Ex q̄ p̄ꝫ q̄ illa apparitio fuit i galilea vbi ē illud mare
ſic. ſ. dictū ē ca. vj. p̄cedētes apparitiōes fuerūt i hieruſalē ex q̄
bus apl̄i iā cōfoꝛtati abierūt i galileā vbi ꝓmiſerat ſe eis ma
nifeſtatuꝝ. vt h̄r Matth. vl. r Manifeſtauit aūt ſic. i. p mo
dū q̄ ſeq̄t̄: s Erāt aūt ſil̄ ſimō pe. Iſta duo noīa ſil̄ ↄiūgit̄:
q̄ꝛ ſimō fuit nomē ei⁹ p̄mū. petr⁹ aūt erat nomē ſibi de nouo a
xp̄o ipoſitū: vt. ſ. declaratū ē ca. j. ſequit̄:

a Et illa no. Nox aũt aduẽtũ xp̃i in q̃ null⁹ ad p̄fectionẽ p̄ legẽ venit. Mane aduẽt⁹ ſtetit iã poſt reſurrectionẽ extra fluct⁹ inſolido nec primo agnoſcitur. In hac narratiõe magnũ eſt ſacramẽtũ: ⁊ vt vehemẽti⁹ cõmẽdaret vltimo loco ẽ ſcriptũ. Q: ſeptẽ fuerũt ĩ piſcatione diſcipuli: ſignificat finẽ tp̃is q̄ ſeptẽ dieb⁹ voluit. Lit⁹ etiã q: ẽ finis maris: ſignificat finẽ ſeculi: in quo petrus rete extraxit in initio p̄dicationis xp̃i. Eſt alia piſcatio hic: alia poſt reſurrectionẽ. Ibi ⁊ boni ⁊ mali capti ſũt: ſicut nunc habet eccl'ia: hic

B tm̃ boni q̄ erũt ĩ eternũ impleta ĩ fine reſurrectiõe mortuoꝝ. Ibi ieſus nõ ſtat in litore ſicut hic: ſʒ aſcẽdit ĩ nauẽ ſimonis. Ibi piſces ĩ nauiculis: hic rete ĩ terra. Ibi ẽ eccl'ia ĩ hoc ſeculo: hic ĩ fine ſeculi. Ibi vocati: hic reſuſcitati. Ibi retia nõ ſolũ ĩ dextera vel ĩ ſiniſtra: ne ſoli boni vel ſoli mali: ſʒ indifferẽter vt p̄mixti habeãt boni ⁊ mali: hic in dextera vt ſoli boni. Ibi rũpit rete p̄ ſciſmata: h̄ in ſũma pace ſãctoꝝ nõ ẽ ſciſſum. Ibi tãta multitudo q̄ naues mergit .i. ĩ ſubmerſione p̄mit: non enĩ ſũt merſe. hic nõ valent trahere a multitudine piſcium vt ĩ nauẽ captos refunderẽt ſic ibi: q: hi q̄ p̄tinent

C ad reſurrectionem vite ſunt poſt finẽ hui⁹ vite ĩ ſomno pacis velut ĩ p̄fũdo latentes nec apparebũt niſi cũ in litore .i. ĩ fine ſeculi reſurrexerint. q̄ ibi figurat duab⁹ nauiculis p̄pter circũciſionẽ ⁊ p̄putiũ. h̄ iſto loco ducẽt cubitis p̄p̄ electos vtriuſq; gener q̄ſi .c. et .c. q: hic nũer⁹ ad dextrã trãſit. Ibi nõ exprimit numer⁹: q: multiplicati ſup numeꝝ: h̄ eſt cert⁹ nũer⁹ .cliij. Decẽ legẽ ſignificat q̄ occidit: ſeptẽ ſpm̃ q̄ viuificat. Accedat ẽ

† 24. q. 1. nõ turbatur. ſpũs ad legẽ vt ĩpleat .i. ſeptenari⁹ ad denariũ ⁊ fiũt decẽ ⁊ ſeptẽ: q̄ nũer⁹ ab vno ad ſeip̄m cõputat oib⁹ creſcens ad .cliij. p̄uenit quo ſignãt oẽs ad grãm ſpũs p̄tinẽtes q̄ grã cũ lege dei tãq̄ cũ aduerſario cõcordat vt

D viuificãte ſpũ lr̃a non occidat ſed cõpleat: ⁊ ſi q̄d min⁹ ſit remittat. h̄ numer⁹ habet .cl. ⁊ inſup tres p̄p̄ miniſteriũ trinitat. Quinq̄ginta aũt fiũt .vij. multiplicat p̄ ſeptẽ: ⁊ ex adiectione vni⁹. Uno ſignificant eẽ vnũ q̄ demõſtrãt p̄ ſeptẽ p̄p̄ opatione ſeptenariã: ⁊ eo die miſſus ẽ ap̄lis ſpũs. In p̄ria captura q̄ ẽ p̄ñtis eccl'ie magni ⁊ parui. In illo regno nulli niſi magni. b Venite. Hic d̄r mãducaſſe ieſus

Luc. 24. f cũ piſce panẽ. In alio euãgelio: cũ piſce fauũ mell. Piſcis aſſus xp̃s paſſus: piſcis q: latuit in aq̄s humani generis capt⁹ laqueo mortis. In fauo mellis notat dulcedo diuinitatis: vel vtraq; natura xp̃i: q: fau⁹ ẽ mel in cera .i. diuinitas ĩ hũanitate. Idem

Jo. 6. d ſignificat panis. vñ: Ego ſũ panis q̄ de celo deſcendi. Chriſt⁹ ẽ piſcis aſſus ĩ paſſiõe. Fau⁹ vel panis ĩ reſurrectiõe. Comedit aũt piſcẽ aſſum vel panẽ vt

ſuo

a ſ iohãnes ⁊ iacobus maior.
erat a chana galilee: ⁊ filij zebe-
a ſ quorũ nomina tacentur.
dei ⁊ alij ex diſcipulis eius duo. a
Dicit eis ſimon petrus: Uado b+
piſcari. Dicũt ei: venim⁹ ⁊ nos te-
cũ. † Et exierũt ⁊ aſcẽderũt ĩ nauẽ c
a ⁊ illa nocte nihil p̄ẽdiderũt. Ma- d+ e
ne autẽ facto ſtetit ieſus ĩ litore:
nõ tñ cognouerũt diſcipuli q: ie- f
ſus ẽ. Dicit ergo eis ieſus: Pue- g
ri. Nũq̄d pulmentariũ habetis?
ſ ⁊ ideo licet nobis p̄uidere.
Rñderũt ei. Nõ: Dicit eis: Mitti- h i+
a ſ .i. p̄dicationẽ ad colligẽdos ſolos dexteros.
te ĩ dexterã nauigij rete: ⁊ inuenie-
tis. Miſerũt ergo: ⁊ iã non vale- k
bant illud trahere p̄ multitudine
piſciũ. Dicit ergo diſcipulus ille l
quẽ diligebat ieſus petro: Dñs m n
eſt. Simon petrus cũ audiſſet q: o
ſ fide eccleſie.
dñs ẽ: tunica ſuccinxit ſe. Erat ei p
a ſ ex dilectione in fluctus ſeculi.
nud⁹ et miſit ſe in mare. Alij aũt q r
a ſ .i. in eccl'ia fluctus mũdi calcantes.
diſcipuli nauigio venerũt. Non s
eni lõge erãt a terra: ſʒ q̄ſi cubit
ducẽtis trahẽtes rete piſciũ. Ut t
ergo deſcẽderũt in terram: vide-
a ſ q̄b⁹ ſignificat calor charitat. b ſ fidem c ſ prunis.
rũt prunas poſitas: ⁊ piſcẽ ſup-
a ſ verbũ dei. b ſ .ſ. viderũt nõ ſup prunas.
poſitũ ⁊ panem. Dicit eis ieſus: v x
Afferte de piſcib⁹ quos p̄ẽdidi- †
a ſ dñ his qui in fluctib⁹ ſeculi ſunt: ſtabilitatem eternitatis oſtendit.
ſtis nũc. † Aſcẽdit ſimõ petr⁹: ⁊ trã- y
a ſ .i. litus quod eſt finis mũdi.
xit rete in terrã plenum magnis
piſcib⁹ cẽtũ quinq̄ginta trib⁹. Et
a ſ numero et quãtitate.
cũ tanti eẽnt: nõ eſt ſciſſum rete.
b Dicit eis ieſus: Uenite p̄ãdete. z

a Et alij ex diſ. ei⁹ duo. iſtos nõ exprimit noiatim: q: erãt minores: q: aũt tot noĩa p̄pria hic exprimit: h̄ eſt ad maiorẽ expreſſionẽ rei geſte. b Dicit eis ſi. pe. va. piſcari. Erãt ei paupes: ⁊ iõ ad p̄curãdũ neceſſaria vite licite poterãt redire ad exercendũ negociũ q̄d ſine pctõ poterat exerceri. Matthe⁹ aũt nõ rediit ad tractãdũ negociũ telonei q: vix aut nũq̄ põt ſine pctõ fieri: p̄pter q̄d paulus artem ſcenofactoriã didicit: vt cuʒ neceſſitas occurreret vel vtilitas eccl'ie d̄ labore ſuo viueret: vt h̄r ĩ actib⁹ ap̄loꝝ. xx. ca. c Et exie. ⁊ aſcẽ. in na. alienã eis accõmodatũ vel locatã ſeu alio mõ licito adeptã: q: a p̄ncipio ſue vocatiõis nauẽ ⁊ retia reliq̄rãt. d Et illa no. ni. p̄ẽdi. h̄ factũ eſt vt captio ſequẽs manifeſte miraculoſa appereret. e Mane aũt fa. ſte. ie. ĩ litore. nõ apparuit ſup aquã: ſʒ ĩ terra ſolida: ad oſtẽdẽdũ q: ampli⁹ nõ erat cũ eis ĩ fluctib⁹ vite corruptibil ẽ mag tranſierat ad ſtatũ vite ĩmortalis. † Luc. 5. a f Nõ tñ cogno. ⁊c. Sicut ei. ſ. dictũ ẽ corp⁹ glioſũ ẽ totalr ĩ poteſtate aĩe: ⁊ iõ ẽm p̄ceptũ aĩe põt viſum diuerſimode ĩmutare: ⁊ p̄ p̄ñs cognoſci vel nõ cognoſci. g Dixit ẽ ⁊c. nũq̄d pulmentariũ habet .i. aliq̄d q̄d poſſet decoq̄ ⁊ comedi. h Rñderũt ei nõ. Credebãt ei eũ aliquẽ mercatorẽ q̄ vellet piſces emere. i Dicit eis: mit. ĩ dex. na. ⁊c. p̄dicit certitudinaliter effectũ futuꝝ vt ad p̄ſequentia habeãt animũ mag attẽtũ. k Miſerũt ẽ ⁊ iã nõ valebãt illud tra. p̄ mul. piſciũ. Ex q̄ p̄ꝫ q: piſces illi fuerũt miraculoſi adducti: vel virtute diuina de nouo formati: q: tota nocte ibi q̄ſierũt ⁊ nihil inuenerãt. l Dicit ẽ. Hic p̄ñr ponit xp̃i apparẽtis cognitio. Circa q̄d ſciendũ q: puritas mẽtis ⁊ corpis maxime diſponit hoĩem ad cognitionẽ diuinoꝝ: ⁊ iõ iohẽs q̄ ceteris purior erat tãq̄ v̄go citi⁹ alijs cognouit xp̃m: tuꝫ ex p̄ſideratiõe miraculi facti: tũ q: xp̃s primo ei oñdit ſpeciẽ cognoſcibilẽ p̄pter ſuã puritatẽ. ⁊ h̄ eſt q̄d d̄r: Dicit ẽ diſcipul⁹ ille quẽ diligebat ieſus .i. iohãnes. m Petro. Erat ei ſibi familiaris. vt dictũ ẽ ca. p̄ce. ⁊ iõ primo aperuit ei p̄ceptũ animi. n Dñs ẽ. Sic ei vocabãt xp̃m ante paſſionẽ. vt .ſ. dictũ ẽ. o Simõ petr⁹ cũ audiſſet q: dñs ẽ: tunica ſuccinxit ſe. vt cũ maiori reuerentia accederet ad xp̃m. p Erat ei nudus. id eſt parũ veſtit⁹: vt eſſet expeditior ad piſcationis opus. q Et miſit ſe in mare: vt citi⁹ veniret ad xp̃m ex deuotione. Hic dicit Beda q: tũc nõ venit ad xp̃m ſupra aquas ambulando: ſicut fecerat p̄i⁹: ſed magis peditãdo vel natãdo. Sʒ rõnabili⁹ videt p̄triũ. Nõ eni videt q: natando venerit: q: tũc tunica ſuccinxit ſe vt ad xp̃m veniret: q̄d nõ feciſſet ſi natando venire vellet: nec etiã peditãdo p̄ p̄fundũ aq̄: q: diſtabat a terra quaſi cubit ducẽtis: vñ nõ videt q: ĩ tãto ſpacio aqua maris eẽt ita parua q: hõ poſſet ibi peditare: ⁊ maxĩe: q: aqua illa erat tãta q: in ea nauis poterat currere in qua erãt ſeptẽ hoĩes ad min⁹ q: tot ſũt hic numerati: ⁊ centũ: ⁊ .liij. piſces magni et retia ⁊ alia nauis ĩſtrumẽta: p̄pter q̄d magis videt q: petrus dñi memor quẽ feruẽter diligebat: ⁊ p̄ſtine ambulatiõis ſup aquas q̄ñ ad xp̃m venerat q: ſimile hic fecerit. r Alij autẽ diſcipuli nauigio venerũt: q: nõ erãt ita feruidi ſicut petrus. s Nõ eni lõ. erãt a ter. ſʒ q̄ſi cu. du. tra. rete piſciũ. In hoc aſſignat rõ quare cito venerũt poſt petrũ: ẽm expoſitionẽ Bede aſſignat rõ quare petr⁹ miſit ſe in mare: q: p̄pter paruã diſtãtiã ſine naui poterat venire. Alia tñ expoſitio p̄babilior eſt: vt patet ex p̄dictis. t Ut ẽ deſcenderũt in terrã viderũt pru. po. ⁊ pi. ſup poſitum. illis prunis. v Et panẽ. nõ ſup prunas poſitũ: ſed ibi paratũ p̄ refectione eorum. Iſta enim diuina virtute fuerunt de nouo formata ad maiorem diſcipuloꝝ confirmationẽ in fide reſurrectionis xp̃i. x Dicit ei ieſus afferte de piſcibus quos p̄ẽdidiſtis nunc. Familiariter eis loquit tãq̄ diſcipulis ad confirmandũ veritatem ſue reſurrectionis. y Aſcendit ſimon petrus et traxit rete ⁊c. piſcibus. cliij. numerũ et magnitudinẽ exprimit ad declarationẽ miraculi ex tanta captione: ⁊ iterum ex retis integritate cũ ſubdit: Et cum tanti eſſent non eſt ſciſſum rete. z Dicit eis ieſus: venite prandete. Inuitat eos dulciter ad comedendum ſecum: quia cũ eis tũc comedit ad declarationeʒ ſue reſurrectionis: licet nõ exprimat hic.

Et nemo

ꝟ ſuo cibo nob̄ oñderet: qꝛ ⁊ paſſionē ex nr̄a hūani
tate ptulit: ⁊ reſurrectionē nr̄am ex ſua diuinitate
ꝓcurauit. Hic vltimū cōuiuiū cū ſeptē diſcipulis
habuit: inuēs illos ſolos ſecū futuros ī eterna re
fectiōe q̄ ſeptiformi ſpūſctō pleni ī amorē ei⁹ an/
helāt. Prandiū fecit ill̄
ſeptē de piſce quē viderūt
ſup prunas: ⁊ de pane ad
dēs ⁊ de piſcib⁹ q̄s eo iu/
bēte attulerūt. Piſcis aſ/
Jo. 6. c ſus: xp̄s ē paſſus. Ipe eti
am panis q̄ de celo deſcē/
dit. Huic cōpat̄ eccl'ia ad
participādā beatitudinē
q̄ p piſceſ deſignat̄. Eadē
etiā p ſeptē diſcipulos ſi/
gnat̄: q̄ cū eo ī et̄nū epu/
lat̄. a Hoc iā ter. Nō
ꝙ ter tm̄ manifeſtat⁹ ſit: ſ;
ad dies refert: p̄mo die q̄
reſurrexit: poſt octo dies
h̄ die q̄ h̄ fecit de piſcib⁹
Scd̄m dies ḡ manifeſta/
tiones numerāt̄. Prima
quotieſcūq; ſit facta vna
die reſurrectionis. Scd̄a
poſt octo dies. ⁊ hec ē ter/
tia. In hac tertia manife/
ſtatione h̄ euāgeliū termi
nat̄. b Cū ḡ prā. Ieſus
ſcit qđ īterrogat: an plus
diligat. Petrus qđ de ſe
nouit dicit. i. ꝙ amat. Et
qꝛ de alijs q̄tū diligāt ne
ſcit. iō verū pl⁹ illis dili/
gat: tacet. Ecce docet non
temere diffinire de occul/
tis: ⁊ priori ꝑiculo nega/
tionis cauti⁹ de ſe r̄ndit.
c Paſce ag. Si me dili/
gˀ paſce agnos meos: nō
vt tuos: gloriā meā ī eis
q̄re: nō tuā: mea lucra: nō
tua: qꝛ dilectio dei ꝓbat̄
ī dilectione ꝓximi. Qui
xo op⁹ pietat̄ negat ꝓxi
mis min⁹ deū diligit. Hec aūt charitas ex diuina
dat̄ gr̄a. Qđ tacite īnuit iohānes dū īterrogās
d̄ amore dicit hic qđ nō alibi. Simon iohānis. i.
obediēs dei gr̄a: qꝛ ꝙ ardēti⁹ ceter̄ diligit ⁊ obe/
dit: nō eſt niſi dei gr̄a. d Dicit ei ter. Interro/
gat qđ ſciebat nō ſemel: ſ; iterum ⁊ tertio. ⁊ tertio
audit a petro ſe diligi: ⁊ tertio iubet paſcē oues.
Trine negationi reddit̄ trina cōfeſſio: ne minus
amori lingua ſeruiat q̄ȝ timori. Et ſicut fuit indi/
ciū timoris negare paſtorē: ſic officiū amoris pa/
ſcere dn̄i gregē. e Cōtriſtat⁹ ē. Aug⁹. Etiā re/
miſſis pct̄is tolerat hō miſeriā ī quā tn̄ ex pctō ve
nit. Productior ei pena ē q̄ȝ culpa: nec parua vi/
deret̄ culpa ſi cū illa auferet̄ pena. Et iō vl̄ ad de
mōſtrationē debite miſerie: vel ad emēdationē la
bilis vite: vel ad exercitationē neceſſarie patiētie
tpaliter tenet hoīeȝ pena etiā quē iā reū nō tenet
culpa: ⁊ hic ē hoꝝ dieꝝ flenda ſ; nō rep̄hēdēda cō
ditio. f Paſce oues. Paſcere oues ē credētes
ne deficiāt cōfortare: terrena ſubſidia ſi neceſſe ē
ſubditis ꝓuidere: exēpla virtutū p̄bere: aduerſa
rijs obſiſtere: peccantes corrigere. g Cū aūt ſe.
Paſſurū p̄dicit q̄ negaturū p̄dixerat: h̄ iā pote/
rat reſurrectione firmat⁹ qđ īmature pollicebat̄
infirmus. Iā nō metuit hui⁹ vite iteritū: qꝛ reſur
gente dn̄o vite alteri⁹ p̄ceſſit exemplum.
h Extēdēs ma. Hoc ē crucifigeris: ⁊ quō h̄ fiet
ſubdit: ⁊ ali⁹ te cinget ⁊ du. q̄ tu nō v. qꝛ ad illaȝ
moleſtiā nolēs ē duct⁹. nolēs ad eā venit: ſed vo
lēs eā vicit: ⁊ reliquit affectum infirmitatis: quo
nemo vult mori q̄ adeo ē naturalis vt eū nec ſene
Mt. 26. b cꝰ abſtulit petro, vñ ⁊ dn̄s: Trāſeat a me calix
iſte

a ſ tanta erat euidētia veritatis ꝙ ieſus erat: vt nullus coꝝ auderet: nō ſolū negare ſed nec dubi tare: et iō nō interrogare.

Et nemo audebat diſcūbētiū int̄ a
rogare eū: tu q̄s es: ſciētes qꝛ dn̄s b
ē. † Et venit ih̄s ⁊ accepit panē ⁊ c
a dabat eis: ⁊ piſcē ſilr̄. Hoc iā ter/ d
ſ q̄tū ad dies: nō ad apparitionū numerū.
tio māifeſtat⁹ ē ih̄s diſcipul' ſuis: e
b cū reſurrexiſſet a mortuis. Cū ḡ f
prādidiſſent dixit ſimōi petro ie/ g
ſus: † Simō iohīs diligis me pl⁹ h† i
ſ oſtendit dominū ſcientem interrogaſſe.
his? Dicit ei: Etiā dn̄e: tu ſcis qꝛ k
c amo te. Dic ei: Paſce agnos me
os. Dicit ei iteꝝ: Simō iohīs di/ †
ligˀ me? At ille: Etiā dn̄e tu ſcis
d qꝛ amo te. Dicit ei iteꝝ: paſce ag
nos meos. Dic ei tertio: Simon
e iohīs amas me? Cōtriſtat⁹ ē pe/ l
tr⁹: qꝛ dixit ei t̄tio amaſ me: ⁊ dic m
ei: Dn̄e tu oīa noſti: tu ſcis quia
a ſ ꝑ q̄b⁹ pones aīaȝ: qđ ē cōfirmatio dilectiōis.
f amo te. Dic ei. Paſce oues meaſ. n
Amē amē dico tibi: cū eēs iuni/ o
or cīgebas te ⁊ ābulabas vbi vo
g h lebas: cū āt ſenuer̄ extēdes ma/ p q
ſ vinculis.
nus tuas ⁊ ali⁹ te cīget: ⁊ ducet q̄ r s

a Et nemo aude. diſcū. iter. eū: tu q̄s es: nō ꝓpter formidinē ſ; ꝓpter co/
gnitiōis certitudinē quā habebāt de ip̄o. ꝓpter qđ ſubdit̄: b Sciētes
qꝛ dn̄s ē. ⁊ iō fruſtra feciſſent de h̄ queſtionē. c Et ve. ie. ⁊ ac. pa. ⁊ da.
eis ⁊ piſ. ſilr̄. i. eo mō diuidebat eis ⁊ diſtribuebat ſicut ante paſſioneȝ: ad
declarādū ſuā reſurrectionē. Dicūt eī aliq̄ doctores ⁊ ſatis ꝓbabilr̄ ꝙ ſic
diuidebat cibaria ſola manu ſic̄ ali⁹ cū cultello. ⁊
in h̄ cognouerūt eū cū alijs ſignis: ſicut ⁊ diſcipu
li cognouerūt eū ī fractiōe panis: Luce vlti.
d Hoc iā tertio. Hic ponit̄ hui⁹ apparitiōis epi
logatio. cū dr̄: Hoc iā tertio manifeſtat⁹ eſt ieſus.
Videt̄ ꝙ deberet dici q̄rto: qꝛ iā alias tres appa/
ritiōes deſcripſerat: vt pȝ ex p̄dict̄. Dicēdū ꝙ lr̄a
ſequēs h̄ ſoluit cū dr̄: e Diſcipulis ſuis. ⁊ ſic pȝ
ꝙ tm̄ enūerat h̄ apparitiōes factas apl'is. Prīa † Luce. 24. f
aūt apparitio quā deſcp̄ſit fuit ſoli marie magda/
lene. iō ñ enūerat̄ h̄: Pōt etiā alr̄ dici ꝙ li tertio re
ferat̄ ad diē apparitiōis. due aūt p̄me facte ſūt in
vna die: alia facta ē ī die octaua. iſta aūt facta eſt
poſtea. Si āt ꝯſideret̄ iſte tres apparitiōes apl'is
facte. Prīa declarat xp̄i diuinitatē dādo ſpm̄ſā/ 6 q. 1. ſmiteꝝ
ctū. Scd̄a reſurgent̄ idētitatē: vulneꝝ cicatrices ris. 8. q. 1.
oñdēdo. Tertio hūane nature xitatē comedēdo. in ſcptur̄is
f Cū ḡ prā. Hic ꝯn̄r deſcribit euāgeliſta q̄d xp̄s 25. q. 1. c. 2.
exhibuit duob⁹ diſcipul' p̄dilect̄. Et p̄mo q̄d exhi De maio. ⁊
buit petro. ſcd̄o q̄d exhibuit iohāni. ibi: Et cū h̄ ſolite.
dixiſſet. Prīa ī duas: qꝛ p̄mo cōmittit̄ petro ſuꝑ
eccl'iaȝ vniuerſalē regiminis officiū. ſcd̄o ei p̄dici
tur ſuū martyriū. ibi: Amē amē dico tibi. Circa p̄
mū ſciēdū ꝙ xp̄s cōmittēdo petro paſtorale offi/
ciū ip̄m ter examinauit d̄ dilectiōe: qꝛ paſtores ec
cleſie debēt deū p̄ ceter̄ hoīb⁹ diligere. Ter etiaȝ
cōmittit ei officiū paſcēdi: qꝛ paſtor eccl'ie dȝ ſub/
ditos paſcere triplici pabulo. ſ. xitatis xbo: vite
exēplo: tpali ſubſidio. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Cū ḡ prādidiſ/
ſent: refecti bn̄ficio oībus cōiter exhibito.
g Dixit ſi. pe. ie. volēs ei bn̄ficiū ſp̄ale ꝯferre.
h Simō iohīs. i. fili⁹ iohīs. i Diligis me pl⁹
his. q̄ſi expſſe dicat: ille q̄ eligit̄ ad officiū p̄latio/
nis debet deū diligere p̄ ceteris: qꝛ ſm ꝙ dicit be
at⁹ Greg. Tm̄ debet excedere actiōeȝ ppl'i vita p̄/
ſulis q̄tū diſtat a grege vita paſtoris. ⁊ iō videt̄
ꝙ ille q̄ aliquē eligit ad tale officiū tenet̄ ſemꝑ eli
gere meliorē: nō tn̄ ītelligit̄ melior litteratior vel
aſtutior: ſ; ille q̄ oīb⁹ cōditionib⁹ pēſatis melior ē
ad tale officiū: ad honorē dei ⁊ eccl'ie vtilitatē ſm
iudiciū eligētis. aliter aūt eligēs vel ꝓmouēs nō
attēdit ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccl'ie: ⁊ ſic nō videt̄ iudiciū diuinū eua/
dere. Qꝛ aūt ſm decretalē ex d̄ electiōe: Cū nob̄ oli. ⁊ ca. Cū dilecti: ſuffi/
cit eligere ſufficiētē: h̄ ē ſm iudiciū hūanū p qđ tal' nō ē puniēdus: cū ſm
xitatē aliq̄ iura mala ꝑmittūt hūano iudicio īcorrecta ꝓpter maiora ma/
la vitāda: q̄ tn̄ diuio iudicio ſūt corrigēda: ſm ꝙ dicit Aug⁹. i. lib. d̄ libe/
ro arbitrio. k Dicit ei etiā: dn̄e tu ſcis qꝛ amo te. nō dicit plus q̄ȝ alij: ſ;
abſolute r̄ndet: qꝛ expt⁹ ꝓprie fragilitat̄ ī xp̄i negatiōe nō fuit auſus vltra
ſe efferre ī xp̄i dilectiōe: ſ; quātitatē ſue dilectiōis poſuit ī iudicio xp̄i q̄ ſe/
creta cordiū īruet̄. ſeq̄t̄: l Cōtriſtat⁹ ē pe. qꝛ dixit ei tertio: amas me. Nō
fuit indignat⁹ ꝓpter verba xp̄i replicāt' totiēs petitionē d̄ dilectione q̄ſi
indignaret̄ petr⁹ d̄ h̄ ꝙ nō acq̄eſcebat ſibi xp̄s p̄mo xbo: ſ; fuit turbatus
eo ꝙ ſciebat eū ſcire etiā oīa futura: ꝓpter qđ timuit ex tali replicatiōe ne
xp̄s vellet ſibi p̄dicere aliquē caſū ſuū futurū. ſic̄. ſ. ca. xiij. aſſerēte petro.
Aiam meā ꝓ te ponam: ſtatī p̄dixit ei ſuā negationē futuraȝ: ⁊ iō merito
timuit petr⁹: ꝓpt qđ m Dixit ei: dn̄e tu oīa noſti tu ſcis qꝛ amo te. q. d.
tu ſcis oīa p̄ntia ⁊ futura. ⁊ iō tu ſcis ꝙ nūc te diligo: ſ; q̄d ſit mihi futurū
neſcio: ſ; tu ſcis. n Dicit ei: pa. o. me. añ bis dixerat: Paſce agnos me/
os: qꝛ ī fidelib⁹ tres ſūt grad⁹. ſ. īcipiētiū: ꝓficiētiū: ⁊ pfectoꝝ: illi q̄ ſūt in
duob⁹ p̄mis gradib⁹ dicūt̄ agni: ⁊ illi q̄ ſūt ī tertio oues noīant̄ ⁊c̄.
o Amē amē di. ti. h̄ p̄dicit petro ſuū martyriū: qꝛ p̄lati eccl'ie debēt tātā
charitatē hr̄e vt pati ſint ſe morti exponere ꝓ grege: qđ h̄ exp̄mit xp̄s lo/
quēs petro ꝑabolice: Amē amē di. ti. cū eēs iunior cingebas te. i. ab aliq̄/
b⁹ ſupfluis te reſtringebas: tn̄ h̄ erat ꝓ volūtate tua ab alio nō cōpulſus.
iō ſubdit̄: Et ābulabas vbi vo. p Cū aūt ſe. i. iminēte morte. q Extē
des ma. t. p h̄ deſignat̄ ꝓmptitudo petri ad martyriū tolerādū. r Et
ali⁹ te cin. Fuit eī poſit⁹ ī cruce cū chordis ligat⁹ ⁊ nō clauis affixus: vt lō
gior eēt ip̄i⁹ cruciat⁹. ⁊ h̄ vocat̄ h̄ cinctura. s Et du. ⁊c̄. Eſt eī ī hoīe du/
plex appetit⁹. ſ. ſenſitiu⁹ ⁊ ītellectiu⁹: ⁊ vterq; aliq̄ñ noīat̄ voluntas large
loquēdo: qꝛ ſol⁹ appetit⁹ intellectiu⁹ ꝓprie dr̄ volūtas: ſ; aūt appetit⁹ ītel
lectiuus in petro eēt ꝓmptus ad martyriū: tn̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹ refugie/
bat: qꝛ mors ē vltimū terribiliū: ⁊ eodē mō fuit ī xp̄o: ſicut dictū ē. ſ. xij.
ca. ⁊ iō dicit: Et ducet q̄ tu nō vis. ire. ſ. ſm appetitū ſenſitiuū.
Hoc aūt

¶ iſte. Sed q̄tumcūq̄ ſit moleſtia mortis vincat eā vis amoris. ſi nulla eēt vel parua moleſtia mortꝪ: nō eēt tā magna glīa martyrū. Sʒ ſi paſtor īmolat᷒ ē vt ouis: q̄ de ouibus fiūt paſtores nō metuāt īmolari. a Et cū h̄ di. Hīs dictis cepit ieſus abire: ꝛ nōdū intellecto qđ audiuit ſeq̄re me: cepit petr᷒ īceſſu pedū ſeq̄: ſecut᷒ ē ꝛ iohēs q̄ ſciebat ſe diligi.
b Quē di. Diligebat ꝛ alios ſʒ familiarius iſtū donauit potiore dulcedine ſui amoris: q2 ꝟgo electꝰ ab ip̄o ꝟgo ꝑmāſit: vn̄ ꝛ mrēʒ ei cōmēdauit. Aug᷒. Tacito nomine diſcernit iohēs a ceterꝭ: non ꝙ ſolū eū: ſꝫ pl᷒ ceterꝭ diligeret eū. Huiꝰ maioris dilectiōis ē indiciū ꝙ ſolꝰ ſupra pectꝰ ieſu recubuit. Porro petrus plꝰ dilexit xp̄m vt ip̄e ſciēs īterrogat q̄ dicit: diligis me plꝰ his. Videt̄ ꝗ melior q̄ plꝰ q̄ꝫ q̄ minꝰ diligit xp̄m. Itēʒ videt̄ melior q̄ pluſquā q̄ minꝰ diligit̄ a xp̄o: ꝛ āponit̄ iohēs petro. Ut ſi ꝯferēdo ad inuicē q̄rit̄ qs d̄ duo hꝰ melior ē. An q̄ minꝰ diligit xp̄ʒ ꝛ ab eo plꝰ diligit̄: an quē minus diligit xp̄s cū ip̄e plꝰ euʒ diligat. Dubia ē rn̄ſio. Videt̄ q̄dē q̄ plus diligit xp̄m: melior. Quē plꝰ diligit xp̄s: felicior. ꝛ ē manifeſta miſericordia ſꝫ occulta iuſticia minꝰ diligētꝭ eū a q̄ plꝰ diligit̄: ꝛ plꝰ eū a q̄ minꝰ diligit̄. Sʒ ꝑ iſtos duos cōmēdat duas vitas eccliē: d̄ q̄bꝰ myſtice loq̄t̄. Una ē ꝑ fidē: altera ꝑ ſpēʒ. Hec agit̄ ī corpe ꝛ ꝑegrinatiōe vbi btitudo ē tm̄ ī ſpe: ſꝫ miſeria p̄ſto ē de aduerſis ꝛ de pctīs. Illa ē ī imortalitate: vbi nihil mali ſꝫ ꝑfectio boni. Prior actiua ſignificat̄ ꝑ petrū q̄ ē generalꝭ pſona in petra xp̄o fundata. huic d̄r: Tu me ſeq̄. ꝑ imitationē ꝑferēdi tpalia mala q̄ terminabūt̄ cū ſeculo. Hic magꝭ diligit xp̄m vt amādo et ſequendo liberet̄ a malo: ſꝫ ip̄e minꝰ hāc diligit q̄lis nūc ē: ꝛ liberat ne ſemp talꝭ ſit: ꝛ ob aliđ nō diligit niſi vt ſaluet: ꝛ hinc trāſſerat. Altera ꝯtemplatiua ſignificat̄ ꝑ iohēm. cui d̄r: Sic eū. v. m. nō dic̄ remanere vel ꝑmanere: ſꝫ expectare: q2 nō mō ſꝫ cū venerit xp̄s iplebit̄. Quaſi incboata ꝯtēplatio maneat donec veniā: ꝑficiēda cū venero vt ſit manifeſta plenitudo ſcīe. hāc aūt plene diligit xp̄s ꝛ ſuat ī eternū. In illa ꝟo expectatiōe: q2 nōdū nouit futurā veritatē hō minꝰ diligit: ꝛ plꝰ diliget cū eum videbit ſicuti eſt.
Ps. 24. Quia ꝟo vniuerſe vie dn̄i ſūt miſcđia ꝛ ꝟitas. iuſtꝰ ī hac vita exptus vndiq̄ꝫ mala: plꝰ diligit ex neceſſitate q̄ vrgetur q̄ꝫ miſcđia q̄ ē liberādus a mal̄: ꝛ q̄tidie poſcit ꝛ hʒ: et minꝰ diligit̄ a miſericorde q̄ minꝰ diligit miſer q̄ꝫ btm̄: ſꝫ ē petrꝰ plꝰ amās ꝛ minꝰ amat̄. Quia ꝟo iuſtꝰ ꝯtēplationē ꝟitatꝭ q̄ ē futura nōdū nouit minꝰ diligit eā q̄ꝫ petrꝰ miſer miſcđiaʒ: ꝛ ī ip̄a ꝟitate btūs plene diliget̄ a xp̄o: ꝛ h̄ ē iohēs minꝰ amās q̄ꝫ petrꝰ plꝰ amatꝰ. Et ſi hi duo apl̄i ſinguli has duas vitas ſignificāt: vtraq̄ꝫ tn̄ vtriq̄ꝫ ꝯuenit ſicut ꝛ ī oībꝰ ſāctis. Ad huiꝰ eni vite ꝑcelloſe gubernaculū dāt̄ claues ad ligāda ꝛ ſoluēda pctā. Propt̄ aūt illaʒ quietā requiē ſup pectꝰ ieſu diſcūbit̄ vn̄ bibit̄ ꝟitas. Qui ꝟgo ē iohēs ꝯuenit future vite vbi neq̄ꝫ nubēt neq̄ꝫ nubētur.
Mat. 22. c c Supra pec. In pectore ieſu ſūt oēs theſauri ſapīe ꝛ ſcīe abſcōditi. ſupra qđ recubuit quē maiori ceterꝭ ſapientie ꝛ ſcīe ſingularꝭ munere donat: ī q̄ figurabat̄ quāta arcana diuinitatꝭ p̄ ceterꝭ eēt ſcripturꝰ. d Dn̄e h. Quia audierat petrꝰ ſe crucifigendū: voluit etiā fratris cognoſcere exitū. e Sic eū. Uolo eū ꝑ martyriū ꝯſūmare ſʒ expectare eū placidā carnis ſue abſolutionē qn̄ ego veniens recipiā eū ī eternā beatitudinē. f Et nō di. Nō eſt intelligendū ꝙ iohānes nō ſit mortuꝰ in carne: ſed q̄cq̄d ante paſſus ꝙ vltimū in pace ſeniū finiret: nō eni magnū erat dare dilecto nō mori: cū diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o ſit multo melius. g Hic eſt di. hic aperte ſuā deſignat ꝑſonaʒ ex officio qđ noluit deſignare ex vocabulo.

¶ Nec ipſuʒ

ſ ad mortem.
tu nō vis. Hoc aūt dixit ſignifi- a
a ſ quia hac morte oſtendit quantū colendus et amandus ſit deus.
cans qua mortē clarificaturꝰ eēt b
a deum. Et cū hoc dixiſſet: dicit ei: c d †
a ſ q̄ſi ne timeas mori ꝑ me: cū ego priꝰ ꝓ te.
Sequere me. † Couerſus petrus e
ſ cōmēdat priuilegiū amoris ſui.
b vidit illū diſcipulū queʒ dilige-
a ſ cōmēdat veritatē euāgelij.
bat ieſus ſequētē: † q̄ ꝛ recubuit f
c in cena ſup pectꝰ eiꝰ: ꝛ dixit: Dn̄e
quis eſt q̄ tradet te? Hūc ꝗ cū vi g
d diſſet petrus dixit ieſu: Dn̄e: hic
a ſ ſpecialiter eni dn̄o cū viſitāte placitā accepit carnis abſolutionē.
e aūt q̄d? Dicit ei ieſus: Sic eū vo h i
lo manere donec veniam: Quid k l
a ſ in crucis paſſione.
ad te? Tu me ſeq̄re. Exijt ꝗ ſermo m
a ſ ex p̄dictis hoc intellexerūt: ꝛ ꝙ nō eſſet ita intelligendū: ip̄e iohānes admonet.
iſte iter frēs: quia diſcipulus ille n
f nō morit̄. Et nō dixit ei ieſus: nō o
morit̄: ſʒ ſic eū volo manere do- p q
g nec veniā q̄d ad te? Hic ē diſcipu r

a Hoc aūt di. hec ſūt ꝟba euāgeliſte exponētꝭ ꝟba xp̄i d̄ martyrio petri. ſcripſit eni h̄ euāgeliū poſt petri martyriū. qđ ptʒ ex h̄ ꝙ euāgeliū ſcp̄ſit poſt reditū ſuū de inſula pathmos poſt mortē Domitiani iꝑatoris: vt dictū ē. ſ. ī ꝓlogo huiꝰ euāgelij. Petrꝰ autē paſſus ē ſub Nerone iꝑatore: q̄ diu añ Domitianū iꝑauerat.
b Significās q̄ mor. cla. eſ. deū. Martyriū eī petri ordinatū fuit ad dei gl̄iam.
c Et cū h̄ dixiſſet. Hic oñdit̄ q̄d xp̄s cōtulit iohāni. Et diuidit̄ ī duas: q2 primo ponit̄ cōmēdatio diſcipuli. ſcđo ſui euangelij. ibi: Hic ē diſcipulꝰ. Prīa ī duas: q2 p̄io ponit̄ cōmēdatiōis occaſio. ſcđo ip̄a cōmēdatio. ibi: Dixit ei ieſus. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ occaſio illiꝰ fuit ꝟbū petri q̄rentis de iohāne. qđ exp̄mit̄ cū d̄r: Et cū h̄ dixiſſet. ſ. ieſus petro iponēs paſtorale officiū ꝛ ſue paſſiōis exēplū. d Dicit ei: ſeq̄re me. Sic̄ ei ī vete. teſtō ꝓphete ſignificabāt aliq̄ ꝟbis ꝛ aliq̄ factꝭ: vt. ſ. dictū eſt. j. ca. Sic̄ xp̄s poſtq̄ꝫ ꝟbo ipoſuerat petro paſtorale officiū ꝛ ei p̄dixerat ſuūʒ † S. 13. c martyriū icepit ire. ꝛ tūc dixit petro: Seq̄re me. ſ. gerēdo vices meas ī duobꝰ p̄dictis: ꝛ ſic ꝑ illā ſequelā corꝑalē ſignificabat idē qđ priꝰ petro ꝑ ꝟba expreſſerat. e Cōuerſus pe. vi. ꝛc. q2 cepat ire poſt xp̄m ſicut ꝛ petrꝰ. f Qui ꝛ recu. in ce. ꝛc. Per h̄ aūt ptʒ ꝙ iſte fuit iohēs q̄ ſcripſit iſta: nō ad ſui iactātiā ſed ad oſtēdendū petri excellētiā: cui xp̄s cōmēdauit eccleſiā magis q̄ꝫ iohāni q̄uis eēt ita familiaris ſibi. g Hūc ꝗ cū vi. pe. ꝛc. Diligebat eni petrꝰ ip̄m iohāne ſp̄ali dilectione: vt. ſ. dictū ē ca. p̄ce. ꝛ iō volebat cum hr̄e ſociū ī p̄latiōis officio ꝛ martyrio. iō dixit: Dn̄e: hic aūt q̄d? q. d. bonū eſſet ꝙ iſte adiūgeret̄ mihi ſociꝰ. h Dicit ei ieſus. Poſita occaſione ex ꝟbis petri. ꝯñr ponit̄ bn̄ficiū collatū iohāni cū d̄r:
i Sic eū volo manere. Occaſiōe huius verbi dixerūt aliq̄ ꝙ iohēs nō ē mortuꝰ ſꝫ cū Enoch ꝛ Helia trāſlatꝰ ad paradiſū. Alij aūt dicūt ꝙ in ſepulchro ſuo iacet dormiēs: ex q̄ acciplētes ſignū ꝙ ī ſepulchro eiꝰ videt̄ quedā ſcaturitio māne ꝑ modū ebullitiōis ſurgere: ꝛ dicūt hi ꝙ hoc cauſat̄ ex anhelitu eius: verūtñ q2 ſtatutū eſt hoībus ſemel mori: vt d̄r ad Heb. ix. iō dicūt ip̄ſum circa finē mundi ꝓ xp̄o paſſurū: ꝓpter hoc ſequit̄: k Donec veniā. ſ. in fine mūdi ad iudiciū. ſed iſta improbat Augꝰ. ꝑ hoc q2 illud qđ hic dicit̄ a ſaluatore de iohāne ponit̄ tāq̄ꝫ priuilegiū ſeu bn̄ficiū ſp̄ale iohāni cōceſſū. ſꝫm ꝟo dicta eor h̄ nō eēt verū: imo eēt magis iohāni detrimētū: ſi tādiu a diuiā fruitiōe retardaret̄ alijs aplīs ī gl̄ia exiſtētibꝰ. Propter qđ dicēdū ꝙ xp̄s rn̄det ad ꝟba petri petētis eū hr̄e ſociū ī p̄latione ꝛ martyrio dicēs: Sic eū volo manere. q. d. nolo eū mori ꝑ martyriū: nec ī h̄ me ſeq̄: nec etiā volo eū ſeq̄ me quātū ad p̄latiōis officiū in regimine vniuerſalis eccliē tecū: ſʒ magis volo eū occupari ī q̄ete cōtēplatiōis. Donec veniā: nō ad iudiciū ī fine mūdi: ſʒ ad vocādū eū ad gloriā celeſtē de ſtatu huiꝰ mūdi. Habetur eī ī legēda ſācti iohannis ꝙ xp̄s apparuit ei circa finē vite ſue vocās eū ad gl̄iam. l Quid ad te. q2 ad petrū nō ꝑtinebat ſcire q̄d deꝰ ordinabat de iohē ī futurū ſic dictū ē aplīs Actꝭ. j. Nō eſt veſtrū noſſe tpa vel momēta q̄ pat̄ poſuit ī ſua p̄tāte ꝛc. ſʒ tm̄ ꝑtinebat ad ip̄m ꝟbo xp̄i ꝓmpte ꝛ humilr̄ obedire. iō ſubdit̄: Tu me ſequere. m Exijt ꝗ ſermo iſte īter frēs. ſ. aplos q̄ erāt vniti charitate fraterna. n Quia diſ. il. nō morit̄. Hūc eni ītellectū cōceperūt ex ꝟbis xp̄i: ſed ſtatim excludit̄ iſte ītellectus cū d̄r: o Et nō dixit ieſus: q2 nō morit̄: q2 ſꝫm ꝟitatē mortuꝰ fuit: vt. ſ. dictum eſt ī ꝓlogo huiꝰ euāgelij. p Sʒ ſic eū volo manere. h̄ eſt nō ꝑ martyriū me ſeq̄: tñ q2 ī eo fuerat ꝓmptitudo aī ad tolerādū martyriū q̄n fuit ꝓiectus ī feruentis olei doliū. iō illud ꝓ martyrio ab eccliā colit̄: q2 ſꝫm ꝙ dicit beatꝰ Augꝰ. lib. de nuptijs ꝛ cōcupiſcētia: Nō eſt īpar meritū patientie in iohāne q̄ paſſus nō eſt: ꝛ in petro q̄ paſſionē ſuſtinuit: q Donec veniā. aſſumēs aīam eius a corpe abſq̄ꝫ tñ anguſtia ꝛ dolore: vt dictū fuit. ſ. in ꝓlogo huius euāgelij. ꝛ. ſ. ꝓxime. r Hic eſt diſcipulus. Poſita cōmēdatiōe diſcipuli. Hic ponit̄ cōmēdatio ſui euāgelij. Et diuidit̄ ī duas: q2 primo ponit̄ euāgelij cōmendatio. ſcđo tollit̄ erroris occaſio. ibi: Sunt ꝛ alia multa. In p̄ia ꝗ pte d̄r ſic: Hic ē diſcipulꝰ ille. ſ. iohānes de quo ſaluator imediate ante locutus eſt.

Quid te.

a Nec ipm. nō dicit ſpacio nō poſſe capi: ſꝫ capacitate legentiū q̄uis ſalua fide rerū plerūq3 v̄ba videant̄ excedere fidez (ꝑ hyperbolē.

Nico. de lyra

a Qui teſtimo. ꝑ. de his. ſupple q̄ vidit ⁊ audiuit: ꝓpter qđ ei⁹ teſtimoniū ē efficax. ꝓp̄ qđ i principio ſue p̄ime ep̄le dicit: Qđ audiuim⁹: qđ vidim⁹ oculis nr̄is: qđ ꝑſpexim⁹: ⁊ man⁹ nr̄e cōtrectauerūt de v̄bo vite: ⁊ vita manifeſtata ē ⁊ vidim⁹ et teſtamur. b Et ſcripſit hec. Pos aūt erat antiquor ꝙ illi ſcriberēt hiſtoriā q̄ vidiſſent: ꝓp̄ qđ dr̄ hiſtoria ab hiſtorin qđ eſt videre. ⁊ iō iohes q̄ audiuit v̄ba xp̄i ⁊ facta ei⁹ vidit: cōuenientiſſime potuit ſcribere.

c Sūt aūt ⁊ alia. Hic tollit̄ erroris occaſio: q2 poſſet forte aliq̄s credere ꝙ nihil aliud eēt verꝫ de xp̄o niſi qđ ē ſcriptū i h̄ euāgelio ⁊ aliq̄s de xp̄o: et h̄ tollit̄ cū dr̄: Sūt aūt ⁊ alia multa q̄ fecit ieſus q̄ ſcripta non ſūt. Cui⁹ cā ſubdit̄ cū dr̄: d Que ſi ſcri. ꝑ ſin. q̄tū ad facta particularia ⁊ cōditiōes ⁊ circūſtātias eorꝫ ⁊ v̄tutē. e Nec ipm arbitror mūdū. i. hoies hui⁹ mūdi f Cape poſ. eos q̄ ſcri. ſūt libros. Facta ei ⁊ v̄ba xp̄i nō ſūt hoīs tm̄ ſ; dei: q2 illa hūanitas erat organū diuinitat̄. ⁊ iō nō poſſūt ad plenuꝫ ab hoib⁹ explicari aut etiā cōp̄hēdi: qđ ptꝫ ex h̄ ꝙ a principio eccleſie ceperūt ſancti doctores libros ſcribere ad explanationē verborꝫ ⁊ factorꝫ xp̄i: ⁊ adhuc ad plenū nō ſūt elucidata: imo ſi mūdus duraret ꝑ mille milia annorꝫ ⁊ ſemꝑ ſcriberent̄ libri nō elucidarent̄ ad plenū: q2 ſicut dictū ē: facta ſūt ⁊ dicta dei q̄ ſūt nobis incōp̄hēſibilia ꝓpter eorꝫ excellētiā reſpectu intellect⁹ nr̄i. ⁊ iō debem⁹ ſubiugare ⁊ captiuare i obſequiū xp̄i intellectū nr̄m: vt ei aſſentiētes ꝑ fidē q̄ ē in enigmate: tādē veniam⁹ ad cōtēplādū facie ad faciē: p̄ſtante dn̄o nr̄o ieſu xp̄o: q̄ cū p̄re ⁊ ſp̄ūſctō viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorꝫ Amen.

lus ille q̄ teſtioniū ꝑhibet ꝺ his: a
⁊ ſcripſit hec. Et ſcim⁹ q2 verū eſt b
teſtioniū ei⁹. Sūt aūt ⁊ alia mul/ c†
ta q̄ fecit ih̄s: q̄ ſi ſcribāt̄ ꝑ ſingu d
a la: nec ipm arbitror mūdū cape/ e f
ſ quantum ad intelligētiā.
re poſſe eos q̄ ſcribēdi ſūt libros.

Finit euāgeliū ſm̄ Johānē.

Moraliter.

Poſtea manifeſtauit ſe Ca. XXI iterū ieſus ⁊c̄. Sequit̄: b† Dicit eis ſimon petrus: Uado piſcari. Per artificiū piſcādi ſignificat̄ officiū p̄dicādi. Matth. iiij. Uenite poſt me faciā vos fieri piſcatores hoīm. Itē q̄m oē tp̄s ſeptē dieb⁹ reuoluit̄: recte vniuerſitas ſeptenario numero figurat̄: vt dicit Grego. Homel. xxv. igit̄ ꝑ ſeptē piſcatores q̄ hic enumerāt̄: vniuerſitas p̄dicatorꝫ eccl̄ie deſignat̄. d† Et illa no. nihil p̄edi. ad ſignificādū ꝙ p̄dicatores eccl̄ie ſine xp̄i v̄tute nihil ꝓficere poſſūt. Supra. xv. Sine me nihil poteſt̄ facere. Sꝫ ipſo p̄ñte ⁊ dicēte: f† Mittite i dexterā nauigij rete. ceperūt piſcium multitudinē copioſā: ꝑ quā ſignificat̄ mltitudo credētiū ꝑ p̄dicatiōeꝫ ap̄lorum xp̄o tn̄ p̄ncipaliter opante: ſic̄ dr̄ Mar. vl. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerunt vbiq3 dn̄o coopante ⁊ ſmonē ꝯfirmāte ſequentib⁹ ſignis. Et ſilr̄ multudo penitētiū ꝑ p̄dicatores alios ad bonū cōuerſorū. † Afferte de piſcib⁹ q̄s p̄edidiſtis nūc ⁊c̄. ꝑ h̄ ſignificat̄ ꝙ p̄dicatores ꝓ labore quē ſuſtinēt i ꝯuerſione petōrꝫ reficient̄ i regno celorꝫ. h† Simō iohīs di. me pl⁹ his. ex h̄ ptꝫ ꝙ ꝓmouēdi ad curā aiarꝫ ſūt ex aīandi ꝺ fide ⁊ dilectiōe dei: ⁊ nō de ptāte tp̄ali. † Paſce ag. meos. ter dictū ē paſce: ad ſignificādū ꝙ hn̄s curā aīarū dꝫ ſubditos paſcere paſtu v̄bi dei ⁊ boni exēpli: ⁊ ꝓut pōt etiā ſubſidio tp̄ali. Sꝫ illō qđ dr̄ hic: paſce ⁊c̄. aliq̄ mali mutāt i tonde: q2 multū ſtudēt circa ſubditos exactiōeſ tp̄aliū exercere: ⁊ de paſtu dicto triplici nō curare. o† Amē amē di. ti. cū eſſes iu. ⁊c̄. ꝑ hoc qđ dr̄ hic paſſio petri futura: ſignificabat̄ eo ꝙ tūc eccl̄ie p̄ficiebat̄. nā i primitiua eccl̄ia ille q̄ ꝑ̄lus p̄ficiebāt̄ primus ad tormēta ducebat̄. d† Dicit ei ſeq̄re me: Cōuerſus petr⁹ ⁊c̄. ꝑ petrū xp̄m ſequētē ꝑ opa laborioſa: bon⁹ actiu⁹ ſignificat̄. ꝑ iohem v̄o ſic manētē bon⁹ cōtēplatiu⁹ intelligit̄: ⁊ de tali dr̄ ꝯueniēter: nō morit̄: q2 de vita cōtēplatiua ipfecta tranſit ad ꝑfectā ꝯtēplationē glīe ſine morte culpe media. e† Sunt aūt ⁊ alia mul. ⁊c̄. nā p̄ncipiū hui⁹ euāgelij qđ ſcp̄ſit iohes ꝺ emanatione verbi tot⁹ mūdus adhuc cape nō potuit ꝑfecte: ꝓpter qđ ad laudē patris ⁊ filij debem⁹ q̄tū poſſum⁹ aſſurgere. nā eorū gloria maior eſt omni laude.

Explicit Johānes euāgeliſta.

Preſentis chartas opis ſi colligere optas
Aſpice principiū: litterulaſq3 ſuas.

a
Primū vacat
Incipit p̄fatio
Eph. ij. dicit
quo oſtendit

b
mana vbi inter
tur ad Ro. j.
Cum ergo natus

c
per chriſtum qui
Iterū aſſumpſit
Qui vocat̄ petr⁹
Acceſſerunt

d
Et ſi ſalutaueritis
Attendite
Eſaia legit̄

e
hereticis q̄ quadā
myſtice aūt
diderit ſe debere
p̄tat̄ colonū

f
ſeruate innocentiā
Confitet̄ a filio
Qui nō fuerit

g
calūniabant̄ in
Turba ſtabat
illud etiā in
Theſauro

h
partibus mūdi
fermenti veri
quoq3 cū ait

i
Quis ſupbus
nulla eſt redēptio
Nō expedit
In regeneratione

k
vrbe inuenit
populo
alteri dat̄

l
ad officia dei
aliud hoibus
vero vltim⁹
que in ipſo

m
id eſt. xv.
marcus anteq3
cū Tito

n
Cū felle mixtū
raculis credūt
Et ecce terremo.
mat. Ecce

o
ce. Et angeli
Cū vidiſſet
homo ꝓpter

p
Et cōprimebāt
Unde huic hec
Et tulerūt corpus
Putauerūt

q
dn̄m nō ſequūt̄
Ad duriciā
Marcus dicit

r
quadrantē pōt
Et virtutes
pleuit: et
Percutiā paſtorē

s
In celū
Quoniā quidē
Et nō erat

t
domu. Be.
eſignat̄
qđ officiū
In fantem pānis

v
Annorꝫ. xxx.
Jeſus aūt
virgine qui

x
ꝓ ſe quaſi.
Orate ꝓ calū.
Quid autē
Uiſitauit

y
guinis tradidit
gent quō
vulpes foueas

z
Licet eni brachiū
ſicut phariſei
Neq3 abſcōditū
Nec ſalomon

A
Et miſit ſeruū
tatur in libera.
Et cupiebat

B
Ite oſtendite
repulſos cū
aiūt) vel deū
amat amātē

C
dei. i. fides
Et ipſe auulſus
ſpondere

D
cas dicat
Incipit ꝓemiū
legem cōiugij
Omnia ꝑ ipm

E
Ecce vere
ſchola ibidem
paſſionē q̄3

F
ſe mendax
Sedebat
Qn̄ neq3
id eſt eccleſiā

G
oſtenſionē
Niſi pater
facere nō

H
Uerum eſt
gnoſcimus vt
ſunt non eſſe
Sed vt mani

I
roſolymis bene
Credent. Et
Et alie tribus

K
tati: dum in aliq̄s
eſt in eo
ctionis chriſti
⁊ vitā ad

L
Quid plorabitis
tardari talis
ra accipiet

M
poterant mitigare
Sicut mos
Nondum. ſ.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

…mu ecclam tuã annua quadragesimali obseruatione purificas·
…ſ· familię tuę· ut quod a te obtinere abſtinendo nititur· hoc
…nis operibus exequatur· P·   Ad corinthios·

I A 12

mi ęcclam tuā annua quadragesimali obseruatione purificas:
s. familię tuae. ut quod a te obtinere abstinendo nititur. hoc
nis operibus exequatur. P. Ad corinthios
: Hortamur uos: ne inuacuū grām dī recipiatis; Ait enī:
mpore accepto exaudiui te: et indie salutis adiuui te; Ecce
nc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis; Nemini
antes ullam offensionē: ut non uituperetur ministeriū nrm;
d inomnib; exhibeamus nos metipsos. sicut dī ministros;
multa pacientia: intribulationib. innecessitatib. inangus
is. inplagis. incarceribus. inuigiliis. inieiuniis. incastitate.
scientia. inlonganimitate. insuauitate. inspū scō; Incaritate
ficta: inuerbo ueritatis. inuirtute dī; Per arma iusticiae: adex
is. et asinistris; Per glam et ignobilitatē: per infamiā et bonā
mam; Ut seductores: et ueraces; Sicut qui ignoti et cogniti;
asi morientes. et ecce uiuimus; Ut castigati: et non mortifica
; Quasi tristes: semp aūt gaudentes; Sicut egentes: multos aūt
cupletantes; Tamquā nihil habentes: et omia possidentes;
lis su is mandauit de te ut custodiant te
mnibus uiis tuis V In manibus porta bunt te
unquam offen das adlapidem pedem tuum.
ui habitat inadiutorio altissimi inprotectione dei celi commorabitur. Dicet
ino susceptor meus es tu et refu gium meum deus meus sperabo in eum.
iam ip se liberauit me delaqueo uenantium et a uerbo aspero. Scapulis
obumbrabit tibi et sub pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te
itas eius non timebis a timore nocturno. A sagit ta uolan te per diem
gotio perambulante intenebris a ruina et demonio meridiano
nt a latere tuo mil le et decem milia a dextris tuis tibi au
non adpropinquabit. Quoniam angelis suis mandauit de te ut custodi
ant te in omnibus uiis tuis In manibus porta bunt te ne umquam offendas

I A 12